B. 41

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ITALIA SACRA
SIVE
DE EPISCOPIS ITALIÆ,
Et Inſularum adjacentium, rebuſque ab iis præclare geſtis, deducta ſerie ad noſtram uſque ætatem.

OPUS SINGULARE
PROVINCIIS XX. DISTINCTUM,

In quo Eccleſiarum origines, Urbium conditiones, Principum donationes, recondita monumenta in lucem proferuntur.

TOMUS PRIMUS,
Complectens Eccleſias Sanctæ Romanæ Sedi immediate ſubjectas.

AUCTORE

D. FERDINANDO UGHELLO FLORENTINO

Abbate SS. Vincentii, & Anaſtaſii ad Aquas Salvias Ordinis Ciſtercienſis.

Editio ſecunda, aucta & emendata,

CURA ET STUDIO

Nicolai Coleti, Eccleſiæ S. Moyſis Venetiarum Sacerdotis Alumni.

VENETIIS, Apud Sebaſtianum Coleti. MDCCXVII.

SUPERIORUM PERMISSU, ET PRIVILEGIO.

AUCTORIS PRÆFATIO
Ad Lectorem.

OPUS aggreſſi ſumus (Amice *Lector*) ut infinitæ propemodum lectionis, ſic trepidum, ac ſalebroſum, & cui recti ordinis Cynoſuræ proſpectus fuerit opus, ne latentes in tænias, cum minus oportuit, impingeret, frangereturque curſus ſcriptoris, antequam vel a longe portum videre potuiſſet. In quo quidem cum mihi ipſi decennali ferè mora, ac diligentia caverim, tùm etiam Lectori meo aperiendæ cauſæ fuerunt, cur tanto operi admoverim calamum, haud veritus ſcopulos dubiæ, ancipitiſque antiquitatis, qui incertum exitum ſcribenti videbantur poſſe minari.

Ac in primis me præclari auſus impulit gloria, hactenus intentata pleriſque. Tametſi enim nulla unquam natio fuerit, ex iis præſertim, quas Italica virtus formavit ad gloriam, adeò ſui oblita, ut monumenta ſuorum contempſerit literis demandare, haud tamen hactenus ullus repertus eſt, qui domeſticorum Annalium fines tranſgreſſus, omnium Italicorum Præſulum, quaſi publico in Theatro, facta factis conatus ſit comparare, ac veluti unius corporis pulcherrima membra dirigere. Hoc verò ipſum eſt, quod modo audemus, uberrimos inde fructus in publicam Chriſtianam rem exemplorum ipſa varietate derivaturi. Quamquam enim qualiſcumque generis Hiſtoriæ multæ utilitates ſunt ad vitæ uſum & fructum, quod inde limatius exacuatur prudentia, conſultius progrediantur conſilia, certius evitentur pericula, jucundius, cautiuſque commodis perfruamur: Sacra tamen prophanam tanto intervallo præit Hiſtoriam, quanto propius hæc animi dotes contigit, illa bona fortunæ, hoc eſt, quæ ad corpus ſpectant promovere, tuerique videtur. Quid enim aliud ſacra narratio habet, quam, vel lætabiles progreſſus in fide, vel ad defæcatiores mores Chriſtianæ diſciplinæ vigorem, vel ſanctioris vitæ exempla, ſapientumque virorum dicta, factaque, quæ ſi in capite, hoc eſt in Eccleſiarum Præſulibus emineant, mirum quantum adjumenti, præſidiique conferant ad pietatem excolendam. Siquidem digniorum exempla ejus ſunt energiæ, ac efficaciæ, ut in utramque partem etiam aliud agentibus ducem ſe præbeant ad virtutem. At quis dignior, quam Epiſcoporum locus eſt, qui ideò Epiſcopi dicti videntur, quaſi ii, qui alienæ provehendæ ſaluti invigilent, ac ſuper intendant? Horum nos, modo in hoc noſtro opere res præclariſſimè geſtas cum eorumdem familiarum, Civitatumque, quibus præfuere, claritudine proferemus; intra tamen Italicos fines, quod ipſum etiam potiori præſidio pietatis, qui ſapient, computabunt. Tametſi enim haud neſcius ſum, ubique gentium, ſemperque præcipuæ ſanctimoniæ laude Epiſcopos floruiſſe; in Italia tamen hujuſmodi Illuſtres Proceres uberius redundarunt, ſive ex nobiliſſimæ Provinciæ exemplorum auctoritate (quippe quæ ſemper extiterit domicilium Religionis, Fidei Chriſtianæ Aſylum, Ars pietatis, Catholicorum Dogmatum promptuarium, Sedes Pontificum, Imperatorum parens, Altrix artium, totius ſanctitatis, integritatiſque feraciſſimus campus, gravida, fœtaque ſemper egregiis, ac fortibus viris) ſive ex vicinitate ſacri Throni Romanorum Pontificum, unde minorum gentium Præſules ſanctorum exemplorum traxere calorem, non ſecus ac ea membra, quæ propiori acceſſu cordis attingunt confinia.

Nec minus ad id operis me movit invidioſa vetuſtas. Quantorum enim virorum præclara nomina illa evertit, exedit, funeravit, ſempiternæque oblivioni mandavit? Quæ tamen unos ſcriptorum calamos magis illa veretur, quam ſi ab inferis excitatus fabuloſus ille Briareus centum armatis brachiis ſecum decerneret. Dabo itaque operam, ut qui poſteritati exciderant, in memoriam mortalium, quaſi poſt liminio revocentur: quoſque emeritis laudibus vel invidia, vel ſcriptorum incuria defraudaverat, haud ſuis præconiis diutius defraudentur: Quibus denique literæ ignobiliores inferiorem recordationis fecerant gradum, ii altioris dictionis cothurno in noſtro hoc qualicunque opere ad perennitatem eniteant.

Addidit deinde mihi ſcribenti animos de innumeris propemodum Italicis familiis benemerendi nobilis cupido, quæ aliquando ex Epiſcopatus verendo munere ſuam nobilitatem ſunt auſpicatæ. Siquidem quamplures claræ opes evexerunt ad decus; multis arma proſperè, feliciterque tractata claritudinem decrevere; nonnullis pax, togaque gloriæ fuit: cęteros lingua, ac literæ adeò commendarunt poſteritati, ut oblivioni ſuperiores, lividæ jam vetuſtatis injurias non pertimeſcant. Sed nil ſic æquè, ac Eccleſiaſtica munera, præſertim ea, quæ ſublimiori Throno elata alienam curant ſalutem, mortales hactenus illuſtrarunt. Etenim ſi Lector meus advertat, & in illis ipſis claræ opes plerumque abundant; & illam Epiſcoporum Sedem, vitiis expugnandis armatam eſſe oportet, quæ rurſus togata optima pace floreſcit, ac literis, linguaque fulta, Chriſtianæ pietatis proferre fines laborat. Quæ ſingula ſi in prophanis ſuſpicienda cenſemus, in ſacris conjuncta quid non obſcuritati ſplendoris attulerint? Profecto cumulus nobilitatis erunt, quo qui pertingent, verè nobiles exiſtimandi erunt, ac proinde, unde claritas novarum familiarum merito poſſit oriri, atque laudari. Hanc igitur è faucibus voracis temporis expiſcari conabimur, ſive ſcriptorum illa fefellerit induſtriam, ſive exeſis marmoribus exciderit, ſive illam ingratæ literæ ſilentio funeraverint; amplum inde operæ pretium ſanè facturi; ac ſi nil aliud, certè ut ii, qui deinceps ſancto alicujus Eccleſiæ munere inclareſcent, propioribus exemplorum ſtimulis inflammentur ad paria, egregiaque præſtanda, cum viderint in commentariis eſſe iis præmia perennitatis, qui aliquando ſerio virtutem excoluiſſent. Ac ne putent lecturi nos ſubitò, juvenilique calore ad tantum operis acceſſiſſe, ſciant hunc noſtrum qua-

lem-

lemcumque laborem decem, & eo amplius annos tenuiſſe, ut quidquid illud erat elaboratum, omnibus, quoad fieri poſſet, ſuis numeris abſolutum lucem aſpiceret. In qua quidem mora nulli labori pepercimus, publicas Eccleſiarum Tabulas ſcrutati ſumus, privatorum diaria adivimus, Ephemeridas factorum inſpeximus, conſuluimus marmora, legimus inſcriptiones, Sepulchralia Elogia non deſpeximus, rerum ſcriptores habuimus in conſilio, Imperatorum, Regum, Pontificumque diplomata, ubi commodè occurrerunt, quaſi duces narrationis ſecuti ſumus, ut incerta certius eliminare, jugulare abſurda, vera cum laude, atque ab omni affectu liberi enarrare poſſemus; omniaque alia in numerato habere, unde nomina, cognomina, gentilitia ſtemmata, ubi res tulit, & obtulit, res ſive præclarè, ſive perperam geſtæ eruerentur. In ſumma adeò litavimus veritati, ut macilentum, jejunumque opus videri maluerimus, quam ægri capitis ſomniis, incertiſque eventibus illud implere.

In recenſendis autem inſtrumentis, privilegiis, donationibus, aliiſque ſimilibus antiquis monumentis, ipſiſſima verba, tametſi plerumque barbara, ac prope ridicula bona fide placuit referre, ne antiquitatis ſimpliciſſimum candorem elengantioribus verbis viderentur corrumpere. Priſcæ ætati, Lector, eam barbariem condonabis, quando fidem huic ſæculo fortaſſe incognitam ſub ea attulit illibatam; ſi unam vecordiam, negligentiamque in annis, indictionibuſque commemorandis tamen excipias. Adeò enim diſſolutè tempora invertit, diſcinctèque luxat indictiones, ut citra noſtram correctionem quilibet neglectum advertere poſſit, neque magno labore ad rectiores calculos revocare.

Quam variam hiſtoricam ſupellectilem ut uberius hauriremus eò, quò potuimus, nos ipſos contulimus: ubi non licuit, ſcriptis literis, alienam diligentiam, opemque enixiùs imploravimus, ne à noſtris Commentariis ſuos Eccleſiaſticos Præſules diutiùs paterentur exulare. Et alicunde quidem ubere ſcribendi materia ditati ſumus; ab aliis verò, quos rerum ſuarum incuria tranſverſos egerat, non modo nil dignum illuſtri memoria allatum eſt, ſed ne reſponſo quidem illorum, in eorumdem laudes gratis intenti, dignati ſumus. Quo minus jam mirentur, qui legent, ſi alicubi hæc noſtra ſterileſcet narratio, nudaque nomina Epiſcoporum alicujus Civitatis ſeriem jejunè complebunt.

Cæterùm, ne variam hanc, multiplicemque ſcriptionem aliqua rerum perturbaret confuſio, ordine quam maximè cavimus. Siquidem approbatorum Geographorum ſecuti exemplum, Italiam totam cum adjacentibus Inſulis in viginti Provincias omninò partiti ſumus, quarum numero Tomi ſex noſtræ narrationis correſpondebunt; facto exordio a Provinciarum omnium, tùm antiquitate, tùm dignitate nobiliſſima Romana; in qua, fugaci, ut ita dicam ſtylo, poſt commemoratos Romanos Pontifices, Epiſcopos Sanctæ Sedi immediatè ſubjectos, & in aliis Metropolitanos, ac ſecundum hos ſuffraganeos continuata, pulchraque ſerie digeremus; inter quos deinde alphabeticus ordo omnem, quæ poſſet oriri, dignationis dirimet, ſedabitque contentionem, ne quaſi Cretico labyrintho errorum ambagibus involvamus legentes. Atque ut ordo ipſe, venuſtatis conciliator, ſua venuſtate non careat, ita Eccleſiarum origines, Epiſcoporumque clarè geſta narrabimus, ut, quæ eruditam mentem cum jucunditate capere ſolent, interim non omittamus, ut gentem, ut patriam, ut mores, ut claritudinem, eruditionem, doctrinam, ut deniq; gerendarum rerum uſum, diligenter referamus. Equidem nec juſti Hiſtorici nobis placuit ſuſtinere perſonam, (ne cum laudatione vituperationem cogeremur miſcere) nec Rhetorici Elegiaſtæ puras partes implere, (ne in adulationis vitium ſenſim degeneraret oratio.) Quamobrem ſtylus purus erit, nullus Rhetorum adulteratus pigmentis, quique nec materiem ſuperet, nec ab ea enormiter vincatur. Quam porrò latinè, non invidi judicabunt. Qui verò cauſabuntur interruptum, minuſque interdum ſuave dicendi genus, ii ſecum reputare debebunt, haud mihi cum T. Livio veteri, & eloquentiſſimo homine, inſtitutam ſuiſſe de eloquentia contentionem, ſed conciſam narrationem de Epiſcopalium Sedium erectione, deque Præſulibus in iis ſibi invicem ſuccedentibus, quorum obitus, renuntiationeſque cum frequenter occurrant, cum nauſea fortaſſe auditorum, tranſitiones illæ biulcam, minuſque ſuavem reddiderunt narrationem meam. Jam quod plures præclaros, ac generoſos viros, poſt narrationem rerum geſtarum brevi exceperim elogio, ex lege Hiſtoriæ mihi feciſſe videor, non ut vaniſſimo obſequio, ſive ſuperſtitibus affinibus, ſive defunctorum memoriæ adularer. Demum nuda nomina, quæ in ſerie frequenter occurrent, abundè teſtabuntur candorem meum, qui contempſerim effingere, quæ vera non erant, quæque dicenda erant, reticere. Hæc, inquam, ſi à minus benevolis mihi vitio vertantur, haud ægrius feram, dummodo tibi amico, candidoque lectori probetur opus.

Illud unum, antequam finiam, Lectores meos admonitos velim, decennale hoc opus ex præceptione Horatiana nonum etiam fuiſſe me preſſurum in annum, niſi amici, in eo parum amici, ut illud properanter emitterem, me compuliſſent. Præ quibus eruditus ille mihi ſanè acres ſtimulos admoviſſe viſus eſt, qui compendiario totius Europæ, ac proinde Italos ipſos Epiſcopos in Commentarios cogere, vaſtum opus, eſt nuper aggreſſus: cujus ſtudium cunctationem noſtram exacuit. Alioquin nullus omninò futurus erat, qui noſtram illam cunctationem expugnaret, extorqueretque nobis hos noſtros labores, qui adhuc eſſemus memores cujuſdam amici, illius, inquam, cujus hortatu Ciaconius noſtris, aliorumque additionibus nuper adauctus exivit; qui ut ex alieno ſudore propriam properè voluptatem oppleret, vix dum formatas nobis propemodum invitis rapiebat ad prælum. Sed nihilominus periclitanda iterum fortuna eſt, quando ſic volunt amici, an ſemper decalvatum occiput, pro capillata fronte illa fortibus vertat? emittendum, inquam, opus eſt, vel noſtro judicio adhuc in multos annos premendum.

Tu interim, Amice Lector, cum benigna excuſatione leviora feceris errata, utere hoc noſtro conatu, lege, & lætare, hauſturus inde ſive mores ad uſum, ſive pietatem ad cultum, ſive demum variam rerum cognitionem, quæ innoxiam animi jucunditatem certiſſimè tibi adducet. Vale.

N O V A

NICOLAI COLETI

In hanc editionem

P R Æ F A T I O.

PRæclarum de Epiſcopis Italiæ opus, quod triginta circiter annorum ſtudio clariſſimus vir Ferdinandus Ughellus ſummo concinnavit labore, adeò ipſum ſe orbi litterario commendavit, ut de ejus excellentia, atque utilitate aliqua in præſentiarum præfari omninò ſupervacaneum videatur. Cumque nonnulla, quæ ad pleniorem celeberrimi Auctoris agnitionem non parum conducant, ex Julii Ambroſii Lucentii epiſtola, quam in ejuſdem obitum ad ſereniſſimum Etruriæ Principem Franciſcum Mariam Mediceum dedit, decerpta poſt hoc præloquium retulerim, illud unum mihi reliquum eſt, ut hujus editionis conſilium, quidque in ea præſtitum ſit, paucis aperiam. Vix equidem ſuadentibus eruditis opus hoc reimprimendi provinciam ſuſcepit bibliopola germanus frater meus, cum è veſtigio illi auctor fui & procul amovendi eam illiberalem parcimoniam, qua ſolent typographi ſibi potius, quam libro cudendo conſulere, & in meliorem, elegantioremque multò formam illud redigendi. Quod cum ille quoad chartæ, characterumque nitorem peregregiè curaret, Ipſe operi manum admovi: & licet probè norim, quam eſſet mihi curta ſupellex, Herculeoque deſudandum labore, ut ab innumeris, quæ Romani Typographi inſcitia invexerat, mendis, & à multiformi errore, in quem identidem devium egerat Auctorem vel incogitantia, vel aberrantium non explorata ſequela, omninò expurgaretur, animum tamen haudquaquam deſpondi, futurum ratus, ut ſi non undique collimatum opus exhibuerim, facilè deprehenderet æquus lector me tumultuario labore feſtinanti quotidie prælo inſervientem, quod plurium annorum vigilias, longioriſque otii ſtudium requireret, perficere nequiviſſe, & aliquid certe emolumenti, atque decoris eſſet operi allaturum, quidquid opella mea ad illud adornandum, atque perpoliendum contuliſſet.

Et primò quidem nihil antiquius habui, quam ut ſedulò inſpectis ſingulis appendicibus, quas ſingulis tomis addidit Auctor, omnia ſuo loco accurate reponerem, præmiſſo ſemper aſteriſco *, qui ad mentem Auctoris locum innovatum innueret, atque è regione in margine adnotata appendice, è qua locus ille vel inſerendo, vel demendo, vel aliquid denique immutando eſſet reſtitutus.

Tum ad ſupplementum, atque emendationem operis acceſſi. Et quod ad ſupplementum attinet, in unaquaque Epiſcoporum ſerie hanc mihi rationem ineundam duxi, ut primò iis, quæ Auctor de urbis origine, atque progreſſu, ejuſque Eccleſiæ antiquo, recentiorique ſtatu diſſereret, additamentum breve ſubjungerem, quo plenior, atque accuratior præfatæ Eccleſiæ haberetur notitia, nunquam prætermiſſo menſæ Epiſcopalis annuo redditu, ejuſque taxa: quæ in hoc primo tomo referre penè ſemper neglexerat Ughellus noſter. Inde quotquot ſollicitam Auctoris indaginem effugerant, quoſque vel aliorum, vel mea reperire potuit perquiſitio, ſeriei Ughellianæ Epiſcopos annexui, ea tamen lege, ut quorum certa mihi, atque probata ex veteribus documentis conſtaret exiſtentia, invita quoque, ſi forte id evenerit, Ughelliana ſerie, ſuum illos tenere locum ſemper curaverim; quorum verò alicujus ſolummodò ſcriptoris aliàs ſpectatæ inniteretur fidei, ubi commodè pateretur hiulca ſeries, eos nemine reclamante vacuam occupare ſedem haud injurium duxerim; at ubi nulla patente lacuna redundarent, cum cæteris notis in imam paginam rejecerim, relinquens pinguiori alterius

otio de illorum Præſulatus veritate ulterius inquirendum. Iis porrò, quæ de ſingulis, quos refert, Epiſcopis enarrat Auctor, nonnulla identidem adjeci: &, ſicubi uſus venit, eorum familiam, patriam, ſacraque munia libenter indicavi: in Conciliis verò præſentiam, diplomatum ſubſcriptiones, donationes, collationes, alioſque actus publicis commendatos inſtrumentis, atque certa annorum obſignatos nota, unde eorum præſulatus tempora ſive præcipi, ſive produci poſſent, quotquot perſpectos habui, nunquam prætermiſi. Cumque nihil longius à meo abeſſet propoſito, quam omnia, quæ de unoquoque Antiſtite memorari poterant, recenſere; (Quis enim non videat, quot annorum curas, quot voluminum prægrandes moles exquireret immenſus labor?) lectoris expectationi, & aliquando neceſſitati de aliquo Antiſtite noſcendi plura occurrit non eruditione minus, quam humanitate apprimè commendandus, nobiliſſimus vir, Eques Proſper Mandoſius Romanus Patritius, qui frequentes notulas ſcriptorum loca indicantes, unde pleniorem Epiſcopi, de quo ſermo, notitiam haurire poterit lector, cum aliis ad Ughellianos caſtigandos errores doctis animadverſionibus, commodè mihi Roma tranſmiſit, quas in margine ſingulas è regione ſingulorum Epiſcoporum, de quibus in eis mentio, imprimendas curavi. Equidem in his plurimus fuit clariſſimus vir in enunciandis præcipue Auctorum bibliothecis, atque ſcriptoribus, qui de nobilitate præſtantibus familiis elucubrationes edidere, eo ſane, optimoque conſilio, ut, cum per Germaniam, Belgium, Galliaſque iter conficiens noſtræ Italiæ Præſules, veluti humillimæ ſortis, & rudis inſcitiæ homines ab illis gentibus nullo in pretio haberi comperiſſet, tam iniquè opinantium levis credulitas redargueretur vanitatis, & facili negotio oſtenderetur, ex illis ferè omnes nobili natos loco, pleroſque verò editis voluminibus litteris inclaruiſſe.

Nonnulla quoque vetera documenta, quæ hujus editionis adornandæ ſtudioſi viri mihi perhumaniter communicarunt, quæque aliunde eruere licuit, libenter huic operi inſerui, plura quoque additurus, ſi majorem illorum copiam nanciſci mihi contigiſſet. Ughellianam denique Epiſcoporum ſeriem ad hæc noſtra tempora produxi, addita illorum Præſulum enarratione, qui poſt primam hujus operis editionem floruere, atque in præſenti Eccleſiarum ſibi creditarum regimen piè ſancteque gubernant. Omnia verò hæc additamenta, quæ ſuis ubique locis inſerta cum Auctoris materie facile confundi poterant, characteris, quem curſivum vulgus appellat, diverſitate diſtingui placuit, addito præterea ſingularum linearum initio duplici commate, quo acceſſiones meæ ab iis, quæ eodem charactere impreſſa retulit Ughellus, primo quoque internoſcerentur intuitu.

Neque minus ad egregii operis emendationem fuit mihi laborandum. Et ut taceam infinita propemodum menda, quibus ad nauſeam uſque Romana fœdabatur editio, ex hac omninò eliminata, ad corrigendos Auctoris lapſus, in quos frequenter à veritate diverſus incidit, intentiori cura totum animum ſeriò applicui. Quoniam verò firmum ſemper, conſtanſque menti meæ inhæſit conſilium ne hilum quidem, exceptis Typographicis mendis, in ipſo opere immutandi, ut ſua ubique Ughello conſtaret integritas, ad notas confugi, quibus loca, ubi hallucinatus eſt Auctor, nulla textus innovatione, notarentur, & caſtigarentur. Atque has quidem vel ad paginæ marginem rejeci, cum fuerint breviſſimæ, vel ad calcem, ſi longiori verborum ambitu perſcribi neceſſe fuerit, lectoris commodo conſulturus, qui levi oculorum inclinatione ſine moleſtia, vel temporis diſpendio poſſet, quidquid adnotaſſem, conſulere.

Hinc profectò factum eſt, ut, cum nonnulli ab Auctore relati Epiſcopi identidem notis meis improbarentur, atque aliis, ut jam prædixi, ſuperadditis, ſeriei Ughellianæ calculus additionum, vel emendationum mearum calculo vix unquam reſponderet, aliam eos enumerandi rationem inire opus fuerit, quam in margine numero, prout vocant, imperiali ſubducendam curavi.

Singulis porrò tum additionibus, tum adnotatis Auctorum ſuorum, quorum mox catalogum referam, nomina ſubjeci, paucis exceptis, meis videlicet, quæ utpote levioris momenti, anonyma ut abirent, juſſi.

Poſtremò & circa indices meus labor verſatus eſt: nam & ſingulorum Epiſcopatuum Chronicum indicem, qui in hoc primo tomo deſiderabatur, penitus confeci; tum reliquos emendavi, auxi, atque alphabeticum ordinem tenere ſtrictiori lege coegi. Chronicon verò Foſſæ Novæ, atque Atinenſe, quæ ad calcem hujus voluminis ediderat Auctor, in commodiorem locum rejeci, cum omnia antiqua documenta, quæ ſingulis tomis addidit Auctor, in unum conferre volumen eruditorum virorum ſtudio perutilius duxerim.

Atque hactenus in expolienda hac ſecunda Italiæ ſacræ editione induſtriam meam, atque operam locavi.

At non omnia ſuppleta , non omnes Ughelliani errores notati , non omnes emendati . Non intercedo : dummodo indiligentiæ non accuſer , cujus profecto nemo bono jure me debet arguere , ſi plura , quæ in eam rem conducere potuiſſent , per temporis anguſtias haudquaquam licuit conquirere . Sciat tamen optimus lector , me in hoc primo adornando volumine quinque omninò Clar. virorum opera adjutum fuiſſe : quorum nomina & gratitudinis ergo , & ut legentibus eorum animadverſiones innoteſcant , huc referre æquiſſimum duxi . Nam

Cl. Vir PROSPER MANDOSIUS Eques, & Romanus Patritius præter uberes notas , quas paulo ante commemoravi, alias itidem, quæ per totum ſparſa volumen identidem offendes, in operis ſupplementum, vel emendationem mihi liberaliter communicavit.

Cl. Vir SALVINUS SALVINUS Abbas, & Nobilis Florentinus complura, quæ ad Etruſcos præcipuè Epiſcopos ſpectant;

Cl. Vir FRANCISCUS GASPAROLUS Nobilis Fanenſis, ea, quæ ad Patriæ ſuæ Præſules;

Cl. Vir PETRUS ANTONIUS CORSIGNANUS Abbas, & Nobilis Cliterninus, quæ ad Marſorum Antiſtites;

Cl. Vir PETRUS POLLIDORUS , quæ ad Pontifices Neritonenſes pertinent, mihi perhumaniter tranſmiſere . Atque hic quidem de Neritonenſibus Epiſcopis adeò præclaram , numeriſque omnibus completam elaboravit diſſertationem , ut ſi unaquæque Pontificalis ſedes ejuſdem diligentiæ nacta eſſet ſcriptorem , nihil hac editione perfectius , nihil abſolutius potuiſſe fieri videretur.

Auctores verò , eorumque jam publici juris factæ elucubrationes, unde uberiores hujus voluminis acceſſiones , & notas excerpſi, ſequentes ſunt.

JULII AMBROSII LUCENTII ITALIA SACRA , reſtricta , aucta , veritati magis commendata. fol. Romæ 1704. Hæc omnia penè additamenta, & luculenta adnotata totum illuſtrantia volumen largiter, ut videbis , ſuppeditavit.

BOLLANDI , atque ſociorum ACTA SANCTORUM fol. Antuerpiæ pluribus volum. comprehenſa . Horum item animadverſiones totum volumen perluſtrant.

BONAVENTURA THEULI THEATRUM HISTORICUM VELITERNENSE . 4. Italicè Velitris. 1644. in Veliternenſibus;

JOSEPHI MARIÆ SVARESII PRÆNESTE ANTIQUA . 4. Romæ 1656. In Præneſtinis;

THOMÆ BALDASSINI NOTITIÆ HISTORICÆ ÆSINÆ . fol. Æſii Italicè 1703. in AEſinis;

JULIANI SARACINI ANCONÆ NOTITIAE HISTORICAE . fol. Romæ Italicè 1675. in Anconitanis;

SEB. ANDREAE ANTONELLI HISTORIA ASCULANA . 4. Patavii 1673. in Aſculanis.

JUSTI FONTANINI ANTIQUITATES HORTAE. 4. Romæ 1708. in Hortanis.

SCIPIONIS AGNELLI MAPHAEI ANNALES MANTUANI . fol. Dertonæ. Italicè. 1675. In Mantuanis.

BERNARDINI CAMPELLI SPOLETI HISTORIA. 4. Spoleti. Italicè 1672. in Spoletanis.

DOMINICI ANTONII CONTATORIS HISTORIA TARRACINENSIS . 4. Romæ 1706. in Terracinenſibus.

MICHAEL JUSTINIANUS DE TIBURTINIS EPISCOPIS . 4. Romæ. Italicè 1665. in Tiburtinis.

FRANCISCUS IGNATIUS LAZARI DE TIPHERNATIBUS EPISCOPIS . 12. Italicè . Fulginii 1693. in Tiphernatibus præſto fuere . Complurium verò aliorum ſcriptorum & nomina , & opera , unde ſemel , atque iterum aliquid fuerit adnotatum , ſparſim per volumen diſtinctè indicata reperies . Noviſſimam denique Conciliorum editionem , quam Pariſiis nuper edidit vir præſtantiſſimus è Societate JESU JOANNES HARDUINUS , è manibus nunquam excuſſi ; è qua in Ughello noſtro non pauca reſtauravi , atque emendavi . Horum autem penè omnium librorum uſum Cl. viri APOSTOLI ZENI , qui in non paucis etiam adfuit conſilio , lectiſſimorum voluminum copia inſtructiſſima Bibliotheca mihi affatim ſuffecit.

Cæterum noverit Lector hanc qualemcumque hujus operis renovatam editionem deberi omninò Cl. Viro BENEDICTO JOANNELLO , Bibliothecæ Caſanatenſis eruditiſſimo Cuſtodi, qui pro ſuo de Republica litteraria optimè merendi ſtudio cum magnum quid aggredientibus ſemper ſuppetias ferat, me ad opus trepidè accedentem hortatus eſt, preſſit, impulit, atque adeò multipliciter juvit, ut ſine ejus auxiliari manu per me nunquam futurum erat , ut Ferdinandi Ughelli Italia Sacra denuò emitteretur in lucem.

De Italiæ Sacræ Auctore Reverendiſſimo Abbate D. Ferdinando Ughello decerpta ex Epiſtolari deſcriptione, quam ipſe Abbas D. Julius Lucenti dedit in ejuſdem obitu ad Sereniſſimum Principem ab Etruria Franciſcum Mariam deinde Eminentiſſimum, & Reverendiſſimum S. R. E. Diaconum Cardinalem Mediceum.

PROFUNDIORIS Abyſſi Divinæ mentis eſt, homines naſci, qui non ſibi, ſed aliorum bono creſcant. Is fuit FERDINANDUS UGHELLUS, qui Florentiæ honeſtiori genere ortus cum pietate majorum amænioribus literis informatus gradum fecit ad Ciſtercienſe clariſſimum jubar Benedictinæ temperationis, Bernardo Mellifluo Doctore præcipuè illuſtrante, Severioribus diſciplinis in Caſtris Ordinis animum adjecit, cumque adoleſcens aliquandiù deperditas, abjectaſque chartulas pervoleret, nobilis ſe ipſi objecit auri ſumma, quam illicò Abbati ſuo deferens, ad ejus pedes depoſuit; ex cujus valore in patrio Cœnobio initium ſumpſit celebris Bibliotheca, quam poſtea ipſe ſelectiſſimorum Voluminum mole, proprio ære complevit. Romam miſſus in eo literarum Emporio præceptores audivit ex Societate Jeſu Franciſcum Piccolomineum, qui poſtea ſupremo ſui Inſtituti fulſit imperio, & Joannem de Lugo, quem deinceps veneratus eſt Orbis unum inter magni nominis Purpuratos Eccleſiæ Senatores. Plura peragravit exinde Monaſteria mirabilis, & proficuus ubique, inque variis muniis egregiè adhibitus: nec licèt perdiùs, & pernox iis implicitus, tamen ſuis à ſtudiis evocari potuit. Varia ſcripſit, ediditque ex monumentis Ordinis excerpta. Dum anxiè perquirit eos eximios Viros, qui è Ciſtercii Clauſtris ad Eccleſiarum regimen aſſumpti fuerunt, SACRÆ ITALIÆ OPUS meditatus eſt, Romam rediit, ubi in latiſſimum Academiorum gyrum dum ſe diffundit, ab Urbano VIII. ad ſupremas Ordinis dignitates habilis enunciatur, & ab Ordinis Magiſtratu ſacra Infula, & Abbatiali titulo, honoris ergo, inſignitur. Cum igitur Eccleſiaſticæ eruditionis magnam de ſe in Urbe opinionem excitaſſet, juſſus eſt una cum Andrea Victorello Ciaconianum opus de Vitis Pontificum, & Cardinalium notis illuſtrare, & uſque ad ea tempora perducere. Mox concinnando Italiæ Sacræ Operi animum omninò adjecit; licet variis diſtractus inter ſuos Aſcetas præfecturis, declaratus inſuper præexcelſi Principis Cardinalis Caroli Medicei familiaris Theologus, & juvante Cardinali Juſtiniano in Sacræ Apoſtolicæ Congregationis Indicis Conſultorum coronam invectus eſt. Rem perfecit, deduxitque ad novem prægrandia Volumina: quæ ut pretioſa haberent ſua coronamenta, congruis ſertis dedicando explicuit. Primum obtulit Urbano VIII. jam ſenio cadenti, qui dum Virtuti, meritiſque Ughelli proſpicere intendit, morte ſurripitur. Julius Cardinalis Mazarinus eo tunc accepto Volumine ad ſimile opus peragendum ſummos Viros Pariſiis excitavit, Ughello gratulatorias, gratiſſimaſque literas dedit, addiditque pretioſam horariam thecam auro, gemmiſque compoſitam. Mirum eſt, quòd millenis interceptus negotiis, infandis, diriſque vexatus inſanientium obtrectationibus, & jam ad pulverem depulſus, imperterritus ſemper animo, & mente ſerenus ab inchoato labore nuſquam retro abjerit. Vicit tandem Sapientia malitiam, & clarior ſemper poſt eclypſes Sol effulſit, diſſipante caligines optima Cardinalium manu, & afflante Medicea Sereniſſima Domo. Quid iniquius? Et ipſum oculatiſſimum opus dum Typographico Prælo committeretur, ſeductis amanuenſibus, excæcare ſunt auſi, qui horribilia in tantum Virum moliebantur. Ceterùm, & in ipſa ſorte adverſa prævalente virtute, ſummis honoribus potitus eſt. In Ordinis Comitiis pluries Principem locum tenuit, & ad ſupremam Italicæ Congregationis Præfecturam non ſemel poſtulatus, & electus, renuit onus, honoremque ſubire, contentus Romana Trium Fontium Monaſteriali Abbatia cum munere Procuratoris Provinciæ ſuæ, quod geſſit uſq; ad obitum Pontificiis ſemper literis confirmatus. Cenſorem egit Apoſtolica auctoritate Monachorum S. Baſilii, inque aliis arduis adhibitus eſt Regularium præcipuè negotiis. Alexander VII. eum apud ſe loco domeſtici Prælati habere voluit, à quo ſubinde, & à Clemente IX. Eccleſiaſticis penſionibus uſque ad ſummam quingentorum aureorum eſt auctus, ſed & ab his exquiſitus ad Epiſcopales Sedes ſcandendas, ſe fractum laboribus, & ſenecta ingraveſcentem, inhabilem dixit. Ad extremam igitur cum perveniſſet ætatem natus ann XCIV. expirantis XVI. Chriſtiani ſeculi XII. Kal. Aprilis, denatus eſt ann. MDCLXX. menſe Majo die ſacra ſine exemplo Summo Pontifici, Maximoque Anachoritæ Petro Cœleſtino, contracto morbo tuberculi enati in ſtomacho ex nimia ſtudendi, ſcribendique aſſiduitate. Sedens extra ſtratum Monaſtico Cucullo indutus pluries Eccleſiæ Sacramentis munitus, mente ſemper integra, & miſericordi Deo ſe commendans, ſtipatus Monachorum corona dum Sacerdos ex Joanne recitans Paſſionem Dominicam ea pronunciaret Verba: Et inclina-

SANCTISSIMO PATRI
CLEMENTI XI
PONTIFICI MAXIMO.

FElicisſimis olim ſanctæ memoriæ Urbani VIII. Prædeceſſoris Tui auſpiciis de Italiæ Epiſcopis, eorumque præclarè geſtis elaboratum opus edidit illuſtris Auctor, quod nova nunc pumice expolitum, quantum ingenii mei tenuitati licuit, ad Tua ſacratisſima provolutus genua, Tibi defero, BEATISSIME PATER, offeroque. Neque ſanè aliter feciſſe vel clariſſimo Auctori, vel mihi integrum, & fas fuiſſe arbitror. Cùm enim nullus ritè ſedeat Sacrorum Antiſtes, niſi quem ſupremus Eccleſiæ moderator vel elegerit, vel probaverit, ideoque è principe Petri ſede veluti è perenni quodam fonte in totum Chriſtianum Orbem, non ſecus ac totidem amnes irrigui, derivent omnes Præſules, ad ſuum tandem, peracto curſu, eos redire principium naturæ ma-

maximè conſentaneum eſt, atque proclive. Hinc fit, ut ſemel in lucem editum ad Urbani tunc viventis pedes ſtatim convolarit opus: & nunc rurſum typis evulgatum ad Tuos, SANCTISSIME CLEMENS, ſeſe reverenter abjiciat, à Sedis Apoſtolicæ proxima divinæ auctoritate, ac dignitate ſemper ſibi præſidium, & decus exoraturum, ſi quando, Deo favente, felicius, & ornatius in lucem prodeat.

Quod ſi ad poſterorum maximè effingendos mores egregia anteceſſorum facinora literis conſignantur, ecquis profectò non videat, quam incompoſitum, quam mutilum foret hoc exemplar, ſi capite minutum prodiret? Quantumlibet enim tot præclariſſimorum Præſulum illuſtria facta in unum congeſta volumen, ad regendum gregem noviter accedentem Paſtorem ſatis abundè erudire poſſe videantur, tamen à prototypo, viſibili totius Eccleſiæ capite, à quo & illi præſtantiora ad optimum rerum agendarum uſum hauſerunt documenta, attentum, & immotum nunquam deflectant obtutum neceſſe eſt. Abierunt ſiquidem ferrea illa tempora, quibus, proh dolor! omnium Eccleſiarum matrix Eccleſia tot ſchiſmatum agitata procellis, tot potentiorum oppreſſa tyrannide, ut nunquam defecit in veritate doctrinæ, ſic in rebus pertractandis humanis aliquid de ſeveriori Apoſtolica integritate remiſiſſe viſa eſt. Cum verò jamdudum Sanctitatis aurea ſecula redierint, ſuprema Petri Cathedra non tam ſaniorum eſt dogmatum magiſtra, quam vitæ mater ſit defæcatioris: ſummus Eccleſiæ vertex non tam eſt totius veritatis regula, quam totius norma ſanctitatis.

Quod quidem verum eſſe, ſicut de aliis, qui Te præceſſerunt, & quorum adhuc ſanctior viget memoria, ita maximè de Te, BEATISSIME CLEMENS, omninò fatendum eſt. Ea enim morum innocentia præſtas, ea fulges vitæ puritate, ut mirum nemini videri debeat, ſi Te haud diſcrepantibus ſuffragiis tot ſapientiſſimi Patres elegerint, quem in abſolutiſſimam optimi Paſtoris imaginem in eminenti Apoſtolico throno collocarent. Neque alio ſanè conſilio divinam arbitror indulſiſſe clementiam, ut tamdiu renuens, atque reluctans Sanctitas Tua ſublime faſtigium conſcendere recuſaverit, ſtupentibus ad rei novitatem, atque de ſua ſorte ſollicitis omnium Chriſtianorum animis. Illud enim deerat ad abſolvendum in Te omnibus numeris cumulatiſſimum perfecti Antiſtitis exemplar, ut ad dignitatem accederes non ambiens, non petens, neque feſtinus, ſed grande reputans miniſterium; maximis licèt diffidens viribus, & quo divinus traxerit ſpiritus, humillimè, ac obſequenter proſecuturus.

Certè ſi quis divinæ conſilium Sapientiæ perſcrutetur attentè, atque retroacta jam ſecula diligenti meditatione volutans perſpiciat, eò majoribus excitatis viris, Eccleſiæ ſuæ cœleſte Numen ſemper conſuluiſſe, quò majoribus premeretur anguſtiis, de Te quid ſentiat, in promptu eſt. Ea enim ſunt hæc tempora, quibus ad moderandum totius Orbis Chriſtiani clavum Te ſuperna vocavit Providentia, ut iis ſimillima fortaſſe reperias, at non implicatiora. Fumat adhuc nu-

per

per extincti belli vaſtum illud incendium, quod nobiliorem Eccleſiæ Tuæ partem tam ſævo corripuit exitio: ingentes adhuc ſuperſunt ruinæ, quibus potior Italiæ pars diuturnis quaſſata concuſſibus tot hominum, atque ædificiorum miſerabili ſtrage fœdata eſt. Hinc atrox hominum lues, atque armentorum, inde omnium malorum genitrix dira fames latè per urbes, atque per agros graſſatæ ſunt. His noviſſimè acceſſit effera Turcarum rabies, nomen penitus deletura Chriſtianum, ſi per vim illi liceat: atque non ſpernendæ Catholicæ hæreditatis portionis pervicax contumacia, Apoſtolicis renuens obedire mandatis. Tot, aliiſque laboraturam malis Eccleſiam ſuam, cum Tibi, BEATISSIME CLEMENS, committendam ſupremus rerum Moderator reſervarit, ecquis divino edoctus judicio Sanctitatis Tuæ excellentiam, præſtantiam, magnitudinem non agnoſcat, & jure merito non admiretur? Et ſanè mirum eſt, qua ſollicitudine, quo zelo, quibus conſiliis, ſumma enixus ope totum Chriſtianum Orbem recreaſti, vel imminentes avertendo calamitates, vel ab acceptis illata damna celeri medela reparando. Modo enim inter Deum, & Homines medius, in preces, jugeſque lachrymas effuſus, noſtrorum vindex criminum cœleſte Numen exoraſti: modo pari complexus conſilio diſcordes liberos communis parens, iratas Principum dexteras hortando conjunxiſti: nunc dirutas, & fatiſcentes ſeu temporum, ſeu terræ motus injuria moles profuſis opibus magnificè refeciſti: nunc aliunde maximis advecta ſumptibus annona urbes, atque provincias providus aluiſti: è ſuprema Apoſtolicæ ſedis ſpecula irrequietas ſemper agens excubias, gregis tui commodis unicè conſulturus. Senſit jam, atque in dies magis ſentiet Sanctitatis Tuæ vigiles curas immanis Thrax, qui nuper exultabundus & Urbes, & Regna, & totum Chriſtianum Orbem captivum trahere minabatur. Tu enim, cum primum ejus innotuere conamina, claſſicum perſonuiſti; & excitatis ad ſacrum bellum finitimis Populis, coactaque non ſpernenda auxiliari claſſe, quà conſilio, quà opibus, quà viribus hoſtem undique aggreſſus, præcipitem audaciam contudiſti, in ejus viſcera vulnus illud illaturus, quod Chriſtiano ovili inferre moliebatur. Illud unum ad ultimam Apoſtolatus Tui felicitatem reliquum eſt, ut tot exhauſtis laboribus, tot evictis calamitatibus, ad meliorem pertrahas frugem contumaces, quod ſumma præſtare niteris & patientia, & lenitate.

Neque tamen, SANCTISSIME PATER, adeò Te tot Eccleſiæ Tuæ diſtinuerunt negotia, ut quos eximiis omnium virtutum exemplis informabas, non etiam Tuæ vivæ vocis oraculo identidem edoceres. Hinc inter Miſſarum ſolemnia frequentiſſimum adſtantium cœtum ſæpiſſimè alloquutus, aureas, graviſſimaſque homilias effudiſti; atque è ſacro illo ſuggeſtu, unde aliquando Magni Gregorii, Leoneſque detonuerant, Cœleſtem frangens panem, ingenti fidelium ſolatio, jejunos jamdiu animos refeciſti.

Oh ſi talia reliqui minorum gentium Antiſtites imitentur exem-

pla,

pla, quam pinguior, atque vegetior exultaret ubique Chriſtianus Grex! Fateor equidem non ea eſſe tuarum lineamenta virtutum, quæ vel à præclariſſimo quoquam adamuſſim exprimi queant. At illud evincit hujuſmodi propoſitum exemplar, ut quò longius ab ejus altitudine attingenda removeat, eò acrius exſtimulet ad propiorem ejus conſequendum acceſſum. Hauriant igitur ex Prototypo huic præfixo volumini ſanctiora paſcendi Gregis documenta viventes, futurique Paſtores: & dum præteritos, qui ad ſuum redeunt principium, benigno clementiæ Tuæ dignaris intuitu, offerentem, atque ſacratiſſima Pedum Tuorum veſtigia prono deoſculantem affectu, ut Tua paterna dones benedictione, humillimè precatur.

SANCTITATI TUÆ,

Datum Venetiis Kalendis Julii 1717.

Addictiſſimus Filius
Nicolaus Coletus.

A U-

to Capite tradidit Spiritum, *expiravit. Cadaver ſublatum juſſu, & expenſis piiſſimi Principis Cardinalis Franciſci Barberini funebria excepit, me ipſo ſolemniter apprecante Beatitudinis claritatem in majori ſacra Liturgia. Conditorium obtinuit, ut ipſe concupiverat, in Principe Templo ſui Cœnobii ſecus Aram majorem, ubi ſingularis beneficentiæ privilegio præcipuus honos ſecutus eſt ad æternitatem, eomet Cardinalium Decano, & Epiſcoporum poſt Romanum primo mortalem Epigraphum ad ejus apodyterium ſcribente hujuſmodi.*

D. O. M.

Ferdinando Ughello
Hujus Monaſterii Abbati.
Mirare noſtri grande ſeculi Decus
Virtutibus, Laboribus, Modeſtia,
Cui debet Italia Sacros Antiſtites.
Qui traxit è mortis Sepulchro tot Viros
Perire Mortis in ſinu nunquam poteſt.
Obiit XIV. Kal. Jun. An. M. DCLXX. ætatis LXXV.
Franciſcus Epiſcopus Oſtienſis
De ſuo, cæteriſque Epiſcopatibus

B. M. P.

Evulgato ejus obitu Carolus Cardinalis Roſſettus Faventinus Epiſcopus juſſit in Cathedrali ſua Baſilica ſolemnes inferias celebrari à Clero, quod & alii plures præſtiterunt Eccleſiarum Principes Sacerdotes. Corpore fuit ſatis oblongo, optimè quadrato, magis obeſo quam tenui, & apprimè robuſto præpollebat; ſpectabilis erat aſpectu, & cum quodam ſuffuſo rubore candidiſſimo. Capite aliquantulum calvus, barba obraſus omninò, fronte ſpatioſa, naſu ad labia prono, oculis aquilinis: in Victu, Veſtitu, & inceſſu rigidioris Monaſtici cultus obſervantiſſimus. Valuit judicii, ingeniique rectitudine, & omnium, quæ ſcripſit, quæ legit, promptam ſemper retinuit memoriam. Ab omni ſemper cupiditate gloriæ alienus raro demiſſionis exemplo oblatos ſibi honores declinare ſtuduit. Mihi jam olim illud cujuſdam poetarum facetè dicere ſolebat.

Diſce puer virtutem ex me, verumque laborem,
Fortunam ex aliis.

Et cuncta ad ſolam Dei gloriam eſſe peragenda ſeriò ſuadebat. Cum in proſperit, tum maximè in adverſis æqua modeſtia, & fortitudine claruit. Clementiæ, & Comitatis erga omnes ſingularis. Præclariſſimorum hominum conſuetudine uſus, imbecillioris notæ numquam contempſit: flagitia, quæ in ſe ipſo integerrimus Vir ſæviſſimè caſtigaſſet, in aliis amantiſſimè mederi ſtudebat, & miſericorditer compatiebatur. Tam vilem ſui exiſtimationem habebat, ut ſe viliſſimum homuncionem diceret, & eo ſe loco haberet. Apud ſummos, & doctos Viros maximo in pretio millenis Scriptorum celebratur encomiis. Eumque Sacra Rota Auctorem claſſicum nuncupat, ejuſque monimentis fidem adhibendam eſſe dicit.

Præ-

Præmonitum ad Lectorem.

Cum Typographi incuria factum fuerit, ut præter nonnulla menda, quibus mederi nullo negotio poterit benignus Lector, numeri ſeriei Epiſcopórum, quam juxta meas adnotationes in margine confeci, ter vel quater extra locum ſuum ponerentur, totidemque vel omitterentur, vel variarentur, inſpecto Chronico Indice, facile erit illos reſtituere, hoc modo.

Colum.	55	pro XVII.	repone XVIII.
		pro XVIII.	XIX.
Colum.	80	pro LXXIV.	LXXXIV.
Colum.	81	pro LXXVII.	LXXXVII.
Colum.	82	pro LXXVIII.	LXXXVIII.
		LXXIX.	LXXXIX.
		CX.	XC.

Columm. 148. num. XCI. repone e regione Alexandri Farneſii, & ſic ſequentes ſequentibus Epiſcopis accomoda, itaut CXVII. reſpondeat Martio Ginetto.

Col. 239. pro XXX. XXXI. & ſic adde unitatem ſequentibus numeris uſque ad finem ſeriei Tuſculanæ.

Col. 246. E regione Petri Othoboni repone numerum XCIV. Jacobi Franzoni XCV.
Nicolai Acciajoli XCVI.
Vincentii Urſini XCVII. & Sebaſtiani Tanarii XCVIII.

Col. 308. numerum XII. & reliquos ejuſdem columnæ infra ternas lineas repone.

Col. 422. num. LXI. è regione Theobaldi: num. LXII. Marcellini repone.

Col. 525. num. XLII. deme unitatem, & ſic duobus ſequentibus.

Col. 542. pro LXI. ſcribe XLI.

Col. 555. num. XV. pone juxta N.... & poſt binas lineas accomoda quatuor ſequentes.

Col. 675. pro XX. repone XXI. & ſic adde unitatem reliquis ejuſdem ſeriei numeris.

Col. 736. in fine pone num. XX. è regione Petri.

Col. 1115. pro X. dic IX. & ſic deme unitatem quatuor numeris ſequentibus.

Col. 1197. num. XX. transfer in col. 1198. è regione Teuzzonis, & ſic in eadem col. repone num. XXI. juxta Colum XXII. & XXIII. juxta Gentilem, atque Dodonem.

Hos item alios errores corrige.

Col. 70. lin. 45. pro 1488. dic 1288. Col. 72. lin. 15. pro 839. ſcribe 879. Col. 82. lin. 27. pro 1063 dic 1603. Col. 183. in nota marginali pro 1411. lege 1511. Col. 292. lin. 2. pro 1579. dic 1479 Col. 352 lin. 52. pro 1407. lege 1047. Col. 394. lin. 41. pro 1581. ſcribe 1681. Col 494. lin. 46. pro 1454. lege 1554. Col. 497. lin. 74. pro 608. lege 680. Col. 700. lin. 5. pro Benardum lege Berardum. Col. 969. lin. 2. pro 1457. ſcribe 1357. Col. 1274. lin. 50. pro 977. lege 1017 Col. 1304. in nota marginali pro 549. dic 594.

NOI REFFORMATORI
Dello Studio di Padova.

HAvendo veduto per atteſtato del Segretario noſtro nel libro Stampato in Roma intitolato: ITALIA SACRA, ſive de EPISCOPIS ITALIÆ non eſſervi cos'alcuna contro Prencipi, e buoni coſtumi concedemo licenza à Sebaſtian Coleti, che poſſi eſſere ſtampato, oſſervando gl'ordini in materia di Stampe, e preſentando le ſolite copie alle publiche librarie di Venetia, e di Padova.

Data li 7. Aprile 1717.

(Girolamo Venier Kav. Reformator.
(Franceſco Soranzo Procurator Reform.
(Lorenzo Tiepolò Kav. Proc. Ref.

Agoſtino Gadaldino Segret.

PROTESTATIO AUCTORIS.

CUm Sanctiſs. D.N. Urbanus Papa viii. die 13. Martii anno 1625. in S. Congregatione S.R. & Univerſalis Inquiſitionis Decretum ediderit, idemque confirmaverit die 5. Julii anni 1634. quo inhibuit imprimi libros hominum, qui ſanctitate, ſeu Martyrii fama celebres è vita migrarunt, geſta, & miracula, vel revelationes, ſeu quæcumque beneficia, tanquam eorum interceſſionibus à Deo accepta continentes ſine recognitione, atque approbatione Ordinarii, & quæ hactenus ſine ea impreſſa ſunt, nullo modo vult cenſeri approbata. Idem autem Sanctiſſimus die 5. Junii 1631. ita explicavit, ut nimirum non admittantur elogia Sancti, vel Beati abſolutè, & quæ cadunt ſuper perſonam, benè tamen ea, quæ cadunt ſupra mores, & opinionem cum proteſtatione in principio, quod iis nulla adſit auctoritas ab Eccleſia Romana, ſed fides ſit tantum penè auctorem. Huic Decreto, ejuſque confirmationi, & declarationi obſervantia, & reverentia, qua par eſt, inſiſtendo profiteor me haud alio ſenſu, quicquid in hoc libro refero, accipere, aut accipi ab ullo velle, quàm quo ea ſolent, quæ humana dumtaxat auctoritate, non autem divina catholicæ Romanæ Eccleſiæ, aut *S. Sedis* Apoſtolicæ nituntur, iis tantummodo exceptis, quos eadem *S. Sedes* Sanctorum, Beatorum, aut Martyrum catalogo adſcripſit.

INDEX
ALPHABETICUS
EPISCOPATUUM ROMANÆ PROVINCIÆ,
Qui immediatè Sanctæ Sedi ſubjiciuntur.

OStienſes, &c) Oſtia
Veliternenſes) Velletri 42
Portuenſes) Porto 87
Sylvæ Candidæ, &) Selva Candida.
S. Rufinæ) S. Rufina.
Sabinenſes) Sabina. 154
Præneſtini) Peleſtrina. 191
Tuſculani) Fraſcati. 225
Albanenſes) Albano. 247
AEſini) Jeſi. 279
Alatrini) Alatri. 288
Amerini) Amelia. 295
Anagnini) Anagni. 305
Anconitani) Ancona. 324
Aprutini) Teramo. 342
Aquæpendentis) Aquapendente. 583
Aquilani) Aquila. 373
Aquinates) Aquino. 394
Aretini) Arezzo. 402
Aſculani) Aſcoli. 416
Aſsiſienſes) Aſsiſi. 476
Averſani) Averſa. 485
Auximates) Oſimo. 496
BAlneo Regienſes) Bagnarea. 514
Biſinianenſes) Biſignano. 519
CAjetani) Gaeta. 526
Camerinenſes) Camerino. 546
Caſinenſes) Caſino. 571
Caſſanenſes) Caſſano. tomo. 9
Caſtrenſes) Caſtro. 578
Civitatis Plebis) Città della Pieve. 585
Civitatis Caſtellanæ) Civita Caſtellana. 596
Civitatis Ducalis) Civita Ducale. 604
Cavenſes) Cava. 607
Cortonenſes) Cortona. 620
E Ugubini) Gubbio. 632
FAnenſes) Fano. 656
Ferentini) Ferentino. 672
Fulginatenſes) Foligno. 680
Fundani) Fondi. 718
HOrtani) Orta. 733
Humanatenſes) Humana, nunc unitis cum Anconitanis. 743
INteramnenſes) Terni. 746
LAbacenſes) Lubiana. 766
Lauretani) Loreto. 766
Liparenſes) Lipari. 772
Lucenſes) Lucca, qui Pallio utuntur. 789
Lunenſes, &) Luni.
Sarzanenſes) Sarzana. 833
MAntuani) Mantova. 857
S. Marci) S. Marco. 876
Marſorum) Marſi. 882
Melphitenſes) Molfetta. 916
Melphienſes) Melphi. 920
Militenſes) Mileto. 942
Monopolitani) Monopoli. 961
Monteflaſconenſes &) Montefiaſcone
Cornetani) Corneto. 975
Montis Ilcinenſis) Monte Alcino. 991
Montis Peluſii) Monte Peluſio. 998
Montis Politiani) Monte Pulciano. 1002
NArnienſes) Narni. 1007
Nepeſini) Nepi. 1023
Neritonenſes) Nardò. 1035
Nucerini) Nocera. 1063
PApienſes, qui Pallio utuntur) Pavia. 1074
Pennenſes, & Hadrienſes) Atri, e Penna. 1111
Peruſini) Perugia. 1153
Pientini) Pienza. 1174
RAvellenſes) Ravello. 1181
Reatini) Rieti. 1194
Recanatenſes) Recanati. 1217
SAlutienſes) Saluzo. 1225
Signini) Segni. 1234
Sorani) Sora. 1243
Spoletani) Spoleto. 1250
Sutrini) Sutri. 1273
TErracinenſes, & Pipernenſes uniti) Terracina, e Piperno. 1278
Tiburtini) Tivoli. 1301
Tiphernates) Città di Caſtello. 1316
Triventini) Trivento. 1327
Trojani) Troja. 1334
Tudertini) Todi. 1349
VAlvenſes, &) Valva.
Sulmonenſes) Sulmona. 1358
Verulani) Veroli. 1386
Viterbienſes) Viterbo. 1401
Volaterrani) Volterra. 1425
Urbevetani) Orvieto. 1463

A B C

ITA.

ITALIA SACRA
FERD. UGHELLI
Abbatis Ordinis Ciſtercienſis.

PROVINCIA PRIMA,
DE LATIO, SIVE DE ROMANA PROVINCIA, ut vocant, ejuſdemque Epiſcopis ſanctæ Sedi immediatè ſubjectis.

SACRÆ hujus noſtræ Italiæ, quam modò, Deo benè juvante, molimur, à Latio, quod vulgus Romanam Campaniam vocat, initium ducemus. Ne, quando uniuſcujuſque Italicæ Eccleſiæ incunabula narranda ſuſcepimus, principem illam omnium Eccleſiarum ROMAM, ſaniorum dogmatum matrem, Apoſtolici culmen honoris, Summorum Poutificum nobiliſſimum thronum, ſcaturiginem, ſontemque, unde revelata doctrina jus dicit mortalibus, vel ex ſupina injuſtitia, vel ex maligna prævaricatione præteriiſſe videamur.

Cæterum cum de Italicis Provinciis erit nobis inſtituta narratio, haud in ſingulis ita otioſè immorabimur, ut Geographis, aut iis, qui ad exemplum mortalium juſtas procudunt hiſtorias, ſuum peculiare munus eripiamus.

Semel enim profeſſos de eccleſiaſticis rebus, de Epiſcopis, eorumdemque præclarè geſtis, de fidei chriſtianæ per prædicationem prolatis finibus, de Eccleſiarum ſundatione, originibuſque tractare, ſanè meliorum judicio dedeceret, ſi in earumdem nominibus, ſitu, prærogativis, incolis exquiſitè, immodicèque perquirendis tempus perabſumeremus; quæ ſugaci, ut ita dicam, narratione conſtricta (quod ipſum paſſim, ſed modicè efficiemus) & lectoribus aliquam afferent jucunditatem, & nobis ipſis revolutæ hiſtoriæ haud modicam parient laudem. Niſi fortè eccleſiaſtico ſcriptori minima illa temporis videatur jactura, ſi cum de Latio, verbi gratia, agere incipiemus, ejuſdem Provinciæ nomina, Saturnia ſcilicet, Oenotria, Italia, Siciliaque, quibus pro tempore, ac incolentium placito aliquando inſignita eſt, exactiùs cum ejuſdem habitatoribus, Siculis, Aboriginibuſque, qui cum Pelaſgis poſtea opibus ſociatis è Regno Latini dicti ſuerunt, exactiùs, inquam, legentibus velimus obtrudere. Hæc ſiquidem cum apud Dionyſium Halicarnaſſeum, Varronem, Plinium, Solinnm, Macrobium, Sex. Anrelinm Victorem, Feſtum Pompejum, Trogum, Strabonem, Livium, Tacitumque, & in neotericis Leandrum Albertum, Philippum Clnverinm modernum antiquæ Italiæ deſcriptorem, jam pridem decantata ſint; ſi hæc eadem ipſa in noſtra hac ſcriptione iterum diligentiùs proſequamur, ad antiquam ſanè, non ſine lectorum fortaſſe nauſea, cantilenam videamur redire.

Nobis certè ad huic noſtro inſtituto aptiora properantibus ſatis viſum eſt, ſi breviter ex Ovidio, unde Latium dictum ſit, ejuſdem elegantiſſimis prolatis carminibus aperiamus, Faſt. lib. 1.

A *Hac ego Saturnum memini tellure receptum,*
Cælitibus Regnis à Jove pulſus erat.
Inde diu genti manſit Saturnia nomen,
Dicta quoque eſt Latium terra latente Deo.

Nec abſimilia Maro cecinit in 8. Æneid.

Primus ab æthereo venit Saturnus olympo
Arma Jovis fugiens, & Regnis exul ademptis.
Is genus indocile, ac diſperſum montibus altis
Compoſuit, legeſque dedit: Latiumque vocari
Maluit, his quoniam latuiſſet tutus in oris.

Idem Ovidius:

Gentibus eſt aliis tellus data limite certo;
Romanæ ſpatium Urbis & Orbis erit.

Et Ammianus Marcellinus de Romana felicitate ita inquit; *Tempore, quo primis auſpiciis in mundanum fulgorem ſurgeret victura, dum erunt homines, Roma, ut augeretur ſublimibus incrementis fœdere pacis æterna, virtus concurrit, atque fortuna, plerumque diſſidentes, quarum ſi altera defuiſſet, ad perfectam non venerat ſublimitatem.*

B Igitur hæc tanta Urbs condita eſt, nt Dionyſii ſententia tulit, Olympiade vij. ineunte anno poſt excidium Trojæ 432. poſt conditum verò orbem, circiter 3225. eidemqne Auctor Romulus nomen fuit, ſublato interim Remo fratre, non tam quòd novos muros per ſaltum increpuiſſet, quàm quòd regni ſocium pati non poſſet. Romulus igitur in Capirolio, aperto Aſylo, magnum perſugarum numerum excepit; in centum adlegit Patres, ut cum robore, cumque viribus conveniret conſilium; atque nt à ſe noviter conditam urbem novis incolis frequentaret, à finitimis connubia expetiit, quibus non impetratis, in Conſularibus ludis, raptis Sabinis extorſit. Inde contra Romanos exortum à finitimis bellum, ubi Romulus, cum, Cæninis ſngatis, Jovi Feretrio primus opima ſpolia tuliſſet, ob rem proſperè geſtam de Antemnatibus triumphavit. Sed cum deinde Sabini, belli pertinacia, reſnrrexiſſent, Romanaque acie propemodum inclinata, victoriæ laus ſpectaret ad Latium, Statori Jovi Romulus templum magnificè vovit,
C ex eoque revocato in prælium milite, Sabinos urget, ſugatque, donec mulierum, quæ raptæ fuerant, interventn utraque acies, icto fœdere pacis, unum coivit in regnnm.

Novo itaque Sabinorum incremento civitate adaucta, populum in tres partes diſtribuit, quas Tribus vocavit, juſſitque tenujores in clientelam eſſe potentiorum, quo mutuis officiis animi arctiùs colligarentur. Panlò poſt Fidenates perdomuit: Vejentes ex perfidia belli contumaces agri parte mnlctavit. Denique ad Capreæ paludem extra pomœrium recenſens exercitum, ita inter deſipientis tempeſtatis procellas ſublatus eſt, nt nuſquam deinceps comparuerit.

Romulus Numam Pompilium excepit: Numa Tullum Hoſtilium; Tullus Hoſtilius Ancum Mar-

tium; Ancus Tarquinium Priſcum; Priſcus Servium Tullium; Tullius Superbum Tarquinium, qui ex factis nomen Superbi adeptus ob Sexti filii ſcelus, qui caſtiſſimæ fœminæ Lucretiæ ſtuprum intulerat, regnum ſuperba tyrannide adminiſtratum tandem amiſit.

Et Numa quidem Romam, ex Romuli diſciplina ferocientem in armis, religione manſueſecit: Tullus verò Hoſtilius, ſpreta religione, Romulo, quàm Numæ ſimilior, ad arma pronior fuit. Ancus iterum avitam Numæ religionem percoluit. Tarquinius Priſcus, Latino nomine domito, lapideo muro Romam cingere aggreſſus eſt. Servius autem Tullius non minùs ſapientia, prudentiaque, quàm armis valuit; donec Tarquiniorum ſcelere, ut ſuprà retuli, Juniique Bruti virtute Romana adminiſtratio ad annuos Conſules tranſiit, poſtquam Romæ Reges regnaſſent 245. ann.

Sub Conſulibus porrò adeò multa Romanorum decora, ſive belli, ſive pacis artes velis ſpectare, prodiere, ut nil mirum ſit, Romanos ſubacta tota Italia per 200. circiter annos ad Imperium orbis terrarum ſibi gradum feciſſe. Sub tyrannide verò, dominatuque Imperatorum, vel protulere fines, vel ſemel prolatos conſtantiſſimè defenderunt. Quorum cùm hoſtium, tùm verò maximè Chriſtianorum ſanguine fere ſemper maduere manus, tanquam qui Chriſti veri Dei cultu illorum ſuperſtitioſæ religioni adverſari viderentur. Inde factum eſt, ut dum ſcelere partum Regnum, Imperiumque tuentur, amiſſo regno, martyrum cæde, & ſanguine Eccleſiaſticum regnum Romanis in arcibus formarint, promoverintque. Siquidem eum ann. 15. ante exceſſum Auguſti, JESUS CHRISTUS ÆTERNUS DEI FILIUS EX MARIA VIRGINE PROGNATUS FUISSET, cæleſtis iræ utique futurus piaculum, humanique generis magiſter, & vindex, ac 33. natus annos innocenter à Judæis propudioſam crucem tuliſſet, ſuo ſanguine luit ſcelus, quod ex vecordi præteritione divini præcepti primorum parentum totum humanum genus infecerat: relictoque Petro in terris Vicario, expeditum ſuis ſectatoribus in cælum iter aperuit.

Itaque Petrus (Claudio Nerone imperante) Antiochenam primùm fundavit eccleſiam, poſtea Herodiana cuſtodia divinitùs elapſus, ubi aſſervabatur ad necem, altero Claudii Neronis anno Romam venit, ibidem Chriſti Vicario æternam ſedem collocaturus.

Hic ille Petrus eſt, qui ex magiſterio, Chriſtique vocatu, ex piſcatore Paſtor totius Dominici gregis effectus, tanto deinde ardore animi magiſtrum ſecutus eſt, ut ex revelatione divina primus illum filium Dei appellare, ideòque ab eodem Pontifex declarari meruerit: ille, cujus greſſibus ad Chriſtum properantis mare ſe ſolidum præbuit; qui in ea nocte, qua tradebatur Dominus, ex Chriſti amore exerto gladio, inhoneſto ad aurem vulnere Pontificis ſervum inſultantem mulctavit; qui negationis timidum lapſum jugi amaroque lachrymarum imbre lavit, abſterſit: qui demùm redivivum Chriſtum ab inferis, à Maria Magdalena ſecundus, obvium habuit. Hic, inquam, ille Petrus eſt, qui Romæ æternùm duraturam Apoſtolicam fixit ſedem anno Chriſti 45. die 18. Januarii, Conſule Lucio Vitellio, anno 2. Claudii Imperatoris, altero verò anno, ex quo adventaverat Romam. Memorabilis ſanè dies, ac toti orbi chriſtiano lætabilis, ac dignus profectò, cui futura ſæcula plaudant, eumdemque venerentur, & colant.

Cæterùm tametſi Petrus Romæ, aliique deinceps Apoſtoli alias alibi fundarint Eccleſias, unam tamen Catholicam, & Apoſtolicam pii venerātur mortales, ut fert, tulitque ſemper priſcorum Patrum ſententia, acclamaveruntque magni Nicæni Concilii præſules. Quoniam verò per univerſum Orbem longè, lateque diffuſa eſt, atque diſperſa, optimo jure, divinoque in primis conſilio factum eſt, ut caput illud viſibile, hoc eſt, Romanus Pontifex inviſibili, certoque loco verendum illum ſuum figeret thronum, unde quæ de fide controverſa emergerent, ſanctiùs dirimeret, certiùſque promulgarentur jura mortalibus. Nec alius quiſpiam ab Apoſtolo Petro eligi potuit locus dignior, quàm una Roma, ut quæ perverſi divini cultus fuerat ſedes, profanique imperii Orbis terrarum, eadem veri Dei cultus, atque Pontificii imperii, ideòque ſalutaris, ineluctabilis cathedra ſuſpiceretur.

Quamobrem meritò alibi aliò à cæteris Apoſtolis fundatæ Eccleſiæ hujus Romanæ nomine nobilitantur; non ſecus, ac olim Romanorum nomine cenſebantur quicumque unas Romanas leges, arbitriumque jure belli cogebantur ſubire. Itaque jure optimo arceſſitur hæreſeos, qui à Romana cathedra pervicax factus abjerit. Unde egregie Patrum Sanctorum plerique Romanæ Sedis extulere præconia; *Qui Eccleſia*, inquit Cyprianus de Unit. Eccl. *renititur, & reſiſtit; qui Cathedram Petri, ſuper quam fundata eſt Eccleſia, deſerit, in Eccleſia ſe eſſe confidit?* Idem Romanam Eccleſiam vocat Matrem, & radicem omnium Eccleſiarum totius Orbis. Irenæus lib. 3. cap. 3. epiſt. 45. *Ad hanc*, id eſt Romanam, *Eccleſiam propter potentiorem principalitatem neceſſe eſt omnem convenire Eccleſiam, hoc eſt eos, qui ſunt undique fideles, in qua ſemper ab iis, qui ſunt undique, conſervata eſt ea, quæ ab Apoſtolis eſt tradita.* Ambroſius Oratione in Satyrum *Percunctatus Epiſcopum eſt, ſi cum Epiſcopis catholicis, hoc eſt, ſi cum Romana Eccleſia, conveniret.* Hieronymus epiſtol. 57. ad Damaſum Papam; *Quicumque extra hanc domum*, hoc eſt, Romanam Eccleſiam, *agnum comederit, profanus eſt, ſi quis in Arca Noe non fuerit, peribit, regnante diluvio.* Et ſane meritò; in ea ſiquidem illa ſemper poteſtas viguit, vigebitque, quam eidem Chriſtus Dominus dilargitus eſt, ut ſcilicet in cœlis terriſque ſoluta, ligataque manerent quæcumque illa ſemel ligaſſet, atque ſolviſſet; utque de rebus fidei controverſis inappellabilem ſententiam ferret; ut abdita Scripturæ ſenſa infallibiliter explicaret; ut Conciliis ipſis, tamquàm caput præſideret, ne, quæ decernerentur eorum dogmata, detruncato quodammodo capite labarent. Hæc, inquam, ſublimis Sedes, quàmque ex hac ipſa, quam modò commemoravimus, poteſtate mirum in modum emineat: tum etiam à diffuſione doctrinæ, quæ omnes orbis partes ſua ſanctitate pervadit: item ab unitate fidei, quam tot locorum divortia non corrumpunt: præterea à nomine Catholicæ, quod ab invitis ipſis hæreticis extorquet, etiam aliud agentibus ſe ſe videtur ingerere cognoſcenda.

Conſtituta, fundataque Romæ Apoſtolica Sede Petrus, ut hierarchicum ordinem, quem ex traditione Chriſti acceperat, ſanctè ſervaret, ſectatores ſuos, quos in fide aluerat, ad diverſas orbis partes Epiſcopos deſtinavit: quorum qui toti regno ampliori eum poteſtate jubebantur præeſſe, illos Patriarchas voluit appellari; qui verò uni tantùm Provinciæ moderabantur, Archiepiſcopos; cæteros ſimplici Epiſcoporum nomine inſignivit, quos in gravioribus juſſit Metropolitanorum arbitrium expectare.

Ad Romanæ autem Sedis ſplendorem, majeſtatemque conciliandam ejus prærogativæ Epiſcopos conſecravit, qui ex nullius Metropolitani nutu penderent; ſed unius tantùm Romani Pontificis faſces proximè revererentur.

Hi antiquitùs ad exemplum ſeptuaginta duorum diſcipulorum Chriſti totidem numero Romanæ provinciæ Epiſcopi fuerunt, præter eccleſias ſex Cardinalibus attributas (1), qui apud ſummum Pontificem ſuffraganeorum munere fungerentur; quorum cum aliqui poſtea Archiepiſcopi cœpiſſent creari, aliorumque Epiſcopatuum jura eiſdem attribui, illorum hoc tem-

(1) Ex ſcripto antiquo Vaticano Codice ſacrorum rituum conſtat undecimo ſeculo 62. fuiſſe in Italia Epiſcopos Romano Pontifici immediatè ſubjectos. En verba dicti codicis relata à Baronio Ann. t. XI an. 1057. *Inſuper præter ſeptem collaterales Epiſcopos erant alii Epiſcopi, qui dicuntur ſuffraganei Romani Pontificis nulli alii Primati, vel Archiepiſcopo ſubjecti, qui frequenter ad Synodos vocarentur. In Campania Tiburtinus, Anagninus, Signinus, Ferentinus, Alatrinus, Verulanus, Soranus, Fundanus, Caietanus, Tarracinus. In Marſis ſunt hi. Furconenſis, Marſicanus, Valvenſis. Theatinus, Pinnenſis, Aprutinus. In Tuſcia ſunt hi. Nepeſinus, Sutrinus, Civitenſis, Hortanus, Balneoregenſis, Urbevetanus, Viterbienſis, Ca-*

tempore Epiſcopornm numerus imminutus eſt, ut nberiùs hoc ipſum deinceps colliget lector ex iis, quæ de eadem re planiùs, pleniùſque narrabimus ex novo Provinciali Romano.

Cæterum conſnie de iis Panvinium lib. de Epiſcopat. & Titul. Card. Baronium in Ann. Eccleſ. ubi fuſiùs. („ *De urbe veteri*) Sext. Ruffum, Biondnm Flavinm, Raphael. Volaterranum, Poggium Florent. Franc. Albertinum, Franc. Oricellar. Bartholom. Marlianum, Luc. Faunum, Andr. Fulvium, Jo. Roſinum, Lipſium, & alios.

De nova Urbe ſub Romanis Pontificibus vide Blondum Flavium, Panvininm, Boſium, Stapletonum Anglum, præter innumeros alios. De Templis ſacris Laurent. Schodrerum Sax. lib. 2. monum. Italiæ, Pomp. Ugo, ac Panvin. de Septem Urbis Eccleſiis. De Pietate Romana nuper Theodorus Amidenus Belga. De eccleſiis Urbis eruditè, diligenterqne ſcribit noſter Floravantes Martinellus, peritiſſimus antiquitatis. De Titulis Cardinalium ſcripſit, ſed non edidit, tomos 4. Abbas Paulus de Angelis Siculus vir doctus, ille idem, qui olim opus eruditiſſimum Liberianæ Baſilicæ in lucem emiſit Paulo V. ſedente.

Quibus præmiſſis ad Pontificum ſeriem nullo unquam tempore interruptam deſcendemus, ſed compendiariò; ſiquidem habuit illa multos, ac illuſtres ſcriptores, Damaſum ſcilicet & ipſum Pontificem, Anaſtaſium Bibliothecarium, Guillelmum, Paulum Diaconum Aquil. Vidonem Ravennatem, Sigebertum, Hugonem Floriacenſem, Luitprandum Epiſcopum Cremonenſem, Gothifredum Viterbienſem, Vincentium Bellovacenſem, Martinum Polonum Archiepiſcopum Cuſentinum monachum Ciſtercienſem, Ptolomæum Lucenſem, Sozomenum Piſtorienſem, Gervaſinm Riccobaldum Ferrarien. D. Antoninum Archiep. Florent. Platinam, Panvinium, Baronium diffuſè in Ann. Eccl. Papirinm Maſſonum, & Ciaconium. („ *Quibus adde Baronii* „ *continuatores Raynaldum, atque Bzovium, Collectores* „ *Actorum Sanctorum in Propylæo menſis Maji, Pa-* „ *gium, atque Pearſonium.*)

PONTIFICES ROMANI.

1 S. PETRUS igitur, antea Simon Joannis à Bethſaida Galilææ, Petrus & Cephas vocatus à Chriſto, quod ſuper ipſum ædificanda Eccleſia erat, ex piſcatore diſcipulus Chriſti Princepſque Apoſtolorum effectus, cui ex prærogativa hierarchici ordinis cœlorum claves ſpeciatim ſunt attributæ (tametſi etiam Apoſtoli cæteri eadem fuerint inſigniti poteſtate, haud tamen illam transmiſſuri ad poſteros) primùm Antiochiam venit; unde poſt 7. annos quàm ibi ſederat, Romam, ibi perpetuò duraturam, Sedem Apoſtolicam deportavit. In qna cum 24. annos, menſes 5. 12. dies ſediſſet, extendiſſetque tum ipſe per ſe, tum per alumnos ſuos ſanctiſſimos viros fidei Chriſtianæ confinia, ipſe in Janiculo capite inverſo cruci affixus eſt ann. 69. die 29. Junii: cum Paulus prædicationis collega via Oſtienſi capitis obtruncatione vitam finiſſet ſub ſæviente impio Nerone, qni ad Apoſtolorum imperinm excanduerat impium Simonem magum interiiſſe.

2. S. LINUS Petro ſucceſſit an. 69. natione Thuſcus, patria Volaterranus, è gente Maura, Herculano patre progenitus, quem jam inde antea Petrus cum clero in gravioribus ſibi coauditorem aſciverat. Felix proinde Hetruria; ſed Volaterræ feliciores, quando is, quem auſpicatiſſime protulere, ſecundus à Petro, S. Romano throno meruit nobilitari.

Tametſi autem ferant, Clementem Romanum ad tantum munus deſignatum fuiſſe à Petro; poſt ejuſdem tamen exceſſum Clemens Lino libens volenſque ceſſit, tum quòd illum cleri ſuffragia extulerant, tum ne in exemplum ſenſim tranſiret, ut Pontifex quiſ-

A que ante diſceſſum, comitiorum Cleri libertate contempta, ſibi diceret ſucceſſorem. Sedit ann. 11. Romæque 23. die Septembris nobili coronatus martyrio ſui pontif. ann. 8. in Vaticano tumulatus eſt.

3. S. CLETUS in Pontificatu Linum ſecutus eſt. Hic patria Romanus fnit, ex vico Patritii, filins Æmiliani, ab ipſo S. Petro ad fidem Chriſti perductus, atque cum S. Lino coepiſcopus ordinatus, Romaniſque ſuburbiis cuſtodiendis, tutandiſque præfectus, S. Lino defuncto, à populo, cleroque Pontifex Romanus acclamatur ann. 80. Præfuit autem ann. 12. menſ. 7. dieb. 11. Sub Domitiano Imperatore illuſtrem tulit palmam martyrii, ſepultuſque eſt apud S. Linum, ut haud mors illos divideret, quos idem pontificale munus, eademque martyrii gloria (quodque caput eſt) idem amor in vita conjunxerat.

4. S. CLEMENS Romanus ſecundæ regionis in monte Cœlio, parentibus nobiliſſimis Fauſtino, Ma-

B tidiaque genitus eſt, qui ſuam originem longa ſerie procernm referebant in Cæſares, philoſophia, revelataque doctrina percelebris, à S. Petro ſacro fonte eluitur; ab eodemque Diaconus, Presbyter, Epiſcopus inauguratur. Cùmque tanti Apoſtoli calculo Pontifex fuiſſet deſignatus, ea ratione haud ſuſtinuit tantum onus ſubire, ne libertati ſuffragiorum officeretur. Igitur à clero de more ſublectus ann. 93. poſt Cletum, ſedit ann. 9. menſ. 6. dieb. 4. Denique cum multa præclara geſſiſſet, ſcripſiſſet, in maris profundum anchoræ pondere detractnm præfocantibus vndis abſorptus eſt. Ejus ſacrum cadaver marmoreum templum, Angelicis manibus ſub altiſſimis fluctibus excitatum excepit; quod modò placida vnda maris tegebat, modò abſcedens ad conſtitutam diem, & tempus alendæ in ſanctum fidelium pietati detegebatur. Celebre miraculum fuit, donec tempore Nicolai I. Pontificis Romam tranſlatus eſt, ſepultuſque honorificè in monte Cœlio in templo ejus nomini conſecrato.

5. S. ANACLETUS Græcus, patria Athenien-

C ſis, Antiochi filius, Apoſtoli Petri alumnus, à quo primum Diaconus ordinatus, mox Presbyter, deinde etiam Epiſcopus, poſt D. Clementem, Romanam ſedem obtinuit anno 103. Imperitavit ann. 9. menſ. 2. dieb. 28. Pontificii regni coronam nobili corona martyrii condecoravit. Capite ſub Trajano Imperatore truncatus 3. Idus Julii ann. 112. In Vaticano cum prædeceſſoribus ſuis ſepulchrum accepit. Dierum 13. interregnnm poſt ejus deceſſum fuit. Cæterùm Anacletus ſanctiſſimè ſanxit, Epiſcopi inaugurationem fore conficiendam per tres Epiſcopos.

6. Ad ſedem deinde Rom. evectus eſt S. EVARISTUS, natione Græcus, Judæo patre natus, cui Judæ Bethlehemitici nomen fecerunt, ann. 112. E ſancto throno jus dixit an. 9. menſ. 3. mulctatuſque capite ſub Hadriano glorioſè deceſſit die 26. Oct. ann. 121. conditusque eſt in Vaticano: vacavit ſedes dies 18. Hic primùm parochialibus eccleſiis fines præſcripſit, tituloſque presbyterorum diſtinxit, quo quiſque ſuum & agnoſceret, & diligentiùs adminiſtraret.

D 7. Evariſto S. ALEXANDER Alexandri fil. Romanus è regione Capitis Tauri ſucceſſit ann. 121. Decem omninò annos ſedens explevit, menſ. v. dies 20. Hadriano ſæviente, per martyrinm diem clauſit extremum ann. 132. die 3. menſis Maji, via Nomentana, 7. ab urbe lapide. Cujus ſacrum corpus poſt multa ſecula, cum Eventio, Theoduloque claris martyribus, Lucam tranſlatum eſt, conditumque in templo ejus nomini magnifice conſecrato, ut infra narrabimns. Hic ſanctiſſ. Pontifex ad ampliorem paſſionis Chriſti memoriam in Miſſa verba illa mandavit addenda, *Qui pridie quam pateretur*, uſque ad formulam conſecrationis, *Hoc eſt Corpus meum*. Conſecrandum vinum cum aqua debere miſceri ſanxit: voluitq; latinam Eccleſiam non fermentato, ſed azymo uti ad ſacrificia: luſtratamq; aquam inſtituit ad abigendos dæmones, morboſque pellendos. Itaque poſt ejuſdem palmam martyrii per 35. dies ſedes vacavit.

[illegible] Suanenſis, Cluſinus, Peruſinus, Caſtellanus, Aretinus, Graſſetanus. Volaterranus, Senenſis, Lucanus, Piſtorienſis, Florentinus, Feſulanus, Lunenſis. In Umbria, & Marchia. Spoletinus, Aſſiſinus, Fulginas, Nucerinus, Eugubinus, Reatinus, Tudertinus, Amerinus, Narnienſis, Interamnenſis, Eſculanus, Firmanus, Camerinenſis, Anconitanus, Humanus, Auximanus, Æſinus, Senogallienſis, Fanenſis, Piſaurenſis, Foroſempronienſis, Callienſis, Urbinas, Aretinenſis, Ferentanus.

8. S SIXTUS Romanus, filius Paſtoris è Viæ latæ regione, cum eſſet presbyter, Pontifex ſubleƈtus eſt ann. 135. feliciterque orbita martyrii decurſa, Romæ deceſſit 8. idus Aprilis, ann. Chriſti 141. inque Vaticano tumulatus eſt, cum per ann. 9. ſediſſet, menſ. 11. dies 22. Inter cætera ſanxit, ut *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth*, ſacrificaturi in miſſa cantarent, cavitque ne prius Epiſcopi, quos S. Romanus Pontifex ad limina Apoſtolorum vocaſſet, à ſibi creditis populis reciperentur, quàm apoſtolicas literas eoſdem populos ſalutantes attuliſſent. Poſt hujus Pontificis deceſſum diebus omninò duobus Romana Sedes vacua fuit.

9. S. TELESPHORO deinde è magna Græcia, quam hodie Calabriam vulgò vocamus, è Thurienſi civitate, Anacoritæ filio, jampridem presbyteratus ordine inſignito, pontificalia inſignia delata ſunt, ann. 142. Antonini temporibus. Sacrorum Antiſtes extitit ann. 11. menſ. 9. ſi tres dies tantùm ſubduxeris. Non ſine cæde, & ſanguine pro Chriſtiana fide decertans ſub eodem Antonino deceſſit non. Januarii an. 154. ac prope S. Petri Apoſtoli corpus tumulatus eſt in Vaticano. Solemne quadrageſimale jejunium, jam olim ab Apoſtolis inſtitutum, novis ſanctionibus renovavit: Natalis Domini nocte miſſas celebrari mandavit, atque in illis Angelorum canticum, hoc eſt, *Gloria in Excelſis Deo*, decantari præcepit.

10. S. HYGINO, poſt Teleſphorum, ex Græco philoſopho parente Athenienſe progenito, jampridem presbytero, Romana ſedes obvenit, die 13. Januarii, ann. 154. Antonino Pio Imperatore. Hic, ut aliquot ſcriptorum fert ſententia, martyr occubuit; tametſi contendant alii poſtremos dies exegiſſe in pace, die 8. Januarii ann. 158. tumulatumque fuiſſe apud S. Petrum in Vaticano. Romano Clero Hyginus ſanctiores edixit leges, ac cuique Eccleſiarum titulo presbyterum Cardinalem præfecit, ſive alios, qui ex Cardinalium arbitrio dependerent. Hinc Cardinalium, eminentiſſimæ poſt Pontificem dignitatis, extitit origo; de quorum ſub Hygino Pontifice ortu egregiè Alphonſus Ciaconius, & Paulus de Angelis.

11. S. PIUS Aquilejenſis Rufi filius, frater Paſtoris, cum romano presbyteratu fulgeret, in Pontificatum ſucceſſit an. 158. die 15. Jun. Præfuit ann. 9. menſ. 6. demptis tribus diebus. M. Aurelio, & L. Vero Imperatoribus palmam tulit martyrii, die 11. menſ. Julii ann. 167. defunctumque Vaticanum excepit. Quatuordecim omninò dies tenuit interregnum. Cæterum ſanctum Paſcha dominico die S. Pius celebrandum edixit, tum quòd ita olim ab Apoſtolis fuerat inſtitutum, tum ut unitati fidelium ea ratione conſuleret, quam nonnullorum nimis moroſa dierum obſervatio, an dicam inverſio, ſcindere videbatur.

12. S. ANICETUS, poſt hunc, filius Joannis, Syrus, univerſalis eccleſiæ adminiſtrationem capeſſit, cum prius Romanæ Eccleſiæ presbyteratus munere fungeretur ann. 167. M. Aurelio & Lucio Vero imperantibus. Ann. 8. citra menſes tres ſeptemque dies ſedit ad clavum; ſacrumque thronum, unde per id tempus ſanctiſſimè jura dixerat, ſuo ſanguine purpuravit, die 17. M. Aprilis. ann. 175. ſepultuſque eſt via Appia in cœmeterio, cui poſtea de nomine Calliſti nomen fecerunt. Dies 17. ſuo Paſtore ſedes romana caruit. Cæterùm Aniceti tempore, Polycarpus Joannis Evangeliſtæ nobilis alumnus Romam venit, ab eoque eſt Epiſcopus Smyrnenſis ordinatus.

13. S. SOTER Anicetum ſecutus eſt ad ſedem. Hic Fundi in Campania Concordio patre natus eſt; unde ab aliquibus Concordius Soterus dictus eſt: obvenit autem ei eccleſiaſticum Imperium anno 175. die 5. menſis Maji, imperante M. Aurelio Antonino Philoſopho. Præfuit ſacris rebus annos 4. haud ferè integros; cùmque pacificè deceſſiſſet, in cœmeterio è ſuo nomine dicto funeratus eſt via Appia, quod deinde cœmeterium Calliſti appellavere. Sedes haud pluſquam 2. dies vacua fuit, donec novo creando Pontifici Comitia agitarentur.

14. S. ELEUTHERIUS Græcus, parente Abundio, patria Nicopolitanus, olim Presbyter S. R. E. ejuſdem S. Eccleſiæ throno nobilitatus eſt, an. 179. imperante M. Aurelio. Quindecim ann. in ſacris ultra tres dies dominatus eſt, miraque temporum tranquillitate deceſſit 7. Kal. Junii anno 194. cum Imperator Commodus publicam rem adminiſtraret, ſepultuſque eſt cum ſuis prædeceſſoribus in Vaticano. Cumque hujus Pontificis tempore maxima Chriſto ſe multitudo mortalium adjunxiſſet, ex diuturniori pace fides chriſtiana protulit fines; miramque in modum viſa eſt florere, cum Imperatorum in Chriſtianos rabies tantiſper deſerbuiſſet.

15. S. VICTOR deinde Africanus filius Felicis, Commodo adhuc imperante ann. 194. romanam ovaſit ad ſedem, in eaque ann. 10. menſ. 1. dies 8. ſanctiſſimè vivens explevit; fidemque, quam edocebat, profitebaturque, effuſo per martyrium ſanguine illuſtravit. Elatus in Vaticanum illatus eſt. Interregnum 2. dierum omnino fuit. Cæterùm Victoris auctoritate per Aſiam aliquot concilia in cauſa fidei ſaluberrimas protulere ſententias; ipſeque, tum ob cæteras res præclarè geſtas, tum decreto de Paſchate poſt 14. lunam celebrando, illuſtris evaſit.

16. S. ZEPHYRINUS Romanus Abundii filius eccleſiaſticum deinceps ſucceſſit in regnum, imperante Severo, ann. 203. Imperitavit ann. 18. dieb. item 18. vitam finivit ann. 221. tumulatuſque eſt in cœmeterio ſuo via Appia. Comitiis agitandis ſex dierum ſpatium fuit. Zephyrino ſedente, quinta in Chriſtianos perſecutio oborta eſt, quam impius Severus Imperator commovit, in qua quidem Zephyrini pietas in gregem, conſtantia autem in adverſis enituit. Cæterùm dum Severus nomen chriſtianum conatur extinguere, Pontifex Zephyrinus, decreto de anniverſaria ſacroſanctæ Euchariſtiæ communione, circa ferias Paſchatis, chriſtianam pietatem accendit.

17. S. CALLISTUS Romanus Dionyſio parente ortus, poſt Zephyrinum Pontifex acclamatur, ann. 221. die dominico, hoc eſt 4. non. Septemb. Antonino Heliogabalo imperante. Annis 5. texit eccleſiam, menſe 1. diebus 12. Poſt diuturnam carceris macerationem in puteum demerſus eſt, prid. idus Octobr. ann. 226. ſepultuſque eſt in cœmeterio Calepodii via Aurelia; ſexque tantùm dies inter defunctum, novumque Pontificem interceſſere. Hic S. Mariam trans-Tiberim ædificavit, confirmavitque jejunium, quod quater in anno Apoſtolorum traditione celebratur.

18. S. URBANUS ex Pontio parente Romanus Pontifex inde creatur ann. 226. principe Alexandro: cathedram Romanam tenuit, ann. 6. menſes 7. dies 4. Capite plexus eſt fidem propugnans die 25. menſ. Maji, ann. ab orbe redempto 233. Celebris ejus pontificatus evaſit non modò ex decreto de bonis eccleſiaſticis in pios uſus convertendis, ſed etiam ex illuſtri martyrio S. Cæciliæ virginis, Valeriani, ac Tiburtii, quos ad hujuſmodi agonem conſtantiſſimè animaverat. Hic in cœmeterio Calliſti via Appia tumulatus quieſcit. Sedes verò Romana poſt 30. dies novum paſtorem excepit.

19. S. PONTIANUS Romanus, filius Calphurnii, Alexandro imperante, Pontifex electus eſt ann. 233. 8. Kal. Julii, atque ab eodem Imperatore in Sardiniam relegatus, ubi poſt multos exantlatos labores, Maximino præcipiente, illuſtrem tulit palmam martyrii 19. die Novemb. ann. 237. in eademque inſula tamdiù jacuit tumulatus, donec Fabianus Papa ejus ſacras reliquias Romam transferendas, inque cœmeterio Calliſti recondendas honorificè curavit. Extraxere comitia vacuam ſedem dies omninò 13. cum demortuus Pontianus 5. annos ſediſſet ſupra 2. dies.

20. S. ANTHERO deinde, Romuli filio, Petilienſi è magna Græcia, imperante Maximino, pontificale onus delatum eſt ann. 237. Cæterum breviſſimus pontifex, quippe qui per unum vix menſem, ac 14. dies violenta martyrii morte ſublatus imperitaverit ann. 238. ſepultuſque eſt in cœmeterio Calliſti via Appia. De novo creando pontifice 13. dies conſultatio tenuit.

21. S. FABIANUM Romanum, Fabii filium S. R. E. presbyterum, per columbam divinitùs allatam, acclamante ad miraculum populo, ſuffragia evexerunt ad ſedem die 27. menſ. Januarii anno 238. ac ſub Deciana rabie martyrio conſumptus eſt, die 20. Januarii ann. 253. Quindecim annis publicam ſacram rem ultra 4. dies ſanctiſſimè cum adminiſtraverit, interregnum penè unius anni fuit. Hic Pontifex patrem, filiumque Philippos Imperatores ſacro fonte abluiſſe fertur, ſub quorum principatu Roma ſuæ fundationis milleſimum ſibi gratulata eſt, ann. ab incœpta ſalute 249.

22. S. CORNELIUM Romanum Caſtini filium, presbyterum antea S. Romanæ Eccleſiæ, Apoſtolicæ cathedræ clerus Romanus admovit, Aprili menſe, ann. 254. adhuc Decio in Chriſtianos deſæviente. Sedit circiter annos duos, ſubque Voluſiano, Galloque Imperatoribus ſanguinem pro fide profudit, ann. 255. die 14. menſ. Sept. Hic vix eccleſiaſticum inierat principatum, cum per factioſos mortales primum ſchiſma in Eccleſia Romana ebulliit, exque illo æſtu Novatus Romanus Antipapa emerſit, contra quem Cornelius Romæ Concilium opportunè coegit.

23. S. LUCIUS deinde Porphyrii filius Romanus, ac S. Cornelii prædeceſſoris olim collega, conſorſque exilii, in ſedem Petri ſucceſſit, Gallo, Voluſianoque imperatoribus, ann. 255. ſacris præfuit ann. 1. menſ. 4. dies 14. martyrioque coronatus eſt 4. non. Martii, inque cœmeterio Calliſti ſepultus: novamque Pontificis inaugurationem omninò 30. dies protraxere.

24. S. STEPHANUS Romanus Julii filius à Papa Cornelio S. R. E. Archidiaconus creatus, ſucceſſit Lucio ann. 257. die 7. Aprilis, Valeriano, Gallienoque imperantibus. Sedit annos tres, menſes ſex, dies quinque. Demùm, Imperatore jubente, capite plexus ann. 260. ſecunda Auguſti; ſepultus fuit in cœmeterio Calliſti. 22. dies Apoſtolica Sedes vacua manſit.

25. S. SIXTUS Græcus, patria Athenienſis, ejus nominis II. Stephano ſuffectus eſt an. 260. 26. Auguſti, Valeriano, ac Gallieno Imperatoribus. Vix annum integrum ſedit, capitiſque obtruncatione martyr effectus eſt 8. idus Aug. ann. 261. Quem vita functum in Calliſti cœmeterium intulere Chriſtiani; ac poſt triduum ad coronam martyrii illum ſecutus eſt Laurentius Archidiaconus illuſtriſſimus martyr, ut illi prædixerat ſenex, cum duceretur ad pœnam.

26. S. DIONYSIUS Græcus, profeſſione monachus, Apoſtolicam cathedram, diu presbyteratus munere functus, aſſecutus eſt 4. idus Septembris ann. 261. atque à Maximo Oſtienſi Epiſcopo conſecratus, ſub Gallieni Valerianique imperio. In pontificatu annos 11. menſes 3. dieſque 14. explevit. Citra martyrium diem clauſit extremum ann. 272. 7. Kal. Januarii, ſepultuſque eſt in cœmeterio Calliſti.

27. S. FELIX, filius Conſtantii, Romanus Pontifex acclamatus eſt, pridie Kal. Januarii ann. 272. dum Aurelianus imperaret. Duobus tantum annis regnavit, 5. ferè menſibus. Agonem martyrii feliciter præcucurrit 3. Kal. Junii ann. 275. inque ſuo cœmeterio ſepultus, ubi via Aurelia templum erexerat, duobus ab Urbe milliariis. Quinque dierum interregnum comitiis datum.

28. S. EUTYCHIANUS, ex Hetruria Lunenſis, filius Maximi, Pontifex adlectus eſt, prid. non. Junii ann. 275. Aureliano orbi præſcribente leges: dominatus in clero annos novem eſt, paſſuſque martyrium ſub Numeriano 6. idus Decembris ann. 283. tumulatuſque eſt in cœmeterio Calliſti. Novem tantùm dies ſedes vacavit. Dum Eutychianus Chriſti Eccleſiæ præſideret, Manichæorum peſtilentiſſima hæreſis ſubpullulare occepit.

29. S. CAJO deinde Dalmatæ, Maximi filio, Diocletiani, ut quidam volunt, affini, pontificius honor delatus eſt ann. 283. die 17. menſis Decembris: per annos 12. ſedem obtinuit, menſes 4. dies 5. nobilique martyrio coronatur 10. Kal. Maji ann. 296.

Hujus S. Pontificis vitam ex diverſis auctoribus erutam eleganter perſcripſit Cæſar Becillus Urbinas presbyter Oratorii S. Philippi, amicus noſter, homo doctus, ac eloquens: ejuſdemque templum, quod jam vetuſtas deleverat, Urbanus VIII. propè S. Suſannam in hortis S. Bernardi reſtituit, ubi Ciſtercienſes ex congregatione Fulienſi, ad juventutem alendam, inſtituendamque tyrocinium erexerunt.

30. S. MARCELLINUS, Projecti filius, ad pontificiam thiaram venit temporibus Diocletiani, & Maximini Imperatorum, ann. 296. 3. Maji. Annos 7. menſes verò 11. dies 26. ad clavum ſedit: deinde ob pietatem chriſtianam ſæviſſimè tortus interiit 6. Kal. Maji ann. 304. ſepultuſque eſt in cœmeterio S. Priſcillæ. Sub Marcellini Pontificatu Zeno clariſſimæ militiæ Dux cum decem millibus ducentis tribus commilitonibus martyrio coronatus eſt: quorum reliquias apud S. Anaſtaſium ad Guttam jugiter manantem etiam hoc tempore venerantur fideles.

31. S. MARCELLUS Romanus, Benedicti filius, è regione Viæ Latæ, jam olim presbyter Cardinalis, S. Marcellino, eligente clero, ſucceſſit an. 304. Conſtantio, Galerioque imperantibus. Citra violentiam extinctus eſt, ann. 309. die 16. menſis Januarii, cum ſediſſet ann. 4. menſ. 7. dies 21. ſepultuſque eſt in cœmeterio Priſcillæ via Salaria, 20. dierum interregno ſecuto.

32. S. EUSEBIUS, genere Græcus, Pontificale onus ſubivit 5. die Februarii ann. 309. Conſtantino Imperatore. Publicam ſacram rem 2. annis, menſibus 7. 21. diebus ſanctiſſimè rexit. Morienti perſecutoris vis abfuit 26. die Septembris ann. 311. funeratuſque eſt in cœmeterio Calliſti, cum vacua ſedes 7. tantùm dies protraxiſſet.

33. MELCHIADES, genere Apher, ex presbytero Cardinali ad Pontificatum aſcendit, Conſtantino imperante, ann. 311. 5. non. Octob. Duobus annis, menſe item uno, ac 13. diebus è ſancto throno jura dixit mortalibus. Pacificè elatus eſt 4. Idus Decemb. ann. 313. tumulatuſque in cœmeterio Calliſti. Hujus temporibus concilium Romæ coactum contra Donatiſtas telum religionis exemit.

34. S. SYLVESTRO deinceps filio Rufini, Romano, à S. Marcellino presbytero Cardinale creato, Conſtantino magno Imperatore, Cleri Romani ſuffragia pontificium detulere honorem ann. 314. 1. Feb. ſub cujus pontificatu Conſtantini Pii Imperatoris ex munere per univerſum orbem Chriſtianis omninò tranquilla res fuit. Ipſeque Pont. Sylveſter, poſt baptizatum Conſtantinum, curatumque à lepra, poſt magno Concilio præſtitum favorem, poſt immenſa donaria dilargita eccleſiis, ſanctiſſimaſque ſanctiones, in ea temporum malacia in pace quievit, cum 21. an. menſes 11. regnaſſet, die 31. menſ. Decembris ann. 335. tumulatuſque eſt in cœmeterio Priſcillæ; per 15. ipſos dies ſede ceſſante.

35. S. MARCVS, filius Priſci, Romanus, cum eſſet Diaconus Cardinalis, S. Sylveſtro ſubrogatus eſt 17. Kal. Februarii ann. 336. Conſtantino Magno adhuc imperante. Sedit menſes 8. dies verò 24. eodemque anno exceſſit è vita 7. die Octobr. ſepultuſque eſt in cœmeterio Balbinæ via Ardeatina, 20. dierum interregno ſecuto. Cæterum Marco felix contigit pontificatus, qui antequam vita fungeretur, impius Arrius crepuit medius, & diffuſa ſunt omnia viſcera ejus.

36. S. JULIUS, filius Ruſtici, Romanus, ex Diacono Cardinali ad pontificatum evaſit, Conſtantino imperante die 27. Octobris 336. Quindecim annis ſacra jura dixit, m. 5. di. 16. mortuus eſt pridie idus Aprilis, ann. 352. ſepultuſque eſt in cœmeterio Calepodii, via Aurelia. 25. dies interregno, agitandiſque comitiis dati.

37. S. LIBERIUS Romanus, Auguſti filius, Diaconus antea Cardinalis, Apoſtolicæ ſedis culmine dignatus eſt ſub Conſtantii imperio 8. idus Maji ann. 352. Hic à Conſtantio Arriana labe infecto in exilium pulſus eſt, in ejuſque locum, jubente Imperatore, Felix ſucceſſit, quem tametſi plures venerentur ut martyrem, è legitimorum tamen Ponti-

ſcum albo illum disjunxit Eccleſia. Siquidem cum Liberius ſe exnlviſſet exilio, rediiſſetque ad ſedem, tamquam germanus paſtor per 15. illam annos ſanctiſſimè rexit, ac menſ. 4. dies 1. inque ſenectute bona defunctus, ſepultus eſt in cœmeterio Priſcillæ 9. Septemb. an. 367. ſexque tantùm dies tenuit interregnum.

38. S. DAMASUS deinde, Valentini, Valentiſque temporibus, Iberus, Antonii filius, Apoſtolicam ſedem adeptus eſt die 15. Septembris aon. 367. Hic teterrimo ſchiſmate æſtuante, Urſicinum habuit Antipapam; ſedit autem an. 17. menſes 2. dies 23. ſepultus in pace eſt 3. idus Decemb. ann. 384. in ſua baſilica via Ardeatina. Quem deinceps honoris ergo in baſilicam S. Laurentii in Damaſo, ut vocant, tranſtulere, 31. die ſede ceſſaote.

39. S. SIRICIUS Romanus, Presb. Cardinalis tit. S. Paſtoris, Tiburtii filius, S. Damaſo ſuffectus eſt ann. 385. prid. Idus Januarii, Valentino, & Theodoſio Principibus. Sedit annos 13. menſ. unum, dies 14. Obiit 8. Kal. Martii aon. 398. tumulatuſque fuit in cœmeterio Priſcillæ, per 20. dies ſede ceſſante. Hic in baſilica S. Petri celebravit concilium adverſus Novatianos.

40. S. ANASTASIUS Romanus, Maximi filius, ex Presb. Cardinali ad ſummum Pontificatum aſſumptus eſt, aoo. 398. pridie id. Martii, dum Arcadius, Honoriuſque Romano orbi ſcriberent leges. Præfuit ann. 4. menſ. uno, dicbus 13. Mortuus eſt ann. 402. 5. Kal. Maji, ſepultuſque eſt in cœmeterio ſuo ad Urſum Pileatum: cum inter Anaſtaſii exceſſum, novumque Pontificem viginti ſupra unum dies interceſſiſſent.

41. S. INNOCENTIO deinde, ejus nominis I. Innocentii filio, Albanenſi, Arcadio, Honorieque imperantibus, Pontificium detulere principatum an. 402. 15. Kal. Junii. An. 15. obtinuit ſedem ſupra menſem unum, ac dies 10. hac luce functus eſt, an. 417. 5. Kal. Auguſti; tumulatuſque fuit in cœmeteſio Priſcillæ, cum interceſſiſſent deinde 20. omninn dies.

42. S. ZOSIMUS, è Magna Græcia, Abrahami filius, ex Cardinali presbytero Pontifex renunciatus eſt, 19. die Auguſti, ann. 417. Honorio, Theodoſioque imperantibus. Uoius anni, & menſ. 4. ſeptemque dierum pontiſex fuit; fatoque functus eſt ann. 418. 7 Kal. Januarii: prope S. Laureotii corpus ſepulchrum accepit via Tiburtina, cum vix uno die expleto nova pontificis creatio interregnum finiſſet.

43. S. BONIFACIUM, Jucundi filium, Romanum presbyterum electorum ſuffragia evexerunt ad ſedem, ann. 418 Honorio, Theodoſioque imperantibus; contra quem factioſorum quorundam ſtudia Eulalium pſeudopontificem crearunt, qui brevi cum inſolenti prævaricatione Auguſtorum contempſiſſet præceptum, omni honore ſpoliatus delituit, delatuſque Bonifacio vero Pontifici ab omnibus apoſtolici culminis honor. Annis 5. Catholicam Eccleſiam rexit, citra fere duos menſes. Exceſſit è vivis ann. 423. 8. Kal. Novembris, ſepultuſque eſt via Salaria in cœmeterio S. Feliciani martyris, 9. tantùm dies ſede ceſſante.

44. S. COELESTINUS deinde ex patre Priſco Romanus Bonifacio ſuffectus eſt, ann. 423. non. Novembris, Honorio, ac Theodoſio imperantibus. Pontificatus ſui annos 8. menſes 5. dieſque 3. omoino, explevit, abiitque ad ſuperos 8. idus Aprilis ann. 432. tumulatuſque eſt in cœmeterio Priſcillæ, per 20. dies ſede ceſſante. Cœterum ſub Cœleſtini pontificatu Epheſinum concilium contra Neſtorium hæreſiarcham religionis telum intorſit.

45. S. SIXTUS deinceps ex patre Sixto Romanus, ſancto eccleſiæ throno nobilitatus eſt, anno 432. 6. Kal. Maij, Theodoſio, ac Valentiniano imperantibus: ſeditq; ejus nominis III. citra 30. dies, ann. 8. vitaque functus eſt. ann. 440. 5. Kal. Aprilis, ſepultuſque eſt via Tiburtina in crypta prope S. Laurentium martyrem, 40. dierum interregno ſecuto.

46. S. LEO deinde Magnus, ex patre Quintiano, genere Thuſcus, Diaconus antea Cardinalis, bonoomine chriſtianæ pietatis in pontificatum ſucceſſit, anno 440. 6. idus Maji, imperantibus Theodoſio, ac Valentiniano; ſedit autem ſupra unum viginti ann. citra dies 32. cùmque Eccleſia ſatis tranquillè ageret, abiit ad ſuperos, ſepultuſque eſt in Baſilica S. Petri, cum 7. menſes in comitiis agitandis intercurriſſent. Cæterum Leoni cum eſſet cum ſanctitate vitæ conjuocta dicendi cothurnata majeſtas, ſcriptis doctiſſimis, ac eloqnentiſſimis literis, principes ſui temporis impulit, ut pietatem vellent excolere; Epiſcopos longè, latèque ſui muneris ſancti admonuit; ſanctum Chalcedonenſe Concilium contra Eutychetem, Neſtorium, Dioſcorumque armavit in fide; poſtque Wandalicam cladem omnia eccleſiaſtica ornamenra, ad divinum cultum ſpectantia, muoificentiſſimè reſtituit: Qui demùm, ne nomen Romanum penitùs deleretur, cum Attilæ Regi Hnnnorum legatione functus ſe oppoſuiſſet, & Romanis ſaluti fuit, & à trepidaute Italia Hunnorum furorem avertit, non ſecus ac poſtea in pace ſcribendo leges, adhortando, declamandoque pietatem defenſavit, adauxit; itaut ex vero, exque conſenſu mortalium omnium, Magni, tulerit cognomen, quod & in adverſis infractus, & cum opima pace floreret, uni provehendæ pietati ſuas omnes vires contendiſſet feliciùs.

47. Leo Magnus S. HILARIUM, genere Sardum, patria Calaritanum, Criſpini filium, ſucceſſorem excepit ann. 461. pridie idus Novembris, Leone, ac Severo imperantibus. Ano. 5. Apoſtolicæ ſedi præfuit, citra 2. dies, menſes 10. ex humanis exemptus eſt ann. 467. 4. idus Septemb. honeſtatuſque ſepulchro in templo D. Laurentii martyris prope S. Sixti rel quias, cum per dies 10. ſedes vacaſſet. Vir utique memorabilis, qui & S. Romanæ ſedi firmiorem aſſeruit principatum, & tres S. Synodos, Nicænam, Epheſinam, & Chalcedonenſem ſua auctoritate firmavit: Eutychetem, Neſtorium, Dioſcorumque religionis telo transfixit: denique qui ad divinum cultum, ſplendoremque eccleſiarum, ac SS. martyrum gloriam tanta geſſit, eaſque divitias prodegit, ut alioquin ſui prædeceſſoris exemplum formidabile minus reformidaſſe poſſit videri.

48. SIMPLICIVS, genere Tiburtinus, ex patre Caſtino, Pontificale onus ſubivit ann. 467. 20. die Septembris, Imp. Leone, & Fl. Anthemio. Quindecim annis thronum obtinuit, menſ. 5. ac 12. diebus: abiit ad ſuperos ann. 483. 6. non. Martii, ſepultuſque eſt in Baſilica S. Petri, ſex dierum interregno ſecuto. Hic cum accepiſſet, Petrum Alexandrinæ urbis in Eutychetis hæreſim fuiſſe prolapſum, ita illum anathemate ferit, ut ſimul dejecto expeditum pœnitendi iter oſtenderet.

49. S. FELIX ejus nominis modo II. appellatus, ex Felice patre Romanus, presbyter Cardinalis ad titulum SS. Nerei, & Achillei, catholicæ Sedi regendæ admotus eſt ann. 483. 8. idus Martii, Imperante Zenone. Ann. 9. univerſalem adminiſtravit Eccleſiam minus 12. dies; obiitque anno 492. 5. Kal. Martii, ſepultuſque eſt in Baſilica S. Pauli, vacavitque ſedes dies quinque. Hic cum eſſet ex nobiliſſima familia Aniciorum alumnus, adeò in pontificatu incorruptè ſe geſſit, ut cum, ex delatione Zenonis Imperatoris, Petrus Alexandrinus, Acaciuſque Eutychianæ hæreſeos apud Apoſtolicam ſedem arceſſerentur, Miſſenum, Vitalemque Epiſcopos, ad cognoſcendam cauſam Heracleam uſque legarit. Cæterum cum legatos reſciſſet, pecunia corruptos proſtituiſſe judicium, coacta Synodo à communione fidelium illos anathemate indignabundus excluſit.

50. S. GELASIUS deinde ex patre Valerio, genere Afer, ad Pontificium thronum evectus eſt die 2. Martii, ann. 492. Imp. Anaſtaſio, & Odoacre Rege Omni diſciplinarum genere ferunt illum fuiſſe excultum. Per ann. 4. menſes 8. dies verò 9. è ſacra ſede jura dixit orbi chriſtiano: mortuus deinde ann. 496. 11. Kal. Decembris ſepultus eſt in Baſilica S. Petri, per 7. dies ſede ceſſante. Gelaſius verò, dum in vivis ageret, cum comperiſſet clanculum Manichæos Ro-

mæ verſari, veritus ne peſtilentiſſimæ luis contagium deſæviret in gregem, comprehenſos in exilium deportari præcepit, illorumque codices publico igne cremari. Cæterùm Miſſenum Epiſcopum, quem avariſſimi facti pœnituiſſe conſtabat, iterum ad fidelium communionem admiſit; pauperum indigentiæ conſuluit: urbem Romam periculis, fameque laborantem, utroque incommodo ſapientiſſimè exolvit. Itaque plenus meritis plane oſtendit haud ſe degenerem eſſe, qui in cathedra Petri ſederit.

51. ANASTASIUS deinde Romanus, Petri filius, ad Petri cathedram venit die 28. menſis Novembris ann. 496. Anaſtaſio, ac Theodorico imperantibus. Annos omnino duos in Principatu, ſi 8. dies ſubtraxeris, explevit: vita defunctus eſt anno. 498. ſepultuſque eſt in baſilica S. Petri, dierum 4. interregno ſecuto. Hic aliquando apud Romanum clerum parum ſinceræ fidei ſuſpicionem fecit, quod cum Photino hæreſeos contaminato, Cleri inconſulto ſenatu, communicaverit, Acatiumque conatus ſit hominem adhuc à Catholicis alienatæ voluntatis, ac ſanguinarium iterum ad communionem admittere.

52. COELIUS SYMMACHUS ex patre Fortunato, genere Sardus Simagenſis, Diaconus antea Cardinalis, Imperantibus Anaſtaſio, ac Theodorico Italiæ Rege, in maxima perturbatione rerum Pontifex eſt renunciatus ann. 498. 10. Kal. Decembris. Siquidem factioſi ita ſciderant clerum, ut hinc ſaniores Symmachum pro vero Pontifice adorarent; inde Presbyterum Cardinalem Laurentium vecordes venerarentur. Tandem apud Theodoricum Regem Symmacho Pontificatus adjudicatus eſt; Laurentius verò deturbatus eſt ſede, quem tamen verus Pontifex Nucerinæ præfecit eccleſiæ, ut tranquillitati litaret. Sed cum deinde adornatis in Symmachum falſis criminibus, quaſi è ſopito cinere ſchiſma reſurrexiſſet, ita crudeliter in Symmachi ſectatores animadverſum eſt, ut in publico, ſi fuiſſent reperti, ſica jugularentur; Virgines autem Deo votæ violenter nudatæ extraherentur è clauſtris ad flagra; ubique fœda facies rerum; certantibus inter ſe Conſulibus, prout quiſque partium ſtudiis affectus erat. Demum cum Symmachus 155. Epiſcoporum adornaſſet ſenatum, à calumniis ſe vindicavit, ac Petrum Altinum, Laurentiumque presbyterum Nucerinum Epiſcopum exauctoratos tanquam Apoſtolici throni improbos invaſores damnavit. Quo inteſtino feliciter defunctus periculo in Manichæos communes hoſtes deinde eccleſiaſticum telum erexit. Siquidem iterum Romæ repertos & mulctavit exilio, & illorum codices propudioſè ante Conſtantinianas fores exuſſit. Cæterùm Symmachus 15. annos, menſes 8. citra 4. dies cathedram Petri obtinuit, clauſitque diem extremum ann. 514. 15. Kal. Aug. ſepultuſque eſt in baſilica S. Petri; cum 7. dies comitiis agitandis intercessiſſent. Hoc etiam felicior Pontifex, quòd ſuo etiam tempore, Clotildis Reginæ admonitu, Clodoveus maritus Francorum Rex ſacra Chriſti ſuſcepit.

53. S. COELIO HORMISDÆ, natione Campano, Juſti filio, de Fruſinone, Pontificius honor delatus deinde eſt, cum diaconatus munere diù antea fuiſſet perſunctus 7. Kal. Aug. ann. 514. imperantibus Anaſtaſio, ac Theodorico Italiæ Rege: ſedit ann. 9. dies 10. fatoque ceſſit 8. id Aug. ann. 523. Sedeſque tantùm 7. dies vacavit. Hic adeò veri paſtoris induerat ſpiritus, ut graviſſimis, ac ſpiritu Dei plenis in Græciam viris legatis, pleroſque Græcorum Eutychiana labe infectos cum Anaſtaſio principe ad ſaniorem mentem reducere conatus ſit. Quod cum apud vecordem Regem haud proſperè cecidiſſet, Legatique in invidiam catholicæ pietatis in carioſa vitiataque navi impoſiti ad exitium per mare ferrentur; ut ad regia munera ſe infractos præbuerant, ſic in adverſis poſtea non minùs conſtantes, veritatem catholicam in epiſtolis exaratam per ſedulos monachos circumquaque ſparſere, quam ne palpitare quidem, nedum mutire Conſtantinopoli ſiverant Eutychiani. Verùm non multò poſt Anaſtaſius è cœlo tactus, ſenſit numinis iram, redditamque per Juſtinum ſucceſſorem Eccleſiæ pace de hoſte, deque hæreſi triumphavit Hormiſda, in eo utique throno collocatus, in quem nequicquam hactenus incurrerunt, ac deinceps incurrent hæreticorum conatus.

54. S. JOANNES ejus nominis I. filius Conſtantini, genere Thuſcus, ad tit. SS. Joannis, & Pauli presbyter Cardinalis, S. Hormiſdæ deinde ſufficitur anno 523. prid. idus Aug. imperantibus Juſtino, ac Theodorico Italiæ Rege: annos duos in Romana cathedra dominatus eſt, menſes 9. 14 dies: deinde carceris maceratione ſub Theodorico Rege Arriano vitam finivit ann. 526. 27. Maji, quòd Arrianam luem peſſimè odiſſet; quòd Conſtantinopolim profectus Juſtini piiſſimi Imperatoris, quem diademate imperiali ſolemni ritu donaverat, auctoritate fretus prohibuiſſet, ne Arrianis eccleſiæ, templaque per Orientem redderentur. Denique cum Theodoricus, alioquin haud in malis principibus numerandus, ex Arriana lue vecors, ac demens, verecundiæ probitatis viros Symmachum, Boethiumque necaſſet, expertus eſt, divinam juſtitiam improbos mortales, vel alternis, nutantibuſque greſſibus conſequi ſolere, cum minus id viderentur timere: ſi quidem repente infortunato exitu exceptus, miſerè diſperiit, illuſtre irati numinis documentum futurum.

55. FELIX deinde ejus nominis variè à pleriſque III. IV. appellatus, ex patre Caſtorio, genere Samnita, patria Beneventanus, ex presbytero Cardinali tit. S. Sylveſtri in Exquiliis eccleſiaſticum emerſit ad imperium, Juſtino, Athalaricoque Italiæ Rege imperantibus, die 24. menſ. Julii ann. 526. ſedit annos 4. menſes 2. dies 18. fatoque ceſſit ann. 530. 4. idus Octobris, ſepultuſque eſt apud S. Petrum, fuitque 3. dierum interregnum. Sub hujus pontificatu è Sublaco S. Benedictus in montem Caſinum proceſſit, ibique Caſinenſe cœnobium ad occidentem Solem caput Monaſtici Ordinis auſpicatiſſimè fundavit.

56. BONIFACIUS, ejus nominis II. filius Segebuldi, Romanus, genere Gothus, ex presbytero Cardinali tit. S. Cæciliæ ad pontificatum aſſumptus eſt ann. 530. 17. Kalendas Novemb. Imp. Juſtiniano, atque Athalarico Rege, contra quem Dioſcorus Antipapa nefarium rebellionis bellum indixit, qui à Deo percuſſus brevi univerſam Eccleſiam teterrimo illo ſchiſmate liberavit: ſeditque per annum unum pacificè Bonifacius, ac dies duos exceſſitque è vivis 17. Octob. ann. 531. tumulatuſque fuit apud D. Petrum, menſibus 2. diebus 15. interregno durante.

57. JOANNEM, ejus nominis II. nomine antea Mercurium, filium Projecti, Romanum, ex presbytero Cardinali tit. S. Clementis ſuſtulere ad thronum ann. 531. Imp. Juſtiniano, & Athalarico Rege: ſedit annos 4. per ſex tantùm dies ſede vacante mortuus eſt ann. 535. ſepultuſque eſt apud S. Petrum.

58. S. AGAPITUS Romanus, Gordiani filius, presbyter Cardinalis tit. SS. Joannis, & Pauli ex legitimo matrimonio ſuſceptus, ex Archidiacono Cardinali in Pontificatum ſucceſſit ann. 535. Imp. Juſtiniano, & Theodato Rege: unius tantùm anni Pontifex fuit; exceſſitque è vivis Conſtantinopoli ann. 536. quo ut Juſtinianum Imperatorem placaret à Theodato rege, cujus impiæ manus Amalaſunthæ Reginæ ſanguine nuper maduerant, fuerat miſſus. Ibi ergo Agapitus antequam è vita decederet, Imperatorem objurgavit, alterum illum Diocletianum libera voce appellans: Anthimum Patriarcham convicit hæreſeos, Mennaque conſecrato, illum deturbavit è ſede. Denique cum Juſtinianum Imperatorem ſanaſſet, fideque catholica imbuiſſet, levi deinceps febri extinctus eſt, deportatuſque Romam, ubi apud S. Petrum tumulatus quieſcit.

59. S. SILVERIUS, quem Hormiſda Papa ante pontificatum è juſta legitimaque uxore ſuſtulerat, Campanus, in civitate Troja educatus, S. Agapito in pontificatum ſucceſſit menſe Junio an. 536. Sedit an. 4. in Palmaria inſula à Beliſario exilio mulctatus: exceſſit 12. Kal. Julii ann. 540. ibique ſepultus fuit, quem S. univerſalis Eccleſia ut martyrem veneratur,

& co-

Digitized by Google

& colit. Sex tantùm dierum deinde interregnum ſecutum eſt.

60. **VIGILIUS** deinde, filius Joannis, nobiliſſimus, quippe qui è conſulari familia eſſet, S. R. E. Archidiaconus, ne ſchiſma, quod ſub Silverio Papa ipſe Antipapa excitaverat fovetatque, iterum ebulliret, in demortui locum Pontificis canonicè ſuffectus eſt ann. 540. Imp. Juſtiniano, ac tege Witige. Sedit ann. 16. Vita functus eſt, poſt multos exantlatos labores, ac inſectariones à Theodora Auguſta, ex calculo renum in Sicilia apud Syracuſas, relatumque ejus corpus Romam eſt, ut in S. Marcelli templo honorificè reconderetur anno 555. In quo quidem Pontifice mirè enituiſſe viſa eſt divina juſtitia, ut qui multas turbas in Romana Eccleſia excitaverat, ipſe quoque turbulentiſſimis uteretur temporibus; quique in cauſa fuerat, ut prædeceſſor ſuus in inſulam Palmariam relegaretur, ipſe quoque carceres, ærumnaſque Conſtantinopoli prius paſſus, exul deinde, Romaque extorris Syracuſis decederet. Interregnum trium dierum poſt ejus obitum fuit.

61. Vigilius **PELAGIUM** Joannis Vicariani filium, Romanum, S. R. E. Archidiaconum Card. excepit ann. 555. Juſtiniano adhuc imperante. Præfuit ann. 4. menſ. 10. d. 18. Mortuus eſt ann. 559. die altera ineuntis menſ. Martii, tumulatuſque fuit apud S Petrum, vacavitque Sedes menſes 3. dies verò 25.

62. S. **JOANNES** ejus nominis III. ex Anaſtaſio patre, vir illuſtris in pontificatum ſucceſſit die 27. menſ. Julii ann. 559. Juſtiniano imperante: ſedit ann. 13. citra 14. dies: fato ceſſit 3. id. Julii ann. 572. ſepultuſque eſt in baſilica S. Petri: res ad interregnum rediit menſ. 10. ac dies 3.

63. S. **BENEDICTUS** ejus nominis I. Romanus, cognomento Bonoſus, Boniſacii filius, ſublectus Pontifex eſt 16. die Maji ann. 573. Juſtiniano juniore imperante: ſedit annos 4. menſes 2. dies 15. Exceſſit ann. 577. prid. Kal. Aug. ſepultuſque eſt apud S. Petrum, trium menſium, decemque dierum interregno ſecuto. Hujus pontificatum clades à Longobardis Italiæ illata mirum in modum funeſtavit.

64. S. **PELAGIUS** ejus nominis II. Romanus, genere Gothus, Benedicti ſucceſſor pronuntiatus eſt 21. die Novemb. ann. 577. Juſtiniano minore regnante. Sedit annos 12. menſes 2. dies 27. Cùmque vita fuiſſet perfunctus ann. 590. 8. Feb. in baſilica D. Petri tumulatus eſt. Hic primus Pontifex fuit, quem, nulla poteſtate à principe facta, inauguraverunt, quòd per id tempus Longobardi premerent Romam; eaque in Italia confuſio rerum conſecuta erat, quæ omnem ejus rei conſultationem excluderet. Cæterum Pelagius ut in magnis magno conſilio fuit, ſic in minimis adeò exactum ſe præbuit, ut nullæ illum acerbiſſimæ tempeſtatis procellæ à pietatis, miſerationiſque conſiliis avertere potuerint: adeo quippè miſerorum infimæ fortis, dum inundarent miſeriæ, oblitus non eſt, ut paternam domum in Xenodochium præceperit efformari, cujus ope vel temporum, vel calamitatis injuriæ poſſent arceri.

65. S. Pelagium Magnus ille **GREGORIUS** ſecutus eſt ad ſedem è nobiliſſima Aniciorum familia, ſanctiſſimæ Sylviæ filius, ex temperatione D. Benedicti ſpectatiſſimæ virtutis monachus, S. R. E. Archidiaconus Cardinalis, ejuſdemque præcipuus ſplendor, ac lumen, cui ad thronum ſublato præſentes fauſtiſſimis vocibus acclamarunt, acclamabitque deinceps grata poſteritas, donec vigebit pietas, literæ perennabunt. Ejus autem electio in ann. 590. incidit; ejuſdem verò inauguratio in Dominicum diem 3. non. Septembris Mauritio Imperatore. Annos 13. menſes 6. dies omnino 8. in Romana cathedra fulſit, cujus res præclariſſimè geſtæ, pietas, ac ſapientia, quæ mortale faſtigium ſuperaret, cognomen illi Magni pepererunt. Pacificè vita functum 12. die Martii ann. 604. Vaticanum apud S. Petrum excepit: cujus interregnum 5. menſ. dies verò 18. dicitur tenuiſſe, donec incomparabili ſubſtitueretur ſucceſſor.

66. **SABINIANO** deinde Thuſco, patria Volaterrano, Boni filio, diacono antea Cardinali, Pontificius honor delatus eſt, ann. 604. Kal. Septembris, Phoca Imperatore. Sedit menſ. 5. dies 19. Nono Kal. Martii exceſſit è vivis ann. 605. inque Baſilicam S. Petri ejus corpus delatum eſt flexuoſa funeris ſolemnitate. Quippe qui moriens ſui deſiderium Populo Romano feciſſet; apertis enim horreis poſt conſtitutam cum Longobardis pacem, & populum recreavit, & diræ famis peſtilentiſſimam luem deterſit.

67. **BONIFACIUS** ejus nominis III. Romanus in Pontificum numerum cooptatus eſt, cum prius diaconatus munere fungeretur, 15. Kal. Martii an. 606. Phoca orbi ſcribente leges. Octo tantùm menſium, ac 23. dierum pontificatum obtinuit. finem vitæ fecit 12. die Novemb. ſepultùſque eſt apud S. Petrum, 10. menſibus Interregno tributis. Hujus tempore Romanæ ſedi, quæ à Domino obtinuit principatum, etiam ex Phocæ Imperatoris ſententia eidem adjudicatus eſt.

68. Sedit deinde **BONIFACIUS IV.** filius Joannis medendi arte periti, ex Civitate Valeria Marſorum, presbyter antea Cardinalis, die 18. menſ. Septemb. ann. 607. Imperatore Phoca. Eccleſiam rexit annos 6. menſ. 8. dies 12. Obiit 8. id. Martii anni 614. atque apud S. Petrum tumulatus, per 5. menſes ſedes vacua manſit, dieſque 12. Hic ille Boniſacius eſt, qui templo Pantheon expurgato, in honorem Deiparæ virginis, ac martyrum Sanctorum, illud idem per ſummam pietatem dicavit.

69. S. **DEUSDEDIT**, Romanus, filius Stephani ſubdiaconi, cum eſſet presbyter Card. tit. SS. Joannis, & Pauli, Pontifex electus eſt 13. die Novemb. ann. 614. Heraclio imperante. Sedit ann. 3. citta 5. dies. Vitæ finem accepit 6. id. Novemb. ann. 617. tumulatuſque eſt apud S. Petrum. res ad unius menſis, ac 6. dierum interregnum rediit, quanquam multi illud haudquaquam ultra 6. dies extendant.

70. **BONIFACIUS** ejus nominis V. Neapolitanus, filius Joannis Fummini, eccleſiaſtico throno ſublimatus eſt die 14. menſ. Decemb. vel 15. ejuſdem menſ. ut alii volunt. ann. 617. Imperatore Heraclio. Imperitavit autem ann. 7. menſ. 10. uno die adjuncto: è vita exceſſit ann. 625. die 25. menſis Octob. Tumulatuſque eſt in baſilica S. Petri. 6. menſium conſecutum interregnum eſt, ac 18. dierum.

71. **HONORIUS** ejus nominis I. genere Campanus, filiuſque Petronii hominis Conſularis, thiata pontificia inſignitus eſt 15. die Maji ann. 626. imperante Heraclio. literis cultiſſimus fuit. ſedit annos 12. menſes 5. ſi tres dies ſubtraxeris. Defunctus hac luce eſt an. 638. 4. id. Octob. ſepultuſque eſt apud S. Petrum, unius anni, 7. menſium, ac 17. dierum interregno ſecuto.

72. **SEVERINUM** deinde, Romanum, filium Labieni, extulerunt ad ſedem ann. 639. imperante Heraclio. Vix amplius uno anno è ſacra cathedra jura dixit: extinctus eſt ann. 639. 2. Aug. inque Vaticano tumulatus. Conſultatio de novo creando Pontifice 4. menſ. dies 27. abſumpſit, ut Bibliothecarius Anaſtaſius ſcribit.

73. **JOANNES** deinde IV. Dalmata, ex parte Venantio Scholaſtico, ad pontificatum vocatus eſt dies 31. menſis Decemb. ann. 639. Imperante Heraclio. Unius anni, 9. menſium, ſexque dierum Pontifex fuit, morte illum abripiente 6. id. Octob. ann. 641. tumulatuſque fuit apud S. Petrum; per 1. menſem, dies 13. æſtuante Comitio. Hic ingenti erogata pecunia, Chriſtianos, qui barbaris præda ceſſerant, munificentiſſimè redemit, reſque præclariores geſſiſſet, ſi amplius vixiſſet.

74. **THEODORUM** inde Joannes excepit, Theodori Epiſcopi filium, patria Hieroſolymitanum, 25. die menſ. Novemb. ann. 641. Conſtante imperante. An. 7. ad pontificale clavum ſedit menſ. 5. dies 20. morbo abſumptus eſt pridie idus Maji ann. 649. atque apud S. Petrum ſepulchrum accepit: comitiis agitandis dies 17. dati ſupra menſem. Hujus auctoritate Romanum Concilium contra Monothelitas congregari eſt cœptum. Cæterum Theodorus fuit tantæ liberalitatis, ac munificentiæ in pauperes, ut

vix

vix ullæ opes ad id operis viderentur eidem ſuffecturę.

75. S. MARTINUS inde Umber, patria Tudertinus, ejus nominis I. Fabricii filius, in Cleris dominatus eſt anu. 649. Conſtante imperitante. Sedit annos 5. exulque Cherſone in Ponto, quo illum impius Conſtans ob fidei catholicæ defenſionem, relegaverat, confectus ærumnis vitam finivit. Incidit ejus tranſitus in 12. diem Novembris ann. 654. Qua die ejus natalis feſtum eccleſia ſolemni ritu concelebrat. Ejus deinde corpus translatum eſt Romam, atque in titulo S. Equitii collocatum.

76. S. EUGENIUS deinde Romanus, Rufini filius, qui exulanti Martino Pontifici juſſu Conſtantis vicariam præſtiterat operam, poſt ejuſdem glorioſum exceſſum, in defuncti locum à clero legitimè ſubrogatus eſt ann. 654. Sedit an. 1. ſupra aliquot menſes. Defunctus eſt altera ineuntis Junii die 655. ſepultuſque eſt apud S. Petrum in Vaticano; unius menſis, juxta Bibliothecarium, ac dierum 29. vel 23. interregno ſecuto.

77. S. VITALIANUS ex Romana Campania, Anaſtaſii filius, Signinus, in ſummum Pontificem cooptatus eſt ann. 655. impio adhuc imperante Conſtante: annos 13. ſedit, menſes 5. 4. demptis diebus. Extinctus eſt 6. Kal. Februarii ann. 669. tumulatuſque fuit apud S. Petrum; ſedes vacua ſtetit menſ. 2. dies 13.

78. ADEODATUS, Romanus, Joviniani filius, monachus Benedictinus Monaſterii S. Eraſmi in monte Cœlio, ad cathedram Petri ſubvectus eſt 9. die Aprilis ann. 669. imperante Conſtantino Pogonato. Per 7. tantum annos jura dixit, menſes 2. dies 17. Diem clauſit poſtremum 6. Kal. Julii ann. 676. ſepultuſque eſt apud S. Petrum in Vaticano, 4. menſium, ac 6. dierum interregno ſecuto.

79. DONUS, VEL DOMNUS, ſeu, ut aliis placet, DOMNIO, filius Mauritii, Romanus, Pontificatum poſt Adeodatum tenuit Kal. Nov. ann. 676. imperante Conſtantino Pogonato. Unius tantùm anni, 5. menſium, ac 10. dierum pontifex fuit, morbo illum extinguente. 3. id. Aprilis ann. 678. Luce functum Vaticanum excepit; 2. menſium, ac 5. dierum interregno ſecuto.

80. S. AGATHO, genere Siculus, monachus S. Benedicti, presb. Cardin. tit. S. Equitii, eccleſiaſticum Regnum adeptus eſt ann. 678. Conſtantino Pogonato regnante. Annis 4. principatum obtinuit, menſ. 2. dieb. 3. Fato ceſſit 4. id. Junii ann. 682. Conſecutumque eſt interregnum 2. menſium, ac 5. dierum. Agathone Pontifice celebrata eſt Synodus generalis Conſtantinopolitana, in qua S. Apoſtolicæ ſedis Legatis præſidentibus, Macarius cum ſuis Monothelitis perfidiæ convicti ſunt, exilioque mulctati.

81. S. LEO deinde II. Siculus, Pauli filius, pontificale onus ſubivit 15. die Aug. ann. 682. imperante Conſtantino Pogonato. Vix unum annum in pontificatu explevit. E vita diſceſſit 4. Kal. Julii an. 684. ſepultuſque eſt apud S. Petrum, menſ. unum, ac dies 22. ſede vacante. Cæterum, Leone ſedente, diplomate Imperiali cautum eſt, ut qui in poſterum Archiepiſcopus Ravennas fuiſſet electus, Romam ordinandus, ſubjectionis ergò, proficiſceretur; atque ita demùm factum eſt, ut Ravennates præſules, qui principum vel favore, vel propria potentia nixi Romanæ ſe olim obedientiæ ſubtraxerant, iiſdem poſtea impellentibus quaſi poſtliminio ad eamdem redirent, utique ſedem illam adoraturi, quam qui adverſatur, errorum vorticibus miſerè abſorptum deperire oportet.

82. S. BENEDICTUS Junior ejus nominis II. filius Joannis, ex presbytero Card. ſummus Pontifex renunciatus eſt 20. die menſis Aug. an. 684. imperante Conſtantino Pogonato. Sedit menſ. 8. dies verò 17. ſeptima die Maji diem clauſit extremum an. 685. Tumulatuſque fuit ad S. Petrum, per 2. menſes, ac 15. dies ſede vacante. Sub Benedicti autem pontificatu ſuam demùm Eccleſia conſecuta eſt libertatem, ut ſcilicet Romæ canonicè in ſummum Pontificem electus, non expectato imperatorio placito, ritè in poſterum inauguratus intelligeretur.

83. JOANNES ejus nominis V. genere Syrus ex provincia Antiochiæ, Cyriaci filius, Archidiaconus S.R.E. Papa pronunciatus eſt die 22. menſis Julii ann. 685. imperante Juſtiniano minore. Sedit ad annum, ac dies 11. dieque 2. Auguſti ann. 686. ſubripiente morte, ſepultus eſt apud S. Petrum; duorum menſium, ac 18. dier. interregno ſecuto.

84. CONON è Thracia Benedicti filius, presbyter Card. ad ſummum Pontificatum aſcendit 20. die Octob. ann. 686. Juſtino Juniore imperante. Cujus quidem tuti eccleſiæ fauſta electio Theodorum, ac Petrum presbyteros Cardinales ad Apoſtolicam ſedem præpoſterè anhelantes opportune excluſit. Sedit menſ. 11. ac dies 23. Hac mortali luce defunctum Vaticanum excepit 13. die Octob. ann. 687. Sedes vacua manſit 2. menſ. ac 13. diebus.

85. S. SERGIUS ejus nominis I. genere Syrus, è civitate Antiochia, Tiberii filius, ex presbytero Cardinali tit. S. Suſannæ, ſummi pontificatus thiara condecoratus eſt die 16. menſ. Decemb. ann. 687. Tametſi autem in Sergium majoris, meliorique partis ſuffragia inclinaſſent, exæſtuante tamen ſchiſmate, alii Theodorum Archipresbyterum, alii Paſchalem Archidiaconum ſuſtulere ad ſedem. Quibus vitio ſibi delatam abjurantibus dignitatem, penès Sergium poſtea eccleſiaſticum imperium ſtetit. Qui præfuit ann. 13. menſes 8. dieſque 14. Vita functus apud S. Petrum tumulatus eſt 5. Idus Septemb. ann. 701. unius menſis, ac 20. dierum interregno ſecuto.

86. JOANNES VI. genere Græcus, Petronii filius, Pontifex dictus eſt 28. die Octob. ann. 701. Tiberio Abſimaro imperante. Sedit annos tres, menſes duos, dies item duos. Decima autem die Januarii vita functum S. Petri eccleſia in Vaticano excepit ann. 705. cum interregnum haud amplius quàm unum menſem, dies 18. tenuiſſet. Generoſi porrò animi narratur Joannes fuiſſe; ſiquidem cum Theophylactus Exarchus Italiæ Romam veniſſet, contraque eum propemodum armata omnis Italia conſpiraſſet, Pontifex occurrit furentibus, clauſiſque portis civitatis, dimiſſiſque in caſtra militum ſacerdotibus, qui inter erecta tela ſalutaribus monitis depugnarent, æſtum illum ſeditionis ita ſedavit, ut à funeſtiſſima clade Romam ipſam immeritam Urbem liberaverit, cum ab unius Exarchi cæde furentem plebem avertit.

87. JOANNES VII. è magna Græcia Roſſanenſis, Platonis filius, cum diaconatus munere fungeretur ad tit. S. Mariæ Novæ, Pontifex acclamatus eſt Kal. Martii an. 705. Juſtiniano Rhinotmeto imperante. Sedit annos duos, menſes 7. dies 17. defunctus eſt Kal. Novemb. anno 707. ſepultuſque eſt apud S. Petrum, trium menſium interregno ſecuto.

88. SISINNIUS genere Syrus, filius Joannis, ad pontificatum vocatus eſt 15. Kalend. Februarii ann. 708. Juſtiniano imperante. Sedit dies 20. repentinaque morte oppreſſus apud S. Petrum eſt tumulatus, per unum tantùm menſem ſede ceſſante.

89. CONSTANTINUS, Joannis filius, è Syria, pontifex renunciatus eſt non. Martii ann. 708. Juſtiniano imperante. Sedit annos ſex, menſem 1. diem 1. die 9. menſis Aprilis vita functus eſt, ſepultuſque apud S. Petrum, 42. dierum interregno ſecuto.

90. S. GREGORIUS II. Romanus, Marcelli filius, monachus S. Benedicti, diaconus cardinalis, ſanctæque R. E. Bibliothecarius, pontificalia inſignia promeruit die 20. menſis Maji ann. 714. Anaſtaſio Imperatore. Sedit ann. 16. menſes 8. ac dies 20. vitaque functum 2. die Februarii ann. 731. S. Petri templum excepit, comitiis agitandis 5. diebus intercedentibus.

91. GREGORIUS III. filius Joannis, genere Syrus, presbyter Cardinalis, ad Pontificatum aſcendit 15. Kalend. Martii ann. 731. Leone Iſaurico imperante. Sedit annos 10. menſ. 9. dies 12. E vivis exceſſit 4. Kal. Decemb. ann. 741. per dies tantùm 8. ſede vacante. Hic pontifex Carolum Martellum Francorum Regem titulo Chriſtianiſſimi, ob ingentia in eccleſiam merita inſignivit, quem deinceps omnes illius regni ſucceſſores glorioſè uſurparunt.

92. S. ZA-

92. S. ZACHARIAS è magna Græcia, filius Polycronii, S. Benedicti monachus, ac presbyter Cardin. in ſummum pontificem cooptatus eſt ann. 741. imperante Conſtantino Copronymo. Sedit annos 10. menſes 3. & dies 10. mortuumque 14. die Martii ann. 752. templum S. Petri excepit. Hic Pontifex Pipino Regi Francorum indulſit, ut per Galliæ Regnum in epiſcopos ordinandos, ubi ſedes vacaſſet aliqua, nominaret.

93. STEPHANUS, ejus nominis II. Romanus, presbyter Cardinalis, cathedram Petri adeptus eſt 6. Kal. Aprilis ann. 752. imperante Conſtantino Copronymo. Hic pontifex breviſſimus fuit, hoc eſt, trium tantùm dierum, etenim enm tertio à creatione die exſurrexiſſet è ſomno, ſedenſque de rebus domeſticis agitaret ſermones, repente lapſus mente eſt, oppreſſuſque ſtupore inſecuta die ante inaugurationem è vita deceſſit.

94. STEPHANUS III. Caſtorini filius, Romanus, è diacono cardinali ſacro diademate inſignitus eſt 4 Kal. Aprilis ann. 752. imperante Conſtantino Copronymo. Sedit annos 5. dies 28. mortalique luce defunctus apud S. Petrum tumulatus eſt ann. 757. 6. Kal. Maji, 32. diebus inter hujus exceſſum, novumque pontificem intercedentibus.

95. S. PAULUS I. Romanus, ejus, qui anteceſſerat, Stephani germanus frater, cum eſſet presbyter Cardinalis, Pontifex acclamatus eſt 5. Kalen. Junii ann. 757. Conſtantino Copronymo adhuc imperante. Sedit annos 10. menſem 1. Defunctumque 3. Kal. Julii ann. 767. apud S. Paulum ſepelierunt, poſtque 3. menſes ab ejus exceſſu ad S. Petrum tranſtulere, in eoque ſacello collocaverunt, quod in honorem Beatiſſimæ Deiparæ Virginis conſtruendum curavit. Cùmque interregnum diuturnius, hoc eſt per annum integrum ſupra menſem duraſſet, Conſtantinus Totonis Nepienſis Ducis frater Apoſtolicam violenter invaſit ſedem: ſed illo ejecto Philippus monachus ac S. Viti Abbas pari auſu illam abripuit, quo etiam in ordinem redacto compulſoque, tanquam ad præſcriptos cancellos, in clauſtrum.

96. STEPHANUS IV. Siculus, Olivii filius, monachus S. Benedicti monaſterii S. Chryſogoni, quem jam inde Zacharias ſanctiſſimus Pontifex Cardinalem creaverat tit. S. Cæciliæ, ſummus Pontifex conſalutatus eſt, inauguratuſque fuit in eccleſia S. Hadriani 7. idus Auguſti ann. 768. annos tres imperavit, menſes 5. dies autem 28. deinde ex mortali luce detractus ſepultus eſt in Vaticano Kal. Februarii an. 772. cum dies omnino 8. interceſſiſſent.

97. S. HADRIANUS I. Romanus, Theodori filius, è nobiliſſima proſapia, diaconus Cardinalis, ad Apoſtolicam ſedem evectus eſt dies 9. Februarii ann. 772. Conſtantino Copronymo imperante. Sedit ann. 23. menſes 10. dies 17. Mortuus eſt in ſumma tranquillitate temporum ann. 795. ſepultuſque Romæ eſt apud S. Petrum, cujus beatiſſimæ memoriæ Carolus ipſe Magnus, quem eximiè ſuperſtitem coluerat, ſepulchrum erexit, atque epitaphio à ſe compoſito exornavit. Unde planè conſtat vaticinari profumum illos, qui Hadrianum ſcribunt Spilemberti prope Mutinam vitam liquiſſe, illiuſque hoc tempore corpus in celebri S. Sylveſtri Abbatia apud Nonantulam requieſcere. Cæterum repente novo creato Pontifice, nullum extitit interregnum.

98. S. LEO III. Romanus, Azzuppii filius, monachus S. Benedicti, tit. S. Suſannæ presb. Cardinalis, eadem die obitus S. Hadriani ad cathedram Petri ſublatus eſt ann. 795. Conſtantino imperante. Sedit ann. 20. menſes 5. dies 17. prid. id. Junii defunctum an. 816. apud S. Petrum ſepelierunt 20. dierum interregno ſecuto. Ab hoc Pontifice Carolus Magnus inſignia Gallici Regni, Imperiique Occidentis accepit, ad lætum auſpicium, tota Roma urbe cum orbe acclamante.

99. STEPHANUS deinde V. Marini filius, Romanus, è clariſſima gente, Diaconus Cardinalis, in Eccleſiaſtico throno regnavit 10. Kal. Julii ann. 816. imperantibus Ludovico Primo, ac Leone Armeno. Sedit menſ. 7. ac dies 3. Deceſſit 8. Kal. Feb. an. 817. ſepultuſque eſt in Vaticano ad S. Petrum, duobus tantùm diebus ante novi Pontificis creationem antecedentibus. Hic Pontifex profectus eſt in Galliam, ubi Ludovicum Imperatorem, Hirmingardamque uxorem imperiali diademate inſignivit.

100. S. PASCHALIS I. Romanus, Bonoſi filius, S. Benedicti monachus, ac S. Stephani Abbas, jam olim Cardinalis tituli S. Praxedis renunciatus, Stephano, 6. Kal. Februarii ann. 817. eligente clero, ſucceſſit. Sedit ann. 7. menſ. 3. dies 16. Annoque 824. vita functum S. Petri templum excepit; atque ab ejus obitu altero die novus Pontifex creatus.

101. EUGENIUS II. Romanus, filius Boemundi, tit. S. Sabinæ presbyter Card. acclamatur Pontifex 14. Kal. Junii ann. 824. Ludovico Pio, ac Michaele Balbo imperantibus. Præfuit ann. tres, menſes 2. dies 23. Vitam liquit ann. 827. die 11. menſis Auguſti. Sepultuſque eſt apud S. Petrum, cum altera die Apoſtolica ſedes novum ſucceſſorem excepiſſet.

102. VALENTINUS Romanus, Petri filius, S.R.E. Archidiaconus Cardinalis, Eugenii ſucceſſor pronunciatus eſt 12. die Auguſti ann. 827. Ludovico Pio, ac Michaele Balbo imperantibus. Dies tantùm 40. imperitavit, mortuuſque eſt, cum magnam de ſe apud omnes ordines opinionem ſanctitatis excitaſſet; ſepultuſque eſt apud S. Petrum in Vaticano; trium tantùm dierum interregno ſecuto.

103. GREGORIUS deinde IV. Romanus, filius Joannis, monachus S. Benedicti monaſterii Foſſæ Novæ prope Pipernum, cum eſſet presbyter Card. tit. S. Marci, ad Apoſtolicam ſedem vocatus eſt 8. Kal. Octob. ann. 827. Ludovico Pio, ac Michaele Balbo imperantibus. Sedit ann. 16. è vitaque diſceſſit ann. 843. 8. Kal. Februarii, ſepultuſque eſt apud S. Petrum in Vaticano, 15. diebus inter ejus exceſſum, novamque Pontificis electionem intercurrentibus.

104. SERGIUM II. Romanum, Sergii filium, Archipresbyterum Cardinalem tit. SS. Sylveſtri ac Martini in Montibus, poſt hunc Papam crearunt an. 844. imperantibus Lothario, ac Michaele Balbo. Sedit annos 3. ac menſem unum. Deceſſit prid. id. Aprilis ann. 847. ſepultuſque eſt apud S. Petrum in Vaticano, interregno nullo interveniente.

105. LEO IV. Romanus, filius Rodulphi, monachus Benedictinus monaſterii SS. Sylveſtri, ac Martini in Montibus, presb. Card. tituli SS. Quatuor Coronatorum, Pontificalem iniit principatum ann. 847. imperantibus Lothario, & Michaele Balbo. Sedit ann. 8. menſes 3. d. 5. Deceſſit 16 Kal. Auguſti ann. 855. ſepultuſque fuit ad S. Petrum, ſex tantùm dierum interregno ſecuto. Mortuo Leone, ut pulcherrimam, ac nullo unquam tempore interruptam Pontificum ſeriem, hæretici criminando abrumperent, fœminam quandam Joannam fingunt ſexum mentitam obrepſiſſe ad ſedem. Sed fabulam egregiè retexere Baronius in ſuis Annalibus, Leoque Allatius, homo hoc doctiſſimo ſeculo eruditiſſimus, in ſua de Joannæ Papiſſæ fabula commentatione: Ita ut hic haud pluribus verbis opus ſit ad jugulandum turpiſſimum commentum.

106. BENEDICTUS III. Romanus, filius Petri, jam antea presbyter Card. S. Mariæ trans-Tiberim ad titulum S. Calliſti, S. Apoſtolico throno nobilitatus eſt 9. Kal. Auguſti ann. 855. Michaele, Lothorioque imperantibus. Per idem tempus Anaſtaſius presb. Card. tit. S. Marcelli, quem olim Leo è communione fidelium ejecerat, violenter Benedicto legitimo Pontifice deturbato de ſede, impudenter, atque injuſſus arripuit Principatum. Sed cum poſt tres dies majori cum gloria verus Pontifex Benedictus rediiſſet ad thronum, devicto Imperii æmulo, ſedit deinceps ann. 2. menſes 6. dies 10 Vita deinde functum ann. 858. die 16. Februarii in S. Petri templum in Vaticano intulerunt ſepeliendum, 15. dierum interregno ſecuto.

107. NICOLAUS ejus nominis I. Romanus, filius Theodori, è clariſſima gente, diaconus Cardi-

nalis, plena ſuffragiorum urna in ſummum Pontificem electus eſt, inauguratuſque invitus, ac propemodum ex moderatione animi cum omnium maxima dignitate luctans 8. Kal. Maji ann. 858. imperante Ludovico II. Imperatore. Sedit anno 9. menſ. 6. dies 21. in ſumma chriſtianæ publicæ rei malacia defunctus eſt id. Novembris, aut ſicut arbitrantur alii id. Decemb. ann. 867. ſepultuſque eſt apud S. Petrum. Hic adeò ſuo tempore ſanctitate fulſit, ac rerum geſtarum gloria ſupra cæteros elatus eſt, ut ſi unum Magnum Gregorium excipias, nullus in pontificibus reperiatur, qui cum Nicolao I. videatur poſſe conferri.

108. HADRIANUS II. Romanus, filius Talari Epiſcopi, ex legitimo matrimonio ſuſceptus, Stephanoque IV. affinis, ac II. Sergii, cum eſſet presbyter Card. tit. S. Marci, Pontificia thiara decoratus eſt 19. Kal. Januarii ann. 867. imperantibus Ludovico II. ac Baſilio Macedone. Sedit ann. 4. menſes 10. dies 17. Mortuus eſt Kal. Novemb. ann. 872. ſede vacante per menſem 1. ac dies 12.

109. JOANNES VIII. Romanus, Vidonis filius, S. R. E. diaconus Card. in pontificatum deinde ſucceſſit 19. Kal. Januarii ann. 872. Imp. Ludovico II. ac Baſilio Macedone. Sedit ann. 10. ac diem 1. poſtque multos exantlatos labores è vita diſceſſit an. 882. 17. Kal. Januarii, 13. dierum interregno ſecuto. Hic Auguſtalia inſignia Carolo Craſſo dicitur detuliſſe.

110. MARINUS ejus nominis 1. Faliſcus, patria Galleſinus, cum eſſet diaconus Card. ad pontificatum aſſumptus eſt 5. Kal. Januar. ann. 882. imperantibus Carolo III. ac Baſilio Macedone. Unius anni, ac 20. dierum Pontifex fuit. Fato ceſſit 15. Kal. Februarii ann. 884. tumulatuſque fuit apud S. Petrum, uno & altero die ſede vacante.

111. HADRIANUS III. patria Romanus, Benedicti filius, Agapitus antea dictus, ad Petri cathedram ſubvectus eſt 13. Kal. Februarii ann 884. imperantibus Carolo III. ac Baſilio Macedone. Unum tantum annum ſedit, menſes 3. dies 21. Fato ceſſit id. Martii ann. 885. ſuper fluvium Scultenam in villa dicta Vvitrachara, ſepultuſque in monaſterio S. Sylveſtri Nonantulæ prope Mutinam, ubi pia credulitas fidelium illum veneratur ut ſanctum; jacetque conditus ſub majori altari. Hinc erravere plerique illum Primum Hadrianum exiſtimantes in Nonantulano monaſterio requieſcere, quod non ita eſſe ſupra docuimus ex epitaphio, ſepulchroque, quod eidem Romæ Carolus Magnus gratia familiaritatis excitavit.

112. STEPHANUS VI. nobilis Romanus, filius Hadriani, cum eſſet presbyter Card. SS. Quatuor Coronatorum, Pontifex acclamatus eſt 6. Kal. Junii ann. 885. imperantibus Carolo III. ac Baſilio Macedone. Sex ann. imperitavit, exceſſitque è vivis an. 890. ſepultuſq; eſt apud S. Petrum in Vaticano.

113. FORMOSUS Leonis filius, civis, ac Epiſc. Portuenſis ad pontificatum aſſumptus eſt ann. 891. imperante Leone VI. Alioquin laudatiſſimus princeps ſedit ann. 5. menſ. 6. dies 10. Mortuus eſt ann. 896. 10. Kal. Januarii. Hic primus Pontifex fuit, qui ex ordine Epiſcoporum ad Apoſtolicam cathedram venit. Siquidem plerique alii vel ex presbyteratus, vel ex diaconatus ordine ad id muneris ad eam diem fuerant aſſumpti. Caverant enim, ne quis prima, quam obtinuiſſet, relicta Eccleſia ad aliam transferretur.

Cæterum Formoſo defuncto haud quàquam eccleſiaſticæ res pacatæ fuerunt. Bonifacius quippe, quem nonnulli ſcriptorum in Pontificum ſeriem ſub nomine VI. reponunt, factioſè Apoſtolicam ſedem invaſit. Quintodecimo autem die, quam temeritatis ſcelus admiſerat, numine repetente pœnas, interiit. Hic, ut graviſſima Baronii fert ſententia, è Pontificum albo diſpugendus eſt, quem ſacra ſynodus Romana ſub Joanne IX. tanquam violentum invaſorem, hominemque nefarium damnaverat, ac munere diaconatus, & presbyteratus exauctoraverat.

114. STEPHANUS VII. antea epiſcopus Anagninus, in ſedem Petri violenter invaſit, ann. 897. imperantibus Vidone, ac Leone VI. Qui quanquam non vocante clero, ad ſe thronum illum verendum, atque Angelicis humeris formidandum per ſummam temeritatem traxiſſet, clericis tamen poſtea aſſentientibus, inter veros, legitimoſque pontifices annumeratus eſt. Qui cum ad triennium ferè violenter sediſſet, poſtea comprehenſus, teterrimumque in carcerem truſus, ibi ſtrangulatus miserè vitam finivit, propè finem anni 900. ſepultuſque eſt apud S. Petrum.

115. ROMANUS è Galleſio, Faliſcus, filius Conſtantini, Stephano in pontificatum ſucceſſit ann. 900. imperantibus Ludovico IV. ac Leone VI. Menſ. 4. ſedit, ac dies 20. vitaque functum apud S. Petrum in Vaticano tumulaverunt.

116. THEODORUS II. Romanus, ex patre Photio, è cathedra Petri, ann. 901. fugacis dignitatis, nec diù permanſuræ ſpecimen dedit, qui ad 20. vix dies ſediſſet, de throno propemodum ad rogum translatus.

117. JOANNES IX. Tiburtinus, Rampoldi filius, profeſſione S. Benedicti monachus, dignitate diaconus Cardinalis, pontificatus onus ſuſcepit regendum ann. 901. imperantibus Ludovico IV. ac VI. Leone. Sedit ann. 3. ac 15. dies. Deceſſit autem ann. 905. ſepultuſque eſt apud S. Petrum, una tantùm die comitiis agitandis intercedente.

118. BENEDICTUS IV. Romanus, filius Mamoli, pontifex renunciatus eſt ann. 905. imperantibus Lamberto, ac Leone. Fato functus eſt 907. ſepultuſque eſt apud S. Petrum, 6. dierum interregno ſecuto.

119. LEO V. Ardeatinus, S. Benedicti monachus, ad pontificatum aſcendit ann. 907 Qui cum à Chriſtophoro è pontificatu poſt 40. dies deturbatus fuiſſet, ipſeque eo munere ſe abdicaſſet, ad clauſtrum rediit, ubi, paucis interjectis diebus, ex ægritudine animi decedens, apud Lateranum ſepultus eſt.

120. CHRISTOPHORUS Romanus, filius Leonis, presbyter Card. cum V. Leonem redegiſſet in ordinem, violenter arripuit ſedem, quam cum ſcelere quæſitam per 7. menſes nihilo religioſius adminiſtraſſet, ann. 908. illum Sergius comprehendit, conjecitque in carcerem, inde priùs non exiturum, quam tonſus profiteretur clauſtrum. Ibi ergo cum, urgente Sergio, monachum coactus induiſſet, non multo poſt impar injuriæ è vita diſceſſit, ſepultuſque eſt apud S. Petrum.

121. SERGIUS III. Romanus, ex comitibus Tuſculanis, presbyter Cardinalis, deturbato Chriſtophoro, audacter involavit in ſedem ann. 908. imperantibus Lamberto, ac VI. Leone. Ad triennium ferè ſanctam illam ſedem uſurpavit, mortuuſque eſt an. 910. atque in Vaticano tumulatus.

122. ANASTASIUS III. Romanus, Luciani filius, poſt Sergium Pontifex adlectus eſt ann. 910. imperantibus Lamberto, ac VI. Leone. Sedit ann. 2. ac totidem menſes, deceſſitque ann. 912. atque apud S. Petrum ſepultus.

123. LANDUS, filius Tami, Sabinus, Pontifex factus eſt ann. 912. imperantibus Alexandro, ac Conſtantino. Præfuit tantùm menſes ſex, dies verò 22. eodemque anno defunctum Vaticanum excepit.

124. JOANNES X. Epiſcopus antea Bononienſis, mox Archiepiſcopus Ravennas, in cathedram D. Petri intruſus eſt, viribus Theodoræ nobiliſſimæ, ac impudiciſſimæ fœminæ. Qui ſuum munus pontificale auſpicatus eſt ann. 912. donec anno 928. de S. throno à Marozia, quæ per id tempus cum Vidone marito Hetruriæ domino tyrannidem in Romanos ſæviſſimè exercebat, dejectus eſt, ac in carcerem truſus, ut ibi intercluſo ſpiritu miſerrimè deperiret; contigit autem hoc ipſum, ann. 929.

125. LEO VI. Romanus, Chriſtophori filius, S. R. E. Primicerius, dictus Pontifex eſt anno 929. Conſtantino VII. imperante. Sedit menſ. 6. ac dies 15. mulctatuſque carcere, ibi vitam finivit; ſepultuſque deinde eſt apud S. Petrum in Vaticano, unius diei tantum interregno ſecuto.

126. STEPHANUS VIII. VII. appellatus, Romanus, filius Theodemundi in Pontificem cooptatus eſt ann. 929. Conſtantino VII. imperante. Annos 2. eccleſiam rexit ac menſem 1. dieſque 15. Defunctus

eſt ann. 931. ſepultuſque eſt apud S. Petrum, duobus tantùm diebus ſede vacante.

127. JOANNES XI. è Comitibus Tuſculanis, filius Sergii III. atque Maroziæ, cujus potentia, Vidoniſque mariti imberbis propemodum adhuc catholicam ſedem obtinuit an. 931. imperante Conſtantino VII. & Romano. Sedit annos 4. & menſ. 10. inque carcerem truſus, ut meritus fuerat, cum matre Marozia (Alberico in matrem, fratremque ſæviente) vitam finivit. Lateranum vita functum excepit an. 936.

128. LEO VII. Romanus, vir eximiæ pietatis in Deum, pontificalia accepit inſignia ann. 936. imperante Conſtantino VII. atque Romano. Sedit annos 3. & menſes 6. fato defunctus eſt ann. 939. ſepultuſque apud S. Petrum in Vaticano, unius menſis interregno ſecuto.

129. STEPHANUS IX. appellatus VIII. genere Germanus, catholicæ ſedi, clero vocante, admotus eſt ann. 940. imperante Conſtantino VII. cum Romano. Sedit ann. 3. menſ. 4. ac dies 5. Exceſſit autem è vivis 943. tumulatuſque fuit apud S. Petrum, 10. tantùm diebus ſede vacante.

130. MARINUS II. quem aliqui corrupto ob affinitatem vocabulo, Martinum vocant, Romanus, ad pontificatum evectus eſt anno 943. imperante VII. Conſtantino cum Romano. Sedit ann. 3. menſ. 6. dies 13. vitæ finem fecit ann. 946. ſepultuſque eſt apud S. Petrum, 3. dierum interregno ſecuto.

131. AGAPITUS II. Romanus ad pontificatum vocatus eſt, ann. 946. imperante Conſtantino VII. Sedit annos 9. menſ. 7. dies 10. vitæ finem accepit an. 945. ſepultuſque eſt in Baſilica Lateranenſi, 13. tantùm diebus ſede ceſſante.

132. JOANNES XII. è Tuſculanis Comitibus, filius Alberici Romanorum tyranni, nomine antea Octavianus, juvenis 18. annorum, paterna potentia in pontificatum irrepſit ann. 955. Primuſque fuit, qui, commutato nomine, in memoriam patrui Joannis XI. appellari voluit Joannes XII. imperante Conſtantino VII. Sedit annos 9. Deinde Othonis Magni inſectatione, per conciliabulum deturbatus eſt de ſolio, Leone Auripapa ſubrogato, quem non multò poſt Joannes recuperato throno, omni illum viciſſim exuit dignitate. Quanquam ejus gaudii haud diu Joannes compos fuit, cum fato ceſſiſſet ann. 964. atque apud Baſilicam Lateranam tumulatus fuiſſet.

133. BENEDICTUS V. diaconus Cardinalis, ſtatim poſt exceſſum Joannis in legitimum Pontificem adlectus eſt ann. 964. imperantibus Othone, & Nicephoro Phoca. Vix adnumerabiles dies ſedit, cum Otho eundem injuſtè deturbavit de ſolio, iterum Antipapa ſubrogato Leone. Benedictus autem cum exul in Germaniam deportatus fuiſſet, in Hamburgo piè, ſanctèque vitam finivit 4. nonas Julii ann. 965. cujus corpus non multo poſt, III. præcipiente Othone, Romam translatum fuit.

134. JOANNES XIII. Romanus, filius Joannis Epiſcopi, ex juſta procreatus uxore, ex Narnienſi Epiſcopo in Summum pontificem cooptatus fuit ann. 965. imperante Othone, ac Nicephoro. Sedit ann. 6. menſ. 2. dies 5. Vita functus eſt 8. idus Septembr. ann. 972. ſepultuſque eſt in eccleſia S. Pauli, 13. dierum interregno ſecuto.

135. DONUS, ſive DOMNUS, ſive ut alii volunt, DOMNIO ejus nominis II. Romanus, in cathedra Petri collocatus eſt 12. Kalend. Octob. ann. 972. imperante Othone II. & Joanne Zemiſco. Sedit menſes 3. eodemque anno defunctus 14. Januarii ſepultus eſt apud S. Petrum, nullo interregno ſecuto.

136. BENEDICTUS VI. Romanus, filius Hildebrandi, papali corona decoratus eſt 13. Kal. Januarii ann. 972. imperantibus Joanne, atque Othone. Sedit ann. 1. menſ. 3. ſupra paucos dies. Anno verò 974. cum à Boniſacio Romano diacono Cardinali, cognomento Francone, homine ſceleſtiſſimo conjectus fuiſſet in carcerem, ibi denique ſtrangulatus miserè deperiit. Sanguinarius verò ſedem invaſit, ſub nomine VII. Boniſacii, è qua cum in Chriſti gregem per annum ſupra menſem tyrannidem exercuiſſet, tandem expunctus Vaticanum prius depopulatus, inde Conſtantinopolim aufugit. Quem merito è ſerie verorum Pontificum ſcriptores ejiciunt, quod S. ſedis invaſor eſſet, atque tyrannus, præter cætera ſcelera, quæ profanum hominem nedum ſacrum inficerent, quibus contaminatus fuiſſe memoratur.

137. BENEDICTUS VII. Romanus, ex Comitibus Tuſculanis, ejecti Boniſacii S. ſedis tyranni, titulo clarus, ex Sutrino Epiſcopo univerſalis eccleſiæ legitimus Pontifex declaratus eſt ann. 975. imperante Othone II. ac Joanne. Sedit ann. 9. Decima die Julii vita functus eſt ann. 984. tumulatuſque in eccleſia S. Crucis in Hieruſalem; 5. dierum interregno ſecuto.

138. JOANNES XIV. è Papienſi epiſcopo in ſummum Pontificem ſublectus eſt anno 984. Baſilio, Conſtantinoque imperantibus. Eccleſiam adminiſtravit menſes 8. Deinde à Boniſacio Francone, qui Benedicti VII. morte audita, Conſtantinopoli Romam redierat, in Hadriani mole concluſus, ærumnis, ſameque confectus interiit die 20. menſis Auguſti ann. 985. ſepultuſque eſt apud S. Petrum in Vaticano. Nec multo poſt Boniſacium invaſorem repentina mors abſtulit, ut appareret, divinum numen improbos ulturum lentis quidem greſſibus progredi, ſed non ſemper ad ſcelera connivere.

139. JOANNES XV. Romanus, filius Leonis presbyteri ex legitimo matrimonio ſuſceptus, Pontifex pronunciatus eſt in confinio anni 985. ſe convolventis, Baſilio, Conſtantinoque imperantibus. Sedit ann. 10. menſ. 4. dies 12. mortuus eſt nonis Maji an. 996. tumulatuſque fuit in Vaticano apud S. Petrum, per menſem, ac dies 6. ſede ceſſante.

140. GREGORIUS V. Saxo Germanus, Brunus antea appellatus, Epiſcopus Virdunenſis, filius Othonis Ducis Saxoniæ, atque Sveviæ, ad Summum Pontificatum pervenit pridie Idus Junii ann. 996. affine ſuo Othone III. imperante. Sedit annos 2. m. 4. d. 18. duodecimo Kal. Martii è vivis exceſſit ann. 998. ſepultuſque eſt apud S. Petrum. Hic in ſuo Pontificatus exordio expertus eſt æmulum regni. Siquidem Conſul Creſcentius, vir factioſus, ac vecors, cum pervicaciæ extuliſſet vexillum contra V. Gregorium, Philogatum è Roſſano Calabrum, Epiſcopum Placentinum, in Apoſtolicam cathedram truſit, ſub nomine XVI. Joannis. Sed cum advocante Gregorio Otho III. in Italiam rediiſſet armatus, expugnaſſetque Creſcentium, Antipapam deinde comprehendit, mutilatumque auribus, naribus, manibuſque præciſis, inſuper ac erutis oculis aſini ſeſſorem inverſum, & qui caudam teneret pro fræno, per univerſam Urbem ad ludibrium vexit, præcone in hæc verba clamante: Tale ſupplicium patitur, qui Romanum Papam de ſua ſede pellere nititur.

141. SYLVESTER II. Aquitanus, Gilbertus antea appellatus, monachus Floriacenſis, Rhemenſiſque Archiepiſcopus, mox & Ravennas Antiſtes, ad decoris cumulum S. Apoſtolico throno adauctus eſt, ann. 999. imperantibus Othone III. Baſilio, ac Conſtantino. Sedit ann. 4. ac menſes 6. dieſque 2. Deceſſit autem 12. die Maji ann. 1003. ſepultuſque eſt in Baſilica Lateranenſi. 15. dierum interregno ſecuto. Abrahamus Bzovius contendit, hunc Pontificem è Gente Cæſia fuiſſe alumnum in ea, quam de Sylveſtro II. copiosè ſatis vitam perſcripſit. Cujus rei apud ipſum fides eſto.

142. JOANNES XVI. aliàs XVII. appellatus, Romanus, cognomento Siccus, Sylveſtro II. ſuffectus eſt ann. 1003. Conſtantino, Baſilioque imperantibus. Sedit menſ. 5. ſupra paucos dies, eodemque anno defunctus, in Eccleſia S. Sabæ tumulatus eſt, per 15. dies ſede ceſſante.

143. JOANNES XVII. appellatus XVIII. cognomento Faſano, Romanus ad pontificalem clavum admotus eſt 12. Kal. Decembris ann. 1003. Conſtantino, Baſilioque imperantibus. Sedit annos 5. menſes 7. dies 22. Obiit 15. Kal. Auguſti anno 1009. ſepultuſq; in Laterano, 30. dierum interregno ſecuto.

144. SERGIUS IV. Romanus, antea vocatus

Petrus

Petrus Buccaporcius, ex D. Benedicti regula monachus, ex Epiſcopo Albanenſi ſummus Pontifex adlectus eſt prid. Kal Septemb. an. 1009. Conſtantino, Baſilioque imperantibus. Sedit an. 2. menſ. 9. dies 12. Fato ceſſit 12. die Maji ao. 1012. 8. taotum diebus ſede ceſſante.

145. BENEDICTUS VIII. ex comitibus Tuſculanis, ex Epiſcopo Portuenſi ad ſummum Pontificatum aſcendit ann. 1012. Conſtantino, Baſilioque imperantibus. Atque per idem tempus Leo ex ſchiſmate extitit Antipapa, tametſi breviſſima tyrannide functus eſt. Sedit autem Benedictus annos 12. exceſſitque è vivis 3. Kalend. Martii aon. 1024. ſepultuſque eſt apud S. Petrum, unius tantum diei interregno ſecuto.

146. JOANNES XVIII. dictus XIX. frater germanus Benedicti ſui prædeceſſoris, eidem io Pontificatum ſucceſſit ann. 1024 imperantibus Henrico II. Baſilio, ac Conſtantino. Sedit aon. 9. m. 8. ac dies aliquot. Deceſſit ann. 1032. 6. Idus Novemb. ſepultuſque eſt apud S. Petrum, per 2. tantum dies ſede ceſſante.

147. BENEDICTUS IX. è Comitibus Tuſculanis, antea Theophilactus, Alberici filius, Benedicti VIII. nepos, ac Joanois XVIII. adhuc puer paterna potentia, violentiaque in S. Apoſtolicam ſedem intruſus eſt, an. 1032. Conrado, Romanoque imperantibus. Sedit annos 10. Igitur cum propemodum intolerabilis evaſiſſe videretur, Synodus Romæ coacta contra illum ita pugnavit, ut ſuæ cauſæ diffiſus ultrò abjerit priocipatu, cum prius Sylveſtrum ſchiſmaticum III. appellatum, alias Joannem Sabinenſem Epiſcopum, qui Pontificatum, violeotia uſus, occupaverat, fugaſſet, inque ordinem redegiſſet. Nec minus in Apoſtolatus culmen injurius alter Joannes S. R. E. Archidiaconus per idem tempus extitit, qui ſibi nomen Pontificis uſurpabat, itaut per idem tempus tres, monſtruoſo ſanè, ac diſſito triumviratu, in exitum unius Domioici gregis verendum illum thronum, ſacrilega diſtractione ſibi partirentur.

148. GREGORIUS VI. Romanus, Joannes antea Gratianus Petri Leonis, Archipresbyter Card. S. R. E. ſummus Pontifex reounciatus eſt, tribus Pontificibus ſchiſmaticis ejectis, ano. 1044. imperante Monomacho. Sedit ann. unum, menſ. 7. dies 20. Qui deinde, hoc eſt an. 1046. io Sutrina Synodo ultro pontificio muneri ſe ſubduxit, ac Henrico Imperatore præcipiente, in Germaoiam amaodatus.

149. CLEMENS II. Germanus è Saxonia, Svidegerius antea appellatus, Epiſcopus Bambergenſis, in ſummum Pontificem cooptatus eſt, die Natali Domioi noſtri, ioanguratuſque fuit ann. 1046. imperantibus Henrico, & Conſtantino Monomacho. Sedit menſ. 9. vitaque ceſſit 7. idus Octob. ann. 1047. apud Germanos, quocum Henrico Imperatore conceſſerat; ſepultuſque eſt Bambergæ; 9. menſium, ac 7. dierum ioterregno ſecuto.

150. DAMASUS II. è Germania, Bavarus, Poppus antea appellatus, Epiſcopus Brixinenſis, Apoſtolici culminis honore dignatus eſt anno 1048. 17. Julii, Romæque Papali redimitus corona 16. Kalend. Aug. Sedit dies 23. ac Præneſte deceſſit, quo animi gratia ſeceſſerat; ſepultuſque fuit in Eccleſia S. Laurentii extra muros: ſedes per 5. tantùm menſes ceſſavit.

151. S. LEO IX. Francus ex Gallia, vocatus antea Bruno, ex Comite Daſpurgenſi monachus S. Benedicti, epiſcopoque Tullenſi bono omioe chriſtianæ reipublic. ad ſummum Pontificatum vocatus eſt 1049. prid. idus Febr. Conſecratus fuit, imperantibus Henrico II. ac Conſtaotino Monomacho. Præfuit annis 5. 2. menſibus, 7. diebus. Saoctè deceſſit 13. Kalend. Maji ann. 1054. 11. menſium, ac 4. dierum interregno ſecuto; ſepultuſque eſt apud S. Petrum.

152. VICTOR II. Eberardus antea vocatus, ex Epiſcopo Aiſtatenſi, genere Germanus ad Petri cathedram aſſumptus eſt an. 1054. Romæque inauguratus fuit idibus Aprilis inſecuto anno, imperantibus III. Henrico, & Theodora. Sedit annos tres. Fato functus eſt Florentiæ in Hetruria 5. Kalend. Auguſti ann. 1057. ſepultuſque eſt io eccleſia S. Reparatæ, per 15. dies ſede vacante.

153. STEPHANUM deinde IX. è nobiliſſima familia Lotharingiæ, fratrem Gothifredi Hetruriæ Ducis, Fridericum antea dictum, monachum, atque Abbatem Caſinenſem, presbyterum Cardinalem tituli S. Chryſogooi evexerunt ad thronum, altera die ineuntis menſis Auguſti anni 1057. Michaele VI. imperante. Sedit menſes 7. ac dies 28. Florentiæ exceſſit è vivis 4. Kal. Aprilis ano. 1058. ac in eccleſia Cathedrali honorificè conditus eſt. Poſt Stephani mortem, Joannes Mincius è Tuſculanis Comitibus, Velitrenſis Epiſcopus, ſub nomine Benedicti IX. qui X. dictus eſt, violenter S. ſedem arripuit; qui cum poſt aliquot menſes à Nicolao II. vero Pontifice deturbatus fuiſſet è throno, ac propè S. Mariam Majorem ſub cuſtodia relegatus, brevi fato conceſſit.

154. NICOLAUS II. Ghetardus antea dictus, Allobrox, Epiſcopus Florentious, Senis à Cardinalibus ſubvectus eſt ad ſedem ann. 1058. 3. die Januarii, Iſaacio Comneno imperante. Sedit ann. 2. ac menſes 6. deceſſitque Florentiæ ſe convolvente Julio die 7. aon. 1061. exceptuſque eſt in templo S. Reparatæ; ceſſavit ſedes menſes 2. ac dies 26.

155. ALEXANDRUM deinde II. antea Anſelmum de Bædagio Mediolanenſem, tunc Lucenſem Epiſcopum, ſuffecere defuncto, Kalend. Octob. ann. 1061. imperante Conſtant. Sedit annos 11. menſ. 6. d. 22. Clauſit diem poſtremum 10. Kal. Maji ann. 1073. ſepultuſque fuit in Baſilica Vaticana. Cæterum ex ſchiſmate æſtuante comitio, paulo poſt Alexandri creationem, Cadaulus Pallavicinus Antipapa emerſit, qui ſe Honorium II. appellari præcepit.

156. S. GREGORIO deinde Thuſco Suanenſi, Hildebrando dicto, filio Bonicii, monacho Cluniacenſi, ac Archidiac. Card. ſub nomine VII. Gregorii Pontificium detulere hooorem, an. 1073. 10. Kal. Maji, Michaele imperante. Sedit annos 12. menſes 2. ac dies 3. Salerni deinde defunctus die 24. menſis Maji ann. 1085. ſepultuſque eſt in eccleſia S. Matthæi. Unius anni, 4. menſium, ac dierum 27. interregnum ſecutum eſt. Tempore hujus ſanctiſſimi Pontificis Henrici IV. imperatoris inſtinctu per teterrimum ſchiſma eccleſiaſticorum ſtudia abjerunt in partes, creatuſque eſt Antipapa Gibertus de Corrigia Parmenſis, Ravennatium Archiepiſcopus, ſub nomine Clementis III. qui paulò poſt à cæterorum communione fidelium extorris interiit.

157. VICTOR III. cui Deſiderius antea nomen erat, Beneventanus, Montis Caſini Abbas, ac presbyter Cardinalis tituli S. Cæciliæ reluctans, ac planè invitus, die ſancto Pentecoſtes diademate Pontificali coronatus eſt, ann. 1086. 7. idus Maji, imperantibus Henrico IV. & Alexio Comneno. Præfuit per ann. unum, m. 3. dies 3. defunctuſque eſt in monte Caſino 16. Kal. Octob. ann. 1087. ac in Capitulo conditus, vacavitque ſedes per 5. menſes, ac dies 22.

158. URBANUS deinde II. Otho antea dictus, genere Gallus, monachus Cluniacenſis, Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis, regoi Eccleſiaſtici gubernacula cepit 4. idus Martii ann. 1088. Terracinæ in Campania, imperantibus Henrico IV. ac Alexio Comneno. Sedit annos 12. menſ. 4. ac dies 18. defunctuſque ann. 1099. 4. Kal. Auguſti, atque apud S. Petrum tumulatus 13. dierum interregno ſecuto. Urbano autem II. ſedente, Pius Gothifredus Bullionus validum in Palæſtinam trajecit exercitum, aviduſque Chriſti Domini recuperandi ſepulchrum multis io bello exantlatis laboribus, Hieroſolyma tandem ſancta civitate potitus eſt, ejuſdemque civitatis Rex declaratus, tametſi ibidem renuerit aureo diademate decorari, ubi Rex Regum Chriſtus ſpineæ coronæ contemptum tuliſſet, & pœnam. Ac ne quid Urbani II. felicitati deeſſet, dum adhuc publicam rem chriſtianam adminiſtraret, Ciſtercienſis taotus Ordo, exordium ſumpſit, unde poſteà tantæ in Chriſti Eccleſiam redundarunt utilitates.

159. PASCHALIS II. Raynerius antea dictus, Thuſcus, monachus S. Benedicti, ac S. Laurentii

extra muros Abbas presbyter Cardinalis tit. S. Clementis, Pontifex renunciatus eſt 12. die menſis Auguſti ann. 1099. imperantibus Henrico IV. ac Alexio Comneno. Præfuit annos 18. menſ. 5. ac dies 4. defunctns eſt 15. Kal. Februarii ann. 1118. ac tumulatus in Baſilica Conſtantiniana: vacavit ſedes dies 3.

Cæterum Paſchalis, Henrico V. factioſiſſimo principe inſtigante, ſenſit incommoda regni. Siquidem tres Pſeudopontifices Albertus ſcilicet, Theodoricus, ac Sylveſter III. uſurpato ſibi diademate regni, ejuſdem temporum inviderunt felicitati. Qui tamen omnes (ut violentiæ poplites celeri defectu enervantur, & cadunt) ſuffurata dignitate nudati, uſque ad poſtremas miſerias exularunt.

160. GELASIUS II. Joannes antea dictus, patria Cajetanus, monachus Caſinenſis, diac. Cardinalis S. Mariæ in Coſmedin, Pontifex conſalutatus eſt 8. Kal. Februarii ann. 1118. imperante Henrico, & Alexio Comneno. Cujus initium pontificatus Burdinus Hiſpanus, impii Henrici favore, in Antipapam adlectus interturbavit. Is erat Braccharenſis Archiepiſcopus, utque nefariæ præſumptioni ſuæ titulum honeſtum obtenderet, Gregorius VIII. voluit appellari.

Gelaſius autem ſedit ann. 1. dies 5. inque Galliis exceſſit è vivis in Cluniacenſi cœnobio 4. Kalend. Februarii ann. 1119. ibique tumulatus quieſcit. Vir utique ſanctus, ac dignus profectò, niſi malignitas illorum temporum obſtitiſſet, cujus annos Deus magnus ad Eccleſiæ ſuæ commodum ſerie longiori extenderet. Sed quod invida mors abrupit, Dominus Conſtantinus Cajetanus Syracuſanus Abbas S. Barontii vir eruditus viſus eſt hoc tempore reſarciſſe, qui hujus Pontificis vitam, à Pandulpho Piſano Gelaſii contemporaneo ſuccinctè qnidem præſcriptam in lucem edidit, ſuoque commento ad omnia diffuſiſſimè adaptavit.

161. CALLISTUS II. Vido antea dictus, Archiepiſcopus Viennenſis, genere Gallus, filius Guilelmi, frater verò Stephani Burgundiæ Principis, quamvis abſens, ad ſacram thiaram vocatus eſt Kal. Februarii, ann. 1119. in Cluniacenſi cœnobio, cujus profitebatur inſtitutum, imperantibus Hentico V. ac Joanne Comneno. Annos 5. eccleſiaſticum obtinuit principatum, menſ. 10. dies 13. Obiit ann. 1124. idib. Novemb. tumulatuſque fuit in Baſilica Conſtantiniana, unius tantùm diei interregno ſecuto.

162. HONORIUS II. Lambertus de Fagnano antea dictus, Bononienſis, ex Oſtienſi epiſcopo ad ſummum Pontificatum aſcendit 13. Kalend. Januarii ann. 1124. imperant. Henrico V. ac Joanne Comneno. Sedit ann. 5. menſ. 1. dies 17. Vita defunctus eſt 16. Kal. Martii ann. 1130. ſepultuſque eſt in Baſilica Latetanenſi.

163. INNOCENTIUS II. Romanus, Gregorius Papareſcus antea vocatus (quam hodie gentem Romæ prædivitem, ac nobilem Matthæjam appellamus) olim jam monachus Benedictinus, tunc autem diaconus Cardinalis tituli S. Angeli à ſaniori Cardinalium parte ſummus Pontifex adlectus eſt 14. Febr. 1130. eademque die conſecratus. Contra quem ſuffragiorum pars minor Petrum Leonis presbyterum Cardinalem tituli S. Mariæ trans-Tiberim, ſubornavit in ſedem ſub nomine Anacleti II. ann. 1130. 13. Kal. Martii, imperante Joanne Comneno. Sedit autem Innocentius verus Pontifex ann. 13. ac menſ. 7. Defunctus 8. Kalend. Octob. 1143. tumulatns eſt in Vaticano, cum per unum tantùm diem ſedes vacaſſet. Hoc diuturnnm ſchiſma ut jugularet vir ſanè & doctrina, & ſanctitate clariſſimus S. Bernardus primus Abbas Claravallenſis, multos adivit labores. Sed Petro Leonis tandem defuncto, cum iterum pertinax illud ſchiſma, Gregorium presbyterum Cardinalem, Victorem IV. appellatum in defuncti locum ſuffeciſſet, eodem Bernardo agente, pontificatu ſe abdicans, Innocentii II. legitimum thronum adoraturus procubuit; ſicque ſciſſura illa eccleſiaſtica ad unius pannoſi monachi imperium tandem cum ſinceriori parte coivit.

A 164. COELESTINUS II. Tiphernas, antea Vido de Caſtello appellatus, presbyter Cardinalis tit. S. Marci, pontifex renunciatus eſt 7. Kal. Octobris 1143. imperante Conrado, atque Emmanuele. Sedit menſes 5. dies 13. fatoque ceſſit 8. idus Martii ann. 1144. Tnmulatuſque fuit in Baſilica Lateranenſi; unius tantum diei interregno ſecuto.

Non defuere qui dicerent, hunc Pontificem nobilis generis Caſtri Felicitatis apud Tiphernates fuiſſe alumnum; quòd hodie Civitatem de Caſtello vulgò appellat.

165. LUCIUS II. Bononienſis è Caccianemici clariſſima gente, antea Ghetardus vocatus, Canonicus Regularis, ac presbyter Cardinalis titnli S. Crucis in Hieruſalem Bibliothecarius, & Cancellarius S. R. E. Pontifex acclamatus eſt 7. idus Martii an. 1144. Conrado, Emmanueleque imperantibus. In ſancta ſede menſ. 11. d. 14. omninò explevit. Quinto Kal. Martii vitæ finem accepit ann. 1145. ſepnltuſque fuit in Lateranenſi Baſilica nullo interregno ſecuto.

B 166. EUGENIUS III. Piſanus, Petrus Bernardus Paganellus antea vocatus, monachus Ciſtercienſis, Abbaſque SS. Vincentii, & Anaſtaſii ad Tres Fontes, D. Bernardi clariſſimus alumnus, ex fama, odoreque ſanctitatis, cum non eſſet Cardinalis, ſed Abbatis ſimplici titulo inſignitus, in Apoſtolicum thronum ſubvectus eſt anno 1145. 25. Febr. Emmanuele, Conradoque imperantibus. Sedit ann. 8. menſ. 4. ac dies 13. Tiburi ſnnctus eſt 8. idus Julii ann. 1153. per unum tantùm diem ſede ceſſante. Cæterum defunctum apud S. Petrum ſepulchro cohoneſtaverunt. Hic ille Engenius eſt, quem intrepido munere pontificatus verſantem, S. Bernardus olim ejuſdem præceptor, quinque illis aureis libris de Conſideratione, citra omnem adulationem, inſtituit, ſuique officii ſeverè admonuit; qua ſcilicet via aulicos anfractus effugeret, quove curſu humanæ cupiditatis, ambitioniſque ſcopulos devitaret, ut in pontificatu, inextricabili quaſi Cretico labyrintho, aliquando liber, ſibique quaſi poſtliminio redditus, poſſet redire ad Deum.

C 167. ANASTASIUS IV. Romanus de Suburra, Conradus antea appellatus, monachus S. Benedicti, atque Abbas S. Rufi in Veliternis, ex Epiſcopo Sabinenſi, & Cardinali, ad pontificatus apicem aſcendit 7. idus Julii ann. 1153. Emmanuele, ac Friderico Imp. Sedit ann. 1. m. 4. dies 24. Fato ceſſit ann. 1154. 6. non. Decembris: tumulatnſque fuit in Baſilica Lateranenſi; unius tantùm diei interregno ſecuto.

168. HADRIANUS IV. è majori Britannia, Nicolaus Aſtifragus antea vocatus, Epiſcopus Cardinalis Albanenſis, Abbas antea S. Rufi de Valentia in Gallia Canonicus Regularis, pontificatus onus ſubivit ann. 1154. 3. nonas Decembris, Friderico Ænobarbo, atque Emmanuele imperantibus. Sedit ann. 4. menſ. 8. dies 28. Mors illum abſtulit Anagniæ Kal. Septembris 1159. delatuſque Romam apud S. Petrum conditus eſt: ſede vacante d. 7.

169. ALEXANDER III. Rolandus Bandinellus antea vocatus, Senenſis, presbyter Cardinalis
D tituli S. Marci, S. R. E. Cancellarius, demortuo Hadriano ſuffectus eſt an. 1159. 7. id. Septembris, Friderico, atque Emmanuele imperantibus. Contra quem à quibuſdam factioſiſſimis Cardinalibus in S. Sedem intruſus eſt Octaviauns presbyter Cardinalis tituli S. Cæciliæ, qui Victor IV. voluit appellari. Sedit Alexander ann. 21. menſ. 11. dies 20. Exceſſit autem è vivis 6. Kal. Septembris, ſive, ut aliis placet, 12. Kal. Octob. 1181. ſepultuſque fuit in Baſilica Conſtantiniana. Cæterum Victor pſeudopontifex Lucæ in Hetruria deceſſit 1164. eique, factioſis ſchiſma alentibus, ſuffectns eſt Vido Cremenſis Cardinalis ſub nomine Paſchalis III. qui fato ceſſit 1169. Factioniſque pertinacia adhuc durante, Joannem Hungarum Abbatem Frumienſem ſucceſſorem excepit, Tertiuſque Calliſtus à vecordibus appellatus eſt, ſapuitque is aliquando præ iis qui illum delegerant. Quippe pontificali inſula exutus, Alexandri III. veri Pontificis faſces adoraturus procubuit, deſiitque aliquando tandem

ſchiſ-

ſchiſma illud ſervere, quod dinturniùs, quàm boni
omnes ſperaverant, Eccleſiæ Chriſti turpiſſimas pla-
gas inflixit.
170. LUCIUS III. Thuſcus, Lucenſis, Hnm-
baldus antea Allucingolus appeilatus, Oſtienſis epiſ-
copus Cardinalis, pontificio honore decoratus eſt 4.
Kalend. Septemb. ann. 1181. imperantibus Friderico,
atque Alexio Comneno. Sedit annos 4. menſes 2.
dies 28. Veronæ deceſſit 7. Kal. Decembris ann. 1185.
Sepultuſque ſuit in ejuſdem Civitatis majori templo;
nnius diei interregno ſecuto.
171. URBANUS III. Mediolanenſis, antea
Lambertus Cribellus, Archiepiſcopus Mediolanen-
ſis, ac presbyter Cardinalis, oneri pontificio admo-
tus eſt 7. Kal. Decembris ann. 1185. imperant. Fride-
sico, & Andronico. Præfuit ad annum 1. menſ. 10.
dies 15. Mortuus Ferrariæ eſt ann. 1187. 13. Kal. No-
vemb. atque in majori ejus civitatis templo exceptus,
interregno nnius diei ſecuto.
172. GREGORIUS VIII. Beneventanus, Al-
bertus Mora antea dictus, monachus Ciſtercienſis,
presbyter Cardinalis tituli S. Laurentii in Lucina S.
R.E. Cancellarius, ad pontificatum aſcendit 12. Kal.
Novemb. an. 1187. imperantibus Friderico, & Iſaa-
cio Auguſtis. Sedit menſ. 1. dies 27. Piſiſque defun-
ctus eſt 18. Kalen. Januarii ejuſdem anni, quò ſe con-
tulerat, ut in Oriente pugnantibus ferret ſuppetias,
quo celerius ſancto Chriſti ſepulchro potirentur; ma-
jori ejuſdem civitatis templo exceptus eſt, cum inte-
sim per dies 20. ſedes vacaſſet.
173. CLEMENS III. Romanus, Panlus Scho-
laris antea vocatus, Epiſcopus Cardinalis Præneſti-
nus, ſummus Pontiſex conſalutatus eſt 8. idus Janua-
rii ann. 1188. imperantibus Friderico, & Iſaacio Au-
guſt. Imperavit ann. 3. menſ. 2. dies verò 20. E vivis
exceſſit 4. Id. Aprilis an. 1191. ſepultuſque in Baſilica
Conſtantiniana 23. dierum interregno ſecuto.
174. COELESTINUS III. diaconus Cardinalis tit.
S. Mariæ in Coſmedin, Romanus, Hyacinthus an-
tea, filius Perri è clariſſima gente Urſina ſummum
pontificatum adeptus eſt die ſancto Paſchatis, eodem-
que die conſecratus 18. Kalend. Maji ann. 1191. im-
perantibus Henrico V. atque Iſaacio Aug. Sedit ann.
6. menſ. 9. citra duos dies. Deceſſit 6. idus Januarii
ann. 1198. ſepultuſque eſt in Baſilica Lateranenſi,
nullo interregno ſecuto.
175. INNOCENTIUS III. Anagnimus, ex Co-
mitibus Signiæ, filius Traſimundi, Lotharius antea
dictus, ex diacono Cardinali tituli SS. Sergii, & Bac-
chi in ſummum Pontificem adiectus eſt, annos tan-
tum natus 37. ann. 1198. 6. Idus Januarii, imperante
Alexio Auguſto. Sedit ann. 18. menſ. 6. dies 9. Perufiæ
è vita deceſſit die 17. Julii an. 1216. ſepultuſque eſt in
Cathedrali S. Laurentii, per nnum tantùm diem ſe-
de ceſſante. Innocentio III. ſedente, dno clariſſimi
religioſorum Ordines, Franciſcanorum ſcilicet, ae
Dominicanorum jam pridem cæcutienti mortalitati
cæperunt chriſtianarum virtutum lucem præferre.
176. HONORIUS III. Romanus, Cincius an-
tea Sabellus vocatus, ex diacono Cardinali tit. S. Lu-
ciæ in Orthea, ſnmmi pontificatus apicem aſſecutus
eſt, die 18. menſ. Jnlii 1216. imperante Friderico II.
Sedit annos 10. ac menſes 8. Fato ceſſit 15. Kalend.
Aprilis ann. 1227. ſepultuſque jacet in Baſilica Libe-
riana, unius tantùm diei interregno ſecuto.
177. GREGORIUS IX. Anagninus, ex Signi-
nis Comitibus, Ugolinus antea dictus, Innocentii
III. nepos, ex Epiſcopo Oſtienſi, & Cardinali ad
pontificatum evaſit 13. Kalend. Aprilis 1227. Fride-
rico II. imperante. Sedit annos 14. menſes 5. dies
omnino 3. Deceſſit 11. Kal. Aprilis anno 1241. ſepul-
tuſque eſt apud S. Petrum, unius menſis interregno
ſecuto. Hic ille IX. Gregorius eſt adeo erga Religio-
ſos ordines egregié animatus, ut ſi cujus mores inſi-
gniter animadvertiſſet labare, per viros prudentes,
ac providos fœditatem detergeret, non opes auferret,
atque ita factum eſt, ut cum è Septimo celebri prope
Florentiam monaſterio, incolæ demigrare coacti fuiſ-
ſent, ut Religioſi Religioſis ſuccederent, è S. Galga-
A no cœnobio Ciſtercienſis Ordinis in agro Senenſi, no-
bilinm monachorum ducta colonia, ibidem mona-
ſticam diſciplinam iterum per illos inſtituit, propa-
gavitque. Itaut inde poſtea, hoc eſt, ex Septimo,
quaſi politi ex perfectionis ſchola egregii viri prodi-
rent, qui labanti deinceps per totam Italiam Ciſter-
cienſi Ordini, ſalubrem planè medicinam fecere.
Rem parcè, & modicè hìc tetigimus, quod jam olim
mihi amiciſſimus, ac noſtri Ordinis monachus, Ab-
baſque Ciſtercienſis, Nicolans Baccetius ſanè elo-
quenter, & graviter hoc ipſum, ex propoſito latinis li-
teris proſecutus eſt, in lib. 1. ſuæ Septimianæ Hiſtoriæ.
178. COELESTINUS IV. Mediolanenſis, Gau-
fridus antea Caſtillioneus appellatus, monachus Ci-
ſtercienſis, presbyter Cardinalis tit. S. Marci, atque
Epiſcopus Sabinenſis, ad Pontificatum aſcendit 9.
Kal. Octobris ann. 1241. Friderico II. imperante. Se-
dit dies 17. defunctuſque ſepultus eſt in Vaticano, in-
terregno 1. anni, ac 8. menſium inſecuto.
179. INNOCENTIUM deinde IV. Gennen-
B ſem, Sinibaldnm antea Fieſchnm appellatum, ex
Lavanis Comitibus presbyterum Cardinalem tit. S.
Laurentii in Lucina pontificium provexere ad thro-
num die 24. menſis Junii anni 1243. imperante Fride-
rico II. Sedit annos 11. menſes 5. dies 15. deceſſit Nea-
poli idib. Decembris 1254. inque cathedrali ſepultus
fuit, per dies 13. ſede vacante.
180. ALEXANDER deinde IV. Anagninus,
ex Comitibus Signiæ, Raynaldus antea vocatus, Epiſ-
copus Cardinalis Oſtienſis in Pontificatum ſnbroga-
tus eſt Neapoli 8. Kalen. Januarii ann. 1254. Cæſari-
bus Gnillelmo, Richardo, & Alphonſo Sedit ann. 6.
menſ. 5. dies 5. Viterbii è vita deceſſit 8. Kal. Jnnii
1261. 3. menſium, totidemq; dierum interregno ſecuto.
181. URBANUS IV. Gallus Trecenſis, Jaco-
bus Pantaleo antea vocatus, è Patriarcha Hieroſoly-
mitano, nondum Cardinalis, abſenſque ad ſummum
pontificatum aſſumptus eſt 4. Kalend. Sept. ann. 1261.
imperantibus Richardo, & Alphonſo. Sedit annos
3. dies 3. Peruſiæ vita ſunctus eſt ann. 1264. 6. nnnas
C Octobr. majorique templo fuit exceptus, 4 menſinm,
ae 3. dierum interregno ſecuto. Non deſunt, qui di-
cant, hunc Pontificem Ciſtercienſis Ordinis fuiſſe
alnmnum, ſed hallucinantur.
182. CLEMENS IV. Gallus Narbonenſis, Vi-
do Groſſus antea appellatus, Epiſcopus Cardinalis
Sabinus, ſummo pontificatu decoratus eſt, pridie
non. Februarii 1265. Reg. Rom. Alphonſo Hiſpano.
Sedit an. 3. menſ. 10. dies 22. Viterbij vita ſnnctns eſt
3. Kal. Decemb. ann. 1268. ſepultuſque ſnit in Eccle-
ſia S. Mariæ ad Gradus. Interregnum 2. annos omni-
nò tenuit, ac 9. menſium, Comitio in diverſa, ae
plerumque contraria ſtudia æſtuante.
183. GREGORIUS X. Placentinus, Theobaldns
Vicecomes antea dictus, Archidiaconus Leodienſis,
ad ſancta Orientis loca abſens à Cardinalibus per ho-
norarios arbitros, ad pontificatum vocatus eſt; 1. die
ineuntis menſis Septembris 1271. Roberto Haſpurg
imperante. Sedit ann. 4. menſ. 4. dies 10. Aretii in
Thuſcia defunctus eſt 3. id. Januarii an. 1276. 10. tan-
D tum dierum interregno ſecuto. Hic Pontiſex primus
dicitur præſcripſiſſe normam, quo commodius, ſan-
ctiuſque dicerentur Pontifices.
184. INNOCENTIUM deinde V. Burgundio-
nem, Fr. Petrum è Tarantaſia antea dictum, Ordi-
nis Prædicatorum, Epiſcopum Cardinalem Oſtien-
ſem in ſummum Pontificem cooptarunt 13. Kal. Febr.
ann. 1276. imperante Rodulpho Cæſare. Sedit menſ.
5. dies 2. eodemque anno defunctus ſepultus eſt in
Conſtantiniana Baſilica, ceſſavitque ſedes 19. dies.
185. HADRIANUS V. Genuenſis, Othobo-
nus Fieſchus, ex Lavaniæ Comitibus, antea dictus,
Innocentii IV. nepos, diaconus Cardinalis S. Ha-
driani, Pontiſex ſalutatus eſt 4. idus Jnlii ann. 1276.
Rodnlpho Cæſ. imperante. Sedit menſem 1. ac dies
7. deceſſitque Viterbii nondum inauguratus 12. Kal.
Septembris, tumulumque accepit in Eccleſia S. Fran-
ciſci, ſecutumque interregnnm eſt 25. dierum.
186. JOANNES XX. dictus XXI. Luſitanus,

Ulyſſiponenſis, Joannes Petrus antea vocatus, Epiſcopus Cardinalis Tuſculanus Pontifex adlectus eſt ann. 1276. 13. Septemb. Rodulpho Cæſ. Sedit menſ. 8. dies item 8. Viterbii vitam finivit, palatii repentina ruina ita oppreſſus, ut inde ſemivivus poſtea erutus, paulò poſt æquiſſimo animo vitam exhalaverit. Sepultus eſt in eccleſia Cathedrali 13. Kal. Junii 1277. menſ. 6. ac 4. dierum interregno ſecuto.

187. NICOLAUM deinde III Romanum, Joannem Urſinum antea dictum, Cardinalem tituli S. Nicolai in Carcere evexerunt ad ſedem 7. Kal. Decemb. ann. 1277. imperante Rodulpho. Sedit ann. 2. menſ. 8. ac dies 29. deceſſit in Suriano prope Viterbium Caſtello, 11. Kal. Septemb. ann. 1280. Romamque relatus, apud S. Petrum ſepultus eſt, per 6. tantum menſes ſede ceſſante.

188. MARTINUS II. IV. dictus, Gallus, Simon antea Bria appellatus, presbyter Card. S. Cæciliæ, deinde regnavit 8. Kal. Martii ann. 1281. Rodulpho imperante. Sedit ann. 4. menſem 1. ac dies 7. Peruſiæ defunctus eſt 4. Kalend. Aprilis 1285. ac in majori ejus civitatis templo ſepultus, 4. dierum interregno ſecuto.

189. HONORIUS IV. Romanus, Jacobus Sabellus antea dictus, Diaconus Cardin. S. Mariæ in Coſmedin, ad Apoſtolicæ Sedis culmen aſcendit 4. non. Aprilis ann. 1285. imperante Rodulpho. Sedit ann. 2. ac totidem dies; defunctuſque eſt, ann. 1287. 3. non. Aprilis; ac ſepultus in S. Maria de Ara Cœli, 10. menſium, ac dierum 13. interregno ſecuto.

190. NICOLAUM deinde IV. Aſculanum, Fr. Hieronymum Ordinis Minorum, Epiſcopum Cardinalem Præneſtinum vocatum, ſuſtulere ad thronum 8. Kalend. Martij ann. 1288. imperantibus Rodulpho, atq; Adolpho. Sedit annos 4. menſ. 1. dies 14. Deceſſit pridie non. Aprilis ann. 1292. ſepultuſque eſt ad S. Mariam Majorem. Vacavit ſedes ann. 2. menſ. 3. ac dies 2.

191. S. COELESTINUS V. Petrus Moronos antea dictus, ex Iſernia Eremita, monachorum Cœleſtinorum inſtitutor, ex inſtinctu divini Spiritus ad Cathedram Petri aſcendit nonas Julii ann. 1294. Adolpho imperante. Sedit menſ. 5. ac dies 7. ſponteque ſe abdicavit pontificato. Mortuus eſt ann. 1296. 13. Kal. Junij in Arce Fumoni in Campania, tumulatuſq; fuit in Ferentino, ac non multo poſt à Clemente V. in numero Sanctorum adſcriptus.

192. BONIFACIUS VIII. Cajetanus Anagninus Benedictus antea dictus, presbyter Cardinalis tit. SS. Sylveſtri, atque Martini in Montibus, Petro Morono ſucceſſit 9. Kalen Januarii anni 1294. imperante Adolpho, atque Alberto. Sedit ann. 8. menſ. 9. dies 28. è vivis exceſſit 5. idus Octob. an. 1303. atque apud S. Petrum tumulatus, 10. tantum dies ſede ceſſante.

193. BENEDICTUS X. dictus XI. F. Nicolaus Bocaſinus Tarviſinus Ordinis Prædicatorum, Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis, VIII. Bonifacii ſucceſſor fuit 12. Kal. Novemb. ann. 1303. Alberto Cæſare imperante. Sedit menſ. 8. ac dies 6. Deceſſit Peruſiæ non. Julii an. 1304. ſepultuſque eſt in Eccleſia Fratrum Prædicatorum, ſede vacante menſ. 10. ac dies 24.

194. CLEMENS V. Gallus Vaſco, Bertrandus antea appellatus, Archiepiſcopus Burdigalenſis, nondum Cardinalatus titulo inſignitus, ad ſummum Pontificatum aſſumptus eſt Nonis Junii ann. 1305. imp. Alberto, & Henrico VII. Sedit ann. 8. menſ. 10. dies 16. deceſſit Avenione in Gallia, quò S. ſedem tranſtulerat 14. Kal. Maij anno 1314. 2. annorum interregno ſecuto.

195. JOANNES XXI. dictus XXII. Jacobus de Oſſa antea dictus, Caturcenſis Gallus, Epiſcopus Cardinalis Portuenſis, ſummo pontificatu condecoratus eſt Lugduni in Gallia 7. idus Auguſti ann. 1316. imperante Ludovico Bavaro. Sedit ann. 18. menſ. 3. dies 28. Avenione defunctus eſt pridie nonas Decemb. ann. 1334. atque in Cathedrali ſepultus. Ceſſavit ſedes diebus 15. Cæterum ex inſtinctu Bavari ſchiſma per idem tempus divexavit Eccleſiam, cum Petrum Corbarium curaſſet creandum, Reatinum, Ordinis Minorum, qui ſe Nicolaum V. vocari præcepit, ſed cum aliquando tandem pſeudopontifex in manus incidiſſet Joannis, ab eo conjectus in carcerem, ibi anſi ſceleris confectus ærumnis meritiſſimas pœnas luit.

196. BENEDICTUS XI. ab aliis XII. appellatus, Toloſanus, Jacobus Fornerius antea dictus, ex Ordine Ciſtercienſi monachus, cùm iam inde à puero virtutem excoluiſſet in Balbonenſi Monaſterio, apud Vaſtones, vir poſtea factus, adeo in domo Dei fulgere viſus eſt, ut Abbas Fontis Frigidi ejuſdem Ordinis, Epiſcopus Apamienſis, inde Mirapicenſis, mox Cardin. factus, tandem vel invitum traherent ad pontificatum, cum multò antè Cardinalitio munere presbyteratus ad tituli S. Priſcæ fuiſſet perfunctus. Quod ipſum accidit ann. 1334. 13. Kal. Januarii, Ludovico Bavaro imperante. Sedit ann. 7. menſ. 4. dies 6. Avenione è vita diſceſſit 7. Kal. Maij, ann. 1342. tumulatuſque fuit in Cathedrali, 11. tantum dierum interregno ſecuto. Hic Pontifex inter multas alias virtutes, hac una præcipuè enituit, ut nullas opes ex Eccleſiaſtico cenſu paternam in domum invexerit, cum nullas divitias majores, clarioreſque arbitraretur, quàm ex moderatione animi alienis opibus abſtinuiſſe.

In Vaticani Archivii regiſtro primam Benedicti noſtri Papæ oſtendimus epiſtolam Abbati Ciſtercii cæteriſque Abbatibus Ordinis Ciſtercienſis in ipſo pontificatus ingreſſu ſcriptam, quam huic loco non alienam duximus, in gratiam Ciſtercienſium monachorum, ut tanti Pontificis ab adoleſcentia in Ciſterc. Ordine educatio, & ex ipſo ad Inſulam, ad Purpuram, tandem ad Pontificatus apicem aſſumptio magis eluceſcat. Epiſtola eſt prima in ordine fol. 2. tomi 1. Regiſtri, quam ipſiſſimis verbis hic ſubjicimus.

BENEDICTUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Abbati Monaſterii Ciſtercii cæteriſque Coabbatibus, & eorum Conventibus Ciſtercienſis Ordinis, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

*A*ltitudo cœleſtis Conſilii, ſupra cuncta tenens in excelſis imperium, ſic dat eſſe rebus, & diſpenſat ineffabilis providentia munera gratiarum, ſic creaturarum conditiones, & ſtatus ordinat, ac prout vult, variat & diſponit, quod ſenſus humanus, ejus ſecreta conſilii perſcrutari non valens, in horum conſideratione potius hebetatur; cum ſint inveſtigabiles viæ Domini, & Sapientiæ ſuæ magnitudinem humani non capiant intellectus; facit enim fortem ex debili; balbutientibus eloquium tribuit; & ponit nonnunquam humiles in ſublimi, plenam & perfectam habens ad ſingula tanquam palma concludens omnia poteſtatem.

Sane fel. rec. Joanne Papa XXII. Prædeceſſore noſtro nuper, ſicut Domino placuit, ab hac luce ſubtracto, & ad cœleſtem patriam ab hujus mundi miſeria, ſicut piè credimus, evocato, ejuſque corpore, cum exequiarum ſolemnitate debita, tumulato, Ven. fratres noſtri Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi S.R.E. Cardinales, de quorum numero tunc eramus, pro futuri ſubſtitutione Paſtoris convenientes in unum ſub deliberatione Concilii, quam tanti negotii qualitas exigebat, habito ſuper electionis futuri Papæ celebratione tractatu, licet conſentire potuiſſent in alios majorum meritorum claritate conſpicuos, & plurium virtutum titulis inſignitos, tandem ad perſonam Noſtram dirigentes unanimiter vota ſua, Nos ad ſummi Pontificatus apicem, divinæ dignationis clementia, evocarunt.

Nos igitur noſtrarum inſufficientiam virium & adminiſtrationis tam arduæ ſarcinam, tantique oneris gravitatem intenta conſideratione penſantes intra noſtra præcordia, quid inter tot diverſas, & varias ſeculi fluctuationes, & pugnas agendum, quidque tenendum, quidve penſandum extiterit, animo duximus trepido revolvendum: demùm verò ſpiritus virtute reaſſumpta in illo, qui inſurgit in occurſum timentium, & implorantium humiliter nomen ſuum, quique clementer in ſemitis ſuis greſſus hominis perficit, inter hujuſmodi cogi-

tatu-

tationum fremitus anchoram ſpei noſtræ fiximus ad ferendum ſub ejus fiducia jugum ſervitutis Apoſtolicæ imbecilles humeros humiliter ſubmittentes, ac ſubſequenter benedictionis, & coronationis ſolemnia, & cætera recepimus ſecundùm morem ejuſdem Romanæ Eccleſiæ in perſonis Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum hactenus obſervatum, anxiato, & humiliato ſpiritu Domino ſupplicando, ut ipſe, qui nos jugum hujuſmodi ſubire conceſſit, ſic ad ipſum portandum debilitatem noſtram ſuæ virtutis robore fulciat, ſicque illud faciat ſua benignitate portabile, quòd ſub eo non contingat nos ex noſtra debilitate deficere, ſed ita ſua omnipotentia Nobis & gregi Dominico vigilantia noſtræ commiſſo potiùs proficere, quòd de talento Nobis credito dignam valeamus in extremo judicio reddere rationem.

Nos igitur, qui in juventutis noſtræ tempore in Ordine veſtro peregimus ſub ſanctæ obedientiæ imperio, & obſervantia regulari, ac in eo effecti alumni in dignitatis & adminiſtrationis ſtatu fuimus operoſi; necnon de illo per Apoſtolicæ Sedis providentiam ad Pontificalis eminentiæ titulum, & deinde ad apicem Cardinalatus prævenimus; ac demùm, ſicut ex præmiſſis colligitur, nos quanquam immeritos in ſummi Pontificatus cathedram ſuprema dignatio collocavit, eo affectuoſiùs, & devotiùs charitati veſtræ precum veſtrarum primitias deſtinamus, quo ſpiritualiùs, & firmiùs credimus & tenemus, quòd illæ apud vos locum ſibi præcipuum vindicabunt. Conſiderantes itaque Nos tanquam homines inter mundanos conflictus & turbines conſtitutos, ac veluti imperfectos diligentiùs attendentes, ad devotionem veſtram Deo gratam noſtræ mentis levamus oculos, ad veſtrarum orationum ſuffragia ferventiùs aſpiramus. Ea propter univerſitatem veſtram rogamus, precamur, & obſecramus attentiùs per viſcera miſericordiæ JESU Chriſti quatenus pro perſona noſtra, ſtatuque ſalubri, & felici univerſalis Eccleſiæ orationes devotas, & ſedulas ad ſupernæ majeſtatis clementiam effundatis & etiam effundi faciatis in veſtris Generalibus Capitulis celebrandis, ut omnipotens Dominus, qui humeris noſtris imbecillibus molem impoſuit Apoſtolicæ ſervitutis, nobis ſua omnipotentia dexteram porrigat, defectumque noſtrum ſuæ virtutis robore fulciat, ut dum navigabimus in hujus vitæ ſalo tempeſtuoſis fluctibus, & procellis, ſciamus & poſſimus diſperſa colligere, fracta connectere, deperdita reſtaurare, cuſtodire pinguia, manducere fortia & humilia confovere, aliaſque ſponſæ noſtræ nobis divinitùs copulatæ Romanæ præfatæ, ac generali Eccleſiæ præeſſe pariter, & prodeſſe: Nos enim eumdem ordinem devote & internè charitatis affectu zelantes ipſius optamus ſalutis & proſperitatis plenis deſideriis incrementum, ad quos, Deo favente, Apoſtolici favoris opportunum præſidium proponimus juxta divinum beneplacitum adhibere.

Cum autem, ſicut intelleximus, portitores hujuſmodi literarum interdum conſueverint eſſe, contra intentionem mittentium, exactores, nunc importunæ petitionis inſtantia, nunc etiam murmurationum ſuſurriis, ac detractionum, & querelarum comminationibus exigendo, ſcire vos volumus, quòd noſtræ intentionis exiſtit, latoreſque præſentium jurare volumus, quòd ad exigendum, vel obtinendum aliquid præter ea, quæ ad victum, vel ob infirmitatis, ac alios caſus neceſſaria per alias eis ſub certa forma literas, quas vobis exhiberi mandamus, miniſtrari præcipimus, talibus inſtantiis, murmurationibus, detractionibus, ſeu comminationibus non utantur, nec recipere oblata præſumat, ideoque ut noſtris in hoc intentioni, & beneplacito concurratis, præfatis eorum abuſionibus cæteriſque ſimilibus, ſi forſan eis, quod non eſt veriſimile, uti præſumerent contra proprium juramentum, contemptis, omnino vos ultra præmiſſa ſibi veſtro miniſtranda mandato tribuendo aliquid non gravetis, cum non per extorſiones hujuſmodi, ſed ab retributione congrua intendamus ipſorum laboribus reſpondere.

Datum Avenione 5. Idus Januarii Pontificatus noſtri anno 1.

In eodem tom. 1. regiſtri Benedicti noſtri extat epiſtola numero 725. pro reformatione Studii Bernardini Pariſienſis, quam Benedictinam appellant, ubi in primis ſpectatur excellens commendatio Ordinis Ciſtercienſis, maximè quantùm ad vitam contemplativam, inde ejus primordia ac progreſſus in eo ipſo Ordine Ciſtercienſe ab ipſa pueritia memorat. *Hujus* (inquit) *quoque ordinis ab adoleſcentia noſtra perſeveranter jugum ſuſtulimus, & in eo alumni effecti per temporum curricula diuturna crevimus tam in illo, quàm extra ipſum ſucceſſivis prælationum honoribus, & tandem conſcendimus, quamquam immeriti, ſummi Cathedram paſtoratus. Licet &c.* Bulla ita incipit. *Fulgens ſicut ſtella matutina in medio nebulæ ſacer Ciſtercienſis ordo in Eccleſia militante &c.* Datum Avenione 3. Idus Julii Pontificatus noſtri anno 1. Aliam in eodem tomo 1. Reg. Vatic. vidimus epiſtolam numero 8. ad Guillelmum Abbatem Balbonæ Narbonenſis Diœc. ord. Ciſtercienſis ſcriptam, in qua idem Pontifex ſe aliquando Abbatem Fontis Frigidi ejuſdem ordinis fuiſſe ſcribit. *Eo diligentiùs* (ait) *ex cura noſtra generali utilitatibus monaſterii Fontis Frigidi Ciſtercienſis ordinis Narbonenſis Diœceſis providemus, quo ſpiritualis & proprius Abbas monaſterio præfuimus, cum in minoribus agebamus. Sane cum monaſterium ipſum per obitum quondam Arnaldi ejuſdem Monaſterii Abbatis &c.* committit Guillelmo, ut electioni Abb. aſſiſtat juxta ordinis ſanctiones. *Dat. Avenion. 15. Kal. Mart. ann. P.* Hactenus de Benedicti noſtri Ciſtercienſis monachatu hic ſatis ſit dictum ex ipſiuſmet Pontificis literis ab originali Reg. Vaticani deſumptis; alibi fuſius cujuſdam Lucii, aliquorumque Carmelitarum fratrum, de hoc ipſo Benedicto, ſomnium, fabulam, impoſturamque enodabimus ad veritatem.

197. CLEMENS VI. Gallus Lemovicenſis, Petrus Rogerii Monſtrius appellatus, Monachus S. Benedicti, presbyter Cardinalis tituli SS. Nerei, & Achillei, ad pontificatum aſcendit nonis Maji an. 1342. imperante Carolo IV. Sedit annos 10. menſ. 7. Avenione deceſſit 4. non. Decemb. ann. 1352. tumulatuſque jacet in monaſterio Caſæ Dei in Normandia, ubi præfuerat Abbas, monachumque profeſſus fuerat. Sedes tantum per 11. dies vacavit.

198. INNOCENTIUS VI. Gallus Lemovicenſis, Stephanus Alberti filius appellatus, Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis Antiſtes ſacrorum ſublectus eſt, 15. Kal. Januarii 1352. Carolo IV. imperante. Sedit ann. 9. menſes 8. dies 26. Avenione deceſſit pridie idus Septemb. an. 1362. ſepultuſque in Eccleſia Carthuſienſium prope Avenionem, unius, ac dierum 26. interregno ſecuto.

199. URBANUM deinde V. Gallum, Guillelmum Griſatum filium Grimaldi antea appellatum, monachum Cluniacenſem, ac S. Victoris Abbatem Maſſilienſem, in pontificali purpura Cardinales haud hactenus Cardinalem regnare juſſerunt, tametſi minus adeſſet, ann. 1362. Prid. Kal. Novemb. imperante Carolo IV. Sedit ann. 8. menſ. 2. dies 26. Avenion. diem clauſit extremum 14. Kalen. Januarii ann. 1370. ejus corpus Maſſiliam delatum eſt, ſepultumque in Abbatia S. Victoris, ubi præfuerat Abbas.

200. GREGORIUS XI. Gallus Lemovicenſis, Petrus Rogerii antea dictus, Clementis VI. nepos, diaconus Cardinalis S. Mariæ Novæ in eccleſiaſtico throno fulſit 3. Kal. Januarii 1370. Carolo IV. imperante. Sedit ann. 7. menſ. 2. dies 29. Romæ deceſſit S. ſedis è Galliis, ubi per 70. annos propemodum exulaverat, Romam reductæ titulo clarus 6. Kal. Aprilis anno 1378. ſepultuſque fuit in Eccleſia S. Mariæ Novæ, ac 22. dierum interregnum fuit. Cujus quidem in Italiam pontificis reditus maxima pars laudis in Catharinam Senenſem redundat, quæ ingenti auſu jens, redeuſque Pontificem impulit tandem, ut rediret, ſuoque adventu ea mala diſcuteret, quæ ex pontificum abſceſſu fœdiſſimè totam Italiam occupaverant, ut jam minus mirandum ſit, eos, qui rectè ſcribunt, & ſapiunt, dixiſſe Catharinam Senenſem Virginem Deo votam Apoſtolicam ſedem ſuis humeris in Italiam iterum reportaſſe.

201. URBANUS VI. Neapolitanus, de Prignaniſè Piſis oriundus, Bartholomæus antea vocatus, Archiepiſcopus Barii in Apulia, pontificatus onus

ſubivit ann. 1378. 8. Apr. decoratuſque corona Regni 14. kal. Maji Carolo IV. imperante, ac Vinceslao. Sedit ann. 11. ac menſes 6. dieſque 7. Cæterum Urbanus vix Apoſtolicum thronum injerat, cum felicitatem illam maxima perturbatio rerum conſecuta eſt. Siquidem Cardinales, cum extra collegium Pontificem Urbanum creaſſent, illiſque ejus ſuſpecta cepiſſet eſſe aſperitas morum, Fundanum profugerunt in Agrum, teterrimumque ſchiſma exorti Robertum Cardinalem Gebennenſem ſub nomine Clementis VII. ſubſtituerunt. Diuturnior illa ſeceſſio, ac planè toti Eccleſiæ exitiabilis fuit, quàm boni omnes ſperaverant. Urbanus autem verus Pontifex, cum Pub. Rem chriſtianam difficilliſſimis temporibus ſumma cum prudentiæ laude adminiſtraſſet, Romæ exceſſit è vivis, idibus Octobris ann. 1389. ſepultuſque ſuit apud S. Petrum, 17. dierum interregno ſecuto.

202. BONIFACIUS IX. Neapolitanus, Petrus Thomacellus antea vocatus, presbyter Cardinalis S. Anaſtaſiæ, Urbano VI. ſucceſſit 4. nonas Novembris ann. 1389. imperantibus Vinceslao, Roberto, ac Friderico. Sedit ann. 14. ac 11. menſes. Tempore autem, quo Clemens VII. Antipapa Avenione ſedebat, atque poſt hunc Benedictus XIII. qui antea Petrus de Luna dicebatur, Bonifacius verus Pontifex exceſſit è vivis Kal. Novemb. ann. 1404. ſepultuſque fuit apud S. Petrum, interregno ſecuto 15. dierum.

203. INNOCENTIUS VII. Sulmonenſis, Coſmatus Melioratus antea dictus, presb. Card. tituli S. Crucis in Hieruſalem, pares humeros pontificatui admovit 16. Kal. Decemb. ann. 1404. imperantibus Roberto, ac Vinceslao. Sedit annos 2. ac dies 21. cum Benedictus XIII. ſchiſmaticus Avenion. regnaret. Deceſſit autem an. 1406. 8. idus Nov. ſepultuſq; eſt apud S Petrum, vacavitque ſedes per dies 24.

204. GREGORIUS XII. Venetus, Angelus Corarius antea dictus, presbyter Cardinalis S. Marci, pridie Kal. Decembris ann. 1406. ea conditione à Cardinalibus in ſummum Pontificem adlectus eſt, ut eccleſiaſtico ſchiſmate deleto, ultro pontificatu ſe abdicaret; ſiquidem & Benedictus XIII. Antipapa malè parto imperio nuncium remiſiſſet. Igitur cum 2. an. m. 7. ac 5. dies contra Pſeudo Benedictum ſediſſet, in Concilio Piſano à Patribus pontificatu privatus, in ejuſque locum Alexander V. ſuffectus, contra eumdem Alexandrum ſedit, ac deinceps Joannem XXIII. ann. 6. ac menſem 1. imperantibus Vinceslao, Roberto, ac Sigiſmundo. Ac demum cum in Conſtantienſi Concilio ultro munere abiiſſet, Epiſcopum illum Tuſculanum, & Cardinalem, decanumque Collegii pronunciarunt. Qui demùm apud Recanatenſes vitam finivit 1417.

205. ALEXANDER V. Fr. Petrus Philiargi è Candia dictus, Ordinis Minorum, presbyter Cardinalis tit. XII. Apoſtolorum, in Piſano Concilio acclamatus Pontifex eſt, ann. 1409. imperante Roberto. Sedit menſ. 10. ac dies 8. Deceſſit Bononiæ 5. non. Maji ann. 1410. ſepultuſque eſt in S. Franciſci templo, 14. dierum intertegno ſecuto. Hic Pontifex, qui à pleriſque creditur fuiſſe Cretenſis, oriundus è Churſinallo fuit Novarienſis ditionis, ut in additionibus noſtris ad Ciaconium diffusè docuimus.

206. JOANNES XXII. appellatus XXIII. Neapolitanus, Balthaſſar Coxa antea dictus, diaconus Cardinalis tit. S. Euſtachii, Alexandro V. ſuffectus eſt ann. 1410. 6. Kal. Junii imperantibus Roberto, & Sigiſmundo. Sedit ann. 5. dies verò 15. A Conſtantienſi Concilio deturbatus de ſede eſt, ac Martinus Columna ſubrogatus. A quo deinde Florentiæ Epiſcopus Cardinalis Tuſculanus, ac Collegii Decanus adlectus eſt 1419. 6. Kal. Julii; eodem anno deceſſit Florentiæ, ſepultuſque honorificè fuit in Baptiſterio S. Joannis Baptiſtæ.

207. MARTINUS V. Romanus, Oddo Columna antea dictus, diaconus Catdinalis S. Georgii ad velum aureum, poſt Joannem Coxam Apoſtolicam Sedem accepit, Concilio Conſtantienſi ita cenſente, quod ante Martini electionem ſeveriori cenſura tres ſummos Pontifices depoſuerat, ann. 1417. 3. idus No-

A vemb. Sigiſmundo imperante. Cæterum Martinus ſedit ann. 13. menſ. 3. d. 12. deceſſit an. 1431. dies 21. menſis Februarii, ſepultuſque fuit in Baſilica Lateranenſi, ſede vacante dies 11. Martini vitam nuper ſatis diffusè perſcripſit, & in lucem emiſit Felix Contilorus archivii Apoſtolici Vaticani Præfectus, Baſilicæ S. Petri Canonicus, ac ſacræ Conſultæ à ſecretis, vir eruditiſſimus, hujus noſtræ inſcriptionis promotor, ac fautor ſingularis.

208. EUGENIUS IV. Venetus, Gabriel Condulmerius antea vocatus, presbyter Cardinalis tituli S. Clementis, ſacro Apoſtolico throno nobilitatus eſt 5. nonas Martii ann. 1431. imperantibus Sigiſmundo, Alberto, & Friderico. Sedit ann. 15. menſ. 11. dies verò 21. Clauſit diem extremum 7. Kal. Martii ann. 1447. ſepultuſque fuit apud S. Petrum. Inſecutum interregnum eſt tantùm dierum 10. Eugenio autem IV. ſedente Concilium Florentinum celebratum eſt, tùm ut eccleſia Græca, ſublato ſchiſmate, cum Latina coiret, tùm ut Baſileenſi Concilio pondus abro-
B garetur, ubi præpoſterè ſchiſmatici Amadeum olim Ducem Sabaudiæ, ſub nomine Felicis V. ſuſtulerant ad ſedem.

209. NICOLAUS V. Sarzanenſis, Thomas Parentucellus antea dictus, presb. Card. tituli S. Suſannæ, ad ſummum pontificatum ſubvectus eſt pridie nonas Mattii ann. 1447. Friderico III. imperante. Sedit an. 8. dies 19. Deceſſit an. 1455. ac 9. Kal. Aprilis ſepultus fuit apud S. Petrum, interregno ſecuto dierum 15.

210. CALLISTUM III. Hiſpanum Valentinum, Alphonſum Borgiam antea dictum, presb. Cardinalem SS. Quatuor Coronatorum, in ſummum Pontificem aſſumpſere, 6. idus Aprilis ann. 1455. Friderico III. imperante. Sedit an. 3. menſ. 4. fatoque ceſſit ann. 1458. 8. idus Auguſti, ſepultuſque fuit apud S. Petrum, 12. dierum tantùm interregno ſecuto.

211. PIO II. Senenſi, Æneæ Piccolomineo antea dicto, presb. Card. tit. S. Sabinæ, pontificium deinde detulere honorem 14. Kal. Sept. an. 1458. Friderico III. imperante. Sedit an. 5. menſ. 11. dies 25.
C Anconæ è vita diſceſſit 17. Kal. Septemb. ann. 1464. ejus poſtea corpus Romam delatum, ſepultumque apud S. Petrum, ſede vacante d. 13.

De II. Pio Pontefice max. inter plures ſcriptores recens, ſumma cum eloquentia, & fide ſcripſit Jacobus Gaddus Patricius Florentinus eruditus, & candidus auctor in ſuis oratoriis elogiis, cujus ſcripta, monumentaque apud doctos homines admirationis ſunt, & decoris.

212. PAULUS II. Venetus, Petrus Barbus antea dictus, presbyter Cardinalis tituli S. Marci Pontifex pronunciatus eſt, cum nepos eſſet Eugenii IV. pridie Kal. Septemb. ann. 1464. Friderico III. imperante. Sedit ann. 6. m. 10 dies 20. Obiit ann. 1471. 5. Kal. Auguſti, apoplexia oppreſſus, condituſque eſt in Vaticano, per dies 14. ſede vacante.

213. SIXTUS IV. Savonenſis, Fr. Franciſcus Roboteus antea dictus, Ord. Minorum, presbyter Cardinalis tit. S. Petri ad Vincula, ad pontificatum vocatus eſt 5. idus Auguſti ann. 1471. Friderico III.
D imperante. Sedit ann. 13. d. 15. Deceſſit idibus Sextilis ann. 1484. 16. dietum interregno ſecuto; tumulatuſque in Vaticano requieſcit.

214. INNOCENTIUS VIII. Januenſis, Joannes Baptiſta Cybo antea dictus, presbyter Cardinalis S. Laurentii in Lucina, ad pontificatum aſcendit 4. kalen. Septemb. ann. 1484. imper. Friderico, ac Maximiliano. Sedit ann. 7. menſ. 10. dies 17. vita functus eſt ann. 1492. Kal. Auguſt. ſepultuſque eſt in Vaticano, 10. dierum interregno ſecuto.

215. ALEXANDER VI. ex Iberia Valentinus, Rodericus antea Borgia appellatus, Calliſti III. nepos, Epiſcopus Cardinalis Portuenſis, ac S. R. E. Vice cancellarius, in locum demortui Innocentii VIII. ſuffectus eſt, 3. idus Auguſti 1492. imperante Friderico, atque Maximiliano. Sedit ann. 11. dies 8. Ex mirabili luſu fortunæ defunctus eſt 15. Kal. Septemb. ann. 1503. tumulatuſque fuit apud S. Petrum.

216. PIUS deinde III. Senenſis, Franciſcus Pic-

colomineus antea dictus, Pii Secundi ex ſorore nepos Archiepiſcopus Senenſis, & Diaconus Cardinalis tit. S. Euſtachii, pontificatum tenuit 10. Kal. Octobris ann. 1503. Maximiliano Imper. Sedit dies 26. Vita functus eſt 15. Kal. Novembr. ejuſdem anni, ſepultuſque eſt in Vaticano propè Patruum; vacavitque ſedes dies 14.

217. JULIUS II. Savonenſis, Julianus antea Roboreus vocatus, Sixti IV. Pont. Max. nepos, Epiſcopus Oſtienſis Cardinalis, Papa renunciatus eſt ann. 1503. Kalend. Novemb. Imperante Maximiliano. Sedit ann. 9. menſ. 3. dies 9. Exceſſit è vivis 9. Kal. Martii ann. 1513. ſepultuſque eſt in Vaticano: vacavitque ſedes dies 17.

218. LEO X. Florentinus, Mediceus, Magnifici Laurentii filius bonarum artium Mæcenatis optimi, diaconus Cardinalis tit. S. Mariæ in Dominica ad ſummum Pontificatum evectus eſt, idibus Martii ann. 1513. Maximiliano imperante. Sedit ann. 8. ac totidem menſ. dies vero 21. Fato ceſſit ann. 1521. Kal. Decemb. ætatis verò 47. Sepultuſque primùm fuit apud S. Petrum; poſtea verò ad S. Mariam ſupra Minervam translatus; interregnum inſecutum eſt menſ. 1. d. 9. Pontifex planè cum priſcis illis ob variam literaturam, atque in literatos planè regiam liberalitatem, citra omnem invidiam, comparandus.

219. HADRIANUS VI. Trajenſis è Flandria, idem nomen retinuit, quo ante Pontificatum fuerat appellatus; abſenſque ex opinione eximiæ doctrinæ, ac vitæ ſanctitatis, ad Apoſtolicum thronum vocatus eſt, cum antea presbyter Cardinalis eſſet tit. SS. Joannis, & Pauli an. 1521. 15. idus Januarii imperante Carolo V. Sedit ann. 1. menſ. 8. fatoque ceſſit 8. Kal. Octob. ann. 1523. vacavit ſedes menſ. 1. d. 27.

220. CLEMENS VII. Florentinus Mediceus, X. Leonis patruelis, ex Archiepiſcopo Florentino, Cardinalique S. Laurentii in Damaſo, ad ſummum Pontificatum aſcendit, ſub nomine Clementis VII. cum antea Julius Mediceus diceretur, an. 1523. 13. Decemb. imperante Carolo V. Sedit ann. 10. totidem menſ. ac dies 8. Vita functus eſt ann. 1534. 7. Kal. Octob. ſepultuſque apud S. Petrum, poſtea ad S. Mariam ſuper Minervam prope Leonem X. translatus. Vacavit ſedes 17. dies.

221. PAULUS III. Romanus, Alexander Farneſius antea dictus, Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis, Clementis VII. ſucceſſor fuit 7. Idus Octobris, 1534. Carolo V. imperante. Sedit an. 15. dies verò 29. Deceſſit 4. Idus Novemb. an. 1549. Sepultuſque eſt in Vaticano, 2. menſium, ac 29. dierum interregno ſecuto.

222. JULIUS III. Hetruſcus è Monte S. Sabini, Joannes Maria de Monte antea vocatus, Epiſcopus Cardinalis Præneſtinus, in Summum Pontificem cooptatus eſt 6. Id. Februarii ann. 1550. Carolo V. imperante. Sedit an. 5. menſ. 1. dies 16. exceſſit è vivis an. 1555. 5. Kal. Aprilis; ſedes vacavit dies 17. ſepultuſque eſt in Vaticano.

223. MARCELLUS II. Politianus, Hetruſcus, Marcellus Cervinus antea dictus, Presbyter Cardinalis Tit. S. Crucis in Hieruſalem, Pontifex ſalutatus eſt 5. Id. Aprilis ann. 1555. imperante Carolo V. Sedit dies 22. præcipiente illum invida morte eodem anno, prid. Kal. Maji, ſepultuſque eſt apud S. Petrum, 22. dierum interregno ſecuto.

224. PAULUM IV. deinde Neapolitanum, Joannem Petrum Caraſam antea dictum, Epiſcopum Cardinalem Oſtienſem evexerunt ad thronum 10. Kal. Junii, ann. 1555. Carolo V. imperante. Sedit ann. 4. menſ. 2. dies verò 27. Fato ceſſit 15. Kal. Septemb. 1559. ſepultuſque eſt apud S. Petrum; ceſſavitque Sedes menſ. 4. ac dies 7.

225. PIUS IV. Mediolanenſis, Joannes Angelus Medices antea dictus, presbyter Cardinalis tit. S. Priſcæ, Summum Pontificatum adeptus eſt 7. Kal. Januarii ann. 1559. Ferdinando imperante. Sedit an. 5. menſ. 11. ac dies 25. Deceſſit 5. Id. Decemb. ann. 1565. ſepultuſque eſt in Vaticano, 26. dierum interregno ſecuto. Cæterùm Pius Tridentinum Concilium à Paulo III. inchoatum, proſecutum à Julio, ab ſe verò renovatum, ingenti rei chri-A ſtianæ commodo demùm abſolvit.

226. PIUS V. Alexandrinus, F. Michael Gislerius antea dictus, Ordinis Prædicatorum, presbyter Cardinalis tit. S. Mariæ ſupra Minervam, Summus Pontifex declaratus eſt 7. Id. Januarii an. 1566. Imp. Maximiliano II. Sedit ann. 6. menſ. 3. dies 23. Exceſſit autem è vivis Kal. Maji, ann. 1572. ſepultuſque eſt in Vaticano; inde poſtea ad S. Mariam Majorem à Sixto V. Pontifice Max. in ſepulchro à ſe munificentiſſimè constructo, ad Præſepe Domini translatus, ac conditus fuit. Pontifex ſanè omnium virtutum concurſu incomparabilis: Quippe qui æquè ſancta, atque profana ſumma cum dexteritate tractaverit, ſive cum ad normam Tridentini Concilii mortalium mores rituſque Eccleſiaſticos corrigeret; ſive cum per Sfortiam Sfortiam clariſſimum Ducem in Galliis Ugonotorum doctrinam ſectamve affligeret, ſive cùm ad Actiacum ſinum cum potentiſſimis Regibus, ac Rebuſpublicis memorabili icto fœdere Turcas per maria exultantes, uſque ad lætam victoriam urgeret: ſive B demùm cùm ex eccleſiaſtico cenſu ingentibus erogatis pecuniis per Germanos Imperatores, Turcis ad prædam geſtientibus, cancellos præſcriberet, ne hoſtili procurſu iterum deſœdarent Italiam.

227. GREGORIUS XIII. Bononienſis, Hugo Boncompagnus antea dictus, presbyter Cardinalis S. Sixti, in Apoſtolica ſede collocatus eſt 3. Id. Martii ann. 1572. imperante Maximiliano II. Sedit ann. 12. menſ. 10. dies 28. Deſunctus eſt 1585. 9. Kal. Aprilis, ſepultuſque eſt in Vaticano. Pontifex hic illarum nationum, in quas deterrima hæreſum lues præſertim deſævierat, Romæ quamplurimis fundatis collegiis, inſtitutiſque alumnis, qui proferendæ chriſtianæ fidei viderentur idonei, inſultantium Sectariorum progreſſus, conatuſque prævidit, præter cæteram munificentiam, quæ in ſacros jam fundatos, adultoſque ordines contulit, ut pietas impenſius excoleretur.

228. SIXTUM deinde V. è Monte Alto, Picenum, Felicem Ordinis Minorum fratrem antea di-C ctum, presbyterum Cardinalem tit. S. Hieronymi, ſubvexerunt ad thronum 12. die Aprilis ann. 1585. imperante Rodulpho. Sedit an. 5. menſ. 4. dies 3. Deceſſit 6. Kal. Sept. ann. 1590. ſepultuſque eſt apud S. Mariam Majorem, ad Præſepe Domini, ubi ſibi vivens, anteceſſorique ſuo Pio V. demortuo, planè regia monumenta condiderat. Demùm ſi Sixti V. quinque tantùm annos, quibus regnavit, cum ingenti pecunia, quam in publicum ærarium congeſſit, conferre volueris, planè ſenties id, quod res eſt, mortalium induſtriam, quandoque velocitatem temporum, ubi res agitur acquirenda, prævertiſſe.

229. URBANUS VII. Romanus, Joannes Baptiſta Caſtanea antea dictus, presbyter Cardinalis S. Marcelli deinde ſedit, 17. Kal. Octobris 1590. Rodulpho imperante. Regnavit autem dies 12. Deceſſit 5. Kal. Octobris ejuſdem anni, antequam inauguratus fulgeret, ſepultuſque eſt apud S. Petrum, 2. menſium, ac 8. dierum interregno ſecuto. Cujus quidem Pontificis oſtenſi potius populo chriſtiano, quàm da-D ti deſiderium, vix apud Romanos, temporum longinquitas potuit delinire.

230. GREGORIUM XIV. Mediolanenſem, Nicolaum Sfondratum antea dictum, Cremonenſem Epiſcopum, ac presbyterum Cardinalem S. Cæciliæ, deinde in Pontificem aſſumpſere Non. Decembris ann. 1590. imperante Rodulpho II. Præfuit menſes 10. ac totidem dies. E vita diſceſſit Id. Octob. an. 1591. ſepultuſque fuit apud S. Petrum, per 14. tantùm dies ſede ceſſante.

231. INNOCENTIUS IX. Bononienſis, Antonius Fachinettus antea dictus, presbyter Cardinalis tit. SS. Quatuor Coronatorum, Apoſtolica cathedra potitus eſt 3. Kal. Novemb. an. 1591. Imper. Rodulpho II. menſib. 2. d. 10. imperavit, deceſſitque 3. Kal. Januarii ejuſdem anni, ſepultuſque eſt apud S. Petrum, 30. dierum interregno ſecuto.

232. CLEMENS VIII. Florentinus, Hippolytus Aldobrandinus antea dictus, presbyter Cardinalis tit. S. Pancratii, ad ſummum Pontificatum

A aſcendit 3. Kal. Februarii, ann. 1592. Rodulpho II.
imperante. Sedit ann. 13. menſ. 1. d. 3. Deceſſit 1605.
3. Martii. Sepultus fuit apud S. Petrum. Pontifex
in eccleſiaſtica juriſdictione tuenda infracti animi; &
qui adeò religioſorum Ordinum puritatem adamavit,
ut ſi eorum, qui corrigendi erant, ſequaces habuiſſet
voluntates, futurum erat, ut aliquando tandem ex
defæcatis moribus clauſtra niterent.

233 LEO XI. Florentinus, Alexander Medices
antea dictus, Archiepiſcopus Florentinus, Præne-
ſtinus verò Epiſcopus, & Cardinalis, ſancto thro-
no, præter ſuæ ſerenitatem gentis nobilitatus eſt 1.
die exordientis Aprilis anni 1605. imperante Rodul-
pho II. Sedit dies 26. Deceſſit autem 26. die Aprilis
ejuſdem anni; ſepultuſque fuit apud S. Petrum, 19.
dierum interregno ſecuto. Cæterum quaſi vix enatus
flos, Leo ſucciſus, ſpes bonorum omnium omninò
ſefellit: quippe qui cum nomine ipſo, felicia illa
Leonis tempora ſecum adduxiſſe videretur. Conſtat
illum accedenti Pontificatus fortunæ parem animum
B attuliſſe; qui mox recedenti per mortem, eidem non
ſe præbuiſſet inferiorem: ſiquidem nec exoratus po-
tuit acquieſcere, ut purpuram, qua ipſe decoratus
fuerat, in Octavianum fratris filium deinde confer-
ret; cùm in ejus moderatiſſimo animo illud infixum
maneret: *Quantilitas in ſanguine meo, dum deſcen-
do in corruptionem*.

234. PAULUS V. Romanus, Camillus Burghe-
ſius antea dictus, oriundus è Senis, presbyter Car-
dinalis tituli S. Chryſogoni, Pontifex conſalutatus
eſt 16. Maji ann. 1605. imperante Rodulpho II. Sedit
ann. 15. menſ. 8. dies 13. Deceſſit die 28. menſis Ja-
nuarii 1621. ſepultuſque fuit apud S. Petrum; trans-
latus jacet in Baſilica S. Mariæ Majoris, 11. die-
rum interregno ſecuto.

Hic in ædificiis attollendis Sixti V. Pontificis Ma-
ximi æmulus, ubique & ſemper cultum urbis perurſit.

235. GREGORIUM deinde XV. Bononienſem,
Alexandrum Ludoviſium antea dictum, Archiepiſ-
copum Bononienſem, ac presbyterum Cardinalem ti-
C tuli S. Mariæ in Tranſpontina, evexerunt ad ſedem
an. 1621. 9. die menſis Februarii, imperante Ferdi-
nando II. Sedit ann. 2. menſ. 5. citra diem unum. Fato
ceſſit 1623. die 8. menſ. Julii, ſepultuſque fuit apud
S. Petrum, 29. dierum interregno ſecuto.

236. URBANUS VIII. Florentinus, è Barberi-
na gente, Maphæus Cardinalis S. Onuphrii antea
vocatus, cunctis ſacri Senatus ſuffragiis conſpiranti-
bus, totiuſque chriſtiani Orbis ſeriò læta gratulatio-
ne ad Apoſtolicam ſedem ſubvectus eſt die 6. menſ.
Augusti, ann. 1623. Eam communem mortalium læ-
titiam aluit jam olim, pollicitaque eſt integerrimi
purpurati viri vetuſta per plura ſecula in Florentina
Publica Re nobilitas, ſapientum, fortiumque viro-
rum ubique, & ſemper fæta, graviſque, ita ut jam
in illum omnes propemodum virtutes coiviſſe, quæ in
illa nunquam interrupta Pontificum ſerie ſparſæ le-
guntur, nullus hactenus miraretur. Eſt enim nobi-
litas ad omne decus acutiſſimum, ac potentiſſimum
calcar, quo tùm maximè currens videtur impelli, ubi
D eidem ſupremæ dignitatis gradus acceſſerit. Itaque
ſanctus ille Eccleſiæ univerſæ thronus, quo nobilita-
tus eſt, prodidit Urbani virtutes, atque adauxit; ut
nemo jam illo eruditior, nullus juſtior, providen-
tior nullus, fortiorque videretur fuiſſe; ſive exſona-
rent arma, ſive contagia ebullirent, publicaque pax,
atque otium firmandum foret conſiliis ſalubrioribus.
Quàm ille in diviſarum gentium trepidis bellis, rui-
naque liber ab omni affectu ſe præbuit medium: quàm
ille paterna cunctatione, oculataque connivencia de-
vios compulit ad pœnitentiam: quàm gravi trutina,
ac nunquam errante emeritos ad dignitates, ad thia-
ras, ad purpuram vocavit: Quàm æqua lance juſtitiæ
leges perſcripſit, pœnas impoſuit, publicæ paci lita-
vit, principes viros fœdiſſimè conſternatos ad arma
per graviſſimos Legatos ſuos ad pacis fœdera eſt co-
hortatus; cæterorumque ordinum lapſos mores le-
nioris correctionis limam juſſit ſubire. Nec tamen
qui conſiliis gravioribus præſenti paci conſuluit, fu-
turæ italicæ ſecuritatis oblitus eſt. Fundatis enim ar-
cibus, noviſque munimentis opportunis in locis con-
ſtitutis, planè oſtendit, haudquaquam, ubi oportuit,
in militaribus conatibus chriſtianam pietatem lan-
guere. Jam quæ ad ornatum Urbis, cultumque tem-
plorum munificentiſſimè, ac propemodum effuſis
theſauris architectatus eſt; adeò ſuperioris ſeculi mu-
nificentiam, ſplendoremque videntur evincere, ut
Romam, quam ſerream accepit, ſe reliquiſſe auream,
ſupra Auguſtum illum haud ex vano poſſe gloriari vi-
deatur. Adhuc vigor ille animi tanto Principe di-
gnus, cui tot anni, reſque præclarè geſtæ hactenus
non attulere teporem, facit mortalibus ſpem, ut in
poſterum etiam poſſint expectare & majora. Qua-
mobrem de tanto Pontifice omnium mortalium vo-
tum eſto

Serus in cœlum redeas, diùque
Lætus interſis Populo chriſtiano.

ut ex ea illuſtrium operarum feraci annorum mora,
quò diuturnius, eò abſolutius, virtutum relinquatur
B exemplum, quod pii mortales ſemper imitentur,
& celebrent.

ADDITIO.

„ *Sedit an. 21. diebus octo exceptis. Obiit die 29.*
„ *menſis Julii an. 1644. ſepultuſque fuit in Vaticano, die-*
„ *rum 46. interregno ſecuto.*

„ 237. INNOCENTIUS X. *Romanus, è Pam-*
„ *philia gente, Jo: Baptiſta Cardin. S. Euſebii antea*
„ *appellatus, Urbano ſucceſſor datus eſt an. 1644. die*
„ *14. menſis Septemb. Imperante Ferdinando III. Orbi*
„ *Chriſtiano laudabiliter præfuit an. 10. menſ. 3. dies*
„ *23. E vivis abiit an. 1655. die 7. ineuntis anni: tumu-*
„ *latuſque eſt in Vaticano, per 3. menſes ſede vacante.*

„ 238. ALEXANDER VIII. *Senenſis, Fabius*
„ *Chiſius antea dictus, è Cardin. S. Mariæ de Populo*
„ *ad ſummi Pontificatus apicem evectus eſt an. 1655. die*
„ *7. menſis Aprilis Imperante Ferdinando III. Supre-*
„ *ma illi lux fuit dies 22. Maji an. 1667. cum ſediſſet*
„ *an. 12. menſ. 1. dies 14. Ejus cadaver terra mandatum*
„ *fuit in Vaticano. Vacavit Cathedra dies 29. Cæterum*
C „ *illuſtre hujus Pontificis regimen Chriſtina quoque*
„ *Svecorum Regina nobilitavit: quæ cum triplici ſeſe*
„ *ſpoliavit regno, Catholicam fidem amplexura, ad*
„ *Alexandri pedes procubuit; eo luculentius veræ Reli-*
„ *gionis futura teſtimonium, quo altiores omnium diſci-*
„ *plinarum latices hauſerat.*

„ 239. CLEMENS IX. *Piſtorienſis, Julius Roſ-*
„ *pillioſus antea vocatus, Cardinalis S. Sixti, totius*
„ *Eccleſiæ clavum ſuſcepit regendum an. 1667. die 20.*
„ *menſis Junii, Imperante Leopoldo. Sederat jam an.*
„ *2. menſ. 5. dies 20. cum ſuperos adiit die 9. Decembris*
„ *an. 1669. Ejus oſſa condita fuerunt in Baſilica Libe-*
„ *riana 4. menſium, & 20. dierum ſecuto interregno.*

„ 240. CLEMENS X. *Romanus, Æmilius Alte-*
„ *rius prius appellatus, ex Presbytero Cardin. in no-*
„ *viſſimis vitæ periodis à Clemente IX. die 29. No-*
„ *vemb. 1669. declarato Pontifex ſupremus eligitur die*
„ *29. Aprilis an. 1670. Regnavit an. 6. menſ. 2. dies 23.*
„ *atque volavit ad ſydera die 22. Julii an. 1676. ſepul-*
„ *tus in Vaticano. Inde per duos menſes Eccleſia Paſto-*
D „ *re viduata remanſit.*

„ 241. INNOCENTIUS XI. *Novocomenſis,*
„ *Benedictus Cardinalis S. Onuphrii Odeſcalchus an-*
„ *tea nuncupatus, Catholicæ Eccleſiæ ad regimen vocatur*
„ *die 21. Septemb. an. 1676. Imperante Leopoldo. Vi-*
„ *xit in Pontificatu an. 12. menſ. 10. dies 22. Deceſſit die*
„ *12. menſis Auguſti an. 1689. ſepultuſque fuit in Vati-*
„ *cano, per 55. dies ſede vacante. Fuit hic Pontifex*
„ *Mariani cultus ſollicitus propagator, ut qui Virgini*
„ *Deiparæ inſignes Victorias e Turcis à Chriſtianis re-*
„ *latas referret acceptas.*

„ 242. ALEXANDER VIII. *Venetus, Petrus*
„ *Card. S. Marci Othobonus antea dictus, inde ſuffi-*
„ *citur an. 1689. die 6. menſ. Octobris, Imperante Leo-*
„ *poldo. At curriculum vix ingreſſus metam attigit*
„ *die prima menſ. Februarii an. 1691. cum ſacrum jus*
„ *dixiſſet mortalibus menſes 15. dies 35. Sepultus eſt in*
„ *Vaticano: atque inde 5. menſium interregnum ſe-*
„ *cutum eſt.*

„243. INNOCENTIUS XII. *Neapolitanus, Antonius Pignatellus antea vocatus, ex Cardin. S. Pancratii, atque Archiepiſcopo Neapolitano in Petri ſedem vocatur die 12. Julii an. 1691. Imperante Leopoldo. Sedit an. 9. menſes 2. dies 15. atque vitam cum morte commutavit an. 1700. die 27. menſ. Septembris ſepultus in Vaticano. Sedes vacavit dies 56.*

„244. CLEMENS XI. *Urbinas, Jo: Franciſcus Albanus antea appellatus, noviſſime ex Cardinalatu ad ſummum evehitur Pontificatum die 23. menſ. Novemb. an. 1700. Leopoldo adhuc imperante. Jamque ſeptimus ſuper decimum excurrit annus, cum maximo ponderi pares humeros ſuppoſuit Clemens, tantique Paſtoris indefeſſa vigilantia, eximia charitate ali, atque caſtodiri magnoperè lætatur Chriſtianus grex. Cumque ejus ope potiſſimùm, & conſiliis imminentem Ovili immanium Beſtiarum feritatem repelli atque retundi in lachrymas effuſus nuper audierit fidelis Orbis, Divini conſilii gratanter applaudit diſpoſitioni, quæ talibus hunc Pontificem conceſſerit temporibus; utque diutius in Chriſtiana Religionis indemnitatem, in virtutum omnium perfectum ſervet exemplar, D.O.M. enixè precatur.*

E P I S C O P I
OSTIENSES ET VELITERNENSES.

DE VELITRIS
antiquiſſima Volſcorum civitate.

VELITRÆ igitur, antiquiſſimum, ac nobiliſſimum Volſcorum, ſive potentiam ſpectes, ſive antiquitatem, Oppidum ſuit, de quo Romana Hiſtoria ſæpius cum laude memorat; & ſi cætera abeſſent, una Octaviæ gentis origine nobilitatum. Hi, qui in rebus à noſtra memoria longè diſtantibus libentiùs fabulantur, Velitrorum fundationem in Beletram Dardani matrem Trojæ fundatoris rejiciunt, ex affinitate nominum apud parum cordatos commento ſuo fidem facturi. Illud conſtat ſub Anco Marcio quarto Romanorum Rege, qui Oſtiæ fundamenta conſtruxit, Velitrarum etiam fieri mentionem, ante reparatam à Chriſto Domino ſalutem 520. Aſſeritque Livius, factam fuiſſe Coloniam, cùm ita inquit: *Velitras Coloni ab urbe miſſi, & Colonia deducta à Virginio, & T. Vetuſtio Conſulibus, anno ab urbe condita* 270. ante autem Chriſtum natum 493. Idem habet Halicarnaſſeus lib. 8. Svetonius, Dion, Plutarchus Plinius, Val. Maximus, aliique, qui de rebus Romanis ſcripſere. Præcipuè autem memorat Livius, ſæpius Romanos in Veliternas ſæviſſimè animadvertiſſe ob frequentes rebelliones. *In Veliternas*, inquit ille, *veteres cives Romanos, quod toties rebellaſſent, graviter ſævitum, & muri dejecti, & Senatus inde abductus, juſſique trans-Tiberim habitare, ut ejus, qui extra Tiberim deprehenſus eſſet, uſque ad mille pondo clarigatio eſſet, nec priuſquam ære perſoluto, is, qui cepiſſet, extra vincula captum haberet. In Agrum Senatorum Coloni miſſi, quibus adſcriptis ſpeciem antiquæ frequentia Velitra receperunt.*

Veliternarum rebellionis cauſam Svetonius, ac Diodorus abundè commemorant. Etenim cùm è cœlo excuſſo fulmine eorum muri tacti fuiſſent, ad omen ſuſpenſis pronunciavit oraculum, aliquando fore, ut Veliternus civis ſubacto orbe mortalibus ſcriberet leges. Qua ſpe Velitrenſes deluſi, contra Romanos deinde uſque ad ſui ipſorum excidium pertinaciſſimè depugnarunt, ſerò animadvertentes, Auguſtum Cæſarem oraculum innuiſſe, qui è Velitris oriundus, ut idem Svetonius ſcribit, civilibus ſuppreſſis bellis, Romano orbe potitus eſt, eundemque per 47. annos pacatiſſimè rexit. Cæterùm ea civitas Octaviani temporibus celebris fuit, diuturnamque majeſtatem deinceps retinuit; ſic, ut hoc tempore etiam ſatis incolis frequentata ſpectetur; tametſi nulla ibi antiquitas in ſe trahat oculos contuentium. Poſt Magnum Coſtantinum Imperatoriis privilegiis fulta eſt ad perennitatem. Chriſti ſacris initiata eſt, ſicut & Oſtia, ab ipſis Apoſtolis, hoc eſt, à Petro Principe Apoſtolorùm, atque ab ipſius alumnis. Siquidem cum Petrus Epaphroditum, unum è 72. diſcipulis, Epiſcopum Terracinenſem ad Veliternas cives legaſſet, Chriſtianam ibi ſtabiliter fidem fundavit. In ipſa primùm ex largitate, pietateque credentium templum Salvatori Chriſto excitatum perſpicitur, hoc eſt Incarnati Verbi ann. 100. Veliternenſis autem Epiſcopus (1) unus olim è ſeptem Epiſcopis Cardinalibus fuit, qui Romano Pontifici vicariam operam ſolebant impendere, cujus haud infrequenter meminere Concilia. Demùm (ut non ſemel dico) cum Oſtia habitatoribus deſtituta propemodum eſſe civitas deſiiſſet, Eugenius III. prudenti conſilio Oſtienſi Antiſtiti Veliternas cives regendos adjunxit, ut qui eximiæ auctoritatis, & antiquiſſimæ Epiſcopus eſſet, hoc etiam tempore oves haberet, quos ageret ad requiem perennitatis, ſimulque Epiſcopus Oſtienſis, & Veliternenſis perpetuò diceretur. Veliternenſis Antiſtes ex conceſſione Summorum Pontificum merum, & mixtum imperium in civitate (2) & diœceſi, tam & conferendi omnia eccleſiaſtica beneficia jus habet. Primaria autem Eccleſia S. Clementi Papæ, & Martyri dicata eſt, nobilis ſtructuræ, pietate Veliternenſium Epiſcoporum exornata, in qua 14. Canonici cum Præpoſito, aliiſque Clericis multis ad divinum cul-

(1) Id refragatur ſcriptoribus antiquis, qui dum ſeptem enumerant collaterales Papæ Epiſcopus, *Oſtienſem nempè, Portuenſem, Sabinum, Præneſtinum, Tuſculanum, Albanenſem, & S. Rufinæ*, nullus Veliterno locus ſupereſt. Obtinuit tamen unà cum purpura decus Hebdomadarii Epiſcopi ex acceſſione Oſtienſe. *Laurentius*.

(2) In Civitate tantum Velitrenſi jus illud mixti imperii habet Veliternenſis Epiſcopus. Quò verò primum tempore cœperit, ignotum. Primus, qui ſe offerat in actis conſiſtorialibus auctus hoc civili Velitrarum dominio eſt Alexander Farneſius an. 1580 die 5 Decembris. Ita *Laurentius*. At ex Bulla Pauli III. ſub dat. Romæ an. 1536. 17. Kal. Julii conſtat jam antea ab Alexandro Farneſio patrue hanc juriſdictionem Epiſcopis Veliternenſibus traditam: quam deinde ad inſtantiam Card. Jo: Moroni Pius V. confirmavit, ut patet ex ejus Bulla ſub dat. Romæ 28. Julii 1570 addita excommunicationis pœna iis judicibus, qui hanc auderent perturbare juriſdictionem. Cum autem Sixtus V. edita Bulla hoc temporale Epiſcopis Veliternenſibus dominium ademiſſet, illud eiſdem reſtituit ad inſtantiam Alphonſi Gefvaldi Gregorius XIV. ut ſatis liquet ex ejus Bulla ſub dat. Romæ 23. Martii 1591. Quod ſubinde novis Bullis plures confirmarunt ſequentes Pontifices, & noviſſimè ad inſtantiam Caroli Medicei Innocentius X. amplioribus Clauſulis ſub dat. Romæ 2. Octob. 1651. Conſule Bartholomæum Piazzam in Hierarchia Cardinalitia.

A cultum ordinatis. Epiſcopale Palatium Guillelmus Cardinalis de Eſtontevilla, vulgò Rothomagenſis appellatus, ædificavit, quod noſtris temporibus Card. Geſualdus reparavit, auxitque nobiliter.

A D D I T I O.

(Nullum deeſt in hac Civitate Pietatis inſtitutum, „ quod non excitarint Veliternenſes Cives. Eccleſia S. „ Mariæ, vulgo della Piazza *prima poſt Cathedralem „ munifico Civitatis ſubſtentatur ſumptu, Xenodochia, „ Mons Pietatis, & Laicorum confraternitates ibi vi- „ ſuntur, & Regulares ordines Monachorum S. Baſi- „ lii, Eremitarum S. Auguſtini, Minorum Obſerv. „ S. Franciſci, Conventualium, & tertii Ordinis, nec- „ non Capuccinorum, & Carmelitarum, Cong. Soma- „ ſcha, Jo: Dei, & Presbytererum pro inſtruendis pue- „ ris in Fidei rudimentis: duo Monialium Monaſteria, „ unum S. Claræ, alterum D. Tereſiæ, Clericorum „ denique ſeminarium ad normam Tridentini Concilii; „ & animæ omnes, quæ octo mille computantur per plu- „ ros Parochos reguntur.* Lucentius.)

B Epiſcoporum autem Veliternenſium uſque ad unionem cum Oſtienſi, ideo paucos nobis contigit reperire, quòd illos voraſſet invidioſa vetuſtas. Eorum autem, qui nobis commodè occurrerunt, catalogum digeſſimus ſeorſim ab Oſtienſibus, ut utrique melius, apertiuſque in ſua ſede perſpicerentur. Ab unione autem, & deinceps illos promiſcuè narrabimus à variis, certiſſimiſque ſcriptoribus erutos, præcipuè autem è Pauvinio, noſtriſque ad Ciaconium additionibus. *(„ Notandum verò quod in antiquis Conciliis modo „ Veliternenſis, modo Belitrenſis, Belitrenenſis, & „ Belitra ſæpius uſurpata litera B pro V hic Epiſcopus „ inſcribitur.* Lucentius.)

VELITERNENSES EPISCOPI ſeorſim.

I. (ADEODATUS *Veliternenſium Epiſcopus, cujus nobis antiquior occurrat memoria* (1) *cum „ diligentiori conatu è diverſis ſcripturis, monimentiſ- „ que noviter inſpectis, hanc, aliaſque Epiſcoporum „ ſeries luculentiores eruere cupimus.* C *Adeodatus igitur „ ſuam ſententiam dixit in eo Concilio Romano, quod „ Hilarius Papa anno* a *464. M. Januario ha- „ buit in Baſilica S. Mariæ Majoris pro obſervantia „ Canonum Nicænæ Synodi, præſentibus 48. Epiſcopis, „ quos inter 29. loco de Adeodato hæc eſt ad perennita- „ tem Epigraphe:* Adeodato Veliterno.

a 464. Harduinus Conc. T. 2.

II. „ BONIFACIUS, *alter ab eo, à quo hanc ſe- „ riem deducit noſter Ughellus, præſens fuit Concil. „ Rom. tertio ſub Felice II. tertio nuncupato anno 487. „ menſe Martio.* Lucentius.)

III. 1. BONIFACIUS Epiſcopus Veliternus in Concilio I. ſub Symmacho Papa anno 499. *(„ Cœlius „ Bonifacius tertium locum tenuit in eo Patrum Conven- „ tu; atque ad gloriam Veliternenſis ſolii in iis Comi- „ tiis, in quibus Epiſcopi Alphabetico ordine inſpiciun- „ tur deſcripti, ipſe cum Papa, & Cœlio Ruſtico Min- „ turnenſi adnotatur. Hinc conſendum ad latus Roma- „ ni Pontificis ſediſſe, & potiori jure judicium protu- „ liſſe ſuum.* Lucentius.)

IV. D 2. S. Sylvanus, ſeu Sylvianus, ſive Sylvinus, in Synodo 3. 4. 5. 6. ſub eodem Symmacho Papa. an. 502. An ille idem ſit, de quo Martyrol. Rom. die 10. Feb. Baronium audiamus, ſic de illo in notis ad eundem loquentem. *Quod autem*, inquit, *hic fuiſſe ponatur Epiſcopus in Campania, nec cujus fuerit civitatis Epiſcopus declaretur, in re ambigua quid dicamus non habemus, niſi quòd invenimus claruiſſe temporibus Symmachi Papæ Sylvianum, ſive Sylvinum Epiſcopum Veliternum, qui interfuit Romanis Conciliis tunc adverſus ſchiſmaticos habitis. Sciendum præterea, quod licet ea Civitas in Volſcis ponatur ab antiquis, ut Liu. lib. 2. Dionyſ. lib. 7. & aliis, obtinuit tamen loquendi uſus, ut eadem Provincia & Campania diceretur. Probant hæc Acta Synodica Romani Concilii ſub Agathone, in qui-* A *bus ſubſcriptus reperitur Placentius Epiſcopus Veliternus Provinciæ Campaniæ.* Hactenus Baronius.

V. 3. JOANNES privilegio *b* Eccleſiæ S. Medardi ſubſcripſit ann. 593. præſens fuit Concilio à S. Gregorio celebrato in eccleſia S. Petri 595. 5. Julii. Indic. 13. ex Cod. Vatic. num. 1353. extant ad eum epiſtolæ ejuſdem Gregorii lib. 2. ep. 11. & 33. ind. 10. ann. 592. („ *quarum altera, quæ incipit*, Temporis qualitas „ admonet, *ut a Barbaris imminens declinaret peri- „ culum, ex loco* Areuarà *nuncupato, ad S. Andream „ illum jubet tranſmigrare: altera vero, quæ incipit:* „ Poſtquam hoſtilis impietas, *eidem Trium Taberna- „ rum Eccleſiam committit regendam.* Theulus) *De „ hoc Joanne Gratianus in decret. 2 p. c. 7. cap. 44.* Luc.)

b Hoc falſum infra oſtendemus.

VI. 4. S. GERARDUS Epiſcopus Velitern. ejuſdemque civitatis Protector, quem alii Geraldum appellant, nonnulli Ghiraldum, ex monacho S. Gregorii Papæ ad Epiſcopatum aſſumptus eſt an. 596. Multis miraculis vivus, mortuuſque refulſit. Hic cùm aliquando Veliternas inimici cinxiſſent corona, ſuis precibus obſidione ſolvit, cum priùs plumbeam B grandinem orans è cœlo excuſſiſſet in hoſtes. Quamobrem Veliternenſes cives, eximii beneficii haud immemores, poſt illius mortem, quæ illum 7. die Decembris abſumpſit, publico ex voto ſuæ civitatis Protectorem dixere, quotannis ejus diei feſtum ſolemni ritu celebraturi.

VII. 5. HUMILIS, ann. 601. ſubſcriptus *c* invenitur in Conſtituto Gregorii I. Papæ pro monachis apud Baronium tom. 8. Annal. Eccleſ.

c Subſcribitur Belitrenſis Epiſcopus.

VIII. („ POTENTINUS *Belliternenſis Epiſcopus ſignatur in eo Concil. Rom quo prodiit Martini Ana- „ thema in Monothelitarum hæreſim, nec non reproba- „ tio formulæ Fidei editæ ab Imperatore Conſtante anno „ 649. aliis, ſed male, ann. 652.* Lucentius.)

IX. 6. POTENTIUS ſive Placentius *d* in Concilio Rom. ann. 679. *e* („ *Una cum Oſtienſi, & Portuenſi aſ- „ ſumptus pro initiandis Summis Pontificibus Leone II. „ ann. 683. & Joanne V. ann. 686. juxta calculum Oldoi- „ ni.* Lucentius.)

d Vel Placentius.
e 680. Ex Harduino.

X. C 7. JOANNES ſubſcripſit decreto Gregorii II. Papæ adverſus illicita conjugia in Synodo Romana habita in eccleſia S. Petri ante confeſſionem, ann. 721. 9. Aprilis Ind. 4. ex codice Mſ. Vaticanæ Bibliot. num. 1353.

XIV 8. GREGORIUS in Concilio Romano ſub Eugenio II. ann. 826. ex Baronio.

XI. 9. GROSSUS, aut potius Gratioſus. (2) tribus Conciliis Romæ celebratis ſub Zacharia ſummo Pontifice interfuit anno 742. 743. 744. 745. & ſub aliis Pontificibus, eorumdemque graviſſima decreta ſubſcripſit.

XII. („ GRATIANUS *ſubſcripſit conſtitutum fundationis monaſterii S. Sylveſtri ſub Paulo I. an. 761.* „ Lucentius.)

XIII. 10. THEODORUS ſub Hadriano I.

XV. 11. JOANNES Concilio Romano ſub Leone IV. interfuit an. 853. in quo multa cenſuere Patres, ut Eccleſiaſtica diſciplina ſarta tecta maneret.

XVI 12. GAUDENTIUS Concilium Romanum ſub Hadriano II. ſubſcripſit ann. 871. de quo habetur D mentio ann. 867. Hunc Gaudentium Baronius alio nomine, nempe Gaudericum appellat, aſſeritque à Joanne VIII. in Gallias fuiſſe legatum ad Carolum Calvum, ut illum adhortaretur Romam venire cum ſpe Auguſtalibus inſignibus potiundi. *(„ Gaudericus, Galtericus, Jandericus, & Gualtericus toti- „ dem variato, ſeu vitiato nomine deſcriptus legitur in „ Concil. Conſtantinopolitano, Ravennate, Pontigonen- „ ſi f, & Romano, ſub Hadriano II. & Joanne VIII. „ annis 868. ſive 869. 877. 879. in Romano ſubſcripſit „ Commonitorium pro reſtitutione Photii, unà cum For- „ moſo Portuenſi, (ut Ughellus inter Portuenſes habet in „ Formoſo) aliiſque Epiſcopis. Hunc eundem apud Im- „ peratorem Ludovicum falſo accuſatum dicit, cum Ste- „ phano Nepeſino, dum agit de hoc Stephano, longiori- „ que carcere maceratum, unde evaſit innocens opera Ha-*

f In Pontigonenſi dic turſo... dericus ex Harduino.

(1) D. Clementem, antequam Summum Pontificatum iniret, Veliternenſibus ſacra jura dediſſe opinatur Theulus in Theatro Hiſtor. Veletren. p. 2. c. 4. aliquot tantùm levibus conjecturis, quæ cum nullo fulciantur antiquitatis teſtimonio, audiendus propterea nequaquam eſt.

(2) De Zacharia duo habentur celebrata Romæ Concilia, neque de eo ulterior memoria, ni velimus Gratianum ſequentem cum Gratioſo confundere. Cæterum cum Gratioſus ſub Zacharia, Gratianus ſub Paulo I. atque Theodorus ſub Hadriano I. memorentur, neceſſe eſt hos ante Gregorium, qui utab ab Ughello præponitur, enumerare. *Lucentius*

Digitized by Google

,, *Hadriani Papæ. Auctaris Ciaconii Gaudentium inter Cardinales recenſent. Sunt qui multiplici nomine Gaudentii decepti Veliternenſem Cathedram multiplici etiam Paſture opplent.* Lucentius. (*Ad hujus Gauderici inſtantiam ſcripſit S. Clementis Vitam Jo: Diaconus, ut ipſe fatetur, & refert Baronius Adnot. in Martyrol. 23. Novemb. Theulus.*)

XVII. 13. LEO, temporibus Marini Papæ Junioris, an. 946. die 9. Jan. Ind. 6. pontif. 4. facultatem concedit Demetrio Duci, ac Conſuli Veliternenſium, oppidum ædificandi in territorio Veliterni: vetus monumentum aſſervatur in Archivo bujus Eccleſiæ. Leonis mentio extat ad annum uſque 963. a

a In Conciliabulo Rom. contra Jo. XII.

XVIII 14. THEOBALDUS ann. 996. (,, *Theobaldus Epiſcopus Veliternenſis S. R. E. Cardinalis 6. Kal. Junii an. 996. ſubſcribitur diplomati Gregor. V. pro monachis Amiantini Cænubis contra Epiſcopum Cluſinum.* Veleternenſis *ſignatus inſpicitur in ea Rom. Synodo* b, *in qua anno 998. actum eſt de diſſolvendo inceſtuoſo conjugio Roberti Regis.* Lucentius.)

b Hic dicitur Tethaldus ap. Hard. t. 6.

XIX. 15. JOANNES ann. 1000. Ferunt hunc Epiſcopum religioſa ſedulitate Sanctorum Reliquias, ac pretioſa quæque occultaſſe, ne Sarracenis, Italica litora devaſtantibus, prædæ cederent.

XX. 16, ODO Epiſcopus Veliternenſis an. 1002.

XXI. 17. THEOBALDUS Epiſcopus Veliternenſis, & Cardinalis * interſuit Synodo Lateranæ ſub Benedicto VIII. Papa an. 1015. in quo ſubſcripſit decreto ad favorem Willelmi Abbatis S. Benigni Fructuarienſis Yporienſis diœceſis emanato. Sub Joanne XIX. ſubſcripſit diplomati ejuſdem Pontificis pro Eccleſia Sylvæ Candidæ, ann. Domini 1026. E vivis exceſſit ann. 1046. Leone IX. ſedente.

* Ex App. tom. 4.

XXII, (,, LEO *Epiſcopus Veliternenſis nobis innotuit ex Synodo Romana an. 1036. ſive ut Harduino in noviſſima Conciliorum collectione tom. 6. placet, 1037. celebrata in cauſa Andreæ Peruſini Epiſcopi pro Monaſterio S. Petri, ubi ſubſcribitur,* Leo Epiſcopus Belletrenſis. *Hinc clare deducitur Theobaldum antedictum vel non vixiſſe uſque ad an. 1046. ut refert Ughellus, vel ſi ad illud tempus vitam protraxit, Oſtienſi Epiſcopatu jamdiu ſeſe abdicaſſe.*)

XXIII, 18. JOANNES Mincius Romanus, Vidonis filius, è Comitibus Tuſculanis in Epiſcopum Velitrenſem, & Cardinalem à Leone IX. ſublectus eſt ann. 1050. Hic ille Mincius Joannes eſt, qui poſt Stephani IX. exceſſum, ſub nomine Benedicti X. per vim S. ſedem invaſit. Sed cùm deinde Nicolaus II. verus Pontifex ad thronum vocatus fuiſſet, per ſynodum ab eodem coactam, Mincius dignitate exutus, Velitras relegatus eſt. Inde poſtea cum interventu quorundam Cardinalium ad II. Nicolai genua provolutus, temerarii auſus veniam impetraſſet, viſus eſt ad S. Mariam Majorem privatam vitam exigere, ubi paulò poſt, ex mœrore animi, è vita diſceſſit. Minciani ſchiſmatis extat elegantiſſima epiſtola Petri Damiani Cardinalis ad Archiepiſcopum Mediolanenſem.

XXIV 19. ODO (1) Epiſcopus Veliternenſis, (2) de eo prodit vetus inſcriptio eccleſiæ S. Sylveſtri Velitris, ab ipſo ann. 1085. dedicata; ita in marmore legitur:

Anno Domini Milleſimo octuageſimo quinto, indictione V. menſ. Julii, die 20. Odo Epiſcopus dedicavit eccleſiam B. Sylveſtri ad honorem & laudem Dei omnipotentis, omni anno i aſſervit 40. dies, & hæ ſunt reliquiæ, quæ requieſcunt in eccleſia S. Sylveſtri. S. C. C. Jeronimi, Stephani Papæ, Laurentii Mart. S. Xyſti, Cornelii, & Cypriani, & Sanctorum Johannis & Pauli, S. Agnes, & S. Praxeti, & Anaſtaſiæ.

c al. Abſolvit XII.

XXV. 20. LEO Epiſcopus Cardinalis Veliternenſis, ſub Paſchali II. à quo fuerat ad id muneris vocatus, anno 1105. Hunc Leonem, Joannemque Epiſcopum, & Cardinalem Tuſculanum Paſchalis II. è Tarracinâ ſcriptis literis, docuit, cur carcere detentus nonnulla Imperatori indulſerit, ſubindeque ſeverioribus verbis illos caſtigat, quòd eam indulgentiam maledico murmure adduxerint in invidiam. Pro coronide Veliternenſium præſulum, Paſchalis II. diploma Veliternenſibus civibus conceſſum modò proferemus, in quo confinia territorii Veliterni deſcribuntur, ſic enim ſe habet ex authentico tranſumpto.

PASCHALIS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei,

Veletranæ urbis Civibus, Apoſtolicæ ſedis fidelibus; Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

ET prava corrigere, & recta firmare commiſſi loci, & officii debito commonemur. Idcirco juxta petitionem veſtram omnes pravas conſuetudines, vel exactiones, quas Hæreſiarcha Guibertus Provenatus quondam Epiſcopus, mox Apoſtolicæ Sedis invaſor impoſuit, de medio veſtræ Civitatis penitùs abolere præſentis paginæ auctoritate decernimus. Illam vero benignitatem, quam à prædeceſſore noſtro S. memoriæ Gregorio VII. civitas veſtra promeruit, Nos quoque, tam vobis, quàm poſteris veſtris, in Apoſtolicæ Sedis fidelitate permanentibus, firmam manere ſancimus, ut videlicet loci veſtri potentiores, quibus & vos ſuum jus non negetis, imponere vobis graviora non audeant. Nec ſolum urbis veſtræ habitatores, ſed etiam antiqui fines ab omni ſecularis poteſtatis invaſione ſerventur, & infeſtatione ſecuri. Civitatis autem fines dicimus illos, qui pertinentias ſuas longè lateque concludunt. Cum de montibus, ſylvis, & pratis, & aquaductis, locis cultis, atque incultis, quos in ſequentibus nominatim exprimendos decrevimus. A primo latere foſſatum, quod deſcendit in Monte Epiſcopi, & deſcendit ad aquam Palumbam, & exinde in Silice de Macro: inde vero protenditur in vallem ad Centum guttas, & deſcendit ad Balneum novum, unde revertitur per viam in colle de Benone Manioſo, deſcenditque per vallem in pratum de Camulſelle, & tenditur per eam in poſſeſſionem S. Mariæ de Domo, atque exinde in foſſatum de Cerris, & per ipſum in terminum Turrecchiæ, ac reflectitur in pratalina de formali de Ulmis, deſcenditque per vallem in poſſeſſionem S. Andreæ in Silice, ac inde in foſſatum de Lettere, & exinde juxta vineas S. Andreæ in foſſatum de Arcione, deſcenditque per ipſum in Silicem, ac per eam recurvatur in foſſatum de Formello, unde deſcendit in valle de Scazi. A ſecundo vero fines incipit a columnella marmorea, quæ inter vos & habitatores S. Petri in Forma, olim fuit, ubi & nunc eſt communi conſilio conſtituta. Inde vero protenditur in Plagarum de Salciara. A tertio autem fines incipit à foſſatu de Carciano, ac per ipſum aſcendit ad pontem de Carano, indeque extendit ad formales de Senis, & exinde tenditur in foſſatum S. Angeli ſub terra, & per ipſum foſſatum ad Pentomicchiam, atq; inde aſcendit ad fontem de Fico. Et inde uſque in Silicem, ac per eam in Pontem Valagai. Exinde aſcendit ad Pontem Magnollum, & per ipſum ad aquam Luciæ, atque ad ſummitatem Montis de Spina. A quarto latere per Montis cacumen protenditur finis, uſque ad primum. Nos igitur fines cum detrimento veſtro mutare omnino Apoſtolica interdictione prohibemus, ſtatuentes, ut quod intra certos continentur fines jus eſt uniuſcujuſque, tam vos, quàm veſtri hæredes, & quibus vos legaliter con-

(1) Theulus in Theatro hiſtor. Velitern. l. 2. Petrum Damianum Jo: Mincio in Epiſcopatu Velitern. ſucceſſiſſe autumat, tùm ex Archivo Cathedralis Velitero ubi ſub Alexandro II. an. 1065. inter Epiſcopos illius Eccleſiæ numeratur, tam ex Epiſtola 10. lib. 3. ejuſdem Petri in qua ſcribens A. Archiepiſcopo id videtur annuere. Ait enim: *Refero tibi de Commiſſis noſtris, Sancta videlicet Veliternenſis Eccleſia.* Unde deducit D. Patrum poſt abdicatum Nicolao II Pontifice Oſtienſem Epiſcopatum, revocatum fuiſſe è Clauſtro ab Alexandro II. ad Veliternenſem, ut illam Eccleſiam Minciano ſchiſmate in deterius prolapſam ſuo regimine reformaret. Idem apertiſſimè ſentit Barthol. Platea in Hierarchia Cardinalitia. At B. Petrum Damianum Veliternenſem Epiſcopum haud fuiſſe illud evincit, quod licet illi conceſſum fuerit in monaſterio S. Crucis de Avellana commorari, non ſit tamen Epiſcopatu Oſtienſis Eccleſiæ onere penitus liberatus, ut notant Collectores Actorum Sanctorum ſub die 23. Februarii: & innuit ipſemet Epiſt. 15. l. 1. ad Alexandrum II. ubi ſub finem iſta habet. *O quam jucundum, quam ſuave nuncium, quam denique dulcis ad aures meas nuper fama devenit, quod vos Oſtienſem Comitatum mihi ſubtraxiſſe, & alii tradidiſſe perhibuit . . . . Ultro etiam divinam imploro Clementiam, ut Epiſcopatum quoque quantocyus ordinare non differas, & ſterile arenoſi litoris aratrum mihi de manibus tollas.* Id autem quod anxie petebat, neque poſtea B. Petrum impetraſſe aperte conſtat ex Epiſtola dicti Alexandri II. ad Archiepiſcopos Galliæ data, qua, Petro Damiano Sedis Apoſtolicæ legato ut in omnibus fidem habeant, & obediant, eis mandat, & committit. Ibi enim expreſſè Oſtienſis Epiſcopus appellatur. Refertur Epiſtola à Collectoribus in loco cit. & ab Harduino in noviſſima Conciliorum editione ſub an. 1063. Evenire quidem potuit, ut depoſito Jo: Mincio, vel ejus obitu ſecuta Veliternenſis Eccleſia propter Paſtoris ſchiſmate [illegible], atque corrupta Sanctiſſimo viro ad meliorem frugem commendaretur revocanda, atque viſitanda unde occaſio, & à Petro fuit appellandi Canonicos Velitern. & ipſum inter Epiſcopos Velitern. enumerandi in Archivo illius Cathedralis.

(2) Hunc Oldoinus in Gregorio VII confundit cum Othone Caſtillioneo Oſtienſi, cui etiam hanc Velitrenſem committit, non advertens tunc temporis quemlibet in jure proprii Paſtoris perduraſſe Oſtienſem, & Veliternenſem Eccleſiam, nullamque de Odone Veliterno mentionem facit, qui & ipſe Epiſcopus Cardinalis erat. *Lucent.*

conceſſeritis, quietè poſſideatis in perpetuum. Quod ſi qualibet parva, vel magna perſona contra hoc Apoſtolicum decretum, atque præceptum, temerario auſu venire tentaverit, admonita ſemel, & iterum uſque tertiò per convenientes inducias, ſi non reſipuerit, & quod injuſtè egerit, condignè non conceſſerit, ſciat ſe centum libras denariorum Papienſium medietatem Cameræ noſtræ, medietatem injuſtitiam patientibus perſoluturam. Script. per manum Petri Notarii Regionarii, & Secretarii Sacri Palatii.

Ego Paſchalis Epiſcopus S.S. *Loco* † *Signi.*

Datum Lateran. per manum Johannis S. R. Eccleſiæ Card. 8. Id. Aprilis, Indict. 9. Incarnationis Dominicæ anno M. C. II. Pontificatus autem Domini Paſchalis II. Anno II.

DE OSTIA
antiquiſſima Romanorum Colonia.

PRima Urbs, quæ ſcribenti videtur occurrere poſt Romam, Oſtia eſt, non tantùm ex ædificiorum magnitudine, aut incolarum potentia, quæ jam omnia vel bellorum pertinacia, vel vetuſtas ipſa delevit, aut abſumpſit, quàm ex ejuſdem Eccleſiæ dignitate, quæ tanta eſt, ut ipſius Sacrorum Antiſtites ſua quodammodo natura & Cardinales ſint, & omnes omnino Orbis Epiſcopos, uno Romano Pontifice excepto, ſuperent dignitate, Purpuratorumque habeantur Decani. De quorum prærogativa antequam dicere aggrediamur, operæpretium duximus ipſius Oſtiæ fundationem, ſitum, opportunitatem, antiquam ejus potentiam, pulchritudinem ædificiorum, à quibus, quove tempore ſenſerit detrimentum, cujuſve opera deinceps reſtaurata ſurrexerit, quouſque tandem extenderit majeſtatem, ſtrictim & modicè recenſere.

Oſtiam igitur antiquiſſimam urbem, ab urbe Roma non longiùs, quàm 14. milliaribus Ancus Martius Rex Romanorum in ore Tiberis condidit, ut Eutropio, aliiſque antiquis Scriptoribus placet. Quamobrem Sextus Aurel. ita inquit; *Ancus Martius Rex Oſtiam Coloniam maritimis commeatibus opportunam in oſtia Tiberis deduxit.* Meliuſque, atque accuratiùs ejuſdem fundationem, uſumque deſcribit Iſidorus lib. 15. cap. 1. Originum, dum inquit; *Ancus Martius urbem in exitu Tiberis condidit, quæ & peregrinas merces exciperet, & hoſtem terreret, quam ab ipſo ſitu OSTIAM appellavit.* & Ovid.

Oſtia contigerat, qua ſe Tiberinus in altum
Dividit, & campo liberiore natat.

Hallcarnaſſeus item eandem Oſtiæ originem fuiſſe memorat in vita Anci Regis, & quidem diffuſiùs; Livius, Strabo, Marcel. Ptolomæus, Dion, Florus, Seneca, Tacitus, Lucanus, & ſi qui alii ſunt, qui ejuſdem Civitatis in ſuis ſcriptis meminerint. Porrò incolæ Oſtienſes dicti fuere, ut in pluribus locis apud Ciceronem videre eſt, ac præſertim ad Atticum lib. 17. epiſt. 13. apud Varronem Ruſt. rerum lib. 4. cap. 2. Svet. in Claudio, ac ſæpiſſimè apud Livium. Tametſi autem è cœnoſo ſolo, ſubque gravi, deſidique cœlo exurgeret, frequens tamen habitatoribus erat, ac præaltis, ſumptuoſiſque ædificiis nitens. Quam quidem magnitudinem, dignitatemque uſque ad Claudii Imperatoris tempora retinuiſſe viſa eſt, adhuc portu in Oſtienſe litus innumeras merces egerente, quæ celebre mortalium commercium alere poſſe viderentur.

Cæterum Claudius haud procul ab Oſtia famoſum Oſtienſem Portum fundavit, ubi tutiorem ſtationem nanciſcerentur navigantes. Indeque poſtea ingenti ducta foſſa, prope Tiberim, mercimoniis Romam advehendis opportunè conſuluit. Quandiu igitur majeſtatem populi Romani nulla vis externa libavit, tandiu Tiberina Oſtia floruit; qua ſeneſcente deindè, adeò & ipſa conſenuit, viribuſque defecta nutavit, ut barbararum gentium injuriis opportuna, non ſemel excidium paſſa ſit à fundamentis. In quibus ſæviſſimi Saraceni fuerunt, qui ita funditùs illam deleviſſe narrantur, ut ne veſtigium quidem illius antiquæ magnitudinis, dignitatiſque reliquerint, in cujus contemplatione vel otioſi prætereuntes aliquantiſper hærerent. In illis autem, qui Oſtiam, tantam aliquando urbem, inſtaurare aggreſſi ſunt, Gregorium IV. Pontificem Max. conſtat primam laudem tuliſſe, qui illius civitatis ruinas, anguſtiori murorum gyro concluſit, advocataque Corſorum colonia, in ſpem redituræ felicitatis, cœpit eam novis incolis frequentare. Sed cùm deinde novis incolis expellendis plus potuiſſet gravitas cœli, quàm antea provocandis Gregorii munificentia, ſenſim habitatoribus deſtituta, in paucas, palataſque caſulas dilapſa eſt, in quibus commorari ſoliti erant, quos ex piſcatu dura neceſſitas vitam tolerare compulerat. Quamobrem in ea civitatis ſanè miſerrima vaſtitate, nil jam contuentibus occurrit ſpectabilius, quàm à Martino Columna præalta turris excitata, caſtellumque II. Julii, dum adhuc Cardinalis, atque Epiſcopi Oſtienſis munere fungeretur, quod deinde ſuis munitionibus abſolutum, Alaxander Borgia, omni ſive maritimo, ſive terreſtri aſſaltui, Oſtienſi agro tuendo, par eſſe voluit, ubi ſe dediſſet occaſio. Depoſitæ autem civitati, in ea recedentis fortunæ miſeria, illud reliquum, ac felicitati deputandum videtur, quod Oſtienſes ſacrorum Antiſtites, ampliſſima præ cæteris dignitate præfulgent, quod ob propiorem ad S. Romanam ſedem acceſſum hæ prærogativæ, privilegiaque in Oſtienſem eccleſiam redundarunt, quæ nulli aliæ hactenus legimus fuiſſe induita; quod à primigenia Eccleſia, (ut ad Oſtienſem Epiſcopum Auguſtinus alicubi ſcribit) uſque ad hæc noſtra tempora Oſtienſis munus eſt, in Romanum Pontificem electum conſecrare, & Imperatorem inungere; quod primus à Marco ſummo Pontifice uſu Pallii condecoratus eſt, ann. 336. Quod Oſtienſis Epiſcopi inaugurationem dignitatis ergo Romanus Pontifex ad ſe traxit; quod inter ſeptem honorarios Epiſcopos, qui ſupremo adſiſtunt Pontifici, principalem locum tenet; Quod cùm à Stephano IV. ſummo Pontifice ſanciretur, ut omnibus Dominicis diebus unus è ſeptem Epiſcopis Cardinalibus, quorum cum iis dignitatibus ann. 709. prima mentio facta eſt, coram Romano Pontifice ſacrum peragerct, id imprimis munus Oſtienſi, tanquam digniori, demandatum eſt; Quod demùm non ſolùm Oſtienſis cæteros alios ſex Epiſcopos Cardinales dignitate præit, ſed etiam toti Collegio, tanquam Decanus præficitur, eidemque Veliternenſium cura ex decreto Eugenii III. ann. 1150. incumbit, ita ut, qui Oſtienſis Epiſcopus eſt, etiam Veliternenſium, facta denominatione à digniori, hoc eſt, ab Oſtienſi, Pontifex habeatur. Eccleſia cathedralis S. Aureæ dicata eſt: nullaque alia ibidem extat Eccleſia.

ADDITIO.

„*Veliternenſis, Oſtienſiſque Diœceſis colles habet*
„*& extentam planitiem, hanc gravitas Cœli deſertam*
„*facit, ſegetum uberem tamen. Ex multis oppidis coa-*
„*leſcit; ſuntque* Caſtello, Romano, Decimo, Por-
„cigliano, Caſale Sacchetti, Cori, (1) Ciſterna, Nor-
„ma, Giuliano, Roca de' Maſſimi, e Ginetti. *Quæ*
„10000. *ferè mortalium capita enumerant. Redditus cæ-*
„*teris honorariis Coepiſcopis ſuis pinguiores habet hic*
„*cæterorum Princeps; computanturque modo quinque,*
„*modo ſex mille ſcuta Romana moneta, nec taxantur*
„*in libris Apoſtolicis fiſci.* Lucent.

Quod cùm ita ſit, ſic & de Oſtia breviter inſtituimus narrare, ſicut de Velitris nobis aliquid ſupra dictum eſt; ne parum memores à noſtro inſtituto abeamus, quando utriuſque civitatis Præſules nobis narrandi occurrunt.

OSTIENSES EPISCOPI
ſeorſim.

1. S. QUIRIACUS Epiſcopus Oſtienſis marty- I.
rio coronatus eſt unà cum Maximo presbytero, Archelao Diacono, & ſociis, ann. 230. (2) die 23. Martyrol. Rom.

2. MA-

(1) Cori, atque Ciſterna urbes olim fuere Epiſcopales: noſque de iis, eorum Præſulibus in X. hujus operis tomo agemus.
(2) Non anno 230. ſed proximè ſuperiori Quiriacum martyrio coronatum conſtat ex martyrio Hippolyti Portuenſis Epiſcopi, qui cum deceſſerit an. 229. & ſuperſtite adhuc Hippolyto occubuiſſe Quiriacum demonſtret Baronius, non deveniſſe ad annum 230. fatendum eſt. Luc.

II. 2. MAXIMUS Epiſcopus Oſtienſis S. Dionyſium Papam conſecravit, an. 261. *a* ut acta ejuſdem Papæ teſtantur. Hic primus Epiſcopus Oſtienſis eſt, qui Romanum Pontificem inauguraſſe legatur; tametſi ex antiquiſſimo ritu, ad Oſtienſem Epiſcopum pertineret, Romanos pontifices initiare, ut ex Auguſtino ſupra citato colligitur. Conſule Baronium.

a 263. Ex Lucent.

III. 3. MAXIMUS, mea quidem ſententia à ſupra memorato diverſus, ſub Melchiade Papa, unus è Romani Concilii Patribus fuit, qui contra Felicianum, & Donatum graviſſimè tulere ſententiam, ann. 313. Hic, ſi cum ſuperiori idem eſſet, oporteret fateri, poſt conſecrationem Pontificis Dionyſii, hunc Epiſcopum 52. annos deinceps vixiſſe, quod ipſum non adeo improbabile eſt, ut in totum refragatores inveniat.

IV. („ N. . . . *conſecraſſe Marcum dignatum culmine „ Apoſtolatus ex Baronio hauſimus; qui ann. 336. refert Epiſcopum Oſtienſem à Marco Papa donatum „ Pallio Apoſtolorum, honoris ergo, quod celſiſſimum „ culmen Eccleſiæ manus ſuæ impoſitione ſacraris, qui „ licet Anonymus, ſtola tamen ejuſmodi fulgentiſſimus, „ augeat Oſtienſium Epiſcoporum album.*

V. „ BONUS *ex eo tertio Rom. Conc. nobis prodit, in „ quo Præſidente S. Felice Papa cum 38. Epiſcopis actum „ eſt de lapſis Africanæ Eccleſiæ recipiendis anno 487.*

VI. „ BELLATOR *Oſtienſis Epiſcopus in ea Romana „ Synodo à nobis reperitur, quam adhibitis 72. Epiſcopis, ibi alphabetico ordine diſpoſitis, celebravit Cœlius Symmachus ante Kal. Martias anno 499.* Luc.)

VII. 4. ARISTUS in Concilio Romano ſub Symmacho Papa, ann. 502. („ *Aliis etiam Synodis à Symmacho habitis interfuit, ſcilicet an. 501. 503. & 504. „ Vocatur etiam Ariſton, Ariſto, & Aron pro librariorum varietate.* Lucent.)

VIII. (N. . . *Vacuam Paſtore non cenſet Oſtienſem Eccleſiam Baronius anno 555. quo, præſente Oſtienſi „ Presbytero, ordinatio S. Pelagii Papæ à Peruſino, & „ Ferentinate Epiſcopis peracta eſt, ideo non adveniente Oſtienſi Præſule, vel quia aberat à Curia, „ vel quia ut Anaſtaſius prodit, non erant in Clero, qui electum vellent ordinare, cum multitudo Religioſorum, Sapientum, & nobilium ſe „ ſubtraxiſſent ab ejus communione, ſuſpicati tantum „ virum complicem necis deceſſoris Vigilii, quos inter „ fermè enumerabatur Epiſcopus Oſtienſis.* Lucent.)

IX. 5. GLORIANUS, ſeù Glorioſus, ſubſcriptus invenitur in quodam (1) privilegio indulto Abbatiæ S. Medardi in Galliis, an. *b* 593. meminit ejuſdem Gregor. Magn. lib. 7. Ind. 2. Ep. 11. ſcripta an. *c* 598. Jo: Diac. Vitæ Greg. lib. 3. cap. 7.

b 594. c al. 597. vel. 595.

X. 6. AMABILIS, an. 649. in Concilio Rom. ſub Martino I.

XI. 7. ANDREAS, in Romano Concilio ab Agathone celebrato, ann. 680. contra Monothelitas tulit ſententiam, ab eodemque inauguratus eſt Leo II. ann. *d* 682. Conſule Baronium. („ *Joannem etiam „ V. ſacro perunxit oleo anno 685. ſive 686.* Lucent.)

d Seu 683.

XII. 8. GREGORIUS Epiſcopus Oſtienſis, & S. Sedis Bibliothecarius ann. 707. datum 12. Kal. Auguſti, in privilegio Joannis VII. Monaſterio Sublacenſi.

XIII. 9. THEODORUS, Romanæ Synodi ſub Zacharia Pontifice, & ipſe cenſor interfuit ann. *e* 745. (2) In quo contra illicita matrimonia eccleſiaſticorum Patres illi multa ſanxerunt.

e 741. Luc.

XIV. („ GEORGIUS *unà cum Villario Epiſcopo Numentino, plurimiſque Cardinalibus Stephanum III. „ ſecutus eſt in Gallias anno 753. Baronius.* Luc.)

XV. 10. GREGORIUS Epiſcopus Oſtienſis, unà cum Theophylacto Epiſcopo Tudertino legatus Hadriani Papæ I. in Angliæ Concilio *f* Calchutenſi legationi

f vel Calcutenſi.

A præſedit ann. 787. de quo Hovedenus in Hiſtor. & Henricus Spalmenſis tom. 1. Concil. Britannici orbis. De eo mentio apud Baronium (3) ad an. 743. ſub Stephano III.

11. PETRUS privilegium donationis Caroli Magni, & Leonis III. Abbatiæ Trium Fontium ad Aquas Salvias indultum ſubſcripſit ann. 798. (4) Quod quia plenum liberalitatis eſt, ac pietatis erga viros, qui Deo die, noctuque famulantur, & ejus demùm rationis, unde Principes viri, ſive Eccleſiaſtici illi ſint, ſive profani, ſibi liberalitatis exempla deſumere poſſunt, placuit hìc totum ipſiſſimis verbis exſcribere ex Archivo ejuſdem Cœnobii Ord. Ciſtercienſis, deſumptum. XVII.

In nomine Domini, Amen. Hoc eſt exemplum, ſeu tranſumptum cujuſdam ſcripturæ ſeu privilegii conceſſionis, & donationis infraſcriptorum ſitorum in quadam tabula ænea inventa, & reperta in ſcripto Monaſterio S. Anaſtaſii ad Aquas ſalvias, prope Urbem ſito in ſacriſtia & archivo dicti Monaſterii juxta altare, & per me

B *Antonium Goioli Petri Sirete civem Romanum, Dei gratia Apoſtolica authoritate Notarium publicum infraſcriptum exemplatum, & feliciter tranſcriptum de verbo ad verbum, & coram Reverendo Jacobo Dei gratia Epiſcopo Aretino, & Domini noſtri Papæ in Alma Urbe, ejuſque ſuburbiis, & ejus diſtrictu Vicario, ſeu Commiſſario generali, & infraſcriptis Joanni Stephano Maſſaronis, Joanne Pauli Alictii, & dicto Petro Berte civibus Romanis, primis notariis Apoſtolicis, & teſtibus literatis, per me Antonium notarium infraſcriptum coram eis lectum, & diligenter auſcultatum: cujus quidem ſcriptura, ſeu privilegii conceſſionis, & donationis tenor per omnia eſt talis.*

In nomine Domini Dei Salvatoris noſtri Chriſti. Leo Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, & Carolus Magnus & Pius Rex, hac die, nullo prohibente, nec contradicente, ſed propria noſtra voluntate concedimus, tradimus, & per paginam æream. Exaratam in perpetuum donamus tibi Beate Martyr Chriſti Anaſtaſi, ut prote, tuoque monaſterio, quod eſt poſitum ad Aquam Salviam,

C *id eſt, totam, & integram Civitatem, qua ab omnibus vocatur Anſidonia inſimul cum Portu qui vocatur Banilia, item & Portum, qui dicitur Herculi, necnon, & montem totum, qui vocatur Gilium, infra Mare milliaria centum, & montem qui vocatur Jannuti, & totum montem qui vocatur Argentarium inſimul cum mare juxta ſe habentem milliaria centum infra pelagus, qui eſt infra ejus aqua. Præfatum montem, qui vocatur Gilium, & Jannuti: Item, & caſtrum, quod vocatur Orbitello, cum Stagnio, & Piſcaria juxta ſe, & cum ſuo Saline, vel cum omnibus ſuis pertinentiis. Item, & Maxiliano, cum omnibus ſuis pertinentiis, ſimiliter, & montem, qui vocatur Ents, cum omnibus ſuis pertinentiis, qui eſt inter affines ad totam Civitatem præfatam. A primo latere eſt mare magnum, & infra vero aquas maris, quæ ſunt milliaria centum, & montem Gilio, & montem, qui vocatur Jannuti, qua ſunt juris præfati veſtri Monaſterii, & à ſecundo latere eſt fluvius, qui vocatur Alvenia, & a tertio vero latere pergit aqua, qua dicitur Elza, & deinde pergit uſque ad*

D *locum, qui vocatur Serpena, & à quarto latere ſicuti evenit per Serpena, & pergit per pedem montis Arſitii, & vadit per piſcia, & venit in Buranum, & ſicuti evenit per Buranum, & revertitur uſque ad præfatum mare magnum, omnia in jura dicti veſtri S. Monaſterii juris concedimus, & irrevocabiliter tradimus, qui ſunt montibus, collibus, plagis & planitiis ſuis, pratis, paſcuis, ſilvis, pantanis, puteis, fontibus, rivis aqua plenis, & parietinis actiguis, & vineis, vel cum omni ſua utilitate, & uſu, vel pertinentiis, & inſuper concedimus tibi præfate Martyr Chriſti Anaſtaſi tuiſque ſucceſſori-*

(1) Hoc privilegium ſuos habet refragatores, & quidem eordatiſſimos viros, ut in obſervationibus Labbeanis Tom. V. Conciliorum, illudque omnino rejicit Lucas Holſtenius olim Vaticanæ Bibliothecæ cuſtos, adeoque ejuſmodi antiquitatum ſcientiſſimus, in marginalibus notis ad Italiam Sacram aſſervatis in ſelectiorum voluminum Barberino Emporio à nobis inſpectis: falſitatis concriminantur Epiſcoporum ſubſcriptiones, quæ ſi conferantur cum qualibet Antiſtitum, qui ibi effinguntur, multi in tempore è ſuæ Eccleſiæ regimine ab eo ſuppoſititio diplomate diſſident. Stylus itidem à conſueto Curiæ Apoſtolicæ diſſimilis, & ipſius Regis Theodorici regnandi annus. Hinc qui ſolam deinceps ſui Epiſcopatus fidem ex tali ſcripto ſibi adſtruent, nullum apud nos invenient. *Lucentius*

(2) Hunc numerum in 751. mutandum, atque corrigendum cenſet Auctor in Ap. tom. 2. at ego nihil immutandum duxi, cum etiam Harduinus in noviſſima Conciliorum editione tom. 3. Synodum illam ſub Zacharia in an. 745. rejiciat.

(3) Baronius ſub Stephano III. meminit non Gregorii hujus, ſed Georgii ſupra proxime ex Lucentio relati.

(4) Dele hic ly 798. Unde perverſio Ordinis inter hunc Petrum, & Bernardum proximè memorandum. Annus enim elapſi diplomatis eſt 805 à Chriſto, & decimus à Leonis Pontificatu, qui Sedem Petri conſcenderat anno 795 chartulam qui inſpexerit donationis, rem ex noſtra ſententia probè ductam ſatebitur, quam recitavit, ſed non advertit Ughellus; eandem refert ad dictum annum Margherinus in ſuo Bullario Caſinenſi. *Luc.*

bus in perpetuum omnes Eccleſias, quas infra comitatum, & aſſignationem hujus territorii ſunt, vel uſque in finem mundi erunt; ut exinde faciatis quodcumque volueritis vos, & ſervitores veſtri in perpetuum ponende Rectores, dejiciende, pro meritis eos clericos mittere, & ad veſtram utilitatem omni tempore tenere, & nullus alius, niſi ſolus ſummus Pontifex, & in præfatas Eccleſias interdictum ponere, vel aliquem clericum excommunicare, niſi Rector jam dictæ Eccleſiæ S. Anaſtaxi poſſit, & nulli licitum ſit infra terminos conſtruere, vel ædificare niſi pro voluntate Abbatis S. Anaſtaxi, conſecrationes altarium, chriſma, ordinationes de clericis veſtris potatis ab Epiſcopo diœceſano, ſi gratis, & abſque ulla calumnia dare voluerit, ſi non poteſtatem habeant ire ad quemcumque voluerint Epiſcopum tamen catholicum pro eo, quia Dominus noſter Jeſus Chriſtus per Angelum ſuum in viſione nobis videre fecit ut caput prædicti Martyris ad ejus pugnam, quam nos ad præfatam Civitatem habebamus cum Dei laudibus adveniret; noſtris vero inimicos dicebat, ut vincebamus, & nos ita talia fecimus, & nunc auxiliante Deo, & iſto præfato Martyro adveniente ejus capite terræmotus venit ſuper noſtris inimicis, & tremor apprehendit eos, & parietes irruerunt, inimici vero noſtri in noſtris manibus devenerunt, & omnes interfecti fuerunt. Idcirco, ut dictum eſt, tradimus, concedimus, & in præfato Monaſterio S. Anaſtaxi perpetuo largimur, ut de præſenti die habeant tui ſervitores poteſtatem in præfatis omnibus ad utilitatem S. Anaſtaxi introeundi, utendi, tenendi, fruendi, & uſque in ſeculum ſeculi poſſidendi, quatenus per te, glorioſe Martyr, mereamur nos audire illam vocem, quam Dominus dixit in Evangelio, Euge ſerve bone, & fidelis, &c. ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium Domini Dei tui. De qua Dei promiſſione multum confidimus nos, & omnes ſperantes in te. Et ſi quis nos, vel alius qualiſcunque homo, tam presbyteri, quàm laici præfata omnia, quæ dicta ſunt, ab eodem Monaſterio ſubtrahere, vel alienare voluerit, non valeat, ſed ex parte omnipotentis Dei, & Beatæ Mariæ ſemper virginis, ac Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, & iſtius præfati Martyris excommunicatus, maledictus, anathematizatus maneat in perpetuum, & cum Anna, Caipha, & Herode, atque Pilato, & Iuda Scariote traditore Domini noſtri Jeſu Chriſti particeps efficiatur, & à liminibus univerſarum eccleſiarum extraneus exiſtat hic, & in perpetuum; obſervantibus ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti Amen. Ego Carolus Imperator Auguſtus, auctoritate omnipotentis Dei, & noſtro imperii decretum decernimus, ut nullius perſonæ hominum ſit facultas præfata omnia quovis modo ingenio præfato Monaſterio S. Anaſtaxi auferre, vel ablata retinere, aut aliquam moleſtiam irrogare, niſi de perpetrata iniquitate congrua ſatisfactione infra 15. dies, emendaverit, componat pro pœna Romano Imperio quinquaginta lib. auri puriſſimi. Actum eſt hoc, & traditum Anno Dominicæ incarnationis Octingenteſimo quinto. Indictione decima, & Domini Leonis ſummi Papæ III. anno decimo, & Domini Caroli Imperatoris anno quinto.

Ego Leo Epiſcopus Romanæ Eccleſiæ ſubſcripſi.
Ego Carolus Imperator Auguſtus ſubſcripſi.
Ego Petrus Epiſcopus Oſtienſis ſubſcripſi.
Ego Guillelmus S. Sabinæ Card. ſubſcripſi.
Iſta Epiſc. Abien. ſubſcripſi.* * *alias Sabinen.*
Robertus Aquiſgranis ſubſcripſi. &
Et ego Hugo Dux Luxovienſis ſubſc.* * *aliàs Lugdu.*

Anaſtaſius Scriniarius S. R. E. de mandato Domini Leonis Papæ Tertii, & D. Caroli Magni, & Pii Regis hanc paginam æream exauratam complevi, & abſolvi.

Ego Jacobus Dei gratia Epiſcopus Aretinus Domini mei Papæ in Urbe, & ejus diſtrictu Vicarius Generalis & Commiſſarius ad compellendum notarios, & alias perſonas habentes ſcripturas, inſtrumenta, & alia monumenta originalia, atque actu quandam cedulam æneam & ponderoſam, in dicto Monaſterio exiſtentem, prius interfui auſcultationi hujus exempli, ſeu tranſumpti ſcripti exemplari de dicta tabula ænea fideliter tranſlati, & exemplati per infraſcriptum Antonium Gojoli Petri Sirete, civem Romanum publicum Notarium Apoſtolicum, & diligenter coram me auſcultati unà cum ipſo Antonio, ac infraſcriptis Joanne Stephani Maſſeroni, Joanne Pauli Alictii, & Santolo Petri Berte, civibus Romanis, ac publicis Notariis Apoſtolicis, & teſtibus infraſcriptarum literarum, & quia hujuſmodi dictum exemplum cum dicto ſuo originali concordat, nil addito vel diminuto, quod intellectum vitiet, ſeu immutet, ut huic exemplo, vel tranſumpto adhibeatur de cætero plena fides ab omnibus ad perpetuam rei memoriam me ſubſcribo, meumque decretum, & auctoritatem ordinariam pro tribunali ſedens interpono, & ſignum mei majoris ſigilli feci appendi, ſive muniri, ſub anno Domini 1369. Pontificatus SS. in Chriſto Patris, & D. N. D. Urbani divina providentia Papæ V. anno ejus 7. Ind. 8. menſis Junii, die 27.

Et ego Joannes Stephani Maſſaron, civis Romanus, Dei gratia S. R. E. & Apoſtolica authoritate Notarius, habens fidem hujuſmodi inſtrumento, ſeu tranſumpto fideliter ſcripto, & tranſlato de dicta tabula ænea per Antonium Gojoli Petri Sirete civem Romanum publicum Notarium Apoſt. infraſcriptum, & diligenter per me auſcultato coram ſupradicto D. Jacobo, Dei gratia Epiſcopo Aretino, & Domini noſtri Papæ in urbe, & ejus diſtrictu Vicario Generali, & Commiſſario ad prædicta unà cum Joanne Pauli Alictii, & Santolo Petri Berte, civibus Romanis publicis Notariis Apoſtolicis infraſcriptis, & teſtibus. Et quia dictum exemplum, ſeu tranſumptum cum dicto ſuo originali in omnibus & per omnia de verbo ad verbum concordare inveni nihilo addito, vel diminuto, quod ſubſtantiam mutet, vel variet intellectum, ut huic exemplo, ſeu tranſumpto adhibeatur ab omnibus de cætero plena fides, ad perpetuam rei memoriam me in teſtem ſubſcribo, & meum ſignum appoſui conſuetum, anno Domini, Pontificatus, Indictione, menſe, ac die prædictis, & infraſcriptis.

Et ego Santulus Petri Berte civis Romanus, publicus Apoſtolica auctoritate Notarius habens fidem, &c. ut ſup. &c.

Et ego Antonius Gojoli Petri Sirete civis Romanus Dei gratia, & Apoſtolica auctoritate Notarius publicus ſupradictum exemplum, ſeu tranſumptum ſupradictarum literarum ſeu privilegii, conceſſionis, & donationis ſupradictæ de dicta tabula ænea fideliter ſcripſi, & exemplavi nil addito vel diminuto, quod ſubſtantiam mutet, vel variet intellectum, & ipſum diligenter auſcultavi, & legi coram ſupradicto Domino Jacobo Epiſcopo, Vicario, & Commiſſario ſupradicto, ac ſupradictis Joanne Stephani Maſſaronis, Joanne Pauli Alictii, & Santolo Petri Berte civibus Romanis publicis Notariis Apoſtolicis, & teſtibus literatis, & ut huic exemplo, ſeu tranſumpto adhibeatur ab omnibus de cætero plena fides, ad perpetuam rei memoriam ſubſcribo, & meum ſignum appoſui conſuetum, ſub anno Domini 1369. Pontificatus ſanctiſſ. in Chriſto Patris, ac Domini noſtri, D. Urbani divina providentia Papæ V. anno ejus 7. Ind. 7. menſ. Julii, die 27. de mandato dicti D. Jacobi Epiſcopi Vicarii, & Commiſſarii ſupradicti.

Nobilem hanc Caroli Imperatoris, Leoniſque III. Papæ donationem, cauſamque expreſſit Alexander IV. in privilegio eidem Monaſterio conceſſo. Meritis namque, & auxilio S. Martyris Anaſtaſii, cujus ſacræ reliquiæ ibidem aſſervantur, ſolaque ejuſdem ſancti capitis oſtenſione, Anſedoniam Thuſciæ civitatem antiquiſſimam ab infidelibus occupatam, idem ipſe Carolus, Leoque Pontifex expugnarunt, funditusque deſtruxerunt, propter quod ad tantæ victoriæ perennitatem, eccleſiæ prædicti Martyris, præfatam civitatem, caſtrum Orbetelli, Portum Herculis, Montem Argentarium, Inſulam Gilii, aliaque caſtra, & oppida obtulerunt, donoque dederunt in perpetuum. Anſidoniæ expugnatæ, Caroli Leoniſque expugnantium, ac in S. Martyrem nobile facinus penicillo ad vivum ante 400. annos expreſſum, adhuc ª viſitur ſub porticu ejuſdem Martyris ædis extra urbem ad Aquas Salvias, ſeu ad tres fontes; ubi antiquum Ciſtercienſium Monachorum cœnobium extat, cujus nunc, quamquam immeriti, Abbatis titulo fungimur, unde nec abs re erit in tanti cœnobii gratiam Alexandri privilegium, quod modò commemoravimus, hic apponere ab authentico exemplari ejuſdem monaſterii deſumpto: tenor eſt hujuſmodi.

ª *Poſt Ughelli obitum vecundi albo deletum fuit. Luc.*

ALEXANDER EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Abbati Monaſterii S. Anaſtaſii de Aqua Salvia, ejuſque fratribus, tam præſentibus, quàm futuris regularem vitam profeſſis, in perpetuum religioſam vitam eligentibus.

Congruæ nos oportet conſiderationi proſpicere, ut quiſquis neceſſitatis occaſio aut fides faciat, aut robur (quod abſit) ſacræ converſationis infringat. Eapropter, dilecti filii in Domino, veſtris poſtulationibus clementer annuimus, & monaſterium S. Anaſtaſii de Aqua Salvia, in quo divino eſtis obſequio mancipati ad exemplar S. recordationis Anaſtaſii, Hadriani, Alexandri, Lucii, Cœleſtini, & Innocentii III. prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuimus, & Apoſtolica auctoritate confirmamus, ut ſicut prædictus Anaſtaſius prædeceſſor noſter, pro magna & evidenti neceſſitate diſpoſuiſſe dignoſcitur, & Ciſterciense capitulum exequendum Romanæ Eccleſiæ proviſioni commiſit Monaſterium B. Anaſtaſii martyris, quod apud Salvias poſitum eſt, & perpetuis temporibus caput Abbatiæ veſtræ conſiſtat, ut illuc in hyeme, propter intemperiem autem aëris in loco, qui dicitur, Nemo, æſtivo tempore commoremini. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona idem Monaſterium B. Anaſtaſii uſque ad hæc tempora juſtè poſſidet, aut in futurum rationabilibus modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus vocabulis exprimenda, ipſum videlicet Monaſterium S. Anaſtaſii, eccleſiam S. Joannis Baptiſtæ, eccleſiam S. Mariæ, ſitas juxta idem monaſterium, cum omnibus poſſeſſionibus circa ſe poſitis, omneſque poſſeſſiones, tàm in Eccleſiis, quàm in caſtris, vineis, vel terris ſitas infra Romanæ urbis muros, quas memorata eccleſia uſque modo tenuit, monumentum Caprilianum cum omnibus pertinentiis ſuis, terris, vineis, pratis, hortis, quæ per publica inſtrumenta notantur; Caſale de Vallerano cum omnibus poſſeſſionibus, & pertinentiis ſuis, quemadmodum per inſtrumenta veſtra notantur; Eccleſiam S. Mariæ de Fulano in quatuor Urcam, & dimidiam, & unum Aſſagium, & dimidium ſalinis fundi ſurani, tàm de terris, quàm ſylvis; Caſale de monte Jani cum omnibus pertinentiis ſuis, ſicut per publica inſtrumenta notantur; Terram, quæ appellatur duo foca, & unam pedicam terræ, & dimidiam de Anſerano, unum filum ſalinæ in pedica S. Aureæ, & tres filos ſalinæ in pedica ultra Tiberim; Caſtrum, quod dicitur Nemo; eccleſiam S. Mariæ, S. Angeli, S. Januarii, & S. Nicolai in valle Lana, & ſtipis ejuſdem cum aliis omnibus ſuis pertinentiis; Turrim quoque novam, quæ eſt ſupra lacum in loco, qui dicitur Ciſterinda, cum ipſo loco, & omnibus ſuis pertinentiis, fundum Cenſam, fundum Perani, & fundum Marſi, ſicut per publica inſtrumenta notantur; terram de Corpeno, terram de Griſi, quæ vobis reſtituta eſt, & aliam ſicut per publica inſtrumenta notantur; Quicquid ſupradicta Eccleſia B. Anaſtaſii in Albanen. Veletranen. atque territorio de Aricia poſſidere dignoſcitur; Caſtrum etiam Puſani cum eccleſia S. Quirici, & omnibus pertinentiis ejuſdem caſtri; Caſtrum Cavingiani cum Eccleſia S. Mariæ de Roticelli, & omnibus pertinentiis ſuis ejuſdem caſtri, eccleſiam S. Mariæ, locumque qui S. Donatus dicitur, quemadmodum in ſubſcriptis terminis continetur; Quem dictus Eugenius prædeceſſor noſter intuitu pietatis vobis tradidit, donavit, prædictorum prædeceſſorum noſtrorum Anaſtaſii, Hadriani, Alexandri, Lucii, & Cœleſtini veſtigiis inhærentes auctoritate Apoſtolicæ ſedis nihilominus confirmamus, & donationem ipſam ratam & gratam futuris temporibus manere decernimus. De primo latere ipſius hoc eſt eccleſia S. Maria de Pareti, & Rivus de Vite follitani, & foce ejuſdem follitani, à ſecundo latere eſt litus maris, & triginta milliaria infra mare, & lacus, qui dicitur Caprilatus, à tertio latere rivus de coſta, & vadit per pedem de campo Merulæ, & vadit in Caſtellionem, à quarto latere prædictus Caſtellio, & vadit per caput de Piſcina ſicca, & revertitur in prædictum pareti, qui eſt primus terminus jam dicti loci S. Donati. Piſcationes de fanetis Tanaci ſaccebeda, Bucca de rivo Tegicoſo & tranſverſo cum piſcatione omnium aliarum foſſarum circum adiacentium, vobis præſentis, ſcripti pagina confirmamus, ſtatuentes, ut infra præſcriptos terminos, ſicut à prædeceſſoribus noſtris vobis conceſſa ſunt, ſecundùm conceſſionem eandem favoris noſtri affectionem firmamus, & ratum manere cenſemus. Pro hac ſiquidem donatione à ſede Apoſtolica vobis facta conceſſione, vobis veſtriſque ſucceſſoribus, damus ſingulis unum aureum perſolventes. Præterea omnes poſſeſſiones Thuſciæ, quas felicis recordationis Leo Papa III. prædeceſſor noſter, glorioſæ memoriæ Carolus Imperator donavit eccleſiæ veſtræ, & ſumma devotione certis finibus terminatis, privilegiis ſua auctoritate firmavit, videlicet civitatem Anſedoniæ cum omnibus eccleſiis, & pertinentiis ſuis, olim ab infidelibus & iniquis hominibus poſſeſſis, ſed præterea à memorato Carolo Imperatore unà cum præfato Leone prædeceſſore noſtro meritis & auxiliis B. Anaſtaſii martyris ejuſdem capitis oſtenſione devictam, & deſtructam, propter quam victoriam eccleſiæ ſupradicti martyris præfatas poſſeſſiones donavit, caſtrum, quod Orbicellum vocatur, in ſtagno circa ſe poſito cum omnibus eccleſiis, & pertinentiis ſuis; caſtrum Tricoſtricum; eccleſiam S. Fridiani, & lacu periculo juxta eum poſito, cum omnibus eccleſiis & pertinentiis ſuis, Caſtrum Stachilaſtum cum omnibus eccleſiis, & pertinentiis ſuis, montem de Cerafolo, eccleſiam S. Gabrielis cum omnibus pertinentiis ſuis, Colognolum cum eccleſia & omnibus pertinentiis ſuis, Monaſterium S. Benedicti de Sylva cum eccleſia S. Donati de Abruſcia, & Eccleſiam S. Martii de Guarmentatico, & eccleſiam S. Angeli de Matiano, & omnibus pertinentiis ſuis, quæ idem monaſterium, antequam Ciſtercienſium fratrum inſtituta ſuſciperet, poſſidebat. Inſulam Janniti cum pertinentiis ſuis, lacum Buſani, Portum Herculis, Portum Ferulæ, & alios portus cum ſylvis, ac cum aliis pratis paſcuis, viis, inviis, aquarum decurſionibus, & cum omnibus cultis & incultis, quæ continentur, infra terminos a ſupradicto Domino Leone Papa III. & Carolo Magno deſignato Imperatore; ab uno latere mare magnum infra milliaria centum, infra quod mare eſt mons, qui vocatur Gilium, & inſula, quæ vocatur Janniti, juris prælibati Monaſterii veſtri, ſecundo latere eſt fluvius, qui vocatur Albuna; à tertio verò latere decurrit aqua, quæ vocatur Elza, & inde uſque in locum, quod vocatur Serpen; à quarto autem latere vertit per Serpen, & vadit per montem Ariſtini, & decurrit in Bucrim, & ſic revertitur in prædictum mare magnum, & ſicut in literis, cartis, & privilegiis continetur. Quia vero, quæ à ſchiſmaticis acta ſunt, nullius debent eſſe momenti compoſitione, quia olim fervente ſchiſmate, quidam ex veſtris ſine communi conſilio ad reducendum tempus, cùm à ſchiſmaticis, qui erant ex eccleſia S. Pauli fecerunt ſicut prædicti Alexander, Lucius, & Cœleſtinus prædeceſſores noſtri imitaſſe noſcitur. Ita & nos irritam eſſe ſancimus, & quæcunque infraſcripta ad damnatæ memoriæ Cremenſem, aut etiam ab Imperatore tempore ſchiſmatis, vel ab aliquo de parte illa, contra Monaſterium, unum licèt per manum publicam videatur in ſcriptis objecta, ſicut contra libertatem Monaſterii veſtri ad exemplar eorundem prædeceſſorum noſtrorum, ſicuti in ſcriptis authenticis continetur, decernimus nullo veſtrique tempore valitura. Sanè laborum veſtrorum de poſſeſſionibus habitis ante Concilium generale, ac eis novalibus, quæ propriis manibus, aut ſumptibus colitis, de quibus novalibus aliquis hactenus non percipit, de nutrimentis veſtrorum ante Concilium à vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat. Liceat quoque vobis Clericos vel laicos à ſeculo fugientes liberè, & abſolutos ad converſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, ut nulli fratrum veſtrorum poſt factam profeſſionem fas ſit abſque licentia Abbatis de eodem Clauſtro diſcedere; diſcedentes verò abſque communi literarum veſtrarum cautione nullus audeat retinere. Paci quoque, ac tranquilli-

A *tatis veſtræ impoſterum ſollicitudine providere volentes auctoritate Apoſtolica prohibemus, ut infra clauſuram locorum ſeugrangiarum veſtrarum nullus violentiam, vel rapinam ſeu furtum committere, ſeu combuſtionem facere, aut horum cavere aliqua temeritate præſumat. Præſenti etiam decreto ſtatuimus, ut ſi aliquod privilegium ab Apoſtolica ſede hactenus apparuerit impetratum, quod huic noſtræ conſtitutioni videatur aliquatenus contraire, nullas contra eam vires obtineat, ſed conſtitutio iſta firma omni tempore remaneat, & inviolabilis perſeveret. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatum Monaſterium temere perturbare, aut ejus poſſeſſionem auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuſcunque vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſignentur eorum, pro quorum gubernatione & ſubſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis Apoſtolicæ auctoritate in ſupradictis eccleſiis diœceſanorum eorum canonica Juſtitia. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica ſæcularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere contraire*

B *tentaverit, ſecundò tertiove admonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui careat dignitate, reumque ſe divino Judicio de perpetrata iniquitate cognoſcat, & ſacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini noſtri redemptoris, & Domini Papæ aliena, atque in extremo examine divinæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus, ſit pax Domini noſtri, & Domini Papæ quatenus & hic fructum benedictionis percipiat, ut apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniatur.*

Ego Alexander Catholicæ Eccleſiæ Epiſc. ſubſcripſi.

Ego Odo Tuſculanenſis Epiſ. ſubſcripſi.

Ego Stephanus Præneſtinenſis Epiſc. ſubſcripſi.

Ego frater Joannes, & S. Laurentii in Lucina presbyter Card. ſubſcripſi.

Ego frater Hugo, & S. Sabinæ presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Ricardus ſancti Angeli Diacon. Card. ſubſcripſi.

Ego Petrus S. Georgii ad Velum Aureum Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

C *Ego Joannes S. Nicolai in carcere Tulliano Diaconus Card. ſubſcripſi.*

Ego Octobonus S. Adriani Card. Diaconus ſubſcripſi.

Datum Laterani per manum Guillelmi magiſtri ſcholarum Parmen. S. R. E. vice Cancellarii, 2. idus Januarii, Indictione XIV. Incarnationis Dominicæ anno MCCLV. Pontificatus noſtri Domini Alexandri Papæ IV. anno II.

XVI. 12. BERNARDUS cujus ad ann. 804. habetur memoria. („ *Interfuit Canonizationi S. Wiberti a S. „ Leone Werdæ habitæ: & hic ſi tempora diſtingues, „ præfatæ anteponendum inquies.* Lucentius.)

XVII. 13. CÆSARIUS in Concilio Romano ſub Eugenio II. Papa ann. 826. apud Baronium.

XVIII 14. MEGETIUS (*a*) ex Abbate, & monacho S. Gregorii ad Clivum Scauri Oſtienſis Epiſcopus fuit, atque S. R. E. Bibliothecarius, imperante in Eccleſiaſtico throno IV. Leone ann. 854. De eo Joan. Diac. in vita S Gregorii lib. 4. cap. 86.

a Megitius ſubſcribitur in Rom. Conc. an. 853. Luc.

D 15. LEO ann. 864. 7. Kal. Julii ſubſcripſit (1) diplomati Joannis XIII. Candulpho primo Archiepiſcopo Beneventano conceſſo, &c. apud Viperam, &c.

XX. 16. DONATUS *b* multorum Conciliorum Romæ celebratorum decreta ſubſcripſit. Hic cùm ſpectatæ ſapientiæ eſſet, ac in negotiis politicis conſultiſſimus, à Nicolao I. ſanctiſſimo Pontifice cum Leone presbyt. Cardin. tit. S. Laurentii in Damaſo, ac Marino Diacono Conſtantinopolim ad Imperatorem legatus eſt anno 866. ut eum planiùs, & pleniùs docerent, quid in cauſa Ignatii, ac Photii Eccleſia cenſuiſſet. Qui cùm ultimos Bulgariæ fines attigiſſent, à Michaelis Imperatoris Præfecto tenti ſunt. Itaque per 40.

b Cardinalis ex Ordinario.

A dies variis injuriis, contumeliiſque afflicti, re infecta coacti fuerunt Romam redire. Anno deinceps 869. *c* cùm Hadrianus II. in cathedram Petri ſucceſſiſſet, iterum eundem Donatum Oſtienſem Conſtantinopolim legavit ad Baſilium Imperatorem, adjunctis ei ſociis, Stephano Nepeſino Epiſcopo, ac Marino Diacono, ut impii Photii teterrimum ſchiſma jugularent, Synodumque Conſtantinopolitanam coadunarent, quæ deinceps VIII. generalis dicta eſt. Quod cùm cumulatiſſimè ad mentem Pontificis effeciſſent, in eo Concilio Donatus Oſtienſis, ut Apoſtolicus Legatus, præſedit. De hac re conſule Baronium in Annalib. eccleſiaſticis.

c 870. ex Hadriano.

17. EUGENIUS Donato ſuffectus eſt, proque Joanne Pontifice ejus nominis VIII. legatione functus eſt, ano. 878. *d* unà cum Paulo Anconæ Epiſcopo ad Baſilium Conſtantinopolitanum Imperatorem, qui à Romano Pontifice impetraverat, ut illuc miſſis ſanctiſſimis, ac conſultiſſimis viris Conſtantinopolitanam eccleſiam perverſis moribus, atque dogmatibus (2) expurgaret. Eodemque tempore idem Eugenius ad Bulgarorum Regem deſtinatur, qui ea legatione egregiè functus eſt, ut narrat Baronius. XXI.

d 879. Luc.

B

18. GUIDO ann. 904. (3) ſubſcriptus reperitur in privilegio Joannis IX. eccleſiæ Lucanæ. vide Lancellottum, pag. 162. XXI.

19. SICONEM („ *Cardinalem*) Epiſcopum Oſtienſem tranſverſum egit ambitio; ſiquidem contra Joannem XII. verum Pontificem Leonem Antipapam VIII. appellatum inauguraverit. Verum cùm poſtea ad S. Petrum Romæ Synodus congregata Pſeudo Leonis acta damnaſſet, in ſeſſione III. ejuſdem Concilii Oſtienſis Sico anathematis fulmine ictus eſt, ac dignitate exutus anno 964. Memoratur à Luitprando Ticinen. lib. 6. cap. 6. XXIII.

20. GREGORIUM Epiſcopum Oſtienſem reperio in conciliabulo ſub Leone Antipapa, atque Othone II. conſediſſe anno 964. ac ſubſcripſiſſe Imperatoris decreta, ut inſtitutionum imperialium liber habet. Quæ cum cujuſdam hæretici farina ſit, ut res fictitiæ à pleriſque rejiciuntur. Nec minus mihi Gregorii ſuſpectum nomen eſt. Etenim eodem anno Sico Oſtienſis extra communionem fidelium ejectus eſt, atque Epiſcopatus munere ſpoliatus, utique Pſeudo Leonis fautor, ac Othonianarum partium ſectator. Qui ergo fieri potuit, ut iſte fictitius Gregorius, qui in Antipapæ ſchiſmaticas partes jam olim conceſſerat, in Oſtienſem ſedem ſubſtitueretur à vero Pontifice, aut Sico à falſo, quem conſecraverat, deturbaretur de ſede? XXIV.

C

21. LEO an. 983. invenitur ſubſcriptus in Bulla Benedicti VII. Papæ eccleſiæ Sublacenſis. („ *Hic ille Leo, quem ſupra rejecimus, & hoc ævo, id eſt anno 969. ſubſcripſit diplomati Joannis XIII. pro Candulpho, ſive Landulpho primo Archiepiſcopo, Beneventano.* Lucentius.) XXV

22. ACTIUS, („ *vel Azzo, Cardinalis*) invenitur ſubſcripſiſſe privilegium à Gregorio V. indultum Abbatiæ S. Salvatoris montis Amiati in Territorio Senenſi anno 986. *e* XXVI

e 996.

D („ GREGORIUS *invenitur à nobis in Romano „ Concil. anno 998. in quo ex Eccleſiaſtica libertate ſedulam ſuam pronunciavit ſententiam contra matrimonium Roberti Regis, qui conſanguineam duxerat.* „ Lucentius.) XXVII.

23. PETRUM quendam colligitur Oſtienſem fuiſſe Epiſcopum, ex Bullæ ſubſcriptione, quam Joannes XVII. Baſilicæ Vaticanæ indulſit ann. 1003. XXVIII.

24. GREGORIUS Epiſcopus Oſtienſis, & S. R. E. Bibliothecarius, longè diverſus à Gregorio ſequenti, ſubſcriptus reperitur diplomati Joannis XVIII. anno Chriſti 1005. conceſſo eccleſiæ SS. Coſmi, XXIX

(1) Hoc privilegium, quod in Italia ſacra t. I. refertur, expeditum oſtenditur an. 969. quo etiam tempore Joannes XIII. univerſali præſidebat Eccleſiæ. Igitur ne poſt 100. annos idem Leo ſecundo occupet hanc ſedem, hinc expungendus eſt, & in ſuum locum rejiciendus. Luc.

(2) Eugenius iſte à Prædeceſſore Donato diſſimillimus, quippe qui cum Paulo Epiſcopo Anconitano Conſtantinopolim miſſus à Joanne VIII. ann. 879. fœdiſſimas in partes Photianas defecit, ſeditque in Conciliabulo cum Photio, quod adeo indignè tulit Romanus Pontifex, ut eos publice damnaverit. Verum deceptos cum ſe à Photio dixerint, ſunt juſſi iterum Legationem ſubire, pro qua Commonitorium à Romana Synodo habuere pro Photii pœnitentis reſtitutione. Monumentum ipſum ſubinde falſatum Photius [illegible] habemus in Notis Concilii Romani ſub Joanne VIII. cujus etiam juſſu Bulgaricam Miſſionem egit. Ughellus hic, & Ciacon. [illegible] in Joanne VIII. aliter ac [illegible] ab Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ narratione: miror ſanè quomodo Ciacconius tam male ſentiant ibi de Petro Cardinali, & de Eugenio illico [illegible] deſcripto diverſo omine, qui certè ejuſdem ſortis cum Petro fuit. Et ipſe Ughellus, qui acerbiſſime improbavit Paulum in ſerie Anconitana, quomodo [illegible] inquiet, Eugenium cum eo ejuſdem culpæ ſocium? Luc.

(3) Hinc Ciacconii error convincitur, qui hunc Joannem ſubrectum ad Petri ſedem ſcribit an. 897 obiiſſe 899. Luc.

mi, & Damiani ad Micam auream, Dat. 4. Kal. Aprilis, per manus Gregorii Epiſcopi, & Bibliothecarii S. R. E. atque Epiſcopi S. Oſtienſis eccleſiæ, anno Deo propitio Pontificatus Domini Joannis Summi Pontificis, & univerſalis XVIII. Papæ in ſacratiſſima ſede B. Petri Apoſtoli ſecundo in menſe, & indictione ſupradicta tertia; longè, inquam, hic fuit diverſus à Gregorio ſequenti, quem vixiſſe referunt ſub Benedicto IX. qui ad Petri cathedram aſcendit anno 1033. obiiſſe vero anno 1044. Nam anno 1026. Petrus Epiſcopus Oſtienſis ſubſcripſit diplomati Joannis XIX. conceſſo eccleſiæ Sylvæ Candidæ, idemque memoratur in Synodo habita ab eodem Joanne XIV. in eccleſia S. Sylveſtri anno 1028. ut videbimus in Epiſcopis *Sylvæ Candidæ*. Conſtantinus Cajetanus Abbas Benedictinus in vita Gregorii Oſtienſis Epiſcopi, quam nuper diffuſè quidem perſcripſit, quæ Romæ typis excuſſa in manibus piorum verſatur, toto cœlo aberrat, dum habet B. Gregorium ex Abbate SS. Coſmi, & Damiani ad Micam Auream à Joanne XVIII. Epiſcopum Oſtienſem creatum ann. 1004. & ad cœlum evolaſſe anno 1044. nam ut clarè vidimus poſt Gregorium Oſtienſem Epiſcopum S. R. E. Bibliothecarium, qui anno 1005. ſubſcripſit diplomati Joannis XVIII. Petrus quidem Oſtienſem regebat eccleſiam ann. 1026. de quo mentio an. 1028. Unde vel B. Gregorium ante an. 1026. fato ceſſiſſe, aut poſt Petrum anno 1028. elapſo, Oſtienſem ſedem obtinuiſſe fatendum eſt. Ego enim evidenti ratione convictus poſt Petrum, qui anno 1003. inter mortales degebat, Gregorium anno 1005. poſt Gregorium, Petrum, poſt hunc, B. Gregorium repono à Benedicto IX. ad Epiſcopalem ſedem Oſtienſem vocatum circa annum 1034. in Hiſpaniam miſſum. ibidem diem clauſit extremum ann. 1044.

XXX. 25. PETRUS, ut vidimus, Gregorio ſucceſſit, de quo mentio habetur anno 1026. & 1028. in diplomate Joannis XIX. Eccleſiæ Sylvæ Candidæ. („ *An.* „ *1026. reperitur ſubſcriptus in literis Jo: XIX. anno* „ *verò 1028. in Synodo Romana. Ulteriori etiam Ro-* „ *mana Synodo adfuiſſe legitur ann.* 1036. a *menſe No-* „ *vemb. celebrata in cauſa Andreæ Peruſini Epiſcopi pro* „ *Monaſterio S. Petri. Quare & ſubſequens Gregorius* „ *nonniſi poſt eum annum ſediſſe in Cathedra Oſtienſi aſ-* „ *ſerendum eſt.* Lucentius.)

a 1037. ex Harduino.

XXXI. 26. B. GREGORIUS S. Benedicti monachus, atque Abbas SS. Coſmi & Damiani ad Micam Auream, Oſtienſis Antiſtes adlectus eſt, atque adeo Cardinalis, & Bibliothecarius S. R. E. circa annum 1034. *b* Petro ſucceſſit, qui ejuſdem munere ſub quatuor ſibi ſuccedentibus Pontificibus cumulatiſſimè functus eſt, ea ſanè virtutum prodens exempla, quæ ſanctiſſimum virum videntur decere. Cùm autem ubique, & ſemper ejus ſanctitas mortalibus innotuiſſet, tum verò maximè in Regno Navarræ ex Pontificis miſſu enituit. Siquidem cum Deus ſceleribus mortalitatis irritatus Benedicti IX. temporibus denſo agmine locuſtarum Navarrenſiam fines fœdiſſimè devaſtaſſet, nec magis in dies ſævienti cladi ullæ viderentur acies pares, omni demùm humano ſubſidio deſtituti, miſſis legatis à Pontifice Romano divinas ſuppetias impetrarunt. Quas ut in deprædatoriam peſtem illam ſanctius adornaret, trium dierum orationem, publicumque indixit jejunium. Ex eo, admonitu Angeli, qui affirmabat populabundam locuſtam, per benedictionem Gregorii Oſtienſis fugatum iri, eundem in Navarram legavit, qui benedictione, ſignoque crucis, ac ſi ſigna contuliſſet in prælium, exercitum illum locuſtarum uſque ad internecionem delevit, multiſque præterea miraculis clarens locuſtis pejora, peccata fugavit. In Hiſpaniis igitur

b 1037.

aliquandiù commoratus, ex divino inſtinctu S. Dominicum vulgò della Calzeda vocatum, ſacerdotem initiavit, verbumque Dei enuncianti, indefeſſum ſe comitem adjunxit. Demùm Oſtienſis Gregorius, cùm ad majorem Dei gloriam multos adiiſſet labores, oppreſſus morte, evolavit ad ſuperos anno 1044. 7. idus Maji, ſepultuſque eſt apud Lucerinum, Navarrenſis ditionis caſtellum, ubi ejuſdem memoria apud eos populos ſolemnis quotannis habetur. Meminit hujus ſancti Joannes Mal. in vitis Sanctorum Hiſpaniæ, Luciuſque Morineus lib. 5. de rebus Hiſpaniæ. Nec nobis Oſtienſis Gregorius indictus abiit, cùm ad Ciaconium additiones procuderemus, qui tomi indigent caſtigatione, ut ſupra diximus. („ *Re-* „ *ligioſiſſimo cultu Sacris in Aris venerantur Hiſpani* „ *Oſtienſem Gregorium, in cujus nomine bruchos extir-* „ *pari, Locuſtas, cæteraque ſegeti infeſta deleri experi-* „ *mento habent, adhibitis precibus, & exorciſmo hu-* „ *juſmodi ex tomo 3. Hiſpani Martyrologii deſumptis.*

„ *Aſperges me Domine, &c. Miſerere mei Deus &c.*
„ *Gloria Patri &c.*
„ ℣. *Ora pro nobis S. Gregori.*
„ ℟. *Ut digni efficiamur promiſſionibus Chriſti.*

Oremus.

„ *Deus, qui Beato Gregorio Confeſſori tuo, atque* „ *Pontifici contra locuſtarum peſtem ſpecialem gratiam* „ *contuliſti, concede propitius, ut qui tua beneficia de-* „ *poſcimus, ejus meritis, & precibus, a corroſione,* „ *& conſumptione ipſarum, & quarumcumque aliarum* „ *peſtium, in fructibus noſtris, & pecoribus, atque à* „ *peſte, & epidimia in corporibus noſtris miſericordi-* „ *ter liberemur. Per Dominum noſtrum &c.*

„ *Quotannis ſolemniori feſto proſequitur die nona* „ *Maji apud Lucronium Diœceſis Calaguritanæ Tar-* „ *raconenſis Hiſpaniæ: die vero decima ejuſdem menſis* „ *apud S. Salvatorem de Pinna ejus ſacri corporis cele-* „ *bratur inventio, & tranſlatio.* Lucentius.)

27. DEODATUS ann. 1049. in privilegio Leonis IX. conceſſo Monaſterio S. Gratæ de Bergomo, (1) de quo ſuo loco.

28. PETRUS Epiſcopus Cardinalis (2) Oſtienſis, fato functus eſt ſub Stephano IX. ſummo Pontifice anno 1058. XXXII.

29. S. PETRUS Damianus Ravennas monachus S. Benedicti, Priorque S. Crucis de Avellana, Eugubinæ Diœc. Vir planè ſanctus, atque doctiſſimus, cum ex fama virtutum apud pleroſque inclaruiſſet, Stephano quoque IX. ſummo Pontifice ita innotuit, ut Petro Oſtienſi defuncto, Cardinalis atque Epiſcopi titulo inſignitum illum („ *an.* 1058. *m. Martio.*) ſuffecerit. Delatum ſibi gradum dignitatis penè invitus ſubivit, inque extirpanda Nicolaitarum ſecta omnes vires contendit. Sub Nicolao II. ad Mediolanenſes ea dexteritate legatione eſt functus, ut ea civitas deinceps Romanæ Eccleſiæ arbitrium impenſiùs venerata ſit. Idem ex ejuſdem Pontificis miſſu ad Henricum IV. profectus eſt, ut exæſtuans in Germania ſchiſma convelleret. Rediit deinde Romam, inque poſtremis annis Nicolai Pontificis cum ſolitudinis deſiderio flagrans, ultrò Epiſcopatus munere ſe abdicans, convolavit ad clauſtrum. Extat hujus Sancti doctiſſima epiſtola ad eundem Nicolaum, in qua reddit cauſas, cur tanti eſſet, neglectis ſecularibus negotiis, redire ad clauſtrum. Cæterum poſt exceſſum Nicolai II. cum graviſſima, ac trepida negotia emerſiſſent in Gallia, Alexander II. adornaturus ad Regem Legationem, Petrum Damianum extractum XXXIII.

(1) Deodatus Epiſcopus Oſtienſis aſſeritur ab Ughello & inter Cardinales cooptatur ab Auctariis Ciaconii ſola auctoritate ducti documenti cujuſdam pro Monialibus S. Gratæ de Bergomo emanati. Diploma ad literam refertur in Italia ſacra in Bergomenſibus Tomo quarto col. 637. Proloquitur ex Perſona Leonis Papæ IX. ſuam ſententiam e Romano Concilio enunciantis anno 1049. Ejus fides tantum ſuſpecta Ughello, nobis omnino mendoſa. Stylus ſiquidem Injurioſus conſuetæ loquendi formulæ Apoſtolicæ Romanæ Auctoritatis, pœna poſtremi corporalis ſupplicii ex ea Sacrorum Canonum officina decreta in tranſgreſſorem quemlibet. Conradus imperator, Oldericus Brixienſis Epiſcopus, in quorum præſentia, & de quorum inſtantia elargitum fingitur, demortui erant ante annum 1049. cæteri ferme Epiſcopi vel non concordant cum ſuis ſedibus, vel anicè in iis ſibi uſurpant locum nuda nomina ex eo commento prodeuntia. Stupet Joannes Portuenſis pro ſua Eccleſia memoratæ Synodo præſens è tali pagina ibi ſecum inſpicere Georgium quendam Portuenſem Antiſtitem deſcriptum. Quare & hujuſmodi monumentum veluti tabernam fraudibus, & mendaciis refertam rejicimus, & ex eo Epiſcopalem dignitatem, nullo alio teſtimonio ſuffragante, qui ſibi adſciverit, nullum Epiſcoporum Catalogum non auget, qui veritati litare cupimus. Deodato igitur à nobis in hoc omnis dematur locus. *Lucent.*

(2) De hoc nullum verbum in vitis Pontificum, & Cardinalium hucuſque legimus, qui deinceps ſequuntur Oſtienſes Epiſcopi, Cardinalatus honore ſemper recenſentur aucti. *Lucentius.*

A è clauſtro illò direxit, oſtentaque peragendarum rerum victoria, Ravennatem etiam eccleſiam per eundem legatum ad obedientiam Apoſtolicæ Sedis adduxit, quam à ſuo Archiepiſcopo planè ſeducta conabatur excutere. Igitur dum Petrus Romam revertitur, Faventiæ, in monaſterio S. Mariæ extrà muros cœpit illum lenta febris tentare, cùmque aliquandiù cum morbo luctatus fuiſſet, tandem plenus meritis fato ceſſit, ſepultuſque eſt in eadem eccleſia, quam vulgò hoc tempore S. Mariam ab Angelo vocant anno 1072. 22. die Februarii. Jacet autem honorificè in arca marmorea cum ſua effigie, eiſque ſubjectis carminibus, quæ rude ſeculum illud, magis ex pietate, quàm ex poetica lege deprompſit. Certe opus erat Petro Damiano laudatore, ut Petrus Damianus jure, & meritò, hoc eſt, pro meritis laudaretur. *Anno Domini 1354. Die 13. Aprilis translatum fuit Corpus S. Petri Damiani Ravennatis in S. Scriptura Doctoris, & Oſtienſis Epiſcopi, & Apoſtolicæ Sedis legati, Ordinis S. Crucis Fontis Avellanæ in præſentem Arcam a R. P. D. Matthæo de Callio, hic Abb.* Sub eadem B arca extant hi verſus.

Quinque denis mille trecentis, & quatuor annis,
Tertius Aprilis cùm a decimo fluerat ortus,
Tranſtulit te Clerus Doctum in pagina ſacra,
Oſtienſis præſul, quem dotat Cardinalatus,
O Petre Damiane, te Crux in ordine fontis
Avellanæ beat, tu legatus quoque tandem
Sedis Apoſtolicæ, Petra nunc clauderis iſta,
Inſtat nunc Abbas Matthæus de Callio natus.

Petri Damiani præclarè geſta Joannes Monachus enarravit, ſparſim autem Baronius in ſuis Annalibus, Leo Oſtienſis lib. 6. Hier. Rubeus Hiſtor. Ravenn. Bellarminus de Scriptoribus Eccleſiaſt. Joann. Trit. Abb. Conſtantinus Cajetanus ejuſdem vitam perſcripſit, monumentaque ingenii, ac pietatis pleniſſima in tres tomos digeſta typis excudenda curavit. Poſtremi nos ejuſdem vitam brevi elogio exornavimus in noſtris additionibus ad Ciaconium.

XX XIV. *al. Giraldo.* 30. GHERARDUS a Epiſcopus Oſtienſis Petro C Damiano ſucceſſit anno 1072. Alexandro II. ad id muneris illum vocante. Fuit hic natione Germanus, Patria Ratisbonenſis, monachus, ac prior major Cluniacenſis, idem doctus ac prudens, cujus quidem animi dotibus ſibi ad pupuram expeditum iter aperuit. Vix autem Oſtienſis Epiſcopus, Cardinaliſque effectus eſt, cùm ſimul a ſummo Pontifice legatio ſibi impoſita compulit illum in Galliam proficiſci; ibi coacta Synodo lapſos illius cleri mores ad moderationis regulam opportunè exegit. Interim dum moratur in Galliis, Alexander è vivis exemptus eſt, atque à noviter Gregorio VII. electo in Hiſpanias iterum deſtinatur legatus; mox etiam ſub eodem Pontifice ad Henricum IV. Imperatorem tertia legatione functus eſt, ut eundem Simoniaca labe infectum Apoſtolicæ ſedis nomine acrioribus verbis caſtigaret, ne amplius eccleſiaſtica beneficia auderet habere venalia. Quod cum cumulatè, conſtanterque præſtitiſſet Gherardus, oneratum injuriis illum Imperator ejecit. Itaque Romam rediit, conventuique Canuſino interfuit, ubi ſocietatis fœdus, haud diuturnius D duraturum inter Pontificem, Cæſaremque utriuſque Principis percuſſere legati. Gherardus igitur cùm Pontificis nomine Gallias Germaniamque iterum obiiſſet, dum redit ex itinere retractus, à fœdifrago Cæſare tentus, in carcerem conjectus eſt, ibidem tamdiù macerandus, donec VII. Gregorio vero Pontifici remitteret nuncium, Antipapam verò Clementem amplecteretur. Id cùm facere renuiſſet, & duriorem carceris ſqualorem ſuſtinuit, & à ſchiſmaticis dignitate Epiſcopatus exuitur. („ *Eique ſufficitur Joannes infra* „ *n. 33. relatus ab Ughello.*) Demùm cùm vincula excuſſiſſet, Romam reverſus, ſub VII. Gregorio exceſſit è vivis, ut narrat Bertoldus Conſtantienſis in Appendice ad Herman. anno 1077. 8. id. Decembris. Multa de hoc Præſule narranda ſuſcepit Lambertus Scanasburgen. Arn. Wion. lib. 2. Lign. vitæ,

A aliique, præter Baronium. („ *Extant ad hunc literæ Gregorii VII. dum Gallicana legatione fungeretur,* „ *quibus ei Alexandri obitum, & ſuam nunciat electionem; & multa committit circa Abbatem Cluniacenſem, & contra Paganos in Hiſpania ſub dat. 2. Kal. Maji 1073. & alia quibus miratur: quod ſe certiorem non reddiderit de Synodo ab eo coacta, & multa alia ſignificat eodem anno, in quæ eis nominatur* „ Lucentius.)

31. OTHO (1) Caſtillionæus Gallus, monachus Cluniac. cum presb. Card. à Gregorio VII. fuiſſet renunciatus, poſt obitum Gherardi, etiam Oſtienſis Epiſcopatus titulo ab eodem inſignitus, ejecto priùs Joanne ſchiſmatico, quem paulò ante Henricus IV. Cæſar in Oſtienſem ſedem violenter intruſerat, anno 1078. nec multò poſt ſub nomine Urbani II. Pontificatus apicem aſcendit. XX XV.

32. OTHO vel Odo Caſtillionæus Urbani II. nepos, genere Gallus, profeſſione monachus Cluniacenſis cœnobii, Epiſcopus Oſtienſis, & Cardinalis B adlectus eſt ab Urbano II. in locum, quem ipſe Pontifex factus reliquerat vacuum an. 1088. Hic Paſchalem II. ſummum Pontificem inauguravit, ſub quo etiam fato ceſſit anno 1101. De Odone hic noſtro cætera narrabit ſuis carminibus Baldricus Abbas Burgulenſis apud Franciſcum Ducheſne tom. 4. Hiſt. Francorum. XX XVI.

Odas, ò utinam cui mittuntur placituras,
Odoni magno dirigo parvus ego.
Odo Pontificum decus, & ſpecialis honeſtas;
Conſilium Papæ, & regula juſtitiæ.
Eccleſiæ robur, non concutienda columna,
Mittit quod placet Burgulianus, ave.
Burgulianus ave magno dicit Patriarchæ;
Quod mihi notitiam Præſulis obtineat.
Ode, Wido mea mihi te celebravit in aure,
Pluribus indiciis te mihi ſignificans,
Wido tuum nomen noſtrum devexit in Orbem;
Uſque viri tanti præco vir ille mihi,
C *Te mihi procerum ſtatura ſignificavit,*
Quæ non excedat effigiata modum.
Mores jocundos Wido ſibi dixit ineſſe,
Et quod conveniat moribus alloquium.
Utque mihi dixit, ditat te litera dives,
Et vatum Muſas delicioſus amas.
Si cantare velis, cantas modulamine dulci,
His ſupereſt vultus, & facies hilaris.
Affatu ſuavis, communis, & omnibus omnis.
Exhilaras mœſtos, & ſtolidos reprimis.
Os Oratorum modo vivis Tullius alter,
Callidus in verbis vivis Ariſtoteles.
Tempora, quæ modo ſunt, quæ ſunt ſine remige navis,
Rectorem ſtatui te voluere ſibi.
Quæ te fecerunt Odo velut Oſtia Romæ,
In modico Romæ te facient Dominum.
Hic jam expectant ordiri provida fata.
Hic intelligimus, jamque favemus eis.
Odoni factus hæres in Pontificatum,
Mox in Papatum ſubſtituendus eris.
D *Hoc laus, hoc nomen, hoc ſignat copia linguæ,*
Hoc alit ſenſus, præcinit integritas.
Innuit hoc habitus tunicata Religionis
Vos ambos idem Cluniacus genuit.
Ambos vos fovit, vos Oſtia ſuſtulit ambos,
Alter Papa fuit, nec minus alter erit.
O ſi tunc merear florere ſuperſtite vita.
Ut tunc te toto pallidus Ore canam.
Tunc Orpheus noſtram nequeat ſuperare Camœnam.
Si pleno ſtatu buccina noſtra ſonet.
Velis &c.

Item de eodem Odone idem Baldricus Abbas.

Odonem ſalvere meum ſine fine peropto,
Odo mi ſalve, Papa futurus ave.
Quod te dico meum, præſumptio dicere cogit
Tantum tantillus Pontificem Monachus.
Quem nunquam vidi, quem ſolis auribus hauſi,
Dicere præ nimio cogor amore meum.

Vi-

(1) Otho hic in poſtrema Ciaconii editione confunditur cum ſequenti Odone in nomine, ſed in re, & nomine cum Odone Veliternenſi, afferendo hunc Othonem Oſtienſem ſimul, & Veliternenſem Epiſcopum ex marmorea inſcriptione conſecrationis S. Sylveſtri Veliternum an. 1065. quæ quidem peracta fuit ab Odone Veliternſi Epiſcopo eo tempore, quo Oſtienſis, & Veliternenſis Eccleſiæ nondum in unum coiverant ovile, ut ibidem animadvertimus. Luc.

A *Viſceribus totum te noſtris inſinuavi,*
Te ſiquidem novi carmina diligere.
Et laudas Vates, & præmia Vatibus offers,
Jocundus prudens, felle columba carens.
Compatiens miſeris, peregrinis auxiliator,
Moram præ cunctis aſperitate cares.
Maximus Orator, Vatum ſpecialis amator,
Invitas noſtros ad ſtudium calamos.
Talem te cupio, mihi te deſidero talem,
Qualis es, & qualem te volo promerear,
Quaſo mihi debe, quod debet amicus amico,
Quos indiſcaſſus conſolidavit amor.
Inter quos unquam non eſt alterna voluntas,
Qui rapiunt vivunt, & moriuntur idem.
Ecce tibi talem, me ſi dignare paciſcor,
O utinam votis faveris, Odo, meis.
Si mihi te dederis, ſi te dignabere noſtrum
Inter cantores Orpheus alter ero.
Jam quoque de veſtro nimium confiſus amore,
Audeo pro caris inſinuare meis.
B *Burchundum commendo meum, quem diligo multum,*
Tutelaque tua conſilioque ſuo.
Uris Widonis penuriam multa penates,
Odo roriferas cui plue divitias.

33. JOANNES Pſeudo-Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis factionis Gibertinæ interſuit conciliabulo Romano anno 1098. apud Baronium.

XXXVII. 34. LEO Marſicanus Campanus, à puero in Monte Caſino monachum induit, ubi tum ob vitæ ſanctimoniam, tum ob eximiam cum ſapientia literaturam celebris evaſit, cumque ejuſdem monaſterii Bibliothecarius, ac Decanus eſſet, cooptatus eſt in Epiſcopum, ac Cardinalem Oſtienſem à Paſchali II. anno 1101. Hic ingentis animi fuit, videnſque Imperatorem Henricum ex odio retinere Paſchalem, populum contra illum in ſeditionem vertit. Concilio Vaſtallenſi interfuit; majuſque altare S. Laurentii in Lucina conſecravit anno 1112. 15. die Octobris, ut ex antiquiſſima inſcriptione ejuſdem Eccleſiæ colligitur, quam in ſuos annales retulit Cardinalis Baronius, inveniturque ſubſcripſiſſe acta Concilii Laterani ſub C Paſchali II. 5. Kal. Aprilis. Chronicon Caſinenſe intexuit in tres libros digeſtum, cujus exordium à S. Benedicto Patriarcha deſumpſit, ac uſque ad Abbatem Deſiderium ſuæ narrationis deduxit exordium, qui S. throno poſtea nobilitatus, Victor III. appellatus eſt. Deceſſit 11. Kal. Aprilis, poſt ann. 1115. ut planè perſpici poteſt ex illo tempore, quo in vivis agebat. Invenitur enim ſubſcriptus Bullæ Paſchalis II. eccleſiæ Marſorum conceſſæ anno 1115. *Ego fr. Leo Epiſcopus Oſtienſis*, &c. Hujus ſucceſſorem anno 1105. Alphonſus Ciacon. Lambertum fuiſſe, maniſeſtè ex incogitantia ſaſſus affirmat; Bellarminus autem in lib. de Scriptoribus eccleſiaſticis, vult eum fato ceſſiſſe in exordio ineuntis anni 1110. maniſeſtiſſimi & ipſe erroris deprehenſus. Meminit autem Leonis Petrus Diaconus de viris Illuſtribus monaſterii Caſinenſis.

XXXVIII. 35. LAMBERTUS de Fagnano Bononienſis (*„ vel ex Caſtro Agri Imolenſis, ut placet Oldoino, „ Canonicus antea Regularis Lateranenſis, deinde*) D ejuſdem eccleſiæ Archidiaconus à Paſchali II. in locum demortui Leonis Marſicani, Epiſcopus Oſtienſis Cardinalis ſuffectus eſt circa annum 1117. (*„ Electionem Gelaſii II. ſuo voto juvit, quem & in ſummum Pontificem chriſmate oblinivit, cujus nomine „ Legatione Pontificia functus, diſſidia, quæ Cæſarem „ inter, & Sacerdotium vertebantur, ſedare ſategit, „ ut in Conciliis Toloſano, Rhemenſi, & in Conventu „ Wormatienſi, (corrige in Ciaconiano opere Waſtallenſi). Item Calliſtum II. conſecravit*. Lucentius.) Hic deinceps ad ſummum Pontificatum evaſit anno 1124. ſub nomine Honorii II.

36. PANDULPHUS monachus Caſinenſis à Paſchali II. presbyter Cardinalis, mox Epiſcopus Oſtienſis, ut fert Arnoldi Wion ſententia lib. 2. Ligni vitæ cap. 9. dictus eſt. Cæterum Wion ne deprehendatur in ſuis ſcriptis veritas vacillare hiſtoriæ, citat pro ſe Petrum Diaconum de Viris Illuſtribus Montis Caſini. Verum cùm ſub Innocentio II. floruerit anno 1131. id omninò evenire non potuit, cùm Joannes ſucceſſiſſet Lamberto anno 1125. clauſeritque diem extremum 1133. cui iterum ſucceſſit Draco, ut ſtatim videbimus. Quamobrem affirmare oportebit, aut illum Pandulphum nunquam fuiſſe Oſtienſem Epiſcopum, aut ſi ea dignitate inſignitus eſt, alio tempore Oſtienſem rexiſſe eccleſiam, id eſt poſt Leonem Marſicanum (ſi tamen aliquid mea me conjectura juvat) ad hujuſmodi dignitatem fuiſſe aſſumptum. (1) Cæterùm citatus Arnoldus in cauſa fuit, cur in noſtris notis Ciaconium maniſeſtus nos abſtulerit error.

37. JOANNES monachus Camaldulenſis, ſacri Camaldulenſis Eremi VII. Prior, à II. Honorio ſummo Pontifice Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis adlectus eſt ann. 1125. menſe Decembri. Is Bononiæ honeſtis parentibus natus eſt, optimiſque imbutus moribus ex ſuæ gentis honeſtiſſimis exemplis, qui cùm apud pleroſque omnis ordinis homines ingentem ſui excitaſſet expectationem, ſeculum repentina voluntatis converſione deſeruit, ſeceſſitque in Camaldulenſem eremum, ibique Numini famulaturus, monachum induit; cumque in perfectionis orbita decurrenda præter omnium opinionem ulterius progreſſus fuiſſet; traxiſſetque tanquam aliquod præfulgens ſydus in ſe omnium oculos, incolæ ipſi illius eremi, Vidone generali per idem tempus orbati, ad tantum munus Joannem vel invitum traxerunt ann. 1114. Haud torpuit deinde novus prior, quin in ſe ipſum auſterior, erga cæteros verò cum gravitate humanior, ita à ſe ſemel profeſſum inſtitutum promovit, ut cum opibus fortuniſque mores redierint ſplendidiores, ejus ſanctitatis fragrantia prætergreſſa confragoſos Apennini cancellos, ad Conſtantinum Regem Sardiniæ, Marchuſamque ejus uxorem, eximiæ pietatis fœminam uſque pervenit. Qui cùm à Joanne ſuorum monachorum coloniam impetraſſent, in Sardinia denique fundato cœnobio, multis illud opibus, privilegiiſque auxerunt. Demùm nomen Joannis non modò Paſchalis II. temporibus celebre fuit, qui illum Eremi Priorem favorabili diplomate confirmavit, ſed etiam aliorum Pontificum, ac præcipuè Honorii II. concivis ſui, qui cùm ex Epiſcopo & Cardinali Oſtienſi Apoſtolicam Summam Sedem obtinuiſſet, Joannem Eremicolam ad Oſtienſem Epiſcopatum, Cardinalatuſque fulgorem opportunè vocavit, uſuſque ejus dexteritate, prudentiaque multa trepida Eccleſiæ negotia mirabili felicitate explicuit.

Defuncto Honorio, Joannes majori, ſaniorique Cardinalium parte inhæſit, cujus favore, contra Anacletum Pſeudo Pontificem, Innocentium II. Apoſtolicam ſubvexit ad Sedem, cujus auctoritatem, dignitatemque ut tueretur magnorum laborum, itinerumque adivit pericula, omnemque lapidem movit, ut ſchiſmate deleto, ſua eccleſiæ pax aliquando tandem rediret. Igitur cum rectè credentium animos præclariſſimè geſtis demeruiſſet, ingens, ac propemodum inconſolabile ſui deſiderium apud pleroſque facturus, vita functus evolavit ad cœlos anno 1133. Meminit Joannis Camaldulenſis Venerabilis Petrus Abbas Cluniacenſis li. 2. miraculorum cap. 19. cùm narraret, Joannem Camaldulenſem cuidam monacho S. Michaelis de Piſis apparuiſſe, illum moniturum brevi fore, ut Matthæus Epiſcopus Cardinalis Albanenſis ſe ſequeretur ad gloriam.

38. DRACO a deinde Gallus (*„ Ordinis*) S. Benedicti, Abbaſque S. Joannis Laudunenſis, Innocentio II. vocante in locum defuncti Joannis Epiſcopus Oſtienſis, & Cardinalis ſuffectus eſt anno 1134. menſ. Decembris in Urbe Piſana, non autem 1133. ut perperam arbitratur Ciaconius. Hic vir doctus, ac eloquens fuit, ac pietatis eximiæ, ut, qui Sigeberto ſupplementum adjunxit, ſcribit. Ea dignitate non ſine fama probitatis per annum enituit. Deceſſit autem eo- XL.

a ſive Diego.

(1) Minus juſtè locum ſibi adſciſſet ante Lambertum, & poſt Leonem, cum vel antè annum 1117. obiiſſe, vel ſtatim nuncium huic Eccleſiæ, nullo teſtimonio dicendum foret, remiſiſſe. Unde eum de hac ſerie conſultò rejicimus. *Luc.*

eodem anno 1134. Teritur à doctis liber, qui de Corpore Chriſti inſcribitur, huic Cardinali vel adſcriptus, vel germanus partus.

XLI. 39. PETRUS monachus Caſinenſis, & Abbas Benedictinus Draconi prędicto ſucceſſit, ut quidam volunt. Extat hujus memoria in antiquiſſimo codice montis Caſini. Obiit 8. Kal. Martii, ut Ciaconio placet, quamquam perperam dicat illum fuiſſe electum 1130. quod incredibile eſt, cum per id tempus Joannes floretet Bononienſis, qui Draconem ſucceſſorem excepit. Nil tamen prohibet dicere, hunc Petrum paucis omninò diebus ſupervixiſſe, ſi tamen unquam in aliquo numero mortalium hanc lucem aſpexit. Cæterum quæ modò de Petro narravimus, eorum fidem apud Auctorem illibatam volumus eſſe, ne quemque ex conjectura videamur expoſtulaſſe mendaciorum.

XLII. 40. (1) ALBERICUS Beluacenſis Gallus, („ *Et apud Cluniacenſes Monachus Profeſſus*“) ab Innocentio II. ſummo Pontifice Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis pronunciatus fuit anno 1135. tametſi Ciacon. velit 1138. nullo ſundamento nixus, ac malè, ſiquidem ab eodem Innocentio 1136. Idem legatus fuit in Orientem, audaciam repreſſurus Rodulphi, qui in Antiochenam ſedem ſe intruſerat. Quem tandem in Synodo Antiochena à ſe coacta per ſcelus acquiſita exuit dignitate, ſicut etiam in eadem Synodo Serlonem Apameenſem Epiſcopum ita deturbavit de ſede, ut nec ſacerdotalis muneris ei quicquam reliquum fecerit, quippe quem convicerat perfidiæ, ut Willelmus Tyrius in Hiſt. lib. 15. ſcribit. Cæterum Albericus Templum Chriſto Servatori Hieroſolymis dedicavit, alteramque ibi Synodum celebravit, ut Maximum Patriarcham Armenum, ejuſdemque ſuffraganeos, qui in aliquibus Articulorum fidei à Romana Eccleſia temerè diſcrepabant, ad fidei unionem perfectè adduceret. Adhuc eodem Innocentio imperante, cùm rediiſſet Romam, in majorem Britanniam ſecundò legatus eſt, anno 1138. ut ibi Britannicæ Eccleſiæ res componeret. Quod ut commodius faceret, ex conſenſu Stephani Regis, Londini Concilium habuit, ac damnavit Archiepiſcopum Cantuarienſem, Theobaldum Abbatem Beccenſem, ut refert Rogerius Ovedenus in ſuis Annalibus Angliæ. Subſcripſit Bullam inveſtituræ Regni Siciliæ, Apuliæ, atque Capuæ Ducatus, ab Innocentio II. indultam Regi Rogerio 1139. Denique ſub Eugenio III. tertia legatione functus eſt anno 1147 in Gallias contra Henricum Petrobruſianum Hæreticum, qui ſuis pervetſis dogmatibus Toloſanam Provinciam infecerat, in qua legatione D. Bernardum, ac Gaufridum Epiſc. Carnotenſem habuit collegas. Porrò Alberico agente, ubi hæreſum illa detonuiſſet procella, atque ad curiam revertiſſet, eodem anno evolavit ad ſuperos, apud Virdunum in Galliis, ubi etiam ſepultus fuit, ut refert Gothifredus monachus Ciſtercienſis in epiſtola ad Epiſcopum Albanenſem de rebus Concilii Rhemenſis, atque à Baronio in ſuis annalibus relata: qui Albericum hominem doctrina potentem, ac ſanctitate conſpicuum, non dubitat appellare. Idem autem Gothifredus, Albericum ingentem Eccleſiæ columnam concelebrat, cujus doctrina, ac ſanctitas Gilbertum Porretanum Epiſcopum Pictavienſem deterrere ſolebat. Quam porrò arcta, quamque officiis omnibus cumulata neceſſitudo inter Albericum, & D. Bernardum interceſſerit, teſtes ſuaviſſimæ literæ ſunt, quas ſanctus ad eundem frequentiſſimè exarabat. Demùm ſanctimoniæ Alberici inter poſtremas notas non debet illa haberi, quod cum D. Bernardus ſupra ejuſdem ſepulchrum ſacrum faceret, perveniſſetque ad orationem pro mortuis, quam collectam vocamus, illa omiſſa, de ſanctis Confeſſoribus ſudit orationem, meliori ſpe utique plenus, amicum jam cum cæteris Confeſſoribus connumerare, cui inter mortuos nō potuiſſet orationibus ſuffragari.

XLIII 41. * GUIDO Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis poſt Albericum ad eam dignitatem aſſumptus circa annum 1148. ſequenti vero ſubſcripſit diplomati erectionis Monaſterii Archauſani Ordinis S. Benedicti in Ducatu Witembergico, Eugenii III. apud librum, qui inſcribitur, Documenta rediviva Monaſteriorum præcipuorum in Ducatu Witembergico tom. 5. Tubingæ 1636.

* Ex Ap. t.4.

Ego Eugenius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Theodevinus S. Rufinæ Epiſcopus.
Ego Ymarus Tuſculanus Epiſcopus.
Ego Guido Oſtienſis Epiſcopus.
Ego Nicolaus Albanenſis Epiſcopus.
Ego Gregorius Presb. Card. tit. S. Callixti.
Ego Nicolaus Presb. Card. tit. S. Cyriaci.
Ego a Ambertus Presb. Card. tit. S. Anaſtaſiæ.
Ego Oddo Diac. Card. S. Georgii ad Velum Aureū.
Ego Joannes Paparo Diac. Card. S. Adriani.
Ego Guido Diac. Card. S. Mariæ in Porticu.
Ego Jacintus Diac. Card. S. Mariæ in Coſmedin.

a al. Arabertus.

Datum Laterani per manum Plebani Romanæ Curiæ Notarii 3. Kal. Febr. ind. 12. Incarnationis Dominicæ anno 1149. Pontificatus vero Domini Eugenii III. an. V.

Guido ut vides ante Nicolaum Albanenſem ſubſcripſit diplomati; clarum indubitatumque argumentum, quod ante Nicolaum Albanenſem ad Epiſcopalem Infulam aſcenderit; (2) ſucceſſeritque Alberico in Oſtienſi Eccleſia ante Hugonem. Romæ morabatur idem Guido, cum anno ſequenti, 1150. ab Eugenio III. Longobardiæ Legatus à Latere declaratus, inter Canonicos S. Vincentii, & S. Alexandri Bergomenſes litem compoſuit, cujus ſententiam retulit in lib. 27. tom. 2. partis 2. Bergomenſis Hiſtoriæ Frater Cœleſtinus Capuccinus, cujus initium: *Ego Guido dictus Oſtienſis Epiſcopus Apoſtolicæ Sedis Legatus, dilectis in Chriſto filiis Lanfranco Præpoſito S. Alexandri, & aliis ejuſdem Eccleſiæ Canonicis in perpetuum, &c.* De Guidone iſto Panvinius, Ciaconius, aliique qui de Epiſcopis Oſtienſibus ſcripſerunt, altum tenuere ſilentium. *b* Cæterum Guido, cum nulla alia hactenus de ipſo memoria reperiatur, eodemque anno 1150. Hugo Gallus in Eugenii diplomatibus ſubſcriptus notetur, ex hac mortali luce migravit.

b Ignotus fuit etiam Oldoino.

OSTIENSES AC VELITERNENSES Epiſcopi promiſcuè enarrati.

XLIV 42. HUGO, Gallus, monachus Ciſtercienſis, Abbas Trium Fontium Catalaunenſis Diœceſis, ab Eugenio III. Epiſcopus Oſtienſis ac Veliternenſis Cardinalis appellatus eſt anno * 1150. paulò poſt quam eæ duæ Eccleſiæ ſub unius regimine coiiſſent. Hugo autem in Claravalle in Galliis ſub diſciplina D. Bernardi monachum induit, unà cum Petro Bernardo, qui ad Pontificatum evectus, Eugenius III. appellatus eſt, Hugonemque tunc Abbatem Trium Fontium in Galliis vocavit ad purpuram, in qua ita piè ſanctèque ſe geſſit, ut Alanus Epiſcopus Altiſſiodorenſis in vita S. Bernardi, hominem magnarum virtutum, ac ſanctitatis appellet. Extant multæ D. Bernardi literæ ad Hugonem, qui illum conjunctiſſimè amabat. Deceſſit autem ſub Hadriano IV. 1. die Decembris anno 1158. Hujus cum laude meminit Kalendarium Ciſtercienſe, refertúrque in Beatorum album à Joanne Cyrejo in catalogo Ordinis Ciſtercienſis, Manriquez in laurea Evangelica lib. 3. Chriſtophorus Perales lib. 2. c. 3. Henriquez in Martyrologio Ciſtercienſi, 1. die Decembris. Tametſi aliqua ex parte Henriquez corrigendus videatur, qui in legenda epiſtola D. Bernardi 240. ad Comitem S. Ægidii Hildephonſum, deceptus eſt. Siquidem quicquid ibi D. Bernardus de Alberico Epiſcopo Oſtienſi cum laude commemorat, totum Henri-

* Ex Ab. t.1.

quez

(5) Rodulpho Ermanno, hodie de Staffa Peruſino cum Cardinalatu Oſtienſem Eccleſiam per hæc tempora commiſit poſtremus Auctarius Ciaconii. Sed hæc Purpura, & procelſior infula cujus capitis delirantis ſomnium fuerit, videat quiſque infra inter Peruſinos, & celer expungat de Cardinalium, & Epiſcoporum Oſtienſium ſeriei mendum, quod irrepſit. *Lor.*

(6) Quod ſi ita res eſt, cum Nicolaus Albanenſi thiara inſignitus fuerit in ſecunda Cardinalium creatione an. 1146. ut adnotatur in Ciaconiano opere, vel dicendum eſt Albericum Oſtienſem Guidonis prædeceſſorem citius obiiſſe, quod affirmare nequimus, vel ſanè contendum non uno tempore cum Cardinalatus honore Albanenſem Epiſcopatum obtinuiſſe, ſed cum Petrus de Papareſchis deceſſit, quem obiiſſe Eugenii III Pontificatu legimus, ſed quo anno ignoramus. *Lorent.*

quez Hugoni adſcribit incogitantia laborans. Quam autem intima familiaritate Eugenio III. Oſtienſis Hugo olim conjunctus fuerit, hæc ſubjecta epiſtola planè docet, quàm, ex antiquiſſimo manuſcripto, in monaſterio Morimundi Ciſtercienſis Ordinis propè Mediolanum aſſervato, legendam eruimus: Qua Cardinalis Hugo poſt mortem ejus Pontificis Ciſtercienſes ſuos in Capitulo congregatos certiores facit Eugenium fato ceſſiſſe in hæc verba.

a l. Gozui no.

Amantiſſimis in Chriſto Patribus a Gezovino Ciſtercienſi, & Bernardo Clarevallenſi, totique Ciſtercienſi Capitulo ad honorem Dei congregato, Hugo Dei gratia Oſtienſis Epiſcopus, unitatem Spiritus in vinculo pacis.

Sicut ſacra docet auctoritas, omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus quaſi flos fœni; Breves dies hominis ſunt; Tranſit homo velut umbra, nunquam permanens in eodem ſtatu, deficit ut fumus, cadit ut folium, quod à vento rapitur. Decus eccleſiæ, Pater juſtitiæ, Amator religionis, & Patronus, qui ſuperborum, & ſublimium colla propria virtute calcaverat, qui ſuper ſolium David, & ſuper Regnum ejus ſedebat, ut eccleſiam ſibi commiſſam, quam ad ſublimem ſtatum reduxerat, confirmaret, ac roboraret, Pater, inquam, noſter, ac defenſor felicis memoriæ, Papa Eugenius trabea carnis exutus 8. Id. Julii, carne immaculatus migravit ad Chriſtum. Exivit Chriſto obviam in aera, & ſic ſemper cum Domino erit, agnum ſecuturus quocunque ierit, cujus exequiæ præter ſpem omnium jam ferè enim Senatum adnihilaverat, præter morem conſuetum, ita per b triduum ſunt à Clero, & populo celebratæ, ut jam crederetis regnantem in cælis, qui mortuus ita colebatur in terris. O quantus erat luctus omnium, quanta præcipuè lamenta pupillorum, & viduarum, jam diceretis eſſe cum Deo, qui ita lamentabatur à populo. Procul dubio ereptus eſt à laqueis venantium, contritus eſt laqueus, & ipſe liberatus eſt, raptus, ut credimus, qui ejus conſcientiam novimus, uſque ad tertium cœlum, non relinquens nos orphanos, ut quidem autumant. Rogabit enim Patrem, & Unigenitum cum ſancto Spiritu, qui eſt Deus benedictus in ſecula, cum quo eſt pro nobis. Vos autem, de quorum collegio ipſe eſt electus, ut ſederet ſuper Principes, & ſolium gloriæ teneret, orate pro eo, conſtituite perpetua beneficia, ut Deus ſibi indulgeat, & coronam gloriæ ſibi augeat. Pro M. B. fratre noſtro ſimiliter orate: Pro nobis vero, qui in hac valle miſeriæ, in hac regione diſſimilitudinis, & in medio pravæ nationis remanſimus, & pro eccleſia Romana, quæ ex tam alto gradu, tam brevi ſpatio uſque in profundum abyſſi ferè cecidit, nihilominus rogamus, oretis ne demergatur in profundum hujus magni maris, in quo ſunt reptilia, quorum non eſt numerus. Precamur obnixe, quatenus ſi parvitas noſtra quicquam eſt in oculis veſtris, petitiones, quas latores præſentium pro Domo S. Anaſtaſii, & pro Domo Nova Foſſa, & pro Domo de Caſamariis, vobis facient, benignè, & efficaciter exaudiatis. Alioquin ſciatis, quod inde magnum ſentietur ſcandalum.

b al. biduum.

De Hugone memini me dixiſſe in noſtris Ciaconianis notis illum ex Abbate SS. Vicentii, & Anaſtaſii ad Tres Fontes Romæ ad Oſtienſem cathedram evectum fuiſſe ab Eugenio III. ann. 1146. eidemque in Abbatia ſucceſſiſſe Henricum Moricottum Piſanum, qui ab eodem Pontifice anno 1150. creatus eſt presb. Cardinalis, titul. SS. Nerii & Achillei. Verum quidem eſt, quòd Henricus tunc Abbas erat SS. Vincentii, & Anaſtaſii ad Tres Fontes Romæ, quando ad purpuram illum vocavit Eugenius, non autem quòd Hugoni ſucceſſerit eo in munere, ſed Rualeno Eugenii ſucceſſore. Hugo inquam Abbas extitit Trium Fontium, non Romani cœnobii S. Anaſtaſii, quod vulgò ad tres Fontes vocat, ſed illius Monaſterii Trium Fontium, vel de Tribus, Fontibus, quod in Catalaunenſi Diœceſi in Galliis jam inde fundaverat Guillelmus de Campellis Catalaunenſis Epiſcopus, D. Bernardi amicus anno 1118. Hugo Turoldum excepit, ut ex epiſtola S. Bernardi ad eundem Hugonem jam Cardinalem Oſtienſem habemus. At verò quod Henricus presb. Card. SS. Nerei, & Achillei creatus ſit ex Abbate S. Anaſtaſii, (quod latuit Angelo Manriquez viro tum doctrina tum generis claritudine illuſtri, in 2. tom. Annal. Ord. Ciſtercienſis) docet Gaufridus Clarevallenſis monachus, ejus ævi ſcriptor, in epiſtola ad Albinum Albanenſem Epiſcopum, cum Gilberti Porretani cauſam, ejuſque diſcuſſionem ab Eugenio factam in Concilio Rhemenſi ordine commemorat, quam refert Baronius tom. 12. ad annum 1148. *Ecce ait* (inquit ille) *S. Bernardus, tenemus, quod quærebamus, ſcribatur iſta confeſſio. Præcepit ſummus Pontifex, & Dominus Henricus Piſanus, tunc Romanæ eccleſiæ ſubdiaconus, futurus poſtea Clarevallenſis monachus, & ex Abbate S. Anaſtaſii SS. Nerei & Achillei presbyter Cardinalis, ad ejus mandatum porrexit, & attulit cartam, calamum, & incauſtum.* Hæc ille. Ex iis quæ refert Gaufridus haud dubitandum eſt, quin Henricus Abbas fuerit S. Anaſtaſii ad tres fontes Romæ cum Cardinalis crearetur, Hugo verò ex epiſtola S. Bernardi, Abbas Trium Fontium in Galliis, cum eo anno, ac die ambo vocati fuerint ad purpuram, ut ſcribunt cordati, ſuadetque ratio, ut duo eodem ſimul die, & anno præfuerint monaſterio, quod eſt abſurdum. Hugo Guidoni ſucceſſit in Oſtienſi Epiſcopatu ann. 1150. non autem 1146. nam Albericus extrema clauſit, ut ſuprà narravimus ann. 1147. in fine, *cui ſucceſſit Guido, Guidoni Hugo Gallus. Hugonis verò plurima mentio habetur in Pontificiis diplomatibus Eugenii III. ann. 1150. Errorem auxit Arnoldus Wion lib. 2. Ligni vitæ, & Ciac. ex Panvinio, qui cùm repetiiſſent Hugonem Abbatem Trium Fontium fuiſſe, decepti nomine frequentiori, eum SS. Vincentii, & Anaſtaſii adſcribunt. Ex iis etiam M.S. catalogus Abbatum S. Anaſtaſii ad Tres Fontes, & nos ipſi eorum auctoritate freti, decepti ſumus. At noſtra errata libenter fatemur, & caſtigamus, dum eruditorum virorum ratio ſuppetit, quorum judicio libenter ſubſcribimus.

* Ex Ar t. 1.

41. HUBALDUS a Allneinguins, Lucenſis (" *ex Canonico ab Innocentio II. ann. 1140. factus* Luc.) presbyter Cardinalis tit. S. Praxedis, ab Hadriano IV. poſt mortem Hugonis in Epiſcopum, & Cardinalem Oſtienſem, & Veliternenſem cooptatus eſt ann. 1158. (1) menſ. Martio, ann. verò 1181. poſt Pontificis Alexandri exceſſum, ſub nomine Lucii III. ad ſummum Pontificatum aſcendit. (" *Septem ſummis* " *Pontificibus præſto fuit, plurimaſque legationes expleвit. Primus ſacri Collegii Decanatum intulit, quæ* " *dignitas adhuc vaga nullam certam ſedem reſpiciebat. Hujus celebris mentio in Can. cum eſſet de Teſt.* " *Ab Imperatore ſchiſmatico Friderico quanti habitus* " *fuerit, vide Baron. an. 1175.* Lucentius.) XLV

a al. Hunbaldus.

42. THEOBALDUS Gallus, monachus, & Abbas Ord. Ciſt. inde Prior monaſt. SS. Criſpini, & Criſpiniani, Ord. S. Benedicti, poſtea ejuſdem cœnobii Abbas poſt Beneredum Cardinalem; primus S. Baſili Diœceſis Rhemenſis Archimandrita, mox etiam Floriacenſis, tum S. Luciani, nec multò poſt XV. Abbas Cluniacenſis, ut quidem refert Robertus de Monte in appendice ad Sigebertum, qui deinde affirmat hunc ipſum à Lucio III. ſummo Pontifice fuiſſe electum Epiſcopum Cardinalem Oſtienſem, ac Veliternenſem ann. 1184. Ciacon. verò ejuſdem electionem rejicit in ann. 1183. Doctiſſimus autem Petrus Frizon in ſua Gallia purpurata, Theobaldum refert primum ab Alexandro III. presbyterum Cardinalem tit. S. Crucis in Hieruſalem fuiſſe electum anno 1179. deinde verò à Lucio III. anno 1184. (a) in Epiſcopum Cardinalem Oſtienſem fuiſſe cooptatum. Hic legatione functus eſt in Germaniam an. 1186. Eccleſiamque monaſterii S. Crucis de Auſtria Ordinis Ciſtercienſis conſecravit, ut legitur in chronico Auſtriæ XLV

Mat-

(1) Si Hugo anteceſſor obiit die 1. Decemb. 1158. ſcribendum eſſet an. 1159. menſe Martio illi Hubaldum ſucceſſiſſe; atque ita emendat hunc numerum hic Lucentius. Attamen an. 1158. Hubaldum jam Epiſcopum Oſtienſem, atque Veliternenſem fuiſſe conſtat ex Epiſtola Hadriani IV. ad Leonatem Abbatem Caſaurienſem ſub dat. an. 1158 [illegible] Idus Martii Indictione VI. quam refert ex tomo V. ſpicilegii Harduinus in noviſſima Conciliorum editione tom. 6. p. 1366. ibi enim ſubſcribitur Hubaldus Epiſcopus Oſtienſis. Quare oportet Hugonem, ſi deceſſit in Epiſcopatu, diem obiiſſe ante tempus à Kalend. Ciſtercienſe, & ex eo ab Ughello hic [illegible].

(a) Tempus, quo Theobaldum ſibi ſubrogavit Lucius in ſolio Oſtienſi haud protractum cenſeo uſque ad annum 1184. Nam ex tabula marmorea, quam Oldoinus in ſua additione ad Lucium III. adducit, jam Theobaldus erat Epiſcopus Oſtienſis 5. Idus Julii anno 1183. & privilegio Anconitanæ Abbatiæ Novi

Matthæi Morenſis de Bappenhaim. Deceſſit autem A
Romæ anno 1188. pridie nonas Novembris. Cæte-
rùm Arnoldus Wion lib. 2. Ligni vitæ, c. 9. cum aliis
dicit, obiiſſe illum in Cluniacenſi cœnobio, ubi jacet
ſepultus, qui, quàmque toto cœlo aberrent, ex ejus
brevi epitaphio abundè colligitur, quòd in eccleſia S.
Pauli extra muros urbis, in brevi, candidoque mar-
moreo lapide ſub ſcalas majoris Altaris ita legitur in-
ciſum:

Hic requieſcit Dominus THEOBALDUS
Epiſcopus Oſtienſis.

XL. 43. OCTAVIANUS nobilis Romanus, Odo-
VII. nis patruus de Polo, affinis vero Papæ Innocentii III.
ſenatotiam purpuram Cardinalatus, ac Epiſcopatus
Oſtienſis ac Veliternenſis, Romanamque Præfectu-
ram ſub Clemente III. aſſecutus eſt anno 1189. (1) in
die cinerum ex Diacono Cardinali SS. Sergii, & Bac-
chi. Hujus Octaviani meminit Rogerus in annalibus
Angliæ, quando ab Urbano III. legatus eſt, ut Joan-
nem Henrici filium in Hyberniæ Regem coronaret.
Ad eundem etiam ſcribit Petrus Bleſenſis. Præterea B
ſub Cœleſtino III. cum Jordano Cardinale Foſſæ No-
væ in Normandiam etiam legatus eſt, ut litem, quę
inter Willelmum Epiſcopum Elienſem, ac Walthe-
rum Archiepiſcopum Rothomagenſem vertebat, di-
rimeret. Cœleſtino III. defuncto, Octavianus ad
Pontificatum aſpirans, tulit repulſam, ſubvectuſ-
que eſt ad thronum Innocentius III. ſub quo Octavia-
nus diem clauſit extremum circa annum 1206. („*Qui*
„*fuit Octavianus, & quantis celebris pro Eccleſia Le-*
„*gationibus, & laboribus, vide Auctarios Ciaconis.*
„*Nondum quippe purpura ornatus Legationem geſſit in*
„*Gallia pro Alexandro III. in aliis Sueſſionenſem*
„*Synodum habuit. Nos ex notis Holſtenii habemus in*
„*veteri Martyrologio S. Cyriaci hæc*: Nonis Aprilis
„obiit Octavianus Epiſcopus Oſtienſis, & Cardina-
„lis tit. S. Chryſogoni. *Lucent.*)

XL. 44. HUGOLINUS *a* Anagninus Comes („*Ro-*
VIII. „*manus ex comitibus Anagnia*) patruelis fratris In-
a Sive Hugo. nocentii III. („*Filius*) ex diacono Cardinali tit. S.
Euſtachii ab eodem Innocentio ad Epiſcopatum O- C
ſtienſem, ac Veliternenſem ſubvectus eſt anno 1206.
m. Decembri, qui poſt trepidas legationes, implicitaq;
expedita negotia, pròque eccleſia ſancta manifeſta
adita pericula, ad Apoſtolatus faſtigium pervenit
anno 1227. Gregorius IX. feliciſſimo omine appella-
tus. („*SS. Dominico, & Franciſco eximie charus.*
„*Dum Franciſci generalibus comitiis in Aſſiſiano agro*
„*intereſſet, Franciſco tanto Jesu Chriſti Levita exi-*
„*mias Sacerdos ſacrificium offerebat. Primus Sera-*
„*phici ordinis Protector, qui Regulam etiam Mona-*
„*libus S. Damiani tradidit, quam deindè Lugduni In-*
„*nocentius IV. confirmavit, ut ex Wadingo t. 1. ann.*
„1219. *Decretales Epiſtolas in unum coegeſſit, & quin-*
„*que libris publici juris fecit, inter quas ad eum ſunt*
„*litera Innocentii III.* De Poteſt. prælat. tit. 4. cap. 2.
„*Ex præcepto Papæ mandata dedit Veliternenſibus,*
„*Coranis, & Sermovitanis pro conſervanda pace cum*
„*Nymphanis, Setinis, & Sanguineo Caſtellano Aqua*
„*Putridæ, quæ mandata referuntur à Baluzio lib. 2.*
„*Miſcell. Paris. 1679. fol.* 148. Lucent) D

XLIX. 45. RAYNALDUS („*Romanus*) ex Comiti-
bus Signiæ filius Philippi fratris Gregorii IX. ex dia-
cono Cardinali tit. S. Euſtachii, pronunciatus eſt
Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis, ac Veliternenſis ab
eodem Pontifice anno 1231. (2) menſ. Septembri,
(„*Legationes Viterbienſem, & Gallicam Ciſalpinam*
„*obivit. Suas oves ipſe è ſuggeſto docebat. Secundus*
„*Franciſcani ordinis Protector S. Bonaventuram ar-*
„*ctiſſime coluit.*) Anno verò 1254. ſummus Ponti-
„ſex conſalutatus eſt, Alexandrique IV. nomen tu-
„lit. („*Pontifex plures ſcripſit Decretales, quæ in*
„*Sexto continentur; Oſtienſem Eccleſiam ſibi retinuit*
„*in Papatu uſque ab obitum.* Lucent.) Quo ſedente
Veliternenſes cives, Apoſtolicæ ſedis fideles à Gre-
gorio IX. ſequenti privilegio exornati fuere an. 1235.
ex Reg. Vatic.

GREGORIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Civibus Veliternenſibus, Apoſtolicæ Sedis
Fidelibus.

ANtiqua progenitorum veſtrorum, & veſtra fideli-
tas dudum ab Apoſtolica ſede promeruit, civita-
tem veſtram ſpecialis munificentia gratia, & ſingula-
ris libertatis privilegio honorari, ut munerum donativa
illos gaudentes efficeret, ac ad obſequendum fideliter
vos, & poſteros animaret, ut autem patrum veſtrorum
recenſita conſtantia inflammaret ardentius ad matris
obſequia corda veſtra, felicis memoria Urbanus Papa
II. in ſuo privilegio civitati veſtra conceſſo ad futurorum
memoriam diligentiùs exaravit, qualiter pro eccleſia
invicta fidelitatis veſtrorum proſapia veterum ludibria
experta, & verbera, vincula, & carceres, ac tan-
dem morti cedere neſcia, cunctis Eccleſia adverſanti-
bus fortior mente fuit, & quia in fornace tribulationis
probata frequenter, in præclara fidei puritate velut ru-
tilans micuit, vos tanquam veri palmites ex nobili, &
memoranda illa progenie pullulantes, illius intimini è
veſtigio ſectari veſtigia, dum pro ſede Apoſtolica damna
rerum, & exterminia bonorum contemnitis, perſonas
audacter periculis exponentes in faucibus hoſtium conſti-
tuti. Unde quemadmodum in tentationibus noſtris per-
manetis nobiſcum fideliter, diſponimus vos, velut do-
meſticam familiam in ſinu matris diligentiùs confovere,
diligere propenſiùs, & conſueta libertatis inſignis deco-
corare. Hinc eſt quod nos libertates, & immunitates
vobis conceſſas, & conſuetudines confirmatas a felicis
recordationis Paſchali, & Urbano prædeceſſoribus no-
ſtris Romanis Pontificibus, & hactenus obſervatas, vo-
bis auctoritate Apoſtolica confirmamus, & cenſemus in
poſterum obſervandas. Vos autem noſtra curia unius co-
meſtionis pabulum, parlamentum etiam, nec non & ho-
ſtem per Maritima, & Campaniam facietis; ad exem-
plar autem prædeceſſorum noſtrorum Gregorii VII. &
Urbani II. omnes conſuetudines, & exactiones ſuper vos
à potentioribus introductas auctoritate præfata abolen-
tes, interdicimus, ne ipſi præſumant de cætero grava-
mina vobis imponere, vel ſua ſubjicere ditioni, cum ſub
juriſdictione tantùm, ac poteſtate ſedis Apoſtolicæ tan-
quam ſpeciales filii, & fideles debeatis quiete, & libe-
rè permanere, ſanè Civitatis veſtra habitatores, nec
non, & antiquos fines terra veſtra ab omni ſecularis po-
teſtatis invaſione, ac infeſtatione ſecuros ſervare cenſe-
mus. Confirmamus autem vobis, & ſine ulla contradi-
ctione decernimus, à vobis, & veſtris hæredibus in po-
ſterum poſſidenda, videlicet terras cultas, & incultas,
ſylvas, montes, planities, rivos, paludes, aquædu-
ctos, & omnes alias poſſeſſiones veſtras, prout contine-
tur in antiquis privilegiis Pontificum Romanorum, &
illa hactenus poſſidetis, fines verò ipſos, ſicut in præfa-
to Paſchalis privilegio deſcribuntur, hic duximus anno-
tandos. A primo videlicet latere incipit foſſatum, quod
deſcendit à monte Epiſcopi, & deſcendit ad aquam pa-
lumbam, & exinde in ſilice de Macro, inde verò pro-
tenditur finis in vallem ad centum Guttas, & deſcendit
ad Balneum novum, exinde revertitur in prætalinum de
formali de ulmos, deſcenditque per vallem in poſſeſſio-
nem S. Andreæ in Silice, ac deinde in foſſatam de Lit-
taro, & exinde juxta vineas S. Andreæ in foſſatum de
Arcione, deſcenditque per ipſum in Silicem, ac per
eam recurvatur in foſſatum de Formello, inde deſcen-
dit in vallem de Scazi. A ſecundo vero latere finis in-
cipit à Columnella marmorea, quæ inter vos, & habi-
tato-

Portus, ab eodem Lucio, dum Mutinam peteret, elargito, Theobaldus ibi ſubſcribitur Oſtienſis, & Veliternenſis Epiſcopus an. 1183. 15 Kal. Julii, ut ab Ughello refertur in Anconitanis, quod ipſe non advertit. Igitur rejiciendi omnino, qui Theobaldum dicunt in ea Cardinalium promotione evectum fuiſſe ad Oſtienſem Cathedram quam Lucius Veronæ habuit 1184. *Lucent.*

(1) Hinc corrigendus Ciaconius, qui ſecundam Cardinalium creationem ſub III. Clemente rejicit in an. 1188. In ea enim ad Epiſcopatum Oſtienſem transferre nequivit Octavianus, cum eo tempore adhuc viveret Theobaldus. Item & Panvinius expurgandus, qui vice Octaviani Bobonem dicit ex Diacono Epiſcopum factum Oſtienſem. *Luc.*

(2) Panvinio placet, an. 1234. m. Decembri. Verum ante annum 1234. id aſſecutum conſtat ex literis Joannis Epiſcopi datis ad Gregorium IX. an. 1231. m. Junio, relatis inter Alatrinos apud Ughellum, in quibus mentio hujus Roynaldi, ibique vocatur *Electus Oſtienſis.* *Lucentius.*

A *tatores S. Petri, in forma olim fuit, inde vera protenditur in Plagarum de Salcsara. A tertio autem finis incipit à foſſato de Careiano, ac per ipſum aſcendit ad Pontem de Carano, indeque aſcendit ad formales de Stutiis, & exinde tenditur in foſſatum S. Angeli ſub terra, & per ipſum foſſatum ad Pentomitchiam atque inde aſcendit ad Fontem de Fica, & inde uſque in Silicem, ac per eam in Pontem Marignollum, & per ipſum ad aquam Luciæ, atque ad ſummitatem montis de Spina. A quarto autem latere per montis cacumen protenditur finis uſque ad primum. Nos igitur ad inſtar prædicti Paſchalis prædeceſſoris noſtri fines ipſos cũ detrimento veſtro mutari omnino interdictione Apoſtolica prohibentes, ſub pœna ab ipſo in tranſgreſſores adjecta, ſtatuimus, ut quæ inter eos continẽtur, ſicut jus eſt uniuſcujuſque tã vos, quàm veſtri hæredes, vel quibus vos legitimè conceſſeritis, ita quòd in potentiores perſonas, & in non vaſſallos Eccleſiæ minimè transferantur, poſſideatis in perpetuũ pacificè, ac quietè. Decernimus ergo, & noſtra protect. confir. conſtis. & conceſſa libertatis, nec non & inhibitionis infringere, &c. Si quis autem, &c.*

B *Ego Gregorius Cath. Eccl. Episc.*
Ego Joannes Sabinenſ. Episc.
Ego Iacobus Tuſculan. Episc.
Ego Thomas tit. S. Sabinæ presb. Card.
Ego Ioannes tit. S. Praxedis presb. Card.
Ego Gufredus tit. S. Mariæ presb. Card.
Ego Simbaddus tit. S. Laurẽtii in Lucina presb. Card.
Ego Stephanus S. Mariæ Tranſtyb. tit. Calliſti presb. Cardinalis.
Ego Iacobus Prænestinus electus.
Ego Raynerius S. Mariæ Caſmedin. Diac. Card.
Ego Ægidius SS. Coſmæ, & Damiani Diac. Card.
Ego Petrus S. Georgii ad velum Aureum Diac. Card.
Ego Raynaldus S. Euſtachii Diac. Cardinalis.
Ego Otho S. Nicolai in carcere Tulliano Diacon. Cardinalis.

Datum Peruſii per manum Magiſtri Bartholomæi S. R. E Vicecancellarii, 3. Nonas Ianuarii, Indictione III. Incarnationis Dominicæ anno 1235. Pontificatus vero D. Gregorii Papæ IX. anno VIII.

L. C 46. HENRICUS de Bartholomæis è Seguſio, ſive de Suſa nobilis Pedemontanus, magni nominis Doctor, ex Archiepiſcopo Ebredunenſis, Urbano IV. vocante in ſecunda creatione Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis, ac Veliternenſis adlectus eſt 1263. *a* menſ. Decemb. Hic cùm omnes ferè diſciplinas largiùs imbibiſſet, Alexandri IV. hortatu, ſuper epiſtolas decretales optimam expoſitionem deprompſit, inque utroque jure alteram ſummam produxit, quam vulgò ob excellentiam Oſtienſem vocant. Legatione functus eſt in Inſubria. (1) deceſſit autem Lugduni anno 1271. 8. idus Novembris, ſepultuſque eſt in templo Fratrum Prædicatorum. Henrici meminit Bellarminus de Scriptoribus Eccleſiaſticis, Trithemius, & alii. Ciaconio placet Henricum ad Oſtienſem dignitatem promotum fuiſſe anno 1261. in prima creatione Urbani, ſed manifeſtè decipitur. Siquidem Theodoricus Valiecolorus in lib. de geſtis Urbani IV. in ſecunda promotione, aſſerit illum ea dignitate fuiſſe inſignitum an. 1263. nec minus aberrat Claudius Robertus in ſua Gallia Chriſtiana, dum contendit Henricum fato ceſſiſſe anno 1276. Friſon nec bene anno D 1281. Henrico enim ſucceſſit in Epiſcopatu Oſtienſi an. 1272. Fr. Petrus de Tarantaſia, qui in Concilio Lugdunenſi ſedit ann. 1274. cùm jam Epiſcopus Oſtienſis creatus fuiſſet, & biennio poſt ad ſummum Apoſtolatus apicem evectus; id evenire nullo modo potuiſſet, ſi Henricus inter mortales eodem tempore vixiſſet; nam ſimul duo Epiſcopi Cardinales Oſtienſes eſſe non poterant.

a vel 1261. ex Frizon.

LI. 47. FR. PETRUS de Tarantaſia Ordinis Prædicatorum, Archiepiſcopus Lugdunenſis, à Gregorio X. Epiſcopus Oſtienſis, ac Veliternenſis electus eſt ann. *b* 1272. ac major Pœnitentiarius S. R. Eccleſiæ. Vir ſanctimoniæ laude præſtantiſſimus, doctrinaque conſpicuus, quibus virtutibus iter ſibi ad Pontificatum aperuit anno *c* 1278. ac Innocentii V. illi nomen inditum fuit. (*„ Lugdunenſi Generali Concilio „ interfuit, ibique funebri panegyrico B. Bonaventuræ „ ſacra jura erogavit.* Lucentius.)

b 1271. Ciacconio, ſed mendoſe.

c 1276.

48. F. LATINUS Malabrancha Urſinus (*„ Romanus*) Nicolai III. ſummi Pontificis ex ſorore nepos, cùm Ordinis fratrum Prædicatorum Inſtitutum ſemel profeſſus fuiſſet; adeò ſacris, prophaniſq. diſciplinis imbutus eſt, ut Pariſiis, omnibus acclamantibus doctoratus, ut vocant, lauream, tulerit; Priorque S. Sabinæ Romæ electus, adeò probitate morum in eo munere fulſit, ut à patruo Nicolao ſummo Pontifice Oſtienſis Cardinalis, ac Veliternenſis Epiſcopus tandem ſit declaratus an. 1278. (*„ Addito titulo fidei generalis Inquiſitoris an. 1278. 4. id. Mar.*) Romam rexit cum Pontifex B abeſſet, Jacobo Columna adjuncto ſibi collega Cardinali. Bononienſibus deinde legatus Pontificis leges dixit, Æmiliam provinciam frænavit, eademque inſignitus legatione, in Hetruriam profectus eſt, ac Florentiæ præcipuè illa ſua admirabili eloquentia ita egit, ut jam olim ex ſtudio partium Gibellinorum, Guelphorumque exulceratus animos, in platea S. Mariæ Novellæ, ut vocant, è ſuperiori loco pacem inculcans, reconciliarit. Primus idem Latinus ejuſdem S. Mariæ Novellæ templo primum lapidem jecit, Cœleſtinoque V. ad arbitrium Cardinalis Latini Pontificatus onus delatum eſt, quo ſedante Latinus non ſine ſanctitatis odore deceſſit Peruſiæ anno 1294. 4. id. Aug. cujus corpus poſtea Romam delatum eſt, tumalatumq; in ſacriſtia S. Mariæ ſupra Minervam, in marmoreo ſepulchro, ubi poſt multos elapſos annos Matthæus Urſinus Cardinalis ejuſdem Ordinis etiam conditus eſt, cum hac ſimplici inſcriptione ſubjecta.

LII.

Ven. Mem. FF. LATINI, & MATTHAEI,
Urſinorum Ordinis Prædicatorum S. R. E.
C *Cardinalium.*

49. F. HUGO Seguin de *d* Bibliomo, Gallus Arvernenſis, Claramontanæ Diœceſis, urbe Billonenſis, Ord. Prædicatorum, presbyter Cardinalis tit. S. Sabinæ, à Nicolao IV. ann. 1488. creatus, mox Archiepiſc. Lugdunenſis, à Cœleſtino V. ann. 1294. menſ. Septembri electus eſt Epiſc. Oſtienſ. Cardinalis, ac Velitern. Vir ſane doctus, & qui multa ingenii monumenta reliquit. Romæ è vivis exemptus eſt 3. Kal. Januarii 1298. ſepultuſque eſt ad S. Sabinam ante altare majus, cum hoc rudi Epitaphio marmori inſculpto, jacentis laudes utcunque prodente, LIII.

d el Bill... [illegible]

Hugo vocatus homo fuit hic, & de Biblioma,
Per mortem clarum dedit hunc Arvernia carum;
Ordinis hic Frater quippe dicat hunc bona mater
Edidit ad ſtudia, Doctorem Theologia.
Cui ſocios Petrum, Paulum det gratia Chriſti.

50. (2) F. NICOLAUS Bocaſinus è Tarviſio, Ordinis Prædicatorum Generalis, presbyter Cardinalis tit. S. Sabinæ, ad Cardinalatus dignitatem à Bo- LIV.
D nifacio VIII. vocatus eſt, & ab eodem Pontifice Oſtienſis, ac Veliternenſis Epiſcopus declaratus ann. 1300. 2. Martii In Poloniam, Dalmatiam, Croatiam, Daniam, Sveviam, atque Pannoniam profectus eſt, Romamque reverſus, non multò poſt evaſit ad ſummum Pontificatum, ſub nomine Benedicti XI. an. 1303

51. F. NICOLAUS (3) Martini Pratenſis Thuſcus Ord. Prædicatorum, Theologus, atque Epiſcopus Spoletanus, Romanus Viceſgerens, à Benedicto XI. anno 1303. 18. Decembris adlectus eſt Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis, ac Veliternenſis, homo LV.

(1) Hic ille Cardinalis, qui in Comitiis Viterbienſibus pro Romano Pontifice deligendo tædio affectus, morboque gravatus indultum impetravit pro egreſſu à Palatio diſcooperto Conclavis, ut in additione Oldoini ad Gregorium X. videre eſt. *Lucent.*

(2) Fr. Jacobum Thomaſinum Ordin. Minorum Anagninum Patria Presbyterum Cardin. tit. S. Clementis Marianus, & Marcus Olyſipponenſis affirmant fuiſſe Epiſcopum Oſtienſem aliquandiu poſt adeptum Cardinalatum, & ob eo excidiſſe tantum morte ſublatus anno 1300. Nobis haud dubium eſſet aſſerere Hugoni ſucceſſiſſe anno 1298. cum ſequens Nicolaus non niſi anno 1300. ad has devenerit ſedes. Verum cum nec Ciaconius, Panvinius, & Ughellius, nec alii certis documentis videantur hoc indicare, rem cæterorum judicio relinquimus. Tenuiſſe uſque ad obitum Titulum S. Clementis, non refragatur, cum & alii nunc Epiſcopi Oſtienſes cum Titulum presbyteralem ſibi reſervaverint. Dubietas omnis dilueretur (quod Lucas VVadingus, Ciaconius, aliique aſſerunt) verum ſi eſſet eum produxiſſe vitam uſque ad annum 1304, quo tempore cum Nicolaus præeſſet Oſtienſibus, fatendum quoque Jacobum in ſuo ſimplici titulo vitam hausiſſe. At demum pro noſtra ſententia accedit irrefragabile teſtimonium Vaticani Regeſti Epiſt. 48. fol. 13. ex quo habetur Bonifacium VIII. anno quarto ſui Pontificatus commendaſſe Eccleſias Oſtienſem, & Veliternenſem per obitum Hugonis de Billomo Leonardo Epiſcopo Alatrino; ſicuti etiam in Alatrinis infra dicemus. *Luc.*

(3) E comitibus Albertis erat; Martini vero, ſi genus inſpiciatur maternum. *Luc.*

mo doctiſſimus, ingeniique laude præſtantiſſimus. A
Cùm autem in Hetruria res æſtuarent, Florentinoſque præcipuè civilis inteſtinaque diſcordia commiſiſſet, Benedictus Pontifex illuc Nicolaum legavit, ut res componeret, ne publica illorum res labaret ad ruinam. Cæterum apud pervicaces incaſſum ingenii vires contendit. Quippe Gibellinarum partium ſuſpectus, ſurdis, ut ajunt, fabulam cecinit. Quamobrem ex irrito conatu percitus ira, civitate exceſſit, illamque aqua, ignique interdixit, donec ad meliorem mentem rediret. Ex Nicolai autem ſententia Clemens V. Pontifex acclamatus eſt, poſt Benedicti XI. obitum. Hic ille Clemens eſt, qui S. Apoſtolicam Sedem in Gallias tranſtulit, tanto Italicarum rerum, vel incommodo, vel exitio, ut majorem cladem ex illo abſceſſu, quàm ex ullo unquam barbarorum hoſtili procurſu tuliſſe dicatur Italia. Sub eodem Pontifice legatione functus eſt, Arnoldo Cardinali Sabino, Lucaque Cardinali de Fliſco adjunctis ſibi collegis, coronavitque apud Lateranum Henricum VII. Imperatorem; quartaque demùm legatione inſi- B
gnitus, in Siciliæ Principem eandem regiam contulit dignitatem. Scripſit de Paradiſo, ac de Pontificalium comitiorum habendorum ratione. Avenione deceſſit anno 1321. ſepultuſque in Fratrum Prædicatorum templo, cujus ſepulchro hoc Epitaphium illa rudis ætas affixit.

Nicolai Pratenſis, Epiſcopi Cardinalis Oſtienſis.
Eloquium, bona vita, virens, diſcretio ſalta;
Conſilium, doctrina vigens, prudentia multa,
Iſta ſilent, hic illa docent, ſunt cuncta ſepulta
Virginis à partu in numeratis mille trecentis
Annis bis denis uno, quartiſque Kalendis,
Quem genuit Pratum, Spoletum Pontificatum
Oſtia quem dedit Romano Cardine gratum.

LVI. 52. RAYNALDUS a à Porta de b Alaſſatto Lemovicenſis Gallus, („ *ex Archidiacono Epiſcopus* „ *Lemovicenſis, unde*) Archiepiſcopus Bituricenſis, („ *Et legatus Apoſtolicas apud Belgas*) purpurea dignitate condecoratus eſt tit. SS. Nerei, & Achillei ſub Joanne XXII. atque ab eodem ad Epiſcopatum O- C
ſtienſem, ac Veliternenſem aſſumptus anno 1321. Avenion. deceſſit 1325. c

a Sive Reginaldus. b al. de Al. [illegible]

c 1324. ex [illegible] fontium.

LVII. 53. BERTRANDUS de Pieto, aliàs de Podietto Gallus („ *Abbas de Porto de Caſtronovo in Gallia.*) Joannis XXII. nepos, ex presb. Cardinali tit. S. Marcelli, electus eſt Epiſcopus Oſtienſis, ac Veliternenſis an. 1325. Hic legatus de latere per an. 16. Italis jura dixit. cujus res geſtas memorat Joannes Villanus, aliique plures, qui illorum temporum ſcripſere hiſtoriam. Deceſſit Aven. anno 1351. 3. Februarii, inque templo Fratrum Minorum ſepultus fuit („ *Extant ad* „ *Bertrandum Joannis literæ pro fratribus Minoritis* „ *data anno 1328. in quibus adhuc vocatur Oſtienſis electus. Huic ſuas Lucubrationes dicavit Nicolaus Archiepiſcopus Jaderenſis, de quo ibi.*

„ JOANNES *Eco aliàs Albertis, aliis Martini,* „ *ſupramemorati Nicolai Nepos ex fratre, cui, dum* „ *has poſſideret Eccleſias, ſucceſſor nentiquam datus* „ *eſt a Pſeudo-Papa Corbario Nicolao V. nuncupato,* „ *in prima pſeudo-Cardinalium promotione anno 1328.* D
„ *die 17. Maji; ſed abſciſſo monſtri capite, & ipſe decidit ſacris interdictus; ex Reg. Vaticano unde nobis* „ *innotuit.* Lucentius.)

LVIII 54. STEPHANUS Alberti, Lemovicenſis, Gallus, („ *Cauſarum prias Auditor in Romana Curia* „ *deinceps Epiſcopatibus Novodunenſi, Cameracenſi, & Claramontenſi ſucceſſive decoratus, hinc major Pænitentiarius. Poſtea*) ex presbytero Cardinali tit. SS. Joannis, & Pauli, ad Epiſcopatum Oſtienſem, ac Veliternenſem provectus eſt 1352. 13 Februarii à Clemente VI. poſt cujus exceſſum in ſummum Pontificatum ſucceſſit, quem VI. Innocentium appellaverunt. („ *cum VI. Clementis nomine Anglicana* „ *functus eſſet legatione.*)

LIX. 55. PETRUS Columbarius, Petrus Bertrandi appellatus, Petri Bertrandi Cardinalis nepos tit. S. Clementis, qui è vivis exceſſit 1348. die 23. men. Julii, patrui d honoris gratia, cognomen aſſumpſit Columbarii veteris, proprioque ſuppreſſo, quòd ſub ejuſdem doctiſſima diſciplina creviſſet. Primùm Nivernenſis fuit Epiſcopus, mox Atrebatenſis, deinde Cardinalis tit. S. Suſannæ à VI. Clemente 1344. d. 27. menſ. Februarii, adhuc vivente patruo, ut narrat Wido Bernardus in vita Clementis VI. Oſtienſis, ac Veliternenſis Epiſcopus dictus eſt, cum ad eam ſedem tranſlatus fuiſſet ab Innocentio VI. anno 1353. Miſſus in Italiam legatus in Vaticano die 4. Aprilis auguſtalibus titulis decoravit Carolum IV. Imperatorem („ *& conjugem Annam.*) anno 1355. („ *Poſtmodum Cruce ſignatorum Caput Galliæ, & Angliæ Legationibus perfunctus eſt.*) Contagioſo morbo Aven. deceſſit 1361. d. 13. Julii, ſepultuſque eſt apud Cœleſtinos Columbarienſes in monaſterio, quod jam olim ipſe fundaverat. Hujus Cardinalis ideò Ciaconius non meminit, quòd illum cum Petro Bertrando, patruo Cardinali vecorditer ſatis confundat, qui à Joanne XXII. ann. 1331. 20. Decembris in Cardinalem fuerat cooptatus, ac ſub Clemente VI. è vita deceſſit, de quo in noſtris ad Ciaconium notis ab amico quodam decepti, retulimus fuiſſe Oſtienſem Epiſcopum, quod a vero abeſt; ſiquidem Petrus nepos Oſtienſi dignitate inſignitus eſt, qui ut ſuprà docuimus, Stephano Alberti ſucceſſit, ut in libro obligationum, & diviſionum Innocentii VI. ipſe legi. Itaque fallitur Ciac. cum ejus promotionem rejicit in annum 1350. cùm ad eam dignitatem promotus fuiſſet 1344. die 27. Februarii, ut ſuprà narravimus.

d Dele patrui, & dic Avunculi.

56. ANDRONIUS e Alberti („ *Lemovicenſis*) LX.
Innocentii VI. nepos („ *Epiſcopus cum ſucceſſive re-* „ *xiſſet Pariſienſem, Antiſiodorenſem, & Magalonen-* „ *ſem Eccleſias,* Lucentius.) ab eodem presbyter Cardinalis creatus eſt, tit. SS. Joannis, & Pauli, deinde Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis, ac Veliternenſis 1361. Urbanum V. in Romanum Pontificem conſecravit, ac paulò poſt vita functus eſt Avenion. 1363. 6. idus Maji. („ *Cadaver tumulatur apud Car-* „ *thuſianos Villæ novæ cum inſcriptiuncula ab ipſo edita hujuſmodi.*

†

„ *Lapide ſub hoc medio jacent omnia viſcera dicti O-* „ *ſtienſis anno dum vivebam in* „ *Vita mea.* Lucentius.)

†

e al. Aldoinus, vel Androinus.

57. F. ELIAS de S. f Heredio (1) Gallus („ *Le-* LXI.
movicenſis) ex monacho S. Benedicti Epiſcopus Uticenſis ad Senatoriam Romanæ Eccleſiæ purpuram ab Innocentio VI. vocatus eſt 1356. 23. Decembris. Deinde à V. Urbano Epiſcopus Oſtienſis, ac Veliternenſis declaratus 1363. Deceſſit Aven. 1367. 10. Maji. Cæterum Alphonſus Ciac. hunc Cardinalem Heliam cum altero Helia item Cardinali à Clemente VI. creato, confundit, ſed perperam; ſiquidem ille Helias dictus eſt de Nubilaco Ordinis Minorum, fuitque ad illam dignitatem evectus, ut licet videre in libro obligat. à Clemente VI. cùm eſſet Archiepiſcopus Nicoſiæ. Hic verò Helias appellatur de S. Aurelio, ſive de S. Heredio, qui profeſſione fuit monachus Benedictinus, Abbaſque S. Florentii Andegavenſis Diœceſis, atque ad illam dignitatem vocatus ab Innocentio VI. ut ſupra docui anno 1356. die. 23. menſ. Decembris ut habent iidem lib. obligat. planiuſque hoc ipſum quoque affirmat Wido Bernardus in vita Innocentii VI.

f al. Aredio.

58. F. GUILLERMUS de Sudre g Tutellenſis LXII.
Gallus, ex Ordine Prædicatorum olim ſacri Palatii Magiſter, Maſſilienſis Epiſcopus, ex presbytero Cardinali SS. Joannis, & Pauli, electus fuit Epiſcopus Oſtienſis, ac Veliternenſis ab Urbano V. 1367. In Neapolitano Regno miſſus Legatus h ad diſcordias, quæ inter Principem Tarentinum, & Ducem Atriæ ortæ erant, ſedandas, controverſiaſque dirimendas, vita functus eſt Aven. die 18. Aprilis 1373. Quem apud ſuos Prædicatores tumulavere ante majus Altare ſub lapide marmoreo, cujus inſcriptionem prætereuntium greſſus ita delerunt, ut vix jam hæc poſtrema verba legi poſſe videantur.

Requieſcat in pace.

g al. Sud[illegible].

h Hanc legationem ipſe negat Oldoinus.

59. PE-

(1) Germen fuiſſe de Annibaldis Romanis de Molaria monumenta hujus gentis affirmant, quæ hunc inter ſuos proceres enumerant. *Luc.*

LXIII 59. PETRUS de Stagno Gallus (,, *Guillelmi Principis ejus familiæ filius*) monachus S. Benedicti (,, *Epiſcopus Sanfloriacenſis, mox*) Archiepiſcopus Biturricenſis (,, *& Aquitaniæ Primas*) ex presbytero Cardinali electus fuit Epiſcopus Oſtienſis, & Veliternenſis, & S.R.E. Camerarius anno 1373. à Gregorio XI. (,, *Ferrarienſi inſuper auctus thiara.*) Legatione functus eſt in Italia ſub Urbano V. & à Gregorio eadem illi prorogata poteſtas. Ferrariam opulentam Italiæ urbem Nicolao, Albertoque Ateſtinis Principibus conceſſit in feudum, ſi tamen decem millia ſcuta Pontifici Romano quotannis repræſentarent. (,, *In*
,, *Galliam reverſus una cum Senenſi Virgine Catharina auctor fuit Gregorio poſt 70. ann. reportandæ in urbem Romam Apoſtolicæ ſedis.*) Romæ deceſſit 7. Kal. Decembris 1377. ſepultuſque in S. Mariæ Tranſtiberim, ſuæ titulo dignitatis, quem tametſi Oſtienſis Epiſcopus retinebat, ut temporum illorum mos erat (,, *Nec quanta fuerit intelligentia prætereundum, qui*
,, *unus datus eſt Præſes 20. Viris doctiſſimis, delectis*
,, *cenſoribus ſecretioris doctrinæ Raymundi Lulli.* Luc.) B

LXIV *a ab Logerii de Figiaco.* *b Grandevenſis.* 60. F. BERTRANDUS *a* Logerii de Figiaco provinciæ Arvernenſis Gallus Ordinis Minorum, (,, *Adiacenſis Epiſcopus, mox*) Epiſcopus Aſſiſii, poſtea *b* Glandatenſis ab XI. Gregorio ſacram purpuram obtinuit 1371. tit. S. Priſcæ, mox illum Epiſcopum Oſtienſem & Veliternenſem in initio ſui Pontificatus anno 1378. Urbanus VI. Pontifex declaravit. Mortuus eſt aſſecla Pſeudopontificis Clementis VII. Aven. 15. menſ. Novembris 1392. ſepultuſque eſt apud ſuos Minoritas. (,, *Hiſpanicam geſſit pro Gregorio Le-*
,, *gationem; ſcripſit de ſchiſmate & contra ſui temporis*
,, *hæreſes.* Lucentius.) Hunc Frizon vocat Petrum.

61. Poſt cujus exceſſum ab eodem Antipapa electus eſt Epiſcopus Oſtienſis, ac Veliternenſis JOANNES de Novo Caſtro, Burgundio, Theobaldi ex Joanna Chalonia filius, Clementis VII. conſobrinus, ex Canonico Eduenſi Præſul Nivernenſis, poſtea Tullenſis Card. creatur à Clemente 1385. tit. SS. Quatuor Coronatorum, qui Benedictum Antipapam XIII. appellatum conſecravit, ann. 1398. die 6. menſ. Octobris. C Aven. deceſſit, ſepultuſque eſt in monaſterio Villæ Novæ Carthuſienſium prope Aven. in quo legitur hoc Epitaphium.

Hic jacet Reverendiſſimus in Chriſto Pater
bonæ memoriæ Dominus Joannes miſera-
tione divina Epiſcopus Oſtienſis, S.R.E.
Cardinalis de Novo Caſtro nuncupatus,
qui obiit Avenione anno Domini M.
CCC.XCVIII. 4. die Octobris.

Huic Deitas parce, quæ ſumma vivis in arce,
Cœloſtrans cœlos, ſis ſibi dulce melos,
Et ſecoramen, ſonet omnis ſpiritus, Amen.

62. In ejus locum idem Pſeudo Pontifex PETRUM (1) Corſinum Cardinalem, Epiſcopum Oſtienſem delegit, qui obiit anno 1405. die 16. Auguſti.
(,, JOANNES *de Roye-Cavarda nobili in Gallia*
,, *ſtirpe exortus, a Pſeudo-Clemente inter ſuos Cardinal.*
,, *adſcitus, ab eodem Oſtienſi, & Velitrarum Epiſco-*
,, *patu donatus eſt poſt Joannem de Novo caſtro: Obiiſ-*
,, *ſeque cenſendum cum Frizonio anno 1404.* D
(,, *Fr.* LEONARDUS *de Robeis ex oppido Giffonii*
,, *Campaniæ felicis Ordinis Min. Provinciæ Neapolita-*
,, *næ moderator, deinde totius Ordinis Miniſter Gene-*
,, *ralis, ad Purpuram ſubvectus ab Urbano V. renuit*
,, *humili contentus ſacco; cucurrit ad Oſtrum vocatus à*
,, *Pſeudo-Papa Clemente è Titulo S. Sixti. Ordinan-*
,, *te pſeudo-Benedicto XIII. renunciatus eſt Epiſcopus O-*
,, *ſtienſis, & Veliternenſis ex Conſelorio. Obiit A-*
,, *venione ex Ciaconio anno 1405. ex Conſelorio vivebat*
,, *adhuc anno 1407. menſe Majo.*
(,, JOANNES *de Broniaco à Bened. præfato XIII. poſt*
,, *Leonardum ſubrogatus, qui tandem ad meliora con-*
,, *verſus in Piſano Concilio, ultrò uſurpato receſſit jure*
,, *ab omni Cardinalatus, & paſtoralis cura anno 1409.*
,, *qui ſubinde è diſcipulo veritatis promeruit ritè reaſſu-*
,, *mere dimiſſos honores. De quo infra.*

A (,, JULIANUS *Dobla, ſeu de Lobera, à Benedicto ſu-*
,, *brogatus Joanni de Broniaco, cum hic veram obedien-*
,, *tiam profeſſus receſſit à Schiſmaticorum catervis ann.*
,, *1409. Contra Romanum Antiſtitem obſtinatiſſime ſte-*
,, *tit uſque ad annum 1429. quo tandem in manibus Le-*
,, *gati Martini V. reſignavit omnia uſurpati honoris in-*
,, *ſignia die 16. Auguſti. Sunt qui ferunt, miſerrimo*
,, *carcere ob pervicaciam abſumptum fuiſſe.* Lucent.)

63. PHILIPPUS de Alenconio Gallus, regia ſtirpe prognatus, filius Caroli, ac Mariæ de la Cenda Hiſpanienſis, nepos verò Philippi Valeſii Regis Gallorum, Epiſcopus Bellovacenſis, mox etiam Archiepiſcopus Rothomagenſis, Hieroſolymitanus Patriarcha, & Archiepiſcopatus Auximani Commendatarius, Romana purpura condecoratus eſt ab Urbano VI. ann. 1378. tit. S. Mariæ Tranſtiberim, & primus inter omnes Cardinales ab ipſo creatus, ac Aquilejenſis Patriarcha, (,, *Spirenſis*) Sabinenſiſque Epiſcopus dictus, tum etiam Oſtienſis, ac Veliternenſis 1392. multis, trepidiſque legationibus in Italia functus eſt. Romæque deceſſit 1397. 18. Kalend. Septembris, ſepultuſque in S. Maria Tranſtiberim in marmoreo ſepulchro, ubi inciſa hæc carmina leguntur. LXV. *al. Alenſonio.*

Francorum genitus regia de ſtirpe Philippus
Alenconiades Oſtia titulatus ab urbe
Eccleſiæ Cardo, tanta virtute reluxit,
Ut ſua ſupplicibus cumulentur marmora votis,
Anno milleno cum C. quater, abde, ſed I. ter
Occubuit, qua luce Dei pia, Virgoque mater.

Temporibus Urbani VI. Bononiæ deceſſit Joannes de Piccolpaſſis Epiſcopus Oſtonenſis, ſepultuſque fuit in Eccleſia S. Proculi, in pavimento ſub lapide, qui ſuam præfert effigiem, & quam mox ſubjiciemus inſcriptionem, quam, cùm Nicolaus Paſchalinus Alidoſius in ſuum de viris illuſtribus civitatis Bononiæ librum tranſtuliſſet, pro Oſtonenſis, Oſtienſis imperitè oſcitanterque repoſuit; cujus ego ipſe corrupta lectione deceptus, in noſtris ad Ciaconium notis in vita Urbani VI. pag. 1002. lit. A. in album Oſtienſium Epiſcoporum retuli memoratum Joannem. Sed cùm deinceps mihi contigiſſet proficiſci Bononiam, ibique aliquandiu commoratus fuiſſem, cœpi ex inſtituto meo luſtrare marmora, inſcriptiones, & ſepulchra, viſurus, an antiquitate prodente, aliquid, quod meo huic operi ditando, exornandoque videretur idoneum, opportunè occurreret. Quid plura? dum ex antiquis nova perquiro, reperi, quæ me monerent, aliquid demendum de meis ſcriptis, quæ olim ad Ciaconium dilucidationis gratia procuderam. Etenim Paſchalinum offendi, Oſtienſis, pro, Oſtonenſis legiſſe. Qua in re mihi ipſi iratus ſum, qui ſimplici homini, ac parum in hiſtoria verſato, fidem adhibuiſſem, contràque morem meum plus alienis, ac lippientibus oculis, quàm meis ipſis credere voluiſſẽ. Ac ne me putes invidioſè dicere, quod dico, en ipſiſſimis verbis huc tranſlata inſcriptio.

† *Reverendi in Chriſto Pa. Domini Joannis*
de Piccolpaſſis de Bononia Epiſc. Oſtonenſis
Spiritum Altiſſimo commendavit anno Do-
mini M.CCCC.LXXXIII. menſe Julii.

Hoc igitur Lectores meos admonitos volui, ne ex D inverſa plerumque Hiſtoria, quæ in noſtras ad Ciaconium additiones irrepſit, vel ex alienis incurioſis ſcriptis, vel ex importuna amici poſtulatione, qui nobis veriùs rapiebat, quæ ſcripſeramus tumultuario, quàm ab Auctore emendata reciperet procudenda, ne arbitrentur, inquam, ex uno, vel altero errato, noſtra paſſim ſcatere hujuſmodi errorum anfractibus. Siquidem ſemel & iterum lapſi, acuimus diligentiam ad cotem oculatioris inveſtigationis, ut in hac noſtra Sacra Italia pervidebunt planiùſque advertent in noſtra Epitoma de vitis Cardinalium, atque Pontificum noſtri lectores.

64. ANGELUS Acciajolus Florentinus, primum Epiſcopus Florentinus, (,, *Ex Epiſcopo Rampollano*) mox ſub Urbano VI. 1384. Cardinalis S. Laurentii in Lucina, tum etiam Boniſacio IX. vocante Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis ac Veliternenſis effectus eſt, in- LXVI

(1) Petrum Cardinalem Corſinum Patria, & Epiſcopatu Florentinum, tradit Ughellus poſt exceſſum Joannis in eodem ſchiſmate Oſtienſibus datum fuiſſe. Sed Petrus hic Portuenſis tantùm Cathedræ attributus fuit, nunquam verò Oſtienſi. Perdurante ſiquidem ſciſſura in Petri ſolio, dilaniato fidelium Gregi Paſtores cum plures præeſſent, qui ſibi arrogaverint jura Oſtienſis, Veliternique poſt Joannem de Caſtro, ſupradictos comperimus. *Luc.*

ſuper & Vicecancellarius S.R.E. anno 1397. Piſis deceſſit 1409. prid. idus Junii, ſepultuſque eſt in Cathedrali. Cæterum deinde translatus Florentiam, in Carthuſienſi cœnobio conditus eſt, quod Acciajola gens ad ſplendidius Dei obſeqnium munificentiſſimè olim fundaverat, opibuſque invidioſis adauxerat. Angeli Acciajoli in Epiſcopis Florentinis iterum cum laude meminimus. ibi multa Lector reperies, quæ virum alioquin egregium maximè videantur decere.

LXVII. 65. JOANNES de Broniaco, ſeu Embroniaco, *a* ex obſcuris parentibus Anicii in Sabandia natus eſt. Cùm autem ex ſingulari doctrina inclaruiſſet, ab Antipapa Clemente purpura decoratus eſt ſub tit. S. Anaſtaſiæ, ac ſub eodem falſo Pontifice Vicecancellarii munere functus eſt, deinde etiam à Benedicto XIII. Pſeudopontifice Oſtienſis, ac Veliternenſis Epiſcopus Cardinalis electus eſt.

a al. Armer.

Hic tametſi ea dignitatum decora in ſchiſmate aſſecutus fuiſſet, adeò tamen unitatis, & pacis Eccleſiæ amans fuit, ut Benedictum Pſeudopontificem enixius adhortaretur ultrò abire munere, eaque ratione, tantopere exoptatam pacem reddere Chriſti fidelibus. Qui cùm haud acquieſceret deprecanti, Joannes damnato ſchiſmate ad verum Pontificem in Italiam profugit, Piſaſque devenit, ubi Concilium celebrabatur. Ibi ergo cùm melior ſaniorque pars eccleſiæ illum amplexata fuiſſet, aſſeruiſſetque iterum illi Cardinalatus dignitatem, ipſe inter cæteros Cardinales Alexandrum V. evexit ad ſedem, à quo iterum electus eſt Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis, ac Veliternenſis an. 1409. quin & Cancellarius S.R.E. adſuitque ei conclavi, in quo Cardinales concordibus votis Joannem XXIII. creavere Pontificem. Conſtantienſi Concilio interſuit, in quo Martinus V. Columna conſalutatus eſt Pontifex, cui ſemper ob excellentes animi dotes chariſſimus fuit. Ipſe primùm Vivarienſis Epiſcopus fuit, poſtea Gebennenſis, anno verò 1410. Archiepiſcopus Arelatenſis effectus eſt. Deceſſit Romæ *b* menſe Februario 1426. Genevæ collegium erexit, alterumque Avenione, cui Magni collegii nomen fuit, ut illic, qui cum dura pauperie conflictantur, excoli poſſent diſciplinis. Meminit hujus Petrus Saxo in ſua Hiſtoria Arelatenſis eccleſiæ, Claudiuſque Robertus; & alii.

b die 16.

LXVIII. 66. ANTONIUS Corrarius, Venetus, XII. Gregorii nepos, („ *Canonicus S. Georgii in Alga ejuſque* „ *congregationis Auctor unus, Epiſcopus Bononienſis, Pa-* „ *triarcha Hieroſolymitanus, & S.R.E. Camerarius*) ab ipſo Cardinalis effectus 1408. ex presbytero S. Chryſologi ad Epiſcopatum Portuenſem evaſit, ſub Eugenio IV. Epiſcopatum Oſtienſem, ac Veliternenſem obtinuit an. 1431. 2. Id. Martii. Vita ceſſit *c* 1445. die 19. menſis Januarii, ſepultuſque eſt Venetiis in Eccleſia S. Georgii in Alga. Cæterùm cùm Antonius Bononienſi eccleſiæ etiam præfuerit ibi diffuſiùs de ejuſdem geſtis narrabimus.

c Patavii.

LXIX. 67. JOANNES Cervantes („ *Hiſpalenſis*) preſbyter Cardinalis S. Petri ad vincula electus eſt Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis, ac Veliternenſis *d* à Nicolao V. 1446. 6. Kalend. Aprilis; legatione functus eſt in Concilio Baſileæ habito cum Nicolao Albergato Cardinali S. Crucis. („ *Et pro Concilio ad Romanum* „ *Pontificem Italeſque Principes. Ex Archidiacono* „ *Hiſpalenſi*) Albulenſis olim Epiſcopus fuit, poſtea Segobienſis („ *demum Hiſpalenſis.*) Deceſſit in Hiſpania, tumulatuſque eſt in Hiſpalenſis eccleſiæ cathedrali, cum hoc laudatorio epitaphio.

d Non à Nicol. V. ſed ab Eugenio IV.

Poſtquam eximio nitore virtutum Reverendiſſimus Dominus Joannes de Cervantes cum titulo S. Petri ad vincula Galerum optimè meruit, digniſſimoſque per orbem edidit fructus. Quoniam tetius Eccleſiaſt. honeſtatis ocium fuit indicatum, Oſtienſem ſedem obtinuit. Tandem graveſcente jam ætate, Hiſpalenſem Metropolim ſapienter adminiſtrans, Eccleſiam (ut Prælatum decet) reliquit hæredem, cùm inter probatiſſimas operationes Hoſpitale famoſum, dotatiſſimamque in Civitate Hiſpalenſi primus ædificavit, obiit XXV. Novemb. Anno Domini M.CD.LIII.

LXX. 68. GEORGIUS de Fliſco è Lavagnæ Comitibus, Genuenſis, („ *Epiſcopus primò Marianenſis,*) ejuſdem civitatis Archiepiſcopus, ex presbyt. Card. S. Anaſtaſiæ à Nicolao V. Summo Pontifice electus eſt Epiſcopus Oſtienſis, ac Veliternenſis 1453. 28. Aprilis. Romæ (1) deceſſit 1461. 8. idus Octobris. Ejus poſtea corpus Genuam translatum eſt, tumulatumque fuit in cathedrali, nobili ſepulchro claudente, ubi legitur ejuſdem epitaphium, quod ſuo loco, & tempore in Archiepiſcopis Genuenſibus proferemus.

LXXI. 69. VILLELMUS de *e* Euſtoutevilla Gallus è Normannia, Epiſcopus Cardinalis Portuenſis, Pio II. vocante, Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis ac Veliternenſis pronunciatus eſt anno 1461. Hic nobiliſſimis parentibus ortus eſt, qui propius Regiam affinitatem contingerent. Filius Joannis, ac Margaritæ Harcuria, S. Benedicti monachus, Priorque S. Martini in Pratis Pariſienſibus, Epiſcopus primùm („ *Ma-* „ *rianenſis, Andegavenſis*) Biterrenſis, („ *& Lo-* „ *devenſis.*) poſtea Archiepiſcopus Rothomagenſis, demùm purpureo Galero ab Eugenio IV. ſummo Pontifice decoratus eſt. Angelicos propè mores, cum ingenti cognitione, uſuque rerum conciliaverat. Ita ut omnium Principum ſui temporis amorem meruerit, ingentibus, ac penè regalibus opibus ſuffulto, par in omnibus animus acceſſit; ſiquidem Romæ à fundamentis S. Auguſtino ſacrum templum munificentiſſimè erexit 1479. Kal. Novembris. Regia ſimul, Pontificiaque auctoritate fultus Pariſienſem Academiam reformavit, ut inde ſcientiarum uberiores fructus in eccleſiam redundarent. Archipresbyteratus munere ad S. Mariam Majorem honorifice functus eſt, quam pretioſa ſupellectili donavit; clarus demùm ob multas pro eccleſia Domini obitas legationes, („ *Octuagenarius S. Collegii Decanus, & Apoſtolicus* „ *Camerarius.*) Romæ fato functus eſt anno (2) 1483. 11. Kal. Februarii, elatumque funus ad eccleſiam S. Auguſtini, quam olim ipſe fundaverat, ibi, cùm adhuc demortui in feretro cadaver pretioſis indutum ornamentis jaceret, inter fratres Auguſtinianos, Diveque Mariæ Majoris Canonicos coorta lis eſt, cui nam eccleſiæ ornamenta illa demùm cedere viderentur, cùmque utrique pro ſua calentibus animis decertarent, à diſcordantibus verbis ad violentiam factorum deventum eſt, quippe prædabundi ubique pretioſa quæque haud reluctanti cadaveri violenter diripuerunt, populo demirante, ab iis potiſſimum Villelmum Cardinalem inverecundo procurſu fuiſſe denudatum, quos ingentibus beneficiis ſibi in vita obſtrinxiſſe conſtabat. Sed hæc eſt avaritiæ familiaris impietas, ut cupidiſſimis quibuſque omnem expectoret pietatem.

e Italis Tuttavilla.

Meminit cum laude Villelmi Cardinalis Papienſis epiſt. 68. eundemque ad cœlum tollit, quòd nomine Regis Francorum Callixto III. noviter electo generoſo animo renuerit obſequium tamquam Legatus præſtare, cùm diceret dedecere Cardinalem, præter ſummum Pontificem, pro quolibet alio Principe legatio-

(1) In Ciaconiano Opere ſcribitur obiiſſe Decanum Sacri Collegii. Sed ſi gradus hic deſumatur ex præeminentia Oſtienſis ſedis, nondum hac ſplendebat prærogativa; ſi ex perſona, quæ prior deveniſſet ad Purpuram inter Epiſcopos, hic ſane erat Iſidorus Theſſalonicenſis Sabinenſium Epiſcopus. Per ea etiam tempora Martinus Crumerus Latinum Cardinalem Urſinum, *Oſtienſem*, pro Sabinenſem, vitioſe nominat. Lec.

(2) Fratres Sammarthani in 1. & 3. Tomo Galliæ Chriſtianæ in Archiepiſcopis Rothomagen. n. 79. & Mauſſanen. n. 79 inquiunt deceſſiſſe Guillelmum 10. Kal. Februarii anno 1482. Bejerlink in Theatro Vitæ humanæ in litera E in ſerie Archiepiſcoporum Rothomagen. n. 77. 2. Kal. Febr. anno 1483. Bucellinus in Annal. Bened. idem ſentit, ſed & Panvinius in ſexto 1. ait obiiſſe 13. Kal. Februarii ann. 1482. En quomodo alter alteri errandi auctor fuit. Verùm ſi certiora monumenta inſpiciamus, ex marmore monumenti, habemus eum deſiiſſe eſſe inter mortales his notis. Obiit Anno Domini MCCCC LXXXIII. XI KAL. FEB. ÆT. SUÆ AN. LXXX. Teſtis hic obſtinatiſſimus, quia loquitur ex lapide pario, adhuc tamen caſtigatione indiget, & à nobis facile evincitur. Obitus diem rejicit in 2. Januarii, & quidem mendoſiſſimè. Quomodo enim potuiſſet aſſenſum præbere poſthemis tabulis ſuæ voluntatis die 14. Februarii dicti anni jam demortuus ferè menſem ante? Teſtamentum viſitur in Archivo Capitolino, de quo etiam Ciaconii Auctarius, qui licet tanto Judice admonitus, cum cæteris tamen omnibus errare maluit uſque nunc. Obiiſſe igitur poſt præfatam diem Februarii fatendum. Neque mirum Auguſtinianum ſodalitium deceptum deſcriptione Epitaphii 4. annis ab obitu exarati, & hæc quoad diem. Circa annum ex Archivo S. Mariæ Majoris deducto à Paulo de Angelis in deſcriptione hujus Baſilicæ lib. 7. cap. 1. habetur: poſt alia multa beneficia, mille quingentos aureos deſtinaſſe Capitulo &c. anno 1483. Nobis aſſentitur Odoricus Raynaldus in 19. Annalium tomo. Ciaconius, Ughellus, & Ciaconii Auctarii, ut & Frizonius in Gallia Purpur. & Robertus in Gallia Chriſt. tantum quoad diem decipiuntur. Lec.

tionem obeundam ſuſciperet. Ad Villelmum etiam Franciſcus Philelphus, ſui temporis literatorum facilè Princeps perplures literas ſcripſit, ac in illis columnam, & columen S.R.E. illum appellat. Haud diu eſt, quòd tum S. Mariæ Majoris Canonici, tum verò Fratres Auguſtiniani, ii propè ſacrarium, illi verò in eccleſia hujus præclariſſimi viri beneficiorum memores, ſub ejuſdem effigie Pario marmori inciſa hæc erexerunt elogia.

D. O. M.

Domino Guillelmo de Euſtoutevilla, Normando Gallo Epiſcopo Oſtienſi Cardinali Rothomagenſi, S.R.E. Camerario, ex Congregatione Cluniacenſi Ordinis S. Benedicti aſſumpto, qui apud ſanctam Sedem Apoſtol. hujus Ordinis Protector rem agens

Templum hocce

à fundamentis conſtruxit, ampliſſimis dotibus locupletavit.

Altare majus

Deiparæ Virginis imagine à D. Luca depicta exornandum curavit, ſacrarium pretioſiſſimis veſtibus ditavit, Conventū in ampliorē formam redegit,

Totum Ordinem

ſingularibus beneficiis cumulavit, plura & majora collaturus, niſi mortis invidia propè diviſiſſet

Præſuli ampliſſimo

tam doctrina, moribus, virtutibus, quàm ſanguine, opibus, honoribus conſpicuo

Patrono beneficentiſſimo

M. Fr. Hyppolitus Montius Generalis Prior, ac Patres hujus Cœnobii æternum grati animi monumentum PP. ann. Sal. M DC. XXVII.

In eccleſia verò S. Mariæ Majoris hoc eſt marmoreum Elogium.

D. O. M.

Urbano Octavo Summo Pontifice

& Antonio Card. Barberino, hujus Baſilicæ Archipresbytero, ſacellum Archangelo Michaeli, & B. Petro ad vincula

Guillelmus Cardinalis Rothomagenſis

hic olim excitaverat

ex ampliore ad anguſtiorem

hanc formam ideo redactum, ut ſacellum, quod eſt è regione, faciem exprimeret, ac Baſilicæ ornatum augeret, ne vero tanti regiæ claritudinis viri de Baſilica multis optimè meriti

peculiare hoc pretioſiſſimum monumentum deperiiſſe videretur

Capitulum, & Canonici

ad grati animi ſignificationem

memoriam extare voluerunt

Anno ſalutis M. DC. XXX.

LX XII. 70. IULIANUS Roboreus Savonenſis, Sixti IV. nepos, ex Epiſcopo Cardinali Sabinenſi („*majorque Pœnitentiario*) ab eodem ſummo Pontifice Sixto, Oſtienſis, ac Veliternenſis Epiſcopus creatus eſt 1483. Vir utique magni ingenii, ac pugnaciſſimus, qui fuit poſtea Julius II. Pontif. Max. ad id munus ſuffectus 1503. cui civitati ad multos an. præfuit Epiſcopatus munere functus.

LX XIII. 71. * OLIVERIUS Caraffa („*Neapolitanus*) Epiſcopus Sabinenſis factus eſt Epiſcopus Card. Oſtienſis die 29. Novemb. 1503. per aſſumptionem Juliani Roborei ad Pontificatum ſub Julii II. nomine. Exceſſit an. 1511. 20. Januar. ut monuimus lectores in ſerie Neapolitanorū Archiepiſcoporum („*Ibi de eo plura.*)

* Ex Ap. t. 9.

LX XIV. 72. RAPHAEL Galeottus de Riariis („*Antonii* „*Sanſonis, & Violantis de Riariis filius, ex quo ma-* „*terno genere de Riariis dictus.* Luc.) nepos Sixti IV. cum ab ipſo Diaconi purpuram accepiſſet ☩ ti. S Georgii ad Velum aureum, à Julio II. poſtea affini ſuo Epiſcopus Card. Oſtienſis, ac Veliternenſis dictus eſt collegiique Decanus * 1511. („*cum prius fuerit Albanenſis, Sabinenſis, & Portuenſis Præſul.*) Imolenſis Epiſcopus fuit, Tarenti Archiepiſcopus, atq; Piſarum

☩ Ab. aunt. ſum XVII.

* Ex App t. 9.

A („*Ab eodē Julio Concilio Lateranenſi moderator datus* „*eſt.*) De eo multa narrantur. Neapoli deceſſit („*cum* „*eſſet S.R.E. Camerarius,*) 1521. alienatus à mente quòd ob conjurationem contra Leonem X. penè periculum capitis adiiſſet, mulctatuſque fuiſſet magna pecuniæ ſumma, ut exul ab urbe ſibi vita frui liceret. In S. Apoſtoli templo tumulatus eſt, in ſumptuoſo ſanè ſepulchro, cùm hac brevi, omnique decore exuta inſcriptione.

Raphaeli Riario Cardinali Epiſcopo Oſtienſi S.R.E. Camerario.

* Raphaelis vita in vulgari ſermone ex Actis conſiſtorialibus, aliiſque monumentis ſcripſit, ſed non edidit Abbas Michael Juſtinianus. * Ex App. t. 9.

73. BERNARDINUS Carvajal Hiſpanus, patria Placentinus, presb. Cardinalis à Leone X. Oſtienſis Epiſcopus electus eſt 1521. vir utique eruditus, ac virtutum, rerumque uſu præclarus, variantis autem fortunæ rariſſimum exemplum. Siquidem cum nobilibus parentibus in Hiſpania ortus fuiſſet, generiſque nobilitatem varia ſupellectili ornaſſet, venit Romam, cùm Sixtus IV. in S. throno ſederet, qui ab eodem Sixto ob ſuaviſſimam memoriam Joannis Carvajalis Card. S. Angeli, qui temporibus Eugenii IV. ſumma cum laude floruerat, lætanter fuit exceptus, atque ſummi Pontificis intimus cubicularius declaratus. Multoties ante Pontificem Sixtum elegantiſſimè peroravit. In interregno autem ejuſdem Pontificis, pro eligendo ſummo Pontifice cum admiratione omnium fuit auditus, cumque demortuo Innocentius VIII. ſucceſſiſſet, ab ipſo Carthagenæ Epiſcopatum obtinuit, ſimulque in Hiſpaniam legatus directus eſt; anno verò 1493. Alexander VI. Carvajali ob eximias virtutes, ac in eccleſiam præclara promerita, detulit purpuram ſub tit. SS. Marcellini, & Petri, ac paulò poſt S. Crucis in Hieruſalem, inque Germaniam ad Maximilianum Imperatorem legatus profectus eſt, totique deinde Campaniç eadem dignitate inſignitus, leges præſcripſit, in quibus muneribus adeò illum ubique, & ſemper dexteritas commendavit, ut cum illorum acclamatione, qui ejuſdem cenſuram tuliſſent, obito munere abiret. Cæterùm cum Julius deinde II. evaſiſſet ad thronum, Bernardinus, ſive quod minus æquiore ſibi videretur uti Pontifice, ſive illum proſperior fortuna corruperat, ſe ipſo factus deterior, contra Pontificem cçpit graviſſimas ſimultates concoquere, nec obſcurè anhelare ad ſedem. Itaque cùm ſuas in partes aliquot Cardinales traxiſſet, demùm conciliabulo Piſis coadunato, Julianæ potentiæ minitabatur exitium. Diſcuſſit Julius conjuratorum conſilia, deinde potenter eluſit. Quippe cum ad dicendum cauſam, qui à S. ſede abierant, provocaſſet, ſenſiſſetque ſemel & iterum contumaces, demùm omni dignitatis honore exutos in fœdiſſimum ſchiſma declaravit delapſos. Interim moritur Julius, Leoque X. creatus eſt, cùmque eo viſa eſt aurea pax rediiſſe. Siquidem exultantis illius ſeculi felicitas profuit multis, ac Carvajali Bernardino, Fridericoque Sancto Severinati inprimis, quibus Leo X. purpuræ decus reſtituit, Carvajalemque Epiſcopum Oſtienſem, ac Veliternenſem creavit. In ea felicitate Romæ (1) deceſſit, ſepultuſque eſt apud S. Crucem in Hieruſalem, quo jam olim præclaro titulo fuerat inſignitus huiuſmodi Epitaphio ejuſdem laudes prodente. LX XV.

Bernardino Carvajali, natione Hiſpano, patria Placentino, Epiſcopo Oſtienſi, Cardinali S. Crucis ob egregias virtutes, doctrinamque in ſacris literis ſingularem ab Alexandro VI. Pont. Max. in numerum Patrum aſcito, pluribus legationibus pro Republica chriſtiana functo, integrè, ſapienterque proſpera fortuna moderatè, adverſa conſtanter uſo per omnem vitam piè ac religioſè, vixit annos LXVII. Menſ. III. Dies VIII. Obiit XVII. Kal. Januarii, Anno M. D. XXIII.

D a Inſe-

(1) Circa hunc Bernardinum errat Oldoinus in ſua additione ad Clementem VII. cum ante hujus Conclavia dicit eum jam demortuum. Nam Clemens VII. creatur die 19. Novemb. ann. 1523. & Bernardinus Carvajal proximo ſubſecuti menſis Decembris die 16 ejuſdem anni 1523. moritur. In actis Conſiſtorialibus, & Conſiſtorio habito die 18. Decembris 1523. à nobis legitur: *Quod Sanctiſſimus deploravit mortem Cardinalis Sanctæ Crucis Epiſcopi Oſtienſis, quia Collegium Cardinalium fuiſſet orbatum tali viro propter eius doctrinam, & rerum experientiam, deinde providit Eccleſiæ Oſtienſi de perſona R. D. Cardinalis Volaterrani Epiſcopi Portuenſis, qui abſolutus fuit à vinculo dictæ Eccleſiæ Portuenſis, cui tenebatur, & translatus ad eandem Oſtienſem.* Luc.

A Inferiùs autem pavimentum, habet marmor ita inſcriptum.

Hic Bernardinus Carvajal S. R. E. Cardinalis, Epiſcopus Oſtienſis requieſcit, donec ad æternam reſurgat vitam.

(„ *Laudatur à Salazar in martyrol. Hiſpanico t. t. à „ quo claruiſſe etiam infulis Pacenſi, Seguntina & Placentina in Hiſpaniis cum Patriarchatu Hieroſolymitano oſtenditur, de quo vide quæ infra in Sabinenſibus*. Lucentius.)

LXXVI. 74. FRANCISCUS Soderinus Florentinus, Volaterranenſis Epiſcopus ab Alexandro Sexto presbyter Cardinalis, à Septimo deinde Clemente Epiſcopus Oſtienſis, ac Veliternenſis effectus eſt 1523. Romæ vitam finivit 16. Kal. Junii 1524. ſepultuſque eſt in templo S. Mariæ (ut vocant) de Populo, hac ſimplici inſcriptione prodente, quiſnam in eo depoſito è vivis exemptus requieſceret.

Franciſci Soderini, Epiſcopi Oſtienſis, ac Volaterrani, Depoſitum.

B De hoc Cardinali plura dicturi ſumus in catalogo Volaterranenſium Epiſcoporum.

LXXVII. 75. NICOLAUS Fliſcus, Genuenſis, ex Epiſc. Card. Portuenſi, ſub Clemente VII. ad Oſtienſem, & Veliternenſem Epiſcopatum ſubvectus eſt 1524. die 18. menſ. Maji. Cæterum breviſſimus Epiſcopus fuit; quippe qui intra menſem hac vita mortali functus eſt 18. Kal. Julii (1) ejuſdem an. 1524. ſepultuſque in eccleſia S. Mariæ de Populo. Catalogum Archiepiſcoporum Ravennatenſium conſule, ubi plura de Nicolao Fliſco reperies.

LXXVIII. 76. ALEXANDER Farneſius, Romanus, ab Alexandro VI. Borgia vocatus ad purpuram, cùm eſſet Epiſcopus Portuenſis, Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis, ac Veliternenſis ſublectus eſt die 15. menſ. Junii *a* 1525. ſub Clemente VII. ſummo Pontifice, in cujus demortui locum Farneſius ſuffectus eſt, ſub nomine Pauli III. *b*

a Bele 17. 1525. de ſcribe 1524.

b Jan. 1534. 3. Octob.

LXXIX. 77. JOANNI Piccolomineo Cardinali, atque Epiſcopo Portuenſi, ſub Paulo III. 1535. die 26. menſ. Februarii, Oſtienſis, ac Veliternenſis obvenit eccleſia.

C Vita functus eſt Senis 1537. tumulatuſque eſt in cathedrali. Cæterùm plura de eo in catalogo Archiepiſcoporum Senenſium.

LXXX. 78. JOANNES Dominicus de Cupis, Romanus, Epiſcopus Cardinalis Portuenſis, ſub Paulo III. ad Eccleſiam Oſtienſem, ac Veliternenſem promotus eſt die 28. menſ. Novemb. an. 1537. Romæ deceſſit 1553. 4. id. Decembris, ſepultuſque in templo S. Auguſtini. Conſule infra catalogum Archiepiſcoporum Tranenſium.

LXXXI. 79. JOANNES Petrus Caraffa Neapolitanus ex Epiſcopo Cardinali Portuenſi, Oſtienſi, ac Veliternenſi eccleſia potitus eſt 1553. 2. *c* die Decembris, Decanatuque S. Collegii condecoratus, nec multò poſt ad ſummum Pontificatum evaſit, Paulique IV. illi inditum nomen.

c Non 2. ſed undecima.

LXXXII. 80. JOANNES Bellajus Gallus, ex Epiſcopo Cardinali Portuenſi, ad Epiſcopatum Oſtienſem, ac Veliternenſem pervenit an. 1555. die 29. menſ. Maji in primo Pauli IV. conſiſtorio.

D Fuit hic Cardinalis è nobiliſſima gente alumnus, ac præcipua eruditione clarus, ita ut illius eo nomine Jovius hiſtoricus præſtantiſſimus, aliique cum laude meminerint. Extemporali facundia præditus fuit, ita ut de rebus graviſſimis, difficillimiſque explicatu orationem funderet perelegãtem. Accidit id Maſſiliæ, coram Clemente VII. Primoque Franciſco, Galliarum Rege, cùm inter Catharinam Mediceam, Henricumque filium Franciſci ſplendidiſſimæ nuptiæ celebrarentur.

Inter primos Academiæ Pariſienſis reſtauratores numeratur. Bajonenſi Epiſcopatu primùm decoratus eſt, poſtea Pariſienſis Epiſcopus fuit, ac nomine Franciſci I. ad Paulum III. legationem obivit, cujus precibus poſtea Cardinalis S. Cæciliæ ab eodem Pontifice pronunciatus eſt 1535. Lemovicenſem eccleſiam, atq; Archiepiſcopatum Burdegalenſem incorruptè admi-

A niſtravit; vices Regis in tota Gallia egit, abſente Franciſco, cujus deinde exequias regio planè ſumptu mærens ac dolens celebravit; tum proſa oratione, tum verſu multa complexus eſt, ac præcipuè Caroli Magni laudes. Cæterum Bellaii laudes, atque encomia brevibus quidem carminibus, ſed cumulatiſſimè, eleganterque deſcribit Hieronymus Borgius Epiſcopus Maſſæ Lubenſis in lib. carminum, qui M.S. penes noſtrum Leonem Allatium aſſervatur.

Sic tua Parthenopen hilaravit purpura noſtram,
Aurea ceu quondam lilia miſſa polo.
Lilia magnanimi populos rapientia Regis,
Cujus noſtra inter pectora vivit amor.
Si poſſem animi depromere gaudia noſtri,
Gallia jam noſtris cederet officiis,
Quem præclara virum commendat fama, ſolemus
Hunc ſuper æthereos ſæpe referre choros.
Quis vetat illuſtris venerari Antiſtitis ora?
Ægra ſenecta oculis invides, ore colam,
Vive diu, abſentem ſequar hoc te carmine, non eſt
B *Cernere fas homini, ſed coluiſſe Deos.*

Denique Bellajus Albanenſis Epiſcopus fuit, tum Portuenſis, mox Oſtienſis, ac Veliternenſis, Romæque Decanus ſacri Collegii deceſſit ann. 1560. 14. Kal. Martii, anno 68. ſuæ ætatis, ſepultuſque in eccleſia S. Trinitatis de Monte Pincio.

81. FRANCISCUS de Turnone, ex Epiſcopo Cardinali Portuenſi *d*, Oſtienſis, ac Veliternenſis evaſit anno 1560. die 13. Menſ. Martii. LXXXIII Hic filius fuit Jacobi è nobiliſſima gente Comitum Turnonenſium. A puero Generalis effectus eſt Ordinis S. Antonii Viennenſis, poſtea Archiepiſcopus Ebredunenſis, Bituricenſis, Lugdunenſis, atque Auſienſis. A Clemente verò VII. Cardinalis SS. Marcellini, & Petri, Epiſcopus Cardinalis Sabinus, & Portuenſis, Cancellariique munere Ordinis S. Michaelis perfunctus eſt. Hunc ob egregias dotes Franciſcus Rex Francorum maximè dilexit, cujus nomine de rebus graviſſimis in Britanniam, Hiſpaniamque legationes obivit. Auctor denique fuit Mantuæ Carpentanorum icti pacis fœderis inter Carolum V. & Franciſcum I.

d Scribe Sabinenſi.

C Ideo verò ubique, & ſemper acriter impugnavit, repreſſitq; hæreticos, ut flagelli Sectariorum cognomen ſit meritò aſſecutus. Cæterùm ejuſdem pietatem, doctrinam, morumque candorem, egregiè Sadoletus tollit in cœlum lib. 6. epiſt. Claudius Robertus, Joannes Chenu, aliique Scriptores. Deceſſit apud S. Germanum in Laya 1562. die 22. menſ. Aprilis, ejuſque deinde corpus tranſlatum fuit Turon. conditumque in eccleſia collegii Societatis Jeſu, quod ipſe munificentiſſimè fundaverat, cum hac decoris inſcriptione.

D. O. M.

Æterna Memoria,

Franciſci à Turnone Epiſcopi Oſtienſis Sacri Car. Collegii Decani, eccleſiæ Lugdunenſis Antiſtitis Galliarum primi, qui poſt impenſam Chriſtianiſſ. Regibus, Franciſco I. Henrico II. alteri quoque Franciſco, poſtremo Carolo IX. maxim. in rebus ann. L. felicem, ac memorabilem operam.
D *Poſt procuratas ſingulari fide, & non mediocriter auctas Regni, populique Gall. maximas utilitates. Poſt ſæpe compoſitos, pacificatoſque graviſſimos, & periculoſiſſimos bellicorum diſſidiorum æſtus. Poſt conciliatos, quoties res tulit, ſummorum Pontificum, & magnorum Principum animos: poſt aſſertam invicta animi conſtantia adverſos hæreticorum tumultus Catholicæ doctrinæ veritatem. Denique poſt exhibitum in omni vitæ parte præclarum, integerrimum, ac pientiſſimum Pontificis ſpecimen, extructo hoc quadrat. lapid. Gymnaſio, Sapientiæ, pietatiſque Academ. inſtituta, & Societatis JESU curæ perpetuò tradita, Deo Opt. Max. tot bonorum Auctori, animam piè commendavit, ac reddidit anno Chriſti M. D. LXII. 10. Kal. Maji, ætatis ſuæ LXXIII. apud S. German. in Laya.*

LXXXIV. 82. RODULPHUS Pius, Carpenſis, Pauli III. Car-

(1) Non vero die 17. Maji, ut inquit Oldoinus ex non benè perſpecto Contelorio, & Vaticanis monumentis, neque die 17. Julii, ſed 18. Kal. Julii, quæ eſt Junii 14. dies. *Lucentius*.

Digitized by Google

Cardinalis,ex Epiſcopo Cardinali Portuenſi,Oſtien. A
ac Veliternenſ. Eccleſiam regendam ſuſcepit, Pio IV. Medices ſedente, an. 1562. d. 18. menſ. Maji. Deceſſit 1564. 6. non. Maji ſepultuſq; eſt in templo S. Trinitatis de monte Pincio. Cujus ſepulchro Pius V. ſanctiſſ. Pōtifex nobile elogium affigendum curavit. De hoc ampliſſimo, ac digniſſimo Cardinali, diffuſa nobis erit inſtituta narratio, cum Epiſcoporum Faventinorum ſeriem retexemus. Cujus inprimis eccleſiæ dignitate Rodulphus Pius condecoratus eſt. In Rodulphum his carminibus luſit Hieronymus Borgius, cùm galerū viridē Epiſcopalis dignitatis inſignia ab ipſo recepiſſet.

Nobilitate potens, virtute potentior idem,
Lux ò purpurei maxima, ſpeſque Chori.
Tu mihi Pontificis donas inſignia, byſſo
Loricam ex niveo? tu galeamque ſeni?
Quis juvenum contra ſtygium me fortior hoſtem
Ibit? ore auſpiciis victor & ipſe tuis.
Ut mihi miſiſti viridem Rodulphe galerum,
Sic roſeum mittas, cum Pater Orbis eris.

LX XXV 83. FRANCISCUS Piſanus, Venetus Cardinalis diaconus S. Theodori, ac ad eam dignitatem à Leone X. vocatus anno 1517. non multò poſt S. Marci titulum eſt aſſecutus; deinde Albanenſem Epiſcopatum, Tuſculanum, Portuenſem, ac demùm anno 1564. Oſtienſem, & Veliternenſem, Decanuſq; ſacri Collegii. Defunctus eſt Romæ 1570. 3. Kal. Julii, cùm priùs in vita etiam Patavino, Tarviſino, Narbonenſique Archiepiſcopatu fulſiſſet. In S. Marci Romano templo cum hac inſcriptione quieſcit. B

D. O. M.

Franciſco Piſano Cardinali Epiſcopo Oſtienſi, viro antiquæ probitatis, ac innocentiæ heredes ex teſtamento poſuere, vixit annos LXXXVI. obiit 3. Kal. Julii. M. D. LXX.

(„ *Fuit Franciſcus Franciſci Aloyſii Procuratoris S.* „ *Marci filius, atque vocante Reip. Duce Leonardo Lauredano Diaconali Purpura donatus eſt a Leone X. quā* „ *Archidiaconus S. R. E. & Cardinalium antiquitate* „ *prior diu retinuit. Et ſi Jure optionis diutius antea ad* „ *Presbyteratum & Epiſcopales Lateranenſes infulas aſ-* „ *cendere potuiſſet, id tamen protraxit uſque ad Pauli II.* C „ *tempora. Patavinum rexit ovile ipſi demandatum à* „ *Clemente VII. quem ſecutus in adverſis cum eo Romæ* „ *in Hadriana mole atque pro eo in arce Neapolitana ob-* „ *ſes includi voluit.* Lucentius.)

LX XXVI 84. JOANNES Moronus, Mediolanenſis, presbyter Cardinalis tit. S. Vitalis à Paulo III. vocatus ad purpuram 1542. vir magni ingenii, multiſque legationibus clarus, quique nomine Romani Pontificis Concilio Tridentino præſedit, ſub Pio V. ex Epiſcopo Cardinali Portuenſi, Oſtienſis, ac Veliternenſis Præſul effectus eſt, Decanuſque ſacri Collegii 1570. die 3. Julii. Romæ deceſſit, ſepultuſque eſt in templo S. Mariæ ſuper Minervam, ante Altare majus 1580. Kal. Decembris, hoc elogio exornante ſepulchrum.

Hic jacet corpus Joannis Cardinalis Moroni Patricii Mediolanenſis, Epiſcopi Oſtienſis, Qui fuit legatus Apoſtolicus in Sacro Concilio Tridentino, & Præſes; vixit annos LXXI. menſes decem, dies 5. Obiit primo Decembr. M.D.LXXX. Orate Deum D *pro eo. Hieronymus Moronus Comes Pontiſcoroni hæres, Horatius Epiſcopus Sutrinus, & Nepeſinus fratris filii Domino, ac Patrono optimo ex teſtamento mærentes. Poſ.*

Conſule ſeriem Epiſcoporum Mutinenſium, ac Novarenſium, ubi à nobis de hoc Cardinali plura proferuntur cum laude.

LXX VII. 85. ALEXANDER Farneſius („ *Romanus*) Pauli III. nepos, ex Epiſcopo Cardinali Portuenſi, Oſtienſem, ac Veliternenſem Eccleſiam adeptus eſt 1580. die 5. menſ. Decembris, Decanuſque effectus eſt ſacri Collegii. De hujuſmodi digniſſimo Principe, ac Præſule ampliſſimo inferiùs multa dicemus, cùm Parmenſes Epiſcopos ex propoſito recenſebimus. Cæterùm Alexander Romæ deceſſit anno 1589. 6. non. Martii, ſepultuſque eſt in eccleſia Chriſto Jeſu conſecrata ante majus Altare, ubi hæc inſcriptio inciſa perſpicitur.

Alexandri Farneſii Cardinalis S.R.E. Vicecancellarii Epiſcopi Oſtienſis, hujus Eccleſiæ Fundatoris.

86. JOANNES Antonius Sorbellonus, Mediolanenſis, Epiſcopus olim Fulginas à Pio IV. presbyter Cardinalis creatus, ex Epiſcopo Portuenſi Oſtienſis, ac Veliternenſis Epiſcopus effectus eſt, Decanuſque ſacri Collegii anno 1589. die 16. menſ. Maji. Plura de eo diximus in catalogo Fulginat. Epiſcop. ac Novarien. Deceſſit Romæ 1591. 15. Kal. Aprilis, ſepultuſque eſt in eccleſia S. Mariȩ Angelorum ad Thermas cum hoc epitaphio. LXX VIII.

Joannes Antonius Sorbellonus Pii IV. Pont. Max. amitinus, Card. S. Georgii, Epiſc. Oſtienſis, S. Collegii Decanus, vir civili prudentia, multoque rerum uſu præſtans, perſona dignitatem apud ſummos Pontifices auctoritate, conſilio, publici boni ſtudio, per annos duos, & triginta, ſumma cum laude ſuſtinuit, vixit an. 62. obiit 15. Kal Apr. 1591. Fabr. hæres patruo benemerenti fecit.

87. ALPHONSUS Geſvaldus, Neapolitanus, diaconus Cardinalis ſub Pio IV. Mediceo, ſub Pio deinde V. presbyter Cardinalis S. Cæciliȩ; tum ſub Gregorio XIV. ex Epiſcopo Portuenſi Oſtienſis, ac Veliternenſis Præſul evaſit, Decanuſque ſacri Collegii. *a* Clemente autem VIII. imperante, Neapolitanam rexit Eccleſiam, ubi vita defunctus eſt 1063. die 14. menſ. Februarii, ſepultuſque eſt in cathedrali templo. De eo plura dicemus in Archiepiſcopis Neapolitanæ Eccleſiæ. LX XIX. *a die 10. Martii an 1591.*

88. PTOLOMEUS *b* Gallus, Novocomenſis, olim Epiſcopus Martoranus, deinde Archiepiſcopus Sypontinus, presb. Card. à Pio IV. declaratus ann. 1565. ſub Clemente verò VIII. an. 1603. die 19. menſ. Februarii ex Epiſcopo Portuenſi ad ſedem Oſtienſem, ac Veliternenſem evaſit, ac ſacri collegii Decanus. Deceſſit Romæ anno 1607. die 3. m. Febr. ſepultuſque in eccleſia S. Mariæ della Scala, ut vocant. De ipſo in Archiepiſcopis Sypontinis plura vide inferiùs. CX. *b Seu Gallius.*

89. DOMINICUS Cardinalis Pinellus ex Epiſcopo Firmano, purpuratus S.R.E. Senator à Sixto renunciatus eſt anno 1585. ſub Paulo verò V. ſummo Pontifice ex Epiſcopo Cardinali Portuenſi, Oſtienſis, ac Veliternenſis, ſacrique Collegii Decanus dictus eſt. Romæ deceſſit 1611. die 9. menſ. Auguſti, ſepultuſque eſt apud S. Mariam Majorem, ubi Archipresbyteratus munere fungebatur. De eo in Epiſcopis Firmanis vide plura inferiùs. XCI.

90. FRANCISCUS de Giojoſa *c* Gallus ex Archiepiſcopo Narbonenſi presbyter Cardinalis dictus eſt à Gregorio XIII. Hic parentes habuit nobiliſſimos, Willelmum ſcilicet Galliæ Mareſchallum, Mariamque de Bertenoy, ex Comitibus Bochagliis. Primùm Narbonenſis, ut non ſemel dico, poſtea Toloſanus, deinde etiam Rothomagenſis Archiepiſcopus ſedit, donec ſub Paulo V. 1611. die *d* 11. menſ. Auguſti ex Sabinenſi Epiſcopo, Oſtienſis, ac Veliternenſis, Decanuſque ſacri Collegii declaratus eſt. Galliarum fuit Protector, Clementiſque VIII. Pontificis Maximi legatus, ut ejus nomine Ludovicū XIII. tum Gallorum Delphinum, nunc verò Galliarum Chriſtianiſſimum Regem ſacro fonte ablueret. Mariam Mediceā ſolemniter coronavit an. 1610. 13. die Maji, efficitque ſua prudentia, ut Alexander Mediceus, poſtea Leo XI. dictus, ad ſummum Pontificatum aſcenderet. Multis Legationibus perfunctus eſt, proque catholica Religione multos adivit labores, ut à nefaria ſectariorū impietate ſuas Gallias ſervaret intactas. Cùmque ipſe in ſe cum nobilitate ſanguinis, pietatem, doctrinam, morumque probitatem junxiſſet, Avenione, omnibus ordinibus futurus luctus, ac mœror, vitam finivit anno 1615. die 23. menſ. Auguſti, ſepultuſque eſt Pontiſaræ. Meminit Giojoſæ Robertus Claudius, Joāncs Chenu, Walterus Seculo 17. Petrus Frizon, aliiq; non pauci. XCII *c Vulgo Joioſe.* *d die 17. ut patet ex Actis Conſiſtorial.*

91. ANTONIUS Maria Gallus, Auximanus, Epiſcopus Peruſinus, quem Sixtus V. purpura decoravit, ex Epiſcopo Cardinali Portuenſi, Oſtienſis, Veliternenſis, ſacrique Collegii Decanus, ſub Paulo V. electus eſt 16. die menſ. Septembris an. 1615. Auximatem XCIII

ſuæ patriæ ſedem ubtinuit. Romæ deceſſit 1620. die 30. m. Martii, ſepultuſque eſt in Aræ cœli ſacrario. Vide inferiùs de Epiſcopis Auximatibus, ubi plura de eo.

XCIV. 92. ANTONIUS Cardinalis Saulius (*Janueniſis*) ex Epiſcopo Portuenſi anno 1620. 6. Aprilis factus Epiſcopus Oſtienſis, & Decanus ſacri Collegii, obiit anno 1623. die 24. Auguſti, de quo vide inferiùs in Archiepiſcopis Januenſium.

XCV. 93. FRANCISCUS Maria de Monte, cùm aſſet Epiſcopus Cardinalis Portuenſis ſub Urbano VIII. Pont. Max. ad Oſtienſem, ac Veliternenſem ſedem aſcendit 1623. Natus eſt Franciſcus Maria Venetiis ann. 1549. è Raynerio è Marchionibus Montis S. Mariæ, Baroccii primo Comite, atque Minerva Pajona nobili Piſauri provinciæ, adeò glorioſa proſapia, ut in Uguccionem, qui primus in Italiam, Collis Marchiu, Borboniorum regium ſanguinem dicitur invexiſſe, ſua generoſa ſtammata referat. A primis annis bonarum literarum ſtudia proſecutus eſt, ita ut admodum juvenis adhuc juriſprudentiæ lauream tulerit. B Itaque apud Alexandrum Sfortiam munere Auditoris egregiè functus eſt, quo mortuo ad Ferdinandum Cardinalem Mediceum ſe contulit, ad illius fortunæ arbitrium ſuæ vitæ rationes deinceps moderatus: à quo in honore ita habitus eſt, ut cùm poſt mortem Franciſci fratris Magni Hetruriæ Ducis purpuram eccleſiaſticam cum Principatus ſceptro commutaſſet, Roſeum galerum, quem poſteritatis amore reliquerat, Franciſcu Mariæ attribuendum curavit. Itaque ex Referendario V. S. in gratiam Ferdinandi Magni Ducis à Sixto V. diaconus Cardinalis declaratus eſt ſub tit. S. Mariæ in Domnica, ſub Gregorio XIV. tit. SS. Quirici, & Julittæ, ſub Clemente VIII. Aræ Cœli, poſtea Præneſtinus Epiſcopus fuit, tum Portuenſis, demùm Oſtienſis, ac Veliternenſis. Nullus unquam cœtus Romæ coactus eſt, ſive in cauſa fidei, ſive ad ſolemnes ritus in eccleſia retinendos, ſive ad deſęcandos mores, pietatemque tuendam, quos ſua præſentia, conſiliiſque non juverit. A fundamentis penè monaſterium, templumque S. Urbani ſubſtruxit, C illicque Deo votas virgines adeò aluit, fovitque, ut omnia incommoda, quæ dura plerumque neceſſitas invehere ſolet, ab eiſdem opportunè arcuerit. Deiparam Virginem adeò præcipua coluit pietate, ut etiam urgente, prementeque ſenio, panis, & aquæ jejunium in ſabbatis nunquam omiſerit, quam abſtinentiam largiſſima in pauperes iterum benignitas commendabat. In ſumma, ſtudio præcipuo fuit in iis, quæ candorem eccleſiaſticum viderentur ſpectare. Cæterum cùm anni 1625. Jubilæi portam ad S. Paulum, me præſente aperuiſſet, iterumque clauſiſſet, diem clauſit extremum, die 28. menſ. Auguſti anno 1626. cùm ſibi jam pridem præclarè, pièque geſtis viam aperuiſſet in cœlum. Elatum ad S. Urbani templum ſolemni ritu ſepeliere.

XCVI. 94. Franciſco Mariæ à Monte OCTAVIUS Bandinus Florentinus ex Portuenſi Epiſcopo, Oſtienſis, ac Veliternenſis ſucceſſit. 7. id. Septembris, 1626. De quo quidem Cardinali in Archiepiſcopis Firmanis ſatis diffuſè narrabimus, utpote qui illam Eccleſiam ſumma cum prudentiæ laude ad multos annos adminiD ſtraſſet. Decanus ſacri Collegii Romæ deceſſit 1. die menſ. Auguſti 1629. ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Sylveſtri in monte Quirinali, in Majorum ſuorum ſacello, ubi ejuſmodi legitur epitaphium.

Octavius Epiſcopus Oſtienſis S.R.E. Cardinalis Bandinus, Quinquaginta annorum curriculo aſſiduus pro ſede Apoſtolica functus muneribus, ac legationibus, proximam excogitans mortem an. ætatis LXXI. ſepulchrum ſibi fecit, menſ. Junio. M. DC.XXIX. Vixit ann. LXX. menſ. IX. dies V. Obiit die XXXI. Julii M.DC. XXIX.

XCVII. 95. JOANNES Baptiſta Detus Cardinalis Clementis VIII. Florentinus in Oſtienſi, ac Veliternenſi Epiſcopatu Octavio Bandino ſuceſſit, 1629. 13. Kal. Septemb. Hic præter nobilitatem ſanguinis, qua Læſam matrem VIII. Clementis proxime attingebat, nil viſus eſt quòd generoſum animum addeceret, A purpuræ adjunxiſſe. Quippe à puero, hoc eſt, cum an. 17. vix natus eſſet, Card. tit. S. Hadriani effectus 1598. 3. Maji, iis fortunæ deliciis, obſequiis delinitus eſt, vel potiùs fractus, ut procedente deinde ætate, deſæviens illum in obſcuriſſimi otii latebras, vitæque ſilentia podagra compulerit. Eo nomine tantum notus, quòd poſt Albanenſem, Tuſculanenſem, Portuenſem Epiſcopatum, quorum titulis beneficio ætatis, atque ex ordine Senatus aliquando fuerat inſignitus; demùm Veliternenſis, Oſtienſis, Princepſque Senatus è vivis fuiſſet exemptus anno 1630. 13. Julii. Conditus eſt ad S. Mariam ſupra Minervam in Aldobrandinorum ſacello, quos ſub vitæ finem inſtituerat hæredes.

XCVIII. 96. DOMINICUS Cardinalis Gymnaſius ex Epiſcopo Portuenſi, Oſtienſis, ac Veliternenſis electus eſt 1630. menſ. Julio. Natus Dominicus Romæ eſt, nobilibus parentibus, Franciſco, Catharinaque Palenteria, è caſtru Bononienſi originem trahentibus. Juvenis adhuc optimis artibus excultus eſt, B laureamque diſciplinarum à ſe cultarum obtinuit. Vix penè Clemens VIII. cœperat imperare, cùm Gymnaſii tunc utriuſque Signaturæ Refer. probitas, diligentiaque ſimul ut perſpecta eſt, & probata. Itaque Campaniæ Prolegatio illi demandata, poſtea Firmanam civitatem adminiſtravit, Sypontinuſque Archiepiſcopus declaratus; deinceps apud Ferdinandum I. Magnum Hetruriæ Ducem Apoſtolicus Nuncius reſedit, donec apud Philippum III. Hiſpaniarum Regem eodem munere functus, ab eodem Clemente purpureo galero donatus eſt, quem à Paulo V. Pont. Max. (cujus electioni interfuerat) deinde accepit ſub tit. S. Pancratii, non prius quàm poſt mortem Clementis, Leoniſque XI. Romam reverſus. In omnibus congregationibus, Romæ, ut vocant, conſilia probitatis explicuit ſumma cum laude prudentiæ. Denique ſub Urbano VIII. ex primo presb. Card. Præneſtino, Portuenſique Epiſcopo, Oſtienſ. Veliternenſiſque ſublectus eſt a. In cathedrali Veliternenſi nobile ſacellum penè deformatum reſtituit, auxitque ſanè ſupellectili C permagnificè. In patria cœnobium Monialium D. Dominici exſtruxit. Romæ propriis in ædibus Eccleſiam S. Luciæ à fundamentis erexit, ubi cœnobium alterum pro ſacris virginibus ſub tutela S. Tereſiæ excitavit: collegium (quod nunc Gymnaſiorum vocatur) duodecim ſtudentium, in altera domi parte inſtituit, dotavitque ad perennitatem; adhuc in humanis agens, pauperes fovit, veluti pater inter eos ſua bona diſtribuit. Nec defuit in Gymnaſio cum pietate eruditio, & in ſacris literis continua meditatio, adeò enim intentus fuit, ut penè decrepitus, & valetudinarius in pſalmos ſcripſerit, ediderìtque non inutile commentarium. Tandem cùm omnia ferè ſua bona pauperibus diſperſiſſet, nonagenario major venerabilis Præſul chriſtiano orbi eripitur an. 1639. 12. b Mart. hor. 5. ſepultus in eccleſia S. Luciæ à ſe fundata. Moniales ejuſdem eccleſiæ pii fundatoris memores, in pariete ſupra fores cœnobii hanc inſcriptionem incidi fecerunt.

a 1630. die 30. Julii.

b 8 Mart. ait. Lau-

Dominico S. R. E. Card. Epiſcopo Oſtienſi
Collegii Decano
D *Qui ante mutato nomine*
in clauſtrum Sanctæ Matris Thereſiæ
ædes ceſſit Dei
ad hanc formam reduxit, dotavit,
anno ſalutis M.DC.XXXVII.
Moniales Corporis Domini
grati animi teſtimonium poſuerunt.

* Ad ejus vero nobilem è nigro lapide tumulum in Eccleſia ejuſdem cœnobii S. Luciæ excitatum extat hoc epitaphium.

* Ex App. 54.

COGITAVI DIES ANTIQUOS,
ET ANNOS ÆTERNOS
IN MENTE HABUI.

D. O. M.

Dominico Gymnaſio de Caſtro Bononienſi
S.R.E. Cardinali Decano

pietate, juſtitia, prudentia, liberalitate
ſpectabili,
qui cum Sixti V. Pont. Max.
auſpiciis,
Campaniam, & Picenum à latrociniis
purgaſſet, Archiepiſcopus Sypontinus
electus eſt.
Deinde Clemente VIII. oblato Theſaurarii
Pontificii munere recuſato
Florentiam primo, tum in Hiſpaniam
extra ordinem, mox
ordinariis muniis ablegatus,
tandem Cardinalis creatus,
ſolis virtutibus purpuram
tribuit,
quam ut pretioſiorem colore redderet
omne pauperum genus
ſublevavit in terris.
Divinum cultum ædificatis Oſtia
Velitris in Gelgano monte
in caſtro Bononienſi in hac urbe
ſacellis,
templiſque amplificavit;
publicam utilitatem fovit,
cœnobia, xenodochia, collegia
juventutis fundando
Davidicos pſalmos lucubrationibus
illuſtravit.
Ad ultimum plenus dierum,
& meritorum
poſt domum in cœnobium
Deo dicatam
ad cæleſtem domum demigravit.
Catharina Gymnaſia patrua
benemerentiſſimo mœrens
poſuit,
Senis quotidianis pro ejus anima
ſacrificiis
in hoc templo inſtitutis.
Vixit annos LXXXIX.
Obiit IV. idus Martii
M.DC.XXXIX.

XCIX. 97. CAROLUS Pius (,, *Ferrarienſis*) Cardinalis Epiſcopus Portuenſis, Oſtienſem, & Veliternenſem Eccleſias obtinuit anno 1639. 28. Martii Hic poſtremus Cardinalium fuit ab VIII. Clemente creatus; quod in eo adhuc propemodum puero generoſa indoles cerneretur, quam à tot præclariſſimis proceribus olim originem duxiſſe conſtat. In quibus ſanè Rodulphus ille Carpenſis Cardinalis præluxit, cujus fortaſſe memoriæ ab VIII. Clemente datum eſt, ut in ea gente adhuc eccleſiaſtica purpura perduraret, præſertim Carolo, cui collata erat, ſpem faciente, fore, ut in eo priſci illius Carpenſis purpurati redivivæ virtutes hoc noſtrum ſeculum iterum exornarent. Cæterùm junioris Pii Card. exaggeratas laudes non hic imperito calamo libabo. Satis habuero, ſi illum ex vero dixero me propemodum in hoc opere animum deſpondentem, ſuis adhortationibus, promiſſiſque ad ejuſdem multoties impulerit perfectionem. Fato functus eſt Romæ, adhuc florente ætate 1. Julii, hora 10. anno 1641. ſepultus jacet in eccleſia Nominis Jeſu.

C. 98. MARCELLUS Lantes Epiſcopus Cardinalis Portuenſis, Oſtienſem, ac Veliternenſem optavit eccleſias die 1. Julii, anno 1641. Natus eſt Marcellus Romæ ex nobili Lantea Piſana familia, Ludovico patre, matre verò Lavinia Maſſima. Sub VIII. Clemente Auditoratu Cameræ Apoſtolicæ functus eſt, à Paulo verò V. quem contingebat affinitate, presb. Cardinalis tit. SS. Quirici, & Julittæ creatus eſt; nec multò poſt eidem Epiſcopatus Tudertinus delatus, Ordinis Minorum Protector, integerrimuſque Senator, Pater pauperum, cujus adhuc viventis exaggeratas virtutes tacere præſtabit, quàm tanti viri onerare modeſtiam. * Obiit Romæ an. 1652. die 19. Apr. ſepultus in Sacello à ſe conſtructo in Eccleſ. S. Nicolai de Tolentino.

* Ex Ap. t. 3.

CI. 99. JULIUS Card. Roma defuncto Marcello ſucceſſit in Epiſcopatu Oſtienſi, relicto Portuenſi, eodem an. 1652 die 29. Aprilis. Extrema clauſit Romæ die 16. Septem. Lateritio tumulo depoſitus in Eccleſ. S. Caroli ad Curſum, Tibur deportandus, & in Cathedrali ſepeliendus.

200. CAROLUS Card. Medices Epiſcopus Portuenſis, abſens ab Innocentio X. Pontif. Max. factus eſt Epiſcopus Oſtienſis & Veliternenſis, ſacrique Senatus Decanus die 23. Sept. an. 1652. Princeps verè magnus, de quo vide quæ diximus in Sabinenſibus. CII.

A D D I T I O.

(,, *Omnium mœrore Florentia orbi ereptus eſt die*
,, *19. Junii anno 1666. terra commendatus in Majorum*
,, *Ducali Sacello S. Laurentii. Beneficentiſſimus Princeps ſui fulgoris dum cunctis radios diſpenſaret, non parum ab eo ſors irradiata fuit noſtri Ughelli. Ergo pereat cum laude ſummo ut ſyderi ſuo grates reſpondere meliori, qua poſſet ope, quartum ei de Sacra Italia volumen inſcripſit.*

(,, FRANCISCUS *Barberinus Medicæo Clarituduns, inſulaque cum jure Decanatus Sacri Collegii ſucceſſor adſcitus die 21. Octob. 1666. Hic in Senatorio Eccleſiæ Toga excultam cum eruditione omnibuſque Græcis, Latiniſque doctrinis rerum agendarum experientiam & illibatum animi candorem conjunxit. Urbani VIII. diuturni Pontificatus in ipſum congeſta moles tam bello geſta, innumeraque non minus ardua, quam operato ſucceſſu ejus ope felicia, verum divina potius quam humana praditum virtute teſtantur. Obiit die 10. Decemb. an. 1679. ejuſque cadaver in Vaticanum delatum conditum fuit in ſacrario in ſepulchro Canonicorum, ubi eminet cum ejus adverſum ex ære expreſſa effigie, ſequens Epigraphe.* CIII.

D. O. M.

FRANCISCO CARD. BARBERINO
Urbani VIII. P. M. Fratris filio,
Et ſupremo Adminiſtro,
S. R. E. Vicecancellario,
Epiſcopo Oſtienſi, Sacri Collegii Decano,
Et hujus SS. Baſilicæ Archipresbytero,
Morum integritate, illibata Caſtimonia,
Conſtanti æquabilitate, ac moderatione
In omni fortunæ varietate,
Zelo vindicandi, &
Jura, & dignitatem Apoſtolicæ Sedis,
Incorrupta in Summos Pontifices fide,
Pietate in Deum, ſtudio in Religionem
Eximio.
In Legationibus Gallica, mox Hiſpanienſi
Illuſtrium Populorum plauſibus,
Sacrarum Ordinum veneratione,
Potentiſſimorum Regum honoribus,
Probatiſſimo.
In rebus agendis.
Memoria, & Negotiorum peritia.
Conſiliorum copia, laboris Patientia
Providentia, vigilantia, ſolertia
Admirabili.
Parſimonia in ſe, liberalitate in Literatos
Singulari Charitate in Pauperes,
Benificentia in omnes
Etiam Remotiſſimarum Nationum homines,
Ubique Gentium Claro
Carolus Diaconus Cardinalis
Clementis IX. P. M. munificentia
In Archipresbyt. viventi adhuc Succeſſor,
Et Maphæus Præneſtinorum Princeps.
Patruo optime merito PP. Anno MDC.
LXXXII.
Obiit A. S. M. DC. LXXIX. ÆT.
LXXXII.
Cardinalatus LVI.

(,, CÆSAR *Facchenettus dimiſſo Epiſcopatu Portuenſi, & S. Rufinæ ad Oſtienſem, & Veliternenſem optavit die 8. Januarii 1680. qui cum ſibi commiſſis Eccleſiis intentiori cura ſtuderet prodeſſe, dum in Aula Romana ſummis pro Eccleſia negotiis implicaretur, & pro Vicecancellario vacante per obitum Franciſci Car. Barberini vicesgereret, contracto exitiali morbo ex* CIV.

geſta

Digitized by Google

„ *lapide in veſſica obiit die 30. ſe convolventis Januarii* A
„ *nocte ſequenti hora 9. in Sabbato ann. 1683. In Palatio*
„ *propè Eccleſiam S. Marcelli, in cujus medio elatus,*
„ *inde ſolemni pompa delatus eſt in Templum Tranſti-*
„ *berinum S. Mariæ de Scala Carmelitarum Diſcal-*
„ *ceatorum: ubi ſepelitur. Princeps ſanè dignus, cujus*
„ *inter præcipuas animi dotes ea erat affabilitas, ut ſine*
„ *majeſtatis detrimento omnes liberaliter, benevole, &*
„ *amicè apud ſe haberet.*

CV. („ NICOLAUS *Ludoviſius Epiſcopus Cardinalis*
„ *Portuenſis, & S. Rufinæ ad Oſtienſem, & Veliter-*
„ *nenſem Thronum gradum fecit die 15. Februarii 1683.*
„ *Hic effuſus, & opibus, & opere omni nulli unquam la-*
„ *bori pepercit pro ſalute ovium: nullum locum, nullum*
„ *titulum attigit, quem ſumma beneficentia veſtigiis non*
„ *decoraverit. Presbyter Card. S. Mariæ Tranſtibe-*
„ *rim dum eſſet, cernens inibi ſervari plurimas Sancto-*
„ *rum reliquias ligno incluſas, & minus decenter cuſtodi-*
„ *tas, tranſmiſit omnem ſuam argenteam ſupellectilem,*
„ *ut eo ære pretioſiùs occluderentur. Simile quid expen-*
B „ *dentem mirata eſt Aula in poſtrema obſidione Vien-*
„ *nenſi, cui ut etiam ipſe ſuffragaretur, reſtauratam ar-*
„ *genteam ſupellectilem in officinam fuſoriam pro cuden-*
„ *dis nummis trajecit, ipſe deinceps ex teſtaceo opere con-*
„ *geſta ad menſam, & ubique uſus eſt. Vitam exuit morta-*
„ *lem ætatis ſuæ ann. 78. die 9. Auguſti anni 1687. hora 4.*
„ *noctis ſequentis, ſuccedente lucidiſſima die S. Lauren-*
„ *tio Sacra; cujus Eccleſia dum titulum gereret Prior*
„ *Presbyterorum, exornandæ plurimum incubuit, & in*
„ *ea Cratem ferream, ſuper quam S. Martyr ſuum ago-*
„ *nem explevit, repertam humili cuſtodia detentam, in*
„ *ſplendidiſſimam arcam auro, æreque admirabili opere*
„ *elaboratam conjecit. In Baſilicam S. Mariæ Tranſti-*
„ *berim delatum eſt cadaver, ubi ſepulchrum ſibi cæteriſ-*
„ *que titularibus paraverat ante gradus majoris Aræ.*
„ *Supremis tabulis fratris filios hæredes inſtituit, &*
„ *quippe honorarios, cum jam antea quæcumque, ſeu pa-*
„ *trimoniali jure, vel ex Eccleſiæ redditibus ei obvenie-*
„ *bant, in pauperes dietim diſperſiſſet, modico ipſe viven-*
„ *di genere ſemper uſus. At de ipſo vide, quæ infra enun-*
A „ *ciamus in Archiepiſcopis Bononienſibus, ubi ſepulchra-*
„ *le ejus Elogium tranſcribimus.*

„ ALDERANUS *Cybo Nicolao ſucceſſor datus* CVI
„ *die 10. Novembris 1687. ex norma purioris Eccleſia-*
„ *ſticæ diſciplinæ hunc gregem moderari aggreſſus, nul-*
„ *lis, quantumvis maximis præpeditus curis Romanæ*
„ *Pontificiæ Aulæ. Iis ſolvitur morte adveniente Inno-*
„ *centii XI. quibus in decurſu 12. annorum tanquam pri-*
„ *mus Adminiſter Pontificius ſumma cum animi inge-*
„ *nuitate occupatus fuerat. Novo creando ſummo Eccle-*
„ *ſiæ Antiſtiti, ſemel deinde, & iterum in Vaticano*
„ *Conclavi adfuit, & ipſe eo dignitatum culmine dignus*
„ *ab omnibus adjudicatus. De eo plura in Æſinis. Re-*
„ *ma ſuprema clauſit die 22. Julii an. 1700. in Templo*
„ *nominis Jeſu poſtquam ei funebria perſoluta ſunt, ſole-*
„ *mni pompa elatum Cadaver, delatum eſt ad Eccleſiam*
„ *S. Mariæ de Populo, ubi ſepelitur in ſacello ſumptuoſi*
„ *operis à ſe erecto.* Lucentius.)

„ EMMANUEL *Theodoſius à Turre Cardin. Bul-* CVII.
„ *lionius Magnus Franciæ Eleemoſynarius, dimiſſis*
B „ *Eccleſiis Portuenſi, & S. Rufinæ optavit, juxta morē,*
„ *Eccleſias Oſtien. & Veliternenſem in pr. Conſiſtorio*
„ *habito à Sanctiſs. D. Noſtro Clemente XI. die 15. De-*
„ *cembris 1700. poſtquam, uti Sacri Collegii Cardina-*
„ *lium Decanus, eumdem Clementem XI. die 8. ejuſdem*
„ *menſis in ſummum Pontificem conſecraverat, & anno*
„ *ante, nempe die 24. Decembris 1699. ægrotante tunc ſa.*
„ *mem. Innocentio Papa XII. Portam auream Baſilicæ*
„ *Vaticanæ reſeraverat; ſubinde Ludovici XIV. Fran-*
„ *corum Regis juſſu revocatus in Galliam, & Magni*
„ *Franciæ Eleemoſynarii munere, aliiſque à Rege depen-*
„ *dentibus Dignitatibus privatus, in propria, cujus erat*
„ *Commendatarius, Abbatia, per plures annos, ejuſdem*
„ *Regis placito, relegatus permanſit, donec nimis longum*
„ *faſtidiens exilium, Romam reverſus, paulo poſt obiit*
„ *in urbe die 2. Martii 1715.*

„ NICOLAUS *Cardinalis Acciajolus ex Epiſcopo* CVIII
„ *Portuenſi tranſlatus ad Eccleſias Oſtienſem, & Veli-*
„ *ternenſem, quas de more optavit die 18. Martii*
„ *1715.*

EPISCOPI

PORTUENSES, SIVE S. HYPPOLITI,

Et Sylvæ Candidæ, ſeu SS. Rufinæ, & Secundæ.

DE PORTUENSI CIVITATE, ac Sylvæ Candidæ loco.

PORTUM, ſecundam Epiſcopalem civitatem Cardinalitiæ dignitati annexam, non longè ab Oſtia; ad Tiberis dexteram, ab Urbe verò 18. *a* milliaria diſtantem, in theatri ſpeciem, in eodem loco, ſituque, quo Julius Cæſar ad navium, navigantiumque opportunitatem, uſumque ædificandam decreverat, Claudius tandem Imperator ſubſtruxit. De ea narrat Plutarchus; ac præcipuè Svetonius in Claudio illam opus magnum appellat, ſed haudquaquam uſui opportunum. *Portum Oſtiæ exſtruxit circumdu-* A *cto dextra, ſiniſtraque brachio, ad introitum profundo jam ſole mole abjecta. Quam quo ſtabiliùs fundaret, navem ante demerſit, qua magnus Obeliſcus ex Aegypto fuerat advectus, congeſtiſque pilis, ſuppoſuit altiſſimam turrim in exemplum Alexandrinæ Phari, ut ad nocturnos ignes curſum navigia dirigerent.* Idem refert Plinius, refertque Portuenſe opus inter digniora, magiſque ardua opera, quæ unquam Claudius Cæſar molitus ſit. Dion autem cùm retuliſſet cauſas, quæ ad hujuſmodi operoſam ædificationem impulerant Claudium, ſubiunxit, *Una potentia Romana dignum fuiſſe opus*. Hic ille Claudii Portus eſt, qui appellatur modò Auguſti, modò Portus Trajani, modò Portus tantummodo, modò Romæ Portus, modò (& quidem vulgatiùs) Portus Romanus. Et quidem pars illa exterior, quæque primùm occurrit aſpectui, appella-

tur

tur Portus Auguſti. Quoniam verò Trajanus Auguſtus interiùs eundem Portum munimentis adauxit, Juvenalis alicubi Trajani Portum appellat; quamquam deinceps ſcriptoribus, hoc eſt, Procopio, Dioni, Caſſiodoro, liberum fuerit, & Portum Romæ, & Romanum Portum illum appellare. Exteriorem Auguſti partem adeò jam ſenticoſarum herbarum occupavit protervia, ut nullatenus antiqui Portus ſpecies contuentibus occurrat. Tametſi interior Trajani pars inter ruinas ſuam ita formam oſtentet, ut contuentibus adhuc videatur commovere poſſe admirationem. Hic igitur ille antiquus Portus eſt, nobiliſſimorum olim ædificiorum celebrior ſedes, nunc verò piſcatoriarum caſularum receſſus ignobilis, atque in paucis, rerum humanarum inſtabilitatis documentum futurum. Hinc igitur, hoc tempore, antiquiſſima Portuenſis eccleſia ſuæ nobilitatis ſe traxiſſe originem gloriatur; unde tot viri ſancti coronati martyrio prodierunt, Regnique Chriſti terminos glorioſiſſimè protulere. Adhuc mihi cum pleriſque aliis ſuboſcurum, & à quibus, quove tempore civitas Portuenſis lucem hauſerit Evangelii, tametſi interim ſuſpicari poſſimus, paulò poſt ſuam fundationem fidem Chriſti ibi fundatam fuiſſe, cum S. Hippolytus ejuſdem civitatis Epiſcopus, ac glorioſus Protector, ibidem nobilem tulerit palmam martyrii, anno videlicet 229. hoc eſt, cùm jam in Romano Portu fides Chriſti floreret, multoſque ibidē perſecutoris gladius præmiſiſſet ad cælum.

Symmachus Papa, ut S. Hieronymus narrat, nobile in Romano Portu conſtruxit xenodochium, quo, qui ad limina Apoſtolorum, pietatis ergo proficiſcebantur, exciperentur; cujus hoc tempore ne tenue quidem extat veſtigium, ejuſdemque etiam nulla extaret memoria, ſi unus Hieronymus tacuiſſet. Denique ita celebrem quondam civitatem Portum temporum injuria exedit, atque attrivit, ut vix ſine lachrymis jam ruinæ illæ perſpiciantur, quas tot SS. virorum reliquias conſtat obruere.

Cathedrale templum, quantæ jam molis fuerit turris adhuc, quæ extat, ſalicè prodit. Portuenſis Epiſcopus propemodum ab immemorabili ſenatoria purpura decoratur, atque ex iis ſeptem unus eſt, qui propiùs circumſtant Pontificem, tertiæque feriæ, ſacrum in Laterano celebrandum olim illi contingebat, ac Vicedecanus eſt Sacri Collegii.

Callixtus II. anno 1120. Portuenſi Eccleſiæ, ſedem Sylvæ Candidæ, ſeu SS. Rufinæ, & Secundæ opportunè conjunxit, quod ex frequenti Barbarorum procurſu Incolæ antiquas ſuas ſedes deſeruiſſent, & ex duabus unam effecit, unius eccleſiæ privilegiis alteri communicatis, mandans nihilominus, ut ſicut olim in ſingulis earum ſinguli Epiſcopi conſtituti ſacro Lateranenſi Altari conſueverunt miniſtrare, ità deinceps unus in eis, tanquam in una Eccleſia ordinatus Epiſcopus, ejuſdem altaris ſervitio in ordine vicis ſuæ inſerviret. Hanc unionem deinceps Hadrianus IV. & Gregorius IX. confirmarunt. Ante annum 900. Epiſcopalis Eccleſia à Sarracenis ſolo æquata eſt, quam deinceps Sergius III. ad ipſam reſtaurandam, poſſeſſiones, & bona plurima contulit. Via Aurelia Sylva Candida eſt, olim ad Sylvam Nigram ab urbe Roma 10. milliaribus diſtans, nunc S. Rufinæ caſale Archihoſpitalis S. Spiritus in Saxia, quæ ideo SS. Rufinæ, & Secundæ appellata eſt, quòd eæ duæ ſorores, accuſatæ à ſponſis, quòd pietatem chriſtianam colerent, ibidem ſuſceptæ fidei, ſub Romano præfecto Junio Donato, capite plexæ, luère pœnas anno 260. Itaque cùm ex odio chriſtianæ fidei illarum corpora aliquandiu caruiſſent ſepulchro, Plautillam Dominam loci per ſomnium admonuerunt, chriſtiana ſacra ſuſciperet, abjectaque corpora ſepeliret. Expergefacta illa cumulatiſſimè præſtitit, quod admonita fuerat, conſecrato eiſdem peramplo templo, quas paulò ante dignaverat ſepulchro. Quod ipſum deinde, cùm ob ſacras Reliquias, tum ob loci religionem, venerabilius, digniuſque populorum frequentia reddidiſſet, ſummi Romani Pontifices ibidem Sylvæ Candidæ, ſeu S. Rufinæ Epiſcopatus ſedem conſultiſſimè defixerunt, ita ut ejus eccleſiæ Præſul inter ſeptem Epiſcopos Cardinales, ſecundo poſt Oſtienſem, ideòque digniori gradu ad Pontificem ſummum miniſtraturi accedant. Hujus itaque Eccleſiæ, cùm vel tenue veſtigium antiquior, ut non ſemel dico, aboleverit ætas, factum eſt ut ejuſdem Præſul (Romano ita cenſente Pontifice) promiſcuè, & Portuenſis, & Sylvæ Candidæ, ſanctarumque Rufinæ, & Secundæ Pontifex appellaretur.

Epiſcopos Sylvæ Candidæ, Romani Pontifices inſignibus beneficiis exornarunt, Eccleſiam SS. Adelberti, & Paulini, quæ nunc S. Bartholomæi dicitur, & Eccleſiam S. Benedicti cum omnibus juribus poſitas in Inſula Lycannia eiſdem conceſſerunt, ut eſſet ipſis Præſulibus Epiſcopale domicilium; clericos omnes earum eccleſiarum plenariè ſubjecerunt; jus conſecrationis in baſilica D. Petri, tum in aliis eccleſiis Leoninæ civitatis, omniaque judicia eccleſiaſtica ejuſdem civitatis tradiderunt. Ad coronationem Imperatoris primus omnium Epiſcoporum à Pontifice invitabatur. Pontifice impedito, cuncta ſacra officia in Vaticana baſilica, aliiſq; Leoninis eccleſ. ab ipſo expediebantur. In die Palmarum, Cænæ Domini Paraſceve, ac ſabbati S. proceſſionem cum Palmis in eadem baſilica agere ſolebat, Chriſma conficiebat, baptizabat, clericos ordinabat, & omnia, quæ diebus illis per alios Epiſcopos ſuis in eccleſiis expediri ſolent, ſolemniter ibidem habebat. Cæteræ immunitates, & privilegia eorundem Sylvæ Candidæ Epiſcoporum, infrà ſuis in locis videbimus. Quorum Pontificum ſeriem modò pruſeremus, primùm ſeorſim, ut qui ante harum duarum eccleſiarum conjunctionem Portuenſi eccleſiæ, Sylvæque Candidæ præfuerunt, etiam disjunctim ſpectentur, deinde promiſcuè, hoc eſt, poſt factam à Callixto II. unionem, quos non aboleverit ætas, ex fide narrabimus.

ADDITIO.

„*Cathedrale Portuenſe Templum S. Hippolyto ſacrū* „*extra & prope civitatis muros exurgebat. Modo par-* „*vula exurgit Eccleſia ſub invocatione S. Luciæ, in qua* „*nulla Dignitas, nulli Canonici, ſeu Beneficiati. Ibi* „*cura animarum exercetur per Presbyterum innautas,* „*& advenas. Jura olim quæ fuerint, quive cenſus hu-* „*jus Portuēſis Eccleſiæ ex literis deprehendere eſt ſum-* „*morum Pontificum infrà relatis: ſicuti etiam ex aliis,* „*quænam fuerint jura Eccleſiæ Sylvæ Candidæ. Nunc* „*utrinſque Eccleſiæ redditus enumerantur ſcuta Roma-* „*na circiter* 3500. *qui tamen in libris Cameræ non repe-* „*riuntur taxati. Diœceſis eſt injucunda, inſalubris ae-* „*ris, ſegetum ferax, & pecudibus potiùs quàm homini-* „*bus paſcendis apta. Nonnulla inibi ſunt, ſed tenuia Re-* „*gularium Cœnobia. In Oppido Caſtro novo habetur Ec-* „*cleſia Collegiata. Oppida vero octo enumeras* (1). *Sunt-* „*que*: Caſtel nuovo. Riano. Iſola. Ceſano. Galeria. „Ceri. Cervetri. Saſſo. *His adde duas Turres ad ora* „*maritima cuſtodiam, videlicet Turrim S. Marinellæ,* „*Turrim S. Severæ, & celebrem Arcem Pali olim Ur-* „*ſinæ Gentis. Suntque duo Caſalia Palidoro, & Ma-* „*careſii rei pecuniariæ attributa*. Lucentius.)

SYLVÆ CANDIDÆ, SIVE SS. RUFINÆ, & Secundæ Epiſcopi ſeorſim.

(„ADEODATUS *Sylvæ Candidæ Epiſcopus à nobis reperitur ſubſcriptus in Synodo Romana* „*tertia in Cauſa Symmachi Papæ coram Theodorico* „*Italiæ Rege anno* 501. *item in ſexta ſub eodem Sym-* „*macho contra invaſores rerum Eccleſiaſticarum ann.* 504. Lucentius.) I.

1. * ADENULPHUS (2) Sylvæ Candidæ Epiſcopus interfuit IV. Synodo ſub Symmacho Papa an. 502. * Ex Ap. 3.9.

2. VALENTINUS SS. Rufinæ, & Secundæ Epiſcopus ann. 546 apud Procopium de bello Gothorum. Hic eſt ille Valentinus, qui miſſus Vicarius à Vigilio Papa Romam, in Portu Romano à Totila Rege II.

(1) Ex his Galeria, & Cere urbes olim fuere Epiſcopales: noſque in tom. x. eorum Præſulum, qui inveniri potuerunt, ſeriem afferemus.
(2) Nullum Adenulphum per hæc tempora Sylvæ Candidæ Epiſcopum fuiſſe reperimus: neque in 4. Synodo Symmachi legitur adfuiſſe ullus Adenulphus, vel Sylvæ Candidæ Epiſcopus. Indicta fuit hæc Synodus anno 502. huic vero Adeodatus cum præfuiſſet. Luc.

Rege Gothorum amputatus eſt manibus , obindêque per alium ſubſcripſit in Concilio (1) Romano, ab eodem Pontifice , apud Baronium .

III. 3. TIBERIUS (a) ſubſcriptus reperitur privilegio Gregorii Magni monaſt. S. Medardi an. *a* 593.

a 594.

IV. 4. URSUS *b* in Concilio ſub Agathone Papa anno 680.

b al. *Vitus*, ſeu *Novitus*.

V. 5. NICETAS Epiſcopus Sylvæ Candidæ Conſtantinum Papam Conſtantinopolim pergentem ſecutus in itinere apud Gallipolim mortuus eſt an. 709. (3) de quo Anaſtaſius Bibliothecarius .

VI. 6. TIBERIUS anno 721. ſubſcripſit conſtituto Gregorii II. adverſus illicita conjugia, ex cod. Vatic.

VII. („ BENEDICTUS 12. *Kal. Martii ann.* 742. *In-* „ *dict. x. literas expedivit Aquini elargitas à Zacha-* „ *ria Papa ad favorem Montis Caſinenſis Monaſterii;* „ *hic Benedictus inſcribitur S. Sylvæ Candidæ Eccleſiæ* „ *Epiſcopus , & Bibliothecarius S. Sedis Apoſtolicæ ex* „ *Bullario Margherini Tom. 1. Conſt. 3. cujus etiam pri-* „ *vilegii teſtis eſt Leo Cardinalis Oſtienſis.* Luc.)

VIII. 7. EPIPHANIUS , ſeu Theophanius , ſub Zacharia Papa in Romano Concilio anno 741. *c* & deinceps in aliis ſynodis reperitur ſubſcriptus .

c Qui ſcriptus reperitur in Concil. an. 743 & 745

IX. 8. GREGORIUS in Concilio Romano ſub Paulo I. anno 761. („ *Obſervationem Concilii ſub Stephano* „ *IV. populo recitavit ex Baron. an.* 769. Luc.)

X. 9. JOANNES , cum Sergio Bibliothecario, Quirino Subdiacono , Leone Magiſtro militum , legatus ad Ludovicum Pium à Paſchale I. Papa miſſus anno 823. Interfuit Concilio Romano ſub Eugenio II. anno 826. („ *Dicitur fuiſſe Cardinalis , & recenſetur ab* „ *Adhemaro in Appendice apud Aimonium, & Aucta-* „ *riis Ciaconii cum Baronio anno* 815. *Legationem obiiſ-* „ *ſe pro Leone III. cum Theodoro Nomenclatore , &* „ *Sergio Duce ad Ludovicum Imp. ut eum expurgarent* „ *ab illatis illico poſt mortem Caroli Magni injuriis , ut* „ *evenit feliciſſime .* Luc.)

XI. 10. LEO („ *Sedit in Synod. Rom.*) anno 853. Meminit ejuſdem Baronius ad ann. 867.

11. TIDONUS (4) ann. 869. 4. Kal. Aug. Joannis XIII. an. 4. in privilegio conceſſo Landulpho Archiepiſcopo Beneventano apud Marium Vipeream .

XII. 12. GREGORIUS ann. 869. apud Baronium . („ *Rom. Synodo interfuit an.* 879. *pro reſtitutione Pho-* „ *tii .* Lucent.)

XIII. 13. BENEDICTUS Sylvæ Candidæ Epiſcopu , S. R. E. Bibliothecarius, ann. 884. in privilegio Marini I. conceſſo monaſterio Caſinenſi , dat. 12. Kal. Februarii (5) per manus ejuſdem Benedicti menſe Jan. Ind. 11. Habetur hoc privilegium in regiſtro Petri Diaconi pag. 5.

XIV. 14. HILDEBRANDUS Epiſcop. Sylvæ Candidæ anno 910. hoc ſequens privilegium à Sergio III. pro ſe , ſuiſque ſucceſſoribus obtinuit , quod exſcripſimus ex Reg. Vaticano Gregorii IX. qui idem privilegium Romano Epiſcopio Portuenſi , & S. Rufinæ anno 1235. confirmavit .

SERGIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei .

Dilectiſſimo , ac ſanctiſſimo Hildebrando fratri , & Coepiſcopo noſtro ſanctæ Sylvæ Candidæ , & per te in eodem venerabili Epiſcopio, tuiſque Succeſſoribus in perpetuum .

C*Onvenit Apoſtolicæ moderamini pia religione pollentibus benevola compaſſione ſuccurrere ; & poſcentium animis alacri devotione impertiri aſſenſum. Ex hoc enim lucri potiſſimum præmium apud conditorem omnium Deum reponitur, quando venerabilia loca opportunè ordinata ad meliorem fuerint ſine dubio ſtatum perducta ; & ideo conſiderantes deſolationem eccleſiæ SS. Rufinæ , & Secundæ , quæ appellatur Sylva Candida , quam paſſa eſt à nefandiſſima Sarracenorum gente , ſicut ruina ipſius loci teſtatur, & plebs, atque caſalia, quæ penè abſque agricolis, & habitatoribus eſſe noſcuntur, ob reſtitutionem, & reparationem ſacri loci ipſius, & remedium animæ noſtræ concedimus, tibique frater Hildebrande venerabili Epiſcopo, & per te in eadem S. Eccleſia in perpetuum , Maſſam , quæ appellatur Cæſarea , in integrum cum fundis , colonis ſuis, qui appellantur Furcula, Tondilianum, Martinianum; item coloniam de Solario, & coloniam de Cortina , atque coloniam de Gradolfo, & coloniam de Micinno , coloniam de Valle , ſeu coloniam de Fontana, & coloniam de Sancto, coloniam de Coriliano, nec non & coloniam de Caſtanea cupa , coloniam de Cabellis , & de Cæſario , ſive quibuſcunque aliis vocabulis nuncupentur , cum caſis , vineis , caſalibus , ſeu appendiciis, ac cum omnibus finibus, terminis, limitibuſque ſuis, terris, campis, pratis, paſcuis, ſylvis, ſalictis , arboribus pomiferis , fructiferis , vel infructiferis diverſi generis , puteis, fontibus, rivis, aquis perennibus, ædificiis, parietinis, arenariis adiunctis , adiacentibuſque ſuis , cum eccleſia, quæ vocatur S. Andreæ Apoſtoli infra ipſam ædificata Maſſam, unà cum colonis, atque maſſaritiis, tributariis, atque angarialibus, maſculis, & fœminis, filiis, & filiabus, ac nepotibus eorum, ibidem reſidentibus, aut exinde pertinentibus, ubicunque inventa fuerint, cum omni cenſu, atque dationibus, & functionibus, nec non angariis, vel quicquid de eadem maſſa, quæ vocatur Cæſarea, in integrum in noſtra S. R. Eccleſia ſolita conſuetudine perſolvi debet, & cum omnibus ad dictam Maſſam, quæ vocatur Cæſarea, generaliter, & in integrum pertinentibus poſitis in territorio Nepeſino, milliarium ab urbe Romana 20. ex corpore patrimonii Tuſciæ juris S. Roman. cui (Deo auctore) deſervimus Eccleſiæ , & inter affines ab uno latere terra monaſt. S. Stephani, quod vocatur Major à S. Petro, & à ſecundo latere ſylva , & terra de Joanne Grammatico, & à tertio latere pars terricia Donicæ, & à quarto latere Maſſa Elodiana, à præſenti octava indictione tibi tuiſque ſucceſſoribus in eodem venerabili Epiſcopio donamus, largimur concedimus, & ſtabilimus perenniter in uſu, & utilitate ipſius venerabilis Epiſcopii, & Epiſcoporum , qui pro tempore fuerint , ita tamen , ut quotidianis diebus Sacerdotes, & Clerici ipſius Eccleſiæ pro remedio animæ noſtræ clament in eadem eccleſia centum Chyrie eleyſon , & centum Chriſte eleyſon , & Sacerdotes ſacras Oblationes in Miſſarum ſolemniis tribus vicibus per ſingulas hebdomadas pro abſolutione noſtræ animæ, noſtrorumque ſucceſſorum Pontificum omnipotenti Deo offerant; ſtatuentes Apoſtolica cenſura ſub Divini judicii atteſtatione , & anathematis interdicto , ut nulli unquam ſucceſſorum noſtrorum Pontificum , vel qui publicas perſuncti fuerint actiones, vel magna, vel parva que perſona de ſupradictis Maſſis , cum omnibus locis, ſeu familiis, ac colonis, maſſaritiis, atq; tributariis, cum omnibus ſuis pertinentiis, vel adjacentiis, ut ſuperiùs legitur, contra hoc noſtrum pontificale privilegium agere, vel alienare, aut auferre præſumat, ſed potius firma, atque ſtabilia perennis, atque perpetuis temporibus, ita ut à nobis ſtatuta ſunt, decernimus permanenda. Si quis autem , quod non optamus, contemptor extiterit contra hoc noſtrum Apoſtolicum privilegium , & in quoquam ero traſgreſſor eſſe maluerit , vel frangere præſumpſerit , ac in omnibus obediens, & obſervator eſſe noluerit, ſciat, ſe auctoritate Dei omni-*

(1) Conſtantinopolitano legendum , cum enim Conſtantinopolim ad Vigilium Papam rediiſſet , præſens ibi fuit condemnationi decretæ contra Theodorum Cæſareæ in Cappadocia Epiſcopum , & quia manibus carebat , Zaccheum Scyllacenſis Epiſcopus pro Valentino ibi ſubſcribitur . *Luc.*

(2) Tiberius idem ſibi aſtruit ex privilegio S. Medardi anno 594. cui in ea ſerie ſubſcribentium perperam ſuccedit *Marinianus Ravennatis* , quo tempore Joannes præerat Ravennatenſi Eccleſiæ . Quare dictum privilegium uti ſuſpectum , & ſictitium rejicimus , ſicuti de eo proteſtati ſumus inter Oſtienſes , cir. de Gloſſ. [illegible] egimus num. 9. aſſentiuntur nobis Labbeanæ Obſervationes tomo 5. Concil. aliique graviores notæ Viri . Tiberius porro cum ſuo authentico ſedem habeat Præſulatus ſui in hac Sede . *Lucent.*

(3) Anno 710. ſcribendum , cum non antea quam tertio Non. Octobr. dicti anni Pontifex Roma diſceſſiſſet , ut commendatum habemus ex geſtis Conſtantini . *Lucent.*

(4) Poſt hunc Leonem Tidonus proximè enumeratur ab Ughello ex diplomate Joannis XIII. ad favorem Landulphi Archiepiſcopi Beneventani anno (ut inquit ipſe) 869. 4. Kal. Auguſti , ſed centum annorum ſupputatione decipitur . Privilegium ſiquidem relatum verum eſt , habeturque in ſerie Beneventanæ Italiæ ſacræ tom. 8. in cujus fine Guido (qui & Tidonus ex vario exemplari) Epiſcopus Sylvæ Candidæ rogatus de eo tanquam Bibliothecarius S. R. E. anno IV. Joannis XIII. qui fuit Chriſti 969. 7. Kal. Junii . Per hæc ſiquidem tempora , nec Landulphus Beneventanis præerat , & Adrianum II. univerſalis Eccleſiæ Paſtor erat . Oldoinus in Ciacconiana additione in eundem incidit errorem , quin imo Portuenſem , & Sylvæ Candidæ ſimul Epiſcopum dicit , & quidem gratis , cum hactenus hæ disiunctim Eccleſiæ proprio decorarentur Præſule . Nos igitur infra de Guidone , ſeu Tidone ſuo loco . *Luc.*

(5) Verum cum Marinus jam obiiſſet 15. Kal Febr. ejus anni , quomodo expediri potuit ejuſmodi diploma tertia poſt obitum die ? Error igitur Amanuenſis , vel in anno , vel in die deſcribenda . *Luc.*

omnipotentic, & Domini noſtri Apoſtolorum Principis Petri, cujus, licèt immerito, Dei diſpoſitione gerimus vices, anathematis vinculo innodatum, & à Regno Dei alienum. Qui vero pio intuitu verus cuſtos, & obſervator extiterit hujus noſtri Apoſtolici privilegii, meritis atque precibus S. Petri Apoſtolorum Principis, & SS. marc. Rufina, & Secunda in athereis arcibus præmia, & benedictionis gratiam, atq; miſericordiam à juſto judice Domino noſtro, vitamque aternam conſequi mereatur. Scriptum per manus Melchiſedech Prothonotarii S. Sedis Apoſtolica in menſe Majo, ind. ſupraſcripta VIII. Dat. Kal. Junii, per manus Theophilati Cancellarii S. ſedis Apoſtolica. Anno Deo propitio Pontificatus Domini Sergii ſummi Pontificis, & univerſalis III. Papa, in ſacratiſſima ſede B. Petri Apoſtoli Tertio in menſe, & indict. ſupradicta VIII.

XV. a al. Guido ſeu Tidenus. 15. WIDO a anno 963. ejus meminit Luitprandus Ticinenſis. lib. 6. cap. 6. („ *Hic ille Guido eſt, de „ quo ſupra Ughellus n. 11. Sedit in Rom. Conciliabulo „ contra Joannem XII. ſub Joanne XIII. Ravennatenſi „ Concilio interfuit, habito pro diſciplina Eccleſiaſtica „ an. 967. & in indulto pro Eccleſia Beneventana an. 969 „ habeturque recentior memoria an. 963. De hoc Guido„ne habetur, quod diutius antea præceſſerit in ſede Syl„va Candida. Fides habetur ex data Privilegii Mari„ni II. ad favorem Caſinenſis Cœnobii per manum V. E„piſcopi S. Sylva Candida Eccleſia, & Bibliothecarii „ S. S. Apoſtolica Ind. 11. qua coincidit in annum 944. „ Diploma à nobis exſcribitur in ſerie Abbatum Caſi„nenſium.* Luc.)

XVI. 16. CRESCENTIUS anno 993. ſubſcripſit canonizationi S. Uldarici.

XVII. 17. BENEDICTUS S. S. Bibliothecarius, anno 1012. ſubſcripſit diplomati Benedicti VIII. Guidoni Abbati Farfenſi 8. Kal. Maji anno 1. ex codice Vaticano. („ *Ex Petro de Marca in ſua Marca Hiſpanica „ ſubſcripſit privilegio pro Epiſcopo Urgell. an. 1012.*)

XVIII 18. GREGORIUS exceſſit Joannis XIX. temporibus, 1025.

XIX. 19. PETRUS ſucceſſit Gregorio, à Joanne XIX. circa ann. Domini 1026. pro ſe ſuiſque ſucceſſoribus nobile privilegium obtinuit, ut ex ſequenti monumento ejuſdem Pontificis patet ex citato Reg. Gregorii IX. deſumpto.

JOANNES EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Dilecto filio Petro Domini gratia Epiſcopo Sylvæ Candidæ Eccleſiæ, & per te eidem venerabili Epiſcopio, ſucceſſoribuſq; tuis Epiſcopis in perpetuum.

Convenit Apoſtolico moderamini pia religione pollentibus benevola compaſſione ſuccurrere, & poſcentium animis alacri devotione impertiri aſſenſum. Ex hoc enim lucri potiſſimum præmium apud conditorem omnium Deum promerebimus, quando venerabilia loca opportunè ordinata ad meliorem fuerint ſine dubio ſtatum perducta. Igitur quia dilectio tua filiationis poſtulavit, quatenus concederemus, & confirmaremus tibi, tuoque venerabili Epiſcopio ea, quæ à prædeceſſoribus noſtris Pontificibus ob reſtaurationem, & reſtitutionem ſacri loci ipſius, & remedium animarum ſuarum, & ſuorum ſucceſſorum in præfatum uſum tui Epiſcopii conceſſa ſunt, atque confirmaverunt; nos ſimili clementia præmoniti, & inclinati precibus veſtris per hujus noſtri Apoſtolici privilegii ſeriem concedimus, & confirmamus tibi ſupradicto filio dilecto Petro Epiſcopo ſupradictum tuum epiſcopatum in integrum cum omni integritate ſua cum univerſis plebibus, titulis, clericis, capellis, maſſis, curtibus, fundis, & caſalibus, villis, vineis, terris, vel omnia, quæ ſub jure, & Dominio ejuſdem Epiſcopatus adjacere, vel pertinere dignoſcuntur. In primis videlicet maſſam in integrum, quæ appellatur Caſaroa cum fundis, & colonis ſuis, qui dicuntur Furcula Tondiliani Martiniani. Item coloniam de Salaro, & de Cortina, & de Gradolfi, coloniam de Valle, & de Fontana, & de Sancto, & coloniam de Coriliano, & de Lauro, ſimulque coloniam de Caſa nova, coloniã de Tribuno, & de Maſopane, & coloniam de Caſtaneacupa, & de Cobellis, coloniam de Caſario, ſive quibus aliis vocabulis nuncupantur, cum omnibus ſuis vineis, caſalibus, & appendiciis; & cum omnibus finibus, & terminis, limitibus, ſcilicet terris, campis, pratis, paſcuis, ſylvis, ſalictis, arboribus pomiferis, fructiferis, & infructiferis, diverſi generis, puteis, fontibus, rivis, aquis perennibus, ædificiis, parietinis, arenariis, adjunctis, adjacentibuſque ſuis, & eccleſiam S. Andreæ Apoſtoli infra ipſam maſſam ædificatam, una cum colonis, atque maſſaritiis, tributariis, & angarialibus, maſculis, & fœminis, filiis, & filiabus ac nepotibus ibidem reſidentibus, aut exinde provenientibus ubicunque inventi fuerint, & cum omni cenſu, & dationibus, atque functionibus, nec non, & angariis pertinentibus poſitis in territorio Nepeſino milliarium ab urbe Roma viginti ex corpore patrimonii Thoſcia juris S. noſtra Romana (cui Deo auctore præſidemus) Eccleſia & inter affines ab uno latere, terra Monaſterii S. Stephani minoris a S. Petro, & ſecundo latere, ſylva, & terra, quæ ſunt de Joanne Grammatico, & à tertio latere paſtoritia Donica, & à quarto latere, maſſa Claodiana. Itemque concedimus, & confirmamus vobis fundum in integrum, qui vocatur Buxus, in quo Baſilica SS. Rufina, & Secunda conſtructa eſſe videtur, & fundum in integrum qui vocatur Artronum, & montem Jordani, cum caſis, vineis, & terris, ſylvis, cultum, & incultum, una cum ſervis, & ancillis, atque colonis ibidem reſidentibus utriuſque ſexus, & ætatis, vel cum omnibus eorum pertinentibus, ſitu, territorio Sylva Candida. & inter affines à primo latere, terra ſupradicta S. Epiſcopii, à ſecundo latere, rivus, qui vocatur Galeria, à tertio latere, Bibaro, à quarto latere, Criptula; nec non fundum in integrum, qui dicitur mons Aureus, cum omnibus ſuis pertinentiis, ab uno latere mons, qui vocatur Jordanus, à ſecundo latere, Criptula, à tertio latere Caſale, quod vocatur Palmira, quarto latere fundus, qui dicitur Lauret, & a quinto latere terra, & monaſterium S. Martini; ſeu fundum, qui appellatur mons Grundol, cum omnibus ad eum pertinentibus, inter affines, ab uno latere fundus Aquilin. à ſecundo latere, fundus Palmi, a tertio latere, fundus mõtis Aurei, & a quarto latere, fundus Criptule, & Bibarıola, atq; fundum, qui dicitur, Orſpo, cum omnibus ad eum pertinentibus, inter affines, ab uno latere, bona monaſterii S. Martini, & à ſecundo latere fundus, qui vocatur Inſula ſancta. & a tertio latere, Curtis S. Petri, & fundus mõtis Grundoli, & a quarto latere, Inſula de Curte S. Petri. Verùm etiam fundus, qui vocatur Criptulus, & Palmis, cum omnibus eorum pertinentiis, ab uno latere, fundus Fuliſanus, & à ſecundo latere, fundus Lauret, & à tertio latere, terra S. Martini, & à quarto latere, fundus Seriani; in imo fundus Iſidori, cum omnibus pertinentibus ſuis, ab uno latere, terra monaſterii S. Martini, a ſecundo latere Caſtagnetol, & a tertio latere, Inſula ſancta; denique & ipſum fundum Inſulam ſanctam, cum omnibus ad eum pertinentibus, ab uno latere, caſale, quod vocatur Broca, à ſecundo latere mons Donicus, & a tertio latere Muſanus, & à quarto latere ſanctus Laurentius de Pantı; pari modo fundum S. Baſilii cum omnibus ad eum pertinentibus, ab uno latere, caſale S. Petri, qui appellatur Paoli, à ſecundo latere vallis, qua vocatur Intenſonoſa, & à tertio latere Barbarol, à quarto latere monaſterium S. Stephani. Porrò fundum Panori, cum omnibus ſuis pertinentibus, ab uno latere fundus Ayrumanus, à ſecundo latere Sylva Candida, & à tertio latere, Muſanellos, & à quarto latere Camiliar, & à quinto latere turris Aureliana, & ſilex S. Stephani, cum ſalinaria, atq; fundum Laureti, ab uno latere terra S. Petri, à ſecundo latere terra S. Martini, a tertio latere mons Iliodori, à quarto latere fundus Oripi, ſeu caſale, quod vocatur, Paoli, & fundum Serianum, cum omnibus eorum pertinentiis, ab uno latere, terra S. Martini, a ſecundo latere Sylva Candida, a tertio latere Inſola ſancta, & a quarto latere Sylva S. Petri, nec non Caſale quod dicitur Caſtagnolum, ab uno latere ſancti quatuor Fratres, a ſecundo fundus Orbanula, à tertio Moſſan. à quarto Maſſanell. atque Sylva, quæ vocatur Magia, cum omnibus pertinentibus ſuis, ab uno latere rivus de Galeſia, à ſecundo latere, monaſteriũ Veneris, quod vocatur Huppla Ancilla Dei. Omnes vero illos fundos, & caſalia cum terris, campis, pratis, paſcuis, ſylvis, cultis, & incultis, poſitis in territorio Sylva Can-

dida, milliarium ab urbe Romæ plus minus duodecim. Verum etiam aquimolum molentem in integrum in vico, qui vocatur, Galeria, cum omnibus ſibi pertinentibus, & terra Simitaritia, quæ vocatur Paſtina, longe ab uno latere, Gualdus Donicus, à ſecunde terra S. Petri, quæ appellatur, campus Maſſanus, à tertio latere, mons Actionis, à quarto, mons Paunims conſtitutus juxta ſupradictum Epiſcopium, ſive alium aquimolum in ipſo rivo, cum omnibus ſibi pertinentibus, juris ipſius Epiſcopii. Itemque concedimus, & confirmamus vobis omnes plebes, & eccleſias, parochiaſq; cum omnibus eorum pertinentibus, vel adjacentiis, ſcilicet plebem S. Mariæ in Sylva Candida, cum titulis ſuis, titulum SS. Joannis, & Pauli in Lutino, & titulum S. Angeli in Muſano, titulum S. Donati in Majorata, atq; plebem S. Gregorii in ipſo loco, titulum S. Anaſtaſii in Muſano, & plebem S. Angeli in Ruſcindo cum terris ſuis, ſimulque plebem S. Joannis in nono cum terris, & titulis ſuis, titulum S. Martiani in ipſo burgo cum terris ſuis, titolum S. Andreæ cum titulis ſuis nec non titulum S. Mariæ cum terris ſuis; titulum S. Nicolai, qui eſt in caſtello de monte Depini, titulum S. Mariæ, qui appellatur Inſirigus, cum terris ſuis, titulum S. Pancratii cum terris, & titulis ſuis, titulum S. Mariæ in Inſula cum terris ſuis, plebem S. Mariæ Lutiæ, cum terris ſuis, inſulam S. Joannis cum titulo, & terra ſua, titulum S. Gregorii in ipſo loco, ſimiliter plebem S. Pauli in Formello, cum terris, vineis, hortis, & olivetis, atque titulis ſuis, titulum S. Sylveſtri in columpna cum terris, & vineis ſuis, titulum S. Angeli in Mubiano, cum terris, & hortis ſuis, titulum S. Martini cum terris ſuis, titulum S. Geneſii in Dalmatia cum terris ſuis, titulum S. Laurentii in Formello cum terris, & hortis ſuis, titulum S. Joannis in ipſo loco cum terra ſua, titulum S. Petri cum terra ſua, titulum S. Angeli in Laureto, titulum S. Valentini in Criptullo; Item plebem S. Cornelii in Crapario; Et per hujus privilegii noſtri, & decreti paginam in perpetuum, confirmamus S. prædicto veſtro Epiſcopio Sylvæ Candidæ cum terris, vineis, & olivetis, & titulis ſuis, titulum S. Pancratii cum terris ſuis, titulum S. Mariæ cum terris, & prato ſuo, titulum S. Valentini cum terris, & oliveto ſuo, atq; prato, titulum S. Donati cum terris ſuis, titulum S. Mariæ cum terris ſuis, titulum S. Laurentii cum terris ſuis, titulum S. Anaſtaſii in Cannetalo, cum terris, & vineis ſuis, titulum S. Viti cum terris ſuis, plebem S. Pauli cum terris, vineis, & juribus ſuis, titulum S. Sylveſtri, & S. Angeli cum terris, & vineis, & olivetis, & juribus ſuis, titulum S. Mariæ cum terris, & vineis, titulum S. Chriſtinæ cum terris, vineis, & ſylvis ſuis, titulum S. Georgii, titulum S. Martini cum terris, & vineis ſuis, titulum S. Caſſiani cum terris, & vineis, & familiis tribus, titolum S. Anaſtaſii, cum terris, & vineis, titulum S. Juſtinæ cum terris, & vineis, titulum S. Angeli cum terris ſuis, titulum S. Gregorii cum terris ſuis, & vineis; ſimiliter plebem S. Marcelli in quartodecimo cum terris, & vineis, & oliveto majore, atque titolis ſuis, titulum S. Mariæ in Scroſano cum terris, & vineis, titulum S. Stephani in Matera, titulum S. Mariæ in Matera, titolum S. Blaſii in Scroſano, titulum S. Joannis in ipſo Scroſano, & S. Eugeniæ cum terris, & vineis; ſimulque plebem S. Mariæ in Molmula cum terris, & vineis, & titolo ſuo, & S. Angeli cum terris, & vineis Confirmamus etiam vobis caſalia, & colonias, atque caſtellum in integrum, qui appellatur Dalmachia, Balneo, Stabla, Maſſaviliana, vel ſi qui aliis vocabulis nuncupantur, una cum familiis, maſculis, & fœminis, ſeu colonis per ſingula loca pertinentibus, cum caſis, vineis, terris, ſylvis, & pratis, aquis perennibus, vel cum omnibus ad ſupradicta caſalia, & colonias, atque caſtellum pertinentibus, poſitum in territorio Nepeſino milliarium ab urbe Roma plus minus viginti; inter affines ab uno latere via, quæ eſt inter militiam de turre de Crapacorio, & terram de Paſtoritia S. Petri, ab alio latere terra de monte Arſitio, & Fecapran. qui vocatur Columella, & terra de turre de Crapacorio, quæ appellatur Matera, & à quartò latere terra S. Laurentii, quæ appellatur Salicara, & rivus, qui pergit per Buſſeru, & Malcan. Itemque concedimus, & confirmamus vobis in perpetuum eccleſiam SS. Rofinæ, & Secundæ ſitam Romæ juxta palatium noſtrum, cum omnibus ad eam pertinentibus. Etiam concedimus, & confirmamus vobis in

A perpetuum eccleſiam S. Mariæ, cum omnibus ſuis pertinentibus infra hanc civitatem Romanam, non longè à monte, qui Auguſtus dicitur, pariter concedimus, & confirmamus vobis veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum, ſicuti à memorato ſanctiſſimo Papa, ſive à certis prædeceſſoribus noſtris Pontificibus conceſſa, & confirmata fuerunt, videlicet, monaſteria quinque S. Stephani majoris, & minoris, ſanctorumq; Joannis, & Pauli, & B. Martini, atque Teclæ, conſtituta juxta magnam eccleſiam S. Petri cum omnibus eorum pertinentiis, omneſque conſecrationes, quæ ibidem ſunt, aut in prædicta alma eccleſia S. Petri, aut in cæteris eccleſiis, quæ ſunt conſtitutæ in tota civitate Leonina, & ſi neceſſarium fuerit eas conſecrare, nullus alius Epiſcopus ad tale miniſterium, vel conſecrationem accedere præſumat, niſi vos, veſtrique ſucceſſores Epiſcopi S. Sylvæ Candidæ eccleſiæ in perpetuum. Concedimus autem & confirmamus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum S. diem Sabbati ad baptiſmi ſacramentum celebrandum, & totum officium faciendum, in eccleſia B. Petri Apoſtoli, & ſupra magnum Altare, in
B quo toto ven. Altari, ſeu in confeſſione, quicquid auri, vel argenti, pallii, vel ceræ, ſive aliarum rerum poſitum, vel oblatum, vel jactatum fuerit, vel vobis oblatum, ab hora videlicet diei tertia, qua ingredi eccleſiam ad ordinandum, & peragendum divinum officium vos volumus, & uſquequo expletam S. Dominicæ diei miſſam habueritis per veſtros curatores in veſtram, veſtrorumque ſucceſſorum, remota omni contradictione, deveniat poteſtatem. Et quia uſq; ad noſtrum tempus in præfata eccleſia S. Petri, à qua penè omnes eccleſiæ doctrinam acceperunt, ſicut è magiſtra, & domina dies Dominica Palmarum, & dies Cœnæ Domini, & Paraſceve tam irreverenter celebantur, ut nec proceſſio cum palmis in ipſa die Dominica ibi fieret, neque in die Cœnæ Domini Gloria in excelſis Deo diceretur, & in Paraſceve non tam reverenter uti decebat officium ibi fiebat. Condoluimus, & meliorare hoc cupientes, per vos, veſtroſque ſucceſſores, ſtatuimus, ut omni annua die Dominica palmarum cum proceſſione ab eccleſia S. Mariæ in Turri exeatis, & venientes ad magnum altare S. Petri miſſam celebretis. Similiter, & omni an-
C no, in die Cœnæ Domini vos, veſtroſque ſucceſſores miſſam ſuper eodem Altare S. Petri celebrare, Gloria in excelſis Deo dicere, S. Chriſma conficere, & quod ad Epiſcopum pertinet, agere volumus, & omni anno die Paraſceve ſupra ipſum altare majus S. Petri totum officium reverenter, ut decet vos, veſtroſque ſucceſſores facere volumus, in quibus tribus Miſſis, ſcilicet in Miſſa palmarum, ſeu in Miſſa Cœnæ Domini, & in officio Paraſceve, quicquid auri vel argenti, pallii, ſeu ceræ, vel aliarum rerum ſupra jam dicto ſacro Altari S. Petri, ſive in confeſſione poſitum, aut jactatum fuerit, vel vobis oblatum, ab hora, qua ipſa Miſſa, & officium inchoata fuerint, & expleta per noſtros cuſtodes in veſtram, veſtrorumq; ſucceſſorũ ſimiliter remota omni contradictione deveniat poteſtatem, in quibus quinque diebus ſi vobis, veſtriſq; ſucceſſoribus utile viſum fuerit aliquẽ Diaconorum noſtrorum miniſtrare ob honorem S. Petri veſtram reverentiam volumus petere; poteſtatem autem ejuſdem eccleſiæ S. Petri, & ſupradictorum ſuorum monaſteriorum, & cuncta eccleſiaſtica judicia ipſorum, ſeu totius civitatis Leoninæ vobis,
D veſtriſq; ſucceſſoribus concedimus, & confirmamus, ſimilique modo ad inungendum, & conſecrandum Imperatorem primum veſtram, & veſtrorum ſucceſſorum Epiſcoporum fraternitatem convocamus, et quibus regimen totius eccleſiæ S. Petri, & Civitatis Leoninæ commiſſum eſt, ab his primum ſit benedictum. Nec non cuncta ſacra officia, ſeu myſteria, quæ nos & ſucceſſores noſtri facere debemus, ſi ægritudine, vel aliqua cura impediti facere non poſſumus, tam in ſupradicta eccleſia S. Petri, & monaſteriis ſuis, quam per totam civitatem Leoninam per vos veſtroſque ſucceſſores fieri Apoſtolica auctoritate decernimus. Conſecrationem vero Altarium eccleſiæ S. Petri, & aliorum monaſteriorum, nec non conſecrationem eccleſiarum, altarium, Sacerdotum, Diaconorum, ſeu Diaconiſtarum totius civitatis Leoninæ vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum ſicut prælibatum eſt, concedimus, & confirmamus Superque etiam eccleſiæ SS. Ruſinæ, & Secundæ, cui Deo auctore præſidetis, vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum concedimus, & confirma-

mus

mus etiam eccleſiam S. Adalberti, & Paulini, cum eccleſio S. Benedicti, & omni ſua integritate, & pertinentiis, & ſicut ad manus veſtras hodie tenetis poſita infra hanc civitatem Romanam in inſula Lycaonia, ut ſit vobis, veſtriſque ſucceſſoribus cum volueritis Epiſcopale domicilium, & congruum receptaculum, opportunumque habitaculum, quemadmodum intereſſe videtur Portuenſem Eccleſiam, S. Joannem inter duos Pontes, presbyteros vero, & clericos, qui pro tempore in eadem eccleſio S. Adalberti, Paulini, & Benedicti fuerint, ita ſubjectos vobis eſſe volumus, ut proprios filios, eccleſio veſtro, & ab omni jure illos ſubtrahimus, tuo paternitati tamen eos committentes, ut ſolummodo veſtrum judicium expectent, veſtro dominio famulentur, & per omnia veſtris rationalibus obſecundent mandatis, ut quomodo vobis placet eos ordinare, ſecundum decet, regere, informare, & emendare noſtro Apoſtolico auctoritate in perpetuum liceat, prodictis vero omnibus locis, & familiis cum omnibus eorum pertinentibus, ſicut ſuperius miſſo ſunt à preſenti decima indictione, tibi, tuiſque ſucceſſoribus in eodem venerabili Epiſcopio in perpetuum donamus, largimur, concedimus, & confirmamus, atque ſtabilimus perenniter in uſum, & utilitatem ipſius venerabilis Epiſcopi, & Epiſcoporum, qui per tempora tenuerint ipſam eccleſiam. Statuentes quippe Apoſtolica cenſura ſub divini judicii obteſtatione, & anathematis interdicto, ut nulli unquam noſtrorum ſucceſſorum Pontificum, vel qui publicas functi fuerint actiones, vel alia quolibet magna, parvaque perſona audeat, vel preſumat aliquid de omnibus, quæ ſupra continentur, contra hoc noſtrum Pontificale privilegium agere, vel alienare, aut auferre, ſcilicet potius firmo, atque ſtabilia perpetuis temporibus, ſicuti à nobis ſtatuto, & confirmata ſunt decernimus permanenda. Si quis autem, quod non optamus, temerario auſu contra hoc noſtrum Apoſtolicum privilegium in quoquam tranſgreſſor eſſe preſumpſerit, vel frangere auſus fuerit, & in omnibus obediens, & obſervator eſſe noluerit, ſciat ſe auctoritate Dei omnipotentis, & Domini noſtri Apoſtolorum principis Petri, cujus licet immeriti, Dei tamen dignatione gerimus vices, anathematis vinculo innodatum, & à Regno Dei alienum, atque cum Juda traditore Domini noſtri Jeſu Chriſti, & omnibus impiis ſocius ſit in inferno. Qui vero pro intuitu cuſtos, & obſervator hujus noſtri Apoſtolici privilegii extiterit, meritis, atque precibus B. Petri Apoſtolorum principis, & SS. Martyrum Rufino, & Secunda in æthereis arcibus premia, & benedictionis gratiam, atque miſericordiam, à juſto judice Domino Deo noſtro, vitam æternam percipere, & invenire mereantur in ſæculo ſæculorum, Amen. Scriptum per manum Georgii notorii regionarii, atque Scriptoris S. R. Eccleſio in menſe Decembris, & indictione ſuprascripto X.

Thebaldus Belletran. Eccleſia Epiſcopus.
Theobaldus Epiſcopus ſancto Alban. Eccleſie.
Dominicus S. Lavican. Eccl. Epiſc.
Petrus Praneſt. Eccl. Epiſc.
Petrus Epiſc. S. Oſtienſ. Eccleſia.
Stephanus presbyter tituli ſancta Cæcilia.
Benedictus Archidiaconus.
Vgo Diaconus.
Petrus Card. tit. S. Damaſi.
Creſcentius Diaconus.
Joannes Subdiaconus.
Joannes Card. tit. S. Marci.
Joannes Domini gratia Diaconus.
Joannes Subdiaconus de miro.
Joannes presbyter tit. S. Callixti in Tranſtiberim.
Creſcentius Diaconus.
Rodulphus indignus presbyter, & Abbas ex monaſterio S. Laurentii, qui ponitur in Clauſuro.
Joannes presbyter Card. tit. S. Griſogoni.
Franco Diaconus.
Raynerius Diaconus.

Datum 16. Kal. Januarii per manus Benedicti Epiſcopi Portuenſis, & vice Peregrini Colonienſ. Archiepiſcopi Bibliothecarii S. Apoſtolicæ ſedis; anno Pontificatus Domini noſtri Joannis ſummi Pontificis, & uni-

A *verſalis XIX. Papæ in ſacratiſſima ſede B. Petri Apoſtoli, tertio menſe Decemb. Indictione X. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prædictam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel oblatas retinere, minuere, vel injuſtis vexationibus fatigare, ſcilicet omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis Apoſtolica auctoritate. Si quæ igitur in futurum eccleſiaſtica, ſecularis, vel alia perſona hanc noſtra conſtitutionis paginam, ſciens, contra eam temere venire tentaverit; ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamq; ſe divino judice exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, ac ſanguine Dei, & Domini redemptoris noſtri Jeſu Chriſti alieno fiat, atque in extremo examine diſtrictè ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus, ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtri-*
B *ctum judicem præmia æterna pacis inveniant. Amen.*

Petrum, quem modò vidimus inſigni privilegio exornatum à Joanne IX. ab eodem pontifice electum, & conſecratum fuiſſe, in demortui Gregorii locum affirmant acta ejuſdem in Concilio habito in eccleſia Sancti Sylveſtri pro juribus eidem Epiſcopo, & ſucceſſoribus conſervandis, quæ tum propter antiquitatem, tum ob alias cauſas hic adſcribere operæ pretium duxi, è Gregorii IX. deſumpta Regiſtris, ſic enim ſe habent.

In nomine ſancta, & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus S. Amen. Ego Joannes divina providentia XIX. Papa Romanus, ſciens penè cuncta oblivioni dari ob nimiam fragilitatem humanam, quæ ad honorem, & utilitatem SS. Rufino, & Secundæ martyrum temporibus geſta ſunt, literis pandenda mandavimus, ut poſteri devotionem erga noſtra loca cognoſcant, & ſi qui rebelles fuerint, contabeſcant & erubeſcant. Defuncto igitur Gregorio Epiſcopo ſupradictarum martyrum Rufino, & Secunda, Petrum
C *conſecravimus Epiſcopum, poſt cujus conſecrationem, nondum tranſactis tribus annis presbyteri S. Nicolai de Galerio cœperunt gerere eundem Epiſcopum de presbyterio S. Andreæ, presbyteri verò S. Andreæ rogaverunt Epiſcopum, ut illuc iret, & in prædicto Eccleſia S. Andreæ altaria ædificaret. Quibus Epiſcopus reſpondit non debere ibi altaria conſecrare, quia de ipſa eccleſia litigatur presbyter S. Nicolai, prius igitur veniant utroque partes ante nos, & legibus finiatur, & tunc ſi canonicè potero, ad ſervitium S. Eccleſiæ faciendum libenter ibo. His auditis reverſi ſunt, & Archipresbytero, & cæteris presbyteris nunciaverunt, qui iterum, atque iterum canonice vocati, tandem utraque partes venerunt ante ſuum epiſcopum, quorum cauſam volens prælibatus Petrus Epiſcopus ita finire, ut nunquam magis lis inde oriretur, ante noſtram preſentiam illos conduxit, nos vero reſidentes in eccleſia S. Sylveſtri, quæ eſt infra palatium Lateranenſe, unà cum Theobaldo Belliternenſ. Petro Præneſtino, Benedicto Portuenſi, Theobaldo Albanenſi, Petro O-*
D *ſtienſi, Dominico Lavican. Benedicto Archidiacono, Creſcentio, atque Raynerio, Gregorio Diaconibus, Petro Card. S. Damaſi, Francone Card. S. Sixti, Tuidiſco Card. S. Marcelli, aliiſque quamplurimis Sacerdotibus, & Clericis adſtantibus autem Benedicto Primicerio, & alio Benedicto Secundicerio, Creſcentio Nomenclatore, Petro primo defenſore, Stephano Proto Scriniario, Joanne Deubaldo Dativo judice, ſeu fratre noſtro Domino Alberico Comite Palatii, & Joanne Tocco Comite Galerio, dictos presbyteros utrarumque eccleſiarum introire fecimus cum paucis laicis Galeranis, videlicet Joanne filio Rodulphi, Baldo; tunc Epiſcopus veniens ad pedes noſtros cœpit exponere quomodo, & qualiter, & qua pro cauſa vocaſſet eos, & cœpimus cauſam quærere, quæ illos movebat, tranquilla mente dirimere, & tractare. Quo cum protelaretur, ut reor, ſuggeſtione Spiritus ſancti, venit mihi in mentem, quod multum lucri*

Epiſcopus S. Rufinæ haberet de tot ſacerdotibus, & tam magno populo Galerano, hoc cogitans infra me ipſum, & volens addiſcere quantitatem redditus prædictæ Galeriæ, taliter Epiſcopum interrogavi. Crede quidẽ multum redditus habere Epiſcopum S. Rufinæ de tot ſacerdotibus, & tam amplo populo Galerano. Epiſcopus reſpondit, à ſacerdotibus S. Nicolai 14. ſolidos per annum, & à presbyteris S. Andreæ 30. denarios, conſequitur Epiſcopus nihil amplius. Quod nos audientes maxima triſtitia affecti ſumus, & relinquentes cauſam, quam tractabamus, omnes uno ſpiritu, una mente tegentes tanta impietate, ad hoc tractandum converſi ſumus. Tunc Archipresbyterum vocavimus S. Nicolai cum ſuis, & ſyndicum S. Andreæ cum ſuis, quia Archipresbyter abſens erat, infirmitatis cauſa, nos taliter aggreſſi ſumus, dicite nobis, quare tam parum Epiſcopo redditis, & quare vel tertiam non redditis ſibi, ſicut & alia loca faciunt? Qui reſponderunt: conſuetudo noſtra fuit; & nos contra, habetis ab aliquo Epiſcopo inde aliquid ſcriptum? qui reſponderunt per omnia, Domine nullum: tunc nos interrogavimus, reſidentes Epiſcopos, ſacerdotes, diaconus, judices, quid deberet de hoc fieri, & prælibatus Epiſcopus procedens ad pedes noſtros, talia cœpit: Domine ſi veſtri gratia eſt, ad eam cauſam redite, pro qua huc venimus, iſtam opportuno tempore reſervate. Tunc nos commoti, & valde irati contra eum, quia nolebat nos proponere, quod ipſe quærere debebat, diximus, miror cùm ſis prudens, ac potens, quare eccleſiam tuam non ſublevas? ſed magis opprimis, quare non dixiſti hoc per tot dies? & quare illam conſuetudinem, quam omnes Eccleſiæ habent, non exigis ab ipſis, mihi adeo non imputabitur quod in ea eſt eccleſia, ego eam vobis dedi, ſi tu non vis tertiam ab eis exigere, ego illam exigam, ut eccleſia tibi commiſſa, meo, & tuo tempore non decreſcat. His verbis Petrus Epiſcop. correptus reſpondit, Domine quid vos, & S. hoc Concilium judicat, recipere paratus ſum, tunc ab omni Concilio definitum, & judicatum eſt, ut cunctis poſtpoſitis prius eccleſia S. Rufinæ, & Epiſcopus ſuus honoretur, & per me de tertia cunctæ Galeriæ Epiſcopus miniſtretur, refutantibus ea presbyteris, & dare integram permittentibus ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuum, & ſic ad inchoatam cauſam presbyterum redire, quod & factum eſt. Nam accepta ego virga, inveſtivi Epiſcopum Petrum, & per ſe ſuoſque ſucceſſores de univerſa tertia omnium eccleſiarum Galeriæ, aſſuetaque datione, conſentientibus presbyteris utriuſque eccleſiæ, & refutantibus, atque dare eam promittentibus, ac dicentibus, quod ſe illam prius ſponte darent. Iterumque judicatum eſt, ut ſub interdictione anathematis hoc poneretur, & confirmaretur, & factum eſt, nam noſtra juſſione, & omnium prædictorum ſacerdotum, Epiſcoporum, Diaconorum accepta ſtola Benedictus Portuenſis Epiſcopus dixit, auctoritate Patris, filii, & Spiritus ſancti, & auctoritate B. Petri Apoſtoli, & D. N. Joannis Papa hoc S. Concilio præſidentis, & auctoritate hujus S. Concilii maledicimus, & excommunicamus, & perpetuo anathematis vinculo obligamus, quicumq; ſacerdotum, ſive clericorum; ſive laicorum, ſeu qualiſcumque perſona mortalium tertiam univerſarum eccleſiarum Galeriæ Petro Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus aliquo modo contendere præſumpſeris, vel aliquo modo fraudare diſpoſuerit, & hoc quod de Galeria judicavimus ab omnibus locis prædicti Epiſcopatus S. Rufinæ, & ab omnibus ſacerdotibus, & clericis, vel laicis, & ab omni perſona obſervari ſub ſimili anathemate Apoſtolica auctoritate ſancimus, & ſtatuimus in perpetuum, poſtquam ter à Petro Epiſcopo, vel ſuis ſucceſſoribus ſupradicta tertia requiſita fuerit, & ab omnibus clamatum eſt, fiat fiat, amen, amen. Et ut diligentius obſervetur, & clarius cognoſcatur, totum per ordinem Gregorio Scrivanio S. R. E. ſcribere præcepimus, & ab omnibus, qui interfuerunt, propriis manibus roborare voluimus. Benedictus Archidiaconus interfui, & in perpetuum valere judico. Petrus Præneſtinus Epiſcopus interfui, & in perpetuum valere judico. Ego Benedictus Epiſcopus Portuenſis interfui, & in perpetuum valere judico. Datum XIX. Kalend. Januarii per manus Boſonis Epiſcopi S. Tiburtinæ Eccleſiæ, & Bibliothecarii S. A. S. interfui, & in perpetuum valere judico. Raynerius Diaconus de Diaconia S. Georgii, & Leon Epiſcopus Oſtienſis eccleſiæ interfui & in perpetuum valere judico. Gregorius S. Luciæ interfui, & in perpetuum valere judico. Benedictus Epiſcopus S. Anagninæ eccleſiæ interfui. Joann. Epiſcopus S. Bledanæ Eccleſiæ interfui, & in perpetuum valere judico. Benedictus Epiſcopus Ceren. hoc decretum firmum, & in perpetuum valere judico. Petrus Cardinalis tituli S. Marci interfui, & in perpetuum valere judico. Raynerius Epiſcopus Nepeſinæ eccleſiæ hoc decretum firmum, & in perpetuum manere judico. Amaſus Epiſcopus, atque Capellanus Domini Papæ. Franco Cardinalis S. Sixti. Benedictus Domini gratia Secundicerius S. A. S. Joannes Cardinalis tit. S. Marcelli. Creſcentius Domini gratia nomenclator S. A. S. Ego Stephanus Dei gratia Scrinarius S. Sedis Apoſtolicæ ſcripſi, &c.

Ejdem Petro Sylvæ Candidæ Epiſcopo Benedictus IX. anno 1033. ampliori privilegio omnia bona, & immunitates enumeratas, tali diplomate in perpetuum roboravit, ab eodem Regiſtro exſcripto.

BENEDICTUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Petro venerabili Epiſcopo S. Sylvæ Candidæ eccleſiæ, tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum,

CONvenit Apoſtol. moderamini pia religione pollentibus benivola compaſſione ſuccurrere, & poſcentiũ animis alacri devotione impertiri aſſenſum, ex hoc enim lucri potiſſimum præmium apud conditorem omnium Deum promerebimus; quoniam venerabilia loca opportunè ordinata ad meliorem fuerint ſine dubio ſtatum perducta; Igitur quia poſtulaſti à nobis prudentia tua, quatenus concederemus, & confirmaremus tibi Epiſcopatum ſupradictum cum omnibus ſuis pertinentiis, quæ per diverſa loca reiacere videntur, vel quæ ab aliquibus injuſte retenta, vel invaſa eſſe noſcuntur, inclinati piis precibus tuis, Inprimis quia charius vobis videtur Epiſcopalem dignitatem tibi concedimus, adjutore Spiritu ſancto, & modis quibus poſſimus Apoſtolica auctoritate confirmamus, & honore Jeſu Chriſti Domini noſtri confirmamus tibi, tuiſque ſucceſſoribus fundum in integrum, qui vocatur Buxus, in quo baſilica SS. Rufinæ, & Secundæ conſtructa eſſe videtur ad Epiſcopalem ſedem, quam etiam tuo ſtudio, muro, & foſſato vallaſti, & circumdediſti, atque populo, atque ſacerdotibus bene ſufficienter repleviſti. Nos etiam omnes veſtræ poteſtati, & ſucceſſorum tuorum ſubmittimus, ut nunquam ſucceſſorum noſtrorum Pontificum, vel alias perſona pro glandatico, herbatico, nec alio fodro diſtrictu, vel placito pro aliqua datione, vel aliquo ingenio illos conſtringere, vel aliquo mode dare audeat, ſcilicet, ut diximus, in poteſtate tua, & ſucceſſorum tuorum, remota omnium hominum contradictione in perpetuum maneat, & qualiter vobis placuerit eamdem eccleſiam per vos, veſtroſque ſucceſſores, & ædificare, ſeu fabricare, quam tu feciſti. Itemque concedimus, & confirmamus fundamentum in integrum, qui vocatur Avion, & montem Jordani, cum caſis, vineis, & terris ſylvis, & incultis, una cum ſervis, & ancillis, atque colonis ibidem reſidentibus utriuſque ſexus, ætatis, vel cum omnibus eorum pertinentiis poſita territorio Sylvæ Candidæ, inter affines, a primo latere terra ſupradicti Epiſcopii, à ſecundo latere rivus, qui vocatur Galeria, à tertio latere Ulbaſol, à quarto latere Cripeule, nec non fundum qui vocatur Mons aureus cum omnibus ſuis pertinentiis, ab uno latere mons, qui vocatur Jordani, ab alio latere Cripeule, à tertio latere fundus, qui vocatur Palmi, & à quarto latere fundus Laureta, & à quinto latere terra monaſterii S. Martini, ſeu fundus, qui vocatur mons Grunduli cum omnibus ad eum pertinentibus, & inter affines, ab uno latere fundus Montis aurei, & ab alio latere fundus Cripeule, & Ulbarolo, à tertio latere fundus Palmi, atq; fundus, qui dicitur Orspo, cũ omnibus ſuis pertinentiis, inter affines, ab uno latere terra monaſterii S. Martini, ab alio

la-

latere fundus inſula ſancta, à tertio latere curtis S. Petri, & fundus mõtis Grondali, & à quarto latere terra de curte S. Petri. Item fundus, qui vocatur Scriptule, & palmi cum omnibus eorum pertinentiis, à primo latere fundus Fuliſan, à ſecundo latere fundus Laurete, à tertio latere terra S. Martini, & à quarto latere fundus Sevonum omnino, fundus Iſidori cum omnibus pertinentiis ſuis, ab uno latere terra S. Martini, ab alio latere Caſtrangotol. à tertio latere Menſa ſancta, denique, & ipſum fundum Menſam ſanctam, cum omnibus ad eam pertinentibus, ab uno latere caſale, quod vocatur buccæ, à ſecundo latere mons, qui vocatur dompnico, à tertio latere muſana, & à quarto latere S. Laurentius de pants, pari modo fundum S. Baſilidis cum omnibus ad eum pertinentibus, ab uno latere caſale SS. Petri, & Pauli, ab alio latere vallis, quæ appellatur Intentionara, à tertio latere vivarolus, & à quarto latere monaſterium S. Stephani, porro fundum panzii, cum omnibus ſuis pertinentibus, ab uno latere fundus Apronianum, ab alio latere Sylva Candida, à tertio latere Muſanell. & à quarto latere Canullan. & à quinto latere terra Aureliana, & ſylva S. Stephani cum via Salinaria, ſimulque fundum Lauretum cum omnibus pertinentibus ſuis, ab uno latere terra S. Petri, ab alio latere terra S. Martini, à tertio latere mons Iliodori, à quarto latere fundus Oripo, ſeu caſale Pauli, & fundus Serianus cum omnibus eorum pertinentiis, ab uno latere terra S. Martini, à ſecundo latere Sylva Candida, à tertio, Menſa ſancta, & à quarto latere ſylva S. Petri, necnon caſale, quod dicitur Caſtagnetolo, ab uno latere S. Quatuor fratres, à ſecundo, fundus Orbanula, a tertio, Muſana, & à quarto latere Maſſanellus, atque ſylvam, quæ appellatur Mag. cum omnibus ſibi pertinentibus, ab uno latere rivus de Galera, ab alio latere mons, qui appellatur ſtupha ancilla Dei. Omnes namque fundos nominatos, & caſalia cum terris, campis, pratis, paſcuis, ſylvis cultis, & incultis poſitis territorio Sylvæ Candidæ milliari ab Urbe Roma plus minus duodecim, etiam aquimolum molentem in rivo, qui vocatur Galeria cum omnibus ſibi pertinentibus, & terra Sonitarſia, quæ appellatur paſtinum longum, ab uno latere Gualdiſi dñico, ab alio latere terra S. Petri, quæ appellatur Campo Maſtali, à tertio latere fundus montis Arcionis, & à quarto latere mons paurum conſtituitur juxta idem Epiſcopium, ſive alium aquimolum in ipſo rivo cum omnibus ſibi pertinentibus juris ejuſdem Epiſcopii. Super hic autem ſecuti anteceſſores noſtros concedimus, & confirmamus vobis, maſſam iterum, quæ appellatur Ceſana, cum fundis, & Colonis ſuis, qui dicuntur Furculo, Tandilian. Martinian. Item Colonias de ſolario, & de cortina, & de gradolfo, Coloniam de valle, & de fontana, & de ſancto, Coloniam de caſtagna cupa, & de Calbello, Coloniam de Beſano, ſive quibus aliis vocabulis nuncupatur, cum omnibus caſis, vineis, caſalibus, ſeu appendiciis ſuis, etiam hæc omnia ſimul cum finibus, terminis, limitibuſque ſuis, terris, campis, pratis, paſcuis, ſylvis, arboribus pomiferis fructiferis, & infructiferis diverſi generis, puteis, fontibus, rivis, aquis perennibus, ædificiis parietinis cryptis arenariis cum adiacentibus ſuis, cum eccleſia S. Andreæ Apoſtoli infra ipſam maſſam ædificatam, una cum colonis, maſſaritiis, & angarialibus maſculis, & fœminis, filiis, & filiabus, ac nepotibus eorum ibidem reſidentibus, aut exinde pertinentibus, ubicumque inventi fuerint cum omni cenſu, atque functionibus, & dationibus, angariis, vel quicquid de eadem maſſa, quæ appellatur Ceſana in integrum noſtræ S. Romanæ Eccleſiæ, ſecundum ſolitam conſuetudinem perſolvi debet, & cum omnibus ad prædictam maſſam Ceſanam generaliter, & in integrum pertinent, poſitam in territorio Nepeſino milliari ab Urbe Roma 20. ex corpore patrimonii Thuſciæ, juris ſanctæ noſtræ Romanæ Eccleſiæ, cui, Deo auctore deſervimus, & inter affines ab uno latere terra monaſterii S. Stephani minoris ad S. Petrum, ab alio latere, ſylva, & terra, quæ fuit de Joanne Grammatico, à tertio latere paſtoritia dompnica, & à quarto latere Maſſa Claudiana. Confirmamus etiam vobis Caſalia, & Colonias, atque Caſtellum in integrum, qui appellatur Dalmachia, cum fundis, & caſalibus, videlicet At-

A ticci, Dalmachia balneo, ſtabbla, Maſſa Juliana, vel quibuſcumque aliis vocabulis nuncupantur, una cum familiis maſculis, & fœminis, ſeu colonis per ſingula loca pertinentibus, cum caſis, vineis, terris, ſylvis, pratis, aquarumque decurſibus, vel cum omnibus ad prædicta Caſalia, & Colonias, atque Caſtellum pertinentibus, poſita in territorio Nepeſino, milliario ab Urbe Roma plus minus 20. inter affines ab uno latere viam, quæ ducit inter militiam de Curte de Capracorio, & terram de paſtoritio S. Petri, ab alio latere terram de monte Arſitia, & Focazan, qui appellatur Columnella, à tertio latere terra de Curte Capracorio, qui appellatur Matera, & à quarto latere terra S. Laurentii, quæ appellatur Silicara, & rivum, qui ducit per buxitum, & Madulanum; præterea concedimus, & confirmamus vobis, & per vos in eodem veſtro Epiſcopio in perpetuum, videlicet Terras, & vineas in integrum, quarum vocabula ſunt, Campomaſtali, ſive ſylva de Campo monti, & Lacuſello, & cum omnibus finibus, terminis, limitibuſque ſuis, vineis, campis, pratis, ſyl-B vis, paſcuis, ædificiis, parietinis, attigiis adjunctis, adjacentibuſque ſuis, vel cum omnibus ad eos pertinentibus generaliter, & in integrum, poſita omnia territorio Sylvæ Candidæ, inter affines, ab uno latere, terra prædicti Epiſcopii, ab alio latere terra Gratiani, quæ appellatur Mons Arioni, ſeu Majoratu, uſque in rivum de Campo Monti, à tertio latere incipit ab ipſo rivo, uſque in vallem de Arenula, & Buxetum, atque inde per Novellitum, uſque in viam antiquam, in qua jacet pilum marmoreum, & uſque in Ceſa de Calariculo, & à quarto latere Cava de Caſtagneto, uſque in rivum, qui vocatur Galera, & uſque in ſylvam tui Epiſcopii. Concedimus etiam, & confirmamus tibi, tuiſque ſucceſſoribus omnem illam terram, & ſylvam, quam olim Caloleidu invaſerat, & anteceſſori tuo Guidoni Epiſcopo per ſcriptum refutaverat, quarum vocabula ſunt hæc, vallis de Joanne Ecco, & Mons Veſpuleti, vallis de Giuſule, & mons, qui vocatur Puzali, affines ejus ab uno latere Galeria, à ſecundo latere vadus, qui vocatur de perenna, & inde per viam, & per limitem, uſque in C tres puteos, qui ſunt in cilio montis, qui vocatur Puzal, & per ipſum Cilium montis, & per limitem, uſque in viam publicam Silicinam antique, & amarum, qui eſt juxta eumdem ſilicem, & inde per limitem, & per viam, & lucernaria, quæ ſunt in eodem limite, & per ipſum limitem uſque in finibus, ubi finitur ſylva prælibati Epiſcopii, & ſylva monaſterii S. Martini uſque ad S. Petrum, & caſale, quod vocatur de Ruſina, & in eodem loco Columnella fixa ſtare videtur, & à tertio latere limes major, & via publica, quæ ducit uſque in fundum, qui vocatur menſa Sanctarum, quæ eſt Juris dicti Epiſcopii, & à quarto latere mons, & ſylva, quæ vocatur Ballaria, quam tenet ipſe tuus Epiſcopatus, poſita juxta buccege, & juxta caſale, quod vocatur de Ruſina. Item concedimus, & confirmamus vobis fundum in integrum, qui vocatur Maurorum, cum omnibus finibus, limitibuſque ſuis poſitis in territorio Sylva Candido, via Cornelia, milliario ab Urbe plus minus 12. & inter affines ab uno latere, via, quæ ducit ad menſam ſanctam, ab alio latere mons, qui vocatur D de Ovea, & Caput poncinum, à tertio latere via, quæ pergit ad ſalinum, & à quarto latere juxta ipſam viam Caſtagnitulum, & mons armatus, atque Ficarola omnia de ſupradicto Epiſcopio; Item fundus, qui vocatur Campus Trojani, & fundus, qui vocatur burficella, & fundus gradilia, & fundus, qui vocatur mons de ſorbo, omnia integrè cum ſuis finibus, & pertinentibus poſitis via Aurelia, milliario ab Urbe Roma plus minus duodecimo. Item ſex in integrum uncias fundi, qui vocatur Atticiano, & montem, qui vocatur de Dominico, cum omnibus eorum pertinentiis poſita via Aurelia milliario ab Urbe Roma plus minus, tertiodecimo, inter affines ab uno latere, Maſſa Margarita, & Caſandria juris SS. Baſilidis, Tripodis, & Magdalenæ, quæ eſt prædicti veſtri Epiſcopii, à ſecundo fundus, & fundus Agellus, qui ſunt de eodem veſtro Epiſcopatu, à tertio latere fundus verecundi, qui eſt juris monaſterii Sancti Martini ad Sanctum Petrum, & à quarto latere alias ſex uncias de prædicto fundo At-

ticiano. Itemque fundos octo, Lapmian. Pathin. Margarit. ſui eorum Græcorum, Caſanell. Caſapupulis, Savinuli, qui & Sambuculus vocatur, ſibi invicem cohærentes, poſita eadem via Aurelia milliario ab Urbe Roma plus minus 12. territorio S. Baſilidis, inter affines ab uno latere fundus Attichian. ab alio latere fundus Caſandri, à tertio latere fundus, qui appellatur Patriciorum, vel ſi qui alii affines ſunt, nec non fundus in integrum, qui vocatur Judæorum, cum finibus, & limitibus ſuis, vel cum omnibus ſibi pertinentibus, poſitis prædicto territorio Sylvæ Candidæ. Præterea concedimus, & confirmamus vobis caſale unum in integrum, quod vocatur Urbanum, ſive quibus aliis vocabulis nuncupentur, in quo ſunt terra, campi, prata, paſcua, vel cum omnibus ſibi pertinentibus poſitum territorio Subermenſi, affines ejus, ſicuti ſunt, vel fuerunt ab origine. Itemque confirmamus vobis, & Eccleſiæ tui præſidetis in ipſam viam Appiam territorio Velletrano conſtitutam Maſſam, videlicet Urbanam cum Capuano, & Ceſariano cum fundis ad eamdem Maſſam pertinentibus cum omni jure inſtructo, inſtrumentaque finibus terminiſque ſuis, in qua eſt Eccleſia S. Felicis, ſicut in ſcriptis veſtris habetur, & ſicut etiam in tabulis lapideis, qui ante fores baſilicæ SS. martyrum Rufinæ, & Secundæ in muro poſita videntur, legitur integriter, præterea concedimus, & confirmamus vobis infra hanc civitatem Romæ terram, ubi olim fuit domus major cum omnibus ſibi pertinentibus, poſita in loco, qui vocatur Diburo. Inter affines ab uno latere terra, in qua fuit domus de Marcezia conjuge Stephani Seneſcalci, ab alio latere terra, in qua fuit domus de Bucio, de Simeone, à tertio latere via publica, & à quarto latere arcus major, & via, quæ ducit ad monaſterium S. Cyriaci. Super his autem non novum facientes, ſcilicet quod anteceſſores noſtros ſacroſanctis Albanenſi, Oſtien. & Portuenſi, & aliis eccleſiis feciſſe cognoſcimus, à præſenti VI. indictione, per hujus noſtræ Apoſtolicæ præceptionis paginam ſtatuimus & ſtatuendo per auctoritatem Apoſtolorum Principis confirmamus, ut presbyteri, Diaconi, monachi, manſionarii, clerici, cujuſcumque ordinis ſint, vel dignitatis, ſanctimoniales, ſeu diaconiſſæ omnes immunes ſint à laicali ſervitio, judicio, & publica datione in Galeria intra caſtellum, vel de foris habitantes, ita ut ſi Imperator, aut Marchio, ſive miſſi eorum, aut ſucceſſores noſtri illuc venerint nullo modo in jam dictis perſonis per publicos miniſteriales expenſa colligatur, neque aliquo modo eis injuria irrogetur. Sed pro amore altiſſimi Dei, à cujus ſorte clerici nuncupantur, competenter honorentur, liceat illis tantum modo vobis, veſtriſque ſucceſſoribus Epiſcopis, & Vicedominis, ſeu miniſterialibus noſtris, in cunctis reddere rationem, & veſtrum expectare judicium, ut Deus honoretur, & vos, ſucceſſoreſque veſtri, veſtrorum ſacrorum ordinum ſervitio, & obedientia non defraudemini, maneantque ſub judicio, & diſtrictu veſtro ſecundum tenorem hujus noſtri Apoſtolici præcepti omnium hominum contradictione remota, ita ut nullus Comes, Vicecomes, Caſtaldus, cubicularius, nullaque perſona audeat eos ad ſervitium, vel ad angariam ducere, vel ad diſtrictum, ſive ad placitum protrahere, ſive manſiones eorum hoſpitari, vel invadere, vel defraudari præſumat, ſed tantummodo ex juſſione veſtra, & prompta voluntate illorum negotia, ut dignum eſt, moderentur, diſponantur, judicentur, & finiantur, nec non ſi quis Chriſtianorum ibidem obierit abſque hærede, & teſtamento, legibus ſuccedere ſibi eccleſia, cui, Deo auctore, præſidetis & vos, & veſtros ſucceſſores Apoſtolica auctoritate jubemus. Tertiam autem reddi vobis, veſtriſque ſucceſſoribus à cunctis eccleſiis, vel ſacerdotibus, & clericis Galeriæ abſque omni diminutione cenſemus. Simili modo concedimus, & confirmamus vobis terrena, domus ubi officiales commanebant, cum omnibus ſuis pertinentiis, poſita in Galeria ſecus eccleſiam B. Nicolai confeſſoris Chriſti, quem tu ipſe conſecraſti ante hortum caſtelli, quod denique domus plus conveniens eſſe videtur prædictæ eccleſiæ S. Nicolai, vobis, & clericis veſtris, quanquam in ea laicæ, & ſæculares perſonæ maneant ad patrandam libidinem, & ſæcularia facinora, quoniam juſtum non eſt, ut domus lupanaris, & turpis lucri eccleſiæ adhæreat, de qua etiam domo per Benedictum oblationarium vos inveſtire fecimus. Itemque concedimus, & confirmamus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum eccleſiam SS. martyrum Rufinæ, & Secundæ, poſitum juxta palatium noſtrum, & locum, qui vocatur Cellarium, ſive Lardirium in integrum cum diverſis cryptis, parietibus, vel ædificiis eorum, nec non vineis, hortis, cum arboribus olivarum, & cæteras arbores pomorum, ſive diverſis ceptris, & parietinas, ac terras, quemadmodum determinare videntur, incipientes juxta noſtrum palatium, quod Scuta dicitur, & inde poſt veſtiarium recte ad ſupradictam veſtram Baſilicam Ulpiam, & inde juxta parietem ſcriniarii noſtri per terram, ubi Columna jacere videntur recte in via, & per ipſum viam deſcendentem ad limitem, qui eſt inter terram veſtram, & terram presbyterorum monaſterii S. Pancratii, & ipſo limite revolvente per ellium ſupradictum, & parietis juxta terram prædictorum presbyterorum, ubi oliva ſtare videntur recte in parva Turricella muri hujus almæ Romæ, una cum ipſa Turricella, & muro, ſeu turra Sarracena cum cryptis, & parietinis ſubſe, & juxta ſe, vel alias turres, quæ extenſæ ſunt ab una parte juxta terram veſtram, & pantanum cum eodem ipſo integro pantano, ſaliente ad viam publicam, quæ ducit ad eccleſiam S. Joannis Baptiſtæ, ſive ad palatium noſtrum, & inde revertente juxta terram, quæ fuit Elperini, & Azonis Germanorum fratrum, & vineam eccleſiæ S. Nicolai, ſive terram hæredum de Majo Capuano, ſive horticellum, qui fuit quondam Angeli, ſive domum terrineā, quæ eſt juxta aliam viam publicam, ducens ad noſtrum memoratum Lateranenſe palatium. Itemque confirmamus vobis eccleſiam S. Martinæ cum omni ſua integritate, & pertinentia poſitam Romæ propè montem, qui dicitur Auguſtus. Nec non eccleſiam SS. Adalberti, & Paulini cum Eccleſia S. Benedicti, & omni ſua integritate, & pertinentia, & ſicut ad manus veſtras hodie tenetis poſitam infra hanc civitatem Romam in Inſula Lycaonia, ut ſit vobis, veſtriſque ſucceſſoribus cum volueritis Epiſcopale domicilium, & congruum receptaculum, opportunumq; habitaculum quemadmodum habere videtur Portuenſis eccleſia, S. Joannis inter duos pontes, presbyteros, atque clericos, qui pro tempore in eadem eccleſia SS. Adalberti, & Paulini, & Benedicti fuerint, ita ſubjectas vobis eſſe volumus, ut proprias filias eccleſiæ veſtræ, & ab omni jure illo ſubtrahimus tuæ paternitati, tantum eas committentes, ut ſolummodo veſtrū judicium expectent, veſtro dominio famulentur, & per omnia veſtris rationabilibus obſecundent mandatis, ut quoquo modo vobis placet ordinare ſecundum Deum regere, & informare, & emendare noſtra Apoſtolica auctoritate in perpetuum liceat, ſimulque concedimus & confirmamus vobis omnes plebes, & eccleſias parochias, cum eorum pertinentiis, vel adjacentiis, ſcilicet plebem S. Mariæ in Sylva Candida cum titulis ſuis, titulum SS. Joannis, & Pauli in Lucano, & titulum S. Angeli in Muſano, titulum S. Donati in Majorata, atque plebem S. Gregorii in Galeria cum titulis ſuis, titulum S. Gregorii in ipſo loco, titulum S. Anaſtaſii in Muſano, & plebem S. Angeli in Duſcitulo cum terris ſuis, ſimulque plebem S. Joannis in Nono cum terris, & titulis ſuis; titulum S. Marcinni in ipſo burgo cum terris ſuis, titulum S. Andreæ cum titulis ſuis, nec non titulum S. Mariæ, titulum S. Nicolai, qui eſt in caſtello de monte Deſtini; titul. S. Mariæ cum terris ſuis; præterea plebem S. Pancratii, cum terris, & titulis ſuis, titulum S. Mariæ in Inſula cum terris ſuis; plebem S. Luciæ in Inſula cum terris ſuis; ſimiliter plebem S. Joannis in Inſula cum titulo, & territorio ſuo; titulum S. Gregorii in ipſo loco, ſimulque plebem S. Pauli in Formello cum terris, vineis, hortis, olivetis, atque titulis ſuis; titulum S. Sylveſtri in columna cum terris & vineis ſuis; titulum S. Angeli in Olibano cum terris, & hortis ſuis; titulum S. Marciani cum terris ſuis, titulum S. Geneſii in Dalmachia cum terris ſuis; titulum S. Laurentii in Formello cum titulis, & hortis ſuis; titulum S. Mariæ cum territorio ſuo; titulum Salvatoris cum terris ſuis; titulum S. Joannis in ipſo loco cum territorio ſuo, titulum S. Petri cum terra ſua; titulum S. Angeli in Laureto; titulum S. Valentini in Cripta-le; item plebem S. Cornelii in Capricorno: Per hujus privilegii veſtri, & decreti paginam, in perpetuum confirmamus prædicto veſtro Epiſcopio cum terris, vineis, & olivetis, & titulis ſuis; titul. S. Pancratii cum terris ſuis;

ſitu-

A titulum S. Mariæ cum terris, & prato ſuo; titulum S. Va-
lentini cum terris, & oliveto ſuo, atque prato; tit. s. Do-
nati cum terris ſuis; titulum s. Mariæ cum terris ſuis, ti-
tulum s. Laurentii cum terris ſuis, titulum s. Anaſtaſii
cum terris, & vineis ſuis, plebem s. Titi non longè à Ci-
vitella, cum vineis terris, & titulis ſuis: plebem s. Pauli
in Formella cum vineis, terris, & titulis ſuis; titulum
s. Sylveſtri, & s. Angeli cum terris, & vineis, & plebem
s. Donati in Collina cum terris, vineis, & olivetis, & ti-
tulis ſuis, titulum s. Mariæ cum terris, & vineis; titu-
lum s. Chriſtinæ, cum terris, vineis, & ſylvis ſuis, titu-
lum s. Gregorii cum terris, & vineis; titulum s. Marti-
ni cum terris, & vineis; titulum s. Caſſiani cum terris,
& vineis, & familiis tribus; titulum s. Anaſtaſii cum
terris, & vineis; & titulum s Juſtinæ cum terris, & vi-
neis; titulum s. Angeli cum terris ſuis; titulum s. Grego-
rii cum terris ſuis, & vineis, ſimulque plebem s. Mar-
celli in quartodecimo cum terris, & vineis, & oliveto,
atque titulis, vel cum omnibus ſuis pertinentiis; titulum
s. Angeli cum terris, & vineis, denique plebem s. Petri
B in Beczano cum terris, & vineis, & oliveto ſuo majore,
atque ſylvis; & titulum s. Joannis, & S. Stephani, at-
que s. Mariæ in Pontpertuſa; titulum s. Mariæ in Sepe-
ſane cum terris, vineis; titulum s. Stephani in Matera;
titulum s. Mariæ in Matera; titulum s. Blaſii in Scroſa-
no; titulum s. Joannis in ipſo Scroſano, & s. Eugeniæ in
Matera; titulum s. Laurentii in Scroſano cum omnibus
terris, & vineis, titulum s. Eugeniæ cum terris, & vi-
neis, ſimulque plebem s. Mariæ in Olibula cum terris, &
vineis, & titulo ſuo, & s. Angeli cum terris, & vineis;
pariterque concedimus, & confirmamus vobis, veſtriſ-
que ſucceſſoribus in perpetuo, ſicuti à ſanctiſſimo Sergio
Papa, ſive à cæteris prædeceſſoribus noſtris pontificibus
conceſſa, & confirmata fuerunt; videlicet monaſteria
quinque, s. Stephani majoris, & minoris, ſanctorum-
que Joannis, & Pauli; & B. Martini, atque Thecla
conſtituta juxta magnam eccleſiam s. Petri, aut in cæte-
ris eccleſiis, quæ ſunt conſtituta in tota civitate Leonina,
etſi neceſſarium fuerit conſecrare, nullus alius Epiſcopus
ad tale miniſterium, vel conſecrationem accedere præſu-
C ſumat, niſi vos, veſtrique ſucceſſores Epiſcopi s. Sylvæ
Candidæ eccleſiæ, in perpetuum. Concedimus autem, &
confirmamus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum
s. diem Sabbati ad Baptiſmi ſacramentum celebran-
dum, & totum officium faciendum in eccleſia B. Petri A-
poſtoli, & ſupra magnum Altare, in quo toto venerabili
Altari, ſeu in Confeſſione, quicquid auri vel argenti, pal-
lii, vel ceræ, ſive aliarum rerum poſitum, vel oblatum,
vel jactatum fuerit, vel vobis oblatum, ab hora videlicet
diei tertia, qua ingredi eccleſiam ad ordinandum, & pe-
ragendum dictum officium vos volumus, & uſque quo ſan-
ctæ Dominicæ diei miſſam expleveritis, per veſtros cu-
ſtodes in veſtram, veſtrorumque ſucceſſorem, remota om-
ni contradictione, veniat poteſtatem, & quia ad tempus
prædeceſſoris noſtri Domini Joannis in præfata eccleſia
s. Petri, à qua penè omnes eccleſiæ doctrinam acceperunt,
ſicut à magiſtra & Domina, dies dominica palmarum,
& dies Cœnæ Domini, & paraſceve irreverenter cele-
brantur, ut nec proceſſio cum palmis in ipſa die dominica
ibi fieret, nec in die Cœna Domini Gloria in excelſis Deo
D diceretur, & in paraſceve non eam reverenter, ut dece-
bat, officium ibi fiebat. Condoluimus, & meliorare hoc cu-
pientes per vos, veſtroſq; ſucceſſores, ſtatuimus, ſicut ſtatu-
tum, & cõceſſum, & confirmatum vobis eſt ab eodem præ-
deceſſore noſtro, ut omni anno die Dominica palmarum
cum proceſſione ab eccleſia s. Mariæ in Thermis exeatis,
& venientes ad magnum Altare s. Petri miſſam celebre-
tis. Similiter, & omni anno die Cœna Domini per vos,
veſtroſque ſucceſſores miſſam ſupra Altare s. Petri cele-
brare, Gloria in excelſis Deo dicere, s. Chriſma confice-
re, & quæ ad Epiſcopum pertinent agere volumus. Seu
omni anno die Paraſceve ſupra ipſum altare majus s. Pe-
tri totum officium reverenter, ut vos decet, veſtroſq; ſuc-
ceſſores, faciatis, in quibus tribus miſſis, prima in miſſa
palmarum, ſeu in miſſa Cœna Domini, & in officio Para-
ſceve, quicquid auri vel argenti, pallii, ſeu ceræ, vel alia-
rum rerũ ſupra jam dicto Altari S. Petri, ſive in confeſ-
ſione poſitum aut jactatum fuerit, vel vobis oblatum ab
hora, qua ipſa miſſa, & officia inchoata fuerint, & exple-

A ta per veſtros cuſtodes in veſtram, veſtrorumque ſucceſſo-
rum, ſimiliter remota omni contradictione, deveniat po-
teſtatem, in quibus quinque diebus, ſi vobis, veſtriſq; ſuc-
ceſſoribus utile viſum fuerit aliquem Diaconorum noſtro-
rum miniſtrare ob honorem s. Petri, & veſtram reveren-
tiam volumus petere. Poteſtatem autem ejuſdem eccleſiæ
S. Petri, & ſupradictorum ſuorum Monaſteriorum, &
manſionariorum omnium manſionum S. Petri, ſeu totius
civitatis Leoninæ vobis, veſtriſque ſucceſſoribus concedi-
mus, & confirmamus, inthronizare, & incathedrare
Pontificem Romanum in Apoſtolica ſede, vobis, qui quo-
tidiani eſtis in ſervitio S. Petri, committimus, nec non
ad benedicendum cum aliis, vos ſpecialiter convocamus;
ſimilique modo ad ungendum, & conſecrandum Impera-
torem, primum veſtram, veſtrorumque ſucceſſorum Epi-
ſcoporum fraternitatem convocamus, ut quibus regimen
totius eccleſiæ S. Petri, & civitatis Leoninæ commiſſum
eſt, ab his primùm ſit benedictus, nec non cuncta ſacra
officia, ſeu miniſteria, quæ nos, & ſucceſſores noſtri facere
debemus, ſi ægritudine, vel aliqua cura impediti facere
B non poſſumus; tam in ſupradicta venerabili eccleſia S.
Petri, & monaſteriis ſuis, quàm per totam civitatẽ Leo-
ninam, per vos, veſtroſque ſucceſſores fieri Apoſtolica au-
ctoritate decrevimus. Conſecrationem vero altarium S.
Petri, & ſuorum monaſteriorum, nec non conſecrationem
eccleſiarum, altarium, ſacerdotum, clericorum, ſeu diaco-
niſſarum totius civitatis Leoninæ, vobis, veſtriſque ſuc-
ceſſoribus in perpetuum, ſicut prælibatum eſt, concedimus,
& confirmamus. Quæque autem uſualiter vobis à miniſte-
rialibus altaris majoris competunt, hoc ſcripto vobis,
veſtriſque ſucceſſoribus confirmamus. Idem in Sabbato
S. pro cœna ſolidos duodecim denar. quales per tempora
cucurrerint percipiendos, & quinque in unoquoque ſabba-
to quatuor temporum, & duos cum candela olei, & cereis
per unamquamque feſtivitatem, in quibus ibidem perno-
ctare debetis. Idem in feſtivitate S. Petri, & in Octavis
in Dominica gaudete, in feſtis S. Andreæ, in Epiphania,
in Aſcenſione, in Pentecoſte, in feſtis S. Rufinæ triginta
libras ceræ, & duo congiaria de oleo, & duas libras de
olibano. Candelas verò pendentes cum clamaſtariis, &
C cicindellas ad ſufficientiam, ſicuti ſemper fuit. In ſecun-
da feria Paſchæ quoniam ſecundum antiquum morem ad
Staffilem, ubi de equo deſcendimus, nos, noſtreſque ſuc-
ceſſores recipitis, chirothecas, quibus etiam ad miſſam
uti ſoliti ſimus ad memoriam ſervitii noſtri, qui ſemper
purè S. R. Eccleſiæ feciſtis nobiſque, & anteceſſoribus no-
ſtris non ſolum te, ſed omnes tuos ſucceſſores Epiſcopos,
Bibliothecarios Sedis noſtræ eſſe perpetuo Apoſtolica au-
ctoritate cenſemus, & merito, qui in Apoſtolica Eccleſia
deſudatis, in Apoſtolicis ſcriptis fideles teſtes ſemper
exiſtatis: prædicta vero omnia ſicut ſuperius dicta ſunt à
prædicta VI. Indictione, una cum ſex partibus filorum ſa-
linarum poſitis in pedica nova invicem ſibi cohærentibus,
juxta filos hæredum Joannis Vve, ſeu Petri Card. vobis,
veſtriſq; ſucceſſoribus Epiſcopis, veſtræque etiam Eccle-
ſiæ SS. Rufinæ, & Secundæ in perpetuum donamus, largi-
mur, concedimus, & confirmamus, atq; ſtabilimus in uſu,
& utili ipſius venerabilis Epiſcopii, & omnium Epiſco-
porum ſuorum, qui per tempora tenuerint prædictam Ec-
cleſiam, ſtatuentes quippe Apoſtolica cenſura ſub Divini
D judicii obteſtatione, & anathematis interdicto, ut nulli
unquam noſtrorum ſucceſſorum Pontificum, vel qui publi-
ca functi fuerint actione, vel alia qualibet magna, parva-
que perſona de omnibus, quæ ſuperius continentur contra
hoc noſtrum Pontificale privilegium agere, vel alienare,
aut auferre, vel diminuere audeat, vel præſumat, ſed po-
tius firma, & ſtabilia perpetuis temporibus, ſicuti à nobis
conſtituta, & confirmata ſunt decernimus permanenda;
ſi quis autem, quod non optamus, temerario auſu contra
hoc noſtrum Apoſtolicum privilegium in aliquo contrai-
re, & tranſgreſſor eſſe præſumpſerit, vel frangere auſus
fuerit, & in omnibus obediens, & obſervator eſſe nolue-
rit, ſciat ſe auctoritate Dei omnipotentis Domini noſtri,
& Apoſtolorum Principis Petri, cui licet immeritè, Dei
tamen dignatione, gerimus vicem, anathematis vinculo
innodatum, & à Regno Dei alienum, atque cum Juda tra-
ditore Domini noſtri Jeſu Chriſti, & omnibus impiis ſo-
cius ſit in inferno. Qui vero pio intuitu cuſtos, & obſerva-
tor hujus noſtri Apoſtolici privilegii exſtiterit meritis,

atque precibus B. Petri Apoſtolorum Principis, & SS. Martyrum Rufinæ, & Secundæ in ætheread arcibus præmia, & benedictionis gratiam, atque miſericordiam à juſto Judice Domino Deo noſtro, vitamque æternam percipere, & invenire mereatur in ſæcula ſæculorum Amen. Scriptum per manus Sergii Scriniarii, & Notarii Sacri noſtri Palatii, menſe Novembris, Indictione ſuprascripta VI. bene valete. Benedictus S. Fallaritana, & Caſtellana Epiſcopus. Ego Gregorius S.R. Eccleſiæ deſignatus in regimine S. Tudertinæ Eccleſiæ. Ego Leo Diaconus S.R. Eccleſiæ. Benedictus Oblationarius. Benedictus Cardinalis tituli Equitii, Beniza presbyter, & vicedominus S. Rufinæ, & deſignatus gratia Dei Epiſcopus Tuſcanen. Ego Creſcentius Subdiaconus de Joanne de Romano. Decernimus ergo, &c. Si quæ igitur, &c. Cunctis autem, &c. Amen.

Defunctus eſt Petrus ann. 1035. ſepultus in eccleſia S. Alexii in monte Aventino prope Maroziam matrē, ubi adhuc in marmorea tabula hoc legitur Epitaphiū.

Lector ad hunc Tumulum lachrymantia lumina ſolve
Natus cum cara Matre ſepultus ubi
Infelix planctu, non poſſum dicere totum
Illa Marozza ſolo, nomine Petrus ego.
Petrus ego Sancta, non dignus ſede Rufinæ
Quem ſine matre mea vivere tadet eheu;
Iſthic cura Domus rerum cumulatior auctus,
In hac gaudebam, max ubi triſtis ero.
Semper triſtis ero jam nunc dum carne manebo,
Quando mihi matris mors redit in animum.
Quinquagies caſtos evolvit ſexies annos
Turtur poſt unum facta pudica virum.
Pauper habet quod corde gemat quod voce requirat
Victum, veſtitum non modo pauca dabat
Cum ſis mortalis tibi natum conſociabis,
Ut ſibi ſic unum, vindicet una locum
Audeat haud quiſquam miſcere licentius unquam.
Sit anathema Deo ſi temerator erit F.F.F.
Reſpicite ò Sancti, quos eligimus duo ſervi
Horum tu, precibus nos miſerere Deus.
Hic requieſcit Marozza expectans filium ſuum
Petrum Epiſcopum S. Rufinæ, quæ obiit temporibus
Domini Benedicti Papæ Kal. Julii feria tertia,
Indictione 3. Anno Domini 1035. Obiit Dominus
Petrus Epiſcopus menſe Octobris, die 6.
Anno Domini 1035.

XX. 20. PETRUS ſucceſſit Petro, qui ſubſcriptus reperitur in Diplomate Benedicti IX. Eccleſiæ Florentinæ anno 1036. menſ. Novemb.

* Ex Ap. ... * Hic Petrus natione fuit Romanus, de quo in regeſto Farſenſi: *Denique per longum temporis noſtris ſcilicet diebus ita vidimus, & audivimus referentem, & certiſſime teſtantem quemdam Romanum Epiſcopum nomine Petrum jam nimis vetulum, qui Romæ morabatur apud S. Vincentium Sylvæ Candidæ fulgens epiſcopatu, & habitans juxta S. eccleſiam B. Petri Apoſtoli, omnia ut ſupra diximus coram ſe examinata, & definita fuiſſe, ac privilegium a D. Papa Leone, &c.* Leo, de quo hic eſt mentio, Nonus fuit, qui Farſenſe cœnobium immunitatibus, & privilegiis exornavit, quæ habentur in eodem regeſto.

XXI. 21. CRESCENTIUS Epiſcopus S. Rufinæ in Concilio Lateranenſi (1) ſub Leone IX. contra Joannem Portuenſem Epiſcopum de poſſeſſione Eccleſiæ SS. Adalberti, & Paulini inſulæ Lycaoniæ diu diſputavit; tandem eadem Eccleſia Portuenſis adjudicata eſt. Deceſſit Creſcentius circa Annum 1051.

XXII. 22. HUMBERTUS a Gallo Belga, è Civitate Tullenſi, ex ordine S. Benedicti Monachus, è Monaſterio S. Manſueti à Leone IX. in Italiam vocatus, ſublectuſque Archiepiſcopus Siciliensis anno 1049. ubi ſuæ prædicationis uberes fructus tulit, revocatuſque à Leone in Concilio Romano ab eodem Epiſcopus Sylvæ Candidæ, atque Sublacenſis Abbas electus eſt anno 1051. Cumque Leoni Pontifici maximè in

a Lectus ſcribitur in Cod. Vaticano 1984. ex Ital.

A votis eſſet, ut Græca Eccleſia cum Latina in rebus fidei coiret, eundem Humbertum Conſtantinopolim legavit cum Friderico Cardinali, Petroque Amalphitano Archiepiſcopo anno 1054. Quos cum perhumaniter Conſtantinus Imperator excepiſſet, Humbertus deinceps diſputando, ſuæque doctrinæ mucrone non modo Michaelem Patriarcham convicit, rejecitque à communione fidelium, ſed etiam Nicetam Pectoratum Monachum, coram eodem Imperatore confudit. Eam diſputationem recitat Baronius, ad quem Lectorem remittimus. Ubi etiam ejuſdem diſputatio legitur de Azymo pane more Dialogiſmi ſub nomine Romani, & Conſtantinopolitani.

Ea legatione felici ſucceſſu perfunctus, ab Imperatore donis honoratus, in itinere à Comite Tranſmundo Theatino ſpoliatus, vacuus Romam rediit; Statimque Victore Pontifice Max. mittente legatus ad Montem Caſinum ſe contulit, ubi ſolita ſua dexteritate, ita egit, ut in Abbatem Montis Caſini Fridericus Lotharingius Cardinalis eligeretur, qui poſtea

B ſub nomine Stephani IX. ad Summum Pontificatum ſubvectus eſt.

In Concilio generali habito Romæ à Nicolao II. contra Berengarium Turonenſem Hæreſiarcham damnatum, Humbertus ardorem fidei, pietatiſque Catholicæ ſtudium prætetulit indefeſſum, ipſeque acta, abjurationemque erroris ejuſdem Hæretici opportune præſcripſit, ubi ultrix, juſſaque flamma Berengarii præſentis peſtiferos libros concremavit. Tametſi poſtea perfidioſè relapſus, contra Catholicam illam Confeſſionem amarulentiſſimis verbis invectus eſt, momorditque nefariè Humbertum, Romanamque Catholicam Eccleſiam. Quod ubi accepit Lanfrancus Cantuariæ Archiepiſcopus, in impium Berengarium, pium, ac doctiſſimum edidit Commentarium, in quo Hæretici retundens audaciam, illum ſui admonebat erroris, ut iterum, atque ex corde hæreſum venenum evomeret, dejeraretque.

In Angliam legatus ab Alexandro II. miſſus Concilium habuit in præſentia totius inſulæ Præſulum 6.

C Idus Aprilis an. 1062. litem veterem inter Eccleſias Cantuarienſem, & Eboracenſem motam ſuper primatiam, quæ Cantuarienſi eſt adjudicata, compoſuit.

Cæterùm non diù ſupervixit Humbertus, venerandus jam, tum doctrina, tum ſanctimonia vitæ, laboribuſque fractus, quos jampridem pro S.R. Eccleſia conſtanter adierat. Romæ ſpiritum Deo reddidit ante an. 1063. 3. nonas (a) Maji, ſepultuſque eſt in Baſilica Conſtantiniana Summo Pontifice ita mandante, prope Corpora SS. Virginum, ac Martyrum Maternæ, & Secundinæ. Meminit Humberti Leo Oſtienſis, lib. 2. cap. 89. Lanfrancus ſupracitatus ejus coætaneus non modo Humberti doctrinam extollit, ſed vitæ probitatem, moreſque, ex quibus Summis Pontificibus charus fuit, ſuiq; ſæculi Principibus maximè placuit, Baronius in Annalibus, Bellarminus de Scriptoribus Eccleſiaſticis, Wion, aliiq; cum Trithemio. Fuit etiam Humbertus Bibliothecarius, ac Cancellarius S.R.E.

Humberto & ſucceſſoribus ſuis ob laborem pro S. Romana Eccleſia, quem ſub Leone IX. libenter ſuſti-

D nuerat Victor II. ann. 1055. omnia privilegia ſuorum anteceſſorum Eccleſiæ Sylvæ Candidæ confirmavit, adiecitque inter cætera (3), ut in Sabbato ſancto, pro cœna S. Rufinæ Epiſcopus 12. ſolidos denariorum de S. Petri Confeſſione, & quinque pro uno quoque Sabbato quatuor temporum, & in unaquaque feſtivitate in qua apud Eccleſiam B. Petri pernoctandum eſſet, duos ſolidos, cum candela olei, ac cereo, in feſtivitate verò S. Petri, & in Octava in Dominica Gaudete, in feſtivitate S. Andreæ, in Epiphania, in Aſcenſione, in Pentecoſte, & in feſto S. Rufinæ triginta libras ceræ, duo congia olei, & duas libras de olibano de eadem confeſſione reciperet, candelas verò pendentes cum Clamatariis ad ſufficientiam, ſicut ſemper fuit. Inſuper

(1) An. 1049. Errat enim Oldoinus in ſua additione ad Leonem IX. primum Lateranenſe Concilium refundendo in ann. 1050. contra mentem Ciaconii, qui illud rectè refert in an. 1049. *Lec.*

(2) Aliquot poſt menſes ab Alexandri II. obitu aſſeritur in Additionibus ad Ciaconium. Sed cum Ughello rectè ſentiendum. Siquidem in iiſdem additionibus, aliiſque monumentis habetur Maynardus Epiſcopus Sylvæ Candidæ an. 1063. Idemq; vita functus ſub Alexandro II. quomodo ergo obiiſſet poſt Alexandrum Humbertus? *Lec.*

(3) Non adiecit, ſed confirmavit, cum ſequentia privilegia non Humberto à Victore, ſed jam primum Petro à Benedicto IX. elargita fuere, ut patet ex Diplomate ſupra proximè relato. *Lec.*

pet in feria II. Paſchatis cum ad Baſilicam Vaticanam pro ſtatione inibi celebranda ſolemniter equitatur, S. Rufinæ, ſive Sylvæ Candidæ Epiſcopus pro tempore exiſtens, Pontificem Maximum de equo deſcendentem, ad ſtaphile ſemper recipere conſueverat ob tanti obſequii memoriam, voluit idem Victor Pontifex, ut Chirothecas, cum quibus illa die Pontifex Max. Miſſam ſolemniter celebraverat, Sylvæ Candidæ Epiſcopus perpetuis futuris temporibus lucraretur. Eundemque Humbertum Epiſcopum, ſuoſque ſucceſſores perpetuos Sedis Apoſtolicæ Bibliothecarios inſtituit. Anno vero 1056. idem Victor, quod ſequitur, Humberto Epiſcopo indulſit privilegium, ex eodem Regiſtro.

Victor Epiſcopus ſervus Servorum Dei, Dilecto fratri, & Coepiſcopo Humberto, & per eum Eccleſiæ SS. Virginum, & Martyrum Rufinæ, & Secundæ, quæ nominatur Sylva Candida in perpetuum. Officii noſtri eſſe dignoſcitur, ut ex apice ſummæ Apoſtolicæ Sedis, cui Deo auctore præſidemus, univerſitati Eccleſiarum tanquam noſtris reliquis membris conſulamus, in quantique ſi pia, & neceſſaria ſollicitudine debemus operam noſtrã etiam longinquis, & non quærentibus ultro porrigere, multò magis propinquis, ſequela merito eam debemus exigentibus prorogare, quia dum tempus habemus, ad omnes debemus bonum operari, maximè autem ad domeſticos fidei juxta Magiſtratum D. Apoſtoli Pauli, ut enim ipſe atteſtatur, qui ſuorum, & maximè domeſticorum curam ſi non habet, fidem negavit, & eſt infideli deterior ad inſtar ſiquidem viſibilis ignis inviſibilis charitas paucis vicinora ſibi corripit, & inde gradatim ad longinquiora ſe extendit. Quapropter ſecundum ſuggeſtionem tuam noſter Reverendiſſime Confrater, & Coepiſcope Humberte ad aliquam temporalẽ memoriæ deceſſori noſtro Domino Leonis, & jugiter in S. Romana, & Apoſtolica Sede, etiam ſupra vires tuas, & facultates hactenus exhibuiſti per hujus noſtri privilegii ſanctionem decernentes. Concedimus, & confirmamus tibi, & per te, atque propter te in perpetuũ, Reverendæ Eccleſiæ SS. Virginum, & Martyrum Rufinæ, ac Secundæ, quæ nominatur Sylva Candida in ſuado, qui vocatur boſcus, quicquid auri, argenti, pallii, ſeu ceræ, vel quarumcumque rerum omnino jactatum, vel poſitum fuerit, vel oblatum, in toto Altari majori S. Petri, ſive in ejus venerabili confeſſione, aut certè ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus oblatum ab inchoatione matutinorum V. feriæ in Cœna Domini, uſq; dum Completorium peractum fuerit, veluti in Sabbato S. ab hora certia per totã ipſam diem, deinceps uſque poſt expletam in craſtinum miſſam, qualeſcumq; vel quantaſcumque oblationes præfati Altaris, & confeſſionis ejus per privilegia venerabilis Sergii, & multorum anteceſſorum noſtrorum, jam dicta eccleſia SS. Rufinæ, ac Secundæ promeruit, retinuit, etiam recipiat ad perpetuam animæ noſtræ mercedem, nominiſque noſtri, & ſervitii ſui in S. R. Eccleſia memoriam illarũ oblationum, quas eidem ſacroſancta Eccleſia per hoc noſtrum privilegium adjicienda concedimus, & confirmamus ſicut ſuperius dictum eſt S. ab inchoatione matutinorum V. feria in Cœna Domini, uſque poſt Completorium, ſalva ſibi per omnia, & hoc noſtro privilegio eidem in perpetuum reſervata, & confirmata confeſſione, & confirmatione omnium oblationum, quas per privilegia anteceſſorum noſtrorũ hactenus accipere, & ſibi habere conſervetur, videlicet in die Palmarum, in Cœna Domini, & in Paraſceve in Sabbato S. & die Dominica, neque enim iſtud noſtrum ita adjicimus, ut illud anteceſſorum noſtrorum donum in aliquo minuamus, in qua utique conceſſione, & confirmatione nil novitatis arbitramur egiſſe ſcilicet exemplo Reverendiſſimorum prædeceſſorum noſtrorum, & copia S. R. Eccleſiæ, inopiam lateralis, & maximè domeſticæ filiæ, laudabili liberalitate ſecundum Apoſtolicam inſtitutionem ſupplere. venerab. Apoſtolicæ Sedis cenſura ſub divini conteſtatione judicii, & anathematis interpoſitione ſtatuentes interdicimus, ut nullus unquam ſucceſſorum noſtrorum Pontificum, vel quilibet publicarum actionum adminiſtrator, ſeu alia qualibet, & quantumlibet magna, parvaque perſona audeat, vel præſumat contra hujus noſtræ donationis privilegium cogere, aut quicquam alienare, auferre, aut minuere, ſcilicet potius firmum, & ſtabile in perpetuum, ſicut conceſſum, & confirmatum eſt, permaneat. Si quis autem, quod non optamus, temerario auſu hoc noſtrum Apoſtolicæ Sedis ſtatutum, in quoquam infringere præſumpſerit, & coadjutor illius in aliquo extiterit, auctoritate S. & individuæ Trinitatis, & Apoſtolorum Principis Petri, cujus licet indigni, dignatione divina vice fungimur, vinculo anathematis ſit mancipatus, & à regno Dei ſegregatus, & diabolo, & Angelis ejus, niſi fortè reſipiſcens ſatisfaciat indiſſolubiliter aggregetur. Qui vero pio reſpectu obſervator, & defenſor hujus conceſſionis, & confirmationis extiterit, poteſtate B. Petri Apoſtolorum Principis, & precibus SS. Virginum, ac Chriſti martyrum Rufinæ, & Secundæ cœleſtis regni introitum, & gratiam, atque gloriam à juſto Judice Domino Deo noſtro, vitamque æternam percipere mereatur in ſæcula ſæculorum Amen. Scriptum per manus Gregorii notarii, & ſcriniarii S. R. Eccleſiæ in menſe Maji, Indictione X. Bene valete. Datum 8. Idus Maji per manus Ariberti Diaconi anno 3. D. Papæ Victoris II. Indictione X. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, &c. Si qua igitur in futurum, &c. Cunctis autem, &c. Amen.

23. ADALBERTUS Epiſcopus S. Rufinæ Sylvæ Candidæ Pſeudocardinalis („ *Antipapa Clemente „ III. intrudente*) in Conciliabulo Romano anno 1098. vide Baronium.

24. MAYNARDUS Campanus, montis Caſini Monachus ex presbytero Card. Sylvæ Candidæ Epiſcopus, & Cardinalis adlectus eſt poſt exceſſum Humberti ab Alexandro II. Summo Pontifice, („ *an. 1063 „ quo diplomata plura ſubſcripſiſſe reperitur ad favorem „ Eccleſiarum Florentinæ, & Piſanæ*) illique Vaticana Bibliotheca commiſſa. („ *Vicecancellarii munere quoque functus eſt.*) Fuit Maynardus genere nobiliſſimus, doctrinaque præclarus, cujus opera, prudentiaque plures Summi Pontifices graviſſimis in rebus frequentiſſimè uſi ſunt. Præcipuè autem à Stephano IX. cum Abb. Deſiderio Montis Caſini, qui poſtea factus Pontifex Victor III. appellatus eſt, cumque Stephano Cardinali Conſtantinopolim Legatus eſt. Qui cum ibidem conſilium ſuæ legationis explicaret, morte Pontificis Stephani audita, Beneventum conceſſit, indeque Senas pervenit, ubi Nicolao II. creando tulit ſuffragium. Sub Alexandro II. Mediolanum miſſus ann. 1067. ſubſcriptus reperitur in bulla ejuſdem Pontificis apud Baronium. Demum plenus meritis, fato conceſſit. Maynardi cum laude meminit Leo Oſtienſis, c. 9. & 10. 3. lib. hiſt. Caſin. **XXIII.**

(„ JOANNES *Kemp, ſeu Kempius natione Anglus, in ea Regis Anglorum Aula Magni nominis Vir, „ plures adeptus Epiſcopatus ab Eugenio IV. Oſtro Romano inſignitur. Cum fungeretur Apoſtolici legati munere in Anglia præcipiente Nicolao V. diſſeſſa à Portuenſi SS. Rufinæ, & Secundæ Eccleſia ea lege Joanni „ Kempio obvenit, adhuc perſeverante in Portuenſi Condulmerio, ut altero defuncto in ſuperſtitem iterum hæ „ duæ ſedes coirent. ſed Condulmerio jam decedente, „ Kempius ſola S. Rufinæ fuit contentus. Ex cujus deinde obitu an. 1454. ſive 1455. iterum ad unionem rediit.* „ Lucentius.) **XXIV.**

PORTUENSES EPISCOPI ſeorſim.

1. S. HIPPOLYTUS Epiſcopus Portuenſis, genere Arabs, olim Metropolita Arabiæ, Clementis Alexandrini diſcipulus, cujus hortatu in Italiam profectus eſt, Romamque veniens Apoſtolorum limina, Martyrumque cœmeteria veneratus eſt. Cujus vitæ ſanctimonia à Cœleſtino[a] perſpecta Portuenſis Epiſcopus creatus eſt, ut eo viro doctiſſimo, ſanctiſſimoque in graviſſimis rebus uteretur, ut ex tabulis Eccleſiaſticis, ejuſdemque martyrii actibus colligi poteſt. Nonnus cognominatus eſt, ideſt, Monachus, ut Petrus Damiani in Epiſtola ad Nicolaum Papam ſcribit. Ubi illum cum altero Nonno, qui Pelagium, nobile ſcortum, temporibus Theodoſii junioris à veterno libidinis, ſuis precibus ſuſcitavit, perbellè ſatis confundit. Hippolytus Portuenſis floruit ſub Callixto I. paſſuſque martyrium eſt, non ſub Claudio, ut de- **I.**

[a] Callixto non Cœleſtino.

pra-

pravati quidam codices affirmant, ſed ſub Alexandro A
Imperatore anno 229. die 22. menſis Auguſti, Ulpiano Romæ Præfecto, ſeu, ut alii legunt, Ulpio. Itaque pedibus, manibuſque ligatis, in profundum puteum demerſus eſt, ac poſt ejuſdem exceſſum in eodem Portu Romano Hippolyti ſocii illuſtrem tulere palmam martyrii. Vir doctiſſimus fuit, ut S. Hieronymus, Euſebius, ſanctuſque Theodorus teſtantur, quanquam ex iis ingenii, pietatiſque monumentis, quæ edidit, nil aliud, quam libellus de Antichriſto, ſive de Judicio, cum quodam tractatu Theologico de Incarnatione hoc tempore reperiatur.

Cæterùm, maximæ exiſtimationis virum fuiſſe illum, ſtatua illa in ejuſdem memoriam inſculpta abundè teſtatur, quæ in agro prope Portum reperta indeque effoſſa non diu eſt, quæ in Vaticana Bibliotheca collocata eſt. In cujus ſede Græcis literis canon ille inciſus perſpicitur de ratione Paſchatis. Ad pedes ipſius legitur.

Statua Hippolyti Portuenſis Epiſcopi, qui vixit Alexandro Pio Imp. ex Urbis ruinis effoſſa à Pio III. Medice Pont. Maximo reſtituta. B

Hujus Hippolyti meminit Baronius in ſuis notis ad Martyrol. Rom. nec hujus laudes Poeta Prudentius tacuit: tametſi cum duobus aliis Hippolytis perperam hunc noſtrum Portuenſem confundat. De qua re conſule Baronium ad ann. 229.

II. („ GREGORIUS *in Concilio Arelatenſi adunato „ inſtante Conſtantino à S. Sylveſtro in cauſa Donatiſtarum „ ſubſcribitur inter Epiſcopos Provinciæ Africa ſic:* „ Gregorius de loco, qui eſt in Portu Romæ, *an.* 314. „ Lucentius.)

III. 2. ROMANUS circa annum Dom. 370.

IV. („ DAMASUS *Portuenſis Epiſcopus, ad quem, & „ ad Theodoſium Rom. urbis Senatorem librum inſcripſit „ de tranſitu S. Hieronymi magiſtri ſui (qui obierat „ circa annum* 420.) *Euſebius Cremonenſis monachus, „ ut in ſua Bibl. Theolog. notat Phil. Labbe, quem tamen „ Euſebium ejus libri Auctorem non cenſet Baronius in „ ſuis Annal. & in notis ad Diem obitus Hieronymi.* „ Lucentius.) C

V. 3. PETRUS in Concilio Romano ſub Hilario anno 465.

VI. 4. * GULCERIUS *a* Cæſar Imperio expulſus in Portu Urbe ex Cæſare Epiſcopus ordinatus eſt ann. Chriſti 474. ubi & obiit teſte Marcellino in Chronico.

* Ex App. t. 1. *a* Al. Glicerius

VII. („ HERENNIUS *ex eo prodit Concil. Rom. III. „ quod Felix III. pro lapſis Africanæ Eccleſiæ recipiendis adunavit an.* 487. Lucentius.)

VIII. 5. CASTUS in Concilio ſub Symmacho Papa 502. („ *& in aliis an.* 501. *&* 504.)

6. GREGORIUS (1) Privilegium quoddam S. Gregorii Papæ indultum monaſterio S. Medardi in Gallia, Diœceſis Sueſſionenſis ſubſcripſit anno 593.

IX. 7. FELIX anno 595. in alio Concilio Gregorii Magni, 5. Julii. Meminit ejuſdem idem Gregorius in dialogis, & epiſt. 11. lib. 7. Indict. 7. anno 598. („ *Hic „ Felix ab an.* 590. *uſque ab* 601. *variis interfuiſſe Romanis „ Conciliis proditum extat. Jure erga ſictitio S. Medardi „ indulto apponitur, valideque ex hoc albo præfatum „ delet Gregorium.* Lucentius.) D

X. („ ALBINUS *in eo Romano Lateranenſi Concilio „ perſpicitur, in quo* 150. *Epiſcopis reſidentibus Monothelitarum „ hereſis eſt damnata a Martino I. ann.* „ 649. Lucentius.)

XI. 8. JOANNES Romano Concilio interfuit, celebrato ab Agathone Papa anno 680. in quo ipſe ſimul cum Abundatio Paternenſi, & Joãne Rhegiẽſi Legatus ſublectus eſt. Conſtantinopolim venit eodem anno. die Novembris, exceptuſque à Conſtantino Pogonato cum collegis, nomine Apoſtolicæ Sedis generali Synodo interfuit. Anno 693. *b* Conſtantinopoli à Juſtiniano Imperatore tentus, ex Baronio. Leoni II. creando intervenit hic Portuenſis Epiſcopus, ut Anaſtaſius Bibliothecarius ſcribit ann. 683. („ *& an.* 686. „ *creando Joanne V.*) Cæterum in enarranda Joannis legatione ab Anaſtaſio diverſus Baronius eſt. Meminit ejuſdem Floriacenſis Abbas.

b Vel: 692.

9. GEORGIUS *c* Epiſcopus Portuenſis comitatus eſt Conſtantinum Papam Conſtantinopolim proficiſcentem ad Juſtinianum Imperatorem anno 709. XII
d die 3. Octobris, Indict. 8. de quo Baron. tom. 8. ex Albone Floriacenſi Abbate, tum & ex Bibliothecario. Idem Greg. Epiſcopus Portuenſis ſubſcriptus invenitur conſtituto Gregorii junioris Papæ ann. 721. nonis Aprilis, Indict. 4. in ſynodo congregata adverſus illicita conjugia, ex Codice vaticano num. 1353.

c Vel Gregorius. *d* Ciaconio 710.

10. GREGORII Epiſcopi Portuenſis ab anno 743. uſque ad annum 761. mentio apud ſcriptores reperitur. („ *Interfuit Synod. Rom. an.* 745.) XIII.

11. CITONOTUS, *e* unus ex Epiſcopis, qui Conſtantinum Nepeſinum conſecrarunt in Antipapam anno 767. Conſule Baronium. XIV.

e Al. Citonotus, Citonotus, vel Citonomatus.

B 12. JOANNES Portuenſis Epiſcopus, cujus mentio fit in Caroli Magni privilegio eccleſiæ S. Salvatoris civitatis Leoninæ: *Concedimus* (inquit) *in ipſa ſupradicta Eccleſia S. Salvatoris novem telias ad talem faciendum, quatenus emi juſtiſſimo pretio à Joanne Portuenſi Epiſcopo in via quadam Lucinia pergit ad portum tantum pretio unam lib. auri, &c. Datum anno ab Incarnatione Domini noſtri Jeſu Chriſti* 797. *Indict.* 7. *Actum eſt in palatio juxta Vaticanum ad Baſilicam S. Petri Apoſtol. in menſe Decembris, die* 22. *Februarii Amen. Ego Joannes Scriniarius S.R.E. ſicut inveni in tomo carticinio imperiali ſigillo bullato ſcripto ab Alcuino Cancellario bo. me. Domini Caroli piiſſ. Imp. ita diligenter exemplavi, & ſcripſi.* XV.

13. STEPHANUS in Concilio Romano ab Eugenio II. anno 826. apud Baronium. XVI.

14. RODOALDUS Epiſcopus Portuenſis, („ *Erat in Concil. Rom. an.* 853.) cum Zacharia Epiſcopo Anagnino à Nicolao 1. anno 860. Conſtantinopolim legatus eſt, ut Photianæ intruſionis in celebrem illum Patriarchatum, Ignatianæ verò expulſionis cognoſcerent cauſas. Hi maligna prævaricatione Pontificia neglexere mandata, reque infecta in Italiam rediere. XVII.

C Rodoaldum rurſus idem Pontifex legavit in Galliam ad concilium Meteoſe, ubi cum Romoaldus, cum Joanne Epiſcopo Ficodenſi *f* pecunia expugnatus fuiſſet, iterum turpiſſimè Pontificia mandata prævaricatus eſt, præſtititque aſſenſum repudio, quo Lotharius Rex Theutpergam juſtam, legitimamq; uxorem ablegaverat; Valdrada in maritalem thorum nobili ſcorto accepto. Quamobrem iis de cauſis Nicolaus ſanctiſſimus Pontifex in Conſtantiniana Baſilica coacta ſynodo, eundem Rodoaldum Epiſcoparus dignitate exutum arcuit communione fidelium anno 864. ut idem Pontifex in epiſt. 7. & 10. perſpicuè decernendo declarat. („ *De eo in* text. cauſ. 31. q. a. c. Lotharius.)

f Ficoclenſi

15. FORMOSUS („ *Civis Portuenſis, & Canonicus „ Regularis*) ſanctimonia vitæ præclarus Epiſcopus Portuenſis Rodoaldo ſuffectus eſt 864. anno verò XVIII
D 866. à Nicolao I. Pontifice Max. in Bulgariam miſſus eſt una cum Paulo Epiſcopo Populoniæ, ubi innumeros ferè populos ad veram pietatem inſtituit. Sub Joanne deinde VIII. in Gallias legatione functus eſt anno 875. cum Jaderico Veliternenſi, Joanne Alatrino, & Anſegrio Senonenſi, ut cum Carolo Rege Frãcorum de rebus graviſſimis tranſigeret. Ab æmulis inſectationes duriſſimas paſſus eſt, ob quas à Joanne VIII. in Concilio Pontigonenſi anno 876. damnatus eſt, atque Epiſcopatus dignitate exutus, ut habetur in epiſtola Papæ Joannis, quæ publicè recitata eſt in eodem concilio, actione 6. Formoſianæ damnationis. A Marino tandem Papa in ſuum Epiſcopatum reſtitutus (2) eſt anno 883. Tametſi in ſua damnatione coram Joanne Pontifice juraſſet laicalis tantùm commu-

(1) Gregorius hic ſolo innixus Privilegio ſictitio S. Medardi in [illegible], inque Sylvæ Candidæ Epiſcopis jam confutato. Illud etiam ex hoc vanitatis evincitur, quod poſt hunc ſuppoſititium Gregorium Portuenſem, ſequentem etiam Felicem Epiſcopum Portuenſem ſubſcriptum proferat. Quomodo enim unico tempore, & in eodem conſeſſu duo Epiſcopi ejuſdem ſedis [illegible] poterant? *Luc.*

(2) Baronius, dum anno 883 [illegible] reſtitutionem Formoſi à Marino Papa factam, ignorare ſe dicit, an ea reaſſumptio facta fuerit per viam abſolutionis, an declarationis ex capite innocentiæ, ſeque inſuper [illegible] cauſas, quare damnatus ita fuerit, apertiſſime fatetur. At Joannes Morinus in præfatione ad opera Auxilii (qui Formoſi contemporaneus extitit,) in principio Tomi XVII. Max. Bibliothecæ veterum Patrum extant Formoſi crimina; eaque fuiſſe ob Conſpirationem in Papæ Joannis vitam: in Caroli Calvi Imp. & Regis Franciæ ruinam conjuraiſſe; Romam Saracenis prodere voluiſſe. Et ex ſum-

munionis in perpetuum ſe contentum fore.

Deniq; ad ſummum Pontificatum evaſit anno 891. contra quidem morem, qui per ea tempora in eccleſia vigebat, ſtatueratque ſynodus Romana ſub Joanne vij. Pontifice, ut nullus ſcilicet, prima ſede relicta, ad aliam, tametſi digniorem aſcenderet; ſed ſicut Luitprandus affirmat, communi eccleſiæ commodo Formoſum ſanctiſſimum, ac doctiſſimum virum ſubvexerunt ad ſedem. Etenim ubi ſplendidius Reipublicæ ſuadeat commodum, præter morem agere jam uſu receptum, non tam leges frangere eſt, quàm eiſdem munimenta quærere potiora. Anaſtaſius porrò vocat Formoſum ſanctiſſimum Epiſcopum, Hincmarus Rhemenſis Archiepiſcopus de eodem omnibus laudibus cumulatum præconium protulit. Conſule Card. Baronium ad hunc annum.

XIX. a vel 876. 16. WALPERTUS Epiſcopus Portuenſis exauctorato Formoſo ſucceſſit anno 877. a Eodemque anno reperitur ſubſcriptus: & anno 879. apud Baronium mentio habetur ejuſdem; de eo item mentio in epiſtola Joan. viij. ad Landulphum Capuanum Epiſcopum. (*„ Conciliis interfuit Ravennati in Italia an. 878. Tre„ cenſi in Gallia. Et tandem Rom. an. 879.* Luc.)

XX. 17. VALENTINUS Portuenſis Epiſcopus, fortè diverſus à Walperto. Hic anno 883. id. Junii privilegium quod Marinus Papa Solemniacenſi cœnobio conceſſit, tamquam Apoſtolicæ Sedis Bibliothecarius dedit, ut ex ſequenti diplomate ab autographo deſumpto liquet, quod extat apud Epiſcopum Vaſionenſem Joſephum Soarium virum pietate, & eruditione clariſſimum. Eſt autem Solemniacum Lemovicenſis Diœceſis in Gallia nobile monaſteriorum à S. Eligio Noviomagenſi Epiſcopo conditum anno 637. apud Sigebertum, in quo olim 155. monachi numerabantur. Meminit ejuſdem Claudius Robertus in Gallia Chriſtiana. At inter Abbates Danielem non inveni, qui à Marino privilegium recepit, cujus tenor eſt hujuſmodi.

MARINUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei,

Dilecto Abbati Danieli ex cœnobio S. Petri Sulemniacenſis, quod olim à B. viru Eligiu eſt conſtructum, ſucceſſoribuſque ſuis, ac monachis inibi nubiliter degentibus in perpetuum. Convenit enim noſtru Pontificio, ut quantum præ umnibus eminet dignitate, tanto ſupra univerſus eniteat ſereniſſima pietate. Poſtulaſtis itaque à nobis, ut præfatum cœnobium ſub defenſione, ac tuitione BB. Apoſtolorum Petri, & Pauli, ac noſtra ſtatueremus, ſicut factum legimus ab anteceſſore noſtro beato viro Papa, poſtulante nobiliſſimo Francorum Rege Dagoberto, & conſtructore ipſius loci Sanctiſſimo viro Eligio Epiſcopo Noviomagenſi, quatenus quieti, ac tuti eſſe per futura tempora valeatis. Nos vero veſtram ſanctitatem agnoſcentes, veſtræque religioni aſſenſum præbentes, tanta alacritate lætu animu concedimus, quantu vos Deo prupinquiores in ſacra cunverſatione cognoſcimus fuere. Igitur juxta petitionem veſtram hujuſmodi privilegium præſentis auctoritatis noſtra decreto eidem venerabili Monaſterio veſtris futuriſque temporibus indulgemus, cuncedimus, atque confirmamus. Et ſicut nobiliſſimus Francorum Rex Dagobertus, & glorioſiſſimi Auguſti Karolus, & filius ejus Ludovicus & filii, & nepotes eorum, Karolus Imperator, & ejuſdem Karoli filius Ludovicus, necnon & Karlumannus Ludovici filius, qui nunc regnum Francorum feliciter gubernare videtur, ducti divino amore, de villis, ac facultatibus, ſeu ſtipendiis propriis, vel quolibet modo ibi a fidelibus viris cundonatares; vel a vobis quoquomodu adquiſita ſunt, ſicut in præceptis prædictorum Regum continentur, vel in charta ejuſdem monaſterii fundatoris inſertum eſt, ſcilicet Eligii Epiſcopi, omnia illibata, & inconvulſa noſtra auctoritatis privilegio confirmamus. Damus etiam licentiam, propter perſecutionem infidelium Chriſtianitatem

A *devaſtantium munitionem ibi fieri. Cunſtituimus alia auctoritate B. Petri, ut nullus Regum, nemo Antiſtitum, vel Abbatum, ſeu quilibet ſua præditus dignitate, de iis quæ in prælibatis præceptis cuntinentur, vel in futuru ab eis, vel à quibuslibet de propriu fuerint his ſpecialibus uſibus jure collata, ſub cujuslibet cauſa occaſione, ſive ſpecie, quicquam minuere, vel auferre, vel aliis, quaſi piis cauſis pro ſua avaritia excuſatione præſumat concedere. Sed cuncta quæ uſibus monachorum, vel eccleſia oblata ſunt, vel offerri contigerit, perenni tempore abſque ulla inquietudine ipſis, quibus conceſſa ſunt, pru futuro permaneant. Statutum etiam, ut nullus Epiſcuporum, ſeu Cumitum, manſionaticum ibi, vel paratas, vel ſtationes requirere, ſeu exigere præſumat. Sed liceat ſervis Dei ſine aliqua inquietudine Deo ſervire, & hoſpitalitatis benevolentiam, prout eis libuerit, cunctis fidelibus impendere. Placuit huic paginæ inſeri, ut obeunte Abbate prædicti cœnobii, nullus ibi, quacunque ſubreptionis ambitione, Abbatem ſtatuere præſumat, niſi quem ejuſdem loci monachi, ſecundum authenticam, & regularem*

B *inſtitutionem ex ſeipſis elegerint ordinandum. Si quis autem hanc paginam conſtitutionis agnoſcens contra eam venire tentaverit, ſit alienus a ſacratiſſimo corpore Domini Jeſu Chriſti, & niſi præſumpta correxerit, vel malè ablata non reſtituerit, ultionem cum Juda proditore accipiat, & B. Petrum ſentiat hoſtem. Cunctis autem eidem loco juſta ſervantibus ſit Pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti quatenus, & hic fructum bonæ actionis inveniant. Scriptum per manum Zachariæ Scriniarii S.R.E. menſe Majo, Indict. 1. Bene valete. Pridie idus Junias, per manum Valentini Eccleſiæ Portuenſis Epiſcopi, regnante in perpetuum Dominu Deo noſtro. Anno Pontificatus Domini Marini univerſalis Papæ I. Indict. I.*

Valentini hujus Epiſcopi Portuenſis nulla alia reperitur mentio. Potuit eodem anno exceſſiſſe è vivis, cum eo ipſo anno Formoſus, ad eandem dignitatem Portuenſem, ut diximus, reſtitutus fuerit.

18. CONSTANTINUS Epiſcopus Portuenſis anno 956. ſub Joanne XII. de quo in monumentis Sublacenſibus, uti & Marinus Polimartienſis Epiſcopus, & S.S. Bibliothecarius reperitur ſubſcriptus, &c. XXI

C 19. BENEDICTUS Epiſcopus Portuenſis, Conciliabulo ab Imperatore Othone coacto, contra Joannem XII. interfuit, idemque inter Concilii Romani Patres ſub Joanne XIII. Summo Pontif. adnumeratus eſt. Hic ille Benedictus Portuenſis Epiſcopus eſt, qui Leonem Neophytum, una cum Gregorio Albanenſi, & Leone Oſtienſi, in Antipapam ordinavit. De qua re in Concilio Romano habita à Ioanne XII. querela à dignitate ſuſpenſis eſt ann. 964. (*„ Sed cum deinceps „ legatur ſubſcriptus inter Patres legitimi Concilii ann. „ 967. & 968. reſtitutus fuiſſe ſuo juri videtur.* Luc.) XXII.

20. GREGORIUS S.R.E. Bibliothecarius (1) Portuenſem Eccleſiam rexit ſub Joanne XIII. b Summo Pontif. anno 992. à quo anteceſſorum ſuorum privilegiorum confirmationem recepit ex diplomate è Vaticano Regiſtro deſumpto. XXIII b Non XIII ſed XV.

JOANNES EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

D *Reverendiſſimo, & ſanctiſſimo Gregorio fratri, & Coepiſcopu S. Portuenſis Eccleſiæ, & per te in eodem venerabili Epiſcopio, tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum poſſidenda. Quoniam ſemper ſunt concedenda, quæ rationabilibus congruunt deſideriis, oportet ut devotioni in nobis pectoris humiliter acquiſita in privilegiis concedendis minimè denegetur noſtra clementia, & ideo petitionem nos vobis per hanc præſentem noſtri privilegii paginam concedimus, atque offerimus, ſimulque & confirmamus in ſupraſcripto venerabili Epiſcopio pro omnipotentis Dei amore, noſtraque animæ redemptione, ac noſtrorum omnium venia delictorum, videlicet terram noſtri ſacri Lateranenſis Palatii ad foſſatum faciendum, ſicut incipit per longitudinem à flumine recto iuxta murum*

ma ſententiæ colluſionis redarguitur cum Rege Bulgarorum, deſertionis propriæ Eccleſiæ abſque licentia Papæ, hypochriſis, & ambitionis proſiliendi à minori Eccleſia ad majorem, Apoſtolicam vid. Romanam, aliaque, quæ exprimuntur in Joannis Papæ ſententia. Quare citatus die 19. Aprilis ad ſe præſentandum infra 10 dies coram Papa, cum non comparuiſſet lata eſt primo in eum ſententia die 29. dicti menſis Ind. 9 quæ cadit in annum 876. univerſa Romana Synodo in Baſilica S. Mariæ ad Martyres omnia approbante. Eadem damnatio mox confirmatur die 10. Julii ejuſdem anni, biennio poſt menſe Auguſti, ſive Septembris, an. videlicet 878. rata habetur in Concilio Trecenſi. Luc.

(1) Conſonum non eſt Gregorium fuiſſe S.R. Sedis Bibliothecarium, cum per ea tempora Joannes Nepeſinus Epiſcopus tale munus expleret. Luc.

rum Portuenſis Civitatis ante ejuſdem portam, que dicitur major, & exinde pergente uſque in lacum Trajanum, & ab ipſo Trajano remeante per aliud foſſatum uſq; in ſupradictum flumen. Itemque licentiam à noſtra Apoſtolica Majeſtate, vobis concedimus tollendi aquam ex ipſo fluvio, & per litus ejus mittendi in eodem foſſato quantum vobis, veſtriſque ſucceſſoribus placuerit, & opus fuerit omni tempore ad utilitatem jam dicti lacus, qui dicitur Trajani, ad piſcec congregandum, & exinde decurrente aqua ipſa per foſſatum uſque in prædicto flumine, & quicquid in ipſo foſſato, ſive aqua facere volueritis, licentiam, & poteſtatem vobis concedimus faciendi poſito territorio Portuenſi juris S. Romanæ, cui Deo auctore deſervimus Eccleſiæ, veſtriſque ſucceſſoribus ad tenendum emiſſa præceptione concedere, & confirmare deberemus inclinati precibus tuis, per hujus præcepti ſeriem ſupradictam terram ad foſſatum faciendum, & aquam in prædicto fluvio omni tempore per ipſum foſſatum decidentem in Trajanum, & exinde ducentem per foſſatum, ſeu aquam pertinentibus, ut ſuperius legitur à præſenti quinta indictione vobis, veſtriſque ſucceſſoribus ad jus, & poteſtatem ipſius S. Matris Portuenſis Eccleſiæ concedimus, & in perpetuum confirmamus detinendum, ita ſanè, ut à vobis, veſtriſque ſucceſſoribus ſingulis quibus annis penſione nomine noſtræ Eccl. denarios numero ſex recipiamus, ſtatuentes Apoſtolica cenſura ſub divini judicii obteſtatione, & anathematis interdicto, ut nulli unquam noſtrorum ſucceſſorum Pontificum, aut quibuslibet intervenientibus Poteſtatibus, vel Judicibus, aut Comitibus, ſive Caſtaldis, qui in ipſa civitate Portuenſe pro tempore dominatum tenuerit, de quocumque fuerint ordine, vel alia qualibet magna, parvaq; perſona prædictum foſſatum, ſive aquam fluminis exinde currentem, à jure, & ditione ſupradicti Epiſcopii auferre, vel alienare liceat, ſed potius in uſu, & utilitate jam dicti Epiſcopii ſupradicta permaneant. Si quis autem, quod non credimus tam impius, & iniquus temerario auſu in quoquam, vel in parte contra hoc noſtrum Apoſtolicum privilegium venire tentaverit, & in omnibus non obſervaverit, & cuſtodierit, ſciat ſe anathematis vinculo eſſe innodatum, & à regno Dei alienum, atq; cum Juda traditore D. N. Jeſu Chriſti, & cum omnibus impiis æterno incendio deputatum, & inſuper ad pœnam vitæ præſentis legalem compoſiturum auri puriſſimi lib. 10. ad Epiſcopum, qui in eodem venerabili Epiſcopio per tempora fuerit. Porro qui cuſtos, & obſervator in omnibus fuerit hujuſmodi noſtri Apoſtolici privilegii benedictionis gratiam, vitamq; æternam, à miſericordiſſimo Domino noſtro conſequi mereatur. Scriptum per manus Stephani ſcriniarii ſacri Palatii in menſe Junio, & indict. ſupraſcripta. Bene valete. Dat. 7. Kal. Julii per manus Joannis Epiſc. Nepeſinæ Eccleſiæ, & Bibliothecarii S. Sedis Apoſtolicæ, Anno Pontificatus Domini Noſtri Joann. ſanct. XV. (1) Papæ vii. & ind. ſupraſcripta 5. Decernimus ergo &c. Si qua igitur, &c. Cunctis autem, &c. Amen.

XIV (,, BENEDICTUS *Portuenſis Epiſcopus ſubſcriptus ,, legitur in eo Concil. Rom. in quo de Regis Roberti, qui ,, conſanguineam duxerat, diſſolvendo conjugio actum eſt, ,, an. 998. ſub Gregorio V. ut videre eſt in noviſſima Har ,, duini Concil. editione tom. 6.*)

XV. 29. JOANNES è Comitibus Tuſculanis, (,, *Romanus*) Portuenſis Epiſc. humanis, diviniſque litteris diſertiſſimus, fulſit an. 1001. Summuſque Pont. poſtea dictus eſt anno 1012. (2) ſub nomine Benedicti VIII. De quo Conſule Baronium.

XVI 22. BENEDICTUS dictus de Pontio, Epiſc. Portuenſis, & Bibliotecharius S. Apoſt. Sedis ſubſcripſit diplomati Benedicti VIII. Papæ ann. 8. qui fuit ſalutis 1019. datum eſt diploma 16. Kal. Jan. ad Amatum Archiep. Salernitan. vid. Baron. t. 11. annal. Hic Benedictus ſucceſſit Benedicto Papæ in Epiſcopatu Portuenſi, à quo ſequens privilegium pro ſua Portuenſi Eccleſia accepit.

BENEDICTUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Reverendiſs. in Chriſto Confratri noſtro Benedicto Epiſc. Sanctæ Portuenſis Eccleſiæ, ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuum.

QUoties illa à nobis tribui ſperantur, quæ rationi incunctanter conveniunt, animo nos decet libenti concedere, & petentium deſideriis congruum impertiri ſuffragium. Igitur quia veſtra dilectio Apoſtolatum humiliter poſtulavit, quatenus concederemus, & confirmaremus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum Epiſcopatum ſupradictum cum pertinentiis ſuis, inclinati precibus veſtris per hujus præcepti ſeriem concedimus, & confirmamus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum prædictum Epiſcopium S. Portuen. Eccl. quod poſitum eſſe videtur foris prædictam civitatem Portuen. cui vocabulum eſt S Hippolyti, cum vineis, & hortis in circuitu ejuſdem Eccl pariter, & clauſuram, & vineam unam integram ſitam in cardeto, & infinita clauſuras duas cum vineis, & terris infra ſe omnia poſita in inſula majore, immo, & Eccl S Mariæ, pariterque Eccl. S. Laurentii, cum Epiſcopio, & cum cellis, & hortis, atque vineis, clauſuras quinque, in una quidem eſt Eccl S. Petri, & S. Georgii, & Theodori; in alia vero eſt Eccl. S. Viti, ſicuti à muro, & à fluvio Tyberis, atque limitibus circumdatur; tertia ſuper ripam fluminis; quarta, juxta S. Mariam uſque in Trajanum; quinta. juxta S. Laurentium, & uſque in prædictum Trajanum, necnon Clauſuram de vinea in loco, qui vocatur Scarajo, & aliam petiam, quæ appellatur Clauſura, & vineæ petiam unam in turre Cocuzina, & aliam in Monlon. verum etiam, & fundum unum in integrum, qui dicitur bacatum cum appendice ſua, quæ vocatur ſcriptula, in qua ſunt ciſternæ antiquæ poſitæ juxta eamdem civitatem Portuenſem, ſicuti incipit à primo latere ab arbore, quæ dicitur Tamarice dirigitur in columnella, quæ in capo ſtare videtur milliario ſecundo diſtante ab eadem civitate, & deinde pergente recto itinere per ſalariam, & uſque ad attegiam piſcatoria, & exinde remeante ad mare per buccina, & circumeunte littus maris, uſque ad ſanctam Nymphen, & uſque ad facem Miccinam cum locis qui dicuntur Troncota uſque ad balnearia, & uſque ad locum, qui Portus Trajani vocatur, & uſque ad palatium quod vocatur prægeſta, & uſque ad civitatem ipſam vetuſtiſſimam cum lacu Trajani, necnon & Caſtellum aliud minus in integrum cum omnibus ad illud pertinentibus, & in civitate Conſtantiniana, omnia, quæ ibidem per dictum Epiſcopum habere dignoſcitur, una cum eccl BB Petri, & Pauli deſtructa cum cryptis ubi animalia ipſius eccl manere videntur, extendentibus ſe uſque S. Mariam, quæ ponitur in arcuum ciſterna, & uſque ad domum, quæ vocatur balneum Veneris, & uſque ad viam publicam infra ipſum caſtellum, atque cannetum de ipſa civitate, ſcilicet monaſt. S Agnetis cum ſalariis, & vineis, quæ infra ſe habere videtur, porrò & fundum in integrum, qui vocatur Pallius, cum caſis, vineis, terris, & paſcuis extendentem ſe uſque ad furnum antiquum, qui eſt juris ſupradicti Epiſcopii, & in eodem fundo monumentum antiquum eſſe videtur poſitum via Portuenſe milliario ab Urbe Roma plus, vel minus decimo. Itemque inſulam minorem cum vineis, & caſis, ſeu terris, cum loco, qui vocatur Scaraio, qui olim fuit Portus Trajani cohærente eidem fundo baccani, & cum omnibus ad eum pertinentibus, pariterque & fundum in integrum, qui vocatur Judæorum, & fundum, qui vocatur Gualdus cum omnibus eorum pertinentibus, poſitum juxta prædictã civitatem antiquam, etiam, & filum Salinæ in integrum ſitum in 7. fi as. Item, & in bacan. & in genecula fila novem, omnia fila Salinarum, quæ ad veſtrum Epiſcopium pertinere noſcuntur, ſeu, & fundum in integrum, qui vocatur Gualdus major cum eccl S. Aureæ, & monumento ſuo, & terra ſemitaritia, quæ appellatur Planura, in qua ciſternæ videntur eſſe poſitæ infra fluvium, & terram, quæ vocatur Arcionum, necnon & confirmamus vobis curtem in integrum, quæ dicitur Galeria, in qua eſt eccl S. Mariæ cum caminatis, ſeu orticlineis, atque diverſis cubiculis, & omnibus ſuis ædificiis, quæ infra ſe, & circa ſe habere dinoſcitur cum omnib. finib. terminis, limitibuſque ſuis, terris, caſalib.

ſylvis

(1) Scribendum XIII. jubet Ughellus in Apo t. 1. ac in hac ſua emendatione fallitur, cum hoc ſit diploma Jo: XV. cujus Pontificatus annus VII. cadit revera in an. Chriſti 992.

(2) Sive ut Ciaconio placet 1012 qui hunc Joannem pœnterit in Joanne XVI. à quo Cardinalis creatus fuit. Cujus meminit ſub Sylveſtro II. Exprobrat tamen Ciaconium, à quo & nos recedimus, cum tenendum ſit: Joannem XIX. nuſquam Portuenſi Epiſcopatu potitum, qui ſanè ex laicali ſtatu Romanam conſcendit cathedram, & huic Joanni germano fratri ſuo, Benedicto VIII. nuncupato, in Petri cathedra ſucceſſit. *Lucentius.*

A *ſylvis, atque pantanis cum ponte, & ipſum vicum, qui vocatur Galeria, uſque ad flumen, una cum campis, pratis, paſcuis ſalicetis, arboribus fructiferis, & infructiferis diverſi generis puteis, fontibus, rivis, aquis perenaibus cum locis ad aquimolam faciendam, vel cum omnibus ad prædictam curtem, quæ vocatur Galeria pertinentibus. Simulque pratum in integrum cultum, & aſſolatum, ſitum in campo, qui vocatur Meruel. conſtitutum via Portuenſe milliario ab Urbe Roma plus minus duodecimo ſicuti affines incipiunt à tota curte, a primo latere prata Caraci, quæ vocatur Merul. & vadit per montem, quem olim detinuit Joannes de Miccina. & hæredes Stephani Numenclatoris, & exinde ducitur per caſale, quod olim detinuit Joannes de Miccina, & hæredes Stephani Numenclatoris, & exinde ducitur per caſale, quod olim detinuit Joannes de Sergio, & tranſit aliam viam Carrariam, & venit in caſale, quod detinent hæredes quidam Franconis Tranſtyberini, ſicut per affines marmoreos deſignatur, exinde vadit in caſale monaſterii SS. Coſmæ, & Damiani, & pergit per foſſatum antiquum, qui verno tempore, ducit aquam in rivum, qui vocatur Galeria pergentem ad molam de ſylva, & revol-*
B *ventem per viam Carrariam, uſque ad vallem mediam de monte, qui vocatur Sunuel, & pergentem uſque ad Caſile, qui ſtat in lintiſcino, & uſque in Caput de valle concludentem totum campum, uſque in pedicam, quæ vocatur ticli, & piſcinam galiardam concludentem ipſam pedicam, ubi ſunt fila 30. pergentem juxta fila, quæ ſunt monaſterii di Miranda, uſque in ſtagnum majus, & per ripam ſtagni in borduzariam, & à pede filorum uſque in baccanum, & uſque in terra de prædicti Epiſcopii, & uſque in formam, quæ vocatur Arcionum, per ipſam formam uſque in rivum, qui vocatur Galeria, & ultra Galeriam per formam, uſque in prædictum primum affinem de prata Caraci. Infra hos verò fines, loca, & vocabula ſunt hæc, S. Cæſarius, Palmus, Sorbilianus, Piſtanum majus, Cluſa vetus, Medianum. Ruginoſus mons, Canaaparius, Celſa, ſimes major, Stagnellum maledictum, Sicli, piſcina galiarda, Olibaſtrium, Stagnellum peregrinum, cum omnibus eorum pertinentibus. Necnon, & confirmamus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus perpetualiter quatuor in integrum principales uncias, quæ eſt, tertia pars de toto Stagno majore Portuen. cum omni piſcatione, redditione, & datione ſua, vel cum omnibus*
C *ad ipſas quatuor uncias ſtagni in integrum pertinentibus, ſicuti à prædeceſſoribus noſtris in S. Eccleſiam Portuen conceſſum eſt omnia jam ſuperius dicta poſita ſunt in territorio Portuen. Itemque concedimus, & confirmamus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus turrem in integrum, quæ vocatur de Albo, cum caſis, & vineis, hortis, terris, campis, pratis, paſcuis, ſylvis, pantanis, ac rivis, cultis, & incultis, vacuis, & plenis, & cum omnibus turrem generaliter in integrum pertinentibus, ſicuti affines ejus deſignant à primo latere rivus, qui vocatur Galeria, & à ſecundo latere fluvius, qui vocatur Tyberis, & à tertio latere pulverinulu, & à quarto latere forma, quæ vocatur Arcionum. Concedimus etiam ipſis hominibus, qui pro tempore habitaturi ſunt in prædicta turre, ita ut nullius poteſtati, nullius ditioni ſint ſubditi, aut alicui homini ſerviant, aut honorem faciant niſi Epiſcopo, qui jam in dicto Epiſcopio fuerit, necnon, & confirmamus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum omnes res, & facultates mobiles, & immobiles de illis hominibus, qui ſine hærede, & inteſtati, ac ſubito præoccupati judicio mortui fuerint, & minimè per ſe ordinare ex eorum facultatibus poſſunt in tota Portuenſe civitate, ſeu in Tranſtyberim, vel in Inſula Lycaonia, ſive ubicum-*
D *que veſtri Epiſcopii jura eſſe videntur Ipſam S. Matrem Eccleſiam Portuenſem conſtituimus atque confirmamus habere hæreditatem illorum, qui per tempora in jam dicto Epiſcopio ordinati fuerint quomodo eis placuerit ordinandi, & diſponendi habet licentiam, ut in æternum pereant, ſcilicet inquantum potuerint eorum ſemper orationibus adjuventur. Inſuper concedimus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum en jure ſacri noſtri palatii Lateranen. quod ad publicum noſtrum pertinet, totum Caſtaldanum in integrum Portuenſem, vel quicquid uſque hactenus veſtri Caſtaldiones de tota Portuenſi civitate, ſive de portis, vel de navibus, necnon de tota burdunaria, vel quicquid extra vel infra ubicumque illis pertinuit de jam dicto miniſterio vobis, veſtriſque ſucceſſoribus perpetuis temporibus tribuimus poſſidendum, ita ut qualemcumque hominem ibidem conſtituere volueritis Caſtaldum, aut mandatarium veſtræ poteſtati conſiſtat, & quidquid ex ipſo miniſterio acquiſierit, vel habere potuerit, vobis, veſtriſque ſucceſſoribus deferatur, quicquid vobis placuerit exinde faciendi, tamen ſi noſtro Comiti, vel noſtrorum ſucceſſoribus*

A *placuerit de illo, quod ad noſtrum palatium pertinet fidelitatem juret. Ipſi namque Comites, qui per tempora ibidem fuerint nullomodo alium Caſtaldum, vel Mandatarium audeant ordinare, vel conſtituere præter illos quos vos, vel veſtri ſucceſſores ordinatis, vel conſtituitis, qui ſi fecerint, vel de jam dicto Caſtaldatico aliquid violenter abſtulerint, vel qui à nobis vobis, veſtriſque ſucceſſoribus tradita ſunt, frangere, aut contraire voluerint, unuſquiſque 4 lib. auri perſolvat, medietatem veſtro Epiſcopatui, & medietatem in noſtro palatio, & quod ab eis in noſtrum Caſtaldionem, vel in Mandatarium fuerit ordinatum, evacuetur. Si vero contumax extiterit uſque ad veram ſatisfactionem excommunicatus exiſtat. Itemque concedimus, & confirmamus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum de civitate Portuenſe duos piſcatores, & duos curiales, quales vos, vel ſucceſſores eligere volueritis de ipſis hominibus, qui ibidem fuerint, aut invenire potuerint. veſtræ itaque religioſitati hæc omnia in perpetuum concedimus, & confirmamus ipſi namque duo piſcatores, & duo curiales ulterius nullam dationem, aut ſervitium faciant; nec ad placitum diſtringantur ab aliquo; qui pro tempore in ipſa ci-*
B *vitate Portuenſi dominatum tenuerit, ſcilicet tuæ, ſuorumque ſucceſſorum illos ſubmittimus poteſtati. Item confirmamus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus caſale unum in integrum, quod vocatur Geneſianum, & Maltanum cum Inſula modica ultra rivum in ipſo loco poſitum cum omnibus ſibi pertinentibus, poſitum via Portuenſe juxta Maltanum juris monaſterii S. Pancratii, etiam, & confirmamus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum totam inſulam, quæ vocatur Lycaonia, in qua eſt eccleſia B. Jo. Baptiſtæ, & eccleſia S. Adalberti, cum caſis & waterus infra eadem curte cum hortis, & aquimolis, & pertinentiis ſuis infra hanc urbem Romam ſitam, ſicuti extenditur ab uno capite uſque in aliud caput ipſius Inſulæ, ubi flumen dividitur parimodo concedimus, & confirmamus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum omnem ordinationem Epiſcopalem, tam de Presbyteris, quam Diaconibus, vel Diaconiſſis, ſeu Subdiaconibus Eccleſiis, vel altaribus, quæ in tota Tranſtyberi neceſſaria fuerit, faciendam, niſi Cardinalis Presb. vel Cardinalis Diaconus, vel Subdiac. vel Acolytus ſacri palatii Lateranenſis efficiatur. Scilicet omnia tibi, tuiſque ſucceſſoribus, vel quibus Epiſcopis à vobis invitati fuerint*
C *ordinandi, benedicendi, conſecrandive, concedimus poteſtatem, & ne parochia veſtra ab aliquo pervadatur Epiſcopo fecimus per hoc noſtrum privilegium intimare, tuæque Eccleſiæ confirmare curamus, incipiente quoque primo termino à fracto ponte, ubi unda dividitur per murum, videlicet Tranſtyberinæ Urbis, per Septimianam portam, per portam S. Pancratii, per ſilicem verò ipſius portæ, uſque ad pontem marmoreum, qui eſt ſuper arronem, & ducente per ipſam ſilicem uſque ad paritorium: Inque revoluente per paludes, uſque in mare. indeque veniente per mare, uſque ad duo milliaria ultra Farum, & uſque in fontem majorem, inque remeante per medium flumen majus venit uſque ad ramum fracti pontis, qui eſt juxta marmoratam, inque ad medium pontem S. Mariæ, & ad medium pontem ubi Judæi habitare videntur, & redit per medium pontem prædictum fractum ubi jam de unda diximus, qui eſt primus affinis abſque Tranſtyberinis catholicis Eccleſiis S. Mariæ, videlicet in Tranſtyberi S. Griſogoni, & S. Cæciliæ, vel monaſterio S. Pancratii, & SS. Coſmæ, & Damiani, tamen in prædictis eccleſiis, & monaſteriis quicquid ibidem ab Epiſcopis neceſſe fuerit faciendi Portuen. Epiſcopo, vel ab ipſo invitatis tribuimus poteſtatem. Itemque*
D *concedimus, & confirmamus in jam dicto Epiſcopio plebem S. Mariæ, & S. Apollinaris in mola rupta, & plebem S. Stephani in panchi, & plebem S. Mariæ in Apruniana, vel omnes Eccleſias exiguas, vel magnas cujuslibet nominis, quæ infra jam dictos affines ſunt, vel eſſe poſſunt abſque illis, quas jam diximus Tranſtyberim ſitis. Interea ſancientes jubemus ſicuti à noſtris prædeceſſoribus juſſum eſt, ut in flumine toto, qui juxta Urbem Portuenſem decurrit nullus audeat molcadina, aut pontem poſt juſſionem tuam, vel ſucceſſorum tuorum Epiſcoporum, juxta priſcam conſuetudinem quoquomodo conſtituere, & cum vel à vobis, vel ab aliis, quibus tamen vos faciendum injunxeritis conſtitutum, aut factum fuerit ipſa molendina, vel pons veſtro arbitrio diſpenſentur per pontem verò civitatis ipſius, ſi factus fuerit cum plauſtro onuſto vino, vel victu, nemo audeat, neque hinc illuc, neque inde huc penitus tranſmeare. Iterum ſancientes jubemus, ut nullus presbyter, vel cujuslibet ordinis clericus aliquis de toto præfato Epiſcopatu audeat ad placitum conſtringere, aut ad contentionem finiendam compellere, aut aliquod ſervitium ab eis requirere,*

poteſt

poteſt Epiſcopus Portuenſis, in cujus parochia ſunt. Quicunque verò præſumptor, ſive dux, ſive comes, vel vicecomes, aut cubicularius, vel à noſtra Apoſtolica Sede miſſus, aut qualiſcumque interveniens poteſtas, quæ de ipſa civitate Portuenſe dominatum tenuerit, de quocumque fuerint ordine, prædicta omnia immobilia loca, aut prænominatum Caſtaldaticum, vel duos piſcatores, & duos Curiales, vel omnes prædictos clericos à jure & poteſtate, atque ditione præfati Epiſcopi auferre, vel minuere voluerit, vel parochiam infringere tentaverit, aut homines in prædicta turre habitantes, vel ubicumque proprietas Epiſcopi mantionata fuerit ad publicum ſervitium revocaverit, ſciat ſe compoſiturum Epiſcopo ipſi, qui pro tempore fuerit auri puriſſimi lib. 20. Inſuper anathemati ſubiaceat, ſtatuentes quippe Apoſtolica cenſura auctoritate B. Petri Apoſtolorum Principis ſub divini Judicii obteſtatione, & anathematis interdictionibus, ut nullus unquam noſtrorū ſucceſſorum Pontificum, vel alia quælibet magna, parvaque perſona ea, quæ à nobis ad laudem Dei pro ſtabilitate, vel augmento prædicti Epiſcopii ſtatuta ſunt, refragari, aut in quoquam tranſgredi, aut aliquid exinde minuere audeat ſcilicet ſicut ſuperius à nobis ſtatutum, vel conceſſum eſt, ita perennibus, ac perpetuis temporibus ſine aliqua minutione permittat in æternum permanere. Si quis autem, quod non optamus, temerario auſu contra hoc noſtrum privilegium venire, aut in quaquam ire præſumpſerit, & ſicut ſuperius à nobis ſtatutum eſt, ita firmiter permanere non dimiſerit & in omnibus non obſervaverit, ſciat ſe, niſi reſipuerit, auctoritate Dei Omnipotentis, & B. Petri Apoſtolorum Principis, atque noſtra, qui ejus fungimur vicariatione, anathematis vinculo eſſe innodatum, & à regno Dei alienatum, atque cum Juda traditore D. N. Jeſu Chriſti, & omnibus pompis ejus omninò incendio concremandum. Qui verò pio intuitu cuſtos, & obſervator hujus noſtri Apoſtolici privilegii in omnibus extiterit, benedictionis gratiam, vitamque æternam à juſto Judice Domino Deo noſtro, & ab omnibus ſanctis ejus conſequi mereatur in ſæcula ſæculorum, Amen. Scriptum per manum Georgii notarii regionarii, atque Scriniarii S. Apoſtolicæ Sedis, in menſe Julio. indictione I. Datum Kal. Auguſti per manum Domini gratia Baſonis Epiſcopi, & Bibliothecarii S. Apoſt. Sedis. Bene valete. Decernimus ergo, &c. Si qua igitur, &c. Cunctis autem, &c. Amen.

Eidem Benedicto Epiſcopo Joannes XIX. Stagnellum maledictum, ſuo nomine Benedictum vocatum conceſſit ſequenti indulto.

JOANNES EPISCOPUS
ſervus ſervorum Dei.

DIlecto noſtro in Chriſto ſpirituali filio Benedicto reverendiſſimo Epiſcopo S. Portuenſis Eccleſiæ ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuum. Quoties illa à nobis tribui ſperantur quæ ratione incunctanter conveniunt, nimio nos decet libenti concedere, & petentium deſideriis congruum impertiri ſuffragium. Ideoque poſtulaſti à nobis quatenus ex noſtra Apoſtolica auctoritate concedimus tibi, tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum. Ideſt integram medietatem de campo in integrum, qui vocatur Stagnellum maledictum, ubi nunc per noſtram Apoſtolicam benedictionem ſalinarum fila noviter conſtruuntur, quem Benedictum de cætero vocari jubemus cum medietate filorum, atque medietate penſionum, & omnis publicæ functionis, quæ de toto ſupradicto campo annualiter exierit, & cum omnibus ad ſupradictum campum, qui Stagnellum benedictum vocatur generaliter, & in integrum pertinentibus conſtitutum in territorio Portuenſe inter Campum majorem, & pedicam, quæ vocatur Ticob: hæc omnia juris noſtræ S. Romanæ, cui Deo auctore deſervimus, Eccleſiæ, emiſſa noſtra perceptione à præſenti tertia indictione tibi, tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum ad tenendum, & perfruendum concedimus tuis inclinati precibus. Si quis autem temerario auſu, quod fieri non credimus, contra hujus noſtræ Apoſtolicæ confirmationis ſeriem venire tentaverit, ſciat ſe auctoritate Domini noſtri, Apoſtolorumque Principis Petri anathematis vinculo innodatum, & cum diabolo, & eius atrociſſimis pompis, atque cum Iuda traditore Domini, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti in æterno igne, concremandum, ſimulque & in voragine tartarea dimiſſum cum impiis deficiat. Qui vero cuſtos, & obſervator hujus noſtri privilegii extiterit, benedictionis gratiam, & vitam æternam à Domino conſequatur. Scriptum per manum Petri notarii, & Scriniarii S. R. E. in menſe Julio. Indict. ſupraſcripta tertia. Bene valete Decernimus ergo, &c Si qua igitur, &c. Cunctis autem &c. Amen.

Ejuſdem Joannis XIX extat in regiſtro Vatic. Gregorii IX. ampliſſimum privilegium prędicto Benedicto Epiſcopo Portuenſi, & ſucceſſoribus conceſſo, in quo omnia bona, jura, & exemptiones, & privilegia eccleſiæ Portuenſi enarrantur & confirmantur, iiſdem ferè verbis alterius diplomatis Benedicti VIII. Papæ ſupra relati, ſcriptum per manum Sergii ſcriptoris S. R. E. menſe Majo, Ind. octava cujus initium tale eſt.

Joannes Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Sanctiſſimo in Domino Jeſu Chriſto Benedicto Portuenſi Epiſcopo ſucceſſoribuſque ſuis in perpetuum. Quoniam ſemper, &c.

23. (,, *Hic Benedictus in literis ad favorem Sylvæ ,, Candidæ Jo. XIX. ſe Bibliothecarium dicit vice Pe- ,, regrini Colonien. Archiepiſcopi an.* 1026. Lucentius.) XX VII.

23. JOANNES Epiſcopus Portuenſis an. 1024. (1) is ille eſt qui Benedicti VIII. Pontificis animam mirabiliter purgatorio igne vidit excruciari, ab eaque ad Joannem XX. fratrem ejus Pontificem Max. miſſus eſt, ut illum ſuo nomine deprecaretur, fratrem, largiſſimis eleęmoſinis erogatis, fuſiſque ad Deum precibus ex illis atrociſſimis pœnis vellet eximere. S. Petrus Damiani hoc viſum diffuſè narrat in vita S. Odilonis Cluniacenſis Abbatis. Floruit hic Epiſcopus an. 1036. Diplomaque quoddam Pontificium Eccleſiæ Florentinæ indultum ſubſcribit eodem anno, niſi forte alter Joannes Portuenſis eſt, ab eo, quem modo commemorabimus. (,, *Joannis item memoria in Epiſto- ,, la Clementis II. de Synodo Celebrata an.* 1046. *ut vide- ,, re eſt in noviſſima Conciliorum edit. per Harduinum.*)

24. GEORGIUS Epiſcopus Portuenſis ſubſcriptus invenitur anno 1045. *a* in privilegio (2) Leonis IX. Monaſterio S. Gratæ de Bergamo, à moderno Hiſtorico relato libro 22. 3. pag. Bergomenſis Hiſtoriæ. fides ſit apud ipſum. *a Scribe 1045.*

25. JOANNES ex Presbytero (3) Cardinali à Papa Leone X. in locum *b* Georgii defuncti è Tuſcanenſi Præſule Portuenſis Epiſcopus ſuffectus eſt. an. 1049. in Romano Concilio. In alia Synodo Romana ſub Nicolao II. ſententiam dixit, decretaque ejus conſeſſus, proprio ſcripto conſignavit anno 1059. (,, *quo ,, anno etiam ſubſcripſit privilegio Monaſterii S. Felici- ,, tatis conceſſo à dicto Nicolao II ex Hard. t. 6. Concil.*) XX. VIII. *b In locum Joannis ſupradicti.*

Hic eſt ille Joannes Portuenſis Epiſcopus, qui in Concilio Romano contra Creſcentium Sylvæ Candidæ Epiſcopum pro Eccleſia SS. Adalberti, & Paulini Inſulæ Lycaoniæ decertavit. Leo IX. Pontifex eidem, & ſucceſſoribus ſuis eandem Eccleſiam confirmavit, Portuen. Eccleſiæ Dięceſis fines deſignavit, infra quos Tranſtiberina Regio, & Lycaonia Inſula comprehenduntur, ut liquido patet in ſequenti Leonis IX. diplomate, ex eodem Gregorii IX registro deſumpto, in quo etiam de translatione Epiſcoporum pulchrè diſſeritur, egregiaque Joannis facinora recenſentur.

LEO EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Dilectiſſimo nobis in Chriſto Fratri, & Epiſcopo noſtro Joanni Portuenſis Eccleſiæ Antiſtiti, ſuiſque Succeſſoribus in perpetuum in Domino ſalutem.

SUpplicantium deſideriis annuendum nobis eſſe, & ratio, & benignitas poſcit, quia quod rationabile eſt im-

(1) At an. 1024. cum fuiſſet annus primus Joannis XIX. & Benedictus Epiſcopus Portuenſis ſupradictus anno tertio ejuſdem Pontificis Bibliothecarius Vice Peregrini Diploma Jo. XIX. expenderit pro Eccleſia Sylvæ Candidæ, non poterat per ſeſe Joannes locum Benedicti eo tempore occupare. *Luc.*

(2) Hoc privilegium quia ſuſpectæ fidei eſt ipſi Ughello, hujus etiam Georgii nihil [illegible] relinquitur ab ipſo penes Auctorem dicti Privilegii. Nos qui veritati litare cupimus, ſeveriori examini ejuſdem diploma ſubjecimus, & refertur in Italia ſacra inter Bergomenſes. In eo ſiquidem Styli improbitas omninò recedit à gravitate Romanæ Synodi, unde prodiiſſe fabulatur modernus hiſtoricus. Deinde Conradus Imp. & Oldericus Aquilejenſis Epiſcopus, coram quibus, & de quorum inſtantia emanaſſe fingitur, jam obierant, Conradus apud Trajectum Friſiæ ipſa Pentecoſtes die 3. inopinata morte an. [illegible]. Oldericus an. [illegible]. Cæteri verò Epiſcopi vel non conſonant propriis ſedibus, vel certe in iis tantum nomina ſibi uſurparunt locum ex hoc commentitio monumento. Cæterum in Synodo Rom. quam Leo IX. habuit ubi Pontificatu potitus eſt, & à qua prodiiſſe litteræ S. Gratæ dicuntur, non Georgius, ſed Joannes Epiſcopus Portuenſis ſuam ſententiam dixit, eique adjudicatus tanquam legitimus tranſitus ab Eccleſia Tuſcanenſi ad hanc Portuenſem à Pontifice Leone ex litteris hic inſertis à noſtro Ughello: in quibus non advertit ſequentem Joannem, antequam Leo ad Pontificatum aſcenderet, jam tranſiiſſe ad Portuenſem ſedem. Quare & ejuſmodi documentum omninò mendax, & Epiſcopi, qui ex ejus tantum fide ſuam ſibi exiſtentiam comparant, ſuppoſititii erunt. *Luc.*

(3) Hunc Presbyterum Cardinalem facit Auctor, & ex Presbytero everſum ad Epiſcopatum Portuenſem. Sed ex enarratis decipitur, cum jam antea Epiſcopus [illegible] Tuſcanenſis eſſet, quo titulo aliquando fruebatur etiam Tuſcanenſis Eccleſia. *Luc.*

Digitized by Google

A *impendere benignè quidem non negare. Quapropter quia tranſmigrationem feciſti de ſede Taſcanenſi ad eamdem ſedem Portuenſem, dignum duximus in ſynodo prius de hoc ventilare, utrum juſtè facta fuerit, vel injuſtè, quod & fecimus reſidētes in ſynodo, & eccleſia Salvatoris. Cumque ibi diligenter eſſet examinatum, qua ratione de Epiſcopatu ad Epiſcopatum tranſiens, inventum eſt tam neceſſitatis, quam utilitatis cauſa hoc factum fuiſſe, & judicatum eſt hoc fieri potuiſſe. Quæ etiā fuerit neceſſitas, quæ utilitas ſatis patienter eſt expreſſa neceſſitas, quia jā Romana Eccleſia in filiis, quos ipſa lactaverat, defecerat, quorū tu pars ſuperſtes eras; congrua utilitas vere, ſive pro rebus ipſius eccleſiæ, quæ tibi nota erat præ aliis, ſive pro conſiliis dandis, ſive etiam pro mediatione Romanæ eccleſiæ, & Imperatorum, quorum tu ſæpe mediator fuiſti. Hac igitur re inclinati decrevimus petitioni tuæ ſatisfacere, ſcilicet, ut tibi, tuiſq; ſucceſſoribus ipſum Portuenſem Epiſcopatum confirmemus, quia utiq; libēter facimus. Et primū ipſum Epiſcopatum Portuenſis eccleſiæ, quæ poſita eſſe videtur foris prædictam Portuenſem civitatem, cui vocabulum eſt, S. Hyppoliti cū vineis, & hortis, ſeu clauſuris*

B *vineatis, & olivetis in circuitu ejuſdem eccleſiæ, pariter & clauſuram de vinea una in integrum ſitam in Cardetum, & in Finilia, clauſuras duas cum vineis, & terris, in Baſi. Omnia hæc poſita in inſula majore, imme & eccleſiam S. Mariæ, & aliam Eccleſiam S. Laurentii, cū cellis, & hortis, atq; vineis, clauſuras quinq; In una quidem eccleſia eſt S. Gregorii, & Theodori, & in alia eccleſia S. Viti, ſicuti à mari, & fluvio Tiberis, atq; limitibus circūdatur, tertia eſt in ripa fluminis, quarta juxta S. Mariā uſque ad Trajanum, quinta juxta S. Laurentium uſq; in Trajanum, nec non & clauſuram de vinea in locum, qui vocatur Scarajo, & aliam petiam, quæ ponitur in clauſura, & vineæ petiam unam in terra Cuczuba, & aliam in Montone; verum etiam, & fundum in integrum qui dicitur Baccanum, cum appendice ſua, quæ vocatur cripeula, in quo ſunt ciſterna antiqua poſita juxta eamdem civitatem Portuenſem, ſicuti incipit à primo latere, ab arbore quæ vocatur tamarix, & dirigitur in columnella, quæ in campo ſtare videtur milliario II. diſtante ab eadem civi-*

C *tate, & deinde pergente recto itinere per ſalariam, & uſq; ad attegiam piſcatoriam, & deinde redeunte ad mare per Buccinam, & circumeunte littus maris ad S. Nympham, & uſque ad focem micinam cum locis, qui dicuntur Vincera uſque ad balnearia, atq; locum, qui vocatur Portus Trajani, nec non & Caſtellum aliud minus in integrum, cum omni ſua pertinentia, & in civitate Conſtantiniana, omniaque ibidem habere dignoſcitur, una cum eccleſia B. Apoſtolorum Petri, & Pauli cum Cryptis, ubi animalia ipſius eccleſiæ manere videntur, & deinde uſque ad S. Mariam, quæ ponitur in Arcaeum crypta, & demum, quæ vocatur Balneum Veneris, & uſq; ad viam publicam infra ipſam Caſtellum, atq; cannetum de iſta civitate, nec non monaſterium S. Agnetis cum ſalariis, & vineis, quæ ineſſum habere videtur: porro & fundum in integrum, qui vocatur Palmus, cum caſis, vineis, & terris, paſcuis, extendentem ſe uſque ad furnum antiquum juris prædicti Epiſcopii, & in eodem fundo monumentum antiquum eſſe videtur: porrò, & fundum in integrum, qui vocatur Pal-*

D *mis, cum caſis, vineis, & terris, paſcuis extendentem ſe uſque ad furnum antiquum juris prædicti Epiſcopii, & in eodem fundo monumentum antiquum eſſe videtur, via Portuenſi, milliario ab urbe Roma plus minus decimo. Itemque & inſulam majorem in integram cum hortis, & vineis ſeu terris in locum, qui vocatur Scarajo; qui olim fuit portus Trajani, inhærentem eidem fundo Baccano, & cum omnibus ad eum pertinentibus: pariterque & fundū, qui vocatur Judæorum, & fundum, qui vocatur Gualdus cum omnibus eorum pertinentibus, poſitus juxta prædictam civitatem, & filum Salinæ in integrum extenſum in una fila. Item & in Baccano & in Geneſtula, & in fila novem, omnia fila Salinarum, quæ ad veſtrum Epiſcopium pertinere noſcuntur, ſeu & fundum in integrum, qui vocatur, Gualdus major, cum eccleſia S. Aureæ, & monumento ſuo, & terra Semitaritia, quæ appellatur Planura, in qua ciſterna eſſe videntur, poſita inter fluvium, formam Arcionum. Nec non & confirmamus vobis Curtem in integrum, quæ dicitur Galeria, in qua eſt eccleſia S. Mariæ cum Caminatis ſeu tricliniis, atque diverſis cu-*

A *biculis, omnibuſque ſuis ædificiis, quæ infra ſe habere dignoſcitur cum omnibus finibus, terminis, limitibuſque ſuis, terris, caſalibus, ſylvis, atque pantanis cum ponte, & ipſum rivum, qui vocatur Galeria, uſque ad flumen, cum locis ad aquimolam faciendam, vel cum omnibus ut ſuperius dictum eſt ſibi generaliter, & in integrum cultum, & aſſolatum ſitum in campo, qui vocatur Meruli, conſtitutum via Portuenſe, milliario ab urbe Roma plus minus duodecimo, ſicuti affines incipiunt à tota Curte à primo latere, prata Caraci, quæ vocantur Meruli, & deinde uſque ad montem, quem olim detinuit Joannes de Miacia, & hæredes Stephani Numenclatoris, & deinde ultra viam per caſale, quod olim detinuit Joannes de Sergio, & tranſit aliam viam carrariam, & venit in caſale, quod detineat hæredes Franconis Tranſtiberim, ſicuti per fines marmoreos deſignatur, & deinde per caſale SS. martyrum Coſmæ, & Damiani, & tranſit per foſſatum antiquum, quod verno tempore ducit aquam in rivo Galeria, & aſcendit per ipſum rivum uſque in molam de ſylva, & revolvit per viam carrariam uſque in vallem*

B *mediam de Monte, qui vocatur Zuncli, & uſque in Staffili, qui ſtat in Lentiſtiao, & uſque in caput de valle Stabla, & per foſſatum ipſius vallis pergit à pede fili Salinaram, concludente totum campum uſque in pedicam, quæ vocatur Viſcoli, & piſcina Galiarda, concludente ipſam pedicam, quæ ſunt fila triginta, & pergente juxta fila, quæ ſtant monaſteria de Miranda uſq; in ſtagnum majus, & per ripam ſtagni uſque in Burdunaria, & à pede fili, uſque in Baccano, & terram de ſupradicto Epiſcopio, & formam, quæ vocatur Arcione, & per ipſam formam uſq; in rivum, qui vocatur Galeria, & Pantanum de Ricerdo uſque in primum affinem de pratis Caraci. Infra hoc verò fines, loca, & vocabula ſunt hæc, S. Cæſareus, Palmis, Serbilanum, Claſa vetere, Pantanum majus, Medianū, Mons rugineſus, mons de Zumclis, mons Canaparnis, celſa, limes, major, ſtagnellum maledictum, ciecli, piſcina gagliarda, olivaſtrum, ſtagnellum peregrinum cum omnibus eorum pertinentiis. Nec non & confirmamus vobis perpetualiter quatuor in integrum principales uncias de toto ſtagno majore Portuenſe cum omni piſcatione, reddi-*

C *tione, & ſtatione ſua, vel cum omnibus ad ipſas quatuor uncias pertinētibus, ſicuti à prædeceſſoribus noſtris ſupradictæ eccleſiæ Portuenſi conceſſum eſt. Verum etiam concedimus, & cōfirmamus vobis, veſtriſq; ſucceſſoribus turrem in integrum, quæ vocatur de Albe cum caſis, vineis, hortis, terris, campis, pratis, paſcuis, & ſylvis, pantanis, & rivis, cultis, & incultis vacuis, plenis, & cum omnibus ad ipſam turrem generaliter, & in integrum pertinentibus, ſicut affines ejuſdem deſignant, à primo latere rivus, qui vocatur Galeria, à ſecundo latere fluvius Tiberis, à tertio latere Pulverinula, & à quarto latere forma, quæ vocatur Arcionum. Concedimus etiam ipſis hominibus, qui per tempora habitaturi ſunt infra turrem, ut nullius poteſtati, nullius dominio ſubditi ſint, nec alicui ſerviant, aut hoſtē faciant, niſi Epiſcopo, qui in dicto Epiſcopio fuerit; nec non & confirmamus tibi, tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum omnes res, & facultates, mobiles, & immobiles de illis hominibus, qui ſine hærede, & inteſtati moriuntur in dicta civitate Portuenſi, ſive in Tranſtiberi, aut in inſula Lycaonia, ſive ubicumq; veſtri Epiſcopatus juris eſſe*

D *videtur, conſtituimus ipſam Portuenſem eccleſiam legitimam hæredē, ita ut Epiſcopus ipſius eccleſiæ habeat poteſtatem ordinandi omnia juxta ſuam voluntatem, eo tenore, ut non pereant, ſcilicet mortuis in æternum proſint. Inſuper etiam concedimus, & confirmamus vobis veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum ex jure ſacri noſtri palatii Lateranenſis, quod ad publicum noſtrum pertinet, caſtaldum Portuenſe, vel quicquid uſque hactenus noſtri Caſtaldiones de tota Portuenſe civitate, ſive de Portis, vel de navibus, nec nō & de tota Burdunaria, vel quicquid extra vel infra ubiq; ad illum pertinuit de jam dicto miniſterio, vobis, veſtriſq; ſucceſſoribus in perpetuum tribuimus poſſidēdum, ita ut qualemcunq; hominem ibidem conſtituere volueritis Caſtaldionem, aut Mandatarium, in veſtra poteſtate conſiſtat, & quicquid de ipſo miniſterio acquiſierit, vobis, veſtriſq; ſucceſſoribus deferatur, quicquid vobis exinde faciendum, tamen ſi noſtro comiti, vel noſtrorum ſucceſſorū placuerit de illo, quod ad noſtrū palatiū pertinet, fidelitatē juret. Iſti namq; Comites, qui pro tēpore fuerint*

A à nobis, vel à noſtris ſucceſſoribus nullo modo aliū Caſtaldionem, aut mandatarium audeant ordinare, vel conſtituere, præter illos, quos vos, vel veſtri ſucceſſores ordinatis, vel conſtituitis, qui ſi fecerint, vel de jam dicto Caſtaldico aliquid violenter abſtulerint, vel quæ à nobis, vobis, veſtriſq; ſucceſſoribus tradita ſunt, frangere, aut contradicere voluerint, unuſquiſq; 4. lib. auri perſolvat, medietatē noſtro palatio, & medietatem veſtro Epiſcopatui, & quod ab iis in Caſtaldiones ordinatum fuerit evacuetur. Si vero exinde contumax extiterit uſque ad veſtram ſatisfactionem excommunicatus exiſtat. Itemque cōcedimus, & confirmamus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum de civitatē Portuenſi piſcatores, & duos curiales, qualeſcunque de eis eligere volueritis in perpetuum, ita ut ulterius nullam dationem, nullumque ſervitium faciant, neq; ad placitū adſtringantur ab aliqua perſona, ſcilicet tibi, tuiſque ſucceſſoribus hanc committimus poteſtatem. Item confirmamus tibi, tuiſque ſucceſſoribus caſale unum in integrum, quod vocatur Geneſianū, quod & Mallianum vocatur, cum inſula modica ultra rivum in ipſo loco poſita,
B cū omnibus ad eum pertinentibus poſita via Portuenſe juxta Mallianum, juris monaſterii S. Pancratii, etiam cōfirmamus vobis veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum totam inſulam, quæ vocatur Lycaonia ubi eſt eccleſia S. Joannis Baptiſtæ, & S. Adalberti, unde querimoniā poſuiſtis in ſynodo, quam celebravimus in eccleſia Salvatoris, quare contra Creſcētiū S. Sylvæ Candidæ eccleſiæ Epiſcopum, qui eandē eccleſiam ſuo Epiſcopatui vendicabat, cum vero ambæ partes ante præſentiam noſtrā, & totius ſynodi ſtaretis, placuit ut ſi ſcripturā exinde haberes, in medium videndā, legendamq; proferres. Statim attaliſti privilegium, quod antecessori ſuo Benedicto Epiſcopo, qui dicebatur de Pōtio, Benedictus VIII. anteceſſor noſter fecit de integritate totius Epiſcopatus. Quod cū lectū eſſet, nominatim ibi invēta eſt eccleſia illa, quā ſicut in querimonia tua dixiſti, ipſe tuus anteceſſor dicaverat tempore Othonis III. Imperatoris, à quo ædificata fuit in honorem S. Adalberti, qui ſuo tempore Martyriū pro Chriſti nomine ſuſcepit. At Epiſcopus ille rogavit ſibi à nobis dari inducias ad certū terminū, ut afferre vobis poſſet juſtitiā,
C quam ſe habere dicebat, nos vero quia ſynodus ea die terminabatur, conceſſimus, cumq; terminus adveniſſet, tu ad nos humiliter, & ſolus, ille autem magna hominum multitudine fretus, ad nos venire deſpexit. Reſidentes tamen nos cum judicibus noſtris ad eum legatum, ut ad nos veniret, direximus, ſcilicet non niſi cum ſuis redemptis adjutoribus venire ſe dixit; Quo dicto cum tota ſua multitudine receſſit, ſcilicet nos ad ejus contumaciam non reſpicientes ex conſilio judicum Archidiaconum noſtrum Hugonē uſq; ad domum ejus miſimus, ut ſequenti die ad nos veniret, ſicut Epiſcopus cum Epiſcopo rationem habiturus, cūque die altera ſimili modo reſideremus expectantes eum, non venit, ſcilicet epiſtolas quaſdam veniam præferentes miſit, cumq; nihil rationis diceret, ut amplius expectari deberet laudātibus omnibus judicibus, frater Alinardus Lugdunenſis Archiepiſcopus, canonicam, & diffinitivam protulit ſententiam, primam de contumacibus puniendus, ſecundam de eccleſiis, quæ ſunt intra limites Epiſcopatus, quomodo ad eū pertineant. Qua prolata ſententia à nobis, & ab omnibus laudata, confirmata fuit. Quapropter tam
D tibi, quàm tuis ſucceſſoribus eandem eccleſiam per hoc noſtrum privilegium concedimus, confirmamus, querimonia tam illi Epiſcopo, quàm ſucceſſoribus ejus perpetuo interdicta de eadem eccleſia, ſita in prædicta inſula, cum curtibus, & Oratoriis infra eaſdem curtes, & cum omnib. ad eas generaliter, & in integrum pertinentibus, cum hortis, & aquimolis ſuis, ſita infra hanc urbem Romanam, ſicuti extenditur ab uno capite, ubi dividitur flumen, & uſq; in aliud caput ipſius inſulæ, ubi adunatur, pari modo cōcedimus, & confirmamus vobis, veſtriſq; ſucceſſoribus in perpetuum, omnem ordinationem Epiſcopalem, tam de presbyteris, quàm de diaconis, vel diaconiſſis, ſive ſubdiaconis, conſecrationem eccleſiarum, vel altarium, quæ in tota Transtiberi neceſſe fuerit facienda, niſi forte Cardinales, diaconi, vel ſubdiaconi, aut acolyti ſacri Lateranenſis palatii efficiantur, ſcilicet omnia tibi, tuiſq; ſucceſſoribus, vel quibus Epiſcopis à vobis invitati fuerint ordinandi, benedicendi, & conſecrandi concedimus poteſtatem, & ne parochia veſtra ab aliquo pervadatur Epiſcopo, fines ejus

A per hoc noſtrū privilegium inſinuare, tuaq; eccleſia confirmare curamus, incipiente primo termino à fracto pōte, ubi unda ducitur per murum Trāſtiberinæ civit. per portam Septimianam, per portam S. Pancratii, per ſilicem verò ipſius portæ uſq; ad pontem marmoreum, qui eſt ſuper Antonem, & ducit per ipſam Silicem uſq; ad Parieriā, inde revolvit per paludes uſq; in mare, indeq; per mare duo milliaria ultra pharum uſq. in focem majorem, inde autem per flumen majus uſq; Romam in fracto ponte juxta Marmoratam per pontem S. Mariæ uſq; ad pontem Judæorum per medium flumen, & recte ad medium pontem fractū, ubi de unda diximus, qui eſt primus affinis abſque Transtiberinis catholicis eccleſiis S. Mariæ in Transtiberim, S. Chryſogoni, & S. Cæciliæ, vel monaſt. S. Pancratii, & monaſteriorum SS. Coſmæ, & Damiani, tamen in prædictas eccleſias quicquid ab epiſcopis neceſſe fuerit faciendi Portuenſibus Epiſcopis, ab ipſis invitatis tribuimus poteſtatem. Itemque concedimus, & confirmamus in jam dicto Epiſcopatu plebem S. Mariæ, & S. Apollinaris in mola rupta, & plebem S. Stephani in Panſi, & ple-
B bem S. Mariæ in Apuniana, vel omnes eccleſias exiguas, vel magnas cujuslibet nominis, quæ infra jam dictos affines fuerint, vel eſſe poſſunt, abſq; illis, quas jam diximus Transtiberim ſitis. Interea ſancientes jubemus ſicuti à noſtris anteceſſoribus juſſum eſt, ut in flumine, quod juxta Portuenſem urbem decurrit, nullus audeat molendina, aut pontem præter juſſionem tuā, vel ſucceſſorum tuorum Epiſcoporum juxta priſcam conſuetudinem quoquomodo conſtituere, & cum vel à vobis vel ab aliis, quibus tamen faciendis vos injunxeritis, cōſtitutum, aut factum fuerit, ipſa molendina, vel pons veſtro arbitrio diſpenſentur; de ponte vero ſi factus fuerit cum plauſtro onuſto, victum, vel vinum nemo audeat hinc illuc, neq; inde huc penitus trāſmeare. Iterum ſancientes jubemus, ut nullus presbyter, vel cujuslibet ordinis clericus de toto Epiſcopatu audeat ad placitum conſtringere, aut ad finiendas contentiones compellere, aut aliquod ſervitium ab eis exigere, præterquā Portuenſes Epiſcopi, in cujus parochia ſunt. Quicunq; vero præſumptor, ſive Dux, ſive Comes, vel Vicecomes, aut Cubicularius, vel à noſtra Apoſtolica ſede miſſus aut
C qualiſcunq; interveniens poteſtas de ipſa civitate Portuēſe dominatum tenuerit, de quocumq; fuerit ordine, prædicta omnia immobilia loca, aut prænominatum Caſtaldū, vel duos piſcatores, & duos curiales, vel omnes prædictos clericos à jure, & poteſtate, atq; ditione præfati Epiſcopi auferre, vel minuere voluerit, vel parochiam infringere tentaverit, aut homines in prædicta turre habitantes, vel ubicunq. proprietas Epiſcopi manſionata fuerit, ad publicum ſervitium revocaverit, ſciat ſe compoſiturum ipſi Epiſcopatui auri puriſſimi libr. 20. & inſuper anathemate ſubjaceat. Statuentes Apoſtolica cenſura ſub divini judicii obteſtatione, & Anathematis interdictione, ut nullus unquā ſucceſſorū noſtrorum Pontificum, vel alia qualibet magna, parvaq; perſona, ea quæ à nobis ad laudē Dei, pro ſtabilitate, vel augmēto prædicti Epiſcopatus ſtatuta ſūt, refragari, aut in quoquam tranſgredi, aut aliquid deinde minuere audeant, ſcilicet ſicut ſuperius à nobis ſtatutum, vel conceſſum eſt, ita perennibus, ac perpetuis temporibus ſine aliqua mutatione permittat in æternum permanere. Si quis autem quod non optamus, temerario auſu contra
D hoc noſtrum privilegium venire, aut in quoquam dirumpere præſumpſerit, & ſicut à nobis ſuperius ſtatuta ſunt, firma manere non dimiſerit, & in aliquo offenderit, ſciat ſe, niſi reſipuerit, auctoritate Dei omnipotentis, & B. Petri Apoſtolorum Principis, atque noſtra, qui ejus fungimur vices, anathematis vinculo eſſe innodatum, & à regno Dei alienum, atque cum Juda traditore D. N. Jeſu Chriſti cum diabolo, & omnibus pompis ejus æterno incendio concremandum. Qui verò pio intuitu cuſtos, & obſervator hujus noſtri privilegii extiterit, benedictionibus gratiam, vitamque æternam à juſto Judice Domino Deo noſtro conſequi mereatur in ſæcula ſæculorum, Amen. Bene valete. Datum 10. Kal. Maji per manum Petri Diaconi Bibliothecarii, & Cancellarii S. Apoſt. Sedis, anno Domini Leonis IX. Papæ I. indict. 2. Ego Eberhardus Treverorum Archiepiſcopus quamvis indignus interfui, & ſubſcripſi. Ego Alinardus Lugdunenſis Archiepiſcopus hoc decretum laudans, manu propria ſubſcripſi. Ego VV. Epiſcopus ſubſcripſi. Ego Repran-

dus

dus Epiſcopus ſcripſi. Ego Cuaibertus Epiſcopus Taurinen. ſcripſi. Ego Cadalus Parmenſis Epiſcopus ſcripſi. Ego Oppizo Piſenſis Epiſcopus ſcripſi. Ego Guido Xulcervenſis Epiſcopus ſcripſi. Ego Henricus Spoletanus Epiſcopus ſcripſi. Ego Arnulfus Epiſcopus ſcripſi. Ego Martinus Piſtorien. Epiſcopus ſcripſi. Ego Petrus Cluſienſis Epiſcopus ſcripſi. Ego Dux Epiſcopus interſui. Teuderius Arbineaſis Epiſcopus interfui. Ego Benedictus Epiſcopus Foroſempronien. interſui. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, &c. Si qua igitur, &c. Cunctis autem, &c. Amen. A

XXIX 26. JOANNES Joanni ſucceſſit, dictuſque eſt Epiſcopus Portuenſis ab Alexandro II. circa annum 1066. conſecrationi Eccleſiæ Caſinenſis interſuit 1072. creandoque Gregorio VII. intrepide ſe geſſit, eidemque ſemel legitimè creato ita conſtanter adhæſit, ut nec Imperatoris minæ, potentiaque inde illum avellere potuerint. Poſt mortem autem III. Victoris cum Clemens III. Antipapa veri Pontificis electionem evertere conaretur, iſte Portuenſis Joannes cum meliori, ſaniorique Cardinalium parte Tetracinam B Campaniæ civitatem conceſſit; ibique potiſſima cauſa fuit, cur Oſtienſis Otho, ſub nomine Urbani II. ſſimus Pontifex ordinaretur, ſub quo tandem de S. R. E. optimè meritus, deceſſit. Hujus Portuenſis Joannis cum laude meminit Benno in vita Greg: VII. Petrus Diacon. lib. 4. Hiſtor. Caſin. cap. 2. (,, *Juramento quoque Robertus Cardinalis Carnotenſis ſubſcripſit ann.* ,, *1076. & conſtitutioni inter Gregorium VII. & Landulphum Beneventanum Principem an.* 1073. Lucentius.) *Interfuit etiam conſecrationi Lamberti Atrebatenſis Romæ habita an. 1093. ex Hard. Concil. tom.* ,, *6. par. 2. p. 1676.*)

(,, PETRUS *in obedientia Antipapæ Clementis III.* ,, *Epiſcopus Card. Portuenſis dictus: item Joannes, qui* ,, *ambo militarant contra Joannem legitimum Portuenſem Epiſcopum, & tandem in Quintiliburgenſi Synodo damnat. ſub Gregorio VII.* Luc.)

XXX. 27. MAURITIUS Joanni ſucceſſit, cooptatus Epiſcopus Portuenſis ab Urbano II. circa ann. 1097. Conſecrationi Paſchalis II. interſuit ann. 1100. ab eodemque Pontifice legatus Hieruſalem miſſus eſt, ut C aſſiſteret Regi nomine S. Apoſtolicæ Sedis, dum novæ in eo Regno inſtitutiones providerentur. In ejuſdem ſanctimoniæ laudem legitur in Hieroſolymitano Templo cum Daberto Patriarcha effuſus in preces in ſacræ mox expediendæ militiæ ſtabilimentum impetraſſe à Deo, ut ignis delaberetur è Cælo, quo extinctæ in Templo lampades, concepta flamma arderent repente. Id cum populo coram divinitus accidiſſet, & legati ſanctitas magis magiſque enituit, & S. A. Sedis, à qua fuerat miſſus, veneratio apud externos populos maximum incrementum accepit. Cæterum Mauritius reverſus in Italiam ſub eodem Paſchali vi-
a an. 1106. ta deceſſit *a*. Hujus meminit Pandulphus Piſanus, Epiſcopuſque Nebienſis in Genuenſi Hiſtoria, Ciacon. & alii. Conſecravit hic altare S. Maymetis in Eccleſia S. Cæciliæ an. 1098. 6. Kal. Martii.

XXXI. 28. VINCENTIUS Epiſcopus Cardinalis Portuenſis Mauritii ſucceſſor ſuffectus eſt à Paſchali II. Facti memoria extat anno 1106. fato ceſſit ſub eodem D Pontifice, (1) eodemq; anno.

PORTUENSES, ET SYLUÆ CANDIDÆ, ſeu SS. Rufinæ, & Secundæ Epiſcopi Cardinales conjunctim prolati.

XX XII. 29. PETRUS Senior (,, *Romanus*) Epiſcopus Cardinalis Portuenſis poſt Mauritium *b* à Paſ-
b Die Vincentiam. chali II. ſubleſtus eſt, ann. 1106. Concilio Vaſtallenſi interſuit. Romæ Vicariam impendit, ſub Paſchali II. Gelaſioque II. Dum autem Portuenſi Eccleſiæ præeſſet, Callixtus II. S. Rufinæ epiſcopatum cum Portuenſi eccleſia prudenti conſilio conjunxit; quod Sylvæ Candidæ eccleſia jam deſerta labaret, neque amiſ-

Italia Sacra Tom. I.

A ſa, tantum nomen illius antiquæ dignitatis retinere videretur. Cæterùm Petrus Portuenſis exiſtimationem ſuam maximè deſædavit, cum poſt mortem II. Honorii, ſchiſmaticè Anacletum Antipapam elegiſſet contra Innocentium II. verum Pontificem, ita pertinaciſſimè uſque ad extremum ſpiritum, ſemel perperam, vitioque ſubleſtum defendit. Hujus memoria extat circa Annum 1130. (2)

30. THEODEVINUS, ſeu Theodinus Germanus, demortuo Petro ſucceſſit ann. 1133. ſub Innocentio II. præfectuſque eſt ab eodem Pontifice his duabus conjunctim Eccleſiis Portuenſi ſcilicet, ac Sylvæ Candidæ, ita ut is primus Epiſcopus fuerit, qui harum duarum eccleſiarum titulis fuerit inſignitus poſt Petrum. Innocentius eundem Theodinū in Germaniam legavit ann. 1139. Confluentiam cum veniſſet, interfuit coronationi Conradi III. in Regem Romanorum, eundemque ſolemni ritu Aquiſgrani Regio Diademate donavit, ut Otho Friſingenſis accuratè narrat. Sub Eugenio verò III. functus legatione eſt cum B Vidone Bellagio Cardinali Florentino, cum an. 1147. admirabilis illa expeditio adornaretur; ſecutuſque Conradum Imperatorem interfuit conventui Ptolemaide celebrato, ubi non modo Conradus præſedit, ſed Rex Francorum etiam, Balduinuſque Hyeroſolymitanus Rex, aliique Chriſtiani Proceres cum innumerabili propemodum multitudine Epiſcoporum præſentes fuerunt. Ibi ergo decretum eſt, Damaſcenam civitatem obſidione cingendam, quod infeliciter cecidit, non ſecus ac totam illam ſacram expeditionem infortunati excepere eventus. Conſule Guillelmū Tyriū de hac re diffuſius differentē. Mortuus deinde eſt Theodinus Romæ, poſt Anaſt. IV. evectū ad ſedē 1153 XX XIII

31. CYNTHIUS Romanus, ex Presbytero Card. tit. S. Laurentii in Lucina, ab Anaſtaſio IV. ſummo Pontifice, Epiſcopus Cardinalis Portuenſis ac S. Rufinæ ſublectus eſt anno 1153. fato ceſſit 1159. (,, *In* ,, *Privilegio pro Monaſterio S. Vitalis Ravennæ ann.* ,, *1157. Centius ſubſcribitur.* Lucentius) *Reperitur item* ,, *ſubſcriptus in Epiſtola Anaſtaſii IV. ad Epiſcopos, &* C ,, *Abbates Burdigalenſis Eccleſiæ an. 1154. in alia item* ,, *Epiſtola ejuſdem Hadriani ad Henricum Gradenſem* ,, *Patriarcham an. 1157.*) XX XIV.

32. BERNARDUS Canonicus Regularis Congreg. S. Fridiani Lucenſis cum eſſet Presbyter Card. tit. S. Clementis, ac S. Petri in Vaticano Archipresbyter, ab Eugenio III. atque ab Adriano IV. electus eſt Epiſcopus Cardinalis Portuen. ac S. Rufinæ anno 1159. (3) Hic poſt mortem Adriani, tametſi teterrimum ſchiſma ſæviret, Alexandrum tamen Pontificem creandum curavit, ſemelque aſſumptum conſtantiſſimè coluit. Multis, trepidiſque legationibus functus egregiè eſt ſub Eugenio III. Adriano IV. ac Alexandro III. Meminit cum laude Otho Friſingenſis libro 2. cap. 9. libro 3. cap. 8. 9. & 10. Chron. Moguntina, præcipuèque Baronius in Annal. ubi Bernardi propugnat integritatem contra quoſdam Impoſtores. Deceſſit autem ann. 1176. 15. Kal. Sept. ex menologio Caſinen. ſubſcripſit Bullæ Alexandri III. an. 1159. 7. Idus Novemb. Monaſterio Caſinenſi, & 14. Kal. Aprilis D Archiepiſcopo Januenſi conceſſæ. XX XV.

33. GUILLELMUS Papienſis ex ordine Ciſtercienſi monachus, olim Archidiaconus Papienſis, cum Diaconus Cardinalis ab Adriano IV. Pontifice electus fuiſſet, poſtea vero Presbyter Cardin. S. Petri ad Vincula, demum Epiſcopus Cardin. Portuen. ac S. Rufinæ ab Alexandro III. effectus eſt an. 1176. exemptuſque è vivis eſt 1177. 15. Kal. Januarii * apud * Ex A 77 12. Averſam dum Alexandrum Tertium comitaretur, ex Romualdi Salernitani Archiepiſcopi chronica. Hic multis legationibus apud Fridericum Imperatorem functus eſt. Promovit præcipuè electionem Alexandri III. contra Octavianum Antipapam, ab ipſoque in Galliam, Britanniamque legatus eſt, ut ea opu- XX XVI.

(1) Ciaconius hujus vitam in an. 1122. protrahit, quo tempore Petrus his infulis decorabatur, ut Oldoinus affabrè ſentit. *Lucent.*

(2) An. 1119 Boſonem quondam Portuenſem Epiſcopum Concilio Rhemenſi interfuiſſe ſub Callixto II. in Actis eiuſdem Concilii refert Odoricus Vitalis, ut videre eſt in noviſs. Conciliorum editione per Harduinum t. 6. p. 2. pag. 1986. falſitatis arguitur Vitalis, cum per ea tempora in Portuenſi Cathedra ſederit Petrus ſenior, ut notat etiam Oldoinus.

(3) At cum reperiatur Epiſcopus Portuenſis ſubſcriptus Privilegio Caſaurienſi ab Hadriano IV. conceſſo 11. idus Martii Ind. VI. an. Domini 1158. ut licet videre in noviſſima Concil. editione ab Harduino facta, dicendum eſt & Cynthium prædictum obiiſſe, Cynthioque Bernardum hunc ſucceſſiſſe initio ſaltem anni 1158.

lentiſſima Regna ad cultum veri Pontificis conaretur adducere. Demum ſub vitæ finem conventui Bononiæ habito, mox & Venetiis interfuit, ut ſuis conſiliis toti Eccleſiæ pareret tranquillitatem. Conſule de hac re Rodericum Friſingenſem libro 4. cap. 34. & 57. Sigebertum in Chronicis, Baronium, alioſq; ſcriptores.

XXXVII. 34. THEODINUS S. Benedicti monachus, Mantuani cœnobii, Presbyter Card. tit. S. Vitalis, ſub Alexandro III. ab eodem ad Epiſcopatum Portuenſem, ac S. Rufinæ vocatus eſt 1178. In Britanniam legatus eſt cum Alberto Card. tit. S. Laurentii in Lucina, ut S. Thomæ Archiepiſcopi Cantuarienſis injuria cæſi cauſas cognoſceret. Hic ille Theodinus eſt, qui inter ſeptem illos Cardinales Friderici Imperatoris abjurationem ſchiſmatis excepit, eundemque ad fidelium communionem admiſit. Hic idem Lucii III. ſummi Pontificis creationi interfuit, cumque ipſo in Veronenſi Concilio ſententiam dixit. Memoratur an. 1183. 22. Decemb. Epiſcopus Portuenſis in regiſt. Honorii III. in cauſa Epiſcopi Pennen. contra Abbatem S. Quirici. Denique paulo poſt aſſumptionem Urbani III. ad Pontificatum, è vivis exemptus eſt 1186. ſepultuſque in eccleſia S. Gregorii Braidæ prope portam civitatis. Hujus meminit Sigebertus, Baron. & Arnol. Wiō l. 2. ligni vitæ. Theodini Portuēſis Epiſcopi obitus memoratur No. Mar. in antiquo Menol. mōtis Caſin.

35. ROBERTUS Romanus Diaconus Card. tit. S. Gregorii, poſt Presb. tit S. Anaſtaſiæ ad hos titulos à III. Clemente ſubvectus, ab eodem demum vocatus eſt ad Portuenſem, ac S. Rufinæ Epiſcopatum ann. 1189. feria 4 cinerum. Eodemque anno deceſſit.

XXXVIII. (,, BOBO *Urſinus Romanus, ex Presb. S. Anaſtaſia* ,, *Portuenſi & S. Rufinæ infulis ornatus à Clemente III.* ,, *an. 1188. de quo Oldoinus in Lucio III. Vice hujus Ro-* ,, *bertus quidam perperam apponitur in ſerie Ughellia-* ,, *na. At Bobo proximè ſucceſſit eo an. vita functus eſt.* Luc.)

XXXIX. 36. PETRUS Gallocia, Romanus, à Clemente III. Epiſcopus Card. Portuenſis ſublectus eſt, menſe Sept. an. 1190. Unxit in regem Petrum de Aragonia in eccleſia S. Pancratii, antequam Innocētius III. Romæ eidem regalia inſignia traderet. Capularis propemodū ſenex deceſſit ſub eodē Innoc. III. circa an. Dom. 1211.

XL. 37. BENEDICTUS ex Presb. Card. tit. S. Suſannæ, ab Innocentio III. Portuenſis, ac S. Rufinæ Epiſcopus electus eſt an. 1211. atque ab eodem Conſtantinopolim miſſus ad Balduinum Imperatorem, apud quem cum diu moratus fuiſſet, plures ab Innocentio III. graviſſimis de rebus accepit epiſtolas; ſub cujus ferè Pontificatus finem Benedictus deceſſit; tametſi ſtatim poſt Honorii III. electionem contendant alii exceſſiſſe è vivis, hoc eſt an. 1216.

XLI. 38. CENTIUS Sabellus Romanus, qui III. Honorium Pont. Max. propriori attingebat affinitate, ab eodem Epiſcopus Car. Portuenſis, ac S. Rufinæ dictus eſt an. 1216. m. Dec. Sub eodē Pōtifice deceſſit an. 1219 cum ex Hiſpania poſt functam legationem revertiſſet.

XLII. 39 CONRADUS, genere Germanus, Monachus, atque Abbas Ciſtercii, ab Honorio III. Epiſcopus Card. Portuenſis, ac S. Rufinæ ſublectus eſt an. 1219. Hic parentem habuit Eginonem de Urach Comitem Seyneſem, patruumque Bertoldum Taringiæ Ducem. Canonicatu S. Lamberti Leodienſis cum eſſet inſignitus, ex Divini Numinis inſtinctu, adblandientis fortunæ obſequiis nuncium remittens, in Villario Ciſtercienſis Ord. celeberrimo monaſterio in Belgio, Monachum induit. Qui quantas ab humani generis hoſte in ſui tyrocinii exordio incurſiones paſſus fuerit, quantaſque de ipſo reportaverit victorias, Cæſarius Hertebacenſis ejuſdem Coætaneus abunde deſcribit. Severioris adhuc monaſticæ vitæ in exordio erat, cum B. Simon Alanenſis ejuſdem ordinis converſus, Spiritu prophetiæ clarus, prævidit fore, ut Conradus magna in Eccleſia Dei columna exiſteret. Poſt nuncupata vota clauſtralis Prior effectus eſt, deinde Abbas Villarii, nec multo poſt Præſul Claravallenſis, donec ſanctimoniæ vitæ procedentibus meritis, ad Ciſtercienſis Cœnobii regimen, Generalis, ac caput ordinis admotus eſt. In quo quidem munere cum ad miraculum monaſticæ obſervantiæ

A laude, prudentiaque fulſiſſet, ab Honorio III. ut ſupra docui, Epiſcopus Card. Portuenſis, ac S. Rufinæ adlectus eſt anno 1219. Inter cætera miracula, quæ de Conrado narrantur, illud haud in poſtremis habetur, quod ejus digiti, quibus Dominicum corpus attrectare fas erat, non ſecus ac fax ad repellendam noctem ſuccenſa, ita noctu micabant, ut lucis ejuſdem beneficio, facillimè, cumque jucunditate ſcripturarum prata percurreret. Hoc mirabilius ſanè portentum, quo ſingulis noctibus cum ſeſe tenebræ intendiſſent, ex ejuſdem digitis illa lux affulgeret. Interim cum Ciſtercienſis Conradus floreret, Albigenſium Hæreticorum teterrima ſecta impietatis vexillum extulerat, Galliaſque ea labe inficere conabatur. Pontifex cum fideliſſimi olim regni proximum miſeraretur exitium, Portuenſem Conradum legavit in Gallias, ut doctrinæ, pietatiſque collatis ſignis, ſectam illam, quæ pervicaciter in dies obluctabatur veritati, deleret. In quo quidem ſpirituali bello, quantos ipſe exantlarit labores, pericula adierit, fuderit ſudores

B in docta illa ſua epiſtola ad Archiepiſcopum Rothomagenſem planè teſtatur. Salubre Concilium celebravit Coloniæ, ſeu ut alii volunt, Moguntiæ, latiſque ſaluberrimis legibus, ad defæcatiorum morum normam non mediocriter lapſum clerum adduxit. Injuſtam Engilberti cædem Colonienſis Archiepiſcopi ultus probè eſt, quem factioſi homines, ob libertatem eccleſiaſticam mordicus defenſam, occiderant. Prædicatorum ordinem vix dum exortum, ſuiſque progreſſionibus feliciter utentem dilexit impenſius, contraque detractores eundem ſua auctoritate defendit, conditiſque Bononiæ, Coloniæque favorabilibus Diplomatibus, confirmavit. Poſt exceſſum Honorii, cum cæteris Cardinalibus ſummo Pontifici creando adfuit in conclavi. Ibi, cum fluctuante Comitio, novi Pontificis electio protraheretur, appareretque ſeditionem illam in purpurati Senatus aliquam conſternationem erupturam, tribus honorariis Arbitris, in quibus numerabatur Conradus, rem demum totam committendam decernunt, ut ſcilicet quemcumque

C illi evexiſſent ad ſedem, in S. Throno ille demum ſederet. Vix autem futuræ electionis cœperant expediri conſilia, cum præſenſit Conradus collegas ſuos, ſibi uni Pontificium Imperium deſtinare. Enim vero (ut erat egregiè Sanctus) tunc excanduit, proclamavitque non acquieturum conſiliis, quod indecorum ſibi, totique Eccleſiæ videretur futurum, ſi in publica chriſtiana re deinceps increbuiſſent ſermones, Conradum ad ſe ambitionis ſtimulis percitum traxiſſe Imperium, haud verò expectaſſe, donec à Deo tanquam Aaron, legitimus vocaretur Sacerdos. Itaque obluctando, dicendo, adhortandoque, avertit conſilium, fregitque collegarum ſententiam, auctorque potiſſimus fuit, cur triumvirale arbitrium illud in IX. Gregorium feliciſſimè caderet. A quo deinde contra Hæreticos, Sarracenoſque Legatus, mirabili fervore, orando cruciatam, ut vocant, edixit, inſtructumque contraxit exercitum, quem deinceps in Paleſtinam deportavit, iis, qui ibidem in acquiſitione illius S. terræ in armis erant, præſentiſſimam opem laturus.

D Itaque cum pie ea ſancta loca colendo, ut contra hoſtes feliciter acies explicaret, deprecatur à Deo, lenta febri corripitur, quæ illum jam olim laboribus fractum, brevi confecit: cujus, antequam è vivis eximeretur, præclara illa vox audita eſt, ſatius ſibi fuiſſe, inter quaſillatios pannoſum monachum monaſterii quiſquilias everriſſe, quam Pontificium Legatum, & Cardinalem, ſplendidiora illa Eccleſiæ tranſegiſſe negotia. Adeo moderati animi erat, adeò ſui inſtituti memor. Deceſſit pridie Kal. Octob. an. 1227. Ejus deinde corpus in Gallias deportatum fuit, in Claravalle, prope S. Bernardum, qui illum anteceſſerat, ſepeliendum. Ejus marmoreum ſepulchrum iis verſibus exornatum proſpicitur.

Vive vide fide ne fide fidatur in ævo
Quo vireas, caro vireas, quo pingere ñeva
Spica ſenum culmus juvenum, ſed & indolis herba
Impariter, ſed par pariter ſunt Meſſis, & herba
Conradum tot in alta gradum firmaſſe reclaſum

Cer-

Cerne ſolo, feriante colo jam pendere fuſum,
Jam neque net, neque aratra tenet, cum præmia cernat,
Præcipuus flos Roma tuus ſuper æthera vernat.
Planta Ducum villare nucum deſcendit in hortum,
De hinc vacuum Bernarde tuum transfertur ad hortū.
Mox Matris Pater immò Patris Pater Ordinis eſſe
Promeruit, demum meruit ſibi Papa coeſſe
Papa conradians Conradus ei quaſi ſoli,
Luna rotunda fuit tibi teſtis Roma fidelis,
Hiſpida cum raſis Conradus torpore barbam
Ordinis Imperii collum, Romaque coronam.
In clauſtro Daniel, Noe Portus Pontificatus,
Imperioque Joſeph, modo Beniamin in Paradiſo.
Anno Milleſimo ducenteſimo trinoveno,
Luce tua cœlis manans hunc ſepelis Michaelis.
Ad pedem ſepulchri hæc alia inſcripta legitur.
Hic jacet Dominus Conradus, qui primo Villarienſis,
deinde Claravallenſis, poſtea Ciſtercienſis extitit Abbas,
& demum Portuenſis Epiſcopus Cardinalis.
Hic cum in Transmarinis partibus moraretur,
inſtantiſſimè præcepit, ut Claravallem,
ubi jam dudum ſuam elegerat Sepulturam,
Oſſa ſua deferrentur, & ibidem ſepelirentur.
Obiit autem an. D. MCCXXXVII. Prid. Kal. Octob.

De rebus præclariſſimè geſtis Conradi Portuenſis Chryſoſtomus Henriquez in faſciculo SS. Ordinis Ciſtercienſis lib. 2. diſtinct. 3. ſatis diffusè narrat. Cæſarius Hieſterbacenſis Cantiprat. lib. apum; Joannes Abb. in catalogo SS. Ordinis Ciſtercien. Aubertus Mir. in chron. ejuſdem Ordinis, Panni. Bzovius in Annal. eccleſiaſt. Renatus Clopp. lib. 1. monaſt. Baſilius Sanctorius lib. 5. Prat. ſpiritual. cap. 3. Manriquez in Laurea Evang. lib. 3. cap. 7. Bernardus de Brito, & Monclavus in chron. Ord. Ciſtercienſis, Arnoldus Wion lib. 1. Ligni vitæ, cap. 44. tametſi Ciſtercienſem Conradum præpoſterè cum altero Conrado confundat filio Henrici Nigri Bavariæ Ducis, qui ſicut hic lapſus eſt, ita non eſt minore errore ſeductus, cùm noſtri Conradi obitum in annum 1225. indicat incidiſſe. Nec verò melius Alphonſius Ciac. qui ejuſdem exceſſum in annum 1224. inconſultè rejicit, aliique qui in annum 1222. contendunt fato ceſſiſſe. Quibus omnibus idem nomen, par inſtitutum Ciſtercienſe, dignitas non diverſa, reditus ex Oriente perſimilis facile imponere potuit, ut annos inverterent, & pro Conrado, quem ſupra commemoravimus, Bavarum illum Conradum reponerent. Siquidem, & hic Ciſtercienſis erat, & de Claravalle monaſtica obſervantia excultus prodierat. De hoc Conrado honorificè mentionem facit Caniſ. in tom. antiquæ lectionis. Cæterum Binius tom. 3. Concilior. part. 2. Concilium habitum in Germania à Conrado contra Simoniacos, & concubinarios dilucidavit notis, inque illis virum doctum, religioneque celebrem Conradum appellat. Conradi germanus frater fuit Rodulphus Comes de Ura, inde monachus Ciſtercienſis, qui veſtigia fratris ſecutus cœnobium, ad lapidem Ciſtercienſis ordinis ab ipſo olim inchoatum, perfecit. Eidem Rodulpho ſequentem ſcripſit Epiſtolam Innocentius IV. de hac re, ex Regiſtro Vatic. deſumptam pag. 52. epiſt. 409. an. 11.

Rodulpho monacho monaſterii de Pevenhuſem Ciſtercienſis Ordinis Conſtantienſ. Diœceſis, ut bonæ memoriæ Conradi Epiſcopi Portuenſis fratris tui veſtigia laudabiliter imiteris, pium opus, quod ipſe ſuper conſtruendo monaſt. Ciſterc. Ord. in loco, qui ad lapides dicitur, ac ei tunc in partibus illis Apoſtolicæ ſedis legato, ate, tunc Comite de Ura, tuoque fratre conceſſum imperfectum, præventus morte reliquerat, ſi de permiſſione noſtra fuerit, prout in noſtra propoſuiſti præſentia, perduci ad effectum. Quare nobis humiliter poſtulaſti, ut tibi morandi in eodem loco cum Friderico, ac Alberto, dicto Pulchro, vel aliis duob. monachis tui Ord. quos eligere duxeris ſub Abbatiæ ſuæ obedientiam, ut ſic opus prædictum, Domino auxiliante, complere valeas, largiremur. Tuum igitur propoſitum in Domino commendantes, ac volentes in his, & aliis, quantum cum Domino poſſumus, condeſcendere votis tuis, licētiā tibi auctorit. prædicta cōcedimus poſtulatā. Nulli, &c. noſtræ cōceſſionis, &c. Dat. Laterani 3. Kal. Feb. an. 11.

De Conradi rebus geſtis narrandis finem fecero, ſi te prius monuero erroris, qui in gentilitiis ſtemmatibus hujus Cardinalis apud Ciaconium irrepſit. In illis enim vel gratis, vel voluntariè, vel etiam divinando tres progredientes Pantheras finxit. Cū Gaſparo Jongelino è Belgio, Ordinis Ciſtercienſis monacho S. Salvatoris Antuerpienſ. & Abbate S. Iſibodi doctiſſimo, Germanicæque nobilitatis ſcientiſſimo, detegente errorem, reperimus antiqua Comitum Seynæ ſtemmata aureum continere Leonem, in campo rubeo anhelantem, erectum, cujuſque ungues, exertaque lingua colore cæruleo infecta perſpicitur.

Ad latus hoc ſtemma graphicè effigendum curavimus ut inde lector adverteres, tam candidè nos noſtra proferre, quàm aliena verecundius improbare.

40. ROMANUS Bonaventura, tit. S. Angeli Diaconus Card. natione Romanus, jam inde ab Innocentio III. ſenatoria purpura cohoneſtatus anno 1212. XLIII
Conrado ſucceſſit, electuſque eſt à IX. Gregorio Epiſcopus Portuenſis, ac S. Rufinæ anno 1227. dum legatus in Gallia eſſet, vir non modo generoſitate ſanguinis ſpectabilis, ſed etiam prudentia, quam in legationibus, quibus contra Albigenſes egregiè perfunctus fuerat, præſetulerat. Ibi in Pariſienſi Concilio ſolemni ritu ſalutiferæ ſigno crucis Ludovicum Regem Francorum inſignivit, quo ſalubrius ſplendidiuſque ad ſacram illam in Orientem expeditionem ſe compararet. Juriſconſultiſſimus fuit, ideoque ejus opera, conſiliiſque diu multumque uſus eſt Honorius III. Ita ut vix ulla cauſa deferretur ad Pontificium tribunal, quam juſſu Pontificis non cognoſceret, dirimeretque Romanus, ut in ejuſdem regiſtris abunde narratur. Eximia prudentiæ laude Campaniam adminiſtravit, iterumque à IX. Gregorio in Galliam miſſus, clerum ad meliorem frugem reduxit, conditis ſaluberrimis legibus, quibus à ſemel defæcatis moribus iterata labes averteretur. Interfuit Ciſtercienſi generali capitulo, abſentique, Portuenſis, ac S. Rufinæ Epiſcopatus obvenit, legatuſque iterum in Angliam, compoſitis rebus, in Galliam è veſtigio reverſus eſt, contra ſuppullulantes Albigenſes eccleſiam propugnaturus, Bituricis celebrato Concilio. Demùm cum iis legationibus egregiè functus ad curiam revertiſſet, pro IX. Gregorio Romæ Vicariam operam impendit, ubi in interregno, hoc eſt, inter exceſſum Gregorii, ac Innocentii IV. creationem bonorum mœrore ingenti deceſſit circa annum 1243. Non minori laude dignus pro tantis talibuſque exantlatis laboribus, quam pro ſumma erga eccleſias Portuenſem, & S. Rufinæ in perquirendis earumdem eccleſiarum antiquis monumentis, pietate, exquiſita propemodum diligentia priſcorum Pōtificum privilegia collegit, atque ad æternitatem in Gregorianis Regiſtris, unà cum ejuſdem Gregorii IX. confirmatione inſeri fecit anno 1236. atque ab eodem Pontifice earundem eccleſiarum bona, Jura, cæteraque eximia privilegia confirmata ſunt, Romano petente; cujus diploma hoc extat.

GREGORIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei, &c.

A*B ipſo chriſtianæ fidei naſcentis exordio ſacroſancta Romana Eccleſia tanta dignitatis noſcitur obtinuiſſe faſtigium, ut ex collata ſibi deſuper in magiſtro ſuo B. Petro Apoſtolorum Principe poteſtate, ſi neceſſitas locorum exegit, & unum Epiſcopatum ſeparare in duos, & duos in unum ei licuerit adunare. Felicis autem memoriæ papam Callixtum anteceſſorem noſtrum, & temporis qualitas, & vicinitas locorum induxit, ſicut in ſuo privilegio perſpeximus contineri, ut Portuenſem B. Marty-*

ris Hippolyti, & SS. martyrum Rufinæ, & Secundæ in Sylva Candida uniret eccleſias, & ſuæ unius gubernatione Antiſtitis perpetuis temporibus decerneret permanere, quoniam nec à ſe nullo forent itineris intervallo ſejunctæ, nec peccatis exigentib. tanta eſſet ibi populi multitudo, ut ſingulæ, ſicut ante illud tempus, ſingulorum deberēt regimen Antiſtitum obtinere, nam & populoſa quondam Portuenſis civitas in ſolitudinem pene devenerat, & vix pauciſſimis tunc, ſicut & nunc incolebatur habitatoribus, & eccleſia Sylvæ Candidæ cunctis incolis deſtituta multorum tranſactorum annorum circulis, nequaquam proprii ſolatium meruerat habere paſtoris. Quibus nimirum ſupradictus Anteceſſor rationibus invitatus, de communi fratrum ſuorum conſilio, prænotatas univit eccleſias, & ab uno ex tunc Antiſtite conſtituit gubernandas. Quocirca venerabilis in Chriſto frater Romane Epiſcope ad exemplar ejuſdem, & Adriani Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum unionem hujuſmodi confirmantes, eccleſias ipſas Gubernationi tuæ committimus, & eas ſub tui, ſicut proprii Epiſcopi diſpoſitione decernimus permanere, ſtatuentes, ut quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eccleſia ipſa in præſentiarum juſte, & canonicè poſſidenr, aut in futurum, præſtante Domino rationabiliter poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hìc propriis duximus exprimenda vocabulis, civitatem Portuenſem, quam felicis memoriæ prædeceſſores noſtri, Benedictus, Leo, & Joannes eccleſiæ Portuenſi dederunt, & ſuis privilegiis confirmarunt cum omni ſervitio, quod eis in æternum pervenire debeat, & integra medietate majoris ſtagni, eccleſ. SS. Rufinæ, & Secundæ, eccleſ. S. Joannis in Inſula Lycaonia cum terris, & vineis ſuis, & eccleſ. S. Adalberti in eodem loco cum terris, vineis, & domibus ſuis, maſſam quæ vocatur Caſano cum fundis, & colonis ſuis ſecundum quæ in privilegiis anteceſſorum noſtrorum ſub diverſis vocabulis continetur, & omnes fundos in ſcriptis eorum expreſſos. Omnes præterea eccleſias, plebes, & parochias præfatæ eccleſiæ cum pertinentiis ſuis, plebes ſcilicet, & eccleſias in civitate Portuenſi, & fines concluduntur, quæ in privilegiis prædeceſſorum noſtrorum continentur plebes, & eccleſias in mola rupta, & finibus ejus. Eccleſiam S. Nymphæ cum omnibus poſſeſſionibus ſuis, eccleſiam S. Georgii, eccleſiam S. Rufinæ cum prædictis vineis, & poſſeſſionibus ſuis, plebes & eccleſias in caſtello Guidi, & finibus ejus, plebes, & eccleſias, monaſteria & finibus ejus, plebes, & eccleſias in Cere nova, & finibus ejus, plebes & eccleſias in Cere vetere, & finibus ejus, plebes, & eccleſias in Cornazano, & finibus ejus, plebes, & eccleſias in caſtello Campanino, & finibus ejus, plebes, & eccleſias, & monaſteria in Lucerno, & quicquid juris habetis in eccleſia S. Joannis in peſſolo, & in terris ac vineis ejus, plebes, & eccleſias in Traglata, & finibus ejus, plebes, & eccleſias in Teſtalepore, & finibus ejus, plebes, & eccleſias in Galeria, & finibus ejus, plebes, & eccleſias in inſula, & finibus ejus, plebes, & eccleſias in Formello, & finibus ejus, plebes, & eccleſias in crypta francula & finibus ejus, monaſterium S. Cornelii cum omnibus poſſeſſionibus ejus, plebes, & eccleſias in Scrofano, & finibus ejus, plebes, & eccleſias in Belmonte, & finibus ejus, plebes, & eccleſias in caſtello novo, quæ etiam in antiquis privilegiis ſub diverſis vocabulis diſtinguuntur, plebem ſcilicet S. Mariæ in ſylva Candida cum titulis ſuis, tit. SS. Joannis, & Pauli in Lucerno, & plebem S. Mariæ in eodem loco, titulum S. Angeli in Muſano, titulum S. Donati in Majorata, plebem S. Marthæ in Bucia, plebem S. Gregorii in Galeria cum titulis ſuis, titulum S. Gregorii in ipſo loco, titulum S. Anaſtaſii in Muſano, & plebem S. Angeli in Raſcetulo cum poſſeſſoribus ſuis, & plebem S. Joannis in Nono cum poſſeſſionibus, vineis, paſcuis, domibus, ſylvis, terris, & titulis ſuis, tit. S. Maviani in ipſo burgo cum terris ſuis, tit. S. Andreæ, & titulum S. Mariæ cum terris ſuis, tit. S. Nicolai, qui eſt in caſtello de monte de pini, tit. S. Mariæ, quod appellatur inter tres rigas cum terris, vineis, domibus, ac titulis ſuis, tit. S. Mariæ, plebem S. Luciæ, & eccleſ. S. Joannis, & tit. S. Gregorii in inſula cum omnibus poſſeſſionibus ſuis, plebem S. Pauli in formello cum omnibus poſſeſſionibus, & tit. ſuis, tit. S. Sylveſtri in columna cum poſſeſſionibus ſuis, tit. S. Marciani cum terris ſuis, tit. S. Geneſii in Dalmatia cū terris ſuis, tit. S. Mariæ cum terra ſua, tit. S. Laurentii in formello cum terris ſuis, tit. Salvatoris cum terris ſuis, tit. S. Joannis in ipſo loco cum terra ſua, tit. S. Petri cum terra ſua, eccleſ. S. Angeli ſub ripa cum capella ſua, tit. S. Valentini cum cryptula, plebem S. Cornelii in Capracorio cum omnibus poſſeſſionibus, & tit. ſuis, tit. S. Pancratii cum terris ſuis, ti. S. Mariæ cum terris, & pratis ſuis, tit. S. Valentini cum poſſeſſionibus ſuis, tit. S. Donati cum terris ſuis, tit. S. Mariæ cum terris ſuis, tit. S. Laurentii cum terris ſuis, ti. S. Anaſtaſii cum poſſeſſionibus ſuis, tit. S. Juſtinæ cum poſſeſſionibus ſuis tit. S. Angeli cum poſſeſſionibus ſuis, tit. S. Gregorii cum poſſeſſionibus ſuis, tit. S. Anaſtaſii in Cannecula cum terris ſuis, tit. S. Viti cum poſſeſſionibus ſuis, tit. S. Sylveſtri, & Angeli, cum poſſeſſionibus ſuis, plebem S. Donati in Collem cum tit. & poſſeſſionibus ſuis, ti. S. Mariæ cum poſſeſſionibus ſuis, tit. S. Criſpinæ cum poſſeſſionibus ſuis, tit. S. Georgii cum poſſeſſionibus ſuis, tit. S. Mariæ cum terris ſuis, tit. Caſſiani cū poſſeſſionibus ſuis, plebem S. Marcelli in quarto decimo cum poſſeſſionibus ſuis, plebem S. Petri in Baccana cum poſſeſſionibus ſuis, tit. S. Mariæ, & tit. S. Blaſii, S. Joannis, & S. Laurentii in Scrofane cum poſſeſſionibus ſuis, ti. S. Stefani, S. Mariæ, & S. Eugeniæ in Matera, ti. S. Eugeniæ cum poſſeſſionib. ſuis, plebem S. Mariæ in aliniula cū tit. & poſſeſſionibus ſuis, tit. S. Angeli cum poſſeſſionibus ſuis. Item concedimus eccleſiam SS. Rufinæ, & Secundæ ſitam Romæ juxta palatium noſtrum cum omnibus pertinentiis ſuis, eccleſ. S. Martinæ cum omnibus pertinētiis ſuis, infra hanc civit. Romæ, non longe a monte, qui Auguſtus dicitur. Similique modo ad ungendum, vel conſecrandum Imperatorem, primum tuam, ſuorumque ſucceſſorum Epiſcop. fraternitatē convocamus, ut quibus regimen totius civitatis Leoninæ conceſſum eſt, ab his primus ſit benedictus, conſecrationem altarium S. Petri, & ſuorum monaſt. eccleſiarum, altarium, ſacerdotum, clericorū totius civitatis Leoninæ, tibi, tuiſq; ſucceſſorib. in perpetuum concedimus, & confirmamus, cuncta ſacra officia, ſeu miniſteria, quæ nos, & ſucceſſores noſtri facere debemus, ſi ægritudine, vel cura aliqua impediti facere nō poſſumus, tam in ſupraſcripta venerabili eccleſ. S. Petri, & monaſt. ſuis, quam & per totam civitat. Leoninam, per te tuoſq; ſucceſſores fieri Apoſt. authoritate decernimus. Sane in Dominica palmarum, in Cœna Domini, Paraſceve, Sabbato S. & die Paſchæ ſtatutis horis, & diebus anteceſſorum noſtrorum privilegiis deſignatis miſſarum ſolemnia, & divina officia juxta veterem conſuetudinem ſuper altare B. Petri à te, tuiſq; ſucceſſorib. celebranda ſtatuimus, ubi quicquid pratici, vel offerri cōtigerit, tam videlicet in altari, quam in confeſſione veſtris uſibus applicetur. Porro ad conſecrandam S. Romanæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ dignitatem, & antiquam earundem eccleſiarum conſuetudinē, capitulo præſenti ſubjungimus, ut ſicut olim in ſingulis earum, ſinguli Epiſcopi conſtituti ſacro Lateranenſi altari miniſtraverint, ita deinceps unus in una eccleſia ordinatus Epiſcopus ejuſdem altaris ſervitio in ordine vicis ſuæ, Domino cooperante, inſiſtat. Decernimus ergo, &c. Si quæ igitur &c. Cunctis autem, &c. Amen. Datum Reate per manum Magiſtri Guillelmi S. R. E. Vicecancellarii, 4. nonas Auguſt. indict. VIII. Domin. Incarnat. anno 1236. Pontificatus vero D. Gregorii Papæ ix. anno X.

41. OTHO Candidus, alias Blanchus de Alerano ex Montisferrati Marchionibus, diaconus Card. tit. XLIV
S. Nicolai in carcere à Gregorio IX. vocatus ad purpuram ann. 1227. Lugduni ab Innocentio IV. ſummo Pontifice Epiſcopus Portuenſis, ac S. Rufinæ declaratus eſt ann. 1244. Kal. Febr. ait Matthæus Veſtmonaſterienſis; *ipſo tempore Otho Cardinalis, qui aliquando legatus fuit in Anglia, factus eſt Epiſcopus Portuenſis.*

Hic ille famoſus Otho eſt, tùm genere nobilis, tum doctrina, artiſque Aſtrologiæ peritia longe clariſſimus: Quem turbulentiſſimis Friderici temporibus Gregorius in majorem Britanniam, Scotiamque legavit, ut illorum regnorum clariſſimos pietate, & moribus Epiſcopos ad Romanum generale celebrandum Concilium contra impium Fridericū provocaret. Coegit ad id Concilium non temnendas Epiſcoporum copias, ut impietati ſufficerent expugnandæ. Cumque in Italiam reverſus, Genuam appuliſſet, cum Jacobo

Peco-

Pecoraria Cardinali Præneſtino inde iterum ſolvit, jamque Liguſticum mare Othone duce, medium claſſis Eccleſiaſticorum tenuerat, cum Hugolinus Comes, Piſanorum claſſe ſuccinctus, ac Friderici fautor, in progredientes impetum fecit. Utrimque certatum eſt, Claſſiariis Genuenſibus, qui Pontificias partes per ea tempora tutabantur, contumeliam non ferentibus. Sed cum Genuenſes triremes eccleſiaſticorum turba imbellis ad querimonias, quam ad arma promptior præpediſſet, à Piſanis militibus in maritimis incurſionibus exercitatis victoria ſtetit, trucidataque promiſcua turba nobiliora capita abduxere in ſervitutem, in quibus Otho Candidus, Jacobuſque Pecoraria fuere præcipui, qui Friderico deinde jubente in diriſſimũ detrudendi carcerem Amalphim amandati ſunt. Ibidem ad duos omninò annos diriſſimi carceris pertulere incommoda, donec Balduino Conſtantinopolitano Imperatore petente, inde liberi exiere an. 1244. Cæterum Otho ea ſervitute diſcuſſa, Anagniam pervenit, Innocentio IV. creando interfuturus, cum quo deinceps ad Concilium Lugdunenſe profectus eſt, ubi de Eccleſia Chriſti optimè meritus, exceſſit è vivis ann. 1251. Tumulatuſq; eſt in Eccleſia F. Prædicatorum. Hujus Othonis meminit Jo: Villanus rerũ Florentinarum diligentiſſimus ſcriptor, Folieta, aliique cum Ciaconio perplures, unde ferè deſumpſimus quæ paulo ſupra narravimus.

XLV. * Ex Ap. ſ. ſ. *42. JACOBUS Italus Placentinus ex nobili familia de Porta de Caſtro Arquato, olim Monachus Ciſtercienſis, tunc Epiſcopus Mantuanus, ab Innocentio IV. Epiſcopus Card. Portuenſis, defuncto Othone, renunciatus eſt ann. 1252. Obiit paulò ante quã idem Innocentius è vivis excederet 1254. id. Decembris. Corpus in Galliam relatũ in Claravallenſi Cœnobio, ubi monaſticum induerat habitum, ſepultum fuit. Uſque modo noſter hic Jacobus Portuenſis Epiſcopus Gallus exiſtimatus eſt, gratis aſſerente Ciaconio, & poſt ipſum aliis, & ipſi nos id ipſum tum in noſtris ad eundem additionibus, tum verò ſupra in Epiſcopis Portuenſibus aſſeruimus; verum cum nonnullas Innocentii IV. epiſtolas olim ex reg. Vaticano à nobis exſcriptas inter noſtra reperiſſemus monumenta, recantare palinodiam coacti ſumus, eundemque Jacobum Italicæ nationi, ſuæque patriæ, ac genti reſtituere, pro Gallo, Italum, patria Placentinum, & pro Herimberto, de Porta decantare. Ipſe namque Innocentius ad Mantuanum Epiſcopum Jacobi ſucceſſorem, ſcribens, apertis verbis Jacobum ante adeptam Portuenſem purpuram, Mantuanum Epiſcopatum geſſiſſe clarè oſtendit. Epiſtola eſt hujuſmodi numero 223. fol. 218. an. 10. regeſti vaticani.

Epiſcopo Mantuano. &c.

Dilectus filius Petrus Prior monaſterii S. Euphemiæ Brixienſis Diœceſis nobis expoſuit, quod licet nos dudum Venerabili fratri noſtro Portuenſi, tunc Mantuano Epiſcopo noſtris dederimus literis in mandatis, ut de Abbatia quam primum in Brixienſi, vel Cremonenſi Civitate, vel Diœceſi vacare contigerit, auctoritate noſtra eidem provideret Priori, cum tam nondum inde prædictus Prior, de hujuſmodi gratia commodum reportaverit. Nos igitur ipſum probitatis ſuæ meritis ſuper quibus multipliciter commendatur, & obtentis filii nobilis viri Henrici Confalonerii militis Brixienſis nobis pro ipſo ſupplicantis, ſpecialis prærogativa favoris, & gratiæ proſequentes, mandamus quatenus ſi eſt ita non obſtantibus literis, quæ ſuper revocandis proviſionibus de Abbatiis, & Prioratibus conceſſis à nobis nuper à ſede Apoſtolica emanarunt ad proviſionem per te, vel alium Prioris procedes ejuſdem, juxta priorum continentiam literarum. Datum Peruſii, 2. idus Novembris, anno X.

Memoratur Jacobus in alia Innocentii epiſtola ad noviter electum Epiſcopum Mantuanum (nempe Martinum ex Comitibus Caſaloldis) ejuſdem Jacobi ſucceſſorem, cujus auctoritate ex ſententia Pontificis, Mantuanorum evaſit ad thronum. Epiſtola eſt 285. in ordine ann. 9. reg. vatic. fol. 157. quam infra referemus clarius; meliuſque enodatur in altera ejuſdem Pontificis epiſtola ad Bartholomæum de Cornazanis noſtri Jacobi Portuenſis conſanguineum, ubi & nomen Jacobi, & ſanguinis copula cum nobili vetuſtaque Placentina familia Cornazana, qua ille proximè attingebat, explanatur. Ex ea enim facili argomento deducitur Jacobum non Gallum, ſed Italum, Placentinumve extitiſſe. Epiſtola ita legitur numero 486. fol. 242. ano. 10. regeſt. vatic.

INNOCENTIUS EPISCOPUS, Servus ſervorum Dei.

Bartholomæo de Cornazano Clerico, Venerabilis fratris noſtri Epiſcopi Portuenſis conſanguineo. Juſtis petitionibus &c. uſque complere.

Cum igitur ſicut ex parte tua fuit propoſitum coram nobis, dilectus filius noſter G. S. Euſtachii Diac. Card. Archidiaconatum cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, necnon & Canonicatum Eccleſiæ Athenienſis dilecto filio Guillelmo de Cornazano fratri tuo de ſpeciali mandato noſtro ſibi viva voce facto, nomine tuo contulerit, ac per annulum ſuum inveſtierit de eiſdem reſervatis nihilominus diſpoſitioni Apoſtolicæ præbendam ſi qua vacat ibidem ad præſens, vel quam cito vacaverit ſibi conferendam illa dumtaxat excepta quam tenuit, vel adhuc tenet dilectus filius C. quondam Archidiaconus Eccleſiæ ſupradictæ, ac decernens irritũ, & inane ſi quod de ipſis Archidiaconatu præbenda, & Canonicatu contra collationem, inveſtituram, & reſervationem hujuſmodi à quoquam contigerit attemptari, prout in ejus literis inde confectis plenius continetur. Nos tuis devotis ſupplicationibus inclinati, quod ſuper hoc ab eodem Cardinale factum eſt ratum habentes, & gratum, ac ſupplentes defectum, ſi quis in præmiſſis eſt habitus, de noſtra plenitudine poteſtatis illud auctoritate Apoſtolica confirmamus &c. uſq; communimus. Tenorem dictarum literarum præſentibus inſeri facientes, qui talis eſt. Noverint univerſi præſentes literas inſpecturis quod nos Guillelmus miſeratione divina S. Euſtachii diaconus Cardinalis de ſpeciali D. Papæ mãdato nobis viva voce facto Guillelmo de Cornazano conſanguineo venerabilis patris Jacobi Epiſcopi Portuenſis recipienti nomine, & vice Bartholomæi fratris ſui Archidiaconatum Athenienſis Eccleſiæ cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, & canonicatum ipſius Eccleſiæ contulimus, ipſumque per noſtrum annulum nomine dicti B. inveſtivimus de eiſdem, reſervantes donationi Apoſtolicæ præbendam ſi qua ibidem vacat ad præſens, vel quam cito vacaverit conferendam eidem B. illa dumtaxat excepta, quam tenuit, vel adhuc tenet vir vener. C. quondam Arch. Eccleſiæ memoratæ, ac decernentes nihilominus irritum, & inane, de ſpeciali D. Papæ mandato, ſi quod de ipſis Archidiaconatu, præbenda, & canonicatu contra collationem, inveſtituram, & reſervationem noſtras à quoquam contigerit attemptari. In cujus rei teſtes præſentes literas fieri fecimus, & noſtri ſigilli munimine roborari.

Datum Peruſii 11. Cal. Martii Pontificatus D. Innocentii Papæ IV. ann. 10. Nulli ergo noſtræ ſuppletionis, & confirmationis &c.

Datum Peruſii 8. Calendas Martii anno 10.

Superiora omnia, quæ de Jacobo diximus, confirmant etiam alii hiſtorici, tam Anonymi Mantuanæ Diptychæ M.SS. apud me, quam Mantuanæ Eccleſiæ hiſtoria Hippolyti Doneſmundi p. 1. & Jo: Petrus Creſcentius Rom. in ſua Italiæ nobilitatis corona narratione 21. c. 6. Doneſmundus enim Jacobum hunc Placentinum patria è Caſtro Arquato ad Mantuanam ſedem evectum narrat. Creſcentius verò eundem Jacobum Portuenſem Epiſc. è familia nobiliſſima de Porta Placentina Caſtri Arquati domina, ex monumentis Placentinis fuiſſe ſcribit, quibus hiſce verbis adſtipulatur Diptycha noſtra Mantuanæ Eccleſiæ. *Jacobus de Porta Placentinus de caſtro Arquato vir religioſus Jacobi Præneſtini Epiſcopi Alumnus ſucceſſit Guidalotto an. 1238. ſedit an. 14. & ad Portuenſem Eccleſiam tranſlatus eſt an. 1252.* Præneſtinus hic memoratus Epiſcopus, celebris eſt ille Jacobus Pecoraria Placentinus, qui ex Abbate SS. Vincentii, & Anaſtaſii ad Aquas Salvias Ord. Ciſterc. à Gregorio IX. ad Præneſtinam Eccle-

ſiam

A ſiam vocatus eſt, ut ſupra narravimus in Præneſtinis
Epiſcopis. Cæterum Ciſtercienſes hiſtorici meminerunt
quidem Jacobi Portuenſis Epiſcopi, ſed cum Ciaconio,
vel ipſe idem Ciaconius cum illis claudicarunt,
dum Gallũ fuiſſe referunt, nullo alio fundamento, niſi
quod eundẽ repererint in Gallia in Claravallenſi Cœnobio,
una cum Jacobo Pecoraria, monaſticũ ſuſcepiſſe
habitum, ibidemque defunctum jacere. De hac nobili
familia de Porta inter alios præſtantes viros Ubertus
Locatus enumerat Gherardum Potentinum Epiſcopum
Catalogo ſanctorum adſcriptum à Callixto II.
Grumerium Portam Placentinum Epiſcopum, Nicolaũ
vero Patriarcham Conſtantinopolitanũ, & Joannem
Parmẽſem Epiſcopum ex eadem familia legimus
apud Creſcentium, de quibus ſuis in locis.

XLVI 43. JOANNES Anglus, cognomento de Toleto
monachus ord. Ciſtercienſis, ex presbytero Card. tit.
S. Laurentii in Lucina, ab Urbano IV. renunciatus eſt
Epiſcopus Card. Portuenſis, ann. 1261. Hic politioris,
& abditioris doctrinæ, ob quam ab Innocentio IV.
B anno 1244. in Cardinalium numerum, ſub tit. S. Laurentii
in Lucina, fuerat relatus, laude floruit, de cujus
promotione Martinus Veſtmonaſterienſis in Anglicana
hiſtoria loquutus de Innocentio ad annum 1244.
hæc habet. *In feſto* (inquit) *SS. Trinitatis, ut partem
ſuam cautius roboraret, quia paucos ſua ſollicitudinis, &
laboris habuit participes, decem in parvo tempore creavit
Cardinales, videlicet Magiſtrum Joannem, cognomento
de Toleto, Ciſtercienſis ordinis monachum, natione
Anglicanum, literatura eleganter eruditum, & quoſdam
alios plus generoſitate, quam virtute morũ, vel ſcientia
praditos, quorum nomina longum eſſet ſcripto inſerere,
ac indignum. Octavo die, ante feſtum nativitatis B.
Joannis Baptiſta, acceſſit Dominus Papa, ad Civitatem
Caſtellanã, qua ab Urbe 18. diſtat milliaribus, ut ibidem
vicinius Imperatori de pace tractaret*. Pergit idem auctor
Innocentii geſta recenſere, ejuſque per Italiam
iter Lugdunũ uſq; proſequitur. Confirmat Matthæus
de Paris in Anglicana hiſtoria ad ann. 1246. noſtrum
hunc Joannem de Toleto natione Anglum extitiſſe,
C pacemque inter Angliæ Regem, ac Innocentium Papam
conciliaſſe. Hunc etiam Joannẽ Anglum natione
Theodericus Valliſcolor, qui eo vixit tempore, in
Urbani IV. vita, dum Cardinalium presbyterorũ nomina
recenſet, qui electioni Urbani interfuere, hiſce
incomptis verſibus memorat.

Alter, quem fovit Ciſtercius ordo, Joannes
Nomine, natalis Anglica terra ſibi.

Paulò poſt idem Theodoricus Cardinalium recenſens
nomina, quos Urbanus in ſecunda Patrum creatione
promovit, locutus de Guidone Burgundo Abbate Ciſtercii,
tunc presbytero Card. tit. S. Laurentii in Lucina
creato ejuſdem Joannis meminit ex presb. Card. ejuſdẽ
tituli in Epiſcopum Card. Portuenſem an. 1261.
evecti. Guido namque in eo titulo Joanni ſucceſſit, ita
ejuſdem paulò agreſtior muſa cecinit.

Burgundus patria fuit, & Ciſtercius Abbas
Alter promotus, Guidoque nomen ei.
Hujus enim titulum retinebat primo Joannes
Præſul de Portu, poſtea factus adeſt.

D Quindecim & eo amplius annis Joãnes Anglus, tit. S.
Laurentii in Lucina, ab anno ſcilicet 1144. ad 1261.
quo Portuenſi infula decoratus, Guidoni Burgundo eundem
titulum presbyteratus reliquit, ſumma gloria
effloruit. Hæc clarè in Vaticanis regeſtis Innocen. IV.
ac Alexandri IV. ſummorum Pontificum ſpectantur,
cũ ibi ſæpè in eorumdem diplomatibus idem Joannes
ita ſubſcriptus reperiatur. *Ego frater Joãnes tit. S. Laurentii
in Lucina presb. Card. ſcripſi*. In diplomatibus
verò Urbani IV. Clementis IV. Gregoriique X. jam
Cardinalis Epiſcopus Portuenſis in hunc modum ſubſcribitur.
*Ego frater Joannes Epiſcopus Card. Portuenſis
ſubſcripſi*. Hinc clarè mihi colligi videtur Joannem
Monachum Ciſtercienſem tit. S. Laurentii in Lucina
Presbyterum Cardinalem ab Innocentio IV. creatum
ann. 1244 non Lugduni menſe decembri, ut Ciaconio
placet, ſed Romæ, Junio in feſto SS. Trinitatis; ex
Presbytero vero Cardinali S. Laurentii in Lucina, in
Epiſcopum Cardinalem Portuen. ab Urbano IV. ann.
1261. evectum, non duos, Gallum alterum dictum de
Francoigia Archiepiſcopum Biſuntinum electum, alterum
Anglum cognomẽto de Toleto, ambos Ciſtercienſes
Monachos, ut ipſi in noſtris ad Ciaconium notis
ab eodem aliiſque deluſi diximus, extitiſſe. Noſter
porro Joannes Lugduni ann. 1274. extremum vitæ finem,
dum Portuenſem gereret dignitatem, clauſit.
Quod vero Ciaconius, Jacobus Chiffletius in Biſuntina
hiſtoria, Claudius Robertus in Gallia Chriſtiana,
Petrus Frizon in Purpurata, aliique de Joanne Ciſtercienſi
Monacho ab Innocentio IV. anno 1244. ex electo
Archiepiſcopo Biſuntino Presb. Card. S. Laurentii
in Lucina creato, quem Gallum de Francoigia ex
Abbatis Villa oriundum referunt, gratis effutiere, cũ
ab ann. 1244. ad annum 1274. Joannes Anglus Monachus
Ciſtercienſis Cardinalis floruerit, eaque omnia
quæ Francoigiæ illi Gallo Joanni, qui nunquam in vivis
extitit, afficta ſunt, in iſtum veriſſimè cadant. At
vero unde ii auctores alioquin doctiſſimi ea acceperint,
me ignorare fateor; idque poſſum addere, Joannem
Monachum, quem Innocentius IV. ann. 1244. ad
ſacram purpuram extulit, nunquam ad Biſuntinum
Archiepiſcopatum vel promotum vel electum extitiſſe.
Teſtes ſunt Vaticana regiſtra, quæ defũcto Gaufrido
Archipræſule, vacante Eccleſia Biſuntina, Innocentium
IV. an. 1245. Lugduni anno ſui pontificatus
II. de plenitudine Apoſtolicæ poteſtatis, Willelmum
Cabillonenſem Epiſcopum, ad eam ſedem, epiſtola
reges. inſerta, n. 429. fol. 196. anno II. aſſerunt ſequenti
tenore, traduxiſſe.

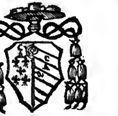
INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Suffraganeis Eccleſiæ Biſuntinæ.

*Divina ſapientia inſcrutabilis altitudo, qua ſacroſanctam
Romanam Eccleſiam, in hujus latitudine ſtabilivit,
ita regimen & gubernatorem ipſius immutabili
proviſione diſpoſuit, ut in eadem ſalubriter gubernanda,
plures aſſumerentur in partes ſollicitudinis, quamvis pro
militantis Eccleſia firmamento, unus obtineat plenitudinem
poteſtatis; voluit enim pro ejus patribus filios naſcerẽtur,
qui ſuper omnes principes conſtituti, eſſent memores
ſui nominis, & præcones inclyti evangelica veritatis. Unde
nos qui licet inſufficientibus meritis, in ſublimi ſumus
ejuſdem Eccleſia ſpeculo conſtituti, ita intendimus divino
adjutorio injunctum nobis miniſterium, circa proximas
Eccleſias gerere, ut in illis etiam à quibus locorum
poſitione abſtamus opportuna debeat providentia non deeſſe.
Cum igitur Eccleſia Biſuntina, quæ diutius Paſtore
vacaret, fuiſſet ad nos proviſio devoluta, nos ei de tali perſona
providere volentes, qua meritis vita pollens, placens
Deo, & hominibus, verbo potens & opere, velut ſydus nitens
irradiet ſubditos, lumine verbi Dei, cum ſuper candelabra
Eccleſia Biſuntina paſtoris ſui obitu viduata lucerna
debeat collocari, qua luce doctrina revocet errantes
à devio veritatis, & zelo juſtitia in ſpiritu judicii, & ardoris,
abſq; perſonarum acceptione cõtra noxas attendat,
Venerabilem fratrem noſtrum Vu. quond. Epiſcopum Cabillonenſem,
virum utiq; ſecundum cor noſtrum, fama celebris,
& nota ſcientia, à vinculo Cabillonenſis Eccleſia
abſolutum præficiendum duximus in Archiepiſcopum &
paſtorem Eccleſia Biſuntina, ſperantes firmiter, quod ſub
ejus regimine, grata in domino ſuſcipiet in ſpiritualibus,
& temporalibus incrementa, mandantes quatenus ſibi,
tamquam membra capiti obſequentes exhibeatis ei obedientiam,
& reverentiam debitam, & devotam, ita quod
mutua inter vos gratia, gratos ſortiatur effectus, & nos
devotionem veſtram poſſimus in domino merito commendare.
Datum Lugduni 12. Kal. Aprilis anno 2.*

Aliæ tres ibidem ſubſequentes, ejuſdem Innocentii
epiſtolæ exaratæ, prima ad eundem tranſlatum Wilelmum,
ſecunda univerſis Baronibus, militibus, populo
civitatis, & Diœceſis Biſuntinæ, tertia clero civitatis,
& diœceſis ejuſdem Biſuntinæ Eccleſiæ, eodem
die ac anno datæ, in quibus de Joanne electo, & inter
Cardinales adſcripto, nulla vel tenuiſſima mentio habetur.
Verius, Willelmum poſt longam vacationem

Gauſrido ſucceſſiſſe videtur. Quis vero ſit ille Joannes Biſuntinus electus, de quo habet Chiffletius, diploma innuit apud Bonevallenſe Monaſterii anno 1244. menſe ſeptembris datum. Nō certè hic Joannes noſter potuit extitiſſe, cum jam ab Innocentio, menſe Junio eodemque anno, in Cardinalium albo eſſet collocatus. Cæterum præterire non debui, eundem Joannem Portuenſem Epiſcopum, Viterbii Cœnobium, quod Paradiſum vocant, Ciſtercienſibus monialibus fundaſſe, dotaſſeque: in quo nunc, virginibus ſublatis, Fratres ordinis Minorum, diſtrictioris obſervantiæ, ſedes fixere; alterum item percelebre Peruſii, D. Julianæ ſacrum Monaſterium, ejuſdem ordinis extra mœnia ingentibus ad invidiam opibus comulatum excitaſſe, ac octo è Galliis Monialibus evocatis, ex earum collegio Olivam prænobilem virginem Abbatiſſam inſtituiſſe, eandemque à Cathedrali ad monaſterium, una cum Clero, Senatu, populoque Peruſino, comitante 40. puellarum, è primaria nobilitate Chriſto dicandarum caterva, ſolemni pompa deductam, cohoneſtaſſe. Hæc in antiquis monialium monumentis exarata; ac etiānum in aula Monaſterii antiqua penicillo effigies ejuſdem Card. una cum gentilitio ſtemmate adumbrata ſpectatur, ſubditaque eſt hæc epigraphe. *Effigies Reverendiſſimi Patris D. Joannis Cardinalis Portuenſis, Ordinis Ciſtercienſis, qui hujus monaſterii extitit fundator, & Pater.* Viget adhuc grata in piiſſimum parentem in Monialium animis memoria, quippe ſingulis annis die 13. Julii, quo ille anno 1274. corporis vinculis Lugduni ſolutus eſt, ejus parentalia celebrant, ac in capitulo ex martyrologio antiquo hæc alta ab hebdomadaria voce decantantur. *Eadem die fit commemoratio Reverendiſſimi in Chriſto patris, ac domini, ſacræ Theologiæ profeſſoris, D. Joannis Epiſcopi Portuenſis, & tit. S. Laurentii in Lucina Epiſcopi, & Cardinalis, hujus monaſterii piiſſimi fundatoris, & patris.* Pro gentilitiis porrò inſignibus, non illud à Ciaconio cæteriſque relatum geſſit, ſed bipartitum in dextera parte, parmam cœruleam, quinque aureis liliis, in ſiniſtra auream, tribus cœruleis faſciis impreſſam, ac in medio pontificale pedum argenteum, prætulit, quæ pluribus in locis ejuſdem monaſterii expreſſa ſpectantur.

Hoc ſcutum Ciaconius Stephano Strigonienſi, ſub eodem Innocentio, Epiſcopo Præneſtino, re ipſa ad Joannem Anglum pertinens, gratis affinxit. Cæterùm ſcientiarum omnium genere perpolitus, lepidus, ac venuſtus poeta, dictiſque acutiſſimus Joannes extitit, de quo facetum iſtud circumfertur. Cum diuturniori tempore ab obitu Clementis IV. ſedes vacaſſet, ac certo die Cardinales in ſpeciem potius quam ſeria creandi ſummi Pontificis voluntate, coacti eſſent; jamque tempus, quo Spiritum S. illi eſſent invocaturi proximè immineret, aſſurgens Joannes, in has voces altè prorupit. Domini fratres, conſentaneum foret, ut tectum iſtius cameræ, quo Spiritus S. ad animos obſtinatos, & pervicaces, ad creationem boni Pontificis inflectendos, ingredi poſſet, aperiri juberemus: cum enim nullo alio modo eo penetrare poſſit, numquam perturbatos animi motus privatoſque affectus exuemus: nec in luctu jacentem orbam Chriſtianitatem creato novo Pontifice erigemus. Quibus facetiſſimè ſalibus jactis, Collegium Cardinalium, ad tuendam, augendamque Eccleſiam, novumque eligendum Pontificem vehementiſſimo Spiritu cohortatus, Theobaldi Vicecomitis Placentini, Archidiaconi Leodienſis, tunc in Oriente agentis, virtutes ſummis laudibus exaggeravit, probavitq; quantam utilitatem ab illis creatus Pontifex Eccleſiæ conciliaturus eſſet; adeo ut perrupta animorum duritie eodem manè ab omnibus Pontifex electus, & acclamatus fuerit, ac Gregorius X. poſtea nuncupatus. Quibus viſis Joannes ingenti lætitia delibutus cum de feliciſſimo eventu una cum cæteris Cardinalibus ſibi gratularetur in promptu hoc Diſtichon effudit.

Papatus munus, tulit Archidiaconus unus,
Quem patrem patrum fecit diſcordia fratrum.

Nec Joannis opinionem præclaræ virtutes Gregorii, cujus promotio tanto ardore ab ipſo fuerat ſollicitata, feſellerunt, cum Gregorius tanto zelo, ac pietate Eccleſiam adminiſtrarit, tantaque Deus, in ejus vita, ac morte, prodigia explicuerit, ut ob ea, ejus hodie, ut Beati unius memoria, ſumma veneratione colatur, ac ad eum in numerum SS. adſcribendum incumbatur. Lugduni Joannes migravit è vivis ann. 1274. Julii 13. dum Concilium generale celebraretur, ſummoque ſui relicto deſiderio, incredibili luctu ſepulchro conditus eſt apud Prædicatores.

44. Fr. ROBERTUS Hilvardey, a cognomento Beliberi, Anglus, Ordinis S. Dominici, Cantuariæ Archiepiſcopus, vir doctiſſimus à Nicolaò III. Pōt. Max. XLVII.
ſubiectus eſt Epiſcopus Cardinalis Portuenſis, ac S. Rufinæ anno 1278. vel ut alii volunt 1277. Viterbii vitam finivit anno 1280. non ſine hauſti veneni ſuſpicione, ut Joannes Pitſæus de ſcriptoribus Eccleſiæ Angliæ narrat. Sepultus eſt in templo S. Mariæ ad gradus. Plura monumenta reliquit ingenii. Conſule memoratum Pitſæum, Ciac. Polidor. Virgil. Nicol. Harpsfeldium cap. 7. ſecul. 13. hiſtor. Anglicanæ. Ejuſdem laudes non tacuit Matth. Paris in Anglicana hiſtor. Ejus gentilitia ſtemmata tres nideas continebant rectæ regulæ affixas, ſcuti campum ex obliquo ſecantis, ut antiquæ Britanniæ Auctor affirmat. Cujus ſanè auctoritas Ciaconium convincit erroris, qui eidem in ſuo de Pontificibus opere, quæcunque collibuerunt, gratis affinxit.

45. BERNARDUS de Languiſello, natione Gallus, Archiepiſcopus Arelatenſis, à Martino IV. Pon- XLVIII
tifice, Card. Epiſcopus Portuenſis, ac S. Rufinæ electus eſt ann. 1281. tum Æmiliæ, Etruriæque legatus. Succeſſorem habuit in Eccleſia Arelatenſi Bertrandum Rhemenſem canonicum, & Martini Papæ à ſacrificiis, ab eodem Pontifice promotum in locum alterius Bertrandi Joannis tunc Canonici Agathenſis, ac cauſarum Cameræ Apoſtolicæ Auditoris à capitulo in locum tranſlati Bertrandi ad Portuenſem Eccleſiam electi, qui electioni liberè ceſſit. Id habetur in Reg. Vatic. epiſt. 98. fol. 25. an. 1. Martini IV. Datum Urbeveteri 13. Kal. Februar. anno 1. Obiit Bernardus Urbeveteri an. 1290. ſepultus fuit in eccleſia S. Franciſci. Narrant Petrus Saxus in Arelatenſi hiſtor. Petruſque Frizon in Gallia Purpurata, hunc Bernardum de Languiſello Portuenſem Epiſcopum anno 1294. ſuum ultimum condidiſſe teſtamentum, præſentibus Andrea Avenionenſi, ac Berardo Nemaoſenſi Epiſcopis fratribus, Guillelmo, & Petro notario, poſt quē annum obiiſſe affirmant, contra Ciaconium, qui eum an. 1290. mortuum ſcribit. Sed uterque manifeſtè decipitur; ſi quidem Fr. Matthæus de Aquaſparta Minorita ex presb. Card. in Portuenſi ſede Bernardo ſubrogatur à Nicolao IV. menſ. Decembri 1291. ex reg. Vatic. Idem Matthæus Portuenſis Epiſcopus interfuit electioni Cœleſtini V. ac Bonifacii VIII. an. 1294. ut habetur in lib. oblig. ſacri Collegii, in quo leguntur omnium Cardinalium tunc viventium nomina ante Cœleſtini V. electionem, tertioque loco Fr. Matthæus Portuenſis Epiſcopus notatur. Quomodo ergo Bernardus potuerit in vivis eſſe hoc eodem anno 1294. doceant ipſi. Interim ſatis habuero, ſi ex inſcriptione ejuſdem Bernardi ſepulchrali, quæ adhuc Urbeveteri ante Aram principem eccleſiæ S. Franciſci in pavimento in marmoreo lapide cum effigie, & inſignibus legitur Ciaconium ex parte vera narraſſe dixero. Exceſſit enim Bernardus non quidem Romæ, ſed Urbe-

vete-

veteri anno 1290.quo ſeceſſerat cum Nicolao IV. ad novæ Cathedralis ædificationis initium ſpectandom; en inſcriptio prætereuntium pedibus pene corroſa, ibi & Parma tribus faſciis exarata ſpectatur.

Anno Domini MCCLXXXX. videlicet xiij. Kal. Octobris obiit bonæ mem. Dominus Bernardus Epiſcopus Portuenſis.
Hunc Rex æterne Patri ſociare ſuperno,
Pro quo mundana reputabit gaudia vana,
Et mens ſollicita fuit. . . . .
Culpis purgata, ut prorſus fieret tibi grata.

XLIX 46. Fr. MATTHÆUS de Aquaſparta Tudertinæ Diœceſis in Umbria, Ord. Minorum Generalis Magiſter, ac presbyter Cardinalis, tit. S. Laorentii in Damaſo à Nicolao IV. electus anno 1288. ab eodem etiam Epiſcopus Portueoſis, ac S.Rufinæ pronunciatus ab anno 1291. Tribus legationibus egregiè perſunctus eſt, Inſubriæ, Æmiliæ, atque Etruriæ Anno verò 1300. cum Florentinæ res ad exitium propemodum fluctuareot, Guelfis, Ghibelliniſque inter ſe decertantibus, Iterum Matthæus in Etruriam miſſus eſt, ut gliſcenti malo ſua ſapientia mederetur. Cæterùm cum in ejus fœderis expediendis coofiliis, ex unius partis affectu rem omnem tranſigere veniſſet in ſuſpicionem, coactus eſt, factioſis neſcio quid violentum minitantibus, Florentia, rebus infectis, exire, quam ipſe viciſſim, percitus ira, à communione fideliū, Religionis intentato telo, ſubmovit. rediitque ad curiam. Romæ deceſſit anno 1302. ſepultuſque eſt in Ara Cœli, marmoreo, ſed elingui ſepulchro. Omni doctrinarum genere Matthæus ornatiſſimus fuit, multaque compoſuit, ediditque, quæ illius ingenium, atq; acumen maximè commendent. Cujus quidem diſtusè meminit amicus meus doctiſſimus Lucas Wadingus Hybernenſis in ſuis de ordine Minorum Annal. is ille, qui noſtrum hoc de Epiſcopis Italiæ opus, maturiùs quam ipſi decreveramus, ſuis vel adhortationibus, vel ſtimolis in lucem prodire compellit.

L. 47. Fr. JOANNES Minius de Murro-Vallenſe, Firmanæ Diœceſis, Ord. Min. Generalis Magiſter, à Bonifacio VIII. Epiſcopus Cardinalis Portuenſis, ac S. Rufinæ ſublectus eſt, anno 1302.25. *a* Novembris. Hic ille Joannes eſt, qui S. Ludovicum primogenitum Caroli Neapolitani Regis, Ord. Min. Alumnum excepit. Valoit Joannes doctrioa, prudentiaque, induſtriamque ſuam in Galliis, quo miſſus fuerat legatus, planè oſtendit. Intrepidè ſe geſſit, obi S. Sedis Apoſtolicæ dignitas ageretur, inque Viennenſi Concilio à Clemente V. celebrato, memoriam Bonifacii VIII. ſtreouè defendit contra Philippum Galliarum Regem, qui illam impugnabat. Avenione deceſſit ann. 1312. ſepultuſque eſt in eccleſia Fratrum Minorum. Conſule Wadingum.

a 15. Dec. Luccul.

LI 48. JACOBUS ARNALDUS de Oſſa Cadurcenſis Vaſco-Gallus, Epiſcopus *b* Aveoionenſis, à Clemente V. ad Epiſcopatum Portuenſem, ac S. Rufinæ vocatus eſt, anno 1312. menſe Decembris 14. anno verò 1316. in ſummum Pontificatum ſucceſſit, appellatuſque eſt Joannes xxij.

b Archiepiſcopus.

LII. 49. BERNARDUS de Caſtaneto Gallus de Monte Peſſulano Albienſis Epiſcopus, à Joãne xxij. Card. Portuenſis, ac S. Rufinæ ſublectus eſt anno 1316. 18. Decembris, antiquæ probitatis, ac dignitatis, deqoe Chriſti Eccleſia optimè meritus Præſul, quique jam inde à X. Gregorii temporibus Capellanus Pontificis extitit, tum & ſacri Palatii Auditor, Epiſcopus Anicienſis. Crediderim ſomniare Ciaconium cum deceſſiſſe Bernardum affirmat an. 1326. Cum perſpicuè Avenione fato ceſſerit 1317. die 14. menſis Auguſti, ex

A lib. oblig. Hujus meminit Almericus Augerius Biterrenſis in vita Innocentii VI. à quo Bernardus ex Sacri Palatii Auditore Epiſcopus Albienſis ſublectus eſt. Conſule Ioannem Chenu Claudiumque Robertum.

50. BERINGARIUS Freduli junior Gallus, Epiſcopus Birerrenſis, à Clemente V. electus presb. Card. tit. SS. Nerei, & Achillei, die 12. Decembris 1312. deceſſit Epiſcopus Cardinalis Portuenſis ſub Joanne xxij. circa annum 1323. Duos foiſſe Beringarios Cardinales ejuſdem nominis, & cognominis benè probat Contilorus ex lib. oblig. primum ſeniorem Tuſculanum Epiſcopum, alterum juniorē Epiſcopum Cardinalem Portuenſem, ambos à Clemente V. inter Cardinales adſcitos. Ciaconius, & Frizon. unum fuiſſe Beringarium ſcribunt; duos enumeraſſent, ſi Vaticana monumenta inſpexiſſent. LIII

{„ PETRUS *de Reblayo, ſive de Arreblayo apud „ Gallos nobili ſtirpe natus, Canonicus S. Quirini in „ Normandia, ut docet Claudius Hemerens in Auguſta „ Virumanduorum, deinde Archidiaconus Borbonenſis* LIV.
B *„ in Eccleſia Auguſtodunenſi, poſtmodū à Joanne XXII „ factus Presb. Card. tit. S. Suſanna ann. 1316. Et ad E„ piſcopatum Portuenſem vocatus per obitum Fredoli. „ Adhuc enim an. 1322. vocatur apud Raynaldum Pres„ byter Cardinalis. Ignotus hic inter Portuenſes Ughel„ lo, Ciacanio, & Auctarius: & hiatus ille plurium anno„ rum, qui intercidit in ſerie Ughel. inter Berengarium, „ & Joannem Convennarum, ſupplēdus quippe eſt ex hoc „ Petro, cujus Epiſcopalis Portuenſis muneris certa ha„ betur Fides ex ſententia lata à Joanne XXII. an. 1328 „ contra Michaelem Minoritam, in quem etiam tela ſa„ pientiæ ſuæ vibraverat Petrus iſte, ubi Pontifex Petrū „ aſſerit Portuenſem Epiſcopum. Ita ex Nicolao Mino„ rita Baluzius in notis ad Vitas Paparum Aven. Obiit „ Petrus 1329 adeoq; poſt an. 1327. Joãnes ſucceſſit.* Luc.}

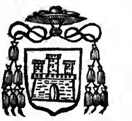
51. JOANNES Convennarum Comes Gallus, ex Archiepiſcopo Toletano *c*, ſublectus eſt Epiſcopus Cardinalis Portuenſis, *d* ac S. Rufinæ anno 1327. *e* 18. Decembris. Hic cum poſt mortem Joannis XXII. in ſummum Pontificem à Cardinalibus ea conditione e- LV.
C ligeretur, ut ounquam concederet Romam; ex generoſitate animi renuit in eam conditionem jurare, reſpuitque Pontificatum illum, qui ſervituti propior foret, quàm libero in cæteros Imperio uteretur. Sub Clemente VI. Joannes accuſatus eſt in necem Andreæ Neapolitani Regis implè conſenſiſſe, ut eo videlicet ſcelere, à Carolo Durazzio nepote Calabriæ Duce gratiam iniret. Quamobrem ad Conciſtorium vocatum, coram Purpuratorum Senatu, illum Clemens aſperioribus verbis pupugit, proditorem illum, bis, ſemel, & iterùm proditorem Inelamans. Conſule Joann. Villanum ſuarum hiſtor. lib. 12. cap. 100. Cæterùm Joannes, cum varia ſcientiarū ſupellectili locupleseſſet, præcipuaque excelleret eruditione mulra perſcripſit, deceſſitque Avenione, anno 1348. 20. Novembris. In noſtris ad Ciaconium additionibus, impreſſoris incuriam interim cave lector. Siquidem ubi Joanni, titulus Portuenſis Epiſcopatus ſubjiciendus erat, Præneſtini ex inconſulta celeritate irrepſit. Elenchus S. R. E. Cardinalium pag. 30. translatum re-
D fert Joannem hunc de Convennis ab Eccleſia Toloſana ad Oſtienſem anno 1327. 18. Decembris, exceſſiſſe anno 1348 20. Novembris. At ab anno 1327. ad annum uſque 1352. Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis fuit Bertrandus de Pojetto, Joannis xxij. nepos, ut idem teſtatur Elenchi aoctor. Bertrando Oſtienſi electo Apoſtolicæ Sedis legato ſcribit idem Joannes Papa Kal. Maji, anno 12. qui fuit Chriſti 1328. apud Frizonut comitiis Generalibus Fratrū Minorum Bononiæ celebrãdis aſſiſtat. De Bertrãdo Cardinali Oſtiēſi Apoſtolicæ Sedis in Italia legato extat frequēs memoria apud illius ævi auctores. Impreſſoris, ſeu Amanuenſis Elenchi incuria error irrepſit, ut pro Portuēſi, Oſtienſis Epiſcopos legatur Joannes hic noſter. LVI.

c Toletano Occitaniæ Provinciæ in Galliis. Luc. *d* Non Oſtienſis ut male ſcribit Contilorus. *e* 21.

52. BERNARDUS de Albia Gallus Apamienſis, Epiſcopus Ruthenenſis, presb. Card. tit. S. Cyriaci in Thermis creatos à Benedicto XII. an. 1338. die 18. Dec. ſub Clem. VI. in Hiſpania legatus fuit an. 1347. ad Petrum Aragoniæ, & Jacobum Majoricorum Re-

ges

ges inter ſe dimicantes, inducias ab eis impetravit, ut ſuo tempore fœdus inirent. Petrus Rex à falſis ſuggeſtoribus inductus Epiſcopo Gerundenſi, & Canonicis inſenſior, toto Regno eos ejecerat, à Sede Apoſtolica excommunicatione percuſſus: ad cor rediens profugos revocavit, ſupplex à Pontifice obtinuit, ut Bernardus Cardinalis ipſum anathemate ſolveret, & ſacra univerſo Regno interdicta poſtliminio reſtitueret. Anno 1348. ex Hiſpania ad curiam reverſus, in demortui Joannis Card. Convennarum locum Epiſc. Card. Portuenſis electus eſt; quo anno 13. Septemb. Avenione in Eccleſia Fratrum B. Mariæ de Monte Carmelo, inter miſſarum ſolemnia, munus benedictionis impendit Conrado, electo Abbati monaſterii S. Petri de Paliano, Ordinis Ciſterc. Præneſtinæ Diœceſis, Clemente VI. jubente. Extat in archivio cœnobii S. Salvatoris Montis Amiati Senenſis ditionis (cujus alumnus fuerat Conradus iſte Abbas) benedictionis diploma noſtri Bernardi Portuenſis Epiſc. indicat una cum ejuſdem gentilitio ſtemmate ceræ impreſſo, Caſtellum ſcilicet cum turribus, ut vides in Parma, Ciaconio, cæteriſque hucuſque incognita.

Obiit Bernardus ann. 1350. die 13. Novembris, ut ex lib. obligat. benè notat Elenchus. Ciacon. obiiſſe refert an. 1344. Frizon 1348. ſed malè. Franciſcus Petrarcha ſæpè numero in Epiſtolis meminit hujus Bernardi cognomento de Albia, & ita olim ad eum ſcripſit.

Dsitecum uberius, quoniam tibi conſcia cæli
Vox adamantina eſt, calamus quoque ferreus, omnes
Promptus ad inſultus, pleno tibi copia cornu
Copia ſuppeditat, verſus brevis hora trecentos,
Et ſeptem decies excudit.

LVII. 53. Guido de Bolonia frater Comitis Boloniæ in Piccardia Galliæ provincia, non autem Bolonienſis Epiſc. neque de Monteforti, ut Ciac. perperam ſcribit, filius fuit Roberti Comitis Bolonienſis, atque Arvernenſis, atque Mariæ è Flandria, faterque Joannis Comitis Montis fortis, propatruus Roberti Gebennenſis qui Antipapa in ſchiſmate fuit electus, ſub nomine VII. Clementis, Cardinalitia Purpura à Clemente VI. condecoratus eſt ann. 1345. ſub tit. S. Cæciliæ, cum Archiepiſcopus Lugduni ſederet; Tornacenſemque eccleſiam jam olim antea rexiſſet, atque Cameracenſem; ab eodemque Pontifice Clemente Epiſcopus Cardinalis Portuenſis, ac S. Rufinæ effectus eſt anno 1350. vir ſanè egregius ob multas prudentiſſimè functas legationes. Deceſſit Illerdæ in Hiſpania, ubi ſub XI. Gregorio legatus, eccleſiaſtica tranſigebat negotia anno 1373. 25. Novembris, ibidemque tumulatus quieſcit, in Abbatia Bouſerti. Meminit Guidonis Matthæus Villanus, Theodoricus à Niem, Marianus de rebus Hiſpaniæ, Franciſcus Boſquettus in notis ad Vitam Clementis VI. de quo Guillelmus Cortuſius in hiſtor. de novitatibus Paduæ lib. 10. c. t.

Gasde Comes Bonenſe deſupra mare, tituli S. Luciæ (legendum S. Cæciliæ) *presbyter Card. R. E. legatus occurrentibus Dominis Paduæ, & laicis cum toto clere, intravit Paduam, & ſedem poſuit in Palatio dominorum cum CCC. equis, expenſis dominorum anno 1349. die 11. Martii. Poſtea ivit Venetias, & per Tarviſium ivit in Ungariam, & treguas fecit inter Regem Ungariæ, & Ludovicum maritum Joannæ Apuliæ Reginæ. Reverſus Paduam in anno ſequenti, & menſe Februarii, voluit de pace componere inter Patriarcham, & Duces Goritiæ, ſed nequivit. Unde poſtea occiditur Patriarcha. Corpus B. Antonii confeſſoris translatum fuit die 15. Febr. Tunc ſupra Arcam ejus, Dominus legatus miſſam celebravit, præſentibus Domino Patriarcha Aquilejenſi, Archiepiſcopo Jadræ, Aldobrandino Epiſcopo Paduæ, Epiſcopo Veronæ, & multis aliis Epiſcopis, & Prælatis. Sequenti die Clugienſibus occurrentibus uſq; Paduam, & a Dominis ſociatus uſque ad mare, aſcendens naves Clugiæ ornatas magnificè, ivit Clugiam, deinde Romam, propter indulgentiam generalem, menſe Maji reverſus Paduam de Prælatis ſuæ legationis celebravit Concilium generale. Poſt hoc per Vicentiam ivit Avenionem.* Hæc ille. Scutum Guidonis hujus Card. Bolonienſis non eſt illud à Ciacon. cæteriſque relatum, ſed parma aurea vexillo tribus ſegmentis miniatis praſino fimbriatis exarata, ut nos ipſi obſervavimus Patavii in Eccleſia S. Antonii, encauſto picta in Argentea theca ab ipſo dono data, in qua idem ipſe Apoſtolicus legatus maxillam S. Antonii incluſerat, cujus interceſſione ab imminenti mortis periculo evaſerat, ut refert Valerius Polidorus in deſcriptione eccleſ. S. Antonii. Scutũ eſt hujuſmodi,

54. PETRUS Corſinus Epiſcopus, ac Florentinus Patritius ab Urbano V. electus presb. Card. ſub tit. S. Laurentii in Damaſo 1367. poſtea à Gregorio XI. Epiſcopus Card. Portuenſis, ac S. Rufinæ declaratus 1374. Cæterùm defuncto Gregorio, Petrus unus è tribus illis Cardinalibus fuit, qui facta ſeceſſione, Clementem VII. Antipapam crearunt. Cumque ipſe Avenionem in Gallias profectus eſſet, ibi anno 1405. è vivis exceſſit, ſepultuſque eſt apud Auguſtinianos cum hoc Epitaphio. LVIII.

Hic jacet Reverendiſſimus in Chriſto Pater
Dominus Petrus de Corſinis de Florentia,
Decretorum Doctor, Portuenſis Epiſcopus
Cardinalis, qui obiit die xvi. Auguſti,
anno Domini MCCCCV. & ann. ſui Cardinalatus xxxvi.
Anima requieſcat in pace.

Ejus deinde corpus deportatum Florentiam fuit, inque Cathedrali ſepultum. Cæterùm de ipſo plura, cum ſeriem Epiſcoporum Florentinorum expediemus. Poſt exceſſum Corſini à Benedicto XIII. Antipapa, quidam Beringarius Pſeudocardinalis tit. S. Clementis electus eſt Epiſcopus Cardinalis Portuenſis, qui parum inde ſupervixit.

55. ANTONIUS Cajetanus Romanus presb. Card. tit. S. Cæciliæ, ex Aquilejenſi Patriarcha, à Bonifacio IX. creatus, poſt Cardinalis Epiſcopus Præneſtinus effectus eſt, ac ſub Alexandro V. deinceps Epiſcopus Portuenſis, ac S. Rufinæ electus, ann. 1409. poſt Concilium Piſanum. In quibus quidem temporibus, cum inter Benedictum XIII. & XII. Gregorium ſchiſma invaluiſſet, perque diſciſſa partium ſtudia duo Præneſtini Epiſcopi adlecti fuiſſent; hic ſcilicet Cajetanus Antonius, ac Maloſiccus Vido è Galliis, poſteaque in Piſano Concilio, Antipapa relicto, ſchiſmaticorum pars, ſinceriori parti, veroq; Pontifici Alexandro adhæſiſſet, ne ejuſdem tituli à diverſis obtenta poſſeſſio, iterum ſenatum confunderet, Præneſtini titulus apud Maloſiccum manſit Vidonem, vacuoque Portuenſi, ac S. Rufinæ, Antonius Cajetanus inſignitus eſt. Deceſſit Antonius an. 1412. Romæ, atq; ad S. Mariam ſuper Minervam ſepul. eſt cum hoc Epitaph. LIX.

Hic requieſcit Reverendiſſimus in Chriſto
Pater Dominus Antonius Cajetanus Epiſcopus Portuenſis S. Romanæ Eccl. Card.
Qui obiit anno Domini MCD. xii.
menſe Januarii, die xi.
Indict. quinta.

De

De Antonio Cajetano poſtea plura, cum de Aquilejæ Patriarchis inſtituemus narrare.

LX. 56. LUDOVICUS Dux Barri Gallus, filius Roberti Barri Ducis, & Mariæ Joannis Regis Galliæ filiæ, Blondæ a Aragoniæ Reginæ frater, Galliæ vero Reginæ conſobrinus, cum Lingonienſis eſſet Epiſcopus à Benedicto XIII. Antipapa Cardinalis S. Agathæ cooptatus eſt anno 1397. In Concilio verò Piſano legitimus presb. Card. SS. duodecim Apoſtolorum declaratus ann. 1409. à Joanne autem xxiii. Epiſcopus Card. Portuenſis, ac S. Rufinæ electus anno 1412. Legatione functus eſt in Germania, Galliaque, ut illa Regna faſces veri Pontificis, Imperiumque vererentur. Ab Eccleſia Lingonienſi ad Catalaunienſem translatus eſt, atque ab hac iterum ad Virdunenſem, cui Cathedrali Deiparæ dicatæ multas erogavit pecunias pro fundatione; peculiari enim cultu colebat Virginem Matrem. Lutetiæ Collegium Marchianum erexit, Franciſcanorum extruxit cœnobium. Varanii Barri Ducatum, & Muſſiponti Marchionatum anno 1319. ea conditione, ut inſignia Barrentia deferentur, contulit Renato Andegavenſi parvo nepoti, Comiti Guyſiæ, & Domino de Challii, & Longeumeaus, quē matrimonio conjunxit cum Iſabella Lotharena Caroli Ducis filia; à quo tempore hi duo Ducatus fuerunt uniti. Conſtantienſi Concilio interfuit; Quintique Martini Columnenſis electionem promovit ad Pontificatum. Varanii tandem, ſui Epiſcopatus Urbis deceſſit anno 1430. 23. Junii. Sepultus eſt in Cathedrali Virdunenſi, in ſacello S. Eliſabethæ, cum hoc Epitaphio.

Hic ſitus eſt fulgens Ludovicus laude perenni,
Quem Barri genuit gens generoſa Ducum.
Filia Regis erat Genitrix, de culmine ſummo
Francorum, & cuncta nobilitatis apex.
Hunc decus, & mores quondam celebrare ſolebant,
Dum Portuenſi Cardine dignus erat.
Egregius pariter præſentis Paſtor ovilis,
Ac Virdunenſis Pontificalis honos.
Hic certa ambiguis, præponens tuta timendis,
Sprevit opes Orbis, religione fruens.
At quia non moritur virtus, quid parca tuliſti?
Clara per æternos ſtat ſibi fama dies.
Mille quatercentum terdenos junxerat annos
Delius, & Julii tempora menſis erant:
Nunc Matris precibus æternæ dona quietis
Illi pro meritis, det Deus omnipotens.

LXI 57. ANTONIUS Corarius Venetus, presb. Card. à Gregorio XII. patruo electus deinde presb. Cardin. Portuenſis, ac S. Rufinæ anno 1430. poſtea Oſtienſis 1431. denique vita functus eſt. vide ſupra.

LXII. 58. BRANDA Caſtillioneus Mediolanenſis, Epiſcopus Placentinus, presb. Cardin. electus a Joanne xxiii. ſub tit. S. Clementis, atque ab Eugenio IV. poſtea ſublectus Epiſcopus Card. Portuenſis, ac S. Rufinæ, ann. 1431. pr. Id. Maji, inde translatus ad Eccleſiam Sabienſem anno 1440. iv. Kal. Februarii, vita ceſſit 1443. prid. Non. Februarii Caſtillione à Mediolano non procul, ibidemque ſepultus quieſcit, de quo, cum de Placentinis Epiſcopis agemus poſtea, plura.

LXIII 59. DOMINICUS Ram Hiſpanus Archiepiſcopus Tarraconenſis à Martino V. ad purpuram vocatus eſt an. 1426. ſed cum nondum publicè fuiſſet pronunciatus, ab Eugenio deinde IV. ne quod in Eccleſia Chriſti ſchiſma exæſtuaret, cum aliis tribus, Cardinalis declaratus eſt ſub tit. SS. Joannis, & Pauli, Brandaque defuncto, eidem contulit Epiſcopatum Portuenſem, ac S. Rufinæ 1443. prid. Non. Martii. Deceſſit Romæ anno 1445. ſepultuſque eſt in Laterano, Epitaphio hujuſmodi ſepulchro inſculpto.

Hic jacet Reverendiſs. in Chriſto Pater, & D.
D. Dominicus Ram Epiſcopus Portuenſ.
S.R.E. Cardinalis Tarracon. nuncupatus,
qui obiit anno Domini MCDXLV. menſ.
Aprilis: ætatis ſuæ centeſimo, vel circa.

LXIV. 60. FRANCISCUS Condulmerius Venetus, Eugenii IV. nepos, presb. Card. tit. S. Clementis, Dominico Ram in Portuenſi epiſcopatu ſucceſſit 1445. S. R. E. Camerarius fuit ac Vicecancellarius, Veronenſiſque dignitate epiſcopatus aliquando etiam inſignitus fuit. Deceſſit Romæ 1453. nonis Septembris, ſepultuſque eſt in Vaticano. De quo in Veronenſibus Epiſcopis plura dicemus. Cæterū tempore hujus Franciſci Condulmerii Nicolaus V. Pont. Max. S. Rufinæ eccleſiam à Portuenſi disjunxit, illamque contulit Joanni Kemp Archiepiſcopo Cantaurienſi Anglo presb. Card. tit. S. Balbinæ, ea conditione, ut illorum Epiſcoporum, altero defuncto, duo illi epiſcopatus in ſuperſtitem iterum coirent. Et Cardinalis Kemp Condulmerio quidem ſuperſtes fuit, tametſi Portuenſis Epiſcopus nunquam fuerit declaratus. Cantuariæ deceſſit 1452. die 22. menſis Martii, de quo conſule noſtras additiones ad Ciac.

61. VVILLERMUS de Eſtoutevilla Gallus ex presb. Card. ſublectus eſt Epiſcopus Portuenſis 1453. poſtea Oſtienſis 1460. vide ſuprà. LXV.

62. JOANNES Carvajal Hiſpanus ex presb. Card. tit. S. Crucis in Hieruſalem, à Pio II. Epiſcopus Card. Portuenſis declaratus eſt 1460. Hic in caſtello Trugello ex nobilibus parentibus natus eſt, cumque generoſitate natalium doctrinam conjunxit, cum inter cæteras animi dotes juriſconſultiſſimus haberetur. Sub Eugenio IV. multis, graviſſimiſque legationibus functus eſt, eaque, quam apud Baſileam prudentiſſimè obivit, ita inclaruit, ut Romam reverſus, purpura cardinalitia cum epiſcopatu Placentino, in Hiſpania, omnibus bonis acclamantibus, ab eodem Eugenio Pontifice, donatus ſit. Bis in Germaniam profectus eſt, ut inteſtina odia inter Provinciæ principes, jam olim exacerbata extingueret, diu, multumque laboravit, ut Bohemorum ſuffocaret errores. Adeò Pontifex Pius Carvajalis judicio deferre ſolebat, ut ejuſdem adhortationibus incitatus de bello Turcæ inferendo ſeriò cogitaverit, quamobrem illum in commentariis ſuis ad cœlum tollit. S. ſedis Apoſtolicæ dignitati, auctoritatique ſtuduit, quam qui maximè. Animo regio fuit, ita ut Tagi ingentis fluminis utramque ripam operoſo junxerit ponte, ut prodeſſe publico poſſet, qui etiā hac noſtra tempeſtate Cardinalis pons in ejus munificentiæ laudem appellatur. Deceſſit Romæ an. 1469. 8 id. Decembris, ſepultuſque eſt in templo S. Marcelli ubi in marmorea tabula ſubjectum legitur epitaphiū. LXVI

Joanni Carvajali, Genere Ibero, Pont.
Portuenſi S.R.E. Cardinali, Patrum ſplendori, virtutum decori de religione, atque omni republica benemerito, qui vixit annos lxx. Beſſario Cardinalis Nicænus, Collegæ pientiſſimo.

Ibidē in eodē tabula marmorea muro proximè affixa.

Pontificum ſplendor jacet hic, ſacrique Senatus,
Namque animo Petrus, pectore Cæſar erat.
Hunc genuit Batis, rapuit ſed Roma, tenetque,
Corpora velat humus, ſpiritus aſtra colit.
Imputat hunc Batis Latio, cui fama perennis
Puniceus ſacro vertice fulſit apex.
Victus honor meritis, contempta, & munera vitæ;
Dum meliore ſui vivere parte cupit.
Ætherei qui magna fuit tutela Senatus,
Joannes jacet hic Carvajal gentis Iberæ
Angelus in titulo Princeps, & Epiſcopus Almi
Portus, cujus habet meritis jam ſpiritus aſtra.

63. RICHARDUS Oliverius Longolius de Angio Gallus è Nortmannia, Patre Guillelmo de Longueil Vicecomite Augi, Domino de Longueil, à Calixto III. electus eſt presb. Card. tit. S. Euſebii, anno 1456. Hic primus Conſiliarius fuit Caroli Regis Frācorum, vir utique celebris, cujus præclaras laudes Cardinalis Papienſis non tacuit. Conſtantienſem in Nortmannia Eccleſiam gubernavit. In ferenda ſententia conſtans, idem & liber. Quamobrem Pio II. chariſſimus fuit. Archipresbyteratum S. Petri penè à fundamentis erexit, tametſi ſemel inceptum opus non potuerit conſummare. Curavit fieri (t) ſimulachrum æreum S. Petri Apoſtolorum Principis, deſtructa Jovis LXVII.

Ca-

(t) Sed antiquiorem eam ſtatuam fuiſſe, & à temporibus uſque IV. Leonis Papæ extitiſſe oſtendit in ſuo libello, cui titulus: *Li ſacri Trofei Romani:* Franciſcus Maria Turrigius. Baſim tantum poſuit Richardus. *Luc.*

Capitolina ſtatua, & collocari in ipſa baſilica Vatica- A
na. Adhuc exſtat cum inſignibus Longolianis propè
ſacellum Gregorianum; populus confluit ad illius pe-
dem dextrum piè, & religioſè deoſculandū. Sub Pau-
lo II. legatus Peruſiam miſſus eſt, eodemque Pontifice
ſedente Portuenſis, ac S. Rufinæ eſt Epiſcopus decla-
ratus 1469. Deceſſit Peruſiæ 1470. 15. Kal Septem-
bris. Alphonſ. Ciacon. affirmat Romæ obiiſſe illum,
ſed decipitur. Conſtat tamen Richardum teſtamenti
executoribus demandaſſe; corpus ſuum Romam de-
ferrent apud S. Petrum ante altare, quod ipſe reſtaura-
verat, ſepeliendum, ubi hæc inſcriptio legebatur.

Richardus Epiſcopus Portuenſis Cardinalis
Conſtantienſis, Normandia oriundus, hoc
altare vetuſtiſſimum nova facie, & dote
nova, teſtamento juſſit ornari, ubi in pace
requieſcit MCD. LXX.

LX VIII. 64. PHILIPPUS Calandrinus * Sarzanenſis, Ni-
colai V. frater germanus, Bononienſis Epiſcopus,
* Ex ap. t. 6. presb. Card. S. Suſannæ 1449. tum S. Laurentii in Da-
maſo, Major Pœnitentiarius, Piceni legatus, Epiſco- B
patum Portuenſem adeptus eſt 1470. Obiit Bagnariæ
non procul à civitate Viterbii 1476. Non. Kal. Au-
guſti. Ejus corpus Romam translatum, ſepultum eſt
in S. Laurentio in Lucina, cum hoc Epitaphio.

Philippo Calandrino Sergienſi, Cardinali
Bononienſi, Epiſcopo Portuenſi, ſanctaque
R. E. ſummo Pœnitentiario, Nicolai V.
Pont. Max. fratri, Joannes Matthæus
Calandrinus patruo chariſſimo poſuit. Vi-
xit annos LXXIII. Obiit anno ſalutis Chri-
ſtiana MCDLXXVI.

LXIX. 65. RODERICUS Borgia, Hiſpanus Valentinus,
Callixti III. nepos, ab eodem Diaconus card. S. Nico-
lai in Carcere creatus eſt, Viceq; Cancellarius, atque
Archidiaconus S.R.E. Inde ſub Sixto IV. Portuenſis
Epiſcopatus eidem obvenit 1476. qui poſtea ſub nomi-
ne Alexandri VI. ad ſummum Pontificatum aſcendit.

LXX. 66. JOANNES Michael Venetus, Pauli II. ex ſo-
rore nepos, ex Epiſcopo Cardinali Albano Portuen-
ſis, ac S. Rufinæ Epiſcopus adlectus eſt die 21. m. Au- C
guſti 1492. cum jam inde Conſtantinopolit. patriar-
cha fuiſſet, contraq; Ferdinandum Neapolitanū Re-
gem in Pontificio exercitu ſub Innocentio VIII. le-
gatus fuiſſet. Deceſſit Romæ 1503. 4. Idus Aprilis; ſe-
pultuſque eſt apud S. Marcellum. Cæterùm cùm de
Veronenſibus, ac Patavinis Epiſcopis erit nobis inſti-
tuta narratio, tunc plura de eo. Siquidem utriuſque ec-
cleſiæ titulis aliquando eſt condecoratus.

LXXI. 67. GEORGIUS Coſta Luſitanus, Epiſcopus Car-
dinalis Tuſculanus, ad Portuenſem, ac S. Rufinæ di-
gnitatem pervenit anno 1503. Hic obſcuris ſatis pa-
rentibus ortus eſt, cumque S. Catharinam Alexandri-
nam impenſiùs coleret, quæ inter tormenta rotarum
vitam dimiſerat, ſumpſeratque palmam Martyrii,
annos pubertatis egreſſus, pro gentilitiis ſuis ſtemma-
tibus Rotam ſtatuit, ut inde claritudinem auſpicare-
tur, unde ad cæteram vitam cohoneſtandam ſibi ſpe-
rabat adſutura ſubſidia. Adhuc adoleſcebat, cùm apud
S. Mariam de Alcobatia, celebre Ciſtercienſis Ordi-
nis monaſterium Ulyſſiponenſis Diœceſis literas di- D
diciſſet, ubi cum ex literis, agendiq; dexteritate incla-
ruiſſet, tantam apud Luſitaniæ Regem earundem vir-
tutum nomine collegit gratiam, ut ad excipiēdas Au-
læ confeſſiones deſtinaretur. Inde ejuſdem monaſterii
Alcobatiæ commendatarius Abbas evaſit, poſt Ulyſ-
ſiponenſis Archiepiſcopus, donec inclareſcentibus
meritis, ſub Sixto IV. purpura Romana condecoratus
eſt, ſub tit. SS. Marcellini, & Petri. Apoſtolica legatio-
ne functus eſt apud Venetos, ſibi collega adjuncto
Duce Feria provido viro, inque expediendis conſiliis
prompto. Cum centum annorum, & eo amplius tuliſ-
ſet ætatem, Romæ deceſſit 19. Septembris 1508. ſepul-
tuſque eſt in templo S. Mariæ, ut vocant, de Populo,
in ſacello, quod ipſe vivens conſtruendum, exornan-
dumq; curaverat. Illius marmoreū, eleganſque ſepul-
chrum hoc inciſum elogium ſtatim offert legentibus.

Georgius Epiſcopus Albanenſis Cardinalis
Ulixponenſis, dum ſe mortalem animo volvit
vivens ſibi poſuit.

D. O. M.

Georgius Luſitanus Epiſcopus Portuenſis,
S. R. E. Cardinalis Ulixponenſis, virtutis
Doctor Reg. Ergo in Regiam aſcitus, ac
multis, domi, foriſque præclaris facinoribus
editis ad regni procurationem provectus a
Xyſto Quarto in Senatum adlectus, Romam-
que adſcitus magnam ingenii, pietatis, pru-
dentiæque laudem adeptus, ſub Julio Secun-
do Pontifice maximo, quem unicè dilexit, &
obſervavit, annum agens ſecundum ſupra
centeſimum, obiit M. D. VIII.

Ad pedes ſepulchri marmoreum lapidem vidimus,
unà cum effigie, ac ſequenti inſcriptione Georgii Ar-
chiep. Bracharenſis ibidem ſepulti à Card. fratre.

Georgius Archiepiſcopus Bracharenſis, qui
dum Romæ ob pietatem fratris ſervitiis
inhæreret, immaturè eripitur. Georg. Epiſc.
Tuſculanus Card. Portugal. munus, quod ab
eo optabat, contulit.

68. RAPHAEL Riarius, ex Epiſcopo Sabinenſi, LX XII.
& Cardinali, ad Portuenſem ac S. Rufinæ Epiſcopa-
tum aſcendit ann. 1508. deinde Oſtienſem obtinuit
1511. Conſule ſuperiùs expeditam narrationem.

69. DOMINICUS Grimanus Venetus, ex Epiſ- LX XIII.
copo Card. Tuſculano, ad Portuenſem, ac S. Rufinæ
aſſumptus eſt, anno 1511. De eo plura, cùm de Aqui-
lejæ Patriarchis, in quibus & ipſe fuiſit, ex propoſito
illorum Præſulum ſeriem explicabimus. Deceſſit
Grimanus 1523. 27. die Auguſti; ſepultuſque eſt in tē-
plo SS. Joannis, & Pauli. Ejus laudes Andreas Vi-
ctorellus homo doctus, ac eloquens in ſuis Ciacon. no-
tis cumulatiſſimè enarravit, amicus meus, atque in ea
correctione ſuaviſſimus collega ac ſocius.

70. FRANCISCUS Cardinalis Soderinus Flo- LX XIV.
rentinus, ex Epiſcopo Prænestino, Portuenſem, ac S.
Rufinæ adeptus eſt die 14. menſis Decembris 1523.
Idemque poſtea Oſtienſi inſignitus eſt. vide ſuprà.

71. NICOLAUS Fieſcus Card. Epiſcopus Sabi- LX XV.
nus, Portuenſis, ac S. Rufinæ effectus eſt 16. die De-
cembris an. 1523. idemque in Oſtienſem cooptatus eſt
an. 1524. Conſule quod ſupra attulimus.

72. ALEXANDER Farneſius Epiſcopus Cardi- LX XVI
nalis Sabinus, ad Portuenſem, ac S. Rufinæ translatus
eſt 1524. die 18. Maji. die verò 15. menſ. Junii ejuſdem
anni Oſtienſis declaratus eſt.

73. ANTONIUS Maria de Monte S. Sabiul, E- LX XVII
piſcopus Sabinenſis ad Portuenſem, ac S. Rufinæ pro-
motus eſt die 15. menſis Junii ann. 1524. Hic juriſcon-
ſultiſſimus fuit, Archiepiſcopus Sypontinus, Apoſto-
licæ Cameræ auditor, ac Rotæ, ut vocant, cumque o-
mnium munerum gradus, qui in Romana aula ad ma-
jora gradientibus obiici ſolent, abſolutiſſima pruden-
tia nixus conſcendiſſet, à Julio demùm II. Pont.
Max. Purpuratus Cardinalis renunciatus, ann. 1511.
Epiſcopus Papienſis dictus eſt, poſt etiam Novarien-
ſis, cujus ſuo loco, & tempore, laudes ſilentio non o-
bruemus. Romæ vivis exemptus eſt an. 1533. 12. Kal.
Octob. ſepultuſque eſt apud S. Petrum in monte Au-
reo, cujus ſepulchrum Julius III. ejuſdem Antonii
Mariç nepos ſubjecto Epitaphio elegantiſſimum con-
ſtruendum curavit.

D. O. M.

Antonio Fabiani filio de Monte S. R. E. Epi-
ſcopo Cardinali Portuenſi, qui ob ſingularem
Cæſarei, & Pontificii juris ſcientiam, urba-
nis ferè omnibus I. D. Magiſtratibus ſub
Innocentio VIII. Alexandro VI. & Julio II.
Pontificibus maximis, ſanctiſſimè geſtis, ab
eodem Julio per omnes dignitatum gradus, in
Cardinalium ordinem aſcitus eſt, multiſq; inde
Reipubl. muneribus, domi, foriſque præfectus,
ac in Umbria ſemel Leonis X. & Clementis
VII. in Urbe iterum legatus, eam ſemper præ
ſe integritatem, prudentiam, pietatem tulit,
ut Romana Eccleſia, non jam fratrem, ac
membrum nobiliſſimum, ſed caput ipſum,
& Patrem ejus morte amiſiſſe viſa ſit.

Vixit ann. LXXII. E vita exceſſit Anno Chriſti M. D. XXXIII. Julius III. Pontifex maxim. patruo chariſſimo, ac de ſe, & Balduino fratre optimè merenti fecit.

LXXVIII. 74. JOANNES Card. Piccolomineus, cum eſſet Epiſcopus Præneſtinus, Portuenſis, ac S. Rufinæ epiſcopatus illi obvenit an. 1533. die 26. menſ. Auguſti, ac deinceps etiam Oſtienſis epiſcopus effectus eſt.

LXIX. 75. JOANNES Dominicus de Cupis Romanus, Epiſcopus Card. Sabinenſis, Portuenſis, ac S. Rufinæ ſublectus eſt 1535. die 26. menſis Februarii, ad Oſtienſem deinde translatus eſt 1537.

LXX. 76. BONIFACIUS Ferrerius Vercellenſis, à Leone X. Cardinalis creatus eſt 1512. ex epiſcopo Eporedienſi, deinde Sabinenſis, nec multo poſt Portuenſis, ac S. Rufinæ declaratus eſt 1537. die 24. menſ. Septemb. Deceſſit 1543. m. Januario, de quo plura infrà reperies, cùm de epiſcopis Eporedienſibus agemus.

LXXI. 77. ANTONIUS Sanſeverinus, Neapolitanus, Tarentinus Archiepiſcopus, ſub Clemente VII. ſenatoriam purpuram conſecutus eſt; ſub Paulo vero III. ex epiſcopo Sabinenſi ad Portuenſem pervenit, die 18. menſ. Januarii 1543. eodem anno deceſſit 17. Kal. Septembris ſepultuſque eſt in templo S. Trinitatis ad montem Pincium. Conſule infrà, quæ de epiſcopis Tarentinis ſcribemus, ſi de Antonio plura deſideras.

LXXII. 78. MARINUS Grimanus Venetus, à Clemente VII. Card. effectus, ſub Paulo deinde III. ex epiſcopo Tuſculano ad Portuenſem aſcendit, an. 1543. die 24. menſis Sept. In Urbevetana civitate deceſſit 1546. cujus corpus Venetias deportatum, apud S. Franciſcum tumulatum eſt. De eo plura poſtea.

LXXIII. 79. JOANNES Salviatus nobilis Florentinus, ſub Leone X. Cardinalis, ejuſdem Pontificis nepos an. 1546. die 7. menſis Octob. ex Sabinenſi Epiſcopo, Portuenſis, ac S. Rufinæ effectus eſt. (1) Deceſſit 1553. 5. Kal. Novemb. De eo vide plura in Epiſcopis Ferrarienſibus, cujus eccleſiæ titulo aliquando inſignitus eſt.

LXXIV. 80. JOANNES Petrus Caraffa Cardinalis Theatinus, è Tuſculano Epiſcopo dictus eſt Portuenſis 1553. die 24. menſis Novembris, deinceps etiam Oſtienſis, ut ſupra narravimus.

LXXV. 81. JOANNES Bellajus Gallus Cardinalis, Epiſcopus Tuſculanus, tum Portuenſis 1553. 2. Decemb. mox & Oſtienſis effectus eſt. Vide ſuprà.

LXXVI. 82. RODULPHUS Pius Card. Carpenſis ex Epiſcopo Tuſculano, Portuenſis effectus eſt an. 1555. die 29. m. Maji, ac Oſtiēſis deinceps, ut ſupra narravimus.

LXXVII. 83. FRANCISCUS Cardinalis Piſanus, ex Epiſcopo Tuſculano ad Portuēſem aſcendit 1562. die 18. menſis Maji, an verò 1564. translatus eſt ad Oſtienſē.

LXXVIII. 84. FEDERICUS Cæſius Romanus, ex Epiſcopo Tuſculano, Portuenſi epiſcopatu inſignitus eſt an. 1564. 12. die Maji. Hunc adhuc adoleſcentem, ſed nobiliſſimæ indolis, ex Epiſcopo Tudertino in presbyterum Card. tit. S. Pancratii Paulus III. cooptavit, mox & eidem Cremonenſem eccleſiam demandavit regendam. Romæ deceſſit 1565. 5. Kal. Februarii, ſepultuſque eſt apud S. Mariam Majorem; in nobili Cæſiorum ſacello, marmoreo regente ſepulchro, ærea verò ſtatua demortuum, illicque quieſcentem cum hoc epitaphio prodente.

Federico Cæſio S. R. E. Cardinali Portuenſi, qui hoc ſacellum, & alterum in æde D. Mariæ pacis, & templum D. Catharinæ Virginum miſerabilium fundavit, Angelus Cæſius Patruo optime merenti poſuit.
Vixit annos LXIV. Menſes VI. dies XXVII.
Obiit quinto Kal. Februarii M. D. LXV.

LXXIX. 85. JOANNES Card. Moronus ex Epiſcopo Tuſculano, Portuenſis ſublectus eſt an. 1565. die 7. menſ. Febr. ac deinceps ut ſup. diximus, Oſtienſi potitus eſt.

XC. 86. CHRISTOPHORUS Madrutius Cardinalis Tridentinus, ex Epiſcopo Præneſtino factus Portuenſis 1570. die 3. menſis Julii, cujus virtutes, præclaraque geſta Andreas Victorellus in ſuis ad Ciac.

A notis, elegantiſſimè narrat; & nos item in eadem additione, eaſdem poſtea diffuſiùs narraturi, cum de Epiſcopis Tridentinis ex inſtituto loquemur. Deceſſit an. 1578. die 5. Julii menſis, ſepultuſque eſt apud S. Onuphrium, cum hoc epitaphio. XCI.

Chriſto Reſuſcitatori.
Chriſtophori Madrutii, Epiſcopi Portuenſis, Cardinalis Tridentini, oſſa hic requieſcunt. Obiit V. Julii. M. D. LXXVIII. ætatis ſuæ LXVI. eodem, quo natus eſt die recurrente.

87. ALEXANDER Cardinalis Farneſius, ex Epiſcopo Tuſculano, Portuenſis ſublectus eſt an. 1580. Oſtienſiſque deinceps titulo eſt inſignitus. XCII.

88. FULVIUS Corneus, Peruſinus, Card. Epiſcopus Albanenſis, Portuenſis effectus eſt an. 1580. die 5. menſ. Decembris. Hic Julii III. ſummi Pontificis nepos ex ſorore fuit, ex presb. Card. tit. S. Marcelli, electus eſt Epiſcopus Peruſinus, Spoletinus, aliaſque eccleſias regendas ſuſcepit. Cæterùm plura de ipſo in Epiſcopis Peruſinis. Interim Fulvius cum Portuenſi di- XCIII.
B gnitate fulgeret, ejus epiſcopatus templum majus propemodum lapſum reſtauravit, ut ubi antiquæ illius civitatis non poſſet revocare fortunam, ejuſdem ſaltem eccleſiaſticæ dignitatis relinqueret non obſcura veſtigia. Deceſſit Romæ die 11. menſ. Martii, an. 1583. ſepultuſque eſt apud S. Petrum in Monte Aureo, in ſacello Card. Antonii de Monte, ubi in marmorea ad memoriam ſempiternam erecta pyramide, legitur ſubjectum epitaphium.

D. O. M.
Fulvius Corneus Epiſcopus Portuenſis Cardinalis Peruſinus Sacellum hoc ab Antonio Cardinali de Monte erectum, & à Julio Tertio, Pontifice maximo avunculo ſuo exornatum in ſui corporis ſepulturam eligens annuo perpetuo reddituo pro ornamentis altaris ſubminiſtrandis, duobuſque anniverſariis pro ſua, & ejuſdem Antonii de Monte anima celebrandis locupletavit. Obiit die 11. Martii. M. D. LXXXIII. ætatis ſuæ anno LXVI.

C 89. JACOBUS Sabellius Romanus, Epiſcopus Tuſculanus, in Portuenſem cooptatus eſt, ann. 1583. die 9. menſis Martii. Vita functus eſt Romæ an. 1587. ſepultuſque eſt in templo Servatori Jeſu dicato. De eo plura in epiſcopis Eugubinis, cujus eccleſiæ titulo aliquando condecoratus eſt. XCIV.

90. JOANNES Antonius Sorbellinus Mediolanenſis, ex Epiſcopo Card. Tuſculano, Portuenſem eccleſiam, ac S. Rufinæ ſuſcepit regendam an. 1587. die 2. menſis Decembris, paulò poſt etiam Oſtienſis declaratus eſt. XCV.

91. ALPHONSUS Cardinalis Geſvaldus, Tuſculana relicta eccleſia, ad Portuenſem promotus eſt an. 1589. die 6. menſis Maji, in cujus dignitate verſatus eſt uſque ad ann. 1591. poſteaque ad Epiſcopatum Oſtienſem aſcendit. XCVI.

92. INNICUS Avolos Epiſcopus Card. Tuſculanus ſublectus eſt Epiſcopus Cardinalis Portuenſis an. 1591. die 20. menſis Martii. Deceſſit Romæ 1600. die XCVII.
D 20. menſ. Februarii. Natus Neapoli eſt ex Aragoniæ clariſſima proſapia. Parentem habuit Alphonſum Vaſtium Marchionem, pacis, belliq; artibus longè clariſſimum, cujus virtutibus, cum eas, quæ videantur ſacrum virum decere, virtutes pulcherrimo, rariſſimoque fœdere conjunxiſſet, à Pio IV. Pontifice Max. purpura condecoratus eſt, ſub tit. S. Adriani, mox S. Laurentii in Lucina 1561. vir utique magno ingenio, ſingularique prudentia præditus, adeòque Regio animo valuit, ut ſi priſcorum Avorum opes eidem ſubminiſtraſſet fortuna, regias partes cumulatiſſimè videretur poſſe complere. Denique ita apud Clementem VIII. gratioſus fuit, & ita eidem Pontifici dexteritas Avoli perſpecta, notaque erat, ut cum ad recuperandam Ferrariā Pontifex illò fuiſſet Roma progreſſus, totius Urbis adminiſtrationem Innico ſub legati titulo demandarit. Romæ obiit an. 1600. die 20. Febr.

93. PTHO-

(1) Harduinus in noviſſima Concil. editione tomo ultimo inter Epiſcopos Portuenſes in Patrimonio D. Petri Limpum Balthaſſarem, qui an. 1547. Concil. Tridentino interfuit, enumerat. At erronee: cum Limpus non fuerit Epiſcopus Portuenſis in Patrimonio, ſed alterius Portus in Hiſpaniis. Quod adnotare hic libuit, ne à ſcriptis talibus labante Harduino incautus lector decipiatur.

XCVIII. 93. PTOLOMÆUS Galius ex Epiſcopo Card.
Tuſculano ad Portuenſem aſcendit ann. 1600. die 21.
menſ. Febr. nec multò poſt Oſtienſi potitus eſt.
XCIX. 94. HIERONYMUS Cardinalis Ruſticuccius à
Sabinenſi Eccleſia, ad Portuenſem aſcendit an. 1603.
19. die menſis Februarii. Deceſſit eodem anno 14. die
Junii, ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Suſannæ ab ipſo
à fundamentis reſtaurata. Vide infra de eo plura in E-
piſcopis Senogallienſibus.
C. 95. HIERONYMUS Cardinalis Simoncellus Ur-
bevetanus, Julii III. ex propinquo affinis, cum eſſet E-
piſcopus Cardinalis Tuſculanus, ad Eccleſiam Por-
tuenſem, ac S. Rufinæ promotus eſt 1603. 16. die Ju-
nii. Deceſſit Romæ 8. Kal. Martii 1605. ſepultuſque
eſt in templo S. Mariæ ad Populum. Deinceps de eo
plura, ubi de Epiſcopis Urbevetanis.
CI. 96. DOMINICUS Cardinalis Pinellus, Epiſco-
pus Cardinalis Tuſculanus Portuenſis, ac S. Rufinæ
effectus eſt 1605. die 1. ineuntis menſis Junii; mox e-
tiam ad Oſtienſem aſcendit.
CII. 97. Fr. HIERONYMUS Bernerius Aſculanus
Card. Ord. Prædic. ex Epiſcopo Albanenſi, ad Por-
tuenſem, ac S. Rufinæ Eccleſiam promotus eſt anno
1607. 7. die Febr. Deceſſit 1611. ſepultuſque eſt in tem-
plo S. Sabinæ. De eo plura in Epiſcopis Aſculanis.
CIII. 98. ANTONIUS MARIA cognomento Gallus,
Cardinalis Auximates, ex Epiſcopo Præneſtino, Por-
tuenſis, ac S. Rufinæ declaratus eſt anno 1611. die 16.
menſis Auguſti; poſtea etiam Oſtienſis electus eſt.
CIV. 99. ANTONIUS Cardinalis Saulius poſt Epiſco-
patum Sabinenſem, Portuenſis, ac S. Rufinæ dictus
eſt anno 1615. die 16. menſis Septembris, eidemque
poſtea Oſtienſis obvenit Eccleſia.
100. EVANGELISTA Pallotta Cardinalis Co-
ſentinus, ex Epiſcopo Sabinenſi, factus eſt S. Rufinæ,
ac Portuenſis ann. 1620. Deceſſit eodem an. die 22. m.
Auguſti, die nimirum S. martyri Hippolyto Portuen-
ſi Epiſcopo ſacra; ſepultuſque eſt in Tranſpontina, ut
vocant, inde ad Caldarolam patriam ſuam transla-
tum, S. Catharinæ templum excepit. Plura de eo in
Archiepiſcopis Coſentinis, quam quidem Eccleſiam
ſumma prudentiæ laude adminiſtravit.
* Ex Ap. t. 2. * Ad tumulum proſtrabit aliquando ſequens epita-
phium à Jo: Baptiſta S.R.E. presb. Card. Pallotta ne-
pote deſtinatum, cujus præclaras dotes cum animi
candore, ſeveritate morum, vitæque integritate ad-
mirabitur, dignumque tanto patruo, deprædicabit po-
ſteritas. Epitaphium eſt tale.

D. O. M.

*Evangeliſta Pallotto Epiſcopo Portuenſi, S. R. E.
Card. Cuſentino nuncupato, qui cum divino (ut cre-
dere dignum eſt) afflante numine poſt civilium, ſa-
crarumque legum ſtudia Macerata feliciter abſolu-
ta, è patria Romam jam ſacerdos petiiſſet, in Felicis
Peretti Cardinalis Montalti Aulam adſcitus, om-
nem lapidem movit, ut eſſet ejus fortuna faber, qua
parabatur demerenda voluntate tanti Principis,
apud quem ſola virtutes inſtrumenta fuerant hono-
rum, & gratiæ; Ingenuum ingenium, morum inno-
centium ſuavitatem, integritatem fidei, ut Republi-
ca Chriſtiana augenda ſtudium approbavit. Hinc
ſupplicibus excipiendis libellis, arcanis negociis di-
gerendis, & cum principibus viris pertractandis ſa-
pientiſſimi Pontificis judicium mirificè commen-
davit, & in Archiepiſcopatus Cuſentini Regimine,
in Datariatus adminiſtratione, & demum in Car-
dinalitia Purpura, quæ & Archipresbyteratu Ba-
ſilicæ S. Petri de Urbe aucta fuit ſummis munert-
bus, honoribuſque parem ſe natum oſtendit; Conſe-
quentibus annis ea Prudentia documenta dedit, ut
extinctus Pontifex in Evangeliſta vivere crede-
retur.*
*Eam in Eccleſias ſua fidei commiſſas liberalitatem
exercuit, ut redditus Eccleſiis reddiderit; Proven-
tus enim in Templorum, ſacrarumque ædium con-
vertit ædificia. Teſtatur id in Cuſentina Metropo-
litana reparatum Templum, quod fatiſcens jam*
A *jam collapſurum erat, Domus Archiepiſcopalis am-
plificatio, Seminarii erectio. In Tuſculana Cathe-
drali Ara maxima, quam e Pario marmore opus
inſignis illuſtrat ſculptura. In Abbatia Macularum
S. Geneſii Templum elegans D. Virgini Aſſumptæ
à fundamentis exædificatum. In Titulari S. Lau-
rentii in Lucina de Urbe nova Ædium adiecta
membra.*
*Non ignarus pia liberalitate Cœlum eſſe venale, tam
profuſi in egenos animi fuit, ut præter quotidianas
in eos largitiones, voluerit etiam Domi Romæ octo
Caldarola totidem juvenes ex eadem patria oriun-
dos ſuo ſumptu ad virtutes, ad literas alere, donec
commodior ſuppeteret iis fortuna.*
*Tandem morti propinquus, ab Urbe Caldarolam
oſſa deferri juſſit, ut eſſet ſepulchralis urna inſepulti
amoris in patriam monumentum. Et fidem prabe-
ret præſentia cinerum, ſe jam à juvenilibus annis
exardeſcentes in patria decus divinumque cultum
flammas, illuſtri ut vides magnificentia, in hoc mo-*
B *naſterio Virginum, & Eccleſia D. Catharinæ ſuis
ſumptibus ædificatis, ac prædiis dotatis; In D. Mar-
tini Turonenſis Epiſcopi (cujus res geſtas jam ado-
leſcens ſibi propoſuit imitandas) Eccleſia in prærru-
ptis, ac deformibus locis ad patriæ venuſtatem, ma-
gnis impenſis conſtructa; & inſigni præpoſito, cano-
nicorum ſex, beneficiatorum ſex, clericorum duo-
rum collegiata, ſuis item ſumptibus, prædiiſque at-
tributis dotata; Et in SS. Gregorii, & Valentini
Martyrum, & in Virginis Deiparæ de Monte, aliiſ-
que Templis hic, alibi erectis, auctis, & in non exi-
libus ad ornatum Oppidi ædium, domorumque ſtru-
cturis, excitare, perennare voluiſſe.*
*Tanti ergo Patrui venerationi plurimum debens.
Jo: Baptiſta tit. S. Sylveſtri in capite S.R.E. presb.
Card. Pallottus à ſanctiſſ. D. N. Urbano VIII. ejuſ-
dem dum viveret, amantiſſimo creatus, & Marti-
no hic etiam requieſcente fratre germano Nepos hoc
monumentum extare voluit, poſuitque anno Domi-
ni . . . . Vixit annos . . . menſes . . . dies . .* CV.
C *Obiit 22. Auguſti 1620.*

101. BENEDICTUS Cardin. Juſtinianus, relicta
Sabinenſi Eccleſia, ad Portuenſem, ac S. Rufinæ pro-
motus eſt anno 1620. 31. Auguſti. Benedictus Chii na-
tus eſt, è nobiliſſima Juſtiniana proſapia; parentem ha-
buit Juſephum clariſſimum Senatorem, patruum verò
Vincentium Juſtinianum, qui è Generali Magiſtro
Ord. Prædic. ob gentis nobilitatem, claritudinemque
doctrinæ ſub Pio V. purpuram conſecutus eſt. Cæte-
rùm Benedictus Peruſiæ, Pataviique literis operam
dedit, feliciqne eventu, laurea honorificè demum ob-
tenta, conatus illos maximè commendavit. Contulit
ſe deinde Romam, ac ſub Sixto V. Cameræ Theſau-
rarius effectus eſt. Anno verò 1585. 15. Kal. Januarii,
ab eodem Pontifice obtinuit purpuram, ſub tit. S. Ge-
orgii ad velum aureum, Camerariique Cameræ mune-
re functus eſt, donec Henricus Cajetanus, cui per id
tempus ea incumbebat adminiſtratio, graviſſimis per-
functus legationibus, Romam reverteretur ſub Cle-
D mente VIII. Nulla unquam congregatio, cætuſque
fuit, in quo ſuam non protulerit ſententiam; itaque ſo-
lebat implicita expedire negotia, ac ſi ad id unicè fa-
ctus videretur. Paulus deinde V. Juſtinianum Benedi-
ctum adeo magnifecit, ut cum aliquando tandem o-
pulentiſſimæ Urbis Bononiæ ad æquilibrium æquiſſi-
mæ adminiſtrationis politicam vellet exigere, unum
Juſtinianum delegit, qui tantæ moli pares vires vide-
retur poſſe afferre. Itaque illuc legatus miſſus eſt. Qui-
bus autem deinde legibus eam civitatem frænarit, æ-
quitate bonos allexerit, pœniſque propoſitis deterrue-
rit improbos, vel ipſæ mutæ leges, apud eum populum
hactenus ſuum jus, ponduſque retinentes, perſpicuè
proſequuntur. In quo nullus jam eſt, qui nudum ipſum
nomen, memoriamq; non revereatur Juſtiniani, præ-
cipuè ſi tempora temporibus invicem aliquando con-
ferri contigerit. Accidit aliquando ut S. Priſcæ titulo,
de Cardinalium more, exornaretur, ejuſdem Virginis
templum, jam vitio temporum deformatum, ſtatim

ut ejus tituli Cardinalis renunciatus eſt, reſtauravit,
exornavitque omnibus ad id elegantiis conquiſitis.
Poſt creationem XIII. Gregorii, Romæ deceſſit, cum
in eo Conclavi, ineluctabilia ſuæ ætati incommoda
pertuliſſet, anno 1621. die 27. menſis Martii, ſepultuſque
eſt in templo S. Mariæ ſuper Minervam in ſacello
Vincentii Cardinalis Juſtiniani patrui: hoc ſimplici
proloquente Epitaphio.

Benedictus Epiſcopus Portuenſis S.R.E.
CVI. *Cardinalis Juſtinianus Genuenſis Joſephi*
filius, obiit ann. ſalutis M. DC. XXI.
vi. Kal. Aprilis, ætatis LXVII.

102. FRANCISCUS MARIA Cardinalis de
CVII. Monte, ex Epiſcopo Præneſtino, ad Portuenſem evaſit
anno 1621. die 27. menſis Martii; deinceps etiam
Oſtienſi dignitate inſignitus eſt.

103. OCTAVIUS Cardinalis Bandinus Epiſco-
CVIII pus Præneſtinus ad Portuenſem, ac S. Rufinæ Epiſcopatum
aſcendit ann. 1624. 16. die Septembris; cum deinceps
etiam Oſtienſem dignitatem ſit aſſequutus.

CIX. 104. JO. BAPTISTA Card. Detus ex Epiſcopo
Tuſculano, Portuenſis, ac S. Rufinæ effectus eſt 1626.
die 6. m. Septemb. deinde ad Oſtienſem promotus eſt.

105. DOMINICUS Cardinalis Gymnaſius, ex
CX. Epiſcopo Præneſtino, ad Portuenſem, ac S. Rufinæ aſcendit
anno 1629. 13. Kal. Septembris, mox fuit Epiſcopus
Cardinalis Oſtienſis, ut ſupra vidimus.

106. CAROLUS Pius Cardinalis Epiſcopus Al-
CXI. banenſis, Portuenſem, ac S. Rufinæ dignitatem obtinuit
anno 1630. die 15. menſis Julii, Oſtienſem deinde
Eccleſiam anno 1639. 29. Martii.

CXII. 107. MARCELLUS Card. Lantes à Tuſculana
ad Portuenſem tranſiit an. 1639. 23. Martii, poſtea Oſtienſis
Epiſcopus fuit.

108. PETRUS PAULUS Creſcentius Romanus,
Epiſcopus Portuenſis, & S. Rufinæ, 1. Julii 1641.
ſupereſt adhuc, cujus veneranda canicies, ex omnium
virtutum concurſu Romæ, ideòque Chriſtiano orbi
* In Ap. 1.5. admirationi eſt, ut interim cætera ſileamus, ne Prin-
cipis viri modeſtiam onerare velle videamur, de quo
alibi in Epiſcopis Urbevetanis, quam hoc tempore
CXIII Eccleſiam ſumma cum pietatis laude adminiſtrat *
Romæ mortalitatem explevit die 9. menſis Februarii
1645. jacet in eccleſia S. Mariæ de Vallicella.

109. FRANCISCUS Card. Cenninus Senenſis
ex Epiſcopo Sabinenſi optavit Portuenſem Epiſco-
CXIV patum die 6. Martii 1645. Deceſſit Romæ die 2. Octob.
eodem anno ſepultus in Liberiana Baſilica.
(,, *De hoc in Faventinis.*)

CXV. 110. JULIUS Card. Roma Epiſc. Tuſculanus ſuſcepit
Portuēſē Eccl. die 23. Octob. 1645. deinde factus
eſt Card. Oſtienſis, & Sacri Senatus Decanus 1652.

111. CAROLUS Medices ex Tuſculano Epiſco-
CXVI po optavit abſens Eccleſiam Portuenſem 1652. die
29. Apr., pauloque poſt evaſit Epiſc. Card. Oſtienſis,
ac ſacri Collegii Decanus.

112. FRANCISCUS Card. Barberinus Sabinen-
ſi Epiſcopatu relicto, optavit Portuenſem die 23.
CX VII. Septemb. 1652.

ADDITIO.

(,, *Poſtea adivit Oſtienſem 11. Octobris 1666.*

,, MARTIUS *Ginettus à Sabinenſi ad Portuen-*
,, *ſem gradum fecit 11. Octobris 1666. quo in Throno*
,, *dum præclare verſaretur ad ſupremum Vaticani Ver-*
,, *ticis ſuo ſuffragio evexit duos Clementes IX. & X. ad*
,, *eundem & ipſe, qui promoveri poſſet adjudicatos. Vi-*
,, *cariatum quippe arduum in Urbe munus, ita geſſit diu-*
,, *turniori annorum decurſu, ut fortiora quaque cum ad-*
,, *mirabili ſuavitate ſemper perfecerit. Inter Religioſos*
,, *Ordines Carmelitis, & fratribus B. Joannis Dei Pro-*
,, *tector adfuit, omnibuſque gratus cunctis ſui deſiderium*
,, *fecit ſenio paulatim abſumptus die 3. Martii ann. D.*
,, *1671. Cadaver ſepultum fuit apud S. Andream de la*
,, *Valle in nobili Ginettæ Gentis Sacello cum hoc Epi-*
,, *taphio.*

A MARTIUS GINETTUS
Ab Urbano VIII. Pont. Max.
Cardinalis creatus
Mox Urbis Vicarius
Coloniæ Agrippinæ Chriſtiano
Orbi Placando
Indeque Ferraria regenda Legatus
Demum laborum, dierum, &
gloriæ plenus
Obiit Epiſcopus Portuenſis
æt. an. LXXXI.
A. MDCLXXI.

,, FRANCISCUS *Maria Brancatius ex Eccle-* CX VIII.
,, *ſia Tuſculana evaſit ad Portuenſem, & S. Rufinæ die*
,, *17. Martii 1671. Anno ſuperiori in Vaticanis comitiis*
,, *cum proximè ipſe conſcenſurus videretur Apoſtolicum*
,, *Apicem, Clementi X. voto ſuo ſummopere ſuffragare*
,, *ſtuduit. Elapſus e Conclavi graviorem ætatem ſummus*
,, *totius in Eccleſiæ rebus liberius ut transigeret, Viter-*
B ,, *bienſi cura ſe exolvit: ſed ad omnium difficiliorum*
,, *uſum dum ſtudioſius incumbit, morte ſubripitur octo-*
,, *genariæ major die 8. Jan. 1675. ſepelitur in Romano*
,, *Nominis JESU Templo, ad poſteros nominis ſui glo-*
,, *rioſa fama transmiſſa: utrumque intuetur literaria*
,, *Reſp. in Diſſertationum ex ejus ingenio diſſertiſſimo e-*
,, *vulgato volumine.*

,, ULDERICUS *Carpineus à Tuſculana ſede ad* CX IX.
,, *Portuenſem, & S. Rufinæ translatus eſt 28. Jan. 1675.*
,, *annorum plenus cum omnes Eccleſiaſticæ dignitatis*
,, *gradus tranſegiſſet ſumma affabilitate, & nobilioribus*
,, *animi dotibus exornatus Romæ obiit die 24. Jan. 1679.*
,, *funerea peracta pompa humatus fuit in templo S. An-*
,, *dreæ de Valle.*

,, CÆSAR *Facbenettus dimiſſa Præneſtina ad has* CXX.
,, *Sedes convolavit 6. Feb. 1679. undecimo poſt menſ. 8.*
,, *Januarii evaſit Epiſcopus Card. Oſtienſis.*

,, CAROLUS *Roſſettus perluſtrato Grege Tuſcu-* CXXI
,, *lano ad hunc tranſiit decorandum eadem die, qua ad*
,, *Oſtienſem abiit Cæſar Facbenettus, cujus adoleſcens in*
C ,, *literarum palæſtra, & provectioris ætatis in purpurata*
,, *fortuna Collega fuerat. Pro paſtorali Viſitatione, ſum-*
,, *mis ſecum aſſumptis viris, ad ſuas oves excolendas ſta-*
,, *tim properavit; cunctiſque ſaluberrime diſpoſitis ad ſi-*
,, *bi commendatam rediit Faventinam Eccleſiam, in cu-*
,, *jus amplexibus pie deceſſit altero jam declinante anno*
,, *ſui Portuenſis Pontificatus, die videlicet 23. men-*
,, *ſ. Novembris 1681. At de Roſſetto plura in Faven-*
,, *tinis.*

,, NICOLAUS *Card. Ludoviſius cum diutius uber-* CX XII.
,, *rimè profuiſſet ingenti Sabinenſium Ovili, nec inde*
,, *quantumvis ad tranquilliores ſedes invitatus abſtrahi*
,, *voluerit, ad Portuenſem tandem acceſſit neceſſario o-*
,, *ptionis jure die 1. Decembris 1681. hinc ad Oſtienſem,*
,, *& Veliternenſem tranſiit 15. Febr. 1683.*

,, ALDERANUS *Cybo è Sacrorum Throno Tuſ-* CX XIII.
,, *culanis dum illibata jura diceret, Portuenſi, & S. Ru-*
,, *finæ paſcuis jubetur præeſſe, nullo ſecuto interregno à*
,, *receſſu Nicolai, quem deinde ad ſuperos translatum ſe-*
,, *cutus eſt in Oſtienſi, & Veliternenſi Cathedra die 10.*
D ,, *Novemb. 1687.*

,, PETRUS *Othobonus Venetus dimiſſo Tuſculano* CX XIV.
,, *ſacerdotio eadem die, qua vacavit per translationem*
,, *Alderani, Portuenſe aſſecutus eſt; cujus regimen ea qua*
,, *par eſt paſtorali diu ſolicitudine ſuſtinet, ad comitia Va-*
,, *ticana vocatos per obitum Innocentii XI. omnium can-*
,, *didiſſimo calculo ipſe dignus habitus eſt, qui Petri Ca-*
,, *thedram teneret ad eandem aſſumptos die 6. Octobris*
,, *pomeridianis horis an. 1689. qui nuncupari voluit A-*
,, *lexander VIII.*

,, FLAVIUS *Chiſius dimiſſo Tuſculano ad Portuen-* CX XV.
,, *ſe tranſitum fecit Sacerdotium earum virtutum æmu-*
,, *lus, quibus ſibi ad ſupremum Romanum gradum fecit*
,, *hunc recedens Othobonus: quo jam ſublato e vivis,*
,, *quinta vice Vaticanis comitiis interfuit iis, quibus*
,, *creatus eſt Summus Pontifex Antonius Cardinalis*
,, *Pignatellus Archiepiſcopus Neapolitanus, in hac tam*
,, *bello à ſe parta dignitate nuncupatus Innocentius XII.*
,, *Haud poſt diu Chiſius pertinaci morbo pulſari cœpit,*

,, *cum*

„ *cum quo longiſſimè, aque ac patientiſſimè colluctatus „ cum eſſet, acerbiſſimis dum premeretur doloribus animam emiſit die 13. Septembris 1693. ætatis an. 63. ſolemnia funeris excepit in Eccleſia S. Mariæ de Populo: ubi apud ſuos majores ſepultus eſt.*

CXVI. „ JACOBUS *Franſonus abſolutus à Vinculo Tuſculani regiminis, licet abſens ab aula conſiſteriali graves ob ſuas ægritudines, Pontifice indulgente, ad has ſedes tranſitum fecit 28. Septembris 1693. Obiit Romæ die 19. Decembr. 1697. de quo egimus in Camarinenſium ſerie.*

CXVII. „ PAULUTIUS *Card. Alterius è ſede Præneſtina Jacobo ſucceſſit die 27. Jan. 1698. Qui extrema clauſit Romæ die 29. Junii ejuſdem anni.*

CXXVIII. „ EMMANUEL *Bullioans Paulutio ſucceſſor obvenit è ſede Albanenſi die 21. Julii 1698. & ad Oſtienſem gradum fecit 15. Decemb. 1700. Luc.)*

CXXIX. „ NICOLAUS *Card. Accajolus Epiſcopus Tuſculanus, dimiſſa Tuſculana Eccl. optavit Eccleſias Portuenſem, & S. Rufinæ eadem die 15. Decemb. 1700*

A „ *Ædes Epiſcopales Portuenſes aliquibus manſionibus auxit, & ut habitantiam aquè, ac exterorum Hoſpitum commodo, & neceſſitati conſuleret, ac ii, dum hybernis menſibus Tiberis inundationibus quandoque obſeſſi, pane aliunde comparando, carerent, fame, quod non ſemel evenerat, periclitarentur, Furnum in præfatis ædibus extrui curavit, frumenti copiam illic aſſervandam providè conſtituens. Tranſivit ad Eccleſias Oſtienſem, & Veliternenſem die 18. Martii 1715.*

„ VINCENTIUS *Maria Cardinalis Urſinus Epiſcopus Tuſculanus, Archiepiſcopus Adminiſtrator Beneventanus, dimiſſa de more Eccleſia Tuſculana, tranſlatus fuit ad Eccleſias Portuenſem, & S. Rufinæ, cum retentione Eccleſiæ Beneventanæ, ut prius, in adminiſtrationem die 18. Martii 1715 quam Eccleſiam non minus integerrima morum innocentia, illuſtribuſque virtutum exemplis, quam zelo, attentaque vigilantia gubernat, Eccleſiaſticos redditus vel in pauperes egeſtate levandos diſtribuens, vel in Eccleſias ornandas, inſtaurandaſque impendens.* CXXX.

SABINENSES EPISCOPI

SABINENSIS Epiſcopatus, ſive dignitas, haud uni tantum civitati ſcribit leges, imperitatque, ſed eam omnem partem complectitur, quam hodie vulgo Sabinam vocamus; non tamen eam, quæ ante Romam conditam latiores fines extenderat, ſed quam hoc tempore Velinum, Reates, Tiberis, Nars, Anianuſque fluvii anguſtioribus finibus circumſcribunt. Huic inquam Sabinenſis Epiſcopus Eccleſiaſticas imponit leges, fixa ſede in nobili, ac primario Sabinæ regionis oppido Malliano, Romano Senatui *a* ſubjecto, ubi Cathedralis ſub Invocatione (1) S. Liberati cum Archipresbytero, & *b* decem Canonicis ſpectatur. Duæ aliæ Eccleſiæ parochiales ibidem ſunt, tria virorum, & unum monialium cœnobium, Mons Pietatis, & Xenodochia duo. De Malliano, Eccleſiaque Sabinenſi hæc habet Blondus. *Poſt arduum montem, in quo Mallianum eſt, deſcendentes in Sabina mediterranea, vallem invenimus, ut in montoſa Regione, amplam, in qua Imoli fluvio proxima eſt S. Mariæ, ſanctique Euthymii Eccleſia Sabinæ regionis Epiſcopium, cui dextrorſum adiacet oppidum Tarres pro civibus vetuſtiſſimis Numæ Pompilii patria appellatum. B. enim Gregorius in regiſtro ſcribens Gratioſo Epiſcopo Nomentano, curam gubernationemque S. Euthymii Eccleſiæ in Sabinarum territorio conſtitutæ committit; deſolata namque Eccleſia Sabinenſi aliquando ſub Nomentano Epiſcopo manſit, quouſque eadem Nomentana civitas penitus deſolata, Sabineaſi unita eſt, tranſlatum Epiſcopum in Malliano oppido.* De Epiſcopis Numentanis ſæpè in antiquis Comitiis mentio habetur, in quibus aliquando offendi, Sabinenſem Epiſcopum, S. Euthymii vocatum fuiſſe. E ſeptem Epiſcopis, qui circumſtant Pontificem unus purpuratus, quique propiori gradu, hoc eſt tertio dignitatis titulo ad ipſum accedit, qui jam olim ab ipſo quinto gradu diſtare ſolebat, cui etiam in Laterano templo coram Pontifice, dignitatis ergo ſolemni ritu litare incumbuit (2). De cujus Provinciæ Præſulibus antequam dicere aggrediamur, ex noſtro more aliqua de Sabina Provincia, ſed breviter, & quaſi in tranſcurſu proferemus.

a Quoad dominium utile. *b* Ib.

Hæc igitur illa Provincia Sabina eſt, quæ Latio contigua, Romæ prior, olim florens, ac potens; cum illa toties ſive ut raptarum virginum à Romulo fundatore ulciſceretur, ſive Romanæ gliſcenti gloriæ obſtitura, cum illa inquam collatis ſignis de Imperio toties pugnaciſſimè decertavit. A Religione, cultuque Deorum vult Plinius incolas vocatos Sabinos. Feſtus Pompejus, ex Varronis, Portiique Catonis ſententia, Sabinos fuiſſe dictos contendit, à Sabino filio Sanci, quem Deum Fidium plerique appellavere. Servius in comment. ad Virgil. Æneid. auctoritate Hyginii nixus à Sabo, Sabinos arbitratur fuiſſe appellatos, qui de Perſide ad Lacedæmonios tranſiens in Italiam venit, & expulſis incolis, tenuit loca, quæ Sabini habent. Gel-

(1) Titulus hujus Eccleſiæ aliquando anceps fuit, an à S. Libertino, vel Liberatore Epiſcopis, martyrii laurea ornatis eſſet deſumendus. Rem tandem diſcutiente ſacra rituum Congreg. Inſtante Card. Ludoviſio, S. Liberato adjudicatus fuit. Luc.

(2) Nec non abſente Papa Romanum coronare Imperatorem. Ita definitum fuit à Clemente V. cum inter Oſtienſem, Albanum, & Sabinum Epiſcopos ſuborta lite de Henrici Romanorum Regis in Imperatorem coronatione, Arnaldus Falguerius tunc Sabinorum Pontifex jure Sabinenſis infulæ in mandatis habuit Cæſari Imperatoria inſignia elargiri. Luc.

A Gellio autem ideò Sabini ſunt, quod in Lacedæmonios ſuam originem referant, Duce Sabo. Cæterum quàm fallantur ii, qui Sabinos à Græcis ſuam non ducere contendunt originem, Livius, atque Halicarnaſſeus planè oſtendunt.

S. Auguſtinus lib. 18. cap. 15. de Civitate Dei narrat, Regem Sabinorum Sangum, quem alii Sancum appellant, nonnulli Sabum, à quo Sabini Populi in Deorum numerum ab ipſis fuiſſe relatum, quod ejus gentis Princeps conditor extitiſſet. Cujus ſententiæ fuiſſe videtur Italicus Silius cum iſta caneret.

Cunctis haſtæ decus, clypeuſq; refertur in orbem
Vertice, & implumes, ac lævi tegmine cruris
Ibant, & læta pars Sancum voce canebant
Auctorem gentis, pars laudes ore ferebant
Sabe tuas; qui de patrio cognomine primus
Dixiſti populos magna ditione Sabinos,

Virgilius autem nullius alterius nominis facta mentione illum Sabinum vocat.

—Italuſq; paterq; Sabinus.

B Sabinus autem, Sancus, Deuſque Fidius apud Dionyſium Halicarnaſſeum lib. 4. idem ſunt. Ab Ovidio item Sancus, Fidius, ac Semipater dicitur.

Quærebatur honos Sanco, Fidione referrem,
An tibi Semipater, Tunc mihi Sancus ait;
Cuicumq; ex iſtis dederis ego Sancus habebo,
Nomina terna fero, ſic voluere Cures.
Hunc igitur veteres donarunt æde Sabini,
Inque Quirinali conſtituere jugo.

Per Cures autem intelligit Poeta priſcorum illorum temporum apud Sabinos metropolim, unde Tatius, Numaque Pompilius Romanorum Reges prodiere: unde poſtea Romani cum Sabinis, conſociatis opibus, & regno, dicti fuere Quirites, ut Strabo affirmat. Idem lib. 5. plura Sabinorum caſtella, locaq; commemorat, tametſi prolixius Plinius lib. 3. c. 12. Porro de Sabinorum territorio egregiè Virgilius Æn. lib. 7.

Ecce Sabinorum priſco de ſanguine magnum
Agmen Agens Clauſus, magniq; ipſe agminis inſtar,
Claudia nunc à quo diffunditur, & tribus, & gens,
C *Per Latium poſtquam in partem data Roma Sabinis.*
Una ingens Amiterna cohors, priſciq; Quirites
Ereti manus omnis, oliviferæq; Mutuſcæ,
Qui Nomentum Urbem, qui Roſea rura Velini,
Qui Tetricæ horrentes, rupes montemq; ſeverum,
Caſperiamq; colunt, Foruloſq; & flumen Himellæ,
Qui Tiberim, Fabarimq; bibunt, quos frigida miſit
Nurſia, & Hortinæ claſſes, populiq; Latini,
Quoſq; ſecans infauſtum interluit Allia nomen.

Nimirum hæc Sabinæ caſtella, locaque & flumina ſunt, quorum fortaſſe hoc tempore nuda tantùm nomina auctores habent, ingruentibus bellis, temporumq; injuria excedente, re funditus ſublata. Quamobrem, ut ſupra diximus, cum anguſtiori imperio, eidem hoc tempore, quondam nobiliſſimæ Provinciæ breviores ditionis termini, quibus concluderetur, obvenere. Qui de Sabina plura voluerit, conſulat F. Aleandrum Albertum, Cluveriumque lib. 2. ſuæ antiquæ Italiæ. Nobis certè ſat fuerit, pauca hæc ſtrictim, ac modicè indigitaſſe, ut inde illius Provinciæ Præſulum
D narrationem auſpicaremur.

Non à vero abeſt, Sabinam Provinciam, quanta quanta denique ſit, jam olim ab exoriente Evangelii luce, Chriſtianæ doctrinæ habuiſſe ſatores Apoſtolos, eorundemque diſcipulos, in quibus deinceps multi extiterint, qui eandem ſuo ſanguine fœcundarunt. Certè in Romano Martyrologio coronæ, palmæq; SS. Martyrum Hyacinthi, Alexandri, atque Tiburtii, qui ibidem variè excruciati, perſecutorem vicerunt, cum laude commemorantur. Tametſi non conſtet, quis primus apud Sabinenſes ſederit, quive poſtea ſibi invicē

A in eam coram ſucceſſerint; ex iis autem plenis decore muneribus, quibus coram Romano Pontifice Præſules Sabinenſes funguntur, apertè ſanè colligi poteſt, antiquiſſimæ illos dignitatis fuiſſe, quique antiquæ illorum populorum pietati excolendæ reſpondere poſſe viderentur.

De Sabinenſibus Epiſcopis Panvinius, Alphonſuſque Ciaconius in ſuis Cardinalium vitis diffusè tractarunt. Noviſſimè de iiſdem ſcripſit, ſed non edidit vulgari ſermone noſter eruditus Abbas Paulus de Angelis Siculus de eccleſiaſtica hiſtoria benemeritus in ſua de Titulis Cardin. hiſt. tom. 1. par. 2. Sparſim autem in ſuis Annalibus Cardin. Baron. ex quorum diligentia noſtra hæc diteſcet (1) narratio.

ADDITIO.

(„*Cæterum Sabina omnium Sex Epiſcopatuum amplioris Diœceſis, ſicut & redditus olim pinguiores habebat ſex millia ſcutorum Romana moneta excedentes. Hinc prima optandi cupido, & optio data inter Lateranenſes Eccleſias an. 1431. in Jordano Urſino. In*
B „*præſentiarum vix 300. aureos enumerat. Oppida, quæ modo ſubſunt Sabinenſi Epiſcopatui 50. recenſentur; ponderantque 30000. circiter mortalium capita. Sunt*que; Manliano, *ubi reſidentia curia Epiſcopalis.* Monte Bono. Poggio nativo. Monte Rotondo. Roccantica. Catino. Poggio Catino. Aſpra. *Locus Ciceroni haud inſuavis, & ad cujus radices adhuc veſtigia viſuntur Parantia Urbis.* Le Rocchette. Vacone. *Deæ Vacunæ ſacrum.* Cantalupo. Pozzaglia. Moricone. Montorio Romano. Nerula. Colle Vecchio. *Ubi Reſidentia civilis Pontificis Gubernatoris.* Cane morto. Tarano. Monte Aſole. *Antiquis mons ſolis, cui dicabatur.* La mentana. Poggio mezzavilla. Fianello. Montenero. Montorio della Valle. Peteſcie. Palombara Stazzano. Gineſtra. Caſtiglione. Poggio Mojano. Fraſſo. Colle longo. Scandriglia. Monte Libretto. Mompeo. Cottanello. *A Lucio Cotta delicias habuit.* Settimiano, *ſeu detorto vocabulo,* Stimigliano. Gavigliano. Caſa prota. Ponticelli. Correſe. Ciſiguano. Caſtel S. Piero. Santo Polo, *ubi ſervantur Re-*
C „*liquiæ veteris Epiſcopii.* Monte Flavio. Cretone. Selci. Torri. Furano. *Lucentius.*

1. * TIBERIUS Sabinorum Epiſcopus an. 465. in Concil. Rom. ſub Hilario Papa reperitur. I.

* Ex App. Luc.

2. DULCITIUS Epiſcopus S. Euthymii, qui idem eſt, ac Sabinenſis, reperitur ſubſcriptus in S. Synodo ſub Symmacho Papa an. 504. II.

3. JULIANUS an. 504 cujus Baronius meminit in 7. tom. III.

(„*S. LAURENTIUS a Sabinenſi Cathedra enituit circa ann. 550. Hic e Syria Romam venit adoleſcens, & inter Rom. Eccleſiæ Clericos ſub Vigilio Papa diſciplina cum plurimum profeciſſet, Spoletanum, ut in Spoletanis probavimus, & Sabinenſem Epiſcopatus geſſit. Hoc quidem deducitur ex Petri Damiani Epiſt. 9. lib. 1. ad Nicolaum II. ubi ait. Epiſcopus etiam ille Sabinenſis,* qui ſolium Pontificale deſeruit, & Farfenſe Monaſterium contempta Sacerdotali dignitate conſtruxit. *Hunc vero fuiſſe Laurentium, quem tacito nomine recolit Damianus, docet Diploma Jo. Papæ* IV.
D „*VI. qui cum an 707. Eccleſiam Farfenſem dedicaſſet, S. Laurentium Epiſcopum dicti Monaſterii Farfenſ. in fundo Acutiano fundatorem appellat. Hoc idem confirmatur ex vetuſtiſſimo Breviario Longobardicis Characteribus ſcripto, aſſervato in Farfenſi Archivo, in quo officium præfati Laurentii olim recitari ſolitum recenſebatur. Conſentit his modernus ſcriptor Gregorius Rumanus S. Matthæi Abbas, qui Farfenſe Chronicum exarabat an. 1643. ad mentem unius, & alterius Gregorii: prior de an. 840. poſterior cognomento Catinenſis de an. 1090. Una cum ipſo quievit in Monaſterio Far-*

* De hoc Ughellus infra notò ubi lege, quæ ibi adnotavimus ex Luc.

(1) Sabinam Provinciam in tres Epiſcopales Urbes, Curienſem nempè, Numentanam, & Foronovanam antiquitus diſtinctam, fuiſſe trite obſervat Lucentius. Curienſibus autem Numentaniſque deletis res Sacræ illius Provinciæ in unum Foronovanum coiverunt: adeo ut hac quoque Urbe deleta cum vetuſtiſſimum ejus Epiſcopium, quod adhuc hodie Veſcovio dicitur, D. Euthymio antea ſacrum, mox ſub invocatione S. Mariæ Majoris, deperdito undequaque ambitu ruralis Eccleſiæ vix ſpecimen præferret, Alexander VI. 14. Kal. Octob. an 1495 Mallianum Oppidum in civitatem erexit, illuc tranſlata Sabinenſi ſede. Quod cum ægre ferrent cætera Sabinæ Oppida, Leo X ſuppreſſam Cathedralem primævo decori, omnibuſque juribus reſtituit; Mallianenſi tamen in ſua nova inſtitutione confirmata: & inde Sabina in novam & veterem diviſa, jus dedit Antiſtiti ſe utriuſque Sabinæ Epiſcopum nuncupandi: ut ex Bulla emanata die 25. Junii 1525. Hinc patet Sabinenſem Cathedram, quæ adhuc viget, & floret, Foronovanam illam veterem eſſe, indeque ſeriem uſque in præſens Sabinenſium Præſulum ſeriem eſſe deducendam. Quod non advertens, neque diverſa Sabinæ provinciæ Epiſcopales infulas diſtinguens Ughellius, ſeriem Sabinenſium Antiſtitum exordiens, trium ſedium Epiſcopos promiſcue confundens. Hic tamen nihil immutandum cenſui, neque ab Auctoris ſententia recedendum: commodius id fiet tamen, cum in X. hujus operis tomo de Epiſcopatibus jam deperditis agens, de Curienſibus, Numentanis, Foronovaniſque tractabo. Atque ex his, præterea, quæ hic proferimus, erunt deſumenda, quæ hanc Sabinenſium Præſulum ſeriem uſque ad unionem trium ſedium veritati magis accomodent.

,, *Farfenſi ejus ſoror Suſanna. Ipſe illuminatoris cogno-*
,, *mentum ſortitus eſt, quod illuminandis cæcis mira gra-*
,, *tia polleret.* Lucent.

V. 4. * BORSUS Epiſcopus Sabinenſis vixit circa an. Chriſti 580. ad quem Pelagii Papæ reſcriptum extat in decret. Gratiani c. 16. quæſt. 1. ca. 3. in parochia.
* Ex Ap. t. 2.

VI. 5. * JOANNES Epiſcopus Sabinenſis intereſt Synodo Lateranenſi ſub Martino Papa I.
* Ex App. t. 1.

VII. 6. * MARTIANUS *a* ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopus ſub Gregorio II. an. 721.
* Ex App. t. 1. *a* Al. Martinianus.

VIII. 7. TONFFO, ſeu Tiffo *b*, Concil. Romano interfuit ſub Zacharia Pontifice an. 743.
b Al. Tenffo ſeu Iffus.

IX. (,, *ISSA Leonis Papæ III. & Caroli M. donationem* ,, *ſubſcripſit ad favorem Romanæ Trium fontium Ab-* ,, *batiæ in obſequium S. Mart. Anaſtaſii an. 798. ut ex diplomate inter Oſtienſes ab Ughello relato.* Luc.)

8. THEODORUS an. 804.

X. 9. * THEODORUS forte idem cum ſuperiori fuit Epiſcopus Sabinenſis, Ludovici, & Lotharii Imp. temporibus, cui Erpo nobilis vir fundum donavit Tranquillianum, ſive Cortulianum, & Laverunum via Tiburtina. Ita in vetuſto documento Sublacenſis Cœnobii obſervavimus. (1)
* Ex App. t. 5.

XI. 10. GREGORIUS *c* in Concil. Romano (2) ſub Eugenio II. an. 826. apud Baronium.
c Samuel.

XII. 11. SERGIUS VIII. Synodum ſubſcripſit ſub Adriano II. an. 871. (,, *Sub Nicolao I. an.* 853. *& Ha-* ,, *driano II. an* 868. Lucent.)

XIII. 12. LEO an. 879. (,, *ſubſcripſit commonitorio dato Le-* ,, *gatis Apoſtol. pro reſtituendo Photio; habent tamen va-* ,, *rii Codices pro Sabinenſis Fabienſis.* Luc.]

XIV. 13. * GREGORIUS Epiſcopus Sabinenſis an. 929. de quo mentio in regeſto Farfenſi.
* Ex App. t. 7.

XV. 14. JOANNES an. 963. * ejus mentio proceditur ad an. 984. in regeſto Farfenſis Cœnobii. (3)
* Ex App. t. 5.

XVI. 15. * BENEDICTUS Epiſcopus Sabinenſis vivebat an. 997. ex Farfenſi regeſto.
* Ex App. t. 9.

16. LAURENTIUS (4) relicta infula Farfenſe monaſterium condidit, ibique monachus effectus diem obiit, ex ep. 9. l. 1. Petr. Damiani ad Nicolaũ II.

XVII. 17. * RAYNERIUS Epiſcopus Sabinenſis ann. 1003. temporibus Joannis XVI. Papæ an. 1. Indict. 1. memoratur in eodem Farfenſi regeſto.
* Ex Appium. 5.

XVIII 18. * JOANNES Epiſcopus Sabinenſis hactenus ſcriptoribus ignotus reperitur ſubſcriptus in ſynodo Romæ celebrata à Benedicto VIII. an. 1015. in decreto emanato ad ſavorem Willelmi Abbatis S. Benigni Fructuarienſis, de quo cum ſæpius in hac Appendice habenda ſit mentio, ut Epiſcopi, qui in ea recenſentur, ſuis in locis adaptentur, placuit hoc in loco nobile monumentum exſcribere, quod mihi Romam tranſmiſit Auguſtinus ab Eccleſia Salutienſis dignus Epiſcopus, antiquarum rerum, cæterarumq; eruditionum eruditus indagator. Decretum eſt hujuſmodi.
* Ex App. tom. 1.

In nomine ſanctæ, & Individuæ Trinitatis.

Anno, qui computatur Incarnatione Domini 1015. *Indict.* 13. *reſidente in ſynodo D. & glorioſo Papa Benedicto intra Baſilicam Lateranen. adfuit quidam Abbas Willelmus nomine quiddam præſtandum, valdeque utile à materno univerſalis Eccleſiæ ſinu ſuppliciter expoſtẽs, videlicet, ut monaſterio Fructuarienſi, quod in honorem Dei, & Domini Noſtri Jeſu Chriſti, ejuſque intemeratæ Genitricis in paterno ſolo conſtruxerat, Apoſtolica dignitas libertatis ſuffragium exhiberet, cujus petitioni Romanæ ſedis non contemnenda ſublimitas aſſenſum idcirco tam facillime præbuit, quia præfatum monaſterium in deſerto loco, unde nullus unquam Epiſcopus alicujus vel decima redditum noſcitur habuiſſe, fundavit, & Apoſtolica regalia, necnon & Imperialia teſtamenta adquiſivit, juſtum votum, juſtumque laborem pie cunctis juvantibus, præterea idẽ ipſe Warmundus Epiſcopus Hipponenſis, in cujus Epiſcopii limite idem locus ſitus eſſe videtur, manu propria firmavit, pluresque firmare rogavit Epiſcopos teſtamentum, ubi ſub excommunicationis noſtræ minamine prohibetur temeraria cunctorum hominum audacia, videlicet ne quis Regia, Epiſcopalia, vel cujuſpiam mundani, vel Eccleſiaſtici Ordinis dignitas valeat ſub qualicumque occaſione ſecularis ambitus, vel Eccleſiaſtica religionis obtentu habitatores illius loci ullo modo inquietare. Unde Dominus Benedictus univerſalis Pontifex ad confirmationem teſtamentorum omnium, unde corroboratus eſt locus ipſe Fructuariẽſis, ſacro ſuo eum dotavit privilegio, inſuper hoc cui omnis hæc S. ſynodus ſavens ſubſcriberet, exarare præcepit decretũ. Unanimiter ergo cantis patris ſummique Pontificis libentiſſime parentes imperio ſaluberrimoque ejus ſubiacentes deſiderio, corrumpere nituntur tanta auctoritatis privilegia, atque violare illa quæcumque, vel à Gũtardo, Levita, vel ab Epiſcopis, aut à Regibus ipſi S. Fructuarienſi cœnobio collatas, vel fuerint teſtamenta, ipſos confidenter hæc S. Synodus Eccleſia percutit in gladio, ut puta contradicentes jura majorum patrumque inſtituta contemnentes Sanctorum, qui S. R. E. ab ipſo Apoſtolorum tempore omnem obedientiam à cunctis ordinibus exhibendã fore decreverunt. Hujuſmodi armis inſtructis excommunicationis jacula in eos retorquentes neminem perverſorum permittimus immutare, vel infringere quicquid ad quietem, libertatem, ſecuritatem, honoriſque honeſtatem ipſi Fructuarienſi monaſterio ſuiſque Rectoribus per tanta ac talia conceſſa ſunt teſtamenta, quæ quicunque ſervaverint, dilexerint, & magnificantes auxerint, gaudeant cum eis, quorum nomina ſcripta ſunt in Cælo; qui autem contempſerint, & corruperint, & pro poſſe deleverint, caveant, ne & ipſi deleantur de libro viventium, & cum juſtis non ſcribantur, quoniam niſi reſipuerint ab hac nequitia, à cunctis etiam ſe noverint excommunicatos, quorum hic ſubter ſcripta ſunt nomina.*

Ego Benedictus Sanctæ Romanæ eccleſiæ Præſul.
Ego Eribertus S. Mediolanenſis Archiepiſcopus.
Ego Michael Archiepiſcopus.
Ego Teobaldus Sancta Belternenſis eccl. epiſcopus.
Ego Petrus S. Praneſt. eccleſ. epiſcopus.
Ego Cono Peruſinæ epiſcopus.
Ego Arduinus Monteferetranus epiſcopus.
Ego Petrus Caſtellanus epiſc.
Ego Emino epiſcopus Aſculanenſis.
Ego Aldebertus epiſc. Spoletanus.
Ego Lambertus epiſc. Polimartienſis.
Ego Joannes epiſc. Balneregenſis.
Ego Deuſdedit ſanctæ eccleſiæ Amerinæ epiſc.
Ego Benedictus epiſc.
Ego Joannes Quietthomo epiſc.
Ego Stephanus Narnienſis eccl. epiſc.
Ego Gregorius epiſc. N.
Ego Joannes ſanctæ Alinxa epiſc.
Ego Joannes ſanctæ Tudertinæ eccleſiæ epiſc.
Ego Creſcentius S. Phalaritana eccl. epiſ.
Ego Dominus ſanctæ Sutrinenſis eccl. epiſc.
Ego Petrus Centumcellenſis eccl. epiſc.
Ego Joannes ſanctæ Suanenſis eccl. epiſc.
Ego Hildericus Urbertanus epiſc.
Ego Boto epiſcopus.
Ego Henricus Populonienſis epiſc.
Ego Georgius Aſſiſinatenſis epiſc.
Ego Teobaldus S. Albanenſis eccl. epiſc.
Ego Raynerius Koſelenſis epiſc.
Ego Lambertus Lingonenſis eccl. epiſ.
Ego Benedictus S. Caſtrienſis eccl. epiſ.
Ego Petrus ſanctæ Pipernenſis eccl. epiſ.
Ego Lintulphus S. Trevenſis eccl. epiſc.

Ego

(1) Nos per hæc eadem tempora Theodoſium, ſive Theodorum Sabinenſem Epiſcopum Eccleſiam S. Viti in cambium dediſſe monachis Farfenſibus habemus ex Doct. cap. 6 de examp. *Luc.*
(2) Bene perſpectis in hoc Concilio Patrum nominibus, eorumque Eccleſiarum titulis, Gregorium ejuſmodi non invenimus, ſed ejus loco Samuelem Sabinenſi throno nobilitatum. Confundi autem potuiſſe cum Gregorio *Gavinenſe* conjicimus, eidem Concilio qui præſens fuit. *Lucentius.*
(3) Joannis Epiſcopi Sabinenſis erupit memoria in demolitione vetuſtiſſimi Altaris Eccleſiæ ruralis S. Petri prope oppidum montis Boni in Sabinis, in cujus ſinu reliquiis SS. earumque Catalogus in pergamena chartula, & in calce legebatur caractere Gothico. *Ego Johannes Epiſcopus S. Sedis Sabinenſis condidi, & conſecravi.* Addebatur ſigillum rubræ ceræ oblongæ figuræ exprimens Epiſcopi effigiem Pontificalibus induti hiſce circumductis literis. *Joannes Epiſcopus Sabinenſis.* *Lucent.*
(4) At ex eo quod Laurentius hic ſtatuatur fundator inſignis Farfenſis Abbatiæ, in 400. antiquiores annos (prout ſupra fecimus) eum rejicere debemus, ut certum conſtat de antiquitate Farfenſis fundationis. Anno ſiquidem 080. jam ſenio conſumebatur Monaſterium, ejuſque reparator erat Thomas Farfarum Abbas. Item Petrus Damiani, qui floruit primo poſt milleſimum annum Chriſti ſæculo, dum Laurentium proſequitur celebrare loco ſupra cit. ait: *Quam nobilis in Chriſto vir fuerit, teſtis eſt antiqua traditio, quæ Sanctitatis ejus inſignia celebrat &c.* ſi antiqua traditio, utique fatendum longioribus jam ſæculis præiviſſe Laurentium. Conſentiunt his viri ſummi, ex quibus decerpſimus, Lucas d'Achery, & Jo. Mabillon in Actis SS. Ord. S. Bened. t. 1. an. 576. & Bollandus ad diem 3. Februarii. *Luc.*

A

Ego Benedictus Cerenſis eccl. epiſc.
Ego Creſcentius Nepeſina eccl. epiſc.
Ego Joannes Savinenſis eccl. epiſc.
Ego Deodatus Terracinenſis eccl. epiſc.
Ego Joannes Fundana eccl. epiſc.
Ego Robertus Sigacinſis eccl. epiſc.
Ego Benedictus Fereatina eccl. epiſ.
Ego Sigefredus Placentina eccl. epiſ.
Ego Raynaldus Ticinenſis eccl. epiſc.
Ego Landulphus Taurinenſis eccl. epiſc.
Ego Henricus Parmanenſium epiſcopus.
Ego Tertonenſis eccleſia epiſ.
Ego Joannes presbyter, & card. tit. ſancta Suſanna.
Ego Landulphus Genuenſis eccl. epiſ.
Ego Stephanus presb. card. tit. ſancta Cecilia.
Ego Presbyter Petrus, & card. tit. ſancti Sixti,
Ego Joannes presb. & card. tit. ſancti Marcelli,
Ego Petrus presbyter, & card. tit. ſancti Marci.
Ego Petrus presb. & card. tituli ſancti Damaſi.
Ego Creſcentius presbyter, & card. tituli ſancti Stephani in Celerina.

B

Ego Sebaſtianus presb. & card. tit. S. Clementis,
Ego Benedictus diaconus.
Ego Creſcentius diaconus,
Ego Joannes diaconus.
Ego Creſcentius diaconus.
Ego Petrus diaconus, ſancta Romana eccl. & Cancellarius ſacri Palatii.
Ego Franco diaconus.
Ego Landulphus Cremonenſis cuſtos,
Ego Guido Abbas.
Ego Dominicus Abbas Capitolii.
Ego Joannes Abbas ſancti Silveſtri,
Ego Joannes Abbas ſancti Matthai.
Ego Petrus Abbas ſancta Maria ad Vincula.

Cujus teſtamenti notitiam pracepit ſcribere mihi Benedicto ſacri Palatii ſcrinario Dominus Papa Benedictus tertio die menſis Januarii. * De eo antiquior memoria in regeſto Farfenſi an. 1013.

An App. 5.

XIX 19. JOANNES Romanus, Laurentii filius, cum à quibuſdam factioſis ejecto Benedicto IX. in cathedram Petri fuiſſet intruſus 1044. *a* Patriarchatum Lateranenſe occupavit *b* per menſem 1. & dies 29 ſed cum inde tamquam invaſor, & anathemate ictus à Benedicti fautoribus fuiſſet ejectus, rediit ad ſibi jam commiſſam Eccleſiam. * Ejuſdem Joannis meminit regeſtum Farfenſe an. 1028. ind. 11.

C

1045. *b* [illegible]

Ex App. 5.

XX 20. JOANNES Joanni ſuffectus eſt, electuſque epiſcopus Cardin. Sabinenſis à Leone IX. Romano Concilio interfuit ſub Nicolao II. anno 1049 *c*. Sub Alexandro II. è vivis eximitur. Hujus Jo: Sabinenſis epiſcopi in monaſterii Farſenſis indignum facinus, atque in eum Divinam ultionem recitat Anonymus Vaticani Codicis de deſtructione Farſenſis monaſterii anno 3. Leonis IX.

1059.

Temporibus Leonis Papæ, Joannes Sabinenſis Epiſcopus, qui inſidiabatur, monaſterio Farfenſi pro decimis, & oblationibus mortuorum, maxime pro Eccleſia S. Angeli in Toncia, de qua olim fecerat iniquam convenientiam cum Domino Ugone Abbate, qui eandem Eccleſiam S. Angeli tenuit, & poſſedit in Dominium hujus monaſterii, quam convenientiam ideo diximus, quia temporibus D. Adriani I Pontificis, Ildebrandus Dux per ſuum præceptum huic monaſterio conceſſit; hac omnia ignorabat præfatus Hugo Abbas, utpote alienigena vir prædictam concordiam ab Epiſcopo ſuſcepit, neſciens, itaque prædictus Epiſcopus inſurrexit poſt hoc, & ad eandem Eccleſiam S. Angeli armata manu perrexit, ejus Altare amovens deſtruxit, & reliquias ex illo abſtrahens ſecum aſportavit, & cum inde ad Epiſcopium reverteretur, ſubito Cœlo optime ſereno, orta eſt aqua, grandinis, & fulguris maxima tempeſtas. Quo viſo Epiſcopus ſeceſſit a via in quemdam locum, ubi dicitur Area, & moram aliquantulum ibi cum ipſis Reliquiis fecit. Accidit tunc grande miraculum, in ipſo loco, ubi Reliquiæ manebant, nil pluvia, vel grandinis ibi cecidiſſe. Ceſſante vero tempeſtate, rediit ad Epiſcopatum cum magno pavore, altera autem

D

A

die, hoc cum audiret D. Bernardus Abbas Ortanus, elegit quemdam Epiſcopum, qui tunc forte hoſpitabatur in hoc monaſterio, de Ultramontanis partibus, & collectis Abbatiæ viris, & fidelibus militibus, cum maximo honore reædificare ſtuduit ipſum Altare, magnis, & præcipuis ibi reconditis reliquiis. Super quam rem prædictus Epiſcopus valde condoluit Sabinenſis Eccleſia, & quia Altare ipſum deſtruxerat, & reliquias aſportaverat, ipſa nocte percuſſus eſt, & unum totius latus corporis obſtupeſcentem, donec advixit perſtitit. Poſt hoc veritus, & paveas ſuper hoc, & nimis dolens, pro ædificatione, quam D. Abbas noſter fieri ſtuduerat, ad eundem locum Epiſcopus perrexit, & abſtractis inde novis, quas invenit reliquiis, priores illic honorifice recondidit; de ipſis vero novis reliquiis in ſuo Epiſcopio Altariolum conſtruens, conſecravit, & demum in D. Abbatem noſtrum in ſynodo proclamationem ſic fecit. Hactenos Chronicon. * Ejus memoria extat in regeſto Farſenſi an. 1058. 1059. & ann. 1061.

* Ex App. tom. 5.

B

21. UBALDUS ab Alexandro II. dictus eſt Epiſcopus Cardin. Sabinenſis ante ann. 1068 quo reperitur ſubſcriptus in quodam judicio Beatricis Comitriæ 8. id. Julii, ad favorem Archidiaconi Lucenſis. Idem ſubſcripſit Bullæ ejuſdem Alexandri Caſinenſi Cœnobio conceſſæ an. 1067. 6. id. Maii, cumque eodem Pontifice interſuit conſecrationi Eccleſiæ montis Caſini ann. 1072. („ *Ipſeque aram S. Gregorii ſacro* „ *delinivit oleo.*) Hujus meminit Leo Oſtienſis. *d* Deceſſit autem ſub Gregorio VII. De eo eidem Leo Oſtienſis lib. 3. XXI.

d Hic confunditur à Ciacon. cum alio Ubaldo infra enumerando. *Luc.*

22. DOMNIZO (1) Epiſcopus Card. Sabinenſis an. 1076. * An ſit diverſus à Regizone Sabinenſi Epiſcopo in Farſenſi regeſto memorato, adhuc incompertum: videtur tamen eumdem eſſe. Interſuit exequiis S. Anſelmi Epiſcopi Lucenſis, de quo in vita ejuſdem S. De hoc Domnizone nulla alia extat mentio. Oportuit eum ſucceſſiſſe Ubaldo. In chronic. Abbatiæ Farſenſis vocatur Regizo. *Qui ann. 1073. Gregor. VII. 1. menſis Auguſti refutavit in manibus D. Bernardi Abbatis Farfenſis Eccleſiam S. Viti in Toncia, cum omnibus pertinentiis ſuis, & ipſe Abbas conceſſit eidem Epiſcopo Eccleſiam S. Nicolai de Morca, & interfuere, & confirmavere hanc refutationem Leo Archipresbyter, Ber. Presb. Franco Presb. Friſon. Presb. & Humulus. Hæc Chronic.*

* Ex App. t. 5.

C

(„ REGIZO *apud Sabinos Sacrorum Princeps erat* „ *an. 1073. ut ex Tabulario Farfenſi. Cum hoc Regizone* „ *Domnizonem confundit etiam Oldoinus. Quod ſi Regizonem à Domnizone diſtinxerit, non erit cur philoſophetur circa exiſtentiam Domnizonis in exequiis S.* „ *Anſelmi Lucenſis, aliumque ei aſſignatum credat Epi-* „ *ſcopatum.* Lucentius) XXII.

23. GREGORIUS à Gregorio VII. ſublectus eſt Epiſcopus Card. Sabinenſis anno 1078. ac legatus in Germaniam miſſus ad Henricum Imperatorem, ut eidem Imperatori auctor foret, ne in Canuſino conventu fœdera firmata violaret. Fœdifragus Henricus Pontificia contempſit mandata, parumque honorificè cultum legatum redire ad curiam juſſit. Deceſſit Gregorius ſub Pontifice Urbano II. de quo conſule Lambert. Schafnaburgen. XXIII

D

(„ *Domnizo an. 1086. m. Martio Mantuæ funus decoravit ſua præſentia S. Anſelmi Lucenſis Epiſcopi, de* „ *quo Ughellus ſupra n. 25. Diverſus hic omnino cenſendus à Regizone, ut diſcernenti rationes temporum* „ *clarè innoteſcet.* Lucentius.) XXIV

24. UBALDUS Epiſcopus Card. Sabinus Gregorii *e* ſucceſſor fuit, ab Urbano II. ad id munus adlectus, circa an. 1090. ſubq; eodem Pontifice vitam finivit. Subſcripſit Bullæ Urbani II. Monaſterio Caveoſi an. 1092. Pontiſ. 4. („ *Adfuit Romæ conſecrationi* „ *Lamberti Atrebatenſis an. 1093. vel ut vult Harduinus tomo 6. Concil. an. 1094.*) XXV.

e Domnizonis.

55. CRESCENTIUS *f* Epiſcopus Card. Sabinus poſt Ubaldum ab Urbano II. ſublectus eſt, qui electioni Paſchalis II. legitur interſuiſſe, eodemque ſedente è vita deceſſit. Ejuſdem mentio habetur ad annum 1102. XXVI

f Confunditur ab Oldoino cum ſequenti Cynthio. *Luc.*

(1) Hic Domnizo cum ex ea tantum eruatur memoria, quæ habetur in actis S. Anſelmi Lucenſis Epiſcopi, ejuſque obitus Mantuæ evenerit die 18. Martii an. 1086. [illegible] Ubi [illegible] dicitur diverſus à Domnizone Regizo, in quo etiam Auctarius Ciaconii erravit. Quod ſi Domnizo vixerit uſque ad Urbanum II. [illegible] *Luc.*

1102. meminitque ejuſdem Pandulphus Piſanus.

XXVII.

a F. Cencia familia, alias Cynthia.

26. CYNTIUS Romanus, a Epiſcopus Cardin. Sabinus, à Paſchali ſummo Pontifice creatus, Vaſtallenſi Concilio interfuit 1106. poſtea ab Imperatore Henrico cum eodem Pontifice conjectus in carcerem multa incommoda conſtantiſſimè toleravit, donec an. 1111. redeunte pace, carceris ſqualorem, vinculaque diſcuſſit. Hujus meminit Petrus in Caſinenſi hiſt. lib. 4. c. 39. ac Pandulphus Piſanus. Sub eodem Pontifice exceſſit è vivis. („ *Concil. Lateranenſi interfuit* b *an.* „ 1112. *&* Cenſius *in eo vocatur*. Lucent.)

b An. 1112. ex Hard. apud quem Centius legitur.

XXVIII.

27. (1) CRESCENTIUS Junior appellatus, Cynthio ſucceſſit, electuſque eſt Epiſcopus Card. Sabinen. à Paſchali II. Subſcripſit diplomati ejuſdem Pontificis, monaſterio Saxi vivi Fulginaten. Diœc. an. 1116. Hujus meminit Pandulphus Piſanus anno 1122. & 1123. Hic Callixti II. temporibus in ejuſdem Pontificis diplomatibus reperitur ſubſcriptus. Cæterùm, venit mihi in mentem, vereri, ne hic fortaſſe Creſcentius, cum ſuperiùs memorato Cynthio ſit idem; modo enim reperitur Creſcentius, modo Cynthius, ſed cum illa adjectione, aliàs Creſcentius. Judicet emunctæ naris lector, an mea me inſulſior fortaſſis conjectura fallat. („ *Interfuit Concil. Lateranenſi ann.* 1116. *&* „ *Honorii II. electionem ſuo ſuffragio juvit an.* 1124. Lu- „ centius. *Reperitur etiam ſubſcriptus Privilegio Clu-* „ *viacenſi ab Honorio II. conceſſo an.* 1125. *ut patet in* „ *Hard. Concil. tom.* 6.)

XXIX.

c Auctarii Ciac. eum faciunt Canonicum Regul. at erroneè.

d Avunculo ſuo.

e An. 1153.

28. CONRADUS de Suburra Romanus Monachus, & Abbas S. Rufi Veliternenſis, Ord. S. Benedicti c anno 1126. menſe Decembri ab Honorio II. Pontifice Max. d electus eſt Epiſcopus Card. Sabinus, Romæq. Vicarius, denique ad ſummum Pontificatum aſcendit, ſub nomine Anaſtaſii IV e. De ipſo plura opportunè protulimus in noſtris ad Ciaconium additionibus, cum multos eo errore exolueremus, hunc Conradum non S. Rufi in Gallia diœceſ. Valentinæ fuiſſe Abbatem, ſed S. Rufi Veliternenſis.

XXX.

29. GREGORIUS de Suburra Romanus, Anaſtaſii IV. Nepos, à Patruo adlectus eſt Epiſcopus Card. Sabinenſis, quo ipſe nuper Pontifex creatus munere abierat. Hic deinde contra Antipapam Octavianum Alexandri III. veri Pontificis partes promovit, ac fovit; circa an. 1163. deceſſit. Subſcripſit Bullæ Alexandri III. ann. 1161. conceſſæ Archiepiſcopo Januenſi. („ *Ex Privilegio Caſaurienſi ab Hadriano IV. conceſ-* „ *ſo ann.* 1158.)

XXXI.

30. CONRADUS de Wittelesboch Comes Palatini, ac Rheni, è Bavariæ Ducibus, Friderici Ænobarbi affinis, Moguntinus Archiepiſcopus electus eſt 1160. Friderico Ænobarbo electionem favente, contra Chriſtianum à Bauco in eandem ſedem à Lantgravio violenter intruſum; cumque poſtea inter Alexandrum III. verum legitimumq; Pontificem, atque Octavianum, Victorem III. appellatum exæſtuaiſſet teterrimum ſchiſma, Conradus, ut erat egregiè pius, III. Alexandri partes ſecutus eſt. Exarſitq. ad factum mirabiliter Ænobarbus, ita ut illum ingratum inclamans è Moguntina deturbaverit poſſeſſione. Tulit ille æquiſſimo animo contumeliam, dummodo nec ſchiſmaticus, nec contra Romanum Pontificem impius haberetur. Itaque Ænobarbi iram declinans ad Alexandrum in Gallia tum Senonenſe agitantem Concilium profectus eſt, à quo Cardinalis pronunciatus eſt tit. S. Marcelli, moxq; Epiſcopus Sabinenſis, quòd ob defenſionem veri Pontificis ſuam injuria amiſiſſet Eccleſiam. Quod ipſum nemini acciderat ante Conradum, ut ſcilicet quis prioris Eccleſiæ titulo retento ad alium Epiſcopatum tranſiret. Ex eo, ubi collibuiſſet Pontifici, cœpit tranſire in mores: ita ut temporibus Alexandri hic idem Conradus, trium Epiſcopatuum titulis honorariis præfulgeret, Moguntino, Sabinenſi, Saltzſeburgenſi, ut in pluribus ab eo ſubſcriptis diplomatibus licet videre. („ *Conſecuta inſuper Sora-* „ *na Eccleſia adminiſtratione.*) Cæterùm Conradus cum ea perſecutionis procella defunctus eſſet; deinde inter Alexandrum III. ac Fridericum Imperatorem firmando fœderi interfuit, mortuoque Chriſtiano Archiepiſcopo Moguntino intruſo, Moguntinam ſedem recuperavit, quam deinceps ſanctiſſimè rexit. Succeſſerat interim in Apoſtolica Sede Cœleſtinus III. quo præcipiente Pontifice, Conradus in Syriam legatione functus eſt, ut ejus ſeculi proceres ad recuperandam terram S. animaret. Dum inde rediret, Leonem Regem Armenum coronavit in Regem; ſextoque Imperatore Henrico defuncto, Othonem, filiumq; Suevos, ut adipiſcerentur Imperium, maximè juvit. Tot præclaris operibus, dives, ac felix in Bavaria deinde vita defunctus eſt an. 1202. at ſecundùm Ciac. 6. Kal. Novembris anno 1205. Sepultus eſt Moguntiæ in Cathedrali. Verùm cum in regeſtis Innocentii III. an. 5. 10. Kal. Aprilis, qui fuit Chriſti an. 1202. datam invenerim epiſtolam Canonicis Moguntinis, ut in loco bonæ mem. Conradi Archiepiſcopi Moguntini, Epiſcopi Sabinenſis L. Epiſcopum Vvormacienſem à majori parte Canonicorum poſtulatum, Epiſcopo Præneſtino legato repræſentarent, ab ipſo, ſi idoneus repertus fuiſſet, confirmandum, erraſſe Ciaconium, dum ejus recenſet mortem anno 1205. clarè patet ex epiſtola Innocentii. Conſule de eo Gaſparem Bruſchium de Epiſcopis Germaniæ, meminitque ejuſdem Baron. in 12. Tom. Annal. Eccleſiaſt. Abbas Uſpergenſis, Henricus Can. lib. 2. antiq. lect. & alii.

31. JOANNES de S. Paulo f à Cœleſtino III. Pont. max. Card. ſublectus ann. 1191. Sub Innocentio verò III. ad Sabinenſem Epiſcoparum aſcendit ann. 1203. Hic omnia jura, opeſq; ad Sabinenſem Eccleſiam ſpectantes, quæ ex longiori Conradi Moguntini abſentia Epiſcopatui illi deperierant, diligentiſſima conquiſitione in priſtinum jus, poteſtatemq; ſucceſſorum aſſeruit. Dum hæc agit Joannes, acciderat in Galliis, Philippum Regem Francorum, Reginæ caſtiſſimæ fœminæ, ideòq; inviſæ, legitimæque uxori remittere nuntium. Cauſa trepida erat, & Principibus Chriſtianis in peſſimum videbatur tranſitura exemplum, ni opportunè juſti thori conſuleretur injuriæ. Itaque Innocentius III. eò legat Cardinalem Joannem doctrina præcipuum, animi verò fortitudine nulli ſecundum; qui cum veniſſet in Gallias, & Reginam quidem ex contemptu, ſolitudineq; mœrentem, conſolatoria, doctaq; epiſtola in ſpem melioris eventus erexit, vecordem autem Regem, ac devium, religionis intentato telo ni pareret Pontifici, ad immaculatum juſſit redire thorum. Pluribus aliis legationibus functus eſt, præcipuè autem in ea ſe prudentiſſimè geſſit, cum Conſtantia Imperatrice demortua, juſſu Pontificis tenellum Regem Fridericum Imperio conſervavit, imperium puero. Coluit quam qui maximè ex pietatis affectu S. Franciſcum adhuc ſuperſtitem, ejuſq; gliſcentem per Italiam ordinem, omnibus, quibus potuit officiis proſecutus eſt. Meminit hujus Cardinalis S. Bonaventura in vita S. Franciſci cap. 3. Deceſſit autem ſub vitæ finem Innocentii III. ſummi Pontificis.

XXXII.

f è Columnenſium Familia notat Oldoinus.

32. PETRUS g Diaconus Card. tit. S. Mariæ in Aquiro ab Innocentio III. contra Albigenſes in Gallia legatus eſt, contraq; eoſdem, ſimiliſq; farinæ hæreticos, Montiſpeſſulani celebravit Concilium: ab Honorio ſublectus eſt Epiſcopus Card. Sabinenſis anno 1216. eidem Epiſcopo Sabinenſi ſcribit Honorius III. an. 1219. Pontificatus IV die 6. Kal. Auguſti. ep. 538. fol. 120. in Regeſto Vatic. Confirmantur concordata ejuſdem cum Canonicis, & Archipresbytero Epiſcopii Sabinenſis.

XXXIII.

g Diaconus Belga.

HONORIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Petro Epiſcopo Sabinenſi.

Ea quæ vinculo, vel concordia terminantur, ſcriptura convenit commendari, ne a memoria excidant, & in recidua

(1) Miratur Oldoinus in ſuis additionibus Ughellum tranſegiſſe Continum Epiſcopum Card. Sabinenſem octavo loco enumeratum inter Purpuratos Paſchalis II. qui ſane Oldoinus dicens Creſcentius hic ſedi attribuat neceſſe eſt, & jam ſupra enumeratum, & modo enumerandum juniorem dictum, quos inter ſi velit mediaſſe Continum, nos cenſemus talem Continum ſupradictum Cynthium fuiſſe, modo Cenſum, modo Centium, modo Cencium ex diverſis exemplaribus nominatum. Nos pro certo habemus Creſcentium pro Cencio, ſeu Cynthio nunquam accipi conſueviſſe in Romanorum antiquis familiis. Bene ſiquidem Cenciam gentem Cynthiam, Centiam, & Centiam dictam fuiſſe commendatum habemus, quæ & hunc Cynthium inter clariſſimos ſuos celebrat. *Lucent.*

cidua quæſtionis ſcrupolom relabantur. Sanè cum inter te ex parto una, & Archipresbyterom, & Canonicos Epiſcopi Sabinenſis ex altera ſuper Eccleſiis in Caſtris de Turri, & S. Polo, & de Roca, & in tenimentis eorum poſitis, ac etiam quibuſdam aliis, quas iidem Canonici tenent in Diœceſi Sabinenſi, quaſtio verteretur, te petente, omnia jura Epiſcopalia in eiſdem tandem inter te, & Pandolfum Canonicum Sabinenſem, qui à prædictis Archipresbytero, & Canonicis ad componendum ſoper præmiſſis mandatum ſpeciale receperat. Sicut nobis conſtitit per poblicum inſtrumentum, talis compoſitio nobis mediantibus intervenit, quod videlicet Archipresbyter, & Canonici, qui pro tempore foerint in ipſo Epiſcopio inſtituendi in ipſis Eccleſiis, præſentabont Epiſcopo Sabinenſi, & Epiſcopus ſucceſſive inveſtiet eos, & inſtitui faciet ſi quidem in Epiſcopatu fuerit, vel in urbe recipiendo ab eis obedientiæ juramentum, per quod tenebuntur ea ſervare, qoa continētor in compoſitione præſenti. Si vero Epiſcopus fuerit in Campania, vel in aliqua Civitate circa urbem, ſeu in remotioribus locis, Archipresbyter, & Canonici adminiſtrationem in ſpiritualibus, & temporalibus committent ei, qoem duxerint præſentandom, oumque ipſi præſentabont Epiſcopo, quam cito in Epiſcopato fuerit, vel in urbe, qui confirmabit, & concedet eundem, & ab eo juxta formam prædictam recipiet juramentom. Cum autem aliquis eorū fuerit corrigendus, Archipresbyter, & capitulum corrigent per ſe ipſos, vel ſaltem ab Epiſcopo reqoiſiti, quod ſi non fecerint infra menſem, ex tunc per Epiſcopum corrigetur, & ad eum pertinebit deſtitutio quandocomq; aliqois Clericorum fuerit in cauſa deſtitutionis inventus. Promittet etiā præſentatos, qood ſervabit ſententias excommunicationis, & interdicti ab Epiſcopo promulgatas propter contomaciam ejus circa correctionem, prout ad Epiſcopum, ſecundum quod præmiſſum eſt, pertinet, vel circa alia, quæ ipſi Epiſcopo ex hac compoſicione debentur. Præterea Archipresbyter, & Canonici pro Eccleſiis ſupradictis, & aliis ſingulis annis dabont Epiſcopo procurationem in prandio, & in cœna, ita quod ipſi non plus recipient ab Eccleſiis, qoàm expendent in procuratione ipſi Epiſcopo exhibenda. Si vero propter procurationem Romani Pontificis, vel ejos legati, expenſas fecerint ipſi Canonici, ſatisfiat eiſdem ab Eccleſiis ſupradictis. Clerici autem ipſarum Eccleſiarum, dedicationes Eccleſiarum, & conſecrationes Altarium, ordines, chriſma, oleom S. recipiant ab Epiſcopo Sabinenſi, ſcilicet eom Epiſcopatus vacaverit, fiat ſupra hoc quod fieri conſuevit. Idem quoque Clerici vocati ad Synodū venient, niſi præpeditione canonica fuerint præpediti, & pro poſſe ſuo Synodi ſtatuta ſervabunt. Archipresbyter autem, & Canonici habebont quartam partem decimationom, & mortoorom ſedium in Eccleſiis ſupradictis, & ipſe Archipresbyter cum aliquibos Canonicis, quos ſecū ducet ad colligendum decimam, & ſedium ſemel in anno procorabitur in eiſdem, & tam Epiſcopos, quam Archipresbyter, & Canonici contenti erunt ſolommodo ſupradictis, nec in aliis ipſas Eccleſias, vel eorum Clericos aggravabunt. Hæc autem omnia circa Eccleſias, & Clericos ſupradictorom locorum, ſcilicet de Turri, & S. Polo, & de Roca, & de tenimentis eorum, inconcuſſa ſerventur, ad alias verò Eccleſias, quas alibi, quam in prædictis locis tenent Canonici in Diœceſi Sabinenſi, & quæ Populum habent, etiam ſi Canonici eas in feudum teneant, & ad alias quoque populom non habent, & qoas ipſi Canonici non tenent in feudum, iidem Archipresb. & Canonici Clericos præſentabunt, ab ipſis Eccl. quartam decimarum, & mortuariorum, & ſedium recepturi, & procorabitur unos Canonicus, qui ad locum pro illis colligendis accedet. Hiſque contenti exiſtent. Cætera vero, inſtitutio ſcilicet, & deſtitutio, correctio, excommunicatio, interdictio, & alia Epiſcopalia jura ad Epiſcopum tantommodo pertinebunt, ita tamen quod ſi Clerici Eccleſiarum ipſarom ſubtraherent Canonicis aliquid de prædictis, quæ pertinent ad eoſdem, liceat illis eos per excommunicationem, & interdictum cogere in hoc caſu, in aliis verò caſibus, non teneantur iidem Clerici eorondem excommunicationem, vel interdictum ſervare; ubicumq; autē in compoſitione præſenti dicitur aliquid eſſe à Canonicis faciendum, ſive in excommonicando, ſive interdicendo, ſeo in corrigendo, ita intelligator, ut videlicet id fiat ab Archipresbytero, & capitulo, vel majori parte ipſios, ut autem hæc compoſitio robur obtineat perpetuæ firmitatis, illam auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſen. ſcrip. patrocommunimus. Nulli ergo, &c. noſtræ confirmationis infringere. ſi quis autem, &c. Datum Reate 6. Kalendas Augoſti Pontificatus noſtri anno quarto, &c.

Deceſſit autem Petrus, an. 1225. Arnoldus Winn. lib. 2. ligni vitæ hunc aſſerit ex ordine S. Benedicti fuiſſe monachum, ac Duacenſem; ipſe demum viderit, quali conjectura ductus. Arnoldum certè conſtat errare, cum diaconum Card. Petrum narrat Perusiæ fuiſſe defunctum, an. 1252. Confundit enim hunc Petrum cum altero Petro de Barro Gallo, Epiſcopo Sabinenſi Cardinali, qui revera eo anno Perusiæ vitam finivit; Cum interim hic noſter, qui ſub Honorio III. Sabinenſem Epiſcopatum adeptus eſt, fato ceſſerit, anno 1221.

Ad augendam amplificandamque iſtius Petri gloriam, egregium ejus facinus, ex epiſtola Arnoldi Archiepiſcopi Narbonenſis, poſt inſignem illam à Chriſtianis contra Miramolinum regem Marochii anno 1212. partam victoriam, ad Arnoldum Abbatem Ciſtercienſem ſcripta, excerptum ac delibatum, ſilentio non obruendum mihi viſum eſt; cum Petrus Card. tunc Innocentii III. juſſu contra Albigenſes in Gallias legatus miſſus, celebrato in Monte Peſſulano Concilio, præcipuus auctor extiterit, ut non ſolum Franchi, induta cruce, ad arma contra Albigenſes piè proſilirent; ſed etiam Hiſpanorum animos ad pellendos ex Hiſpaniis Mauros, ac Miramolinum, qui ſumma ſuperbia elatus crudele Chriſtianis bellum indixerat, profligandum inflammarit. Non equidem Petrus, cum Toletum ab hoſte receptum eſt, nec parte, ingenti hoſtium ſtrage edita, victoriæ intereſſe potuit, cum jam ille, accenſo ſacro bello, omnibuſque iis, quæ in ejus erant poteſtate, perfectis, ad curiam ab Innocentio eſſet evocatus; eaque contra Albigenſes in Galliis ac Sarracenos in Hiſpaniis legatio, in Arnaldum Archiepiſcopum Narbonenſem, qui ingentibus cruce ſignatorum collectis copiis, Pyrenæos ſuperavit, Regeſque Caſtiliæ, & Aragoniæ, contra Miramolinum, ac Sarracenos concitavit, traducta eſſet. Ingenti ille contra hoſtes fidei victoria potitus eſt, quam ab Arnaldo ipſo enarratam ſequenti epiſtola, cujus exemplum in D. Mariæ Magdalenæ Ciſtercienſium monaſterio Florentiæ in hunc modum exaratum aſſervatur, ut rem poſterorum digniſſimam memoria, non prætereire duxi.

Venerabilibus in Chriſto ſibi multum dilectis Arnoldo Abbat. Ciſtercienſi, cæteriſque Abbatibus in generali Capitulo conſtitutis, Fr. Arnoldus, Dei gratia, Narbonenſis Archiepiſcopus, ſalutem, & ſinceram in Domino charitatem.

Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis; Quia magnificavit Dominus facere noſtris temporibus cum ſuo populo Chriſtiano victoriam de ſuis hoſtibus conferendo eidem, in qua victoria eo ipſe fortius eſt laudandus, quo de potentiori hoſte dignoſcitur triumphaſſe. Ecce enim evangelizamus vobis gaudium magnum quia Miramolinus Rex Marrocchenſis, qui, ſicut audivimus à pleriſque, bellum indixerat omnibus illis, qui crucem adorant, ab illis eiſdem, qui crucem colunt, bello campeſtri devictus eſt, & fugatus. Siquidem cum de diverſis mundi partibus fideles Chriſti propter remiſſionem, quæ à D. Papa D. I. Chriſti Vicario proficiſcentibus ad indictum bellum in Chriſtianitatis Hiſpaniæ ſubſidium eſt indulta, Toleti conveniſſent, ubi debebāt in octava Pentecoſtes ex edicto Regis Caſtellæ, & Aragonum convenire, confuerunt inter eos, qui convenerant, Venerabilis Pater Guillelmus Burdegalenſis Archiepiſcopus, & alii Eccleſiarum Prælati, Barones quoque, ac milites partibus Pictaviæ, & Andeg ac Beitan. & de Lemovic & Petragoric. & Santon & Burdegalenſis diœceſibus, & aliquot de aliis partibus ultramontanis. Nos quippe cum Comitatu militum, ac peditum ſatis honeſto, & bene armato de Lugdunenſis, & Viennenſis, & Valentinenſis diœceſibus, tertio die Martii poſt octavam diem Pentecoſtes . . . . . Toletum venimus, & de utilitate Reipublicæ Chriſtianæ tractavimus cum Regibus,

& de

& de adventu D. Regis Navarræ, qui tunc inimicabatur D. Regi Caſtellæ. Nos ſiquidem in ipſo noſtro itinere diverteramus ad ipſum D. Regem Navarræ, ut induceremus ipſum ad veniendum in ſubſidium populi Chriſtiani. Cumque reſidentiam ultra quatuor hebdomadas feciſſet exercitus jã Toleti, & tædio fatigatus ex mora arripiendi jam iter contra nationes Sarracenicas æſtuaret 15. die poſtquam nos Toletum venimus, feria 3. nos omnes ultramontani præſtito nobis pro Duce, ac ſocio itineris nobili viro Didaco à D. Rege Caſtellæ, movimus caſtra noſtra: & in ſequenti die Dominico, in feſto S. Joannis venimus ad quoddam caſtrum Maurorum, quod Magalon appellatur: & nondum fixis tentoriis, ſtatim ultramontani aggreſſi ſunt ipſum caſtrum, & infra horam ut credimus fuit illud, quod erat in circuitu capiti caſtri captum. Poſtmodum capiti caſtri ejuſdem inceſſanter ſagittis, & lapidibus per totum diem, & noctem impugnarunt, muros nihilominus cum piconibus fodientes. Erat ſiquidem turris quadrangula de lapide, atque calce habens in ſingulis lateribus ſingulas turres cohærentes ſibi quorum etiam propugnacula erant bene tabulatis munita. Captæ ſunt igitur quatuor turres, & per violentiam expugnatæ, per quas etiam ventum eſt fodiendo ad fundamenta majoris turris. Defendebant ſe adhuc per poſſe ſuo Sarraceni, qui erant in ſuperiobus partibus turris: nec adhuc liberè poterant ad eos noſtri aſcendere, pro eo, quod teſtudines fortiſſimæ de lateribus, atq; calce, ſeu gipſo defendebant eos deſuper exiſtentes. Tractatum eſt ergo de redditione caſtri ipſius. Mauri ſiquidem volebant ſeipſos reddere, ut eſſent ſemper captivi, ſed non placuit iſtud noſtris. Acceptum eſt ergo caſtrum hoc modo, quod ſervata vita illi, qui habebat in cuſtodia ſua caſtrum cum duobus ſuis filiis, cæteri eſſent in voluntate peregrinorum. Interfecti ſunt ergo omnes, qui inventi ſunt præter paucos.

In ſequenti ſecunda feria venerunt Reges Aragonum, & Caſtellæ, & tertia feria univerſi requievimus, juxta prædictum caſtrum; quarta cum feria proceſſimus ultra per duas leuguas, & venimus Calatravam. Erat autem Calatrava caſtrum benè munitum turribus fortibus, atque denſis, & erant in multis turribus manganelli. Die igitur ſabbati, die videlicet cõmemorationis S. Pauli, impugnavit caſtrum totus exercitus Chriſtianus, & aſſiſtente divino adiutorio, pars illa quæ erat exterior verſus aquam, & debilior, quam impugnabat D. Rex Aragonum, & noſtri Viennenſes, & fratres etiam Calatravæ, fuit ea die infra tempus modicum occupata: & in duabus turribus, quæ in illa erant parte, poſita ſunt vexilla noſtrorum. In craſtino vero cœperunt Sarraceni tractare de pace, & quia illud, quod captum fuerat, erat debile, & illud, quod reſtabat capiendum multa fortitudine nitebatur; placuit Regibus ad evitandum ſuſpendium, atque necem Chriſtianorum, caſtrum accipere ſub tali conditione, ut perſonæ exirent liberæ, & veſtitæ, & de illis equis, qui ibi erant, educerent equos 35 ſecti; ſequenti tertia feria quidam ultramontani Prælati comitãte illos magna multitudine militum recedentes de exercitu ad propria remearunt; & qui tūc cū prædictis Prælatis redierunt ad ſua, ultra 40000. æſtimantur fuiſſe In ſequenti Dominica recedentes Calatrava, relicto Rege Aragonum apud Calatravam, qui victualia, quæ inventa fuerant Calatravæ, ſuis militibus dividebat, venimus ad illud caſtrum, quod appellatur Matros, juxta quod fuerat olim bellum, in quo à Rege Marrocchenſi devicti fuerunt aliquando peccatis exigentibus Chriſtiani. Eodem die venit D. Rex Navarræ, deinde per duas dietas venimus ad radices montis, qui dicitur portus de Munadal, & ecce quidam ex noſtris montis aſcendentes cacumen viderunt quaſi ad unam leuguam, vel duas tentoria Sarracenorum: aliqui etiam Sarraceni ſurſum in eodem montis cacumine conflictum habuere cum noſtris. Dictum eſt tunc in exercitu, quod Rex Valentiæ patruus Miramolini eſſet cum Sarracenis, militibus Ciſmarinis, qui Fandaluses dicuntur, in illis tentoriis, ut noſtris tranſitum inhiberent. Erat enim locus arctus & arduus, per quem exercitus proponebat tranſire, & ideo ad id inhibendum tranſitum illum nobis, fixerant Mauri tentoria ſua Ipſemet Miramolinus die ſequenti venit cum reſidua exercitus ſui parte, in qua die ſexta feria montis ipſius cacumen aſcendimus, & non proceſſimus ulterius ipſa die. Caſtrum quoddam, quod erat in illo monte relictum eſt ſtatim à Mauris. Ea die Sarraceni Chriſtianos, qui aliquantulum ultra tentoria noſtra proceſſerant, impetierunt, & verterunt in fugam. & quoſdam etiam proſtraverunt, & longe plures proſtraviſſent, niſi Viennenſes, & Pictavenſes fuiſſent, qui cum eſſent præſentes ſe quamvis pauci eſſent eiſdem Sarracenis uſque adeo viriliter objecerunt, quod ultra aquam, quam ipſi nobis inhibere volebant eos fuerint perſecuti, & ſic ab impetitione noſtrorum ſunt contriti Sarraceni.

In ſequenti die, quæ fuit dies ſabbati, cum non poſſemus per noſtrum iter tranſire per quod propoſueramus tum propter altitudinem, & ardutatem loci, tum propter Sarracenos, qui ex oppoſito conſiſtentes tranſitum inhibebant, fecimus quaſi circuitum per aliam partem, euntes per loca ardua, & abrupta: & cum veniſſemus ad locum, ubi tentoria noſtra erant figenda, ecce erant à regione, Maurorum acies ordinatæ, & infra brevem horam proſilierunt ante ipſas acies Arabes, & ſagittarii, provocantes noſtros cum ſuis lanceis, & ſagittis. Noſtri curaverũt tantum de figendis tentoriis ſuperſedentes eo die bello campali In craſtino venerunt ſimiliter diluculo Sarraceni, diſpoſitis eo modo aciebus quo præcedenti die fuerant ordinatæ: noſtri quoq; ſuperſederunt bello, etiam ipſa die, ſagittariis ſolis, & paucis aliis hinc inde diſcurrentibus: Arabibus etiam ex parte ipſorum tornantibus cum noſtris, non more Francorum, ſed ſecundum aliam ſuam conſuetudinem tornandi cum lanceis, ſive cannis Ipſa die Miramolinus demonſtravit plenius poſſe ſuum, quam in die ſabbati demonſtraret.

Aderat jam tertia dies, dies inquam lætitiæ, dies, quam fecit Dominus, dies per multa ſecula memoranda. Et ecce manè, antequam ſol incaleſceret, prima Maurorum acies, & Arabes, qui erant è latere quaſi in alio monticulo, qui nunquam dicitur venire, ſed quaſi evagantes extra acies diſcurrendo pugnare fugiunt, hoſtibus minimè expectatis, quod apparet per hoc, quod in illo loco nulli Sarraceni mortui ſunt inventi. Inſequuntur igitur noſtri Sarracenos fugientes, & cum ultra montem prædictum deſcendiſſent ad vallem, ibi invenerunt, multos Mauros in acie, & ipſos occiderunt. Mauri qui fugerunt, cum ad cacumen montis altius perveniſſent, ſiſtunt ibidem, pro eo quod ibi erat Maurorum quædam acies ordinata fortiſſima, ut ipſi credebant, & ipſe Miramolinus, ut dicitur, in acie illa erat. Perſonantibus igitur valdè inſtrumentis Maurorum, quæ Hiſpani appellant Jambures, figunt greſſus Sarraceni, & non ſolummodo noſtris reſtiterunt, verum & noſtros ita efficaciter invaſerunt, quod Serani, quædam videlicet gens de Regno Caſtellæ tam equites, quam pedites in fugam converſi ſunt, ita quod totus ferè exercitus, qui erat ante ultimã aciem, præter quoſdã nobiles Hiſpanos & ultramõtanos fugere viderentur: & multus timor fuit in cordibus multorum ex noſtris, nec illo die nos Dominus defraudaſſet, quod credendum eſt ex diſpoſitione divina ad reprimendam noſtrorum ſuperbiam eveniſſe, at dum noſtros armatos à facie videremus non nobis, vel armis perſonarum, vel equorum, quæ multa erant in exercitu noſtro, pauciſſima vero, vel nulla in exercitu Sarracenorum; ſed D. I. Chriſto adſcriberemus victoriam poſtmodum ſecuturam: & cruci ejuſdem cui ipſi inſultarant, & quam noſtri portabant in pectore, ut eſſent quales dicit Apoſtolus, portantes videlicet ejus improperium extra caſtra, in quo improperio noſtri ſine dubio poſtmodum devicerunt. Nos cum fugam Chriſtianorum vidiſſemus, cœpimus diſcurrere per exercitum, & hortari fugientes, ut obſtarent. Licet autem Serani, & fortè plures alii fugerent, ultima tamen acie ſtante, & unoquoq; Regum cum ſuo comitatu ipſos Sarracenos ſtrenuiſſimè impetente, quibuſdam ad hortationẽ noſtram ſtantibus, quibuſdam etiam ad conflictum redeuntibus, non ſolum retro repulſi ſunt Sarraceni, qui terga Chriſtianorum imminebant: verum etiam illi, qui erant in illa forti acie, ſunt confecti, & occiſi Et ex tunc fugit exercitus Sarracenorum irreparabiliter poſt Miramolinum Regem ipſorum, qui prius aufugit, qui etiam, ut dicitur, & creditur, in præcedenti nocte, præſentiens, quod devincendus eſſet, præmiſerat eadem nocte ante ſe, ſuper mulos, & camelos, divitias inæſtimabiles, quas habebat. Noſtri Sarracenos inſequuntur per media ſua tentoria fugientes. Tentoria vero plura, aſi quando venerunt illuc, ad terram depoſita invenerũt: inſecuti ſunt autem eos, per quatuor leuguas benè, & tot ex eis acciderunt, quotque in bello, & poſt bellum ſunt interfecti 50000. & multo plures exiſtimantur fuiſſe, & quod eſt valde mirabile, ſicut credimus, non ſunt de noſtris mortui 50. In tribus vero locis, vel quatuor tot lanceæ ſunt inventæ, licet jam confractæ, quod omnes, qui viderunt multum exinde admirabantur, archæ parvæ plenæ ſagittis, & quatrellis tot ſimiliter in tribus locis vel quatuor ſunt inventæ, quod ſi etiam plures opinantur, & contendunt, duo millia ſomariorum non ſufficerent ad portandum Benedictus per omnia D. I. Chriſtus, qui per ſuam miſericordiam in noſtris temporibus, ſub felici Apoſtolatu D

Papæ

A *Papæ Innocentii, de tribus generibus petulantium hominum, & inimicorum Eccleſiæ S. ſuæ, videlicet orientalibus ſchiſmaticis, occidentalibus hæreticis, meridionalibus Sarracenis, victoriam contulit Catholicis Chriſtianis. Super tantis igitur bonis, & donis nobis ab eo collatis, quod dat omnibus affluenter, & non improperat gratias ei, quas ei poſtulamus, & ſi non dignas tamen quantas, & quales poſſumus, referamus. Fuit autem bellum anno Domini MCCXII XVII Kal. Auguſt. II. feria, ante Magdalenæ, in loco, qui dicitur Hanas de Toloſa. Erat quippe quoddam caſtrum Maurorum prope, quod Toloſa nominatur, quod nunc in poteſtate Chriſtianorum per Dei gratiam eſt redactũ, ut intelligant, & timeant ſimile, niſi pœniteant hæretici Toloſani.*

Tertia die poſt bellum peractum IV. feria videlicet, recedentes dicto loco illo ubi tentoria Maurorum fuerant, ubi nos per duas noctes pernoctavimus, venimus ad quandam aquã, quæ dicitur Gualien. Quot autem cadavera mortuorum occiſorum à Chriſtianis perſequentibus invenerimus in itinere, uſque ad quoddam caſtrum, quod erat in via, Bilch. appellatur, quis ſufficiat explicare? redditum eſt ergo caſtrum illud ea die D. Regi Caſtellæ. Erant enim ibi aliquot Sarraceni, qui B *de bello evaſerant, & receperunt ſeſe ibi. Indigenæ ſi quidem jam inde fugerant ante faciem Chriſtianorum Requievit autem exercitus juxta prædictam aquam per duos dies. feria vero VI. venimus Viatiam Civitatem quã invenimus à ſuis indigenis penitus deſtitutam. Receperant enim ſe ſe plures in quandam villam vicinam quæ Ubeda nuncupatur. Pars tamen major exercitus venit Ubedam ea die. Nos vero cum quadam parte exercitus venimus Ubedam die ſequenti. In craſtina, videlicet Dominica die cum armaſſet ſe major pars exercitus ad illam villam impugnandam, placuit Regibus, ut redirent ad caſtra, & ſuperſederent inſultus ea die; feria autem II. villa impugnatur, & cum noſtri jam per plures horas inſtitiſſent, & non poſſent multum perficere, & jam quaſi deſperati ferè omnes ad tentoria rediſſent; ecce ea illa parte, quam D. Rex Aragonum impugnabat, medietas turris, quam perforaverat, occidit, & intrantibus præcum illum Aragonenſibus, cœperunt muros relinquere Sarraceni, & tunc per diverſas partes murorum irrumpentibus Chriſtianis, Sarraceni relictis duabus partibus villæ, receperunt ſe in tertia parte villæ confeſtim, quæ erat fortior aliquantulum. Poſt-* C *modum de compoſitione tractatum eſt in hunc modum, ut videlicet Sarraceni Ubedæ darent Regibus millies mille Mazmutinas: ipſi vero remanerent in ipſa villa cum omnibus aliis rebus ſuis. Quoniam vero iſta compoſitio erat contra Deũ, Sic enim non ſolum vendebantur Sarracenis arma, & bladũ quod eſt per canones ſub excommunicatione inhibitum, verum etiam terra non ſolum illa, quæ erat acquirenda, immo illa, quæ fuerat acquiſita, cum pars villæ jam capta fuiſſet: & de illa, quæ nondum erat capta, eſſet certiſſima ſpes, quod facile caperetur; cœperunt quidam Prælati, qui erant in exercitu contra compoſitionem hujuſmodi reclamare. Quorum autem conſilio Chriſtianorum compoſitio hæc fiebat, non intereſt noſtrum referre. Redeuntibus tandem Regibus ad cor ſuum, facta eſt compoſitio altera in hujuſmodi modum, ut videlicet Mauris darent ſumptam pecuniæ quantitatem, nec non & villam relinquerent diruendam; & ipſi Mauri exirent inde ſecuri, cum omnibus aliis rebus ſuis. Et factum eſt divino judicio diſponente, quod Mauri non potuerunt promiſſionem adimplere, & ideò à Chriſtianis in captivitatem ſunt redacti, & fuerunt deſerti muri villæ Benedicamus ergo Do-* D *minum univerſi, & laudemus, & confiteamur, quia fecit nobiſcum miſericordiam ſuam magnam. Propter quod ſanctam diſcretionem veſtram rogamus quatenus referatis gratias Deo, &c. non ſoli, precibus inſiſtatis quatenus Omnipotens Deus in plena expugnatione, & victoria. . . . glorificet filium ſuum D.N.I. Chriſtum, cum quo vivit, & regnat in unitate Spiritus S. Deus per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.*

Hic Arnoldus non ſolum probitate morum, ſed etiam ardenti, dum Ciſtercienſis Abbas ejuſque ordinis Generalis eſſet, zelo clariſſimus extitit, demumq; Archiepiſcopus Narbonenſis, ac Legatus Apoſtolicus renunciatus, ſuo conſilio inſignem illam victoriã peperit, ac demum anno 1229. è corporis nexibus ad Chriſtum, cujus gloriam adeo auxerat, evolavit. De ipſo Petrus de Vallibus in Albigenſium hiſtoria cap. 5.7.21.95. & 104. Cæſarius lib. 5. dialog. cap 21. & lib. 7. cap. 52. aliique illuſtri facta mentione poſteritati conſecravere.

XX XIV. 33. ALEBRANDINUS Cajetanus nobilis Ro- A manus ex Presbytero Card. tit. S. Suſannæ ad Epiſcopatum Sabinenſem promotus ab Honorio III. anno 1221. id habetur ex Reg. Vat. ejuſdem Pontificis in ep. 529. ann. 5. Pontificatus, Epiſcopo, & Capitulo Pariſienſi ſcripta, quam mox afferam.

EPISCOPO ET CAPITULO PARISIENSI.

VEnerabili fratre noſtro quondam S. Suſãna presb. Card. in Sabinenſem Epiſcopum conſecrato, eidem ſuadere ſtuduimus, ut præbendam, quam in veſtra obtinebat eccleſia retineret, quatenus ipſe hoc plenius in eccleſia devotionem retineretur ejuſdem. Sed in nulla ſuaſionis inſtantia potuimus obtinere. Unde volentes, ut ejus affectio ab ipſa eccleſia non recedat, præbendam ipſam dilecto filio Jacobo nato nobilis viri Joannis Cajetani germani ejuſdem Epiſcopi duximus conferendam, ut epiſcopus ipſo ac ſui hoc vinculo mediante eidem eccleſia remaneant obligati; ideoque vobis per Apoſtolica ſcripta præcipiendo mandamus, quatenus procuratori ſuo ejus nomine, Stal- B *lum in choro & locum in capitulo aſſignantes, fructus ipſius præbendæ de cætero exhiberi faciatis eidem. Nos enim decernimus irritum, ſi de præbenda ipſa ſecus fuerit aliquid attentatum. Datum Laterani idus Aprilis, anno 5.*

Ejuſdem Alebrandini Card. S. Suſannæ, ann. 4. Honorii habetur memoria in ep. 712. Decano, & Capitulo Pariſienſi, ut alterum ſibi deligeret Epiſcopum, cum A. tit. S. Suſannæ presb. Card. ab ipſis poſtulatus, electioni de ſe factæ, aſſenſum præbere noluiſſet. Hi verò reſtauratis Comitiis quemdam M. Gualterum nominarunt. At Honorius perſonam electi cum minus idoneam reperiſſet, de plenitudine Apoſtolicæ poteſtatis, Guillelmum Antiſiodorenſem Epiſcopum virum toti orbi celeberrimum ad eam Eccleſiam tranſtulit. Datum Laterani, 4 Kal. Martii, ann. 4. Alebrandini verò noſtri Epiſcopi Sabinenſis, cujus nomen hac ſolum littera A. notatur in regiſtro, hucuſque auctoribus ignoti, verum nomen expiſcati ſumus, tum ex monumento antiquo Archivii Florentinæ Eccleſiæ Ca- C nonicorum, quod infra retulimus In Epiſcopis Tuſculanis, dum de Nicolao de Claromonte Siculo Epiſcopo Tuſculano ageremus; tum verò ex diverſis diplomatibus Honorii. Eundem Alebrandinum presb. Card. tit. S. Suſannæ ſubſcriptum reperi in bulla Honorii III. conceſſa monaſterio S. Mariæ de Pettonio, Datum 8. Kal. Aprilis anno 5. qui fuit Chriſti 1221. Epiſcopum verò Sabinenſem in alia ejuſdem Pontificis bulla monaſterio S. Salvatoris Majoris Reatinæ diœceſis 8. Kal. Maji anno 5. Memoratur in marmorea inſcriptione eccleſiæ SS. Vincentii, & Anaſtaſii ad tres Fontes extra Urbem, cujus conſecrationi ab Honorio ſolemniter habitæ Kal. Apr. ejuſdem anni interfuit. Tandem in diplomate confirmationis omnium privilegiorum Abbati S. Mariæ de Novo portu Anconitanæ Diœceſeos ab eodem Honorio innovato, 3. id. Junij ann. 1222. pontif. 6. ita ſubſcriptum, ut in aliis, videmus, *Ego Alebrandinus Sabinenſis epiſcopus.* Potuit paullo poſt Alebrandinus exceſſiſſe è vivis cum deinceps nulla de eo reperiatur mentio; cujus obitus dies recenſetur in pervetuſto Martyrologio SS. Cyri & D Joannis, pluries à Baronio in notis ad Romanum Martyrologium citato, & commendato, hiſce verbis. 11. *Kalen. Januarii Obiit D. Alebrandinus Cardinalis Epiſcopus Sabinenſis.*

34. M. a OLIVERIUS Germanus Scholaſticus XXX XV. Colonienſis indeſeſſus, egregiuſque divini verbi enunciator, Paderbonenſis Epiſcopus, ex Canonico à ſaniori parte Capituli contra Henricum Præpoſitum SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, electus Romæ ab Honorio III. conſecratus, rejecta Henrici poſtulatione, mox bono Eccleſiæ univerſali omine, ad Eccleſiam Sabinenſem tranſlatus anno 1225. ut ex ſequenti epiſtola ejuſdem Pontificis, Capitulo Paderbonenſi claré patet, quæ 36. eſt in ordine Reg. Vat. an. 10. f. 83.

a Thomas

CAPITULO PADERBONENSI.

CUm Apoſtolica Sedes Eccleſiarum omnium gerens ſollicitudinem, generalium ſingularum utilitatibus

ſuo

ſuo loco, & tempore ſtudiusè providere deſiderat, prout ſibi Dominus adminiſtrat, ne ſi pro aliis adeo intenta ſollicitudine verſaretur, quod ſua quaſi negligenter oblita neceſſitati ſua conſulere prætermitteret, merito poſſet de minus ordinata redargui caritate, viros electos quos ad cooperandum ſibi cognoſcit idoneos, frequenter ad ſe advocat & aſſumit, ſic illos honorans, ut nihilominus provideat Eccleſia generali. Sanè cum Magiſter Oliverius tunc electus veſter ad noſtram præſentiam acceſſiſſet, nos ipſum, quem fama laudabilis nobis multipliciter commendarat recipientes hilariter, & benigne munere ſibi conſecrationis gratanter impenſo, ipſum poſt aliquandiu apud Sedem Apoſtolicam commorantem merita virtutum ejus, quæ prius intellexeramus probabilibus argumentis evidenter experti, in conſortium noſtrum admiſimus, & tranſtulimus in Epiſcopum Sabinenſem, qui ut ſperamus in Domino ita ſerviet Eccleſia generali, ut veſtra tanquam prioris ſponſa dilectionis ſervet gratiam ſpecialem. Cæterum, ne quod abſit, Eccleſia veſtra, pro defectu Paſtoris, alicui ſubiaceat detrimento, Univerſitatem veſtram monemus, & hortamur, & per A.V.S. mandantes, quæ convenientes in unum, Spiritus S. gratia invocata, provideatis vobis de perſona idonea per electionem canonicam in Paſtorem, qui tanto congruat oneri, & honori; verum ne obrependi doluſis, vel violentis locus pateat irrumpendi, dil. f.... de Hieſteuſen, & .... de Breidelare Abbatibus Paderbonenſis diœceſis, noſtris dedimus literis in mandatis, vos ad electionem canonicam celebrandam moneant propenſius, & inducant. Quare vobis injungimus, ut in electione taliter procedatis, quod eccleſia nullo diſſidio laceretur, nec vos exinde præter damnum conſcientia parum officii, vel beneficis ſentiatis, ſed potius mereamini apud Dominum & homines de zelo, & ſcientia commendari. Datum Reate 5. Kal. Octob. anno 10.

Alia Honorii epiſtola legitur ibidem num. 249. fol. 45. anno 9. datom 7. idus Aprilis, Nobilibus, & Miniſterialibus eccleſiæ Paderbonenſis, ut Oliverio Epiſcopo à ſe conſecrato obediant. Oliverius inde cum Nicolao Epiſcopo Tuſculano ad Fridericum Imperatorem legatus miſſus eſt ab eodem Pontifice, ut eundem ad ſacrum bellum provocaret. Quos verò in enunciando verbo Dei Oliverius pertulerit, adieritque labores, Cæſarius Hiſterbaccenſis abundè narrat lib. 3. cap. 6. & lib. 12. cap. 13. miraculorum. Scripſit, ut notat Nomenclator, de eccleſiaſt. diſcipl. Clero Paderbonenſi. Diſceſſit è vivis anno 1227.

XXXVI. 35. JOANNES de Abbatis Villa Gallus, quem alii Joannem Holegrin *a* appellant, monachus Cluniacenſis, ac Prior S. Petri, cum Archiepiſcopus Biſuntinus à Gregorio IX. creatus fuiſſet, mox & Epiſcopus Sabinenſis Card. an. 1227. Deceſſit anno 1237. 4. Kal. Octob. De hujus Cardinalis obitu Alphonſum Ciac. error tranſverſum agit, cum illum dicat fato ceſſiſſe anno 1240. Qui enim hoc fieri potuit, cum huic Joanni in Sabinenſi Epiſcopatu ſucceſſerit Gaofridus an. 1637. Meminit hujus Jacobus Chiflettius in Biſuntinæ Urbis hiſtoria. Cæterùm hic Joannes, omni diſciplinarum genere excultiſſimus fuit, ita ut inter cætera ingenii monumenta, quæ reliquit, in Cantica Canticorum pulchram, plenamque judicii expoſitionem ediderit, cum multis divinis concionibus, quarum cum laude meminit Trithemius. In publica Parienſi Academia ad liberales artes diuturniori labore, atque conatu inſtituit plurimos. Vix ſub IX. Gregorio Roſeo pileo fuerat decoratus, cum ad prædicandam cruciatam, ut vocant, contra Sarracenos, ſtatim in Hiſpaniam, ac Luſitaniam miſſus eſt. Functus eſt ſub eodem Pontifice ſecunda legatione ad Fridericum, ita felici eventu, ut ſchiſmatis abjectis conſiliis, ad pacis fœdus cum Pontifice feriendum facili negotio illum induxerit; tametſi poſtea, ad omnem perfidiam promptus redierit ad ingenium.

a ſeu Halgrin.

XXXVII. 36. GAUFRIDUS Caſtillioneus Mediolanenſis, ex presb. Card. tit. S. Marci, à Gregorio IX. ſublectus eſt Epiſcopus Card. Sabinenſis. Hic ille Gaufridus eſt Joannis Caſtillionei filius, Caſſandræq; Cribellæ, Papæ Urbani III. ſororis, qui ſeveriori morum diſciplina, ſub S. Galdino Archiepiſcopo Mediolanenſi inſtitutus, Mediolanenſis deinde Eccleſiæ Archipresby-

A ter, & Cancellarius fuit, quique ſub patrui Pontificatu, onus Mediolanenſis Eccleſiæ, aurea illa ſua mediocritate contentus, contempſit ſubire; quique demum, patruo Urbano defuncto, rerum humanarum pertæſus, in Altacumba Ciſtercienſis Ordinis in Sabaudia celebri monaſterio monaſticam vitã duxit. Cæterum, haud illi diuturniori mora frui licuit illa tranquillitate vitæ, quippe Gregorius IX. cum illum eduxiſſet reluctantem è clauſtro, ad purpuratum Sabinenſe Sacerdotium cum acclamatione bonorum erexit an. 1237. Ejuſdemque opera in plurimis, trepidiſque legationibus uſus proſperè eſt, ita ut cum poſtea Gregorius fato ceſſiſſet, ex communi Senatus conſenſu, in demortui locum ſub nomine Cœleſtini IV. ſufficeretur an. 1241. Ex hac prænobili, & clara Caſtillionea proſapia, plures alii Cardinales effloruere, inter quos Beſſa Nigrinus Gotifredum diaconum Card. S. Adriani, in illuſtrium hominum familiæ Caſtillioneæ elogiis, collocat; aſſeritque idem Nigrinus, qui in eundem errorem Ciaconiom poſtea conjecit, hunc Gotifredum quem

B Innocentius IV. an. 1244. in Diaconum Card. extulit, Gaufridi noſtri Epiſcopi Card. Sabinenſis, quique poſtea dictus Cœleſtinus IV. Eccleſiæ clarum tenuit, nepotem extitiſſe. At ille ſanè, uti Ciccarellus, & Sanſovinus, aliique qui quamvis nunquam extiterint, ab auctore purpura donati fuere, temerè inter Cardinales Innocentii IV. collocatus: hoc vero certiſſimum Gotifredum, qui poſtea Lugduni obiit, ab Innocentio IV. diaconum Cardin. S. Adriani renunciatum ann. 1244. non ex Mediolanenſibus Caſtillioneis, ſed è civitate Trano, regni Neapolitani, ut Matthæus Weſtmonaſterienſis, qui iis vixit temporibus, aſſerit, originem traxiſſe. De ejus morte idem auctor hæc literis prodidit an. 1245. *Lugduni in Gallia obiit Gotifredus de Trano Cardinalis, quo non erat aliquis alius domino Papa familiarior, vel utilior tempore Quadrageſimali.* Iſte Gotifredus eſt, qui ob omnibus dignitate Cardinalitia, quam brevi tempore geſſit, ab Innocentio auctus ornatuſque aſſeritur, nec alter ejus nominis, temporibus Innocentii, ut ex regeſto ejuſdem Pontificis colli-

C gitur, cum multis bullis, ab anno quo creatus eſt 1244. Diaconus Cardinalis S. Hadriani, ad ann. 1245. quo menſe Februarii die 8. Eccleſiæ Spinghenſis privilegio ſubſcriptus videatur, ac paulo poſt extinctus ſit, cum Aprili menſe, ac die 4. bullæ Xenodochio D. Eulaliæ indultæ non ſubſcripſerit, poteſt reperiri. Probat altera ad Abbatem, & conventum S. Mariæ Eboracenſem, Lugduni 3. Kal. Sept. ann. 3. Innocentii, data, in qua perhonorifica mentio ipſius facta eſt, his verbis: *Gothifredi bon. memoria S. Hadriani diaconi Cardinalis*; cum Geriſurdenſem Eccleſiam Dunelmẽſis Diœceſis, quam Gotifredus ipſe Cardinalis obtinebat, in Opizonem Sanvitalis ejuſdem Innocentii nepotem conferret. Ea epiſtola ordine 100. eſt, fol. 228. an. 3. ac præter eam nullius alterius Gotifredi, Innocentii tẽporibus, veſtigium ullum, vel tenuiſſima memoria, poſteris commendata reperitur. Conſtat igitur Gotifredum illum, qui in diaconum Cardinalem S. Hadriani evectus ſui memoriam poſteris reliquit, non Mediolanenſem, è Caſtillionea, non ex altera familia Roma-

D na, vel ex dominis Fruſinonis ſatum, ut legitur in nova inſcriptione inciſa marmori, & anno 1641. menſe Sept. in Eccleſiam D. Hadriani Romæ, ex quadam vinea, vel domo, ut ajunt, privata tranſlata, quæ muri dextera parte, Eccleſiam ingredientibus, affixa ſe ſe objicit; ſed Trano, ut Weſtmonaſterienſis aſſerit, oriundum. Qui enim, modo in inſcriptionibus antiquis exercitus, ac peritus, eam inſcriptionem per ſingulas partes diligenter diſcuſſerit, cum eorum temporum non ille ſit ſtylus, modernam, & ad arbitrium fictam agnoſcet, ac ſubornatam. Adde nuper deforis allatam, ut aſſerunt ejus Eccleſiæ cuſtodes, nec unquam in ea Eccleſia, ad annum 1641. quo allatum marmor, ullam ejus memoriam percrebuiſſe: at hæc bona eorum venia; qui fortè ab aliis decepti, hoc marmor allatum, in publico Eccleſiæ loco collocarunt, ſcripta ſint; non enim hæc, nè Weſtmonaſterienſis negantis, Gotifredum diaconum Card. S. Hadriani, Mediolanenſem fuiſſe, vel ex dominis Fruſinonis, ut aſſerit epigra-

Digitized by Google

phe in D. Hadriani templo nuper poſita, propagatū, auctoritati repugnarem, ſilentio involvenda fuerunt. Apud lectores etiam, qui meas ad Ciaconium additiones evolverint, quod ſub finem vitæ Innocentii IV. Gotifredum quemdam alium Cajetanum Piſanum, ex canonico Panormitano SS. Sergii, & Bacchi, ab eodem Innocentio ann. 1251. diaconum Card. renunciatum, aliquorum Reipublicæ Genuenſis monumentorum, ac Joannis Spataphoræ addncta auctoritate, ac Abbate D. Conſtantino Cajetano, eo tempore inſinuata, ac velut re veriſſima, quam ipſe propriis hauſiſſet oculis, confirmata, inſeruerim, apologiam texere, erroremq; damnare debui. Evolutis enim regeſtis Vaticanis, majorique rerum, ac monumentorum veterum ſcientia comparata, ab illo viro eqnidem docto, ſed in rebus familiæ ſuæ nimis credulo, cum nullus Gotifredus Piſanus è familia Cajetana fatus, Innocentii IV. maximè temporibus unquam extiterit; non alterius in ejus regeſtis Gotifredi, quam illius S. Hadriani Card. Tranenſis, non Piſis, vel Syracuſis, ut Cajetanus inſinuare voluit, oriundi, ſubſcriptinnibus inventis, In errorem conjectum, ac circumventum me vidi. Verum non in eo ſolum ab ipſo in errorem inductus, ſed etiam ab ipſius commentariis, ex archiviis Piſanis familiæ ſuæ celebratiſſimæ, ut mihi aſſeruerat, delibatis, quibus ipſi fuerat inſinuatum, Sofridum à Lucio III. ann. 1185. in diaconum Card. S. Mariæ in Via lata evectum, qui longo tempore Cardinalatum geſſit, ac ſub Innocentio III. ann. 1211. presb. Card. animam efflavit, Piſanum ex familia Cajetana fatū, filiumque Comitis Henrici Cajetani, ac Villani Piſarum Archiepiſcopi, quem ab Eugenio III. conſanguineo ſubdiaconum Apoſtolicum creatum contendit, nepotem extitiſſe, deceptus in errorem impegi. Hæc enim omnia deridicula, ac nullo fundamento ſuffulta, cum iſte Sofridus, non Piſanus, vel ex familia Cajetana, ut ille me in notis ad Ciaconium pag. 597. cum da Sofrido loquerer, errare compulit, profeminatus fuerit, ipſeq; in ſuis ad vitam Gelaſii univerſalibus commentariis, è Cajetana familia ejus originem falsò derivarit, quippe è Piſtorio oriundus fuit, illumque Lucius III. è canonico Piſtorienſi ad Cardinalatum extulit. Poſſem monumenta Piſtorienſis Eccleſiæ idem confirmantia, & à me nunc ſilentio præterita adducere; at Gregorii Abbatis Paſſiniani, qui iiſdem vixit temporibus, quique ut S. Joannes Gualbertus Vallis Umbroſæ Abbas in SS. numerum à Cœleſtino III. referretur ann. 1143. operam navavit: reque feliciter confecta, epiſtolam ad ſuos monachos, data rei totius geſtæ ratione ſcripſit, teſtimonium, ad confirmationem illuſtrandæ veritatis ſuffecerit: quippe Prælatis, & Cardinalibus, qui interfuere enumeratis, non aliud de Sofrido Cardinali, quam Piſtorienſem canonicum, nulla alia patriæ facta mentione, quam canonici Piſtorienſis nomine, explicitam ſatis putabat, ſubjecit extitiſſe. At ſi ex alia regione fuiſſet oriundus, non præteriiſſet ſanè, cum id de tot aliis quos ibi numerat, non omiſerit, præſertim cum de Thuſco Cardinali, ipſe homo Thuſcus loqueretur: quam epiſtolam Diegus de Franchis vir doctus, & eruditus, Abbas Ord. Vallis Umbroſæ in vita Jo: Gualberti adduxit; è qua ſi eam lector perlegerit Sofridum non Piſis, ſed Piſtorio oriundum colliget. E qua porrò familia propagatum ignoro, aliiſque relinquo indagandum. Suffecerit mihi in hac occaſione candidè meam olim ſimplicitatem, ob fidem, viro eorum omnium, quæ ad familiam ſuam aliter prænobilem inſigniendam magis, illuſtrandamq; comminiſci ac ſomniare poteſt, facilè credulo adhibitam, confeſſum eſſe, erroremque proſcripſiſſe. Ego enim meos errores (ut alibi dixi) cum veritatem aſſequi datum eſt, lubentiſſimè agnoſco, exuoq; ac in præſenti opere cum feret occaſio, ad Ciaconium notarum errores, quos virorum alioquin doctiſſimorum proprio affectu ſubornatus admiſi, emendabo.

XXXVIII (,, *Nicolaus Epiſcopus Cardinalis Sabinenſi delectus* ,, *ab Innocentio IV. in Pruſſia legatus fuit Apoſtolicus.* ,, *Obiit an.* 1244. Lucent. ex Oldoino.)

XXXIX 37. GUILLELMUS Subalpinas, olim S.R.E. Vicecancellarius ſub Honorio III. mox etiam Mutinenſis Epiſcopus an. 1228. in Livonia, Pruſſiaq; ut Evangelii fines extenderet, legatione functus eſt ſub Pontifice Honorio, eodemq; munere à IX. Gregorio inſignitus, uberes fructus tulit, cum ampla poteſtate illic novos creandi Epiſcopos. Rediit deinde ad curiam jam Innocentio IV. ſedente, à quo in generali Lugdunenſi Concilio, Epiſcopatum Sabinenſem obtinuit, undè Gaufridus ad Pontificatum aſcenderat, an. 1244. Lugduni deceſſit prid. Kal. Apr. an. 1251. ſepultuſq; eſt apud Fratres Prædicatores, hoc exornatus elogio.

Hic jacet
Zelantiſſimus Prædicator, & laudator nominis Jeſu Chriſti: Aſſertor fidei, & totius veritatis; Vir permagnæ ſanctitatis, & ornamentis pietatis, Pater venerabilis Dominus Guillelmus Sabinus Epiſcopus Card.

38. PETRUS de Bar a Monachus, & Prior Claravallenſis, Ordinis Ciſtercienſis, inde Abbas de Moris, poſtea Ignacenſis ejuſdem ordinis, Cardinalis presb. tit. S. Marcelli ab Innocentio IV. ann. 1244. vocatus, dum ſynodus haberetur Lugduni contra Fridericum Imperatorem, poſtea Epiſc. Card. Sabinus. Eumdem delegit Innocentius anno 1251. ut in Hiſpania legatus foret. Peruſiis Chriſtiano orbi eripitur annu 1252. ibidemq; tumulatus. Plura de eo Petrus Frizon. XL.

a Genere Gallus.

39. JOANNES b ab Innocentio IV. electus eſt Epiſcopus Card. Sabinus ann. 1252. m. Decembri; paulò poſt quam fuerat creatus Alexander IV. deceſſit. XLI

b Hunc [illegible] ſum Per[illegible] ſar indic[illegible] Oldoinus.

40. VIDO c Groſſus Narbonenſis Gallus, ex Archiepiſcopo patriæ ſublectus eſt Epiſcopus Card. Sabinenſis ab Urbano IV. an. 1261. cum in majori Britannia de graviſſimis rebus legatione fungeretur: qui etiā deinde ad Pontificatū evaſit ſub nomine Clem. IV. an. 1265. (,, *Cōc. Bononiēſi in Gallia præſ fuit an.* 1264. Luc.) XLII.

c Seù Guido.

41. BERTRANDUS à S. Martino Gallus d, Archiepiſcopus Arelatenſis à Gregorio X. ad Sabinenſem purpuratum ſacerdotium promotus eſt, m. Decemb. an. 1273. qui paulò poſt vita functus eſt in Concilio Lugdunenſi an. 1274. e In hujus Cardinalis enarranda hiſtoria, duplici errore Alphonſus Ciac. laborat. Primum, quod in Lugdunenſi generali concilio aſſerat Bertrandum cum D. Bonaventura creatum fuiſſe Cardinalem, omnibus propemodum refragantibus ſcriptoribus, noviſſimè autem Card. Roberto Bellarmino de Script. Eccleſ. Secundo, quod contendat obiiſſe illum in interregno Pontificis Joannis XXI. quod ipſum tantum à vero abeſt, quo longius ille à Joannis XXI. temporibus fato ceſſerat. Conſule Petrum Saxonem in hiſtoria Epiſcoporum Arelatenſ. XLIII.

d Civ. Arelatens.

e Sed 1275 ut Oldoino placet.

42. JOANNES Vicecomes Placentinus, Gregorii X. nepos, In Concilio Lugdunenſi in demortui Bertrandi locum Card. Epiſcopus Sabinus ſuffectus eſt an. 1275. Hujus Cardinalis omnino non meminit Ciac. Ludovicus Lellus in hiſtoria Eccleſiæ Montis realis ann. 1276. narrat Vicecomitem Auditorem fuiſſe ſub Innocentio V. cum Guillermo de Brio Card. S. Marci, atque Matthæo Card. Urſino, cum Montis Realis capitulum Joannem Potentinum Epiſcopum in Archiepiſcopum Montis Realis ſibi enixius poſtulaſſet ordinandum. Hujus etiam meminit Vicedominus de Vicedominis Card. in ſuo teſtamento condito anno 1276. quod adhuc in publico Placentino archivo diligentiſſimè aſſervatur, ut Petrus Maria Campius Placentinus Canonicus hoc ipſum oculis ſe uſurpaſſe ſolebat mihi narrare, cui viro, & docto, & probo fidem non adhibuiſſe ſanè mihi religio eſſet, qui ne ſemel narrando vacillaſſe credatur, iterata narratione in vita S. Franchæ Placentinæ, quam elegantiſſimè ſcripſit, illud idem affirmat, additque è vivis fuiſſe exemptum anno 1278. neque de ipſo demum tacuit Panvinius in epitome. XLIV

43. GERARDUS Blanchus Parmenſis f, ejuſdemque civitatis Canonicus, à Nicolao III. Pont. Max. electus eſt presb. Card. tit. SS. duodecim Apoſtolorum anno 1278. mox Epiſcopus Card. Sabinus. Romæ deceſſit an. 1302. Kal. Martii, ſepultuſque eſt in templo S. Joannis in Laterano, cujus hæc rudioris ſeculi carmina exornant ſepulchrum. XLV

f Ex villa Gainaco Diœceſis Parmenſis.

Quiſ-

A *Quiſquis ad altare veniens hoc ſacrificare,*
Qui vel aderare vis, Gerardi memorare
Ortu Parmenſis, & Pontificis Sabinenſis.
Hoc attendat homo per ſunus hoc ſibi promo,
Eſt ſumus unde ſumus, & tranſimus quaſi fumus,
Martius intrabat, annos Domini numerabat.
M. ſemel, & C. ter bis I. cum fine beato,
Parmenſis natu Sabinenſis Pontificatu
Cardineo migravit homo Gerardus honoris
Miſſus ab arce Sion ſanans animas rediit
De Hiſpanis, Francis, Apulis, de Siciliaque
Mira viri virtus parendi victima, qui ſe
Taliter expoſuit, moribus, terris, inimicis,
Hujus morte nitens ſpeculum deperdit honeſtas,
Pontificum vita oleum modus, & via veri,
Virtutum gravitas, & mens, & practica juris
Sermo brevis poſſem prodis prolixus, & hoſtem
O mors impavida, crudelis mors homicida
Febris & o triſtis, qua Gerardum rapuiſti,
Iſte bonis bonus, & reprobis onus iſte colonus
B *Pacis gaudentes hilarans, reperans pœnitentes.*
Quot dilatare loca Sanctorum reparare,
Quot proponebat, & quot bona mente gerebat
Quot pia donavit, reparavit, & adificavit,
Si quiſquam noſſet, profecto dicere poſſet.
Per fragiles mundos mundanos prætereuntes
Ad Cœli montes, ſic mundi prætereuntes.
Hujus ab hac ara ſedis diſtantia rara
Pontificis ſculptam glebam tenet, atque ſepultam,
Quod patet impletum præſens removendo tapetum
Actis exequiis, qua Pontificem docuerunt
Delatum propriis humeris in humo poſuerunt.
Hunc ibi Siciliæ Rex, Rex Regnum duo nati
Turba militia comitum divitum ſociati.
Per te concreſcat lector devote precamen
Hic quoque Præſul Amen, in jugi pace quieſcat.

XL VI. 44. PETRUS Hiſpanus Epiſcopus Burgenſis à Bonifacio VIII. creatus eſt Epiſcopus Card. Sabinenſis an. 1302. 15. Novemb. Avenione deceſſit 1310. 20. Decemb. ejuſdemque cadaver delatum Romam eſt, tumulatumque apud S. Petrum propè ſepulchrum C ejuſdem Bonifacii cum hoc epitaphio.

Bona Memoria Dominus Petrus Sabinenſis Epiſcopus Avenione mortuus, & ad Baſilicam iſtam delatus, ſepultus ad pedes Domini ſui in hac Baſilica anno Dom. MCCCXI.

XL. VII. 45. (1) ARNALDUS Falgnerius *a* Gallus Vaſco cum eſſet Archiepiſcopus Arelatenſis, & Camerarius electus eſt à Clemente V. anno 1310. 20. Decemb. Epiſcopus Card. Sabinenſis. Hunc cum Clemens V. ad coronandum Henricum legaſſet, Nicolao Oſtienſi, Lucaque de Fliſco, eidem adjunctis Collegis, atque inter eos exorta fuiſſet contentio, quis demum eorum ſacrando Imperatori diadema imponeret, Pontifex cum Arelatenſem declaraſſet Principem legationis, cæteros duos nuncios tantùm S. A. Sedis, Arnaldo Sabinenſi adjudicavit honorem. Itaque Romæ Falgnerius coronavit Henricum, cum Oſtienſis eundem unxiſſet in Regem. Cumque Avenionem in Gallias revertiſſet anno 1313 6. Octob. ibidem deceſſit anno 1317. D 12. Septemb. Hujus meminit Joan. Villan. lib. 9. c. 42. Claudius Robertus, haud tamen citra errorem, cum illum dicat fato ceſſiſſe 1311. Ciac. circa annum 1313. alii 1311. ſed malè.

a Al. de Falteriis, ſive, Falgeriis.

XL. VIII. 46. FR. VVILLERMUS Petri de Godino Bajonenſis, Toloſanæ diœceſis, Ord. Præd. Pariſienſis Academiæ Theologus, modicæ quidem ſtaturæ, & deformis, ſed ingenii admirandi, ex magiſtro lectore S. Palatii, à Clemente V. Card. tit. S. Cæciliæ cooptatus eſt ann. 1312. à Joanne verò XXII. anno 1317. 12. Septemb. Epiſcopus Card. Sabinenſis, atque in Hiſpaniam Legatus directus, ubi ſaluberrimam ſynodum Vallis oleti anno 1322. celebravit, clerique inſigniter lapſi caſtigavit mores. Conſule Marianam, ſiquidem homo doctus erat, atque apud omnes homines gratioſus.

A Quinque cœnobia ſui ordinis ædificavit, Eccleſias tres mira pulchritudinē conſtruxit Guillelmus ſuis Dominicanis, unam in Monaſterio Avenionenſi, alteram in Conventu Toloſano, tertiam in Conventu Bajonenſi. Scripſit præter alia, de nuptiis Chriſti Domini, & Eccleſiæ, & ſermones multos. Avenione deceſſit 4. die Junii an. 1336. delatuſq; Toloſam, in cœnobio Dominicanorū ad lævam Aræ majoris tumulatus eſt. Cujus marmoreū ſepulchrū hac exornatur inſcriptione.

Dominus Frater Villermus Godinus Epiſcopus Sabinenſis Cardinalis.

47. Frater MATTHÆUS Urſinus Romanus *b* Ord. Præd. Epiſc. Agrigentinus, deinde Archiepiſcopus Sypontinus, à Papa Joanne XXII. creatus Card. an. 1326. atq; à Benedicto XII. Epiſcopus Card. Sabinenſis 1338. die 18. menſis Dec. Avenione deceſſit 15 Kal. Septembris 1340. Romamque deinde delatus in eodem ſepulchro, quo Card. Latinus Urſinus quieſcit, ſepultus eſt. Plura de eo infra, cum de Archiep. Sypontinis loquemur. XLIX

b De ante Godino.

B 48. PETRUS de Mortuo-mari Gallus Epiſcopus Antiſiodorenſis à Joanne XXII. electus Presb. Card. tit. S. Stephani in monte Cœlio anno 1327. à Benedicto vero XII. Epiſcopus Cardinalis Sabinenſis ann. 1340. deceſſit 1345. in die Paraſceves, vel ut alii volunt, an. 1350. Avenione corpus tumulatum in Mortuo mari, in ſepulchro legitur, *Ubi natus, ibi ſepultus.* Cæterum ſi verum eſt hunc Petrum, qui appellatur de Mortuo Mari, obiiſſe anno 1345. ut vult Ciaconius, Claudiuſque Robertus, impoſſibile eſt aliquomodo illum ad Sabinenſem Epiſcopatum aſcendiſſe ſub Benedicto XII. ſiquidem Petrus de Parroſſo Cardinalis, qui illum ſtatim conſequitur, ut ex ejuſdem apparet Epitaphio, Epiſcopus Card. Sabinus effectus eſt à Benedicto XII. deceſſitque ann. 1348. Benedictus autem vita ceſſit 1342. Quamobrem aut fatendum eſt duos Petros ſimul fuiſſe Sabinos Cardinales Epiſcopos, aut nunquam Petrum de Mortuo-Mari ad hujuſmodi dignitatem fuiſſe promotum, vel obiiſſe ante ann. 1343. & in Epiſcopatu Sabinenſi, eidemque ſucceſſiſſe Petrum Gomeſium à Benedicto XII. promotum. C At ſi è vita diſceſſit Petrus de Mortuo-Mari, anno 1350. ut Frizon aliique ſcribunt non à Benedicto, ſed à Clemente VI. in Sabinenſem Epiſcopatum promotum an. 1348. defuncto Petro Gomeſio, fatendum eſt, quod veriſimile videtur. L.

49. PETRUS Gomeſii de Barroſſo Hiſpanus, ex Epiſcopo Carthaginenſi factus eſt Presb. Card. tit. S. Praxedis à Joanne XXII. anno 1327. à Benedicto vero XII. Card. Epiſcopus Sabinus. (2) Avenione deceſſit anno 1348. 14 Julii, ſepultuſque eſt in Monaſterio S. Praxedis Avenionenſis extra civitatem, quod jā olim ipſe conſtruendū curaverat cū hac inſcriptione. LI

Petrus de Barroſſo, natione Hiſpanus de Civitate Toletana Oriundus, ex patre Fernando Petri militis de Barroſſo, & uxere ejus Menſia Patria de Sotomajori, qui cum eſſet Epiſcopus Cartagenen: per ſancta Recordat. Dominum Joannem PP. xxii. fuit creatus Cardinalis ad tit. San- D *cta Praxedis, deinde per ſancta rec: Dominum Benedictum PP. xii. fuit factus Epiſcopus Sabinen: de bonis à Deo ſibi collatis pro Anima ſua, & benefactorum ſuorum Eccleſiam iſtam, & Monaſterium fundavit, & per Dei gratiam quoad fabricam complevit, & ibi ſuam ſepulturam .... Autem per ſuam miſericordiam cujus eſt perficere quod eſt ..... Crementum dat ... introduxit autem fore ..... tribus miſſis ad Prulianum An. Domini M.CCCXLV ...... menſis Julii in feſto Sancta Praxedis.*

50. BERTRANDUS Deucius Gallus pietate, & literis illuſtris, Archiepiſcopus Ebredunenſis, à Bene- LII.

H 2 nedi-

(1) Altamura in Bibliotheca Dominicana Thomam Jorſium à Clemente V. electum Sabinenſem Epiſcopum aſſerit an. 1305. die 17. Decemb. & ut crediderim ipſum probe diſtinxiſſe titulum S. Sabinæ, cujus fuit Presb. Card. dictus Jorſius, à Sabinenſi Epiſcopatu, quem non attigit, videat ipſe, unde nam hunc hauſerit errorem.

(2) Petrus Gonzalez in ſequentiorum ſerie hunc gratis enumerat, aliaque paſſum dicit metu Petri Regis Caſtellæ, ut habet Salazar tom. 2. Hiſpanici Martyrologii. Lucent.

nedicto XII. electus eſt Presb. Card. tit. S. Marci, ac Cancellarius S.R.E. anno 1337. à Clemente verò VI. declaratus eſt Epiſcopus Card. Sabinus. In Hiſpania primùm legatus anno 1353. ad ſedandum Balearium, & Aragoniæ Regum bellum, in Italia inde ditionis Eccleſiaſticæ reformandæ, & protegendæ gratia, & in Neapolitano Regno poſt violentam mortem Andreæ Regis, legatione functus eſt. Avenionenſe Carthuſianorum Cœnobium munificentiſſimè conſtruxit. Ibidem deinde deceſſit 12. Kal. Novembris 1355. Sepultuſque eſt in templo S. Deſiderii à ſe conſtructo, cum hoc Epitaphio.

Hic jacet bonæ memoriæ Bertrandus de Deucio Gallus Caſtri de Blandiaco Uticenſis Diœceſis, Legum Doctor egregius, qui fuit Ebredunenſis Archiepiſcopus, & deinde tit. S. Marci Presbyter Cardinalis, & demum Epiſcopus Sabinenſis & S. R. E. Vicecancellarius, vir magnarum virtutum, & ſcientiæ, qui de ſuis bonis hanc ſacram Eccleſiam dotavit, & fieri ordinavit. Obiit autem Avenione XXI. Octobris ibidem Curia Romana reſidente Anno à Virginis partu MCCCLV. Clementis Papæ VI. tertio, cujus anima in pace quieſcat.

LIII. 51. ÆGIDIUS Carilius Albornotius Hiſpanus, Archiepiſcopus Toletanus, à Clemente VI. Presb. Card. tit. S. Clementis ſublectus eſt; poſtea verò Epiſcopus Card. Sabinus anno 1355. Hic ille Ægidius celebris Cardinalis eſt, qui juſſu Clementis VI. ac Succeſſorum ejus, Italiam penè totam, quæ ex abſentia Pontificum jugum excuſſerat, reſque Romanas, ac S. Petri Patrimonium præcipuè prudentia, armiſque in poteſtatem Pontificum reduxit, recuperavitque deterritis, fugatiſque Tyrannis, qui illud violentiſſimè occupaverant. Ita igitur homo Iberus in urbanarum rerum adminiſtratione præluxit prudentia, valuitque conſiliis, ut nulla unquam ejuſdem rerum geſtarum gloriam ſit deletura oblivio. Nec gentis ſuæ Pontificibus in Italia vicariam operam præſtans Ægidius oblitus eſt. Siquidem Bononiæ Hiſpanicæ nationis Collegium conſtruendum curavit, deinde Viterbii deceſſit, plenus meritis, Pontificibus venerandus, charus Principibus, metuendus Tyrannis, ac omnis ordinis hominibus deliciæ, ac amor ann. 1367. 9. Kal. Septembris. Ejuſdem deinde corpus in Hiſpaniam deportatum eſt, Toletique in Cathedrali cum hac brevi, tantiſque meritis impari inſcriptione ſepultum.

Ægidius de Albornotio
Cardinalis.
Archiepiſcopus Toletanus.

Cæterùm pro portento habitum eſt, Ægidii cadaver Viterbio uſque Toletum humeris hominum quacunque contigiſſet tranſire, fuiſſe deportatum. Siquidem Urbanus V. Pontifex haud immemor meritorum Carilli in S. A. ſedem, cum edixiſſet peccatorum indulgentiam fore iis, qui ſanctiſſimi ſenis tranſeunti feretro humeros ſuppoſuiſſent, tantus populorum concurſus factus eſt, ut piorum humeris Toletum ad ſepulchrum deferretur cum ancipiti mortalium admiratione, major ne eſſet pietas populorum, qui ejuſmodi obſequium devotè præſtarent, an præclariores Prælati virtutes, qui tale obſequium meruiſſet. Adhuc in Albornotia gente Senatoria perdurat purpura, alterum enim Ægidium Purpuratum Romæ ſub VIII. Urbano veneratur, & colit, priſco illi ſimillimum, ſive ſanctimoniam morum, ſive prudentiam ſpectes, qua nuper Mediolanenſes res adminiſtravit.

LIV. 52. WILLERMUS de Agriſolio [a] Gallus, Monachus Cluniacenſis, Archiepiſcopus Cæſarauguſtanus electus, Clementi VI. affinis, ab eodem ad purpuram vocatus eſt ſub tit. S. Mariæ Tranſtiberim ann. 1350. eundemq; Urbanus V. Sabinenſem Epiſcopum Card. adlegit anno 1368. die ultima Octobris. In Neapolitano Regno legatione functus eſt. Contagioſus morbus illum corripuit, atque confecit anno 1369. 4. Non. Octob. cum verſaretur Viterbii, ſepultuſq; eſt in Templo S. Triadi Sacro Auguſtinianorum. Alius ejuſdem nominis, & cognominis, nepos ipſius, vocatus eſt ad purpuram ab Urbano V. grati animi memore, cum ad apicem Apoſtolatus vocatus fuerit procurante inter cæteros Guillelmo Card. Cæſarauguſtano.

[a] Seu Guilielmus Senior.

LV 53. PHILIPPUS de Cabaſſole [b] Gallus Cavallicenſis Epiſcopus, Hieroſolymitanus Patriarcha, ab Urbano V. Presb. Card. creatus tit. SS. Marcellini, & Petri anno 1368. devolutoque anno, ab eodem Pontifice, Card. Epiſcopus Sabinenſis dictus eſt. In Germania legatione functus eſt ſub Innocentio VI. Urbemque Avenionem, dum Clemens V. in Italiam proficiſceretur, adminiſtravit. Sub Gregorio verò XI. totius Italiæ legatus, Umbriam, Etruriam, Campaniam, Peruſiam, Sabinamque frænavit. In literatis numeratus eſt, cum literatorum eſſet fautor maximus. Coluit Franciſcum Petrarcham, & ipſe viciſſim cultus ab illo, qui ſuum illum de vita ſolitaria aureum libellum eidem inſcripſit. Exceſſit autem è vivis dum Peruſina fungeretur legatione, anno 1372. deportatuſque Avenionem, in Templo S. Mariæ de Bono paſſu Carthuſianorum ſepultus eſt, hoc Epitaphio exornante ſepulchrum.

[b] Seu Cavallicenſium nobili Avenionenſi familia.

Hic jacet
Reverendiſſimus in Chriſto Pater Dominus Philippus de Cabaſolo Domini Huardi militis, qui primo fuit Epiſcopus Cavallicenſis, deinde Patriarcha Hieroſolymitanus, poſt S. R. E. Cardinalis Presbyter, tituli Sanctorum Marcellini, & Petri, mox Epiſcopus Sabinenſis, demum Legatus miſſus à Domino Gregorio Papa XI. Avenione ſedente, in Italiam ad gubernandum S. R. E. terras. Obiit Peruſii Sexto Kal. Septembris anno 1372. cujus corpus ad hoc Monaſterium Carthuſienſium Bonipaſſus delatum ibidem ſepultum fuit cura Domini Ægidii de Silva de Monteacuto Epiſcopi Cardinalis Tuſculani, & aliorum executorum teſtamenti ejus.

LVI 54. JOANNES de Bronſaco, [c] val de Blondiaco Gallus, Epiſcopus Nemauſenſis, cum ab Innocentio VI. purpuram fuiſſet adeptus ſub tit. S. Marci 1361. à Gregorio XI. deinde Epiſcopus Card. Sabinus declaratus eſt an. 1372. Avenione deceſſit 8. idus Julii ann. 1379. cum VII. Clementis Antipapæ partes conſectaretur, cujus cadaver humatum in templo S. Deſiderii ſub lapide ante aram principem ſine pompa, & ſine epitaphio, ut ipſe teſtamento juſſerat. Hic nepos fuit Bertrandi Deucii, Cardinalis Epiſcopi Sabinenſis ſuperius memorati: qui Claudio Roberto in Catalogo Epiſcoporum Nemauſenſium, Petrus eſt, cum tamen acta Conſiſtorialia eundem Joannem appellent. In Symbolo gentilitio, & ſtemmate ſtat cervus, dextro anteriori pede parum erecto, ſicque Avenione viſitur, unde falſum protulit ſymbolum Ciac.

[c] Al. de Blondiaco, vel Blandiaco & Bronſaco.

LVII 55. HUGO de Monte legum [d] Britannus Epiſcopus Briocenſis à Gregorio VI. electus Presb. Card. tit. SS. Quatuor Coronatorum, inde fuit Epiſcopus Card. Sabinus. Obiit an. 1384. die ultima Februarii in obedientia Clementis VII. Antipapæ.

[d] Seu de monte Iaiz, vel de monte Longo.

56. PETRUS de Sortenaco [e] Epiſcopus Vivarienſis à Gregorio XI. creatus Presb. Card. tit. S. Laurentii in Lucina ann. 1375. 20. Decemb. Obiit Epiſcopus Card. Sabinus (,, *Electus à Clemente VII. Antipapa.*) anno 1390. die 16. Auguſti ſub obedientia Benedicti XIII. Antipapæ. Hunc Ciac. vocat Petrum de Bernia Vivarien. eundemque confundit cum Petro Archiepiſcopo Ebredunenſi à Clemente VII. Pſeudepontifice Card. creato ann. 1378. defuncto anno 1389.

[e] Vel Sortenacus.

LVIII 57. PHILIPPUS de Alenſonio [f] Gallus Presb. Card. creatus ab Urbano VI. mox & Sabinus dictus Epiſcopus, Iterum ab eodem Pontifice eo munere ſpoliatus, (,, *Quia in partes Pſeudo Clementis abjerat.*) ſed à Bonifacio IX. reſtitutus, ad Oſtienſem demum Epiſcopatum aſcendit.

[f] Seu Alenconio.

58. JACOBUS de Aragonia, ſanguine regio prognatus, filius Petri Comitis Pratarum, Joannis Fonii, Jacobique Aragoniæ Regis nepos, à VII. Clemente Antipapa Cardinalis effectus eſt 1387 [g]. tum & Car-

[g] Seu 13[illegible]

dina-

dinalis Epiſcopus Sabinus. Deceſſit autem, ſeſe convolventis menſis Maji penultima die anno 1396.

LIX. 59. BERTRANDUS de Chanaco Lemovicenſis Gallus, Archiepiſcopus Bituricenſis, Hieroſolymitanus Patriarcha, & Anicienſis Eccleſiæ adminiſtrator, abſens, à Clemente VII. Antipapa electus eſt Presb. Card. tit. S. Pudentianæ 12. Julii 1385. à Benedicto verò XIII. factus eſt Epiſcopus Card. Sabinus 1396. Avenione deceſſit 1404. 12. Kal. Junii, ſepultuſq; in templo F. Prædicatorum propè Willermum Cardinalem de Chanaco patruum, cum hoc Epitaphio.

Hic jacet Reverendiſſimus in Chriſto Pater Dominus Bertrandus de Chanaco Lemovicenſis Diœceſis genere nobilis, qui Doctor utriuſque juris, Archiepiſcopus Bituricenſis, poſtmodum Patriarcha Hieroſolymitanus, & adminiſtrator Eccleſiæ Anicienſis extitit, & deinde in S. Romana Eccleſia tit. S. Pudentianæ Presbyterum Cardinalem aſſumptus, & demum Sabinenſis Epiſcopus effectus, obdormivit in Domino, die vigeſima Maji. Anno Domini M.CCCC. IV.

Fuit ille Bertrandus Cameræ Apoſtolicæ Clericus ſub Clemente VI. Podienſiſque Epiſcopus, à Clemente VII. non à Gregorio XI. ut ſcribit Frizon, Cardin. creatus, in quinta patrum erectione, ut habetur in lib. Obligationum. Confundit enim Frizon hunc Bertrandum cum alio ejuſdem nominis, & cognominis, ex Epiſcopo Convennarum inter Cardinales relato à Gregorio XI. anno 1371. 8. Junii, cui abſenti galerum miſit, qui Avenione obiit anno 1374. die 17. Junii ex eodem lib. Obligat. Noſter hic verò Junior Bertrandus, dictus Card. Hieroſolymitanus, ad Patriarchatum evectus eſt 1382. in locum Philippi, eique commendata fuit Eccleſia Anicienſis, cui præerat ante aſſumptionem ad Eccleſiam Hieroſolymitanam. Card. effectus 1385. deceſſit, ut vidimus in epitaphio, anno 1414. Cæterum lector, te admonitum velim, in iis temporibus, quibus Eccleſiam Dei ſchiſmata divexabant, pluresque ſimul Pontifices Epiſcopos Sabinenſes Cardinales creabant, ut inde potentiæ ſuæ quærerent munimenta, haud facilè, atque adamuſſim poſſe nos expiſcari tempus, in quo quiſque ſive jure, ſive perperam Titulo illo fuerit inſignitus; ex tempore tamen deceſſus hoc ipſum aſſequi utcumque conati ſumus, donec vel aliunde mutuata notitia, vel conſultior mora, certiorem narrationem exornet.

(„ JOANNES *Blandrini Gallus Archiep. Auxitanus Pſeudo-Cardinalibus adſcriptus à Clemente VII.* „ 1390. *à Benedicto XIII. erroris ſucceſſore Sabinenſibus Præpoſitus, in cujus obedientia uſque ad mortem* „ *pertinaciſſimè ſtetit. De eo mentio habetur uſque ad* „ *an.* 1405. Lucentius.)

LX. 60. FRANCISCUS Carbonus, ſive Carbonarius nobilis Neapolitanus, Monachus primùm Ciſtercienſis, deinceps Epiſcopus Monopolitanus, ab Urbano verò VI. creatur Presb. Card. tit. S. Suſannæ an. 1384. mox etiam Epiſcopus Card. Sabinus, ac major Pœnitentiarius. Idem diverſis in locis, ut tempora tulere, maximis, ac trepidis legationibus functus eſt. Bonifacio Pontifici chariſſimus fuit, ob conſultiſſimam prudentiam, atque in expediendis conſiliis celeritatem. Ipſius cum laude meminit Garimbertus lib. 1. Sylveſter Maurolycus Montalvus in Ciſtercienſi Hiſt. Deceſſit Carbonarius 1405. 17. a Kalendas Julii, cum verſaretur Romæ. Ejus corpus Neapolim translatum eſt, inque Cathedrali ſub marmoreo ſanè ſpectabili ſepulchro, cum hac ſubjecta inſcriptione.

Clarus in excelſa Carbonum Parthenopæa
Ingenua Tellure ſatus de ſtirpe columnas
Inter Apoſtolicas, velut igne micantius Aſtrum
Cardineique chori lux, gloria, ſpes quoque multis
Cui Sabinenſis apex, titulumque Suſanna dedere;
Crimina, qui lavacro laxabat, cuncta ſecunda
Et pius in cunctis, ſolerſque ad myſtica rebus
Conſilii probitate nitens, duxq; ordinis alti
Corpore marmorea jacet hic Franciſcus in arca,
Lætus in æthera plaudit ſed ſpiritus aula,
Anno Milleno Domini quinto quatriceno
Octava, denaq; die Junii requieſcit.

LXI. 61. HENRICUS Minutulus Patritius, atque Archiepiſc. Neapolitanus Cardinalis vocatus tit. S. Anaſtaſiæ anno 1389. interfuit Piſano Concilio, ubi Alexander V. ad Petri cathedram ſubvectus eſt an. 1409. in quo quidem Concilio cum omnes ferè Cardinales, tam Benedicti XIII. quam XII. Gregorii conveniſſent, receptique fuiſſent ad unionem catholicam per Pſeudopontificum abrogationem, duoque in iis Cardinalibus Tuſculani Epiſcopatus titulo fulgerent, hic Henricus, ſcilicet, ac Petrus Cardinalis de Podio natione Gallus, ne nova lis oborta iterum Senatum turbaret, Henricus relicto Tuſculano, ad vacuum Sabinenſem promotus eſt, Petrus verò Podius Tuſculano potitur. Sub Joanne XXIII. Bononiam rexit, Ferrariæque Vicarius fuit. Deceſſit Romæ 1412. 15. Kal. Junii. Ejus corpus translatum Neapolim, fuit conditum in cathedrali, marmoreo ſepulchro.

62. PETRUS Fernandi Frias b Hiſpanus Epiſcopus Oximenſis, à Clem. VII. Antipapa presb. Card. S. Praxedis electus eſt an. 1391. Is Benedicti XIII. Antipapæ partes quondam ſecutus eſt, qui cum Benedicto XII. in Concilio Piſano Pontificio munere ſe abdicarunt; eorundemq; abdicatio in cauſa fuit, cur cum pleriſque aliis, qui ſchiſmate laboraverant, in numerum legitimorum Cardinalium Frias receptus ſit, interfuitq; electioni Joannis XXIII. à quo deinde Epiſcopus Card. Sabinus ſublectus eſt anno 1412. Conſtantienſi etiam Concilio interfuit inter Electores Martini V. quo ſedente Florentiæ deceſſit 5. idus Septembris 1420. ſepultuſq; eſt in templo S. Mariæ Angelorũ. LXI.

63. FRANCISCUS Laudus Venetus Gradenſis, mox & Conſtantinopolitanus Patriarcha à Joanne XXIII. vocatus ad purpuram ſub tit. S. Crucis in Hieruſalem anno 1411. Conſtantienſi Concilio interfuit, dum Martinus V. eveheretur ad ſedem, à quo deinceps factus eſt Epiſcopus Card. Sabinus an. 1420. Deceſſit Romæ 1427. 7. Kal. Januarii, ſepultuſq; eſt apud S. Mariam Majorem, prope majus altare, cum hoc Epitaphio. LXII

Laudibus æternum ſenior celebrandus in ævum,
Hic Franciſcus habet cineres, quem clara creavit
Lauda domus, Veneta proles ſanctiſſima gentis,
Aetherea virtute nitens, jus nactus utrumque
Doctor erat, Cleri lumen, gravis author honeſti,
Juſtitiæ ſublimis apex, expertus honores
Eccleſia meritos, Gradi ſibi credita ſedes,
Hinc Conſtantini Patriarcha appoſitus urbi.
Hieruſalem ſacri Titulum poſt Cardinis auctum
Crux ſedit, hoc ſumma Piſani laude peregit
Concilii fœdus, Gradi tunc ſceptra tenebat.
Fervida Conſtancæ lenivit corda furentis,
Hic populos, movitque acies, mortique paratus,
Inde, Sabinenſem titulum dum Præſul agebat,
Spiritus æternum clarus migravit in orbem.

64. JORDANUS Urſinus Romanus Archiepiſcopus Neapolitanus ab Innocentio VII. decore purpuræ inſignitus 1405. ſub tit. S. Martini in montibus, poſtea, & Epiſc. Albanen. & major Pœnitentiarius effectus eſt, deinde ſubineunte Eugenii IV. Pontificatu, cum ſe Albanen. inſula abdicaſſet, Sabinenſe ſacerdotium præpinguius ſibi delegit 1431. 2. idus Martii, peſſimo exemplo ad poſteros, cum non adhuc Senatus mores admiſiſſent, ut qui ſemel unus è ſex, qui præſiſtunt Pontifici, fuiſſet electus, ad alium Epiſcopatum transferr. Ex eo autem uſu receptum eſt, ut qui priores eveniſſent ad purpuram, ſibi illud munus Epiſcopatus deligerent, quod ex alicujus deceſſu contigiſſet vacare. Cæterùm Jordanus cum nobilitate natalium, nobilem quandam animi generoſitatem hauſit, quam iterum agendi dexteritas, ac ad omnia verſatile ingenium exornabat. Quamobrem omnibus ſui temporis Pontificibus charus, eiſdem in graviſſimis, trepidiſque negotiis vicariam, atque ex fide egregiam operam navavit. Piſano Concilio interfuit, ubi, ut ſublato ſchiſmate, pax Eccleſiaſtica coiret, omnes nervos contendit, Alexandrumque V. aliis repudiatis, ſtudiis meliorum adjutus, ad ſedem promovit. Sub Joanne XXIII. in Hiſpaniam legatione functus eſt contra Petrum de LXIII

a Die 28. Junii.

b Seu de Frigidis.

de Luna, qui ſub nomine Benedicti XIII. pontificiam poteſtatem, & nomen audaciſſimè uſurpabat. Iterumque Picenate legatione functus eſt, inque Conſtantienſi Concilio obtritis privatis ſimultatibus, quas Urſini, & Columnenſes inter ſe contumaciter exercebant, Martinum V. Columnam provehendum curavit ad thronum. Interea inter Francorum, ac magnæ Britanniæ Reges opinione majus exarſerat bellum, quod utriuſque opulentiſſimi Regni opes attriturum videbatur. Itaque Martinus Pontifex, ne tranquillitate divulſa, pietas ipſa etiam ſterileſceret, ad eoſdem Reges tertio allegat Jordanum, ut diſcordantibus animis præſenti remedio mederetur. Nec multo poſt, debacchantibus in Germania, Bohemiaque Huſſitis hæreticis, eò legatus eſt, ut ſua prudentia eam populabundam flammam, vel ſopiret, vel in totum extingueret. Poſtremo verò tanquam ſuis præclariſſimis laboribus, haud ignobiliorem facturus coronidem, ad Baſileenſe Concilium miſſu Pontificis, à Martino quidem Columna inchoatum, à IV. vero Eugenio perfectum, abſolutumque profectus eſt, in qua legatione, quo ſtudio, quibuſve laboribus, pietatem Chriſtianam promoverit, ejuſdem Concilii acta abundè teſtantur. Demum ex IV. Eugenii Pontificis miſſione, Roma Senas uſq; progreſſus, Sigiſmundum inde Auguſtum Imperialibus inſignibus à Pontifice decorandum ad Urbem perduxit, qua poſtrema legatione perfunctus, Romæ deceſſit 1439. 29. Maji, ſepultuſque eſt apud Baſilicam S. Petri in ſacello, quod vivens ſibi devotionis ergo conſtruxerat.

LXIV. 65. BRANDA Caſtillioneus ex Epiſcopo Portuenſi, factus Epiſcopus Card. Sabinenſis per obitum Card. Urſini, 4. Kal. Februarii 1440. obiit *a* 1443. de quo in Epiſcopis Placentinis.

a Caſtillione dic agitur.

LXV. 66. BESSARION (,, *Trapezuntius Monachus*, ,, *Archiep. Nicænus*, &) presb. Card. tit. SS. duodecim Apoſtolorum factus eſt Epiſcopus Card. Sabinenſis à Nicolao V. an. 1449. 3. Non. Martii, (1) paucíſque poſt diebus, hoc eſt 9. Kal. Maji ejuſdem anni translatus eſt ad Eccleſiam Tuſculanam, ut lib. obligat. refert.

LXVI. 67. AMADEUS olim Sabaudiæ Dux, in Baſileæ Concilio ſub nomine Felicis V. Antipapa creatus, cum poſt Eugenii IV. exceſſum Nicolaus V. Apoſtolicam evaſiſſet ad ſedam, Amadeus vitio collato Pontificatu ſe abdicans, ad noviter electi oſcula pedum beatorum generosè procubuit, cui viciſſim Pontifex Eccleſiaſticam aſſeruit purpuram, Sabinenſeque ſacerdotium 1449. contulit, cum Principatu ſacri Senatus, perpetuaque Germaniæ legatione. Lauſanæ deceſſit 1452. Inque cathedrali ſepultus. Diffuſè Bzovius hujus Amadei vitam perſcripſit.

LXVII. 68. ISIDORUS Græcus, Ruthenus Card. appellatus, à Nicolao V. Pontifice Sabinenſis Card. Epiſcopus declaratus eſt anno 1452. 7. id. Februarii. Hic Iſidorus patria fuit Theſſalonicenſis, ex diſciplina S. Baſilii monachus, Abbas S. Dominici in Conſtantinopolitana Urbe, Ruthenorumque Archiepiſcopus, qui cum Beſſarione ſibi adiuncto comite ad Concilium Florentinum veniſſet, ac utriuſque virtus, pietaſque non modo ipſi Pontifici, ſed toti Concilio etiam maximè probaretur, ab Eugenio IV. ambo dicti ſunt Cardinales 1439. & Ruthenus quidem tit. SS. Marcellini, & Petri, miſſuſque Conſtantinopolim eſt, ut concordiam fœduſque Chriſtianæ fidei, quam Græci cum Latina Eccleſia Florentiæ ſemel profeſſi erant, ſua adhortatione, præſentiaqua ſartam tectam ſervaret. Qui cum unitati illi ſervãdæ omnem operam adhibuiſſet, Græcique nihilominus in perfidiam, atque hæreſim leviſſimè iterum relapſi fuiſſent, certiſſima Numinis provida vindicta factum eſt, ut non multò poſt, die Spiritui S. ſacro, cujus per ſummam impietatem proceſſionem ex filio impugnaverant, potentiſſimo Turca ſuccinctus exercitu, Conſtantinopolim Orientalis Imperii caput, ac ſedem expugnaret, captamque uſque ad internecionem barbara crudelitate vaſtaret. In qua calamitate Ruthenus, cum jacente cadavere per tumultum veſtibus commutatis, ſeſe proripuit cladi hed qui ementito cultu mortem effugerat, haud pari felicitate ſervitutem evaſit. Siquidem captus eſt, atque in ſervitutem abductus. Interea cadaver, quod purpuratum Eccleſiaſticum Senatorem mentiebatur, qui deſideratorum numerum inibant, explorabantque, ingenti elati gaudio repererunt, ejuſdemque præciſum caput roſeo pileo protectum, pilo inſigunt, perque compita, perque plateas, & vias captæ civitatis deportant, illud eſſe caput Cardinalis Rutheni, præcone clamante. Interim vivus ille, apud Turcam Dominum ſordidis miniſteriis deſtinandus latebat, donec aliquando aſpirante fortuna, ſeſe etiam illa ſervitute demum exolvit tranſverſoque curſu Romam pervenit, ubi uſque ad annum 1464. (2) vitam traduxit, ibidemque Cardinalis, & Conſtantinopolitanus Patriarcha deceſſit. Scripſit de capta Conſtantinop. & Negroponte, atque aliquot diſſertationes ſuas in Florentino Concilio. Meminit hujus Pius II. in comment. lib. 2. Georgius Franza lib. 3. Chron. Laon. Chalcond. lib. 8. de rebus Turcicis, Chronicon magnum Belgicum, Paulus Corteſius de Cardinalatu lib. 2. Garimbertus lib. 4. cap. 5. & Victorellus in ſuis ad eundem additionibus. Cæterùm Græcus Iſidorus apud S. Petrum conditus requieſcit.

69. F. JOANNES de Turrecremata Hiſpanus, Ord. Præd. ac S. Palatii Magiſter, ab Eugenio IV. creatus eſt Cardinalis 1439. ſub tit. S. Sixti, à Pio verò II. Epiſcopus Card. Sabinus 1464. vir utique ob eximiam doctrinam, probitatemque morum percelebris, cujus ſanè laudes nemo unquam, vel exactius, vel ſplẽdidius, quam ejuſdem doctiſſima ſcripta, poterit celebrare. Ideo autem defenſoris fidei perilluſtre tulit cognomen, quod in Florentino Concilio non modo contra Græcos pietatem Chriſtianam opportuniſſimè defenſarit, ſed quod utramque Eccleſiam, Græcam ſcilicet, & Latinam icto concordiæ fœdere, communicatiſque capitibus fidei, curarit jungendam. Sed adeo cultus monaſtica obſervantia è clauſtro Turrecremata prodierat, ut haud mirum ſit in externis rebus tractandis adeò valuiſſe. Etenim qui ſibi bonus, cui nequam aliquando exiſtere poterit? Animadverterat Turrecremata Romæ, ubi diu verſatus fuerat, pleraſque illocabiles, ac dote caſſas puellas ad amatoriæ veſaniæ ſcopulos ratem pudicitiæ alludere, ubi annos pubertatis fuiſſent egreſſæ, ipſæ, ut in omni vitæ parte pudicitiæ ſanctiſſimè litaverat, ſic in cæteris eam virtutem coluit, ut vel eidem provehendæ, tutandæque potiora munimenta perquireret, vel omni conatu averteret, quod trepidæ virtuti corrumpendæ facere videretur. Quamobrem in templo S. Mariæ ſupra Minervam, ſocietatem S. Mariæ Annunciatæ erigendam curavit, cujus nobiles alumni, in puellares, ac nubiles annos quotannis ſpargerent dotes, florem illum vividæ juventutis in verecundiæ ſcopulis erepturi. Deceſſit Romæ apud Minervam octuagenarius ſenex, anno 1468. ſepultuſque eſt in eodem templo apud ſacellum, quod vivens ſibi condiderat, dotaveratque marmoreo ſepulchro, cũ hac inſcriptione ejus cadaver claudente. LXVIII.

Hic quieſcit Dominus Joannes de Turrecremata, natione Hiſpanus, Epiſcopus Sabinus S. R. E. Cardin. S. Sixti, qui obiit xxvi. Septembris anno Domini MCCCCLXVIII.
Requieſcat in pace.

70. LATINUS Urſinus Romanus Archiepiſcopus Tranenſis, à Nicolao V. presb. Card. electus eſt 1449. à Paulo verò II. Epiſcopus Cardinalis Sabinus 1468. deinceps ſub Sixto IV. ad Tuſculanum Epiſcopatum aſcendit 1472. plura de eo infra. LXIX.

71. ALANUS Coetinus *b* Brito Gallus, Epiſcopus Corizpotenſis, ac Avenionenſis Archiepiſcopus à Nicolao V. ornatus purpura eſt ſub tit. S. Praxedis 1449. Hunc Callixtus Pontifex ad Regem Francorum legavit, ut in Turcam Gallica ſollicitaret arma. Tempore deinde Sixti IV. Sabinenſe ſacerdotium Alano obvenit. Romæ ex vivis eximitur anno 1474. 2. Kaleud. Auguſti, ſepultuſque eſt apud S. Praxedem, cujus LXX.

b Al. Coetivus, à Dominis de Taillebourg.

(1) Beſſarionis ſtatio in Sabinenſi Cathedra tranſigitur in Ciaconiano opere [illegible] inter Cardinales, qui ſedes mutarunt ſub Nicolao V. Beſſarion dicitur è titulo SS. duodecim Apoſtolorum ad Tuſculanum Epiſcopatum gradum fecitie. *Lat.*
(2) Poſtremus Auctarius Ciaconii ex libro [illegible] decediſſe inquit ann. 1463. 29. Aprilis, pro [illegible] inexpugnabile [illegible] ſignum extulit. *Laurentius.*

cujus olim titulo fuerat inſignitus (1). Vir ſanè celebris non modo claritudine gentis, ex qua prognatus eſt, ſed longè clarior ſanctitate morum, doctrinaque, quæ generoſitatem illam natalium mirabiliter extollebat. Cæterùm, marmoreum ſepulchrum, quo contegitur, hoc epitaphio exornatur.

SEDENTE SIXTO IV.
Alanus Epiſcopus Sabinenſis E. R. Cardin.
nobiliſs. in Britonibus Coetinorum gente
natus illuſtri legatione ad Gallos pro fide,
cujus vita exemplum virentis, actiones au-
tem privatum, & publicè ſalutares fuere,
Hoc monumento conditus eſt. Vix. an. lxvi.
menſes viii. Dies xv. MCDLXXIV.

LXXI. 72. BERARDUS a Herulus* Narnienſis, Epiſcopus Spoletinus, à Pio II. Cardinalis creatus 1460. à Sixto verò IV. Epiſcopus Card. Sabinus 1474. Deceſſit Romæ 1479. 3. Non. Aprilis; ſepultuſq; eſt apud S. Petrum. Vide plura de ipſo in Epiſcopis Spoletinis.

* Ex App. c. 4.
a Al. Berardus, vel Eberardus.

LXXII. 73. OLIVERIUS Caraffa, ex Epiſcopo Card. Albano, Sabinus effectus eſt 1479. mox & Oſtienſis, ut ſupra docuimus. Hujus Cardinalis temporibus Alexander VI. Cathedralem Eccleſiam Sabinenſem in loco campeſtri poſitam, dignitatemque epiſcopalem ad Eccleſiam S. Liberati Caſtri Malliani tranſtulit, ut ex ſequenti bulla perſpicitur ab originali deſumpta, ſic enim ſe habet.

ALEXANDER EPISCOPUS,
Servus ſervorum Dei. Ad perpetuam rei mem.

SAcroſancta Romana Eccleſia, quæ ſuper univerſas Orbis Eccleſias obtinet divina inſtitutione primatū circa ſtatum Eccleſiarum omnium, præſertim Cathedralium, earumq; ac perſonarum illis præſidentium, & in illis dignitates, & Canonicatus, & præbendas, necnon alia beneficia Eccleſiaſtica obtinentium profectus, & commoda, velut pia Mater, de filiorum neceſſitate ſollicita vigilanter excogitat, ac prudenter intendit, & quandoque etiā per miniſterium tranſlationis earumdem Eccleſiarum accommode prout locorum & temporum qualitas exigit, & illarum utilitas perſuadet, Eccleſiarum ipſarum ſtatui, ac locorum aliorum inſignium decori, dignitati, & venuſtati ſtudet efficaciter providere. Sane attendentes, quod Eccleſia Sabinen. quæ Epiſcopi Cardinalis exiſtit, & olim antiquis temporibus inſignis fuit, ac cui Venerabilis frater noſter Oliverius Epiſcopus Sabinen. ad præſens præeſſe dignoſcitur in loco campeſtri deſerto, & a nemine habitato eſt conſtituta; adeo ut ad Eccleſiam ipſam ad divina officia, quæ inibi ob loci indiſpoſitionem minime celebrantur, aliquando nullus confluat; nec Archiepiſcopus ejuſdem Eccleſiæ, qui inibi majorem poſt Pontificalem obtinet dignitatem, ac Canonici, & alii Clerici reſidere poſſint, nec etiam Epiſcopus Sabinen. pro tempore exiſtens cum non ſit inibi domus ad eum recipiendum ad dictam Eccleſiam viſitandam valeat ſe conferre, & propterea tam pro dignitate Epiſcopali, præſertim cum Eccleſia ipſa Epiſcopi Cardinalis exiſtat, ut præfertur, quam Divini cultus augmento, ac perſonarum Eccleſiaſticarum, in ea dignitates, ac Canonicatus, & præbendas, ac alia ſi quæ ſint beneficia Eccleſiaſtica obtinentium cōmoditati expedire ut Eccleſia prædicta ad aliquem locū inſignem Sabinen. Diœceſis pariter & commodum transferatur, ac conſiderantes Terram Manliani dictæ Diœceſis, in qua Eccleſia S. Liberati collegiata Archipresbyteratum inibi dignitatem obtinentem principalem, & ſex Canonicos præbendatos habens exiſtit, eſſe munitam, & benedicente Domino populoſam, & ſatis accommodā, ut titulo, & honore Civitatis decoretur, ſedeſque Epiſcopalis inibi inſtituatur, dictaque Eccleſia S. Liberati, in Cathedralem Eccleſiam Sabinen. nuncupatam erigatur, ac domibus, ædificiis, & officiis neceſſariis pro Epiſcopo Sabinen. & dilectis filiis Capitulo dictæ Eccleſiæ Sabinen. ac aliis Clericis, & Beneficiatis in illa, qui apud dictam erigendam Eccleſiam congruè morari, & divinis

A *officiis intendere, ac alia ad divinum cultum pertinentia melius, & commodius adimplere valeant, & ornetur, & ædificetur, habita ſuper iis cum fratribus noſtris deliberatione matura; Terram Manliani in Civitatem cum titulo, & honore Civitatis, & Eccleſiam S. Liberati, hujuſmodi accedente etiam ad id dilectorum filiorum moderni dictæ Eccleſiæ S. Liberati Archipresbyteri, & Capituli expreſſo conſenſu, in Cathedralem Eccleſiam, cui etiam præfatus Oliverius Epiſcopus, ut hactenus dictæ antiquæ Eccleſiæ præfuit, præſit auctoritate Apoſtolica de fratrum prædictorum conſilio perpetuò erigimus, ita quod de cætero dicta terra Civitas exiſtat, & illa Sabinenſis Civitas & Eccleſia S. Liberati Cathedralis & Sabinen. Eccleſia nuncupentur, inibique ſit ſedes Epiſcopalis Sabinen. ac Archipresbyteratum, necnon Canonicatus & præbendas, & alia beneficia Eccleſiaſtica dictæ Eccleſiæ Sabinen. illiuſq; perſonas ad dictam Eccleſiam erectam transferimus, dictæque Eccleſiæ Sabinen. antiquas poſſeſſiones, & bona omnia cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis eidem erectæ Eccleſiæ, illiuſque Epiſco-* B *pali menſæ perpetuo applicamus, appropriamus, & aſſignamus; ſtatuentes, & ordinantes, quod Archipresbyter dictæ Eccleſiæ erectæ, etiam quamdiu vitam duxerit in humanis Archipresb. dictæ Eccleſiæ Sabinenſis, qui tamen inibi dignitatem ſecundam obtineat, & ſimiliter Canonici illius Canonici inibi remaneant, quodque cedentibus, vel decedentibus ſimul, vel ſucceſſivè Archipresbyteratus, ac Canonicatus, & præbendas utriuſque Eccleſiarum prædictarum obtinentibus, ſeu illos alias quomodolibet dimittentibus unus Archipresb. dumtaxat, ac decem Canonici, & duo perpetui beneficiati inibi eſſe debeant, ipſique Canonicatus, & præbendæ, qui pro tempore vacaverint per ceſſum, vel deceſſum, ſeu quamvis aliam dimiſſionem hujuſmodi penitus ſuppreſſi, & extincti ſint, & eſſe cenſeantur, nec aliquis in locum ſic cedentis, vel decedentis aut dimittentis inſtitui poſſit donec numerus dictorum Canonicorum ad denarium numerum fuerit reductus, quodque omnes fructus, redditus, & proventus dictorum Archipresbyteratuum, & Canonicatuum, & præbendarum poſtquam ad dictum numerum re-* C *ducti fuerint, in unam maſſam redigantur, & Archipresb. duas, & Canonici inibi reſidentes, & divinis officiis inſiſtentes ſingulas integras, & duo Beneficiati præfati dimidiam portionem percipiant, ac fructus ſic cedentium Canonicorum interim Archiepiſcopo, & aliis Canonicis accreſcant, ac cura animarum Parochianorum dictæ Eccleſiæ S. Liberati per Archipresbyterum, & Canonicos præfatos, vel alios Presbyteros idoneos ad nutum eorum amovibiles diligenter exerceatur, & deſerviatur inibi laudabiliter in divinis. Non obſtantibus præmiſſis, ac cōſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ſtatutis quoque, & conſuetudinibus dictarum Eccleſiarum, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Volumus autem quod in dicta Eccleſia antiqua Sabinen. Epiſcopus pro tempore exiſtens Sabinen. & Capitulum præfati per aliquem idoneum Presbyterum in divinis laudabiliter deſervire facere, & Archipresb. & Canonici præfati in feſto Annunciationis B. M. V. Miſſam, ac Veſperas ſolemniter celebrare omnino teneantur, nec illa & cæmeterium ejus ad profanos uſus velut hæreditas redigantur;* D *quodque Epiſcopus, & Capitulum, & Canonici, qui in dicta Eccleſia nova poſt hujuſmodi erectionem pro tempore erunt omnibus, & ſingulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, prærogativis, & indultis gaudeant, & utantur quibus uſi, potiti, & gaudere in dicta Eccleſia antiqua conſueverunt, potuerunt, & debuerunt. Decernentes ex nunc irritum, & inane ſi ſecus ſuper iis à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1495. Kal. Octobr. Pontificatus Noſtri an. IV.*

74. (2) HIERONYMUS Baſſus Roboreus Savonenſis Sixti IV. ex ſorore nepos, Epiſcopus Recanatenſis, ab eodem Pōtifice Presb. Card. electus eſt tit. LXXIII.

S. Bal-

(1) In albo Cardinalium, qui mortui recenſentur ſub Sixto IV. in Ciaconiano Opere, Alano perperam tribuitur Prænestina ſedes Contelorio duce, quam obtinuiſſe neque Vaticana, neque alia monumenta uſque modo nos docent. *Lor.*

(2) Oldoinus ex Contelorio enunciat inter Sabinenſes Epiſcopos Laurentium Cybo, & Ughellum nullam mentionem feciſſe de eo inter Sabinenſes, & Albanenſes; inquiens peragraſſe etiam ante Prænestinam, Tuſculanam Eccleſiam: ſed de Tuſculana cum verum ſit, de Sabinenſi, & ipſa ſuſpecta fides Contelorii: in Albanenſi ab Ughello, ſi attentè eam ſeriem perlegiſſet, enumeratum loco 61. agnoviſſet. Nos ubi certo aliquo non, admonemur documento, ab ſimprobi laboris Viro Magiſtro noſtro recedere nolumus. *Lor.*

S. Balbinæ, poſtea S. Chryſogoni, & Epiſcopus Præneſtinus, Julio verò II. ſedente, ad Epiſcopatum Sabinenſem aſcendit 1503. die 29. menſis Novembris. Deceſſit Romæ 1507. 1. die ineuntis menſis Septembris, ſepultuſque eſt apud S. Mariam de Populo, in marmoreo ſepulchro, quod demortuo Julius II. tamquàm affini erigendum curavit: hac inſcriptione jacentis proloquente virtutes.

Hieronymo Baſſo Savonenſi Sixti IV. P. M.
Sororis filio, Epiſcopo Sabinenſi Cardinali Recanatenſi, in omni vita Conſtanti, integro, Religioſo, Julius Secundus
P. M. Amitino ſuo. B. M. poſuit.

LX XIV. „(t) *RAPHAEL Riarius, cum in Albano ſolio ſederet, ad Sabinenſe tranſiit die 9. Septemb. 1507. inſecuto anno 1508. ad Portuenſem acceſſit.* Lucent.)

LX XV. 75. JOANNES ANTONIUS de S. Georgio Placentinus, Præpoſitus Mediolanenſis, Epiſcopus Alexandriæ, ac Rotæ Juriſconſultus longè clariſſimus, ab Alexandro VI. creatus eſt Presb. Card. tit. SS. Nerei, & Achillei, tum & Epiſcopus Præneſtinus, mox & Sabinus effectus eſt 1507 *a*. Deceſſit Romæ 1509. die 14. menſis Martii, ſepultuſque eſt apud S. Celſum eum hoc Epitaphio.

a 1508.

D. O. M.

Hic ſepultum eſt Corpus Domini Joannis Antonii de Sancto Georgio Mediolanenſis Epiſcopi Sabinenſis S. R. E. Cardinalis Alexandrini nuncupati ſocietas Salvatoris ad Sancta Sanctorum Heres ex teſtamento B. M. poſuit MDXLVII. Kal. Decemb.

De eo plura inferius.

LX XVI. 76. BERNARDUS Carvajalis, *b* Epiſcopus Card. Præneſtinus, ad Sabinenſem promotus eſt 1509. Illum Julius II. omni dignitate exuit, à X. verò Leone in priſtinam aſſertus dignitatem, etiam Oſtienſi dignitate refulſit.

b Hiſpanus

LX XVII. 77. FRANCISCUS Card. Soderinus, Florentinus tit. SS. XII. Apoſtolorum, in deturbati Carvajalis locum ſuffectus eſt Card. Epiſcopus Sabinenſis *c*, mox ad Oſtienſem aſcendit, ut tulerat annorum gradus obtentæ dignitatis.

c An. 1511.

LXX VIII. 78. NICOLAUS Fleſcus *d*, Epiſcopus Card. Albanenſis, Sabinenſem Epiſcopatum delegit 1521. die 24. menſis Julii, mox etiam Portuenſi, tum & Oſtienſi potitus eſt.

d vel Fliſcus.

LX XIX. 79. ALEXANDER Farneſius Epiſcopus Card. Præneſtinus, Sabinēſi Sacerdotio ornatus eſt 1523. die 16. menſ. Octobris, ac deinceps Portuenſi, ac Oſtienſi.

LX XX. 80. ANTONIUS de Monte, ex Card. Epiſcopo Præneſtino, Sabinenſis electus eſt 1524. die 18. menſis Maji, ac deinceps ad Portuenſem aſcendit.

LX XXI. 81. PETRUS Accoltius ex Epiſcopo Card. Præneſtino, factus eſt Sabinus die 15. menſis Junii 1524. Deceſſit 1532. De eo plura in Epiſcopis Cremonenſibus, & Anconitanis.

LXX XII. 82. JOANNES DOMINICUS de Cupis, ex Epiſcopo Car. Albano, Sabinenſi inſignitus eſt 1533. 16. die menſis Novembris, cum ad Portuenſem deinde, ac Oſtienſem aſcendiſſet.

LX XXIII 82. BONIFACIUS Card. Ferrerius Epiſcopus Card. Præneſtinus, Sabinenſis electus eſt 1535. die 16. Februarii, tum & in Portuenſem ordinatus.

LX XXIV 84. LAURENTIUS Campegius Epiſcopus Bononienſis, eſt vacuo Sabinenſi ſuffectus 1537. die 28. menſis Novembris. Deceſſit 1539. die 16. menſis Auguſti. Plura de eo in Epiſcopis Bononienſibus.

LX XXV. 85. ANTONIUS Card Sanſeverinas, Epiſcopus Præneſtinus, ſublectus eſt Epiſcopus Cardin. Sabinus die 4. menſis Auguſti 1539. deinde etiam ad Portuenſem aſcendit.

LX XXVI 86. ANTONIUS Card. Puccius Florentinus, ex Epiſcopo Card. Albanenſi, ad Sabinenſem evaſit ann. 1543. die 8. menſis Januarii. Deceſſit Romæ 1544. Sepultuſque eſt apud S. Mariam ſupra Minervam. De eo plura in Epiſcopis Piſtorienſibus.

87. JOANNES Card. Salviatus Florentinus, Epiſcopus Albanenſis, ad Sabinenſem dignitatem promotus eſt ann. 1544. die 17. *e* m. Octobris. („ *Hinc ad* „ *Portuenſem tranſiit.*) LXX XVII.

e Die 7. Octob. ex Actis Conſiſt.

88. JOANNES PETRUS Caraffa Card. Theatinus, ex Epiſcopo Albanenſi, electus eſt Sabinenſis 1546. *f* de eo vide ſupra in Oſtienſibus, inferius verò in Epiſcopis Tuſculanis. LXX. XVIII

f 8. Octob.

89. FRANCISCUS Gallus Card. de Turnone, ex Presb. Card. tit SS. Marcellini, & Petri, electus eſt Sabinenſis an. 1550. die 24 *g* menſis Februarii. De eo etiam plura narravimus in Oſtienſibus, (a) cum in ea dignitate conſtitutus etiam Princeps ſacri Senatus exiſteret. LXX. XIX.

g Die ultima Febr. ex Actis Conſiſt.

90. ROBERTUS Luxemburgenſis, *h* de Lancourt Gallus, Epiſcopus Catalaunenſis, à Paulo III. creatus eſt Card. tit. S. Anaſtaſiæ 1538. poſtea titulo S. Apollinaris fuit inſignitus, tum ſub Pio IV. S. Cæciliæ titulum obtinuit: inde verò Epiſcopus Sabinenſis evaſit 1560. die 13. menſis Martii. Metis deceſſit, ubi Præſul degebat, non ſine probatiſſimorum morum opinione 1561. ac Populorum mœrore. In Cathedrali ſepultus eſt apud ſacellum, quod vivens curaverat cōſtruendum. Cujus quidem cum generis nobilitate tantæ virtutes fuiſſe narrantur, ut nulli ſatis dignitatum tituli reperiri poſſe viderentur, qui ejuſdem in Chriſtianam publicam rem merita æquarent. Si quidem præter purpuram, Sabinenſeque Sacerdotium, Metenſi, Toloſano, Arelarenſique Archiepiſcopatu condecoratus eſt, majori etiam dignitate tollendus, niſi ei cœleſtis celerius fuiſſer decreta. XC.

h De Lenoncourt.

91. JOANNES Cardinalis Moronus, ex Epiſcopo Albanenſi, Sabinus creatus eſt 1561. die 10. menſis Martii. Vide de eo etiam in Præneſtinis. XCI.

92. CHRISTOPHORUS Madrutius ex Epiſcopo Card. Albanenſi electus eſt Sabinenſis 1562. die 18. menſis Maji, cum etiam eidem dignitas Præneſtina obvenit. XCII.

93. ALEXANDER Card. Farneſius, ex Presb. Card. factus eſt Epiſcopus Sabinenſis die 12. menſis Maji 1564. deinde etiam Tuſculanus Epiſcopus declaratus fuit. XCIII

94. RAYNUTIUS Card. Farneſius tit. S. Angeli in Foro Piſcium ad Sabinenſem Eccleſiam promotus eſt 1565. die 7. menſis Februarii. Parmæ deceſſit eodem an. 1565. 5 Kalendas Novembris. De eo plura in Bononienſibus Epiſcopis, atque Archiepiſcopis Neapolitanis, ac Ravennatibus, quarum Eccleſiarum titulis per multos annos condecoratus fuit * In Lateranenſi Baſilica in nigro lapide legitur Cœnotaphiū. XCIV

* Ex Jac. Ital.

95. TIBERIUS Criſpus à Paulo III. Cardinalis creatus 1544. cum eſſet Presbyter tit. S. Mariæ Tranſtiberim, Sabinenſem obtinuit Epiſcopatum 1565. die 7. menſis Novembris. Sutrii deceſſit Pridie nonas Octobris 1566. ſepultuſque eſt in Cathedrali Templo; de eo planius, & plenius in Sueſſanenſibus Epiſcopis, atq; Amalphitanis Archiepiſcopis. XCV.

96. JOANNES MICHAEL Sarracenus Neapolitanus, Archiepiſcopus Acheruntinus, & Mater: à Julio III. Cardinalis ſublectus eſt tit. S. Mariæ in Aracœli. Sabinenſem Epiſcopatum obtinuit 1566. die 7. menſis Octobris. Deceſſit Romæ, ſepultuſque eſt extra majorem portam S. Mariæ ſupra Minervam, ubi in marmorea tabula hæc inſcriptio legitur exarata. XCVI

D. O. M.

Joannes Michael Epiſcopus Sabinenſis Cardinalis Sarracenus Neapoli: annum agens LXVIII. Mens V. D. XXVij. obiit quinto Kalendas Maji MD. LXIX.

De eo vide plura in Archiep. Mater: & Acherūtinis.

97. JOAN-

(t) Multiplici in loco decipitur per hæc tempora in referendis Cardinalium Epiſcoporum Optionibus Ughelliana Series. Demortuo ſiquidem Hieronymo in his Sabinenſibus ſucceſſorem attribuit Joannem Antonium de S. Georgio, cum hic fuerit Raphael Riarius. Forſan ex ſimilitudine denominationis, cum & Riarius Cardinalis de S. Georgio à ſuo Diaconia nuncupari conſueviſſet, & Joannes Antonius de S. Georgio diceretur ex cognomento Sangiorgeorum ſuæ familiæ. Raphaelem verò, & non Joannem Antonium ſucceſſiſſe Hieronymo deducitur ex irrefragabili autographo Paris de Graſſis, quæ ex officio geſta Julii II. exſcribebat, laudatur ab Odorico Raynaldo Tom. X. Annal. 1507. num. 24 ubi ait. *Die nona Septembris ejus anni Bononiæ in Conſiſtorio proviſum fuiſſe de Eccleſia Sabinenſi vacante per obitum Hieronymi nuncupati Cardinalis Recanatenſis.* His aſſentitur Ughellus in Albanenſibus num. 61. dum Raphaelem ex Albanenſi ſede ad Sabinenſem demigrantem deſcribit an. 1507 eum deinde in Sabinenſibus enumerare eſt oblitus, cui immediatè Joannem Antonium ſuffectum fuiſſe & nos fatemur, cum Raphael ad Portuenſem eſt translatus: ut ibi, id factum ex Sabinenſi, ipſemet notat Ughellus. *Luc.*
(a) Ughelius in Oſtienſibus Gallum è Portuenſi ad Oſtienſem ſedem tranſiiſſe affirmat. Verum nec verbum quidem de eo habet inter Portuenſes. *Luc.*

XCVII. 97. JOANNES BAPTISTA Cicada Genuenſis presb. Card. S. Agathæ, ad Sabinenſe Sacerdotium promotus eſt die 30. menſ. Aprilis 1568. Natus eſt Jo: Baptiſta 6. Kal. Junii 1510. Patruum habuit Eduardū Cicadam Epiſcopum Sagonenſem, tum opibus, tum generis nobilitate virum præclarum. Ipſe diu verſatus in literis cum emænioribus muſis ſeveriores diſciplinas conjunxit. Quamobrem ad Sagonenſem in Corſica Epiſcopatum promotus eſt, poſtea ad Eccleſiam Albinganenſem translatus, deinde Apoſtolicæ Cameræ Clericus, & Auditor declaratus eſt, interfuitque, Paulo III. mittente, Tridentino Concilio, ac deinceps ſub Julio III. cum Presb. Cardinalis tit. S. Clementis fuiſſet effectus, in Campania legatione functus eſt, vir utique celebris, atque ad omnem uſum rerum unicè factus. Itaque eundem mirificè collaudat Ubertus Folieta in elogiis Ligurum Illuſtr. & Petramelarius, aliique non pauci. Deceſſit Romæ 1570. 6. a die Aprilis, ſepultuſque eſt apud S. Mariam de Populo, marmoreo ſepulchro, cum hoc epitaphio.

a Seu 2. ut ex Cœnotaphio.

D. O. M.

Joanni Baptiſtæ Cicadæ Genuenſi Epiſcopo Sabinenſi S. R. E. Cardinali S. Clementis Viro ingenii acumine, & ubertate conſilii admirabili, omnium Officioſiſſimo, Juris, rerumque urbanarum, ac forenſium uſu, ac intelligentia peritiſſimo, libertatis Eccleſiaſticæ defenſori ſtudioſiſſimo, Carolus Cicada Epiſcopus Albinganenſis hæres ex teſtamento patruo bo. mem. poſuit, vixit an. LX. Obiit die VIII. Aprilis MDLXX.

XCVIII. 98. OTHO Truſches Germanus Epiſcopus Auguſtanus à Paulo III. Presbyter Card. creatus tit. S. Balbinæ, poſtea Albanus Epiſcopus, inde Sabinenſis dignitas eidem obvenit 1570. die 2. menſis Aprilis, eodemque anno Prænestinus Epiſcopus etiam effectus eſt. Vide infra.

XCIX. 99. JULIUS Roboreus, Epiſcopus Card. Albanus, Sabinenſis creatus eſt anno 1570. die 3. menſis Julii, anno verò 1573. ad Præneſtinum aſcendit.

C. 100. JOANNES Riccius Politianus Cardinalis Epiſcopus Albanenſis, ad Sabinum epiſcopatum promotus eſt 1573. die 8. menſis Aprilis. Deceſſit Romæ 1574. ſepultuſque apud S. Petrum in monte Aureo. Plura de eo in Archiepiſcopis Piſanis.

CI. 101. SCIPIO Rebiba Card. Epiſcopus Albanus, Sabinenſis adlectus eſt 1574. die 5. menſis Maji. E vivis exemptus eſt 1577. Si cupis plura de eo, conſule quæ diximus in Archiepiſcopis Piſanis.

CII. 102. JACOBUS Card. Sabellus tit. S. Mariæ Tranſtiberim, Epiſcopus Card. Sabinenſis effectus eſt 1577 die 31. menſis Julii, nec multò poſt Tuſculana dignitate inſignitus eſt, ut poſtea dicemus.

CIII. 103. JO: ANTONIUS Cardin. Sorbellonius tit. S. Mariæ Tranſtiberim ſublectus eſt Epiſcopus Card. Sabinenſis 1578. die 9. menſis Julii, deinde Præneſtina dignitate fulſit, die 5. ejuſdem anni.

CIV. 104. ANTONIUS Pernottus, Granuellæ nominis, Burgundio, Presbyter Card. S. Mariæ Tranſtiberim, electus eſt Epiſcopus Card. Sabinenſis 1578. die 3. menſis Octob. Natus Antonius eſt Veſuntione, è Nicolao Pernotto à Granuelle, Caroli V. Cancellario. Fuit Canonicus Biſuntinus, tum & Archidiaconus, deinde Epiſcopus Atrebatenſis, unuſque è Tridentini Concilii Patribus. Eundem à conſiliis habuit Carolus V. ejuſdemque nomine in Galliis majorique Britannia plurimis de rebus maximis functus eſt legationibus. Mechlinienſi Archiepiſcopatu decoratus eſt, atque à Pio IV. Pontifice presb. Card. tit. S. Bartholomæi in Inſula declaratus, deinde S. Priſcæ titulum aſſecutus eſt, ac deinceps S. Anaſtaſiæ. A Philippo II. Hiſpanorum Rege ad Principes Chriſtianos legatus eſt, ut ſociatis armis in Turcam Orientis Tyrannum ſecum incurrerent. In Neapolitano regno Regi ſuo vicariam operam præſtitit, conſecratumq; à ſe vexillum Auſtriaco Joanni tradidit Principi Duci, claſſes fœderatorū Principum contra Selimū Turcarum Imperatorem, ad Aſiaticum litus explicaturo. Anno 1584. Archiepiſc. Biſuntinus creatus eſt, nec

A multo poſt Prorex Siciliæ, Præſeſque Italici Conſilii. Deceſſit ætatis ſuæ anno 72. Madriti 2. Kalendas Octobris 1586. Corpus Veſuntionem in Galliam relatum Cathedrale templum excepit apud Carmelitas, juxta defuncti Patris cadaver. Hujus ampliſſimi Cardinalis diffusè meminit Jacobus Chiffletius in hiſtoria Biſuntina, Aubertus Miræus in elogiis Belgicis, Franciſcus Svertius, Claudius Robertus, Michael ab Iſcelt in hiſt. ſui temporis, Fulvius Urſinus in epiſt. dedicatoria ad ſelecta Polybii, Cabrera, & nos demum in noſtris ad Ciaconium additionibus.

105. INNICUS Davolos Presb. Card. S. Laurentii in Lucina electus eſt Epiſcopus Card Sabinenſis 1586. die 13. menſis Octobris, nec multò poſt ad dignitatem Tuſculanam aſcendit. CV.

106. PTOLOMÆUS Gallius ex Epiſcopo Card. Albano factus eſt Sabinenſis, & mox Tuſculenus 1589. b CVI.

b 6. Maji.

107. GABRIEL Paleottus Epiſcopus Card. Sabinus 1591. die 20. menſis Martii. Primus Bononienſium Archiepiſcopus, deceſſit 1597. 2. Kal. Auguſti Romæ, delatuſque deinde Bononiam eſt, atque in Cathedrali ſepultus. Vide de eo plura in Bononienſibus Archiepiſcopis. In Sabinenſi Cathedrali ſequens ex penicillo cœnotaphium ita inſcriptum legitur. CVII.

B

D. O. M.

Memoria Gabrielis Paleotti S. R. E. Cardinalis Epiſcopi Sabinen. Paleottam familiam veterı, & patritia nobilitate Bononiæ inſignem præclariſſimarum virtutum ſplendore illuſtravit in patria, & pro patria munera civis optimi egregiè obivit, à Paulo Quarto Pont. Max. Romæ inter Auditores Rotæ adſcriptus, & à Pio IIII. ad Conc. Trid. miſſus ſua doctrina, & ſapientia fidei Catholicæ graviſſima negocia plurimum juvit, Cardinalis ab eodem Pont. creatus, à Pio Quinto Eccleſiæ Bononienſis adminiſtratione ſuſcepta, à Gregorio XIII. ejuſdem Eccleſiæ Archiepiſcopali dignitate decoratus, mores ſingulari charitatis, & prudentiæ exemplo reformavit, clericalis vitæ rationem ſanctiſſimis inſtitutis imbuit, ſacras ædes inſtauravit, atque exornavit, loca pia auxit, dotavitque, primum concilium provinciale celebravit. Inter ſex ſeniores Cardinales aſſiſtentes ſummo Pontifici adſcitus à Sixto V. Epiſcopus Sabinenſis, ſeminario Sabinenſi in hac civitate fundato, atque erecto, & amplificato divino cultu ſynodis annuis, viſitationibus, & perpetua paſtorali vigilantia Diœceſim hac optima diſciplina inſtruxit, longitudine dierum repletus, onera Epiſcopatus, & Cardinalatus æqua lance ſuſtinens, conſtantia, atque integritate admirabili ad Chriſtianam Rempublicam propagandam ſcriptis, Conſiliis, & pietate aſſiduè intentus. Obdormivit in Domino Romæ x. Kal. Auguſti MDLXXXXVII. Vixit ann. menſ. dies Auguſtinus Brunus Clericus Romanus, intima familiari ſervitute, Beneficentiſſimo patrono, & Principi optimè meritò devinctus, dum, ob curam ſibi ab eo demandatam Regiminis hujus diœceſis, ejus poſtremo colloquio intereſſe non poteſt, hoc qualecunque jacturæ incomparabilis, ac temporis anguſtia conceſſere grati animi monimentum P.

C

D

108. LUDOVICUS Card. Madrutius ex presb. Card. S. Laurentii in Lucina, electus eſt Epiſcopus Card. Sabinus die 18. menſis Auguſti 1597. cum deinde in Tuſculanum ſucceſſiſſet 1600. CVIII

109. HIERONYMUS Ruſticuccius, ex Epiſcopo Albano, factus eſt Sabinus anno 1600. die 21. menſis Febr. atque ad Portuenſem deinde promotus eſt 1603. CIX.

110. SIMON Tagliavia Epiſcopus Card. Albanus, factus eſt Sabinenſis an. 1603. die 19. menſis Febr. Deceſſit Romæ die 20. menſis Martii 1604. Sepultuſque eſt in templo Servatori JESU dicato. Natus Simon eſt 1530. die 20. menſis Maji. Parentem habuit Carolum Terræ novæ Ducem, matrem Margaritam Vintimiliam. In Complutenſi Academia literis operam dedit, nobiliorumq. diſciplinarum lauream retulit, quam rurſus probiſſimis moribus decoravit. Quamobrem cum doctrinæ, vitæque probitatis, laude flo- CX.

Digitized by Google

reret, à Gregorio XIII. ſummo Pontifice in numerum Cardinalium cooptatus eſt 1583 ſtudio pietatis chriſtianæ, atque rituum Eccleſiaſticorum deinceps flagravit, idem promptus, ac prudens in conſiliis dandis, explicandiſque, ità ut Pontifices, atque Hiſpaniarum Reges in graviſſimi momenri rebus adminiſtrandis ejuſdem prudentia æquè commodè, ac tutò uterentur. Denique cum Chriſtianæ virtutes, exaggeratæque, ac vero Principe dignæ cũ illo cõſenuiſſent, deceſſit Romæ, ineõſolabili sui bonis omnibus relicto deſiderio.

CXI. 111. FRANCISCUS Giojoſa Gallus, ex presbytero Card. tit. S. Petri ad Vincula ad Sabinenſem Epiſcopatum evaſit ann. 1604. qui etiam poſtea ad Oſtienſem dignitatem aſcendit.

CXII. 112. ANTONIUS Saulius, Epiſcopus Cardinalis Albanenſis, Sabinenſis effectus eſt 1611. 17. die Auguſti. Quem etiam deinceps Portuenſis, ac Oſtienſis dignitates nobilitarunt.

CXIII 113. BENEDICTUS Card. Juſtinianus, Epiſcopus Card. Præneſtinus, Sabinenſis declaratus eſt 1615. die 6. m. Septemb. qui poſtea ad Portuenſem aſcendit.

CXIV 114. PETRUS Cardinalis Aldobrandinus ex Presbytero Card. S. Mariæ Tranſtiberim, factus eſt Epiſcopus Sabinenſis 1620. die 31. menſ. Auguſti. Deceſſit Romæ 1621. 10. die Februarii. Sepultus eſt apud S. Mariam ſupra Minervam. Plura vide de eo in Archiepiſcopis Ravennatibus.

CXV. 115. ODOARDUS Card. Farneſius, factus eſt Epiſcopus Sabinenſis 1621. die 3. menſ. Martii, deinceps etiam Tuſculana dignitate præfulſit.

CXVI 116. BONIFACIUS Card. Bevilaqua, ad Sabinenſem Epiſcopatum evaſit 1624. deinceps etiam Tuſculanum aſſecutus eſt.

CXVII. 117. CAROLUS Card. Madrutius ex Presbytero Card. tit. S. Laurentii in Lucina, Sabinenſis Præſul declaratus eſt 1626. die 6. Sept. Romæ deceſſit 1629. 19. Kalend. Septembris. Sepultuſque eſt apud S. Onuphrium in Madrutiorum ſacello. Hic dictus Cardinalis eſt à Clemente VIII. cum Tridentinus Epiſcopus eſſet, Ludovici Nepos, Pronepos autem Criſtophori Madrutiorum Cardinalium.

CXVIII. 118. SCIPIO Cardinalis Burgheſius, ex primo Presbytero, ſublectus eſt Epiſcopus Cardinalis Sabinenſis 13. Kal. Septembris 1629. Romæ deceſſit 1633 die 2. menſis Octobris. De eo plura in Archiepiſcopis Bononienſibus.

CXIX. 119. F. FELIX Centius Cardinalis Aſculanus Ordinis F. Minorum ex Presbytero Card. ad Sabinẽſem Epiſcopatum evaſit anno 1633. 26. Novembris. Obiit 24. Januarii 1641. De eodem fuſius, cum de Præſulibus Maceratenſibus.

CXX. 120. FRANCISCUS Cenninus Cardinalis Epiſcopus Faventinus 25. Februarii Epiſcopus Sabinenſis declaratus eſt ab Urbano VIII. an. 1641. De quo vide infra in Catalogo Faventinorum Epiſcoporum. * Optavit Portuenſem Eccleſiam 5. Martii 1645. *Ex Ap.

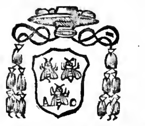

CXXI *Ex Ap. 121. * CAROLUS Cardinalis Medices Ferdinandi I. Magni, qui Magnum Hetruriæ Ducatum magna Chriſtiani orbis Principum exiſtimatione longo tempore poſſedit, & Chriſtinæ Caroli III. Lotharingiæ Ducis ex Claudia Valeſia Henrici II. Gallorum Regis filia, quarto genitus filius, Coſmi II. Hetruſcorum piiſſimi Principis frater, Ferdinandi II. & Joannis Caroli Cardinalis patruus, natus Florentiæ 14.

A Kal. Aprilis 1596. Regiis animi dotibus à natura donatus, & eximiis excultus diſciplinis, regius adoleſcens à Paulo V. purpura induitur anno 1615. die 21. Decembr. titulus ei datus Diaconi S. Mariæ in Domnica, quem Leo X. ante Pontificatum, Joannes ejus patruus, & Ferdinandus pater in purpura obtinuerãt, & magnificentiſſimo cultu exornarant. Romæ aliquando verſatus à Pontificibus Gregorio XV. Urbano VIII. & Innocentio X. quorum comitiis interfuit, ad graviſſimas de Concilio, de librorum delectu, de Epiſcoporum, ac Regularium, deque aliarum rerum negotiis conſultationes, honorifico judicio cooptatus, prudentiæ, religionis, ac pietatis non pauca ſigna dedit. Multorum cœnobiorum Commendatarius, S. Galgani Senenſis, Æſinæ, Claravallis, & Inſulanæ Abbatiæ, quorum divina virgula ei demandata ſplendidiora, aucto divino cultu reddidit. Pratenſis inſignis Eccleſiæ Præpoſitus adlectus jura ſuſtinuit & libertatem. Florentiæ templum D. Michaelis miro artificio, & eleganti ſtructura pro Regularibus Clericis,

B quos Theatinos vocant, à fundamentis extruxit. Protectoris Hiſpaniæ munus exercuit. Ordinis Vallis Umbroſæ datur defenſor. Prior Diaconorum Cardinalium Innocentium X. Pontiſ. Max. ſacra Thiara inſignivit, quem pro viribus ad Petri ſedem ſuſtulerat, à quo ex Presbytero Card. ad tit. S. Sixti Sabinenſis Epiſcopus declaratus eſt die 5. Martii anno 1645. mox Florentiæ inauguratur in Eccleſia S. Michaelis ab Annibale Bentivoio Archiepiſcopo Thebano, apud Ferdinandum Hetruriæ Magnum Ducem, Apoſtolico Nuncio, Alexandro Srupha olim Montis Politiani, & Roberto Strozzio Feſulano Epiſcopis aſſiſtentibus die 20 Auguſti, præſentibus Joanne Carolo Cardinali, & Sereniſſima Victoria Magna Ducıſſa nepotibus. Eodem anno 23. Octobr. dimiſſo Sabinenſi Tuſculanum optavit, quem hactenus adminiſtrat. Princeps ſane conſilio, prudentia, morum gravitate, & in omnibus regia, & pene effuſa liberalitate clariſſimus, cum priſcis illis Sereniſſimæ Mediceæ familiæ Heroibus merito comparandus, quos doctis præſi-

C dium, ſubſidiumque bonis apud cordatos ſcriptores fuiſſe narratur, de quo ut de Carthagine fertur, tacere multo præſtat, quam pauca recenſere.

122. FRANCISCUS Card. Barberinus Florenti-

D nus Urbani Octavi Pontificis Max. nepos S. R. E. Vicecancellarius ex Presbytero Cardinali S. Laurentii in Damaſo factus eſt Epiſcopus Sabinenſis die 23. Octob. 1645. Quem toti orbi inſignem reddidere diuturna patrui Pontificatus in ipſum congeſta moles, vitæ integritas, eruditio, ſingularis, multiplex ad Chriſtianos Reges legatio cujus hortatu hanc qualẽcumque ſacræ noſtræ Hiſtoriæ narrationem ſuſcepimus, auximuſque ex illa ſua ad decus Urbis excitata Bibliotheca, in qua tanquam in uberrima penu precioſa melleaque venerandæ antiquitatis reconduntur monumenta, ac literarum pene omnium labores, & ingenia ad æternitatem conſecrantur. * Deinde ann. 1652. factus eſt Epiſc. Portuenſis die 23. Septemb. CXXII. *Ex App.

123. BERNARDINUS Card. Spada ab Epiſcopatu Tuſculano tranſivit ad Sabinenſem die 23. Septemb. 1652. CXXIII.

ADDITIO.

(„ *Deinde ad Præneſtinum 11. Octob. 1655.*

„JU-

CXXIV. ,, JULIUS *Sacchettus Florentinus è Tuſculana Sa-* A
,, *binenſem optavit* 11. *Octob.* 1655. *deceſſit in pervigilio*
,, *Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli* 1663. *conditus*
,, *in ſepulchro Majorum apud S. Joannem nationis Flo-*
,, *rentinæ, de quo etiam in ſerie Gravinenſium, & Fa-*
,, *nenſium.*

CXV. ,, MARTIUS *Ginnetus, dimiſſa Albanenſi, hanc*
,, *eſt aſſecutus Sabinenſem* 1663. 2. *Julii ad Portuenſem*
,, *abiit* 1666. 11. *Octob.*

CXVI. ,, FRANCISCUS *Maria Brancatius Tit. S. Lau-*
,, *rentii in Lucina Card. Presbyterorum Prior, & Epiſ-*
,, *copus Viterbienſis, hanc ſibi copulavit jure optionis Sa-*
,, *binenſem Eccleſiam* 5. *Idus Octobris* 1666. *Inde ad*
,, *Tuſculanum tranſiit.*

CXVII. ,, JULIUS *Gabriellius Romanus Cameræ Apoſtoli-*
,, *cæ Clericorum Decanus, inde inter ſummos Eccleſiæ*
,, *Senatores adnumeratus, cum Presbyterorum princi-*
,, *pem gradum in titulari Eccleſia S. Laurentii in Luci-*
,, *na attigiſſet, ad Sabinenſem Thiaram tranſiit* 30. *Ja-*
,, *nuarii* 1668. *abſolutus à vinculo, quo detinebatur Aſ-*
,, *culanæ Eccleſiæ, eaque ſibi titulo adminiſtrationis con-* B
,, *ceſſa. Flaminiæ Legationem dum gereret, Clementis*
,, *X. cui propior erat affinis, morte Romam evocatur, &*
,, *cum ſuo voto juviſſet electioni Innocentii XI. Romæ con-*
,, *quievit die* 30. *Auguſti* 1677. *& de more funereis ſo-*
,, *lemniis in Minerbitano Templo exceptis, ibidem lo-*
,, *cum ſepulturæ invenit in ſuæ gentis apodyterio.*

CXVIII. ,, NICOLAUS *de Albergatis Bononienſis Cardin.*
,, *Ludoviſius nuncupatus, S. R. E. Major Pœnitentia-*
,, *rius, titulos cum percurriſſet S. Auguſtini, S. Mariæ*
,, *Angelorum ad Thermas, S. Mariæ Tranſtiberim, &*
,, *S. Laurentii in Lucina, Princeps jam Presbyterorum*
,, *ad Sabinenſem curam tranſiit die* 13. *Septemb.* 1677.
,, *Diœceſana Viſitatione tranſmiſſa nil omiſit, quo Cle-*
,, *ri, populique labantes mores ad pietatem reſtauraren-*
,, *tur. Infracto animo ſua jura tutatus, fœdifragos com-*
,, *preſſit, templis decorem ſervavit, Monialibus præſto*
,, *fuit, & oculatiſſimus adfuit fœminarum candori, ſive*
,, *ſervando, ſive ulciſcendo. Nefarium hominem ex Op-*
,, *pido Cotennelli hæreſibus conſperſum, aliiſque exitia-*
,, *lem, locorum aſperitate Curiæ impervium ſuo brachio* C
,, *obſtrinxit, & publico abjurationis documento emenda-*
,, *tum ad triremes tranſmiſit. Denique expurgata Sabi-*
,, *na, eaque Eccleſiaſtica ſeveriori diſciplina reſtituta,*
,, *nec unquam receſſus duriſſimæ Provinciæ, quantumvis*
,, *ſæpius vocatus fuiſſet ad tranquilliores ſedes, tunc ab-*
,, *ſceſſit, cum jure neceſſario optionis Portuenſi admotus*
,, *eſt in Vaticano Conſiſtorio die* 1. *Decembr.* 1681. *de quo*
,, *videſis, quæ in Oſtienſibus, & in Bononienſium ſerie*
,, *proloquimur.*

CXXIX. ,, PETRUS *Ochobonus Presb. Card. Tit. S. Praxe-*
,, *dis Ludoviſio ſecedenti ſucceſſit, Card. Aloyſio Ho-*
,, *modæo Presbyterorum primo Epiſcopalem ordinem*
,, *recuſante. At Petrus Sabinenſem thronum omni pie-*
,, *tatis ſtudio cum decoraſſet, Tuſculanum adivit* 15.
,, *Febr.* 1683. *de quo aptiore loco plura dicemus, & infra*
,, *in Brixien.*

CXX. ,, CAROLUS *Pius à Sabaudia Ferrarienſis Presb.*
,, *Card. Tit. S. Mariæ Tranſtiberim, dimiſſo Presby-*
,, *terali titulo, ad Sabinenſem Infulam gradum fecit* 15.
,, *Febr.* 1683. *qui multiplices inter Aulæ curas Prote-* D
,, *ctor Regnorum Hiſpaniæ, & Cæſarei Regiminis, am-*
,, *pliſſimo Sabinenſi gregi ſolertiſſimè ſemper ſtuduit. At*
,, *difficillimis dum extricandis Principum, & Eccleſiæ*
,, *negotiis mente indefeſſa incumbit, die duodecima Fe-*
,, *bruarii, quum ſcribendis Epiſtolis, aliiſque ſtudiis at-*
,, *tribuerat, cibis parcè inſtauratus Quadrageſimalibus,*
,, *febrili calore exæſtuante, & ſomno oppreſſus, evigilans,*
,, *ac ſi vitæ exitum ſibi imminentem conſpiceret, genufle-*
,, *xus ſumma cordis compunctione lachrymas profundens*
,, *per exomologeſim animum expiavit: mox ad Medico-*
,, *rum imperium decumbens, ſuccedente nocte proxima*
,, *inſecuta dies tertia decima morbi violentia oppreſſus,*
,, *omnium mœrore deceſſit anno* 1689. *Cadaver de more*
,, *elatum funeris ſolemnia excepit in Templo Domus*
,, *Profeſſæ Societatis JESU, ubi ſepelitur.*

,, PALUTIUS *Card. Alterius, dimiſſo Tit. S.* CXXI.
,, *Chryſogoni, ad hanc optavit ſedem die* 28. *Febr.* 1689.
,, *& illico univerſam curæ ſuæ ſubjectam Sabinam pera-*
,, *grare adorſus eſt, quam & benevolentia inviſit, & be-*
,, *neficentia extulit. Montis Faliſci dum præeſſet ovili,*
,, *ea qua ipſi obvenerat negotiorum mole, ut ibi infra in-*
,, *dicabimus, jam depoſita, morte Pontificis intervenien-*
,, *te, ſuperſtes fuit S. R. E. Camerarius, Regularium Or-*
,, *dinum Protector, ex Benedictina temperatione Vallis*
,, *Umbroſæ, & Mendicantium, Dominicani, Auguſti-*
,, *niani, tum Eremitarum, tum Diſcalceatorum, & Car-*
,, *melitarum omnium. His acceſſere Patrocinia Laure-*
,, *tanæ Domus, plurium Sanctimonialium, Sodalitio-*
,, *rum laicalium, aliorumque pii operis locorum, inter*
,, *quæ ejus protrahitur ære celebre in Urbe Pharmacopo-*
,, *lium pro pauperibus. Sacris Congregationibus, quæ ex*
,, *Voto Patrum Purpuratorum coaleſcunt, omnibus adeſt;*
,, *& in iis Judiciis, Propagandæ Fidei, & Paludum Pon-*
,, *tinarum Præfectus ſedet. Ex animi voto poſt decimum*
,, *Clementem in Petri Cathedra veneratus eſt Innocen-*
,, *tium XI. pari omine convolavit ad Alexandri VIII.*
,, *electionem. Inde cum quintò adfuiſſet Pontificiis Comi-*
,, *tiis, ſummo totius Populi Chriſtiani ſolatio provehendo*
,, *ad ſedem Innocentium XII. in Conſiſtorio habito die*
,, *octava Auguſti* 1691. *hac Sabinenſi dimiſſa, ad Præne-*
,, *ſtinam Cathedram tranſiit, ab eodem Innocentio La-*
,, *teranenſi etiam Archipresbyteratu auctus.*

,, JO: NICOLAUS *de Comitibus Presbyter Card.* CXXII
,, *S. Mariæ in Tranſpontina, Sabinenſi Infula decoratus*
,, *ea die qua Palutius eam liquit; retinuitque Anconita-*
,, *num jure adminiſtrationis; ubi de tanto ſacrorum*
,, *Principe, abſque ejus modeſtiæ gravamine, aliqua pro-*
,, *nunciabimus. Obiit Anconæ die* 20. *Jan.* 1698. *de quo*
,, *egimus in Anconitanis.*

GASPAR *ex nobili Carpinea familia Romanus ex* CXXIII
,, *Archiepiſcopo Nicæno, S. R. Rotæ Auditore, & Papæ*
,, *Datario creatus Presbyter Card. a Clemente X. die*
,, 22. *Dec.* 1670. *enunciatus deinde per ceſſionem Card.*
,, *Paulutii Alterii Papæ Vicarius Generalis. Hinc ex*
,, *tit. S. Mariæ Tranſtiberim ad Sabinenſem Eccleſiam*
,, *aſſumptus eſt die* 27. *Januarii* 1698. Lucent.) *Obiit*
,, *Romæ die* 6. *Aprilis* 1714.

,, FULVIUS *Tituli Sancti Petri ad Vincula Car-* CXXIV
,, *dinalis Aſtallius Romanus, creatus Cardinalis ab In-*
,, *nocentio Papa XI. die* 2. *Septembris* 1686. *dimiſſo*
,, *Titulo præfato, optavit Eccleſiam Sabinen. die* 16. *A-*
,, *prilis* 1714. *Fuit Legatus Urbini, & deinde Roman-*
,, *diolæ deputatus ab Innocentio XII. & demum Ferra-*
,, *riæ, quam Legationem uſque ad totum annum* 1707.
,, *difficillimis temporibus, magna cum prudentia laude*
,, *exercuit.*

PRÆNESTINI EPISCOPI

PRÆNESTE, quæ antiquiſſima Latii civitas eſt, Aboriginum quondam tutiſſima ſedes fuit, ac poſt receptam evangelii lucem, quarta civitas, cujus Præſul cum Epiſcopatu Senatoriam purpuram conjunctam habet, Romanumque Pontificem propiori dignitatis gradu circumſtat. Ejus origo adeo antiqua eſt, ut ejuſdem latens præ vetuſtate exordium diverſos plerumque adverſoſque trahat ſcriptores. Ejus montes extulere faſtigium, quo diuturniori tranquillitate ſuffulta hoſtiles incurſus felicius poſſet eludere. Vigintiquinque milliaribus tantùm Roma abeſt, cum Tyburem, Tuſculumque finium propiori meta contingat. Cæterùm Virgilius, ut eſt feſtiva natio poetarum, Præneſtinæ Urbis Auctorē Caccolum facit, ex Vulcano prognatum, cum ita inquit.

Nec Præneſtinæ fundator defuit Urbis,
Vulcano genitum pecora inter agreſtia Regem,
Inventumque focis, omnis quem credidit ætas,
Caccolus.

Quem, ut Vulcani germanam ſobolem Honoratus Servius Virgilii commentator eſſe demonſtret, fabulam de eodem circumferri ſolitam hujuſmodi narrat; Caccoli matrem ictam aliquando fuiſſe favilla, quam impetus ignis excuſſerat, ex eoq; concepiſſe, uterumque geſtaſſe, unde poſtea prodierit is, quem delirans antiquitas filium appellavit Vulcani, atque antiquiſſimæ hujus Præneſtinæ Urbis fecit Auctorem. Solinus ex Zenodoro vult à Præneſte Ulyſſis nepote, filioque Latini fuiſſe ædificatam, deque fundatoris nomine Præneſte fuiſſe dictam. Stephanus Byzantius ejus fundationis laudem in Præneſtem Latinum Ulyſſis filium, ac Circes refundit. Plutarchus verò in parallelis aliter ſentit, cum ita inquit; Thelogonus Ulyſſis, ac Circes filius, miſſus ad indagandum patrē monitus eſt, ut ibi Urbem conderet ubi ſerta gerentes Agricolas ſaltare videret; cumque in quemdam Italiæ locum deveniſſet, offendit Colonos ramis ilignis redimitos choreis vacare. Itaque Urbem ibi condidit, & ab rei argumento Priſtinum nominavit (quod vocabulum Romani detortum dixerunt Præneſtus) ut Ariſtocles tradit lib. 3. Italicarum rerum. Plinius affirmat hanc Urbem primò dictam fuiſſe Stephanon, & Strabo, Poliſtephanon, hoc eſt, multiplicis coronæ civitatem, additque cum Tybure fuiſſe ædificatam à Græcis. Non defuere, qui dicerent, ab Urbe copia arborum lentiſcorum Præneſtinum fuiſſe appellatam, ut refert Volaterranus. Illud conſtat priſcos Latinos, hoc eſt, Pelaſgos, Aborigineſque eandem vel fundaſſe, vel incoluiſſe, quam deinde ideo Præneſtum dixere, ut Pompejo Feſto arridet, quod locus, in quo deinceps extulit illa muros, montibus præſtare videatur.

Cæterùm cum ante Chriſtum natum 500. ipſos annos, Præneſti nova civitas ſteterit, nil mirum eſt, ſi ex obliviosa antiquitate tum ejuſdem origo, tum fundatoris nomen interciderit. Populi Romani antiqua Colonia fuit; teſte Cicerone, atque Frontino de Coloniis, & quidem Præneſtinam Urbem nobile muni-

A cipium fuiſſe Populi Romani antiquæ inſcriptiones teſtantur. Florus, Feſtuſque inter nobiliores, ac ſplendidiores Italiæ civitates illam adnumerat, nec ſecus Appianus Alexand. lib. Civ. bellorum. Præneſtem, dum Romanum floreret Imperium, celebre templum, Primigeniæ fortunæ dicatum, nobilitaverat, cujus etiam nunc miſerandæ ruinæ ſpectantur, ob quam quidem templi celebritatem Præneſtina civitas ſacræ tulit cognomen, ut Silius inquit:

Hunc Tybur Caſtelle tuum, ſacriſque dicatum
Fortunæ Præneſte jugis.

Hujus templi pavimentum, poſt C. Marium juniorem debellatum, Sylla marmore teſſellato opere elaborato elegantiſſimè conſtravit, quæ Lithoſtrata Latini appellant, unde poſtea moſayci operis uſus fluxit ad noſtros, ut ſcribit Plinius lib. 36. cap. 25 Denique cum Præneſte in montibus collocata ineluctabili propemodum munimento conſiſteret, fiebat, ut quos adverſa belli fortuna vexaſſet, illuc ſe tutaturi confugerent, indeque reſumptis viribus Romanum Agrum B incurrerent, victiq; iterum in cauſa erant, cur demum immerita civitas Romanis victoribus pœnas daret. Quod ipſum Strabo commemorans, ita inquit. *Enimvero ut aliis Urbibus in parte felicitatis copia rerum ponitur, ita contra Præneſtinis ſua opulentia calamitoſa fuit ob Romanorum ſeditiones: nam qui res novas moliebātur, eò confugiebant. Quibus expugnatis cū alia damna Urbi injungebātur, culpa à ſōtibus in innoxios tranſlata.*

Nec cum Romani Imperii Majeſtas fuiſſet extincta, melior ob id Præneſtinorum conditio fuit. Etenim cum Paſchalis II. Pontificis temporibus ea civitas Columnenſium, præpotentium Dynaſtarum jugum coacta fuiſſet accipere, ſucceſſiſſentque deinceps ea tempora, quibus ea gens cum VIII. Bonifacio ſummo Pontifice inextinguibiles ſimultates exercebat, tandemque Pontificiæ potentiæ impar dediſſet manus, Pontifex haud contentus viciſſe, Immeritam etiam Urbem in Columnenſium odium mulctavit excidio, incolis juſſis ad montis radices, ſub nomine Papalis Urbis humiliores conſtruere caſulas. Sed cum impen-C ſius deinde, etiam antiquo domicilio, fortuniſq; exuti, redivivas Columnenſium partes conſectarentur, Pontifex geminato percitus odio, vixdum humo ſe attollentia tecta ita ſolo æquavit, ut vix lapis lapidi ſuperpoſitus cerneretur. Interim Bonifacius fato ceſſit, Præneſtinique Columnenſium veterum Dominorum favore, fortuniſque adjuti, ad antiquas ſedes, montibus ſupinis protectas rediere, ita ut Eugenii IV. temporibus, cernentibus veteres muri reſurrexiſſe viderentur. Sed cum iterum Poncellottum, Nicolaumque Fortebraccium Romani nominis oſores intra mœnia recepiſſent, unde pertinaciam belli alere poſſent; obſidione prævalida demum preſſi deditionem fecere adeo ad victorum arbitrium, ut Eugenio IV. deinde jubente irreparabili iterum excidio mulctarentur. Cæterùm cum & Eugenius exceſſiſſet è vivis, Columnenſes reſumptis animis, viribuſque refectis, novam Præneſtem iterum reædificandam curarunt. Quæ tametſi antiquæ illius dignitatis, ac opulentiæ

haud

A haudquaquam metam attingere potuerit, eò tamen magnitudinis, ſpectataque frequentiæ pervenit, ut ejuſdem ditionis veteres Dominos nuoquam poſſit pœoitere. Columnenſibus paruit uſque ad annom 1630. hoc eſt, dnnec Præneſtinæ ditionis jura præſenti pecunia empta in Thaddæum Barberinum Principem, Urbiſque Præfectum Urbani VIII. Nepotem tandem refunderentur.

Ut autem Præneſtinæ Urbis origioem, auctoremque obliviosa ſuneravit vetuſtas, ſic eadem temporibus offundēte caliginem haud facile ſciri potuit, quaodo lucem hauſerit Evangelii. Conſtat tamen jam inde à temporibus Aureliani Imperatoris apod Præoeſtem Agapitum, 15. annorum fortiſtimom puerum, illuſtrem tuliſſe palmam martyrii, cujus Romanum Martyrologiom die 18. meoſis Auguſti cum laude meminit; Præneſtioique etiam nunc, ut præcipuum Divum tutelarem veoerantur, & colunt. Cathedralis Ecclesiæ Patronus idem eſt ſanctiſſimus martyr Agapitus, in qua duodecim canonici cum Archipresbytero, aliique clerici numerantur. B Sont ibidem intra mœnia civitatis quatuor virorum, & unom monialium cœnobium, pietate Barberini principis nuper exeitatum. Diœceſis eſt ſatis ampla; quatuordecim continet loca. Taxator in lib. Cameræ ad florenos ... verus valor ad 500. ſcuta Romanæ monetæ aſcendit. Ejus civitatis Epiſcopus, ut non ſemel dicam, ab immemorabili, uous è ſeptem purpuratis Epiſcopis, qui propiori dignitatis gradu Pontificium thronum circunſtant; Præneſtinoque per vicem apud Lateraoum olim coram Pontifice, ſacrum ſacere incumbebat, perduravitque ritus oſque ad Gregorii II. Pontificatum, ot diligenter Panvinius notavit. Ex Præneſtinis Epiſcopis, qoi priſcis illis temporibus floruerunt, aliquot uſque ad Leonem IX. quiboſdam conciliis ſubſcripti leguntur, ita tamen, ot non inde integra illorum ſeries à primis uſq; ad poſtremos erui poſſe videatur. Poſt Leonem verò IX. & deinceps Præneſtinorum Præſulom continuatam ſeriem proferemus, quam ex Panvinio, Ciaconio, atque ex ooſtris ad eundem notis, qoa potuimus majori diligentia concinnavimus.

C

A D D I T I O.

(„*Cathedrali deſerviunt* 18. *Canonici cum Archi-„presbytero, & utraque Præbenda. Cura animarum e-„xercetur in ea per canonicum. Sunt ibidem Seminarium, Hoſpitale, & mons Pietatis. Animæ civitatis „circiter* 4000. *numerantur: Diœceſis vero* 14. *mille: & „hæc coaleſcit ex* 13. *Oppidis, ſeù Terris; & in his plu-„ra ſacra Regularium ſeptæ ſuntque.* Caſtel S. Pietro, „Capranica, Genazzano, Cave, Rocca di Cave, Pa-„liano, Serrone, Olevano, S. Vito, Piſciano, Zaga-„rolo, Gallicano, Lugnano. *Præneſtini juris eſſe plures „concordant locum, ubi olim fuit celebris Romanorum „colonia, & Latii Urbs Epiſcopalis Gabii, qui locus nunc, „ut volunt, dicitur* Campo Gabbio (1). *Præneſte hodiè „vulgo dicitur* Paleſtrina. *Epiſcopales redditus ſunt „Scuta* 450. *in lib. Cameræ non reperiuntur taxati.* Luc.)

I. 1. FOELIX *a* Præneſtinus (2) Epiſcopus Concilio Romano ſubſcripſit ſub Melchiade Pontif. Max. anoo 313.

a Ipſe SECUNDUS

II. 2. JANUARIUS in Concilio ſub Papa Hilario anoo *b* 462.

b 465. Seù 466.

III. 3. ROMANUS *c* in Concilio Romano ſob Symmacho Papa anno 500. („*Romulus iſte an.* 487. *Synodo „Romana ſub Felice III. legitur interfuiſſe. item duabus „ſub Symmacho I. an.* 502. *&* 503. Suareſius.)

c Al. Romulus.

IV. („ MAURUM *d Epiſcopum Præneſtinum an.* 556. *Italia Sacra Tom. I.*

d Al. Marcum.

A „*fuiſſe dicit e Pelagii Papæ diplomate e in Collect. can.* „*l.* 3. *c.* 103. Suareſius.)

e Diploma refertur etiam à Suareſio.

4. SERGIUS (3) ſancti Gregorii Papæ diplomati, Eccleſiæ S. Medardi io Galliis munificenter indolto reperitur ſubſcriptus 593.

V. 5. PROCULUS, vel Proconus S. Gregorii Papæ temporibus legitur floruiſſe, ſuitque in ſynodo Rom. anno 595. *f* ex Codice Vaticano n. 1353.

f Et alteri an. 601.

VI. („ MAJURINUS, *qui & Majorianus dicitur ſedit „in Synodo Rom. ſub Martino I. an.* 647*g*. Suareſius.)

g Seù 649.

VII. 6. STEPHANUS ſub Agathone Papa Concilio interfuit 680.

VIII. 7. SERGIUS in Concilio Rom. habito à Gregorio II. anno 721. non. Aprilis indict. 4. ſubſcripſit coſtituto adverſus illicita conjugia, ex Cod. Vat.

IX. 8. VALENTIUS, ſive Venantius in Romano Concilio ſub Zacharia Pootifice ſcotentiam dixit in Baſilica S. Petri 745*h*.

h Et antea an. 743.

X. 9. GREGORIUS (4) anno 761. in Concilio Romaoo ſub Paolo I. Anno verò 766. à Toſo *i* Nepenſi B Duce coactus Conſtaotinum ejuſdem laicum fratrem, poſt mortem Pauli I. Pontificis violenter in Pontificem ordinavit, ut Anaſtaſius Bibliothecarius oarrat. Qui deinde noo adhuc benè ſe vertente anno perpetrati ſceleris pœnas ſolvit, ſiquidem ex violeotia repentini morbi, totus obſtupuit, exaruitqoe dextera, qoa per ſummum ſcelus Antipapam conſecraverat, atque ad poſteritatis exemplum miſerè deinde fuit extinctus, ea ſcilicet ſeveritate penè oltione Divina docente mortales, nullam violentiam poſſe habere juſtæ excuſationis prætextum, ubi de Dei gloria, Eccleſiæque ſalute ageretor.

i Toto.

XI. 10. (5) ANDREAS Præneſtinis jus Eccleſiaſticum dixit anno 772. („ *Legatus Apoſtolicus ad Deſiderium regem fuit.*)

XII. 11. (6) CONSTANTINUS interfuit Concilio Rom. ſub Eugenio II. anno 826. apud Baron.

XIII. 12. THEOPHYLACTUS Præneſtina dignitate præfulſit 962*K*.

K In Conciliabulo Rom. contra Jo. XII.

XIV. 13. (7) STEPHANUS, anno 3. pontificatus Joan-C nis XV. qui fuit 988. confirmavit Eccleſias S. Mariæ, & SS. Stephani, & Laurentii in territorio Præneſtino in fundo Quadranguli, Abbati, & Monachis Sublacenſibus, ex regeſto ejuſdem Abbatiæ.

XV. 14. PETRUS *l* reperitur ſubſcriptus cuidam privilegio Gregorii V. indulto Abbatiæ S. Salvatoris de monte Amiato. Sub Sergio IV. & Benedicto VIII. Pontificibus Bibliothecarii munere functos eſt. Sergii diploma à Petro datum 5. Kal. Martii anno 3. ſalutis verò 1012. conceſſum Hilario Abbati S. Vinceotii de Volturno, cujus exemplar habetur in Chronic. orig. ejuſdem monaſt. l. 4. apod Conſtantinum Cajetanom. Alterum vidimus privilegium Benedicti VIII. à Petro noſtro Epiſcopo Præneſtino Biblioth. datum ad Michaelem Archiepiſcopum Salernitanum an. 1015. apud Baronium tom. 11.

l S. R. E. Cardinalis

15. *m* PETRUS Petro ſucceſſit ſob Joanne XIX. cujus diplomati pro Eccleſiis Portuenſis, ac Sylvæ Candidæ ſubſcripſit anno 1026. ot ſupra retulimus. Sub * Benedicto IX. deceſſit. Cæterùm haud ſcio un-D de Ciac. potuerit ſomniaſſe, Ubertum neſcio quem Podiom Lucenſem, Epiſcopum Cardinalem Præneſtinum à Stephano IX. fuiſſe creatum, eum idem aſſerat ſub Nicolao II. ſupra memoratum Petrum per eadem tempora floruiſſe.

m Hic 147 extat ſup. 1031. Luc.

** Ex Ap. tom. 2.*

XVI. * 16. JOANNES de Papa nobili gente apud Romanos genitus, qui poſt quam ſemeſtris Diac. Cardin. S.

** Ex Ap. t. 2.*

I Aga-

(1) Hujus antiquitate Urbis Epiſcoporum ſeriem, quæ haberi potuit, dabimus in tom. X. hujus operis.
(2) Epiſcopus iſte Præneſtinus, qui reperitur deſcriptus inter Patres Concilii Rom. ſub Melchiade anno 313. Felix nuncupatur ab Ughello ex eodem Concilio, ſed confuſo legendi ordine. Felix ſiquidem ibi deſcribitur immediatè poſt Secundum, ſed hic à Præneſte, ille à Tribus Tabernis. Conſentit nobis Optatus Milevitanus lib. 1. in nonnullis etiam exemplaribus Jocundus vocitatur. *Lucentius.*
(3) Sergius iſte unico teſtimonio fulfultus ſuppoſititii Privilegii S. Medardi rejiciendus eſt, cum præcipuè per ea tempora ex Authenticis monumentis ſequens Proculus Præneſtinis præfuiſſet. *Lucent.*
(4) Diplomati, ſeù Epiſtolæ Pauli I. datæ an. 36. Conſtantini Copronymi, qui incidit in an. Chriſti 757 invenitur ſubſcripſiſſe Gregorius, à quo alium eſſe Georgium, ſeù Gregorium, qui Conſtantinum Totonis fratrem Pontificem conſecravit, opinatur Suareſius. Sed nulla hic urget neceſſitas Gregorios duplicandi.
(5) Stephanus Epiſcopus Præneſtinus an. 773 memoratus in monumentis exaratis calamo Cœnobii de Aniana Magalonenſis Diœceſis, quæ mihi ſuſpectiſſima ſunt, ex quo illorum exemplum integrum vidi. *Suareſius.*
(6) Ex nonnullis concinnatis indiculis hujus Eccleſiæ Joannem ſunt, qui recenſent, floruiſſe an. 787. deinde Stephanum 804. quorum nec meminit noſter Ughellus, & nos aliis enumerandos relinquimus, qui aliquo ſulciti veritatis teſtimonio certiorati fuerint. *Luc.*
(7) Gratioſus Præneſtinus Epiſcopus legitur ſubſcriptus Bullæ Leonis VIII. Pſeudo pontificis datæ an. 964. quam edidit cum ſcholiis Theodorici à Niems inter Imperialia ſtatuta à Carolo M. ad Carolum V. compilata damnatus Auctor Melchior Goldaſtus. Verùm cum hoc diploma ut falſum, atque commentitium rejectum ſit à Baronio tom. 10. Annal. ad an. 964. & repúbet ipſe Suareſius, de Gratioſo, quia non liquet, cenſet amplius inquirendum.

Agathæ in Suburra fuiſſet, à Benedicto IX. factus eſt Epiſcopus Præneſtinus. (1) Hic ille eſt Joannes, qui altare in eadem Eccleſia in honorem D.N.J.Chriſti dedicavit, ut in vetuſta membrana inſcriprio à noſtro erudito Floravante Martinello in deſcriptione ejuſdem Eccleſiæ relata commemorat. Joannes vero præmaturo fato terris fuit ereptus anno 1040. ætatis ſuæ 38. conditus in eadem S. Agathæ Diaconia apud ſuos germanos fratres Petrum, & Andream Diaconos Cardinales; ubi olim vetus ſepulchrum cum inſcriptione proſtabat legentibus, quam è manibus venerandæ antiquitatis oſorum, olim vindicavit Antonius Puccius, qui ſub Clem. VII. purpura fuit exornatus, dũ ejuſdem templi novam ſubſtructionem moliretur Hercules Card. Rangonus; cujus exemplar inter ſchedas ejuſdem Puccii repertum contulit nobis bonæ memoriæ Martius Mileſius, tenoris ſequentis.

Acta licet ſpatiis, heu nec compluribus apta
Sed ſatis iſta domus fratribus una ſibi.
Congelatus læto pater complectere fratres.
Nec ſibi in raris hoſpita tecta nega.
Ut raro vulva ſator ſic vobis ſpiritus idem
Quo tu diſtabas vita pudoris erat.
Te idus medium duxit naſcendi flore ordo
Sed prius adduxit mors aquilone fero.
Quæ plus te juvit, quod ſpiritus aſtra ſubivit.
Quod roſeis campis carcere liber ovat.
Mira dies fructum res monſtrat vivere ſurſum,
Nam moriens iſti raptus, ad uſque Deum.
Unde redux multis myſteria multa retexens
Ardebas hujus ponere carnis onus.
Anxius & vita ſitiebas præmia vera,
cervus ut ad fontis viva fluenta ſitit.
Hoc erat ephebus, quod inde ſorte carebas,
Qui ſacra divino lumine corda replet.
Hoc erat intacta quod virginitate viſebas,
Quod fragili mundo tam gravis hoſtis eras.
Hoc erat hoc alma, quod in aula Virginis alma
Sparſiſti in omne ſemina caſta nova.
O dolor! invidit rebus fortuna ſecundis.
Hic niſi ſex menſes non tibi vita fuit.
Et mox Antiſtes Præneſtis factus obiſti
Anno ſex ertus circiter octo quater.
Sic ætate ſua te Chriſto in alta levatum.
Hinc iterum vivas ſurgere carne dabit.
O ſite . . divinum tunc vigat care Joannes
Petrus, Andreas, frater uterque tuus.
Petrus, & Andreas Levites atque ſecundi,
clarius ad fratres ſuaviter oſſa jacent.
conſtat avi erecto Seconis ſanguine Papa
clara nihil, ſed nihil altus honor.
Stemmata hos tuos virgo tutos Agatha ſan. ſalva
Semper & à cunctis cauſa tuere malis.
Fac tecum vivant chriſtoque perenniter aſtent,
Et valeant Domino tres ſine fine Deo.
Deceſſit xviii. Kal. Januarii
anno Domini M. XL. ind. octava.
Vale in chriſto bone Præſul Joannes.

(,, *Interfuit iſte Joannes concilio Rom. ſub Benedicto* ,, *IX. in cauſa Andreæ Peruſini an.* 1037.)

XVII. JOANNES (2) Altare S. Agathæ Romæ dedicavit ſub Leone IX. ut ex marmoreo lapide ſeparato refert noſter Floravantes Martinellus in deſcriptione ejuſdem Eccleſiæ.

XVIII (,, UBERTUS *de Pediis Lucenſis ex ciaconio Epi-* ,, *ſcopus Præneſtinus ſub Stephano X. dicto IX. an.* 1058 ,, *Refragantur Auctarii Ciaconii: quod Petrus ſupra-* ,, *memoratus* 16. *loco Præneſtinam ſedem tenuerit ex* ,, *ipſo ciaconio uſque ad II. Nicolai tempora: Evincen-* ,, *di tamen ex Joanne de Papa, & altero Joanne proximè* ,, *enumerato, ex quibus habetur Petrum jam diu antea* ,, *deceſſiſſe.* Lucentius.)

XIX. 17. (3) BRUNO Epiſcopus Cardinalis Præneſtinus, à Nicolao II. electus eſt, ſucceſſitque demortuo *a* Joanni 1058. Deceſſit antem ſub Alexandro II. (,, *Subſcripſit an.* 1059. *privilegio pro Monaſterio S. Fe-* ,, *licitatis Florentiæ.*)

a Uberto an. 1059.

XX. 18. LEOPERTUS Epiſcopus Card. Præneſtinus ſub Alexandro II. ſubſcripſit ejuſdem Alexandri diplomati pro monaſterio Caſinenſi ann. 1067. 6. Id. Maji, indict. 5.

XXI. 19. UBERTUS *b* Card. Præneſtinus, ab Alexandro II. creatus, legatione functus eſt in Germania, cum Gherardo Epiſcopo Card. Oſtienſi ad Henricum Imperatorem 1074. ut eundem nomine Gregorii VII. Pontificis apertiſſimæ ſimoniæ redargueret. Interfuit poſtea Conventui Canuſino, ubi Gregorius Eccleſiaſtico anathemate ictum Henricum ea cenſura abſolvit, admiſitque ad unitatem fidelium. Hic ann. 1073. prid. Kal. Aprilis, altare S. Andreæ in eccleſia S. Cæciliæ conſecravit. Subſcripſit conſtituto, quod factum fuit inter Gregorium VII. & Landulphum Beneventanum principem apud Binium.

b Alii Umbertus.

Poſt Uberti exceſſum, Epiſcopatum Præneſtinum invaſit Hugo Cardinalis Tridentinus *c*, Candidus appellatus, re, & geſtis nigerrimus, ſchiſmaticus, ac III. Clementis Antipapæ ſectator, à quo Præneſtinus vitio ſublectus eſt Præſul. Deceſſit in ſchiſmate teterrimo, vir provectæ admodum ætatis ſub fine pontificatus Urbani II. cum 50. penè annos tranſegiſſet in Cardinalatu, nam à Leone IX. an. 1047. tit. S. Clem. creatus eſt presb. Card. Conſule Lambertum Schamburgenſem, Baronium, Petrum Frizon. & alios.

c Gallia uſſimat Frizonio ex Onuphrio.

XXII. (,, ATTO *Presb. card. creatus ab Alexandro II.* ,, *VII. Gregorii in tuendo jure conſtans contra Schiſmaticos, à Panvinio Epiſcopis Præneſtinis inſeritur, prætéritur ab Ughello; nullam de eo fortaſſis notitiam habuit; haſitans non deliberat Oldoinus. Nos cum ad an.* ,, *uſque* 1092. *nullam habeamus poſt Ubertum alterius* ,, *Præneſtinorum Epiſcopi mentionem, neſcio cur non deferendum ſit tanto viro, qui Attonem ex Presb. Card.* ,, *Præneſtinum Epiſcopum enunciat, noſtro non contradicente Ughello.* Luc.)

XXIII 20. BERNARDUS *d* Epiſcopus Præneſtinus ſubſcriptus reperitur in Bulla Urbani II. conceſſa monaſt. SS. Trinitatis de Cava anno 1092. pontif. 4.

d Al. Bernardus.

XXIV 21. MILO *e* Epiſcopus Card. Præneſtinus deſignatus contra Hugonem ab Urbano II. circa 1096. electioni Paſchalis II. interfuit, quo ſedente è vivis exceſſit circa annum 1101. (,, *In Paſchalis II. Diplomatibus ſubſcriptus reperitur, quæ data ſunt annis* 1100. ,, & 1101. *tam pro Cluniacenſi Cœnobio, quam pro Eccleſia Florentina.* Suareſius.)

e Frizon. hunc Milonem Gallis accenſet.

XXV 22. BERARDUS *f* Beneventanus, Miloni ſucceſſit 1101. ſublectus Epiſcopus Card. Præneſtinus (4) à Paſchali II. vir famæ illuſtris, ac religione præclarus, olim in Oriente legatus, deceſſit Romæ anno 1107. quem Alphanus Archiepiſcopus Salernitanus hoc elogio pro meritis exornavit.

f Sive Bernardus.

Berardus nomen, Beneventum patria, ſedes
Præneſtis, celebris laus mihi Roma fuit.
Heſter Eccleſia centrum, cuncta relinquens

Qui

(1) Fuerit ne is familiæ de Papa, an proximè ſubſequens, incertum. Affirmat Ughellus, anceps eſt Oldoinus, uterque corrigendus in eo quod ſubſequentem Joannem deleant ex hac ſerie, & hunc eum faciant Præneſtinum Joannem S. Agathæ, qui in ea Suburrana Eccleſia Altare conſecravit, ex dignis monumentis allatis à Floravante Martinello in Opuſculo de Diaconia S. Agathæ fol. mihi 67. 68. & 102. Ubi dum cognoſcendum præbetur, eam dedicationem ſacram factam fuiſſe IX. Leonis Pontificatu, qui præfuit ab an. 1049. uſque ad 1054. & Joannes obierit 18. Kal. Jan. an. 1040. ut ex appoſita inſcriptione ſepulchrali produnt ipſimet Ughellus & Oldoinus. Alter porrò Joannes ex teſtimonio irrefragabili hujus conſecrationis enumerandus, & non delendus eſt, itemque ſuppleudus in Ciaconiano opere. *Luc.*

(2) Hæc omnia, atque hunc Joannem deleri mandat Auctor in App. tom. 4. at nos à Lucentio edocti nihil immutavimus.

(3) Ante Brunonem Bernardum quemdam intrudit Suareſius, à Leone IX. ſuffectum, quique an. 1061. ind. XIV. Romæ IV. Nonas Maii Pontificatus Nicolai II. ann. III. expedierit Diploma ejuſdem Nicolai ad Pontium Abbatem Anianæ Magalonenſis Diœceſis, uti à P. Odone de la Mothe per litteras accepiſſe ſe affirmat. Verum aut Bernardus iſte poſt Brunonem ponendus eſt, quem ann. 1059 Præneſtinum Epiſcopum fuiſſe conſtat ex privilegio S. Felicitatis memorato, vel potius expungendus, cum aliàs etiam ipſi Suareſio ſuſpectiſſima fuerint dicta monumenta Cœnobii de Aniana.

(4) Oldoinus in Urbano II. Cardin. 10. redarguere conatur eremis Ughellum, quod Berardum Præneſtino Throno admotum pronunciet à Paſchale II. ſed ipſe in errorem labitur ex duobus Berardis, quos inter medius eſt Milo, unum faciens. Alter quidem eſt Berardus, qui diplomati Cavenſi ſubſcripſit an. 1092. ab eo, qui Præneſtinis datus eſt à II. Paſchali, Legatione Orientali illuſtris. Omnem enucleat difficultatem Milo intermedius, quem, ut ſuam firmet ſententiam, delere conatur, ſed perperam, cum ex multiplici Vaticano teſtimonio ſuæ exiſtentiæ certiſſimam fidem præbeat. Nec ſuffragatur ſubſcriptio, in privilegio pro Trojana Eccleſia de an. IV. cum in eo error potius anni pro 1092. quam perſonæ irrepere potuiſſet. Suum igitur locum retineat prior Bernardus in hac ſerie, & propterea in Ciaconiano opere ſeſtatur. *Luc.*

Qui Hieruſalem ſolvere crimen a idem.
Jamque dies menſis retinebat quinque December
Cum rediens illinc mortuus hoſpiter hic.

a Al. 162.

In quo quidem epitaphio inter monumenta Alphani reperta, quid ſibi velint illa verba *Solvere crimen idem*, haud ſanè crediderim cuique pervium eſſe, præſertim autem iis, qui parum, aut nihil Eccleſiaſticam calient hiſtoriam. Ibi enim, niſi me valde conjectura fallit, ad ſuæ in Orientem profectionis cauſas videtur alludere, quippe qui illò potiſſimum miſſus fuerat, ut Ebremanum Patriarcham intruſum deturbaret de ſede. Hujus Cardinalis mentio extat in quodam privilegio Urbani II. Cluniacenſibus indulto, cujus meminit Gibellinus in epiſt. ad Arelatenſes ſuos apud Baronium. Cæterùm de hoc Cardinali Ciaconius altum ſilentium tenuit.

XXVI 23. CURRADUS Epiſcopus Card. Præneſtinus poſt Berardum à Paſchali II. creatus eſt anno 1107. Hic Vaſtallenſi Concilio interfuit, crediderimque cum ſequenti eundem eſſe, quos tamen ex vicinitate nominum Ciaconius confuderit.

XXVII. 24. CONUS, ſive Conon Germanus, olim Canonicus Regularis Eccleſiæ S. Nicolai de Arvaſia, vir ſanctimonia vitæ longè clariſſimus, à Paſchali II. dum in Galliis moraretur, factus eſt Epiſcopus Card. Præneſtinus, ab eodemque in Orientem legatus eſt anno 1111. ubi cum accepiſſet impium Imperatorem Henricum fidem fregiſſe Pontifici, Paſchalemque violenter arreptum conjeciſſe in carcerem, juſtiſſima ira ſuccenſus in Epiſcoporum Concilio à ſe coacto, fœdifragum Henricum ad ignominiam ſempiternam religionis telo transfixit, eandemque cenſuram in Occidentem reverſus, quinque celebratis Conciliis in Græcia, Pannonia, Saxonia, Lotharingia, Galliaque contra ſacrilegum Imperatorem conſtanter perurſit, ac deinde curavit, ut Romani Concilii Patres, quam iterato tuliſſet ſententiam, ratam haberent anno 1116. Quod non modò facile obtinuit, ſed ob id vehemens pietatis ſtudium in Pontificem, caputque Eccleſiæ, adeò celebre nomen adeptus eſt, ut quaſi de cœlo delapſum Cononem deinceps venerarentur mortales. Interea contigit in fide fluctuare Germanos. Itaque II. Gelaſius ne longius ſerperet malum, Cononem poteſtate Legati ſuccinctum legat in Germaniam, quippe qui natione Germanus, titubanti Provinciæ ſuæ commodius medicinam poſſe facere videretur. Quamobrem caput tumultus, facemq; ſeditionis, tàm in Colonienſi, quàm in Fritiſlarienſi Conciliis à ſe celebratis, Hēricum iterum cenſura excommunicationis involuit.

Hic ille Præneſtinus Card. eſt, quem II. Gelaſius, propemodum Cluniaci cum morte luctans, tanquàm virum ſanctiſſimum, ac pontificatui parem, purpuratorum Senatui propoſuit deligendum. Et quidem deprecanti Pontifici reſpondiſſet eventus, ni Conon ab omni ambitione procul alienus, in ſe purpuratorum propè ruentia ſtudia divertiſſet, convertiſſetque in Widonem Archiepiſcopum Viennenſem, quem anno 1119. deinceps ſub Callixti II. nomine ejuſdem Cononis hortatu creavere Pontificem.

Hunc Præneſtinum Epiſcopum, qui pontificatum ſibi oblatum dicitur reſpuiſſe, Oddonem appellat Baronius, manifeſte nomen invertens, cum Cononem dicere debuiſſet. Siquidem & Conon hoc eodem anno vivebat, præteritoque anno in Germania fuerat functus legatione, Callixtoque III. legitur ſubſcripſiſſe anno 1122. b Hujus meminit Abbas Uſpergenſis, ac Sigibertus in Chronicis, Gothifredus Claravallenſis in epiſt. ad Albanenſem Epiſcopum, ubi Cononem narrat, cum Sueſſione in Gallia celebraret Concilium Petri Abailardi cum auctore ſcripta damnaſſe, contaminataque hæreſeos veneno exuſſiſſe flammis. Cryptam, & altare S. Agapiti in cathedrali Eccleſia Præneſtina Cononem dedicaſſe refert ſequens inſcriptio c marmorea ibidem appoſita.

b Circa quem annum obiit.

c Quam ex Gutrefio correctiorem damus.

Anno Dominica Incarnationis milleſimo CXVI. XVIII. Kal. Febr. Indic. X. dedicatum eſt Altare & Crypta S. Agapiti Martyris per Dominum Cononem Præneſtinum Epiſcopum in quo videlicet Altari requieſcunt corpora SS. Mart. Agapiti, Gordiani, & Abundii, & recondita ſunt Reliquiæ SS. Mart. Miliani & Nymphæ.

A

Anno 1117. partem ſuperiorem ejuſdem Eccleſiæ una cum Altari S. Agapiti dedicavit, ut alia inſcriptio d ibidem refert.

RC. Anno Dominica Incarnationis MCXVII. M. Decembrio Sac. die XVI. Indict. XI dedicata eſt ſuperior Eccleſia, & Altare Sancti AG. Mart. à Domino Paſchali II. Papa anno Pontificatus ejuſdem XVIIII. in quo videlicet Altari recondita ſunt Reliquiæ Apoſtolorum & Sanctorum Mart. Callixti, Martini Papæ, Agapiti, Valentini, Tiburtii, & Sōdi & beatæ Agathæ Virginis, & Sancti Silveſtri Confeſſoris. Interfuerunt huic dedicationi Maifredus Tiburtinus Epiſcopus, Berardus Marſicanus Epiſcopus, & Eccleſiæ Romanæ cardinales Prebyteri Diaconi GG. AURIFEX.

XXVIII. 25. GUILLERMUS Gallus à Callixto II. creatus eſt Epiſcopus Card. Præneſtinus in Lateranenſi

B

Concilio 1122 e. Hic poſt exceſſum Honorii II. in promotione Innocentii II. contra Anacletum Antipapam ſavorabile ſuffragium tulit. Apoſtolicæ Sedis legatus in Germaniam mittitur ab eodem Innocentio. Archiepiſcopum Colonienſem Brunonem ſacro ungit oleo anno 1133. Interfuit dedicationi Oratorii S. Chryſogoni an. 1123. 8. idus Junii, ex marmorea inſcriptione. Ejus mentio extat in quadam Honorii Potificis bulla f, cui idem ad firmitatem ſubſcripſit. Idem etiam ſubſcriptus invenitur anno 1133. 4 Kalen. Aprilis bullæ erectionis Archiepiſcopatus Januenſis ab Innocentio II. ſub cujus pontificatu ſato ceſſit.

e Ciaconius 1123 sed erronee.

f Anni 1125 aliiſque.

XXIX 26. STEPHANUS g Catalaunienſis Gallus, nobili genere natus, Monachus Ciſtercienſis Claravallenſis Cœnobii Alumnus, ac D. Bernardi in paucis dilectus diſcipulus, vir probitate morum, ac monaſticæ obſervantiæ laude præclarus, ab Innocentio II. factus eſt Epiſcopus Card. Præneſtinus 1140. menſe Decembri. Ad ipſum non ſemel ſcribit Bernardus, ejuſdemque ſanctimoniam vitæ Jo: Sariſberienſis abundè te-

g De Chalon.

C

ſtatur lib. 6. c. 24. Deceſſit 13. h die menſis Februarii 1144. (male ann. 1148. in noſtris tabulis adnotavimus impreſſoris errore) atque in album beatorum Ordinis Ciſtercienſis relatus eſt. De eo Chryſoſtomus Henriquez in Menologio die 12. menſis Februarii, inque Faſciculo Sanctorum ejuſdem Ordinis, aliique plurimi. („ *Subſcripſit hic Stephanus variis Bullis quas refert* „ *Ciaconius, ejuſque meminit ea inſcriptio anni* 1143. „ *quam inſeruit lucubrationi ſuæ de Cryptis Vaticanis* „ *Torrigius* Suateſius.)

h Vel 14.

XXX. 27. S. GUARINUS Guarinius Bononienſis, Canonicus Regularis, ex Canonico S. Mariæ Rhenanæ, ſive ut alii volunt, ex Monaſterio S. Crucis Mortaræ, cum diu clauſtro concluſus Canonicam vitam exercuiſſet, præſtantique laude ſanctimoniæ florens, ad Papienſem epiſcopatum vocatus fuiſſet, trepidum onus ſubire contempſit; tametſi deinde haud pari felicitate eluctari potuerit cardinalitiam dignitatem, quam ei Lucius II. cum Præneſtino epiſcopatu conjunctam detulerat. Itaque nolens Epiſc. Card. Præneſtinus effe-

D

ctus eſt menſe Decembri 1144. evenitque ut demortuo Stephano ſuffectus, ſuccederet Sancto. Igitur ut Guarinus cardinalitiam ſibi delatam dignitatem ſplendidius tueretur, Lucium Pontificem narrant nobili ſupellectili illum donaſſe, quam ipſi clanculum divenditam, munificentiſſimè ſparſit in pauperes: cumque à tumultibus procul ſeceſſiſſet Præneſtem, concreditum ſibi gregem diù ſanctiſſimè pavit, plenuſque meritis evolavit ad ſuperos, claruitque deinde miraculis 8. idus Februarii 1159. Sepultuſque in Præneſtina Cathedrali, in ſepulchro S. Agapiti martyris, relatuſque eſt in Sanctorum numerum, ut loco citato affirmat Sigonius. Guarinum Petrus Apollonius ita collaudat.

Terrenas contempſit opes, faſtumque Guarinus
Clarior ut Cælo, divitiorque foret.

De eo Martyr. Rom. 8. idus Febr. Baron. in notis Panvinius, Pennottus lib. 2. c. 46. Hiſtor. Tripartit. Ejuſdem vitam perſcripſit Auguſtinus Ticinenſis, quæ extat apud Surium. Narrat Ciaconius è gente Fuſca-

ria Guatinum fuiſſe, ſed quantum ex inſignibus gentilitiis præclariſſimi viri aſſequi poſſum, quæ Bovem erectum, anhelantemque, ac collum millo circundatum continent, è Guarinia Bononienſi gente alumnus credendus eſt. Nec minus idem auctor decipitur, cum Anaſtaſium IV. Pontificem aſſerit, Centium Romanum neſcio quem, ex Presbytero Card. S. Laurentii in Lucina in Epiſcopum Præneſtinum anno 1153. cooptaſſe, cũ Guarinum conſtet uſque ad annũ 1159. vixiſſe.

XXXI 28. JULIUS Presbyt. Card. tit. S. Marcelli ab Adriano IV. creatus eſt Epiſcopus Cardin. Præneſtinus menſe Martio anno 1159. (1.) atq; ab eodem ad Guillelmum Siciliæ Regem legatus, ut inter Pontificem, Siculumque Regem fœdus percuteret, pacemque firmaret. Quod ipſum Beneventi perfecit. Cæterùm, Fridericus ejus fœderis occaſione ab Adriano alienatus eſt, cum publicè conquereretur ejuſmodi fœdus in odium, detrimentumque Romani Imperii fuiſſe percuſſum. Adriano demortuo, Julius Alexandri III. veri Pontificis contra victorem Antipapam ex fide conſectatus eſt partes, ab eoque cum Petro Cardinali Diacono S. Euſtachii in Pannoniam legatus eſt, ut eam gentem ad partes, cultumque veri Pontificis traduceret, quod & cumulatè præſtitit. Interim anno 1161. cum Roma digreſſus fuiſſet, ut in Galliam proficiſceretur, Julii Card. vicaria opera uſus eſt ad eam urbem adminiſtrandam. Qui difficillimis Reip. temporibus urbem ex abſentia Pontificis alioquin factioſam, & turbidam ſumma prudentia rexit, ibidemque cum an. 1165 a. exceſſiſſet è vivis, tumulatus eſt.

a Seb circa finem anni 1165.

XXXII. 29. MANFREDUS b Diaconus Card. S. Georgii ad velum Aureum ab Alexandro III. Preb. Card. Tit. S. Cæciliæ creatus eſt, atque ab eodem Pontifice Epiſc. Card. Præneſtinus declaratus („ *an. 1166. Ad* „ *Regem Siciliæ pro Alexandro Legatus fuit.*) Hic unus è ſeptem Cardinalis fuit, qui cum Pontifice Alexandro, Friderico Imperatori teterrimum ſchiſma abjutanti adfuerunt ann. 1177. revertenſque cum Alexandro Pontifice Romam, eodem anno Anagniæ defunctus eſt, ut narrat Romualdus Salernitanus apud Baronium. Arnoldus Wion. lib. 2. Ligni Vitæ affirmat hunc Manfredum Benedictini Ordinis fuiſſe Alumnum, in Mantuano cœnobio educatum. Contenditque Ciaconius deceſſiſſe illum anno 1180. ſed toto, ut ajunt, Cœlo aberrat, cum Romualdus, qui decedenti dicitur adſuiſſe, ejuſdem obitum in annum 1177. rejiciat. Ejus obitus dies 16. Kal. Februarii notatur in Menologio Montis Caſini.

b Senenſis.

XXXIII. 30. BENEREDUS, aliis Bernardus, verius Berneredus apud Petrum Bleſenſem ejus ævi ſcriptorem, Abbas SS. Criſpi, & Criſpiniani Diœceſis Sueſſionenſis Ord. S. Benedicti, Romam profectus ad Concilium Lateranenſe ann. 1179. cum Neulone Epiſcopo Sueſſionenſi, à Petro S. Remigii Abbate miſſus ob ſpectatam virtutem, & ſanctimoniam, ab Alexandro III. in demortui Manfredi locum, Epiſcopus Card. Præneſtinus creatus, eodemque anno ſubſcripſit Diplomati, quod idem conceſſit Alexander Alphonſo I Luſitaniæ Regi, & in alio Diplomate pro Monaſterio novo Pictavienſi, in quo Beneredus ſe ſubſcripſit Epiſcopum Præneſtinum. De ejus promotione ſcribit idẽ Petrus Cellenſis Epiſt. 21. lib. 8. Ad eumdem pro Carnotenſi Eccleſia miſit Epiſtolam Stephanus Tornaceoſis. Felicem ejus obitum miraculis illuſtrem notat idem Petrus Epiſt. 6. lib. 9. ad Tuſculanum Epiſcopum, qui accidit ann. 1181. apud montem Caſinum defunctum, ibique tumulatum, & Epitaphio exornatum habet Ciaconius, quem Bernardum vocat. Eruditus Petrus Frizon in ſua purpurata Gallia, Cardinalatus decoratum inſignibus ab Alexandro anno 1164 Senonibus agente in Galliis Pontifice cum Senonas incoluit anno cum ſemeſtri, poſt Concilio Turonibus habitum, pauloque ante idem Frizon in Concilio Lateranenſi 1179 Epiſcopatu Præneſtino donatum refert ex Abbate, illuc miſſum cum Neulone Epiſcopo Sueſſionenſi, cui ſucceſſit in Abbatia Theobaldus; idemque ejus obitum rejicit in annum 1186. Sed quantum ex eodem Petro Cellenſi, ex Bullis Pontificiis, aliiſque Auctoribus aſſequi poſſum, non minus idem decipitur Frizon in anno ejus aſſumptionis ad Cardinalatum, quam in annum 1186: quo ex hac vita migraſſe recitat cum Paulus Scholarius Romanus, qui ann. 1188. Summus Eccleſiæ Pontifex, ſub Clementis III. nomine, aſſumptus fuit, Epiſcopus Præneſtinus ſubſcriptus reperiatur in Bulla Lucii III. Eccleſiæ. S. Stephani Veronæ, S. Salvatoris de Rivo alto Caſtellanæ anno 1181. 6. idus Januarii ab Incarnatione, 1. pontificatus anno, aliiſque bullis Lucii, Urbani III. & Gregorii VIII. In noſtris Ciaconianis additionibus ex impreſſoris errore notatur annus obitus 1176. pro anno 1181. cum ſuperiori anno 4. Kal. Martii ab Incarnatione Veteris ſubſcripſiſſet Bullæ Alexandri III. conceſſæ Eccleſiæ Monopolitanenſi, ut infra videbimus, eoque anno ei in epiſcopatu ſucceſſiſſet Paulus.

31. PAULUS c Scholarius Romanus, ab Alexandro III. ex Canonico S. Mariæ Majoris, creatus eſt Epiſcopus Card. Præneſtinus anno 1181. ſublectuſque deinde Summus Pontifex, hoc eſt an. 1188. Clemens III. appellatus eſt. De ejus promotione ad Præneſtinum Epiſcopatum hæc habet antiquus codex Liberianæ Baſilicæ. *Clemens Papa III. Paulus Scholaris antea vocatus, ab ineunte ætate educatus Canonicus ibi fuit, Cardinalis deinde Præneſtinus Epiſc. creatus ab Alexandro III. Palatium propè eam Baſilicam condidit pro ſe ſucceſſoribuſque Epiſcopis Præneſtinis, quod poſtea ab eodem Pontifice cum multis aliis rebus Baſilicæ donatum eſt.* Hæc ille. Rem narrat Cœleſtinus III. Clementis ſucceſſor in Bulla, per quam omnia bona Baſilicæ confirmat. Nos hic partem exhibemus. XXXIV.

c Paulinum vocat Baron.

COELESTINUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

NOſque ab hujuſmodi collationibus quatenus ibidem hactenus eſt ſervatum, præſenti pagina duximus abſolvendos. Ad hæc, quia felicis recordationis Clemens Papa III. prædeceſſor noſter, dum minori officio conſtitutus Præneſtinæ ſedi præſideret, in Eccleſia veſtra Palatium de proprio fecerit fabricari, Præneſtino Epiſcopo, qui pro tempore fuerit, ipſum inhabitandi, aut alii concedendi, ſeu à vobis aliquid poſtulandi omnem interdixit occaſione qualibet facultatem, nec quis de noſtris ſucceſſoribus alicui palatium ipſum concedere, aut pro eo, quod ipſum de proprio conſtrui fecerit, quidquam à vobis debeat poſtulare, ſed ipſum ita ad uſum communem liberè habeatis in perpetuum, ſicut alias domus obtinetis. Præterea . . . . . qualiter apud Eccleſiam veſtram à pueritia educatus fuerit, atque nutritus plurimum in veneratione, & reverentia locum ipſum habens, cum felic. record. Eugenius Papa III. de duodecim unciis oblationum B. Petri, & miniſteriorum tres uncias Eccleſiæ B. Petri conceſſerit, ipſe de conſilio fratrum ſuorum de novem unciis earundem oblationum, quæ Sedi Apoſtolicæ remanſerunt, vobis, & per vos Eccleſiæ ſupradictæ unam unciam dedit, conceſſit in perpetuum, & firmavit, detractis tamen conſuetis expenſis, quas fieri oportebit pro ipſius modula quantitatis. Nos vero ipſius veſtigiis inhærentes, eam conſtitutionem, & conceſſionem palatii, quam etiam donationem unciæ ipſius ratam habemus, & eam futuris temporibus illibatam manere ſancimus. Decernimus ergo, ut nulli hominum liceat, &c. Datum Lateran. per manum Ægidii S. Nicolai in carcere Tulliano Diac. Cardin. II. nonas Januarii, indict. X. Incarnationis Dominicæ 1191. Pontificatus vero D. Cœleſtini Papæ III. anno 1.
Ego Cœleſtinus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Albinus Albanen. Epiſcopus.
Ego Joannes Præneſtinus Epiſc.
Ego . . . .
Ego . . . .
Ego Joannes tit. S. Joannis.
Ego . . . . . . tit. S. Euſebii Card. . . . .
Ego Romanus tit. S. Anaſtaſiæ . . . . .
Ego Ugus Presb. Cardinalis S. Martini tit. Equitii.
Ego Joa. tit. S. Stephani in Cœlio monte Presb. Card.
Ego

(1) At anno 1159. 12. Idus Martii Indict. V. reperitur ſubſcriptus privilegio Caſaurienſi Hadriani IV. ut licet videre in noviſſima Conciliorum editione ab Harduino facta tom. 6. par. 2. pag. 1166.

Ego Gregorius S. Mariæ in Porticu, Diac. Card.
Ego Renaldus S. Mariæ Nova, Diaconus Card.
Ego Nicolaus S. Mariæ in Coſmedin Diaconus Card.

XXXV. 32. MAYNARDUS, quem nonnulli Gherardum appellant, Gallus Monachus Ciſtercienſis, ſeptimuſque Pontiniaci Abbas, Altiſiodorenſis Diœceſis, vir omni diſciplinarum genere excultus, ac in expediendis pro Eccleſia Dei conſiliis, promptus, & alacer, ita Clementi III. charus fuit, ut cum ad Pontificatum fuiſſet aſſumptus, in Epiſcopatum Præneſtinum, ac purpuram, nullum alium quàm Maynardum voluerit ſucceſſorem anno 1188. Deceſſit autem eodem anno, quo Epiſcopatu fuerat condecoratus; evenitque, ut cum breviſſimo tempore Card. Præneſtinus fuiſſet, ejus memoria etiam oculatiſſimis ſcriptoribus excideret. Beneficio autem antiquarum ſcripturarum illius Cœnobii, utcumque expiſcati ſumus, fuiſſe illum aſſumptum ad purpuram, atque epiſcopatum Præneſtinum, cumque Clementis Pontificis ſingulari mœrore exceſſiſſe è vivis. De eo mentionem facit Antonius Yepius in 3. tom. Annal. S. Benedicti, Claudius Robertus, & Petrus Frizon. Cæterum me lector excuſatum velit, cum in noſtris ad Ciaconium notis, à Montalvo in hiſtoria plerumque vacillante deceptus, Gerardum ab Innocentio III. Diaconum Card. creatum ſub tit. S. Nicolai in Carcere ann. 1198. cum hoc Maynardo, aliàs Gerardo Pontiniaci Ciſtercienſi Abbate inconſultè confudi. Siquidem Maynardus Pontiniaci Abbas vij. electus fuit Epiſcopus Card. Præneſtinus à Clemente III. ann. 1188. eodemque anno deceſſit. Hic autem Gerardus Diaconus Card. ad id dignitatis faſtigium ſubvectus eſt ab Innocentio III. anno 1198. deceſſitq; 1210. Quæ quidem noſtra errata & libenter fatemur, & caſtigamus, tametſi eadem noſter præproperus calamus fuderit, cum illum tunc graviſſimorum virorum auctoritas perurgeret, inde impreſſoris ſerò nobis cognita nimia celeritas ad emittendum informem fœtum importuniſſimè ſtimularet.

XXXVI. 33. JOANNES è Comitibus Signiæ, Anagninus, Diaconus Card. S. Mariæ in Porticu ad Adriano IV. creatus 1158. Sub Clemente III. titulum S. Marci adeptus eſt. Deinde Epiſcopus Card. Præneſtinus Maynardo ſucceſſit 1189. Alexandri III. partes conſtanter ſecutus eſt, egregieq; defendit coram Lodovico Francorum Rege, ac Friderico Cæſare, per id tempus maximè, cum Octaviani ſchiſma ſæviret. Venetiis præſens fuit, cum idem Fridericus ſchiſma teterrimum abjuraret, unuſque è ſeptem Cardinalibus fuit, qui abjurationem illam ratam habuerunt. A Clemente III. in Gallias legatus, ut Philippum Francorum, Henricumq; Magnæ Britanniæ Reges proſilientes ad arma componeret. Quod ut facilius aſſequeretur, factioſos primùm, novarumq; rerum molitores telo religionis percuſſit, ipſique Philippo idem exitium minatus eſt, niſi in eo fœdere percutiendo æquitati conſuleret. Conſule Baronium ex Rogerio in Hiſtor. Angliæ. Legatione etiam functus eſt in Umbria. Deceſſit autem ſub Cœleſtino III. ſub quo anno 1196. ſubſcripſit Bullæ ejuſdem Pontificis Monaſterio S. Mariæ Campi Martii de Urbe.

XXXVII. 34. VVIDO a de Parè Gallus Monachus, ac xv. Abbas Ciſtercii, totiuſque Ciſtercienſis Ordinis caput ab Innocentio III. Epiſcopus Card. Præneſtinus creatus ann. 1198. vir ſanè ſingularis ſanctitatis, pietatiſq; inſignis. In multis autem, ſplendidiſque legationibus, quibus perfunctus eſt, ea celebrior fuit, cum ſub eodem Innocentio ann. 1199. in Galliis, Germaniaque Othonis Imperatoris electionem nomine Pontificis ratam habuit contra Philippum Svevum, quem à communione fidelium Eccleſiaſtica cenſura removit, quòd Reipublicæ Chriſtianæ tranquillitatem irrequieto ambitionis æſtu interturbaret. In qua legatione non modo civili rerum ſtatui conſuluit Wido, ſed etiam Eccleſiaſticos ritus promovit, atque adauxit. Siquidem teſte Cæſario Hiſterbacenſi ejus ſeculi ſcriptore lib. 5. c. 56. & lib. 6. c. a. miraculorum decrevit, ut non niſi pulſata campanula litans Sacerdos incruentam tolleret hoſtiam, neve deferretur infirmis, niſi eadem campanula perſtrepente, ſive ad excitandam fidelium

a Al. Galdo de Porò

A pietatem, ſive ut ea ratione, multiplicatis interceſſoribus, facilius exorata ſalus ægrotantibus obveniret. Quem poſtea univerſalis Eccleſia morem complexa eſt. Leodii Concilium convocavit, lapſiſque clericis leges ſeveriores dixit, ita ut ex religionis ſtudio flagranti alter Paulus videretur, quas ex parte memorat Placentinus, Ægidiuſque de Aurea valle in Hiſtoria Leodienſium Epiſcoporum. Ab Innocentio III. anno 1204. Archiepiſcopus Rhemenſis in demortui Vuillermi Albimanus adlectus, eidemque Guidoni Rhemenſi Archiepiſcopo, & S. R. E. Card. ejuſque ſucceſſoribus Regum Franciæ inungendorum privilegia confirmat Innocentius ann. 1205. Id. Maji Pontificatus 3. Reg. Vatic. Ep. 75. fol. 24. Altera extat epiſtola ejuſdem Pontificis Guidoni Rhemenſi Archiepiſcopo S. R. E. Card. & Apoſt. Sedis legato, & ſuffraganeis ejus 3. Idus Junii ann. 9. cum jam ille paucis antea diebus poſt multa præclara geſta plenus meritis evolaſſet ad ſuperos anno eodem, ſalutis verò 1206. 13. Kal. Julii Gandavi in Belgio, ubi piis, præclariſque geſtis il-
B lum intentum contagioſa lues corripuerat. Illicque in D. Petri Andrio depoſitum cadaver, deinde translatũ eſt Ciſterciũ, in cujus choro hoc legitur Epitaphiũ.

Nobis donatus de culmine Pontificatus
Rhemis translatus jacet hic vir Guido Beatus.

Kalendarium Ordinis Ciſtercienſis, Menologium ejuſdem ordinis Chryſoſtomi Enriquez, aliique inter beatos Widonem hunc adſcribunt. 20. Aprilis, quod de ejuſdem translatione crediderim intelligendum. Hujus meminit Nauclerus Chron. Ægidius Buccherius, Aubertus Miræus, Arnoldus Wion, Joann: Chenou, & Claudius Robertus in Catalog. Francorum Epiſcopum, ac noviſſimè eruditus Petrus Frizon in Gallia Purpurata. Non me latet olim in noſtris Ciaconianis additionibus, dum de tribus Widonibus Præneſtinis Epiſcopis agerem, qui ſucceſſivè ad eam ſedem regendam aſſumpti fuere, ſemel deluſus, quam portentosè cœlum cum terra permiſcuerim, aliiſque errandi cauſam dediſſem; nondum enim Vaticana ſecreta regiſtra penetraveram. Danda autem venia ſcri-
C ptoribus eſt, ſi in tanta ſimilitudine nominum, ac temporum aliquando cæcutiant. Fatemur enim candidè nobis ipſis aliquando ſuſpicionem incidiſſe, ne fortè Wido iſte de Parè cum altero ſequenti de Papa coincideret, tum quod uterque ſub Innocentio III. Præneſtino Epiſcopatu inſignitus eſt, tum quod vulgo facile videtur fuiſſe de Parè in Papam transfundere. Sed tum demum Vaticanum regiſtrum ejuſdem Innocentii poſt impreſſas additiones diligenter à me viſum nobis eripuit ſcrupulum, erroremque detexit; nam in quinto, ſexto, Septimoque Innocentii regiſtri libris incidi in nonnullas epiſtolas, in quibus eodem tempore de duobus iſtis Widonibus S. R. E. Cardinalibus diſtinctè mentio habetur. Widonis inquam de Papa tit. S. Mariæ Tranſtiberim Apoſtolicæ Sedis in Marchia & Longobardia legati extat clara memoria in Epiſt. 57. Id. Novembris anno 5. Chriſti verò 1202. *Poteſtati, & Populo Tarviſino*. Wuidoni vero de Parè Epiſcopo Præneſtino S. ſedis in Germania legato ſcribit idem Innocentius contra Magdeburgenſem Archiepiſco-
D pum. Datum Laterani 3. Kal. Aprilis eodem an. Pontific. 5. ep. 8.

Wido tit. S. Mariæ Tranſtiberim ſubſcriptus reperitur an. 1198. 4. Idus Junii anno 1. Innocentii in Bulla Monaſterii S. Salvatoris de Monte Amiato nullius Diœceſis, & Ann. 1201. 10. Kal. Januarii in alia Innocentii bulla conceſſa cœnobio S. Annæ de Ferrara: item in alia Eccleſiæ Eugubinæ anno 1205. 11. Kal. Maii. Aliaſque ejuſdem Widonis ſub titulo S. Mariæ Tranſtiberim vidi ad annum uſque 1206. ſub Cœleſtino III. à quo idem Wido de Papa vocatus fuit ad purpuram, in multis diplomatibus, eodem titulo ſe ſobſcripſit. Widonis verò de Parè Præneſtini Epiſcopi in eiſdem regiſtris ab anno 1199. ad annum uſque 1206. quo in vivis eſſe deſiit, clara memoria extat, & dum iſte Præneſtinus in Germania, & Belgio anno 1202. pro Romana Eccleſia legationis munere fungeretur, hic Presbyter Cardin. tit. S. Mariæ Tranſtiberim, eodem anno 1202. eademque legationis dignitate ornatus in

Longobardia degebat. At inter cætera omnem nobis ademit ſcrupulum ejuſdem Innocentii III. epiſtola Capitulo Rhemenſi II. nonas Julii an. Pontif. 7. Chriſti verò 1204. qua clarè colligitur Widonem de Paré Præneſtinum Epiſcopum non eundem eſſe cum Widone de Papa, non à Clemente III. adlectum Cardin. Presb. tit. S. Mariæ Tranſtiberim, neque cum alio Widone confuſum, quem oſcitanter inſcriptio Aulæ celeberrimi Ciſtercienſis Cœnobii nobis tranſmiſſa Archiepiſcopum Rhemenſem, & à Widone Præneſtino diverſum memorat, ſed natione Gallum, ex Abbate Ciſtercii ab Innocentio initio Pontificatus Epiſcopum Cardinalem Præneſtinum creatum, in Germania, & Belgio legatum, ab eodem Archiepiſcopatu Rhemenſi donatum fuiſſe anno 1204. En epiſtola ex originali Vaticano à me tranſumpta, quæ ſuperius dicta confirmat, eſtque 116. in ordine f. 139. ann. 7. Reg. Innocentii.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei &c. Capitulo Rhemenſi &c.

PRælatorum vota eligentium variantur, per hujuſmodi tamen ſchiſmata, quæ interdum potius ex impetuoſa levitate, quàm bono zelo procedunt, Eccleſiæ ſolent incurrere detrimentum, ſicut Eccleſiæ veſtræ accidiſſe conſpicimus, & dolemus. Sanè cum bonæ memoriæ W. Archiepiſcopus veſter univerſæ carnis debitum exolviſſet, quia non potuiſtis in unum omnes pariter convenire, ſed contradicentibus quibuſdam ex vobis, quidam venerabilis frater noſter Belvacenſis Epiſcopus per impetuoſam præſumptionem ex indiſcreto zelo poſt appellationem ad nos interpoſitam, in Archiepiſcopum nominarunt. Laboravit Rhemenſis Eccleſia, & expenſis ſe gravibus oneravit. Nos autem partibus in noſtra præſentia conſtitutis, & inquiſita plenius, & cognita veritate, poſtulationem factam de Epiſcopo Belvacenſi, exigente juſtitia, repellentes, de gratia vobis electionem liberam duximus concedendam per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, ut infra menſem poſt ſuſceptionem literarum noſtrarum convenientes in unum, invocata Spiritus S. gratia, canonicè vobis eligeretis perſonam idoneam in paſtorem, & faceretis, quatenus fieri poſſet opportunè in Pontificem conſecrari. Adjecimus etiam, ut in examine diſtricti judicii à vobis requireret Dominus, niſi humano favore, ac mundano timore poſtpoſitis perſonam in ſpiritualibus, & temporalibus, ſecundum conſcientiam veſtram idoneam vobis præficere juraretis. Venerabili quoque fratri noſtro Antiſiodoren. Epiſcopo, & dilecto filio Abbati de Perſenia, & Magiſtro R. de Corgen. Canonico Noviomen. dedimus in mandatis, ut ſi negligeretis forſitan mandata Apoſtolica adimplere ipſi auctoritate noſtra ſuffulti cauſa qualibet ceſſante Deum habentes præ oculis perſonam, quæ tanto congrueret oneri, & honori, vobis in Pontificem aſſignarent, & eum facerent per ſuffraganeos Rhemenſis Eccleſiæ conſecrari. Vos autem receptis literis noſtris loco convenientes eodem, ſed animo diſcordantes, ut potè quia nondum ab oculis cordis veſtri prioris rancoris nebulam terſeratis, perſonas vobis varias nominaſtis, quibuſdam ex vobis præpoſitum, quibuſdam majorem Archidiaconum eligentibus in Paſtorem. Qui ergo prædictorum executorum audientiam, & præſentiam evitantes, maluiſtis ad Sedem Apoſtolicam laborare, diſcordantium partium concordia noſtrum judicium eligente, Dilecto filio T. de Porta carceris procuratori partis illius, quæ Præpoſitum duxerat eligendum, & Sociis ejus, & O. procuratori partis adverſæ, ac Collegii ipſius audientiam concedentes, propoſitiones partium, & confeſſiones audivimus, recepimus teſtes, & publicantes depoſitiones eorum, examinavimus omnia diligenter; fuit ergo propoſitum coram nobis, quod pars illa, quæ Præpoſitum nominarat, non ſolùm adverſa parte contempta, ſed neglectis etiam quibuſdam ex illis, qui cum eis poſtmodum in electionem Præpoſiti concordarunt, in domo Hugonis de Sparnaco Canonici ſui ſeorſum habuerant ſuper electione tractatum communiter ſtatuentes, quod ſi non poſſent in perſonam eamdem omnes pariter convenire, illum ex compromiſſo reciperent in paſtorem, quem Decanus, & prædeceſſor T. de porta carceris, & Gervaſius Præpoſiti

A *nepos, in quos compromiſerunt communiter ſub hac forma ut eis in Archiepiſcopum nominarent. Adjectum eſt etiam quod cum Vicedominus prædictum Archidiaconum elegiſſet, appellans ne quis in præjudicium electionis ipſius aliquid attentaret. Decanus velut in furorem converſus nullo prorſus conſilio de Præpoſito in Capitulo habito, nec communi deliberatione præmiſſa, ſubitò Præpoſitum capiens, & non iſtum inquit ſociis expiamus, ſicque conſentientes cum quidam alii cum Decano inthronizaverunt eundem, & laudes ſolitas decantarunt, ſive igitur ex deliberatione in Domo Hugonis extra Capitulum habita fuiſſe repentè in Capitulo nulla deliberatione præmiſſa, Decanus Præpoſitum nominavit, patet, eum præter formam electionis, canonicè nominatū. Objectum eſt inſuper, quod Præpoſitus erat ſuper ſimoniæ vitio infamatus, quod abuſus fuerat ſigillo capituli, quod tanquam criminoſus vitio rupturæ laborabat, & quo modo digito ſiniſtræ manus fuerat mutilatus, licet teſtes ſuper hoc varia retuliſſent, deponentibus quibuſdam eorum, quod tantum extrema uncia digiti carebat ejuſdem, & addentibus aliis, quod*
B *ſecundam integram non habebat. Canonibus igitur revolutis, inventi ſunt diverſi ſuper hoc articulo non adverſi. Nam, & ſi aliqui habeant, quod quidam corpore vitiati, & hi ſpecialiter, qui caſu partem digiti amiſerunt, ad Clericatus officium admittantur, aliqui tamen habent, quod qui membrorum ſunt damna perpeſſi, ſunt à ſacris ordinibus prohibendi qui ſuper hoc ſibi nullatenus adverſantur, cum multi ad minores poſſunt ordines promoveri, qui ad ſuperiores cum effectu non debent aliquatenus aſpirare. Nam major ſufficientia in iis requiritur, qui ad ſacros ſunt ordines promovendi, quàm in iis, qui ſunt in minoribus ordinibus conſtituti, ſicut & major in Presbytero, quàm Diacono, Epiſcopo, quàm Presbytero, Archiepiſcopo, quàm Epiſcopo, Primate, quàm Archiepiſcopo, & major iis omnibus eſt in ſummo Pontifice perfectio requirenda. Quatuor igitur oppoſita ſunt in factum, & quatuor in perſonam, in factum illicita compromiſſio, cõtemptus fratrum, canonica provocatio, & impetuoſus proceſſus. In perſonam, infamia ſimoniæ, abuſus ſigilli, rupturæ vitium, & digiti mutilatio. Licet autem contra perſo-*
C *nam Archidiaconi nihilominus oſtenſum fuerit, vel objectum, immo multipliciter à multis fuerit commendata, contra factum tamen electionis ipſius fuit propoſitum ex adverſo, quod cum Decanus ad Sedem Apoſtolicam appellaſſet, ac quaſi ſine communi, vel majoris, & ſanioris partis aſſenſu ad electionem procederet celebrandam. Vicedominus, & ſequaces ipſius, pauciores numero, cum vix tertia pars capituli ſequeretur eundem, & dignitate minores cum nulla perſona Rhemenſis Eccleſiæ Vicedomino conſentiret, & inferiores ordine, cum nullus presbyterorum faveret eidem, eundem Archidiaconum nominarat, & quod ad hoc zelo proceſſerat indiſcreto, cum pars altera tam Rhemenſem quàm Carnoten. Decan. Eccleſiæ Rhemen. Canonicum, qui quondam in priori negotio eidē Archid. faverat, eligendum, & quamplures viros providos, & honeſtos poſtulandos à nobis duxerint nominandos, quorum nullum pars ipſius Archidiaconi voluit acceptare, utpote quæ non ad utilitatem Eccleſiæ, ſed promotionem illius potius intendebat. Præterea ex utriuſque confeſſione patebat, quod Archidiaconus ipſe in Subdia-*
D *conatus erat ordine conſtitutus, Canon autem Subdiaconos qui & ipſi miniſtrant altaribus, exigente opportunitate concedit, ſi ſpectatæ religionis, & ſcientiæ fuerint, ut tamen ſine Romani Pontificis, vel Metropolitani licentia in Epiſcopos eligendos; verùm cum Rhemenſis Eccleſia Metropolitanum non habeat alium, quàm Romanum Pontificem, nec non conſcii eſſemus electionis ipſius, conſtabat eam contra formam canonicam attentatam. Cùmque ſuper his, & aliis coram nobis fuiſſet variè diſceptatum, nos atteſtationibus, confeſſionibus, & allegationibus diligenter auditis, & plenariè intellectis, de communi fratrum noſtrorum conſilio, exigente juſtitia electionem utramque curavimus reprobare. Verùm quoniam Officii noſtri debitum, & Rhemenſis Eccleſiæ commodum requirebat, ut ei provideremus perſonam idoneam in paſtorem ne ſi denuo reſtitueremus vobis licentiam eligendi, denuo Apoſtolicæ ſedis beneficio abutentes Rhemenſē ſcinderetis Eccleſiam, & labores novos veteribus laboribus cumulantes, afflictionem adderetis afflictæ, ad venerabilem*

fra-

fratrem noſtrum Guidonem Præneſtinum Epiſcopum. A. S. Le Virum providum, & honeſtum, oriundum de Regno Francorum, qui fuerat in Ciſtercienſi ordine primus Abbas, & ſuæ Religionis exigentibus meritis, à nobis aſſumptus fuerat in Epiſcopum Præneſtinum, virum utique certum Deo, & hominibus potentem in opere, ac ſermone, ecujus noſtræ conſiderationis extendimus, & vobis, & eidem Eccleſiæ providimus in Rectorem, dum tamen ejus ſuper hoc accedat aſſenſus, quem invitum cogere nolumus, ſed conſentientem aſſumi. Monemus igitur univerſitatem veſtram, & exhortamur in Domino, & per Apoſtolica vobis ſcripta mandamus, & diſtrictè præcipimus, quatenus ſi Epiſcopus ipſe diſpoſitioni noſtræ conſenſerit, ipſum ſicut paſtorem, Epiſcopum animarum veſtrarum ſuſcipiatis humiliter, & honorificè pertractetis, debitam ei obedientiam, & reverentiam impendatis, ſcientes nos venerabili fratri noſtro Senonenſi Archiepiſcopo, & dilecto filio Claravallen. & S. Victoris Pariſien. Abbatibus dediſſe firmiter in mandatis, ut ſi qui, quod non credimus, facto noſtro ſe duxerint opponendos, eos per diſpoſitionem eccleſiaſticam ſub Apoſtol. impedimento compeſcant, eiſdemque mandavimus, ut ſi forſan idem Epiſcopus non pateretur ad Rhemenſem Eccleſiam ſe transferri, omni gratia, & timore poſtpoſito, perſonam idoneam, & honori tanto, & oneri congruentem ſolum Deum habentes præ oculis, auctoritate noſtra ſuffulti vobis Apoſtolica poteſtate præficiant in paſtorem, contradictores modo ſimili compeſcentes. Datum Laterani 11. Nonas Julii anno 7.

Widoni Archiepiſcopo Rhemenſi S. R. E. Cardinali Apoſt. Sedis legato, ejuſque ſucceſſoribus ſcribit idem Innocentius anno VIII. 5. Kal. Junii epiſt. 69. & 75. id. Maji, & in epiſt. ad M. Albionem 6. non. Maji ejuſdem anni memoratur Wido nunc Rhemenſis Archiepiſcopus, tunc verò Epiſcopus Præneſtinus Apoſtolicus legatus. Ultima epiſtola Innocentii ad Vvidonem Rhemenſem Archiepiſcopum S. R. E. Cardinalem reperitur ibidem data Ferrenti 3. id. Julii, anno Pontif. IX. paucis diebus ante ipſius Widonis obitum. Exceſſit enim anno 1206. 13. Kal. Junii, ut diximus, cui ſucceſſit in Archiepiſcopali ſede Rhemenſi Albericus, in Epiſcopatu verò Præneſtino Vvido de Papa. Ad Albericum Rhemenſem electum ſcripſit Innocentius ſequenti an. 1207. eodemque anno 5. id. Januarii Wido de Papa, nuper in Epiſcopum Præneſtinum conſecratus ultimo loco poſt alios Epiſcopos Cardinales ſubſcripſit bullæ ejuſdem Innocentii Priori, ac Fratribus S. Mariæ in portu, apud Penottum lib. 3. c. ta. hiſt. tripartitæ. Noſtrorum aliorumque ſupracitatorum auctorum erutis erroribus reſtat, ut eodem collyrio in eiſdem tenebris cæcutientem Giaconium illuminemus. Aſſerit enim in prima Cœleſtini III. promotione anno 1191. Guillermum Bleſenſem Archiepiſcopum Rhemenſem ad purpuram aſcendiſſe ſub tit. S. Sabinæ, ac poſt Anagnini Joannis exceſſum ab eodem Cœleſtino Pontifice ad Præneſtinum Epiſcopatum fuiſſe promotum. Guillermus quippe vita functus eſt anno 1202. 7. id. Septembris; ann. verò 1199. & deinceps ſupra memoratus Wido de Paré vivebat Epiſcopus Præneſtinus, ut clarè narravimus; qui poſtea vitam finivit ann. 1206. In regeſto Innocentii III. plures epiſtolæ leguntur ad Guillermum Cardinalem tit. S. Sabinæ Archiepiſcopum Rhemenſem, in quibus nulla unquam mentio fit, Præneſtina illum dignitate fulſiſſe. Quod utique eventurum erat, ſi Cœleſtinus Pontifex ante ſucceſſorem ſuum Innocentium Guillermum ad eam dignitatem vocaſſet. („ *Guidonis in* „ *Can. Cauſam Laodicenſis electo committit Innocentius* „ *III. cap. 6. de dolo, & contumacia.* Luc.)

XXXVIII. 35. WIDO de Papa Romanus, ex presbytero Card. S. Mariæ Transtiberim à Clemente III. creatus, Widoni Ciſtercienſi in Epiſcopatu Præneſtino ſucceſſit anno 1206. ab Innocentio III. menſe Decembri conſecratus an. ſequenti, & deinceps uſque ad annum 1221. in diplomatibus Innocentii, & Honorii III. ſubſcriptus reperitur Epiſcopus Præneſtinus, & ſi titulum S. Mariæ Transtiberim ad mortem uſque gubernaſſet; auctorque fuit ab Angelo monitus, ut Innocentius eam Eccleſiam conſecraret, dum Concilium Lateranenſe celebraretur, de quo Anonymus auctor illius ævi in hiſtoria eccleſiæ S. Mariæ Transtiberim de ipſo loquens ait; *Guido Paparonis à Clemente III. factus presbyter Card. S. Mariæ Transtiberim, poſtea ab Innocentio III. Card. Epiſcopus Præneſtinus. Is ex domo Paparſcorum, & progenie Innocentii II. deſcendens eccleſiæ S. Mariæ Transtiberim ferè per 30. annos laudabiliter gubernavit, & viſione admonitus Innocentio III. fuit auctor, ut eã conſecraret, quod ab illis Concilii Lateranenſis temporibus factum eſt, vir fuit decorus forma, ſtatura procera, canitie venerabilis, patientia laudabilis, caſtitate, vitæque honeſtate præfulgidus. Mortuus eſt ſub Honorio III. an. 1221. Hæc ille.* Ejus obitus dies memoratur 17. Kal. Sept. in veteri Menolog. Caſinenſi Ciac. 11. Kal. ejuſdem menſis anni 1232. ſed malè, hunc cum ſequenti in exceſſu confundens, quemadmodum cum ſuperiori lapſus fuerat. Interfuit conſecrationi eccleſiæ SS. Vincentii, & Anaſtaſii ad Aquas Salvias extra Urbem eodem anno 1221. (quo è vivis diſceſſit) Kal. Aprilis, ut teſtatur ibidem marmorea inſcriptio. Duas inſignes legationes pro Romana Eccleſia obivit, prima anno 1199. cum eſſet presbyter Card. tit. S. Mariæ Transtiberim cum Octaviano Oſtienſi, & Hugolino diacono Card. S. Euſtachii, contra Marcualdum Regni Neapolitani Seneſchalcum, Romanam Eccleſiam vexantem, & propterea excommunicatum, Verulis ſuſcepta ſatisfactione abſolvit; altera legatione ſub eodem Pontifice anno 1202. eſt cohoneſtatus in Longobardia, & Marchia, ut ex regeſto ſuperius diximus.

36. VVIDO * Romanus è Perleona familia ſublectus eſt diaconus Cardinalis tit. S. Nicolai in Carcere Tulliano ab Innocentio III. ann. 1205. Deinde ab Honorio III. Epiſcopus Cardin. Præneſtinus conſecratus ann. 1221. menſe Decembris, Widoni de Papa ſucceſſit, ut habetur ad calcem Vaticani regeſti Honorii III. anno 5. ubi recenſentur Epiſcopi eodem anno ab Honorio conſecrati, inter quos primo loco Præneſtinus nominatur, inde Sabinenſis. Aprutinus, aliique &c. ſub eodem Honorio legatus in Longobardia, multarumque cauſarum auditor fuit. Obiit ann. 1231. Malè Ciaconius ſub Honorio exceſſiſſe tradit; ſubſcriptus enim reperitur in bullis Gregorii IX. ad ann. uſque 1231. * Fuiſſe verò hunc Widonem Præneſtinum Epiſcopum ex ea gente Perleona docent vetuſta Kalendaria Eccleſiæ Placentinæ. vt 1. *Kal. Maji* 1228. *Obiit Guido Petri Leonis Præneſtinus Epiſcopus, qui dedit huic Eccleſiæ planetam, & tunicellam violatam, & pluviale rubeum, & dalmaticam rubeam frixiatam, & camiſiam frixiatam cum ſtola, manipulo, & cingulo, & pallium rubeum cum griſonibus, & duos coſſinos novos, & unum tapetum: & quinquaginta libras in ædificatione ſacriſtiæ, & capituli; & quinquaginta libras in ædificatione refectorii hyemalis, & quinquaginta unam libram pro emenda poſſeſſione, cujus fructus expendatur in refectione Canonicorum, videlicet medietas in die anniverſarii ſui, & altera medietas in feſto S. Aegidii.* Idem fere in alio Kalendario ejuſdem Cathedralis notatum refert Petrus Maria Camp. to. 2. lib. 17. hiſt. Eccleſiæ Placentinæ. Guidonis Perleonis tunc Diac. Card. S. Nicolai in Carcere fit mentio in Bulla Honorii III. Clero, & populo Placentino pro electione Epiſcopi Placentini. Honor. &c. *Ex literis ven. fratris noſtri Archiepiſcopi Januenſis, & dilecti filii Abbatis de Columba, & veſtris perpendimus evidenter, quod Archiepiſcopus, & Abbas prædicti juxta mandati Apoſtolici formam ad Eccleſiã veſtram perſonaliter accedentes, dilectum filium Joannem Petri Leonis ſubdiaconum noſtrum, nepotem dilecti filii Guidonis S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconi Card. veſtris, & populi Placentini votis unanimiter concurrentibus, vobis providerunt in Epiſcopum, & Paſtorem. Gratum ſiquidem gerimus, & veſtræ circumſpectionis prudentiam commendamus, quod deſiderando prædictum ſubdiaconum Epiſcopum veſtrum eſſe, oſtendiſtis devotionis affectum, quod ad ipſum habere credamini Cardinalem; & per hoc ipſum, ac ſuos, qui multiplicia poſſunt vobis obſequia exhibere, ad dilectionem veſtram arctius obligaſtis. Verum quia jam dicto ſubdiacono expedit; & dicto Cardinali, aliiſque amicis ejuſdem ſubdiaconi placet, ut adhuc inſiſtat ſcholaſticis diſciplinis, præſertim*

XXXIX.

* Ex App. tom. 5.

* Ax App. t. 5.

eam

cum ad id ſit ætas idonea, hujuſmodi onus ſibi ad præſens non providimus imponendum. Ideoque diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus infra quindecim dies, poſt ſuſceptionem præſentiarum cum conſilio prædicti Abbatis, perſonam idoneam vobis canonice in Epiſcopum eligatis. Alioquin aliquos veſtrum vice omnium ad noſtram deſtinetis præſentiam, ut per eos cum cõſilio noſtro veſtræ provideatur Eccleſiæ de perſona, quæ tanto congruat oneri, & honori. Dat. Anagniæ, II. idus Junii, Pontificatus noſtri anno I. Ann. Chriſti 1217. fuit primus Honorii Pontificatus, quo Guido Perleoneus erat adhuc Diaconus Cardinalis; aſcendit verò idem ad Præneſtinam Eccleſiam anno 1221. ex deceſſu alterius Vvidonis de Papa. Obiit verò anno 1228. ut ex notis relatis apparet. Nos cum Ciaconio, & aliis neotericis auctoribus male ſcripſimus hunc Urbevetanum fuiſſe, ex familia de Briſuntio, quod ſomniaſſe videtur quidam auctor Urbevetanus, ex quo Ciaconius. Suæ itaque gentis reſtituendus eſt Vvido, ac ejus obitus dies rejiciendus 7. Kalen. Maji in annum 1228. non ad ann. 1231. Hactenus de tribus ſucceſſivis Vvidonibus, qui Præneſtinam Eccleſiam rexerunt, dixiſſe ſufficiat.

XL. 37. (t) JACOBUS Pecoraria Placentinus Monachus, & Abbas SS. Vincentii, & Anaſtaſii ad tres fontes extra Urbem ex Ord. Ciſterciensi electus fuit Epiſcopus Card. Præneſtinus à Gregorio IX. anno 1231. menſe Septembri. Nobilibus parentibus, opulentiſque Jacobus Pecoraria natus eſt, quique in Placentino agro haud ſpernendam ditionem obtinerent. Præcipuè autem ei parti dominabantur, quæ Vallis Pecoraria dicta eſt, unde ea gens nobile cognomen traxit ad poſteros, quæ deinceps ubique, & ſemper protulit viros illuſtres, & fortes. In quibus Fulco, atque Rodulphus enituerunt, qui Ænobarbi, hoc eſt, difficillimis Reipub. temporibus Placentiæ prudentiſſimè conſulatum geſſerunt, feudiſque Campromoldi, ac Montisalbi adaucti ſunt. Ab iis igitur præclariſſimis viris Jacobus Pecoraria originem duxit, qui penè puer adhuc, ſpretis opulentioris fortunæ obſequiis, totum ſe divino cultui dedit; primùm S. Domnini clericus, mox etiam, cum probitas morum, ſapientiaq; firmiori acceſſiſſent ætati, Ravennas Archidiaconus. Sed clericus factus, adauctuſque honoribus, cum haud ſibi videretur ſatis poſſe excutere ſeculi pompam, opeſque, diviniori inſtinctu ſollicitatus ſeceſſit in Gallias, ibique Ciſterciensem ſpectati rigoris, ac probitatis ordinem inſtitit profiteri 1215. In qua quidem virtutis ſchola adeo longius progreſſus eſt, ut probatiſſimus monachus factus brevi trium Fontium Romani cœnobii Abbas fuerit ſublectus Honorii III. ſummi Pontificis temporibus, qui illum & ſingulari amore proſequutus eſt, & ſuum, ut vocant, Pœnitentiarium, Capellanumque creavit. Cumque poſtea in graviſſimis negotiis explicandis, exequendiſque inclaruiſſet, notus aulæ, notus Pontifici, à IX. Gregorio ad Cardinalatum, Præneſtinumque Epiſcopatum ſubvectus eſt, ſtatimque ad pacis negotium pertractandum cum S. Nicolai in carcere diacono Card. miſſus, ut indicat epiſtola Gregor. ad Fridericum Imperatorem, in qua Jacobus adhuc Præneſtinus electus vocatur. Datum Spoleti 4. id. Julii anno 6. qui fuit Chriſti 1231. ex regeſt. Vatic. epiſt. 29. f. 17. Interea civilis, inteſtinaque diſcordia Inſubres commiſerat Populos, ita ut calamitoſa clades utrinque videretur poſſe timeri. Itaque IX. Gregorius cum Othone Blanco Cardinali eò Pecorariam legat, ut pacis icto fœdere ponerent arma. Et hæc ſecunda legatio Jacobum mirum in modum illuſtravit. Iterum in Inſubriam miſſus eſt, ut inter Fridericum, eoſdemque Inſubres pax coiret. Quarto in Pannonia legatione perfunctus eſt. Quinto inter diſcordantes Florentinos, atque Senenſes arbiter honorarius pacis, legatuſque adlectus eſt. Sexta legatio, quæ ampliſſima fuit, à Pecoraria ſuſcepta eſt in Gallias, Hiſpaniaſque, ut Albigenſium hæreticorum furorem retunderet, utque Præſules ad Concilium Lateranenſe exciret, quod contra impium Fridericum anathemate percuſſum Gregorius IX. coegerat. Hanc legationem Pecoraria, ut tuto obiret, ementito peregrinorum habitu Roma digreſſus eſt, ne Friderici factioſorum manus incurreret, cumque Genuam perveniſſet, inde in Gallias profectus eſt, ibique cum Albigenſium hæreticorum res mirum in modum afflixiſſet, inde abſceſſurus, nobilium Epiſcoporum è Gallia Britanniaque manu contracta, Genuam curſum intendit, ut inde Oſtiam perveniret. Cæterùm cum Corſicum mare Liguſtica claſſis, quæ Pecorariam cum Othone vehebat, tenuiſſet, in Piſanos, qui Friderico ſtudebant, incurrit, collatiſque ſignis levi prælio victi ſunt, atque in ſervitutem abducti Pecoraria, Othoque Cardinales quos deinceps Tyrannus per diverſa Neapolitani Regni loca, teterrimo carcere maceravit. Denique cum Pecorariam vinculis exutum, cultumque muneribus Regiis ad curiam remiſiſſet, narrant Fridericum exoraſſe illum, ut ſecum deinceps vellet amicitiam profiteri, tuliſſeque à conſtanti, imperterritoque viro reſponſum, tamdiu ſe velle colere Fridericum, quamdiu ille Eccleſiam, ejuſdemque pro tempore Pontifices coluiſſet. Rediit inde Romam, atque ab Innocentio IV. qui Cœleſtino IV. ſuffectus fuerat, Romæ Vicarius (quod & ſub Gregorio IX. præſtiterat) declaratus eſt, cumque in Vaticana Baſilica ſupra humanum faſtigium verbum Dei enunciaſſet, paulò poſt, hoc eſt 1244. 6. Kalend. Julii cum cœleſti mortalem vitam mutavit, ſepultuſque eſt in Vaticano, donec ex ejuſdem teſtamento Claramuallem in Galliis ejus corpus prope S. Malachiam Epiſcopum tranſlatum eſt, ubi jam olim Tyrocinia monaſticæ laudis poſuerat. Nonnulli contendunt Jacobum in Lugdunenſi Concilio fato functum eſſe an. 1244. Mihi tamen ex monumentis, Romæ quæ extant, veriſimilius eſt ibidem deceſſiſſe Jacobum. Placentini, ne tanti civis, ac præclariſſimi viri reliquiis privarentur ex toto, cum aliquam ejuſdem corporis partem enixis precibus impetraſſent, illam in Cathedralis Choro cum hac inſcriptione honorificè condiderunt.

Hic requieſcit pars Capitis, & digiti Cardin. Jacobi de Pecoraria Epiſcopi Præneſt.

Hujus virtutibus, X. Gregorius Vicecomes Placentinus captus adeo viventem coluit, ut eidem in exantlandis pro Eccleſia Chriſti laboribus ſeſe individuum ubique, & ſemper comitem præbuerit; cumque deinde ex Archidiacono ad ſummum Pontificatum fuiſſet evectus, demortui nobiliter meminit in epiſtola encyclica contra Fridericum Imperatorem. Extat ejuſdem memoria apud S. Antonium hiſt. p. 3. titul. 13. cap. 4. Chron. Angliæ, Corium, p. 2. Petrum Mariam Campium in vita X. Gregorii, alioſque quamplures ſcriptores. Placentiæ S. Domnino martyri Templum à ſe multis muneribus exornatum dicavit, ut inde ad poſteros dimanaret memoria ibidem ſe primitus divino cultui mancipaſſe, quam haud interituram memoriam marmori inciſa carmina habent, quæ nos, dum Ciaconium expoliremus, ad hoc ipſum oſtendendum attulimus. In Palliano verò diœceſis Præneſtinæ caſtello S. Petri fundavit monaſterium, in quo virgines Deo votæ, perpetuæque virginitati litaturæ exciperentur. Fundationem, & dona ipſius monaſterii confirmavit Innocentius IV. anno pontif. 1. ſequenti diplomate è reg. Vat. deſumpto ep. 105. f. 16.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Abbatiſſæ, & Conventui Monialium monaſterii S. Petri de Palliano Præneſtinæ Diœceſis.

A*Ttendentes veſtri monaſterii quod novella eſt plantatio paupertatem, ac volentes propter hoc veſtram inopiam paterna ſollicitudine relevare pro ſalute animæ noſtræ, ac ſucceſſorum noſtrorum ad inſtantiam, & ſupplicatio-*

(t) Conradum Ord. Ciſterciensis Alumnum è Chronico Montisfortl Vignerius auctor ſuſpectus ad an. 1228. vocat Epiſcopum Præneſtinum, cum fuerit Portuenſis. In officio S. Brunonis Signini legitur Honorium III. an. 1227 in honorem Brunonis Deo aram ſolemni ritu dedicaſſe, adminiſtris Petro Præneſtinenſi, Nicolao Tuſculanenſi, & Andrea Portuenſi Epiſcopis. Pizarus denique ſcriptor hæreticus an. circiter 1229. Legatos Gregorii IX. Joannem Epiſcopum Præneſtinum, & Othonem Diaconum S. Angeli pacem compoſuiſſe inter Ducem Meraniæ, & Stephanum Cabilonenſem Comitem Burgundiæ narrat. Sed neque Conradus, neque Petrus, neque Joannes Præneſtinam Eccleſiam obtinuerunt, ut patet ex ſerie hic non hiante. *Smareſius.*

cationem ven. fratris noſtri Jacobi Epiſcopi Præneſtini e-juſdem monaſterii fundatoris, vobis, & per vos eidem monaſterio pro animabus veſtris libera paſcua in territoriis caſtrorum Palliani, & Seron uſum lignorum in ſylvis ipſorum, tam ad ignes, quam ad ædificia conſtruenda, & caldarias decoquendas pro monaſterio veſtro in territorio eorundem, & quaſdam poſſeſſiones de Eccleſiæ Rom. dominio de fratrum noſtrorum conſilio, & aſſenſu, liberaliter conferimus, cum omnibus juribus, & pertinentiis earumdem, & eas vobis auctoritate Apoſtolica confirmamus, & p. s. pa. communimus; quarum poſſeſſionum nomina hæc ſunt. In territorio Palliano, vinea veſtris contigua vineis juxta monaſterium veſtrum poſitas, quam Eccleſia Rom. emerat à nobili viro Oddone de Columna, Domino Olebani, terra poſita juxta eccleſiam S. Gregorii; & quadam alia ſita in Vallerano è Ferragurale prope domos Pallianis, in territorio verò de Seron, terra ubi dicitur Agungnanum, ad memoriam autem hujus percepta liberalitatis, ſpeciales pro nobis orationes dum vixerimus facietis, poſt obitum noſtrum Anniverſarium annis ſingulis celebrando. Nulli ergo noſtræ conceſſionis, & confirmationis, &c. ſi quis autem, &c. Datum Anagniæ. 4. idus Septembris, anno 1.

XLI. 38. STEPHANUS Hungarus Archiepiſcopus Strigonienſis, cum ad Romanam curiam ob certa negotia ſeſe contuliſſet, ab Innocentio IV. anno 1251. ad Præneſtinam Eccleſiam tranſlatus, ac Epiſcopus Preneſtinus renunciatus eſt. Verum cum graviorem aeris intemperiem non ferret, Summum Pontificem, ut ad Strigonienſem ſedem eum iterum traduceret, exoravit; petitioneque ſummis obtenta difficultatibus ad Strigonienſem Junio menſe ea lege redire permiſſus, ut ſi intra feſtum omnium Sanctorum poſſeſſionem Strigonienſis adiiſſet, tunc Præneſtina Eccleſia cum dignitate Cardinalitia vacare cenſeretur, ac ſi intra id tempus Strigonienſem non occupaſſet, illa prius abdicata renunciataque, eique, antequam ex Hungaria diſceſſum adornaret, dato paſtore, ad Præneſtinam reverteretur, dignitatemque Cardinalitiam retineret, ſeſeque intra feſtum Natale Domini ſummo Pontifici ſiſteret. De quibus omnibus ad ipſum Stephanum Innocentii ſcriptas literas, tum ad clerum populumque Strigonienſem, tum ad Regem, ſequentes è regeſto Vaticano erutas exceptaſque habemus.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Epiſcopo Præneſtino.

ET ſi erga Eccleſias ſingulas ex Apoſtolatus officio, illam præcipuè adhibeamus ſollicitudinem, ut ad earum regimen paſtores diſcreti, & vigiles aſſumantur, circa Romanam tamen Eccleſiam in aſſumendis ad eam perſonis utilibus, & diligentiores eſſe nos convenit, quæ eadem diſpoſitione divina magiſtra, & regula cæterarum præcelſior eſſe dignoſcitur univerſis. Sanè vacante olim Præneſtinenſi Eccleſia nos perſonam idoneam pro ipſius gubernatione conſideratione ſedula perquirentes, te tandem tunc Strigonienſem Archiepiſcopum inter cæteros, virtutum tuarum ſuadentibus meritis, præeligentes, & advocantes, velut ex nimia probitate famoſum ad ipſius Eccleſiæ Rom. collegium dictæ Preneſtinenſis Eccleſiæ de fratrum noſtrorum cõſilio in Epiſcopum præfecimus, & poſtremò te ad illam de Strigonienſi Eccleſia transferendo. Demum ipſius Eccleſiæ Præneſtinæ ſuſcepto regimine, metuens poſt modum aeris intemperiem inexpertis, & nonnulla impedimenta, multaſque neceſſitates exponens, propter quæ tunc non expediebat perſonæ in Italicis partibus commorari, cum inſtantia petiſti ſibi ſuper hoc circumſpectione Apoſtolica provideri. Licet autem nobis, & eiſdem fratribus tua plurimum ſit cara præſentia, nec ea multa utilitate perſpecta, quam ex ipſa prædicta Rom. conſequebatur Eccleſia ullatenus carere vellemus præfato tamen quod ſi velle habemus te nobis adeſſe, ut abeſſe hujuſmodi aſſiſtentia ſibi non poſſit, nec ob id perſonam tuam periculis ſubeſſe contingat ſuis poſtulationibus conſideratis attentè præmiſſis benigno concurrentes aſſenſu, licentiam tibi quamquam inviti concedimus ad præfatam Strigonienſem Eccleſiam redeundi, & te ipſi Eccleſiæ in Archiepiſcopum, & Paſtorem præ-

A *ficimus de fratrum eorundem conſilio, & plenitudine poteſtatis. Verum indemnitati memoratæ Præneſtinæ Eccleſiæ nos cõvenit præcavere deliberatione cum fratribus ipſis perhibita ſic te volente, ac petente duximus providendum, ut quamcunque ad feſtum omnium ſanctorum proximè venturum prædictæ Strigonien. Eccleſiæ poſſeſſionem habueris, præfata Præneſtina Eccleſia, & Cardinalatus tui dignitas ſtatim vacent, quod ſi uſque tunc poſſeſſionem hujuſmodi non obtinueris, & poſt feſtum ipſum, vel etiam ante, poſſeſſione ipſa non habita reverti ad Apoſtolicam ſedem elegeris, redire tibi liceat cedendo eidem Strigonien. Eccleſiæ in manibus alicujus Prælatorum Regni Ungariæ, quem elegeris recipientis ceſſionem hujuſmodi vice noſtra Capitulo Strigonienſi priuſquam de regno ipſo diſcedas libera conceſſa licentia ſibi de paſtore idoneo providendi, ita tamen, quod infra feſtum nativitatis Dominicæ proximè futurum ad noſtram præſentiam ſis reverſus, ſive autem in Ungariæ remanere partibus potius acceptaveris, ſive non, dummodo ad nos infra prædictum nativitatis feſtum reverſus non fueris nihilominus utroque caſu vacent Eccleſia Præneſtina, & dignitas*
B *memorata. Datum Aſſiſi, 7. idus Junii, anno X.*

Capitulo Strigonienſi.

OLim fama nominis ven. fratris noſtri Epiſcopi Preneſt. ad aures noſtras crebra fide dignorum inſinuatione perlata, ipſum propter hoc ad Rom. Eccleſiam non indignè providimus evocandum, & quamvis ad ipſam accedens honorabilem locum exigentibus ſuis meritis ſortitus fuerit in eadem, notandem aſſerens propter inſueti aeris intemperiem, tum ob hoc, tum etiam propter alia, quæ in Ungariæ partibus ſollicitudini ſuæ imminere propoſuit licentiam redeundi ad partes eaſdem, natalis ſoli eum ad hoc attrahente dulcedine, à nobis, & fratribus noſtris, non abſque importuna inſtantia poſtulavit. Verum licet ſua petitio in hac parte gravis, & moleſta nobis non modicum videatur, maximè cum nos, & patres prædicti ſua grata, & utili præſentia defraudemur inviti, ſuis tamen deſideriis ſuper hoc urgente nos ad id ſuorum impreſſione precaminum acquieſcere cupientes, Ar-
C *chiepiſcopatum Strigonienſis Eccleſiæ de fratrum noſtrorum conſilio ſibi de ſpeciali gratia duximus conferendũ. Spe nobis propoſita, quod auctore illo, qui dictas virtutes præmia tribuit, & gratiam gratiæ ſuperaddit, dicta eccleſia per diligentiæ ſuæ ſtudium ſicut hactenus ſic, & in poſterum grata, in ſpiritualibus, & temporalibus ſuſcipiet incrementa. Ipſum ergo ad eamdem eccleſiam curam ejus acturum cum plenitudine noſtra gratiæ remittentes, Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta præcipiendo mandamus, quatenus eundem recipientes hilariter, & honeſtè tractantes ſibi tamquam Patri, & paſtori animarum veſtrarum plenè, ac humiliter intendatis, & exhibeatis obedientiam, & reverẽtiam debitam & devotam, ejus ſalubria monita, & mandata ſuſcipiendo devotè, ac irrefragabiliter obſervando, alioquin ſententiam, quam idem propter hoc &c. Uſque obſervari. Datum Aſſiſii, 5. idus Junii, anno X.*

In eundem modum. *Regi Ungariæ illuſtri.* Uſque *incrementa. Ipſum ergo, &c,* uſque *remittentes ſerenitatem Regiam rogamus, & monemus attentè quatenus eumdẽ pro*
D *noſtra, & Apoſtolicæ ſedis reverentia ſereno vultu recipiens, ac eum, & commiſſam tibi eccleſiam habens propenſius commendatos ipſos favore Regio proſequeris. Ita quod idem tua gratia gaudeat ſe munitum, & nos id gratum habentes, ſinceritatis tuæ zelum merita commendemus. Datum ut ſupra.*

In eundem modum *Epiſcopo Præneſtino.* Uſque *incrementa. Idemque fraternitatem tuam rogamus, & monemus attentè mandantes, quatenus ad eccleſiam ipſam accedas acturus curam ejus fideliter, & prudenter, quod dignam Deo exinde poſſis reddere rationem. Dat. ut ſup.*

E quibus etiam literis colligitur, quanti idem pontifex Stephani virtutem, induſtriamque faceret, cum eodem die, re diligenter agitata, perpenſaque, quantam in Stephano purpura Cardinalitia Eccleſiæ utilitatem conciliare poſſet, altero ad eum miſſo diplomate, conjunctam cum Archiepiſcopatu Strigonienſi Cardinalitiam purpuram, dignitatemque retinere juſſit, qua de re epiſtola in hunc modum exarata

reperitur. Epiſcopo Præneſtino, &c.
Epiſcopo Praneſtino. Olim fama nominis, &c. Uſque
*conferendum celebri Cardinalatus nomine tibi nihilemi-
nus reſervato, ut ad Archiepiſcopalis apicem dignitatis
aſſumptus, ipſius præclare nominis titulo jugiter decore-
ris. Datum ut ſupra.*
E quibus Archiepiſcopatum Strigonienſem cum
purpura Cardinalitia, ac Epiſcopatu Præneſtino, eum
tenuiſſe, geſſiſſeque illuſtre, & conſpicuum eſt. cum in
multis ejuſdem Innocentii, Alex. IV. Urbani IV.
Clem. IV. ſub quo poſt multas à ſede Apoſtolica lega-
tiones obitas, è vivis ſublatus, inter quas Hungarica,
& Sclavonica celebratiſſimæ ſunt, cum Regem Belam
perſpecta ejus perfidia anathemata percuſſit, bullis
ſubſcriptus reperiatur. Huic arma, ac gentilitium ſcu-
tum Joannis Angli Portuenſis Epiſcopi, qui iiſdem
temporibus vixit, ut ſupra inter Epiſcopos Portuen-
ſes recenſitum eſt, Ciaconius graviſſimo errore attri-
buit, impingitque.
XLII. 39. Fr. VICEDOMINUS de Vicedominis Placen-
centinus, Gregorii X. ex ſorore nepos, Ord. Minorum,
Archiepiſcopus Aquenſis, dictus eſt Epiſcopus Card.
Præneſtinus, anno 1272 a. Vi: Archiepiſcopi Aquen-
ſis ad Præneſtinam Eccleſiam tranſlati extat mentio
in epiſt. Gregorii X. ad Grimerium electum Aquen-
ſem, rejecta poſtulatione Siſtarcienſis Epiſcopi à Ca-
pitulo facta poſt tranſlationem Vi: Archiepiſcopi, ut
diximus ad Præneſtinum Epiſcopatum, Grimerium
elexit Gregorius de plenitudine poteſtatis Archiepiſ-
copum Aquenſem. Datum apud S. Crucem, 2. Non.
Sept. anno pontificatus ejuſdem Pontificis 2. qui fuit
noſtræ ſalutis 1272. ex reg. Vat. epiſt. 61. fol. 94. Viter-
bii deceſſit 1276. 8. idus Aprilis, ſepultuſque eſt apud
ſuos Minores. (1) Conſule Vuadingum t. 2. Annal.
Minorum. Subſcripſit privilegium Gregorii X. mo-
naſt. Vallis Dei Diœceſis Leodienſis Ord. Ciſtercien-
ſis datum Lugduni per manus Magiſtri I. Franchi Ar-
chidiaconi Bergomenſis S. R. E. Vicecancellarii Kal.
Aprilis indict. 3. incarnationis Dom. anno 1275. pon-
tificatus 4. Privilegii exemplar retulit in ſua notitia
Abbatiarum Ordin. Ciſtercienſis noſter doctiſſimus
Gaſpar Jongelinus Antuerpienſis Abbas Montis S.
Iſibodi.
XLIII 40. GERARDUS Cupalates b Placentinus, ele-
ctus eſt à Nicolao III. Epiſcopus Card. Præneſtinus
anno 1278 c. Vix autem Roſeo pileo fuerat exorna-
tus, cum circa annum 1279 d. elatus eſt ad ſepulchrum,
ut notat Ciaconius, qui aſſerit Gerardum ad Cardina-
latum fuiſſe aſſumptum, cum prius eſſet Epiſcopus
Antiſiodorenſis. Quod cum mihi haud ſatis probare-
tur, revolvi diligenter Claudium Robertum, alioſque,
qui Francorum Epiſcoporum vitas enarrant, neque
hunc Placentinum Gerardum potui reperire. Reperi
tamen, Romæ fato ceſſiſſe Erardum Ligerium, ſive
Lingerium Gallum Lingonienſem Epiſcopum, olim
Antiſiodorenſem, quorum nominum affinitas penè
mihi ſuſpicionem fecit, ne forte is ille eſſet, quem ſu-
perius Gerardum appellavimus. Sed cum Gerardi pro-
motionem in annum 1278. rejectam videamus; 3. idus
Martii, ſi id aſſereretur, omnino vacillaret conjectu-
ra. Porrò Erardo Guillermus ſucceſſit, qui de Greſſe-
ribus dicebatur; itaq; non ſatis video unde Ciaconius
eruerit hunc Gerardum Antiſiodorenſem fuiſſe Epiſ-
copum, niſi forte ex conjectura divinare velimus, de-
mortuo Romæ Erardo, eidem à Nicolao III. Epiſco-
patum illum ex more Romanæ curiæ fuiſſe delatum.
Quem non multò poſt Antiſiodorenſis clerus ex pur-
pura Placentini Gerardi factus liber, Guillermo de
Greſſeribus detulerit, quem defunctus Erardus ſucceſ-
ſorem excepit. Aut ita eſt, aut Ciaconio ea nominum
affinitas certè impoſuit, ut Placentinum Gerardum
Antiſiodorenſem Epiſcopum faceret, cui illorum
Epiſcoporum ſeries nullum locum aſſignat. * Porro
cum de Gerardo, quem alii Ebeardum, alii Cupo-
latem Placentinum, alii Erardum de Ligeriis, ſeu
A de Liſingis vocant, ſuſpenſa manu ſcripſi in Epiſco-
pis Præneſtinis, ea ut certius figam, fragmentum exhi-
beo codicis M.S. qui inſcribitur geſta Pontificum An-
tiſiodorenſium, quod ex Gallia mihi tranſmiſit ſum-
mæ benevolentiæ vinculo nobis conjunctus Petrus
Le-Venier Pœnitentiarius Eccleſiæ Antiſiodorenſis,
vir antiquæ probitatis, ſtudiorumq; ingenuorum amo-
re clariſſimus; ex quo non Gerardus Cupalates Place-
tinus, ſed Erardus de Liſingiis natione Gallus, non
Lingonenſis Epiſcopus, ſed diœceſis, in Epiſcopum
Antiſiodorenſem ex Decano aſſumptus, inde Epiſco-
pus Cardinalis Præneſtinus à Nicolao III. creatus,
fuit is, qui Eccleſiam Præneſtinam ſua nobilitavit
virtute. Hinc igitur veritate perſpecta Erardum Gal-
liæ, & Eccleſiæ ſuæ Antiſiodorenſi lubenter damus,
ac reſtituimus. Porro fragmentum eſt hujuſmodi.
*Tanta famoſitatis Antiſtiti viro fameſiſſimo D. Guido-
ni de Mellotu Antiſiod. Epiſcopo ſucceſſit Erardus ne-
pos ejus Dominus caſtri de Liſingiis diœceſis Lingonen-
ſis, cujus memoria digna eſt recitatione ſolemni, &c.* in fi-
B ne ejuſdem vitæ, quæ ultima eſt M. S. codicis proſe-
quitur auctor de eodem Erardo. *Dum vero quatuor an-
norum, & amplius effluxiſſent curricula, inter Epiſcopũ,
& Joannem de Cabilone Comitem Antiſiodori orta eſt
grandis diſſenſio. Protervia Comitis crebeſcente, dum
dictus Comes jura Antiſiodorenſis Eccleſia violare, &
invadere conaretur, dictum Comitem, & ejus uxorem fe-
rire mucrone anathematis non neglexit, & dum Comes,
& ejus uxor in ſua malitia perdurarent, ut ipſos magis ec-
cleſiaſtica ſeveritas exerceret, civitatem Antiſiodorũ,
ſuburbia, totamq; terram, quam habebat dictus Comes
in comitatu Antiſiodorenſi generali ſuppoſuit interdicto.
Et dum dictus Comes faſtis ſui malitiam necteretur appel-
lationis remedio celorare, ipſe jurium Eccleſiæ ſua inqui-
ſitor indefeſſus, pro ipſius Eccleſia juribus vitam ſuam
periculis exponere non formidans, pro dictis juribus de-
fendendis ad Rom. curiam ſe transferendum ſtudio piæ
deliberationis elegit. Et licet in prædicto negocio virili-
ter ſe haberet, morte tamen præventus illud finali effectui
nullatenus mancipavit. Illum ſiquidem, cujus odor fama
C redolens jam non ſolum in Francorum regione amabili,
verum etiam in regione Italica conflagrarat, D. Joannes
Papa XXI. & omnes Cardinales honorifice receperunt.
Et dum circa duorum annorum ſpatium in dicta regione
fuiſſet manſionarius, ille qui in regionis Gallicana tem-
perie fuerat enutritus, ebullientes calores illius regionis
ferre non valens, febres, & fluxum ventris patiens, agri-
tudinis cronitu incurrit incommoda. In regione tamen il-
la tam laudabiliter ſe habuit, quod apud D. Nicolaum
Papam III. ſucceſſorem præfati Joannis, & apud Cardi-
nales ejus merita tam dilucide claruerunt, quod ad di-
gnitatem Cardinalatus aſſumptus, factus fuit Præneſti-
nus Epiſcopus Cardinalis. Et licet in numero Antiſiodo-
renſium Epiſcoporum LXIV. extiterit, primus tamen
fuit inter ipſos, qui ad tanta dignitatis fuerit culmen pro-
vectus. Non poſt quidem multa tempora ingraveſcente in
ipſo fluxu ventris, ultimo eloque ex magna debilitatio-
nis diſcretione condito, dum ipſe præſperet, quod ipſum
pertrahebat defectus virium ad occaſum, ſacramentum
extremæ unctionis reverenter recepit. Quibus ſic comple-
D tis anno Dom. 1278. 15. Kal. Auguſti prima noctis ſilen-
tio evaſit feliciter nequitias hujus mundi. Et quia cum
avunculo ſuo prædicto in Antiſiodorenſi Baſilica ſuam e-
legerat ſepulturam, oſſa ejus de civitate Romana ad di-
ctam Baſilicam deportata, in eadem cum prædicto ſuo a-
vunculo fuerũt in uno eodemque mauſoleo honorifice collo-
cata. Sedit in Epiſcopatu Antiſiodorenſi 7. annis, 2. men-
ſibus, & circiter 3. hebdomadis illuſtri Rege Philippo re-
gnum moderante. Dominus per ſuam gratiam, & miſeri-
cordiam ſibi concedat requiem ſempiternam, amen.*
41. (2) Fr. HIERONYMUS Aſculanus e Ord. Mi- XLIV
norum Generalis Magiſter, à Nicolao III. electus eſt
presbyter Card. tit. S. Pudentianæ anno 1278. atque à
Martino deinde IV. factus eſt Epiſcopus Card. Præ-
neſtinus 1281. 10. Kal. Aprilis. Qui demum ad Ponti-
fica-

Marginal notes: a Sive 1273. — b Erardus de Liſingiis Gallus. — c Circa an. 1276. — d 1279. — * Ex App. tom. 5. — e E Gente Miſcia. Orlandus. Suar.

(1) E Necrologio Eccleſiæ Placentinæ conſtat (ut Petrus Maria Campius affirmavit) Vicedominum iſtum 8. Id. Septemb. Sede Vacante poſt Hadrianum V. cum ſuffragia Cardinalium in eum concurriſſent, Papam electum non ſtetiſſe in ſuo Papatu niſi unum diem, & fratrem Minorem demortuum. Spondanus tamen numerum Pontificum ideò multiplicandum non cenſet, & cum latere ſinit, quia nemo alius meminit, imo neque nomen, quod aſſumpſit traditur; Raynal-dus penitus omiſit. Suar.
(2) Erardo ſubſtituit Suareſius ſola nixus Ciaconii Auctoritate Gerardum Cupalatem prædictum, quem cum firmiori haud conſtet fundamento, omiſ-ſum dum cum Ughello duximus.

A ficatum ſubvectus eſt ſub nomine Nicolai.IV.an.1288

XLV. a Seu Bernardus. 42. BERARDUS a de Berardis Italus à Calliu Epiſc. Auximanus, à Nicolao IV. electus eſt Epiſcopus Card. Prænestiuus, unde ipſe Hieronymus ad Pontificatum aſcenderat anno 1288. mox etiam Legatus de latere, ut vocant, in Siciliam miſſus eſt. Deceſſit prope Pontem vicum in Spoletano Territorio meuſe Juniu ann. 1291. Petrus Frizon narrat Berardum natione fuiſſe Gallum, atque Eboracenſem Canonicum, autequam ad Cardinalitiam purpuram perveniret. ſed mea quidem ſeutentia fallitur, ſiquidem in regeſto Honorii IV. in quadam bulla legitur anno 1286. Calliano Epiſcopo demortuo, à Canonicis Callii Epiſcopatum illum tanquam Patriæ ſuæ delatum fuiſſe Berardo; cæterum quia non temnenda pars ſuffragiorum, & quæ contrariam, adverſamque fortaſſe videtetur æquare, in Raynaldum Sichardum alterum dignitatis æmulum coiverat, inter utrumque ſanè gravis, implicitaque lis coorta eſt, ita ut ad S. Sedem provocarent. Diuturnius tempus, quàm omnes putarant B ſub Cardiuali Gervaſio Giancoletto lis tenuit, ſicut interea alter litigantium ſato fungeretur, alter verò, hoc eſt Berardus, in Auximanum Epiſcopum eligeretur. Porrò Calliana Eccleſia Guillermo obvenit, ut ſuo loco uberius enarrabimus. Inde collige lector, Berardum magis patria Callianū fuiſſe, quàm Gallum, ut diverſis epiſtolis Vat. regeſti videtur. Auximi plura extant muuumenta Berardianæ muuificeutiæ, atq; in iis maximè ſedes Epiſcopalis ab ipſo fundata, ut poſtea videbimus.

XLVI. 43. SIMON Beaulieu, ſeu de Bello loco Gallus, Monachus Ciſtercienſis, Archiepiſcopus Bituricenſis, electus eſt Epiſcopus Card. Prænestinus à Cœleſtino V. 1294. Hic cum eſſet Archidiaconus Carnotenſis, ac Bituricenſis Canonicus, ſpretis pinguioris fortunæ obſequiis, monachum induit Ciſtercienſem. Nec multos in clauſtro exegerat annos, cum ejuſdem vitæ ſanctitate increbeſcente, ad Archiepiſcopatum Bituricenſem aſſumptus eſt, quam deinde ampliſſimā dignitatem Cardinalatus purpura nobilitavit. Simo- C nis laudes Martiuus IV. Pont. Max. non tacuit, qui in quodam diplomate illum magna ſcientia præditum appellat, laudabilem converſatione, amabilem moribus. Defunctus eſt non. 7. Kal. Septembris 1296. non in Gallia, ut perperam Ciaconius, Petruſq; Frizou referunt, ſed Urbeveteri ann. 1297. 18. Auguſti. Succeſſurem habuit in Archiepiſcopatu Bituricenſi Ægidium Columnam, gratis à quibuſdam iuter Cardinales relatum. Simeonis cum laude meminit Claudius Robertus in ſua Chriſt. Gallia, Aubertus Miræus in chronic. Ciſterc. ordinis, Vvion. lib. 1. ligni vitæ cap. 44. & 45. Montalvus hiſtor. Ciſterc. p. 1. lib. 2. c. 3. Demorares tom. 2. c. 24. de ſacrificiu miſſæ. Huue olim Boniſacius VIII. legavit in Gallias cum Berardo de Gouth Epiſcopo Card. Albanenſi ad componendam litem inter Philippum Pulchrum Franciæ, & Eduardum IV. Angliæ Reges ann. 1295. ſed cum nihil potuiſſent conſequi (tantum erat odium iuter Galium, & Anglum) relicto Albanenſi conlegato in Gailia, Simon ad Curiam reverſus Urbeveteri anno 1297. die D 18. Auguſti ultimum vitæ ſuæ diem clauſit, ſepultus in eccleſia S. Franciſci in pavimento ante aram maximam cum hoc epigraphe ſepulchrali in marmorea tabula exarato, uunc prætereuntium pedibus ferè conſumpto, ubi ejus geutilitia inſiguia adhuc ſpectantur, ut vides.

Symonis hac foſſati . . . i Card. . . . s. . Oſſa
Franciæ Papatus fuit huic Regi quoque gratus
Cardo . . . Prane . . . . bituris tanta pietas,
Ann. Domini MCC. nonageſimo vij.
xviij. die menſis Auguſti obiit.

(„ *Prænestina deinde Eccleſia per obitum Simonis* „ *vacantis adminiſtrationem conceſſit Bonifacius VIII.* „ *Ven. Fratri Epiſcopo Aquinati Vicario ſuo in urbe,* „ *Bulla data apud Urbemveterem IV. Non. Septemb.* „ *Videtur hic fuiſſe Fr. Lambertus ex Epiſcopo Veglenſi* „ *translatus ad Aquinatem à Bonifacio VIII. an.* 1297. „ 8. *Kal. Junii.* Suareſius.)

44. THEODORICUS Raynerius Urbevetanus, electus Archiepiſcopus Piſanus, à Bonifacio VIII. vocatus eſt ad purpuram ſub tit. S. Crucis in Hieruſalem anno 1298. 4. Decembris, atque ab eodem Epiſcopus Card. Prænestin. ſeu Civitatis Papalis 13. Junii 1299. electus. Quoniam verò Boniſacius Columnenſes Dynaſtas inſectabatur, captumque Præneste horribili excidiu adæquavit ſolo, juſſitque incolas ſub nomine papalis Urbis ad radices montis caſulas excitare. Theodoricus, quoad Pontiſex vixit, Epiſc. Papalis civitatis appellatus eſt, ſed poſt Boniſac. exceſſum, cum Columnenſes depoſitam Urbem in priſtinam propemodum fortunam, dignitatemque aſſeruiſſent, è veteri, celebrique nomine ejuſdem etiam Præſules Prænestini Epiſcopi dicti ſunt. Cæterum Theodoricus cum in S. Petri patrimonio legatione egregiè perſunctus eſſet 1306. die 7. Decembris è vivis eximitur. Avunculus ejus fuit Raynerius Monachus Ciſtercienſis, & Epiſcopus Placentinus, vir illuſtris omniumque genere virtutum ornatiſſimus. („ *Fuerat hic Theodoricus Martino IV. ſedente Prior Eccleſiæ ſecularis S.* „ *Andreæ Urbis veteris, Papæ Capellanus, & Collector* „ *in Germaniam miſſus, Vulſiniæ Eccleſiam S. Chriſtinæ conſtruxit, & proximas ædes inſignes, in Urbevetere Palatium, & turrim.* Suareſius) *Detulit in Gallias cum ſolemni comitatu, quia erat S. Rom. Eccleſ.* „ *Camerarius, Coronam Papalem ad Clementem V. noviter electum, ut Claramontius ſcribit l. 2. hiſt. Caſenæ.* Lucent.)

XLVIII. 45. PETRUS de Anablay Capellæ, Dominus de Taillefe, Gallus, Archiepiſcopus Toloſanus, Galliarum magnus Cancellarius, à Clemente V. electus eſt presb. Card. tit. S. Vitalis ann. 1305. ſequentique anno Epiſcopus Card. Prænestinus. Aveuione deceſſit 1315. die 16. menſis Maji. Avunculum habuit B. Rogerium de Fort Bituricenſem Archiepiſcopum. Hujus Pater Guido vitam 120. annor. duxit. De eo Petrus Frizon.

XLIX. b Al. Mondagonus. 46. GUILLERMUS Mondagoſus b Gallus, Archiepiſcopus Aquenſis (aliis porrò eſt Archiepiſcopus Ebredunenſis) electus eſt Epiſcopus Card. Prænestinus à Clemente V. 1312. menſe Decembri 14. Vir utriuſque juris Conſultiſſimus, ac celeberrimus, cujus ſub Boniſac. VIII. in decretalium ſexto condendo ſudavit, aliſq; induſtria. Multa juris monumenta reliquit, deceſſitque Avenione Joanne XXII. ſedente menſe Nuvembris 1321. Hujus cum laude meminit Trithemius. („ *Erat Guillelmus è Dynaſtis de Montepetroſo, Notarius Nicolai IV. Capellanus Bonifacii* „ *VIII. an.* 1290. *Archidiaconus Nemauſenſis, Præpoſitus Eccleſiæ Toloſanæ, poſtea Epiſcopus Avenionenſis* „ *an.* 1310. *deinde Lodovenſis ann.* 1316. *unde translatus* „ *eſt ad Archiepiſcopatum Ebredunenſem. Fuit etiam* „ *Archiepiſ. Aquenſis. Scripſit librum de Prælatorum* „ *electione.* Suareſius) *Aſſeritur Ord. Erem. S. Auguſtini ab Oldoino, & Ciac. Ejus obitum alii in an.* 1323 „ *rejiciunt. De eo P. Dominicus Gandulphus in notit.* „ *Card. Ord. S. Auguſt.* Lucent.)

47. (1)

L. *a Minoritam putat Frizon.*

47. (1) PETRUS de Prato Gallus Diœc. Cadurcenſis *a* Epiſcopus Regienſis, (2) mox Aquenſis, à Joanne XXII. electus eſt Epiſcopus Card. Præneſtinus ann. 1323. Cancellaria S.R.E. functus eſt, ſubque Clemente VI. legatus ad Philippum Regem Gallorum, atque Odoardum magnæ Britanniæ Regem, ut in unum pacis fœdus coirent. Avenione templum D. Petro ſacrum ædificavit, eidemque collegiatæ Eccleſiæ magnam dotem attribuit. Effœtæ ætatis Avenione deceſſit 1361. menſe Majo. Dubitavi in noſtris ad Ciaconium notis, an idem hic cum Petro Aureolo Ordinis Min. Archiepiſcopo Aquenſi fuerit, quem nonnulli Minoritæ auctoritate S. Antonini freti Cardinalem adlectum referunt, deceptus, cum nullum alium repeterim Archiepiſcopum Aquenſem à Joanne XXII. ſub Petri nomine inter Patres relatum, præter hunc ſolum de Prato. At Frizon hunc diverſum ab Aureolo fuiſſe ſcribit, cum Aureolus eidem Petro de Prato in Archiepiſcopatu Aquenſi ſucceſſiſſet. Sed non minus ipſe decipitur, dum Aureolum inter Cardinales à Joanne XXII. electum refert an. 1327. ut benè Elenchus S.R.E. Cardinalium notat, aſſeritque in libris ſacri Collegii Aureolum inter Cardinales haud reperiri; ad auctoritatem S. Antonini reſpondit, meminiſſe quidem Antoninum Petri Aureoli, uti viri celebris opinionis, ſed nihil de ipſius Cardinalatu aſſerere.

LI. *b Al. de Canilhacio* *c Negat fuiſſe S. Flor. epiſcopum Suareſius.*

48. RAYMUNDUS de Canilaco *b*, quem alii Deodatum appellarunt, Canonicus Regularis, atque Abbas Conchenſis Diœceſis Rhutenenſis, Florenſis *c* Epiſcopus, inde Archiepiſcopus Toloſanus, presbyter Cardin. electus eſt à Clemente VI. ſub tit. S. Crucis in Hieruſalem, ab Innocentio deinde VI. declaratus eſt Epiſcopus Card. Præneſtinus anno 1361. Vir in utraque lege doctiſſimus. Scripſit, edidítque librum, cui De collectorum titulum fecit ad Septimium Narbonenſem Archiepiſcopum. Avenione deceſſit 30. Junii 1373. ſepultuſque eſt apud Fr. Minores; de eo Locrius Ferreolus in chronico Belgico. Cæterum in hujus preclariſſimi viri Gentilitiis inſignibus effingendis Alphonſus Ciaconius decipitur. Siquidem effigiandum in quadripartito ſcuto curavit canem erectum, exertis ungulis anhelantem, cum Avenione in Eccleſia S. Martialis ejus gentis inſignia Leonem erectum argenteum in cyaneo ſcuto depictum contineant, cujus extremitates argentea corona circundat, & protegit.

LII.

49. SIMON de Langhan Anglus. Monachus, & Abbas monaſterii Veſtmonaſterienſis, Ord. S. Benedicti, poſtea etiam Elienſis Epiſcopus, Cantuariæ Archiepiſcopus, & Cancellarius Regni à Pontifice Urbano V. electus eſt presbyter Card. tit. S. Sixti anno 1368. à Gregorio verò XI. factus eſt Epiſcopus Card. Præneſtinus 1373. Avenione deceſſit die 22. menſis Julii 1376. Sepultuſque eſt in Chartuſianorum templo quod munificentiſſime conſtruxerat. Poſt triennium verò in Angliam translatus eſt, condituſque in Eccleſia Weſtmonaſterienſi. Hoc Epitaphium illius ſepulchrum illuſtrat.

Simon de Langhan ſub petris his tumulatus.
Iſtius Eccleſiæ Monachus fuerat Prior, Abbas
Sede vacante fuit electus Londinenſis
Præſul, & inſignis Elis ſed poſtea primas
Totius regni, magnus regiſque miniſter,
Nam Theſaurarius, & Cancellarius ejus
Ac Cardinalis in Roma Presbyter iſte,
Poſtque Præneſtinus eſt factus Epiſcopus, atque
Nuncius ex parte Papæ tranſmittitur iſtuc,
Orbe dolente Pater, quem nunc revocare nequimus
Magdalena feſto milleno ſeptuageno ſexto,
Et trecenteno Chriſti Domini ruit anno.
Hunc Deus abſolvat de cunctis, quæ male geſſit,
Ex meritis matris ſibi Cœlica gaudia donet.

LIII.

50. JOANNES De Croſſo, civis, Epiſcopuſque Lemovicenſis Gallus, frater germanus Petri de Croſſo Cardin. Clementis VII. Antipapæ à Gregorio XI. creatus eſt presbyter Card. tit. SS. Nerei, & Achillei, majorque Pœnitentiarius ann. 1371. eodemque ſedente Pontifice Epiſcopus Card. Præneſtinus declaratus eſt 1376. Hic ſchiſmate inter Urbanum VI. & Clementem VII. Antipapam exæſtuante, ab Antipapa Clemente in Gallias legatus eſt, ut in ſuas partes illius Regni Epiſcopos pertraheret. Ejuſdem Antipapę partes ſecutus Avenione deceſſit ann. 1383. 21. *d* Novembris, ſepultuſque eſt in Cathedrali cũ hoc Epitaphio. *d 22.*

Hic jacet Reverendiſſimus in Chriſto Pater
D. Joannes de Croſſo de Calimia forti,
Lemovicenſis Diœceſis, deinde aſſumptus
fuit in Eccleſia Rom. presbyterum Cardinalē, & ſubſequenter fuit Epiſcopus Præneſtinus, & ſummus Pœnitentiarius, qui
obiit XXII. menſis Novembris anno
à Nativitate Dom. MCCCLXXXIII.
pro cujus anima ſalute Deum humiliter
deprecamur, ut in pace cum Angelis
requieſcat.

LIV *e Al. Mariattus.*

51. FRANCISCUS Pregnanus, ſeu *e* Marlcottus de Vico Piſano, cum eſſet Archiepiſcopus Piſanus ab Urbano VI. affini ſuo ſublectus eſt Presbyter Card. tit. S. Euſebii 1378. eodemque ſedente poſt exceſſum Joannis de Croſſo declaratus eſt Epiſcopus Card Præneſtinus 1383. eodemque tempore Avenione Antipapa Clemens in Epiſcopum Præneſtinum cooptavit Cardinalem Vidonem de Maloſicco, de quo infra narrabimus. Franciſcus Aſſiſii deceſſit 8. Idus Februarii 1383. ejuſque corpus Piſas delatum in Cathedralis ſacrario conditum eſt. Conſule catalogum Archiepiſcoporum Piſanæ Eccleſiæ.

LV *f Tr. Patriarcha Aquilejenſis.*

52. ANTONIUS Cajetanus Romanus *f* Epiſcopus Card. Præneſtinus in Piſano Concilio anno 1409. cum ob communem Eccleſiæ concordiam ultro Epiſcopatu Præneſtino abiiſſet, ut in Maloſiccum Vidonem Cardinalem legitimè caderet, ab Alexandro V. Epiſcopus Portuenſis declaratus eſt. Ciaconius in ſecunda creatione Gregorii XI. aſſirmat Ugonem de Monte Lungo Presbyterum Card creatum ſub tit. SS. Quatuor Coronatorum, à Clemente poſtea VII. Antipapa, cujus partes fovebat, Cardinalem Epiſcopum Præneſtinum fuiſſe ſublectum, illumque obiiſſe 1390. ſed manifeſtè fallitur. Etenim in libris Conſiſtorialibus Pſeudopontificis Clementis, qui adhuc aſſervantur in Vaticano, memini me legiſſe, diem clauſiſſe extremum 1384. poſtrema die expirantis Februarii Avenione, non Epiſcopum Præneſtinum, ſed Presbyt. Card. SS. Quatuor Coronatorum *g*. Ciaconio autem familiare eſt ejus notæ ſerere errores, quippe qui haud videre potuerit monumenta, actuſque Avenionenſes, qui in diutino Eccleſiæ ſchiſmate pleraque confudere ità ut quandoque ſimul, & ſemel una, eademque dignitas, ut factiſis Paſtoribus collibuerat, pertineret ad plures, ut poſtea videbimus. *g Conſtitutus eſt Epiſc. Sabinenſis obiitque.*

LVI *h Al. de Maleſicco, ſeu de Maleſiette.*

53. VIDO *h* de Maloſicco Gallus Caſtri Lucii Dominus (,, *Gregorio XI. ex ſorore nepos.*) Epiſcopus primùm Lodevenſis, poſtea Pictavienſis, à Gregorio XI. electus eſt Presbyter Card. tit. S. Crucis in Hieruſalem 1375. Qui poſt exceſſum ejuſdem Gregorii in iis fuit, qui VII. Clementem Pſeudo pontificem promoverunt ad ſedem, ejuſdemque partes quoad vixit defendit, à quo in Angliam ad Richardum Regem legatus dictus eſt, atque Epiſcopus Cardin. Præneſtinus, poſt obitum Joannis de Croſſo 1383. Defuncto verò Antipapa Clemente Benedictum XIII. item Pſeudopontificem ſublimavit ad Thronum, cujus partes tamdiu conſectatus eſt, donec illum non pœnituit publicæ conſecrationis. Sed cum deinde mentem induiſſet ſaniorem, relicto Benedicto, ad Piſanum Concilium profectus eſt, ubi à cęteris Cardinalibus tanquam germanus Senator exceptus, Benedicto XIII. XII. que Gregorio Imperii æmulis ſuppreſſis, ſimul cum cætero ſacro Senatu Alexandrum V. elegit anno 1409. à quo confirmatus fuit Epiſcopus Card. Præneſtinus. A Joanne vero XIII. Alexandri ſucceſſore in Gallias ob gra-

(1) Petrum de Columna Præneſtinum Epiſcopum Avenione deceſſiſſe an. 1326. aſſerit Suareſius, neſcio à quo edoctus erroris tamen facile arguendus ex eo, quod Petrus de Columna prædictus Presbyteratus ordine nunquam fuerit inſignitus, & obierit Diaconus Cardinalis S. Angeli, ut patet ex Auctarus Ciaconii ſub Joanne XXI. dicto XXII.

(2) Rhegienſem Epiſcopum fuiſſe hunc Petrum aſſerit etiam Frizonius. Sed Bartel in hiſtoria Præſulum Rhegienſium, quam diligentiſſime concinnavit, nuſquam hujus Petri de Prato meminit. *Suareſ.*

Digitized by Google

graviſſima negotia legatus eſt. Pariſiis vitam finivit 1412. 8. idus Martii, ſepultuſque eſt in templo Fr. Prędicatorum, cum ſubjecto Epitaphio.

In Aquitania parte Galliæ nobiliſſima familia Maliſicorum vetuſtate, ac ſingulari virtute præclara a Maleſcio nomen habet. Ea in gente multè clariſs. unde orta ſunt Aquitaniæ quendam lumina viri rerum geſtarum magnitudine florentes alii Equites Aurati, S. Pontifices, alii Præfecti, ex ea generis claritate prodiit Guido à Maleſicco dicti loci, & Caſtri Lucii Dominus in doctrinarum, virtutumque genere propè abſolutus, cujus acta permulta Annalib. conſcripta, his brevibus non capiuntur anguſtiis. Is vir ſumma prudentia, ampliſſimiſque meritis creatus fuerat Lodevenſis Pontifex, deinde Pictavienſis, poſtmodum & cooptatus Cardinalis, in qua dignitate cum octavo, & trigeſimo anno floruiſſet, tandem legatum agens apud Regem Gallorum nomine Pontificis Max. Avunculi ſui, Lutetiæ honeſte mortis genere quievit 8. idus Martii 1412. Cujus corpus hac cella, & hoc ſaxo ſepultum eſt magno cum omnium luctu, ac deſiderio, donec propinquorum ſententia ad majorum ſepulchra transferatur.

Dives opum Guido, forma bonitatis, & artis;
Ditior hocque magis dives honoris erat,
Plora darent ſuperi, niſi fatum plura negaret;
Cum majora darent, evolat ad ſuperos.

LVII. 54. ANGELUS de Anna de ſumma ripa Neapolitanus Monachus Camaldulenſis ab Urbano VI. electus eſt Diaconus Card. 1384*a*. Inde Presbyter evaſit Card. S. Pudentianæ, atq; Epiſcopus Præneſtinus an. 1412. Oratorem Apoſtolicum geſſit in Neapolitano Regno, ut illius Regni proceres diſcordantes componeret. Inter Piſani Concilii Patres annumeratus eſt, cum & Conſtantienſi deinde interſuiſſet. Deceſſit Romæ anno 1428. menſis Julii 12. cum jam Decanus eſſet ſacri Senatus. Ejus corpus poſtea Neapolim translatum eſt, ac in Eccleſia S. Mariæ ad Portam Novam in pulcherrimo ſepulchro, cum hac inſcriptione honorificè tumulatum.

a Non an. 1384. ſed poſt ann. 1385. Smer.

Hic jacet in tumulo ſacri de cardine cœtus
Anna, fuit generoſa domus, ſed amabile nomen,
Laudenſis dictus Senior. Pater optimus iſte
Angelus Angelicam pia mens revolavit in Aulam
Mille CCCC. bis denis, octoque junctis
Currebat Chriſti menſis quoque Julius annis.

E quo ſane epitaphio allato poſſe colligi videtur, hunc Cardinalem obiiſſe 1428. menſ. Jul. id etiam habetur ex lib. diviſionum ſacri Collegii, tametſi Ciaconius fato ceſſiſſe affirmat anno 1431. menſe Aprili. Illud conſtat nunquam fuiſſe Laudenſem Epiſcopum, in quo ſine dubio deceptus eſt Ciaconius, & illum ipſum errorem ſeries Præſulum illius Civitatis manifeſtè redarguit, ut poſtea videbimus. Dictus tamen eſt Cardin. Laudenſis quod ſuam inde antiquam duceret originem, ut narrat Defendens Lodius vir eruditus in Laudenſi Hiſtoria, vel, ut verius dicam, in Academico diſcurſu de Angelo Cardinali de Anna; quem poſtea neſcio quo delinitus, ſeu depravatus affectu, in duos Cardinales partitus eſt, quorum alterum vocat de Anna, alterum de ſumma Ripa: cum tamen conſtet unum tantum Laudenſem Cardinalem fuiſſe, qui ortu quidem Neapolitanus erat, origine verò Laudenſis.

LVIII 55. HUGO Luſignanus, Regis Cypri frater, Archiepiſcopus Nicoſiæ, à Martino V. ad Purpuram vocatus eſt ſub tit. Diaconatus S. Adriani 1426. Ab Eugenio verò IV. ex Presbytero Card. S. Clementis Epiſcopus Præneſtinus declaratus anno 1431. 2. idus Maji *b*, mox ab eodem Epiſcopus Tuſculanus 1436. 5. Kal. Julii. Deceſſit Sabaudiæ 1452. Auguſto menſe.

b 10. Aprilis ex Actis.

LIX. 56. JOANNES ex Comitibus Tagliacotii Neapolitanus, Tarentinus Archiepiſcopus, ab Eugenio

A IV. presbyter Card. dictus eſt SS. Nerei, & Achillei 1437. Majorque Pœnitentiarius, atque ab eodem factus eſt Epiſcopus Card. Præneſtinus 1443. prid. non. Maji. Homo, multis legationibus illuſtris famæ, ut poſtea videbimus. Romæ fato ceſſit 13. Kal. Februarii 1449. Sepultuſque eſt apud S. Auguſtinum, cum hoc Epitaphio,

Fœlices Animas intermicat iſte Joannes.
Qui Tagliacotiæ gloria gentis erat.
Qui Tarentinus Paſtor, qui Cardeus heres,
Præneſtinus item, flentibus aſtra dabat.

57. GEORGIUS de Fliſco ex Lavaniæ Comitibus, Archiepiſcopus Genuenſis, ex Presbytero Card. S. Anaſtaſiæ, ad Epiſcopatum Præneſtinum evaſit ſub Nicolao V. 1449. 3. Non. Martii *c*; deinde etiam Oſtienſis dignitas eidem delata eſt. LX.

c Maii.

58. JOANNES de Turrecremata („ *Valliſoletanus* „) Ord. Prædicatorum alumnus, Presbyter Card. S. Sixti, Præneſtini Epiſcopatus Adminiſtrator extitit anno 1455. menſis Aprilis poſtrema die. Deinde B etiam Epiſcopus Cardin. Sabinenſis fuit. Poſt Turrecrematam Pius II. Pontifex Max. Epiſcopatum Alexio de Cæſaris Senenſi commandavit per id tempus Archiepiſcopo Beneventano, qui Senis deceſſit 1464. ſepultuſque eſt apud S. Franciſcum. LXI.

59. PHILIPPUS Calandrinus è Sarzana, ex Presbytero Card. factus eſt Epiſcopus Præneſtinus à Paulo II. 1464. deinde ad Portuenſem aſcendit. (1) LXII

60. ANGELUS Card. Capranica Romanus, Epiſcopus Reatinus, Epiſcopus Præneſtinus cooptatus eſt Sixto IV. ſedente. Deceſſit Romæ 5. Non. Julii 1478. ſepultuſque eſt in S. Maria ſuper Minervam, in ſepulchro Dominici Capranicæ fratris. De eo plura in Epiſcopis Reatinis. LXIII

61. MARCUS Barbus Venetus Card. ac Aquilejæ Patriarcha, Epiſcopus Præneſtinus declaratus eſt 1478. Deceſſit Romæ 6. Non. Martii 1491. ſepultuſque eſt apud S. Marcum. Epiſcopus Vicentinus fuit, de quo ibi plura. LXIV.

C 62. JOANNES Balues Gallus S. Benedicti Monachus, Presbyter Card. tit. S. Suſannæ, à Paulo II. ad eam dignitatem vocatus eſt, atque ex Epiſcopo Albanenſi ad Præneſtinum translatus 1491. 13. die menſis Martii. Deceſſit eodem anno, menſe Octobri; tumulatuſque eſt apud S. Praxedem. In Epiſcopis Albanenſibus de eo plura. LXV

63. JOANNES Michael Venetus, Card. S. Angeli, Pauli II. Nepos, ex presbytero Card. ſubiectus eſt Epiſcopus Card. Præneſtinus, cum prius Albanenſi munere obiiſſet 10. die Octobris 1491. Deceſſit Romæ 1503. 10. die menſis Aprilis, ſepultuſque eſt apud S. Marcellum, cum jam Epiſcopus Card. Portuenſis fulgeret. Fuit Epiſcopus Patavinus, ac Veronenſis, de quo ibi plura. LXVI.

64. HIERONYMUS Baſſus de Ruvere Savonenſis, Presbyter Card. tit. S. Cæciliæ, ab Alexandro VI. adlectus eſt Epiſcopus Card. Præneſtinus 1492. die 31. menſis Auguſti, deinde etiam Sabinenſem dignitatem adeptus eſt, ut ſupra vidimus. LXVII.

65. LAURENTIUS Cibo Genuenſis, Epiſcopus D Card. Albanenſis, anno 1503. die 29. menſis Novembris Præneſtinam Eccleſiam ſuſcepit regendam. Hunc elogio laudavit Ubertus Folieta, & Garimbertus, ex quibus Ciaconius. Mortuus Romæ eſt Julio II. Pont. Max. Imperante eodem anno die 22. menſis Decembris, ſepultuſque eſt apud S. Mariam de Populo. Beneventano Archiepiſcopatu nobilitatus eſt, de quo ibi plura. Porrò ad marmoreũ tumulum hoc habet Epit. LXVIII.

Laurentius Cibo Genuenſis Epiſcopus Præneſtinus, S. Marci Cardinalis Beneventanus Innocentij VIII. Pont. Max. nepos, religionis cultor, ita inter viros conſtantiſſ. geſſit, ut ampliſſimæ dignitatis memor, à juſtitia, fide, & pietate nunquam deſciverit, qui tertium & quinquageſimum agens annum ſanctiſſime, ut vixit, moritur. Reverendiſſ. executores G. Portuen. A Præneſtini Epiſco-

(1) Contelorius Alano Coetivo defert modo hanc ſedem, inde ad Sabinenſem elatum dicit, quod ſane omnia tum Vaticana, tum cætera quoque monimenta ſilent. *Lucent.*

piſcopi, & N. de Fliſco Presbyter Cardin.
Pientiſſ. Poſſ. anno ſalutis chriſtianæ MDIII.

LX IX. 66. ANTONIOTTUS Pallavicinus Genuenſis ab Innocentio VIII. Card. creatus, ſub II. Julio, ex Epiſcopo Card. Tuſculano, factus eſt Præneſtinus 1503. die 22. menſis Decembris. Hic ob multas præclarè obitas legationes inclaruit. Cujus res planius, & plenius enarrabimus in Albintimillienſibus Epiſcopis, quam ille Eccleſiam, antequam ſacra purpura ornaretur, prudentiſſimè rexit. Deceſſit autem 1507. die 10. menſis Septembris, ſepultuſque eſt apud S. Petrum cum hoc epitaphio.

Antoniotto Card. S. Praxedis mortem præ oculis habens vivens ſibi poſuit ann. M. D. I.

Cæterum cum deinde vetus S. Petri Templum nova, elegantiorique architectonicæ artis forma illuſtrandum, daſtrueretur, Antoniotti oſſa eruta, atque in S. Mariæ de Populo templum tranſlata prope ſepulchrum Jo: Baptiſtæ Pallavicini nepotis Equitis, & Card. cum ſubjecta inſcriptione.

D. O. M.

Antoniotto Pallavicino Genuenſi, Epiſcopo Præneſtino S. R. E. Card. S. Praxedis ſub Innocentio VIII. Alexandro VI. Julio II. ampliſſimis legationibus, maximiſque Reipub. muneribus ſumma cum laude probitatis, atque prudentia perfuncto, Jo: Baptiſta Abbas S. Anton. V. S. Refer. & Babillanus Pallavicini fratres, ob diſturbatam veteris ſepulchri ſedem in Vaticanæ apſidis demolitione, ut eodem tumuli loco cum Joanne Baptiſta fratris filio Cardinale conderetur tranſlatis oſſibus pro patruo poſ.

M D X C V I.

LXX. 67. JOANNES ANTONIUS de S. Georgio Placentinus, ex Epiſcopo Card. Tuſculano Præneſtinus electus eſt ann. 1507. deinceps etiam Sabinenſi dignitate ornatus.

LXXI. 68. *BERNARDINUS Carvajal ex Tuſculano fit Præneſtinus 1507. deinde optavit Sabinenſem Eccleſiam 1509.

* Ex App. t. 7.

LX XII. 69. GUILLERMUS Briſonetta Gallus, Epiſcopus Maclovienſis, ab Alexandro VI. electus eſt Presb. Card. S. Pudentianæ. A Julio vero II. ex Epiſcopo Card. Tuſculano factus eſt Præneſtinus anno 1507. *a* Hunc à Conſiliis habuit Carolus VIII. Rex Francorum, ejuſdemque prudentiam ejus temporis præſtantiſſimi Hiſtorici Jovius, Ricchardus, ac Bembus valdè collaudant. Fuit Epiſcopus Nemauſenſis, Rhemenſis Archiepiſcopus, mox & Narbonenſis, ubi vitam finivit 1514. menſe Januario. Hic unus ex illis Cardinalibus fuit, qui in gratiam Maximiliani Cæſaris, ac Ludovici XII. Francorum Regis Piſanum Conciliabulum contra Julium II. agitarunt. Qui cum ob eam cauſam cum cæteris Cardinalibus, qui ea factioſa ſubſellia foverant, ad cauſam dicendam Romam citatus fuiſſet, neglexiſſetque ad conſtitutam diem adeſſe, à Pontifice Julio tanquàm rebellis, & contumax pileo roſeo, omnique alia eccleſiaſtica dignitate exuitur. Sed cum paulò poſt minarum plenum mors Julium abſtuliſſet, Leoque X. ſucceſſiſſet in ſedem, ad aucupandam clementiæ laudem, qua una ſolent initia Imperii ſubjectis dulceſcere, quicquid dignitatum antea poſſederat, iterum Guillermo Leo aſſeruit.

a 1509.

LX XIII. 70. FR. MARCUS Vigerius Savonenſis, Ordinis Minorum alumnus, à Julio II. Presbyter Card. Præneſtinus *b* declaratus eſt 1505. atque ab eodem, depoſito Briſonetta, Card. Præneſtinus ſuffectus an. 1511. obiit Romæ 1516. Sepultuſque eſt in templo S. Mariæ Trãſtiberim. Vide plura de eo in Epiſcopis Senogalliæ.

b S. Mariæ Tranſtiberim.

LX XIV. 71. JOANNES Serra Hiſpanus Archiepiſc. Arborenſis, ab Alexandro VI. Purpuratus ſenator adiectus eſt 1500. ad tit. S. Stephani in monte Cœlio, ac paulo poſt Card. S. Clementis. Leone verò ſedente, primum Epiſcopus Card. Albanus, mox etiam Præne-

A ſtinus anno 1516. Sub Alexandro VI. Urbanus prætor Romam adminiſtravit. Poſt adeptam purpuram, Umbrica Peruſinaque legatione functus eſt. Deinde ſupra purpuram Segobienſis, & Calaguritanis Epiſcopatus dignitate cohoneſtatus Romæ deceſſit an. 1517. 15. die Martii, Sepultuſque eſt apud S. Jacobi Hiſpanicæ Nationis celebre Templum, in marmoreo ſepulchro hoc Epitaphio exornato.

D. O. M.

Jacobo Serræ Epiſcopo Præneſtino S. Romana Eccl. Cardinali Arborenſi. Antonius de Monte S. Praxedis executor ex teſtamento P.

72. FRANCISCUS Cardinalis Soderinus, ex Epiſcopo Albanenſi, ad Præneſtinum aſſumptus eſt 1516 *c.* menſe Martio, cum etiam deinde Oſtienſem dignitatem fuerit aſſecutus. LX XV.

c 1517.

73. ALEXANDER Card. Farneſius, ex Epiſcopo Card. Tuſculano Præneſtinus evaſit ann. 1523. die 14. m. Decemb. deinde etiã Sabina dignitate præfulſit. LX XVI

B 74. ANTONIUS Card de monte, Epiſcopus Tuſculanus ad Præneſtinum promotus eſt 1523. 16. Decembris, deinde verò ad Sabinenſem dignitatem aſcendit. LX XVII.

75. PETRUS Card. Accoltus, Epiſcopus Albanenſis, Præneſtinæ Eccleſiæ admotus eſt 1524. 18. die Maji, nec multo poſt eodem anno, die 15. Menſis Junii, Epiſcopatu Sabinenſi inſignitus eſt. LXX VIII

76. MARCUS Cornelius Venetus, Epiſcopus Card. Albanus, Præneſtinus ſubſectus eſt die 15. menſis Junii 1524. Deceſſit Venetiis 13. Kal. Auguſti eodem anno, cum Patavino, Veronenſique Epiſcopatu gemina dignitate fulſiſſet, ſepultuſque eſt apud S. Georgium majorem. Vide de eo plura in Veronenſibus, ac Patavinis Epiſcopis. LX XIX.

77. LAURENTIUS Card. Puccius, Florentinus, Epiſcopus Albanenſis, Præneſtinum Epiſcopatum obtinuit 1524. die 19. menſis Julii Romæ deceſſit 1531. ſepultuſque eſt apud S. Mariam ſupra Minervam. De eodem fuſius in Epiſcopis Piſtorienſibus. LX XX.

C 78. JOANNES Piccolomineus, Card. Albanenſis, ad Præneſtinum Epiſcopatum pervenit 1531. die 21. Sept. deinde Portuenſi dignitate ornatus eſt. LX XXI

79. ANDREAS de Valle, Epiſcopus Card. Albanus, factus eſt Præneſtinus 1533. die 21. menſis Aprilis. Deceſſit Romæ 1534 pridie idus Auguſti, ſepultuſque eſt in Aracœli in majorum ſuorum ſacello, cum hoc epitaphio. LXX XII.

Andreæ de Valle, Card. Epiſcopi Præneſtini oſſa hic ſita ſunt: Vixit annos LXX. menſ. viij. dies v. tertio non. Septemb. eſſe inter nos deſiit.

Si ſibi par annis avum natura dediſſet
Naſta erat amiſſum Martia Roma decus.

De eo fuſius alibi.

80. BONIFACIUS Card. Ferrerius, Epiſcopus Albanenſis, electus eſt Præneſtinus 1534. 5. die menſis Septemb. ad Eccleſiam deinde tranſiit Sabinenſem. LX XXIII

81. LAURENTIUS Card Campegius Epiſcopus Albanenſis, Præneſtina dignitate inſignitus eſt D 1535. die 26. menſis Februarii, deinde Sabinenſem ſuſcepit regendam. LX XXIV

82. ANTONIUS Card. Sanſeverinas ex Presb. Card. S. Mariæ Tranſtiberim, Præneſtino Epiſcopatu inſignitus eſt 1537. die 28. menſis Novemb. deinde ad Sabinenſem Eccleſiam regendam promotus eſt. LX XXV

83. JO: VINCENTIUS Caraffa presb. Card. S. Mariæ Tranſtiberim, (1) electus eſt Epiſcopus Præneſtinus 1539 die 4. m. Auguſti, de quo fuſius alibi. LX XXVI

84. (2) ALEXANDER Cæſarinus Epiſcopus Card. Albanus, ad Præneſtinam dignitatem tranſlatus eſt 1541. die 14. menſis Novembris. Romæ deceſſit 1542. die 13. menſ. Februarii, Sepultuſque eſt in Aracæli. Vide de eo plura in Epiſcopis Heracenſibus. LXX XVII.

85. FRANCISCUS Cornelius Venetus, Epiſcopus

(1) In Ciaconiano opere corrigendus eſt Auctarius, cum dicit, hunc Joannem ante Præneſtinam rexiſſe etiam Albanenſem Eccleſiam, cum nulla de eo in Albanenſibus habeatur ratio, & ex Presbyterali ordine immediatè ad hunc Præneſtinum gradum fecerit, in quo obiit. *Luc.*

(2) Franciſcum Quignonium Presb. Card. tit. S. Crucis in Hieruſalem, tantùm antiquitatis jure ad Epiſcopatum Præneſtinum deveniſſe autumatur Ciaconius; ſed cum nullam aliam habeat conjecturam, hunc rejeciet, unitus ſiquidem doctum ampiciunus antiquiores Cardinales, qui inferiori titulo contenti ad ſuperiorem etiam rogati aſcendere recuſant. *Lucentius.*

A pns Card. Albanus, Præneſtinus effectus eſt 1542. 15.
die menſis Februarii. Deceſſit Viterbii 1543. Kal. O-
ctobris. Ejus corpus Venetias translatum eſt; fuſius de
eo in Epiſcopis Brixienſibus.
LXXXIX. 86. JO: MARIA de Monte, Presbyter Card. S. Pra-
xedis, ad Epiſcopatum Præneſtinum pervenit 1543.
5. Octob. anno verò 1550. ad ſummum Pontificatum
evectus eſt ſub nomine Julii III. de quo infra.
XC. 87. LUDOUICUS Borbonius, Gallus, electus
fuit Presbyter Card. tit S. Sylveſtri 1517. poſtea S. Sa-
binæ Presbyter Card. fuit, deinceps etiam Epiſcopus
a à Julio III. electus Cardinalis Præneſtinus a 1550. die 14. menſ. Februa-
rii. Regio ſanguine prognatus eſt. Siquidem parentes
habuit Franciſcum Vindocienſem, ac Mariam Lu-
xemburgenſem. Prima dignitas, qua inſignitus eſt,
Epiſcopus Laudunenſis fuit; Secunda Lucionenſis;
Tertia Cenomanenſis, inde ad Archiepiſcopatum Se-
nonenſem translatus eſt. Ipſe ſacro fonte ablnit Fran-
ciſcum II. Francorum Regem 1542. die 10. menſ. Fe-
bruarii, Pariſiiſque Regali diademate Catharinam
B Mediceam inſignivit, ibidemque poſtea deceſſit anno
1557. die 13. menſis Martii, ſepultuſque eſt in Eccle-
ſia S. Dionyſii. Princeps utique adeo S. moribus or-
natus, ut Catholicæ Religionis decus, ornamentum-
que meritò poſſet haberi.
XCI. 88. FEDERICUS Card. Cæſius tit. S. Priſcæ Præ-
neſtinus Epiſcopus declaratus eſt 1557. 20. m. Sept. de-
inde ad Tuſculanam dignitatem aſcendit.
XCII. 89. JOANNES Card. Moronus Epiſcopus Sabi-
nenſis adlectus eſt Præneſtinus 1562. die 18. menſis
Maji, deinde, hoc eſt 1564. Tuſculanam Eccleſiam
ſuſcepit regendam.
XCIII 90. CHRISTOPHORUS Card. Madrutius, Sa-
binus Epiſcopus, Præneſtinum Epiſcopatum adeptus
eſt 1564. die 12. menſis Maji; poſtea Portuenſi digni-
tate eſt decoratus.
XCIV 91. OTHO Card. Truſches, Epiſcopus Sabinus,
electus fuit Præneſtinus 157n. 3. menſis Julii. Fuit O-
tho oatione Germanus, Civitatis Auguſtæ, filius Guil-
lermi Baronis de Waldelpurg, atq; Joannæ Filiæ Fri-
C derici Comitis Furſtembergenſis. Adhnc adoleſcens
omnes propemodnm Europæ Academias, nobilium
diſciplinarum fragranti ſtudio adivit; ac præcipue Bo-
noniæ Juriſprudentiæ operam dedit ſub auſpiciis Hu-
gonis Boncompagni, qui poſtea ad Pontificatum eve-
ctus, Gtegorius XIII. appellatus eſt. In ſua patria Ca-
nonicatu decoratus eſt. Tridenti verò etiam decana-
tus officio peregreglè functus eſt. Deniq; per hns quaſi
gradus ad Angnſtanum Epiſcopatum aſcendit 1553.
anno verò ſequenti à Paulo III. Farneſio purpuratus
ſenator adlegitur ſub tit. S. Balbinæ, quem deinde ti-
tulum cum S. Sabinæ titulo commntavit, & hunc rur-
ſus cum S. Mariæ Tranſtiberim, adminiſtrator eccle-
ſiæ Herbipolenſis, ſacrique Imperii protector, Carolo
V. in primis charus, ac I. Ferdinando Imperatoribus,
qnibus utique Othonis prudeotia, plenaque decoris
conſilia admirationi erant, qnibus factum eſt, ut inter
Cæſares, Paulumque IV. pax dinturna coiret. In Sa-
xonico bello, ubi res Catholica maximè agebatur, ad
gentis ſuæ perennem laudem, intolerabiles propemo-
D dum exantlavit labores. Nec ſegnius Auguſtæ vitiis
indixerat bellum, cum lapſum à priſtino candore Cle-
rum ad purioris vitæ normam exemplo, verboq; tra-
dnceret. Duo Jeſnitarum inſtituti fundavit Collegia,
Dilingæ nnum, alterum Auguſtæ. Denique Princeps
doctus, ac pius ita ſtudio Catholicæ Religionis exar-
ſit, ut cum priſcis illis videatur poſſe conferri. Deceſ-
ſit Romæ 1573. Sepoltuſque eſt in S. Maria de Ani-
ma, ut vocant, cum hac inſcriptione impari ejuſdem
meritis laudibus.

*Othoni Card. Truchefio Epiſc. Auguſtano Sac.
Rom. Imp. Principi integerrimo, Et ab
omnibus propter excelſas animi dotes virtu-
teſq; Clementiam, Affabilitatem, Ingeniique
& morum præſtantiam amabili. Obiit anno
MDLXXIII. menſe Aprili. Laurentius
Siradeus, donec dignum erigatur monumen-
tum, gratitudinis ergo adſcripſit.*

XCV. 92. JULIUS Card. Roboreus, Epiſcopus Sabinus,
A Præneſtinus adlectus eſt 1573. die 17. menſis Octobr.
Deceſſit Romæ 1578. de eo fuſius infra in Archiepi-
ſcopis Ravennatibus.
93. JO: ANTONIUS Card. Sorbellonus, Epiſ- XCVI
copns Sabinus, electus eſt Præneſtious 1578. die 3. m.
deinde etiam Tuſculana dignitate nobilitatus eſt.
94. JO: FRANCISCUS Gambara, Brixienſis, XCVII.
Epiſcopus Card. Albanus, Præneſtinum Epiſcopatum
adeptus eſt 1583. die 9. m. Martii. Romæ deceſſit 3.
Non. Maji 1587. ejus corpus delatum Viterbium fuit,
ubi Præſul jus divinum dicebat. Sepnltus eſt apud S.
Mariam ad Qnercum. Conſule noſtram narrationem
infra, nbi de Viterbienſibns Epiſcopis plnra.
95. MARCUS ANTONIUS Columna pres- XCVIII.
byter Card. S. Laurentii in Lucina, factus eſt Epiſco-
pus Card. Præneſtinus 1587. die 9. menſ. Maji. Deceſ-
ſit anno 1597. fuit etiam Archiepiſcopus Tarenti-
nus, ac Salernitanns, ubi plura de eo.
96. JULIUS ANTONIUS Sanctorius presby- XCIX
ter Card. tit. S. Mariæ Tranſtiberim, ad Epiſcopatum
B Præneſtinum vocatus eſt 1597. die 18. m. Aug. Mor-
tuus autem eſt 1602. vulgò appellatus eſt Card. S. Se-
verinæ, eo quod S. Severinæ Archiepiſcopus eſſet, an-
tequam ſenatoria purpura potiretur. Sepultus jacet in
Lateranenſi Baſilica in Sacello à ſe conſtructo, habet-
que in nobili marmoreo tumulo hoc epitaphium.

*DEO SALVATORI.
Julio Sanctorio Caſertano S. R. E. Card. S. Se-
verinæ nuncupato, Epiſcopo Præneſtino ſummo
inquiſitori, & majori Pœnitentiario morum
caſtimonia, Chriſtiana liberalitate, diſciplina-
rum eruditione, & eloquentia clariſſimo, juris
Sedis Apoſtolicæ propugnatori acerrimo, plu-
rium religionum, & exterarum nationum pro-
tectori pervigili, pari animi magnitudine, in-
ter proſpera, & adverſa: a Pio V. ſanctiſs.
Pont. in ſac. Cardinalium Collegium cooptato,
C in magna exiſtimatione habito, & ab omnibus,
etiam ſubſequentibus Pont. propter ejus fidem,
religionem, & pietatem. Paulus Æmilius Ar-
chiepiſcopus Urbinas, & Julius Ant. Archie-
piſcopus Coſentinus Germani FF. patruo meri-
tiſs. monumentum excitandum, & ſacellum
perficiendum curarunt. Vixit Annos LXX.
In Cardinalatu verò XXXII. Obiit vii. idus
Junii, anno MDCII.*

97. ALEXANDER Medices, Cardinalis Flo- C.
rentiæ vulgò appellatus, ex Epiſcopo Albanenſi, fa-
ctus eſt Epiſcopus Præneſtinus die 17. menſis Junii
ann. 1602. Inde S. eccleſiæ throno nobilitatus eſt ſub
nomine Leonis XI.
98. AUGUSTINUS Card. Valerius Venetus, ex CI.
presbytero Card. S. Marci, Præneſtinus epiſcopus ele-
ctus eſt anno 1605. I. die exordientis Junii. Deceſſit è
vita 1606. Veronenſis Epiſcopus, ubi plura de eo.
99. ASCANIUS Card. Colnmna tit. S. Crucis in CII.
Hieruſalem, epiſcopus Præneſtious evaſit 1606. die
5. menſis Junii. Hic ex Marco Antonio Colnmna bel-
li, paciſque artibus Principe longè clariſſimo, ac Feli-
ce Urſina eximiæ pnlchritudinis, ac prudentiæ fœmi-
D na natus eſt; cumque natalium claritudine adeo unde-
qnaque excultam eruditionem conjunxit, ut non mo-
do græcè, latinèque ſcientiſſimus eſſet, ſed etiam in
verendis Iberiæ illis academiis, Complnti videlicet,
ac Salamanchæ legum, atque artium lauream tulerit.
Et ex amore in literas, in literatos homines, quos ubi-
que, & ſemper impensè dilexit, favor, & munificen-
tia ejnſdem deinde uberrimè redundavit. Reliquit
monumenta ingenii, & nbi ſe dedit occaſio, doctos, ac
eloquentes viros coluit ad miraculum. Bibliothecam
græcis, latiniſque exemplaribus manuſcriptis refer-
tiſſimam condidiſſe cōſtat. Dignitatum titulis quam-
plurimis jam inde ab adoleſcentia decoratus fuit. Si-
quidem à Sixto V. Pont. Max. retulit purpuram, cum
antea Sublaci Abbas eſſet, ac Hieroſolymitanæ Re-
ligionis Venetiarum Prior. Deinceps Archipresbyter
S. Joannis in Laterano fuit, Flandriæ protector, ac
Prorex Aragoniæ. Aſcanium porrò Columnam tot ti-
tulis dignitatum nobilitatum, cumulatum meritis, di-

ſciplinis excultum, generoſa proſapia prognatum, adultum, omnes ferè, quotquot per ea tempora nobilior extulerat eruditio, dilaudaverunt. Deceſſit Romæ 1608. 16. Kal. Junii, atque in Laterano non longè à Martino V. Colnmna ſepulchrum accepit. A

CIII. 500. **ANTONIUS MARIA** Gallus Epiſcopus Card. Tuſculanus, ad Eccleſiam Præneſtinam promotus eſt 1608. die 28. menſis Maji; eidemque deinde etiam dignitas Portuenſis obvenit.

CIV. 505. Fr. **GREGORIUS** Petrochinus Montelperus, Auguſtinianus, Presb. Card. S. Laurentii in Lucina, electus eſt Epiſcopus Card Præneſtinus 1615. die 17. menſis Auguſti. Hic honeſtis parentibus Montelperi in Piceno Caſtello natus eſt, unde poſtea purpuratus Senator traxit cognomen. A puero S. Auguſtini Eremiticam vitam profeſſus eſt, in eaque tum nobilioribus diſciplinis excultus, tum animi dotibus maximè exornatus eos omnes dignitatis gradus aſſecutus eſt, qui illi iter expeditum ad ſummum aperiri poſſe viderentur. Itaque Generalis Magiſter pronunciatus eſt 1587. qno quidem munere cum egregiè perfunctus fuiſſet, à Sixto V. Card. tit. S. Auguſtini creatus eſt 1589. Qui deinde nnn modo Sixto V. ſed ejuſdem etiam ſucceſſoribus magno uſui fuit. B Effœtæ ætatis Romæ mnrtuus eſt 1612. 14 Kal. Iulii, ſepultuſque eſt apud S. Auguſtinum, in ſacello S. Monicæ, cum hoc Epitaphio.

D. O. M.

Fratri Gregorio Petrochino à Montelpero S. R. E. Epiſc. Card. Præneſtino. Viro divinarum rerum ſcientia, Vita innocentia, Morum ſuavitate, & mira humanitate, Toti aulæ conſpicuo. Quod communi aura, & benevolentia in omni vita, ac publico mœrore, ac luctu in morte comprobavit. Vixit annos LXXVI menſes iii. dies viii. Obiit xiv. Kalen. Junii MDCXII. Jacobus Philippus Petrochinus Nepos ex teſtamento hæres, patruo optimo, & benemerenti, cum lachrymis. P.C.

Ibidem ad columnam ejus viſitur veneranda imago, cum tali epigraphe. C

Fr. Gregorio Petrochino à Montelpero S. R. Eccl. Epiſcopo Card. Præneſtino, qui a prima ætate cum ſe ordini Eremit. S. Auguſtini dediſſet, per ſingulos ejus gradus ad ſupremum regimen evectus, ipſe ob ſpectata virtutum merita à Sixto V. Pont. Max. in ampliſſimum collegium cooptatus, cumq; in omni vita tanto ſe honore, morumque incrementis digniſſimum præſtitiſſet, moriens tandem ad B. Matris Monicæ pedes, quam præcipua vivens pietate coluerat, ſe deponi, anteque ejus aram binas perpetuo lampades collucere, ſacrumque ibidem bis quotidie fieri a templi hujus ſacerdotibus pro animæ ſuæ ſalute teſtamento mandavit, legatis Cœnobio Aureis bis mille, quibus annuum perpetuum redditum ad prædicta compararent. Jacobus Philippus Petrochinus hæres patruo optimo P. C. anno ſalutis M. DC. XIII.

CV 502. **BENEDICTUS** Card. Juſtinianus, Presbyter Cardinalis S. Laurentii in Lucina, Præneſtinus Card. effectus eſt an. 1612. dies 6. menſis Junii; deinde ad Sabinenſem aſcendit. D

CVI. 503. **FRANCISCUS MARIA** Card. de Monte, titnl. S. Laurentii in Lncina, adlectns eſt Epiſcopus Card. Præneſtinns 1615. die 20. menſis Julii; deinde etiam Portuenſi potitus eſt.

CVII. 504. **OCTAVIUS** Cardin. Bandinus Epiſcopus Præneſtinus declararus eſt 1625. die 27. menſis Martii, deinde etiam ad Portuenſem translatus eſt.

CVIII 505. **ANDREAS** Card. Perettus Presbyter Card. tit. S. Laurentii in Lucina, Epiſcopus Card. Præneſtinus pronunciatus eſt 1624. die 16. Septembris; deinde etiam Albanenſi dignitate inſignitus eſt.

CIX. 506. **DOMINICUS** Card. Gymnaſius, tit. S Laurentii in Lucina, Præneſtinum Epiſcopatum adeptus eſt 1626. die 2. menſis Martii, deinde etiam dignitas Portuenſis eundem excepit.

A 107. **MARCELLUS** Card. Lantes Præneſtinum Epiſcopatum regendum ſuſcepit 1629. pridi. Kalen. Maji; deinde etiam Tuſculana dignitate inſignitns eſt. CX.

108. **PETRUS PAULUS** Creſcentius Romanus presbyter Card. SS. Nerei, & Achillei, Epiſcopus Card. Præneſtinus dictus eſt 1629. 8. idus Octobris, inde Portuenſis anno 1641. 5. Julii. CXI.

509. **GUIDO** Cardinalis Bentivolus Ferrarienſis tit. S. Mariæ Tranſtiberim, factus Epiſcopus Præneſtinus anno 1641. prima Julii. Hic eſt ille Cardin. Bentivolus toti orbi celeberrimus, qui ſub Paulo V. variis legationibus functus ad Principes Chriſtianos, urgentibus meritis, ab eodem anno 1625. ex Archiepiſcopo Rhodienſi, creatus eſt Presbyter Cardinalis. Princeps nobilitate ſingularis, pietate, doctrina, & eruditione non vulgari commẽdandus, omnibuſq; charus, & admirabilis, cujus egregii ingenii perſpicacia & in Hiſtoria conſcribenda eruditio adeò omnibus perſpecta eſt, ut alter Livius juremerito exiſtimetur à doctis, cordatiſque ſcriptoribus. Inter cætera in lu- B cem emiſit Belgici belli tumultus ab ipſis incunabulis ad noſtram uſque ætatem, earumdemque Provinciarum varias relationes, omni eruditione conſpicuas. Vivit adhuc diuque vivat lux alma, gloria Romæ. * Obiit die 7. Septembris 1644. in Vaticano, dum comitia pro novo creando Pontifice haberentur: ſepultus in æde S. Sylveſtri in Monte Quirinali, ubi adhuc jacet ſine monumenti honore, & inſcriptione, qui decus & honor Romanæ purpuræ fuerat. CXII.

* Ex Ap-pe.

510 **ALPHONSUS** de la Queva Hiſpanus, Blademaris Marchio, Arburquerque Ducum claro, vetuſtoque ſanguine natus, Catholicæ Majeſtatis ſupremi ſtatus Conſiliarius ex presb. Card. Epiſcopus Præneſtinus conſtituitur ab Innocentio X. Pontifice Maximo die 17. Octo. 1644 quem non minus avorum ſplendor, & Bartholomæi Quevæ Cardinalis propatrui ſui, olim Neapolitani Regni Proregis, magni Ducis Alvæ patruelis clara memoria, quam ſumma omnium ſcientiarum cognitio, peragrati Orbis peritia, eximia prudentia, morumque probitas, & ad rempublicam Vene- C tam, ac in Belgio ad ſereniſſ. Archiduciſſam Iſabellam pro Hiſpaniarum Rege obitæ legationes, apud ſummos, imoſque homines conſpicuum reddidere; illuxitque deinceps in aula Romana, dum à Gregorio XV. an. 1622. purpura donatur, cum ſub Urbano VIII. è Belgio illò ſe contuliſſet, ubi hactenus omnibus fere eccleſiaſticę molis negociis adhibitus purpuram exornat, literas fovet, morum probitate, animique erga bonos lenitate nemini ſecundus, cujus laudes non tacuit Dominicus Gilbertus Cæſenas panegyrico ſacro nuper edito. CXIII

ADDITIO.

(,, *Obiit ibidem octogenario major* 10. *Auguſti* 1655.

,, BERNARDINUS *Spada Briſichellenſis Faventinæ Diœceſis, Epiſcopus Card. Tuſculanus renunciatus, deinde Sabinenſis, poſtremo Præneſtinus evaſit* 11. *Octobr.* 1655. *nullo in loco pro quibuſque difficilioribus expediendis S. R. E. negotiis deſideratus, ubi probata ejus virtus non extitiſſet. Decedens, aureis nummis ultra* 15. *millia legatis, in ſacello ſuæ gentis apud S. Hie-* D *ronymum de Charitate Romana in Urbe reconditus fuit* 1661. 4. *Idus Novemb.* CXIV

,, ANTONIUS *Barberinus dimiſſa Tuſculana Præneſtinæ præpoſitus eſt Eccleſiæ, quam dum moderaretur, occubuit prid. Non. Auguſti eadem ferèmet die denatus* 1671. *cum jam Non. Auguſti natus eſſet mundo Chriſti anno* 1608. *Evenitque obitus extra Urbem. Cadaver translatum Præneſtinam in Urbem Barberinorum Principum in ſacello conditum jacet cum hoc nudo nomine in interiori tumulo* Antonius Barberinus; *exterior vero ſepulchri facies hanc unicam vocem* Peccator *præfert.* CXV.

,, RAYNALDUS *Eſtenſis Presbyter Card. Tit. S. Laurentii in Lucina ex ordine ſacri Senatus ad Epiſcopalem gradum optavit Præneſtina infula redimitus die* 24. *Auguſti* 1671. *Demum die* 1. *Octob. proximè inſecuti anni, celſiſſimi animi Princeps Chriſtiano Orbi eripitur Mutinæ, diutino jam antea defatigatus morbo, ætatis ſuæ anno* 55. *ſolemni interveniente pom-* CXVI

,, pa apud ſuos majeres ſepultas eſt .
CX VII. ,, CÆSAR *Facchenetti Presbytererum Prior, ti-*
,, *tulo dimiſſo S. Laurentii in Lucina, Præneſtinam ſe-*
,, *dem adeptus eſt 14. Novemb. 1672. Portuenſem deinde*
,, *ſuſcepit 6. Febr. 1679.*
CX VIII. ,, ALDERANUS *Cybò cum praeſſet Presbyterali*
,, *Eccleſia S. Laurentii in Lucina Pontifex Præneſtinus*
,, *renunciatus eſt 6. Febr. 1679. ad Tuſculanam ſedem*
,, *transfertur 8. Jan. 1680.*
CX IX. ,, LAURENTIUS *Raggiorum antiquitate, & rebus*
,, *geſtis clariſſimo Januenſi ſtemmate natus, è Camera Apo-*
,, *ſtolica Clerico, & Generali Theſaurario ab Innocentio*
,, *X. Diaconis Card. adſcriptus eſt die 7. Octobr. 1647.*
,, *Tranſiit deinde ad Presbyteratus gradum, & ex eo S.*
,, *Laurentii in Lucina ad Purpureum Eccleſiæ Præneſti-*
,, *næ Thronum aſcendit, eadem die, qua inde abſceſſit*
,, *Alderanus. Quatuor ſummis Pontificibus deligendis*
,, *cum ipſe magna integritate Vaticanis comitiis adfuiſ-*
,, *ſet, Innocentio X I. in primis charus fuit. Quare ab eo-*
,, *dem eſt illicò auctus Ravennatenſi Romandiolæ Lega-*
,, *tione triennali die 8. Martii 1677. & deinceps iterato*
,, *Pontificis ſæpius voto confirmatus, ut jam in ea cum o-*
,, *biit, decennium duceret. Deceſſit die 14. Januarii in-*
,, *euntis anni 1687. ſepultuſque eſt in Apollinaris Baſi-*
,, *lica cum hac Epigraphe.*

D. O. M.
Laurentio S.R.E. Cardinali Raggio
Epiſcopo Præneſtino, &
Æmiliæ per decennium Legato
Jo. Antonius Nepos, & Hæres
Patrae Benemerenti titulum ſine titulis.
Ab eo moriente Præceptum
Poſuit
PULVIS ET UMBRA SUMUS
Monentis Modeſtiæ ſuperſtitis doloris
Monumentum
Anno à Partu Virginis MDC
LXXXVII.

,, *Illius Marchionis Thomæ Raggii, luminis inclyti*
,, *ſuæ gentis ex germano fratre Nepos fuit, qui noſtro U-*
,, *ghello in pauciſſimis amicum beneficentiſſimum ſe præ-*
,, *buit, & à quo, grati ſui animi, Nonum Sacræ Ita-*
,, *liæ volumen ſibi nuncupatum accepit.*
,, ANTONIUS *Card. Bichius Senenſis ex Presby-* CXX.
,, *terali tit. S. Mariæ Angelorum inter Præneſtinos E-*
,, *piſcopos adnumeratus eſt die 3. Martii 1687. Auximi*
,, *evolavit ad Cælos ann. 1691. de quo infra in Auxi-*
,, *matum ſerie.*
,, PALUTIUS *Card. Alterius, Sabinenſi dimiſſa,* CXXI
,, *Præneſtinam aſſecutus eſt Cathedram die 8. Aug. 1691.*
,, *Ad Portuenſem deinde gradum fecit die 27. Jan. 1698.*
,, LUDOVICUS *Emmanuel Fernandez Portocar-* CX XII.
,, *rero Hiſpanus Presb. Card. tit. S. Sabinæ Archiepiſco-*
,, *pus Toletanus, & Hiſpaniarum Primas dimiſſo titulo,*
,, *& abſolutus a Vinculo Toletanæ Eccleſiæ, quam dein-*
,, *de in adminiſtrationem accepit, licet abſens, ad Præne-*
,, *ſtinam Lateranenſium unam ex ſedibus aſſumptus eſt*
,, *die 28. Januarii 1698.* Lucentius.)
,, *Obiit Matriti die 14. Septembris 1709.*
,, FABRITIUS *Tit. S. Praxedis Card. Spada Ro-* CX XIII.
,, *manus, creatus à Clemente Papa X. die 27. Maji 1675*
,, *dimiſſo prædicto Titulo, optavit Eccleſiam Præneſti-*
,, *nam die 19. Februar. 1710. Fuit Secretarius Status S.*
,, *mem. Innocentii XII. quod multa cum ſui nominis lau-*
,, *de præclarè obiit, & ad præſens Præfecturam Signatu-*
,, *ræ Juſtitiæ omnium plauſu exercet.*

TUSCULANI EPISCOPI

TUSCULUM in prima Italiæ regione, collocatum in montibus, qui propius Albanum contingunt, quoſque vulgò Tuſculanos appellant, nobiliſſimi quondam Latii oppidi faſtigium extulit; unde Martialis.

Albanos quoque, Tuſculeſque colles.

Ejus autem montis inſidet dorſo, quo Roma Urbs proſpectatur, haud ab ipſa longius diſſiti, quam 12. milliariis. Hinc Dionyſius lib. 11. *Ad Tuſculum oppidum Latini nominis pervenium, haud minus centum ſtadiis à Roma diſſitum. Ante bellum Trojanum tercentos ipſos annos veteres Latini, hoc eſt Aborigines, Pelaſgique ejectis inde Siculis, oppidum condidere.* Euſebius ejus oppidi conditorem vult eſſe Telegonum filium Ulyſſis, ac Circes celebris Sagæ, qui ex errore interfecto parẽte, in ea ſe loca receperat; unde Ovid. lib. 3. Faſtorũ.

Inter Aricinos, Albanaque tempora conſtat,
Factaque Telegoni mœnia celſa manu.

Silius item Italicus lib. 12. Statius, Propertius, Livius, Strabo, Dionyſius, & alii eamdem Tuſculi originem ſuis carminibus, ſcriptiſque concelebrant; neque ab hac ſententia viſus eſt abhorruiſſe Horatius, cum ita inquit.

Nec ut superni villa cadens Tuſculi,
Circæa tangat mœnia.

Pompejus Feſtus narrat, Oppidum fuiſſe appellatum Tuſculum, ſive à ſacrificiis, ut Etruſci olim, ſive quod ardua, ſupinaque ſcanſione adeuntium greſſus fatiget: *Tuſcos*, inquit, *quidem dictos a Tuſco Rege Herculis filio: alii quod unicè ſtudioſi ſint ſacrificiorum, unde Tuſculum ab eadem cauſa ſacrificiorum, vel quod aditum difficilem habeant.* Quod ipſum Nicolao Perotto Sypontinorum Pontifici, Græcè, Latinèque doctiſſimo viro placet, cum Tuſculum à voce illa deductum arbitratur, quod ſcilicet ſua illa arduitate aſcendentibus moleſtiam exhiberet. Contendit autem Annius lib. 7. Commentar. Tuſculum à Tuſcis primis Conditoribus fuiſſe appellatum. Sed ut ut res ſit, conſtat antiquiſſimam civitatem fuiſſe illam, opibus armiſque potentem, ita ut priſcis illis temporibus auſa ſit gliſcenti Romanæ gloriæ, ſignis quandoque collatis, invidere. Etenim cum Tarquinius ille Superbus poſtremus Rex Romanorum, ob ſuperbiſſima, ac pluſquam tyrannica facta ab ipſis fuiſſet exactus, ad Octavium Mamilium Tuſculanum generum, per ea tempora Latinorum Caput, & Ducem, Telegoniſque antiquiſſima ſtirpe prognatum profugit, cujus opibus, armiſque ſuccinctus contra Romanos fortunam belli voluit experiri, ut Livius 1. lib. ac Dionyſius narrant. Verum

eum eò potentiæ proſperior fortuna provexiſſet Romanos, ut jam majores eſſent, quam qui à finitimorum armis expugnari poſſe viderentur, Tuſculani ſemel bis, ac ſæpius victi eorum jugum, legeſque denique acceperunt, ita ut deinceps in illorum tranſirent municipium, ut Cicero pro Plancio, Pompejuſque Feſtus enarrant. Quidquod etiam ſuperiori memoria, hoc eſt poſt Romani Imperii ruinam etiam Tuſculanorum potentia viguit. Quippe Tuſculani Comites adeò armis valebant, ut Romanum Pontificatum occuparent, ac Romam ipſam, tantam Urbem, ubi collibuiſſet, intentatis armis turbarent. Ac ſi unquam, tum verò maximè id accidit, cum Alexander III. in Romanorum armis haud ſatis ſibi arbitraretur ineſſe, quod Ænobardo Friderico ſtuderent, ad Tuſculanos confugit, illorum armis, opibuſque ſe tutaturus. Itaque Tuſculani ſub Ajano Ductore adeo luculenta ſtrage Romanos congredi auſos fregerunt, ut eam victoriam aliqui ſcriptores cum illa Cannenſi, Duce Annibale, conferre non dubitaverint. Illud conſtat parum abſuiſſe, quin Romani Tuſculanorum armorum veriti vicinitatem relinquerent urbem. Ceterùm cum deinde cum opibus animos reſumpſiſſent, delendæque acceptæ maculæ omnem occaſionem captarent, Tuſculanas opes aliquando tamen ita fregere, ut Tuſculum ipſum miſerabili fanè ruina ſolo æquarent (1) Cœleſtino III. ſedente. Rem totam narrat Baronius tom. 12. Annal. *Cives Tuſculani in diverſa diſperſi in vicinis locis fecere ſedes, aliis caſtrum Molaria incolentibus, aliis Roccam Papæ in Albanis montibus ſitam, aliis in Roccam Priorem, aliis caſtrum Cæſaris, aut longè a Crypta ferrata habitantibus, reliquis verò ejuſdem Tuſculi Suburbii civitatis, in qua ſedes Epiſcopalis eſt tranſlata, occupantibus, quod vulgo Fraſcatum dicitur, ex rei eventu nominatum, cum ad tegumenta tuguriorum arborum cæſi ſunt rami, & erectis ſtipitibus ſuperpoſiti.* Hactenus Baronius ex S. Antonino. Prope Fraſcatum, hoc eſt, Lucii Luculli rurales delitias, vix ejus Urbis tenuia cernuntur veſtigia: nihilq; in eo territorio ſpectandum magis occurrit, quam ad arcendos æſtus Pontificum, Cardinaliumque ad æternitatem elegantiſſimè ſubſtructa ædificia. Ipſa M. Tullii Ciceronis villa, unde elegantiſſimæ illæ quæſtiones Tuſculanarum olim ſumpſere inſcriptionem, Grotta Ferrata, hoc tempore vulgo appellatur, ubi celebre monaſterium Græcorum Monachorum S. Baſilii Nilus Abbas fundaſſe narratur.

Quando autem, aut à quibus Tuſculum lucem hauſerit Evangelii, haud mihi facile fuit inveſtigare. Sanè non me valdè conjectura fallet, ſi dixero, vel ab ipſis Apoſtolis, vel ab eorum alumnis, qui illuc miſſi, Chriſtianæ pietatis extendere confinia. Tuſculana Epiſcopalis dignitas antiquiſſima eſt, qua qui pro tempore nobilitatur, unus è ſeptem Pontificum Romanorum Collateralibus, ut vocant, Purpuratus habetur, cui ſexto loco apud Lateranum coram Pontifice ſacrum peragere incumbit. Ab anno 269. Præſulum Tuſculanorum, ut diligentiſſimè notat Pauvinius, mentio habetur. Epiſcopus Cardinalis Tuſculanus hoc tempore apud Fraſcatum ignobilem vicum ob ruinas antiqui Tuſculi ibi ſedem fixit, ubi ſatis ſplēdida pro loco Cathedralis eſt, quam munificentia Cardinalium Tuſculanorum exſtruxit, ut ibi ſatis amplus, beneq; moratus clerus divinum obſequium die, noctuque urgeret. Paulus III. anno 1537. oppidum Fraſcati, ſeu Coſtam Tuſculi in civitatem, & parochialem Eccleſiam B. Mariæ dicti oppidi, ſeu caſtri, in Cathedralem Eccl. Tuſculanam erexit, illamque Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjecit, ac unum inibi Archipresbyteratum, quatuor canonicatus, & duo perpetua beneficia eccleſiaſtica pro duobus beneficiatis inſtituit. Sixtus vero V. Pauli inſtitutionem confirmavit, aliaque conſtituit pro dictæ Eccleſiæ dignitate, ut in ſequenti ſpectatur diplomate.

SIXTUS V.

Servus ſervorum Dei.

Ad exequendum, &c. ut infra, &c.

DUdum ſiquidem fel. record. Paulus Papa III prædeceſſor noſter tunc oppidum, ſeu caſtrum Tuſculi in civitatem, & parochialem Eccl. B. Mariæ dicti oppidi, ſeu caſtri in cathedralem Eccl. Tuſculanam erexit, illamque ſedi Apoſtolicæ immediatè ſubjecit, ac unum inibi Archipresbyteratum, qui dignitas major poſt Pontificalem exiſteret, cuique cura dilectorum filiorum Parochianorum ipſius Eccleſiæ immineret animarum primo Archipresbytero, & quatuor canonicatus, & totidem præbendas pro quatuor canonicis, & duo perpetua ſimplicia beneficia Eccleſiaſtica pro duobus beneficiatis inſtituit, & dum de conſtituendis dotibus ipſis canonicatibus, & præbendis, ac beneficiis deliberaretur, idem Prædeceſſor re infecta ab hac luce migravit. Unde poſtea Ven. Fr. noſt. Alexander Epiſcopus Oſtienſis, Cardinalis Farneſius, S. R. E. Vicecancellarius, tunc Epiſcopus Tuſculanus, ſuam in præmiſſis authoritatem interponendo, quatuor canonicatibus, & præbendis, & duobus beneficiis, unam, alteram vero medietatem fructuum, &c. canonicatuum, & præbendarum, & beneficiorum prædictorum, ita tenues ſint, ut ex illis canonici, & beneficiati vix ſuſtentari queant. Nos qui dudum, &c. de aliquali bonorum acceſſione providere cupientes, &c. motu proprio, &c. erectionem, inſtitutionem, & ultimò locuſactam aſſignationem Apoſtolica authoritate perpetuo approbamus, & confirmamus, ac omnes, & ſingulos defectus, &c. nec non duos alios canonicatus, & totidem præbendas in eadem Eccl. pro duobus aliis canonicis, qui divinis intereſſent, ſtallum in choro, nec non locum, & vocem in Capitulo, &c. una cū aliis quatuor canonicis, &c. habeant authoritate prædicta perpetuo erigimus, & inſtituimus, ipſiſque omnibus canonicis, ac beneficiatis, & eorum menſæ capitulari unum annuum redditum centum ſcutorum mon. decem juliis pro ſcuto computatis ſuper omnibus, & ſingulis Cam. Tuſculana, & illius gubernii fructibus, &c. In vino, vel aliis quibuſcumque rebus, &c. annis ſingulis tempore recollectionis dictorum fructuum in vino prout quolibet anno valebit, aut in tanta moneta argentea, prout ipſi Canonici, & beneficiati voluerint, poſt Ven. fratris noſtri Jacobi Epiſcopi Portuenſis Cardinalis Sabelli nuncupati dictæ civitatis Gubernatoris obitum, &c. pro dote eorumdem, &c. dudum concedimus, nec non eiſdem DD. canonicis, & beneficiatis, &c. penſionem annuam, &c. alteram ſcutorum centum ſimilium pro diſtributionibus quotidianis, &c. ſuper menſa Epiſcopalis Tuſculana fructibus, &c. eiſdem canonicis, & beneficiatis pro tempore exiſtentibus Epiſcopum Tuſculanum annis ſingulis in dicta civitate poſt obitum Ven. fratris noſtri Joannis Antonii Epiſcopi Tuſculani Card. S. Georgii, aut poſt quam ipſe Joannes Antonius ad unam ex quinque aliis Eccleſiis, quibus S. R. E. Cardinales præſunt tranſlatus fuerit, &c. reſignamus, conſtituimus, & aſſignamus, ita quod unus ex ipſis canonicis ad hoc idoneus, & à loci ordinario approbandus dictum Archipresbyterum in exercitio curæ animarum dictorum Parochianorum coadjuvare debeat, decernentes, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno incarnationis Dom. 1586. idibus Maji, Pontificatus anno II.

Ejus Diœceſis ſatis amplos extenderat fines, utpote quæ Lavicanum Epiſcopatum olim complecteretur. Ea erat antiquiſſima Latii civitas, quam temporis injuria, rerumque viciſſitudo evertit. Multi ut antiquarum rerum videantur periti Zagarollum, aut Valmontonem arbitrantur eam civitatem fuiſſe; qui adeo probabili conjectura deſtituuntur, ut planè appareat gratis dici quæcumque dicunt. Cæterùm Lavicanæ Coloniæ Livius, cæterique antiqui ſcriptores meminerunt. Lavicani autem Epiſcopi, pauci reperiuntur ſequentes. Petrus an. 761. Luiſſus an 964 Dominicus an. 1026 Petrus an. 1050. Minutus, ſive Minutius an. 1089. Bonus an. 1100. qui Paſchalis II. inaugurationi interfuit, apud Baronium. (2) Si qui autem perennant in commētariis à Paſchalis II. temporibus, & ſupra, commemorantur à ſcriptoribus. Nam deinceps cum Tuſculana ditio, in ſe Lavicanam traxiſſet, tantum Tuſculanorum mentio habetur. Quorum utinam ſeriem continentem à primo ad ultimum expiſcari potuiſſem, quam ineluctabiſibus tenebris ea turbulentiſſima ſecula ſunerarunt. Certè niſi Conciliorum acta, quibus advocati intereſſe ſolebant circumvicini Epi-

(1) Erat Lexici Geographici Auctarius, qui Tuſculum ab Henrico Imperatore exciſum ſcribit; Cæſarem potius defenſorem habuiſſe conſtat, & ob eam cauſam male aut ſuſe tradunt Ciaconius, & Baronius in Cœleſtino III. Lev.

(2) De Labico ſusè agemus in X. tomo hujus operis, atque ibi numeroſiorem Labicanorum Epiſcoporum ſeriem dabimus.

Epiſcopi, piorum diligentia nobis illibata ſervaſſet, vix, quos proferremus, hoc tempore haberemus. Dabimus ergo aliquos, Panvinii, aliorumque ſcriptorum diligentia adiuti, quaſi è tenebris erutos, uſque ad tempora IX. Leonis; deinde vero facilior Præſulum Tuſculanorum ſeries explicabitur. A

ADDITIO.

(,, *Eccleſia Cathedralis Tuſculana D. Petro dicatur,* ,, *quæ antea Parochialis erat Eccleſia S. Mariæ. Ibi* ,, *Animarum cura exercetur per Archipresbyterum, &* ,, *coadiuvatur ab alio ſacerdote. Animæ omnes in Civitate, & Villis enumerantur circiter quinque millia,* ,, *totidem fere ſuggerit univerſa Diœceſis his diſtincta* ,, *Caſtellis.* Rocca Priora. Rocca di Papa. Monte di ,, Compito. Colonna. Monte Portio. *Unum extat in* ,, *ipſa civitate Monialium Cœnobium S. Flaviæ intra,* ,, *& circum ipſam virorum ſepta cernuntur Patrum Soc.* ,, *Jeſu, Reformatorum S. Franciſci, Capuccinorum,* ,, *Theatinorum, Scholarum Piarum, Eremitarum Camaldulenſium, & Carmelitarum Diſcalceatorum.* ,, *Cenſus Epiſcopalis in libris Cameræ non taxantur;* B ,, *redditus, qui annuatim ſuppntantur, Romana moneta* ,, *ſcuta* 300. *ſunt.* Lucent.)

I. 1. MARTIUS Epiſcopus Tuſculanus. *a*

a ann. 269. Panvin.

II. 2. VITELLIANUS *b* Concilio ſexto Conſtantinopolitano (1) ſubſcripſit anno 680.

b Al. *Vitalianus*

III. 3. PETRUS anno 803. apud Baronium. (,, *Tuſculanam Eccleſiam viduatam Paſtore provideri deſiderat Leo IV. ut ex Grat. p. par. decret. diſt. 63. cap. 16.* ,, *Rogat ibi Pontifex Auguſtos Lotharium, & Ludovicum, ut hanc vel Reatinam Eccleſiam Colono Diacono regendam concedant. Leo IV. ſedit ab an. 847. uſque* ,, *ad 855. Hunc cenſeo etſi Epiſcoporum nomina deperdita diu ſint, proviſum tamen Tuſculano Ovili; Colonus vero Reatina ſedit in Cathedra.* Luc.)

IV. 4. ÆGIDIUS ann. 964. à Joanne XIII. in Poloniam legatus eſt ad prædicandum evangelium Chriſti, id enixis precibus petente Meiſca, ſive Meſicone, quem alii Mieſilaum appellant, Polonorum per ea tempora Duce, quem Dobbera uxor pia fœmina ad Chriſti fidem perduxerat. Hanc hiſtoriam cumulatè enarrat Cromerus in hiſt. Poloniæ lib. 3. Hunc ergo C Ægidius non modo ſuſcepta confirmavit in fide, ſed totum etiam Regnum, ad pietatem Chriſtianam excoluit, iis novo gregi attributis Paſtoribus, qui eidem provehendo viderentur aptiſſimi.

V. 5. PETRUS Epiſcopus Card. Tuſculanus à Leone ad purpuram vocatus eſt circa annum 1050. Hic poſt exceſſum Stephani IX. in præcipuis Cardinalibus fuit, qui Joannem Mincium Card. Epiſcopum Veliternenſem Apoſtolicæ ſedis præpoſterum invaſorem, ſub nomine X. Benedicti, deturbavit de ſede, effecitque ut Senis Nicolaus verus Pontifex ſubveheretur ad thronum, ſub quo diem clauſit extremum. Hujus meminit Leo Oſtienſis in hiſt. Caſ. lib. 2. c. 102. & lib. 3. c. 8.

VI. 6. GILBERTUS (2) Patro ſucceſſit, electus Epiſcopus Cardin. Tuſculanus à Nicolao II. Pontifice Max. circa ann. 1059. interfuit Romanæ ſynodo, ſub eodem Pontifice celebratæ eodem anno.

VII. 7. PETRUS Epiſcopus Tuſculanus ann. 1062. D prid. id. Decembris Lucæ teſtis fuit cujuſdam ſententiæ ad ſavorem Eritthæ Abbatiſſæ S. Juſtinæ, ab Alexandro Papa II. cujus autographum in archivio ejuſdem monaſterii aſſervatur.

VIII. 8. JOANNES Epiſcopus Card. Tuſculanus ab Alexandro II. ad id dignitatis adlectus, eidem Pontifici eccleſiam montis Caſini conſecranti adfuit anno 1072. dedicavitque B. Virgini altare; & anno 1090. eccleſiam S. Martini dedicavit, ubi ſex interfuere Epiſcopi, ut in chron. Ceccani habetur. Sub Urbano II. deceſſit, cum prius conſtantis animi præcipua laude inclaruiſſet, quod in Gibertino ſchiſmate, Gregorium VII. verum Pontificem, debito ſanè cultu fuiſſet veneratus. Ejus meminit Leo Oſtienſ. in chron. Caſin. bullæ Urbani II. monaſt. Cavenſi ann. 1092. (,, *Reperitur ſubſcriptus Conſtitutioni facta inter Gregorium* ,, *VII. & Landulphum Beneventanum ann. 1073. Interfuitque an. 1093. Conſecrationi Lamberti Atrebatenſis. Ut patet ex noviſs. Concil. edit. per Harduinum.*)

IX. 9. JOANNES Marſicanus appellatus, ab Urbano II. dictus eſt Epiſcopus Card. Tuſculanus. Hic in Vaſtallenſi concilio 1106. graviſſimè ſententiam tulit, adeoque magni, promptique animi fuit, ut cum Henricus IV. impius Imperator Paſchalem II. Pontificem conjeciſſet in carcerem, ipſe una cum Leone Cardinali, ementito veſtium cultu, Romam profugerit, Populoque Romano in concionem vocato, eidem perſuaſerit, ut ſumptis armis contra Imperatorem Pontificis injurias ulciſcatur. Sub eodem Paſchali vita functus eſt. (*Interfuit etiam Concil. Rom. ann.* ,, 1112. *Vicarium Papæ in Urbe egiſſe colligitur ex titulo appoſito Epiſtolæ recitatæ à Baron. an. IV. quam ſcribit Richardo Albanenſi Epiſcopo, cum admonens de* ,, *nequiter actis ab Henrico, deque Urbis, & univerſalis* ,, *Eccleſiæ ſtatu miſerrimo. Cum pluribus Cardinalibus* ,, *Paſchalem abjurgavit conceſſionis facta Henrico inveſtiturarum. Sed & à Paſchali ſcitè redarguitur ipſe,* ,, *quod nimio zelo eum carpat: non adverterat enim id* ,, *Papam feciſſe, ne ſchiſmate, & deteriori damno Urbs* ,, *flagraret.* Lucent.)

X. 10. DIVITIUS, quem Falco Beneventanus Dionyſium appellat, à Paſchali II. Epiſcopus Card. Tuſculanus creatus eſt, floruitque anno 1118. Pontificio cuidam diplomati reperitur ſubſcriptus ſub Callixto II. 1122. quo exceſſit. (,, *Adfuit Concil. Provinciali* ,, *Beneventano ann.* 1119. Luc.)

XI. 11. ÆGIDIUS, alias Gilus, Monachus Cluniacenſis, natione Gallus, à Callixto II. ſummo Pontifice Epiſcopus Card. Tuſculanus creatus 1122. ab Honorio II. in Orientem legatus eſt, ut titubantes res eccleſiaſticas Syriæ confirmaret. Vir utique doctus, ac eloquens, cujus cum laude meminit Guillermus Tyrius de ſacro bello. Cæterùm in ſchiſmate, quod inter Innocentium, Anacletumque exarſit, ad Anacletum Antipapam defecit, ejuſdemque partes ſectatus eſt pertinaciſſimè, hoc eſt, quoad Anacletus in vivis egit; ſed opera deinde S. Bernardi Abbatis Clarevallenſis ad veri Pontificis faſces procubuit, à quo viciſſim priſtinam dignitatem purpuræ, qua paulò ante tanquam ſchiſmaticus fuerat ſpoliatus, honorificè recepit anno 1138. Deinde è vivis exceſſit. Giloni olim Epiſcopo Tuſculano ſcribit Petrus Abbas Cluniacenſis epiſt. 4. lib. 2. & 30. ejuſdem lib. Errat hic Ciaconius, cum tanquam pro vero narrat, hunc Ægidium apud Polonos functum fuiſſe legatione, ut eos populos in Chriſtiana pietate firmaret. Siquidem hunc Ægidium cum altero Ægidio Epiſcopo Tuſculano confundit, quem ann. 964. Provinciam illam ad Chriſti fidem perduxiſſe ex Baronio ad illum annum hiſtoriaque Poloniæ paulò ante docuimus. (,, *Ægidius ſubſcribitur in Privilegio* ,, *Cluniacenſi Honorii II. ann.* 1125. *& Gilo nuncupatur* ,, *in Actis Concilii Lateranenſis ſub Innocentio II. ann.* ,, 1139. *decerptis ex Chronico Mauriniacenſi apud Harduinum in noviſſ. Concil. editione tom. 6.*)

XII. 12. HUGO de S. Victore, Saxo Germanus, Canonicus Regularis Auguſtinianæ diſciplinæ alumnus, vir doctiſſimus, ideoque percelebris, divique Bernardi amicitia clarus, poſt Ægidium electus eſt Epiſcopus Card. Tuſculanus ann. 1138. ut nonnullis placet. Perplura ingenii, pietatiſque monumenta reliquit, ſtant ſive numerum operum ſpectes, ſive reconditam doctrinam cum energia eloquentiæ iterum intuearis, pro altero Auguſtino poſſit haberi. Denique ejus clarior memoria eſt, quàm ullis poſſit ſcriptorum encomiis illuſtrari. Conſule tamen Bellarminum de Script. Eccleſ. Pennottum in hiſt. trip. lib. 2. c. 23. Qui videtur ambigere, obiiſſe illum, antequam Cardinalatus inſignia accipere potuiſſet, anno 1139. Hoc elogium in ejus ſepulchro ad perennitatem inſculptum eſt.

Conditur hoc tumulo doctus celeberrimus Hugo,
Quem brevis eximium continet urna virum.

Deg-

(1) Non ſubſcripſit Concil. VI. Conſtantinopolitano. Sed in Romano Concil. Ab. ſubſcripſit Epiſtolam Agathonis Papæ pro Legatis miſſis ad Synodum VI Conſtantinopoli celebrandam. *Lucent.*

(2) Vice hujus Gilberti Panvinius dicit Nicolaum creaſſe Epiſcopum Cardinal. Tuſculanum quemdam Joannem; ſed vel in nomine deceptus, vel ſane decipitur omnino, ut tenent Ciaconii Auctarii. *Lucent.*

Dogmate præcipuus, nulliſque ſecundus in orbe,
Claruit ingenio, moribus, ore, ſtylo.

XIII. 13. IMARUS Gallus, Monachus S. Martini de Campo Ordinis Cluniacenſis, ab Innocentio II. creatus eſt Epiſcopus Card. Tuſculanus anno 1142. atq; à Lucio II. in Angliam ob graviſſima negotia legatus directus. Vir planè tùm doctrina, tùm moribus clarus, ita ut aliquando in S. Bernardi amicis numerari meruerit, ut aliquot ejus S. ſuaviſſimæ literæ produnt. Cæterùm omnem anteactæ vitæ laudem turpiter defœdavit, cum ſchiſmaticus factus contra Alexandrum III. verum pontificem ad III. Victorem Antipapam defeciſſet; in cujus ſceleris pœnam telo Religionis ab Alexandro III transfixus eſt, atque omni honore exutus. Qui profectus in Gallias apud ſuos Cluniacenſes delituit, ibiq; narratur exceſſiſſe è vivis an. 1169. cum prius cum Alexandro rediiſſet in gratiam, abjuraſſetq; quam antea ſequutus fuerat ſeceſſionem, ut vult chron. Cluniacenſis, atque Baron. Ejus mortem recenſet Joann. Sareſb. Epiſcopus Carnotenſis in epiſt. ad Epiſcopum Oxonienſem, eodem anno. („ *Igmarus etiam ſcribitur, & Ymarus; imo Maurus ſubſcribitur Privilegio Cluniacenſi Lucii II. ann. 1144. ut videre eſt apud Harduinum tom 6. Concil.*)

XIV. 14. HUGO *a* Epiſcopus Card. Tuſculanus, electus eſt ab Alexãdro III. in (1) Senonẽſi Concilio an. 1164.

XV. 15. PETRUS (2) Papienſis ab Alexandro III. creatus eſt Epiſcopus Cardin. Tuſculanus 1178. Sub Lucio III. vicaria opera Romam adminiſtravit, uſque ad tempora Clementis III. in cujus Pontificatus exordio è vivis exemptus eſt. Ad hunc Petrum Papienſem Petrus Cellenſis plenas officii literas dedit, epiſt. 7. lib. 9. Ejuſdemque meminit Rogerius Hoved. in Anglicana hiſtoria illum Papienſem appellans, Arnoldus Wion. lib. 2. ligni vitæ, qui Benedictinum monachum illum fuiſſe contendit, inque Mantuano cœnobio educatum, edoctumque.

XVI. 16. NICOLAUS Romanus, Papæ Innocentii III. à ſacrificiis, ab ipſo electus fuit Epiſcopus Card. Tuſculanus anno 1205. Coluit D. Dominicum, quàm qui maximè; legatione functus eſt in Anglia, ut ſacrum bellum promoveret in Orientem ſub Honorio III. Deceſſit an. 1219. Ejus meminit Gerardus de S. Geminiano in chron. Subſcripſit bullæ Eccleſiæ Eugubinæ ab Innocentio III. conceſſæ an. 1205. 11. Cal. Jun.

XVII. 17. NICOLAUS de Claromonte, nobilis Siculus Monachus Ciſtercienſis, ab Honorio III. cooptatus eſt in Epiſcopum Card. Tuſculanum 1219. eodem anno pro ſe, ſucceſſoribuſque ſuis ab Honorio, pro habitatione in Urbe obtinuit eccleſiam S. Mariæ in Monaſterio, ut liquet ex ſequenti diplomate, è reg. Vatic. deſumpto epiſt. 603. fol. 141.

HONORIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Nicolao Epiſcopo Tuſculano, ejuſque ſucceſſoribus canonicè inſtituendis in perpetuum.

ET ſi de univerſis fratribus, & coepiſcopis noſtris curam, & ſollicitudinem gerere teneamur, & eorum commoda quantum commode poſſimus relevare ſpiritualiter, tamen circa illos, qui locum in Eccleſia Romana ſortiti nobiſcum ſuſcipere, ſollicitudinis onera jugiter patiuntur, exuberare debet noſtra charitatis affectus, quatenus ſentiens honorem ex onere, ac ad exemplar ordinum ſuperiorum, quanto viciniùs nobis aſſiſtere meruerunt, tanto amplius in noſtra mutuo ferveant charitate. Hinc eſt Ven. frater, quod cum Tuſculanus Epiſcopatus habitaculum in Urbe non habuerit hactenus opportunum, Nos volentes tam tuis, quam ſucceſſorum tuorum incommoditatibus, quæ ex hoc provenire poterunt obviare, eccleſiam S. Mariæ in monaſterio de conſilio fratrum noſtrorum Epiſcopatus tuo jure concedimus authoritate præſentium ſtatuentes, ut eccleſia ſupradicta, cum perſonis, & omnibus bonis ſuis tibi, ac ſucceſſoribus tuis, ea lege ſubjaceat, quâ aliis fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus, ſua noſcuntur Eccleſiæ ſubjacere. Decernimus ergò, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, &c. uſque perpetua, &c. ſalva ſedis Apoſtolicæ authoritate, &c. ſi qua igitur in futurum, &c. uſque hanc noſtræ conceſſionis paginam, ſciens, contra eam temere venire tentaverit, eique &c. atque præmia æternæ pacis inveniat, Amen. Datum Viterbii 13. Kal. Decembris, indict. 1. anno 4. Datum per manum Rayneri Patriarchæ Antiocheni Cancellarii Vicemagentis.

Interim Nicolaus legatus eſt in Germaniam, ut Fridericum adhortaretur ad ſacrum bellum. Fuit etiam legatus in Neapolitanum Regnum miſſus, Coſentinamque Cathedralem Eccleſiam conſecravit anno 1222. ut narrant Jacobus Græcus Sillanæus Monachus Ciſtercienſis in chronolog. Joachimi Abbatis. E vivis deceſſit anno 1227. dum Gregorius IX. ſuum Pontificatum exordiretur. Iſte Nicolaus ex antiquiſſima, ac nobiliſſima familia fuit Claramontenſium, qui olim dignitatis ergò Præfectura Regni, mariſque præfungebatur, ſed cùm deinde ea gens ſub Aragoniis læſæ Majeſtatis criminis fuiſſet expoſtulata, rebellium ſubiit pœnas, atque in totum penè deleta eſt. Vulgo appellabatur Claramõtenſis Cardinalis gentilis olim illius Federici de Claramonte, qui Honorii III. temporibus floruit dignitate, à quo multa favorabilia retulit, quæ ad pietatem ſpectarent, ut hoc ſubiectum monumentum abundè demonſtrat, quod fortè fortuna in archivio Florentinæ Canonicæ aſſervatum reperimus, olim Martini V. temporibus à Gabriele Condulmerio Cardinali ratificatum, qui poſtea Pontifex Eugenius fuit, in gratiam cujuſdam Claramontenſis gentis alumni, qui à Siciliæ Regno per ea tempora exulabat. Quod ipſum monumentum eò libentius hic adſcribere placuit, ut inde Nicolai Claramontenſis familiæ claritas plenius proderetur, & typis mandatum temporis injurias deinceps minus timeret.

Miſeratione Divina, Petrus Sabinenſis Epiſcopus, Nicolaus Tuſculanorum Epiſcopus de Claramonte vulgariter nuncupatus, & Stephanus tit. Baſilica duodecim Apoſtolorum ſacroſanctæ R. E. Cardinales, Univerſis Chriſti fidelibus, tam præſentibus, quàm futuris præſentes noſtras literas inſpecturis, ſalutem in Domino ſempiternam. Notum facimus, & teſtamur, quod potentiſſimus, & magnificus Princeps, & Dominus D. Federicus de Claramonte conſanguineus noſter miles creatus nuper à SS. in Chriſto Patre, & D. noſtro D. Honorio, Divina providentia Papa III. & ab eo poteſtas tradita eſt, quâ poſſit pugnare pro juſtitia ad honorem Dei, & etiam propter S. R. Eccleſiam, & maximè contra Saracenos, ſeu infideles, & ſchiſmaticos, velut elapſis temporibus ſemper fecerunt potentiſſimi, & magnificentiſſimi Principes de domo Chriſtianiſſimi Magni Caroli Regis Franciæ, de qua ille glorioſiſſimus, magnificentiſſimuſque Verelandus de Claramonte deſcendit, & vos etiam deſcendiſtis. Unde nos conſiderantes tantam ſublimem, atque magnam progeniem, & maximè devotionem, quam habetis circa ſanctiſſimas reliquias Sanctorum, quas humiliter, & gratioſè efflagitaſtis, ut cum majori devotione, atque fervore poſſitis pugnare, exhibemus vobis aliquas devotas, atque ſanctiſſimas reliquias, & maximè de illo glorioſiſſimo Chriſti martyre Georgio, & parte de lorica ipſius, qui ſubjugavit totas nationes barbaras, de reliquiis SS. Patriarcharum Abraham, Iſaac, & Jacob, de pulvere corporis S. Joannis Baptiſtæ, de SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, Jacobi, Zebedæi, Barnabæ, & de SS. Evangeliſtarum Lucæ, & Marci, & de SS. martyrum, pariterque Pontificum Lini, Cleti, Clementis, ac Sixti, & de SS. Confeſſorum Auguſtini, & maxilla ſanctiſſimi Hieronymi, & brachium ejus, Gregorii Papæ, & Antonii Abbatis, Leonardi, & de SS. virginum S. Annæ Matris Virginis glorioſæ, Mariæ Magdalenæ, Mariæ Jacob, & Mariæ Salome, & Marthæ ſororis Lazari, quos nos recepimus à bonæ memoriæ magnifico Principe, & D. Godefredo Balandinis Rege Hieruſalem, ut apparet per privilegia D. Regis magna, & authentica, quæ cum oculis veſtris vidiſtis, ac legiſtis, & hoc nos fecimus ſequendo veſtigia præfatæ

(1) Ughellum puto hic erraſſe, & pro Senonenſi forſan civitate ſcripſiſſe Senonenſi Concilio. Manſit Alexander in Senonenſi Urbe, et ibi nullum Concilium habuit: habuit quidem Turonenſe illud celebre contra Octavianum Pſeudo-Papam, ejuſque aſſeclas, an 1163 & ſubinde in Italiam eſt reverſus. Poterat in eo Hugo ſubrogari ſuaro, omni tunc certè, utt Schiſmaticus, Eccleſiaſtico pronunciatus honore indignus. Hugo denique Romæ obiit an. 1166. Epiſcopatu etiam auctus Placentino. *Luc.*

(2) A Janiovino confunditur cum Petro de Urſinis, quem vice Papienſis opinatur fuiſſe Tuſculanum Epiſcopum. *Luc.*

ſati ſummi Pontificis, qui dedit nobis roſam auream, & de pretioſo ligno S. Crucis D.N J.Chriſti, & de purpura ejus, & unam ſpinam de corona ejus, de virga Moyſis, atque de virga Aaron, de reliquiis SS. Apoſtolorum Jacobi Alphæi, Bartholomæi, Matthæi, & de manu S. Joannis Evangeliſtæ, & de reliquiis SS. martyrum, videlicet Gervaſii, & Prothaſii, Fabiani, & Sebaſtiani, & Reverendiſſimus D. Thomas tit. S. Sabinæ exhibuit, de reliquiis SS. Apoſtolorum Thomæ, & Matthiæ, & de SS. martyrum Cypriani, Cornelii, Hippolyti, & Caſſiani, Urbani, & de SS. Confeſſorum Ambroſii, Martini, Romani Abbatis, & Dominus Guala tit. S. Martini equata dedit de reliquiis SS. martyrum Innocentium, Apollenaris, Chriſtophori, & Cucufati, Auguſtini Epiſcopi Anglorum, & SS. Luciæ, & Geminiani, & D. Leo tit. S. Crucis in Hieruſalem dedit de reliquiis SS. martyrum, videlicet, Nerei, Achillei, Blaſii, de pectinibus ejus, de SS. Confeſſorum Britii Diſcipuli S. Martini, & Juliani, & Leonis Papæ, & D. Aldobrandinus tit. S. Suſannæ dedit de reliquiis SS. Monachorum Mauri, & Aegidii, & de SS. Margaritæ, & Apolleniæ, & Helenæ matris Magni Conſtantini; & D. Guido tit. S. Nicolai in carcere Tulliano dedit de reliquiis SS. Confeſſorum Athanaſii, & Paulini, Nicolai, Aegidii, & de SS. Agnetis, Cæciliæ, & D. Octavianus tit. SS. Sergii, & Bacchi, dedit etiam de reliquiis Confeſſorum Baſilii Epiſcopi, Macharii, & de reliquiis SS. Anaſtaſiæ, & Petronillæ filiæ S. Petri Apoſtoli, & D. Gregorius dedit de reliquiis SS. Sylveſtri Papæ, Joannis, & Pauli, Vincentii, & de ſagitta S. Sebaſtiani, & D. Aegidius tit. SS. Coſmæ, & Damiani dedit de reliquiis SS. videlicet, Stephani, Laurẽtii, Coſmæ, & Damiani, & D. Petrus tit. S. Georgii ad velum aureum dedit de reliquiis SS. Apoſtolorum Simonis, & Judæ, & de Catena vinculi S. Petri Apoſtoli, & magnam partem de Catena vinculi S. Laurentii, & de Craticula ejus, unde ſanctiſſimus D. noſter Papa cuilibet perſonæ, quæ videbit, ſeu viſitabit cum devotione ſupradictas Sanctorum, & Sanctarum reliquias, & pro qualibet ſanctorum, & ſanctarum reliquia, decem, & ſeptem quadragenas de indulgentia in perpetuum, dummodo verè pœnitentes fuerint, & confeſſi, & hoc audivimus viva vocis oraculo ejus. Nos igitur noſtra benignitatis, & gratiæ privilegia decorare volentes, ipſas per quemlibet veſtrum ſingulariter reliquias viſitantes, indulgentiam ſalutarem acquirere cognoſcat, ex auctoritate noſtra, necnon infraſcripta Dominorum Cardinalium tenore præſentium, damus, & concedimus in perpetuũ, & indulgemus omnibus Chriſti fidelibus, dum tamen de eorum commiſſis verè pœnitentes fuerint, & confeſſi, qui dictas reliquias viſitaverint centum dierum per quemlibet veſtrum ſingulariter omnibus, & ſingulis dictarum reliquiarum ſanctorum, & ſanctarum viſitantibus, de omnipotentis Dei miſericordia, & B. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus authoritate confiſi miſericorditer relaxamus. In cujus rei teſtimonium præſẽtes noſtras literas exinde fieri fecimus per manus Thaddæi de Urbe, & ſigilli noſtri, necnon Reverendiſſimi Patris, & D. noſtri D. Stephani tit. duodecim Apoſtolorum appenſione muniri. Datum Urbeveteri, an. Domini 1220. ind. VIII. die 6. menſ. Septemb. Pontificatus præfati SS. in Chriſto Patris, & D. noſtri D. Honorii Papæ III. an. 5.

Et ego Thaddæus de Urbe, filius quondam Pelegrini publicus Apoſtolica, & Imperiali authoritatibus Notarius, & Judex ordinarius de mandato prædictorum Dominorum Cardinalium, quibus omnibus, & ſingulis interfui, & rogatus ſcribere, ſcripſi, & publicavi, ſignumque meum appoſui, &c.

Extat ibidem atteſtatio Joannis Card. Ragaſinorum, pro veritate, & authenticatione ſupradictarum venerabilium Sanctorum reliquiarum è Regno Siciliæ Gaetæ delatarum, tenore ſequenti.

Joannes, miſerat. Divina S.R.E. presb. Card. tit. S. Sixti Raguſinorũ Univerſis Chriſti fidelibus præſentes noſtras literas inſpecturis, ſalutem in Dom. ſempiternã.

NOtum facimus, quod ad noſtram accedens præſentiam nobilis vir D. Henricus de Claromonte, Admiralius Regni Siciliæ, & Comes Palatinus, de mandato SS. D. noſtri Gregorii, divina providentia Papæ XII. vivæ vocis oraculo ſibi facto ſuper depoſitionem reliquiarum ſanctorum, quos ipſe D. Henricus tranſportavit cum de dicto ipſo Regno Siciliæ, ſeu de inſula in civitate Gaetæ, cum ipſe eſſet expulſus de dicta inſula, propter guerras D. Martini Regis Aragonum, quæ erant in palatio ſuorum prædeceſſorum, ſcilicet in capella dicti palatii, fuereq; ſibi conſignata per nobilem hominem D. Matthæũ de Claromonte ſuum patrẽ, ut dictas SS. reliquias deberet dare, & aſſignare honeſto viro religioſo D. Federico de Claromonte filio dicti Henrici Abbati monaſterii S. Annæ de Joſaphat, Theſſalonicenſis diœceſis ordinis S. Benedicti. Unde ipſe D. Henricus cum ſumma devotione, ac reverentia aſſignavit prædictas reliquias ſanctorum præfato D. Federico filio ſuo, ſecundum voluntatem prædicti Sanctiſſimi D. noſtri Papæ coram Reverendiſſimo D. Donato de Aquino Archiepiſcopo Beneventano, & D. Laurentio de Urbe Archiepiſcopo Sypontino, & D. Benedicto de Neapoli Archiepiſcopo Salernitano, & D. Angelo de Manfredonia Epiſc. Trojano, ac D. Nicolao Epiſc. Montis Corbini, & D. Thomaſio Epiſc. Vulturarienſi, & D. Joanni Epiſcopo Cannenſi, & D. Franciſco Epiſcopo Salpenſi, & D. Franciſco Epiſcopo Lucerino, & D. Gregorio Epiſcopo Ferentino, videlicet de pretioſo ligno S. Crucis D. noſtri, & ſupradictas reliquias, quod ipſe D. Federicus valeat retinere, tradere, ponere, & aſſignare ubi vult, & ubi vult de licentia præfati Sanctiſſimi D. Papæ. Et propterea nos, necnon D. Archiepiſcopi, & Epiſcopi ſupradicti, ſuis juſtis poſtulationibus inclinati, &c. Datum Gaetæ, ann. 1412. indict. 5. die verò 4 menſis Maji, Pontif. Sanctiſſ. in Chriſto Patris, & D.N. Gregorii divina providentia Papæ XII. anno 6.

In eundem ferè modum extat ibidem alia confirmatio Gabrielis, tit. S. Clementis, presb. Card. in Concilio Conſtantienſi ann. 1. Martini V. an. 1417. 7. Febr. pro dictarum reliquiarum corroboratione, &c.

Claramontenſis familiæ inſignia hæc fuere.

18. JACOBUS de Vitriaco Gallus, ex vico Argenſolio ad Sequanam diœceſis Pariſienſis, Canonicus regularis monaſterii S. Nicolai ad Sabium fluvium Brabantiæ, diœceſis Namurcenſis, olim Leodienſis, Epiſcopus Achonenſis, verbi Dei concionator toti Orbi celeberrimus contra Albigenſes Apoſtolicus legatus in provinc. Belgicis, & Imperio Germanico, ann. 1210. crucem promulgavit; à Gregorio IX. creatus eſt Epiſcopus Cardin. Tuſculanus 1228. functuſque legatione eſt in Oriente. Vir doctiſſimus, quique multos libros compoſuit, quos in opere de Script. Eccleſ. Bellarminus recenſet. Hic poſt præclaros, quã in Oriente, quã in Occidente pro Eccleſia S. Dei impenſos labores, ut ſanctiſſimè vixerat, ſic ſanctiſſimè diem clauſit poſtremum Romæ 1244. prid. Kal. Maji. Corpus delatum, ſepultumq; eſt in monaſterio S. Mariæ de Ognes, ubi regularem primum induerat habitum. S. Luthgarda, Ordinis Ciſtercienſis in Brabantia, ſanctitate vitæ clariſſima, dum fatigaret precibus Cœlum, vidit Jacobi animam nexibus corporis abſolutam evolare ad ſuperos. Conſule Thomam Cantipratenſem Jacobi æqualem, qui de ejuſdem vitæ ſanctitate, ac miris in libro Apum plura commemorat. De eo vide Antonium Sanderum in elogiis Card. XVIII

19. OTHO de Caſtro Rodulphi, Chaſteauraud, nobilis Gallus, diœc. Bituricenſis, cujus loci ea clariſſima gens, etiam nunc Baronatus titulo nobilitatur, primum Canonicus, & Cancellarius Pariſienſis Eccleſiæ electus, contemplationis, & ſolitudinis cupiditate motus in Grandiſylva Ciſtercienſi monachum induit, mox & ejuſdem monaſterii Abbas, atque Urſicampi alterius ejuſdem Ordinis monaſterii Præfectus, ab Innocentio IV. creatus eſt Epiſcopus Cardin. Tuſculanus 1244. legatuſque in Gallias ad promulgandam Cruciatam, ut vocant, contra Sarracenos, XIX

alioſ-

A a..olq; fidei Chriſtianæ oppugnatores, in quo quidem adeo ejus ſingularis facundia valuit, ut Ludovicum S. præpotentibus ſuccinctum armis, ad ſacrum bellum compulerit. Quem cum in Orientem uſque eidem laborioſiſſimi itineris ſeſe comitem præbuiſſet, inde Tartarorum Regem miſſis ſacerdotibus, ſcriptiſque literis adhortatus eſt, ut fidem Chriſti vellet amplecti. Hunc S. Ludovicus virum ſecundum cor ſuum vocabat, morum honeſtate decorum, literarum ſcientia præditum, conſilii maturitare præclarum. Ante ſuſceptum iter Card. Tuſculanus S. capellam Lutetianam conſecravit 1248. 25. Aprilis præſentibus 20. Epiſcopis, quam D. Ludovicus Rex fundarat in Palatio ad reponendas ſacræ Coronæ reliquias, & alia, quæ Balduinus junior Imperator Latinus in Oriente ei ceſſerat. Plura ingenii monumenta Otho reliquit, quorum meminit Vincentius Bandelus, Montalvus, aliique non pauci. Urbevetere mortuus eſt 1273. die 26. Januarii, ſepultuſq; ibidem ad Prædicatores. (*„ In Conſtitutione Cypria ab Alexandro IV. data ann.* 1260. *„ dicitur Odo, ſicut & in compromiſſo, quo ſex Cardinalibus poteſtas datur Pontificis eligendi an.* 1271. *ut videre licet in noviſſ. Concil. Harduini editione tom.* 7.)
B Petrus Frizon Othonis obitum refert ad ann. 1283. quem anno 1278. 3. non. Februarii hunc ſubſcripſiſſe notat diplomati Nicolai III. ſed fallitur hunc Othonem cum Odone confundens, melius Ordconeo Epiſcopo Tuſculano, qui Petro Luſitano, poſtea Joan. XXI Papæ in Epiſcopatum Tuſculanum ſucceſſit, ut videbimus. Ejus meminit Poſſevinus in apparatu ſacro. Sylveſter Maurolicus de vir. illuſtr. Ciſtercienſis Ordin. Ptolomæus Lucenſis, S. Antoninus, & alii. Gentilitia Stemmata hujus Cardinalis non ſunt illa, quæ gratis eidem Ciacon. appinxit, ſed illa, quæ hic graphicè inciſa vides, quæ nobis ex arbore gentilitia ejus gentis eruta, doctiſſimus Gaſpar Jongelinus Abbas Montis S. Iſibodi tranſmittenda curavit.

XX 20. JO: PETRUS Giuliani Luſitanus Ulyſſiponenſis Archiepiſcopus Bracharenſis deſignatus, à X. Gregorio electus eſt Epiſcopus Card. Tuſculanus, anno 1273. qui deinde ad ſummum Pontificatum aſcendit ſub nomine Joannis XXI. ann. 1276. (*„ Interfuit Concil. Lugdunenſi II. an.* 1274.)

XXI. 21. ORDEONEUS Luſitanus Abbas Fonſellenſis in Eccleſia Palentina, Archiepiſcopus Bracharenſis, electus eſt à Gregorio X. anno 1275. Defuncto
D enim M. Archiepiſcopo Bracharenſi, Capitulum Petrum Archidiaconum de Vermuy poſtulavit, ſed eo ad regimen Tuſculanæ promoto, Ordeoneum hunc, quem Odonem alii vocant, tunc Abbatem Fonſellenſem Gregorius de plenitudine poteſtatis in Archiepiſcopum elegit ex reg. Vat. epiſt. 30. f. 228. Datum Belicardi 18. Maji anno 4. Electus eſt Epiſcopus Cardin. Tuſculanus à Nicolao III. anno 1278. cui in Archiepiſcopatum ſucceſſit Frater Tellius, ex ordine Minorum. Conſule Wadingum tom. 1. Annal. Minorum. Deceſſit Romæ Honorio IV. ſedente 1285.

XXII. 22. JOANNES Boccamatius Romanus Montis Regalis Archiepiſc. in Sicilia ab Honorio affini ſuo vocatus eſt ad Purpuram, dignitatemq; Tuſculanam ann. 1285. atque ab eodem in Germaniam legatus eſt, ubi Herbipoli præſente Rodulpho Cæſare celebravit Concilium. Cardinalis ſanè ſtudio pietatis flagrantiſſimus, ac dignus profectò, de quo aptiori loco, & tempore plura de eo dicamus, hoc eſt, cum de Montis Regalis Præſulibus narrationem inſtituemus. Deceſſit Avenione anno 1309. die 10. Aug. lib. oblig.

23. BERENGARIUS Fredolus Senior Gallus Archiepiſcopus Bituricenſis à Clemente V. creatus Card. ann. 1305. 15. Decemb. ex Presbytero Card. tit. SS. Nerei, & Achillei, poſtea SS. Joannis, & Pauli, Majorque Pœnitentiarius, in Epiſcopatum Tuſculanum Boccamatio ſucceſſit 1309. Hic Doctor inſignis utriuſque Juris habitus eſt, ac temporibus Bonifacii VIII. Sexto Decretalium componendo præclaram operam impendit. Edidit alia Juriſprudentiæ monumenta. Avenione deceſſit ſub Joann. XXII. Victorellus hujus Cardinalis creationem rejicit in ann. 1312. confundens illum cum Berengario Juniori Epiſcopo Portuenſi, ut benè Contilorus in Elenchu contra Petrum Frizonem. Berengarii meminit Joan. Villanus lib. 9. cap. 79. Almaric. Augerius Biterenſis, Trithemius, & alii. XXIII

24. Fr. BERTRANDUS Angerius de Turre, de Cambalico Gallus, Ordinis Minorum Alumnus, Archiepiſcopus Salernitanus ex Presbytero Cardin. electus eſt Epiſcopus Card. Tuſculanus à Jo: XXII. Avenione deceſſit circa ann. 1327a. de quo etiam infra. XXIV

a Contelorio 1330. Vvadingo 1324. Vide Oldoinum in Jo: XXII.

25. HANNIBAL *b* De Ceccano, Hernicus Campanus, Neapolitanus Archiepiſcopus, à Joanne XXII creatus eſt Epiſcopus Card. Tuſculanus ann. 1327. *(1)* multis, clariſque legationibus vir ſanè percelebris. In Neapolitano Regno vitam finivit (*„ veneno ſublatus, „ ut creditum eſt*) apud S. Germanum, ubi fungebatur legatione anno 1350. 16. Kal. Auguſti ex Menologio Caſinen. delatumque ejuſdem corpus, Romam, apud S. Petrum tumulatum eſt. Vide infra, quæ de eo in Archiepiſcopis Neapolitanis plenè narravimus. XXV.

b Seù Annibaldus.

26. GUILLELMUS Curti Gallus patria Toloſanus, Benedicti XII. ex fratre Nepos, Ciſtercienſis Ordinis in Balbonenſi cœnobio Mirapicenſis Diœceſis, Patrui ſui Pontificis, qui ab adoleſcentia Monaſticum eo in loco habitum induerat, veſtigiis inhærens, virtutes imitatus, & ipſe nomen eidem Ordini dedit. Luteſiæ Pariſiorum in Collegio Bernarditarū à Patruo renovato, operam navavit litteris Philoſophicis, & Theologicis, tandemque laurea doctorali ornatus, Abbas ſui Monaſterii electus, à Patruo Pontifice anno 1337. eligitur in Epiſcopum Nemauſenſem, defuncto Gerardo 2. Kal. Maji anno 3. ex Reg. Vatic. Epiſt. 4. *Superna diſpoſitionis Conſilio* eodemq; ann. 3. Non. Decemb. ad Albienſem Eccleſiam translatus ſucceſſit Bernardo, ut ex eodem reg. Vatic. liquet ep. 20. Datum Avenione ann. 3. *Rom. Pontificis* (quod negat Frizon nullo fundamento niſus) an. 1338 18. Decemb. (non 1337. ut vult Ciaconius, idemque Frizon) ab eodem Pontifice S. R. E. Presbyter Card. tituli SS. Quatuor Coronat. (perperam alii S. Stephani in Cœlio Monte) creatus Albienſem Eccleſiam reliquit Pictaino, quem electum Albienſem invenio anno 1339. 19. Februarii in eodem Regiſtro per promotionem ad purpuram Guillermi tit. SS. Quatuor Coronatorum; unde Guillermus brevi quidem Eccleſiam Albienſem tenuit, eamque non morte præventus, ſed ad apicem Cardinalatus aſcendens deſeruit. In Italia anno 1342. à Clemente VI. à Latere legatus aliquot annos illic permanſit ad ſopienda bella. Ad curiam rediit, & ab eodem Clemente ann. 1350. 15. Kalend. Januarii Epiſcopatu Tuſculano donatus eſt: ea dignitas à Ciaconio, ejuſdemq; ſequacibus, Guillermo de Auſa, aliàs de Divano tribuitur; qui ab eodem Benedicto Papa ex Abbate Montis Olivarum ſimul cum noſtro Guillermo Cardin. creatus, tit. S. Stephani in Cœlio Monte inſignitus, quem ad mortem uſque retinuit. Hic verò Guillermus Epiſcopus Tuſculanus, Cardinalis Albus vulgariter nuncupatus, Collegium Ciſtercienſe in florentiſſima Pariſienſi Academia vulgò Ber-

(1) Ita Ughellus, & in Cia[conia]no opere. Aſt ſi Bertrandus, ut definit Oldoinus, exceſſit poſt annum 1327. cur Annibaldi promotionem ad Tuſculanam ſedem in diuturniorem annum non protraxit? Item Bernardum Guidonas ejus ævi ſcriptorem refert aſſerentem: Annibaldum renunciatum Card. Tuſculanum anno 1327 produiſſe è Cajetana familia, non autem de Ceccano. Sed omnem difficultatem perſonæ Ludovici, conjugiſque Annæ Regum Neapolitani Regni literæ dirimunt in Ciaconiano opere exſcriptæ, quibus Annibaldum de Ceccano dicunt compatrem ſuum, & in ejus gratiam Tomaſio de Ceccano ejus fratri elargitur *Lac.*

Bernarditarum appellatum, perſecit, à Patruo Benedicto inceptum; templum etiam celebre ibidem exſtruxit, cui coronidem imponere non potuit, morte præventus. Libris quamplurimis Bibliothecam exornavit: ſexdecim Theologiæ operam dantes in perpetuum inſtituit. Pro memorati temploribus, hæc inſcriptio legitur. A

D. Guillermus quondam Card. Doctor Theologiæ, Toloſanus natione, Ciſtercienſis Religione, Eccleſiam præſentem ad perfectionem, qualem obtinet, perduxit, Bibliothecam inſignivit, ſexdecim ſcholares in Theologia ſtudentes perpetuò fundavit.

In antiquo codice manuſcripto abbatiæ Montis Amiati in Thuſcia Ord. Ciſtercien. nonnulla ſtatuta à capitulo Generali referuntur, quæ hic libenter damus, ut Guillermi pietas, Ordinis in optimo patre charitas, ac dignitas Tuſculani Epiſcopatus eidem collata magis innoteſcant; ſic enim ſe habent. *Anno 1352. ſtatutum eſt apud Ciſtercium ultimo concludendo ordinationes D. Cardinalis Albi, dum eſſet Abbas Balbonæ, facta, quando prædictus Pariſienſe ſtudium reformavit authoritate Capituli Generalis, teneri, & obſervari mandat ſub* B *pœnis in eiſdem poſitis. Ibidem anno 1355. apud Ciſtercium. Guillelmus Tuſculanus Epiſcopus Cardin. Ordinis benefactor, & collator dedit 3000. florenorum, quos pro emendis redditibus ad ſuſtentationem, reparationem, & continuationem fabricæ Communis Eccleſiæ ordinis ſtudii S. Bernardi Pariſienſis ebtulit hoc anno liberaliter: eidem conceſſit Ordo, ut Miſſa de Spiritu S. dum vixerit, pro eo celebretur, & poſt ejus felicem obitum, Miſſa pro defunctis pro ſtabili, & proſpere ſtatu ac remedio animæ dicti Cardinalis in eadem Eccleſia, & conventu qualibet Septimana in perpetuum.* Debitum naturæ perſolvit Guillermus Avenione ann. 1361 die 12. Junii, ibidem ſepultus, ex lib. Obligat. apud Elenchum S. R. E. Cardinalium. Ciaconius verò 1348. Frizon in annum 1356. ejus mortem rejiciunt, confundentes hunc noſtrum Guillermum, cum altero de Aura, qui hoc anno 1356. mortales exuit artus.

XX VII 27. NICOLAUS Capoccius Romanus Epiſcopus Urgellenſis, electus eſt Presbyter Card. tit. S. Vitalis, ab Innocentio verò VI. declaratus eſt Epiſcopus C Card. Tuſculanus an. 1361. Hic è nobiliſſima gente Capoccia filius fuit Joannis, ac Petruæ de S. Alberto Honorii IV. ſummi Pont. affinis, Juris conſultiſſimus è diſciplina Baldi, cujus elegans elogium à noſtro Martinello elaboratum extat in additionibus ad Ciaconium. Illuc nos remittimus lectorem, contenti tantùm hic ejuſdem Epitaphium attuliſſe, unde tanti viri uberior memoria poſſet hauriri, quod olim apud S. Mariam Majorem proſtabat, ubi fuerat tumulatus, cum in Monte Fiaſcone exceſſiſſet è vivis 1368.

Nobilis D. Nicolà Capocinis hic jacet Corpus exortum de Capocinis, qui ſpernens vitia, Chriſto vixit. ab ejus orta itaq; continuans ad mortem uſque peregit Eccleſiam Romanam omnimodè juſtè defendēs, tam contra Bavarum, quam contra impios omnes. Unde Audomari Beati Præpoſituram, in qua Capellanias magnificè tres dotavit; & Epiſcopatum Urgelli, & Cardinalatum titulo Vitalis certè almi, & Præſulatum, ſed Cardinalatum obtinet Tuſculanum, D *Perusiaque fundavit Monachorum vigintiquinque Conventum, & Scholam Scholarium bis præfatorum, in Avenione litigantes regebat in Æde, vivens abſtinentia, portavit Ciciliumque, in Eccleſia fundavit hac Capellam Capellanorum, ter quater, de ſuis Paternis, atque bonis.... hic ut in Sacris doctus, & utroque jure peritus, habere quod poterat, pauperibus ipſe dabat. Sed migravit ad Chriſtum ejus anima ſic beata mille trecentena Sexaginta, & duo quater marmore conſcripta firmat hic ſe ſcriviſſe Matthæus pictor, quare per dicta Laudetur opera Deus.*

28. ÆGIDIUS Arcellini, vel Iſelnii a de Sylva de Monte acuto b Gallus, ex Presbytero Card. tit. SS. Sylveſtri, ac Martini in Montibus ſub Innocentio VI. ſub Urbano V. pronunciatus eſt Epiſcopus Card. Tuſculanus, ac S. Petri Patrimonii Legatus. Multa ſcripſit, cum eſſet omni diſciplinarum genere excultus. Cæterùm præter has dignitates, etiam Morinenſi Epiſcopatu decoratus eſt. Academiæ Pariſienſis reformator fuit ſub eodem Urbano V. anno 1366. Deceſſit Avenione 1378. non. Decemb. Ciacon. poſt Ægidium refert Guillelmū de Candia Gallum Lemovicenſem ex Presbytero Card. tit. S. Stephani in monte Cœlio, ab Urbano VI. electum Epiſcopum Card. Tuſculanum anno 1378. in exordio fere VI. Urbani è vita diſceſſiſſe. Narrat Petrus Saxus in Hiſtor. Eccleſiæ Arelatenſis hunc Guillermum ante Urbanum VI. fuiſſe vocatum ad Purpuram, cum eſſet Archiepiſcopus Arelatenſis, eundemque obiiſſe anno 1371. Quod ab eo quod dicit Ciaconius, valdè diſſonum eſt, ſi verum eſt, Ægidium ſucceſſiſſe illi in Epiſcopatum Tuſculanum. Verum Elenchus S. R. E. Cardinalium, ex Bullis Clementis VII. Antipapæ, & ex lib. obligat. unquam Guillelmum hunc ad purpuram vocatum fuiſſe aſſerit. Sed ann. 1392. Patriarcham, & Eccleſiæ Hydruntinæ Adminiſtratorem fato ceſſiſſe. (1) XX VIII

a Al. Gilius, ſeu Guillelmus Aiſſelin. b Arvern[illegible]

29. JOANNES de c Grangia Gallus, patria Lugdunenſis, Monachus S. Benedicti, atque Epiſcopus Ambianenſis, à Gregorio XI. creatus eſt presbyter Card. 1375. à Clemente verò Antipapa dictus eſt Epiſcopus Card. Tuſculanus, defuncto Ægidio, an. 1379. Hic à Gregorio ſummo Pontifice legatus in Etruriam eſt, ut inter Pontificem, Florentinoſque pacem ſanciret, ſed cum Romam revertens, reperiſſet Pontificem fato ceſſiſſe, tunc quidem Urbanum VI. qui demortuo fuerat ſuffectus, veneratus eſt, proque vero Pontifice agnovit. Deinde malè acceptus ab Urbano, & avaritiæ accuſatus, cum aliis Gallis Cardinalibus Roma digrediens, inq; Fundum profectus, Clementem VII. Antipapam creandum curavit, parum memor inſtituti ſui publicique commodi, ac pietatis. Cæterùm Antipapæ illum mordicus partes tuentem, Ambiani inexpectata mors rapuit 1402. Sepultuſq; eſt apud S. Martialem. Frizon ſcribit Joannem Joanni XXIII. legitimo Pontifici ante obitum præſtitiſſe obedientiam, & in Gallias rediiſſe, & fato paulo poſt ceſſiſſe an. 1402. Verum, quantum à veritate aberret, annorum computatio facilè demonſtrat. Joannes enim XXIII. Papa electus eſt anno 1410. 16. Kal. Junii: Cardinalis vero de Grangia mortalitatem explevit an. 1405. die 24. Aprilis, ut patet ex epitaphio ad ejus tumulum appoſito. In concilio Piſano anno 1409. duo fuerunt Epiſcopi Cardinales Tuſculani, Italus unus Henricus Minutulus Bonifacii VIII. Gallus alter Petrus Gerardius Benedicti XIII. Antipapæ ſectator, hi abdicatis aliis, legitimum Pontificem Alexandrum V. crearunt, à quo ad tollendum ſchiſma Minutulus Sabinenſi Epiſcopatu decoratus eſt, Petrus Gerardius Tuſculanam Eccleſiam retinuit. XXIX

d Al. de Buccamechiis.

Hic jacet Reverendiſſ. in Chriſto Pater D. Dominus Joannes de Grangia Abbas Fiſcanienſis, deinde Epiſcopus Ambianenſis, poſtremo verò S. R. E. Cardinalis Tuſculanus. Qui obiit an. Domini MCCCCII. die xxiv. menſe Aprilis. Orate Deum pro eo, ut requieſcat in pace in Paradiſo.

30. (2) PILEUS Prata Comes Concordienſis, Archiepiſc. Ravennas, ab Urbano VI. electus eſt presb. Card. tit. S. Praxedis 1378. primo ad curiam acceſſit, factus Epiſcopus Card. Tuſculanus 10. Decembris 1385. (3) Romæ ex lib. obligat. atque ab eodem Pontifice omni dignitate ſpoliatus, reſtitutuſque à Boniſacio IX. Epiſcopus Card. Tuſculanus iterum evaſit. Deceſſit 1405. menſe Decemb. Patavii, inque Cathedrali XXX

(1) Sed & Thomam de Firiguono ad hanc eandem ſedem aſſumptum Ughellus, & alii ſcribunt, quos erroris rectè inſimulat Oldoinus inter Cardinales Urbani VI. n. 3. *Lau.*

(2) JOANNES Rotlandus Epiſcopus Card. Tuſculanus ex Epiſcopo Ambianenſi renunciatus ab Antipapa Clemente VII an. 1385. obiit in ſua pertinacia an. 1388. ita in Ciaconiano opere, cui aſſentiendum ex ſuppoſito, quod Joannes de Grangia huic jamdiu ante obitum vaniſſimo titulo renunciaverit. Sed ex Catalogo Cardinalium, qui ſchiſma fovebant adhuc, quando Benedictus poſt Clementem VII. intruſus eſt contra Bonifacium, legitur tertio loco Joannes Tuſculanus, dictus Ambianenſis; ut videre eſt in additione Oldoini ad præfatum Benedictum ex MS. Vaticano, & mira refertur Joannes Rotlandus jam omnium primus defunctus an. 1388. Presb. Card. ex quibus apertiſſimè infertur nunquam Rotlandum obveniſſe Tuſculanum titulum. *Laurentius.*

(3) Ughellus factum dicit ex lib. Oblig. Epiſcopum Tuſculanum ab Urbano an. 1385. in Ciaconiano opere dicitur creatus Epiſcopus Card. Tuſculanus ann. 1391. idib. Februarii à Bonifacio IX. Et in Catalogo Cardinalium abſentium, quando Bonifacius acclamatus eſt Romanus Pontifex, Pileus de Prata deſcribitur Presbyter Card. tit. S. Praxedis. Omnium tamen ſincerior fides, quæ deſumitur ex libro oblig. Vaticano. *Laurent.*

drali ſepulchrum accepit. In Archiepiſcopis Ravennatibus de eo plura.

XXX 31. HENRICUS Minutulus Patritius, atque Archiepiſcopus Neapolitanus, Card. S. Anaſtaſiæ à Bonifacio IX. creatus eſt 1389. atque ab eodem Epiſcopus Card. Tuſculanus declaratus 1403. Comitiis interfuit Innoc. VII. Gregorii XII. ac Alexandri V. in Piſano Concilio, quo Cardinales omnes Pſeudopontificum convenere, atque ad legitimam purpuram ob commune commodum admiſſi fuerunt. Quoniam verò Petrus Gerardius Cardinalis, qui Benedicti Antipapæ partes ſecutus fuerat, nomine Epiſcopi Cardin. Tuſculani cenſebatur, quo etiam legitimè inſignitus Minutulus fuerat, Alexander Pontifex electus Tuſculanam dignitatem Petro Gerardio adjudicavit, ne iterum pertinacia, rabieſque ſchiſmatis deſæviret, vacuamq; Sabinenſem dignitatem Minutulo attribuit.

XXXI 32. PETRUS Gerardius Lemovicenſis a Gallus, Epiſcopus primùm Ludovenſis, deinde Podienſis, à Clemente VII. Antipapa creatus eſt presb. Card. tit. S. Petri ad vincula ann. 1390. ac deinceps à Benedicto item Antipapa Epiſcopus Card. Tuſculanus 1402. quem deinde in ſchiſmate pertinacem deſeruit, atque ad Piſanum Concilium transfugit, ubi legitimè delata Petro purpura eſt, cumque majori Pœnitentiaria idem titulus Tuſculanenſis Epiſcopatus aſſertus, Alexandrum V. verum Pontificem promovendum curavit, fovitque etiam Comitia, in quibus Joannes XXIII. ſubvectus eſt ad Thronum. Avenione deceſſit anno 1415. & in Cathedrali ſepulchro mandatus.

a Al. Delphinas.

XXXII. 33. ANGELUS Corarius Venetus, Gregorius XII. in ſua obedientia vocatus, cum ſponte per ſuum procuratorem Carolum Malateſtam, Arimini Domicellū, pro bono pacis, ſchiſmateque tollendo 4. non. Julii an. 1415. abſens in Concilio Conſtantienſi abdicaſſet, quamobrem ex Patrum ſynodi decreto creatus eſt Epiſcopus Card. Tuſculanus, Collegiique decanus, & Piceni perpetuus legatus, cunctiſque ejus actibus confirmatis. Obiit Recanati biennio poſt an. 1417. paulò ante Martini V. creationem. Corpus ejus in Cathedrali cum hoc elogio marmoreo tumulo ſepultum eſt.

Maximus Eccleſia Princeps, ſummuſque Monarcha,
Ordine Gregorius biſenus clauditur arca,
Hic pro pace datus cœleſti munere ſemper
Servit athereos ſuperos munire decenter.
Archiſchiſma malum facta hac dementia Piſis,
Ipſe pius relevat, facta eſt Conſtantia teſtis,
Cardine bis ſacro paſtoris conſcia ſede
Marchia ſuſcepit Recanati Flavius ade.
Obiit anno Domini MCDXVII.

XXXIII. 34. BALTHASSAR Coſſa Neapolitanus variantis fortunæ rariſſimum exemplum, quondam Joannes Papa XXIII in Conſtantienſi Concilio Pontificali dignitate exutus eſt, inque prævalida arce cuſtoditus, ut ſchiſma, quod inde videbatur poſſe timeri, caveretur. Sed cum inde poſt biennium, felici auſu fuiſſet elapſus, perveniſſetque Florentiam, ubi Martinus V. Pontifex tunc degebat, ad ejus oſcula pedum provolutus ab ipſo nō modò clementer exceptus eſt, ſed etiam iterum purpura ornatus, declaratuſq; Epiſcopus Card. Tuſculanus, decanuſque ſacri Senatus anno 1419. 23. Junii. Qui tamen honor cum acceptæ inſignis contumeliæ dolorem Coſſæ non potuiſſet lenire, denìq; mœrori impar brevi deceſſit Florentiæ 11. Kal. Januarii ejuſdem anni, ſepultuſque in publico S. Joannis Baptiſterio in ſepulchro à Donatello celebri Statuario ad perennitatem inſculpto, hoc addito epitaphio.

Balthaſſaris Coſſe Joann. XXIII. quondam Papa corpus hoc tumulo conditum.

XXIV. 35. ANTONIUS Panciarinus de portu Gravino Forojulienſis, Aquilejæ Patriarcha, electus presbyter Card. tit. S. Suſannæ à Joanne XXIII. 1411 atque ab Eugenio IV. Epiſcopus Card. Tuſculanus pronunciatus anno 1431. 2. idus Martii. Romæ fato ceſſit eodem anno 1431. 5. non. Julii, ſepultuſq; eſt apud S. Petrum.

XXV. 36. HUGO Luſignanus Epiſcopus Card. Præneſtinus, Tuſculanam optavit Eccleſiam anno 1436. 5. Kal. Julii per obitum Antonii Card. Aquilejæ. Deceſ-

A ſit Sabaudiæ 1442. Auguſto menſe.

XXVI. 37. LUDOVICUS de Luxemburgo b Gallus, Joannis Luxemburgii Domini, & Mariæ Anginnæ Comitum filius, Pontifex Morinenſium, mox Rothomagenſis Archipræſul, ab Eugenio IV. electus eſt presb. Card. tit. SS. Quatuor Coronatorum, anno 1439. deinde etiam ſub ejuſdem Pontificatu evaſit Epiſcopus Card. Tuſculanus 1442. In Britannia majori deceſſit 1442. die 4. m. Octobris, (1) ſepultuſq; eſt in cathedrali Eccleſia, cui Epiſcopus præſidebat. Sub Anglo Henrico magnus Cancellarius Regni fuit, cujus partes conſectabatur. Pariſiis ejus coronationi interfuit, dum in Regem Galliarum inungeretur. Hic Ludovicus à Ciaconio appellatur de Bar, ſed qua ratione ductus, non video, additque obiiſſe illum in Galliis.

b è Dominis de [illegible]

XXVII. 38. JULIANUS Cæſarinus Romanus à Martino V. electus eſt Card. tit. S. Angeli 1426. deinceps etiam presbyter S. Sabinæ, 1444. prid. non. Martii Epiſcopatum Tuſculanum adeptus eſt. Hic in Pannonia ſplendida legatione functus eſt, contra Amuratem
B Regem Turcarum. Cæterùm cum Ladislaus Rex Poloniæ, atque Pannoniæ cum Turcis ingenti auſu confligeret, Legatus caſtra ſecutus, cum flore nobilitatis Regni interiit, omnes ordines luctu, ac mœrore confecturus, anno 1445. menſe Julio. De eo plura cum de Groſſeri Epiſcopis narrationem inſtituemus.

XXVIII 39. BESSARION Cræcus Trapezuntius. Monachus S. Baſilii Nicænus Archiepiſcopus, ab Eugenio IV. presbyter Card. electus eſt tit. SS. Apoſtolorum 1439. in Concilio generali Florentino, à Nicolao vero V. Epiſcopus Sabinenſis pronunciatus eſt, tum & ab eodem ad Tuſculanum translatus, anno 1449. non. Kal. Maji. Vir in utraque lingua, Latina, Græcaque doctiſſimus, quam iterum peritiam exornabant nobiliores diſciplinæ, theologia ſcilicet, ac philoſophia. Hinc fiebat, ut iis ſuccinctus armis catholicæ pietatis acerrimus defenſor exiſteret. Conſtat illum primum auctorem fuiſſe, cur Græci cum Romana Eccleſia conſentirent, confiterenturque in Florentino Concilio Spiritum S. è Patre, Filioque procedere, cui verita-
C ti adverſus error, per tot annos, fæda diſceſſione Græcos narratur egiſſe tranſverſos. In Germania legatione functus eſt, ut Fridericum, ac Sigiſmundum Cæſares fratres periculoſa ſeditione laborantes, conjungeret; quod ipſum adeo feliciter, cumulatèque præſtitit, ut non modò inter utrumque fœdus pacis dicatur ſanxiſſe, ſed etiam conſociatis armis, animiſque armaſſe in Turcas. Venetiis legatus Apoſtolicus in S. Marci platea miro ardore animi ſacrum bellum vulgavit, itaut ad ejus energiam orationis plerique exæſtuarent ad prælium. Cum aliquando Bononiam, nobiliſſimam Italiæ civitatem, ac ſtudiorum matrem inflexibili juſtitia, æquitateque adminiſtraſſet, Academiam illam, olim nobiliorum artium tutiſſimum domicilium, in priſtinam dignitatem reſtituit, nobilibus illuc artibus revocatis, quæ jam inde ob civiles diſcordias, armorumque tumultum cœperant exulare. Fautor non modo diſciplinarum, ſed & earundem alumnus, ac cultor. Siquidem multa Beſſarion ſcripſit, adeoque eleganter, ut in admirationem raperent ſtudioſos. Monumento-
D rum autem Beſſarionis meminere cum laude Papienſis, Æneas Sylvius, Corteſius, Franciſcus Philelphus, Platina, Campanus, Sigonius, Jovius, Michael Apoſtolicus, aliique non pauci. Cum tandem in Gallias legationem ſuſcepiſſet, à Ludovico XI. Galliarum Rege parum honorificè exceptus, fraudiſque, ac perfidiæ facetè perſtrictus eſt, cum his illum ſalibus contrectata blandè ejus barba, quam promiſſam pexamque ad delitias gerebat, exporrecto ad mimicam hilaritatem vultu, pronuntiatoque hoc verſu apud Grammaticos trito, & decantato, aſperſit.

Barbara Græca genus retinent quod habere ſolebant.

Innuere quippe, ut erat politulus, & acutulus ingenio Rex voluit, quod barbarorum græcorum nominum exemplo, quæ idem apud Latinos, quod apud Græcos genus retinerent: pariter ipſe homo Græcus, græcam fidem, lubricam ſcilicet ſuſpectamque haberet, cujus proinde dicta promiſſaque floccipenderet, ob quæ Beſſario

(1) Moritur Hatfeild in Anglia non 4. die Octobr. ut irrepſit error in Ughello, & Oldoino, ſed 18. Septembris an. 1443. Lur.

ſario ingenti contracto mœrore, cum re infectis jam gravis ætatis de Eccleſia Romana, & Græca optimè meritus omnium ingenti mœrore Ravennæ deceſſit anno 1473. die 14. menſis Decembris. Ejus corpus Romam delatum in ſacello à ſe conſtructo in Eccleſia SS. Apoſtolorū honorificè cū hoc epitahio cōditū eſt. A

Beſſarion Epiſcopus Tuſculanus S. R. E. Cardinalis, Patriarcha Conſtantinopolitanus, nobilis Græcia ortus, oriundusque, ſibi vivens poſ anno ſalutis MCDLXXIII.

† *Hoc vivens adhuc Beſſario monumentum mihi perfeci, animus vero ad Deum immortalem evolavit.*

XX XIX. 40. LATINUS Urſinus Romanus, Epiſcopus Card. S. Sabinenſis, ad Epiſcopatum Tuſculanum aſcendit 1473. deceſſit 1477. 3. idus Auguſt. ſepultuſque in eccleſia S. Salvatoris de Lauro Romæ. Conſule, quæ infra ſcripſimus, ubi in Archiepiſcopis Tranenſibus plura de eo.

XL. 41 JACOBUS Amannatus Lucenſis, qui vulgo Cardinalis Papienſis appellabatur, à Pio II. ad Purpuram vocatus eſt, atque in familiam Piccolomineam adoptatus cum Papienſis Epiſcopus eſſet, Sixto IV. ſedente, factus eſt Epiſcopus Card. Tuſculanus 1477. Deceſſit anno 1479. 10. die menſis Septembris, ſepultuſque Romæ eſt apud S. Auguſtinum. De eodem viro laudatiſſimo, deque ejus doctrina in Epiſcopis Papienſibus fuſius dicemus. B

XLI. 42. BAPTISTA Zeno Venetus, Pauli II. Pontificis nepos, ex Epiſcopo Vicentino ab eodem electus eſt presbyter Card. 1464. Qui deinceps ſub Sixto IV. Tuſculanam dignitatem aſſecutus eſt 1479. Patavii defunctus eſt an. 1501. Ejus corpus Venetias translatum apud S. Marcum tumulatum eſt. In Epiſcopis Vicentinis de eodem poſtea plura.

XLII. 43. GEORGIUS Coſta Luſitanus, ex Epiſcopo Albanenſi, factus eſt Tuſculanus 1501. ac deinceps etiam Portuenſis.

XLIII (,, LAURENTIUS *Cybo Epiſcopus Albanenſis ,, inde evadit Tuſculanus per receſſum Georgii an.* 1503. ,, *& hac inſula ornatus interfuit electioni Pii III. & Julii II.* Lucenrius.)

XLIV 44. ANTONIUS Card. Pallavicinus, ex Epiſcopo Albanenſi, evaſit Tuſculanus 1503. ac paulò poſt ad Præneſtinam dignitatem translatus eſt. C

XLV. 45. JO: Antonius de S. Georgio Placentinus, ex presbytero Card. tit. SS. Nerei, & Achillei ad Epiſcopatum Tuſculanum aſcendit 1503. die 22. m. Decēb. deinde etiam ad Sabinenſe Sacerdotium promotus eſt.

XL VI. 46. BERNARDINUS Carvajalis, ex Epiſcopo Albanenſi (1) Tuſculanus effectus eſt 1507. deinde etiam ad Præneſtinum evaſit.

XL. VII. 47. GUILLELMUS Briſonetta, Gallus, Epiſcopus Albanenſis, Tuſculanus adlectus eſt 1509. deinde etiam paulò poſt ad Præneſtinam aſcendit.

XL. VIII. 48. DOMINICUS Grimanus, Venetus, ex Epiſcopo Albanenſi, Tuſculanus electus eſt, Julio II. imperante, deinde etiam ad Portuenſem aſcendit.

XLIX. 49. PHILIPPUS de Luxemburgo Gallus, Regia affinitate ſanè præclarus, ex Epiſcopo Card. Albano, ad Tuſculanam dignitatem evaſit, ſub Julio II. Deceſſit in Galliis 1519. Sepultuſque eſt in Cathedrali Cenomanenſi, cum hoc epitaphio. D

Hic jacet corpus Illuſtriſs. Philippi de Luzemburgo S. R. E. presbyteri Card. legati à latere in Gallia, Epiſcopi Cenomanenſis. Qui obiit iv. non. Junii MDXIX.

Hic ille Philippus eſt, filius Theobaldi Fiennes Dominus, qui cum Philippum Molendonium ex uxore extuliſſet, nuncio remiſſo ſeculo, in Igniacenſi cœnobio Ciſtercienſem monachum induit, cujus poſtes Abbas fuit electus, ac deinceps Epiſcopus Cenomanēſis, atque à Sixto IV. Cardinalis deſignatus, tametſi nondum publicatus 1474. fato autem ceſſit eodem anno, dum Romam proficiſceretur, cui in Epiſcopatum filius hic Philippus ſucceſſiſſe narratur. Conſule Robertum Claudium in ſua Chriſtiana Gallia, & Joan. Chenu. Philippus Card. antequam Cenomanenſem

A Eccleſiam ſuſcepiſſet regendam, Atrebatenſium, ac Morinenſium Pontifex fuit electus Purpuratus Senator ab Alexandro V. 1496. tit. SS. Petri, & Marcellini. Duo munificentia planè Regia Collegia fundavit, Cenomanis unum, alterum Pariſiis. Ejus præclari viri deinde oſſa è ſepulchro extracta per ſummum contemptum debacchantes combuſſerunt Hæretici.

50. ALEXANDER Card. Farneſius, ex Diacono Card. S. Euſtachii ad Epiſcopatum Tuſculanum aſſumptus eſt, demortuo Luxemburgo ſuffectus 1519. deinde etiam Præneſtinam dignitatem obtinuit. L.

51. ANTONIUS Card. de Monte, cum Epiſcopus eſſet Albanus, ad Tuſculanum aſcendit 1523. 14. die menſis Decembris, ſed & deinceps Præneſtina dignitate condecoratus eſt. LI.

52. FRANCISCUS Guillermus de Claramonte Gallus, à Julio II. creatus eſt presbyter Card. tituli S. Stephani in Monte Cœlio anno 1503. deinde à Clemente VII. Epiſcopus Card. Tuſculanus 1523. die 16. menſis Decembris. Epiſcopus primum Valentinus fuit, tùm & Archiepiſcopus Narbonenſis, & Auxitanus; mortuus eſt legatus Avenionenſis, ac ſacri Senatus decanus ann. 1540. non Portuenſis, ut vult Frizon, ſed Tuſculanus Epiſcopus; Ibidemque ſepultus fuit in Eccleſia Cœleſtinorum apud Pontem Sorgiæ. LII.

B

53. MARINUS Grimanus presbyter Cardin. S. Mariæ Tranſtiberim, Epiſcopus Card. Tuſculanus electus eſt 1541. 13. menſ. Martii. Deinde etiam ad Portuenſem aſcendit. LIII.

54. PHILIPPUS à Camera Gallus Ludovici Cameræ in Sabaudis Comitis, & Annæ de la Tour filius Ducis Albaniæ maternus frater, Catharinæ Mediceæ Galliarum Reginæ proxima cognatione conjunctus, monachus, & Abbas Corberiæ, ex Ordine D. Benedicti Bononiæ in Gallia Belgica Epiſcopus, à Clemente creatus eſt presbyter Card. tit. S. Martini in Montibus 1531 A Paulo verò III. ex primo presbytero Cardin. tit. S. Mariæ Tranſtiberim declaratus eſt Epiſcopus Cardin. Tuſculanus 1543. 24. Septembris. Romæ fato functus eſt 9. Kal. Martii ann. 550. ſepultuſque apud S. Trinitatem in monte Pincio. Hic à Paulo III. impetravit, ut Purpureo cultu ſibi uti liceret, tametſi monachus Benedictinus eſſet. LIV.

C

55. JO: PETRUS Caraffa, Epiſcopus Card. Sabinenſis, electus eſt Tuſculanus 1550. die 28. menſis Februarii, deinde etiam factus eſt Portuenſis. LV

56. IOANNES Card. Bellajus Epiſcopus Albanenſis Tuſculanus adlectus eſt 1553. die 29. menſis Novembris; Portuenſem etiam deinde regendam ſuſcepit menſe Decembris ejuſdem anni. LVI.

57. RODULPHUS Pius Card. Carpenſis, ex Epiſcopo Albano factus eſt Tuſculanus 1553. die 2. m. Decembris. Poſt etiam Portuenſis evaſit. LVII.

58. Fr. JOANNES Alvarez Toletanus Hiſpanus Ordinis S. Dominici, filius Federici Alvæ Dynaſtæ, atq; Iſabellæ Pimintellæ, Epiſcopus Cordubenſis, mox & Burgenſis, à Paulo III ad Senatoriam purpuram vocatus eſt, Carolo V. id à Pontifice poſtulante ſub tit. S. Sixti; Archiepiſcopus Compoſtellæ, Epiſcopus Albanus, deinde etiam Epiſcopus Card. Tuſculanus 1555. die 29. menſis Maji. Deceſſit Romæ 1557. 17. Kal. Octobris, ætatis ſuæ anno 69. Corpus demortui in Hiſpaniam delatum eſt, atque in ſepulchrum Patrum ſuorum illatum. LVIII

D

59. FRANCISCUS Piſanus Epiſcopus Cardin. Albanus Tuſculanam dignitatem adeptus eſt 1557. die 20. m. Sept. deinde etiam electus eſt Portuenſis. LIX.

60. FEDERICUS Cardin. Cæſius, ex Epiſcopo Præneſtino ad Tuſculanum Pontificatum aſcendit 1562. 18. die menſis Maji, deinde etiam Portuenſi dignitate nobilitatus eſt. LX

61. JOANNES Card. Moronus Epiſcopus Præneſtinus, ad Tuſculanam Eccl. regendam promotus eſt 1564. 13. die menſis Maji, ac deinceps ad Portuenſem translatus eſt. LXI.

62. ALEXANDER Cardin. Sabinus, Farneſiæ gentis nobile germen, Tuſculanus Epiſcopus declara-

(1) Bernardinus iſte ad Tuſculanam promotus eſt Eccleſiam, cum Raphael Riarius Sabinenſem eſt ſortitus, ut patet ex Pariſio de Graſſis alias laudato. Non poterat igitur ex Albanenſi ad Tuſculanam tranſire, ſi ea ſedes tunc à Raphaele obtinebatur. Dicendum igitur, quod ex Card. Presb. S. Crucis Bernardinus factus ſit Epiſcopus Tuſculanus. *Luc.*

tus eſt 1565: cum deinceps etiam ad Portuenſem dignitatem perveniſſet 1578.

XIII 63. **JACOBUS** Card. Sabellus, ex Epiſcopo Sabino, dictus eſt Tuſculanus 1578. ac deinceps Portuenſi Epiſcopatu condecoratus eſt.

XIV 64. **JO. ANTONIUS** Card. Sorbellonus, Epiſcopus Præneſtinus, Epiſcopatum Tuſculanum adeptus eſt 1583. 9. die menſis Martii, deinde etiam Portuenſem ſuſcepit regendum. Eo Præſule Sixtus V. Canonicos duos, cæteriſque Canonicis, & Beneficiatis reditus adauxit ad majorem ejuſdem Cathedralis Tuſculanæ decorem, & ornamentum, ut vidimus in Diplomate ſuperius allato.

XV. 65. **ALPHONSUS** Card. Geſvaldus Epiſcopus Albanus, electus eſt Tuſculanus 1587. die 2. menſ. Decembris, deinde ad Portuenſem translatus eſt.

XVI 66. **INNICUS** Davalos Epiſcopus Card. Sabinus, electus eſt Tuſculanus 1589. die 6. menſis Maji, deinde etiam ad Portuenſem translatus eſt.

LX VII. 67. **PTOLOMÆUS** Card. Gallus Epiſcopus Sabinus, ad Tuſculanum aſcendit 1591. die 20. menſis Martii; Portuenſis etiam deinde declaratur 1600.

LX VIII. 68. **LUDOVICUS** Card. Madrutius, electus eſt Epiſcopus Tuſculanus, cum antea eſſet Sabinus anno 1600. die 21. menſis Februarii. Deceſſit eodem an. Romæ agens, die 7. menſis Aprilis, ſepultuſque apud S. Onuphrium in Sacello Card. Chriſtophori Patrui. In Epiſcopis Tridentinis de eo plura; cujus Eccleſiæ cũ titulo fulgeret, ad purpurã vocatus eſt à Pio IV. 1561.

XIX. 69. **HIERONYMUS** Card. Simoncellus ex Epiſcopo Albano factus eſt Tuſculanus die 23. menſis Aprilis anni 1601. ad Portuenſem deinde translatus eſt.

XX. 70. **DOMINICUS** Card. Pinellus, ab Epiſcopatu Albano, ad Tuſculanum pertranſiit 1603. die 16. menſis Junii; Portuenſem deinde etiam obtinuit.

XXI. 71. **ANTONIUS MARIA** Gallus, presb. Card. tit. S. Praxedis electus eſt Epiſcopus Tuſculanus 1. die ineuntis Junii 1605. cum deinde etiam ad Præneſtinam aſcendiſſet.

LX XII. 72. **MARIANUS** Perbenedictus Camerinenſis Card: tit. S. Mariæ Tranſtiberim, Epiſcopus Tuſculanus evaſit 1608. 7. die menſis Januarii. Deceſſit 1611. 13. Kal. Februarii, ſepultuſq; eſt apud S. Mariam Majorẽ, hoc Elogio ejuſdẽ emeritas laudes proloquente.

D. O. M.

Mariano Perbenedicto S. R. E. Cardinali de Camerino Epiſcopo Tuſculano, qui avitam nobilitatem multiplici doctrina, vitæ integritate, ſcelerum odio, rei catholicæ, Eccleſiaſticæ libertatis, & publici boni acri ſtudio illuſtravit: à Gregorio XIII. & amplioris cum poteſtate ab Innoc. IX. Clem. VIII. Leone XI. tribunalibus eccleſiaſticæ ditionis, & politicis conſultationibus præpoſitus a S. D. N. Paulo V. donec Scipionem Burgheſium nepot. votis communibus Cardinalem daret, negotiis omnibus eccleſiaſtici ſtatus etiam militaribus Præfectus, quibus aliiſque muneribus præclarè geſtis, obiit anno ætatis LXXII. ſalutis MDCXI. XIII. Kal. Febr. Marianus Perbenedictus nepos, & hæres patruo de ſe bene merito mœſtiſſ. P. C.

In templo S. Venantii Camerini humatum fuit cor ejuſdem Cardin. ubi hoc ſpectatur epitaphium à Benedicto Salimbenio Canonico Pœnitẽtiario cõpoſitũ.

Cor Domini, lachryma Patrum, decus Orbis, & Urbis
Et Patriæ periit ſplendor, honorque tuæ.
Corpus & oſſa Dei præſepe cunabula Chriſti
Major in Exquiliis Diva Maria tenet.
Quique miniſtravit cœleſtia munera menſæ
Salvator retinet ſedibus exta ſuis.
Pyramis hæc ſimplex, nec duratura Cor abdit
Donec nobilius perficiatur opus.
Spiritus Elyſias Cœli penetravit ad oras,
Nec timet inferni tela tremenda Canis.
Heu pietas, heu grande nefas jacet, ecce Camertes
Veſter honos, veſtra gloria, veſtra ſalus.
Vera loquor, nec ficta cano, nec profero vana,
Non erit hæc ætas nunc habitura parem,
Si ſimiles, Turcas, Parthoſque Eccleſia & hoſtes
Hæreticos timuit, nunc metuenda foret.

Hoc mihi cor Chriſtus, Venanti, tradidit; ipſe
Te duce ſervatum reddo, tibique ſacro.

De Mariano poſtea plura, cum de Martoranis Epiſcopis ſermonem inſtituemus. Hanc enim Eccleſiam primùm regendam ſuſcepit, antequam purpuratus ſenator efficeretur.

73. **EVANGELISTA** Card. Pallotta tit. S. Laurentii in Lucina, ad Epiſcopatum Tuſculanum aſcendit 1611. die 24. menſ. Januarii, cumque Portuenſi poſtea illum commutavit. LX XIII.

74. **FRANCISCUS** Card: Sfortia Epiſcopus Albanenſis, Tuſculanum adeptus eſt 1620. 6. die menſis Aprilis. Hic natus Romæ eſt 1562. 6. die Novembris. LX XIV. Parentes habuit Sfortiam Comitem S. Floræ, & Catharinam nobilem Politianam Julii III. pronepotem, fœminam ad omnem pietatem unicè factam, quæ perpurgatis Thermis prima Romæ, pluſquam fœmineo auſu, inſigne D. Bernardo Claravallenſi in Quirinali monte Templum erexit. Cæterũ Franciſcus, tanquam fortis è forti parente prognatus proclivior ſemper ad arma fuit, quam ad togam. Itaque cum prius in literis haud temnendos progreſſus feciſſet, loricatus deinde in Flandriam, ubi bellum maximè ardebat, pro Rege Catholico, ſub auſpiciis Alexandri Farneſii Italici nominis ingenti gloria, ac Batavorum terrore militaturus profectus eſt. Ibi cum in ſpem incomparabilis Ducis futuri animi ardore, ac tolerantia corporis, arma tractat, ac undique circumfert terrorem, Gregorius XIII. Romæ cum Sfortianis juncta affinitate, Franciſcum à galea ad roſeum Pileum, in cumulum decoris nuper initæ affinitatis, nec cogitantem vocat. Paruit ille, venitque Romam, ſed armorum commutatione cum purpura, nondum ſemel conceptos militares ſpiritus oblitus. Si quidem tum à Gregorio, tum ab aliis Pontificibus ad gravia, trepidaque, ac plerumque militaria negotia legatus, ita in iis expediendis ſe geſſit, ut deſes plerumq; toga, ac ſedentaria, haud quaquã ejuſdem animum ultro proclivem ad arma, promptumque fregiſſe videretur. Quamobrem cum Sixti V. temporibus, ex aliorum Pontificum deſidia, ita graſſatores per Æmiliam præcipuè creviſſent, ut juſti exercitus impetu Æmilianas Civitates viderẽtur poſſe incurrere, Pontifex illuc legat Franciſcum cum imperio expediendi arma, donec teterrimam illam perditorum hominum luem ad excidium uſque deleret. Venit igitur, ac celeritate mirabili negotium omne confecit. Si quidẽ intentatis armis, graſſatores omnes comprehendit, illoſq; quà laqueo, quà furca, quà flammis ita mulctavit, ut per totam Provinciam illam Legati divulgato terrore, etiam probi ipſi, corriperentur timore. In Comitiis agitandis, ubi creandi Summi Põtifices forent, ita mirabilis fuit, ac verſatilis ingenii, ut Gregorianarum partium anteſignanus factus, quatuor ejus Pontificis Alumnos, ſuis conſiliis, adhortatuque provexerit ad ſedem. In quibus Leo XI. fuit Mediceus, cujus ad thronum promotio ideo difficilis videbatur, quod adverſæ partis arbitrium ferè omnes præſtolarent, & tamen Sfortia agente, quando minus id ſperabatur, bonis omnibus acclamantibus evenit. Ad ætatem ſenilem pervenit, non minus in dicenda ſententia alacer ac promptus, ac in adoleſcentia fuiſſet. Deceſſit Romæ 1624. die 2. menſis Septembris, ſepultuſque fuit apud S. Bernardum ad Thermas prope Catharinam Comitiſſam matrem.

75. **ODOARDUS** Card. Farneſius ſub Gregorio XIV. Diaconus S. Euſtachii Card. creatus eſt 1591. Ab- LX XV. baſque Cryptæ Ferratæ, ac deinde Card. Sabinus, demum etiam Tuſculanus 1624. princeps ſanè ob regias dotes, quem doctiores calami conſecrent immortalitati. Ejus laudes Andreas Victorellus recenſuit, aliiq; Deceſſit Parmæ, cum Odoardi Ducis Parmæ nepotis fratris ſui tueretur infantiam 1626. die 21. menſis Februarii. In ejus obitu Alexander clariſſimus Caſtrenſis Epiſcopus luculentam habuit orationem, ejuſque corpus Romam delatum tumulatum fuit in templo JESU ſervatori dicato, non procul à ſepulchro, quod ipſe vivens Cardin. Bellarmino immortalis nominis viro munificenter non ſine epitaphio ejus proloquente laudes erexerat. In Odoardi ſepulchro hæc in-

cisa

elſa verba ſuot, quibus omnes ejuſdem dignitatuui prærogativæ continentur.

Odoardo S.R.E. Cardinali Farneſio Epiſcopo Tuſculano Alexandri Parmæ, & Placentiæ Ducis & Principis Mariæ Luſitaniæ Filio.

In arca autem, in qua corpus idem quieſcit ænea in lamina hæc leguntur.

Odoardus Card. Farneſius Alexandri Parmæ, & Placentiæ Ducis, & Mariæ Luſitaniæ filius, Alexandri Card. Farneſii, templi nominis JESU fundatoris pronepos, Epiſcopus Tuſculanus, Legatus Patrimonii, domus Profeſſæ Societatis JESU, ejuſque Sacrarii fundator, protector Regnorum Luſitaniæ, Aragoniæ, Angliæ, Svetiæ, nationis Helvetiæ Catholicæ, Reipublicæ Raguſinæ, Vallis Tellinæ, Ordinis Cartuſiani, Orfanurum, fœminarum à quæſtu pudicitiæ ad caſtitatem Religioſam defugientium, Hoſpitii S. Jacobi Inſanabilium, Sodalitatum Roſarii, Caritatis, Mortis, Sacr. Vexilli, Montis Carmeli, S. Caroli. Quæ omnia curæ ſuæ commiſſa in Urbe loca beneficiis ampliſſimis, atque erogata pecunia locupletavit. Extra Urbem inſuper Cœnobia, & Templa fundavit. Egregius Princeps, Rumanæque Curiæ, ac ſacro Cardinalium Collegio vivax etiam poſt mortem, prudentiæ, ac pietatis exemplum de tanto demum nomine, ſi virtutem excipias, exiguus hic cinis eſt.

LXXVI. 76. JO. BAPTISTA Detus Epiſcopus Card. Albaous, Epiſcopus Tuſculaous evaſit 1626. 6. non. Martii, deinde etiam Portueoſi digoitate inſignitus eſt.

LXXVII. 77. BONIFACIUS Card. Bevilacqua ex presbytero Card. electus eſt Epiſcopus Cardio. Tuſculaous 1626. 7. idus Sept. Deceſſit Romæ 1627. die 7. m. Apr. ſepultuſque eſt apud S. Andream de Valle. De eo poſtea plura in Epiſcopis Cervienſibus.

LXXVIII. 78. ANDREAS Card. Perettus Epiſcopus Albanus, ad Tuſculanum pervenit 1627. 18. Kalend. Maji. Hic diaconus Card. S. Mariæ in Domnica à Clemeote VIII. creatus eſt 1596. tanquam qui gratiam videretur relaturus in exornando Sixti V. affine, à qno Pontifice ipſe viciſſim per id tempus Rotæ Auditor, eadem Cardinalatus dignitate fuerat exornatus. Andreas autem magis nitebat moribus, quàm literis, tanta præcipuè humanitate præditus, ut nihil illo humanius fieri poſſe videretur. Romæ fato functus eſt 1629 3. die menſis Auguſti, atque apud S. Mariam Majorem propè Sixti V. gentilis ſui oſſa ſepultus.

LXXIX. 79. JOANNES GARZIAS Card. Mellinus, factus eſt Epiſcopus Cardin. Tuſculanus anno 1629. 13. Kal. Septembris. Eodem anno Romæ defunctus eſt 6. non. Octobris, ſepultuſque eſt apud S. Mariam de Populo, io Mellinæ gentis ſacello. De eo plura in Epiſcopis Forocornelienſibus.

LXXX. 80. MARCELLUS Lantes Epiſcopus Card. Præneſtious, ad Tuſculanam dignitatem aſcendit anno 1629. 8. idus Octob. iode ad Portuenſem, & ad Oſtienſem translatus.

LXXXI. 81. JULIUS Sabelius Romaous presb. Card. à Paulo V. creatus, Epiſcopus Tuſculanus ab Urbano VIII aono 1629. 28. Martii delectus. Antiquiſſimæ familiæ oobile germen, ita vivit, ut utriuſque Honorii Sabellæ gentis Alumni, videatur io Julio revixiſſe virtures, de quo alibi in Archiepiſcopis Salernitanis plura. * Fato functus eſt die 9. Julii 1644. ſepultus in Aracœlano templo in Majorum ſepulchro.

* Ex app. tom. 2.

LXXXII. 82. JULIUS Card. Roma, die 13. Julii 1644. in ultimo Urbani VIII. Conſiſtorio ex presb. Card. factus eſt Epiſcopus Tuſculanus; deinde 23. Octobr. 1645. Portuenſem optavit Eccleſiam.

LXXXIII. 83. CAROLUS Card. Medices Epiſcopus Sabinenſis eadem die 23. Octob. abſens Florentiæ per procuratorem relicto Sabinenſi Epiſcopatu hunc Tuſculanum ſuſcepit regendum.

LXXXIV. 84. BERNARDINUS Card. Spada ex Epiſcopo Albano factus eſt Epiſcopus Tuſculanus die 23. Sept. 1652. mox Sabinus. De quo vide in Albanenſibus.

LXXXV. 85. JULIUS Card. Sacchettus optavit Tuſculanam Eccleſiam ex presb. Card. tit. S. Mariæ Tranſtiberim die 23. Septembris 1652.

ADDITIO.

(„ *Ad Sabinenſem tranſiit 11. Octob. 1655.*

LXXXVI „ ANTONIUS *Barberinus è titulo SS. Trinitatis „ in Monte Pincio ad Tuſculanam ſedem aſcendit 11. O- „ ctob. 1655 ad Præneſtinam tranſiit 1661. 21. Novemb.*

LXXXVII. „ HIERONYMUS *Card. Columna Romanorum „ nobiliſſimo genere procreatus ex Presb. S. Laurentii in „ Lucina Antonio ſucceſſit in Tuſculana præfectura. In „ Hiſpanico itinere morte præreptus, cũ pro nuptiali tha- „ lamo deſponderat Catholici Regis filiam Leopoldo Cæ- „ ſari, die 4. Septemb. 1666. in oppido Finarii, ubi obiit, „ ibi ſepelitur in Eccleſia Fratrum Ordinis Prædicat.*

LXXXVIII „ JO. BAPTISTA *Pallotta è Caldarola Epiſcopus „ Albanenſis, inde Tuſculanus evaſit 11. Octob. 1666. „ quo dum potiretur, deſiit eſſe inter mortales 23. Janua- „ rii 1668. quem ſemel, & iterum Romana Aula in Va- „ ticanis Comitiis tollendum ad ſupremam dignitatem „ ſuſpicata eſt.*

LXXXIX. „ FRANCISCUS *Maria Brancatius transfertur è „ Sabinenſi Cathedra ad Tuſculanam 30. Jan. 1668. ad „ Portuenſem tranſiit 17. Martii 1671.*

XC „ ULDERICUS *Carpineus ex Epiſcopo Albanenſi „ fit Tuſculanus eadem die. Portuenſis poſtea evadit 28. „ Januar. 1675.*

XCI. „ VIRGINIUS *Card. Urſinus abſolutus à vinculo „ Albanenſis Eccleſiæ Tuſculanæ deſponſatur 28. Janu. „ 1675. Indos, & Armenos Protector juvit. Cum mu- „ ris cingendas juſſit Leoninam, & Tranſtiberinam Re- „ giones, Urbanus VIII. hujus Virginii arbitrio obſequen- „ dum juſſit. Plura ſcripſit poetice, & ſoluta oratione, „ quadraginta Epiſtolarum volumina à ſe congmentata „ reliquit. Apud Palum Eccleſiam ſubſtraxit, Brac- „ ciani ſummè profuit in fundatione Cœnobii Monia- „ lium. Erga pauperes omnes profuſiſſimus, facetus, be- „ nignus, & omnibus gratus: podagra nedum, ſed labo- „ ribus fatigatus obiit in ſuis ædibus Romæ, dum Cardi- „ nales in Conclavi detinerentur die 21. Auguſti 1676. „ univerſa collachrymante Urbe. Cadaver apertum epa- „ tis pondus maniſeſtavit librarum viginti quinque. „ Bracciani ſepelitur.*

XCII. „ CAROLUS *Roſſettus Presb. Card. Tit. S. Lau- „ rentii in Lucina Tuſculano gregi præficitur 19. Octobr. „ 1676. quem ſtatim inviſit, optimiſque legibus muni- „ vit, & Redemptionis æternæ ut memorem faceret, evul- „ gato Edicto præcepit, ut quiſq; eam horam vigeſimam „ primam, videlicet horologii Italici, ad ſignum campa- „ næ ſummæ ædis veneraretur, qua JESUS Chriſtus, „ Mariæ, & Dei filius pro ſalute noſtra in teterrimo „ Crucis ſupplicio emiſit ſpiritum. Portuenſem aſſecu- „ tus deinde eſt 8. Januarii 1680.*

XCIII „ ALDERANUS *Cybo Præneſtinus Epiſcopus „ Tuſculanus renunciatur poſt Roſſettum, ſedeſque bene- „ ficentiſſime donec Portuẽſis declaratus eſt 15 Feb. 1683*

„ PETRUS *Otthobonus ex Epiſcopo Sabinenſi Al- „ derano ſubrogatur, eidemque ſuccedit in Portuenſi ſo- „ lio 10. Novemb. 1687.*

XCIV „ 94. JACOBUS *Franzonus ex Ord. Presbytero- „ rum Tit. S. Mariæ de Pace ad Purpureum Epiſcopa- „ tum gradum fecit, Petro Succeſſor datus eadem die, „ qua ipſe ad Portuenſem Cathedralem optavit, ad „ quam ipſe quoque poſtea tranſlatus fuit 28. Sept. 1693.*

„ NICOLAUS *Acciajolis Card. tit. S. Callixti, „ Tuſculanus Antiſtes eligitur an. 1693. 28. Septembris. „ Inde ad Portuenſem Eccleſiam tranſiit die 15. Dec. „ an. 1700.* Lucen.)

XCV. „ VINCENTIUS *Maria ex Ord. Frat. Prædic. „ tituli S. Sixti Card. Urſinus Romanus, Archiepiſco- „ pus Beneventanus, creatus Card. a Clemente Papa X. „ die 22. Februarii 1672. dimiſſo præfato titulo, optavit „ Eccleſiam Tuſculanam die 3. Januarii 1701. cum re- „ tentione Ecc. Beneventanæ in adminiſtrationem. Sa- „ crarium ejuſdem Ecc. Tuſculanæ Sacra ſupellectile, „ qua ad Pontificalia exercenda carebat, abunde exor- „ navit, & poſt plura alia tum pietatis, tum Eccleſiaſti- „ cæ diſciplinæ, & charitatis monumenta in eodem Epiſ- „ copatu Tuſculano relicta, tranſivit ad Eccleſiæ Por- „ tuenſem, & S. Rufinæ die 18. Martii 1715.*

XCVI „ SEBASTIANUS *Ant. tit. SS. Quatuor Coron.*

„ *Card. Tanarius Bononienſis creatus ab Innoc. XII.* „ *die 12. Decembris 1695. dum Vienna Sedis Apoſtol.* „ *nuncis munus multa ſui commendatione exercebat, di-* A „ *miſſo titulo prædicto optavit Eccleſiam Tuſculanam* „ *die prima Aprilis 1715. Fuit Legatus Urbinis per plu-* „ *res annos; deputatus à Sanctiſſ. D. N. Clem. Papa XI.*

ALBANENSES EPISCOPI

PLURES arbitrati ſunt, Civitatem, quam hoc tempore vulgus Albanum appellat, ad radices montis Albani conſtitutam, antiquam illam Albam longam eſſe, quam Aſcanius Æneæ filius, ante conditam Romam ipſos 300. annos excitavit, non ad radices montis, ut Livius ſolus affirmat, ſed in clivo ipſius montis inter lacum, montemque clementer aſſurgente, ut egregiè ſcribit Dionyſius Halic. lib. 1. Rom. Antiq. Quæ ſanè opinio ex antiquo conſenſu mortalium adeò altas radices egit, ut ipſi Albani populi præter veterem errorem, Eutropii, Serviique opinionem ſecuti, ſupra civitatis portam, quæ Romam proficiſcentibus prævia eſt, marmoream Scropham candidam 30. fœtus enixam exculpendam curarint, eo portento, auſpicioque ab Ænea in ea condenda Urbe uſurpato, fidem facturi antiquiſſimam illam longam Albam eſſe, quam ex mandato patris Aſcanius ædificavit, ex candore Scrophæ Albam longam illam appellans, ut B Aur. Victor in lib. de Origine gentis Romanæ fusè commemorat. Quam opinionem omnium penè antiquorum Scriptorum redarguere videtur auctoritas, qui in monte, non ad radices montis ædificatam fuiſſe affirmant. Strabo lib. 5. *Ænea defuncto Aſcanium, ajunt, Albam condidiſſe in Albano monte, qui tanto à Roma, quanto Ardea diſtat intervallo.* Sed melius, apertiusque Dionyſius Halic. lib. 1. Rom. Antiq. *Trigeſimo anno poſt conditum Lavinium, aliam Urbem ex Oraculo Æneæ reddito, Aſcanius filius ejus condidit, translatiſque Lavinienſibus, & aliis latinis, quibus commodius habitare placebat, in recens conditam Urbem, Albæ nomen impoſuit, additumq; eſt cognomen ex ſpus forma, ut diſcerneretur ab altera ejuſdem nominis, ut veluti compoſito vocabulo Alba Longa nominatur. Nunc ea deſerta jacet; quippe regnante Roma Tullio Hoſtilio, quoniam videbatur cum ſua colonia de principatu contendere, ſolo æquata eſt à Romanis, civeſque ejus Urbs Roma deſtructa matrice intra ſua mœnia recepit. Verum hæc venerunt poſtea, olim cum ædificaretur inter montem, & lacum exſtructa eſt, ita ut medium inter utrumq; obtineret* C *ſpatium, ac veluti muris circumdata defenſaque, ne facile caperetur: nam & mons admodum altus, ac natura munitus eſt, & lacus profundus, ac magnus, ex quo reductis clauſtris in ſubjectos campos aqua ab libitum diſpenſatur.* Hactenus Halicarnaſſeus. Idem quoque alii affirmant. Quamobrem cum Alba Longa inter montem, Lacumque fuerit conſtructa, facile colligitur non ad radices montis, ſed in clivo ipſo montis Albani fuiſſe collocatam, longè diverſam ab ea Albana Civitate, quod modo via Appia, mille tantùm paſſus ab Aricia, duo verò millia à lacu diſtans ad radices montis ſpectatur. Siquidem antiquiſſima illa Albalonga ad lacum conſtructa erat, ità ut illinc montem, hinc verò lacum haberet ad munimentum, ut ex Halicarnaſſeo ſupra docuimus. Quod etiam ipſum Cicero in Orat. pro Tit. An-

A nio Milone luculenter enarrat. Tale verò excidium Albalonga à Romanis paſſa eſt, ut Plinius inter eas Civitates illam enumeret, quarum ſuo ævo præter nomen, Veſtaleque templum, nullum extaret veſtigium. Quod cum eo, quod Livius narrat, concordare videtur, cum lib. 26. Vibium Virium Senatorem Campanum ita in Senatu loquentem inducit: *Albam, unde ipſi oriundi erant à fundamentis, proruerunt, ne ſtirpis, ne memoria originum ſuarum exiſteret.* Item Strabo lib. 5. *Alba diruta eſt, excepto templo, & Albani civibus Romanis adſcripti ſunt.* Clarius etiam Dyoniſius lib 3. ſic. *Alba quam olim Aſcanius, ex Ænea Anchiſæ filio, & Creuſa Priami filia prognatus condiderat, cum per 500. poſt ædificationem annos 13. demptis ſtetiſſet, eoque temporis ſpatio populi frequentia, opibuſque, & cætera felicitate multùm aucta eſſet, triginta Oppidorum Latinorum Mater, & gentis toto eo tempore Principis, à noviſſima ſua Colonia ſolo æquata, hodie quoque deſerta manet.* Antiquiſſimæ Civitati præcipuè excidium intulit M. Horatius unus è Trigeminis fratribus, qui ex pugna B duobus aliis fratribus ſuperſtes Curiatios interfecit, qui ſecum pro amplificatione, ſive ruina Romanæ gliſcentis gloriæ congredi auſi fuerant, Tullio Hoſtilio Regnãte. Ex quorum ſcriptorũ auctoritate jam patet, Albanum haudquaquam eodem loco eſſe hoc tempore ſitum, quo olim antiquiſſima Urbs Alba longa ædificata erat, à cujus ruinis, lacuque Albano conſtat Albanum Oppidum ad duo milliaria abeſſe.

Cœterùm cum, quod hoc tempore ſpectatur, Albanum cum Alba longa commune nomen habere videatur, aperienda ejus origo eſt, tanquam ejus Urbis, quæ antiquiſſimo, purpuratoque dignitatis fulgore nobilitatur. Et me quidem ad id intentum facile Cluverii in ſua antiqua Italia rapuit conjectura: Albanum hoc eodem loco fuiſſe fundatum, quo olim Cn: Pompei Villa fuerat, quę Ciceroni, atque Plutarcho Albanum Pompeii, ſive rus, ſive prædium Pompejanum eſt, quod via Appia propè villam P. Clodii continebatur. Ibi, Imperatoribus ita decernentibus, Pretorianarum cohortium ſtationes erant, appellabaturque Albanum Præ- C torium. Dionyſius, cum de ludis à Domitiano Imperatore in Albano ex more celebratis loqueretur, ita inquit; *cum locum ſub Albano monte, unde is lacum habet, tanquam Arcem aliquam elegerat.* Julius autem Capitolinus in Maximiliano. *Quare timentes milites, quorum affectus in Albano monte erant, Maximinum, & filium ejus, quieſcentes in territorio, acciderunt.* Et Herodianus cum de ejuſdem Imperatoris interitu loqueretur, ita inquit: *Cum pleri que aut in tabernacula, aut in ſuas quiſque ſtationes conceſſiſſent, viſum eſt militibus iis, quorum ad Romam Urbem ſub monte Albano Caſtra erant, atque in his liberi, eorum conjugeſque relicta, neci dedere Maximum.* Itaq. cum ea ſtatio militum numeroſior eſſet, ob idque nundinæ divendendarum rerum in uſus militum haberentur frequenter, factum eſt, ut ibidem ſenſim cœperint ædificia exurgere, quo

pro-

propius commodiuſque coemenda adeſſent militibus. Albanum inde Prætorinm in juſtum pene Oppidnm crevit, quod modo Albanum Prætorium, modo ſine ullo adjuncto, Albaoum cœptum eſt appellari. Qnod ipſum haud mirum debet videri, cum aliæ ſamoſæ Civitates ſuam ipſarum originem in militum ſtationes referre ſoleaot. Itaqne cum Clnverio arbitror dicendum, à Militibus Prætorianis Albanum habuiſſe principinm. Quod ntcunque ſucceſſn temporis creverit, à Procopio tamen Albannm Oppidulum appellatur, ſitum ab Roma verſus Orientem ſolem. Difficilè autem valde fuerit tempus adamuſſim ioveſtigare, quo Albaoum ſuum exordium deſumpſiſſe videatur. Conſtat tamen, cum è Græcia reverteretur Nero, ut ſcribit Svetonius in ejus vita cap. 25. per Neapolim, Albanumque utriuſque Civitatis diruta parte murorum pertrãſiiſſe illum; ſic ut inde facile colligi poſſe videatur, jam tunc Albanum, ut jnſtam, viſendamq; Civitatem, muris ad hoſtiles incurſus arcendos fuiſſe concluſam. Temporibus Conſtantioi Magni Imperatoris, præ ſe ferebat oomeo, ſitumque non temnendæ Urbis, ut ex iis, quæ Anaſtaſins Bibliothecarius in vita S. Sylveſtri ſcribit, abundè colligere poſſumus: *In Civitate Albanenſi*, inquit Anaſtaſius, *fecit Baſilicam S. Joannis Baptiſtæ*; meminitqne Albanenſis Civitatis pluribus aliis locis; quam alii Hiſtoriei narrant, Alexandri III. temporibus 1168. penè excidium paſſam fuiſſe à ſactioſis, qui impii Ænobarbi partes fovebaot, reſectamq; ab Honorio III. gentis Sabellæ, quæ jam inde totum illnm Albanenſis terræ tractum cum Caſtello Sabello, in angulo antiquiſſimæ Albæ longæ ædificato, latè poſſederant. Ao autem Caſtellnm Sabellum aotiquiſſimæ genti cognomen pepererit, an ſplendidiſſima gens Caſtello indiderit, ſanè mihi perobſcurum, aliiſque ſcriptoribus hand ſatis planum putaverim.

Sanè antiquiſſima Albanenſis Eccleſia eſt, & ſi me conjectura oon fallit, arbitror vel ab ipſis Apoſtolis, vel ab Apoſtolorum alumnis Evangelii lucem hanſiſſe. Quamobrem ejus Civitatis Epiſcopus unus è ſeptem Collateralibus eſt, Purpuratuſque, quique ſummo Romano Pontifici propiori dignitatis gradn ſubſervit. In Conciliis Albanenſis Præſulis frequens habetur mentio, ac Sozomenus præcipuè, dnm acta Mediolanenſis Concilii ſub Conſtantino Magno recenſet, inter illius Concilii Patres Dionyſium qnemdam Albaoenſem Epiſcopum numerat, qui incredibili ſanè conſtantia contra Arrianorum furorem, Athanaſium S. Pontificē defendit, ne deturbaretur de ſede, nevè injuſta ſententia damnaretnr. Albanenſis Eccleſiæ D. Tntelaris a S. Senator eſt, cujus Uſvardus meminit, ac Martyrologium Romanum 6. Kal. Octobris. Sed jam aggrediamur ad ſeriem Epiſcoporum Albanenſium.

a S. Pancratius.

ADDITIO.

(,, *Albanum Cathedrale Templum antiqua eſt ſtru-*
,, *ctura: duæ inibi Dignitates Archipresbyter, & Ar-*
,, *chidiaconus, Octo Canonicatus, utraque tamen Præ-*
,, *benda deſtituti. Prima dignitatis annui redditus ſunt*
,, *ſcu. 160. moneta, ſecundæ 110. Canonicatuum 80. Cu-*
,, *ra Animarum in Cathedrali exercetur per Archi-*
,, *presbyterum; nulla alia adeſt Collegiata, vel Paro-*
,, *chialis Eccleſia. Adſunt quatuor Virorum, & unum*
,, *mulierum Cœnobium, Hoſpitale, & Clericorum Se-*
,, *minarium, caret monte Pietatis. Fructus hujus Eccle-*
,, *ſiæ non reperiuntur taxati in libris Fiſci Apoſtolici;*
,, *ejus verus valor ſummam Scutorum moneta 150. non*
,, *excedit. Civitas ipſa utilis dominii erat Sabellæ gen-*
,, *tis. At vigore Bullæ Clementis VIII. Julio Sabellio*
,, *ejus loci Principe, utilique Domino, alieno ære nimi-*
,, *um gravato abreptum eſt die 13. Junii an. 1697. æris*
,, *ſoluto pretio a Rev. Camera Apoſtolica creditoribus,*
,, *& de mandato Innocentii XII. Cameræ Apoſtol. appli-*
,, *catum pleniſſimè fuit die 26. Junii ann. 1697. Morta-*
,, *lium capita circiter bis mille enumerat: Univerſa*
Italia Sacra Tom. I.

,, *Diœceſis fere* 8000. *incolas habet, & hæc ad 20. mil-*
,, *liaria ſe extendit. Oppida ejus ſunt.* Sabello. Ric-
,, cia. Genzano. Civita Lavinia. Nemi. Marino. Ca-
,, ſtel Candolſo. Prattica. Andrea. Nettuno. *Antiqua-*
,, *tam etiam Epiſcopalem ſedem modo complectitur in-*
,, *tra limites ſuæ Diœceſis Albanum*, Antium *videli-*
,, *cet, ubi nunc Neptunium exurgit, ejuſque Antiſtitum*
,, b *mentio habetur in Romanis Conciliis*. Lucent.)

b De quibus nos in tomo X. hujus Operis.

1. DIONYSIUS Epiſcopus Albanenſis in Mediolanenſi Concilio ſub Conſtantino Magno S. Athanaſium contra Arrianos cooſtanter deſendit apud Sozomen: Hiſt. lib. 3. I.

(,, ROMANUS *Albanenſis Epiſcopus nobis occur-*
,, *rit è Romana Synodo an.* 465. II.

,, ATHANASIUS *item Albanenſium Pontifex è*
,, *Rom. Concil. an.* 487. Lucentius.) III.

2. CHRYSOGONUS ſub Symmacho Papa lo ſynodo Rom. reperitur ſubſcriptus ao. 504 c. & deinceps. IV.

c & antea ſcilicet an. 502. 501. & 503.

3. ARDEAS (1) anno 593. ſubſcriptus reperitur cuidam privilegio Gregorii ejus nominis I. indulto S. Medardi Eccleſiæ in Galliis. V.

4. JOANNES Epiſcopus Albanenſis, & S.S. Bibliothecarius reperitur an. 594. ao. 4. Gregorii Magni indict. XII. in privilegio conceſſo Honorato Abbati Sublacenſi. VI.

5. HOMOBONUS interfuit Concilio ſub S. Gregorio anno 595. d

d Et ſeq.

(,, EPIPHANIUS *interfuit Concil. Lateranen. an.*
,, 649. Lucentius.) VII.

6. JUVENALIS inter Patres Sexti Concilii Conſtantinopolani (2) adnumeratus eſt, ſub Agathone Põtifice ſummo aono 680. paulòque poſt obiit; nam aono 683. Eccleſia Albanenſis vacabat, ex Anaſtaſio Bibliothecario in vita Leonis II. VIII

7. ANDREAS interfuit Synodo habito in Eccleſia S. Petri à Gregorio II. anno 721. Non. Aprilis ind. 4. ſeq. ſubſcripſit decreto adverſus illicita conjugia una cum aliis 21. Epiſcopis ex Cod. Vatic. oum. 1353. IX.

8. TIBERIUS e an. 743. (,, *in Rom. Concil.*) X.

e Al. Tiburtius, ſive Tiburtinus.

9. GREGORIUS (3) interſuit Concilio Romano ſub Zacharia Pontifice anno 743. XI.

10. LEO anno 761. in Synodo ſub Paulo I. XII.

11. EUSTATIUS, ſive Euſtachius f, interfuit creationi Conſtaotini Pſeudo Pontificis an. 767. XIII.

f Al. Euſtratius.

12. CONSTANTIUS, agebat in vivis ann. 772. Conſule Baronium. XIV.

13. BENEDICTUS io Concilio Romano ſub Eugenio II. anno 826. ex Baronio. XV.

14. JOANNES S. ſedis Bibliothecarius ann. 828. An. 1. Gregorii IV. in privilegio Sublacenſi. XVI.

15. BENEDICTUS Sergii II. Papæ frater, Epiſcopatus Albanenſis uſurpator (4) anno 844. de quo Luitprandus Ticinenſis in vitis Rom. Pontificum. XVII.

16. PETRONATIUS Synodo ſubſcripſit anno 853. Deceſſit anno 867. conſule Baroninm. XVIII

17. PAULUS, Concilio Romano interfuit, ab Hadriano II. apud S. Petrum celebrato anno g 871. XIX.

g Leg. Luc.

18. GREGORIUS apud Baronium anno 963. reperitur in Concilio Romæ habito à Joanne XII. ſuſpeoſus, eo quod Leoni Neophyto Romanæ Eccleſiæ invaſori, à Siccone Epiſcopo Oſtienſi in Antipapam conſecrato, orationes dixerat. Idem reperitur ſubſcriptus anno h 983. in privilegio Benedicti VII. Monaſterio Sublacenſi.

h 985.

19. THEOBALDUS floruit anno 995. XX.

20. JOANNES S.R.E. Bibliothecarius quoddam privileginm ſubſcribit ſub Gregorio V. anno 996. Abbatiæ S. Salvatoris de monte Amiato ab eodem Pontifice indultum; de quo Rnb in Hiſt. Raven. lib. 5. 997 anno vero 998. ejuſdem Gregorii V. Diplomati ſubſcripſit conceſſo Monaſterio S. Ambroſii Mediolani 4. Kal. Junii. XXI.

21. PETRUS Epiſcopus Albanenſis, vulgo di- XXII

ctus,

(1) Hic cum ſibi fidem concilict ex ſolis mendaciſſimi privilegii S. Medardi a... à nobis falſitatis evidentiſſimæ infimulatis ſubſcriptionibus, ut ſuppoſititius habetur: & præcipuè cum ſequens iiſdem annis ſibi locum vindicet in Albanenſi ſede. *Luc.*

(2) Juvenalis ſubſcripſit in Rom. Synodo Epiſtolæ Agathonis Papæ elargitæ Legatis miſſis Conſtantinopolim pro celebranda ſexta Synodo ann. 680. Non rectè igitur dicitur enumeratus inter Patres Conſtantinopolitanos: ni id tantum cenſeatur vigore illius Epiſtularis ſubſcriptionis. *Lucent.*

(3) Si Tiberius ſubſcripſit ei Concilio, quomodo auctoritate ejuſdem Concilii ponit Ughellus Gregorium alium Epiſcopum Albanum? Pluribus illius Concilii examinatis exemplaribus, nullus inde nobis innotuit Gregorius Albanenſis Epiſcopus. Prodit tamen ex eo ibi ita notatus: *Tiburtino Ariano*. Expungendus igitur hic Gregorius. *Luc.*

(4) Fuerit ne ipſi legitimè adjudicatus conſici poteſt. Erat enim Sergii II. germanus frater. *Lucent.*

ctus, Bocca di Porco, electus ann. 1004. deinde anno 1009. ad ſummum Pontificatum evaſit ſub nomine Sergii IV. ut è ſepulchrali ejuſdem inſcriptione clarè colligi poteſt, cujus meminit Baronius in Ann. Eccleſ.

XXIII 22. THEOBALDUS. * Prima ejus mentio occurrit ann. 1015. in decreto ſupra relato pro Monaſterio Fructuarienſi, in quo ſe ſubſcripſit. In Synodo ſub Joanne XIX. pro eccleſia Sylvæ Candidæ celebrato interfuit circa an. D. 1028 *a*. Idem anno 1026. ſubſcripſit privilegio ejuſdem Pontificis pro eadem Eccleſia. (,, *Theobaldus verò legitur ſubſcriptus in Concil. Rom.* ,, *ſub Benedicto IX. in cauſa Andreæ Peruſini an. 1037.* ,, *ut patet ex Harduino tom. 6. Concil.*)

* Ex App. tom. 2.

a Et antè an. 1015.

XXIV 23. BONIFACIUS è Nobili gente Comitum Epiſcopus Cardin. Albanus à Leone IX. creatus, Florentiæ Victori II. Pont. Max. cum morte luctanti adfuit anno 1057. primuſque fuit, qui de ejuſdem Pontificis deceſſu ſcriptis literis Romanam Curiam fecerit certiorem. Leo Hoſt. in Hiſtor. lib. 2. cap. 98. Subſcripſit bullæ Alexandri II. Monaſterio Caſinenſi anno 1067. 6. Idus Maji. (,, *An. 1059. præſens fuit diſceptationi Monachorum Farfenſium habitæ coram Nicolao* ,, *II. ex Reg. Farfenſ. ſubſcripſit etiam Privilegio Ale-* ,, *xandri II. pro Monaſterio S. Dionyſii an. 1066.* Luc.)

XXV. 24. BASILIUS, Græcus, Epiſcopus Albanenſis, & Card. Bonifacio ſucceſſit, ab Alexandro ad Purpuram vocatus circa an. Domini 1073. ſub Gregorio verò VII. deceſſit.

XXVI 25. B. PETRUS Igneus Florentinus Vallis Umbroſæ Monachus, * Abbas Picoclenſis Lucenſis Diœceſis, S. Gualberti alumnus, à Gregorio VII. electus eſt Epiſcopus Card. Albanenſis 1074. Hic ille Petrus eſt, qui ab Igne, quem illæſus tranſivit, ignei cognomen invenit. Siquidem per id tempus in Florentinam ſedem irrepſerat quidam Petrus Ticinenſis Simoniaca labe infectus. Quem ſpurium Paſtorem cum S. Joannes Gualbertus in Florentino Throno ſedere ægrè ferret, jamque de ea re in coronis jactati ſermones dimanaſſent in vulgus, clariuſq; ſcelus eſſet, quàm quod amplius ſufferri poſſe videretur, eò jam curæ bonorum omnium videbantur intentæ, ut Simoniacus Petrus everteratur de ſede. Cæterùm ut nulla tam perdita cauſa eſt, quæ fautores non habeat, interim diſciſſa civitatis ſtudia ſunt, aliis Epiſcopum defendentibus, averſantibus aliis ejuſdem Simoniacas ſordes. Itaque dum nutat cauſa, timeturque æquè in plebe, ac in viris potentibus conſternatio ſeditioſa, Petrus Vallimbroſanus, de conſenſu magiſtri Jo: Gualberti viri ſanctiſſimi recepit ſe probaturum per ignem, Ticinenſem Petrum Epiſcopatus coemiſſe honorem, bonos autem rectis ſenſibus progredi, dum Pſeudo paſtorem de ſede evertendum curarent. Acceptatur conditio, ut ſunt humanæ mentes ad curioſitatem proclives; Septimianaque S. Salvatoris Abbatia, trepido periculo faciendo, ut aptus locus, quippe qui ab Urbe Florentia quindo tantum milliario diſtet, eligitur. Succenditur ingens ſtrues lignorum, concipitur flamma, cumque jam victrix ſiccum pabulum æſtuante incendio devoraret, inque altum attolleretur, miſcens volumina fumi, Petrus ſacerdotali cultu indutus, cruceque, quam manu geſtabat, munitus inter debacchantes flammas, lento gradu, oculiſque in Cœlum vibratis, progreditur, ſtupentibus cunctis ignem ſui caloris oblitum non modo progredientem non offendiſſe, ſed ne leviſſimum quidem corripuiſſe capillum. Quamobrem in Petrum divina illa, plenaque amoris erga virum juſtum pollicitatio jam videbatur poſſe quadrare. *Puer meus, cum tranſieris per ignem, non nocebit te, & odor ignis non erit in eo.* Obſtupuere ad miraculum, infimi, medii, ſummi, convictumque ſceleris lupum potius, quam Paſtorem exegere. Narrat mirabilem hanc hiſtoriam Baronius ex graviſſima quadam Populi Florentini epiſtola ad Alexandrum II. Pontificem deprompta; aliique non temnendi ſcriptores, in quibus noviſſimè Nicolaus Baccetius Abbas Ciſtercienſis, amicus meus, ejuſmodi portentum in libro 2. ſuæ Septimianæ hiſtoriæ ad vivum depinxit. Locum, ubi olim miraculum acciderat, Ciſtercienſes poſtea finibus Templi laxatis, muris Eccleſiæ tanquàm conſpicuum concluſerunt, cujus in pavimento brevis marmoreus, & candidus lapis affixus eſt, atque è regione muro depicta tabula inhæret cum iis verſibus memorabile facinus exprimentibus.

* Ex App. tom. 5.

Hunc lapidem ſi quis conſpexerit, eſſe locutum
Hoc ſciat à ſancta Religione, loco.
Indicat hic paries, depictus Imagine tanta
Quod fuit, & cur candidus iſte lapis.
Lis erat, & magno ſurgebant prælia bello
Hinc, atque hinc pariter maxima turba cadit.
At Monachi noſtri, umbroſaque è Valle Joannes
Exploratores conſtituere focos.
Tunc Monachus juſſu medium ſe jecit Abatis
Et potuit nulla parte nocere focus.
Aſt ille ejectus Petrus fuit illico ab omni
Sede ſua ſacra, Pontificiſque loco.
Cauſaque nam fuit hæc ſceleroſa, quod ille malignus
Tunc erat Hereticus, Simoniacus erat.
Ergo nunc notum eſt, lapis hic qui fixus habetur
In terra, cunctis ſic venerandus erit.

Ex hoc igitur mirabili facto, cum Petrus Igneus omnibus admirationi eſſet, Pontificique charus, purpura nobilitatus eſt, multoſque pro publica Chriſtiana re adivit labores. Siquidem in Germania legatione functus eſt, difficillimis temporibus, cum ſcilicet Henricus, Rodulphuſque de Imperio decertarent. Deinceps etiam in Gallias legatus eſt, ubi difficillima negotia conſultiſſimè explicavit. Deceſſit ante ann. 1087. 8. Januarii, ſepultuſq; eſt in Vallis Umbroſæ celebri monaſterio. Cæterùm Baronius in 10. tomo Eccleſ. Annal. deceptus à quodam moderno ſcriptore, qui hujus Sancti vitam temporibus VIII. Clementis emiſit in lucem, inſinuare videtur hunc Petrum Igneum è gente Aldobrandina traxiſſe originem; itaque favorabilis fabula placuit, ut Petrus ipſe Card. Aldobrandinus, alioquin Princeps ſapientiſſimus, Vallimbroſanum Petrum, in nova Clementina aula cum Aldobrandinæ gentis inſignibus, elegantique epigrammata, à Joanne Matthæo Cariophylo Archiepiſcopo Iconienſi confecto, depingendum curaverit. De Petro plura ſcripſit eruditus Diegus de Franchis Abbas Ripolanus in vita S. Joannis Gualberti.

26. UVALTERUS, ſeu Gualterus Epiſcopus Card. Albanus, Petro Igneo *b* ſucceſſit poſt ann. 1087. (1) deceſſit ſub Paſchali II. ut Pandulphus Piſanus narrat. Ad hunc ſcribit Anſelmus Cantuarienſis ep. 35. & 36. initio Urbani II. pontificatus. XX VIII.

b Oddoni.

27. ODDO Epiſcopus Albanenſis ſubſcripſit Bullæ Urbani II. Monaſterii Cavenſis anno 1092. pontif. ann. 4. XX VII.

28. RICHARDUS (,, *Natione Gallus, Ord. S.* ,, *Benedicti*,) Monachus, & Abbas S. Victoris Maſſilienſis, frater Bernardi Card. Abbatis ejuſdem Monaſterii, ex presb. Card. Epiſcopus Albanenſis à Paſchali II. Pontifice creatus ſucceſſit Oddoni *c*. Hic ſub Gregorio VII. Pontifice legatus directus in Hiſpaniam anno 1079. ad mores reformandos, & Eccleſiæ priſtinam formam reſtituendam, cujus rei cauſa Concilium Richardus Burgi coegit. In eo Concilio regiæ voluntatis morem gerens, in toto ejus Regno Romanum miniſterium confirmavit, ut habet Pelagius Ovetenſis. Hoc legato in Hiſpaniis agente ſcripſit Gregorius ad Alphonſum Caſtellæ Regem ann. 1080. Richardi Cardinalis legati mentionem faciens; eodem anno idem Gregorius eidem Richardo legato miſit epiſtolam, qui controverſiam habebat cum Bernardo Archiepiſcopo Toletano laneum pallium non habente. Idem Gregorius Cardinalatu privandum cenſuit Richardum, quod Guiberti de Corrigia Archiepiſcopi Ravennatis Clementis III. Antipapæ partibus faveret. Clàm Romano inhiavit Pontificatui cum Hugone Archiepiſcopo Lugdunenſi, & tempore Victoris III. XXIX

c Vvalterio.

(1) Hic tempora, ſerieſque invertit Ughellus, atque Ughellum incogitanter ſequitur Lucentius. Paſchalis enim II. Urbano II. ſucceſſit: ideoque cum Oddo, qui poneretur poſt Vvalterum, ſubſcripſerit Bullæ Urbani II. Cavenſis Monaſterii an. 1092. & Vvalterus deceſſerit ſub Paſchali II. qui nonniſi an. 1099. declaratus eſt Pontifex, clariſſimè patet Vvaltero præponendum eſſe Oddonem, atque dicendum, quod Petro Igneo ſucceſſerit Oddo, Oddoni Vvalterus. Equidem poſt an. 1091. quo Oddonis extat memoria, [illegible] Vvalterum invenio. Nam an. 1096. in Concilio Nemauſenſi ſubſcribitur *Gualterius* confirmationi donationis terræ S. Ægidii à Raymundo Comite Toloſano Odiloni Abbati Cluniacenſi factæ. Tum *Gualterii* mentio in Epiſtola Urbani II. ad Hugonem Archiepiſcopum Lugdunenſem an. 1099. Vvalterus denique legitur ſubſcriptus in Privilegio Cluniacenſi Paſchalis II. an. 1100.

Digitized by Google

III. ſchiſma excitavit anno 1087. quem Victor à communione aliorum reſecavit in Synodo Beneventana, menſe Auguſto ejuſdem anni, verum poſtea eſt reſtitutus. In Gallia habuit legationem ſub Paſchale II. ad Philippum Gallorum Regem, quem à cenſuris, quas ex pertinacia incurſerat, abſolvit. Trecenſe celebravit Concilium, („ *Et Belgenoiacenſe an.* 1104.) Moguntinæ Dietæ interfuit cum Gebeardo Epiſcopo Conſtantienſi, ubi iterum Henricum IIII. Imperatorem excommunicationis mucrone transfodit ann. 1105. a Hujus legationis meminerunt Yvo Carnot. Ep. 166. & Godefridus Vindocien. Epiſt. 18. quidã Rodulpho Turonenſi Archiep. propter inhoneſta verba apud Richardum conqueritur. De quo Abbas Uſpergenſis in Hiſt. & Baron. tom. 12. ubi Joannis Epiſc. Tuſculani Epiſtolam adfert ſcriptam ann. 4. poſtquam ſcilicet Henricus Imp. Paſchalem Pontif. conjeciſſet in carcerem. Deceſſit noſter Richardus ſub eodem Pontifice poſt annum 1116. (1) quo ſubſcriptus reperitur in Bulla ejuſdem Pontif. Eccleſiæ Marſorum. Datum Laterani 5. Kal. Martii an. Pontificis 15.

a Interfuit etiam Concil. Claromō-tano an. 1110. & Floriacēſi.

XXX („ ANASTASIUS *Card. Epiſc. Albanus erat an.* „ 1114. *quo pro Paſchali II. Legationem ad Beneventa-* „ *nos ſubivit, ex Baronio tom, 12. Annal.*

XXXI („ RICHARDUS *Albanenſis Epiſcopus ex literis* „ *Paſchalis II. pro Marſorum Eccleſia ſub dat. Later.* „ 5. *Kal. Martii* 1115. *alter ſane à ſuperiori. Nec refra-* „ *gatur ſubſcripſiſſe ante Leonem Oſtienſem, & Cononem* „ *Præneſtinum, cum per ea tempora antiquitatis in ſub-* „ *ſcribendo ordinem non ſemper ſervatum plurima mo-* „ *numenta doceant. Quod ſi idem dicant, an indecentius* „ *duos eodem tempore in una ſede collocare Epiſc.* Luc.)

XXXII. 29. LEO Epiſcopus Card. Albanus ſuffectus eſt Richardo, non Gualtero, ut videtur Ciaconio. Sed manifeſtè tempora invertit, dum ejuſdem fieri mentionem affirmat in quodam Diplomate Paſchalis 2. ann. 1106. ſiquidem per illud tempus conſtat Richardum apud Germanos functum fuiſſe legatione, atque vixiſſe anno 1115. uti ſupra docuimus. Inſuper idem Richardus ſubſcriptus reperitur in diplomate Paſchalis II. conceſſo Abbati S. Ambroſii Majoris Mediolani anno 1103. 16. Kal. Martii ab Incarnatione ind. 11. Pontificatus 3. Quamobrem dicere oportebit poſt ann. 1115. floruiſſe Leonem, non autem, ut vult Ciaconius anno 1106.

XXXIII. 30. VITALIS Epiſcopus Albanenſis Card. Leoni ſuffectus eſt à Paſchali II. Pontifice. Gelaſium II. Honoriumque item II. inauguravit. Deceſſit 1125. Hujus meminit Pandulphus Piſanus. („ *Subſcripſit Pri-* „ *vilegio Cluniacenſi Honorii II. an.* 1125.)

XXXIV. 31. MATTHÆUS Gallus, nobilibus, opulentiſque parentibus editus, in Rhemenſi Provincia Monachus, ac Prior Cluniacenſis, ab Honorio II. electus eſt Epiſcopus Card. Albanus 1125. Hic nobili loco natus eſt, atq; à primis annis cum pietate diſciplinarum peritiam felici ſucceſſu conjunxit, cumque antea Canonicus Rhemenſis eſſet, monaſticam vitam profeſſus eſt in celebri Cœnobio S. Martini de Campis Pariſienſi, cujus poſtea Abbas electus eſt. Cum poſtea ad Epiſcopatũ aſſũptus fuiſſet, adeò inter beatioris vitæ obſequia inſtituti prioris non fuit oblitus, ut cæteræ vitæ auſteritati etiam duriora addiderit, ita ut ſanctimoniæ vitæ rariſſimis exemplis illuſtrarit Eccleſiam. Familiaris D. Bernardo fuit, atque ad obſequium veri Pontificis traducendis deviis individuus ejuſdem collega. Sub Honorio II. in Galliis legatione functus eſt, ubi in Trecenſi Concilio militare Templariorum inſtitutum favorabilibus diplomatibus indulcis, confirmavit. Ab eodem legatus ad Montem Caſinum, Oderiſium, Nicolaumque exuit dignitate, ac Signoretum in ejuſdem loci Abbatem eligendum curavit. Interea cum inter Innocentium II. atque Antipapam Anacletum ortum ſchiſma fuiſſet, Matthæus miro animi

A candore Innocentii partes conſecutus eſt, atque Antipapæ ſceleroſos auſus inſectatus; cumq; à Petro Leone expulſus Roma fuiſſet, in ea plena ærumnis ſive ſuga, ſive peregrinatione, officii ſui egregiè memor, Gallos, atque Germanos, ad quos pervenerat, ad veri Pontificis obſequium, obedientiamque demùm adduxit. Sub vitæ finem, D. Bernardo collega, Liguſtica legatione etiam functus eſt, in qua Mediolanenſibus auctor fuit, ut Innocentium verum Pontificem venerarentur. Demum Piſas reverſus, ubi per id tempus Pontifex morabatur, ex laboribus contracto morbo, vitam finivit, die Natali Domini ſacro, dum adhuc crepera luce ſacrum perageretur anno 1139. ſepultuſque apud S. Frigidianum, gloria miraculorum clarus. („ *Præfuit etiam Conciliis Moguntino, & Pariſienſi.*) Ejus vitam perſcripſit Ven. Petrus Cluniacenſis Abbas, tametſi in Cluniacenſi Chronico ejuſdem geſta, vitaque rurſus narrentur; cujus Baronius meminit t. 12. Annal. Eccleſ. Ejus ibidem laudes S. Bernardus in quibuſdam epiſtolis ſinceri depromſit, in quibus vel

B cum gravi conſultoque viro graviſſima tranſigebat negotia, vel ſanctæ familiaritatis ergò mutuam charitatem alebat.

32. ALBERTUS Epiſcopus Card. Albanenſis ſubſcripſit bullæ Innocentii II. cœnobio S. Crucis Auſtriæ conceſſæ, datum Laterani 4. Kal. Maji, indict. 7. ann. Pontif. II. Idemque ſubſcriptus reperitur in alio Innocentii diplomate, Monaſterio Hemmerodii Trevirenſis diœceſis conceſſo, 13. Kal. Januarii ann. 1140. apud Gaſparem Jongelinum in notitia Abbatiarum Ord. Ciſtercienſis. Albertus vero obiit circa ann. D. 1142. cum nulla alia de ipſo mentio reperiatur. XXXV.

33. PETRUS Papareſcus Romanus, Innocentii II. frater, is ab eodem electus eſt Epiſcopus Card. Albanenſis 1142. Extulit hunc eundem Pontificem, intulitque in Eccleſiam S. Mariæ Transtiberim, quam ipſe reſtaurare cœperat, mox & fecit abſolvendam. Conſule Baron. tom. 12. Subſcripſit bullæ Cœleſtini II. pro Monaſterio S. Bartholomæi de Bonoſolatio Ordin. Ciſterc. Florentinæ Diœceſis an. 1144. 14. kal. XXXVI.

C Martii ind. 7 ab Incarnatione.

34. NICOLAUS Brekſpear, ideſt Haſtifragus Anglus, Canonicus Regularis, ac S. Ruffi in Gallia Abbas Valentinæ Diœceſis, ab Eugenio III. electus eſt Epiſcopus Cardin. Albanenſis; atque in Svetiam, Norvegiamque miſſus Legatus, eam gentem poſtrema propemodum barbarie laborantem traduxit ad Chriſtum; Romamque reverſus, Anaſtaſio IV. qui fato functus fuerat, ſub Adriani IV. nomine, Summus Pontifex ſuffectus eſt anno 1154. Nonnulli ſcriptum reliquerunt hunc, antequam in Abbatem S. Ruffi adlectus fuiſſet, monachum egiſſe in Ciſtercienſi Ordine, quod aliquibus, mihique improbabile videtur. XXXVII.

35. GALTERUS, ſive VALTERUS ab Hadriano IV. creatus eſt Epiſcopus Card. Albanus 1154. Poſt exceſſum verò Adriani Alexandrum III. creandum curavit, cujus partes contra Octavianum Antipapam ſemper ſecutus eſt, potuitque paulò poſt exceſſiſſe è vivis, cum ejuſdem mentio habeatur uſque ad annum 1177. Fuit Alexandri Papæ in Urbe Viceſgerens, ut XXXVIII.

D teſtatur Joan. Saleſburienſis epiſt. 6. ad Bartholomæum Oxonienſem Epiſcopum.

36. HENRICUS de Caſtro Marſiaco Gallus, Monachus Ciſtercienſis, & Claravallenſis Abbas, ab Alexandro III. invitus conſecratus eſt Epiſcopus Card. Albanenſis 2. die, ex quo Concilium Lateranenſe cœperat celebrari, ann. 1179. idibus Martii. Hic nobiliſſimis parentibus procreatus eſt, ac puer adhuc ad Claravallenſe monaſterium convolavit ſub B. Roberto Abbate, qui D. Bernardo fuerat ſuffectus, ſub cujus diſciplina cum mirabiliter fuiſſet progreſſus, Altacumbam celebre in Sabaudia Cœnobium ſuſcepit regendum; inde poſt B. Gerardi martyrium, ad Claravallenſem XXXIX.

(1) Hujus Richardi vitam Ughellus, & Oldoinus protendunt ultra an. 1125. cum eo anno Richardus Albanenſis Epiſcopus reperiatur ſubſcriptus diplomati Paſchalis II. pro Eccleſia Marſorum. Diploma in Marſorum Epiſcopis referunt ab Ughello. Ciaconius, & alii, ut Oldoinus advertit, volunt hunc Richardum diverſum fuiſſe ab eo, qui vixit temporibus Paſchalis II. At nos Oldoini inadvertentiam miramur, quippe qui in Paſchali II. meminit Anaſtaſii Epiſc. Albanenſis ex irrefragabili Baroniano teſte tom. 12. Annal. an. 1114. n. 3. quo anno competitur Anaſtaſius Albanenſis Epiſcopus ad Beneventanos Legatus miſſus; quomodo igitur hic idem Richardus, qui erat Epiſc. Albanenſis an. 1104. ſuum Epiſcopale munus produxerat uſque ad an. 1116. & Anaſtaſium an. 1114. erat inſimul Albanenſis Antiſtes? Oportet ergo vel Anaſtaſium delere, quod ſanè incongruum, vel alterius Richardi poſt Anaſtaſium mentionem facere: Sitque juxta opinionem Ciaconii, Richardos fuiſſe duos per hæc tempora, in eo tantum nobis aſſenſum præbeat, quod ambo ſub Paſchali Albanenſem Præfecturam geſſerint: Trianuſque audiatur, qui Richardi obitum rejicit in an. 1118. *Laurentius.*

ſem curam tranſlatus eſt, ubi cum omni perfectione excultos viros exercuiſſet, æquè apud Aulam, atque III. Alexaodrum Pontificem maaimè inclaruit, dignuſque habitus eſt, qui inter Concilii Patres numeraretur, purpuraque Senatoria decoratus Albanenſi dignitate fulgeret. Quæ utrique illum adeo deſidem nō effecit, ut ultra mare nobiliſſimas Provincias ad ſacrū bellum Apoſtolicus Legatus excitaverit, gentibuſque, quas dira lues hæreſeos infecerat, ſalutarem adhibuerit medicinam. Idem cumulatiſſimè præſtitit in Galliis, cum ibi eodem legatiuuis munere fungeretur. Siquidem, cum, quæ ad divinum cultum ſpectant, omnia perluſtraſſet, reperiſſetque Lugdunenſem, ac Narbonenſem Archiepiſcopos circa gregem inſigniter daſidere, utrumque nullis flexus precibus exuit dignitate. Mux converſis in Hæreticos armis, Vallem prævalidam illorum Arcem, oppugnat, ac demum divino magis, quàm humano expugnat conſilio. Veronæ Lucio Pontifici decedenti adfuit, mox & Ferrariæ Urbano III. cum morte luctauti poſtremum pietatis officium impendit. Cumque Henrico purpuratorum Senatus Apoſtolicam Sedem ultro, volenſque deferret, non aſſentiit offerentibus, in Gregorium VIII. honorē refundens, quem ideo virum incomparabiē ſummum Pontificem eligendum curavit; à quo eum deinde ad omnes Principes Chriſtianos Legatus cum maxima auctoritate declaratus fuiſſet, ita munus illud ex more ſuo cumulatè implevit, nt Fridericum ipſum toties perfidioſè relapſum cum Clemente III. reconciliaverit, cumque a 68. præclariſſimis Principibus bellatoribus, ſuis ipſe manibus militari Cruce conſignaverit. Cum vir doctiſſimus eſſet, adhuc Abbas declamationem contra hæreticos Albigeuſes ſubpullulantes in Galliis ſcripſit, quam in ſuis Annal. refert Baronius tom. 12. Demum vir optimus, atque excellens ita omnibus probabatur, ut Auctor vitæ S. Petri Tarantaſienſis inter Eccleſiæ Chriſti columnas, illum Principem Columnam appellet. Et meritò quidem, cum uſque ad extremum ſpiritum pro Eccleſia laboravatit. Denique ut præclariſſimè geſtis coronidem ſatis decentem apponeret, ſub III. Clemente in Belgio poſtrema fungens legatione, Flaudrenſi comiti, Arrebatenſique Eccleſiæ, qui inexplicabili propemodum ſimultate pugnabant, ſua prudentia, conſiliiſque peperit pacem; ac ioeluctabili morbo ipſe correptus, cum horæ fatali ſe propiorem fieri ſentiret, ante altare S. Andreæ Cathedralis Eccleſiæ ſe deportari juſſit, ibique ſacramentis munitus inter Sacerdotum manus animam exhalavit, die 4. menſis Julii 1188. ejuſque corpus ex teſtamento in Claramuallem relatum eſt, tumulatumque à Lingonienſi Epiſcopo inter D. Bernardum, ac S. Malachiam eum hoc epitaphio.

Subiacet huic lapidi quondam notiſſimus Orbi
Abbas Henricus Romano Cardine dignus,
Lubrica qui vani contemnens gaudia mundi
Terra membra dedit, cœlis animamque remiſit.

Clariſſimi viri vitam, geſtaque multi ſcripſere, in quibus Cæſarius ejus contemporaneus in libro miraculorum; Magnum exordium Ciſtercienſis ordinis l. 2. c. 3. & 21. Vincentius Bellovac. lib. 30. cap. 32. In Kalend. Ciſtercienſi in album Beatorum refertur die 14. m. Julii. Ejus præter Baronium meminit Crantzius lib. 7. cap. 5. Saxoniæ, Sirmundus in notis ad Petrum Cellenſem, Chryſoſtomus Henriquez in faſciculo SS. Ordin. Ciſterc. & in Menol. ad hanc diem, Montalvus, multiq; alii. Scripſit Henricus adverſus Albigenſes Hæreticos. Extat ep. t. 12. Ann. Baronii.

Henrici doctrinam laudat Guillelmus Albæripæ Abbas in epiſt. ad eundem tunc Claravallenſem Abbatem, quæ extat in antiquo codice hædino epiſtolarum ejuſdem Guillelmi, apud doctiſſ. virum Hilarionem Rancbatum, Ordinis Ciſtercienſis Abbatem, ac univerſalis Inquiſitionis Romæ Conſultorem; epiſtola eſt hujuſmodi, quam hic placet referre.

Amantiſſimo Domino, & Patri Henrico Abbati Claravallenſi Fr. VV. de Albaripa, id patri, & filius.

VEnerabilis Patris, & Abbatis Theolocenſis, & voce, & literis frequentibus adhortatus, quatuor ad eum epiſtolas deſtinavi de immutatione ſanctorum, tam præſens, quam futura, qualiter, vel fiant, vel facienda ſint in momento in ictu oculi in noviſſima tuba? providens ut nec tanquam in libri corpore ſibi cohæreant, nec concionantem redoleant ſtylum, ſed ſolemnitate debita ſchedulis ſingulis ſingulæ dividantur. Quarum duas, quia ad veſtram potius mihi videntur pertinere philoſophiam, veſtro putavi committendas judicio, & ſtudio corrigendas, ſi quid tamen in eis, vel correctione dignum prudentia veſtra cenſuerit. quæ ſi penitus abiici non merentur, & ſi non indignum videtur in oculis veſtris, etiam fratri chariſſime Herberto Morimenſi quondam Abbati communicari poterunt. Qui ſi de duarum nominibus tubarum forte cauſabitur, quod ſcilicet ſicut cætera nomina, quaſi de materia minimè ſortiantur, dicite ei vos, quia ſicut non eſt de materia illarum informator Spiritus ſanctus, ſic nec cuiquam ex materia præbet. Non eſt enim materia, ſed forma. Et ut meam vobis inſipientiam ſimpliciter fateor, quia nomen, quod ſexta materialiter imponerem, ad manum non habui: ſeptimæ quoque nomen, quam ſicut conjicio auream non immerito dixerim, præ pudore ſubticui. Veſtrum igitur erit ſi prædicta non obſtat ratio, etiam ſextæ tubæ nomen aptare. Valete, & orate pro nobis amantiſſime Domine, & pater.

Aliæ ejuſdem Vvillelmi doctiſſimæ epiſtolæ aliquando in lucem prodibunt, una cum aliis antiquis à nobis collectis vetuſtis monumentis. At Albaripa cœnobium eſt Ordinis Ciſtercienſis de linea Claræ vallis in Lingonienſi Diœceſi fundatum an. 1136. à Villenco Lingonienſi Epiſcopo 55. duobus ferè paſſuum millibus à fonte Albæ fluminis, in radicibus montis nemoroſi, apud Papirium Maſſonum de fluminibus Galliæ, ubi & Alba miſcetur Sequanæ, ad pontem oppidum infra Trecas. Vide in notitia prima Abbatiarum Ordinis Ciſtercienſis in Regno Galliæ noſtri doctiſſ. Abbatis Gaſparis Jongelini: qui de Henrico hic noſtro Albanenſi ſcripſit in ſuo theatro Ciſtercienſi, nondum, quod ſciam, typis excuſo.

XL. 37. ALBINUS Mediolanenſis Canonicus Regularis monaſterii S. Mariæ de Creſcantiaco, Diaconus Card. S. Mariæ Novæ, à Lucio III. ad id munus aſſumptus, mox ad presbyteratus purpuratum honorem S. Crucis in Hieruſalem, demum ſub Clemente III. an. 1189. evaſit Epiſcopus Card. Albanus. Librum edidit, cui titulus eſt Collectio Canonum; qui etiam nunc in Vaticana aſſervatur. Sub extremum Cœleſtini III. tempus vita functus eſt, circa ann. 1198. Ad hunc ſcripſit de Actis Concilii Rhemenſis Gaufridus Claravallenſis monachus apud Baronium.

XLI. 38. JOANNES, natione Lombardus, ut refert Gregorius Abbas Paſſiniani in epiſt. ad monachos ſuos de canonizatione S. Joann. Gualberti, Epiſcopus Viterbienſis, ac Tuſcanenſis, creatus eſt presbyter Card. S. Clementis à Clemente III. ſummo Pontifice anno 1189. ab Innocentio verò III. Epiſcopus Card. Albanenſis anno 1199. ad ipſum ſcribit Innocentius III. anno 1210. Pont. 13. epiſtola 129. 11. Kal. Septemb. ab eodem conſervatus in juribus ſpiritualibus eccleſiæ S. Nicolai de Neptuno contra Abbatem de Crypta Ferrata, juxta ſententiam B. Card. S. Suſannæ prolatam. Deceſſit eodem anno 1210.

XLII. 39. GERARDUS de Seſſa, ſiva Seſſius Italus, nobilis Regienſis, ex Ordine Ciſtercienſi Monachus, atque Abbas S. Mariæ de Tilieto Diœceſis Aquenſis in Inſubria, ab Innocentio III. electus eſt Novarienſis Epiſcopus, atque Inſubriæ Legatus Apoſtolicus, anno verò 1211. ab eodem Pontifice ſublectus eſt Epiſcopus Card. Albanus, ut ejuſdem Innoc. perſpicuè prodit regeſtum, 3. non. Decembris anno 14. Pontificatus, pluresq; ejuſdem Pontificis literæ, quas ad Gerardum Tilieti Abbatem, ac Novariæ Epiſcopum electum, Albanenſemque Epiſcopum Card. ſcripſit. Conſule notas Franciſci Boſquet Narbonenſis in epiſtolas Innoc. III. Cremonæ deceſſit Archiepiſcopus Mediolanenſis electus, atque 30. omninò dies poſt mortem Uberti Pirovani ſuperſtes fuit. Conſule noſtram ſeriem Novarienſium Epiſcoporum, ubi de eo plura. Interim, ut olim in noſtris ad Ciaconium notis lectorem monuimus, hujus Epiſcopi, & Card. Albanenſis, neq; Panvinius, neq; Ciac. meminerunt, adeo plerunque obſcura

vetu-

vetuſtas nobilium ſcriptorum deludit induſtriam.

XLIII. 40. PELAGIUS Galvanus, (,, *Hiſpanus*) electus eſt ab Innocentio III. Diaconus Card. tit. S. Luciæ in Septiſolio, poſtea presbyter Card. S. Luciæ ann. 1206. ac ſub eodem evaſit Epiſcopus Card. Albanus 1211. ab Honorio verò III. in Orientem Legatus de latere miſſus eſt anno 1218. cum prævalido Chriſtiano exercitu, à quo poſt diuturnam obſidionem Damiata, nobile Ægypti oppidum captum eſt. Quod ipſum non multò poſt Chriſtiani ob inteſtinas diſcordias amiſerunt. Hujus Orientalis expeditionis Pelagii Jacobus Cardinalis de Vitriaco meminit in hiſtoria Orientali lib. 3. Torpenum in Regem Armeniæ inauguravit. In Italiam reverſum Honorius iterum illum legavit Veronam, ut Fridericum II. Imperatorem hortaretur, opportunas bello ſacro ſuppetias ferret. (,, *Alia inſuper* ,, *legatione ſuccinctus Albigenſes exterruit.*) Poſt præclaros pro Eccleſia ſuſceptos labores, in monte Caſino è vivis eximitur 3. Kal. Februarii a ann. 1240. ſepultuſq; eſt in eodem cœnobio, ut Arnold. Wion affirmat lib. 2. ligni vitæ, ex antiquo quodam Kalendario mſ. additque fuiſſe illum monachum S. Benedicti, antequam ab Innocentio III. purpura decoraretur. Quod ſi revera ita eſt, ſuſpicor fuiſſe illum Ord. Nigri Cardinalem, de quo Cæſarius in lib. Mir. qui cum ſe ſubſcripturum longe quandam bullam in favorem Ord. Ciſtercienſis conditam pernegaſſet, adeo S. Pontificem illum ad irã impulit, ut ſi perrexiſſet pervicax eſſe, eidem omnium dignitatum expoliationem interminaretur. Pelagio ſuiſque ſucceſſoribus omnia jura, privilegiaque à Romanis Pontificibus conceſſa Eccleſiæ Albanenſi confirmavit Honorius III. anno 1217. Diploma jam ferè vetuſtate conſumptum Nicolaus IV. ſuis in regeſtis an. 3. fol. 23. epiſt. 137. de verbo ad verbum inſeri mandavit. Diplomatis tenor eſt hujuſmodi.

a Oldoino l. idus Maii.

NICOLAUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Univerſis Chriſti fidelibus præſentes literas inſpecturis.

QUaddam privilegium ſub nomine felicis recordationis Honorii Papæ III. Prædeceſſoris noſtri confectum, & ipſius vera bulla munitum, quod reſpicit ſtatum Eccleſiæ Albanenſis, inſpectari diligenter. Verum quia præfatum privilegium jam incipit vetuſtate conſumi, Nos tenorem ipſius privilegii, ut de ipſo imposterum plena certitudo haberi valeat, de verbo ad verbum præſentibus fecimus annotari, qui talis eſt.

HONORIUS EPISCOPUS.
Servus ſervorum Dei.

Ven. Fr. Pelagio Albanenſi Epiſcopo, ejuſq; ſucceſſoribus canonicè intrantibus in perpetuum.

ET ſi omnes unum corpus ſumus in Chriſto, ſinguli autem alter alterius membra, quia tamen non omnia membra actum habent eumdem, ſed capiti ſuo alterius vicibus, & variis officiis obſequuntur, iis tanquam principalibus honor eſt abundantior deferendus, quæ capiti ſunt ipſa corporis diſpoſitione vicina, & interiorem mentis conceptum facilius, & expeditius per exteriores actiones exponunt. Sanè licet Apoſtolica Sedes univerſos, quos Epiſcopalis apex dignitatis extollit, in partem creditæ ſibi ſollicitudinis evocavit, eos tamen, qui ſibi collaterales exiſtunt, ſuo ſpecialius obſequio deputavit, quibus ſua ſæpius ſecreta communicans cum ipſis interdum, & interdum per ipſos in ſpiritualibus, & temporalibus exequitur vices ſuas. Cum igitur Albanenſis civitatis Antiſtes magnum locum obtineat inter eos, & ex inſtitutione prædeceſſorum noſtrorum, & conſuetudine approbata Romano Pontifici familiaris ſemper, & collateralis exiſtat, te qui ex vocatione divina civitatis ipſius Cathedram conſcendiſti ſpecialius honorare proponimus, & in tuis te petitionibus exaudire. Ea propter Venerab. Frat. in Chriſto tuis precibus annuentes ad exemplar felicis recordationis Innocentii Papæ prædeceſſoris noſtri civitatem Albanenſem, cũ burgo, thermis, monte qui dicitur Sol, & Luna, Palatio, & omnibus appendiciis ſuis ad jus, & proprietatem ſedis Apoſtolicæ pertinentibus, immo etiam cum omni jure noſtro, tam in Comitatu, Caſtellania, & moneta, quam fidelitatibus hominum futuris bannis, placitis, plateatico, guerra, pace, hoſte, cavalcada, glandatico, herbatico, ruſpatico, pratis, vineis, nemoribus, terris cultis, & incultis, & aliis manualibus noſtris, ſive in terris, ſive in aquis, & jure, quod habemus in Eccleſiis ejuſdem civitatis procuratis vinis, & ſi qua alia ad Regalia noſtra pertinere noſcantur, tibi, & ſucceſſoribus tuis de fratrum noſtrorum conſilio concedimus, confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Albanenſem Eccleſiam temerè perturbare, &c. Si qua igitur in futurum, &c. uſque præmia æternæ pacis inveniat. Amen, Amen, Amen.

Ego Honorius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Guido Prænestinus Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Cynthius Portuenſis, & S. Rufinæ Epiſc. ſubſcripſi.
Ego Petrus Sabinenſis Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Leo, tit. S. Crucis in Hieruſalem presb. Card. ſubſc.
Ego Robertus, tit. S. Stephani in Cælio monte, presb. Card. ſubſcripſi.
Ego Gregorius, tit. S. Anaſtaſiæ presb. Card. ſubſcripſi.
Ego Stephanus Baſilicæ XII. Apoſtol. presb. Card. ſubſcr.
Ego Thomas tit. S. Sabinæ presb. Card. ſubſcripſi.
Ego Guido S. Nicolai in Carcere Tulliano, Diaconus Card. ſubſcripſi.
Ego Octavianus SS. Sergii, & Bacchi, Diacon. Card. ſubſc.
Ego Gregorius S. Theodori, Diaconus Card. ſubſcripſi.
Ego Stephanus S. Adriani Diaconus Card. ſubſcripſi.
Ego Aldebrandinus S. Euſtachii Diaconus Card. ſubſcripſi.

Datum Ferentini per manum Rainerii Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarii IX. Kalendas Auguſti, ind. V. Incarn. Dom. anno 1217. Pontificatus verò D. Honorii Papæ III. anno II. Decernimus ergo, ut tenor ipſe ſic inſertus eumdem vim & eumdem vigorem habeat per omnia, quam, & quem originale ipſius privilegii obtinebat. Eo quod adhibeatur fides, tam in judicio, quam extra judicium, ſicut originali adhiberetur eidem etiam, ſi dictum originale nullatenus apparere contingat. Nulli ergo, &c. Noſtræ annotationis, & conſtitutionis, &c. Dat. Romæ, apud S. Mariam Majorẽ, 4. non. Maii, an. III.

41. M. PETRUS de Colle medio, Italus Campanus, olim Honorio III. ſummo Pontifici, ac IX. Gregorio à ſacrificiis, Archiepiſcopus Rothomagenſis, ab Innocentio IV. Lugduni in Concilio generali Epiſcopus Card. Albanus creatus eſt anno 1245. atque ab eodem ad Fridericum legatus, ut cum eo Imperatore fœdus pacis percuteret; inde contra Albigenſes altera legatione nobilitatus eſt ſub eodem Pontifice. Vir ſanè longè clariſſimus, non modo ob literarum peritiam ſed etiam ob vitæ probitatem, quam ſupra nobilem literaturam extulerat. Hujus Sigonius memioit ſæpè cum laude, Weſtmonaſterienſis Matthæus non ita in ſua hiſtoria. Deceſſit an. 1253. repeotina morte, donum Prophetici ſpiritus in Fr. Electo Minorita reſidentis expertus ſuo damno, cui ſemet viſitanti prædixit ipſo eodem die moriturum, ut evenit: de qua re Wadingus noſter in Annal. Minor. ad annum 1254. ex Mariano in chron. Frizon ex aliis eum obiiſſe ann. 1254. At Innocentius in epiſt. data anno ſui Pontificatus XI. 3. Kal. Novembris, qui fuit Chriſti 1253. Eccleſiam Albanenſem tunc vacantẽ commendat Henrico Archiepiſcopo Barenſi, cum tota ſua familia tunc exulanti, à Friderico II. pulſo, eundemque adminiſtratorem eidem Eccleſiæ conſtituit ad beneplacitum Apoſtolicæ ſedis: id habetur in regeſto Vaticano. Ciaconius, Petruſque Frizon aſſerunt hunc Cardinalem, natione Gallum, è provincia Campaniæ oriundum non Italum extitiſſe. Verum ambo graviſſimè lapſi ſunt: cum natione Italus ex oppido vulgo de Colle medio dicto, quod in Romana Campania jacet, originem traxerit. Id ex multis epiſtolis Innocentii IV. ad Joannem Odonis prænobilis viri ex dominis Fruſinonis filium ſcriptis, in quibus conſanguineum iſtius Cardinalis Epiſcopi Albanenſis appellat, clariſſimè patet, maximè in epiſt. Lugduni Kal. Octob. data, Pontificatus 8. in regeſto Vaticano. Fruſinum celebris Campaniæ Romanæ locus eſt, Cœlii Hormiſdæ Papæ patria; Illius ditionem Joannes tenuit, è quibus illum è nobili Campaniæ ſtirpe, ac fortè ex ipſis Fruſinoni dominis proſemioatum fuiſſe colligitur. Aſſentiri videtur ex Gallis Claudius Robertus, cum in Archiepiſcoporum Rothomagenſium Catalogo illum natione Italum fuiſſe aſſerit; præter quam quod ii etiam ſubjecti verſus Ciaconianum errorem liquidiſſimè radarguere videntur. XLIV

Hunc

Hanc ſedem Petrus medio de colle ſobivit.
In quo jus, pietas, ratio, lux, gratia fulſit.
Ortu Campanus, ſenſu Cato, dogmate canus,
Cujus larga manus, ad ſumma negotia Janus.
Inclytus Athleta Fidei, propria nece ſpreta
Sulcans claſſe fretum fuit hoſti præda quieta.
More rapax Pardi, tulit hunc Papa, & ſibi
Cardinalem fecit eum, viduæ rapiens Eliſaum.

Nec minus iude convincitur erroris Cæſar Alexius in ſua prima Centuria virorum illuſtrium Peruſinorum, cum hunc Petrum de Colle medio, ut civem Peruſinum gentis Comitujæ ex Comitibus Collis medii collaudat, cum ejus contemporaneus ortu Campanum affirmet; quis verò non videat, quàm longè ab Hetruria Campania diſtet? Cæterùm quoniam Cæſar Alexius vir eruditiſſimus, ut aſſerti ſui me teſtem citare videtur, cum io meis ad Ciaconium additionibus memini præclariſſimi viri, noverit lector, ejus Cardio. mentionem quidem feciſſe me in illis Ciaconianis uotis, nunquam tamen euodem Cardinalem Peruſinum deprædicaſſe. Quamquam uon inficias jerim, Alexiũ, alioquin doctum virum, & candidum, meo teſtimonio uti voluiſſe, tauquam qui ſolum Petrum de Medio colle Campanum Cardinalem, omoi exceptione majorem commemoraſſem. Quo tempore Petrus Eccleſiam Albanenſem adminiſtrabat, Innocentius IV. ad ejus preces uninnem monaſterii de Palazuolo diœceſeos Albaneuſis ſub Gregorio IX. indultam Ordini Ciſtercienſi, & monaſterio SS. Vincentii, & Anaſtaſii trium ſontium, ſequeoti bulla confirmavit: cujus antiquum exemplum in archivio monaſterii aſſervatum, hic ego, quo certius conſervetur, lubentiſſimè hoc tenore inſero.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Abbati, & Conventui ſancti Auaſtaſii de Urbe Ciſtercienſis Ordinis.

F*Averis benigni gratia libenter pia loca proſequimur, & illorum augmentis intendere delectamur ut conſtitutis in eis ſit ad gaudium, & divino cultui ferventer inſiſtere, & animarum profectus ſollicite deſudaro. Sane Dilectis filiis Priore, ac Fratribus Eccleſia S. Maria de Palatiolis Ciſtercienſis Ordinis Albanenſis Diœceſis olim aſſumentibus ejuſdem Ordinis inſtituta, Dilectus fil. Abbas, & Generale Capitulum Ciſtercienſe eamdem Eccleſiam juxta mandatom Apoſtolicom ſuper hoc eis directum veſtro Monaſterio unierunt, & incorporaverunt ordini memorato, prout in eorum litteris inde confectis plenius continetur. Id quod pia Record. Greg. Papa Prædeceſſor noſter auctoritate Apoſtolica confirmavit tenorem litterarum ipſarom ad rei evidentiam pleniorem de verbo ad verbũ ſuis litteris inſeri faciendo. Qui talis eſt. Fr. Joannes dictus Abbas Ciſtercii, totuſque Conventus Abbatum Capituli generalis, Venerabili Coabbati ſuo S. Anaſtaſii de Urbe, & dilecto filio Conventui ejuſdẽ Domus Salutem in Domino. Super incorporatione Eccleſia S. Maria de Palatiolis noſtro Ordini facionda, & eadem Eccleſia veſtro Monaſterio unienda, literas apoſtolicas recepimus in hunc modum. Gregorius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Dilectis filiis Abbati, & Generali Capitulo Ciſterc. ſalotem, & Apoſtolicam benedictionẽ. Incumbit nobis ex officii debito paſtoralis, & plantare ſacram Religionem, & fovere plantatam, & quantum in nobis eſt univerſos, & ſingulos in pio propoſito confirmare, ne ſi favore fuerint Apoſtolico deſtituti, non proficiant ſed deficiant potius, vel tepeſcant. Cum enim bona mem. Joa. Abbas Monaſterii SS Andreæ Apoſtoli, & Saba Confeſſoris cum conſenſu Conventus ſui Eccleſiam S. Maria de Palatiolis cum terris, Vineis, hortis, arboribus, & aliis bonis ſuis ad idem Monaſterium pertinentium ſub annuo cenſu duarum Librarum ceræ ipſi Monaſterio annis ſingulis perſolvendæ de mandato felicis recordationis Innocentii Papa prædeceſſoris noſtri quondam Xiſto Priori ejuſdem Eccleſia, ac ejus fratribus conceſſit, & quandiu ibidem ordo vigeret ipſorum, ita quod ſi inſtitutus ibi tunc ordo per ipſorum inſolentiam deperiret, dicta Eccleſia rediret liberè ad Monaſterium eorumdem, prout in litteris confectis exinde perſpeximus contineri, quia prædicti*

A *Prior, & fratres nullam habebant de religionibus approbatis ſed tanquam Eremitæ fructus ibi pœnitentiæ faciebant, piam em. Honorius Papa prædeceſſor noſter Regula B. Auguſtini eis induiſit ibidem impoſterum obſervandam. Cum autem iidem ad commotionem dilecti filii Noſtri S. tit. S. Mariæ Transtiberim Presbyter Card. qui eis in benedictionibus dulcedinis diu affuit quaſi pater, propoſitum Domino inſpirante Religionis conceperint arctioris, & ad frugem vitæ melioris tranſire, ſic mediante Cardinale præfato inter dilectos filios Abbatem, & Conventum Monaſterii S. Anaſtaſii de Urbe Ciſtercienſis ordinis ex parte una, & fratrem Romanum Priorẽ ipſius Eccleſiæ de fratrum ſuorum aſſenſu ex altera ordinatum extitit, & tractatum, ut eadem Eccleſia dicto monaſterio S. Anaſtaſii uniatur, & tam dicti fratres, & Prior ſuſcipiant, & obſervent Ciſtercienſis ordinis inſtituta, ita videlicet, ut monaſterium ipſum duodecim ſemper Monachos, Converſos autem, & familiam aliam neceſſariam ibi teneat, & beneficia loco illi domino faciente collata ipſi integrè conſerventur. Si vero aperiente Domino ma-*
B *num ſuam, facultates eidem adeo contigerit augmentari quod honeſtum Conventum per ſe valeat ſuſtentare collata ſibi perpetuo remaneant penes ipſam, dicta eccleſia ſit ejuſdem monaſterii filia ſpiritualis, expenſas, ſi quas de bonis præfati monaſterii, vel in emendis poſſeſſionibus, vel in ædificiis in ea prædicta eccleſia conſtruendis durante unione fieri contigerit, cum memorata Eccleſia facta fuerit Abbatia, de bonis ejuſdem eidem monaſterio refundendis, ac reſtituendis etiam et libris, ſi quos præter illos, quos dare mater filiæ conſuevit, iidem Abbas, & conventus conceſſerint ſupradicta Eccleſia, & animalia, quæ ipſi dederint, ſi tum tempore, quo facta fuerit Abbatia extiterint, alioquin ſœtus ipſorum pro ea quantitate, quæ ipſi receperunt ab eis reſtituere tenebuntur. Quod ſi libri aliqui, vel animalia, ſeu pecunia pro habendis animalibus fuerint Eccleſia antedicta collata, penes ipſam remaneant, nec exinde alienari poſſint, niſi urgens ejus neceſſitas, vel evidens utilitas id expoſcat. Interim autẽ eidem Abbas S. Anaſtaſii, & ſucceſſores ſui, qui pro tempore fuerint diſponendi de ipſa Eccleſia tam in ſpiritualibus,*
C *quam in temporalibus, & tam in perſonis, quam rebus ſicut de ipſo Monaſterio S. Anaſtaſii, cum unum ovile, & Paſtor unus eſſe debeat utriuſque, ac mittendi totum conventum, vel partem illuc in æſtate, ſi expedire viderint habebunt liberam facultatem. Nos igitur laudabile Prioris, & fratrum ipſorum propoſitum in Domino commendantes, & approbantes quod inter ipſos taliter eſt tractatum, quamquam ſecundum ſtatuta ordinis ad habendum conventum, & aliam familiam neceſſariam ſufficientes ad præſens non habeant facultates, quia tamen conſideratis animarum lucris, exinde proventuris, & neceſſitate ipſius monaſterii S. Anaſtaſii evidente cum propter intemperiem aeris, & alias incommoditates plurimas vix poſſint æſtatis tempore ibi eſſe monachi, vel converſi, & aliis circumſtantiis univerſis, utrique tam monaſterio, quam Eccleſiæ vidimus expedire, diſcretioni veſtra per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſupplentes defectum, ſi quis eſt ad præmiſſam cauſam, pro reverentia B. Petri, & noſtra præfatam Eccleſiam præſcripto cenſu ſupradicto S. Saba monaſterio reſervato, juxta præmiſſam*
D *formam eidem monaſterio S. Anaſtaſii uniatis, & incorporetis ordini memorato, clauſula illa in literis conceſſionis præfati Abbatis monaſt. SS. Andreæ Apoſtoli, & Saba confeſſoris appoſita, videlicet quamdiu ibi viguerit veſter ordo aliquatenus non obſtante, cum idem ordo non depereat, ſed potius in melius reformetur. Datum Viterbii, idibus Auguſti, anno XI. Nos igitur mandatum Apoſtolicum prono proſequentes affectu, eccleſiam S. Mariæ de Palatiolis ordini veſtro incorporamus, eamdem formam, quæ in literis D. Papæ continetur veſtro monaſterio unientes clauſula illa in literis conceſſionis præfati Abbatis SS. Andreæ Apoſtoli, & Saba confeſſoris appoſita, videlicet quamdiu ibi viguerit veſter ordo aliquatenus nõ obſtante, cum idem ordo non depereat, ſed potius in melius reformetur. Datum Ciſtercii, tempore Capituli generalis, anno Dom. 1237. Verum cum ſæpedicta Eccleſia, per gratia divina ſubſidium illud, ſicut accepimus in bonis ſuſceperit incrementum, ut digne conſurgere poſſit ad titulum Abbatiæ, nos quod ad gloriam divini nominis Abbatiam*

de ipſa, juxta formam in præmiſſis expreſſam libere faciatis, vobis auctoritate præſentium concedimus facultatem, & defectum, ſi quis forſitan eſt ex eo, quod dictorum Abbatis, & Capituli ſuper hoc ad præſens non eſt requiſitus aſſenſus, de noſtra ſupplemus plenitudine poteſtatis; cũ ſufficere poſſit per Apoſtolicas eiſdem fuiſſe literas nunciatum, quod ex eadem Eccleſia deberet fieri Abbatia, & eſſet monaſterii veſtri filia ſpiritualis, ſi ſuſcitante munifica manu Dei ejus à Deo creſcerent facultates, ut per ſe honeſtum poſſet ſuſtentare conventum. Nulli ergo noſtræ conceſſionis, &c. ſi quis autem, &c. Datum Lateran. 14. Kal. Februarii anno 1.

XLV. a Callis de Cheuvrieres.

42. RODULPHUS Caprarius, ſive è Capreolo Gallus, Matiſconenſis diœceſeos, e Joanne Caprario Aurato Equite, & Maria Comitis Burges, & Sebuſianorum principis filia, parentibus ſatus; D. Ludovici Regis Francorum Cancellarius, ac Epiſcopus Ebroicenſis, ab Urbano IV. Cardinalatu, & Albanenſi Epiſcopatu ornatus eſt, legatique Apoſtolici functus munere, Carolum Regem Siciliæ, uxoremque ejus Beatricem, anno Dom. incarnationis 1265. in Epiphaniæ B. feſto, ſtipatus aliis quatuor Cardinalibus, in Baſilica Conſtantiniana, Regio diademate inſignivit, eumque ad Regnum recuperandum contra Manfredum eſt comitatus; quin etiam adhuc Caroli Regis coronati, ac Rodulphi coronam imponentis effigies ſuis expreſſæ coloribus in Romano Farneſiorum palatio ſubjecta hac epigraphe conſpiciuntur.

CHarle Roy de Naples, & de Sicile, couronnè par Raoul, Card. de Cheuvrieres, Eveſque de Albane 1265.

Sub eodem Pontifice, in Orientem legatus contra infideles miſſus, cum D. Ludovico in Africam profectus in Tunetana obſidione extinctum peſte Regem tanto omnium ordinum mœrore ſepulchro extulit, ac ſi ipſæ Orbis delitiæ interiiſſent. Tandem ibidem Rodulphus ingenti luctu, morboque implicitus, 4. id. Aug. eodem anno 1270. hanc mortalem vitam cum altera immortali commutavit. Ejuſdem Marinus Sannutus Torſellus lib. 3. par. 12. cap. 10. & Claudius Clemens in vita Clementis IV. Pontificis meminere. At dum C hæc ſcriberemus, ab amico nobis inſcriptio quædam inciſa marmore, nuper ut ait, prope Eccleſiam S. Laurentii Villæ Corii Urbevetanæ diœceſis reperta, allata eſt. In ea inſcriptionis architectus eam Eccleſiam ann. 1265. à Guidone ex Comitibus de Monte Marte presbyt. Card. tit. S. Laurentii in Lucina conditam, eodemque ann. 9. Auguſti, à quodam Conrado Epiſcopo Card. Albanenſi aſſerit conſecratã. Ita fert inſcriptio.

Iſta Eccleſia S. Laurentii in Villa Cori eſt ædificata, ac dotata cauſa pietatis, à me Guido ex Comitibus de Monte Marte, presbytero Card. S. Laurentii in Lucina, an. Dom. Incarnationis MCCLXV. eodem anno die 9. Auguſti conſecrata a R. Conrado de Monaldenſibus, Epiſcopo Card. Albanenſi.

Ridicula ſanè inſcriptio, mendaciis ſcatens, nuper compoſita, inciſaque, ac in terram abſcondita, his diebus refoſſa eſt, & in lucem producta, ad venerandam ſacræ hiſtoriæ antiquitatem evertendam. Quod mendacium, vel compoſitum, vel concinnatum arbitror, à D nugivendulo illo Alphonſo Ciccarello, vel ab aliquo ejus farinæ impoſtore inſtructum, qui Cardinales, illuſtreſque viros, diplomata, inſcriptiones, monumentaque antiqua, per ſummum ludibrium ad arbitrium, libidinemque confinxit, ac adornavit. Inſcriptionis falſitas facilè tum ex iis, quæ ſupra de Rodulpho Caprario Card. Epiſcopo Albanenſi retulimus, tum ex iis, quæ modo de eodem, ac de Guidone Card. S. Laurentii in Lucina, qui eo anno in vivis agebat, verè ſubjiciemus, detegetur. Rodulphum Caprarium Gallum, Epiſcopum Ebroicenſem, ab Urbano IV. anno 1261. in Epiſcopum Card Albanenſem evectum, omnes ejus ævi ſcriptores affirmant, inter quos coryphæus habitus Theodoricus Valliſcolor in vita ejuſdem Urbani ad Ancherum Cardinalem Urbani nepotẽ, dum Cardinales in prima creatione renunciatos enumerat, primo loco inter Epiſcopos Cardinales Rodulphum hiſce carminibus recenſuit, ornavitque.

Presbyteri plures fient, ut Apoſtolus inquit
A *A Domino, quod lex ſacra rogatur eis.*
Sanè cum dicti fratres, à Cardine pauci
Eſſent, hos ſedem multiplicare placet,
Vera ſalus, ubi conſilium quare pater iſtos
Conjunxit lateri, cum ſuit ordo prior,
Iſti Pontifices, Rodulphus hic Ebroicenſis
Præſul conſiliis moribus aptus erat.
Huic Archipræſul Narbona, nomine Guido,
Qui ſucceſſit ei, ſecula jura regens
Presbyteri bini, &c.

Eundem Rodulphum ann. 1265. ipſa die Epiphaniæ in Baſilica Conſtantiniana, ut legationis principem, ac caput, una cum Anchero S. Praxedis, Richardo S. Angeli, Gotiphredo S. Georgii, Matthæo Urſino S. Mariæ in Porticu Cardinalibus, Carolum Andegavenſem Comitem, ejuſque uxorem Beatricem, Romæ diademate regio cinxiſſe Clemens IV. datis Peruſii literis; 4. Kalend. Januarii ann. 1. epiſt. 126. & 127. reg. Vaticani luculentè confirmat. Eundem Carolum in regni poſſeſſionem ut Legatum Apoſtolicum deduxiſ- B. ſe teſtes ſunt eximii Nauclerus ad ann. 1264. Platina in Clemente IV. Paulus Æmilius in Ludovico IX. Bzovius tom. 13. Annal. eccleſiaſt. & D. Antoninus. Eundem 1. die Septemb. anni 1266. præſente Clemente IV. ſummo Pontifice ædem D. Claræ Aſſiſii conſecraſſe, ſummumq; Pontificem aram principem eidem Divæ dicaſſe, literis prodidit Marianus. De eodem Albanenſi Rodulpho Vvadingus noſter tom. 3. Annalium Minorum, Tranſmarinæ expeditionis legatus, S. Ludovici Regis zelum æmulatus, poſtquam Regi S. R. E. tributario coronam impoſuerat, novus Chriſto Eccleſiæ fundatori coronas quærens, cœleſti ab ipſo diademate decorandus, Tuneti in Africa ann. 1270. 4. id. Aug. chriſtiano Orbi eripitur. Cui hæc non ſufficerint, Claudium Clementem legat, de vita, & rebus geſtis Clementis IV. apud quem hæc, & alia plura de Rodulpho reperiet hiſtoriæ commendata, cujus nomen ab anno 1261: quo ad Albanenſem Epiſcopatum evectus eſt, ad annum 1270. quo è vivis ſublatus, effloruit. Quomodo ergo fictitius, & chimericus ille Conradus C Albanenſem Infulam ann. 1264. die 9. Auguſti gerere potuit, ut aſſerit Inſcriptionis auctor? cum eo tempore Rodulphus Regem Carolum in Regni Neapolitani poſſeſſionem deduceret, ni forte eodem ſimul tempore, duo Epiſcopi Albanenſes vixerint, quod pacatiſſimo illo ſeculo, nullo diſciſſo ſchiſmate, aſſerere abſonum, ac deridiculum eſt. At hæc de fictitio Conrado noſtram Albanenſium Epiſcoporum ſeriem corrumpente ſufficiant. Sed quid de Guidone illo presbytero Card. S. Laurentii in Lucina, quem inſcriptionis concinnator ex Comitibus Montis Martis derivat, Italumque appellat, dicemus? Fuiſſe ſanè, hoc anno 1265. Guidonem quemdam tit. S. Laurentii in Lucina presbyterum Card. nemo negaverit, at non Italum, non Urbevetanum, non denique ex Comitibus Montis Martis, ſed patria Burgundum, Abbatemque Ciſtercii, Divionenſis in Galliis diœceſeos, ejuſdemque Ordinis Ciſterclenſis Generalem, virum clariſſimum, ab Urbano IV. ann. 1263. in ſecunda creatione in Cardinalium numerum ſub tit. S. Laurentii in Lucina adD ſcriptum, citatus Theodoricus Valliſcolor in Urbani vita, dum Cardinales ſecundæ creationis numerat, hiſce impolitis verſibus illuſtravit.

Burgundus patria fuit, & Ciſtercius Abbas,
Alter promotus, Guido que nomen ei;
Hujus enim titulum, renuebat primo Joannes
Præſul de portu, poſtea factus adeſt.

S. Laurentii in Lucina titulo, quo ſeſe Joannes Anglus factus Epiſcopus Portuen. abdicarat, Guido fuit ornatus, ut Theodoricus aſſerit, ac ſupra inſinuavimus, dum de ipſo Joanne in Epiſcopis Portuenſibus loqueremur. At apertiſſimè omnium idem Urbanus in literis ad Abbatem, & Capitulum Generale Ciſtercii datis, quas in ſuo formulario de Vita & Honeſtate Clericorum lib. 3. Marinus de Phylomarinis Neapolitanis ſatus, Archiepiſcopus Capuanus ac S. R. E. Vicecancellarius retulit. Codex manuſcriptus in Bibliotheca Vaticana 6366. aſſervatur, quarum literarum tenor ita jacet.

UR-

URBANUS QUARTUS &c.

Abbati, & Generali Capitulo Ciſtercii. Proceſſit olim de provida, & ſalubri deliberatione dilecti filii noſtri Guidonis ti. S. Laurentii in Lucina presbyteri Card. tunc Abbatis Ciſtercii, quod pro magnis, & arduis ordinis veſtri negotiis ſe contulit ad præſentiam Apoſtolicæ pietatis. De hoc ſiquidem virtuoſo viro, ſicut de odore agri pleni, cui Dominus benedixit, nobis dilectionis multitudo proveniens, ad hoc induxit affectionem noſtram benevolam, ut ſedis Apoſtolicæ clementiam gratioſam, quod eum à prædicti Ordinis Generali regimine abſolutum, venerabilium fratrum noſtrorum præclaro collegio duximus aggregandū, pia credulitate tenentes, quod rem laude dignißimam ageremus, perſonam tam religioſi hominis, & gratioſi aſſumendo in noſtra ſollicitudinis partem egregiam, & profectum Eccleſiæ Generalis. O qualis, & quanta de hac affluentia cœleſtis gratiæ cordibus veſtris in Domino debuit exultatio proveniſſe? O quantum vobis, & cunctis profeſſoribus ipſius Ordinis, quod hunc virum angelicum virtutum, & ſcientiæ ſplendoribus illuſtratū educaveritis, acquiritur gloria, & honoris! O quā ſedulis, & devotis precibus pietas Dei munifica eſt vobis, & Ordini memorato in prædicto Cardinale contuliſſe dignoſcitur, utrique per longa tempora feliciter conſervetur. Certè filii nobis in Chriſto cariſſime, certè vobis regis, & Reginæ cœlorum ſervitorib. humilib. devotis vigeat in vobis ſenſus perſpicuus, & in mentibus veſtris reluceat clariſſimus intellectus pro magnis divitiis, ſūmiſq; deliciis, eſt à vobis deducēdum aſſidue, quod votivis gaudiis ipſius Cardinalis animam quamdiu vixerit perfundatis, & in eo potiſſimè, ut ipſum in tam ſolemni dignitate poſitum veſtræ ſynceritatis charitatis diſponat, non dicit pauperem, ſed condignis opibus abundantem, quas à veſtri ſanctitate collegii circumſpecta ratio pro tanta ſugerit extimari, ſicut unam columbam rebus mundis, & nitidis aſſuetam grano puriſſimo, & aquis limpidis, per aliqua tempora nutriretis. Quid plura, ſicuti de arbore producti va balſami, ſi hodie in virgultis veſtris illam cōtingeret inveniri ſolertis cura ſtudii vobis incumberet, ac etiam immenſa jucunditas exinde proveniret; ſic, & multo amplius eſt à vobis ſollicitè providendum, ac ſemper in Domino gratulandum, quod hunc odoriferum florem, vel potius olivam fructiferam, quam de venuſtiſſimo Religionis veſtræ horto productam, in Eccleſiæ paradiſo (Dei nutu) habere perſpicitis, gratiarum veſtrarum rore largiſſimo profundatis; nec mirum, quia in ejuſdem Cardinalis affectione ſancta geritur, & ipſius firmo propoſito continetur, quod ab illicita receptione munerum, & ab omnibus clara fama contrariis, ſit in perpetuum liber, & immunis; itaquod tandem per innocentis vitæ ſtudium ſibi de ſupremo Theſauro gratia, coronam ſplendoris æterni gaudeat proveniſſe, ceterum diſcretio veſtra provida, & induſtria circumſpecta prudenter attendat, quod ſi pro aliqua perſona benemerita, de qua nihil unquam videtur habuiſſe intuitus, aut percepiſſe auditus, devotioni veſtræ contingeret præcepta noſtra dirigi, non ſine gravi nota poſſet à vobis illorum executio præteriri: cum itaque dignum ſit, ut nos, qui præfatum ordinem à temporibus longe præteritis ex intimo cordis affectu dileximus, vos ad noſtrum in hac parte deſiderium laudabiliter adimplendum inveniſſe promptos, & faciles gaudemus; Univerſitatem veſtrā rogandam duximus, & monendam per Apoſtolica ſcripta præcipiendo mandantes, quatenus hilariter, & unanimiter diſponatis, quod idem Cardinalis talem à vobis annuam proviſionem habeat, de qua, ſicut decus requirit, Romana Eccleſia, & veſtri decet honeſtatem ordinis, poſſit honorificè ſuſtentari, nec proviſionem hujuſmodi vobis ad diſpendium, vel tædium, ſed ad perfectum multiplex, & grande ſolatium aſcribatis, præſertim cum plus honoris, & commodi ſit, Deo propitio, vobis exinde proventurum, quam breviter mente concipi, aut per litteras valeat explicari. Nos enim qui veſtram in eodem Cardinale perſonam ſuper iis honorari cupimus, de veſtri beneplaciti complemento uberrimas vobis gratias cum locus affuerit referemus, dictumque Cardinalem, nobis in Chriſto dilectiſſimum, pro ſuorum excellentia meritorum tanto libentius, ſuper iis, quæ frequenter à nobis veſtro duxerit petenda nomine, ſtudebimus exaudire, quando certis agnoſcemus indiciis, quod circa ipſum optima ſubſidia pro ſe ejuſdem & noſtra reverentia liberaliter effundatis &c. Dat. &c. Ann. III.

In Regeſto Vaticano anno 4 Clementis IV. aliam epiſtolā, quæ ordine 41. eſt, reperimus Guidoni Card. tit. S. Laurentii in Lucina Apoſtolicæ Sedis Legato ad Reges Daniæ, & Svetiæ, & ad omnes provincias Bremenſem, Magdeburgenſem, & Geneſnenſem, deſtinato, ut ſuppetias Crucigeris contra Lithuanos, Livones, Paganoſque, impetret. Datum Peruſii 2. idus Junii anno 1. qui fuit Chriſti 1265. De qua Legatione hæc habet Matthias de Michovia tom. 2. lib. 3. cap. 57. rerum Polonicarum. *Anno Domini 1267. Guido frater Ciſtercienſis Ordinis S. R. E. Card. tit. S. Laurentii in Lucina, & Legatus de Latere, à Clemente Papa IV. in Poloniam miſſus, primum Cracoviam 4. Kal. Julii pervenit, à Boleslao Pudico, & Paulo Epiſcopo Cracovienſi, proceſſionatim veneratus & exceptus eſt. Dehinc Uratislaviam divertens, in feſto Purificationis Mario generalem Synodum tenuit pro ſubveniendo terra Sancta, Jubilai gratiam, & crucem, contra Sarracenos prædicavit.* Hæc ille. Paulo ante, hoc eſt 6. idus Maji ejuſdem anni, Viennæ Concilium celebravit, cujus decreta leges apud Caniſium tomo I. antiquæ Lectionis. Obiit vero, ut habet Erricus Daniæ Rex in libello de Origine Danorum, 13 Kal. Junii 1272. non anno 1274. ut nonnulli perperam aſſeruerunt. Ex iis autem quæ de Rodulpho, ac Guidone Cardinalibus diximus, judicet modo prudens & cordatus Lector, an vera ſint, quæ ille mendaciorum ſartor, in ficta illa inſcriptione de Conrado, ac de Guidone de Monte Marte, temerè effudit. Interim Lectorem meum monitum velim, ne ab hujuſmodi falſis ementitiſque inſcriptionibus, cœlum cum terra, ſacram prophanamque hiſtoriam permiſcentibus in errorem ſe induci patiatur.

43. S. BONAVENTURA è Bagnarea, Generalis Magiſter Ordinis Minorum, à Gregorio X. creatus eſt Epiſcopus Card. Albanus anno 1272. Vir tam notæ ſanctitatis, atque doctrinæ, ut ſi quis in ejus laudes calamum velit exercere, ſine ullo exitu, ac infeliciter vaſtiſſimum Oceanum videatur velle metiri. Ejus ingenii monumenta, quæ plura vivens reliquit, numerat, ponderatque Card. Bellarminus in libro de Script. Eccleſ. ejuſdemq; vitam multi ſcripſere, præcipuè autem hoc tempore Wadingus in Annal. Ordinis Minorum to. 1. & 2. Deceſſit Lugduni anno 12754. dum ibidem generale celebraretur Concilium die 15. menſis Julii, ibidemque ſepultus eſt, ac ſucceſſu temporis in ſanctorum numerum adſcriptus. XLVI

44. F. BENTIVENGA de Bentivenghis de Aquaſparta Umber Ordinis Minorum Generalis, Epiſcopus Tudertinus, Nicolao III. ſummo Pontifici à Sacrificiis, & confeſſionibus, ab ipſo promotus eſt ad Epiſcopatum purpuratum Albanenſem anno 1278. Plura monumenta reliquit ingenii, defunctuſque eſt Tuderti 7. Kal. Aprilis anno 1289. ſepultuſq; eſt apud ſuos Minores. Conſule Wadingum tomo 2. Annal. Minorum. Dum Bentivenga Eccleſiam Albanenſem moderaretur, monaſterii S. Mariæ ac D. Pauli an. 1282 à Jacobo Diacono Card. Sabello, qui paulo poſt Pontificia thiara ornatus eſt, ac in Honorii III. è ſua nobiliſſima proſapia proſeminati memoriam, Honorii IV. nomen ſibi adſcivit, in Albano monte, ubi olim vetus civitas ſteterat, in proprio ſuo, fratris Pandulphi, ac Lucæ nepotis ſui dominio, jaci fundamenta, ac aſſurgere cœperunt, atque in animæ ſuæ, ac majorum ſuorum ſubſidium ingentibus redditibus cumulavit, & proprio annulo Priorem Eremitarum D. Guillelmi, quibus aſſentiente Epiſcopo Bentivenga, Monaſterium & Eccleſiam jam ab ipſo fundatam contulerat, ſolemnibus cæremoniis ea de re 21. Oct. die ſuperioris dicti anni, edito inſtrumento inveſtivit. Cumque ad ſummum Pontificatum Jacobus evectus eſſet, donationem, ſcripta ad Priorem Generalem ordinis D. Guillelmi bulla, anno Pontificatus I. ſequenti verborum tenore, ex ejuſdem Pontificis regeſtis delibato, confirmavit. XLVII

HO-

HONORIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Dilectis filiis Generali, cæteriſque Prior. Supe. & Fratribus Ordinis ſancti Guillelmi.

DUm humanæ fragilitatis miſeria ſe ipſam ſedula meditatione dijudicat, facile carnis ſuperbiæ retundit aculeos, & Civium ſupernorum cuneis per humilitatis ſacrificium ſe cooptat; At cum vita hominis, juxta elogium Apoſtolicum, ſit vapor ad modicum parens, perpetuæ manſionis gaudia ſatagit depoſitis terrenis affectibus piis actionibus promereri. Nos ſiquidem dum eſſemus in minori officio conſtituti iis intra noſtræ mentis clauſtrum accuratius recenſitis, ſubito quaſi ſtuporis ex hoc perculſi ſpiculo protinus cogitantes in operis pietate præoccupare faciem Majeſtatis æternæ caduca in æterna, & terrena in Cœleſtia ſelici commercio commutando; in fundo paterno, conſiſtente in Albano, Monaſterium in honorem B. Pauli Apoſtoli fecimus conſtrui, & dotavimus de bonis propriis intuitu retributionis divinæ, ac poſtmodum de laudabili congregatione pſallentium Deo noſtro ibidem inſtituenda ſolliciti perſonas religione conſpicuas quæſivimus diligẽter, & poſt exactam, & habitam in hac parte indaginem in ordinem veſtrum, cujus curam, Apoſtolica auctoritate, tunc gerentes ipſius profeſſorum qualitatem experimento didicimus, & abundantia pietatis laudabilem, & charitatis igne ſuccenſam, direximus nimirum noſtræ intentionis affectum, ſicque de conſpicua honeſtatis veſtræ meritis plenam notitiam obtinentes, ac ſperantes, quod in dicto Monaſterio, velut Oliva fructifera fructificabitis cœleſtis gratiæ rore perfuſi, prædictum Monaſterium, cũ omnibus juribus, & pertinentiis ſuis vobis, & per vos eidem ordini duximus concedendum, ordinato expreſſe, quod præter familiares opportunos, duodecim Clericos, non computato Priore, quorum octo Sacerdotes exiſtant ejuſdem ordinis in eodem Monaſterio continue teneatis, quædam quoque alia ſalubria, & honeſta vobis conſentiẽtibus inibi ordinavimus obſervanda, prout in inſtrumento publico plenius continetur, Ven. fratris noſtri Epiſcopi Albanen. ad hac libero accedente conſenſu. Sane nos poſtmodum licet immeritis ad apicem ſummi Apoſtolatus aſſumpti deſiderantes hæc Apoſtolici numinis adjectione fulcire conceſſionem, & ordinationem hujuſmodi, nec non & alia pro ſalutari ſtatu ipſius Monaſterii, & conſervatione, ac gubernatione bona ejuſdem in inſtrumento ordinato præfato habentes rata, & grata ipſa auctoritate Apoſtolica ex certa ſcientia confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio, communimus. Nulli ergo &c. noſtræ confirmationis &c. Datum ut ſupra, ſcilicet Datum Romæ apud S. Sabinam XII. Kalend. Maji anno I.

* Ex eodem regeſto Vaticano adeſt ejuſdem cœnobii fundatio, quam noſter Amanuenſis prætermiſit, hujus tenoris in eadem Nicolai IV. bulla concinnata. Tenorem vero prædicti inſtrumenti de verbo ad verbum præſentibus fecimus annotari, qui talis eſt.

* Ex Ap. 1. 2.

In nomine Domini. Amen.

Quia humanæ peregrinationis navicula in hujus pelagi medio conſtituta procelloſis jugiter jactatur impulſibus, & undis turbinum circũfertur, ne quaſi naufraga diſſolvatur naufragiis conſervationis ſalutaris remedia ſollicitius ſunt quærenda, quæ quidem dudum nos Iacobus, miſeratione divina S. Mariæ in Coſmedin diaconus Card. dum intra noſtræ conſiderationis ſecreta accuratiori ſtudio quæreremus, fidelis nobis conſcientiæ perſuaſit conſilium quod inter cætera eleemoſynæ remus naviculam ipſam de manibus fluctuum celeriter eripit & feliciter ad portum quietudinis optatæ perducit. Eapropter pro noſtrorum, ac parentum, fratris, & conſanguineorum noſtrorum remedio peccatorum, necnon pro animabus illorum, de quorum bonis aliquid per nos in infraſcriptis, vel aliquo infraſcriptorum quomodolibet eſt converſum, hujuſmodi proponentes ſequi conſilium, & ad ejus executionem noſtrum propoſitum convertentes in veteri civitate Albani in noſtro, ac nobilium virorum Pandulphi fratris, & Lucæ de Sabello nepotis noſtrorum fundo de venerab. in Chriſto patris D. B. Epiſcopi Albanenſis interveniente conſenſu in honorem glorioſæ Virginis Mariæ, & B. Pauli Apoſtoli Eccleſiam, ſeu monaſterium, necnon dormitorium, refectorium clauſtra, & alias officinas religioſis congruas de prædictorum fratris, & nepotis noſtrorum conſenſu duximus conſtruenda, & ordinem S. Vuillelmi in eis plantare volentes ipſum fundum cum omnibus prædictis ædificiis factis ibidem, necnon cum hortis adjacentibus vobis fratri Marco Generali priori dicti ordinis, & fratri Mauro priori jam conſtituto in ipſa Eccleſia, vel monaſterio, & procuratori ipſius ordinis pro ipſo ordine præſenti tenore donamus, & vos de iis pro eodem ordine, & ejus nomine præſentialiter inveſtimus; in hujuſmodi donatione hoc omnis adjicientes, quod in eadem Eccleſia, vel monaſterio ſemper ſit conventus eccl. ordinis, videlicet octo presbyterorum, & quatuor clericorum fratrum præter priorem, & converſos, & alios domeſticos familiares inibi opportunos. Donamus præterea modo ſimili ipſi Eccleſiæ, ſeu monaſterio, & vobis nomine ejuſdem recipientibus omnia, & ſingula ornamenta tam aurea, quam argentea, necnon libros, & quælibet alia paramenta eccleſiaſtica, quæ jam dictæ Eccleſiæ, vel monaſterio pro divino ibi cultu celebrando fecimus aſſignari. Et ut Prior, & fratres prædicti, & alii cum eis, qui erunt ibi pro tempore Domino ſervientes habeant unde poſſint congrue ſucceſſivis temporibus ſuſtẽtari, pro eorumdem fratrum alimoniis donamus in dotem, ſeu pro dote ipſi Eccleſiæ, & monaſterio, & vobis recipientibus pro eodem ſub infraſcriptis cõditionibus, & modis infraſcriptas noſtras poſſeſſiones in dominio, & ad opus, & utilitatem memoratæ Eccleſiæ, ſeu monaſterii, ac fratrum ibidem Deo ſervientium perpetuo permanſuras, videlicet, caſale unum, ſeu tenimentum terrarum, quod dicitur Mandra de Candulfis cum ſylva contigua ipſi tenimento caſtri noſtri, quod dicitur Turris de Candulfis, & poſita ſunt in maritima in diœceſi Albanen. ſicut ſuis finibus terminatur. Item ſimili modo donamus & concedimus ipſi Eccleſiæ unum molendinum, quod eſt ſitum in dicto caſtro noſtro, & ſub arce ipſius immediate poſitũ, quod dicitur de Armario. Item eodem modo donamus, & concedimus ipſi Eccleſiæ ſubſcriptas vineas poſitas in tenimento Albani ſub his finibus, videlicet, vineam de Chocborutæ, cui ab uno latere curia Sabellorum, & Tineoſi, & ab alio latere Gentilis Buffæ tenent, & ab alio latere eſt via publica. Item vineam, quæ dicitur de Hoſpitali, cui ab uno latere curia Sabellorum, & dictus Gentilis Buffæ tenent, & ab aliis duobus lateribus eſt via publica. Item ſimiliter donamus, & concedimus ipſi Eccleſiæ ſylvam, quam emimus, ſeu emi fecimus ab hæredibus Gregorii de Ariſcia. Item modo ſimili concedimus, & donamus memoratæ Eccleſiæ caſale noſtrum, quod dicitur Invaci cum toto ſuo tenimento, quod poſitum eſt prope Urbem ad quinque, vel quatuor milliaria extra portam Appiam, ſeu Lateranenſem tamen in territorio Albanenſi, ſub his finibus, ad totum territorium ejus, ab uno latere eſt tenimentum caſalis quod dicitur monimentum Peſutum, quod eſt monaſterii Salvatoris S. Balbinæ, ab alio latere eſt tenimentum caſalis, quod dicitur Statuarium, quod eſt Eccleſiæ S. Mariæ novæ, ab alio latere eſt tenimentum caſalis judicis Angeli Petri Matthæi, de quibus omnibus vos ſimiliter per noſtrum annulum inveſtimus nomine dictæ Eccleſiæ, & monaſterii, ac pro eo, & eorum poſſeſſiones, quam ex nunc habetis vobis cõfirmamus, hoc tamen ſemper proviſo, quod poſſeſſiones, & ornamenta prædicta, vel aliqua ex eis, aut pars, ſeu partes eorum nullo modo, vel titulo poſſint in aliquam perſonam eccleſiaſticam, vel ſecularem, Eccleſiam, pium locum, ſeu quodcumque collegium, vel conventum veſtri, vel alterius ordinis per te priorem Generalem, vel aliquem tuum ſucceſſorem, vel per te priorem, aut conventum ipſius Eccleſiæ, vel monaſterii, ſeu per aliquos veſtros ſucceſſores diminui, alienari, & transferri, ſed ſemper & perpetuo ad uſum dictæ Eccleſiæ, & monaſterii, ac fratrum ibidem Deo ſervientium inviolabiliter conſerventur. Quod ſi contra fieret, vel aliquæ de prædictis poſſeſſionibus per vos priorem, & conventum prædictor, vel veſtros, & veſtrorum ſucceſſores quoquomodo alienare invenirentur uſque ad valorem centum librarum proviſinorum tunc volumus, quod noſtri hæredes interpellent ipſos priorem, & conventum, qui alienaverint, ſeu ſucceſſores eorum, quod ipſas poſſeſſiones alienatas reponant, & redigi faciant in dominium Eccleſiæ memoratæ, qua interpellatione præhabita ſi dicti prior, & conventus non fecerint, & curaverint, quod ipſæ poſſeſſiones alienatæ ad proprietatem & dominium ipſius Eccleſiæ infra annum revertantur, tunc volumus, quod ipſi noſtri hæredes auctoritate propria poſſint ipſas poſſeſſiones vindicare, capere, & intrare, ac eas ad dominiũ prædictum Eccleſiæ reducere ſemper hoc intellecto quod propterea nullum jus quoad proprietatem, & poſſeſſionem in ipſis poſſeſſionibus dictis noſtris hæredibus acquiratur, ſed ſemper ipſorum dominium ipſi Eccleſiæ, & monaſterio conſervetur illæſum. Verum nos frater Marcus generalis prior dicti ordinis, & frater Maurus prior jam inſtitutus

in dicta Eccleſia, ſeu monaſterio procurator generalis totius ejuſdem ordinis nomine noſtro, & totius noſtri Ordinis, ac conventus, & fratrum, qui nunc in ipſa Eccleſia, & monaſterio ſunt, & in poſterum erunt confitentes, & in veritate recognoſcentes fundum dictæ Eccleſiæ, ſeu monaſterii, & omnium officinarum, & hortorum ejuſdem ad veſtrum, & fratris, ac nepotis veſtrorum pertinuiſſe dominium, & ædificia ſcilicet in dormitorio, refectorio, coquina, clauſtris, & quibuſcumque aliis locis ibidem facta, & ædificata fore veſtris impendiis, & de pecunia, & bonis veſtris, ac omnia libros, & paramenta alia quæcumque in ipſa Eccleſia nunc ſunt, eidem, ac vobis, & pro ea de veſtra liberalitate per vos collata, necnon prædictae omnes poſſeſſiones ſcilicet Caſalia, molendinum, vineas, & ſylvas in bonis, & de bonis veſtris fuiſſe, & eas in dotem, & pro dote ipſius Eccleſiæ de veſtra liberalitate donaſſe, ut veſtra pia intentio, & ſalutare propoſitum non fraudetur, promittimus vobis bona fide pro bonis, & ſucceſſoribus noſtris, ac toto ordine noſtro, ac pro conventu ipſius Eccleſiæ tam poſſeſſiones prædictas, quam libros, paramenta, & ornamenta, quæ nunc ſunt in ipſa Eccleſia, & in poſterum veſtra liberalitas largietur eidem Eccleſiæ ad opus, & utilitatem ipſius Eccleſiæ, & fratrum ibidem Deo ſervientium perpetuo conſervare, nulloque alienationis titulo aliquid de ejs diminuere, & locare quomodolibet, ſeu alienare, aut in aliquam perſonam eccleſiaſticā, vel ſecularem, ſeu Eccleſiam, vel pium locum, collegium, ſeu conventum noſtri, vel alterius ordinis quocumque modo transferre; promittimus quoque modo ſimili, quod in ipſa Eccleſia in poſterum, continue, ac perpetuo manebit, & erit conventus octo presbyterorum, & quatuor clericorum fratrum noſtri ordinis priore, & converſis, ac aliis familiaribus, & domeſticis minime computatis. Promittimus etiam eodem modo ordinare, & facere generalem conſtitutionem tam in proximo futuro capitulo provinciali, & poſtmodum in proximo capitulo generali in ipſo ordine perpetuo duraturum, quod prædicta omnia & ſingula tam de poſſeſſionibus, & ornamentis prædictis nullatenus locandis, & alienandis, vel diminuendis, quam de cōventu prædicto modo ibi habendo inviolabiliter obſervetur. Quod ſi forte, quod Deus avertat, nos prior Generalis, vel aliquis ſucceſſor, aut ſucceſſores noſtri contra prædicta, vel aliquod prædictorum aliquid faceremus, vel eadem prout ſuperius ſunt expreſſa non obſervaremus, vel in iis negligentes eſſemus, tam nos, quam ipſe ſucceſſor, & ſucceſſores noſtri graviſſime à diffinitoribus noſtri ordinis puniamur. & ſi prior, & fratres prædictæ Eccleſiæ S. Pauli aliquid de libris, ſeu paramentis, vel ornamentis per vos datis, vel dādis ipſi Eccleſiæ, necnon de poſſeſſionibus, & aliis bonis immobilibus eidem Eccleſiæ conceſſis, vel concedendis, diminuere, locare, ſeu quoquomodo alienare præſumpſerint, ipſo facto prior ab officio ſit abſolutus, & omnes fratres in hujuſmodi alienationem cōſentientes per hebdomadam unam gravioris culpæ pœnam ſuſtineant, ac nihilominus venditio, ſeu alienatio facta nullius penitus ſit momenti Promittimus etiam modo ſimili ordinare, & facere generalem conſtitutionem, quod prædicta Eccleſia, & monaſterium S. Pauli honorifice habeatur in ordine, & quod in omni privilegio, honore, & dignitate, quam hactenus eccleſia S. Angeli in eodem ordine habuit, & habuerunt, & habere cōſueverūt prior, ſeu priores Eccleſiæ S. Pauli, & prior, ſeu priores ipſius conſiſtant, & eidem perpetuo ſint unita, eo quod ipſa Eccleſia S. Angeli, quæ videbatur multorum oculis jam periſſe, per Eccleſiam S. Pauli reſurrexiſſe dignoſcitur ſuis juribus reſtituta. Acta ſunt hæc apud Montem Flaſconem in camera Hoſpitii, in qua idem Cardinalis morabatur præſentibus his venerabilibus patribus domino Ioanne Archiepiſcopo Montis Regalis, domino Paparono Epiſcopo Fulginaten fratre Mauro Abbate monaſterii S. Praxedis de Urbe D. Ramboto Archidiacono, & Electo Camerin. fratre Conſilio de Viterbio, Ordi. fratrum Prædicatorum, Magiſtro Petro Romanutii, canonico Eccleſ. S. Mariæ in Vallibus Cathalaunen. D. Ioanne Petri Henrici de Urbe milite, judice Angelo Petri Matthæi de Urbe, & Magiſtro Matthæo de Domino Muſco Salernitano teſtibus ad hoc vocatis ſpecialiter, & rogatis anno Dom. 1282. indictione X. menſ. octobris die 21. intrante, Pontificatus D. Martini Papæ IV. anno II. Et ego Bernardus dictus Bardanier de Caraſſona publicus auctoritate ſedis Apoſtolicæ notarius ſupraſcriptis omnibus præſens vocatus interfui, & ea omnia propria manu ſcripſi, & in publicam formam redegi, meoque ſigno ſignavi rogatus. Nulli ergo, &c. Noſtræ confirmationis, &c.

Hæc Eccleſia, cadente in commendam Abbatia, Hieronymianis cucullatis, qui apud S. Alexium Romæ habitant, diſpenſatione Apoſtolica tradita fuit.

Parmam tulit Bentivenga bipartitam, ſuperiorem auream Aquila nigra, inferiorem vero albiculam faſciola quatrifida cœrulea tribus liliis cæruleis, cum ponte vermiculato. Hæc enim, ut vides, inſignia ſunt gentilitia Bentivengæ familiæ, non ea quæ in ſuis commentariis retulit Ciacon.

45. BERNARDUS Gouth, a Gallus Burdegalenſis, frater germanus Bertrandi Archiepiſcopi Burdegalenſis, poſtea Clementis b V. Cardinalis Albanenſis ann. 1294. ſub Bonifacio vero VIII. in Galliis legatione functus eſt, ut inter Philippum Regem Gallorum, ac Britanniæ Regem Odoardum fœdus pacis coiret. De cujus legatione plura refert in Annal. Angliæ Thomas Valſinganus. In Galliis è vivis exemptus eſt anno 1297. 27. Julii. XLVIII.

46. GUNDESALVUS Roderici nobilis Hiſpanus, ex Archiepiſcopo Toletano, Epiſcopus Card. Albanus à Bonifacio VIII. creatus anno 1298. die 4. Decembris. Romæ obiit anno 1299. die 7. Novembris. ſepultus in Eccleſia S. Mariæ Majoris in marmoreo tumulo cum inſcriptione, & inſignibus. XLIX.

Hic depoſitus fuit quondam D. Conſalvus Epiſcopus Albanenſis Anno Dom. MCCIC.

47. LEONARDUS Patraſſo de Guerrino c (,, *Natione Hernicus*) Epiſcopus Alatrinus, (,, *Inde Æſinus, & Averſanus*) Bonifacii VIII. avunculus, ex Archiepiſcopo Capuano, ab ipſo electus eſt Epiſcopus Card. Albanenſis anno 1300. die 2. Martii. Avenione deceſſit anno 1311. nonis Decembris. Hic ille eſt, qui cum aliis quatuor Cardinalibus collegis ad VII. Henricum Imperatorem à Clemente V. legatus anno 1311. die 12. Septembris, tametſi Avenione deceſſerit antequam ſibi impoſitum munus expleret, eodem ann. die 7. Decembris, ex libro obligationum. Malè Ciaconius hunc obiiſſe refert ann. 1308. Nonis Decembris. Quem de Guercio vocat Albertinus Muſſatus libro de rebus geſtis Henrici VII. Imperatoris. (1) Poſt hunc Leonardum purpuratum Ciaconius ſupponit inter Epiſcopos Albanenſes Bertrandum de Bordis, qui ex Epiſcopo Albienſi factus eſt Presbyter Card. titul. SS. Joannis, & Pauli die 21. Septembris S.R.E. Camerarius, cum adhuc in humanis eſſet Leonardus Patraſſius Albanus Epiſcopus, ut habet liber obligationum. L.

48. ARNOLDUS d de Auxillo Gallus, electus eſt Epiſcopus Card. Albanus 1312. 24. Decembris ex Epiſcopo Pictavienſi. Avenione fato functus eſt 1320. malè Ciaconius 1326 e. Hujus Cardinalis promotionem ad purpuram haud reperire potui apud Bernardum Vidonem in vita V. Clementis, tametſi diligentiſſimum Scriptorem; at in libro obligationum inter alios hoc anno, & die ad purpuram evectos numeratur. Arnoldus de Auxilio Epiſcopus Pictavienſis, Epiſcopus Cardinalis Albanus creatus. Ciaconius affirmat Arnoldum ante purpuram Aquenſem Archiepiſcopum fuiſſe, ſed ex conſueta ſibi incuria fallitur, ſiquidem apud eundem librum obligationum reperio Clementem V. in hac ipſa promotione, Guillelmum de Mondagoſo tunc temporis Archiepiſcopum Aquen- LI.

a Seu Gothus al. de Goto b Cœleſtini.

c Al. de Guerrino.

d Sive Arnaldus de Auxio.

e Sed verius 1320 in Vit. Ciac. 1317. 14 Sept.

(1) Hunc fuiſſe alicujus Regularis Inſtituti profeſſorem conjiciunt Ughellus & Oldoinus, quod in antiquis Alatrinæ Eccleſiæ monumentis ejus nomini nota Fr. præpoſitum. *Luc.*

quenſem ſubvexiſſe ad purpuram, & ad Eccleſiam Prænestinam tranſtuliſſe.

LII. (,,*Fr.* VITALIS *à Furno Patria Vaſatenſis in Gallia Ord. Min. qui ex Presb. Card. à Joanne XXII. ad Epiſcopatus ordinem aſſumptus eſt in ſede Albanenſi poſt Arnaldum. Variis functus legationibus vivere deſiit 16. Auguſti 1327. Ipſo Lapis Sepulchralis in Avenionenſi Fr. Minorum templo teſtatur Vitalem fuiſſe Albanenſem Epiſcopum. Conſule Oldoinum.*

,,FRANCISCUS *Abbas Pompoſianus die 8. Julii ann. 1328. à Nicolao Pſeudo-Pontifice renunciatur Epiſc. Card. Albanenſis, ſummiſque augetur de Latere Legationibus. Aſt ubi Nicolaus inſignia malè parti Pontificatus obediens projecit ad pedes veri Pontificis Jo. XII. Franciſcus omni denudatus eſt cum Albanenſi infula Eccleſiaſtico honore.* Lucent.)

LIII. 49. GAUCELLINUS de Oſſa Cadurcenſis Gallus, Joannis XXII. Nepos, ab eodem presbyter Card. SS. Marcellini, & Petri, & Cancellarius S.R.E. creatus eſt; demum Epiſcopus Card. Albanus, legatuſque in magnam Britanniam, Galliaſque, ut inter illos Reges, quos graviſſimæ ſimultates vexabant, fœdus pacis ſanciret. Avenione deceſſit ann. 1348. 3. Auguſti. Ciaconius, ſed malè, 1337. eidemque ſubſtituit in Epiſcopum Albanenſem Guillelmum de Teſta Card. Clementis V. defunctum ann. 1345. quem tamen conſtat obiiſſe anno 1326. menſe Novembris apud Elenchum S.R.E. Cardinalium veritatis directorium, & lumen.

LIV. 50. TALAYRANDUS *a* Comes Petragoricenſis Gallus, Epiſcopus Antiſiodorenſis à Joanne XXII. creatus eſt presbyter Card. S. Petri ad Vincula anno 1331. & à Clemente VI. dictus eſt Epiſcopus Card. Albanenſis 1348 Bis legatus eſt in Gallias, Britãniamque, ut inter illos Reges pacem firmaret. Huic Franciſcus Petrarcha ſcripſit epiſt. 3. libro 1. Senilium. Avenione deceſſit, Pontifice Urbano V. ſedente anno 1364. die 17. men. Januarii. Talayrandi virtutes, præclaraque facinora recenſet inter alios eruditus Frizon.

a Al. Taleirandus.

LV. 51. PETRUS Iterii Gallus (,,*Petragoricenſis Diœceſis*) Epiſcopus Aquenſis, presbyter Card. tit. SS. Quatuor Coronatorum ab Innocentio VI creatus an. 1361. die 17. Septembris, inde Epiſcopus Albanus Talayrando ſucceſſit anno 1364. Obiit 1367. 19. Maji, tumulatus in Prædicatorum Æde, & Sacello à ſe condito cum hoc Epitaphio.

In præſente Capella jacet Reverendiſſimus in Chriſto Pater Dominus Petrus Iterii Epiſcopus Albanenſis Cardinalis Aquenſis, Doctor legum egregius, qui obiit ſub die menſis Maji decimo nono, anno Domini M. CCCLXVII. poſt receſſum Domini Urbani Quinti.

LVI. 52. ANGLICUS, vel Ægidius Grimoaldus de Griſaco *b* Gallus, Urbani V. fratris filius, patre Guillelmo milite, matre Felicia Monfertana, Canonicus Regularis, & Abbas S. Rufi prope Valentiam, atque Avenionenſis Archiepiſcopus, electus eſt Presbyter Card. tit. S. Petri ad Vincula 1366. poſtea Epiſcopus Card. Albanenſis. Legatione functus eſt in Etruria, Umbria, Campaniaque inque tota Italia. Antiphonas quaſdam, ſacraque Reſponſa compoſuit. Avenione deceſſit anno 1388. die 18. menſis Aprilis, cum vero Pontifice relicto Clementi VII. Pſeudo Pontificis partes ſuiſſet ſecutus, tametſi, Grimoaldo abſente, obrepſiſſet ad thronum.

b Al. Guiſaco.

LVII. 53. NICOLAUS Brancaccius Neapolitanus Archiepiſcopus Coſentinus à Clemente VII. Antipapa ſublectus eſt presbyter Card. tit. S. Marci 1378. & ab eodem anno 1388. creatus fuit Epiſcopus Card. Albanus; ſchiſma ſecutus eſt, etiam ſub Benedicto XIII. uſque ad Piſanum Concilium, in quo cum Benedicti Antipapæ obedientiam abjuraſſet, legitimè purpuratus declaratus eſt ab Alexandro V. quem concordia Concilii ſuffragia legitimè ad thronum provexerant. Florentiæ fato defunctus eſt 1412. 29. Junii Joa. XXIII. ſedente, ſepultuſq; eſt apud S. Mariam Novellam, fratrum Prædicatorum nobile templum.

LVIII 54. JORDANUS Urſinus Romanus presbyter Card. tit. S. Laurentii in Damaſo, à Joanne XXIII. e-

A lectus eſt Epiſcopus Card. Albanus 1412. anno vero 1431. a. Idus Martii ab Eugenio IV. Pontifice tranſlatus eſt ad Sabinenſem. Conſule quæ de eodem ſupraſcripſimus.

55. Fr. PETRUS de Fuxo, Gallus, Ordinis Minorum, Epiſcopus Laſcarenſis, & Convennarum, poſtea Archiepiſcopus Toloſanus, à Benedicto XIII. Antipapa creatus eſt presbyter Card. S. Stephani in monte Cœlio an. 1399. cui ab omnibus ſuis Cardinalibus penè deſerto uſque ad Conſtantienſe Concilium pertinaciſſimè favit. Denique pertinaciſſimi Antipapæ ſchiſmatis pertæſus, teterrima abjurata ſeceſſione, ad Conſtantienſe Concilium confugit. Quem cum cæteri Patres tanquàm legitimum Cardinalem fuiſſent complexi in Martino V. Columna creando comitia ſuo ſuffragio juvit. Sub quo Pontifice in Hiſpanias legatus eſt, ſuaque prudentia Clementem Antipapam, qui Benedicto ſucceſſerat, compulit, ut injuſta uſurpatione deſumptum Pontificis nomen, inſigniaque deponeret, Pſeudo Pontificis ejuſdem pertinacibus Cardinalibus amandatis in carcerem; rediit deinde Romam 1428. propemodum triumphans. Iterumque à Pontifice Avenionenſi legatione nobilitatus eſt 1430. 7. Id. Martii, ac deinceps ab Eugenio IV. declaratus eſt Epiſcopus Card. Albanus anno 1431. a. Idus Martii; ſub Paulo II. Avenione deceſſit 1464. idib. Decembris, ſepultuſque eſt apud ſuos Minores cum hoc Epitaphio. LIX.

B

Sub hoc humili jacet loco fr. Petrus de Fuxo creatus Card. anno Aetatis ſuæ XXII. qui in concilio Conſtantienſi cum Cardinalibus, Et in Hiſpania Legatus ſchiſma delevit, & duos Hiſpaniæ Reges confœderavit: Thyaram B. Silveſtri Lateranenſi Eccleſiæ reſtituit, Avenionem, & diverſas Provincias, ut Pater Patriæ annis XXXII. rexit; Jacobi, & Salome Marias alta locavit. Tandem ann. M.CCCC.LXIV. de menſe Decembri animam Deo reddidit, quem ſancta ſuſcepit de terra Lucia; Pauli Pont. Max. Anno Primo.

C 56. LODOVICUS Media Rota de Scarampis Patavinus, ab Eugenio IV. creatus eſt presbyter Card. tit. S. Laurentii in Damaſo anno 1440. fuit Archiepiſcopus Florentinus, ac Aquilejæ Patriarcha; à Paulo verò II. factus eſt Epiſcopus Card. Albanus an. 1464. Romæ deceſſit 1465. 6. Kal. Aprilis, ſepultuſque eſt apud S. Laurentium in Damaſo. Conſule infra ſeriem Archiepiſcoporum Florentinorum. LX.

57. RODERICUS Borgia diaconus Card. electus eſt Epiſcopus Card. Albanus à Sixto IV. deinde etiam ad Portuenſem dignitatem aſcendit, ac demũ ad Pontificatũ ſummum promotus Alexander VI. eſt dictus. LXI.

58. OLIVERIUS Card. Caraffa Epiſcopus Albanenſis evaſit, deinde etiam Sabinenſis anno 1479. LXII.

59. JOANNES Balves Gallus Virdunenſis, à Sixto IV. electus eſt Epiſcopus Card. Albanus, ac Piceni legatus. Hic ſatis obſcuro loco natus eſt, quippe qui Sartore patre ſit prognatus; ſed cum in eo jam tunc adoleſcente prænobilis indoles effulſiſſet, inter Benedicti Ord. alumnos cooptatus eſt, ac ſucceſſu temporis, LXIII.

D virtutumque progreſſione Beccenſis 33. Abbas pronunciatus, atque ex Regularibus primus ejus celebris cœnobii Commendatarius. A ſecretis, confeſſionibuſque Ludovici XI. Regis Francorum fuit. Cujus deinde regio favore, Ebroicenſis Epiſcopatus dignitate eſt inſignitus anno 1464. eodemque anno in Regis gratiam pervenit ad purpuram ſub tit. S. Suſannæ, deinde etiam Andegavenſi Epiſcopatu potitus eſt, eidemque ex munificentia regia acceſſere ex eccleſiaſtico cenſu invidioſæ opes. Quarum affluentia elatus animus cum vix caperet præſentem fortunam, ad majora anhelans, apud invidos interturbati Regni, ingratique animi erga Regem incidit in ſuſpicionem, convictuſque tandem criminis læſæ majeſtatis, cum Virdunenſi Epiſcopo diriſſimum carcerem eſt perpeſſus, ita ut per duodecim annos cavea ferrea incluſus, non prius inde exierit, quam proprio epoto lotio, ementitaque apud parum cordatos Medicos ferali infirmitate, jam jam moriturus, mutationem teterrimi carceris impetraſ-

ſet à Rege. Liber itaque tranſverſis itineribus, peregrinoque cultu, Romam profugit, ubi Pontifex Sixtus profugi fortunam miſeratus, non modo Cardinalem complexus eſt, ſed etiam cenſu fovit, Picenaque legatione provexit, donec Epiſcopus Card. Albanus evaderet, variantis ſanè fortunæ ludibrium, ac dignum profectò exemplar, in quod ſubinde intueantur felices, ne ex nimia proſperitate immodicè ſpes ſuas alant, certiſſimè inde caſuri, niſi æquè proſperam, adverſamque fortunam prius moderato animo didicerint tolerare. Balvos autem provectæ jam ætatis, in Piceno diem clauſit extremum, anno 1491. Octobri menſe; Romam relatus, ſepultuſque eſt apud S. Praxedem cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Joanni Andegavenſi, Epiſcopo Albanenſi. Hic Heros proſpera, & adverſa varia uſus fortuna, in Piceno ſub Innoc. VIII. Legatum agens ſeptuagenarius glorioſè abiit, inſtabilitatis humanæ exemplum memorabile. Antonius Epiſcopus veteris amicitiæ memor poſuit.

Ejus meminit Philippus Cominæus lib. 2. Papienſis, Belforeſtus, Wion. lib. 2. Ligni vitæ, Claudius Robertus, & alii. Qua autem fide labatur Fr. Archangelus Giantius, cumque eo Andreas Victorellus in additionibus ad Ciaconium, dum Joannem Balvem Card. Gallum Ordinis Servorum Alumnum fuiſſe affirmant; Belforeſtus planè oſtendit in Catalogo Epiſcoporum Ebroicenſium, Arnoldus in ſerie Epiſcoporum Andegavenſium, Garimbertus, cui Balves Romæ jampridem erat de facie notus, aliique, qui omnes Balvem Benedictinum inſtitutū profeſſum fuiſſe diſertis verbis enarrant. Quos omnes, etiamſi contigiſſet errare, Actibus tamen Conſiſtorialibus Pauli II. ſummi Pontificis fides adhibenda erat, qui idem de Joanne Balve Card. perſpicuè affirmat. Cæterum Victorellus primùm poſteriori cumulavit errore, dum pro hujus Cardinalis inſignibus, illa, quibus Servitæ utuntur hoc tempore, incautius obtrudit. Cum germana illa gentilitia Balves Card. inſignia ſint, quæ ex ſepulchro ejuſdem Cardinalis in S. Praxede eruta, nobis candidè attulit Ciaconius. Noverit autem Lector, quando huc vel nolentes provexit nos Gianii Servitæ ſcriptoris audacia, in eo auctore maximè vacillare veritatem Hiſtoriæ; ubi enim aliquam ſuæ Congregationis illuſtrandæ ſplendidam ſibi oblatam putaverit occaſionem, illico vel fingit ſui inſtituti Cardinales, qui nuſquam extitere, vel quos conſtat alterius inſtituti fuiſſe, ad ſe trahit ambitioſius, tanquam qui arbitretur in eadem lance cum lippis, ac luſcioſis ſe idem juſculum expiſcaturum. Res eſt in promptu de Joanne Cardinale de Balve, deque Arduino de Rocca Burgundione, qui eſt apud omnes omninò ſcriptores Cluniacenſis fuerit inſtituti, contendit tamen Gianius Servitanæ profeſſionis fuiſſe. Quaſi verò Servitanum nobile inſtitutum, ac per tot annos, viris illuſtribus, ac longè doctiſſimis ferum, uno demum fictitio Cardinali amplius inclareſcere poſſit, indigeatque Gianii vel mendacio, vel parum accurata narratione, ut perennet ad gloriam.

LXIV. 60. JO. MICHAEL Venetus, S. Angeli Card. Epiſcopus Card. Albanenſis evaſit anno 1491. die 13. menſis Martii, deindè etiam ad Prænestinam dignitatem pervenit, hoc eſt eodem an. die 10. menſis Octob.

LXV. 61. GREGORIUS Coſta Luſitanus presb. Card. tit. S. Mariæ Transtiberim, electus eſt Epiſcopus Card. Albanus ann. 1491. die 10. menſis Octobris, deinde etiam promotus eſt ad Tuſculanum.

LXVI 62. LAURENTIUS Card. Cibò Genuenſis, electus eſt Epiſcopus Card. Albanus, deinde etiam translatus eſt ad Prænestinum 1503. die 29. menſis Nov.

LX VII. (,, ANTONIOTTUS *Pallavicinus ex Epiſcopo* ,, *Albanenſi dicitur ad Tuſculanam translatus Eccle-* ,, *ſiam ab Ughello an.* 1503. *in Tuſculanorum Catalogo:* ,, *omittitur tamen in hac ſerie, quam nos ex ipſo ſupple-* ,, *mus, & ex Auctariis Ciaconii Antoniottus ſuo ſuffra-* ,, *gio evexit ad ſedem Pium III. enumeratus inter Epiſ-* ,, *copos Cardinales cū titulo Epiſcopi Albanenſis.* Luc.)

LX VIII. 63. RAPHAEL Card. Riarius, diaconus Card. S.

A Georgii, promotus eſt ad Epiſcopatum Albanenſem Anno 1503. die 29. menſis Novembris, deinde etiam Sabina dignitate potitus eſt 1507.

64. JO. ANTONIUS de S. Georgio Card. Alexandrinus tit. SS. Nerei, & Achillei, Epiſcopus Card. evaſit Albanenſis 1507. deinde etiam Prænestinus declaratus eſt. LX IX.

65. Bernardinus Cardin. Carvajalis, à Julio II. electus eſt Epiſcopus Card. Albanus, deinde etiam Prænestinus, & Sabinus. Plura de eo ſupra offendes. LXX.

66. GUILLELMUS Briſonetta Gallus, presb. Card. S. Pudentianæ, à Julio II. vocatus eſt ad Epiſcopatum Albanum, poſtea etiam ad Tuſculanum. LXXI.

67. DOMINICUS Grimanus, Card. S. Marci, ſub Julio II. ad Epiſcopatum Albanenſem evaſit, poſtea etiam Tuſculanus effectus eſt, ut ſupra docuimus. LX XII.

68. PHILIPPUS Card. de Lucemburgh à Julio II. ſublectus eſt Epiſcopus Card. Albanenſis, deinde etiam Tuſculanam dignitatem obtinuit. LX XIII.

69. JACOBUS Serra Card. Arborenſis, Albanenſi Epiſcopatu inſignitus eſt, Julio II. ſedente; Cum deinde etiam Prænestinum fuerit aſſecutus anno 1515. LX XIV.

B

70. FRANCISCUS Soderinus, ex Sabinenſi Epiſcopo, declaratus eſt Albanenſis 1515. poſtea etiam Prænestinus. LX XV.

71. FRANCISCUS Romelinus Hiſpanus Patria Illerdenſis, ab Alexandro VI Card. creatus, cum eſſet Archiepiſcopus Surrentinus, Romæque Gubernator, ſub Leone X. nobilitatus eſt Albanenſi dignitate anno 1517. menſe Martio. Deceſſit autem Romæ die 4 menſis Februarii ann. 1518. Sepultuſque eſt apud S. Mariam Majorem, cujus poſt multos annos, neſcio qua occaſione, cum reſeratum fuiſſet ſepulchrum, repertus eſt capiti ſuppoſuiſſe brachium, feciſſeque ſuſpicioni locum, deliquium animi tantum paſſum, haud verò penitus mortuum, ſepulchro fuiſſe illatum. Plura de eo in Surrentinis Archiepiſcopis. LX XVI.

72. NICOLAUS Card. de Fliſco electus eſt Epiſcopus Albanenſis anno 1518. die. 8. menſis Februarii, deinde etiam ad dignitatem Sabinenſem pervenit. LX XVII.

C 73. PETRUS Card. Accoltius presb. Card. tit. S. Euſebii, creatus eſt Epiſcopus Card. Albanenſis anno 1523. die 16. menſis Decembris, deinde etiam Prænestina inſula fulſit. LXX VIII.

74. Marcus Card. Cornelius, Epiſcopus Card. Albanus renunciatus eſt 1524. die 18. menſis Maji, ac paulò poſt ad Prænestinam dignitatem aſcendit. LXX IX.

75. LAURENTIUS Card. Puccius tit. S. Laurentii in Damaſo, ad Albanenſem Epiſcopatum aſſumptus eſt die 15. menſis Junii 1524. 20. verò nona die ejuſdem menſis, in Prænestinum Epiſcopum cooptatus eſt. LX XX.

76. JOANNES Card. Piccolomineus presbyter Card. S. Balbinæ, creatus eſt Epiſcopus Cardin. Albanenſis anno 1524. die 29. menſis Junii, deinde etiam Prænestinam Eccleſiam ſegundam ſuſcepit. LXX XI.

77. JO. DOMINICUS Card. de Cupis tit. S. Laurentii in Lucina, adlectus eſt Epiſcopus Cardin. Albanenſis 1531. die 22. menſis Septembris, deinde etiam ad Sabinenſem epiſcopatum aſcendit. LXX XII

D 78. ANDREAS Card. de Valle tit. S. Priſcæ factus eſt Epiſcopus Cardin. Albanenſis 1533. die 21. menſis Aprilis, deinde etiam Prænestina dignitate potitus eſt. LXX XIII.

79. BONIFACIUS Card. Ferrerius tit. SS. Nerei, & Achillei, electus eſt Epiſcopus Card. Albanenſis 1533. die 12. menſis Decemb. deinde etiam Prænestina dignitate potitus eſt. LXX XIV.

80. LAURENTIUS Card. Campegius presbyter Card. S. Mariæ Transtiberim, ſublectus eſt Epiſcopus Card. Albanus an. 1534. die 5. menſis Septembris, deinde etiam Epiſcopus Prænestinus evaſit. LXX XV

81. MATHÆUS Langius ab Vuclenburgh Germanus, Auguſtanus, Epiſcopus Gurgenſis à Julio II. vocatus ad Purpuram ſub titulo S. Angeli anno 1511. à Paulo verò III. creatus Epiſcopus Card. Albanenſis 1535. die 16. menſis Februarii. Hic ille eſt Cardinalis Gurgenſis ob prudentiæ exactiſſima momenta celebris apud omnes, Conſiliarius Maximiliani Impera- LXX XVI

toris,

toris, ejuſdemque in Italia Viceſgerens, qua etiam in
Germania dignitate, in Pannonia, Poloniaque per-
functus eſt. Cujus exaggeratis virtutibus ſi moderatio
quædam civilis adſuiſſet, gratior effulſiſſet apud o-
mnis ordinis homines, modo verò cum adeò elati ani-
mi eſſet, ut regiis obſequiis ſe ſe colendum arbitrare-
tur, Romanam Aulam in iis præſtandis officiis durio-
rem expertus eſt. Cæterùm magoaoimus erat, mooifi-
cus, doctus, Germaniæque Principibus chariſſimus.
Archiepiſcopus fuit Salzburgenſis, illamq; Eccleſiam
cumulavit muneribus. Ibidem deceſſit 72. annom a-
gens, ann. 1540. die 30. menſis Martii, ſepultuſque eſt
in Cathedrali anre Altare S. Rudperti.
LXXVII. 82. ALEXANDER Card. Cæſarinus tit. S. Ma-
riæ in Via lata, electus eſt Epiſcopus Card. Albanen-
ſis 1540. die 31. menſis Maji, deinde etiam Præſul
Præneſtious evaſit.
LXXVIII 83. FRANCISCUS Cornelius presb. Card. tit.
S. Mariæ Tranſtiberim, Epiſcopus Card. Albaous ſu-
blectus eſt anno 1541. die 14. menſis Novembris, de-
iode etiam ad Præneſtioum epiſcopatum aſcendit.
LXXIX. 84. ANTONIUS Cardin. Puccius Florentinus
presb. Card. S. Mariæ Ttanſtiberim electus eſt Epiſ-
copus Card. Aibanenſis anno 1542. die 15. mens. Fe-
bruarii, deinde etiam Sabinenſi dignitate potitus eſt.
XC 85. JOANNES Card. Salviatus ex Diacono Card.
tit. SS. Coſmæ, & Damiani, Cardin. Epiſcopus Aiba-
nen. effectus eſt 1543. deinde etiam Sabinenſis evaſit.
XCI. 86. JOANNES Petrus Card. Caraffa tit. S. Ma-
riæ Tranſtiberim, ſublectus eſt Epiſcopus Card. Alba-
a 1544. nus ann. a 1543. die 17. menſis Octobris, poſtea Sabi-
nenſem epiſcopatum adminiſtrandum ſuſcepit.
XCII. 87. ENNIUS Cardinalis Philonardos tit. S. Ao-
geli factus eſt Epiſcopus Cardin. Albanenſis 1546. die
b 8. Oct. in Actis. b 27. menſis Octobris. Deceſſit Romæ in Hadriani
Mole in interregno Paoli III. aono 1546. 14. Kalend.
Januarii. Ejus deinde corpus in ejus Patriam non lon-
ge à Roma, propè Verulos delatum, cojus epiſcopa-
tum ad multos annos adminiſtravit; ad ejus ſepul-
chrum hoc iociſum perſpicitur epitaphium.

Ennio Philonardo Card. Epiſcopo Albanenſi,
qui felicitate, ingenii magnarum rerum admi-
niſtratione, non ſolum ejus humile à Bauca
Hernicorum genus illuſtravit, ſed in Maxi-
morum Pontificum Innocentii VIII. Alexan-
dri VI. Julii II. Leonis X. Hadriani VI. Cle-
mentis VII. amicitiam receptas, & ab iis ad
Principes, ad nationes, ad exercitus, & pro-
vincias miſſus, invicto animo, & fide Auctori-
tatem Sedis Apoſtolicæ ſumma cum Reipu-
blic. utilitate, ubique conſervavit, quas ob res
benè geſtas ut à continuis laboribus aliquan-
do vacaret, præmiumque meritorum repor-
taret à Paulo III. cuſtodia Arcis Hadriani,
mox ad Cardinalatus honorem Senatus Popu-
lique Romani, ac totius Italiæ lætitia vocatus
fuit. Demum extincto Pontifice, dum patres
ejus unius animi pietatem vitæ ſanctitatem,
innocentiamque reſpicerent, ipſe morbo grava-
tus, à Sacro Concilio in Arce, quam ſervave-
rat ſecedens, humana conſilia omnia inter-
rumpens, ad meliora cœleſtia incredibili deſi-
derio apud omnes relicto, evolavit. Die De-
cemb. xix. Anno ſalutis MDXLIX. ætatis
ſuæ lxxxiii. Antoninus Epiſcopus Verulanus,
& Saturnus fratris filii teſtamento heredes
ſepulch. cum Sacello JESU, Matriq; Virgini
& Sebaſtiano Martyri dicato, erigi curarunt.

XCIII 88. JOANNES Bellajus Gallus, presb. Card. tit.
S. Chryſogoni electus eſt Epiſcopus Cardin. Albaous
anno 1550. ultima die abeuntis Februarii, ac deinde
ad Tuſcuianenſem epiſcopatum promotus eſt.
XCIV 89. RODULPHUS Cardin. Pius tit. S. Mariæ
Tranſtiberim, electus eſt Epiſcopus Cardin. Aibanus
c 19. et Actis. 1553. die 26. c menſis Novembris, eidem etiam Toſ-
culana dignitas obvenit.
XCV. 90. Fr. JOANNES Alvarez Cardin. Toletaous

A Ord. Prædicatorum presbyter S. Mariæ Tranſtiberim
creatus eſt Epiſcopus Card. Albanus anno 1553. die d
2. m. Decemb. deinde etiam ad Tuſculanum pervenit. d Undecima.
91. FRANCISCUS Card. Piſanus e tit. S. Marci XCVI
in Porticu, electus eſt Card. Albanus 1555. die 29. m. e Ex tit. S. Marci, ex Actis.
Maji, qui deinde etiam traoſiit ad Tuſculanum.
92. PETRUS Paceecus Hiſpanus ex Marchio- XCVII.
nibus de Villena Archiepiſcopus Pampelonenſis, po-
ſtea Gienoenſia Epiſcopus à Paulo III. creatus eſt
presb. Card. S. Balbinæ 1546. in gratiam Caroli V. Im-
peratoris. Neapolitani Regni Prorex fuit, atque Epiſ-
copus Seguntinus. Anno 1557. die 20. menſis Septem-
bris ad Epiſcopatum Albaneoſem aſſumptus eſt. Con-
cilio Tridentino interfuit. Deceſſit Romæ ann. 1560.
prid. non. Februarii, ætatis verò ſuæ anno 60. ejuſque
corpus in Hiſpaniam relatum, tumulatum eſt io Mo-
naſterio S. Claræ, hoc eſt in Puebla Paternæ ditio-
nis Caſtello.
93. JOANNES Card. Moronus, ex presbytero XCVIII.
Cardin. S. Mariæ Tranſtiberim, factus eſt Epiſcopus
B Card. Albanenſis an. 1560. die 13. meoſis Martii, cum
deinde etiam fuiſſet Epiſcop. Card. Sabinus.
94. CHRISTOPHORUS Card. Madrutius tit. XCIX
S. Mariæ Tranſtiberim, creatus eſt Epiſcopus Cardin.
Albaneoſis anno 1561. die 15. menſis Aprilis, deinde
etiam Sabinenſi dignitate ioſignitus eſt.
95. OTHO Truchſes Card. Auguſtanus tit. S. Ma- C.
riæ Tranſtiberim, Albanenſis Epiſcopus effectus eſt
anno 1562. die verò 18. menſis Maji ad Sabinenſem
pertranſiit.
96. JULIUS Card. Roboreus tit. S. Petri ad Vin- CI.
cula electus eſt Epiſcop. Card. Albanus 1570. die f 10. f 12. April. ex Actis.
menſis Febr. deinde etiam Sabinenſem eccleſiā rexit.
97. JOANNES Riccius Card. Politianus, ex pri- CII.
mo presbytero tit. S. Mariæ Trāſtiberim, ſublectus eſt
Epiſcopus Card. Albanus anno 1570. 3. verò die Julii,
Sabinenſis Epiſcopus eſt declaratus anno 1573. (r.)
98. SCIPIO Card. Rebiba tit. S. Mariæ Tranſti- CIII.
berim, ad Albanenſem epiſcopatum promotus eſt an-
no 1573. die verò 8. menſ. Aprilis, effectus eſt deinde
C Sabinenſis.
99. FULVIUS Card. Corneus tit. S. Hadriaoi, Al- CIV.
banenſem epiſcopatum obtinuit 1574. die 5. menſis
Maij, Portuenſem deinde regendum accepit.
100. IO. FRANCISCUS Card. Gambara tit. S. CV.
Mariæ Tranſtiberim, Albanenſis Epiſcopus dictus
eſt 1580. die 5. menſis Decembris, deinde Præneſtinus
acclamatus.
101. ALPHONSUS Card. Geſualdus, ex presb. CVI.
Card. tit. S. Clemeotis, ad Albanenſem epiſcopatum
evaſit 1583. die 9. menſis Martij, deinde ad Tuſcula-
nam dignitatem aſcendit.
102. PTOLOMÆUS Gallius presbyt. Card. tit. CVII.
S. Mariæ de Populo, electus eſt Epiſcopus Albaoeoſis
1587. die 2. ineuntis menſis Decembris, poſtea accla-
matus eſt Sabinenſis.
103. PROSPER Sancta Crucius Romanus, crea- CVIII
tus eſt presbyter Card. à Pio IV. cum Rotæ Auditor
eſſet, anno 1565. aono verò 1589. Epiſcopus Card. Al-
baous pronūciatus eſt 6. die menſ. Maii, vir ſanè, mul-
D tis obitis legationibus clarus, Archiepiſcopus Arela-
tēſis io Gallia, Carolo IX. Chriſtianiſſimo Regi egre-
giè charus. Cumq; illis temporibus in Galliis hæreſis
maximè debaccharetur, Sanctacrucius vix ab Hære-
ticis ſibi mortis cōflato periculo ſubduci potuit; Quip-
pe qui ejus tēporis ſectarios peſſimè odiſſet, caviſſetq;
ne in Arelatenſe ovile, quod tutandum acceperat, per-
fidioſe irrumperent. Romæ diem clauſit poſtremū an.
1589. 000. Octobris, ſepultuſq; apud S. Maria Maiorē,
in cuius marmoreo tumulo hæc inciſa verba leguotur.

Proſpero Sanctacrucio S. R. E. Card. Epiſcopo Alba-
no. Qui ob eximias animi, ingeniique virtutes poſt
primaria Palatina officia, & Eccleſiaſticas dignita-
tes, à Pio IV. Pont. Max. Card. creatus, legationi-
bus, Germanica, Luſitanica, Hiſpanica, & Gallica
flagrante inteſtino bello Provincia egregia cum lau-
de functus, maximiſque toto vitæ curſu pro Republ.

(r) Neſcio à quonam deceptus Ughellus in enarrandis Anagninis Epiſcopis n. 66. inquit Petrum Sarmientum obiiſſe an. 1591. Epiſcopum Albanenſem, cum talem virum inter hos Albanenſes non enumeraverit, & jam mors abſumpſerit an 1541. cum inter presbyteros titulo SS. XII. Apoſtolorum fruebatur. *Eminent.*

ſuſceptis laboribus. Obiit Ætatis annor. LXXVI. MDLXXXIX. Marcellus ex fratre nepos poſuit.

CIX. 104 GABRIEL Card. Paleottus presb. Card. tit. S. Laurentii in Lucina, creatus eſt Epiſcopus Card. Albanenſis 1589. die 8 menſ. Novemb. deinde etiam Sabinenſis declaratus eſt.

CX. 105. Fr. MICHAEL Bonellus Alexandrinus, nepos Papæ Pij V. hortatu, precibuſque ſacri Collegii ab ipſo Cardinalis creatus tit. S. Mariæ ſuper Minervam 1566. Præfectuſque ſupra negotia Eccleſiæ, tametſi 25. annum tantum attingeret. In quo quidē munere futuræ exactiſſimæ prudentiæ ſpecimen dedit. Cumque S. R. E. Camerarius fuiſſet effectus, eo munere ultro abſtinuit, ac ſe abdicavit, ut Principum fœderi contra Turcas Legatus egregiam operam præſtaret. Itaque legatione functus eſt in Gallia, Hiſpania, ac Luſitania, ut earum Provinciarum Reges ad arma contra communem inimicum accenderet. Protector Sabaudiæ declaratus eſt, Epiſcopus autem Albanenſis 1591. die 20. menſis Martii, eundemque Philippus II. titulo Marchionis Boſchi cōdecoravit. Itaq; cum in graviſſimis, trepidiſq; negotiis Clemens VIII. Alexandrini Card. opera uteretur, eodem ſedente Pōtifice, quinquagenarius ſupra ſeptem Romæ deceſſit 6 a. Kalend. Aprilis 1598. ſepultuſque apud S. Mariam ſupra Minervam, ubi Petrus Card. Aldobrādinus nobile marmoreum ſepulchrum demortuo erexit, cum hoc epitaphio.

a 4. Ex Epitaphio.

Fr. Michaeli Bonello, Ord. Prædicatorum S. R. E. Card. Alexandrino, Epiſcopo Albanenſi, Pij V. ex eodem Ordine Sanctiſſimi Pont. Sororis nepoti, ab eoque ad graviſſima ſedis Apoſtolicæ negotia moderanda adhibito legato ſacri fœderis ineundi cauſa, ad Reges in Galliam, Hiſpaniam, Luſitaniam, cunctis à ſe pro Republica ſuſceptis ſtrenue, ac feliciter perfuncto Religionis, prudētiæ, integritatis, eximiæque virtutis laude præſtantiſſimo. Vixit ann. LVI. M. IV. D. VI. Obiit iv. Kal. Apr. MDXCVIII. Quod illi monumentum, ob Ioannem Aldobrandinum fratrem in ſacrum Collegium à Pio cooptatum, aliaque ejus Avunculi in ſe, familiamque ſuam merita Clemens VIII. Pont. Max. inſtituerat, Petrus Card. Aldobrandinus S. R. E. Camerarius gratiā Patrui voluntatem ſecutus Collegæ opt. poſ. Ann. MDCXI.

CXI. 106. HIERONYMUS Card. Ruſticuccius Epiſcopus Card. Albanus electus eſt 1598. ſe ſe convolvētis Martii die 30. deinde etiam ad Sabinenſē pervenit.

CXII. 107. HIERONYMUS Card. Simoncellus, tit. S. Mariæ Tranſtiberim, declaratus eſt Epiſcopus Card. Albanus, an. 1600. die 21. menſe Februarii, nec multò poſt Tuſculana Sede nobilitatus eſt.

CXIII. 108. PETRUS Deza Hiſpanus, ex presbyt. Card. S. Laurētii in Lucina, electus eſt Epiſcopus Card. Albanus anno 1600. die 23. menſis April. Romæ eodem anno deceſſit, die 27. menſis Auguſti. Eius deinde corpus in Hiſpaniam translatum eſt, ibidemque tumulatum. De cuius nobilitate, clariſque animi dotibus honorificè Cabrera mentionem fecit; illam conſulat lector, ut plura hauriat.

CXIV. 109. ALEXANDER Card. Medices, ex presbytero Card. S. Mariæ Tranſtiberim, factus eſt Epiſcopus Card. Albanus an. 1600. die 30. menſ. Auguſti, qui deinde etiam Prænestinus fuis.

CXV. 110. SIMON Tagliavia Card. tit. S. Laurentii in Lucina, electus eſt Epiſcopus Card. Albanenſis anno 1602. die 27. menſis Iunii, deinde etiam ad Sabinenſem Epiſcopatum pervenit.

CXVI. 111. DOMINICUS Card. Pinellus tit. S. Mariæ Tranſtiberim, Epiſcopus Albanenſis evaſit an. 1603. die 19. menſ. Februarii, deinde etiam ad Tuſculanam dignitatem pervenit.

CXVII. 112. Fr. HIERONYMUS Bernerius Card. tit. S. Laurentii in Lucinæ, electus eſt Epiſcopus Albanenſis die 16. menſ. Iunii anno 1603. deinde ad Portuenſem aſcendit.

A 113. ANTONIUS Saulius Card. S. Mariæ Tranſtiberim, Epiſcopatum Albanenſem eſt conſecutus 1607. die 7. menſ. Februarii, deinde etiam ad Sabinenſem ſedem ſubvectus eſt. CXVIII.

114. PAULUS Card. Sfondratus tit. S. Cæciliæ, Albanenſi dignitate decoratus eſt 1611. die 17. m. Aug. Romæ deceſſit, anno 1618. die 14. menſ. Februarii, ſepultuſque eſt apud S. Cæciliam, cujus eccleſiæ titulo fuerat inſignitus. De ipſo deinceps, plura in Epiſcopis Cremonenſibus. CXIX.

115. FRANCISCUS Card. Sfortia tit. S. Matthæi in Merulana, evaſit Epiſcopus Albanenſis an. 1618. die 5. menſ. Martii, deinde etiam Tuſculanus Epiſcopus renunciatus eſt. Eo Præſule Capuccini fratres in cacumine montis ſupra lacum cœnobium ædificarunt. Eccleſiam D. Bonaventuræ Epiſc. Albanenſi dicatam extruxit nobilis heroina Flaminia Columna Gonzaga, ut ibidem ad parietem ſequens docet inſcr. CXX.

D. O. M.

B *Flaminia Columna Gonzaga, ut ubi olim erudiendi Trojanorum proceres falſam Religionem coluere, nunc errantes Chriſto pauperes verum foverent, augerent, templum, ædes à fundamentis extruxit, ac D. Bonaventuræ Albanenſi Epiſcopo dicavit. An. Dom. MDCXIX.*

116. (1) ALEXANDER Perettus Card. Montaltus electus eſt Epiſcopus Card. Albanenſis 1620. 6. Aprilis. Alexander natus Romæ eſt, ex Sixti V. Pont. Max. nepote, à quo primum diaconus Card. tit. S. Hieronymi Illyricorum renunciatur 1585. deinde Card. S. Laurentii in Damaſo, S. R. E. Vicecancellarius. Tametſi Alexander haud multum nobiliores artes, ſtudio, diligentiaq; excoluerit, erga tamen literatos homines regio animo fuit; pietatis autem cultui adeo deditus, ut quam plures Eccleſias, templaque munificentiſſimè ornaverit, ſtabiliverit, & erexerit; cui rei argumento ſit, nobile, ſuperbumque templum S. Andreæ de Valle, ut vocant, à fundamentis ab ipſo in omnem æternitatem excitatum. Sed præſtabit audire Placidi Filingerii funebris laudationis perorationem, quam C eò libentius hic nobis adſcribere placuit, quod meritas veraſque laudes Alexandri contineat, itaque ad æquilibrium veritatis expenſas, ut impares, plerumque viri meritis, non ad unius Rhetoricæ exornationis amplitudinem comparatæ fuiſſe videantur. Igitur inquit ille. *Purpuratorum phœnix, Romæ oculus, omnibus charus, aurei ſeculi inſtaurator, arcanam pauperiem aurea pluvia refecit; virginitatis flores aureo flore ſervavit; labentes familias aureo baculo ſuſtinuit, carcerum velles aurea lima diſſecuit; fluctuantes animos aureis anchoris firmavit; nudos aureo vellere texit.* Quid autem mirum tot tantaque in mortalea aurea contuliſſe Alexandrum beneficia, cum fama ſit, ad centena millia nummum diſperſiſſe illum in pauperes. Quibus è vivis excedens meritò fuit luctus, ac mœror inconſolabilis, itaut ab illius funere, ſepulchroque vix divelli poſſe viderentur. Diem clauſit extremum anno 1623. die 2. menſ. Junii, ſepultuſque eſt apud S. Mariam Majorem in ſacello Sixti V. Avunculi, ubi pia credulitas fidelium Præſepe Domini veneratur, & colit. Cæterùm D adeo Card. Montaltus à cordibus piorum etiam poſt mortem non exulat, ut Parochiæ S. Laurentii in Damaſo, ipſo anniverſario ejus obitus die, in memoriam acceptorum beneficiorum, plures pullatos viderim; adeo in gratis animis pia liberalitas poteſt, adeo trabalibus clavis in animis memorum infixa perennat. CXXI.

117. JOANNES Baptiſta Detus, electus eſt Epiſcopus Card. Albanenſis 1623. deinde etiam Tuſculanam dignitatem eſt aſſecutus. CXXII.

118. ANDREAS Perettus, ex Epiſcopo Præneſtino, Epiſcopus Albanenſis, evaſit 1624. die 2. menſ. Martii, deinde etiam ad Tuſculanam pertranſiit. CXXIII.

119. CAROLUS Card. Pius presbyter Card. S. Laurentii in Lucina, Epiſcopus Albanus functus eſt 1627. die 27 b. menſis Maji, deinde etiam Portuenſis declaratus eſt. CXXIV.

b Die...

120. GAS-

(1) Octavium Bandinum, inquit Oldoinus in ejus vita, à nonnullis recenſeri invenio inter Albanenſes Epiſcopos. Suſpicionem quam Lectori inducit, non diluo. Octaviumque iam ſi hunc unquam titulo inſignitus fuiſſet, poſt ò antequam Præneſtinam aſſequeretur. Verum hæc ubi dimiſſa fuit à Sfortia die 6. Apr. 1620 Alexandro Peretto obvenit, [illegible] videlicet [illegible] quo invenio Octavium è titulo ſuo Presbyterali ad Præneſtinum fuerat aſſumptus an. 1621. *Lor.*

CX XV. A 120. GASPAR Borgia Hiſpanus, Candiæ Ducis filius, à Paulo V. vocatus ad purpuram 1611. ſub tit. S. Suſannæ, poſtea Card. S. Crucis in Hieruſalem, ad Epiſcopatum Albanenſem pervenit anno 1630. die 15. menſ. Julii. Fuit Archiepiſcopus Hiſpalenſis, diuturnioríque mora pro Rege Catholico legationem geſſit Romæ, ac Neapolitani Regni Prorex fuit. Princeps munificus, ac liberalis, præſertim in pauperes, adeoque in rebus fidei conſulti judicii, ut inter S. officii Purpuratos magno Chriſtianæ Reipublicæ commodo Quæſitor adſiſteret. * Obiit in Hiſpania ann. 1645. in Vigilia Natalis Domini, Archiepiſcopus Toletanus.

* Ex Ap. t. 4.

CX XVI. 121. BERNARDINUS Card. Spada, in Braſichellenſi Flaminiæ nobili oppido natus, omnium virtutum, & diſciplinarum genere cura Pauli patris viri clariſſimi nobiliter excultus, tum corporis ſpecie, & gravi, & ſerena vultus majeſtate, ac proprio merito per varios gradus ad Albanenſem purpuratum pervenit ſacerdotium, Gaſparo Cardin. Borgia in Hiſpania defuncto 1645. Fuit enim ex Greg. XV. delectu V. S. Referendarius, & Cameræ Apoſtolicæ Clericus, ex B Urbani verò VIII. judicio Archiepiſcopus Damiatenſis, & Apoſtolicus Nuncius in Gallia ad Ludovicum XIII. Regem Chriſtianiſſimum. Cardinalatus dignitate inſignitur 19. Januarii 1626. eodem donante Urbano. Mox ei perhonorifica Bononienſis legatio delata eſt, quam ſumma omnium, & Pontificis gratia adminiſtravit. Romam revertitur Inquiſitionis, quod S. vocant Officium, tribunali præpoſitus, Epiſcoporum cœtui, propagandæ fidei, Eccleſiaſtici ſtatus negociis, cæteriſque fere urbanis omnibus conſultationibus adhibetur. In iis muneribus obeundis Bernardini innotuit prudentia, ſed vel ex eo magis inclaruit, dum ille, in maxima rerum ipſius Urbis trepidatione, Urbani juſſu, inter armatos milites, cum Italiæ Principum ſelectioribus miniſtris egerit, ut procul ab armis pacis fœdera ſancirentur. Interfuit deinde Conclavi, & creationi Innocentii X. ſummi Pontificis, collegio in ſeligēdis conſiliis ſanioribus maximo uſui fuit. Ejus opem implorarunt, & experti ſunt religioſi viri Ciſtercienſes, Præmonſtratenſes, Minimi fratres, ac Ca- C puccini, quorum omnium protector, & Pater eſt, cujus erga eruditos, doctoſque homines ſingularis benevolentia jam omnibus profuit, princeps ſanè eruditionis, & omnium ſcientiarum peritia eximius, juſtitiæ, & integritatis cultu egregius, ſacrique ſenatus decus, & ornamentum. * Optavit deinde Eccleſiam Tuſculanam die 29. April. an. 1652.

* Ex App. tom. 5.

CX XVII. 122. FEDERICUS Cardin. Cornelius Venetus presb. Card. Albanus fit Epiſcopus 29. April. an. 1652. de quo plura in Patriarchis Venetiarum.

A D D I T I O.

{ „ *Anno proximè inſequenti Romæ abiit die 5. Junii.*

CX XVIII. („ MARTIUS *Ginnettus Presbyt. Card. S. Mariæ Transtiberim Albanenſis Antiſtes enunciatur 9. Junii 1653. tranſiit ad Sabinenſem.*

CX XIX. „ JO. BAPTISTA *Card. Pallotta Presb. tit. S. Laurentii in Lucina ad hanc ſedem provehitur die 2. Julii 1663. deinde Tuſculana præficitur 11. Octobris 1666.*

CXX X. „ ULDERICUS *Carpineus ex Presbyt. tit. S. Mariæ Tranſtiberim Albanenſium Pontifex inauguratur, ad Tuſculanos abiit 17. Martii 1671.* D

CXX XI. „ VIRGINIUS *ex Urſina Gente, dimiſſo presbyterali titulo S. Laurentii in Lucina, eodem in Conſiſtorio, quo Carpineus abſceſſit, ipſe ſucceſſit in Tuſculano Solio. Rexit Albanenſem Gregem uſque ad annum 1675. & die 28. Januarii Tuſculano attributus eſt.*

CXX XII. „ HIERONYMUS *Grimaldus, Presbyt. Cardin.* A *tit. SS. Trinitatis in Monte Pincio, Virginio ſubrogatur. Ad Aquenſem ſuam Eccleſiam in Gallia adminiſtrandam rediit, ſed Albanenſi ut æque commode, ac tutò conſuleret, ut ea ſibi ſuffragari, ſupplex obtinuit, per Fr. Angelum Grimaldum gentilem ſuum, qui cum in Ordine Prædicatorum præcipuos gradus ſumma cum laude conſumaſſet, Epiſcopus Metonenſis in partibus Infidelium ordinatus eſt, & huic gregi ſuffragari juſſus. At Hieronymus dum Aquis, piis præclariſque operibus totus incumberet ſenio intabuit, effætaque jam ætatis, puerulo conſimilis, deceſſit die 4. Novemb. 1685. Cardinalium ſenior, & antiquior, quem Decanum inſpexiſſet ſacrum Collegium, ſi præſens ad Oſtienſem optaſſet.*

„ FLAVIUS *Chiſius, Alexandri VII. ex fratre nepos, dum Presbyter moderaretur titularem Eccleſiam S. Mariæ de Populo, ad Albanenſem thronum advolavit 18. Martii 1686. qua dignitate eo perfectè functus eſt, ut habita Synodo, & ſaluberrimis editis è Romanis Typis conſtitutionibus, ſuam ad poſteros memoriam perennaverit. Demum cum in Vaticanis comitiis plurimùm ſuffragaſſet Electioni in Romanum Pontificem* B *Cardinalis Petri Othoboni, Epiſcopi Portuenſis, qui Alexander VIII. nuncupari voluit; in primo Conſiſtorio habito die 19. Octobris 1689. ad vacantem per Othoboni ad Papatum aſſumptionem convolavit Thronum Portuenſem.* CXX XIII.

„ EMMANUEL *Theodoſius à Turre ab Alvernia Card. Bullionus Presbyt. tit. S. Petri ad Vincula tertium cum jam ſuffragaſſet in Romanis comitiis ſumma animi integritate electioni ſupremi Pontificis, annuente eodem, ipſamet die, qua Chiſius adiit Portuenſem, ipſe Albanenſem ſibi deſpondit Eccleſiam. Ad Portuenſem tranſiit die 21. Julii 1698.* CXX XIV.

„ CÆSAR *Deſtraus prænobili ſtirpe apud Gallos natus ex Epiſcopo Laudunenſi Presbyteris Cardinalibus adſcriptus à Clemente X. die 24. Auguſti an. 1671. ſpecioſiſſimos cum percurriſſet inter Purpuratos Patres Virtutum gradus ad Albanenſem aſcendere juſſus eſt, licet abſens à Conſiſtorio, & Urbe, graviſſimis detentus in Gallia curis die 15. Sep. an. 1698. De rebus ubiq; magnis meritiſſimus ſemper, Præſules inter primos pervigilis curæ adnumerandus, Albanenſem Eccleſiam* C *fecundis dum fovet auſpiciis, Vaticanis adſcribitur Congregationibus Concilii Tridentini, Epiſcoporum, & Regul. Indicis, Inquiſitionis, Propaganda Fidei.* „ Lucentius. } CXX XV.

„ *Obiit Pariſiis in Abbatia S. Germani menſe Decembri 1714. Turrim Campanariam Cathedralis Eccleſiæ collapſam magnificè reſtituendam proprio ære curavit, necnon Sacrarium pretioſa ſupellectili miro ſanè artificio auro, argentoque contexta donavit.*

„ FERDINANDUS *Titul. S. Petri ad Vincula Card. de Abdua Mediolanenſis miſſus ab Innocentio XI. ad Iacobū II. Magnæ Britanniæ Regem Nuncius, in ea legatione non paucos ſubiit labores, ut Religionem Catholicam, ſartam, tectamque conſervaret. Ob quæ, aliaque plura ſua merita anno 1690. ab Alexandro VIII. ad Cardinalatū evectus fuit. Ab Innocentio XII Legati à Latere dignitate auctus Provinciis Bononiæ, Ferrariæ, & Æmiliæ, quibus ex aquar. exundatione* D *gravia pericula, & damna imminebant, provida vigilantia proſpexit. Ferrariam, & Bononiam pluribus annis Legatus rexit, curiæ Innocentianæ, quam Tribunalium commodo Innoc. XII. ædificandam curavit, vigili attentione conſtructioni præfuit. Dimiſſo Titulo S. Petri ad Vincula, Epiſcopatum Albanenſem optavit die 21. Januar. 1715. quam Eccleſiam, Templo ſuis ſumptibus decenter inſtaurato, laudabiliter regit.* CXX XVI.

ÆSI-

Æ S I N I
EPISCOPI.

ÆSIS, ſive Æſium *a* Urbs Epiſcopalis in Umbria ad dextram ripam fluminis Æſis conſtructa, à flumine, quo alluitur, nomen traxit, quod ab Apennino præcipitatum per Picenum undas trahit, donec Adriatico mari permiſceatur. Hæc civitas perantiqua eſt, modo Æſis, modo Æſium appellata, cujus quidem nomen apud ſcriptores modo diphtongus exaſperat, modo ſimplex E. vocalis perlenit. Nō ignobilis Colonia Romanorum fuit, cujus alicubi meminit Ptolomæus, Plinius, ac Strabo antiqui ſcriptores. Primogeniam ejus fundationem hactenus non reperi(1), incertuſque Aleander eſt, an flumen prope diſcurrens civitati, an civitas fluminis nomen Æſis indiderit. De ea ita cecinit Franciſcus Pamphilus lib. 1. de laudibus Piceni.

a Al. Æſinum, M. Gregorio Anxinum, vulgo Ieſi.

Uberior cunctis Æſinus in æquore campus
Pinguia vigecuplum ſæpius arva ferunt,
Iſta Syracuſias evincunt ubere glebas,
Vix decimam partem Sicilis ora dabit.
Undique planities, nec mons ibi cernitur ullus,
Nobilis in medio eſt Urbs, habitata ſolo.
Splendida marmoribus, ſublimibus alta columnis,
Maxima porticibus Regia Regis erat.
Innumeras Urbes is ſub ditione tenebat,
De ſe ſe populos nominat ille ſuos.
Æſis nomen erat. Patriis dat mœnibus illud.
Quod tribuit fluvio nunc quoque nomen habet.

Hoc tempore Pontificiæ ditionis eſt (2), interque Piceni civitates(3) connumeratur, tametſi in antiqua Senonenſi Umbria ſita ſpectetur.

Potuit Chriſtiana ſacra ſuſcepiſſe, eodem ipſo tempore, quo tota Umbria ſuave Chriſti jugum accepit; hoc eſt Neronianis temporibus(4), ante ejuſdem Epiſcopalem dignitatem ſuſpicantur cordati, quando jam tunc CCC. noſtræ ſalutis anno Provinciæ Romanæ numeratus Epiſcopus ex Æſinate Throno divina jura dicebat. Hujus igitur civitatis Præſulum ſeriem modo proferemus, explicabimuſq; ne miseris, Lector, ſi aliquantiſper jejunam, atque elumbem, & ſi enim in ea indaganda non minus, quam in aliis fatigati ſumus, operam collocaverimus, haud æquè tamen nobis ſcribentibus, ut oportebat, reſpondit eorum affectus, qui præſentibus contenti, obliti autem immortalitatis, ad quam homines avidiſſimè anhelant, ablatam ſibi & nobis ad omnem poſteritatem claritudinē neglexerūt.

A D D I T I O.

(„ *Cæterum Cathedrale templum antiquitus inſtitu-*
„ *tum narratur illud fuiſſe, quod nunc excolitur ſub invo-*
„ *catione S. Nicolai Epiſcopi Myrenſis. Præſens modo*
„ *princeps Eccleſia ea eſt, quæ primo hujus civitatis Epi-*
„ *ſcopo dicatur S. Septimio martyri, cujus Sacra Lypſa-*
„ *na ibidem perhonorifice venerantur. Ejus Capitulū 12.*
„ *Canonicus opimos auctos redditibus enumerat, inter*
„ *quos unus Pœnitentiarii, alter Theologi munere fungi-*
„ *tur, unica tantum cum titulo Prioratus dignitate inſi-*
A „ *gnitur ampliori cenſu diviti. Habet inſuper 12. Cappel-*
„ *lanos amovibiles, Muſicæ Præfectum, Organum, Mu-*
„ *ſicorum Scholam, Sacriſtam, alioſque miniſtros. Simul*
„ *olim convivebant in ædibus Eccleſiæ contiguis, quæ ha-*
„ *ctenus à Canonicis jure optionis poſſidentur; ad religio-*
„ *ſi hujus incolatus commodum Nicolaus V. indulſit ca-*
„ *pitulo, pulſis monachis Benedictinis, Abbatiam S.*
„ *Mariæ Molearum Æſini agri, Callixto III. hanc con-*
„ *ceſſionem abſolutè confirmante, nec non ſubinde Julio*
„ *II. Dignitas item Prioralis annuis excrevit opibus ex*
„ *ſuppreſſione Regularis Abbatiæ S. Apollinaris Æſinæ*
„ *Diœceſis auctoritate Pauli III. obvenitque primum*
„ *Euryalo Sylveſtrio Patricio Cingulano, & ſucceſſive*
„ *in Nepotes tranſmiſſa ab Euryalis retenta fuit an. ſu-*
„ *pra 130. Extat Sylveſtriæ pietatis in Cathedrali Cap-*
„ *pellania, & aureorum centenis octo donatum ſacrariū.*
„ *Eccleſia Cathedralis ſpectabilis eſt ſtructura, inque ea*
„ *nobile ſacellum familiæ de Honoratis S. Levitæ Lau-*
„ *rentio ſacrum. Servantur ſub Ara Majori cum corpo-*
„ *re S. Septimii partes indumentorum D. N. J. C. de La-*
B „ *cte & Capillis B. V. Matris, de Lapide S. Sepulchri,*
„ *aliaque pretioſa reliquia. Et in Sacrario Brachium S.*
„ *Romualdi Abbatis, digitus S. Blaſii unà cum plurimis*
„ *aliis. Urbs complectitur* 10. *millia animarum, univerſa*
„ *Diœceſis 15000. circiter. Animarum cura in civitate*
„ *tribus Parochis incumbit, extra & propè civitatis Mœ-*
„ *nia quinque extant Parochiales Eccleſiæ; ex his tres*
„ *providentur per Cathedralis Canonicos. Plurima ibi*
„ *virorum Cœnobia, Eremitarum S. Auguſtini, Domi-*
„ *nicanorum, S. Franciſci de Paula, Minor. Conventua-*
„ *lium, Reformatorum, & Capuccinorum. Tria Monia-*
„ *lium ſepta, & Domus Presbyterorum Oratorii S. Phi-*
„ *lippi: Xenodochia, Mons Pietatis, Laicorum confrater-*
„ *nitates, & Clericorum nobile Seminarium. Cathe-*
„ *drali conterminum eminet Epiſcopale Palatium, & a-*
„ *liud ſuburbanum in Abbatia S. Benedicti in edito col-*
„ *le Caſtri-Plani, unde locupletiores redditus erunt E-*
„ *piſcopalis menſæ, cujus cenſus annuus eſt circiter ſcuto-*
„ *rum 3500. in Libris Cameræ ejus taxa eſt florenorum*
„ *300. Oppida Diœceſis ſunt.* Maſſuccio. Majolati. Pog-
C „ gio Cupo. Siſiano. Monte Roberto. Caſtel Bellino.
„ Muſciano. S. Marcello. Monte Caroto. Poggio S.
„ Marcello. Caſtel del Piano. S. Maria delle Maglie.
„ Roſora S. Maria Nova. S. Paolo. *Horum nitidiſſimum*
„ *eſt Maſſaccium, ſeù Maxacium, olim clariſſimæ Ma-*
„ *ximorum familiæ nobile feudum. Condecoratur Regu-*
„ *larium cœtibus. S. Franciſci arctioris obſervantiæ, inſi-*
„ *gni Camaldulenſium Abbatia, monialium Cœnobio, &*
„ *in ejus territorio pulcherrima Eremo vulgo nuncupata*
„ le Grotte *Eremitarum Camaldulenſium.* Lucent.)

1. Primus igitur eorum, qui Æſinam rexit Eccleſiam, SEPTIMIUS eſt, qui martyrii lauream cum Epiſcopatus infula glorioſè conjunxit, natione Germanus *b*, nobilibus parentibus ortus, ſed eorum nobilitatem inanium Deorum ſuperſtitio deturpaverat. Hic ab adoleſcentia arma miles intrepidus ſecutus eſt, ſed cum ex diverſarum gentium commercio, quo uti oportet eos, qui caſtra, pugnaſque petunt, plurimum ſuperſtitionis Gentilium ſe imbibiturum deinceps timeret, ex Spiritus S. inſtinctu cingulum militare diſſolvit, ſacroque fonte ablutus, deſerta patria Æminos, Valen-
D tinoq; Germanis ſibi adjunctis ſociis, ad Italiam Chriſtianæ pietatis ſedem ac tutiſſimum domicilium properavit. Cumque Mediolanum veniſſet, ibique quamplurimos cerneret ab Idolorum cultu miſerè tranſverſos agi, prædicandi munus, doctus in lege divina ſibi deſumpſit, ut devios ad Chriſtum traduceret. Acciditque, ut aliquando prope templum Jovis Septimius divino incenſus ardore concionem haberet, cujus divinis verbis ita cœleſte Numen apud Populum aſtruxit fidem,

I.

b Treviris nobili genere natus.

c Al. Æmbdio, ſeu Æmigdio.

(1) Ab Æſio Pelaſgorum rege an. 2. Olympiadis III. & 14. ante Romam conditam, atque ante Chriſti adventum ann. 766. excitatam hanc urbem ex variis refert ſcriptoribus Baldaſſinus.

(2) Opera Pipini Francorum regis, qui debellatis Longobardis donavit A. C. 755. Stephano III. & Rom. Eccleſiæ inter alias Italiæ Provincias Ravennæ Exarchatum, & Pentapolim teſte Baronio, & in Pentapoli Æſium comprehendebatur, ut etiam ex Rubeo in Raven. hiſt. Eamdem ratam habuit donationem Carolus Magnus an. 773. Romæ coram Adriano I. Ludovicus cognomento Pius an. 817. plus prædeceſſorum ſuorum elargitiones Aquiſgrani confirmavit, pluraque addidit, ſicut & alii ſubindè Cæſares. *Luc.*

(3) Olim in Umbria, dein in Ciſalpina Gallia, ac poſtea ab Auguſto in Italiæ diviſione, ſexta in ejuſdem Regione enumerata, ut docet Plinius. In Romani vero imperii declinatione in Italica Pentapoli Provincia quæ erat ad Ravennæ Exarchatum pertinens, recenſita fuit, modo inter Piceni civitates adſcribitur. *Luc.*

(4) Æſini putant ſub Claudio Imperatore S. Apollinaris Ravennatum Epiſcopi opera. Id ſibi ab immemorabili fundent ex vetuſtiſſima Eccleſia in Æſinate agro eidem dicata, & olim in nobilem Abbatiam erecta. Nec nobis haud vero ſimile videtur: cum enim Apollinaris à Petro an. 1. ſui Pontificatus fuerit ordinatus Ravennenſium Paſtor, certum eſt Chriſtianæ fide ſua prædicatione imbuiſſe Æmiliam, Flaminiam, & totam fere Ciſalpinam Galliam, & in civitate Fanì fortunæ Æſio propinqua Eccleſiam cum baptiſmali fonte condidiſſe. *Luc.*

fidem, ut templum cũ ſimulachro ipſo Jovis repentino terræ motu exſcinderet. Obſtupuere primum omnes, mox publica ira ſtuporem excepit, ita ut civitas propemodum tota cõſternata ad arma curreret, percitaq; furore, quotquot illic erant, Chriſti innocentes oves deſtinaret ad necem. Septimius, unius civitatis ex evangelico præcepto iram declinans, diveſtit ad aliam, hoc eſt, Romam profectus eſt, ut ibi SS. Apoſtolorum ſepulchra veneraretur, Divinique evangelii ſemen uberius, feliciuſque jactaret. Dum ergo ibi moratur, à Gloriano mihi pietatis cultore perbenignè ſatis hoſpitio exceptus eſt, rependitque hoſpiti ſuo vicem, ejuſdem filio à fluxu ſanguinis liberato, cæteraque ejus familia ad fidem Chriſti tracta. Adeo autem Romæ perſpicua Septimii exſtitere miracula, ut apud Marcellum ſummum Pontificem, totamq; Romanam aulam gratioſus evaderet. Quamobrem ab eodem Marcello electus, ac inauguratus eſt Æſinatinus Epiſcopus, illucque miſſus ad Chriſti propagandam fidem. Erat per id tempus Æſii Præfectus Florentinus quidam, ex more Imperatorum, qui eandem illuc allegaverant, homo vecors ac ferox, quique pietatem Chriſtianam peſſime oderat. Ad hujus itaq; Tribunal cum ſe præſentaſſet Septimius, cauſas ſuæ illuc profectionis illum edocuit, faſſuſque candidè eſt promulgandi evangelii cauſa illuc ſe adventaſſe, utque plures quam poſſet, devios ad evangelii lucem adduceret, percupereque ſeſe, ut prior ipſe Præfectus Chriſtiana ſacra ſuſciperet, ut quæ meditabatur conſilia, deinde bellè procederent. Enimverò tum ira Præfectus exarſit, cõcionantique liberius, quinque tantum dierum induciis conſtitutis, obtulit optionem; aut ipſe Diis litaret, aut eiſdem litandus acerbiſſimam mortem ſubiret: Haud diu deliberandum fuit tanto martyri, quid potiſſimum deligeret. Igitur convocat populum, concionatur de myſteriis fidei, roborat in fide ſtabiles, imbecilles adhuc confirmat, utque verbis fides daretur, ingentia, ac propemodum inaudita edit miracula, ita ut Marentianus Præfecti filius his convictus fidei Chriſti dederit manus, ſacroque deinde fonte ablutus, cum antea, petra durior eſſet, mira ratione repente admiſit, ac pietatis Chriſtianæ faſſus eſt veritatem. Cæterùm Septimio ea cruenta victoria fuit, ejus ſiquidem eventus allato nuncio cum Præfectum Florentinum conjeciſſet in iras, pœna capitis ſanctum mulctavit, ut eodem loco, quo in filii ſalutem fuderat aquas, in odium Chriſtianæ Religionis ipſe funderet ſanguinem. Accidit id die 5. menſis Septembris circa annum Domini 307. Ejus deinde corpus à fidelibus tumulatum, anno 1469. repertum, iterum lucem aſpexit, ac honorificentius in Cathedrali reconditum eſt, tanquam Æſinæ Eccleſiæ protectoris, ac tutelaris, cujus dies feſtus quotannis recurrens populum Æſinum ingenti partu tanta celebritate gaudio perfundit. Meminit Septimii hoc ipſo die Ferrarius in ſuo catalogo Italicorum ſanctorum.

II. 2. MARTIANUS Epiſcopus Æſinus in Concilio Romano ann. 499. („ *Martianus præſens fuit Synodis ſub Cœlio Symmacho an. 501. 502. 503. 504. Hujus* „ *corpus in Eccleſia S. [illegible] Cathedrali, ſepulturæ mãdatum, à Tiberio Cardinali Cincio repertum* „ *fuit in tumulo ante aram Maximam; quæ ſimul cum* „ *aliis duobus proxime enumerandis. Diu deinceps deſtitutam Paſtore hanc Eccleſiam deprehendimus ex Gregorii M. Epiſtolis, quo indict. 2. Epiſt. 124. l. 7. Severo* „ *Epiſcopo Anconitano Viſitationem injungit Auſinæ* „ *(ideſt Æſinæ) civitatis, & ſubinde Clero, ordini, &* „ *Plebi de eligendo Epiſcopo ſcribit.* Lucent.)

III. („ GALCOMPIOSUS, *ſeu* Calempioſus *deſideratur in ſerie Ughelli circa an. 647. Æſii ſacrum jus dicebat, cujus etiam oſſa ſepulcrorum Martiano apparuere.* „ Lucentius.)

IV. [a] 3. HONESTUS[a], Sexto Conſtantinopolitano Concilio ſub Agathone Papa (1) interfuit an. 680.

[a] Al. Honoratus.

4. PETRUS inter Romani Concilii patres numeratus eſt, ſub Zacharia Papa, anno 743. temporibus Luitprandi Regis. V.

5. JOANNES in Concilio Romano ſub Eugenio II. anno 826. apud Baronium. VI.

6. ANASTASIUS, (2) ann. 853. de quo Baronius. VII.

7. * EBERARDUS Epiſcopus AEſinus præſens fuit Synodo Ravennæ celebratæ ſub Joanne XIII. Papa an. Chriſti 967. VIII.

* Ex App. tom. 5.

8. RAYNALDUS interfuit Lateranenſi Concilio ſub Alexandro III. Pontif. anno 1175. („ *Vel 1179.* „ *in quem an. illud Concilium rejicit Harduinus.*) IX.

9. GRIMALDUS interfuit conſecrationi eccleſiæ S. Crucis de Avellana anno 1197. X.

(„ CRESCENTIUS *an. 1207. regebat AEſinum* „ *ovile, ut nobis innotuit ex publico inſtrumento rogato* „ *ab Ugolino Joannis Judice exiſtente in Archivo Prio-* „ *ralis.* Lucentius.) XI.

10. SEVERINUS hujus Eccl. antiſtes vixit ſub Greg. IX. an. 1237. de quo mentio in marmoreo lapide ſupra majorem portam Cathedralis, ubi hæc verba inciſa leguntur. XII.

A. D. MCCXXXVII. tempore D. Gregorii Papæ D. Friderici Imperatoris, & D. Severini Epiſcopi AEſini Mag. Georgius Detumo civis AEſinus Fec. hoc opus.

11. Fr. GUALTERIUS Ord. Minorum eligitur ab Innocentio IV. remoto Armanno à capitulo electo, & ſuis exigentibus demeritis excommunicato, anno pontif. 4. Chriſti verò 1246. ex regeſt. XIII.

12. CRESCENTIUS eligitur ann. 1252. 3. Kal. Maji ab Innocentio IV. ex reg. Vatic. ann. verò 1261. conſtituit ſuum procuratorem Joannem Hermugne, contra commune AEſini, qui Joannes appellat de ſententia lata à Bernabeo de Zobuldis Judice AEſino, pro prædio S. Marcelli, & ejus curte, ex lib. memorialis AEſii M. S. Obiit ann. 1263. XIV.

13. BONAJUNTA[§], Epiſcopus Recanatenſis, ad AEſinam Eccleſiam translatus ab Urbano IV. anno 1263. 2. id. Octobr. regeſt. Vatic. ep. 19. fol. 6. XV

§ Al. Bonavita.

14. HUGO Epiſcopus Piſaurienſis ad hanc Eccleſiam translatus anno 1268. 2. Kal. Junii à Clem. IV. cum Ramborus capellanus Card. S. Mariæ in Coſmedin à Capitulo electus non curaſſet acceptare, ex regeſto litterarum ejuſdem Pontificis ep. 16. XVI.

*Quo anno Cathedralem conſecravit.

15. JOANNES Epiſcopus AEſinus 1291. ad Regem Pannoniæ Legatus à Nicolao IV. miſſus ex reg. Vatic. e. 113. f. 179. idem Joannes ab AEſina Eccleſia, ad Auximanam translatus eſt à Bonifacio VIII. anno 1295. 5. Id. Aprilis, ex regeſt. Vatic. to. 1. e. 56. f. 19. XVII.

16. LEONARDUM („ *Patraſſum de Guerrino* „ *Alatrinum*) ex Epiſcopo Alatrino ad AEſinam Eccleſiam tranſtulit Bonifacius VIII. („ *cujus erat avunculus.*) ann. 1. pontif. 1295. 4. non. Januarii e. 576. f. 133. obiit 1312. („ *Epiſcopus Card. Albanenſis. Conſule quæ de eo diximus in Albanen.* Lucent.) XVIII

17. FRANCISCUS de Alfanis Peruſinus, Bartoli juris conſulti nepos, nobilis genere, clericus eccleſ. S. Martini de Collibus diœceſis Peruſinæ, à Capitulo electus, à Clemente V. confirmatur anno 1312. 4. Kal. Martii pontif. 8. ex reg. Vatic. e. 238. f. 77. Obiit 1342. XIX.

18. FRANCISCUS Jordani de Spoleto, aliis de Brancaleis nobilis Urbinas, electus an. 1342. 15. Kal. Auguſti, ſucceſſit Franciſco, à Clemente VI. promotus ann. 2. e. 30. reg. Vatic. Tranſlatus inde ad Eccleſiã Urbinatenſem an. 1348. 3. non. Maji ex eodem reg. (3) XX

19. NICOLAUS de Piſis, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, AEſinus Epiſcopus electus 1349. 5. non. Martii, tranſlatus inde ad Eccleſiam Urbinatenſem à Clemente VI. anno pontif. 8. (4) 5. non. Maji, ex regeſt. Vatic. par. 2. lib. 3. e. 1 [illegible]. * Nicolai mentio habetur in monumentis ejuſdem Eccleſiæ ann. 1358. XXI.

* Ex App. t. 3.

(„ PETRUS *Chriſtophori Borghéſii*, *Nobilis Se-* „ *nen-* XXII.

(1) Subſcripſit in Synodo Rom. an. 680. Epiſtolæ pro Sexta Synodo Conſtantinopolit. Hujus pariter corpus aſſociatum Martiano, & Calempioſo inventum fuit. Lucent.

(2) Hujus nomine Aimo ejus Diaconus ſubſcripſit Concil. Rom. ſub Leone IV. præſente Chlotario Imperatore an. 853. Luc.

(3) At inter Urbinates 1342. non ſibi conſonat Ughellus, nam ibi ex eodem Regeſto ſcribit hunc Franciſcum ſucceſſiſſe in Solio Urbinate an. 1350. 5. Non. Maji, quo ſane anno per obitum Bartholomæi ea ſedes vacans erat: puto errorem in anno exſcribendo. Luc.

(4) Qui fuit Chriſti 1349. quo ſane tempore à Franciſco Jordani dicto de Brancaleis detinebatur, unde ipſi ex calculo annorum præire debuiſſet. Fallitur forſan Ughellus inter Urbinates eo tempore, quo ibidem ex eodem Nicolai ordinis Auguſtiniani Bartholomæus Epiſcopatum gerebat. [illegible] Nicolaum ad eam ſedem aliquando poſtulatum fuiſſe, non autem illud ſubiiſſe onus, cum de eo neque [illegible] inter Urbinates ullam mentionem faciat. Luc.

A „ *nēſis, hac infula ornabatur anno circiter* 1380.(1) *ut ex* „ *ſtemmate genealogico hujus familiæ à Celſo Cittadino* „ *confecto videre licet. Ex Ugurgerio in Pompis Senon-* „ *ſibus* p. 1. Mandoſius.)

XXIII 20. BERNARDUS, fato functus eſt anno 1391.

XXIV 21. THOMAS de Perleonibus Romanus, jam inde Aſculanus Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt à Bonifacio IX. ſummo Pontifice, anno 1391. 4. *a* id Julii; eoque Epiſcopali munere deinde ultro abivit, ac S. Benedicti inſtituti monachum induit apud S. Laurentium extra muros Urbis Romæ, ex lib. 1. proviſ. Prælatorum Bonifacii IX.

a 5. Id.

XXV. 22. ALOYSIUS Franciſci *b*, Abbas Monaſterii S. Pauli ad ripam Arni, Piſanæ diœceſis, Ordinis Vallis Umbroſæ, demortuo Thomæ ſuffectus eſt anno 1400. 4. Nonas Januarii, atque in Æſinum Epiſcopum inauguratus eſt. Obiit anno 1405.

b Cognominatur Alphanus ab Cldolino-Mandoſ.

XXVI 23. JACOBUS de *c* Bonripoſis Peruſinus, Prior monaſterii S. Laurentii de monte Periolo, Innocentii VII familiaris, ab eodem electus eſt Epiſcopus AEſinus anno 1405. non. Octob. Conſtantienſi Concilio interfuit, legiturque aſcitus teſtis in teſtamento Card. Landulphi Maramaldi ann. 1415. die 10. menſ Octob. deinde hoc eſt ann. 1418. Interamnenſis Epiſcopus effectus eſt. Tempore hujus Præſulis inventum eſt corpus S. Floriani martyris anno 1411. & repoſitum eſt in eccleſia ejus nominis apud Minores ſub ara majori, ut ex appoſita ibidem inſcriptione liquet.

c Al. de Bontempis.

B

Tempore Malateſtæ de Malateſtis Domini AEſii, & D. Jacobi de Bonripoſis de Peruſio Epiſcopi, & D. Ardingi de Paja Poteſtatis, penes ripam fluminis AEſii inventum eſt corpus S. Floriani, & hic reconditum menſe Decembri 1411. Qui præcipitatus de ponte in flumen prædictum martyrio coronatur, tempore M. & Diocletiani Imperatorum, & procurante Magiſtro Matthæo, hoc opus decoratum, ſibi Aeſio dedicatum, Anno MCCCCXI.

XXVII. 24. BLONDUS de Conchis civis, & Canonicus Spoletanus, ad hunc epiſcopatum pervenit, Martino V. Columna ſedente, ann. 1418. 2. Kal. Febr. dum ipſe Pontifex adhuc morabatur Conſtantiæ.

C

XXVIII. 25. LAZARUS, dum hanc adminiſtraret eccleſiam, fato functus eſt anno 1425.

XXIX 26. INNOCENTIUS Lazaro ſucceſſit die 2. m. Octobris, an. 1455. à Martino V. ſublectus, ex lib. proviſ. Prælat. Diu hanc eccleſiam rexit.

XXX 27. THOMAS Iſilerius *d* civis, & Epiſcopus Æſinus, omnium virtutum genere ornatiſſimus, Innocentii VIII. familiaris, cum multos annos laudabiliter præfuiſſet, ſub Julio II. extrema clauſit anno 1505. Jacet in Cathedrali ante aram D. Septimii, („ *Cujus corpus ipſe invenit*) ubi hoc legitur epitaphium.

d Seu Ghiſlerius.

Præſul ineſt urna Thomas Iſilerius iſta
Stellifer arma gerens, hac ſacra luſtra navem..
M. DV. die vi. Junii.

Ibidem ante aram S. Caroli aliud legitur epitaphium, quod ipſe vivens poſteris ſuis poſuit ſacellumque dicavit.

Th. Iſilerius Æſinas Pont. venuſtiſſ. & honeſtiſſ. D. Lucretiæ Iſil. nepoti ſuæ chariſſ. ac toti familiæ, ejuſque poſteris, & monumentum, & ſacellum hoc in ſui memoriam poſuit, dicavit MCCCCC.

D

XXXI 28. ANGELUS de Ripantibus Bonuntii filius, nobilis AEſinus, Julii II. cubicularius, & in paucis charus, patriæ Epiſcopus delectus ab eodem Pontifice anno 1505. exceſſit omnium bonorum mœrore, clarus virtute, pietate, & in rebus agendis prudentia omnibus notus, an. 1515. ſepultus in Cathedrali in marmoreo tumulo prope patrem, & patruum, quibus eodem anno cęnotaphium poſuerat. Hoc ipſe habet epitaph.

Angelo Ripantio Patritio AEſino, qui ob egregia merita à Julio II. Pont. in cubiculum aſcitus, ſacerdotiiſque, & honoribus abundè auctus, demum AEſinen. Eccl. præfectus eſt, in qua & divinum cultum collabentem reſtituit, & Epiſcopium à CCCC. aſque annis diratum propria impenſa magnificè inſtauravit, cum vix ann. vii. menſ. 5. ei præfuiſſet, obiit ſummo omnium mœrore, & deſiderio annum agens ætat. lxiii. menſ. v.

A

Tiberius Ripantius fratri benemerenti poſuit:

Ad ſiniſtram verò ibidem, hæc alia legitur inſcript.

Hugolino hujus eccleſiæ Priori, Can. & Benuntio Bonfilio, & Antonello ger. fratribus de Ripantibus, Angelus Bonuntii filius, Prior antea, & Can. ac Julii II. Pont. Max familiaris Æſii Epiſcopus creatus, Genitori, & patruis, ac eorum poſteris pientiſſ. poſuit M. D. XVII.

29. PETRUS Paulus Venantius de Spello electus à Leone X. anno 1513. („ *Concilio Lateranen. interfuit an.* 1514 *&* 1515.) Diu vixit, de quo in Cathedrali ſub parma Leonis X. & ſuæ hæc leguntur verba. XXXII.

Præſulis AEſini Petri, hæc inſignia Pauli
Hiſpelli, & Medices mun. . . . Pontificis MDXIII.

30. ANTONIUS Venantius de Spello. ſuperioris nepos, factus coadiutor cum futura ſucceſſione an. 1519. 13. Decembris, eidemque prędefuncto ſucceſſit. XXXIII

B

Mortuus hic eſt Paulo III. ſumm. Pont. imperante anno 1540.

31 BENEDICTUS Converſinus Piſtorienſis, Epiſcopus *e* Fori Triventinorum à Paulo III. ad hanc eccleſiam tranſlatus eſt anno 1540 die 10. menſ Julii. Vicelegatione Bononiæ functus eſt anno 1541. deinde etiam AEmiliam Provinciam Præſes adminiſtravit, plurimiſque aliis Pontificiæ ditionis civitatibus jus integerrimè dixit; vir utique doctè conſulta, ac ſingulari prudentia præditus; deceſſit dum ſibi commiſſum gregem prudentiſſimè regeret 1553. XXXIV

e Seu Bertinoroli.

32. PETRUS de Monte Etruſcus, filius Cecchi Guidalotti, & Margaritæ Fabiani de Monte filiæ ſororis Vincentii Julii III Pontif. Max. Patris, in familia de Monte ab eodem Pontif. conſobrino adoptatus, una cum Chriſtophoro Card. Maſſilienſi, aliiſque germanis fratribus; juvenis inter equires Hieroſolymitanos adſcriptus à Julio, Caſtri S. Angeli Romæ cuſtos, ab eodem electus epiſcopus AEſinus 1553. 3. die Julii, nondum inauguratus altero anno, quam dignitatem fuerat adeptus, ultrò, libenſque epiſcopali munere ceſſit, itaut Pontifici liberum, cuique collibuiſſet eam dignitatem deferre. At Petrus ſecularem militiam ſequutus, primo Amiralius, caputque, ut vocant Italicæ linguæ, Triremium Generalis, & Capuæ Prior factus tandem Magnus Ordinis Magiſter, omnium gratulatione electus anno 1568. exceſſit anno.... XXXV.

C

33. GABRIEL de Monte Etruſcus, Fabiani, & Catharinæ Roſtettæ Tyfernatæ filius, Petri ſuperioris nepos, pronepos Julii III. hujus ſedis Epiſcopus renunciatus anno 1554. die 10. Novembris. Concilio Tridentino interfuit, & cum anno 42. ſediſſet, appoſitus eſt ad patres ſuos anno 1597. 5. Kal. Majii in eccleſia ſua prope ſummum altare ſepultus eſt. Ad tumulum hoc legitur epitaphium. XXXVI.

D. O. M.

Gabrieli de Monte, Chriſtophori Cardin. Maſſilienſis, & fratris Petri Hieroſolymitanorum Magni Magiſtri nepoti, & Julii III. Pontiſ. Max. pronepoti, qui paſtor ovium, & pater pauperum per xlii. annos, menſ. 3 dies 6. huic eccleſ. præfuit. Trident. Concilio interfuit, Lauretanam Eccleſiam Sixti V. juſſu viſitavit. Obiit 5. Kalend. Martii M. D. IIIC. anno ætatis ſuæ lxiii. Silvius de Monte Fratri benemerenti poſuit.

D

(„ *Primum Aeſii monialium Monaſterium, ipſe mirificè opem ferente, fuit ab Aeſino magiſtratu conſtructum* „ *ſub Regula S. Benedicti an.* 1582. *Clericorum ſeminarium fundavit: Epiſcopium ſuburbanum in Abbatia* „ *Caſtri Plani ſubſtruxit: miraculiſque etiam claruit.* „ *Deſæviente enim an.* 1583. *annona inopia ipſe propriis* „ *in alimoniam eſurientium exinanitis horreis, fabarum* „ *ſata in ſuo fundo jam maturitati proxima eiſdem paſcendis conceſſit. Ex his ſufficientem ſinguli uſque ad* „ *meſſem ſumpſere cibum obſtupente civitate, quod tanta multitudinis inopia ſati non adhuc matura leges tot* „ *ates*

(1) Hic Petrus, ut vides, ſolo ſtat auctoritate Celſi Cittadini Antiquitatum Patriæ ſuæ viri aliàs conſultiſſimi. Nihilominus eum placuit hic inſerere, ut aliquomodo expleretur lacuna hoc loco patens. Interim Lectores de Petri exiſtentia in hac ſede ulterius inquirant.

„ dies ad ſatietatem victum ſuppeditaſſet. Sed ſtuperem
„ ſoper greſſus uberrimus fructos, qui ex millies depopu-
„ latis ſatis, in horrea emerſit; ita ut memoria tanti facti
„ adhuc ſoperſtes vigeat. Lucent.)

XXXVII. 34. CAMILLUS Card. Burgheſius, poſt Gabrielem, hanc eccleſiam regendam ſuſcepit anno 1597. quam inde poſt paucos annos ad favorem Marii Agrippæ dimiſit, inde ad Pontificale ſolium evectus anno 1605. Paulus V. vocatus eſt.

XXXVIII. 35. MARCUS Agrippa Dandinus Cæſenas, Aeſinus Epiſcopus deceſſit in patria ann. 1603. tumulatuſque eſt apud Eccleſiam S. Franciſci in tumulo majorum, ubi legitur epitaphium in marmore exaratum.

Marco Agrippa V. I. Conſ. Epiſcopo Aeſino
Viro gravi, & religioſo, qui Caſena obiit
anno Dom. MDCIII. XIII. Kal. Novemb.
ætatis ſuæ XLVI.
Paulo Æmilio animi nobilitate, ingenii, officii
humanitatiſque ſuavitatibus præclaro, nono
Kalend. Septembris ætatis ſuæ XXXIII.
Fratribus cariſſimis Anſelmus, & Julius
fratres hoc monumentum poſuerunt.

In Eccleſia S. Petri Martyris Ceſenæ, alia de eo extat memoria, quæ eſt hujuſmodi.

Ad perpetuam rei memoriam.
D. O. M.
Templum hoc erectum in honorem S. Petri
Mart. conſecratum fuit die XXII. Augu-
ſti MDCI. ab Illuſtriſs. & Reverendiſſimo
DD. Marco Agrippa Dandino, Æſii Epiſco-
po, Nepote dilecto Hieronymi Cardinalis
Dandini.

(„ *Synodum celebravit an. 1600. quæ Typis conſigna-*
„ *ta legitur & Monialibus S. Annæ clauſtrum indixit.*
„ Lucentius.)

XXXIX. 36. PYRRHUS Imperialis *a* Verulanus, electus Epiſcopus à Clemente VIII. 1604. die 28. m. Jan. Deceſſit 1609. („ *Fuit antea Card. Burgheſii Auditor. E-*
„ *piſcopus tranſtulit Moniales S. Bernardi e loco inſalo-*
„ *bris aeris in novum Monaſterium S. Claræ, mortuus ſe-*
„ *pelitur in Cathedrali.* Lucent.)

a Imperiolus ex Imperiola Nob. Frumentenſi Diœceſ. Verulanæ familia. Luc.

XL. 37. MARCELLUS Pignattellus Romanus, Peruſio oriundus, Clericus Regularis Theatinus, Frater Germanus *b* Stephani Card. Pignatelli, electus à Paulo V. 1607 *c*. die 13. m. Jan. E vivis exemptus eſt anno 1621. („ *Gubernator rexit Urbem, & S. Domum Laure-*
„ *tanam non ſine ingenti Mariani cultus incremento. Æ-*
„ *ſini Epiſcopii meridionalis pars ejus ſplendido ſumptu*
„ *ædificata conſpicitur. Edidit Italicè Epiſtolas ſalu-*
„ *berrimas ad Clerum & Populum Æſii.* Lucent.)

b Patruelis,
c 1609. 16. Januar.

XLI. 38. TIBERIUS Cincius Nobilis Romanus, S. Petri Canonicus, electus eſt AEſinus Epiſcopus à Gregorio XV. anno 1621. die 29. menſis Novembris. Eodem Pontifice Ludovicus ejuſdem Frater germanus Tudertinam Eccleſiam ſuſcepit regendam. Adhuc ſuperſtes eſt, cui par eſt, longam vitam precari, à quo omnes boni felicem, fauſtamque huic Eccleſiæ adminiſtrationem expectant. Hic Corpus S. Septimii invenit, nobilique loco, & tumulo incluſit, ornavitque an. 1623. ut ex ſequenti inſcript. in cathedrali liquet.

D. O. M.
Sacrum tanti Præſulis, ac Patroni pignus, ſeu
potius theſaurum humi altè defoſſum cum diu
neglecto latuiſſet in ſolo, Tiberii Cincii Epiſ-
copi ſolers pietas invenit, Scipionis Card. Bur-
gheſii pia munificentia honeſtiori conditum or-
na vario marmore decoravit, A. F. S. M.
DC. XXXIII.
Civis hoſpes hoc volebam illico.
D. O. M.
Civis hoſpes quis quis ades venerare ſupplex
Heroicæ virtutis exuvias. S. Septimii corpus
hic ſitum eſt, hunc S. Marcellus primum Ae-
ſinæ Civitatis Epiſcopum dedit, quam ille Ur-
bem miraculis ſuballtam, præceptis excultam,
prædicatione conſitam, ſanguine irrigatam, ad
omnem morum honeſtatem in dies efflorescen-
tem præſenti patrocinio tuetur.

* Hic nobilis Præſul ab Innocentio X. creatus eſt S.

* *Ex App. 1. 7.*

A R.E. Card. ſub quo mortuus eſt, & in ſua Cathedrali humatus.

(„ *Hic Æſii Pænitentium mulierum Monaſterium in-*
„ *ſtituit: Eccleſias S. Mariæ de Ulmo, & S. Rocchi à*
„ *fundamentis erigi fecit: Epiſcopale Palatium vario cul-*
„ *tu exornavit, & ſuburbanum decoravit ædificiis, & ne-*
„ *moribus. Sex argentea Candelabra cum cruce magni*
„ *ponderis, operiſque eximii Aræ maximæ Cathedra-*
„ *lis contribuit. Demum obiit an. 1653. 26. Febr. ſepul-*
„ *toque hoc poſitum Epitaphium.*

D. O. M.
„ *Tiberio Cincio Patricio Romano Presb. Cardin.*
„ *poſt primarias in Pontificia ditione Præfecturas*
„ *ſumma cum laude adminiſtratas, poſtque Æſi-*
„ *nam Eccleſiam pari pietate diu rectam ab Inno-*
„ *centio X. cognitis celebratiſque promeritis Purpu-*
„ *ra, Urbe jampridem exoptante, Orbis approba-*
„ *tione, decorato, Marius Cincius Fratri dulciſſi-*
„ *mo poſuit. Obiit die XXVI. Februarii Anno Do-*
„ *mini M.DCLIII. Ætatis ſuæ Anno LXXIII.*

B „ Lucentius.)

XLII. 39. JACOBUS Card. Corradus *d* hanc Æſinam Eccleſiam accepit ab Innocentio X. die 21. Aprilis 1653. à quo ob eximias animi dotes ex Rom. Rotæ Auditore paulò antea vocatus fuerat ad purpuram. Sub Alexandro VII. Pont. Max. Epiſcopali munere ſe exolvit, cum Datarius, ut vocant, ab eodem renunciatus eſt.

d Ferrarienſis.

XLIII 40. ALDERANUS Cybo ex Principibus Maſſæ & Carrariæ, tot titulis vetuſtæ nobilitatis, ac virtutum eximiarum, quibus exornatur, purpuram, & Ferrarienſem legationem ab Innocentio X. promeruit: Epiſcopatum verò Æſinum die 29 *e*. Junii 1656. ab Alexandro VII. Pont. Max. Pergit princeps religioſiſſimus ſibi commiſſam Eccleſiam verbo & exemplo adminiſtrare, quem D.O.M. ad Eccleſiæ decus, populorumque ſuorum ſalutem diu incolumen ſervet.

e 24. April.

A D D I T I O.

„ *Hic Synodum an. 1658. celebravit: Congregationem*
„ *Oratorii S. Philippi Neri in obſcuro Civitatis loco de-*
C „ *liteſcentem ad celebrem viam Sabellam tranſtulit:*
„ *Eidem S. Joannis attributo Templo, & conterminis*
„ *Ædibus: Tranſtulit etiam Clericorum Seminarium*
„ *ex ædibus S. Nicolai veteris Aeſii in alias Cathedrali*
„ *proximas: ſuum Cathedrale templum ſacra ſupellecti-*
„ *li auxit, recenti luce, ac venuſtate inſignivit: Epiſco-*
„ *pium multipliciter auxit, & ornavit, Monialium Cœ-*
„ *nobia novis ædificiis, cenſo, & ſupellectili dicavit. De-*
„ *nique cum Epiſcopatui ceſſiſſet, Romam profectus In-*
„ *nocenti XI. fuit ſupremus Adminiſter, obiitque Oſtien-*
„ *ſis Epiſcopus an. 1700. ut in Oſtienſibus enarravimus.*

XLIV („ LAURENTIUS *Cybo germano Fratre liberè*
„ *cedente in manibus Clementis X. ab eodem Summo*
„ *Pontifice pro Æſinatium grege adminiſtrando eligitur*
„ *anno 1671. die 18. Januarii. Caſtimonia potiſſimùm*
„ *emicuit, atq; miſericordia in pauperes. Varia Monia-*
„ *lium ſepta ædificiis auxit, & ad perfectiorem vivendi*
„ *formam traduxit. S. Attalonis Martyris Corpus*
„ *ſolemni pompa è Cathedrali Templo, in illud Congre-*
„ *gationis Oratorii intulit. Sacra quoque Lypſana S. Ju-*
D „ *liani Martyris in Eccleſiam S. Franciſci extra mœ-*
„ *nia traduxit, & ſub Ara maxima ejuſdem Eccleſiæ*
„ *ſelectis marmoribus ſumptuosè ab Æſina Rep. conſtru-*
„ *cta, pretioſe in tumulo repoſuit. Pluries Diœceſim per-*
„ *luſtravit. Maſſaccii Templum S. Leonardi conſecra-*
„ *vit ann. 1672. inque eo inſtituit ſeptem perpetuos Bene-*
„ *ficiatos, qui ſtatis horis divinam pſalmodiam perſol-*
„ *verent, & hos collegiali ſigno Canonicorum more deco-*
„ *randos anmiit Clemens X. qua de re marmorea ibidem*
„ *extant Tabula, aliaque cernuntur in Eccleſia Monia-*
„ *lium S. Catharinæ ejuſdem Oppidi, quibus amplian-*
„ *dis, & ad perfectiorem frugem adducendis, Cyborum*
„ *Epiſcopalis ſollicitudo effulſit. Nec ullum ſine nomine*
„ *ſaxum; aliud horum Beneficentia ubi e Cœnobio Ca-*
„ *maldulenſium erumpit, in quorum patrocinium pecu-*
„ *liari omine ſucceſſivè abierant. Sed & Laurentius*
„ *Nobilem Synodum habuit in Cathedrali ann. 1678.*
„ *Anno vero 1680. die 17. Auguſti, obiit magna poſt ſe fa-*
„ *ma ſanctitatis relicta. Cadaver in Cathedrali locum*

,, *accepit, deſuper ſequens ubi Elogium ejus memoriam*
,, *perennat.*

D. O. M.
Laurentio Æſii Antiſti
Principum Maſſæ, e veterrimo Cybo
Nobiliſſimo ſtirpe,
Virtutum jubari, Candoris vitæ ſpeculo
Charitatis in pauperes documento
Divini cultus pervigili, Animarum
ſaluti invigili
Promerita præconia
Decantare non ſinet fama
Deperdito Paſtore Æſinus grex
Perennes lacrymarum fontes
Emittit, non demittit.
Operit ſaxum oſſa, vivit in Cœlis Anima.
A. MDCLXXX. 17. Aug. Æt. 63.
Epiſcopatus VII. Menſes 6. Dies 19.

Alderanus S.R.E. Epiſcopus Tuſculanus
Prædeceſſor Meritiſſimus
Odoardus Archiep. Seleuciæ apud Helvet.
functus
Poteſtate Legati a Latere Nuncius
Apoſtolicus
Albericus S.R.I.P. Maſſæ Dux, Carrariæ
Princeps Germani fratres
P. P.
A. D. MDCLXXXI.

XLV. ,, PETRUS MATTHÆUS *Petruccius, Æſinus Patricius, cum inter Patres Oratorii S. Philippi Nerii præfecturam gereret, ab Innocentio XI. Patriæ ſuæ Antiſtes datur die 24. Aprilis an. 1681. nec niſi Apoſtolico præcepto compelli potuit ad onus ſubeundum. Hic moniales de Pietate nuncupatas ex anguſto, & inſalubri loco apud Portam S. Floriani in novum Cœnobium tranſvexit, atque in Caſtro S. Marcelli novam Eccleſiam plebis conſtrui juſſit, & primum lapidem immiſit. Inde ab Innocentio XI. electus eſt Presb. Card. tit. S. Marcelli an. 1686. 2. Septemb. Comitiis Vaticanis adfuit, in quibus ad Apoſtolicum thronum Alexander VIII. & Innocentius XII. aſſumpti fuerunt. Congregationibus Indicis, Concilii, ſacrorum Rituum, atque Epiſcoporum, & Regularium ſuo ſuffragatus eſt voto. Ex ſpeciali commiſſione Pontificie viſitavit Baſilicam S. Pauli, Monachoſque Caſinenſes de Urbe, atq; Eccleſiam, & Archihoſpitale S. Spiritus in Saxia. Mox Apoſtolicus Viſitator Diœceſim, & civitatem Septempedaneam, ſeu S. Severini perluſtravit. Demum cum ſacrum B. Claræ de monte Falco corpus inviſeret, obiit vir tum pietate, tum literis præclarus 5. Julii an. 1701. ætatis 76. ibique ejus cadaver ad pedes B. Claræ ſepultum fuit cum hoc Epitaphio.*

Petro Matthæo Petruccio Æſinati S.R.E.
Cardinali Doctrina & Pietate Ornatiſſimo.
Mutius Sinibaldus Auximas, hæres Fiduciarius
Mon. Poſ. Lucentius.)

XLVI. ,, ALEXANDER *Fidelis, Nobilis Urbinas, Patriæ ſuæ Cathedralis Canonicus, Vicariuſque Generalis, Rotæ Auditor, tum Vicarius Apoſtolicus Lycienſis, Hieracenſis, Imolenſis, atque Fanenſis, cum eſſet Aquependentis Epiſcopus, ad hanc ſedem translatus eſt ab Innocentio XII. an. 1696. cum per receſſum Card. Petruccis vacaret. Ab eodem Pontifice anno ſequenti Cappa magna cum Roccbetto, atque Mozzetta uſum ſuis Canonicis impetravit. Monialium SS. Trinitatis Cœnobium erexit, Cathedralem exornavit, omnibuſque optimi paſtoris functus muneribus obiit an. 1715. menſe Aprilis.*

XLVII. ,, FRANCISCUS *Antonius Giattini, Nobilis Auximanæ Diœceſis, vir pietate, & doctrina præditus ex Canonico Baſilicæ S. Mariæ Majoris de Urbe à Clemente XII promotus nuper eſt ad Eccleſiam AEſinam die 7. Decembris anni 1716.*

ALATRINI (1)
EPISCOPI.

ALATRUM a, quæ Aletrum etiam Straboni, antiqui Latii civitas eſt, verſus Orientem in Hernicis ſita, 16. tantum millia paſſuum ab Anagnina Civitate diſiuncta, Alatrumque vulgus appellat, tametſi fortaſſe incorruptius Aletrum appellaretur. Alatrinenſium Livius meminit, quos cum Ferentinis, ac Verulanis, qui omnes communi nomine Hernicorum cenſebantur, contra Romanos narrat conſpiraſſe in prælium, quippe qui jam inde ab exortu Romæ, adeo opibus, armiſque valerent, ut gliſcentem Romanam gloriam viderentur poſſe evertere. Hos Populos Alatrinates Plinius vocat lib. 3. cap. 5. mutuato fortaſſe vocabulo à Cicerone in oratione pro A. Cluentio Alatrum, eodem Cicerone teſte, municipium Romanorum fuit, Coloniaq; ab iiſdem Romanis effecta eſt, ut in lib. de Romanis Coloniis refert Frontinus; inquit; *muro ducto, Coloniæ Populus deductus.* Romani Imperii hæc Civitas faſces adoravit uſque ad ejuſdem excidium, eaſque (ut tulerat fortuna belli) ruinas paſſa eſt, quas hoc tempore, qui illuc adeunt, non ſine commiſeratione proſpectare coguntur. Hoc noſtro, ſuperiorique ſeculo Pontificiæ juriſdictionis eſt, inque Romanæ Campaniæ Civitatibus numeratur, quæ jam inde à naſcente Eccleſia Evangelii uberiori luce perfuſæ ſunt, dignitateque Epiſcopali iis prærogativis condecoratæ, ut earum Præſules unius tantum Romani Pontificis arbitrium præſtolarentur.

a Seu Alatrium vulgo Alatri.

ADDITIO.

(,, *Cathedralis Alatrina Eccleſia antiqua eſt ſtructura in eminentiori colle D. Apoſtolo Paulo ſacra. Duodecim ibi inſerviunt Canonici, ſed abſque Præbendis; ex ea non exercetur cura animarum; adeſt tamen Fons Baptiſmalis, & inter plures SS. Reliquias potitur corpore, vel ſane ejus præcipua parte Sixti Papæ & M. quod dum è Baſilica Vaticana Alliſium tranſveheretur, miraculose apud Alatrium conquievit an. 1132. Unica ibi adeſt Eccleſia Collegiata, duo virorum, & totidem Monialium Cœnobia. In Octo Eccleſiis exercetur animarum cura, quarum duæ exhibent fontem Baptiſmalem. Sex ibi viſuntur Laicorum Societates, duo Hoſpitalia, & mons Pietatis. Seminario caret. Epiſcopus ſuas habet ſatis commodas ædes Cathedrali unitas. Alatrium habitatores alit ultra 3000. Diœceſis exigua eſt, & circiter 6000. enumerat mortalium. Oppida ſunt:* Guercino, Fumone, Vico, Trivigliano, Torre, Collepardi. *Oppidum Fumonis celebre eſt incolatu & obitu Cœleſtini Papæ V. Fumonis Eccleſia ab Archipresb. regitur, cui incumbit animarum cura, & divitis cenſu gaudet, & eſt liberæ collationis ſive Epiſcopi, ſive Romanæ Dataria pro ratione alternativæ. Taxa hujus Epiſcopatus eſt Flor* $66\frac{2}{3}$. *Annuus redditus pro Epiſcopo ſcutorum circiter* 500. Luc.)

Hujus Alatrinenſis Eccleſiæ Præſulum ſeriem multo noſtro labore, ex multis ſcripturis, monumentiſque Romanis crutam modo proferemus, non tam noſtra culpa, quam antiquæ, ac plerunque ſomniculoſæ ætatis injuria minus exactam. Æqui, bonique conſule, quicquid hic attulerimus, amice lector, maluiſſe nos certius hic tantùm nuda nomina ex fide proferre, quàm mendaciis ſuffarcinatam hiſtoriam incautis obtrudere.

(,, PASCHASIUS *Alatrinorum Præſulum primus, cujus* I.

(1) Hujus Eccleſiæ Epiſcopi Aletrenies, Alatienſes, Alatrinenſes, & Alatrini in Conciliis ſubſignati reperiuntur. *Lucent.*

,, *cujus antiquior occurrat memoria. Hic Vigilium Pa-*
,,*pam Conſtantinopolim ſequutus ſubſcripſit condemna-*
,,*tioni Theodoſii Cæſarienſis Epiſcopi in Cappadocia an.*
,, 551. *ibique deſcribitur:* Paſchaſius Alatrinus. Luc.)

II. 1. Alatrinorum Præſulum antiquiſſimus omnium, qui ſcribenti occurrat, SATURNINUS eſt, qui magno generali Concilio ſub Agathone Papa interfuit anno 680. ejuſdemque Concilii decretis ſubſcripſit, ut acta teſtantur.

III. 2. VITALIS in Synodo Romana ſub Gregorio II. anno 721. Non. Aprilis Ind. IV. ſubſcripſit decreto contra illicita conjugia, ex Codice Vaticano.

IV. 3. SEBASTIANUS ſeu Sabatius reperitur Concilio Rom. ſubſcriptus anno 743. apud Baronium.

V. 4. LEO interfuit VIII (1). Synodo generali habitæ in Vaticano ſub Hadriano II. an. 871 *a* anno verò 853. alteri ſubſcripſerat Concilio, ut eſt apud Baronium.

a 869.

VI. 5. JOANNES Leoni ſucceſſit. Anno verò 875. à Joanne Papa legatus eſt cum Jaderico Veliternenſi, Portuenſique Formoſo in Gallias ad Carolum Calvum Regem Francorum, ut illum ad Apoſtolorum ſepulchra invitaret, utque ex illa pia exoſculatione permotus labentibus deinceps Eccleſiæ rebus vellet conſulere. Hanc legationem fuſius narrat Baronius ad hunc ipſum annum.

VII. 6. N. . . . . Epiſcopus Alatrinus ann. 963. apud eundem Baronium, Anonymus reperitur. (,, *Hic in* ,, *conciliabulo Rom. contra Joannem XII. præſente O-* ,,*thone Imp. Leonem VIII. in Pſeudo-Papam nuncupa-* ,, *vit.* Lucentius.)

VIII. 7. J. Alatrinenſis Epiſcopus in Romano Concilio ſub Nicolao II. ſubſcriptus reperitur ann. 1059. cujus fortaſſe nomen Joannes eſt, ut ex illa vocali litera, I. deduci poſſe videtur.

X. 8. LAMBERTUS *b* templum montis Caſini ſolemni ritu dicavit anno 1075. de quo Lupo Protoſpata, triumque Ararum ejuſdem templi conſecrationi interfuit, ut narrat Caſinenſe Chronicon. lib. 4. cap. 8. anno 1090. 14. Kal. Decembris. * Lamberto iſto Paſchalis II. Pontificatus, obituſq; diem prædictum fuiſſe, his verbis narrat Pandulphus Piſanus in vita Paſchalis: *Defuncto Urbano II. cum quadam venerabilis perſona ſibi apparuiſſet, eam interrogavit, quis Urbano in Pontificatu ſuccederet? reſpondit illa, Raynerium. Et quid inquit, propter fidem, & conſtantiam illgic eum Dominne. Et iterum putas ne, inquit ille, vivet Vivet, ait ſedibicque, & oſtendit ei ſcriptum, quater quaternique ternique Epiſcopus victurus. Romam venit, quem ut vidit inthronizatum in Papam, quod vidi, inquit, video, Deo gratias, video, & tu quantum vives, videas, & ait quater quaternique ternique; hoc numero decem, & novem annorum tempus exprimitur, & cum tot dies hebdomada eo ſuperſtite jam tranſierint, vitam ejus ad totidem annos perduci per Dei gratiam expectamus.*

b Al. Albertus.

* Ex App. tom. 5.

IX. 9. ADAM ſub Gregorio VII. (2) floruit, de quo Chronicon Sublacenſe.

XI. 10. ANDREAS Epiſcopus Alatrinus ann. 1093. 20. Julii, cum Petro Epiſcopo Anagnino quædam Altaria in Eccleſia Sublacenſi conſecravit. Chronicon. Sublacenſ.

XII. 11. PETRUS agebat in vivis 1132.

XIII. 12. MICHAEL Eccleſiam S. Clementis dicavit in Ferentino anno 1149. ex Chron. S. Mariæ de Flamine, exque Chron. Ceccani, ac Foſſæ Novæ anno 1148. 14. Kal. Septembris.

XIV. 13. RODULPHUS. 1154. (,, *Ex hujus Eccle-* ,,*ſiæ tabulis.*)

XV 14. LEO interfuit Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. 1179.

XVI. 15. THADDÆUS interfuit conſecrationi Eccleſiæ S. Mariæ de Flumine prope Ceccanum anno 1194. factæ à famoſo illo Cardinale Jordano de Foſſa Nova, qui cum ejuſdem loci Abbas eſſet ex Ordine Ciſtercienſi, creatus eſt diaconus Card. 4. idus Martii anno 1188. 4. vero nonas Aprilis ejuſdem anni inauguratus

A presbyter Card. tit. S. Pudentianæ à Clemente III. vir multis legationibus clarus. Deceſſit 1206. 7. Kal. Martii. Chronic. Foſſæ Novæ. XVII

16. LEANDER ſedebat 1200. Deceſſit circa annum 1222. poſt cujus obitum Honorius III. commendat Eccleſiam Alatrinam Amato Presbytero ejuſdem eccleſiæ, donec de idoneo Paſtore provideatur Pontif. 5. 11. Kal. Julii ex reg. Vatic. epiſt. 734. fol. 147.

17. JOANNES autem 1222. XVIII

18. JACOBUS vivebat anno 1236. quem nonnulli ſcriptores Cardinalem fuiſſe affirmant, è Comitum gente Anagnina, ac IX. Gregorii affinem, ſed ut multū conatus ſim, hoc ipſum perſpicuè reperire nō potui. XIX

19. JOANNES, ad quem ſcribit Innocentius IV. anno 1249. ut inquirat de vita, & miraculis Laurentii Sublacenſis Eremitæ, ut patet ex proceſſu, qui in archivio Sublacenſi aſſervatur. Idem ann. 1138. conſentiente Clero, Eccleſiam S. Benedicti in eadem Civitate ſitam, obtulit Monaſterio Sublacenſi perpetuo poſſidendam tempore Landi Abbatis; Chron. Sublacen. XX

B c. 23. Conceſſit idem Eccleſiam S. Benedicti Monialibus S. Sebaſtiani ſuæ diœceſis, ut in literis ſuis ad Gregorium IX. ſummum Pontificem datis videtur ex Vatic. reg. deſumptis, tenoris ſequentis.

Sanctiſſimo Patri D. Gregorio Sacroſanctæ R. E. Summo Pōtifici, Joannes Divina miſeratione Epiſcopus, & ſubſcripti Canonici Alatrini reverentiam devotam, & debitam cum pedum oſculo beatorum. Cum Ven. Pater D. Stephanus tit. S. Mariæ Transtiberim presb. Card. ſemper dilexerit Eccleſiam Alatrinam, & eam habuit in viſceribus charitatis, ac Nos etiam poſt Deum, & Nos ipſum habemus Patrem, & Dominum ſpecialem, cupimus ei in omnibus beneplacitis ſuis juxta poſſibilitatem noſtram modis quibus poſſumus complacere, nullatenus dubitantes quia voluntas ejus ſit Deo acceptabilis, & nobis & Eccleſiæ Alatrinæ multipliciter fructuoſa Cū itaque ſicut intelleximus propoſitum habeat, ut Monaſterio S. Sebaſtiani, in quo S. Spiritus gratia inflammatus ordinem Dominarum incluſarum inſtituere ſtatuit, Eccleſia S. Benedicti de Plagis. cum omnibus poſſeſſionibus, & juribus ſuis concedatur, & uniatur; eidem Nos ipſius propoſitum in Domino

C *commendantes tradidimus, & damus et pro Monaſterio memorato ipſam Eccleſiam S. Benedicti & quicquid juris habemus in ipſa, & poſſeſſionibus ſuis nomine Eccleſiæ Alatrinæ, ut exinde faciat quicquid ſuæ placuerit voluntati Eximimus etiam amodo monaſterium ipſum S. Sebaſtiani cum Eccleſia S. Benedicti jam dicta tam in temporalibus, quàm in ſpiritualibus ab omni poteſtate, & jurisdictione epiſcopali, & ab omnibus juribus epiſcopalibus ut de cætero ipſum Monaſterium cum ipſa Eccleſia ſit liberum & exemptum & immediatè Eccleſiæ Romanæ ſubſit Nihil nobis in ipſis nomine Eccleſiæ Alatrinæ in ſpiritualibus & temporalibus reſervātes. Præſertim cum ordo Dominarum ipſarum. & favor Religionis ejuſdem requirat Eccleſiæ Romanæ immediatè ſubeſſe, nec occaſione juriſdictionis alterius, à quiete cordis, & corporis poſſint ab aliquo perturbari, cum eas deceat omni quiete perfrui, & vacare divinis; ad majorem autem cautelam, & robur perpetuæ firmitatis præſentes literas ſingulis noſtris ſubſcriptionibus duximus roborandas. Actum anno Domini 1233 menſe Junii indict. 6 Ego Joannes Dei gratia Epiſcopus Alatrinus interfui, & ſubſcripſi. Ego Aegidius D. Papæ ſubdiaconus, & Capellanus, Canonicus Alatrinus interf. &*

D *ſubſcripſi Ego Leo D. Papæ Subdiaconus, & Canonicus Alatrinus interf. & ſubſcripſi. Ego Gifredus diaconus, & Canonicus interfui, & ſubſcripſi, & ſigillo capituli contentus fui, quia proprium non habebam. Ego Alexander Capellanus D. Papæ, & canonicus Alatrinus interfui, & ſubſcripſi Ego Joannes D. R. Oſtienſis, & Veliternenſis electi Capellanus Canonicus Alatrinus &c. Ego Gregorius D. Papæ Subdiaconus Canonicus Alatrinus &c. Ego Presbyter Lando &c. & ſigillo Capituli &c. Ego presb. Petrus Canonicus &c. Ego Loffredus presb. &c. ſigillo Capituli contentus &c. Ego Nicolaus presb. &c. Sic idem Loffredus. Ego David Subdiaconus Alatrinus interfui, & ſubſcripſi. Ego Petrus Canonicus &c. Ego Henricus Canonicus Alatrinus interfui, & ſubſcripſi, & ſigillo Capituli &c. Ego Joannes Traſmundi D. Papæ Subdiaco*

N nus

(1) Intitulatio Octavæ Synodi Generalis convenit Conſtantinopolitanæ celebratæ ſub Hadriano præſentibus ejus Legatis an. 869. Eoque ardore tuetur ejuſmodi titulus, unicè attribuendus præfatæ Synodo à Baronio, ut acriter invehatur contra Abrahamum Cretenſem, qui Concilium Florentinum Octavam Synodum Oecumenicam nominare auſus eſt. Præſens quidem fuit Leo ſub Hadriano II. Vaticanæ Synodo non an. 871. ſed 869. in qua Synodus Photiana damnata fuit, ut patet ex hiſt. Eccl. *Luc.*

(2) Hinc clarè patet Adamum hunc in ſerie anteponendum Lamberto, qui Gregorio VII. aliquot annis ſuperſtes fuit.

nus canonicus Alatrinus interf & ſubſcr. Ego Bartholomæus canonicus Alatrinus interfui, & ſubſcripſi &c. A

Obiit Joannes anno 1263. Scribit Urbanus IV. Capitulo Alatrino, ut defuncto Joanne alterum idoneũ Epiſcopum eligat 15. Kal. Junii ann. 3. („ *An. 1238.* „ *præſens fuit, cum Gregorius IX. conſecraret Eccleſiæ* „ *S. Sabinæ Majorem Aram in Aventino, ut ex tabula* „ *marmorea ibidem exiſtente.* Lucent.)

XXI. 20. Fr. CRESCENTIUS de Cava Ord. Prædicatorum, à Cardinali S. Georgii Capituli Compromiſſario electus, ab Urbano IV. confirmatur 3. non. Julii pontif. 3. Chriſti verò 1263. ex reg. Vatic. ep. 280. f. 72.

XXII. (1) („ Fr. JACOBUS *Thomaſius Cajetanus Anagni-* „ *nus, Bonifacii VIII. ex ſorore Nepos, à quo in Cardina-* „ *lium numerum eſt cooptatus ann. 1295. ante Purpuram* „ *per aliquot annos rexiſſe Alatrinam Eccleſiam dici-* „ *tur ab Ughello in addit. ad Ciacon. ab eo tamen hic præ-* „ *termittitur, quem etiam ex Tabulis hujus Eccleſiæ ſup-* „ *plemus. Obiit Presb. Card. tit. S. Clementis, ut Panvi-* „ *nius, Ciaconius, & Auctarii conſentiunt, perperam* „ *aliis contendentibus obiiſſe Epiſcopum Card. Oſtien-* „ *ſem.* Lucent.) B

XXIII [a Al. Guerrino.] [b Thomaſii.] 21. LEONARDUS Patraſſus de Guerrino *a* Diœc. Alatrin. Bonifacii VIII. Pontificis avunculus, à Capitulo electus, confirmatur in locum Creſcentii *b* defuncti à Nicolao IV. 16. Kal. Octob. pontif. 3. qui fuit ſalutis 1290. ex regeſt. Vatic. ep. 429. fol. 85. à Bonifacio inde VIII. translatus ad Æſinam Eccleſiam anno 1295.

XXIV 22. RAYNALDUS Canonicus Altiſiodorenſis, præficitur an. 1295. 4. Non. Januarii Pont. 1. Bonifacii VIII. ex reg. Vatic. ep. 508. fol. 133. Obiit an. 1297.

XXV. 23. LEONARDUS Monachus, & Abbas Mormoſolii Ord. Ciſtercienſis Veliternenſis Diœceſis, in locum Raynaldi Epiſcopus creatus à Bonifacio VIII. an. 1297. 8. Kal. Martii. *Militantis Eccleſiæ diſponente Domino &c.* Ex reg. Vatic. epiſt. 48. f. 13. ann. 4. Eidem commendat Eccleſias Veliternenſem, & Oſtienſem tunc vacantes per obitum Hugonis de Biliomo Epiſc. Card. Oſtienſis. 5. Kal. Januarii ann. 4. Obiit vero Leonardus ſequenti anno 1298.

XXVI 24. NICOLAUS ex Epiſcopo Motulanenſi ſucceſſit Leonardo 1298. 12. Kal. Februarii ex eodem reg. Vatic. epiſt. 455. f. 113. anno 4. C

XXVII. 25. PAULUS Gaufridus anno 1342.

XXVIII. 26. ANDREAS Paulo ſuffectus eſt an. 1344. 5. die Julii ex lib. proviſ. Prælat.

XXIX. 27. FRANCISCUS anno 1363. 13. die Junii, ex eodem lib.

XXX. 28. Fr. BERTRANDUS Epiſcopus Ampurienſis in Sardinia ad hanc regendam Eccleſiam translatus eſt 1365 ex eodem lib.

XXXI 29. FRANCISCUS eidem Eccleſiæ præerat 1370.

XXXII. 30. JOANNES eandem Eccleſiam gubernavit anno 1385.

XXXIII. 31. CHRISTOPHORUS de Fumone ab Urbano VI. 1386. electus, deceſſit ann. 1406. In Alatrinenſis Epiſcopatus Aula, ubi ejus Civitatis Præſules omnes depicti cernuntur, poſt Chriſtophorum Alexander quidam Albertus ſedit, prænotaturque annus 1402. quo ea dignitate præfulſit. Quod non ita eſſe arguitur, cum Chriſtophorus 1406. è vivis exemptus eſt, eique Joannes ſucceſſit, de quo ſtatim dicemus. Suſpicor itaque Alexandrum iſtum fuiſſe aliquem à Clemente VII. Antipapa in Alatrinam ſedem intruſum, aut à Benedicto XIII. in illam dignitatem ſubmiſſum ac ſubornatum. Quod ipſum conſtat, dum aliquod ſchiſma ferveret, ſæpius eveniſſe, ut ſcilicet una, eademque ſedes duos ſimul à duobus Pontificibus factioſè creatos Præſules ſortiretur. D

XXXIV. 32. JOANNES Canonicus Alatrinenſis, Chriſtophoro in Epiſcopatum ſucceſſit anno 1406. 5. Kal. Auguſti ex lib. proviſ. Prælatorum, tom. 1. fol. 263.

XXXV. 33. JO: ANGELUS Joanni ſuffectus eſt an. 1428. Deceſſit autem 1456 *c*. de quo acta Conſiſtor.

[c 1457. Luc.] XXXVI. 34. TUCCIUS Antonius de Fumone, Canonicus Alatrinus à Callixto III. illius Civitatis electus Epiſcopus eſt 1457. die 28. menſis Jan. ut in act. Conſ.

XXXVII. 35. ANTONIUS ſublectus eſt à Sixto IV. ſummo Pont. 1579. 18. Kal. Febr. Ita habent acta Conſiſt.

XXXVIII. 36. JOANNES Rubeus Romanus I. V. Doctor, ac Reſer. Apoſtolicus, ab Innocentio VIII. adlectus eſt 1486. Deceſſit Romæ 1493. ſepultuſque eſt apud S. Joannem in Laterano, ubi in marmoreo lapide hæc inſcriptio inciſa, cum ejuſdem gentilitiis ſtemmatibus, in quibus Leo erectus, anhelanſque ſpectatur,

Joanni Rubeo Epiſcopo Alatrinenſi civilis,
& Pontificalis Juris Doct. Pont. Max. Sixt.
Relator. qui vixit ann. LXXIV.

XXXIX. 37. JACOBELLUS de Rocca Priore ab Alexandro VI. electus anno 1493. die 15. menſis Aprilis. Card. Aſcanii Sfortiæ Magiſter Aulæ fuit; diuque in Hadriani Mole, ob ſuſpicionem alienati animi, quam de ipſo conceperat Borgia, carcere incluſus delituit. Inde poſt mortem Borgiæ liber, ſuo periculo doctus, Eccleſiam ſibi creditam adminiſtravit uſque ad ann. 1516. eodemque anno deceſſit; de quo acta Conſiſt. Hunc Jacobum vocat Paulus de Angelis in deſcriptione Liberianæ Baſilicæ, ejuſdemque Eccleſiæ Vicarium pro Jo: Baptiſta Card. Sabelio Archipresbytero fuiſſe refert. cap. 5. an. 1499. fuit ejuſdem Baſilicæ Canonicus.

XL. 38. Fr. GRATIANUS de Rocca Priore Jacobelli ſupramemorati nepos, electus eſt ann. 1516. die 19. menſis Novembris, acta Conſiſt. („ *Interfuit Concil.* „ *Later. 1517. ibique vocatur Gratioſus.* Lucent.)

XLI. [d De hoc cum laude tractat Paulus Bonoli hiſt. Forlivii. pag. 305. Mard.] 39. Fr. CHRISTOPHORUS Numalius *d* Forolivienſi Ord. Minorum, presbyter Card. tit. Aracœli, Alatrinam Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit poſt Gratiani deceſſum. Hic poſtquam Bononiæ ſub graviſſimis Præceptoribus nobiliores diſciplinas hauſiſſet, Franciſcanum ſeverius inſtitutum profeſſus eſt, ubi rurſus divinioris ſapientiæ epotis fontibus, in Pariſienſi omnium per ea tempora celeberrima Academia Magiſtri Laurea, doctis omnibus acclamantibus, meruit inſigniri. Ex eo apud omnes Ordinis homines tantam prudentiæ famam ſibi collegit, ut Franciſco I. Gallorũ Regi charus, Reginæ Claudiæ fuerit à Confeſſionibus. Nec tamen gliſcentis jam fortunæ obſequia potuere in Numalio vel tantillum de obſervantia ſemel ſuſcepti inſtituti corrumpere; quamobrem, commendatione ipſa virtutis, omnes ſui Ordinis gradus adeptus, ad Generalatus demum, primus de obſervantia, omnibus ad eventum ſuſpenſis, munus aſcendit. Itaque dum ſui Ordinis vigilanter urget progreſſus, Leo X. in deligendis viris emunctæ naris Princeps, Numalium vocat ad Purpuram an. 1517. Cæterùm Numalio à puero in Clauſtris nutrito, haud ejus dignitatis lætabile accidit nuncium. Statuit autem, graviſſimis urgentibus cauſis, ſibi obtemperandum Pontifici, factuſque Cardinalis Alatrinam Eccleſiam cum Eſernienſis adminiſtratione ſuſcepit regendam. Erant per id tempus Romanæ Aulæ inſigniter lapſi mores, ita ut illis temporibus aurea Numalii moderatio pro miraculo propemodum haberetur. Diriſſimæ paupertatis vir erat in purpura, ſicut cum Borbonii Ducis, ſub VII. Clemente, prædabundus Miles urbem popularetur, captus in lectulo articulari morbo laborans, cum in omni ſupellectili ſua nil repertum fuiſſet, unde vexationem, ſervitutemque, qua deinde abductus dicitur, poſſet redimere, parum abfuit, quin ad ſpectaculum Aſino impoſitus per ſummũ dedecus duceretur per urbem. Commutarunt tamen cum carcere dedecus deſtinatum Numalio; ubi cum diuturnius, quàm boni voluiſſent, fuiſſet maceratus, tandem liber inde exceſſit, conceſſitque Anconam, ubi deceſſiſſe illum plerique affirmant an. 1528. 10. Kal. Aprilis. Garimbertus in Vitis Cardinalium ſecus ſentire videtur, cum narrat in Cœnobio Aracœli Romæ fato functum fuiſſe illum. Sed Garimberti errorem Pontificia Diaria planè redarguunt, quæ Numalium volunt deceſſiſſe Anconæ, tametſi poſtea inde translatum, Aracœli Templum exceperit.

XLII. [e Philip Ludovicus.] 40. PHILIPPUS de Herculanis *e* Forolivienſis poſt Numalium Alatrinus ſucceſſit Epiſcopus, Clemente VII. ſedente, ann. 1528. die 20. menſis Aprilis; qui

(1) Altamura in Bibliotheca Dominicana Gregorium quendam ex Ord. Prædicatorum Epiſcopum Alatrinum in Concilio Lugdunenſi II. ſediſſe ait ann. 1274. neque unde id hauſerit, refert. Et profectò quod hic infertur, nil repugnat, ſi validum intereſſet teſtimonium.

XLIII qui nondum inauguratus, poſt bienniū a ANTONIO (1) Cardin. de Monte Alatrinenſem dignitatem conceſſit, an. 1530. die 26 b. m. Januar. eo potiſſimum conſilio, ut Cardinalis deinde in ſuum fratrem germanum eandem dignitatem transfunderet. Interim cum is abnuiſſet eccleſiaſticam vitam amplecti, in eundem Philippum Antonius Alatrinenſem contulit dignitatem; itaque inauguratus c ſuam rexit Eccleſiam uſque ad annum 1535. inde paſtoralis vitæ pertæſus, Spinolæ Card. eandem dignitatem detuliſſe narratur, ut habent acta Conſiſtorialia.

a De hoc iterum Bo[illegible] b 26. Februarii, ex Actis.

c haud inauguratus.

XLIV 41. AUGUSTINUS Card. Spinola, per reſignationem Herculani, ſub Paulo III. Farneſio, factus eſt Epiſcopus anno 1535. die 10. menſis Maji, illamque Eccleſiam per biennium adminiſtravit. Qui etiam Peruſino Epiſcopatu inſignitus eſt, ubi de eo plura.

XLV. 42. BERNARDINUS Vicecomes Mediolanenſis d Canonicus Papienſis, Prothonotarius Apoſtolicus, V. S. Referendarius, Liberianæ Baſilicæ pro Alexandro Card. Farneſio Archipresbytero Vicarius, à Paulo III. Alatrinenſem dignitatem obtinuit anno 1537. die 29. menſis Octobris. Poſt triennium autem ſeculo remiſit nuncium.

d Papienſis ex Actis.

XLVI 43. VALERIUS Tartarinus de monte Faliſco electus eſt à Paulo III. anno 1540. die 24. menſis Februarii. Deceſſit anno 1545. ſepultuſque eſt in Cathedrali Montis Faliſci, ubi ex teſtamento marmoreum ſepulchrum ſpectatur, cum ejuſdem inſulata effigie, inſignibus, brevique hac inſcriptione.

D. O. M.
Valerio Tartarino Faliſco Epiſcopo Alatrin.
Antiſtitiſumma probitatis exemplar. Familiar. Pauli III. Pont. Max. altero, & Septuageſimo ſuæ ætatis anno, xii Kal Quintiles ann.
Domini M. D. XXXXV. Defuncto fratris
Filii B. M. poſuere.

XLVII. 44. ZACHARIAS Rondarius e Parmenſis Valerio ſucceſſit anno 1545. die 3. menſis Julii, cumque laude prudentiæ per 16. annos illam Eccleſiam adminiſtraſſet, Pio IV. ſedente deceſſit. anno 1561. („ *De* „ *Rondario tractat Bordonus in Theſauro Eccleſ. Par-* „ *menſis. Cap. 6.* Mandoſ.)

e Seù de Rondanis.

XLVIII. 45. CAMILLUS Peruſcus electus eſt die 31. m. Maji 1561. Deceſſit 1573. („ *Ante Epiſcopatum Pa-* „ *pæ Familiaris & Rector Romani ſtudii fuit. Oratio-* „ *nem edidit, quam habuit in funere Julii III. Pont.* „ *Max.* Mandoſ.)

XLIX. 46. Fr. STEPHANUS Bonuccius Aretinus Generalis Ord. Servorum, divina ſapientia inſigniter eruditus, Gregorio XIII. charus, electus eſt 1573. inſecutoque anno ad Eccleſiam Aretinam adminiſtrandam promotus eſt; deinde à Sixto V. vocatur ad purpuram. In Epiſcopis Aretinis plura de eo.

L. 47. PETRUS Franchus Rainuccius f Verulanus, ſecularis Abbas S. Eraſmi Verulanæ Diœceſis, electus eſt anno 1574 g perque annos omninò novē, quibus vixit, Eccleſiā illā adminiſtravit. Deceſſit 1583.

f Fanucc[illegible] ut vult Luc. ſed Jannuſius, ut corrigit Mandoſius. g 22. Oct.

LI. 48. Fr. IGNATIUS Dantes, Peruſinus, Ord. S. Dominici, filius S. Marci celebris Cœnobii Florentini ſui ſeculi Mathematicarum periti ſſimus, ob earum artium inſignem ſcientiam Principibus omnibus charus præcipuè autem Coſmo I. Primoque Franciſco ejuſdem filio Magnis Etruriæ Ducibus. Jacobi Boncompagni Eccleſiaſtici Exercitus Ducis familiaris, cujus favore Alatrinenſem dignitatem obtinuit, Gregorio XIII. Imperante anno 1583. die 14. menſis Nov. Multa in Mathematicis ſcripſit. Deceſſit autem 1586 h. ſepultuſque eſt apud ſuam Eccleſiam, quam rexerat. Illius meminit Razzius in vitis clarorum Hominum D. Dominici, ejuſdemque ſcientiam dilaudat, quàm qui maximè. Cæſar Alexius in prima Centuria Elogiorum Peruſinorum civium eundem Dantem ſanè meritis laudibus exornat. („ *In Academia Bononienſi Ma-* „ *theſeos Profeſſor fuit. Hunc Gregorius XIII. in urbem* „ *vocavit, juſſit quod ejus genium pingendas in Vaticana* „ *pinacotheca tabulas regionum, Provinciarumque totius* „ *orbis, quod tam bello factum, ut cunctis admira-* „ *tioni eſſet. Quæ typis edidit, ſunt.* Tractatus „ pro uſu & fabrica Aſtrolabii. Adnotationes in „ Sphæram Joan: de Sacro Boſco, & in Aſtro- „ labium ac Planiſferium Univerſale. Sphœra mundi „ in 5. tabulas. L'Ottica d' Euclide, e d' Eliodoro Ca- „ riſſeo. Et commentarium Jacobi Barozzi. *Vide Ol-* „ *doinum in Athen. Auguſto.* Lucent.)

h 19. Octobris.

LII 49. Fr. BONAVENTURA Fulanus i de Horta Ord. Minorum, in S. Theologia egregius Doctor, Sixto V. Pontifici familiaris, Alatrinus Epiſcopus ab eodem Pontifice dictus eſt 1586. die 5. menſis Novembris. Deceſſit 1597.

i Fortun[illegible] ex Th[illegible] in A[illegible] Minor. Mandoſ.

LIII 50. MARCUS k ANTONIUS Lilius Interamenſis electus eſt Epiſcopus Alatrinus 1597. 23. annos ſedit. Fato functus eſt 1620. („ *Cum Bonaventura de-* „ *crepitæ eſſet ætatis, muniaque Epiſcopalia explere ne-* „ *quiret, Lucas Antonius Epiſcopali ordine inſignitus* „ *cum titulo Paphenſis Eccleſiæ Regni Cypri datus eſt ei* „ *coadjutor die 17. Novemb. 1597. cui mox ſucceſſit. Ita* „ *ex Actis.* Lucent.)

k Lilius Anton. ex Actis.

LIV. 51. FRANCISCUS Campanarius, ſucceſſit 1620. die 16. menſis Novemb. Deceſſit 1632. („ *Hic* „ *Nobili Campanaria apud Heroicos Verulis Familia* „ *natus I. V. D. Cathedralis Verulanæ Canonicus, & Vi-* „ *carius Capitularis, probataque exiſtimationis vir in* „ *Aula Romana fuit. Deceſſit ætatis ſuæ an. 77.* Lucent.)

LV 52. ALEXANDER Victricius („ *Romanus I. V.* „ *D. & S. Theologiæ Magiſter, S. Officii Aſſeſſor*) ab Urbano VIII. declaratus eſt Epiſcopus 1632. 12. Kal. Octobris. Adhuc ſuperſtes eſt, ideoque minus nobis integrum, tanti viri meritis laudibus onerare modeſtiam. * Fuit deinde Victricius Urbis Vicesgerens pauloque poſt Gubernator conſtitutus ab Innocentio X. Pont. Max. Exceſſit è vivis die 5. Septemb. 1651. (2) funebri pompa in Vallicellana Eccleſia elatus, ibidem terræ mandatus eſt.

** Ex App. tom 5.*

LVI. 53. ANGELUS Brancavalerius Romanus ex dimiſſione Victricii, factus eſt Epiſcopus Alatrinus ab Innocentio X. Pont. Max. die 4. Maji 1648.

A D D I T I O.

(„ MICHAEL *Angelus Maria Brancavalerius* „ *Romanus, Vaticanæ Baſilicæ Beneficiatus, &* Card. „ *Franciſci Barberini familiaris, Thiara exornatur A-* „ *letrenſi 1648. die 4. Maii, cum nondum expleſſet æta-* „ *tis ſuæ annum 30. quare à miniſterio Paſtorali ſuſpen-* „ *ſus, relegationibus, variiſque aliis incommodis eſt, do-* „ *nec id nec dolo, nec vitio ſuo eveniſſe per ſtrictiſſimos ju-* „ *ris terminos declaravit. Ad ſuam reverſus Eccleſiam* „ *nil omiſit, quod boni Paſtoris eſſet, ſynodis, viſitatio-* „ *nibus, publicis concionibus, adminiſtrando perſemet* „ *ſacramenta, & munificis Eleemoſinis cunctis proficuus.* „ *Obiit an 1683. die 25. Martii Anagniæ, ubi in Cathe-* „ *drali eſt tumulatus.*

LVII („ STEPHANUS *Gherardellus Romanus I. V. D.* „ *olim Lauretanus Canonicus, deinde in Romana Curia* „ *à ſecretis Collegii Prothonotariorum Apoſtolicorum* „ *de numero Participantium, Alatrina Thiara poſitus* „ *eſt annum agens ætatis ſuæ 40. die 14. Junii 1683. Se-* „ *verioris Chriſtianæ diſciplinæ flagrantiſſimus Gregem* „ *ſuum ab omni ſpirituali nequitia incurſione tueri ſata-* „ *git. Utinam corrigendorum voluntates ſequaces habeat,* „ *quas pervicaces iniquiſſimè experitur in tollendis præ-* „ *cipuè popularibus quibuſdam ineptiis, quibus irreligio-* „ *ſe nimis Sacra S. Sixti feſta perturbant, tum in templo* „ *dum noctu commorantur, tum in foro dum proceſſiona-* „ *liter incedunt.* Lucent.)

N 2 AME-

(1) Hic quoque Antonius Alatrinorum Epiſcoporum numero eſt inſerendus; & non video, cur id omiſerit Auctor.
(2) Obiit an. 1650. teſte Jo: Simone Ruggerio in Diario Anni Sancti pag. 117. De hoc Victricio agit quoque Bordonus in Theſauro Eccleſiæ Parmen. cap. 6. p. 166. *Mandoſius*.

AMERINI, ſive AMELIENSES (1) EPISCOPI.

INTER Nigram, Fluviumque Tiberim, in amœno, ſertilique Colle antiquiſſima Civitas Ameriæ conſtructa aſſurgit, quam vulgus hoc tempore Ameliam vocat. In Umbria nulla habetur antiquior, quam olim Etruſci Veii, ante bellum Perſei anno 966. Duce Ameroe Atlantis, ac Plejonæ filio inſtaurarunt, ſi ulla Catoni fides. Plinius ſcribit lib. 3. cap. 14. à Veiis fuiſſe ante Perſicum bellum ædificatam, non inſtauratam, niſi forte intelligat inſtaurare pro ædificare quandoque deſumi, ubi enim aliqua Civitas excidium paſſa fuerit, ſi iterum contingat reſtaurari, non tam inſtaurari, quàm reædificari vulgo dicetur. ſed utut res ſit, conſtat Ameriam ante conditam Romam fuiſſe civitarem trecentos ipſos, & octuaginta tres annos; ante verò Adventum Chriſti 1137. Viſuntur etiam hoc tempore antiquiſſimorum ædificiorum erebræ ruinæ, ac pars murorum, quos longi, latique, atquè ex more Etruſco quadrati lapides implent. Municipium Romanorum fuit, ut in Orat. pro Sex. Amerino teſtatur Cicero, ac deinde Imperante Auguſto facta Colonia eſt, teſte Frontino lib. de Coloniis. *Ager* inquit, *Amerianus, lege Imperatoris Auguſti eſt deſignatus, & veteranis quidem adjudicatus, & pro extimo liberatis legem ſunt ſecuti, ubi terminis ambiguum nunquam circum ipſum oppidum; ſed extra tertium milliarium, lex Cæſariana operta eſt, in abſoluto terminat ſiti ſunt, i. diſt. SS. PP. de DCCC. P. S. XII.* Ameriæ etiam meminit Strabo, Plutarchus, Antiquæque Inſcriptiones. Silius Italicus lib. 8.

His populis fortes, Amerinus & Armis
Vel raſtris laudanda Camers.

Virgilius item in Georgicis lib. 1. Amerina Vimina laudat tanquam illigandis vitibus aptiſſima.

Atque Amerina parant lenta retinacula viti.

Hæc Civitas protulit homines doctos, & fortes, in quibus ſane eluxit Roſcius ille Amerinus, à Cicerone olim defenſus, qui cum parricidii ab invidis fuiſſet accuſatus, Cicerone defendente, & crimen obiectum diluit, & parricidii pœnam evaſit, ſic ut deinde Hiſtoricam artem eximiè excoleret, à Cicerone laudatus, qui ejuſdem multoties cum jucunditate narrationes excepit. Ex eadem prodiit Angelus Gerardinus homo doctiſſimus, ac Præſul Sueſſæ, pluresque alii ex eadem familia, qui ſuis ſcriptis, monumentiſq; ingenii ſuam patriam illuſtrarunt. Ameria uſque ad declinationem Imperii publicæ Romanæ rei ſemper paruit, deinde cũ Romana Maieſtas exoleviſſet, Eccleſiaſticæ ditioni ſubiecta fuit, jamque inde ab Apoſtolorum temporibus Chriſtianæ fidei myſteriis imbuta eſt, ſicut cæteræ Umbriæ civitates. Multorum ſanctorum, ac fortiſſimorum Martyrum ſanguis, qui per exquiſita tormẽta fuſus eſt, Ameriam exornavit. In iis autem maximè Romana Firmina enituit, Præfecti Romani filia, quæ parentibus, patriaque relictis, conceſſit Ameriam, ibique cum Olympiadẽ virum conſularem convertiſſet ad Chriſtum, ſub Diocletiano, Magetioque Præfecto, crudeliter lacerata, ſuſpenſa capillis, flumineque præfocata, evolavit ad Cœlum 18. Kal. Decembris anno 303. Cujus venerandæ Reliquiæ in templo eidem Martyri dedicato honorificẽtiſſimè requieſcũt. Hanc Virginem, ac Martyrem, cum S. Secundo Martyre, ut Tutelarem Divam Amerini venerantur, & colunt Eccleſia Cathedralis eidem Firminę, ac Olimpiadi ſanctarum Virginum a, & Martyrũ dicata eſt.

a Corrige Firminæ Virgini & Olympiadi Martyribus.

A Poſt ſedatam ejus perſecutionis procellam, aliquot Amerinorum Præſulum ſeries reperitur, qui tanquam Apoſtolicæ ſedi propiores, ſolius Romani Pontificis nutum intuebãtur, interque Romanæ Provinciæ Eccleſias Amerina præcipue numeratur. Ejus eccleſiæ Antiſtitum ordo, non uſque adeo completus, abſolutuſque eſt, ut plerunque per aliquot annorum ſpatium ex injuria temporum non videatur elumbis. Cæterum quod integrum eſt, illud ipſum ex ejuſdem Eccleſiæ monumentis, variiſque nobis cõmunicatis ſcripturis, actiſque Conſiſtorialibus ex fide proferemus. Series igitur Amerinorum Epiſcoporum hæc eſt.

ADDITIO.

(„*Tribus Dignitatũ ordinibus exornatur, Cathedralis, „Priore, Archidiacono, & Præpoſito; duæ poſteriores jam „ab an. circit. 1409. inſtitutæ ſunt juriſpatronatus Archi„diaconalis familia Geraldina, Præpoſitura verò Man„doſiorum eſt. His adduntur Canonici 12. & Beneficiati „4. & ſchola Cantorum. Cenſus menſæ Capitularis pin„guis eſt, cum omnes ferè ædes Amerinæ urbis, & medie„tas Territorii Capitulum hujus Cathedralis proprieta„rium agnoſcant. Parochiales Eccleſiæ novem olim, mo„do quatuor extant, quarum præcipua eſt Cathedralis, „& cura per Priorẽ exercetur. Caret hæc civitas Semi„nario ad formam Concil. Trident. Supplet tamen pro „eo Alumnorum cœtus, qui moderatur à Religioſis Con„greg. Somaſchæ, quorum etiam cura eſt puerorum, & „juvenum inſtructio. Adeſt Hoſpitale, & mons Pietatis. „Sex numerantur Monialium ſepta, quorum unum S. „Magni nuncupatum Abbati Caſinenſi S. Pauli de Ur„be ſubeſt. Virorũ Cœnobia intra, & prope urbis mœnia „7. & Laicorum plura, & affabrè diſpoſita ſodalitia. Po„pulus ex 3500. mortalibus aſſurgit. Univerſa diœceſis „5000. conſtat, qui oppidis complectuntur 14. ſuntque:* „Porchiano, Monte Campano, Fornole, Foce, Sam„bucetole Frattuccia, Colcello, Macchie, Lugnano, „Alviano, Aſignano, Giove, Penna, Guardea. *Epiſco„pus ſuas ædes habet in ſummo vertice Amerino è con„ſpectu Cathedralis. Menſa Epiſcopalis habet redditus „800. ſcutorum, quarum taxa eſt flor. 108.* Luc.)

1\. ORTHODULPHUS, omnium qui reperiri potuerunt, antiquiſſimus, Amerinam Eccleſiam rexit anno Domini 344. I.

2\. STEPHANUS anno 420. II.

3\. HILARIUS b interfuit (2) Tyburtino Concilio anno 463. III.

b Al. Hilarus.

4\. TYBURTINUS c anno 466. IV.

c Seu Tiburtius.

5\. MARTINIANUS ſub Felice Papa III. Romano Concilio interfuit. 484. („*Nobis* Martinianus „*occurrit in Cõc. item Rom. ſub eodẽ Felice an. 487.* Luc.) V.

6\. SALUSTIUS Martiniano ſucceſſit; inde Amerinus Epiſcopus cognitus, quod Roman. Synodo ſub Symmacho Pont. celebratæ reperitur ſubſcriptus anno 499. VI.

7\. S. HIMERIUS, cujus Romanum Martyrol. meminit die 17. menſis Iun. Petrus de Natal. & Ferr. in Catalogo. Tametſi autem non conſtet, quo tempore floruerit S. Himerius, placuit tamen hic illum commemorare, ut de illis magis antiquiſſimis temporibus hanc tam præclaram occaſionẽ non amitteremus narrandi, quam quod aliquid certi de eo Seculo, quod tam præclarum virũ excepit, in mediũ adferre poſſemus. Himerius itaque natione Italus fuit, honeſtis parentibus in Bruttiis natus, vix annos pubertatis egreſſus, cogitavit eremum, relictaque demum Patria, atq; parentibus in remotam, deſertamq; Inſulam commeavit, ſummoque rigore, ac rerum omnium egeſtate per diuturnum tempus vitam eremiticam toleravit. Ex divino verò inſtinctu, deinceps ex inſula exceſſit, inque monaſterio, quod tunc monaſtica obſervãtia florebat, ejus inſtituti, Tyrocinium fecit. Inde collige lector, haud ante annum 400. vixiſſe Himerium, ſed multo poſt cum Monachorum ſanctum inſtitutum efflореſcere cœpit. Itaque factus Monachus in perfectione vitæ eo tandem progreſſus eſt, ut ejuſdem ſanctitatis fama intra clauſtrorum ſepta non ſe potuerit continere.

(1) Epiſcopi Amerini, modo Amerinenſes, modo Amelienſes & quandoque cum Aleriensibus Corſicæ, & cum Camerinenſibus Umbriæ in antiquis paginis reperiuntur confuſi. Luc.
(2) Romano Concilio præſens fuit, quod Hilarus Papa, ad ſui Pontificatus anniverſarium diem cum celebrandum conveniſſent Epiſcopi 18. Kal. Decemb. an. 465. ea occaſione celebravit. Ita Baronius, & ex eo corrigendus Ughellus. Luc.

re. Quamobrem cum per ea tempora contigiſſet Amerinos orbari Paſtore, ad Himerium, nunquam antea notum, niſi quantum ſanctitatis fama illum vulgaverat, illicò concurrerunt, perque vim extractum è clauſtro elegerunt in Præſulem. Ratam habuit, exorantibus Amerinis, electionem Pontiſex, conſecratumque in Amerinorum curam juſſit incumbere. Fecit ille ſedulò imperara, tantaque ſanctitas, prudentiaque in ejus adminiſtratione præfulſit, ut nihil videretur poſſe fieri exactius. Cum igitur Himerius, illud ipſum quod docuerat Populum, ſanctimonia vitæ, exemplifque, quæ iterum ingentia ſigna conſequebãtur, firmaſſet, plenus meritis diem clauſit poſtremum die 17. mēſis Iulii, ſepultuſque eſt, cunctis lachrymantibus in Cathedrali. Ejus vitã ſcripſit Ant. Maria Gratianus Epiſcopus Amerinus, quæ m.ſ. aſſervatur; Paulus Regius in vitis SS. Neapolit. Regni, & Iacobill. tom. 1. de ſanctis Umbriæ M. Script. Himerii autem corpus ſucceſſu temporis tranſlatum Cremonam eſt, eo tempore, quo Otho I. cum in Italiam deſcendiſſet, per Ameriam tranſiit, cujus auguſtalem pompam, cum Luizo Cremonæ Præſul ſua impleret præſentia, ab eodem Imperatore obtinuit, ut ex Ameria corpus Himerii ſibi liceret transferri Cremonam anno 965. die 19. Octob. ubi ad præſens in Cathedrali honorificentiſſime conquieſcit in marmoreo tumulo inde à Sicardo Epiſcopo Cremonenſi anno 1296. incluſo, in quo ſequens legitur Epitaphium.

Quatuor exemptis Annis de mille ducentis,
Fabricat hanc Arcam Præſul Sicardus, & Aram
Qui triduo tandem perfecto ſacrat eandem
Anno dotatus undeno Pontificatus.

Meminit hujus trãslationis Ludovicus Cavitellus in Cremonæ Annal. ſed adeo imperitè hoc ipſum facit, ut nomina Civitatum, locorumque fœdiſſimè invertat. Siquidem Himerium dicit Melienſem fuiſſe Epiſcopum, ſeu Iſmeriæ in Ducatu Spoleti, ſeu Campaniæ, cum dicere debuiſſet, Ameriæ in Umbria; ex quibus quidem paruis erratis fit, ut locorum confuſis nominibus, etiam ipſæ res peius deinde invertantur, laboretque apud parum cordatos hiſtorica pulcherrima ars inextinguibili invidia, ſubeatque proinde inverecundum illud ex Senecæ ludo Dicterium.

Ab Hiſtorico quis unquam juratus exegit.

VIII. 8. ADEODATUS Concilio Romano interfuit ſub Martino Pontifice anno *a* 647.

a 649.

IX. 9. THEODORUS, magno Concilio ſub Agathone celebrato reperitur ſubſcriptus anno 680.

X. 10. PETRUS vixit, floruitque anno 737. Hic interſuit Concilio Romano ſub Gregorin II. anno 721. Non. Aprilis indictione 4. congregato in Eccleſia S. Petri, ſubſcripſitque Conſtituto adverſus illicita conjugia, ex cod. Vatic. („*Vivebat adhuc ann* 737. Luc.)

XI. 11. SUNALBUS *b* autem 761. in Concilio Romano ſub Paulo I.

b Al. Sinibaldus.

XII. 12. BENEDICTUS anno 826. in Concilio Romano ſub Eugenio II. ex eodem.

XIII. 13. ALBINUS verò ann. 853. apud eundem Bar.

XIV. 14. PASCHASIUS, ſive Paſchalis in vivis agebat anno 868. (1) Crediderim hunc Paſchalem Ameriæ Epiſcopum eſſe, qui ſemel, & iterum admonitus, ut corpus S. Firminæ virginis, & martyris, quod octo millia paſſuum extra Civitatem iacebat, perquireret intra Civitatis mœnia ſepeliendum. Qui ſimul cum Populo, Orationibus, jejuniiſque munitus, ad locum cum Clero ſibi per viſum oſtenſum pervenit, invenitque Firminæ Virginis, & Martyris corpus, à qua doctus fuerat, una cum S. Olympiade, illudque intra Civitatem Ameriam tranſtulit, decentique ſepulchro recondidit. Meminit hujus translationis Ferrerius, additq; à Paſchali Amerino Epiſcopo factam fuiſſe temporibus Honorii II. Quod ſi ita fuiſſe fateamur negandum etiam erit, illum hunc Paſchalem fuiſſe, cujus ab anno 868. uſque ad annum 870. mentio habetur, oporteretque alterum quempiam effingere, qui Honorii II. Pontificis tempora æquaverit, quem in actibus Amerinæ Eccleſiæ ejus ſaltem nominis nuſquam reperias.

XV. 15. BENEDICTUS. Hujus memoria omnino periiſſet, niſi fruſtulum marmoris, dum ante Epiſcopale Palatium effoderetur terra, inventum ejuſdem nudum nomen ad nos tranſmiſiſſet Anno 1630.

XVI. 16. * DEUSDEDIT Epiſcopus Amerinus ſubſcripſit decreto Benedicti Papæ VIII. ann. 1015. ad favorem Villelmi Abbatis Fructuarienſis.

* Ex Ap. tom. 4.

17. ANTONIUS Epiſcopus Amerinus conſecrationi S. Matthæi de Urbe ( ) interſuit 1110.

XVII. 18. JACOBUS præfuit anno 1116.

XVIII. 19. GERARDUS reperitur ſubſcriptus cuidam Privilegio ab Honorio II. Piſanæ Eccleſiæ indulto anno 1126. Hæc Pontificia Bulla hoc tempore aſſervatur Florentiæ in Archivio Reformationum.

XIX. 20. PETRUS, interſuit Lateranenſi Concilio ſub Alexandro III. ann. 1179. cujus actis, decretiſque ſubſcripſit. Conſule ejuſdem acta Concilii. * Vel ipſo Præſule, vel deceſſoris tempore Lotharius filius Boniſacii de Rabarto caſtrum Luchianum Canonicis Cathedralis S. Firminæ perpetuo reddidit an. 1160. de qua re ſequens repertum eſt in eo archivio originale documẽtũ.

* Ex Ap. t. 4.

In nomine Domini, ab ejus incarnatione anno Domini 1160., indictione nona, die ſabati, II. menſis Junii, regnante Friderico Imperatore.

Conſtat me quidem Lotharium filium quondam Bonifacii de Rabarto in præſentia Conſulum civitatis Amerinæ, ſcilicet Berardi judicis, & Gottonis de Nordo, & Manfredi de Tebaldo, & quorumdam de caſtro Luniani, & de caſtro Porclani hoc venditionis inſtromento in præſentiarum perfecti dominii, & proprietatis, ac poſſeſſionis jure vendidiſſe, & hujus rei tradidiſſe tibi Abbati Nicolao de S. Secundo, atque omnibus monachis eidem eccleſiæ ſervientibus, ſcilicet presbytero Peregrino, & presb. Amatorio, & presb. Manfredo, & presb. Goiero, & Girardo de Rapica, & cunctis aliis in perpetuum. Necnon vobis Canonicis de S. Firmina, ad utilitatem Eccleſiarum prædictarum, ſcilicet presb. Goalfredo, & presb. Petro, & presb. Urſano, & presb. Joanni pictori, & presb. Pagarco, & presb Veraldo, & presb. Tebaldo, & Rayno, & Thebaldo de Oſ. . ducio, & omnibus aliis in eadem Eccleſia ſervientibus, medietatem cujuſdam caſtri, ſcilicet Luchiani, quod eſt poſitum in territorio Amerino, & omne jus, & actionem, & uſum, quem habui in dicto caſtro, & omne jus, actionem, atque uſum quem habui in hominibus ipſius caſtri, necnon & omne jus, & actionem, atque uſum quem habui in Eccleſia S. Firminæ, quæ eſt poſita in territorio ipſius caſtri, quoquomodo pervenit ad me tam ex ſucceſſione patris mei, quam alio modo, & ſi quid ſuper acquiſivi, nihil dempto, vel diminuto, omnia ut prædixi in integrum pro pretio 17. librarum denariorum Papiæ, in præſente vendo, & trado vobis prænominatis emptoribus, veſtriſque ſucceſſoribus ad utilitatem prædictarum Eccleſiarum in perpetuum ad habendum, tenendum, ac poſſidendum, & quidquid vobis placuerit deinceps nomine eccleſiarum faciendi, ut nullam litem, nullamque controverſiam prædictæ rei venditæ nomine à me, vel à meis hæredibus quolibet modo aliquo in tempore vos præmemorati emptores, vel veſtri heredes ſuſtineant, & ab omni quoque homine præſcriptam venditionem ſcilicet medietatem de caſtro Luchiano, & præſcriptum, & actionem, & uſum, & jus, quod habeo in hominibus ipſius caſtri, & prædictum jus, & actionem, & uſum, quem habeo in Eccleſia S. Firmina, quæ eſt poſita in territorio ejuſdem caſtri legitime defendere, & auctorizare ſemper vobis, veſtriſque ſucceſſoribus ad utilitatem prædictarum Eccleſiarum promitto. Et ſi ego vel heredes mei de hac venditione aliquo modo litigare, vel agere præſumpſerimus, aut ſe contra

(1) Sed & an. 877. ſubſcripſit Epiſt. Conc. Ravennatenſis præſente Joanne VIII ut ex poſtrema Conciliorum editione. Hinc omnis quæſtio dirimitur eorum, qui hunc Paſchalem in Honorii II. tempora conantur rejicere, ut in ſerie Ughelliana. Qui idem ille eſt, qui poſt Joannem Papam ſubſcribitur cum aliis Conc. Triceſſino an. 878 nulla addita nota Epiſcopalis ſedis, quem tandem à Jacobo Sirmondo didicimus Amerinum eſſe. *Lucent.*

(2) ANTONIUS deinde in ſerie Ughelliana recenſetur an. 1110. Sed cum hunc ſibi ſedem vindicet hic ex conſecratione tantum Eccleſiæ S. Matthæi in Merulana de Urbe peracta à Paſchali II. & Epiſcopis iis, qui in ea Papæ coadiuvaſſe referuntur, priores à nobis perquiſiti nullum habeant in ſedibus ibi nominatis locum, hunc quoque Antonium ultimo loco nominatum apocryphum cenſemus. Epiſcopi qui recenſentur, ſunt *Rainerius ab Oſtia*, *Riccardus de Portu*, *Petrus de Tibure*, *Julianus de Ferentino*, *Anaſtaſius de Alba*, *Petrus de Tuſculano*, *Antonius de Amelia*. Hæc conſecratio facta fuit à Paſchali II an. 1110. ind. 3. feria VI Dominicæ IV. Quadrageſimæ, præſentibus omnibus S. R. E. Cardinalibus, induſtria & ſtudio Anaſtaſii ſervi Dei ejuſdem Eccleſiæ Presbyteri. Verum de veritate conſecrationis nil nobis indagandum, extant in ipſa Eccleſia indulgentiæ per Paſchalem II. conceſſæ, Conſecrationis titulus nullus viſitur. Memoria ſequidem ſic exarata merum figmentum eſt, ſi bene quis expendet Epiſcoporum præſentiam. *Luc.*

Digitized by Google

A *quemlibet agentem legitimam defenſionem ſemper non exhibuero, 20. librarum denariorum Papia nemine pœna daro, omneque damnum vobis, veſtriſque ſucceſſoribus reſarcire ad utilitatem prædictarum eccleſiarum promitto, & inſuper huc venditionis inſtrumentum ut ſupra legitor incorruptum ſemper tenere ſpondeo.*

Præmemoratus venditor hoc venditionis inſtrumentum ſcribere rogavit.

Actum in caſtru Luchiano ante domum de Tuſculo de iſta præſentibus omnibus caſtellanis.

Donaæcus de Nerdo de Querro.
Thebalducius nepus ejus.
Abbaſſacomes de Benencaſa de Manfreducio.
Benencaſa de Turco.
Manfredus de Guido.
Donadeus de Oliverio.
Bonaccurſius de Sinibaldu de Rapica.
Tedeſcu de Lanianrulandus.
Guido de Tuſelandu rogati ſunt teſtes.
Et egu Berardus Apoſtolicæ ſedis judex ordinarius complevi, & abſolvi. B

XX. 21. OBERTUS (1) Amerinus Civis, electos eſt, deque ipſo habetur memoria anno 1195.

XXI. 22. JACOBUS Oberto ſucceſſit 1196. Hic conſecrationi S. Laurentii in Lucina à Cœleſtino III. ſactæ interfoit die 26. menſis Martii, ut in quodam lapide inciſum legitur, cujus inſcriptionem in 12. Tomo Eccleſ. Annal. Baronius retulit.

XXII. 23. MAURUS, ejuſdem Civitatis Alumnus, ab Innocentio III. creatus eſt Epiſcopus, mox Card. ann. 1206. ſubque eodem Pontifice legatione ſunctus eſt in Germania, ut narrat Ciac. („ *Extant ejuſdem Innocentii ad eum litera in cauſa electi Tudertini c. 27. de „ jurejurando.* Lucent.)

XXIII 24. OTHO Civis, atque Epiſcopus Amerinus floruit anno 1225.

XXIV 25. GUALTERUS item Epiſcopus, ac Civis
a 1254. Amerinus. anno 1255 *a*. Patriæ ſuæ divinum jus dixit ex Capellano, & ſcriptore Apoſtolico ad hanc ſedem evectus à Joanne tit. S. Laurentii in Lucina Card. rejecta prius electione facta à Capitulo de Epiſcopo C Balneoregienſi, confirmatur ab Alexandro IV. 7. Kal. Febr. anno I. ex reg. Vatic. ep. 66. fol. 10. translatus in-
b an. 1264. de ad Pinnenſem, & Hadrienſem, & Eccleſias *b*, de quo Marinus de Ebulo in formulario m. ſ. biblior. Vat.

XXV. 26. BARTHOLOMÆUS de Benevento Ordin. Prædicatorum Epiſcopus Alerienſis, in locum tranſlati Gualteri Epiſcopus Amelienſis electus ab Urbano IV. anno 1263 (2). 12. Kal. Martii. ex reg. apoſt. ep. 113. f. 33. ann. 4. reſignavit ſub Honorio IV. an. 1286. Honorius verò Capitulo Amerino ſcripſit, ut ſibi E-
* Ex App. f. 2. piſcopum deligeret 2. Kal. Julii anno 2. ep. 49. f. 142. * Præſule Bartholomæo ſtatutum eſt, ut in Cathedrali Eccleſia Amerina numerus Canonicorum 12. non excederet, juxta Gualterii Anteceſſoris decretum à Clemente IV. anno 1265. ſequente diplomate confirmatum, cujus originale aſſervatur in archivo Canonicorum ejuſdem Eccleſiæ.

CLEMENS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Capitulo Amelien. ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. D

Dignum eſt, ut in Eccleſiis determinatus numerus perſonarum ne provisione careat ſuperflua multitudo, vel ex paucitate dignum Deo ſervitium ſubtrahatur. Sanè petitio coram nobis exhibita continebat, quod Eccleſia veſtra facultates 80. lib. ſenen. parvorum valorem annuum vix excedunt, pariter & expenſes diligenter penſatis duodenarium in ea Canonicorum numerum, quorum quilibet in ſacris ſit ordinibus, perpetuis ſervandum temporibus ſtatutum, etiam Ven. fr. noſter Pennen. tunc Amelien. Epiſcopus ſtatutum hujuſmodi acceptavit, prout in publico inſtrumento, ac ipſius Epiſcopi literis confectis exinde plenius dicitur contineri. Nos itaque veſtris precibus inclinati ſtatutum veſtrum ſicut provide factum eſt, ratum, & firmum habentes, illud authoritate Apoſtolica A *confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Statuentes, ut præfata Eccleſia dicto numero ſit contenta, niſi adeo facultates Eccleſiæ augeri contigerit, ut merito eſſet in ea numerus augmentandus, aut videlicet ſit ab Apoſtolica ſede decretum, harum ſerie confirmamus, & confirmatum eſſe decernimus, conſtitutionos &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Peruſii Kal. Octobris, Pontificatus noſtri anno 1.*

27. MAURUS ex Abbate S. Praxedis de Urbe an. 1286. 10. Kal. Septembr. Amerinam moderabatur Eccleſiam. Annoque 1289. reperitur ſubſcriptus cuidam indulgentiæ à Papa Nicolao IV. indultæ Eccleſiæ Carmelitarum qui Senis commorabantur. Obiit ſub Joanne XXII. XXVI.

28. MICHAEL ex Canonico electus Epiſcopus an. 1321. et. Kal. Aug. Exceſſit an. 1322. ex reg. Vatic. XXVII.

B 29. ALEMANNUS quond. Galgaoi de Monte Flaicone ſublectus eſt 6. idus Januarii 1322 cum per id tempus Urbevetere Vicariam operam præſtaret Wincłoni Urbeverano Epiſcopo, cui ſub Jo. XXII. Patrimonii S. Petri legatio incumbebat. Adhuc extat Alemanni favorabilis ſententia pro Monachis Ciſtercienſibus, Cœnobii S. Salvatoris de Monte Amiato contra publicam rem Urbevetanam. Hic ut in quibuſdam mſſ. Amerinorum Epiſcoporum ſeriem continentibus, quæ mihi videre contigit, habetur, appellatur Alamannus de internobilibus de Amelia, ſed tamen conſtat fuiſſe Faliſcum, ut ſupra docuimus, eruiturq; perſpicuè, tam ex ejuſdem juridicis actis, dum privati judicis munere fungeretur, quam dum in Epiſcopali throno fulgeret. Tranſlatus eſt ad Eccleſiam Anagninam ann. 1327. XXVIII.

30. JOANNES („ *Gocens*) Canonicus Valvenſis, electus eſt à Joanne XXII anno 1327. 4. non. Maji inauguratuſque eſt Avenione à Petro Epiſcopo Card. Præneſtino: tranſlatus inde eſt ad Eccleſiam Venafranam an. 1329. 8. idus Septemb. ut habetur in reg. Vat. XXIX.

C 31. MAURUS *c* ſive Morus, ſeù Mannus de Internobilibus, Canonicus Amelienſis qui & Agacrius, Marinuſque appellatur, fuit electus ann 1329. 8. id. Septembris, ex reg. Vatic. 1329. Obiit verò anno 1363. XXX. c Reveſt. ... Mattha... ... in ... Mon...

32. Fr. GERARDUS Rubeus Ord. Minorum de Ameria, electus ſuæ Patriæ Præſul 1363. id. Novembris. Cameræ Apoſtolicæ ſe ſoluturum pollicetur, quicquid ſoleret impendi. *Gerardo, & Capitulo Amelienſi jura, & exemptiones anteceſſorum Pontificum iiſdem conceſſas, ſequenti documento confirmavit Urban. V. Papa anno 1364 originale aſſervatur in archivo Canonicorum. XXXI. * Ex Ap. f. 1.

URBANUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Venerabili Fr. Epiſc. & dilectis filiis Capitolo Amelien. ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Cum à nobis petitur, quod juſtum eſt, & honeſtum tã vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per ſollicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum. Eapropter Ven. frater noſter Epiſcopus, & dilecti filii Capitulum Amelien. veſtris juſtis poſtulationibus D *grato annuentes aſſenſu omnes libertates, & immunitates a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, ſive per privilegia, ſive per alias indulgentias vobis, & Eccleſiæ veſtræ conceſſas, necnon libertates, & exemptiones ſæcularium exactionum à Regibus, & Principibus, ac aliis Chriſti fidelibus vobis, & Eccleſiæ veſtræ prædicta indultas, ſicut eas juſtè, & pacificè obtinetis, vobis, & per vos eidem Eccleſiæ authoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo hominum omnino liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Avenion. eſ. idus Decembres, Pontificatus noſtri anno II.*

33. FRAN-

(1) Narrat Angelonus in hiſt. Interamnenſi pag. 89 Benedictum Spoletanum, atque Gibertum Amelienſem Epiſcopos, vacante Interamnenſi ſede, Albino S. Agathæ ibi conſecraſſe an. 1197. atque hujus conſecrationis teſtimonium inſcriptionem quandam in eadem æde recenter repertam affirmat. Quod ſi Angelono credendum, vide, an ille Gibertus ſit idem cum Oberto ab Ughellio memorato, & an ſit poſtponendus Jacobo? Monaſ.

(2) ſcribendum 1264. Eo etiam anno evenisse hanc tranſlationem deprehendi poteſt ex Diplomate Pontificio inter Pinnenſes ab Ughello relato. Lar.

Digitized by Google

XXXII. 33. FRANCISCUS Amerinus ſuæ Patriæ Eccleſiam adminiſtrabat anno 1376. Qui deinde ad Interamnenſem Eccleſiam translatus eſt ab Urbano VI. anno 1389. ex lib. obligat: atque in abeuntis locum ſuffectus eſt.

34. FRANCISCUS de Mercatello Cluſinus Canonicus, qui ſibi oblatam reſpuit dignitatem, ita ut Amerina Eccleſia Paſtore deſtituta maneret, donec Bonifacius IX quē mox ſubiiciemus, ſubvexit ad thronū.

XXXIII. 35. CONRADUS a à Cloaco Genuenſis, Epiſcopus Sulſitonenſis in Sardinia, ad hunc Epiſcopatum translatus eſt 1390. 10. Kalend. Maji, ex lib. Provis. Præl. fol. 25. Cæterùm poſtquam Amerinam rexiſſet Eccleſiam, ab eodem Pontifice Bonifacio Archiepiſcopus Arborenſis in Sardinia declaratus eſt 1392.

a De hoc Gildonus in Athen. Liguſt.

XXXIV. 36. STEPHANUS Bordonus Neapolitanus, Canonicus Biſuntinus, Conrado ſucceſſit 1395. 8. id. Novembris Bonifacio IX. ſedente. Hic à Populo ob ejus malam adminiſtrationem ejectus, à Pontifice Epiſcopatu privatus eſt.

XXXV. 37. Fr. ANDREAS de Mericonibus Civis, & Epiſcopus Amerinus, præfuit anno 1399. B

XXXVI. 38. PHILIPPUS Ventorellus Amerinus, Vir doctus, ideoque Martino V. Columnenſi Pontifici charus, ab eodem Pontifice ſuæ Patriæ electus Epiſcopus eſt 1426. die 19. menſis Aprilis. Deceſſit 1442. ſepultuſque eſt in Cathedrali in S. Bernardini ſacrario cum hoc Epitaphio.

Imago R. in Chriſto Patris D D. Philippi Dei & A. S. gratia Epiſcopi Amelienſ. cujus anima requieſcat in pace Amen. Obiit 1442. die 18. Decembris.

XXXVII. 39. HUGOLINUS Naccius Amerinus, Ord. Eremitarum S. Auguſtini, demortuo Philipo ſuffectus eſt, Eugenio IV. eligente 1443. die 17. menſis Januarii. Cæterùm brevi Pontifex fuit, cum ab obtenta dignitate vix anno expleto è vivis exemptus ſit.

XXXVIII. 40. ROGERIUS de Mandoſiis, („ *Mandoſii filius*“) Amerinus, defuncti Hugolini dignitatem conſecutus eſt 1444. id. Novembris. 40. omnino annos Amerinam rexit Eccleſiam; jamque provectæ ætatis ultro libenſque abiit munere, jus eligendi liberum relinquens Pontifici Sixto IV. 1484. Nec multo poſt cum exceſſiſſet è vivis, ſepultus eſt in Cathedrali in S. Marci Gentis ſuæ Nobili Sacello, cujus marmoreæ ſtatuæ hanc honorificam ſubiecerunt inſcriptionem, C

Hæc eſt imago R. in Chriſto Patris, ac D. D. Rogerii de Mandoſiis Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſcopi Amerini, cujus anima requieſcat in pace.

Ad caput ſtatuæ hæ tres Theologicæ virtutes inſculptæ leguntur.

Spes, Fides, Charitas.

Ad ejuſdem verò pedes.

Ubi Charitas, & Amor, Deus ibi eſt.

XXXIX. 41. CÆSAR Naccius Amerinus, à Sixto IV. electus eſt ſuæ Patriæ Epiſcopus 1484. ultima die menſis Martii, multis obitis legationibus vir ſanè clariſſimus, multiſque ſuſceptis laboribus de Apoſtolica Sede optimè meritus. Denique cum Vicelegatus Bononiæ eſſet, anno 1504. publico civitatis dolore fato conceſſit, ſolemnique pompa, publicæque rei impen[ſi]s in S. Petronium elatus eſt, exceptuſque eleganti marmoreo ſepulchro, effigie non admodum elata ſculpta, per ſubjectam inſcriptionem prodente Virum. D

D. O. M.

Amelienſis Pontifex Naccius hic eſt Cæſar, qui vicem gerens legati Bononienſium, ſumma æquitate Civibus jus reddidit: mox annum agens tertium & ſeptuageſimum conceſſit Orco. Vixit, dum vixit, bene.

XL. 42. JUSTINIANUS b Moriconus Amerinus in locum de mortui Cæſaris à Julio II. Pontifice ſuffectus eſt 1504. die 22. menſ. Julii, qui poſtquam 18. annos Amerinam rexiſſet Eccleſiam, nepotem ſuum Epiſcopatus Coadiutorem aſcivit, in ſpem futuræ ſucceſſionis, ut tunc mores erant, deinde paulo poſt exceſſit vita. („ *Interfuit Concil. Lateranen. an. 1515.*)

b Hujus meminit Marcheſius in hiſt. Forilivii l. 10. p. 612. 648.

XLI. 43. JO: DOMINICUS Moriconus Patruo ſucceſ- A ſit, cujus antea Coadiutor fuerat inſtitutus 1523. 6. die menſ. Julii. 38. annos Amerinis Epiſcopale jus dixit, jāque effœtæ ætatis ſub Paulo IV. ultro munere abiit.

XLII. 44. BALDUS Ferratinus Amerinus, nepos Bartholomæi Cluſini Epiſcopi, Patrui Bartholomæi Cardinalis ſub Paulo IV. vir doctiſſimus, ſpectatiſſimæque exiſtimationis in Aula Romana, S. Petri Canonicus, Liparæ olim Epiſcopus, deinde etiam ad Amerinam Eccleſiam regendam translatus eſt 1558 die 28. menſis Novemb. Haud diuturniori mora apud Amerinos ſibi commiſſos fuit pontificiis, difficillimiſque implicitus negotiis. Itaque ne oves Paſtoris cura diuturnius diſtituerentur, ex Pontificis placito ſemel obtentam dignitatem contulit in nepotem Bartholomeum 1562. Sub Pio V. Gubernator Romæ deceſſit, ejuſque Corpus in Patriam relatum in Cathedrali tumulatum eſt, in Bartholomæi ſacello, gentis ſuæ jure patronatus, ſubque ejus marmorea ſtatua, inque ſepulchro hoc epitaphium inciſum ſpectatur.

D. O. M.

B *Baldo Ferratino J.V.D. primum Liparienſium, deinde Amerinenſium Epiſcopo à ſupplicibus libellis refered. utriuſque ordinis, Baſilicæ Vaticanæ Vicario Canonico, & fabricæ Præfecto, Cancellariæ Apoſtolicæ Regenti, Provinciæ Romandiolæ Præſidi, denique poſt multorum honorum ſpatium egregiè decurſum à Pio V. Pont. Max. ob prudentiam, & integritatem ſingularem Urbis gubernationi præpoſito, eoque dum munere fungeretur defunctus eſt. Sacellum exstruxit, vivenſque ſibi, & Patruo ſuo fecit. Vixit ann. LXVI.*

XLIII. 45. BARTHOLOMÆUS Ferratinus Amerinus, Baldi nepos, ab ipſo educatus, edoctus, tantam jam inde ab adoleſcentia in Romana Aula ab omnibus omnis ordinis hominibus ſibi, ex commendatione virtutum, collegit gratiam, ut obitis omnium penè dignitatum honoribus, denique purpuratus ſenator evaſerit. Et à Pio quidem IV. Amerinum Epiſcopatum obtinuit anno 1562. die 9. menſis Octobris ex Patrui reſignatione. Quam Eccleſiam cum prudentiſſimè, C ſummoque amore, ut Amerinum Civem decebat, per 9. annos rexiſſet, ex pontificio placito ultro Paſtorali oneri ſe ſubduxit, factuſque eſt Canonicus, ac Vicarius, Vaticanæ fabricæ Præfectus V. S. Referendarius, Cancellariæ Regens, Gratiæque Signaturæ Præſes, quæ omnia graviſſima, trepidaque munera ita incorruptè adminiſtravit, ut per multos annos novem ſucceſſivè Pontificibus, operam ſuam, juſtitiæ cultor aſſiduus præſtiterit. Conſenuerat jam in iis muneribus Bartholomæus, propiorque ſepulchro videbatur, cum ad ejuſdem exantlatos labores Paulus V. ſummus Pontifex benignè reſpexit, collataque in virum Purpura anno 1606. 11. die Sept. viſus eſt magis ejuſdem inferias exornaſſe, quàm quod arbitrarentur mortales deinceps, quam hactenus feciſſet, novum Purpuratum majora poſſe præſtare. Siquidem 69. pulſante anno, poſt ſupra 50. ipſos dies, ab obtenta dignitate, omnibus mærore confectis Romæ deceſſit, die 1. menſis Novemb. 1606. Cujus Cadaver translatum Ameriam, tumulatum eſt in Cathedrali, non procul à Patruo, cum D hoc Epitaphio.

D. O. M.

Bartholomæo Ferratino S. R. E. Cardinali, qui majorum ſuorum veſtigia inſectatus, Amerinus Epiſcopus, Baſilicæ Principis Apoſtolorum Canonicus, & Vicarius, & Fabricæ Præfectus, & Apoſtolicæ Cancellariæ Regens, & à ſupplicibus libellis utriuſque ordinis Refendarius, & præterea Signaturæ Juſtitiæ diu Præſes fuit, quibus in muneribus magna ſemper cum integritate, & induſtriæ laude verſatus. Poſtremo à Paulo V. Pont. Max. egregia ob merita in ſummum ordinem lectus. Sexageſimo poſt die, ingenti ſuorum luctu, vita exceſſit. Vixit ann. LXIX. Obiit Kalend. Novemb. M.DCVI.

Ex qua Inſcriptione colligitur 60. poſt initam Purpuram die obiiſſe Ferratinum, cum revera vix 52. in obtenta dignitate expleverit, ſiquidem ad Cardinalatum promotus fuit 11. die Sept. deceſſitque 1. die Novembris, qui ſi rectè ponatur calculus, quinquaginta,

& duo

& duo omnino dies ſunt nondum expleti. Inde collige lector, quâ ta fides adhibenda ſit hujuſmodi Inſcriptionibus, quas plerunque compoſuere vecordes, immortalitati quidem ſtudentes, nihil autem minus, quam de veritate cogitantes. At quid eſt aliud, ſcribendo tempora invertere, quam toti Hiſtoriæ fundamentum veritatis ſubtrahere, ut deinde facilius enervetur, & cadat? qui autem unam æternitatem reſpiciunt, veritati, quæ ſemper æterna eſt, deberent conſulere. Ferratinorum verò gentilitia inſignia in quadripartito ſcuti Campo trium ſpicarum quatuor manipuli colligati ſunt ad potiſſimum ſanè fecunditatis Symbolum. Nobiliſſima quippe illa gens ubique, & ſemper Eccleſiæ conſultiſſimos viros protulit, cujus etiam, præter eos, quos ſupra cum laude commemoravimus, alter Bartholomæus eſt alumnus, Cluſinus Epiſcopus, vir omni exceptione major, de quo infra in Cluſinis Epiſcopis plura.

XLIV 46. MARIANUS * Victorius *a* Civis Reatinus à Pio V. Amerinus declaratus Epiſcopus eſt 17. menſis Decemb. 1571. ac paulò poſt ad Reatinam patriæ ſuæ Eccleſiam translatus eſt. Hic vir doctiſſimus fuit, inque varia literatura ſingularis: multa luculentiſſimè ſcripſit, quæ SS. Patribus lucem attulere mirificam. Conſule ſeriem Reatinorum Epiſcoporum, ſi de eo plura deſideras.

* Ex App. I.-s.

a De hoc Angelonius in deſcrip. Urbis Reatinæ p. 16. 17. ubi eadem opera recenſentur. Mand.

XLV. 47. JOANNES Antonius Lazarus, Durantinus, Victorio ſucceſſit 1572. die 9. Iun. m. Amerinamq; Eccleſiam per annos 9. prudentiſſime rexit, ubi etiam deceſſit anno 1591. Tumulatuſque eſt in Cathedrali, hoc Epitaphio exarante ſepulchrum.

D. O. M.

Ioanni Antonio Lazzaro Durantino I.V.C. Amerinorum Epiſcopo integerrimo, qui S. Petri Partallæ Prioratum in Tudertina Diœc. ad ſuum Epiſcopatum perpetuo adiungendum, & Canonicorum cenſum adaugendum, curavit. Pſallendi priſtinum in ſua Eccleſia ritum piè reduxit, ſumma pietate Deum coluit, & in pauperes munificentiſſimus extitit. Leander Lazzarus fratri optimo, ac de ſe benemerito mæſtiſſimus poſuit. Obiit v. Kal. Iunii MDXCI. Ætatis ſuæ lxxiii.

XLVI 48. ANTONIUS MARIA Gratianus, Etruſcus Sepulchro Burgenſis, adhuc adoleſcens, inque humanioribus literis ſatis inſtructus Romam conceſſit, interque aulicos Card. Commendonis exceptus eſt, illius inquam Commendonis, cujus perſpicua, ſpectataq; virtus toti ſacro Senatui admirationi erat. Hic, cum in Gratiano pluſquam mediocrem ad omnem ſcientiam indolem fuiſſet intuitus, addiſcendique aviditatem, ipſe per ſe faciliimum iter aperuit adoleſcēti, ut ad cognitionem nobilium diſciplinarum perveniret. Neque de alumno vana ſpes Domini fuit; itaque varia, amæniorique literatura, muſiſque ſeverioribus tandem excultum, cœpit Gratianum Cardinalis à ſecretis habere, itaque ejuſdem probabat judiciū, ut in illis legationibus, quibus in Germania ad Cæſarem, Regemque Poloniæ functus eſt, nihil ſine Gratiani conſilio egerit, expedieritque. Cardinale Commendone defuncto, ambitioſas aulæ opes Gratianus damnavit: Romamque vecordium illecebrā fallaciſſimam relinquere cogitabat. Sed vix in patriam reditū adornaverat, cum Sixtus V. Pont. Max. jam jam abiturum virum retraxit in curiam, illumque Pontificiis Latinis literis præfecit, ejuſdemque curæ Cardinalis Montalti adhuc admodum adoleſcentis demandavit inſtitutionem. Interea cum importuna mors Sixtum Pontificem rapuiſſet, intraque ſpatium 14. menſium tria creandorum Pontificum comitia fuiſſent celebrata, inque iis creandis omnes omnium oculi in unum Montaltum, qui pluribus ſuffragiis per id tempus valebat, viderentur reſpicere, Gratianus Cardinalem ſuum ita armavit, ſuccinxitque conſiliis, ut graviſſimis negotiis, ac vix ſatis explicabilibus, tametſi juvenis, ſenilem attuliſſe prudentiam videretur. Noverāt omnes adoleſcēti Montalto unius Gratiani induſtriā deſudare. Quamobrem apud omnes ſummam prudentiæ famam collegit; præcipuè autem Clementi VIII.

A ob præclaras animi dotes adeo charus fuit, ut vix ſummus renunciatus Pontifex, Gratianum de Eccleſia optimè meritum, Amerinum adlegerit Pontificem die 17. menſis Februarii 1592. Addiditq; digno honoribus viro honores. Siquidem cum per ea tempora ex Pannoniæ finibus Turca Auſtriacis intentaret arma; Clemens ad Nuncium bellici apparatus trepidus, Gratianum ad Principes Chriſtianos legavit, ut fœderatos contra communem hoſtem armaret in prælium. Eodēque munere legationis apud Venetos Pontificis nomine diuturniori mora perfunctus eſt; deinde ad eccleſiā ſuam reverſus ſcripſit in otio ſapientiam, eaque monumenta ingenii poſteris reliquit, quæ ſapientiā illius prodant, & poſteritatem ad probitatis provocent exempla. Igitur vitam Card. Cōmendonis veteris Domini libris quatuor complexus eſt, diverſique argumēti magnum epiſtolarum volumen edidit, hiſtoriamque de Cypri Regno emittendam reliquit, in qua quidem Liviana ubertas, & copia, haud deſiderari poſſe videtur. Hanc in manibus habent docti omnes, beneficio
B Caroli Gratiani nepotis, qui illam, ut poſteritatem promereretur, edendam curavit. Cæterùm Gratianus jam ſenex defunctus eſt anno 1611. ſepultuſque eſt in Cathedrali non ſine Amerinorum lachrymis, quibus inter ſpatium 19. annor. jus dixit Divinum. In marmoreo lapide ſupra illius ſepulchrum erecto, hoc ſubjectum epitaphiū legitur, quod vivens adhuc, ſed ubique, & ſemper memor mortis ipſe ſibi procuderat.

D. O. M.

Antonius Maria Gratianus a Burgo S. Sepulchri Epiſcopus Amerinorum, memor ſupremi illius diei, quo reviviſcens humanum genus æternas ſeu præmiorum, ſeu pœnarum ſedes, ut cujuſque meritū fuerit, judicio Dei eſt accepturum, hoc in loco condi, & lapide tegi juſſit anno ab ortu Chriſti M.D.C. Vixit an. lxxv. menſ. xi. dies xxv. Obiit anno ſalutis M. DC. XI. Qui legis pia prece Deum viventis interim ſine corpore animæ ejus propitiare, ne graveris.

49. ANTONIUS MARIA Franceſchinus Spo- XLVII.
C letinus Scipionis Card. Burgheſii à ſecretis, Gratiano ſucceſſit, creatus à Paulo V. 1611. die 18. menſ. Maii. („ *cum eſſet I.V.D. ætatis an. 34. & Rector Eccleſiæ S.* „ *Chriſtophori Lyſciani Peruſinæ Diœceſis.* Luc.) Supra paucos menſes annum integrum ſedit, deceſſitq; apud ſuos Amerinos cum maximo eorumdem mærore, qui in eo anteceſſoris Gratiani virtutes ſe recuperaturos arbitrabantur.

50. FRANCISCUS Cenninus de Salamandris XLVIII.
Senenſis, antiqua, & nobili proſapia ſatus, aulicus Card. Auſculani. Hic Bernerio Card. demortuo, Scipioni Card. Burgheſio ſub nomine Auditoris à conſiliis fuit, atque ab ejuſdem patruo Paulo V. Amerinorum Pontifex declaratus eſt ann. 1612. 1. die ineuntis Octobris, creatuſque Hieroſolymitanus Patriarcha, ac Hiſpaniarum Nuncius. Demum 1620. ab eodem Paulo V. electus eſt presb. Cardinalis. Urbano VIII. verò ſedente, Eccleſiam Faventinam ſuſcepit regendam, cum legatione Ferrarienſi prius condecoratus fuiſſet. Vivit adhuc, populumque Faventinum cum
D pari pietate prudentiaque gubernat. („ *Conſule de hoc Vgurgerium in Pompis ſenen. p.* 88.)

51. DOMINICUS Pichius de Monte Rotundo, XLIX.
poſt Card. Cenninum, ab Urbano VIII. Epiſcopus dictus eſt anno 1623. die 20. menſis Novembris. Eodem anno, die S. Stephani, Urbem ſolemniter ingreſſus, & ſequēti die Epiphaniæ primum ſacrum in Cathedrali fecit. Deceſſit 1633. die 4. Maii. („ *Hic Romanæ civitate donatus, diuque in Rom. Curia Advocatus, edidit an.* „ *1615. de Contractibus ſine certa ſolemnitate non validis ad c. 151. lib. 1. ſtatutorum Urbis Commentaria.* „ *Meminit de eo Leo Allatius in Apibus Urbanis p.* 83. „ Mandoſius.)

52. TORQUATUS Perottus Saxoferratenſis, L.
Urbani VIII. Major Capellanus, Priorque S. Mariæ in Via lata de Urbe, ab eodem electus eſt anno 1633. die 20 menſ. Junii *b*, Obiit ipſo an. 1642. menſe Septembri: Iacet in Cathedrali. („ *Plura ſcripſit, ut videre* „ *licet apud Oldoinum in Athen. Aug.*)

b Julii Luc.

53. GAU-

LI. 53. GAUDENTIUS Polus de Caſcia, Fauſti Poli Archiepiſcopi Amaſeæ (,, *poſtea Cardinalis*) nepos, non minus ſuavitate morum, quã prudentia, vivaciſq; ingenii dexteritate ſpectabilis, poſt multas eccleſiaſtici Imperii Urbium adminiſtrationes, in demortui Perotti locũ, Amerinus Epiſcopus ab Urbano VIII. electus, ſumma omnium gratulatione excipitur Aprile menſe hoc anno 1643. Sedet nunc feliciter, maximo populorum bono, bonus ipſe paſtor, nobiliſque indolis Præſul.

A D D I T I O.

(,, Obiit charus (1) omnibus, pluribus ſua Paſtoralis ,, curæ monumentis relictis, quæ inter eminet Cathedrale Templum, in tanti Parentis obſequium, ab Amerinis ,, funditus, & magnificentiſſime reædificatum.

LII. *(,, JOSEPH Saluſtius Fadulphus Nob. Interamnẽſis. V. S. Refer. pluribus jam egregiè peragratis Romana Aula muniis, Amerino in Throno jubetur inſidere ,, 27. Novemb. 1679. Inde ad Aſculanum tranſlatus eſt.*

LIII. *(,, JO. BAPTISTA Anticius a Nob. Recanatenſis, & Recanatenſis Cathedralis Præpoſitus I. V. D. qui ,, cum aliquandiu Vicariatum Generalem in patria geſſiſſet, ſuis virtutibus adeò delinivit Romanæ Aulæ animus, ut cum inde recederet, quo acceſſerat pro ſuo Epiſcopo limina Apoſtolorum inviſurus, ex inopinato nũcio intellexit, ſe Epiſcopum Amerinorum deſignatum, ,, acquievit fere invitus, excepitque unus die 9. Aprilis ,, 1685. quod ſuſtinuit Eccleſiaſticarum legum obſervantiſſimus. Deceſſit in patria 15. Julii. 1690.*

a De hoc conſule Didacum Calcagnini in Memor. Civitatis Recanat. p. 141. *Mand.*

LIV. *(,, JOSEPH Criſpinus Aquinatenſis Diœceſis, Epiſcopus Vigiliarum Provinciæ Terræ Baris, ad Amerinam tranſlatus eſt ſedem 13. Novembris 1690. Statim atque ad ſibi concreditum ovile acceſſit, deſudare ,, cœpit, ut Clerus Eccleſiaſtica diſciplina, & populus ,, Chriſtianis moribus inſtrueretur. Modici redditus ex ,, injuria temporum menſam Epiſcopalem contemplatus, ,, ejus ſublevanda inopiæ, & propria tuenda dignitati as ,, ſuum, & aliunde ſibi provenient munificentiſſimè adhibet; beneficus in pauperes, ſtudioſus in omnes. Probitatis, & ſcientiarum ea ſupellectili ornatiſſimus, qua ad ,, celſiſſimas Epiſcopales dignitates gradum fecit, nil ſuo ,, nomini utilius, & glorioſius cumulandum cenſet, quam ,, probus, doctos, & religioſos viros totis viribus fovere, ,, Inter Paſtorales curas literarum ſtudiis immerſus nonnulla ingenii ſui evulgavit monumenta b. Vivit nunc ,, gregi ſuo nedum proficuus, ſed & orbi literario magis ,, profuturus.*

b Vide Toppium in Bibl. Neapol. pag. 170. ejuſq; que Auctarium p. 146. *Mand.*

A N A G N I N I (2)

E P I S C O P I.

ANAGNIA, c olim Hernicorum, antiquiſſimorũ Latinorum caput, in prima Italiæ regione numeratur à Plinio, Strabone, atque Ptolomæo, quam Ananiam ferè vocant. Tacito verò in 19. l. hæc civitas Anagnina eſt; eam Silius Italicus l. 8. prædivitẽ vocat.

Queis putri pinguis ſulcatis Anagnina gleba.

A Virgilio item dives vocatur.

Hernica ſaxa colunt, quos dives Anagnia paſcit.

c Seu Anagninum vulgo *Anagni.*

Ejuſdem pluribus in locis meminit Livius, præſertim autem narrat in 9. Anagninos congregaſſe concilium in Circo maximo quod (Alatrinis, Verulaniſque exceptis) omnes circumvicini populi explebant, decrevisſeque, Hernicis ſibi adjunctis ſociis, bellum contra Romanos, P. Cornelio Arcina, M. Trenulo Coſs. Quod deinde bellum cum Anagninis, eorumque ſociis infeliciter cecidiſſet, tametſi ex populi Romani clemẽtia, intra Anagninos muros permiſſi ſunt commorari, eiſdem tamen à conſiliis, ferendiſq; in Magiſtratibus ſuffragiis imperata abſtinentia eſt, cumque ſacrificulis ſolis conſuetudo permiſſa.

Fuit deinde Anagnia non ignobile Populi Romani municipium, ſi fides adhibenda eſt Ciceroni in Orat. pro domo ſua, nec multò poſt eiuſdem Populi Colonia adſcita eſt, ut narrat Frontinus lib de Coloniis, temporibus Druſi Cæſaris. Narrat Strabo non modo priſcis illis temporibus Anagniam fœtam fuiſſe opibus, invidioſiſque fortunis ſuffultam, ſed etiam adeò antiquæ fundationis, ut in ejus origine perquirenda plerũque vacillent Scriptores. In qua quidem fortuna non modo ſub populi Romani Imperio, ſed ſub Eccleſiaſtico etiam floruit. Deinde cũ ſua culpa fluctuare cœpiſſent civilibus bellis, cumque Sciarra Columna contra Bonifacium VIII. impium iniiſſet fœdus, ita ut cõcivem, atque è domo paterna extractum Pontificem, rebellibus, ac factioſiſſimis exulibus violandum obiiceret, brevi divinum numen violatæ Pontificiæ Majeſtatis ultor apparuit. Quippe Anagnini, perpetratæ perfidiæ furiis agitati, in ſe ipſos ſeditionis arma vertetunt, ita ut continentibus deinde bellis conſumpti, opibus, fortuniſque exciderent, murique ipſi habitatoribus deſtituerentur.

Narrat Alcander Albertus in ſua deſcriptione Italiæ, ſe aliquando Anagniæ commorantem, ejus civitatis ſolitudinem, excidiumq; fuiſſe demiratum, quæſiſſeque cauſas ex iis, qui provectioris eſſent ætatis, illoſque ejuſmodi deſolationis in priſcos cives, qui Pontificiam violaverant majeſtatem, retuliſſe cauſas, inque eccleſiaſticas cenſuras, quibus uſque ad tempora VII. Clementis fuiſſent oppreſſi, à quo demum per Epiſcopum illuc delegatum illis vinculis abſolutos, uondum ſe videre, quis illarum miſeriarum finis eſſet futurus. Anagnia hæc civitas hodie eſt S. Sedis Apoſtolicæ in temporalibus, & ſpiritualibus immediatè ſubjecta. Parturiit illa civitas per omne tempus viros illuſtres, & fortes, ac præcipuè quatuor Pontificum natalibus illuſtrata eſt, Innocentii videlicet III. Gregorii IX. Alexandri IV. ex clariſſima Comitum familia, ac Bonifacii VIII. Cajetanæ gentis Pontificũ, & Cardinalium Romanorum Seminarii alumni. Nec parum eidem attulit ſplendoris Joannes Anagninus Archidiaconus Bononienſis, Juris Conſultiſſimus vir, qui in canonica lege ſapientiſſimè ſcripſit, inque Bononienſi ſtudio multos ad jus Divinum, humanumque inſtituit, ibidemque 1457. deceſſit. Sed longe illuſtrior hæc civitas evaſit poſt acceptum jam inde ab Apoſtolorum temporibus lumen Evangelii, ob illuſtriſſimos, clariſſimoſq; Martyres, qui in ea, ut ſemel recepta fidea Chriſtiana confirmaretur, per ſæviſſima tormenta nunquam deſituram, tulere palmam martyrii; in quibus enituere Secundina virgo, & martyr, Aurelia, Neomiſtiaque d, aliique quam plures, quorum apud Martyrol. Romanum extant invictæ Coronæ. In Cathedrali eccleſia Deiparæ Virginis Annun ciatæ conſecrata S. Magnus Epiſcopus Tranenſis quieſcit, quẽ Ferrarius, Baroniuſq; volunt Anagninum fuiſſe Epiſcopum, quos planè errare ſuo loco poſtea demonſtrabimus. In eodem templo S. Oliva virgo tumulatur, una cum SS. Secundina, Aurelia, & Neomiſtia, cujus feſtum 3. die Junii habetur celebris. Cathedralis una tantum inſignitur dignitate, *(ſub titulo Præpoſituræ)* 20. Canonicis, quorum unus theologalem, alter pœnitentialẽ præbendam obtinet, beneficiatis octo, aliiſq; clericis, & miniſtris. Animarũ cura per proprium Parochum ad nutum Epiſc. admovibilem exercetur, ſicut in aliis quinque Parochiis civitatis per proprios, & titulares Curatos. *(Quibus ſubjunt 4000. circiter animarum.)* Sanctimonialium monaſterium unicum reperitur, virorum quatuor, totidemque laicorum confraternitates, hoſpitale unum, necnon ſeminarium pro alendis duodecim pueris, qui diebus feſtivis Cathedrali in-

d Al. Neomiſia.

(1) De Gaudentio tractat Juſtinianus in Opere de Gubernatoribus Tiburtinis pag. 213. Romæ in Eccleſia S. Chryſogoni Regionis Tranſtiberinæ extat effigies Fauſti, & Gaudentii Poli cum inſcriptionibus in Sacello hujus familiæ S. Angelo Cuſtodi dicato. *Mandoſ.*
(2) In libris Conciliorum denominatur hic Epiſcopus Anagninus, Auienſis, & Anagnienſis. *Lucent.*

A ii interviunt. Diœceſis ſatis ampla duodecim (,, *unde-* ,, *cim*, Videlicet Carpinetu. Gorga. Scurcula. Morolo. Piglio. Acuto. Anticoli. Filettino. Valle-Pietra. ,, Porciano. *In quibus ſupra* 10000. *Mortalium*,) oppida continet, quorum unum, Acutum denominatum, ſub temporali ditione Epiſcopi eſt ſubjectum. Redditus taxantur in lib. Cameræ ad florenos 300. verus valor ſcuta mille. Hujus Eccleſiæ Præſulum ſeriem modo ejuſmodi dabimus, qualem ex antiquiſſimis ſcriptis eruere potuimus; ſunt autem ii, qui ſequuntur.

I. (,, FELIX *nobis ſe prodit in Concil. Rom. ſub Felice* ,, *III. an.* 487. Lucent.)

II. 1. *FORTUNATUS Epiſcopus Anagninus interſuit Rom. Synodo ſub Symmacho an. Chriſti 500. 501. 502. (,, *Et an.* 503. 504. *& antea* 499. *ſubſcripſerat* ,, *pro ſe & pro Sanctulo Epiſcopo Signino*. Lucent.) ,, *Ejus item memoria an.* 495. *in Concil. Rom. ſub Gela-* ,, *ſio, ut ex noviſs. Conciliorum Editione Harduini tom.* ,, 2. *patet*.)

* Ex Ap. 1. 7.

III. 2. PELAGIUS Epiſcopus Anagninus interfuit Romano Concilio celebrato ſub S. Gregorio Papa, cui præclara geſta cognomen Magni ad perennitatem pepererunt anno (1) 593.

B 3. PETRUS (2) Epiſc. Ananiæ reperitur ſubſcriptus in privilegio S. Medardi Sueſſionenſis à Gregorio Magno conceſſo ann. 593. an hic Petrus Epiſcopus fuerit Anagniæ, & quænam illa fuerit Anania civitas prorſus ignoro.

IV. 4. DOMINICUS (3) in ſynodo Romano ſub Gregorio I. anno 596. 5. Julii. Ex cod. Vatic. n. 1353.

V. (,, OPPORTUNUS, *qui hic debet inſeri, ſuppletur* ,, *ex Concil. Lateranen. ſub Martino I. an.* 649. Lucent.)

5. MAURITIUS, in Conc. generali ſub Agathone Pontifice celebrato, (4) inter Patres numeratus eſt anno 680.

VI. 6. GREGORIUS a in Concilio Rom. ſub Gregorio II. an. 721. non. Apr. ind. 4. habito, ſubſcripſit decreto adverſus illicita conjugia, ex Cod. Vat. n. 1353.

a Georgius dicitur in noviſs. Concil. Hard. editione.

VII. 7. AMBROSIUS, apud Baronium reperitur anno 743. (,, *Interfuit Rom. Synodo* 747.)

VIII. 8. CONSTANTINUS apud eundem Baroniũ anno 761. (,, *Item in Rom. Concil. ejuſdem anni*.) C

IX. 9. ROMOALDUS, in Concilio Romano anno 826. ſub Eugenio II. apud Baronium.

X. 10. SEBASTIANUS poſt Romualdum Anagninam rexit Eccleſiam.

XI. 11. NICOLAUS. Huius memoria extat apud Guillelmum, qui Anaſtaſii Bibliothecarii operi additiones adjecit, dum Benedicti III. Pont. vitam enarrat. Etenim cum poſt mortem IV. Leonis, Benedictus iſte ſummus Pontifex acclamatus fuiſſet anno 855. & quæreretur, ex more temporum, electioni jam factæ momentum, clerus ad Imperatores Lotharium, ac Ludovicum, hunc ipſum Nicolaum cum Mauritio militiæ Magiſtro legavit. Cumque Arſenius Eugubinus Epiſcopus ſuis perſuaſionibus, promiſſiſque pervertiſſet Legatos, Anaſtaſium quendam factioſum hominem, eccleſiaſticis cenſuris innodatum, atque à Leone IV. in ſynodo omnium dignitatum titulis denudatum, per ſummam vim in Patriarchium Lateranenſe intruſerunt: invaluiſſetque ſchiſma, omnium, D quæ ad eam diem ebullierunt, teterrimum, niſi ex pietate, conſtantiaque Romani cleri Benedictus ritè electus emerſiſſet ad ſedem. Cum autem deinde hæc ſeditionis procella detonuiſſet, Nicolaus Anagninus ad veri Pontificis genua provolutus, perpetrati ſceleris veniam impetravit. Indignus ſanè, cujus memoria apud mortales perennet, qui ſibi ipſi, univerſæque eccleſiæ Chriſti injurius, conatus ſit Anaſtaſium, quem paulò ante cum Leone Pontifice damnarat in ſynodo, per ſummam Romani cleri contumeliam, evehere ad ſedem, 853.

XII. 12. ZACHARIAS Epiſcopus Anagninus, à Nicolao I. Pontifice, cum Rodoaldo Epiſcopo Portuenſi, Conſtantinopolim Legatus eſt, anno 860. eo conſilio, ut uterque dejecti Ignatii, intruſique Photii cauſas cognoſceret, utque toties definitam cauſam de cultu SS. Imaginum decreto firmarent, prohibitique ſunt cum Photio communionem inire. Qui ambo corrupti muneribus non modo cum Photio communicarunt, ſed etiam indignam, injuſtamque Ignatii depoſitionẽ ratam habuerunt. Quamobrem Romam reverſos, Nicolaus Pontifex Provincialibus Epiſcopis convocatis, in Laterano primùm, mox etiam in Conſtantiniana Baſilica illos damnavit, cenſuraq; eccleſiaſtica transfixit, omnibuſque exuit dignitatibus. Verùm cum deinde Zacharias ſe reum confiteretur, agnoſceretque Ignatium verum Patriarcham, Photium verò intruſum, ac Conſtantinopolitani throni invaſorem, ab Hadriano II. Pontifice reſtitutus eſt in gradum priſtinum anno 867. Hos rerum ſucceſſus Anaſtaſius pleniſſimè narrat Bibliothecarius in vita Nicolai I. ſanctiſſimi Pontificis. Hic demum Zacharias ſubſcriptus repetitur in bulla Papæ Joannis VIII. Papienſi Eccleſiæ indulta. (*Et ſubinde interfuit Concilus Ravennaten-* ,, *ſi an.* 877. *& Rom.* 879. Lucent.

XIII. 13. ALBOINUS ſynodo b octavæ ſubſcripſit ſub Hadriano I. celebratæ anno 871. In aliis codicibus legitur Epiſcopus Ananienſis, ſed in Nonantulano vetuſtiſſimo codice Anagnienſis; Quod ita legendum eſſe arbitror ex antiquitate codicis, quia Alboini tempora potuit exæquaſſe.

b Synodo Rom. pro Synodo VIII. Generali.

XIV. 14. STEPHANUS Romanus, Epiſcopus Anagninus, ſummus Eccleſiæ Pontifex renunciatus anno 896. Stephanus VI. dictus eſt.

XV. 15. JOANNES interfuit Rom. c Concilio an 963. (,, *Et anno ſequenti* 964. *interfuit Concil. Rom. au-* ,, *ctoritate Papæ Joannis congregato, quo Leo ſchiſmati-* ,, *cus Pſeudopapa eſſe declaratur, actaq; præcedentis Cõ-* ,, *ciliabuli Romani improbantur, ut videre eſt in noviſſ.* ,, *Harduini Concil. editione tom.* 6.)

c Conciliabulo contra Joan. XII.

XVI. 16. JOANNES item alter hanc ſedem tenebat anno 993.

XVII. 17. LUITARDUS, ſeu Litardus poſt Joannem fit Epiſcopus.

XVIII. 18. BENEDICTUS Epiſcopus Anagninus, ſubſcripſit privilegio Joannis XIX. eccl. S. Rufinæ & Sylvæ Candidæ anno 1027.

19. RAYNERIUS Epiſcopus Anagninus (5) in ſynodo habita pro eccleſia Sylvæ Candidæ à Joanne XIX. anno 1028. vide ſupra in eccleſia Sylvæ Candidæ, ubi totum retulimus decretum.

XIX. 20. GRIMANDUS anno 1048 vel Riminaldus de quo legitur in pavimento eccleſiæ extra oſtium magnum verſus campanile in pariete.

XX. *Rinaldus indignus Epiſcopus.*

21. S. PETRUS Epiſcopus Anagninus inauguratus eſt anno 1062. Hic Salernitanos Principes parentes habuit, educatores verò à puero Monachos S. Benedicti Salernitani Cœnobii, à quibus cum uberrimè Chriſtianam pietatem hauſiſſet, elatis parentibus, eidemque cœnobio invidioſis attributis fortunis, monachus effectus eſt; cumque ſub patruo ejus Monaſterii Abbate ſolemni ritu vota nuncupaſſet, adeò in perfectione monaſticæ vitæ progreſſus eſt, ut ejus ſanctitatis fama diffuſa, Ildebrandus Cardinalis, is, qui poſtea Pontifex factus Gregorius VII. appellatus eſt, Salernum aliquando profectus, Petrum de Abbatis licentia extra-

(1) Hoc anno licet plurima legantur celebrata Concilia, nullum tamen Romæ à M. Gregorio habitum fuit. Prima Synodus à Gregorio coadunata eſt in cauſa Aquileienſis Patriarchatus 1. anno ſui Pontificatus, Chriſti vero 590. Et ſtetit uſque ad an. 595 quo die 5. Julii ſecundam egit. Primo Concilio licet multi interfuerint Epiſcopi, nullum tamen illum eſt, quod eorum nobis nomina. Alterius de an. 595. nomina recenſentur, & poſt Magnum Gregorium nono loco deſcribitur *Pelagius Anagninæ Eccleſiæ Epiſcopus*. Idem Pelagius ſuam ſententiam dixit in tertio Rom. Concil. ſub eodem Gregorio an. 601. *Lucent.*

(2) Supra in Oſtienſibus, & ſucceſſive, à nobis tanquam fictitium, & mendaciſſimum Privilegium S. Medardi enunciatum eſt. Unde nulla ex eo fides hujus Petri exiſtentiæ. *Lucent.*

(3) Hic dupliciter fallitur Ughellus, in anno, cum illa Synodus ſub die 5. Julii peracta fuerit an. 595. & in nomine, vice Pelagii Anagninæ ſedis Epiſcopi, reſpiciendo in Dominicum Centumcellenſis, qui Pelagio immediate præfectus eſt. Quare & Dominicus iſte tanquam ſuppoſititius eſt expungendus. *Lucent.*

(4) Subſcribitur Epiſtolæ Agathonis Papæ, & Romanæ Synodi pro ſexta Oecumenica celebranda. *Lucent.*

(5) Benedictum prædictum, & Raynerium hunc minimè produnt monumenta addita pro Eccleſia Sylvæ Candidæ ſecundum allegationem Ughelli. Privilegio enim interitur Benedictus, & hic Archidiaconus bis intitulatur. Concilio vero inſcribitur Benedictus S. Eccleſiæ Anagninæ Epiſcopus. Item Raynerius Diaconus & Diaconus S. Congreg. & alter Raynerius Epiſcopus Neveſinæ Eccleſiæ: nullus Anagninæ. Meo igitur judicio expungendus Raynerius, & Benedictus unice non ex privilegio, ſed ex Concilio pro Sylva Candida adnotandus. *Lucent.*

A extractũ de clauſtro, ad Alexandrũ. II. Pootif. ſecum adduxerit. Quem cum Alexaoder ex Ildebrandi commendatione, graviſſimis eccleſiaſticis negotiis præfeciſſet, pareſque ooeri humeros attuliſſe videretur, vacuæ Anagoinenſi Eccleſiæ demum attributus Epiſcopus eſt, qui tametſi iovitus, ac reluctaos propemodum, eandem Eccleſiam ſummo pietatis ſtudio rexit. Ambiguum per id tempus erat; qua parte templi S. Magous martyr invictus conquieſceret. Itaque Petrus, ut illius reliqoiis, tanquam iogenti theſauro potiretor, paralyticam mulierem ibi collocandam curavit, ubi ſuſpicio erat reqoieſcere ſanctum. Vix illa tetigerat locum, cum eluctato morbo index fuit io ea inquiſitione noo aberraſſe Petrum. Io Orieotem uſque Petrus legatione functus eſt, Alexandro II. ſedente anoo 1072. ad Michaelem oovum Orientis Imperatorem, quem ſola maouum impoſitione à periculoſa ægritudine corporis exolvit. Quamobrem iogentibus muneribus ab Imperatore cultus eſt, quæ omnia ad ſuæ Cathedralis ornamentum deſtinavit. Cæterum non uſque adeo ſemper virtus felix eſt, ut noo quandoque io-

B vidorum patiatur calumnias. Quippe ad ſuos Anagninos poſt legationem egregiè functam reverſus Petrus, ſenſit adverſarios, quibus loco parentis eſſe debuerat. Itaque illorum ioſectatione defatigatus, peregrioo cultu Anagnia excedens Hieroſolymam profectus eſt eo conſilio, ut obi Chriſtus ſupremum effuderat ſpiritum, ibidem ipſe ſanctis operibus intentus diem clauderet extremom. Sed hæc illom cogitantem S. Magnus martyr, quaſi ſui corporis ioventori gratã vicem repeoderet, acrioribus verbis caſtigavit, ſuaſitque, ot ad deſertam remearet Eccleſiam. Paruit ille, novoque robore iodutus, ſpretiſque, quæ poſſent ingruere, adverſis, Anagoinam Eccleſiam per 48. annos ſanctiſſimè adminiſtravit, deinde clarus meritis, ſulgenſque miraculis, evolavit ad cœlum 3. die menſis Auguſti 1105. hoc eſt tempore Paſchalis II. à quo in Albũ ſanctorum relatus eſt, ut Baronius narrat tom. 12. Ejus vitam S. Bruno Signiæ Epiſcopus deſcripſit, qui per id tempus florebat.

XXI. 22. ODDO ex Primicerio poſt S. Petrum an. 1105. parum ſupervixit, de quo mentio io vita ejuſdem S. C

XXII. 23. PETRUS ſucceſſit Oddoni, ex Archipresbytero, ad quem ſcribit Paſchalis II. dum Petrum prædeceſſorem in SS. oumerum referre ſtatoiſſet; de quo hæc habet S. Bruoo Epiſcopua Signinus in vita ejuſdem Sancti. *Hic S: Petri Epiſcopi, & Confeſſoris corpus miraculis clarum revelatione devota, & ſancta D. Paſchalis Papa II. cum hymnis, & laudibus in cathecumbis inferius tranſtulit, & juxta B. Magnum mauſoleum collocavit. Hic etiam Petrus ſucceſſor cum Aldiſino, & Alemano Epiſcopis præ guerrarum deſolatione propriis dejectis ſedibus, hoſpitalitatis gratia ab ipſo Petro receptis D. Paſchali prædicto Anagnia reſidente de traſnlatione B. Magni Verulas, deinde Anagniam, & miraculis ipſius Anagniæ factis, codicem conſcriptum reliquit. Rexit ſamplo tempore Eccleſiam, & in pace quievit, cui ſucceſſit Ojolinus.* Petrus idem ioterfuit conſecrationi Eccleſiæ Præoeſtinæ anno 1117.

XXIII 24. OJOLINUS Vicedominus Eccleſiæ Cathedralis Petro ſuffectus eſt. Laudatur ab eodem Brunone Signino. D

XXIV 25. LOTHARIUS ſubſcriptus reperitur in bulla quadam Hadriaoi IV. aono 1155.

XXV. a Al. Naudeliius. 26. NOCER, ſeu Naudemus, vel Nauderius a an. 1158. De eo etiam io monumentis ejuſdem eccleſiæ habetur mentio anno 1176.

XXVI 27. ASAEL Lateranenſi Concilio interfuit ſub Alexandro III. anno 1179.

XXVII. 28. JOANNES Epiſcopus Anagoinus conſecrationi S. Mariæ de Ceccano, quam de Flumioe appellaot, à Card. Jordaoo de Foſſa Nova peractæ an. 1196 ioterſuit. Chronic. Foſſæ Novæ Is Ann. 1208. 26. Aoguſti de conſenſu fratrum ſuorum dooat, & confert Eccleſiam S. Auxentii, cum omoibus juribus, & pertinentiis ſuis, Hugolino Epiſcopo Card. Oſtienſi, ad effectum ut ioibi erigatur Hoſpitale joxta Cruciferorum inſtitutum. Hanc dooationem confirmat Hooorius III. ann. 1. Kal. Novembr. eandemqoe confirmat A Gregorius IX. anno 8. Pontif. 10. Kalen. Auguſti. Idem Joannes interſuit conſecrationi Eccleſiæ D. Anounciatæ extra Urbẽ an. 1220. ab Honorio peractæ, ut appoſita ibidẽ marmorea tabula refert, eodẽq; ao. obiit.

29. JOANNES Joaonem excepit, conſecratus ab Honorio III. anno 1221. ex regiſt. Vatic. XXVIII

30. ALBERTUS magni nominis, & rerum geſtarum illuſtris Anagninus Epiſcopus Joaoni ſucceſſit, ab Honorio conſecratus circa an. Dom. 1224. Jura ſuæ Eccleſiæ mirum io modum auxit, Abbatem S. Theodori, cujus Eccleſia olim fuerat Cathedralis, poſt diutinam concertationem, ad ſe cognoſcendum, tanquam Diœceſanum Paſtorem, compulit auctoritate Gregorii IX. è Comitibus Anagninis; qui 1. Pontificatus anno tali favorabili reſcripto Albertum, ſucceſſoreſque munivit, ex archivio ejuſdem Eccl. deſũpto. XXIX

GREGORIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei.

V*En. fratri Alberto Epiſcopo Anagnino ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Licet ſollicitudinis no-* B *ſtra labor debeat ad omnes extendi, quia ſapientibus ſumus, & inſipientibus debitores, pro quiete tamen Eccleſiarum, quæ de patrimonio Apoſtolicæ ſedis exiſtunt, quo viciniores ei ſunt, & ſpecialius ad ipſam pertinent, ſollicitudine laborare debemus, ut tranquillitate habita in ſpiritualibus, & temporalibus ſuſcipiant incrementum, cum parvæ res creſcant concordia, & magna diſcordia dilabantur. Dudum ſiquidem tempore fel. record. Innoc. PP. prædeceſſoris noſtri Ven. frater noſter Epiſcopus quondam Anagninus prædeceſſor tuus contra Eccleſiam S. Theodori de Trebis ſuper ſubjectione Epiſcopatus, & aliarum Eccleſiarum tam loci ejuſdem, quam Caſtrorum Filectini, & Vallepetrarum moverat quæſtionem, quæ cum remanſerit indeciſa, tempore tandem bonæ mem. Honorii Papæ prædec. noſtri exitu ſuſcitata, te petente omnia jura Epiſcopalia in Eccleſiis ſupradictis, & reſpondente parte contraria, quod non recognoſcebat Diœceſanum ſuum fore Anagninum Epiſcopum, & ſi ſuus eſſet, legitima erat præſumptione munita. Cumque multipliciter viſus fueris tuam intentionem fundare, ac pars adverſa in defenſionem ſuã* C *inter cætera propoſuerit, quod Eccleſia S. Theodori olim fuerat Cathedralis, & ad ipſam aliæ prædictæ Eccleſiæ pertinebant, multi teſtes hinc inde producti fuerunt, plura inſtrumenta exhibita, & diverſæ rationes, & variæ introductæ. Porrò cum partes quæ longo tempore laboribus, & expenſis fuerant fatigatæ, adhuc coram nobis ſuper hoc ducerent contendẽdum, demum ad commonitionem noſtram ſaniori uſa conſilio, ſe proviſioni noſtræ, poſito in manibus noſtris toto negotio, ſubmiſerunt. Nos itaque utrique parti volentes dare quietem, attendentes quoque, quod à tempore, cujus non extat memoria, Anagnina Eccleſia ſemper in Eccleſia Rom. devotione permanſit, à qua eam nulla potuit adverſitas ſeparare, & quod prædicta Eccleſia S. Theodori licet forte aliquando Cathedrali honore præfulſerit, propter paupertatem reddituum, & raritatem populi, Epiſcopali non convenit dignitati, dignum inſuper reputantes, ſi prædec. noſtros Romanos Pontifices non ſolum imitemur, ſed etiam ſuperemus in gratia, quam fecerunt eidem Eccleſiæ Anagninæ pro eo, quod de civitate Anagnina ortum trahimus, & olim fuimus ejuſdem Eccleſiæ* D *filius, licet modo ſumus pater ipſius. De fratrum noſtrorum conſilio, præfatam S. Theodori, & omnes alias ſupradictas Eccleſias tibi, & ſucceſſoribus tuis, tanquam Diœceſanis Epiſcopis de prudentia conſtituimus quoad correctionem, reformationem, inſtitutionem, & deſtitutionem, & ad omnia alia jura Epiſcopalia perpetuo eſſe ſubjectas, quarta parte decimarum excepta, quam Abbas S. Theodori quietè percipiat in Eccleſiis prænotatis. Anagninus tanquam Epiſcopus apud eamdem Eccleſiam S. Theodori in expenſis ejuſdem Eccleſiæ, ſicut conſuevit hactenus, commoretur, & ut etiam idem Abbas habeat ampliorem honorem inter alios Eccleſiarum Diœceſis Anagninæ prælatos, cum ad Eccleſiam Anagninam veneris, honorent, prout conſueverat honorari, & S. Laurentii, & S. Nicolai Eccleſiis Trebarum inſtitutionem obtineat, de Epiſcopi Anagnini, qui pro tempore fuerit, generali mandato, aliis omnibus juribus epiſcopalibus præter quartam decimam eidem Epiſcopo reſervatis. Cæterum tam in S. Theodori, quam in aliis dictorum locorum Collegiatis*

Eccle-

Eccleſiis Prælatorum electio ad Collegia, examinatio vero, & confirmatio ad te, ac tuos pertineat ſucceſſores. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam &c. Si quis autẽ &c. Datum Anagniæ Idib. Aug. Pontif. noſtri An I.

Idem Gregorius IX eidem Alberto Epiſcopo, ſucceſſoribuſque ſuis confirmat omnia bona, & jura Epiſcopatus Anagnini, eundemq; ſub protectione S. Petri ſuſcepit, ſequenti diplomate, ex reg. Vatic. deſumpto.

GREGORIUS EPISCOPUS,
Servus Servorum Dei.

Alberto Epiſcopo Anagnino, ejuſque Succeſſoribus Canonicè ſubſtituendis in perpetuum &c.

I*N eminenti Apoſt. ſedis ſpecula &c. uſque ſollicitudine providere. Quocirca ven. in Chriſto frater Epiſcope tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Eccleſiam S. Mariæ Anagninæ, cui authore Deo præeſſe dignoſceris, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcepimus, & præ. ſcrip. privileg. communimus. Statuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem eccleſia &c. uſque illibata permaneant. In quibus hoc &c. uſque vocabulis, Eccleſiam S. Mariæ Anagninæ cum omnibus pertinentiis ſuis, & S. Angeli, & S. Andreæ, & S. Petri de vineis, ac omnes alias Eccleſias Civitatis Anagninæ cum omnibus pertinentiis earundem, Caſtri meroſi, Caſtri Vitellini, Caſtri ſculculæ, & Caſtri de Montegrani Eccleſias cum omnibus pertinentiis earumdem, Caſtri montis lorgi, caſtri de Gurga, caſtri Primi, & caſtri Carpineti Eccleſias cum omnibus pertinentiis earundem, caſtri Vicemoreeini, & caſtri Pulliani Eccleſias cum omnibus pertinentiis earundem, Eccleſiam S. Petri de Colle in Civitella cum omnibus pertinentiis ſuis, caſtri Collialtuli, caſtri Gone, caſtri Montis Antonini, & caſtri Montis Porcarii Eccleſias cum omnibus pertinentiis earundem. Præterea S. Theodori de Trebis, & omnes alias Eccleſias loci ejuſdem, ac caſtrorum Filleitini, & Vallis Petrarum, omnes Eccleſias, ſicut in proviſione quam fecimus ſuper eadem Eccleſia S. Theodori, & aliis Eccleſiis de Trebis, Filleitini, & vallis Petrarũ plenius continetur. Cujus proviſionis tenorẽ de verbo ad verbum duximus præſentibus inſerendum. Qui eſt talis. Gregorius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Ven. fratri Alberto epiſcopo Anagnino Salutem, & Apoſtolicam benedictionem. Licet generalis ſollicitudinis noſtræ labor debeat ad omnes extendi, quia ſapientibus ſumus, & inſipientibus debitores, pro quiete tamen Eccleſiarum, quæ de patrimonio Apoſt. ſedis exiſtunt, quo viciniores ei ſunt, & ſpecialius ad ipſam pertinent ſollicitius laborare debemus, ut tranquillitate habita in ſpiritualibus, & temporalibus ſuſcipiat incrementum, cum parvæ res creſcant concordia, & magnæ diſcordia dilabantur. Dudum ſiquidem tempore fel. record. Innocentii Papæ præd. noſtri extitit ſuſcitata, te petente omnia jura epiſcopalia in eccleſiis ſupradictis, & reſpondente parte contraria, quod non recognoſcebat Diœceſanum ſuum fore Anagninum Epiſcopum, & ſi ſuus eſſet, legitima erat præſcriptione munita. Cumque multipliciter viſus fueris tuam intentionem fundare, ac pars adverſa in defenſionem ſuam, inter cætera propoſuerit, quod Eccleſia S. Theodori olim fuerat cathedralis, & ad ipſam aliæ prædictæ Eccleſiæ pertinebant, multi teſtes hinc inde producti fuerunt, plura inſtrumenta exhibita, & diverſæ rationes, & variæ introductæ. Porro cum partes, quæ longo tempore laboribus, & expenſis fuerant fatigatæ, adhuc coram nobis ſuper hoc ducerent contendendum. Demum ad commonitionem noſtrã ſaniori uſæ conſilio, ſe proviſioni noſtræ, poſito in manibus noſtris toto negotio, ſubmiſerunt. Nos itaque utrique parti volentes dare quietem, attendentes quoque, quod à tempore cujus non extat memoria, Anagnina eccleſia ſemper in Eccl. Romanæ devotione permanſerit, à qua nulla eam potuit adverſitas ſeparare, & quod prædicta eccleſia S. Theodori, licet forte aliquando cathedralis honore præfulſerit, propter paupertatem redditũum, & raritatem populi, epiſcopali non convenit dignitati. Dignum inſuper reputantes, ſi præd. noſtros Romanos Pontifices non ſolum imitemur, ſed etiam ſuperemus in gratia, quam fecerant eidẽ eccleſiæ Anagninæ, pro eo quod de Civitate Anagnina ortum trahimus, & olim fuimus ejuſdem eccleſiæ filius licet modo ſimus pater ipſius, de fratrum noſtrorum conſilio præfatam S. Theodori, & omnes alias ſupradictas eccleſias tibi, & ſucceſſoribus ſuis tanquam Diœceſanis Epiſcopis de providentia cõſtituimus, quoad correctionem, reformationem, inſtitutionem, & deſtitutionem, & ad omnia alia jura epiſcopalia perpetuo eſſe ſubjectas, quarta parte decimarum excepta, quam Abbas S. Theodori quiete percipiat in eccleſiis prænotatis. Anagninus tamen Epiſcopus apud eamdem eccleſiam S. Theodori in expenſis ejuſdem eccleſiæ, ſicut conſuevit hactenus commoretur, & ut etiam idem Abbas habeat ampliorem honorem inter alios eccleſiarum Diœceſis Anagninæ prælatos cum ad Eccleſiam Anagninam venerit, honoretur, prout conſueverat honorari, & in S. Laurentii, & in S. Nicolai eccleſiis Trebarum inſtitutionem obtineat, ac Epiſcopi Anagnini, qui pro tempore fuerit generali mandato, aliis omnibus juribus epiſcopalibus, præter quartam decimarum eidem Epiſcopo reſervatis. Cæterum tam in S. Theodori, quam in aliis dictorum locorum Collegiatis Eccleſiis prælatorum electio ad collegia, examinatio vero, & confirmatio ad te, ac tuos pertineat ſucceſſores. Nulli ergo &c. noſtræ proviſionis infringere. Si quis autem &c. Datum Anagniæ Id. Auguſti Pontificatus noſtri anno I.*

Et quicquid in prædictis locis, & Eccleſiis ſpirituale, & temporale habere dignoſceris, aut habere poteris in futurum, cum pratis, vineis, terris, nemoribus, uſuagiis, & paſcuis in boſco, & plano, in viis, & ſemitis, cum libertatibus, & immunitatibus ſuis maneat illibatum. Ad hæc cœmiteria Eccleſiarum &c. uſque cenſura canonica compeſcatur. Præterea quod communi aſſenſu capituli tui &c. uſq; ratum, & firmum volumus permanere. Prohibemus inſuper, ne excommunicatos vel interdictos, ſuos &c. uſque oporteat ligatum abſolvi, ſacrorum quoque Canonum authoritatem ſequentes, ſtatuimus, ut nullus Epiſcopus, vel Archiepiſcopus ſine Anagnini Epiſcopi conſenſu conventus celebrare, cauſas etiam, vel eccleſiaſtica negotia in Anagnina Diœceſi, niſi per Romanum Pontificem, vel ejus legatum fuerit eidem injunctum, tractare præſumat. In Eccleſiæ quoque Anagninæ Diœceſis, quæ ad alios pleno jure non pertinent &c. uſq; ſine conſenſu Diœceſani præſumat. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare &c. uſque profutura. Salvo mandato ſedis Apoſtolicæ ſpeciali. Si qua igitur in futurum &c. uſque ſubjaceat ultioni. Cunctis autem &c. uſque inveniant. Amen. Datum Anagniæ per manum Magiſtri Simballi S. Rom. Eccleſiæ Vicecancellarii. Idus Sept. ind. 15. Incarn. Dom. An. 1227. Pontificatus D. Gregorii Papæ IX. Anno. &c.

Eodem anno 1227. qui fuit primus Gregorii IX. aucta eſt ab ipſo Pontifice Epiſcopalis menſa Anagnina, Canonicorumque Collegium Alberto Epiſcopo, cui pia liberalitate, & amore in perpetuum conceſſit Eccleſiam S. Salvatoris poſitam in territorio Anagnino cum omnibus pertinentiis ſuis, ex Diplomate à tabulario Cathedralis Eccleſiæ accepto.

GREGORIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Venerab. Fratri Alberto Epiſcopo Anagnino, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

A*Nagninam Eccleſiam, cujus olim in tenera ætate fuimus filius, licet nunc ſimus pater ipſius, commoti debito tenemur diligere, & ex ſpeciali affectu, quem habemus ad ipſam, ſpecialem ei gratiam impertiri. Ea propter, Ven. in Chriſto frater, communis tuæ menſæ, ac Canonicorum tenuitatem ſicut convenit, attendentes, eccleſiam S. Salvatoris cum omnibus pertinentiis ſuis, poſitam in territorio Anagnino pia liberalitate menſæ concedimus ſupradictæ. Statuentes authoritate præſentium, ut eccleſia ipſa perpetuo in dominio ejuſdem menſæ conſiſtat, nec ab ea ulterius aliquando ſeparetur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Dat. Laterani vi. Kal. Decembris, Pontificatus noſtri anno I.*

Anno 1231. ut legitur in reg. Vat. adſtante Alberto lata eſt ſententia à Lando Archiepiſcopo Rhegino, & Rayraldo Epiſcopo Oſtienſi, & Veliternenſi electo, pro ſedandis diſcordiis inter Rectores, milites, populumque Anagninum vertentibus, quam confirma-

Digitized by Google

vit Gregorius IX. 3. id. Aug. an. 5. Rectoribus, Militibus, & Populo Anagnino.

GREGORIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Rectoribus, Militibus, & Populo Anagnine. Ea quæ judicio, vel concordia &c. uſque communiri.

CUm itaque Ven. frater noſter Archiepiſcopus Rheginus, & dilectus filius R. Oſtienſis electus pro ſedandis diſcordiis inter vos, Diabolo inſtigante, ſubortis, de mandato noſtro Anagniam accedentes, certam ſuper his ordinationem juxta quod à nobis in mandatis receperant, duxerint faciendam, prout in inſtrumento publico exinde confecto plenius continetur. Nos quæ per eos acta ſunt, grata, & rata habentes authoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Ad majorem autem rei evidentiam, tenorem ipſius inſtrumenti de verbo ad verbum præſentibus duximus inſerendum, qui eſt talis. In nomine D. N. J. Chriſti. Amen. Nos Lando Dei gratia Rheginus Archiepiſcopus, & Raynaldus Oſtienſis, & Veletrenſis, electus de ſpeciali mandato D. Papæ, pro ſedandis diſcordiis inter milites & populares Anagninos, humani generis inimico cooperante, ſubortis, Anagniam accedentes, taliter duximus ordinandum. In primis igitur volumus, & mandamus, ut unus de militibus ab eis, & unus de popularibus ab ipſis omni anno, quando Rector, vel Poteſtas, ſeu Conſules eorum eligentur, electi fructus molendinorum communium teneant, & faciant de ipſis, quod convenerint ambæ partes. Item volumus, & mandamus, ut dicti duo electi teneant proventus macelli civitatis eorum, quod militibus, & popularibus communiter ſalvis bandis Rectoris, Poteſtatis, ſeu Conſulum, qui pro tempore fuerint de gratia D. Papæ concedit, ita quidem, ut ſi contigerit eos exercitum, vel maſnadam facere ultra Urbem, proventus iſto anno de macello percepti pro exercitus, & maſnadæ expenſis expendant, qui ſi non ſufficerint, populares de propriis teneantur militibus in exercitu, vel maſnada commorantibus reliquas expēſas neceſſarias miniſtrare. Et ſi quid de proventibus macelli tūc ſupereſſe cōtigerit, vel exercitū vel maſnadam illo anno non fecerint ultra Urbē, medietas eorum, quæ provenient de macello poſt completum annum militibus, & reliqua medietas popularibus aſſignetur, ſi vero contigerit, vel ſolos militos, vel ſolos pedites, vel aliquos milites cum aliquibus militibus, dummodo non vadat tota communitas, alias pro communi utilitate tranſmitti, populares dent eis omnes expenſas, & in ipſis expenſis nullus miles, uxor, aut filius militis teneatur quicquam conferre, & Rector, vel Poteſtas, aut Conſules provideant ipſis militibus de ſcutiferis Maſſariorum, & Equis, ſicut Rectori, vel Poteſtati, aut Conſulibus, qui pro tempore fuerint, videbitur expedire. Rector qui pro tempore fuerit, teneatur ad faciendum expenſas militibus fidelem aliquem deſtinare, qui juratus expenſas utiles, & neceſſarias & non alias facere teneatur, & poſt reditum de ipſis expenſis manibus Rectoris fidelem reddere rationem. Milites vero, & filii militum jam adulti, qui poſſunt tenere equos, à Rectore cogantur ad equos tenendos, ſi vero milites vel filii militum ad inopiam devenerint, in nullo graventur, niſi ad fortunam venerint pinguiorem, & ex tunc ad retinendum equos per Rectores, qui fuerint pro tempore compellantur. Item volumus, & mandamus, ut in collectis in quibus milites dare tenentur, tantum det unus bonus miles, quantum unus bonus Maſſarius, & ſic de gradu in gradum fiat ſolutio iſta. Item mandamus, quod Maſſarii, qui à collectis aliquo tempore ſunt exempti, exemptione hujuſmodi non obſtante, aut in collectis ſolvant, ſicut Maſſarii, aut ſicut milites ſerviant civitati. Hæc omnia; quæ ſuperius ſunt expreſſa ſub pœna excommunicationis, & ſub debito juramenti noviter præſtiti, & ſub pœna marcarum D. Papæ Cameræ applicanda, diſtrictè præcipimus obſervari. Prolatum fuit mandatum hoc in eccleſia Anagnina, & tam à militibus, quam à populo, pulſante campana ibidem collecto, ſponte receptum anno Domini 1231. Pontificatus D. Gregorii IX. Papæ anno V. ind. 4. menſe Julii, die 22. in præſentia D. Alberti Anagnini Epiſcopi, D. Gregorii de Romania D. Papæ ſubdiaconi, & Capellani Campaniæ, maritimæque Rectoris, D. Andreæ de Francia presbyteri, Joannis Magiſtri Nicolai Capellanorum, D. Oſtienſis, & Velitrenſis electi, & multorum aliorum ibidem aſtantium.

Ego Joannes Mel Scriniarius civitatis Anagninæ prolationi hujus mandati præſens interfui, & ipſum de mandato ſupradictorum Dominorum Rhegini Archiepiſcopi, & Oſtienſis, & Veletrenſis, electi in publicam formam redegi, & ſolito ſigno ſignavi. Nulli ergo &c. noſtræ confirmationis infringere, &c. ſi quis autem &c. Datum Reate, 3. id. Auguſti, pontificatus noſtri anno V. &c.

Obiit Albertus noſter anno 1238.

31. PANDULPHUS electus anno 1237. huic electo ſcribit Gregor. IX. ep. 13. n. fol. 300. regeſt. Vat. 9. id. Junii an. 11. An. 1250. ad petitionem Pandulphi, Innocentius IV. in Eccleſia Anagnina, ubi tantum unicus reſidebat ſacerdos, nec ullus diaconus, vel ſubdiaconus, paucique alii clerici erant, duos diaconos, totidemque ſacerdotes inſtituit. En diploma. XXX

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Epiſcopo Anagnino.

LIbenter petitionibus illis benignum accommodamus auditum, quæ pro augmentando cultu divino principaliter porrigi dinoſcitur. Ex parte ſiquidē tua fuit nobis hoc ſupplicatum, ut cum in Eccleſia Anagnina tantum ſit unicus ſacerdos, nulluſque diaconus, vel ſubdiaconus, & pauci alii, qui in ea reſident, non poſſint ad ſacros ordines abſque gravi ſcandalo promoveri, præ eo tum cum quidam ex ipſis ſenex, quidā infirmi, & debiles, alii verò pueri, & inutiles prorſus exiſtant, propter quod eccleſia ipſa debitis obſequiis defraudatur, providere ſuper hoc paterna ſollicitudine curaremus. Tuis ergo ſupplicationibus inclinati authoritate noſtra recipiendi una cum Capitulo Anagnino in prædicta Eccleſia duos diaconos, & totidem presbyteros, qui velint, & poſſint in ipſa reſidentiā facere perſonalem & in ſuis ordinibus miniſtrare in canonico, & in F. & providendi eis ſicut uni ex aliis ejuſdem Eccleſiæ canonicis, juxta conſuetudinem ipſius, quam præcipimus inviolabiliter obſervari, necnon contradictores per cenſuras eccleſiaſticas appellatione poſtpoſita compeſcendi tenore præſentium fraternitati tuæ concedimus facultatem. Non obſtante certo canonico ipſius Eccl .... juramento confirmation. ſedis Apoſtolicæ, ſeu qualibet firmitate alia re. ſeu ſi per alios &c. quibus volumus &c uſq; gravari, aut ſi ejus perſonis à ſede ſit indultum eadem, quod ad receptionem, vel proviſionem alicujus, ſive adhibendum quotidianas contributiones, vel victualia aliquibus receptis, vel recipiendis, donec ipſi juxta receptionis ſuæ ordinem beneficia ibidem fuerint aſſecuti, canonici minimè teneantur, vel quod per litteras ſedis præfatæ interdicti, ſuſpenſi, vel excommunicati non poſſint niſi in eis de indultis hujuſmodi expreſſa mentio habeatur, ſive qualibet alia indulgentia impetrata, vel impetranda, per quam hujus proviſio impediri valeat, vel etiam retardari, & de qua in noſtris litteris plenam, & expreſſam de verbo ad verbum oporteret fieri mentionem. Datum Lugduni 2. Kal. Martii an. VIII.

* Idem Innocentius IV. I. ſui pontificatus anno, inſtante Pandulpho Epiſcopo, ad favorem Anagninæ Eccleſię, Canonicorumque ejuſdem ſcripſit epiſtolam Rectoribus Anagninæ civitatis, quam ab exemplari Anagnini Epiſcopii hic exſcribemus.

* Ex App. tom. 9.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
ſervus ſervorum Dei.
Dilectis filiis Rectoribus, & Conſilio Anagnin. ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Ad audientiam noſtram Ven. fratre noſtro Anagnino Epiſcopo ſignificante pervenit ad nos tam ejuſdem Epiſcopi, quā Clericorum civitatis Anagnin. familiares & ſervientes ad forum veſtrum pertinere dicentes in ipſos, ſicut in alios homines prædictæ civitatis juriſdictionem veſtram nitimini exercere in ſuum & eorundem Clericorum præjudicium, & gravamē, quodque idem Epiſcopus paratus exiſtat univerſis conquerētibus de prædictis familiaribus, & ſervientibus exhibere coram ſe juſtitiæ complementum. Volentes itaque vos ab Eccleſia, & virorum Eccleſiaſticorum injuriis abſtinere, Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus quod vobis liceat in hac parte providere cogitantes, ab hujuſmodi prædictorum Epiſcopi & Clericorum gravamine penitus deſiſtatis, familiares & ſervientes prædictos ad veſtrum trahere iudicium nullatenus præſumendo mandatum noſtrum taliter impleturi, quod ſuper hoc providere aliter non cogamur. Datum Laterani 12. Kal. Ian. pontificatus noſtri an. I.

Pro hac eadem re, ac fortaſſe ſedente Pandulpho ſcripſit Alexander IV. ad Matthiam Gregorii IX. nepotem, Poteſtatem Anagninæ civitatis, ſequentem literam ad favorem Capituli Anagnini, quæ valde utilis eſt ad conſervandam eccleſiaſticam immunitatem; aſſervatur in eodẽ ſupracitato archivio in hoc tenore.

ALEXANDER EPISCOPUS
ſervus ſervorum Dei.

Dilectis filiis nobili viro Matthiæ nepoti fel. mem. Gregorii Papæ prædeceſſoris noſtri Poteſtati, Iudici, & Conſilio Anagnino ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cum tu fili Poteſtas, ſi diligenter attendis, per Romanam Eccleſiam grata ſis beneficia per Dei gratiam plurima conſequutus, profecto providere te convenit, ut ſaltem pro reverentia noſtra, non ſolum tibi, & aliis Eccleſiis, Eccleſiaſticiſq; perſonis honorem per gratam viciſſitudinem recompẽſes, ſed etiam quantum in te fuerit, earum iura ſtudeas pro viribus defenſare. Sanè accepimus, & non poſſumus non mirari, quod ſicut conquerentibus dilectis filiis Capitulo & Clericis Anagnin. nobis innotuit, vos minus attendentes, quod in eos nulli prorſus juriſdictionem habetis, cum ſervus Domino ſuo ſtet, & cadat, per Eccleſiaſtica hæreditaria, ſive per emptionem, aut quovis juſto titulo acquiſita bona ipſorum pro quacunque occaſione, vel cauſa compellatis ipſos in veſtra Curia reſpondere pro veſtræ libito voluntatis. Quare nequeuntes hæc in noſtrum, & Apoſtolicæ Sedis præſumpta contemptum, & in præjudicium libertatis Eccleſiaſticæ attenta conniventibus oculis præterire, univerſitati veſtræ ſub pœna gratiæ noſtræ, ac fidelitatis debito, quo Eccleſiæ Romanæ tenemini, per Apoſtolica ſcripta diſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus cõſiderato providenter quod in hac parte in Clericorum ipſorũ offenſis nos offendimur vehementer, quodque de cætero hujuſmodi offenſas non poſſemus impunitas ſub ſilentio pertranſire, protinus corrigatis, præmiſſa taliter per vos ipſos in perſonis, & rebus eorum, nequaquam ſimilia de cætero præſumpturi, quod hæc ulterius auribus noſtris nullatenus perferantur. Datum Laterani 6. Id. Apr. pontificatus noſtri an. II.

Pandulphi memoria ſpectatur in lapide ante oſtium ſacelli Dominorum de Caietanis in Cathedrali, hiſce verbis in ſepulchro exaratis.

Pandulphus quondam Epiſcopus Anagninus.

XXXI. 32. NICOLAUS anno 1257.

XXXII. 33. IOANNES reperitur an. 1258. quo Alexander IV. olim hujus eccleſiæ Canonicus Caſtrum Acuti ab anteceſſoribus Epiſcopis alienatum, eidem Eccleſiæ Anagninæ ſequenti diplomate reſtituit, quod è tabulario ejuſdem Eccleſiæ deſumptũ, hic retulimus.

ALEXANDER EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

E*X aſſumptu Apoſtolatus officio ad univerſas proſpicientes Eccleſias, in eo præcipuè debemus vigilantis ſollicitudinis adhibere ſtudium circa eas ut cum Dei adjutorio ipſas in ſalubri ſtatu regamus, & proſpero, & earum iura opportuno ad hoc impenſo munimine integra conſervemus ad vitanda pericula, quæ in iis eiſdem ingruere poſſent eccleſiis neceſſaria remedia, prævidentes hanc inter alias Eccleſias Anagninam noſtræ quidem tutricem adoleſcentiæ, ac magiſtram affectu nimirum diligimus ſpeciali, & dulcedinis uberum ejus memores merito vehementer accendimur, ut ipſius honorem, & commodum attentius procuraremus. Ibi enim baſes ſumpſimus noſtri ſtatus, ibi noſtræ provectionis exordia pullularunt, ipſa profectibus noſtris dedit initium, ipſa ut mater noſtra ſuis beneficiis pueritiam educavit, & ad ſalutaria documenta, eccleſiaſticis erudivit, illi nos & in annis teneris, & per incrementa firmioris ætatis ſedulum impendimus famulatum, & ab illius procedentes gremio potiorum miniſteriorum ſubivimus onera, de quibus poſtmodum in ſublimius honores noſtri rapuere, præceſſi. Quare convenit ut pro ejus indemnitate propenſius, & inſtantius vigilemus. Quia igitur in ipſa Eccleſia, cujus canonicus fuimus, diu continuam reſidentiam fecimus, & in ſuis obſequiis longa decurrimus tempora, & explevimus plures annos, plenè utique novimus jura eius, munimenta ſuper ipſius pertinentiis manifeſta ſunt nobis, & de ſuis rationibus plenariam certitudinem obtinemus, ſicut qui vidimus, & pertractavimus, & qui curæ huius plurimum extitimus ſtudioſi, certificati nihilominus ex dictis ſinceris, & puris aſſertionibus antiquorum. Unde quia veraciter, & pro certo ſcimus, & tanquam de re omninò notoria, & evidentiſſimè planè conſtat nobis, quod Caſtrum Acuti Anagninæ diœceſis jam dudũ ab eadem eccleſia quondam Ildicio Iudici civi Anagnino, & eius ſucceſſoribus, vel hæredibus, ſeu poſteris uſque in tertiam generationem ſub certo tenore locatũ ad eccleſiam ipſam pleno jure pertinet, & ſui juris, & proprietatis exiſtit, ac ad eam temporale, ſive ſæculare ipſius Caſtri dominium, omniſque illius juriſdictio plenè ſpectat. Nos ne de hoc ambigi poſſit in poſterum, ne ſuper eodem Caſtro calumniam aut moleſtiã aliquo tempore prædicta eccleſia patiatur, dicimus, aſſecuramus & firmiter atteſtamur, quod præfatum Caſtrum Acuti, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, eiuſque proprietas, dominium, & iuriſdictio integrè ut præmiſſum eſt, ad eccleſiam pertinet memoratam, & ad firmam, & plenam huius rei certitudinem, ac ad efficacem cautelam, perpetuamque memoriam præſentes teſtimoniales, quas ſuper has literas eidem eccleſiæ de Apoſtolica providentia exhibemus. Statuimuſque, itaque authoritate Apoſtolica, ut hæ literæ vim, robur, ac vigorem, & valorem legitimarum, & ſufficientium probationum, ſeu legitimorum, & efficacium documentorum per omnia prorſus obtineant. Ita quod de hac re tam in iudicio, quam extra iudiciũ, etiam ſi nulla alia inſtrumenta, ſeu documenta ſuper hoc apparuerint, ſolis eiſdem literis firmiter abſque ulla dubitatione credatur, ipſæque de hoc cunctis omnimodam certitudinem tribuant, ut faciant plenam fidem. Nulli ergo, &c. contraire. ſi quis autem, &c. incurſurum. Dat. Viterbii 6 idus Septembr. Pontificatus noſtri anno IV.*

* Subſequenti anno, ac Joanne præſule idem Alexander IV. dedit epiſtolam poteſtati Anagninæ civitatis pro conſervanda Eccleſiaſtica libertata ad favorem Clericorum Anagninæ Eccleſiæ, pro qua conſervanda deinde ad Epiſcopum ipſum, & Capitulum privilegium conceſſit perneceſſarium in hac forma verborum conſcriptum, ex eodem tabulario. * Ex App. tom 9.

ALEXANDER EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Poteſtati, & Conſilio Anagnin. ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Ad audientiam noſtram, vener. fratri noſtro Anagnino Epiſcopo ſignificante pervenit, quod vos, tam ejuſdem Epiſcopi, quam dilectorum filiorum Clericorum civitatis Anagninæ familiares, & ſervientes ad forum veſtrum pertinere dicentes, in ipſos, ſicut in alios homines prædictæ civitatis juriſdictionem veſtram nitimini exercere in ſuum, & eorundem Clericorum præjudicium, & gravamen, quamquam idem Epiſcopus paratus exiſtat univerſis conquerentibus de prædictis familiaribus, & ſervientibus exhibere coram ſe juſtitiæ complementũ. Volentes itaque vos ab Eccleſiæ & virorum Eccleſiaſticorum iniuriis abſtinere, Univerſitati veſtræ ad inſtar fel. record. Innocentii Papæ præd. noſtri per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, quod vobis liceat in hac parte providere cogitantes, ab hujuſmodi prædictorum Epiſcopi, & Clericorum gravamine penitus deſiſtatis; familiares, & ſervientes prædictos ad veſtrum trahi judicium nullatenus præſumendo, mandatum noſtrum taliter impleturi, quod ſuper hoc providere aliter non cogamur. Datum 10. Kal. Junii pontificatus noſtri an. V.

ALEXANDER EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Ven. fratri Epiſcopo & dilectis filiis Capitulo Anagn. ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Meritis veſtræ devotionis inducimur, ut vos favore benevolo proſequamur, & in his quæ dignè cupitis habeamus providentiæ ſtudiũ efficacis. Sanè lecta corã nobis veſtra petitio continebat, quod poteſtas, Conſilium, Populus civitatis Anagnin. familiares, & ſervientes veſtros ad ſolvendum, contribuendum cum aliis civibus Anagn. in datiis, collectis, angariis & perangariis, expenſis, & aliis oneribus ſupradictæ civitatis propria temeritate compellunt in veſtrum præjudicium, & gravamen; quare humiliter petebatis à nobis, ut providere ſuper hoc paterna ſollicitudine curaremus. Nos itaque veſtris in hac parte gravaminibus occurrere cupientes, ut familiares, & ſervientes veſtri, commenſales dumtaxat, in datiis & aliis præmiſſis ſolvere & contribuere minimè teneantur, nec ad ea compelli valeant ſine ſpeciali mandato Sedis Apoſtolicæ faciente plenam, & expreſſam de præſentibus mentionem, vobis auctoritate Apoſtolica indulgemus. Nulli ergo

omni-

omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei & BB. Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Anagn. Id. Junii, pontificatus noſtri anno V.

XXXIII. 34. LANDUS vixit anno 1263.

XXXIV. 35. PETRUS Viaticus a civis Anagninus Patruus Bonifacii VIII. cum eſſet Epiſcopus Tudertinus anno 1276. in Anagninam ſedem translatus eſt. Exceſſit anno 1277. („ *Sepelitur in Sacello Cajetanorum ſub hac inſcriptiuncula: In iſto tumulo requieſcunt oſſa D. Petri Epiſcopi, qui nutrivit Bonifacium Papam VIII.* Lucent.)

a Cajetanus.

XXXV. 36. NICOLAUS anno 1278.

XXXVI. 37. PETRUS de Aquino anno 1285.

XXXVII. 38. GERARDUS b Epiſcopus Anagninus anno 1291. 4. non. Maii ad Spoletanam Eccleſiam translatus, inde ad Atrebatenſem in Gallia, ex regeſt. Vat.

b Atrebatenſis Gallus.

XXXVIII. 39. PETRUS de Brunacho b Hiſpanus, à Capitulo electus ex Epiſcopo Signino confirmatur à Nicolao IV. anno 1291. c id. Maii, ex regeſto Vat. ep. 281. f. 31. anno 4. obiit anno 1295.

c Al. de Bruniacho.

d 4. Id. Maji.

XXXIX. 40. PETRUS de Turrite Canonicus Paduanus, & Bonifacii VIII. Capellanus, Petro ſucceſſit anno 1295. 12. Kal. Octobris translatus poſtea ad Averſanam Eccleſiam anno 1300. ex reg. Vatic. Hujus meminit Julius Cæſar Capaccius in Neapolitana hiſtoria, confundit tamen eum cum Petro ſuperiori. Dum hic Anagninis divinum jus diceret, ibidem deceſſit Henricus de Villariis Gallus Archiepiſcopus Lugdunenſis, quem Petrus cum effigie ſepulchro inſculpta Gentilitiis inſignibus, atq; hoc inſulſo elogio in eccleſia S. Jacobi extra muros Anagn. ſepeliendum curavit.

Immaculata caro Procerum de ſanguine claro,
Hic jacet Henrici de villariis benedici
Debet virtutum, vas Eccleſieque ſecutum
Dapſilis ornatus, animi gravitate probatus
Eſt pius ex iſto precor, ipſum vivere Chriſto
Defunctum mundoque ſuum proteſte ſinendo,
Lugduni Chriſto fuit, Archiepiſcopus iſte,
Ut cum ſanctis reſte evoletur cum ſibi iſto.
Octavo decimo Julii, poſt Mille trecentos
Annos in primo moriens, eſt traditus humo.

XL. 41. LEONARDUS ex Canonico Cathedralis deligitur, à Bonifacio VIII. anno 1300. 3. Non. Auguſti ex regeſt. Vatic. ep. 268. fol. 195. ann. 5. Leonardo Præſule Bonifacius idem VIII. In Anagnina olim Eccleſia à puero educatus eam in viſceribus charitatis ita dilexit, ut indulta privilegia ab aliis prædeceſſoribus benigno favore confirmaverit, in eaque dignitatem Præpoſituræ inſtituerit anno 1301. Aſſervatur diploma in tabulario ejuſdem eccleſiæ, cujus tenor talis eſt.

BONIFACIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

INter cæteras Orbis eccleſias, quibus ſupernæ diſpoſitionis arbitrio præſidemus, Ven. Anagninam Eccleſiam devotam ſedis Apoſtolicæ filiam favoris præcipui exhibitione proſequimur, & ſpecialiter gerimus in viſceribus charitatis, ſummis quippe reficimur gaudiis, fecundæque dulcedinis rore perfundimur, cum ipſius ſtatus Eccleſiæ felicibus circumfertur eventibus, & ſucceſſibus proſperis confovetur; Non enim in oblivionem deduximus, quin potius recenti memoria retinemus, quod nos olim in annis teneris conſtitutos ejuſdem Eccleſiæ copioſa benignitas propriis lactavit uberibus, dilexit ut mater, tractavit ut genitrix, educavit, ut nutrix. prævenit gratiis, beneficiis honoravit; Ideoque dignè agimus, & rationabilibus motibus excitamur quod paternæ ſollicitudinis ſtudio tranquillum, & proſperum ſtatum ejus exquirimus, & ad ſuorum incremento profectuum opem, & operam ſollicitam impertimur. Ab olim ſiquidem poſt noſtræ promotionis auſpicia frequenti conſideratione diſcuſſimus, & attendimus diligenter, quod honore, & commodo ejuſdem Anagninæ Eccleſiæ quamplurimum expedire dinoſcitur, ut in ea perſonatus, vel dignitas habeatur pro eo, quod is, qui perſonatum, vel dignitatem hujuſmodi pro tempore obtinebit, quaſi ſpecialis Dux, & auriga præcipuus exiſtet Capituli

A *Anagnini, & circa bona, & jura ipſius ſolliciti adminiſtrationis officium jugiter exercebit, ac propterea non immeritò cupientes ut huiuſmodi noſtra digna, & laudabilis conſideratio tranſeat in effectum. Apoſtolica auctoritate ſtatuimus, ordinamus, & volumus ut ex nunc in eadem Eccleſia Præpoſituræ dignitas habeatur perpetuis futuris temporibus duratura, quodque Præpoſitus, qui pro curſu temporis in Eccleſia fuerit ſupradicta bona omnia memorati Capituli gubernet fideliter, & ſollicitè adminiſtret, cujus electionem ad Capitulum prædictum, & ejuſdem electionis confirmationem ad Venerab. fratrem noſtrum Leonardum Epiſcopum Anagninum, ejuſque ſucceſſores qui pro tempore fuerint decernimus pertinere Qui quidem Præpoſitus de mort ... ariis omnibus, & fructibus pervenientibus, redditibus, & obventionibus univerſis ejuſdem Eccleſiæ, qui quomodocumque, qualitercumque, ac undecumque ad dictum Capitulum, ſeu canonicos pervenient Anagninos, tantum annuatim percipiat, quantũ percipiunt, vel percipient duo ex Canonicis ſupradictis Et teneatur præfatus Præpoſitus ter in anno quolibet in Capitulo Epiſcopo ipſo præſente, vel ejus ſucceſſore, qui pro tem-*

B *pore fuerit, ſi vocatus voluerit intereſſe, de his quæ ad eumdẽ noſcunt Epiſcopum pertinere, & de aliis eodem irrequiſito Epiſcopo reddere rationem prænominatus quoque Præpoſitus, cum ipſum aſſumi contigerit, præſtet corporaliter juramentum. quod bona omnia ipſius Eccleſiæ fideliter adminiſtrare curabit, ac ea vel ipſorum partem aliquam non alienabit quoquomodo. Poſſit inſuper idem Præpoſitus auctoritate propria interdicere ſuſpendere, & excommunicare Canonicos, & Clericos Eccleſiæ ſupradictæ, ſtatuta ipſius temerè non ſervantes, ac etiam chorum, cultumque divinum in præfata Eccleſia ordinare, ac exceſſus leves corrigere, qui ab eiſdem Canonicis, & Clericis in choro prædicto, vel etiam extra ipſum pro tempore committentur Enormes verò exceſſus eorum Epiſcopus, & ſucceſſores præfati pro tempore exiſtentes correctionem exigere valeant, cum Præpoſito, & capitulo ſupradictis. Nec poſſit idem Epiſcopus, vel quivis de ſucceſſoribus memoratis in civilibus, vel criminalibus in eumdem Præpoſitum interdicti, vel ſuſpenſionis, aut excommunicationis ſententiam, niſi cum totius capituli Anagnini conſenſu, vel duarum eius partium promulgare, dictuſque Præpoſitus*

C *in Choro, & Capitulo, ac proceſſionibus quibuſcũque habeat, & teneat primum locum, ſitque in omnibus ſuper Canonicis ſupradictis, ac electionis tempore de dicto Præpoſito faciendo, is, quem contigerit eligi, ſit, & eſſe debeat in ſacris ordinibus conſtitutus, alioquin ejus electio nullius penitus ſit momenti. Præfatus etiam Præpoſitus diſtributiones, & obventiones alias ejuſdem Eccleſiæ poſſit eiſdem Canonicis, ac ſtipendiatis etiã ipſius Eccleſiæ, qui pro ejus negotiis de præfati licentia, vel mandato Præpoſiti laborabunt liberè exhibere, poteſtate, quam in hoc idem Epiſcopus, ejuſque Vicarius ex ſtatutis ejuſdem Eccleſiæ hactenus obtinebant, eis penitus interdicta Pecunia præterea, quæ ipſi Eccleſiæ pro eius opere à quibuſcumque relinquitur. ſive datur, cuſtodiatur ſollicitè per Epiſcopum, & Præpoſitum ſupradictos, ac per eos communiter expendatur. omneſque ſumptus in cera, Oleo, & reparatione, & conſervatione ipſius eccleſiæ pro tempore faciendos. dictus Epiſcopus de bonis ſuis pro tertia parte facere teneatur. quemadmodum partem ſimilem recepit de oblationibus antedictis. Ac idem Præpoſitus in Caſtro ejuſdem Eccleſiæ cameram habeat, illamque videlicet, quæ ſub refectorio cernitur conſtituta ipſius Eccleſiæ ſumptibus re-*

D *parandam. Quæ quidem omnia, prout ſuperius continentur ex nunc decernimus in eadem eccleſia perpetuis futuris temporibus obſervanda, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper præmiſſis vel aliquo præmiſſorum ſcienter, vel ignoranter quavis authoritate à quoquam contigerit attentari Nulli ergo &c contraire Si quis autem &c ſe noverit incurſurum Data Anagniæ 8. Kal. Octobris Pontificatus noſtri anno VII.*

Anno 1303. Benedictus XI. ad favorem Capituli, & Canonicorum Anagninæ Eccleſiæ Leonardo Præſule ſequens favorabile dedit Diploma, inter monumenta ejuſdem Capituli repertum.

BENEDICTUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Ven. fratri . . . . . Epiſcopo, & dilectis filiis Præpoſito, & Capitulo Anagnino ſalutem. & Apoſtolicam benedictionem.

DIgnum eſſe, & quaſi debitum arbitramur, ut Eccleſiam Anagninam Apoſtolici favoris attollamus præſidiis, &

A *ſpecialis prærogativa gratiæ proſequamur tanto accuratius eius gravaminibus occurrentes, quanto ipſa inter cæteras eccleſias Campaniæ Apoſtolicæ ſedi conſuevit devotionis ſinceræ obſequia impendere gratiora. Cum itaque fel. rec. Alexander Papa IV prædeceſſor noſter in eadem Eccleſia vigeſimum quartum Canonicorum numerum duxerit ſtatuendum, Nos eiuſdem Eccleſiæ volentes inpoſterum obviare diſpendiis, & perſonarum ipſius tranquillè providere vobis, & ipſi Eccleſiæ prout à prædeceſſore prædicto indultum extitit ipſius inhærendo veſtigiis indulgemus, & præſentium authoritate ſtatuimus, ut vos, & dicta Eccleſia per generales literas ſedis Apoſtolicæ, vel legatorum ejuſdem impetratas hactenus, per quas nullum ſit jus alicui acquiſitum, vel etiam impetrandas, niſi eædem literæ impetrandæ de indulto, vel ſtatuto hujuſmodi plenam, & expreſſam fecerint mentionem ad receptionem alicuius, vel aliquorum in Canonicos, vel proviſionem in beneficiis Eccleſiaſticis, ſeu penſionibus, aut redditibus annuis minimè teneamini, neque ad id per executores, aliquos ipſarum poſſitis auctoritate compelli, nihilominus decernentes ex nunc nullius eſſe valoris ſi ſecus factum* B *fuerit, aut ſi quas propter hoc contigerit excõmunicationis, aut ſuſpenſionis, vel interdicti ſententias in vos, vel in prædictam Eccleſiam promulgari, vel ſi aliqui de noſtro, vel ejuſdem ſedis mandato ſpeciali, aut de communi veſtrum conſenſu de cætero fuerint in Canonicos Eccleſiæ jam dictæ recepti, nihil ratione juris canonicatus in Capitulo aut menſa communium, vel alias de quotidianis diſtributionibus conſequantur, niſi poſtquam infra prædictum ſtatutum, ubi ab eodem prædeceſſore Canonicorum numerum aliquibus cedentibus, vel decedentibus fuerint comprehenſi, nihilque dictæ Eccleſiæ Canonici reſidentes, qui horis Canonicis minimè interfuerint, vel à communi refectorio, vel dormitorio ſe duxerint communis refectionis, aut dormitionis temporibus abſentandos extra menſam de jam dictis diſtributionibus quotidianis percipiant, niſi eorum abſentiam corporis valitudo, vel infirmitas excuſarit. Adiicimus inſuper ſtatuentes, ut recepti jā, & qui deinceps admittentur in ipſa Eccleſia, ſi maioribus fungantur ordinibus, aliis in minoribus exiſtentibus in choro, menſa, Capitulo, & cæteris ſecundum conſtitutionem fel. record. D. Papæ Bonifacii VIII præd noſtri, alias in caſu* C *conſimili editam præferantur, eiſque in omnibus juxta ſui honoris ordinem potiores exiſtant, cuiuſcumque appellationis obiectu, vel alia qualibet conſuetudine contraria non obſtante. Nos enim decernimus irritum, & inane ſi ſecus in præmiſſis omnibus contigerit attentari Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, Statutorum, & Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum. Datum Laterani. Nonis Decembris, Pontificatus noſtri anno I.*

XLI. 42. PETRUS Fetri Privernas, Canonicus Antiſiodorenſis, generis nobilitate præclarus, electus Anagninus anno 1320. idib. Aprilis à Ioãne XXII. rejecto Landone Catenaccio Canonico Anagnino à Capitulo poſtulato, ita in reg. Vat. 4. trãſlatus inde eſt ad Eccleſiam Marſicanam anno 1327. („ *Huic ſecunda Inquiſitio demandata eſt apud Monaſterium de Foſſanova una cum Antonio Sabello Papæ Notario an. 1321. pro Canonizatione S. Thomæ de Aquino. Ex Baluzio in notis ad Vitas Pap. Avenion.* Lucent.)

XLII. D 43. ALEMANNUS de Monte Fiſcone, Epiſcopus Amelienſis, ad hanc ſedem translatus eſt 13. Kal. Apr. an. 1327. mortalitatem explevit an. 1330.

XLIII. 44. Fr. JOANNES Pagnotta Eremitarum S. Auguſtini, electus eſt Epiſcopus Anagninus anno 1330. nonis Novemb. ſub Benedicto XII. Romæ Vicarius fuit, ex literis ejuſdem Pontif. ann. 1. non. Martii. Hujus ampla extat memoria in marmorea inſcriptione in templo S. Jacobi Incurabilium affixa; unde abundè colligitur, Joannem Anagninum ingenti ſollicitudine ejus Templi, domuſque ædificationem urſiſſe. Eſt autem hujuſmodi illa inſcriptio.

In Dei Nomine Amen.

Anno Domini MCCCXXXVIII. ind. viij. menſe Septembris, in feſto B. Michaelis, tempore SS. in Chriſto Patris D. D. Benedicti Papæ XII. Pontificatus ejus anno 5. Hoc Hoſpitale ad laudem Dei, & ſub vocabulo B. Jacobi Apoſtoli, Pro anima Reverendiſſ. Patris, & D. D. Petri de Columna S. Angeli quondam Diac. Card. fundatum fuit de mandato Dominorum Card. executorum dicti D. Card. mediante ſollicitudine Reverendiſſ. Patris, & D. Fr. Joannis Dei gratia Epiſcopi Anagnini D. Papæ Vicarii, & ven. viri D. Thomæ de Labro Canonici Reatini Procuratoris dictorum DD. Cardinalium executorum.

Eidem Joanni Benedictus XII. Papa anno 3. Pontif. indulſit, ut parva beneficia Eccleſiaſtica ſuæ Diœceſis conferre poſſet. Obiit anno 1342. ex reg. citato.

45. JOANNES de Scroſanis, defuncto Joanne, ex Reatino Canonico à Clemente VI. anno Pontiſ. 1. 14. Kal. Auguſt. Chriſti verò 1342. electus, diem clauſit extremum anno 1348. ex eodem reg. XLIV

46. PETRUS * de Graſſinis Ord. Prædicatorum, Epiſcopus Sorrenſis, huc tranſlatus Non. Novembris Clementis VI. an. 7. ſalutis verò 1348. ex eod. reg. epiſ. XLV. * Ex App. t. 9.
B 103. ſol. 69. obiit anno 1363.

47. JOANNES Jacobi de Mudelis de Trajecto, Canonicus S. Petri Trajecti Converſanenſis diœceſis, Petro ſucceſſit à Capitulo poſtulatus, confirmatur ab Urbano V. an. 1364. 3. Kal. Nov. ex eodem reg. Vatic. XLVI

48. THOMAS Epiſcopus Anagnious in Luſitania, Regnoque Algarbii ſpoliorum Collector fuit ſub Bonifacio IX. an. 1396. cum poteſtate eos abſolvendi, qui Antipapæ aliquando adhæſerant. ex eodem lib. XLVII.

49. JOANNES hujus Eccleſiæ Antiſtes ab Bonifacio IX. dignitate ſpoliatus eſt ann. 1399. cujus ſæviſſimæ animadverſionis cauſa ſubticetur; potuit tamen Joannes in ſuſpicionem veniſſe, Benedicti XIII Antipapæ partes foviſſe. Cujus violatæ fidei erga veros Pontifices ſuſpicio multos ejecit è ſede. XLVIII.

50. JACOBUS de Zencato Joanni exanctorato, pauloque poſt demortuo, ſuffectus eſt ab eodem Bonifacio an. 1399. An. vero 1401. ab eodem Pontifice tranſlatus eſt ad Epiſcopatum Chalcedonenſem 19. Kal. Januar. XLIX.

51. ANGELUS *a* Epiſcopus Polignanos *b*, huc L. *a* Al. Anglonus *b* Seu Polymnianenſis. *c* an. 140..
C tranſlatus eſt 19. Kal. Januarii *c*. ſub Innoc. verò VII. S. R. E. Theſaurarius effectus eſt per Campaniam, perque maritima loca: deceſſit 1418 („ *De eo habetur mentio in pariete apud Oratorium S. Mauritii Caſtri Acuti ſub an. 1405. ibiq; legitur in marmore:* Angelus de Afflictis Epiſcopus, & Datarios. *Lucent.*)

52. ANGELOTTUS Fuſcus Romanus, ex honeſtiſſima prognatus familia, cum eſſet Canonicus S. Joannis in Laterano, Conſtantiæ à Martino V. electus eſt Epiſcopus Anagninus anno 1418. 17. Kal. Martii, atque ab eodem Pontifice tranſlatus eſt ad Eccleſiam Cavenſem anno 1428. (1) 11. die Julii. Familiariſſimè uſus eſt Card. Condulmerio, qui cum ad ſummam Apoſtolicam ſedem evaſiſſet, ſub nomine Eugenii IV. Angelottum in prima promotione Cardinalem creavit tit. S. Marci. Avaritiæ ſordibus fuit inquinatus, ſi ulla Gatimberto fides, purpuratæque fortuna haud indignus, quæ cum illum ad hujuſmodi dignitatis gradũ ſubvexiſſet, ut etiam in tribus Legatis, qui ab Eugenio ad Concilium deſtinabantur, numeraretur, mutata ex
D more, repentina volubilitate, facie eundem cum vita omnibus exuit dignitatibus. Aulicus quippe, quem à puero educaverat, raſtro armatus, quo ruſtici homines confringendis glebis utuntur, nil tale cogitantem illũ occidit, qui deinde comprehenſus, criminiſque convictus per exquiſita tormenta ſcelerati facinoris pœnas luit, inque fruſtra diſcerptus propudioſè pependit. Corpus Angelotti apud S. Mariam ſuper Minervam tumulatum eſt, tametſi à ſuis gentilibus in S. Bernardi Templo ad Columnam Trajanam marmorea erecta memoria hujuſmodi legatur.

Chriſto Salvatori.

Angelotto Fuſco patritio Romano ob ſingulares ejus animi dotes ab Eugenio IV. Pont. Max. in Cardinalium numerum aſcito. Lateranenſis Eccleſiæ Archipresbytero. Horatius Fuſcus Sen. Pop. Romani ſcriba gentili ſuo memoriæ cauſa

(1) Ita hic Ughellus. Sed in Cavenſibus tranſlationem Angelotti factam fuiſſe dicit an. 1426. 13. Kal. Junii, qui calculus meliùs conſonat, conſiderata Cavenſium ſede. Lucent.

cauſa poſuit. MDLXXXVIII. A

LII. 53. ODDO de Vaunis Anagninæ Eccleſiæ adminiſtrator fuit 1428. Martinique V. Theſauratius.

LIII. 54. FRANCISCUS Sueſſanus à Martino V. electus eſt, ac 22. ipſos annos illam Eccleſiam adminiſtravit anno 1429. deinde ſub Nicolao V a. ſponte illo munere ſe abdicavit.

a an. 1451.

LIV. 55. SALVATOR è Genazano Anagninæ Cathedralis Canonicus à Nicolao V. ejuſdem Epiſcopus electus eſt an. 1451. 18. Kal. Martii. Deceſſit an. 1480.

LV. 56. GENTILIS electus eſt à Sixto IV. 1480. 5. id. Sept. de quo acta Conſiſt. Deceſſit 1484.

LVI. 57. FRANCISCUS Machabeunius Tudertinus, Benevento oriundus, Canonicus S. Joannis in Laterano, electus eſt 1484. 13. die Octob. Deceſſit dum ſuam Eccleſiam adminiſtraret, tumulatuſque eſt in Cathedrali, ubi in pavimento ejus ſepulchrum cum hac inſcriptinne perſpicitur.

Hoc in ſarcophago Franciſcus nomine dudum
Præſul Anagninus conditus. Spiritus Chriſti
Recolit Sedes. Tenet oſſa Tellus. B

LVII. 58. FERDINANDUS de Gaziano ann. 1510. Ejus memnria extat in tabulis ejuſdem Eccleſiæ. Deceſſit 1515. ex actibus Conſiſtorialibns.

LVIII 59. JACOBUS, Bongallus de Filacciano, familiaris Leonis X. Pont. Max. ab eodem electus eſt an. 1515. 17. die Decemb. Vix annum integrum ſedit, cum Nepeſinus, Sntrinuſque Epiſ. renunciatus eſt.

LIX. 60. FRANCISCUS Soderinus Card. Florentinus à Leone X. Pont. Max. hujus Eccleſiæ adminiſtrator præpoſitus eſt 1516. die 5 menſis Nov. qui poſt 9. annos, hanc eandem in ſequentem virum contulit dignitatem.

LX. 61. LUCAS JOANNES b Volaterranus, Card. Soderini intimus familiaris, ejuſdem favore ad Anagninum Epiſcopatū pervenit anno 1523. die 4. menſ. Martii. Sed opinione citius ejus oneris pertæſus illud abjecit, Volaterraſque reverſus, uſque ad annū 1541. tranquillam vitam peregit: deinde è vivis exemptus 21. die Septembris, apud Eccleſiam S. Franciſci tumulatus eſt, in nobili marmoreo ſepulchro, quod olim eidem ſuorum pietas mnnificētiſſimè ſine inſcriptione erexerat. (,, *Medica Profeſſionis fuiſſe, & medicas* ,, *adhibuiſſe manus Card. Soderino ex Schedis docemur* ,, *Ciampini.* Lucent.) *Ejus cum laude meminit Aonius* ,, *Palearius in Epiſt.* 63. 65.) C

b ſive Joanninus.

LXI. 62. Epiſcopatus munere Lucæ Joāni ultro abeunti ALEXANDER Card. Farneſius à Clemente conſtitutus adminiſtrator, ſucceſſit die 3. menſis Aprilis ejuſdem anni, uſque ad 7. diem c Maii, ex quo illum liberè in manus Pontificis reſignavit.

c Junii 1525. ex Actis.

LXII. 63. CONRADUS de Carbonaria d à Clemente VII. factus eſt Epiſcopus an. 1525 e. Deceſſit 1534.

d Ceruara, ex Actis. 27. Junii.

LXIII 64. JO. VINCENTIUS Card. Caraffa Archiepiſcopus Neapolitanus Anagninæ Eccleſiæ extitit Adminiſtrator anno 1534. die 18 menſis Decemb. illamque obtinnit uſque ad annum 1541. contulitque deinceps illam in hunc, qui proximè ſequitur.

LXIV 65. PETRUS Sarmentus Hiſpanus Compoſtellenſis Card. Anagninæ Eccleſiæ poſt Caraffam Adminiſtrator evaſit anno 1541. f quam deinceps obtinuit uſque ad 6. diem Aprilis ejuſdem anni. Deceſſit Epiſc. Card. (1) Albanus 1571. conſule quæ ſupra narravimus. D.

f 12. Januarii.

LXV. 66. MICHAEL Torellus, Aliſanus antea Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1541. die 6. menſ. April. poſt cujus exceſſum, Anagnina adminiſtratio ad Card. Compoſtelianum rediit.

LXVI 67. BENEDICTUS Card. Lomellinus Genuenſis, non ſolùm natalibus nobilis, ſed etiam rariſſimis animi dotibus, Paulo IV. in paucis charus, ab ipſo Apoſtolicæ Cameræ Clericus effectus eſt, poſtea Vigintimiliēſis Epiſcopus, deinde ad Lunenſem, ac Sarzanenſem pertranſiit, Caroloque Caraffæ Card. ad

A Regem Hiſpaniarum Legato, attributus conſiliarius, ſecretorumque particeps. Demum à Pio IV. creatus eſt presb. Card. tit. S. Mariæ in Aquiro anno 1565. deinde Sabinenſis (2) Epiſcopus, nec multo poſt Anagninus declaratus eſt anno 1572. die 17. menſis Martii, quam quidem Eccleſiam egregiè adminiſtravit, clerumque tantiſper lapſum ad meliorem frugem traduxit ex præſcripto Sacroſancti Tridentini Concilii; ſervata fama virtutis, ut vixerat, glorioſè deceſſit, Gregorio XIII. ſedente 1579. 7. Kal. Octob. ſepultuſque eſt apud S. Sabinam, cujus titulo inſignitus erat, cum hoc ſubjecto epitaphio.

D. O. M.

Benedicto Lomellino, qui eruditione inſignis, Romana Aula varios honores emenſus, à Pio IV. Pont. Max. in Card. Colleg. fuit adlectus, cuique ob eximiam pietatem, fidem, juſtitiam, ſummamque humanitatem majer voto hominum præoptata dignitas morte præcepta gloria intendit. Lafredus Lomellinus ſuppl. libellorum magiſter, Cameræ Apoſtolicæ Clericus, & Commiſſarius Generalis, ad memoriam gentilis, & Patroni optimi conſervandum poſuit. B

Obiit vii. Kal. Auguſti anno à Salvatore nato MDLXXIX. Annum agens LXII.

LXVII. 68. GASPAR Vivianus Urbinas à Gregorio XII. ſummo Pontifice ad hanc Eccleſiā promotus eſt 1579. die 3. menſ. Auguſti. Ad multos annos illam rexit Eccleſiam, atque è vivis exemptus anno 1605. ſepultus eſt in Cathedrali, in tumulo quod ſibi, ac ſucceſſoribus vivens poſuerat cum hoc epitaphio.

Gaſpar Vivianus Urbinus Epiſcopus Anagninus, ut moriturus, vivens ſibi, ac ſucceſſoribus poſuit. Vixit annos LXXX. Obiit Epiſcoporum (3) decanus. Die XXVI. Maji MDCV.

Urbini in Eccleſia S. Franciſci hoc ejus honorarium in marmore ſpectatur epitaphium.

D. O. M.

Gaſpari Viviano Epiſcopo Anagnino pietate, litteris, & moribus inſigni ad Typographiam exterarum Gentium inducendam, ad Collegium Græcorum erigend. ac in eorum linguam Concilium Florentinum convertendum, ex Creta dum Sytienſis Epiſcopus à Paulo IV. à Gregorio XIII. Sum. Pont. in Italiam vocato Jo: Baptiſta I. V. D. & Jo: Maria poſuere ſibi fratres mæſtiſſimi Patruo benemerenti. C

MDCV.

LXVIII. 69. VICTORIUS Guarinus Privernas à Paulo V. electus eſt ann. 1605. die 4. menſ. Julii. Duos omnino annos Anagninis jus divinum dixit g. Deceſſit anno 1607. ſepultus in patria; in Eccleſia Majori hoc habet epitaphium.

g Hujus perbelle meminit Theodorus Valle in hiſt. Pivern. lib. 2. pag. 160. Maud.

D. O. M.

Victorio Guarino Privernati Epiſcopo Anagnino, qui Ptolomæo Gallio Card. Comenſi in primis charus, multiſque per diu apud eum muneribus egregiè functus. Ob inſignem virtutem, vitæque integritatem ad Epiſcopatum evectus dum gregi ſuo invigilat ad paſtorem animarum Deum evocatus, è vita migrat, anno Domini MDCVII. ætatis ſuæ anno XLVII. Ptolomæus Guarinus eques S. Stephani fratri optimo mon. poſ. D.

LXIX 70. ANTONIUS Seneca Nurſinus, quem multæ, exaggeratæque exornarunt virtutes, unus ex Reformatoribus ſub Clemente VIII. à ſacra Congregatione adſcitus, à Paulo deinde V. Anagninus Epiſcopus ſubſtectus eſt anno 1607. die 25. menſ. Junii h. Deceſſit Romæ 1626 die 11. menſ. Auguſti, ſepultuſque eſt apud S. Apoſtolum. In Anagnina Cathedrali * Eccleſia corpus deinde ejus opera Alexandri Rauli tunc Canonici, poſtea Epiſcopi Viciaquenſis in ſacello S. Caroli à familia nobili Raula conſtructo, cujus Divi olim

h Hujus meminit Dominicus Regi in Notit. hiſtor. Montilr. regiot. p. 110. Mandoſ.

* Ex Ap. t. 9.

O 3 Me-

(1) Deceſſit Presb. Card. SS. XII. Apoſtolorum, non autem Epiſcopus Card. Albanenſis, ut hic arbitratur Ughellus, & nos oſtendimus in ſerie Albanenſium. *Laurentius.*

(2) Error irrepſit in Ughello, cum ſcripſit poſt titulum S. Mariæ in Aquiro creatum fuiſſe Epiſcopum Sabinenſem, cum multum abea optione diſtaret, & voluiſſet ſcribere Presbyterum S. Sabinæ. *Lur.*

(3) Dicitur Epiſcoporum Decanus. Quinquaginta enim ferè annos tranſegerat in Epiſcopali dignitate, cum jam primùm Sithienſis fuerit creatus Antiſtes an. 1555. & an. 1557. obtinuit Hierapetrenſem propter unionem perpetuam cum Sithienſi: ita accepi ex Schedis Ciampini. Inſigne Vivianorum eſt pes herbæ, vulgo nuncupatæ *Sempre vivo*, cum fructibus rubris in campo argenteo. *Lur.*

Mediolani diu fuerat Vicarius, reconditum fuit: cujus A
ſepulchrum hoc epitaphio exornatur.

D. O. M.

Antonio Seneca Epiſcopo Anagniæ, Cujus egregiè navata opera in Eccleſia Mediolanenſi apud Archiepiſcopos Carolum cardin. Borromæum, Gaſparem Vicecomitem, Federicum Card. Borromæum, Romæ in Principe religionis æde apud Clementem VIII. Paulum V. & Urbanum VIII. PP. MM. famam immortalitati commendavit. Vixit annos LXXXIII. menſes VII. dies XII. Obdormivit in Domino Sabato xxix. Auguſti MDCXXVI.

LXX. 71. JO: GASPAR Melis de S. Victoria Picenus ab Urbano VIII. electus anno 1626. die 15. menſ. Septembr. Vir integerrimus, ac morum ſuavitate ſpectabilis, cui me plura debere profiteor; ejus etenim ſtudio, & propenſiori benevolentia erga me, ad hunc qualemcumque laborem antiqua Anagninæ Eccleſiæ monumenta mihi patuere. Obiit ann. 1642. menſe Januarii, ſepultus in Cathedrali. B

LXXI 72. SEBASTIANUS Gentilis *a*, nobilis Fulginas Jo: Baptiſtæ, & Flaminiæ Spinulæ filius, V. S. R. Sacræ Conſultæ (1) Præfectus, Vicarii Urbis Locumtenens, ab Urbano VIII. Epiſcopus Anagninus electus ann. 1642. menſe Februar. munus conſecrationis ſuſcepit 25. Martii ab Alexandro Card. Cæſarino in Eccleſia S. Mariæ ſuper Minervam. * Præfuit ferè an. 4. incidirque in malam valetudinem, ob quam ab Innocentio X. Pont. Max. obtinuit liberam Epiſcopatus dimiſſionem. („ 3. *Octob.* 1646.)

a De eo Jacobillus in Biblioth. Umbriæ pag. 245. *Mandoſ.*

* Ex Ap. t. 6.

LX XII. 73. PETRUS Franciſcus Philonardus Romanus cedenti Sebaſtiano ſubrogatus eſt ab eodem Innocentio X. an. 1646. die 3. Decembris.

ADDITIO.

(„ *Sui deſiderium fecit anno* 1662.

LX XIII. „ JO. LAURENTIUS *Caſtellioneus I.V.D. Diœceſis Aqua-pendentis ad hanc ſedem promotus* 13. *Martii* 1662. *Aquæ pendentes olim fuerat Vicarius Generalis, & deinde Neapolitanæ Nunciaturæ Generalis „ Auditor. Demum ad Eccleſiam Aqua-pendentis „ translatus eſt* 9. *Decemb.* 1680. („ *Hujus evulgata ſunt „ elogia in canonizatione SS. Petri de Alcantara, & „ Mariæ Magdalenæ de Pazzis in opere, cui titulus:* A- „ cta Canonizationis SS. Petri de Alcantara &c. pag. „ 191. 246. *Mandoſius.*) C

LX XIV. „ BERNARDINUS *Maſſarius Peruſinæ Diœceſis I.V.D. Sac. Conſiſtorialis Aulæ Advocatus, & in „ Nunciatura Neapolitana Generalis Auditor, ætate „ jam ſexagenarius ſacræ Anagninæ Cathedræ Diademate redimendus eligitur* 23. *Junii* 1681. *Hujus eximia „ beneficientia potiſſimùm illuxit, cum Alatrinus Epiſcopus Michael Angelus Maria Brancavalerius improborum calumniis impetitus Anagniam ſeceſſit, quem „ apud ſe excepit, fovit, adſtititque ægrotanti, & morte „ ſublatum inferiis funebribus in ſua Cathedrali decoravit. Solemni quinq; Sanctorum Apotheoſi, habita ab „ Alexandro VIII. ſuo ſuffragio adfuit. Luc.*)

(„ *Obiit Bernardus an.* 1696.

LX XV. „ PETRUS *Paulus Gerardus, Anagninus, quem „ tamen Romæ natum nonnulli affirmant, Anagninæ „ Eccleſiæ præfectus die* 3. *Martii* 1696. *atque die* 29. „ *Maii ejuſdem anni conſecratus: qui, cum* 12. *annos ſacrum Anagninis jus dixiſſet, fato raptus eſt die* 31. „ *Maij* 1708. *in ſua Reſidentia.* D

LX XVI. „ IO. BAPTISTA *Baſſi Presbyter de Oppido Felecti nullius Diœceſis Provinciæ Taurinenſis annorum* 63. *I.V.D. Canonicus Metropolitanæ Eccleſiæ „ Taurinenſis, & Vicarius Apoſtolicus in Civitatibus, „ & Diœceſibus Anagninen. & Ferentinen. aſſumptus „ eſt ad Eccleſiam Anagninam die* 3. *Octob.* 1708. *Fuerat Vicarius Generalis Archiepiſcopi Taurinenſis, „ nec non munus Internuncii Apoſtoli in eadem Civitate „ exercuerat, ac S. Officii Conſultoris, & Vicarii Apoſtol. in Civitate Auximana officia laudabiliter expleverat.*

ANCONITANI

EPISCOPI.

ANCONA Civitas, ab antiquis inter Gallos, Italoſque ut definitus terminus ponitur, unde ſcilicet, terminata Italia, Senones Galli, totaque togata Gallia principium ſumeret. In Marchiæ hoc tempore civitatibus numeratur, ita ut totius Marchiæ, quam ex ejuſdem nomine Anconitanam vocamus, caput, ſedeſque conſtituatur. Quippe in ea Longobardorum præfecti, cæteris Picenatibus tanquam è digniori loco legem ſcripturi, Thronum olim præfixerant, atq; è Marchia, Marchionum, qui illam Provinciam adminiſtrabant, nomen profluxit. In Promontorio Cumerio ſita eſt in ipſo flectentis ſe oræ cubito, unde è Græco verbo, angeon *a*, quod cubitum ſonat, nomen ſortita eſt. Quare Plinius lib. 3. c. 13. ita inquit. *Ancona adpoſita Promontorio Cumerio in ipſo flectentis ſe oræ cubito.* Strabo autem lib. 5. *Sita eſt Ancona in Promontorio, quod ſuo verſus Septentrionem flexu Portum includit.* Procopius vero Gothicarum rerum lib. 2. *Ancona iſta rupes quædam eſt angulosa, unde etiam nomen ei quæſitum, quippe inflexo cubito quam ſimillima eſt.* Mela item lib. 2. c. 4. *Flumina Methaurus, atque Æſis, hinc illa in anguſto illo duorum Promontoriorum ex diverſo coeuntium ſinu inflexi cubiti imagine ſedens, ac ideo à Græcis dicta Ancon.* De ejus fundatione diverſa diverſi protulere Auctores, tametſi veroſimiliorem ſententiam arbitrentur plerique à fundata Roma anno 350. Ante verò Chriſtum natum ann. 400 ab exulibus Siculis, qui Dionyſii Tyrannidem excuſſuri, eò loci proſugerant, Anconam habuiſſe principium. Quod ipſum pauciſſimis verbis, ſed perſpicuè, loco ſupra citato, Strabo commonſtrat. *Græca eſt urbs Ancon, a Syracuſanis condita, qui Dionyſii fugerant Tyrannidem.* Solinus verò cap. 8. *Notum eſt Ancon à Siculis conſtitutum.* Plinius demum lib. cit. *Humana à Siculis condita, ab iiſdem colonia Ancon;* quanquam non deſint, qui velint Anconam à Græcis Doricis exordium habuiſſe, illud ipſum ex illo Satyrici Juvenalis carmine. Satyr. 4. ſuſpicati.

Ante domum Veneris quam Dorica ſuſtinet Ancon.

Qui cum hoc dicunt nec illi certè falluntur, ſi cum Poeta germanum ſenſum velint amplecti; ſiquidem Doricam Anconam Juvenalis appellat, ut innuat à Syracuſanis fuiſſe fundatam, quos iterum Græci Dorici progenuere. Cæterùm ſatis ridiculè illi, qui Ancum Romanorum Regem Anconam fundaſſe, nullo fundamento veritatis innixi, comminiſcuntur. Conſtat tamen à Romanis factam fuiſſe Coloniam, tametſi ignoretur quo præcipuè tempore. Suſpicantur tamen, qui veterem hiſtoriam callent, poſt Tarentinum bellum id accidiſſe, cum ſcilicet P. Sempronius Con-

a ΑΓΚΩΝ.

(1) At alio officio, quam præfectura functum fuiſſe cenſendum in ea Congregatione. Præfecti ſiquidem munus ſemper reſidet penes aliquem ex Cardinalibus, & apud eum ſanè, cui apud ſummum Pontificem pro tempore totius Eccleſiaſticæ ditionis regimen proximè incumbit. *Lucent.*

A Conſul Picentinos perdomuiſſet, Romanoſque fines, uſque ad Æſim fluvium, in Italiæ finibus feliciter extendiſſet, diviſiſſetque per centurias territorium ad Græcchianos limites attributum colonis, ut in libro de limitibus facilè perſpici poteſt. Itaque cum Romanum Imperium ſubiiſſet Anconā, opportunitate portus ſemper apud Romanos in pretio habita eſt, ut lib. 41. affirmat Livius. Adverſus Illyricorum claſſem creati Duumviri navales erant, qui ad tuendam a o. navibus maris Superi oram, Anconam, velut cardinem haberent. Trajanus ſumptuoſo opere, ac planè pluſquam regio Anconitanum portum reſtauravit, in cujus honorem S.P.Q.R. ibidem triumphalem fornicem munificentiſſimè erexit, cujus adhuc veſtigia nonnulla, (1) quæ temporum eluſerunt injuriam, cernuntur. Quin hoc tempore etiam Pontificum Romanorum accurata ſolertia Anconitanus portus, munimentis, Populorum frequentia, nobilium etiam mercium multitudine inter Europæos nulli habetur B ſecundus. Itaque cum diu ſub Populi Romani majeſtate, nulli externarum gentium injuriæ opportuna Ancona conquieviſſet, cum ruina tandem Populi Romani, totius quondam orbis victoris, & ipſa concidiſſe viſa eſt, deſidenteque Conone Juſtiniani Imperatoris copiarum ductore, à furentibus Gothis (2) tale excidium paſſa, ut plus dimidia parte miſerabili ruina conciderit. Acceptæ deinde cladis maculam Narſetes egregiè ultus eſt, quippe occiſis, fugatiſque Gothis Anconam iterum in priſtinam libertatem aſſeruit. Demum Lothario imperante, ſedenteque Sergio Pontifice, Longobardi ferro, flammaque ſuccincti eandem civitatem, uſque ad extremum (3) propemodum excidium depopulati ſunt, ut Blondus narrat. Cæterùm ex Anconitano populo, qui hoſtium rabiem ſævientem effugerant, in deſolatam penitus civitatem remigrarunt, inductaque quadam publicæ rei libertatis imagine, rem omnem per annuos Magiſtratus adminiſtrabant, pontificiorum Adminiſtratorum, qui illuc à Romanis adlegari ſolebant, ex- C cuſſo fræno. Quam illi ex miſeriis recuperatam libertatem, uſque ad VII. Clementis tempora, mordicus tutati ſunt, donec Pontifex per Bernardinum Barbam Caſalis Epiſcopum, Aloyſiumque Gonzagam eccleſiaſticæ militiæ ducem promptiſſimum, prævalida conſtructa arce, perque vim, perque dolum majoribus tormentis inſtructa, excluſaque juventute, quæ per ſpeciem auguſtioris pompæ advenienti legato prodierat, Anconitanos Magiſtratus ad Romanorum Pontificum Imperium redire coegit. Profuit Pontificiorum actus depoſitæ civitati, ſiquidem ex eo cœpit nobilius frequentari, opibuſque adauctis, in priſtinum ſplendorem ita viſa eſt rediiſſe, ut meritò ſub Pontificibus Anconitanus Portus totius Italiæ longè nobiliſſimus poſſit haberi. Neque tamen iis deſituris fortunis magis Ancona ditata eſt, quàm ſpiritualibus bonis; etenim in ea ad munimen ſalutis, plura SS. Martyrum corpora conquieſcunt, qui ſub furente gentilitate animam profuderunt, & ſanguinem, ut SS. Peregrinus, Heraclius, ac Flavianus, D qui Diocletiano, ac Maximo, non tam imperantibus, quam in Chriſtianum populum debacchantibus, glorioſè martyrii metam decurrerunt. Quorum paſſio ib. die menſ. Maii habetur celebris. Ditant etiam eandem civitatem S. Liberii confeſſoris, Joannis Armeniæ Minoris Regis filii, SS. Palatiæ, & Laurentiæ virginum, & martyrum reliquiæ, quos inter tutelares Divos Ancona veneratur, & colit. Princeps tamen civitatis protector S. Cyriacus Epiſcopus eſt, cujus nomini nobiliſſimæ architecturæ templum de-

A dicatum eſt, quod nonnulli hoc illud eſſe celebre Veneris templum arbitrantur, in Promontorio Cumerio ad perennitatem ædificatum, cujus hoc tempore, ne tenuia quidem apparent veſtigia. Epiſcopali dignitate hæc civitas jam inde à proſeminato evangelio condecorata eſt, ejuſdemque Præſulum antiquiſſima memoria habebatur, ſed antequam Diocletianus Imperator per ſummam impietatem Chriſtianæ Religionis, ejuſdemque privatarum Eccleſiarum acta convelleret. Ex eo, rebus eccleſiaſticis denſiſſimæ tenebræ cœperunt effundi, ſi ex antiquis Romanis Martyrologiis prodeuntem lucem excipias. Eccleſiæ Anconitanæ Humana juncta eſt à Martino V. Columna, anno 1422. Quamobrem ex eo tempore Anconitani Antiſtites utroque dignitatis titulo gaudebant, ut poſtea dicemus.

A D D I T I O.

B *(„Stephani Eccleſiam antiquitus pro Cathedrali „Epiſcopis, inſerviſſe habemus, deinde eam S. Laurentii majoris, quæ modo nomen Cyriaci ſuſtinet, cujus „corpore geſtit, aliiſque plurimis reliquiis, inter quas „Saxum, quo lapidatus fuit D. Stephanus, celebre „apud S. Auguſtinum. Nobili Clero eadem Cathedralis illuſtratur, videlicet tribus dignitatibus, Archidiacono, Archipresbytero, & Primicerio cum 12. „Canonicis, & 2. Manſionariis, ſive Canonicis ſupranumerariis, cum inferiori clero, & Clericorum „Seminario. Decem Parochiales Eccleſiæ populu ſacraminiſtrant, inter quas inſignis eſt Collegiata ſub „nomine S. Mariæ della Piazza, fulgens dignitate „Præpoſituræ, & 6. Canonicis; alia etiam eſt Græci „ritus, quæ S. Annæ dicatur. Monialium ſepta 4. cum „puellarum miſerabilium conſervatorio. Virorum Cœnobia 12. quibus adde Domum Sacerdotum Oratorii. „Ex his patet Collegium S. I. nobilioribus quibuſque „diſciplinis excolendis animis, & Schola Pia pueris „inſtruendis. Laicorum Confraternitates plures, Ho-* C *„ſpitalia 4. & Mons Pietatis. Epiſcopus nullam aliam „præter ordinariam juriſdictionem habet, licet intitu„letur Comes Humanæ. Cæterum ipſa civitas 12000. „circiter Mortalium enumerat, comprehenſis 1000. „ferè Judæis. Univerſa diœceſis ad 16000. aſcendit, „quibus per 24. Parochos ſacra miniſtrantur. Singula „loca habent ſuas Laicales Confraternitates, & ferè „ſingula montem Frumentarium. Sparſim per diœceſim 5. virorum Cœnobia ſpectantur, quorum præcipuum eſt Abbatia Camaldulenſium in Monte Conero. „Taxa Cameralis hujus Eccleſiæ eſt flor. 443. Redditus menſæ Epiſcopalis plus minuſve 4000. ſcutorum „ſunt. Loca Diœceſeos, nonnulla Plebaniæ rurales, „quæ pluribus animarum centenis coaleſcunt, cætera „oppida munita ſunt.* Cura delle Gratie. Pietra della Croce. Montagnolo. Caſtro. Torette. Humana. Polverigi. Paterno. Maſſignano. Galimano. Poggio. Varano. Caſtel d'Emilio. Camerata Caſſero. Mont'acuto. Sirolo, *ubi celebre Crucifixi expirantis imago, & templum.* Falconara. Gu- D gliano. Sappanico. Caſtel Ferretti. Camorano. „Monteſicuro. *Luc.*)

Sequens catalogus Anconitanorum Epiſcoporum, quē modo, amice Lector, proferimus, ingenti labore à nobis erutus eſt à plurimis, diverſiſque manuſcriptis, ejuſq; eccleſiæ publicis tabulis. Qui ſi minus tibi completus videbitur, injurias temporum incuſato magis, quam noſtrum hunc qualemcumque conatum. Primus igitur, qui inter Anconitanos Epiſcopos occurrat antiquior, ſequens eſt.

1. S.

(1) Viſitur adhuc integer, ornatu tantum ſtatuiſque denudatus, inter quas Trajanus ipſe ex ære aurato inſidens equo exurgebat. Equeſtrem hanc molem pro ſtemmate efferre Anconæ Civibus indulſit ipſe Trajanus, quam admiſere deletis è ſcuto gemino, ſeu Pardo, ſeu Leone. *Luc.*

(2) Excidium paſſam à Gothis Anconam, ut plus dimidia parte conciderit, mendosè pronunciatum à Blondo habemus, qui ſanè id aſſerendi Ughello Auctor fuit. Sigonius ſiquidem, Procopius, aliique narrant: Italiam ſub Gothorum jugo marceſcentem an. 549. adhuc in ſuo robore permanentes inſpexiſſe Ravennam, Anconam &c. Igitur Totila Gothorum rex VIII. ſivè VII. Anconam obſidet: & cepiſſet, ni claſſe Imperiali adveniente fugatus fuiſſet an. 552. unde à Gothorum peſte liberata Italia. *Luc.*

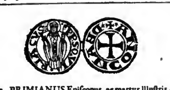
(3) Hic iterum claudicat Ughellus. Nam Italia, Gothis deletis, Longobardorum alluvione oppreſſa, Ancona ex paucis una, adhuc ſibi conſtans poſt annos 160. nulla clade, nulla armorum vi tandem Luitprando ejus ſtirpis X. Regi nomen dedit, & jure en. Chr. 717. Inde Longobardi ſedem, & domicilium in Ancona ponentes Anconitani ſunt appellati: indeque tamquam è digniori loco cæteris Picentibus legem ſcripturi Præfecto Marchionis nomen indidere & tunc primum ejuſmodi titulus effluxit. Paucis deinde elapſis annis Carolus M. Italiam vacuam Longobardis fecit, & tunc an. 773. Anconitani in Clientelam S. Sedis ſeſe receperunt annuo cenſu exhibito. Donec ſeculo nondum decurſo à recuperata libertate Saraceni Duce Sabba Anconam ferro, flammaque delevere. Et tunc qui reliqui erant Anconitani, urbem innovarunt, & per ſeſe adminiſtrarunt uſque ad Clementis VII. tempora. *Luc.*

I. A 1. S. CYRIACUS (1) Anconitanus Epiſcopus. Hic cum Anna Matre SS. fœmina, ut S. Hieroſolymitana loca inviſeret, paterna domo digreſſus, repertuſque Chriſtianus, ſub Juliano Apoſtata per diverſa, exquiſitaque tormenta nobile conſumavit martyrium a. a 4. Non. Maji an. 364. Neque matrem, quæ ad hujuſmodi agonem filium fuerat adhortata, ignobilior manſit palma martyrii. Siquidem & ipſa cõprehenſa poſtera die, capillis illigata pependit, ignitoq; ferro cruciata evolavit ad cœlũ. Ejus corpus ibidẽ ſepelierunt Chriſtiani. Quorũ deinde corpora Galla Placidia Auguſta Anconam transferenda curavit, inq; Cathedrali condenda, quæ communi conſenſu Anconitanorum S. Cyriaco deinde conſecrata eſt, tanquam ejus civitatis Protectori præcipuo. Horum feſta dies ſupra memorato die concelebratur. * Ex App. l. 1. * De quibus quæ narravimus, ex antiquo mſ. codice hædino Nonantulano, quem Sanctuarium vocant, accepimus. Illorum meminit Martyrologium Rom. Beda, Uſvardus, & alii. Quorum tamen acta, ut in notis ad Romanum Martyr. rectè notat Baronius, B indigent correctione, quippe quæ inverſo hiſtoriæ ordine Cyriacum Hieroſolymitanum Epiſcopum faciant. Qui error Ferrario in Catalogo Italorum Sanctorum, ex Jacobo de Voragine, aliiſque impoſuit. Appoſitè autem argumentatur Baronius non potuiſſe Cyriacum Hieroſolymitanum per ea tempora Epiſcopum eſſe, cum illi eccleſiæ Cyrillus præeſſet, qui fuit ſuperſtus uſque ad tempora Theodoſii Imperatoris, interfuitque Conſtantinopolitano Generali Concilio. Igitur Cyriacus fuit Anconitanus Epiſcopus, ſed cum per ea tempora ad loca S. in Hieruſalem celebris peregrinatio eſſet, ut ſcribit Hieronymus ad Euſtochium in præfat. ad Ezechielem Prophetam, ipſe quoque cum matre Anna illuc peregrinatus eſt, adeptuſq; palmam martyrii. Itaque cum Epiſcopus eſſet, ac in Hieruſalem Martyr fuiſſet effectus, potuit in ejuſdem actibus ex incogitantia ſcriptorum irrepſiſſe, fuiſſe illum Hieroſolymitanum Epiſcopum; tum quod Cyrillus Patriarcha Hieroſolymitanus potuit apud vecordes, minuſque curioſos in Cyriacum degeneraſſe. C Utcunque res ſit, hujus noſtri Cyriaci Anconitani vitam egregiis carminibus complexus eſt Baptiſta Mantuanus egregius per ea tempora Poeta, quem tamen non minus quàm Ferrarium idem error tranſverſum egit. Quem quidem errorem, ut doctè, ſcitèque Baronius jugulat, ſic etiam ex eo redargui poſſe videtur, quod Anconitana Cathedralis ejus nomini conſecrata eſt, ex more, uſque illorum temporum, in quibus Principi paſtorum cujuſcumque civitatis nobilius templum conſecrari ſolebat.

Quæ porro aliqui, ut probent D. Cyriacum Hieroſolymitanam, non Anconitanam Eccleſiam geſſiſſe, Menologii Græci, ac cujuſdam Pauli Palæologi, olim Hieroſolymitani, dein Conſtantinopolitani Patriarchæ, adducta auctoritate congerunt; levioris momenti ac nullam rei difficultatem afferre, ac potius eorum opinionẽ infringere, ac labefactare videntur. Ille enim, in eo donationis certarum reliquiarum à ſe Eccleſiæ Anconitanæ anno 1380. factæ edito inſtrumento hactenus in eadam Eccleſia aſſervato, D. Cyriacum D XXVII. Patriarcham Hieroſolymitanum extitiſſe aſſeverat, ac Menologium Græcorum 28. Octobr. Cyriacum poſt ſanctiſſimæ Crucis Inventionem ſacro baptiſmo tinctum celebrat, ac poſt Marcianum, ſive Macarium Hieroſolymitanæ Eccleſiæ adminiſtrãdæ incubuiſſe. Verũ illud, quod Panuinius, ac Genebrardus, quos alii plures inſequuti, tenuere, certiſſimũ eſt; excurrente anno ſalutis noſtræ 169. XXVII. Patriarcham Maximum extitiſſe. Quomodo ergo tandẽ Cyriacus, qui ut conſtat, an. 324. vixit, ac an. 362. ſub Juliano Apoſtata martyrii palmam meruit, XXVII. eſſe poterit, ac 193. antea circiter an. Patriarchatũ tenuiſſe? Adde Euſebiũ Cæſarienſem in illa hiſtoria, quã D. Hieronymus proſequutus eſt in vita Cõſtantini lib. 4. c. 41. 44 46. tum Sozomenum lib. 2. cap. 13. cũ ejus Cõcilii Tyri celebrati mentione facta, Cyriacum Hieroſolymorum Epiſcopum ne quidem appellaſſe; qui ſi illi præfuiſſet, ab eo altiſſimo ſilentio, cum adeo ejus fama latè circumferretur, non præteritum iri, illuſtre, & cõſpicuum eſt: nec Theodoretum pariter in ſua hiſtoria, Rufinum, Bedam in ſuo Martyrologio, eum Epiſcopum non Anconitanum, Hieroſolymitanum, celebraturos, idem in aliis Martyrologiis m. ſs. in quibus Epiſcopus ſimpliciter, ut in iſto vetuſtiſſimo noſtri Monaſterii SS. Vincentii, & Anaſtaſii extra Urbem, vulgo Trium Fontium dicti, 4 Maii clarè perſpicitur, appellatus occurrit, in quo inſuper loci martyrii mentio fit, ac civitate cujus Epiſcopus foret, in hunc modum, ſilentio prætérita, dignitate tantum eum Epiſcopali inſignivit hiſce verbis, *Hieroſolymis paſſio B. Quiriaci Epiſcopi, ſub Iuliano Imperatore*. Quæ ſupra à nobis dictis optimè congruunt, Cyriacum Epiſcopũ Anconitanum cum matre Hieroſolymas profectum, ibi ſub Iuliano Apoſtata Martyrii palmam retuliſſe, cujus corpus, cum Hieroſolymis Anconam translatum eſſet, Hieroſolymitani cognomen eo modo traxit, quo D. Hadrianus Papa S. Hieronymum, quamvis genere Dalmatam, ob longiorem ibi factam moram, Hieroſolymitanum appellavit. Cujus ſanè plurima exempla eorum ſimillima, qui ob diuturniorem certo in loco commorationem, vel explicitum inſigne facinus ſibi locorum nomina pepererũt, congeri, cumularique poſſent. Quidni ergo Cyriacum ob palmam Martyrii obtentam Hieroſolymis, vel ob longiorem moram, cum poſt conſtantiſſimè latum Martyrium ejus corpus ibi conquievit, donec Anconam perlatum eſt, Hieroſolymitani nomen ſibi conciliaſſe aſſeramus? Martyrologium certè Rom. cum de Cyriaco loquitur, hæc ſubjecit: *qui cum loca S. viſitaret ſub Juliano Apoſtata caſus eſt*. Quæ verba ex actis vetuſtiſſimis decerpſit, quæ perſpicuè Cyriacum cum Hieroſolymis palmam ſubiret martyrii, alterius Eccleſiæ Epiſcopum, ſacra loca luſtrantem extitiſſe demonſtrat. Ea enim, ſi eorundẽ Hieroſolymorum Epiſcopatum geſſiſſet, non dicerentur. Petrus verò de Natalibus in ſuo Catal. SS. id ferè inſtuere videtur, dum retulit Julianum Apoſtatã Hieroſolymam venientem Quiriacum Epiſcopum teneri feciſſe, non Quiriacum Hieroſolymorum Epiſcopum. Quibus omnibus rationibus permotus firmiſſimè in animũ induxi, Cyriacũ nõ Hieroſolymitanæ, Eccl. ſed Anconitanæ præfuiſſe, ea verò, quæ ab illo Paulo Palæologo Patriarcha dicto ſupra inſtrumento inſerta ſunt, ſine fundamento gratia afficta fuiſſe, vel eũ forte illorum errore implicitum, qui cum Voragine D. Cyriacum non Anconitanam, ſed Hieroſolymitanam rexiſſe aſſerverunt. Verum præter ſuperiora movet, cõvincitque ratio Baronii in ſuis ad Martyrologium Romanum notis, ut ſupra inſinuatum eſt, Iuliani Apoſtatæ, ſub quo Cyriacus Martyrii corona redimitus eſt, tẽporibus, Cyrillum qui in Patriarchatu 29. annis vixit, Patriarcham Hieroſolymitanum ſediſſe, ac Heraclium excepiſſe, Cyrillo vero Ioannem ſucceſſiſſe. Taceo Panuiniũ, ſileo Genebrardum, Luſignanum nõ commemoro, prætereo Alexandrum Sculterum, alioſque, qui Eccleſiaſticam chronologiam texuerunt, ac de Patriarchis Hieroſolymitanis diſſeruerunt, nullãque, vel tenuiſſimam Cyriaci Epiſcopi Hieroſolymitani mentionem ediderunt. Ego ſanè adducor cõjectura, facillimè in Menologium Græcorum Cyriacũ pro Cyrillo irrepſiſſe, eaque omnia, quæ Cyrilli erant propria, ut S. Crucis Inventionẽ, Cyriaco adſcripta fuiſse. Ac quamvis non alia ratio quam iſta urgeret, Iuliani Apoſtatæ temporibus, ſub quo Cyriacus lauream martyrii collegit, Cyrillum vixiſse, ac longo poſt tempore vitam propagaſse, Cyriacum Epiſcopum Anconitanum, cũ ejus civitatis Divus tutelaris extiterit, la pſiſque retro temporibus ſummis honoribus cultus fuerit, extitiſse conſtaret. Prætermitto Anconitanos populos iis temporibus, quibus nummos percuſsere, effigiẽ, nomenque illius ſanctiſſimi Epiſcopi ſui in iis exaraſſe, quorum unum apud me aſservo, ejuſq; ſimillimum, ut lectori facerẽ ſatis, imprimi typis, ac exarari juſſi.

a. PRI-

(1) Papebrochius in Actis Sanctorum menſis Maji t. 1. S. Cyriacum Anconitanum Epiſcopum minime fuiſſe, neque ſub Juliano paſſum, ejuſq; Acta omnino apocrypha oſtendere conatur. Conjicit autem Judam Hieroſolymitanum Patriarcham XV. Cyriacum cognominatum, atque ſub Hadriano à rebellium Judæorum Duce Barchochebas multos Chriſtianos necante interfectum an. 134. ſui Epiſcopatus ſecundo. At, ut verum ſit S. Quiriaci acta eſſe apocrypha, cum cætera omnia dubia penitus ſint, & incerta, hic ab Auctoris ſententia recedere non placuit, donec certiora proferantur.

2. PRIMIANUS Epiſcopus, ac martyr illuſtris, cujus feſtum celebre(1)habetur die 23. menſis Februarii, dubitatur à plerifque an Anconitanus fuerit Epiſcopus. Hic quo tempore flurueris, tuleritque palmam martyrii, haud ſanè conſtat. Ejuſdem tamen ſepulchralis inſcriptio prodit illum natione fuiſſe Græcum, templumque in quo quieſcit, ejus nomini ſuiſſe conſecratum, tametſi hoc tempore à S. Franciſco de Paula, quorum alumni ibidem divinum opus perurgent, eccleſia S. Franciſci corruptè appelletur, de quo Ferrarius in Catalogo Sanctorum.

3. MARCUS Lateranenſi Concilio (2) interfuit annu 463.

II. *a Creatus 21. Nov. ann. 498. Symmacho I. Pontif. Saracinus.*

4. S. TRASO eximiæ ſanctitatis Antiſtes. Hic ex divino inſtinctu, ac revelatione corpus S. Liberii Conſeſſuris invenit, filii Regis Minoris Armeniæ, qui Anconæ è vivis exemptus eſt, dum ad S. Orientis loca peregrinatus per Italiam reverteretur in Armeniam. Ejus exanime corpus requieſcit in templu ejus nomini conſecrato, interque divos Tutelares Anconæ numeratur, & colitur. Traſu itaque cum ſibi creditam ſanctiſſimè rexiſſet Eccleſiam, tranquilliſſimè exceſſit è vivis circa ann. D. 510. ut antiquæ Anconitanæ tabulæ produnt.

III. *b E nobili Boccamajori Anconit. familia. Saran.*

5. S. MARCELLINUS *b* Anconitanus Epiſcopus, cujus ſulemne feſtum intercurrit 9. die menſis Januarii. Hujus eximia miracula, tam quæ vivens patravit, quam quibus poſt mortem viſus eſt juviſſe mortales, Magnus Gregorius Papa in primo ſuurum dialogorum narrat ex fide. In quibus illud ſanè mirabile fuit, quod cum aliquando civitas maximo incendiu deflagraret, Marcellinus in Imagine Crucis protenſa manu debacchantem flammam repreſſit, atque extinxit. Poſt ejuſdem autem exceſſum, cum iterum Trajanum vicum, ut vocant, ignis corripuiſſet, appareretq; uſque ad excidium loci ignem edaciſſimè progreſſurum, ejus in Epiſcopatum ſucceſſor Thomas ſublatu libro, quem Marcellinus tenere manu ſolebat, editoq; cum libro contra ignem ſalutiſero ſigno Crucis, repente ita flamma elanguit, ac ſi pro ſigno frigida fuiſſet inſperſa. Floruit Marcellinus circa an. Domini 550c. cumque obdormiiſſet in pace, in Cathedrali ſepultus eſt honorificentiſſimè. Hujus meminit Martyrologium Rom. ſuperius memorata die, Petrus de Natalibus lib. 1. c. 59. & Ferrarius in Cat. Ital. Sanctor.

c Creatus Epiſc. Vigilio Pont. 26. April. 519. Obiit 1. Jan. 115. Sarac.

IV.

6. THOMAS Marcellino ſucceſſit, cujus ſanctimoniam vitæ propius æmulatus eſt; ac is ille fuit, qui per codicem S. Marcellini ſupradictum miraculum edidit contra ignem. Floruit anno Domini 576. ex tabulis Anconitanis.

V.

7. SEVERUS, cujus meminit S. Gregorius Papa lib. 7. ep. 13. an. verò 598. Auximanæ(3) Eccleſiæ ab eodem Pontifice Viſitator Apoſtolicus declaratus eſt.

8. JOANNES, (4) cujus item meminit Gregorius Papa, lib. 12. Epiſt. Floruit circa ann. 602. obiit circa ann. 604. nam hoc anno, hac ſede vacante, delectus eſt ad eam Florentinus Archidiaconus, etiamſi doctus à S. Gregorio minimè probatus fuit, eo quod & ſenectute confectus, & tenaciſſimus eſſet, ut nunquam domum ejus amicus ad charitatem introiret, ſed & illud additum tradidit impedimentum, quod juraſſet nunquam ad Epiſcopatum accedere, lib. 12. epiſt. 6. ind. 7.

(" RUSTICUS *ergo Archidiaconus Ravennæ, ſive " quis alius, demortuo Severo ſubrogatus, ita mandante " S. Gregorio, divinum jus Anconitanis an. 604. dicebat, " ut etiam antiqua hujus Eccleſiæ monumenta innuunt.* " Lucentius.) VI.

9. * MAUROSUS Epiſcopus Anconitanus interfuit Concilio Lateranenſi an. 649. VII. ** Ex App. tom. 7.*

10. JOANNES interfuit VI. Concilio Conſtantinopolitano(5) ſub Agathone Papa anno 680. VIII.

(" N.... *Anconitanus Epiſcopus, qui ex Baron. aderat Conc. Rom. ſub Zacharia an. 743. Nomen non exprimitur. Saracinus* Villateum *hunc nuncupat, fuiſſeque Anconitanum patria, & à Zacharia ad id muneris evectum an. 744. quod nobis non conſonat, cum ſuperiori anno memoretur Epiſcopus.* Lucentius.) IX.

11. TIGRINUS, anno 826. in Concilio Romano *d* ſub Eugenio II. apud Baron. X. *d Deſcriptus legitur Tigrinus Anconitanus.*

12. LEOPARDUS *e* à Nicolao I. Pontifice ad diſſeminãdum evangelium in Bulgariam Legatus eſt an. 866. Conſule Guillel. Bibliothec. in vita Hadriani II. XI. *e Anconitanus ex Saracino.*

13. PAULUS *f* à Joanne Papa VIII. cum Eugenio Epiſcopo Oſtienſi, in Orientem Legatus eſt, ut Conſtantinopolitanam Eccleſ ſub Photii factioſa ambitione laborantem ſuſtentarent, annu 878. qui ambo ſurdidiſſima levitate cum in partes Photianas conceſſiſſent, in Conciliabulu ab ipſo Photiu agitato propudioſè ſederunt, indignante Rumano Pontifice, tam præpoſteros habuiſſe legatos, ut ſalubrium præceptionum obliti, contraria quæque per ſummum dedecus ſtatuiſſent. Indignitatem facti ad hunc ipſum annum narrat Baronius in eccleſiaſt. Annal. Sigoniuſque de Regno Italiæ. XII. *f Anconitanus ex Saracino.*

14. BNOLERGIUS *g* anno 887. quandam donatiunem factam à Theodoſiu Firmanu Epiſcopo, in favorem Monaſterii S. Crucis, præſente Carolo Imperatore, ſubſcripſit. A quo deinde Epiſcopo 100. annorum omnino intercurrit hiatus, quo nomina, cognomina, reſq; geſtæ Præſulum Anconitanorum ita abſorptæ ſunt, ut ne levis quidem memoria apparere videatur. XIII *g Sive Renolergius.*

15. * ERFERMARIUS Epiſcopus Anconitanus ſubſcripſit Synodalibus literis Ju: XIII. Papæ datis adverſum Saliburgenſem Archiepiſcopum in Synodo Ravennatenſi ann. 967. apud Lud. Hund. in Metrop. Salzbur. XIV. ** Ex Ap. t. 7.*

16. TRASONUS teſtis in ſententia data ad favorem eccleſiæ S. Floræ Aretinæ ab Othone IV. Imperatore anno Regni ejus in Italia 1. qui fuit ſalutis 983. ubi alii Epiſcopi recenſentur. XV.

Poſt Traſonum, qui dictæ Eccleſiæ Anconitanæ curam, adminiſtrationemque geſſit, ſuccedentium ſibi invicem in ea plebe, pietate, ac divino verbo excolenda, imbuendaque, Epiſcoporum ſeriem, ano. fermè annorum ſpatiu, corruptis amiſſiſque injuria temporum commentariis, archivoque non ſolum ante ann. 983. quu Sarraceni civitatem cepere, ferroque, & igni delevere, verum etiam annu 1179. iterum flammis abſumpto ad dictum ann. 1179. non reperimus. Eo porrò tempore, Gentilem illi Epiſcopatui gerendo præfectum, certiores ſumus: ac dein infelix civitas cum tota Italia Guelphorum, ac Ghibellinorum factionibus ardere

(1) Celebritas ejus quotannis habetur Dominica II. Quadrageſimæ, cum ejus ſacri cineres ſerico linteo involuti, intus lapideam Urnam primò apparuere in Eccleſia S. Mariæ de Turriano, unde poſtea à Card. Carolo de Comitibus in ipſu templum dicatum, ſolemni ritu translati poſtmodum fuere die 7. Maji an. 1609. Bernardinus Campelli in hiſt. Spol. lib. 6. aſſerit hunc capite obtruncatum obiiſſe Spoleti die ultima Auguſti an. 307. fuiſſeque Patria Anconitanum. Cæterum cum neque Epiſcoporum indiculi Eccleſiæ Anconitanæ, neque antiquorum traditiones, neque ulla alia monumenta produnt hunc fuiſſe Epiſcopum Anconitanum, inter horum ſeriem illum recenſere non libet. *Luc.*

(2) Sic Marcus quoque ex hoc expungendus Catalogo, cum neque tale Concilium, neque in Conciliis quiſquam nomine Marcus ex Anconitana Cathedra interfuiſſe uſque nunc reperiatur. *Luc.*

(3) *Æſinæ*, non Auximanæ. Auſinæ ſcribit Gregorius pro Æſinæ. Huic etiam cauſam definiendam injungit ad inſtantiam Epiſcopi Virmani. *Lucentius.*

(4) Ughellus hic deceptus eſt titulo Epiſtolæ M. Gregorii. Sic enim poſitus eſt: *Gregorius Joanni Epiſcopo Anconitano* { *de eligendo.* Vacante enim Anconitana Eccleſia per obitum Severi, tres ſubjecti fuere, ut melior inde deligeretur: Florentius Anconitanæ Cathedralis Archidiaconus: Ruſticus ejuſdem Eccleſiæ Diaconus, quem Pſalmodiæ ignarum, erant qui dicebant: & Ruſticus Ravennas Archidiaconus. Sed quia ejus conditio ignota, Gregorius rem diſcutiendam committit Joanni, in quo deceptus Ughellus, & Armenin. Quarum ex rerum veritate perſpecta, duobus prioribus excluſis, ni crimen aliquod obſit, & Archiepiſcopus Ravennas conſentiat ſibi Archidiaconum adimi, eo admonet tertium. In Gratiano ex Epiſt. Greg. Decr. p. diſt. 85. c. 1. Fueritne dignatus hac infula, incertum. *Luc.*

(5) Joannes non interfuit Conc. Conſtantinopol. Sed ſubſcripſit Romæ Epiſtolæ Synodali eorum Agathone Papa pro VI Synodo celebranda, quæ fuit III. Conſtantinopol. ann. 680. & legitur ibi ſecundum vetuſtiora exemplaria. *Joannes Anconitanenſis Epiſcopus*. Hunc Nobilem Anconitanum dicit Saracinus in ſua hiſt. ſed neſcio quo niſus fundamento. *Luc.*

Digitized by Google

dere cœpiſſet, eamdem ipſa fortunam paſſa, diſceſſis in varias partes civibus, ingentes calamitates excepit. Prætèritis igitur obſcuris illis temporibus ad illuſtriora tranſiliemus, cœptumque catalogum proſequemur.

XVI. (,, N. . . . . . . *Anconitanus Epiſcopus an.* 1118.
,, *quo Gelaſius Papa litem dirimendam inter Epiſcopum Anconitanum, & Conſtantinum Anuſcana Eccleſiæ committit Maximo, & Euſebio Epiſcopis definiendam ad favorem Conſtantini. Gratian. 2. p. decret. cauſa 16. q. 3. c. 3. Quæ verò fuerit Anuſcana civitas ignotum. Una ſiquidem Nuſcana, ſive Anuſcana in Arpinis longe diſtans ab Ancona reperitur hoc Conſtantino tunc temporis vacua. Veriti ſumus Anuſcanam pro Auximana interpretandam, cum Gloſſa dicat hujuſmodi Epiſcopatus contermìnos, ſed in Auximanis nulla extat Conſtantini mentio, atque nos in re dubia aliquid pro certo affirmare audemus.* Luc.)

XVII. 17. GENTILIS Concilii Lateranenſis decreta ſubſcripſit ſub Alexandro III. anno 1179. ut acta illius teſtantur. Quo tempore Gentilis Epiſcopus præerat Anconitanæ Eccleſiæ, Ruſticus Abbas Monaſterii D. Mariæ Noviportus diœceſis Anconitanæ ampliſſimum privilegium, in favorem Monaſterii, ab Alexandro III. an. 1177. Venetiis agente, ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus comparavit. Iſtud porrò Monaſterium eſt, cujus bona, ab Eugenio IV. Anconæ capitularibus Canonicis, qui iis hactenus potiuntur, attributa fuerunt; ipſum verò privilegium ex authentico in archivio Canonicorum aſſervato, Juliani Saracini ejus Cathedralis Canonici, cui ego propterea ingenti obſtrictus beneficio memoriam ejus ſuaviſſimè colo, opera delibatum, inſerendum duxi. In hunc modum diploma jacet.

ALEXANDER EPISCOPUS,
Servus Servorum Dei.

Dilectis filiis, Ruſtico Abbati Monaſterii S. Mariæ de Novo Portu; ejuſq; fratribus tam præſentibus, quam futuris Regularem vitam profeſſis.

QUotieſcunque illud à nobis petitur, quod religioni, & honeſtati convenire dinoſcitur animo nos decet libenti concedere, & petentium deſideriis congruum ſuffragium impertiri. Ea propter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatum Monaſterium, in quo divino mancipati eſtis obſequio, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, ut Ordo monaſticus, qui ſecundum Dominum, & B. Benedicti regulam in eodem loco noſcitur inſtitutus, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona idem Monaſterium in præſentiarum juſte, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci; firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus illibata permaneant. In quibus hæc vobis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipſum, in quo præfatum monaſterium ſitum eſt cum portu, & ſilva, & omnibus pertinentiis ſuis. Eccleſiam S. Severini. Eccleſiam S. Laurentii. Eccleſiam S. Blaſii in Caſtro Podii cũ Parochianis ſuis. Eccleſiam S. Joãnis. Eccleſiam S. Gervaſii cum omnibus pertinentiis ſuis. Vineas, & Agros circa Curte Podii, quæ ad manus veſtras tenetis. Agros Corſiciani. Eccleſiam S. Marcellini. Eccleſiam S. Angeli vel Archangeli cum omnibus pertinentiis ſuis. Quidquid habetis in curte Varani, tam in terris, quam in vineis. Eccleſiam S. Joannis. Eccleſiam S. Damiani, Agrum Tripõtii. Eccleſiam S. Mariæ Umbriani cum Parochianis ſuis, & cum Curte Caſtelli, & poſſeſſiones, quas habetis in curte Umbriani, Capreſici, & conſortis, & Buranacci, Eccleſiam S. Petri in Caſtro Camurani cum Parochianis ſuis, Agrum Plage, & Vineam plani, & magnam vineam, juxta Vallum Camurani, & alias poſſeſſiones, quas habetis in curte Camurani. Eccleſiam S. Senis cum omnibus pertinentiis ſuis juxtà Lotentiam. Eccleſiam S. Terentiani, & Eccleſiam S. Georgii, & poſſeſſiones, quas habetis in curte oſſaniæ, & poſſeſſiones, quas habetis in curte Pulſiniani, & in fundo Aſpie: In civitate Anconitana Eccleſiam S. Nicolai. Sanè novalium veſtrorum, quæ propriis manibus colitis, aut ſumptibus colitis; ſivè de nutrimentis veſtrorum animalium, nullus à vobis Decimas præſumat exigere. Sepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni, & extremæ volũtati, qui ſe illic ſepelire deliberaverint, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat, ſalva tamẽ juſtitia illarum eccleſiarum, à quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Liceat præterea vobis, Clericos, vel Laicos liberos, & abſolutos è ſeculo fugientes ad converſionẽ veſtram recipere, & eos abſque ullius contradictione in veſtro Monaſterio retinere. Prohibemus inſuper, ut nullus poſt factam in eodem loco profeſſionem ſine licentia Abbatis ſui aliqua levitate motus, de clauſtro diſcedere: diſcedentem vero abſque communium literarum cautione, nullus retinere audeat; niſi ad ſtrictiorem vitam, voluerit transmigrare. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clauſis januis; excluſis excommunicatis, & interdictis; non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce, divina officia celebrare. Ad hæc libertates, immunitates, & antiquas, & rationabiles conſuetudines eccleſiæ veſtræ integras, & illibatas præſenti decreto manere ſancimus. Obeunte vero te nunc ejuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, vel violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum pars conſilii ſanioris ſecundum Dei timorem, & B. Benedicti Regulam providerint eligendum. Decernimus ergo &c. Ut nulli &c. Cunctis autem &c. Amen.

Ego Alexander Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Hubaldus Oſtienſis Epiſcopus.
Ego Gualterius Albanen. Epiſcopus.
Ego Chunradus Magontinus Archiep. Sabinen. Epiſc.
Ego Guglielmus Portuenſis Epiſcopus.
Ego Manfredus Preneſten. Epiſcopus.
Ego Adebrandus Baſilicæ XII. Apoſt. presb. Card.
Ego Joannes presb. Card. tit. S. Anaſtaſiæ.
Ego Bobo presb. Card. S. Pudentianæ tit. Paſtoris.
Ego Theodoras presb. Card. S. Vitalis tit. Veſtinæ.
Ego Petrus presb. Card. tituli S. Suſannæ.
Ego Jacinctus Diaconus Card. S. Mariæ Coſmedin.
Ego Arditio Diaconus Card. S. Theodori.
Ego Cinthyus Diac. Card. S. Hadriani.
Ego Hugo Diac. Card. S. Euſtachii juxta templum Agrippæ.
Ego Hugo Diac. Cardinalis S. Angeli.
Dat. Venetiis in Rivo alto per manum Magiſtri Gratiani S. R. E. Subdiaconi, & Notarii 4. Kal. Iulii ind. x. Incarnat. Dom. Anno M.C.LXX.VII. Pontificatus vero D. Alexandri Papæ III. Anno XVIII.

Idem privilegium paulo poſt. à Lucio III. ſuperſtite forſitã adhuc Gentili Anconæ Epiſcopo, iiſdem verbis, quibus ab Alexandro conceſſum, confirmatum eſt. Pontificis verò, & Cardinalium ſubſcriptiones, cum die illis adſcripta, ſequenti modo jacent.

Ego Lucius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Theodinus Portuenſis, S. Rufinæ ſedis Epiſcopus.
Ego Theobaldus Oſtienſis, & Velletrenſis Epiſcopus.
Ego Joannes presb. Card. tit. S. Marci.
Ego Laberans presb. Card. S. Mar. Transt. ti. Callixti.
Ego Arditio Diac. Card. S. Theodori.
Ego Gratianus SS. Coſmæ, & Damiani Diac. Card.
Ego Soffredus S. Mariæ in Via lata Diac. Card.

Datum Anconæ per manum Hugonis S. R. E. Notarii xv. Kal. Julii indict. 2. Inc. Dom. MCLXXXIII. Pontificatus vero D. Lucii Papæ III. anno III.

18. * RODULPHUS Epiſcopus Anconitanus, cujus memoria extat in quodam documento Cœnobii Angelorum de Florentia Ord. Camaldulenſis, ubi dicitur olim Epiſcopus Anconitanus an. 1192. quo adhuc in vivis erat; oportet illum ante Beroaldum hanc rexiſſe Eccleſiam, cum in eodem documẽto idem etiã Beroaldus Epiſcopus Anconitanus memoretur. XVIII.

* Ex App. tom. 5.

19. BEROALDUS ſubſcriptus reperitur cuidam privilegio Henrici Imp. Novi porti Abbati indulto anno 1186. En diploma ex autographo Canonicorum capituli exſcriptum. XIX.

Henricus divina favente Clementia Romanorum Rex, & Imperator Auguſtus.

QUoniam regali quo fungimur officio unumquemque in ſuo jure tenemur conſervare dignũ attendimus, & apud Regem ſaluti noſtræ proficere ſperamus, ut Eccle-

ſia Dei, & loca Religioſa noſtra protectione in quieta pace, & tranquillitate ab infeſtantium injuriis perſiſtant ſecurè. Notum igitur facimus Univerſis Chriſti fidelibus tam præſentibus, quam futuris; quod nos Abbatem, & Fratres Monaſterii S. Mariæ de Novoperto, cum omnibus bonis ſuis, tam perſonis, quam terris, & vineis, & villa ſua circa nos poſita maximè autẽ cum Xenodochio circumvallato in loco, qui Umbrianum dicitur, in majeſtatis noſtræ protectione accepimus; ſtatuentes, & Regali auctoritate diſtrictè præcipientes, ut nulla omnino perſona humilis vel alta, ſecularis, vel eccleſiaſtica, prædictum Monaſterium in bonis ſuis, quæ juſtè poſſidet, audeat gravare, vel aliquam inferre moleſtiam. Sancimus quoque, ut homines de Camurano, cum ab eis requiſiti fuerint de juſtitiis ſuis, plenè ipſis reſpondeatur & ab eis non exigãtur reddita. Quicunque autem contra hanc Majeſtatis noſtræ protectionem, prædictum Monaſterium in aliquo moleſtare præſumpſerit xxx. libras auri pro pœna componat, dimidium Cameræ noſtræ, & reliquum paſſis injuriam. Hujus rei teſtes ſunt, Bertaldus Anconitanus Epiſcopus, Ruffinus Ariminenſis Epiſcopus, Rudolfus Imperialis aulæ Prothonotarius, Beroldus Legatus Italiæ, Conſalvus Dux Spoleti, Comes Fredericus de Kombre, Comes Cunradus de Dorõberch, Otto Fangenſpanõ, Leo de Monumẽtis, Kemyria ſecta Mariſcalcus, & alii q̃ã plures.

Datum apud Eſimeas an. Dom. M.C.LXXXVI. ind. 4. 5. Kal. Decembris.

{„ *De hoc in Eccleſia Cathedrali jam hac olim legebatur inſcriptio marmori inſculpta:* In Nomine Domini Jeſu Chriſti: Hoc eſt factum, poſtpartum Virginis actum, anno milleno, centeno, nono, Ottogeno; Federico, Martis Amico, Secla urgente; quarto Clemente, Petri ſedem retinente; præſule Bebaldo, lapidumque Fabro Leonardo *Saracinus.*)

XX. 20. Fr. RUFINUS Lupatus Patavinus, Ord. Minorum, vivebat anno 1222. Hujus meminit Petrus Rodulphus Toſſinianus in Seraphica hiſtoria. Ad hũc Epiſcopum ſequentem ſcripſit epiſtolam Gregorius IX. anno 1233. ut Poteſtatem, & Conſilium Anconitanum rebellibus, ac inimicis S.R.E. adhærentem, ad veram obediẽtiam, & obſequium revocaret, alioquin ipſos excommunicatos denunciaret.

GREGORIUS EPISCOPUS,
Servus Servorum Dei.
Poteſtati, & Populo Anconitano.

VEſtris eſt exceſſibus imputandum, quod noſtra ſalutationis alloquium nos vobis cogitis denegare, cum exigentibus culpis veſtris & reddideritis vos indignos. Dum enim rebellionis veſtra protervitas dum enormitas veſtrorum exceſſuum diverſorum ad memoriam reducuntur, non ad præmia conferenda, ſed ad inferendam pœnam potius provocamur. Vos autem Divina patientia improvidi abuſores gratia noſtra gratis ingenti, & obliti beneficiorum à ſede Apoſtolica perceptorum non attendentes, qualiter monetam, Comitatum, Portum, & alia jura, quæ nullis de Marchia ſunt conceſſa, ad noſtram Curiam pertinentia, Eccleſia Romana vos ſubſtinuit hactenus habeſſe, olim Othoni tunc excommunicato abalienatis retrorſum matris veſtra dulcedine abutentes, nec nõ & Comiti Celanenſi, & aliis Eccleſiæ inimicis, violata religione fidei, adhæſiſtis, ac cæteris redeuntibus, vos in pertinacia veſtra perſtitiſtis diutius nimium impudenter, & quia non iſta ſufficerent, converſa dextera in viſcera matris veſtra conſpirationes, & conjurationes cum quibuſdam ſequacibus veſtris contra Ven. fratrem noſtrum Belvacenſem Epiſcopum tunc Rectorem Marchiæ damnabiliter iniſtis abſque noſtra injuria manifeſta, & quia Romana Eccleſia hoc hactenus per patientiam toleravit, ut vos ad pœnitentiam revocaret, propter quod pœnitentes exceſſuum commiſſorum, à committendis debueratis cautius abſtinere, vos peccata peccatis addentes proterviores effecti, nec per ſicut accepimus, & non utique acceptamus, immo grave gerimus, & moleſtum, cum Auximanis excommunicatis conjurationes de novo, & conſpirationes alias facere præſumpſiſtis contra conſtitutiones, & pœnas ſuper hoc editas, & excommunicationis ſententiam dilecti filii noſtri &c. tit. S. Praxedis Presb. Card. Rectoris Marchiæ temerè veniendo in noſtram, & Apoſtolicæ ſedis injuriam, & contemptum. Quia vero nihil eſt infelicius felicitate peccantium, quàm pœnalis impunitas ſoſtinetur, & frequenter miſericordia eſt iniquitas, quia facilitas veniæ incẽtivum tribuit delinquendi, cum non attendatis obducti cæca caligine prærogativam honoris, & gratiæ quam vos ſæpius à ſede Apoſtolica percepiſtis, & dignum ſit, ut qui ex proſperis inſaniunt, vos adverſa proſternant. Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta ſub debito fidelitatis, & pœna mille marcarum argenti diſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus præter juratoriam idoneam, & ſufficientiſſimam cautionem, de ſtando præciſè mandatis noſtris, Vicarius Rectoris ejuſdem infra unius menſis ſpatium, à præſentium receptione præſtetis, & tu Poteſtas cum Syndico, & ſex de majoribus civitatis noſtræ plenam à communi mandatũ habentibus, ad præſentiam noſtram accedas mandatum Apoſtolicum recepturus. Alioquin, cum privilegium mereatur amittere, qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate, omnibus præmiſſis beneficiis, & privilegiis, ſeu cõceſſionibus ſuper hoc obtentis à ſede Apoſtolica vos privamus, dantes ven. fratri noſtro Auximan. Epiſcopo, & dilecto filio magiſtro Cæſario Vicario Rectoris ejuſdem noſtris litteris in mandatis, ut vos privatos hujuſmodi beneficiis, & privilegiis, ſeu conceſſionibus juxta mandatum noſtrũ, ac te Poteſtatem, & conſilium excommunicatos per totam Diœc. Anconitanam, & partes vicinas publicè nuncient, & faciant ab omnibus tanquam excommunicatos arctius evitari, ac vicinarum interdici vobis commercia civitatum, & Civitatem ipſam ſupponant Eccleſiaſtico interdicto. Cõtradic. &c. Dat. Laterani 10. Kal. Dec. an. VII.

Eodem anno 1222. quo Rufinus Eccleſiæ Anconitanæ præerat, Honorius III. Stephano Novi portus Abbati, ea omnia quæ ab Alexandro, & Lucio anteceſſoribus, Ruſtico erant indulta conceſſaque, nova edita bulla, iiſdemque verbis confirmavit: ac præter ſuperiora, appoſita tantummodo dies, ac Cardinalium, inter quos Alebrandinus Epiſcopus Sabinenſis, qui hactenus eos qui Pontificum Cardinalium vitam, ac res geſtas, ſcriptis commendavere, latuerat, ſubſcriptus conſpicitur, adiectæ ſubſcriptiones perleguntur; eæ vero ſequenti modo appoſitæ.

Ego Honorius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Alebrandinus Sabinenſis Epiſcopus.
Ego Guido Peneſtrenſis Epiſcopus.
Ego Gregorius tituli ſanctæ Anaſtaſiæ Presbiter Card.
Ego Ioannes tituli ſanctæ Praxedis Presb. Card.
Ego Octavianus SS. Sergii, & Bacchi Diac. Card.
Ego Romanus ſancti Angeli Diac. Card.

Datum Laterani per manum Guidonis Capellani noſtri 3. Idus Iunii indict. 10. Incarn. Dominica anno 1222. Pontificatus vero D. Honorii Papæ III. anno 6.

Hic ille eſt Epiſcopus, qui anno 1225. re diligenter diſcuſſa perpenſaq; numerum Canonicorum, ne duodecim in Cathedrali Eccleſia excederent, circumſcripſit; qui numerus ſine licentia ſedis Apoſtolicæ, conſenſu Capituli, ac redditũum capitularium amplificatione, augeri non poſſe firmiſſimo decreto ſanxit; quod eodem anno Honorius III. ſua auctoritate confirmavit, ac corroboravit; cujus rei Breve in Canonicorum Archivio aſſervatur.

21. IOANNES Bonus, Civis, atque Canonicus Anconitanus, ſuæ patriæ à Capitulo electus Epiſcopus eſt ab Innocentio IV. an. I. ſui Pontificatus, Chriſti vero 1243. confirmatur, 6. Idus Iannarii Epiſt. 369. folio 61. Ioannis iſtius optimi Epiſcopi temporibus, Eccleſiæ Anconitanæ ſtatuta, ac decreta, ut nullus qui ann. 25. non attigiſſet, ac non tribus annis literis operam navaſſet, beneficium conſequi poſset, Innocentiũ IV. confirmaſse, ſilentio præterire non debui. Eius rei breve anno 1246. 1. Febr. anno 3. Pontif. Dat. Lugd. in Canonicorum Archivio aſservatur. Extant in Reg. eodem tres ad hunc Epiſcopum datæ epiſtolæ Innoc. ann. 1247. 5. Id. Maii Pontif. 4. in 1. & 2. in quibus narratur, quod Anconitana Eccleſia ab Auximanis Friderici Imperatoris ſequacibus, quaſi ad nihilum ſit redacta; eundem exhortatur ad jura ſuæ Eccleſiæ recuperanda, ideoque in tertia ipſum abſolvit à debitæ Apoſtolicæ ſedis viſitatione malitia temporis impeditas is epiſtolæ tenor. XXI.

IN-

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Epiſcopo Anconitano.

IN devoti Deo, & Eccleſiæ, nonnulli de civitate Auximan. poſtquã F. quondã Imperatori damnabiliter adhæſerunt ſuam in hoc potiſſime moliti ſunt experiri ſævitiam, quod Anconitanam Eccleſiam & injuriis diris afficerent & jacturis enormibus deformarent. Cum autem propter hoc ipſa Eccleſia quaſi ad nihilũ, ſicut accepimus, ſit redacta, nos eam debita conſolationis volentes delinire remediis, & ejuſdem perſecutoribus condignis merita compenſare mercedis, præſentium authoritate ſtatuimus, ut dicti Auximan. omnia quæ per ipſos, vel eis procuratoribus per exercitum præfati F. à tempore quo ipſe occupavit Marchium, de jam dictis bonis Eccleſiæ ſunt conſumpta, reſtaurare teneantur. Nulli ergo &c. noſtræ conſtitutionis &c. Datum 3. Idus Maii anno IV. &c.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Epiſcopo Anconitano.

B *NE glorientur reprobi ſuæ perverſitatis operam ſine condignis meritorum ſtipendiis præteriri, gementibus Eccleſiæ filiis quod multis per ſuos gravati fuerint detrimentis, decet providentiam Sed. Apoſtol. ſuper hoc ad conſolationem menſium ſalubriter providere. Sanè tua inſinuatione percepimus, quod nonnulli Æſini, Senogallien: & Auximan. civitatum, & Diœc. contra prædictam Eccleſiam F. quondam Imperatori damnabiliter adhærẽtes, Anconitanam Eccleſiam cujus quidem ex eis Feudatarii, alii verò Cenſuales exiſtunt, turbare diverſis injuriis, & gravibus præſumpſerunt affligere nocumẽtis. Ut autem eis dignè ſit in diſpendium, quod ab iniquitate ipſorum taliter eſt præſumptum, fraternitati tuæ, ut terras, poſſeſſiones, & alia, quæ in feudũ, ſeu ſub annuo cenſu ipſi ab Anconitana Eccleſia tenere noſcuntur, ad manus tuas liberè revocare valeas, & conferre perſonis aliis Apoſtolicæ Sedis devotis, authoritate præſentium concedimus facultatẽ, nulli ergo &c. noſtræ cõceſſionis &c. Dat. ut ſupra.*

Eidem.

Impedit malitia temporis, quod ſedis Apoſtolicæ impertiri non poteſt debitæ viſitationis honorẽ, ſicut deſideras, & teneris. Quia vero devotionis tuæ ſinceritas dudũ meruiſſe dinoſcitur, ut apud ſedem eamdem, quæ ſunt favoris, & gratiæ conſequatur, nos devotionis tuæ fraternitatis precibus inclinati, præſentium tibi auctoritate concedimus, ut quandiu duraverit guerra, ad viſitationem dictæ ſedis minimè tenearis. Datum 5. idus Maii anno IV.

C Fuit noſter Ioannes Bonus Generalis Vicarius in terra Bari, Octaviani Ubaldini S. Mariæ in via Lata diac. Card. Apoſtolicæ ſedis Legati in regno an. 1256.

XXII. *a* Nobili Viterbienſis. 22. (1) PETRO Capoccio *a* Epiſcopo Anconitano ſcribit Honorius IV. an. 1285. 4. non. Iulii, ut bona Monaſterli SS. Andreæ, & Sylveſtri Civitatis Caſtellanæ defendat, ex reg. vatic. ep. 6. f. 123. anno 1. translatus eſt Petrus ab Anconitana ad Viterbienſem Eccleſiam anno 1286.

XXIII *b* Seù 16. 23. BERARDO, ſeu BERNARDUS de Podio Lucenſis ex Apoſtolico Capellano ab Honorio IV. electus Epiſcopus Anconitanus 1286. 8. *b* Kalend. Septemb. reg. Vatic. ep. 104. fol. 156. Hunc Bonifacius VIII. ad Eccleſiam Reatinam tranſtulit ann. 1296. 2. non. Febr. ann. 2. pontif. reg. Vatic. ep. 104. f. 25. eodem anno 2. Kal. Maii Anconitana Eccleſia data eſt ab eodem Bonifacio in adminiſtrationem Pandulpho Epiſcopo Pactenſi, ut in eodem reg. habetur ep. 169. f. 37.

D

XXIV *c* Anconitanus Ord. Min. Conventual. Sarac. 24. NICOLAUS de Ungaris *c* ſucceſſit Berardo, à Bonifacio VIII. electus an. 1299. 4. Kal. Octob. an. 2. pontif. reg. vatic. ep. 347. fol. 213. Hic fratrum Minorum templum dictæ civitatis fundavit 1323. ut marmorea tabula clauſtro affixa prodit.

Anno MCCCXXIII. in feſto Aſſumptionis Dominæ, iſta Eccleſia conſtructa eſt per D. Nicolaum Anconitanum in honorẽ S. Mariæ Majoris tẽpore D. Ioannis Papæ XXII.

(„ *Alia item marmorea inſcriptio in Cathedrali viſebatur, quæ nunc inſervit pro ſuppedaneo divini verbi enunciatoribus, his verbis exarata:* Anno Domini

A „ MCCCVI. Conſecratum eſt hoc Altare in honorẽ „ B. Mariæ Virginis, in die Nativitatis ejuſdem per „ D. Fr. Nicolaum, de Ordine Minorum, Epiſcopum „ Anconitanum. *Saracinus.*)

XXV. *d* Minius. *** Ex App. tom. 2. 25. THOMAS *d ** de Murro Joannis Card. hujus cognominis nepos, Epiſcopus Cæſenatenſis huc translatus 16. Kal. Julii ann. 1326. ex reg. Vatic. Obiit idem anno 1342.

XXVI *e* De Frangipanibus. 26. NICOLAUS de Fraiapanibus *e* Romanus Canonicus Lateranæ Baſilicæ, fuit electus ann. 1342. die 15. Kal. Auguſti à Clemente VI. ex reg. Vatic. ep. 13. fol. 125. exceſſit an. 1343.

XXVII. 27. AUGUSTINUS de Podio Lucenſis ex Canonico S. Romualdi Camerinæ Diœceſis in demortui Nicolai locum, Epiſcopus Anconitanus, repulſa prius Capituli poſtulatione de perſonis Peregrini Benuſi Canonici, & Simeonis Epiſcopi Humanatenſis, delectus à Clemente IV. ann. 1344. 8. idus Febr. ex reg. Vatic. ep. 49. fol. 74. defunctus eſt in loco Aranone diœceſis Vtinenſis in Gallia anno 1348.

B

XXVIII. *f* Seù obiit. 28. HUGO de Monaſterio de Auriaco Gallus prior Monaſterii de Gudella Ord. S. Benedicti Vienenſis diœceſis demortuo Auguſtino ſucceſſor deſignatus ann. 1348. qui literis nondum expeditis libere ceſſit, *f* ex reg. Clementis VI. an. 7.

XXIX. *** Ex App. tom. 5. 29. * Fr. LANFRANCUS Salvettus Ord. Minorum creatur Epiſc. Anconitanus in locum Hugonis electi, qui ante conſecrationem libere nuncium remiſerat, 5. Non. Octobr. 1348. Clementis VI. Pontif. an. 7. ſequenti anno tranſlatus ad Bergomenſem, ex reg. Vat. ejuſdem Pontificis.

XXX. *g* Nobilis Anconit. Sarac. 30. IOANNES de Tudeſchis, *g* ex Epiſcopo Capitolien. electus eſt 1349. 10. Kal. Novemb. ex eodem reg. ep. 74. f. 48. lib. 3. Pontif. anno 8. Ad multos annos Anconitanam rexit Eccleſiam, cum ſumma laude prudentiæ, pietateque in populum.

XXXI *h* Clem. 31. Fr. BARTOLOMÆUS Ularius *h* Patavinus Ord. Minorum electus eſt Epiſcopus 1381. Urbano VI. divinum Ius dicente; an. vero 1386. ad Eccleſiã Florentinam tranſlatus eſt, ac paulo poſt vocatus ad

C Purpuram. Plura proferemus de eo, cum de Epiſcopis Florentinis dicere aggrediemur.

XXXII *i* Seu Normandis. 32. GUILLELMUS de Normannis *i* Romanus, ex Ord. D. Benedicti Monachus Sublacenſis in canonica lege Conſultiſſimus, illiſque temporibus pro oraculo habitus, ab Urbano VI. electus Epiſcopus Anconitanus, ejuſdemque fuit generalis Theſaurarius ann. 1386. ex lib. proviſ. A Bonifacio verò IX. in Belgium legatus eſt, ut illã Provinciam ad imperium veri Pontificis petraheret contra Clementem Antipapam, ut narrat Ægidius de Roia in Chronico Belgicarum rerum. Hic ad Tudertinam deinde Eccleſiam trãslatus eſt ab Innocentio VII. an. 1405. *k* infra de eo plura.

k 2. Non. Iunii.

XXXIII. *l* Romanus oriundus è Saxo Ferrato. Sarac. 33 CAROLUS de Actis, *l* de Saxoferrato, Monachus S. Georgii Venetiarum, Ord S. Benedicti, Innocentii VII. Cubicularius, electus poſt tranſlationẽ Guillelmi 1405. die 2. menſis Iunii, Theſaurarius, atque à ſecretis Confeſſionibus eidem VII. Innocentio fuit, ſub quo è vivis exemptus eſt Romæ an. 1406.

XXXIV. 34. LAURENTIUS Riccius Florentinus Ca-

D nonicus ac Doctor Utriuſque juris, cum propius ſe in Innocentii VII. familiaritatem commendatione ipſa virtutum inſinuaſſet, ab ipſo ſublectus eſt Epiſcopus Anconitanus an. 1406. 7. Kal. Junii. Hic filius fuit Ardinghi Curſi filii, qui 1389. Vexilliferatum Iuſtitiæ, ſupremum in Florentina quondam Republica Magiſtratum, ſumma cum prudentiæ laude adminiſtravit. Quæ dignitas per quatuordecim Vices Ricciam familiam nobilitaverat. Multi arbitrati ſunt hanc familiã è Germania oriundam fuiſſe; quod ipſum Verinus videtur innuere, cum de illuſtribus Florentinis familiis agit. Vtcumq; res ſit, conſtat eam gentem ubique, & ſemper digniſſimos protuliſſe homines, cujus prudentia, dignitateq; ipſa Magiſtratuum decora nobilitarentur. In quibus ſanè fulſit Petrus Riccius Archiepiſcopus Piſanus, atque Iulianus hujus Clariſſimus pronepos, qui & ipſe Piſana Archiepiſcopali ſede condecoratus

(1) Petro Romanello demandatam fuiſſe hanc Eccleſiam poſt Joannem ſcribit Saracinus, idque aſſerit ſe decerpſiſſe ex Ughello, quem de tali Petro altum ſilentium tenuiſſe ſcimus. *Zucnot.*

ratus eſt. Antonius Riccius etiā, dum hæc ſcribimus, Aretinorum Præſul Ius divinum dicit, gentiſque Ricciæ Catharina illa in Prato Monialis Ord. Prædicatorum Alumna fuit, cujus ſanctimonia vitæ, virtutes, clariſſimaq; miracula non modo gentem ſuam, ſed Patriam, ſed Etruriam totam mirum in modum illuſtrarunt. Quod vero ad Laurentium Riccium attinet, Anconitanis præfuit ſumma cum laude prudentiæ, donec à Ioanne XXIII. ad Senogallienſem Eccleſiam tranſ-
a Sed 1413 latus eſt anno 1412. a8. Kal. Ianuarii. Sed cum ante procuſum diploma tranſlationis, Ioannes ad Conſtantienſe Concilium profectus fuiſſet, atque ab eodem Concilio Pontificali munere juſſus fuiſſet abire, Laurentii tranſlatio ita ſuſpenſa manſit, donec à Martino V. Columna ad idem munus fuiſset aſſumptus 1417. Kal. Decembris. Moderatiſſimè Laurentius vixit, deceſſitque poſt annum 1456. Epiſcopus Ravellenſis in Regno, quam Eccleſiam aſſumpſit anno 1435. relicta Iſclana, ad quam tranſlatus fuerat à Martino V. anno 1419. 4 id Iunii. cum abſolutione Iuris ſi quid haberet in Eccleſia Senogallienſi. Tametſi autem Ammiratus cum de Alumnis hujus clariſſimæ gentis ſcriberet, hujus Laurentii non meminerit, in publicis tamen ſcripturis Archivii Reformationis, ut vocant, extat illius memoria, & obitæ Epiſcopatus dignitatis.

XXXV. 35. * Fr. SIMON de Vigilantibus, („ *Aconitanus*) Ord. Eremitarum S. Auguſtini Generalis in locum Laurentii Epiſcopus Anconitanus electus ab Alexandro V *b.* ſed cum electio iſta non placuiſſet Joanni XXIII. Alexandri ſucceſſori, invitum tranſtulit ad Senogallienſem Eccleſiam, ſorte cedente Laurentio, qui paulo antea ad eam Eccleſiam regendam vocatus fuerat. Simeonis tranſlationem habemus ex diplomate Joann. ſdat. Romæ anno 1413. Cæterum extante ſchiſmate, eum plcræque proviſiones, tum Joannis, tum Gregorii XII. nullæ declaratæ fuiſſent, iterum à Martino V. legitimus Senogallienſis Præſul Simeon declaratus 1419. 10. Non. Feb. in qua dignitate in patria obiit ann. 1423. ſepultus in Eccleſia S. Franciſci nobili tumulo, operis Andreæ de Florentia, qui Ladiſlai Regis Neapol. artifex mira ſtructura cælavit, ubi legentibus proſtat inſcriptio.

* Ex App. tom 7.
b Gregorio XII. cum jam Alexander obiiſſet.

P. R. D. Simonis de Vigilantibus, qui cum ob ſacrarum litterarum excellentem peritiam, & Chriſtiana orationis præſtans eloquium, ſui Ord. Eremitarum Magiſter eſſet, Ancone patria, Senogalliæ Epiſcopus conſecratus. Vixit annis lxiii. obiit Ancona ann. M. C C C. XXVIII. Palmerius Piſanellus nepoti pientiſſimo fieri fecit.

(„ *In Concilio Conſtantienſi ſeſſione* 20. *ſubſcriptus* „ *reperitur ut Anconitanus Epiſcopus ann.* 1416. *ſcripſit* „ *librum de Conciliatione Ariſtotelis atque Platonis.* „ Saracinus.)

XXXVI. 36. * PETRUS patria Anconitanus, Comitis Liverotti de Ferrettis filius, in patris ſuæque gentis nobiliſſimæ gratiam à Joanne XXIII. in locum Simeonis Epiſcopus Anconitanus declaratus eſt 14. Kalend. Januarii 1413. ex diplomate ejuſdem quod extat apud Ferretti Comites. Rex Ladislaus Petrum electum ſuis litteris commendavit Communi, & Antianis Anconitanæ urbis, ut poſſeſſionem Epiſcopatus libere adipiſci poſſet per ſe, vel per procuratorem. Interea Petrus tametſi poſſeſſionem iniiſſet, non abſque animi perturbatione aliquando cum Simeone decertavit, qui jus ſuum mordicus tutatus eſt, donec Martinus V. ut publicæ paci conſuleret, Petrum ad Aſculanam, Simeonem iterum ad Senogallienſem, & Laurentium ad Iſclanenſem tranſtulit Eccleſias, ſicque pax tribus iis Eccleſiis donata eſt, unicuique proprio attributo Paſtore. Porro tranſlationis Petri ad Aſculanam Eccleſiam, mentio in Martini diplomate habetur. Exceſſit tandem Petrus Aſculanus Epiſcopus ann. 1422. cui in Aſculano Sacerdotio ſucceſſerat anno 1419. Aſtorgius Agnenſis.

* Ex App. tom 7.

XXXVII. 37. ASTORGIUS Agnenſis Neapolitanus, Epiſcopus primum Meliteuſis, deinde etiam Melphitenſis, à Martino V. Columna tranſlatus eſt ad hanc Eccleſiam. anno 1422 c. 7. Kal. Septemb. Idemque Pontifex Epiſcopatum Aſculanum in Piceno Aſtorgio demandavit, in Epiſcopatum Anconitanum eidem ſubrogato Paulo in Corſica Epiſcopo Adjacenſi; ſed cum hujuſmodi commutationem, ea conditione, effectum ſortiri Pontifex voluiſſet, ſi ita collibuiſſet Aſtorgio; illeque abnuiſſet transferri, factum eſt, ut Aſculanus Epiſcopatus Paulo Adjacenſi obvenerit die 4. menſis Novembris, ejuſdem anni; Aſtorgius verò ad Anconitanum clavum ſederet uſque ad annum 1436. Deinde ab Eugenio IV. renunciatus eſt Archiepiſcopus Beneventanus, à Nicolao vero IV. Purpuratus Senator, de quo alibi plura dicemus. Anno 1422. Martinus V. Humanatenſem ſive Numanatenſem Eccleſiam cū Epiſcopatu Anconitano conjunxit, ſanctione perpetuò duratura; quod jam illa Civitas, ſolitudine, excidioque ſqualeret. Quamobrem in poſterum Præſules Anconitani etiam Humanatenſes dicti ſunt, primuſque qui utroque titulo fuerit inſignitus, Aſtorgius fuit, ſub ejus Epiſcopatu utriuſq; illius Eccleſiæ fœdus coierat. („ *Unde Aſtorgium ſubſcriptum reperimus in quodam* „ *ſtatuto Recanetēſis urbis, dum Piceni legatus, & The-* „ *ſaurarius Macerata morabatur*: Die 25. Octob. A- „ ctum Maceratæ in Domibus Reſidentiæ D. Aſtorgii „ Epiſcopi Anconæ, & Humanæ. *Nec ſileadum pro* „ *Aſtorgii coronide, quod à Martino V. delegatus fuit* „ *una cum magiſtro Generali Ord. Prædic. & Jacobo de* „ *Monte Prandone pro exſtirpanda Fraticellorum hære-* „ *ſi, quæ jam fere univerſam Piceni regionem devaſtabat.* „ *His locus tutiſſimus erat Oppidum* Majolati *Æſinæ* „ *Diœceſis, quod ita annuente Aſtorgio funditus everſum* „ *fuit.* Lucent.)

c An 1420 An vero 1422. Aſculano ſedi aſſe- ctus.

38. JOANNES Epiſcopus Signinus(1) tranſlatus ad Anconitanam in locum Aſtorgii anno 1436. 1. die Martii, ex reg. Vatic. Datum. Bononiæ. Paulo poſt defunctus eſt. XXXVIII.

39. JOANNES Caſſarellus Romanus antea Forolivienſis Epiſcopus, ab Eugenio IV. ad Anconitanam Eccleſiam, atque Humanam tranſlatus eſt ann. 1437. die 6. menſis Martii. Hic Florentino Concilio interfuit, vir æquè literis, ac moribus bonus. Quamobrem diverſa ſub diverſis Pontificibus munera de graviſſimis rebus obivit. Deceſſit Romæ menſe Aprili anno 1460. ſepultuſque eſt in Araceli. E Caſſarella gente noſtro hoc ſeculo Scipio Caſſarelius Burgheſius prodiit, ideò vulgo Card. Burgheſius dictus, quod Pauli V. Pont. Max. ex ſorore Nepos eſſet. At Caſſarella Gens plures Eccleſiaſticis muneribus candidatos protulit, quos infra meliori occaſione, ac tempore referemus. XXXIX.

40. AGAPITUS Cencii è Ruſtica gente nobilis Romanus demortuo Caſſarello ſucceſſit anno 1460. in utroque Jure vir conſultiſſimus, omniumque nobilium diſciplinarum refectus ſcientia, ac præcipuè ita varia, amœniorique literatura clarus, ut de eo Pius II. Comment. lib. 4. hoc encomium reliquerit ad perennitatem; *Cas*, ideſt Agapito Ruſtico, *& proſa eleganter ſcribere, & carmen facere promptiſſimum fuit*: Et lib. 8. eorumdem Comment. *Agapitus Epiſcopus Anconitanus, civis Romanus, incertum, Juris Interpres, an Orator vel Poeta præclarior.* Vaticanæ Eccleſiæ Canonicus erat, eum à Pio II. ob præclaras ingenii dotes ad S. ſedis graviſſima negotia admotus eſt, Pontifici familiaris, Referendarius, Auditorque Apoſtolicæ Rotæ. Demum procedentibus meritis, ab eodem Pontifice ad Camerinum Epiſcopatum tranſlatus eſt 1463. ex quo Alexander Oliva Saxo Ferratenſis exceſſerat. Illius Eccleſiæ Epiſcopus diuturniori tempore vixit Agapitus. Ac ſub Sixto IV. Romæ deceſſit, ſepultuſque eſt apud S. M. ſuper Minervam pulcherrimo marmoreo ſepulchro tegenre, quod Pauli fratris ſepulchro è regione reſpondit. Gentilitia Ruſticorum Romanorum inſignia, dimidiatum alatum leonem continent, qui pluribus locis ad perennitatem infixus ſpectatur, quod ea gens antiquiſſima eſſet, ac præclariſſimis in omni memoria ultra quam credi poteſt, fœcunda. XL.

41. ANTONIUS Fatatus nobilis Anconitanus. XLI.

(1) Ughellus hunc dicit primum fuiſſe Signinum Epiſcopum. Verum de eo nullam inter Signinos mentionem facit, ejuſque ovilis Paſtorem refert Jacobum Zancatum ab an. 1435, ad an. 1441. *Lor.*

Canonicus & Archipresbyter Cathedralis Eccleſiæ, A
Epiſcopatus Senenſis anno 1444. Generalis Vicarius,
& Apoſtolicus Commiſſarius in ea Provincia. A Nico-
lao V. Vaticanæ Baſilicæ Canonicus Vicariuſque ab
eodem Cubicularius, Cameræ Apoſtolicæ Clericus,
Marchiæ Aoconitanæ Theſaurarius, & Gubernator,
Epiſcopus Aprutinus electus ann. 1450. ſummis laudi-
bus celebratur ob literarum ſcientiam, vitæque ſancti-
moniam. A Pio II. anno 1459. collector & commiſſa-
a Et Senenſis ſuffraganeus. rins decimarum per rotam Italiam conſtituitur a, à quo
anno 1463. ad Anconitanum hoc eſt, patriæ ſuæ di-
gniſſimum Epiſcopatum translatus eſt; quam paſtora-
lem curam peruſſit egregiè, uſque ad ann. 1475. Quo
quidem tempore Epiſcopatu ſe abdicavit, (t) boniſ-
que operibus ſemper intentus, diem clauſit extremum
ann. 1484. die 9. Januarii. ſepultuſque eſt io Cathedra-
li, ubi integer adhuc, & incorruptus ſpectatur. Colitur
b an. 1464. tanquam beatus. Pium II. muoificentiſſimè excepit b,
dumque Pontifex ſuccinctus prævalida claſſe contra
Turcam adornat procurſum, in Fatati aula ingenti to-
tius Chriſtiaoitatis mœrore è vita diſceſſit. Adeo mor- B
talium ſpes ſallaces ſunt, adeò cogitationes incertæ,
quæ antequàm portũ poſſint videre, frãgũtur in curſu.

XLII. 42. BENINCASA de Benincaſis civis Anconita-
nus, ac S. Petri in Vaticano Canonicus, ab Innocentio
VIII. electus eſt patriæ Epiſcopus anno 1484. 3. idus
Novemb. deceſſit 1502. In aliquibus notis erutis ex
Archivio Anconitanæ Eccleſiæ in eorum præſulum
ſeriem relatum reperi Sebaſtianum quendam Bonfi-
lium brevem illum ſanè Epiſcopum, ſed cum deinde
illorum temporum acta Conſiſtorialia diligentius diſ-
cuſſiſſem, haud ullam Sebaſtiaoi Bonfilii potui reperi-
re memoriam, quin potius Sacci adminiſtratio ibi le-
gitur continuata uſq; ad annum 1505. in quo cum ſato
ceſſiſſet, Petrum Aceoltium habuit ſucceſſorem. Ma-
neat igitur Sebaſtianum Bonfilium nunquam fuiſſe
Anconitanum Epiſcopum, tametſi in illius Eccleſiæ
notis ex alicujus incogitantia irrepſerit.

XLIII c Ex comitibus Cotteſi, Sirolli dominis, Anconitanus. Sar. 43. JOANNES Saccus, c Beoincaſæ ſucceſſit, an.
1502. patriamque Eccleſiam per tres ipſos annos con- C
ſultiſſimè adminiſtravit, cum eſſet Archiepiſcopus E-
pidaurenſis, inque rebus graviſſimis variis legationi-
bus perfunctus eſt. Cum verò anno 1502. Benincaſa
Anconitanus Epiſcopus, vita functus fuiſſet, Alexan-
der VI. Pontifex orbatæ Eccleſiæ curam Sacco de-
mandavit adminiſtrandam die 15. menſis Julii. Deceſ-
ſit Romæ ſub Julio II. anno 1505. ſepultuſque eſt apud
S. Oouphrium in nobili marmoreo ſepulchro, cum
gentilitiis inſignibus, in quibus exertis unguibus, leo
anhelat, quem regula quadrantalibus diverſis colo-
ribus ioterpuncta ex obliquo medium ſecat, cum
hac inſcriptione.

Joann. Sacco Anconitano Archiepiſcopo Raguſino,
Epiſcopo Anconitano, Innoc. VIII. & Alex. VI.
Datario Refer. qui & aſſiſtenti Pontificia legationi
honorificẽtiſſime ad Francorum Regem miſſa Prin-
cipis morte Alex. VI. illo tumultu formidabili ad
Urbem Rom. quam antea diu rexerat, communi Pa-
trum decreto cum valido præſidio gubernandam præ- D
fecto; togata Gallia bello ardente, imminenteque ho-
ſte potentiſſ. ab Julio II. Bononiæ, & Romandiola Gu-
bernat. præpoſito, pleriſque Civitatibus receptis, pro-
vincia pacata, honorum pleno, probato populo, patri-
bus caro, in ſumma licentia moderationis, doct. ab-
ſtinen. integritatiſq; ingenue laudem adepto, bonorũ
omnium magno mœrore, ſummaque curiæ Pontificiæ
jactura extincto. Vixit ann. LVI. menſ. viij. dies iij.
Antonius Epiſcopus Præneſtin. Card. S. Praxedis
& Jo: Epiſcopus Tuſculanus Card. Alex. cum fra-
tre Cherubino Ferrarien. hujus Cœnobii priore exe-
cut. Ponen. cur. M. D. V.

XLIV 44. PETRUS Accoltius Florentinus, oriundus
ex Aretio, Romanæ Rotæ conſultiſſimus Auditor,
à Julio II. electus eſt Epiſcopus Anconitanus ao: 1505.
d Die 11. Martii. die 4. menſis Aprilis, à quo poſtea anno 1511 d. creatus
Cardinalis tit. S. Euſebii, vulgo appellatus eſt Cardin.
A de Anconae. Accoltius natus Florentiæ eſt ex Bene-
dicto Accoltio, in Publica Floreotina re viro Clariſſi- e Et ita ſe ſubſcripſit Concil. Lateran. 1512.
mo, quique primus Urbis illius ob claras opes, dotei-
que animi ſingulares civitatem eſt aſſecutus, & ex
Laura nobili Florentina Federighia. Igitur cum ſub
iis Parentibus excultus ac perpolitus fuiſſet, ita bonas
artes eſt proſecutus, ut brevi, inſigniterque fuerit aſſe-
cutus. Præcipuè autem ita iuris prudentiæ laude flo-
ruit, ut non modo in umbra, & otio graviſſimas enoda-
verit cauſas, ſed etiam in publico Piſano Gymnaſio
publicus Profeſſor factus, diuturniori mora, in lege in-
ſtituerit multos. Itaque clarior ejus in juris prudentia
ſama baud illum ſivit Piſis quieſcere. Quippe tempo-
ribus Innocentii VIII. amicis illum invitantibus, Ro-
mam profectus eſt, ſubque illo Pontifice graviſſima
negotia explevit, trepidaque diſcuſſit conſilia; quamo-
brem ab Alexandro VI. Apoſtolicæ Rotæ Auditor
effectus eſt. Inde ſub II. Julio ad Purpuram pervenit.
Epiſcopatum Aoconitanum adminiſtravit uſque ad
annum 1524. illumque ex beneplacito deinde contulit
B in Nepotem Franciſcum. Cæterùm tametſi ille digni-
tatum gradus deſugeret, dignitatum tamen decora il-
lum vel reluctantem conſequebatur; etenim Gadita-
na in Hiſpania nobili dignitate inſignitus eſt, Malea-
cenſi deinde in Gallia, Atrebatenſi in Belgio, inque
Inſubria Cremonenſi, demum à VII. Clemente Ar-
chiepiſcopus Ravennas renunciatus eſt anno 1524.
quam item maximam, ac opulentam dignitatem in
Benedictum Nepotem contulit, annuente Clemente,
à quo Benedictus, in gratiam patrui, Senatoria eccle-
ſiaſtica purpura etiam ornatus eſt. Petrus autem cum
jam exactæ eſſet ætatis, omniumque honorum, di-
gnitatumque titulis effulſiſſet, meritis gravis, deceſſit
Romæ ano. 77. ſuæ ætatis, ſepultuſque eſt apud S. Ma-
riam de Populo, ut oarrant acta Conſiſtorialia. Tamet-
ſi Hieronymus Rubeus in Raven. Hiſtor. dicat illum
tumulatum fuiſſe apud S. Euſebium anno 1532. menſe
Decembri. Accoltii autem honorificè meminit Petrus
Bembus io iis Epiſtolis, quas X. Leonis nomine ad
C Franciſcũ I. Gallorum Regem elegantiſſimè ſcripſit.

45. FRANCISCUS Florentinus Card. Aecoltii XLV.
Nepos, per reſignationem purpurato Patruo ſucceſſit
ann. 1514. die 6. menſis Aprilis X. Leone ſedente. è vi-
vis exemptus eſt anno 1523.* Romæ ex peſte, de quo * Ex Appen. tom. 7.
Joannes Pierius Valerianus lib. 1. de Litter. infelicita-
te. *An non, inquam, inter calamitoſa fortis homines ad-*
numerandus etiam eſt Franciſcus Accoltius, Petri Card.
patrui beneficio Anconitanus Præſul. Namque is egregia
indolis, & elegantis litteraturæ juvenis fatorum primum
acerbitatem tunc expertus eſt, cum repentino de cœlo ia-
ctus fulmine veſtimentis ob os incenſis, ita territus eſt, ut
parum abfuerit, quin extingueretur; paulo poſt peſtilentia
illa correptus, quæ cum Adriano VI. advecta Romam in-
vaſit, uti ejuſmodi in contagione fieri ſolet, à clientibus o-
mnibus derelictus, unius Benedicti fratris germani, qui
nunc ſacerdos Card. eſt, ope & officio ſuſtentatus, qui pie-
tatem erga fratrem, multis abhinc ſeculis rariſſimam
profeſſus, dum ejus morbum ſuis ipſemet manibus curat,
cibum miniſtrat, ulceribus medetur, eadem ipſe quoque
D *mox peſte contactus nunquam abſterreri potuit, quin ope-*
ram illi aſſiduam navaret, Franciſco precibus identidem
depoſcente, ut abſtineret, vitæque illo ſuæ parceret, quando
ipſe omnem ſalutis ſpem abjeciſſet; ſæviente autem morbo
paucorum dierum intervallo peremptus, magna, quæ de
profectu ejus excitata erat, ſpes eum cum omnium mœro-
re fefellit. De hoc Acta Conſiſtorialia.

46. BALDUINETTUS de Balduinettis f nobilis XLVI f Sive Baldus Vinettus, vulgo Balduinettus.
Florentinus, ac Petri Accoltii ex ſorore nepos, conſo-
brino ſucceſſit anno 1523. die 26. Martii, Paulo III.
Imperante; ſato functus eſt anno 1538. Fuit hic vir ſo-
lers, ac ſagaciſſimus, qui gentis ſuæ nobilitatem, quæ
quondam Vexilliferatus graviſſimo munere functa
fuerat, literarum ſingulari cultura exornavit, comes
idem, ac gravis, ita ut Card. patrui commodiſſimum
ad omnia ingenium ad vivum crederetur referre. Poſt
Balduioi exceſſum, à Paulo III. Pontifice Anconitaoi
admi-

(t) Ughellus ait an. 1475. Epiſcopatu ſe abdicaſſe. Sed cum ſucceſſorem non exceperit ante an. 1484. quo mortuus eſt, dicendum ipſum permanſiſſe in Epiſcopatu uſque ad obitum. Aliàs dicendum erit has Eccleſias decem ſere annos fuiſſe viduatas Paſtore. Hic Antonius Abbatiam S. Petri in Monte Conero ſibi commendatam Camaldulenſibus Monachis liberè ceſſit, ut divinum opus ex iis redditibus ibidem uberius expleretur. Fuit etiam conſiliarius, & Regni Commiſſarius Alphonſi de Aragonia Regis Neapolitani. Luc.

A adminiſtratio Epiſcopatus Alexandrn Farneſio demum demandata eſt, die 12. menſis Auguſti, quam deinde m. Novemb. in Hieronymum Granderoniam, patruo Pontifice annuente, contulit.

XLVII. 47. HIERONYMUS Granderonius *a* Senenſis Archiepiſcopus Amalphitanus, ac Maſſæ Antiſtes ad Eccleſiam Anconitanam translatus eſt ann. 1538. die 15. menſis Novembr. (,, *à Paulo III. cujus erat af-,, finis.*) Qui illam Eccleſiam haud integra laude prudentiæ, probitatiſque adminiſtravit uſque ad annum 1550. in quo conſtat illum depoſuiſſe onus. Illius alibi memoria occurret, quam quidem perpetua oblivione obrui præſtaret, niſi candor, quem in ſcribendo ſemel profeſſi ſumus, ad ipſius nos repetendam memoriam, jure quodammodn Hiſtorico videretur compellere. Scribit Ciaconius Joann. Podium Card. Epiſcopum Anconitanum fuiſſe, idem Paſchalinus affirmat ab ipſo fortaſſe deceptus; ſed uterque fallitur cum Granderonio Joannes Matthæus Luchius Bononienſis immediate ſucceſſerit, ut incorruptè habent acta Conſiſtorialia Julii III. Summi Pontificis.

a De Granderonibus, ſeu Janderonibus.

B

XLVIII. 48. JOANNES Matthæus Luchius, Lucæ filius *b* Bononien. à Julio III. electus eſt 1550. die 23. menſ. Maji. Sedit annos ſex, poſt quns translatus eſt ad Eccleſiam Tropejam in Neapolitano Regno 1556. die 6. menſis Februarii. Deceſſit Romæ 1558.

b Ex Podii Card. nepos.

XLIX. 49. VINCENTIUS Luchius Bononienſis, frater ſupramemorati Jo: Matthæi, fratri eo muneri abeunti ſucceſſit 1556. die 6. menſ. Februarii. Hic inter Concilii Tridentini Patres numeratus eſt, reverſuſque ad ſibi creditam Eccleſiam è vivis exemptus eſt 1585. die 24. menſis Februarii. Sepultuſque eſt in Cathedrali, cum hac marmorea inſculpta epigraphe.

D. O. M.

Vincentio de Luchis Bononien. Epiſc. Ancon. & Humana, viro Religione, Caſtitate, & liberalitate, & in pauperes charitate, præclaro, ætatis LX. Epiſcopatus vero XXIX. anno M. D. LXXXV. pridie Kalend. Feb. maximo Ancon. dolore obiit.

C

L. 50. CAROLUS de Comitibus Romanus, Poli Ducis frater, Epiſcopus Anconitanus, electus ann. 1585 *c.* inde à Clemente VIII. electus 1. die exordientis Julii anno 1604. Senatorque purpuratus renunciatus, titulum S. Chryſogoni obtinuit à Paulo V. Pontifice, ſub cujus Pontificatu vita functus eſt 3. non. Decemb. 1615. repentina morte ſublatus, ſepultuſque eſt in titulo S. Laurentii in Lucina, quem non ita pridem obtinuerat, donec Polium in majorum ſuorum ſepulchrum inſerretur. (,, *Hic fuit Torquati Poli Ducis, &* ,, *Violantis Farneſiæ filius. Romæ in humanioribus litte-* ,, *ris detentus in Collegio Germanico, deinde in Cæſareo* ,, *Pontificioque jure Peruſiæ excultus, ita in Aula Rom.* ,, *eluxit, ut Referendarius factus fuerit. Anconitanus E-* ,, *piſcopus Cæſarem Nuncius Apoſtolicus extra ordinem* ,, *juſſus fuit adire: Clementem VIII. Ferrariam adeuntem in ſuis ædibus excepit, & convivatus eſt uſque dum* ,, *Romam rediit, à quo Legationis Avenionenſis primum* ,, *regimen ſuſcepit, inde Senatoriam Eccleſiæ togam, re-* ,, *gante Parmenſi Duce conſanguineo ſuo. In Purpurato o-* ,, *aere nullis Eccleſiaſticis redditibus præter ſolius An-* ,, *conitani Sacerdotii, & quidem graviori penſione dimi-* ,, *diati auctus ea fuit.* Lucent.)

c dum ageret ætat. ſuæ an. 30.

D

LI. 51. JULIUS Sabellus Romanus *d* presbyter Card. à Paulo V. creatus (,, *Poſt multas Præfecturas, & mu-* ,, *nia egregiè obita*] ab eodem Pontifice Anconitanus Epiſcopus electus eſt die 11. menſis Januarii 1616. illam Eccleſiam adminiſtravit uſque ad annum 1622. deinde ad Salernitanam Eccleſiam translatus eſt. Legatione Bononienſi perſunctus, quo munere cum æterna nominis fama, tempore legationis elapſo, abiit.

d Ex Principe Albani Bernardino genitus.

LXII 52. ALOYSIUS Gallus Auximates, Antonii Mariæ Card. Galli nepos, à Gregorio XV. delectus eſt die 7. menſis Maji anno 1622. ab Urbano verò VIII. ad Ducem Sabaudiæ Nuncius directus eſt, difficillimiſque temporibus ſubſervivit Eccleſiæ; reverſuſque ad Eccleſiam ſuam, ita illam piè, ſanctèque adminiſtrat, nt ad decus Anconitanæ Eccleſiæ, Pnpulorumque ſalutem, longam illi vitam, ſoſpitemque precari poſſimus.* Obiit an. 1657. Auguſtn menſe.

* Ex App tom 3.

A D D I T I O.

(,, *Sepelitur in Principe Eccleſia S. Cyriaci.*

LIII. (,, JO: NICOLAUS *de Comitibus Domicellus Roma-* ,, *nus Lotharii Poli Ducis, & Juliæ Urſinæ filius Epiſco-* ,, *pali Anconitanæ Eccleſiæ in ordine adnumeratus fuit* ,, *poſt diuturniorē vacationē 29. Martii an. 1666. Syno-* ,, *dum habuit; Chriſtinam Suecorum Reginam hoſpitio* ,, *excepit, ut & Archiepiſcopum Raguſinum una cum 64.* ,, *Monialibus, quas in noviter ſubſtructum Cœnobium pro* ,, *monialibus Capuccinis in eo excitandis, introduxit,* ,, *donec ad propria remearint Vaticanis Comitiis pro no-* ,, *vo eligendo Pontifice quinquies interfuit: Variis Cardi-* ,, *nalium Congregationibus fuit adnumeratus.* Luc.) (O- ,, *biit denique optimus Præſul in ſua reſidentia an.* 1698.

LIV. ,, MARCELLUS *Card. de Aſte Romanus præfe-* ,, *ctus eſt in Epiſcopum Eccleſiæ Anconitanæ die 3. Fe-* ,, *bruarii ann. 1700. Obiit non ſine magna Sanctitatis o-* ,, *pinione, Bononiæ in conventu S. Dominici an. 1709. 3.* ,, *Idus Junii. Ejus vitam perſcripſit, atque Romæ edidit* ,, *an. 1711. Ludovicus Maria Pandolphinus.*

B

LV. ,, JO: BAPTISTA *Buſſius Viterbienſis, Archiepiſc.* ,, *Tarſenſis, ad tractum Rheni, aliaſque inferioris Ger-* ,, *maniæ partes Nuncius Apoſtol. translatus eſt ad Ec-* ,, *cleſiam Anconitanam cum retentione tituli Archie-* ,, *piſcopi, 19. Febr. 1710. Fuit deinde à SS. D. Clemente* ,, *Papa XI. creatus Cardin. tit. S. Mariæ in Araceli 18.* ,, *Maji 1712.*

APRUTINENSES

Seu Interamnates, ſeu Terami.

EPISCOPI.

C

TRES ſunt in Italia civitates, quæ Interamnes eodem nomine appellantur, ita ut inde earum non ſemel naſcatur confuſio. Quarum prima, de qua nunc nobis ſermo eſt, in Picenatibus ſita, quam hodie vulgo Teramum appellamus, ſecus fauces Tordini fluminis, quod antiquis nlim Albula fuit. Secunda in Umbria eſt, ad Ripam fluminis Naria, olim Interamnia, Nart, ac Interamna Flaminiæ vocata, quam hoc tempore, *Terni*, vulgus appellat. Tertia nnvum Latium nobilitat prope flumen Lirim, dicituque Interamna Lirim. Quibus poſtremis omiſſis, de prima narrationem inſtituemus, quæ Interamnia, ſive Interrana Prætutiana, aut Paleſtina Piceni Plinio, Ptolomæo aliiſque Scriptoribus olim fuit. Hæc ſatis antiqua

D

civitas eſt, qnæ cum à tribus fluminibus alluatur, Interamniæ nomen invenit, quaſi inter tres amnes ſita, quod ipſum nomen vulgus etiam, ſed corruptè retinuit, cum illam modo Teramo appellet. Caput autem eſt totius Aprutinæ Provinciæ. Quamobrem ipſius Præſul nnn Interamniæ, ſed Aprutinenſis denominatur Epiſcopus ab immemorabili, Princeps autem Interamniæ, ac Biſignæ Comes, cujus habetur mentio in Decretalibus in c. bene 61. d. Epiſcopus Aprutinus nullius Metropolitani reveretur arbitrium, ſed unius Romani Pontificis proximè faſces adorat, ut legitur in Romano Provinciali. Diœceſis ampla eſt totam ferè Aprutinam Provinciam continet. Limites, fineſque illius Victor Papa II. ann. 1057. aſſignavit, quos inde Anaſtaſius IV. anno 1153. confirmavit. Habet Aprutinus Epiſcopus, tenuit, & poſſedit ex conceſſione Regum Siciliæ in feudum à Regia curia de demanio in demanium dictam Teramnenſem Civitatem, alia-

que multa oppida, & bona feudalia cum hominibus, & vaſſallis, ut in Regiis ſpectatur diplomatibus. Guido Epiſcopus civitatem combuſtam, ac deſolatam à Roberto Loretello Comite reædificavit, habuitque à Rogerio Rege perpetuum dominium; titulum, ac dignitatem Principis uſque in hodiernum diem retinet. Confirmabat Judices, Rectoreſque civitatis, recipiens ab ipſis fidelitatis juramentum, Regio Gubernatori baculum in ſignum juriſdictionis tradebat. Judices appellationum hucuſque pacificè inſtituit, temporale dominium in omnibus cauſis civilibus, criminalibuſve ac merum, & mixtum Imperium cum poteſtate gladii in Comitatu Biſignii, cujus Comes nuncupatur, exercet. Conſiſtit enim Imperium in tribus Caſtris, ac 42. villis, nec non in vaſallis ejuſdem civitatis. Antonius Campanus hujus Eccleſiæ Præſul in epiſt. de Interamniæ ſeu Terami deſcriptione ad Cardin. Papienſem jura, ac dignitates nonnullas recenſet; *Habet* (inquit) *hoc dignitatis Antiſtes urbis, ut venari liceat, & ferre haſtam, & venabulum, & ſi opus ſit, incedere armatus, purpuraque veſtire, etiam Judices cauſis cognoſcendis ſtatuere teſtamentiſque tabuliſque conficiendis, quæ res præter ſolum Regem permiſſa eſt, alteri nemini, & unus ex Regiis Conſiliariis in Comitiis Regni reſidet. Miſſam ſolemniter armatus celebrat uſque in hodiernam diem.* Bona ſtabilia hujus Eccleſiæ olim ad 16000. modiorum numerum excedebat, hodie fere omnibus ſpoliata, paucis contenta eſt. Cathedralis Eccleſia ſacratiſſimæ Virginis Aſſumptæ dicata, in medio ſita Civitatis Terami, in eaque 16. Canonici ſunt, quorum primus eſt Archidiaconus, aliique presbyteri, & clerici divinis inſervientes multi numerantur. Quinque virorum Monaſteria, (,, *Monialium item duo.*) extra verò mœnia duo ſolum ſpectantur. In tota diœceſi inter Curatas, & parochiales Eccleſias ad 130. aſcendunt, præter alia pia loca, & oratoria. Campli oppidum, ejuſdemq; collegiatam Eccleſiam S. Mariæ una cum aliis 23. Eccleſiis, olim hujus diœceſis, nunc Clementis VIII. auctoritate in Civitatem, & Eccleſiam in Cathedralem erectam proprium habet Epiſcopum, cum Oppidenſi unitum. Lumen Evangelii hauſit jam inde Apoſtolorum temporibus, dignitateque Epiſcopali ab iiſdem inſignita eſt, tametſi ſupra annum ſexcenteſimum nullam Aprutinorum Præſulum memoriam aliquam fecerint ob continentia fere bella, Italicaſque ruinas. Constat Magnum Gregorium *a* jam diu orbatæ Aprutinæ Eccleſiæ quæſiviſſe Paſtorem. Epiſcopi antè qui pro tempore illam rexerunt Eccleſiā, ſunt qui ſequūtur, quorū ſeriem ingēti labore expiſcati ſumus.

a Lib. 10. Epiſt. 10. dict. 5.

A D D I T I O.

(,, *Intra mœnia animæ numerantur ter circiter mille.*
,, *Capitulum Cathedralis habet cum fonte Baptiſmali*
,, *curam animarum, quam exercet, ſive per ſuos Canoni-*
,, *cos, ſive per Presbyterum Vicarium ad nutum amovi-*
,, *bilem; caret tamen ad ſui pleniorem decorem præben-*
,, *dis Theologali, & Pœnitentiaria, necnon puerorum ſe-*
,, *minario, & Monte Pietatis; decentes vero exhibet*
,, *Epiſcopo ſedes ſibi conterminas. Diœceſis ſatis ampla*
,, *eſt, & ad 30. mille paſſus ſe extendit plurima continens*
,, *loca. Hæc Eccleſia in libris Cameræ Apoſtolicæ taxa-*
,, *tur ad flor. 300. annuus cenſus pro Epiſcopo eſt Scu-*
,, *torum* 1400. Lucent.)

I. 1. OPPORTUNUS à M. Gregorio incomparabili viro electus eſt in Epiſcopum Aprutinum, an. noſtræ ſalutis 600. de quo cap. 100. de elect. diſt. 50.

II. 2. SIGISMUNDUS interfuit conſecrationi, ſive coronationi Ludovici filii Lotharii Longobardorum Regis factæ à Sergio II. Pont. Max. in baſilica S. Petri an. 844.

III. 3. (1) JOANNES, ad quem Joannis Papæ VII. extat ſcripta epiſtola anno 874. * Vixiſſe videtur Joannes ad annum uſque 886. quo ipſo anno, regnante Carolo Craſſo anno 6. regni ejus in Italia, ipſe Joannes quædam bona cum Leoperto presbytero commutavit in hunc modū in citato regeſto exſcriptū; extat documentum barbare ſcriptum, ut illa ferebat ætas.

* Ex App. t. 1.

In Nomine Domini Dei, & Salvatoris Jeſu Chriſti.

Karolus Dei ordinante providentia Imperator Auguſtus a ano imperii ejus Deo propitio in Italia ſexto, menſe Julio, Indict. IV. Ideoque ego Leopertus presbyter filius quondam Perſoni cambiavit, & ad præſentem tradidit tibi Dominus Johannes vir venerabilis Epiſcopus ſedis S. Aprutienſis epiſcopii ad partem epiſcopii ſui, id eſt de re mea in caſale, quod dicitur Roſario Beleri vocabulo ſeriole in una petia in ipſo Roſario, ad interſiato cambiavit tibi terram S. Angeli, & da capo terra S. Angeli, & eſt terra Ardarici, & terra S. Petri à Pede rigo, & in ipſo Roſario vocabulo Biſbiano in una petia cambiavit tibi terra modio uno, & ſemodiale unum quæ conjuncta eſt de uno latere terra S. Mariæ, & de alio latere terra de illis filii Taſſiloni à capo fine terra Adelperge, à pede limite publico, & in ipſo caſale beleri in ipſo jam dicto feriole una petia cambiavit tibi jam dicto D. Johannes Epiſcopus terra modia duo & ſeſtaria ſex quæ conjuncta eſt de uno latere terra Teudeſmdi, & terra, quæ fuit Taſſiloni, & de alio latere fine illa fonte, & da capo terra S. Benedicti ipſa . . . . ego, qui ſupra Leopertus presbyter cambiavit tibi D. Johanni Epiſcopo ad partem epiſcopii tui ad proprietatem cum arboribus, & omnia ſuper ſe habētes per quia ego Leopertus presbyter recepit a te D. Johannes Epiſcopus in cambio ad meam proprietatem de res epiſcopii ſui pro iſta . . . quam ego tibi dedit in caſale, quod dicitur Amtano in colle, & in valle, & in Ranigeto in decem petias terra modiorum ſex, & ſemodiale unum, quod conjuncta eſt illa una petia.

Joannes vero eodem obiit anno 886. cum ſequenti anno in ea ſede reperiatur Rogerius, (,, *Huic Joanni* ,, *Joannes VIII. an. 879. Committit cauſam definiendam de* ,, *muliere, quæ vi miniſque coacta religioſum habitum ſuſce-* ,, *perat. Extat Commiſſionis Epiſtola in noviſſima Hardui-* ,, *ni Concil. editione tomo 6.*)

4. * ROGERIUS Epiſcopus Aprutinus, reperitur ſubſcriptus eidem donationi à Theodoro Epiſcopo Firmano indultæ Monaſterio S. Crucis an. 887. IV.

* Ex App. t. 3.

5. * JOANNES hujus nominis II. in ſerie prætermiſſus, ſucceſſit Rogerio, cujus prima mentio habetur in regeſto anno 891. anno 1. Vuidonis Regis, in chartula commutationis quorundam bonorum facta cum Adelberto Comite Aprutino, quæ eſt hujuſmodi. V.

* Ex App. t. 5.

In nomine Domini, & Dei noſtri Jeſu Chriſti.

Vuido gratia Dei Adelberto ordinante providentia Imperator Auguſtus imperii ejus in Dei nomine in Italia primo, mente Madius per indictione nona Ideo conſtat me Adelbertum comitem de Aprutio, filium quondam Jodutai, propria mea bona voluntate concambiaſſe, atque comcambiavimus tecum Johanne venerabilis ſedis S. Eccleſiæ Aprutinenſis epiſcopo, vel in ipſo veſtro epiſcopio id eſt de re mea, quæ mihi obvenit de meo conquiſito in Aprutio in caſali, quod nominatur Fonte coperta in omnibus qualiter mihi obvenit à Scigilberga ancilla Dei relicta, quod totam per ſolitam cartulæ ſanctæ ſuam legem de illa ſua tertia portione, quæ eſt ad locum ubi dicitur Fauniano, quod eſt inter terram Alberge permanſura in una petia ix curte de terra modiorum decem, & ſeptem, cum caſis terris, & vineis, cum pomis, & arboribus, & cum omnia ſuper ſe habentes, quæ eſt a capo fine via pede uſque in flumine vezzola de duabus partibus fine terra Adelberge, & in alia petia ibidem in ipſo caſale terra ſilva modiorum XII qui eſt a capo exhab uno latere conjuncta cum terra S. Mariæ, de alio latere fine terra, & ſilva S. Mariæ da pede fine illa beczola, & in alia petia in ipſo superſcripto caſale terra modiorum quatuor, & ſemodiale de duo latere fine terra Adelberge da capo fine via de pede fine illa ripa, & in alia petia terra modiorum, quæ eſt ex omni parte fine terra Adelberge, & in alia petia ibidem in ipſo ſuperſcripto caſale terra ſilva modiorum VII. & ſemodiale quæ eſt a capo, & pede fine via de duabus partibus fine terra Adelberge, quæ eſt in alia petia terra modiorum IV. da uno latere conjuncta cum terra S. Mariæ de trib partibus fine terra Adelberge, & in alia petia in ipſo caſale terra modiorum XXX. de duabus partibus fine terra Adelberge, & de alio latere fine illo limite, & fine via, quæ eſt in alia petia in curte terra modiorum VI. cum caſa, & vinea, pomis, & arboribus, & cum omnia ſuper ſe habentes, quæ eſt a capo fine via, & pede fine ripa de duab. partibus terra Adelberge. & in alia petia ſuper via terra modio uno, quæ eſt a pede fine via de trib. partibus terra Adelberge, & in alia petia terra modiorum quatuor de capo fine via pe-

de

(1) Hieremiam Aprutinum Epiſcopum poſſet quis contemplari, ſi velit id referre ex ſubſcriptione Rom. Concilii ſub Leone Papa IV. an. 853. facta à Ramperto Presbytero pro Hieremia, cujus vicem geſſit in dicta Synodo. Verum cum varii Codices varie legendum præſtent, videlicet, *Aprutienſe*, *Aprutinſe*, *Patrienſe*, & *Apatrienſe*, nos, an ſit hic Hieremias his inſerendus Epiſcopis, judicio prudentum relinquimus. *Lucent.*

de fine ripa de duabus partibus terra Adelberge, & in alio caſale, quod nominatur Scapriano terra modio uno, quæ eſt ab uno latere fine eerra Adelberge da pede fine terra per te fuſi quia, & in alio caſale, qui nominatur Sacrimano terra modio unam de trib partibus fine terra Aimeradi, & in alia caſale, quod nominatur Petromano terra modio uno, quæ eſt ex omnib partib terra Adelberge, quia in alio caſale in Cerreto maxima terra modiorum quatuor da capo de la olibola conjuncta cum terra S Mariæ ab uno latere, & a capo fine il le ripa da pede fine illo rivo iſta ſupraſcripta res cum omnia ſupra ſe habente, ſic ego Adelbertus Comes comcambiavi tibi Johanni Epiſcopo, vel in ipſo veſtro epiſcopio, & ad proprietatem Epiſcopi jure, & unde recepit ego Adelbertus da te D: Johanne Epiſcopo, in cambio de reb. proprietatis epiſcopii veſtri per conſenſum de primatis ſacerdotibus de ipſo veſtro epiſcopio in caſale, quod nominatur caſule, in una petia modiorum vi. & ſeſtario iv quæ eſt a capo fine via duo partibus conjuncta cum terra mea, & in alia petia terra modiorum quatuor de trib. partibus conjuncta cum terra mea da pede limite, & in alia petia terra modiorum a v quæ eſt a capo fine via pede fine illo rigo, & in alio latere fine terra de curte tua de Scapriano, & in alio caſale, quod nominatur Ceſenano, in una petia terra modiorum vi. & ſeſtaria viii da uno latere fine terra Teutoni, de alio laterr fine terra S. Petri da pede fine via & in caſale nomine Ancariano terra modiorum duo, & ſeſtaria quatuor, quæ eſt a capo, & ab uno latere fine via d ab alio latere, & a pede terra candoni, & in alio caſale, quod nominatur Optalano in una petia terra modiorum xix. qui eſt a capo fine via ab uno latere S Petri de ab alio latere Candoni da pede Evardi, & in alia petia in ipſo caſale terra modiorum ſex, quæ eſt a capo fine via de trib partibus fine terra S. Petri, & in alia petia in ipſo caſale terra modiorū xii. ab uno laterr, & pede fine via, & ab alio latere S. Petri, & capo fine terra Gualteri, & in aliæ duæ petiæ terra modiorū quinque da capo, & ab uno latere fine via, & pede Gauprandi, & de alio latere S. Petri, & in alia petia terra modiorum decem de duabus partibus terra S Petri da capo fine via da pede fine fluvium infra ſupraſcripta res cum caſis terris, & vineis cum pomis, & arboribus, & cum omnia ſuper ſe habente: ſic ego Adelbertus recepi a te D Johanne Epiſcopo in concambio per conſenſum de primatis ſacerdotibus ad meā proprietatem, & eſt in meum congruum quod apud me deſignat; etiam habere in iſto ſupraſcripto cōcambio fui miſſus de pars rei aperto ſclabet de pars Pontifici Pet. Archidiaconus, & vice Dominus, & tres boni homines, quorum fides admittitur. Nomina eorum Lupo. & Grimaldo, & Aldo qui interfuerilt, & in omnibus eorum compoſuit ut plus, & melioratam rem recipere ad pars epiſcopii, quam illa, quod ego recepi. Et hoc repromitto ego q. S. Adelbertus tibi Johanni Epiſcopo, ut ſi ego, vel meis hæredibus tibi, aut tuis ſucceſſoribus aliqua cauſatione mittere præſumpſerimus de ſupraſcripta re, quæ ego tibi, vel in ipſo epiſcopio veſtro concambiavi, aut a quolibet homine defendere, & anteſtare enim potuerimus talia tale res dupla, & meliarata ego Adelbertus, vel meis hæredibus tibi Johanni Epiſcopo, vel tuis ſucceſſoribus ſimus compoſiturus in ipſi manus caſali unde hac cartula concambiationis a me Adelbertus.

† *Ego Adelbertus Comes in hac cambio a me facto manum meam ſubſcripſi.*

† *Ego Petro Sclabino eo miſſo in hac concambiatione interfui & manus meas ſubſcrip*

† *Ego Lupo in hac cambiatione interfui, & manus meas ſubſcripſi.*

† *Ego Grimaldus in hac cambiatione interfuit, & manus meas ſubſcripſi.*

† *Ego Aldo in hac cambiatione interfui, & manus meas ſubſcripſi.*

† *Ego Attoreg ab Adelberto manus meas ſubſcripſi.*

† *Ego Benedictus rog ab Adelberto manus meas ſubſc.*

Adelbertus idem Comes anno 894. Vuidonis Regis quarto, alia permutavit bona cum Joanne Epiſcopo. Ita in eodem regeſto extat documentum.

In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Guido, grandi divina ordinante providentia, Imperator Auguſtus anno imperii ejus, Deo propitio, quarto, ſed regnante Lamberto filio ejus Imperatore vero tertio, ſed a tertia die menſe Maii per indictione XII. Ideoque ego Adelbertus Comes de Aprutio filius quondam Ladoym, cumcambiavimus, atque cumcambiaſſe tecum Iohanne Epiſcopo ſedis S. Aprutienſ. Epiſcopi. Itaque cumcambiavi tecum de res mea in Aprutienſis teritorio in caſalis, quod nominatur campi, qui eſt permanſura in una petia in uno tenente terra modiorū mille nongenti triginta cum ſylva, & omnia ſuper ſe habente tecum Iohannes Epiſcopus cumcambiavi ad proprietatem ad pars epiſcopii veſtri: & dedit tibi D. Iohanne Epiſcopo in concambium ibidem in campi cōjuncta cum ipſa ſuperſcripta res terra permanſura modiorum centum ſeptuaginta cum omnia ſuper ſe habente pro ipſa Eccleſia, quæ ædificata eſt in honore S. Petri, quæ ſita eſt in caſale, quod nominatur Tociano, & eſt conjuncta iſta mea res de uno lato fine rigo, de alio lato fine fluvio Comano, & de alio lato fine rigo de capo fine Iſmite. Iſta omnia ſupraſcripta res, quod ſuper continet faciunt inſimul terra modiorum duo millia centum cumcambiavit tecum D. Iohannes Epiſcopus ad pars epiſcopii veſtri pro ipſa res, quā D. Iohannes Epiſcopus mihi in cambio dediſti, in caſale nomine Tocciano qui eſt permanſura terra modiorum quiagenti, & duodecim, quæ eſt conjuncta à capo via de uno latere terra mea Adelberti Comes, & de alio lato fluvio Trutino, in alia petia terra modiorum duodecim, quæ eſt conjuncta cum mea terra, & duo petie terra modiorum decem, & ſeptem conjuncta cum mea terra, qui eſt tres petiæ terra permanſura modiorum ſes, & ſeſſaria quatuor, qui eſt conjuncta cum mea terra, & tres petiæ permanſura modiorum tees, & ſeſſaria quatuor, quę eſt conjuncta cum terra mea infredi, iterum in alia petia in ſupraſcripta terra modiorum ducenti, & ſexaginta cum ipſa Eccleſia, quæ vocabatur S Petri cum cellis, & cum omnia ſuper ſe habentem, quæ eſt conjuncta de pede via de lato fine terra mea, & in alia petia terræ modiorum decem, quæ eſt cōjuncta de duobus partibus via, & in alia petia terra modio unum, & ſeſtaria decem, quæ eſt conjuncta fine terræ de Senaldi iſta mea res, quæ eſt in caſale nomine Tacciano dictum D. Iohannes Epiſcopus in eodem cambio recepit pro ipſis rebus, quæ tibi ad op. epiſcopio veſtro, quæ in cambio dedis recepit a te D Iohanne Epiſcopo in ipſo cambio in caſale nomine Coramano, in ſex petiis cum omnia ſuper ſe habente terra permanſura modiorum ſeptoagiata duo, & ſeſtaria quatuor, quæ eſt conjuncta cum terra mea, quæ mihi de toto ejus ſodicitio, & longem per cartulæ obvenit, & recepit a te in eundem cambium in caſale ſardenaria, & in caſale maſſiano terra modiorum ſex, & ſeſtarsa ſeptem in ſex petiis cum omnia ſuper ſe habente, conjuncto eſt cum mea terea, & de monaſterio S. Mariæ, iterum & in alio caſale, quod nominatur Arelliano in tres petias modio uno, & ſeſtaria una conjuncta cum mea terra Adelberti Comes, quia & in caſale nomine Lippidio in tres petias terræ modiorum novem, quæ eſt conjuncta cum mea terra. ſed recepi ego in eodem cambio in alio caſale, quod nominatur Seeriano terra modiorum quatuor in duas petias conjuncta cum mea terra, & in caſale Peſeniano in due petie terra permanſura modiorum 45 & ſeſtaria ſex cum c ſa, & vinea, omnia ſuper ſe habente, quæ eſt conjuncta ipſa terra de duas pars fine terra S Petri, de alias pars foſſato de pede rivo, & recepi ego Adelbertus Comes in eodem cambio a te D Iohanne Epiſcopo ſuptu ceſenana in loco qui dicitur Arelliano una petia de terra modiorum ſeptuaginta, & duo, cum ſilva, & omnia ſuper ſe habente quæ eſt conjuncta a capo via pede rivo, & de alia pars terra Luponi, & de conſorti ſui, quod recepit in eodem cambio a te D Iohannes Epiſcopus de res epiſcopii veſtri in una petia terra quadrigenti cū ſilva, & omnia infra ſe habente, quæ eſt conjuncta de uno lato fine terra mea de Coperiano, & terra in borge, & de alio lato ſimiliter, & mea & Ramborge de capo, fine terra S Stephani, & in alia petia ibidem ſubtu Eccleſia S Stephani, qui eſt da boria in una petia terræ modiorum ducenti cum ſylva, & cum omnia ſuper ſe habente quæ eſt conjuncta, & da capo fine terra S. Stephani de pede Iſoni Gaſtaldo de duos latere fine terra Ramborge, & Teuroni, & recepi a ſe in eodem cambio in caſali, quod nominatur Birgiliano, & in caſtangeto, & viginti, & duo petii terra permanſura modiorum centum cum ſylva, & omnia ſuper ſe habente. & ſuat iſtæ 22 petiæ conjuncta cum terra Elpini, & Amelfridi, & terra quæ fuit Teubaldi, iſtæ omnis ſuperſcriptæ res. qui eſt mei caſali, eſt ipſa ſupraſcripta Eccleſia B. S. Petri, qui eſt meo caſale Tocciano in eodem cambio ide te D. Iohannes Epiſcopus recepit, cum omnia ſuper ipſis rebus, cum omnia ſuper ipſas res habente pro ipſa omnia mea res, quæ ego Adelbertus Comes a tibi Dom Iohanni Epiſcopo ad pars epiſcopii veſtri in caſale nomine Campli in cambio dedi & ac ſuper rerum ambarum cambium venerunt miſſus de pars Pontificis hoc eſt Albertus presbyter, & manſionarius, &

A

da pars regi fuit miſſo dilecto Perto Calbu, & tres homines cum quorum fides admittitur, hoc eſt Aimelfredo, & Creſpo, & Teuderico, & eorum hominis comparuit, quia plus, & melioratus res recepiebat ipſe Ioh innes Epiſcopus ad pars epiſcopii ſui, quod ipſo Adelbertus Comes da pars epiſcopii recepiſſet, & hoc repromitto ego Adelbertus Comes tibi Dom. Iohanni Epiſcopo, ſi ego vel meis hæredibus tibi D. Iohanni Epiſcopo, vel ad tuis ſuceeſſoribus de ipſo ſuprascripto meo cābio, quod tecum concambiavi ad pars epiſcopii veſtri aliquam cautationem mittere præſumſerimus, & a quolibet homine defendere non potuerimus, alia talia res duppla, & meliorata ego, vel meis hæredibus tibi D. Iohanni Epiſcopo, tuiſque ſucceſſoribus ad pars epiſcopii veſtri ſum cōpoſiturus in ſuprascripto caſale, & cartula a me facta Glandolfo notario ſcribere rogabit actum in Aprutio.

- † *Ego Adelbertus Comes in hoc cambio à me facto manus meas ſcripſi.*
- † *Ego Perto Sclabino, & miſſo in hoc cambium interfui, & manu mea ſcripſi.*
- † *Ego Mailfredo in hoc cambio interfui manu mea ſcripſi.*
- † *Ego Teuderico in hoc cambio interfui manu mea ſcripſi.* B
- † *Ego Pertefuſo rogatus ab Adelberto Comite manu mea ſcripſi.*
- † *Ego Teuto rogatus ad Adelberto Comite manu mea ſcripſi.*
- † *Ego Lupo rogatus ad Adelberto Comite manu mea ſcripſi.*

Ultima mentio Joannis Epiſcopi in eodem regeſto habetur in charta, & notitia de Mutiano, ſcripta anno Domini 897. coram Judicibus Lamberti Imperatoris, ubi memoratur Mauritius Aſculanus Epiſcopus, in noſtra ſerie illius Eccleſiæ prætermiſſus: documentum tale eſt.

In Dei nomine.

Notitia judicati qualiter in caſtro a S. Flabiano in placito reſidentes Leudericus, & Giſo miſſi D. Imperatori pro ſingulorum hominum juſticia fieri faciendum, vel liberandum intentione, ibique reſedentes Mauriſius Epiſcopus de Aſculo, Elperinus gaſtaldius de Aſculo, Teutobaſſus D. Imperatoris Addusriperto, Treſidius ſculdaſius de Aprutio, Sichelmus caſtaldus de Aſculo, C *Ubaldebertus Aldotondi, ſcaldairodolſius Elyſeimajon, Scambertus, Pertefredus, & Aliopertus mango, Armericus, Coobteramus, Rodaldus, & reliqui plures in noſtris omnibus meis preſentia veniens D. Johannes Epiſcopus ſedis S. Aprutienſis cum Alberto advocato de ipſo epiſcopio, & querelam nobis reddentes ſuper Ladeperto, qui advocatus erat de regi parto de comitatu Aprutio judicante nobis de iſto Ladeperto, quia contradende nobis ipſas res de Maſiano, & ipſo Gualdo de Gomano qui pertinet de ipſa noſtra curte de muntone quem D. Carolus Imperator in S. Maria, & in S. Flabiano, pro mercede anima ſua per iſtum preceptum quod in manus tenemus, & ante nos oſtendimus pro anima ſua confirmavit, & dedit. Tunc nos dicti Judices legere fecimus ipſum preceptum. Continebant in ipſo precepto, quod D. Carolus Imperator fecerat quomodo ipſa curte de Muntone cum omnia pertinentia, vel adjacentia ſua cum ſervis, & ancillis mobile vel immobile omnia, & in omnibus terris, & vineis, olivetis, pomis, arboribus, ſylvis, gualdiſaquis, & uſu aquarum omnia, & in omnibus ad ipſam cartē pertinentib. de Mon-* D *tone S. Maria, & S. Flaviani pro mercede anima ſua in integrum concederat. Tunc nos dicti Judices interrogavimus ipſum Ladepertum advocatum de regi parto, qui de hac cauſa dicere, vel reſpondere voluiſſet. Tunc ipſe Ladepertus ad hac reſpondebat, & dixit quia ipſa res de Muſiano, & ipſe Gualdo de Gomano, quia iſto Albertus advocatus Johannis Epiſcopi de ſuo epiſcopio mihi queris, quia cis contendere, quia de illa curte publica de paronia-no nunq; pertinet, tum ipſe Albertus contra Ladepertum dicebat, nec ſatiar uſq; ita fiat dictum, quod tanti queſit de illa curte publica de paroniano, nunquam pertinet quia ego dico nomine tales homines, qua de iſta cauſa vobis veritatem dicant, tunc ipſe Albert. advocatus hac praſens in ipſo placito dixit, Inquirite iſtos homines. hoc fuerūt Bruneago, Inſari, Chriſtoſan. Icand. Onor. Iſenardus, interrogato, & inquirito de iſta cauſa vobis veritatem dicant ab eo iſti, & alius tunc ipſi dicti miſſi, & Judices fecerunt interrogare ipſos Brunengum, & Inſati Criſtoſanum, Icandum, Onorium, Iſenard. quem de ipſa res, quem iſte Albert. cum Ladeperto intentionem habet, ut exinde vobis veritatem dicat, & ipſe Bruneagus, & Inſari, Chriſtoſanus, Icandus, Onerius Iſenardus dixerunt, & profeſſi fuerunt, quia ipſa res de Muriano, & ipſe Gualdo de Gomano per oblicum vobis exinde veritatem dicimus, quia plus pertinet ad Muntonem ad ipſam curtem, qua ad Parumanum nunquam pertinet, nec pertinuit, tunc nos dicti miſſi, & judices interrogavimus ipſum dictum Ladepertum, qui advocatus erat de ipſo comitatu de Aprutio de regi parte, ſi habuiſſet tales homines qui contra iſtos homines aliquid dicere, aut contendere voluiſſent. Tunc ipſe Ladepertus, hic praſens renunciavit, & dixit quia non habeo, nec poſſum habere tales homines, qui intra iſtos homines aliquid de iſta inquiſitione aliquid contendere poſſint. Tunc nos dicti miſſi, & Judices taliter audiſſemus ipſum Ladepertum dicere, qua non habebat tales homines, qui contra ipſam inquiſitionem dicere potuiſſet: rectū nobis paruit, & ita, & renunciavimus ipſi Johanni Epiſcopo, & Alberti advocato de ipſo epiſcopio, ut ipſas res de Muſiano, & de ipſo Gualdo de Gomano recolligere ad partes de ipſo epiſcopio, & ipſe Ladepertus de parte regis ſe requieſcere. Et vere diximus pro ſecuritate de ipſo epiſcopio, vel propter futuris temporibus memoriam. Ego Cōſtantinus notarius ex dicto de dictis miſſis. Ego Conſtantinus notarius ſcripſi in anno 5. Lamberti Imperatoris, menſe Martio per Indictione xv.*

- † *Ego Leo de Riço ibi fui.*
- † *Ego Teuto ibi fui.*
- † *Ego Baſſas ibi fui.*
- † *Ego Mauriſius Epiſcopus ibi fui.*
- † *Ego Elperino ibi fui.*
- † *Ego Perte ibi fui.*
- † *Ego Treſedio ibi fui.*
- † *Ego Mango ibi fui.*
- † *Ego Siebelmo ibi fui.*
- † *Ego Adem ibi fui.*
- † *Ego Texdorardus ibi fui.*
- † *Ego Gualdepertus ibi fui.*
- † *Ego Eliſeus ibi fui.*
- † *Ego Majo ibi fui.*
- † *Ego Rodolſus ibi fui.*
- † *Ego Eſcatbertus ibi fui.*

Legitur in eodem regeſto quædam donatio, quam fecit Manfredus Comes Eccleſiæ S. Mariæ Aprutinenſis Epiſcopatus Mateici anno 926. an. vivente Joanne Epiſcopo, vel alio ejuſdem ſucceſſore incertum, cum ibidem nulla habeatur mentio. Tamen dignum viſum eſt documentum, ut hic recenſeatur.

In Dei nomine.

Ab Incarnatione D. N. J. Chriſti ſunt anni nongenteſimi vigeſimi ſexti, & regnante D. Ugone gratia Dei rege Imperatore Auguſto ſexta decima. Ideoque ego Manfredus Comes bona expontanea mea volantate cogitavi die mortis mea, & aeternum judicium pro redemptione, & ſalvatione anima mea, & genitoris mei, & uxoris mea, & matris mea per hanc cartulam judicavi, & tradidi in ipſa Eccleſia S. Maria, qua ſita eſt in territorio Aprutiēſe in locum ubi inter amnos vocatur ad proprietatem poſſidendum, hoc eſt de rebus proprietatis mea, qua mihi a me conquiſitum advenit in ſupradicto Aprutio in locum, qui nominatur Scapriano, cum caſtro, qui nominatur viſice, & cum fociliano, & comecesano, cum terra cum vinea, cum pomis, cum olivetis, cum ſilvis, & ſalictis, cum molendinis, & cum omnes ſupradictas res integrum, & in omnibus ſic judicavit, & dedit, quod ad illam curtē Scapriano pertinet, & cum omnes ſupradictas res infra ſe, vel ſupra ſe habentes omnia in integrum judicavi, & tradidi, ego dictus Manfredus Comes pro redemptione, & ſalvatione anima mea, & pro genitore meo, & matre mea, & uxor mea in ipſa pradicta Eccleſia ad proprietatem poſſidendam, ea verò ratione in edictis Langobardorum continet pagina, qua loca Sanctorū, aut in ſynodochia pro anima ſua aliquid dederit ſtabile debeat permanere, nec tinis, nec lauxegil impedire debet, & ego qui pro anima mea, & pro genitore meo, & matre mea, & uxore mea in ipſa pradicta Eccleſia judicavi, & dedi ad proprietatem poſſidendam promitto, & obligo me ego dictus Manfredus Comes, vel meis heredibus in ipſa pradicta Eccleſia anſi-

ſtare,

ſtare, & defendere debeamus ad omnes homines, & ſi à quolibet homine antiſtare, & defendere non potuerimus, aut noluerimus, aut ſi ego dictus Manfredus Comes, vel meis heredibus de ipſa ſupradicta re, quod ego pro anima mea, vel genitore meo, & matre mea, & uxore mea judicavi, & dedi in ipſa prædicta Eccleſia S. Maria aliquam cauſationem exinde mittere quæſierimus pro quolibet ingenio anathemati ſimus ſicut fuit Judas, Nathan, & Abiroa, & inſuper componamus ego dictus Manfredus Comes, vel mei heredes in ipſa prædicta Eccleſia mancuſos aureos mille, & poſt pœna hæc chartula qualiter ſuperius legitur, taliter omnique tempore ſemper firma, & ſtabilis permaneat, hanc enim chartulam rogatus à dicto Manfredo Comite, ſcripſi ego Aimo Judex, & notarius. actum Aprutio feliciter.

† *Ego Tebaldus rog. adfui, & manus meas appoſui.*
† *Ego Teſmarus rogatus manus meas appoſui.*
† *Ego Johannes rogatus manus meas appoſui.*

VI. (,, *N. . . . , hujus Eccleſiæ Epiſcopus erat an. 926. ,, quo recenſetur donatio præſente Aprutino Epiſcopo cujus nomen reticetur, ad favorem ejus Eccleſiæ à Manfredo Comite facta, & proximè ab Ughello relata. Ejuſmodi Epiſcopum alium eſſe à memorato ſuperius Joanne, & alium à ſequente non injucundè cenſemus ex diuturniori temporum diſtantia.* Luc.)

VII. 6. LANDULPHUS, anno 940. conceſſit Raynerio filio quondam Teutoni Curtem de Avenano in Comitatu Pinnenſi ad Epiſcopium Aprutinenſe pertinente, ad tertiam uſque generationem. Conceſſio eſt talis, ex archivio ejuſdem Eccleſiæ, ſicut & cætera monumenta infra relata, deſumpta, ut jacent ipſiſſimis verbis ut illa ferebat ætas.

In Dei nomine &c.

QUaliter Ego Raynerius filius quondam Teutoni feci convenientiam inter nos, ut ego ſuprascriptus Raynerius precavi ad te Landulfum, vir Venerab. Epiſcop. de rebus juris proprietatis S. veſtri Epiſcopii ſedis veſtræ Eccleſiæ, ut tu mihi, ſea, & ad filios, vel nepotes meos, & uſque in tertiam meam legitimam generationem, unaque per voluntatem, & conſenſum de primatis Sacerdotibus, qui prærdinati ſunt in officio de veſtro Epiſcopio nobis concessiſti ad uſufruendum, ideſt ipſa Curte, vel rebus, qua nominatur Avenano, cum omni pertinentia, vel adjacentia ſua quantum ad ipſam jam dictam Curtem pertinet, vel pertinere debet per loca, ubi dicitur Barviano, & in Romano, & in Roſſiano, ſive pro eorum vocabulis, ſive terris, & vineis cultis, vel incultis de pomis, & arboribus, & ſuis ſalictis, cannetis, aquis, aquarumque decurſibus ſuis, ſeu cum ipſo molino, quod ædificatum eſt juxta fluvium Germanum cum aquis, aquarumque decurſibus ſuis, ſeu ſicut ad ipſam jam dictam Curtem pertinet, vel pertinens eſſe videtur, omnia, & in omnibus, quæ ſunt inter vineas, & terras cultas, & incultas per ſingulas petias pro menſura inſimul, faciunt modii trecenti, & ſunt intra fines, & loca deſignata fine fluvio Gomano, & fluvio Trotino, & Matrice, & fine ipſo Rigo de Goriano, quomodo pergit in fluvio Gomano, & ſi amplius fuerit infra prædictos fines de ipſis rebus, qua ipſam Curtem pertinẽt ſuper ipſam menſuram, quam inter ſe continet in integrũ ad uſufruẽdũ nobis in præſtito dediſti, ſeu & dediſti nobis infra territorio Pinnenſe ipſas res ex ſubſtãtia in Locaniano, qui ad ipſam ſuprascriptam Curtem de Avenano pertinet cum terris, & vineis, & omnia ſuper ſe, vel infra ſe haben. ipſis rebus, & ſunt inter vineas, & terras menſuratas per ſingulas petias infra ipſo ſuprascripto Locaniano, & pro eis vocabulis inſimul faciunt mod. quinquaginta, qui eſt per fines, & loca deſignata fine fluvio Gomano, & fine Montarea de Roſeto, & ſi amplius fuerit ſuper ipſa menſura, quam ſup. continet, ſic ego ſuprascriptus Raynerius tibi ſuprascripto Landulfo Epiſcopo, vel ad ſuprascriptam legitimam generationem precavi, cum omnibus ſuper ipſis rebus pertinentibus; vel quomodolibet ad ipſã ſuprascriptam Curtem de Avenano pertinet, vel pertinere debet tenore uſufruen. laboran. non in vendendum, vel donandum, neque per nullum ingenium in alterius poteſtatem ad proprietatem dandam, aut transmigrandum, niſi . . . . ad uſufruendum, & ad proprietatem ſancti veſtri Epiſcopii conſervandum, & de frugibus, & de ipſo molletto, & de molino omnia exinde faciamus, quod nobis opportunum fuerit facien. ſine calumnia, ſea, & dediſti nobis in præſtito ipſos ſervos, & ancillas cum caſis, & fœminis ad ſerviendum, qui de ipſa Curte pertinet, vel habituri ſunt, ſic præſtaſti tu Landulfus Epiſcopus per conſenſum de ſacerdotibus tuis, videlicet ad ſupradictam meam legitimã generationem adſerviendum, & ad operandum de omnibus licentiam nobis dediſti de ipſis ſervis, & familiis ad operandum licentiam, & poteſtatem habeamus ipſis ſervis, & familiis reprehendendis, & in ipſa Curte retinere qualiter tu ſuprascripto Landulfus Epiſcopus, vel poſteriſque ſucceſſoribus tuis facere faciamus ſine omni calumnia. unde cenſum perſolvere, vel dare . . . . . familiis in præſtito habuerimus tibi ſupradicto Landulfo Epiſcopo, & ſucceſſoribus tuis per omne annualiter, aut per miſſos noſtros ſuper ipſo Altario Interamne in ipſo Epiſcopio dare de argento, aut de panno, aut cera, aut de oleo baliente denarios 12. Pro ea re tu ſuprascriptus Landulfus Epiſcopus cum voluntate de ſupradictis ſacerdotibus mihi Raynerio, vel ad meam generalitatem ſuper dicta Curte, & rebus, vel familiis in præſtito dediſti, quia ei, & ſupradicto Rayner, de . . . . de rebus proprietatis mea ad proprietatem de veſtro Epiſcopio ia unam petiam de terra, quæ mihi a genitore meo in hereditatem obvenit. Eſt infra territorium Aprutienſe in caſale nomine Scapua vocabulo ad S. Maroto, qui eſt ipſa petia de terra per menſuram modiorum 10. & habet finis de capo finem terra S. Mariæ de pede de conſortibus meis de uno lato S. Petri, de alio lato, de quodam Deſpaldi cum omnia ſuper ſe haben. in integrum, ſeu & dedit nobis de mea mobilia inter aurum, & argentum, & cavallos, & alia mobilia balient. ſolidos 100. quæ tu ſupradictus Epiſcopus recepiſti cum tuis ſacerdotibus.

Et hoc me repromitto; Ego Raynerius, vel ipſa mea generat. quæ rebus ipſis idem ipſa Curte de ſupradictis famulis in præſtito habuerimus, qualiter ſi nos ipſo cenſu annualiter non dederimus, ut omnia ſi non adimpleverimus, vel obſervaverimus, qualiter ſupra ſcriptum eſt repromitto, & obligo me, ego Rayner. & ipſam meam generationem, ut componamus, ſi de noſtris culpa apparuerit tibi Landulfo Epiſcopo, vel poſteriſque ſucceſſoribus tuis argentum marc. 100. & ipſa ſupra Curte, & rebus, & familiis ad vos recolligatis ſine omni calumnia, quia noſtra talis fuit convenientia. Quam veram hanc precariam rogatus à ſuprascripto Rayner. ab incarnatione D. N. J. Chriſti ſunt anni nongenteſimi quadrageſimi, imperante D. Lothario, ac Rex anni Regni ejus . . in die 18.

Ego Raynerio in hac precaria teſte rogato.
Ego Lupo rogatus a te Rayneri in m. m. SS.
Ego Adelberto à te Rayneri rogatus m. n. m. SS.

* Ejuſdem Landulphi mentio extat in eodem regeſto in charta permutationis Caſtellonis, aliorumq; bonorum, ſcripta anno 959. quæ ita eſt. * Ex Ap. tom. 5.

In Dei nomine.

Ab Incarnatione D. N. J. Chriſti ſunt anni nongenteſimi quinquageſimi noni, regnãte D. Berengario, & Alberto filio ejus gratia Dei Reges, anni regni eorũ Deo propitio bona, & ſpontanea mea voluntate commutaſſe, & commutavimus modo a die preſente cõmutationis nomine tradidi vobis Landolfo Epiſcopo S. ſedis Aprutinenſis S. Mariæ, ſita in loco ubi inter amnes vocatur, ad proprietatem prædictæ urbis exio ampliata, & meliorata, & eſt in ſuprascripta Aprutia in ipſa monte de Collina, terra petia una, per menſuram modiorum xxiiii. cum ipſo monte, qui vocatur Caſtellione, qui ſupra ipſis rebus ſtare videtur cum introitu, & exoitu ſuo, & cum vinea, & pomis, & arboribus, & cum omnia infra ſe, & ſuper ſe habentem integrum vobis dicto Landulfo Epiſcopo, commutavi, ad proprietatem prædictæ urbis Epiſcopio poſſidendum, unde recepimus in cambio, & in commutatione nos qui ſuper jus Petri, & Leuto ad noſtram proprietatem, noſtriſque heredibus poſſidendum da vobis dicto Landulfo Epiſcopo per conſenſum ſupradictis ſacerdotibus, cum quo iſtam commutationem facimus de rerum juris S. veſtri Epiſcopii in dicto Aprutio in caſale, qui vocatur Scarfagiano terra petia una per menſuram modiorum xxii. & cum ipſo monticello qui ſuper ipſis rebus ſtare videtur, cum petra, cum ligamum, & cum vinea, & pomis, & arboribus ſuis, & cum omnia infra ſe, & ſuper ſe habentem in integrum, & eſt infra finem a capo fine Trecallio pede & uno lato

fine

Google

ſine via de alie late, ſine terra noſtra Petri, & Teuto da vos receperimus in cambio, & in commutatione a noſtra proprietate noſtriſque hæredibus poſſidendum, & quando iſtum prædictum cambium factum fuerit ſuper ambarum rerum interfuerimus directi miſſi, ut previderemus ipſam dictam commutationem, & concambiationem. Interfuit miſſus Lupo à parte Regis, & Merice miſſus a parte judicis, & Joanne Archipresbyter miſſus à parte veſtra Pontifice, una cum trib. hominib. eſtimatoribus, quorum ammittitur. Nomina eorum Johannes, & Petrus, & Lupus. Ipſi vero exſtimantis, viderunt, & exſtimaverunt, & apparuit eis, & renunciaverunt vobis, & dixit, quod ampliata, & melioratas res fuiſſet, ... quas ſuperius Landolfus Epiſcopus ad proprietatem prædicti veſtri Epiſcopii quam fuiſſet ipſa res, quod vos nobis commutaſtis ad noſtram proprietatem, noſtriſque hæredibus ad poſſidendum; & hoc repromittimus, & obligavimus vobis Lādolfe Epiſcopo, vel poſteriſque ſucceſſoribus tuis, ut ipſa ſupradicta noſtra commutatio, atque concambiatio, quam vobis commutavimus ad proprietatem prædicti veſtri Epiſcopii, poſſidendam ab omni homine antiſtare, & defendere debeamus vobis. Et ſi à quolibet homine, antiſtare, & defendere non poterimus, aut ſi exinde aliquid retolere, vel minuare, aut aliquam cauſationem contra vos exinde retinuere quæſierimus de ipſa noſtra commutatione, de aliis noſtris propriis rebus dupla, & meliorata pena nobis componere obligamus ſecundum edictum noſtrū quantum Aldo Scavino, & notario ſcribere rogavimus. Actum in Aprutio feliciter.

† *Ego Teute in hoc cambio a vobis facto.*

† *Ego Joannes Archipresbyter interfui miſſus a parte Pontifici, &c.*

† *Ego Mauricius in hoc cambio a pars Judici interfui m. m. ſubſc.*

† *Ego Lupus in hoc cambio a parte Regis interfui m. m. ſubſc.*

Cartula concambiationis de la rocca, & de caſtilione explicit.

Anno 960. Joannem Comitem Pinnenſem plura donaſſe Eccleſiæ Aprutinæ Præſule Landulpho docet monumentum, quod extat in eodem regeſto.

De Landulpho mentio etiam habetur in eodem regeſto ad annum uſq; 963. Hinc colligitur eundem fuiſſe Epiſcopum Aprutinum, qui in Comitatu Pinnenſi, ſimul cum Epiſcopis Pennenſi, Theatino, Valvenſi, & Martiano interfuit conſecrationi Eccleſiæ S. Bartholomæi extructæ à Bernardo filio Lindani Comitis Pennenſis, cui fuerat donata pars brachii ejuſdem Apoſtoli per Landulphum Archiepiſcopum Beneventanum illius conſanguineum anno 962. Rem narrat Chronicon. M.S. apud me monaſterii S. Bartholomæi de Carpineto; cœnobium hoc fundavit idem Bernardus Comes Eccleſiæ conditor, ac divitiis auxit, quod per aliquot ſecula Benedictini Monachi incoluerunt, deinde Ciſtercienſi Ordini traditum, Caſæ novæ nobili in Pennenſi diœceſi monaſterio fuit unitum, de quo alibi redibit ſermo. Meminit ejuſdem Eccleſiæ conſecrationis, amicus noſter eruditus vir Vincentius Ciarlantes Iſernienſis in Samnii hiſtoria lib. 3. cap. 30.

VIII. * Ex App. tom. 5. 7. * PETRUS Epiſcopus Aprutinus, cujus frequens mentio eſt in eodem regeſto ab ann. 1000. uſque ad annum 1036 an is ſucceſſerit Landulpho, vel alius adhuc ignotus, mihi incertum, quemadmodum & Petrus idem, niſi forte regeſti ipſum me docuiſſet, quem ſuo loco hic repoſuimus. Primum documentum Petri incidit in annum 1000. regnante Othone Imper. de quadam precaria loci Anteſiani conceſſa Aldoni filio q. Elpormi, & aliorum.

In Dei nomine, &c. in fine *ab Incarnatione D. N. J. Chriſti anno 1000. & Imperante D. Othone grandi Imp. Aug. anno imperii ſui propitio in Julio 4. menſ. Auguſto per indict. 13. Actum in Aprutio.*

Anno 1027. Petrum litem habuiſſe (1) cum Abbate S. Salvatoris Comitatus Reatini, docet chartula refutationis ejuſdem Abbatis facta coram Emeardo Comite, Bernardo Vicentino, & Othone Novarienſi Epiſcopis Imperatoris Nunciis, ac miſſis in Aprutienſi Comitatu.

A *In Dei nomine.*

Breve recordationis, rememorationis, qualiter actum fuit in territorio Aprutienſi ad ipſum monaſterium D. Salvatoris in loco qui nominatur Bernizi, ibi reſidebat Emardus miſſus D. Imperat. & Epiſcopus Bernardus de Vicentia, Otho Epiſcopus, & Cancellarius de Novaria. Venit Petrus Epiſcopus S. Sedis Aprutienſis in præſentia de ſupra jam dictis miſſis D. Imperatoris, & reclamavit ſuper D. Petrum, Abbatem de monaſt. S. Salvatoris, de comitatu Reatino de ipſa re quæ pertinet ad ipſum jamdictum Epiſcopum S. Sedis Aprutienſis, id eſt de ipſo caſtro de Civitella, & de ipſo jam ſupradictu monaſterio de Beczin, & de plurib. aliis beneficiis, quæ injuſte tenebat. Venit D. Petrus Abbas in præſentia de ipſi jam ſupradicti Emardi, & Epiſcopi Bernardi, Othonis Epiſcopi, & Cancellaris de Novaria, & aliorum plur. bon. hominum aſtantium, vel ſedentium de Comitatu Aprutienſi; in eorum præſētia venit D. Petrus; Abbas refutavit, & renunciavit, ad D. Petrum omnes ipſas res, quæ pertinent ad Epiſcopium S. Mariæ, & S. Flaviani, quæ injuſte tenebat.

B *Ibi fuit Petrus Archipresbyter.*

Ibi fuit Joannes manſionarius S. Flaviani.

Ibi fuit Uſa presbyter.

Ibi fuit Peregrinus.

Ibi fuit Guarinus.

Ibi fuit Petrus filius Martini.

Ibi fuit Adelbertus.

Ibi fuerunt plures alii boni homines.

Petro Epiſcopo, Petrus Traſmundi filius an. 1306. pro remedio animæ ſuæ parentumque ſuorū Epiſcopio Aprutinenſi in S. Flabiano ſito, plura elargitus eſt bona, cujus donationis documentum ita incipit in eodem regeſto.

In Dei nomine ab Incarnat. Dom. N. Ieſu Chriſti ſunt ann. 1306. & Imp. D. Conrado gratia Dei Imp. Auguſt. ann. Imperii ejus Deo propitio, & menſ. Octob. per indict. quarta, &c.

8. * SANSON Epiſcopus Aprutinus prætermiſſus ſucceſſit Petro, cujus memoriam perennavit ſæpe citatum regeſtum in documento, quod ipſe confecit an. IX. * Ex App. tom. 5.
C 1041. cujus tenor incipit. *In Dei nomine ſcriptum libellum, ſeu convenientia qualiter ego Sanſon S. ſedis Aprut. Eccleſia S. Mariæ, quæ ſita eſt in loco, ubi inter amnes vocatur, unaque per voluntatem ſacerdotibus &c. In fine: Ab Incarnat. Dom. noſt. Ieſu Chriſti ſunt ann. 1041 & regnante D. Henrico Imp. gratia Dei Imp. Auguſto, Imperii ejus Deo propitio in Italia 2. in menſe Febr. per indict. 9. Act. in Aprutio feliciter.*

Parum vixiſſe in ea dignitate Sanſonem apparet, cum in eo regeſto nulla de ipſo alia habeatur mentio.

9. * SICHERIUS, vel Suiguer, ita varie legitur in dicto regeſto, quod nomen ſonat Longobardicum. X. * Ex App. tom. 5.
Erat is Epiſcopus anno 1407. quo ſcriptum eſt documentum cujuſdam precariæ, ubi Sichelmus vocatur, & ann. 1052. quo Suiger in alio enunciatur. Porro documentum eſt in relato regeſto, cujus initium eſt. *In Deo nomine ab Incarnat. Dom. noſt. Ieſu Chriſti an. 1047. & imperante Dom. Henrico grandi Imp. Aug. an. Imperii ejus Deo propitio, in Italia primo, & men. Apr. per indict.*

De Sicherio præter hæc ſupra relata nil reperitur,
D quem ſuo loco notavimus, in priori ſerie prætermiſſū.

10. * PETRUS proxime ſucceſſit Sichelmo, ſiquidem ejus mentio prima recenſetur in eodem regeſto XI. * Ex App. tom. 5.
anno 1056. cum apud Victorem Papam juſtitiam petiturus accurriſſet. Suæ namque Eccleſiæ quoddam caſtrum, & alia bona à malevolis occupatum repetiit, tulitque ad favorem Epiſcopii laudabilem ſententiam, cujus judicii ſeries recitatur ibidem in hunc modum.

In Dei nomine.

Notitiam judicatam, quia ab omnibus eſt cognitum, & a pluribus videtur eſſe manifeſtum qualiter actum eſt in comitatum Aprutienſi ante ipſum caſtrum de la Vitice, quia ibi erat Victorius, Sedis Apoſtolicæ Præſul Urbis Romæ gratia Dei Italiæ egregius univerſali PP. regimine ſucceſſus, Marcam, Firmanam, & Ducatum Spoletinum, dum in placita reſideret, & cum eo Stephanus Iudex Romanæ Sedis, & Angelus Iudex Anconitan. & Adammo Iudex Teatinenſis, & Tranſmundus Comes Teatinus,

Traſ-

(1) At litis hanc compoſitionem potius attribuendam eſſe cenſemus infra juniori Petro, ut in Vicentinis obſervabimus. *Luc.*

Traſmundu filius Pandulphi ibi erat Bambo, & Ferro filius Taſet Leardi, & Traſmundo fratre ſuo, & Berardus Comes de Ancona, & Petrus Comes de Foſſambrone, & Ruſticus filius Iohanni, & Ofredus filius Munaldi, & Acto Comes, & alii plures circumaſtantibus, atque reſidentibus liberorum hominum, venit Petrus Epiſcopus ſedis S. Aprutina cum ſuis clericis, qui praordinati ſunt in officio de pradicto epiſcopio, & ejus adiutorio Bernardus Epiſcopus Aſculanus, & Guillelmus Epiſcopus Umana, & tunc reclamavit ſupradictus Petrus Epiſcopus ad ſupradictum Papam Victorium de ipſo caſtro de la Vitice, quod per preceptum aliam creditam de ſua Eccleſia Beata S. Maria in qua praordinatus eſt, & ſuos anteceſſores reclamationem fecerant ſuper Tento, & filiis ſuis, quod ipſi jam dictum caſtellum, & ſua pertinentia malo ordine poſſidebant. Dum talia audivit pradictus Papa, miſit Girardum Comitem ſuum, & fecit eos ut ad placitum venirent, & juſtitiam facerēt ad pradictum Epiſcopum de ſuo epiſcopio, ſicut lex continet, & compellatio facta eſt ſemel, bis, & uſque ad tertium, & legem facere, & juſtitiam facere, & in placito praſentare rebelles fuerunt. Tunc predictus Papa cum conſilio de ſuis Epiſcopis annuatim aſtimaverunt, comprehendere caſtrum, & illos rebelles, & poſtea fecerunt congregare hos omnes, & alios plures, quorum nomina longum eſt enarrare, tunc poſt omnes congregatos, fecit pradictus Papa cum legali judicio de dicto Iudicibus inveſtivit Petrum Epiſcopum ad partem de dicto S. epiſcopio S. Maria de ipſo caſtello de ipſa Vitice, & de ejus pertinentia, & poſt veſtituram factam, fecit omnes circumaſtare, & Adamo Iudice Teatenſe in medium, & fecit mittere bandū de parte Regis Enrici, & de ſua parte, ut ſi qui rebellis, aut contemptor extiterit, aut quicunque in ipſo caſtro de ipſa Vitice reconſtruere, vel redificare voluiſſet, aut quicunq; adiutor, aut defenſor eorum fuiſſet, aut qualecunque rebus proprietatis de ipſo Epiſcopo, qui infra ipſo comitato fuiſſet, quod ad ipſum S. Epiſcopiū pertinet, invaſor fuiſſet. Ut ſciat ſe compoſiturus ad partē Camera Regia libras 50. & ad partem Camera ſue alias 50. libras, & ad opus S. Maria, & dicto Epiſcopo perſimiliter libras 50. & cauſa ipſa ſine omni lite revertat ad ſupradictum S. Epiſcopium, & cum hoc audierunt Epiſcopi, & comites omnes, laudaverunt, & dixerunt, quia lex judicaſſe, & ipſo Dom. Papa laudavit, & ſic conſtituit, ut nullus Comes, nec Vicecomes, nec Dux, nec Marchio, neque quilibet miſſus Dominicus removere praſumat, & ſi quis vero hoc quod nos inſtituimus corrumpere, aut falſare temptaverit ſciat ſe compoſiturus ad pars dominica 150. libras auri medietatem Regi, & medietatem a pradicto Epiſcopo. Quam, & de rogatu Victorii Papa, & de dictis omnibus laudatoribus ſcripſi ego Adā Iudex Teatenſis ab Incarnatione D. N. I. Chriſti anni ſunt milleſimi quinquageſimi ſexti, & dies iſtius, & menſis Iulius per indictione nona. Actum in Aprutio feliciter.

† Epiſcopus de Arimano ibi fuit.
† Epiſcopus Aſculano ibi fuit.
† Epiſcopus de Uman. ibi fuit.
Tranſmunde comes Teatenſe ibi fuit.
Tranſmundo filio Pandulfi ibi fuit.
Ferro filio Taſelleardi ibi fuit.
Tranſmundo filio Taſelleardi ibi fuit.
Longini filio Zuponi ibi fuit.
Bambo ibi fuit.
Rogeri ibi fuit.
Ruſtico ibi fuit.
Exmilo ibi fuit.
Petrus comes ibi fuit.
Berardus comes ibi fuit.
Odemunde filio Ziolfi ibi fuit.
Odemunde filio Guidoni ibi fuit.
Pernio ibi fuit. Qua ſcripſit Adamo Iudice adiutorio S. Maria, & Petrus Epiſcopus.

Item in eodem regeſto plura ſunt monumenta ejuſdem Petri Epiſcopi uſque ad annum 1076. Sub quo Petro, eoq; inſtante, adverſus Abbatem S. Salvatoris actum fuit ſequens judiciū an. 1057. ex eodem regeſto.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

Dum reſideret D. Gerardus Comes de comitatu Aſculano, & Aprutienſi miſſus D. Victoris Pape in generali placito in locum, qui dicitur Graſſiano de comitatu Aprutienſi, & cum eo reſidebat D. Bernardus Epiſcopus Aſculanus ab uno latere, ab altero Petrus Aulicus Iudex, cum Adam Longobardo Iudice reſidebat ſimiliter, tunc juſſione pradicti comitis, & Iudicis ſurrexit advocatus D. Epiſcopi Petri Apratienſis in praſentia prafati Epiſcopi, & queſtus eſt adverſus D. Petrum Abbatem de monaſterio S. Salvatoris de Rieti de uno caſtro, quod vocatur Civitella, & de monaſterio uno, & de aliis multis pertinentiis, cui ipſe iratus, excitatus jam per peremptorium edictum, ut lex pracipit, & faciens injuriam, & dicens contrariata verba jam per tres dies D. Epiſcopo Bernardo, & Petro Iudici noluit reſpondere, iterum interrogatus a Iudice reſpondit irato animo, quod non haberet advocatum, neque tunc vellet habere, neq; quod S. Salvator habebat. ipſe non id quaſierat: ideo pro nullius Iudicis judicio alicui non daret, & inſuper adiunxit cauſa dilationis, quod eſſet ibi paratus de chartis, quas ibi non haberet, tunc dictum eſt Comiti quatenus ipſe habebat, ſed pro cōtumacia oſtendere nolebat, cui ipſe Comes taliter locutus eſt, aut acciperet advocatum, & cum eo feciſſet legem, & juſtitiā, aut dediſſet aliquem hominem, qui juraret quatenus ipſe, neque Chartulam ibi haberet, neque habere potuiſſet infra toto ille termino, quod ſibi jam legaliter datum erat, quod ſi hoc feciſſet, daret ſibi inducia, & ſi non hoc faceret, vel redderet poſſeſſionem ad ſalvandam querelam Epiſcopo Petro ſolummodo de jam dicto caſtro, & de aliis rebus. Ad hac ipſe ſurrexit iratus, & dixit, ſe enim parere omnibus ſupradictis juſſionibus fregit placitum, & cum multis hominibus, qui diſtrictis gladiis, & terribiliter vertebant oculos, etiam aſcenderunt equis, tunc Comes accepto conſilio a judice ſuo vocavit Epiſcopum Petrum, & per baculum quem in manum tenebat fecit ſibi inveſtituram de ipſo caſtro ad ſalvam querelam, & inſuper miſit bannum ſuper eum, ut nemo eſſet ſibi contrarius in illa inveſtitura. Facto placito ſcripſi ego Petrus notarius ab Incarnatione D. N. I. Chriſti ſunt anni milleſimi quinquageſimi ſeptimi, & menſe Iulii per indictione 10. feliciter. In praſentia Comitis, & Giſo filii Giſonis, & Acti filii Actonis, & Traſmundi filii Pandulfi, & Odemundi filii Guidonis, & Giſiberti filii Odemundi, & aliorum multorum aſtantium, & ſedentium.

† Ego Girardus Comes una notitia fieri juſſi.
† Ego Petrus Aulicus judex.

Petri hujus non memini in priori ſerie, qui ſuo loco eſt collocandus, quemadmodum, & ſequens, poſt ipſum, Ugo.

11. * HUGO de quo tantum in documento ejuſdē regeſti unica reperitur memoria anno 1086. XII. * Ex App. tom. 5.

12. * GUIDO creditur proxime ſucceſſiſſe Hugoni, quem cum prætermiſiſſem, hic ſuo in loco collocavimus: ejus tantum memoriam reperi in eodem regeſto anno 1100. & anno 1101. quo tempore plura bona ab Odemundo Tranſmundi filio, & Raynerio Sifridi Epiſcopio Aprutinenſi dono ſunt data. XIII. * Ex App. tom. 5.

13. * UBERTUS ſucceſſor Guidonis, de quo memini in catalogo tanquam S. Bernardi prædeceſſor: de eo prima mentio in citato regeſto ſpectatur in ann. 1103. in chartula Gurberti, quam fecit eidem Uberto. Ann. 1105. eidem Uberto, Giſo filius Raynerii pro ſalute animæ ſuæ partem Collis veteris S. Aprutinæ Eccleſiæ contulit. Idem etiam Ubertus ann. 1108. litem habuit cum quibuſdam Guidonis nepotibus, quæ ita coram Attone Comite exagitata eſt. XIV. * Ex App. tom. 5.

Annu Dom. Incarnationis 1108. Indict. 1. 4. id. Januarii, tempore D. Papa Paſchalis, reſidente Attone Comite in ſuburbio S. Flaviani in Eccleſiam S. Marie juxta mare ſitam. Sedenteq; cum eo Corvone judice, & Guidone judice cum aliis cauſidicis, & Abbate S. Johannis in Venere cum aliis Abbatibus, & nobilibus equitibus, aliiſq; hominibus Aprutinis, in praſentia popularis, & militaris, ſeu clericalis conventus, Ubertus Epiſcopus cum ſuis cauſidicis, & multis Eccleſia ſua fidelibus ibi aſſiſtens per judicem Eccleſia advocatum nomine Guidonem, proclamationem fecit ſuper filiis, & nepotibus Guidonis de terris cultis, & incultis, ſcilicet de Antiſiano, cum 12. villanis, & de campo deſolata, & de uno villano, quem Ligoſus Recimondus dederat Eccleſia pro anima ſua, & de parte Guidonis filii Petri de ſilva de Ruſcaria in Lavarū. Qua, Eccleſia poſſidente, ipſi invaſerant, & de 3. villanis, &

de

de preſb. Petro filio Aczonis in Scaccano, & de Seſſiano magiſtro, & de 10. villanis cũ ſuis tenearnẽtis in cãtuano, & de caſtello Monticello, & de 5. villanis, qui vocabãtur partitores cum ſuis teneamẽtis in Vaſſiano, & de Cerreto maximo, & de 20. modiis de terra in plagia mõtis de melatino, & de 20. modiis in gualmim. & de uno beneficio, & de 6. modii: de terra in Malligianello, & de homine uno cũ ſue teneamẽto; quẽ Guido injuſte tenet in Laiſcla, & de diverſis petiis de terra in ſote coperta, & unũ amiſſitũ de Malſitanis, & ſervitium de filiis Petri Albi, & beneficium de liguiſcor, quæ aderet Eccleſiæ pertinentia, filii, & nepotes Guidonis injuſte detinebant. Cauſidicus illorũ reſpondit per aequiſſimam poteſtatem Normannorum prædictum Antiſianum, & 4. homines in Scatiana, & cãpum deſolata, & campum deprata eos Eccleſiæ reſtituiſſe, & ipſa recedente unumquemq; eorum poſſeſſionem Eccleſiæ reſtitutam iterum apprehendiſſe. Alias vero prædictas res dixit eos neſciſſe ad Eccleſiam pertinere. Cauſidicus Eccleſiæ petiit fieri ſatiſdationes judicio ſiſti, & judicaverunt ſolvi cum cæteris clauſulis. Ad hæc Cauſidicus illorum dixit non debere ſatiſdari, niſi prius conſtaret actionem competentem. Cauſidicus Eccleſiæ legaliter oſtendit poſt narrationem, & reſponſionem ſtatim debere fieri ſatiſdationes. Ad hæc adverſariorum Cauſidicus petiit edi actionem. Eccleſiæ Cauſidicus de rebus invaſis proponit tribus actiones, ſcilicet in rem conditionem, ex lege, & interdictum, unde Judex his vero rebus injuſte ab eis poſſeſſis propoſuit actionem in perſonam, & in re, & hypothecariam: deinde Epiſcopo præparante ſe ad ſatiſdationem præſentis fidejuſſoribus, Comes allocutus eſt, ſic dicens ſecundum pactionem ſecularium poteſtatum competere ſibi jus exigendi inviſtam aperte victa. Allegans jus, hoc neque Epiſcopali authoritate, neque judiciali ſententia poſſe ſibi conferri, ſed quia erat ei obſtrictus vinculo firmæ ſecuritatis, petiit ab eo licentiam, ut ſua authoritate poſſet tollere à parte victa, quod jure ſecularium poteſtatum ſibi competens, & non nominans quid, aut quantũ, vel cur. Epiſcopus dixit omnem adminiſtrationem ad diminutionem rerum Eccleſiæ pertinentem præter neceſſaria ab Apoſtolica Sede ſibi interdicta eſſe, & talem licentiam . . . permiſſum Romani Pontificis dare non poſſe. Tunc Comes admonuit Epiſcopum ut in capite, vel peteret Romanam Sedem inſtructam, & præparatam ad juſtitiam faciendam, & recipiendam premittens ſe ibi perrecturum, & prædictos adverſarios Eccleſiæ ad juſtitiam faciendam, & recipiendam conſtricturum.

Anno verò 1114. Bernardus Mutus unam donationẽ fecit Eccleſiæ Aprutinæ ipſo Uberto adhuc vivẽte.

XV. a Al. Bernardus.

14. S. HEBERARDUS ſive Berardus a è clariſſima gente de Comitibus Palliæ Aureæ, Monachus Caſinen. à puero ingreſſus Monaſterium S. Joannis in Territorio Auxonenſi, adeò longè in ſanctimonia vitæ brevi progreſſus eſt, ut cum Aprutinus Epiſcopus fuiſſet defunctus, concordibus ſuffragiis illi, ad quos ſpectabat, in demortui locum Berardum elegerint, an. 1115. Hic quàm ægrè cæteris imperaret, ex moderatione vitæ, totiuſque converſationis rigore planè oſtendit. Pauperes impenſe fovit, ſibiq; concreditos Populos adeò dilexit, ut nihil ſupra. Claruit miraculis dum viveret, defunctus etiam potentior factus majora edidit. Tandem poſt ſeptem annos, quibus Aprutinam adminiſtravit Eccleſiam requievit in Domino anno 1122. 14. Kal. Januarii, ſepultuſque eſt in Cathedrali, vitamque ejus edidere Venetiis ann. 1600. Ejuſdemque Ferrarius meminit in ſuo Catal. Italicorum ſanctorum. In Aprutina Eccleſia Eberardi memorati ſupradicta die celebre habetur feſtum, tametſi nulla memoria extet quando, aut à quo in numerum SS. fuerit relatus. Zazera de familiis Neapolitanis Neapolitanum hunc Eberardum contendit, nonnulli è Comitibus Marſorum fuiſſe, atque à Paſchali II. Pontifice Purpuram accepiſſe, fatoque ceſſiſſe ann. 1130. & mea quidem ſententia errat, cum hunc Cardinalem fuiſſe narrat. Confundit enim hunc ſuum Eberardum è Comitibus Marſorum, Marſorumque Epiſcopum cum hoc noſtro è Comitibus Palliæ Aureæ, qui Aprutinus tantum Epiſcopus fuit, non Cardinalis, deceſſitque anno 1122. ut ejuſdem vita ex antiquiſſimis eruta ſcripturis maniſeſtiſſime prodit. *Zazeræ* aliiſque autem ex eodem nomine, eademque Marſorum gente, inſtitutoque monaſtico facile fuit utrumque confundere, præcipuè autem cum iiſdem temporibus floruiſſent. Anno ultimo Berardi pontificatus, Fantolinus de Nereto ſequentem Epiſcopio Aprutino magnam fecit donationem, quam hic è tabulario ejuſdem Eccleſiæ non piguit poſteritati conſecrare.

In Nomine D. N. J. Chriſti, anno ab Incarn. Domini 1122 menſe Auguſte pro indict. 14.

Ego Fantolinus de Nereto propria, & ſpontanea mea voluntate pro remedio animæ meæ, & parentum meorum dedi, & tradidi Eccleſiæ S. Mariæ Teramnenſi, quæ eſt caput Epiſcopatus Aprutini, omnia quæ habeo, & quæ juris mei ſunt abſque ulla retentione, ut habeat, & poſſideat jure proprietatis in perpetuum, ſcilicet partem meam quam habeo in Mereto, & in caſtello, quod vocatur Ripa, & in caſtello Altino, & in caſtello Roca, & in caſtello Pojo, & in caſtello Vena, & in caſtello Tica, & præterea quicquid habeo à Roca uſque in Moſa Sumatina, & à Moſa Sumatina uſque in Plano majore ſicut eſt finis inter comitatum Aprutinum, & Eſculanum in villis, in Eccleſiis, in ſylvis, in molendinis, & in curſibus aquarum, & partem Eccleſiæ S. Auctis, & partem Eccleſiæ S. Fælicitatis, & totam Eccleſiam S. Anatoliæ, & partem Eccleſiæ S. Petri de Neceto, & S. Nicolai de Plano, & partem Eccleſiæ S. Feli, & partem Eccleſiæ S. Mariæ de florano, & partem Monaſterii S. Petri de Arano, & partem S. Petri de ſpazano. Hæc omnia quæ ſupradicta ſunt, & ſi qua alia ſunt, quæ pertinent, quæ hic nominata non ſunt, in integrum dedi, & tradidi S. Mariæ laudantibus, & confirmantibus uxore mea Guibelina, & filia mea Guntilda, & alia filia mea Giburga, & Raimundo Nemote meo filio Giantilæ, & Gualterio, & Stabilis ſimiliter nepotibus meis filiis Giburgæ, qui omnes rogaverunt Judicem cartulam iſtam facere. Et ſi ego vel filiæ meæ, vel nepotes, qui hanc Cartam rogaverunt fieri de hac donatione litem prædictæ Eccleſiæ fecerimus, vel contra omnes homines juſtè non defenderimus, pœna centum bizantinorum prædictæ Eccleſiæ nos obligamus, & poſt pœnam ſolutam cartula iſta firma permaneat. Præterea quicumque hanc donationem deſtruere molitus fuerit, & ea quæ dedi Eccleſiæ S. Mariæ volens & ſciens abſtulerit, maledictus ſit, & excomunicatus, & perpetuo anatimate condemnatus ab omnipotenti Deo, & S. Maria, & SS. Apoſtolis, & omnibus ſanctis, & cum Iuda proditore Domini, & omnibus impiis partem ſuam habeat in inferno inferiori, donec ad veram ſatiſfationem, & emendationem veniat. Hanc donationem feci Ego, & Pater D. Berardi Epiſcopi in manu Gientis Præpoſiti, & Guidonis canonici præſentibus, Actone Petri Domchi, & Odemundo, & Tranſmundo.

S. Banioli filii ugizonis hujus donationis rogati teſtis
S. Ireſi filii Tranſmondi ſimiliter rogati teſtis
S. Ioannis filii Tranſmundi ſimiliter rogati teſtis
Ego Landricus Iudex rogata omnium ſupradictorum hanc cartam ſcripſi.

* De hoc Heberardo inter multa, hæc monumenta in citato regeſto obſervavi. * Ex App. tom. 5.

In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Anno ab incarn. Dom. 1116 per Indict. 9. Ego Atto Comes Aprutinus propria, & ſpontanea mea voluntate pro remedio animæ meæ, & parentum meorum dedi, & tradidi tibi Bernardo Aprutino Epiſcopo, & Eccleſiæ S. Mariæ Interamnenſi, quæ ſedes Epiſcopatus eſt, Caſtellum, quod Lucum nomine vocatum eſt, ſitum in Pinnenſi Comitatu, juxta fluvium Gomanum, quod a fratre tuo emeras nomine Raynaldo, me laudante, conſentiente, & præcipiente a quo prædictus frater ipſum caſtellum tenebat. Laudantibus quoque, & confirmantibus, & hominibus, & jam tibi facientibus omnibus militibus prædicti caſtelli, quod prædictus frater tuus, ut homines tui, & fideles tui eſſent tibi, dedit, ac tradidit, acceptis a te 50. bizantiis. Hoc autem eſt, quod tibi in ſupradicto donavi caſtello, ſcilicet vocare, & cogere eos ad exercitum, & colloquium tibi faciendum, & omnia, quæ de prædicto caſtello ad me pertinent, qualicunque modo pertineant, tibi & Eccleſiæ tuæ S. Mariæ Interamnenſis, in integrum donavi abſque ulla retenſione, ut habeatis, teneatis, & poſſideatis in perpetuũ, & quicquid vobis placuerit, de eo faciatis. Hoc autem abſque fraude & dolo vobis facio. Et ſi ego, vel hæredes mei hanc donationem revocare ſtuduerimus, vel aliquo modo revocaverimus de reddendo duplo prædictæ Eccleſiæ, vel tibi Bernardo, me & eos obligo.

Sig. Barunelli hujus rei rogati teſtis.
Sig. Raimfredi hujus rei rogati teſtis.
Sig. Bernardi canatoris hujus rei rogati teſtis.
Ego Landricus Judex rogatu omnium ſupradictorum hanc chartam donationis ſcripſi.

XVI. 15. GUIDO ſuffectus eſt anno 1147. Qui cum in illo calamitoſo tempore incidiſſet, quo Interamnenſis Civitas à Comite Roberto Loretello, Rogerii Normandi Neapolitani Regis nepote, ſunditus diruta, & combuſta fuiſſet, ille ut pius Paſtor, redactis in unum diſperſis civibus, paulo poſt à Guillelmo Rege Rogerii filio, habita auctoritate, non longè à priori, eam quam nunc videmus Civitatem, cœpit ædificare, quam cum muris vallaſſet, civeſque ad patriam revocaſſet, quaſi novus Urbis ædificator, & Pater patriæ appellatus eſt, obtinuitque ab eodem Rege in feudum Civitatem ipſam, una cum toto territorio Aprutino, pro ſe, ſuiſq; ſucceſſoribus, ſub titulo Principatus, quo huc uſque inſignitur. De Teramnenſis Civitatis deſolatione, ejuſdemque ædificatione, & de miraculo in eundem Guidonem, meritis S. Bernardi patrato, hæc habetur in vita ejuſdem Sancti; *Tempore quoque Guidonis Aprutinorum Præſulis, anno 30. ab obitu S. Berardi, regnante Rege Rogerio, Teramnenſis Civitas quondam Roberti Loretelli Comitis bellorum incurſionibus pugnarũque jurgiis, ac combuſtione ferventi tota combuſta eſt. Et Eccleſia, in qua S. viri Corpus venerabatur, eodẽ ardore ſuccenſa, & ædificiis deſtituta funditus obruit. Præfatus itaq; Guido videns ipſam Eccleſiam ad ſtatum ſuum priſtinum poſt tam gravem ruinam reduci non poſſe, aliam centum fere paſſibus à prima diſtantem inchoavit. Dum his, & aliarũ rerum ſollicitudine angeretur, & ipſius B. Berardi Confeſſoris minus devotè celebraretur memoria, tantum oculorum incurrit dolorem, ut illorum lucè penitus careret, cum ipſi oculi quaſi propriis locellis prominentes ex tumore frontem ſuperare viderẽtur. Qui cum ob ipſam infirmitatem Medicos per ſingulas Provincias ſollicitaſſet, & eorum curam expertus nulla poſſet infirmitati muniri juvamina, inde liberari diffidebat. Demum D. Berardi ſanctitatem, & ejuſdem celebrationis oblivionem ad mẽtem revocans, ejus miſericordiam lachrymabiliter depoſcebat; Proſtratus itaque hujuſmodi fundebat preces. Deus noſter refugium & virtus, adjutor in tribulationibus es, non me in ira tua arguas, neque in furore tuo corripias, ut vita miſera, & infelix taliter deficiat, ſed per Beatiſſimum famulum tuum Berardum indulgentia manum ſuper me imponere digneris, ut quem in terris te donante Patrem, & Paſtorem cognovi, eundem interceſſorẽ te largiente ſentiens, ejus merear precibus liberari; Tunc S. Berardus oculos ejus in proprias ſedes reduxit, ac prioris lucis reſtituit vigorem.*

Ann. 1153. Guido novæ Civitatis reparatione intentus ſpiritualia, Iuraq; ſuæ Eccleſiæ haud neglexit; tunc enim inter ipſum, & Aſculanum Epiſcopum de confiniis diœceſum erat concertatio, quæ olim Victor II. ſuo diplomate, ac præſentia ſtatuerat, ad Anaſtaſium IV. Pontif. Max. pro confirmatione Victoriani diplomatis confugit. Is benigne cum Guidonem recepiſſet, ad pacem, ac nobilitatem Aprutinæ Eccleſiæ conſervandam, jura ejuſdem confirmavit, fineſque Epiſcopatus ſequenti bulla deſignavit, quam è Tabulario ejuſdem Eccleſiæ ſuſcepimus.

ANASTASIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Ven. Fratri Guidoni Aprutinæ Eccleſiæ Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis.

Sicut iniuſta poſcentibus nullus eſt tribuendus effectus, nec legitimè deſiderantium non eſt differenda petitio; tuis itaq; dilecte in Chriſto Frater Epiſcope, precibus annuentes ad perpetuam S. Aprutinæ Eccleſiæ pacem, & nobilitatem præſentis decreti ſtabilitate ſancimus, ut univerſæ parochiæ fines (ſicut a tuis prædeceſſoribus uſque hodie poſſeſſi ſunt) ita omnino tam tibi, quam tuis ſucceſſoribus in perpetuum conſerventur. Qui videlicet fines a capite Vomani per ipſam ſummitatem montis, uſque in rivum qui decurrit inter Aſculanum Comitatum, & Aprutinum, & per Carruſum, uſque trans fluvium Tronti, ad confinium, quod ibi decernitur uſque in mare, & per maris uſque in fluvium Vomani eſſe cernuntur, inter quos fines,

A *quæcumque oppida, quæcumque villæ, quæcumque plebes, quæcumque Eccleſiæ ſitæ ſunt, aut impoſterum fuerint ſub tua, & tuorum Catholicorum ſucceſſorum Epiſcopali providentia, & diſpoſitione permaneant, & ex eis omnibus Epiſcopalia vobis jura ſolvantur, tam in clericorum ordinationibus, & Eccleſiarum conſecrationibus, quam in redditu decimarum, & oblationum, ſive in correctionibus delinquentium. Sanè illam monachorum pravam præſumptionem, quæ (partim Epiſcoporum abſentia, partim eorum pervicacia) in Aprutinorum finibus inolevit, modo inhibemus, ut nec baptiſmum ulterius in monaſteriis faciant, nec ad infirmorum unctiones de clauſtris ſuis progredi audeant, nec ad pœnitentiam injungendam populares perſonas admittant, nec ab Epiſcopo excommunicatos ad communionem, nec interdictos ad officia ſacra ſuſcipiant. Porro eccleſiam B. Mariæ Matricem ſemper haberi (ſicut hactenus habita eſt) & illic Epiſcopalem decernimus ſedem permanere, & tibi, tuiſque ſucceſſoribus confirmamus quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum (juſtè, & canonicè) poſſi-*
B *det, aut in futurum conceſſione Pontificum largitione Regum, vel Principum oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis (Deo propitio) poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant; in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Abbatiam S. Benedicti in Catrula, Abbatiam S. Mariæ in Cataneto, Abbatiam S. Joannis in Peſula, Abbatiam S. Joannis in Scoreione, Eccleſiam S. Flaviani, cum Caſtro, Portus, & omnibus pertinentiis ſuis, Canonicam S. Sylveſtri in Salino, Plebes S. Mariæ in vico, S. Mariæ in Vellete, S. Petri in Romano, S. Petri in Abrelio, S. Victerini in Canali, S. Mariæ in Brazzano, S. Salvatoris in Pagliarolo, S. Laurentii in Feſtiniano, S. Martini in Junipero, S. Mariæ in Predi, S. Pauli in Ablata, S. Laurentii in Civitella, Monaſterium S. Sebaſtiani in Gomano, Civitatem Interamnem, cum Vitica Carticula, Suburbium S. Flaviani, cum Inſula Montonem, Ripam de Tortereto, & Lauro, medietatem Preſuli Lavaroni, Neretum, Turanum, Partem Gusberti in Oſoriano, Terram filiorum Montacelli Gualterii, & Raynerii, Lucum, Collem vetulum, Rapi-*
C *num, Mianum, Terrarum filiorum Albertionis, Forcellam, Capraficum, Terram Canonis de Guictariis, Podiũ ſcilicet Cantalupum, medietatem Germaniani, Partem Bizini, Civitellam Coloniam, partem de Gazino, & de tota Terra S. Nicolai. Decernimus igitur, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas detinere, vel injuſtè datas, ſuis uſibus vendicare, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur tam ejus, quam clericorum, & pauperum uſibus profutura (ſalva in omnibus Apoſtolicæ Sedis auctoritate) ſi quis igitur inpoſterum Archiepiſcopus, Epiſcopus, Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, Comes, V. Comes, Judex, Caſtaldio, aut Eccleſiaſtica, ſæcularis ſive perſona, hanc noſtræ conſtitutionis paginam, ſciens contra eam temere tentaverit, &c. Amen.*

Ego Anaſtaſius Catholicæ, Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Gregorius presbyter Cardinalis tit. S. Calixti.
Ego Manfredus presb. Card. tit. S. Sabinæ.
D *Ego Albertus presb. Card. tit. S. Anaſtaſiæ.*
Ego Octavianus presb. Card. S. Cæciliæ.
Ego Joãnes presb. Card. tit. SS. Jo. & Pauli Pamachii.
Ego Centius presb. Card. tit. S. Laurentii in Lucina.
Ego Oddo diac. Card. tit. S. Geor. ad velum Aureum.
Ego Guido diac. Card. tit. S. Mariæ in Porticu.
Ego Joannes diaconus Card. tit. SS. Sergii, & Bacchi.
Dat. Laterani per manus Rolandi S. R. E. presb. Card. & Cancellarii 5. Kal. Decemb. Ind. 2. Incarn. Dom. anno 1153. Pontif. D. Anaſtaſii Papæ IV. anno I.

Cæterùm Guido poſt multa præclara geſta exceſſit anno 1170. non ſine populorum lachrymis, in Cathedrali humatus, quam à fundamentis ædificare cœperat una cum ipſa civitate.

* GUIDO videtur ſucceſſor Bernardi, cum in præcitato regeſto ab anno 1123. ad annum uſque 1154. de eo habeatur expreſſa mentio, pluraque monumenta, eo Præſule, facta recenſeantur. Delendus igitur mihi videtur Atto ille in octavo loco poſitus in noſtra ſerie, XVI. * Ex Ap. tom. 5.

quem

quem vixiſſe aſſerui eodem anno 1113. & obiiſſe anno 1147. deceptus à tabulis ab ea Eccleſia tranſmiſſis, ac ſimplici nota expreſſis, niſi forte divinare velimus eodem anno Attonem illum electum, ac defunctum, quod dicere non audeo. Guido itaque ſucceſſor Bernardi aliqua condidit monumenta ad favorem cujuſdam Guillelmi ano. 1123.

Guidoni, ſeu Vidoni Epiſcopo in hunc modum fidelitatem jurarunt Robertus, & Guillelmus Aprutini Comites.

Ego Comes Robertus, & Guillelmus juro tibi Dom. Aprutino Epiſcopo, quod non ero in facto, vel in conſilio, ut perdas vitam, vel membrum, aut ſis captus mala captione, & perdaris tu, & Eccleſia S. Mariæ Interamnenſis, ea quæ nunc tenetis, & in antea acquiſieritis, vel rationabiliter cauſari potueritis tam mobilium, quam immobilium. Et ſi aliquis abſtulerit hæc vel invadere tentaverit Eccleſiam S. Mariæ, & te ſine fraude, & malo ingenio fideliter adjuvabo. Et ſi forte factum fuerit factum per me vel per meos bajulos, poſtquam requiſitus fuero, ſine fraude, ſive per judicium, ſive per concordiam, emendabo uſque ad 40. dies, ſi in Comitatu Aprutino fuero. Et hoc ſacramentum obſervabo tibi, & Eccleſiæ tuæ, & ſucceſſoribus tuis canonicè intrantibus, qui mihi hanc conceſſionem facient, & obſervabunt.

Ego Robertus Comes, juro tibi G. Epiſcopo Aprutino, qui in facto, vel in conſilio, ut perdas vitam, aut membrum, aut ſis captus mala captione non ero. Et non ero in facto, aut in conſilio, ut tu, & Eccleſia S. Mariæ, cui tu præordinatus es, perdaris eas res, quas tenetis, nec in terra Domini mei, & meorum hominum, vel quæ in antea acquiſieritis. Et ſi quis auferre tentaverit de his rebus ſupradictis omni tempore dum neceſſe fuerit, ſine fraude, & malo ingenio, per me, & meos homines vos adjuvabo, & eas res, quæ nunc tenetis in terra domini fratris mei, & hominum ejus ſi per pacem, aut per guerram in dominio meo, aut meorum hominum venerint, vel ea, quæ in antea acquiſituri eritis ſimiliter vos adjuvabo, & obſervabo. Et donec ſim in dominio ejus ſalvo ſacramento unde teneor ei ſimiliter ſine fraude vos adjuvabo omni tempore.

Anno 1124. Guidone Præſule, Giſo Traſmundi filius obtulit Eccleſiæ Aprutinæ Caſtellum Baſtiani. Idem Guido planam conceſſionem fecit Canonicis ſuis anno 1127. Eodem anno 1127. aliud reperitur monumentum Guidonis. Ultima Guidonis mentio in eo regeſto incidit in annum 1154. 5. Kal. Aprilis, quo ipſe cum ſuis Canonicis quædam conceſſit bona Guidoni Ramonis filio; poſt hæc vixit Guido uſque ad ann. 1170. ut diximus.

XVII. 16. DIONYSIUS Aprutinæ Eccleſiæ præfuit anno 1170. qui cum annis 4. hanc Eccleſiam bene geſſiſſet, ad Almaphitanum Archiepiſcopatum tranſlatus eſt. De eo habetur mentio in vita S. Berardi. Conſule quæ infra de Archiep. Amalphitanis ſcripſimus.

XVIII [a Seu primus.] 17. ATTO II a. ex Archipresbytero S. Flaviani ad hanc ſedem aſcendit anno 1174. Corpus S. Berardi in decentiorem locum tranſtulit, de quo hæc in vita S. Berardi. *Hic cum propter canonicorum abſentiam, & civitatis combuſtionem, & Eccleſiæ ruinam S. viri corpus, minus ſolemniter venerari conſpiceret, jugiter cogitare cœpit, qualiter in ejus laude ad ſepulchrum ejus aſſiduè permaneret. Quod ergò animo conceperat, canonicis ejus pandit, & unanimi eorum, & Capituli conſenſu beatiſſimi confeſſoris corpus ad ſuperiorem Eccleſiam transferre decrevit, terminumque dictæ translationis præfixit. Statuta igitur die, ferè provincia tota tantæ exultationis gloria devotiſſimè convenit. Tunc præſul paſtoralibus indumentis ornatus ad locum, in quo S. corpus jacebat, acceſſit, & illud in ſuis ulnis devotè ſuſcipiens (turba circumſtante, laudes Domino referente) ad ſuperiorem Eccleſiam ſolemniter deportavit, & in ea juxta ſiniſtrũ angulum venerabiliter recondidit. Ubi quædam mulier dæmoniaca in conſpectu multorũ civiũ tres carbones evomuit; & cum in terrã collapſa aliquantiſper veluti exanimis jacuiſſet, penitus liberata ſurrexit.* Hactenus codex.

XIX. 18. GUIDO II. Aprutinus Epiſcopus Actoni ſucceſſit, qui anno 1187. Guillelmo Siciliæ Regi in ſubſidium terræ S. auxiliares 24. milites obtulit, ut in monumento Regii regiſtri Neapolit. habetur fol. 57. ou. 1322. *Guido*, ait monumentum, *Epiſcopus Aprutii dixit, quod tenet in Aprutio Teramum, & S. Benedictum, & Forcellam, & Capriſicum, & Laveronem, & Ripam, & Torontum, & quoddam tenimentum in S. Flaviano, & collem Vetulum, & Majanum cum ſuo tenimento, & quoddam tenimentum in Monterio, & in Penne tenet lacum, quæ ſicut dixit ſunt feuda 10. militum, & cum augmento obtulit milites 24. & ſervientes 40.* Nulla alia de noſtro Guidone mentio habetur.

19. ATTO III b. cujus memoria habetur in donatione Henrici VI. Imper. quam fecit Berardo Aſculano Archidiacono, mox Meſſanenſi Archiepiſcopo de oppido Omero ano. 1195. 4. idus Aprilis, Mortuus eſt Atto ann. 1002.* Hujus prima mentio an. 1193. in privilegio Henrici VI. Imp. Eccleſiæ Aſculanę conceſſo. XX [b Vel II.] [* Ex App. c. 3.]

20. * MATHANCIANUS Epiſcopus Aprutinus, cujus non memini, addendus videtur poſt Attonem, cujus etiam obitus dies notatur accidiſſe in annum Dom. 1205. in vetuſto pergameno martyrologio, ſeu mortuale ejuſdem Eccleſiæ. Præter hæc pauca nil certi de eo reperitur. XXI. [* Ex App. tom. 5.]

21. SASSO Innocentii III. familiaris electus eſt ab eo Epiſcopus anno 1205. Hic laborem Interamnenſis Civium, tam in aggeribus, quàm in ædificiis novæ civitatis pia conſideratione animadvertens, libertatem, & immunitates à ſuis Anteceſſoribus conceſſas non ſolum confirmavit, verum plura alia elargitus anno 1207. ut ex ſequenti monumento ex archivio ejuſdem Eccleſiæ deſumpto liquidius patet. XXII

In Dei nomine.

Anno Dom. Incarnationis 1207 10 Ind. menſe Februarii.

Regnante glorioſiſſimo Rege Federico.

JUſta Subditorum petitio pia debet proſequutione compleri, quatenus & eorum ſtudium in augumentum uſquequaque proficiat, & recta fides in ſtudio gratioſior eniteſcat. Ea propter Ego Saſſo Divina miſeratione Aprutinus Epiſcopus conſiderans veſtrum laborem, tam in aggeribus, quàm in ædificiis murorum civitatis, veſtriſque ſiquidem petitionibus (Populi Terami) condeſcendens, & noſtrorum Prædeceſſorum veſtigiis inhærens, ut hæc civitas Teramnenſis, quæ de tanta multitudine ferè depopulata conſiſtit, tam ab hæreditariis, quàm ab extraneis reſtauretur, & inhabitetur, concedimus, & confirmamus illam vobis hominibus Terami habitatoribus libertatem, quam prædeceſſores noſtri primò conceſſerunt, condonaverunt, & remiſerunt, & quædam de beneplacito noſtro largimur, & concedimus videlicet Sanguinem, livorem, & Bandaſiam, poteſtatem, & Iudices, prout inferius legitur. Quicumque enim in hac civitate habitant, vel ad habitandum venerint, concedimus, & confirmamus eis inſuper hanc libertatem, ut nemo eorum ſit captus mala captione, nec exhæredatus, niſi tale ſortis factum fecerit, quod emendare non potuerit, aut noluerit, prout noſtri boni homines hujus Civitatis iudicaverint, aut concordaverint. Concedimus etiam vobis veſtrarum rerum libertatẽ, ut nec à vobis, nec ab aliis, qui terram in hac civitate tenent ab Eccleſia aliud à vobis exigatur, niſi conſtitutum ſervitium, quod quiſque de poſſeſſione, quam tenet facere debet (ſalvo tamen juſto ſervitio, quod eccleſia, & alii Domini à vobis recipere debent) ab hoc in antea refutamus, & perdonamus vobis, veſtriſque hæredibus omne ſuppoſitum ſervitium, & omne injuſtum, quandocumq; vobis factum, ſive à me, ſive à miniſtris meis. Concedimus etiam, ut ſi quis neceſſitatis, vel paupertatis cauſa de ſua hæreditate vendere, aut donare voluerit, poteſtatem, ſed non in aliud dominium transferre, niſi S. noſtræ Eccleſiæ, aut ipſius Domini, cujus ipſe homo fuerit. Si quis veſtrum ultro debitum ſervitium, quod facere debet non fecerit, &, poſt octo dierum requiſitionem non emendaverit, duplum ipſum debitum reſtituat. Concedimus namque vobis, veſtriſque hæredibus ſanguinem, livorem, & bandaſiam. Et concedimus quoque vobis Iudices, & poteſtatem perpetuo jura veſtra exercere, ſed hoc modo; cum tempus etenim poteſtas eligendi venerit, Epiſcopus hæreditariis hominibus hujus civitatis Medianum inveniat hominem, videlicet, idoneum, convenientem, & non diffamatum, & non clericum, quem Medianum Epiſcopus populo aſſignet, & populus faciat ipſum Medianum jurare. quod ſine fraude, & malo ingenio eligat hominem convenientem, & idoneum in poteſtatem, prout Deus ſibi permiſerit ad honorem Dei, & S. Mariæ, & Epiſcopi, & populi civitatis, & ſi Medianus in continentem non providerit per totum

ipſum

A

ipſum diem ſpatium eligendi habeat, & poſtquam poteſtas electa fuerit, populus accipiat ipſam poteſtatem, & eam ad Epiſcopum perducat; & Epiſcopus una cum populo poteſtatem jurare faciat, quod ſine fraude, & malo ingenio injuncti ſibi offi. ii bona fide, ac fideliter tractaverit ad honorem Eccleſiæ, Epiſcopi, & populi civitatis; Et ſi ipſe, qui electus fuerit in poteſtatem, hoc ſacramentum jurare noluerit, ipſe Medianus eligat alium in poteſtatem, & ſecundum præſcriptam formam ducatur, & firmetur, & qui jurare noluerit pro poteſtate non teneatur. Et poſtquam poteſtas firmata fuerit, Epiſcopus det judices populo, & una cum populo, judices jurare faciat, prout ratio requirit, & hoc tam de judicibus, quam de poteſtate annuatim renovetur. Et cum renovatio poteſtatis fieri debet, ſi Epiſcopus fuerit præſens, aut in parochia in ſpatio 15. dierum tribus vicibus à populo requiratur, ut Medianum, aut per ſuas literas populo aſſignet, & ſi Epiſcopus factis dictis requiſitionibus Medianum, nec per ſe, nec per ſuas literas dederit, populus poteſtatem per Medianum, ſicut præſcriptum eſt faciat, & poſtquam poteſtatem, Epiſcopus in beneplacito recipere noluerit, populo annunciet, & populus poteſtatem Epiſcopo perducat, & Epiſcopus poteſtatem per ſacramentum, quod fecerat, conjuret, ut officium ſibi injunctum fideliter, & benè ad honorem Eccleſiæ, & ſui, & populi tractet non aliter ipſa cogat, & ſi Epiſcopus extra parochiam fuerit, & populus per litteras ſuas de Mediano copiam non habuerit, per Medianum modo prædicto poteſtatem faciat, & prædicto modo poſtquam tempus redierit, populus ei poteſtatem repræſentet, & Epiſcopus (ſicut ſupraſcriptum eſt) poteſtatem conjurando cogat Hoc idem fiat ſi Eccleſia vacat à Paſtore, cum Paſtorem rehabuerit Et ſi populus prædictam formã, & rationem Mediani, poteſtatis, & judicis Epiſcopo auferret, & poſt tertiam requiſitionem in ſpatio C. dierum, ei emendaret quidquid populo conceſſum eſt de Mediano, poteſtate, judicibus, ſanguine, & livore perdat: Et ſi Epiſcopus ſupradicta populo frangeret, & poſt tertiam requiſitionem ſpatia C. dierum non ei emendaret quidquid rationis in Mediano, poteſtate, & judicibus habet perdat, & populus Medianum, poteſtatem, & Judices pro ſe ipſo, ſine Epiſcopo faciat. Et ſi poteſtas aliquid de rationibus Epiſcopi, aut de rationibus populi acceperit per manus judicum, qui terram illam illo anno judicaverunt, rationem faciat, & cui tenetur de aliqua ſua ratione, & quantitate emendet. Et ſi neceſſitas ſe ingeſſerit, aut guerra, aut alia fortuna, quod infra tempus unius poteſtatis pro futuro anno ad coadiuvandum nos per duos, vel tres menſes ante terminum fecerimus, quidquid rationis eſt poteſtatis in tempore illo inſimul ſortiantur, & tamen prima poteſtas perficiat tempus ſuum. Hæc quoque facimus, concedimus, & confirmamus ex conſenſu, & voluntate canonicorum fratrum noſtrorum, videlicet, D. Odemũdi Præpoſiti, D. Bartholomæi, D. Blaſii, D. Matthæi, D. Petri, D. Nicolai, D. Guidonis, D. Benaldi, D. Vinciguerræ, D. Leonardi, D. Andreæ, D. Petri, D. Philippi, D. Rainaldi, D. Matthæi, D. Tranſmundi, D. Rainerii, D. Marchiani. Et ſi aliquo tempore Nos, vel Succeſſores noſtri, ſeu alii, qui terram in hac civitate tenent, hoc removere, aut frangere præſumpſerimus, aut aliquid vobis injuſtè, & ſine ratione abſtulerimus, in duplum vobis reſtituamus. Et chartula iſta firma, & immobilis permaneat omni tempore. Quam chartam ego Petrus Aprutinæ Eccleſiæ notarius ſcripſi Si quis autem iſtius terræ habitator, hoc frangere præſumpſerit, & non emendaverit, perdat hæreditatem, quam hic habet, & extra hanc terram ejiciatur.

Locus Signi.

Ego Gulderius de Podio.	*Ego Spes.*
Ego Vinciguerra de Hereto.	*Ego Turrus.*
Ego Gualderius Tranſmundi.	*Ego Corecillus.*
Ego Philippus Bonfilii.	*Ego Terramanus.*
Ego Peregrinus Mavantani.	*Ego Valentinus.*
Ego Leonius.	*Ego Gualderius.*
Ego Bernardinus de Turre.	*Ego Albertus.*
Ego Vincentius.	*rogati teſtes ſumus.*

XXIII * Sen III. 22. ATTO 4 a ab Honorio III. conſecratus anno 1221. ut in reg. Vatic. habetur. Extat ibidem ejuſdem Honorii epiſtola ad Epiſcopum Pennenſem, ut perſonaliter inducat capitulum Aprutinum ad novum eligendum Epiſcopum, unius menſis ſpatio, caſſata electione non legitimè celebrata de Magiſtro Petro Machaniani, non. Auguſti ann. 5. epiſt. 17. fol. 4.* Obitus ejus dies ignoratur.

* Ex App. t. 5.

XXIV * Ex App. tom. 5. 23. * SYLVESTER, ejus mors notatur in eo mortuale an. 1235.

XXV. * Ex App. tom. 5. 24. * ATTO, an idem cum ſuperiori, non reperi, mortuus dicitur in relato Martyrologio an. 1242.

XXVI 25. MATTHÆUS de Balato, ex nobili genere procreatus, Canonicus Cathedralis Eccleſiæ ab Innocentio IV. ann. 1251. electus, & conſecratus, ab eodem Capitulo commendatur 2. Kal. Ianuarii, anno Pontificatus, ex regeſt. Vatic. ep. 602. ſ. 211. Eo Pręſule cives, & Poteſtas Aſculani, Teramnenſis civitatis inimici anno 1252. irruentes in eam, mœnia ipſius funditus everterunt, valvas civitatis Aſculum aſportarunt, populum in ſervitutem abduxerunt, ac contra jura Epiſcopatus reclamante Epiſcopo multa mala congeſſerunt. Ea propter Epiſcopus, populuſq; ad Innocent. IV. confugere, ac de illatis injuriis conqueſti, ſollicitudinem Apoſtolicam, ut miſeris opem ferret, inſtantiſſimè implorarunt. Motus tantæ rei atrocitate Innocẽtius, Petro tit. S. Georgii diaconi Card. Apoſtolicæ ſedis legato commiſit, ut quantocitius præfatũ Epiſcopum, Capitulum, & Eccleſiam Aprutinam, per ſe, vel

B

per alium in priſtinam libertatem reſtitueret, compelleretque Aſculanos ad ſatisfactionem. Extat in tabulario Aprutino ejuſdem Petri Card. epiſtola, una cum Innocentii diplomate, quam hic non pigebit tranſcribere; ſic enim ſe habet.

Ven. in Chriſto Patri, Dei gratia Epiſcopo, & dilectis in Chriſto Capitulo, necnon Poteſtati, Concilio, & communi Civitatis Teram. Petrus miſer. divina, S. Georgii ad velum Aureum Diac. Card. A. Sedis Legatus, ſalutem in Domino.

EX parte D. Papæ recepimus litteras in hunc modum. Innocentius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Dilecto filio Petro S. Georgii ad velum Aureum diac. Card. Apoſtolicæ Sedis Legato, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Ex parte Vener. Fratris noſtri Matthæi Epiſcopi, & dilectorum filiorum Capituli Aprutini querelam recepimus continentem, quod poſtquam homines Terami civitatis ſuæ ad requiſitionem tuam per ſuos ſyndicos exhibuerunt de parendo mandatis Eccleſiæ juramentum, Aſculani cives, & eorum poteſtas per illatã

C

cum armis ipſis hominibus violentiam à præfatis ſyndicis juramento extorto, quod eorum mandatis dicti homines pariter obedirent, receptiſque obſidibus de civitate prædicta muros ipſius poſt prohibitionem tuam funditus deſtruxerunt, & valvas civitatis ejuſdem Aſculum aſportãtes, velut captivos dictos obſides, arcta cuſtodia manciparunt, ponẽtes in civitate præfata, & ſuburbio S. Flaviani (quod immediatè pertinet ad Eccleſiam Aprutinam) in eorundem Epiſcopi, Capituli, & Eccleſiæ præjudicium contra juſtitiam poteſtatem, initis ſibi ſtatutis iniquis, tamque ſibi Eccleſiam, Civitatem, & ſuburbium memorata intenderent ſubjugare. Quare dicti Epiſcopus, & Capitulum humiliter petierunt Apoſtolica ſibi ſuper hoc ſollicitudine miſericorditer provideri. Quo circa diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus (quatenus ſi eſt ita) præfatã Epiſcopum, & Capitulum, & Eccleſiam, per te, vel per alium quoad omnes libertates, jura, vaſſallos, & poſſeſſiones ſuas, ſicuti juſtum fuerit, plenè reſtituens, ac reſtitui faciens, reſtitutoſque defendẽs, non permittens ipſos de cætero ſuper ipſis ab aliquibus indebite moleſtari: contradi-

D

ctores, & moleſtatores, ſi qui fuerint authoritate noſtra per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus aliquibus privilegiis, & conceſſionibus, quæ ſuper iis præoccupatione feciſſe diceris eiſdẽ civibus Aſculanis. Dat. 1. menſ. Iulii, Pontificatus noſtri anno 9. Nos igitur attendentes, quod in noſtra præſentia dicti Aſculani contra inhibitionem, & mandatum noſtrã muros civitatis veſtræ perperam diſtruẽtes vos ad plures conditiones, & pacta per violentiam, quæ poterant in conſtantes cadere compulerant, propter quod omnia privilegia, quæ conceſſeramus eiſdem, duximus hactenus revocãda, eaſdem conditiones, & pacta quæcumque fuerint, etiã quaſdam conceſſiones contra Eccleſiam, vel Cõmune veſtrum factas eiſdem Aſculanis, litterarum auctoritate noſtrarum, caſſamus, & annullamus, eaſque nullius eſſe decernimus firmitatis: reſtituentes Eccleſiam, vos, & Commune veſtrum ad omnes libertates, jura, vaſſallos, & poſſeſſiones, quæ primitus habuiſtis; ut autem præmiſſa robu-

obtineant firmitatis, præſens privilegium inde fieri fecimus ſigilli noſtri munimine roboratum. Datum Hadriæ 10. Kal. Octobris anno Domini 1257.

* Ex App. tom. 5.

Obiit Matthæus * Juxta mortuale an. 1263. in Tabulis verò 1267. Sepultus jacet in Cathedrali. In eadē citato mortuale notatur obitus cujuſdam Matthæi de Barilibus Epiſcopi Aprutini ann. 1260. forte hic fuit electus, non tamen confirmatus ab Apoſtolica ſede, cum de eo nulla habeatur mentio in regeſtis Vatic.

XXVII. 26. GENTILIS de Sulmona in demortui Matthæi locum a Clemente IV. electus ann. 1267. 10. Kal. Auguſti. Ita habetur in regeſt. Vatic. ann. 3. epiſt. 7. fol. 261. Deceſſit an. 1270. ex eodem mortuali.

* Ex App. tom. 5.

XXVIII. 27. RAYNALDUS de Barilibus, illuſtri familia exortus, Aprutinæ Eccleſiæ Canonicus, à Gregorio X. anno 1272. 15. Kal. Auguſti Gentili ſufficitur, quem Stephanus Colettus in catalogo hujus ſedis Antiſtitum perperam Ricardum vocat, nos verò tum ex reg. Vatic. tum ex monumento Camplenſi, quod mox ſubjiciemus, Raynaldum vocamus. Is Patrem habuit Hericum è Comitibus Marſorum, à quo Neapolitana familia de Barilibus, inter regni primarias Caivani Ducatu, aliiſque inſignibus feudis nobiliſſima ſuam duxit originem. Raynaldi contemporaneus fuit ille Eccleſiæ lumen Fr. Thomas de Ocra Aquilanus, nobilis & ipſe Marſorum Comitum ſurculus, Raynaldi noſtri affinitate conjunctus, qui anno 1294. à Cœleſtino V. presb. Card. tit. S. Cæciliæ creatus eſt. Eadem enim eſt familia de Ocra, de Foſſa, de Barilibus, ac de Albe, à Berardo Marſorum Comite Raynaldi filio, qui ante annum milleſimum noſtræ ſalutis vixit, propagata: hæc deinceps à variis feudis, quæ in Aprutina provincia, aliiſve locis poſſidebat, varios in ramos diſtincta, alia de Ocra, altera de Barilibus, aliaque de Foſſa ſuam denominationem ſuſcepit. At de his inferius, dum de Epiſcopis Aquilanis ſermonem inſtituemus. Raynaldus verò magnæ virtutis Præſul, è vicinis locis evocatis familiis ſua prudentia effecit, ut Teramnenſis civitas populorum numero, & potentia ad miraculum creverit. Jure igitur merito tanquam unus è fundatoribus Urbis prædicatur, coliturque poſteris. Fato functus eſt anno 1282. cum ſediſſet plus minus annos 10. humatus in Cathedrali. Monumentum vero Camplanum, quod modo commemoravimus, eſt tale.

Die 9. Novembris, 6. indict. 1278. Bernardus filius D. Ugonis de Rocca, & Odemundus filius D. Raynaldi de Rocca donant D. Joanni Jacobo Machabeo de Camplo Juſpatronatus, quod habent in eccleſia S. Laurentii ad Ceſcnanum in pertinentiis Campli. Actum Terami præſente, & ſuum conſenſum præſtante D. Raynaldo de Barilibus Ven. Epiſcopo Aprutino, ex regeſto Notarii Guidonis de Camplo.

Die 14 ejuſdem mēnſis, & anni, Berardus, & Ugo filii D. Raynaldi de Rocca eorum patrui, & tutoris, præſente D. Bella eorum matre, aſſiſtentibus, & laudantibus D. Berardo de Nontino, & Odemundo filio uti proximioribus donant eorum penſionem ejuſdem Juriſpatronatus eidem D. Joanni Machabeo, mediante conſenſu D. Raynaldi de Barilibus, Ven. Epiſcopi Aprutini. Actum Clarani, ex regeſto ejuſdem Notarii.

XXIX. 28. ROGERIUS, ex Præpoſito, à Capitulo poſtulatus in locum Alexandri de Verulis Eccleſiæ S. Eraſmi Canonici, qui poſtulationi de ſe factæ ſuum præbere conſenſum noluit, factuſque eſt Frater Minor, à Martino IV. confirmatus anno 1282. 16. Kalen. Decembris, ex regeſt. Vatic. epiſt. 64. fol. 65. Hic corpus S. Berardi inventum in Cathedralem tranſtulit anno 1284. 8. Maii; Obiit verò anno 1294. quo defuncto Capitulum, Conradum de Brunforte Apoſtolicum Capellanum poſtulavit, qui renuit conſentire, iterumque reſtauratis ſuffragiis, Fr. Hugolinum de Brunforte poſtulavit, quem Bonifacius VIII. confirmare noluit, ac ſequentem Franciſcum de plenitudine poteſtatis præfecit in Epiſcopum.

XXX. 29. FRANCISCUS à Cœleſtino V. Epiſcopus Theatinus deſignatus, in Epiſcopum Aprutinum à Bonifacio VIII. aſſumptus eſt an. 1295. id. Decemb. an. 1. pontif. ex reg. Vat. ep. 578. fol. 132. obiit anno 1300.

XXXI 30. RAYNALDUS Aquaviva, ſucceſſit ex Archidiacono Caſtri Lidii in Eccleſia Cenomanenſi à Capitulo poſtulatus; confirmatur à Bonifacio VIII.

A anno 1300. 8. id. Novemb. pontif. 7. ep. 291. f. 77. reg. Vatic. Stephanus Colettus in ſuo refert catalogo, Joannem quendam Aquavivam an. 1307. fuiſſe Aprutinum Epiſcopum; at ex reg. Vat. poſt Raynaldum Nicolaum ad hanc ſedem perveniſſe clarè videtur. Obiit enim Raynaldus an. 1315. quo defuncto duo à Capitulo in ſchiſmate eliguntur, Nicolaus Andreæ Canonicus Reatinus, & Guillelmus de Civitella Ord. Minorum, qui diu in Curia litigarunt; tandem electionibus de ſe factis liberè ceſſerunt. Pontifex Joannes ſequentem Nicolaum evexit ad ſedem. De Raynaldo in regeſtis Neapolitanis anno 1355. ejus habetur mentio, ut mihi aſſerit Camillus Tutinus Neapolitanus, vir eruditiſſimus, & ejus Regni antiquitatis ſtudioſiſſimus.

31. NICOLAUS de Arcionibus, nobilis Romanus, Canonicus Tranenſis, creatur Epiſcopus anno 1317. 5. Kalend. Julii. Conſecratur in Curia per Berengarium Epiſcopum Card. Sabinen. ex reg. Vatic. cui confirmavit Carolus Neapolitani Regis filius omnia bona feudalia ipſius Epiſcopatus, ut habetur in ſe- XXXII.
B quenti privilegio è tabulario Aprutino deſumpto.

Carolus &c. Juſtitiario Aprutii, ultra flumen Piſcariæ fideli Regio, devoto ſuo, &c.

VEnerab. Pater D. Nicolaus Epiſcopus Aprutinus, paternus devotus, & noſter, nobis nuper expoſuit, quod prædeceſſores ejus in conceſſione dudum Catholicorum Regum Siciliæ tenuerunt, & poſſederunt hinc hactenus in feudum à Regia curia, ipſoque ſimiliter præſe, dictaque Aprutina Eccleſia tenet, & poſſidet de demanio in demanium ſubſcriptas terras, & bona feudalia ſub diſtricta, videlicet, civitatem Terami, alias dictam civitatem Interamnem, cum Villica Patroniano, Curticulo Naceto, & Turricella Terzanum, ripas de Tortoreto, partem Gaſberti in Efforano, Lucum, Colleveſolum, Rapinum, feudum in Torcella, Planellum, Capraticum, terram Cirvonis de Equitano, Podium, terram Alberti Petri, Gualterii, & fratrum ſuorum, baronos Guidoniſcos, Rutoriſcos, & Siffredianos, & Roccam S. Mariæ, cum omnibus vaſſallis, juribus, rationibus, & pertinentiis om-
C *nibus terrarū, & bonorum feudalium eorundem ſub feudali ſervitio, ſeu adohamento unciæ unius terrarum, unius & gr. decem Regia Curia, propterea faciendo, ac inſuper ſe habere aſſerit, quæ occupata per alios teneri dicuntur ad præſens medietatem Porticuli, quæ eſt in Montecio, quam tenuerunt Guillelmus Odmundi, & Berardus Sanſoni, terram Lavarani Tſelam, terram filiorum Mōtanelli, in Montorio Gualterii, ſcilicet, & Raynerii, reliquam partem Forcellæ, Cantalupum, medietatem Germaniam, partem Patenſ in Bizino, Coloniam, Civitellā, partem Paceriæ in eccleſia S. Nicolai in Urontino, & totius terræ ſuæ, cum omnibus vaſſallis, juribus, rationibus, & pertinentiis omnibus, cæterorumque bonorum omnium prædictorum, devota per eundem Epiſcopum ſupplicatione ſubjuncta, ut cum ipſe in Aprutinum Epiſcopum de novo per ſedem Apoſtolicam ſit creatus, aſſecurari eum ab omnibus, & vaſſallis, tam de civitatis Terami, quàm aliarum terrarum, Caſtrorum, & bonorum ipſorum, quæ juſtè tenet, & poſſidet, ut præſenti juxta Regni conſuetudinem benignius mandaremus; cujus ſupplicationibus in-*
D *clinati, quia de conceſſione ipſa prædictorum bonorum facta eidem Aprutina Eccleſia per privilegia dictorum Catholicorū Regum Siciliæ, alias præſētata, & viſa in Regia curia ſupradicta ipſi curiæ cōſtitit, idemq; Aprutinus Epiſcopus in generali, & communi forma etiam prolatis in dicta fidelitatis nobis ſacramētū præſtitit, & pro Caſtris, & bonis feudalibus prænarratis, quæ ipſe, ut prædicitur ab eadem regia curia tenet, & habet in feudum præfatus Epiſcopus nobis pro parte Rev. D. Genitoris noſtri, ac noſtra ligium fecit homagium, & fidelitatis à vaſſallis debita ſolitum exhibuit juramentum, devotioni veſtræ præcipiendo mandamus, quatenus recepto prius pro eodem D. Genitore noſtro, ac nobis juramento fidelitatis ſolito ab hominibus, & vaſſallis iiſdem quos prædeceſſores ipſius Epiſcopi nomine, & pro parte jam dicta Eccleſia juſtè, ac rationabiliter tenuerunt, & poſſederunt, idemque Epiſcopus ex cauſa prædicta juſtè, ac rationabiliter tenet, habet, & poſſidet. Faciatis deinde jam dicto Epiſcopo ab eiſdem hominibus, & vaſſallis juxta uſum, & conſuetudinem*

me-

memoratas aſſecurationes debitò ſacramenta præſtari, ſibique intendi, & reſponderi de omnibus, in quibus tenetur, & debent fidelitate paterna præſcripto quoque feudalò ſervitio pro civitate, caſtris, terris, & bonis eiſdem ipſi curiæ debito, & majori, ſi majus propterea ipſi curiæ debeatur regiis, & cujuslibet alterius juribus ſemper ſalvis facturi fieri de executione præſentium, cum forma earum publica competentia conſimilia inſtrumenta, quorum uno vobis retento veſtri ratiocinii tempore producendo alio præfato Epiſcopo, ſeu ejus procuratori tradito tertium mittatis ad curiam in archivio ipſius curiæ conſervandum. Datum Averſæ, per D. Bar. de Capua &c. anno Domini 1328. die 20. Septemb. 2. indict. Regnorum d. Domini Patris noſtri anno 10. &c. Eadem die recepta ſunt ibidem à Ven. in Chriſto Patre D. Nicolao Epiſcopo Aprutino produplo adohamenti, ſeu feudalis ſervitii dicti anni 8. indict. ad quod Regia Curia tenetur pro ſubſcriptis bonis feudalibus, quæ dicitur tenere ab ipſa curia in feudum antiquum in prædicto Juſtitiariatu Aprutii ultra flumen Piſcariæ major Eccleſia Aprutina, ſub Adona C. unc. 1. tar. 5. & gr. 10. ſicut nuntius ejus aſſeruit in Carlenis argenti, unc. & tar. 3. Prædicta vero bona feudalia hæc eſſe ponuntur. Teramum cum Ranone, ſive Myano, & aliis pertinentiis, Lirani, Rapinum, Lucumen, ſeu Lucum cum caſalibus ejus, Collovetus cum caſali S. Sebaſtiani, Rocca S. Mariæ. Duodecima pars Forcellæ. Ripa de Turtoreto cum laureto, quæ eſt quarta pars Turtoreti. Medietas Caſtri Victorici, Medietas Biſingii, certa bona feudalia in Teczano in diverſis petiis Terrarum, Montanum, Civitella, Suburbium S. Flaviani, Certa bona feudalia conſiſtentia in certis manſis, & vaſſallis poſitis in pertinentiis Rocchæ Theotoniſcæ.

Sequenti verò anno alia bona, & feuda Epiſcopatus recuperavit. En Caroli, Roberti Regis filii, Ducis Calabriæ diploma.

Carolus Illuſtris, Ieruſalem, & Siciliæ Regis Roberti primogenitus, Dux Calabriæ ac ejus Vicarius Generalis, Iuſtitiarii Aprutii ultra flumen Piſcariæ fideli paterno, & ſua ſalutem, & dilectionem ſanctam.

PRidem vobis ad petitionem Ven. Patris Aprutini Epiſcopi ſcripſiſſe recolimus in ſubſtantia continentia poſt ſalutem Pro parte Ven. Patris Aprutini Epiſcopi fuit querela coram nobis expoſitione monſtratum, quod dum pridem ad mandatum noſtrum terras omnes, quas D. Corradus de Aquaviva poſitas in veſtra juriſdictione tenebat, faceretis ad manus Curiæ diligentibus ſtudiis revocari, ponitur contigiſſe, quod prætextu revocationis terrarum ipſarum, tertia pars Caſtri Riperatterii, quam præfatus Epiſcopus nomine ipſius majoris Eccleſiæ Aprutinæ juſto titulo, & bona fide tenebat, ac pacificè poſſidebat, fuit etiam revocata, ſeu in ipſa revocatione in ipſius Epiſcopi, & Eccleſiæ præjudicium involuta ſuper quo noſtra proviſione petitione petita devotioni veſtræ, Vicariatus autem, quo fungimini diſtrictè præcipimus, quatenus ſi tempore deſtitutionis, ſeu revocationis terrarum ipſarum, quas Corradello, ipſique D. Corradi nepoti, ex quadam conſideratione præhabita reſtitui juſſimus certo modo vobis in literis noſtris, aliis ſpecialiter deſignato præfatus Epiſcopus, & ejus Eccleſia erant in poſſeſſione pacifica tertiæ partis ejuſdem ſtatim tertiam partem ipſam D. Epiſcopo, & ipſi Eccleſiæ indilatè reſtitui faciatis, cum non fuerit intentionis noſtræ, nec in noſtra credimus cecidiſſe, quod propter revocationem jam dictam privetur præfatus Epiſcopus, & Eccleſia jure ſuo. Datum Neapoli anno Domini 1319. die 11. Maii 2. indictionis, Regnorum dicti D. Patris noſtri anno 10. Et ſubſequenter ſcripſiſſe recolimus etiam in ſerie infraſcripta. Carolus Illuſtris Ieruſalem, & Siciliæ Regis Roberti primogenitus, Dux Calabriæ, ac ejus Vicarius Generalis Iuſtitiario Aprutini ultra flumen Piſcariæ fideli paterno, & ſuo ſalutem, & dilectionem ſinceram. Proceſſit pridem de ſpeciali mandato noſtro vobis inde directo, ut bona feudalia omnia D. Corradi de Aquaviva propter contumaciæ ſuæ culpam ad manus Regiæ curiæ revocata, quæ quidem ipſe miles ante tempus, & tempore revocationis illorum in juriſdictione veſtra tenebat, Corraducto pupillo nepoti ſuo reſtitui faceretis. Sicut autem habuit pro parte dicti pupilli nobis nuper oblata petitio, licet bona hujuſmodi avi ſui in juriſdictione veſtra ſiſtentia ſibi faceretis, ex vigore dicti mandati noſtri reſtitui &c. prout tota forma ſcripta in præſenti quaterno pro eodem Corraducto ſuque, Dat. Neap. per Andream Cuminum juris civilis profeſſorem locum tenentem prothonotarii Regni Siciliæ, anno D. 1314 die 4. Julii, 2. indictionis Regnorum d. D. Patris noſtri anno 11. Deinde hic ſequitur, licet autem nunc pro parte jam dicti Epiſcopi habuit compoſitio facta nobis præſcriptæ literæ ſic per vos conceſſæ pro dicto Corraducto impetratæ fuerunt tacita veritate, cum Epiſcopus ipſe ante tempus, & tempore revocationis bonorum feudalium D. Corradi jam dicti tenerent, & poſſiderent, ut aſſerit dictam tertiam partem præfati Caſtri Riperatterii quietè, & pacificè pro parte ſuæ Eccleſiæ memoratæ. Super quo proviſionis noſtræ remedio ſuppliciter implorato fidelitatis veſtræ Vicariatus, quâ fungimur auctoritate mandamus quatenus vocatis, qui fuerint vocandi, faciatis inde juxta præſcriptarum ambarum literarum noſtrarum tenorem, quod juſtitia ſuadebit. Datum in hoſpitali Montis Virginis, per Andream Cuminum de Neapoli &c an. Domini 1314 die 3 Auguſti 2. indictionis Regnorum Domini Patris noſtri anno 11.

Nicolaus vero noſter partem ſuperiorem novæ Cathedralis, una cum ſacello ædificavit, in quo jacet extinctus, an. 1355. cum hoc Epitaphio.

Hic requieſcit D. Nicolaus in Urbe.
Epiſcopus Aprutinus, qui obiit anno D. MCCCCLV.

Ibidem ad parietem ejuſdem ſacelli in marmore.

Urbe ſola fato vocem intulit Archion,
Quem los patris habet proprio ſub nomine Colam,
Et geminis decem ſecundus arce Monarcus
Joannis cathedrat lætum ſub teneris annis
Pontificat luſtris pluris, quam iſte ſeptenis,
Et vixit multo populi ſub fœmine fœlix,
Hic jacet in aula dicata nomine ſancto,
Quos una dies par pœna, locuſque peremit,
Ad gloriam parem gladius, nec defuit idem
Haud exitus ſpargit, quos una cara nereſcit
In charitate quorum plebs altera duodena
Ad Regna Polorum Præſulem deducet amœna.

32. STEPHANUS de Teramo, ex Canonico electus Epiſcopus ann. 1355. 2. Kal. Aug. ex reg. Vatic. XXXIII.
obiit ann. 1363.

33. PETRUS de Valle, ſeu de Avello civis, & Canonicus Aprutinus creatus 1363. 13. Kal. Januarii, fra- XXXIV.
trem habuit Antonellum Teramnenſis civitatis Tyrannum ab Henrico Melatino occiſũ an. 1390. Petrus verò mortalitatẽ explevit an. 1396 ex lib. oblig. Prope Cathedrale templum legũtur hæc ex marmore verba.

Omnes iſta Apotheca fuerunt facta tempore
Rev. in Chriſto Patris D. D. Petri de Valle
de Teramo Epiſcopi Aprutini anno Domini
MCCCLXXXI. Quinta indictionis.

Inſignia hujus Epiſcopi, Agnus Dei &c.

34. CONRADUS Melatinus civis, Canonicuſque Cathedralis, fuit electus à Bonifacio IX. ſummo XXXV.
Pontifice anno 1396. 6. Kal. Aprilis. Deceſſit 1405. ex eod. lib. ſacellum in Cathedrali extruxit.

35. ANTONIUS Melatinus Aprutinus Canonicus, electus eſt Aprutinæ Eccleſiæ, tam in ſpiritua- XXXVI.
libus, quàm in temporalibus, poſt mortem Conradi adminiſtrator, anno 1405. 13. Kal. Decemb. Haud arbitror hunc in Epiſcopatum ſucceſſiſſe Conrado. Comperi enim hunc ipſum, qui ſequitur, demortuum excepiſſe Conradum.

36. MARINUS de Zacco a Theatinus, quem nonnulli ſcriptores Martinum appellant, R. Rotæ XXXVII.
Auditor, dum ſumma cum laude Iuriſconſultor verſaretur in Curia, electus eſt Epiſcopus ann. 1407. die 14. menſ. Februarii, XII. Gregorio ſedente. Cujus cum difficillimis temporibus fortunam ſecutus, cum ejuſdem ruina & ipſe corruit tandem. Quippe cum Gregorius in Piſano Concilio deturbatus fuiſſet de ſede, habuiſſetque ſucceſſores Alexandrum V. Joannemque XXIII. & nihilominus tamen ipſe Greg. XII. partes toties jugulatas vellet fovere, à Joanne Pontifice excõmunicatus coactus eſt inſignia Epiſcopatus deponere 1412. ſed cum deinde abjurato ſchiſmate cum Conſtantienſi Concilio rediiſſet in gratiam, & ipſius Concilii Auditor fuit, & à Martino V. an. 1418 ad Recanatenſem, & Maceratæ Epiſcopatum tranſlatus eſt; Inde poſtea ad Theatinam regendam Eccleſiam tran-

a Non de Zacco, ſed de Socco. De eo Toppius in Bibl. Neapol. pag. 205. Mandoſ.

ſitum fecit. Hujus memoria extat in archivo Abbatiæ S. Salvatoria de Monte Amiato, in quadam ſententia in favorem ejuſdem Monaſterii ab ipſo lata contra Cluſinum Epiſcopum anno 1407. die 19. menſ. Martii, in qua ſe Aprutinenſem electum appellat. Hic in Concilio à Gregorio XII. in civitate Auſtriæ, diœc. Aquilejenſis celebrato contra Alexandrum V. legitimum creatum Pontificem ſententiam tulit, ac publicè pronunciavit. Acta ejuſdem Conciliabuli.

XXVIII 37. STEPHANUS, è clariſſima gente Carrara, Patavii Domina, cum eſſet olim Patavinus Epiſcopus & Archidiaconus, à Joanne XXIII. poſt depoſitionem Marini, electus eſt Aprutinus Epiſc. ex Nicoſienſi, ann. 1412. 5. Non. Octob. cujus Epiſcopatus poſſeſſionem, contranitente Marino difficillimo ſanè, ancipitique conatu aſſecutus eſt. Sed cum deinde Marinus à Martino V. ut ſupra docuimus, ad Recanatenſem Epiſcopatum fuiſſet translatus, Stephanus Aprutinum ſuſcepit regendum, uſque ad ann. 1427. donec & ipſe à Martino V. Eccleſiæ Tricaricenſi in Neapolitano Regno admotus eſt. Hic juramentum fidelitatis à Judice cauſarum civilium civitatis Teramnenſis recepit anno 1415. Forma autem juramenti præſtari ſolita hæc eſt, à tabulario ejuſdem Eccleſiæ recepta.

Sub anno Dom. 1415. die 1. menſis Septembris 9. ind. prout moris eſt fieri præſtari Juramentum per Judicem cauſarum civilium civitatis Terami, notarium Capitulorum, & Camerarium d. civitatis, in manibus Rever. in Chriſto Patris, & D. D. Epiſcopi Aprutini de jure, & antiqua conſuetudine, cujus in contrarium memoria hominum non exiſtit, vir egregius Illuſt. Doct. D. Benedictus de Monte Regali, electus ab univerſitate, & civibus civitatis Terami ad officium Judicatus civilium cauſarum civitatis prædictæ conſtitutus coram Rev. in Chriſto Patre, & D. D. Stephano de Carraria Epiſcopo Aprutino, ſacroſanctis tactis ſcripturis in manibus dicti Epiſcopi juravit ad S. Dei evãgelia facere, & exercere ſuum officium Judicatus pro ſex menſibus futuris ad fidelitatem, & honorem ſacroſanctæ Rom. Eccleſiæ, Reginaliſque Majeſtatis, videlicet D. & Sereniſſimæ Reginæ D. Joannæ II. necnon ad honorem, reverentiam, & fidelitatem d. Reverend. Patris D. Stephani Epiſcopi prælibati, & ſuorum ſucceſſorum, & d. Majoris Eccleſiæ Aprutinæ, ſeu Epiſcopatus, ſuoque juramento firmavit nunquam venire contra dictum D. Epiſcopum, ſeu Eccleſiam prælibatam, immo ſi ipſe D. Benedictus aliquid ſentiret, quod verteret ad damnum, ſeu detrimentum perſonæ dicti D. Epiſcopi, ſeu contra ejus ſtatum, vel contra Eccleſiam præfatum, eidem D. Epiſcopo annunciabit, ſeu referet per ſe ipſum, quod ſi non poſſet per ſe ipſum, per fidelem nuncium intimabit, juribus reddere juſtitiæ complementum omnibus, & cunctis, & in dicta juſtitia ita Magiſtrum judicare, ut ſervum, & quod non erit apud ipſum exceptio perſonarum & ſervare aſſiſias, & ſtatuta dictæ civitatis, & in defectũ ipſorũ iura communia ſervare ſuo juramẽto firmavit.

Eodem die Joannes Conſtantino de Aſſiſio electus pro notario Capitulorum ab univerſitate, ſeu hominibus civitatis Terami pro futuris ſex menſibus conſtitutus in præſentia Rev. Patris, & D. D. Stephani de Carraria Epiſcopi Aprutini ſacroſanctis tactis ſcripturis, prout moris eſt fieri de antiquitate, & antiqua conſuetudine in manibus dicti D. Epiſcopi præſtitit juramentum de exercendo dictum notariatus officium pro dictis ſex menſibus ad honorem, & ſtatum ſemper Reginalis Majeſtatis, necnon ad honorem, & ſtatum dicti Rever. Patris, & D. Epiſcopi Aprutini, ſuæque Eccleſiæ Aprutinæ, contra cujus D. Epiſcopi perſonam, ſeu ſtatum facere, ſeu attentare aliquid non venire juravit. Immo ſi aliquid ſentiat ipſe contra perſonam, & ſtatum dicti D. Epiſcopi, eidem D. Epiſcopo per ſe, vel alium intimabit: & ſecundum Aſſiſias, & ſtatuta dictæ civitatis, vel juris communis in defectu ipſarum omnibus reddet juſtitiæ complementum, neminem injuſtè ſedendo in condemnationibus, & aliis, quæ ad ſuum pertinent officium &c.

Diu anceps, dubiuſque fui, an hic Stephanus cum altero Stephano idem eſſet, qui item è Carrara nobili gente ad Patavinum Epiſcopatum aſſumptus eſt, tum quod idem nomen ſortitus eſſet, ejuſdemque Carrariæ Gentis eſſet alumnus, quæ per ea tempora, Venetis impugnantibus, Patavina poſſeſſione exciderat coactuſque fuerat tanquam Reipublicæ Venetæ perduellis, Epiſcopatus demutare ſedem; ſiquidem in libro Proviſionum Prælatorum ex Archidiaconatus tantùm munere, narratur ad Aprutinenſem Epiſcopatum aſcendiſſe, de Epiſcopatu Patavino nulla habita mentione. Quamobrem in animum induxi meum, ut crederem diverſos fuiſſe è Carraria gente Stephanos diverſis eccleſiaſticis muneribus candidatos, donec inſcriptio marmorea ad ejus tumulum Romæ in Eccleſia S. Clementis appoſita hanc mihi dubitationem exemit, unum eundemque fuiſſe Stephanum de Carraria, non plures, qui ſucceſſivè Eccleſiis Patavinæ nempe, Aprutinæ, ac Tricaricenſi, ſucceſſivis temporibus præfuit, quod clarè in ipſa inſcriptione habetur; & ſi in libro proviſionum, ex Archidiacono Patavino ad hanc ſedem Aprutinam aſcendiſſe perhibeatur, nulla de Epiſcopatu facta memoria, potuit enim cum eam Eccleſiam cum Nicoſienſi permutaſſet, Patavinum etiam Archidiaconatum ad ſui ſuſtentationem recepiſſe, inde Aprutinum Epiſcopatum. Inſcriptio in marmore ſculpta una cum inſignibus eſt hujuſmodi.

Stephanus De Cararia Epiſcopus Paduanus, Aprutinus, & Tricaricenſis. Hic requieſcit. An. Domini. MCCCCXXXXVIIII. die X. menſis Julii. Amen.

38. BENEDICTUS Guidalottus Peruſinus, Aquilejenſis Eccleſiæ Præpoſitus, an. 1427. die 20. menſis Maji electus eſt Epiſcopus Valvenſis, ac Sulmonenſis, eodemq; anno à Martino V. translatus ad Eccleſiam hanc 4. Kal. Nov. Hic idem fuit etiam Cameræ Apoſtolicæ clericus, ac Vicecamerarius: mox fuit Epiſcopus Maceratenſis, & Recanatenſis. XXIX.

39. JACOBUS electus 1429. 7. Id. Jan. Martino V. ſummo Pont. imperante. („ *Sedit in Concilio Ferrarien. an. 1438.*) XL.

40. FRANCISCUS Monaldeſeus Epiſcopus Urbevetanus ad Aprutinã translatus Eccleſiam an. 1443. 8. Id. Septemb. inde ad Aſculanã 17. die Martii 1450. XLI.

41. ANTONIUS Fatatus Anconitanus, electus à Nicolao V. Pontifice, cum eidem Pontifici eſſet à ſacrificiis anno 1450. die 12. menſis Nov. ab Alphonſo Rege in Regium Conſiliarium eligitur, humaniſſimè recipitur ſumma cum ejus laude. A Pio II. Eccleſiæ Senenſis ſuffraganeus conſtituitur ann. 1460. & ab eodem translatus eſt ad Anconit. Eccl. eo ipſo anno, in cujus gratiam Ferd. Rex Neapol. Aprutin. Eccl. jura lubenti animo confirmavit an. 1458. XLII.

Ferdinandus Dei gratia Rex Siciliæ, Hieruſalem, & Ungariæ, univerſis, & ſingulis præſentes literas reſpecturis, tam præſentibus, quàm futuris.

QUæ per nos benè geſta, & proviſa exiſtunt, licet de per ſe ſatis valida ſint, & firma, ad majoris tamen cautelæ ſuffragium libenti animo confirmamus. Cum itaque exhibitis, & præſentatis nobis quibuſdam capitulis pro parte nobilium, & egregiorum virorum univerſitatis, & hominum civitatis noſtræ Terami de Provincia Aprutii ultra . . . . . . fidelium dilectorum, eadem Capitula decretari fecimus, prout in pede uniuſcujuſque Capitulorum eorundem latius demonſtratur. Quorum Capitulorum tenor ſequitur.

Obmiſſis aliis &c. 19. Che ſua Maeſtà ſe degne confirmare, & di nuovo concedere, allo Epiſcopato Aprutino, & Veſcovo prefato tutti & ſingoli privilegii, immunità, & gratie conceſſe allo detto Epiſcopato, per il Rè, & Regine paſſati, & per la felice memoria del Rè Alfonſo, e maſſime che lo prefato Epiſcopato, & Epiſcopo d'eſſo in cauſis civilibus, & criminalibus, & mixtis habeat merum, & mixtum Imperium, & gladii poteſta-

ſtatem in li vaſſalli, & terre, & luoghi d'eſſo Epiſcopato, & Epiſcopo manutenere nella poſſeſſione in la quale al preſente ſtà, & è ſtato al tempo della felice memoria del Rè Alphonſo circa le prefate coſe, & confirmare tutte l'antiquate conſuetudini in lo prefato Epiſcopato, e luochi di eſſo. Quod Capitulam decretari juſſimus in hunc modum. Placet Regiæ Majeſtati ſi, & prout melius in ipſorum privilegiorum poſſeſſione, & quaſi fuerant, & ſunt, & omiſſis aliis ſequitur, demum videlicet; & ſupplicato noſtræ Majeſtati ſubinde pro eorundem univerſitatis, & hominum parte, ut ipſa præinſerta capitula, & omnia contenta in eis confirmare de noſtri clementia dignaremur. Nos autem intendentes omninò, ut quæ per nos proviſa exiſtunt firmiter, & illæſa ſerventur, præſentium tenore de noſtri certa ſcientia, & conſultè capitula præinſerta omniaq; & ſingula in eis contenta, appoſita, narrata juxta continentias, & tenores decretationum noſtrarum in pede cujuslibet Capitulorum eorundem poſitarum, & affixarum, quæ licet valida ſint, & firma ad maioris roboris firmitatem, quæ prodeſſe, & non afficere conſuevit, confirmamus, ratificamus, acceptamus, & approbamus, volentes, & expreſsè iubentes, quod præſens noſtra confirmatio, ratificatio, acceptatio, & approbatio firma ſit, & eiſdem ſupplicantibus perpetua, & fructuoſa, nullumque diminutionis incommodum, ſeu dubietatis involucrum, ullo unquam tempore quomodolibet pertimeſcat, ſed in ſuo ſemper robore, & efficacia perſeveret. Et nihilominus in augmentum gratiæ potioris præmiſſa omnia, & ſingula in dictis capitulis, & privilegiis contenta, quorum tenores præſentibus haberi volumus de noſtri certa ſcientia, & dominica poteſtate pro expreſſis, & ſpecificè declaratis de novo concedimus, & donamus. Illuſtriſſimo propterea, & Cariſſimo filio, & Locumtenenti noſtro generali Alphonſo de Aragonia Principi Capuæ, & poſt felices dies noſtros in eodem Regno ſucceſſori intentum noſtrum declarantes, dicimus, & mandamus Illuſtriſſimis ſpectabilibus, & Magnificis viris eiuſdem Regni Magiſtro Juſtitiario, & magno Camerario, eorumque, & cuiuslibet ipſorum Locumtenenti, & Judicibus delegatis, & delegandis, Regenti, & Judicibus magnæ Curiæ præſentibus, & rationalibus Cameræ noſtræ ſummariæ Vicegerentibus, Juſtitiariis, Capitaneis, Commiſſariis, & Officialibus quibuſcumque quavis auctoritate officio, & iuriſdictione fungentibus, ad quos, ſeu quem ſpectat, & ſpectare poterit præſentibus, & futuris, quatenus forma præinſertorum Capitulorum per eos, & ipſorum quemlibet, diligenter, ac attentè illa juxta præfatarum noſtrarum decretationum continentias pleniores obſervent inviolabiliter, & perpetuò doceant, mandent, & faciant tenaciter obſervari. Nihilque in contrarium faciant, quanto gratiam noſtram caram habent, & pœnam mille ducatorum cupiant non ſubire. In cujus rei teſtimonium præſens privilegium, & inde fieri iuſſimus regio paterno impendenti ſigillo munitum, cum noſtra nondum ſint expleta. Datum in noſtris felicibus Caſtris propè Capuam per ſpectabilem, & magnificum virum Honoratum Gaitanum Fundorum Comitem, & huius Regni Locumtenentem, & Prothonotarium Collateralem, Conſiliarium fidelem pro nobis pronunciatum, die 20 Julii, 6 Indict. ann. Dom. 1458. Regnorum noſtrorum anno 1. Rex Ferdinandus &c.

XLIII 42. Jo. ANTONIUS Campanus, Epiſcopus Cotronēſis à Pio II. translatus eſt ad hanc Eccleſiam anno 1463 Hic ille Campanus eſt, qui ſui ſeculi omnium variè literatorum egregiam laudem tulit, tametſi vilibus, ruſticiſque ortus parentibus in Cavella à Galluſio non procul ignobili oppido, unde ille traxit cognomen. Quam ille ſuam obſcuram originem his verſibus adamuſſim expreſſit.

Galluſii in primis mœnia parva mei.
Parva ſed ingenio cognita rura meo.
Mittere nil gratius noſtra potuere Cavella.
Texere ingenium rura paterna meum.

Hunc mater ſub Lauro enixa eſt, cum exantlati in agro ab ea labores viam aperuiſſent ad partum, haud obſcuro ſanè præſagio, fore, ut aliquando puer eximia poetica laude floreret. Parentibus jam inde à puero orbatus eſt, orbatumque affines, in quorum fide, poteſtateque erat, tenujoris fortunæ ſordidis miniſteriis illum exercuerunt, Ita ut etiam paſcendo pecori deſtinaretur. Elucebat tamen in Puero, quaſi ex intervallo, nobilior indoles, quàm quæ ſordidis illis muneribus diutius detineri poſſe videretur. Itaque rurali Sacerdoti in ſervitutem datus, ab eo latinæ linguæ rudimenta excepit, ſed cum majus in dies ingenium diſcēdo proderet, quam quod unius Magiſtelli præceptionibus excoli poſſet, miſſus Neapolim eſt, uniuſque ejus inclytæ civitatis Patritii ita ſavore adjutus, ut amœniarum muſarum uberrimè fontes exhauſerit. Volutabat Priſcorum ſcripta, ſelectiora quæque mandabat memoriæ, atque ad illarū imitationem ſubindè exercebat ſtylum, ita ut brevi Poetarum ſui ſeculi cultiſſimus planè evaſerit, haud falſo omine primos vitales ſpiritus hauſiſſe ſub Lauro. Immortalis memoriæ præceptoribus uſus eſt, ſed Laurentio Valla præcipuè, cujus tanta eruditio erat, ut ex illorum ſchola prodiiſſe videretur.

Quos Orbilius ferula, ſcuticaque cecidit.

Ad labyrinthos deinde legum properare aggreſſus, vix Senenſium confinia attigerat, cum repentino procurſu à graſſatoribus circumventus, ac ſpoliatus nudus penè devertit Peruſiam. Ibi cum jure evaſiſſet cōſultus, nihilominus tamen publicæ utilitatis gratia, humaniores literas profeſſus eſt, tanta vel auditorum admiratione, vel utilitate, ut honoris ergo inter cives ſuos Senatus Peruſinus aſciverit. Verum non modo Peruſiam, ſed alias etiam Italiæ Academias ſua ſapientia illuſtravit Campanus; Patavii verò jam adultæ eruditionis, non tam ſe Doctorem, quàm diſcipulū præbuit. Quippe ſub Demetrio Chalchondyla græcā eruditionem ubertim potavit. Reverſus inde Peruſiam Bracii fortiſſimi Ducis vitam perſcribere aggreſſus eſt, & perfecit, in quo quidem opere, ſi ab affectu liber, ab adulatione procul fuiſſet, futurum erat, ut hæc ejus Braciana hiſtoria ob ſtyli elegantiam poſſet cum priſcis conferri. Igitur cum eloquentiæ ſama apud Italicos Principes maximè inclaruiſſet, à Callixto III. ſummo Pontifice Romam accitus eſt, ut à Pontificiis epiſtolis eſſet. Sed vix intraverat Romam, cum morte Pontificis ſenſit ſpes ſuas fuiſſe deluſas. Cæterum cum Pii II. ſucceſſoris ſimilitudine ſtudiorum ſe in familiaritatem inſinuaſſet, Magiſter domus Card. Saxoferratenſis effectus eſt, quippe cui tam literis pertractandis, quàm explicandis negotiis habile foret ingenium; Jacobo Ammannato Papienſi Card: familiariter uſus eſt, ut etiam cæteris Italicis Principibus in pretio fuit. Demum à Pio eodem ob ſpectatas virtutes ad Epiſcopatus dignitatē ſubvectus eſt, ſub quo Cotroniēſis primùm fuit Epiſcopus, mox etiam Aprutinus, cum ſpe tandem perveniendi ad purpuram, ſi diuturniori mora Pontifex Pius ſuperſtes fuiſſet. A Paulo deinde II. ſucceſſore, à quo non minus, quam anteceſſores feciſſent, liberaliter cultus eſt, S. Euſtachii Archipresbyteratum præpingue ſacerdotium accepit; cumque Franciſco Piccolomineo Card. in Germaniā comes legationis, ac particeps conſiliorum ab eodem Pontifice deſtinatus, in publico Principum Germanorum conventu ad miraculum peroravit, ut bellicoſam illam nationem in imminentes propemodum Turcas armaret. Adhuc II. Paulus imperabat, cum in Italiam reverſus Tudertum civitatem ſuſcepit adminiſtrandam, ſubque Sixto IV. Pontifice Fulginatibus, Caſtellanæque civitati etiam jura dixit, Quo quidem munere Campanum fungentem repente fortuna deſtituit. Quippe cum factioſa civitas ſeditionibus, citra culpā Præfecti, exæſtuaſſet, ita facinus ſuſpicioſum pupigit Pontificem, ut Campanum, tanquam rebellionis conſcium, repentino edicto, & munere deturbaverit, & extra eccleſiaſticam ditionem juſſerit exulare. Non potuit ipſe per ſe, non valuerunt amici illius ſuſpicionis apud obduratum Pōtificem excuſare Campanum. Expertus eſt ille demum apud pleroſque, vel innoxiū ardere invidia, quem ſemel defatigata fortuna deſeruiſſet. Ex eo, vitam ærūnoſam traduxit ſubinde mutando exilia. Modo enim apud Ferdinandum Neapolitanum Regem, modo apud Senenſes Pii II. memoria recreatus moras trahebat, viſurus, an amœniores muſas ad ſui contubernium iterum excitare valeret. Sed vix compoſuerat animum, cum dolor rurſus amiſſæ gratiæ ita ægrum animum angebat, ut ipſe omni melioris fortunæ damnata ſpe animum penitus deſponderet. Quamobrem, partim ærumnis, partim comitiali morbo confectus Senis interiit an. 1477. Id. Quinti-

les. Supra regiam gazam, atque theſauros literariam amplam, pretioſamque ſupellectilem poſteritati reliquit, quam ad publicam utilitatem Michael Faernus in lucem emittendam curavit. Memoriam demortui Campani plurium Poetarum diverſa carmina illuſtrarunt, ſed ea tantum, quæ in ejuſdem laudem, quæque apud ſacellum S. Jo. Baptiſtæ in Cathedrali, ubi ſitus eſt, inciſa leguntur, placuit hic adſcribere.

D. O. M.

Campanus jacet hic, noſtri clarum decus ævi
* *Eloquio reſonans, carmine, & hiſtoria,*
Nec tamen hic totus, ſola hic ſunt oſſa, petivit
Cœlum anima, aſt Orbem gloria, corpus humum,
Interiit corpus, vivit ſed gloria, vivit
Spiritus, in ſolo corpore mors potuit.
Vixit annos L. obiit anno 1477.

Cāpanus ipſe ſibi gentilia effinxit inſignia, in quibus uberrima oliva, expanſis in Cœlum ramis, cui deſuper plenior luna affulget, exurgit; monens fortaſſis eo erudito commento poſteritatem, non ſine Cęlitum ope ſibi feraciſſimum adſuiſſe ingenium. (,, *De eo ritè* B
,, *tractat Gaddius de Script. tom. 1. Oldoinus in Athen.*
,, *Auguſto p. 23. Jovius in Elogiis, Nicodemus in Additio-*
,, *nibus ad Toppii Bibl. Neapol. p. 16.* Mandoſius.)

XLIV 43. PETRUS Minutulus Neapolitanus Campano in Epiſcoparum ſucceſſit anno 1478. 4. Kal. Decēb. Hic Baſilicam Vaticanam eccleſiaſtico cultu, librisque donavit, ut antiquum ejuſdem Eccleſiæ Martyrologium prodit ſub die 4. Non. Decemb. de quo etiam acta Conſiſtorialia.

XLV. [* Ex App. t. 5. *a* Anno 1479.] 44. FRANCISCUS * de Peazetis, Hiſpanus Barcinonenſis ſufficitur *a* die 27. menſ. Januar. An. 1489. translatus eſt ad Tarentinum Archiepiſcopatum.

XLVI [*b* Senenſem dicit Ughellus in Epiſc. Senenſium p. 1. pag. 111. *Mandoſ.*] 45. JO. Baptiſta Petruccius Neapolitanus *b*, Antonii filius, Neapolitani Regis ſecretarii, cum in favorem ſupra memorati Franciſci Tarentino Archiepiſcopatu ſe abdicaſſet, titulo Archiepiſcopatus Madicenſis inſignitus eſt, declaratuſque Aprutinus Epiſcopus 1489. 7. Kalen. Febr. quam eccleſiam adminiſtravit uſque ad annum 1493. deinde libēs, volenſq; e munere abivit, ut habent acta Conſiſtorialia. C

XLVII. 46. PHILIPPUS Pinellus Genuēſis, poſt Petruccium electus eſt 1493. die 18. menſis Octob. Alexandro VI. ſedente. Repertus eſt an. 1517. quidam Philippus Aprutinus Epiſcopus poſtremum obiiſſe diem, quem arbitratus ſum hunc ipſum Pinellum eſſe, quo ut erant illorum temporum mores, potuit ſequenti Epiſcopo dignitatem illam cum futuro regreſſu renunciaſſe, ac poſt Raphaelis exceſſum, iterum illius Eccleſiæ adminiſtrationem iniiſſe.

XLVIII. 47. RAPHAEL Rota, Epiſcopus Aprutinus, Dominici Jacobatii, Romæ Vicarii Viceſgerēs, Reipub. Senenſi literas dedit 1511. quæ quidem ep. adhuc in archivio dictæ civitatis aſſervatur.

XLIX. [* Ex App. tom. 5.] 48. PHILIPPUS Porcellus Neapolitanus, * ex familia Porcella, cujus inſignia ſus ſub arbore quercus paſcens, anno 1517. Deceſſit Leone X. ſedente, ex actibus Conſiſt.

L. 49. CAMILLUS Porcarius, ſive Portius, nobilis Romanus, S. Petri Canonicus à Leone X. creatus eſt anno 1517. die 4. menſis Martii. Deceſſit 1522. * Sepultus in ſua Cathedrali, vir varia literatura clarus, cujus cum laude meminit Jo. Pierius Valerianus Valentinus lib. 1. de Literatorum infelicitate. [* Ex App. tom. 7.] D

LI. [*c* Lege Clericatus Mandoſ.] 50. FRANCISCUS Chrigattus *c*, nobilis Vicētius, vir doctiſſimus, Leonis X. familiaris, ſub quo in Pruſſia, Moſcoviaque nobili legatione functus eſt, aliiſque explicandis negotiis præcipua dexteritate mirabilis, ab Hadriano VI. electus eſt Epiſcopus Aprutinus 1522. die 7. menſis Septembris. Cæterùm propriæ Eccleſiæ commoda magis per alios, quàm ſua præſentia urſit, ſub Clem. VII. Pauloque III. ſumm. Pontificibus, publicis ferè ſemper implicatus negotiis. Poſtremum clauſit diem ſub Paulo III. 1539. Ex hac nobiliſſima gente prodiit Daniel Concordienſis Epiſcopus, aliique quampiures tum literis, tum armis longè clariſſimi viri, quorum cum laude meminit Jacobus

A Marzarius in 2. lib. Vicentinæ hiſtoriæ.

51. BARTHOLOMÆUS Guidiccionius Lucēſis, Romæ Vicarius, electus anno 1539. die 12. menſ. Decembris, nec multo poſt à Paulo III. Pontifice creatus eſt presb. Card. Epiſcopuſque Lucenſis. De quo ſuo loco poſtea plura. LII.

52. BERNARDINUS Sylverius (*s*) Piccolomineus Aragonenſis, Antonii, & Laudemiæ Pii II. ſororis filii, proximus affinis, vir nobiliſſimus, ſed Angelicis propemodum moribus longe illuſtrior, exceſſione Card. Guidiccionii, Aprutinus Epiſcopus electus eſt anno 1542. anno verò 1545. * liberè ſe abdicavit. LIII. [* Ex App. tom. 7.]

53. JACOBUS Card. Sabellus, Aprutinam Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit 1545. 12. die menſis Aprilis, ſed antequam convolveretur annus, oneri ſe libens ſubduxit. LIV.

54. Fr. JACOBUS Barba Neapolitanus, Procurator Ord. S. Auguſtini, ac Pauli III. Sacriſta, ab ipſo electus eſt 1546. die 25. menſis Maii; à Iulio vero III. ad Interamnenſem Eccleſiam in Umbria translatus eſt 1552. die 3. menſis Iulii. LV.

55. JACOBUS Sylverius Piccolomineus, Bernardini nepos, electus eſt 1553. die 30. menſ. Auguſti. Concilio Tridentino interfuit *d*, ubi armatus more ſuorum Anteceſſorum ſacrum celebravit, non ſine admiratione Patrum. Deceſſit 1581. (,, *Hic Patria fuit* LVI. [*d* Anno 1563.]
,, *Celanenſis Marſus, atque Celani in Eccleſia Mona-*
,, *chorum Cœleſtinorum, quò ejus oſſa translata fuere, ſe-*
,, *quens legitur Epitaphium.*
,, *Jacobo Silverio Piccolomineo Therami Principi*
,, *Comitique Biſennis S. Secundi, & Turris Mat-*
,, *ris perpetuo Commendatario, Generis nobilitate,*
,, *Vitæ integritate, Divini humanique juris, & alia-*
,, *rum diſciplinarum eruditione inſigni, ac Libera-*
,, *litate ſingulari; Qui cum Therami in magno ci-*
,, *vium diſſidio, tumultuque ſumma cum omnium*
,, *laude Anno XXVIII. rexiſſet Eccleſiam, multis*
,, *in Concilio Tridentino laboribus egregiè ſuſceptis,*
,, *Neapoli vita functus magnum ſui deſiderium om-*
,, *nibus reliquit. Vixit annos LIII. menſes VI. Dies*
,, *XV. Obiit ſexto Kal. Octob. MDLXXXI.*
,, *Alexander Silverius Piccolomineus Frat. ex Te-*
,, *ſtamento hæres huc oſſa reducenda curavit, & ſua im-*
,, *penſa mæſtiſſimus Poſuit.* Corſignanus.)

56. JULIUS Riccius Firmanus, Epiſcopus Muranenſis, poſtea Gravinenſis, ad Eccleſiam Aprutinā translatus eſt anno 1582. Deceſſit 1592. ſub Sixto V. Urbis Viceſgerens. Synodum celebravit, vir vitæ venerabili, & omni genere ſcientiarum eruditus. LVII.

57. Fr. VINCENTIUS *e*, Ord. Prædicatorum è Monte Sancto in Piceno, ex Generali Commiſſario S. Officii Inquiſitionis, Iulio in Epiſcopatum ſucceſſit 1592. die 23. menſ. Octob. Eccleſiaſticæ libertatis propugnator acerrimus, ſynodum celebravit, Seminariū erexit, pauperes fovit, verè Paſtorem, & Patrem in omnibus ſe præbuit, ut ab omnibus amaretur. Aprutinā Eccleſiam adminiſtravit cum laude per 17. annos, eoque munere fungens deceſſit ſub Paulo V. an. 1609. ſacro die Epiphaniæ, ſepultus in eccleſia S. Dominici. LVIII [*e* Ut mihi conſtat, fuit ex familia Bugiatti. Mandoſ.]

58. Fr. IO: BAPTISTA Vicecomes, Comitis Octavii frater, Mediolanenſis, Eremitani Ord. Congregationis Longobardiæ alumnus, inſignis Theologus, à Paulo V. electus eſt an. 1609. die 23. menſis Februarii. Non minori animi integritate, pietate, ac prudentia Vicecomes hanc rexit eccleſiam per annos 29. quam ejus dignus prædeceſſor, nam eccleſiaſticam libertatem acerrimè tutatus, & in pauperes effuſa charitate, in omnibus munificentiam ſuam palam fecit. Cathedralis Eccleſiæ cenſus auxit, in eaque duos Capellanos perpetuò inſtituit, eidemque dum viveret, omnem ſuam ſupellectilem dono dedit. Fato functus eſt an. 1638. die 11. menſis Maii, nec ſine lachrymis in Cathedrali humatus fuit. LIX.

59. Comes HIERONYMUS, ex nobilibus Capitaneis de Figino, Mediolanenſis, I.V.D. publicè in Academia Parmenſi docuit, cum ipſe prius ſub celebri Oddone Sforza juri operam dediſſet; in Romana curia LX.

(*s*) Bernardinus iſte non fuit ex vera familia Piccolominea, ſed ex Silveria gente Celani in Marſis nobiliſſima ex Baronibus Balzanni, quæ ob matrimonia contracta cum Piccolomineis, Silveria ſimul, & Piccolominea dicta eſt. *Corſignanus.*

ria V.S. Referendarius omnibus notus, urbes nonnullas, tum in Flaminia, tum in Umbria ita rexit, ut ab Urbano VIII. in præmium virtutis, Epiſcopus Aprutinus ann. 1638. *a* electus ſit, à quo monumenta hujus Eccleſiæ recepimus, ab ipſo non ſine labore expiſcata, quem Deus diù incolumen ſervet.

a Die 7. Februarii.

A D D I T I O.

(„*Jus ſacrum ſapientiſſimè dixit uſque ad an.* 1659. „*quo deſiit eſſe inter mortales.*

LXI. „*ANGELUS Manſonius nobilis Aquilanus ſucceſ-* „*ſit* 10. *Novemb.* 1659. *qui concreditum ſibi Dominicum* „*Gregē omni ſolertia fovit uſque ad an.* 1665 *quo deceſſit.*

LXII. „*PHILIPPUS Montius Firmanus I.V.D. Neapo-* „*litana Nunciatura quinque annis cùm arduas ſuſtinuiſ-* „*ſet curas ejus generalis Auditor, hunc Epiſcopatum ob-* „*tinuit ann.* 1666. 11. *Januarii; ad Aſculanam Piceni e-* „*vaſit* 2. *Jun.* 1670.

LXIII „*JOSEPH Armenus nobili ortus genere in Civita-* „*te Pennenſi I.V.D. & Epiſcopi Pennenſis, ac Hadrien-* „*ſis Vicarius Generalis, Aprutinus Epiſcopus factus eſt* „ 30. *Junii* 1670. *Feliciori omni progreſſu Eccleſiam ſuā* „*in dies dum ſatagit inſtruere vigilantiſſimus Præſul ad* „*immortalem vitam vocatur* 1693.

LXIV „*LEONARDUS Caſſianus Roſſanenſis I.V.D. qui* „*varia munia tùm in Civitate Neapolitana, tum in Ur-* „*be integerrimè cum geſſiſſet, ad regimen hujus Eccleſiæ* „*aſſumptus eſt* 24. *Aug.* 1693. *Ex vero Paſtoris zelo ſub-* „*ditorum urgeri ſalutem, dum ſui muneris eſſe conſpicit,* „*indefeſſis conatibus ad puriores mores Clerum, populū-* „*que trahere ſatagit. Nec ulla terretur refractariorum* „*vi, ſacra viſitatione, ſanctiſſimis legibus, verbo, & exē-* „*plo quæ ad Dei cultū pertinent promovere ſtudens.* Luc.)

A Q U I L A N I

E P I S C O P I.

AQUILA, hoc tempore, notæ opulentiæ civitas in Aprutiis inter Amiternum, Furconiumque antiquiſſimas civitates, alto in monte ſita eſt, quæ à Longobardis miſerabile excidium paſſæ Aquilæ exordium fecerè ex ſuiſmet ruinis, pervenitque excidiū ad antiquam Veſtinorum Provinciam, attignamque Sabinam, ſic ut incolæ tectis, laribuſque nudati, ad montes ſe tutaturi profugerent. In collibus, ubi cœpiſſent oppida excitare, tametſi aliquandiu ſine Duce, & Magiſtratibus publicam rem adminiſtraſſent, ſenſim tamen, ut caries in ligno, exorti Tyrannunculi ſunt, qui in cæteros quietè agentes ſibi uſurparent imperiū. Quorum inſolentia eum pleroſque ad audaciam compuliſſet, ſacta conſpiratione, omnes ad unum occiderunt, ſeque in priſtinam vindicarunt libertatem. Quia tamen timor erat, ne deinceps imbellis plerumq; ſparſuſque populus externæ pateret injuriæ, publico decreto in illam ierunt ſententiam, ut qui diſſiti erant, in unum coaleſcerent, populique ampliori celebritate nō temnendam efformarent Rempublicam. Itaque agri partes eum attribuiſſent ædificaturis, brevi intra circuitum murorum ædificia exſurrexerunt, naſcentiq; vixdum civitati Aquilæ nomen imponere placuit, ut ſicut illa cæterarum avium Regina eſt, ac domitrix, ſic Aquila civitas ex omine feliciori cæteras debellare, nō debellata, addiſceret civitates. Nec omen viſū

A eſt cecidiſse incaſſum, ſiquidem hoc tēpore illius Provinciæ præpotētior civitas habetur, armis, paciſq; artibus illuſtris. Quo autē tempore hæc contigerint, vix apud aliquem ſcriptorum ad calculos revocatum reperias (1) Illud conſtat Aquilæ fieri mentionem jam inde à Nicolai II. temporibus, hoc eſt 1060. cum Ducatum Apuliæ Roberto Guiſcardo ille Pontifex ex pactione Aquilæ facta dilargiretur. Vnde facilè poſſunt redargui Collenutius in Neapolitani Regni hiſtoria, Ranzanus, & alii, cum aſſerunt ad Imperium Friderici II. Beneventanos, Caſſinos, Soranoſque populos, quorum oppida deleverat Fridericus, Aquilam civitatem fundaſſe, eoque nomine in honorem Imperii, cujus inſigne Aquila eſt, appellari voluiſſe. Alii ſcripſere à Carolo I. Siciliæ Rege habuiſse principium. Nec deſunt, qui recentiorem Aquilæ originem comminiſcantur, hoc eſt, à Carolo Martello Neapolitano Rege, anno 1309. Cum interim anceps non ſit, ab Amiterni, Furconiique populis ante Milleſimum fuiſse fundatam, celebritateque populi, opibuſque ſubinde adauctam.

B Haud negaverim tamen à ſupramemoratis Principibus potuiſſe Aquilam vel ornamenta, vel opes, vel munimenta potiora accipere, ſed nemo non videt, quàm perverſum ſit cum fundatione reſtaurationem confundere. Quoniam verò hac noſtra ætate uſus invaluit, ut ea ſola civitas appelletur, quæ Epiſcopali dignitate eſt exornata, Aquila vero ab Alex. IV. tantum temporibus eò dignitatis provecta eſt, ut ex Bulla ejuſdem Pontificis, mox ſubiicienda depromam: inde eveniſſe nemo non dubitat, ut recentior civitas haberetur, quod ſerò in ea Epiſcopus jus divinum dixiſſet, cum tamen multo ante, tum opibus, tum armis, cum quavis civitate videretur poſſe conferri. Dum adhuc proprio Paſtore careret, Furconenſi Epiſcopo ſubdita erat. Cui poſtea tam Amiterna diœceſis, quàm Furconenſis S. Maximi in poſſeſſionem ceſſere, ac utriſque Præpoſitum Præſulem declaratum, Aquilanum Epiſcopum appellaverunt, qui veterum Præſulum excuſſo fræno, unam hoc tempore S. Apoſtolicam Sedem veneratur, & colit.

C Cathedralis SS. Maximo, ac Georgio præclaris martyribus dedicata eſt, præterea, quæ è Furconio, Amiternoque antiquis civitatibus translata ſanctorum corpora ibidem honorificè conquieſcunt. Una tantum in ea eſt dignitas, nempe Archidiaconatus, undecim canonici, inter quos eſt præbenda pœnitentialis, & decem capellani choro inſervientes. („ *In* „*ea abeſt animarum cura, quæ exercetur à Presb. per* „*Capitulum deputato.*) In civitate 26 *b* adſunt eccleſiæ parochiales, quarum 16. ſunt Collegiatæ, ſuam habentes primam dignitatem, titulo Abbatis, vel prioris ornatam cum canonicis, & in illis adeſt fons Baptiſmalis; 18. in ea numerantur virorum 11. ſanctimonialium Monaſteria. Domus piæ duæ, altera pro alendis pauperibus puellis, altera pro mulieribus ad meliorem frugem converſis, tria Xenodochia, domus pietatis, & ſeminarium. Diœceſis eſt ſatis ampla. („ *Et* 30. *circi-* „*ter loca complectitur.*) Epiſcopatus eſt ad regiam præſentationem. fructus taxantur in libris Cameræ 626.

b 24.

D ⅔. florenos, verus valor ad 1000. nummos aureos aſcendit *c*. Animæ numerantur in civitate viginti millia. Cæterum Aquilanis optimis civibus cumulus felicitatis fuit, Bernardinum Senenſem, lapſæ Italiæ ſanè præclarum Apoſtolum, inter tutelares Divos habuiſſe, qui ut olim Italiam totam, verbo exemploque mirificè illuſtravit, ſic modo unam Aquilam ſpectabilem reddit, in cujus complexu, divino nutu, illi contigit ſpiritum exhalare. Claruit Aquila viris pietate, doctrina, & bellica laude illuſtribus. („ *Celebris eſt etiam* „ *hic Abbatia de Colle-Madio Congregationis Cœleſti-* „ *norum, in qua aſſervatur S. Cœleſtini Papæ V. Corpus.* „ Lucent.) Ager mira cum aliarum rerum, tum croci copia fœcundus. Hujus Civitatis Præſulum ſtatim ſeriem ex monumentis illius Eccleſiæ, actiſque Romanis proferemus, ſi prius Furconenſes Pontifices, nonnullaque monumenta referamus, mox, ut polliciti ſumus,

c Nunc redditus vix ſuppetunt 700. Scuta Rom.

(1) Aquilanæ civitatis exordium recitat Anonymus de rebus geſtis Friderici Imper. cujus pervetuſtum exemplar exſcripſit noſter Ughellus tom. IX. Ital. Sacr. ubi habetur: Aquilam primùm emerſiſſe an. Dom. 1252. favente Conrado Rege in odium Baronum illius Contradæ; ſed illicò ſuperbiens de ſuis viribus tanquam rebellis exciſa eſt an. 1258. non adeò tamen in nihilum redactam credimus, quin conſidere adhuc potuiſſet Epiſcopus ibi, cum ſuperiori anno in eam translata fuerit Epiſcopalis ſedes, eaque continuaverit continuata ſucceſſione. *Luc.*

mus, ejus Epiſcopatus fũdationis bullã ſubiiciamus (1) A
Furconium olim in Bruttiis præpotentem Urbem,
quæ & forum Conii, & Avia dicta eſt, poſt dirutum à
Sylla Amiternum, ab ejuſdem civibus reædificatam
non eandem eſſe cum illa, quæ hodie Aquila dicitur,
Volaterranus inquit, & Platina in Paſchali II. ſed aliã
in montibus ſitam ab Aquila octo M.P. diſtantem, è
cujus ruderibus poſt ejus everſionem enatam Aquilam
docent alii; ejus ruinæ uſque ad hæc tempora ſpectan-
tur. Furconienſis Eccleſia antiquiſſima eſt, cujus Epiſ-
copi ſæpe recenſentur in Conciliis tum ſub Furconen-
ſi titulo, tum verò cum S. Maximi denominatione;
idem enim & Furconenſis, & S. Maximi Epiſcopus
fuit, cujus corpus in Cathedrali aſſervabatur. Epiſco-
palem dignitatem una cum Clero, Sanctorumque Re-
liquiis à Furconio Aquilam tranſtulit Alexander IV.
ut ſupra diximus, ſupreſſitque Cathedralem, totam-
que diœceſim una cum Amiternina novo Aquilenſi
Epiſcopo ſubjecit. Otto Imper. anno 956. totum Fur-
conienſem Comitatum in honorem S. Maximi, Epiſ-
copo, & Eccleſiæ Furconienſi dono dedit, tradiditque B
alia bona, & jura conceſſit, cujus donationis chartam
hic duximus emittendam, ſic ſe habentem.

In nomine Domini, & Salvatoris JESUCHRISTI.

*Anno ab Incarn. Dom. 956. Ego Otto Imperator Au-
guſtus, Divina ordinationis Clementia, Anno Im-
perii mei 16. menſe Junio Indict. XI. hoc preceptum fieri
precepi, ad honorem, & reſtaurationẽ B. Maximi Mar-
tyris, ideo conſtituit me Ottonem gratia Dei Imperato-
rem Italici Regni defenſorem de Aſia Palatio habitum
ſana mente, & ſpontanea mea bona voluntate, & pro his
miraculis, quæ Dominus dignatus eſt oſtendere pro te B.
Maximo, & pro tuo S. corpore, de quo humiliter rogo, ut
aliquantulum nobis comportare conſentias, pro quo juſju-
randum tibi feci, quatuor tantum plus dare, quam tu hic
habeas, in noſtris partibus, ſcilicet ultramontanis, & fa-
cere tibi quod S. Angelus Michael per Epiſcopum nobis
mandavit, quamobrem trado, concedo, atque dono tuo E-
piſcopatui totum Furconenſem Comitatum, finis cujus hic
eſt. A ſeptentrionali parte incipit a loco, qui dicitur Ro-
ſiltanus ſimul cum toto Guaſto, ubi ſunt mille millia mo- C
diola terra, & revertitur ad occidentalem partem per
medium locum Poppleti, & ſic pertranſit per Tſiculio-
lum, & per medietatem Foruli, ubi ſunt mille modiola de
terra, quæ tenent uſque ad S. Sylveſtrum, deinde tranſit
per Vilianum uſque ad S. Stephanum cum 10000. modio-
lis de terra uſque ad montem ſuper Petram cornutam, de-
inde tranſit meridianam partem per montem ſucclinia-
num, & per ſaltum felicem, qui cum omni ſua poſſeſſione
pertinens eſt eidem Epiſcopatui, & egreditur cum hoc fi-
ne uſque ad roborem, ſicq; revertitur ad orientalem pla-
gam pertranſiens Anzedonam Civitatem, & pergit per
Bleſimum montem uſque in Brizanum, duo millia mo-
diola de terra, quæ tendunt uſque ad locum, qui dicitur
Badus, & ſic revertitur ad priorem finem. Jubeo ego Im-
perator, ut infra hos fines non dominetur alter Epiſcopus,
nec Comes, niſi tantum Epiſcopus S. Maximi. Adhuc
intus jacent alia petia terra Aſtetici, quæ tendunt uſque
ſupra Paganicam, & uſque ſupra dictum Badum, & uſq;
ſupra Picentiam, in quo fine ſunt mille modiola de terra,
& in iſto eodem fine intus jacet Eccleſia S. Euphemia in D
500. modiolis de terra: ibi etiam eſt Eccleſia S. Juſtini, &
Eccleſia S. Maria de Paganica cum 300. modiolis de
terra ſimul cum alia petia de terra, ubi requieſcit Corpus
B. Juſtæ ſuper illum pogium, & ſub illo monte eſt medietas
ipſius, quæ amba terra procedunt ex duabus partibus, uſ-
que in aquam cum 200. modiolis de terra ſimul cum ipſo
poggio, qui ſuper ipſa eſt: quæ omnia ſunt Eccleſia S. Ma-
ximi. Similiter concedo eidem Epiſcopatui 3000. modio-
la terra incipiunt in illo loco, ubi Corpus S. Euſanii re-
quieſcit, & protendunt uſque ad locum, qui Vallis dicitur
& uſque ad illum locum, qui Sara vocatur, & protenditur
uſque ſuper Eccleſiam S. Savini. Et adhuc trado jam di-
cta Eccleſia tres petias terra in comitatu Marſicano ja-
centes, quarum una eſt Marentino, quæ continet in ſe mo-
diola 300. cujus fines ex duabus partibus eſt terra Elpici,
& ex aliis duabus partibus eſt territorium S. Savinum:*

*A ſecunda petia jacet in loco ubi ædificatus eſt S. Marcellus,
quæ ſimiliter continet in ſe modiola 100. & piſcationem
infra aquam Fucinis mille millia deſtri, & per longitudi-
nem uſque in paternum ſunt 10. millia deſtri, cujus finis
eſt de tribus partibus terra Apici, & de conſortibus ejus,
& ex quarta parte terra aliorum hominum. Sed & de
Aqua præcipio, ut quicunque ibi peſcaverit, ſemper de 30.
piſcibus, prædicto Epiſcopatui unum reddat: tertia petia
terra jacet in loco felimine, quæ continet in ſe modiola
400. cujus fines ſic continentur; De una parte eſt Fucinus
cum ſua piſcatione, in quo quicunque piſcaverit, reddat ut
dictum eſt ſuperius, & ex alia parte eſt terra Luidmis, &
ex tertia parte eſt via, & ex alia parte terra aliorum ho-
minum: inſuper trado ſupradicta Eccleſia in comitatu A-
prutii, in loco qui S. Flavianus vocatur, unum Portum,
qui reddat centum pondera inter aurum, & argentum, &
etiam ferrum, & ſal, qui Portus continet infra ſe 3. millia
modiola inter terram, & aquam intramare; ſimiliter
in civitate de Aterno dono 7. millia modiola terra cum
quinta parte illius Portus, & cum quinta parte ipſius Ci-
B vitatis, & cum quinta parte tributi ipſius Civitatis, &
etiam modiola 500. in terra, quæ vocatur Collemonte, cu-
jus finis ſic eſt; de duabus partibus eſt Terra Zoſani, & ex
aliis duabus partibus terra aliorum hominum: do adhuc
totum Caſtellum de Roge, excepta terra Aſtonis, & Gui-
niſii, & aliorum minorum hominum, cujus Caſtelli finis
cum villa ſua tenet uſque ad Mozanum, juxta terram A-
ſtonis, & uſque ad S. Mariam Japhanis de ſylva plana,
& uſque ad Lardezanum, & tranſit inde per medietatem
Caſtri de prædicto Caſtello de Collemonte, cum tota ſyl-
va de Caſamayne, & revertitur uſque ad Furcam de jam
dicto Roge, & uſque ad pilam, & tranſit per illum Cam-
pum de Popleto uſque ad Mozanum, infra hos fines ſunt
mille millia modiola de terra quæ omnia prædictus Epiſ-
copatus poſſidet, & inſuper illam terram de, quæ jacet
per medietatem Banno uſque ad flumen, & uſque ad ter-
ram de Caſtillione, & tranſit per Cucurazzum, habens
ſecum totum collem Pudenis, & ſic revertitur ad flumen,
& infra hos fines nemo habet hæreditatem, niſi tantum
Aſto, Bueſto, & Guiniſius qui ſunt hæreditanei hujus ter-
C ra, & ſimul mecum dotaverunt hanc Eccleſiam de illis
terris, quæ continentur infra hos finitios, quos modo dixi-
mus fines, quarum terrarum, quas indotem miſerunt, hæc
ſunt. Prima petia de terra jacet in illo loco, qui dicitur
Solagno, quæ continet in ſe 500. modiola, cujus finis eſt to-
tum illum pratum de Pantano tendens uſque ad canalem,
& uſque ad Caput de via, quæ revertitur in Caſtilionem,
& ſic vadit per illos fines de ſilva uſque ad Volubrum, &
revertitur in fonsozuli, cum toto illo colle de Solagno uſ-
que in muris, & uſque ad pedem de ſupradicto prato. Se-
cunda petia de terra jacet, ubi Eccleſia S. Juſtini eſt ædi-
ficata, quæ eſt per menſuram modiola centum. Tertia pe-
tia de terra jacet, ubi dicitur Caſale, quæ continet ſe mo-
diola 12. cuius finis eſt ab una parte aqua de lacu, & de
duabus aliis partibus, eſt terra ejuſdem Aſtonis. Quarta
petia de terra jacet, ubi Fontemajana dicitur, quæ conti-
net 800. modiola, cuius finis eſt ex una parte via, quæ
tranſit per ponticellum per viam Salariam, & per pedem
de ticulo, & ſi revertitur uſque in muris. Quinta petia de
terra jacet ibidem ad Forcellam, quæ continet mille mo-
D diola, cuius finis incipit per pedem de Ronca, & tranſit
uſque ad viam Salariam, & de alio latere vadit per
viam illam de forcilla uſque ad flumen, & à pede illius
fluminis extenditur uſque in viam de limite, & veniens
per eandem viam limitis, pergens per medietatem civi-
tatis Cona, & per medietatem lacus, cuius alia medietas
eſt Aſtonis, & ſic revertitur ad viam Salariam. Pro his
terris, quas modo deſcripſimus dedi ego Otho Imperator
illis tribus hominibus Aſtoni, Bueſto, atque Guiniſio duo
millia libras pro pretio, & quantum plus valerent, do-
nanda una mecum dederunt B. Maximo, pro redemptio-
ne animarum ſuarum totum hoc quod ſuperius ſcriptum
eſt. Ego Otho Imperator Eccleſia tua B. Maxime, pro re-
demptione anima mea, & etiam propter hoc ut aliquantu-
lum tui corporis permittas deferri, dono, concedo, confir-
mo, & ſemper firmiter permanere volo; & quicumque
hoc defraudare, vel aliquo malo ingenio minuere, vel ſub-
trac-*

(1) Amiternenſium Epiſcoporum ſeriem, prout haberi potuit, cum hic Ughellus de illis taceat, vide in tom. X. hujus operis, ubi de Epiſcopatibus deperditis agemus.

trahere voluerit, vēdendo, cambiando, donando, ſive præſtativum alicui faciendo, niſi ad utilitatem, & honorem ejuſdem Eccleſiæ, ex parte Dei omnipotentis, & B. Mariæ ſemper Virginis BB. Apoſtolorum Petri, & Pauli, & B. Maximi Martyris, & omnium ſanctorum, & noſtram ſimul cum omnibus nobiſcum manentibus, maledictionem habeant in perpetuum, & cum Juda, qui tradidit Chriſtum, & cum Anna, & Caypha, qui Dominum crucifixerunt, aſſocientur. Et inſuper illud quod fecerint, ſit vanum & inutile, & qui comparuerit, vel aliquo malo ingenio tenuerit, niſi ſicut ſupra ſcriptum eſt, ſit debitus legaliter componere, ſicuti peſſimus præſumptor, qui præceptum frangit imperiale. Unde pro ſtabilitate hujus rei Ego Otho Imperator præcepi Bonifacio notario, hanc cartam ſignatam mea manu, & manu Epiſcopi Ceſſi, & laudatam, & confirmatam ab omnibus ibidem ſtantibus, ſcilicet Epiſcopis, Ducibus, Principibus, Marchionibus, Comitibus, ac Populo, & teſtibus ſubſcriptis, ut feliciter in perpetuum permaneat.

† *Signum manus Otthonis Imperatoris, qui hanc cartam ſcribere rogavit, & ſignum S. Crucis impreſſit.*

† *Signum manus Epiſcopi Ceſſi, cui Angelus hanc cartam manifeſtavit, & rogatus ab Imperatore, ſignum Crucis impreſſit.*

† *Signum manus Aſtonis, qui conſenſit, & confirmavit hanc cartam, & ſignum Crucis fecit.*

† *Signum manus Buoſtonis, qui ſimiliter conſenſit, & confirmavit hanc cartā, & ſignum Crucis impreſſit.*

† *Signum manus Guiniſii, qui conſenſit, & confirmavit hanc cartam, & ſignum Crucis impreſſit.*

† *Signum manus Ruydis Marchionis, qui rogatus ab Imperatore ſi teſtis, ſignum S. Crucis fecit.*

† *Signum manus Alberti Marchionis, qui rogatus ab Imperatore ſi teſtis, ſignum S. Crucis fecit.*

† *Signum manus Roberti Marchionis, qui rogatus ab Imperatore ſi teſtis, ſignum Crucis fecit.*

Ego Bonifacius Iudex, & Notarius rogatus omnibus complevi, & finivi.

Ejus exemplar ex Aquilanæ Eccleſiæ tabulario, mihi Roma Florentiam tranſmiſit, vir genere, & doctrina clariſſimus Gaſpar de Simeonibus, cujus familiam antiquiſſimæ, & primariæ nobilitatis in urbe Aquila, diuque per inſignia militiæ, ac togæ munera Neapolitanis Regibus, Andegavenſibus præſertim, atque Aragoniis probatam, ex eadem Furconenſi civitate pluribus abhinc ſeculis ortum ducere comperio; ea namque familia in primæva ædificatione Aquilæ, ſeſe in illam inter ditiores, ac præpotentes, tranſtulit, & Cathedralem ipſam, quæ dudum Furconienſis fuerat, ſibi Parechiam deligens, gentilium ibi ſacellum, quod nunc vetuſtiſſimum cernitur, conſtruxit, in eoque amplum Sacerdotium inſtituit, cujus præſentandi jus ad poſteros continenti ſerie tranſmiſſum, per 400. fere annos, viri ejuſdem familiæ hodieque habent. Aliæ Furconienſes antiquæ progenies, ac nobiles in Aquilana Civitate numerantur. At Furconienſes Epiſcopi hi tantùm à nobis fuerunt obſervati.

I. 1. FLORUS in Concilio ſub Agathone Papa ann. 680. reperitur inter cæteros Patres cōnſcriptus.

II. 2. JOANNES Furconienſis Antiſtes in Concilio Romano contra Anaſtaſium Presbyterum, & ipſe ſententiam dixit anno 853.

III. 3. CESUS Epiſcopus S. Maximi anno 956. quo ſedente Imperator Otho Furconienſem Comitatum Epiſcopio Aquilæ contulit, ut vidimus ſupra.

IV. 4. GUALDERICUS, vel UVALDERICUS,[a] ſic legitur in chronico. S. Vincentii de Vulterno lib. 4. Epiſcopus S. Maximi ann. 968. & anno 970. ſubſcripſit, ac teſtis fuit Judicatui S. Mariæ Apinianici.

[a] Al. Gualderius.

V. 5. BERARDUS Furconienſis Epiſcopus Caſtellum Collepaidonis in ſua Diœceſi ædificavit, obtenta facultate à Rogerio Rege, à quo caſale S. Euſanii accepit anno 1147. Rogerii diploma Innocentius III. ad petitionem Joannis Epiſcopi Furconienſis confirmavit, cum inſeritione ejuſdem Regis Diplomatis anno 1204. an. 7. Pontif. extat in reg. ejuſdem Pontificis ep. 100. fol. 131. Sic enim ſe habet.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Epiſcopo Furconienſi.

SOlet annuere &c. uſq; impertiri. Ea propter Ven. in Chriſto frater, ſuis iuſtis precibus annuentes, donationē Caſalis S. Euſanii ab incly. re. Rogerio Rege Siciliæ factam bonæ memoriæ Berardo Epiſcopo Furconienſi, prout in eiuſdem Regis authentico continetur, auctoritate Apoſtol. confirmamus &c. uſque communimus ad maiorem autem huius rei firmitatem habendam authenticū Regis prædicti de verbo ad verbum huic noſtræ paginæ duximus inſerendum. Cuius tenor talis exiſtit. In nomine Domini, & Dei æterni, & Salvatoris N. J. Chriſti. Rogerius Divina favente Clementia Rex Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, Reſidentibus nobis in Palatio noſtro Tarentino apud Salernum cum reverendiſſ. filio noſtro Rogerio Duce Apuliæ, & Comitibus & Magnatibus, aliiſque Baronibus Regni noſtri. Berardus Ven. Furconienſis Epiſcopus ad nos veniens, noſtram admodum deprecatus eſt clementiam, quatenus in Territorio ſui Epiſcopatus Caſtellum fieri, & concedimus, quod Collepaidonis vocatur. Nos autem de more ſolito precibus eius annuentes, et poſtulata conceſſimus Inſuper etiam Caſale S. Euſanii, de quo altercatio inter prædictum Epiſcopum, & ſiniscen. coram noſtra præſentia facta fuit & Judicio Curiæ ad noſtra regalia pervenit, eidem Epiſcopo ex noſtra ſolita largitate, & pietate conceſſimus, credentes prædictum Epiſcopum fore inde fideliorem, & obedientiorem Regno noſtro. ad huius ſanè dationis, & cōceſſionis noſtr. memoriam, & inviolabile firmamentum præſens ſcriptum ſigillo noſtro inſigniri, & per manū Roberti notarii noſtri ſcribi fecimus. Dat. in civitate Salerni per manum Roberti Cancellarii anno Incarn. Dom. 1147. menſe Novembris Indict. 11 anno verò regni D. Rogerii Dei gratia glorioſiſſ. Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ 17. feliciter Amen, Amen, Amen. Nulli ergo &c. hanc paginam noſtræ confirmationis. Si Quis autem &c. Datum Laterani 17 Kal. Julii.

Idem Berardus anno 1187. obtulit Guillelmo Bono Regi Siciliæ pro ſervitio terræ S. milites ſex, & ſervientes 12. ratione feudorum, quæ ab ipſo Rege tenebat, *Civitatem nempe S. Maximi in Furcone, quæ ſicut dixit eſt feudum unius militis, Caſtellum Roga quod eſt feudum unius militis, & Caſale S. Maximi, quod eſt feudum unius militis; ita in Regiſtro Neapolitana ſignata 1322. lit. A. fol. 13.*

6. JOANNES[b] Furconienſis Epiſcopus, an. 1204. ab Innocentio III. omnium privilegiorum Romanorum Pontificum pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis confirmationem obtinuit. Diploma eſt hujuſmodi, quod in archivio Vaticano aſſervatur in reg. ejuſdem Pontif. 7. ep. 115. f. 138. VI.

[b] E Comitum familia Innocentii III. propinquis affinis. Luc.

Innocentius Epiſcopus &c Dilecto I. Epiſcopo Furconenſi, ejuſque ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum. In eminenti Ap. ſe. ſpecula divina diſponente clementia conſtituti, fratres, & Coepiſcopos noſtros debemus ampliore charitate diligere, & Eccleſias eorum gubernationi commiſſas S. Apoſtolicę patrocinio communire. Ea propter &c uſque annuimus, & ad exēplar felicis record. Alexandri Papæ Præd. noſtri Eccleſia Furconenſem, cui auctore Deo præeſſe dignoſceris, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus &c uſque communimus, ſtatuentes & quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia &c uſq; vocabulis exprimenda, Eccleſiam majorem S. Maximi, cum villa quæ vocatur Civitas, cujus medietas eſt ejuſdem eccleſiæ cum hominibus, & poſſeſſionibus ſuis, eccleſiam S. Euſanii cum Capella, & hominibus, & tenimentis ſuis, Caſtrum Collepaidonium cum eccleſia, & tenimentis ſuis, Rodium cum eccleſiis, & tenimentis ſuis, eccleſiæ S. Juſtæ cū Capella, & hominibus ſuis, etiam tenimentis, eccleſiam S. Juſtini cum hominibus, & tenimentis ſuis, eccleſiam S. Mariæ de Paganica cum Capella, & hominibus, & tenimentis ſuis, eccleſiam S. Euphemiæ cum pertinentiis ſuis, eccleſiam S. Mariæ de Guaſto cum hominibus, & tenimentis ſuis, eccleſiam S. Nicolai de Logenca cum poſſeſſionibus ſuis, eccleſiam S. Mariæ de Picentia cum poſſeſſionibus ſuis, eccleſiam S. Martini de Picentia cū hominibus, & tenimentis ſuis, Eccleſiam S. Angeli de Beſegne cum hominibus. & tenimentis ſuis, eccleſiam S. Petri de Limignano cum hominibus, & tenimentis ſuis, eccleſiam S. Martini de Oricola cum Capella, hominibus, & tenimentis ſuis, eccleſiam S. Scholaſticæ cum tenimentis ſuis, eccleſiam S. Mariæ de unda cum tenimen-

tis.

gis ſuis, eccleſiam S. Candidi cum Capella, & hominibus, & tenimentis ſuis, eccleſiam S. Mariæ de planule cum hominibus, & tenimentis ſuis, eccleſiam S. Mariæ de Bannico cum hominibus, & tenimentis ſuis, eccleſiam S. Marini cum hominibus, & tenimentis ſuis, eccleſiam S. Laureati de Saxa cum hominibus, & tenimentis ſuis, eccleſiam S. Mariæ de Bacano cum hominibus, & tenimentis ſuis, eccleſiam S. Felicis de mōte cum tenimentis ſuis, eccleſiam S. Thomæ de Grotta cum tenimentis ſuis, eccleſiam S. Stephani de Rocca cum Capella, & hominibus, & tenimentis ſuis. Præterea ſubſcripta Caſtella Diœceſana tibi lege ſubjecta, ſicut ea rationabiliter poſſides, tibi nihilominus confirmamus, Bagnum ſcilicet cum villis, eccleſiis, & pertinentiis ſuis, Caſtellionum Baccanum, & Paganicam cum Eccleſiis, villis & pertinentiis ſuis, Aſſezeze cum Eccleſiis, & pertinentiis ſuis, Felettum cum Eccleſiis, & pertinentiis ſuis, Intenceram cum Eccleſiis, villis, & pertinentiis ſuis, Camardiam cum Eccleſiis, & pertinentiis ſuis, Podium & villam de Picentia cum Eccleſiis & pertinentiis ſuis, Guaſtum cum eccleſiis, villis, & pertinentiis ſuis, Collebrengunum cum Eccleſiis, & pertinentiis ſuis, Ragnum cum Eccleſiis, & pertinentiis ſuis, Peſcum Majorem cum eccleſiis, & pertinentiis ſuis, Stricium cum S. Demetrio, & S. Joanne, & S. Martino, & S. Mauro cum pertinentiis ſuis, Iſſiam cum eccleſiis, & pertinentiis ſuis, Barvile cum Eccleſiis, & pertinentiis ſuis, Roccam, & Celicium cum Eccleſiis, & pertinentiis ſuis, Roccam attoneſcam cum Eccleſiis & pertinentiis ſuis, Ove, & foſſam cum Eccleſiis, & pertinentiis ſuis, villam de unda cū Eccleſiis & pertinentiis ſuis, Turrim cum Eccleſiis, Villis, & ſuis pertinentiis, Gignanum cum Eccleſiis, villis, & ſuis pertinentibus, Rodium cum Eccleſiis, villis, & ſuis pertinentiis, Pile cum Eccleſiis, villis, & pertinentiis ſuis, Saxam cū Eccleſiis, villis, & pertinentiis ſuis, Podium S. Mariæ cum Eccleſiis, villis, & pertinentiis ſuis, Luculum cum Eccleſiis, villis, & aliis pertinentiis ſuis, Colomentum cum Eccleſiis Villis &c. Roccā S. Viti cū Eccleſiis Villis &c. Toraa partem cū Eccleſiis, villis &c. Civitatem Forule cum duabus Eccleſiis, & pertinentiis ſuis, Roccam S. Stephani cum villis ſuis, Caſtellionem de Ballo cum Eccleſiis &c. Eccleſiam S. Joannis de Colimentis cum capellis, hominibus, & tenimentis ſuis, Eccleſ. S. Angeli de Lupleſco cum capellis, & hominibus, &c. ſtatuimus præterea ut nullus clericus cujuſque ordinis &c. uſque irritum habeatur &c. Prohibemus autem, ne Præpoſiti, vel presbyteri &c. uſque revocatur, ab hoc præſenti decreto die. Inhibemus ne aliquis in Diœceſi tua Eccleſiam, vel oratorium aliquod ſine tuo, vel ſucceſſorum aſſenſu conſtruere de novo præſumat, ſalvis tamen privilegiis Pontificum Romanorum; libertates præterea, & immunitates à prædeceſſoribus noſtris &c. uſque communimus. Decernimus ergo &c. ſalva in omnibus Apoſtolicæ ſedis auctoritate. Si qua igitur &c. Cunctis autem &c. Datum Laterani per manum Joannis S R E. ſubdiaconi, & notarii Kal Junii indict. 7 Incarn. Dom anno 1204. Pontificat. verò Innocentii Papæ III. an. 7. Joannes verò tranſlatus fuit ad Eccl. Peruſinam 1208.

VII. 7. ANFUTUS ſeu Anſultus Epiſcopus Furconienſis anno 1208. interſuit conſecrationi Eccleſiæ S. Pamphili Sulmonenſis: idem memoratur in quodam inſtrumento Eccleſiæ S. Auſanii.

VIII. 8. THEODORUS Epiſcopus Furconienſis an. 1220. ſententiam tulit ad favorem Epiſcopi Reatini contra Abbatem S. Sylveſtri de Petra Battuta die 12. Jun. indict. 8. ex tabulario Reatino à doctiſſimo viro Gabriele Naudeo Pariſino collecto

IX. 9. * RAYNERIUS Epiſcopus Furconienſis obiit miraculis clarus circa ao. Dom. 1225. de quibus Honorius III. inquiſitionem commiſit Epiſcopo Pennenſi, ut in epiſt. 68. & 89. ao. eodem Vat. reg. vidimus, prima incipit mirificaos &c. Datū Reate Kal. Octob. ao. 10.

* Ex Ap. tom. 5.

X. 10. T. . . . . electus Furconienſis ex capellano & ſubdiacono Apoſtolico anno 1225. Honorius III. confert præbendam T. tunc ſubdiaconi & Capellani Apoſtolici nunc electi in Epiſcopum Furconienſem vacantem in Eccleſia Paduana, Joanni Clerico filio nobilis viri Matthæi de Gravario, 3. non. Julii anno 9. ep. 349. fol. 64. reg. Vat.

XI. 11. BERARDUS a de Padula, Raynaldi de Comitibus Card. Oſtienſis, qui poſtea fuit Alexander IV. conſanguineus; ab Innocentio IV. anno 1252. 10. Kal. Junii Furconiēſis Epiſc. delectus habetur in reg. Vat. ep. 241. f. 168. Ille eſt Berardus, qui poſtremus Furconienſem rexit Eccleſiam, quem Alex. IV. ad Aquilanam tranſtulit, fuitque primus Aquilanus Epiſcopus, ut ex ſequenti Alexandri diplomate clarè videtur.

a Al. Bernardus.

Alexander Papa IV. communi Aquilanen. fidelibus noſtris in perpetuum. Pura fidei charitate conſpicua terra veſtra, & lucidis in ſe, & magnificis proficit actibus, & aliis Civitatibus Regni Siciliæ, ſpectabilis ſectanda probitatis exemplo libertatis amplectendæ profectum manifeſte propinat, propter quod Terra eadem, quæ à mœnium fundatione, morum, geſtorum nobilis ingenuitate conſpicitur, ſic apud proximos, & remotos multipliciter redditur ſuorum proceſſuum ſtrenuitate laudabilis, & penès nos, & Apoſtolicam ſedem præcipuis attollenda favoribus, & gratiis potioribus honoranda, quod non ſolum per ſingulas ejuſdem Regni urbes claro reſonat ſua præconium bonitatis, ſed longius turba inſonat laudis ejus, ſuaque remotius acta volantis fama diffuſione noteſcant, & nos, dictaq; ſedes totis affectibus ducimur, ut congruis eam ſublimemus honoribus, & condignis gratiis exaltemus. Attendentes igitur ſinceræ devotionis conſtantiam, & indeficientis fidei firmitatem quibus Terra eadem erga Rom. Eccleſiam pollere dignoſcitur, ac volentes ex hoc affectus noſtri plenitudinem, quam habemus, ad illam oſtendere per effectum, penſantes etiam quod omnes fere habitatores Furconis videlicet, & Amiterni, hoc eſt ab Orno putrido, & Beſſi, ac rivo ambario uſque Cornu & Montem Regalem, incolatum ſuum apud prædictam terram tranſtuliſſe dicuntur; Conſiderantes inſuper, quod vos tanquam Orthodoxæ cultores, & amatores fidei Eccleſiam SS. Maximi, & Georgii de Aquila, quam de novo conſtruxiſtis, & quam cum inſtantia petiſtis in Cathedralem Apoſtolica authoritate erigi, bonis veſtris temporalibus ſecundùm facultates veſtras jam laudabiliter dotare cœpiſtis, & unum molendinum, & dimidium, ac duo alia ſedilia pro conſtituendis duobus aliis Molendinis liberaliter concedendo, prout in Inſtrumēto publico confecto exinde plenius conſpeximus contineri, veſtris ſupplicationibus inclinati, prædictam Terrā Aquilæ ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcepimus de fratrum noſtrorum conſilio, & plenitudine poteſtatis ſtatuimus eſſe de cætero Civitatem, Epiſcopalem dignitatem concedentes eidem, & Furconenſem ſedem cum omnibus ſuis Juribus, dignitatibus, & honoribus, præſertim cum ad id Ven. fratris noſtri Epiſcopi Berardi, & dilectorum filiorum Magiſtri Angeli capellani noſtri Archipresbyteri, & capituli quondam Furconenſis vota concurrant ad prædictam Eccleſiam SS. Maximi, & Georgii de Aquila, quam deinde Cathedralem eſſe decernimus, transferentes. Conſtituendo ut de cætero loci Præſul, non Furconen. ſed Aquilanus Epiſcopus nominetur. Nulli ergo &c. noſtræ protectionis, Conſtitutionis, & tranſlationis, &c. indignationem &c. incurſurum. Amen, amen. Datum Laterani per manum Magiſtri Rolandi S. R. E. Vicecancellarii 10 Kal. Martii Indict. 15. Incarn. Dom. anno 1257. Pontificatus autem D. Alexandri Papæ IV. anno 3.

Alexander Clero Civitatis, & Diœceſis Aquilanæ. Cum Terram Aquilæ de fratrum noſtrorum conſilio ſtatuerimus eſſe de cætero Civitatem, Epiſcopalem dignitatem concedentes eidem, ac Furconenſem ſedem cum omnibus ſuis juribus, & dignitatibus & honoribus, præſertim cum Ven. Fratris noſtri Epiſcopi, & dilectorum filiorum Archipresbyteri, & capituli quondam Furconen. nunc Aquilan. ad id vota concurrerint ad Eccleſiā S. Maximi, & Georgii de Aquila, quam Cathedralem deinceps eſſe decrevimus transferentes conſtituendo, ut de cætero loci Præſul non Furconenſis, ſed Aquilanus Epiſcopus nominetur. Noſque prædicto Epiſcopo quondā Furconen. nunc Aquilano ſub certa forma dedimus his in mandatis, ut ad prædictam Civitatem Aquilanam accedens, ſeq. de cætero nominans, ac nominari faciens Epiſcopus Aquilanus & populo Civitatis ipſius gerat tanquam veſter Epiſcopus ſollicitudinem. Univerſitatē veſtram monemus, & hortamur attente per Apoſtolica vobis ſcripta diſtrictè mandantes præcipiendo, quatenus eundem Epiſcopum tanquam Patrem, & Paſtorem veſtrarum animarum devotè ſuſcipientes, obedientiam ſibi, & reverentiam debitam impēdatis, ejus monitis, & mādatis ſalutaribus intendendo. Alioquin ſententiam quā

idem

iidem rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, & eam faciemus auctore Domino uſque ad ſatisfactionem condignam appretiam inviolabiliter obſervari. Dat. Laterani 10. Kal. Januarii Pontif. noſtri anno 3.

AQUILANI EPISCOPI.

I. 1. BERARDUS de Padula poſtremus Epiſcop. Furconienſis, ab Alexandro IV. adlectus primus Epiſcopus Aquilanus anno 1257. 10. Kal. Martii, cui ſcripſit Alexander ſequens Diploma.

Alexander &c. Epiſcopo Forconien. quondam, nunc verò Aquilano. Cum nos Terram Aquila de fratrum noſtrorum conſilio, ſtatuerimus eſſe de caetero civitatem, Epiſcopalem dignitatem concedentes eidem, & Furconien. ſedē cum omnibus ſuis juribus, dignitatibus, & honoribus, praeſertim cum tua, & dilectorum filiorum Archipresbyteri, & capituli quondam Furconenſis, nunc Aquilani ad id vota cōcurrerint, ad Eccleſiam SS. Maximi, & Georgii de Aquila, quam Cathedralem deinceps eſſe decernimus, transferentes, conſtituendo ut de caetero, loci Praeſul, non Furconienſis, ſed Aquilanus Epiſcopus nominetur. Fraternitati tuae per Apoſtolica Scripta mādamus, quatenus ad praedictam Civitatem Aquilanam accedas, teque de caetero nominans ac nominari faciens Epiſcopum Aquilanum, de Clero, & Populo, Civitatis ipſius geras tanquam ipſorum Epiſcopus ſollicitudinem diligentem. Datum ut ſupra, &c.

Hic Aquilanum, Furconiumque Clerum in unum coaleſcere juſſit, quē deinde in Canonicos ſimpliceſq; Sacerdotes diſtinxit, ut illis ordinibus, gradibuſque dignitatum Eccleſiam Aquilanam ornaret, latiſque ſaluberrimis legibus, Monaſterium S. Mariae de Aquilis ab omni Iuriſdictione liberum fecit. Archipresbyterū S. Victorini de Amiterno, qui nunc S. Blaſii vocatur intra civitatem Aquilanam & liberè obedientiā praeſtante, benigne recepit; nonnullis pactis, ac conditionibus, ac praeſertim ut ipſe, ac ſucceſſores ejus Epiſcopi Aquilani eum defenderent, ac conſervarent in ſua immemorabili juriſdictione, juxta privilegia ipſius Archipresbyteri, quae omnia Beradus ſub ea conditione ſuſcepit, ut in publico habetur inſtrumento. Septem ipſos an. novam rexit Eccleſiā, cū deinde decedens, hoc eſt 1264. ſepeliendum ſe juſſit in Furconienſi Eccleſia.

II. 2. NICOLAUS de Siniſtro, Aquilanus Monachus, & Abbas SS. Vincentii, & Anaſtaſii de urbe Ord. Ciſterciēſis, electus Epiſcopus Aquilanus à Clemente IV. an. 1267. Datum Viterbii 11. Kal. Januarii ann. Pontif. 3. ex reg. Vatic. epiſt. 117. quae incipit. *Debitum officii &c.* & ep. 118. clero Aquilano. fol. 180. & 181. Hic interfuit, aſſenſuſque eſt donationi ab Aquilana Republica factae Monaſterio S. Mariae ad Graianum. * Hic etiam ann. 1292. conceſſit monaſterio Caſenovae Ord. Ciſtercienſis Pennenſis dioeceſis, ut in Eccleſia S. Mariae Novae de conſenſu ejus in Aquilana civitate condita, poſſint Altaria, & Coemeterium aedificare, ac ibidem divinum penſum perſolvere. Indulgentiam item elargitus eſt in hunc modum ex membranacea chartula tabularii Caſae-Novae.

* Ex App. tom. 7.

Nos Fr. Nicolaus miſeratione divina.
Epiſcopus Aquilanus.

Ob reverentiam, & honorem Dei, & D. N. J. Chriſti, & SS. ſemperque virginis Mariae Genitricis ejus conſiderantes religionem Sanctis quoque placentem permittimus hominibus per exemplum vener. monaſterii Caſae-Novae ciſtercien. Ord. Pennen. dioeceſis, & attendentes fervida devotionis affectum, quem Abbate, & Fratres omnes monaſterii ſupradicti habuerunt inceſſanter, & habent ad noſtram Eccleſiam Aquilenſem. Concedimus Abbati, & Conventui ipſius monaſterii quod ejuſdem monaſterii nomine, ac pro parte, apud locum ſuo Eccleſiam dicti monaſterii conſtructam intra moenia noſtrae civitatis Aquila ad honorem, & nomen praefatae Dei Genitricis, quae vulgariter nominatur S. Maria Nova; cujus fundationi, ſeu aedificationi Nos expreſſum, & benignum de ſpeciali gratia praebemus aſſenſum; Decernentes eam eſſe Eccleſiam divinis obſequiis mancipatam, liberè habeant altaria ad divina myſteria celebranda, Cāpanas, & Coemeterium, & plenam libertatem de noſtra licentia per haec noſtra ſcripta oīs conceſſa, recipiendi vivos ad audiendum in ea divina Officia, & defunctos fideles Chriſti ſepeliendi in Coemeterio ſupradicto juxta ipſius Ciſtercien. Ordinis, & monaſterii praelibati ab Apoſtolica Sede conceſſa privilegia, & indulta. Inſuper quia dicta Eccleſia . . à Chriſti fidelibus pro reverentia ſuae Matris, in cujus eſt conſtructa, honore, ac nomine, venerari, omnibus verè poenitentibus, & confeſſis qui ejuſdē limina in feſtivitatibus D. N. I. Chriſti omnibus SS. Matris, & BB. Patrum Benedicti, atque Bernardi, & per octavas earum devote viſitaverint annuatim, confiſi de omnipotentis Dei gratia, & patrocinio Sanctorum ipſius, 40. dies de injuncta oīs poenitentia miſericorditer in Domino relaxamus, ratas, & firmas habentes indulgentias datas, & dandas ſecundum Canonicam formam Eccleſiae à quibuſcunq; Catholicis Epiſc. in Eccleſia memorata. In cujus rei teſtimonium praeſens ſcriptum fieri fecimus, & appenſione noſtri ſigilli muniri.

Actum Aquila anno Dom. 1292. Sexto Septembris 6. Ind. Deo gratias. Amen.

In appenſo ſigillo ex cera, effigies viſitur Epiſcopi, circumcirca leguntur haec verba *S. Fr. Nicolai Epiſcopi Aquilani.*

Cumque per aliquot annos Aquilanam gubernaſſet Eccleſiam, vita functus eſt an. 1299. Quo tempore diademate Pontificio inſignitus eſt Coeleſtinus V. in Porticu S. Mariae de Colle medio, quo, ut Eremicolam in ſummum Pontificem electum, poſt diuturnius interregnum, conturerentur, ducenta fermè hominum millia confluxiſſe narrantur. Sequentem hanc perpetuam indulgentiam eidem Eccleſiae conceſſit Coeleſtinus ad futuram rei memoriam.

COELESTINUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Vniverſis Chriſti fidelibus praeſentes litteras inſpecturis ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

INter ſanctorum ſolemnia S. Ioannis Baptiſtae memoria eo eſt ſolemnius honoranda, quo ipſe de alvo ſterilis matris procedens foecundis virtutibus ſacris eloquiis, & foecundus fons, Apoſtolorum labium, & ſilentium Prophetarum in terris Chriſti praeſentiam caliginoſis mundi lucernam ignorantiae obtenſis tenebris verbi praeconio & indicis ſigno mirifico nunciavit, propter quod et glorioſum Martyrium mulieris impudicae indictum intuitu miſterialiter eſt ſecutum. Nos in ipſius S. decollatione capitis in Eccleſia S. Mariae de Colle medio Aquilenſi, ordinis S. Benedicti, ſuſcepimus Diadematis impoſita capiti noſtro inſignia, Hymnis, & cāticis, & fidelium devotis oraculis cepimus venerabilibus honorari; ut igitur ipſius decollationis feſtivitas in dicta Eccleſia praecipuis extollatur honoribus, & populi Domini decorata frequentia, tanto devotius, & frequentius honoretur, quanto inibi quaerētium Dominum ſupplex poſtulatio gemmas Eccleſiaſticae bonitatis ſitientes, ſpiritualibus ſibi reperiet in aeternis Tabernaculis profuturas; omnes verò poenitentes, & confeſſos, qui veſperis ejuſdem feſtivitatis Vigiliae uſque ad Veſperas feſtivitatem ipſam immediatè ſequentes ad praemiſſam Eccleſiam acceſſerint, annuatim de Omnipotentis Dei miſericordia, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorū ejus confiſi, ab Baptiſmo abſolvimus a culpa, & poena, quam pro ſuis merentur commiſſis omnibus, & delictis. Datum Aquilae 3. Kal. Octobris Pontif. noſtri anno I.

3. Fr. NICOLAUS (1) de Caſtrocello à Coeleſtino V. tertius Epiſcopus Aquilanus electus eſt. Hic anno 1296. cum jura Archipresbyteratus S. Victorini attētius evolviſſet, convocato Aquilano Capitulo, ad favorem ejuſdem Archipresbyteri ſententiam tulit, aſſerens Archipresbyterum, ejuſque praedeceſſores ab eo tempore, cujus memoria non extabat, exercuiſſe ſpiritualem ac temporalem juriſdictionem in iis, quae ſpectant ad formam eccleſiaſticam in Caſtris Portiani, Pizzuli, Clareni, S. Victorini, ac Rocchae de Venis. Deceſſit Nicolaus ſub Bonifacio VIII. an. 1303. Tumulatuſque eſt in veteri Furconienſi Baſilica. Ejus varia, ſplendidaque ſupellex cum argenteis vaſis, cathedralem mirum in modum adauxit. * Ante paucos menſes ab ejus deceſſu, tulit ſententiam ad favorem mona- III.

* Ex App. tom. 7.

(1) Tacet Auctor, cujus Instituti ſectator extiterit hic Fr. Nicolaus. Per haec tempora Fr. *Leonardum* Romanum Ord. Praedic. à Bonifacio VIII. creatum Aquilanum Epiſcopum teſte tradit Olmedo, D. Antoninus, aliique citati à Fontana in Theatro Dominicano pag. 117. Forſitan hic Nicolaus erit idem, quem Dominicani Leonardum appellant. Ex Fontana loco citato. *Mansi.*

monaſteriorum, locorumq; Ord. Ciſterciẽſis, præcipuè tamen monaſterii Caſæ Novæ, S. Spiritus, S. Mariæ de Monte, & S. Benedicti prope Aquilam, eaque exẽpta à decimarum ſolutione declaravit juxta tenorem Apoſtolicæ Sedis, & ſpeciatim privilegii Alexandri IV. Sententiæ tenor ab exemplari membrana tabularii Caſæ-Novæ ſic habet.

In nomine Domini, Amen.

Nos Frater Nicolaus Dei gratia Epiſcopus Aquilen. Attendentes Ordini Ciſtercienſi per Sedem Apoſtolicam generaliter eſſe indultum, atque conceſſum, quod Ordo ipſe, & loca ejuſdem exempta ſunt à decimarum ſolutione, de fructibus Molendinorum, Piſcariorum, Balcatariorum, paſcuorum animalium, & quod de iis non tenentur, nec cogi poſſunt decimas ſolvere Parochialibus Eccleſiis, Prælatis, Rectorib. & Clericis earundem, quod apertè didicimus ex inſpectione dictorum privilegiorum nobis oſtenſorum per religioſum virum Fratrem Jacobum de Valle Priorem monaſterii S. Spiritus, & procuratorem generalem monaſterii Caſæ-Novæ Pennẽſis diœceſis Ciſtercien. Ordinis, & per eundem de iis nobis facta eſt plena fides. Attamen quidam Prælati, & Clerici noſtræ diœc. à monaſterium Caſæ-novæ, & loca ipſius, videlicet monaſterium S. Spiritus, & S. Mariæ de Monte, & S. Benedicti noſtræ diœceſis ſuper iis nituntur multipliciter impugnare, ſicut nobis cum querela aſſeruit idem Prior. Volendo à Monachis, & perſonis dictorum locorum decimas extorquere de molendinis, balcheteriis, piſcariis, hortis, paſcuis, virgultis, & nutrimentis animalium eorundem locorum contra indulta, & privilegia Romanorum Pontificum, & maxime Dom. Alexandri olim Summi Pontificis Papæ IV. conceſſa de ſpeciali gratia eidem Ordini, & monaſterio Caſæ-Novæ, & locis ipſius, unde volentes dicta privilegia illibata ſervari, & quod dictum monaſterium Caſæ Novæ, & loca ipſius videlicet S. Spiritus de Ocra, S. Mariæ de Monte, & S. Benedicti propè Aquilam contra tenorem privilegiorum ipſorum non moleſtentur indebitè, nec etiam perturbentur, Declaramus, & ſecundum tenorem privilegiorum prædictorum ſententialiter pronunciamus dicta monaſteria, ſeu loca non teneri, & non poſſe cogi nec debere perturbari ad ſolutionem decimarum prædictarum rerum, & ab eiſdem locis, & perſonis eorum non poſſe nec debere exigi decimas de molendinis, balcheteriis, hortis, virgultis, & piſcationibus, & nutrimentis animalium, quæ habent loca prædicta in civitate, & noſtra diœceſi Aquilenſi Interdicentes, & inhibentes omnibus Prælatis, Rectoribus, Clericis, & laicis Civitatis & Diœceſis prædictarum ſub excommunicationis pœna, nec non indignationis Dei Omnipotentis, & BB. Apoſtolorum Petri, & Pauli, quam privilegia prædicti Ordinis continent, ſe incurſuros formident, ut dicta loca, & perſonas eorum ſuper iam dictis decimis non moleſtent, nec modo aliquo inquietent; unde ad hujus rei futuram memoriam, & dictorum locorum cautelam prædicta omnia quæ in privilegiis Apoſtolicæ Sedis plenè proſpeximus contineri, præſenti ſcripto publico univerſis Prælatis, Rectoribus, & Clericis Eccleſiarum noſtræ Diœceſis declaramus, & de prædicta noſtra declaratione, inhibitione, & ſententia per Joannem de Balneo Notarium noſtrum prece, & rogatu prioris, & procuratoris prædicti fieri fecimus publicum Inſtrumentum Lata, & declarata eſt hæc ſententia, & ſententialiter pronunciata per ipſum D. Epiſcopum in anno Dom. 1303. die 18. menſis Januarii 1. Indict. Pontificatus D. Bonifacii Papæ VIII. anno 8. & regnante D. noſtro Carolo II. inclyto Rege Jeruſalem, Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ Provinciæ, & Forcalquerii Comite regnorum ejus anno XIX. Aquilæ in Palatio dicti D. Epiſcopi præſentibus D. Berardo de Bodie, Ser Paulo Pauli Canonico Aquilen. Theodino Nicolai de Pizzolo, Notario de Gimano, Donno Petro Traſmundo de Balneo, Jacobo Notarii Petri de Bazzano, & Dominico Petri de Bariſano, & aliis pluribus teſtibus ad hoc vocatis & rogatis.

Et ego Joannes de Balneo Apoſtolicæ Sedis auctoritate Notarius prolationi ſupradictæ ſententiæ & declarationis interfui, & prædicta omnia de mandato dicti D. Epiſcopi, & prece, & rogatu dicti Procuratoris ſcripſi & publicavi, meoq; ſigno ſignavi, & ſaperias in ſexta linea dimiſi de cera hic in fine poſui, & ſignavi, in ſeptima decima ubi dimiſi de paſcuis *hic etiam in fine poſui, & ſignavi, & ad majorem cautelam idem D. Epiſcopus ſuum ſigillum appoſuit.*

Sigillũ ex cera eſt, ubi ſpectatur ejuſdẽ Epiſcopi effigies phalerata & baculo lõge diverſa ab alia Nicolai anteceſſoris: circum circa hæc verba inſculpta ſunt.

S. Fratris Nicolai Epiſcopi Aquilani.

IV. 4. BARTHOLOMÆUS ex Comitibus a Monopellii canonici juris conſultus, electus à Capitulo, & à Bonifacio VIII. confirmatus, Epiſcopatu nobilitatus eſt anno 1303. 5. id. Auguſti, ex reg. Vatic. ep. 185. f. 350. Hic in Cathedralis ſacra Turri campanã collocavit, paſtoralemque baculum in ſucceſſorum uſum efformandum curavit. Menſæ Epiſcopali Præpoſituram S. Euſanii de Furconio adjecit anno 1310. aſſenſum præbente Thoma de Foſſa Præpoſito, Gauderici de Ocra Regni Siciliæ Cancellarii Nepote. Publicæ ejus rei tabulæ extant ita conſcriptæ.

a Manupellus quidem familia, ſed non ex Comitibus Manopellii. It. notat Toppius in biblioth. Neapol. ubi de Bartholomæo plura. Mondiſ.

In Dei nomine Amen. anno Domini 1310. die 12. mẽſis Martii 8. Ind. apud Aquilam in Domo D. Tomaſii Præpoſiti de Foſſa Pontificatus SS. Patris, & D. noſtri D. Clementis Papæ V. anno 5. & regnante Exc. D. Noſtro Roberto, Dei gratia Hieruſalem, & Siciliæ Rege Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ Prov. Forcalquerii, ac Pedemontis Comite Regnorum ejus an. 1. feliciter.

Nos Angelus Margariti de Balneo civis Civitatis Aquilæ publicus civitatis præd. Regia auctoritate Notarius, & teſtes infraſcripti, videlicet Fr. Franciſcus de Spoleto Prior S. Auguſtini de Aquila de ordine Heremitarũ, Fr. Paulus de Oſanſano de dicto ordine, Ser Valentinus canonicus Eccleſiæ S. Mariæ de Paganica, Teodinuccius & Benedictus filii Ser Teodini de Podio, Homaſius S. Donati, Petrus Matthei, Savinus de Saxa, Joannes Abbas de Caſali, Comes Nicolaus Albertuſii de Manupello, Donatus de Spoleto, & Hunuphrius de Terranigra præſenti ſcrivario publico, declaramus, notum facimus, & teſtamur, quod diſcreti viri D. Thomas dictus Præpoſitus de Foſſa, qui ſe Præpoſitum Eccleſiæ S. Euſanii de Furcon. Aquilen. diœc. gerebat, & ſic communiter habebatur, necnon Capitulum ejuſdem Eccleſiæ, videlicet, D. Thomas Raynaldus, D. Thomaſii de Bartlibus, Andreas Bartholomæi, D. Matthæus Gregorii, Marcus Jacobi, Gentilis de Statio, Joannes de Caſtreccli, Jo: Nicolai Cumitis de Paganica, Nicolaus Thomaſii de Foſſa, & Maximus Riczardi, in domo ejuſdem Præpoſiti, in civitate Aquilæ convenientes in unum, ſponte, ac unanimiter, ex certa ſcientia recognoverant, dixerunt, & publicè, & conſtanter confeſſi fuerunt in noſtri præſentia, præſente etiam, & audiente Rev. in Chriſto Patre, & D. noſtro D. Bartholomæo ven. Epiſcopo Aquilano, quod dicta Eccleſia, ſive Præpoſitura S. Euſanii, nulla medio, & pleno jure ſpectet, ſpectare debet, & pertinere, ſolum ad jus, & proprietatem menſæ Epiſcopi Aquilen. cum omnibus juribus, & pertinẽtiis ſuis, & eſt, & eſſe debet ſpecialiter de jure menſæ piæ, & hoc fuit, & eſt ſemper notorium ſaltem fama, tam in Eccleſia Aquilana, quàm in dicta Eccleſia S. Euſanii, & aliis Eccleſiis, & locis circumjacentibus, adjacens dictus Præpoſitus, quod vidit bo. me. D. Anſuſum, q. Epiſcopum Furconenſem, cujus ſedes per tranſlationem canonicam, nunc dicitur Aquilenſis, tenere, ac poſſidere pro iure, ac nomine, & pro parte dictæ menſæ tunc Furconenſis, nunc Aquilan. pleno iure, ad manus ſuas dictam Eccleſiam, ſive præpoſituram S. Euſanii cum juribus, & pertinentiis ſuis, & diſponere de ea, ſicut de aliis dictæ menſæ pro ſuo libito voluntatis. Et quod D. Gualderius de Ocra, qui Regni Siciliæ Cancellarius Avunculus ipſius præpoſiti, velut tunc potentiſſimus, d. D. Anſuſum poſſeſſionem prædictam, ſic violentam ad manus ſuas perveniſſe, idem Præpoſitus recognavit, & volentes dicti Præpoſiti, & Canonici, ſive Canonici, ſive clerici Eccleſiæ prælibatæ propriæ ſaluti conſulere, indemnem reddere, in quantum poterant in d. menſam dederunt eidem D. Bartholomæo Epiſcopo Aquilano liberam poteſtatem, & conſenſerũt, & expreſſe, quod ſua ordinaria authoritate, & propria jure poſſit pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis nomine dictæ menſæ d. Eccleſiam, ſive Præpoſituram S. Euſanii, cum iuribus, & pertinentiis ſuis, ad manus ſuas pro Epiſcopali iure dictæ menſæ tenendam, & ad maiorem d. iuris, & traditæ pietatis evidentiam, & uberiorem cautelam dictæ menſæ, ac dicti D. Epiſcopi, & ſucceſſorem eius prædictus D. Bartholomæus Epiſcopus Aquilanus, cum conſenſu Capituli Aquilani conſentientibus etiam expreſſè prædictis Præpoſito, & Capitulo, ſive Canonicis S. Eu-

ſanti prædictam Eccl. ſive Præpoſituram S. Euſanii, cum juribus, & pertinentiis ſuis prædictæ menſæ Epiſcopi Aquilani univit, & incorporavit, & tam idem D. Epiſcopus Aquilanus, Capituli Aquilani accedente conſenſu, quoniam dictus Præpoſitus Capitulum, ſeu Canonici S. Euſanii tractatu legitimo præcedente, & moroſa, ac diligenti deliberatione habita, inter ſe ſponte, & unanimiter, & concorditer d. Eccleſiam, ſive Præpoſituram S. Euſanii, ipſe Præpoſitus, & Canonici, cum juribus ſuis, & pertinentiis, incorporarunt menſæ Epiſcopi Aquilani, & ex cauſa hujuſmodi incorporationis, & unionis ſo, & dictam Eccleſiam, ſeu Præpoſituram, cum juribus, & pertinentiis incorporarunt, Capitulum, & Canonici Eccleſiæ S. Euſanii, rogaverunt me Angelum Margariti de Balneo Regia auctoritate notarium, quod ad futuram oei memoriam, & perpetuam cautelam d. menſæ Epiſcopi Aquilani & ſucceſſorum ejus præmiſſa omnia redigere in prædictam nominationem ſigno, & ſubſigno meo, ſignis, & ſubſignationibus prædictorum, teſtium roboratum ad præmiſſa vocatorum, & rogatorum, unde ad futuram oei memoriam, & ipſius D. Epiſcopi ſucceſſorum exinde factum per manus meas ſolut. roborat. &c.

Et ego Angelus Margariti de Balneo, civis civitatis prædictæ Regia auctoritate notarius, prædictis omnibus interfui, & ſcripſi, & in publicam formam redegi rogatus, meoque ſolito ſigno ſignavi, &c.

Ego Valentinus, qui teſtis prædictæ teſtor, & ſigno.

Ego Theodinus Ser Theodini de Rodio, qui teſtis, me ſubſcripſi, & ſignum feci.

Nos abs re erit hic Cœleſtini V. diploma exponere, una cum Neapolit. Regum immunitatibus, exemptionibuſque ab ipſis conceſſis nobilibus de Ocra, de Foſſa, de Alba, & Barilibus familiis conſortibus, quibus clarè patet has nobiles familias ab una radice prodiiſſe, quam ſupra è Comitibus Marſorum ſuam duxiſſe origioem retulimus in Epiſcopis Aprutinis; ſic enim ſe habent.

COELESTINUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Raynaldo Vitalis, Petro Vitalis de Ocra, Benedicto Andreæ, & Petro Thomæ Rogerii de Foſſa, Bartholomæo, Thomæ, & Matthæo filiis, & heredibus quondam Iacobi Berardi Sanctori, Gualterio Dominici de Villa S. Martini, & Franciſco Thomæ de Caſentino, & eorum heredibus de Ocra Aquilanæ diœceſis, ſalutem, & Apoſtol. benedictionem. Oblata nobis veſtræ petitionis ſeries cōtinebat, quod nuper chariſſimus in Chriſto filius Carolus Rex Siciliæ Illuſt. diligenter attendens grata, & accepta ſervitia, quæ ſibi dilectus filius noſter frater Thomas, tit. S. Cæciliæ presb. Card. cujus cōſanguinei eſtis, apud ſedem Apoſtolicam ſtudioſè impendit hactenus, & impendere poterat in futurum, vos intuitu Cardinalis ejuſdem ab omnibus, & ſingulis fiſcalibus mutuis, & collectis exactionibus, functionibus, gravaminibus, oneribus, aliis quibuſcumque in terris Aquilæ, & Ocræ pro tempore imponendis, duxit per ſuas patentes literas in perpetuum eximendos, dantes per eaſdem literas Iuſtitiariis ſecretis, & officialibus aliis Aprutii, necnon capitaneis civitatis Aquilæ, Baiulio, Iudicibus, executoribus, & collectoribus, ac univerſis hominibus civitatis ejuſdē, & Ocræ præſentibus, & futuris diſtrictius in præceptis, ut exemptionem, ſeu immunitatem prædictas vobis, & heredibus veſtris in perpetuum illæſas obſervent, & faciant tenaciter obſervare, ita quod exemptionem, ſive immunitatem præfatis in perpetuum ſine perturbatione ſiuamini, atque gaudere libero valeatis, prout in eiſdem literis Regiis plenius continetur. Quare nobis humiliter ſupplicaſtis, ut exemptionem, & immunitatem præfatas ex certa ſcientia confirmare, ac literarum prædictarum tenorem præſentibus inſeri faceremus. Nos igitur perſonas veſtras ab tempore Cardinalis ejuſdem, quem claris ſuis exigentibus meritis ſyncera charitate complectimur, & eximiis favoribus confovemus, gratioſè proſequi intendentes, veſtris ſupplicationibus inclinati exemptionem, ſeu immunitatem prædictas ratas, & gratas habentes, & etiam ex certa ſcientia, auctoritate Apoſtolica confirmare, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Tenor vero literarum prædicti Regis talis eſt.

Carolus II. Dei gratia Rex Hieruſalem, & Siciliæ, Ducatus Apuliæ, Principatus Capuæ, & Forcalquerii Co-

A *mes, Iuſtitiariis ſecretis, & officialibus aliis Aprutii, necnon Capitaneis civitatis Aquilæ, Bajulis, Iudicibus, & executoribus, Taſſatoribus, ac collectoribus, ac univerſis hominibus civitatis ejuſdem, & Ocræ præſentibus gratiā ſuam, & bonam voluntatem. Si benemeritorum devotiones attendimus, & fovendas in caſibus amplexamur amicorum noſtrorum utilium, debemus promptitudinem cernere, ſuoſque in eis, cum tempus expoſtulat, gratiam proſequi, & favere, ſicque penſantes, quod ven. in Chriſto Pater, & amicus noſter chariſſimus D. Thoma tit. S. Cæciliæ presbyter Card. erga nos, & noſtra negotia omnem pro viribus, cum cauſa depoſcit, promptitudinem devotionis exercet, non ſolum eum, ſed ſuos, in eo vero immerito facimus ſi fovemus, cujus rei gratia tenore præſentium aperimus. Quod Raynaldum Vitalis, Petrum Vitalis de Ocra, Benedictum Andreæ, & Petrum Thomaſii Rogerii de Foſſa, Bartholomæum Thomæ, & Matthæum filios, & heredes q. Iacobi Berardi Sanctori, Gualderium Dominici de Villa S. Martini, & Franciſcum Thomæ de Caſentino de Pera, & heredes eorum in perpetuum conſanguineos*

B *D. Cardinalis ejuſdem fideles noſtros, cujus intuitu ab omnibus, & ſingulis fiſcalibus, ſubventionibus aliis quibuſcunque in prædictis terris Aquilæ, & Ocræ pro tempore imponendis duximus de certa noſtra ſcientia, & ſpeciali gratia tenore præſentium in perpetuum eximendos, ſed quia per immunitatē conceſſam hujuſmodi onus non intendimus adjici hominibus aliis dictarum terrarum, nos totum, quod de ſubventionibus, & præſtationibus ipſius prænominatos Raynaldum, & alios, heredeſque ipſorum pro rata contigit, aut reſpicit, nobis detrahi volumus, & in noſtram curiam retorqueri, & propterea fidelitati veſtræ diſtrictè præcipiendo mādamus quatenus mandatis, & ordinationibus quibuſcumque contrariis factis, aut in antea faciendis non obſtantibus quoquomodo prædictam noſtrā gratiam prænominatis fidelibus noſtris, & heredibus eorum in perpetuum tenaciter obſervetis, & obſervare faciatis illæſam, eos, vel eorum aliquem probationis eorum præſentibus, aut futuris contractam, in nullo penitus moleſtetis, vel patiamini moleſtari, ita quod immunitate ipſa in perpetuum liberè gau-*

C *deant, & ſine perturbatione fruantur cauti, quod vos Iuſtitiarii, vel capitanei Aquilæ non dtis vobis alterutrū in pendenti, quod de præſtationibus, & oneribus ipſis, quibuslibet prænominatos fideles noſtros pro rata contigit, ex quo nobis ut ſupra disjungitur, & non hominibus terrarum ipſarum computari volumus, & adſcribi, præſentes autem literas, quas fieri juſſimus duplicatas poſtquam ras, in quam fuerit expediens inſpexeris pro cautela reſtitui volumus præſentanti tam ad nos, quam ad ſingulos ſucceſſores noſtros in antea firmiter valituras. Datum Aquilæ, per Bartholomæum de Capua militem Domini PP. notarium prothonotarium Regni Siciliæ anno Dom. 1294. die 24. Sept. VIII. indict. Regnor. noſtror. an. 10.*

Nulli ergo &c. ſiquis autem, &c. Datum Neapoli, 8. Kal. Decembris Pontificatus noſtri an. I.

Thomas de Ocra tit. S. Cæciliæ presb. Card. Ordinis Cœleſtinorum monachus, de qua hic habetur mentio, Neapoli ex hac luce migravit anno 1300. 29. Maji in feſto Pentecoſtis, ex lib. oblig. Suum ultimum condidit teſtamentum 23. ejuſdem menſis, cujus exemplar

D ex originali deſumptum ab archivio S. Spiritus Muronenſis cœnobii prope Sulmonam vidimus, in quo præter cæteros nepotes ejuſdem Card. memoratur Thaddæus de Barilibus, cui reliquit florenos aureos viginti.

Bartholomæus tandem Viennenſi generali Concilio ſub Clemente V. variis criminibus accuſatus adfuit anno 1312. ubi morte præreptus menſe Maji in Metropolitana Eccleſia tumulatus eſt. Extat ejuſdem Pontificis ad Epiſcopum Reatinum, & Abbatem S. Praxedis contra ipſum ſequens epiſtola anno ſuperiori data, unde ille ad ſe purgandum ad curiam acceſſerat; Sic enim ſe habet in tranſumpto apud me.

CLEMENS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Ven. fratri Epiſcopo Reatino, & dilecto filio Abbati Monaſterio S. Praxedis de Urbe.

Gravo nimis, nec immerito gerimus, & moleſtum quamplurimum redditur auribus noſtris, cum Eccleſiarum Prælati, qui ex debito Paſtoralis officii laudabi-

lium actionum exemplum tenentur cæteris exhibere, per amplam vitiorum viam incedere auſu damnabili præſumentes nephandis actibus relaxatis habenis ea committere, nec verentur, per quæ Divina Majeſtas offenditur, fama derogatur, ipſorum ſaluti detrahitur, menteſque fidelium gravi ſcandalo perturbantur. Quamobrem dignis motibus ducimur, & rationabilibus ſtudiis excitamur, ut cum de Prælatis ipſis auribus noſtris talia referuntur, ne ſi relinquantur negligentia, præſtent aliis audaciam committendi pejora, ſuper his opportunè proviſionis accelerare remedium debeamus. Sane nuper ad noſtrum pervenit auditum, quod Bartholemeus Epiſcopus Aquilanus Pontificalis honeſtatis oblitus, ſalutis propriæ immemor, famæ prodigus, & proprii perſecutor honoris quondam Gugium Matthei Taſcionis civem Aquilanum, pro eo, quod ad mandatum ſuum quandam mulierem noluit recipere in uxorem, per conſanguineos mulieris ejuſdem frequentibus inſtigationibus, & inductionibus occidi nequiter procuravit, ſoque gravibus adverſis invertendo criminibus pecuniam ſuam, quam in cibos pauperum convertendo debuerat Domino fœnerari, per mercatores diſtribuit ad uſuras, Eccleſias, & eccleſiaſtica beneficia contulit, & confert per ſimoniacam pravitatem, clericis Epiſcopatus ſui confert ordines, niſi ab ipſis pro eiſdem ordinibus certa ſibi ſumma pecuniæ perſolvatur. In S. Pauli de Lavareto, & S. Nuntii de Cognano, & S. Antimi, & S. Angeli de Vigio, Eccleſiis Aquilanæ diœceſis quoſdam canonicos inſtituit per labem ſimoniæ pravitatis, recipiendo quaſdam pecuniarum ſummas pro hujus canonicatibus ab eiſdem, presbyterum Angelum de Aſſerito Rectorem Eccleſiæ S. Martini de paſculo majori ejuſdem diœceſis, Rectoriam S. Martini, & Berardum Vitalis Archipresbyterum S. Mariæ de Interneſis Aquilanarum eccleſiarum, Archipresbyteratu S. Mariæ prædictarum eccleſiarum, ex certis confictis cauſis privavit, dictumque presbyterum Angelum in Rectorem ejuſdem S. Martini, & Berardum præfatos in Archipresbyteri S. Mariæ de Interneſis eccleſiarum prædictarum de novo inſtituit, receptis quibuſdam pecuniarum quantitatibus ab eiſdem, contra Gentilem quondam Præpoſitum S. Andreæ de ſaſia ejuſdem diœceſis pro eo, quod juxta mandatum ejuſdem Epiſcopi ſe non fecerat in presbyterum promoveri, ad privationem ſententiam procedere intendebat, ſed recepta ab eo propter hoc quadam ſumma pecuniæ non proceſſit, ſed mandatum hujus revocavit. A ſorore Agatha Abbatiſſa olim monaſterii S. Mariæ ad Gruxanum, ordinis S. Benedicti Valven. diœceſis, quæ ſententialiter privata fuerat ejuſdem regimine Abbatiæ, quãdam ſummam pecuniæ, jocalia, & res alias dicitur recepiſſe, dictamque Agatham ex tunc manutenuit, & defendit in regimine monaſterii antedicti. Plures quando ex appellantibus Apoſtolicam ſedem ab ipſo, ejuſque proceſſibus, ex aliquibus juſtis cauſis, diro carceri mancipavit, in ipſos nihilominus excommunicationis ſententiam fulminando: Ita quod nullus deinceps à proceſſibus ejus injuſtis ad dictam ſedem, quæ conſuevit eſſe refugium oppreſſorum, audet quomodolibet appellare; clericos ſuæ diœceſis abſque rationabili, vel ſaltem pro leviſſima cauſa capit, & incarcerat, & ſic ab eis extorquet immiſericorditer quicquid habent. Excommunicationis, & interdicti ſententias in ſuos ſubditos pro nihilo fulminat, monitione aliqua non præmiſſa. Ab eccleſiis, & clericis civitatis, & diœceſis prædictarum procurationes ratione viſitationis debitas iiſdem clericis invitis, & renitentibus recipit in pecunia numerata, licet nullam ſuper hoc habere indulgentiam Apoſtolicam dinoſcatur, & quoties eccleſias viſitat ſuæ diœceſis, toties expenſas recipit neceſſarias, & nihilominus extorquet ab ipſis certam pecuniæ ſummam pro proviſionibus ſupradictis. A meretricibus publicè proſtitutis in civitate prædicta quolibet menſe recipit pecuniariam penſionem, & ſic ipſas manutenet, & tolerat in proſtibulis earundem, ejuſque oculos ſæva cupiditas adeo dicitur excæcaſſe, ut quoſdam de Guaſto, & de Roccæ S. Sylveſtri presbyteros ejuſdem diœceſis reatu homicidii publicè irretitos, recepta quadam ſumma pecuniæ ab eiſdem, Miſſarum ſolemnia, & alia divina officia permittit publicè celebrare, idem quando Epiſcopus propter præmiſſa modum avaritiæ non imponens de decimis, quæ per ſedem Apoſtolicam pro tempore in illis partibus imponuntur, nihil omnino perſolvit, ſed recepta taxatione de certa ſumma pecuniæ pro dictis decimis perſolvenda pro ſe, & clero civitatis, & diœceſis prædictarum impoſitionem taxationis hujus integraliter exigit à clero, & eccleſiis civitatis, & diœceſis earundem. Ad Deum præterea, reverentiam debitam non oſtendens, quoties ipſum contigit miſſam ſolemniter celebrare, etiam in conficiendo reverendum Euchariſtiæ Sacramentum, mitram de capite non deponit, ſed irreverenter caput retinet coopertum. Nos itaque, qui licet immeriti ſumus in ſupremo ſpeculationis vertice, divinæ inſpirationis munere conſtituti attendentes, quod præmiſſa, ſi opere muniantur impleta, & graviori ſunt in eodem Epiſcopo animadverſione plectenda, quia in tam eminentis dignitatis gradu cenſeri debent exceſſus, merito graviores, ipſaque ſub diſſimulatione tranſire ſalva conſcientia, nequeuntes, vobis in virtute S. obedientiæ per Apoſtolica ſcripta diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus ad civitatem Aquilanam, vel alia loca vicina, de quibus videritis expedire, vos quantocius illuc conferentes, & habentes præ oculis ſolum Deum, ſi ſuper præmiſſis famam ejuſdem Epiſcopi eſſe læſam inquiratis ſuper iis, & aliis criminibus ſuper quibus eum inveneritis diffamatum ſollicite veritatem, quam inveneritis in ſcriptis redactam nobis ſub ſigillis veſtris per fidelem nuntium tranſmittamini. Cæterum ne ob defectum expenſarum veſtrarum contingat hoc negotium impediri, volumus, & Apoſtolica vobis auctoritate concedimus, ut vobis faciatis de bonis menſæ ejuſdem Epiſcopi Aquilani, tibi videlicet fr. Epiſcope in duobus, tibi verò fili Abbas in uno flor. aur. pro veſtris neceſſariis diebus ſingulis, quibus negotio inquiſitionis hujus inſiſtendum duxeritis, miniſtrari, contra &c. authoritate noſtra appellatione poſtpoſita compeſcendo. Quod ſi non ambo his exequendis potueritis intereſſe, alter veſtrum ea nihilominus exequatur. Datum Avenioni 10. Kal. Junij anno 6.

5. Fr. PHILIPPUS Lucenſis ex Eſemitano S. Auguſtini Ordine alumnus, concionator eximius, nobilium que diſciplinarum ſcientia clarus, ſub Clemente V. Aquilannm Epiſcopatum adeptus eſt anno 1312. a. non. Junii; conſecratur Avenione, Pontificis juſſu, per Martinum Archiepiſcopum Bracharenſem. Hic novum Cathedrale templum à fundamentis ad perennitatem ſui nominis, Deique gloriam munificentiſſimè erexit, ac poſt 15. ſuæ adminiſtrationis annos Lucæ ex hac mortali luce migravit, tumulatuſque eſt apud ſuos Auguſtinianos, unde lac pietatis primum ſuxerat. V.

6. Fr. ANGELUS Acciajolus nobilis Florentinus, Ord. Prædic. ſextus Aquilanus Epiſcopus fuit an. 1328. 6. idus Junii, ex reg. Vatic. Eccleſiam ſibi creditam adminiſtravit uſq; ad ann. 1342. deinde ad Eccleſiam Florẽtinã translatus eſt, ubi poſtea de ipſo plura. VI.

7. PETRUS GUILLELMI de Tocco Canonicus Theatinus, Angelo Acciajolo ſucceſſit 1343. 17. Kal. Auguſti à Clemente VI. electus. Hic Decretalium peritia ſatis clarus habitus. Contagioſa lue extinctus eſt ann. 1346. poſt cujus exceſſum Aqnilanæ Eccleſiæ trium annorum interregnum fuit. VII.

8. PAULUS de Bazzano, Raynaldi filius, ex Præpoſito Eccleſiæ S. Juſtæ de Barzano, Aquilanæ diœceſis à Clemente VI. electus eſt anno 1349. 3. Kal. Aprilis reg. Vatic. epiſt. 142. f. 115. ann. 7. p. 1. lib. 4. anno verò 1353. ab Innocentio VI. translatus eſt ad Aſculanam Eccleſiam, quam duos ipſos annos adminiſtravit, deinde ad priſtinam ſuam Aquilanam Eccleſiam redi it, qnàm cum repetitis vicibus per 24. annos ſanctè rexiſſet, è vivis exemptus eſt 1377. die 25. menſ. Jan. ſepultuſque eſt in Cathedrali. VIII.

9. ISAACUS a de Caſtro Arcionio Peruſinus, aliis Aſculanus è Byndia familia, Monachus S. Benedicti, Abbaſque S. Michaelis de Candiano Patavinæ diœceſis, cum eſſet Pontifex Aſculanus, translatus eſt ad Eccleſiam Aquilanam an. 1353. 6. id. Maji, reg. Vatic. ann. 1. epiſt. 84. fol. 52. ac cum poſt duos annos ad primam Eccleſiam ſuam rediiſſet, Aſculi defunctus eſt, ſepultuſque apud S. Auguſtinum. Hic eruditione, nobilium que aliarum diſciplinarum peritia clarus fuit, quam è clauſtro, tanquam è ditiſſimo omnium bona- IX.

a De Iſto Oldoinus in Athen. Aug. cum laude meminit tanquam de homine literatiſſimo. Lin.

rum

rum artium penu, in communem utilitatem viſus eſt attuliſſe.

X. * Ex App. tom. 3.

10. JOANNES * Piſtorienſis Ord. Prædicat. electus an. 1377. die 4. Maji, Gregorio XI. Pontifice ſummo ſedente. Ejus mentio extat in lib. de proviſ. Prælator: qui aliàs brevi Pontifex fuit, quippe qui diem clauſit extremum anno 1381. Peruſiæ; qui aliquando partes factioſiſſimas Clementis VII. ſecutus, ex ægritudine deinde decumbens Urbani VI. veri Pontificis ipſa confeſſione adoravit pedum beatorum veſtigia, ſepulchrumque accepit apud Fratres Minores.

11. Fr. BEROALDUS, ſive Berardus, ex Interamne Aprutinus, Ordinis S. Dominici, à Clemente VII. Antipapa, in gratiam Reginæ Joannæ in Aquilanum Epiſcopatum intruſus eſt anno 1382. initque ſolemni ritu ejus Epiſcopatus poſſeſſionem 9. die menſis Septembris, cum in Cathedrali inauguratus fuiſſet ab Albienſi Aſſiſinate, ac Montis Faliſcorum tribus Epiſcopis, ejus inaugurationis Duce Calabriæ Ludovico Andegavenſi ſua præſentia pompam implente. Fuit hic Beroaldus ſceleroſus vir, ac per 10. ipſos annos, quibus in Eccleſiam Aquilanam exercuit tyrannidem, cives illius civitatis in noxioſiſſimas partes diviſit; quamobrem, cum jam illum Deus, hominesque peſſimè odiſſent, accidiſſet conſternatos ad arma cives in publica platea, ſtrictis enſibus tumultuari, die S. Joannis Baptiſtæ ſacro, anno 1392. Beroaldus decertantibus intercurrens, tanquam flammas ſeditionis, quas ipſe ſubcenderat, extincturus, per tumultum vulneribus confectus, ut meritus erat, interiit; enituitque tunc demum, quam uſitatum foret, divinam ultionem inſidiarum ſubdolos architectos, plerumque in foveam, quam paraſſent, impellere. Sepultus eſt in Cathedrali ante maximam Aram.

Poſt cujus mortem à Benedicto XIII. Antipapa in eundem Aquilanum Epiſcopatum intruſus eſt Jacobus Rodianus 1392. qui cum per aliquot annos ejus Eccleſiæ Pſeudopontifex jus dixiſſet: cum Bonifacii IX. demum veneratus fuiſſet Imperium, ab eodem legitimus Aquilanus Præſul ſubiectus eſt 1401. ut infra narrabimus.

XI.

12. STEPHANUS Epiſcopus Aquilanus, ab Urbano VI. eiectus anno 1381. pauloque poſt cum ad partes Clementis Antipapæ aufugiſſet, Epiſcopatu privatus, captus in manibus ejuſdem Urbani pervenit. Extat epiſtola Urbani ad Præfectum Peruſiæ an. IV. 5. non. Octob. data, ut Stephanum olim Epiſcopum Aquilanum comprehendat, ex reg. Vat. fol. 126 Hic ille Epiſcopus Aquilanus eſt, de quo Theodorus à Niem in ſua hiſtoria de ſchiſmate meminit, quem VI. Urbanus prius crudeliter tortum, tanquam conſpirationis in ſe conſcium ſæviſſimè in itinere interfici juſſit; & Theodorus quidem ita inquit.

Unde ſtatim vocavit ſecretarium dicti Franciſci de Amalfia. Illo veniente, inveſtigavit ab eo, ubi eſſet confeſſio Epiſcopi Aquilani, quem eadem de cauſa in eculeo inhumaniter pridie torqueri fecerat, qui metu tormentorum plura confeſſus erat, & aliquos de ipſis captivis Cardinalibus hujus facti fore conſcios affirmavit. In exordio poſtea c. 55. primi lib. ita inquit.

Dum Urbanus iter ageret ad Portum fluminarum ſemper ſecum captivos abduxit præfatos Cardinales, & Epiſcopum Aquilanum, & eos juxta ſe equo vehi, & quemlibet eorum per ſatellites, ne per viam evadere poſſent, diligenter fecerat cuſtodiri, ſed quia prædictus Epiſcopus habuit equum parvum utilem, atque invalidum, quo vehebatur, ſimulque propter tormenta adhuc membris confractis extiterat, ſicque ita cito equitare non poterat, ſicut Pontifex affectabat, unde Papa credens ipſum Epiſcopum, ut evaderet, ſic in via tardare, furore ſuccenſus, à carnificibus mactari mandavit, ipſi carnifices erant de obedientia dicti Clementis, eum trucidaverunt, multis ſibi vulneribus inflictis, ac corpus exangue inſepultum reliquerunt ibidem. Hactenus Theodorus à Niem maledicè juxtà morem ſuum.

XII. * Ex App. tom. 3.

13. CLEMENS * Ex nobili familia Secenaria, ſeu Ceſenaria, Reatinæ civitatis, ab Urbano VI. an. 1382. inde demoti Stephani locum electus, cui Urbanus ſcribit, ut moneat ad reſtitutionem quarundam pecudum Raynaldum, & Joannem de Urſinis, & quoſdam de Palliacotio ſubditos eorum, Kalend. Decembr. an. 4. fol. 143. reg. Vatic.

XIII.

14. ODDO ab Urbano VI. electus eſt anno 1386. deceſſit autem 1388.

XIV.

15. LUDOVICUM Colam Canonicum Reatinam Bonifacius deinde IX. in Aquilanum Epiſcopum cooptavit anno 1388. poſtquam 10. annos ab eodem Pontifice ad Reatinam Eccleſiam tranſlatus eſt 1399. adminiſtratore Aquilanæ Eccleſiæ deputato Corrado de Camponiſſis.

XV.

16. JACOBUS de Donadeis, è Rodiano prope civitatem Aquilam Caſtello, olim in Aquilanum Epiſcopatum intruſus, à Benedicto XIII. Antipapa, cum demum Bonifacium IX. verum Pontificem adoraſſet, ſeſeque ab omnibus iis muneribus, quæ à Pſeudo Pontifice acceperat, abdicaſſet, à Bonifacio Capellanus, Auditorque ſacri Palatii declaratus eſt, anno verò 1401. 10. Kal. Februarii ſublectus eſt legitimus Epiſcopus Aquilanus. Hic cum in ejuſdem Eccleſiæ ſinu jam inde à puero fuiſſet educatus, atque ob egregiam indolem, aptamque ad omnia Canonicus evaſiſſet, demum diuturniori mora Aſculanus Vicarius fuit atque Archidiaconus, unde poſtea Aquilanus Præſul effectus eſt, illamque Eccleſiam cum ſumma prudentiæ laude adminiſtravit uſque ad annum 1431. Deceſſit autem in die Apparitionis Domini, ſepultuſque eſt in Cathedrali, mœrentibus filiis, quos ad vitæ paſcua deducebat.

XVI.

17. AMICUS Agnifilus de Rocca medii Aquilanus, filius Colletti viri ſummæ exiſtimationis, ac nobilis, ut illius civitatis publicæ ſcripturæ produnt, quæ Urbano Felicio viro docto, & gravi, quique paulò ante Policratenſis Epiſcopus defunctus eſt, maximè probabantur. Etenim hic vir planè candidus, earum ſcripturarum teſtimonio convellere conabatur quorundam inveteratam opinionem, qui arbitrabantur hunc Amicum ruſticis parentibus fuiſſe prognatum, atque ex tenuioris fortunæ conditionibus, quandoque paviſſe gregem tanta egeſtate, ac penuria, ut aliquando tandem ſortis ſuæ pertæſus, melioris fortunæ ſpe ſolum verterit, inveneritque, quorum ope ad nobiliores artes ſibi pararet aditum, indeque Patriæ ſuæ Epiſcopum, ac poſtea Cardinalem factum, ingenioſo commento ſibi gentilitia ſtemmata effinxiſſe, quæ jacentem ovem geſtarent, cujus capiti liber immineret ſupernè, ut inde contuentes doceret, quamlibet abjectam ſortem poſſe ſtudiorum ope ad altiſſima quæque ſublevari. Sed ut ut res ſit, ſive ille cum nobilitate virtutem conjunxit, magnus utique fuit, quippe qui non potuerit felicitate corrumpi, ſive ille ignobilis natus, & ſola virtute, conatibuſque ad tot dignitatum titulos ſibi comparavit præſidia, ſeipſo major evaſit, quem ſcilicet veræ nobilitatis adeo rapuit amor, ut quæ natalium ſors omnino negaverat, etiam aliud agens fuerit aſſecutus. Bononiæ bonis artibus operam dedit, in qua deinde civitate ad legem Canonicam inſtituit multos. Reverſus autem in Patriam, Cathedralis Canonicus fuit effectus, atque Archipresbyter S. Pauli de Cavoreto. Dum in curia Romana moratus eſt in honorariis Aulicis Dominici Capranicæ numeratus eſt, qui illum ob egregias animi dotes maximè ſuſpiciebat, cujuſque favore S. Mariæ Majoris obtinuit Canonicatum. Ab Eugenio deinde IV. Epiſcopus Aquilanus declaratus eſt, qui Amici virtutes magni exiſtimabat anno 1431. die 4. menſis Maji, magna quidem civium ſuorum gratulatione, qui Amicum cum Coluccio de Valle ad Eugenium legaverant, ut ab eo optimum Paſtorem impetrarent. Itaque impetrarunt concivem, qui ſolemni ritu per tres Epiſcopos, hoc eſt per Franciſcum Leſinenſem Antiſtitem, Nicolaum Aquilanum Præſulem Salpenſem, ac Petrum de Ariello S. Angeli Lombardorum Pontificem inauguratus eſt, die 14. menſ. Maji, hoc eſt die Dominica in Cathedrali, cum poſſeſſionem iniiſſet die 12. ejuſdem menſis. Cum Epiſcopus effectus eſt, 33. annos omnino natus erat, inque primo ſuæ adminiſtrationis ingreſſu, cum penè everſum templum offendiſſet, ingenti animo, conatuque aggreſſus eſt ejuſdem reſtaurationem, in quam adeo ſpectabilia contulit ornamenta, ut meritò ejus viſendi templi poſ-

ſit Fundator appellari. Siquidem labantibus penè muris nova fundamenta jecit, ſacram turrim erexit, fornicibus Eccleſiaſtica atria texit, ſubſellia ad chorum, & pſalmos comparavit, precioſa denique ſupellectili, cælatiſque ex argento vaſis ſacrarium perditavit, itaut jam templum illud ex Amici munificentia videatur cum Italiæ nobilioribus poſſe conferri. Sed & ad Præſulum commodum, cum divinis rebus prius conſuluiſſet, Epiſcopale Palatium, quod ſatis anguſtum, omnique Pontificali cultu deſtitutum repererat, ampliavit, adauxit, in majori aula ſuis anteceſſoribus depictis ad perennitatem. Epiſcopalem menſam acceſſione monaſterii S. Matiæ ad Gordianum reddidit pinguiorem ex Apoſtolico indulto. Iterum Aquilano Capitulo, collegioque Eccleſiam S. Antonii conjunxit, quam ab eo in ſchiſmate factioſi diſtraxerant. Denique in uſum, utilitatemque ſibi creditæ eccleſiæ adeò magna contulit, quanta qui illum anteceſſerant, viderentur non poſſe cogitatione comprehendere. Cæterùm præſtitiſſet majora, ſi in commodum univerſalis Eccleſiæ non tandiu à propria Eccleſia abſuiſſet. Etenim anno 1440. in Etruria S. Petri Patrimonii Rector fuit, inque exordio Pontificatus Nicolai V. Spoletinis jus dixit, mox etiam Urbeveranis. In commodum Eccleſiaſtici imperii Nepeſini, atque Aysberniæ ejus diœceſis arcem, conſilio, manuque promptus recuperavit, tyrannorum munimentis exciſis, ibidemque inexpugnabili arce fundata. Sub Paulo II. anno 1463. Anconitanæ Marchiæ generalis Theſaurarius fuit. Milleſimo verò quadrigenteſimo ſexageſimoquarto prezbyter Card. electus eſt tit. S. Mariæ Tranſtiberim, ſed haud vulgatus uſque ad annum 1467. quo quidem tempore apud S. Marcum à Paulo II. Veneto ſolemni ritu roſeo pileo condecoratus eſt. In illa autem purpurata fortuna adeo ſuæ Eccleſiæ non oblitus eſt, ut in illam etiam adiecerit, tum picturæ, tum amplioris eccleſiaſtici cultus ornamenta majora conferre. Cum verò eccleſiaſtica negotia jam purpuratum illum magis magiſque diſtinerent, coactus eſt Aquilanæ Eccleſiæ abiicere onus, quod in nepotem ſuum conferendum curavit anno 1472. ſed cum Franciſcus nepos, qui ei ſucceſſerat, vitam ultra tres annos non extendiſſet, Cardinalis Amicus iterum Aquilanam Eccleſiam ſuſcepit regendam, paternoque affectu illam adminiſtravit uſque ad annum 1476. quo tempore cunctis, qui illum noverant mœrentibus, diem clauſit extremum; ſepultuſque eſt in Cathedrali prope majus altare in marmoreo ſepulchro cum hoc epitaphio,

Quatuor & denos quater egit Epiſcopus annos,
Cardineumque decem geſſit Amicus onus.
Pauperibus largus, prudens, canonumque profundus
Interpres Patriæ, progeniaque decus,
Divitiis templum hoc ornavit, & adibus ades,
Mente Deum petiit, hic tenet oſſa locus.

Obiit ann. 1476. Pontificatus Sixti Papæ IV. ſexto die, 5. Kal. Novemb.

XVII. 18. FRANCISCUS Agnifilus Amici Cardin. nepos V. I. Doctor Aquilanus Canonicus, Capellanus, Acolythuſque, ut vocant, Pauli II. Pontificis, Apoſtolicus Reſendarius à Sixto IV. electus ex reſignatione patrui Card. pridie Kal. Aprilis anno 1472. Reatinis, Interamnatibuſque jus dixit, Patriæque Antiſtes poſt tres annos deceſſit 1475. ſepultuſque eſt in Cathedrali.

XVIII 19. LUDOVICUS Borſius Neapolitanus Amico Card. ſucceſſit anno 1477. 9. Kalend. Februarii, deceſſit 1485. cum Romæ moraretur die 2. idus Novembris, cum monaſterii Caſinenſis Gubernator exiſteret in manuſcript. Kalendar. Caſinen. &c. (,, *Hic præſens*
,, *fuit, cum Jo: Cardinalis de Aragonia Abbas Com-*
,, *mendatarius Caſinenſis Monaſterii corpora SS. Bene-*
,, *dicti, & Scholaſtica perquiſivit, invenitque; non ſine*
,, *tamen curioſorum inſpectorum punitione, ut refertur*
,, *factum in Bullario Caſinenſi Margarini tom. II. Con-*
,, *ſt. 376. ibique hic Ludovicus aſſeritur Auditor præfati*
,, *Cardinalis, & nuncupatur Ludovicus de Borgis. Cu-*
,, *rioſa SS. corporum inſpectio evenit anno* 1484. *die* 18.
,, *Novembr.* Lucent.)

20. JO: BAPTISTA Galioffus Aquilanus, Abbas ſecularis S. Joannis Colimali Ordinis S. Benedicti, ab Innocentio VIII. declaratus eſt Epiſcopus die 9. menſis Januarii anno 1486. qui cum conſilio præcipuaque prudentia polleret, in maximis, trepidiſque negotiis cum laude verſatus eſt. Accidit autem, ut cum aliquando in palatio S. Petri ad Vincula commoraretur, miſerabiliter una cum naturali filio occideretur, inſtitutaque ejus ſceleris quæſtione, nulla unquam diligentia deprehendi potuerit ſceleris auctor. Sedente Joanne Baptiſta anno 1488. poſt maximas lites inter Archipresbyterum S. Blaſii, & Canonicos Cathedralis Eccleſiæ per Commiſſarium, tum Apoſtolicum tum Regium coram Aquilano Magiſtratu decretum fuit, quod dictus Archipresbyter in publicis ſupplicationibus Synodo, cæteriſque actis publicis poſt Vicariũ primũ locum obtineret, ac Canonicos præcederet. Quod Innocentius VIII. anno 1489. ex ſpeciali bulla confirmavit, aſſerens dictum Archiprezbyterum ab immemorabili exercere juriſdictionem, conferre dignitates, & Canonicatus, ideoque decernit ipſum eximendum fore, prout exemit ab omni juriſdictone Epiſcopi Aquilani, & ſubjecit tantummodo ſedi Apoſtolicæ, quamdiu ipſa Eccleſia S. Victorini, ſeu S. Blaſii Archipresb. haberet, eidemque conceſſit annulum, mirhram, & baculum paſtoralem, nec non poteſtatem conferendi primam tonſuram, quatuor minorez ordines, veſteſque Eccleſiaſticas benedicendi, & benedictionem ſolemnem Populo ſubjecto largiendi. Inſuper ſtatuit primum locum poſt Epiſcopum Aquilanenſi in ſynodo habere. Extat ejuſmodi bulla in Archivo S Blaſii cum cæteriz privilegiis Eccleſiæ Amiternınæ.

21. JOANNES de Leonibus Capuanus, Caſertæ Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam tranzlatuz eſt an. 1493. die 23. menſis Auguſti. Deceſſit autem 1502. XX

22. GUALTERUS Suardus Tuſcus Aretinus S. Benedicti Monachus, Alexandri VI. familiaris, ub ipſo Epiſcopatu condecoratus eſt die 14. menſia Maji ann. 1502. cui adminiſtrationi vix præfuit ad duos annos, cum deinceps ea ſe cura exoivit ſub II. Julio. XXI.

23. JOANNES Tuſcus Pratenſis, non procul Florentia nobili oppido, oriundus, Monachus S. Benedicti, fuit philoſophia, ac medicinæ artis peritia clarus, ideoque Julio II. in paucis charus, ab eodem Pontifice Epiſcopatus ereatus eſt anno 1504. die 7. Menſis Martii, itaque illam Eccleſiam, non ut Pontificem decebat, ſed ut philoſophicæ commentationi intentum, adminiſtravit. Demum X. Leone ſedente Epiſcopali illa cura ſe abdicavit, factuſq; Thebanus Epiſcopus, paulò poſt, hoc eſt 6. die Martii è vivis deceſſit anno 1515. XXII

24. JO: FRANCISCUS, filius Ludovici Franchi Montorii Comes, adhuc adoleſcens Epiſcopus à Leone X. electus eſt die 31. menſ. Auguſti an. 1515. Quam curam ille geſſit, non adhuc ſacris initiatus ordinibus, nec ad ſedem inauguratus per octo ipſos annos, ex peculiari privilegio Papæ; ſed cum deinde Eccleſiaſticam vitam ingenio ſuo omnino adverſam arbitraretur, religioſam cum militari vitam mutavit. XXIII

25. JOANNES Card. Piccolomineus Archiepiſcopus Senenſis ab Adriano VI. hunc Epiſcopatum adminiſtrandum ſuſcepit 1523. die 6. menſis Julii; eandemq; ex beneplacito Pontificio, cum regreſſu, ut tunc moris erat, contulit in Card. Columnam; qui cum paulò poſt fato ceſſiſſet, Aquilana adminiſtratio Piccolomineo obvenit, illamque Eccleſiam ſapientiſſimè rexit, uſque ad annum 1538. quo è vivis exceſſit. Sed de Joanne poſtea plura. XXIV

26. POMPEJUS Card. Columna hujus Epiſcopatus adminiſtrator fuit à 3. die menſis Julii 1525. uſq; ad ad annum 1532. quo eodem ipſo anno, vitam finivit. XXV.

27. BERARDUS a Sanctius Reatinus, Advocatus Conſiſtorialis, Caroli V. Imperatoris conſiliarius, vir omnium exiſtimatione præclarus, ob inſignem ſcientiam, prudentiamque, ab ipſo Carolo Imperatore Epiſcopus diligendus deſignatus eſt, à Paulo III. Pontifice ejuſdem civitatis declaratus Epiſcopus anno 1538. die 14. menſiz Julii. Abſens eidem Eccleſiæ jus dixit per 15. annos, cum ſub eodem Pontifice in Belgio tum XXVI

a Berardus ab Angelottu in deſcript. Urb. Reatinus vocatur, de quo conſule Cartarium in ſyllabo Advocat. Conſiſt. pag. 104. Mandoſ.

In Ger-

in Germania Nuncius Apoſtolicus fuiſſet; Romæ olim ſub Clemente VII. Gubernator; pro Catharina Angliæ Regina candidè ac doctè legale cōſilium ſcripſit cōtra Henricū VIII. Regium Catharinæ maritū.

XXVII. 28. ALVARUS de la Quadra Hiſpanus, Epiſcopus Venuſinus, translatus eſt ad hanc Eccleſiam die 7 a. menſis Septembris 1553. ſedit annos octo, deinde libens, ac volens eo munere abiit.

a 11. Ex Actis.

XXVIII. 29. JOANNES de Acugna Hiſpanus electus à Pio IV. 1561. die 15. menſis Januarii. Hic eſt ille Joannes Aquilanus Epiſcopus, qui poſt Concilii Tridentini publicationem prætendere cœpit Amiterninum Archipresbyterum non potuiſſe cognoſcere cauſas criminales, & matrimoniales, dicto Concilio obſtante ſeſſ. 24. cap. 20. At cauſa ad ſacram congregationem Concilii delata anno 1573. auditis partibus, declaratum ab ipſa fuit non obſtare dictum Concilium immemorabili Archipresbyteri S. Victorini, quem dicit hodie eſſe eundem, qui vocatur S. Blaſii Civitatis Aquilanæ, ideo exercere poſſit, & poſſe, ac &c. Extat decretum ſub die 1. Julii 1573. datum nomine ipſius congregationis à Philippo Card. Boncompagno ejuſdem congregationis Præfecto &c. quod in Archivio S. Blaſii aſſervatur. Præfuitque Aquilanæ Eccleſiæ ad 15. annos, plenuſque meritis deceſſit 1579. ſepultuſque eſt in Cathedrali, in cujus ſepulchro hoc epitaphium legitur inciſum.

Joanni de Acugna, Epiſcopo Vigilantiſſimo, & vitæ ſanctitate integerrimo, de ſacris his Ædibus, de ſacrificiis, ac de omnibus benemerito, quod immenſis ſumptibus ſacrarium ædificaverit, ſacraque pretioſa ſupellectili idem ditaverit, quod vaſta mole turrim erexerit,

Quod ſua demum omnia condonaverit, Urbs Aquila, Sacerdotumque Cœtus in rerum benè geſtarum recordationem P. P.

Obiit VIII. Kalendas menſis Auguſti MDLXXIIX.

XXIX 30. Fr. MARIANUS Rocciacarus Tyburtinus Ordinis minorum de obſervantia, („ *S. Theol. Profeſſor, & celebris concionator*, „) electus anno 1579. die 3. Julii. Deceſſit autem 1592. die 24. menſis Martii, tumuloque exceptus eſt in Cathedrali.

XXX 31. BASILIUS Pignattellus Neapolitanus, ſub nomine S. Jacobi equeſtris ordinis, vir natalium nobilitate, rariſque virtutibus longè clariſſimus, cum mundi fallaciſſimas ſpreviſſet illecebras, clericus Regularis ex ordine Theatinorum effectus eſt, in eoque vitæ genere tantu perfectionis amore progreſſus eſt, ut fama apud pleroſque ejus virtutes vulgante, à Clemente VIII. in ſeligendis Eccleſiaſticis Paſtoribus emunctæ naris Pontifice in Epiſcopum Aquilanum ſit cooptatus anno 1593. die 18. menſ. Auguſti; ſed cum poſt ſuæ dignitatis annos 6. actuoſæ vitæ illum cepiſſet tædiū, incendiſſetque amor quietis, libens, voluſque Epiſcopali abivit munere, propriæ ſaluti ſanctius libaturus, anno 1599. („ *Frater hic fuit Ducis Montis Leonis.* „ *Præpoſitus Domum Venetam C. R. Theat. S. Nicolai* „ *Tolentinatis verbo, & exemplo laudabiliter rexit: in* „ *Epiſcopatu adeo pauperum amans, ut quidquid annuorum redditutum à ſua Eccleſiæ cenſu ſibi proveniret, in* „ *eoſdem magnificè erogaret. Cæterum de eo plura refert* „ *Silos in hiſt. Cleric. Regul. par. 2. p. 43. & par. 3. p. 58. &* „ *Carolus de Lellis in Familiis Neapol. part. 2 pag. 168* „ *laudaturque à Clemente Piſello in Notitiſ. hiſtor. Clericorum Regul. Min. lib. 1. cap. 1. pag. 2.* Mandoſ.)

XXXI 32. JOSEPHUS Rubeus, è caſtello Paganico, Aquilanæ Diœceſis, in utroque jure conſultus, aliquando Pontificiorum Oratorum Auditor in regno, deinde Epiſcopus Ugentinus, Aquilanæ Eccleſiæ regendæ admotus eſt ann. 1599. die 29. menſis Martii; quam curam annos tantùm 7. geſſiſſe narratur, ex eo Acheruntinus Archiepiſcopus, & Materanus renunciatus. Deceſſit in patria, ibidemque tumulatus eſt 1610. die 5. menſis Februarii.

XXXII. 33. GONDISALVUS de Rueda Hiſpanus, à Rege Catholico præſentatus eligendus, à Paulo V. Epiſcopatum obtinuit anno 1605. die 19. menſis Decembris; deinde ad Eccleſiam Gallipolitanam translatus eſt anno 1622. b Gregorio XV. Bononienſi ſedente.

b die 11. Maji.

XXXIII. 34. Fr. ALVAREZ de Mendoza Hiſpanus Ord. Minor. de Obſervantia, ſublectus eſt 1622. die 14. menſis Nov. à Gregorio XV. translatus inde fuit ad Eccleſiam Jacenſem in Hiſpania die 24. Maji anno 1628.

XXXIV. 35. GASPAR de Gajoſo Hiſpanus, electus die 11. Decembris 1628. Vivit adhuc, ideoque viri modeſtiam laudibus modo non onerabimus importunè.* Obiit ſub Innocentio X. („ *Hic ex nobilibus parentibus* „ *ortus Presbyter primò fuit Aſterieenſis Diœceſis, &* „ *in jure Canonico Licentiatus, necnon S. Officii Contra hæreticam pravitatem in Civitate Cordubenſi* „ *conſultor.* Luc.)

* Ex App. tom. 5.

XXXV. 36. CLEMENS de Pezzo, Epiſcopus Porphirienſis, Gaſparo datus eſt ſucceſſor ab Innocentio X. ann. 1646. die 17. Decemb. Quinque ferè annos hanc rexit Eccleſiam, & ad Caſtri maris ſedem translatus eſt an. 1651. die 27. Novemb. („ *Fuit Clemens ex Principibus S. Pii Clericus Regul. Theat. atque humanis divi-* „ *niſque literis apprimè imbutus; & dicendi facultate* „ *adeò excelluit, ut à Prorege Neapolitano Ramiro* „ *Guſmano Medina à Turribus Duce ſemel, ac iterum,* „ *& tertiò in Germaniam ad aulicam Ferdinandi Cæ-* „ *ſaris conſilium legaretur. At de eo conſulendus eſt* „ *Silos in hiſt. Cler. Regul. par. 2. pag. 366. & Toppius* „ *in Biblioth. Neapol. pag. 66.* Mandoſ.)

XXXVI. 37. * Fr. FERDINANDUS de Leon Hiſpanus, electus eſt Epiſcopus Aquilanus per translationem Clementis de Pezzo ad Stabienſem Eccleſiam 1. die Junii 1654.

* Ex App. tom. 5.

ADDITIO.

XXXVII. („ JOANNES *de Torecilla, y Cardena, Nobilis* „ *Hiſpanus, Sac. Theologiæ Magiſter, & inter dignitates Cantor Eccleſiæ Almerienſis, huic gregi attributus 19. Octob. 1676. translatus deinde eſt ad Brunduſinam 1681. 17. Martii.*

XXXVIII „ *Fr.* ARCHANGELUS *de Chilento Hiſpanus,* „ *Ordinis Minorum de Obſervantia Lector Jubilatus,* „ *& per plures gradus egregiè probatus ætatis anno 65.* „ *renunciatur Epiſcopus Aquilanus 2. Junii 1681. præpropera morte ſublatus eſt cunctis lachrymantibus optimum Paſtorem tam cito deperditum.*

XXXIX. „ *Fr.* IGNATIUS *de la Cerda Hiſpanus ordinis* „ *Eremit. S. Auguſtini Magiſter, & Egregius concionator, cujus Virtutum fama Catholicus Rex permotus ad ejus nominationem huic Eccleſiæ attributus eſt* „ *die 11. Januarii 1683. Obiit autem Reate die 29. Septembr. 1702.* Luc.] *Exinde vacat hæc eccleſia.*

AQUINATES EPISCOPI.

AQUINUM, hodie parva civitas, olim autem propè fluvium Melphim antiqua Civitas fuit. Ptolomæus vult illam ſitam eſſe in Latio, Plinius in prima Regione Italiæ, nec deſunt qui illam in Aprutiis, alii in Samnio collocatam velint. Conſtat illam numeratam fuiſſe in Volſcis celebritate populi, opibuſque enituiſſe. Quamobrem ita de ea Strabo lib. 5. *Aquinum Urbs eſt magna, quam magnus præterfluit amnis Melphis.* Item Cicero frequēs dixit eſſe Aquinum municipium. Colonia Romanorum fuit, ut affirmat Frontinus, Plinius, Tacituſque. Livius ejuſdem meminit lib. 26. Silius autem Italicus libro 12.

. . . . mox & vicinus Aquinas,
Et quæ fumantem texere Giganta Fregellæ
Agmine carpuntur volatri. . . .

Aquini magnitudinem adhuc extaotia veſtigia, ipſæque ruinæ produnt, certiſſimi humanæ inſtabilitatis teſtes, atque invidæ vetuſtatis; Quæ modo temporum, bellorumque paſſa ineluctabiles injurias, imaginem Caſtelli verius, quam ſpectabilis Civitatis referta videtur; tametſi etiam oune Comitatus, Epiſcopatuſque dignitatibus condecoretur. Peperit illa ferè ſemper viros, & doctos, & fortes, in quibus Juvenalis Satyricus, Victorinus Geometra. Chriſtianus Feſcennius Niger Imperator Romanus Aquini natus eſt, ut ſcribit Herodianus libro 5. Sed qui poteſt eſſe inſtar multorum, Thomas Aquinas eam mirum in modum illuſtravit, Dominicanæ Religionis gloria, Theologorum Princeps, decuſque univeſſæ Eccleſiæ, itant ſi neminem prætera protuliſſet Aquinum, unde ei ſplẽdor poſſet accedere, ſatis gloriæ habitura erat ea civitas ex uno iſto immortalis nominis doctore. Ea eadem pervetuſta ac nobiliſſima Aquina Neapolitani Regni primaria gente patrum noſtrorum memoria Ferdinandus de Avolos prodiit, Comes Aquini, atq; Peſchariæ Marchio, belli fulgur, Italicæque militiæ gloria. Aqoini olim, ut ſcribit Blondus, à Gregorio VII. incomparabili pompa Robertus Nortmandus Dua Apuliæ, Calabriæque creatus eſt 1073. Cæterum Epiſcopalis dignitas eaornavit Aquinum jam inde à primis exordiis, quibus imbiberat. Evangelium Aquinas Præſul unom Pontificem Romanum reveretur, ac Metropolitanum, præterea nemioem, quam immunitatem hactenus etiam adeò mordicus tuentur Aquinates Epiſcopi, ut Capuano Archiepiſcopo obſequium denegent ſubjectioois, antiquo illo jure ſuffulti. Hujus dignitatis mentio fit c. de Pigoo. Hæc Civitas, cum à barbaris crudele excidium paſſa fuiſſet, diuturniori mora orbata paſtore eſt, ut Gregorius Magnus Pontiſea in Libro Dial. ſcribit. Quamobrem, ne, Lector, mireris, ſi hæc Aquinatium Præſulum ſeries, quam oullius ſtudio, diligentiaque adiuti, è diverſis ſcripturis, monumentiſque M.S. eruimus, macilenta ſit ac jejunia: viſum namque nobis eſt magis præſtare nudæ veritati litare, quàm ea incerta divinatione vana proferre.

A D D I T I O.

(„Aquinum hodie parva urbs eſt in Provincia Terre „Laboris in planitie, 55. focularia circiter enumerans in „Regno Neapolitano, utilis Dominii Ducis Soræ Geniis „Boncompagna ſub titulo Comitatus. Antiqua Cathedralis Eccleſia penitus eſt diruta. Pontificales functiones exercentur in ea S. Petri Aquini, ubi unita extat „dignitas Archipresbyteri cum ſex Canonicis, tribus „Beneficiatis. Archipresbyteri cenſus eſt 160. Scut. Ca„nonici cujuſque 80. Beneficiati 25. In Collegiata Ec„cleſia S. Bartholomæi loci de Ponte Corvo ditionis Pō„tificiæ adeſt prabenda Theologalis, ubi etiam Epiſco„pus reſidere ſolet, & Pontificalia exercere. Deſunt ædes „pro Epiſcopo, deeſt mons Pietatis, & Pœnitentiaria; „Seminarium habetur in terra P. Corvi. Diœceſis ſuf„ficiens eſt. Taxatur in lib. Cam. Flor. 120. Cenſus eſt „Scut. 700. Lucent.)

I. 1. CONSTANTIUS, ſive CONSTANTINUS Concilio Romano interfuit ſub Hilario, ac Felice Pontificibus anno 465. (& 487.)

II. 2. ASSUERIUS(1) Concilio Romaoo præſens fuit ſub Pontifice Symmacho celebrato aono 499. contra Laurentium Schiſmaticum.

III. 3. JOANNES, ad quem Joaones III. literas dedit in c. ex lit. de Pigno.

IV. 4. S. CONSTANTIUS, ejuſdemque civitatis Divus tutelaris, ſub Joaone Pontifice floruit circa annum Domini 566. Quo etiam tempore S. Benedictus Patriarcha ſanctitate florebat. Hujus meminit S. Gregorius Papa in lib. 11. Dialog. cap. 16. & lib. 3. cap. 8. ejuſdem vitam perſcripſit Petrus Diaconus Bibliothecarius Caſinenſis, ut idem teſtatur Diac. de viris Illuſtr. montis Caſioi, quam temporum inglovies devoravit. Hujus feſta dies celebratur 1. die Septembris, ot habetur in Romaoo Martyr. Inter cætera dono prophetiæ maximè claruit. Quamobrem de ipſo magnus narrat Gregorius, ſub vitæ finem Clero lachrymanti, interrogantique futura, duos continentes ſibi ſuccedentes Aquinates Pontifices cum Civitatis excidio, poſt ſuum exceſſum prædixiſſe cum diceret: *Poſt Conſtantium Mulionem, poſt Mulionem Fullonem, poſt Fullonem finem habebit Aquinum*. Nec defuit dicto fides, etenim cum ipſe fuiſſet defunctus, Andream Diaconum ſucceſſorem excepit, qui per diuturnum tempus in ſtabulis curam geſſerat jumentorum; poſt Andream Jovinus Epiſcopus effectus eſt, qui fullonicam aliquandiu exercuerat, ſub quo à Barbaris Aquinum civitas penè deleta eſt, itaut extinctis omnibus, etiam ad multos annos Paſtore caruerit.

5. ANDREAS ſucceſſit Conſtantino, ut dictum eſt: („*de quo Baronius ad an. 572.*) V.

6. JOVINUS verò Andreæ, poſt quem viduata Aquinas Eccleſia multo tempore manſit. VI.

7. ANGELUM rerum Eccleſiaſticarum prodigum, ac Neophytum, à Leone IX. excommunicatum, Nicolaus II. Pontifex omni dignitatis honore expoliavit, circa annum Domini 1060. ut Leo Oſtienſis narrat lib. 3. c. 15. in Chron. Caſinen. VII.

8. MARTINUS Etruſcus Florentinus Monachus Caſinenſis vir prudens, ac optimis moribus præditus, à Nicolao II. io locum depoſiti Angeli Epiſcopus ordinatus eſt anoo 1060. Conſecratiooi Eccleſiæ Caſinenſis ſub Alexandro II. interfuit ann. 1072. hujus honorificè meminit Leo Oſtienſis loco citato. VIII.

9. LEO ſucceſſit Martino *a*, qui Caſinenſis Eccleſiæ SS. Apoſtolorum altare conſecravit 4. Id. Septemb. anno 1076. ex Anonyno Chron. Caſioen. („*A Gregorio VII. conſecratus in Epiſcopum Aquinenſem habetur ex lib. Epiſt. Ejuſdem Gregorii in obſervat. poſt „Epiſt. 85. tom. 10 Concil. ed. Labbeana.* Lucent.) IX. *a* Anno 1071.

10. LANDUS Monachus, Caſinenſis. Ejus reperitur obitus 6. Idus Novemb. in antiquo Menologio Caſinenſi. X.

11. GUARINUS, cui Petrus Diaconus Caſinenſis S. Cõſtantii vitam ejus aoteceſſoris inſcripſit circa ao. 1155. ut ipſe affirmat in lib. 4. c. 48. Chron. Caſ. XI.

12. REGYNALDUS Monachus Caſinenſis Lateranenſi Concilio interfuit ſub Alexandro III. anno 1179. Hujus memoria eatat uſque ad ann. 1192. ejuſdem obitus incidit in 9. diem menſ. Februarii, ut in antiqoo Menologio Caſinenſi. Regynaldi etiam meminit Arnoldus Wion. lib. 2. lig. vitæ. Subſcripſit ſe privilegio Henrici VI. anno 1191. eccleſiæ Caſinen. XII.

13. GOFREDUS Monachus Caſioenſis, & Epiſcopus Aquinas obiit non. Novembris, ex Menologio aotiquo Caſinenſi; annus noo exprimitur. XIII.

14. GREGORIUS Floreotinus Monachus Ordinis Vallis Umbroſæ Abbas S. Joanni Gualberto proximus affinis, à Cœleſtino III. ſummo Pontifice Epiſcopus electus eſt circa an. Dom. 1194. Aquinam Eccleſiam magoa cum laude prudentiæ adminiſtravit; ejus obitus incidit in 2. diem Februarii. („*De „hoc noviſſimè mentionem fecit Venantius Simius in „Catalogo Virorum Illuſtrium Congregationis Valli„umbroſa pag. 122.* Mandoſius.) XIV.

15. GREGORIUS Gregorio ſucceſſit, cum monachus eſſet, decanuſque montis Caſini, Iooocentio III. ſedente aono 1206. & ut ipſe dicit in quodam ſuo diplomate dato Lateraoi Kal. Aprilis, cum difficili morbo præpeditus lecto decumberet. Eundem Caſinenſem Gregorium non potuit ipſe per ſe ordinare, ut habebat in votis, ſed hebdomadæ S. 7. die per Epiſcopum Cardinalem Oſtieoſem ipſo die Paſchatis conſecrandum curavit. XV

(„*N. . . . cujus nomen non habemus, Aquinatenſis erat Epiſcopus an. 1239. quo unà cum Caſinẽſi, Theanenſi, & Venafrano Epiſcopis exul factus eſt ab impio „Friderico Imp. ut deſumimus ex Chron. Richardi à S. „Germano. Exſcribitur. in Ughello tom. 3. allegatur in „Venafranis a. 8. licet hic Aquinas Epiſcopus in Aquinatibus omiſſus ab eo fuerit.* Luc.) XVI.

16. PETRUS de S. Elia Capellanus Stephani cit. XVII.

(1) ASTERIUS. Ita ſemper legitur in Romanis Conciliis ſub Symmacho 501. 502. 503. 504. Nec Aſſuerium invenio in Concilio habito an. 499 ut Ughellus ſcripſit. *Lucent.*

tit. S. Mariæ Tranſtiberim electus Epiſcopus à Petro diac. Card. Legato Regni Siciliæ, ab Innocentio IV. confirmatur 4. Kal. Martii anno 8. Pontif. Chriſti verò 1251. Scribit Innocentius Epiſcopo Oſtienſi, ut eidem Petro munus conſecrationis impendat. Datũ ut ſupra Lugduni ex reg. Vatic. ep. 346. f. 51. Hunc Clemens IV. poſt ſuam aſſumptionem ad pontificatum adminiſtratorem Epiſcopatus Sabinenſis conſtituit, 5. non. Martii an. 1. ep. 5. fol. a. deceſſit 20. 1271. 11. Kal. Octobris.

XVIII 17. JOANNES Montis Caſini monachus, vivebat anno 1290. (1) Obiit 1294 ſub Cœleſtino V. pontificatu, qui Berardum decanum monaſterii Caſinenſis elegit. Verum cum ille pontificatu ſe abdicaſſet, Bonifacius caſſata Berardi electione, ſequentem Guillelmum præfecit, ut in reg. Vat. habetur.

XIX. 18. GUILLELMUS de Maſtinis, cum Callii patriæ ſuæ Epiſcopus eſſet, à Bonifacio VIII. Pont. Max. ad Aquinatem Eccleſiam translatus eſt anno 1295. 5. Kal. Aprilis ex reg. Vat. ep. 79. fol. 21.

XX. 19. Fr. LAMBERTUS Epiſcopus Veglenſis huc translatus à Bonifacio VIII. anno 1297. 8. Kal. Junii, ex reg. Vat. interfuit conſecrationi Eccleſiæ Fontis laurati, cumque aliis Epiſcopis eidem Eccleſiæ indulgentias amplas conceſſit, anno 1298. ex Chron. Foſſæ Novæ. Obiit 1309.

XXI. a Aquinas. 20. THOMAS a ex Canonico à Capitulo electus, à Clemente V. confirmatur anno 1309. 12. Kal. Julii ex reg. Vat. an. 4. ep. 448. fol. 96. Obiit 1313.

XXII. 21. LEONARDI Epiſcopi Aquinatis mentio fit in regeſt. Neap. anno 1321. electus habetur an. 1313. à Capitulo ex Canonico Cathedralis Eccleſiæ à Clemente V. confirmatus 8. id. Octob. ex reg. Vat. ep. 625. f. 201. Obiit Leonardus 1340. Extat Benedicti epiſtola Epiſcopo Caſinenſi data, in qua reſervat ſibi proviſionem Eccleſiæ Aquinatenſis, tunc vacantis per obitum Leonardi, 15. Kal. Aprilis ann. 5. epiſt. 15. Vacavit Eccleſia ferè triennio integro.

XXIII b Al. 1348. 22. JACOBUS Falconerii Neapolitanus, à Clemente VI. anno 1342. b 17. Kal. Auguſti, electus fuit, rejecta poſtulatione capituli de perſona Petri Canonici Theatini, & electi Aquilani, ex reg. Vatic. ep. 36. Deinde translatus eſt ad Eccleſiam Bituntinam 1349. c ex reg. Vatic. apud Uvad.

c 1348. 4. Id. Novemb. Luc.

XXIV. 23. Fr. THOMAS de Bojano, Ord. Minorum, electus eſt Epiſcopus Aquinas 1349. 3. Kal. Aprilis, ex reg. Vatic. ep. 178. f. 108. („ *Obiit an.* 1354.)

XXV. 24. GUILLERMUS Archipresbyter. Montis Roſarii, Beneventanæ diœceſis, ſucceſſit Thomæ demortuo an. 1354. id. Octob. ex reg. Vat. ep. 82. fol. 65.

XXVI 25. ANTONIUS Epiſcopus Aquinas floruit an. 1361. 30. die Maii, ex eodem lib.

XXVII. („ JOANNES *Aquinas Epiſcopus eo jam erat* „ *tempore, cum electus eſt Pontifex Urbanus VI. qui* „ *factus ſchiſmaticorum Dux a Petro Caſinenſi Ab-* „ *bate de mandato Pontificis anathemate innodatus eſt,* „ *& omni Epiſcopatus honore denudatus.* Lucent.)

XXIX. 26. (2) JACOBUS de Antiochia electus 1387. ab Urbano, 13. Februarii, ad Eccleſiam Soranam translatus 1399. id Auguſti.

XXX. 27. JOANNES electus à Clemente VII. Antipapa an. 1390. cum Jacobo ab Urbano VI. olim electo diuturniori mora de electione certavit, ſed cum deinde eo honore à Bonifacio IX. ſpoliatus fuiſſet, atque ad Eccleſiam Soranam translatus, idem Jacobus à Bonifacio Pontifice ad Aquinatem Eccleſiam promotus eſt an. 1399. idus Auguſti, tametſi illam Eccleſiam brevi tempore adminiſtrarit. Ex largitate autem Romani Pontificis populos Montis Curvi ab excommunicatione exſolvit, quam ex communione Honorati comitis Fundani Clementis VII. Antipapæ fautoris contraxerant.

XXVIII. * Ex App. tom. 1. d Hic ponendus eſt ante Jacobum de Antiochia. 28. ANTONIUS d Archeoniis Romanus * Filius Cecchi quondam Fulei de regione Montium, iterum in Aquinatenſi Eccleſia ſucceſſit, poſtea Aſculanus in Piceno, inde ad Aretinam Eccleſiam translatus eſt, deinde etiam ad ſuam Aſculanam Eccleſiam rediit, poſtea anno 1404. ab Innocentio VII. Senator purpuratus electus eſt tituli S. Petri ad Vincula, inſecutoque anno deceſſit 1405. plura de eo in Epiſcopis Aſculanis.

29. JACOBUS e electus ab Urbano VI. an. 1389. de quo mentio die 14. Julii ejuſdem anni in lib. oblig. e Hic, ut diximus in nota, eſt expungendus.

30. JACOBUS de Briciis de Cave, electus 1420. deinde translatus eſt ad Eccleſiam Spoletinam 1424. demum Romæ deceſſit Epiſcopus Carpentoratenſis in Galliis, ſepultusque eſt apud S. Mariam Majorem, appellaturque Jacobus de Camplo, & non de Cave, ſi tamen eundem cum iſto velimus aſſerere, ut commodius, meliuſque explicabimus in Epiſcopis Spoletinis. f In ejus ſepulchro marmoreo ejuſdem ſpectantur inſignia gentilitia, parma ſcilicet, in qua cantherium cum duobus aſtris in ſuperiori parte, in inferiori verò luna viſitur, cum hoc epitaphio. XXXI

f De Jacobo hoc tractat Fantonus in hiſt. Avenionenſ. tom. 1. l. 1. p. 185. Videndus quoque Toppius in Bibl. Neapol. pag. 110. Mandoſ.

Hic requieſcit corpus bonamem. D. Jacobi de Camplo, Epiſcopi Carpentoratenſis, qui obiit anno D. MCCCCXXIV. die xi. menſis Novembris, pro cujus anima, quæ requieſcat in pace, hæc capella in honorem B. M. prout ipſe in ſuo teſtamento reliquit pro domino Capellano fundata, & dotata eſt.

31. Fr. FRANCISCUS de Tedulliinis Romanus, Ordinis Minorum, electus eſt à Martino V. 1424. 4. Kal. Julii. Deceſſit 1430. („ *Hujus meminit Theulus* „ *in Apparatu Provinciæ Rom. p.* 5. Mandoſius.) XXXII.

32. LUCAS Alberinus nobilis Romanus, ex Jacobo, Franciſcaque Anguillaria, cum Vaticanæ Baſilicæ Canonicus eſſet, ab Eugenio IV. creatus anno 1430. 17. Kal. Novembris. Semel ſuſceptam Aquinam Eccleſiam ſumma cum laude prudentiæ adminiſtravit, ſuæ gentis majoribus planè ſimillimus. In quibus præ cæteris ſub Paſchali II. Pontifice enituit Petrus Alberinus Monachus Caſinenſis, poſtea Cardinalis, ac Petrus alter Epiſcopus Marſicanus, Ord. Prædic. S. Palatii Magiſter. Lucas verò Romæ deceſſit anno 1452. ſepultuſque eſt apud S. Mariam de Monterone ſub marmoreo lapide, in quo ejuſdem effigies pontificali cultu induta, inſculpta proſpicitur, cum gentilitiis Alberinæ gentis ſtemmatibus, in quibus tres decisi baculi ex obliquo Turrim deſecant, cum ſequenti inſcriptione. XXXIII.

Lucæ Alberino, Iacobi F. Præſuli Aquinatum integerrimo, qui vixit an. LVIII. Joannes Alberinus Fratri pientiſſimo P.C. Moritur anno D. MCCCCLII. Kal. Aug.

33. ANTONIUS, electus à Nicolao V. Pontifice 1452. die 19. menſis Auguſti. („ *Fuit iſte Antonius* „ *Vicarius Generalis Ludovici Scarampi S.R.E. Car-* „ *din. & Abbatis Commendatarii Caſinenſis in univer-* „ *ſa Diœceſi Caſinenſi cum facultatibus exercendi* „ *Pontificalia, & conferendi beneficia.* Lucent.) XXXIV.

34. * SALVATOR Epiſc. Aquinas, cujus mentio habetur in regeſto Regio Neap. anno g 1490. in libris verò obligationum, proviſionum, ac conſiſtorialium actuum Innocentii VIII. nulla de Salvatore extat memoria. XXXV. * Ex App. tom. 1. g 1490.

35. ROBERTUS de Liccio, Ord. Minorum, in poſtremo anno h à Sixto IV. Pontifice translatus eſt ad Eccleſiam Lieienſem. Sed cum interim Sixtus IV. fato ceſſiſſet, ac proinde cum ejus translationis non potuiſſent diplomata expediri, Robertus Aquinatem Pontificatum retinuit, donec anno 1495. è vivis fuiſſet exemptus. * Jacet Robertus in patria in Eccleſia S. Franciſci in nobili marmoreo tumulo, ex publico decreto optimo præclariſſimoque Civi, erecto, Epitaphiũ, quod ibidẽ legentibus proſtat, doctiſſimus ille Her- XXXVI. h Idem an. 1484. * Ex App. t. 1.

(1) Joannes iſte erat Aquini Epiſcopus circa an. 1282. quo in Abbatiæ Caſinenſis interregno una cum Laurentio Abbate S. Laurentii de Averſa Caſinenſis ditionis curam ſuſtinuit. *Luc.*

(2) Hæc ſeries æquior erit, ſi commutato ordine in Ughellianis ſervato, ad calculum Pontificatus Urbani VI. qui præfuit ab an. 1378. ad 1389. poſt proximè recenſitum Antonium, alterum Antonium de Archeonibus ponamus. Hic enim cum ad Aſculanam tranſiiſſet Eccleſiam ann. 1386. ut ibi videre eſt, Jacobum de Antiochia debuit præcedere. Et ſi Jacobo de Antiochia ad Soranam translato ann. 1399. cum quo novem annos decertavit Pſeudo-Epiſcopus Joannes, hic idem Joannes per juſtam electionem Bonifacii IX. legitime tandem eo anno ſucceſſit, non eſt opus ut ſtatuamus alium Jacobum poſt Joannem & Antonium de Archeonibus, inverſo ordine numeratos, ab Urbano VI. electum an. 1389. *Luc.*

A Hermolaus Barbarus inſcripſit. Tenor eſt hujuſmodi.

Maximus Eccleſia, ceu Paulus, præco Robertus,
Quinquaginta annos concionatus obiit.
Caracciolus fuerat Lycienſis, Præſul Aquinas
Hoc tellus tumulo corpore, mente Polo.

Ibidem verò alii duo ſequentes verſus leguntur.

Ille Robertus hic eſt, Chriſti quo Præſule Vatam
Nemo poſt Paulum clarior Orbe fuit.

Quibus conſonat id, quod Pontanus ejus coætaneus de eo ſcriptũ reliquit. *Nemo poſt Paulum Tarſenſem, melius Robertò Lycienſis divina tractavit eloquia.* Narrat Julius Infantinus in ſua ſacra Lycienſi hiſtoria, Roberti cadaver ſumma omnium admiratione anno 1513. incorruptum tanquam de recenti humatum apparuiſſe; cujus acta præclara doctrina, ac vitæ ſanctimonia dabit aliquando Waddingus noſter tom. 6. Annal. Minorum. („ *Roberti hujus cum laude meminerunt Marraccius in Bibliotheca Mariana par. 2.* „ *p. 383. Waddingus de Script. Ord. min. p. 307. Bergomenſis in ſupplemento hiſtor. lib. 15. Toppius in Biblioth. Neapol. p. 270.* Mandoſius.)

B Poſt cujus exceſſum *a* Lunati Card. Eccleſia Aquinas traditur adminiſtranda, die 10. menſis Julii ejuſdem anni, eandemque curam urſit uſque ad diem 13. menſis Nov. in qua Baptiſtæ de Buſalo nobili Romano, Pontifice Romano annuente, renunciavit.

a Bernardino de Lunate Papienſi.

XXXVIII. 36. BAPTISTA de Buſalo nobilis Romanus, Canonicus S. Mariæ Majoris, ab Alexandro VI. electus 1495. 13. die Novemb. Hic ille Baptiſta Buſaleus eſt, qui à Iordano Monte digreſſus, in quo Cardinalẽ Urſinum familiarem ſuum officioſè convenerat, ut domum rediret, repentino incurſu in meridiana luce ab inimico lætiferum vulnus accepit; cæterum elapſus, ignobilis apothecæ latebra deſævientis hoſtis iram eluſit, itaut etiam diu ſuperſtes poſtea Lateranenſi Interſuerit Concillo ſub X. Leone Mediceo, ann. 1513. ſub quo deinde fato ceſſiſſe conſtat.

XXXIX. 37. JACOBUS Gherardi Volaterranus, Nicolai filius, magnæ exiſtimationis Præſul, quippe ſub Innocentio VIII. ad Mediolani Ducem, Florentinam Rẽpublicam, Ferdinandumque Neapolitanum Regem trepidis legationibus egregiè perfunctus fuiſſet. Hic C igitur eum etiam ſub X. Leone in expediendis negotiis dexteritatem ſuam probaſſet, ab ipſo Aquinatiũ Pontifex renunciatus eſt an. 1515. (1) impari ſanè clariſſimi viri meritis dignitate; ſed fortuna viris invida fortibus non ſemper æqua præmia dividit. Interea cũ Iacobum jam nonageſimus annus gravaret, brevi Romæ deceſſit menſe Septemb. anno 1516. ubi tumulatus quieſcit.

XL. 38. MARIUS Maffejus, nobilis Volaterranus, clariſſimi hominis Raphaelis cognomento Volaterrani affinis, cujus clariſſima opera omnes docti novere, ſuoque gentili non minus doctus, ac eruditus, cum Volaterranæ Eccl. Archipresbyter eſſet, ac S. Petri Romæ Canonicus, à Leone X. Pontif. Max. ſublectus eſt Aquinas Epiſcopus an. 1516. die 5. menſ. Novembris, cui Eccleſiæ præfuit uſque ad ann. 1525. ac deinceps translatus eſt ad Eccleſiã Caballicenſem in Galliis. Abbatiam S. Iuſti Volaterræ commendatam ha- D buit, illamque ex Pontificio beneplacito ſumma cum magnificentiæ, ac moderationis laude contulit in Camaldulenſes. Inde reverſus in patriam, cum ſenio jam confectus eſſet, Epiſcopali abire munere voluit, ſed fato præventus ſexagenarius, fractuſque honeſtiſſimis laboribus deceſſit, an. 1536. *a* die 24 menſ. Junii, inque ſumma Æde lachrymantibus cunctis, nobiliſſimo ſepulchro clauſus, cum ejuſdem ad vivum expreſſa effigie, * hac inſcriptione meritas viri deprædicante laudes, inſculpta, quamvis omnium literæ præ viri clatiſſimis meritis elingues viderentur futuræ.

a 1537. ex Epitaphio.

** Ex App. om. 1.*

D. O. M.
Mario Maffeo Pont. Cavalicen. Religionis, Patriaque cultori, admirabili ingenii acumine, omni diſciplinarum genere, omnium virtu- A *tum magnitudine præſtantiſſimo, qui licet Romæ tot viros ornatiſſ. collegas longè authoritate, nec ſine laudatorum gratia præſtiterit, tamen ſuis haud parem meritis dignitatem eſt conſequutus. Vix. ann. LXXIII. menſ. X. Obiit viii. Kal. Quintil. ann. ſalutis MDXXXVII. Paulus Maffeus, & Julius ejus filius, Equites B. M. P.*

Suæ patriæ Cathedralem quamplurimis pretioſis muneribus auxit, in quibus S. Marii caput, quod à Leone X. dono acceperat, argentea theca concluſum, ideoque illuſtre donum præfulſit. *b* Hæc Maffeia familia ubique, & ſemper doctorum hominum ſeminarium fuit. Conſtat autem Maffeiam nobilem Romanam gentem inde fluxiſſe, unde poſtea tres Purpurati Patres prodiere, Præſuleſque non pauci. De hac nobili familia Ioannes Nicola Commentarium ſcripſit, quod domi Marii Maffei S. Petri Canonici, ac Horatii Card. nepotis manuſcript. aſſervatur, quo ab ejus humanitate communicati ſumus, ut inde tam nobilis B Proſapiæ exordium eruere poſſemus.

b De Mario cum laude tractat Sebaſtianus Fantonus in hiſt. Avenion. t. 2. pag. 179. Mandoſ.

39. ANTONIUS * Corradius *c* nobilis Neapolitanus à Clemente VII. electus eſt 1525. 7. die Aprilis. XLI. Obiit *d* Neapoli, ibique ſepultus jacet in Eccl. S. Auguſtini, ubi in ſacello Corradæ familiæ, una cum Nicolao germano fratre hoc habet epitaphium.

** Ex App. 1. 3.*
c Sive de Corrado, ut habetur in Actis.
d Anno 1528.

Antonius Corradius Aquinatum Pontifex
nobilitate clarus
virtute clarior
pietate, ac religione clariſſimus
hic ſitus eſt.
Daria Gregoria de Aquino
Leviro benemerenti
ex ſuo poſ.
Anno ab ortu ſalutis.
Nicolao Ioanni Corradio Urſoniæ Domino
Arcis Præfecto Aenariæ
Viro cum animi integritate, tum fidei præſtantia,
quam multis in rebus oſtendit laudatiſſ.
ac omnibus Davolorum Principibus
C *Præſertim Inaco Iſtonis Marchioni maximè charo,*
à quo plurimis fuit muneribus honeſtatus,
Daria de Aquino cognomento Gregoria
Conjugi opt. & benemerentiſſ.
ob lachrimarum, quas ille perpetuo comites reliquit
Teſtimonium
Anno à Virginis partu M.D.XXXIV.

40. INICUS Davolos *e*, è S. Thom. Aquinatis familia, Monachus Olivetanus, Aquinatium Pontifex fuit 1536 *f.* deceſſit 1543. ann. agens 57. Hic primus Epiſcopus fuit Iovis fani, (2) electus die 2. Septembris 1530. ea tamen conditione, ut altera dignitate ſe abdicaret, alteram tantum retenturus, qui Patriæ poſthabens Iovis Fanum, Aquinatem Eccleſiam uſque ad mortem adminiſtravit. („ *Hujus meminit Lancellotus in Hiſt. Olivetana p. 195.* Mandoſius.) XLII

e De Avolos.
f Electus die 4. Septem. 152? Eur.

41. GALEATIUS Florimõtes Sueſſanus, homo doctiſſimus, cujus dialogi Platonis teruntur à doctis, inque Ariſtotelis Ethicam ſelectiſſima commentaria, aliaque monumenta ingenii. Marchionis de Vaſtio D primum Conſiliarius fuit, deinde à Paulo III. Aquinas Epiſcopus electus eſt, an. 1543. die *g* 27. menſ. Aprilis, cum diſpenſatione defectus natalium. S. Lauretanam Domum adminiſtravit, pluribuſque aliis eccleſiaſticæ ditionis civitatibus jus incorruptè dixit. Unus è quatuor Tridentini Concilii Iudicibus fuit *h*, jam ad Patriæ piæ tranſlatus Eccleſiam à Iulio III. diplomatum Pontificiorum ſecretarius effectus eſt. A Paulo IV. accitus Romam eſt, ut cum Paulo Sadoleto Epiſcopo Carpentoratenſi in Galliis Eccleſiam reformaret. Omnibus Principibus Chriſtianis maximo in pretio erat, in primis autem Philippo Hiſpaniarum Regi, à quo Brundiſinus Archiepiſcopus deſignatus, eam curam detrectavit accipere. Igitur ad Eccleſiam ſuam reverſus, ibidem ſenex 89. annorum deceſſit, ſepultuſque XLIII

g die 9. Maji ex Actis.
h an. 1552. & 1546.

(1) Verum anno 1513. ſtatim poſt obitum Baptiſtæ ſucceſſorem electum eſſe Jacobum Aquinatenſem Epiſcopum illud evincit, quod Jacobus Aquinatenſis interfuiſſe legatur ſeſſioni Octavæ Concilii Lateranenſis habitæ 17. Decembris ejuſdem anni. Et paulo antea obiiſſe Baptiſtam clare deducitur ex eodem Concilio, cujus ſeptimæ ſeſſioni habitæ eodem anno 17. Junii interfuerat. Præſens etiam deinde fuit Jacobus IX. ſeſſioni ejuſdem Concilii habitæ 5. Maji an. 1514. Id omne conſtat ex noviſſima Harduini Concil. editione tom. 9.

(2) Unde hæc expiſcaverit Ughellus, ignoramus, in actis ſiquidem Conſiſtorialibus talis electio, ſeu Jovis Fani in Epiſcopatum erectio non reperitur. *Eur.*

que eſt in Cathedrali ejuſdem civitatis,cum hujuſmodi epitaphio. A

Galeatio Florimontio Sueſſanorum Pontifici, ſumma pietate viro: Patriæ, ac pauperum Patri,Chriſtianæ pietatis ad veterem normã reſtitutori.Cujus poſt annos lxxxix. immatura omnibus mors viſa eſt. Senatus Populuſq; Sueſſanus luctu publico mœſtiſſim. poſuere.

[„ *De hoc doctiſſimo Galeatio meminit Hieronymus „ Mutius in epiſt. Catholicis lib. 4. pag. 299. ubi de ejus „ Epiſtola ad ſceleſtiſſimum Ochinum. Argutiſſimum „ Galeatii dictum factumque refert Ludovicus Domenichi facetiarum lib.* 4. Mandoſius.)

XLIV 42. HADRIANUS Furconius *a* Romanus(„ *I. U. D. Literarum Apoſtolicarum Abbreviator, familiaris, & continuus commenſalis Sanctiſſimi ætat.* 27. „ *annor. clericali tantum caractere inſignitus*) electus eſt anno 1552. die 22. menſ. Octobris. Interfuit Tridentino Concilio *b*. Sedit annos 27. effœtæque ætatis Aquinate munere volens abivit 1579.

a al. Foſconius.

b an. 1563.

XLV. 43. JO: Aloyſius Guarinus („ *Presbyter Licienſis, „ Decretorum Doctor, Verbi Dei Prædicator, & Rector „ Eccleſiæ Parochialis S. Benedicti ad Regulam de urbe, „ alias SS. Trinitatis*) ſucceſſit Furconio 1579. die 3. *c* menſ. Martii. Sed brevi Pontifex fuit, ſiquidem eodem anno defunctus eſt, menſe Novembri. B

c 19.

XLVI 44. FLAMINIUS Philonardus à Bauco Hernicus, nobilis Romanus, Ennii pronepos Cardinalis quondam Pauli II. electus eſt Epiſcopus Aquinas anno 1579. die 13. menſis Novembris. Deceſſit autem 1608. 12. Septemb. ætatis ſuæ 67. Bauci ſepultus.

XL VII. 45. PHILIPPUS Philonardus, nepos ſupramemorati Flaminii, Scipionis filius, ac Brigidæ de Ambroſiis nobilis Anagninæ, frater Pauli Æmilii Archiepiſcopi Avenionenſis, ac Alexandri Epiſcopi Aquinatis, natus eſt anno * 1577. menſe Junio; atque à puero humanioribus literis imbutus in publica Academia Piſana deinde juriſprudentiæ lauream tulit, Romamque reverſus, etiam adoleſcens Juriſconſultiſſimus habitus eſt: adeo enodabat implicata legum, adeo in ferendis judiciis non aberrabat. Quamobrem poſt Flaminii Patrui mortem à Paulo V. Aquinas Epiſcopus ſubſectus eſt die 24. menſ. Novembris anno 1608. nec multo poſt Vicelegatus, ac Gubernator Avenionis. In quo quidem munere cum Pontifici Paulo maximè diligentiam ſuam, integritatemque probaſſet, ab ipſo purpuratus Senator declaratus eſt, ac Collegatus Avenionis anno 1611. die 17. menſ. Auguſti. Venit Romam anno 1614. acceptoque roſeo pileo ſub tit. S. Mariæ de Populo, Congregationes Epiſcoporum, ac Regularium, Indicis, bonique Regiminis, ac ſecretioris conſultationis ſuis conſiliis implevit; in quibus muneribus adeo vigilanti Pontifici ſua dexteritate, ſolertiaque placebat, ut nihil ſupra. Comitiis, in quibus Gregorius XV. creatus eſt, honorificè interfuit, ac paulo poſt implicitus acutiſſima febri, Romæ deceſſit anno 1622. menſ. Septemb. cum 40. tantum annum attigiſſet; ſepultuſque eſt apud S. Carolum de Catinariis, Baucum deinde transferendus in Hernicis, ne à ſepulchro ſuorum Majorum excluderetur. C

** Ex App. tom. 5.*

XL VIII. 46. ALEXANDER Philonardus, frater ſupra memorati Cardinalis, cum Aquitanenſe onus in purpurata fortuna Card. depoſuiſſet, ipſe annuente Pontifice ſubivit anno 1615. 18. die menſis Maii. * Obiit die 21. Januarii 1645. ſepultus in Cathedrali. („ *Alexandri Philonardi legitur ſuffragium in Canonizatione S. Andreæ Corſini*. Mandoſ.). D

** Ex App. tom. 5.*

XLIX. 47. Fr. ANGELUS Maldachinus Viterbienſis Ord. Prædic. fit Epiſcopus Aquinas ab Innocentio X. an. 1645. die 15. Maji; deinde evaſit Epiſcopus S. Severini in Piceno die 19. Novemb. 1646.

L. 48. FRANCISCUS Antonius de Pace electus Aquinas Epiſcopus die 13. Decemb. 1646.

A D D I T I O,

(„ *Cujus clarum regimen viguit uſque ad ann.* 1655. „ *quo obiit.*

LI. „ MARCELLUS *Nob. Philonardorum gente „ procreatus U. S. R. & Papæ familiaris, Aquinatenſem „ Cathedram quartus è Philonardo ſtipite adeptus eſt „ die* 11. *Octob.* 1655. *Effœta jam ætatis deceſſit in oppido „ Pontis Corvi anno* 1689. *ineunte menſe Majo; ibique „ in Principe Eccleſia ſepelitur.* („ *Hujus extant elogia „ in Canonizatione SS. Petri de Alcantara, & Mariæ „ Magdalenæ de Pazzis in libro, cui titulus: Acta Canonizationis Sanctorum Petri de Alcantara &c. pag. „* 187. 243. Mandoſ.)

(„ JOSEPH *Ferrari ex Nobili genere Coperani „ natus Diœceſis Verulanæ, I. V. D. varia Apoſtolica Camera, Aulaque Romana implevit negotia. Jo. Franciſco Nigronio Bononienſi Legatione, & Faventino Epiſcopatu implicito proxime cum inſerviret in Auditoratus munere, Aquinatenſi throno condecoratus eſt die „* 17. *Aprilis anno* 1690. *ætatis annum agens* 53. *Cum autem nonum expleſſet præſulatus annum lachrymabile „ ſui deſiderium fecit.* Luc.) LII.

A R E T I N I

E P I S C O P I.

CONSTAT Aretium inter nobiliſſimas Etruriæ Urbes à Livio fuiſſe numeratum, Poſthumo Megello, & Marco Attilio Regulo Conſulibus, cum ita inquit. *Tres nobiliſſimæ Urbes, Etruriæ capita, Volſinis, Peruſia, Aretium pacem petiere*. Ejuſdemque apud eundem pluribus aliis in locis mentio extat; inſuper apud Strabonem, Ptolomæum, Silium, Cæſarem, Ciceronem, Halicarnaſſeum, Diodorum, Stephani Epitomatorem, Polybium, atque Plinium, qui inter Aretinos veteres, novoſque diſtinguit, veteres Fidentes, novos autem Julienſes appellans. Illi dicebantur Fidentes, quod maximam fidelitatem præſtitiſſent populo Romano, hi vero Julienſes in honorem Julii Cæſaris, vel Auguſti Cæſaris, qui illuc Coloniæ nomine, poſt Syllanum excidium Aretinis illatum, illos deducendos curaverat, ſi ulla Frontino fides lib. de Coloniis, ubi ita inquit. *Aretio muro ducto, Colonia lege Triumvirali deducta eſt.*, & alibi; *Aretium lege Auguſta conſita, limitibus Gracchianis*. Eodemque Frontino auctore, Romanorum etiam municipium fuit. *Aretium municipium Coloni, vel familia Imperatoris Veſpaſiani juſſu acceperunt*. Idem teſtatur Cicero in Orat. pro A. Cecinna, inque epiſt. 16. ad Atticum lib. 1. Aretium maximo auxilio Romanis fuit, dum Scipio ſuccinctus armis contra Carthaginenſes in Africam trajiceret, ut Livius narrat, illiſque priſcis temporibus ex illis Etruriæ civitatibus fuit, quas Populus, Senatuſque Romanus, miſſis Legatis, enixius exorarunt, ne fracto jam, fugatoque Tarquinio ſuppetiæ mitterentur. Tam olim ante fundatam Urbem in præpollentibus 12. Etruriæ civitatibus numerata eſt, atque ante Trojanum bellum ſuæ fundationis exordium ſumpſit. Ab Umbris, Pelaſgiſque, qui Regionem illam olim incoluerunt, fuiſſe ædificatam probabiliter arbitrantur pleri que, quicquid fabuletur Annius in Comment. de Jano, Aretiaque ejus uxore, à qua Aretium vult fuiſſe appellatam; minuſque placet, quod alii, Annio in confingendis fabulis propiores, comminiſcuntur ab aratura, ſive ariditate Aretium fuiſſe dictam; ſiquidem undique flumine Arno, aliiſque uberrimis aquis alluitur ad perennem felicitatem. Temere igitur antiquiſſimarum civitatum nomen, fundationemque expiſcari aggrediuntur ſcriptores, cum multa obſtent, quominus veritas plenius indagari poſſe videatur, quamobrem cum id conantur, ut aliquid videantur fe-

cisse,

ciſſe, recurrunt ad fabulas, ſuique cerebri vaniſſimas divinationes, quibus vulgus ſuſpendant, imponant incautis. De Aretio uno verbo videtur veriſſimè dicendum antiquiſſimam, pulcherrimamque fuiſſe civitatem, opibuſque, armiſque præpollentem, donec à Lucio Sylla propemodum exciſa, Romanorum tandem jugum ſubiret; à quibus iterum refecta, reſtaurataque, Gothorum, Longobardorumque aliquandiu furorem uſque ad deſolationem miſerabiliter eſt perpeſſa. Deindè illorum etiàm dimiſſo fræno, pacem, libertatemque redemit, qua tamen Ghibellinorum, Guelphorumque noxioſiſſimis diſciſſa ſtudiis haud diu frui licuit, quin ut plerumque tulerat fortuna, partium fordidiſſimis plerumque Dominis, Tyrannisque ceſſit in prædam, in quibus Epiſcopus Vido Petramala numerari poteſt, qui illam muris concluſit ad arcendos hoſtium incurſus, & in illam juriſdictionem exercuit. Cæterùm cum gliſcens jam Florentina potentia Imperii haud videretur poſſe pati cancellos, Aretium oppugnavit, expugnavitque, rurſuſque coegit ſic, ut ſub eorum ditione in totum libertatem amitteret, quam tamen ſub ſplendidiſſimo Mediceorum Principatu, cum cæteris Etruriæ Urbibus viſa eſt feliciter recuperaſſe. Peperit omni memoria hæc civitas viros illuſtres, & fortes, perſpectique ingenii acuminis, in eaque Mæcenas ille, ſi Macrobio, aliiſque fides eſt adhibenda, Atavis Regibus editus, educatuſque eſt, in omem felicius fore aliquando, ut illa civitas viros literatos produceret, unde literatorum patronus primos ſpiritus hauſiſſet. Ut autem ſub vana gentilitate Aretium illuſtris famæ fuit, ſic non minoris gloriæ fuiſſe memoratur, cum Chriſtiana ſacra, Romulo Etruriæ Apoſtolo evangelium promulgante, ſuſcepiſſet: tametſi enim ob perſecutionum rabiem, ſenſim tunc evangelii lucem admitteret, Decii tamen temporibus ita Chriſtiana fides altas ibi radices egit, ut Laurentius, Peregrinuſque fratres, Chriſti veri Dei fortes Athletæ, ſtrenuique Prædicatores, adhuc imberbes, haud dubitaverint palmam ſubire martyrii, quorum dies feſtus toti Eccleſiæ celebris eſt 3. die Junii: illorum autem corpora Pergentina ſoror, uno tantùm milliario procul ab Aretina civitate ſepelivit. Semel Aretii deinde plantatam fidem, mirificiſque progreſſionibus dilatam, Donatus Epiſcopus ac martyr illuſtris, ſuo exemplo, ſuoque ſanguine ad perennitatem conſtabilivit. Ad fidem enim Chriſti convertit, ſacroque fonte illuſtravit Zenobium Tribunum Lauderici Romani Senatoris filium prædivitem, potentemque, qui Aretinam deinde Eccleſiam latifundiis ampliſſimis, Caſtelliſque mirificè adauxit, ut narrat Volaterranus lib. 5. Geo. Quam planè regiam munificentiam, Reges ipſi, ac Cæſares æmulati, tum novis largitionibus cumularunt, tum ampliſſimis privilegiis confirmarunt, ne in poſterum pateret injuriæ. Aretinus Epiſcopus Principis Imperii titulo inſignitur, immediatèque tum elapſis temporibus, tum hoc tempore ſubeſt Romano Pontifici, eoque cenſu ditatur, qui ſatis ſit ad quammaximam dignitatem alendam. Cathedralis nova, beatiſſimæ Virgini Mariæ, ac D. Donato Epiſcopo tutelari conſecrata, pulcherrimo opere aſſurgit, pretioſiſſimis reliquiis adornata. Superbit enim S. Donati, aliorumque, ac B. Gregorii Papæ X. ſacris ſpoliis, qui ibi animam efflavit, ac ſuam innumeris miraculis explicuit ſanctitatem; ab Aretinis, à quibus ſumma veneratione colitur, in protectionem publicis, ac ſolemnibus votis aſcitus eſt, incredibili ſanè deſiderio ardentibus, ut in ſanctorum numero à Pontifice ſummo collocetur, cui rei Romæ navatur opera. Inſignitur ea Cathedralis nobili clero, & ingentibus privilegiis illuſtratur. Sparſa per Urbem, ac diœceſim plura monaſteria, templaque magnificè culta, certiſſimo Aretinorum in Deum pietatis argumento viſuntur. Eminet in iis D. Floræ, Ord. S. Benedicti, nobile cœnobium ingentibus redditibus, ampliſſimiſque privilegiis ab Imperatoribus, ac Regibus obtentis potitur. Diœceſim, quæ olim ampliſſima fuit, à Pontificibus, novis Epiſcopatibus, ut Cortonenſi à Joanne XXII Pientino, ac montis Alcini à Pio II. Montis Politiani à Pio IV. conſtitutis, plures ab ea loci divulſi fuerunt, & tandè

A Leo X. cum Burgi S. Sepulchri, eccleſiam S. Joannis in Cathedralem erexiſſet, diœceſis partem, quæ Aretino Epiſcopo parebat, illi attribuit. Longo tempore Epiſcopus Aretinus de limitibus diœceſis litem exercuit, cum Senenſi Epiſcopo, cujus Epiſcopatus iis locis ex Aretino ſibi collatis admodum amplificatus fuit. Quamvis verò Aretinus toties diſciſſus fuerit, amplitudine tamen non vulgari, oppidiſque nobiliſſimis efflorеſcit. Ex Aretina Eccleſia multi ſancti, præclarique Præſules prodiere, in ejuſque diœceſi, olim Mons Olivetanus, ampliſſimus Ordo ortum habuit. Præſulum autem Aretinorum catalogum Jacobus Buralius, & Scipio Ammiratus ſenior præſtantiſſimus hiſtoricus olim compoſuit, quod poſthumum opus, Junior deinde Scipio eruditus, candiduſque ſcriptor mihi amiciſſimus, multis additis, illuſtratumque emiſit in lucem, unde hæc noſtra eorundem Præſulum ſeries, aliiſque ex monumentis, ad legentium utilitatem, jucunditatemque prodire eſt auſa.

A D D I T I O.

B (,, *Aretinus Epiſcopus plurima olim pollebat Auctoritate, qua ipſi Aretio, aliiſque conterminis locis ampliſſimo dominio præerat: modo unico Caſa comitatu vulgo in* Valdichiana *utitur, ſervatque in inſignibus prope mithram militarem galeam, & denudatum enſem. Ejus diœceſis, quæ hactenus ſupereſt, 150. mille paſſuum circuitu extenditur, longitudine fere 50. Numerat 12. nobiliores Terras, oppida ultra centum, Villas, & pagos plures: Loca præcipua ſunt:* Caſtiglione Aretino. Montecchio. Lucignano. Fojano. Marciano. Monte Savino. Rigomagno. Armajolo. Rapolano. Aſciano. Monte fatucchio in Valdichiana, Monte longo. Barca, e Caſtelnuovo nel Territorio di Siena. Alloro. Terra nova, e la Terina. Bucine. la Torre. Mercatale. Civitella. Caſtiglion Fabocchi. Pieve. San Martino. Poppi, Bibiena. Angbiari. Raſſena. Talla. Caſtelnuovo. Subbiano. *Extra vero magni Ducis ſolum in Eccleſiaſtica ditione Peruſiam verſus continet duos liberos comitatus Montis Auri Barbolanæ gentis, & Chiſignani Albertinorum. In tota vero Diœceſi ſunt 443. Parochiales* C *Eccleſiæ. Templa abſque animarum cura circiter 200. Beneficia certis Capellaniis annexa, ſive liberæ collationis, ſive juriſpatronatus fere 300. inter quæ Conſiſtorialis Abbatia, olim Monachorum Camaldulenſium Bartholomæi de Anghiari, cujus annuus cenſus ſunt 1000. Scuta circiter; Hoſpitalia ultra 50. Laicorum ſodalitia ultra 160. Monialium ſepta in Diœceſi 14. Virorum circiter 60. inter quæ eminet Alverniæ mons, & Sacra Camaldulenſium Eremus inter Apennini excelſa. Ipſa modò Civitas partim in planitie, partim ſupra collem placidè extenditur, murorum ambitu bis mille paſſuum cingitur, pulcris expletur ædificiis, quæ incolunt octo, & amplius millia mortalium. Laicale jus ibi per Commiſſarium à Sereniſſimo Magno Duce exercetur, reſervata quarundam rerum adminiſtratione penès Aretinum Magiſtratum. Fori Eccleſiaſtici jura extenduntur cum privativa, quoad omnes Judices Laicales, ſive cauſæ activæ ſint, ſive paſſivæ tum Laicis, & ſub pœnis cavetur; ne quis Clero adſcriptus, abſque licentia Epiſcopi, quempiam Laicorum conveniat coram foro ſeculari. Cauſis omnibus* D *expediendis unus Vicarius Generalis incumbit, cui ſubſunt 13. Vicarii foranei, ſive plures, ſive pauciores ad placitum Ordinarii: pro Regularibus Conſervatores extant deputati in cauſis paſſivis, ubi vero eorum actio eſt, coram foro Epiſcopali ex decreto Gregorii XV. hac debet eſſe: Monialium ſingulis Cœnobiis adminiſtrandis rebus temporalibus tres, ſeu 4. Viri nobiles Operarii præſunt, qui cum a Magno Duce deputentur, nuncupantur homines Ducales. Nova Cathedralis opere Gothico pulcherrime ordinata S. Petro Apoſtolorum Principi, & S. Donato Epiſcopo Tutelari dedicatur, quam vulgus vocitat* S. Pietro Maggiore *ad differentiam alterius Eccleſiæ, quæ eidem Beatiſſimo Apoſtolo in ea Civitate intitulatur. Pluribus ſuperbit SS. Reliquiis, inter quas colitur S. Donati Corpus, quem pro Tutelari habent, præcipuus tamen Civitatis Patronus eſt S. Stephanus Prothomartyr, SS. etiam Lo-*

„ renitus, & Pergentini feſtum ſolemaiori celebritate expediunt ſingulis annis die 3. Junii. Corpus B. Gregorii Papæ X. præcipua devotione in eodem Templo aſſervatur. Clerus, qui divina perurget in hac Aretinorum Principe Eccleſia, ſunt Canonici 16. & 4. dignitates, quarum prima eſt Præpoſitus, cujus redditus cum florentiſſimi ſunt, ſummam 500. ſcutorum attingunt. Poſt ipſum ſequuntur Archidiaconus, Primicerius, & Decanus; Canonici annuatim ſcuta 100. circiter percipiunt, majorem partem dignitates, tertiam Archidiaconus, quartam Primicerius, quintam Decanus. Canonicorum alter Pœnitentiali, alter Theologali præbenda gaudet. Una Theologalis eſt collationis Epiſcopi, cæteri Canonicatus, tribus exceptis juriſpatronatus familiarum Nasta, Reda, & Tortella, in menſibus, qui non ſunt Romanæ Dataria, à Capitulo conferuntur. His adduntur Manſionarii 11. & 3. Clerici ad nutum amovibiles, 4. Beneficiati juriſpatronatus familiæ Spadara, ſed à Capitulo providentur 25. inferiores Clerici, ſeu Presbyteri, qui dicuntur aggregati. Præter Cathedralem, aliæ duæ inſignes Eccleſiæ viſuntur, in quibus divina miniſtrant; in una S. Mariæ in Cœlum Aſſumptæ de Plebe nuncupata Archipresbyter cum Decano, & 14. Canonici reſident, qui ex mente Sacra Romana Rota Capitulo Cathedralis uniuntur, & quorum juris eſt in menſibus extra Datariam conferre vacantes Canonicatus, his accedunt 16. Manſionarii: Altera nobilis ſtructura ſub invocatione Sanctiſs. Annunciatæ, cui inſerviunt 8. Presbyteri amovibiles ad arbitrium Confraternitatis ejuſdem intitulationis. Animarum cura in 14. Parochias diſtinguitur, prima Capitulo Cathedralis commendatur, ejuſque exercitium perficitur per Manſionarium, ſeu alium amovibilem Sacerdotem; altera S. Mariæ de Plebe à Canonicis per ſimilem Capellanum adminiſtratur, tres Religioſorum Cœnobiis incumbit, cætera Presbyteris ſecularibus. Regularium ſepta virorum 11. Monialium totidem, & hæc circa 560. numero perſonarum coaleſcunt, unà in eadem via, quæ idcirco ſacra dicitur, aptiſſimè ordinantur. Præſtat etiam Conſervatorium pro fœminis pauperibus, derelictarum nuncupatum, in quo ſummopere puellæ excipiuntur, & ad omnem pietatem educantur. Decem eluceſcunt Hoſpitalia, quorũ magis S. Mariæ de Ponte præcipuè ordinatur natis fovendis, quos parentum pauperies, ſive improbitas projicit; duo Montes Pietatis ampliori Cenſu divites, Laicorum Sodalitia 17. & ſingula per Laicos Magiſtratus adminiſtrantur. Extant literaria palæſtra ad inſtruendos Juvenes, Clericorum Seminarium ad normam Concilii Trid. & in Collegio Piſano 11. aliti expenſis præfata Confraternitatis de Miſericordia Cives ſuos, qui ob redditunm diminutionem, ad octo redacti ſunt. Nec prætereundum jam jam Lyceum Societatis JESU Religioſorum poſtremum lapidem ſuper impoſitum præferre, & in eo confluentes habere, qui aptè ex forma ejus inſtituti inſtruantur. Epiſcopus in conſpectu ſacræ Domus ſuas ædes habet; Cenſu, qui colligitur ex frugibus, variiſque terræ fructibus ſeptem mille ſcutorum locupletatur, ſed impræſentiarum tenuior eſt. Conſtat ſanè ex proximè retro elapſis annis ad favorem Card. Neri Corſini ſcutorum 3130. penſione gravatum fuiſſe. Ejus Taxa Romana eſt flor. 600. Lncent.)

I. 1. S. SATURUS, primus Aretinorum Præſulum eſt, qui occurrat ſcribenti. Hic ille eſt, qui S. Donatum, tyrannorum perſecutionẽ fugientem, excepit, inauguravitq; in ſacerdotẽ, ut in vita ejuſdem ſancti narratur. Floruit autem Saturus Magni Conſtantini tẽporibus.

II. 2. Huic defuncto Epiſcopo, S. DONATUS, natione Nicomedus, Romæque ſub diſciplina Pigmenii presbyteri educatus, ſuffectus eſt. Siquidem cum Romæ eſſet, æſtuaſſetque Diocletiani teterrima perſecutio, in qua Pigmenius cum Donati patentibus crudeliter tortus interiit, Donatus, publicis Eccleſiæ commodis deinceps victurus, profugit Aretium, ubi Hilarinum S. Monachum, locique Epiſcopum benevolos receptores invenit, à quibus jam lector inſtructus, & ordinatus tanto ardore fidei evangelium Aretii divulgavit, ut etiam editis præclaris miraculis, vaniſſimum Idolorum cultum ex toto eliminaverit, tuleritque laudem extinctæ impietatis. Itaque cum contigiſſet Saturum è vita diſcedere, Julius Pontifex ad eum thronum Donatum evexit circa annum Domini 346. Quam ille deinceps Eccleſiam uſque ad Juliani Apoſtatæ tempora rexit. Cum igitur Donatum præclara ad Dei majorem gloriam molientem Quadratianus Auguſtalis comprehendi juſſiſſet, ſimul cum monacho Hilarino, exquiſitis tentatus tormentis capitali punitus ſententia interiit anno 362. fuitque non procul à civitate ſepultus, cum Hilarinus præceſſiſſet Donatum ad coronam aliquot dies, ſiquidem ille 16 die menſis Julii, hic 7. menſis Auguſti evolavit ad Cœlos. a Cæterùm Aretini Donatum tanquam protectorem, ac præſidem civitatis meritò venerantur, & colunt, quod in totum jugulaverit impietatem, quod baptizato Zenobio divite præpotenti, ac nobili Epiſcopales cenſus ad miraculum locupletaverit, ut ex ſequenti monumento mſ. ex originali à Buralo, ut ipſe habet, deſumpto, mihi tamen ſuſpecto, perſpicitur; cujus tenor talis eſt.

a Vide quæ refert Baronius in ſuo Martyrologio ad dictum diem 7. Auguſti.

In Chriſti nomine, Amen.

Milleſimo centeſimo anno, quo Roma condita eſt, à nativitate Domini uſque nunc ſunt anni treceati prope ſeptuaginta, in ſecundo anno ordinationis Damaſi Papæ reſidentis in ſede B. Petri Apoſtoli, menſe Majo, in die Pentecoſtes in fine tertii luſtri anno 4. Imperii Valentiniani Imperatoris Auguſti, baptizavit B. Donatus Zenobium Tribunum filium Landerici, qui fuit ex Senatu Romano, qui & ipſi progenitores ædificarunt caſtrũ Senenſe tẽpore Bruti Conſulis.

A die à qua ipſe Tribunus recepit Chriſtianitatem, non ceſſabat jejunare, & eleemoſynas facere, & orare, non recedebat à Donato Epiſcopo, quia ipſe inſtituebat eum inſtitutis ſalutaribus, & mittens ſervos ſuos per univerſas curtes ſuas, faciebat conſtruere eccleſias.

Primam Eccleſiam fecit ad honorem Dei Genitricis juxta caſtrum Senenſe, & dedit ibi medietatem de curte ſua.

Secundas Eccleſias fecit conſtrui in fine Comitatus Senẽſis in caſali Mejani, ad honorem S. Dei Genitricis, & S. Joannis Baptiſtæ, & S. Helenæ, & dedit ibi terram arabilem CL. ſtadia ad legitimas menſuras, & totam, & cunctam ſylvam de Chitigliano, una cum domo, & colle ubi Bibianus habitat, una cum plantitiis ſuis uſque in viam Aretinam.

Item conſtrui fecit oratorium S. Petri & S. Viti juxta palatium ſuum, quod Rutilianus Miniſterialis cuſtodiebat, ipſe Rutilianus filius Buſini, homo Chriſtianiſſimus, cum non haberet eccleſiam, habebat duo cœmeteria, unum prope palatium pro ſe, & pro familia ſua, alterum longè juxta Alpiolam, ubi viri Chriſtianiſſimi ſepeliebatur, qui in villis moriebantur.

Cum dictus ſuum ædificaſſet oratorium, valde lætificatus eſt, & dedit ſuprascriptæ eccleſiæ omnes caſales Rutiliani, uſque in fontem Porciani, & ſupra fontem qui vadit in Caviciam, juxta ripam ſaxi, & ſupra ipſum ſaxum paſſus 50. ubi duo petræ erectæ ſunt, & ſuper ripam per ipſum planum, qui devenit juxta domum Corſiliani filii Corſi, deinde juxta aliam Cavitiam, quæ cuſtodit ad fontem Rutiliani.

Poſtea conſtruxit aliam eccleſiam juxta murum antiquiſſimum in caſalibus Palatini in honorem S. Quirici, & dedit ibi medietatem de curte ſua de Oſenna.

Quintam eccleſiam conſtruxit juxta fluvium Arnum, non longe à fluvio Urcia, in honorem S. Petri, & S. Martini, & dedit ibi inter campos, & ſylvas 30. manſos, cum omnibus pertinentiis ſuis, ſicut decurrit Urcia non lentè, & devenit per finem juxta montem de Arva, deinde per ſylvam montis Capiſtoli uſque in monte verbi demum in Axo.

Sextam eccleſiam conſtruxit juxta caſtellum de Openna ad honorem Dei Genitricis, & S. Jo. Baptiſtæ, & S. Reſtitutæ, & dedit ibi ad regimen ſuum à foſſato Draconis per Umbronem, deſcendens uſque ad Urciam, & per ipſum flumen de Urcia, uſque ad foſſatum Mongelli, & per ipſum foſſatum Mongelli, uſque ad foſſatum Bulgari, uſque ad foſſam de Civitella, ubi terminus poſitus eſt; & demum per Serram Funiani, ad Carciolum, deinde ad caput de Lupo, ubi terminus eſt; & ibi incipit foſſatum Braconis.

Septimam eccleſiam conſtruxit, in illa eademque curia de Openna, non longè à fluvio Urciæ, in loco, qui dicitur Sentus ad honorem Virginis Mariæ, & B. Proſperi, & B. Jo. Baptiſtæ ibi ſupra dictos foſſates Bulgari, uſque ad Civi-

tellam

tellam, & uſque ad foſſatum deſcendentem de Arva, uſque ad fluvium Urciæ.

Poſtquam conſtructæ ſunt eccleſiæ, rogavit Tribunus Donatum Epiſcopum ut conſecraret, & dedit in ſua poteſtate; biennio poſtquam baptizatus eſt, cogitavit ſe de Dei timore, & de æterna retributione, cum non haberet filium hæreditariam, pro redemptione animæ ſuæ, & animæ filii ſui, qui nuper defunctus erat, ut Dominus de peccatis ſuis abſolvere dignaretur. Rogavit hanc chartam in præſentia Miſſi Damaſi, & Petri Præpoſiti S. Pauli, & Julii Chartularii Miſſi Imperatoris Valentiniani, & in præſentia teſtium, quorum nomina interleguntur, in præſentia clericorum, & laicorum, nobiliumq; hominũ in atrio S. Mariæ, ad quã ipſe Epiſcopus ad conſecrandam venerat, in atrio ſuperius ſupraſcripto.

Ego Zenobius filius Landerici, do, trado, & offero, omnemque hæreditatem, quæ eſt in comitatu Senenſe, trado tibi ad honorem Eccleſiæ Aretinæ, quæ ædificata eſt ad honorem Dei Genitricis, & S. Stephani protomartyris, ut tu Pater Donate, & poſteri ſucceſſores tui habeatis, & teneatis ad utilitatem, & obſequium ſupraſcriptæ Eccleſiæ, ſine mea, & humana contradictione, quoniam dare facio omnia, quæ tibi do hodie.

In primis iſtam eccleſiam, in cujus atrio ſumus, quæ eſt prope caſtrum Senenſe, cum medietate de iſta curte, & integra curte mea, quæ eſt juxta flumen Arbia, alia curte media, quæ eſt juxta Gueſconam uſque in Umbronem, deinde ſicut decurrit Umbronem, & jungit ſe in Urcia, & per ipſum flumen Urcia uſque ad flumen Creſam, & per ipſam Creſam uſque ad viam Aretinam, & per ipſam viam Aretinam uſq; in verticem montis unde Clanæ poſſunt intueri; demum in colle Arrianelli, ubi habitaverunt Arriani, deinde in montem ubi reperitur vena ferri, quam Banoniane miniſteriale recepit, deinde de monte tertio vertitur in ſylva uſque in balneo Rapulani, demum omnes ſylvæ uſque in Brolio. Extra infraſcriptos terminos ſunt fines de Comitatu Senenſi ex tribus partibus, quia quod infra iſtos terminos habeo, & teneo, omnia ſunt in tua poteſtate, & ſucceſſorum tuorum.

Item medietatem de omnibus montibus excelſis, & omnibus ſylvis in prima curte infraſcriptis in Seſciano, ſecunda in balneo Rapolano, tertia curte in monte Cænamalo, quarta in ſaltu, quinta, & ſexta in Opeana, juxta fluvium Fuaiani venatoris, ſeptima, juxta Aſſum, ubi jam conſtructa eſt eccleſia, octava, in Oſenaa, quæ tradita eſt in honorem S. Quirici, una cum monte Saturno, uſque in Urcia.

Nona curte in ripa Corſiniani, ubi Corſinianus filius ſuus ſupra ripam reſedit, & iſta eſt domus mea in caſalibus Rutiliani Miniſterialis, in ſupradictos c . ſales Rutiliani, & Corſiniani dedit S. viro.

Modo adungo alpiolam, cum planiciis, & pendiciis ſuis, uſque Telonica, & uſque Medilsalla, & uſque ad ripam montis Fannis, & totum collem Porcians, ſicut de uno latere excurrit fons Porcinas, & caſales, quæ ſunt juxta montem Rotæ, & caſales Sylvols, deinde uſque in verticem montis Rotundi, qui alio nomine dicitur monte Urcino, penditia ſua vadunt in Urciam, de alio latere currit Creſa, & integris duobus manſus in ſummitate montis Luciniani uſque in Rigo, & toto prato ad montem uſque ad fontem Urcinam, in Caiolo, & in ſylva Cancelli, cum ſupraſcripta eccleſia, quæ conſtructa eſt in caſalibus Maſans, & cum omnibus, quæ ibidem dedi, una cum eccleſia S. Viti, & S. Quirici, quæ eſt juxta murum antiquiſſimum.

Omnes alia terra, & ſylva, montes, & colles, prata, & paſcua, & paludes, & fontes aquarum, campis cum viciis, & vilis, aldionibus, & omnis ædificio eorumdem, hæc omnia, infra ſe, & ſupra ſe habentes, ſint in tua poteſtate Pater Donate, & eccleſia tua.

Quod ſi ego, aut aliquis ſuperbus, qui hanc infraſcriptam chartulam offenderit, & non emendaverit, maledictus, & excõmunicatus à conſertio omnium Chriſtianorum ſit; & cum Iuda proditore habeat portionem. Unde ſciatis omnes, qui uſque nunc pro me habuiſtis, & tenuiſtis; fideliter obediſtis, jam amplius, pro ſupraſcriptis beneficiis, non obediatis, ſed obedite Deo, & veſtro Donato Epiſcopo, & poſteris ſuis rectoribus Eccleſia ſua, ita ut in unaquaque curte eccleſiam baptiſmalem conſtituat & omne ſervitium, & tributum, quod ſoliti eſtis mihi, ad Rectores ſupraſcripta Eccleſie date vos, & hæredes veſtri in perpetuum.

Quum vero hanc chartulam bono animo feci Heutolmiſo Iudici tradidi ad ſcribendum. Ego Heutolmius Iudex ante eum legi, & ipſe Tribunus firmavit manu ſua in hunc modum. Signo manus Arnaldi, & Hibaldi filii Agmidei rogati teſtis. Ego Properius laudo, & manu mea ſcribo. Signo manu Elprandi Vicecomes, manu ſua ſcribere rogavit ſigno manus. Ego Bernardus teſtis ſcripſi. Ego Ioannes Eccleſia Romana miſſus, ex parte Damaſi Pontificis, laudo, & firmo manu mea. Ego Iulius Chartularius firmo omnia, quæ Imperator Philippus, & Diocletianus, & Conſtantius per præcepta ſua firmaverunt, ab Avis, & Atavis Zenobii dederunt, & tradiderunt; omne placitum, & tributum, quicquid ſoliti erant habere, ego firmo ex parte mei Imperatoris, ut eccleſia B. Donati Epiſcopi habeat ſine ulla moleſtia. Ego Heutolmius ſcripſi, & complevi.

Presbyter Ranutius Archipresbyter Monti Alcini.

Presbyter Iacobus, & Orlandinus ad hoc exemplum legendum, & auſcultandum, cum authentico Inſtrumento, & hujus rogati ſunt teſtes.

D. Ranuccius Archipresbyter Montis Alcini. Ioannes presbyter. Ioannellus Diaconus, & ad hoc exemplum legendum, & auſcultandum fuerunt, & nihil invenerunt additum, vel minutum, præter punctum, vel ſyllabam, quæ ſenſum non mutant, hujus rei ſunt teſtes.

Ego Palmerius quondam Iacobi notarius, ſecundum quod vidi in inſtrumento confecto per manum Petri notarii, & Præpoſiti S. Pauli, ita in hoc præſenti ſcripto non addens, nec minuens, & illud exemplavi, & ſubſcripſi ſub an. Domini 1275. indictione III. die 19. Septembris.

Hoc ego inſtrumentum, ſive donationem à Zenobio Eccleſiæ Aretinæ, ac D. Donato collatam in medium adduxi, non quod, ut ex meo diſcurſu colligo, verum illud arbitrer, ſed ut lectorum curioſitatem expleam, qui aliquorum hominum artes, qui vel ad ſuam illuſtrandam, exornandamque patriam, vel ob alias utilitates aucupandas, tabulas elegantes adornant, ac inſtruunt, inſpicere delectantur. Hujus inſtrumenti diverſa ego exempla inſpexi, quæ ex primario exemplari in archivo Cathedralis Eccleſiæ decerpta prædicabantur, eaque omnia ab anno fundatæ Romæ 1083. incipiunt, eo excepto, quod Iacobus Buralius protulit, & ab an. Urbis conditæ 1100. Valentiniani 4. inchoat. Annus verò fundatæ Urbis 1100. in ann. Chriſti 370. incidit, ex quo exempla illa vacillare, ac fide ancipiti laborare conſpicuum eſt, & conjectura magis, quam certis argumentis ad aſſequendam, vaticinandamque veritatem duci. Verum animi gratia inſtrumentum excutiamus, ejus hæc verba ſunt. *In Chriſti nomine Amen. 1083. anno quo Roma condita eſt, & à nativitate Domini uſque nunc ſunt anni fere.* 370. Hic annus 1083. in ſextum annum imperii Conſtantini Magni incurrit, cum ſolus, Baſſo, & Ablavio Conſulibus an. Chriſti 333. imperaret, in eoque calculo ante Valentiniani imperium 37. anni excurrunt; præter adulterinum hoc annorum computum, nullum Valentinianum ſolum imperium geſtiſſe reperitur, anno enim 370. Urbis autem conditæ 1120. Flavio Lupicino, & Flavio Iovino Conſulibus, Valens cum Valentiniano imperavit: ita utriuſque Auguſti mentio fieri, ac committi inter ſe tempora ac componi debuerunt. Ait præterea in ſecunda ordinatione Damaſi Papæ, reſidentis in ſede Petri Apoſtoli menſe Majo. Hic annus, ſecũdum ejus, qui inſtrumentum finxit, ſententiam in annum 369. Majo menſe incidit, & cum Gratiano ſecũdo concurrit. Proſequitur inſtrumentum in fine tertii luſtri; luſtri mentio ſupervacanea eſt longè ante prætermiſſa: adde quod annus Romæ conditæ 1083. in tertii luſtri finem non cadit, quare ita dicere oportuit tali anno, luſtri talis. Adice poſt deletam, obrutamq; Paganiſmi ſuperſtitionem annos fundatæ Romæ, in uſu, ac conſuetudine non fuiſſe, ſed tempora annis ſalutis noſtræ ſolita diſtingui, & inſigniri. Adde eos, qui in ſcriptis latinis exerciti ſunt, cum diverſa temporũ ſerie immutata fuerit latinitas, eos hoc inſtrumentũ ab hinc ann. 400. vel 500. atque ſubornatum agnoſcere, cum etiam perſonarum in dicto inſtrumẽto occurrentium nomina, poſt Longobardos fingi cœperint, nec temporibus Valentiniani vigere, vel uſurpari po-

tue-

A tuerint. Porro illud nomen, caſtrum Senenſe, antiquū eſſe non poteſt, cum Valentiniani temporibus coactæ in unum domus, quæ mœnibus cinctæ eſſent, civitates, quæ non circumdata, ſuburbia, ut ex Antonini Auguſti itinerario facile colligitur, dicerentur. Illa verò vox (Caſtrum) Friderici I. temporibus, vel non multo ante in ea ſignificatione emerſit. Plura verò alia verba inſtrumento ſparſa ante Carolum Magnum neque in publicis, nec in privatis ſcripturis, ut Iudex, Chartularins, Miſſi, Aleodæ, Curtes, Caſales, Stadia, & Chriſtianitas, non frequentabantur. Præterea privati ab inferioribus tributa exigere non poterant, aut acta ad juriſdictionem pertinētia Imperatorum temporibus edere, ne imperium aliquo modo affectare viderentur. Valentiniani etiam temporibus ſcripta publica literis majuſculis, non minuſculis, conſcribebantur. Tum in hoc inſtrumento collega Bruti Conſulis non appellatur, cum tamen in ſcriptis publicis ambo Conſules apponerentur, adeo ut olim cum Bibulum, ut ignavum hominem nollent adſcribere, Iulio, & Cæſare Coſs. unico nomine in duo diſtincto appoſuerint, ne ab illius temporis ſtylo, ac conſuetudine B diſceſſiſſe viderentur. Inter ſubſcriptiones unus ita ſubſcriptus reperitur; *Presbyter Ranutius Archipresbyter Montis Alcini*, ac paulo poſt idem in alia; forma repetit; *Dominus Ranuccius Archipresbyter Montis Alcini*; modo Ranutium, modo Ranuccium appellat; primò, Presbyterum vocat; ſecundò, Dominum: illa porrò vox Archipresbyter ea tempeſtate parum uſurpabatur. Cum primis illis temporibus non ita in eos ordines clerus diſtinctus eſſet, ſed tantummodo poſtquam Imperatorum perſecutiones extinctæ fuerunt. In eo habentur inſuper aliquorum fluminum nomina, quæ eorum temporum ratione habita apud veteres auctores non reperiantur. Convincit præter ſuperiora ejus falſitatem; quod Senas non ea celebritate, ac amplitudine velit tunc floruiſſe, ut proprio Epiſcopo gauderet, ſed ſpeciatim Aretinæ Eccleſiæ in ſpiritualibus ſubiacuiſſe, cum, uti videbimus ad an. 310. Lucifer Senenſis Eccleſiæ Epiſcopus extiterit, ac Florianus Senenſis Epiſcopus, ſub Melchiade Papa ann. 331. Con- C cilio Romano interfuerit, longo ante Valentinianum Imperatorem temporum intervallo. Quæcumq; verò hujus inſtrumenti fingendi cauſa extiterit, cognoſcere parum intereſt; illud tantummodo ſuffecerit obdictas rationes contra venerandæ antiquitatis hiſtoriā rem inſtructam, ac ſubornatam, ac puram fabellam mihi videri; ac quamvis aliqui meam conjecturam, & ſententiam alienam à veritate arbitrentur, non tamē innumeris, rem ab annis circiter 400. comparatā, confictamque ſentientibus ſcrupulus non eximetur. Nec verò hæc in eorum contemptum, qui contrarium ſenſerint, dicta, ac exarata velim, cum quiſque, iis quamvis fabellis, ac ingenioſis commentis fidem adhibere libere poſſit:

Hilarini autem oſſa, de quo ſupra habetur mentio, ad Oſtia Tiberina condita jacent, quo poſt ejus glorioſum exceſſum tranſtulere Chriſtiani.

III. 3. GELASIUS Donato ſucceſſit circa ann. Dom. 366. abluit ſacro fonte S. Andream cum 50. aliis ejuſdē familiæ nobiliſſimæ Aretinæ, ex vita S. Gaudentii. D

IV. 4. DONATIANUS *a* floruit anno 371. cujus oſſa ſub altari majori cathedralis requieſcunt.

a al. Domitianus.

V. 5. SEVERIANUS *b*, ſive SEVERUS 372. Ille eſt, qui vitam S. Donati ſcripſit, quam arbitratur Baronius fuiſſe depravatam, cum multa continere videatur, quæ veram hiſtoriam minimè addeceant; ejuſdemque ſancti vitam narravit Silvanus Razius, ex Mombritio, & Petro, aliiſque in Catalogo &c. Cæterum Severianus cum ad duos annos Præſul Aretinus vixiſſet, cum eximia ſanctimoniæ laude vitā finivit.

b Seu Severinus.

VI. 6. FLORINTIUS *c* Aretinorum Pontifex fuit 375. ivit ad ſuperos anno 377.

c Al. Florentinus.

VII. 7. MAXIMUS ex eadem ſede jus dicebat an. 377.

VIII. 8. EUSEBIUS ad eandem ſedem aſcendit an. 380.

IX. 9. S. GVADENTIUS Aretinus Epiſcopus, cum Colmatio ejuſdem Eccleſiæ Diacono Imperante Valentiniano Cæſare, Marcellino verò Aretino Præſi-

A de, nobilem palmam ſumpſere martyrii. Quamquam enim Valentinianus chriſtianæ pietati faverit, nulluſque jam eſſet Aretii, qui Chriſtiana ſacra publicè non profiteretur, Marcellinus tamen pertinaci crudelitate debacchabatur in Chriſtianos, in quibus enituere, ut non ſemel dicimus, Gaudentius, atque Colmatius, quorum corpora ſequenti die Decentius Presbyter haud ab Aretio procul, quam potuit decentius ſepelivit prope theatrum, fluviumque Caſtrum. Horum meminit Martyrologium Romanum hac ipſa die. Haud verò miretur Lector, ſub Imperatore Chriſtiano, viros Chriſtianos, ac ſanctimoniæ laude florentes potuiſſe crudeli, violentaque morte mulctari. Valentinianus enim in ſui Principatus exordio, civitatum adminiſtris Gentilibus uſus eſt, qui ſæpius vel diſſimulanter concitata turba ſoliti erant in Chriſtianos ſævire, ſicut Gaudentio, Colmatioque accidiſſe Romanum Martyrologium narrat. A furenti etenim Populo contrucidati narrantur. Gaudentius ad Aretinam ſedem aſcendit anno 381. pauloque poſt palmam B promeruit martyrii.

10. DECENTIUS Presbyter planè Sanctus, qui X.
Martyrum præfatorum corpora ſepelierat, in Epiſcopatū ſucceſſit 382. pieque deceſſit poſt Aretinam per aliquot annos adminiſtratam eccleſiam anno 422.

11 LAURENTIUS, Decentii ſucceſſor fuit 422. XI.
ſub cujus Pontificatu Aretii coronati martyrio, ſunt Juſtus, Armenius, Aſterius, Caſſiaque eiuſdem filia, atque Marcellus.

12. EUSEBIUS Epiſcopus Aretinus creat. eſt 444 XII.
13. GALLIUS autem, anno 447. XIII.
14. BENEDICTUS, anno 501. XIV.
15. OLIBRIUS, ad Aretinam ſedem pervenit XV
anno 520.
16. UNDICIANUS vero anno 550. XVI.
17. CASSIANUS Undiciano ſucceſſit ann. 563. XVII.
18. DATIUS, ſive Dativus, Aretinorum Præſul XVIII
fuit anno 580.
19. DULCISIUS verò anno 590. XIX.
20. INNOCENTIUS, cujus extat mentio in quo- XX.
C dam privilegio Agiulphi Regis Longobardorum Eccleſiæ Aretinæ indulto anno 599.
21. MAJORANUS, quem alii Mautianum vo-
cant, præfuit Aretinis anno 617. XXI.
22. SERVANDUS floruit anno 630.
23. CYPRIANUS autem anno 654. XXII.
24. BONHOMO in Aretina ſede fulſit ann. 659. XXIII
vixit ad annos 17. divinumque cultum perurſit in S. XXIV
Maria ad Gradus tunc Cathedrali.
25. VITELLIANUS eandem obtinuit ſedem
anno 676. XXV
26. CYPRIANUS Sextam Synodum (r) Conſtan-
tinopolitanam ſub Agathone Papa ſubſcripſit anno XXVI
679. an verò cum ſuperiore Cypriano, hic idem ſit, mihi ſanè, incertum. Suſpicor eundem eſſe ex ſuperiorum temporum ſcriptorum incuria.
27. ALPHATIUS, qui etiam eſt Alparius, floruit anno 685. XX
28. DEODATUS ſedebat ann. 707. VII.
29. ABJEUS, quem alii Eliſæum vocant, Areti- XX
D no throno nobilitatus eſt anno 713. VIII.
30. LUPERTIANUS, ſive Impartianus, vixit XXIX
anno 745 *d*. Hunc Epiſcopum Alexander II. memo- XXX
rat in quadam Bulla Aretinæ Eccleſiæ indulta, ut infra ſuo loco dicetur, retulitque à Luitprando Longobardorum Rege hoc, quod ſequitur ejuſdem farinæ cū ſuperiori donatione Zenobii Tribuni, gratioſum Privilegium à Buralio relatum *e*. Fides apud ipſum eſto.

d 715.

Dum in Dei nomine ex juſſione Piiſſimi, & à Deo conſervati Domini Luitprandi Regis directus fuiſſem. Ambroſius Illuſtris Majordomus partibus Tuſciæ . . . . in Civitate Aretina, ibique veniens ad nos beatiſſimus vir Lupertianus Epiſcopus hujus Aretinæ civitatis Eccleſiæ, ſuggeſſit nobis, eo quod multas violentias ſuſtinuerit ab Epiſcopo Senenſi nomine Deodato de Eccleſiis, vel Plebibus, quas à tempore Romanorum ſedes S. Donati poſſidebat. Hoc audito fecimus ſupraſcriptum Adrodatum una cum Taiperto Caſtaldio Senenſis Civi-

e Nos hic illud correximus, prout refertur in Hiſtoria Aretina mſ. Franciſci Mariæ de Actiis.

S *tatis*

(r) Subſcripſit in Synodo Rom. Epiſtolæ Agathonis Papæ pro VI. Synodo C.P. an. 680. Lucent.

tatis . . . . . in noſtram venire præſentiam; quatenus, cum jam dictus Lupertianus Epiſcopus Aretina civitatis, de prædictis Eccleſiis cauſam dicere deberet: ſed cum ſt ambæ partes in noſtros conjunxerunt præſentiis in Curte a Domini Regis, in loco qui dicitur ad S. Martinum; aſſerebat . . . . prænominatus Lupertianus Epiſcopus dicens; quod baptiſterium S. Felicis; baptiſterium S. Mariæ in Pacina, baptiſterium S. Viti juxta Veſcona, baptiſterium S. Joannis; baptiſterium S. matris Eccleſiæ in Seſciano; baptiſterium S. Andreæ in Malceno; baptiſterium S. Andreæ Aſciano b; baptiſterium S. matris Eccleſiæ in Coſona, baptiſterium S. Valentini in Urſino c; baptiſterium S. Matris Eccleſiæ in Caſtello Politiano, baptiſterium S. Viti in Ruſiliano; baptiſterium S. Quirici in Oſenna; baptiſterium S. Matris in Eccleſia in Pava; baptiſterium S. Reſtitutæ, baptiſterium S. Matris Eccleſiæ in Miſula, nec non Monaſterium S. Angeli in Luco; Monaſterium S. Petri in Axo, una cum omnibus Eccleſiis, & pertinentiis ſuis: ad prænominata baptiſteria, à tempore Romanorum Imperatorum ſemper ſedes S. Donati ipſas Eccleſias prænominatas ordinavit; & Sacramentum in Presbyteros fecit, & Chriſma ſemper de eadem ſede petierunt, & Presbyteros, qui modo præſentes in iſtis Eccleſiis eſſe noſcuntur, antecessores noſtri, & nos ibidem ordinavimus. Ad hac reſpondebat prænominatus Deodatus Epiſcopus Senenſis Civitatis; quod Eccleſiæ iſtæ vel Tociad, unde agimus in territorio Senenſi poſita ſunt, & ad Senenſem Eccleſiam debent pertinere, quia dum Longobardi Tuſciam occupaſſent, in Senenſe Civitate minime Epiſcopus fuiſſet ordinatus: Epiſcopus ille, qui in Aretino tunc temporis erat, eccleſias iſtas poſſidebat, & etiam quod certum eſt presbyteros ordinavit, & ſacrationem in ipſas fecit, ſed per noſtram petitionem; eo quod Sena minime haberet Epiſcopum; & poſt quam Longobardi in Italiam ingreſſi ſunt, primum quidem tempore Rotarii Regis, ordinatus eſt in civitate Senenſi Epiſcopus nomine Maurus, & ſi per veſtram petitionem ipſas Eccleſias ordinaſſet, cui eas nobis ab ipſo Epiſcopo, vel ab ejus poſteris dimiſſæ ſunt, ſicut eas antea tempore Romanorum poſſedimus ſicut Longobardorum tempore, ſine aliqua querela a jure S. Donati, pertinuerunt ſemper, & ut completum cognoſcas eſſe manuſcriptum Presbyterorum, qui fecerunt ad ſedem S. Donati, quando in honore ſuo, à nobis ordinati ſunt, & . . . . Sacramenti ubi juraverunt ad prædictam ſedem, ſecundum qualiter conſuetudo eſt. Nunc nos qui ſupra Ambroſius majordomus illuſtris, dum ad tantorum annorum curricula poſſeſſionem S. Donati in prædictis baptiſteriis, vel Tocius e eſſe cognoviſſemus, juſtum nobis paruit, ut qualiter, quo tempore, quo Longobardi Italiam ingreſſi ſunt, uſque in præſenti tempore, ſedes S. Donati ſupius repetitas Eccleſias poſſedit; modo, & deinceps ſine aliqua taxatione, eas liceat Canonico ordine indicare, & ordinare, & nullam facundiam f habeat, neque Adeodatus Epiſcopus Senenſis, nec poſteri ſucceſſores eius, contra Lupercianum, & ſucceſſores eius . . . . loquendi, vel cauſandi: ſed in omni tempore in eadem deliberatione, ambæ partes debeant permanere.

Unde hanc notitiam pro perpetua firmitate Sigifredum Notarium Regis ſcribere admonuimus, facta notitia menſe Auguſti, Regnante Excellentiſſimo D. Luitprando Rege Anno III. indictione 11. Actum in Curte Domini, Regis in Civitate Senis.

Flavius Luitprandus Perexcellens Rex viro venerabili Patri noſtro Lupertiano Epiſcopo.

OBtuliſti in præſentia regni noſtri judicatum illuſtris majordomi noſtri Ambroſii, in quo continebatur, eo quod cauſa, quæ vertebatur inter te, & Deodatum Epiſcopum civitatis Senenſis, de Eccleſiis ſanctorum Dei in quibus baptiſma conſuetudo eſt faciendi, audierat, de qua reſpiraſti ad noſtram præexcelſam poteſtatem, per Aldiong fidelem noſtrum, ut ipſum judicatum qualiter à ſupraſcripto Ambroſio finitum eſt, per noſtrum præceptũ firmare deberemus. Nos quidem ipſius audientes . . . & cognoſcentes per ipſum judicatum, ſeu & per Taipertum Caſtaldium; quia tua jam dicta Eccleſiæ Lupertianu longa eſt poſſeſſio; propter mercedem animæ noſtræ præſens firmitatis noſtræ præceptũ tuæ beatitudini emitti præcepimus; ita ut admodo eas dictas Eccleſias, quæ in

A *judicatu leguntur, univerſa in tua poteſtate, ordinatione, atque Dominatione permaneant; ſicut à longo tempore uſque hactenus permanſerunt . . . . . Ad te vel tuos ſucceſſores futuris temporibus conſerventur, & cuſtodes in eas ordinentur ſeu & Presbyteri, vel omnis ordinatio a vobis Canonicè, & regulariter fiat, atque baptiſterium, & nullam facundiam jam dictus Adeodatus Epiſcopus, contra te vel tuos ſucceſſores habeat, aliquod de ſupraſcriptis Eccleſiis loquendi: ſed nec de conſecratione earum, aut Presbyterorum, aut qualemcumque ordinationem, aut diſpoſitionem. ſed ut ſupra præſati ſumus per tuam inſtantiam, atque per ſucceſſorum prædictæ Eccleſiæ ordinentur, atque . . . ſicut textus judicati noſcitur continere; vel a ſupradicto Ambroſio deffinitum, atque ſancitum eſt. Quatenus ab hodierna die nullus Dux, Comes, Caſtaldus, vel actionarius noſter contra præſens noſtræ firmitatis præceptum ire quandocunq; præſumat, ſed ut ſupradictum eſt, jam præfata Eccleſiæ in tua atq; ſucceſſorum tuorum permaneant poteſtate, ſecundum antiquam conſuetudinem ex edicto D. Regis per Poſonem*
B *Notarium, & ex edicto Sigifredi notarii.*

Datum Ticini in Palatio Regio 6. die menſis Martii an. feliciſſimi Regni noſtri III. Indict. XIII. feliciter, & ut verius credatur de annulo noſtro ſubtus ſigillavimus.

31\. STABILIS, Aretinæ ſedis ſtabilem poſſeſ- XXXI
ſionem accepit anno 741.

32\. COMNIMUNDUS, natione Longobar- XX
dus Aretinam rexit Eccleſiam anno 751. ad viginti XII.
quatuor omnino annos.

33\. Ad eandẽ ſedẽ ſublectus eſt ELVETUS 755 b. XX

34\. ARIPERTUS, ſive ELEMPORTUS, XIII.
Lampertus vocatur in Concilio Romano ſub Euge- b 775.
nio II. anno 826. qui etiam eſt Arimbertus. In quo- XXX
dam Caroli Magni Privilegio memoratur indulto IV.
Aretinæ Eccleſiæ anno 795. in quo quidem Buraliũ hallucinatum eſſe crediderim, qui duos Aripertos induxit. Ego verò hunc illum eſſe ſuſpicor, qui diuturnam litem Senenſi Epiſcopo intentavit, exercuitque; retulitque à Carolo Magno hoc ſequens Laudum, privilegiumque.

C *Karolus Gratia Dei Rex Francorum, & Romanorum, atque Longobardorum.*

QUicquid in noſtra, & in Procerum noſtrorum præſentia, juſte, ac recto tramite diligenti examinatione, ſecundum juſtitiam SS. Patrum, fuerit terminatum, vel diffinitum, oportet noſtris confirmare oraculis; ita ut Chriſti propoſitum perpetuis temporibus maneat inconcuſſum.

Igitur notum ſit omnibus, Epiſcopis, Abbatibus, Ducibus, Comitibus, Guaſtaldis, ſeu reliquis Tronariis, & cunctis fidelibus noſtris, præſentibus, & futuris: Quia dum nos Domino protegente Romã, ad limina SS. Principum Apoſtolorum, Petri, & Pauli, pro quibuſdam cauſis S. Dei Eccleſiæ, ac D. Leonis Papæ perveniſſemus; ibique una cum ipſis Ducibus, Guaſtaldiis, ſeu reliquis fidelibus, ac Proceribus noſtris reſidentes.

Pervenit Aribertus S. Aretinæ Urbis Eccleſiæ Ven. Epiſcopus, in præſentia noſtra ſuggerendo, ac proclamando, ſuper Andream S. Senenſis Urbis eccleſiæ ven. Epiſcopum dicens.

D *Quia Diœceſis Eccleſiæ ſuæ, quam à priſcis temporibus prædeceſſores ſui Epiſcopi, vel ipſe tenebat, tempore Adriani quondam Papæ, invaſiſſet Rodobertus quondã S. Senenſis Urbis Eccleſiæ Epiſcopus, & poſtmodum eã detinuiſſet Haimo quondam Epiſcopus ſupradictæ Senenſis Eccleſiæ, & uſque nunc eam detineret præfatus Andreas Epiſcopus ante dictæ Senenſis Eccleſiæ, id eſt Monaſterium S. Anſani, ubi ipſe corpore requieſcit, cũ reliquis Eccleſiis. Et dum inter eos pro ea re maxima verteretur contentio, rogavimus ſanctiſſ. ac Reverendiſſ. D. & in Chriſto Patri LEONI ſummo Pontifici, & univerſali Papæ, ut ſecundum canonicam authoritatem eos una cum ſuis Sacerdotibus pacificare deberet, ſicut & fecit, unde & judicatum, & præceptum authoritatis ſuæ, ſupra nominato Ariberto S. Aretinæ Eccleſiæ Urbis Epiſcopo quatenus deinceps ad partem Eccleſiæ Parochiam ſuam cum omni integritate, ſicut ab antiquitus fuit, tenere, & poſſidere debeas.*

Sed pro integra firmitate petiit ſerenitati noſtræ me-

a Al. Curia.
b Al. Acciano.
c Al. Urcilino.
d Al. Diocia.
e Al. Doceis.
f Al. Facultatem.
g Al. Aloſinum.

meratus vir ven. Aribertus ſupraſcripta S. Aretinæ Eccleſiæ Epiſcopus, ut eo nos demus, circa ipſam S. Eccleſiam Dei; Secundum quod D. noſter Leo ſummus Pontifex, & ven. Papa, cum venerabilibus omnibus cæteris fidelibus S. Eccleſiæ, juſto tramite, & æquitatis ordine diffinimus, & per præceptum authoritatis ſuæ confirmavit, pleniſſima deliberatione cedere, & confirmare deberemus. Cujus poſitionem pro Divino cultu, & reverentia ipſius S. Eccleſiæ denegare nolumus; ſed in omnibus ita conceſſiſſe, vel confirmaſſe cognoſcere præcipientes. Ergo jubemus quod perpetualiter dictam commemoratam ſãctam Dei Eccleſiam jure firmiſſime manſuram eſſe volumus, & inſpecta ipſa authoritate, vel confirmatione, prædicti D. bonæ memoriæ Patris Leonis ſummi Pontificis, & univerſalis PP. ſicut per ipſum declaratum, ita deinceps valere ſupranominatus Aribertus S. Aretinæ Eccleſiæ Epiſcopus, ſuique in perpetuum ſucceſſores, qui fuerint Rectores in S. Dei Eccleſia ſua, & monaſteria, & baptiſteria, ſicut à priſcis temporibus tenere, & poſſidere, juxta SS. Patrum, & æquitatis ordinem regere, & gubernare. Et ut hæc authoritas firmior habeatur, & per tempora melius conſervetur, manu propria ſupra firmavimus, & de annulo noſtro ſigillari juſſimus.

Signum Karoli Magni † Imperatoris.

Data 4. Nonas Martias, 33. & 34. anno Imperii noſtri. Actum Romæ in Eccleſia S. Petri Principis Apoſtolorum, ubi ipſe in corpore requieſcit feliciter.

XXXV. 35. PETRUS Aretinorum Præſul adlectus eſt an. 833. in quo ipſo anno Lotharius Imperator hoc ſequens privilegium Aretinæ indulſit Eccleſiæ, quod retulit in ſuo Catalogo his verbis Buralius.

In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Dei æterni.
Lotharius, Divina ordinante providentia Imperator Auguſtus.

QUicquid Divini amoris ductu locis conferimus Deo devotis, id veris, & æternis munificentiis reſpondendo minime dubitavimus. Igitur notum ſit omnibus fidelibus S. Dei Eccleſiæ, & noſtris præſentibus ſcilicet, & futuris, quia nos ad precationem Petri ven. Aretinenſis Eccleſiæ Epiſcopi, conceſſimus ad eccleſiam S. Donati, ubi ipſe in corpore requieſcit, & ſedes Epiſcopi eſſe dignoſcitur, pro emolumento animæ noſtræ, quandam eccleſiam in honorem S. Petri conſtitutam, cum omnibus pertinentiis, & adhærentiis ſuis, ſitam in loco, qui dicitur Caſtellus in territorio Aretinenſe; eam videlicet, quã pridẽ Avunculo noſtro PIPINO glorioſo Regi, Barbatianus quondam presbyter, ex ſua proprietate contulerat ad habendam, & præſenti tempore Aliprãdus presbyter ſub annualem redditionem, & noſtra munificentia habere dignoſcitur, ſed pro firmitatis gratia, ad eundem ſanctum, & vener. locum, hanc noſtra authoritate fieri juſſimus, ut nullus quilibet, vel qualibet publica perſona, præfata eccl. vel Rectoribus ejus, ullo unquam tempore, de præfata eccleſia, cum omni pertinentia, vel adhærentiis ſuis, ac pertinentiis, quamlibet præſumat inferre moleſtiam, aut controverſiam, ſed quiete, & ſecurè liceat eandem eccleſiam, cum omnibus ſuis pertinentiis, & adhærentiis, Rectoribus ejuſdem poſſidere, atque ſecundum illius loci utilitatẽ, prout libuerit regere, atque diſponere. Et ut hæc authoritas largitionis noſtræ pleniorem, in Dei nomine obtineat vigorem, manu propria ſubterſcripſimus, & Annuli noſtri impreſſione aſſignari juſſimus.

Signum Lotharii † Imperatoris Invictiſſimi Auguſti.

Protomus ſubdiaconus, atque notarius ſcripſi.

Data, II. nonas Octobris, anno Chriſti propitio DCCCXXXIII. Imperii D. Lotharii Imperatoris xiii. indict. IV. apud . . . .

In Dei nomine feliciter.

Petrus Romæ fuit anno 845. *a* interfuitque Concilio celebrato ſub Leone IV. an. 853. at verò, à Lothario Imperatore ampliſſimum retulit privilegium.

a Hunc Petrum alium facit à ſuperiori Buralius.

XXXVI. 36. JOANNES Epiſcopus Aretinus, Palatinuſq; Comes, Caroli Calvi Imperatoris conſecrationi interfuit, celebratæ ab Aſperto Archiepiſcopo Mediolanenſi anno 876. Fuit legatus Apoſtolicus, dum juramentum fidelitatis eidem Carolo Calvo præſtaretur anno 877. Ejuſdem etiam Joannis mentio extat in quodam privilegio Sigiſridi Ducis anno 858. Illiuſque meminit Baronius ad annum 876. (,, *Interfuitque Concil. Pontigonenſi, Ticinenſi, & Ravennati.*) Ab Oſtia Tiberina tranſtulit Aretium corpora SS. Floræ, Lucillæ, Eugeniique Regis Africani, de quo Petrus Damianus, Baroniuſque in notis ad Martyrologium Romanum die 29. menſis Julii.

Italia Sacra Tom. I.

37. PETRUS, hujus nominis III. (1) Aretinorũ narratur fuiſſe Epiſcopus, ex privilegio Ludovici XXXVII.
Regis Italiæ an. 901. & ex monumento Lucenſis Eccleſiæ an. 905. ut infra in Epiſcopis illius videbimus.

XXXVIII. 38. THEODORICUS, *b* ſive Theodecius Aretinis divinum jus dixit anno 922.

b Al. Theodoſius.

XXXIX. 39. GUILLELMUS, creatus anno 955.

XL. 40. EVERARDUS, ſive Bernardus, de quo Luitprandus, Romæ Concilio interfuit, quod Otho Imperator ibidem celebrandum curavit anno 963. *c* In quo Joannes Papa XII. deturbatus de ſede eſt, ſublectuſque Leo VIII. (,, *Interfuit etiam Concil. Raven. anno 967.*)

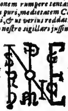
c Hicque legitur Everarius Aricienſis, pro Aretinenſi.

XLI. 41. ALPERTUS, ſive Edembertus an. 972. Canonicis Aretinæ Cathedralis plura privilegia indulſit, ut in communem convictum facilius cõſpirarent, atque ad ejuſdem preces Otho Imperator Canonicam Aretinam ampliſſimis privilegiis exornavit.

In Nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis. Amen.

OTto, Divina favente clementia ſemper Auguſtus Romanorum Imperator; Omnibus Chriſti fidelibus, tam præſentibus, quam futuris notum eſſe volumus; quomodo nos pro Dei amore, animæque noſtræ remedio, canonicos Aretinenſis Eccleſiæ, Bernardum videlicet Archipresbyterum, Vuillelmum Archidiaconum, Martinum clericum, & cuſtodem, & Sigizonem ſcolæ cantorem præſentes, & ſequentes, omneſque alios majores, & minores, cum jam dictæ Eccleſiæ S. Donati canonica, & cum omnibus, quæ ipſi de ſua parte habent, vel habere poterunt, ſub noſtro Mundiburdio recepimus, eo videlicet ordine, ut nullus Rex, Archiepiſcopus, Marchio, Comes, Vicecomes, ſculdaſius, Guaſtaldius, nullaque noſtri Regni magna, parvaque perſona, omnes jam dictæ eccleſiæ canonicos, inquietare, moleſtare, aut de rebus ipſius Canonicæ (ſicut in eorum præcepto legitur) diſveſtire ſine lege præſumat. Si quis autem hoc noſtrum Mundiburdium, & defenſionem rumpere tentaverit, componat centum libras auri puri, medietatem Cameræ noſtræ, & Canonicæ adſcribi, & ut verius reddatur, & ab omnibus obſervetur, ſigillo noſtro ſigillari juſſimus.

Signum Othonis Tertii Invictiſſimi Imperatoris Auguſti.

Henricus Cancellarius Vice Petri Cumani Epiſcopi.

Data 6. nonas Maii anno Dom. incarn. 984. ind. 12. anno III. Othonis Regis xiii. Imperii I. Actum Romæ feliciter.

42. ELIMPERTUS, ſive Elimptus, ſeu Humbertus, electus eſt anno 987. hic plures, ſplendidaſq; XLII.
fortunas in Canonicos Cathedralis transfudit anno 1009. hoc eſt anno xxii. ſui Præſulatus. Ab hoc Epiſcopo opem imploravit Romualdus, dum ſacrum Camaldulenſem Eremum fundare fuiſſet aggreſſus, idemque Elimbertus Abbatiam Praraliæ inſtituit anno 1009. Adhuc ſuperſtes ſubſequentem Theodaldum coadiutorem, & coepiſcopum habuit, cum futura ſucceſſione, ut inde videre lector poſſit, jam tum iſtum morem apud eccleſiaſticos inoleviſſe, atque uſque ad hæc noſtra tempora perduraſſe. Deceſſit anno 1013.

(1) Secundus, ni velimus cum Buralio aſſumere Petrum, qui Romano interfuit Concilio ann. 853 diverſum eſſe à Petro, qui privilegium à Lothario impetravit.

XLIII 43. ALBERTUM (1) Aretinorum Epiſcopum, Buralius reiicit in annum 1013.

XLIV 44. THEODALDUS, ſeu Thedaldus, Thedaldi, & Guillæ filius, frater Bonifacii Marchionis Etruriæ, Comitiſſæ Matuildis Patruus, Elimperti fuit coadiutor, ut reperitur anno 1006. eidemque defuncto a ſucceſſit. Theodaldi meminit Donizo in vita Mathildis Comitiſſæ cap. 4 agens de uxore, & filio Theodaldi Marchionis Avi Comitiſſæ; ſic habet.

a Poſt Albertum.

Uxor Thedaldi fuit Guillia dicta Ducatrix.
Hæc placuit parvis, pietate placebat & altis,
Hæc tres perſonas mundo genuit ſpecioſas
Urbis Aretinæ Theodaldi Præſulis sede,
Atque Dulcis celſi Bonifacii ſapientis
Militis, & docti Chonradi ceu Leo fortis.

Aperte demonſtrat auctor, Theodaldum Aretinum fuiſſe Epiſcopum, ac primogenitum Theodaldi Marchionis, avi Comitiſſæ, cujus etiam primo loco & à dextris ponit effigiem ſub parentibus ſuis, ibi (ut ſi eſt moris) depictis, ſedentis in curuli ſella in Epiſcopali habitu, & thiara dextra benedicentis, & ſiniſtra baculum Epiſcopale geſtantis; ad ejus pedes hæc verba ſcripta leguntur; *Theodaldus Epiſcopus*. Agit de eo, idem Donizo, cap. 5. dum canit; *Præſul Aretinus Chriſti Thedaldus amicus*, &c. & ubi ejus animi dotes enumerat, celebrat inter cæteras Thedaldi caſtitatem raro illo exemplo, ita cecinit.

. . . Væ, væ mihi ſi modo raram
Flammiculam vilem nequeo ſufferre, perire
Si me contingat, barathri flammam miſer illam,
Quomodo ſufferre potero?

In alio MS. exemplari Donizonis ſoluta oratione, de Theobaldi caſtitate aliiſque virtutibus, ſic ſcriptum ab eodem inſpeximus.

Thedaldus autem Bonifacii frater Aretinus Epiſcopus Religionis ſanctæ maximus cultor commiſſum Epiſcopatum ſibi fideliter gubernavit, de quo fertur non omittendum exemplum. Hic enim dum in tempore gravi quadam laboraret ægritudine corporali, & de ſanitate ipſius medici deſperarent omnino, niſi adulterium committeret, & ejus amici ad illud patrandum inducentes promulierem miſerunt, quæ cum advenisset ſtatim ante lectum ſuum ignem juſſit accendi, qui lecto appropinquans, & jam flammarum incendium ſentiens ſubito lachrymatus exclamavit, Væ, væ mihi, dum hanc modo tenuem flammulam ſufferre non poſſum, quomodo ſi me perire contingat, potero barathri incendia ſuperare; ſcelus quippe iſtud ad illum me puteum introducet, in quo funditus ſub tetro igne patiar cruciatus. Abſit itaque ut pro temporali ſanitate æterna me contingat ſalute privari. Tali igitur exemplo prudens Antiſtes ſubditum ſibi gregem monuit, & Deo annuente meruit ſanitatem.

Hactenus ille. Mirum etiam in modum deteſtatus eſt ſimoniacam pravitatem illo ſeculo maxime vigentem, ut etiam Ibidem habet idem auctor, addens Guidonem Aretinum monachum, ipſi Thedaldo Epiſcopo dicaſſe librum ſuum, ab eodem Mycrologum appellatum, qui quidem Guido dicitur novæ muſicæ modulationis inventor, quæ noſtris hiſce temporibus eſt in uſu. Thedaldi virtutes non tacuit noſter Franciſcus Maria Florentinius Lucenſis virtute, & eruditione clarus in lib. 1. rerum memorabilium Comitiſſæ Mathildis, & Sebaſtianus Vanninus Senenſis Phyſicus doctus, nec minori eruditione in vita ejuſdem Comitiſſæ, quæ præ manibus habet. Hic Thedaldus Epiſcopus indulſit, auxitque privilegia Aretinis Canonicis, ſummæque Ædis tribunam olim templum Apollinis, exornandam curavit, ubi hæc carmina legebantur.

Theodaldus fierique ſimul præcepit honorus
Anno Milleno terdeno inſtante ſecundo.

Corpus etiam S. Donati à S. Maria ad Gradus tranſtulit in Cathedralem 12. menſis Novembris.

XLV. 45. IMMO, HAYMUS etiam appellatus, natione Francus, Theodaldo ſucceſſit anno 1037. Hic omnia, quæ ſuus anteceſſor ſacræ Camaldulenſi Eremo olim dilargitus fuerat, rata habuit, confirmavitque 1037. ipſeque à Conrado Imperatore privilegiis fuit exornatus anno 1038.

XLVI. 46. ARNOLDUS ab Henrico Imperatore in favorem ſuæ Eccleſiæ perampla privilegia obtinuit; extatq; ejuſdem memoria in quadam charta Gothifredi Ducis, Marchioniſque Etruriæ anno 1058. Refertque de eo Buralius, Aretinis Canonicis medietatem Eccleſiæ S. Miniatis donaſſe, aliaque quamplura, aſſeritque dimanaſſe Privilegium 8. id. Novembris an. Dominicæ Incarnationis 1058. indict. XI. anno verò 6. ſui Epiſcopatus; unde facile erui poteſt Arnoldum in Epiſcopum Aretinum fuiſſe electum anno 1052. Cæterùm cum Arnoldus, ut ſuis privatis neceſſitatibus conſuleret, cuidam monaſterio alioquin ſibi ſubiecto aureum calicem ademiſſet, habuiſſetque venalem, admonituſque per quendam Eremitam non reſtituiſſet ablatum, ita meruit iram Numinis, ut repentino, vehementique capitis dolore, dum animi gratia falleret tempus, exanimaretur, vixque ſalutari hoſtia ſumpta ſpiritũ exhalaverit, exactius ſtrictiuſq; etiã apud inferos temerarii auſus pœnas daturus. Præſul alioquin acumine ingenii, aliiſq; animi dotibus præclarus, facundia autem tanta, ut audientibus plerumque foret admirationi. Conſule Petrum Damianum Card. lib. 2. epiſt. 16. ad Deſiderium Abb. Caſinenſem. & Card. Stephanus IX. Pontifex narratur hoc ſubjectum privilegium eidem indulſiſſe Epiſcopo.

STEPHANUS Servus Servorum Dei.

Convenit Apoſtolico mandamini, pia Religione pollentibus benevola compaſſione ſuccurrere, & poſcentium animis, alacri affectione impertiri ſuffragium. Quapropter notum ſit omnibus S. Dei Eccleſiæ fidelibus, & noſtris præſentibus ſcilicet, & futuris, quod nos interventu Arnaldi Epiſcopi Aretini ſequentes veſtigia beatiſſimæ mem. D. Victoris prædeceſſoris noſtri, confirmamus, & noſtra Apoſtolica authoritate corroboramus, omnia quæcumque canonicis S. Aretinæ Eccleſiæ, juſtè data, & legaliter collata ſunt, ſive à Regibus, ſive à Præſulibus S. Aretinæ Eccleſiæ, ſive etiam ab aliquibus S. Dei Eccleſiæ fidelibus pro redemptione animarum ſuarum conceſſa ſunt.

Siquis verò deinceps in eandem Canonicam B. Donati Aretini Epiſcopi, & martyris de rebus propriis aliquid conferre voluerit, tam in Comitatu Caſtello, quam in aliquibus aliis locis noſtra fultus authoritate licentiam dandi, & pro remedio animæ ſuæ, largiendi B. Donato, ad uſum & ſumptum fratrum canonicorum, in eadem B. Donati Canonica famulantium, ſine alicujus magnæ, parvæque perſonæ interdicta, ipſaque donatio, ſive largitio, ab omni fiſcali illæſione perpetuò maneat abſoluta. Quicunque verò hujus noſtræ cõfirmationis, ſeu largitionis violator extiterit, noſtra Apoſtolica authoritate excommunicatus, perpetui anathematis jaculo feriatur. Scriptum per manus Gregorii Notarii, & Camerarii S. Apoſtolicæ Sedis, in menſe Novembris die 19. ind. 2. Datum Romæ 10. Kal. Decembris per manus Humberti dicti Epiſcopi Sylvæ Candidæ, & Bibliothecarii S. R. & Apoſtolicæ Sedis, ann. Deo propitio 1057. Pontificatus D. Stephani IX. primo, indict. 2.

XLVII. 47. CONSTANTINUS Epiſcopus Aretinus, Comes Palatinus, ſacrique Romani Imperii Cancellarius, quem è Comitibus Guidiis fuiſſe arbitrantur nonnulli, in favorem Ruſtici ſacræ Camaldulenſis Eremi Majoris, omnia rata habuit, quæ aliquando ſui anteceſſores eidem Eremo fuerant dilargiti, obtinuitque ab Alexandro II. Pontifice confirmationem omnium privilegiorum Aretinæ Eccleſiæ ab aliis Pontificibus conceſſorum, ut ex ſubiecto monumento perſpici poteſt, quod hic duxi ſubiiciendum.

ALEXANDER EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Coſtantino Epiſcopo Aretinæ Eccleſiæ, ejuſque ſucceſſoribus promovendis in perpetuum.

Convenit Apoſtolico mandamini pia Religione pollentibus benevola compaſſione ſuccurrere, & poſcentium animis alacri devotione impertiri, aſſentimus ut ea, quæ mota, & legaliter examinata ſunt, atque Apoſtolica authoritate firmata, perpetuis temporibus maneant inconcuſſa. Quapro-

(1) A Buralio Albertus quidam inter Epiſcopos Aretinos enumeratur excunte an. 1013, quem proximè ſucceſſiſſe Theodaldo conſentiente cenſendum eſt, cum cæteroquin Theodaldo Elimperti locus cedere debuiſſet. *Ioc.*

propter noſtræ Pontificatus authoritatis præcepto fieri decrevimus; confirmantes ſcilicet S. ſedis Aretinæ Eccleſiæ omnia, quæ ab anteceſſoribus noſtris, Leone videlicet, & Stephano, atque Paſchali, Hadriano, Victore, item Stephano Pontifice IX. per Apoſtolici privilegii ſeriem juſtè, canonicè, & perpetuo jure firmata ſunt, videlicet. Plebem S. Felicis in Brolio, plebem S. Mariæ in Pacina, eccleſiam S. Anſani, cum omnibus ſuis pertinentibus, plebem S. Victoris, plebem S. Viti in Verſure, plebem S. Andreæ in Maleno, plebem S. Stephani in Acinano, plebem S. Mariæ in Papa, plebem S. Mariæ in ſalsu, plebem S. Agathæ, & plebem S. Joannis in Veſcona, plebem S. Viti in Corſignano, plebem S. Mariæ in Coſona, plebem S. Donati in Sintigliano, monaſterium S. Petri in Aſſu, cum omnia ſua pertinentia. Præterea confirmamus eidem S. Aretinæ Eccleſiæ præfatam Eccleſiam S. Anſani, cum omnibus ſuis pertinentibus: itaut ſynodica Sanctio (quæ tempore Luitprandi Regis Longobardorum) inter Adeodatum Senenſis Eccleſiæ Epiſcopũ, & Luperſianũ Aretinũ Epiſcopum; necnon quæ tempore Karoli Magni inter Aribertum præfatæ Eccleſiæ Aretinæ Epiſcopum, & Andream Senenſem Epiſcopum, nihilominus canonicè data eſt. Hæc noſtra authoritate perpetuò firma, ac rata habeatur, nec ulla deinceps calumnia Senenſium Epiſcoporum audiatur. His ita corroboratis, apoſtolica cenſura, ſub Divini nominis conſtitutione, atque diſtricti decreti anathematis interpoſitione interdicimus; ut nulla quamlibet quantumlibet, & quantumlibet, magna vel parva perſona, ſeu cujuſcunque conditionis homo, tam de præfatis plebibus & S. Anſani Baſilica, quàm etiam en cunctis, quæ S. Aretinæ Eccleſiæ de jure competunt, rebus mobilibus, vel immobilibus, ſeſe moventibus eam inquietare, ſeu diſveſtire, vel calumniare præſumat. Si quis autem, quod non optamus, contra hoc, noſtræ conſtitutionis edictum, temerario auſu inſurgere tentaverit, quod molitus fuerit, anichiletur, & inſuper Divino anathemate percuſſus, niſi fortè ſatisfaciendo reſipiſcat, damnetur. Conſervator verò hujus noſtri apoſtolici privilegii benedictionis gratia donatus, intra Paradiſi mœnia, cum ſanctis omnibus in ſempiternum gaudeat. Amen.

Data in Epiſcopatu Aretino 6. idus Junii per manus Petri clerici, fungentis vice Petri S.R.E. Card. anno ab Incarn. Dom. 1070. Pontific. autem D. Alexandri II. nono ind. VIII.

Anno verò 1071. & 1084. aliquot latifundia monaſterio Prataliæ, dono dedit. Ad hunc etiam Epiſcopum, alioſque Etruriæ Præſules VII. Gregorius Pontifex literas dedit, facitque poteſtatem pœnas excommunicationis infligendi Rodulpho Senenſi Epiſcopo, qui cum Henrico Rege excõmunicato communicaverat, iterumque eundem abſolvendi à cenſuris, quod enixis precibus ſe abſolvi à Pontifice poſtulaſſet.

XL VIII. 48. ELIMPERTUS adlectus eſt anno 1087. Ejus memoria extat in Camaldulenſi hiſtor. quod 1. an. ſui Pontificatus ſacræ illi Eremo plura munificenter donaſſet.

XLIX. 49. GREGORIUS anno 1095. ſui verò Epiſcopatus 2. donationem cujuſdam Bernardini filii Sidoniç in favorem ſacræ Camaldulenſis Eremi ratam habuit.

L. 50. REGIUS Viſdominus, civis, atque Epiſcopus Aretinus, floruit anno 1108.

LI. 51. GUALTERIUS, anno 1109. ſuis Canonicis, ſacræque Camaldulenſi Eremo plura dilargitus eſt.

LII. 52. VIDO monachus, cui à diſtorto ore, Buccatorta fortaſſe fecere cognomen, Aretinorum Præſul fuit; annoque 1116. menſe Octobris ſuorum anteceſſorum donationes omnes in favorem S. Camaldulenſis Eremi favorabilibus ſcriptis confirmavit, Abbatemque cœnobii Prataliæ quibuſdam bonis inveſtivit an. 1124. Hunc narrant Vidonem Monachum Camaldulenſem fuiſſe è Comitibus Guidiis, in quibus Buralius eſt, diuturnaque lite cum Gualfrido Senenſi Epiſcopo decertavit, armiſque ſuccinctus multa ſuæ ditionis recuperavit, quæ illi per vim, perque dolum dictus Epiſcopus videbatur ademiſſe. Reperitur etiam ſubſcriptus cuidam bullæ Honorii II. Pontificis Eccleſiæ Piſanæ indultæ anno 1126. 17. Kal. Auguſti Ind. 4.

LIII. 53. BIVIARIUS a, Epiſcopi, Comitiſque Aretii 1130. titulo inſignitus, quæcumque ſui anteceſſores Camaldulenſis Eremi majoribus dono dediſſent, gratioſis literis confirmavit, additis pluribus aliis donariis, quæ munificentiſſimum virum decorant.

a Al. Buſonus.

LIV. 54. MAURUS Azoni, Camaldulenſium Eremicolarum Majori omnia confirmat, quæcumque aliquando ſui anteceſſores eidem ſanctæ Eremo donaſſent, perque continuatam ſeriem à Theodaldo ad ſe memorat omnes Epiſcopos Aretinos, qui ea largitatis laude aliquando floruiſſent. Hic Maurus Biviarii primum coadiutor adlectus eſt cum futura ſpe ſucceſſionis, eidemque defuncto ſucceſſit anno 1138. Deceſſit 1144. cum Coadiutorem ſuum ſequentem Hieronymum adlegiſſet.

55. HIERONYMUS Canonicus Regularis, Priorque S. Fridiani Lucenſis, Epiſcopus fuit ann. 1144. LV.
ſacræque Camaldulenſi Eremo omnes prædictas donationes confirmavit 8. Kal. Martii, indict. 7. Friderique Ænobarbi partibus acceſſit. Scripſit Hieronymus ſermones Dominicales totius anni ad Hubaldum Epiſcopum Oſtienſem, qui fuit inde Lucius Papa III. extat in vaticana Bibliotheca mſ. n. 1248.

56. CONSTANTINUS, anno 1177. ſibi coadiutorem adiunxit Heluiſum, ſive Heliottum, qui an- LVI.
te ipſum Conſtantinum vita functus eſt anno 1188. LVII.
57. FRANCISCUS, anno 1188. à Philippo filio Friderici Imperatoris, Etruriæ Ducis, in favorem ſuorum Canonicorum hoc ipſum, quod ſequitur obtinuit privilegiũ, ex tabulariu ejuſdẽ eccleſiæ deſũptũ.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.

Philippus, Divina favente clementia, Dux Etruriæ.

Dignitas, & excellentia Ducalis officii piè ſemper agere, & eccleſias Dei ſuo munimine defendere, & manutenere conſuevit, & Ducem, vel aliquem alium in magna dignitate poſitum nihil magis, quàm clementia decet, cujus cõſilia, cujus opera, in omnibus, & per omnia dulcedine gratiæ ſemper debent exuberare. Nos igitur Fratris, & Patris noſtri Divorum Auguſtorum Imperatorum honeſta exempla ſequentes, qui Eccleſias Dei Imperio ſuo conſtitutas majori affectu dilexerunt, & congruis honoribus ditaverunt, idem ſapere, id ipſum & facere, pio zelo in noſtro Ducatu intendimus, ipſaque loca Divino cultui mancipata, quæ & eccleſiaſtica diſciplina commendat, Religio ſancta illuſtrat, non majori gratia fovere, amplecti, & diligere decrevimus. Ea propter agnoſcant univerſi fideles Ducatus noſtri, per Tuſciam conſtituti, præſentes, & futuri, qualiter Aretinæ Eccleſiæ Præpoſitus presbyter una cum ro Chriſtophorus Primicerius & Gregorius Canonicus noſtræ Celſitudini Majeſtati adierant humili devotione, pro ſe, & pro tota Eccleſia Aretina poſtulantes, quatenus prædictæ Eccleſiæ bona à Regibus, & Imperatoribus collata, & Eccleſiam Aretinam, omneſque canonicos eius, cum omnibus bonis, & pertinentiis ipſorum, ſub noſtra tutela, & protectione ſuſciperemus, & noſtro privilegio munire, & confirmare dignaremur, & univerſa bona à cunctis fidelibus, quolibet juſte titulo acquiſita, vel data, noſtra Majeſtate eis roboremus; quorum juſtis precibus clementer annuentes Eccleſiam Aretinam, omneſque canonicos ejus, cum omnibus bonis, & pertinentiis ipſorum ſub noſtra tutela, & protectione ſuſcepimus, & ex noſtra Ducal benignitate eis concedimus, & roboramus, bona Eccleſiæ, juſtè, & legitimè collata, ſicut in ſequentibus per ordinem continetur. Plebem S. Quirici in Oſenna, cum ſuis pertinentiis, plebem S. Viti in Corſignano, plebem S. Victoris in Rapolano, plebem S. Ioannis in Vaſcona, & omnes plebes, ſeu monaſteria, & omnes eccleſias, quæ habent in Comitatu Senenſi, & Florentino, & Cluſino, plebem S. Stephani in Claſſe, plebem S. Viti in Crete, cum omni ſua pertinentia, eccleſiam S. Mariæ in Petrognano, cum his, quæ ad eam ſpectant; Capellam S. Angeli in Caſtellare, plebem de Vaialla, Capellam S. Angeli de Forciono, & Eccleſiam S. Angeli de Colonaria, & omnes eccleſias, quas habent in Epiſcopatu Aretino. Campum de Loagaria, campum de Pibonæ, Campum de Graticcia, Cãpum de Monte Puppi, Campum de Prato, Campũ de Vitartale, & omnes terras, quas cives Aretini injuſtè detinent, ſine eorum voluntate, & terram, & hoſpitale S. Angeli; quicquid habent etiam in Montagnano, in Lucignano, Olivetο, & Bulgari, Caſa vetere, Montotio, Querata, & Calbenzano, in Subbiano, Caliano, & in Nuſſa, & eorum pertinentiis, & Curtibus; in Marcina, & Curte ſua, Caſtellum de Vaialla, cum vico, & pertinentia ſua, Molendinaque omnia, quæ habent in flumine Arni, & cætera molendina, quæ habent, vel adhuc juſtè habituri ſunt, Caſtrum, & Turris de Claſſe, cum ſuis pertinentiis, Caſtrum de Toppole, ſicut eis ex Concambio à Camaldolenſi, & Abbate campo Reggiani, & à filiis Berna-

dini, & nepotibus eorum per emptionẽ, & ab eiſdem in Verrazzano, Succiniano, & Thecena, & eorum pertinentiis, & curtibus juſtè, & legitimè obvenerunt, ſicut per inſtrumenta publica patet Saxetum, cum Mæjano, & ſuis pertinentiis, quicquid habent in Broignano, Pilis, Marciano, & Pateo, & in Aſciano, & in Vaccbareccia, & Vado, Pierle, & ſuis pertinentiis, ſicut eorum authenticum inſtrumentum monſtrat; quicquid habent in Aaglare, Viario, S. Cruce, & quæ juſtè acquiſituri ſunt. In Comitatu quoque Caſtellano, Ripoli, Pitigliano, Silice, & Curte de S. andrea. Caſtrum de Miliſciano, cum eorum pertinentiis, & omnes Terras, quas habent in Comitatu Aretino, Caſtellano, & Cluſino vel in antea acquiſituri ſunt, cum omni utilitate videlicet, paſcuis, pratis, ſilvis venationibus, fluminibus, rivis, aquis, ramis, aquarum decurſibus, piſcationibus, ripaticis, ſolonetis, paludibus, terris, cultis, & incultis, & cum cæteris omnibus emolumentis, quæ de prædictis bonis juſtè, & rationabiliter poterint pervenire dictis canonicis, & totæ Aretinæ Eccleſiæ noſtro Ducali privilegio confirmamus, ſalva per omnia Ducali juſtitia. Adjicientes, quod ex gratia concedimus, ut quicunque ſpiritu Dei ductus, terras, caſas, vicos, caſtella præfatis conferre voluerit, libera ſit facultas donandi, vendendi, vel commutandi, ſalva cujuſcumque juſtitia. De cætero Ducali edicto ſtatuimus, ut nullus Marchio, Comes, Vicecomes, nullaque perſona magna, vel parva, nulla civitas, nulla omnino poteſtas præfatos fratres, eorumque Colonos, nec Eccleſias, nec capellas, aliquo modo audeant moleſtare, vel diſveſtire, vel inquietare, vel aliquam exactionem, vel aliquod frodrum exigere, vel accipere, excepto ſolo miſſo veſtro, quem ad hoc ſpecialiter deſtinavimus: præcepimus etiam, ut neque Epiſcopus, neque ipſe Præpoſitus, vel alia qualibet perſona, aliquam habeat poteſtatem prædicta bona Eccleſiæ Aretinæ, quæ nunc habent, & in futurum juſti acquiſiverint, vendendi, donandi, vel aliquo modo alienandi. Si quis verò hujus noſtri præcepti violator extiterit, ſciat ſe compoſituram auri puriſſimi libras mille, medietatem Cameræ noſtræ, & medietatem Canonicis Aretinæ Eccleſiæ pro tempore conſtitutis. Quod ut verius credatur, & ab omnibus ſemper inviolabiliter obſervetur, præſentem inde fieri paginam conſcribi, & impreſſione ſigilli juſſimus, adhibitis idoneis teſtibus corroborari quorum nomina ſunt hæc

Comes Gotifredus Verengen.
Cercadus de Staffetta.
Hesmannus de Cotona.
Hieronymus Taſſus.
Berlingherius de Orien.
Guido de Cummam.
Ioannes de Berardo de Caſtiglione Aretino.
Aſtancollus, & Marcialdus Camerarius, & multi alii.

Signi locus.

Acta ſunt hæc an. ab Incarn. Domini 1196 ind. IV. 8. nonas Maii, regnante Henrico Imperatore glorioſiſſimo ann. Imperii eius 5 Ducatus verò D. Philippi II.

Data apud Aretium, per manum Helfrici notarii.

LVIII 58. AMAEDEUS anno 1196. decrevit, ut ſanctiſſimæ Trinitatis Abbas in Rondine oppido Eccleſiam poſſideret; ejuſdemque temporibus auctoritate Innocentii III. Cathedralis Aretina, quæ ad illam diem foris conſtructa ſpectabatur, intra ſepta murorũ Aretinæ civitatis tranſlata eſt, ut ex ſequenti diplomate clarè perſpicitur in reg. ejuſdem pont.

Epiſcopo Florentino, & Abbati Vallis Umbroſæ.

EX parte Ven. Fr. N. Epiſcopi, & dilecti filii Præpoſiti, canonicorum, & nob. viri A. poteſtatis Aretinorum fuit nobis ſæpe petitio præſentata, & tum per literas, quam per nuncium ſupplicatum, ut pro pace civitatis, & Eccleſiæ Aretinæ, ac utilitate communi, eis licentiam præberemus cathedralem eccleſiam cum canonicorum reſidentia, & omni jure, ac univerſis privilegiis ſuis ad locum, ad quem convenirent ad invicem infra civitatis mœnia transferendi. Nos autem habito cũ fratribus noſtris diligenti tractatu, petitionem hujuſmodi ſub eo tenore vobis duximus admittendam, quod ſi forſan eidem Eccleſiæ aliam infra civitatem poſitam peteret in unam eccleſiam cathedralem uniri, nobis erat, quæ eccleſia ipſi jungi deberet primitus intimandum, & utrum ipſa tantum ad jus pertineret eccleſiæ Aretinæ, an alii eſſet ſubiecta, ut ſine illius aſſenſu cui ſubdita eſſet non conſurgeret in eccleſiam cathedralem. Præterea exponendum erat nobis privilegium libertatis turis, & honoris augmentum, quod eadem eccleſia conſequeretur ex hujuſmodi unione, ut ſuper omnibus per eorum relationem inſtructi diſcerneremus melius quid amplius expediret. Ipſi verò ſub hac noſtra reſponſione recepta nobis humiliter intimarunt, quod ad ſedandam diſcordiam, & inveteratum odium extinguendum, quod tam eccleſiam Aretinam, quam civitatem ſæpè turbavit eccleſiam S. Petri maioris, cum omni iure, & pertinentiis ſuis, quæ habet tam in civitate, quàm extra pari voto, & voluntate concordi elegerant uniendam eccleſiæ cathedrali; ita quod ut monaſterium S. Floræ ad Eccleſiam Aretinam nullo modo pertinens mediante, cui eccleſia illa noſcitur eſſe ſubiecta ſervitiorum omnium, quam annuatim ex ea percipere conſuevit recompenſationem, iuxta boni viri arbitrium recipere debeat competentem, quod ſibi ſupplicatione devota in eccleſiam cathedralem à benignitate Apoſtolicæ Sedis poſtulavere concedi firmiter promittentes, quod eccleſiæ nominatæ, tam in feſtivitatibus, quàm honoribus ſingulis, qui ab aliis civitatibus ſuis cathedralibus eccleſiis exhibentur, tàm à clero, quam à populo civitatis Aretino de cætero reverentiam omnimodam, & honores conſtituerit exhiberi, non obſtante, quod ab eis obſervatum eſt hactenus uſque ad hæc tempora propter diſſidium, quod inter civitatem, & eccleſiam iam dictam emerſit. Præterea poteſtas cum toto conſilio, & communi Aretinen. civitatis de mera, & conſona voluntate prædictam eccleſiam ab omnibus angariis, & exactionibus ſtatuit liberam, & immunem omni tempore permanere. Jura quoque, & caſtella Epiſcopatus, & canonicæ Aretinæ honores cum poſſeſſionibus aliis, ac communi civitatis ipſius ubique manuteneri ſtatuit, & defendi. Nos igitur concordiæ civitatis, & utilitati Eccleſiæ providere volentes, præſertim cum dicta eccleſia S. Petri ſit Aretinen. diœceſis lege ſubiecta diſcret. V. P. A. S. mandamus quatenus Abbatem, & fratres monaſterii memorati monere attentius, ac inducere, & ſi neceſſe fuerit per deſtrictionem eccleſ. appell. rem. compellere procuretis, ut ad hoc quod eccleſia illa cathedrali eccleſiæ uniatur favorem præbeant, & aſſenſum, de ipſa prius iuxta bonorum virorum arbitrium competenti recompenſatione recepta; Præpoſitumque, ac canonicos Aretinos in corporalem poſſeſſionem &c. vel appellatione obſtante authoritate apoſtolica, inducatis, ita quod ad miſſas quatuor canonici, & duo clerici in eccleſia priori permaneant, per quos & ſufficienter, & congrue ſerviant. Præterea eidem eccleſiæ ſuper libertatibus, & immunitatibus, & aliis ſupraſcriptis ſufficientiſſimè caveatis ne ſuper eis aliquo unquã tẽpore valeat moleſtari. Dat. Laterani X. Kal. Maii.

59. GREGORII Aretinorum Epiſcopi in aliquibus monumentis ab Aretina Eccleſia mihi tranſmiſſis extat memoria anno 1206. Teſtis reperitur in privilegio Othonis IV. populo Fulginatenſi conceſſo ann. 1209. Hujus Epiſcopi temporibus Patres Dominicani Aretii templum, monaſteriumque ſui ordinis fundarunt. Deceſſit autem Gregorius an. 1225. LIX.

60. MARTINUS reperitur Aretinis jus divinum dixiſſe 1225. ejuſque conſenſu Aquani Abbas die 26. menſis Auguſti cum Aretino publico omnes terras, quas ab Aretino muro uſque ad murum veterẽ olim poſſederat, pertinebantque uſq; ad portam propè foſſam, aliaque confinia cum aliis bonis commutavit, annoq; 1225. monaſterio Pratalie decimas indulſit, obtinuitque ſequens privilegium à Friderico Imperatore II. ex tabulario ejuſdem Eccleſiæ. LX.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis Amen.

FEdericus Secundus divina favente clementia Romanorum Imperator, & Rex Siciliæ ſemper Auguſtus. Cum divina miſericordia, cujus magnitudo intellectum excedit humanum, incrementa in nobis aſſidua ſentimus, tanto melius, & dignius gratiarum, & obſequiorum gratias impendimus, ſi ſacroſanctas Eccleſias, & loca religioſa, ubi jugiter ipſe laudatur, & colitur, munificentia noſtra beneficiis augemus. Inde eſt igitur, quod Martinus Ven. Aretinus Epiſcopus fidelis noſter, quoddam privilegium a D. quondam Imperatore Henrico Divo Auguſto chariſſimo Patre noſtro, memoriæ recolẽdæ, olim Eccleſiæ Aretinæ indultum, per Benedictũ Capellanum ſuum noſtro culmini præſentatũ, ſupplicans humiliter, & devotè, quatenus privilegiũ ipſũ cõfirmare de noſtra gratia juberemus. Cujus privilegii tenor talis eſt.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.

Henricus Sextus Divina favente clementia Romano-

rum

rum Imperator, & Rex Siciliæ.

A *EQuum attendimus, & ſalubre, ut Eccleſias Dei, & Eccleſiaſticas perſonas, nobis, & Imperio devotas, & fideles in ſuo jure conſervemus, atque pacem, & quietem tranquillam diligenter provideamus; quæ ſane conſideratione, ad imitationem anteceſſorum noſtrorum Imperatorum, ſive Regum, & ſpecialiter Henrici II. Romanorum Imperatoris, Eccleſiam Aretinam, & fidelem noſtrum Amodeum præſentem nunc ejus Epiſcopum, omneſque ſuos ſucceſſores, univerſa bona, Homines, Villas, Caſtella, Eccleſias, Capellas, Poſſeſſiones, Terras cultas, vel incultas, & univerſa alia, quæ nunc juſte habet, vel in poſterum, dante Domino, juſto acquiſitionis titulo, poterit obtinere, in Imperialem Majeſtatis noſtræ protectionem recepimus, atque defenſionem Imperiali authoritate confirmantes eidem Eccleſiæ Aretinæ in honorem B. Donati martyris conſtituen, qui ibidem requieſcit, omnia quæ in privilegio Henrici II. Anteceſſoris noſtri Romanorum Imperatoris continentur, excepta Curte de Caſtro de Caſtilione Aretino, quæ ad tuitionem noſtrã, per Vicarios, & Comites noſtros ſpecialiter retinetur.*

Sancimus igitur, & præcipimus, ut in Eccleſia Aretina, nullus Marchio, Comes, Vicecomes, vel quælibet judiciariæ poteſtatis perſona, tam in plebibus quàm in monaſteriis B. Donato pertinentibus ſuper Vaſſallos commendatos, ſervos Aldiones, ſeu reſidentes ipſius Eccleſiæ placita teneat, vel quolibet modo diſtringere, pignorare, angariare cenſeat, nec aliquas redibitiunculas, vel aliqua denaria exigat: inſuper omnes diſtrictiones, placita B. Donato, ejuſdemque Vicario Amodeo, ſuiſque ſucceſſoribus ipſis in perpetuum concedimus, & confirmamus Caſtella, poſſeſſiones, & alia quæcumq; bona, quæ per authentica Imperatorum ſive Regum Romanorum aliorum privilegia, vel ſcripta ipſi Eccleſiæ ſunt conceſſa. Præterea de plena benignitatis noſtræ gratia prædicto Epiſcopo Eccleſiæ Aretinæ, ſuiſque ſucceſſoribus concedimus, & indulgemus authoritatem cudendi, & habendi monetam, in loco ſui Epiſcopatus, ſervata omni legalitate in materia, & valore, ſecundum quod ex conceſſione anteceſſorum noſtrorum noſcitur habuiſſe, inſuper eidem Eccleſiæ Epiſcopo in ſuo jure providere volentes concedimus; quatenus in poſſeſſionibus aut rebus Eccleſiæ moleſtatis, aut injuſte à quacunque perſona detentis, quas repertas, & juſte recuperare voluerit, nulla præſcriptio, etſi 60. annorum, tam in præſens, quam in futurum ipſi opponatur; decrevimus itaque, & firmiter jubemus, ut hæc Majeſtatis noſtræ cõceſſio in perpetuum rata obſervetur, nullaque umquam perſona parva, vel magna eam infringere præſumat, vel perturbare, quod ſi quis attentaverit; 100. libras auri pro pœna componat, dimidiam cameræ noſtræ, & reliqua paſſis injuriam, ad cujus rei notitiam præſentem paginam inde ſcribi juſſimus, & Majeſtatis noſtræ ſigillo communiri. Hujus rei ſunt teſtes.

Angelus Tarentinus Archiepiſcopus.
Vualterius Trojanus Epiſcopus.
Albertus Protonotharius Imperialis Aulæ.
Vuernerius Præpoſitus ſancti Joannis.
In Vicem Bura.
Curradus Dux Spoletæ.
Thebaldus præfectus Henrici Pincerna, & alii quamplures.

Signum D. Henrici *Sexti Romanorum*
Imperatoris invi- *ctiſſimi, & Regis*
Siciliæ.

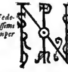
Ego Curradus Ideſeme, electus Imperialis Aulæ Cancellarius, vice Adulphi, Colonienſis Archiepiſcopi, & totius Italiæ Archicancellarii, recognovi. Acta ſunt hæc, anno Dom. Incarn. 1196. indict. XIV. anno Regni ejus 27. Imperii verò, & Regni Siciliæ II.

Datum apud montem Flaſconem 12. Kal. Novembr.

Nos autem prædicti Epiſcopi fidelis noſtri, benignius ſuis ſupplicationibus inclinati, conſiderantes, quantam fidem puram, ac devotionem ſynceram, quam ad noſtrã ſemper habuiſſe dignoſcitur majeſtatem, nec non grata ſervitia, quæ nobis, & Imperio ſemper exhibuit, & quæ in antea poterit exhibere, inducunt nos, quod privilegiũ ſuperius ſcriptum juſſimus innovari, ipſum ea cõtinuatione, & eo ſupradicto Epiſcopo, & Eccleſiæ Aretinæ de noſtra gratia confirmantes. Sed quod id valeat, atq; patris noſtri conſervationis memoriam, & perpetuam firmitatem habeat, præſens Privilegium fieri, & ſigillo Majeſtatis noſtræ juſſimus communiri.

Hujus rei ſunt teſtes.

Pada Bergenſis, Marſebrugenſis, & Colonienſis Epiſcopus.
S. Venerius Magiſter Domus ſanctæ Mariæ Theutonicorum in Hieruſalem.
A. Dux Auſtriæ, & Stiriæ.
Rolandus Dux Spoleti.
Comes S. Defroburce.
Comes S. de Garettin.
Rolandus Comes Tuſciæ Palatinus, & alii quamplurimi.

Signum D. Fede- *rici Secundi Dei*
gratia invictiſſimi *Romanorum Im-*
peratoris ſemper *Auguſti, & Regni*
Siciliæ.

Acta ſunt hæc anno Dom. incarn. 1225. menſe Julii, 13. Ind. imperante D. noſtro Federico II. Dei gratia, invictiſſimo Romanorum Imperatore ſemper Auguſto & Rege Siciliæ. Anno Romani Imperii ejus 5. Regni vero Siciliæ 28. feliciter. Amen.

Datum apud S. Germanum anno, menſe, & indictione præſcriptis.

Adhuc ſuperſtes Martinus erat anno 1233. eo ſcilicet tempore, cum Comes Marcualdus è Romena, filius olim Comitis Guidii, Angelum de plano Radicis in Piebania Groppina, in Jure Eccleſiæ, atque Canonicæ S. Michaelis confirmavit.

61. THEOBALDUS *a* Epiſcopus Aretinus narratur poſt Martinum fuiſſe adlectus in quibuſdam antiquis tabulis 1229. LXI. *a Al. Tebaldus.*

62. MARCELLINUS Pete (1) patria Anconitanus, ex Epiſcopo Aſculano anno 1237. Theobaldo ſucceſſit, Gregorio IX. ita cenſente, ex Regeſto Vaticano epiſtola 36. folio 71. anno 13. Hic cum eſſet nobiliſſima familia ortus, ac partis Guelphæ Piceni facile princeps, pro Eccleſia, proque Pontifice partem illam fovente, contra Fridericum egregiè depugnavit, ſic ut non modo cives, ſed agreſtes etiam ad Guelpham partem fovendam hortatus, largitionibus, auctoritateque compelleret. Sed cum ex Friderici favore Ghibellini contra Guelphos invaluiſſent, cum pleriſque etiam Marcellinus exilio mulctatus eſt, Romamque profectus ſub Innocentio IV. Pontifice exercitus Generalis Dux eſt adlectus, cumque ex Agro Anconitano Cæſarianos crebris incurſionibus perſequeretur, Fridericus excandeſcens Marcellinum cepit, ac aliquandiu carcere maceratum, tandem in Oppido Palmiano per ſacrilegam crudelitatem juſſit illum in furca ſuſpendi. Retulit hanc barbaram Friderici crudelitatem Matthæus Paris in Anglicana Hiſtoria ad an. 1239. Poſt dirum Marcellini fatum haud Ubertino Epiſcopatus poſſeſſio tranquilla fuit; etenim nullus deinceps Pontifex repertus eſt, qui Epiſcopatus honorem ſacrilegè intruſo adjudicaret, tametſi interim uſq; ad annum 1256. Aretinam Eccleſiam adminiſtraſſet. Demum à Pontifice Alexandro ob juſtiſſimas, graviſſimaſque cauſas Aretinus Epiſcopus declaratus eſt. LXII.

Quod

(1) Gamurrinus in opere de familiis Thuſcis & Umbris tom. I. hunc Marcellinum ex Albergottorum nobili familia fuiſſe confert, neque Patria Anconitanum, ſed omnino Aretinum, cum per ea tempora non liceret niſi Aretino Civi ſolium illud concedere. Neque obſtat Innocentii IV. Epiſt. infrà ab Ughello citata, in qua Nicolaus Pete frater Marcellini Epiſcopi vocatur civis Anconitanus. Nam iſte Nicolaus potuit eſſe aretinus tantum frater dicti Marcellini, & Aretio Anconam potuit tranſmigrare. Idem ſentit Buralius in vitis Præſulum Aretinorum. Plura apud citatum Gamurrinum invenies de hoc Epiſcopo, & apud Saracinum in notitiis hiſt. Urbis Anconæ p. 173. *Mansius.*

Digitized by Google

Quod minus mirum videri debet, ſi uſque ad illud tempus apud pleroſque titulo electi, non Epiſcopi cenſeretur. Marcellinus autem SS. Viti, atque Modeſti templum legitur conſecraſſe anno 1237. Aretioque Civitati ad munimen circumdediſſe muros; melius vitæ, melius famæ hic utique conſulturus, ſi unum Dei cultum curis ſecularibus abdicatis Præſul jam factus perrexiſſet urgere. Quem enim unquam fortunatior eventus excepit, qui ſemel ſuſcepti inſtituti fines ſacrilega prævaricatione conatus eſt tranſilire? Extat in reg. Vatic. Innocentii IV. anno Pontif. 5. epiſt. ejuſdem Pontif. Nicolao Pete Civi Anconitano fratri bonæ mem. Marcellini Epiſcopi Aretini. Dat. 3. Idus Junii ep. 445. f. 542.

LXIII 63. GUILLELMUS, ſive Guilierminus Ubertinus (1) Aretii patriæ ſuæ cathedram occupavit ante annnm 1249. anno ſequenti 1250. plebem S. Mariæ Cathedrali perpetuò univit, quam unionem Innocentius IV. ratam habuit. Hic ille Guillelmus eſt, qui cum ad multos annos Aretinam rexiſſet eccleſiam, etiam civitatis ejuſdem tyrannus evaſit; vir, ut Villanus inquit, ad arma magis, quam ad divinum cultum promovendum proclivis. Ita autem ex privatis ſuis rationibus variè plerunq; affectus, ut modo Guelphus, modo Ghibellinorum caput patriam ſurſum deorſum videretur miſcere. Cum Senenſibus hoſtiliter conflixit, eiſdemq; S. Cæciliæ podium, incolis ad rebellionem vocatis, ademit, quod deinde, adiuvantibus Florentinis ad fidem, poteſtatemque veterum dominorum Senenſium rediit 1266. Aretinum territorium acerrimè defendit; itaut cum Manfredi Regis Duces aliquot Aretinæ ditionis caſtella invaſiſſent, Epiſcopus mutato vexillo, ad Guelphos Florentinos defecit, ann. deinde 1287. menſe Junio, ut tulerat dominandi libido, Guelphos Aretinos mulctavit exilio, inſecutoque anno cum Ghibellinis ſuæ factionis, junctis viribus ad Toppiam plebaniam ingentem Senenſibus intulit cladem. Cortonam recuperavit, quæ diuturna rebellione ab Eccleſia Aretina defecerat, illamque publicæ Aretinæ rei donavit. Caſtelli Franchi homines in deditionem accepit, Aretinique Senatus voluit poteſtatem agnoſcere, cujus Aretini olim fuerant poſſeſſores. Statim in ſui Epiſcopatus initiis, Orlandinum, Ubertinumque è Petrogniano, eorundemque nepotes Aretini Epiſcopatus Vicedominos declaravit, acciditque id in exordio menſis Auguſti, anno 1248. quæ prima Guillelmi memoria fuit, quæ antiquitatis indagatoribus occurreret, ſi Ammirato fidem adhibeamus. Antequam Guillelmus inauguraretur haud modicum tempus decurrit, inde eveniſſe crediderim, cur inter Aretinos, Florentinoſq; Guelphos ictis fœderibus electus tantum Aretii nominetur Guillelmus. Sacræ Camaldulenſi Eremo omnia jura donavit, quæ ad ſe videbantur ſpectare, oppidorũ Fraxinetæ, Seravallis, Curtæq; Trignanæ, an. 1269. Cæterùm cum Cardinalis Latinus Urſinus inter Guelphos, Ghibellinoſque Etruſcos generalem pacẽ compoſuiſſet, inter ejus concordiæ teſtes Guillelmus numeratus eſt, cum Barii Archiepiſcopo, Paganello Lucenſium Præſuli, Guidalottoque Piſtorienſi. Sed cum iterum odia recruduiſſent, fractiſque fœderibus, noxioſiſſimæ factiones illæ recurriſſent ad arma, totaque belli moles Aretinos præcipuè impetere videretur, Guillelmus prævalida educta acie, mediiſq; in millibus ardens, in Puppii caſtelli planicie, egregieq; pugnavit, & occubuit, die 11. Junii 1289. tanta fortitudinis laude, ut exanimis hoſtes etiam viderent terrere. Meminit ejus præter Villanum, Jugurtha Thomaſius Senenſibus in hiſtoriis, Sigiſmunduſque Tintus, omneſque alii, qui illius ævi hiſtoriam perſcripſere *a*. Erat Guillelmus futurus felix ad perennitatẽ, ſi eo ardore animi, quo ſibi adverſas factiones armis inſectatus eſt, ſemel ſibi commiſſas oves pedo correctionis, directioniſque ad paſcua ſalutis promoviſſet.

a Et præ[illegible] Ammiratus [illegible] hiſt. Flor. par. 1. tom. 1. l. 3

LXIV 64. ILDEBRANDINUS, qui etiam appellatur Bandinus, filius Comitis Guidii de Romena Aretinus Epiſcopus ſublectus eſt ex Canonico Cathedralis eccleſiæ, 6. Kalend. Octobris, à Nicolao IV. anno 1290. Hic ſacri Romani Imperii Vicarius fuit, eodemq; an. à Nicolao IV. Pontifice poſt Stephanum Columnam captũ à Polentanis, Comes, Rectorque Æmiliæ provinciæ declaratus 1291. Cumque provinciam illam egregiè adminiſtraſſet, ab eodem Pontifice etiam Pontificius Vicarius dictus eſt. Conſule de eo Rubeum in Ravennate hiſtoria. Qui etiam de eo narrat à Napolione Card. Urſino è Bononia profugo ſimul cum fratre Aginulpho è Romena in Etruria Comite Palatino, aliquot Æmiliæ provinciæ caſtalla accepiſſe cuſtodienda. Vir ſanè ingentis ſpiritus præſtantiſq; animi fuit, quippe qui omnes ferè per Æmiliam civitates, quæ eccleſiaſticum jugum excuſſerant, ad idem jugum compulit Pontificium. Conſule Joan. Villanũ in hiſtoriis. Templum S. Franciſci montis Verniæ conſecravit in honorem S. Crucis, SS. Angelorum, ac D. Franciſci ſimul cum Raynaldo Ravennate Archiepiſcopo anno 1310. Kal. Septemb. Deceſſit Ildebrandinus anno 1313. [,, *In relatione itineris Henrici* ,, *VII. Imp. quam deſcripſit Nicolaus Epiſcopus Botrõtinenſis, habetur declaratio facta ab hoc Ildebrandino* ,, *coram Imperatore, quod Cortona ſpectaret ad Eccleſiã* ,, *Aretinam, cujus rei Diploma Caroli M. & aliorum* ,, *Cæſarum prodere dum cogitaret, Piſis, ubi cum Imperatore morabatur, deceſſit ann. 1313. Imperator* ,, *vero fidelitatis iuramentum à Cortonenſibus accepit* ,, *ſalvo iure Eccleſiæ Aretinæ nondum ſibi declarato,* ,, *aut oſtenſo*. Lucent.)

65. VIDO Tarlatus è Petra mala, ex Archipresbitero eccleſiæ S. Mariæ à Capitulo poſtulatus, Ildebrandino ſucceſſit anno 1313. non. Julii, confirmatur à Clemente IV. ex regeſt. Vatic. epiſt. 900. fol. 86. ann. 7. Hic Guillelmino Præſuli bellicoſo ſimillimus, agendo, præliandoque Aretii Principatum invaſit, Ghibellinorumque caput factus, ac Dux non modo Florentinos, Senenſeſque collatis ſignis provocavit ad arma, ſed ditionem etiam eccleſiaſticam, Civitate Caſtellana Gualphis adempta, infeſtam habuit. LXV.
Non tulit injuriam Joannes XXII. Pontifex; etenim eum Tarlatus ad Pontificium præceptum ademptum oppidum reſtituere detrectaſſet, atque à civili Aretii dominio ſemel, & iterum juſſus noluiſſet diſcedere, cenſuris eccleſiaſticis innodatum idem Pontifex Avenione in publico purpuratorum Patrum conſeſſu exuit honore Epiſcopatus anno 1322. 12. die menſis Aprilis. Haud autem deſpondit animum Vido, quin inſolentior factus Bavarum Pontificis hoſtem Italicam invitavit ad prædam. E Germania digreſſus ille Mediolanum pervenit, ubi Tarlatus honoris ergo illum prævenerat, cumque Bavarus ſe ferrea corona poſtulaſſet inſigniri, ab Aretino Vidone in templo S. Ambroſii illam accepit, cum id Archiepiſcopus Mediolanenſis facere renuiſſet: deinde Bavarum Piſas uſque deduxit, à cujus liberalitate cum ingentia præmia ſpe præpropera præcipiſſet, ac ſecus quam putarat coram Bavaro connivente, à Caſtrutio Lucenſi ſolennem tuliſſet injuriam, indignatus Tarlatus Aretium profecturus, per Thyrreni maris littus iter extendit. Sed in Montis Nigri caſtello vehementi morbo tentatus, exceſſit è vivis die 21. menſis Octobr. ann. 1327. Cæterùm Vidonem cum morte luctantem ſerò, ſed ſerio ſubiit pœnitentia perfidiæ in Pontificem. Etenim inter fluentes ubertim lachrymas, & errorem faſſus eſt, & ſanctè pollicitus, ſi eluctato morbo, diuturniori vita ſibi frui liceret, ſe ad fidem, poteſtatemque Pontificis rediturum. Vita functo tam ardens votum ſufficit, ut in Cathedrali honeſtiori pompa funeraretur. Crediderе cordatorum plerique hanc ſub vitæ finem reſipiſcentiam, ex divino inſtincto accidiſſe Vidoni, quod ante perfidioſum diſceſſum ex admonitu Deiparæ Virginis veſte candida induiſſet Bernardum Ptolomæum, Franciſcum Patritium, alioſque, qui ordinem

(1) Hunc Guillelmum non de Ubertinorum gente, ſed de Pazzis fuiſſe in validam me pertrahit ſuſpicionem Dinus Compagni, qui in Chronico ſui temporis mſ. ſemel atque iterum illum de Pazzis vocitat. Cui utpote qui dicti Epiſcopi tempore vixerit, cumque optime norit, magis deferendum cenſeo, quam Villano, qui poſt Guillelmi tempora floruit. Omnia illius ætatis authentica monumenta, quæ Guillelmi meminere, atque mihi contigit inſpicere, *D. Guglielmum Epiſcopum Aretinum* ſolummodo tacita familia ſemper appellant. At omnem dubitationem ſolvet Auctor obſervationum, quæ cum dicto Chronico propediem Venetiis in lucem emittentur. *Salvinus*.

dinem Montis Oliveti, ſub Regula S. Benedicti fundarunt 1319. quem deinde ordinem nunquam ceſſavit privilegiis augere, quorum hic ſequens duximus adſcribendum in Montis Olivetani hiſtoria à ſecundo Lancellotto oblatum, dum Vidonis Tarlati ſtudium promovendæ pietatis referret.*

* Ex App. [illegible] Auctor hanc Epiſtolam ex ſecunda Lancellotti editione [illegible], & ut [illegible] proteſtat.

Guido miſericordia divina Epiſcopus Aretinenſis.
Nobilibus, & diſcretis viris Bernardo quond. D. Mini de Ptolomæis, & Patritio quond. Franciſci de Patritiis de Senis dilectis nobis ſalutem in domino ſempiternam.

Potentia Dei ex alto progrediens, eorum corda illuſtrat, quos elegit, & mentes eorum gratia ſuperna inducens, ad opera charitatis extollit eas quotidie in virtutes: & ut poſſint electi quietius in illius contemplatione perſiſtere, qui elegit, Deo ſe dedicant, & ſua exponunt, & exhibent ſervitio Jeſu Chriſti, ut in illis ſic expoſitis, & collatis ædificentur Eccleſia, divina celebrentur myſteria, & ipſum Corpus Chriſti pro redemptione humani generis traditum paſſioni, orationibus inſtitutis in altari per Sacerdotes catholicos immoletur. Sane percepimus Bernarde, ac Patriti dilecti noſtri, quod in operibus charitatis ſic hactenus inſudaſtis, ſic in pœnitentia propoſito laudabiliter perſtitiſtis, quod divina gratia inflammati poderia veſtra de Accona, & Melanino in præſentia, & coram Capitulo Eccleſiæ Cathedralis Aretin. Deo contuliſtis, & Virginis glorioſæ, ad cujus reverentiam Monaſterium in Accona conſtruatur, ſub Regula B. Benedicti, & obſervantia Monachali, & divina in illo celebrentur Myſteria ad laudem ipſorum, & animarum veſtrarum, & Chriſtianorum ſalutem fidelium, ac profectum. Poſtulantes humiliter, ut aliquibus diſcretis viris ſuper dedicatione perſonarum veſtrarum, & ſociorum, quam hodie Deo, & B. Mariæ Matri ejus ſub præſcripta Regula diſpoſuiſtis facere in Monaſterio ſupradicto & ſuper benedicendas veſtibus albis, quas geſtare intenditis, & ſuper induendis ipſis juxta morem ſolitum Monachorum necnon ſuper videndo in Accona, & ordinando locum ibidem conſtruendo Monaſterio magis aptum; & ſuper infigendo in illo Crucem, benedictionem, ſive orationem proferendo, ac per nos benedicendũ lapidem primarium imponendo, vices noſtras committere deberemus. Inſuper exemptiones ipſius Monaſterii, & alia in petitione veſtra contenta, per privilegium noſtrum de aſſenſu Capituli noſtri concedere dignaremur. Nos autem conſiderantes veſtra merita probitatis, & quod ex tranſactis operibus dignè laudis inſignia reportatis, conſiderantes quod ex dedicatione veſtra, & erectione Monaſterii Eccleſia Dei extolletur, augebitur cultus divinus, ipſeque Chriſtus, & ejus Mater laudabitur multipliciter in chordis & organis plurimorum, petitionem veſtram ex certa ſcientia duximus admittendam, & contenta in petitione ipſa de conſenſu præſcripti Capituli ad hæc præſentis, quanto plenius valeat approbamus, & per præſens privilegium concedimus, & largimur. Et ut petita per vos, & in petitione veſtra contenta, eorumque fidelibus plenius pateſiant, & conceſſio noſtra, & largitio petitorum omnibus clarius innoteſcat, Mandamus ipſa præſenti privilegio deſcribenda. Committimus enim vicem, & auctoritatem noſtram religioſo, & diſcreto viro D Joanni Monacho Abbatiæ de Saxo noſtræ Diœceſis, nunc in Cathedrali Eccleſia noſtra reſidenti ad altare in Eccleſia ipſa conſtructum per Cionem . . . quod dedicationem, quam vultis facere vos præſcripti Bernardus, Patritius, & Ambroſius Deo, & B. Mariæ de Oliveto de Accona, in Monaſterio conſtruendo ibidem ſub Regula B. Benedicti, & habitu, & obſervantia Monachali, recipiat vice noſtra, & albas veſtes, quas geſtare vultis, benedicat, & induat illas vobis. Item committimus vicem, & auctoritatem noſtram diſcreto viro Presbytero Reſtauro Capellano Eccleſiæ de Morello. & nunc apud domum fraternitatis ſanctiſſimæ Trinitatis de Aretio commorantes, quod vadat ad podere de Accona, & locum magis aptum Monaſterio conſtruendo in illo aſſignet, crucem figat ibidem, benedicat illum cum oratione ſolita in his, & per benedicendum lapidem primarium ibi ponat. Concedimus inſuper auctoritate hujus privilegii, & largimur de aſſenſu Capituli ſupradicti, quod in prædicto loco de Accona noſtræ Diœceſis ſito in Comitatu Senenſi in parochia S. Angeli de Luco plebatu plebis de Saltu Diœc. ſupradictæ Monaſterium erigatur cum Campanili, & Campanis ad honorem Virginis glorioſæ ſub Regula B. Benedicti, & obſervantia Monachali, & vocetur Monaſterium S. Mariæ de Oliveto in Accona, prout extitit poſtulatum. Item quod locus, ſive Monaſterium ipſum per Abbatem dumtaxat regatur, & gubernetur in perpetuum, & nunquam per laicos, ſive clericos ſeculares, ſed ſemper per Abbates, & Monachos permanſuros ibidem in Regula B. Benedicti ſervetur, & obſervantia Monachalis vigeat in eodem. Item ut Abbas, Monachi, Converſi, & alii familiares, qui pro tempore fuerint in monaſterio ipſo liberius, & quietius valeant Domino famulari, monaſterium ipſum liberum facimus, & exemptum ab omni ſolutione decimarum, jure cathedratico, datiis, collectis, impoſitiſtis, & aliis occurrentibus oneribus, & factionibus quibuſcunque & ab omni lege juriſdictionis, & diœceſani. Decernentes, ac mandantes ipſos, ſeu Monaſterium ipſum in prædictis, vel aliquo prædictorum nullo tempore aliqualiter moleſtandos; Confirmatione Abbatum dicti Monaſterii, viſitatione, ac confirmatione ipſius, & degentium in eodem nobis dumtaxat, noſtriſque Catholicis ſucceſſoribus reſervatis. Item quod apud ipſum Monaſterium ſit, & eſſe poſſit Cœmeterium, ubi, & in quo ſepeliantur Abbates, Monachi, Converſi, & familiares omnes Monaſterii ſupradicti. Item pro amplianda ipſius Monaſterii libertate, quod Abbas nunc eligendus in ipſo, & qui fuerit ibidem pro tempore, per ſe, vel alium cui commiſerit vices ſuas, poſſit, & liceat ſibi confeſſiones Monachorum, Converſorum, & familiarium omnium dicti Monaſterii audire, & eis pro commiſſis imponere pœnitentiam ſalutarem, corrigere, & abſolvere ipſos omnes, & ſingulos prout fuerit decens. Item quod Abbas, & Monachi monaſterii præfati poſſint in ipſo Conſtitutiones facere in iis, quæ ſpectarent ad ipſum monaſterium, quas utiles, & exemptas providerint pro eodem. Item quod Abbas qui pro tempore fuerit in monaſterio ſupradicto, poſſit & liceat ſibi confiteri Sacerdoti, cui voluerit, & cuncta ſacramenta, & abſolutionem percipere ab eodem. Et ordines ab Epiſcopo Catholico, quem ad hoc duxerit eligendum, hoc eſt licitum ſit, & poſſint Monachi, Converſi, & familiares, qui pro tempore fuerint in eodem, de licentia tamen Abbatis Monaſterii ſupradicti. Præmiſſa vero conceſſa, & largita per nos, & unum quodque ipſorum valere volumus, & tenere ſine juris præjudicio alieni. Non enim per ipſa volumus nec intendimus alicui præjudicium generari. Addentes, quod Abbas, Monachi, Converſi, & familiares Monaſterii præfati, nec poſſint, nec debeant Parochianos aliarum Eccleſiarum recipere ad divina, vel eis Eccleſiaſtica conferre ſine licentia Rectoris expreſſa illius Eccleſiæ de qua eſſent Parochiani, qui vellent audire prædicta, vel ipſa recipere ab eiſdem. In cujus rei teſtimonium præſens privilegium ſcribi mandavimus per Guadagnum Cameræ noſtræ ſcribam, & noſtri pendentis ſigilli munimine inſignire.

Datum & actum in civitate Aretii in ſala Epiſcopalis Palatii ſub anno Domini à Nativitate 1319. Indictione 2. tempore S. P. D. Joannis XXII. die lunæ menſis Martii præſentibus Bertuldo Maſcii de Petra Mala.

Ego Guadagnus, &c.

66. BOSUS Ubertinus, in Aretina nobilitate primarius, à Joanne XXIII. Pontifice in locum depoſiti Vidonis Præſul Aretinorum renunciatus eſt an. 1326 in cujus electionis odium Tarlatus, non modo æmulum ad dignitatem non admiſit, ſed etiam aliquot Ubertinæ gentis caſtella hoſtiliter excidit. Vix autem deinde Boſus Aretini poſſeſſionem inierat, cum ſe Ghibellinum faſtus antiguas Aretii publicas res, collatis ſemel, & ſæpius ſignis, laceſſivit ad nauſeam Ioiis Florentini fuere, qui cum aliquando tandem ad irrequietos Boſi, hoſtileſque procurſus ſerio excanduiſſent, in Aretinos totam belli molem verterunt, coegeruntque rebelles jugum accipere ann. 1337. die 7. menſis Martii. Aretii urbe Florentini potiti, ne ſemper rediviva pertinacia belli reſurgeret, nequicquam à Pontifice poſtularunt, ut Boſus alterius Epiſcopatus ſpecioſo titulo Aretio exolaret, qui ut Florenti LXVI.

nis

nis deinceps eam eriperet ſuſpicionem, cum eiſdem haud bona fide rediit in gratiam 1338. ſiqnidem non multo poſt Ubertini in Florentinos inexpiabile odiũ retexerunt, cum ſcilicet opera Franciſci fratris Epiſcopi Caſtillonum oppidum ad Gibellinos defecit. Ceterum cum dolo captus Franciſcus, Ducis Athenarũ, qui per id tempus in Florentinos Tyrannidem exercebat, perveniſſet in manus, capite plexus perfidi facinoris pœnas dedit. Necem fratris Epiſcopus tulit indignè, propriumque aliquando ulturus dolorem odium ſimulando contexit, mox autem & retexit, cum Athenarum Duce pulſo Publica res Florentina cœpiſſet labare. Sed cum iterũ hortatu Simonis Comitis Bortiſollis nova cum populo Florentino fœdera percuſſiſſet 1344. eaſque pacis conditiones coactus fuiſſet accipere, quas malè concoquere videbatur, iterata perfidia ad ingenium rediit, cum Archiepiſcopus Mediolanenſis Vicecomes contra Florentinos arma moviſſet. Hic enim Mugellanum agrum, jucundiſſimum terræ tractum vaſtabat, ille ad vallem Arni ferro, flammaque ſuccinctus, vel quicquid obvium erat, ignibus corrumpebat, vel cædebat gladio, vel injectis vinculis in miſeram adducebat ſervitutem. Eo autem incurſionum æſtu ſedato, inter Mediolanenſem, populumque Florentinum pax demum coivit 1353. à cujus fœderibus noluerunt Boſum excludi. Qui demum Florentini populi amicus factus, vel pertæſus diuturnioris belli, vel planè deſperans, præpotentis, viciniorisque populi poſſe ſe excutere frænum, quoad deinde vixit, fœderibus ſtetit, juraque quorundam oppidorum, ac Bibienæ præcipuè, quæ ad ſuum Epiſcopatum videbantur ſpectare, populo Florentino attribuit, atque conceſſit, cum penſione 150. florenorum eidem publicæ rei quotannis ſolvenda.

Erat Boſus vir pace, belloque ſpectabilis, niſi ex libidine tuendi, proferendique Imperii prodigioſa plerunque morum inconſtantia laboraſſet. Diem clauſit extremum anno 1366*a*. Illius meminit Matthæus Villanus, prolixè autem Junior Ammiratus, qui illius Epiſcopi res præclarè geſtas ex monumentis Florentinarum reformationum, teſtibus ſcilicet irrefragabilibus veritatis, ſe depromſiſſe teſtatur. Contendit Buralius, Boſio defuncto, Joannem Albergottum ſucceſſiſſe, ſed fallitur, habuit enim Jacobum, qui proximè ſequitur, de Militibus de urbe, Marſicanum paulo ante Epiſcopum, ſucceſſorem, ſi lib. oblig. ulla fides, literiſque populi Florentini ad Pontificem ſcriptis, quibus Aretinis poſtulabat præficiendum Angelum Bindaccii Ricaſolii, nec impetravit.

a 1365.

LXVII. 67. JACOBUS de Militibus de Urbe, olim Marſorum Epiſcopus ad Aretinam Eccleſiam translatus eſt anno 1365. 16. Kal. Januarii. Hic die 27. menſis Januarii pro Eccleſia Marſicana ſolitam penſionem ſacro Collegio ſolvit, ut deinceps ad ſemel commiſſam ſibi Eccleſiam Aretinam poſſet tranſire. Hic an. 1364. tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus Romæ Vicarius fuit, ut ex monumentis Monaſterii trium Fontium Romæ clarè perſpicitur: anno verò 1366. apud Urbanum V. Pontificem de Populo, Senatuque Florentino graviter conqueſtus eſt, quod aliquot Eccleſiæ Aretinæ caſtella violenter in ſe traxiſſet. Cujus litis querelas Cardin. Oſtienſis Papæ Legatus, vel compoſuit, vel ſedavit. Deceſſit Jacobus circa annum Domini 1369. („ *quo die 21. Junii tranſumptum Caroli* „ *M. approbavit, quod ab Ughello recitatur inter Oſtien-* „*ſes*. Lucentius.)

LXVIII. 68. JOANNES Albergottus, ex Aretina nobili proſapia ortus, („ *S. Benedicti monachus*) ad Patriæ Epiſcopatum aſſumptus eſt ann. 1370. Papæ Gregorii XI. in Etruria Legatus fuit, de cujus Pontificis conſenſu, jam olim ex ſuopte ingenio, factioneque Florentinis adverſus, conatus eſt Aretinos contra eoſdem ad rebellionem compellere. Diſcuſſere conſilium Florentini, ſumptiſque armis, tum Epiſcopum Albergottum, tum ejus nefarii facti conſpiratores, domibus eorum exuſtis, compulere vel invitos vertere ſolum, ut in hiſtoriis narrat Leonardus Aretinus lib. 8. Inſtrumenti fœderis inter Angelum pro Eccleſia Legatum, Florentinos, Piſanos, Senenſes, Lucenſes, Aretinos, Dominumque Cortonæ Arbiter, teſtiſque intervenit; eundemque reperi in Inſubria pro Pontifice fuiſſe Legatum, Abbatiæque Florentinæ Abbatem Commendatarium. („ *Fuit etiam Joannes iſte Florentini Epiſ-* „ *copi Vicarius: atque in Protocollo Laurentii Tani de* „ *Lutiano exiſtente in Archivio Generali Florentino* „ *cuidam Actui ſub an.* 1361. 19. *Martii ita legitur ſub-* „ *ſcriptus*: Nos Johannes de Albergottis de Aretio licentiatus in jure Canonico, Prior Prioratus de Cruce Aretinæ Diœces. Rev. in Chriſto P. & DD. Philippi Dei & Apoſtol. ſedis gratia Epiſcopi Florentini in ſpiritualibus Vicarius Generalis. *Salvinus*.)

69. ANTONIUS Archeonius Romanus, Epiſcopus Aſculanus, an. 1390. à Bonifacio IX. ad hanc Eccleſiam translatus; cumque poſſeſſionem haud inire potuiſſet, ad priorem ſuam rediit Eccleſiam, quam ab alio occupatam invenit, de quo ibi ex lib. proviſionum Prælatorum. LXIX

70. M. ANGELUS de Fiebindacciis è Ricaſoliis *b*, olim Epiſcopus Soranus, mox Averſanus, inde Florentinus, tum, & Faventinus, Senatus, Populique Florentini precibus ad Aretinam ſedem translatus eſt anno 1391. Bonifacio IX. ſedente. Scipio Senior Ammiratus narrat hunc Angelum Ricaſolium per presbyterum Michaelem S. Reparatæ Capellanum coram Senatu Florentino cognomen, ac gentilitia Ricaſoliæ gentis ſtemmata ejuraſſe, quod ſub Magnorum nomine, quodam quaſi Oſtraciſmo Græco à Reipublicæ muneribus excluderentur, voluitque appellari deinceps de Seraphinis de Florentia, erecto ſcuto, in quo duo Angeli erant veſte alba amicti in modum orantium, expanſis alis, ad invicem converſi in quorum medio ad calcem Thiara, supernè autem Senatus, Populique Florentini ſtemmata ſpectabantur. Narrationi Ammirati ſane peramplam fidem facere videtur epiſtola hujus Epiſcopi ad Senenſem Epiſcopum ſcripta, in cujus ſigillo hæc eadem ſupra deſcripta ſtemmata impreſſa cernuntur, quam ego apud me hactenus diligentiſſimè aſſervavi. Legi etiã ejuſdem Epiſcopi inſtrumentum quoddam in membranis originariè deſcriptum, in quo plures ejus familiæ alumni nominabãtur, illudq; Carolo Strozzæ nobili ãtiquario dono dedi. deceſſit antẽ Angelus 1403. LXX

b De Fibindacciis, ſcilicet, de filiis Bindacci. *Salvinus*.

71. PETRUS Riccius, ex Canonico Florentino, Plebanoque S. Andreæ Emporii, ac ſubcollectore ſpoliorum in Etruria, pro Benedicto S. Ermetis Piſani Abbate ex Ordine Ciſtercienſi, ad Aretinam ſedẽ promotus eſt anno 1403. 4. Kal. Decembris, quam ille Eccleſiam adminiſtravit uſque ad an. 1411 *c*. ex eo ad Archiepiſcopatum Piſanum translatus eſt. LXXI

c 14. Octob.

72. CAPPONUS Capponius, Eccleſiæ Florentinæ Præpoſitus, ad Aretinam ſedem ſubvectus eſt 1411. (1) 7. id. Octob. Ioanne XXIII. ſedente, fato functus eſt 1414. („ *Bartholomæi Capponii, atque Liſæ Pe-* „ *tri Bini filius Capponus Prothonotarius Apoſt. fuit*, „ *atque Præpoſitus etiam Aretinus. Per aſſumptionem* „ *verò ad Purpuram Franciſci Zabarellæ cum vacaret* „ *Eccleſia Florentina, Vicarius Capitularis eſt electus:* „ *obiit demum an.* 1413. *cum nonniſi duos annos ſediſſet* „ *Epiſcopus Aretinus*. Salvinus.) LXXII.

73. FRANCISCUS* Jacobi Bellarmini (2) filius, nobilis Politianus, Ioannis XXIII. Pontificis admodum familiaris, Prothonotarius, Apoſtolicarum literarum Secretarius, & Abbreviator, in Epiſcopatum Cappono ſucceſſit anno 1414. 11. Kal. Ianuarii *d*. Hic quoad vixit, ſemper abſens Aretinam gubernavit Eccleſiam, Reginamque Ioannam diademate Regio decoravit, cujus negotia ita peruſit, intimaque conſilia expedivit, ut ubi verſaretur, plerunque ignorarent mortales. Quamobrem bis mortuus creditus eſt, cumque vivus appareret deinde, qui credebatur defunctus, bis illorum ſpes, votumque feſellit, qui Micum Capponium in Aretinam ſedem apud Pontificẽ ſuſ- LXXIII.

* Ex App. tom. 2.

d De hoc Franciſco Spinellus Beneius in hiſt. Montis Politiani pag. &c. *Mandos*.

(1) Ad Aretinam ſedem Capponum evectum non an. 1411. ſed 1409. è monumentis Aretinis conſtare affirmat Gamurrinus t. 2. p. 477. ubi de eo plura. *Mandos*.
(2) De Prendibenis fuiſſe hunc Franciſcum conſtat ex inſtrumento rogato à Branca Brancaccio exiſtente in Archivio generali Florentino, ubi habetur: *R. P. D. Franciſcus fil. Ser Jacobi de Prendibenis de Montepolitiano Epiſcopus quondam Aretinus &c.* An autem familia de Prendibenis eadem ſit ac de Bellarminis, ulterius inquirendum. *Salvinus*.

ſuſciendum curabant. Verè tandem exceſſit è vivis anno 1433. petenteſque vacuum Epiſcopatum Marinus Guadagnius, Antoniuſque Peruzzius Florentini, ille in Aula Romana apprimè notus, hic Florentinæ Eccleſiæ ſpectatæ virtutis Canonicus, tametſi à populo, Senatuq; Florentino maximè commendati, à IV. Eugenio tamen tulere repulſam. Cæterum Frãciſcus * Bellarminus, Guelficæ factionis aſſecla, ideoque Sigiſmundo Imperatori in paucis charus, hoc ſequens privilegium in favorem ſuæ Eccleſiæ, ſuorumque ſucceſſorum, ab eodem Imperatore impetravit.

* Ex App. 3.2.

In Chriſti nomine, Amen.

SIGISMUNDUS Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, ac Ungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ etiam Rex, Ven. Franciſco de Monte Politiano, electo, & confirmato Eccleſiæ Aretinæ noſtro, & ſacri Imperii Principi devoto fideli, dilecto, gratiam regiam, & omne bonũ. Si benemeritis Principem providere obſequiorum quodammodo pactitudo compellit, potius tamen circa eccl. illius munificentiæ largitas exuberat, ubi laudanda divina contemplatio occurrit, quæ enim cenſetur, ne Princeps humana clementia præſtantior, quam aliis largitionis exhibebit: nullus certè, in quo ſanus vigot intellectus: profectò cum ab eo recipiat cuncta, quæ habet humana cõditio, neceſſe eſt circa eorundem plenitudo largitatis, in quâ luat, ac munificentia gratia de prõptuario plena fiat. Hac igitur conſideratione inducti te, cum prædeceſſores per multa obſequia, hujus Romanorum Imperatoribus, ac Regibus, prædeceſſoribus noſtris hactenus præſtita, in ſuprascriptis, & aliis multis honoribus, ac dignitatibus paruerunt; quem etiam fides, & devotionis conſtanter, & etiam virtuoſa inſignia gratum reddant, volentes illis gratiis inſigniri, quibus aliis valeas te reddere gratiorẽ. Tibi, & ſucceſſoribus tuis authoritate noſtra regia committimus, atque concedimus per præſentes poteſtatem, qua authoritate Imperiali poſſitis in totum Romanum Imperium judices, tabelliones, & notarios publicus conſtituere, ordinare, & facere; à quibus recipere debeatis nomine noſtro, & ſacri Imperii fidelitates, & de dicto officio fideliter exercendo conſuetum, & debitum ſacramentum. Tutores, & curatores, & mundualdos dare in caſibus opportunis. Naturales filios, & alia jura legitima reſtituere prædictis, & genituræ maculam penitus abolẽtes, ut tanquam legitimi, & de legitimo matrimonio nati, in bonis paternis, & maternis, propriis, & feudalibus acquiſitis, & acquirendis ex teſtamento, & inteſtato ſuccedant, & quod tanquam legitimo matrimonio editi, agnatis, & cognatis parentum ſuorum, & in quovis gradu conſtitutis, agnati, & cognati efficiantur; & reciprocè illi, & ad omnes actus, publicos, & civiles, officia, & honores, ſi ſe omnes ingeſſerint, admittant, & omnibus aliis ſuam exequi actionem, objectione prolis inclytæ quieſcente, & nõ obſtante aliqua lege: illa potiſſimè, quæ legitimare ſpurios, & naturales, niſi ex certa ſcientia non permittit. & aliis legibus, juribus, & conſtitutionibus ad hujus facientibus contradictis, vel alicui prædictorum ex nunc ex certa ſcientia derogamus; Illuſtrium tamen Principum, Ducum, Marchionum, Comitum, Baronum, & Procerum dumtaxat natis exceptis; libertatem etiam donare, de quibus omnibus, & ſingulis te commemoratum Franciſcum electum Aretinum nomine Eccleſiæ tuæ præfata authoritate noſtra Regia, & Romani Imperii de novo ſpecialiter inveſtimus, itaut in omnibus, & ſingulis, in dictis gratiis, honoribus, & dignitatibus, tu, & ſucceſſores tui exercere, uti, & exequi valeatis, per totum Romanum Imperium, authoritate noſtra, & Imperii libere, atque ſine ulla contradictione, & moleſtia qualicumque, hac Auguſtali providentia noſtra duratura, decernentes, etiam ex certa ſcientia, & de uberioris gratiæ dono ſancientes, quod de terris, caſtris, juribus, juriſdictionibus, ac poſſeſſionibus Aretinæ Eccleſiæ injuſtè detentis, vel alio modo injuſtè poſſeſſis ad uſque dictam Eccleſiam Aretinam, nulla perſona, commune, collegium, univerſitas ulla ſe poſſit longi temporis, etiam ſi fuerit centenaria, præſcriptione tueri, & ſuper dicto dilecto, & ſua Eccleſia, ſuiſque ſucceſſoribus, concedimus facultatem, ut liceat in eis authoritate ſua ingredi poſſeſſionem omnium bonorum, quæ ipſe, vel prædeceſſores ſui juſtè alienaverunt, vel injuſtè per quoſcunque alienata fuerint, ſeu quæ occupabantur in poſterum poſtquam injuſtè poſſeſſiones, ab eo legitimè, vel aliàs amicabiliter requiſiti, & juſtitiam dicere, reſtituerint, non obſtantibus aliquibus ſummiſſionibus factis, vel ſi quæ in poſterum fierent, per homines dictarum terrarum, & cõmunium, univerſitatum, vel aliquarum earum alicui univerſitati loco, vel ſingulari perſona, cujuſcunque ſtatus, vel conditionis exiſtat, ſeu aliqua lege, vel conſtitutione, vel interdicto volentes hoc edictu univerſis, & ſingulis Principibus illuſtribus, Comitibus, Vicecomitibus, Baronibus, Militibus, Judicibus, Communibus, Terrarum, & aliorum locorum quorumcumque, cæteriſque magnis, & parvis perſonis, diſtrictius inhibentes expreſsè, ne quis ipſum electum in Eccleſiam Aretinam, ſeu ſucceſſores ejus, in præmiſſis, vel aliquod præmiſſorum, ullo tempore impedire, vel moleſtare præſumat, vel hanc noſtram paginam infringere, vel auſu temerario contrariare. Si quis autem contra tenorem præſentis indulti, quicquam attentare præſumpſerit, indignationem noſtram Regiam, & pœnam centum marcharum auri optimi cõponendam, ſe noverit incurſurum, quarum medietas fiſco noſtro Regali, reliqua medietas tibi, vel Eccleſiæ tuæ, ſive tuis ſucceſſoribus veniat applicanda, quam etiã tibi liceat à tranſgreſſoribus exigere, & eam quæ nos, & fiſcum noſtrum cõtigit medietatem nobis, & ſucceſſoribus noſtris fideliter conſignare; decernẽtes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus à quocunque contra prædicta, vel aliquod prædictorum, quomodocumque fuerit attentatum præſentium ſalubris majeſtatis ſigilli appenſione teſtimonio literarum.

Signum Sigiſmundi Imperatoris Invictiſſ. Auguſti.

Datum in civitate Cremonæ, anno Dom. 1414. octavo die menſis Januarii Regnorum noſtrorum Ungheriæ, & Croatiæ 26. Romanorum anno quarto.

* Eodem Franciſco vivente in Romana curia floruerunt Franciſcus alter Bellarminus ejuſdemque nepotes, Angelus, & Conradus viri doctiſſimi, Franciſcus Martini V. à ſecretis, V. S. R. Leodienſis Canonicus, ac magnæ apud omnes exiſtimationis fuit. Conradus vero patriæ Archipresbyter, ſub Nicolao V. Vaticanæ baſilicæ Canonicus, intimuſque ejuſdẽ Pontificis Cubicularius, & in Germania Apoſtolicus Nuncius, non minorem in gentem ſuam, & in patriã retulit. Splendorem. Sed illos omnes ſuperavit Robertus S. R. E. Card. Capuanus Archiepiſcopus vir Sanctiſſimus, Eccleſiæ lumen, hæreticorum malleus, Hetruriæ decus, Patriæ ornamentum, qui noſtro ſeculo Chriſtianum orbem ſanctimonia vitæ, & doctrina nobilitavit, cujus memoria in benedictione erit; de quo ſuſius in noſtro 6. tomo in Archiepiſcopis Capuanis.

* Ex App. tom. 2.

74. ROBERTUS de Aſinis, nobilis Florentinus, Franciſco ſucceſſit ann. 1434. die 14. menſis Novemb. cumque diu Aretinam adminiſtraſſet Eccleſiam, Romæ clauſit diem poſtremum 1456. („ *Synodo Ferrarien. interfuit ann.* 1438.). LXXIV.

75. PHILIPPUS filius Vieril Medicei, ad hanc ſedem promotus eſt 1456. quem Senatus, Populuſque Florentinus, ſemel, & ſæpius Pontifici commendavit, ut inter Purpuratos adlegeretur. Id cum impetrare non potuiſſet, extorſit tamen à Pio II. ut ad Metropolitanã ſedẽ Piſanã transferretur 1461. 14. Janu. LXXV.

76. LAURENTIUS Acciajolus Florentinus, Angeli filius Domini Quaratæ in Regno, ac multoties a Reipublicæ Florẽtinæ Vexilliferi, Philippo ſucceſſit an. 1461 b. fato verò functus eſt 1473. Tametſi autem in Aula Bononienſi, ubi nomina, cognomina, ac gentilitia ſtemmata eorum, qui aliquando Bononienſem civitatem adminiſtrarunt, depicta cernuntur, quidam Dominicus nominetur quondam Aretinus Epiſcopus ad ann. 1463. noverit lector ab imperito pictore fuiſſe demutatum Laurentii nomen, (1) nullus LXXVI.

a Bla. b Menſe Jun.

(1) At nos faciliori affinitate vocis deceptum Pictorem putamus, beneque appinxiſſe Dominicum; erraſſe tamen in Epiſcopatus nota, pro Reatino ſignando Aretinum. Per hæc ſiquidem tempora Matthæus vir multæ virtutis illuxit, qui multis jam ſumentis Eccleſiaſticæ ditionis civitatibus abiit Reatinus Patriæ ſuæ Epiſcopus. Pari deceptus eſt errore Vvaddingus tom. 3. Annal. Min. & ex eo Oldoinus poſtremus Auctarius Ciacconii, cum de Matthæo Cardinali de Aquaſparta verba facit, inquiens; ab eo Jacobum Aretinum Epiſcopum ob male adminiſtratam Flaminiæ Provinciam Epiſcopatu privatum fuiſſe, qui non Aretinus, ſed Reatinus Epiſcopus fuit an. 1302. ut ſuo loco diximus. *Luc.*

lus enim inter Laurentium, Gentilemq; qui ſequitur, legitur Aretinorum Præſulum ſeriem interceſſiſſe.

LXXVII. 77. GENTILIS de Bechis Urbinas, Canonicus Florẽtinus, atque in humanioribus literis Coſimi Medicei Patris Patriæ filiorum Præceptor, ad Epiſcopatum Aretinum ingenti Florentinorum lætitia ſubvectus eſt anno 1473. 12. Kal. Novembris; qui cum præclaras ejuſdem animi dotes, inque agendo, expediendoque conſilia dexteritatem perſpectam haberent, illum multoties ad Principes legaverunt Oratorem, præcipuè autem ad Carolum VIII. ut Patris importuno fato condolerent, eidemque gratularentur Regnum, ac deinde ad Alexandrum VI. qui nuper ad Põtificiam ſedem evaſerat 1492. de qua legatione Guicciardinus enarrat. Cumque Carolus VIII. ad Neapolitanum Regnum recuperandum jam jam arma moveret, per ſuos legatos poſtulavit à Florentinis, ut ab eo fœdere, ſocietateque belli nollent excludi; cum autem cunctantius, utpote in re gravi, valdeque ancipiti Florentini deliberarent, abiiſſentque penè indignabundi legati, ex miſſu Senatus Gentilis rem omnem, apud venturum Regem ſervata pace tranſegit. Hujus Epiſcopi temporibus monaſteria S. Marci, & S. Claræ, quas Aretini muratas vocant, fundata; Monachiſque Montis Olivetani indulſit, ut ex veteri, collapſique amphiteatri ruinis templum, monaſteriumque Aretii poſſent ædificari, ut ex ſubjecto monumento perſpicitur.

Gentilis Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopus Aretinus, &c.

SAnè cum Chriſtianiſſimus Princeps Carolus Romanorum ſemper Auguſtus, ut ſuo conſtat indultu dum Romam iter faceret, Aretiumque perveniſſet comperiiſſet gymnaſium, quod tunc erat intra domum B. Donati, & flumen Caſtri effectum eſſe proſtibulum in tam digniſſimi loci dedecus, & detrimentum, ut tantum errorem à dicto loco tolleret, & amoveret, illud eccleſiæ B. Donati, & ſucceſſoribus ſuis, & Imperiali largitate gratioſè, & liberè condonavit: poſteaq; ſexcentis, & ultra annis tunc decurſis bonæ memoriæ Guido prædeceſſor noſter, qui & venerabilibus fratribus Ordinis Montis Oliveti habitum religionis eorundem, & ipſius Montis Oliveti locũ conceſſerat, ut gymnaſium ipſum de bono in melius commutaret, ob ſynceramque devotionem, & fidem, quas erga eoſdem fratres gerebat, cupiens illos in civitate hac Aretina etiam Domum perpetuo famulari, illud etiam dictis fratribus ſponte, & liberè tradidit, atque conceſſit, adeo quod, prævia Dei gratia, fratres ipſi eccleſiam cum monaſterio ad Dei laudem, atque ſub titulo, & nomine B. Bernardi Abbatis tunc ibidem extruxere. Nos vero ejuſdẽ prædeceſſoris noſtri veſtigia imitari cupientes, &c.

Ego Bernardus q. Chiſtophori de Bezzolis, &c.

(,, *Gentilis Georgii de Becchis filius, Decretorum* ,, *Doctor, variis præfectus Plebibus in Etruria, Canonicus Florentinus, atque Piſanus, Papæ ſcriptor, & familiaris inter præclariores, atque Doctiores ævi illius* ,, *viros omninò eſt recenſendus. Plures illi conſcripſere* ,, *Epiſtolas Marſilius Ficinus, Jo. Antonius Campanus,* ,, *Jacobus Card. Ammannatus, Philelphus, aliique. Ejus* ,, *item multa cũ laude meminere Politianus in ſuis carminibus, Calderinus in Epiſtola Dedicatoria ad Martialem, Valerius in Vita Laurentii Medices, Brutus* ,, *in hiſt. Florent. atque alii quamplures. De eo nos fusè egimus in hiſtoria Chronologica Canonicorum Florentinorum, quam ſummo labore, atque diligentia concinnavimus. Obiit anno* 1497. Salvinus.)

LXXVIII. 78. COSMUS Paſtius *a* nobiliſſimus Florentinus Leonis X affinis, magno, & excellenti vir ingenio, tũ Græca, tum Latina politiori literatura inſignis, ſub Alexandro VI. melioris fortunæ aleam experturus, Romam profectus eſt, ab eodemque Pontifice S. Petri Canonicus eſt primum adlectus, mox etiam Olorenſenſis *b* Epiſcopus, in Antonium Paſtium affinem canonicatu transfuſo. Eo dignitatis gradu condecoratus, ex Florentini Senatus decreto, cum Francisco Pepio Juriſconſulto, armato Maximiliano Imperatori Italiæ minitanti, poſtulantique contra Gallos Florentinorum fœdus, cum ſuæ Reipublicæ mãdatis occurrit, exque voto Patrum conſilia intrepidè expedivit. Quamobrem è legatione reverſum ad Aretinam vacuam ſedem elegerunt die 17. menſis Aprilis anno 1497. legarumque ad Regem Hiſpaniarum cum Nicolao Neronio deſtinarunt; deinceps nomine Patriæ Ludovico XII. poſt exceſſum Caroli VIII. Gallicanam coronam gratulatus eſt anno 1498. Egitque apud eundem Regem, ut Piſæ Florentinis reſtituerentur: iterumque Lugduni, Petro Soderino collega, cum eodem Rege fœdus percuſſit, quo pollicebantur Florentini haud ſe ſuppetias iis ſummiſſuros, qui Mediolanum recuperare fuiſſent conati. Eodem anno cũ Galliarum Rex, ut jura ſua defenderet, armatus Mediolanum veniſſet, honorificam à Florentinis Legationem excepit, qua cum Coſmo Paſtio, Petro Soderino, Franciſco Gualterotto agentibus ea inter Regem, Florentinoſque ſancita concordia eſt, ut alteris alteri ad communes repellendas injurias præſto eſſent. Valuit Paſtius in explicandis conſiliis, quam qui maximè, orator egregius, & omni diſciplinarum genere cultiſſimus. Nec verò melior eccleſiaſticus, quàm miles fuit; ſiquidem Cæſari Valentino Florentiam 1501. properanti terrori fuit, captaque Aretio, cum Guillelmo Paſtio parente, ejus civitatis per id tempus commiſſario à Vitellotio Vitellio, quem Valentinus inſtigarat ad facinus, Epiſcopus arcem cum delecto præſidio occupavit. Sed cum anguſtiorem commeatum, quam putarat, nactus fuiſſet, tardioraque à Florentinis præſidia veniſſent, intra quatuordecim dies rebus, corporibuſque ſalvis deditionem fecit, ut obſeſſis magis, quam ſibi conſuleret, ipſe verò cum octo nobilibus ſociis Aretinis victoribus præda ceſſit. At verò cum paulò poſt Aretio Florentini potiti eſſent, Epiſcopus ſervitutem excuſſit, atq; poſt obitum Alexandri VI. ad Pium III. Florentinus legatus honorificè deſtinatus. Sed cum ante gratulationem Pius poſtremam diẽ clauſiſſet, ad Julium II. ſucceſſorem, Coſmo deducente, Senatores illi gratulatum profecti ſunt. Cui cũ apprimè charus Epiſcopus Paſtius evaſiſſet, ab eodem ad Archiepiſcopalem Florentinam ſedem translatus eſt, an. 1508. die 5. menſis Julii, in qua dignitate, cunctis applaudentibus, uſque ad annum 1513. ſuperſtes fuit; vir utique memorabilis, quod florenti, labantique plerumque Patriæ ſuæ commodo fuerit, & ſaluti.

a Guillelmi de Pazzis, & Blanchæ Petri Coſimi Medices Filius. Salv.

b Oloronenſis.

79. RAPHAEL Riarius, in Aretinum Epiſcopatum Coſmo Paſtio ſucceſſit anno 1508. die 5. menſ. Julii, qui poſt tres annos ſponte eo munere ſe exſolvit. LXXIX.

80. HIERONYMUS Sanſonius Savonenſis, à Julio II. Pontifice ſuo affine adlectus eſt 1511. die 5. menſis Novembris, inſequutoque anno Concilio Lateranenſi interfuit. Aretinam adminiſtravit Eccleſiam uſque ad annum 1516. inde ad Laudenſem Epiſcopatum in Inſubriam translatus eſt. LXXX

Poſt hunc Hieronymum contendit Buralius Franciſcum Card. Ermelinum, Aretinum ſucceſſiſſe in Epiſcopatum, perque duos annos in ea ſede floruiſſe; ſed ſi ulla actibus Cõſiſtorialibus fides, planè fallitur, eum, qui ſequitur, Octavius Maria Sfortia ſucceſſerit.

81. OCTAVIUS MARIA Sfortia, filius naturalis Galeazzii Sfortiæ Mediolanenſis Ducis, cum in ſuſpicionem novandarum rerum Gallis veniſſet, coactus eſt ſub X. Leone Laudenſem cum Aretino Epiſcopatu commutare, anno 1519. die 14. menſis Decembris; quam eccleſiam cum adminiſtraſſet uſque ad an. 1525. Gallique jam Mediolanenſi Principatu fuiſſent exuti, Aretino dimiſſo, ad ſuum rediit Epiſcopatum, in quo haud diuturna mora jus dixit; Cæſarianis enim æquè ſuſpectus, Laudenſi Epiſcopatu ſponte ſe abdicavit, vitamque privatam Mediolani, quoad vixit traduxit, ut poſtea plenius narrabimus. LXXXI.

82. FRANCISCUS Minerbettus, (,, *Thomæ Minerbetti, & Bartholomææ Bernardi Medices filius*,) nobilis Florentinus, (,, *Sacrorum Canonum Doctor*, ,, *Prothonotarius Apoſtolicus*,) Turritanus antea Archiepiſcopus è Sardinia ad hanc translatus eſt anno 1525. die 6. menſis Martii, nomenque Archiepiſcopi ſemper retinuit. Hic à juventute, ob rariſſimas animi dotes, in Metropolitana Florentina obtinuit Canonicatum, cujus deinde etiam Archidiaconus evaſit. S. Joannis majoris in Mugello Plebania, ac Montopolita- LXXXII

na ſi-

A na ſimul auctus eſt, nt miratur Ammiratus: Mediceis addictus fuit, itant pro illis aliquando viſus ſit periculum capitis adiiſſe. Ann. 1512. eum Joanni Medieeo Cardinali, eo periculo deſunctus adhæſiſſet, ab eodem jam Pontifice Turritanus in Sardinia Archiepiſcopus declaratus eſt *a*; deinde à Clemente VII. Aretinam ſedem adminiſtrandam, regendamque accepit. Leoni X. proficiſcenti Bononiam, ad Franciſcum I. Regem Gallorum, nomine Reipublicæ Florentinæ Legatus obvius fuit. Deinde etiam ejuſdem Reipublicæ miſſn, ſuorum collegarum Princeps, ac Dux Clementi VII. novum eccleſiaſticum Principatum gratulatus eſt. Denique anno 1531. cum Vidone Mediceo Archiepiſcopo Theatino ad Ducem Alexandrum Mediceum, Florentina nobilitate mittente, legationem obivit. Aretinam rexit Eccleſiam uſque ad annum 1538 *b*. eoque munere ſponte ſe abdicavit, vixitque deinde Florentiæ piis operibus enixè intentus. Dum conſenuiſſet S. Sylveſtri monaſterium, in quo nobiles Virgines dote caſſæ reciperentur, fundavit ad B portam Pinctiam. Nec tamen cum ſe tumultuantibus curis ſubduxiſſet, ad arbitrium ſnum viſus eſt latuiſſe. Primus enim Coſmus Magnus Dux conſiliis explicādis illum adhibere ſolitus erat, cumq; Carolus V. Lucam progrederetur, ut illuc cum Paulo III. Pontifice de graviſſimis rebus miſceret colloquia, illum per Franciſcum Minerbettum Epiſcopum omni honoris cultu à Cortonæ confiniis Lucam uſque deducendum curavit. Sexaginta, & ſeptem natus annos deceſſit an. 1543 *c*. atque apud S. Mariam Novellam prope parentem tumulatus eſt, cui nobile monumentum cum hoc epitaphio erexerat.

a Anno 1514.

b 1537.

c Die 23. Januarii. De hoc plura Salvinus in Hiſt. Canonicorum Florentinorum.

Thomas Minerbettus Eques cunctis Reipub.
honoribus egregiè functus moritur
M.CCCCLXXXIX.
Fr. Archiepiſcopus Turritanus parenti piiſſimo.

Pavimentum autem hanc habet inſcriptionem.

Idem Franciſcus Archiepiſcopus annum
agens lxx. ut in morte etiam parentum
contubernio frueretur ſibi V.P. MDXXXV.

LXXXIII. 83. BERNARDETTUS Minerbettus, („ *Andrea Minerbetti atque Ermellina Corbinella filius*,) C nepos Franciſci, ex ceſſione Patrui Aretinum obtinuit Epiſcopatum 1538. *d* die 6. menſis Februarii, cujus Epiſcopatus iniit poſſeſſionem poſt ejuſdem exceſſum menſe Aprilis anno 1543. Patruo ſimillimus fuit, clatusq; in paucis Coſmo Mediceo Principi, cujus nomine apud Neapolitannm Proregem de rebus graviſſimis legationem obivit anno 1551. anno verò 1557. ſtatus Senenſis decreta cum Coſmo Mediceo ſua præſentia, ac teſtimonio ſanxit. Apud Alphonſū II. & Herculis Ducis Ferrariæ obitum doluit, & eidē noviter adeptum Principatum eſt gratulatus, communemque lætitiam fœderum inter Gallos, & Cæſarem ſua legatione ad Carolum V. mittente Coſmo, cumulavit. Inde apud Philippum filium reſedit Legatus anno 1558. uſque ad annum 1564. Indeque cum Frāciſco Etruriæ Principe, qui Hiſpanica in Aula aliquandiu fuerat commoratus, in Etruriam reverſus, D Aretinam Eccleſiam ſuam ita piè, ſanctèque adminiſtravit, ut excedens è vivis anno 1574. 16. Septembris omnibus ſui deſiderinm reliquerit inconſolabile *e*. Valuit eruditione, itaut in flore juventutis apud doctos haud tulerit mediocrem laudem Poeſeos, ut lib. 3. Æneidos à ſe lingua Etruſca eleganter donatus abundè teſtatur.

d 1519. ex Actis ibidem Clericus Florent. dicitur l. V. D. & 18. ann. ætatis *Lat.*

e Plura de eo in Notitiis Virorum illuſtrium Academiæ Florentinæ, cujus ipſe unus ex fundatoribus fuit, pag. 8. *Mandoſ.*

LXXXIV. 84. Fr. STEPHANUS Bonuccius, Ludovico cœmentario Patre Aretii natus, ſed è Mntina Inſubriæ nobili civitate oriundus, à Stephano Bonuccio nobili Aretino, ac Servitarum quondam Generali, cujus fuerat alumnus, profeſſionem, nomen, cognomen, dicitur auſpicato traxiſſe; ſi quidem cum Servitarum ordinē fuiſſet profeſſus, in artibus primum ad miraculum profecit, mox per minores dignitatū gradus ad Generalatū ſui ordinis aſcendit. Cumque Hugo Card. Boncompagnus ad Regem Hiſpaniarum Legatus proficiſceretur, Fr. Felicem Perettum Montaltum, Ord. Minorum Procuratorem Generalem, ac Fr. Stephanum Bonuccium Principem Servitarum, A collegas legationis, inque conſilio habuit. Cum verò prædictum foret, ut ij tres ſummi Pontifices evaderent, ex parte dicto conſtitit fides; Hugo enim ad ſummam ſedem Apoſtolicam ſubvectus, Gregorius XIII appellatns eſt, recordatuſque Bonuccii, Alatrinum illum creavit Epiſcopum, annoq; 1574. 1. die ineuntis Octobris tranſtulit ad Eccleſiam Aretinam; Perettus verò cum à Pio V. inter Purpuratos cooptatus eſſet, Greg. XIII. in Pontificatum ſucceſſit, Sixtus V. appellatus, Purpuraque cohoneſtavit Bonuccium ſub titulo S. Marcellini, quam ille adeò dignitatem fortè implevit, ut omnes præſagirent, fore, ut tertius Pontifex renunciaretur. Cæterum omnium ſpes mors importuna præcidit. Deceſſit enim Romæ anno 1589. die 2. menſis Januarii, ſepultuſque eſt apud S. Marcellum, ubi ejuſmodi legitur epitaphium.

D. O. M.

Fratri Stephano Bonuccio, ord. Servorum Civi, & Epiſcopo Aretino S. R. E. presb. Card. tit. SS. Petri, & Marcellini, cum inſignis religio, pruden- B *tia, & doctrina omnium judicio, & votis ei majora pararent extincto ætatis ſuæ anno lxviij. ſalutis humanæ MDLXXXIX. die ſecunda Januar. Ludovicus Bonuccius, & Io. Baptiſta frater Patruo benemerito PP.*

In maximo templo Aretinæ civitatis Iidem nepotes ejuſmodi elogio cohoneſtarunt.

D. O. M.

Fr. Stephano Bonuccio S. R. E. tit. S. Petri, & Marcellini presb. Card. quem Tridentum ad ſacrā Synodum Theologum celeberrimū, Hiſpania Hugonis Card. Boncompagni ad Philippum Regem Legati fideliſſimum Conſiliarium, Servitana familia per omnes ejus gradus Gubernatorem optimum, Alatrum, & Aretinum paterna civitas Præſulem vigilantiſſimum, Roma ſæpè ad ſummos Pontifices Oratorem, ſacræ Inquiſitionis Cenſorem, Concilij Interpretem, aliiſque muneribus perfunctum, ſapientiſſimum omnis Chriſtiana Reſpublica in omnibus religioſiſſimum, ac demum digniſſimum Cardinalē C *experta, dum ſpe Pont. Max. expectabant, ex inopinato obeuntem graviter luxere. Obiit verò iv. non. Ianuaris M.DC.XXXIX. anno ætatis ſuæ lxviii. Ludovicus Bonuccius, P. Aretinus, Fabius, & Baptiſta fratres Patruo benemerito PP.*

85. PETRUS Uſimbardus („ *Nob. Florentinus: in Actis Conc. deſcribitur Terra Collis nullius Diœceſis Provincia Florentinæ*, Lucent.) ad preces Ferdinandi Magni Ducis Etruriæ, Stephano Bonuccio ſucceſſit 1589. die 9. menſis Januarii. Cum adhuc adoleſceret, ſecretarii munere functus eſt in Aula Joānis Card. Medicei & filii Coſmi I. Magni Ducis Etruriæ ſub diſciplina Bernardi Juſti Abbatis, eandemque operam præſtitit Ferdinandn Mediceo Cardin. qui poſtea Magnus Dux Etruriæ fuit. Plebania S. Mariæ de Limite, ac Cinguli Præpoſitura eſt auctus. Poſt exceſſum Bernardi Juſti apud Ferdinandum Card. primus ſecretarius evaſit, eidemque adfuit in Conclavibus, nbi Gregorius XIII. Pōtifex, & Sixtus V. ad Apoſtolicam ſedem evaſerunt. Deinde cum D Ferdinandus Franciſco Magno Etruriæ Duci ſucceſſit, & ſacerdotia, quæ poſſedebat, in familiares, aulicoſque conferret, Petro prædives Abbatia obvenit, ac deinceps etiam Aretiuns Epiſcopus eſt adlectus. Ex eo, cum ſe aulicis curia ſubtraxiſſet, ut ſibi creditam Eccleſiam præſens adminiſtraret, Laurentium Uſimbardum fratrem aulicis inſervitutum negotiis apud Etruſcos Principes ſuo ſavore promovit; (Is ille, qui cum in Conſiliarii munere egregius evaſiſſet, inter Purpuratos Florentinos Patres eſt numeratus.) Uſimbardumque alterum fratrem novæ Collenſi civitati Præſulem præficiendum curavit. In qua ipſe monaſterium Monialium ex inſtituto S. Auguſtini fundavit, eidemque peramplum cenſum attribuit. Aretinum clerum ex Concilii Tridentini cenſura correxit, inſtanravit, exornavitque Epiſcopale palatium, cenſuſque, atque fortunas Epiſcopatus adauxit; cumque optimi Præſulis nomen fuiſſet adeptus, diem clauſit extremum anno 1612. 28. menſis LXXXV.

A Muji, reliquitque Uſimbardam familiam honorum titulis *a*, opibuſque ita firmatam, & adauctam, ut cum quaibet Florentina gente illuſtriori videretur poſſe conferri. Quam tamen hodie ob mortem Franciſci Uſimbardi, olim Cameræ Apoſtolicæ Clerici, in nno Claudio effœto ſene videmus labaſcere.

a De hoc item plura in Inſtitu Notariis. pag. 177. Mandoſ.

LXXXVI. 86. ANTONIUS Riccius Florentinus, filius Vincentii Senatoris (,, *atque Caſſandræ Antonii de ,, Hieronymis*,) cum Romæ Scipionis Cardin. Burgheſii eſſet familiaris, ex ejuſdem favore Aretinum Epiſcopatum adeptus eſt, anno 1612. die 27. menſis Junii. Ad 25. annos præſens Eccleſiam ſuam adminiſtravit, adeo ſpectata laude prudentiæ, ut Petrum Riccium ejuſdem olim civitatis optimum Præſulem ad vivum videretur referre. Defunctus eſt in exordio anni 1638.

LXXXVII. 87. THOMAS Salviatus Florentinus Patricius, Epiſcopus antea Collenſis ad Aretinam Eccleſiam translatus eſt, anno 1638. menſe Januario. Adhuc in vivis agit, florentis ætatis nobilis Præſul, trium Cardinaliũ ſuæ familiæ virtutes ad vivum repræſentans. B

A D D I T I O.

(,, *Thomas Laurentii Salviati, & Lauræ de Medicis filius, juris Laurem Piſis an. 1622. adeptus, inde ,, Romam in aulam Franciſci Card. Barberini profectus, ,, ibi S. Celſi Canonicus eligitur, atque Archipreſbyter ,, S. Euſtachii, tum Collenſis Epiſcopus an. 1634. demum ,, an. 1638. die 1. Martii ad Aretinam regendam Eccleſiam translatus eſt. Ibi Clericorum ſeminarium erexit: atque ea pietate vivens emicuit, ut poſt diuturnum Præſulatum decedens an. 1671. die 15. Octob. magnam ſui opinionem in terris reliquerit. In Cathedrali, ut ipſe mandaverat, in communi Epiſcoporum ſepulchro conditus fuit.*

LXXXVIII. ,, NERIUS *Card. Corſinus electus Epiſcopus Aretii die 8. Febr. 1672. Aretium venit 14. Junii ejuſdem ,, anni. At cum ad graviores curas Romam evocaretur, ,, inſulam in manus Pontificis libere remiſit an. 1677. die ,, 8. Martii: inſecutoque anno Florentiæ deceſſit die 29. ,, Septemb. in Sacello S. Andreæ Corſini in Carmelitarum templo tumulatus. Conſule Ignatium Orſolinum ,, in Cardinalibus Florentinis.* C

LXXXIX. ALEXANDER *Strozzia, in primis nobili Florentina gente natus, cedenti Corſino ſubrogatur 8. Martii 1677 dum oculos in tanti Pontificis fulgores intendit, Aretinus Populus morte ſublatum deflevit 19. Octob. 1682. Aretini in Cathedrali quieſcit communi ,, exceptus Epiſcoporum ſepulchro. Ejus vitam deſcripſit ,, Salvinus in Faſtis Conſularibus Academiæ Florentinæ pag. 603.*

XC ,, JOSEPH *Octavius de Attavantis filius Pandulphi, & Leonoræ Martiæ Medices undequaque ſpectatiſſimis familiis in re Florentina, Florentiaque Archiepiſcopi Americi Martii Medices pronepos. Romæ ,, inter Convictores Seminarii nobiliter ad ſeptennium ,, educatus, inde Piſas divertit, ubi humanum, ſacrumque jus emenſus, utriuſque Lauream Doctoralem eſt aſſecutus anno 1670. mox Canonicus factus Florentinæ ,, Metropoleos 14. annos cum eidem inſervivſſet, ad Aretinam Inſulam vocatus eſt die 24. Maji 1683. poſtremo ,, die ejuſdem menſis unà cum Michaele Carolo Epiſcopo S. Miniatis ſolemnem inaugurationem excepit in ,, templo Domus profeſſæ ſocietatis Jeſu per manus Card. ,, Franciſci Nerli Archiepiſcopi Florentini, & Aretium tandem venit die ultima menſis Octobris ejuſdem ,, anni, quem inter celſiſſimos Heroes ſuaviandum officioſiſſime veneratu illico eſt Aretina Gens. At importuna mors citius quam par eſt, proficua cogitantem bonum ſuſtulit Paſtorem an. 1691. die 9 Januarii in communi Epiſcoporum ſepulchro in Cathedrali tumulatus. ,, De hoc item Salvinus in opere præclaro de Canonicis ,, Florentinis agit diffuſè.* D

XCI. ,, JO. MATTHÆUS *Marchettus nobilis Piſtorienſis I.V.D. Canonicus, & deinde Præpoſitus Eccleſiæ Piſtorienſis, mox Præpoſitus Collegiatæ Eccleſiæ ,, Emporienſis Florentinæ Diœceſis, adlectus 19. Decemb. 169 . Obiit in reſidentia an. 1704. menſe Sept.*

XCII. ,, BENEDICTUS *Falconcini, nobilis Volaterranus I.V.D. Præpoſitus inſignis Collegiatæ Eccleſiæ S. ,, Mariæ Majoris Terræ Piſciæ, cum antea fuiſſet Lector juris Canonici in publica Univerſitate Piſana, ac ,, Vicarius Capitularis ejuſdem Terræ, annorum 47. ad ,, Epiſcopatum Aretinum evectus eſt 15. Decemb. 1704. ,, Vivit adhuc.*

ASCULANI,
ſeu ESCULANI in Piceno
EPISCOPI.

ASCULUM Piceni ideo libuit appellare, ut ab eo oppido, quod in Apulia ſitum eſt, opportunè ſecerneretur. Aſculum ergo perantiqua, ac nobilis Piceni civitas ſupra fluvium Troentum ſedem accepit in ea parte, qua vergit ad Aprutium, in eamque Provinciam à Leandro Alberto conſulto rejicitur, tametſi ſemper ab optimis fere Scriptoribus appelletur Piceni caput, qua dignitate inſignitæ Plinius, Florusque præcipuè meminerunt. Quamobrem Plinius de Aſculo ita inquit lib. 3. c. 13. *Colonia Aſculi Piceni nobiliſſima*. Florus vero lib. 1. c. 18. *Domiti Picentes, & caput gentis Aſculum*. Eamdem in Piceno repoſitam Strabo lib. 5. in hæc ferè verba deſcripſit. *In Mediterraneo eſt Aſculum Picenum, locus, in quo mœnia condita, naturæ munitiſſimus, & Montes circum, jugis exercitibus inacceſſis.* Ab aliquibus hæc civitas vocatur Aſculum, aliis Eſculum, ut ab eo, quæ in Apulia eſt, diſcernatur, tametſi apud nobiliores, antiquoſque ſcriptores Aſculum ferè ſemper appelletur. Hujus meminere Cæſar in Commentariis, Cicero, Vellejus Paterculus, Lucanus, Plutarchus, Appianus, Frontinus, Stephanus, Ptolomæus, Liviuſque diverſis in locis, præcipuè autem in lib. 72. ubi fusè narrat occiſionem, quam Aſculani in Q. Servilium Proconſulem, cæteroſque Romanos cives, qui illic commorabãtur, ſæviſſimè exercuerunt; itaque cum contra jus gentium ante bellum, miſſos à Romanis Legatos interfeciſſent, Aſculum ferro, flammaque exuſtum eſt, ac omnino deletum. Cæterùm in eodem loco, ſed non ejuſdem potentiæ, nobilitatiſque Aſculani muri iterum exſurrexerunt, diſpari, inquam, fato cum olim totius Piceni caput appellaretur, & eſſet. Longitudine occupat milliarium, privatos lares continet bis mille, & quingentos; in quatuor dividitur regiones; duæ ibidem viſuntur arces, turres erectæ 100. demolitæ 50. pontes ſex, mirabili architectura formati, portæ novem cultiſſimæ, latiſſimæque viæ, atque plateæ, ampla fora, ac ſplendida palatia, templa denique religioſorumque monaſteria magnifica.

In primis civitatibus, quæ jam inde ab Apoſtolorum temporibus lucem hauſerunt Evangelii, Aſculum numerari poteſt; diuturniorique mora ſub Pontificio quievit Imperio; ſed cum vitio temporum noxioſiſſimæ illæ Guelphorum, Gibellinorumque factiones ebullire cœpiſſent, exortis tyrannis, qui inter ſe de Imperio decertabant, poſt ſemum iterum excidium Aſculum civitas paſſa eſt. Etenim cum Thomas Falzetta, ſtultuſque ejuſdem filius Aſculanum tyrannicè ad ſe traxiſſent imperium, Zotto Migianiſio illos deinceps expellente, tanta rerum civilium perturbatio Aſculi conſecuta eſt, ut penè omnia tam humana, quam divina ſuſque deque viderentur miſceri. Quievit tandem illa Civilium diſcordiarum procella, ac diuturnitate temporis adeò ſedata eſt, ut ad

Pon-

A Pontificum Romanorum libeus volenſque rediret Imperium. Et hoc tempore quidem ex diuturnitate pacis, juſtitiaque illam adminiſtrantium, opibus, armis, literiſque adeo probè nitet, ut quæ in Italia noſtra tempeſtate florent, illarum nulli videatur ſecunda. Protulit autem illa Civitas ubique, & ſemper viros, qui omuibus ſeculis omuium virtutum laude floruerunt. In quibus olim enituit Betutius Bazzo, quem inter facundiſſimos Oratores Cicero Oratorum princeps numerat; & ſi belli, paciſque artes attendas, Ventidius ille Baſſus longè clariſſimus fuit, Romanæ Reipublicæ olim Conſul, ac Dux, quique primus Parthos, bellicoſiſſimam gentem, victricibus illatis ſiguis auſus eſt irritare in prælium: gloriaturque Aſculum Nicolaum V. Pontificem ſummum intra ſuos muros progenuiſſe: nec minus Mathematicis artibus Ciccius Aſculanus patriam illuſtraſſet, niſi ejuſdem admiranda ſanè opera tanquam magicis artibus propiora ſuperior ætas deſpexiſſet, damnatoque auctore dubiam famam traxiſſent.

B Jam inde à primis temporibus Epiſcopalem dignitatem obtinuit, primuſque illius Epiſcopus, qui antiquior reperiatur, ſcilicet Emygdius eſt, qui à S. Marcello Papa illic ordinatus Epiſcopus, evulganſque Evangelium Chriſti ſub Diocletiano ſæviſſimo Principe martyrio coronatus eſt, Aſculique tanquam protector præcipuus veneratione ſumma colitur. Aſculanus Epiſcopus nullius Metropolitani ex arbitrio pendet, ſed ab ipſis incunabulis uni Apoſtolicæ ſedi proximè obſequium præſtat. Hujus antiqua Diœceſis ampliſſima olim fuit; fines enim illius ſecundum latitudinem ab Aſo fluvio ad montis Poli uſque radices, ſalinique vada excurrunt; ſecundum longitudinem verò ab Adriatico litore ad Amatricianorum pendices, Spoletanique Ducatus terminos prope Nurſiam pertinent. Caſtra, Oppidaque ſuis cum pagis, plebibus, & Eccleſiis ibidem exiſtentia, in tanto Diœceſis ambitu ſub Aſculani comitatus nomine, Antiſtitum parebant principatui, quippe qui non uno Auguſtorum, Regumque præcepto, nec uno ſummorum Pon-C tificum reſcripto, Civitatis, Comitatuſque hujuſmodi declarati, confirmatique Dynaſtæ, populis ſibi ſubjectis, non divina dumtaxat, ſed humana quoque jura præſcribebant, Vicecomites, Prætoreſque locorum conſtituebant, Caſtra viris nobilibus feudo tradebant, à Domicellis homagium, atque fidelitatis juramentum recipiebant, nundinas ubique, ditiones locorum pro libito inſtituebant, pedagia exigebant, nummos cudebant, & baculos quandoque aureos geſtabant; nunc vero Ancarani Barones, Pontificalis Aulæ Comitum, ſacrique Romani Imperii Principum glorioſa retinent nomina. Diœceſis autem, quæ præſens remanet, multis licet locis ex novatum Cathedralium erectionibus divulſa fuerit, haud tamen exigua eſt; continet enim Civitatem ipſam cum toto ſere illius comitatu, paucis exceptis Villulis, & Caſtellis, quorum quædam Firmano Archiepiſcopo, quædam verò, ſive Aprutino, ſive Ripano, ſeu Montalteuſi ſubjacent Epiſcopis. Oppida inſigniora quinque inſuper retinet, Amatricem videlicet, Acumu-D lum in Regno Neapolitano, Arquatum in Ducatu Spoletano, Ophydam, ubi inſignis Eccleſia collegiata 12. Canonicorum una cum Priore, olim Monachorum S. Benedicti cœnobium, in qua corpus S. Leonardi Confeſſoris quieſcit, & montem Gallorum in Piceno, in tota verò Diœceſi ſex, & quinquaginta ſupra centum parochiales Eccleſiæ numerantur. Cathedralis Eccleſia cohærens Epiſcopio, in prima Urbis regione poſita ad Orientem, Deiparæ Virgini aſſumptæ, ac D. Emygdio ſacra, Corinthiaco opere undequaquè vivis, quadratiſque lapidibus conſtructa eſt. Templum non minus ſpatioſum, quam ſpecioſum palm. 309. longitudine 130. latitudine, tres intus habet ex lateribus fornices, quorum medius ſex integris octangulis, quatuor verò dimidiatis fultos columnis, ſingulis quadrato lapide cū ſuis arcubus ac teſtitudinibus affabrè formatis inferius conſtituentibus pavimentum, ſuper quod aſſurgit cupula ſatis eminens, ſatiſque decora, quatuor arcubus ſuffulta. Inter pri-A mum verò, mediumque pavimentum cernuntur organa ſiniſtrorſum opus Antonii Mirorei Antuerpienſis. Tertium denique pavimentum, cæteris ſuperius occupatur à Clero, in cujus medio maxima elevatur Ara cum inſigni ligneo tabernaculo deaurato à Georgio Vaſario Aretino depicto. Ad Pſallentium commoditatem extat tribuna cum Odeo, in quo Chriſti è Cruce depoſiti, Deiparæ, ac aliorum Sanctorum apparent icones, Caroli Crivelli pictoris non ignobilis. Canonici 12. numerantur, & Archidiaconatus unica dignitas. Olim aliæ quatuor dignitates inibi erant, Archipresbyter nimirum, Præpoſitus, Primicerius, & Manſionarius, quorum præbendæ ſuppreſſæ fuere. Cappis utuntur Epiſcopalibus, optioniſque gaudent privilegio, quibuſdam in Parochiis ex veteri conſuetudine animarum inſtituunt Rectores: priſcis temporibus Epiſcopos eligebant, confirmabantque in Caſtris Pemontis, Columnatæ, ac Martignani Vicecomites, Prætoreſque, nunc autem dirutis prioribus Maſignani Barones exiſtunt. Oppidum eſt B Aprutii finitimum. Manſionarii numero ſex, iique præbendati perpetui 12. erant ex inſtitutione. Sunt, & alii miniſtri amovibiles. Extant in Templo Altaria 20. illud autem inprimis majori cultu reverendum, quod B. Virginis Lauretanæ argentea inſignitur imagine. Alterum olim extabat B. Saladino dicatum, cujus pulveres ibi recludi docent antiquæ Eccleſiæ monumenta. Reliquiis ſacris præter D. Emygdii, ſociorumque corpora, inſignibus decoratur, ubi & fruſtulum ſacræ columnæ, in qua Salvator Chriſtus fuit flagellatus, Caput S. Benedicti martyris, oſſa D. Conſtantini Levitæ, & martyris, ac S. Veneris Virginis, ac item martyris aſſervantur. Ibidem legitur in marmore humatum S. Auguſtinum Eremitam, necnon Hieronymum Tuberum presbyterum, cui quidem ob vitam piè, ſanctèque peractam Canonici monumentum ſtatuere. Major ſacriſtia ampla eſt, & nitida. Ab hujus templi latere ædes ſunt Canonicorum, quas dicunt canonicas. Clericorum Seminarium à Petro Camiano Epiſcopo excitatum non longè adeſt à C Templo ſitum, ubi olim erat Xenodochium cum Eccleſia S. Luciæ, auctum inde, & à fundamentis reſtitutum ſub Hieronymo Card. Bernerio, & Epiſcopo Aſculano. Præter Cathedralem quatuordecim intra civitatem numerantur parochiales Eccleſiæ, religioſorum virorum 11. ſanctimonialium 5. venerabilia monaſteria, Collegium ſocietatis JESU, & Congregatio Oratorii ad normam S. Philippi Nerii cum Eccleſia eidem Divo ſacra: ſodalitates laicorum 11. aliaque ſunt oratoria tum intus, tum propè civitatem, quæ quidem antiquitus Cœnobitarum, Monachorumque erant manſiones In Oppidis vero ejuſdem Diœceſis 20. alia virorum, & unum monialium cœnobium ſpectantur, aliæque Eccleſiæ, piaque loca viſuntur, in quibus populi pietas, Cleri charitas, Paſtoris ſollicitudo enituit ſemper.

A D D I T I O.

(„ *Inter Canonicos hujus Cathedralis recenſentur* „ *Theologus, & Pœnitentiarius. Manſionarii inibi no-* D „ *vem ſunt. Archidiaconi jus eſt deputare Vicarium ad* „ *curam, quæ exercetur in Parochiali. Decem tantum* „ *Parochias civitas enumerat, in qua item ſunt duo Xe-* „ *nodochia, & mons Pietatis. Secus civitatem duo ſpe-* „ *ctantur clauſtra Minorum de Obſervantia S. Franci-* „ *ſci. Ipſa civitas decem mille & amplius habitatores* „ *complectitur. Univerſa Diœceſis ad 30. millia morta-* „ *lium aſcendit. Oppida clariora ſunt* Offida, Arquata, „ Appignano, Spinettoli, Monte Calvo, Liſciano, „ Colli, Monte Gallo, & Folignano. *Aſculana Eccle-* „ *ſiæ taxa Romana eſt flor. 316. menſa Epiſcopalis valor* „ *de præſenti 2200. ſcutorum Rom. moneta.* Lucent.)

Hujus Eccleſiæ Præſulum ſeriem modo ſubiiciemus, quam noſtro planè non vulgari labore, conatuque ex diverſis monumentis eruimus, in ea verò colligenda multùm adiuti fuimus ab eruditiſſimo, ſummoque viro Sebaſtiano Andreæ Antonello Patricio, & Canonico Aſculano, qui de rebus Patriæ ſcripſit, ſed non edidit *a* nobile commentarium.

a Exiit in lucem 10. an. poſt Auct. ris obitum an 1674. Patavii.

I. 1. S. EMYGDIUS natione Germanus primus Epiſcopus Aſculanus *a* Hic Diocletiano imperante cum 12. fratribus, tribuſque itineris ſociis, venit Romam, ut ſepulchra martyrum, martyr & ipſe foturus veneraretur. Multa Romæ verſatus, iogentiaque miracula edidit, Evangelique prædicatione multos ad fidem Chriſti convertit, ſacroque fonte lavavit. Sed illud in primis memorabile viſum eſt, cum ſolo ſigno Crucis Eſculapii ſtatuam, tanquam majoris tormenti fulmine ictam dejeciſſet, inque minota fruſtra fregiſſet, evolviſſetque in Tiberim. Enim verò tunc Romæ Præfectus exarſit; quæſituſque diu ad necem, à S. Marcello Papa Aſculanus Epiſcopus ordinatus, atque in Picenum ad prædicandum Evangelium miſſus ſæviſſimam quærentium deluſit induſtriam. Picenum penè totum Evangelio Chriſti imbuit. Cumque in idola gentium oratione ſoccinctus uſque ad illorum deſolationem iterum depugnaret, in Polimnii illius provinciæ Præfecti tandem Chriſtiano ſanguine madidas manus incurrit; qui cum Emygdium ingentibus promiſſis moneribus, filiæque connubio expugnare fuiſſet aggreſſus, adeò nihil profecit, ut etiam ipſe expugnatus coociderit. Siquidem S. Epiſcopus Præfecti filiam, cujus ouptiæ præmium violatæ chriſtianæ fidei futuræ erant, ad Chriſtum prædicarione, miraculiſque pertraxit. Ad quod nuncium Præfectus ita furore incanduit, ut ſuper Troenti fluminis ripam pœna capitis mulctaverit ſanctum. Mirabile dictu, ut ſtatim à cætero corpore caput deciſum eſt, protenſis ille manibus ſuum ſuſtulit caput, geſtanſque manibus per 300. ipſos paſſus verſus montem iter aggreſſus, ibique ſubſiſtens diſcipulis ſuis planè oſtendit, ubi ſepulchri ſedem vellet accipere. Ibidem igitur ſepultus eſt, inciditque ejus martyrium, ut notat Baronius, in diem 5. menſis Auguſti, qua ipſa die in Aſculana Eccleſia ſolemnis ejuſdem memoria celebratur tanquam præcipui Divi Tutelaris. Idem Baronius in Eccleſiaſticis Annal. narrat S. Emygdium martyrii tuliſſe coronam ann. 309. ſub Maxentii tyrannide, tametſi Romanum Martyrologium eam crudelitatem Diocletiano, Chriſtianorum acerrimo inſectatori, tribuat. Sed hoc facilè videtur poſſe conciliari, ſi dicamus S. Emygdium paſſum fuiſſe ſub Maxentii tyrannide, cum adhuc in Chriſtianos acerrimè deſæviret. Ejus reliquiæ una cum aliis Sanctorũ corporibus in maximo Templo relatæ, ſub confeſſione in Crypta reconditæ fuere in marmoreo tumulo, ubi verſiculus legitur.

Cum Sociis aliis Emygdius hic requieſcit.

a S. Emygdii vitam ſcripſit, atque edidit ... anno ... Paulus Antonius Appianus Soc. Jeſu, quem ... Antonell.

II. 2. CLAUDIUS Epiſcopus Picenæ Provinciæ, Ariminenſis Concilii à ſecretis, ſua induſtria lapſus reparavit Urſacii, & Valentis Arrianorum, clarus S. Hieronymi teſtimonio adverſus Luciferianos, de quo Baron. tom. 3. an. 359. qui interfuiſſe Sardicenſi Concilio creditur ex D. Athanaſii primo Apologet. Hunc inter Aſculanos Epiſcopos reponit Antonellus, nam D. Emygdii ſucceſſores, donec unaquæque civitas in Piceno ſuum haberet Epiſcopum, Picenæ Provinciæ appellabantur Præſules; Emygdius enim, teſte Valentino, Picenorum Apoſtolus, & Metropolitanus Epiſcopus fuit.

III. 3. LUCENTIUS Magni Leonis Papæ Legatus (*In Conc. Chalcedonenſi an.* 451.) Euthychetem, Dioſcorumq; hæreticos damnavit; ſocios habuit in Legatione Paſchaſinum Lilibetanum Epiſcopum, & Bonifacium R. E. Cardinalem, de quo Baronius ann. 451 *b*. Jura primatus Romanæ Eccleſiæ intrepidè tutatus eſt.

b Et tom. 6. ad an. 551.

IV. 4. QUINTIANUS magni nominis Epiſcopus ſub Felice Papa III. adverſus Gnaſſeum Antiochenſem intruſum doctiſſimam ſcripſit epiſtolam, quæ ſupereſt, ac ejuſdem duodecim Anathematiſmi leguntur tom. 2. Concil. conſule Baron. ann. 453.

V. 5. S. EPIPHANIUS S. Agapiti Papæ Legatus in Oriente ad eccleſiaſticas res penè collapſas reſtituendas, ſocios habuit in legatione S. Sabinum Canuſinum, S. Aſterium Salernitanum, S. Leonem Nolanũ, & Ruſticum Feſulanum Epiſcopos. Hi omnes ſubſcripti reperiuntur in Concilio Conſtantinopolitano ſub Menna Patriarcha, contra Anthimum, Severum, Petrum, & Zaoram hæreticos. Videndus Baron. tom. 7. anno 535. & deinceps an. 536.

VI. 6. FELIX in Synodo Romana ſub Agathone ſubſcriptus reperitur anno 680.

VII. 7. * AUDORIS Eſculanus Epiſcopus temporibus Adriani I. Papæ circa ann. Chriſti 780. interfuit judicio Hidelperti Ducis Spoletani, cum aliis Epiſcopis, ut in magno Farfenſis Cœnobii regeſto habetur n. 110.

** Ex App. tom. 1.*

VIII. 8. TUPTOLPHUS *c* vixit ſub Leone III. anno 800. clarus donatione à Ludigaro Aſculanæ Urbis Comite ad illius Eccleſiæ favorem facta, à Carolo Magno Francorum, Longobardorumque Rege confirmata, atque à Pipino Caroli filio Romanorum Patritio, nec non à Vinigeſio Spoletano Duce, & Marchione Saſeprundo, Rodelanto, & Aſtulpho ſubſcripta. Servatur pretioſum donationis monumentum in archivo cathedralis eccleſiæ, ſcriptura quidem incõpoſita, barbaræ locutionis, & à tineis aliquatenus corroſa. Datum Aſculi menſe Junii die 2. ind. VII. anno Caroli Regis in Italia 26 Pipini 18. ducatus vero viri glorioſiſſimi Vinigeſii anno 8. & Comitatus Ludigarii anno 8. En diploma *d*, nonnullis ſuſpectum, ab erudito Antonello ex autographo deſumpto, mihique tranſmiſſo.

c Al. Iuſtolphus, vel Tupſolphus.

d Perpetius et ejuſdem Antonelli hiſt. Aſcul. hic exhibimus.

In nomine Domini Dei Salvatoris noſtri JESU Chriſti.

REgnante D. Carolo, & Pipino filio ejus excellentiſſimis Regibus Francorum, & Longobardorum, & Patritiis, ſeu Romanorum Regnorum in Chriſti nomine, in Italia, Deo propitio, vigeſimo ſexto, & octavo decimo, iiſdemque temporibus viro glorioſiſſimo Vinigiſo ſummo Duce, anno feliciſſimo Ducatus ejus VIII. ſeu Ludigari Comit. Civitat. Aſculan. menſe Junii die 2. indic. 6. Ideo conſtat, quod Ego Ludigarus Comes civitatis Aſculanæ conſiderans me de mea retributione, & pro mercede, & redemptione animæ meæ dono, & ad diem præſentis trado in S. Matrem Eccleſiam in Epiſcopatu Aſculano, vel in veneratione viri beatiſſimi Tuſtolfi Epiſcopi aliquid de rebus proprietatis meæ, idest in Aſculano territorio ipſo monte Columnate cum ſepticenti modiorum, & in Ferano modiorum quatuorcenti, & medietate Eccleſiæ B. Petri, qui ibidem modo extare videtur cum dotis, & ornamentis, & in Triſago modiorum ſexcenti, & in Lomicciano, & in Velariana pro ſingula petſe poſita modiorum octocenti, & Eccleſia S. Helenæ cum dotis, & ornamentis ſuis, & in Valveneria trecenti ſexaginta, & in Cerro modia trecenti nonaginta. Omnia iſta ſuprascripta terra cum pomis, & arboribus ſuis, & cum vineis, & olivetis, cannetis, ſalcetis, cum ripis rivis, calis, & incultis, ſervis, ancillis, cartulatis, præſtandatiis, liberis hominibus, & omnia ſuper ſe habentem in integrum. Et habet fines de Capo fine Umbrida, & rigo majori, de uno latere fine Britta, de alio latere fine Claro, & Clarata, de pede fine Trunsi. Iſta omnia ſupraſcripta terra eſt inſimul tria millia quingenti quinquaginta modiorum, omnia iſta. Scriptas res ſic dono, & ad præſentem diem trado ego ſupraſcriptus Ludigarus . . . Epiſcopia Aſculano, & tibi domine Tuſtolfe Epiſcope, vel ſucceſſoribus tuis ad proprietatem dicti Epiſcopii, & poſſidendũ nullo impediente. Unde pro iſta ſubſcripta donatione mea dediſti mihi tu Domine Tuſtolfe Epiſcope aliquid de rebus Epiſcopii tui, propter ſtare intra civitatem, & extra, ideſt in ipſum caſtellum in Iſola cum ipſa pertinentia, & ipſa curte de Parignano foris Pontem Soleſtanum, & ipſa curte de Caſale, & ipſa curto de Prepi, & ipſa curte Lomenia tantum diebus vitæ meæ, quod apud me habere teſtatus ſum, & hoc me repromitto. Ego ſupradictus Ludigari Comes tibi ſupraſcripto Tuſtolfo Epiſcopo, vel poſteris, ſucceſſoribuſque tuis; Si autem quoquo tempore quæſiero removere, vexare, vel cauſare præſumpſero, aut à quolibet homine defendere, vel anteſtare non potero, Ego ſupraſcriptus Ludigari Comes, as alia tanta ſale reſtaurare debeo, quæ dicitur Ferquidem quale in illa die videtur eſſe in extimatione in ipſis ſupraſcriptis locis, vel vocabulis, tibi D. Tuſtolfo Epiſcopo, vel à poſteris ſucceſſoribus tuis ad proprietatem ſupraſcripto Epiſcopio poſſidendum. Cartula iſta in ſua permaneat firmitate. Actum in Aſculo in loco, qui dicitur Carruſa anno ab Incarn. Dom. Noſtri JESU Chriſti octocenti ſeptuaginta quatuor. Quæ vero charta iſta donationis ſcripſi ego El-

meri-

mericus Notarius ex rogo Ludigari Comes, qui me ſcribere rogavit.

Ego Ludegari Comes in hac charta à me facta propria manu mea ſignum ſanctæ Crucis feci †

Ego Karolus Imperator hanc cartulam à me laudatam, & confirmatam de rogo Ludigari Comes ſignum Crucis feci †

Ego Pippin Patricius Roman. Imperator ſignum Crucis feci †

Ego Vinigiſius Dux, & Marchio ex rogo Ludigari Comes, teſtis ſum rogatus, ſignum Crucis feci †

Ego Suſeprundus a ſuprascripto Ludigari comes teſtis ſum rogatus, ſignum Crucis feci †

Ego Rodelantus à SS. Ludigari Comes teſtis ſum rogatus, ſignum Crucis feci †

Ego Aſtolphus à SS. Ludigari Comes teſtis ſum rogatus, ſignum Crucis feci †

Hue uſque donatio, & ſubſcriptiones.

Diu ancipiti cogitatione, & mente dubia diſtractus ſum, otrum, veluti ſuſpectam, barbaramque, ac unaquaque ferè linea ſcatentem ſœlociſmis, exponerem chartulam, illamque veluti ſpuriam ſilentio penitus præterirem, an potius in ejus animadverſione tẽpus inſumerem. Confuſa in ea regnorum, indictioniſque ſupputatio, diverſa quoque annorum ſubſcriptio: ſi enim quieſcimus ſubſcriptioni, donationem à Karolo Calvo, nondum tamen Imperatore, ſed Galliæ potius tyranno, Italiæque invaſore ſubſcriptam, affirmare cogimur: ille namque per ea tempora erat in humanis, annoq; ſequenti, qui erat ab orbe redempto 875. audito Ludovici II. Imperatoris obitu, illicò regnum Italiæ invaſit, & à Ioanne Papa VIII. fuit Romæ coronatus; ipſe tamen nunquam reperitur dictus Rex Longobardorum, nec filium Pipinum nomine collegam habuiſſe in Regno. Pipinus namque, & Carolus illius ex Pipino Rege fratre nepotes, regnum inquietantes, ab ipſomet Carolo Calvo antea capti ſub ann. 852. ac attonſi detruſi fuerant in monaſterium, teſte Sigeberto. Cæterum ſi ad regnorum in Italia, indictioniſque tempora; in donationis principio adpoſita reſpicimus, eam à Karolo Magno confirmatam fuiſſe dubio procul credendum eſt; nam anno illius Regnorum in Italia 26. ut habet donationis chartula, ipſum, dimiſſo honorificè Leone III. iter in Italiam paraſſe, annoque ſequenti fuiſſe Romæ Imperatorem coronatum, latini omnes teſtantur hiſtorici. Vinigeſius inſuper Spoletanus Dux, teſtis in donatione adhibitus, hoc eodem anno regnorum ſcilicet Karoli Magni in Italia 25. cum ſuo exercitu ivit obviam Sanctiſſimo Papæ Leoni, & venerabiliter illum recipiens, perduxit Spoletum, ut inquit Anaſtaſius. Quo circa expoſito ſubſcriptionis errore, cur germanam donationem improbemus, non video, nec rudiſſimi ſcribæ ignorãtia vitiabit ſcripturam. Hinc Regnorum confuſam ſupputationem explicarem, dilucidaremque ita.

In nomine Domini Dei Salvatoris Ieſu Chriſti, Regnante Domino Carolo, & Pipino filio ejus excellentiſſimis Regibus Francorum, & Longobardorum, & Patriciis Romanorum, regnorum in Chriſti nomine in Italia Deo propitio 26. & 18. an. ſcilicet regnorum Caroli 26. Pipini verò 18. Ducatus autem viri glorioſiſſimi Vinigeſij anno 8. & anno 8. Ludigari Comitis civitatis Aſculi, menſe Junii, die a. indictione 7. hac enim indictione anno Chriſti 799. habemus, Carolum iter in Italiam inſtituiſſe, ad ulciſcendam injuriam in S. Leonem III. à Paſchali Primicerio, & Campulo ſacellario illatam; in fine autem, quo dicitur, Actum in Aſculo, ſic reſtitue, actum in Aſculo, in loco, qui dicitur Carruſa, an. ab Incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti ſeptingẽteſimo nonageſimo nono.

Carruſa, unde illud Imperatoris Caroli reſcriptum exiit, extremus Aſculani Comitatus limes eſt, eaque arx poſtea Bernardo II ann. 1067. à Guilielmo Odemundi filio conceſſa eſt, iſque locus, Anaſtaſij IV. bulla, an. 1153. celebratur, quæ ad Comitatus Aprutinum, & Aſculanum dirimendos terminus eſt definitus. Illa arx hodie exciſa, everſaque eſt, ejuſque adhuc veſtigia in regni Neapolitani limitibus, non leviter impreſſa extant. Ex illius ruinis duorum milliarium intervallo excitatum eſt oppidum Ancaranum, quod ab Epiſcopis Aſculanis jus divinum, ac politicum accepit, à quo primum tempore ſtetit. Sub ejus porta ab annis 15. lapis erutus, ac refoſſus eſt, cui antiquiſſimũ diſtichon inciſum legebatur, quo de arcis fundatione conſtabat. Idque poſtea eraſum eſt, ut arma gentilitia Epiſcopi Sigiſmundi Donati inſculperentur: ſed ne illius memoria penitus extingueretur, à Ioanne Petro Pacifico Epiſcopali Cancellario exſcriptum eſt, ac ſequentia ferebat.

Carolus hoc caſtrum Rex magnus condidit, illo
Tempore Carruſa diruta terra fuit.

Hoc monumentum ſcripto Comitis Ludigarij auctoritatem conciliabat, cum certiſſimum videatur iis tẽporibus Carolum eam arcem obſidione cinxiſſe, qua expugnata, & mox ab ipſo ſolo adæquata, ut traditione celebratum eſt, ex ejus ruinis Ancaranum in eo loco conſurrexiſſe, in quo olim magnificentiſſimũ templum Deæ Ancaranæ erat conſecratum, quod fictum, adumbratumq; numen ab Aſculanis pro gentis tutelari celebrabatur, de quo etiam Tertullianus in Apologetico cap. 23. mentionem expreſſit.

9. RICCO, ſive Ruo, aut Picus, ut illum Anaſtaſius Bibliothecarius in vita Sergij II. appellat ann. 844. interſuit conſecrationi Ludovici filij Lotharij in Regem Longobardorum, celebratæ in eccleſia S. Petri, cujus meminit Baronius in Annal. ex Adone Vienneſi ad hunc annum. IX.

10. UVENDERONDUS *a*, an. 853. ſubſcripſit anathemati in Anaſtaſium tituli S. Marcelli presb. Card apud eundem Baronium tom. 10. („ *Pro eo ſubſcripſit UValderanus Presb. ejus in eo Rom. Concil.* „ *Vicemgerens.* Lucen.] X. *a Al. Theuterundus.*

11. ARPALDUS duræ cervicis Epiſcopus, à Clericis apud Ioannem VIII. Pontificem accuſatus; ad eundem extat minax epiſtola ejuſdem Papæ circa anno 874. XI.

Reverendiſs. & ſanctiſs. Arpaldo Epiſcopo Aſculano.

SEcundum ſacros venerabilium Patrum canones ſpiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia conſecratos pro eccleſiaſticis duntaxat neceſſitatibus ad eas, quas nuper ſtatutis diebus celebravimus ſynodos, miſſi ex more auctoritatis noſtræ literis, fraternitatem tuam debere occurrere modis omnibus decrevimus. Sed quia cæteris devote valde venientibus, te minimè veniſſe, cum etiam & auditu didiceris nos ſynodum celebrare, neque excuſationem tuam regulari tenore in tractoria conſcriptam, nobis, & S. ſynodo, cauſa temeritatis, & inobediẽtiæ tuæ, ut evidenter apparet, non direxiſſe comperimus, ne dilectionem tuã de hoc indiſcuſſam præteriſſe videamur, hac noſtra authoritatis ſtatuto jubemus, eam de præſenti ſine aliqua mora, vel ambiguitate ad nos debere venire, noſtriſque ſe obtutibus præſentare. Nam & clerici tuæ nos Eccleſiæ adierunt reclamantes, multa ſe à tua perpeſſos fraternitate enormiter adverſa, & contra regulam eccleſiaſticam injuſtè forè oppreſſos; quorum videlicet obtrectionibus coram noſtro præſulatu aſſiſtentem te oportet proculdubio reſpondere. Et ideo hac juſſione noſtra percepta occurrere ſtudeas, antequam Eccleſia tua majus ſchiſma, vel ſcandalum patiatur, quoniam ſi venire jam modo contempſeris, dignam excommunicationis à ſede Apoſtolica prolatam ſuſtinebis omnino cenſuram. Data 8. Kal. Decembris.

12. JOANNES interſuit donationi dilargitæ monaſterio S. Crucis à Theodorico Epiſcopo Firmano anno 887. XII.

*13. MAURITIUS Aſculanus, cujus mentio in monumentis Aprutinæ Eccleſiæ an. 897. XIII. * Ex App. tom. 7.

14. CLIEL. . . . (neſcitur nominis terminatio) Epiſcopus, monumentum S. Auguſtini picturis ornavit, ut ex marmore in ſacrario Cathedralis eccleſiæ habetur. Tempus, quo floruerit, ignoratur: neceſſe eſt in obſcuriſſima ſecula incidiſſe; rudis namque, & diu penitus ignota, barbariſmis ſcatens omni ſyllaba; ſic enim ſe habet. XIV.

Hic jacet humatus in terris Amic. . . . Regi æterne Auguſtinus Seſs. cum jenis. . . S.. ſuos pro Xp. . . . Æ. coronatus cui P. P. corpus Cliel. . . . Epiſcopus ex diberſis A. meris hac

Digitized by Google

Pictor . . . . circumdedit decoris, in qua modo. Propter Angelorum decoris Conſortes anima bona illi, qui pro Xpi amore ſuo antro circumfluxit honorem.

XV. 15. FILERUS, cui donavir nonnulla bona in territorio Aſculano Iſelbertus Iſelfredi filius, anno 925. ind. 13. menſe Octob. Monumentum extat in archivo Cathedralis Eccleſiæ, circumpoſito caractere, & penè inintelligibili.

XVI. 16. ELPERINUS præceſſit Adamum, notus donatione Otmundi Sigulfi filij, quam inde confirmarunt Conradus II. & Henricus III. Imperatores.

XVII. 17. ADAM Epiſcopus Aſculanus, & Abbas Farfenſis anno 983. de cujus ordinatione ita habetur in codice Vatic. de deſtructione monaſterii Farfenſis, numero 6216.

Adamus conſtitutus eſt Abbas Farfenſis ab Othone Imperatore, qui Romæ obiit in adventu Othonis III. in Italia, jam Adam ordinatus erat Epiſcopus Aſculanus, ſed adhuc jus ſuum in prædicto monaſterio tenebat, & ab Imp ſpoliatus. Ibidem extat donatio Adami Eccleſiæ S. Benedicti Aſculanæ diœceſis facta, tenoris ſequẽtis.

Adam, Divina concedente gratia, Epiſcopus. Omnium fidelium Chriſtianorum, & cunctorum ordinum eccleſiaſticorum agnoſcat induſtria, quam plurimorum noſtrorũ ſacerdotum, atque levitarum noſtra parochia, nobiliumque virorum conſilium ſumpſimus, ut Eccleſia B. Benedicti in territorio Aſculano, loco qui dicitur Sumotis, & ubi dicitur inter caſas, & Paraſolem monaſterium fieri decrevimus virorum Deo famulantium, ut Regi Domino preces pro incolumitate, & pace viventium, & requie mortuorum pleniſſime effundere valeant. Quapropter ordinate ibidem Abbate Azoae presbytero humile, & honeſto moribus, conceſſimus in ipſa Eccleſia terras, juxta geometra rationem mod. mill. per loca deſignata. A capite Furcella, qua dicitur Vetulum, a pede flumine Quetũ, ab omni latere via pergens a cenſiaro, ab alio latere rivus qui dicitur Capus, & concedimus L. A. cap. via publica, & terram Azoais, & Dorici. Apud fluvium Quetum, ab omni latere, terra Alberici Not. de F. & terra S. Quinci, ab alio latere terra Appomanis, & in alio loco, qui dicitur Aqui, & Ripam, concedimus ibidem ſubſtantiam unam, qua regitur per Ioannem filium Luponis, & concedimus ibidem oblationem quantam ad ipſam Eccleſiam veneris. De quibus omnibus interdicimus, ut nullus ſucceſſorum noſtrorum diabolica fraude inſtigatus aliquid diripiat, quod animarum remedio agere curavimus. Si autem nos, aut ſucceſſores noſtri pro lucranda orationе, vel veneratione in antiqua ſolemnitate ad præfatum locum acceſſerimus, celebrato, peractoq; divino miniſterio ſimplici, ac ſalubri benedictione percepta abſque ullo requiſito dono ſtudeamus habere regreſſum. Hucuſque Codex.

Hic Epiſcopus multa elargitus eſt bona Canonicis ſuis; donationem confirmavit Otho nono Kal. Julij anno 996. indict. 9. prout in diplomate ſequenti patebit ex originali deſumpto.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.

OTTO Divina favente clementia Imperator. Omnium Jeſu Chriſti Eccleſiæ, noſtrorumque fidelium præſentium, & futurorum noverit univerſitas, qualiter nos pro Dei amore, noſtraque remedio animæ canonicis S. Dei Genitricis Mariæ de civitate Aſculana præceptum à noſtris anteceſſoribus perfectum, videlicet Curticellam de S. Savino pertinentia de communi Aſculano ſub omni integritate in ſua Canonica habendam cum omnibus adjacentiis, & aſpicientibus rebus, ſervis, & ancillis ad eandem curtem pertinentibus: manſa autem ibidem, quæ ſunt in S. Savino manſa duo, in Maltiniane manſa ix. in Frondario manſa duo, item in Fundaniano manſa duo, in Tuleniano manſa duo, in Caſelle manſa duo cum ſervis, & uxoribus, & filiis eorum, in Ponticello manſa duo; Curticellam de Ragiano, Curticellam de Gabiano, Curticellam de Cacabo, Curtem de Mareiano, cum plebe S. Victoris, & plebe S. Mariæ, & plebe S. Petri, & plebe S. Venantii, & plebe S. Antimi, molendinum de Poſtercula cum omnibus pertinentiis, & adjacentiis, quæ Adam Epiſcopus ad eandem Canonicam S. Mariæ donavit, per noſtri præcepti paginam confirmamus, & corroboramus, prout juſte, & legitime poſſumus. Viri ſacerdotes, qui in ipſa Canonica manere videntur, habeant poteſtatem, qualiter ipſis placuerit more hæreditario, ordinare, & frui, ut... Epiſcopi, qui in ipſa Eccleſia ordinati fuerint... de ipſa Canonica quocunque modo, vel ingenio auferre, vel in beneficio vel per donationes, aut permutationes, ſeu quocunque pacto, vel modo donari audeat; ſed liceat ſacerdotes de ipſa Canonica in perpetuum habere, & frui, & ordinare, qualiter ſecundum Domini voluntatem eſſe videbitur. Præcipientes igitur jubemus, ut nullus hominum, Dux, Marchio, Epiſcopus, Comes, ViceComes, vel aliqua noſtri Imperii magna, parvaque perſona prædictos Canonicos de omnibus, quæ ſuperius diximus, inquietare, moleſtare, vel diſveſtire ſine legali judicio præſumat. Qui autem hoc fecerit, ſciat, ſe compoſiturum auri optimi libras centum, medietatem Cameræ noſtræ, & medietatem præfatis canonicis; quod ut verius credatur, manu propria præſentem paginam confirmantes noſtro ſigillo . . . juſſimus inſigniri.

Signũ D. Ottonis *invictiſſimi Imp.*
Heribertus Cancellarius vice
Petri Epiſcopi Notarius.

Data viii. Kal. Julii, an. Dom. Incar. DCCCCXCVI. indict. ix. an. verò Tertii Ottonis regnantis xiii. Imperantis vero primo. Actum in Piſtoria feliciter. Amen.

18. FUMO reperitur anno 1000. in antiquis tabulis ejuſdem eccleſiæ. XVIII.

19. EMMO, ſive Emmonius[a] Fumoni ſucceſſit, de quo habetur mentio anno 1010. Huic caſtrũ Mazzanum ceſſit Lupus Raibaldi filius, anno 1008. Eidẽque Elperinus, cognomento Bonushomo Edimundi filius tradidit caſtrum Murrii; ipſe verò Emmo caſtrum de Spiniculo Supponi Abbati confirmavit circa annũ Domini 1035. ut refert citatus Vatic. codex. XIX.

[a] Vel Emmo, ut inſcribitur an. 1015. in Synod. Rom. Le...

20. BERNARDUS, hujus nominis primus poſt annum 1036. conſecratus Epiſcopus Corradi Imp. temporibus, qui privilegia Imperatorum anteceſſorum Aſculanæ Eccleſiæ conceſſa confirmavit, anno 1037. indict. 5. Regni xi. Imper. 9. Datum Paterbunæ feliciter. Eo diploma, [b] quod una cum cæteris habuimus à noſtro Sebaſtiano Andrea Antonello, ſic enim ſe habet. XX

[b] Hoc quoque ex ejuſdem Antonelli hiſt. A cul. purgavimus.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.

CHonradus, Divina favente clementia, Romanorum Imperator Auguſtus Omnium S. Dei Eccleſiæ, noſtriq; fidelium præſẽtium ſcilicet & futurorum noverit induſtria, qualiter fidelis noſter Aſculanus Epiſcopus, nomine Bernardus conſpectui noſtro præceptum quoddam protulit, in quo continebatur quomodo anteceſſor noſter bonæ me. Otto Imperator, pro Dei nomine, ac pro remedio animæ ſuæ ejuſdem S. Aſculanæ Eccleſiæ Præſuli, nomine Adam, ejuſque ſucceſſoribus donavit, & per præceptum ſuæ confirmationis corroborravit omnem terram ſui Epiſcopii, tàm ad matricẽ Eccleſiam pertinentem infra, & extra civitatem ſuam, quam ad cæteras Eccleſias majores, & minores, videlicet, plebes, & Capellas, ſive monaſteria ad prædictam Eccleſiã reſpicientia, quorum vocabula hæc ſunt; Monaſterium S. Angeli. quod ſitum eſt infra civitatem, & S. Mariæ in Monte S. & S. Salvatoris juxta fluvium Aſum poſitum, ſeu nominatim terram, quam Otmundus F. Otmundi prænominato Adam Epiſcopo, ſuæque Eccleſiæ per chartulas dedit, & confirmavit, cum omnibus ſuis integritatibus, finibus, & adjacentiis ſuis, ſicut in Otmundi chartula legitur, & quemadmodum Epiſcopus eidem Otmundo per præſtitum dedit, ac ipſe Otmundus Eccleſiæ ſupradicti Epiſcopi, qui per precarium promiſit tantum ees, quos per præſtitum ipſe Otmundus, accepit, habere debet diebus vitæ ſuæ, aut ſicut inquirere poteris, tam Epiſcopus, quamque ſuus Nuncius, per inquiſitionem trium liberorum hominum ut inveſtitus erat ſæpè nominatus Otmundus de ſua hæreditate, & tenebat cum omnibus finibus, & terminis, quam per chartulam dedit Ec-

cleſia

cleſiæ Epiſcopii, & ſicus inveſtitus erat Elperinus Epiſcopus anteceſſor Adam Epiſcopi, ita inveſtita ſic Eccleſia, abſque moleſtatione omnium hominum, uſque in perpetuum poſt ejaſdem Otmundi obitum tam de ſua proprietate, & acquiſitione, quam de ſuæ ipſius Eccleſiæ proprietate, quam ipſe detinuit, necnon omnia munimina chartarum, ſeu aliquorum ſcriptorum eidem Aſculanæ Eccleſiæ pertinentium. Nos inſuper concedimus, & confirmamus eidem ſupradicto Epiſcopo Bernardo ejuſque ſucceſſoribus omnem ipſam cerram de Summati, quam Maginardus filius Sigolſi per chartulam, & per traditionem dedit ad proprietatem præfato Epiſcopo, ſuæque S. Eccleſiæ, id eſt caſtellum de Troiane, cum omnibus ſuis pertinentiis, & quidquid ſibi pertinebat per proprietatem, & per ſcriptum in Maſſa, in Marte, in Bazano, in Canalcele, in Paſtina, in Flaminiano, in Petroniano, in Ilice, cum ipſa Eccleſia S. Pauli, in Griſiano, in Coſe, & in Tellegiano, in Rapino, in Arcezano, in Cornu, in Acumulo, in Saxa, in Gaaſto pomareſe, in Caſa vetula, in Teraſino, in Pendino, in Colleſpinoſo, in Salle, in Pernice, in Colle de Spada, in Tonzelino, in Carpenolo, in Moſerlo, in Cotiano, in Sculcula, in Marrice, & omnia, quæ prædicto Epiſcopatui tàm in prædictorum caſtrorum, quamque & omnia, quæ in Summati ad proprietatem pertinent eidem præfatæ Eccleſiæ, ſicut in chartulis, & precariis Otmundi, & Mainardi filii Sigolſi habetur, & legitur Mercatum etiam ubicunque in toto ſuo Epiſcopatu voluiſſet ſine contradictione cujus libet hominis, tam infra civitatem, quam extra facere liceret. Monetam etiam in civitate conſtruere ad componendos nummos cuiuſcunque generis Aſculana, videlicet ſui Epiſcopi, ac liberè, & ſecurè currentia per totum noſtrũ Regnum, & quicquid ad Regiam cenſuram, & poteſtatem noſtram pertinet, transfunderemus in eius, & ſucceſſorum illius ius, & dominium, per præceptum noſtræ confirmationis roborare, & donare, & confirmare dignaremur. Unde vero & nos pia facta anteceſſoris noſtri ad memoriã evocantes per interventum, & petitionem dilectæ Contectalis noſtræ . . . . . gillæ Imperatricis, & Piligrini Archiepiſcopi, ac Brunonis Archicancellarii eidem Epiſcopo Bernardo, ſuiſque ſucceſſoribus omnia prædicta donavimus, & per huius noſtri præcepti approbationem corroboravimus, eo ordine, ut nullus Dux, Marchio, Archiepiſcopus, Epiſcopus, Comes, Vicecomes, Sculcarius, Caſtaldius, aut publicæ rei exactor, magna, parvaque noſtri Regni perſona diſveſtire, moleſtare, inquietare prædictum Bernardum Aſculanæ Eccleſiæ Epiſcopum, ejuſque ſucceſſores de omnibus ſupraſcriptis, aut à noſtris prædeceſſoribus Imperatoribus, ſive Regibus conceſſis, & à nobis modo per hoc præceptum confirmatis, & datis unquam interponere præſumat, videlicet, tam de mobilibus, quam de immobilibus rebus, ſervis, & ancillis, liberis, etiam hominibus, mercatis, moneta, quam ei donavimus, piſcationibus, portubus, aquis, aquarumque ductibus, molendinis, cultis, & incultis, ſylvis, foreſtis, & omnia, quæ dici, vel nominari poſſunt, Civitatem, & caſtella, & ſi inventus fuerit, qui contra hoc noſtrum præceptum facere tentaverit, ſciat ſe compoſiturũ, velle, nolle, mille libras auri optimi, medietatem noſtræ Kameræ, medietatem quidem ſæpè nominato Bernardo Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus Quod ut verius credatur, diligentiuſque obſervetur manu propria ſubter confirmantes, ſigilli noſtri impreſſione juſſimus inſigniri.

Signum Domini. noſtrum Imperatoris *Chonradi, Romanorum Auguſti.*

Bruno Cancellarius vice Peligrini Archicancellarii recognovi.

Datum anno Dom. Incarn. MXXXVII. ind. v. anno autem D. Chonradi ii. regnante xi. imperante ix. Actum Podelbrannen feliciter.

XXI. 21. BERNARDUS ſucceſſit Bernardo, quem ſæpius ob temporum vicinitatem, nominumque ſimilitudinem ſuſpicatus ſum cum ſuperiori eundem eſſe, niſi ea dubitatione, implicitè mihi ſcrupulum exemiſſet quædam donatio ab hoc Epiſcopo facta Abbatiſſæ, & Monaſterio S. Angeli Aſculani ord. S. Benedicti, ubi in hæc verba ſubſcriptus habetur. Ego Bernardus ſecundus Epiſcopus Aſculanus ſcripſi. Qui cum ejus nominis ſecundum Aſculanum ſe Pontificem vocet, planè à primo diverſum ſe demonſtrat. Donationem autem tametſi rudioribus verbis præſcriptam, & quæ ſeculum illud ſapiunt, tamen hic ſubjiciendam curavimus, ut Epiſcopi Bernardi, tum pietas, tum liberalitas proderetur.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis Amen.

Dum ab omnibus in cognitione eſt, ſed in pluribus eſt manifeſtum, qualiter ego D. Bernardus S. Aſculanæ Eccleſiæ Epiſcopus non immemor de Dei pietate, ac proſperitate S. Eccleſiæ hodierna die propria mea bona voluntate, una cum voluntate, & per conſeaſum de præordinatis ſacerdotibus, vel canonicis meis, qui præordinati ſunt in officio prædicti Epiſcopi. Ego prælibatus Epiſcopus pro redemptione, & abſolutione animæ meæ, ſeu ſucceſſoribus meis, concedimus, & confirmamus omnem ipſam decimationem de ipſis hominibus, quod S. Angelo infra civitatem, & de foris, & in ipſa Pinea & in ipſo Marino, & in ipſa Pluje, & in Ceraſie habet, & de omnibus hominibus, qui ad prædictum monaſterium pertinent, qui ille non fuerunt uſi dare, neque ad Epiſcopatum, neque ad nullam Eccleſiam, ſed ego D. Bernardus Epiſcopus acquiſivi non pugnando, ſed tamen prædicando. Concedo ſupradictus Epiſcopus in ipſo monaſterio S. Michaelis Archangeli, quod ædificatum eſt intus infra civitate Aſculana. Et tibi Domina Adelberda Abbatiſſa, & ad tuas ſucceſſores, & ad ipſæ monachæ, qui modo, vel inantea præordinatæ ſunt in ſervitio S. Angeli, & Regulam S. Benedicti cuſtodiunt, concedimus, & confirmamus ego ſupraſcripto Epiſcopus pro anima mea, & pro anima de ſucceſſoribus meis in tali tenore omnem ipſam ſupraſcriptam decimationem in ipſo ſupraſcripto monaſterio S. Angeli, & ad vos ſupraſcripta Abbatiſſa, & ad ſupraſcriptæ monachæ dedi ego ſupraſcripto Epiſcopus in tali tenore, quod vos ſupraſcripta, nec ſucceſſores veſtras non habeatis licentiam non vendendi, non donandi, nec contracambiandi, neque per ullum ingenium in alterius poteſtate dandi, nec alienandi, ſed in omni tempore in jus, & poteſtate de prædicto monaſterio, & de prædictæ Abbatiſſæ, & ſupraſcriptæ monachæ, qui ibi fideliter deſerviunt, & de ipſis frugibus, qui Dominus annualiter vobis exinde dederint, ſcilicet, de ipſa decimatione de intus, & de foris faciatis, quicquid volueritis ad utilitatem ipſius Eccleſiæ, & veſtræ ſine omnia calumnia; & cenſum ſolvere, ac dare debeatis vos ſupraſcripta Abbatiſſa, & ſucceſſores veſtras annualiter in menſe Auguſto, in Annuntiatione S. Mariæ, aut ipſa octava, candela una ad ſupraſcripto Epiſcopo, ſeu per vos, ſeu per miſſos veſtros. Pro ea verò ratione dedi ego ſupraſcripto Epiſcopus ipſam ſupraſcriptam decimationem ad ſupraſcripto monaſterio, & ad ſupraſcripta Abbatiſſa, & ſucceſſores ſuas, & ad ſupraſcripta monachæ, & ancillis ancillarum Dei in perpetuum, qui ego ſupraſcripto Epiſcopus, vel ſucceſſores meos debemus habere orationem veſtram, & ut audire mereamur Chriſti Domini vocem: Venite Benedicti, &c. Quod quidem, ſi ego, aut ſucceſſores meos, vel quislibet perſona, quod Deus avertat, calliditate commotus, aut cupiditate præventus ea, quæ ſuperius ſcripta ſunt temerario ſpiritu violare præſumpſerit, & ſi illi non dederint ipſam decimationem, ſicut mihi dederunt omni anno, anathema ſit, & cum Juda proditore, ac cum illis, qui dixerunt Domino Deo: recede à nobis, in æternis ignibus crucietur, & pœnam ſolvere cogatur biſantios mille, medietatem in Camera Regis, & medietatem in prædicto monaſterio, & poſt pœnam hoc ſcriptum maneat inconvulſum, ſi vos ſupraſcriptæ m. in ſervitio Dei manebitis, & habitationem prædicti monaſterii obſervaveritis, & quomodo ſuperius legitur. Hoc factum eſt aſtante clero, & populo, & cunctis laudantibus anno Dominicæ Incarnat. Milleſimo ſexageſimo ſeptimo, indictione 5. & menſe Martio, die 20. feliciter.

Petrus notarius ſcripſi, & ſubſcripſi, Domino Bernardo Epiſcopo jubente.

Ego Bernardus ſecundus Aſculanus Epiſcopus, ſubſcripſi, &c.

Ego Albertus Archidiaconus conſenſi, &c.

Bernardus cujus memoria habetur ab ann. 1045. ad 1069. fuit magnæ exiſtimationis Epiſcopus, ſuoque tempore aucta fuit nimis Aſculani Epiſcopatus juriſdictio. Huic Henricus III. Imperator, Leo IX. Victorque II. Romani Pontifices, multa conceſſerunt

privi-

privilegia, eidemque omnia ſui Epiſcopatus Jura confirmarunt. Diplomata [a] hic ſemel non pigebit adſcribere in gratiam curioſorum venerandæ antiquitatis.

[a] Ex correximus pluribus in locis ex Antonelli citata hiſt.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.

HEnricus, Divina favente clementia Rex, omnium S. Dei Eccleſiæ, noſtrique fidelium præſentium, ſcilicet & futurorum noverit induſtria, qualiter fidelis noſter Aſculanus Epiſcopus, nomine Bernardus ſecundus conſpectui noſtro præceptum quoddam protulit, in quo cõtinebatur, quod beatamem. Pater meus Chonradus pro Dei nomine, & pro remedio animæ ſuæ ejuſdem Aſculanæ Eccleſiæ Præſuli, nomine Bernardo, ejuſque ſucceſſoribus donavit, per præceptum ſuæ confirmationis corroboravit terram ſui Epiſcopij, tam ad Matricem Eccleſiam pertinentem, quàm etiam ad cæteras Eccleſias majores, & minores, infra, & extra civitatem ſuam, videlicet plebes, Capellas, ſive monaſteria ad prædictam Eccleſiam reſpicientia, necnon omne ſervitium, quod ipſi milites debeat dare, vel facere mihi, & meis Nunciis, & ad Marchiones & eorum caſtra infra Epiſcopatum ſita, ſeu nominatim terram, quam Otmundus filius Otmundi cuidam Adam Epiſcopo ejuſdem loci, ſuæque Eccleſiæ, per chartulas dedit, & confirmavit, cum omnibus integritatibus ſuis, finibus, & circumadiacentiis ſuis, ſicut in Otmundi cartulis habetur, & legitur, quemadmodum idem Adam Epiſcopus eidem Otmundo per præſtitum dedit, ac ipſe Otmundus Eccleſiæ ſupradictis Epiſcopis qui precarium promiſit tantum res, quas per præſtitum ipſe Otmundus accepit, habere debet diebus vitæ ſuæ, ac ſicut inquirere poterit, tam Epiſcopus quã ſuus Nuncius per inquiſitionem trium liberorum hominum, ut inveſtitus erat ſæpe nominatus Otmundus de ſua hæreditate, & tenebat cum omnibus finibus, & terminis, quã per chartulam dedit Eccleſiæ, & ſicut inveſtitus erat Elpertinus Epiſcopus anteceſſor Adam Epiſcopi, ita inveſtita ſit Eccleſia abſque moleſtatione omnium uſque in perpetuũ poſt ejuſdem Otmundi obitum, tam de ſua proprietate, & acquiſitione, quamq; de ſua ipſius Eccleſiæ proprietate, quam ipſe detinuit, necnon munimina chartarum, vel ſcriptorum eidem Aſculanæ Eccleſiæ pertinentium; Mercatum etiam ubicumque in ſuo Epiſcopatu voluiſſet ſine omni contradictione, tam infra civitatem, quam extra facere ſibi liceret. Monetam etiam in civitate conſtruere ad componendos nummos, cujuſque generis liberò, ac securè currendos per totum Regnum, & quidquid ad Regiam cenſuram, & poteſtatem pertinere viſum eſt. Unde ergo & nos pia facta genitoris noſtri ad memoriam revocantes per interventum, ac petitionem dilectæ conlectalis noſtræ Agnetis Reginæ, & Hirimandi Archiepiſcopi, ac Hunfredi noſtri cancellarii eidem Epiſcopo Bernardo, ſuiſque ſucceſſoribus omnia ſupradicta donavimus, & per hujus noſtri præcepti renovationem corroboravimus eo tenore, ut nullus Dux, Marchio, Archiepiſcopus, Epiſcopus, Comes, Vicecomes, Sculdaſius, Gaſtaldus, vel ulla noſtri Regni magna, parvaque perſona diſveſtire, vel inquietare præſumat, prædictum Epiſcopum Bernardum, ejuſque ſucceſſores de omnibus ſupradictis ab anteceſſoribus noſtris Imperatoribus, & Regibus conceſſis, & à nobis modo per hoc præceptum corroboratis, & datis; ſi quis autem hoc noſtrum præceptum in aliquo infregerit, ſciat ſe . . . . auri medietatem noſtræ Cameræ, & medietatem pro dicto Epiſcopo Bernardo, ſuiſque ſucceſſoribus, quod ut verius credatur, & diligentiſſime ab omnibus in perpetuum inconcuſſum conſervetur, manu propria ſubterfirmavimus & ſigillo noſtro inſigniri juſſimus.

Signum † Henrici Regis III. Romanorum Invictiſſimi.

Hunfredus Cancellarius vice Herimanis Archicancellarii recognovit.

Datum iiij. id. Jul. indict. xiij. anno Dom. Incarnationis M.XLV. an. autem Dom. Henrici Regis Tertii xvi. Regni verò vij. Actum Coloniæ in Dei nomine feliciter. Amen.

Alterum ejuſdem Henrici diploma ſequens eſt.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.

HEnricus, Divina favente Clementia Romanorum Imperator Auguſtus, omnium S. Dei Eccleſiæ noſtrique fidelium, præſentium. ſcilicet, & futurorum noverit induſtria, qualiter Bernardus ſecundus S. Aſculanæ Eccleſiæ Epiſcopus, quæ extructa eſt in honorem B. Dei

A *Genitricis Mariæ, & in qua requieſcit corpus S. Emigdii interventu D. Victoris PP. ac petitione dilectæ contectalis noſtræ Agnetis Imperatricis, & Gebehardi Ratisbonenſis Epiſcopi, & Guntheri noſtri Cancellarii, & à ſecretis noſtris adiens præfatus Epiſcopus Imperialem Excellentiam petiit, quatenus pro Domino, & pro animæ bonæ memoriæ Conradi noſtri patris remedio, tam ipſi, quàm ſuæ Eccleſiæ res omnes Aſculano Epiſcopio, quolibet jure pertinentes, à ſuiſque etiam prædeceſſoribus inibi acquiſitas, noſtra præceptali authoritate, prout juſte, & legaliter poſſumus, cum omnibus mobilibus, & immobilibus, ſuperioribus, & inferioribus, vel etiam cum omnibus pertinentiis, & adventitiis ſuis, ſecundum præcepta noſtrorum anteceſſorum Imperatorum, aut Regum, confirmare, atque corroberare dignaremur. Cujus dignis petitionibus aurem accomodantes prænominatæ Eccleſiæ Aſculanæ dedicatæ in honorem S. Mariæ, & S. Emigdii, prout juſtè, & legaliter poſſumus, corroboramus, & confirmamus omnes res, ac proprietates, ac familias, ad eandem Eccleſiam pertinentes, civitatem Aſculanam*

B *ex integro, cum ipſa ſua portione de monaſterio S. Angeli, monaſterium S. Mariæ in Monte ſancto poſitum, monaſterium S. Salvatoris ſitum juxta fluvium Aſum, plebes, & capellas majores, & minores, juſte ad eamdem Eccleſiam reſpicientia, ſive nominatim terram, quam Otmundus filius Otmundi præfato Epiſcopio ad proprietatem dedit, & per chartulam confirmavit. Nos inſuper concedimus, & confirmamus eidem ſuprascripto Epiſcopo Bernardo ſecundo, ejuſque ſucceſſoribus omnem ipſam terram de Summata, quam Maginardus filius Sigolfi ad proprietatem dedit, & per chartulam confirmavit jam dicto Epiſcopio, id eſt caſtellum de Tiozano, cum monaſterio S. Laurentii, atque omnibus ſuis pertinentiis, & quidquid prænominato Maginardo pertinebat ad proprietatem, & præſcriptum in Maſſa, in Marte, in Bagano, in Villa magna, in Flamiaiano, in Tlica, in Spiritule, in Api, in Griſiano, in Telleniano, in Belonterio, in Coſe, in Bapino, in Colle ſpinoſo, in Canaliae, in Parſena, in Petroniano, in Aneniano, in Corun, in Acumulo, in Salla, in Pertice, in Filetto, in Colle de Spado, in*

C *Tonzolino, in Carpenolo, in Muſido, in Cotiano, in Sculcula, in Matrice, & omnia, quæ prædicto Epiſcopatus, tam in ſupradictorum caſtrorum, quamque & omnia, quæ in Summati ad proprietatem pertinent; eidemque præfatæ Eccleſiæ, ſicut in chartulis, & precariis Otmundi, & Manginardi filii Sigolfi habetur, & legitur. Inſuper confirmamus noſtra præceptali pagina omnes inſcriptiones communitatum, quas prænominatus Epiſcopus Bernardus ſecundus à bonis hominibus in præteritis temporibus acquiſivit, & in futuris eidem ſuperius nominatæ Eccleſiæ acquirere poteſt, tam ipſe, quam ſui ſucceſſores. Acquiſita autem in ſuis temporibus nominatim ſunt hæc; Caſtra, Aquilaria, Luco, Turre Luciana, Scalelle, Civitella, Caſula, Ciniano, Auſulo, Venarupta, Colonnata Poſtmonte, Affiano, Pojo de Villamagna, Filtriano, Octavo, Montecoci, atque Spinetulo, Ripa, Pojo Sigolfi, Ilice cum Turre Seſtelana, Elicetum, Ciliaule, Corata, Colondelle, Saletto, Maſſa, Deramata, Caſello, cum omnibus illorum pertinentiis, Sancimus etiam eidem Eccleſiæ ut ſi charta, & firmitates eidem Eccle-*

D *ſiæ aliquo caſu ab igne crematæ fuerint, ſeu à pravis hominibus furatæ, vel ablatæ, ex noſtra authoritate liceat Epiſcopum ibi pro tempore ordinatum ſeu placido defenſare, & inveſtituram terræ, de qua contentio orta fuerit, tenere ſecundum quod ejus anteceſſor inveſtitus fuit, & detinuit, donec . . . ad placidum ſe conduxit. Super hæc omnia permittimus ei, quoniam in noſtra fidelitate perſudavit, conſiderantes eo magis, quia in reſtauratione ſuæ Eccleſiæ optimè vigilat, donavimus ei, quicquid nobis pertinet de Comitatu Aſculano, in fœdere, & in placito, ſuiſque ſucceſſoribus. Mercatum etiam ubicumque in ſuo Epiſcopatu voluiſſet ſine contradictione cujuslibet hominis, tam intra civitatem, quam extra facere liceat; Monetam etiam in civitate conſtruere ad componẽdos nummos cuiuſvis generis, Aſculana videlicet, ſui Epiſcopi, liberò, & ſecure currendos per totum noſtrum regnum, & quidquid ad regiam cenſuram, & poteſtatem noſtram pertinet in eius transfundere, & ſucceſſorum eius Jus, & dominium per præceptum noſtræ confirmationis*

dona-

donamus, & corroboramus eo ordine, ut nullus Dux, Marchio, Archiepiſcopus, Epiſcopus, Comes, Vicecomes, Sculdarius, Caſtaldius, aut publica rei exactor, magna, parvaque noſtri regni perſona diſveſtire, moleſtare, inquietare prædictum Bernardum ſecundum Aſculanum Epiſcopum, ejuſque ſucceſſores, de omnibus ſupraſcriptis à noſtris prædeceſſoribus Imperatoribus, ſive Regibus conceſſis, aut à nobis modo per hoc præceptum confirmatis, & datis unquam in tempore præſumat, videlicet, tam de mobilibus, quam de immobilibus rebus, ſervis, & ancillis, liberis etiam hominibus, mercatus, moneta, fodrum, & placitum, quæ ei donavimus, piſcationes, cum portibus, aquis, aquarumque decurſibus, molendinis, pratis, paſcuis, cultis, & incultis, ſylvis cervorum, cæterarumque ferarum foreſtis, armentis, gregibus, & omnia, quæ dici, vel nominari poſſunt, eidem juſte faventibus. Si quis igitur, quod minimè credimus, hujus noſtræ confirmationis præcepti temerarius violator aliquando extiterit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi libras mille, medietatem Cameræ noſtræ, & medietatem Bernardo ſecundo Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus, quibus violentia illata fuerit, quod ut verius credatur, firmiuſq; ab omnibus obſervetur manu propria robrantes noſtro ſigillo juſſimus inſigniri.

Signum Domini Henrici Tertii † Romanorum Imperatoris Auguſti.

Guntherus Cancellarius, vice Herimanni Archiepiſcopi, & Archicancellarii recognovi. Datum 6. Kal. Junii anno Dom. incarnationis 1056. indic. 9. anno D. Henrici Tertii ordinat: ejus 28. Regni vero 18. Imper. II. Actum Florentiæ in Dei nomine feliciter. Amen. Adeſt magnum ſigillum cujuſdam mixturæ, in quo inſculpta Imperatoris imago, dextera manu pallam rotundam tenentis cum Cruce, & ſiniſtra baculum, ſedentis, & circumcirca legitur HEINRICUS. &c.

Leonis IX. diploma tale eſt ab originali deſumptũ.

LEO EPISCOPUS.

Servus ſervorum Dei.

B*Erardo Secundo Epiſcopo Eccleſiæ, & Epiſcopatus S. Dei Genitricis Virginis Mariæ, & beatiſſimi Chriſti Martyris Emigdii, poſitæ in Comitatu Eſculano intra civitatem, cunctiſque ſuis ſucceſſoribus canonicè illuc intrantibus in perpetuum. Quia divina largitate gratiæ B. Petro Apoſtolorum Principi regere, diſpenſare, & ab omni pravorum infeſtatione defenſare, omnis commiſſa eſt Eccleſia, ut cujus paſcitur doctrina, ejus muniatur & tutela Convenit nos, qui ejus vice Apoſtolatus fungimur culmine, ſingulis Eccleſiæ juſtæ protectionis manus porrigere, quatenus, quod illis ad tutaminis proficit fulcimentum, nos expediat à debito quod debemus omnibus. Proinde rogatu D. ſupranominati Bernardi Epiſcopi S. Eccleſiæ Eſculanæ Apoſtolicæ authoritatis munimen concedentes, & per eam præfato epiſcopo, cunctiſque ejus ſucceſſoribus canonicè inibi inthronizatis, quæ ad honorem Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ eſt dedicata, nec in inferioris liberalitatis præſcriptum, ſed obſtaculum, & totius protectionis clypeũ privilegii munimen conferimus, ut Eccleſia, quæ nomini ſummi omnipotentis Regis Martyrum eſt dedicata, ſit etiam ſummi Militis ejus filii ſcripto protecta, gladioque defenſa. Ideoque Apoſtolica authoritate providentes ſingula, quicquid juſte eidem deferretur Eccleſiæ, confirmamus, & corroboramus tibi, ut nemo exindè eum audeat diſveſtire, vel moleſtare, ſeu aliquam inquietudinem illi inferre, id eſt Civitatem Eſculanam ex integro cum ipſa ſua portione de monaſterio S. Angeli, quod in ipſa civitate eſt conſtructum, & monaſterium S. Mariæ, in ſancto monte poſitum, cum omnibus juſtè ſibi pertinentibus, vel quæ in antea aliquarum juſta datione legaliter pertinere poterunt. Caſtellum, quod dicitur Trione cum Monaſterio S. Laurentii cum omnibus pertinentiis ſuis, curtem de Maſſa cum ipſo Pojo de valle lucida, curtem de Monte, curtem de Pazano, ſicut in cartula Maynardi filii Sigolfi habetur, & legitur. Caſtra, quæ dicuntur Sculcula, Matrice, Spinetula; curtem de Ilica; curtem de Cariano, curtem de Core, curtem de Belenterio, curtem de Flaminiano, curtem de Api, curtem de Tarracina; curtem de Bapino, curtem de Vuaſte Pomareſe, curtem de Saxa, curtem de Salli, curtem de Patarco, curtem de Villa Magna, & omnia quæ prædicto epiſcopatui, tam in ſupradictorum caſtrorum quam curtem de Montarolo intus Civitatem Spoletanam, curtem de Paterno in loco, qui Ponte dicitur, curtem de Primo caſa, Gualdum de Laguine, in Nurſiam Caſam, & curtem infra locum, ubi olim fuit civitas: curtem de Sala in eadem Nurſia, Gualdum de Feſſo, curtem Savelli, in Comitatu item Eſculano, in loco, qui Aqua dicitur caſtellum de Luco, & turrim de Fotiano, & Pojum de Quintodecimo, curtem Mazzanam cum ſaltibus ſuis, caſtellum de Murro, caſtrum Fundanianum, montem Purum cum foreſtis, & ſylvis, cum Pojo, quod clamatorium dicitur, Plage cum caſtro Laſiano, Villa magna cum Pojo, & caſtello, Ciciliani, Montem Calvum, Bajanum, caſtrum de Gualdo, curtem Agelli, caſtrum Ligunianum, curtem Pupilianam, curtem S. Stephani, curtem de Paterno, & caſtrum de Spelunca cum ipſa curte de Valeriano, curtem de Boſiano, montem Andreæ Pojum Silviſtum, quod eſt ante caſtellum Guſianum, nec non & caſtrum de Spinetulo cum curte ſua, quæ Franciſca dicitur, curtem Faſſianam, curtem preſbitulam, Pojum Valentetum, caſtellum de Ottavo, Pojum Gaminaldum, curtem Cervinariam, curtem Chriſianam, curtem de Vtoario, curtem S. Felicis, Pojum de Pignole, curtem S. Martini, caſtrum de Corato cum Pojo Heliceti, & Ciſimulæ, curtem Papiliano, curtem Laurctianam, curtem Maltinianam, caſtellum Caſtelli, in Frondaria curtem Porileam, curtem Dianam, curtem de Quarto, Caſtellum de Poſimontes, curtem Capitinulam, curtem Paternionis, cum Pojo Avignonis, caſtellum de Callonnata cum ſuis curtibus, curtem Ciniani cum ſuo caſtello, curtem de Caſule, & caſtellum de Vina. Hæc omnia ſupranominata cum plebibus, & Eccleſiis ſingulis, earumque dotalibus, cum ſervis, & ancillis, villulis, maſſaritiis, commendatitiis, & colonis ſingulis, cum alpibus, & montibus, ſylvis, pratis, paſcuis, vineis, olivetis, cultis, & incultis, aquis, molendinis, piſcariis, piſcationibus, ſaltibus, aquarumque decurſibus, nec non & armentis, equorumque foreſtis, ſeu omnibus, juſtè ſibi pertinentibus in integrum confirmamus, atque Apoſtolica authoritate corroboramus Decimas etiam, ſeu primitias, & cunctas oblationes fidelium vivorum, & mortuorum eidem Epiſcopatui juſtè, & canonicè pertinentes tibi juxta canonicam inſtitutionem SS. Patrum concedimus. Nec non & illud ſtatuendo decernimus, ne aliquis Epiſcopus, alicujus authoritate, vel poteſtate ſuffultus audeat abſque licentia inibi juxta præfati Epiſcopi ordinationes, ſeu conſtitutiones aliquas facere, vel judicia diſponere, ſeu Clericos, aut Presbyteros Synodo qualicumque diſtringere, vel fatigare Statuentes igitur Apoſtolica authoritate, quæ ſervanda eſt ab omnibus, & in omnibus ſtatuimus, & ſub anathemate conſtringimus, ut nullus Imperator, ſive Rex, nullus Dux, vel Marchio, Comes, Vicecomes, Caſtaldus, vel quilibet publicè pariter exactor, ſeu cujuslibet hominis perſona, cujuſcumque ſit ordinis, vel dignitatis, ſeu religionis, hanc pragmaticam privilegii ſanctionem audeat refragare, vel in quoquam confringere, quod qui tentaverit à B. Petro Apoſtolorum principe Anathemate divino percuſſus intereat, quia Dei Genitricem, eique famulantes offendere non timuit, Deumque hoc inſpicere pro nihilo duxit. Conſervator verò benedictione ſuffultus Apoſtolica à Deo Omnipotente vitam conſequatur æternam.*

Data Kal. Julii per manus Friderici Diaconi S. R. E. Bibliothecarii, & Cancellarii vice D. Herimanni Archicancellarii, & Colonienſis Archiepiſcopi anno D. Leonis IX. Papæ 4. indict. 5. actum Beneventi in Die nomine feliciter. Amen.

Victoris verò II. eidem Bernardo conceſſum diploma eſt eiiſdem verbis deſcriptum cum ſuperiori Leonis. Subſcriptio vero eſt quæ ſequitur. Ita in plumbo addita in medio hæc verba *IESUS, CHRISTUS*. *Petrus. Paulus.*

Victoris primæ ſedis. Epiſcopi, & univerſalis Papæ II. Data 4. Non. Januarii per manus Hildebrandi S. R. E. Subdiaconi vice Hermandi Apoſtolicæ Sedis Archicancellarii an. primo D. Victoris Papæ II. indic. 8. Datum Romæ in Dei nomine feliciter. Amen.

Interfuit hic noſter Bernardus II. Concilio Romano ſub Nicolao II: celebrato a anno 1059. menſe Aprili. Nec abſre erit hic Henrici III. Imp. ſententiam referre ad favorem Bernardi latam contra Albaſiam Abbatiſſam anno 1074. in qua præter alios Sigemannus memoratur Epiſcopus Fulginatenſis, hucuſque ſcriptoribus ignotus. Monumentum tale eſt.

a Abſque Berardus dicitur in Concil. Harduini editione; tom. 6.

Dum in Dei nomine in Comitatu Firmano in locum, ubi dicitur ad S. Marotum in Placito reſidebat D. Henricus Imperator cum Henrico ſacri Palatii cancellario ad juſtitiam faciendam, & deliberandam, reſidentibus cum eo Benoſilio Judex Imperialis, & Papienſis Ugo filius Grimaldi, Trans-

mun-

mundus filius Raſelgardi, Atto filius Odemundi, Giſelbertus filius Giſelmandi, Epiſcopus Eremannus de F rmo, Epiſcopus Sigemanno de Fuligno, Fulcbo filius Alberici, Ugo filius Petri, Lando filius Carboni, & reliqui plures. Ibique eorum venient præſentia D. Bernardus II. Epiſcopus Epiſcopii S. Eſculanæ Eccleſiæ ſimul cum Urſo advocato ſuo, & cepit dicere: Domine ſeniorum Imperator tam plures vices me reclamavi ad vos de Albaſia muliere Pandulfi de illa Curte de Heliceto, & de illo caſtello de Carata cum omnia ſua pertinentia quod ipſa tenet contra me malo ordine, & contradicte: tunc Dominus Imperator quando tale audivit interrogavit ſupradicta Albaſia, quid ſibi pertinuiſſet ſupradicta res, illa reſpondit quod ſuus maritus commutaſſet cum Acto filius Choni; tunc ſupradictus Imperator interrogavit ſupradicto Judice quis exinde fuiſſet lex, tunc dixit ſupradicto Judice Domine interrogate eam ubi eſt ſuum doctorem, vel ſi habet teſtimonii; tunc interrogavit ea ſuprad Imperator ſi habuiſſet doctorem, vel teſtimonii: tunc dixit ſupradicta Albaſia; non poſſum hic habere doctorem, neque teſtimonii, quia ego deprecavi vos, ut veſtram Epiſcopalem illis mandaſſetis, illi nolunt venire mecum in veſtram præſentiam. In eadem hora D. Imperator, quando tale audivit, dixit ſuprad Judice, qui exinde fuiſſet lex, tunc ſuprad Judice Bonofilio reſpondit, & dixit, Domine lex eſt, ut facias illam refutare ad ſupradictum Epiſcopum illam inveſtituram de illa ſupradicta res, quod feciſtis facere infra ſe ipſum Epiſcopum à ſupradicta Albaſia, ſalva querela, & vos debetis inveſtire ſupradictum Epiſcopum, & ſuum advocatum in perpetuum. Tunc D. Imperator, quando tale audivit, fecit ſupradicta Albaſia ad ſupradictum Epiſcopum refutare ipſas præfatas res, ſicut ſupradicto Judice judicavit; & per fuſtem, quem in manu tenebat ſuprad Imperator inveſtivit ipſas ſuprascriptas ad ſupraſcriptum Epiſcopum, & ad ſupraſcriptum advocatum ad ſupraſcriptum Epiſcopatum in perpetuum. Inſuper miſit ſuum bannum ſuper prædictum Epiſcopum, & ſuper jam ſupradicta curte Heliceto, & ſupradictum Caſtellum cum ſua pertinentia; ut nullus quilibet homo audeat jam dictum Epiſcopum, vel ſuum ſucceſſorem vel partem jam dicti Epiſcopi exinde diſveſtire, moleſtare, vel inquietare ſine legale judicium. Qui cum fecerit centum libras auri ſe compoſiturum agnoſcat; medietatem Cameræ noſtræ, & medietatē prædicto Epiſcopo. ſuiſque ſucceſſoribus, & an notitia qualis acta eſt cauſa fieri ammonuerunt. Quidem & ego Folcbo Notarius ſacri Palatii ex juſſione ſupradicti Imperatoris. & Judicum ammonitione ſcripſi. Anno ab incarnatione Dom N. J. CHRISTI 1047 ind XV Imperii verò D. Secundi Henrici Deo propicio primo. Actum in Comitatu Firmano ad S. Marotum in Dei nomine feliciter Amen.

Ego Henricus Imperator ſubſcripſi.
Ego Henricus Cancellarius ſubſcripſi.
Ego Panfilius Imperialis Judex, & Papienſis interfui.
Ego Adomo Judex Firmanus interfui.
Ego Adelbertus Judex ſubſcripſi.
Ego Ugo Ravennenſis interfui.
Ego Bonus Homo Judex ſubſcripſi.

XXII. 22. STEPHANUS poſt Bernardum invenitur anno 1069. qui in menſe Septembri ind. 7. à Sciolfo Tranſmūdi filio medietatem Caſtri Civitellæ, aliaq; multa bona recepit. Conſule documentum donationis ſervatæ inter alia monumenta Cathedralis Eccleſiæ.

XXIII („ *Joannes interfuit Eccleſia SS. Trinitatis ad Cavam Metellinam conſecrationi anno 1092. ſubſcripſitque privilegio Urbani II. eidem Monaſterio conceſſo, ut ad dictum annum ſcribit Baronius. Anno verò 1090. in ipſius Joannis gratiam facta fuit donatio multorum bonorum à Tranſane Mayrandi F. Cive Aſculano, ex rogito, vel Actis cujuſdam Alberti publici Notarii.* Antonellus.)

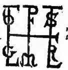
XXIV 23. ALBERICUS ab anno 1098. uſque ad annum 1125. reperitur in monumentis Aſculanis.

XXV. 24. PRESBYTER Epiſcopus diu hanc rexit Eccleſiam anno 1131. Huic Lotharius Imperator privilegia ab aliis Imperatoribus Aſculanæ Eccleſiæ conceſſa confirmavit anno 1137. talis tenoris.

In nomine Sanctæ, & individuæ Trinitatis.
Lotharius divina favente clementia Romanorum Imperator Auguſtus.

JUſtum eſt, & omnino imperiali decet magnificentiæ, inter cæteras Eccleſias, eas potiſſimum amplecti, quæ de imperio ſunt, & ad noſtram ſpecialiter ſpectat defenſionem. Proinde omnium fidelium noſtrorum, tam futurorum, quàm præſentium induſtriam noſſe volumus; Qualiter nos inſtinctu conſortis noſtræ Richiaſæ, annuente fideli noſtro Henrico Ratiſponenſi Epiſcopo. & Archicancellario noſtro Eſculanæ Eccleſiæ omnem ſuæ dignitatis integritatem conſervare neceſſarium duximus. Ad quod, & exemplo anteceſſorum noſtrorum Regum, & Imperatorum informamur, & non minus devotio, & ſervitium ejuſdem Eccleſiæ ven. Epiſcopi Presbyteri nomine ad id nos accendit. Quem Imperiali liberalitate per omnia amplectentes confirmamus ipſi ſuiſque ſucceſſoribus, & donamus Comitatum Eſculanum ex integro, omneſque pertinentias quas vel modo tenet, vel jure tenere debet. Confirmamus, & donamus ei, ſuiſque ſucceſſoribus Eſculanam Civitatem, cum omni diſtrictu Imperiali, nec non familiis, & pertinentiis ipſius: monaſterium videlicet S. Angeli in eadem civitate conſtructum, quod juris noſtri eſſe dignoſcitur, quod donamus, & confirmamus eidem Eccleſiæ Eſculanæ attendētes devotiſſimum prædicti Epiſcopi Presbyteri ſervitium: monaſterium quoque S. Mariæ in monte ſancto poſitum: monaſterium S. Laurentii juxta Caſtellum Trojone poſitum cum omnibus pertinentiis ſuis: monaſterium etiam S. Petri in Cerreto, quod Tranſaricus filius Teodini pro remedio animæ ſuæ prædicto Epiſcopo, & Eſculanæ dedit Eccleſiæ, terram quoque, quam Otmundus filius Otmundi eidem dedit Eccleſiæ. Confirmamus, & donamus ipſi terram de Summati quam Maynardus filius Sigolfi eidem obtulit tempore Bernardi Secundi Epiſcopi; ideſt caſtellum de Frojone, Vallelucida . . . tonem, & quidquid prænominato Maynardo proprietatis jure pertinebat in Maſſa, in Marte, in Bazano, in Villa magna, in Flaminiano, in Ilica in Spinetule, in Api, in Griſiano, in Tellentano, in Bellentorio in Core, in Bapino, in Sala, in Guaſto Pomareſe, in Caſa Vetula, in Terallino, in Pennino, in Colle Spinoſo, in Cananicle in Paſtina in Petrontano, in Anezano, in Cornu, in Acumulo, in Sallo, in Pernice, in Tiletta in Colle de Spada, in Tonſolino, in Carpenoſo, in Muſico, in Cotiano, in ſcuicula in Matrice caſtellum Colle altum cum eremo, & pertinentiis ſuis, omnia quoque tempore prædicti Bernardi Epiſcopi acquiſita, Aquilariam videlicet. Lucum, Turrim Fucianam Scalellam, Criſtellam, Caſulam, Areſulum, Columnatam Poſmontem Offianum, Porum de Villa magna, Feltrianum, Podium de Iuliano Caſtimanum Octavum, montem Cocum, Spinetulum, montem de Caſtanea, ripam cum ipſo Poro Sigolfi, Ilicem cum Turre Siſterana, Licetum, Sinule, Corata, Ancarianum, Calondelle, Saletto, Carrufa, Mattilianum Cantalupum cum ripa Cervaria, & alias ripas. Malta Reſamata, Caſelle, Murjum, quod vi ablatum prædicto Epiſcopo Presbytero reſtituimus, Fundanianum, Pineam. Liſianum. Tolenianum, ripam cum Podio de Vallicella. Pordanum, montem Andreæ cum eccleſia S. Mariæ, Podium, Meghenardi: præterea terram, quam dedit filius Trunſmundi prænominatæ Eccleſiæ. Venam rupram, Olivolum, Palumnianum, Valerianum. Confirmamus etiam ejuſdem proprietatis Olettam, & de alia oblatione mediantem de caſtello Patrimone, cum omnibus poſſeſſionum prænominatarum pertinentiis. Super hæc omnia remittimus, & condonamus eidem Eccleſiæ pro ſervitio fidelis noſtri ſæpius nominati Epiſcopi, quidquid nobis pertinet in comitatu Eſculano, in Fodro & in Placito. Mercatum quoque ubicūque in toto ſuo Epiſcopatu voluerit infra, & extra Civitatem Epiſcopii dictæ Civitatis liceat abſque contradictione alicujus; monetam quoque ubi voluerint habeant, & faciant horum omnium ſupradictorum jus, & dominium eidem Eccleſiæ authoritate privilegii noſtri eo ordine confirmamus, & nullus Archiepiſcopus, Epiſcopus, Dux. Marchio, Comes, Vicecomes, nulla denique magna, parvaque perſona, in his omnibus ſupradictis præfatam Eccleſiam moleſtare, diſveſtire, aut inquietare præſumat. Si quis verò contra hoc, quod non credimus, præſumpſerit, centum libras auri Cameræ noſtræ. & totidem ipſi componat Eccleſiæ. Quod ut verius credatur & ab omnibus diligentius cuſtodiatur, præſentem inde chartam ſigillo noſtro inſigniri juſſimus.

Signum

Signū D. Lothanorum Impera- *rii Tertii Romateris invictiſſimi.*

Ego Riccardus vice Henrici Archicancellarij recognovi.

Data anno Incarnationis Dom. 1137. indict. 15. Decimoquinto Kal. Decembris anno vero Regni Regis Lotharij 12. imperij 6. Actum Salerni in Chriſti nomine feliciter. Amen.

Præſens fuit Presbyter conſecrationi Eccleſiæ Cathedralis Fulginatenſis anno 1146. Synodoque celebratæ in eodem Templo à Julio Card. tituli S. Marcelli Eugenij III. legato. Anno verò 1150. fuit adſcriptus ab Imp. Conrado in Principum conſortium, eiq; ab eodem confirmata ampliſſimè omnia per ipſum poſſeſſa, ſub datum pridie idus Martij Norimbergæ. En diploma.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.

Chonradus divina favente gratia Romanorum Rex Secundus, ac ſemper Auguſtus.

DEcet imperialem magnificentiam eas Eccleſias potiſſimum fovere, & amplecti, quæ de imperio ſunt, & ſpecialiter ad noſtram defenſionem ſpectare dignoſcuntur. Quocirca fidelium noſtrorum omnium, tam præſentium, quàm futurorum noverit induſtria, qualiter nos Principum noſtrorum precibus, ſuadente quoque Vuibaldo Abbate Compagenſe, Eccleſia Eſculana omnem dignitatis ſuæ integritatem conſervare dignum duximus. Exemplo quoque anteceſſorum noſtrorum Regum, & Imperatorum, inſtruimur, & informamur; & nihilominus magna devotio, magnumque ſervitium ejuſdem Eccleſiæ venerabilis Epiſcopi, nomine Presbyteri, venientis ad nos in Alemaniam ad id nos accendit, & invitat. Quem honeſtiſſime recepimus, eumque de regalibus inveſtientes in conſortium Principum noſtrorum ſuſcepimus, ei etiā omnia bona ſuæ Eccleſiæ, omniaque Eccleſiæ ſuæ jura, quæ vel tempore ſuo, ſuorumque prædeceſſorum amiſſa ſunt, per corporalem inveſtituram reddidimus, & alia quæ a nobis petiit, videlicet totam terram Muteriū Collepagane, Lempa, Sylvagreſſa, Ilgium, Pharaonem, ſecundum cordis noſtri ſereniſſimam æquitatem reſpectu ſui ſervitij donavimus diligenter, & conceſſimus, cum adiacentijs ſuis omnibus, donantes, & confirmantes ipſi, ſuiſque ſucceſſoribus Comitatum Eſculanum ex integro, omneſque pertinētias quas vel nunc tenet, vel de jure debet tenere. Confirmamus, & donamus ei, ſuiſque ſucceſſoribus Civitatem Eſculanam, cum toto imperiali diſtrictu, nec non familiis, omnibuſque pertinentiis ipſius, monaſterium videlicet S. Angeli in eadem civitate conſtructū, quod juris noſtri eſſe dignoſcitur, quod donamus, & confirmamus eidem Eſculanæ Eccleſiæ attendentes prædicti Epiſcopi presbyteri devotiſſimum ſervitium. Monaſterium etiam S. Mariæ in Monte Sancto ædificatum, monaſterium S. Laurentii juxta Caſtrum Troione poſitum, cum omnibus ſuis pertinentiis; monaſterium quoque S. Petri in Cerreto, quod Tranſaricus filius Teodini pro remedio animæ ſuæ eidem Epiſcopo, & ſupradictæ Eſculanæ dedit. Confirmamus etiam, & donamus ipſi terram, quam Otmundus filius Otmundi eidem Eccleſiæ dedit, & terram de Summati, quam Maynardus filius Ligelfi, tempore Epiſcopi Bernardi II. ibidem conceſſit, & dedit, id eſt Caſtellum de Trojone, vallem Lucidam, Vagiſenom, & quidquid prænominato Maynardo iure proprietatis pertinebat in Maſſa, in Marte, in Bazano, in Villa magna, in Flaminiano, in Ilica, in Spinetule, in Api, in Griſiano, in Tolleniano, in Bellentono, in Core, in Rapino, in Saxa, in Guaſto pomareſe, in Caſa vetula, in Terracina, in Pennino, in Colle ſpinoſo, in Cananide, in Paſtina, in Petroniano, in Avezano, in Ceran, in Acumulo, in Sallo, in Peonice, in Colle de Spada, in Filetta, in Carpenole, in Tenſolino, in Caſiano, in Muſido, in Sculcula, in Matrice. Caſtellum, Colle

A *alto cum Heremo, & pertinentiis ſuis: omnia quoque acquiſita tempore prædicti Bernardi Epiſcopi, videlicet Aquilariam, Lucum, Turrem Fucianam, Scalelle, Civitellam, Caſulam, Auſulum, Colonnatam, Poſmontem, Malteniamum, Offinianum, Pejum de Villa magna, Podium de Juliano, Filerianum, Caſtenianum, Octavum, Montem cocum, Spinetulum, Montem de caſlania, Ripam cum ipſo Pejo Sigolfi, Ilicem cum turre Siſterana, Liceium, Eſimule, Corana, Ancarianum, Coleneſſe, Saletto, Carruſſa, Catalupum cum ripa Curvaria, & alias ripas, Malta, Reſamata, Murrum, caſelle, Fundanianum, Liſianum, Pinzam, Folenianum, Ripam cū Pedio de Vallicella, Porchierum, Montem Andreæ cum Eccleſia S. Mariæ, Podium Maginardi, Venam ruptam, Valerianam & Olettum, Olivalum, Palumnianum, adhuc etiam confirmamus Pater.... ne, cum adiacentiis, & pertinentiis ſuis, nec non etiam terram; quam Iacobus, & Translaricus filii jam prænominati Translarici præfato Epiſcopo, & Eccleſiæ ſuæ per chartulam donationis dederunt, videlicet Caſtellum Milianum, &* B *ubicumq; eorum... alitas eſſe dignoſcitur, in Caſtelle, & Sereto, aliiſque locis; Inſuper donationem, quam Mattheus Comes Aprutinus ex teſtamento, jam ſæpè dicto Epiſcopo, & Eccleſiæ ſuæ dedit, videlicet totam hereditatem Amerradi, & Gualfredi, quam in Caſtello Spinetalo tenebant cum ſuo campo mannali, ſub ipſo caſtello in Solano poſito; caſtellum quoque Mazanum, à filiis Tranſmundi eidem Epiſcopo, ſuæque Eccleſiæ donatum, cum antiqua poſſeſſione præfatæ Eccleſiæ; terram etiam, quam Mattaſeſſone eidem Epiſcopo, & ſupranominatæ Eccleſiæ dedit, id eſt caſtella, Collatum, & Leccum, & partem ſuam de Aſtindo, & hereditatem ſuam totam, ubicumque inventa fuerit. Confirmamus etiam eidem Eccleſiæ caſtellum Monte mori, quod præfato Epiſcopo Ubaldus Cardinalis reddidit. Super hæc omnia remittimus, & condonamus eidem Eccleſiæ pro ſervitio fidelis noſtri ſæpius nominati Epiſcopi quidquid nobis pertinet de Eſculano Comitatu in Placito, & in fodro, ubicumque etiam voluerit mercatum in toto ſuo Epiſcopatu ſine alicujus contradictione Epiſcopis ejuſdem civitatis infra, &* C *extra civitatem liceat; Monetam quoque ubi voluerint, faciant, & habeant; auctoritate noſtri privilegii confirmamus jus, & dominium ſupranominatæ Eccleſiæ, horū ſupradictorum omnium, eo ordine, ut nullus Dux, Archiepiſcopus, Epiſcopus, Marchio, Comes, Vicecomes, nulla denique magna perſona, ſive parva, præfatam Eccleſiam in his omnibus prædictis inquietare, diſveſtire, aut moleſtare audeat. Si quis vero, quod non credimus, contra hoc præſumſerit, centum libras auri Cameræ noſtræ, & eidem Eccleſiæ totidem componat; quod ut verius credatur & ab omnibus diligentius cuſtodiatur, præſentem inde cartam ſigillo noſtro juſſimus inſigniri.*

Signum D. Chonmanorum Secun- *radi Regis Rodi.*

D

Ego Arnoldus Cancellarius, vice Henrici Moguntini Archiepiſcopi, & Archicancellarii recognovi.

Data pridie idus Martis indict. 13. Anno Dom. Incarn. 1150. regnante Chonrado Rege II. Romanorum anno Regni ejus 13. Actum Nurimberghi in nomine Chriſti feliciter. Amen.

De eodem Presbytero Epiſcopo in marmore ad Ædes Turnianas Aſculi hæc leguntur carmina.

Hæc eſt cœpta domus poſt partum Virginis anno
Milleno centeno quinto biſque triceno.
Herete Roma dolet a, Fridericus, & imperat urbi [a Al. Herese Roma dolet.]
Huic at ſtella præeſt, lux, Præſul, presbyter urbi:

Et alia. In fine legitur carmen iſtud.

Hec cano Tranſmandus, cui ſit ſine crimine mundus.

Ejuſdem Presbyteri alia ſpectatur memoria apud S. Petrum de Caſtello in inſula, quam Eccleſiam conſe-

cra-

craverat anno 1142. aliaque in monumentis S. Angeli Magni.

XXVI 25. TRANSMUNDUS poſt Presbyterum hanc rexit Eccleſiam. Erat hic Aſculanæ Eccleſiæ Archipresbyter, & fortaſſe relatorum carminum compoſitor. Extat quædam convenientia inter ipſum, & Aczolinum, & Scintillum, ſocioſque in monumentis Aſculanis, ſcilicet quod ipſe, & ejus hæredes annualiter Eſculanæ Eccleſiæ debeant tribuere ſpallam unam cum lonza in nativitate Domini, & unam ſalmam muſti in ſuo tempore, & pro Eccleſia S. Laurentii unam ſalmam muſti, & duos denarios de capitulo, & alia &c. anno Dominicæ Incarnationis 1177. Transmundo Præſule. Alexander Papa III. anno 1179. Raynaldum Archidiaconum, reliquoſque Canonicos Aſculanæ Eccleſiæ ſub protectione B. Petri ſuſcepit. Diploma ſequens eſt.

ALEXANDER EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilectis filiis Raynaldo Archidiacono, Matthæo Archipresbytero, & Canonicis Eſculanæ Eccleſiæ, tam præſentibus, quam futuris canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

QUoties illud a nobis petitur, quod Religioni, & honeſtati convenire dinoſcitur, animo nos decet libenter concedere, & petentium deſideriis congruum ſuffragium impertiri. Ea propter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & canonicam veſtram ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcepimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Statuentes, ut quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, videlicet Caſtrū Malignanum, caſtrum Poſmontis, caſtrum Columnata cum Eccleſiis eorum, & omnibus ſuis pertinentiis, rivis, paſcuis, terris cultis, & incultis, molendinis, arboribus fructiferis, & infructiferis, Aquis, Aquarumve decurſibus, plebem S. Victoris, & plebem S. Venantii, & plebem S. Mariæ inter vineas, Eccleſiam S. Petri ad . . . . . Eccleſiam S. Eraſmi, & plebem de Ragano cum capitulo, & mortuariis, plebem de Cruce, plebem S. Anſimi, plebem de Caſaragnano cum omnibus pertinentiis, & poſſeſſionibus ſuis, Eccleſiam S. Benedicti de Fondagrano, cum omnibuſque Vannis, & Gualterio cum forte ſua, & Guidino, Eccleſiam S. Mariæ de Podio cum Benedicto Dominici, & cum conſortibus ſuis, Eccleſiam S. Stephani cum filiis Amiconis Tederade, Eccleſiam S. Laurentii de Rivo, & Adam cum nepote ſuo, Eccleſiam S. Mariæ in Marzano, Eccleſiam S. Pauli, & jus, quod habetis in S. Venantio de Plagis, Eccleſiam S. Benedicti in Paraletta, Eccleſiam S. Mariæ in Teneti, & quartam partem S. Petri ad Colle, Eccleſiam S. Maſſimi in Summati, domum filiorum, & nepotum Aſiani Roberti cum tenimentis, & ſervitiis eorum, ſervitium Simonis cum beneficio ſuo, Domum Odoniſcam cum tenimento, & ſervitio ſuo, & omnia bona quæ Azo Valentini dedit, & conceſſi. in canonica veſtra, & bona omnia, quæ Geraldus dedit, & conceſſit eidem Eccleſiæ, Domum Aponiſcam, & ſervitium Beneficii Nicolai Stephani, & ſervitium, quod Giſo Primicerius Eccleſiæ veſtræ in obitu ſuo reliquit, videlicet ſpallam cum lonza, & ſarcinam muſti cum hominio, & fidelitate heredum ſuorum, Eccleſiam S. Petri inter ſulcos, Eccleſiam S. Juvenalis, Terram in capite Pontis majoris juxta vineam Epiſcopi, Eccleſiam S. Mariæ in plano, Eccleſiam S. Laurentii juxta pontem ſoleſtanum, & ſervitium quinque denariorum Henrici, quos filii ſtabilis caſtelli, & heredes eorum Eccleſiæ veſtræ annuatim perſolvendum debent, Eccleſiam S. Petri in paneperdito in Tolegnano, ſervitium quod filii Alluttii Presbyteri Joannis, videlicet duos denarios Henrici annuatim eccleſiæ veſtræ perſolvere debet cum hominio, & fidelitate, & jus quod habetis in S. Nicolao ad canale, Eccleſiam S. Petri in caſtello, & medietatem oblationum defunctorum de Summati, & omnia, quæ Canonica veſtra infra, & extra civitatem Eſ-

A *culanam juſte habet, vel eſt habitura. Ad hæc authoritate vobis Apoſtolica indulgemus, quod ſi aliquid de epiſcopatu veſtro impoſitionis, aut in alia bona Canonicæ veſtræ violentiam exercuerint, vel rapinam, & ad ſecundam, vel tertiam commonitionem veſtram præſumtricem ſuā dirigere emendare contempſerint, Epiſcopo veſtro ipſos ad ſecundam, vel tertiam requiſitionem veſtram devotè & humiliter per convenientia intervalla temporis facta volente, vel non volente corrigere pax vobis ſit de auctoritate veſtra in eos interdicti, & excommunicationis ſententiam promulgare. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominū liceat præfatā Canonicā temere perturbare, &c.*

Ego Alexander catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Hubaldus Oſtienſis Epiſcopus.
Ego Theodinus & ſanctæ Ruffinæ ſedis Epiſcopus.
Ego Henricus Albanenſis Epiſcopus.
Ego Jo. Neor. Jo. & Pauli Presb. Card.
Ego Cintius Presb. Card. tit. ſanctæ Ceciliæ.
Ego Hugo Presb. Card. tit. ſancti Clementis.
Ego Matthæus Presb. Card. tit. ſancti Marcelli.
B *Ego Ardicio Diac. Card. S. Theodori.*
Ego Gratian. Diac. Card. SS. Coſm. & Dam.
Ego Jo. Diac. Card. ſancti Angeli.
Ego Matth. ſanctæ Mariæ Novæ Diac. Card.

Data Anagni per D. Dayſen. S. R. E. Subdiaconum IX. Kal. Nov. indict. xiii. incarnat. Dom. M.CLXXIV. Pontif. vero D. Alexandri Papæ III. anno XXI.

26. GISONIS Epiſcopi Aſculani extat memoria in Cœleſtini III. diplomate ad Deſiderii cujuſdam rectoris S. Nicolai in Ponticello favorem anno 1191. Hic à Raynaldo ſucceſſore beatæ memoriæ nuncupatur in confirmatione Eccleſiæ S. Nicolai prædicto Deſiderio ab ipſo Giſone donata. XXVII

27. RAYNALDUS hujus nominis primus ex Archidiacono ad Epiſcopatum evectus ſucceſſit Giſoni. Hujus Epiſcopi clariſſima habetur memoria, tum Apoſtolicis tum Cæſareis diplomatibus. Fridericus enim Ænobarbus illo expoſtulante ampliſſimum conceſſit privilegium anno 1185. quod ſequens eſt a. XXVIII

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.

C *Fridericus divina favente clementia Romanorum Imperator Auguſtus.*

INter varia humanæ conditionis vota, & opera, hoc potiſſimum fore cenſemus ad ſalutem animarum, ſi Eccleſiis Dei, & eccleſiaſticis perſonis ſolertiæ noſtræ ſtudium efficaciter impendentes, eas non ſolum in iure ſuo conſervamus, verum etiam diſperſa colligenda, fracta reconſolidanda. & quæ in præſentiarum poſſidentur augenda, feliciter Imperiali virtute fovemus, ac defenſamus. Studentes ergo laudā titulos, probatamque honeſtatem venerabilis Eſculanæ Eccleſiæ, quæ licet propè fines imperii noſtri longè ſita ſit, tamen lucem bonæ opinionis ſuæ nobis eminus effundit, libenter etiam annuentes precibus dilecti noſtri Raynaldi ejuſdem eccleſiæ Epiſcopi ad exemplum prædeceſſorum noſtrorum divorum Regum, & Imperatorum Henrici III & Lotharii III. & Regis Chonradi II. Patris noſtri. notum facimus tam ſucceſſuræ poſteritati, quam præſentium induſtriæ. quod nos præſcriptam Eccleſiam, & prænominatum Epiſcopum, & congregationem ejus in perpetuum, & ſucceſſores eorum, & omnia ipſorum bona mobilia, & immobilia, quæ nunc ha-

D *bent, & impoſterum præſtante domino juſtè poterunt adipiſci. ſub protectione defenſionis noſtræ ſuſcepimus, & ex mera liberalitate, atque conſcientia concedimus eis, atque donamus, & Imperiali authoritate confirmamus omnia jura Eccleſiæ ſuæ, quæ nunc habent, vel tempore ſuo, vel prædeceſſorum ſuorum neglecta ſunt, & nominatim totam terram mutorum, Collem Paganum, Lempam, Silvam Groſſam, Iſolam, Pharaonem cum omnibus adjacentibus, & pertinentiis ſuis: Comitatum quoque Eſculanum ex integro, omneſque pertinentias. quas modo tenent, vel de jure tenere debent, & civitatem Eſculanam cum toto Imperiali diſtrictu nec non familiis, cum omnibus pertinentiis ſuis: monaſterium videlicet S. Angeli in eadem civitate conſtructum, quod juris noſtri dignoſcitur, monaſterium etiam S. Mariæ in Monte Sancto ædificatum: monaſterium S. Laurentii juxta Caſtrum Trione poſitum cum omnibus pertinentiis ſuis, monaſterium S. Petri in Cerreto, quod Tranſlaricus filius Teodini pro remedio animæ ſuæ Eſculanæ Eccleſiæ, & Epiſcopo ſupradicto dedit. terrā quoque, quam Otmundus filius Otmundi eidem Eccleſiæ de-*

meri-

dit,& terram de Summata, quam Maynardus filius Sigolfi tempore Epiſcopi Bernardi II. ibidem conceſſit, & dedit; item Caſtellum Trione, Vallem Lucidam, Fagerone, & quidquid prænominato Maynardo jure proprietatis pertinebat, in Maſſa, in Marte, in Bazano, in Villa Magna, in Flaminiano, in Ilica, in Spinetule, in Api, in Orilano, in Teloniano, in Belenterio, in Core, in Rapino, in Saxa, in Guaſto Pomareſe, in caſa Vetula, in Ferratino, in Pennino, in Colle Spinoſo, in Cananide, in Paſtina, in Petroniano, in Avezano, in Cornu, in Acumulo, in Sallo, in Peonice, in Colle de Spada, in Filetta, in Carpenolo, in Tellarino, in Covano, in Muſceto, in Sculcula, in Matrice: Caſtellum, Collem altum cum eremo & pertinentiis ſuis; Roccam Galli, & omnia acquiſita tempore Bernardi prædicti Epiſcopi, videlicet Aquilariam, Lucum, Fucianam Turrem, Scalelle, Civitellam, Caſulam, Auſulum, Columnatam, Poſmontem, Maltinianum, Offianum, Podium de Villa magna, Podium de Juliano, Felrinum, Caſtineanum, Octavum, Montem Cocum, Spinetulum, Montem de Caſtanea, Ripam, cum ipſo Pojo Sigolfi, Ilicem cum Turre Siſſerana, Licetum, Ciſinule, Coratam, Ancarianum, Colondelle, Saletto, Caruffum, Cantalupum, cum ripa Curvaria & alias ripas, Quadrellū, Maltam, Reramatam, Murrum, Caſelle, Fundanianum, Siſianum, Pineam, Telenianum. Ripam cum Podio de Vallicella, Porchianum, Montem Andreæ cum Eccleſia S. Mariæ, Podium Mayo rdi, Venamruptam, Valerianum, Olettum, totam terram Sinebaldi Attonis, Olivolum, Palumnianum, Speluncam, Fre. . . . Becianum Friſum, Morice Caſtellum, Caſtellani, Pantum . . . cum adjacentiis, & pertinentiis ſuis, necnon terram, quam Jacobus, & Tranſaricus filii prænominati Tranſarici Presbytero Epiſcopo, & Eccleſiæ per chartulam dederunt, videlicet, Caſtellum Milianum, & Laccium, Bucchum . . quem hæreditatem eſſe dignoſcitur, Caſtellum, Aponeanum in ſupradicta donatione, quam Matthæus Comes Aprutinus jam ſæpè dicto Epiſcopo, & Eccleſiæ ſuæ dedit, in totam hæreditatem Aimerradi, & Gualfredi, quam in Caſtello Spinetulo . . . . ſub ipſo Caſtello in plano poſito, Caſtellum quoque Muzanum, Caſtellum Collatum, Caſtellum de Corve a, Caſtellum Latianeanum b, Caſtellum de Mada, Caſtellum de Pezzo, cum tota terra filiorum Sigolfi filii Odumundi, Hominum etiam, & fidelitatem filiorum Actonis, & Tranſmundi de Aquaviva, de Terra, quam habent in Comitatu Aſculano, & de terra etiam, quam Mattafellone eidem Epiſcopo, & Eccleſiæ ſuæ dedit; item Caſtella Collutum, Lucum, & partem tertiam de Atineo, & totam hæreditatem ſuam quocumque habeat loco. Inſuper Caſtellum Montemori, cum pertinentiis ſuis. Ad augumentum quoque noſtræ Imperialis gratiæ remittimus, & condonamus ſupradictæ Eccleſiæ, & Epiſcopo quidquid nobis pertinet in Aſculano Comitatu, in Placito, & ubicumque voluerit in toto Epiſcopatu ſuo intra civitatem, & extra, liceat ei conſtituere mercatum, & ubi voluerit infra hos terminos cudere monetam, ſalva in omnibus his ſupranumeratis dignitate Imperialis Excellentiæ. Statuimus ergo, & Imperiali authoritate ſancimus, ut nullus Pontifex, nullus Archiepiſcopus, nec Epiſcopus, nullus Dux, nullus Marchio, neque Comes, neque Vicecomes, neque Capitaneus, nulla civitas, nullum Commune, nullave Poteſtas, nulla denique perſona humilis, vel alta, ſecularis, vel Eccleſiaſtica, hoc Maieſtatis noſtræ privilegium audeat violare, ſeu Aſculanam Eccleſiam, ſeu Epiſcopum eius, & canonicos in poſſeſſione, iure, & dominio prædictarum rerum, omniūque bonorum ſuorum præſentium, & futurorum aliquibus injuriis calumniarum, ſive damnis præſumat attentare. Quod qui fecerit: in ultionem temeritatis ſuæ centum libras auri puri componat, dimidium Imperiali Cameræ, & reliquum injuriam paſſis:

a Al. de Crwe.
b Al. Caſtaneanum.

Hujus rei teſtes ſunt.
Uvillelmus Aſtenſis Epiſcopus.
Bonifacius Novarienſis Epiſcopus.
Pandulfus Abbas Farfenſis.
Petrus Urbis Præfectus.
Bertoldus Legatus Italiæ.
Conradus Dux Spoletanus.
Comes Henricus de Rietle.
Comes Symon de Spanneym.
Uvandericus Bonlende.
Comes Reinaldus de Falcma.
Reinaldus Comitis Monaldi.
Otto de Monticellis. Otho de Bran. . . .
Otto de Palumbaria. Rodulfus Camerarius.

Signum mei *Friderici Romanorum Imperat. Invictiſſ.*

Ego Gotefridus Imperialis Aulæ Cancellarius Vice Philippi Colonienſis Archiep. & Italiæ Archicanc. recognovi.

Acta ſunt hæc anno Dom. Incarn. 1185. indict. 3. regnante D. Friderico Imperatore glorioſiſſimo, anno Regni ejus 34. Imperii verò 32 Datum apud Cucurionem in territorio Spoletano in nomine Domini, 14. Kal. Octob.

Pender ſigillum aureum, ex parte cujus adeſt imago ipſius Imperatoris, manu dextra ſceptum tenentis, ſiniſtra pilam rotundam cum cruce, & legitur in ejus circuitu.

Fridericus, Dei gratia, Romanorum Auguſtus.

Et ex altera parte videtur inſculpta Urbs Roma, cum literis ſupra fortilitium *Aurea*, & in porta, *Roma*, legitur circumcirca.

Roma caput mundi regit Orbis frana Rotundi.

Henricus, Friderici filius, non minori Raynaldum proſequutus eſt munificentia. Extant plura privilegia in gratiam Raynaldi conceſſa, in tabulario ejuſdem Eccleſiæ, è quibus quatuor, quæ ſequuntur, hic libenter damus.

Henricus Sextus, Dei gratia, Romanorum Rex ſemper Auguſtus.

SUblimitati noſtræ tam veridicis plurimorum aſſertionibus, quam ipſis eorum argumentis evidenter innotuit, quod Eccleſia Aſculana, tum propter Imperatorum, & Regum longam abſentiam, tum etiam propter temporum malitiam à violentis detentoribus iniuſtè eſt ſpoliata ſuis poſſeſſionibus, quas tamen antecessorum noſtrorum donationibus, quam etiam ex aliorum Chriſti fidelium oblationibus à longo retro jam tempore habere conſuevit. Ipſi itaque Eccleſiæ in tali neceſſitate conſtitutæ regali auctoritate ſubvenire volentes ſtatuimus, & ex certa ſcientia pragmatica ſanctione decernimus, ut omnes quaſcumque ejuſdem Eccleſiæ poſſeſſiones, ſeu bona nunc detinent, nulla ſe longi temporis perſcriptione tueri valeant, ſed Epiſcopus Aſculanus plenam à nobis authoritatem habeat, univerſa detenta repetendi longinquitate temporum nullum ipſi in hac re præjudicium faciente. Ad cujus rei majorem evidentiam, præſentem paginam conſcribi juſſimus, & noſtra ſigilla communiri. Data Aſculi, anno Dom. Incarn. 1185. indict. 3. ibid. Decembris.

Henricus Sextus, Divina favente clementia, Romanorum Imperator, & ſemper Auguſtus.

NOtum facimus univerſis Imperii noſtri fidelibus præſentibus, & futuris, quod caſtrum Corangiæ in Summati, & homines eius cum univerſis donis, ac quæ nunc habent, vel in poſterum obtinebunt in ſpecialem Maieſtatis noſtræ protectionem accepimus, Imperiali auctoritate conſtituentes, ut idem Caſtrum, ſicut ex permiſſione fidelis noſtri Raynaldi Aſculani Epiſcopi, & ſucceſſorum eius eo tenore, ut homines prædicti Caſtri ipſi Aſculano Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus ſtatuta, & debita ſervitia perſolvant. Statuimus igitur, & Imperiali ſancimus edicto, ut nullus Epiſcopus, Dux, Comes, Marchio, Vicecomes, nullaque humilis ſecularis, vel eccleſiaſtica perſona prædictum Aſculanum Epiſcopum, ſuoſque ſucceſſores in eodem Caſtro, & hominibus eius aliquo modo gravare valeat, vel moleſtare; quod qui fecerit, in ultionem temeritatis ſuæ triginta libras auri pro pœna componat, dimidium Cameræ noſtræ, & reliquum Epiſcopo paſſo iniuriam. Ad cuius rei perpetuam evidentiam præſentem chartam inde confici, & Maieſtatis noſtræ ſigillo communiri fecimus.

Datum Neapoli, anno Dominicæ Incarnationis 1191. indict. 9 ſecundo Kal. Julii.

Henricus, Dei gratia, Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, & Sicilia Rex.

CLericis, militibus, & univerſis hominibus de Cantalupo, de utraque ripa Quarquellaris, de eccleſia caſalis Mōtis ſācti, S. Ægidii de Faraone, de S. Cruce de Maſſa, de Lompa, de Colpagni, & Abbati, clericis, &

laicis eccleſiæ Montis S. adiacentibus, & hominibus de Fonsngiano, quæ Comiti Rainaldo, & militibus ſuis videbantur pertinere, gratiam ſuam, & bonam voluntatẽ. Univerſitati tuæ mandamus firmiter, & diſtinctè ſub obtentu gratiæ noſtræ, & per fidelitatem, quâ noſtræ Majeſtati tenemini, præcipientes, quatenus viſis literis omni exceptione remota dilecto fideli noſtro Aſculano Epiſcopo, hominium, & fidelitatem exhibeatis, & ei tanquam Domino in omnibus obediatis. Quod qui facere diſtuleris, indignationem noſtram noverit incurſurum, & etiã eidem Epiſcopo conceſſimus, ut authoritate noſtra vos cõſtringat, & ad hæc compellat; ſcituri, quod prædicta caſtra, cum eorum pertinentiis munificentia noſtra privilegio reddimus ei, & Eccleſiæ ſuæ, & conceſſimus.

Data Varii, 3 Kal. Aprilis. Deeſt annus, & indictio.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.

Henricus VI. Divina favente clementia, Romanorum Imperator, & ſemper Auguſtus.

AD humanæ vitæ ſtatum felicem conſequendum, & bonorum meritorum præmium ſalutis æternæ adipiſcendum nobis proficere ſperamus, ſi hanc ad Eccleſiarum Dei profectum adhibeamus operam, ut non ſolum eas in bona tranquillitate habitudine conſervemus, verum etiam noſtræ magnificentiæ munificentiam immemorialem piè, ac liberaliter eis impendamus. Quâ ſanè conſideratione inducti, notum facimus univerſis tàm præſentis, quàm futuræ ætatis Imperii fidelibus, quod nos fidem ſynceram, & devotionem Rainaldi fidelis Epiſcopi Aſculani, nec non fideliſſimi noſtri Magiſtri Berardi, cujus obſequia multimoda nobis placita præ oculis habemus, ſupplicatione præcipua invitati, eidem Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus, & Eccleſiæ Aſculanæ concedimus, atque donamus Cantalupum, utramque ripam Quarquollare, cum Eccleſia S. Ægidii, & caſale Pharaonem, Lempam, & Collem Paganum, S. Crucem de Maſſa, ius patronatus, & dominium, quod Comes Raynaldus videbatur habere in Monte S. & quidquid idem Comes, vel homines ſui habuerunt in Fundaniano, cum omnibus ſupradictorum pertinentiis, terris, Eccleſiis, & vineis, aquis, aquarumque decurſibus, molendinis, & quibuſcunque rebus aliis; quæ omnia prædicto Epiſcopo, & Eccleſiæ Aſculanæ, ipſiuſque Epiſcopi ſucceſſoribus præſenti paginâ confirmantes ſtatuimus, & imperiali auctoritate ſancimus, ut nulla omnino perſona ſecularis, vel eccleſiaſtica illam audeat infringere, vel aliquo temeritatis auſu ei præſumat obviare. Quod qui fecerit in ultionem pœnæ 66. libras auri puriſſimi componat, quarum dimidietatem Cameræ noſtræ, reliquam verò partem paſſis injuriam ſolvi jubemus,

Hujus rei teſtes ſunt Otto Friſigenſis Epiſcopus, Ualterius Tianens Epiſcopus, Atto Aprutinus Epiſcopus, Emcho Comes de Loningen, Fridericus Burgundius de Hovenebergh. Albertus Comes de Iparchein, Arnoldus de Horember, Rodulphus de Kyſſlondre, Henricus Marſcalcus de Calendino, Raynaldus de Lutra; & alii quamplures.

Signum D. Henrici Sexti Romanorum Imp. invictiſſimi.

Acta ſunt hæc anno Dom. Incarnationis 1193. indict. XI regnante D. Henrico VI. Romanorum Imperatore glorioſiſſimo, anno Regni eius 24. Imperii verò 3.

Datum apud Luceriam, pridie nonas Julii.

Audiſtis, quomodo Henricus Imperator, intuitu meritorum Raynaldi Epiſcopi, & Magiſtri Berardi, quod retulimus privilegium, Eccleſiæ Aſculanæ indulſerit. Quis verò ille fuerit Berardus, ex ſequenti ejuſdem Imperatoris donatione, eidem Berardo fratribuſque ſuis, facta de caſtro S. Omeri, & Villa Aquaviva anno 1195. clarè videtur hunc illum eſſe Berardum Archidiaconum Aſculanum, Capellanum, atque Medicum ejuſdem Henrici, cujus gratia ad Archiepiſcopalem Meſſanenſem ſedem in Sicilia inde aſcendit; jamque Archiepiſcopus memoratur in alio diplomate Conſtantiæ Imp. Henrici uxoris, ac Friderici II. Matris, quod intuitu Berardi conceſſit Eccleſiæ Aſculanæ, Raynaldo Epiſcopo ſuperſtite an. 1198. Henrici vero diploma ſequens eſt.

Henricus Sextus, Divina favente clementia, Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, & Rex Siciliæ.

A Divina Majeſtatis potentia, quæ ſola cordium ſcrutatrix univerſa hominum merita æquali moderatur libra, Imperatoria Majeſtati noſtræ datum eſt, & injunctum eſſe credimus, ut fidelibus noſtris, qui fide pura, & immaculata nobis, & Imperio ſemper adhæſerunt, largam munificentiæ noſtræ manum . . . . præbeamus, & ad commodum, & utilitatem eorum, ut expedit, piè, & feliciter intendamus. Ad notitiam igitur univerſorum Imperii fidelium tam præſentium, quam futurorum pervenire volumus: quod nos fidem, & devotionem fidelitatem, & grata ſervitia dilecti Medici, & capellani noſtri Magiſtri Berardi Aſculani Archidiaconi, & noſtrorum fidelium Mauritii fratris ſui, & Raynaldi Mauritii filiorum Raynaldi Berardi, ſcilicet Gaufredi judicis, & Transmundi, & filiorum Gualterii Berardi, benignè attendentes, & præ oculis habentes eidem Mauritio Berardi dilecti Medici, & Capellani noſtri, Raynaldo quoque Mauritii, & filiis Raynaldi Berardi, Gualfredo ſcilicet Judici, & Tranſmundo filiis Gualterii, qui ſuperius dicti ſunt, & eorum hæredibus caſtrum S. Omeri, cũ villa, quæ Aquaviva nuncupatur, cum omnibus quoque poſſeſſionibus, bonis, emolumentis, & cum omni jure, & integritate, quâ Riccardus quondam illud tenuit, cum omnibus quoque hominibus, & pertinentiis ſuis, ut idem Riccardus de S. Omero illud tenuit, & poſſedit, concedimus, & donamus, & perpetualiter confirmamus, ſalva tamen in omnibus noſtra, & hæredum noſtrorum ordinatione. Adiicimus etiam, ut prædicti fideles noſtri nulli hominum, vel Comitum illius terræ ſubjaceant; nulli etiam Comitum, vel hominum illius terræ, hominium, ſive fidelitatem faciant, & nulli, niſi nobis, & hæredibus noſtris talii, ſive exactionibus, ſive ſervitiis exhibendis reſpondere teneantur, ſalva tamen in omnibus, ut dictum eſt, noſtra, & hæredum noſtrorum ordinatione. Statuimus itaque, & Imperiali auctoritate ſancimus, ut nullus Archiepiſcopus, vel Epiſcopus, Dux, Marchio, Comes, vel Vicecomes, Vicedominus, Bajulus, Poteſtas, vel Iudex, Civitas, vel Commune, nulla denique perſona eccleſiaſtica, vel ſecularis, huic noſtræ conceſſioni, & donationi contradicat, vel in aliquo ei obviare præſumat. Quod ſi quis facere auſus fuerit, centum libras auri pro pœna componat, quarum medietas Cameræ noſtræ, reliqua verò pars paſſis injuriam exſolvatur; ut autem hæc noſtra conceſſio, & donatio rata permaneat, & inconcuſſa perſiſtat, præſentem inde paginam conſcribi, & ſigillo noſtræ Majeſtatis juſſimus muniri.

Hujus rei teſtes ſunt.

Vuillelmus Archiepiſcopus Ravennas.

Samarus Tranenſis Archiepiſcopus.

Anſelmus Neapolitanus Archiepiſcopus.

Matthæus Capuanus Archiepiſcopus.

Ioannes Sipontinus Archiepiſcopus.

Vuillelmus Tdruntinus Archiepiſcopus.

Gualterus Trojanus Epiſc. & Regni Siciliæ Cancell.

Gruens Sueſſanus Epiſcopus.

Otto Pennenſis Epiſcopus.

Paulus Iuvenatenſis.

Atto Aprutinus Epiſcopus.

Raynaldus Eſculanus Epiſcopus.

Gentilis Anſumanus Epiſcopus,

Monaldus Fanenſis Epiſcopus.

Corradus Imperialis aulæ Cancellarius.

Albertus Imperialis . . . . totius domus Dominæ Methildis, & Comes Tuſciæ.

Bonifacius Marchio Montis Ferrati.

Marcualdus Marchio Anconitanus, & Imperialis aulæ Dapifer.

Conradus Marchio de Luceinhet.

Conradus Dux Spoleti.

Gerardus Burgravius Magdeburgen.

Gerardus Comes de Vuzirges.

Hugo Comes Lupinus.
Berardus Comes Laureti.
Vuillelmus Comes de Caſerto.
Jordanus Comes Bovinus.
Vuillelmus Comes Principatus.
Henricus Comes Lupinus.

Mareriius de Palearin,	*Gentilis de Palearia.*
Petrus de Celano.	*Leo de Monumento.*
Otto de Celumna.	*Robertus de Duone.*
Hortmannus de Butenger.	*Arnoldus de Heromb.*
Beringerius de Cambo.	*Henricus Marſalius de*

Calendino, & alii quamplures.

Acta ſunt hac anno Domini 1195. indict. 13. regnante D. Henrico VI. Romanorum Imperatore glorioſiſſimo. Anno Regni ejus in Theutonia 25. Regni Siciliæ I. Imperii vero 5. Datum apud Tranum, per manum Conradi, Imperialis aulæ Cancellarii, 4. id. Aprilis.

Conſtantiæ vero Imperatricis alterum diploma in gratiam Berardi, tunc Archiepiſcopi Meſſanenſis, Aſculanæ Eccleſiæ conceſſum, talis eſt tenoris.

Conſtantia, Dei gratia, Romanorum Imperatrix ſemper Auguſta, & Regina Siciliæ.

PEr hoc præſens ſcriptum notum facimus univerſis præſentem paginam inſpecturis, quod dilectus fidelis noſter Berardus Reverendus Meſſanæ Archiepiſcopus, & Gulielmus de Litiano fidelis noſter devotionem, & ſynceritatem, quam Vener. Aſculanus Epiſcopus fidelis noſter erga nos, & benedictum filium noſtrum Federicum Romanorum, & Siciliæ Regem gerit, diligentius exponentes pro parte ſua Serenitati noſtræ clementius confirmamus, & quidquid Eccleſia Aſculana infra Regni noſtri limites habere, & tenere agnoſcitur. Nos autem ad preces ejuſdem Vener. Archiepiſcopi, & memorati Gulielmi fidelis noſtri, attendentes etiam fidem, & devotionem, quam idem Vener. Aſculanus Epiſcopus de noſtro Sereniſſimo Imperatore recolendæ memoriæ, & nobis fideliter exhibuit, & majora nobis, & benedicto filio noſtro exhibiturus eſt, de ſolita munificentia noſtra gratia, ipſi Vener. Aſculano Epiſcopo, & Aſculanæ Eccleſiæ concedimus, & confirmamus quicquid ipſa Eccleſia infra Regni noſtri limites habere, & poſſidere dinoſcitur. Datum Meſſanæ, 6. die menſis Martii, prima indict. Anno ſcilicet à Chriſto nato 1198.

Hic etiam facit diploma ſequens Bertoldi Imperialis aulæ in Italia Legati ob favorem Raynaldi Epiſcopi, cui nonnulla caſtra, & bona Eccleſiæ reſtituuntur anno 1193. ejus tenor talis eſt.

Bertoldus de Cunigiburg, Dei gratia, Imperialis aulæ in Italia, & Apuliæ Legatus.

COnſuevit ſemper Imperialis munificentia Majeſtatis devotis fidelium ſuorum obſequiis ad merita magnificè reſpondere. Quam nos in eam laudabili ſua conſuetudine imitantes dignum eſſe, & conveniens reputamus, eis, qui conſtanter in ſua Majeſtatis ſervitio perſeverant, beneficia gratioſa conferre, ut ſi hactenus Imperiali ſublimitatis devoti, atque fideles extiterint, poſt recepta beneficia devotiores, & fideliores fieri mereantur, & ad ſummum ſervitium virilius animentur. Noſcat igitur tam præſens, quam futura poſteritas, quoniam nos conſiderantes fidem ſynceram, quam tu D. Raynalde Venerab. Aſculane Epiſcope erga invictiſſimum D. noſtrum Imperatorem, & Imperium ejus geſſiſti ſemper, & geris, præ oculis etiam noſtris, ſicut decet, habentes fidelia, & magna ſervitia, quæ ſuæ celſitudini exhibuiſti hactenus, & exhibes inceſſanter, Imperiali auctoritate, qua fungimur, reſtituimus, damus, atque concedimus Eccleſiæ tuæ Aſculanæ, & tibi, tuiſque ſucceſſoribus, caſtrum Cantalupi, & ambas ripas, cum villa, & Eccleſia S. Aegidii, caſtrum Pharaonem, & caſtrum Lempe, caſtrum Cellepagani, cum omni iure, & pertinentiis eorum tam in domanio, quam in ſervitio, tam in hominibus, & Eccleſiis, quam in terris cultis, & incultis, & quidquid Comes Raynaldus Aprutii, vel homines ſui in Fundaniano hactenus poſſederunt, & juſpatronatus, & dominium, quod idem Comes Raynaldus aſſerebat ſe in Abbatia Montis S. habere. Hæc omnia ſupradicta, tam caſtra, quam alia Eccleſiæ tuæ Aſculanæ, & tibi D. Epiſcope, tuiſque ſucceſſoribus, ſicut ſupra ſcriptum eſt, reſtituimus damus, atque concedimus, & præſenti privilegio confirmamus. Præcipimus itaque, ut nulla eccleſiaſtica, ſeu ſecularis perſona hanc reſtitutionem, & conceſſionem noſtram infringere, vel Eccleſiam tuam, & te, tuoſque poſteros Epiſcopos Aſculanæ Eccleſiæ in ea quolibet tempore moleſtare, vel inquietare præſumat, & firma, atque inconcuſſa, tam memorata Eccleſia tua Aſculana, quam tibi, tuis etiam ſucceſſoribus perpetuo perſeveret. Si quis autem contra præfatam reſtitutionem, & conceſſionem noſtram temerario auſu venire præſumpſerit, indignationem D. noſtri Imperatoris, & noſtram malam voluntatem incurrens, triginta libras auri puri pro pœna componat, dimidium Imperiali Cameræ, & reliquum injuriam paſſo. Ad majorem itaque hujus rei in poſterum evidentiam, hoc ſcriptum reſtitutionis, & conceſſionis tibi præcipimus fieri, quod ſigilli noſtri impreſſione fecimus roborari.

Hujus veri facti teſtes ſunt, Soterius noſter Comes Berardus Lauretii, Gentilis de Pallear. Quono de Heemburgh, Gualfridus Aſculanus Iudex Curiæ noſtræ, Gualt. Acquolinus, & quamplures alii, qui interfuerunt. Datum ante Camplum, per manum Ludovici Præpoſiti prothon. noſtri, anno Dom. Incarn. 1193. m. Maji ind. XI.

Cœleſtinus III. & Innoc. III. Pont. Max. honorificā mentionem eiuſdem Raynaldi Epiſcopi faciunt, dū jura, & privilegia aliorum Pontificum Eccleſiæ Aſculanæ confirmarunt. Cæterum Raynaldus cum optimè Eccleſiam ſuam rexiſſet, fato functus eſt circa anno 1203. quo certum eſt Aſculanam Eccleſiam vacaſſe. („ *Eo enim an. V. id. Auguſti Eccleſia S. Emigdii de Fulca in Valle Caſtellana fuit conſecrata per* „ *Attonem Epiſcopum Aprutinum, Aſculana Eccleſia* „ *ſuo Paſtore orbata, rogatu precibuſque Cataldi Ar-* „ *chidiaconi Aſculani, & Manſibiliæ Monaſterii S.* „ *Angeli Magni Abbatiſſa, ex dicti Monaſterii Monu-* „ *mentis. Ad hunc eundem Epiſcopum extat reſcriptum* „ *Innocentii III. ut habetur in cap. ſicuti tit. ne Cleri-* „ *ci, vel Monachi.* Antonellus.)

28. RAYNALDUS II. poſt Raynaldum rexit Eccleſiam ann. 1208. 26. Junii; qui conceſſit quædam bona immobilia Abbatiſſæ S. Angeli Magni. Nulla de eo alia habetur mentio in monumentis Aſculanis. XXIX

29. PETRUS I. ſtatim ſucceſſit Raynaldo, ann. 1209. cujus precibus Otto IV. Imperator privilegium conceſſit, quo illum Regalibus Aſculanæ Eccleſiæ, cum Comitatu, & cum univerſis eius pertinentiis, cum omni honore, & juriſdictione, excepto Imperiali, Inveſtivit. XXX.

Datum apud Caſtellum Florentinum, 6. Kal. Novembris, ind. 13. an. 1209. illud audiamus diploma.

Otto Quartus, Dei gratia, Romanorum Imperator ſemper Auguſtus.

NOtum facimus univerſis præſentem paginam inſpecturis, quod veniente ad præſentiam noſtram dilecto fideli noſtro Petro Aſculano Epiſcopo, ipſum, prout decuit, tam honeſtum, & prudentem virum, & ſpecialiter nobis dilectum benignè recepimus, & pio affectu ipſum honoravimus. Regalibus quoque Aſculanæ Eccleſiæ, cum Comitatu, & univerſis ejus pertinentiis, cum omni honore, & juriſdictione, excepto Imperiali, eum inveſtivimus. Ad hæc quoque inſpecta honeſtate ipſius Epiſcopi, quem ſemper dileximus, propter fidelitatem . . . in honorem atque utilitatem ipſius intendere decrevimus. De Imperiali clementia ipſum, & eius Eccleſiam, cum Comitatu, & univerſis pertinentiis ſuis in ſpecialem protectionem noſtram recepimus; Imperiali edicto diſtrictè præcipientes, ut nemini licitum ſit ipſum, vel in regalibus, vel in Comitatu, vel in aliquibus, quæ ad ipſum pertinent, vel etiam quocumque ſubiectorum hominum lædere, vel aliquo gravamine moleſtare; quod qui facere præſumpſerit, in ſuæ præſumptionis pœnam, centum libras argenti puri componat, quarum medietas fiſco noſtro, reliqua vero medietas injuriam paſſo perſolvatur.

Datum apud Caſtellum Florentinum, 6. Kalend. Novembris, indict. 13.

Federicus verò II. Siciliæ Rex, hunc eundem Petrum Aſculanam Eccleſiam, & omnia jura ſub Regia protectione ſuſcepit. Datum in Urbe Felici Panormi, per manus Gualterii, de Pal. Regni Siciliæ, anno 10. Tenor diplomatis eſt hujuſmodi.

Federicus, Divina favente clementia, Rex Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ.

EX quo vix valemus ad æternam patriam ex meritis propriis actionis aſcendere, expedit, ut miſericordiæ operibus inhærendo, ſacroſanctas Eccleſias diligamus, & dum in hoc ſeculo temporaliter vivimus, virtutum ſcalam, per quam ad gaudia æterna conſcenditur, nobis diligentius præparemos: illud enim, & ad reformandum Regni noſtri ſtatum, & æternæ ſalutis gloriam obtinendam credimus profuturum, quod Eccleſiæ, & venerabilibus locis conferimos, & ad illius gloriam, & honorem qui colitur miſericorditer adlargimur. Inde eſt, quod nos attendentes fidem ſynceram, & honeſtatem laudabilem Petri vener. Aſculani Epiſcopi fidelis noſtri, conſiderantes etiam affectionem, quam Fridericus Imperator Avus noſter, parentes noſtri D. Imperator, & D. Imperatrix Divæ recordationis erga Aſculanam Eccleſiam haboere, de innata liberalitatis munificentia perpetuo concedimos, & confirmamus eidē vener. Epiſcopo, ſucceſſoribus eius, & Eccleſiæ Aſculanæ poſſeſſiones, tenimenta, & quidquid aliud Eccleſia ipſa dono, & conceſſione præfati Imperatoris F. & Dominorum parentū noſtrorum Auguſtorum, tam Imperio, quam in Regno dinoſcitur tenuiſſe, de benigna etiam noſtra Serenitatis clementia, & ut idem Epiſcopus, & Eccleſia quiete perfruantur optato, Eccleſiam ipſam, & omnia jura ſua ſub noſtra protectione recipimus, mandantes, & firmiter injungentes, ut nullus de cætero prædictum Epiſcopum, ſucceſſores eius, vel memoratam Eccleſiam, ſive de illis, quæ Imperiali dono debet habere, ſeu de aliis quibuſcumque juſtitiis, & rationibus ſuis modo quolibet moleſtare præſumat. Ad hujus autem conceſſionis, & confirmationis noſtræ memoriam, & inviolabile firmamentum, præſens privilegium per manus Andreæ notarii, & fidelis noſtri ſcribæ, & maieſtatis noſtræ ſigillo præcipimus communiri, an. menſe, & indictione ſubſcriptis.

Datum in Urbe Felici Panormi, per manus Gualterii de Pal. Regni Siciliæ . . . .

F. R. Dei gratia, glorioſi Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ an. 10. feliciter Amē, an. 1222.

Honorius III. ao. 1217. Petro conceſſit annoum cenſom quatuor denariorum Papienſium in Eccleſia S. Aotonii de Monte Ulmi ſuæ diœceſis, dato hoc diplomate, ex reg Vat. deſumpto an. primo, ſol. 23.

Honorius, &c. Petro Epiſcopo Aſcolano, &c.

Etenim ſupplex devotio, & devota ſupplicatio nos induxit, ut tibi pro prærogativa gratiæ ſpecialis, quam ad perſonam tuam habere dignoſcimur in Eccleſia S. Antonii de Monte Ulmi in Aſculona diœceſi conſtituta cenſum aliquem annuum concedere dignaremur. Nos igitur tuis precibus inclinati, annuum cenſum quatuor denariorum Papienſium in præfata Eccleſia tibi, tuiſque ſucceſſoribus duximus concedendum, ita tamen, quod nihil amplius quoad legem juriſdictionis, vel diœceſanam exigere poſſis in Eccleſia memorata. Nulli er o &c. noſtræ conceſſionis, &c. Datum Laterani 2. idus Jan. Pontif. noſtri an. 1.

XXXI 30. ALTEGRUNUS reperitur inter Epiſcopos Aſculanos anno 1222. Hic multa conceſſit Iſabellæ monaſterii S. Angeli Magni Abbatiſſæ, die ultima Maii ejuſdem anni.

XXXII. 31. NICOLAUS I. conſecratur ab Honorio III. anno 8. ſui Pontificatus, qui fuit ſalutis 1223. vel 1224. ita in reg. Vat. habetur anno 8. non. 9. *hoc anno hos Epiſcopos conſecravit D. Papa Honorius, Converſanenſem, Viterbienſem, Aſculanum*, &c. De eo habetur mentio ad nonom uſque 1226. in monumentis ejuſdem Eccleſiæ anno 1223. Nicolao Præſule Fridericus II. Imperator ſub Imperiali protectione ſuſcepit Margaritam Abbatiſſam, & cœnobium SS. Matthæi, & Antonii Ord. Ciſtercienſis prope Aſculum. Diploma eſt hujuſmodi.

Federicus, Dei gratia, Romanorum Imperator ſemper Aug. & Rex Siciliæ.

IN eminenti Imperiali Solio conſtituti tanto propenſiori cura intendere debemus ad protegendas Dei Eccleſias, & ſavendas, & præcipuè loca religioſa, in quibus Dei cultores pro noſtra, omniumque ſalute apud Divinā Majeſtatem interpellant, quanto nos Dei clementia præ aliis orbis Principibus exaltavit, & ipſius ineffabili providentia noſtri ſtatus Imperii gubernatur. Inde eſt quod nos attendentes honeſtatem, & religionem, ac converſationem laudabilem Margaritæ venerab. Abbatiſſæ, ac conventus monaſterii S. Dei Genitricis Mariæ, S. Matthæi Apoſtoli, & S. Antonii Ciſterc. ordinis ſiti extra civitatem Aſculi apud Montem Ulmi ob reverentiam ipſius Genitricis Dei, & B. Matthæi, & Antonii, ad quorum honorem monaſterium ipſum noſcitur eſſe fundatū, pro noſtra ſalute, & remedio majorum Divorum Auguſtorum parentum noſtrorum, Abbatiſſam, & conventum prædictum, ac omnes eis regulariter ſuccedentes, & monaſterium ipſum cum omnibus poſſeſſionibus, & bonis, quæ in præſentiarum rationabiliter poſſidet, aut in futuram juſto titulo poterit adipiſci, ſub protectione noſtræ celſitudinis recipimus ſpeciali Dei, abundantiori quoque gratia Majeſtatis noſtræ novimus, & confirmavimus eidem monaſterio in perpetuum tenimentum, quod habet in dominio, & Grangiam S. Salvatoris de Sexto, Grangiam de Panſano, & Grangias, & poſſeſſiones alias, quas habet in Valle Tronti, & alia bona ſua, ſicut ea omnia in præſenti rationabiliter habet, quod in futurum juſto tit. poterit adipiſci, præſenti Ducali edicto diſtrictius inhibento, & nulla perſona humilis, vel alta in monaſterium ipſum inſultum facere, vel illud datiis, collectis, aut aliis exactionibus aggravare, infra clauſuram ipſius monaſterii, aut Grangiarum ſuarum rapinam, ſeu fortiā facere, aut ignem apponere, ſanguinem effundere, hominem temere capere, vel interficere, ſeu etiam exercere, vel Abbatiſſam, & Moniales præfatas, ſeu converſos ipſius monaſterii in bonis, vel rebus monaſterii ejuſdem indebitè moleſtare præſumat; quod qui præſumpſerit, indignationem noſtræ celſitudinis ſe noverit incurſurum, & in ſuæ tranſgreſſionis pœnam cētum libras auri optimi componat; medietatem Cameræ noſtræ, & reliquam medietatem paſſis injuriam perſolvendam. Ad hujus autem protectionis, conceſſionis, & confirmationis noſtræ memoriam, & perpetuam firmitatem, hoc præſens ſcriptum fieri, & majeſtatis noſtræ ſigillo juſſimus communiri, anno, menſe, & indictione ſubſcriptis.

Datum in obſidione Celani, anno Dominicæ Incarnationis 1223. menſe Aprili, undecima indictionis.

Celebre hoc SS. Matthæi, & Antonii cœnobium olim ab Amata fundatom, ab Innocentio III. aliiſque Pontificibus privilegiis exornatum ano. 1500. die 29. Junii perpetuo unitum fuit Monaſterio S. Salvatoris in Lauro de Urbe, extinctis prius Monialibus, ac Margarita Abbatiſſa conſenſum præbente. Extat Alexandri VI. ſuppreſſionis bulla, inter monumenta Caſtri Sputietuli, cum pluribus aliis ejuſdem monaſterii inſtrumentis.

32. PETRUS II. electus, anno 1228. parum ſupervixit. XXXIII.

33. MARCELLINUS a Anconitanus ſucceſſit Petro. Adhuc electus anno 1230. juramentum fidelitatis recepit à nobilibus, atque Domicellis Aſculanæ Eccleſiæ ſubditis; anno 1235. nonnulla bona Abbatiæ S. Mariæ, & S. Georgii ſuæ diœceſis donavit, quam donationem confirmavit Gregorius IX. 7. Kal. Sept. anno verò 1237. Franciſcanos Ordinis Minorum Deo piè ſervientes, excepit, eiſdemque Eccleſiam, quam hodie S. Franciſci vocamus, munificenter attribuit; quo ipſo anno, ſub protectione Epiſcopali recepit Hippolytum priorem, reliquoſque fratres monaſterii ſancti Ægidii de Vibrata, multaque indulta illi conceſſit. Sequenti verò anno 1237. à Gregorio Pontifice Apoſtolicus in Longobardia Nuncius deſtinatur, ad concordiam ineundam inter diſſidentes partes. Extat in regeſt. ejuſdem Gregorii epiſtola militibus, & populo Placentino, ut Marcellinum Aſculanum Epiſcopum benignè recipiant 14. Kal. Aprilis anno 10. ep. 9. f. 138. Fuit inde tranſlatus Marcellinus ad Aretinam Eccleſiam, eodem anno 1237. Memoratur idem ab eodem Pontifice in epiſtola Priori, & Capitulo Lateranen. Eccleſiæ ſcripta, cum olim inter Priorem Lateranenſis Eccleſiæ, & Marcellinum Aretinum, tunc Eſculanum Epiſcopum lis verteretur ſuper Eccleſia S. Æmigdii de Vibrata Eſculanæ Diœceſis Dat. 16. Kal. Februarii an. 14. ep. 36. ſol. 71. Reg. Vatic. De Marcellino vide ſupra in Epiſc. Aretinis. XXXIV

a vide quæ de ejus familia, & Patria diximus in Aretinis.

34. MAT-

XXXV. 34. MATTHÆUS Archipresbyter, Epiſcopus conſecratus eſt an. 1238. Idem eodem anno juramentum fidelitatis recepit à feudatariis Eccleſiæ Aſculanæ. Decimas vinearum Theloniani territorii confirmavit Gualfredo Archipresbytero, & Capitulo Aſculano. Eo ſedente Fridericus II. Aſculum obſedit, cepitque, illiuſque territorium diripuit, pluraque oppida ab Entio Sardiniæ Rege occupata fuere. Moritur eodem anno.

XXXVI. 35. THEODINUS *a*, qui fuerat Canonicus Cathedralis Eccleſiæ, Matthæo ſubſtituitur anno 1239. * Ordinationis ejus annus notatur in vetuſta nuper plumbea lamina in ſepulchro B. Saladini, cujus corpus in demolitione veteris Altaris Cathedralis marmoſeo tumulo reſerato repertum fuit die 16. Apr. 1649. in qua ſcriptum erat Saladinum migraſſe ex hoc Seculo ann. 1240. die Jovis intrante Aprili, ac ſequenti die eo in tumulo humatum, reſidente Theodino Epiſcopo Eſculano an. ejus tertio. Porro inſcriptio eſt talis. *Anno Incarn. D.N.J. Chriſti MCCXL. Ind. XIII. die Jovis intrante Aprili. Fr. Saladinus veſpere migravit, ſequenti die Veneris corpus ejus è crypta S. Angeli ubi XXVII. annis pœnitentiam egerat huc delatum fuit tēpore Gregorii IX. Papæ reſidente Theodino Epiſcopo.* Eo Præſule, Petrus Capoccius tituli S. Georgii Diaconus Card. Apoſtolicæ ſedis legatus, Aſculanæ Eccleſiæ paterna ſollicitudine volens providere, omnes donationes conceſſiones, alienationes per Aſculanos Epiſcopos, vel per quoſcumque alios illicitè factas in Civitate, vel Diœceſi, perque bellorum diſcrimina, revocavit, irritas eas decernens, & nullius exiſtere firmitatis. Datū Aſculi 6. Kal. Aprilis anni 1251. Theodini intuitu, Alexander IV. confirmavit donationes à Lothario, Fridericoq; II. Romanorum Imp. factas. Dat. Neap. 3. Kal. Feb. anno 1. Chriſti verò 1254.

a Al. Theodorinus, ſeu Theodorus.
* Ex App. tom. 5.

ALEXANDER EPISCOPUS,
Servus ſervorum Dei.

Venerabili fratri Epiſcopo, & dilectis filiis Capitulo Eſculano ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

CUm ſicut ex parte veſtra fuerit propoſitum coram Nobis, quod claræ memoriæ Lotharius, & Fredericus II. Romanorum Imperatores, aliique fideles Colonnellam, Coratam, Ancaranum, Salinum, Cantalupum, Ripam Quarquellarum, Iſclam, Pharaonem, Calpagnū, Roccham de Camiliano, Caruſam, & quædam alia bona Eſculanen. & Aprutinen. Eccleſiæ veſtræ, prout ſpectabat ad eos pietatis intuitu duxerint conferenda, prout in eorum litteris inde confectis dicitur plenius contineri, nos veſtris devotis ſupplicationibus inclinati, collationes hujuſmodi, ſicut piè, & providè factæ ſunt, ratas habentes, & gratas, ipſas authoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo hominum &c. noſtræ confirmationis &c. vel ei &c. contraire. Si quis autem &c. incurſurum. Datum Neapoli 3. Kal. Februarii Pontif. noſtri anno I.

Sequenti anno verò, ei reſtituta fuere à Nurſinis Caſtra Acumuli, Arquatæ, Tuſi, Caputaquæ, Rocchæ de Sallo, & tota terra Summatina.

XXXVII. 36. RAYNALDUS hujus nominis III. ex Monacho, & Abbate S. Mariæ de Monte S. Ordinis S. Benedicti, Theodini prædeceſſoris olim Capellanus, eidemque in Epiſcopatu ſucceſſor an. 1259. 2. id. Februarii, ex regeſt. Vatic. fuit eccleſiaſticæ libertatis propugnator acerrimus. Juramentum & ipſe fidelitatis recepit à Domicellis Aſculanæ Eccleſiæ ſubjectis an. 1259. Huic Urbanus IV. commiſit, ut Aſculanam Urbem jam ab ipſo interdicto ſuppoſitam, ſtrictiori premeret pæna; eo quod Manfredo Tarentino Principi, Uberto Marchioni Pallavicino, aliiſq; Eccleſiæ perduellibus adhæreret. Clemens IV. ex relatione Raynaldi Epiſcopi, mandavit titulo S. Martini in montibus presb. Cardinali, Apoſtolicæ ſedis Legato, ut compelleret Aprutii Juſtitiarium ad relaxandū quædam loca ad Aſculanam Eccleſiam ſpectantia per ipſum Juſtitiarium occupata. Ann. 1266. multa privilegia indulſit Monialibus S. Angeli, quas Clariſſas vocabant, quod à S. Benedicti ad S. Claræ inſtitutum trāſiiſſent; anno verò 1273. ab omni Ordinarii eujuslibet alterius juriſdictione idem monaſterium exolvit in perpetuum. Fato ceſſit bonus noſter Raynaldus Epiſcopus anno 1285. Optimam reliquit relationem omnium ſuæ Eccleſiæ jurium, quæ adhuc inter monumenta Cathedralis Eccleſiæ ſervantur.

XXXVIII. 37. BONUS JOANNES ex Canonico Epiſcopus deligitur à Capitulo an. 1285. confirmatur ab Honorio IV. id. Decemb. anno 1. ex reg. Vatic. epiſt. 361. fol. 97. magnæ vitutis vir, & morum integritate celebris. Juramentum reverentiæ, & obedientiæ à Præpoſito eccleſiæ S. Laurentii de caſtro Triſei, à Præpoſito S. Joannis in Salaria, à clericis eccleſiæ S. Mariæ de Campilia, eccleſiæ S. Georgii in Granito, S. Savini de Roſaria, S. Salvatoris de Cerreto, & à nonnullis aliis pro ſe ipſis, & ipſorum eccleſiis jurātibus, quæ quidem eccleſiæ hodie controverſæ inter Epiſcopum, & Abbatem Farſanſem. Altare SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli in Cathedrali ſacravit; leges conſtituit obſervandas monachis S. Marci de Vena Ordinis Ciſtercienſis; nobile pallium, undequaque margaritis contextum à Nicolao IV. una cum Deiparæ Virginis imagine, à D. Luca, ut fertur, depicta dono accepit, quæ inter Theſauros ejuſdem eccleſiæ aſſervatur.

XXXIX. 38. BONINSEGNA, ſeu Bentivegna, aut Bonagiunta Peruſinus, Canonicus *b* Ravennatenſis Eccleſiæ in demortui Boni Joannis locum deligitur à Clemente V. ann. 1310. pontiſ. 7. Dat. Viennæ 7. id. Maji, ex regeſt. Vatic. ep. 560. fol. 118. Hic, ut conſtat ex eodem regeſt. ab una parte Capituli Peruſini in Epiſcopum poſtulatus fuit, contra Guidonem de Bayſio, ab altera electum; verum Clemens rejecta utriuſque poſtulatione, Franciſcum Ord. Prædicatorum ad Peruſinam cathedram evexit, Bentivegnæ Aſculanam regendam tradidit Eccleſiam. Exceſſit anno 1315.

b Canonicum Aſculanum dicit Antonellus.

XL. 39. RAYNALDUS IV. Canonicus *c* diaconus Cathedralis Eccleſiæ à Capitulo eligitur, confirmaturque à Joanne XXII. ann. 1316. 6. Kal. Julii, anno pontiſ. 1. Obiit anno 1343. ex regeſt. Vatic.

c Subdiaconus ex Bulla confirmationis apud Antonellum.

XLI. 40. ISAAC è nobili familia Bindia Aſculanus *d*, aliis de caſtro Arcinio Peruſinus, Monachus, & Abbas S. Michaelis de Candiano ord. S. Benedicti Patavinæ diœceſis, à Clemente VI. ſublectus eſt anno 1343. 11. Kal. Maji, ex regeſt. Vatic. an. 2. ep. 60. fol. 78. Facultatem tribuit Canonicis eligendi deputatos ad reformandum Aſculanæ Eccleſiæ ſtatum. Ann. 1349. menſe Maji à Galeotto Malateſta Aſculanorum Tyranno, una cum Angelo, Benedicto, & Nicolao fratribus tetro carcere incluſus, ibidem manſit uſque ad 8. id. Aprilis anni ſequentis. Vicarium Generalem habuit fr. Petrum Simeonis Aſculanum, Ordinis Prædicatorū. Iſaac verò anno 1353. ab Innocentio VI. ad Aquilanam Eccleſiam translatus eſt 6. id. Maji, ut habetur in regeſt. Vatic. ep. 84. fol. 31. in ea adminiſtratione duobus annis expletis ad ſuam priorem Eccleſiam rediit, ibidemque decedens anno 1358. die 7. Julii, apud Auguſtinianos tumulatus eſt.

d Celebratus Iſaac ab Oldoino in Athen. Auguſt. pag. 196. atque à Bernardino Cyrillo in Annal. Aquilan. pag. 45. Mandoſ.

XLII. 41. PAULUS de Bazzano Aquilanus, cum Aquilanenſium Epiſcopus eſſet, ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1353. eadem die, qua Iſaac ad Aquilanam tranſiit Eccleſiam, duobuſque annis expletis ad priſtinam ſuam redivit Eccleſiam, Iſaac verò ad Aſculanam redeunte; de quo ibi.

XLIII. 42. HENRICUS de Seſſa Mediolanenſis Eccleſiæ Ordinarius *e*, electus Piſaurienſis, huc transfertur anno 1358. 4. id. Octob. (1) ex reg. Vatic. Aſculanam Eccleſiam rexit ad annum uſque 1362. (2) quo ad Brixienſem, mox ad Novocomenſem Eccleſiam translatus. Fuit olim Ægidii Epiſcopi Sabinenſis Legati Judex Generalis, Capellanus, & Auditor. Hic idem Hēricus eſt, qui Aſculanos ab interdicto abſolvit, cujus vicē geſſit Joānes Epiſcopus Senogallienſis, de quo ibi.

e Archipresbyter.

XLIV. 43. Fr. VITALIS Bononienſis, Ord. Servorum Generalis, vir doctiſſimus ab Urbano V. ann. 1362. 14.

V 3 Kal.

(1) At ſecundum ſeriem Piſaurenſium in Ughello dicendum eſt eam Eccleſiam jam diù antea dimiſiſſe, cum eidem proviſum fuerit de perſona Nicolai 4. id. Julii, ni forte in menſis tranſcriptione erraverit Amanuenſis. *Luc.*
(2) Inter Brixienſes ejuſmodi tranſlatio rejicitur in annum proximè ſequentem, quo anno obiiſſe ibidem enarratur prædeceſſor Raymundus; Æquior calculus ex meo voto eſt pro anno 1364. ſi excurſus ſequentis Vitalis ponderetur. *Luc.*

Kal. Januarii Epiſcopus declaratus eſt; ſequenti anno 12. Auguſti ad Theatinam Eccleſiam translatus ex reg. Vatic. de eo vide infra in Theatinis Præſulibus.

XLV. 44. AGAPITUS de Columna Romanus *a* Archidiaconus Bononienſis ab Urbano V. creatus an. 1363. 13. Kal. Auguſti, poſt ſextum ann. ad Brixienſem Eccleſiam translatus, inde ab Urbano VI. S.R.E. Cardinalis electus, de quo alibi infra.

a Petri Ubis Senatoris filius.

XLVI 45. JOANNES Neapolitanus, è nobili Aquævivæ proſapia, Præpoſitus Eccleſiæ Argentinenſis, & Urbani V. Capellanus, ſucceſſit Agapito anno 1369. 11. Kal. Novemb. ad Amalphiranum Archiepiſcopatum translatus eſt an. 1375. 13. Kal. Jan. ex reg. Vatic

XLVII. 46. PETRUS III. Torriſellæ dictus de Narbona, Rector parochialis Eccleſiæ S. Michaelis de Luco Majori Majoricenſis Diœceſis, legū Doctor, & Gregorii XI. Capellanus, & cauſarum Apoſtolici Palatii Auditor, electus eſt 13. Kal. Januarii 1375. Urbem ſolemniter ingreſſus pridie nonas octob. ejuſdem anni vixit in Epiſcopatu plus minus 10. annis.

XLVIII. 47. ANTONIUS Archeonius Romanus, Aquinæ primum Epiſcopus fuit, poſtea Aſculanus ann. 138. Hic ad clericorum, laicorumque mores reformandos ſanctiores promulgavit leges anno 1388. Aſculanam Urbem eccleſiaſtico ligavit interdicto, eò quia cives Caſtrum Crucis, quod pleno jure ad Epiſcopatum ſpectabat, violenter occuparant. Anno vero 1390. ad Aretinam Eccleſiam translatus eſt à Bonifacio IX. quā breviſſima mora tenuit; cum enim Angelus Ricaſulus Epiſcopus Faventinus à Republica Florentina ad Eccleſiam Aretinam fuiſſet poſtulatus, Antonius aliquandiu orbatus Eccleſia manſit, donec Benedicto, qui eidem ſucceſſerat ad Caſtellanetenſem translato 1399. iterumque ad Aſculanam Eccleſiam Antonius rediit, eodem anno 1399. Oddoni Franciſci Fulvii de Archeonibus Romano Domicello affini ſuo multa latifundia, terraſque Epiſcopatui Aſculano indulſit, ut ex beneplacito Bonifacii IX. Romani Pontificis perſpicuè colligitur, arguiturque jam tunc Archeoneam Romanam gentem nobiliſſimam fuiſſe, atque opibus viriſque inſignibus fœtam. Antonius autem cū præcipuæ doctrinæ prærogativa præſtaret, à Bonifacio IX. electus Romæ Vicarius eſt, tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus. Cui ſanè trepido oneri, cū pares humeros attuliſſet, etiam ſub Pontificatu VII. Innocentii, ab eodem Pontifice in gratiam populi Romani purpuratus Senator adlectus eſt anno 1405. ſub titulo S. Petri ad Vincula; tametſi ea gratulatio Populi Romani brevi effluxerit. Deceſſit enim eodem anno, tumulatuſque eſt apud S. Mariam Majorem, prope Præſepe Domini, ubi in marmoreo lapide hæc carmina inciſa leguntur.

Quem pia Romuleo genuit natura favori
Tegmine Cardineo dedit hoc, Antonius Artus
Hunc apice evecto, ſacrique ad vincula Petri
Semper . . . us Urbis ſolamen Amicum
Lumina, ut extinxit, terra germana profundo
Spiritus Hoſpitium mundi melioris adivit.
Anno Domini MCCCCV. menſis Julii, die xxvi.
Obiit Antonius Cardinalis de Archeonibus.

XLIX, 48. THOMAS de Perleonibus Rom. S. Germani Canonicus, & Cameræ Apoſt. Clericus à Bonifacio IX. electus, cum Antonius Archeonius ad Eccleſiam Aretinam tranalatus fuiſſet an. 13 0. 6. id. Octob. an. verò 1391. 6. id. Julii translatus eſt ad Æſinam Eccleſiam, ex lib. obligat. („ *Inde Monaſticam vitam am-* „ *plexus eſt*)

L. 49. PETRUS electus 139 *b*. deceſſit 1398 *b*. ex lib. obligationum.

b 1395.

LI. 50. Fr. BENEDICTUS Eremitani alumnus ex temperatione D. Auguſtini, patriæ ſuæ electus Epiſcopus anno 1397. 8. id. Aprilis, olim Epiſcopus Acerrenſis, mox Caſtellanetenſis; conſecrationi Eccleſiæ Fratrum Minorum de Fabriano interfuit factæ à Fr. Joanne Offidano Epiſcopo Nicopolitano ex Ord. Minorum ann. 1398. ante diem feſtum S. Joannis Baptiſtæ, ut narrat Vuaddingus in tom. 3. Ann. Minorum. Idem Benedictus anno 1399. ad Caſtellanetenſem Eccleſiam rediit, iterumque adminiſtrationem hujus Eccleſiæ ſuſcepit idem Antonius Archeonius, ut ſupradiximus. Porrò hoc Præſule Aſculi fortè deceſſit ann. 1400. Petrus Mataſanus Archiepiſcopus Jadrenſis, hujus civitatis quondam Rector. Sepultus jacet in Cathedrali cum hoc epitaphio.

Hac jacet in tumba Archiepiſcopus ille Jadrenſis
Petrus de Mataſanis priſco dignus in ævo,
Virtutum clarus, luget quem Marchia tota,
Extinctum deflet lacrymabilis Eſculaturba;
Namque reformator fuerat ſuus, & Vicerector,
Clemens, & juſtus, æquus, ſervator honeſti,
Gloria virtutum, populi favor, & genus altum
Quid profuerunt? nunc parvo, nunc clauditur antro.
Sic licuit rapidare tanto de corpore morti.
Virginis a partu annos mille cum quatringentis.

51. M. LEONARDUS de Fiſicis Sulmonenſis, Referendarius, Cubicularius, Rotæ Auditor, S.R.E. Camerarius, Ulyſſiponenſis Eccleſiæ Archidiaconus, Præpoſituſque Valvenſis, ac Innocentio VII. intimus familiaris, quod unius patriæ concives eſſent, ab eodem Pontifice creatus eſt Epiſcopus, cum Antonius Archeonius ejus civitatis Epiſcopus vocatus fuiſſet ad purpuram, hoc eſt an. 1405. ſed vix annum in eo Pontificatu expleverat, cum ad Firmanam Eccleſiam translatus eſt 1406. LII.

52. JOANNES Formonius (1) nobilis Firmanus, Savonenſis Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt ab Innocentio VII an. 1406. 11. Kal. Januarii. Sub Gregorio XII. Marchiæ Anconitanæ Generalis Theſaurarius fuit; Anno verò 1412. 13. Kal. Auguſti ab eodem Pontifice Gregorio translatus eſt ad Eccleſiam Firmanam, ut qui aliarum nationum Eccleſiis optimè præfuiſſet, tandem patriæ ſuæ poſſet conſulere. LIII.

53. NARDINUS Vanni filius, ex illuſtri Dalamantica proſapia natus, cujus Majores Palarectæ Comites, titulis, opibuſque potentes claruerunt apud Aſculum. Fratrem habuit Leonardum, Ladiſlai Regis Neap. Cambellanum, cujus intuitu idem Rex Comitatus dignitatem Dalamanticæ genti reſtituit. Nardinus ex Archidiacono Aſculano, patriæ Epiſcopus adlectus eſt ann. 1413 *c*. atque Clariſſis Monialibus monaſterii S. Angeli nonnulla indulta conceſſit. Deceſſit ann. 1419. LIV.

c 21 Kal. Auguſti.

54. PETRUS V. Liverotti filius, è Comitibus Caſtri Ferretti, Anconitanus electus Epiſcopus, huc translatus anno 1419. die 2. menſis Febr. obiit anno 1422. de quo Julius Ferrettus in tractatu navigationis, & lib. oblig. LV.

55. ANTONIUS Aſtorgius Epiſcopus Anconitanus, patria Neapolitanus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt 7 Kalend. Septemb. 1422. ſed cum paulo poſt Pontifex Martinus V. in jam adepto Pontificatu manendi, tranſeundique ad Aſculanum, eidem optionem dediſſet, placuit Aſtorgio non demutare ſedē. (2)

56. PAULUS de Albertis nobilis Florentinus, Epiſcopus Adiacenſis in Corſica, ad Eccleſiam Anconitanam translatus eſt, dummodo Antonius Aſtorgius tranſiſſet ad Aſculanam, ſed cum ea commutatio non fuiſſet ſecuta, ut paulò ante docuimus, à Martino V. Pontifice Aſculanus Epiſcopus attributus eſt 4. die menſis Novemb. an. 1422. obiit an. 1438. LVI.

57. PETRUS à Cotignola, Magni Sfortiæ filius, Franciſci Inſubrum Ducis, & Gabrielis Mediolanenſis Archiepiſcopi frater germanus, Ordinis Minorum, ab Eugenio IV. anno 1438. 14. Kal. Julii electus fato functus eſt anno 1442. de quo Ammiratus in arbore ejuſdem familiæ, & lib. obligationum ejuſdem Eugenii IV. Eo Præſule Conciliabulum Baſileenſe in demortui Pauli locum, quendam Laurentium Dominici LVII

(1) Hic Joannes tot cognominum involucris intepitur, ut de eo facile poſſet aceeps dubium inſurgere. Senogallienſem primò, deinde Savonenſem, tertio loco Aſculanam, poſtea Firmanam, denique Fanenſem tenuit Eccleſias. Inter Senogallienſes gentis cognominatur Ugocciolæ ex Arimino, inter Savonenſes de Firmanis de Firmo, & ab aliis de Thuriolis Ariminenſibus, in ſerie Aſculanorum Formonius nobilis Firmanus, in Firmanæ Eccleſiæ Catalogo Forpuanus è Firmo, inter Fanenſes Serevallapſis dicitus ex Ord. Eremit. S. Auguſtini. Hic ſanè Joannes idem eſt, qui tot præfuit Eccleſiis. E quonam vero eſſet familia, videant alii. Fortaſſe oriundus ex Arimino Firmanus evaſerat civis pluribus adſcriptus familiis. Fuerit ne Auguſtiniani inſtituti; nobis hactenus incompertum. *Luc.*

(2) Si igitur renuit eſſe Epiſcopus Aſculanus, cur in hac ſerie ponitur? *Luc.*

nici filium de Rotella, Cathedralis Eccleſiæ Archidiaconum delegit Aſculanum Epiſcopum, qui tanquam Pſeudo Epiſcopus, & invaſor habitus, exul à patria miſerè obiit. (1)

LVIII — a Narnienſis Civis, & Canonicus ex Actis.
58. VALENTINUS Interamnenſis a, Epiſcopus Hortæ, & Caſtellanæ Civitatis, die 25. Febr. ann. 1443. translatus eſt ad Eccleſiam iſtam defuncto Petro. Moritur anno 1447. ex lib. nblig.

LIX.
59. ANGELUS Capranica Romanus, Archiepiſcopus Sypontinus, ad hanc translatus ſedem anno 1447. 2. menſis Julii, Nicolan V. ſedente, ſub quo Fulginei Gubernator fuit. In quodam diplomate ipſe vocatur Princeps, & Epiſc. Aſculanus Anno verò 1451. translatus ad Reatinam Eccl. inde Purpuratus Senator adlectus, ac vulgò vocatus Cardinalis S. Crucis. Hic fratrem germanum habuit Dominicum Capranicam Cardinalem, itaut gemina purpura inclyta gens Capranica fulgeret.

LX.
6n. JO: FRANCISCUS Mnnaldi filius Urbevetanus, è Cervaria Monaldeſium familia, Epiſcopus Urbevetanus, factioſus, ab Eugenin IV. Epiſcopatu mulctatus, in exilium miſſus diu permanſit, quouſque idem Eugenius ejus ſnrtis miſeratus ad Aprutinam Eccleſiam annn 1443. inde Nicolaus V. ad hanc Aſculanam ſedem evexit ann. 1451. mortuus eſt in patria an. 1462. ſepultus in eccleſia Spineti cœnobii, Cluſinæ diœceſis, nunc Ord. Ciſterciensis.

LXI.
61. PETRUS VII. à Valle, nobilis Romanus, celeberrimus Doctor, Andreæ Card. à Valle Patruus, Aſculanorum Pnnt. fuit anno 1462. cumque ei proſperior fortuna videretur arridere, Romæ deceſſit anno 1463. tumulatuſqne eſt in Ara Cœli templo in ſuæ gentis ſacello, nnbili marmoreo tumuln tegente, nnn procul à Sabellæ matris ſepulchro diſtante, ubi hæc carmina inciſa leguntur.

Reverendo in Chriſto Patri D. Petro de Valle
I. V. Doctori Epiſcopo Eſculano fratri benem.
Dum tibi vita fuit, fœlicia tempora novi.
Me miſerum! verſa eſt ſors mea morte tua.
Nulla igitur requies, onerofa in luce moranti
Te ſine dulce nihil, te ſine vita dolor.
Occidis ante annos, patria virtutis imago
Hic tamen ut vivas in meliore loco.
Accipe ſupremos tumuli modo, frater, honores,
Quos potius nobis tu dare debueras.
Parce precor lacrymis frater germane quid urges?
Omnibus hac ſolida eſt ſcripta adamante dies.
Pulvis, & umbra ſumus, tantum poſt funera, virtus
Nomen inextinctum ſola ſuperſtes habet.
Nil aurum, nil pompa juvat, nil ſanguis Avorum.
Excipe virtutem, cætera mortis erunt.
Hanc cole, & ante oculos imitanda exempla parentem
Pone, ſed interdum ſit tibi cura mei.
Obiit MCCCCLXIII. xij. Novemb.

Hujus nnbilis familiæ hoc tempore ſuperſtes eſt Petrus de Valle, vir ſanè doctus, & eruditus, cujus virtus Italicos indignata cancellns, nobiliori nrbis peragrata parte conceſſit in Perſide, ibique ſub regni illius opulentiſſimn Rege, cum plurima meruiſſet ſtipendia, & gloria belli, fortuniſque ditatus, tandem Armenam Virginem nobilitate generis, Chriſtianaque pietate inſignem duxit in matrimonium. Jamque cum ea aliquot annos conjunctiſſimè vixerat, cum illum redeundi Romam inceſſit cupido. Itaque ſublata familia, adornatoque reditu, iter arripuit, atque in itinere multis exantlatis laboribus, ſuperatiſque periculis, jam prope Rnmam erat, cum Armena mulier ex inſuetn Italico cœlo contractn morbo, mœſtiſſimo relicto marito vitam finivit, quam cum nnn potuiſſet vivam, Romam intulit mortuam, ſepelivitque in majnrum ſuorum ſepulchrn apud Aram Cœli. Deinde cum Humoriſtarum Academiæ, quæ tunc florebat, &

A hodie maximè floret, nomen dediſſet, explicuiſſet que in ea pro concione cauſas ſuæ profectinnis, varinſque itineris eventus, ita ex digreſſione demortuam, nnbis præſentibus uxnrem laudavit, ut etiam iis, qui illam non noverant, extinctæ deſiderium fecerit. Sedebat tunc Gregnrius XV. cum Rnmam viduatus uxnre rediit Petrus. Vivit adhuc illuſtris gentis de Valle columen futurus, vir utique tantæ moderationis, ac ſapientiæ, ut in poſtrema cômoratus barbarie, nunquã humanitatis, pietatiſque ſenſum exuere potuerit.

62. PROSPER Caffarellus nobilis Romanus, Petro defuncto ſucceſſit anno 1464. ad Eccleſiam ſuam Aſculanam exornandam, amplificandamque nihil non fecit; Epiſcopalem enim dnmũ reparavit, ornavit, auxitque, nt docet ibidẽ appoſita inſcriptio. LXII.

Proſper Caſarellus Urbe Rom. nobili genere natus Pont. & Pri. Aſcul. aucto Epiſcopatus cenſu, reſtitutoque ſua induſtria, atque impenſa, Aedes vet. a fundamentis inſtaurandas curavit. An. ſal. MCCCCLXXV.

B Cathedralem Eccleſiam à fundamentis reſtituit, hujuſmodi appoſita ihidem eſt inſcriptio.

Sixto IV. Pont. Max.
Proſper Caſarellus Urbe Rom. genere claro Epiſcopus, & Princ. Aſcul. ſuo cum Capitulo, ſacram hanc ædem vetuſtate obſoletam, collabentemque à fundamentis reſtituit. An. ſal. Chriſti MCCCCLXXXII.

In fornice putei, quem ipſe effodi mandavit, tale legitur epigramma.

Hortus ut irrigua fieres celebratior unda,
Gratior & gelida potus ut eſſet aqua;
Proſper Romanus Caſarella ſanguine Princeps
Aſculeus Puteo ſurgere juſſit aquas.

Ibidem adſunt gentilitia inſignia, ſimplexque Inſcriptio gentilibus ſuis Caſarellis. Fuit Proſper omnium ſcientiarum genere nrnatus, præcipusque eruditinne illuſtris, in lumen edidit monumentum templi Fnrtunæ Reduci, diu neglectum, eique ſequenti appoſita eſt memoria.

C
Alex. VI. Pont. Max.
Proſper Caſarellus Romanus Epiſcopus, & Princeps Aſcul. priſca virtutis cultor, monumentum hoc diu neglectum in lucem edidit Epiſcopatus ſui ann. xxvii.
MCCCCLXXXVI.

In Pannoniam Apoſtnlicus Nuncius inter Matthiã Corvinum Regem, & Fridericum III. Imperatorem pacem firmavit, quem Antonius Bonfinius Aſculanus civis ſummis exornavit laudibus, tum lib. 3. de pudicitiis, tum in hiſtoria Hungarica; illiuſque legationis meminit quoque Abraham Barſchiajus Schemnicenſis in chronologia Regum Hungariæ. Extat Romæ clara ejuſdem Proſperi memnria ad ædem S. Mariæ ſupra Minervam; ibidem namque ſacellum Gentilibus ſuis reſtauravit, ubi ſic legitur.

Gentilibus ſuis Caſarellis ſacrum ob humanæ conditionis memoriam Proſp. Caſ. Epiſc. Aſcul. anno ſal. MCCCCXCVIII.

Sacellum nuper reſtituit, exornavitque perbellè
D Scipin Card. Burgheſius, Pauli V. ex ſorore nepos, è gente Caſarella, de qun ſupra. Noſter verò Proſper, bonorum, literatorumque hnminum mœrore Romæ debitum naturæ perſolvit die 14. Februarii anno 1500. ſepultus ibidem in ſuperiorum ſacello in ſepnlchro patrum ſuorum.

63. JULIANUS junior Cæſarinus Domicellus Rnmanus, ab Alexandro VI. diacnnus Card. creatus annn 1493. ab eodem Pontifice Aſculanum Pontificatum nbtinuit anno 1500. 19. Februarii. Aſculanam Eccleſiam abſens rexit ſemper. S. Mariæ Majoris Archipresbyter fuit, honeſtiſſimis moribus nrnatus. LXIII.

(1) In Actis Concilii Florentini de anno 1439. habetur inter Patres conſcriptus BERNOTIUS Epiſcopus Eſculanus. At hujus nulla mentio in tabulis Eſculanæ Eccleſiæ, in quibus Paulo de Albertis immediatè ex his ſubrogatur Petrus à Cotignola, & contra Petrum eo anno 1439. in Pſeudo Synodo Baſileenſi intruſus prodiit Laurentius; hinc putamus mendum irrepſiſſe in Codice. Ni altiùs meditari velimus, videlicet: Paulum de Albertis, qui & Albertinus nuncupari ſolebat, protraxiſſe vitam uſque ad Concilium Florentinum, & in eo cum ſediſſet, ſe, quantumvis præter morem, Albertinum ſubſcripſiſſe, & facile inde depravatum ipſum cognomen etiam in nomen abiiſſe. Nam ſi in Baſileenſi Conciliabulo Laurentius elatus eſt contra Petrum ad thronum: porrò electio Petri nonniſi poſt deturbatum Eugenium IV. poterat exiſtimari nulla, ut inde Eccleſiæ, tamquam vacanti provideretur per Baſileenſes, nec his ex actis Conſiſt. dirimi poteſt, cum deſint poſt an. 1451 per aliquot annos. *Luc.*

Item in locum Petri Sfortiæ electus Aſculanus Epiſcopus dicitur Ven. & religioſus Vir Fr. Valerius de Paſqualibus de Mediolano en 1441. in Franciſci Sfortiæ Vicecomitis literis ad quemdam Balthaſſarem de Fidelibus Civem Aſculanum, quem ſupradicti Epiſcopi nomine . . . . . conſtituit in Epiſcopatu adminiſtrando: dat. Æſin. die 6. Decemb. 1442. At de eo nulla penitus mentio in Actis Epiſcopalibus. *Antonellus.*

tus, qui Principem virum maximè decerent; ſiquidem ſeniorem Julianum Cæſarinum purpuratum olim Senatorem propius imitabatur, cujus inter cæteras virtutes, munificentiam Jovius magnificis verbis collaudat in elogio primi Juliani Cæſarini Deceſſit Romæ anno 1510. prima die exordientis Maii, ſepultuſque eſt apud Aram Cœli in ſuorum Majorum ſepulchro, cujus virtutibus, animique dotibus, omnis inſcriptio impar viſa eſt.

LXIV 64. LAURENTIUS Fliſcus, ex Lavaniæ Comitibus Januenſis, Epiſc. Brugnatenſis, Romæque Gubernator, ad hanc Aſculanam translatus eſt 1510. 13. Maii, Lateranoque Concilio reperitur ſubſcriptus, Julio II. ſedente anno 1512. qui pauló poſt ad Montem Regalenſem pertranſivit Eccleſiam Pedemontanæ ditionis. Diuturniori mora Bononiam adminiſtravit, Præſulque ubique, & ſemper magna exiſtimatione dignus habitus eſt.

LXV. 65. HIERONYMUS Ghinuccius nobilis Senenſis, Cameræ Apoſtolicæ Auditor, cum in Lateranenſi Concilio in expediendis conſiliis ſummam prodidiſſet prudentiam, à Julio II. Aſculanorum Pontifex renunciatus eſt anno 1512. die 15. Octob. Aſculanam porrò Eccleſiam adminiſtravit uſque ad ann. 1518. quo tempore à Leone X. ad Henricum VIII. Angliæ Regem Legatus eſt, apud quem tantam gratiam agēdo collegit, ut opulentum Vvigornienſe ſacerdotium ab eodem obtinuerit. Cæterum reverſus ad Curiam cum ad trepida eccleſiaſtica negotia ſub Hadriano II. fuiſſet adhibitus, Epiſcopus Melitenſis evaſit, iiſdemque laboribus cum ſub VII. Clemente indefeſsè perſeveraſſet, implicitus, demum ſub Paulo III. Farneſio renunciatus eſt Cardinalis ſub titulo S. Balbinæ anno 1535. Tropejenſem, *a* & Cabalicenſem Epiſcopatus in ſua fide, ac poteſtate habuit, diplomarumque Pontificiorum præfectus eſt. Res Tridentino cōcilio profuturas cum pluribus aliis collegis Cardinalibus Paulo III. Pontifice mandante, ipſe diſpoſuit, ordinavitque, inque iis legatis, qui Carolum V. Primumque Franciſcū Galliarū Regē communis ſalutis gratia ad pacem adhortati ſunt, Ghinuccius præcipua prudentia effulſit. Intimæ ſapientiæ aliqua perſcripſit, quæ M.SS. adhuc apud hæredes extare dicuntur. Demum meritis, laudibuſque gravis, Romæ deceſſit anno 1541. die 3. Junii, ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Clementis, cujus titulum in purpurata fortuna olim fuerat adeptus. De Ghinuccio Aſculi ad Epiſcopalis Aulæ portam hæc legitur Inſcriptio.

Hier. Ghinuccius Senen. Epiſcopus, & Prin.
Aſculan Necnon cu. cav. Camera Apoſtolica Auditor Generalis. M. D. XIIII.
Honeſti Cultor. Sacri Cuſtos, Pravíq. Ultor.

a Quod Melitenſem & Tropejenſem Epiſcopatus tenuerit, nulla in iis Catalogis Hieronymi mentio. *Lucent.*

LXVI 66. JULIANUS Card. Medices die 30. Jul. 1518. Ghinuccio cedente Aſculanus Epiſcopus declaratus, per menſem eam rexit Eccleſiam. Hic fuit Clemens VII. Pontifex Maximus.

LXVII. 67. PHILOS Roverella Ferrarienſis, Leoni X. Intimus familiaris, Epiſcopus Tolonenſis in Galliis effectus eſt; ſed cum deinde Leo Roverellæ conſiliis uti vellet, impetraſſetque à Mediceo Card. ut Aſculano munere abiret, illud Roverellæ attribuit, quo propius amici prudentia ſibi adeſſet an. 1518. 3. Septembris; ſub Leone Hadriano, Clemente, Pauloque III. Pōtificibus pluribus legationibus egregiè functus eſt. In Concilio Tridentino ſententias doctiſſimas dixit ad ſeptimam uſque ſeſſionem. Poſt Pauli autem exceſſum, à Cardinalium Collegio, Romæ publicus adminiſtrator eſt declaratus, atque à Julio III. confirmatus, Apoſtolicam cum evaſiſſet ad ſedem; cum interim etiam in ſpem purpuræ intima Pontificis conſilia expediret. Sed cum propemodum jam defloccatus ſenex adverſa etiam valetudine laboraret, è vivis exceſſit anno 1550. aulæ Romanæ ingenti ſanè mærore, quæ ſibi maximum ornamentum, præſidiumque ereptum dolebat *b*. Ejus cadaver Aſculum tranſlatū eſt, Cathedraliſque ejuſdem civitatis in Templo ſepultum. Novas Epiſcopales Ædes ex ſectis lapidibus adornationis inſtar cunctis ad Epiſcoporum cōmoditatem magno ſumptu conſtruxit, figuriſq; egregiis exornavit, ſub cujus Inſigniis ſic legitur.

b Laudatur à Libanorio in opere Ferrara pat. 1. pag. 75. *Mand.*

Sub Clemente VII. Pont. Max. Phylos Illuſtri Roverella domus familiæ, Patria Ferrarien. ab Imp. Comes Epiſcopus, & Princ. Aſcul. ad ſuorum memor. imitan. novum hoc ædificiū à fundamentis erexit. M.D.XXX.II.

68. LACTANTIUS Roverella nepos ſuperioris, Coadiutor Patrui in Epiſcopatu à Julio III. adiectus eſt anno 1550. die 26. Auguſti, eidemq; demortuo Præſul ſucceſſit anno 1552. etiam ipſe Romanis jus dixit. Vir doctus, prudens, pius, & liberalis, quem novum Titum, humani generis delicias, ejus ævi homines vocarunt. *c* Concilio Tridētino interfuit, amplas Ædes apud Ancaranum conſtruxit, Epiſcopalis Mēſæ mirum in modum auxit proventus. Poſtque 16. an. ſui Epiſcopatus obiit anno 1566. apud Patruum humatur in choro Cathedralis Eccleſiæ. LXVIII.

c De hoc pariter citatus Libanorius pag. 82. *Mand.*

69. PETRUS Camaianus nobilis Aretinus Epiſcopus Feſulanus à Pio V. translatus ad hanc Eccleſiam die 7. Octobris an. 1566. cujus animi dotes adeo ſummis Pontificibus fuere in pretio, ut iiſdem ad publicam Eccleſiæ ſalutem diu uſi fuerint. A Pio in Hiſpaniam ad Philippum II. Regem Nuncius miſſus impiger commiſſa ſibi negotia pertractavit. In Piceno Apoſtolicus viſitator, plures tum Cathedrales, tum Collegiatas Eccleſias reformavit: Synodalia promulgavit decreta. In Civitate Aſculana Seminarium ad præſcriptum Concilii Tridentini, cui interfuit, à fundamentis propriis ſumptibus erexit, diuque Clericos ſuſtentavit, donec ſuppreſſis nonnullis ſimplicibus beneficiis, ex eorundem proventibus alerentur. Matutinis, veſpertiniſque horis primus in Choro adfuit, cum aliis pſallebat, orabat. Quolibet anno Civitatem, ac Diœceſim luſtrabat univerſam. In S. Blaſii Eccleſia Corporis Chriſti ſocietatem excitavit. Die veneris poſt matutinas laudes de paſſione Domini, ſabbato vero de beata Virgine votivas miſſas juſſit canere. A Gregorio XIII. non minus, quàm à Pio charus habitus, cujus intuitu non tantum pro diœceſanis, ſed pro circumadiacentibus populis anno integro conceſsit jubileum. Parochialem Eccleſiam S. Andreæ reſtauravit. In Cathedrali Eccleſia tabernaculum ſtrui, atque inaurari, organa conflari, ornari, teſtudinemque pulchro ordine, multoque ſumptu perfici curavit. Cū Camera Apoſtolica ſuper Clericorum ſpoliis pertractavit, & ad finem perduxit. Honeſtos, egenoſq; cives pluries adjuvit pecuniis, Pater pauperum acclamatus. Civiles diſcordias in quantum potuit ſedare ſtuduit. Cathedrali Eccleſiæ pretioſa donavit veſtimenta. Tandem doctrina, pietate, ac probitate morum inſignis moritur, non ſine ſanctitatis opinione 27. Julii ann. 1579. hora decima, defletus ab omnibus Biduo corpus jacuit inſepultum, confluentibus undique ad ejus pedes exoſculandos turmatim populis; humatum inde fuit in S. Blaſii Eccleſia, quam ipſe à fundamentis inſtaurandam curaverat, ubi hoc legitur Cœnotaphium. LXIX.

D. O. M.

Petro Camajano Patritio Aretino, Epiſcopo, & Principi Aſculano viro integerrimo Religioſiſſ. ac omni virtutum genere ornatiſſimo Coſmus S. D. N. Papa Refer. Ant. Commendator S. Stephani fratres, ac Lelius Eques JESU CHRISTI nepos, in iſta Eccleſia ab ipſo a fundamentis inſtaurata, & ornata poſuerunt. Vixit annos LX. menſ. I. dies xxvii Obiit die xxvii. Julii M. D. LXXIX.

70. NICOLAUS Aragonia, ſeu Aragonius Camajano ob eruditionem, prudentiam, cæteraſque virtutes haud quaquam poſtponendus, ex Epiſcopo Ripæ Tranſonis huc translatus eſt 3. Aug. anno 1579. Nicolai Aragonii S. R. E. Cardinalis, rerum à ſummis Pontificibus geſtarum collectoris, poſt multa ſecula, cognationis, nominis, & virtutis non indignus. Pridie Kalendas Januarii ejuſdem anni urbem ſolemniter ingreditur. Maceratæ Vicelegatus Piceni manebat ante tranſlationem ad Aſculanam ſub Gregorio XIII. alias urbes ditionis Pontificiæ rexit ſumma LXX

Digitized by Google

cum ejuſdem Pontificis gratia. Prioratus S. Hilarii, & S. Crucis congregationis Avellanæ ſuppreſſit auctoritate Apoſt. & Clericorum ſeminario univit. Theologalem, ac Poenitentialem præbendas in Cathedrali inſtituit. Amplas ædes Ancarani conſtruxit, Epiſcopalis menſæ redditus ampliavit. Vixit in Epiſcopatu annis 7. omnibus charus, amatuſque ab omnibus. Reatæ, dum Romam peteret ad limina Apoſtolica inviſenda, incidit in morbum, ibique defunctus eſt Iulii an. 1587. Præſul æterna memoria dignus.

a. 1586. LXXI

71. Fr. HIERONYMUS Bernerius Corregienſis ex Inſubria Ord. Prædicatorum. Hic nobilibus parentibus prognatus eſt 1540. pater Petrus appellatus eſt, mater Antonia Doria. Adhuc pené puer S. Dominici inſtitutū complexus eſt, ubi adeò in virtute profecit, ut magnitudinis dignitatum, quò pervaſurus erat, haud obſcura ediderit præſagia. In Theologica facultate plures inſtituit, laureatuſque magiſter publicè eam facultatem profeſſus eſt. Cremonenſibus autem cum intimam ſcientiam ſuam probaſſet, Nicolai Sfondrati Card. ſapientiſſimi, qui poſtea Pontifex Gregorius XIV. appellatus eſt, Theologus eſt declaratus. Nullum in Dominicano inſtituto pené onus fuit, quod non paribus humeris ſumma cum laude ſubjerit. Genuæque fidei quæſitor effectus, ita in eo munere prudenter, pièque ſe geſſit, ut Sixtus V. illum Romam acciverit, ſanctæque Sabinæ nobili Dominicani inſtituti cœnobio præeſſe imperavit; nec multo poſt, ut Pii V. S. memoriæ quoquomodo poſſet gratificaretur, Bernerium Aſculanum Epiſcopum creat 22. Auguſti 1586. die verò 18. Decembris ejuſdem anni, eundem vocavit ad purpuram ſub tit. S. Thomæ in Parione, vulgoque appellatus eſt Cardinalis Aſculanus. Omnem cœtum, quos vulgò Romæ congregationes appellant, in quo vel de rebus fidei ageretur, vel de moribus, ſua ſapientia, prudentiaque complevit; Sixto V. ita mandante, tit. S. Mariæ ſuper Minervam obtinuit. Nullus ferè Princeps Chriſtianus erat, cui candor morum, pietaſque cordi eſſet, qui Cardinalem Bernerium non ſuſpiceret, non amaret. Ordinis Servorum alumnis Protector jus dixit, ſulſitque Albano, Prænestino, Portuenſique Epiſcopatu. Aſculanam Eccleſiam tanquàm ſibi junctam ſponſam geſſit in oculis, ibique Seminario conſtructo, ejuſdem Clerum ex præceptionibus ſacri Tridentini Concilii ad puriores mores, amplioremque doctrinam curavit erudiendum. Legitur ad valuas ejuſdem hæc inciſa memoria.

Fr. Hier. Berner. ex Ord. Prædic. Epiſcopus Alban. Cardin. Epiſcopus & Prin. Aſcul. ad meliorem uſum Clericor. veteribus ſeminarii dirutis Ædibus, quæ penè corruebant, æreque abunde collato, has ampliores ædificandas curavit M. DC. IIII.

Aſculi in epiſcopali palatio ſacellum conſtruxit ad ſacra privatim facienda, illudque Chriſto Cruci affixo, diviſque Emygdio, Hieronymo, ac Dominico tutelaribus dicavit; diœceſim ſæpius viſitavit, ſynodales conſtitutiones promulgavit, congregationem Parochorum inſtituit, populum, civeſque tanquam filios dilexit, verſa vice ita ab omnibus amatus, & charus eſt habitus, ut communi decreto Decurionum in Prætorio fuerint ejus inſignia appoſita cum ſequenti inſcriptione.

Fr. Hier. Berner. Card. Epiſcopo; ac Princ.
Aſculano. Patri Patriæ. Patri Pauperum.
Patri Omnium bonorum.

Erexit ſacellum ſanè ſpectabile S. Hiacynto Ordinis Prædicatorum Alumno, non ita pridem in numerum ſanctorum relato, eidemque magnam dotem dixiſſe narratur, in quo B. Conſtantii Fabrianenſis Corpus recondi juſſit intra Cœnobii S. Dominici ſepta. Ædificia conſtruxit, quod ipſemet æſtivo tempore colebat. In S. Petri martyris Templo multa impenſa inchoatam teſtudinem abſolvit, ubi à Comite Hieronymo Bernerio, fratris filio, erectum Altare eidem S. Hiacynto dedicatum. Pretioſam argenteam ſupellectilem, ſacraque veſtimenta plurima Cathedrali Eccleſiæ dono dedit. Moriturus ſcuta 500. Archidiacono, & Capitulo Aſculano legavit. Extat in ſacrario

A hujuſmodi marmorea inſcriptio.

D. O. M.

Hieronymus Bernerius Corrigien. Ordinis Prædicatorum Epiſcopus Portuen. S. R. E. Cardinalis, ut grati animi in Eccleſiam Aſculanam, cui multos annos præfuit, monumentum extaret, Archidiacono, & Capitulo ejus Eccleſiæ ſcuta 500. legavit in bonis ſtabilibus territorii Aſculani collocanda, ea lege, ut die depoſitionis ſuæ anniverſarium, quibuſque vero hebdomadibus miſſam unam planam per presbyterum ab iis eligendum, & eorum arbitrio etiam abſque cauſa amovendum, ita ut beneficium Eccleſiaſt. non ſit, neque cenſeatur, in perpetuum ſingulis annis celebret pro anima ſua ita quod redditus omnes deducta hujus presbyteri mercede, diſtributionis Archidiaconi, & Canonicorum, ac Beneficiatarum Eccleſiæ, qui anniverſario interfuerint cedant, eaque bona, neque alienari, neque pignori dari, nec obligari unquam poſſit.

Canonici beneficii memores publicè illius effigiem B in Templo expoſitam tenent. Plura, aliaque beneficia Aſculanæ Eccleſiæ intulit pius Præſul. Corrigii autem, unde trahebat originem, à fundamentis Capuccinis fratribus ordinis S. Franciſci monaſterium à ſe conſtructum attribuit, quippe quos diligebat impenſius. Romæ autem S. Nicolai Templum ad Campum Martium munificentiſſimè exornavit, ſanctæque Sabinæ Cœnobium ad deſtinatum à Pio V. faſtigiū perduxit. At non modo ipſe ſanctis moribus erat, ſed etiā ex ſuis virtutibus caſta illi inſigniterq; erudita familia, in quibus eminuere Scipio Cobellutius, Franciſcus Cennінus, & Fr. Deſiderius Scalia, ſub Paulo V. poſtea Cardinales, Sigiſmundus Donatus ejus in Aſculano Epiſcopatu ſucceſſor, ac Jo: Baptiſta Coccinus nuper Romanæ Rotæ Decanus vita functus, omnes quidem ad Domini ſui ita perfectè exculti, ad prudentiæ cotem, ut cujuslibet dignitati inſtituendæ viderentur aptiſſimi. Porrò Bernerius 70. ſuæ ætatis annū attigit, deinde ut vixerat, piè, ſancteque vitam finivit an. 1611. die 8. Auguſti ſepultuſque Romæ apud S. Sabinam in ſepulchro à ſe præparato, hoc Epitaphio. C

D. O. M.

Frater Hieronymus Bernerius Corrigienſis ex ord. Prædicatorum tit. S. Mariæ ſuper Minervam presb. Card. Aſculanus de morte, & corporis reſurrectione piè, & religiosè cogitans, hoc ſibi ſepulchrum, in quo cum univerſæ carnis viam ingreſſus fuerit, mortale ſuum conderetur, vivens P. Sacellum, ubi quotidie pro ejus anima ac ſacrum fieret extruxit D. Hiacyntho confeſſori D. vixit annos lxx. menſes vii. dies xi. obiit Epiſcopus Portuenſis VI. Idus Auguſti M. DC. XI.

Credo quod Redemptor meus vivit, & in noviſſimo die de terra ſurrecturus ſum.

In tanti Epiſcopi Card. obitu præter inſtituti regulam haud mihi diſplicet regium carmen adjungere, quod noſter Sebaſtianus Andreas Antonellus (heu nuper, dum hæc ſcriberemus, ereptus) flebili muſa, olim panxit.

D *Cogimur in liquidos diſſolvere lumina fontes,*
Et teneras lacerare genas, tuus, optime princeps,
Cogit amor, cogit pietas, reverentia cogit.
Fundite ſanguineos, mea lumina fundite rivos.
Occurrunt animo virtutum inſignia, rara
Mentis opes, intacta fides, tranquillaque morum
Temperies, cœli verba ignea, ſpiritus ardens,
Religionis amor, mitiſſima viſcera patris,
Et mea crudeli divellor corda dolore.
Fundite ſanguineos, mea lumina, fundite rivos.
Non rutilum rabidis qua faucibus imbibit aurum.
Quæ ſcelerum genitrix mortalia pectora cogit
Sacra fames, partos nec quæ comitantur honores.
Ambitio, aut tumido ventoſa ſuperbia faſtu,
Non Venus, & nati veſana cupidinis arma
(Edita Tartareis fœdiſſima numina ab antris)
Canitiem vicere tuam, vicere juventam.
Fundite ſanguineos, mea lumina, fundite rivos.
Non probitas, non juris amor, non gloria recti,

Ma-

Digitized by Google

A *Magnaque jus animi, lingua facundia, non te*
Ingenii præſtantis opes, anguſtaque frontis
Majeſtas, odium quæ nec terrore movebat,
Non tua te comitas, venerandaque gratia vultus.
Non quæ ſponte tua ſupplex ſe purpura fronti
Obtulit, heu triplicem non inſpectura Thyaram,
Proh dolor! immeritæ potuit ſubducere morti.
Fundite ſanguineos, mea lumina, fundite rivos.
Siccine mors meliora rapis; mors effera patrem,
Cui rerum ſummas jam commiſſurus habenas,
Seq; met orbis erat: mors, heu, mors effera, noſtrum,
Quem gemina alterno coluerunt flumina planſu,
Nunc gemina alterno flevere fluenta ſuſurro,
Paſtorem ex oculis rapuiſſe perenniter audes?
Heu heu, proh quantos inter ſuſpiria queſtus,
Fundit amor, fundit pietas, verecundia fundit.
Vos quoque ſanguineos mea fundite lumina rivos.
Nec planctus inter Dryades, nec Oreades altis
Montibus, aut mæſtis tacuerunt Hymnides arvis.
Nayades ò fluviis, vitreo de fonte Napea.
B *Ingemuere ſimul, montes flevere propinqui,*
Ipſeque cæruleis Neptunus inhorruit undis.
Fundite ſanguineos, mea lumina, fundite rivos.
Occidit heu noſtri Sydus venerabile Secli
BERNERIUS, dignus tranſcēdere Neſtoris annos,
Occidit, & mæſtis ſol aureus occidit undis:
Siccine mors tibi nulla mora eſt? non parcitis ulli
Crudeles Parcæ? nunc currite flumina mæſtis
Uberiora genis, largos ſolvantur in imbres
Lumina, gratus amor fieri tibi talia mandat.
Fundite ſanguineos, mea lumina, fundite rivos.
Sed quid ego lacrymis indulgeo? lumina ſat jam,
Vivis adhuc, tibi parta quies, tibi palma pudoris
Sydereis conceſſa plagis, tibi reddita vita eſt.
Claudite ſanguineos, mea lumina, claudite rivos.

72. SIGISMUNDUS Donatus Cortigienſis, D. LX XII.
Stephani Eques commendatarius, paulò ante Venuſinus Epiſcopus ex reſignatione Card. Bernerii Domini ſui, tranſlatus ad hanc Eccleſiam an. 1605. 7. Menſis Januarii. Fuit Donatus Eccleſiaſticæ libertatis,
C immunitatiſque acerrimus propugnator, Regios quoſdam miniſtros, quandoque Proceres, Duceſque, ac Militum Tribunos, nec non civitatis ipſius Antianos anathemate mulctavit. Multa cum Capitulo ſuo habuit litigia. quæ tamen à ſacra Congregatione Rituum terminata fuere. Eccleſiam S. Caroli extra Soleſtanum Pontem conſtrui fecit, Aramque majorem ex voto D. Laurentio dicavit. A Paulo V. ad Rempublicam Venetam Nuncius miſſus, Senatorum omnium ſua prudentia, & dexteritate mirum in modum ſibi animos devinxit, Pontificis expectationi abundè ſatisfecit, à Gregorio XV. inter familiares, & domeſticos Prælatos adſcriptus, Pontificiæ Capellæ declaratus Aſſiſtens, Synodum celebravit, conſtitutioneſque promulgavit. Ædem quadratis lapidibus rotundam in D. Emygdii honorem in loco martyrii extra portam Soleſtanam conſtruxit: ubi legitur.

Sancto Epiſcopo, & mart. Emygdio, in loco martyrii ejus, erexit, & dicavit Sigiſmundus Donatus de Corrigio Epiſcopus & Prin. Aſculi M. DC. XXXIII.

D Aliam curavit Eccleſiam ædificari in honorem S. Mariæ ad Mare ad finem Pontis Toſilli, ubi etiam legitur.

Anno Domini M. DC. XXXVII. erectum à fundamentis, ex largis Pior. eleemoſinis curante Reverendiſſ. Epiſcopo Sigiſmundo.

Vir fuit rigidæ puritatis, inceſſu gravis, ſupercilio ſeverus, in juſtitia adminiſtrāda nullarū acceptor perſonarum, munificus in omnes, liberalis in pauperes, & propinquos à ſe procul ſēper habuit, duos quotidie, feſtivis verò diebus tres alebat pauperes de cibis menſæ ſuæ. Caſtus caſtos amavit. Zelo plenus, aliquando minus zelātes offēdit; illud tantū ei vitio datur, quod audientiæ tarditate fatigabat cunctos, quodq; nunquam, niſi vectus, cum progrederetur. Obiit octuagenario major die 19. Novembris an. 1638. hora 18. conditus fuit ante Aram principem Cathedralis Eccleſiæ in ſepulchro, quod humanæ conditionis memor ante

A multos annos ſibi paraverat, cum hoc Epitaphio.

D. O. M.

Ad Requiem Oſſium.

Sigiſmundi Donati Antonini filii Hectoris nepotis Corrigienſis. Qui Anno Dom. M. D. XC. VIII. creatus Epiſcopus Venuſinus. Et anno M. DCV. Ad hanc Aſculanam Eccleſiam tranſlatus, vivens, & annum agens LXV. futuro, cum Deo placuerit, pulveri ſuo, conditorium, hic paravit labente anno. M. D. C. XXIII.

73. JULIUS Gabriellius Romanus Diac. Card. ex LX XIII.
Cameræ Apoſtolicæ Clerico ab Urbano VIII. die 16. Decembris 1641. creatus, mox die 10. Februarii 1642. Aſculanus Epiſcopus adlectus. Princeps in quo nihil nobilitatis, ſcientiæ, affabilitatis, nihilque dignitatis facilè deſiderare poſſimus; hinc bonis tantiſque purpuratis anteceſſoribus dignus acclamatur, ſpectaturque ab omnibus.

A D D I T I O.

B (,, *Aſculanam Eccleſiam rexit uſque ad ann.* 1668.
,, *quo aſſumpſit in adminiſtrationem Eccleſiam Reatinam die* 12. *Martii dimiſſa Aſculana, quam dum retinuit amantiſſimè fovit. Obiit Romæ Epiſcopus Card. Sabinenſis, ubi ao eo.*

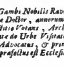
PHILIPPUS *Montius Epiſcopus Apruſinus huc* LXX IV.
,, *tranſlatus die* 2. *Junii* 1670. *ad quod uſque tempus receſſus moram ſuſtinuit Gabriellius, cui ſuccedens Philippus impari fortuna hanc rexit Eccleſiam, obiitque in pervigilio Natalis Domini exeuntis anni* 1680. *& diutiùs deinceps Vicarius Capitularis Adminiſtrator fuit.*

,, JOSEPH *Saluſtius Fadulphus Nob. Interamnen-* LX XV.
,, *ſis Amerinus Epiſcopus, evaſit ad Aſculanam Cathedram* 15. *Januar.* 1685. *qui tranquillitatem gregis ſummis laboribus dum ſtudet fovere, obiit Interamnæ quo diverterat ad levandas animi curas, die* 6. *Febr. ann.* 1699. *& locus quietis accepit in ſepulchro ſuæ gentis apud S. Franciſcum.*

,, JO. JACOBUS, *Bonaventura nobilis Romanus*
C ,, *V. S. Referendarius juſtiſſimè exactis gubernatis Be-* LX XVI.
,, *nevento, Tiferni, Interamna, & Viterbii Civitatum Phadulpho ſucceſſit* 5. *Octobris* 1699 *ovium ſibi commiſſarum quam maximo dum utilitati ſtudet, terræ motu concuſſa Diœceſis ſua præcipua loca deflevit anno* 1703. *ſæpius nutantem Civitatem Aſculanam precibus humeriſque veri Paſtoris apud Deum ſuſtinuit:* Lucent.) *Obiit in ſua Reſidentia ann.* 1709. *menſe Decembri.*

,, JOANNES *Gambi Nobilis Ravennas Presb. I.* LXX VII.
,, *V. & S. Theologiæ Doctor, annorum* 60 *V. S. Referend. & in illa juſtitiæ Votans, Archiconfraternitatis SS. Annunciatæ de Urbe Viſitator Apoſtolicus, cum antea fuiſſet Advocatus, & primus Collateralis Curiæ Capitolinæ præfectus eſt Eccleſiæ Aſculanæ* 10. *Martii* 1710.

D
ASSISIENSES
EPISCOPI.

ASSISIUM *a*, tametſi ſatis clara Civitas futura erat, quod antiquiſſimum municipium Romanorum fuit, quod eam ſupini colles ad ſpectaculum extulere, quod antiquorum ſcriptorum illam doctiſſimi

a Al Æſiſium vulgo Aſſiſi.

cala-

calami celebrarunt; quod armis, opibuſque olim fuit inſignis; nullus tamen, arbitror, inficias jerit, multò clariorem videri debere, quod illa duo Chriſtianæ paupertatis lumina cœcutienti orbi effudit, Claram ſcilicet, atque Franciſcum Aſſiſinatem, eo præſertim tempore cum tria illa otbis ingentia mala, concupiſcentia ſcilicet carnis, oculorum, ac ſuperbia vitæ penè omnes nbruiſſent Mortales. Itaque quanquam iis pietatis luminibus ſatis per ſe videatur lucere, ex noſtrn tamen inſtituto ejuſdem nobilitas prodenda eſt, ex antiquitate, ſitu, nominis derivatione, opibus, armis, antiquorumque ſcriptotum encomiis. Igitur Aſſiſium antiqua Civitas eſt, nobile quondam Romanorum Municipium, ad ſpectandum in montibus ſita, unde fluvius Aſis devolutus ad ima eidem Aſſiſii inclytum nomen fecit, cum ipſe etiam, ut Propertius dicit, ab altiori monte accepiſſet cognomen. Haud juſtam magnitudinem hoc tempore excedit; longè ab illa diſpar), quam olim Romani ut ſuæ fortunæ ſociam coluerunt. Quippe factioſiſſimi Incnlæ, civeſque cum de arripiendn Imperio invicem ſecum ipſi pugnarent, externorumque bellnrum ægre impetum ſuſtinerent, penè exciſa eſt, atque deleta. Ejus meminit Plinius, Ptolomæus, Procopius, aliique perplures, ex antiquiſque inſcriptionibus colligitur perſpicuè fuiſſe illam Romanorum Municipium. Sub quorum Imperio tandiu feliciter conquievit, quamdiu Romanis Pnutificibus à Magno Conſtantino dono data eſt. Illam deinceps Longobardorum gens barbara, qui ejus npes miſerabiliter depopulati ſunt, in Spoletino Ducatu numerarunt, donec à Romanis Pnutificibus recuperata, eorundem Imperium npima pace florens adorat. Chriſti Evangelium jam inde ab Apoſtolorum temporibus complexa eſt, cum ſcilicet eorum miſſu Criſpoldus, Britiuſque in Umbria nnbili Provincia Chriſti fidem plantaſſent. Tametſi altiores radices egerit, Rufino invicto ſanctoque Epiſcopo prædicante, quem S. Fabianus Papa ad hoc ipſum illuc direxerat, an. 237. nobilique martyrii gloria eſt coronatus. A S. Rufino, atque deinceps, continentes hæc Civitas ſuos Epiſcopos habuit, quæ in Rnmana Provincia numerata, unius Romani Pontificis arbitrium præſtolatur. Civitatem ut Protectnr tuetur S. Rufinus inſignis ejus Epiſcopus, ac invictiſſimus Martyr, cujus verendæ reliquiæ in Cathedrali ejus nomini conſecrata honorificè conquieſcunt. Pluribus ſacris ædificiis Aſſiſium nobilitatur. Extra Aſſiſium monaſterium S. Franciſci ſpectatur, ac præterea Angelorum celebre Templum, ac nmnium propè gentium peregrinatione viſendum. De ejuſdem prærngativis, atque nobilitate plura amicus noſter eruditus Waddiugus in 1. tomn Annal. Fr. Minorum. Aſſiſii Præſulum ſeriem, quæ ſubſequitur, ex variis, diverſiſque monumentis, antiquiſque ſcripturis, ut potuimus, concinnavimus, non tamen, ut oportebat, completam. Bella quippe, incendia, ſeculorumque plerunque injuria, multorum eripuerunt memoriam, qui ſua carentia noſtram hanc narrationem plerunque reddent hiulcam.

A D D I T I O.

(„*In Cathedrali Aſſiſienſi divina perſolvunt unica* „*Dignitas Prioratus*, 12. *Canonici*, *totidem Capellani*, „4 *alii Presbyteri Choriſtæ*, & 4. *de Choro nuncupati* „*cum duobus Curatis*. *Fructus dignitatis Scuta* 300. „*decem Canonicatuum* 150. *reliquorum* 70. *Capellano*„*rum* 20. *non excedunt*. *Adſunt inter dictos Canoni*„*cos præbenda*. *Cura exercetur per duos Capellanos ad* „*nutum amovibiles à Canonicorum Capitulo*. *Domus* „*pro Epiſcopo non longe diſtat ab Eccleſia*, *cujus annui* „*redditus ſunt Scuta* 1200 *taxantur in libris Cam.* „*flor.* 200. *alia plures extant Eccleſiæ Parochiales*, *plu*„*ra Virorum*, *octo monialium Cœnobia* 5. *hoſpitalia*, & „*hoſpitale pro expoſitis infantibus*, & *mons Pietatis*, & „*Seminarium*. *Ipſa urbs* 6000. *circiter capita morta*„*lium enumerat*, *univerſa Diœceſis* 12000. *ex multis* „*coaleſcit oppidis*, *Pagis*, & *terris Præcipua loca ſunt* „*vulgo nuncupata*; Bettona a. Cannara. Ballia. Valſa„brica S. Vitale. Coſta di Nero. *Cætera verò exigua* „*ſunt*. Lucent.)

a Olim Civitas ex decs in X. torta agemus.

I. 1. PRIMUS igitur Aſſiſii Epiſcopus S. Rufinus Cappadox fuit, quem apud pleroſque fama tenet, illuc à S. Fabiano Papa ad prædicandum Evangelium fuiſſe miſſum, inque eo præclaro munere laborantem ſub ſæviſſimo ejus civitatis Præfecto illuſtrem accepiſſe palmam martyrii anno noſtræ ſalutis 240. die 11. menſis Auguſti, ſive, ut alij dicunt, die 30. menſis Julij anno 236. Ejus meminerunt Ferrarius, & Baronius. Sed Baronius præcipuè, cum de Rufino narrat, haud memorat fuiſſe illum Aſſiſinatem Epiſcopum, aut in ea Civitate palmam tuliſſe martyrij, ſed Marſis potius Evangelium divulgaſſe b. Quamobrem mihi ſæpius venit in mentem vereri, ne quis error de hujuſmodi Sancto anteactis ſeculis impoſuerit. Conſtat tamen Aſſiſinates ab immemorabili penè Rufinum, ut ſuum Epiſcopum, martyrem, inque Umbria evulgatorem Evangelij, ibique requieſcentem piiſſimè venerari, quemadmodum & Marſorum Eccleſia ptimum Epiſcopum, ac tutelarem ſuum colit, ut infra ad eam Eccleſiam dicemus. Quod ipſum etiam mihi ſanctius cœpit eſſe, eò Ludovici Jacobilli amici mei rerum Umbriæ peritiſſimi viri acceſſit auctoritas, ut hoc idem minus timidè confiterer.

b Conſule quæ refert Auctor in Marſis atque Epiſ. Italiæ Euſtachii Conſidati, quæ leguntur in par. 1. Epiſt. memorab. Ab. Juſtiniani. Mandoſ.

II. 2. S. VICTORINUS Aſſiſij Epiſcopus, ac martyr, natione Aſſyrius, nobilitate generis ſpectabilis, ad limina Apoſtolorum Romam venit, Gordiano Imperante, ſedente verò S. Fabiano Papa; ubi cum aliquandiu commoratus fuiſſet, ejuſque vitæ ſanctitas effulſit, à Fabiano Papa presbyter eſt ordinatus, ac paulò poſt Aſſiſiorum Pontifex declaratus anno 240. Aſſiſium igitur prædicandi Evangelij gratia miſſus eſt, cumque ad Eccleſiam ſibi creditam properaret, contigit illum per Hiſpellum tranſire, ubi multis patratis miraculis populum illum univerſum ad Chriſtum adduxit, deductuſque ab eodem eſt uſque Aſſiſium. Vix illuc pervenerat, cum intrepidus, atque in omnem aleam paratiſſimus adivit ad Præfectum, illumque adhortatus eſt, ut abjuratis Idolis Chriſti veri Dei ſacra ſuſciperet. Sed cum ſurdo, induratoque cœleſtem cantilenam eeciniſſet, à Præfecto furore percito, cum ſuis collegis in carcerem truſus eſt, ibique diutinn maceratus ſqualore, cum adhuc in fidei confeſſione conſtantiſſimè perſeveraret, per flammas ardentis fornacis innoxias ſuam fidei confeſſionem prodidit illuſtriorem. Interea ſæviſſimus Præfectus Victorini collegas ferreis virgis plumbatis cæſos in puteo ſuffocaverat, quos per ſilentia noctis Victorinus è flammis divinitus elapſus inde extractos ſepulturæ tradidit. Cæterùm Præfectus, cum ex incendio Victorinum in cinerem jam eſſe dilapſum putaret, accepit nuncium non longè illum ab Aſſiſio majore animi ardore Evangelium prædicare. Quamobrem cum ex furore penè mente dilaberetur, juſſit Victorinum iterum comprehendi, manicíſque ferreis innodatum ad ſe adduci; ſed recuſantem illum ſacrificium Marti offerre, pœna capitis propè montem Iovis plectendum curavit, die 13. menſ. Iunii circa annum Domini 245. cujus ſolemne feſtum ſupradicta die Aſſiſii præcipuo ritu celebratur. Ejus corpus in Eccleſia S. Petri ibidem ſub altari majori aſſervatur.

III. 3. SABINUM c poſt Victorinum, alii in Aſſiſinatem ſedem reponunt, qui temporibus Maximiani martyr Chriſti effectus eſt ann. 301 propè Spoletum (1) Sed hic fuit Spoleti propriè Epiſcopus, quamvis Aſſiſii Evangelium prædicaſſet, ejuſdemq; Eccleſiæ curam egiſſet, ibiq; ab idololatris tentus poſt manuum detruncationem, & diutinam carceris macerationem Spoletum reductus ibidem plumbatis cæſus donec animam

c Al. Savinus, cujus martyrii Acta integra ex mſ. Codice Colbertino edidit Baluzius tom. 2. Miſcell. p. 47.

(1) Cujuſnam porrò civitatis Epiſcopus fuerit Savinus, variæ ſunt inter ſcriptores italos ſententiæ, quibuſdam eum Aſſiſinatem Epiſcopum fuiſſe cenſentibus, aliis Spoletinum, nonnullis etiam Cluſinum, & Faventinum. Baronius eum vocavit Epiſcopum Spoletinum, non alium, ut opinor, ob cauſam quàm quod martyrium conſummaverit in civitate Spoletina. Et Baronium quidem propemſe reprehendit Ferrarius in Catal. SS. Italiæ quod contra fidem actorum ſcripſerit eum Spoletinæ Eccleſiæ præfuiſſe. Sed Ughellus in Spoletinis ait Ferrarium hallucinatum fuiſſe, & fruſtra Baronium ſugillaſſe, & Savinum contendit ſedis illius Cathedram verè tenuiſſe, ſed eundem tamen Aſſiſinatibus, Cluſinis, Faventinis, aliiſque vicinis Eccleſiis vel præfuiſſe, vel Evangelium prædicaſſe: quod etiam repetit in Aſſiſienſibus. Mihi, qui partium ſtudio non ducor, ea verior videtur eſſe ſententia quam Acta confirmant, nimirum illum fuiſſe Aſſiſinatem Epiſcopum, ſed Spoleti occiſum nomine Chilidi. Baluzius Miſcel. tom. 2. pag. 461.

nimam exhalaret; de quo infra plura dicemus, cum A
de Spoletinis Epiſcopis agemus.

IV. (,, *AVENTIUS prior, cujus nobis poſt ſecula oc-*
,, curat memoria Aſſiſinatum Epiſcoporum, ex Mar-
,, cellino Comite in Chronico, à Gothis miſſus Conſtan-
,, tinopolim ad Juſtinianum Imperatorem an. 547. Luc.)

V. 4. AQUILINUS interſuit Concilio Lateranenſi ſub Martino I. celebrato an. 652 a. ex lib. Conc.

a 649.

VI. (,, *MAJUS à nobis legitur numeratus inter Patres Concil. Rom. ſub Eugenio II. apud Baron. an.* 826. *his notis deſcriptus: Majo Auſicienſe.* Luc.)

VII. 5. IBO Concilio Romano interſuit à Leone IV. celebrato an. 853.

VIII. 6. *INGIZO Epiſcopus Aſſiſinenſis interſuit Synodo Ravennatenſi an. 967. à Joanne XIII. celebratæ ſubſcripſitque literis ejuſdem Joannis adverſum Herophum Archiepiſcopum Saltzburgenſem apud Hund. in Metrop. Saltzburg.

* Ex App. tom. 5.

IX. 7. * GREGORIUS Aſſiſienſis Epiſcopus adnumeratur inter Patres, qui in Romana Synodo aſſederunt ſub Benedicto VIII. ann. 1015. ſubſcripſitque decreto pro Eccleſia Fructuarienſi. B

* Ex App. tom. 5.

X. 8. UGO Epiſcopus Aſſiſii an. 1050. tranſtulit corpus S. Rufini. (,, *Idem in conficto privilegio S. Grata ,, Bergomenſis ſubſcriptus reperitur* 1049. Luc.) *Et antea an.* 1037. *interfuit Concilio Rom. in cauſa Andreæ ,, Peruſini, ibique ſubſcribitur* Ugo Aſiſenatenſis *ut videre licet in noviſs. Concil. Harduini editione tom.* 6.]

XI. 9. CLARISSIMUS in Bulla quadam Honorii II. reperitur ſubſcriptus Piſanæ Eccleſiæ liberaliſſimè indulta 1126. Quæ adhuc in Florentino Archivo Reformationum aſſervatur.

XII. (,, *IDELBRANDUS Aſſiſienſis Epiſcopus erat ,, an.* 1144. *ut conſtat ex charta donationis Rodulphi Comitis & D. Aſſiſii, quam in opere de Familiis Tuſcis, ,, & Umbris ex Archivo Cathedralis illius civitatis ,, refert Gamurrinus tom.* 1. *pag.* 362.)

XIII. 10 PETRUS (1) Concilio Laterano interſuit à Papa Alexandro III. celebrato 1179.

XIV. 11. TUDO interſuit conſecrationi Eccleſiæ S. Crucis de Avellana anno 1197. C

XV 12. VIDO de familia Secunda Romanus, ab Innocentio III. electus 1204. Hic ille Vido Epiſcopus eſt, qui anno 1206. Seraphicum Aſſiſinatem Franciſcum è paterna domo nudum egreſſum, atque ad ſua genua provolutum excepit; vilique ſacco & detrito à ſe indutum, ut novum vitæ genus conſtantiſſimè auſpicaretur, maximè juvit. Hic fuit unus è ſeptem illis Epiſcopis, qui cœleſte illud Eccleſiæ Angelorum, deprecante Franciſco, indultum evulgavit anno 1223. meruitque S. Rufinum primum Aſſiſii Epiſcopum, ac martyrem invictum, qui ad eam diem mortales latuerat, reperire, repertumque in Cathedrali honorificentiori loco collocare, die 3. menſis Auguſti 1212. Deceſſit in exordio Gregorii IX. Pontificatus.

XVI. 13. SIMON Veruduccius Aſſiſinas Ordinis Minorum Vidoni ſucceſſit an. 1228. Eccleſiam S. Georgii Monialibus S. Claræ tradidit.

XVII. 14. Fr. CRESCENTIUS Æſinus, aut Narnienſis, Ordinis Minorum Generalis Miniſter, Aſſiſinas Epiſcopus electus eſt ab Innocentio IV. anno 1247. D
Conſule Waddingum I. tomo Annal. Ordinis Minorum. Fratrem habuit Aegidium de Carbis civem Narnienſem, cui ſcribit Alex. IV. anno 1255. 12. Kal. Februarii ep. 103. fol. 13. regeſt. Vatic ubi memoratur Epiſcopus Aſſiſinas frater ejus.

XVIII 15. Fr. NICOLAUS Anglus (2) Ord. Minorum inſignis Theologus, cæteraque literatura præclarus, Alexandro IV. Pontifice à confeſſionibus, ab eodem Epiſcopus adlectus eſt anno 1258. quindecim ipſos annos illam Eccleſiam prudentiſſimè adminiſtravit. Hujus cum laude meminit Ioannes Pitſeus de Script. Eccleſ. Angliæ, atque Waddingus in ſuis Annal.

16. Fr. ILLUMINATUS Theatinus, Ordinis Minorum, poſt exceſſum Anglici Nicolai, ab Eccleſiæ Capitulo ex compromiſſo Epiſcopus adlectus eſt, cujus poſtea electionem Gregorius X. ratam habuit anno 1274. die 13. menſis Julii, ut perſpicuè colligitur ex reg. Vatic. XIX.

17. Fr. SIMON, Ordinis Minorum, Epiſcopo Illuminato ſucceſſit 1281. die 10. menſ. Martii, à Martino IV. ſubiectus; oneri Epiſcopatus ſe abdicavit anno 1295. XX.

18. THEOBALDUS Epiſcopus olim Stabienſis, tum Terracinenſis translatus ad hanc Eccleſiam à Boniſacio VIII. anno 1295 b. id. Febr. ex reg. Vatic. ep. 20. ſ. 4. an. 2. XXI.

b 1296. De eo vide Jacobillum in Bibl. Umbriæ. Mand.

(,, *ANDREAS filius Joannis de Ciajanis, Guidonis frater Aſſiſienſis Epiſcopus eruitur ex Lapide ſepulchrali, quem licet inſpicere Aſſiſii in Eccleſia S. ,, Mariæ Majoris, inſcriptum his verbis:* Sepulchrum ,, filii Magnifici Militis Domini Guidonis de Ciajanis de Senis Fratris Epiſcopi Aſſiſinatis. *Floruit ,, circa an.* 1300. *ut ex Archivis illius Civitatis documentis notat Gamurrinus de Familiis Thuſcis, & Umbris tom.* 1. *pag.* 482.) XXII.

19. THEOBALDUS Pontanus Tudertinus, quem alii eum ſuperiori confundunt, à Clemente V. Aſſiſii Epiſcopus adlectus eſt anno 1314. XXIII

20. CONRADUS c quondam Andreæ militis ex Canonico Peruſino à Capitulo in Epiſcopum eligitur in locum Theobaldi defuncti; confirmatur à Joanne XXII. 5. idus Octob. anno 1329. fato functus eſt, cum jus Aſſiſinatibus dixiſſet ad annum uſque 1337. ut ex reg Vat. XXIV

c De hoc Oldoinus in Athen. Auguſ. & Jacobillus in Bibl. Umbriæ Mand.

21 Fr. PASTOR Senaſcuderius Gallus, Ordinis Minorum Provincialis monaſterii Albiniacenſis, Doctor Pariſienſis, poſt mortem Conradi, à Benedicto XII. electus eſt anno 1337. Kal. Octobris, cum prius Pontifex electiones à Capitulo factas irritaſſet, videlicet Gentilis Abbatis Monaſterii de Patrono Ordinis S. Benedicti Nucerinæ Diœceſis, Gaufridii Colæ, Oddoſii Canonici Peruſini, Fratriſque Nicolai Fucii Aſſiſinatis Ordinis Minorum. Itaq; conſecratus Epiſcopus Paſtor Eccleſiam ſuam recturus in Italiam venit, ſed cum poſtea graviſſimis expediendis negotiis ejuſdem opera Pontifex uti vellet, illum in Gallias revocavit, tranſtulitque ad Epiſcopatum Ebredunenſem, atque ad Regem Galliæ legavit. Cæterùm tametſi Benedictus XII. interim fato functus eſſet, apud ſucceſſorem ejus VI. Clementem tantum gratiæ nihilominus Paſtor collegit, tantoque in pretio habitus, ut Senatoria Eccleſiaſtica purpura ab ipſo fuerit condecoratus anno 1350. ſub tit. SS. Sylveſtri, ac S. Martini in Montibus. Avenione deceſſit an. 1354. atq; apud Minores ſuos ſepulturam accepit. XXV

22. Fr. NICOLAUS Fucci, Petri filius, Aſſiſinas, Ordinis Minorum, unus ex iis qui à Capitulo Aſſiſinate poſt mortem Conradi fuerat electus, Paſtori ſucceſſit anno 1339. Idus Martii. Romæ Vicarius fuit, nomine Benedicti XII. Saxovivum Fulginatis ditionis monaſterium monaſterio S. Angeli de Limitano ſuæ Diœceſis adauxit, ditavitq; Deceſſit anno 1348. de eo Waddingus tom. 2. ex reg. Vat. XXVI

23. BERTRANDUS Lagerii de Figiaco, Gallus Arvernus, ex Minorum Ordine inſignis Theologus, Epiſcopus antea Adjacenſis in Corſica, translatus eſt ad hanc Eccleſiam poſt mortem Nicolai anno 1348. qui cum per 20. annos Aſſiſinatem prudentiſſimè rexiſſet Eccleſiam, in Galliis ad Glandatenſem demum pertranſiit Epiſcopatum anno 1368. anno verò 1371. à Gregorio XI. ſub tit. S. Priſcæ creatus eſt Cardinalis, atque in Hiſpaniam directus, ut apud Hiſpaniæ Regem de rebus graviſſimis fungeretur legatione. Aven. deceſſit Epiſcopus Card. Oſtienſis 6. idus Novemb. anno 1392. cum per ſummum dedecus XXVII.

VII.

(1) Verum in noviſſima Harduini Conciliorum editione Aſſiſienſis Epiſcopus, qui interfuit Lateranenſi Concilio an. 1179. non *Petrus*, ſed *Rufinus* dicitur, ſubſcribitur que *Rufinus Aſſiſinas*.

(2) Aſſerit Gamurrinus in opere de familiis Thuſcis, & Umbris tom. 1. pag. 169. Nicolaum de Draconibus Venturæ, atque Jacobæ de Sciſſa filium, Ord. Minorum alumnum, Patriæ ſuæ, Aſſiſienſem ſcilicet, declaratum Epiſcopum an. 1250. eaque in dignitate denatum an. 1277. multoſque hujus Epiſcopi Actus, atque Bullas cum in Archivo Cœnobii S. Franciſci ejuſdem civitatis, tum alibi reperiri conſtantes affirmat. Verum ex identitate nominis, atque Ordinis facile eſt deceptum fuiſſe Gamurrinum: & cum in antiquis illorum annorum monumentis Nicolaum legerit Epiſcopum, Nicolaum de Draconibus putaſſe, qui reverà fuerit Anglus ille ab Ughello relatus. Certe dum ait Nicolaum de Draconibus obiiſſe Aſſiſienſem Epiſcopum an. 1277. cum anno 1274. Fr. Illuminatum illam ſedem occupaſſe ex Reg. Vat. ſatis apertè conſtet, & manifeſti in hoc erroris arguitur, & reliquis, quæ de eo refert, labefactat fidem.

A VII. Antipapæ Clementi adhæſiſſet, ſepultuſque eſt apud ſuos Minores. Scripſit Bertrandus de ſchiſmate ſui temporis, & contra Hæreſes. Cõſule Waddingum tom. 3. ac S. Archiepiſcopū Anton. par. 3. tit. 94. c. 10.

XXVIII. 24. Fr. IACOBUS, Ordinis Fratrum Minorum, antea Epiſcopus Fundanus ad Aſſiſinatem Eccleſiā translatus eſt 1368. 9 Kal. Febr. Deceſſit anno 1369. cum vix in Epiſcopatu annum expleſſet.

XXIX. 25. Fr. THOMAS de Racanio, Ametinus, Ordinis Minorum, cum S. Franciſci miniſter eſſet, Aſſiſii Epiſcopus electus eſt 4. Kal. Febr. 1369. Ameriæ deceſſit 1374. Sepultuſque eſt in Templo S. Franciſco ſacro ante Altare majus in pavimento, in quo ejuſdem perſpicitur effigies, cum Gentilitiis ſtemmatibus, quæ nulla inſcriptione condecorantur.

XXX 26. Fr. NICOLAUS (1) Petri, Ordinis & ipſe Minorum, electus anno 1374.

XXXI 27. LUDOVICUS reperitur debitum Cameræ Apuſtolicæ ſolviſſe ſervitium poſtrema die Decemb. 1379. Antipapæ VII. Clementis Aſſecla. B

XXXII. 28. ALDOVANDUS a Michelottus Peruſinus, ab Urbano VI. electus eſt anno 1381. ſed ab eodem Pontifice non multò poſt eadem exutus dignitate, quod VII. Clementis Antipapæ partes per ſummam ingratitudinem cōſectatus fuiſſet. Quam quidem privationem Boniſacius deinde ratam habuit, privatamque vitam Michelottus exegit uſque ad annum 1393. deinde cum obſequio Boniſacium IX. ſibi demeruiſſet, ab eo Cluſinus Epiſcopus eſt declaratus. Milleſimo autem quadringenteſimo quarto ad Eccleſiam Peruſinam ſuæ Patriæ translatus eſt.

a Al. Aldovardus, Vocatur tamen Alexander ab Oldolno in Athen. Aug. Mandoſ.

XXXIII. 29. ANDREAS JOANNES (2) Guidius de Arciano, Oppido territorii Senenſis, Populoniæ, ac Maſſæ antea Epiſcopus, huc translatus eſt 1391. 6. idus Octobr. anno verò 1404. Montis Faliſci Epiſcopatum obtinuit.

XXXIV. 30. JACOBUS olim Aquinas Epiſcopus, deinde Soræ in Campania, an. 1404. Aſſiſii Epiſcopus declaratus eſt 4. Kal. Martii; ſed cum eam dignitatum commutationem non admiſiſſet, (3) Soranæ Eccleſiæ adminiſtrandæ omnem operam collocavit.

XXXV. 31. Fr. NICOLAUS Vanninius, de Aſſiſio, Ordinis Minorum, Innocentii VII. Pœnitentiarius, ſuæ Patriæ electus Epiſcopus eſt anno 1405. 2. Non. Februarii; cujus electionem Benedictus Vannii Monachus S. Benedicti monaſterii S. Benedicti Nurſiæ oppugnabat, quippe qui à Boniſacio Pontifice ad eādem dignitatem ſuerat vocatus, tametſi nondum ratum diploma in Benedicti favorem prodiiſſet. Itaque fervente lite, liberum Nicolao non erat Epiſcopalia munera exercere, adeòque diuturnum tempus lis illa tenuit, ut Eccleſiaſticum propemodum tribunal videretur deſatigatum. At vero Martinus V. ut peremptorio jure implicitam litem dirimeret, Tudertino, Peruſino, Nucerinoque Epiſcopis imperavit, ut quod olim Nicolao Minoritæ ſuerat adjudicatum, deinceps geminata ſive ſententia, ſive juridica declaratione obſervandum decernerent. Quamobrem eorum ſententia, Nicolaus ea perplexa ſollicitudine liberatus, ſumma deinceps animi tranquillitate Aſſiſinatem Eccleſiam adminiſtravit b. C

b Concil. Conſtan. interfuit ann. 1416. 17.

XXXVI. 32. BENEDICTUS Vanni Stampius, de Actonibus Nurſinus, Monachus S. Benedicti, cum ſchiſmate diſtractis illis temporibus contra Nicolaum prædictum Epiſcopus Aſſiſinas fuiſſet electus, mordicus, quoad licuit, jus ſuum defendit. Sed cum deinceps, abrogatis tribus illis Pontificibus, quorum ſeditionibus univerſalis propemodum Eccleſia in poſtremum exitium videbatur adducta, Apoſtolica Sedes vacaſſet an. 1415. ipſe tanquam Aſſiſinas Epiſcopus pro ſuæ cauſæ legitimo procuratore inſtituit Fr. Nicolaum Florentinum S. Miniatis Abbatem, Ordinis Montis Olivetani propè Florentiam, contra Claramontem Gaſparis Boccii de Florentia, quod ipſum accidit die 13. menſis Novemb. Hoc procurationis inſtrumentū reperitur in Archivo Monachorum Montis Oliveti, quod nuper ipſe vidi, hoc eſt, anno 1636. In quoquidem exprimitur nomen, cognomen, patriaque hujus Benedicti, qui Aſsiſinas appellabatur Epiſcopus. Sed cum deinceps, Martino V. ſedente, ejuſmodi Epiſcopatus Nicolao fuiſſet adjudicatus, Benedictus uſque ad exceſſum Nicolai extra dignitatem illam privatam vitam exegit, donec Nicolao defuncto eam recuperavit. Anno 1427. aliquot altaria Eccleſiæ S. Victoris Bononiæ conſecravit, ſicut ex literato marmore parieti infixo perſpicitur.

AD. M.CLXXVIII. III. Non. Martii D. Jo. Epiſcopus Bonon. &c. conſecravit iſtam Eccleſiam, & altare majus ad honorem beatiſſimi Victoris martyris, & aliud Altare à ſeptentrione ad honorem B. Joannis Baptiſtæ, & aliud à meridiano ad honorem S. Laurentii. Quæ duo Altaria translata in anteriori parte Eccleſiæ conſecrata, & intitulata fuerunt, ut ſupra P. Benedictum Epiſcopum Aſſiſii. M.CCCCXXVII. die XX. Auguſti B

33. DOMINICUS de Broſtellis Venetus, Aſſiſii Pontifex renunciatus eſt ann. 1429. poſtrema die Novembris Martino V. Columna imperante. Hic delegatus, ac Commiſſarius pro Eugenio IV. ſummo Pontifice fuit, ut cauſam diviſionis Monaſterii Corporis Chriſti Tudertinæ Civitatis Ordinis Ciſtercienſis, ab aliquibus attentatam recognoſceret. Ea originaria, ſcriptaque mandata delegatio Senis apud Patres Servitas adhuc aſſervatur, quam ego ipſe oculis uſurpavi an. 1391 b. Eam Eccleſiam rexit Dominicus uſq; ad an. 1444. deinde eo munere libens, voleoſque abivit. XXXVII.

b Concil. Florent. præſens erat an. 1439.

34. FRANCISCUS de Oddis Tudertinus, Dominico ſupra memorato ſucceſſit anno 1444. pridie Non. Decembris. XXXVIII.

35. CAROLUS de Nepis c Aſſiſinas civis, à Pio II. electus Epiſcopus eſt, anno 1458. die exordientis Octob. de quo acta Conſiſt. XXXIX.

c De hoc lege Gamurrinum, tom. 1. pag. 395. ubi plura de familia de Nepis jactat. Mand.

36. BARTHOLOMÆUS Vagniſius Aſſiſinas Carolo demortuo ſuffectus eſt ann. 1460. Hic Viterbienſibus jus dixit 1468. quo an die 24. menſis Febr. ad Seneſium Rempublicam literas dedit, ut inter ejuſdē, eccleſiaſticaque confinia tranquillior pax perennaret. Hæc epiſtola cum pluribus aliis ejuſdem Epiſcopi in Seneſi Bicherna hactenus aſſervatur, quam an. 1631. ipſe vidi, lætatuſque ſum, quam qui maximè, me inde plura eruere potuiſſe, unde huic noſtro operi haud temnendus decor accederet. In hujus Epiſcopi gentilitiis ſtemmatibus raſtrum eſt, campum ſcuti ex obliquo ſecans, ſupra quod tria lilia fulgēt. Deceſſit 1473. *die 10. Octob. ante oſtium Auſerici fluminis in mari naufragatus, & fluctibus abſorptus eſt una cum Pharēſi, & Hortano Epiſcopis, quorum miſeriam refert Card. Papienſis epiſt. 534. ad Toletanum Decanum. C XL.

* Ex App. tom. 5.

37. Fr. ANDREAS Ægidius d Aſſiſinas, Ordinis Minorum, Aſſiſinatium Pontifex adlectus eſt à Sixto IV. Pont. Max. an. 1475 e. 6. Kal. Decembris ut in actis Conſiſtorialibus. Superſtes fuit uſq; ad annum 1477. XLI.

d Vagniſius. e 1471. Luc.

38. BARNABAS de Benaſis à Monte Falcone Umber, Andreæ ſuffectus eſt 1477. 8. Kalendas Aprilis. De eo acta Conſiſtorialia. XLII.

D 39. FRANCISCUS Inſigna Ordinis Minorum Aſſiſinas, anno 1480. Aſſiſinatem Epiſcopatum adeptus eſt. Fulginatibus aliquandiu tulit leges, proque Card. Sabello Peruſiæ Vicelegatus fuit; vir utiq; magnæ exiſtimationis, ac literarum. Deceſſit 1496. ut in actis Conſiſtorialibus. XLIII.

40. HIEREMIAS Contugius Volaterranus, Card. Soderini familiaritate illuſtris, ab Alexandro VI. adlectus eſt 1496. die 8. menſis Februarii. Per annos 13. eandem rexit Eccleſiam, atque Archiepiſcopus Cirinenſis effectus in partibus infidelium, Aſſiſinati munere ſe abdicavit. Cumque rediiſſet in patriam, ibi tandem defunctus eſt, ſepultuſq; apud S. Franciſcum. XLIV

41. FRANCISCUS Card. Soderinus, poſt Hieremiæ XLV.

(1) Nicolaus Sperelli Aſſiſienſis, Patriæ ſuæ Epiſcopus à Gregorio XI. creatus an. 1377. dicitur à Gamurrino de Familiis Thuſcis & Umbris tom. 2. pag. 297. Vide an ille ſit idem cum Nicolao, quem refert Ughellus, quemque *Petri* appellat, cum *Sperelli* forte dicere voluiſſet. *Mand.*

(2) Hic vocatur Joannes Andreæ Joannis Cini in libris publicis Vectigalium Senenſibus ann. 1396. fol. 203. ut teſtatur Ugurgerius in Pompis Senenſibus tom. 1. pag. 171. *Mandoſius.*

(3) At in Soranis n. 17 ad Aſſiſienſem translatum fuiſſe abſolutè pronunciat Ughellus, ejuſque ſucceſſorem Antonium immediate enumerat: ſuſpicatur tamen in proxime ſequenti Jacobo hunc eundem eſſe cum priori ex gubernacul. ſibi retentis prioris Eccleſiæ. *Luc.*

A remiæ abdicationem hanc Eccleſiam admioiſtrandam ſuſcepit anno 1509 die 15. menſis Junii, illamque ex beneplacito Pontificio contulit in ſequentem.

XLVI 42. ZACHARIAS Contugius Volaterranus, Hieremiæ propior affiois, à Julio II. adlectus eſt 1509. 16. die Novembris, („ *Cum eſſet Clericus annorum unius ſupra vigeſimum: adminiſtrator interim effectus, „ donec ad idoneam deveniret ætatem, ut produnt A- „ cta.* Lucent.) Hic non minus, quam Hieremias ejus anteceſſor bonorum artium ſcientia dicitur inclaruiſſe. Obiit an. 1526 (1)

XL VII. 43. SYLVIUS Paſſerinus Cortonæ Cardinalis, poſt exceſſum Contugii à VII. Clemente Aſſiſinatis Eccleſiæ perpetuus adminiſtrator declaratus eſt ann. 1526. die 16. menſis Junii. Deceſſit 1529. plura de eo in Epiſcopis Cortonenſib.

XL VIII. 44. ANGELUS Martius Florentinus a VII. Clementis nobilis alumnus, („ *Et continuus commenſalis „ Sanctiſſimi,*) atque clariſſimæ, Sereniſſimæq; Mediceorum genti addictiſſimus, ab eodem Pontifice Aſſiſinatem Epiſcopatum obtinuit ann. 1529. die 10. menſis Novembris, rexitque eandem Eccleſiam uſque ad annum 1541. deinceps eo Epiſcopali munere ultrò, libenſque abivit. Reverſuſque Florentiam, Coſmo I. magno Etruriæ Duci viro incomparabili, in expediẽdis graviſſimis negotiis, magno uſui fuit. Siquidem inerat Angelo angelica propemodum perſpicacitas, atque dexteritas; itaque ponderabat agenda, ut appoſitis prudentiæ ſuæ momentis, vix unquam in irritum poſſe cadere viderentur. Qui cum 70. annum expleſſet, deceſſit Florentiæ, anno 1546. ſepultuſque eſt in templo D. Mariæ Annunciatæ prope majus altare, in nobiliſsimo marmoreo ſepulchro, ubi ad vivum ejus effigies inſculpta perſpicitur in cubitũ erecta, cætera jacẽs. In cujus laudes hoc epitaphium legitur exaratũ.

[margin: a Volaterranus de S. Geminiano ejusq; propterea eloquentiæ I. Coppus de viris illustr. S. Geminiani pag. 78. Mand.]

Angelus Martius Aſſiſinenſis Epiſcopus, ac 33. annis a Secretis Auguſtæ Mediceorum domus, illorumque alumnus, & in eam ob probitatem, fidemque aſcitus hoc ſibi vivens ſepulchrum confecit, defunctus, ut ſibi vivas, cum ante mortem amicis vixit annos lxx. obiit anno D. MDXLVI.

C

XLIX. 45. ANGELUS Archilegius Amerinus, Epiſcopus Marſicenſis, Paulo III b in paucis charus, ab eodem Pontifice huc translatus eſt anno 1541. die 11. c menſis Februarii. Poſt duos annos ſui Pontificatus deceſſit, defunctuſque eſt deportatus in patriam, atque apud S. Franciſcum in ſuæ gentis ſacello S Martino ſacro ſepultus cum epitaphiu ſequenti.

[margin: b Cujus erat Prælatus longo tempore Cubicularius, & antiquus commensalis. c Die 4. Feb.]

Angelo Archilegio Aſſiſienſi Epiſcopo vigilantiſſimo, viro omni juſtitia genere cumulato, qui Paulo III. Pont. Max. ſummopere gratus, & ejus aulæ, & cura Victoria nepotis præfectus, eximia laude, utroque munere perfunctus eſt. Obiit xii. Kalend. Junii anno D. MDXLIII. ætatis ſuæ lxvii.

Trebonius, & Orgaritius Archilegii germani Pronepotes ex fratre Antio. hoc poſuere an. D. MDCXIV.

L. 46. LUDOVICUS Magnaſcus Thuſcus è S. Flora, Caſtri Epiſcopus in S Petri Patrimonio, à Paulo III ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1543. die 29 d. menſis Julii. Summa animi moderatione, cumque prudentiæ laude hanc Eccleſiam adminiſtravit per novem ipſos annos, factuſque ſenex, cum ſe Epiſcopali munere abdicaſſet, privatæ vitæ tranquillitatem & impensè amavit, & deinceps excoluit. Fuit Baſilicæ Liberianæ Vicarius. („ *Prælatus Domeſt. & continuus commenſalis Papæ. Obiit. ann.* 1552. Lucent.)

[margin: d 6. Julii.]

D

LI. 47. TIBERIUS Mutus nobilis Romanus S. Mariæ in via lata Canonicus, poſtea S Petri in Vaticano Hieracenſis primum Epiſcopus factus eſt, anno verò 1552. 9. Martii ad hanc pertranſiit Eccleſiam. Sed cum deinde tranquillioris, privatæque vitæ commodis captus, Epiſcopali munere exſolutus Romam ſe cogtuliſſet, poſt annos octo è vivis eximitur. In templo S. Marcelli ſuæ gentis ſacellum munificentiſſimè exornavit, ſepulchralibus ſtatuis in eo collocatis, ſibique adhuc vivens, inſcriptum ſepulchrum ſtatuendum curavit; ſingulari pietate, rariſque moribus ſuo ſeculo enituit. Cujus quidem virtutes hac noſtra ætate hereditario quodammodo jure, viſi ſunt poſſediſſe. Tiberius, atque Valerianus, ille qui anno 1636. Viterbienſis Epiſcopus, & Cardinalis non ſine ſingulari mœrore Romanæ aulæ deceſſit. Hic qui Tifernas Epiſcopus dignitatem illam ſumma animi moderatione illuſtravit. Tiberius tandem cum anno 1562. ſuæque ætatis lxxi. vitam liquiſſet, hoc ſibi ſepulchrum ita inſcriptum poſteritati reliquit.

Tiberius Mutus, Epiſcopus Aſſiſienſis, anno ætatis ſuæ lxiii. ſalutis vero MDLV. ſibi poſuit, & gentilibus ſuis, ſacellumque ornavit, ac dedicavit.

48. GALEATIUS Roſcius Interamnas, præceptor S. Viti de Ruvarata Hoſpitali S. Joannis Hieroſolymitani Tranenſis diœc. electus eſt Epiſcopus Aſſiſii à Julio III. ſummo Pontifice 1554. die 8. menſis Octob. Hic Tridentino Concilio interfuit, ubi & deceſſit e ann. 1563. 19. die Octobris, ibidemque ſepulchrum accepit. In Cathedrali Interamnenſi hæc ſpectatur marmorea inſcriptio. LII.

[margin: e Laudatur ab Angelono in hist. Interamn. pag. 281. Mand.]

Galeatius Roſcius Epiſcopus Aſſiſinates de ſuo inchoavit; ejus oſſa Ortodoxa fidei defenſione ſacrata Tridentinum tenet, ſervatque, Interamna Patria deſiderante, invidenteque..

49. PHILIPPUS Gerius Piſtorienſis, Epiſcopus Iſclanenſis, ad Eccleſiam Aſſiſinatem translatus eſt, 1. die exordientis Martii anno 1564. qui & ipſe ſtatim Tridentum profectus eſt, ut ſuo ſuffragio celebrandum juvaret Concilium, ut in multis ſeſſionibus feciſſe narratur. Deſiit autem eſſe inter mortales an. 1575. Genuæ, cũ ibidẽ moraretur cum Card. Morono Legato, à Gregorio XIII. miſſus, ut negotiis aſſiſteret. LIII.

50. ANTONIUS de Laurentiis Politianus, demortuo Gerio ſuffectus eſt auo. 1575 die 22. ſeſe convolventis Maii f, cum antea eſſet Epiſcopus Cæſarienſis, & ſuffraganeus Archiepiſcopi Piſani. Sedit autem tantum annos duos. LIV.

[margin: f Die 2. Decemb.]

51. JOANNES BAPTISTA Brugnatellus * Bobienſis civis & Clericus, olim ſub Paulo IV. Bergomenſis Epiſcopatus Apoſtolicus Vicarius, dum Victor Superantius Epiſcopus eam adminiſtraret Eccleſiam, à Gregorio XIII. electus eſt anno 1577. die 21. menſis Junii. Deceſſit autem Gregorio XIV. Pontifice Maximo ſedente, ann. 1591. LV.

[margin: * Ex App. tom. 5.]

52. MARCELLUS Creſcentius Romanus, ab Gregorio XIV. Pontif. Max. ſublectus eſt anno 1591. die 20. menſis Novembris. qui per annos omnino 40. Aſſiſinatem rexit Eccleſiam; plenuſque dierum, meritiſque erga ſuam Eccleſiam, ſenex deceſſit 1630. menſe Auguſti, inque Cathedrali ſepulcrum accepit. LVI.

53. TIGRINUS Tigrinius g Lucenſis, intimus Cubicularius Papæ Urbani VIII. unuſque è Præſulibus, qui ſacræ viſitationis complent Senatum, ideoque Prælatus præcipuæ exiſtimationis apud omnes, ad Aſſiſinatem ſedem provectus eſt ab eodem Pontifice annn 1630. 23. Septembris. Deceſſit Patriarcha Hieroſolymitanus anno 1640. LVII

[margin: g Al. Tegrimius Tigrinius]

54. MALATESTA Baleopeus Peruſinus, Piſaurenſis Epiſc. ad hanc ſedem translatus ann. 1641. 16. Sept. vivit adhuc, verendumque Epiſcopale onus paribus ſuppoſitis humeris urget cum dignitate. * Obiit poſtremus ſuæ familiæ ſub Innocentio X. anno 1653. („ *Conſule Oldoinum in Athen. Auguſto, & Jacobillum in Bibl. Umbria.* Maodoſ.) LVIII

[margin: * Ex App. tom. 5.]

ADDITIO.

(„ PAULUS *Æmilius Rondininus Romanus S. R. „ E. Cardinalis huic ovili præeſſe jubetur ab Innocentio „ X. die 5. Maji 1653. Corrigendus Oldoinus in Ciaco„ niano opere, qui Rondininum hanc Eccleſiam accepiſ„ ſe ſcribit ab Alexandro VII. Cæterum & Synodum „ habuit, & Reginam Svecorum ſumptuoſiſſimè exce„ pit, omneſque implevit partes Eccleſiaſtici Principis, „ obiitque ſubita morte* 16. *Septemb.* 1668. LIX.

„ *Fr.*

(1) Nicolaus Olʒa e Attonio Ord. Min Sacri Conventus S Franciſci Aſſiſii cuſtos, ac conventus Venetiarum Regens à Leone X. Epiſcopus Aſſiſii electus dicitur à Jacobillo in Bibl. Umbriæ pag. 200. atq; deceſſiſſe an. 1518. Quidquid ſit de ejus electione, ex ſerie horum Epiſcoporum hic non interrupta certum eſt ad hanc ſedem Nicolaum non acceſſiſſe. *Mand.*

LX „*Fr.* LUDOVICUS *Juſtinianus, nobilis Fulginas, Ordinis Servorum poſt varias præfecturas Magiſter Generalis ſacro hoc Solio dignatur poſt Rondininum, die 1. Sept. 1670. & omnibus charus ſui deſiderium fecit die 20. Junii 1685. quievitq; in Cathedrali.*

LXI. „FRANCISCUS *Card. Nerlius ingenti animi ſui generoſitate huic Eccleſiæ ut ſubveniret, eam ſibi conferri geſtivit die 1. Octobris 1685. quam maximo rerum proventu cum adminiſtraſſet annos 4. eam liberè dimiſit, graviori in Urbe ut intereſſet Eccleſiæ bono. Purpurati hujus viri digniora facinora explicabimus, cum de Archiepiſcopis Florentinis ſermo inſtituetur.*

LXII. „CAROLUS *Salvatorius Spoletana Diœceſis, Cæſarei, Pontificiique Juris Doctor, Perpetuus Vicarius ſecularis Abbatiæ S. Petri Aſſiſienſis Ordinis S. Benedicti ex conceſſione Apoſtolica, vir integer vita, & ſeverioris diſciplinæ Eccleſiaſticæ obſervantiſſimus, adeoque Aſſiſienſi Pontifici Cardin. Nerlio ſummè charus, cui cedenti annum agens 63. in hac ſede ſucceſſit 28. Novemb. 1689. ea tamen lege, quod vacet abbatialis Vicariatus. Paſcens ſuas oves, qua decet, pervigili cura, morte ſublatus eſt 13. Aprilis 1692.*

LXIII „*Fr.* JO. VINCENTIUS *Luchesinus Nobilis Lucenſis Ord. Servorum B. M. qui optimis diſciplinis, & multiplici ſcientia inſtructus, cum ipſe, qua virtutum fluenta ebiberat, in alios diffudiſſet, ſacrarum literarum Magiſterio decoratus, plures egregiè peregit in ſuo Ordine præfecturas, donec ad Generalatum pervenit, Conſultor etiam adhibitus in ſacra Indicis librorum Congregatione, & Qualificator in ea univerſalis Inquiſitionis: hinc Infulas promeritus ad Raguſinum Archiepiſcopatum aſſumptus fuit 28. Novembr. 1689. Quod onus integra fama cum ſuſtineret, ad proximiorem S. Romanæ ſedi Eccleſiam vocatus eſt, ad hãc trãslatus Aſſiſienſẽ 13. Apr. 1693. Obiit an. 1698.*

LXIV „*Fr.* OCTAVIUS *Spader ex Epiſcopo Arbenſi Aſſiſienſis renunciatur 19. Decembr. 1698. Ord. Minorum de Obſervantia præclariſſimus Aſceta.* Luc.)

(„*Obiit in Reſidentia an. 1715. Menſe Martio.*

LXV. ROGERIUS *Jacobetti Presbyter Aſſiſienſis, annorum 59. I. V. D. Canonicus antiquior Cathedralis Eccleſiæ Aſſiſienſis, qui pluries fuerat Vicarius Capitularis, & Generalis in eadem Civitate, creatus eſt Epiſcopus Aſſiſien. 29. Maji 1715. Obiit anno nondum elapſo, menſe Majo. 1716.*

LXVI „SIMEON *Marcus Palmerinus Epiſcopus titularis Heracleenſis, & ſuffraganeus ad exercenda Pontificalia in Eccleſia & Diœceſi Sabinenſi, translatus eſt ad Eccleſiam Aſſiſienſem 1. Julii 1716.*)

AVERSANI EPISCOPI.

IN Campania Felice, octo à Capua millibus, nova urbs viſitur AVERSA, veteris Atellæ ruinis ædificata. Atellæ Silius, Strabo, Ptolomęus, Cicero, Varro, Agellius, Macrobius Juvenalis, Liviuſq; meminere multis in locis, præcipuè l. 27. ubi Atellanos ab Senatu Collatiam migrare juſſos ſcribit. In collapſæ urbis(1) veſtigiis Robertus Guiſcardus Normandorum Dux (vel ut Pandulphus Collenutius lib. 3. hiſtor. appellat Raino, Triſtani Normanni ſucceſſor) quum Capuæ hinc, inde Neapolis imperio immineret, Caſtra muniviſſe, novæque urbis initia poſuiſſe traditur, Adverſamque ab re, ut adverſus illa oppida excitatam, appellaſſe. (2) Hodie Averſa, vel Anverſa dicitur. Diruitque uſque ad fundamenta (3) Carolus I. Neapolis Rex, ob Rebuſæ gentis rebellionem, teſte Collenutio lib. 5. Deſcribit hanc urbem Julius Cæſar Capaccius Neap. hiſtor. Paulus Jovius lib. 4. Paucis etiam Baptiſta Mantuanus iis carminibus.

Appula Campano tellus ubi jungitur agro,
Eſt locus, Atella retinens cognomina priſca,
Sive Atella vetus, nam ſors mutata locorum,
Priſca Iovis dedit, & priſcis nova nomina terris.
Urbs in Colle ſedet, validis circundata muris,
Cive frequens, Pecorum locuples, gleba ubere dives.

Epiſcopatus gaudet dignitate ab Atella translata ſub Roberto Guiſcardo, & Leone IX. Romano Pontifice primo Epiſcopo Azolino conſecrato. (4) Atellæ Epiſcopi numerantur S. Elpidius, qui ſub Arcadio Imp. vixit, poſt hunc Petrus, Felix, & Euſebius; mox diruta civitate, multiſque elapſis ſeculis, reædificatæ urbi Epiſcopus reſtituitur, Averſanuſque dicitur. Cui ſcribit Gregor. in cap. de conſuetud. 8. diſt. Honorius III. in cap. de clericorum agro. Innocentius III. pluribus Epiſtolis, & in primo decret. ut Archiepiſcopo Neapol. obediat. At ille à primæva ſua inſtitutione ſub Romano Pontifice, à quo conſecrationis munus ſuſcipere conſueverat, prætendit immediatè ſubeſſe. Libet huc apponere Callixti II. diploma ab erudito Camillo Tutino Neapolitano nobis communicatum, ubi clarè patet Averſanam Eccleſiam immediatè Rom. Pontifici ſubiacere, ſic enim ſe habet.

CALLIXTUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Ven. Fr. Roberto Epiſcopo Averſano; ejuſque ſucceſſoribus canonicè inſtituendis in perpetuum.

EX Fratrum relatione comperimus, qui cauſam plenius cognoverunt, ab ipſo fere ſui principio Averſanam Eccleſiæ Romanæ fideliter adhæſit Eccleſia, unde Romana ſibi Eccleſia eam, tanquam ſpecialem filiam, ſpecialiter vindicavit, & in ea Epiſcopos tanquam in aliis ſuis ſpecialibus Eccleſiis ordinavit. Siquidem D. prædeceſſor noſter S. memoriæ Leo Papa IX. primum ibi Epiſcopum Azolinum conſecravit, porro Urbanus Guimundum, Gelaſius Robertum Epiſcopos conſecravit, quorum nos auctoritatem, & veſtigia ſubſequentes, præfatam Averſanam Eccleſiam in ſolius Romanæ Eccleſiæ ſubiectione decrevimus conſervandam. Apoſtolica igitur auctoritate ſtatuimus, & perpetua ſtabilitate ſancimus, ut eadem Eccleſia Averſana in Romanæ Eccleſiæ unitate, atque obedientia perſeveret, eique ſoli tanquam ſuffraganea Metropolitanæ ſuæ ſubjecta ſit, ut in ea per Romani ſemper Pontificis manum Epiſcopus conſecraretur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ exemptionis &c.

✝ Ego Callixtus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Petrus Portuen. Epiſcopus conſenſi, & ſubſcripſi.
Ego Robertus presb. Card. tit. S. Sabinæ conſenſi.
Ego Benedictus presb. Card. . . . conſenſi, & ſubſc.
Ego Anaſtaſius Card. presb. tit. S. Clementis ſubſcr.
Ego Deſiderius presb. Card. S. Praxedis conſenſi, & ſubſcripſi.

Italia Sacra Tom. I. X 2 *Ego*

(1) Id falſum, nam diſtat antiqua Atella ab Averſa ultro 2000. paſſuum, & uſque nunc dirutæ Civitatis integer circuitus, & munitionum ædificia cernuntur. *Lucent.*

(2) Id quoque falſum. Antiquiſſima ſiquidem monumenta, quæ in hujus Eccleſiæ Archivo aſſervantur, produnt: Raynulphum, ſeu Ranulphum Normandorum militum ductorem ſuffragaſſe contra Principem Capuæ Sergio Neapolis Duci; hinc habuiſſe in uxorem hujus ſororem, & pro dote Oppidum AVERSA ſub titulo Comitatus an. 1030. quo tempore primum excepit Normandam gentem Averſa. Anno ſubinde 1038. Conradus II. Cæſar Raynulpho omnem Averſæ conceſſionem ratam habuit, muriſque cingitur Averſa. Raynulphus ſucceſſorem excepit Aſclettinum fratrem an. 1046. Huic ſubrogatur Riccardus infans filius, in cujus minori ætate Averſam rexerunt Rodulphus Campellus Caunarum dominus fato functus an. 1047. & Tincanottus Dominus S. Arcangeli, qui deviait ann. 1060. Interim Riccardus ad juſtam ætatem cum perveniſſet, Averſam ſuſcepit regendam, tertiuſque dictus eſt Comes Averſæ, qui Capuam occupavit, & Princeps Capuæ acclamatur an. 1058. Robertus Guiſcardus circa an. 1060. ex Normandia in Italiam venit, cum jam Averſa urbs potens erat, & ſedes deſcendentium Raynulphi. Quis autem fuerit Averſæ conditor, & unde dicta ſit Averſa, ignotum. *Lucent.*

(3) Si Averſam funditus deleſſet Carolus, non extarent adhuc antiquiſſima, & nobiliora Averſæ ædificia, quæ ante Carolum proſtabant, Arx, Cathedralis, Templa, Cœnobia &c. Sævit Carolus tantum in particulares perſonas, & bona quædam particularium, eorumque domos: quinimo elucet Carolina pietas & munificentia erga Averſanos in conſtructione præcipuè Cœleſtinorum conventus. *Ior.*

(4) Averſanæ Epiſcopalis dignitas quatuor in ſe Epiſcopales ſedes traxit Attellanam, Liternenſem, Cumanam, Miſenatem. De his, eorum que Epiſcopis in tom. X. agemus.

Ego Joannes presb. Card. tit. S. Griſogoni ſubſcripſi. A
Ego Joannes presb. Card. tit, S. Euſebii ſubſcripſi.
Ego Petrus presb. Card. S. Marcelli ſubſcripſi.
Ego Petrus presb. Card. S. Mariæ Aracœli.
Ego Petrus presb. Card.
Ego Romoaldus diaconus Card. S. Mariæ in via lata.
Ego Stephanus diac. Card. S. Mariæ de Scola Græca.
Datum Beneventi per manum Griſogoni S. R. E. diaconi Card. Bibliothecarii, 8. *Kal. Octobris, indict.* 14. *Incarn. Dom.* 1123. *Pontificatus Callixti II. an. ſecundo.*

De Epiſcopis Averſanis ſcripſit Julius Cæſar Capaccius, ſed in multis mendoſè. Nos verò, tum ex aliis auctoribus, monumentiſque Romanis ſequentem confecimus ſeriem. (1)

ADDITIO.

(,, *Averſa habet Cathedralem à Roberto Guiſcardo* ,, *III. excitatam, & à Jordano ejus filio terminatam:* ,, *Ita Diſtichon è Lapide fidiſſime proloquitur:*

,, Princeps Jordanus Riccardo Principe natus
,, Quæ Pater incepit, pius hæc implenda recepit.

,, *Sacra eſt hæc Eccleſia D. Paulo, eiq; inſerviũt 30. Canonici, e quibus primi ordinis sũt 4. dignitates, Decanatus, Cantoratus, Archidiaconatus, & ſubcãtoratus: ordinis vero presbyteratus duæ præbendæ Theologalis, & Pœnitẽtiaria, poſtremi ordinis ſunt 7. Diaconi, & 5. ſubdiaconi. Omnes utuntur Rochetto, & Cappis magnis. His adiiciuntur 12. Beneficiati, quibus Gregoriani cantus onus incumbit, & griſeis cappis utuntur, & in choro ad lectoralem librum 2. Acolyti inſerviunt. Sacrario 6. Clerici adſtant, & 30. Capellani, quibus cura in eſt Sacræ Liturgiæ explendæ. Redditus cujuslibet Præbendati Canonici eſt ejus monetæ Scutorum circiter 145. Presbyterorum 125. inferioris vero ordinis 70. Beneficiati 30. ſunt contenti. Capitulum ex Indulto Alexandri IV. & Neapolitanorum Regum, & demũ confirmante Carolo V. jus habet exercendi omnem civilem, & criminalem poteſtatem in forma Sacr. Canonum ſpatio 12. dierum cum occurrente die feſto SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, quo temporis tractu celebres nundinæ in foro Averſano exercentur. Cathedrali proxime aſſurgit Epiſcopale Palatium. Animarum, quæ 10000. circiter numerantur, cura exercetur per 9. Parochias, inter quas Cathedralis, ubi præbendatis Canonicis incumbit, qui per inamovibilem Vicarium eã exercent. Monialium in Urbe cœnobia 5. ſunt præter duo conſervatoria, puellarum alterum, alterum Pœnitentium, & unum Virginum domicilium: Virorum ſeptem, & prope mœnia extra urbem 4. inter quæ illud S. Laurentii Ord. S. Benedicti Congreg. Caſinenſium eminet opibus, & antiquitate, quod ſunt qui contendũt a Boemundo Normando Antiochiæ Principe fundatũ fuiſſe ann. 1200. Verum Cœnobitæ ex ſuis monumentis in an. 900. primam fundationem reiiciunt. Exornatur præterea urbs Laicorum ſodalitiis 20. duobus hoſpitalibus, Monte Pietatis, & Seminario. Diœceſis ad 40. & amplius loca ſe extendit, & 40 animarum millium numerum excedit. Loca præcipua ſunt:* Caivano. Fratta maggiore. Giuliano. S. Antimo. S. Cipriano. Forignano. Grande. *& hæc pluribus adornantur Eccleſiis tum Parochialibus, tum Regularibus. Cætera ita nominantur.* Cardito. Aprano. Carginario. Caſalnovo. Caſal del Prencipe. Caſaluce. Caſandtino. Caſapiſenna. Caſapazzana. Caſignagno. Caſolla di S. Auditore. Ceſa. Criſpano. Dugenta. Ferignano piccolo. Fratta piccola. Grecignano. Grummo. Iſola. Luſciano. Nivano. Orta. Pareta. Paſcatola. Pomigliano. Quagliano. S. Arcangelo. S. Elpido. S. Marcellino. Sucivio. Trentola. Tuberola. Tuberolto. Vico. *Civitatis Tutelares ſunt D. Paulus, D. Virgo Lauretana, & S. Martyr Sebaſtianus. Annuus redditus Epiſcopalis menſæ 90000. circiter ducatorum ſummam efficiunt; eorum taxa eſt flor.* 450. Lucent.)

I. 1. AZOLINUS primus Averſanus Epiſcopus à Leone IX. conſecratus eſt circa an. Domini 1050. ſub Victore II. obiit.

2. VVIMUNDUS ſucceſſit à Victore II. conſecratus anno 1056. II.

* 3. GUALTERUS Averſanus Epiſcopus vitam liquit ann. 1063. potuit ſucceſſiſſe Vvimundo. III.

Ex Append. tom. 7.

4. GOFFRIDUS *a* interfuit conſecrationi Eccleſiæ Caſinenſis anno 1071. ex Chronic. Anonymi Caſinen. (,, *Interfuit etiam Concilio Beneventano ann.* ,, 1075. *Ibi enim inſcribitur* Godiſredus Tereſanus Epiſcopus: *atque Em. Card. Urſinus in Synodico Beneventano admonet legendum*, Godiſredus Averſanus *ex mſ. Cod. Vaticano, qui Longobardico Charactere ſcriptus dicitur.*) IV.

a al. Goffridus.

5. GUISMUNDUS *b* Gallus Monachus S. Benedicti monaſterii Lodiſredi in Normandia, Epiſcopus Averſanus, vixit Gregorio VII. ſummo Pontifice, ut ipſe teſtatur initio 1. libri de Euchariſtia. Scripſit de corpore, & ſanguine D. N. J. Chriſti in Euchariſtiæ ſacramento. Nec ſolum veritatem confirmavit, ſed etiam argumenta contraria doctè, ſolidèque deſtruxit. Scripſit etiam confeſſionem de S. Trinitate, Chriſti humanitate, & Corporis Domini veritate, B quæ extant in bibliotheca Patrum. Unum eſt (ut inquit Bellarminus de Script. Eccl.) in quo Guitmundus reprehendi ſolet, quod lib. 2. timuerit concedere, ſpecies ſacramentales verè poſſe corrumpi, & putreſieri, quod potuiſſet admittere, ſine ulla injuria corporis Dominici fieri. (,, *in monumentis hujus Eccleſiæ* ,, *ejus memoria protrahitur uſque ad an.* 1080. Lucent.) De Guitmundo Willelmus Malesburienſis lib. 2. de rebus geſtis Regis Angliæ, Baronius, & Wion, quem Italum fecit. An hic idem ſit cum Guitmundo ab Urbano II. in Epiſcopum Averſanum conſecrato, de quo in allato Callixti diplomate mentio habetur, an diverſus, prorſus ignoro, nam hic, qui ſcripſit contra Berengarium ſub Gregorio VII. Epiſcopus Averſanus, cui idem ſcripſit Pontifex cap. ſi conſuetudinem 8. dict. ante Urbani Pontificatum jam in Averſanum Epiſcopum conſecratus videtur. Potuit enim Guitmundo Guitmundus alter ſucceſſiſſe, ſi diploma Callixti haud ſuppoſititium fuiſſe dicamus (2) quod mihi C valde ſuſpectum videtur; ibi enim inter cæteros Cardinales, qui ſubſcripſere, ſpectatur Petrus presb. Card. tit. S. Mariæ Aracœli, quem titulum inſtituit Leo X. anno 1517. fides ſit apud ipſum. V.

b al. Vvimundus.

(,, *Wimundus hujus nominis III. quem conſecraſſe* ,, *legitur Urbanus II. in diplomate Calliſti II. ab Ughello ſupra relato: & de quo dubitat Auctor.* Luc.) VI.

6. JOANNES poſt Guitmundum inter Averſanos Præſules reperitur à Capaccio relatus. (,, *Habetur in Archivo hujus Eccleſiæ conceſſio hujus tenoris.* Anno 1095. M. Octobri, Riccardus ſecundus ,, Capuanorum Princeps ann. 16. ſui Principatus in ,, perpetuum concedit, *& confirmat Averſanæ S. Pauli Apoſtoli Eccleſiæ quidquid ei à tempore Rannulphi primi Averſanorum comitis conceſſum eſt, vel ab ipſo, vel à ſucceſſoribus ſuis, Radulpho, Tincanotto, Riccardo principe avo, & Jordano Principe patre ipſius concedentis, & ab omnibus ejuſdem loci Baronibus, cum licentia Comitum, vel Principum, vel Vasvaſſoribus cum licentia dominorum ſuorum conceſſum eſt, aut concedendum eſt, ad poſſeſſionem, & poteſtatem, & dominationem præfatæ Eccleſiæ, & D. D Joannis Epiſcopi, & ſucceſſorum ſuorum &c.* Luc.) VII

7. ROBERTUS à Gelaſio II. conſecratus circa an. 1119. ſubſcripſit bullæ Eccleſiæ Piſanæ Honorii II. anno 1126. * Hoc Præſule nobilis facta eſt Averſanæ Eccleſiæ donatio à Jordano Comite Capuano an. 1121. in hunc modum ab exemplari. VIII.

a Ex Append. tom. 7.

In nomine Dom. N. J. Chriſti. Amen.

Nos Secundus Jordanus divina ordinante clementia Capuanorum Princeps, notum fieri volumus omnibus fidelibus noſtris, quoniam ob ſalutem & remedium animarum quondam Principum prædeceſſorum noſtrorum, Richardi ſcilicet avi, & Jordani patris, & Richardi, & Roberti fratrum, omniumq; parentum noſtrorum Eccle-ſiam

(1) Pauli Riccardi Averſani Civis & Epiſcopi, cujus in hac ſerie non meminit Ughellus, legitur Epitaphium apud Malvaſiam in compendio hiſt. Baſilicæ SS. Apoſtolorum pag. ni fallor, 99. & 100. Quem librum jamdiù à me viſum, cum in præſentiarum haud contigerit reperire, videant lectores, quem locum in hac ſerie ſibi vindicet dictus Riccardus.

(2) Hic Vvimundus, quem conſecraſſe legitur Urbanus II. in Diplomate Calliſti II. antique eſt alius à Vvimundo, qui ſcripſit contra Berengarium, ideoque inter Epiſcopos Averſanos Vvimundus III. dici debet. Nihil enim obſtat ſuſpicioni orta ex ſubſcriptione Petri Aracœlani. Nam ex accuratiori inſpectione originalis documenti patet, quod legitur: *Petrus Presb. Card. tit. S. Suſannæ*, cujus vice mendoſè tranſcriptum eſt, *tit. S. Mariæ Aracœli*. Luc.

*ſiam B. Pauli, quæ eſt mater in Urbe Averſana, honora-
re, & exaltare cupientes, per interventum quoque D. Ro-
berti ejuſdem Eccleſiæ vener. Epiſcopi, precibus etiam
noſtrorum dilectorum ſubditorum, Baronum VV. vide-
licet de Pirolo, Aymonis de Argentia, Rainaldi Lupi-
ni, Joan. de Docli, Hugonis de Fayda, Stantionis Vice-
principis, prædictæ Eccleſiæ S. Pauli Apoſtoli per hoc
principale ſcriptum in perpetuum damus, & tradendo
confirmamus Capellam noſtram S. Fidei in palatio no-
ſtro Averſæ ſitam, cum balneo noſtro juxta idem pala-
tium conſtituto, villanis redditibus, pratis, caſis, fabri-
cis, & infabricis cum terris cultis, & incultis, arbuſtis
cum omnibus pertinentiis ſuis, ad poſſeſſionem ac poteſta-
tem, atque denominationem præfatæ Eccleſiæ S. Pauli
Apoſtoli & memorati D. Roberti venerab. Epiſcopi,
cunctorumque ſucceſſorum ejus, remota omni inquietudi-
ne, contrarietate, atque moleſtia omnium Principum
ſucceſſorum noſtrorum, viceprincipum, Comitum, vel
Vicecomitis, Judicis, ſculduorum, caſtaldiorum aliorũq;
omnium mortalium perſonarum. Quod ſi quis hujus no-
ſtræ donationis & traditionis paginæ contemptor aut in
aliquo violator eſſe præſumpſerit; ſexcentas libras auri
puriſſimi perſolvere, medietatem noſtro ſacro palatio &
medietatem prædictæ Eccleſiæ ſancti Pauli Apoſtoli
Averſanæ Sedis, & præfato domino Roberto ven. Epi-
ſcopo ejuſque ſucceſſoribus, ſolutaque pœna librarum, hæc
veſtra donatio firma, munita, atque inviolabilis rema-
neat in perpetuum; & ut hoc firmius credatur, & diligen-
tius ab omnibus obſervetur manu propria illã corrobo-
ravimus, & noſtri ſigilli impreſſione juſſimus inſigniri,*

I
O
D R A
N
V
S

*Ex juſſione præfatæ Sereniſſimæ Poteſtatis ſcripſi ego
Philippus Palaſus Judex in anno Dominicæ Incarnatio-
nis M.C.XXI. & primo anno principatus domini Jor-
dani glorioſi principis Capuæ. Datum in urbe Averſana
in menſe Martio per indictionem quartam decimam.*

Ego VV. de Pirolo.
Ego Aymon de Argentia.
Ego Raynaldus Lupinus.
Ego Joannes de Docli.
Ego Hugo de Fayda.
Ego Stantio Viceprinceps.

IX. („ ROBERTUS *alter Roberto ſucceſſit ex tabula-
„ rio hujus Eccleſiæ, ad quem extant literæ Callixti II.
„ declaratoriæ omnis exemptionis Averſani Ovilis à
„ quolibet Metropolitico jure poſt Romanum de anno
„ 1121. quo etiam anno legitur ipſi facta ſupradicta à
„ Jordano donatio. Vivebat adhuc an. 1132.* Luc.)

X. 8. JOANNES ſub Innocentio II. („ *Ex præfatis
„ documentis memoratur ab an. 1134. ad 1140.*)

XI. 9. JOANNES Joanni ſucceſſit Cœleſtino II. ſe-
dente („ *Florebat an. 1142. & 1152. de quo etiam in
„ Caputaquenſibus. n. 1.* Luceot.)

XII. 10. GUALTERUS ſub Alexandro III. („ *Legi-
„ tur Electus 1158. vivebat an. 1178.* Luc.)

XIII. („ FALCO *ex iiſdem authenticis vivebat anno
„ 1180. & 1189.* Luc.)

XIV. 11. JULIUS ſubſcripſit privilegio Henrici VI.
Imp. conceſſo Eccleſiæ Caſinenſi an. 1191.

XV 12. GENTILIS ſub Cœleſtino III. („ *vivebat
„ an. 1198. obiit 1217.* Luc.)

XVI. 13. BASINTIUS, ſeu Baſvius vixit Innocentii
III. temporibus. („ *Aliter Baſiinus dicitur, memora-
„ turque ab an. 1217. ad 1219.* Lucent.)

XVII. 14. JO. Lambertus, de quo mentio in reg. Greg.
IX. Hic mihi videtur Averſaous Epiſcopus ab Ho-
norio III. ex Archidiacooo Amalphitano conſecra-
tus anno 1225. de qua re extat ejuſdem Honorii Ar-
chiepiſcopo, & Capituln Neapolitann epiſtola 35.
fnl. 83. Dat. 5. Kal. Octob. anno 10. reg. Vat. meminit
ejuſdem idem Honorius epiſt. 55. fol. 87. ibidem com-

A mendans inter alios Epiſcopos à ſe delectos in regno
Neapolitano hunc Averſanũ; diploma eſt hujuſmodi.

HONORIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Federico Illuſtri Romanorum Imperatori.

*CErtam nobis fiduciam tribuit innata tibi benigni-
tas, ut facta pio intuitu, & Deo ſicut credimus pla-
cita, tua quoque ſint celſitudini placitura. Sane videntes
quod diutina Capuana, Salernitana, Brunduſina, Conſa-
na, ac Averſana Eccleſiarum vacatio in grave non ſolũ
rerum, ſed etiam animarum periculum redundabat, &
attendentes, quod id nobis, & tibi imputabatur publicè
ab hominibus, ac ne imputaretur à Deo anxie metuentes
ipſis Eccleſiis, & famæ, ac ſaluti noſtræ, tuæque ſimul cu-
ravimus providere ipſas Eccleſias reſpectu ad ſolũ Deũ
habito de perſonis tibi merito acceptandis, utpote ſcien-
tia, vita, & fama conſpicuis oriundis de regno, & tuæ ſu-
blimati devotis, ac fidelibus ordinando Capuanum ven.
fratrem noſtrum I. Pacten. & Salernitanũ ven. fratrem
noſtrum C. Famaguſtanum Epiſcopos, Brunduſinum ve-
B ro dilectum filium Abbatem S. Vincentii de Ulturno,
Conſanum ven. fratrem noſtrum, quondam Priorem S.
Mariæ Novæ de Urbe, ac Averſanum ven. fratrem no-
ſtrum quondam Amalfitanum Archidiaconum, ſine ſuo
præjudicio providentes de fratrum noſtrorum conſilio, in
Paſtores. Rogamus igitur Serenitatem tuam, atc. . . .
& hortamur, quatenus Eccleſias ipſas, ſicut Imperialẽ
clementiam decet, habens pro reverentia Dei, & animæ
ſuæ ſalute propenſius commendatos honores ſuos, ac jura
integra conſervando, prænominatos earumdem Paſtores,
ita favore Imperialis gratiæ proſequaris, quod Celſitudi-
nis tuæ Serenitas in merita debeat, Deo, & hominibus cõ-
placere, & ſpecialiter nos, ac fratres noſtri devotionem
excellentiæ tuæ debeamus in Domino cõmendare. Ven.
autem fratrem noſtrum Archiepiſcopum Salernitanum
exhibitorem præſentium nobis, & fratribus noſtris charũ
ſuis exigentibus meritis, & acceptũ Serenitati tuæ præ-
ſenti pagina commendamus, rogantes, ut & ipſum vultu
ſereno recipias, & ei gratiæ tuæ favorem, in quibus ſibi
& Eccleſiæ ſuæ videris expedire favorabiles, & beni-
C gnos impendas. Datum Reate 6. Kal. Octob. an. 10.*

Conceſsit Joannes Fratribus Minorum eccleſiam
S. Laureotii, ſitam intra Neapolitanam civitatem,
Eccleſiæ Averſanæ pertinentem, ao. 1234. quam do-
nationem Gregorius IX. confirmavit ſequenti anno,
ut habetur io reg. eiuſdem Pontiſ. ep. 423. f. 254. dona-
tionem recitat Waddingus in 1. tom. Annal. Minor.
Joannis obitus dies memnratur 13. Septemb. in veteri
Calendarin cœnobii S. Mariæ de corpore Capuani. (1)

(„ *FEDERICUS ex authenticis hujus Eccleſiæ E-* XVIII
„ *piſcopus erat an. 1254.* Luc.)

15. SIMON de Paltineriis *a*, civis, & Canonicus XIX.
Paduanus, Eccleſiæ Averſanæ Adminiſtrator conſti-
tuitur per Innocentium IV. Datum Neapoli 15. Kal.
Decemb. anno 12. qui fuit Chriſti 1254. hanc admini-
ſtravit Eccleſiam ad annum uſque 1260. quo ab Urba-
no IV. creatus eſt S.R.E. presb. Card.

a Al. de Paltineriis legitur in veteri Pergamena Averſani Archivii.

(„ *JOANNES electus legitur Averſanus Epiſco-* XX.
„ *pus an. 1259. Vivebat an. 1264.* Luc.)

16. FIDENTIUS *b* ſub Urbano IV. Ducatus Spo- XXI.
D letaoi Vicarius, & Eugubini Epiſcopi coadiutor, in
reg. eiuſdem Pontificis memnratur, ep. 265. fnl. 69. &
ep. 137. fol. 182. anni Pontif. 3. 15. Kal. Junii, ſalutis
verò 1263. obiit ſub Gregorio X.

b Al. Fidei gratia, vulgo Fidantia. floreſbat ann. 1288. & 1298. Luc.

17. ADAM, Rector Eccleſiæ de Bingo Ambia- XXII.
neoſis diœceſis, eligitur demortuo Fidentio à Capitu-
lo contra Petrum de Galgaoo Canooicum Averſanũ,
qui electinni non multo poſt ceſſit; confirmatur à Jo-
anne XXI. Dat. Viterbii, 5. Kal. Januarii an. 1. ſalutis
1276. ex reg. vatic. epiſt. 47. fol. 14. („ *Præfuit uſque
„ ad annum 1293.*)

18. LANDOLPHUS Brancaccius *c* Neapolita- XXIII
ous, Epiſcopus Averſanus poſt Adam, ex Capaccio.

c De hoc ſilent tabulæ hujus Eccleſiæ.

19. LEONARDUS Patraſſus, („ *Alatrina diœ-*
„ *ceſis*,] Bonifacii VIII. Patruus, Epiſcopus Alatri- XXIV.
nus, („ *& Æſpinus*,) mox Averſanus *d*, translatus ab
X 3 eo-

d Et memoratur an. 1297. & 99.

(1) Ex fragmentis Decretorum Gregorii IX. extantibus in tomo XI. Concil. Labbeanæ editionis ſcriptum legitur ad Antonium ſubdiaconum: cum diffi-
cultas exorta eſt ſuper executione teſtamenti I. . . Atellani Epiſcopi. Atellanum hunc Epiſcopum initiali tantum litera I. . . deſignatum hunc Joannem ſuſpi-
cor eſſe, cum vetus Atella jam penitus excidiſſet, & Averſa tanquam nova Atella ipſi ſucceſſiſſet. *Luc.*

A eodem ad Capuanam Eccleſiam 8. Kal. Aug an. 1300. pauloque poſt ſactus Epiſcopus Card. Albanenſis, de quo alibi plura. De eo Epiſcopo Averſano habetur mentio in privilegio Cœnobii Fontis Laureati, anno 1298. idem ſuit Epiſcopus Motoneoſis; iterum *a* Eccleſiam Averſanam accepit in Commendam aun. ſemo Bonifacii VIII.

a Sed eo tempore ſequens Epiſcopatū tenebat.

XXV 20. PETRUS, („ *De Turrite Canonicus Paduanus*,) ex Epiſcopo Anagnino huc translatus anno 1300. (1) 8. Kal. Aug. à Boniſac. VIII. Pootiſ. 9. ep. 275. fol. 197. obiit 1309.

XXVI 21. PETRUS de Boloneſio Canonicus Belvacē. Caroli Siciliæ Regis Capellæ Magiſter à Capitulo electus, confirmator à Clemente V. anno 1309. (2) ex reg. Varic. ſactus eſt inde Patriarcha Conſtantinopolitanus, & Eccleſiæ Averſanæ Commendatarius, per ceſſionem Leonardi Epiſcopi Cardinalis Albanenſis, Obiit anno 1324.

XXVII. 22. GUILELMUM, Ordinis Minorum, Epiſcopum Poreolanum, ad hanc ſedem tranſtulit Ioannes XXII. anno 1324 Kal. Junii, caſſatis electionibus Riccardi Tricaricenſis Epiſcopi, & Ligorii de Sueſſa Canonici Averſani a Capitulo celebraris. Obiit Guillelmus an. 1326. poſt cuius exceſſum Canonicorum Senatus, Petrum quendam de Mareriis Canonicum Aquilanum elexit, qui à Joanne XXII. reprobatus eſt; ita in reg. eiuſdem Pontificis anno 10. B

XXVIII. 23. Fr. RAYMUNDUS Gallus (3) de Mauſacco Marſilienſis, Ordinis Minorum, Epiſcopus Theatinus, translatus ad Averſanam Eccleſiam anno 1326. 9. Kal. Martii. Obiit anno 1336. ex reg. Vatic.

XXIX .24. BARTHOLOMÆUS Archidiaconus Patracenſis, & Benedicti XII. Capellanus, in defuncti Raymundi locum, ab eodem creatus eſt anno 1336. 16. Kal. Aug. caſſata prius poſtularione Capituli in contentione celebrata de Jacobo Epiſcopo Melfienſi, & Rogerio de S. Severino Canonico Neapolitano, ut patet in reg. Vat. ep. 352. anno 2. obiit anno 1341. („ *Nondum inauguratiunt ſuſcepta*.)

XXX. 25. JOANNES, Eccleſiæ S. Nicolai Barenſis Cantor, à Capitulo poſtulatus, confirmatur à Benedicto XII. anno 1341. 16. Kal. Januarii, Pontiſ. 7. epiſt. 454. regeſt. Vat. Idem memoratur in reg. RegioNeap. an. 1346. obiit anno 1357.* Natione fuit Siculus, cujos olim cum ſequenti epitaphio extabat memoria in Cathedrali, quod nobis tranſmiſit amicitiæ ergo, eruditus Sylveſter Ayoſſa Capuanus. C

* Ex App. tom. 5.

Tegmine ſub iſto Siculi membra quieſcunt,
Noſſe velis lector, perlege ſige pedem.
Præſulis hic celebris requieſcant membra Joannis,
Qui meritis vita clarus in Orbe fuit.
Larga Dei pietas Averſa prætulit iſtum,
Sublevat hic Clerum, ſublevat & populum.
Eccleſia tutor fuit inclitus, & recreator,
Pauperibus largus, vox monet ut Dominum.
Judicis injuſti, nec blanda nec aſpera verba
In lævam poterant hunc revocare viam.
Quem mors ſecum tulit, qua nulli parcere novit,
Septembris menſe ſydere virgineo.

Referunt Averſani ex tumolo, & lapidea tabula, ubi hæc proſtabat inſcriptio, à quodam venerandæ antiquitatis oſore gradus presbyterii ante altare maximo peractos fuiſſe. D

XXXI 26. ANGELUS de Ricaſolis, nobilis Florentinus, Epiſcopus Soranus, ad hanc Eccleſiam translatus ab Innoc. VI. an. 1357. 2. non. Martii an. 5 ad Florentinam Eccleſiam aſcendit an. 1370. de quo ibi.

XXXII. 27. PONCELLUS Urſinus Urſi filius Romanus, poſt Angelum inauguratus eſt ab Urbano V. an. 1370. ex lib. proviſ. Prælat. ab Urbano VI. creatus presb. Card. tit. S. Clementis an. 1378. quam iterum interfecto Card. Marino de Judice regendam ſuſcepit; deceſſit anno 1395. 3. idus Febr.

A 28. NICOLAUS Epiſcopus Lucerinos, ab Antipapa Clemente VII. anno 1378. in locum ab ipſo remori Card. Urſini in hanc Eccleſiam intruſus habetur in lib. oblig. ejuſdem Pſeudopontificis. („ *Sed ejuſmodi Nicolaum nec invenimus in ſerie Lucerinorum, nec de eo ullam mentionem faciunt monumenta hujus Eccleſiæ, cui ſi confirmari volumus, ſequentem proxime adnumeramus*.)

(„ BARTHOLOMÆUS *vel ab Urbano VI. altero cedente Poncello, vel a ſchiſmatico Clemente erat Pōtifex datus Averſanis an. 1379. Hoc ſiquidem anno die 31. Januarii literas beneficiarias expedivit, eaſque notat Pontificatu Urbani; inſecuto menſe Februario duo alias diplumata evulgat eadem ſubjectionis juſta formula inſignita. Alia mox expeditiones ſubſequuntur ejuſdem anni, quas à Pſeudo-Clemente auſpicatur, alia ſubinde recitantur de an. 1380. nullo Pontificatus Rom. decurſu adnotata.* Lucent.) XXXIII.

XXXIV. 29. MARINUS de Judice *b* civis, & Archiepiſcopus Amalphitanus, mox Tarentinus, Eccleſiæ Averſanæ Commendatarius *c* ab Urbano VI. S. R. E. presbyter Card. creatus anno 1381. ſub eodem graviſſimas Legationes geſſit ad Reges, & Reſpublicas Chriſtianas, tandem læſæ Majeſtatis reus factus, Nuceriæ captus diu in carcere maceratus, tormentis cruciatus, Genuæ interfectus eſt an. 1385. de quo alibi. B

b Seu de Vulcano.
c Ut patet ex lib. Urbani VI. eidem data dum legatione Hungariæ fungeretur. Luc.

30. ERECCUS, ſeu Arethus, Heretus vocatur in bulla Urbani VI. Averſaous electus anno 9. Chriſti verò 1386. 18. Kal. Maii, dum eum in nonnullis terris eccleſiaſticæ ditionis Vicarium creaſſet, idem Urbanus, qui eidem Averſanam ſedem regendam tradidit, ſpoliorum collectorem conſtituit in Neapolitana Provincia. De eo mentio in lib. oblig. anno 1. Bonifacii IX. XXXV.

31. RAINALDUS Brancaccius Neapolitanus, Urbani VI. Cardin. hujus Eccleſiæ perpetuus Adminiſtrator à Martino V. factus anno 1418. moritur Romæ an. 1427. corpus Neapolim translatum in eccleſia S. Angeli ad Nidum à ſe fundata jacet in nobili marmoreo tumulo. Præſul ſui ævi, ob præclaras legationes pro Romana Eccleſia obitas, memorabilis. XXXVI. C

32. PETRUS Caracciolus Caſſanos, per ceſſionem Card. Brancacii à Martino V. creatus an. 1422. id. Octob. ex lib. oblig. XXXVII.

33. JACOBUS ſucceſſit Petro anno 1431. *d* 16. Maii, ex eod. lib. cum rexiſſet Eccleſiam annis multis, deceſſit ſub Paulo II. („ *Obiit an. 1471. ex Actis hujus Eccl.* Luc.) XXXVIII.

d 1430.

34. PETRUS Bruna, à Paulo II. an. 1467. (4) 3. id. Maii huic ſedi præficitur, obiit an. 1473. XXXIX.

35. IO: PAULUS Vaxalius* Nobilis Neapolitanus, Præſulatum hunc adeptus eſt ann. 1474. *e* 3. id. Maii auctoritate Sixti IV. de quo nihil habeo compertum, niſi quod vita functus fuerit an. 1501. *Neapoli in Eccleſia Deiparæ Aſſumptæ Monachorum Montis Oliveti in marmoreo ejus tumulo ſequens ſpectatur epitaphium quod vivens prope Aroaldum patrem ſibi poſuerat. XL.

* Ex App. t. 2.
e 1475. Luc.
* Ex App. t. 2.

Joannes Paulus Araldi Vaxalli filius ex nobilitate Neapolitana Averſanus Antiſtes, cum D. Pauli patrimonium, Templumque piè, ac ſanctè auxiſſet, decoraſſetque, & monumentum intra ædem ſatis magnificum ſibi conſtrui juſſiſſet, paterna pietate ductus, ſepulchrum hoc vivens faciundum curavit, & in eo vita functus condi maluit Anno Chriſti M. D. D

In eodem ſarcogapho.

Antonio Vaxallo nobili Neapolitano, Pontificii, & civilis iuris perito, vigeſimo ſuæ ætatis anno, vita functo. Joannes Paulus Averſanus Antiſtes obſequentiſſimo nepoti, & ſuæ poſteritati ultimo, Poſuit an. ſal. M. D.

36. ALOYSIUS ab Aragonia, Ferdinandi Neapo- XLI.

(1) Si ſcripta hujus Eccleſiæ fideliter ſe habent: ideoque nullus locus hanc Eccleſiam Leonardo commendandi an. ſeptimo Bonifacii. Sanctius erit dicere ante ingreſſum Petri factum fuiſſe hujus Eccleſiæ commendatarium: niſi fortè Papa in conferendo titulo jus commendandi reſervaſſet. *Lucent.*
(2) Hujus Eccleſiæ monumenta Boloneſio Epiſcopale imperium non adſcribunt niſi an. 1320. & fortaſſe vice Petri in Vaticano Regeſto legendus JOANNES qui in iiſdem documentis perectat an. 1312. ideoque præponendus in ſerie Boloneſio. *Lucent.*
(3) Hunc fuiſſe non Gallum, ſed Italum, patria Theatinum, Albenſem primò Epiſcopum, inde Patriæ ſuæ, mox Averſanum, atque an. 1328. ſub Roberto Ducalem Cancellarium oſtendit Toppius in Bibl. Neapol. pag. 263. *Mand.*
(4) Ex Chartulario Averſano in diuturniorem annum rejiciendus eſt, ſi per obitum ſucceſſit Jacobo. *Lucent.*

politani Regis nepos, diaconus Card. S. Mariæ in Aquiro, ab Alexandro VI. creatus anno 1496. ab eodem, hujus Eccleſiæ Adminiſtrator 1501. 3. Martii factus, Epiſcopatu Legionenſi, Hieracenſi, aliiſque ſacerdotiis auctus, Romæ deceſſit anno 1518. 25. Januar. ſepultus in æde S. Mariæ ſuper Minervam, cum hoc epitaphio in marmorea tabula inciſo.

D. O. M.

Aloyſio Card. Aragonio Regum Neapolitanorum Ferdinandi nepoti, Alphonſique Primi pronepoti, qui vixit ann. xliv. menſ. iv. die xiv. Franciottus Card. Urſinus, ex teſtamentu faciendum curavit, anno
MDXXXIII.

Ergo cuncta licet Lacheſis ſibi, nec datur ulli
Evitare ſuas improba poſſe manus.
Regibus ille atavis, Aloyſius editus ille,
Cui roſeus ſacro vertice fulſit apex;
Ille uni virtutis amor, cui contigit unus,
Qui contra hac potuit vivere ſæcla, jacet,
Heu quot nos mortale genus ſperabimus annos,
Si vita eſt ipſis tantula numinibus.

XLII. a Al. Pandonus. 37. SYLVIUS Pandonus *a*, Franciſci Venafri Comitis filius, Epiſcopus Bovianus, ad hanc Eccleſiam translatus à Leone X. cedente Aloyſio Card. die 21. Junii 1515. exceſſit è vivis anno 1519. 8. Febr. in priori Eccleſia Boviana ſepultus eſt prope aram maximam. Epitaphium verò tumulo inſculptum adſcribere abs re futurum non putavi.

Hac in tumba jacet Boviani, Averſaque Antiſtes Rev. Silvius Pandonus, Paſtor eximius, vita, ac morum dignitate inſignis, omnique virtutum genere præditus, qui ſacra religione præcinctus, poſtquam multa, variaque templa mortalium injuria, decurſuque temporum, iam diruta decoravit, Vita functus eſt viii. Februarii Anno ſalutis.
MDXIX.

XLIII 38. ANTONIUS Scaglionius Patritius Averſanus, vir in Curia Romana non ſolum ob nobilitatem, verum etiam ob doctrinam conſpicuus ſummam apud Leonem X. gratiam exiſtimationemque collegit, & ab eo an. 1519. Febr. 28. patriæ ſuæ Epiſcopatu, quem aliquot annis geſſit, ornatus eſt, cumque libere eum in HERCULEM *b* Card. Gonzagam ceſ-

XLIV b Sigiſ. [illegible]

ſiſſet, paucis ille menſibus adminiſtrationi præfuit, eidemque Antonio an. 1524. 1. Iulii die cum regreſſu reſtituit: at ille cum ad annum 1528. eam Eccleſiam rexiſſet, libertatis, ac vitæ privatæ cupidus, menſe Septembri ſeſe munere paſtorali abdicavit. Ab ea abdicatione vixit annis 10. ac anno 1539. corporis vinculis ſolutus, ut ipſe optaverat, in Cathedrali Averſana, juxta ſepulchrum Paulelli Scaglionii, quondam Regis Ladislai Mareſcalli, ſepulchro conditus eſt. Petrus Urſinus multo poſt illius in Epiſcopatu ſucceſſor, monumentum ſequenti inſcriptione decorum excitavit.

Antonii Scaglionii Patritii Averſani, generis claritate illuſtris, multarum virtutum laude inſignis, comitialis, pietatiſque cultoris egregii, ob gratiſſima obſequia præſtita à Leone X. ſummo Pontifice, ſua patria Epiſcopatu cohoneſtati, maximiſq; item aliis honoribus à Clemente VII. decorati, jam temporum injuria ſenſim præſtantiſſimi viri evaneſcentem memoriam Petrus Urſinus ſucceſſor, hoc monumento, reintegrandam tuendamque curavit. Obiit anno
Domini MDXXXIX.

Ibidē ad tumulū Paulelli hoc ſpectatur cœnotaphium.

Hic jacet magnificus miles D. Paulellus Scalionus de Averſa Seneſcallus Regis hoſpitii divæ memoriæ inclyti, & Illuſtriſſimi Principis, & D. D. Ladislai Hungariæ, Hieruſalem, & Siciliæ Regis, &c. qui obiit anno Domini.
MCCCCXXII. die xv. Martii xv. ind.

Hæc Scaleonea familia clariſſima, Jacobi Antonii olim ſtrenuiſſimi equitis, qui materno genere ex Nortmannorum Regibus trahebat originem, virtute effloruit, pluresque civitates, oppidaq; in Calabria obti-

A nuit, præcipuiſq; dignitatibus fulſit. Radopertus Rogerii Regis temporibus an. 1141. Comeſtabilis extitit Henricus anno 1129. ſummus in magna Græcia Regis Dux creatus, Rogerus an. 1228. ſupremus in Regno Juſtitiæ præfectus, Franciſcus ſub Ludovico Rege an. 1396. regni Mareſcallus, Martorani, Scigliani, Piſcariæ, Grimaldi, Altiliæ, Rendæ, Sanctæfilæ, Piſſellæ, aliorumque locorum in eadem Calabria tenuit ditionem, quæ deinde ad poſteros propagata eſt. Nec mirùm ſi hic Antonius Epiſcopus, tanta apud Pontifices ſummos exiſtimatione, & auctoritate valeret, cū ii eximias ejus virtutes, proſapiæque claritatem præclarè noſſent, qua paterno genere Jacobū Antonium, materno Nortmannos Reges contingebat; nec ille tātam nobilitatem degeneri animi dimiſſione corrupit, immo eximiis virtutibus ornavit. Ingentes enim à majoribus hauſtos ſpiritus occaſionibus variis explicuit, ut cum Galli Duce Lautrechio regnum invaſiſſent, ille Regi ſuo Carolo V. Imperat. fide ſervata, tumultus exortos quantum potuit coercuit, populoſque

B ſuos in officio continuit; digniſſimus ſanè Præſul meliori fortuna, quam qua vivens uſus eſt, ac cujus memoria æternitati conſecretur.

39. POMPEJUS Columna Card. hujus Eccleſiæ Adminiſtrator factus ann. 1529. 23 Sept, poſt menſem ad ſavorem Fabii nepotis reſignavit cum regreſſu. XLV.

40. FABIUS Columna Octaviani filius, Proſperi *c* Card. nepos, Patriarcha Conſtantinopolitanus ſucceſſit anno 1529. die 24. Septemb. Romæ poſt annum 25. ſui Præſulatus ex hac vita migravit anno 1554. Apud majores ſepultus in Baſilica Liberiana commune habet epitaphium, cum Martio fratre hujus tenoris. XLVI c Pompeji

D. O. M.

Martio Octaviani Columnii F. viro magnanimo, militariſque artis ſcientia claro, qui vixit ann. XXXVIII. & Fabio germano ejus fratri Iuris utriuſque Conſulto, Patriarchæ Conſtantinopolitano, & Averſæ urbis Epiſcopo, Orithyia Pompeii Columnii Zagarolæ Ducis uxor Patri Patruoque amantiſſimis, & ſibi vivens P. anno D.
C *MDLXXVIII, prid. id. Aprilis.*

41. BALDUINUS de Balduinis de Barga, * Nobilis Piſanus, (1) („*Prælatus Domeſticus, & continuus* „*commenſalis Papæ.*) Epiſcopus Marianenſis, ad hanc ſedem translatus anno 1454. die 30. Martii. Interfuit Conc. Trid. defunctus eſt anno 1581. XLVII * Ex App. tom. 1.

42. GEORGIUS *d* Manzolus Bononienſis, Comitis Herculis filius, V. S. Ref. Camerini moderator, electus in ſucceſſorem Balduini à Gregorio XIII. an. 1581. 10. Maji, conſecratus eodem anno 16. Maji; annos præfuit 10. morti ſuccubuit 3. Martii 1591. ſepultus in Cathedrali apud anteceſſores ſuos. XLVIII. d Al. Gregorius. De hoc agit Galeatius de Viris Illuſt. Bononien. par. 1. pag. 45. Mand.

43. PETRUS Urſinus Romanus, antea Epiſcopus Spoletinus, huc translatus 5. Aprilis an. 1591. functus eſt 1598. ibidem tumulatus in eccleſia Servorum. XLIX

44. BERNARDUS Murra *e* („*Seu Bernardinus* „*Morra. In Actis conſiſtorialibus vocatur Presbyter* „*Hiporegienſis, Sedis Apoſtolicæ Notarius, Prælatus.* „*Viſitationis Apoſtolicæ, & Secretarius Congreg. Super* „*negotiis Epiſcoporum, & Regularium.* Luc.) à Clavaſ- L. e Bernardinus Morro vocatur ab Aloyſio Barelio in memoriis PP. Barnab. pag. 451. ubi de eo mentio. Mand.
D co Pedemontanus, ex Generali Vicario Archiepiſcopi Mediolanenſis, 9. Octobris 1590. electus a Clemente VIII. extremis diebus ejuſdem Pontificis exceſſit, cui Leo XI. eidem ſucceſſorem deſignavit Philippū *f* Guicciardinum nobilem Florentinum, Advocatum Conſiſtorialem; verum cum Leo 27. ſui Pontificatus diem vix attigiſſet, Philippi deſignatio evanuit, cum Paulus V. qui Leoni ſucceſſit, ſequentem elegerit in locum Bernardi. f Aloyſium.

45. PHILIPPUS clara, ac nobiliſſima Spinellorū Neapolitana familia, ex Ducibus Seminariæ, & Principibus Cariati, ſub Clemente VIII. Colacenſis *g* Archiepiſcopus, ac Cameræ Apoſtolicæ Clericus, ad Rodulphum Imperatorē Apoſtolicus Nuncius, ſumma peritia rerum, judicioque Cæſaris ſibi conciliavit gratiam. In Italiam revocatus Ferrarienſis Ducatus nuper ad Apoſtolicam ſedem revolutus Prolegatus declaratus, in eoque munere ita ſe geſſit, ut ab eodem Pon- LI. g Coloſſenſis in partibus inſid.

(1) Non Piſanus, ſed de Barga, uti ego ſcripſi in Theatro Archiatrorum Pontificum. pag. 49. Fuit enim Medicus Julii III. Mand.

Pontifice Policaſtrenſis Epiſcopus, pauloque poſt S. R. E. presb. Cardinalis adlectus ſit anno 1604. Romam venir, & dignitatis ſuæ inſignia tit. S. Bartholomæi in inſula accepit. Comitiis Leonis XI. ac Pauli V. interſuit, veterique amico libenrer ſuffragia tulit, à quo 6. Julii 1605. ad Averſanam Eccleſiam translatus. Pervenit Spinelius ad ann. 1616. de omnibus ordinibus benemeritus, & Neapoli ex hac luce ſublatus die 25. Maji in eccleſia Conceptionis ſocietatis Jeſu conditus, in tumulo hoc legitur epitaphium.

Philippus Cardinalis Spinellus, ex Ducibus Seminaria, & Principibus Cariati, Epiſcopus Averſanus hoc in templo cum Germanis voti compos conditur anno ſalutis MDCXVI.

LII. 46. CAROLUS Caraffa, claris Neapoli ortus natalibus (,, *in Rom. Curia V. S. Refer.*) Card. Spinelio datus eſt ſucceſſor à Paulo V. 1616. Coloniæ Apoſtolicus Nuncius ſub Gregorio XV. fuit. *Obiit ann. 1644.

* Ex App.

LIII. 47. N. . . . Caraffa V. S. R. ſucceſſit Carolo eodem anno 1644. die 13. Julii.

ADDITIO

(,, CAROLUS *alter ex eadem Caraffforum familia ,, Romæ natus ex Principe Rocella, & Diana Victoria ,, Pauli V. nepte V. S. R. & Prothonotarius Apoſtolicus ,, de numero Participantium, Clericali caractere duntaxat inſignitus, & qui primum Ferrarienſem exercuerat Vicelegationem, & ad præſens Bononienſem gerebat, ad Averſanum Thronum ſubvectus eſt 13. Julii ,, 1644. per obitum Caroli Patrui ſui. Cum apud Leopoldum Cæſarem Apoſtolici Nuncii partes impleret ab ,, Alexandro VII. inter S. R. E. Cardinales adnumeratus eſt. Inde, cum jam antea reſignaſſet Averſanam ,, Eccleſiam in manus Sanctiſſimi, obiit an. 1680. die 19. ,, menſis Octobris.*

LIV. ,, PAULUS *Caraffa, Cler. Regul. Theatinus, variéque adhibitus in ſui Ordinis præcipuis muneribus dum ,, moratur Romæ ab Alexandro VII. germano fratri ,, ſubrogatur 16. Julii 1665. ætatis annum agens 45. Monaſticos in tam ſublimi dignitate mores conſervans, ,, verbo, & exemplo ſuis ovibus eximiè profuit. Fabricæ ,, Commiſſarius Apoſtolicus in Regno Neapolitano onus ,, accuratiſſimè diu implet, Neapoli moritur die 7. Maji ,, 1686. Cadaver, illicò Averſam delatum, ibidem ſolemnia funeris excepit, & in ſua Cathedrali ſepultum ,, eſt, quam antea nobili opere venuſtiorem fecerat.*

LV. ,, FORTUNATUS, *ex eodem florentiſſimo Caraffforum ceſpite natus, & ex eodem procedens thalamo, ,, quo in lucem prodiere Carolus, & Paulus proximè enumerati, ab Innocentio XI. cum S. R. E. Cardinalis an. ,, 1686. eſſet electus, adjecto 7. Julii 1687. Presbyterali ,, titulo SS. Io. & Pauli, eadem die Paulo in Averſana ,, Eccleſia ſucceſſor enunciatur. Suo ſuffragio Alexandri ,, VIII. ac de XII. Innocentii Electionem juvit. Æmiliæ ,, Legatus abſens aliquandiu eidem præfuit Provinciæ, ,, qua ultro dimiſſa, dum gregis ſui cuſtodia vigilanter incumbit, obiit Neapoli die 16. Januar. 1696. Ejus Cadaver Averſam delatum in Cathedrali tumulatū fuit.*

LVI. ,, INNICUS *Caracciolus, Neapolitanus, V. S. R. ,, Congregationum ſuper ſtatu Regularium, & Viſitationis Apoſtol. Secretarius, Abbas Commendatarius S. ,, Vincentii in Vulturno, in Subdiaconatus ordine tantum ,, conſtitutus, Averſanus Antiſtes eligitur 25. Febr. ,, 1697. Vulturnenſem Abbatiam, interveniente Innocentii XII auctoritate, certis appoſitis conditionibus in ,, Caſinenſe Archicœnobium refudit.* Luc.) (,, *Hic ille ,, qui an. 1715. die 29. Maji à SS. D. Noſtro Clemente ,, XI. Cardinalis creatus, & in pectore reſervatus, declaratus fuit die 16. Decembris ejuſdem anni ſub tit. S. ,, Thomæ in Parione. Vivit adhuc, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ cultor, atque erga pauperes amantiſſimus gregem ,, ſuum fovet, & nutrit.*

A

AUXIMATES EPISCOPI.

(1)

AUXIMUM a Piceni, antiquiſſima, ac nobiliſſima civitas, inter Æſium, Anconamque media in monte ſita eſt, diſtatque 10. milliaribus tantum à mari, cujus radices lambit fluvius Miſius. De ejus magnitudine, ſitu, dignitateque ita Procopius lib. 2. Gothicarum rerum. *Urbs hæc Auximus Princeps eſt Urbium Piceni, quam Caput gentis Romanæ vocant; abeſt à litore ſinus Ionii ſtadia 84. ſitaque in edito colle, aditum habet in plano nullum, eoque hoſtibus prorſus inacceſſa eſt* hactenus Procopius. Itaque cum in eam præſidia jam contra Beliſarium gliſcentis belli Gothorum barbara gens contuliſſet, longam ſanè obſidionem ex arduitate loci, obſtinataque cupiditate vincendi contra eundem, non ſine hoſtium detrimento, ut idem affirmat Procopius, tolerare potuerunt. Haud ſcio tamen, qua ductus auctoritate Græcus auctor Picenatium urbiū Auximum Principem vocet, Caputque gentis, cum potius apud pleroſque conſtet antiquos ſcriptores Aſculum, ut ſupra docuimus, ejus dignitatis, potentiæq; tuliſſe cognomen. Adhuc tamen multa antiqua monumenta, marmora, æraque inſcripta ſpectantur, unde Auximana nobilitas, ac magnitudo facilè colligi poſſit; etenim, ſi Paterculo ulla fides lib. 1. Sergio Sulpicio, Lucioque Cotta Coſs. ab Urbe condita dcviij. ante vero Chriſtianam fundatam ſalutem 144. Auximum Colonia Romanorum fuit. Municipium etiam appellatum eſt, ut antiquiſſimæ produnt inſcriptiones. Livius hanc civitatem Oximum appellat, in lib. 4. narrans Cenſores, Collatiæ, Oximæque injeciſſe muros. Lucanus verò cauſa metri Græcanica inflexione illam Auximon appellat, cum in 2. ita inquit.

a Sive Auximus, & Oximum: vulgo Oſimo, vel Oſmo.

Ut admota pulſarunt Auximon Alæ.

Ejuſdem meminit Cæſar in Commentariis, Plinius, Strabo, Ptolomæus, Plutarchus, Biondus, aliique recentiorum quamplures. Hæc civitas fortunam Romani Imperii tandiu ſecuta eſt, quamdiu Romanæ opes, potentiaque ſtetere. Cum Romani Imperii ruina, & ipſa miſerabiliter concidit, ex cæterarum Italicarum civitatum more paſſa latrunculorum tyrannidē, qui illam verius depopularentur, quam iis leges præſcriberent, quibus ſemel tyrannidi frænū injeciſſent. In quibus Boccalinus Guzzonus poſtremus fuit, qui in Auximates cives tyrannidem dicatur exercuiſſe. Quo demum exacto Eccleſiaſticum jugum Innocentio VIII. ſedente libenter accepit Auximum, ſub quo hactenus, & deinceps feliciſſimè conquieſcit. Conſtat Auximates adeò ubique, & ſemper libertatis fuiſſe amantes, ut etiam nunc die 29. menſis Auguſti ſolemni ritu, publiciſque inſtitutis ſupplicationibus, Franciſci Sfortiæ Auximi quondam tyranni fugam celebrent. Verùm ex martyrio, quod Auximi S. S. Siſinius, Diocletius, Florentiuſque temporibus Diocletiani feliciter percurrerunt, conjectura, & quidem non infulſa eſſe poteſt, tunc ipſum Auximum lucem Evangelicam hauſiſſe, cum cæteri Picenates ab Apoſtolorum diſcipulis ad Chriſtum perducti fuiſſent. Tametſi non negemus, uſque ad tempora Innocenti I. 402. Idololatriam ibidem perſeveraſſe, quam deinde S. Leopardus primus ejuſdem civitatis Epiſcopus, miſſu I. Innocentii Papæ, prædicatione, exemplis, patratiſque miraculis, viſus eſt jugulaſſe. Auximi Epiſcopus pro Metropolitano Pontificias faſces proximè reveretur, adorat,

intet

(1) Modò Auximani, Auximenſes Auximatenſes quandoque nuncupati reperiuntur. *Luc.*

inter Romanæ Provinciæ Præſules oumeratus. Ejus juriſdictio ſatis latè fines extendit, cui olim unita fuit Cingulana civitas priſcis illis temporibus Epiſcopali dignitate ornata, ut ex epiſtola decretali Vigilii Papæ habetur tom. 1. par. 2. epiſt. decret. & refertur à Baronio tom. 7. an. 553. in ea enim memoratur Julianus Cingulanus Epiſcopus, eidemq; ſexto loco ſe ſubſcribit. Cingulum in Piceno eſt antiquiſſimum, ac opulentis civibus abundãs, nempè exædificatum, ſive reſtauratum à T. Labieno C. Julii Cæſaris Legato io bello Gallico annis 42. aote adventum Chriſti, in quo ad ſupra 10. millia hominum cenſentur, & ſub ſe habet tria caſtra muris circumdata, quibus jus dicit, & 12. Villas, necnon inſignem Collegiatam cùm 12. Canonicis, Præpoſito, & Archipreſbytero, tria magna Monialium monaſteria, quorum alterum Ord. Ciſtercienſis habet juriſdictionem temporalem ampliſſimis, ac antiquiſſimis privilegiis ornatum, inſignem magiſtratũ in publico palatio ab immemorabili tempore commorantem, & præter innumeros, quavis facultate eruditos viros, qui in eo floruerunt, & ounc florent, tum nobiles Hieroſolymitani, S. Jacobi Calatravæ, ac S. Stephani Religionum equites, tũ verò Antiſtites, de quibus alibi pluraa. Cathedralis Auximana, ut pulchritudioe oitet, ſic ſacerdotũ numero nulli videtur ſecũda.

a Eonae In X. tomo, ſimul, agemus.

A D D I T I O.

(„*Cathedralis Auximana dicata eſt S. Theclæ Virginis Martyrisque: duas dignitates Archidiaconatus, & Archipreſbyteratus adnumerat, Canonicus 12. inter quos eſt Pœnitentiariæ, caret Theologali; in ea exercetur cura animarum per duos Sacriſtas: fons Baptiſmalis ſervatur in proxima Eccleſia S. Ioannis: habet plurima corpora Sanctorum, & nobile palatium pro Epiſcopo, gaudet ſeminario, Monte pietatis, & Xenodochio: plures enumerat Parochiales Eccleſias, plura virorum, & duo Monialium Cœnobia. Diœceſis eſt longitudinis 20. m. p. latitudinis 12. m. Taxa antiquior eſt fl. 200. altera 237. ſeu 270. annuus cenſus eſt ſcut. ſex millium. In urbe 8000. mortalium capita, in reliqua diœceſi fere 18000. ſubſunt. Loca ex quibus coaleſcit, ſunt:* Cingoli. Monte Filatrano. Staffolo. Appignano. Monte fano. Affagna. *Lucent.*)

Præſulum Auximatum ſeriem, uſque ad annum 1480. Gaſpar Zachius ejuſdem civitatis quondam Epiſcopus ſatis diligeoter compoſuit, explicuitque, ex cujus diligentia, diverſorumque monumentorum ope hanc quæ ſequitur, uſque ad noſtra tempora, majori qua potuimus ſolertia, protulimus.

I. 1. S. LEOPARDUS natione Germanus, ſanctoque Martino coævus, ut S. Romana loca piè inviſeret, aviditateque martyrii patria digreſſus eſt, cumque Romam veniſſet, ibique Innocentio I. Pontifici ejuſdem ardor fidei innotuiſſet, ab eodem aliquot Romanas Eccleſias juſſus eſt moderari; declaratuſque deinde Auximi Epiſcopus, ibi cum Evangelii ſemen ſparſiſſet, brevi totam civitatem, poſt cultum Idolorum planè deviam, ad finem Chriſti perduxit, idolorum fanis everſis, Deiparæque Virgini templis, ariſque ſtatutis. Igitur cum ingentia edidiſſet miracula, ſanctumque Martinum excepiſſet hoſpitio, poſt 40. omninò annos ſuæ adminiſtrationis evolavit ad cœlum die 7. menſis Novembris, tumulumque accepit in majori templo, ubi ejus feſta dies ſolemni ritu celebratur tanquam Divi tutelaris ejuſdem civitatis.

II. 2. VITELLIANUS ſecundus Auximas Epiſcopus, Leopardo ſucceſſit, ſeditque aonos 33. non ſine opinione ſanctitatis deceſſit; in Cathedrali prope ſacrarium tumulo exceptus eſt.

III. („ FORTUNATUS *tertia loco nobis occurrit è Concil. Rom. habito a Martino I. in cauſa Monothelitarum an.* 649. Lucent.)

IV. 3. JOANNES Sexto (1) Concilio Conſtantinopolitano interſuit celebrato ſub Agathone Papa anno 608.

V. 4. VITELLIANUS, ejus nominis II. interſuit Concilio à Zacharia Papa celebrato apud S. Petrum, anno 12. Regis Luitprandi. Chriſti verò 742*b*.

b Vel 743. menſe Septemb.

VI. 5. GERMANUS anno 826. in Concilio Romano ſub Eugenio II. apud Baronium.

6. ANDREAS reperitur Concilio Romano interſuiſſe, à Leone IV. coogregato, ut lapſis eccleſiaſticis moribus opportuna medicina adhiberetur, anoo 853. ut Anaſtaſius Bibliothecarius narrat. VII.

7. PETRUS ſubſcribit donationi factæ Monaſterio S. Crucis, à Theodoſio Epiſc. Firmano, an. 887. VIII.

(„ ATTINGUS *ſeu Aſtingus adfuit Concil. Raven. an.* 967. Lucent.) IX.

8. LEONARDUS, teſtis in ſeotentia data ad favorem eccleſiæ S. Floræ Aretinæ, anno 1. Othonis III. qui fuit ſalutis 983. extat in archivo Abbatiæ S. Floræ. X.

9.* GISLERIUS Epiſcopus Auximaous, floruit anno 1037. ut refert Rubeus in hiſt. Raveon. lib. 5. de quo nil aliud reperitur. XI.

* Ex Ap. t. 2.

10. LOTHARIUS memoratur in bulla Alexandri II. Eccleſiæ ForoſemprOnienſi conceſſa 1062. XII.

11. GISLERIUS Auximi Epiſcopus, quem Petrus Damianus Card. epiſtola n. 4. hortatur, ut ſpreto ſeculo, Deum impenſius, pieque colat. lib. 4. epiſt. prædeceſſoris hujus tempore obitus Leo IX. ad Auximanos ſcripſit epiſtolam, qua poſt obitum Epiſcopi expilatores domum Epiſcopatus redarguit; habetur inter ejuſdem Pontificis epiſtolas n. 3. apud Binium tom. 3. Concil. par. 2. * Ad Giſlerium hunc Auximanum Epiſcopum ſcribit S. Petrus Damianus opuſculum adverſum Epiſcopum Monachos ad ſeculum revocantem, quod extat tom. 3. operum ejuſdem Sancti ſtudio, ac diligentia D. Abbatis Cõſtaotini Cajetaoi. XIII.

* Ex App. tom. 1.

12. GUARNERIUS, anno 1150. * Hunc Guarnerium vocant ex nobili Guarneria Auximana familia natum, quæ viros illuſtres dedit, inter quos fuit Franciſcus ſub Sixto IV. Cameræ Apoſtolicæ Clericus, vir clariſſimus. Cæterum Guarnerius, ut auctor vitæ S. Vitelliani ſcribit, Eccleſiaſticam diſciplinam ſolutiorem aſtrinxit, ſummoque zelo divinum m. D. Vitelliani Epiſcopi Auximaoi officium celebrãdum novo decreto ſtatuit, quod hucuſque ſolemni ritu agitur in Eccleſia Auximana die 16. Julii. XIV.

* Ex App. tom. 2.

13. GENTILIS, Laterano Concilio ioterfuit ſub Alexandro III. 1179. Hic ille eſt, qui ſumptuoſo opere novam Cathedralem conſtruendam curavit, erecto in ea ſacello, quod Sancta Sanctorum placuit appellare, majuſque eius templi altare Deiparæ Virgini conſecravit, ibidemque corpora SS. Victoriæ, Coronæ, atque Philippæ, quæ ex Alexandria Ægypti ad Nomanam Civitatem delata fuere, deinde ad Oppidum Fidardum, ubi propemodum inglorie jacuerant ad eam diem, in Auximate, inquam, cathedrali honorificeotiſſimè collocavit. Uſque ad Cœleſtini Pontificis tempora Gentilis vitam produxit. Teſtis fuit donationis Henrici VI. factæ Bernardo Archidiacono Aſculaoo anno 1195. 4. id. Aprilis, *Geotilis vero intuitu comes Albertus Carvoncellus Athonis filius, Eccleſiæ Cathedrali S. Leopardi oppidum Inſulæ in perpetuum poſſidendum tradidit. Ejus donationis documentum in archivio ejuſdem eccleſiæ aſſervatur tenoris ſequentis. XV.

* Ex App. tom. 2.

In Dei nomine Amen.

Ab Incarnatione Dom. Ieſu Chriſti 1199. tempore Innocentij ſummi Pont. univerſalis Papa Imp. non e viſtente, & de februarij indictione 2. Auximi civit. ego Albertus filiuſque comitis Attoni Carvoncelli renunciamus in hoc facto omni exceptioni, & omni legum auxilio, & omni privilegio incompetenti, & competituro ratione rei, vel perſona pro mera, & ſpontanea bona voluntate do, trado, & concedo vobis D Gentili Auximanæ Eccleſia Epiſcopo, & veſtris ſucceſſoribus dicta Eccleſia, & vobis D. Attoni Poteſtati Auxim. & veſtris ſucceſſoribus pro com. Auxim. idem caſtrum Inſulæ, delere a noſtru comitatu ſua jura cum omnibus ſuis pertinentiis, & cum omnibus caſtellanis, & habitatoribus prædicti caſtri, tam præſentibus, quam futuris imposterum & juriſdictionem, & dominium prædicti caſtri, & omne ius, quod habeo in prædicto caſtro, & in omnibus ſupradictis, & promitto, & confiteor tenere, & cuſtodire prædictum caſtrum bona fide, ſine fraude pro vobis & facere ex prædicto

(1) Interfuit Synodo Romæ habitæ pro Conc. C. P. Sexto, ibique Auximatenſis nuncupatur. Lucent.

dicto caſtro cum habitatoribus ejus, & pertinentiis ſuis, pacem, & guerram, cuicumque, & quandocumque volueritis, & ſimiliter promitto facere vobis exercitum, parlamentum ad mandatum, & preceptum veſtrum, veſtrorumque ſucceſſorum, & promitto pro me, & meos heredes atque ſucceſſores vobis D. Gentili Epiſcopo prædicto, veſtriſque ſucceſſoribus nomine dicta Eccleſia S. Leopardi unum pallium de ſeta valens 40. ſolidos Luc. bonæ aurata moneta. Et ſi ego prædictus Albertus, aut mei heredes, vel ſucceſſores, hæc omnia quæ ſuperius habentur in aliquo non obſervaverimus, aut adimplere noluerimus, promitto per me meoſque ſucceſſores vobis D. Gentili Epiſcopo prædicto & D. Attoni ſolvere vobis, aut veſtris ſucceſſoribus pro prædicta Eccleſia, & communi prædicto centum marcas auri puri argenti, & poſt pœnam datam, & ſolutã promitto per me meoſque ſucceſſores, vel heredes omnia, quæ ſuper habentur firma, & rata in perpetuũ obſervare, & adimplere. Inſtrumentum hoc Epiſcopo Albertus affirmavi per ſacrum Evangelium corporaliter præſtitũ omnium, quæ ſuperius habentur, & obſervare in perpetuum. Hæc acta ſunt in præſentia Simonis Petri, Ioannis Bonioannis, & Attonis Giſmundi Bernardi, Andreæ Juncti, Alberti Bonfilij, Guillelmi Joannis ſenioris & aliorum multorum, &c. Thomas Auxina civit. Not. interfui, ſcripſi, & complevi, &c.

Loco † Signi.

Quo etiam Præſide Cingulani cives caſtrum S. Vitalis aliave loca Eccleſiæ S. Leopardi reddiderũt anno 1204. id conſtat ex ſequenti monumento ab eodem archivio deſumpto.

In Dei nomine Amen.

Anno ab Incarnatione D. N. I. Chriſti 1204. nono die exeunte menſe februarii indict. 7. Aux. civit. tempore D. Innocentii ſummi Pontificis, & univerſalis Papæ nullo Imp. Rom. exiſtente Imperio. Ego Iacobus de Lornano Poteſtas Cinguli una cum conſiliariis, & hominibus C. Cinguli promittimus, & deſuper nos prad. hujus præfati C. Cinguli juramus juramento Evangeliorum corporaliter præſtito reſtituere, & reddere atque dare omnes poſſeſſiones, omniaque jura, & conſuetudines pertinentes ad Eccleſiam S. Leopardi Vobis D. Gentili præfatæ Eccleſiæ Epiſcopo, ac veſtris ſucceſſoribus futuris, & in omnibus ſuprad. juramus, & promittimus obedire, & ſtare ad veſtrum mandatum obſervandum, & omnia ſupradicta juramento firma, illibataque perpetuo obſervare. Inſuper promittimus, & juramus infraſcripta videlicet caſtrum S. Vitalis, Eccleſiæ S. Leopardi, & communitatis Aux. cum hominibus de Trovizana, qui ibi habitant, & cum cæteris Caſtellanis ibidem habitantibus, & cum omnibus poſſeſſionibus, & bonis eorum ſalvo jure, & conſuetudine homines ipſi nobis facere debent, & prædictis hominibus præſtitiſſe juramento firmam pacem tenere, & perpetuo obſervare, & omni modo iuramus, & quietamus Eccleſiæ ſupradicti S. Leopardi, & Aux. civit. caſtrum Cerlonai, cum omnibus hominibus ibidem habitantibus, cum omnibus etiam poſſeſſionibus, & bonis eorum, & ſimiliter juramus, & damus caſtrum Arcionis prædictæ Eccleſiæ S. Leopardi, & præfatæ com. Aux. cũ omnibus hominibus præfati Caſtri, & cum omnibus poſſeſſionibus, & bonis eorum, & deſuper juramus reddere omnes caſtellanos, & homines caſtri Arcioni, quos per vos habemus Com. prædicta ad habitandum in Caſtro Arcioni reſervato præcepto Gotibaldi Poteſtatis Aux. de eo quod nos Cingulani concedimus quibuſdam caſtellanis de Arcione. Inſuper juramus, & promittimus quod promiſſimus, & concedemus com. Aux. & Alberto comiti reficere, & readificare pacifice caſtrum Inſula, & promittimus, & juramus reddere, & dare com. prædicta univerſos homines caſtri prædicti cum omnibus poſſeſſionibus, & bonis eorum ad habitan. in præfato caſtro. Inſuper juramus, & promittimus reddere univerſas poſſeſſiones, jura, & conſuetudines Alberto comiti, & aliis hominibus prædicti caſtri, quas vel quæ ipſi habuerunt uno menſe ante guerram inceptam, quam nobiſcum fecerunt. Et deſuper quietamus, & concedimus, & damus Eccleſiæ S. Leopardi, & com. Auximi prædictum caſtrum Inſula cum omnibus hominibus, & futuris caſtellanis, & cum omnibus poſſeſſionibus, & bonis eorum. Inſuper promittimus, & juramus facere, & tenere perpetuam firmã pacem com. Aux. & omnibus quibuſcunque præfatæ civit. & omnibus hominibus de com. dicta civit. & filiis defenſoris, & Raynaldo Octaviano, & filiis ſuis, & juramus, quod omnia caſtra comitatus Aux. promittimus omnia eſſe in ſuo ſtatu, & quietamus promiſſione, & ſacramenta omnia maleficia, & omnes offenſas Auximanis civibus omnibus, & univerſis hominibus de Comitatu prædictæ Civitatis, & omnibus hominibus, & qui auxilium præſtiterunt Auximanis in guerra, quam ipſi Aux. nobiſcũ habuerunt, ſcilicet eas offenſas, & maleficia quietamus, quæ in tempore guerræ prædictæ incepta uſque nunc commiſſa, vel facta fuerunt: & promittimus, & juramus com. Aux. facere exercitum, & parlamentum, pacem, & guerram, quibus Aux. cives facere voluerint ad mandatum, & voluntatem comit. Auximi.

Inſuper nos Cingulani juramus obedire mandatis D. Gottibaldi Poteſtati Aux. de pretio poſſeſſionum, quas nos Cingulani communiter, vel ſigillatim emimus ab hominibus caſtri Inſulæ, propter captionem prædicti Caſtri, & de quibuſcumque Caſtellanis Inſulæ, quos habuimus ante captionem prædicti caſtri. Inſuper hoc modo juramus reddere, & dare Eccleſiæ S. Leopardi, & D. Gentili jam dictæ Eccleſiæ Epiſcopo, ſuiſque futuris ſucceſſoribus omnes poſſeſſiones, & conſuetudines, omniaque jura pertinentia ad Eccleſiam S. Leopardi quæ duobus annis antea, quam D. Gentilis Aux. Epiſcopus timore Imperatoris ductus, miſſus Romam prænominatæ Eccleſiæ ablata, vel ablata fuerunt, & deſuper promittimus, & juramus vobis D. Gottibaldo poteſtati Auximan. & communitati prædictæ civitatis, & veſtris futuris ſucceſſoribus in prædicta communitate per nos, & noſtros heredes, & ſucceſſores omnia, quæ ſuperius ſcripta ſunt, & continentur firma, illibataque, perpetuo ac ſemper obſervare, & ſi omnia, quæ ſupra ſcripta ſunt, non obſervaverimus, aut in aliquo corrumpere tentaverimus, promittimus per nos & noſtros heredes, & ſucceſſores, atque juramus vobis D. Gentili Epiſcopo Auximano, veſtriſque futuris ſucceſſoribus, & vobis D. Gottibaldo poteſtati Auxim. prædictæ civitatis, communitati futuris ſucceſſoribus in jam dicta communitate ſolvere, ac dare ducentas marchas puri, & boni argenti nomine pœnæ, & poſt pœnam prædictam datam, atque ſolutam inſtrumentum hoc ſemper incorruptum, atque immutabile exiſtat, & in omnibus ſupradictis renunciamus omni exceptioni nobis ad præſens competenti, & deinceps competituræ. Hæc omnia acta ſunt in præſentia iſtorum teſtium S. Gualterii Grimaldi de Civitella, Petri S. Pauli, Ugolini iudicis, Boniſcamni, Jo. Rogerii, Simonis Petri Arcolni, Guillerii Joan. ſenioris Guezzi Auximani muratoris, & aliorũ plurium &c.

Thomas Auximanæ civitatis notarius complevi, & abſolvi.

Poſt annum 1204. de Gentili nulla alia reperitur mentio in eiuſdem Eccleſiæ monumentis.

14. LOTHARIUS Epiſcopus, floruit an. 1196. XVI.
(1) Hic multa Canonicis dilargitus eſt temporibus Henrici VI. Imperatoris.

15. SINIBALDUS de Sinibaldis, Præſul quondam Auximatibus ius divinum dixit. XVII.

16. RAMERIUS Sinibaldo ſucceſſit. Poſt quem, XVIII.
cum Auximates contra ſedem Apoſtolicã impiè rebellaſſent, in pœnam auſus, diu ſuo Præſule viduata illa Eccleſia eſt, donec Urbanus IV. Pontifex ovium deſtitutarum Paſtore miſeratus, ibidem denuò ſedem Epiſcopalem mandavit figendum. Interim Ramerius ad novum Cathedralem Recanatenſem translatus à Gregorio IX. anno 1241. eidemque ſcribit Epiſcopo quondam Auximano, nunc Recanatenſi, 16. Kal. Febr. an. 14. ep. 213. f. 28. reg. Vat.

17. S. BENVENUTUS de Scotivolis Anconi- XIX.
tanus, cum Anconitanæ Eccleſiæ Archidiaconatus munere fungeretur, ab Urbano IV. Pontifice Auximanæ Eccleſiæ adminiſtrator effectus eſt anno 1263. 4. id Maii, deinde ab eodem Pontifice poſt diuturnam vacationem ejuſdem Eccleſiæ declaratus Epiſcopus, Rector Anconitanæ Marchiæ. Scripſit Urbanus Capitulo Auximano cõmendans Bẽvenutum à ſe conſecratum in Epiſcopum Auximanũ, cum eidem civitati Epiſ-

(1) Hic reſiciendus eſt poſt annum 1205. quo Henricus imperare cœpit, & obierat jam Gentilis. *Lucent.*

Epiſcopalem dignitatem reſtituiſſet*En Epiſtola.

URBANUS EPISCOPUS
ſervus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Clero civitatis, & diœceſis Auximanæ, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Rectè ſtatera judicii æquo tunc examine temperatur, cum digna virtutibus præmia, & congrua vitiis ſtipendia recompenſat; ſic enim quibuſcumque quod ſuum eſt ex ordine reddente juſtitia, obſequiis videlicet gratiam, & injuriis talionem, ad bene merendum lentos promovent exempla mercedum, & in delicta pronos interdum ab incentivo pravæ ſimilitudinis metus cohibet ultionis. Olim ſiquidem erga cives Auximanos, & incolas caſtri Racaneti Humanatæ diœceſ. Apoſtolica ſedes eorum mater, & domina ſpiritualiter hujuſmodi utens judicii æquitate, quia iidem cives indevotionis, & rebellionis aſſumpſerant ſpiritum contra illam, civitatem eorum Epiſcopali dignitate privavit, ac cum tota diœceſi ſua ad caſtrum prædictum, cujus tunc incolæ dictæ ſedis erant devoti, tranſtulit civitatem ipſam, & Eccleſiam Auximan. ven. fratri noſtro Epiſcopo, & Eccleſiæ Humanaten. in recompenſatione dicti caſtri, quod Humanatæ diœc. tunc erat in ſpiritualibus ſubmittendo. Porro prædicti cives indevotionis, & rebellionis notam per humilem, promptam, & devotam obedientiam, & multa, grataque obſequia modernis temporibus expiarunt; nam pro tuendis ejuſdem ſedis juribus, & honore, ac patriæ libertate pugnantes, gravia rerum damna, & perſonarum ſuſtinuere pericula, & quaſi quotidie ſuſtinent illata eis ab ipſius ſedis perſecutoribus, & filiis indevotis. Dicti vero incolæ in ſenſum dati reprobum Dei, & ejuſdem ſedis reverentia, & timore poſtpoſitis, & ad rebellionis ſuperbiam ſpiritu obfirmato perſecutori ſedis ejuſdem contra eam, ipſiuſque fideles damnabiliter adhærere præſumunt. Propter quod tanquam accepti à præfata ſede beneficii immemores, & ingrati reddiderunt facta ſibi hujuſmodi gratia ſe indignos meritoque privandos. Idque itaque nos & fratres noſtri provide attendentes, & conſiderantes prudenter, quod favorem devotio promeretur, quodque urgendi ſunt impugnatores Eccleſiæ condignæ punctionis aculeis, ut ſi exiſtat poſſibile à ſua reſileant pravitate, atque ad ſtudium devotionis debitæ, vitaque laudabilis ſe convertant, prædictum caſtrum, & ipſius homines propter indevotionem, & ingratitudinem eorumdem perpetuo de ipſorum fratrum conſilio, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis ſupradicta epiſcopali dignitate privavimus, eamque dignitatem, non obſtantibus privatione, ac ſubmiſſione, præmiſſis civitati eidem plenarie, dictæque Auximanæ Eccleſiæ ſuam diœceſim integre prædictorum civium exigentibus meritis reſtituimus, prout eas habuerunt ab antiquo civit. ipſam, & habitatores ejus, & prædictam Auximanam Eccleſiam ab omni juriſdictione prædictorũ Epiſcopi, & Eccleſiæ Humanaten. penitus eximendo. Cæterum volentes regimen ipſius Eccleſiæ Auximanæ, tali per Apoſtolicam providentiam committi perſonæ, quæ tanto congrueret oneri, & honori, dilectum filium Benvenutum Auximanum Electum, tunc capellanum noſtrum, Archidiaconũ Anconitanum moribus, & vita conſpicuum, literali ſcientia præditum in ſpiritualibus providum, & in temporalibus circumſpectum; virum utique ſecundum cor noſtrum, ipſi Eccleſiæ Auximanæ de prædictorum fratrum conſilio in Epiſcopum præfecimus, & paſtorem, firmam ſpem, fiduciamque tenentes, quod per ſua induſtriam, divina præcedente gratia, & favore Apoſtolico ſubſequente, commiſſa ſibi ſæpedicta Auximana Eccleſia ſpiritualibus, & temporalibus proficere incrementis, & memorata civitas in ſtatu reformari proſpero, & in devotione, ac fidelitate dictæ ſedis valeat roborari. Quocirca univerſitatem veſtram monemus, & hortamur attente per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus eundem Electum, tanquam patrem, & paſtorem animarum veſtrarũ devote ſuſcipientes obedientiam ſibi, & reverentiam debitam impendatis, ipſius ſalutaribus monitis, & mandatis humiliter intendendo. Alioquin ſententiam, quam idem rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus, auctore Domino, uſque ad ſatisfactionem condignam inviolabiliter obſervari.

Datum apud Urbem veterem 3. Kal. Martii, Pontif. noſtri anno 3.

Hujuſmodi Epiſtola eſt 183. in ordine fol. 55. regeſt. Vat. cujus etiam Originale extat in Archivo Auxim. Tanta, vivens per 20. propemodum annos, vitæ ſanctimonia fulſit, ut multis in vita, atque poſt mortem miraculis claruerit. Ad gaudia beatorum raptus eſt die 22. menſis Martii, circa annum 1286. ſepultuſque eſt in Auximana Cathedrali in ſepulchro marmoreo cum hac impari viri meritis inſcriptione, cujus ſupra memorata die Auximatibus civibus ſolemne feſtum recurrit.

S. Benvenutus de Scotivolis Anconitanus
Epiſcopus Auximanus.

XX 18. BERARDUS de Berardis Italus è Callio, cum à Calliano clericali Senatu in alterius contentione electus fuiſſet Epiſcopus, tertioque electo, neutrum illorum probaſſet Pontifex Romanus; demum à Martino IV. cum Auximana vacaſſet Eccleſia, à Capitulo poſtulatus, ejuſdem fuit Epiſcopus declaratus, anno 1286. 15. Kal. Februarii(3) Benvenuto ſucceſſit ex reg. Vat. ep. 80. fol. 70. an. 2. qui cum eſſet vir nobilis, magnanimuſque ea adortus eſt, quæ ſuam munificentiam viderentur decedere. Quippe à fundamentis Epiſcopale erexit palatium ſumptuoſo opere, Inque Monte Forti alterum ædificavit ad ſucceſſorum delicias, eaque commoratione adeò delectatus eſt, ut, Storacho, Tornazanoq; caſtellis Auximatibus divenditis civibus, Montis Fortis villam perfecerit, attribueritque munificentiſſimè ſucceſſoribus. Multis variiſque muneribus pro Apoſtolica ſede functus eſt, in quibus dexteritatem ſuam plerique conſultiſſimis viris probavit. Quamobrem à Nicolao IV. creatus fuit Epiſcopus Card. Prænestinus anno 1289. deceſſitque 1291. menſe Junio prope Spoletum cum à legatione Sicula rediret. Alphonſus Ciaconius, ut ſupra docuimus, hunc Cardinalem natione Gallum fuiſſe narrat; ſed erroris convincitur, quod cum de Callio legere debuiſſet, de Gallia corruptiſſimè legit in bulla, ubi hic Præſul reperitur ſubſcriptus; revera enim de Callio eſt è gente Berarda, ſuæque patriæ aliquãdo Canonicus.

XXI. *12. 19. MONALDUS ſucceſſit Berardo, an. 1289. 2. 4 Kal. Feb. à Nicolao confirmatus. Cum enim Berardus Card. Præneſtinus, cui Capitulum vices ſuas impenderat, ut Epiſc deligeret, primò nominaſſet M. Priorem S. Crucis de Avellana, qui quieti intentus electioni renuit conſentire, hunc ex Subdiacono Apoſtolico, & Canonico Carnotenſis Eccl. evexit ad ſedem. Tantùm per tres annos in Auximana ſede jus dixit, S. Joannis Baptiſtæ ſacellum pictura, pretioſaque ſupellectili exornavit. Deceſſit autem 1292. die 22. menſis Aprilis, Auximanaque ſedes duobus annis vacavit, cujus adminiſtratio per 19. menſes ad cleri Senatum devoluta eſt, quam deinde S. Crucis Cardinalis per 5. menſes eandem prudentiſſimè adminiſtravit.

XXII. 20. JOANNES Auximanus patria Epiſcopus Æſinus, („ *Cum ad Regem Pannoniæ pro ſede Apoſt. le-* „ *gatione functus eſſet,*) ad hanc ſedem translatus à Boniſac. VIII. an. 1295. 9. Kal. Aprilis, reg Vat. ep 67. f. 16. Is enim ab una parte Capituli poſtulatus, altera Leopardum Canonicum elegit, Cœleſtinus neminem admiſit; Boniſacius ſucceſſor Joannem ex plenitudine poteſtatis, ab Æſina ad hanc ſedem evexit, ut diximus. E vivis autem exemptus eſt 1317. *Et tanquam Beatus in Eccleſia Auximana veneratur. *Ex App. t. 2.

XXIII 21. BERNARDUS, vel Berardus ſupra memorati Joannis frater, ex Canonico Cathedralis Epiſcopus effectus eſt ann. 1320. exceſſit autem 1326. *miſere intruſus in carcere ab Andrea, & Capatio Gozzelinis Auximanæ civitatis tyrannis. Ob id aliaſve immunitates, & exceſſus Joannes XXII. Auximanam civitatem Epiſcopali dignitate privavit, voluitque, ut Epiſcopus diœceſis Auximanæ vocaretur. Res tota narratur in epiſtola Urbani V. dum eidem civitati proprium *Ex App. tom. 2.

(1) Vel obiiſſe dicendus eſt Benvenutus ante an. 1286. 22. Martii. Vel certè error eſt in aſſignata die, & anno 15. Kal. Febr. 1286. male deſumptis ex Reg. Vat. in Ughello. Omnis difficultas enodatur inſpecta apud ipſum Ughellum tom. 2. in Callienſibus Epiſtola Honorii IV. qui in ipſa limine Pontificatus an. videlicet 1285 ſcribens populo Calli en [illegible] nos [illegible] Epiſcopus attribuit, Berardum memorat ubi jam à prædeceſſore Martino evectum ad Epiſcopatum Auximanum, annus tantum conjugatur [illegible] Benvenuti, & inde annus Berardi ſe accomodet præfatis Honorii Literas. *Lucent.*

prium paſtorem reſtitueret, ut infra dicemus.

XXIV 22. Fr. SINIBALDUS Ordinis Minorum, electus eſt anno 1326. Joanne XXII. Papa ſedente.

XXV 23. Fr. ALBERTUS Boſon Ordinis S. Dominici, electus eſt anno 1342. 8 Kal. Septembris à Clemente VI. Diœceſis Eccleſiæ Auximanæ vocatur electus in epiſtola ejuſdem Pontificis, cum Fr. Lucas de Caſtello, Ordinis Minorum, electioni de ſe factæ non acquieviſſet, defuncto Sinibaldo, ſub quo civitas Auximana à Benedicto XII. dignitate Epiſcopali fuerat, ſuis exigentibus demeritis, ſpoliata, ex reg. Vatic. ep. 62. fol. 186. anno 1.

XXVI 24. Fr. LUCAS Mannellus, nobilis Florentinus, Ordinis S. Dominici, filius celeberrimi monaſterii S. Mariæ Novellæ, ut vocant, de Florentia, Philoſophiæ, atque Theologiæ facultatibus ſuo tempore clarus, ex Epiſcopo Ziconenſi Auximanæ diœceſis creatus Epiſcopus ann. 1345. Non. Novemb. reg. vat. ep. 37. fol. 43. ann. 6. par. 1. lib. 3. paucis omnino annis Auximanam gubernavit Eccleſiam, ſiquidem ad Fanenſem deinde translatus eſt,* anno 1357. ex regeſt. Vat. deceſſitque Florentiæ, anno 1363. ſepultuſque eſt in Cœmeterio S. Mariæ Novellæ. Moralia Senecæ doctiſſimis commentariis illuſtravit, ejuſdemque præceptionibus refertas epiſtolas, quod quidem aureum opus in ejuſdem monaſterii bibliotheca hactenus aſſervatur. Lucæ meminit fr. Seraphinus Razius in lib. viror. Illuſtrium Ordinis S. Dominici. („ *Et poſtea Fontana de Romana Provincia pag.* 330. *Altamura in Bibl.* „ *Domin pag.* 131. 488. *denique Poccianius de Scriptoribus Florentinis pag.* 115. Mandoſius.)

* Ex App. tom. 2.

XXVII. 25. a Fr. PETRUS, ex nobili familia de Maſſæis, Aſculanus Ordinis S. Dominici, electus b eſt an.* 1357. ut ex ſequenti Innocentii VI. bulla perſpicitur, dum Fr. Simeonem Ord Prædicatorum Auximanæ diœceſis Epiſcopum in locum fr. Lucæ Mannelli ejuſdem ordinis ad Fanenſem Eccleſiã tranſlati, conſtituiſſet.

a Ex App. tom. deleta hic ſunt, quæ de Conrado quodam attulerat Auctor. b Ab Innocentio VI. * Ex App. tom. 2.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
ſervus ſervorum Dei.

Dilectis filiis populis diœceſis Eccleſiæ Auximanæ, olim Cathedralis Romanæ Eccleſiæ immediate ſubjectæ ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Inter cætera, quæ ſuperna diſpoſitione nobis imminent peragenda, ad id animum ſolliciti reddimur, ut viduatis Eccleſiis præſertim eidem Eccleſiæ immediate ſubjectæ tales præficiamus in paſtores, per quorum induſtriam, & ſollicitudinem circumſpectam indemnitati earum provideatur ſalubriter, & Eccleſiæ ipſæ in ſpiritualibus, & temporalibus proſficere valeant incrementis Sane diœceſis Eccleſiæ Auximanæ olim Cathedralis prædictæ Romanæ Eccleſiæ immediate ſubjectæ ex eo paſtoris ſolatio deſtituta, quod nos hodie ven. F Magiſtrum Lucam Fanenſem, tunc dictæ diœceſis Epiſcopum apud ſedem Apoſtolicam conſtitutum, à vinculo, quod dictæ diœceſ. ipſius Eccleſiæ Auximanæ cui tunc præerat, tenebatur, de fratrum noſtrorum conſilio, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine abſolventes, ipſum ad Eccleſiam Fanenſem, tunc vacantem auctoritate Apoſtolica duximus transferendum, præficiendo eum dictæ Eccleſiæ in Epiſcopum, & paſtorem Nos ad proviſionem ipſius diœceſis dictæ Eccleſiæ Auximanæ celerẽ, & felicẽ ne ipſa diœceſ. diu Paſtore careret, paternis, & ſollicitis ſtudiis intendentes. poſt deliberationem, quam ſuper hoc habuimus cum dictis noſtris fratribus diligentem, demum ad dilectum filium Petrum Simonem de Æſculo electum dictæ diœceſis ipſius Eccleſ. Auximanæ, ordinis fr atrũ Prædicatorum profeſſorem in ſacerdotio conſtitutum, religionis zelo conſpicuum, literarum ſcientia præditum, vitæ, ac morum honeſtate decoratam, in ſpiritualibus providum, & in temporalibus circumſpectum, aliiſque multiplicum virtutum meritis, prout fide dignorum percepimus teſtimonio, laudabiliter inſignitum direximus oculos noſtræ mentis, quibus omnibus attenta meditatione penſatis de perſona ipſius Petri Simonis Electi dictæ diœceſis ipſius Eccleſiæ Auximanæ, de prædictorum fratrum noſtrorum conſilio auctoritate prædicta providimus, ipſumque illi præfecimus in Epiſcopum, & paſtorem, curam & adminiſtrationem ipſius diœceſis ſibi in ſpiritualibus, & temporalibus plenarie committendo. In illo qui dat gratias, & largitur præmia, confidentes quod præfata Eccleſia, & diœceſis, ſub ipſius Electi felice regimine gratia ſibi aſſiſtente divina grata ſuſciperet incrementa. Quocirca univerſitatem veſtram rogamus, & hortamur attente per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus eumdem Electum tanquam patrem, & paſtorem animarum veſtrarũ devote ſuſcipientes, & debita honorificentia proſequentes ipſius ſalubribus monitis, & mandatis humiliter intendatis, ita, quod ipſe in vobis devotionis filios, & vos ſubſequenter in eo patrem inveniſſe benevolum gaudeatis.

Datum Avenion 9. Kal. febr. Pontif noſtri anno 6.

Annus vero 1366. qui nonus fuit Petri Præſulatus, Urbanus V. in gratiam ejuſdem Petri, & Nicolai de Romanis civis Auximani ejuſdem Pontificis à ſecretis, dignitatem Epiſcopalem, & civitatis honorem Auximo reſtituiſſe narratur in bulla, quam modo dabimus; ab eodem poſt 40. annum privationis ſic ad Clerum Auximanum ſcribitur. c

c Integra hæc Bulla refertur à Martorello in hiſt. Auximana. pag. 158.

URBANUS EPISCOPUS
ſervus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Clero, & diœceſi Auximanæ, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Sacta mater &c. perſeverent.

Sane exhibita nobis pro parte ven. Patris noſtri Petri Epiſcopi diœc Eccleſiæ Auximanæ olim Cathedralis, ac dilectorum filiorum Nicolai de Romanis de Auximo notarii, & ſecretarii noſtri, ac cleri, & populi terræ, olim civitatis Auximi petitio continebat, quod q. Lipatius, & Andreas fratres nati Guzzolini milites Auximani, qui terram ipſam tunc civitatem tyrannice detinebant b. m Berardam Epiſcopum Auximanum E. R. devotum capitali odio proſequentes ipſam auſo ſacrilego ceperunt, & carceribus mancipaverunt, tantoque tempore tenuerunt captivum, quod idem Epiſcopus in iiſdem carceribus diem clauſit extremum, propter quod, & nonnullos alios enormes exceſſus, ac contumacias, & inobedientias earumdem Lipatii, & Andreæ, necnon poteſtatis, conſilii communis, & popul, ac univerſitatis civitatis ejuſdem, tunc dd. tyrannis faventium contra R E. eorum matrem, & dominam, ejuſque officiales, & alios fideles, ac devotos temere commiſſor. felic. recordat Ioannes XXIII prædeceſſor noſter nonnullos proceſſus fecit excommunicationis in ſingulas perſonas, ac interdicti in eamdem civitatem, & in ejus terras, caſtra, villas, & loca ſua, & quoquomodo ſubjecta, necnon privationis omnium privilegiorum, indulgentiarum, gratiarum, libertarum, & immunitatum realium, & perſonalium eis communiter, vel diviſim, ſub quacumque forma à ſede Apoſtolica conceſſorum, necnon privationis, & confiſcationis feudorum, jurium, bonorum, officiorum, & aliorum bonorum mobilium, & immobilium quorumcumque quæ ipſi delinquentes ubicunque à dicta Eccleſia tenerent, aliaſque pœnas, & ſententias continentes, tandemque ipſam terram, tunc ut præfertur civitatis dignitate, & honore Epiſcopali auctoritate Apoſtolica privavit de plenitudine poteſtatis. & quia terræ, & caſtra, & loca dictæ diœceſis Auximanæ fere omnia erant in devotione, & obedientia R E memoratæ, & ad eam confugerant nonnulli cives dictæ civitatis, qui erant devoti, & fideles R. E ſupradictæ, & ex illis impugnabant tyrannos. & civitatem præfatos; voluit, & ordinavit prædeceſſor jam dictus, quod eadem diœceſis haberet Epiſcopum, & vocaretur Epiſcopus diœceſis Auximanæ, & terra Auximi prælibata jure ordinario ipſi Epiſcopo qui eſſet pro tempore ſicut prius in ſpiritualibus ſubjaceret, prout in diverſis literis præfati prædeceſſoris inde confectis dicitur plenius contineri &c. Quare præfati Epiſcopus, notarius, clerus, & populus nobis humiliter ſupplicarunt, quatenus pie attendentes, quod hujuſmodi exceſſus, & culpa à dd tyrannis principaliter prodierunt, & ipſorum filii longo tempore exulaverunt, & exulant à terra præfata, & quod in ea iidem cives devoti, & fideles, & eorum poſteri qui pro tempore rebellionis, inobedientiæ, & exceſſuum prædictorum de dicta terra, & per præfatos tyrannos expulſi fuerunt, ut profertur ad honorem, & ſtatum prælibatæ R. E. commorantur, de copioſa benignitate dictæ ſedis hujuſmodi dignitatem, & honorem epiſcopalem præfatæ terræ Auximi reſtituere & terram ipſam denuo inſignire civitatis titulo, ac nomine dignaremur. Nos igitur, ut dictus communis populus in obedientia, & devotione præfatæ R. E. tanto ſedulius, & conſtantius perpetuo maneant, quanto ex potioribus gratiis ipſius ſedis ſe ad hoc conſpexerint obligatos, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, Eccleſiæ Auximanæ, ac terræ Auximi prædictis, dignitatem, & honorem Cathedralem, & Epiſcopalem, auctoritate Apoſtolica de fratrum noſtrorum conſilio, & de gratia reſtituimus ſpeciali, & civitatem ipſam civi-

tatis

tatis titulo, & nomine denuo inſignimus, ſtatuentes, & decernentes, quod idem Epiſcopus, qui præeſt, & qui pro tempore præfuerit eidem Eccleſiæ Auximanæ, appelletur Epiſcopus Auximanus, & omnibus ſuis officio, juriſdictione, honoribus, & inſigniis utatur plenariè in dictis Eccleſia, & civitate Auximana, ſicut prædeceſſores Epiſcopi Auximani ante privationem hujuſmodi utebantur. Nulli &c.

Datum apud M. Flaſconum 4. idus julii, Pontif. noſtri anno 6. 1368.

Deceſſit autem 1381. ſepultus jacet in Eccleſia S. Petri Martyris Aſculi, ubi ante aram principem hoc habet epitaphium.

Anno Domini MCCCLXXXI. & die iii.
menſis Auguſti. Hoc eſt ſepulchrum Domini
Petri de Aſculo, Epiſcopi Auximani de ord.
Prædicatorum.

XXVIII. 26. PETRUS de Monte Filiorum, ex Subdiacono popularibus ſuffragiis ſublectus eſt poſt Petri exceſſum. Cujus electionem cum adverſo decreto irritaſſet VI Urbanus, mox motu proprio, contentus popularem audaciam ſuppreſſiſſe, eundem ad Auximanam ſedem evexit; vir utique magni ſpiritus, itaque cordatus, ut cum Nicolaū quendam Aeſinatem presbyterum comperiſſet contra Auximates conſpiraſſe, in favorem Gibellinarum partium, & conſpirationis filum ſua prudentia abrupit, & deprehenſum presbyterum perpetuo carcere concludendum curavit. Totius Marchiæ, ac Spoletini Ducatus Vicelegati munere functus eſt. In Cathedrali ad pſallendum ſubſellia ſtatuit, templumque à ſe exornatum pretioſa ſupellectili, eccleſiaſticoque cultu ditavit. In Cingulum ſuæ diœceſis caſtellum S. Marci moniales ad S. Margaritæ cœnobium tranſtulit. Deceſſit anno 1400.

XXIX. 27. JOANNES Grimaldeſcus Auximanus, in utroque Jure Conſultus, à Bonifacio IX. ſuæ patriæ electus Epiſcopus eſt anno 1400. 3. Non. Septemb. Hic XII. Gregorii Pontificis temporibus in priſtinum ſtatum, numerumque Canonicos Cathedralis reſtituit, quos pauperior cenſus temporibus ſupra memorati Petri, vix tantum octo alere poſſe videbatur. Itaque in Auximana ſede Ioanne ſedente, duodecim jam ibi Canonici divinum opus urgebant, ut in lib. de diverſis formis XII. Gregorii narratur fol. 222. deceſſit autem Ioannes 1412.

XXX. 28. BARTHOLOMÆUS Joanni ſucceſſit ann. 1412. ſedit autem annos ſeptem, eoque Epiſcopali munere ſe exolvit anno 1419.

XXXI. 29. Fr. PETRUS Herculanus Fanenſis Ordinis Minorum, à Martino V. hunc Epiſcopatum accepit 1419. 3. Kal. Febr. Per annos tres illam Eccleſiam adminiſtravit. Deceſſit 1422. Cæterùm Petro Auximanis jus Divinum dicente, fortuito incendio prædives deflagravit ſacrarium, ubi præter cæteram pretioſam ſupellectilem, eodem debacchante incendio, antiqua ſcripturarum monumenta magno ejus Eccleſiæ, atque irreparabili incommodo perierunt.

XXXII. * Ex App. tom. 2. 30. Fr. NICOLAUS Auximanus, è Caſtello, *Ord. S. Benedicti ex Abbate S. Nicolai, Martino V. ſedente ſuæ patriæ, electus Epiſcopus eſt an. 1422. 9. Kal. Auguſt. deceſſit autem 1434. De illius electione Martinus V. ita ad Auximanum Capitulum ſcripſit.

Martinus V. ſervus ſervorum Dei. Dilectis filiis Capitulo Eccleſiæ Auximanæ S. R. E. immediate ſubjectæ ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Apoſtolatus officium, &c.

Dudum ſiquidem bon. mem. Petro Epiſcopo Auximano regimini Eccleſiæ veſtræ Auximanæ præſidente, nos cupientes eidem Eccleſiæ, cum eam vacare contingeret, per operationis noſtræ miniſterium utilem, & idoneum præſidere per bonam proviſionem ipſius Eccleſiæ ordinationis, & diſpoſitionis noſtræ ea vice duximus ſpecialiter reſervandum, decernentes ex tunc irritum, & inane ſi ſecus ſuper iis per quoſcunque quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contingeret attentari. Poſtmodum vero præfata Eccleſia veſtra per obitum dicti Petri Epiſcopi, qui extra Romanam curiam diem clauſit extremum paſtoris ſolatio deſtituta, vos reſervationis, & decreti prædictorum forſan ignari dilectum filium Nicolaum Electum Auximan tunc Abbatem monaſterii S. Nicolai Auximan ordinis S. Benedicti in veſtrum, & Auximan Epiſcopum concorditer elegiſtis, licet de facto, ipſeque

A *electus, reſervationis, & decreti hujuſmodi ſimiliter inſcius electioni hujuſmodi illius ſibi præſentatæ decreto conſenſit ſimiliter de facto, & demum reſervatione, & decreto prædictis ad ipſius electi deductis ad notitiā hujuſmodi electionis negotium proponi fecit in Conciſtorio coram nobis. Nos igitur electionem ipſam, & quæcumque idem ſecuta, utpote poſt, & contra reſervationem, & decretum prædictū de facto, ut præmittitur attentata irrita, prout erant, & inania reputantes, & ad proviſionem ipſius Eccleſiæ veſtræ celebrem, & felicem, de qua nullus præter nos ea vice ſe intromittere potuerat, ſive poterat, reſervatione, decreto obſiſtentibus ſupradictis, ne Eccleſia ipſa longæ vacationis exponeretur incommodis, paternis, & ſolitis ſtudiis intendentes, poſt deliberationem, quam de præficiendo eidem Eccleſiæ perſonam utilem, & etiam fructuoſam cum fratribus noſtris habuimus diligentem, demum ad eumdem Nicolaum Electum, cui de religionis zelo, literarum ſcientia, vitæ munditia, honeſtate morum, ſpirituali providentia, & temporalium circumſpectione, & aliis multiplicium meritorum apud nos fide digna teſtimonia perhibentur, direximus oculos noſtræ*
B *mentis, quibus noſtris, ac non veſtrum Electum eligentium concordi voluntate attenta meditatione penſatis de perſona ipſius Electi, nobis, & dictis fratribus ob ſuorum exigentia meritorum accepta eidem Eccleſiæ veſtræ de dictorum fratrum conſilio auctoritate Apoſtolica providimus, ipſumque illi præfecimus in Epiſcopum, & paſtorem, curam, & adminiſtrationem ipſius Eccleſiæ ſibi in ſpiritualibus, & temporalibus plenariè committendo, in illo qui dat gratias, & largitur præmia, confidentes quod dextera Domini ſibi aſſiſtente, propterea præfata Eccleſia ſub ſuo felici regimine proſpere, & ſalubriter dirigetur, ac grata in eiſdem ſpiritualibus, & temporalibus ſuſcipiet incrementa. Quocirca diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, eundem Electum tanquam patrem, & paſtorem animarum veſtrarum grato admittentes honore, & exhibētes ſibi obedientiam, & reverentiam debitā & devotam ejus ſalubria monita, & mandata ſuſcipiatis humiliter, & efficaciter adimplere curetis. Alioquin ſententia, qua idem Electus rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus, auctore Deo, uſque ad ſatisfactionem condignam inviolabiliter obſervari.*

C *Datum Tibure 9. Kal. Auguſti anno noſtri Pontificatus 5.*

31. ANDREAS civis Auximanus, è Caſtello Monticulo oriundus, olim Epiſcopus Crapulanus, tum Foroſempronienſis electus Præſul, huc translatus anno 1434. die 7. menſis Januarii. * Aderat tunc, quando ad Eccleſiam hanc translatus fuit, Concilio Baſileenſi, quem uti virum clariſſimum, doctrina, & prudentia præditum ſingulari, univerſalique Eccleſiæ neceſſarium patres apud ſe retinebant, eumdemque Prioribus, populo, & communitati Auximanæ civitatis hiſce literis commendarunt, quæ hactenus in tabulario ejus Eccleſiæ aſſervantur. XXXIII. * Ex App. tom. 2.

Sacroſancta generalis ſynodus Baſilien. in Spiritu S. legitime congregata univerſalem Eccleſiam repræſentans, Dilectis Eccleſiæ filiis, prioribus, populo, & communitati civitatis Auximanæ ſalutem, & omnipotentis Dei benedictionem. Noviſſimis diebus, uti percepimus D Eugenius cupiens Eccleſiæ Auximanæ de optimo paſtore utiliter providere, ad Eccleſiam ipſam tranſtulit ven. Andreā de Monticulo decretorum doctorem, olim Epiſcopum Capurlien. & nuper Foroſemproniensem magnis ejus virtutibus ſic exigentibus, qui cum
D *in hoc ſacro concilio longo tempore fuerit, & tanquam notabile, & utile membrum ipſius circa negotia univerſalis Eccleſiæ, quæ hic ardua tractantur, prudenter cum magna diligentia ſemper ſe habuerit, adeò quod à nobis commendatione, honore, & dignitate, quamvis magna dignus judicetur, ſperemuſque, quod hujuſmodi de eo tranſlatio facta vobis erit grata, Eccleſiæ autem nondum grata, ſed futura eſt utiliſſima Vos exhortamur in Domino, & attente rogamus, ut eum favorabiliter, & cum debita reverentia recommiſſum ſuſcipiendi velitis omnem diligentiam adhibere ob Dei, & Eccleſiæ ſacroſanctæ reverentiam, ac ejus ornamenta virtutum, quod dictæ Eccleſiæ poſſeſſionem faciliter conſequatur. Ipſe enim Epiſcopus cum nequeat perſonaliter, hic in negotiis, & Eccleſiæ univerſalis implicitus, ad dictam poſſeſſionem conſequendam accedere, procuratores ſuos legitimos mittit, & quod ut diximus pro fide hic diligenter laborat, rogamus vos, ut velitis dictis procuratoribus ſuis conſiliis, favoribus, & auxiliis aſſiſtere opportunis, adeò, quod favore ve-*

ſtro, ac etiam intuitu noſtro, totius Epiſcopatus poſſeſſionem ſine . liquo impedimento poſſit obtinere, quod nobis certe gratum erit, & ex hoc ſacrum Concilium vobis multum obligabitis, Eccleſiæ, & populo veſtro, ut diximus, de ejus perſona ſalubriter proviſum erit, & vos omnes poſtea vobis contentare poteritis.

Datum Baſileæ 10. Kal. Decembr. an Domini 1434.

D de Battiferris.

Loco plumbi † ſacroſancta ſynodus Baſilien.

Hic ſanctiſſimis moribus fuit, itaut hactenus etiam ſuaviſſima apud pios ejus memoria habeatur. Ejus tempore, juſſuque SS. martyrum Florentii, Siſinii, Diocletii, & Maximi corpora, è Monaſterio S. Florentii in Cathedrale templum honorificè translata ſunt. Deceſſit autem Andreas 1454. non ſine ſuorum lachrymis, ſepultuſque eſt in Cathedrali. („ *Vicarius* „ *Eugenii IV. in Urbe Regnicolas illos degradavit, qui* „ *capita SS. Apoſtolorum pretioſiſſimis gemmis denu*„ *daverant.* Lucent.)

XXXIV. 32. JOANNES, è gente Præfetta nobilis Urbinas, à Nicolao V creatus 1454 die 30. menſis Augusti. Inceptam ſummæ ædis ædificationem à ſuo anteceſſore magnificè abſoluit. Annos omninò ſex Auximanam rexit Eccleſiam. Deceſſitque 1460. 6. Kal. Auguſti, ſepultuſque eſt in Cathedrali.

XXXV. 33. GASPAR Zachius, nobilis Volaterranus, Græcis, Latiniſque literis cultiſſimus, Card. Beſſarioni à ſecretis, Pio II. familiaris, ab ipſo Epiſcopus declaratus eſt anno 1460. 6. id. Auguſti. Hic vir planè diligens, ac liberalis, ex iis, quæ ex incendio eripi potuerãt, monumentis, ſuorum anteceſſorum ſeriem ſatis mutilam compilavit, ne in totum perirent eorum nomina, quibus incendium inviderat immortalitatem; ſibi creditam Eccleſiam viſitatione, ut vocant, cenſuraque correxit; ſedit autem 14. annos, Romæque demum vita functus eſt, tumulumque apud S. Mariam Majorem accepit prope Præſepe Domini, ubi in marmoreo lapide ejus leviter inſculpta perſpicitur effigies, cum gentilitiis ſtemmatibus, in quibus quinque congeſti montes exurgentem arborem tegunt, quam raſtrum tribus diſtinctum liliis ſupernè exornat, cum hac inſcriptione.

Hic jacet Rev Pater D. Gaſpar Zachius Epiſcopus Auximanus, Græcis, ac Latinis literis eruditiſſimus. Obiit an. Do. MCCCCLXXIV. menſ. Novemb. die xxiii.

(„ *In Archivio Generali Florentino in Protocollo* „ *Jacobi Antonii de Romena ad an. 1449 de hoc Zachio* „ *hæc leguntur* D. Gvaſpar q. Antonii Taviani de „ Zachiis de Vulterris Archipresbiter Vulterranus, „ Accolitus Apoſtolicus, & D. Beſſarionis Cardina„lis ſecretarius, & cõtinuus commenſalis. *Salvinus.*)

XXXVI. 34. LUCAS Carduccius Florentinus, Nicolao, Petraque Foraboſchia nobilibus parentibus ortus, adhuc adoleſcens, apud Camaldulenſes in SS Angelorum Florentino cœnobio monaſticam vitam inſtituit, dignitatumque gradus ſuæ religionis mira virtutum progreſſione percurrit; ſiquidem monaſterii, in quo ſui tyrocinii poſuerat rudimenta, primum Prior factus eſt, deinde S. Sabinæ Abbas; demum à Sixto IV. Auximanus Epiſcopus electus eſt, cum illam curam, utpote ancipitem, ac propemodum Angelicis humeris formidandam maximè adverſaretur, anno 1474. 5. Non. menſis Decembris. Felici progreſſu Auximanam adminiſtravit Eccleſiam. Illud autem in ſuæ præcipuæ felicitatis partem Lucas viſus eſt poſſe connumerare, quod poſt tot ſecula latens S. Leopardi corpus, primi ejuſdem civitatis Epiſcopi, ac Protectoris ſibi reperire contigerit, repertumque ubi modo quieſcit, honorificentiſſimè collocare. Incidit autem hæc felix inventio in annum 1479. 7. id. Novembr. * De qua ſic in monumentis ejuſdem Eccleſiæ ſcriptum legimus.

* Ex ap. t. 2.

Sub annis itaque Chriſtianæ ſalutis 1479. ind. 12. tempore SS. Chriſto Patris, & D. noſtri D. Sixti divina providentia Papa IV. Præſidente vero in Eccleſia Aux. Reverendiſs. in Chriſto Patre, & D. D. Luca Carduccio de Florentia. Audiens itaque de S. Leopardo, prout ſupra narrata ſunt, maximam erga S. habuit devotionem, & perquirens cum ſuis Canonicis, ſi poſſibile eſſet d. Corpus videre; reſponſum fuit à Canonicis antiquioribus, quod multi alii Epiſc. videre cupierunt, & tamen huc uſque nullus auſus fuit immittere ad perquirendum, dicunt que forſan advenerat hora clarificationis hujus glorioſiſſimi ſancti, quia legitur, quod folium non cadit de arbore, abſque licentia Patris, qui in cælis eſt. Poſtea die 30 menſis octobris ſuprad. anni infraſcriptos D. Canonicos convocavit poſt horam veſpertinam, R. D. Marium Canonicum, & Vicarium, D. Antonium de Leopardis Archidiaconum Aux. D. Dominicam Bartoli, D. Clementem, D. Julianum, D. Carolum, D. Iacobum, & D. Stephanum Francigen. omnes Canonicos dictæ cathedralis Eccleſiæ, & congregati omnes inſimul prope altare majus S. Leopardi, Reverendiſs. D. Epiſcopus ſuprad. ſermonem fecit exhortando omnes ad bene vivendum, & devotionem habere erga Patrem noſtrum ſanctiſs. Chriſti Confeſſorem Leopardum, & qualiter ipſe cupiebat videre Corpus ejus, quando eſſet datum deſuper; & ideo congregaverat eos inſimul ad hoc, ut unuſquiſque diceret votum ſuum, quia dicitur, quod vox populi vox Dei, quid dicam? Omnes unanimiter uno ore cũ gemitib. & lachrymis hoc epoſtulabant. Hæc audiens ſuprad. D. Lucas Epiſcopus licentiam dedit, & benedictionem, ut cum omni devotione, & diligentia ſanctiſs. Corpus perquireretur; hoc facto fores Eccleſiæ clauſæ fuerunt, & incontinenti inceperunt ſuprascripti D. D Canonici fodere retro altare majus dictæ eccleſiæ, prout legenda teſtatur, fodiendo devenerunt ad quoddam murum ex lapide cocto arena, & calcina factum ita durum, quod cum ſcalpellis frangere oportebat, & videntes altare majus ex marmore facto fundatum eſſe ſuper hoc muro, deliberatum fuit ad modum unius feneſtræ illum ſolummodo aperire, hoc facto inventum fuit culmen ſive ſummitas unius arcæ ſaxeæ, & incontinenti exiſtimatum fuit illam eſſe arcam, ubi jacebat ſanctiſs. Corpus. Poſtea concavatum fuit magis ſubtus, & inventa fuit arca ſaxea grandis, qua viſa omnes gaviſi fuerunt, deinde deliberatum fuit, quod fieret una feneſtreſula in lapide, qui ſuper hanc arcam jacebat ad hoc ut ſanctiſs. Corpus videretur, factaque feneſtrolula, inventa fuerunt crypta, & omnia ſigna, Corpus magnum, & integrum, prout, & nunc ſtat, & videri poteſt, &c. Suprad. D. Epiſcopus per certos ſuos Canonicos hæc D. D. Prioribus mandavit intimari, qui D. Priores hæc intelligentes, nunciaverunt ſuis civibus, & aſſociati cum maxima comitiva civium, venerunt uſque ad locum, videnteſque tam miraculum, quod & patres eorum videre non potuerunt, cum lachrymis ex ſumma ſpirituali alacritate laudes Deo dederunt, & quia in ante vigilia hujus glorioſiſſimi ſancti hæc fuerunt, crevit & devotio, & alacritas: publicatum fuit omnibus per civit. degentibus, campanæ Eccleſiarum invitabant, populus jubilabat, infirmi congratulabatur, & multi ſurgebant, Sacerdotes ſacrificia Deo offerebant pro dilectis, & peccatis populi. quid plura? in die feſtivitatis, quæ eſt 7. Novembris fuit tam maxima multitudo populi utriuſque ſexus, tot vota, & miracula, quod uſque in hodiernum diem ſuper ejus ſepulchrum ſigna apparent. Accidit etiam quod infra octavam hujus glorioſiſſimi ſancti, Reverendiſs. D. Nicolaus Epiſcopus Madrucen. miſſus in Hungaria legatus rediens Romam habuit pernoctare in civit. Auxim. unde audiens inventionem S. Corporis diſcedere noluit niſi prius viſitaret eum, quo viſitato, judicavit eſſe tam clero, quam populo theſaurum pretioſum, &c.

Actum &c. Et ego D. Stephanus Ioannis de partibus Franciæ Rector parochialis Eccleſiæ S. Petri foris portam de Aux pub. Imp. Auctoritate Not. & Iudex ordinarius præſens interfui, & ea rogatus ſcribere ſcripſi, & publicavi, ſignumque meum appoſui conſuetum, &c.

Loco † Signi.

Sacrarium exornavit, ac pretioſa eccleſiaſtici cultus ſupellectili mirificè adauxit, in honorem S. Leopardi, quem nuper repererat a. Quibus geſtis è vivis ſublatus eſt, inque media Cathedrali ſepultus, cum hac ſimplici, nudaq; promeritis laudibus inſcriptione.

Lucas Carduccius Epiſcopus Auximanus MCCCCLXXX.

a De h[illegible] con[illegible] Scipi[illegible] Ammira[illegible] tum in Famil. Fiorent. & Spag[illegible] Man[illegible]

XXXVII. 35. LUCAS Lucæ ſucceſſit, à Sixto IV. electus an. 1480. ſedit annos 4. mortuuſque eſt 1484.

XX XVIII 36. PARIS de Monte Marro, è Fieardo a Caſtello, demortuo Lucæ ſuffectus eſt, Innoc. VIII. Pontifice Max. ſedente, annn 1484. 14. Kal. Octob. * Eo Præſule annn 1488. Innocentius VIII. inſignem peccatorum remiſſionem induiſit viſitantibus Eccleſiam ſanctiſſ. Annunciatæ Ordinis Minorum. extra Auxim. poſitam, cujus gratiæ documentum iis concepit verbis. in eaque inſignes Eccleſias, ſanctorumque corpora, quæ in ea requieſcunt civitate, recenſet.

a Fidardo.

* Ex App tom 2.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Glorioſus in ſanctis ſuis Deus, qui ineffabilem ſuæ pietatis clementiam ſupernæ patriæ cives, qui ex hujus procelloſi ſeculi fluctibus per conſtantiam fidei, fideliter emergentes ad æternam beatitudinem pervenerunt, inæſtimabili decorat gloria claritatis, ſic nos illius vices licet immeriti gerentes in terris ejus imitationem ſanctorum quomodolibet Eccleſias ad honorem Altiſſimi, & ſub illorum nominibus pie dedicatas devota Chriſti fidelium veneratione celebrare lætamur, & ut hoc ferventius valeat adimpleri, viſitantibus illis ſpiritualibus theſauri munera libenter elargimur, ut quorum animæ lætantur in cœlis, eorum nomina celebrentur in terris, & per hoc ipſis demum pro nobis intercedentibus ad cœleſtis aulæ premia valeamus feliciter pervenire. Sane ſicut fide digno relatu accepimus, ſunt in noſtra civitate Auximana inter alias quinque Eccleſiæ præ cæteris inſignes, in quibus diverſa corpora ſanctorum, & beatorum variis miraculis quotidie coruſcantia requieſcunt, & aliæ reliquiæ plurimorum ſanctorum, & anctarum honeſtiſſimo cultu, & veneratione digniſſima coruſcant, quæ quidem Eccl. propter longi temporis vetuſtatem, & aliis de cauſis, ſicut relatione prædicta percepimus, magna reparatione indigere noſcuntur, ad quam faciendum pia Chiſti fidelium ſuffragia videntur plurimum eſſe opportuna. Nos cupientes, quod quinque Eccleſiæ prædictæ videlicet Ecclſia Cathedralis, in qua corpora SS. Leopardi, Vitaliani, Benvenuti Pontificum, & Confeſſorum, Florentii, Diocletiani, Victoris, Philippi, Maximi, & Coronæ virginis, martyrum, Siſinii martyris, & B Joannis Epiſcopi, & aliorum plurium SS. reliquiæ requieſcunt. Et Eccleſia monaſterii S. Nicolai, Eccl. S. Franciſci, eccl. S Marci, & eccl. Annunciatæ Minorum obſervantiæ S. Franciſci extra muros dictæ civitatis congruis honoribus frequententur, & in ſuis ſtructuris, & ædificiis valeant reparari, ac corpora ſanctorum, ac beatorum prædictorum pia ac digna fidelium memoria celebrari, ac eo libentius devotionis gratia ad illa confluant, quo ex hoc ibidem dono cœleſtis gratiæ uberius conſpexerint ſe refectos, de omnipotentis Dei miſericordia, ac BB Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi omnibus, & ſingulis fidelibus utriuſq; ſexus, qui eccleſiam prædictam Annunciatæ extra muros in diebus indulgentiæ hujuſmodi incipientibus à die ſextæ feriæ hebdomadæ S. & duraturis per totam diem Martis Paſchatis reſurrectionis Dominicæ in aliquo ipſorum dierum viſitaverint annuatim, & ad reparationem ſtructurarum Eccleſiarum prædictarum manus porrexerint adiutrices, plenariam remiſſionem omnium peccatorum ſuorum auctoritate Apoſtolica tenore præſentium elargimur. Et ut fideles ipſi ad dictas Eccleſias pro indulgentiis hujuſmodi conſequendis pro tempore confluentes, illas pura mente, & ſincero corde conſequi valeant, volumus, & eadem auctoritate concedimus, quod Vicarius generalis in ſpiritualibus venerab. fratris noſtri Epiſcopi Auximani cum conſenſu Gubernatoris Provinciæ Marchiæ Anconitanæ pro tempore exiſtentis tot probos, idoneos ſeculares vel Ordinum quorumcumque regulares, quot eis neceſſarium videbuntur deputare poſſit, ipſique probi ſic deputandi eorundem viſitantium, & confiteri volentium confeſſiones audire, & eos ab omnibus, & ſingulis peccatis, criminibus, exceſſibus, & delictis in omnibus caſibus præterquam ſedi Apoſtolicæ reſervatis abſolvere, ac pœnitentiam ſalutarem injungere, necnon vota quæcumque per eos emiſſa, quæ commode ſervari non poſſent ultramarina, ac BB. Petri, & Pauli, atque Jacobi Apoſtolorum, & religionis, ac continentiæ votis dumtaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare, & ipſos ab eorum obſervantiis ſimiliter abſolvere poſſint, & valeant. Volumus inſuper, quod dilectus filius D. Stephanus Canonicus dictæ Cathedralis Eccleſiæ, & Rector parochialis Eccleſiæ S. Petri foris portæ quoſcumque homicidas etiam

A *voluntarios à reatu homicidii hujuſmodi in foro conſcientiæ dumtaxat ſolus, & non alii deputandi ſupradicti abſolvere, eiſque pœnitentiam ſalutarem iniungere poſſit, & valeat alias, prout ſuperius continetur. Non obſtantibus, &c. præſentibus per tres annos tantummodo duraturis. Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c.*

Datum Romæ apud S. Petrum, anno incarn. Domin. 1480. viii. Kal. martii, Pontificatus noſtri anno 5.

Loco † plumbi.

Hieron Balbanus.

In ſua patria deceſſit, ibidemque ſepultus fuit, ann. 1498. die 13. menſis Sept. („ *Fuit hic ex Familia Ghirardella ejuſdem Caſtri Fidardi, ubi ejuſdem nomen, Cognomen, & inſigne. Corpus quieſcit in eodem Caſtro in Sacriſtia Eccleſia Ord. Min. Conventualium, & vulgò vocatur*: Beatus Paris. *Mandoſius.*)

37. ANTONIUS Ugolinus de Sinibaldis Auximanus, utriuſque juris peritus, Cubicularius, ac familiaris Card. Riarii, cum in Alexandri VI. Pontificis gratiam commendatione doctrinæ, ſe maximè in-
B ſinuaſſet, ab eodem declaratus eſt Auximanus Præſul anno 1498. die 19. menſis Octobris. Hic ſub II. Julio Concilin Lateranenſi interfuit *b*, quod demum à Leone X. abſolutum eſt Anno verò 1515. cum libens, volenſque Epiſcopali munere abiiſſet 13. die menſis Junii, Romam profectus, ibidem 4. Kalendas Julii, è vivis eximitur. * Cujus corpus Auximum relatum in Cathedrali ſepulchrum accepit. XX XIX.

b an. 1512.

* Ex App. tom. 2.

38. JO: Baptiſta Sinibaldus, ex patrui abdicatione à Leone X. Epiſcopatum accepit anno 1515. die 13. menſis Junii; interfuitque & ipſe Lateranenſi Concilio *c*. Epiſcopale palatium à fundamentis extruxit, deceſſitque ann. 1547. * de quo, deque Antonio patruo in Cathedrali hoc ſpectatur cœnotaphium. XL.

c an. 1515.

* Ex App. tom. 2.

Antonio Sinibaldo.
& Jo. Baptiſta ejus ex fratre
nepoti.
Epiſcoporum Auxim. memoria conſulere
volentes
Camillus, Neapolio, & Alexander,
C *viri ex familia pientiſſimi,*
illorum oſſa ex tumulis ſublata.
Pii IV. Pont. Max. edicto hic humari
curarunt
anno Domini M.D.LXII.
Quorum primus creditum ſibi gregem
per annos xvii. feliciter
cuſtodivit,
temploque hoc teſtudinibus
ornato.
Obdormivit in Domino anno ſal.
M.D.XVIII.
Aetatis ſuæ LII.
Alter vero per xxii. ann. ſanctiſſimè
functus.
Epiſcopio à fundamentis exædificato
annum vitæ geſſit LIIII.
Obiit anno Domini
M.D.XLVII.

39. CYPRIANUS Senilis Anconitanus, in ejus
D ſeculi doctis fecundiſſima fama numeratus, Pauloque III. Pontifici in paucis charus, ab eodem Pontifice creatus 1547. die 13. menſ. Maji. Quatuor tantum annos Eccleſiam illam adminiſtravit; deceſſitque 1551. (1) * Jacet in ſua Cathedrali cum hoc epitaphio. XLI.

* Ex App. to. 2.

Cyprianus Senilis Ancon. cum Latinis
tum Græcis literis præſtantiſſ.
ac Pauli III. Pont. Max.
ob ſervitutum merita dignitate
inſignita
Hieron. mœſt. F.P.
Obiit anno Domini M.D.LIX.
tertio Kalend. Auguſti, ætatis vero
LXVIII.

40. BERNARDINUS de Cupis Roman. nepos Dominici Card. Tranenſis à Julio III. ſublectus eſt ann. 1551. die 24. menſis Julii. Auximanam rexit Ec- XLII.

(1) Obiit 3. Kal. Aug. 1559. Æt. 68. Aſſervatur in Cathedrali cum Epitaphio præfatum mortis tempus indicante. Ante Epiſcopatum erat Anconitanæ Eccleſiæ Archipresbyter Clericali tamen tantùm caractere inſignitus. *Lucens.*

eleſiam anno 23. provectiorique ſenectute pulſatus, Epiſcopale onus depoſuit, tametſi poſtea per aliquot annos vitam protulerit. (1)

XLIII 41. CORNELIUS Termaous à Macerata, ſub Pio V. Cæremoniarum Magiſter („ *I.V.D. & Archi-* „ *presb. Eccleſ. SS. Juliani & Celſi de Urbe*,) electus eſt 1574. die 19. menſ. Januarii; deceſſit autem 1588.

a Al. Firmanus.

XLIV 42. (2) THEODOSIUS Florentius, nobilis Auximanus, Pii V. olim Cubicularius, Secretariuſque magnæ exiſtimationis, Canonicuſque S. Petri in Vaticano. Hic poſt Pii V. Pontificis exceſſum cum ambitioſas ſpes ſuas, fortunamq; damnaſſet, iterum excolendis literis appulit animum; ſed eidem literati otii trãquillitatem Sixtus V. invidiſſe viſus eſt, eum illum ad Epiſcopatum Auximanum vocaſſet ano. 1588. die 27. menſis Julii. * Sacras Benvenuti Epiſcopi exuvias è ſuperiori parte Cathedralis, ſub confeſſione ſolemni ritu tranſtulit, ubi alia ſanctorum corpora venerabiliter requieſcunt. Id docet in marmore hæc exarata inſcriptio.

* Ex App tom. 2.

S. Benvenuti corpus ex ſuperiori
templo
ad venerabiliorem cultum
Theodorus Florentius Epiſcopus
Auxim.
huc transferendum
curavit
Anno Domini M. D. XC.
die xi. menſ. Jul.
Pont. Sixto V.

Idem Florentius B. Virginis Mariæ ſacellum in Cathedrali ornavit, & donavit, ſic ibidem proloquente inſcriptione.

Ex Teſtamento
Theodoſii Florentii Auximani
ſacellum hoc Deipara Virgini
dicatum,
ornatum, & dotatum
anno Domini
M. D. LXXXXI.

In ea dignitate vix tres annos exegit, mortuuſque deinde eſt 1591. die 17. menſis Decembris b. („ *Hic etiam Altare majus, & Sacellum corporis Chriſti, con-* „ *ſtruxit. Quatuor adoleſcentes inſtituit ex Auximati-* „ *bus, qui cenſu ſuo literariam paleſtram excurrerent.* „ *Florentia familia apud Auximates antiquiſſima eſt.* „ *Florentiumque martyrem hujus familiæ fuiſſe aſſerit* „ *Baldus in Vitis SS. Auximi ex Metaphraſte. Et aſq;* „ *nunc antiquum ſervat ſplendorem rerum opulentia, &* „ *locorum utili dominio. Theodoſius cum B. Pio proxime* „ *familiaretur, Abbatiam juriſpatronatus Florentinorũ* „ *erexit Auctoritate Rom. Pontificis, eique ſoli perpetuo* „ *immediate ſubjici declarari fecit, & deficiente Floren-* „ *tiorum ſtirpe in jus nominandi ſubrogavit Remp. Au-* „ *ximanam.* Lucent.)

b Hujus meminit cum laude Hieronymus Rubei in Sacris monumentis Ravennatibus par. I. pag. 47. Mand.

XLV. 43. ANTONIUS Maria Gallus Auximanus è nobili familia ortus, jam inde ab adoleſcentia Romã profectus, in aulicis honorariis Card. Montalti, qui poſtea Sixtus V. appellatus eſt, præcipuus fuit, eidemque deinde facto Pontifici magno uſui fuit, ab eodemque Canonicus Vaticanæ Eccleſiæ creatus eſt, nec multo poſt Epiſcopus Peruſinus. Mox & S. Agnetis in Agona presbyter Card. Aemiliæ Provinciæ legatione prudentiſſimé functus eſt, ſanctæque Lauretanæ domus olim fuit protector. Cæterùm poſt exceſſũ Florentii, ad Auximanam Eccleſiam tranſlatus eſt anno 1591. die 19. menſis Julii; quam quidem Eccleſiam adeo prudenter rexit, atque munificé, ut illam multis muneribus, eccleſiaſticoque cultu ditaverit; inque Lauretanam domum ea contulit ornamenta, quæ purpuratum Principem viderentur decere; utque erga Lauretanos ſuam pietatem planè oſtenderet, in tenuiorum favorem Montem Pietatis fundavit. Deceſſit autem ſub Paulo V. cum eſſet Cardinalis Epiſc. Oſtienſis, ac Veliternenſis, ſacrique Collegii Decanus, anno 1620. menſis Martii, illiuſque cadaver è Templo Jeſu Salvatori dicato in Aram Cœli delatum; in medio ſacrario cum hoc epitaphio tumulatum eſt.

Ant. Maria Card. Gallo Sacri Collegii Decano, Patritio, & Epiſcopo Auximano, Almæ domus Lauretanæ Protectori. Petrus Stephanus Gallus ex teſtamento heres Patruo benem. poſuit.

* In Eccleſia vero Auximana hoc ei cœnotaphium erexerunt Canonici.

* Ex App. tom. 2.

Antonio Mariæ Cardinali Gallo
patritio,
& Epiſcopo Auximano,
Almæ Lauretanæ domus
Protectori,
ac ſacri Collegii Decano
Legatione Flaminiæ,
aliiſque præcipuis muneribus, & honoribus
perfuncto,
ac præclaris meritis onuſto
Capitulum, & Canonici
ob ſingularia ſibi ſe beneficia,
virtutumque præſtantia
mœrentes, ſed merito
poſt ejus obitum
Paſtori, Parenti, Patrono PP.
anno Domini M. DC. XX.

In eadem Eccleſia alia ejuſdem legitur memoria ex marmore.

Antonius Maria tit. Sanctæ Praxedis
S. R. E. Card. Gallus
Epiſcopus Auxim.
Jeſu Chriſti corona cruentam
adhuc ſpinam pio labore quæſitam
patriæ chariſſimæ exhibuit.

44. AUGUSTINUS Card. Galaminus, vulgo vocatus Aræ Cœli Cardinalis, Ordinis S. Dominici, Præſul Auximanus, Card. Gallo ſucceſſit anno 1620. die 29. menſis Aprilis. Natus eſt Auguſtinus in Braſichella Flaminiæ oppido humilibus quidem parẽtibus, ſed adeò vivida, nobilique indole, ut gentilium ſuorum, progreſſione ſolidarum virtutum, obſcuritatem omnem deterſerit, atque ad miraculum illuſtrarit; quippe cum apud fratres Prædicatores Faventiæ Dominicanum inſtitutum ſuiſſet amplexus, adeò brevi profecit, ut nobilium facultatum intima ſcientia imbutus, gradus omnes, tum literarios, tum ſuæ Religionis dignitatum, feliciſſimé aſcenderit. Siquidem, ut interim inferiores brevitatis cauſa promamus S. Palatii Magiſter creatus eſt, inde Generalis ſui Ordinis Magiſter 1608. quo graviſſimo munere fungens, cum Pariſiis ſui Ordinis generale Capitulum celebraret, à Paulo V. purpuratus Senator renunciatus eſt anno 1611. die 17. menſis Auguſti; reverſuſque Romam, omnes, qui illic celebrari ſolent de rebus fidei, deque moribus cætus, ſuo ſuffragio juvit; inſignituſq; eſt titulo S. Mariæ de Ara Cœli die 14. menſis Novembris, factuſque Lauretanus Epiſcopus, illuc ſe tranſtulit purioris vitæ trãquillitate fruiturus, cum Paulus V. ad Auximanum illum traxit Epiſcopatum, cujus gregem nunquam niſi graviſſimis diſtrahentibus cauſis vel tantiſper deſeruit, ratus nulla re magis, quam Paſtorum præſentia ſubditorum urgeri ſalutem. Verùm Galaminus, cum purpura haudquaquam monaſticos demutavit mores, ſed ſe ipſo ſemper cum dignitate major effectus, nonagenarius etiam, ac penè capularis ſenex diu vixit, ſui ordinis decus, cæterorum Epiſcoporum ſpeculum, lumen Senatus, & Togæ. Obdormivit in Domino menſe * Septemb. die Sexta anno 1639. ſepultuſque in cathedrali * Hoc cœnotaphium ad ejus tumulum, & grati animi monumentum poſuit Sacra Congregatio de Propaganda fide. XLVI

* Ex App. tom. 2.

* Ex App. tom. 5.

D. O. M.
Fr. Auguſtinus S. R. E. Presbyter Card.
de Aracœli
ex Galamina, & Recuperata
Familiis antiquis, & honeſtis
inter-

(1) Ita Ughellus. Sed in Actis legitur diſpenſatus ſuper defectu Natalium de ſoluta genitus, & Jo. Dominico, & huic Eccleſiæ adminiſtrator attributus [illegible] donec ad 27. pervenillet. Lucent.
(2) Per hæc tempora Auximanum Epiſcopum fuiſſe Marcellum Trancolinum Bodienſem affirmat Auguſtinus Roſſi in hiſt. Montis Bodii pag. 10. Verum horum Præſulum ſeries hic non interrupta dictum Marcellum nullo pacto admittit, atque Auguſtinum arguit falſitatis. Mand.

in terra Briſighella ortus
ex Caligaria Florentina erinddis
Prædicatorum Ord. ab adoleſcentia adſcriptus
Per omnes ejuſdem Ordinis gradus
Ad Commiſſariatum S. Officii,
Ad Magiſtratum S. Palatii,
Ad Generalatum Dominicanorum evectus,
Exinde ad Cardinalitiam Purpuram,
ad Epiſcopatum Recinatenſem, & Lauretanum,
ac demum ad Auximanum promotus,
Magna ſanctimoniæ fama vixit, & obiit
Hærede ſcripto
Sacra Congregatione de Propaganda Fide.
Quæ ut tanta beneficentia gratitudo
tanti viri memoria,
ac tantum virtutis exemplum
poſterorum exemplo, & ſtimulo conſervaretur,
In hoc ſacello ex ſuprema ipſius teſtatoris
voluntate ornato
præſens voluit extare monumentum
curantibus
M. Cardinale Lante Epiſcopo Oſtienſi,
B. Cardinale Spada Epiſcopo Albanenſi,
P. M. Diacono Cardinale Burgheſio
executoribus teſtamentariis
Natus ann. ſal. MDLII.
Obiit MDCXXXIX.

XLVII 45. HIERONYMUS Veroſpius Romanus, Diaconus Card. ex Romanæ Rotæ Auditore creatus ab Urbano VIII. die 16. Nov. 1641. paoloque poſt Auximatib. Epiſc. deſignatur 10. Feb. („*Cum eſſet Presb.* „*Card. tit. S. Agnetis*) cujus virtutes Fabritii Card. patrui præmortui, redivivum imaginem, nobilemq; memoriam præſeferunt. Deceſſit 15. Jan. 1652.

XLVIII. 46. * LUDOVICUS Bettus, nobili familia Florentina natus, ab Innocentio X. Pont. Max. Auximanus Epiſcopus declaratus eſt die 1. Julii ann. 1652. („*Hic non fuit Patria Florentinus, ſed nobilis ex Marchionibus Bettis Anconitana familia natus*a. *Obiit bonus Paſtor 27. Octob. 1655. Sepelitur apud S. Domianicum.* Lucent.)

* Ex App. tom. 5.
a Vide Saracinum in Notit. hiſt. Anconitæ. pag. 322.

XLIX 47. * ANTONIUS Bichius, Patritia & nobili gente natus Senis in Etruria, ex Epiſcopo Ilcinenſi fit Auximanus Præſul ab Alexandro VII. Pont. Max. die 16*b*. Octob. 1656. Eccleſiam ſibi commiſſam vigilanter ad pietatem erudit.

* Ex App. t. 7.
b 6. Martii. Luc.

ADDITIO.

(„*Anno vero 1659. 10. Novemb. Presbyter Card.* „*ab eodem Alexandro renunciatus eſt: indeque Legationem Urbini elegantiſſime obivit, Carthuſiani Ordinis* „*tutelaris, & multarum in Urbe Congregationum unus* „*ex Patribus. Quatuor Summorum Pontificum electionem ſuo ſuffragio juvit Clementis IX. Clementis X. Innocentii XI. & Alexandri VIII. retenta jure adminiſtrationis Eccleſia Auximana, dimiſſoque titulo Presbyterali S. Mariæ Angelorum ad Præneſtinum Epiſcopatum gradum fecit die 3. Martii 1687. denique ſenio, & morbo ex idrope conſumptus, obiit Auximi in* „*ſuo Epiſcopali Palatio die 21. Februarii an. 1691. Romana ſede Vacante. Poſt ſolemnes inferias ſepultus eſt* „*in ſua Cathedrali.*

L. „OPITIUS *Card. Pallavicinus abſolutus à Vinculo Spoletana Eccleſia, huic deſponſatus eſt ab Innocentio XII. 8. Auguſti 1691. cum antea eidem ad Petri ſedem promovendo ſuo ſuffragio profuiſſet. De quo magis* „*diffuſe, cum de eo redibit ſermo in Spoletanis.* Luc.)

(„*Obiit autem Romæ menſe Februario 1700.*

LI. „MICHAEL *Angelus tit. SS. Quirici, & Julittæ* „*Presb. Cardinalis de Comitibus Romanus creatus* „*Card. à SS. D. N. Clemente XI. 7. Junii 1706. præfectus in Epiſcopatum Auximanum eſt 28. Junii 1709.* „*deinde translatus ad Epiſcopatum Eccleſiarum Viterbienſis & Tuſcanenſis 1. Auguſti 1712.*

LII. „HORATIUS *Philippus Card. Spada Epiſcopus* „*Lucanus translatus eſt ad Eccleſiam Auximanam 17.* „*Januar. 1714.*)

A

BALNEOREGIEN.

EPISCOPI.

BALNEOREGII Civitas, quam modo vulgus Bagnaream appellat, non admodum vetuſtæ ætatis eſt, cum ſupra milleſimum pauci reperiantur ſcriptores, qui illius meminerint. Tametſi nonnulli contendant hanc illam eandem eſſe, quam Novem Pagos

B Plinius vocat; qua conjectura id dicant ipſi viderint. Inter colles non procul à Faliſcorum monte ſita eſt, („*In Etruria ditionis Pontificiæ*,) quam aliquando Deſiderius Longobardorum Rex Rodam ſuo edicto appellandam præcepit, tametſi poſtea inveterata, pertinaxque conſuetudo juſſionem Regis ita eluſerit, ut Bagnareæ nomen apud vulgus nunquam illi exciderit. Haud ſatis ampla eſt, incoliſq; non adeo celebris c, ſive inſalubrior aer celebriores illinc cœtus excludit, ſive quavis alia de cauſa illic frequentia populi non poſſit coire. Satis ad gloriam hujus civitatis eſt, Bonaventuram illum Epiſcopum Cardinalem, ac Doctorē graviſſimum, ſanctiſſimumque protuliſſe, cujus virtutibus, tanquam de pluribus peractis triumphis poſſit omnibus futuris ſeculis gloriari. Quamquam non conſtet hactenus quis primus ante S. Antimum anno ſalutis 295. illic evangelium evulgaverit; conjectura tamen, & quidem hominum cordatorum eſt, Chriſti lumine fuiſſe illuſtratam, cum circumvicinæ cæteræ ci-

c Duo circiter millia continet mortalium.

C vitates ab Apoſtolorum diſcipulis Chriſtianis ſacris initiatæ fuere. Epiſcopalis illic dignitas opinione mortalium antiquior eſt, cum Magnus Gregorius lib. 8. reges: epiſt. 34. cujuſdam Joannis meminerit, qui Balneoregienſis fuit electus Epiſcopus circa annum Domini 598. *Neq; autem cuiquam* (inquit Galleſious in vita S. Bonaventuræ) *dubium eſſe debet, quin multò antea epiſcopalem aſſecuta ſit dignitatem, cum in ipſo ferè exordio, ut modo narratum eſt, chriſtianam ſuſceperit religionem, quo fit ut Balneoregienſium Epiſcoporum ſeries eſſe poſſit longè fortaſſe ab Apoſtolicis derivata temporibus. Hac vero tantum habuit, ſed genuit illa civitas Epiſcopos ad virtutum epiſcopalium laudē maximè inſignes.* De antiquitate hujus Urbis videndus Petrus Romanus lib. 4. Pentalitologiæ. Hujus Civitatis Epiſcopus, ſicut ferme cæteri Romanæ Provinciæ proximi, nulloque altero mediante, Pontificem Romanum adorat. Cathedralem habet antiquæ ſtructuræ ſub invocatione S. Donati Martyris, in eaque ſunt 7. Canonici, & dignitas Archidiaconatus. Caput S. Victoriæ, aliæq; reliquiæ ibidem venerantur. Domus Epiſcopi conti-

D gua eſt Cathedrali. Adeſt alia Eccleſia Parochialis. Diœceſis continet xn. Oppida, & ſex Villas. Horum Præſulum ſeriem, ut modò vides lector, elumbem damus, quod ex ejus Eccleſiæ archivo, ut multùm precibus conati ſimus, nihil, aut certè parum referre potuerimus; etenim cauſati ſunt pleraque abſumpſiſſe incendia, in quibus Balneoregienſium Præſulum præclaræ res geſtæ continebantur.

ADDITIO

[„*In Cathedrali præter ſeptem Canonicos, inter quos* „*extat Præbenda Pœnitentiaris, adſunt plures alii inferiores Presbyteri. Curam illa habet annexam animarum, quæ exercetur per certum Canonicum. Adſunt etiam præter aliam Collegiatam, & Parochialem Eccleſiam, tria virorum, & unum Sacrarum Virginum* „*Cœnobia, 5. Laicorum ſodalitia, mons Pietatis, & Seminarium Taxa hujus Epiſcopatus eſt Flor. 108. vernè* „*valet Scut. 750. moneta Romana. Diœceſis ad 18. Op-*

„ *pida ſe extendit eaque ſunt* : Vitorchiano . Caſtiglio-
„ ne.Spicciano.Graffignano.Bomarzo(1)Monte Cal-
„ vello.Mugnano.Sermugnano.Civitella.Rocca.Lu-
„ briano . Caſtel di Pietro . S.Stefano. S. Catharina .
„ Maggiore. Vajano . Torre di monte . Vitriolo. *In*
„ *his 15000. ferè hominum ſunt* . Lucent.)

I. 1. JOANNES antiquior Epiſcopus eſt,qui Balneoregienſibus divinum jus dixiſſe reperiatur . Hunc Populus ſuo ſuffragio evexit ad ſedem , Gregoriuſque S. per Eulogium Epiſcopum Cluſinum Epiſcopum illius civitatis ordinandum præcepit, ut in epiſt. 34. legitur ſupracitati libri .

II. („ CLARENSIS *literis Agathonis Papæ in Rom.* „ *Synodo an 680. ſubſcripſit Balnenſis Epiſcopus.* Luc)

III. 2. ALIFREDUS anno 826. In Concilio Romano ſub Eugenio II. ex Baronio .

VI. 3. a S.ALDOVANDRUS , ſive Aldibrandus , interſuit Romano Concilio ſub Hadriano Papa anno 871 b ejus feſtum Balneoregii celebratur die 22 .menſis Auguſti . Hujus meminit Ferrarius hoc ipſo die , ejuſdemque Civitatis divus tutelaris habetur .

a Hic ratione temporum poni debet poſt Romanum b 869. & ſubſcribitur *Adaldus* .

IV. 4. LEO anno 853. apud Baronium .

V. 5. ROMANUS anno 855. Hic teterrimam ſeceſſionem Anaſtaſii factioſiſſimi hominis contra Benedictum III. ſecurus , ex ejuſdem imperio Benedictum oneratum injuriis , Pontificalique cultu exutum, magna conſternatione,ſcandaloque populi deturbavit de ſede , ut Anaſtaſius Bibliothecarius in vita Benedicti pleniſſimè narrat .

VII. * 6. JOANNES Epiſcopus Balneoregienſis,adfuit ſynodo Romæ celebratæ ſub Benedicto Papa Octavo anno 1015.ubi ſe ſubſcripſit decreto ad favorem Eccleſiæ Fructuarienſis .

* Ex App. tom. 2.

VIII. 7. GIRBERTUS(2)Romano Concilio interſuit ſub Pontifice Nicolao II.anno 1059.

IX. („ JOANNES *ſubſcripſit privilegio conceſſo Mo-* „ *naſterio S. Dionyſii ab Alexandro II. in Conc. Late-* „ *ran.* 1066. Luc.)

X. 8. ALBERTUS hujus civitatis Epiſcopus , templum D.Clementi ſacrum extra Balneumregium,dono dedit Canonicis Baſilicæ Lateranenſis .

XI. 9. (3) RUSTICUS de Monte Fiaſcone an. 1270. defunctus eſt .

XII. 10. SIMON Cathedralis Canonicus , à Gregorio X.electus Epiſcopus eſt 1272.die 28. menſis Auguſti , ex reg. Vatic.ejuſdem Pontificis. Obiit 1295.cum plures annos Provinciæ Patrimonii B. Petri Generalis Vicarius fuiſſet .

XIII. 11. Fr. STEPHANUS cognomento Taſca, Ordinis Prædicatorum,à Capitulo poſtulatus,cum Matthæus de Caſtro Petri Ordinis Minorum à Capitulo electus electioni de ſe factæ liberè ceſſiſſet, confirmatur à Bonifacio VIII. anno 1295. 12. Kal. Februarii , reg. Vatic. ep. 356. fol. 199. hunc Romæ conſecravit Joannes Epiſcopus Cardinalis Tuſculanus . Obiit anno 1306.

XIV. 12. SIMON Canonicus Florentinus à Clemente V. electus eſt Præſul Balneoregienſis anno 1306. 3. idus Junii,caſſata electione,quam fecerat Capitulum de Fr. Monaldo de Urbevetere Ordinis Minorum, ex reg. Vatic.ep.7.fol.8. an.1.vita functus eſt 1328.

XV. 13. Fr. TRAMUS Monaldeſcus Urbevetanus, Conradi filius, Ord. Præd.ſubſectus eſt 1328. 4. Nonas Sept.ex reg. Vatic.ad Urbevetanam Eccleſiam tranſlatus eſt eodem anno 3. Non. Oct.de quo plura in Epiſcopis Urbevetanis .

XVI. 14. Fr. MATTHÆUS de Caſtro c Petri , Ord. Minor. ille idem , qui anno 1295. à Capituli parte poſtulatus fuerat , à Joanne XXII. electus eſt 1328. 3. Nonas Octobris,ſedit autem annos 14. tranſlatuſque eſt ad Acerranam Eccleſiam anno 1342. 10. Kal. Januarii,de quo Waddingus tom. 3.ex reg. Vatic.

c Hujus meminit Theulus in ſeparato ... Pie vhe. Rolo pag. 15. Mand.

XVII. 15. JOANNES („ *Ord. Minorum,*)Epiſcopus Acerranus ad hanc ſedem tranſlatus eſt anno 1342. 10. Kal.Januarii , VI.Clemente ſedente , ex reg. Vatic. ep. 93. fol. 04.

16. Fr. JOANNES de Civitate Caſtellana d,Ord. Minor.defuncto Joanne,Epiſcopus Balneoregienſis à Clemente VI.ann. 1348.18.Kal.Januarii ex reg. Vatic.ep.202.fol.93.anno 7.libro 3. XVIII

d De hoc item Theulus loco proxime citato . Mand.

17. ALANUS,ſive Alemannus, electus an. 1350. die 15.menſis Decembris, ſe ſolitum ſubſidium Apoſtolicæ Cameræ ſoluturum pollicetur. XIX.

18. Fr. BONAVENTURA,ad eam dignitatem provectus eſt ann. 1362. ejus mentio habetur in libro de Proviſ. Prælat. Bonifacii IX. an. 9. fol. 133. XX

19. ANGELUS ex Canonico ab Alexandro V. Epiſcopus effectus eſt,die 20.menſ. Decembris 1409. ex lib. Conſiſt. ejuſdem Pontificis,qui adhuc aſſervantur Florentiæ apud Carolum Strozzam Patritium Florentinum antiquitatum ſanè avidum , atq; amantem,ex cujus diligentia plura huic noſtro operi acceſſere ornamenta . XXI.

20. Fr. BENEDICTUS Epiſcopus Arienſis,huc tranſlatus eſt 1438.die 10.menſis Maji e; ex vivis autem exemptus eſt 1445.ex libro Proviſ. Prælat. XXII.

e Interfuit Synodo Ferrarien.

21. Fr.CONRADUS à Matelica , Ord.Min.Benedicto ſucceſſit anno 1445.Kal Oct. Mortuus autem eſt,antequam integrum annum ſuæ dignitatis expleſſet:de eo acta Conſiſtorialia . XXIII

22. Fr. NICOLAUS de Rogeriis , Ord.Min. electus 1446. 6 Kal.Junii;ut habent acta Conſiſt. Deceſſit hic Præſul 1449. Poſt cujus exceſſum Nicolaus V. Pontifex Max.die 4. menſis Februarii ejuſdem anni , Balneoregienſem Populum , cum Viterbienſi,ſub eodem Paſtore in unum juſſit coire ovile,ea tamen conditione, ut qui Viterbienſibus jus diceret , etiam Balneoregienſis appellaretur Epiſcopus . Verum hujuſmodi Eccleſiarum fœdus haud multam tulit ætatem ; ſiquidem idem Pontifex , eodemque anno unionem illam diſſolvit , cum eadem die Balneoregienſem Epiſcopum creaſſet . XXIV

23. Fr. AUGUSTINUS in Eremitano Ordine S.Auguſtini Balneoregii educatus, electus ann. 1449. 16.Kal.Novembris. Deceſſit autem anno 1459 .ut habent acta Conſiſtorialia . XXV

24. JO: PHILIPPUS de Landulphis à Pio II.electus 1459. ex libro obligationum . XXVI

25. ANGELUS Piſanus,anno 1464. XXVII.

26. PETRUS Bucca Balneoregienſis,à Sixto IV. ſuæ Patriæ Epiſcopatu condecoratus eſt 1478.17 Kal. Decembris. Adminiſtrator fuit Campaniæ,atq; Maritimæ,ſuarum exaggeratione virtutum apud omnis ordinis homines gratioſus . Ad multos annos ſedem illam obtinuit , cum non vulgari laude providentiæ ; de eo etiam acta Conſiſtorialia . XXVIII.

27. ANTONIUS Miniatenſis Tuſcus,& Baſilicæ Vaticanæ Vicarius 1493. mortuus eſt 1497 .ſepultuſque eſt in ea,cui præfuerat Eccleſia . XXIX

28. BARTHOLOMÆUS Martini Valentinus Segobienſis Hiſpanus , Epiſcopus Segobienſis Card. ſub tit. S. Agathæ ab Alexandro VI.creatus 1496.cum Pontificiæ domus Magiſter eſſet , Balneoregienſem Eccleſiam ſuſcepit adminiſtrandam die 8.menſ. Martii 1497. Romæ deceſſit 1508 f. Kal. Februarii; ſepultuſque eſt apud S.Petrum in marmoreo ſepulchro ſine inſcriptione . XXX

f 1500.

29. FERDINANDUS à Caſtella Hiſpanus,Canonicus Toletanus , ab Alexandro VI. creatus eſt Epiſcopus an. 1500. die 4 menſis Maji, qui Lateranenſi Concilio interfuit g. Inter mortales autem eſſe deſiit 1521 de quo acta Conſiſtorialia . XXXI

g an. 1512.

30.CONRADUS Manilius, („ *De quo agit Julia-* „ *nus Porta in Viris Illuſtr. Alexand.pag.*73.Mandoſ.) Alexandrinus, Rotæ Auditor , electus 1521. die 20. menſis Septembris . Deceſſit autem 1522. acta Conſiſt. XXXII.

31. HUGO Spina , Rotæ Auditor, Conrado ſucceſſit XXXIII.

(1) *Bomarzo* olim *Polymartium* civitas Epiſcopalis fuit : Ejuſque Epiſcoporum ſeriem , prout haberi poteſt , in tom. X. hujus operis dabimus .

(2) Ex noviſſima Harduini Conciliorum Editione in Romano Concil. an. 1059 nullus legitur Girbertus , ſive Gibertus . Verum poſt Gerardum Epiſcopum Reatinum reperitur *Iſidorus* Epiſcopus Balneoregienſis . Proinde loco Girberti ſcribe Iſidorum .

(3) Capitulum Amerinæ Eccleſiæ cum ſibi Paſtorem poſtulare deberet an. 1255. Balneoregienſem elegit . Quiſnam ille fuerit nobis incompertum . *Lucent.*

Digitized by Google

ceſſit 1522. breviſque Pontifex fuit, cum vita fuiſſet defunctus 1523. acta Conſiſt.

XXXIV. 32. a MERCURIUS de Vipera („ *Beneventanus, „ S. Apoſtol. Pœnitentiariæ Regens, &*) Rotæ Auditor, factus Epiſcopus anno 1523. die 23. menſis Martii, è vivis exemptus eſt * 1527. 7. Kal. Junii Romæ ſepultus in eccleſia S. Stephani del Caccho in ſepulchro, quo Trajanum Viperam fratrem condiderat. Appoſita hæc inſcriptio fuit in marmore.

a Jo. Mercurius.
* Ex App. tom. 5.

Trajano Beneventi Samniorum Metrop. nobili, vetuſtaque Viperona familia patre, matre vero ex Illuſtri Urſinorum gente nato, domi foriſque pace, & bello claro, ob merita ab univerſis civibus PP. appellato, & Cæſari Vipera Trajani F. indolis ſpeiq; max. Vix. P. XXXVII. F. X. annis, Mercurius Balneoregienſis Epiſcopus Sacrique Palatii Auditor, & Petrus Vipera theſ. benemer. à Brevibuſque Apoſtolicis, fratri, fratriſque F. pientiſſimi poſuere MDXXV.

Ibidem in alio lapide, Petrus Vipera Mercurii frater, hoc poſuit epitaphium.

D. O. M.

Joanni Mercurio Vipera ex vetuſta Beneventani Municipii familia, Sacr. Pœnit. Apoſt. per multos annos regensi, Pontificiæ Vaticanæ Rotæ Auditori, memoria, eruditione incomparabili prædito, Epiſcopo Balneoregienſi, in quibus & aliis publicis muneribus ea ſemper reſpondendo comitate, ea eſt uſus in judicando æquitate, ut in Urbis excidio captus, & extinctus maximum ſui univerſæ curiæ, ingentem ſuis deſiderium reliquerit. Petrus Vipera Brevium Apoſtolic. ſcriptor fratri unico poſuit. Vixit annos LXIV. menſes VI. dies VIII. Obiit VII. Kal. Julii MDXXVII.

De eo acta Conſiſt.

XX. XV. 33. FRANCISCUS de Salis Hiſpanus, S. Jacobi Eques de Spata, à Clemente VII. creatus anno 1528. die 28. m. Janu. Deceſſit verò 1545. de eo acta Conſiſt.

XXXVI. 34. NICOLAUS Verneey, aliàs VINEUS Lotharingus, Archidiaconus Metenſis, Pauliq; III. ſummi Pontificis Datarius, Epiſcopus electus eſt 1545. die 22. menſis Maji; quam quidem Eccleſiam uſque ad annum 1563. ſatis prudenter adminiſtravit, deinde eo munere libens, volenſque abivit, ut in actis Conſiſtor. habetur.

XXXVII. 35. GALEATIUS Gegald Gallus S. Petri Canonicus, V. S. R. Pii IV. Pontificis Datarius, ab eodem Pontifice Epiſcopus electus eſt an. 1563. die 15. menſis Octobris, deinde Epiſcopali munere ſe abdicavit 1568. ex actis Conſiſtorialibus.

XXXVIII. 36. Fr. UBERTUS Locatus, Placentinus, Ordinis Præd. in cauſis fidei Papienſis Quæſitor, ſanctique Officii ſub Pii V. Pontificatu Commiſſarius, ab eodem Pontifice Epiſcopus declaratus eſt an. 1568. 5. die menſis Aprilis b Librum edidit de Epiſcopis Placentinis, varia cognitione reſperſum, tametſi aliquibus videatur ſcatere erroribus. * Placentiæ obiit ann. 1587. die 27. Octob. ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Jo: Baptiſtæ in Canali ſui Ordinis poſt majus Altare, ut nos monuit venerandæ canitiei, & exquiſitæ eruditionis Petrus Maria Campius Canonicus Placentinus amicus noſter, ubi hoc legitur epitaphium.

b Vide Altamuram in Bibl. Domin. pag. 321. & 562. Mandoſ.

A. A. A. TU. CUR. SUPERATIS
SCOP. FRATER UBERTUS
LOCATUS
EPISCOPUS HIC LOCARI
VOLUIT.

Romæ vero apud S. Sabinam aliud videtur ſepulchrum, quod excitandum curavit in gratiam illorum Epiſcoporum, qui Romæ Prædicatorii ordinis extra ſuam ſedem deceſſiſſent, cum ſequenti Epitaphio.

D. O. M.

Quem humilis familia parentes genuere, aluit, edocuitque Dominicana paupertas, Pii V. Pont. Max. munificentia auxit, dum in Urbe generalis S. Officii Commiſſarium ageret, deſideratiſſima morte ſolutus, hic humari voluit Ubertus Locatus Placentinus Epiſcopus Balneoreg.

Deinde in pavimento juxta idem ſepulchrum, hæc

A item inciſa verba leguntur.

V. L. E. B. & ſibi, & cæteris ejuſdem Ordinis ex Dominicana familia aſſumptis, Anno Domini MDLXX.

37. THOMAS Sperandins de Corbellis, Fanenſis, ex Sperandia gente matrem habuit, in utroque jure conſultus, Jacobi Sabelli Card. Auditor à Pio V. factus Epiſcopus Tragurienſis 1567. à Gregorio deinde XIII. ad hanc Eccleſiam translatus eſt, cum Locatus munere illo abiiſſet anno 1581. die 19 c. menſis Maij. Deceſſit autem 1590. XXXIX.

c 19.

38. FRANCISCUS Gerinius, è S. Gimininiano Etruriæ Oppido („ *ejuſdemque Terræ Præpoſitus „ & Abbas SS. Abundii, & Abundantii Aretinæ „ Diœceſis Ord. S. Benedict.* Lucent.) ſublectus eſt an. 1590. menſe Iulio („ *Die* 16.) Fato autem ceſſit („ *Ferrariæ die 6. Septemb.*) an. 1598. („ *ſepultuſque „ fuit in Eccleſia S. Spiritus Fratrum Franciſcanorum.*) de quo in actis Conſiſtor. („ *& Coppius de Vir. „ Illuſt. S. Geminiani pag.* 81.) XL.

B 39. CAROLUS Trottus d nobilis Ferrarienſis, à Clemente VIII. Epiſcopatum obtinuit anno 1598. die 9. menſis Octobris; è vivis autem exemptus eſt an. 1612. („ *Die 27. Septemb. ſepelitur in Cathedrali.*) acta Conſiſtor. LXI.

d Egregiè laudatur ab Auguſt. Superbo de viris Illuſt. Ferrar. par. 3. pag. 20. Mandoſ.

40. LÆLIUS Senatoris Caroli Ruini Bononienſis e, U. S. Refer. apud Poloniæ Regem Pontificius orator, à Paulo V. electus Epiſcopus Balneoregienſis Cracoviæ ſacra thiara condecoratus eſt, ab Alberto Archiepiſcopo Genenſi, Andreæ Epiſcopo Paſnonienſi, ac Simone Epiſcopo Varmienſi aſſiſtentibus. Qui deinceps cum pro S. Apoſtolica Sede indefeſſis conatibus inſudaſſet, fato conceſſit 1622. f („ *die altima Decemb. ſepelitur in Cathedrali.*) XLII.

e Vide Alidoſium in Epiſcopis Bononien. pag. 152. Mandoſ.

f 1622.

41. CAROLUS Bovius, Bononienſis, („ *I. V. „ D. ac presbyter.*) Gregorii XV. Pont. Max. affinis („ *ejuſque Vicarius, dum Bononiæ præſideret*) ab ipſo adlectus eſt Epiſcopus die 24. menſis Jan. ann. 1622. quam Eccleſiam cum per 12. annos prudenter rexiſſet, ab Urbano VIII. ad Sarſinenſem Epiſcopatum C translatus eſt 1634 g. die 29. menſ. Jan. („ *Melitenſis „ Inſulæ inquiſitorem fuiſſe narrat Barthol. à Puteo in „ hiſt. Ord. S. Hieroſolym. lib. XI. pag.* 718. Mandoſ.) XLIII

g 1635.

42. PETRUS PAULUS Phœbeus („ *Urbevetanus*) S. Officii Romani Aſſeſſor, ab Urbano VIII. electus eſt die 9. menſis Julii 1635. Quem adhuc viventem, promeritis laudibus haud onerabimus * Obiit an. 1649. b („ *die 4. Aug. jacet in Cathedrali.*) XLIV

* Ex App. tom. 5.
b De hoc vide. ſchema Genealogicum ſtirpis Phœbeæ apud me tom. 9. Miſcell. n. 99. Mand.

43. CAROLUS Azolinus Firmanus, electus Epiſcopus Balneoregienſis ab Innocentio X. anno 1649. die 6. Decemb. Poſt annos tres onere ſe exolvit. („ *Hujus Elogium in conſecratione S. Thomæ à Villanova legitur in libro prænotato: Series Actorum omnium in Canonizatione S. Thomæ à Villanova pag. „* 100. Mandoſ.) XLV

* Ex App. tom. 7.

44. VINCENTIUS Candiottus ex S. Angelo in Vado Epiſcopus Balneoregienſis, adlectus eſt die 23. Aug. 1653. XLVI

ADDITIO.

(„ VINCENTIUS *Candiottus Presbyter de S.* D „ *Angelo in Vado V. I. D. ſuffectus 18. Aug. 1653. ætatis „ 48. cum pietatis laude rexit uſque ad 1680. quo obiit „ die 22. Januarii. humatur in Cathedrali.* („ *Hic in conſecratione SS. Petri de Alcantara, & Mariæ Magd. „ de Pazzis elucubravit ſuffragia, quæ extant in libro „ inſcripto: Acta Canonizationis SS. Petri &c. pag. 186. „* 241. Mandoſ.).

„ JO: PAULUS *Meniconus Nob. Peruſinus I. V. D. „ & Peruſinæ Eccleſiæ Archidiaconus huic Gregi attribuitur 29. Auguſti 1680. Anno vero 1694. apoplexia „ deceſſit: inque Cathedrali tumulatus fuit.* XLVII.

„ VINCENTIUS *de Aptis Viterbienſis, S. Theologiæ, & I. V. D. atque V. S. Refer. poſtquam Tudertinam, Urbevetanam, & Spoletanam civitates gubernaſſet, Balneoregienſis Epiſcopus eligitur die 24. Januarii 1695. Ad Urbevetanam inde Eccl. tranſiit.* XLVIII.

„ ULDERICUS *nobili apud Aretinos familia „ Nardi, I. V. D. Balneoregienſium Sacris infulis condecoratus eſt 21. Julii 1698.* Lucent.) XLIX.

„ *Obiit*

L. (,,*Obiit autem Menſe Aprili 1705. apud ſuam Eccl.* A
,, ONUPHRIUS *Eliſei, nobilis Fulginatenſis*
,, *Presbyter annorum 37. I.V.D. Congregationis S. Hie-*
,, *ronymi charitatis, necnon Congregationis ſecreta SS.*
,, *Trinitatis Peregrinorum, & ad promovendum ſa-*
,, *crum doctrina Chriſtiana inſtitutum in Urbe deputa-*
,, *tus, promotus eſt ad Eccleſiam Balneoregienſem 8.*
,, *Iunii 1705.*

BISINIANENSES

EPISCOPI.

IN ea Italiæ parte, quam magnam Græciam olim
antiqui vocarunt, quæ nobis hodie Calabria eſt,
pertinetque ad Bruttios, Biſinianum Civitas ſupra
collem eſt, prope ripam fluvii Crathis, quam ſeptena
facies exornat, mediumque occupat arx & propugna-
culum. Hæc illa eſt, quàm Livius lib. 30. plurali nu-
mero appellat Beſidias, quam deinde recentiores no-
ſtri corrupto vocabulo Beſidianum vocarunt, ut habet
Antonius in Itinerario, Silviano inſcripto. Hoc autē
* Biſignano. tempore, Beſignanum * vulgo eſt, olim illuſtris Prin-
cipatus S. Severinæ, clariſſimæ gentis, 8. vel 10. mille
circiter continens animas. Cæterùm in ea Civitate, o-
pinione hominum, antiquior dignitas Epiſcopalis eſt,
Romanæque Provinciæ, Pontificiſq; Romani unum
intuetur arbitrium, tametſi quoad ſitum, ad Coſentiæ C
Provinciam ſpectet. Ejus Diœceſis plura loca adhuc
obtinent Albanenſes, qui uxorati tanquam Priſcorum
illorum Græcorum vera propago in Chriſtianis ſacris
exercendis græco ritu utuntur, ut narrat Hieronymus
Marafiottus in Calabriæ deſcriptione. Cathedralem
habet honorificæ ſtructuræ, ſub invocatione S. Virgi-
nis Mariæ Aſſumptæ. Sunt in ea dignitates ſex; ma-
jor eſt Archidiaconatus; non habet Canonicos, nec
Præbendas, cum ſit Eccleſia receptiva, ſed omnes di-
ctæ civitatis Clerici divinis Officiis cum participa-
tione fructuum Maſſæ communi intereſſe tenentur.
Eccleſiæ Parochiales in ea ſunt 14. monaſteria viro-
rum 5. totidem Confraternitates, Hoſpitalia tria,
mons Pietatis, & Seminarium ad præſcriptam legem
ſacri Concilii Tridentini. Diœceſis ampla eſt; 12. ſub
ſe continet oppida, quorũ unũ eſt S. Sophiæ, quod tē-
porali juriſdictioni etiã Epiſcopi Biſinianenſis ſubeſt.

ADDITIO.

(,,*Biſinianenſis Diœceſis loca sũt.* Acri Luzzi. Rocca. D
,, Regina. Lattaraco. Furano. Settano S. Benedicto. S.
,, Martino. Rota S. Sofia. *Sex priora oppida ſunt.* Serta-
,, nn *Caſale eſt, & quatuor ſequentia ſunt ejuſmodi, qua*
,, *obtinentur ab Albanenſibus, qui in ſacris exercendis,*
,, *& ducendis uxoribus Græco hactenus ritu utuntur. Hu-*
,, *jus Epiſcopatus taxa Cameralis eſt Flor. 70. redditus*
,, *certi hujus menſa modo computantur circiter bis mil-*
,, *le ducatorum.* Lucent.)

I. 1. ANDREONEUS (1) Epiſcopus Biſinianus
Romano Concilio interſuit à Zacharia ſummo Pon-
tifice apud S. Petrum celebrato anno 743. 12. verò an.
Luitprandi Regis, ex antiquo Codice Abbatię S. Sal-
vatoris montis Amiati Ord. Ciſtercienſis Senenſis
Provinciæ. Poſt cujus Epiſcopi exceſſum, multorum
annorum hiatus illorum Epiſcoporum abrumpit ſe-
riem, tametſi conſtet pro tempore ſibi invicem il-
lius Eccleſiæ Præſules ſucceſſiſſe.

A 2. RAYNALDUS anno 1182. menſis Aprilis II.
Abbati Guillelmo Montis Regalis omnem juriſdi-
ctionem ceſſit, quam antea in monaſterium S. Mariæ
de Mania, ac S. Nicolai de Campo poſſederat, ut re-
fert Rochus Pyrrhus in 3. notitia Eccleſiæ Sicilien-
ſium. (,, *Et patet ex Bulla Innoc. III. an. 1198. 27. Apr.*
,, *relata in Bullar. Caſinen. tom. 2. Conſt.* 223 (Luc.)

3. GUILLELMUS conſecrationi Eccleſiæ Cu- III.
ſentinæ interfuit an. 1222. 3. Kal. Febr. Conſule Jaco-
bum Græcum Syllanæum in vita B. Ioachim Abba-
tis Florenſis.

4. * PETRUS Epiſcopus Biſinianenſis an. ſalutis IV.
1236. ſubſcripſit ſententiæ ad favorem Monaſterii de * Ex App. tom. 7.
Patirio Roſſanæ, menſe Martio Indict. 10. ex ipſa
membrana à me viſa.

5. Fr. RAINUCCIUS Ordinis Minorum ab In- V.
nocentio IV. electus eſt 1254. ex reg. Vatic.

6. GOFRIDUS, obiit 1295. VI.

7. GUILLELMUS ex Archidiacono à Capitu- VII.
lo electus, confirmatur à Bonifacio VIII. anno 1295.
B 16 Kal. Martii ex reg. Vatic. ep. 102. fol. 24. conſecra-
tus fuit ab eodem Bonifacio Papa; obiit anno 1315.

8. GAUFRIDUS ex Archidiacono à Capitulo VIII.
electus, confirmatus fuit à Joanne XXII. anno 1316.
die 18. Kal. Decembris; munus conſecrationis ſuſce-
pit à Berengario Epiſcopo Card. Tuſculano; extre-
ma clauſit anno 1319.

9. NICOLAUS Canonicus Cathedralis à Ca- IX.
pitulo poſtulatus, confirmatus fuit à Joanne XXII. 4.
Non. Apri. an. Pontif. 3. Chriſti verò 1319. Avenione
conſecratur ab Arnaldo Epiſcopo Card. Albanenſi;
præfuit an. 12. inde ad Eccleſiam Nolanam tranſla-
tus eſt anno 1331.

10. FRIDERICUS Canonicus Biſinianenſis & X.
electus Caſſanenſis, ad hanc ſedem evehitur an. 1331.
die 11. Kal. Novemb. Hic ille Epiſcopus Biſinianen-
ſis eſt, qui crudeliter necatus an. 1339. de patrato cri-
mine contra nephandos homicidas extat in regiſtro
Vatic. Benedicti XII. ſequens epiſtola ad Archiepi-
ſcopum Barenſem, & Rapollanum Epiſcopum.

C *BENEDICTUS EPISCOPUS*
Servus Servorum Dei.

Venerabilib. fratribus Archiepiſcopo Barenſi, &
Epiſcopo Rapollano ſalutem &c.

HOrrendum ſcelus, piaculare flagitium in partibus
Calabria diebus præteritis à viris ſanguinum per-
petratum, non ſine mentis amaritudine recenſentes, ad
illud juxta reatus magnitudinem procedendum, cum pœ-
na gravior vix ſufficiat ad vindictam, eo ferventiori at-
tētione cõſurgimus, quo tanti facinoris nephanda patrata
in Dei majorem contumeliam, & offenſam, Eccleſia uni-
verſalis injuriam, deteſtabilis exempli perniciem, & cũ-
ctorum fidelium illud audientium ſcandalum noſcitur re-
dũdaſſe. Habet ſiquidem publica fama, immò verius ejuſ-
dem infamia horrenda relatio, non ſolum in cunctorum
fidelium Regni Sicilia, ſed aliarum provinciarum; etiam
remotarum jam deducta publicam notionem, quod quo-
dam die Dominico infra octavam præterita feſtivitatis
Nativitatis B. Jo. Baptiſta, dum bona mem. Fridericus
Epiſcopus Biſinianenſis in Epiſcopalibus domibus conjũ-
D *ctis Eccleſia Biſinianenſi ſub ſecuritate publica de tutela*
ſedis Apoſtolica, qua Eccleſiarum Præſules ſoliti ſunt
gaudere, fiducialiter moraretur, quidam diabolico ſpiritu
incitati, æmuli, & hoſtes ejuſdem Epiſcopi, Cives Biſinia-
nenſes, & nonnulli alii viri nequam locorum quampluri-
morum vicinorum Biſinianenſis Diœceſis, ac Civitatum,
& Diœceſum aliarum, quorundam potentum illarum
partium ducti, vel verius deducti præcepto, & favore ſuf-
fulti, collecta multitudine copioſa hominum armatorum,
dictam Eccleſiam Biſinianenſem nobis, & eidem ſedi im-
mediatè ſubjectam, ac domos epiſcopales prædictas furi-
bundis animis hoſtiliter invaſerunt, fractiſque, ac combu-
ſtis januis domorum, & Eccleſia prædictarum violenter
intraverunt eaſdem, & evaginatis gladiis quoſdam de
familiaribus ejuſdem Epiſcopi in ejus præſentia trucida-
runt, dictamque Epiſcopum, & decem familiares ipſius
Presbyteros, Clericos, & Laicos, quibus dum fuga præſi-
dium

(1) Seù Anderanus, vel Andersinus, ut habent varia authentica ejusd. Concilii, cui interfuit, ibique deſcribitur *Biſontinenſis*, & *Biſontinus* Epiſcopus. *Lucent.*

dium non patebat, ſacrilegis manibus injectis in eos ceperunt, eoſque captivos duxerunt per Eccleſiam, & Civitatem prædictam uſque ad confinia civitatis ejuſdem, ibiq; dictum Epiſcopum, & omnes præfatos familiares ipſius Presbyteros, Clericos, & Laicos quos captivos duxerant, ut præfertur, crudeliſſimè occiderunt; nam dicto Epiſcopo caput, & manus ſacro chriſmate delibutas horribiliter amputantes, ſecum illa in oſtentatione ſic horrendi flagitii publicè aſportarunt, ejuſdem Epiſcopi, & aliorum occiſorum inhumatis corporibus in eſcam beſtiarum, & volatilium derelictis, ad majorem exaggerationem patrati ſceleris quibuſdam cuſtodibus deputatis, qui non permitterent eorum corpora ſepeliri, & nihilominus rapinas, & furta interventioni hujuſmodi adjungentes, ſanctorum reliquias, cruces, calices, paramenta Pontificalia, totumque theſaurum Eccleſiæ, omniaque bona ejuſdem Epiſcopi interempti in eiſdem domibus, & extra reperta, auſu ſacrilego rapuerunt, aſportaverunt, & inter ſe pro eorum voluntatis arbitrio diviſerunt in gravem exempli perniciem, magnum fidelium ſcandalum, chriſtianæ religionis opprobrium, & noſtrum, & ſedis Apoſtolicæ gravamen, contumeliam, & contemptum. Cum itaque ejuſdem Antiſtis, ac Presbyterorum & Clericorum, ac laicorum familiarium ejuſdem Epiſcopi interempti, cædes horribilis, aliaque mala eiſdem flagitiis cumulata, non ſolum noſtri, & ſedis ejuſdem partes officii excitet, ſed cunctorum fidelium animos accendere debeant ad vindictam, cum ſceleratorum impunitas deteſtabiles auſus pariat, auſuq; coacervent exceſſus, fraternitati veſtræ, de qua fiduciam gerimus in Domino ſpecialem per Apoſtolica ſcripta, diſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus vos, vel alter veſtrum per vos, vel per alium, ſeu alios ex officio veſtro prædictos ſacrilegos, qui hujuſmodi invaſionem, effractionem, captionem, mutilationem, ac parricidium in perſonā ejuſdem Epiſcopi, & homicidia, aliaq; prædicta flagitia, & ſcelera inhumaniter perpetrarunt, atque qui prædicta fieri mandaverunt, vel ſuper iis dederunt auxilium, conſilium, vel favorem publicè, vel occultè tam in Provincia Calabriæ, & vallis Gratis, dictaque civitate Biſinianenſi ubi fuerunt hujuſmodi horrenda facinora perpetrata, lociſque, ac civitatibus aliis convicinis, quam in omnibus locis inſignibus, & civitatibus totius terræ, ejuſdem Regni Siciliæ citra Pharum excommunicatos generaliter publicè nuncietis, & faciatis per alios nunciari, ac generaliter declaretis eaſdem omnes pœnas, quæ infliguntur in tales per conſtitutiones fel. record. Clementis Papæ V. præd. noſtri dudum editam in generali concilio Viennenſi, & alios ſacros canones incurriſſe, ac nihilominus ſimpliciter, & de plano ſine ſtrepitu, & figura judicii, de prædictorum facinorum patratoribus diligenter inquiratis, & eos quos per inquiſitionem hujuſmodi repereritis facinora hujuſmodi flagitioſa perpetraſſe, vel perpetrari mādaſſe, aut facta ab aliis rata habuiſſe, vel ſocios in iis facientium fuiſſe, aut in iis dediſſe conſilium, aut favorem, ſeu ſcienter defendiſſe hujuſmodi facinorum patratores nominatim diebus Dominicis, & feſtivis, pulſatis campanis, & candelis accenſis excommunicatos ſimiliter per vos, & alios nuncietis, & tamdiu nunciari facietis, & ab omnibus arctius evitari, donec ſuper præmiſſis ſatisfecerint, & cum litteris noſtris rei veritatem continentibus ad ſedem venerint Apoſtolicam abſolvendi; ab hujuſmodi autem excommunicationis ſententia per alium nequeant, quàm per Romanum Pontificem, præterquam in articulo mortis abſolvi, in quo quidem caſu ſi quis forſan fuerit abſolutus, niſi poſtquam priſtinæ reſtitutus ſanitati, quàm cito commodè poterit conſpectui Romani Pontificis ſe curaverit præſentare, ejus mandatum humiliter recepturus, prout juſtitia ſuadebit, in eamdem excommunicationis ſententiam recidat ipſo facto, eoſdem inſuper ſacrilegos, à feudis, locationibus, officiis, & beneficiis ſpiritualibus, ſive temporalibus, quæ ab eadem Biſinianenſi Eccleſia obtinebant, propter hujuſmodi facinus cecidiſſe, ipſaque ad eamdem Eccleſiam liberè reverſa fuiſſe, eorū quoque filios per maſculinam lineam deſcendentes uſque ad generationem ſecundam omni ſpe diſpenſationis adēpta, ipſo facto redditus fore inhabiles ad eccleſiaſtica beneficia obtinenda in Biſinianenſi civitate, & Diœceſi ſimiliter nuncietis, & nunciari per alios faciatis. Rurſus terram ipſius, vel illorum, qui hujuſmodi parricidium feecerunt, ſeu fieri mandaverunt, aut factum ab illis eorū nomine ratum habuerunt, vel facientium ſocii extiterūt, aut dederunt in his conſilium, vel favorē, vel ſcienter defenſarunt eoſdem, juxta conſtitutionem eamdem, uſq; ad ſatisfactionem condignam denuncietis per vos, vel alios ſubjacere eccleſiaſtico interdicto. Cæterùm vobis committimus, & diſtrictè mandamus, ut omnes, & ſingulos ſacrilegos ſupradictos, quos per inquiſitionem hujuſmodi repereritis præmiſſa facinora commiſiſſe, vel illa fieri mandaſſe, vel committentibus dediſſe auxilium, conſilium, vel favorem peremptoriè ex parte noſtra citare curetis, ut infra 2. menſium ſpatium poſt citationem hujuſmodi ſe perſonaliter Apoſtolico conſpectui repræſentent, facturi ſuper his, & recepturi quod eorum depoſcunt demerita, noſtriſque, & ſedis ejuſdem ſuper hic mandatis, & beneplacitis parituri, diem verò hujuſmodi citationis, & formam, & quicquid ſuper præmiſſis duxeritis faciendum, nobis per veſtras literas harum ſeriem continentes fideliter intimare curetis. Datum Avenien. 10. Kal. Junii anno 6.

11. CHRISTOPHORUS ex Epiſc. Umbraticenſi 1346. die 11. Kal. Martii huc translatus à Clemente VI. rejectis Belprando Ruffo Canonico dictæ Eccleſiæ, & Niculao Malopera Decano Cuſētino electis à Capitulo; defunctus eſt an. 1354. ex reg. Vatic. XI.

12. Fr. JOANNES ex nobili Marignolla familia ſatus, patria Florentinus, profeſſione Franciſcanus, Chriſtophoro in Epiſcopatu ſucceſſit ano. 1354. 4. idus Maij ut ex regeſto Vatic. eruitur. Hic inſignis S. Crucis monaſterii Florentini alumnus extitit, ob doctrinæ famam, familiæq; claritatem ad hunc Epiſcoparum evolavit; quanto poſtea tempore vixerit me latet. Hunc porrò Ioannem è Marignolla gente propagatum fuiſſe, monumentum ab ipſo Florentiæ relictum an. 1354. dum Eccleſiam ſuam peteret, clarè oſtendit. Florentinæ etenim Abbatiæ Eccleſiæ indulgentiam conceſſit, quæ hœdina charta inſcripta in eo archivio reperitur, ut nobis Carolus Strozza Patritius Florentinus ſe oculis uſurpaſſe aſſeruit, quæ hac forma exorditur. *Fr. Joannes dictus de Marignollis de S. Laurentio de Florentia Epiſcopus Biſinianenſis in Calabria.* tum in fine ſignum, & gentilitia ſtemmata Marignollæ domus appoſita, tum hæc verba inſerius adſcripta. *Signum noſtrum* XII.

Ea clariſſima fa[…]milia in Repub. olim Florentin[…]ectatiſſima, nūc penitus interiit, […]ac eſt humanarum rerum condi[…]io.

Noſtri verò Joannis Epiſcopi tantum in Vatic. regeſtis electio conſpicitur ep. 47. f. 48. an. 3. Innocentii VI. ac pro eorum temporum more nec ipſius familiæ, nec patriæ mentio celebratur.

13. JOANNES. Sabellus a Romanus Joanni ſucceſſit, quo autem anno ad hanc ſedem promotus fuerit, quanto poſtea tempore in ea vixerit dignitate, non reperio. Sed cum nullus illius ſucceſſor, quam Urbani VI. temporibus reperiatur, ad illa tempora vitam produxiſſe colligo. Hunc eſſe puto Joannem de Sabellis Biſinianenſem Epiſcopum cujus, ſignum habet in ſuo muſeo Eques Franciſcus Gualdus Ariminenſis Commendator S. Stephani. XIII.

a Hujus meminit Ammiratus in hiſt. Flor. tom. 2. lib. 2. *Mandoſ.*

14. MARTINUS 1382. die 24. menſis Julii. Hic Clementis VII. Antipapæ partes ſecutus eſt, ex lib. obligat. Prælatorum ſub eodem Clemente. XIV.

15. LANDULPHUS, ſub imperio obedientiaq; Bonifacii IX. deceſſit, anno 1389. ex lib. Proviſ. Prælatorum. XV.

16. JACOBUS ex Canonico Cathedralis Roſtanenſis electus eſt poſt deceſſum Landulphi, Bonifacio IX. ſedente 1389. 5. idus Nov. ex lib. Proviſ. Prælat. XVI.

17. ANTONIUS * de Caroleis Nobilis Cuſentinus, olim Epiſcopus Oppidenſis translatus ad hanc XVII

* Ex App. tom. 2.

Eccle-

Eccleſiam anno 1429. 5. Kal. Martii; deceſſit autem 1448. * Biſiniani jacet in Eccleſia S. Franciſci de Obſervantia, ubi & epitaphium proſtat legentibus, de quo loquitur Hieronymus Sanbiaſius in libro de nobilibus familiis Cuſentinis. A

Ex App. tom. 2.

XVIII 18. NICOLAUS Piſcicellus Neapolitanus, electus eſt anno 1445. 3. idus Sept. qui poſtea ad Archiepiſcopalem Salernitanam ſedem aſcendit ano. 1449. 7. idus Apr. ex actis Conſiſt. ſub Nicolao IV.

XIX. 19. JOANNES de Frigidis Pennatibus creatus eſt anno 1449. pridie idus Maii. Acta ejuſdem.

XX 20. BERNARDUS ad hanc ſedem promotus eſt ab Innocentio VIII. 1487. 10. Kal. Julii. Annos 10. eidem præfuit Eccleſiæ, ibidemq; deceſſit anno. 1498. Acta Conſiſtor.

XXI. 21. FRANCISCUS Piccolomineus Pii II. Pronepos, filius Antonii Amalphitani Ducis, Mariæque Marzanæ, filiæ Principis Roſſanenſis, frater Ducis Alphonſi, affinis Neapolitani Regis, ab Alexandro VI. electus eſt anno 1498. die 3. menſis Decemb. Sub Julio II. Laterano Concilio interſuit, perque 32. ann. Biſinianam adminiſtravit Eccleſiam; anno autem 1530. deceſſit. Ejus cum laude meminit Julius Cæſar Capaccius in Neapol. hiſtoria lib. 1. B

XXII. 22. FABIUS Arcella Neapolitanus, Cameræ Apoſtolicæ Clericus, à Clemente VII. electus 1530. die 24. menſis Januarii. (*„Tanta fuit exiſtimationis „apud Paulum III. ut illi crederet pleniſſimum regimen „Neapolitani Archiepiſcopatus, cum illum in admini„ſtrationem traderet Fr. Ranutio Farneſio, qua de re „extant literæ ad Fabium ſcriptæ in Ciaconiano Ope„re.* Lucent.) Vicelegatione Bononienſi cum laude prudentiæ functus eſt anno 1535. quo quidem tempore *a* translatus eſt ad Policaſtrenſem Eccleſiam.

a an. 1539.

XXIII 23. NICOLAUS Card. Cajetanus, vulgo vocatus Sermoneta Card. Biſinianam Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit ann. 1537. uſq; ad annum 1548. deinde id onus cum regreſſu, ut tunc mos erat, depoſuit. Fuit Archiepiſcopus Capuanus. De quo plura de eo in Catalogo illorum Præſulum.

XXIV 24. DOMINICUS de Summo Cremonenſis (*„Eccleſiæ S. Laurentii in Damaſo de Urbe Canonicus, A„colytus Capellanus, & etiam de numero ſcutiferorum „participantium, nec non familiaris Sanctiſſimi.* Luc.) Biſinianum Pontificatū obtinuit ex ſupradicti Card. ceſſione die 15. *b* menſis Martii anno 1548. vita functus eſt 1558. Romæ *c*. Jacet in Eccleſia S. Laurentii in Damaſo cum hoc Epitaphio. C

b 13 Ene. c Dominici meminit cum præconio Ariſius in Cremona lit. tom. 2. pag. 319. Mand.

D. O. M.

Dominico de Summo Cremonenſis Civitatis,
Canonico Eccleſia S. Laurentii in Damaſo,
& Epiſcopo Biſinianenſi, Andreas Breventanus de Summo, & Pacificus Arditus hæredes
Avunculo benefactori ſuo poſuere. Vixit ann.
LXIX. menſe III. dies XVIII. Obiit anno ſalutis M. D LVIII. Nono Kal. Januarii.

XXV. 25. SANCTES Saccus Faventinus, Commendatarius S. Mariæ ab Angelo, Sermonetæ Card. familiaris, obque ſuas raras animi dotes ſpectatæ exiſtimationis in aula, à Pio IV. creatus eſt Epiſcopus anu. 1563 *d*. Hæc Faventiæ in Auguſtiniano Clauſtro de ipſo memoria extat, quā hic ſubiiciendā curavimus. D

d 1560 die 7 Febr. Luc.

Sancti Sacco Civ. Faven. Epiſcopo Biſiniani
S. Mariæ ab Angelo perpetuo comēdat. Proth.
Apoſt. I. V. D. com. Palat. ac Aureo equiti,
viro religioſo optimo, & integerrimo, Patruo Benemerenti Flaminia Sacca vivens
memor lethi poni juſſit anno Domini
M. D. LXXXV.

XXVI 26. ALOYSIUS Cavalcantes, (*„Florentinus origine Cuſentia natus,*) Nuſcanus Epiſcopus ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1563. die 30 *e*. menſis Januarii. Deceſſit 1564. Acta Conſiſt.

e 29. Jan.

XXVII. 27. MARTINUS Tarracinus Neapolitanus demortuo Aluyſio ſucceſſit anno 1564. die 28. menſis Julii. In eaque dignitate haud multam ætatem tulit; deceſſit enim 1566. Acta Conſiſt.

A 28. PHILIPPUS Spinula Genuenſis (*„Notarius miles S. Petri V. S. Refer. & Papæ Prælatus Domeſticus, nec non in ſubdiaconatus ordine conſtitutus,*) factus Epiſcopus 1566. die 8. menſis Februarii ſingulari pietate hujus Eccleſiæ curam peruſit ad tres omnino annos, deinde ad Nolanam Eccleſiam translatus eſt 1569. atque à Gregorio XIII creatus Presbyter Card. tit. S. Sabinæ in gratiam Rodulphi Imperatoris. Sub Sixto V. Peruſina, Umbricaque legatione functus eſt, ſummis Pontificibus ob egregiam pietatem maximè charus. Deceſſit Romæ ex calculo renum 1593. 13. Kal. Septembris, ſepultuſque eſt apud S. Sabinam, cujus titulo fuerat inſignitus, cum hoc Epitaphio. XXVIII.

D. O. M.

Philippo Spinulæ Genuenſi ex Epiſcopo Nolano tituli hujus ſacræ AEdis S. R. E. Presb.
Card. ſummæ integritatis, ac innocentiæ viro,
Peruſia, ac Umbria legatione Xiſti V. Pont.
Max. auctoritate functo, de ſac. Imperio, ac
Germanorum rebus ſemper optime merito. B
Marcus Antonius, Fabricius, Hector ex teſtamento hæredes fratri optatiſſimo mœrentes
poſuerunt. Vixit annos ſeptem, & quinquaginta, menſes octo dies viginti. Obiit decimo tertio
Kalendas Septembris M. DXCIII.

29. PROSPER Vitellianus Neapolitanus (*„Prothon. Apoſt. Familiaris Sanctiſs. & Presbyter,*) Spinolæ ſucceſſit 1569. die 22 menſis Aprilis. Deceſſit autem 1574. (1) Acta conſiſt. XXIX

30. *f* ANDREAS Signinus *g* Epiſcopus Vigilienſis translatus eſt ad Biſinianam Eccleſiam an. 1574 *h*. die 23. menſis Septembris, ubi vix per annum integrum illam dignitatem obtinuit, deceſſitque 1575. menſis Novembris, de quo Acta Conſiſt. XXX

f Io. Andreas g al. Signo... Calamonenſis h 1575.

31. POMPEIUS Bellus (*„Romanus I. V. D.*) electus 1575. die 2. menſis Decembris, illam Eccleſiam adminiſtravit uſque ad annum 1584. acta Conſiſt. * de quo Romæ in eccleſia S. Mariæ ſupra Minervam hæc extat in marmore memoria. XXXI

Ex App. tom. 5.

C *D. O. M.*

Petro Bello Romano Conſultori, ac Procuratori Inquiſitionis, Laurentio Bello Epiſcopo
Caputaquenſi, Pompejo Bello Epiſcopo Biſignanen. Cæſari Bello Prothonot. Apoſtolico Octavius Bellus I. C. patri dulciſs. ac tribus ornatiſſimis fratribus mœr. poſuit anno Domini
M D C.

32. DOMINICUS Petruccius (*„Tiphernas*) Epiſcopus Strungulenſis ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1584. die 23. menſis Julii. Acta Conſiſt. XXXII.

33. PETRUS (2) deceſſit 1598.

34. Fr. BERNARDUS de Nero Simonis filius Patritii Florentini, Leonis XI. ex ſorore nepos, apud S Dominicum Feſulanæ Diœceſis Prædicatorum inſtitutum amplexus eſt *i*, adeoque literas cum pietate conjunxit, ut à Clemente VIII. Epiſcopatum obtinuerit 1598. die 27. menſis Maii. Quam quidem Eccleſiam cum per annos 9. piè, ſanctèque rexiſſet, Epiſcopali deinde munere abiens, Paulo V. ſedente, ad monaſterium, ubi poſuerat tyrocinium, reverſus, animum excoluit quàm qui maximè, exceſſitque è vivis 1619. ſepultuſque eſt in eadem Eccleſia cum hoc Epitaphio. XXXIII.

i Vide Fontanam de Rom. Provin. Ord. Præd. pag. 212. Mon.

D *Bernardus del Nero Simonis Filius Leonis*
XV. P. M. ex ſorore nepos, qui cum in Dominicanam familiam deliteſceret, doctrina, &
ſanctitatis lumine præditus ad Epiſcopatum
Biſiniani vocatus, quaſi ſuper candelabrum
poſitus Eccleſia luxit, eoque poſtmodum abdicato clauſtra repetens, cum totam in Deo vitam abſcondiſſet, hic cum Chriſto in gloria apparere expectat. Obiit XVII. Kal. Auguſti
anno M. DCXIX. vixit annis LXVII. Alexander Guadagnius Philippi filius Senator
Florentinus de viro optimo de ſe, ac de ſacra
hoc Cœnobio, quod patrimonio ſuo locupletarat,

(1) Abiit ab hoc munere libens & volens an. 1595. ut nos docent *Acta Conſiſt. Luc.*
(2) Hic Petr. nud. uni nomen ponitur ab Ughello. Nos evolutis actis Conſiſtorialibus comperimus per obitum Dominici ſequentem proximè ſuffectum. Unde ex hac ſerie tollendus Petrus. *Luc.*

Digitized by Google

A

rat, Bonemerito virtutis, & amoris monumentum poſuit.

XXXIV. 35. JOANNES Jacobus de Amatis („ *I. V. D. „ Presb. Campianenſis*,) Bernardo Nero ſucceſſit 1607. die 2. m. Aprilis. Deceſſit 1611. acta Conſiſt.

XXXV. 36. MARIUS Urſinus *a* Romanus („ *Magiſter „ in Artibus I.V.D. & in ſubdiaconatus ordine ætat. an.* „ 46.) poſtrema die Februarii *b* electus fuit an. 1615. Paulo V. ſedente, anno vero 1624. translatus eſt ad Eccleſiam Tiburtinam.

a De hoc Urſino plura reperies apud Juſtinianum de Epiſc. Tiburtinis, pag. 33. Mand. [illegible]

XXXVI. 37. * Alderanus Bellattus Ligur è Maſſa Carrariæ olim Beringarii Gypſii Ariminenſis Epiſc. & Apoſtolici Nuncii ad Venetos cauſarum Auditor, ab Urbano VIII. Epiſcop. Biſignanenſis electus die 5. m. Aprilis 1624. deceſſit 1626. Cæterùm Hadrianus ille de Bellolattis Romanus Canonicus S. Laurentii in Damaſo, quem per errorem inter Biſignanenſes Epiſcopos retulimus, Epiſcopus fuit Vigilienſis; his ferè diebus aſſumptus eſt, de quo infra tom. IV.

* Ex App. tom. 1.

XXXVII. 38. JO: Baptiſta de Pania à Monte Alto Calaber Hadriano *b* ſucceſſit, ab Urbano VIII. electus 1626. die 27 *c*. menſis Maji adhuc ſuperſtes eſt.

c Alderano duce 25.

B

A D D I T I O.

(„ *Obiit* 1658.

XXXVIII. („ *CAROLUS Philippus Meus nobilis Lucenſis, „ Presbyter Congregationis Clericorum Regularium S. „ Barnabæ, egregius Concionator, ſucceſſit 8. Julii 1658. „ hac vita functus eſt 1664.* („ *Hujus reperitur ſuffra„ gium in Apotheoſi S. Thomæ de Villanova, & legitur „ in libro, cui titulus: Series Actorum in Canonizatione „ S. Thomæ à Villanova pag.* 509. Mandoſ.)

XXXIX. „ Fr. PAULUS *Piromallus Ord. Præd. Calaber „ Archiepiſcopus Naxivanus in partibus Franc-Ar„ menia ſub Perſis Latini ritus, cum ad eam Eccleſiam „ perſonaliter ſe contuliſſet, & pro poſſe apud eam reſe„ diſſet, Pontificalia exercendo, hæreticos, & infideles „ convertendo, multa pro fide paſſus, in hac Biſinianenſi „ quieſcere juſſus eſt 15. Decembris 1664. tertio poſt hu„ jus Præſulatus anno requiem obtinuit perpetuam.*

XL „ Fr. JOSEPH *Sebaſtianus Manaſſe de Caprarola „ Ord. Carmelit. Diſcalceat. Epiſcopus Hierapolitanus „ in partibus infidelium, ad quas acceſſit magno cum be„ neficio Chriſtianæ Religionis, pro qua varia perpeſſus, „ Biſinianenſium in throno ſedit 22. Auguſti 1667. cum „ Decreto Pontificis: quod ei fiat expeditio gratis attenta perſona paupertate, & merito in Propaganda Fide. „ Ad Tiphernatem tranſiit 3. Octob. 1672. Vitam ſcri„ pſit Franciſci Donati Ord. Præd.*

C

XLII. „ HONUPHRIUS *Maneſius Civis, & Licien„ ſis Canonicus Sac. Theologiæ Magiſter, hac Infula no„ bilitatus eſt 3. Octob. 1672. benigniſſimè præfuit uſque „ ad annum 1680. quo ſexagenarius obiit.*

XLIII. „ JOSEPH *Conſuli Policaſtrenſis I. V. D. qui „ Tranenſis Epiſcopatus, & Metropoleos Tarentinæ e„ gregiè cum extitiſſet Vicarius Generalis, ad Biſinia„ nenſem Cathedram promoveri promeruit 7. Octobr. „ 1680. omnibus elegantiis ad Paſtorale decus requiſitis „ ſuam exornare Eccleſiam ſategit.* Luc.)

„ *Obiit autem in ſua reſidentia menſ. Martio 1706.*

XLIV „ POMPILIUS *Berlingeri Presbyter Nobilis „ Crotonenſis annorum 44. I.V.D. creatus Epiſcopus Bi„ ſinianenſis 17. Maji 1706. Fuit antea Dapifer, Elee„ moſynarius, & Auditor Cauſarum in gradu appella„ tionis bon. mem. Card. Tauraſii Epiſcopi Ferrarienſis „ necnon Vicarius Generalis Archiepiſcopi Salernitani.*

D

CAJETANI EPISCOPI.

IN laterali Latio, hodie Romana Campania, in Formiano ſinu, Cajeta, antiquiſſima Civitas ſita eſt, cujus exordium (ſi fidem velimus adhibere ſcriptoribus) in annum quartum poſt excidium Trojæ Scriptorum plerique rejiciunt, faciuntque ejuſdem conditorem Æneam, qui de nutricis nomine, illam Cajetam appellavit. Unde in 7. lib. Virgilius.

B

Tu quoque littoribus noſtris Æneja nutrix
Æternam moriens famam Cajeta dediſti.

Quem locum cum Servius Honoratus enarrat, Cajetam dicit Æneæ fuiſſe nutricem; alii contendunt Aſcanii, nonnulli Creuſæ; credidere autem nonnulli, Cajetam id nomen fuiſſe ſortitam ab eo incendio, quo Trojanorum Claſſis fortuito deflagravit. Strabo verò id nomen à Laconibus arbitratur deductum à Curvitate loci, in quo ſita eſt; ſiquidem illi, quæ curva ſunt, ſolent appellare Cajetas; quod ipſum, ut Cæſar Capaccius egregiè obſervat lib. 2. hiſt. Neap: commodius in antiquiſſimas Formias quadrant. Cajetæ portus ſemper celeberrimus, ac tutiſſimus fuit, præcipuè ſub Romanis Imperatoribus, quem Antoninus Pius additis munimentis reſtauravit, ut Spartianus, Juliuſque Capitolinus enarrant. Verum ex dirutis Formiis, Cajetaque multa Romanorum antiquitatum monumenta produntur. Conſtat ibidem Formianam Villã habuiſſe Fauſtinam, ubi laxatis verecundiæ frænis, in dedecus æternum Philoſophi, atque Imperatoris mariti pudicitiam proſtituebat. Hic etiam Princeps Romanæ eloquentiæ Cicero ſuum Formianum olim excoluit, ubi Triumviratu deſæviente, quæſitus eſt ad necem, ac non procul occiſus. Mutavit, ut tulit fortuna temporum, Cajeta frequẽter Dominos; modò enim Romanas faſces reverita eſt, modò Græcorum Imperatorum ſubivit imperium; modò Ducibus, Comitibuſque, ac interdum Patritiis bellica præda ceſſit. Scribit Leo Oſtienſis Cajetam Romani Pontificis fuiſſe ditionis, anno ſcilicet 883. Hoc autem tempore, unum Catholicum Regem Principem reveretur, cujus ope, arceque munitiſſima redditur inexpugnabilis. Civitas planè nobilis, ac omnibus deliciis planè affluens, parẽs ſummorum virorum, ſive decora dignitatum ſpectes, ſive iterum nobiliores diſciplinas intuearis: ſiquidem ſuperioribus ſeculis Gelaſium II. protulit ſummum Pontificem, Patrum verò noſtrorum memoria, alterũ illum Thomam à Via Cajetanum Card. Dominicani inſtituti, qui acumine mentis, ſubtilitateque ingenii mortales penè omnes videtur prætervolaſſe. Cæterùm haud in poſtremis Civitatibus Cajeta fuit, quæ Chriſti Evangelii lucem amplexatæ ſunt. Siquidem cum Minturniæ, Formiæque Chriſti Martyrum uberiori cruore maderent, piorum conjectura eſt, ex ipſa vicinitate, ab iiſdem Cajetam pietatem didiciſſe Chriſtianam, quippe quæ poſtea, & dignitatis, pietatiſque illarum, tutiſſimum perfugium videretur futura. Etenim cum magni Gregorii temporibus Minturniæ ex adverſa fortuna belli, impetuque deſævientium armorum uſq; ad poſtremam deſolationem concidiſſent, eodem jubente Pontifice, in Formianam ditionem ita ceſſere, ut diſperſus Populus, Cleruſque cum ipſa Epiſcopali dignitate, in unum ovile coirent. Iterum cum Formiæ ipſæ anno 840. haud abſimili excidio à Saracenis deformatæ conciderent, vicinam Cajetam agnovere perfugium. In illam enim Minturniani, For-

D

miani-

mianiqoe adverſæ fortunæ domiti malis cum cæteris ornamentis, ac opibus Epiſcopalem dignitatem, corpuſque S. Eraſmi invictiſſimi Martyris intulerunt a. Itaque ex ruina harum antiquiſſimarum Civitatum Cajeta crevit, auctaque nova dignitate eſt, ac illius ſupramemorati S. Reliquiis, quas ex veteri ſepulchro prope Amphiteatrum erutas, obi Probus Epiſcopus Formianos illas collocaverat, nobile S. Mariæ Novæ Templum, olim temporibus IV. Gregorii, ac Joannis Magni Patritii Cajetani, Eccleſia Cathedralis excepir. Porrò Cajetæ Præſul ab omni Metropolitani arbirrio liber, unum Romanum Pontificem immediatè reveretur, & colit, atque hactenus cum aliis Romanæ Provinciæ Præſulibus hac eadem prærogativa gaudet; ut ſcribit Baronius in ſuis ad Martyr. Romanum notis, die 2. menſis Junii, tametſi jus præſentandi, ut vocant, apud Catholicum Regem ſit. Cathedrale Cajetæ Templum permagnificum eſt, ac ſumptuoſum, cujus ad divinum culrum ſubſellia numeroſus Clerus adimplet; ubi quatuor dignitares, quarum prima eſt Archipresbyteratus, 17. Canonici inter cæteros numerantur. Ibi præter S. Eraſmum Martyrem, cujus vitam Pontifex Gelaſius, dum mõtis Caſini monachus eſſet, prolixè perſcripſit, Abbas verò Conſtantinus Cajetanus nuper notis illuſtravit, alia ſanctorum Corpora requieſcunt, ſcilicet, S. Albinæ Virginis, & Martyris, S. Innocentii, S. Martiani Epiſcopi, & Martyris, ac S. Petri Apoſtoli Alumni, SS. Caſti, & Secundini; S. Theodori, & Exuperiæ Virginis, & Martyris; quorum ſolemni riru Cajetani feſtum quotannis frequenrant. Sex virorum, & duo Sanctimonialium adſunt monaſteria. Ibidem onum Xenodochium, mons Pietaris, ſed Seminarium non habet; Diœceſis ſatis ampla. Cajetanorum Præſulum ſeriem, hanc, quam ſubjectam vides, lector, noſtro non vulgari labore, conaruque concinnavimus.

a Minturnenſibus, & Formianis quondam Epiſcopatibus in X. tom. hujus operis agemus.

A D D I T I O.

(„ *Cajetana Cathedralis D. Virgini in Cœlum aſſumpta, & D. Eraſmo ſacra eſt. In ea cura animarum exercetur per Canonicũ a Capitulo deputatom. Adſont plures alia Parochiales Eccleſia. Ipſa Civitas cũ ſois ſuburbiis alit plos minus 12. millia incolarum. In diœceſi continetur nobilo Oppidum Yiri, creſcens ex ruinis Mamurrharum, quas Horatius ſuo carm. l. 1. ſerm. 5. peronnavit ad poſteros. Menſa Epiſcopalis redditus ſunt ferè 1000. ducat. quorum taxa Camera Apoſtolica eſt Flor. 250.* Lucent.)

I. *1. CAMPLUS c Cajetanos Epiſcopus vixit temporibus Adriani II. (1) Pont. circa an. ſaluris 790. cujus meminir idem Adrianus in Epiſt. ad Carolum M. ſignata n. 8. t. 3. Francorum Scriptorum, in ihi f. 803.

* Ex App. t. 7.
c Al. Camplus. Ex Cajetania Comitibus

II. 2. LEO Epiſcopus Minturnenſis, ac Formienſis anno 840. harum duarum Eccleſiarum poſtremus Epiſcopus fuir; hic in antiqua ſcriprura reperirur ſubſcriptus in Archivo ejuſdem Eccleſiæ aſſervato.

3. JOANNES primus Cajetæ Epiſcopus poſt Formianum excidium anno 896. hic ille Joannes Formianus Epiſcopus exiſtimatur, qui anno 812. donar Gregorio Comiti Caſtri Cajerani habirarori 45. dies de Aquimolo in perpetuum; monimentum penè corroſum, & anriquiſſimis caracteribus exaratum, ab Archivo Cajerano opera Mauritii Ragani Cajetani bo: me: Epiſcopi Fundani, expiſcari ſumus, quod hic ad perpetuam memoriam oltimi Formiani Epiſcopi inſeri curavimus. (2)

In nomine Domini noſtri Salvatoris JESU CHRISTI
Imperantibus D. noſtro piiſſimo Imperatore Auguſto
Michaelio, & Theophilo magnis pacificis
Imperatoribus, & poſt Conſultus eorum anno X. menſe Januario die
XI. Indict. VIII.

KAjeta Johannes cum ope Epiſcopus S. Formiana Eccleſia Cammo . . . . . hunc Deo ſervato, Kaſtro Kajetano, preſens preſenti . . . . beneficia nobis . . . inter homines Chriſtianos qui pro redemptione anima ſua, ut offerre qua devotus ſibi retributionem expecta . . . & illa ſunt potius lucra ſectari, qua eterna vita proficua, ut ea ipſa apod Redemptoris humani generis poſſint in beatitudinem ſoſcipero. Qua de re Ego Joannes . . . Deo Epiſcopus à preſenti die, & deinceps do, dono, cedo, trado, confero, largior, & irrevocabiliter offero, atque transferiſco, & optima lege dono vobis Gregorio magnifico Comiti filio Agnelli Comitis, Civis, & habitatoris hojus Deo amabilis Kaſtri Kajetani, hoc eſt quadraginta & quinque dies de Aquimolo, quo nunc tempore futuris conſtructum eſt juxta beatum, & Martyrem Laorenſium Levitam Chriſti, & dono vobis ipſos quadraginta quinque dies de Aquimolo incolumes, ona cum omnibus ad ipſos 45. dies generaliter pertinentibus . . . ſeu donare mihi complacoit propter benefactum, & ſervitium, quo in me exercuiſti, & adimpleſti omnia mea voluntate . . . & ego pro tanti . . . recompenſatione donotibi ſicut promiſi hos ſupraſcriptos 45. dies com omnibus ſibi pertinentibus de aquimolo, quod in hoc tempore adificatum eſt joſta beatum Laurentium; onde tribuo vobis licentiam habendi, fruendi, poſſidendi, vendendi etiã donandi, commutandi, alienandi, ſuiſque poſteris haredibus relinquendi, vel quicquid exinde facere, indicareque malueris in toa, & haredibus tuis ſit actione; & neque à me jam dicto Joanne Epiſcopo, neqoe a nulla ex parentibus meis, aut quavis perſona habebitis queſtiones, aot calumnias, & ſi quis vis perſonate, ſuoſqoe haredes quaeſierit, promitto me ſtare, & defendere; & ſi, quod abſit, divina . . . potentia, & ſive ego predictus Joannes Epiſcopus, ſive quavis perſona parva, vel magna quovis tempore inſurrexerit, & contra hanc meam donationem voluntatis contravenire tentaverit, componere me promitto vobis una com perſona, qua hoc inquietare juſſerit, vobis Gregorio Comiti, haredibuſque ſuis ante omnem litis ingreſſum, pœna nomine, auri libras vigintidoas, ut preſens mea donatio voluntatis in ſua valeat omni conſiſtere firmitate; onde a donatoribus interponi debeat com joſjurandum dicas per divina miſteria, ſanctaque ſedis Apoſtolica pallium, qua ter beatiſſimo, ac coangelico Domno Gregorio ſommo Pontifice, & univerſali Papa, ſalutem gentium, qua a Deo Domno Michaelio, & Theophilo magnis pacificis Imperatoribus, hac qua ante ſuperius à me promiſſa legontur ſub ſtipulationem, & ſponſionem, ſolemniter actum Kajeta Imperiali Conſule, die, & indictione ſupraſcripta, qoando donationem ſcribendam rogavi Euſtracio patri diaconia, in qua, & ego manu propria ſobſcripſi, & teſtes rogavi.

Joannes Epiſcopus, in hac donatione facta à me . . .

Gregorios Comes, ſicut ſuperius legitur, manu propria ſubſcripſi.

† . . . . . .
† . . . . . .

Signum † manu Anatolii Comitis filii Domini Ioannis Com.

Joſeph ven . . lis, in hanc donationem rogatus à Ioanne Epiſcopo manu propria.

Si-

(1) Vice Adriani I. ponitur II. & non advertit Ughellus hunc eundem eſſe, quem hic 7. loco enumerat poſt tempora Joannis VIII. cum ea præceſſerint Adrianus I. in ſede Rom. & Carolus M. in ſuo regno. *Lucent.*

(2) Ita Ughellus. Quæ tamen omnia benè perpendentes, primò ſatis durum videtur hunc eundem Joannem Epiſcopatum geſſiſſe tam longo ævo; Quod ſi erat Epiſcopus an. 813. & vivebat adhuc an. 896. excedebat ætatis annos 120. ſi leges ſervandæ ex Epiſtola Siricii Papæ per ea tempora, ut ex *cap. 3. diſt. 77. ad Himerium, & ex Authen. de* [illegible] *Epiſcopis*: Ex quibus præſcribitur ætas 35. annorum in promovendo ad Epiſcopatum. Quomodo igitur Formiis de anno 813. & Cajetæ poſt annum 896. divinum jus dicebat? Neque ſecundum hunc calculum Chronicus ordo cum cæteris Epiſcopis in Joanne obſervatur ab Ughelliana ſerie, quam tanti viri falliſſe amanuenſis incuriam exiſtimare fas eſt. Ad trutinam deinde vocemus ipſum conceſſionis diploma. Et primum quidem ubi in titulo dicitur *poſt Conſultos* (conſulatum videlicet) illorum Imperatorum, hiſce temporibus conſueviſſe adhuc in Orientali Imperatorum ſede Conſules eligere, mens eſt Pagi in ſua diſſert. Hypatica cap. 4. fol. 159. licet id concludenter non probet, tamen inquit, Theophilum ſuſcepiſſe habenas Imperii ſub tutela Matris, quæ de [illegible] jure poſſet nondum exceſſiſſe annos 14. ſuæ nativitatis: Baronius ad an. 829. inquit: Imperiale ſolium conſcendiſſe, jam grandævus, & vir factus cum eſſet. Verùm de hoc dubio luculentior diſcuſſio ordinanda foret: ſi enim ad 14. ætatis annos nondum devenerat, veriſimile haud eſt [illegible], ſeu [illegible] nem puerum cum Patre Conſulatum tenuiſſe, ſi interpretari velimus ſuperiores annos 10. non Imperii, ſed Conſulatus fuiſſe, & exinde adherendum minus congruentes quoque eſſet, tam Michaelem Patrem, quam Theophilum ex eo natum ad Conſulatum electos fuiſſe ab Imperatore Leone Armeno, antequam Michael Imperii ſceptrum arriperet, ſicuti hoſtilia ſigna contra ipſum Leonem extollavit. Notandum p[illegible] dies XI. Januarii Indictionis VIII. incidiſſe in annum 830. quo jam deceſſerat Michael, & Theophilus ſolus imperabat. Accedit barbarus loquendi ſtilus [illegible] & nonnullus, ut in inducta voce *transferiſco* nullo in gloſſario in latinis barbaris indicata: ipſe titulus non æque [illegible] erga Michaelem, & Theophilum, [illegible] ſuppoſito quod ambo ſimul imperarent. Item ſupponitur in præfato inſtrumento in Sede Romana Gregor. IV. exiſtentia, quæ non concordat cum [illegible] temporibus: & tandem per ea tempora Cajeta non Comites, ſed Duces ex Sigonio habebat: quare & nullam adductum monumentum, & Joannis Præſulatus aliunde petendus. Et cenſendum jam ante Formianum totale excidium Cajetam tranſtuliſſe ſuam ſedem Formienſes Pontifices, cum Saraceni Italiæ partes devaſtantes Formiis debacchabantur. *Luc.*

Signum † manu Petri filius Tiberis Comitis teſtes.

Euſtratius Pater diaconia, qui ſupra, ſcriptor hanc donationem poſt ſubſcriptionem omnium teſtium, & ſigna faſtionum, ex traditione facta ſupplevit, & abſolvit.

III. 4. CONSTANTINUS EpiſcopusCajetanus, *primus, qui eo nomine inſignitus habeatur in vetuſtis documentis. Nam in quoddam publico documento an. 846. ſe ſubſcripſit; Conſtantinus S. Formianæ Eccleſiæ Epiſcopus. Datum eſt documentum menſe Martio, indict. 9. apud Caſtrum Cajetanum, & is fuit ann. Chriſti ſupra relatus 846. Sergio Iuniore Romano Pōtifice, eo ipſo tempore, quo Sarraceni ex Africa claſſem Romanis litoribus intulere, ut Leo Oſtienſis ſcriptum reliquit lib. 1. c. 26. & celeri curſu ad Urbem facto, opimas Apoſtolorum Petri, & Pauli Baſilicas diripuerunt: Appia inde via digreſſi civitates, & loca igne cremarunt, homines, vel morte, vel ſervitute mulctarunt, ac non procul à Cajeta conſederunt. Quamobrem Conſtantinus Formianus EpiſcopusCajetam ſe recepit; hinc factum eſt, ut non ſolum Formianus Epiſcopus dictus ſit, verum & caſtri Cajetani ſimul Præſul ſubſcriptus inveniatur, ut in monumento obſervavi dato Cajetæ Ind. 3. quæ incidit in annum Domini 855. Documentum exſcripſi egomet ob ipſo originali, quod cum pluribus aliis pretioſiſſimis illorum temporum in pergameno ſcriptis vidi apud bo. mem. Abbatem ConſtantinumCajetanum. Porro documenti tenor, ubi Conſtantinus ſe fatetur Formianæ Eccleſiæ, & Caſtri Cajetani Epiſcopum, talis eſt, barbariſmis redolens, ut illa ferebat ætas.

† In nomine Domini Dei Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti XXII. die menſis Septembris Ind. 3. certum eſt me Dom. Conſtātino Epiſcopo S. Formiana Eccleſia, & Caſtro Cajetano conceſſiſſem, atque conceſſimus, locavimus vobis Mauri, & Leoni caſale Cocciaria, cum omnia ſibi pertinentibus tum campis, ſylvis, montibus, vallibus, omnia, & in omnibus ad ipſum caſale pertinentibus, in tali tenore, ut per unam quamque indictionem dare mihi debeas modia de granum vinginta, & quando tempus fuerit de glande, dare nobis portiutiles lardarii tres: & ipſum prædictum caſale lavorandi, meliorandi, cultandi, & ad perfectū reducendi, ſique repromitto vobis dicti, ego Dom. Conſtantinus Epiſcopus quando ibi glande non habuerit, quantum inappretiatus fuerit, mihi dare debeas uſque in annos novem, & ſi minime fecerimus, ut ipſam caſale vobis tollere præſumpſero ſalvum promiſſum, quod ſuperius legitur, ipſum atmetta, & præſens adoptio firma permaneat. Quæ conceſſio à me facta, ſcripta per rogos meos à Petro venerabili presbytero in menſe, & indictione dicta tertia.

† Conſtantinus Epiſcopus ſubſc.
† Signum man. Ioanno Typto. teſt.
† Signum man. Vanifratres ejus.
† Signum man. Palumbi Com. teſt.
† Signum man. Stephanusgens de Terracina teſt.
† Signum man. Raphaeli ond. teſt.
† Ego Petrus presbyter qui ſup. ſcripſi ſupplevi, & abſolvi.

IV. 5. RAYNULPHUS, temporibus Joannis Ducæ, hoc eſt 870.

V. 6. DOCIBILIS, ex Abbate S. Eraſmi, („ *Ord. S. Benedicti.*) anno 879. ex Lupo Protoſpata; fuit ſanctitate illuſtris. („ *Huic præcipit Joannes VIII. ut fœdus „ cum Sarracenis iſtam rumpat: ut ex Epiſt. in tom. 9. „ Concil. Hic Docibilis è Cajeta Ducum progenie aſſeritur ab Ab. Conſtantino Cajetano, & præclarum Sanctitatis inſigne præfert in Litaniis MSS. quæ exſcribuntur in antiquo Miſſali Longobardico Neapoli apud Sanctimoniales SS. Marcellini, & Petri, ut teſtis oculatus „ eſt ipſe Abbas Conſtantinus.* Luc.)

VI. 7. BONUS, anno 880. S. Eraſmi corpus invenit, temporibus Ioannis Papæ VIII. poſt 30. omnino annos, ex quo ibi fuerat collocatum; ubi cum in honorem inventi Martyris ſatis decens erexiſſet altare, hanc ſubjectam memoriam ad S. corpus in marmore incidendam curavit.

In hoc loco inventum eſt corpus B. Eraſmi Martyris illibatum, & integrum, temporibus Jo. Papæ, à Bono Epiſcopo Cajetano.

(„ *Hinc clare infertur, jamante Formianum excidium cum ſacro pignore Cajetam migraſſe Formianos „ Paſtores. Bonus pariter aſſeritur è Cajeta Ducum „ ſtirpe.* Lucent.)

a Hic tollendus, cum ſit idem cum primo.

VII. 8. CAMPOLUS, a ejus meminit Hadrianus I. in ep. 86. & 90. ad Carolum Regem Francorum.

9. RAYNULPHUS Epiſcopus, tempore Ioannis Magni Cajetæ Ducis.

VIII. 10. MARINUS, ex Abbate S. Eraſmi civitatis olim Formianæ, fuit Cajetæ Epiſcopus, ut innuit in ſuis Commentariis ad Gelaſii II. vitam Abbas Conſtantinus Cajetanus.

X. 11. LEO II. ex Abbate SS. Theodori, & Martini tunc prope Cajetam portam novam hodie præcipua munitiſſima Regni totius Arx Cajetana. („ *Hic quoq; „ fuit è Cajeta Ducum ſtirpe, præſulatumque geſſit imperante Conſtantino Porphyrogenito.* Luc.)

XI. [„ *PETRUS ex eadem linea Cajetanorum Ducum, & „ eodem imperante Conſtantino, ut ſcribit laudatus Abbas in Comment. ad vitam Gelaſii II.* Luc.)

XII. * Ex App. tom. 5. 12. BERNARDUS vixit temporibus Othonis Magni Imp. (1) * Primus hic Bernardus Cajetanæ Eccleſiæ Epiſcopus anno 954. qui fuit Imperii Magni Othonis 18. in aliquos ſibi ſubditos libertatem affectantes inſurrexit, pro qua lite abſolvenda Otho Imp. quendam Capellanum ſuum Norticherū Cajetam direxit, qui ſumma pietate diſſidium compoſuit, & viros illos in generatione ſua ingenuos deinde eſſe ſtatuit, ſoluta unius libræ auri penſione ad refectionem, & renovationem Epiſcopii. Hæc in documento ſignata ſunt, quod nos ex ipſo originali exſcripſimus, & hic lubenter damus, cum in eo plura ſcitu digna habeātur.

In nomine Dom. Dei Salvatoris N. J. C.

Imperante D. noſtro piiſſimo perpetuo Auguſto à Deo coronato magno pacifico Imp. Ottone excellentiſſimo, anno imperii ejus 18. & temporibus D. Joannis glorioſi Conſulis, & Ducis filii D. Martini glorioſi Conſulis, & Ducis, anno 21. quam & D. Ioannis glorioſi Conſulis, & Ducis filiī ejus anno 8. menſe Martio, ind. XII. Gaieta. Cumque imperaret, &c. in Italia ſupradictus Imperator Auguſtus Otto, & S. hujus Eccleſiæ præeſſetis Epiſcopus vos D. Bernarde ad utilitatem veſtri regiminis, quadam die ex more anteriorum veſtrorum Epiſcoporum juxta veſtram præceptionem convocati ſunt famuli S. veſtra Eccleſia qualiter devenirent in veſtro ſervitio, cum quibus convocare feciſtis nos, & nos Ioannes, ſeu Anatolius filii Paſſari Caprucce, ſeu Benefacta jugalibus, pro vice noſtra, & de alios noſtros parentes, quod habere viſi ſumus ex parte dicti Paſſari noſtri genitoris. Nos autem, ut talem præceptionem audivimus à veſtra parte contentionē fecimus, ut nullo modo eſſemus veſtri ſervi, ſed vere liberi; pro videlicet contentione alii veſtri famuli S. veſtra Eccleſia ita contendebant ſe liberi ſicut & nos. Ex quare nullo modo veſtris præceptis obtemperavimus, ſed in noſtro conſilio perſtitimus. ut autem cognoviſtis, quod nos ad veſtram voluntatem non poſſe converti, perrexiſtis ad ipſum Imperatorem, & feciſtis ſuper nos interpellationem apud eum. Qui videlicet Imperator dedit vobis ſuum miſſum, & capellanum ſuum clericum, nomine Nertichera, qui venit vobiſcum in Cajeta, & in Trajetto, & in Argenti, ut remitteret veſtros famulos ſub veſtri ſacri epiſcopii poteſtate, cum quibus feciſtis nos ad ejus venire judicium, & ibi compellaſtis nos devenire in veſtro ſervitio: ſed & nos coram contendebamus, nos eſſe veri liberi, & non ſervi. Ille audiens talem contentionem fecit nobis dare gandiam, & quindenitatem, interpretes ponere Andream ven. Epiſcopum ſanctæ Trajectana Eccleſia, ut uſque in tertium diem haberemus inducias penſandi inter nos, ut ſi voluiſſemus proinde pugnari ad Spathā pro vice noſtra, & de alii noſtri parentes, qui à parte noſtri genitoris ſunt, nos pugnaſſe, & noluiſſemus pugnari, manifeſtaſſemus nos, ut vere eſſemus ſervi veſtra Eccleſia, in qua dicta quindeniatione permanſimus uſque in diem tertium pro vice de omnibus heredibus Paſſari, & Marini Capruccia genitori, & D. noſtro habuimus proin-

Italia Sacra Tom. I. Z de

(1) Hujus Bernardi memoria extenditur ad ann. 998. quo interfuit Concil. Rom. à Gregorio V. præſente Othone III. Imperatore celebrato in Baſilica S. Petri, ubi actum eſt de Roberti Regis, qui conſanguineam duxerat, diſſolvendo conjugio.

de inter nos conſilium pro magno favore recuſavimus ipſam pugnam, & manifeſtavimus nos in publico, ut à parte Benefacta bona memoria genitricis noſtra, auſi fuimus jurare, ut vera libera fœmina fuiſſet, & abſque omni alicujus contradictione, & à parte dicti Paſſari genitoris non fuimus auſi jurare, ut ſervitium de epiſcopio non feciſſet, ſicut alii Maſarini; ideoque dicta manifeſtatione, quod nos à parte noſtri fecimus, miſericordia mota eſtis ſuper nos per rogationes D. Andrea Epiſcopi, & pervenimus perinde una vobiſcum in præſentia dicti Nortcheri miſſi, & capellani Imperatoris, & in præſentia D. Joannis, & D. Joannis patris, & filii glorioſi Conſulis, & Ducis, & coram D. Marianum Ducem Fundanum, & D. Dauferium Comitem Trajectanum, & D. Docibilem filium D. Gregoris Duci, & Marinum Conſtantinum Comitem, & coram D. Maſſalum, & Maurā filii D. Maurani advocatori veſtri epiſcopii, & D. Conſtantinum, & D. Joannem filii D. Gregoris, & coram cuncto populo Cajetano, in bonam convenientiam, ad redimendum nos omnes hæredes Paſſari, & Benefacta jugalibus, de conditione veſtri epiſcopii omnis ſexus maſculi, vel fœmina in generatione, & gubernatione populi omnes ineltas illorum omnium, perſonas daremus nos pro concsandum, & renovandum vos palatium veſtri epiſcopii una libra de auro puriſſimo in hac utilitate, ut amodo uſque in ſempiternum omnes hæredes dicti Paſſari, & Benefacta jugalibus maſculi, & fœmina permaneremus abſoluti ab omni conditione veſtri epiſcopii, & veſtra, & de veſtris poſteris ſucceſſoribus ſicut noſtra charta ſecuritatis continere videtur, quod à nobis omnibus factam, & roboratam habetis, quam videlicet ſupradictam manifeſtationem vobis fecimus pro vice noſtra, & de ipſis noſtris parentibus, qua à parte dicti noſtri genitoris eſſe videtur in eo ordine, ut ſuperius legitur: & propterea dedimus vicarium pro omnes noſtras perſonas vobis expendendi in palatio veſtri epiſcopii una libra de auro puriſſimo, & definivimus eum dicto veſtro epiſcopio amodo, & uſque in ſempiternum, unde promittimus, ut ſi quolibet tempore aliud pro aliud dicere præſumpſerimus, niſi qualiter ſuperius legitur dupla conditione vobis veſtriſque poſteris componere obligamus, & poſt ſoluta pœna hac noſtra manifeſtatio, & noſtra ingenuitas ſicut ſuperius legitur permaneat in perpetuum. Scripta per rogatos noſtros, & veſtra præceptione, à Joanne presbytero, & ſcriba civitatis hujus in menſe, & indictione dicta XII.

† Signum manus Iohanne, qui ſcribere rogavit.
† Ego Andreas Epiſcopus propria manus ſubſcr.
† Ego Conſtantinus filius D. Gregorii.
† Ego Johannes filius Domini Gregorii.

Poſt hoc peractum judicium, aliud coram eodem Notherio Othonis Imp. miſſo, contra Dauferium Comitem Trajectanæ civitatis attentavit idem Bernardus Epiſcopus, quod ita definitum eſt ad Cajetani Epiſcopi favorem, conſentiente, ac libere renunciante Comite, ut in documento recenſetur originali.

In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti.

Undecimo anno principatus D. Pandulfi, & 7. anno principatus D. Pandulfi ejus filij glorioſis principibus, menſe Madio, nona indictione. Ideoque ego Landulfus Longobardus Capuanus filius bonæ record. Aſtolfi Longobardi Capuani ſicut mihi aptum, & congruum eſt, bona mea voluntate per hanc chartam venundedi vobis D. Mariæ Cajetanæ Comitiſſæ ex comitatu Trajecti relictæ bonæ mem. D. Gregorij Comitis, hoc eſt integram ſextam partem ex integra curte, & terris planis, & montibus, qualiter hic ſubter per indictos fines leguntur. quæ videntur eſſe infra fines de eodem comitatu veſtro Trajecti, quæ eſt infra fines, & pertinentias de Gajeta, loco ubi dicitur Paſſignanu, cujus ſcilicet ſexta pars ipſa fuit pertinen quondam Landulfi Avij mei, & mihi eſt pertinen. pro meis rationibus, & eſt prædicta ſexta pars ex prædicta curte. & terris planis, & montibus tale ſorte, quale illa ſorte quæ ibidem habuerunt quondam Landulfus, & Guaimarius conſobrini fratres ſupraſcripti Avij mei, qui fuerunt ambo germani filij quondam Guaimarij illorum pertinea pro ſucceſſione ſupradicti Guaimari genitoris ſuorum, quæ habent fines integra jam dicta curte, & terris planis, & montibus unde vobis integram ſupraſcriptam ſextam partem venundedi, hoc eſt, ut incipit de Flumicello, qui dicitur Frigido. & qualiter vadit fine terra monaſterij S. Benedicti majoris, ſibi in monte Caſino, & fine terra, qui dicitur Cacabellu, quam tenet Donna Emilia Duciſſa: & fine terræ, & campi, qui dicitur de epiſcopio, quem tenet Ranſo, & Leo germani filij cujuſdam Chriſtophali Gaietani, & fine terræ de hominibus, qui dicuntur Treguazzaniſi, & fine terræ de eodem Epiſcopo, ſcilicet S. Gaietanæ ſedis: & fine montibus pertinentibus de eadem civitate Gaietæ, & de ipſo comitatu veſtro Trajecti: & ab inde fine terræ de hominibus Gaietanis, qui dicuntur de caſata, & de parentibus, & conſortibus eorum: & fine terræ, qui fuit Martini, qui dicebatur pazzu, & qualiter vadit uſque in prædictum Flumicellum, & qualiter vadit circa eundem flumicellum, uſque ad predictam terram ſupraſcripti monaſterii, ubi jam dictæ fines inchoatæ ſunt. de hac autem integra jam dicta per fines indicata curte, & terris planis, & montibus qualiter ſupra leguntur, venundedi vobis integra iam dictam ſextam partem meam, quam fuit pertin. quondam ſupraſcripti Landulfi Avii mei, & mihi eſt pertinentem, ut dixi pro meis rationibus, quæ eſt tale ſorte quale illa ſorte, quæ ibidem habuerunt quondam ipſi Landulfus, & Guaimarius ambo germani, qui fuerunt conſobrini fratres ſupraſcripti avii mei, illorum pertin pro ſucceſſione ſupradicti Guaimarii genitoris ſuorum, una cum arboribus, & cum omnibus in iam dictam ſextam partem habentibus ſubter, & ſuper, & cum viis ſuis ibidem intrandi. & exiendi, atque cum univerſa ſua pertinentia, ad poſſeſſionem Dauferii Comitis nepotis tui, filii quondam bonæ mem Dauferii Comitis, qui fuit filius tuus, & ad poſſeſſionem hæredum ſupradicti tui nepotis ad habendum, & poſſidendum, & faciendum exinde omnia, quæ eis placuerint, unde de ea ſupraſcripta, quæ vobis ſuperius venundedi, quæ & qualiter dixi, nec mihi, nec uxori meæ, nec alicui ex meis nullam reſervavi, ſed cunctam, & integrum ipſos vobis venundedi, ſicut ſupradixi, & per ſupradicta mea venditione manifeſtus ſum ego, qui ſupra Landulfus venditor, quia ſuſceptum completum apud me habeo pretium à vos jam nominata donna Maria Comitiſſa emptrice iuxta lege veſtra Romanorum, hoc eſt argentū bonum cineraſtum ſpectatum libras undecim, ut inter nos ſtatutum fuit. finitum vero pretium ea ratione quatenus amodo, & ſemper ipſe, qui ſupra Dauferius Comes nepos tuus, & eius hæres firmiter habeant, & poſſideant integra ſupradicta mea venditione, & faciant exinde omnia quæ eis placuerint, & obtuli ego, quæ ſupra Landulfus venditor me, & meos hæredes ipſius, qui ſupra Dauferii Comitis nepotis tui, & ab eius hæredibus integra ſupradicta mea venditione defendere, & anſiſtare a modo, & ſemper à parte uxori meæ, & ab aliis omnibus hominibus ab omnique partibus, & qui voluerint licentiam, & poteſtatem habeant per ſe exigendi auctores, & defenſores eſſe vicibus noſtris cum iſta emptionis charta, & cum aliis noſtris, & ſuis rationibus, quomodo, vel qualiter melius potuerint, & voluerint, & quicquid exinde facere voluerint, & potuerint ſuorum ſint poteſtatis, & quando voluerint defendamus eos ipſos qualiter ſuper obligat. Si autem ipſos ei defendi non potuerimus, ut dixi primus ego, & mei hæredes ſupraſcripti Dauferii Comitis nepotis tui, & ab eius hæredibus de colindio legibus iurare oblig. & componamus eis ſupradicto pretio duplum, & duplo per appretiatum, quod ſupraſcripta mea venditio apud eis in ædificiis, vel quavis portione crebita, vel remeliorata paruerit. Nam ſi ego, qui ſupra Landulphus venditor, vel mei hæredes hanc venditionis chartam de quibus continet aliquando per qualecunque ingenium dirumpere, aut removere quæſiverimus, vel non fecerimus, & non compleverimus ſupraſcripti nepoti tuo eius hæredibus ea omnia qualiter ſuperius leguntur, tunc & ſupraſcripta dupla eis componamus, & iam dicta venditio integra . . . . eorum amittamus ad ſemper habendam, & taliter ego, qui ſupra Landulphus Longobardus Capuanus venditor qualiter mihi congruum fuit, feci, & te Petrum notarium, qui interfuiſti ſcribere rogavi. Capuæ.

Chartula recordationis facimus nos SiKelgiſa Comitiſſa, & nos Dauferius Comes ambi mater, & filius tibi D. Marinæ ven. Abbate cœnobii S. Heraſmi Chriſti Martyris de ipſa chartula vetula, quæ continet meam hæreditatem de Paſſiniano cum ipſo. . . . nos, quæ ſuper SiKelgiſa Comitiſſa, & nos Dauferius Comes debemus tibi, qui ſupra Donnæ Marinæ Abb. . . . ipſe exemplare, & recordare in ipſo exemplo ad defendendum qualiter ipſa chartula venditionis, & offerſionis declarat, quod nos, qui ſupra ambo mater, & filius in prædicto cœnobio S. Heraſmi Chriſti Martyris facta habemus.

†Ego

† *Ego Petrus Judex.*
† *Ego Petrus Notarius, &c.*

XIII. 13. PROBUS Epiſcopus Cajetanus („ *Et hic de „eodem ſtipite Ducum prodiit, cujus Sanctitatis lauream „celebrat Cajetana Eccleſia die 6. Octob. ex eodem Ab. „Conſtantino, qui ea, quæ ſcripſit de Cajetana Eccleſia „accepiſſe inquit è vetuſtiſſimis Chartis ejus Cathedra- „lis.* Lucent.)

IX. 14. DEUSDEDIT anno 884. (1) Hic Eccleſiam S. Mariæ foris portam cum ſuis pertinentiis dono dedit, tradiditque Urſuni presbytero de conſenſu clericorum ſuorum. Extat antiquum monumentum in archivio S. Angeli Cajetæ, quod hic in gratiam ſtudioſorum venerandæ antiquitatis reponi curavimus.

In nomine Domini Dei Salvatoris N. J. C. imperantibus D. noſtro Leone, & Alexandro pacificis magnis Imperatoribus, anno 22. menſ. Octobris, ind. 3. Kaieta.

QUa de re nos Deuſdedius Epiſcopus, cum authoritate D. Docibilis, & D. Joannis Ypatis iſtius civitatis, & conſenſu omnium clericorum noſtri Epiſcopii, à præſenti die, & in omne futurum tempus concedimus, tradimus, committimus, atque conſignamus in Eccleſia B. Michaelis Archangeli poſita in monte iſtius civitatis, in qua Rector nunc eſt Urſo ven. presbyter, ideſt venerandam Eccleſiam B. Mariæ foris portam, cum omnibus ſibi pertinentibus, terris, caſalibus, ornatibus, domibus intus civitatem, mobile, vel immobile ſeſeque moventibus intus civitatem, quam & extra civitatem, omnia, & in omnibus ad ſopraſcriptam Eccleſiam pertinentibus ſalv tenere, ut amodo, & uſque in ſempiternum permaneat ad veram poſſeſſionem de ſupraſcripta Eccleſia B. Michaelis Archangeli, & neque a nobis ſopraſcriptis, neque à ſucceſſoribus noſtris nullo modo ipſa Eccleſia B. Mariæ de ſopraſcripta Eccleſia B. Michaelis Archangeli aliquando tempore auferatur; verum etiam, quod abſit, & avertat Divinitas, quod ſive nos ſopraſcripti, aut noſtri ſucceſſores contra hanc conceſſionem noſtrā venire tentaverimus, componere nos promittimus auri libras duas, & è contra conceſſio firma permaneat. Scripta per rogos noſtros ab Stephano presbytero, & ſcriba civitatis bonus in menſe, & indictione ſopraſcripta.

Deuſdedit Epiſcopus propria manu ſubſcripſit.
Docibilis Ypa ſobſcripſit.
Ego Gregorius presbyter ſubſcripſi.
Ego Melitos presbyter ſubſcripſi.
Ego Joannes presbyter propria manu ſubſcripſi.
Ego Angelus presbyter ſubſcripſi.
Ego Leo presbyter. ſoſcripſi.
Ego Anaſtaſius presbyter ſubſcripſi.
Ego Petrus presb. filius Ramfus, manu propria ſobſc.
Ego Stephanus presbyter complevi, & abſolvi in menſe, & indictione.

XIV. 15. STEPHANUS, ex Abbate SS. Theodori, ac Martini electus an. 1031. Hic poſt mortem Dominici Abbatis Caſæ Marii, Ord. S. Benedicti, eiuſdem loci Monachis conceſſit locum Cajetæ poſitum, olim S. Scholaſticæ dedicatum, ut collapſam penè ibi Eccleſiam reficerent; in cujus ædificatione (ut olim S. Benedicti temporibus evenerat) ferunt hujuſmodi accidiſſe miraculum, ferrum ſcilicet in mare forte delapſum, Monachorum precibus, ſua ſponte ad haſtile, cui fuerat infixum, innatans, ſuique ponderis oblitum rediiſſe.

XV. 16. LEO Concilio Romano interfuit ſub Nicolao II. anno 1059. itemque conſecrationi Eccleſiæ montis Caſini, ſub Alexandro II. anno 1071. ex chronic. Anonymi.* Leoni ſcripſit Hilarius quidam ſacerdos, & monachus, ac magnæ Eccleſiæ novæ Romæ Cubicularius anno 1064. ipſumque attitulavit Caietæ urbis Archipræſulem, eum cujuſdam Joannis Cajetani obitum nunciaſſet, qui Cajetanæ Eccleſiæ, aliiſque locis ſolidos aliquot legaſſet. Legimus epiſtolam ipſam originalem, hiſce conceptam verbis.

* Ex Append. num. 5.

† *Gajetæ urbis Archipræſuli, quem Dominus noſter Jeſu Chriſtus ſua dextera protegat, ſalvet, totumque reddat ab omnibus inimicorum inſidiis. Hilarius ſacerdos, & monachus, & magna Eccleſia nova Roma Cubicularius. Cum nobiliſſimo D. Petro Joh. D. Lupini de Johan. de Lup. de Juſto Comite, & Marino Appo, toti unanimiter oſculamur tuos ſacratiſſimos pedes. Notum facimus, quia hic in urbe Conſtantinopoli obiit D. Joannes Gajetanus filius Petri de D. Benedicto, & dimiſit in veſtro epiſcopio ſolidos tres, & ſol. quinque ad S. Eraſmo de foro, & ſol. tres ad S. Theodoro, & ſol. tres ad S. Angelo, & ſol. tres ad S. Maria de ipſo mole, & ſol. ad S. Kyrino tres, & ſol. tres ad S. Georgio, & ad ſuum nepotem Anatolium Martio ſol. octo, & ad Conſt. famulo ſuo ſol. quatuor .... ſupraſcripti ſol. toti ſunt ſol. triginta quinque totartaron. Precando tuam dirigimus almitatem, ut de totis hominibus, quos tuæ ſublimitati prænotavimus ſcribere facias nobis totis tribus Epiſcopis ſopraſcriptis ſecuritatem plenariam ad ... tuam ſanctitatem. Similiter & epiſtola à tua ſublimitate porrecta, & annulo tuo ſignata, & homine à tuis ſanctis pedibus intimato nobis famulis tuis, cui dare debemus ſopraſcriptos ſolides multumque tuam præclaram flagitamus domine ſanctitatem ut hora qua mea puſillitatis exceperis cedulam, omni depoſita ſcrupoloſitate, hoc quod tua ſtudimus intimare ſanctitati, ſatagas ad perficiendum, quemadmodum tua providentia novit tua, & exteras procurare humana ſpiritualiaq; ſervitia. Vale domine ſācte per ſecula cūcta Amē.*

A tergo membranæ, ita ſcriptum † *Archipræſuli Domino Leoni Cajeta urbis conceds.*

Leonem hunc Cajetanum Epiſcopum filium fuiſſe Leonis Ducis Cajetanorum, & Raynerii Ducis fratrem, inſinuat documentum ejuſdem Raynerii Ducis conditum anno 1064. in hunc modum ex ipſo archetypo exſcriptum.

† *Gubernante, atque regente gratia divina per nomen D. N. J. Chriſti, & virtutem ejus univerſum Orbem. Anno ab Incarnatione ejuſdem Domini noſtri Jeſu Chriſti MLXIV. duodecimo anno Comitatus D. Raynerii Illuſtriſſimi Comitis filii quondam Leonis glorioſi Conſulis, & Ducis. Item & Dom. Leo, & Dom. Landulphus filii D. Docivili Excell. Comitis ſimulque & Domnus Johannes filius D. Ugoni Com. quam & D. Petrus, & D. Johannes filius D. Petri Excell. Com. bona mem. totis fratribus, & nepotibus in menſe Aprili, Indict. 2. Caſtro Suju Zoniam quidem antiqui juris præceptione cenſitum eſt, ut omnis venditio tam movilium, quam immovilium, & nomine pretii, & tempore ſcriptura declarare videatur, ut non aliquis error, aut controverſia exinde poſſit oriri, ſe firmiter, atque perpetualiter conſiſtere poſſit per jam dictum inſtrumentum. Quamobrem ideoque me D. Raynerius Comes filius D. Leonis Ducis, qui ſupra. Conſtat me ab hodierno die, & omne futurum tempus pro parte, & vice D. Leonis gratia Dei præſulis ſanctaque Gajetana Eccleſia noſtrique germani, & filii quondam D. Leonis ſupradicti glorioſi Conſulis, & Ducis bona recordationis. Placuit nobis vendere, tradere, largire, atque perpetualiter tranſcribere fecimus vobis denique Leoni filio q. Johannis de Amoro, vel Grima jugalibus bona mem. qui eſtis habitatores in ſupradicto Caſtro, ideſt per licentiam & largitatem de jam dicti D. Leonis gratia Dei Epiſcopi noſtrique german. vendo, & trado vobis à die præſentis quoque modo de terra poſita in vocabulo, quod nuncupatur Caratioli cum ejus fine, & menſura. A parte namq; Orientali ponitur terra de heredibus Maraldi de Amoro, & terra poblica. A parte Occiden. & à parte Merid. eſſe videtur, & terra poblica, à parte namque Septētrionis ponitur foſſata, & terra publica. Hæc autem ſopraſcripta quoq; modo de terra, quod nos vobis vendidimus, & tradidimus, ponitur in jam dicto loco qualiter ſuperius diximus de fine in finem indicant, & à juſto modo a parte publica menſorata cum omni, quod inde natum eſt, vel naſcere debet ſubter, vel ſuper una cum arboribus fructiferis, vel infructiferis, cum aquis, & andatis, cum ſepis, & limitibus ſuis, quam & cum via ſua ad eam intrandi, & exeun-*

Z 2

(1) En quot Epiſcopos modico tempore abſumpſiſſet hæc Eccleſia! Error igitur in anni impreſſione, cum cæteroqui ad Leonis, & Alexandri Imp. tempora referendus eſſet ex inſtrumento ab Archivo Cajetano in Ughellium tranſmiſſo, quod licet ex eo commentitium evidentiſſimè appareat, quod Leonem & Alexandrum ſimul imperaſſe præſumat, tamen Leonis, & Alexandri tempora indicare potuit. Leo quippe deſiit eſſe 25. Imperii ſui anno, qui fuit Chriſti 911. quo-mox cum Conſtantino in Cæſarum ſolio Alexander Leonis frater ſedit, & inſecuto mox anno inde corruit. Bene igitur deleto anno 884. hoc ævo ſcilicet circa an. 911. Pontificatum geſſiſſe in Cajetana Sede Deuſdedit cenſendus eſt. *Luc.* Ideoque in hac ſerie locandus nono loco ante Leonem. Qui ut notat Abbas Cajetanus in vita S. Gelaſii, pontificatum geſſit Conſtantino Porphyrogenito imperante; ideoque poſt Leonem, & Alexandrum.

Digitized by Google

xeundi, & cum omnia, & in omnibus ad ſupraſcripta quoque modo de terra pertinentibus. Inſuper promittimus nos, qui ſupra Dom. Leo Dom. gratia Epiſcopus, & Dom. Raynerius Comes cum noſtris hæredibus vobis ſupraſcripto Leoni, & Grima jugalibus, & à veſtris hæredibus de jam dicta quoque modo de terra antiſtare, & defendere ab omnibus hominibus abiniq; partibus. Propter quod ego qui ſupra Dom. Leo gratia Dei Epiſcopus ſenior veſter recepimus à vobis in omni deciſione, & definito pretio valdeque vobis placabile uncias quinque de optimis denariis. In eo vero tenore, ut amodo, & ſemper in veſtra, & hæredibus veſtris maneat poteſtate. Unde tribuimus vobis licentiam, & poteſtatem habendi, tenendi, fruendi, poſſidendi, donandi, commutandi, alienandi, veſtriſque hæredibus relinquendi, & vendendi, vel quodcunque exinde facere, vel judicare volueritis in veſtra, & hæredibus veſtris ſit poteſtate, & neque à nos ſupradicti, neque à noſtris hæredibus, neque à nobis nulla ſubmiſſa perſona nunquam exinde habebitis, querelam, aut calumniam vos ſupraſcripti Leo, vel Grima jugales, neque veſtri hæredes in ſempiternum; verum, quod abſit, & divina avertat potentia, quod ſive nos ſupradicti, ſive noſtri heredes, aut quavis perſona hominum magna, vel parva contra hanc noſtram venditionem, & traditionem aliquid contrarie agere voluerimus, vel calumniare voluerimus quod defendere vos, vel veſtros hæredes noluerimus, vel calumniare voluerimus, componi ſubjacemus nos cum noſtris hæredibus tam vobis, quam & de veſtris hæredibus pœna nomine auri obrizi uncia una. & poſt ſolutionẽ pœna hæc noſtra venditio, & traditio ſicut ſuperius legitur firma permaneat in perpetuum. Scriptum per juſſionem noſtram à Johanne notario hujus caſtri in menſe, & indictione ſupradicta.

† Signum manus D. Raynerii Conſ. filii D. Leonis Ducis, qui ſupra, qui ſcribere rogavit.
† Signum manus Iohannis filii Alberti.
† Signum manus Iohan. filii Benedicti.
† Ego Iohannes notarius complevi, & ſubſcr. in men. & indict. ſupraſcripta 2.

In nomine Domini Noſtri Ieſu Chriſti.

Anno ab incarnatione ejuſdem D. N. Ieſu Chriſti M. LXVIII. vigeſimo ſeptimo anno Comitatus D. Raynerii Illuſtris filii D. Leonis Conſulis, & Ducis: item & Domnus Leo, & Domnus Landulphus filius Domni Docibilis Excell. Comitis: ſimulque & Domnus Ioannes filius Domni Ugonis Comitis: quam & Domnus Petrus, & Domnus Ioannes filius Domni Petri bonæ memoriæ, totis fratribus, & nepotibus menſe Martio indictione 7. Caſtro Suju. Ideoque nos Ioannes Comes filius Domni Ugonis, qui ſupra, & nos inſimul Sikelgrima Comitiſſa honeſti jugales. Conſtat nos ab hodierna die, & in omne futurũ tempus placuit nobis vendere, tradere, largire, atque per hoc documentum charta perpetualiter tranſcribere facimus vobis denique Domno Leone præſule S. Gajetanæ Eccleſiæ, & filii ſupraſcripti Domni Leonis Conſulis, & Ducis bonæ memoriæ, Deo tuente Rectores omnes in jam præfato caſtello: idest vendidimus, & tradidimus vobis à die præſenti totam, & inclitam noſtram portionem de ipſo aquiſmolo de epiſcopio S. Gajetanæ Eccleſiæ, quod nuncupatur de ipſa Ficus, quod aliquando tempore detinuit Merco: quæ mihi contingit de paterna, vel de materna ſubſtantia jure parentorum noſtrorum: ſeu & quæ nobis contingit de comparationibus noſtris, ut ſecuram, & quietam eam habeatis, & poſſideatis vos, & veſtri poſteri ſucceſſores in perpetuitatem cũ omnibus aquis, & andatis, & deceſſoriis ſuis liberis, & expeditis omni tempore intrandi, & exeundi, & cum omnibus, & in omnibus, quæ ad ſupraſcriptam ſortem, & portionem noſtram de ipſo aquiſmolo pertinent, vel pertinentes fuerint, perveniant ad veſtram poſſeſſionem, & de veſtris poſteris ſucceſſoribus in ſempiternum, ita ſane, ut ſi quocunque tempore apud nos, ſive apud hæredes noſtros charta inventa fuerit de jam dicto aquiſmolo perveniat ad veſtram poſſeſſionem, & de veſtris poſteris ſucceſſoribus abſq; omni contrarietate de nobis, & de noſtris hæredibus in ſempiternum propter opus, & poſſeſſionem de S. Dei genitricis, & virginis Mariæ, & S. Eraſmi Martyris D. N. J. Chriſti permaneat perenniter, & ibidem nobis nihil reſervamus, neque dicimus reſervare nullo tempore. Inſuper repromittimus nos, qui ſupra Joannes Comes, & Sikelgrima honeſti jugales cum noſtris hæredibus vobis ſupradicto Domno Leone præſule, & veſtris poſteris ſucceſſoribus de jam dicta portione noſtra de ipſo aquiſmolo cum omnibus eius pertinentiis anteſtare, & defendere ab omnibus hominibus, & in omnibus temporibus pro eo quod exinde recepimus à vobis in omni deciſione, & definito precio, valdeque nobis placabilem libram unam de denariis in eo vero tenore, ut amodo, & ſemper veſtra, & de veſtris poſteris ſucceſſoribus maneat poteſtas. Unde tribuimus vobis licentiam, & poteſtatem habendi, tenendi, fruendi, & poſſidendi, & omnia quæcumque exinde facere, judicareque volueritis in veſtra, & veſtris poſteris ſucceſſoribus maneat poteſtate pro opere S. Dei genitricis Mariæ, & S. Eraſmi Martyris Chriſti, & neque à noſtris hæredibus, neq; à nobis nulla ſummiſſa perſona nunquam exinde habebitis querelã, aut calumniam vos ſupraſcriptus D. Leo Epiſcopus, neque veſtri poſteri ſucceſſores in ſempiternum, verum quod abſit, & divina avertat potentia, quod ſive nos qui ſupra, ſive noſtri hæredes, aut quavis perſona hominum magna, vel parva contra hanc venditionem, & traditionem aliquid contrarie agere voluerimus, componere ſubplacea mus nos cum noſtris hæredibus tam vobis, quam & veſtris poſteris ſucceſſoribus, qui hoc inquietare voluerit, pœna nomine, auri obrizi libram unam, & poſt ſolutam pœnam, hæc charta noſtra venditionis, ſeu traditionis ſicut ſupra legitur, firma permaneat in perpetuum. Scripta per juſſionem noſtram à Joanne notario hujus caſtri in menſe, & indictione ſupraſcripta.

† Signum manus Joannis Comitis filii Domini Ugonis, qui ſupra qui ſcribere rogavit.
† Signum manus palumbi fil. Gizzo.
† Signum manus Joannis filii Alberti.
† Ego Joannes notarius complevi, & roboravi in menſe, & indictione ſupraſcripta ſeptima.

In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti.

Anno ab incarnatione ejuſdem D N J Chriſti 1068. vigeſimo octavo anno comitatus D. Rayneri Illuſtris filii D. Leonis Conſulis & Ducis item. D Leo, & D Landulphus filii domni Docibilis excellentis comitis, ſimiliter, & D. Joannes filius D. Ugonis Comitis, quam, & D. Petrus. & D Joannes filii D Petri Comitis bonæ memoriæ totis fratribus, & nepotibus menſe VII Ind VII Caſtro Suju. Ideoque me Raynerius Comes filius Dom Leonis Conſulis, & Ducis, qui ſupra, & Mira honeſti jugales Deo tuente rector in jamdicta caſtello, conſtat nos ab hodierna die, & omne futurum tempus, placuit nobis vendere, tradere, largire, & per hunc documentum chartæ perpetualiter tranſcribere facimus vobis denique D. Leone præſule S. Cajetanæ Eccleſiæ noſtroque Germono, & filio ſupraſcripti D. Leonis Conſulis, & Ducis idest vendimus tradimus vobis à die præſenti totam, & inclitam meam portionem de ipſe aquiſmolo de Epiſcopio S. Cajetanæ Eccleſiæ. qui nuncupatur de Ficus, qui aliquando tempore detinuit Merco, quæcumque nobis contigit exinde de paterna vel de materna ſubſtantia noſtræ portionis jure parentorum noſtrorum, ut ſecuram, & quietam eam habeatis, & poſſideatis vos, & veſtri poſteri ſucceſſores perpetuitatem, cum omnibus aquis, & andatis, deceſſoriis ſuis liberis, & expeditis omni tempore ibidem intrandi, & exiendi, & cum omnia, & in omnibus, quæ ad ſupradicta ſorte, & portione noſtra de ipſe aquiſmolo nobis pertinet vel pertinentes fuerint perveniat ad veſtram poſſeſſionem, & de veſtris poſteris ſucceſſoribus in ſempiternum per opus, & poſſeſſionem S. Dei genitricis Virginis Mariæ, & S Eraſmi Martyris Chriſti permaneat perenniter, & nos ibidem reſervamus, neque dicimus reſervare nullo tempore. Inſuper repromittimus nos qui ſupra Raynerius Comes & Mira honeſtiſſima jugales cum noſtris hæredibus vobis ſuprad Dom. Leone præſule, & ad veſtris poſteris ſucceſſoribus de jamdicta ſorte, & portione noſtra de ipſe aquiſmolo cum omnibus ejus pertinentiis omni tempore anteſtare, & defendere ab omnibus hominibus, & in omnibus temporibus pro eo quod exinde recepimus à vobis in omni deciſione, & definito precio valdeque nobis placibile uncias octo, de denar In eo vero tenore, ut amodo, & ſemper in veſtra, & de veſtris poſteris ſucceſſoribus maneat poteſtate Unde tribuimus vobis licentiam, & poteſtatem habendi, tenendi. fruendi poſſidendi. donandi. commutandi, alienandi, etiam vendendi, vel omnia quæcumque exinde facere, judicareque volueritis, in veſtra, & de veſtris poſteris

ſucceſſoribus maneat poteſtate, & neque à nos ſuprad Raynerio, & Mira jugalibus neque à noſtris hæredibus, neque à nobis nulla ſummiſſa perſona numquam exinde habebitis querelam, aut calumniam vos ſupradictus Dom. Leo præſul neque veſtri poſteri ſucceſſores in ſempiternum. Verum quod abſit, & divina a vertat potentia, quod ſive nos qui ſupra, ſive noſtri hæredes, aut quavis perſona hominum magna, vel parva contra hanc noſtram venditionem, & traditionem aliquid contrarie agere voluerimus, componi ſubiaceamus nos cum noſtris hæredibus, ſeu qui hoc inquietare voluerit tam vobis, quam ac veſtris poſteris ſucceſſoribus pœnæ nomine auri obrizi unciarum decem, & poſt ſolutam penam hæc charta noſtræ venditionis, ſeu traditionis ſicut ſupra legitur firma permaneat in perpetuum. Scriptum per juſſionem noſtram à Joanne notario hujus caſtri in menſe & ind. ſuprad. A

† *Signum man.. Domini Raynerii filii Domini Leonis Ducis qui ſup. ſcribere rogavit.*
† *Signum man Joannis filii Petri.*
† *Signum man. Joannis filii Alberti.*

XVI. 17. RAYNALDUS Monachus montis Caſini, electus à II. Urbano. Hic S. Eraſmo dedicavit altare B in eccleſia S. Martini, an. 1090. an. verò 1093. D. Andreæ eccleſiam conſecravit. Hujus honorificè meminit Petrus Diaconos lib. 4. Chron. Caſini & Anonymus in Caſin. Chronic.

XVII. * Ex App. tom. 5. 18. ALBERTUS, Raynaldo * ante annum 1105 cum hoc ipſo anno, eoque Præſule, Richardus Dux Cajetanorum, & Comes Sueſſanorum plura dona conceſsit, & elargitus eſt Eccleſiæ Cajetanæ, quæ recitantur in ea ipſa donatione, quam legimus, & exſcripſimus ab originali pergameno.

In nomine ſancta, & individua Trinitatis.

Anno Dom. Incarn. MDCV. menſe Septembrio ind. XIII. Ego Ricardus Dux Gajetanorum, & Comes Sueſſanorum juſſi hoc ſcriptum fieri. Notum ſit omnibus S. & Catholica Eccleſia filiis fidelibus, quoniam divina clementia ad hoc me promovit in Ducem, & Comitem ut ſacrarum Eccleſiarum defenſor exiſterem, & ditater. Ad ſalutem igitur, & redentionem anima mea, Kingarda, & filiorum meorum Andrea ſcilicet, & Peregrini, noſtrorumque parentum, in honore Dei omnipotentis, & S. Virginis Maria, Gajetana Eccleſia Epiſcopatus, & Ven. Alberti ejuſdem Sedis Epiſcopi, reddimus, concedimus S. Eccleſia, tibique ven. Alberto Epiſcopo patri noſtro, tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum, duo ſcilicet molendina, qua ſunt in territorio caſtri Suggi, in minori quidem molendino medietatem habui olim non aliter, ſed quia ex meo ſtipendio eum reſtauravi, ab hodierno itaque die illam quam habuimus medietatem reddimus S. Gajetana Eccleſia, & volumus, & laudamus, & confirmamus ut ambo molendina illa ſuperius dicta tota & integra ſint libera, & abſoluta abſque ulla contradictione cum omnibus ſuis pertinentiis. Iterumque jubemus, & volumus ut nulla magna, vel parva perſona audeat contradicere euntibus ad molendinum, & redeuntibus, ut quod divina gratia ſancitum eſt, ulterius à nobis noſtriſque heredibus non confringatur, quod ſi eum aliquis inſtigante diabolo, irrumpere voluerit, nos & noſtri haredes modis omnibus defenſare promittimus; quicumque autem contra hanc noſtram diffinitionem aliquid agere, vel tentare præſumpſerit 40. libras auri perſolvat, medietatem curia, & Eccleſia cui læſerit, inſuper anathematis vinculo ſubjaceat niſi reſipuerit, & ad ſatisfactionem venerit, ſolutaque pœna librarum, factaque ſatisfactione, hac noſtra donatio, conceſſio, confirmatio ſtabilis maneat in perpetuum, & ut majus, & diligentius credatur ab omnibus noſtro proprio ſigillo inſigniri ſtatuique, quem ſcribere juſſimus Aſtabili notario ſupradicti caſtri in menſe, & indictione ſupraſcripta. C D

† *Signum man. Dom. Ricardi Ducis qui ſcribere pracepit.*
† *Signum man. Ricti filii Adi teſte.*
† *Signum man. Joanne Conte teſte.*
† *Signum man. Petri Follia, teſte.*
† *Ego Aſtabilis notarius complevi, & roboravi in menſe, & indictione ſupraſcripta XIII.*

Hic cum in Cajetano throno ſederet, Paſchalis II. ſummus Pontifex Cajetam ſe contulit, ibidemque Cathedralem S. Mariæ, condito ſub maiori altari S. Eraſmi corpore dedicavit, editaque ampliſſima bulla Cajetanam Eccleſiam ingentibus prærogativis, ac gratiis adauxit, ditavit, anno 1110. 3. Non. Februarii. Deceſſit autem Albertus non multò poſt.

19. JOANNES ille idem, qui in generali Concilio Laterano Paſchalem Papam II. contra calumnias S. Brunonis Epiſcopi Signini defendit anno 1116. de quo videndus Baronius ad hunc annum. XVIII

20. RICHARDUS montis Caſini Monachus, Joanni ſucceſſit anno 1117. Hic Cajetæ Gelaſium II. Pontificem hoſpitio excepit, qui Pontifex factus, cum Henrici Imperatoris potentiæ ceſſiſſet, relicta Roma in patriam ſe contulit, ibique coram Cardinalibus, atque Epiſcopis ſummus Pontifex ordinatus eſt. Deinde Capuæ poſitus, telo religioſis impium Imperatorem, ac toties perfidioſè relapſum percuſſit. Deceſſit autem Richardus circa annum 1121. XIX.

21. BERTOLDUS, anno 1121. XX.

22. THEODORICUS Epiſcopus, cujus obitus dies in antiquo Martyrologio montis Caſini memoratur 4. id. Aprilis; annum codex non habet, quo ille exceſſit. XXI.

23. TRANSMUNDUS; & hunc obiiſſe refert citatus codex, 10. Kal. Decemb. annum reticet, quo ille è vivis eſſe deſiit. XXII.

24. RICHARDUS, eius nominis II. electus eſt circa annum 1126. atque Honorii II. cuidam privilegio reperitur ſubſcriptus, Piſanæ Eccleſiæ indulto, cujus originale diligentiſſimè aſſervatur in archivio Reformat. Florentiæ. Cæterùm hujus Richardi memoria extat uſque ad annum 1145. XXIII

25. JAQUINTUS, ſive Jacyntus an. 1152. XXIV

26. RAYNALDUS Monachus montis Caſini electus eſt circa annum 1169. ad hunc literas dedit Alexander III. Pontifex in c. cum P. Maconella de Accus, & in c. 1. de purgat. Rexit Cajetanam Eccleſiam ſumma cum laude prudentiæ, uſque ad annum 1171. In quo Barenſis Archiepiſcopus creatus fuit, ut refert Antonius Beatillus ex Societate Jeſu in vita S. Sabini, à quo multa hauſimus monumenta, quæ huic noſtro operi futura ſunt ornamento. XXV

27. JOANNES Raynaldo ſucceſſit, qui deliberationem quandam Regis Guillelmi ſubſcribit die 4. menſis Maji anno 1182. („ *Sed diutius antea ad hunc* „ *Epiſcopatum evectus, cui tanquam Cajetano Epiſcopo electo ſcribit Alexander III. ut ſuper Presbytero* „ *de Simonia infamato exquirat, & purgationem opportunam præbeat* cap. 7. de purg. Can. *Sunt qui legendum velint pro* Cajetanenſi Cajacenſi, *ſed qua ratione haud enunciant* Lucent.) XXVI

28. PETRUS reperitur fuiſſe Cajetanus Epiſcopus anno 1188. Deſiitque inter mortales eſſe * ante an. 1191. XX VII. * Ex App. t. 5.

29. ÆGIDIUS, in præcipuis Innocentii III. amicis, ab ipſo * confirmatus, cum reperiatur jam electus ann. 1191. in documentis ejuſdem Eccleſiæ, fuit circa ann. 1200. pridie Kal. Decembris. Hic Aegidius è xenodochio caput S. Theodori martyris, qui Conſtantinopoli Cajetam olim fuerat delatum à Petro Card. tit. S. Marcelli Orientis Legato in eccleſiam Cathedralem tranſtulit; * de cujus tranſlatione hæc refert ex manuſcripto codice Cajetanæ Eccleſiæ. XX VIII. * Ex App. tom. 5. * Ex App. tom. 2.

Sanctorum reliquias apud omnipotentem Deum meritorium eſſe credimus, & eorum patrocinium pro nobis interponi ſperamus in cœlis, quorum memoriam devote celebramus in terris, proſunt enim nobis ſanctorum merita, & paſſiones pariter ad exemplum, quia dum recolimus eorum conſtantiam, quam habuerunt in fide Chriſti, tolerantiam paſſionum ipſorum, qui pro lege Dei ſui certaverunt uſque ad mortem, quaſi per claritatem eorum ambulamus greſſibus morum, atque meritorum ipſorum participes efficimur, dum fidei fervorem laudamus, conſtantiam in paſſionibus commendamus, & de eorum ad Deum tranſitu glorioſo in Domino congaudemus. Sicut enim ſtellæ in cœlo, ita Sancti lucent in Eccleſia Dei, ad quorum claritatem, quam à vera luce, id eſt à Chriſto, qui eſt lux mundi, & ſplendor lucis æternæ per gratiam acceperunt ambulantes ſpiritualiter in hoc mundo ſedentes ad patriam claritatis æternæ. Quia igitur Dei proviſione factum eſſe credimus, ut patrocinio fortiſſimi Marty-

ris Theodori hæc Cajetana civitas muniretur, qualiter glorioſum Caput ipſius de Conſtantinopolitana urbe Cajetam translatũ ſit, ſicut in veritate ſcimus, prout melius poſſumus, explicamus. Per totum namque urbem ſama volavit, qualiter poſt mortem magni Imperatoris Conſtantinopolitani Manuelis, Andronicus Patruelis ejus fraudulenter Imperium ipſum invaſit, qui tanquam hypocrita innuens ſe velle paterna ſollicitudine procurare Alexium Imperatorem ejuſdem Manuelis filium, qui adhuc erat in ætate tenera conſtitutus, hoc egit, quod opportunitate accepta eum interfecit. Quod facinus omnes fere mundi Principes abhorrentes maxime illi qui erant Græcorum regionibus vicinitate propinqui, contra eum pugnare cœperunt. Nam illuſtris Rex Siciliæ Guillelmus magnum exercitum militum, ac peditum in navibus, & galeis multis in Græciam direxit, & magnam civitatem Duratium primo totam terram uſque Theſſalonam, atque ipſorum magnam, & opulentiſſimam civitatem Theſſalonam in virtute cepit armorum. Illuſtris quoque Rex Hungariæ nomine Bela, cum magno exercitu terram Græcorum invaſit, & tantum de Imperio ſuo cepit, ut Græci prædictorum Regum potentia, atque formidine moti exiſtimantes tribulationes has Andronici ſibi ſuperveniſſe peccato, eundem Andronicum interfecerunt, ut quaſi à Deo propter populum qui oppreſſus erat nimis culpa illius, hæc vindicta facta exiſtimaretur. Subito autem Iſachius, quem idem Andronicus interficere volebat ſicut cæteros proceres, & magnates jam interfecerat, nutu Dei Imperator conſtitutus eſt, qui ita geſſit ſollicitus, ut jam Andronici quaſi peccato purgato, prædictorum Regum exercitus de Græcia effugaret. Hic autem Imp. Iſachius fratrem ſuum Alexium, qui apud barbaras nationes tenebatur captivus, redimere procuravit, & eum quaſi dominum Imperii poſt ſe primum conſtituit. Videns itaque hic Alexius ſe tanta potentia ſublimatum, quia livorem gerebat dignitas collata in ſuum fratrem, militibus, & proceribus per curioſa verba, & promiſſiones ſibi occulta amicitia copulatis, dum Imperator Iſachius iret venatum, coronam injuſte ſurripuit. Quod audiens Iſachius non eſt ſtatim reverſus Conſtantinopolim, ſed verſus terram Regis Hungariæ ſoceri ſui ſugam paravit. Sed ante quam exiret de Græcia, cogitavit quomodo ipſe benefecerat fratri ſuo, & dicebat revertar ad eum; ſpero enim quod recordabitur beneficiorum meorum, & me ſicut ego habeam ipſum. Hac autẽ cogitatione deceptus, & non cavens quod in eo confidere non deberet, qui ei reddidit malum pro bono, reverſus eſt, & ab eodem fratre ſuo Alexio captus, & oculis mutilatus. Poſt aliquantos vero annos idem Alexius cogitavit interficere Alexium ejuſdem Iſachii filium; ſed quia verbum notum factum eſt Iſachio per uxorem ipſius Alexii Imp. quæ erga eum pietate movebatur, idem Iſachius eumdemque filium ſuum Alexium in quadam navi Piſanorum ad Philippum Sueviæ Ducem fratrem olim Henrici Illuſtris Romanorum Imp. qui filiam ipſius Iſachii, quam in Sicilia duxerat, uxorem habebat, cum feſtinatione direxit. Eo tempore nuncius venit ad ſummum Pontificem Innocentium, qui tunc apud Reatinam civitatem manebat, qui diceret quod Terra Hieroſolymitana occupabatur à Sarracenis, niſi ei Chriſtianorum auxilio ſubveniretur. Quod audiens ſummus Pontifex duobus ex Cardinalibus, videlicet magiſtro Goffrido tituli ſanctæ Praxedis, & magiſtro Petro tituli ſancti Marcelli venerabilibus presbyteris Cardinalibus Crucem imponens, alterum eorum in Angliam, alterum in Franciam deſtinavit, ut moverent populum, quod Terræ S. ſuccurrerent. Unde factum eſt ſtolum maximum apud Venetias, in quo idem Alexius perrexit eius de Ducis Philippi auxilio, & cum veniret Cõſtantinopolim fugiente Alexio Imp. patruo ſuo Theſſalonam, Græci Marcolfum, quem idem Alexius vinculis mancipărat, Imperatorem conſtituerunt. Qui receptum à Græcis Alexium, qui cum ſtolio venerat, poſt quam ſtolium motum fuit a Conſtantinopolitana Urbe, illico interfecit, timens ne ipſe ſibi auxilium auferret, quod facinus audientes Francigenæ, qui erant in ſtolio, reverſi sũt in furore ſpiritus, & irruentes in civitatem Conſtantinopolitanam ceperunt eam, & nobilem virum comitem Flandrenſem Imperatorem conſtituerunt. Marculphus vero fugit incolumis, & ſe inde præcipitavit. Poſtmodum vero marchio Montis Ferrati, qui erat in eodem ſtolio

A *ivit cum exercitu Theſſalonam, & cepit eam, atque eundem Alexium, cum uxore cepit & filio, & in terram ſuam in una galea captivum deduxit. Quos in hac civitate Caieta aſportari vidimus, & poſtmodum à Genuenſibus redemptos vidimus revertentes. Per idem tempus præfatus magiſter Petrus tit. ſancti Marcelli venerabilis presb. Card. in partibus Hieroſolymitanis erat, qui vocatus ab Imperatore, qui Conſtantinopoli conſtitutus erat, ivit illuc, & ab eo, ſicut decebat, eſt reverenter ſuſceptus, & quomodo civitas Conſtantinopolitana ſpoliata erat, & Eccleſia violata, idem Imperator, ſicut congruebat, de reliquiis, & rebus Sanctis eundẽ Cardinalem honoravit, quas idem Cardinalis ſuſceptas ſecum detulit in quadam navi, & Domino volente, a quo greſſus hominum diriguntur, Cajetam pervenit. Qui ſiquidem, utpote cautus, & circumſpectus reliquias occultavit, & occulte illas ad civitatem nativitatis ſuæ, Amalphiã videlicet deſtinavit, & Romam ad ſummum Pontificem, ſicut mos eſt Cardinalium, properavit. Aliquanto vero transacto tempore Amalphiam venit, & qui erat tam*
B *genere, quam & morũ nobilitate præclarus, ſtatuit Amalphiam nobilitare, & civitate Sanctorum reliquias decorare. Nam Surrentum de reliquiis B. Jacobi Apoſtoli, Neapolim vero de aliorum Sanctorum reliquiis, ad monaſterium Caſinenſe Brachium S. Athanaſii, & Cajetã Caput B. Theudori Martyris Chriſti in pixide argentea, ſicut hodie apparet, per magiſtrum Clementem familiarẽ ſuum tranſmiſit ab Incarnatione Domini MCCX. pridie Kal. Decembr. in feſto S. Andreæ Apoſtoli. Cum autem eſſet apud hoſpitale Cajetæ contiguum venerabilis ejuſdem civitatis Epiſcopus Egidius, & clerici, ſequente populo univerſo, cum hymnis, & laudibus prædictum Caput ſanctiſſimi Martyris Theodori in civitatem introducentes in Epiſcopali Eccleſia B. Mariæ ſemper Virginis repoſuerunt. Itaque fratres ipſius Sanctiſſimi Martyris, cujus patrocinio Dei proviſione civitas Caietana munitur, auxilium imploremus, ut apud Dominum omnipotentem ſuis meritis impetret, quatenus ſicut ipſe inter flammas de inimicis largiente Domino triumphavit, ita nos vitiorum flammas miſerante Domino extinguentes*
C *ipſius gloria triumphi participes eſſe poſſimus præſtante Domino noſtro JeſuChriſto, quem idem Martyr glorioſus glorioſe per paſſionem ſecutus eſt, in cujus regno perenniter gaudet, cum facie ad faciem contemplatur in decore ſuo, viventem, atque regnantem, cum Deo Patre in unitate Spiritus ſancti per infinita ſecula ſeculorum Amen.*

Hic ille invictus martyr, Theodorus eſt, qui ſub Maximiano, & Maximino Principibus militans, cum Amaſiæ Helleſponti idolis ſacrificare noluiſſet per varia, exquiſitaque tormenta nobilem ſumpſit palmam martyrii, ſepultuſque primum eſt imbutus unguẽtis Amaſiæ, deinde Conſtantinopolim delatus, donec Petro Cardinali S. Marcelli, qui contra Sarracenos egregiè legatione functus fuerat, interque Andronicum, atque Alexium Imperatores ſimultates ſedaverat, dono datus fuit, illatuſque Cajetam, ubi primũ conditus in xenodochio, deinde ab Aegidio Præſule, ut non ſemel dico, ad Cathedralem eccleſiam tranſlatus eſt. Paucis poſt eam translationem annis ſuperſtes fuit Aegidius.

D 30. RICHARDUS Epiſcopus Cajetanus, an. 1218. de quo idem Abbas Conſtantinus ſuis io citatis notis. *Reperitur Epiſcopus 1218. ad annum (1) uſque 1236. Tẽpus mortis nõ exprimitur à monumẽtis à me viſis. XX XI

* Ex Ap- tum. j.

31. GUALTERUS ſucceſſit Richardo, an. 1221. XXIX.

32. ADENOLPHUS fuit anno 1223. diuturnaque mora illam rexit eccleſiam, patruus Laudati Epiſcopi Biſacienſis. XXX

33. Fr. PETRUS de Terracina Ordinis Prædicatorum, ab Innocentio IV. anno 1252. electus. Extant ejuſdem Pontificis literæ Capitulo Cajetano, ut Frat. Petro electo Epiſcopo obediat, 2. Kal. Aprilis Pontificatus 9. regeſt. Vatic. ep. 266. fol. 155. XX XII.

34. BENVENUTUS electus eſt anno 1256. ab Octaviano S. Mariæ in Via lata diac. Card. Apoſtolicæ ſedis Legato; ab Alexandro IV. confirmatur 11. Kal. Februarii, ex reg. Vatic. ep. 90. fol. 187. Hunc ab excom- XX XIII.

(1) At quomodo Richardus ab an. 1218. ad an. 1236 Cajetana in Cathedra ſedit, ſi ſequens Gualterus erat jam Cajetanus Epiſcopus ann. 1221. & Adenolphus an. 1223. Dicendum igitur Aegidio ſucceſſiſſe Gualterum, Gualterio Adenolphum, atque huic Richardum, quem Abbas Conſtantinus in citatis notis ad an. 1218. refert. Ni velimus prædictum Gualterum, & Adenolphum ex hac Præſulum Cajet. ſerie delere, vel in alia tempora referre.

excommunicatione abſoluit Greg. X. 2. Non. Sept. ann. 3. cum interfuiſſet coronationi Manfredi Tarentini, reg. Varic. ep. 33. fol. 138. obiit 1276.

XXXIV 35. BARTHOLOMÆUS, ex Canonico Cajetano à Capitulo poſtulatus, creatur Epiſcopus à Joanne XXI. anno 1276. 17. Kal Januarii ep. 50. fol. 15.

XXXV. 36. MATTHÆUS Mirabellus 1290. deceſſit 1305. Hujus Epiſcopi tempore, cum Catalanus quidam propudioſè, ſed injuſtè pependiſſet è furca, illibatæque conſcientiæ fiducia fretus S. Eraſmum martyrem ad ſui auxilium intimis viribus provocaſſet, adfuit invocatus, ferroque, quod manu ſtringebat, abrupto laqueo, ſuſpenſum injuſta illa pœna exolvit, ingẽtique miraculo declaravit, haud ſcelerum conſcientia illum fuiſſe vinctum, cujus funis ex publica ira inſonti injectus non potuerat frangere gulam. Obiit anno 1305. Cujus ſui ſubjecta memoria marmori inciſa Cajetæ legitur, quã gentilitia ſtemmata ejuſdẽ exornãt.

Matthæo Mirabello Epiſcopo Caietanenſi memoriæ cauſa MCCCXVIII.

XXXVI. 37. Fr. FRANCISCUS Ordinis Minorum, Roberto Duci Calabriæ à Confeſſionibus, à Clemente V. anno 1306. 12. Kal. Martii electus; ex reg. Vat. exq; reg. Regio Neapolitano 1314. deceſſit autem an. 1320.

XXXVII. 38. FRANCISCUS Gattula, Cajetanus, Archipresbyter, per viam compromiſſi à Capitulo ſuæ patriæ Epiſcopus electus eſt poſt Mirabellum confirmatus à Joanne XVII. Avenione an. 1320. 12. Kal. Sept. Pontif. 5. ex reg. Vat. diuturnoque tempore illam Eccleſiam gubernavit. Deceſſit autem 1341. die 8. menſis Octobris, ſepultuſque eſt apud S. Franciſcum in ſatis eleganti ſepulchro, cujus gentilitia ſtemmata tres Catti, tribus ſupra nicleis protecti, exornant, cum hac inſcriptione.

Anno MCCCXLI. die viij. Octobris obiit Dominus Franciſcus Gattula, Deigratia, Epiſcopus Cajetanus, cujus anima requieſcat in pace. Fabricavit capellam ſanctiſſimi Sacramenti, & dotavit.

XXXVIII. 39. Fr. ANTONIUS de Aribandis Valentinus, Ordinis Minorum, poſt Gattulam à clericali Senatu electus eſt, ejuſque electionem ratam habuit Benedictus XII. anno 1341. 8. Kal. Junii, (1) ut ex reg. Vatic. colligi poteſt epiſt. 85. fuitque conſecratus in curia à Joanne Epiſcopo Card. Portuenſi. Hunc, cum Joanne Archiepiſcopo Piſano, Clemens VI. Nuncium Apoſtolicum ad Regem Armeniæ legavit, ann. 1343. deceſſit 1344.

XXXIX. 40. ROGERIUS Friczie Canonicus Ravellenſis, Epiſcopus electus eſt 1348. 4. id. Novembris, ex reg. Vatic. ep. 64. fol. 58. an. 7. vixit uſque ad annum 1372.
a 10. * Ex App. t. 5. *Conſecravit Rogerius eccleſiam S. Jacobi an. 1356. eidemque indulgentias plurimas elargitus eſt omnibus eam viſitãtibus, ut in tabella his verbis annotatur.

† *Anno Domini MCCCLV. die 1v. Maii. viii. indictionis incœpta fuit hæc Eccleſia B. Jacobi Apoſtoli.*

† *Anno Domini MCCCLVI. die xx. Auguſti, x. indict. fuit hæc Eccleſia conſecrata per D. Rogerium Epiſcopum Gajetanum. Iſtæ ſunt indulgentiæ iſtius Eccleſiæ, quæ omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui ad dictã Eccleſiã cauſa devotionis, orationis, & peregrinationis acceſſerint in feſtivitatibus infraſcriptis videlicet Nativitatis Domini, Circumciſionis, Epiphaniæ, Paraſceves, Reſurrectionis, Aſcenſionis, Pentecoſtes, Trinitatis, Corporis Chriſti, Inventionis, & Exaltationis S. Crucis, in omnibus feſtis B. Mariæ virginis, SS. Jo. Baptiſtæ & Evangeliſtæ, BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum, ac omnium Apoſtolorum, & Evangeliſtarum, SS. Stephani, Laurẽtii, Vincentii, Antonii, Nicolai, Leonardi, & Martini, ac SS. Mariæ Magdalenæ, Catharinæ, Margaritæ, Cæciliæ, & Luciæ, in commemoratione omnium Sanctorum, & animarum fidelium, & per octavas dictarum feſtivitatum octavas habentium, ſinguliſque diebus Dominicis, & feſtis. Seu, qui miſſis prædicationibus, matutinis, veſperis, aut aliis divinis officiis ibidem interfuerint, ſeu qui corpus Chriſti, vel oleum ſanctum, cum infirmis portentur, ſecuti fuerunt, vel qui in ſerotina pulſatione campanæ ejuſdem Eccleſiæ devote flexis genibus ter Ave Maria dixerint, nec non qui ad fabricam, luminaria, ornamenta in teſtamentis, aut extra, aurum, argentum, veſtimenta, libros, calices. aut aliquid aliud charitativum ſubſidium dictæ Eccleſiæ donaverint, legaverint, ſeu procuraverint manus adjutrices porrexerint, ſeu qui pro ſalubri ſtatu, & ſalute animarum Angeli de Albito dictæ Eccleſiæ fundatoris, & parentum ſuorum Deum devote exoraverint: quotieſcumque, quæcunque, & ubicunque præmiſſa, vel præmiſſorum aliquod fecerint ut prædicitur, & faciat prout in præſenti Epitaphio continetur, ſingulis diebus ſeu vicibus de omnipotentis Dei miſericordia, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, anni duo, menſes duo, & dies decem de injunctis pœnitentiis eis miſericorditer relaxantur, prout continetur in privilegio dictæ Eccleſiæ.*

41. PETRUS, cujus ad annum 1381. extat memoria in reg. Urbani VI. è vivis exemptus eſt 1396. ex lib. Proviſ. Præl. ſub Boniſacio IX. ſummo Pontifice. XL.

42. Fr. AUGUSTINUS, ex Ordine Eremitarum S. Auguſtini Callianus antea Epiſcopus, à Boniſacio IX. ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1396. 2. id. Novembris, eodemque die Calliani Epiſcopatus adminiſtrator adſcitus. Fato autem conceſſit 1397 XLI.

43. UBERTINUS Epiſcopus Pavenſis, ad hunc Epiſcopatum translatus eſt à Boniſacio IX. 1397. die 18. menſis Auguſti. Deceſſit 1399. XLII.

44. JOANNES Gattula Cajetanus, ſuæ patriæ Epiſcopus, deceſſit 1400. tumulatuſque eſt apud S. Franciſcum, in ſuæ gentis ſacello, ubi requieſcunt oſſa Franciſci ejuſdem anteceſſoris, ex eadem Gattula gente. Ipſe verò in eodem ſepulchro cum Bartholomæo Gattulla funeratus eſt olim Roſſanenſi Archiepiſcopo, cum hoc epitaphio. XLIII

In hoc ſepulchro requieſcunt Reverendi Patres Domini, D. Bartholomæus Gattula Archiepiſcopus Roſſanenſis, qui obiit anno Domini MCCCLXXXX.

Et D. Joannes Gattula ejus nepos, Deigratia, Epiſcopus Cajetanus, qui obiit An. MCCCC.

In libris Proviſionum Prælatorum Bonifacii IX. haud reperio hunc Joannem Gattulam in Epiſcopis Cajetanis, ſed ſtatim poſt Ubertinum, Nicolaum Abbatem Farſenſem in demortui locum fuiſſe electum. Quamobrem ab illorum temporum ſchiſmate, conjectura ducta, inducor, ut credam, Ioannem Gattulam à Benedicto XIII. Pſeudo Pontifice in Cajetanam Eccleſiam fuiſſe intruſum, duoſque eodem tempore Præſules habuiſſe Cajetam, atque ex iis, illum in ea Eccleſia adminiſtranda prævaluiſſe, cujus opes, parteſque eſſent valentiores.

45. NICOLAUS Abbas Farfenſis, ex Ordine S. Benedicti, poſt Ubertini exceſſum, à Boniſacio IX. ſublectus eſt anno 1399. 8. Kal. Decemb. anno vero 1404. ad Iſernienſem Eccleſiam translatus eſt. XLIV

46. MARINUS de S. Agatha, aliis Magnus Merula Capuanus, Firmanus Canonicus, Epiſcopus Terracinæ, à Boniſacio IX. huc translatus eſt anno 1404. 2. id. Martii. XLV

47. Fr. ANTONIUS de Zagarola Ord. Minorum, olim Terracinæ Epiſcopus, à Martino V. Columna hunc translatus eſt 1422. 13. kal. Junii. Deceſſit autem 1427. XLVI

48. JOANNES de Normandis, nobilis Romanus, Terracinæ & ipſe Epiſcopus, à Martino V ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1427. die 10. menſis Novembris, qui clerici moribus caſtigatis, eccleſiam illam mirificè perpurgavit, augmentoque virtutum adauxit, atque optimus, ſaluberrimiſque conſtitutis legibus, cavit in poſterum, ne laxarentur mores. Deceſſit 1441. inque Cathedrali cum hoc Epitaphio tumulatus eſt. XLVII.

Hic jacet corpus Rever. in Chriſto Patris D D. Joannis de Normandis Romani. Epiſcopi Cajetani qui obiit, anno Domini. MCCCCXXXXI. menſis Novembris, die...., cujus anima requieſcat in pace.

49. Fr. FELIX Ordinis Prædicatorum Ioannis ſucceſſor, ab Eugenio IV. creatus an 1442. 9. Kal Februarii; quam Eccleſiam adminiſtravit uſque ad annum XLVIII

(1) Non concordat cum Epitaphio deceſſoris, quare ſcribendum puto Januarii. *Lar.*

a Sed inter Stabienſes nulla de hac mentio.

num 1444. ſubleƈtuſque eſt deinceps Stabienſis a Epiſcopus; de quo acta Conſiſt.

XLIX. 50. JACOBUS Hiſpanus è Regno Navarræ, Epiſcopatum obtinuit 1444. Kal. Iunii. (1)

L. 51. FRANCISCUS Patritius Senenſis Pio II. in intimis amicis, ab eodem Pontifice ſubleƈtus eſt 1460. die 23 menſis Martii; vir ſanè eruditus, ac doƈtus, & cujus merita etiam Senatoriam purpuram viderentur poſſe æquare. b Scripſit 9. libros de Regno, & Regis inſtitutione ad Alphonſum Ducem Calabriæ, in quibus ita eleganter, copioſéque complexus eſt, ſive quæ ad corporis exercitationem, ſive quæ ad animi præclaros conatus facere videntur, ut nihil videatur abſolutius poſſe procudi. Scripſit etiam volumina novem plena præceptis, ad civilem inſtitutionem ſpeƈtantibus, in quibus ita commodè Reipublicæ ſtatum extollit, ut unius interim Principatum non deprimat. Reliquit etiam traƈtatum quendam de antiquitate Senarum, cum aliis pluribus monumētis, quibus ſuam æternam duraturam famam extendit ad poſteros. Sub Alexandri VI. Pontificatu deceſſit 1494. non ſine Doƈtorum virorum dolore. Ex eadem præclarorum ingeniorum feraciſſima gente prodiit Auguſtinus Epiſcopus Pientinus; quem ſingularis etiam eruditio commendabit poſteritati; noſtriſque hiſce diebus Franciſcus Patritius Generalis Theſaurarius S. R. E. immatura morte præreptus eſt Urbano VIII. ſedente; cujus præclaris meritis majora ſpoponderant curioſi mortales.

b Videtur addendum de Scriptoribus ... pag. 145. Eius item meminit Orlandus Malavolti in hiſt. Senen. par. 3. 4 pag. 65. Mand.

LI. 52. BACCIUS Ugolinus Patritio ſucceſſit 1494. die 22. menſ. Auguſti Alexandro VI. ſedente, qui nondum ea dignitate inauguratus, eodem anno eximitur è vivis extra curiam, in initio exordientis Oƈtobris.

LII. 53. PAULUS Hodierna Neapolitanus, eleƈto Baccio defunƈto ſuffeƈtus eſt 1494. die 12. menſ Oƈtobris; mortuus eſt 1506. ſepultuſque in Cathedrali, in cujus ſepulchro hoc epitaphium marmori inciſum legitur.

Paulus Hodierna de Neapoli, Epiſcopus Cajetanus, obiit anno Domini Milleſimo quingenteſimo ſexto, regnante Ferdinando Hiſpania Rege, die xiii. menſis Auguſti.

LIII. 54. FERDINANDUS * De Ferrera eleƈtus à Julio II. Pont. Max. anno 1506. cujus fuit Aſſeſſor, interfuitque Lateranenſi Concilio ſub Leone X. deceſſitq; 1518. Nicolaus Paſqualinus Alidoſius in lib. quem de Viris Illuſtr. Bononienſibus ſcripſit, refert GALEATIUM Butrigarium Bononiēſem filiū Alexandri, cū in Hiſpania apud Ferdinandum Regem Catholicum pro Leone X. fungeretur legatione, ſubleƈtum fuiſſe Epiſcopum Caietanum, ſed poſt decem dies ab obtenta dignitate, ideſt antequam Nuncium collatæ in ſe dignitatis potuiſſet accipere, fato functum fuiſſe, ibidemque ſepulchrum accepiſſe: At ex actis Conſiſt. (2) Alidoſium hallucinatum fuiſſe clarè conſtat, cum Galeatium hoc eodem anno Cajacenſem, non Cajetanū Epiſcopum adleƈtum fuiſſe. Errorem auxit Alidoſius ab honoraria inſcriptione, quam poſteri Galeatio erexerunt, ubi pro Cajacenſi, Cajetanum Epiſcopum inſcripſerunt. Bononiæ etenim nos ipſi vidimus in eccleſia S. Franciſci in Butrigariæ nobilis gentis ſacello ſepulchrum pulcherrimum, cum Galeatii ſtatua ereƈta in cubitum, quam gentilitia ejuſdem ſtemmata exornant, quæ duos anhelantes Leones gerunt, ſupra vas vinarium innixos, retro pedibus ſupernè ante crucem ſuſpicientes, cum ſubjeƈta memoria errorem continente, quem diximus.

* Ex App. tom. 5.

LIV. *Reverendo Domino Galeatio Butrigario Epiſcopo c Cajetano, Juris Utriuſque Conſult. ac ſedis Apoſtolicæ per luſtrum apud Ferdinandum Regem Hiſpaniæ Nuncio in medio ætatis, ac honoris raptu. Vixit annos xli. menſ. x. Deceſſit anno Chriſti MDXVIII.*

LV. 55. Fr. THOMAS de Vio, è Cajeta, vulgo Cardinalis Cajetanus appellatus, ex Ordine Prædicatorum, à Leone X. à quo fuerat vocatus ad purpuram, ſuæ patriæ etiam obtinuit Epiſcopatum 1519. 13. Aprilis, demortuo Ferdinando c, cum etiam antea Panormitana dignitate fulſiſſet. Hic ille eſt alter Thomas, ingeniorum extrema linea, Doƈtorum virorum miraculum, hæreticæ pravitatis terror, ſacrarum ſcripturarum lumē, ac fax, ſcholaſtici pulveris athleta invictus, Thomiſticæ doƈtrinæ galeatus defenſor, ſincerioris doƈtrinæ propugnaculum, arx, ac promptuarium ſubtilium argumentorum, cathedræ demum ſplendor, ac decus, cujus adeo immortalia ſcripta ſunt, ut tandiu videantur perennatura, quandiu Divinam Sapientiam ſcholaſtica ſubſellia perſonabunt. Ejus etiam cum laude meminimus in noſtris ad Ciaconium additionibus, ubi ejuſdem in Germaniam legationem, glorioſéque pro Catholica fide exantlatos labores contra impium Hæreſiarcam Lutherum diffusè narravimus. Deceſſit Romæ 1534. ſepultuſque eſt ante portam lateralē S. Mariæ ſuper Minervam; ubi in candido marmore exciſū, hoc epitaphium viatoribus legendum proponitur.

c Galeatio.

Hac anteriori foſſula, quam lector inſpicis, felicis memoriæ Thomæ de Vio, Ordinis Prædicatorum Card. Cajetani conſervantur oſſa, qui dum vixit, ita moribus, atque omni doƈtrina humano generi profuit, ut pro tanto beneficio Deo gratias agere, ac pro ejus anima merito preces fundere teneamur, hic quorundam aliorum inanem declinans faſtum humili hoc ſe condi juſſit tumulo. Vixit annos LXV. dies xix. obiit anno Chriſti MDXXXIII. Thomas de Vio Caietanus Cardinalis S. Sixti ſacri Ordinis Prædicatorum.

LVI 56. STEPHANUS Gabriel Merinus, Hiſpanus, Cardinalis Giennenſis, hanc Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit 1535. die 17. menſis Febr. qui etiam Barenſi Archiepiſcopatu condecoratus eſt. Romæ fato functus eſt 1537 d. tumulatuſq; eſt apud S. Jacobi Hiſpanæ nationis celebre templum, cum hoc epitaphio.

d 1535 Eodem anno quo Epiſcopus electus eſt. Laur.

Gabrieli Merino Giennenſi Epiſcopo a Carolo V. Imperatore ob ſedandas populares Hiſpaniæ ſeditiones inter intimos Conſiliarios aſcripto, Claſſi in Italiam naviganti Præpoſito, bello Pannonico pro communi ſalute ſuſcepto, Procuratore rerum Caſtrenſium Præfecto, à Clemente vii. Pont. Max. ad ſummos honores evecto, lxiii. ætatis ſuæ anno publico dolore, bene acta vita functo P.

LVII 57. PETRUS Flores, Epiſcopus Stabienſis, alias Caſtri maris, ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1536. e poſtrema die ſe convolventis Januarii; deceſſit autem 1540. f * Jacet in Cathedrali cum hac inſcriptione.

e De hoc conſule Bibliothecam Hiſpanam Nicolai Antonii tom. 2. pag. 154. Mand.
f 27 Jan. 1537. ex Act.
* Ex App. tom. 5.

Petro Flores Hiſpano Caietano Antiſtiti, omnibus bonis artibus abunde inſtructo, variis actionibus in curia extraque honorifice exercito. Nam & Picenum bis rexit, & gratia, juſtitiaque à ferendis ſupplicibus libellis, tum Cancellaria Apoſtolica regens, præcipua univerſorum voluntate, & laude in finem uſque vitæ diu permanſit, probitatis, & manſuetudinis fama nunquam interrupta, cumque maxime eum homines vivere cuperent, ſummo omnium mœrore, & damno ſublatus eſt, ætatis anno unde ſexageſimo men. iv. die vi. hora xvii. à Chriſto nato MDXL. die iii. Maii. Antonius Flores Patrno benemerenti P.

LVIII 58. ANTONIUS Lunellus Hiſpanus de Aragonia („ *prius Ravellenſis Epiſcopus*,) Cajetanum Epiſcopatum obtinuit 1541. die 10. g menſis Januarii. E vivis exemptus eſt 1559.

g 19.

LIX. 59. PETRUS Lunellus Hiſpanus anteceſſoris nepos, eleƈtus eſt 1560. die 20. h menſ. Januarii. Romæ fato ceſſit 1589. 16. non. Maii, ſepultuſque in Vaticano in ſacello D. Thomæ ſacro, cum hoc epitaphio.

h 20. 1589. Nonis Maii.

Fran-

(1) Theulus in Apparatu Minoritico pag. 192. meminit Franciſci cujuſdam Fratris Ord. Min. Conventualium, quem ab Eugenio IV. ex Epiſcopo Caprenſi Cajetanum renunciatum inde ex Archivo Veletiano contra affirmat. Quod ſi verum eſt, id oportuit ſucceſſiſſe poſt Jacobum Hiſpanum, qui ſtatim parum [illegible] in Epiſcopatu. & anno 1445. cujus mors decrevit Eugenius. Fides tamen ſit apud Auctorem. Mand.
(2) Hic Conſiſtorialia Acta deceperunt Ughellum, in quibus habetur Galeatus proviſus in titulum de Eccleſia Calaten ita interpretatus eſt Cajacenſem fuiſſe. Verum Cajetanam dici ſignificare Eccleſiam patet, tum quia in margine exſcribitur Gaieten. tum [illegible] teſtimonio ſucceſſionis Thomæ Cardinalis de Vio, pro quo decretum Conſiſtoriale a nobis perſpectum eſt hujuſmodi: *Romæ &c. die 12. Aprilis 1519. &c. Referente Sanctitate ſua &c. providit de titulo Reverendiſ. D. Thomæ tit. S. Sixti Presbytero Cardinali Cajetano de Eccleſia Gaietana in Regno Neapolitano ſub Metropoli Capuana, vacante per obitum D. Galeatii Butrigarii ultimi Gaietani, & in Romana Curia defuncti.* Conſtans igitur eſt non Cajacenſem ſed Cajetanum titulum conſecutum fuiſſe Galeatium, ut etiam lapis ſepulchralis obtinuit, loquitur. Ideoque hic inſerendus eſt. *Lucen.*

A *D. O. M.*

Petro Lunello de Barbaſtro Aragoniæ Urbis, Epiſcopo Cajetano, integritate, religione, doctrinaque præſtanti, ſub Pio V. Pont. Max. Piceni, ſub Gregorio xiii. Beneventanæ Diœceſis Viſitatori, ſub Sixto V. in Alma Urbe reformatori. Vixit annos lx. menſes viii. in Epiſcopatu ann. xxiii. obiit anno ſal. MDLXXXVII. nonas Maii.

Franciſcus Antonius Cæſarolus Cajetanus, ex teſtamento hæres P. M.

LX 60.* ILDEPHONSUS Laſſo Sadeno Hiſpanus, („ *Archipresbyter loci de Macueda Toletanæ Diœce-* „ *ſis, Magiſter in Theologia, & Verbi Dei concionator,*) à Sixto V. electus eſt anno 1587. die 12. menſis Octobris. Sedit annos decem, translatuſque deinde eſt ad Archiepiſcopatum Calaritanum in Sardinia à Clem. VIII. anno 1597.

* Ex App. tom. 2.

LXI. 61. JOANNES de Gantes Hiſpanus, („ *S. Theol.* „ *Doctor,*) Alphonſo ſucceſſit anno 1597. *a* die 27. menſis Maii. Anno verò 1605. die 57. menſis Julii à Paulo V. translatus eſt ad Eccleſiam Mazarienſem in Sicilia. Dum iter parat, ſenex 24. Septembris Cajetæ obiit, & ſepelitur eodem anno 1605.* in Cathedrali cum hoc epitaphio.

a 1598. die 25. Maii. *Luc.*

* Ex App. t. 5.

D. O. M.

Joannes à Gante Hiſpanus ex Xavareta Epiſcopus Mazarienſis, nuper vere Cajetanus, dum parat ad Mazarinam Eccleſiam ſe transferre ad triumphantem vocatus eſt viii. Kal. Octobr. MDCIV. Cajeta.

LXII. 62. Fr. PETRUS de Ogna Hiſpanus, *b* Generalis Ordinis S. Mariæ de Mercede Redemptionis captivorum, S. Theologiæ Lector primarius in Salmaticenſi univerſitate, („ *Epiſcopus de Venezuela in Indeis,*) à Paulo V. electus eſt Epiſcopus Cajetanus, hoc ipſum Catholico Rege poſtulante 1605. die 27. menſis Julii. Hic in Philoſophiam ſubtiliſſima commentaria ſcripſit, aliaque opera, quæ ad Divinam Sapientiam ſpectanti. Deceſſit autem cum Doctorum virorum ſingulari mœrore anno 1634. *c*

b De hoc item Nicolaus Antonius loc. cit. pa. 150 *Mandoſ.*

c 1626. die 3. Octo. ſepelitur in Cathedrali.

LXIII 63. Fr. HYACINTUS de Ceno *d* Hiſpanus, Ordinis S. Dominici, ab Urbano VIII. electus 3. die Apr. ao. 1634. à Catholico Rege poſtulatus, Obiit* 1635. Jacet in Cathedrali hoc ad tumulũ inſculpto epitaphio.

d Vel *del Cerro.*

* Ex App. tom. 5.

Fr. Hieronymus de Cene Ord. Prædic. vir ſingulari doctrina, ac vita integritate præditus, ſex. qui anno poſt Cajetanæ Eccleſiæ epiſcopale onus ſuſceptum immatura morte, maximo Cleri, populique mœrore ſublatus eſt 3. id. Octobr. MDCXXXV.

LXIV 64. Fr. HIERONYMUS Domin Aragonenſis, Ordinis Carmelitarum 14. Decembris 1637. *e*(„ *Magiſter S. Theologiæ 60. annos natus cum ad Epiſcopa-* „ *tum pervenit, quem probè ſanctèque geſſit : Obiit 23.* „ *April. 1650. Sepelitur apud S. Catharinam Monia-* „ *lium Ord. Ciſter.* Lucent.)

e Vide laudatum Antonium loco cit. pag. 116. *Mand.*

LXV. 65. * GABRIEL Ortiz ab Orve, Burgenſis, electus eſt Epiſcopus Cajetanus an. 1651. die 23. Octob. in deſuncti locum Hieronymi Damin.

* Ex App. tom. 2.

A D D I T I O.

(„ *Obiit 1662.*

LXVI „ JOANNES *de Parades, Epiſcopus nuper Sta-* „ *bienſis, ad Cajetanam ſedem translatus 27. Apr. 1662.* „ *Sed cito obiit die 25. proximi M. Auguſti.*

LXVII. „ BALTHASSAR *de Valdes, y Noriega Hiſpa-* „ *nus, Sacræ Theologiæ Magiſter diuturniorem poſt ma-* „ *ram ſucceſſit 16. Julii 1665. quinque annos cum exegiſ-* „ *ſet in hoc ſuo regimine ad immortales inferias tranſiit* „ *1667. 29. Decemb. humatus eſt in Cathedrali.*

LXVIII. „ Fr. MARTINUS *de Villanuebas Hiſpanus Or-* „ *din. SS. Trinitatis Redemptionis Captivorum ad hoc* „ *munus vocatus 16. Junii 1670. Ad Reginenſem deinde* „ *Archiepiſcopatum translatus eſt 27. Maii 1675.*

LXIX „ ANTONIUS *del Rio Hiſpanus Magiſter in* „ *Theologicis diſciplinis, Martino ſubrogatus 27. Apr.* „ *1676. Acheruntinus Archipræſul factus eſt die 14.* „ *Martii 1678.*

LXX. „ Fr. LAURENTIUS *Mayers Caramuel Hiſp.* „ *Ord. B. Mariæ de Mercede Epiſcop. Caſtrimaris, huc* „ *translatus 18. April. 1678. Theologus, & Concionator* „ *eximius, Sereniſſimo Principi Joanni de Auſtria* „ *in paucis charus, Ordinis ſui poſt plures præfecturas, &* „ *varia munia ſapienter expleta, Generalatum eſt aſſe-* „ *cutus; in parte Turcarum digreſſus pro ratione ſui in-* „ *ſtituti Chriſtiana, verèque Apoſtolica exarſit Charita-* „ *te; ut inde ſub Tirannyde fideles detentos redimeret,* „ *libros congeſſit, & edidit, unde qui ſacræ Oratoriæ in-* „ *cumbunt ad Divinæ mentis placitum luculentiſſimos* „ *Theſauros erruerent. Fato conceſſit an. 1683. 23. Febr.* „ *Jacet in Cath.*

„ Fr. JOSEPH *Sanz de Villarguta Hiſpanus,* „ *Theologus illuſtris Ord. S. Franciſci de Obſervantia,* „ *dum Romæ moraretur, ſe renunciatum intellexit Caje-* „ *tæ Epiſcopum 6. Decemb. 1683. Ad Puteolanam trans-* „ *latus eſt 2. Jan. 1693.* LXXI

„ Fr. JOSEPH *Guerrero de Torres Hiſpanus no-* „ *bili genere natus, & Ordinis Eremit. S. Auguſtini no-* LXXII.

B „ *bilior alumnus, Sacræ Theologiæ Magiſter, & multis* „ *in ſuo Ordine exactis præfecturis celebris, ſubrogatus* „ *eſt 13. April. 1693.* Luc.)

CAMERINENSIS EPISCOPI.

C CAMERINUM *f* antiquiſſima Civitas inter Umbriæ, Picenique confinia in montium jugis Apennini ſita eſt, inque ſexta regione Italiæ à Coſmographorum pleriſque collocatur. Ptolomæus illam Camerinum appellat; Strabo verò, Saluſtius, Cæſar, Livius, Plinius, atque Cicero Camertem illam vocant; quamobrem Silius Italicus, dum Umbricos populos collaudat de Camerino, ita inquit lib. 9.

f Seu Camarinum vulgo Camerino.

——————— *& Armis,*

Vel raſtris laudanda Camers. ———

Tutiſſimo in loco collocata eſt, celebriſq; ſemper habita eſt, tum populis, tum opibus, atque divitiis, quamobrem ita de ea Feſtus. *Camerini cives noſtri oppidum pulchrum habuerunt, agrum optimum, atque pulcherrimum, rem fortunatiſſimam.* Cum Romano Populo ſtrictiſſima amicitia Camerinum civitas ſemper juncta fuit. Quamobrem narrat Livius l. 9. Fabium aliquando Cæſarem, Fabii Maximi fratrem, linguæ Etruſcæ peritum, quid molirentur Etruſci exploraturum, per Ciminiam ſylvam, Romanis antea intactam, pertranſiiſſe illum, atque à Camertibus, Umbriſque humaniſſimè fuiſſe exceptum, ob eamque rem inter Romanos, Umbros, atque Camertes ſtrictius amicitiæ

D fœdus coiviſſe. In vigeſimo verò octavo libro ſcribit, Camertes 6000. conſcriptos milites Scipioni attribuiſſe, in Africa contra Carthaginenſes navali prælio decreturo. Unde non cunctanter, non timidè poteſt conjectura colligi, quanta fuerit Camerinum civitas quando poſt fundatam Romam 445. annos, ante vero Chriſtianam fundatam ſalutem 309. annos, hoc eſt, tunc cum maximè Romana Reſpublica floreret, ſub Conſulatu Q. Fabii Max. ac M. Rutilii, adeò florentibus Romanis in pretio fuerit, ut Camertinorum fœdus firmioris auxilii gratia ambitiosè propemodum expeterent. Hoc fœdus inter Camertinos, Romanoſque conciliatum ſumma religione coluere, & à Romanis Imperatoribus deinde, ut L. Septimio Severo, confirmatum probat ſequens inſcriptio Tiburtino lapide inciſa, quæ adhuc in hac civitate extat in pariete D. Dominici forum ſpectante in ſuburbio.

Imp.

A

Imp. Cæſari L. Septimio Severo Pio Pertinaci Aug. Arabic. Adiab. Parthic. Max. Britt. Max. T R.Pot. xviij. Imp.vij. Coſ.iij. PP. cœleſtis ejus indulgentia in æternam ſecuritatem , atque gloriam jure æquo fœderis ſibi confirmato Camertes .

Verùm Camertinorum virtutem, fidemq; erga confœderatos Romanos , quæ ſe ſe in bello Cimbrico explicuit, omniũ magnificentiſſimè C. Marius commendavit , exornavitque ; cum enim duas lectiſſimas Camertinorũ cohortes ſub ſignis haberet , ut Plutarchus narrat in ejuſdem Marii vita, jamque acies concurriſſent, vehementiam irruentium Cimbrorum Theutonumque fortiſſimè Camertini excepere, quorum virtutem , ut diguo ornaret præmio Marius ac ſimul accenderet, inflammaretque ad prælium, iis verbis civitate donavit, *Eſtote Cives, pugnate Camertes*. Quod factum adverſus conditionem fœderis cum poſtea in judicium vocatum eſſet, eo Marius ſe egregiè in ſenatu purgavit affirmans , inter ſtrepitum armorum legis

B

clamorem exaudiri non potuiſſe. Optimè quidem, neceſſitatem nullam legem agnoſcere demonſtravit, unde enatum adagium illud , *neceſſitas non habet legem* . Marii gratitudo in Camertes memoratur à Valerio Max. lib. 5. de gratit. Viſuntur in eadem civitate plures inſcriptiones , virtutis Camertinorum teſtes inſignes, aliaq; monumenta , cum longe plura temporum injuria conſumpta, & labefactata fuerint; ut etiam pariter ſpectatiſſimorum virorũ nomina excidere , quæ tantã patriæ famam, ac decus conciliarunt. Quod politulus, limatuluſque poeta hoc luſit epigrammate .

Parva quidẽ, ſed priſca quidẽ monumenta Camrtũ :
Cætera non longo tempore victa jacent ;
Nominaque, & titulos avi longinqua vetuſtas
Abſtulit, heu fortis invidioſa dies .
Cur non fata ſinunt iterum tot pandere faſtus ,
Et geſta, & veterum bella referre Ducum ?
Heſperias Urbes inter clariſſima nomen ,
Iſta quoque æternum ferret ad Aſtra ſuum .

At de primordiis ejuſdem memini me legiſſe, hanc

C

civitatem ab antiquis Umbris, qui in Etruſcis montibus commorabantur, antequam à Pelaſgis inde expellerentur, fuiſſe ædificatam. Hi enim com adverſæ fortunæ ceſſiſſent, relicta Etruria ultra Septentrionalem Tiberim tranſgreſſi ſunt Apennini tutiſſimum locũ , ubi ſedes ſuas ſitu, naturaque loci munitas fixere illas ſive ab Etruria , ſive à Populo , quem Camertes antiqui Etruſci dixere, quo nomine etiam, ſi Polybio credimus, Cluſini ipſi cenſentur, Camertes, inquam vocantes *a*. Cui exordio, ſi fidem adhibere velimus, ante Romam conditam Camertinorum civitatem floruiſſe oportebit aſſerere . Narrat Frontinus de Coloniis Romanorum illam fuiſſe Coloniã effectam , fortunãque Romanam fuiſſe tandiu ſequutam, quamdiu Reſpublica illa potuit majeſtatem , dignitatemque ſuam tueri; cum ejuſdem autem ruina , in eccleſiaſticam juriſdictionem ceſſiſſe cõſtat, atque ab eccleſiaſtico imperio, ſub Varranæ gentis , Pontificum Romanorum conceſſu , juriſdictione quievit , donec Dux Joannes Maria ſine virili ſtirpe decedens , iterum illam com-

D

pulit ad Pontificum Romanorum imperium; quæ rurſus Paulo III. ita cenſente, Farneſiam gentem Dominam aguovit , illamque iterum cum nobili Parmenſi Ducatu idem Pontifex in favorem ſuæ gentis commutavit . Itaque Camerinum, ad veterem eccleſiaſticorum Dominorum rediit ditionem, ſub qua hoc tempore feliciſſimè conquieſcit . Hæc civitas non ſolum ob inclytam civium ſuorum gloriam , quos omnibus virtutum ornamentis illuſtres , & conſpicuos ſingulis ætatibus tulit, verum etiam ob eximiam terræ fœcunditatem, quæ omnium rerum copiam ad luxuriem effundit, tum ob Oppidorum frequentiam, quæ ad 300. & eo amplius aſſurgunt. Fluminibus 5. regio mira fœcunditate laſcivit, hiſque limitibus definitur, ab oriente ad Fanum D. Geneſii , ab meridie ad Spoletanum territorium , ab occaſu Nuceriam ſpectat , à Septentrione Gualdum, Matelicamque oppida. Jam inde ab anno 248. lucem evangelii amplexata eſt, opera, conaruque S. Porphyrii presbyteri , olim S. Venantii invi-

a Sive à curvitate ſitus, unde nomen .

A

ctiſſimi Martyris Magiſtri. Hic enim com vix 15. natus annos eſſet , illuſtremque per exquiſita tormenta tuliſſet palmam Martyrii, quamplures idolorum cultores ſua tolerantia convertit ad Chriſtum, ſimul cum Porphyrio præceptore, plenuſque meritis, Decioque devicto tyranno, evolavit ad Cœlum, Divuſque tutelaris ejuſdem civitatis in Baſilica ſuo nomini conſecrata conditus requieſcit. Multi præterea nobiles Athletæ Chriſti, ut ſemel fidem Chriſti ſuſceptam ad æternitatem ſtabilirent , ſub ſæviente lictore libentiſſimè, fortiſſimèque ſanguinem profuderunt .

Cathedralis magnifico opere ſuperbè aſſurgit , à Dominis Varranis quondam in honorem Beatiſſimæ Virginis excitata, in qua S. Anſovini Epiſcopi corpus cum aliis pluribus venerandis reliquiis aſſervatur , præclarè inſtituto clero , ac Capitulo 12. Canonicis ordinariis, quatuorque ſupranumerariis conflato; gemina dignitate, quarum prima eſt Archidiaconatus , exornatur . Canonici ſingulari privilegio ab Urbano VIII. conceſſo, & ab Angelo Giorio Patritio Came-

B

rino , nunc S.R.E. Em. Cardinali , ejuſdem Pontificis aulæ Præfecto conciliato , oblongiori ſacro Syrmate, quod cappas vocant , utuntur, in cujus accepti beneficii memoriam , in ſacrario ſub ejuſdem gentilitiis inſignibus marmor inſcript. 1626. erexerunt . D. Venantii Tutelaris Eccleſia in ſuburbio regia magnificentia ſuperbit, quam pueruli Martyris invictiſſimi reliquiæ pulchrius adornant, duodecimque canonicorum ſub uno Priore collegio illuſtratur . Duodecim virorum , ſeptemque Monialium cœnobiis , innumeriſque aliis templis, oratoriis, xenodochiis, puerorum ſeminario , pietatis monte , pulcherrimis huiuſce populi virtutis, magnificentiæque teſtibus, civitas diſtinguitur . Duorum ab urbe milliarium intervallo celeberrimum Fratrum Capuccinorum Monaſterium viſitur , in quo Clemente VII. Pontifice , nova Capuccinorum reformatio , quæ tantos peperit Chriſtianæ religioni fructus , emerſit , adeoque ſe ſe per totam Europam diffudit , ut nullus nobilis ſit locus , in quo piiſſima illa familia admiranda virtutum

C

exempla non explicet; unde non ignobilis in Camerinum, è quo is ordo erupit, gloria derivatur, præ cæteris omnibus à ſummo numine electum, delibatumque fuiſſe , in quo is terreſtris Paradiſus , religio inquàm adeò inclyta divinas delicias ſub illo vitæ rigore aſperrimo orbi afferret. Camertina diœceſis latè excurrit , immò latiùs quondam ante Sixtum V. ſe ſe ſpargebat. Is enim S. Severini oppidum cum aliis pertinentibus locis divulſit, ac proprio illi Epiſcopo impoſito civitatis nomine, dignitateque ornavit. Plura nobiliſſima oppida, locaque conſpicua continet, inter quæ numeratur Fabrianum , S Geneſium poſt Gothorum, & Longobardorum excurſiones, ex reliquiis Fallaris , ac Urbiſagliæ excitatum , Matelica , antiquitate ſua commendanda poſt conditam Romam annis circiter 100. à Roſio Roſellæ Reguli filio exſtructa, è qua viri literis omnibus perpoliti, ac eccleſiaſticis dignitatibus conſpicui erupere, Caldarola duorum Pallottæ familiæ Cardinalium natalibus exornata , D. Anatoliæ, aliaque inſignia oppida. Epiſcopus Ca-

D

mertinus ab Imperatoribus , ſummiſque Pontificibus privilegiis inſignitus fuit , quorum monumenta , ingenti incendio , quo civitas conflagravit , abſumpta flammis periere ; nec quicquam aliud , quam quod dictum, aliatumque in Epiſcoporum ſerie inſigne reperitur . Camerina porrò Eccleſia uni ſoli Romano Pontifici paret à ſuis fermè incunabulis, atque hactenus hoc ipſo illibato privilegio gaudet . Qui eam rexerunt Eccleſiam infraſcripti Præſules ſunt; quorum ſeriem tum ex illius Cathedralis ſcripturis eruimus ; tum ex aliis antiquiſſimis monumentis, quæ conſultò ac diligenter adivimus, ut procederet locupletior.

A D D I T I O.

(,,*Camerina Diœceſis complectitur oppida, ſeu Terras , & Pagos centum circiter & nonaginta, ex quibus* ,, *animæ fere centum mille. Loca præcipua ſunt.* Fabria- ,,num *decem millibus coaleſcens mortalibus , ubi inſignis collegiata Eccleſia , 9. Regularium Cœtus præter* ,, *Presbyteros Oratorii , monialium ſepta 9. Apud Fa-*

,,*bria-*

,, *brianum Ord. Benedict. nova Sylveſtrinorum Con-*
,, *gregatio emerſit auctore S. Sylveſtro Abbate, cujus*
,, *corpore Fabrianenſes potiuntur, ut & S. Romualdi*
,, *Abbatis*. Matelica *olim Epiſcopalis* a, Sanctum
,, Genneſium, *ubi tria millia animarum cum inſigni*
,, *prabendata Eccleſia, & 3. Virorum, 3. monialium*
,, *clauſtris*: Trajana, *vulgo* Montecchio, *conſtans ex*
,, 4000. *perſonis, nobili ſeculari Clero, 4. Virorum, &*
,, 2. *monialium cœnobiis*: Sarnianum, *quod* 3000. *ho-*
,, *minum capita enumerat, 3. Virorum, unum monia-*
,, *lium ſeptum*: Serra di S. Quirico, *ubi bis mille mor-*
,, *talis, duo ordines Regularium, & unus monialium S.*
,, *Clara*: L'Apiro, *ubi bis mille quingenta anima, duo*
,, *monialium, totidem virorum Monaſteria, & pradi-*
,, *ves ſecularis Clerus*: Anatoglia, *ubi capita morta-*
,, *lium bis mille 3. virorum, unum Monialium Cœno-*
,, *bium*. Caldarola, Belforte &c. *Redditus hujus Epiſ-*
,, *copatus ſcutorum ſummam perficiunt* 1500. *Taxa ve-*
,, *rò Apoſtolici fiſci eſt floren.* 200. Lucent.)

a De qua, & eorum Epiſcopis fuſius in X. tomo.

I. 1. LEONTIUS Primus Camerinorum Pontifex numeratur, qui in Deciana perſecutione, in qua Venantius puer Martyr effectus eſt cum Euprepio ejuſdem Eccleſiæ Archidiacono, Chriſtianos ex ſævitia Gentilium conſternatos, ſua prædicatione mirum in modum confirmavit, erexitque; gentileſque plures, qui Bellonæ Divæ litabant, ad Chriſti fidem adduxit, perpeſſiſque multis laboribus, pro Eccleſia ſua ſponſa, quam recens regendam ſuſceperat, glorioſo fine quievit circa annum 254. ejus honorifica mentio extat in vita S. Venantii.

II. 2. HIERONTIUS in Concilio Romano aſſedit ſub Hilario Pontifice Max anno 462 a.

a 465.

III. 3. (1) BONIFACIUS interfuit Concilio ſub Symmacho Papa anno 498. (2).

IV. {,, GLORIOSUS *nobis occurrit, qui ſub Martino*
,, *I. in Conc. Later. Monothelitarum hæreſim damnavit*
,, *an.* 649. Lucent.)

V. 4. PROJECTUS floruit temporibus Eugenii Papæ anno 654. Camerinæ Eccleſiæ antiqua monumenta produnt hunc S. Epiſcopum coronatum fuiſſe Martyrio, una cum Mezolodia inſignis pudicitiæ fœmina, anno 660.

VI. 5. FELIX interfuit Concilio celebrato ſub Agathone Pontifice anno 680.

VII. 6. SALMES Epiſcopus, ac civis Camerinus floruit anno 750. exaggeratis Chriſtianis virtutibus vir planè mirabilis, Zachariæ autem ſummi Pontifici eximiè charus. Ejus honorifica mentio in monumentis Camerinæ Eccleſiæ habetur (3).

VIII. 7. S. ANSOVINUS ex nobili proſapia Camerini prognatus, à puero nobilioribus diſciplinis excultus, commendatione deinde virtutum clericus factus, etiam præcedentibus meritis, ad Camerinenſem, Populo, Cleroque ſuffragante, Epiſcopatum aſcendit ann. 816. qui Electoribus non prius aſſenſus eſt, quam mos ille perverſus, per Imperatorium diploma, arma tractandi Epiſcopis adimeretur, quo à Ludovico Imperatore obtento, cui à ſecretis confeſſionibus fuerat, ſumma animi moderatione Epiſcopale munus ſubivit, Romam ſtatim profectus, ut per manus Pontificis in Præſulem inauguraretur ex more prædeceſſorum. *b* Cæterùm Anſovinus cum Narniæ ad meritoriam tabernam divertiſſet, cauponemque rogaſſet, ut ſibi in ſacrificium vinum purum adferret, attulit ille, rogatuſque an ſine mixtura eſſet, cum mendaciter affirmaſſet, ſanctus in ſinuatam à ſe veſtem juſſit projicere. Projecit caupo, ſtatimque utriuſque rei apparuit diſſidium, quippe cum aqua diſceſſiſſet à vino, cui fuerat perfidioſè permixta, atque utraque res in ſinu pallii, quaſi conſtringente gelu ſtetiſſet, inde Anſovini inclaruit ſanctimonia vitæ, caupo verò convictus mendacii erubuit. Reverſus deinde Romam eſt ordinatus Epiſcopus, ſibique creditam Eccleſiam piè, ſanctèque permultos annos adminiſtravit; demum meritis, miraculiſque clarus, evolavit ad præmia die 13. menſis Martii an. 840. quo ipſo die, Camerina Eccleſia ipſius profeſtum diem ſolemni ritu côcelebrat, ſepultuſque eſt in Cathedrali, ubi hactenus honorificè aſſervatur. Hucuſq; ex hiſtoria ejuſdem ſancti apud me M. S. Hujus etiam meminit Ferrarius in ſuo catalogo, illiuſque argenteum nummum habeo olim à Camertinis Eugenii IV. temporibus, aut paulò ante percuſſum, cum illi ſe ſe in libertatem aſſeruiſſent, in quo D. Anſovini, ipſorum Protectoris ex una parte effigies, ex altera crux efformata ſpectatur, ut ipſe incidi, atque hic mandari typis juſſi.

b De Anſovino vide Acta Sanctorũ menſis Martii ſub die 13. t. 2. ubi S. Anſovini vitam Auctore Egino Monacho reperies. Hujus Sancti vitam ſcripſit etiam vernacula lingua Matthæus Paſchuccius, editique Romæ 1682. Mand.

IX. 8. FRANTELLUS, ſive Frontellus ann. 844. interſuit coronationi Ludovici filii Lotharii Imperatoris in Regem Longobardorum, Sergio II. Pontifice inaugurante apud S. Petrum in Vaticano, ut Anaſtaſius S. R. E. bibliothecarius narrat.

X. 9. CELSUS donationem à Theodoſio Epiſcopo Firmano Monaſterio S. Crucis indultam ſubſcripſit anno 887.

XI. 10. EUDO in Caſtello S. Severini ſuæ diœceſis templum erexit, dotavitque prædivite cenſu, an. 944. ut ex ſubjecta donatione perſpicuè intelligi poteſt ex ejuſdem Eccleſiæ archivo eruta, quam ideò hic exſcribendam curavimus, ut pietas illorum temporum erga cultũ divinum noſtris his tepidioribus inclareſceret; habent enim magnam vim in utramque partem antiqua exempla, ut ſomniculoſa poſteritas excitetur, ut non abſimilia velit audere.

In nomine ſancta, & individua Trinitatis.

Anno ab Incarn. D. N. J. C. 944. regnante D. Hugone XIX. & filio eius Lothario XV. Excellentiſſimis Regibus, temporibus Huberti filii ejus incliti Marchionis, atque piiſſimi Ducis anno II. per indict. II. in civitate Camerina.

EGo Eudo, Divina favente gratia, & mercede, Dominorum Regum ſeniorum meorum ſanctorum, Camerina ſedis humilis Epiſcopus in honorem B. Maria Virginis, & omnium cœleſtium agminum in Caſtello, qui dicitur ad S. Severinum ſuper flumen Potentia, & ſuper ſaxum ipſius fluminis prope viam publicam, cœpi à fundamento adificare eccleſiam pro redemptione animarum Dominorum Regum ſeniorum meorum, & pro abſolutione anima mea, & pro fidelibus eorum, per quorum interventum merui impetrare Epiſcopatum, & benedictionem. Idcirco miſericordiam Dei ad memoriam revolvendo, & diem Iudicij recogitando, ut pius, & propitius D. N. J. Chriſtus per merita, & ſuffragia B. Maria Virginis, & beatorum electorum omnium nos illa die tremenda abſolvat ab omni vinculo noſtrorum delictorũ & vitam aternam nobis largire dignetur, & cum eo in perpetuum regnemus, & ejus nomen glorioſum laudemus, & glorificemus per cuncta ſaculorum ſacula, amen. Placuit mihi, ac convenit inter nos, & conſacerdotes noſtros Cardinales presbyteros, venerabiles laicos, ut in ipſius, jam dicta Eccleſia dediſſemus, & concederemus aliquod de rebus Eccleſia noſtra ipſum beneficium, qui bene Sinceramis presbyter filius quondam Petri Ingaſtalda Septempedanee, ad vocabulum Folignanum, & in parete, & in gabiano, & ipſa terra, & vinea juxta ipſum flumen de Potentia ipſo campu, & ipſe roſa juxta ipſum caſtellũ, qui fuit de dote S. Maroti, & alium campum de rotondo, & ipſa Colonia de Caſale, qui fuit Jo: Calvi, & Gabiani

cum

(1) B. VICTORINUM in Vitis Ss. Umbriæ Epiſcopatum geſſiſſe apud Camertes vult Jacobillius ann. 500. fides ſit apud ipſum. *Lucent.*

(2) Delendum ann. 498. quo à Symmacho nullum hactenus Concilium coadunatum fuerat, cum ſub fine, al. 499. vix Pontifex ſalutatus, tumultuantes contra ſe ſchiſmaticos expectetur. Unde reponendum. an. 501. 504. Advertendum tamen in Concilio Symmachi de anno 501. 502. 503. 504. Probum adnumerari Camerinenſem Epiſcopum: hunc eundem dixiſſem cum Bonifacio. At cum ambo in eodem Concilio adnotentur, videlicet an. 501 & 504. aliter ſentiendum eſt; & cum de Probo varii Codices variè legant, modo *Carmeſanenſis*, modo *Camerinenſis*, modo *Camminidenſis*, ad Bonifacium, cujus conſtans eſt lectio *Camertinenſis*, decidendum eſt ſpectare hanc ſedem. *Luc.*

(3) *Solon* in antiquo hujus Eccleſiæ authentico nuncupatur. Florebat jam ann. 741. De hoc Solone produnt Camerinenſes memoriæ: Eum irruiſſe tamquam omnium ſuæ Patriæ Ducem contra Longobardorum exercitum civitatis obſeſſorem, ſimulque ſua virtute prodidiſſe. *Lucent.*

cum caſis, terris, vineis, canetis, olivetis, pratis, paſcuis, pomis, arboribus fructiferis, vel infructiferis, culto, vel incalto omnia, & in omnibus quantum ad ipſum beneficium, & ad ipſa campora, & ad ipſa colonia pertinent, vel ſubiacent, quod ſunt ipſe Stanete res inter terra, & vinea modiorum ducentorum, & ſi amplius de ipſe jam dicta rebus de ipſo beneficio invenire potueris omnia, & in omnibus pro animarum Dominorum Regum ſeniorum meorum, & pro anima redemptionis mea, & pro fidelibus eoram, per quorum interventum merui impetrare Epiſcopatum, & benedictionem, ut & ipſi poſſideant Regnũ Cœlorum habeant ipſa Eccleſia cum ſacerdotibus ſuis cum omnia ſuper ſe habentes tantum ad habendum, tenendum, meliorandum, & ſic repromitto ego Eudo Epiſcopus cum voluntate, & conſenſu de ſacerdotes noſtros Cardinales presbyteros, ſeu venerabiles laicos, & obligo me, & poſteriſque ſucceſſoribus meis, quod ſi ipſa res de ipſa Eccleſia tollere, aut contendere, aut minuere præſumpſerimus ad ipſi ſacerdotes alia tanta, & talia terra, & vinea in ipſa loca reſtaurare promitto Ego, vel presbyteris ſucceſſoribus meis, ſed præſens donatio, atque traditio iſta omni quoque tempore firma, & ſtabilis permaneat in conculſa cum ſtipulatione ſubſcriptionis qua . . . ro chartula ex juſſione Domini Ludovici Epiſcopi.

Ego Petrus presbyter, & notarius ſubſcripſi.

Ego Eudo, Divina favente gratia, & mercede, Dominoram Regum ſenioram meorum Hugone, atque Lothario, S. Camerina ſedis humilis Epiſcopus, & ſervus ſervoram Dei in hac chartula à nobis facta mana mea ſcripſi.

Ego Admeraldus Archidiaconus in hac chartula conſenſi mana mea ſcripſi.

Ego Sico Archipr. in hac chartula conſenſi mana mea ſcripſi.

Ego Stephanus presbyter, & primicerius in hac chartula conſenſi, & manu mea ſcripſi.

Ego Luitprandus presbyter in hac chartula conſenſi, & manu mea ſcripſi.

Ego Benedelapus presbyter in hac chartula conſenſi, & manu mea ſubſcripſi.

Ego Leopardus presbyter in hac chartula conſenſi, & manu mea ſcripſi.

Ego Urſus presbyter in hac chartala conſenſi, & mana mea ſcripſi.

Ego Lupo presb. in hac chart. conſenſi, & mana mea ſcripſi.

Ego Ildebrandus rogatus ad ſupra manu mea ſcripſi.

Ego Elpericus Eſcavenus rogatus ad ſupra ſcripti mana mea ſcripsi.

Ego Grimaldus rogatus ad ſupra manu mea ſcripſi.

Ego Grimpertus rogatus ad ſupras. manu mea ſcripſi.

XII. 11. PETRUS floruit anno 963. apud Baronium (*„ Sedit in Concilio Rom. contra Jo: XII.*)

XIII. 12. ROMUALDUS anno 993. ſubſcribit canonizationi S. Uldarici Epiſcopi Auguſtan; item aon. 1027. eiuſdẽ nominis Epiſcopi habetur memoria apud Baronium; qui tamen anno 1052. meminit etiam cujuſdam Romualdi item Epiſcopi Camerini. Itaque mihi iniecit ſcrupulum, an duo Romualdi eſſent, an unus, qui 50. annos Camerinam Eccleſiam adminiſtraverit. Quod cum non videatur impoſſibile, commodius erit aſſerere, eiuſdem ſemper meminiſſe Baronium; quando nullum omnino tempus occorrat medium, in quo alterius nominis Pontifex Camerinam obtinuerit ſedem. Ad Romualdom Epiſcopum Camerinenſem ſcribit S. Petrus Damianus.

XIV. 13. HUGO in Concilio Romæ habito ſob Nicolao II. ſententiam dixit, anno 1059. vigeſimoque loco reperitur ſubſcriptus, ut perſpici poteſt in antiquiſſimo Vaticano codice, n. 1984. Poſt Hugonis exceſſũ, centum ferè annorum ſpatio, quis in Camertina cathedra ſederit, in monumẽtis eiuſdem Eccleſiæ haud reperitur. Conſtat tamen ſuos habuiſſe Præſules, an. 1146. Fulginei in Concilio à Julio presb. Cad. tit. S. Marcelli legato ſub Eugenio III. celebrato, inter cæteros, Camertinus Epiſcopus cum Archidiacono, 5. Prioribus, octoque Abbatibus non defuit. Quo tempore Claravallenſe Monaſteriom ad fluvium Cleſis à Goarnero Spoletani Ducatus Marchione in Camertino Comitatu conditur, S. Bernardo ſuperſtite, evocatis Monachis Ciſtercienſibus ibidem à nobili Claravallenſi cœnobio Mediolanenſe ad incolendum. Donationis monumentum ex Archivo Septimiano deſumptum, tale eſt.

In Dei nomine amen. Anno Domini ab Incarnatione 1145. die menſis Aprilis ſeptima.

EGo quidem Gaarnerus Marchio Ducatus Spoletanorum propria mea voluntate cogitans de Dei miſericordia in remedio anima mea, meoramq; parentum, & coniugis mea, & haredum meorum, tibi D. Bruno Abbati de Claravallo Mediolani in honorẽ Dei, & S. Maria, Monaſterium, quod ego expoſui in Comitatu Camerini juxta fluvium Clenſis, dono, & offero, atque concedo tibi, tuiſq; ſucceſſoribus ſubtus ordinem Clarevallenſem, ita ut in tua, ſucceſſorumq; tuorũ diſpoſitione ſemper maneat ipſum Monaſterium ad tenendum ordinem Clarevallẽſem, & Abbas, qui pro tempore ibi regulariter fuerit ordinatus, ſemper accipiat benedictionem ſuam à mana Romani Pontificis, ſub cujus tuitione ſemper maneat. Itaque nec ego, nec mei haredes, nec aliquis Marchio poſt me futurus, nec Epiſcop. aliquis, nec aliqua perſona eccleſiaſtica, vel ſecularis nunquam ullo tempore ibi aliquam pratendentiam, vel advacantiam, nec licentiam aliquã exigendi ab ipſo monaſterio, vel in ipſo aliquid faciendi contra voluntatem Abbatis, contra fratres, qui ſecundũ tempus habitabunt in ipſo monaſterio. Comes Rodulphus, & Comes Limprandus, & Vigilius, & Libertus, & Gilbertus in hac charta rogati teſtes interfuerunt. Hoc ſcripſi ego Cincius notarius. * Haoc donationem confirmaſſe an. 1191. Goſebaldum Anconæ Marchionem Guarnerii nepotem vetus charta ejuſdem Cœnobii tabularii ſcripta ab Azolino Notario tradit, in eaque inter cætera habetur. *Ratifico bona facta a majoribus meis præſertim à Marchione Guarnerio; qui Monaſterium Claravallis de Flaſtra cœpit conſtruere pro redemptione anima ſua, & parentum, donationeſque ab ipſo factas confirmo, & defenſurum promitto.* Poſt fundationem huiuſce Abbatiæ ſub Abbate Ugone Mediolanenſi, bonis multis auctum Cœnobium, & ſub Bernardo Ugonis ſucceſſore anno 1150 Eugenius III. illud ſuſcepit ſub B. Petri & Apoſtolicæ Sedis protectione, hoc addito perpetuo onere, ut annis ſingulis unam libram ceræ Romanis Pontificibos ſolvere t. Diploma ita exſcriptum eſt in eo tabulario.

* Ex app. t. 9.

EUGENIUS ſervus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Abbati Monaſterii S. Maria Claravallis, ejuſque Fratribus tam præſentibus quam futuris regularem vitam profeſſis &c. Nos veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuentes, ac volentes noſtram Apoſtolicam vobis adeſſe præſidium contra quemlibet temeritatis incurſum, præfatum Monaſterium quod B. Petri juris eſſe dignoſcitur, & in quo divino mancipati eſtis obſequio, ſub B. Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, & pro poſſeſſionibus & Apoſtolica Sedis huius præſidio unam libram cera nobis noſtriſque ſucceſſoribus annis ſingulis perſolvatis. Nulli ergo, &c.

Idem Eugenius III. confirmavit donationem factam Abbati Bernardo, & Monaſterio Claræ vallis ab Abbate Rambonæ Benedictino de Eccleſia S. Mariæ in Sylva Auximanæ Diœceſis, anno 1153. cum jam antea Grimoaldus Auximanus Epiſcopus jus quod habebat in ea Eccleſia ceſſiſſet die 2. Julii 1151. ex inſtrumento acto Auximi & rogato ab Simeone Notario *D. Grimoaldus Epiſcopus Auximi dat D. Bernardo Abbati Monaſterii S. Maria Claravallis, & ejus ſucceſſoribus Eccleſiam juris ſui S. Maria in ſylvis, qua eſt ædificata in plano Atani.* Eccleſia hæc S. Mariæ in Sylvis ædificata ab Adelberto Ajani domino, anno 1042. S. Petri & Romani Pontificis juris erat, quam Urbanus II. anno 1096. conceſſit, & univit Abbati Giſlerio de Rambona. De Adelberto in vetuſtis chartis legitur, quod cum ſine liberis eſſet, an. 1082. cum Adelberga uxore ſua caſtrum ſuum Aiani, cum bonis, ac pertinentiis ſuis dono dediſſe Eccleſiæ S. Leopardi Auximi, & Epiſcopo ejuſdem civitatis. Unitum item lego Clarevallenſi Monaſterio ſub Petro Abbate Blaſii ſucceſſore, Benedictinorum Cœ-

no-

nooium S. Crucis de Clente Firmanæ diœceſis anno 1165. auctoritate Alexandri III. Summi Pontificis, ut ejus diploma proloquitur, quod aſſervatur in eodem Cœnobii Clarævallis tabulario, hoc modo. A

ALEXANDER EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Dilectis filiis Abbati, & Conventui Monaſterii Claravallis de Clente Ciſtercienſis Ordinis Camerinenſis Diœceſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Ex veſtræ religionis, & devotionis procedit meritis, ut veſtris petitionibus nos favorabiliter annuamus. Cum igitur dilecti filii Abbas, & Conventus Monaſterii S. Crucis de Clente Ordinis S. Benedicti Firmanæ Diœceſis cupiant ſe cum omnibus ſuis juribus, & pertinentiis de aſſenſu ven. fratris noſtri Firmani Epiſcopi Diœceſani loci conferre ad Monaſterium Clarævallis, & eidem voluntariè jam ſe tanquam membrum capiti ſubmiſerunt ſub Regula, & ſtatutis Ordinis Ciſtercienſis. Nos veſtris devotis precibus inclinati quod factum eſt ratum, & firmum habentes, non obſtante quod conſenſus Firmani Capituli non acceſſit, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſenti ſcripto patrocinio communimus. Nulli igitur hominum liceat, &c. Si autem &c. B

Datum Laterani 5. Id. Decemb. pontificatus noſtri an. 6.

Acceſſit inde aſſenſus Firmani Epiſcopi, quod etiam affirmavit Philippus Firmanus Præſul die 6. Martii ao. 1239. ex documento ejuſdem in tabulario jam dicto. Manſit autem ſub proprio Abbate, & filiatione Clarævallis Monaſterium hocce S. Crucis ad annum uſque 1285. quod caſu cum penè cecidiſſet, Abbas & Monachi ad matrem Claravallenſem confugerunt, factuſque eſt unum ovile, & unus paſtor, & bona ejuſdem Monaſterii Clarævallenſi obvenere. Primum hujus ſanctæ unioois ſundamentum jeciſſe legimus Albericum tertium Claravallis Abbatem ann. 1162. quod conſolidavit deiode Pigolettus, qui Abbas fuit ab anno 1170. ad annum uſque 1180. & Rogerius, qui ei ſucceſſit, noo minora incrementa decrementa dedit. Sed pro huius Clarævallenſis Cœnobii coronide hic oon pigebit tradere Othonis IV. Imper. privilegium, intoitu Othonis Abbatis liberaliter ab ipſo conceſſum an. 1210. Attone tunc vivente Camertino Epiſcopo, in quo omnia bona & iura eiuſdem Abbatiæ recenſentur, & ſub Imperiali protectione recipiuntur. Tenor privilegii talis eſt ex membranis Archivii prædicti Monaſterii exſcriptum. C

In nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis.
Ottho IV. divina favente clementia Romanorum Imperator ſemper Auguſtus.

Ex quo Creator Altiſſimus, à quo procedit omne bonum, Nos ad Imperialis celſitudinis culmen erigere voluit, hoc fuit plenum votum, & intimum deſiderium noſtrum, ut honeſta loca & religioſas perſonas congruis beneficiis promoveamus, eorumque juſtis petitionibus Serenitatis noſtræ animum benigniſſimè inclinemus. Nam utique in gazophylacio Dei, ſi aliquid ex abundantia offerentes ſupererogaverimus, à vero Samaritano cum redierit in æterna nobis vita centuplum eſſe reddendum indubitanter credimus, & ſperamus. Quocirca univerſorum Imperii noſtri fidelium per Italiam exiſtentium præſens, noverit, ætas, & ſucceſſiva poſteritas, quod nos æternæ retributionis intuitu, & pro noſtra, omniumque noſtrorum parentum ſalute, ad imitationem Sereniſſimi prædeceſſoris noſtri Henrici VI. Romanorum Imperatoris, & Regis Siciliæ Divi Auguſti, ſicut ex ſuo antiquo ſcripto cognovimus eſſe factum, Monaſterium S. Mariæ de Flaſtris ſitum in Epiſcopatu Camerinen. & Othonem venerab. Abbatem, & ejus fratres in eodem famulantes omnibus bonis, & poſſeſſionibus ſuis mobilibus, & immobilibus, quas in præſenti juſtè habent, vel in poſterum largiente Domino rationabiliter poterunt adipiſci, ſub noſtram Imperialem protectionem, atque tutelam clementer ſuſcipimus, eis quoque ex conſueta benignitate noſtra omnia bona & poſſeſſiones, quas nunc de iure poſſident, & in futurum legitimè conſequi poterunt, ſalva per omnia Imperiali juſtitia, concedimus & confirmamus. Hoc miſericorditer addentes, & fratribus prædicti Monaſterii indulgentes, ut liceat eis per Syndicum præſtare ſacramentum calumniæ, ad hæc benignitate Imperiali præſenti privilegio confirmamus convenientiam, quam Bertoldus in Italia tunc Legatus per noſtrum Epiſcopum D

tunc fecit & ordinavit inter Eccleſiam Rambonen. & Monaſterium S. Mariæ de Flaſtris. Confirmamus quoque præſenti Monaſterio S. Mariæ poſſeſſionem illam, quam Guarnerius quondam Marchio eidem monaſterio contulit, quæ vulgo appellatur Branca Urſina, & incipit à primo latere in loco, qui dicitur Inſula, & pergit ad terram Baronis Ruſtici, & in ſecundo latere pergit ad ulmum de Branca Urſina, & vadit in colle alto, & à 3. latere flumen Clens, & à 4. latere revertitur in primum ſtatum.

Concedimus ad hæc præfatis Monaſterii fratribus, ut liceat eis Rivulum derivare, & ducere de Fluvio, qui Clentis dicitur ad Granciam ſuam de Sareroviano, & de Fluvio Potentino ſimiliter ad Eccleſiam S. Mariæ in Silva, & ſimili modo derivare de Fluvio Flaſtie per Territorium ipſius Monaſterii, & in ipſa facere clauſuram uſque ad aliam ripam, ut per eam aqua retenta plenius derivetur ſine evidenti damno. Eodem modo concedimus, ut Conſtitutiones Civitatum vel Caſtellorum, ſeu aliarum quarumlibet perſonarum, vel locorum non debeant in aliquo facere præjudicium Juſtitiæ de rebus ipſius monaſterii competent. Item volumus & ſtatuimus in cauſis eorum, quæ apud Conſules, vel Rectores, ſeu alios majores oriuntur, Teſtes, qui ab eis petiti fuerint, debeant cogi teſtimonium perhibere veritatis. Inſuper etiam liceat eis res prædicti monaſterii reinveſtire, ſi debitum Canon per biennium non fuerit ſolutum. Hoc ſiquidem eis permittimus ſua authoritate. Si verò perſonæ, in quibus duraverit conceſſio, ſiat humana ſorte de medio ſublatæ: Jubemus ut nullus ſuper illis poſſeſſionibus eidem monaſterio, vel ejus fratribus violentiam aliquam, vel injuriam inferre ad hoc Imperiali præcipimus authoritate ceſſari alienationes Iure proprietario ab anteceſſoribus ſuis factas, ut ab hoc poſſint facilius revocari. Simili modo concedimus, ut infra idem Cœnobium, vel circuitum ipſius jurgia, vel lites, in quibus Sacramentum præſtatur, præſumant retinere, ſeu exercere, cum ex hujuſmodi factis ſilentia Monachorum, & Regularium, vel SS. Patrum traditiones graviſſime perturbentur. Inſuper etiam ſtatuimus, ut nullum liberum hominem in ipſo monaſterio, vel in Granciis ipſius commorantem invitum adducere, vel moleſtare, ſive injuriam aliquatenus inferre præſumant. Item concedimus & inviolabiliter volumus obſervari, ut nullus occaſione officii, vel alienus contractus, quod, vel quem aliquis Monachus, vel Converſus, ſive aliquis alius de familia ipſius Monaſterii invito, vel inſcio Abbate, & ſine voluntate Abbatis, vel Prioris, & aliorum fratrum commiſerit, fecerit, nec præſumant res monaſterii ejuſdem capere, invadere, vel retinere, & quod nullus præſumat in ſupradicto Monaſterio, vel Granciis ejus, milites cum armis col gar-dura *quod habentes minus incongruè quibuſdam noſcitur ſæpius attentatum. Concedimus ut nullus in locis monaſterii prohibitis, vel Granciarum ejus carnes pravo modo, & ſuo arbitrio comedere præſumat, ne aliquatenus Religionis ordo turbetur. Inſuper etiam Imperiali clementia ſupradictis adiicimus, ut memoratum monaſterium cum ejus fratribus & familiam univerſam ad duella facien. per campionem, vel alio modo, ad hoc in perpetuum liberum, & abſolutum pacificè conſervari. Ad hæc confirmamus omnes contractus, ſolutiones, venditiones, donationes, tranſactiones, vel alios quoſcunque contractus inter fratres prædicti monaſterii, & alios homines legitimè celebratos, & eos Imperiali authoritate ſub obtentu gratiæ noſtræ devotæ felicitatis præcipimus ab omnibus inviolabiliter omni tempore obſervari, ſtatuentes & firmiter præcipientes, ut de cætero nullus Archiepiſcopus, non Epiſcopus, non Dux, nullus Marchio, non Comes, vel Vicecomes, nullus Capitaneus, aut aliquis Caſtaldo, nulla Civitas, non poteſtas, ſive Conſules, nullaque perſona ſecularis, vel Eccleſiaſtica, magna, ſive parva prædictum Monaſterium S. Mariæ de Flaſtra, & ejus Abbatem, & ſuos fratres in bonis & poſſeſſionibus ſuis, & nominatis in eis quatuor locis, videlicet Monaſterio, & tribus Granciis ejus audeant moleſtare, vel inquietare, aut diſveſtire, quorum locorum nomina ſunt hæc; Monaſterium S. Mariæ de Flaſtra cum poſſeſſionibus, quæ ſunt circa ipſum monaſterium cum omnibus pertinentiis ſuis inter iſtas decurren., ſcilicet à S. Paulo de Branca Urſina directo per Caſtellare de Lame uſque ad flumen Clentis, & ab Alvo Clentis uſque ad Rotam Franciam, & à Rota Francia per collem Lupi uſque ad Flaſtram, & à flaſtra per eigum fagi ſupra Gremonen, & per S. Valentinum, & per caput limitum, & per Rivum ſpeſſiæ, & per ſtratam, quæ venit per ſummitatem collinæ de Branca Urſina, & revertitur*

ad S. Paulum; Granciam Surroclani cum omnibus poſſeſſionibus ſuis inter iſtas decurrentias, ſcilicet à latere extenditur à S Claudio uſque ad Gremonen, & per ſecundum latus uſq; ad S. Mariam de Clente, & à S Maria per tertium latus uſq; ad Caſtrum Murri. A Caſtro Murri per quartum latus revertitur ad S. Claudium, Granciam de S. Maria in Silva cum omnibus poſſeſſionibus ſuis infra iſtas decurrentias, ſcilicet à flumine Potentino uſq; in flumicellum, quod vadit ſub Montem Zari, & à flumicello extenditur in Montem acutum, & à Monte acuto per Caſtrum S. Laurentii revertitur in flumine Potentino; Granciam de Monte-Vrſi cum omnibus poſſeſſionibus ſuis inter iſtas decurrentias, ſcilicet à flumine Potentino extenditur uſq; ad littus Maris, & à littore Maris uſque ad civitatem, quæ dicitur Humana, & ab Humana revertitur per Caſtrum Racaneti in flumen Potentinum. Quæ omnia noſtræ benignitate, pia moti conſideratione, eidem Monaſterio, & fratribus ejus conceſſa duximus liberari & confirmari. Si quis hujus noſtræ authoritatis edictum violare præſumpſerit, 30. librarum auri puri pœna cognoverit condemnari, dimidium pro fiſco noſtro, & dimidium Monaſterio. Vt autem hoc verius credatur, & ab omnibus inviolabiliter obſervetur, præſentem paginam noſtram conſcribi, & ſigillo Imperialis Majeſtatis juſſimus communiri. Cujus rei teſtis Hubertus Mediolanen Lotharius Piſanus Archiepiſcopus, Henricus Mantuanus Epiſcopus Imperialis Aulæ Vicarius, Gulielmus Cuman Epiſcopus, Comes Federicus Burgien. Comes Hartmanus de Vurzben. Comes Conrandus Zolſez, Rodolphus de Laſindunde, Comes de Marizben, Henricus Armarius de Avinzbare, Salinguerra de Ferraria, Conradus Pincerna, & alii quamplures.

Signum Domini Ot- *thonis invictiſſimi Imperatoris.*

Ego Conradus Spirea Epiſcopus, Imperialis Aulæ Cancellarius nomine D. Henrici Colonien. Archiepiſcopi, & totius Italiæ Archicancellarii recognovi. Acta ſunt hæc omnia Anno Dom. Incarn MCCX. Ind XIII Regnante D Otthone IV. Romanorum Imperatore Glorioſo Anno Regni ejus 12. Imperii vero 1. Datum apud Mediolanen 12. Kal. Maii.

Magno uſui fuit privilegium hocce ad defendenda
XV jura Abbatiæ anno 1242. temporibus Henrici Abbatis viri clariſſimi.

XVI. (*„N..... Camerinus Epiſcopus an. 1246. Fulginei „præſens fuit Concil. ut advertit Ughellus.* Luc.)

XVII. 14. ACCEPTABILIS Laterano Concilio interfuit an. 1179.

XVIII 15. ATTO de quo mentio an. 1197. ad an. uſq; 1215.

(„PHILIPPUS *è Sabaudia ducibus apud Lilium „hiſt. p. 1. l. 8. cum de conſecrando nomine S. Franciſci „Aſſiſienſis a Gregorio IX. actum eſt an. 1228. ipſe ſuo „voto præſens fuit, ſuaque Diœceſis Virginum monaſte-*
XIX. *„ria, quæ D. Claræ inſtituto obſtringebantur, ipſi con„formari ſategit.* Luc.)

16. REGINUS, cujus memoria ſola privilegii à Friderico II. Imp. anno 1242. Camertinis conceſſi ad nos emanavit; qui cum injuſtas à Friderico infenſiſſimo hoſte Eccleſiæ, ſacriſque ſubmoto, clades amplius ferre non poſſent, illius imperio ſeſe ſubjecere, ac in ejus gratiam admitti, ſuaque ab ipſo privilegia confirmari flagitarunt; quæ ſtatim ille, ut hujus populi Eccleſiæ addictiſſimi animos ad ſe pelliceret apud S. Germanum, præſente Reginone Epiſcopo, qui ſine dubio hujus fœderis cum impio Imperatore initi interceſſor ac Camerinorum orator extitit apud eundem, qui Camerinum civitatem, aliaque Eccleſiæ loca, omni arte, eorum occupatis juribus oppreſſit, ſequenti forma diploma expedivit.

In nom. S. & ind. Trinit. Federicus, Dei gratia, Roman. Imperator ſemper Auguſtus Jeruſalē, & Siciliæ Rex.

DUm varietate rerum, & temporum Serenitas noſtra conſiderat, & devotionem ſubditorum attendimus per inſtantiam, & ſollicitudinem noſtram ad mandata noſtra, & beneplacita converſa, inita, ipſorum recto mandatis indatio compenſamus, quæ tandem mandatis, & ordinationibus noſtris ſe expoſuerunt obnoxius, ſub quorum prætextu, ſi quando converſionis errorem poterat intereſſe dilatio excuſationis alicuius cauſa dabat, ut noſtra ſubſequenter voluntate cognita, & ex parte noſtra, & imperii dominio naturali ſe promptius, & reverentius inclinaret. Quapropter attendentes devotam converſionem, & promptam, & expertam fidem hominum civitatis Camerini noſtrorum fidelium, qui quam noſtro ſe univerſi, & ſingulis mandatis noſtris exponerint, omniaque in præſenti facere ſtuduerunt, ac ſperantes ab eis quotidie reagere gratioſa civitatem, & homines Camerini ad noſtram fidelitatem purè converſos ad plenam Majeſtatis noſtræ gratiam recepimus, & favorem, confirmantes eis omnia bona eorum, quæ juſte tenent, & poſſident, & omnes inſuper bonos uſus, & approbatas conſuetudines, quibus felici tempore divorum Auguſtorum Friderici avi noſtri, & Henrici patris noſtri recordationis inclyta gaviſi, & uſi fuiſſe noſcuntur, remittentes eiſdem omnes offenſas, & culpas, quas olim contra nos, & dilectum filium noſtrum Henricum illuſtrem Regem Turſiam, & Galliarum, & totius Italiæ Legatum, & alios Nuntios, & fideles noſtros Regni, & Imperii verbo, & opere commiſerunt. Condonantes igitur maleficia perpetrata tam univerſaliter, quàm diviſim contra communes fideles noſtros, vel ſpeciales perſonas, & quod res mobiles ablatas tempore præſentis guerræ reſtituere non cogantur, pœnaſque multas, & condennationes, tam per nos, quam per eundem Regem, vel alios noſtros Nuncios, & Legatos eiſdem impoſitas, nihilominus remittendo, promittimus etiam terram ipſam ſcilicet civitatem Camerini, & homines civitatis ipſius, in bono, & pacifico ſtatu propenſius confirmare, ac eos in dominio, & comandio noſtra, & Imperii irrevocabiliter continuare, & nullo unquam tempore reſtitutionem, aut traditionem ipſorum Romanæ Eccleſiæ faciemus; præſentis privilegii authoritate mandantes, quatenus nulla ſublimis, vel humilis Eccleſiaſtica, vel mundana, Dux, Legatus, Marchio, Comes, Vicecomes, capitaneus, Poteſtas, Rector, & commune contra tenorem præſentis privilegii venire præſumat, quod qui præſumpſerit 50. libras auri in vindictam temeritatis ſuæ ſe compoſiturus agnoſcat, quorum medietas Cameræ noſtræ, & reliqua paſſis injuriam perſolvantur. Ad hujus igitur receptionis noſtræ, memoriā remiſſionis, condonationis, relaxationis, promiſſionis, & cōfirmationis ſtabilem firmitatem, ac robur perpetuò valiturum præſens privilegium fieri & majeſtatis noſtræ ſigillo juſſimus communiri. Hujuſmodi rei teſtes ſunt.

Henricus Bambergen. electus, dilectus Princeps noſter Berardus Panormitanus Archiepiſcopus, Reginus Camerinenſis Epiſcopus, Theobaldus Franciſcus, Magiſter Petrus de Vinea, & Magiſter Thaddæus de Sueſſa magnæ Imperialis Curiæ noſtræ Judices, & plures alii.

Signū † D. Federici, Dei gratia, invictiſſimi Romanorum Imp. ſemper Auguſti, Hieruſalem, & Siciliæ Regis glorioſiſſimi. Acta ſunt hæc, anno Dom. Incarn. 1242. Auguſti 15. ind. Imperante D. noſtro Federico Dei gratia invictiſſimo Romanorum Imperatore ſemper Auguſto, Hieruſalem, & Siciliæ Rege glorioſiſſimo, Imperii ejus anno 21. & Regni Hieruſalem . . . Regni vero Siciliæ 45. feliciter, Amen. Datum apud S. Germanum, anno menſe, & indictione præſcriptis.

Quanta verò fuerit Camertinorum hiſce temporibus erga Romanam Eccleſiam devotio, quantaque damna ab impio Friderico Imp. paſſi fuerint, ſequentes Innocentii IV. literæ clarè demonſtrant.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilectis filiis Poteſtati, Concilio, & Communi Camerini, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

EFficax veſtræ devotionis meretur affectus, ut vobis quantum cum Deo poſſumus, faveremus, & gratiam impendamus. Hinc eſt, quod nos attendentes damna non modica, immenſas anguſtias & preſſuras, quas pro fidelitate, & devotione matris veſtræ Romanæ Eccleſiæ paſſi eſtis, & per hoc gratiis proſequi vos cupientes, veſtris devotis ſupplicationibus inclinati, caſtra, villas, terras, poſſeſſiones, & alia bona, quæ à 30. annis citra noſcuntur poſſidere, ſicut & omnia juſte, & pacifice poſſidebatis tempo-

remota diſcordia inter Eccleſiam, & Federicum quondã Imperatorẽ, vobis authoritate Apoſtolica confirmamus, & præſẽtis ſcripti patrocinio cõmunimus. Nulli ergo, &c.

Datum Lugduni, idibus Junii, anno Pontificatus 4.

XX 17. CETESIUS an. 1252. memoratur in quodam privilegio Monialium S. Benedicti ejuſdem civitatis.

XXI. 18. GUILLELMUS, Innocentii IV. temporibus hanc rexit Eccleſiam anno 1254. Ejus memoria extat in Eccleſia S. Venantii apud Fabrianum, cui indulſit, ut baptiſmalem fontem, qui extra ſepta Eccleſiæ erat, ad majorem Divini cultus decentiam intra ipſam Eccleſiam poſſet transferri; quamobrem tanti viri memoria marmori inſculpta perſpicitur in ſacello Pietatis, in hæc dimidiata verba.

Anno Domini MCCLVII. Me. Tempore Guil. Ep. Ca.

Sequenti anno 1258. quo Guillelmus huic præerat Eccleſiæ, cum diuturniori tempore Camerinum, ut Apoſtolicæ ſedis partibus, ac Alexandro IV. Pontifici addictum à Manfredi Siciliæ Regis, Federici III. filii exercitu, Duce Princevalle Doria, qui iis regionibus crudeliſſimè imperitabat, obſidione cingeretur, qui cum Camerinum, quod ejus impetus egregiè eluſerat, vi expugnare non poſſet, duas arces Sentinum alteram, alteram Agellum excitavit, quibus civitatem ità fatigavit, ut cives ſe ſe ab ejus tyrannide liberarent, Guillelmum Epiſcopum ad Alexandrum pontificem, alterumque concivem ad Manfredũ legarent, ut apud ipſos de damnis à Princevalle ipſorum terris, ac regionibus illatis, quærerentur. Interea dum Guillelmus Epiſcopus opem expectaret, & à Manfredo obſidionis ſolutio flagitaretur: Princevalles 12. Oratores fœderis gratia ad ſe à Camertinis miſſos in carcerem conjecit, ac ejuſdem anni 4. Auguſti nocte civitatem proditorũ opera cepit, eamque crudeliſſimè populatus penè ignibus delevit, ac cives terram vertere, patriamque deſerere coegit. Qui cũ ſe ſe in proximos Apenninos montes, ac ſylvis ſubduxiſſent, à Gentili Varrano concive ab ipſis olim pulſo, ac in exilium ejecto excepti, & in unum coacti fuere, pecuniis, conſilioque ab ipſo adjuti, quibus non modo ingentem collegit gloriam, ſed etiam ut ipſis in Ducem præficeretur, commeruit. Qui eum ab Alexandro Pontifice non modo illius cõfirmationẽ, verum etiam auxilia obtinuiſſet, eademque diligentia à vicinis, ac circumadjacentibus populis ſuppetias collegiſſet, brevi comparato, instructoq; exercitu patriam contendit, hoſtes obvios ingenti clade delevit, ac detracta quondam Camertinis ſpolia recepit; cumque Princevalles in Urbem ſe ſe conjeciſſet, & à Manfredo auxiliares copias expectaret, à Gentili deditionem facere coactus, mox divinas ſenſit iras, cũ flumen Naartem trajecturus, illius undis hauſtus eſt; iſque Princevallis Doriæ pro impio Manfredo, Marchiæ, Umbriæque Vicarii infelix exitus fuit. At Gentilis Varranus devicta tantis beneficiis patria omniũ in ſe oculos, ac ſtudia convertit; civitatem in priſtinũ ſplendorem, dignitatemque tanto omnium gaudio reſtituit, ut primum perpetuus Poteſtas, ac deinde Princeps derivanda in poſteros auctoritate, acclamaretur, à Romanis Pontificibus ejus confirmatione promerita, & civitas ab ea clariſſima familia obtenta fuit, quæ ad tempora Pauli III. propagata eſt, cum Jo. Maria nulla relicta prole è vivis diſceſſit. Porrò dictus patriæ interitus Guillelmum Epiſcopum luctu oppreſſit, ut cum patria ex dolore pariter interiret. Everſæ verò, ac inſtauratæ Camerinæ Urbis mentionem facit hujuſmodi inſcriptio ibidem inſculpta, ac muro Cathedrali affixa.

Everſa Urbe Camerini per Principvallem Auriam Ducem exercitus Federic. II. Imp. ac Manfredi ejus filii Siciliæ Regis, prodente, ac proditionis auctore Raynerio filio D. Ugolini, viro in Urbe tunc primario, cives aufugientes illorum ſævitiam Kal. Aug. ann. 1258. qua fuit execrabilis, & calamitoſa everſionis dies, omnibus bonis ſpoliati receſſerunt, quos vagos, ac diſperſos Gentilis de Varrano vir nobilis, ac ſtrenuus reduxit, ac civitatem reſtauravit.

Sed inter cætera magnificentiſſima opera, quibus Gentilis Camerinum ornavit, Eccleſiam Cathedralem regio animo excitavit, in eamque perfectionem, quæ hodie viſitur, relicta apud poſteros nunquam fama interitura perduxit; quare Camertini in Ducali aula ſequentem inſcriptionem ejus ſuaviſſimæ memoriæ conſecrarunt.

Saxo donato ab Alexandro IV. Pontifice D. Gentili Varrano, qui Urbem inſtauravit MCCLX.

Gentilis primus Dominus, & reconditor Urbis Camerini Cathedralis Eccleſiæ inſtaurator, In Italia Capitaneus Alex. IV. & Odoardi Regis Angliæ, à quo Pontifice obtinuit S. Genneſium, Tolentinum, Monticulum, Ammandulam, Sarnanum, Montem S. Martini, Belfortem, & Gualanm in Umbria, Veſcum, Montem S. Cerretum Spoletini Ducatus. A Martino IV. Pont. Max. comes in Campania conſtitutus fuit MCCLXXXII. Regnavit anno xxiiii.

Meruit Guillelmus, poſt tantam ſuæ civitatis cladem, ut corpus D. Venantii tutelaris à Princevalle inter opima ſpolia ablatum, ac impio Manfredo dono datum, in patriam ſumma Camertinorum lætitia poſt annos octo reduceretur. Rem totam narrat Anonymus quidam ejus ævi ſcriptor hiſce carminibus, ab erudito viro Camillo Lilio nobili Camertino, nobis communicatis.

Gentibus ut pateat Venanti ſancte futuris,
Quando tuum corpus manus abſtulit hoſtica templo
De proprio Patriaque ſimul, vel quando reductum
Extitit ad patriam, ſuccincto carmine pandam.
Quod mihi Chriſte Pater digneris rite referre,
Os puerile facis cui ſæpius eſſe diſertum.
Annis completis Domini jam mille ducentis,
Et ſenagenis minus uno paſſa ruinam
Extitit hæc patria Papæ ſub tempore quarti
Grandis Alexandri. Sub cujus tempore, quidam
Nomine Manfredus Siculus Rex, atque tyrannus
Obſtabat latio Belli diſcrimine magno,
Agmina qui vario quorundam ingentia cultu
Improbus ad proprias Camerini tranſtulit oras.
Dux equitum cujus vir quidam nomine dictus
Percivallus erat Ianuenſis compatriota,
Doria quem genuit, quem fecit proſpera magnum
Sors in conſpectu Regis, ſi Rex habeatur.
Hic equitum veniens fultus tutiſſimus ala
Intravit patriam Camerini, quam retinebant
Tunc homines vario Domini ſub velle potentes.
Tempore ſub tali fuit unus proditor acer
Nomine Raynerius Ugolini, qui Camerini
Peſſimus exiſtens tunc temporis ipſe Poteſtas
Proditione ſua curavit pellere cives,
Et patriam vaſtare ſimul, qui clade coacti
Inviti patriam liquerunt ſorte timoris.
Tunc Percivallus ex arca pertulit illud
Egregium corpus jam clam martyris Almi,
Quod tulit ad Siculos magno aromate parci.
Lucida capſa fuit argentea facta ſub ipſo
Tempore, quo manſit corpus venerabile . . .
Lumina magna ſatis fulgentia nocte, dieque
Coram prædicto coſtabant corpore ſancto.
Abſtulit hoc hoſtis Manfredo jam memorato
Munere primo magno, quod fecit denique caſtro
In quodam Ponto firmato nempe recludi
Ornatum pariter magnis ornatibus, atque
Cantibus altiſonis præſtantibus undique laudis
Nomen Caſtelli Sanctus Salvator habetur,
Undique quod Pontus circumdat rupibus altis.
O veneranda Dei pietas, & maxima virtus,
Quæ peccatores effrenes corrigis ipſos,
Ut convertantur ad te, ſed non moriantur;
Sæpius & pateris ſanctorum corpora tolli
Hoſtibus infidis primo modo crimine cæco,
Atque peregrina terra perſæpe morari,
Ut noſcant homines miſcere cuncta potentem:
Et nihil abſque tui fieri moderamine poſſe,
Et quamquam patiare ſuos ſanctiſſimè ſanctos
Taliter auferri, non vis tamen ipſe perire
Lumina virtutum, quibus omnes gente coluntur.

Hoc corpus manſit apud in partibus annis
Octo perfectis ; poſt hæc Deus ipſe Benignus
Genti triſtanti latvali ferre paravit
Auxiliator opem , quam longe callidus hoſtis
V . . . nimio furioſo pondere parvis
Pontificis ſummi Comitum quoque velle tuorum
Hoc fuit , ut pravis obſtarunt hoſtibus illis
.ordere , qui proprio vellet de jure fideles .
Tunc fidei quidam veræ ſurrexit amator
Carolus illuſtris probus , & diſcretus in armis
Regni Rex Siculi pervigil optimus , & leo fortis
Alter Rolandus in viribus , & probitate
In ſenſu Salomon , David in tutamine juris .
Francus gente fuit , & francus corde potenti ,
Qui virtute Dei fortes detinuit hoſtes .
Hunc & Francorum Regem genuere parentes
Idem magnificè laudis virtute vigentes
Ad Latii partes magno fulcimine fultus
Magnificè gentis Francorumque ſuis , & armis
Ad reſponſandum Manfredo denique venit ,
In Beneventano quem ſtravit denique campo ,
Diſſit , & deſtruxit , & cunctos perdidit hoſtes .
Hic poſtquam lætos habuit ſub pace triumphos ,
Et fuit in Siculi Rex felix agmine magno ,
Quod Domini Papæ Regnum ſub velle regebat .
Hunc contra quidam venit contrarius hoſtis
Nomine Corradus Corradi nomine Regis
Filius ex magni regali ſtirpe creati ,
Iam Federici Magno ſub nomine Regnum
Imperii gentis Romani forte regentis ,
Cujus fautores ſtructis artibus ad arma
In Palentino , quo figi juſſerat arvo ,
Caſtra per ignota loca ſunt diſcrimine . . .
Ipſemet in pugna cecidit ſub ſorte ſiniſtra ,
Cui fuit ablatum caput exundantis arenæ
Neapolis velut omnibus extat apertum .
Sedatis igitur populantibus undique pugnis ,
Et Domino Regi . . ſub pace morantes
Scriptor Apoſtolicæ Corradus nomine ſedis
Vir quidam prudens , & templi Martyris . . .
Qui Prior aſtabat voluit prætendere greſſu
Ad Dominum Papam Clementem , cui prece blanda
Flexa cervice lachrymas fundebat amaras
Ante pedes , cujus præfatus ſæpius ibat
Non piger immo velox timidus non ſed benè tutus
Sollicitus ſemper Papam cum voce rogabat
Qualiter , ut corpus faceret ſibi denique reddi .
Qui ſummus Præſul precibus ſub murmure flexus
Mandavit Regi præfato corpus ademptum
Redderet , ut dicto Corrado multa ferent
Corpore tormenta pergreſſus ſæpe viarum .
Qui licet in primis obſtaret reddere corpus ,
Attamen in fine reddidit ordine comptum .
Hoc fuit ad patriam Camerini quippe reductum
Martyris eximij corpus ſub tempore meſſis
Eximijs altis , & magno manere comptum
Ceptis argenti concluſum rite duabus
Laudibus eximijs ad templum ducitur illud
Ejus quod fuerat , in quod Deus ipſe patenter
Maxima dat ſemper miracula conditor orbis .
O pie Venanti populum defendere cura
Tu propria patria cui ſis tu lucida cura ,
Et mihi tu parce , vitium tu pectoris arce ,
Ut mea lætari valeat mens , atque locari
In ſummis cœlis , regnas quibus ipſe fidelis .

XXII. 19. PETRUS ſucceſſit Guillelmo ann. 1259 ſedit ann. 5. & ab Urbano IV. ad Firmanam Eccleſiam translatus circa annum 1264. Extat epiſtula ejuſdem Pontificis Capitulo Camerino in ſnemulario Marini de Ebulo in bibliotec. Vatic. ut aliũ Epiſcopũ eligat.

URBANUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei .
Capitulo Cameeino.

O*Lim cum bon. mem. P. Camerinenſem Epiſcopum ad Eccleſia Firmana regimen transferremus, proviſionem Camerinenſis Eccleſia reſervaſſe nobis , & vobis inhibuiſſe dicimus, ne ad providendum eidem Eccleſia de aliquo per electionem, aut modo alio tentaretis. Cũque dicta Camerinenſis Eccleſia pratexu inhibitionis*

A *hujuſmodi per annum , & amplius jam vacarit , & vacatio diutina ejuſdem in ſpiritualibus, & temporalibus plurimum ſit damnoſa, nos veſtris devotis precibus annuentes, præſentium vobis authoritate concedimus, ut vocatis illis, qui vocem in electione habere noſcuntur , & volunt, ac poſſunt commodè intereſſe, vobis de perſona idonea, & Eccleſiæ Romana devota, per quam Eccleſia veſtra poſſit Deo propitio ſalubriter gubernari, per electionem , ſeu poſtulationem canonicam conſulatis , &c.*

20. UVIDO anno 1267. Frateibus Oedinis Minorum poteſtatem fecit novam Camerini ædificandi Eccleſiam. Conſule ea de re Lucam Uvaddingum in Aon. Featrum Minorum tom. 2. Obiit an. 1288. Hujus Uvidonis memoria marmorea extat prope Principem Eccleſiæ partem , in hunc modum muro infixa . XXIII

Anno MCCLXVIII. tempore D. Clementis Papa iv. & tempore D. Uvidonis Camerini Epiſcopi, & tempore D. Rambotti Archidiaconi Camerini, & tempore D. Andrea Parenti Poteſtatis Cam.

B 21. RAMBOTTUS Vicomannus nobilis Camerinus, cum Cathedralis eſſet Archidiaconus, ſuæ patriæ Epiſcopus ſublectus eſt à Capitulo ann. 1288. ab Honorio IV. confirmatus 6. Kal. Junii anno 1. ex reg. Vatic. ep. 24. f. 10. Vixit temporibus Bonifacii VIII. anno 1295. ejuſdemque memoria extat in hac ſubiecta , brevique inſcriptione prope principem aram , quam ipſe ſuis impenſis munificè exornaverat. XXIV

Tempore Bonifacij Papa Octavi , & tempore Rambotti Epiſcopi Camerini , anno Dom. MCCLXXXXV.

In eadem etiam Cathedrali ejuſdem ſpectatur ſepulchrum cum hoc epitaphio .

D. O. M.
Rambotto Vicomanno II. Camerini ſua civitates Epiſcopo nobiles Vicomanni poſuere .

Placet nunc hic recenſere Rambotti documentum quo ille anno 1281. Monaſterium S. Matthæi de Bovis, ejuſque bona cœnobio S. Gregorii de Dinazzano ſuæ diœceſis perpetuò univit, ut melius, tutoque loco C Virginum cœtus Deo vacare poſſent. Monumenti exemplar habuimus à Camillo Lillo Camertino , hujus tenoris .

In Dei nomine , Amen .

N*Os Rambottus miſeratione Divina Camerini Epiſcopus; attendentes, & conſiderantes , quod Eccleſia S. Matthæi Collis Bovis , poſita prope civitatem Camerini infra quacumque latera juxta viam à tribus lateribus, & juxta D. Raynerium , cum terra in dicto vocabulo infra quacumque latera , à duobus lateribus viam, à tertio Raymutori Actoris , & à quarto Gentiutoris Manna, cum aliis ipſius loci , & terra lateribus , à divino, & religioſo cultu extitit deputatio, & ibidem tanquã loco religioſo congruo vigere conſueverit obſervantia regularis, qua propter loci devotionem . . . viget , cum poſſit de ipſius loci facultatibus ſeparari. Et quod locus Eccleſia , & Monaſterii de Dinazzano noſtra diœceſis ad puellarum Deo dedicatarum obſequia deputatus, qui hoſtilitatis temporibus, quæ peccatis exigentibus conſuevit civitates, & provincias viſitare, poſitus eſt in medio nationis perverſa , ita quod ſanctimoniales , &* D *Deo dedicata Virgines dicti loci poſſent decurrere per loca profana, & non pauca ſuſpicione carentia, eo quod dicta Eccleſia Collis Bovis locus eſt tutus , & incommutabilis temporibus ſingulis ibidem degentibus, & quod loci habilitas, utilitas, & convenientia ſatis depoſcunt, & nos commovent locum ipſum collis Bovis ad antiquum ſtatũ Religionis reducere; ipſam eccleſiam S. Matthæi de Collo Bovis cum omnibus poſſeſſionibus, domibus, ædificiis , & juribus ipſi Eccleſia provenientibus , & ſpectantibus dicto Monaſterio S. Gregorij de præſentia , & voluntate expreſſa D. Petri Venuti Rectoris, & capellani prædicta Eccleſiæ D. Matthæi, & Magiſtri Boncambij, Magiſtri Andrea Syndici dicti Monaſterij S. Gregorij ad hoc ſpecialiter conſtituti concedimus, & unimus, & hanc noſtram unionem per nos, noſtroſque ſucceſſores volumus, & promittimus perpetuò ratam , & firmam habere teneri . Mandantes ſub excommunicationis pœna , quod nullus contra unionem ipſam venire audeat , vel præſumat ; in*

cujus

cujus rei teſtimonium, & rectitudinem pleniorem præſens inſtrumentum per Franciſcum noſtrum notarium ſcribi, & publicari mandavimus, & noſtri ſigilli appenſione muniri. Actum Camerini in Palatio Epiſcopatus anno Domini 1291. Ind. IV. tempore D. Nicolai Papæ IV. die 5. menſis Julij. Præſentibus religioſo viro Dom. Raynaldo Abbate Monaſterij S. Benedicti de Grutta, D. Franciſco Priore Heremitæ S. Salvatoris de Stato, D. Renerio, & D. Benvenuto Ranerij Vannulo, D. Jacobi, Riverio D. Raynaldi, D. Chriſtiani &c. Et ego Franciſcus &c.

Ante everſam Civitatem Camerini à Manfredo Siciliæ Rege anno 1259. Eccleſiam S. Matthæi Cœnobium Monachorum, ſeu Monialium fuiſſe pro certo habetur; inde à Rambotto Epiſcopo unitam Eccleſiæ S. Gregorii de Dinazzano, à quo anno 1491. ab Innocentio VIII. precibus Fabricii Camertini Epiſcopi iterum diſmembratam & in Monaſterium erectam pro Monachis Olivetanæ Congregationis, Deiparæque Virgini Aſſumptæ dicatam. Quod quidem Monaſterium in meliorem, nobilioremque faciem reſtituit D. Venantius Lilius Camertinus, ejuſdem Monaſterii Abbas, olim in Romana Curia Procurator Generalis, vir doctus, nuper vita functus, non ſine eruditorum hominum mærore.

XXV. 22. ANDREAS Eugubinus fuit Camerinorum Pontifex uſque ad annum 1300.

XXVI 23. FRANCISCUS Monaldi filius è Caſtello Durante, à Joanne XXII. Pontifice electus an. 1328. In gratiam Camerinorum Civium hoc ipſum poſtulantium, tametſi electus, quam tantum munus requirere videbatur, ætatem non attingeret. Evaſit tamen vir ſingularis, atque momentis prudentiæ cumulatiſſimus, Camerinam Eccleſiam ad multos annos adminiſtravit. In Cathedrali S. Agathæ Virgini, & Martyri Altare perpulchrum conſtruxit, quod columnæ marmoreæ circunſtant, ubi in gyrum inciſa hæc verba leguntur.

In nomine Domini Amen.
Anno M CCC. XLVII. tempore Clementis
Papæ VI. & tempore Domini Franciſci Epiſc.

XX VII. 24. BENEDICTUS anno 1353. ex lib. Proviſ. Prælatorum. (r)

XX VIII. 25. Fr. MARCUS Ardinghellus Florentinus Ordinis Prædic. Epiſcopus Adrienſis, & Pennenſis, ad Camerinam Eccleſiam tranſlatus eſt circa an. 1361. deceſſit autem 1372. Ejus memoria extat in monaſterio S. Mariæ Novellæ, ubi monachum induit, deque ipſo loquitur Seraphinus Razzius, ac Michael Pius in comm. de viris illuſtr. Ordinis S. Dominici; tum doctrina, tum ſanctitate morum præluxit, præter ceteram Ardinghellæ gentis vetuſtam nobilitatem, ex qua prodiere viri omni exceptione majores, ut Nicolaus Ardinghellus Cardinalis, vir ſanè doctiſſimus, aliique perplures, quorum longum eſſet commemorare præconia.

XXIX 26. JOCOSUS Epiſcopus Adrienſis, & Pennenſis, Ardinghello in Pennenſi, mox in Camertina Eccleſia ſucceſſit anno 1372. floruit autem ſub Pontificatu Gregorii XI. Pontificis Maximi.

XXX. 27. GREGORIUS (niſi fortè hic idem eſt cum Jocoſo) menſæ Capitulari Xenodochium Pauperum SS. Sebaſtiani, & Bartholomæi Burgi S. Venantii conjunxit, quam deinde acceſſionem à Capitulo factam Innocentius VII. Archidiacono, atque Capitulo deprecantibus, ratam habuit an. 1. ſui Pontificatus, 3. idus Novembris.

XXXI 28. JOANNES an. 1390. 27. Martii in lib. oblig.

XX XII. 29. BENEDICTUS deceſſit 1394.

XX XIII. 30. NUCCIUS de Salimbenis Camers, Arienſis Plebanus Camerinenſis Diœceſis, Benedicto ſuffectus eſt, Bonifacio IX. eligente, an. 1394. idus Octobris; anno autem 1398. Eccleſiæ S. Franciſci cōſecrationi interfuit in Fabriano, ac tanquam Diœceſanus ampliſſimam indulgentiam indulſit omnibus iis, qui illic deprecaturi Eccleſiam illam inviſerent a. Conſule Waddingum in Ann. Fratrum Minorum tom. 3. Hic verò venerandus Epiſcopus propemodum effœtæ ætatis cum eſſet, captuſque oculis, Gentilem Camerinenſem, cum ope futuræ ſucceſſionis, Bonifacio IX. Pontifice ita mandante, excepit, qui tunc Eccleſiæ S. Stephani rector erat: de quo tamen deinceps nulla memoria extat, an Nuccio ſucceſſerit, nec ne; Nuccius enim cum deceſſiſſet anno 1407. Joannem, qui proximè ſequitur habuit ſucceſſorem.

31. JOANNES à Gregorio XII. electus 1407. cum libera poteſtate, ut à catholico quolibet Epiſcopo poſſet inaugurari, ex bulla ejuſdem. Anno 1430. enata inter Rodulphi Varrani Camertinorum Domini filios diſcordia Joannes Epiſcopus ad eam conciliandam interceſſit, ut non ſolum Civitatem, verum etiam ejuſdem territorium pacatè moderarentur, ac omnium Oppidorum, locorumque deſcriptionem in quatuor chartulas diſtinxit, quæ cum per ſortem eductæ fuiſſent, quibus locis quiſque præfici deberet, illuſtratum eſt, omniaque prudenter ab hoc Epiſcopo geſta, ut pax & amicitia inter fratres aleretur. Hæc omnia Petrus Antonius Lilius ad ſui diarii calcem contulit, retulitque diviſionis monumentum, quod hic committere hiſtoriæ opere pretium duximus; ſic enim ſe habet. XXX IV.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti amen. Anno Domini 1430.
tempore Domini Martini Papæ V.

Actum in camera magnifici D. Gentilis Pandulphi poſita, & exiſtente in domo dicti Magnifici Domini &c. præſentibus nobilibus, & ſapientibus viris D. Capitaneis artium dictæ Civitatis, nec non præſentibus egregio, & prudenti viro Franciſco Dominici, & Dominico Benedicti; cum ex forma ſtatutorum, & ordine communis civitatis Camerinæ Magnificis, & potentibus Dominis Gentile Pandulphi, Berardo Pergentili, & Joann. natis celebris, ac recolendæ mem. Magnifici, & excelſi D. Rodulfi D. Gentilis de Camerino Regiminis cuſtodia, & Gubernatoris civitatis Camerini ejuſque comitatus, & diſtrictualiter fuerit, & ſit attributa poteſtas, authoritas, & balia, dictique Magnifici Domini affectantes dictam civitatem ejuſque comitatum, & diſtrictum de bono in melius gubernare, augere, & ampliare, optanteſque, quod quilibet ipſorum partem ſibi obvenienda de infraſcriptis Caſtris, Villis, & locis comitatus, & deſtrictus prædictis vigilantius, & præſtantius cuſtodiet, & gubernabit, conſiderantes etiam per infraſcriptum modum gubernationis, aſſignationis & electionis infraſcriptis modo, & forma pacificus ſtatus, & tranquilla quies, ac fraternaliter amor, & charitas inter ipſos magn. Dominos, & ſubditos eorumdem poterit melius & facilius, & commodius conſervari, idcirco iidem Magn. Domini unanimiter, & concorditer fecerunt infraſcriptis Caſtris, Villis, & locis in quatuor partes deſcriptas in quibuſdam chartulis membranis, jacentibus in quatuor pallutibus, tunc per ipſas partes datis Reverendiſſ. in Chriſto Patri D. Joan. Epiſc. Camerin. ut ipſe D. Epiſcopus cuilibet ipſorum Magnificorum Dominorum unam ipſarum partium partem deſcriptam in qualibet dictarum Chartularum membranarum in dictis pallutis cera jacentium pro ſua parte aſſignaret, cujus aſſig. fiat per dictum D. Epiſcopum quilibet ipſorum Dominorum ſtare taciti, & contentò ſub fide, & legalitate magnatum, & ſub infraſcripta pœna convenerunt, & jurarunt, quibus ſic factis, dictus Reverendiſſ. in Chriſto Pater D. Epiſcopus, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti gratia devotiſſime invocata, in extractione, & aſſignatione cuiuslibet partium prædictarum extraxit de quodam bireto, quod in eius manibus retinebat, in quo dictæ quatuor palluta iacebant, unam ex dictis quatuor pallutis, quam præfato Magnifico Gentili Pandulfo dedit, & aſſignavit, qui Magnificus D. Gentilis Pandulfus ipſam pallutam recipiens, & frangens de ea extraxit quamdam chartulam in qua infraſcripta Caſtra, & Villa deſcripta erant. Videlicet.

Caſtrum montis Alti	*C. Æqua Canina*
C. Collis Petra	*C. ſancti Maroti*

Italia Sacra Tom. I. Aa 3 *C. Ser-*

(r) Per hæc eadem tempora Camerinenſis Epiſcopus deſcribitur Fr. Nicolaus de Fabriano Pſeudo-Cardinalis Corbarii an. 1328. de quo agimus in Recanatenſium ſerie, & eum ab omni legitimo Epiſcoporum Catalogo expungimus. In Auctariis item Ciaconii tom. 2. ult. impreſſ. fol. 645. refertur Lucas de Gentilibus nuncupatus Cardinalis Rodulphutius Camerinenſis civis, & Archidiaconus, qui ibi perperam dicitur per hæc tempora Camerinenſis Epiſcopus, qui tamen Nuceſinus in Umbria fuit. - Luc.

a De hoc Nuccio plura leguntur in Actis ſanctorum 5. April.

C. *Serravallis* C. *coſta Feveris*
C. *Serramula* C. *Collis Veteris*
C. *Tnſi* C. *Bolvelli*
C. *montis ſancti Poli* C. *Inſola*
C. *Apennini* C. *Rocche Matthei*
C. *ſancti Venantii* C. *Flugni*
C. *Plebis Bovilsani* C. *Monaſterii Inſula.*

Quæ Caſtra, & Villas, & loca prædicta dictus Magnificus D. Gentilis Pandulfus accettavit, eſſe contentum &c.

Poſtquam præfatus D. Epiſcopus extrahens de dicto bireto unam aliam pallutam ipſo præfato Magnifico D. Berardo dedit &c. quam recipiens fregit, & de ea extraſſit quandam chartulam membranam in qua ſcripta erant caſtra, & loca.

C. *ſancta Maria* C. *Agella*
C. *Caldarola* C. *Bolegala*
C. *Rocchetta* C. *Antica*
C. *Florum Montis* C. *Vallis Caldaria*
C. *Mutia* C. *caſa Vecchia.*
C. *Chriſperi*

B *Quibus ſic actis, & celebratis ante dictus D. Epiſcopus extraſſit aliam pallutam, quam dedit Magnifico D. Petro Gentili, qui eam ſimiliter fregit, & de ea extraſſit quamdam chartucelam membranam in qua erant ſcripta infraſcripta caſtra,*

C. *Fiuminata* C. *Galij*
C. *Bergiani* C. *Sortè*
C. *Veſtignani* C. *Colpuliti*
C. *Dignani* C. *Corvenanis*
C. *Flaſtræ* C. *Maſſa*
C. *rocche Maja* C. *Jolandri*
C. *Caprilia*

Præfatus D. Epiſcopus de dicto bireto extraſſit aliam pallutam, quam præfatam D. Magnifico Joanni dando, & aſſignando, ipſe illam recepit, & de ea extraſſit quamdam chartuciam membranam in qua erant ſcripta caſtra & loca.

C. *Plorica* C. *Praſolij*
C. *Ceſtapalumbi* C. *Caponia*
C C. *Statti* C. *Plibis Turitri*
C. *Precariſtri* C. *Friengoli*
C. *Illicis* C. *Jovis*
C. *Vallis ſancti Angeli* C. *Vallica*
C. *Turriculi* C. *Frontilli*
C. *Raymundi* C. *Faverij*

His pactis, & conventionibus atque inter dictos Magnif. Dominos partes prædictas factis, habitis, & celebratis vid: quomodo per prædictam donationem, & conſignationem electionem.

Reliqua deſiderantur.

Paucis poſt menſibus ſuperſtes Joannes extitit, an. 1432. non modo Varranorum fratrum ingenti luctu, qui ipſum parentis loco obſervabant, verum totius populi ſummo deſiderio, qui illius ſapientiſſimis conſiliis uſus fuerat, extinctus eſt, & in Cathedrali ſepultus.

XXXV. 32. PANDULPHUS Conradi filius ex nobilibus de Alviano Amerinus, Abbas commendatarius S. Valentini in Plano, ſub Martino V. Prothonotarius D Apoſtolicus, electus eſt 1432. die 25. menſis Junii, Eugenio IV. Pontifice ſummo ſedente. Vixit uſq; ad annum 1437 decedenſque ante majus Altare Eccleſiæ Cathedralis tumulatus eſt, ubi ejus effigies proſpicitur cum ſubiecta inſcriptione, quæ ingredientium pedibus ita attrita eſt, ut jam vix legi poſſe videatur.

S. Dominus Pandulphus Epiſcopus Camerinus quievit anno D. M. CCCCXXXVII.

XXXVI. 33. ALBERTUS (,, *Joannis Equitis Cypriani*) de Albertis nobilis Florentinus, Metropolitanæ Canonicus ac Prothonotarius Apoſtolicus, ab Eugenio IV. electus eſt Epiſcopus ann. 1437. die 28. menſis Junii, vir literis exquiſitè excultus, raraque in rebus tractandis dexteritate præclarus. Hic cum in Florentino Concilio haud vulgarem operam impendiſſet, ut Græca Eccleſia cum Latina aliquando coiret, percuperetque Eugenius Pontifex Florentinos, à quibus ſplendidiſſimo hoſpitio exceptus fuerat, promerere, ex multis, qui ſenatoria purpura Florentiæ digni erant, unum Albertum Albertium Cardinalem creavit ſub tit. S. Euſtachii, acclamantibus non modo civibus, ſed etiam iis omnibus, quibus candor morum, ac pietas cordi erat; aliquando tandem virtutes in Alberto Albertio promeritis præmiis ſuiſſe exceptas. Sub eodem Pontifice Regni Legatione Albertus functus eſt, ut inter Alphonſum Aragoniæ Regem, Renatumque Andegavenſem fœdus manſuræ pacis percuteretur. Cæterùm Albertus cum in ſuæ felicitatis, florentiſq; ætatis curſu majora ſibi ſponderet, immatura morte præreptus eſt apud Cryptam Ferratam 3. idus Auguſti, anno 1445. cum per annos omninò octo Camerinam, partim præſens, partim abſens, Eccleſiã adminiſtraſſet. Defuncti corporis pars in Baſilica Lateranenſi cum hoc Epitaphio tumulata eſt, quod vix hactenus ingredientium pedes reliquum fecere, ut ad poſteritatem poſſet extendi.

Hoc in tumulo ſepulta eſt pars corporis Reverendiſs. in Chriſto Patris, ac D. Alberti de Albertis de Civitate Florentina S. R. E. tit. S. Euſtachii Diac. Card. Qui obiit in Abbatia
B *Crypta Ferrata tempore D. Eugenii Papæ IV anno Dom. M. CD. XXXXV. die vero III. menſ. Aug.*

Altera porrò pars, & quidem potior, delata Florentiam eſt, tumulataque ante majus ſacellum Templi S. Crucis, quod gens Albertia olim munificentiſſimè conſtruxit, in ſuorum Majorum ſepulchro, quod à ſuis gẽtilibus reſtauratum, in pavimento exſculpto, hoc Epitaphio exornarunt.

Alberto Albertio Epiſcopo Camertino, ab Eugenio IV. Pont. Max. in Concilio Florentino ex lectiſſimis Chriſtianæ Reipub. viris in collegium Cardinalium cooptato ſacri fœderis ſub Uladislao Polon. & Hung. Rege Latinæ claſſi Præfecto Roman: Apoſtolicæ dignitatis ſtudioſiſſ. propugnatori; Albertii gentili optime merito, mun. reſtituere anno ſal. M. D. LXX. III Obiit III. idus Auguſti. MCCCCXLV.

C 34. BAPTISTA de Henriciis Romanus, Alberto Albertio ſuffectus eſt anno 1445. 6. Kal. Septembris; deceſſit autem 1449. In Aracœli, celebri Romano Templo, hactenus ſepulchrum ſpectatur, in quo hujus Epiſcopi ſoror lectiſſima fœmina tumulata eſt, cum hoc Epitaphio. XXXVII

Hic jacet Ludovica Soror R. P. D. Baptiſtæ de Roma de Henriciis, Epiſcopi Camerini, Quæ obiit anno Dom. MCCCCLIV. die XVII. menſis Septemb.

35. MALATESTA Catanius Etruſcus è Burgo S. Sepulchri, ſac. Rotæ Auditor, Juriſconſultiſſimus, à Nicolao V. creatus eſt Epiſcopus an. 1449. die 24. menſis Aprilis; deſiit autem inter mortales eſſe, anno 1459. Ejus extat memoria in Cathedrali ad altare S. Joannis prope portam Sacrarii anno 1454. hoc eſt ſuo tempore, communitum, ac exornatum: ut hæc ibidem exarata inſcriptio docet. XXXVIII a 14

Factum fuit hoc opus ſub anno Domini 1454. tempore D. N. D. Nicolai Papæ V. & tempo-
D *re Malateſta Epiſc. Camerini & tempore D. Baſtiani Archidiaconi, & tempore D. Accomantii capellani hujus Eccleſiæ.*

36. ALEXANDER Oliva Saxoferratenſis, Ordinis (,, *Eremitarum*) S. Auguſtini, olim ſui Ordinis Generalis, atque à Pio II. Pont. Max. inter Cardinales aſcitus ann. 1460. eodem anno ab eodem Pontifice Camertinum obtinuit Epiſcopatum. Cujus quidem laudes idem Pius Pontifex in ſuis Commentariis lib. 4. & 12. ſua illa nitida eloquentia ad vivum expreſſit, ejuſdemque merita præconia extulit Campani funebris laudatio, eundemque tulit in Cœlum Franciſcus Philelphus, cum eidem elegantiſſima epiſtola nuper obtentam purpuram gratularetur, in qua Olivam Cardinalem, fulcimentum, ac S. R. E. Columnam vocat. Gatimbertus etiam in Alexandri laudes effuſus eſt, nec de eo tacuit Hieronymus Platus, Pamphilius in chron: Auguſtinian: ac Papienſis. Tiburi plenus meritis fato ſublatus eſt, Romamque delatum cada- XXXIX

à Nov. Epiſcopus [illegible] Camerin. ſed [illegible] Epiſcopatus [illegible] tuum adminiſtratorem fuiſſe [illegible] Torellus [illegible] Gandolphus in diſſert. hiſt. de 100. Script. Auguſt. pag. 45. ubi de hoc Alexandro plura Mandoſ.

ver

vet in Auguſtiniano Templo tumulatum eſt, ſupra A
Templi portam ad ſiniſtram, cum hoc Epitaphio.

Alexandro Oliva Saxoferratenſi Theologo eximio, Eremitarum B. Auguſtini ab infantia ſpei maxima Alumno, qui cum eſſet Ordinis Generalis Cardin. à Pio II. ignorans creatus eſt. Vixit an. LV. obiit anno ſalutis MCD. LXIII.

Ut tibi ſola dedit probitas, non gratia, ſoli
Digno Cardineum, nomine, reque decus,
Sic eadem indignis raptum dum tollit ad aſtra,
Felix hoc, inquit, Principe Roma foret.

XL. 37. AGAPITUS Ruſticus Romanus, Epiſcopus Anconitanus, à Pio II. translatus eſt ad hanc Eccleſiam, anno 1463. Hic ille Agapitus eſt, ab eodem Pio tantopere celebratus, quod ſua peritia dubium reddidiſſet, an feſtivior Poeta eſſet, ac magis facundus Orator; utraque enim lingua valuit ad miraculum. Camerinam autem per decem, & ſeptem annos ſumma cum laude prudentiæ rexit Eccleſiam, propiorque ab effœtam ſenectam ſepulchro, eo munere B ſe exoluit 1480. Romamque reverſus, in paterna domo deceſſit, 1482. ſepultoq; in marmoreo ſepulchro, propè lateralem portam S. Mariæ ſuper Minervam, hoc honorifico epitaphio, Fratres præclariſſimo viro, parentarunt.

D. O. M.

Agapito Ruſtico Epiſcopo Camerino I. V. C. latina lingua peritiſſimo, integritate prudentiaque inſigni, ac Fratri Paulo Ruſtico, probitate, comitateque charo. Fratres VII. Pauli filii mœſti Patri, & Patruo benemerenti poſuere anno Domini M.CCCCLXXXII. Kal. Julii.

XLI. (,, *Andreas de Verulis primum Cuperſani, mox Boviani, tertio Urbini, quarto Muri, quintam denique accepit ſponſam Camerinenſem Eccleſiam cedente Agapito cum reſervatione regreſſus, ut tunc moris erat, an. 1464. Sed cum citius obiiſſet, rediit regimen ad Agapitum, quod ſuſtinuit uſque ad an. 1480. De Andrea authenticum habetur ex Codice Vaticano De diverſis formis p. 174. de quo aliis in Eccleſiis, quibus ipſe præfuit, emendate loquimur.* Lucent.) C

XLII. 38. SYLVESTER à Sixto V. electus anno 1480. 7. Kal. Octobris; deceſſit 1482. dum Romæ ageret, ibidemque tumulatus fuit.

XLIII. 39. FABRITIUS è gente Varrana Herculis filius è Dominis Camerini, Petri Gentilis Frater, à Sixto IV. ſuæ patriæ electus Epiſcopus eſt, an. 1482. Idus Junii. Præſul ſanè præter cæteram nobilitatem, doctus, ac eruditus* Varini Favorini Camerini optimus mœcenas. Hic ille eſt Varinus Græcæ, Latinæque linguæ peritiſſimus, qui ſub Leone X. ut dicemus, Epiſcopus Nucerinus electus omnium literatorum hominum mœrore ſub eodem exceſſit, de quo Franciſcus Pamphilus &c. lib. 3. de laudibus Piceni cecinit.

* Ex App. tom. 2.

Naſcitur hic alius Reverendus Epiſcopus Urbe,
Varinus poſito nomine dignus erat.
Moribus egregiis, ſtabili gravitate decorus;
Adfuit illuſtri gratia multa viro.
Gymnaſio legit, docuitque didaſcalus Urbe. D
Faverat Italico muſa Pelaſga viro.

Fabriani deceſſit die 7. menſis Martii 1506. Camerinumq; delatus, in Cathedrali ſepultus eſt auguſtiori pompa ejuſque ſepulchrum hoc epitaphio exornatur.

a De hoc Jacobillus in Bibl. Umbriæ, & Martinellus in Roma ex Ethnica Sacra pag. 410 Mand.

Fabricius Varranus, Epiſcopus Camerinus Frater Pergentilis, vir in ſacris literis maximè eruditus, philoſophia, & legum ſcientia pollens, qui Eccleſiam Camerinenſem optimè gubernavit. Obiit an. M. D. VI.

XLIV 40. FRANCISCUS Roboreus Savonenſis, antea Epiſcopus Melitenſis, à Julio II. (,, *cujus erat propior* ,, *affinis*,) translatus eſt ad hanc Eccleſiam an. 1508. menſe Februario. Quam Eccleſiam cum per annum rexiſſet, Vincentino Epiſcopatu condecoratus eſt; non multò poſt Volaterranum adeptus, demum Beneventanus Archiepiſcopus defunctus eſt, par omnibus titulis, ac dignitatibus, etiam ſi contigiſſet illum ad ſummam ſedem fortunam provehere.

A 41. ANTONIUS Jacobus Bonjoannes nobilis Romanus, à Julio II. electus ann. 1509. die 27. menſis Junii. Sub VII. Clemente fuit Magiſter Aulæ, ſubque Paulo III. eodem munere functus eſt cum laude prudentiæ. Viginti ſex annos Camerinam Eccleſiam adminiſtravit, deinde volens, libenſque eo munere abivit, ann. 1535. Romæ fato functus eſt, ſepultuſque eſt apud S. Auguſtinum, in Majorum ſuorum ſepulchro. XLV.

42. DOMINICUS de Cupis Card. Tranenſis. Eccleſiæ Camerinæ adminiſtrator adſcitus eſt an. 1535. die 27. menſis Julii; deindè poſt duos annos illam Eccleſiam reſignavit cum regreſſu tamen, ut tunc, erat in moribus. XLVI

43. BERARDUS Bonjoannes Romanus, nepos Antonii Jacobi ſui prædeceſſoris, à Paulo III. electus eſt Epiſcopus anno 1537. die 5. menſis Martii. Scientia Theologicæ facultatis maximè inclaruit, itaut ſummatim ea myſteria omnia, quæ in ea facultate ſolent tractari, enodarique, in unum volumen compulerit, Pio IV. inſcriptum, ac Romæ emiſſum. Sub Paulo III. Picenatibus incorruptè jus dixit, cum Raunccio Farneſio ejus Provinciæ Legato Vicariam operam præſtaret. Apud Regem Poloniæ pro Pio IV. prudentiſſima legatione functus eſt, interfuitq; Tridentino Concilio, in quo tanquam in benè explicato campo ad pietatem, ad gloriam, doctrinæ ſuæ vires explicavit. Suæ Cathedralis magnam partem ipſe reficiendam, reſtaurandamque curavit, inque ſumma charitate annonæ pauperes propemodum fame enectos effuſis liberaliſſimè horreis, aluit, atque fovit, Communitati Camertinæ ad hoc ipſum præſtandum mille attributis ſcutis. Fundavit, erexitque propè Camerinã Eccleſiam ſumptuoſum, operoſumque palatium, quod morte præventus anno 1574. die 12. menſis Septembris haud abſolvere potuit; Præſul ſanè haud deſitura memoria dignus b. Ejus oſſa, cum Patruo, cumq; Mutio nepote Archiepiſcopo Surrẽtino jamdiu vita functis tumulata ſunt Romæ apud S. Auguſtinum ante ſacellum S. Monicæ ſacrum, inque pavimento hac ratione literatum marmor proloquitur. XLVII.

b Plura de Berardo reperies apud Didacum Calcagni in mem. hiſt. Recanat. pag. 121 & ſeq. Laudatur etiam à Camillo Lilio in hiſt. Camerin. par. 2. l. 2. p. 65. & à Paſchuccio in vita S. Venantii l. 2 pag. 142. Mand.

Horatius Bonjoannes patritius Romanus, antiquum familia ſua ſacellum Sancta Sanctorum veteri nomine appellatum, quo decentius exornari poſſet, ſublatis diverſis loculis extra ordinem ſublime poſitis; oſſa majorum ſuorum Gentilium Epiſcoporum, & Mutii fratris opt. Archiepiſcopi Surrentini, in hoc unum ſarcophagum commune ſibi, poſteriſque ſuis inferenda curavit anno D.C. III.

In palatio Priorum Camertinæ Civitatis ad gratæ poſteritatis memoriam hæc inciſa ſpectatur marmorea inſcriptio ſub ejus imagine.

Berardo Bonjoanni Epiſcopo noſtro, qui ædium Epiſcopalium initia, & fundamenta poſuit, templi ſacrarium mag. Veſtium ſacrarum inſtruxit, & ornavit apparatu. Hanc plenam dignitatis domum ædificavit, ubi quinque viri perſonam civitatis gerunt. Ad annonam duriorem levandam, quingentas frumenti ſarcinas publicè tribuit. Ut inde imago quædam pietatis extaret, Miſericordiæ ſocietati mille donavit aureos: quorum fructus civitatis egenos diſtribuendos decrevit. Hanc exprimendam curavimus imaginem, ut monumenta ejus famæ, ac nominis apud nos in perpetuum vigeret.

At in ſacrario eccleſiæ S. Joannis alia ad ejus imaginem legitur inſcriptio.

Reverendiſſimo Berardo Bonjoanni Epiſcopo Cam. quod auri x. pondo libras, ut ex tanti æris fœnore pauperes olim ſublevarentur, huic cœteri D. Jo. Bapt. ſacro pie ſit elargitus, hoc grati animi teſtimonium idem cœtus faciundum curavit.

44. ALPHONSUS Jo: Mariæ Binarinus, Bononienſis, Rotæ Auditor, deinde Reatinus Epiſcopus, ad Eccleſiam Camerinam à Gregorio XIII. Pontif. Max. translatus eſt 1574. die 17. menſ. Septembr. cujus Eccleſiæ iniit poſſeſſionem die 23. menſ. Novembris ejuſdem anni. Hic ſeveriſſimè caſtigato clero, ad Tridentini Concilii æquiſſimas compulit leges. Pala- XLVIII.

tium

tium à ſuo anteceſſore incœptum demum abſolvit, itaque adamuſſim puriorum morum Eccleſiam ſuam conſtitutam habuit; ut cum Gregorius XIII. aliis labantibus Eccleſiis vellet mederi, & rei decenter, ſalubriterque præſtandæ, unum Alphonſum legaverit. Etruriam itaque, Picenum, ſanctique Petri Patrimonium ſaluberrimis latis legibus, ad defæcatiores mores revocavit, ſingulari pietate, doctrinaque præditus erat, itaque Divini cultus deſiderio tactus, ut quoad vixit, in eo perurgendo contentiſſimè laboraverit. In ſuæ complexu Eccleſiæ ſeptuagenarius vitam finivit ann. noſtræ ſalutis 1580 die 26. menſis Aprilis, ſepultuſque in Cathedrali, cui etiam nunc mœrentis Camertini populi lachrymæ parentare videntur. A

Ad tumulum hæc carmina appoſita fuere.

Reverend. Alphonſus Binarinus Epiſcopus Camertinus
Vixit ut moriturus, mortuus eſt ut victurus.
Quid magis optandum, quam terris linquere nomen
Poſt obitum, & vitam vivere cum ſuperis?

XLIX. 45. HIERONYMUS Vitalis de Bobus, nobilis Bononienſis, ex advocato Conſiſtoriali, ſanctique Petri Romæ Canonico Binarino ſucceſſit an. 1580. die 26. menſis Maii, die verò 13. menſis Julii inauguratus fuit. Picenates frænavit 1583. Aſculaniſque jus dixit; anno autem 1584. à Gregorio XIII. ad Regem Poloniæ Legatus eſt, è qua legatione Card. Bolognettus nuper abierat. Mortuo Gregorio ambitioſas Romanas ſpes damnavit, rediitque ad Eccleſiam ſibi creditam, ubi Epiſcopale palatium liberalitate planè mirabili exornavit, abſolvitque, tres ſynodos Diœceſanas celebravit, ut eccleſiaſticæ leges haud quaquam timidè regnarent. Verùm cum inter ipſum, Canonicoſq; jurium lites interceſſiſſent, multum illi de gloria, deque benevolentia civium deceſſiſſe oportuit. Igitur poſtquam Cathedralem conſecravit, *a* Romæ deceſſit die 26. menſis Januarii 1596. fuitq; depoſitus in Eccleſia nationis Bononienſis, ſequentique ann. cum Card. Palcotti cadavere in patriam Bononiam delatus eſt, die 16. menſis Decembris, ſepultuſque in Eccleſia S. Martini in Majorum ſuorum ſacello, ubi pavimento affixa hæc de ipſo memoria legitur. C

a laudatur à Cathalano in ſyllabo Advoc. Conſiſt. pag. 143. & à Galeotto de Vitis illuſt. Bononien. par. 2. pag. 16. Alamd.

Hieronymus de Bobus Camer. Epiſcopus, qui obiit an. ſalutis hum. MDXCVI. ætatis ſuæ. liv.

In pariete autem.

Hieronymus Vitalis filius, variis muneribus in aula Romana, ac Piceni adminiſtratione perfunctus, demumque Camer. Epiſcopus, & Greg. XIII. atque Sixti V. apud Stephanum Battor. Pol. Regem legatus hoc mun. gentilibus ſuis B. M. M. poni juſſit an. MDXCVI.

De eo quidam cecinit.

Aurea ſacra Bovis veſtigia cernite ſacri,
Ne ſe fœdaret maluit ille mori.
Semina qui lachrymans jacit mæſtiſſima in orbe,
Lætus in Empyreo præmia digna metit.

L. 46. GENTILIS Delphinus Romanus, præclariſſimi illius Ducis Flaminii Romani frater, qui noſtro ſeculo Romani nominus gloriam conſilio manuque promptus adauxit, à Clemente VIII. ex Referendario Apoſtolico Epiſcopus dictus eſt. anno 1596. die 18. menſis Decembr. Pro Octavio Bandino Card. Florentino in Piceno vicelegatione functus eſt. Cæterum Gentilem primævo ætatis flore gaudentem importuna mors abſtulit anno 1601. ejuſque cadaver Camerinum delatum eſt, inque Cathedrali ſepultum, ubi ad dexteram templi, unde adoraturi ingrediũtur, cernitur defuncti ſepulchrum, quod ibi pietas fratris, cum ſubjecto epitaphio, ut deſiderium extincti leniret, ponendum curavit. D

Gentili Delphino patritio Romano utriuſque Signaturæ Referendario, Epiſcopo Camerino, Piceni Prolegato, qui dum in ſacris curandis, & in adminiſtranda Provincia laborabat, invida morte extinctus eſt anno ætatis ſuæ xlii. ſalutis M. DC. I. Flaminius Delphinus Fratri Benem. poſuit.

Nullum corpus mors habet.
Feſtinant juvenes,
Decrepiti cunctantur.
Nemo non moritur.
Oſſa Gentilis Epiſcopi hic judicium expectant.

47. INNOCENTIUS de Bubalo *b* Rom. haud vulgari eruditione ornatus, moderatione vitæ ſingulari nobilitatem generis commendabat; quamobrem Clementi VIII. in paucis charus fuit, ab ipſo Referendarius U. S. declaratus, ac S. Petri Canonicus, inque inſula Melitenſi in cauſis fidei Generalis Quæſitor, in quibus muneribus cum conſultiſſimè ſe geſſiſſet, Camertino Epiſcopatu ab eodem Pontifice exornatus eſt anno 1601. die 14. menſis Maii; ejus Epiſcopatus iniit poſſeſſionem, ſolemnique pompa exceptus eſt die 20. Junii ejuſdem anni. Itaque cum ex eo Camerinam Eccleſiam ad omnem pietatem inſtitueret, atque adminiſtraret, à Clemente VIII. rurſus accitus eſt, atque ad Henricum IV. Gallorum Regem incõparabilem, cuius res glorioſiſſimè geſtæ, merito MAGNI, eidem fecere cognomen, Legatus, apud quem cum per tres annos eccleſiaſticas cauſas peroraſſet, inde rediens, ab eodem Clemente promeritam retulit purpuram ſub tit. S. Thomæ in Parione. Nec multò poſt creationi XI. Leonis Medicei interfuit, mox, & Pauli V. à quo inter Patres, Senatoreſque Congregationis S. Officii, aliorumque cœtuum, quorum conſiliis eccleſiaſtica pub. res perennat, adlectus eſt. In quibus muneribus obeundis dexteritatem ſuam, Romano homine dignam, pleriſque Conſultiſſimis viris probavit. Primum, quo fuerat inſignitus, cum S. Marcelli deinde titulo commutavit, huncque deinceps cum S. Pudentianæ, donec ad titulum SS. Nerei, & Achillei aſcenderet. Demum cum poſt Pauli V. electionem Camerinum fuiſſet reverſus, locique cœlum inſalubre experiretur, Eccleſiæ illius remiſit nuncium mille ſcutorum penſione, ut vocant, ſibi reſervata ad Cardinalitiæ dignitatis cultum ampliorem. Vixit deinceps ſecunda integritatis fama, quippe cui pietas, divinique cultus amor maximè cordi eſſet. Adhuc florente ætate, ex calculo renum Romæ deceſſit, die 27. menſis Martii anno 1610. legavitque moriens Camerinenſi Eccleſiæ crucem pergrandem quatuorque argentea candelabra; ſepulchro exceptus eſt apud S. Mariam in via, in ſuæ gentis ſacello, cujus epitaphium in nigro marmore eminet adlegendum. LI.

b vulgo del Bufalo.

D. O. M.

Innocentio Bubalo de Cancellariis Romæ nobilitatis, & virtutis viro poſt Urbium præturas ad Militenſ. inſulã à Clemente VIII. cum extraord. poteſtate miſſo, mox ab eo Pontifice Epiſcopo Camerino, denique pro eodem apud Galliæ Regem Henricum agenti, S. R. E. Cardinali creato, qua dignitate diu acerrimo judicio incenſo eccleſiaſticæ amplitudinis ſtudio, Doctrina morum ſuavitate, ſingulari vitæ innocentia ſuſtinet. Romæ moritur an. Domini MDCX. iv. Kal. Aprilis, ætatis ſuæ xliiii. Mutius frater, & hæres P.

48. JOANNES Severinus è Caſtello Matelica, familia ingenua, & vetere prorogatus, multis pro Romana Eccleſia laboribus functus, à Paulo V. electus anno 1606. die 20. menſis Februarii, atq; à Card. Perbenedicto conſecratus, ſolemni ritu eius Epiſcopatus iniit poſſeſſionem die S. Anſovino ſacro ejuſdem civitatis olim Antiſtiti, die 12. menſis Martii ejuſdem anni. Sedit ann. 16. Tranſlatus inde ad Archiepiſcopalem ſedem Sypontinam an. 1622. ibidem poſt paucos menſes deceſſit, ubi & tumulatus jacet. Ejus inſignia fuerunt ſtellæ ternæ aureæ, ac roſa purpurea in argentea parma, unde diſtichon ſub iiſdem ſequens appoſitum. LII.

Myſtica quæ lateant, nobis optata notabit,
Aurea purpuream qui videt aſtra Roſam.

Nil minus hoc loco præſtare poſſum, quam chariſſimi Epiſcopi Severini familiaris arctiſſimo ex morum ſimilitudine, & in literis amore conciliatæ amicitiæ vinculo conſtricti memoriam perſtringere. Is fuit frater Angelus Roccha Camertinus Ordinis D. Auguſtini Tegaſtenſis Epiſcopus trium ſummorum Pontificum Sacriſta, vir ſane litteris, ac omni eru-

ditio-

ditione, ut ex ejus operibus editis æternitate digniſſimis colligi poteſt, inſtructus, & ornatus, cujus ſanè ſuaviſſima memoria, non ſolum ob inſignem illam ſuam doctrinam, nunquam interitura eſt, ſed etiam ob eximiam illam ingentemque Bibliothecam Angelicã 40. & eo amplius nummorum millibus comparatam, publicæ utilitatis ergò S. Auguſtini Conventui Romano annuis redditibus ad eam conſervandam, ac Bibliothecarii ſuſtentationem aſſignatis ea lege donatam, ut ſecuturo tempore quibuslibet antemeridianis horis iis omnibus pateat, qui ſtudiis operam navare voluerint; ipſeque infinities hujus optimi Epiſcopi beneficio, in plurimis huic operi pernec eſſariis libris evolvendis, ſæpius potitus ſum. Quare cum me erga ſuaviſſimum hunc Præſulem ſummo obſtrictum beneficio agnoſcerem, ejus memoriam, cum de Camerinæ civitatis, tanti viri patriæ, Epiſcopis, ſermonem inſtituiſſem, recolere, ejuſque inſignem Bibliothecam quibuſvis (ſi Vaticanam, Barberinamque excipias) Romæ opulentiſſimis non imparem, eoque magis, quod publico ſtudioſorum commodo prodeſt, commendandam, celebrare debui. Ille paulo ante annum, quo noſter Severinus Epiſcopus, mortem oppetiit, ut quo amicitiæ fœdere cum illo in terris coniunctus fuiſſet, in cœlo pariter copularetur. Sepulchro conditus eſt Angelus in æde Auguſtinianorũ hoc affixo epitaph.

D. O. M.

F. Angelo Roccha Camerti ord. S. Auguſtini, Epiſcopo Tegaſtenſi, Apoſtolici Sacrarii, ſub Clemente VIII. Leone XI. & Paulo V. PP. MM. Præfecto, inſignis Bibliothecæ Angelicæ fundatori, ac liberaliſſimo largitori, viro eruditiſſimo, & de Auguſtiniana Religione optime merito piiſſimi Patres, ac FF. S. Auguſtini de Urbe gratitudinis, & benevolentiæ argumentum poſuere. Obiit an. ſalutis MDCXX. die 7. Aprilis, ætatis ſuæ LXXV.

LIII. [a Ejus meminere Oldoinus in Athen. Aug. & Bonon. & Criſpoltus in hiſt. Peruſ. l. 1. pag. 125. Mand.]

49. CÆSAR Gherardus Peruſinus, a ſcientia legum præclarus, cum diu plures in lege Peruſiæ inſtituiſſet, atque Firmi, Romamque tandem progreſſus, fortunam ſuam experiri voluiſſet, adeò proſpera uſus eſt, ut vix duos annos in Aula expleverat, cum à Paulo V. ad purpuram, admirantibus cunctis, vocatus eſt. Siquidem cum primo ingreſſu Scipionis Card. Burgheſii evaſiſſet Auditor, tantum ex eo munere apud Dominum gratiæ collegiſſe narratur, ut brevi V. S. Ref. Canonicuſque S. Petri ſit declaratus, mox etiam in gratiã Scipionis Burgheſii inter purpuratos adſcitus anno 1621. Sub Gregorio XV. titulum S. Petri in Mõte Aureo aſſecutus eſt, deinde etiam Camerinum Epiſcopatum ann. 1622. die 7. menſis Maii. In Comitiis ubi Gregorius ipſe ad ſupremam Sedem aſcendit, ac deinde Urbanus VIII. adlectus eſt, Gherardus conſilio valuit; ſed cum exæſtuante canicula, inde contraxiſſet languorem, brevi vita defunctus, fortunam planè oſtendit tunc ſpes humanas abrumpere ſævius, cum celeritate uſa illas inconſuitò provexiſſet ad ſummũ. Deceſſit igitur Cæſar anno 1623. ſepultuſque eſt apud S. Franciſcum prope Ripam, in pulcherrimo marmoreo ſepulchro, hujuſmodi epitaphio ejuſdem promeritas laudes perloquente.

D. O. M. Cæſari Gherardo Peruſino S. R. E. tit. S. Petri in Monte Aureo presb. Card. quem Peruſiæ, Firmique xx. annos jus can. interpretationem à Scipione Card. Burgheſio Romam evocatum, audiendis apud ſe cauſis Præfectum, Paulo V. Pontifice Maximo inter Vaticani Canonicos, & Utriuſque Signaturæ Patres retulit, atque in ampliſſimum Collegium cooptavit. Gregorius XV. Camertibus Præſulem dedit, mor. an. xlii. nondum exacto prid. Kal. Oct. MDCXXIII. Dominicus Gherardus B. M. P.

LIV. [b De hoc ſcripſi in Bibliotheca Romana vol. 1. Centur. 5. numero 69. Mand.]

50. JO: BAPTISTA Alterius nobilis Romanus, b Gentilis Delfini anteceſſoris ſui ex ſorore nepos, inſignis Theologus, eruditioniſque ſingularis, Vaticanæque Baſilicæ Canonicus, Theologali præbenda auctus ſacram doctrinam, juſque Pontificium palam profeſſus eſt; ibidem & alibi verbum Dei enunciavit; non ſine ſui nominis laude, ab Urbano VIII. Epiſcopus Camerinus adlectus eſt 1624. die 26. menſis Februarii. Sex purpuratorum Epiſcopatuum Apoſtolicus Viſitator conſtitutus ſingulari ſua prudentia Sanctiſſ. Pontificis pietati abundè fecit ſatis. Qui poſtquam tribus annis Camerinam rexiſſet Eccleſiam, vitæ tranquillioris avidus, otiique, quo maximè provehi ſtudia ſolent, Epiſcopale onus diſcuſſit, Romamque rediit, & ab eodem Urbano Pontifice Maximo Urbis Viceſgerens, ſacræ Pœnitentiariæ ſigilli Cuſtos, unuſque ex Urbis Viſitatoribus, ejuſdemque Congregationis Secretarius factus, in iis muneribus omnium gratulatione adhuc verſatur. Memini me cum adhuc adoleſcerem, Romanoque in ſtudio Philoſophiæ operam darem, Jo. Baptiſtam Alterium in cœtu doctorum hominum ſubtiliſſima argumenta verſare, pleriſque admirantibus, cum eo fortunæ obſequio nobilem virum reconditioris ſapientiæ fontes tã largiter potuiſſe haurire. Vivit adhuc, literatoque otio adeò oblectatur, ac alii in ſchola ambitionis educati, educti, pinguioribus cenſibus, dignitatumque titulis ſolent lætari.* At omnium bonorum ſumma lætitia hoc ipſo anno 1643. ab Urbano VIII. inter Cardinales relatus, & Epiſcopatu Tudertino donatus eſt. [* Ex Appendici.]

51. AEMILIUS Alterius Romanus Jo. Baptiſtæ fratri germano ſuo ſucceſſit anno 1627 Urbano VIII. ſedente, die verò 29. Novembris. Vivit adhuc, Camerinumque Populum rariſſimis vitæ exemplis ducit ad paſcua. LV.

A D D I T I O.

(„ A Clemente deinde X. die 29. Novemb. 1669. ad „ Cardinalatum aſſumptus eſt: atque anno ſequenti die „ 29. Aprilis Pontifex ſupremus renunciatus Clementis „ X. nomen aſſumpſit.

„ JACOBUS *Card. Franſonus altero cedenti Alterio ſucceſſor datus die 7. Junii 1666. Corrigendus annus „ hic in Auctario Ciaconii, qui tamen ſi non ſatis, egregiè tamen virtutum ſplendorem hujus Purpurati viri „ perſtringit. Die 21. proximè inſecuti menſis Julii omnium Ordinum plauſu Camerinum ingreſſus eſt Urbem: nonnullos inter ſe ex præcipuis familiis diſcordantes compoſuit, effrænum licentiam eximia charitate cohibuit. Religioſos viros ad animarum ſalutem per univerſam Diœceſim tranſmiſit. Pluries ipſe Diœceſim luſtrando Paſtorali zelo, & generoſa animi pietate infirma curare, ut ſana confirmare ſategit, editis ſaluberrimis legibus, & Synodalibus decretis. Seminarium, „ & Epiſcopale Domicilium reparavit, auxit. Regularium, aliiſque locis piis juvandis ſummè intentus Clauſuram anguſtiorem Monialium S. Eliſabeth ampliavit, ad ſtudioſorum commodum in ſuis ædibus Bibliotheca plurimum profuit, novum Sacellum in Cathedrali ſubſtruxit. Moralis Theologiæ publicas collationes, & Rudimentorum fidei accuratiores exercitationes excitavit. Inter Patres Lateranenſes Epiſcopos „ Cardinales Tuſculanam Sedem primùm adeptus die „ 10. Novembris 1687. ubi de eo alia enunciavimus, hac „ ſibi retentam adminiſtrationem. Gradum fecit deinde „ ad Portuenſem die 28. Septembris anno 1693. abſens à „ Conſiſtorio, pertinaci morbo domi detentus, & à Pontifice diſpenſatus, qua eadem die Camerinenſem omnino dimiſit. Et paſſim invaleſcente ægritudine, eaque „ patientiſſimè tolerata Eccleſiæ Sacramentis ritè munitus æternitatis aulam eſt ingreſſus die 19. Decembris „ 1697. Corpus funebri pompa elatum in Vallicellano „ Templo, ibidem terræ commendatum jacet.* LVI.

„ FRANCISCUS *Juſti Fulginas J. U. D. Eccleſiarum Nepeſinæ, & Sutrinæ Antiſtes, huc translatus „ eſt 23. Novemb. 1693. tanta ſollicitudine Paſtoralis curæ exæſtuans dum vitam ducit, ut animarum lucra omnem ſupellectilem ſuam eſſe arbitretur, in ampliſſimo „ ſuæ Diœceſis Oppido Matelica apud Patres Oratorii „ mortuus eſt die 6. Aprilis an. 1702. Corpus Camerinum „ illico delatum omnium mœrore, quippe qui omnibus „ facilitate morum, & felicitate ingenii chariſſimus, in „ Cathedrali humatum fuit.* LVII.

„ BERNARDINUS *Bellaccius Feretranus Epiſcopus non ſine Feretranenſium lachrymis ne immiti illo aere valetudinarius abriperetur e vivis, à Pontifice „ Clemente XI. huc translatus eſt 25. Septemb. 1702.* LVIII

*CA-

* Ex App. com. 1.

CASINENSES EPISCOPI.

MONS CASINUS, nomen eſt hodie Chriſtiani orbis Archicœnobii celeberrimi, in finibus Felicis Campaniæ contentus, tribus circiter paſſuum millibus io altum aſſurgens. Ibi Divus in Occidente Patriarcha Benedictus Cœnobium condidit, ubi olim Apollinis Aedes fuiſſe narrantur. Vetus Caſinum oppidum percelebre fuit, quod ad ima montis ædificatũ primum tenuiſſe Samnites tradit Varro; *Forumq; Vetus* appellat. Strabo præclaram Latinorum urbem vocat, & 19. ſtadiis à Capua diſtare ſcribit. Plinius in prima numerat Regione, & prodigium, quod ibi accidit, idem commemorat lib. 6. cap. 4 nat. Hiſt. Romanorum coloniam teſtatur *Livius* lib. 9. & vetus inſcriptio apud Merulam. Cicero pro Planco Municipium appellat. Caſini meminit cum aliis Silius Italicus lib. 12. de bello Punico. Floruit donec Romana res pub. ſtetit; armis deinde, & odio Gothorum devaſtatum concidit, ut nihil hodie tantæ urbis appareat niſi ſemiditutum M. Varronis amphitheatrum, marmora, inſcriptiones, & columnæ nonnullæ proſtratæ ejus excidium teſtantes. Bertarius 19. Abbas, & Martyr anno 866. veterum Caſinenſium reliquiis ad montis pedem deductis oppidum ædificavit, quod S. Germanum placuit appellare. Veteres Caſinates Chriſtiana ſacra primum ab Apoſtolorum Principe Petro diſſeminata amplexatos fuiſſe conſtans eſt majorum traditio; nec inani conjectura ducuntur aſſerentes, ab eodem Caſinam Eccleſiam in Cathedralem excitatam, eidem proprium reliquiſſe Paſtorem, cujus nomen, cæterorumque poſt illum uſque ad Severum invidioſam deleviſſe vetuſtatem. Cõſtat enim Severum Caſinenſem Epiſcopum virum ſanctiſſimum ſub Felice III. Papa anno 483. cum finitimis Aquinate, Fundano, Capuano, aliiſque Campaniæ Præſulibus Lateranenſi Concilio ſubſcripſiſſe, alterique ſub eodem Felice Concilio convocato adfuiſſe tradit Petrus Diaconus, qui ejus præclaras virtutes peculiari volumine complexus eſt, cujus etiam meminit *Leo Oſtienſis* lib. 3. cap. 40. Hiſt. Caſin. retulitq; ejus nomini in Caſinenſi monte Eccleſiam conſecratam eſſe. Poſt hunc Severum, neque ante ipſum ſive ex longiori temporũ ſerie, ſive ex Gothorum incurſionibus antiquorum Caſinenſium Præſulum memoria intercidit. Theodoricum namque Gothorum Regem, paucis à Severi morte annis, cum Campaniam totam devaſtaſſet, Caſinumque ſolo æquaſſet, Epiſcopum, populumque deleviſſe pro comperto habetur. Cæterum calamitoſo hoc Caſinenſis Eccleſiæ ſtatu S. Benedictus miſeratus, é Sublacenſi ſolitudine eo divertit, Cœnobium in cacumine montis conſtruxit, veterum Caſinenſium diœceſim excolendam ſuſcepit, fugataque Gothorum Idololatria, oppidanos ad veram patrum Chriſtianam lucem traduxit, Antiſtiti loco divino inſtituto ſucceſſit. Cujus ſucceſſores Abbates canonicæ præſcriptionis, ac Romanorum Pontificum indulgentia ordinariam Epiſcopalem juriſdictionem in ea diœceſi per 800. fere annos impigre exercuerunt, donec Joannes XXII. an. ſalutis noſtræ 1322. Monaſterium in Cathedralem erexit, atq; Epiſcopali dignitate exornavit, propriumque Epiſcopum Romanæ Eccleſiæ immediatè ſubjectum attribuit anno 1322. 6. Nonas Maji, Pontificatus ſui ann. IX. ut ſequens teſtatur novæ erectionis diploma ab originali deſumptum in Vaticano Regeſto an. 10. Ep. 1636.

JOANNES EPISCOPUS
ſervus ſervorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

Supernus Opifex, ſator cœlorum, & univerſæ conditor creaturæ, cœleſtia, & terreſtria ineffabilis providentiæ ordinatione diſponens ad inſtar ſupernorum ordinum triumphantis Eccleſiæ inferiorem militantis diſpoſuit hierarchiam, diſtinguens varietate mirabili dignitates, ſecundum ſublimiores, & inferiores gradus, & ordinis in eadem, cujus diſpoſitione mirifica ab exordio ſurgentis Eccleſiæ Epiſcopalia gubernacula, utpote in eadem Eccleſia obtinentia ſublimitatem gradus ordinis, ſunt in locis dignioribus, & frequentioribus populis collocata, ut multa miſſi fidelium ſoperintendens diligens cura Pontificis ipſam verbo dirigat, & exemplo, ac dignitati loci, & populi dignitas reſpondeat Præſidentis. Sane conſiderantes attentius, & intra pectoris clauſtra meditatione ſollicita revolventes, quodtam dominicus populus, quem fœcundavit Altiſſimus in terra monaſterij Caſinenſis, quam fideles alij, in certis locis alijs, dicta terra contigua, & vicinis eidem monaſterio ſpirituali juriſdictione ſubiectis, qui alterius diœceſis non exiſtunt, nec retroactis temporibus extiterunt, Epiſcopalis ſollicitudinis curam, & diligentiam exigebant, cum periculum eſſet tanto gregi fidelium in ſingulis caſibus, qui ſunt Pontificalis ordinis, & officij, ad alienos Epiſcopos, & interdum remotos, non abſque multarum animarum periculo habere recurſum, ad ipſum quoque monaſterium, quod confeſſor almus gratia Benedictus, & nomine multipliciter illuſtravit, quod etiam confeſſoris ejuſdem venerando vocabulo inſignitur, cujuſque ſanctiſſimi Corporis ſacra Reliquiæ inibi venerabiliter requieſcunt, ſpecialiter gerentes devotionis affectum, decens, quin imo neceſſarium fore cenſemus, ut dictum monaſterium, ubi confeſſor præclarus clarus virtutibus, & miraculis coruſcavit, ac normã S. Monaſticæ Religionis inſtituit, qua propagata per orbem innumeros quaſi à mari uſque ad mare jam protenſos produxit palmites, & per incrementa temporum dilatavit, prærogativa ſublimetur honoris, & potioris dignitatis eminentia, ſub Epiſcopalis appellatione nominis decoretur. Ex præmiſſis igitur, & alijs ſuadentibus cauſis, quæ ad id noſtrum animum induxerunt, ex certa ſcientia, ac de fratrum noſtrorum conſilio, & aſſenſu, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis ad divini nominis laudem, gloriam, & honorem, ad exaltationem Eccleſiæ militantis, dictum monaſterium in Eccleſiam Cathedralẽ erigimus, & Epiſcopalis dignitatis titulo inſignimus, decernentes, ut Eccleſia ipſius monaſterij, ſit perpetuis futuris temporibus Cathedralis, & Epiſcopus canonice aſſumendus pro tempore præſit illi, qui quoties in poſterum dictam Eccleſiam in Cathedralem erectam vacare contigerit per electionem, vel poſtulationem canonicam celebrandam per quondam conventum dictorum monaſterij, & Ordinis, quem ex nunc Capitulum ejuſdem Eccleſiæ perpetuis futuris temporibus fore decernimus, aſſumatur. Eadem quoque auctoritate ſtatuimus, ut cum id quondam monaſterium tam in capite, quam in membris, per ſpecialia ſedis Apoſtolicæ privilegia ſit exemptum, & Eccleſiæ Romanæ immediate ſubiectum, diverſiſque alijs privilegijs, indulgentijs, Apoſtolicis exemptionibus, libertatibus, & immunitatibus communitum, d. Eccleſia Cathedralis, Epiſcopus, Capitulum, & Perſonæ ibidem degentes, & omnia membra, officia Eccleſiæ, Caſtra, & bona ipſius ubicumque conſiſtentia, utantur, & gaudeant Privilegiis, exemptionibus, Indulgentiis, libertatibus, & immunitatibus hujuſmodi ſicut prius. Decernimus inſuper, ut in locis ſingulis inſignibus, & non inſignibus tam ſitis in terra, quæ Abbatia Caſinenſis hactenus vulgariter nominabatur, quæ in ſpiritualibus, & temporalibus, quam etiam in locis vicinis terræ prædictæ, quæ in ſpiritualibus tantum monaſterio ſuberant memorato, quæque alterius diœceſis hactenus non fuerunt, & perſonis eorum præfatus Epiſcopus tanquam quivis alius Præſul in propria diœceſi, & in quibuſcunque locis, & perſonis ubicumque conſiſtentibus, ſive ſpiritualiter, & temporaliter, ſive ſpirituali dumtaxat juriſdictione Abbati, qui pro tempore præfuit regimini, ſive conventus, vel officialibus

quondam monaſterij memorati, vel adminiſtrationem habentibus in eodem ſubjectis, idem Epiſcopus ſicut quõdam Abbas, & capitulum, & officiales prædicti, ſicut prædeceſſores eorum ſimilem omnino juriſdictionem habeant, & exercere valeant in eiſdem, & eo plus præfato Epiſcopo in eiſdem locis ſpiritualiter, & temporaliter, vel ſpiritualiter dumtaxat, ut præmittitur, ei ſubjectis vicinis monaſterio memorato, quæ hactenus alicui alteri Epiſcopo ſpiritualiter minime ſubjacebant, competere debeat, quo in his, quæ ſunt ordinis Pontificalis, & miniſterium conſecrationis deſiderant, largiorem Pontificibus, quam inferioris gradus Prælatis poteſtatem ſacri Canones conceſſerunt. Cæterum auctoritate prædicta decernimus, quod inſtitutio, & deſtitutio, viſitatio, reformatio, & correctio tam in Eccleſia Cathedrali, quam in membris ejuſdem, ubicumque conſiſtentibus, ac bona ipſius quondam monaſterij, quæ ad Abbatem, conventum, & officiales ſpectabant eoſdem communiter, vel diviſim, ſimili modo ſpectent ad Epiſcopum, Capitulum, & officiales prædictos, ac de illis Epiſcopus, Capitulum, & officiales libere diſponere valeant ſimul, vel ſeparatim, prout eorum diſpoſitio ad eoſdem Abbatem, conventum, & officiales communiter, vel diviſim antea pertinebat, juribus, & conſuetudinibus, ſi qua hactenus præfatis Abbati vel officialibus, ſeu adminiſtrationem habentibus in Inſtallationibus, præſentationibus, vel inveſtituris Archipresbyterorum, vel Rectorum, aut aliarum perſonarum Eccleſiaſticarum in Eccleſijs caſtrorum, villarum, ſeu locorum etiam aliarum diœceſum competebant, necnon honoribus, qui eidem Abbati hactenus, cum ad eadem caſtra, villas, ſeu loca noviter accedebant, per clerum, & populum proceſſionaliter eidem obviam occurrentes in hujuſmodi proceſſionibus, & quibuſcumque alijs conſueverant exhiberi, Epiſcopo Caſinen. qui erit pro tempore, ſicut Abbati, & officialibus, ſeu adminiſtrationem habentibus memoratis, ſicut prædeceſſoribus eorum perpetuis futuris temporibus reſervatis, & integraliter exhibendis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ erectionis, conſtitutionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. Avenione 6. Nonas Maii, Pont. noſtri an. 6. &c.

Quadraginta & quatuor omnino annis deinceps Epiſcopalis dignitas Caſinenſis ſtetit, nec proſpero, nec felici eventu, ut Joannes Pontifex ſibi perſuaſerat. Hinc perbellè accidit, ut Urbanus V. ex monacho Cinniacenſi ad Petri ſedem moderandam aſſumptus, Eccleſiæ Caſinenſis ſtatus miſeratus, defunctoque Angelo Urſino Caſinenſis Eccleſiæ Epiſcoporum poſtremo, Pontificalem dignitatem Caſinenſibus ademit 5. ſui Pontificatus anno, ſalutis vero 1367. iterumque in Epiſcopi locum Abbatem conſtituit, & præfatam Eccleſiam, plenariam, vetuſtamque juriſdictionem ipſius Abbatis ſucceſſorumque ejus curæ, & adminiſtrationi mandavit, hoc condito diplomate, quod extat in eodem regeſto.

URBANUS EPISCOPUS
ſervus ſervorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex B. Petri cæleſtis clavigeri ſucceſſor, & Vicarius Jeſu Chriſti, ex ſuperna providentia majeſtatis, in ſuprema ſpecula dignitatis conſtitutus, circa Eccleſiarum, ac locorum Eccleſiaſticorum commodum, prout ex debito eidem incumbit, Paſtoralis officii diligenter proſpicit, & intendit, ac eccleſiarum, & locorum eccleſiaſticorum hujuſmodi ſtatum mutat, prout ipſis Eccleſiis, atque locis conſpicit expedire. Sane conſiderantes, & intra noſtri pectoris clauſtra meditatione ſollicita revolventes, quod Caſinenſis Eccleſia Ordinis S. Benedicti, quam idem confeſſor almus, gratia Benedictus, & nomine, præ fulgore dignitatis immenſa multipliciter illuſtravit, monaſterium antequam in Cathedralem erigeretur Eccleſiam, exiſtebat, & per Abbatem dicti Ordinis regi conſueverat, & quod ſi ad monaſterium reduceretur, & per Abbatem regeretur, ipſi Eccleſia, ejuſque juribus magna proveniret utilitas, ſuper iis attenta meditatione intra nos ipſos præhabita, & matura deliberatione ſubſecuta, de fratrum noſtrorum conſilio, & Apoſtolica plenitudine poteſtatis præfatam Eccleſiam ad Monaſterium, & Abbatialem dignitatem, & ad illum ſtatum, in quo erat, tempore, quo in Cathedralem erecta fuit, ut præfertur, auctoritate Apoſtolica reducimus per præſentes. Nulli ergo omnino, &c. Si quis autem, &c.

Datum apud Montem Peſſulanum Magalonen. diœceſis 2 Kal. Aprilis Pontificatus noſtri an. 5.

Porro de præſtantia, & dignitate Abbatum Caſinenſis eccleſiæ abunde ſummorum Pontificum, & Imperatorum diplomata paſſim loquuntur. De hujus vero templi varia fortuna Paolus diac. lib. 6. hiſt. D. Gregorius, Petrus diac. de Viris Illuſt. Leo Oſtien. in chronic. Caſin. aliique tum vetuſti, tum recentiores ſcriptores non jejune ſcripſerunt. Sed qui majorem cognitionem deſiderant, M. Antonium Scipionem pium monachum Caſinenſem legant, qui nuper opus inſcripſit, edi ditque erudite Abbatum Caſinenſium elogia, ubi ejuſdem eccleſię prærogativas, dignitates, variaſque fortunas à primo fundationis tempore, ad noſtram uſque ætatem recenſet, commemoratque Epiſcopos, qui in ea præfuerunt, quorum ſeriem tum ex ipſo, tum ex Regeſto Vaticano, aliiſque ſcriptoribus nos ſequentem concinnavimus, quam præter voluntatem in primo noſtro tomo hujus noſtræ ſacræ narrationis prætermiſimus.

ADDITIO

(,, *Hodie quoque, licet in Caſino extincta ſit Epiſco-*
,, *palis dignitas, Epiſcopali tamen juriſdictione in Diœ-*
,, *ceſim utitur Caſinenſis Abbas. Princeps ejus ſedes eſt*
,, *ipſum Caſinenſe Archicœnobium, ejuſque Baſilica D.*
,, *Benedicto ſacra, plurimis uſque nobiliſſimis reliquiis*
,, *locupletata. Inibi Lector Theologiæ ſcholaſticæ totius*
,, *Diœceſis Pœnitentiarius eſt. Caſinaten. autem Mona-*
,, *chi ſunt quaſi Canonici, & præcedunt nedum omnem*
,, *Clericum Diœceſis, ſed etiam dignitates, & Canoni-*
,, *cos inſignis Collegiatæ S. Germani. Diœceſis vero, quæ*
,, *hoc tempore cum omnimoda ſubjectione Abbatis Caſi-*
,, *nenſis ad inſtar Epiſcoporum veneratur arbitrium, ab*
,, *ipſa exordium ſumit civitate S* Germani, *in qua 4.*
,, *millia circiter hominum capita, inſignis Collegiata S.*
,, *Salvatoris, ſeu S. Germani cum 4. dignitatibus Ar-*
,, *chipresbyteratu ſcilicet, Archidiaconatu, & duobus*
,, *Primiceriis, 14. Canonicis, qui omnes ex indulto Urba-*
,, *ni VIII. almutiis utuntur, atque 8. aliis inferioribus*
,, *Presbyteris Semicanonicis nuncupatis. Reliquum*
,, *diœceſis conficiunt Terra, ſive Oppida*: Turculum,
,, Rocca Evandri, Cucurutium, S. Ambroſius, S. An-
,, dreas, S. Angelus, S. Apollinaris, Pignatarium, S.
,, Georgius, Vallis frigida, Caſtellum novum, S. Pe-
,, trus in Curulis, Serracniſcum, Bellimoos, Caſale
,, Cairæ, Vallis rotunda, S. Elias, Cerbariom, S. Vi-
,, ctor, S. Petrus in fine. *Sed & hac Epiſcopalis juriſdi-*
,, *ctio Caſinenſis Antiſtitis ulterius procurrit in diſſi-*
,, *tas partes, & in gremium penetrat aliorum Epiſcopo-*
,, *rum. In Comitatu Moliſii* S. Petrum de Avellana, &
,, Peſculum ad Iſerniam: *in Aprutio* Faram filiorum
,, Petri, Serram Monachorum, Olivetum, Vallem re-
,, giam, Civitellam, Villectom, & Peſculum Con-
,, ſtantii; in *Calabria* Cetrarium cum Caſale S. An-
,, geli, & feudo Fellæ *ſibi vindicat. Ejuſdem juris plu-*
,, *rima feuda recenſentur, nobilia nuncupata, & ſunt feu-*
,, *dũ* Vallis Lucis, S. Petri ad Monaſteriũ, ſeù civitas
,, Caſini diruta, Murtulæ, Vãdræ, Juncturæ, Plumba-
,, tiolæ, Villæ ſeù Turris S. Gregorii, *aliaque multa*
,, *modo exciſa, quæque habitatoribus carent.* Atque hæc
,, omnia, aliaque loca cum jure capitis & ſanguinis,
,, Mero mixtoque imperio Caſinenſi Monaſterio ſu-
,, bijciuntur. *In alienis diœceſibus quamplurimas etiam*
,, *habet omnimodi ſui juris Eccleſias Caſini Abbas, &*
,, *in his privativè quoad Epiſcopos ſuam implet juriſ-*
,, *dictionem. Extant Tropeæ Eccleſia* S. Mariæ de In-
,, ſula, *Cajetæ illa* S. Scholaſticæ, *Capuæ tres Parochia-*
,, *les, Talleacotii Diœceſis Marſicana, SS.* Damiani
,, & Coſmæ, & S. Mariæ de Sorbo, *Palatioli Aquina-*
,, *ten. Diœceſis* S. Mariæ, *Angloni Treventina Diœceſis*
,, en S Angeli &c. *Cæterum nihil deeſt Caſinenſi Diœ-*
,, *ceſi perfectis decoris: adeſt enim Seminarium 24. alu-*

,, *mnos*

„ mnos aleus, plura diverſorum Ordinum Cœnobia, u-
„ num Monialium, Laicorum ſodalitia, Xenodochia,
„ & vice montis Pietatis plures montes frumentarii :
„ Tota hæc Diœceſis ad 30000. habitatores enumerat.
„ Lucentius.)

I. 1. ODDO de Sala è primaria Piſanorum nobilitate Ord. Prædicatorum vir memorabilis Archiepiſcopus Piſanus, electus Patriarcha Alexandrinus, Ludovico Bavaro Imp. infeſtus, Joannis XXII. Præcipuus fauctor, à quo anno 1322. 6. Non. Maii conſtitutus eſt Eccleſiæ Caſinenſis Commendator, ex Regeſto Vaticano; quam cum ille egregie pene ad annum adminiſtraſſet, in ipſo ſacro Monte diem ultimum obiit 1323. (1) ſepultuſque eſt in ipſa noviter erecta Cathedrali eccleſia, de quo plura in Archiepiſcopis Piſanis in 3. tomo.

II. 2. RAYMUNDUS ex Priore de Poredo Cluniacenſis Ordinis Edvenſis diœceſis, ſecundus Caſinenſis Epiſcopus eligitur ab eodem Joanne XXII. 5. id.
a 1326. Aprilis anno 1324. a anno Pontificatus 10. ut in Regeſto Vaticano legitur; ab eodem Pontifice Avenione conſecratur, à quo Campaniæ, & Maritimæ rector, & comes renunciatus eſt. Hic, teſte Scipione, in Vico S. Petri excitato prænobili palatio ſuam ibi ſedem, ac domicilium fixit. Aliud item non minoris ſumptus, & amplitudinis Neapoli erexit, quo poſtea Olivetani monachi ab Henrico Caſinate Abbate impetrato, celebre monaſterium eodem in loco ſubſtruxerunt. Germanenſes decimas perſolvere detrectantes, diris devovit Romani Pontificis diplomate, lata in eos excommunicatione roborato. Morum & diſciplinæ regularis culturam in ſacro ſodalitio promovit. diem obiit Kalendis Auguſti anno 1340.

III. 3. GUIDO natione Gallus, ex Præpoſito eccleſiæ Anicienſis, & Benedicti Papæ XII. notario in locum demortui Raymundi creatur Epiſcopus Caſinenſis ab eodem anno 6. Pontificatus 8. Id. Novemb. ſalutis vero 1340. ut tradit Regeſtum Vat. epiſt. 387. Is, ut inquit Scipio, neque diu, neque tranquillo animo duplicem Epiſcopi, & Abbatiæ dignitatem retinuit. Difficilis, breviſque magiſtratus cauſam attulere Antonius Galintius, & Jacobus Pignattarius miles, & Eccleſiæ Caſinenſis vaſſallus, qui theſauro Caſinenſis Eccleſiæ aſportato minime contenti, caſtella inſuper monaſterii per vim, & nefas tyrannico more occupata, plures deinde annos habuerunt in poteſtate. At Pagus S. Petri in Curulis, quem per eos dies Matthæus Brancatius iiſdem artibus ſibi vindicaverat, nunquam poſtea eſt Monachis reſtitutus. Guido igitur cum his, tum aliis adverſæ fortunæ procellis jactatus, robore atque animo impar exceſſit è vivis 4. Nonas Aug. anno 1341. Obiiſſe vero apud Avenionem teſtatur Regeſtum Vat. Benedicti XII. in bulla electionis Racherij.

IV. 4. RACHERIUS, ſive Ratherius, vel Richerius natione Gallus, Epiſcopus Vaſionenſis, ad hanc Caſinenſem Eccleſiam translatus eſt à Benedicto XII. 6. Id. Octob. anno 1341. ex Vatic. Reg. tom. 7. epiſt. 353. præfuit ad ann. 1343. quo è vivis exceſſit 3. Kalend. Martii apud Tarentum.

5. STEPHANUS de Gambarutis, aliàs Albranti, Gallus, Abbas monaſterii Cellenſis Tricaſinæ diœceſis Ord. S. Benedicti, & Clementis VI. Theſaurarius, Epiſcopatu Caſinenſi ab eodem donatur an. 1343. Id. Martii, ex Reg. Vatic. epiſt. 92. an. 1. Sedit an. duobus, translatuſque eſt ad Eccleſiam S. Pontii Tomeriarorum in Gallia ann. 1345. Id. Februarii per obitum Raymundi; demum factus eſt Archiepiſcopus Toloſanus 1350. quo tempore juſſu Urbani V. corpus S. Thomæ Aquinatis de monaſterio Foſſæ novæ Toloſam allatum fuit 1368. Laudatur Stephanus à Scipione, quod jura omnia, & quoſcunque redditus Caſinatis Eccleſiæ ſumma diligentia perveſtigaverit, quod poſteris inſigni adiumento fuit, ad prædia complura, cenſus annuos, ac penſiones recuperandas. Ejus meminit præter Vaticanum Regeſtum Claudius Robertus & Joan. Chenu. V.

6. GUILLELMUS („ *Gallus*,) Brunduſinus Archiepiſcopus transfertur ad Caſinenſem Epiſcopatum à Clemente VI. anno 1345. 7. id. Aprilis. Præfuit triſtibus magis, quàm lætis temporibus; horribili enim terræmotu Caſinenſem Baſilicam, quam olim Deſiderius Abbas ædificaverat, totumque cœnobium ſolo æquatum propriis uſurpavit oculis; peſtis ſubinde, & fames ſubſecutæ; ſibi ſubiectos populos iniquo fato ſublatos conſpexit. Apoſtolici Nuncii, ac Collectoris munere functus eſt in Regno Siciliæ citra Pharum, Rectorque fuit Beneventanæ civitatis eodem an. 1353. quo ad Epiſcopatum Tarbienſem ſub Auſinorum metropoli translatus eſt ab Innocentio VI. 15. Kal. Junii Pontificatus I. in locum defuncti Petri, ut narrat epiſt. 35. fol. 68. Reg. Vatic. Porro Guilielmus ante Caſinenſem præfecturam Tranenſis, Brunduſinus, & Oritanus fuerat Archipræſul; tandem mortuus eſt Tranenſis Epiſcopus in Gallia. VI.

7. FRANCISCUS olim Corphienſis, tunc Cluſinus in Hetruria Epiſcopus, poſt Guillelmum ad Tarbienſem eccleſiam translatum, Caſinenſi Eccleſiæ præficitur ab Innocentio VI. die 15. Junii 1353. extatque translationis diploma in Reg. Vat. epiſt. 38. fol. 70. anno I. Pontificatus. (2) Præfuit annis duobus, viribuſque ſolutus ſpiritum creatori reddidit an. 1355 VII

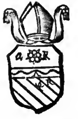

8 Fr. ANGELUS hujus nominis primus, ex Acciajoia gente apud Florentinos clariſſima, Ordinis Prædic. inſignis olim Aquilanus Præſul, mox Florentiæ Epiſcopus, ad hanc ſedem Caſinenſem promotus eſt ab Innocentio VI. anno 1355. Præfuitque annis 2. menſibus 3. diebus 7. Neapoli vivere deſiit ann. 1357. ibique ſepultus; cujus vitam conſcripſit Jo. Carolus, de quo vide, quæ diximus in 3. tom. in Epiſcopis Florentinis. VIII

9. ANGELUM Angelo ſucceſſiſſe quemdam Sotanum Caſinen. Monachum tradit (3) Scipio in catalogo, IX.

(1) Oddonis obitum reiicit Ughellus in an. 1323. Verum vitam ulterius produxiſſe ex Archivo Caſinenſi adocemur; in eo enim habetur inſtrumentum ejus auctoritate emanatum an. 1325. *Lucent.*
(2) Ad Florentinum deinde Eccleſiam translatus eſt ann. 1355. Obiitque Avenione an. 1361. Vide quæ refert Auctor in Florentinis, atque Cluſinis ex Append. tom. 7. de hoc Franciſco. *Luc.*
(3) Angelum hunc de Poſta ab Innocentio VI. huic ſedi attributum an. 1359. diverſum à primo, & tertio fuiſſe certam fidem facit Caſinenſe tabularium, in quo plurima ejuſdem habentur acta: idque præcipuè habetur ex ejus literis ad ſuorum Nepotis, quæ incipiunt: *Fr. Angelus permiſſione divina Epiſcopus Caſinenſis &c. Dilecto nobis in Chriſto Antonio nato Chriſtophori de Poſta Nepoti noſtro Canonico majoris Eccleſiæ S. Germani &c.* In Emortuali Caſinenſi notatur ejus obitus an. 1362. *Luc.*

go, quem II. nominat, addiditque poſt hunc alterum ejuſdem nominis tertium. Nos vero neque in regeſto Vat. neque in libris promotionum, & oblig. Prælatorum præter duos Angelos Acciajolum ſcilicet, & Urſinum, neminem alium invenire potuimus. De hoc igitur Sorano Angelo fides apud Scipionem eſt, qui etiam tradit hunc baſilicam, & monaſterium magna ex parte nobilibus ædificiis reſtituiſſe, ſanctiſſimi Bertharii martyris exuvias ab Exedra in templum translatas ſub ara maxima honorifice collocaſſe; lucis hujus uſuram terminaſſe tradit anno 1361.

X. 10. ANGELUS Urſinus Romanus, & natalium claritudine, & virtutum prærogativa illuſtris eligitur ab Innocentio VI. in defuncti Angeli *a* Acciajoli locum anno 1357. de quo ſæpe mentio in lib. obligationum, cum ſolitum ſubſidium pro ſe, ſuiſque prædeceſſore Franciſco, deceſſoreque Angelo Apoſtolicæ Cameræ ſolveret; qui præfuit eximiè annos omninò ſex. Oppidum Citarii quorundam tyrannide 16. annis oppreſſum, in libertatem, ditionemque Monachorum aſſeruit. Eſt autem Citarii locus, teſte Scipione, caſtrum in Calabria nobile, quod Sigelgaita Roberti Calabriæ Ducis uxor ſingulari in D. Benedictū ſtudio, ac religione intēta, Caſinenſi monaſterio, præter alia plurima, ac pretioſiſſima munera, Deſiderio Abbati devoverat. Fato occubuit apud Caſinum ann. 1363 *b*. ſepultuſq; eſt in maximo templo. Eo defuncto Urbanus V. decrevit Caſinenſem Eccleſiam, extincta Epiſcopali, ad priſtinam Abbatial. dignitatem revocare. Id antequam præſtare aggrederetur, has literas ſuæ teſtes voluntatis evulgavit.

a De Paſſu.

b 1366. 9. Julii Mijl. Ex Necrologio Caſinen.

URBANUS EPISCOPUS
ſervus ſervorum Dei.
Ad futuram rei memoriam.

Cogit neceſſitas facienda reparationis vener. Eccleſia Caſinenſis, & inducit veneranda devotio B. Benedicti Abbatis, in cujus regula fuerimus ab annis teneris enutriti, ut ad reparationem eamdem faciendam celerius favores Apoſtolicos impendamus. Dudum ſiquidem ad reparationem, & alias ad utilitatem dicta Eccleſia Caſinenſis proprio paſtore carentis multipliciter in ſuis adificiis, & officinis collapſa, præcipuis affectibus intendentes, ipſam Eccleſiam ad manus noſtras, & ſedis Apoſtolica poſuimus, & proponimus aliquanto tempore retinere. Ut igitur ipſa Eccleſia eo citius reparetur, quo à pluribus oneribus fuerit relevata, eam ab omnibus impoſitionibus decimarum, & ſubſidiorum per dictam ſedem factis, & in poſterum faciendis, ac procurationibus legatorum, & nunciorum ipſius ſedis toto tempore, quo Eccleſia ipſa in manibus noſtris, & dicta ſedis exiſtet, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium eximimus, abſolvimus, ac etiam liberamus, volentes, ac concedentes, quod omnia, qua à tempore obitus bona memoria Angeli Epiſcopi Caſinenſis ex ipſius Eccleſia redditibus, & proventibus provenerunt, & deinceps quamdiu Eccleſia erit in dictis manibus, ut præfertur, provenient, ſupportatis neceſſariis oneribus ipſius Eccleſia, fabrica memorata Eccleſia applicentur, &c.

Datum, &c.

Tres omnino annos per Apoſtolicos miniſtros Urbanus Caſinenſem Eccleſiam adminiſtravit, rebuſq; bene compoſitis in Epiſcopi locum Abbatem, eandēque Eccleſiam ipſius Abbatis curæ, & adminiſtratio- A ni ex antiquiſſima in D. Benedicti regula, tum loci ipſius conſuetudine moderandam, regendamque commiſit anno 1367. ut ſupra ex diplomate ejuſdem Pontificis docuimus. Cæterum primus Abbas, poſt extinctam Epiſcopalem dignitatem, qui Caſinenſibus præfuit, Bartholomæus Senenſis patria fuit, vir tanto munere dignus, qui cum biennium in adminiſtratione expleſſet, repentina morte oppreſſus locum reliquit Andreæ Faventino Olivetani Ordinis celebri monacho; poſt hunc Petrus de Tartaris Romanus ejuſdem Ordinis alumnus Caſinenſem præfecturam ſuſcepit, cujus acta meminimus in hoc primo Tomo.

CASTRI
EPISCOPI. (c)

c Series Caſinenſium Epiſcoporum S. Apoſtolicæ Sedi immediatè ſubditorum ex Tomo 9. ubi ſub Archiepiſcopis Rheginenſibus illam refert Ughellus, eſt petenda, atque loco hic inſerenda.

B

CASTRUM, Etruriæ Civitas, olim in antiquis Faliſcis, hodie in Patrimonio, cavernoſum Montem ſedem delegit, infrequens habitatoribus, anguſtiſque muris concluſa, exciſæ magis, quàm juſtæ Civitatis ſpeciem præbens. Caſtri originem antiquiſſimam fuiſſe opòrtet, tametſi perobſcuram, cum nullus omninò Auctor reperiatur, neq; citimus, neq; remotus, neque recens, neq; antiquus, qui ejuſdem originem, fundatoris claritudine nobilitatam cum laude protulerit. Quia tamen poſt antiquæ Volſciæ civitatis ruinam, ut fert opinio, huc translata Epiſcopalis eſt dignitas, & ab immemorabili obtinuit Præ- C ſulem, qui ſacrorum eſſet Antiſtes, uſus obtinuit, ut diceretur civitas. Cæterùm cum nulla adeo obſcura civitas ſit, quam non aliqua prærogativa illuſtret; ad perennem laudem ſat Caſtro fuerit, unum Paulum juris conſultiſſimum protuliſſe, cujus juriſprudentia, Aſtræa ſcelerum mortalitatis pertæſa, iterum in cætus hominum revocari poſſe videtur. Epiſcopus Caſtrenſis Romano Pontifici immediatè ſubeſt, ſatiſque ampla juriſdictione gaudet. Cathedralem Eccleſiam elegantis ſtructuræ triplici columnarum ordine conſtructam, ac S. Savino Martyri dicatam habet. Aſſervatur ſub majori Altari corpus S. Bernardi, & maxilla S. Savini Epiſcopi. In ea eſt unica dignitas Archidiaconatus, & octo Canonici, aliique clerici, & beneficiati. Animarum curæ ſolus Archidiaconus incumbit. Una tantùm in civitate adeſt Ordinis S. Franciſci Conventualium Regularis domus; reliqua pietatis ornamenta deſiderantur. Fructus hujus Eccleſiæ taxantur in lib. Cameræ Apoſto- D licę ad florenos 20; verus valor ad 1000. ſcuta Romanæ monetæ aſcendit. Diœceſis cuncta octo circiter oppidis, inter quæ Latere nobile recenſetur, ex quo nonnullos illuſtres viros prodiere.

ADDITIO.

(„ *Hac urbs, qua pleniſſimi dominii Farneſiorum* „ *Parma Ducum cum ampla ditione Caſtrenſis ducatus* „ *erat, tandem excidit, abiitque in irrevocabile domini-* „ *um Romanorum Pontificum. Ob cadem enim Caſtrenſis* „ *Epiſcopi Innocentius X. bello ſubegit Caſtrenſem ur-* „ *bem, a fundamentis diruit, & ſolo aquavit, & nomine* „ *Camera Apoſtol. poſſeſſionem adivit utriuſque Farne-* „ *ſiani dominii Caſtri & Roncilionis, vigore, præter ali-* „ *os titulos, contractus venditionis inter ſūmi Pontificis* „ *Theſaurarium, & miniſtros ipſius Ducis Parmenſis* „ *Roma libere ſtipulati. Contractum hujuſmodi reco-* „ *gnitum ab Alexandro VII. initum cum ſede Apoſt. &* „ *Odoardo Parma Duce, ut ejus creditoribus ſatisfieret* „ *& judicum decreta irrevocabiliter ſpoliando, niſi in*

,, fra octo annos æs alienum perſolveret, elapſo tempore, ,, & conditione non impleta Camera Apoſt. omnibus ſa- ,, cro Conſiſtorio ſolemniter actis, adjudicavit, & Con- ,, ſtitutioni B. Pii V. de non alienandis bonis Eccleſiæ ,, ſubjecit. Succeſſit loco Civitatis Caſtrenſis Epiſcopale ,, regimen in Oppido Aquapendĕtis, de quo infra. Luc.) A

Horum Præſulum ſeriem, ut ſolito diligenti conatu, è diverſis ſcripturis cruimus, tum verò maximè nobile Archivium Abbatiæ S. Salvatoris montis Amiati Ordinis Ciſtercienſis; maximam nobis ſcribentibus prætulit lucem, cum qua Caſtrenſes Epiſcopi Lateræ oppidi juriſdictionis cauſa continentes propemodum, graveſque lites exercuerunt.

I. ,, CUSTODITUS *Caſtro Valentana Epiſcopus ,, deſcribitur, & antiquior ſe nobis offert e Concilio ,, Rom. an. 680. Velentanum quippe, ſeu Valentianũ, aliis ,, Valentanũ præcipuum oppidum Caſtrenſis ducatus nunc ,, Diœceſis Montis Flaſconis non incongruè cognomentum ,, adjecit aliquando Caſtrenſi Epiſcopo; produnt ejus loci ,, monimenta Epiſcopos ſæpius illuc divertiſſe, ibique ,, jura Epiſcopalia exercuiſſe.* Luc.) B

II. (,, JORDANES *Caſtrenſis pariter Epiſcopus in ,, Rom. Synodo ſubſcribitur ann. 853. Hinc patet longe ,, ante Bernardum Caſtrenſes Epiſcopos fuiſſe: & ſi Bernardus fuit Volſciæ primo Epiſcopus, non obveniſſe Ca- ,, ſtrenſibus dignitatem Epiſcopalem ex Volſciæ ruinis.* ,, Lucentius.)

III. 1. B. BERNARDUS patria Balneoregenſis, primus Caſtri Epiſcopus, ultimuſque Volſciæ civitatis à Romanis ſolo æquatæ. Cujus venerabile corpus in Cathedrali huc uſque incorruptum aſſervatur, veneraturque tanquam D. Tutelaris à populis; de quo Marianus Ghezzus in lib. de ſalubri aere Caſtrenſi. Hic ille forſan Bernardus, ſeu Berardus eſt Caſtrenſis Epiſcopus qui cuidam conſtitutioni Othonis Imperatoris ſubſcriptus reperitur an. 964. Leone IV. ſedẽte.

IV. * 2. BENEDICTUS Caſtri Epiſcopus intereſt Synodo à Benedicto IX. Papa Romæ celebrato ann. 1015. ut ſupra retulimus.

* Ex App. tom. 2.

V. * 3. ALBERTUS Caſtrenſis Epiſcopus interfuit ſynodo Romæ habitę à Benedicto IX. Papa an. 1036. die 9. Nov. Ind. 5. cujus fragmentum retulimus in Appendice ad Peruſinos Epiſcopos. C

* Ex App. tom. 3.

VI. 4. PETRUS Lateranenſi Concilio interfuit ſub Alexandro III Pontifice anno 1179.

VII. 5. N.... Epiſcopus Caſtrenſis, ad quem Innocentius III. Pontifex Max. in favorem Abbatis S. Salvatoris Montis Amiati literas dedit Pontificatus ſui an. 4. ann. verò ſalutis 1201.

VIII. 6. Fr. ROGERIUS Calcagnus *a*, Florentinus, S. Dominici Alumnus Doctor, ac ſuis temporibus Concionator egregius. Hic renunciatus Caſtri Epiſcopus, primus in Etruria contra hæreticam pravitatem Quæſitor fidei fuit. In gratiam Philippi Regis Francorum de vitiis, atque virtutibus Etruſca lingua volumen compoſuit, interfuitque Lugdunenſi Concilio ſub Innocentio IV. celebrato. Ejus memoria extat in Archivio Abbatiæ S. Salvatoris de Monte Amiato. Anno enim 1244. gravem, diuturnamque litem inter prędictam Abbatiam, ſuamq; Eccleſiam conſultò compoſuit. Deceſſit Aretii, ut quidem aſſerit Archangelus Gianus *b* in catalogo illuſtriũ ſcriptorum Florentinorũ; tametſi fide labatur, dum ejuſdem obitum reiicit in annum 1290. ſiquidem an. 1274. fato functus, Angelum, qui ſequitur, ſucceſſorem habuit. D

a Calzaginius vocatur à Poccianto de Script. Florent. p. 159. De eo etiam tr- ctat Fontana in Rom. Prov. p. 112. *Mand.*

b Michael Poccianti.

IX. 7. ANGELUS ſcribit ad Abbatem Montis Amiati, cum lis inter eos ferveret, de Eccleſia S. Petri de Latera 1274.

X. 8. HERMANNUS, electus 1278. idus Julii, à Nicolao III. ex regeſt. Vatic. ep. 100. fol. 26. Obiit ſub Martino IV. Poſt cujus exceſſum à Capitulo eligitur Chriſtophorus Prior ſecularis Eccleſiæ de Sanctiano Apoſtolicus Capellanus, qui noluit conſentire: inde quemdam Fr. Leonardum de monte Flaſcone elexerunt, qui ſimiliter electioni ceſſit; iterumque reſtauratis comitiis eundem Leonardum poſtularunt, qui paulo poſt diem clauſit extremum, antequam confirmaretur. Tandem via compromiſſi Bernardum ſequentem poſtularunt, quem confirmavit Honorius, tranſtulitque ab Eccleſia Humanatenſi.

XI. 9. BERNARDUS Epiſcopus Humanatenſis ab Honorio IV. anno 1285. 8. Kal. Maii huc tranſlatus eſt, ex reg. Vatic. ep. 17. fol. 7. Hic Bernardus in lite S. Petri de Latera, cum Joachini ſententiam Monachis Amiatinis favorabilem haud probaret, iterum ad Apoſtolicam ſedem provocavit ann. 1287. Deceſſit autem 1294.

XII. 10. RUFINUS * Patria Placentinus Ord. Præd. vir inſignis literaturæ, Epiſcopus Montis Marranenſis, ad hanc tranſlatus à Bonifacio VIII. anno 1295. 5. Idus Auguſti, ex reg. Vatic. ep. 460. fol. 108.

* Ex App. tom. 2.

XIII. 11. PETRUS Eccleſiæ S. Matthæi de Viterbio Canonicus, defuncto Rufino à Clemente V. electus 1308. 7. Idus Apſilis reg. Vatic. ep. 356. fol. 60. Conſecratur in Curia per Petrum Epiſcopum Sabinenſem. Obiit anno 1309.

XIV 12. JACOBUS Canonicus Patracenſis, ſucceſſit Petro, ab eodem Clemente creatus an. 1309. 3. Idus Aprilis, reg. Vatic. ep. 256 fol. 44. an. 4. tranſlatus inde fuit ad Eccleſiam Nolanam an. 1311. B

XV. 13. Fr. GREGORIUS * de Bonfiliis, Nobilis Senenſis, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, ſubſtituitur in locum Jacobi, ab eodem Clemente V. ann. 1311. 7 Idus Maii Reg. Apoſt. ep. 411. fol. 98. anno 6. Obiit an. 1321. poſt hunc Joannes XXII. Alemanum electum Amelienſem Epiſcopum huc tranſtulit, ſed hujuſmodi tranſlatio non habuit effectum, remanſitque Alemannus Amelienſis Epiſcopus.

* Ex App. t. 4.

XVI. 14. Fr. PETRUS Ordinis Eremitarum S. Auguſtini anno 1321. ad hanc ſedem evehitur à Joanne XXII. eodemque anno 1321. die 21. menſis Decembris litem quandam diremit, quæ inter Caſtrenſem Eccleſiam, memoratamque Abbatiam Amiatinam de Cathedratico S. Petri de Latera diuturniori onere vertebat, in eoque archivo ejus compoſitæ litis ſcriptura diligentiſſimè aſſervatur.

XVII. 15. Fr. JACOBUS electus eſt à Jo: XXII. 1331. ex lib. proviſionum Prælatorum. Obiit 1352. C

XVIII. 16. STEPHANUS Epiſcopus Tapſaronenſis, ad hanc Eccleſiam tranſlatus à Clemente VI. an. 1352. 11. Kal. Novembr. Ejuſdem literæ ſcriptæ reperiuntur ad Abb. Amiatini Monaſterii an. 1361. die 23. menſis Julii. Obiit Kal. Maii 1363.

XIX. 17. RAYMUNDUS Decanus Eccleſiæ de Barlacco, eligitur ab Urbano V. in locum demortui Stephani, caſſata electione Pauli Guiduccii Archipreſbyteri Civitatis Caſtellanæ à Capitulo celebrata, 7. Kal. Junii 1363. ex reg. Vat.

XX. 18. PAULUS Caſtri Epiſcopus, Apoſtolicæ Cameræ, quicquid debuerat, diſſolvit anno 1365. die 4. menſis Februarii.

XXI 19. JOANNES Paulo ſucceſſit, cujus mentio habetur in lib. Cameræ Apoſtolicæ. (,, *Abiit Joannes ,, iſte in partes Pſeudo Clementis pluries deponendo con- ,, tra electionem Urbani VI. ut prodit Baluzius variis in ,, locis in ſuis notis ad Vitas Paparum Aven. Videſis in ,, ejus Indice in verbo* Joannes Epiſcopus Caſtrenſis ,, t. 1. Lucent.) D

XXII 20. ANGELUS (1) ex eiſdem Cameræ libris, reperitur Caſtrenſibus jus divinum dixiſſe.

XXIII 21. JOANNES ex ejuſdem lib. demortuo Angelo ſuffectus eſt.

XXIV 22. BENEDICTUS ab IX. Bonifacio declaratus eſt, poſt exceſſum Joannis, hoc eſt anno 1394. die 12. menſis Aprilis. Hic pro tribus ſuis prædeceſſoribus Angelo ſcilicet, Joanne, alteroque Joanne, Cameræ Apoſtolicæ ſolitum tributum perſolvit, ex eodem lib. Deceſſit autem Benedictus anno ſequenti 1395.

XXV 23. SIMEON à Bonifacio IX. electus anno 1395. cui idem Bonifacius poteſtatem fecit, ut à quovis Catholico Epiſcopo, qui ei collibuiſſet, inaugurationem poſſet accipere, ex eodem lib.

XXVI (,, IOANNES *an. 1409. miſit procuratorem ad ,, Concilium Piſanum ob tollendum ſchiſma celebratum,* ,, *ut*

(1) Forſitan hic ille Angelus Michael Gozzadinus, Nobilis Bononienſis, qui obiit Romæ Epiſcopus Caſtrenſis an. 1383. uti aſſerit Creſcentius in Corona Nobilitatis Ital. par. 1. pag. 418. nec non Alidoſius de Epiſcopis Bononien. pag. 13. *Mand.*

„ *ut patet ex Harduini Concil. editione tom. 8.*)

XXVII. 24. PETRUS 1422. florebat, ut ipſe ejuſdem quandam epiſtolam Senenſi Reipub. miſſam oculis uſurpavi, die 10. menſis Iunii, quæ litera diligentiſſimè aſſervatur in archivo Bichernæ.

XXVIII. 25. ANGELUS, floruit ſub annum 1429. die 3. menſis Martii. Ejus mentio extat in libro Cameræ Apoſtolicæ.

XXIX. 26. PETRUS deceſſit anno 1432.

XXX. 27. GERARDUS Narchettus Præpoſitus S. Marci Interamnenſis, ab Eugenio IV. electus eſt an. 1432. 10. Kal. Auguſti, ex actis Conſiſtor.

XXXI. 28. ANGELUS obiit anno 1437.

XXXII. 29. MARCUS Caballus Prior ſecularis Eccleſiæ S. Mariæ de Caſtello electus 1437. 3. idus Decembr. ex lib. proviſ. Prælat.

XXXIII. 30. THOMAS electus eſt à Callixto III. an. 1455. 5. die menſ. Novemb. *a* ex eod. lib.

a Decemb.

XXXIV. 31. ANTONIUS 1464. deinde translatus eſt ad Eccleſiã Civitatis Caſtellanæ, atq; Hortanæ an. 1467.

XXXV. („ Fr. DAVID *de Forte brachio Ord. Min. electus* „ *an.* 1467. 3. *Kal. Novemb.* Luc.)

B

XXXVI. 32. IACOBUS de Romanexio è Foro Triventinorum electus anno 1467. hujus multæ literæ extant ad Senatores Senenſes ſcriptæ, quæ in archivo Bichernæ adhuc viſuntur.

XXXVII. 33. MICHAEL anno 1478. ex eodem Archivo.

XXXVIII. 34. BERNANDUS à Sixto IV. electus eſt 1484. 26. Kal. Martii, ut habent acta Conſiſt.

XXXIX. 35. GEORGIUS, („ *Epiſcopus jam Sarrianenſis*,) ſublectus eſt ab Innocentio VIII. 1491. 18. Kal. Iulii *b*. Caſtri defunctus eſt 1503. acta Conſiſt.

b 22. Junii, ex Actis.

XL. 36. DONATUS („ *Strineus*,) Archipresbyter Caprarolæ, Georgio ſucceſſit die 2. *c* menſis Julii an. 1503. qui deinceps tranſlatus eſt ad Eccleſiam Iſclanenſem die 8. menſ. Jan. 1504. acta Conſiſt.

c Die 5.

XLI. 37. BERNARDINUS de Leis Romanus in utroque jure conſultus, S. Joannis in Laterano Canonicus, („ *mox Epiſcopus Iſclanus*,) electus die 8. menſis Januarii an. 1504. die verò 16. ejuſdem menſis nondum conſecratus ad Eccleſiam Lavellinam tranſlatus eſt; deinde die 23. menſis Februarii ejuſdem anni Callianum Epiſcopatum obtinuit, itaut plus minus menſe tribus titulis diverſarum Eccleſiarum condecoratus, quarum opulentiorem excoluit uſque ad mortem. Acta Romana.

C

XLII. 38. BERNARDINUS Scannafora Epiſcopus Lavellinus, ad Caſtrenſem Eccleſiam tranſlatus eſt ex ſupramemorati Epiſcopi voluntaria ceſſione, die 19. menſ. Jan. an. 1504. acta Conſiſt. („ *Anno* 1512. „ & 1513. *interfuit Concilio Lateranenſi.*)

XLIII. 39. TITUS Magnus, Caſtri defunctus eſt (1) 1511.

XLIV 40. Fr. GABRIEL Anconitanus Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, Theologus, ac Papæ Sacriſta, atq; Archiepiſcopus Dyrrachienſis ex titulo, ad Eccleſiã Caſtrenſem tranſlatus eſt anno 1511. (2) poſtrema die menſis Aprilis. Quam quidem Eccl. ſemper abſens adminiſtravit per ſeptem an. ac deinceps, cum regreſſo tamen, eo munere ſe exolvit.

XLV 41. GREGORIUS *d* Ubertus, à Leone X. creatus eſt an. 1518. (3) die 12. menſ. Apr. Sedit annos decem.

d Georgius. Ex Actis.

D

XLVI 42. LEO Leonius *e* Romanus, electus an. 1529. die 17. menſ. Auguſti. (4)

e Sive Leonicus.

XLVII. 43. Fr. ÆGIDIUS Card. Viterbienſis, Eccleſiæ Caſtrenſis Adminiſtrator fuit ann. 1532. die 30. menſ. Ianuarii, poſtque tres menſes eo munere libens, volenſque abivit.

XLVIII. 44. FRANCISCUS de Boſchenſis, Pandulfi filius, Card. Ægidii familiaris, electus an. 1532. die 27.

A

menſ. Aprilis. Deceſſit autem 1535.

45. LUDOVICUS Magnaſcus, ex Oppido S. Floræ Franciſco ſuffectus eſt an. 1535. die 24. menſis Septembris; anno vero 1543. ad Aſſiſinatem Eccleſiam tranſlatus eſt. XLIX.

46. HIERONYMUS Machabæus *f* Capellanus Pontificis Major Pauli III. Farneſii, electus eſt anno 1543. die 29. menſis Iulii, an. vero 1547. S. Petri Canonicus declaratus eſt, ex ceſſione Nicolai de Fliſco. Caſtrenſem autem Eccleſiam adminiſtravit uſque ad annum 1568. cui deinde remiſit nuncium; defunctuſq; Romæ eſt, *g* atque apud S. Auguſtinum tumulatus. L.

f Calcum familia, Patria Ferrarienſem hunc Hieronymum fuiſſe aſſerit Libanorius in aurea Ferraria par. 3. pag. 116. Mand.

g an. 1574.

47. FRANCISCUS Cittadinus Mediolanenſis, U. S. Ref. Machabæo ſucceſſit anno 1568. die 19. menſis Novemb. Caſtrenſium Antiſtes vixit uſque ad annum 1581. deinde eo munere coactus abire eſt ſub Gregorio XIII. ſiquidem cum parum moderatè vixiſſet, diutinum carcerem expertus planè ſuo exemplo oſtendit unumquemq; ſuam ſibi architectari fortunam. LI.

B

48. CELSUS Pacius Bononienſis, *h* filius Bonifacii celeberrimi Iuris Conſulti, ex Canonico Veronenſi, atque Ref. U. S. ad hanc ſedem poſt Cittadinum evectus eſt an. 1581. die 30. menſis Ianuarii; quam Eccleſiam per decem ipſos annos prudentiſſimè adminiſtravit; quippe qui ſæpe aliàs pro S. Apoſtolica ſede pluribus civitatibus, ex fide, ſolertiaque mirabili incorruptum jus dixerit. Deceſſit aan. 1591. die 7. menſ. Maii Gradoli, indeque ad Eccleſiam ſuam delatus, ibidem tumulatus eſt. LII.

h Hujus mentio apud Galeottum de viris illustr. Bonon. par. 1. pag. 42. & Alidoſium de Epiſcopis Bonon. pag. 148. & de Iuris Doctor. Bonon. pag. 61. Mand.

49. LAURENTIUS Celſus, („ *Nobilis Romanus. Not. Apoſtol. de num. particip. de quo Armandus* „ *in hiſtor. Bentivolorum l. 2. p.* 122. Mandoſ.) Pacii ſucceſſor fuit 1591. die 19. menſis Iulii, fato functus eſt anno 1603. LIII.

50. IOANNES Ambroſius Caccia, („ *Novarienſis U. S. R. & ſecret. Apoſt.*) à Clemente VIII. creatus eſt anno 1603. die 29. menſis Februarii. Poſtquam autem per annos 8. illam Eccleſiam adminiſtraſſet, ultro eo munere ſe exolvit. *i* („ *Plura de eo vide in Cotta* „ *Muſeo Novarienſi pag.* 3. Mandoſ.) LIV.

i an. 1611.

C

51. ALEXANDER Rubeus è Caſtello Lazio, Parmenſis Canonicus, in gratiam Raynucii Farneſii, Parmæ, atque Placentiæ Ducis adlectus eſt 1611. poſtrema die Ianuarii, ac poſt tres annos ad Eccleſiam Parmenſem tranſlatus eſt. LV.

52. ANTONIUS Maſſa Civis Romanus, filius Matthæi, atque Annæ Moronæ Mediolanenſis, ex Ref. U. S. atque Apoſtolico Prothonotario, in gratiam Odoardi Cardinalis, Ducíſque Raynucii Principum Farneſiorum, quibus erat eximiè charus, ad Epiſcopatum aſſumptus eſt, Paulo V. Pontifice ſedente an. 1615. die 24. menſis Novembr. In ea dignitate vix duos annos explevit, importuna rapiente morte, quæ cum eo totius aulæ Romanæ viſa eſt ſpes ſuccidiſſe, quæ aliquando fore ſperabat, ut Antonius Alterius Antonii clariſſimi quondam Juris Conſulti patrui de Galeſſio vulgo vocati, imitando virtutes referret. Cæterùm quieſcit Antonius in ſuæ Cathedralis templo, cui immaturè ſuſcepto charorum lachrymæ mœſtiſſimè parentarunt. LVI.

D

53. Fr. JOANNES Braſarola *k* Ferrarienſis, Ordinis S. Franciſci de Obſervantia, homo doctus, ac morum ſanctimonia clarus, à Paulo V. Epiſcopus dictus eſt anno 1617. die 19. menſis Januarii; obiit autem 1621. („ *In Cathedrali Caſtrenſi poni mandaverat hoc* „ *Epitaphium*: LVII.

k a Braſavola.

Fr. Joannes Ireneus Braſavolus
Ferrarienſis,
Ordinis Minorum de Obſervantia

(1) Si verè hic Magnus Caſtrenſis Epiſcopus fuit, anno nonniſi 1513. hanc ſedem occupaſſe fatendum eſt, cum Bernardinus prædictus eodem anno die 16. Februarii interfuiſſe legatur adhuc Caſtrenſis Epiſcopus Seſſioni V. Lateranenſis Concilii: Vide Harduinum in noviſs. Concil-Editione. tom. 9. Unde mihi videtur hinc expungendus. Potuit eſſe Caſtrenſis in Salentinis.

(2) Non ante an. 1518. Unde corrigendus etiam Gandolphus in diſſert. de 200. Script. Auguſt. pag. 226. apud quem plura invenies de hoc Gabriele, ſicut & apud Saracenum in notitiis hiſt. Ancona pag. 51. *Mand.*

(3) Hic quoque adfuit Seſſioni XII. & XIII. Lateranenſis Concilii, quæ an. 1517. diebus 15. & 16. menſis Martii habitæ ſunt, dicituque *Georgius Caſtrenſis*. Ex quo patet ante an. 1518. in hanc ſedem fuiſſe locatum.

(4) Cum Altare demolitum fuerit Eccleſiæ Archipresbyteralis Montis Falcioni Beneventanæ Diœceſis, chartula membranacea in ejus reliquiarum conditorio reperta fuit, hujus tenoris. *A. MCCCCCXLVII. die XXIV. Menſis Octobris. Ego Leo Leonicus Surſianus, Epiſcopus Caſtrenſis conſecravi Eccleſiam, & altare hoc in honorem Beatiſs. Virginis Mariæ, & Reliquias Beatorum Martyrum Jacobi Apoſtoli, Stephani, Pantaleonis, & Lignum S. Crucis in eo incluſi, ſingulis Chriſti fidelibus hodie unum annum, & in die Anniverſaria conſecrationis hujuſmodi ipſum viſitantibus quadraginta dies de vera Indulgentia in forma Eccleſiæ conſueta concedens &c. Leo Epiſcopus, qui ſupra, manu propria.* Noſtrum Leonem hunc eſſe exiſtimare non veremur, cum nomen, & locus Epiſcopalis dignitatis conveniant. Quod verò in Ughello Leonius, non Leonicus dicatur, error fortè impreſſoris eſt, & quod dicatur Romanus, civitate fortaſſe Romana donatus fuerat, qui erat naturali ſolo Surſianus. Qui certè dimiſſo Epiſcopatu Surſiam venerat haud procul à Benevento, per hæc loca vivens, adhuc vagabatur eo anno 1547. *Lucent.*

Epiſcopus Caſtrenſis immutavit

Formam		*Fimum*
Honores	*in*	*Horrores*
Famam		*Fumum*
Solum		*Polum.*

,,*Laudatur autem à Superbo in Apparatu virorum* ,,*Illuſtr. Ferrar. par. 1. pag. 38. Libanerio in aurea Ferraria par. 1. pag. 98. & noviſſime de eo ſcripſit Baruffaldus in Commentario hiſt. Erudito pag.* 187. Mand.)

LVIII 54. ALEXANDER Cariſſimus Parmenſis, (,,*Civis, & Canonicus,*) ad Epiſcopatum aſſumptus eſt, nō ſolum ob generis nobilitatem, ſed etiam ob morum, doctrinæque præſtantiam anno 1621. die 15. menſis Decemb. ſedit annos decem. *a* Defunctuſque eſt anno 1631. menſ. Septemb. Ex Acula autem, unde deceſſerat, Caſtrum delatus, tumulatus eſt in Cathedrali.

a De hoc Alexandro videndus Bordonus in Theſauro Eccleſ. Parmen. ſol. pag. 169 Mandoſ.

LIX. 55. POMPEJUS Balbanus Lucenſis, (,,*J. V. D.*) ex Cameræ Apoſtolicæ Auditoris Auditore, ab Urbano VIII. factus eſt Epiſcopus Caſtri, die 9. *b* menſis Jan. 1632. Obiit an. 1639. in Aquæ Pendentis caſtro; ibidem tumulatus eſt in Eccleſia S. Franciſci.

b 29.

LX. 56. ALBERTUS Junta Canonicus (,,*& Civis*,) Parmenſis, (,,*J. V. D.*) Balbano ſucceſſit 10. Sept. 1640. (,,*Obiit anno 1648. De quo vide mox laudatum* ,,*loco citato pag.* 170. Mandoſ.)

LXI. *57. CHRISTOPHORUS Giarda Novarienſis, Clericus Regularis Beroabita, vir doctus, & eruditus ab Innocentio X. Pontifice Max. Epiſcopus Caſtrenſis delectus eſt in locum defuncti Alberti Juntæ, anno 1648. die 18. Maii Romæ conſecratus in Eccleſia S. Caroli de Catinariis. Is, cum menſe Martio anni ſequentis Eccleſiam ſuam peteret, non longe ab oppidulo, quod Mons Roſæ vocatur, inhumaniter, proh dolor, à nefariis innocens occiſus eſt. Romam relatus in Eccleſia S. Caroli apud ſuos confratres clericos ſepultus eſt. Hac æque indigna, ac barbarica inhumanitate juſte commotus Innocentius X. Pont. Max. urbem Caſtrenſem funditus delevit, tranſtulitque Epiſcopalem Eccleſiam ad Oppidum Aquæpendentis, olim diœceſis Urbevetanæ, conſtitutaque Eccleſia Cathedrali, Epiſcopum dedit primum Aquæpendentis Pompejum Mignuccium Archiepiſcopum Raguſinum die decima Ianuarii 1650.

* Ex App. tom. 5.

ADDITIO.

AQUÆPENDENTIS EPISCOPI.

(,,NEFARII *ſceleris ultor Deus, everſa, penituſque deleta Caſtrenſium Civitate, ejus jura in Oppidum Aquæpendentis tranſire voluit, ita jam diſponente ipſius in terris Vicario Innocentio Decimo. Tale Oppidum in planitie elati collis ſitum inter lacū Vulſinum, & Paleam flumen in confinio ditionis Pontificiæ limites Senenſis agri attingit. Plurimis ab aquis ibi ſcatentibus Acula dictum. Cum ad ſuſtinendam Epiſcopalem dignitatem Civitatis nomen induit, ea decoratum fuit Cathedrali, quæ jam dudum erat Monachorum Ciſtercienſium Eccleſia, & Templariorum Equitum Domicilium, Comitiſſæ Mathildis nobile ædificium ſub titulo S. Sepulchri; huc tranſlatum è Civitate extincta Canonicorum Collegium ibidem divina perſolvit, emicans duabus dignitatibus Archidiacono videlicet, & Archipresbytero, quorum fructus cū incertis ſupputantur octoginta ſcuta ſingulis annis; his adduntur novem Canonici cum ſuis præbendis, quinque Presbyteri, & alii clerici inferiores; caret Seminario; ibi Domus pro Epiſcopo, adeſt Mons Pietatis, & Hoſpitale, quinque numerantur Eccleſiæ Parochiales, & animarum curam habet Cathedralis, quam per Archipresbyterum exercet: animæ civitatis numerātur circiter quatuor mille, totidem totius Diœceſis, quæ coaleſcit ex uno oppidulo* Pianiano *nuncupato, & tribus Terris* Canino, Iſchia, Cellere, *& in his ſingulis extant Regularium cœnobia. Et ipſa Civitas Aquæpendentis quatuor virorum, unico monialium decoratur ſeptis. Menſa Epiſcopalis annuus cenſus eſt ſc. 1000. Apoſtolici Fiſci taxa flor. 133. Epiſcopi, qui ejus regimen uſque nunc ſuſtinuere, ſequentes ſunt.*

,,*I. Fr.* POMPEJUS *Mignuccius ex Ophyda Aſculan. Diœc. Ord. Hieroſolymitam expreſſe profeſſus J. U. D. & Præceptor SS. Joannis à Pola, & Nicolai à Gradiſca Aquileienſis Diœceſis, Archiepiſcopus Raguſinus, cujus Eccleſia à vinculo abſolutus, primus Aquæpendenſis Epiſcopus ab Innocentio X. creatus eſt die 10. Jan. 1650. Prudentiam, fidemque ſuam in novo adminiſtrando Epiſcopatu tanta præſtitit gratia, ut ſucceſſoribus deinde forma veri Paſtoris futurus eſſet, à quo noſtra exiguitas Caſtris Eccleſiaſticis adſcripta fuit in Romano S. Ignatii Templo. Deceſſit digniſſimus Præſul an. 1655.* I.

,,*II.* NICOLAUS *Leti nob. Spoletanus J. U. D. Provinciarum Agens in Romana Curia, & ad regimen Monaſteriorum, & Piorum locorum ſumma cum laude per plures annos adhibitus, huic Eccleſia attribuitur 24. Junii 1655. quam cum uſque ad ann. 1674. ſplendidiſſimè gubernaſſet, ſenio gravis huic valedicens onere, in Patriam ſeceſſit, ibique pie obiit.* II.

,,*III. Fr.* LUDOVICUS *Magni Mediolanenſis Diœceſis Ord. Min. Conventualium Magiſter, & in Romana Curia Procurator Generalis, ſubrogatur; die prima Octob. 1674. egregie cum ſibi commiſſum gregem adminiſtraret, morte ſurripitur 1680. ſepelitur in Eccleſia ſui Ordinis.* III

,,*IV.* JO: LAURENTIUS *Caſtillioneus Epiſcopus Anagninus, ad hanc transfertur Eccleſiam 9. Decemb. 1680. cujus jure natalium diœceſanus erat, Paſtor ut eſſet, fuiſſetque ſummè proficuus, ni præpropera mors interciſſet.* IV.

,,*V.* JO: BAPTISTA *Phœbeus nobilis Urbevetanus J. U. D. & Utriuſque Signaturæ Referendarius, qui Auditoris Nunciaturæ Hiſpaniarum, ac Tudertinæ Civitatis Guberníi, aliiſque muneribus egregiè functus, ſexagenario maior ad hanc ſedem evectus eſt 12. Jul. 1683. è qua, veluti Phœbea Lampas in Orbe, ſummè proficuus ſuis ovibus cum illuceſceret, extinctus eſt feria 4. Hebdomadæ pœnoſæ 1688. clarius ut inter ſydera Cœli emicarit. Antiſtes ſanè, cujus memoriam percolere poteſt Aquæpendentis Civitas, & univerſa Diœceſis. In ipſo ſiquidem ingreſſu Pontificii ſui muneris, plurimis erogatis in pauperes eleemoſynis, Divinum Numen ſibi devincire ſategit. Decem miſerabiles puellas dotali ſubſidio iuvit; Canonicorum ſubſellia pro choro Cathedralis ære profuſo octingentorum ſcutorum de novo ſubſtruxit, ibidemque pavimentum perpolito opere diſpoſuit, & Sacellum pariter exornavit nuncupatum S. Mariæ de Flore. Munificentia ſua plura præſtitit memoratu digna erga Moniales S. Claræ. Palatium Epiſcopale fere dirutum reſtauravit Eccleſiam S. Stephani Societatis Miſericordiæ in decentiorem formam redegit, nullaque extant loca pia, quæ ab ejus largitate auxiliares opes non obtinuerint. Ultimo demum teſtamento mille ſcuta legavit pro inſtituenda perpetua Miſſarum celebratione in Eccleſia Collegiata oppidi Canini, ubi demortuus ſepeliri voluit. Et ſi Civium voluntates ſequaces habuiſſet, futurum erat, ut aliquādo Clericorum Seminarium emergeret, & alia plurima illuſtriora opera tanti Paſtoris ope niterent. Germanum fratrem habuit Franciſcum Mariam Tarſenſem Archiepiſcopum Archihoſpitalis S. Spiritus Saxonum Præceptorem, & plurimorum Pontificum primarium Cærimoniarum Magiſtrum, virum undequaque ſpectatiſſimæ virtutis.* V.

,,*VI.* ALEXANDER *Fidelis nobilis Urbinas J. U. D. & Urbinatenſis Canonicus, qui munia Vicarii Generalis, & Apoſtolici in variis Civitatibus elegantiſſime obivit, ætatis annum agens 48. ad hanc ſedem ſubvectus eſt die 17. Aprilis 1690. vir omni laude dignus provehendo gregi ſibi commiſſo maximè intentus dum eſſet, transferitur ad Æſinam in Picena vacantem per liberam dimiſſionem Cardinalis Petruccii die 20. Feb. 1696.* VI.

,,*VII.* NICOLAUS *Nardinus in Sutrina Diœceſi natus ætatis annor. 60. J. U. D. examinator Synodalis, Vicarius Generalis, & Canonicus Pœnitentia-* VII.

,,*rius*

,,rius Cathedralis Viterbienſis ſuffectus 21. Maij 1696. ,, dum alterum percurrit annum omnem ſpem optimi ſui ,, præſulatus eluſit morte ſublatus.

VIII. ,,VIII. AMBROSIUS Angelini nobilis Fanenſis ,, J. U. D. Vir multa eruditionis, & præcipua laude cum ,, geſſiſſet munia Vicarii Generalis Farfenſis Abbatiæ ,, Epiſcopatuum Veliternenſis, Urbevetani, Sutrini, & ,, Nepeſini, nec non Vicarii Apoſtolici Eccleſiæ Imolen- ,, ſis, & ad præſens S. Severini, huic gregi attributus eſt ,, die 20. Novemb. 1697. ætatis ſuæ ann. 61. Luc.)

(,, Quam poſteà dimiſit 9. Decembris 1710.

IX. ,,IX. BERNARDINUS Ægidius Recchi Pres- ,, byter de Terra Caſtignani Montis Alti Diœceſis, an- ,, norum 55. J. U. D. Auditor Em. D. Laurentii Card. ,, Corſini promotus ad Epiſcopatum Aquapendentis eſt ,, 26. Januar. 1711. Fuit antea Gubernator Civitatis ,, Britonorienſis, Auditor Cardinalium Raggi, & Cur- ,, tii in Legatione Romandiolæ, Auditor Rotæ Januen- ,, ſis, Advocatus in Urbe, & Auditor bon. mem. M. ,, Antonii Card. Barbadici.)

CIVITATIS PLEBIS EPISCOPI.

PLEBANA Civitas a, paulò ante nobile, ſed obſcurum Caſtellum fuit, utpote cujus apud nobiliores ſcriptores, nulla omninò mentio extet; etenim cum Cluſinæ Diœceſis eſſet, ideoque ſita ſit in Etruria, vicis, oppidiſque frequenti, antiquaque Provincia, inter plurima oppida, facile fuit, ut Plebania etiam obſcuro, ingratoq; involveretur ſilentio. Tam ſplendida tamen ædificatione eſt, adeòque honeſtis incolis frequentatur, ut Clementis VIII. emunctæ naris Põtificis in ſe traxerit oculos, meruitque, ut Epiſcopali dignitate ditata, ex recepto amore, Civitas appellaretur, & eſſet. Itaque Clemens VIII. dictæ Civitati Paſtorem attribuit, juſſitque eam Populi partem, quæ antea Eccleſiaſticæ ditionis eſſet, & tamen Cluſinum Præſulem reverebatur, ex eo Plebanię agnoſcere Antiſtitem, illi ſubeſſe, anno 1601. Ab hujus Epiſcopatus erectione, quatuor annos Clemens VIII. in Pontificatu exegit, nec tamen novum Plebaniæ Paſtorem placuit cõſecrare. Sed cum deinde defuncto Clemente, Paulus V. Burgheſius Apoſtolicam ſucceſſiſſet in ſedem, ſtatim in initio ſui Pontificatus, Fabricium Paulutium, ut poſtea dicemus, in novæ Civitatis Præſulem conſecravit.

a Seu Civitas Plebis, vulgo, Città della Pieve.

A D D I T I O.

(,, Loca Diœceſis Civitatis Plebis ſunt: S. Bartolo- ,, meo. S. Biagio. S. Donato. S. Bartolomeo di Piegaro. ,, Meſſiano. Cerauto. La Madonna della Strada. Va- ,, jano. Porto. Giojella. Caſa Maggiore. Pozzolo. Pe- ,, trignano. Criſtoſaro dell' Abadia di Malta. S. Fa- ,, tucchio, e Panicajola. Ville. S. Leonoro di Salei. ,, Mongiovino. S. Polo. Trevinano. Caſtelli. Monte- ,, leone. Piegaro. Panicale. Pacciano. Terre. e Monta- ,, lera Fortezza. His additur nobilis Comitatus S. Flo- ,, ræ Gentis Sfortiæ in ditione magni Etruriæ ducis. Ex ,, quibus omnibus locis Diœceſis coaleſcit, 20000. paſſuũ ,, excurrens, & 14000. Mortalium amplectitur. Ipſa Ci- ,, vitas magnitudinis ferè milliarium occupans 5000. ,, homines alit. Eccleſia illa, quæ olim erat Collegiata, ,, in Cathedralem erecta fuit ſub invocatione SS. Mar- ,, tyrum Gervaſii & Protaſii. Inibi exercetur cura ani- ,, marum; & inſtituitur Capitulum ex unica Dignitate ,, Archidiaconatus, 13. Canonicis, & 3. Beneficiatis,

A ,, aliiſque Clericis ferè 30. cum Presbyteris. Dignitatis ,, redditus 100. ſcuta ſunt. Canonicorum 70. Beneficiato- ,, rum 30. Tres ſunt Eccleſiæ Parochiales. Adeſt Hoſpi- ,, tale, Mons Pietatis, & Clericorum Seminarium 5. ,, Virorum proſtant Cœnobia, unum Sacrarum Virginũ. ,, Epiſcopus ſatis commode utitur Palatio, & 50. paſſus ,, diſtat à Cathedrali. Menſa unitam habet Eccleſiam ,, ruralem, ſeu Abbatiam S. Benedicti, & inde, aliiſque ,, ex redditibus mille ſcuta, & amplius annuatim eidem ,, proveniunt. Taxatur flor. 225. Luc.)

De quibus Præſulibus ante quam dicamus, viſum eſt operæ pretium futurum, ſi ejus Epiſcopatus bullam erectionis hic ſubiiceremus. Inde enim facilè coniiciet lector, quibus conſiliis adductus tantus Pontifex, id dignitatis, decoriſque contulerit in illud oppidum, cui ſanè illibatam, perennemq; augurari fas eſt, quantò ſub invictiſſimis Martyribus Gervaſio, Protaſioq; auſpicato loci principale Tẽplũ Cathedralis evaſit.

B *CLEMENS EPISCOPUS*

ſervus ſervorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

SUper univerſas Orbis Eccleſias eo diſponente, qui cunctis imperat, & cui omnia obediunt, nullis noſtris meritis conſtituti pervigiles mentis noſtræ oculos, circa fructuoſam agri Dominici culturam frequenter dirigimur, & Divino fulti præſidio, quo cuncta pro populorum ſuorum fidelium utilitate, & ſalute diſponuntur ad ea, per quæ ipſarum Eccleſiarum, præſertim cathedralium à nobis noviter erectarũ ſtatus proſperè, ac feliciter dirigi, divinuſque cultus, ac beneficiorum, & miniſtrorum Eccleſiarum in eis numerus augeri, nec non collegia pro juventutis, in pietate, & eccleſiaſticis, aliiſque fructuoſis diſciplinis eruditione, & inſtructione propagari, animarum quoque cura, quo nullum in terris gravius onus inveniri poteſt, fructuoſius exercere valeant, propenſis ſtudiis intendimus, ac in his paſtoralis officii noſtri partes favorabiliter interponimus, prout rerum, locorum, & temporum qualitatibus debitè penſatis conſpicimus in Domino ſalubriter expedire. Alias ſiquidem nos ex certis cauſis, habita prius deſuper cum vener. fratribus noſtris S. R. E Cardinalibus, matura deliberatione, de illorum conſilio, & Apoſtolicæ poteſtatis

C *plenitudine per alias noſtras literas oppidũ caſtri Plebis, ac caſtra, terras, & villas, & Plagarii, Panicialis, Paciani, Montiſgiojuni, Tabernellarum, Collis S. Poli, Montealere, agri Peruſini, Laviani, Puteoli, Giovielle, & Panicarolæ cum cæteris locis in univerſo Marchionatu Cluſii, necnon Trivinani, Montis Leoni, & Salicis, in Comitatu, & diſtrictu Urbevetano conſiſtentia, & Camporſevole noſtræ, & ſedis Apoſtolicæ ditioni temporali immediatè, & mediatè reſpectivè ſubjecta, & S. Floræ tunc Cluſinæ diœceſis, cum illorum territoriis, clero, populo, perſonis eccleſiaſticis, monaſteriis, confraternitatibus, & laicorum, & piis locis, ac beneficiis eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura, ſecularibus, & quorumvis ordinum regularibus, necnon quibuſcunque juribus, actionibus, quæ pro tempore exiſtens Epiſcopus Cluſinenſis ratione juriſdictionis, & legis diœceſanæ in illis habebat, & percipiebat, ac habere, & percipere poterat ab Eccleſia Cluſina, etiam tunc per obitum bon memoriæ Ludovici Epiſcopi Cluſini extra Romanam curiam defuncti Paſtore carente, ex dicta diœceſi perpetuo divisimus, & ſeparavimus. ſicq; diviſa, & ſeparata, ab omni juriſdictione, ſuperioritate, viſitatione, correctione,*

D *dominio, & poteſtate ipſius Epiſcopi Cluſini pro tẽpore exiſtentis, eiuſque vicariis, & officialibus, ac ſolutione quorumcumque jurium, eidem Epiſcopo ratione juriſdictionis, ſuperioritatis, viſitationis, correctionis, dominii, & poteſtatis hujuſmodi quomodolibet debitorum, etiam perpetuo exemimus, & liberavimus, dictumque oppidum caſtri Plebis, in civitatem caſtri Plebis nuncupandam, necnon illius ſecularem, & collegiatam Eccleſiam SS. Gervaſii, & Protbaſii in cathedralem ſub eadem invocation. cum dignitate, juriſdictione, & Epiſcopalibus menſa, aliiſque cathedralibus inſignibus, necnon præeminentiis, honoribus, & privilegiis, quibus aliæ cathedrales Eccleſiæ de jure, vel conſuetudine utebantur, potiebantur, & gaudebant, ac uti potiri, & gaudere poterant quomodolibet in futurum pro uno Epiſcopo caſtri Plebis nuncupando, qui eidem Eccleſiæ caſtri Plebis præeſſet ſimiliter perpetuo ereximus, & inſtituimus, ac ipſi Eccleſiæ ſic in cathedralem erectæ civitatem caſtri plebis, eiuſque incolas, & habitatores pro civitate, & civibus, alia verò caſtra, & terras, & villas, & loca diviſa, & ſeparata*

A prædicta pro ejus diœc. ac Eccleſias pro clero, & ſeculares perſonas in eadem civitate, & diœceſi caſtri plebis pro tempore degentes pro populo pariter perpetuo conceſſimus, & aſſignavimus, illaque omnia, & ſingula Epiſcopo caſtro Plebis, pro tempore exiſtenti quoad legem diœceſanam, ac Epiſcopalem, & ordinariam; juriſdictionem eccleſiaſticam autem, & pro tempore exiſtentem Epiſcopum caſtri Plebis hujuſmodi d. ſedis immediatè ſubjecimus, ac ſub SS. Petri, & Pauli Apoſtolorum, & d. ſedis protectione, & tutela ſuſcipimus. Inſuper omnia, & ſingula fructus, redditus, proventus, & bona menſæ Epiſcopalis d. menſæ Cluſinæ demptis, & remanentibus pro ea, ac Epiſcopo Cluſino pro tempore exiſtente, tot ex ipſis fructibus, redditibus, proventibus, & bonis per commiſſarium ad id à ſede Apoſtolica deputandũ deſignandis, & aſſignandis, quot illorum valor ad ſummam mille ſcutorum monetæ annuatim judicio d. commiſſarii aſcenderet, ab eadem menſa Epiſcopali Cluſina ibidem perpetuo diſmembravimus, & ſeparavimus, ſicq; diſmembrata, & ſeparata d. menſæ Epiſcopali caſtri Plebis pro ejus dote, ac Epiſc. caſtri Plebis pro tempore exiſtentis ſuſtentatione etiã perpetuo applicavimus, & appropriavimus, ita quod liceret eidem Epiſcopo
B caſtri Plebis exiſtenti pro tempore, ſecutis deſignatione, & diviſione ab eodem commiſſario, ut præfertur facienda, corporalem poſſeſſionem fructuum, redditaum, proventuum, ac bonorum eidem menſæ Epiſcopali caſtri Plebis applicatorũ, & appropriatorum per ſe, vel per alium, ſeu alios ejus nomine propria auctoritate apprehendere, & perpetuo retinere, illorumque fructus, redditus, & proventus, jura, obventiones, & emolumenta percipere, exigere, & levare, ac in ſuos, dictæque menſæ Epiſcopalis caſtri Plebis uſus, & utilitatem convertere, futuri Epiſcopi Cluſini, & cujuſvis alterius licentia deſuper minimè requiſita, prout in dictis litteris plenius continetur. Cum autem poſtmodum dilectus filius Magiſter Anſelmus Dandinus notarius noſter de numero participantium, & in utraque Signatura noſtra Referendarius, quem in illis partibus commiſſarium, & viſitatorem Apoſtolicum deſtinaveramus, & deputaveramus, vigore facultatum ſibi deſuper à nobis conceſſarum ad diviſionem, & aſſignationem fructuũ, redditũ, & proventuum, ac bonorum hujuſmodi procedens illa ita diſtinxerit, & repartitus fuerit, ut ſalvis remanentibus prodicta menſa Epiſcopali Cluſina illis, quæ in dominio
C Senenſi, & alibi extra tamen loca ditioni noſtræ temporali ſubjecta conſiſtentia, reliqua omnia, & ſingula in civitate, & diœceſi, caſtri Plebis, ac aliis locis ditioni noſtræ temporali ſubjectis prædictis conſiſtentibus d. menſæ Epiſcopali caſtri Plebis cederent, illique aſſignata, & applicata, & appropriata eſſe cenſerentur. Præterea ſocietatum, ſeu confraternitatum in d. civitate caſtri Plebis inſtitutarum numerũ minus neceſſarium reſecandum, ac reſtringendum, nonnullas ex eis, videlicet, puerorum S. Salvatoris, S. Antonii, S. Mariæ Novellæ, & ejuſdem S. Mariæ gratiarum nuncupatas, & earum nomina, titulos, denominationes perpetuò ſuppreſſerit, & extinxerit; expediens quoque ac operepretium fore cenſuerit, ut ab ipſa Eccleſia caſtri Plebis, quæ etiam parochialis exiſtit, & in qua præter Pontificalem nulla alia dignitas, & non niſi quinque canonicatus, totidemque præbendæ ſunt inſtituti, cura animarum illius parochiarũ per tres canonicos, & duos capellanos ejuſdem eccleſiæ caſtri Plebis exerceri ſolita abdicetur, & ad alias circumvicinas eccleſias transferatur, necnon in eadem Eccleſia caſtri Plebis miniſtrorum, & beneficiorum eccleſiaſticorum numerus augeatur, aliaq; juſta fiant,
D in proceſſu deſuper ab ipſo Anſelmo commiſſario, & viſitatore confecto deſuper dicitur contineri, & Prioratus ſecularis, ſeu parochialis eccleſia, Prioratus nuncupatus SS. Petri, & Pauli d. caſtri Montis Leonis per liberam reſignationem dilecti filii Franciſci Honofrii nuper Prioris prioratus, ſeu Rectoris prioris nuncupati eccleſiæ SS. Petri, & Pauli hujuſmodi, de illo, ſeu illa, quem, ſeu quam tunc obtinebat in manibus noſtris ſponte factam, & per nos admiſſam apud ſedem prædictam vacaverit, & vacet ad præſens, nulluſque de illo, ſeu illa, præter nos, pro eo quod dudum omnia beneficia eccleſiaſtica cum cura, & ſine cura apud ſedem eandem vacantia, & in antea vacatura, collationi, & diſpoſitioni noſtræ reſervavimus, ac irritum, & inane decrevimus, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, hac vice diſponere potuerit, ſive poſſit reſervatione, & decreto obſiſtentibus ſupradictis. Et ſicut accepimus, dilectus filius Joſephus Orlandus laicus caſtri Plebis omnia bona ſua in dotem aliorum canonicatus, & præbendæ in dicta eccleſia caſtri Plebis erigendorum, poſt ejus tamen obitum perpetuò donare intendat, ac ex nunc donat. Nos ipſius Eccleſiæ caſtri Plebis proſpero ſtatui, & ſalubri directioni, divinoque cultui, ac beneficiorum, & miniſtrorum eccleſiaſticorum in ea incremento, necnon juventuti civitatis, & diœceſis caſtri Plebis hujuſmodi in pietate, religione, & eccleſiaſticis diſciplinis, inſtructioni, & profectui conſulere, aliaſq; in præmiſſis opportunè providere volentes, necnõ literarum, & proceſſus hujuſmodi, ac quorumcumque aliarum unionum, annexionum, incorporationum, applicationum, & appropriationum d. menſæ Capituli, & erigendis parochialibus Eccleſiis inſcriptis hactenus forſan factarum tenores, necnon Confraternitatum ſuppreſſarum, & erigendarum parochiarum, ac hoſpitalis, & capellæ hujuſmodi fructuum, & decimarum veros annuos valores præſentibus pro expreſſis habentes motu proprio, non ad alicujus nobis ſuper hanc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex certa ſcientia noſtra, & de ejuſdem poteſtatis plenitudine, diviſionem, diſtinctionem, ſeparationem, aſſignationem, ſuppreſſionem, extinctionem, & alia à d. Anſelmo commiſſario, & viſitatore in præmiſſis, & circa ea facta, decreta, & ordinata cum inde ſecutis quibuſcumque Apoſtolica authoritate tenore præſentium approbamus, & confirmamus, ac rata, & grata habemus, omneſque, & ſingulos tam juris, quam facti, ac ſolemnitatum etiam ſubſtantialium defectus, ſi qui intervenerint in eiſdem ſupplemus, ac tam Cluſinum, quam Caſtri Plebis Epiſcopos pro tempore exiſtentes, diviſioni, diſtinctioni, ſeparationi, & aſſignationi per dictum Anſelmum commiſſarium, & viſitatorem ut præfertur, factis, etiamſi fructus, redditus, ac proventus, & bona cuilibet Epiſcopis, & earum menſæ Epiſcopalibus prædictis reſpectivè aſſignata ad valorem annuum mille ſcutorum non aſcendant omnino ſtare, & acquieſcere, ac fructibus, redditibus, proventibus, & bonis per eundem Anſelmum commiſſarium, & viſitatorem, ſic aſſignatis, Cluſinenſi videlicet, iis, quæ in dominio Senenſi, & alibi extra loca ditioni noſtræ ſubjecta, Caſtri Plebis verò Epiſcopi prædicti illis, quæ in prædictis civitate, & diœceſi Caſtri Plebis, & aliis locis temporali ditioni noſtræ ſubjectis conſiſtunt, contentos eſſe debere, nec quicquam ultra illa, etiam ſub prætextu incompetentis dotis ſuæ cujuſque menſæ Epiſcopalis prætendere, neque ſe invicem deſuper contra diviſionis, repartitionis, & aſſignationis hujuſmodi continentiam, & tenorem moleſtare, aut unum eorum adverſus alterum agere, vel experiri poſſe decernimus, & declaramus, & nihilominus eiſdem diviſioni, reparationi, diſtinctioni, & aſſignationi inhærentes remanentibus dictæ menſæ Epiſcopalis Cluſinæ illis, quæ in dominio Senenſi, & alibi extra loca ditioni noſtræ temporali ſubjecta inſiſtebant, reliqua verò omnia, & in ſingula illius fructus, redditus, proventus, & bona in prædicta civitate, & diœceſi Caſtri Plebis, ac aliis locis ditioni noſtræ temporali ſubjectis conſiſtentia, ab eadem menſa Epiſcopali Cluſina de novo auctoritate, & tenore prædictis, perpetuò ſeparamus, & diſmembramus, illaque ſic ſeparata, & diſmembrata, prædictæ menſæ Epiſcopali Caſtri Plebis eiſdem auctoritate, & tenore etiam perpetuo applicamus, & appropriamus. Inſuper in dicta Eccleſia Caſtri Plebis unum Archidiaconatum futurum in ea dignitate majorẽ poſt Pontificalem pro uno Archidiacono, qui caput Capituli ejuſdem Eccleſiæ Caſtri Plebis exiſtat, & inibi præſit, ac tres canonicatus, & totidem præbendas pro tribus canonicis ultra quinque alios canonicos ibi exiſtentes, qui omnes inſimul una cum d. Archidiacono Capitulum hujuſmodi conſtituant, & apud dictã Eccleſiam Caſtri Plebis perſonaliter reſidendo horas Canonicas tam diurnas, quam nocturnas, aliaque divina officia ſervata eccleſiaſtica diſciplina celebrare, & recitare, ac alias ibi in Domino laudabiliter deſervire debeant. Præterea Confraternitatem S. Mariæ Alborum nuncupatam & SS nominis Jeſu, necnon S. Petri Eccleſiam, etiam Caſtri Plebis, de dilectorum filiorum modernorum illarum confraternitatum conſenſu, ſalvis tamen eorum juribus, in parochiales eccleſias, pro tribus illarum futuris Rectoribus, necnon in prioratu, ſeu eccleſia SS. Petri, & Pauli hujuſmodi, unam vicariam, Prioratum nuncupandum pro uno vicario Priore nuncupando, & unam capellaniam perpetuas pro uno cappellano perpetuo, qui omnes ſint in presbyteratus ordine, ſeu tali ætate conſtituti, ut ad illum proximis inde temporibus à jure ſtatutis promoveri poſſint, ac Rectores, videlicet, & vicarius ſua reſpectiva Eccleſia hujuſmodi per ſeipſos in divinis deſer-

vire, & curam animarum eorum parochianorum pro tempore exiſtentium exercere, ac illis eccleſiaſtica ſacramenta miniſtrare, cæteraque parochialia onera, ac officia ſubire, capellanus vero ipſum vicarium in prioratu, ſeu eccleſia SS. Petri, & Pauli hujuſmodi ſervitio, ac cura animarum illius parochianorum exercitio, miſſarumque celebratione coadiuvare. Confratres vero prædicti in ipſis parochialibus eccleſiis, in quibus eorum confraternitates ſunt inſtitutæ, expenſas pro cuſtodia, & cultu ſanctiſſ. Sacramenti neceſſarios facere, ſingulisque illarum Rectoribus tantum quantum pro miſſis, & aliis officiis celebrandis exponere conſueverunt, præſtare, & ſubminiſtrare teneantur; omnium vero canonicatuum, & præbendarum eccleſiarum, ac parochialium vicariæ, & capellaniæ hujuſmodi illarum vacatione pro tempore occurrente collatio, proviſio, & omnimoda diſpoſitio ad d. Epiſcopū Caſtri Plebis pro tempore exiſtentem ceſſantibus reſervationibus Apoſtolicis, quoad parochiales eccleſias, videlicet, & vicariam hujuſmodi in concurſu ſervata forma Concilii Tridentini pertineat. Præterea prope dictam Eccleſiam Caſtri Plebis, vel in aliquo convenienti loco à futuro illius Præſule eligendo unum Seminarium eccleſiaſticum puerorum civitatis & diœceſis Caſtri Plebis hujuſmodi in eo juxta formam d. Concilii Tridentini introducendorum authoritate, & tenore præſentis, ſimiliter perpetuò erigimus, & conſtituimus; necnon ab eccleſia Caſtri Plebis a tribus illius canonicis, & duobus capellanis prædictis omnimodam curam animarum parochianorum, juraque, officia, & exercitia parochialia univerſa, una cum ipſis parochianis, & quoad 350. ſtaria grani, ſummam 160. duc. auri de Camera, vel circa conſtituentium annuatim, ut etiam accepimus, aſcendunt omnibus decimis per incolas, & habitatores Caſtri Plebis hujuſmodi, & illius territorii eiſdem tribus canonicis, & duobus capellanis ratione exercitii curæ animarum hujuſmodi ſolvi ſolitis, ſeu debitis authoritate, & tenore ſimilibus pariter perpetuò abdicamus, curamque animarum, ac jura, officia, & exercitia parochialia ſic abdicata cum eiſdem parochianis ad S. Mariæ Alborum, & SS. nominis Ieſu, necnon S. Petri eccleſias in parochiales erectas prædictas juxta deſignationem deſuper ab ipſo commiſſario, & viſitatore factam transferimus. A prioratu vero, ſeu eccleſia SS. Petri, & Pauli hujuſmodi, cujus fructus, redditus, & proventus, ſub quibus penſio annua 90. ducat. auri ſimilium dilecto filio Ludovico Angeli clerico Firmano, cubiculi noſtri ſecreti præfecto d. authoritate reſervata exiſtit 300. ducat. ſecund. com. exiſtim. valorem annu. ut ſimiliter accepimus non excedunt, illiuſque proprietatibus, & bonis tot, quot ad cenſum, & poſtquam d. penſio ceſſaverit, ex tunc prout ex nunc tot quot ad 30. alia ſcuta moneta aſcendant, necnon ab hoſpitale S. Mariæ della Scala nuncupato Senenſ. aliud hoſpitale S. Iacobi, & capella S. Io. Evangeliſtæ prope, & extra muros Caſtri Plebis, quæ per gubernatores, adminiſtratores, & officiales ejuſdem hoſpitalis S. Mariæ regi, & gubernari conſueverunt, ſeu illi forſan unita, vel ejus membra exiſtunt, ipſorum gubernatorum, adminiſtratorum, & officialium gubernio regimine, adminiſtratione, ſuperintendentia, ac omnimoda juriſdictione, & ſuperioritate eiſdem authoritate, & tenore iiſdem perpetuò ſeparamus, & diſmembramus, & ſic unionem de hoſpitali S. Iacobi, & capella prædictis, eidem hoſpitali S. Mariæ quomodolibet factam, ſi qua ſit etiam perpetuò diſſolvimus. Præterea menſæ Epiſcopali Caſtri Plebis pro ejus dotis augmento, & pro tempore exiſtentis Epiſcopi Caſtri Plebis commodiori ſubſtentatione ruralem, & ſine cura eccleſiam S. Benedicti d. diœceſis Caſtri Plebis, cujus, & illi forſan annexorum fructus, redditus, & proventus 200. duc. etiam parium ſecundum exiſtimationem prædictam valorem annuum, ut pariter accepimus non excedunt, & quam dilectus filius Vinciolus Vincioli Actor ejuſdem eccleſiæ S. Benedicti intimus cubicularius, & familiaris noſter ad præſens obtinet, cum primum illam per ceſſum etiam cauſa permutationis, ſeu deceſſum, ſeu quamvis aliam dimiſſionem, vel amiſſionē d. Vincioli, ſeu alias quovis modo etiam apud ſedem prædictam, vel extra dictā curiam, etiam in aliquo ex menſibus, in quibus vacatio beneficiorum eccleſia-

A ſticorum diſpoſitio nobis, & Romano Pontifici pro tempore exiſtenti, ſeu d. ſedi etiam per conſtitutiones Apoſtolicas, ſeu cancellariæ Apoſtolicæ regulas, & alias quomodolibet, & undecunque reſervata exiſtit, ac pro tempore fuit, ſeu ordinariis collationibus etiam per eaſdem conſtitutiones, & regulas, vel literas alternativarum, aut alia privilegia, & indulta eis hactenus conceſſis, & in poſterum concedendis, ſeu etiam de jure communi, vel alias quomodolibet competentibus, & competituris, vacare contigerit. Seminario autem pro illius fabrica conſtruenda, & pueris alendis, aliiſque oneribus ſupportādis, hoſpitale S. Iacobi, & capella hujuſmodi, ita tamen, ut omnes illorum fructus, redditus, & proventus d. Epiſcopo Caſtri Plebis pro tempore exiſtenti, donec unio de dicta Eccleſia S. Benedicti ſuæ menſæ Epiſcopali facta prædicta ſuum plenarium ſortita fuerit effectum, cedere debeant; necnon pro Archidiaconatus, & canonicatuum, & præbendarum, necnon parochialiū eccleſiarum vicariæ, & capellaniæ pro parte electorum, & inſtitutorum dote, illos, & illas pro tempore obtentas congrua ſubſten-
B tatione, Archidiaconatui, videlicet prioratu, ſeu eccleſia SS. Petri, & Pauli hujuſmodi, ſive præmiſſo, ſive alias quovis modo, aut ex alterius cujuſcumq; perſona, ſeu per ſimilem reſignationem d. Franciſci, vel cujuſvis alterius de illo, ſeu illa in d. curia, vel extra eam, etiam coram notario publico, & teſtibus ſponte factam, aut aſſecutionem alterius beneficii eccleſiaſtici quavis authoritate collati vacet, etiamſi tante tempore vacaverit, quod ejus collatio juxta Lateranenſis Concilii ſtatuta ad ſedem prædictam legitimè devoluta, & prioratus, ſeu eccleſia SS. Petri, & Pauli hujuſmodi diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter, vel alias generaliter reſervata, ſeu reſervata exiſtat, & ſuper eo, ſeu ea inter aliquos lis, cujus ſtatum etiam præſentibus haberi volumus pro expreſſo, pendeat indeciſa, dummodo ejus diſpoſitio ad nos hac vice pertineat cum annexis hujuſmodi, ac omnibus juribus, & pertinentiis ſuis authoritate, & tenore præſentium etiam perpetuò unimus, annectimus, & incorporamus, ac ſacriſtiæ d. eccleſiæ Caſtri Plebis pro manutentione unius clerici, ſeu presbyteri, qui ſacriſtiæ
C officium inibi exerceat S. Antonii, & S. Salvatoris, nec non tribus poſterioribus canonicatibus, & præbendis uni videlicet, S. Mariæ Novellæ, alteri puerorum confraternitatum ſuppreſſarum hujuſmodi, & reliqua per d. Joſephum, ut præfertur donata proprietatis, & bona quæcūque; parochialibus autem Eccleſiis S. Mariæ Alborum, ſanctiſſ. nominis Jeſu, & S. Petri 30. ſtaria grani pro qualibet ex dictis decimis ratione exercitii curæ animarum in dicta Eccleſia Caſtri Plebis ſolvi ſolitis, & debitis, necnon & vicariæ tot, quæ ad centum ſcuta cum hoc quod futurus vicarius ex illis 30. ſcuta prædicto capellano annis ſingulis in terminis ad id ſtatuendum durante reſervatione dictæ penſionis ſolvere debeat, capellaniæ vero poſtquam reſervatio penſionis hujuſmodi ceſſaverit, ut præfertur: tot alia, quæ ſummam ad. ſcut. 30. conſtituant ex proprietatibus, & bonis, ac prioratu, ſeu eccleſia SS. Petri, & Pauli hujuſmodi, ut præfertur ſeparatis, & diſmēbratis, necnon menſæ Capitulari ejuſdem Eccleſiæ caſtri Plebis pro augmento illius diſtributionum quotidianarum inter Archidiaconum, & ſingulos canonicos prædi-
D ctos horis, miſſis, & aliis Divinis officiis in d. Eccl. caſtri Plebis perſonaliter intereſſentes, dumtaxat juxta providam ordinationem deſuper à loci ordinario faciendam dividendorum, & repartiēdarum, reliquas omnes, & ſingulas decimas hujuſmodi, ad ducenta alia ſtaria grani, ut pariter accepimus aſcendentes authoritate, & tenore præſcriptis ſimiliter perpetuò applicamus, & appropriamus, ita quod liceat Epiſcopo caſtri Plebis, & Archidiacono, canonicis, capitulo, rectoribus, vicario, capellano prædictis, necnon dicti Seminarii adminiſtratoribus pro tempore exiſtentibus prioratus eccleſiæ, hoſpitalis, capellæ, proprietatum, bonorum, decimarum, & aliorum per præſentes unitorum, annexorum, incorporatorum, applicatorum, & appropriatorum prædictorum, prout ad unumquēque illorum ſpectat, & pertinet, ac ſpectabit, & pertinebit, corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem per ſe, vel alium, ſeu alios eorum reſpectivè nominibus propria authoritate liberè apprehendere, & perpetuò retinere, illorumque fructus, redditus, proventus, jura, obventiones,

& emo

& emolumenta quæcunque percipere, exigere, & levare, A
ac in ſuos, nec non Epiſcopalis, & Capitularis menſa-
rum Caſtri Plebis, Archidiaconatus, canonicatuum,
& præbendarum, vicariæ, capellæ, ſeminarii, & diſtribu-
tionum hujuſmodi uſus, & utilitatem convertere diœce-
ſani loci, vel cujuſvis alterius licentia deſuper minimè
requiſita decernentes præſentes literas nullo unquam
tempore, etiam ex eo, quod motu proprio non juſtificatis,
& verificatis eorum, ſeu cujuslibet eorum cauſis, & quod
d. Eccleſia Cluſina ad præſens paſtore, & proprio defen-
ſore careat, emanaverint, neque etiam ven. frater noſter
Archiepiſcopus Senenſis, uti Metropolitanus, nec admi-
niſtratores, & Gubernatores hoſpitalis S. Mariæ hu-
juſmodi, ſeu alii quicumque in præmiſſis, quomodolibet
intereſſe habentes, ſeu prætendentes, ad hoc vocati fue-
rint, nec præmiſſis conſenſerint, aut ex quavis alia cauſa,
& occaſione, & quocumque capite undecunque reſultan-
te, vel prætextu, ac quæſito colore de ſubreptionis vel ob-
reptionis, ſeu nullitatis vitio, aut intentionis noſtræ,
vel alio quopiam defectu notari, impugnari, invalidari,
in jus, vel controverſiam vocari ad terminos juris redu- B
ci, aut adverſus illas quodcumque juris, gratiæ, vel facti
remedium impetrari, ſeu etiam motu, ſcientia, & de po-
teſtatis plenitudine ſimilibus concedi nullatenus unquã
poſſe, neque eaſdem præſentes ſub quibuſvis ſimilium vel
diſſimilium unionum, annexionum, incorporationum, ap-
plicationum, appropriationum, & gratiarum revoca-
tionibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, derogationi-
bus, vel aliis contrariis diſpoſitionibus, etiam a nobis,
vel ſucceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, etiam in
craſtinum aſſumptionis cujuslibet illorũ ad ſummi Apo-
ſtolatus apicem, & alias quãdocumque, ac ſub quibuſvis
temporibus, & formis, necnon cum quibuſvis etiam dero-
gatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſo-
litis clauſulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, &
motu proprio pro tempore emanantibus comprehendi, ſed
ſemper, & omni tempore ab illis omnibus, & ſingulis ex-
ceptas, & quoties aliquas contra ipſarũ præſentiũ diſpoſi-
tionẽ emanari contigerit, ſub quibus ipſæ præſentes literæ
eſſent, aut viderentur, vel etiam dici poſſent comprehen-
ſa, toties illas in priſtinum, & validiſſimum, ac eum C
in quo antea, quomodolibet erant, ſtatũ adverſus omnia,
& quæcumque in contrarium diſpoſita reſtitutas, repoſi-
tas, & plenarie reintegratas, ac de novo etiam ſub quã-
cumq; poſteriori data perpetuò tempore exiſtentes castri
plebis Epiſcopum, ac Archidiaconatum, canonicos, capi-
tulum, rectores, & alios prædictos, quandocumq; eligen-
dos, ac eis bene viſa conceſſas, & revalidatas ſemper, &
omni tempore validas, & efficaces exiſtere, ac plena, &
perpetuæ roboris firmitate ſubſiſtere, ſuoſq; integros, &
plenarios effectus ſortiri, & obtinere, ac ab omnibus, &
ſingulis, ad quos quomodolibet ſpectat, & ſpectabit in fu-
turum, quoſque præmiſſa, ſeu eorum aliqua concernunt,
& concernent inviolabiliter, & inconcuſſe obſervari,
& adimpleri, illiſque in omnibus, & per omnia ſtare, ac
ita, etiam per quoſcumque judices ordinarios, & delega-
tos, etiam cauſarum palatii Apoſtolici Auditores,
ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere legatos, dictæque
ſedis Nuncios, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter
judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, ubi-
que judicari, & definiri debere, necnon quoad prioratum, D
ſeu Eccleſiam SS. Petri, & Pauli hujuſmodi, ac infra-
ſcriptam collationem, & proviſionem, prout eſt, ſi atten-
tatum forſan eſt hactenus, vel in poſterum; quo verũ ad a-
lia præmiſſa ex nunc irritum, & inane ſi ſecus ſuper his à
quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter cõ-
tigerit attentari. Demum prædicto Franciſco apud nos de
vita, & morum honeſtate, aliiſque probitatis, & virtu-
tum meritis multipliciter commendato, horum intuitu
ſpecialem gratiam facere volentes, ipſumque à quibuſvis
excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque
eccleſiaſticis ſententiis, & pœnis à jure, vel ab homine
quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodoli-
bet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumta-
xat conſequen. harum ſerie abſolventes, & abſolutum
fore cenſentes, Archidiaconatum prædictum, cujus, &
ejuſdem prioratus, ſeu Eccleſiæ SS. Petri, & Pauli, ac
forſan aliorum illi annexorum fructus, redditus, & pro-
ventus centum ducat. aur. ſimilium ſecundum exiſti-

A æſtimationem prædictam, valorem annuum, ut iiſdem
accepimus, non excedunt, a primæva illius erectione,
& inſtitutione hujuſmodi apud d. ſedem vacan. & de
quo etiam nullus præter nos hac vice diſponere potuit,
ſive poteſt, reſervatione, & decreto obſiſtentibus antedi-
ctis, cum annexis hujuſmodi, ac omnibus juribus, &
pertinentiis ſuis, eidem Franciſco d. auctoritate confe-
rimus, & de illo etiam providemus. Quocirca dilectis
filiis cauſarum curiæ Apoſtolicæ Generali Auditori, ac
vicariis Vener. fratrum noſtrorum, Urbevetan., & Pe-
ruſini Epiſcoporum in ſpiritualibus generalibus per A-
poſtolica ſcripta motu ſimili mandamus, quatenus ipſi,
vel duo, aut unus eorum per ſe, vel per alium, ſeu alios
præſentes literas, & in eis contenta quæcumque, ubi, &
quando opus fuerit, ac quoties pro parte Epiſcopi pro tem-
pore exiſtentis, & capituli Caſtri Plebis, necnon Archi-
diaconi, rectorum, vicarii, capellani, & adminiſtratorũ
Seminarii etiam pro tempore exiſten. prædictorum, ſeu
alicujus eorum deſuper fuerint requiſiti, ſolemniter pu-
blicantes, eiſque in præmiſſis efficacis defenſionis præſi-
B dio aſſiſtentes faciant authoritate noſtra præſentes lite-
ras, & in eis contenta hujuſmodi ab omnibus ad quos ſpe-
ctat, & pro tempore ſpectabit, inviolabiliter obſervari,
ac ſingulos, quos ipſæ præſentes literæ concernunt, illis pa-
cifico frui, & gaudere, non permittentes ipſos, ſeu eorum
quempiam per quoſcumque deſuper quomodolibet indebi-
tè moleſtari, necnon d. Franciſcum recepto prius ab eo,
noſtro, & d. Romanæ Eccleſiæ nomini fidelitatis debitæ
ſolito juramento juxta formam, quam ſub nulla noſtra
mittimus interclusam, vel procuratorem ſuum ejus no-
mine in corporalem poſſeſſionem Archidiaconatus, & an-
nexorum, juriumque, & pertinentiarum ſuorum prædi-
ctorum auctoritate noſtra, & defendant intruſum, amo-
to exinde quolibet detentore, faciendo Franciſcum, vel
procuratorem prædictum ad Archidiaconatum hujuſ-
modi, ut eſt moris, admitti, ſibique de illius, ac annexo-
rum eorundem fructibus, redditibus, proventibus, juri-
bus, obventionibus univerſis integre reſpondere: contra-
dictores quoslibet, & rebelles per ſententias, cenſuras,
& pœnas eccleſiaſticas, aliaque opportuna juris, & facti
C remedia, appellatione poſtpoſita compeſcendo, ac legiti-
mis ſuper his habendis ſervatis proceſſibus, ſententias,
cenſuras, & pœnas ipſas, etiam iteratis vicibus aggra-
vando, invocato, & ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio bra-
chii ſecularis, non obſtantibus præmiſſis, ac fel. record.
Bonifacii Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, etiam illa,
quæ cavetur expreſſè, neque extra ſuam civitatem, vel
diœceſim, niſi in certis exceptis caſibus, & in illis ultra
unam dietam à fine ſuæ diœc. ad judicium evocetur, ſeu
ne judices à ſede prædicta deputati extra civitatem, vel
diœceſim, in quibus deputati fuerunt, contra quoſcumq;
procedere, aut alii, vel aliis vices ſuas committere au-
deant, vel præſumãt, ac in cõcilio generali addita de dua-
bus dietis, & quatenus opus ſit noſtra de non tollendo jure
quæſito unionibus committendis ad partes, vocatis inte-
reſſe habentibus, & exprimendo annuo valore ſecundum
æſtimationem prædictam, tam beneficii uniendi, quam
illius, cui fit unio, necnon Lateranenſis Concilii noviſſi-
mè celebrati, uniones perpetuas, niſi in caſibus a jure per-
miſſis fieri prohibentis, aliiſq; Apoſtolicis, ac in ſynoda-
D libus provincialibus univerſalibus, & aliis Cõciliis edi-
tis, & edẽdis ſpecialibus, vel generalibus cõſtitutionibus,
vel ordinationibus, necnon Eccleſiæ Cluſinæ, & hoſpita-
lis Senenſis hujuſmodi, ac quorumvis aliorũ locorum, &
beneficiorũ, etiã à quibus aliqua ex beneficiis prædictis
forſã depẽdant juramento, confirmatione Apoſtolica, vel
quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudini-
bus, privilegiis quoq; indultis, & literis Apoſtolicis illis,
eorũq; Præſulibus pro tẽpore exiſtẽtibus ſuperioribus, ca-
pitulis, gubernatoribus, & perſonis in genere, vel ſpecie
ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis
etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficaciori-
bus, & inſolitis clauſulis, & irritantibus, & aliis decre-
tis, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimi-
libus conſiſten. ſeu etiam ad inſtantiam, ſeu ſupplicatio-
nem Imperatoris, Regum, Ducum, & aliorum Princi-
pum quorumcunque, ac alias in contrarium quomodolibet
etiam iteratis vicibus conceſſis, confirmatis, approbatis,
& innovatis. Quibus omnibus etiamſi de illis, eorumque

totis

totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, non jam per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſſè harum ſerie derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque; aut ſi aliqui ſuper proviſionibus, ſeu conceſſionibus ſibi faciendis de hujuſmodi, vel aliis beneficiis eccleſiaſticis, ſeu hoſpitalibus in illis partibus ſpecialis, vel generales dictæ ſedis, ſeu legatorum ejus literas impetraverint, etiamſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel alias quomodolibet ſit proceſſum, quas quidem literas, & proceſſus habitus per eaſdem ad prioratum, ſeu SS. Petri, & Pauli, ac S. Benedicti Eccleſias, necnon hoſpitale S. Jacobi, & capellam hujuſmodi volumus non extendi, ſed nullum per hoc eis, quoad aſſecutionem beneficiorum, ſeu hoſpitalium aliorum præjudicium generari, ſeu ſi pro tempore Epiſcopo Caſtri Plebis exiſtenti, & prædictis capitulo, vel quibuſvis aliis communiter, aut diviſim ab eadem ſit ſede indultum, quod ad receptionem, vel proviſionem alicujus minimè teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, & de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & quibuslibet aliis privilegiis, indultis, & literis Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter inſerta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumcumque tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris literis mentio ſpecialis, proviſo, quod propter unionem, annexionem, interpretationem noſtras prædicta prioratus, ſeu SS. Petri, & Pauli, & S. Benedicti, nec non hoſpitalis S. Jacobi, & capella hujuſmodi debitis non fraudentur obſequiis, ſed earum congruè ſupportentur onera conſueta. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ approbationis, confirmationis, ſuppreſſionis, erectionis, inſtitutionis, abdicationis, translationis ſeparationum, diſmembrationum, diſſolutionis, unionis, annexionis, incorporationis, applicationum, approbationum, decretorum, abſolutionis, collationis, proviſionis, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire, ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac SS. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ, apud S. Petrum, anno Incarn. Dom. 1601. V. idus Novembris, Pontificatus noſtri an. X.

I. 1. FABRICIUS Paulutius Forolivienſis *a* è nobilibus Comitibus Calbulo, eruditus, doctuſque Prælatus, Clementique VIII. in paucis charus, Romanæque Aulæ peritus, & candore morũ præcipuus, dignus profectò fuit, quem Clemens VIII. in novæ Civitatis Præſulem diligeret. Hic tamen cum exceſſiſſet Clemẽs, ſucceſſiſſetq; XI. Leo, breviſſimus Pontifex fuit, nondum præconizatus, ut vocant, neq; cõſecratus; ſub Pauli V. Pontificatu iterum Plebis Civitatis primus Epiſcopus pronunciatus eſt, atque ab eodem Pontifice inauguratus die 3. menſis Auguſti ann. 1605. adeò verò contentis viribus novam Eccleſiam ad omnem pietatem inſtituendam ſuſcepit, ut nihil omiſerit, quæ antiquæ probitatis Paſtorem addicere viderentur. Scientia ſacrarum literarum ita valuit, ut commentariorum libros tres reliquerit ſui ingenii, pietatiſque haud obſcurum monumentum futurum, ſi beneficio, liberalitateque Franciſci Paulutii nepotis, apud quem aſſervantur, aliquando lucem aſpiciant. Hic profectò dignus eſt, quem ſummi Romani Pontifices Congregationi S. Concilii à ſecretis præfecerint, cum in eo redivivæ virtutes appareant, illius olim Franciſci Paulutii, Comitis Calbuli, qui tribus ab hinc ſeculis ſub Joanne XXII. Sarſinæ Præſul, pro Apoſtolica ſede Æmiliam Provinciam conſultiſſimè fræna vit, ut ſuo loco poſtea dicemus. Interim ad Fabricium redeamus, qui cum anno Jubilæi, hoc eſt 1625. Romam ſe contuliſſet, Apoſtolorum limina inviſurus, ibi correptus febri è vivis, ut vixit, ſanctè deceſſit, itaut jam in illum illud pſalmi meritò quadrare poſſe videatur: Glorificent eum in eccleſia Plebis, & in cathedra Seniorum laudent eum. Deceſſit autem 3. Kal. Februarii ejuſdem anni, ſepultuſque eſt apud S. Mariam de Vallicella, quam candidum Puteum vocant, ubi in pavimento ſupra ſepulchrum ex candido marmore, ad dexteram ejus gentilitia ſtemmata ſpectantur, tres ſcilicet nigræ, item croceæ tegulæ tres rubeum campum ſecantes, ſupra quas roſa albet ad decus, cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Fabritio Paulutio nobili Forolivienſi, primo Civitatis Plebis Epiſcopo eximiæ juriſprudentiæ, & ſacrarum literarum eruditione ſpectabili, cujus opera haud fruſtra Chriſti Reipub. præſto fuit. Franciſcus Paulutius Advocatus patruo amant. ac benem. poſuit. Obiit ætatis an. lxix. iij. Kal. Februarii M. DC. XXV.

* In Cathedrali vero Plebis publico ſumptu cives populuſque, tanto viro, ſuoque primo optimo Præſuli nobilem erexit ex marmore tumulum, quandoque ſequenti elogio exornandum à Lælio Guidiccione Lucenſi, Liberianæ baſilicæ Canonico, viro eruditiſſimo, ab eodem nobis communicato.

* Ex App. tom. 2.

Fabritium Paulutium Forolivienſem vides, cui abunde impertivit natura gentis Calbulæ nobilitatem, labor ſacrarum literarum culturam, probitas mores antiquis patribus comparandos Idem primus Plebanæ Civitatis Epiſcopus nemini fuit Epiſcoporum ſui temporis ſecundus, novitatis meriti dignus Præſul, cui Præſulatus erigeretur novus. Terno hic volumine luculento Bibliorum ſeriem digeſſit univerſam, tam nova, quam vetere ſacra pagina optimis commentariis dilucidata, medietatem ſententiæ ipſam ſtylo inſectatus ſimplici, & expeditum ſſecutus omnino eſt facilitatem, quæ vim ingenii, efficaciam, quæ acrimoniam judicii, candore, quæ mentis innocentiam exprimeret. Obiit ætate ſeptuagenarius, memoria inclytus, meritis ſempiternus.

(„ *Hic Cathedrale templum altius extulit, duas* „ *Capellas majeres a fundamentis ſubſtruxit, Palatium* „ *Epiſcopale in commodiorem formam redegit, Seminarium erexit, in Terra S. Floræ Monaſterium Capuccinarum inſtituit.* Lucent.)

2. Fr. CELSUS Zanes, Florentinus, Ord. Minorum de Obſervantia, Urbani VIII. Pont. Max. Theologus, Paulutio ſucceſſit, ſecundus Civit. Plebis Præſul, die 19. menſis Februarii *b* anno 1625. Is honeſtis natus progenitoribus, adoleſcens adhuc Franciſcani inſtituti rigorem profeſſus eſt, itaque literis operam dedit, ut in præcipuis ſui Ordinis nobiliter diſciplinatis numeraretur, tum Italicis, tum extra Italiam Academiis egregiè notus. Siquidem in Pariſino ſtudio cum verſaretur, in Aula Maphæi Barberini per id tempus apud Regem Galliæ Nuncii, Theologi perſonam ſpectatiſſimè geſſit. In Italiam deinde reverſus, diverſos ſui inſtituti honorificos gradus percurrit feliciter, egregiique concionatoris in pleriſque nobilioribus Italiæ Civitatibus partes cumulatè implevit. Deinde ad Epiſcopalem ſedem provectus, Eccleſiam ſibi creditam ſumma pietatis, moderationiſque laude adminiſtravit, donec anno 1629. eo munere ultrò exolutus Romam reverſus eſt, liberiorem operam Pontifici Maximo impenſurus: quip- II.

b 13 Martii. *c* Hujus meminit Vvaddingus de ſcriptoribus Ord. Min. pag. 80. & in Opuſculo cui titulus: Suffragia in Canonizatione S. Andreæ Corſini pag. 82 legitur ejus ſuffragium. Mand.

A pe capellæ Aſſeſſor, ac ſummi Pontificis Confeſſarius declaratus eſt, cui adhuc ſuperſtiti in ornamentum Eccleſiæ tota Romana Aula ampliorem dignitatem precatur, ac ſpondet. („ *Communitati Plebanæ* „ *plurima loca montium non vacabilium aſſignavit, ex* „ *quibus ſingulis hebdomadibus feria ſexta in honorem* „ *Dominicæ paſſionis, & certis aliis anni diebus panis* „ *eleemoſyna pauperibus diſtribueretur, addita item* „ *portione pro dotandis nonnullis quolibet anno puellis,* „ *aliiſque pauperibus ſublevandis. Obiit Romæ, & ſepultus eſt in Eccleſia Archihoſpitalis S. Spiritus in* „ *Saxia, quod heredem inſtituit.* Lucent.)

III. 3. SEBASTIANUS Riccius è Cingulo, (*I.V.D.*) olim in Archiepiſcopatu Mediolanenſi Vicarius criminalis, ab Urbano VIII. Civitatis Plebis adlectus eſt an. 1629. die 17. menſ. Decemb. obiit 1638. 7. Jan. („ *ſepultus eſt in Cathedrali.*)

a 1630. 7. Januarii.

IV. 4. * JO: BAPTISTA Carcaraſius Romanus Sebaſtiano ſucceſſit anno 1638. 17. Aprilis, ab Urbano VIII. creatus, cujus erat ſecretus, ut ajunt, Cappellanus. Romæ obiit, anno 1643. die 24. Januarii, ſepultus in eccleſia S. Catherinæ de Rota. B

* Ex App. tom. 2.

V. 5. Fr. REGINALDUS Lucarinus è Trivio Umbriæ, Ordinis Prædicatorum, Sacri Apoſtolici Palatii Magiſter, ab Urbano VIII. hujus Eccleſiæ quintus Epiſcopus electus hoc eodem ann. 1643. menſe Februario, pauloque poſt conſecratus, gregem ſibi commiſſum verbo, & exemplo paſcit.

ADDITIO

„ *Novem Synodos celebravit, Cathedralem plurimis impenſis nobilitavit. Bibliothecam litteratis omnibus in ipſa Canonica appoſuit. Capuccinorum in* „ *Civitate, & S. Maria apud Montem Jovinum Eccleſias conſecravit. Candore morum præcipuus elegantem* „ *mulierem ad ejus labefactandam pudicitiam ſecreto* „ *ingreſſam fugavit. Tribus Civitatis Parochis inopia* „ *decimarum debilitatis, proprio, eoque ex Patrus hereditate acquiſito ære, ſubſidium attulit, aſſignatis locis* „ *Montium, unde quilibet 18. ſcuta ſingulis annis perciperet. Varios libros, qui ſacram Doctrinam redolent,* „ *compoſuit; extant nonnulli publici juris, alii aſſervantur m.ss. in Bibliothecis Vaticana, Barberina, & in* „ *ea hujus Eccleſiæ. Denique ſenex jam capularis, &* „ *plenus laborum decubuit cum ſuam inviſiſſet Diœceſim menſe Octobri 1671. poſt ſolemnes inferias multo* „ *populi concurſu, & omnium lachrymis condecoratas,* „ *in Cathedrali humatus fuit. Ejus cum præconio meminere Fontana in Syllabo Magiſtrorum Sacri Palatii* „ *pag. 167. & de Provincia Romana pag. 332. & 373.* „ *necnon in Theatro Dominic. pag. 171. Jacobillus item* „ *in Biblioth. Umbriæ pag. 239.* C

VI. „ CAROLUS *Franciſcus Mutus Domicellus Romanus I.V.D. & V.S. Referendarius Fabriani gubernium, & Nucerinam præfecturam eleganter cum exercuiſſet, 35. annos natus à Clemente X. quem affinitate* „ *attingebat, Reginaldo ſuffectus eſt die 22. Febr. 1672.* „ Lucentius.)

„ *Qui cum per 38. annos Plebanis jus incorrupte dixiſſet, obiit in ſua Reſidentia menſe Septemb. an. 1710.*

VII. „ FAUSTUS, *Guidotti Presbyter è Terra Anſida Aſculanæ Diœceſis, annorum 55. I.V.D Auditor* „ *Card. Fabricii Paulutii, qui & antea fuerat Advocatus Rotalis in Urbe Viſitator monaſterii monialium* „ *S. Suſannæ & Deputatus Collegii Piceni, ad hanc ſedem promotus eſt die 26. Januarii 1711.* D

CIVITATIS CASTELLANÆ EPISCOPI.

ARbitrantur plerique, neque improbabiliter, Civitatem Caſtellanam ibi hoc tempore ſituatam eſſe, ubi antiquitus fuit antiquorum Feſcenninum, in ea Etruriæ parte ab Argivis ædificatum, quæ pertinet ad Faliſcos, ut Blondus, ac Volaterranus oſtẽdunt. Feſcennium illud appellant, tametſi Straboni, Plinioque Feſcennia ſit, unde apud antiquos Poetas Feſcennini verſus traxere cognomen, in nuptiis, ac lætabilibus rebus cantari ſoliti, ut Feſtus affirmat. Nec defuere qui dicerent, hanc Vejentium fuiſſe civitatem, quæ decem annorum à Romanis obſidium pertinax, renitenſque potuerit tolerare. Qui tamen à vero videtur abire, ut rectè viſus eſt adnotaſſe Antonius Maſſa lib. de rebus Faliſcorum. Etenim Dionyſius Halicarnaſſeus ſcribit, antiquam Vejam non amplius 12. milliaribus abfuiſſe à Roma, pluſquam dimidio, cum tamen hoc tempore inter Romam, Caſtellanamque Civitatem viginti b milliaria intereſſe experiamur. Illã ſupinus collis extollit, quem rurſus circumjectæ rupes exaſperant, hoſtibuſq; impenetrabilem faciunt, ſuperneque, nec procul Flaminiam viam proſpectat. b 30. Civit.

C Sat cõſtat cum fortuna antiquum etiam omiſiſſe nomen, ideoque apud ſcriptores vel ejuſdem mentio rara, vel ſub antiquis nominibus legentibus minus cognita. Sub novo Civitatis Caſtellanæ nomine ejus prima mentio habetur in translatione corporum SS. Abundii, & Abundantii, quæ ſub Othone III. ſolemni ritu celebrata eſt anno 998. Quamquam interim haud negandum ſit, multò ante Epiſcopali dignitate fuiſſe ornatam, cum jam inde ſalubre Romanorum Pontificum jugum libens, volenſque acceperit, Chriſtianaque ſacra ſub Pontificis Lini temporibus amplexata eſt, quando ſcilicet illa regio eſt Evangelii Chriſti luce perfuſa. Civitatis Caſtellanæ Præſules immediatè Apoſtolicam ſedem adorant, inque Romanæ Provinciæ numeratur Eccleſiis. Huic Eccleſiæ Fallaritana olim unita fuit, inde IV. Alexander Pontifex deſolatam, cenſuq; propemodum deſtitutam Galleſiam ſedẽ adjunxit, anno ſalutis 1255. ſui verò Pontificatus an. 1. perduravitque fœdus uſque ad annum 1562. Deinde Pius IV. utramque Eccleſiam juſſit rem ſuam ſeorſum agere, attribuitque jam olim viduatæ Galleſiæ D Paſtorem proprium, quæ vix 7. annos ab altero abjuncta Paſtore complevit, iterumque anno 1569. cum Civitate Caſtellana ſocietatem inire ad perennitatem, ut poſtea dicemus, compulſa eſt, ut pauperiem, qua premebatur, levius toleraret. Nec proſperiorem Hortana Eccleſia exitum habuit; ſiquidem cum tam ipſa, quam Hortana, haud reſpondente cenſu, inopia laborarent, jungere fœdus coactæ ſunt, quo communicato cenſu utrinſq; ſublevaretur inopia. Atque ita factum eſt, ut tres olim disjunctæ Eccleſiæ unum demum Paſtorem agnoſcerent, atque ditarent, ut ſplendidius Epiſcopalem poſſet ſuſtinere perſonam. Itaque de ipſis ſeorſum loquemur uſque ad unionem, atque ſuis locis, ne deinde cogamur repetere, quod ſemel dixiſſe ſat erit. Caſtellanæ modo Civitatis Præſulum ſeriem explicabimus, cujus Cathedralis Deiparæ Virgini dedicata eſt, quam ex illius Eccleſiæ ſcripturis diligenter eruimus, quas Archiepiſcopus Gozadinus conjuncta-

rum

rum hoc tempore Eccleſiarum Epiſcopus oobis communicavit, quibus additis aliis monumentis, actibuſque Conſiſtorialibus, ſperamus completiorem omoino futuram.

A D D I T I O.

(„*Cathedralem habet Caſtellana Civitas eminentiori in loco ſitam antiqua ſtructura ſub invocatione „Deiparæ Virginis S. Mariæ Majoris nuncupatæ, cui „inſerviunt* 12. *Canonici, utraque Præbenda carentes. „Unicam tamen poſt Pontificalem habet dignitatem, & „alios Presbyteros inferiores. Epiſcopus ſuas habet ædes „Cathedrali proximas. Ipſa civitas enumerat* 500. *domus, & bis mille habitatores, cui ſacra miniſtrant* 4. *„Parochiales Eccleſiæ. Duo ibi pariter extant Virorum, unum Monialium Cœnobium, duo Hoſpitalia, & „mons Pietatis, & Seminarium. Univerſa diœceſis „*12000. *fere incolas alit variis in Oppidis & terris. „Præcipua loca ſunt* : Caprarola, *ubi virorum & monialium ſepta*. Galleſe *a quondam urbs*. Vallerano. „Vignanello. Carbognano. Cerchiano. *Sequentia „exigua ſunt*. Fabrica. Rignano. Stabbia. Borghet-„to. Calcata. *Et in hoc ſervatur Præputium D. N. Je„ſu Chriſti. Cæterum quæ ad decentiorem hujus Epiſco„pi ſtatum contemplantur, ex narratione Hortanæ Ec„cleſiæ infra deſumenda ſunt. Utriuſque inſimul unitæ „taxa Rom. Cancellariæ eſt flor.* 90. *Verus valor annuo „cenſu de præſenti ſupputatur Scut. circiter* 1000. Luc.)

a De Galleſianis, ſicut & de Falaritanis, Vejentibuſque Epiſcopis a rum & Vejus intra limites hujus Diœceſis olim fuiſſe pronunciamus, in X. gemma hujus operis tomo.

I. 1. CRESCENTIANUS Civitatis Caſtellanæ Epiſcopus, in exquirendis SS. Martyrum corporibus diligentiſſimus fuit, temporibus Othonis III. Imperatoris, hoc eſt anno 998. Cumque aliquando accidiſſet B. Adelbertum corpore SS. Martyrum Abundii, & Abundantii ſub Soracte monte Creſcentianæ diœceſis reperire, adeò amiſſarum reliquiarum dolore cõtabuit, ut æmula pietate, illuc miſſis effoſſoribus, iterum voluerit experiri, an ibi adhuc reliquum foret, quod poſſet ſuæ devotioni facere ſatis. Nec voto ſtaudatus eſt: etenim cum diligenter effodiunt, ſolumque verſant in omnem partem, ex inſperato in SS. Marciani, filiique Joannis corpora inciderunt, qui à S. Abundio ſacro fonte abluti, eandem conſtantiſſimè tulerant palmam Martyrii, ibique à S. Theodora cum Abundio, Abundantioq; nuper reperta, honorifice fuerant tumulati. Itaque repertum theſaurum, Galleſii, ac Polimartii advocatis Epiſcopis ſolemni ritu intulit in Civitatem Caſtellanam, ibique hactenus honorificentiſſimè aſſervantur, octava ipſa die Dominicæ Apparitionis. Extat hiſtoria horum SS. Martyrii, eorundemque translationis Romæ impreſſa, ann. 1584. quæ ſi tacuiſſet, nulla Creſceotiani mentio fortaſſe dimanaſſet ad poſteros.

II. *2. PETRUS Caſtellanus Epiſcopus ſubſcripſit decreto Benedicti Papæ IX. ad favorem Uvillemi Abbatis Fructuarieoſis ao. 1015.

* Ex App. t. 1.

III. 3. BENEDICTUS Caſtellanæ Civitatis, & Falaritanæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſit privilegio Benedicti IX. Eccleſiæ Sylvæ Candidæ, anno 1033. in hunc modum: *Benedictus Fallaritana, & Caſtellana Epiſcopus*; tunc enim hæ duæ Eccleſiæ ſimul unitæ erant, ac deinceps.

IV. 4. PETRUS Epiſcopus Caſtellanæ Civitatis Cõcilium Romanum ſub Nicolao II. celebratũ ſubſcribit anno 1059. menſe Aprilis. In codice autem Vaticano numero 1984. ut innuatur hujus Epiſcopi nomen, ex more rudis illius ſeculi litera P. præponitur tantum, ut inde eruatur, vel Petrum, vel Paulum illum fuiſſe appellatum. („*Hic ſubſcripſit in Rom. „Conc.* 1050. *& adnotatur in privilegio conceſſo Monaſterio S. Dionyſii in Concil. Lateranen.* 1066. *Petrus „Caſtellenſis ſubſcribitur in Conc. Rom. an.* 1059. *quem „eumdem hunc eſſe exiſtimamus, & diverſum ab eo qui „Caſtellanus erat, ideſt Civitatis Caſtelli Tifernum „nuncupata, cum in eodem Conc. habito an.* 1050. *Petrus „iſte reperiatur ſubſcriptus Petrus Caſtellanenſis, & „Hermannus Caſtellanus, ideſt Civitatis Caſtelli.* Luc.)

V. 5. PETRUS ejuſdem Civitatis Epiſcopus diplomati cuidam Honorii II. Pontificis in Eccleſiam Piſanam favorabili ſubſcribit 1126.

IV. 6. PETRUS autem Petro ſucceſſit, Lateranoq; A Concilio interfuit ſub Alexandro III. 1179. ann. verò 1183. quatuor aras ſacravit, in eccleſia S. Mariæ Falarenſis ſuæ diœceſis, ut legentibus prodit hac ratione marmor inciſum.

Hoc altare dicatum eſt à Petro Caſtellanæ Civitatis Epiſcopo in honorem SS. Martyrum Coſmæ, & Damiani, ac S. Thomæ Epiſcopi Martyris, die iij. Martij, anno ab Incarnatione Domini M.C.LXXXIII.

VII. 7. ROMANUS. Huic ſcribit Honorius III. ep. 139. & 188. ex eiuſdem Pontificis regeſto. Conſecravit eccleſiam S. Cæſarii de Vignali, Innocentii III. temporibus anno 1210. ubi in duabus aris conſecratis altera à Gerardo Nepenſi Epiſcopo, altera à Petro Hiſmaeli Præſule Sutrino, diverſorum ſanctorum reliquiæ honorificè conditæ ſunt, ut tabula marmorea habet, quæ, cum Eccleſia illa poſtea diruta eſſet, cum reliquiis in S. Claræ eccleſiam tranſlata eſt. Inſcriptio autem eſt hujuſmodi.

In nomine Domini, amen.

B *Anno Domini MCCX. Pontificatus D. Innocentij III. Papæ, menſ. Martij die 4. ind. xiij. in hac eccleſia B. Cæſarij Martyris duo ſunt conſecrata altaria, primum ad introitum Eccleſiæ conſecratum à Gerardo Nepeſino Epiſcopo ad honorem Dei, & B. Liberatoris Martyris, & B. Lucæ Evangeliſtæ, in quo ſunt recondita reliquiæ B. Saturnini Martyris & aliorum, & ſecundum juxta aliud, & eſt conſecratum à Petro Hiſmaelis Epiſcopo Sutrino, ad honorem Dei, & B. Joannis Baptiſtæ, in quo ſunt recondita reliquiæ B. Marini, & B. Cerenæ Martyrum, & aliorum, remiſſio peccatorum annuatim poſita. Hoc factum eſt tempore presbyteri Petri S. Mariæ clerici, & ſociorum ejus, & Epiſcopus Romanus Civitatis Caſtellanæ, una cum prædictis Epiſcopis conſecravit.*

VIII. 8. N. Civitatis Caſtellanæ Epiſcopus conſecratus ab Honorio III. an. 1217. Pontificatus 4. ex reg. Vatic.

IX. 9. NICOLAUS ille eſt, qui à Greg. IX. ad Viterbienſem Eccleſiam tranſlatus eſt an. 1233. ex bulla ejuſdem Pontificis, ut in eiuſdem regeſto cernere eſt. C Huic idem Pontifex ſcribit, eidemq; mandat ann. 5. ſui Pontificatus, ut privatas, communeſque rationes Abbatiæ S. Salvatoris omni qua poſſit ope maiori tueatur contra populum Urbevetanũ, qui ejuſdẽ cœnobii quædã caſtella tyrannicè ſatis ſui fecerat iuris.

X. 10. PETRUS Rubeus electus an. 1253. ab Innocentio IV. Pontificatus X. 4. Kal. Auguſti, ex reg. Vatic. ep. 45. ſol. 201.

XI. 11. NICOLAUS Abbas S. Severini Ord. Præmonſtratenſis Urbevetanæ diœceſis, electus Epiſc. C. Caſtellanæ à Clemente IV. an. 1265. 8. Kal Octob. ex reg. Vatic ep. 150. ſol. 36.

XII. 12. JACOBUS Canonicus Urbevetanus, præficitur in Epiſcopum C. Caſtellanæ à Nicol. III. anno 1279. Non. Maii, reg. Vatic. ep. 35. f. 246. anno 3.

XIII. 13. Fr. JOANNES Maynetius Ord. Præd. ſucceſſit Jacobo ex Priore S. Mariæ in Grado: defunctus eſt ann. 1288. („*Ejus mentio apud Fontanam de Romana Provincia pag.* 328. Mandoſ.)

XIV. D 14. Fr. MONALDUS Ord. Minorum à Nicolao IV. ann. 1288. 12. Kal. Julii electus eſt, caſſata electione Jacobi eiuſdem Eccleſiæ Archipresbyteri, & Angeli Archipresb. Viterbienſis, ex regeſt. Vatic. ep. 82. fol. 21. anno 1.

XV. 15. Fr. GODEFREDUS Ord. Minorum, defuncto Monaldo à Capitulo poſtulatus, à Clemente V. confirmatur anno 1306. Non. Junii ep. 184. Viam univerſæ carnis ingreſſus eſt ann. 1324.

XVI. 16. GUILLELMUS Ord. Carmelitarum electus Epiſcopus Nimocienſis, ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt 9. Kal. Martii anno 1324. à Joanne XXII. caſſatis electionibus Gregorii de Urbe ſcholaſtici Morinenſis, & Goteſridi de Civitella clerici Urbevetani à Capitulo in contentione celebratis. Præfuit annos 7. & ad Eccleſiam Iſernienſem tranſlatus fuit anno 1331. ex reg. Vaticano.

XVII. 17. Fr. FRANCISCUS Onii Eugubinus Ordinis Eremitarum S. Auguſtini electus 2. Non. Decem-

bris

bris 1331. Obiit ann. 1348. ex eodem reg. A

XVIII 18. IOANNES Archipresbyter Viterbienſis Eccleſiæ, electus Epiſcopus à Clemente VI. an. 1348. 17. Kal. Jan. ann. 7. ep. 137. ſol. 88. obiit 1359.

XIX. 19. Fr. STEPHANUS de Viterbio Ord. Eremitarum S. Auguſtini electus ab Innocentio VI. anno 1359. 4. id. Julii, ex reg. Vatic. ep. 51. ſol. 45. anno 7.

XX. 20. JOANNES in Caſtellanæ Civitatis Præſulem electus anno 1377. poſtrema die menſis Aprilis: ſpondet ſe ſoluturum Apoſtolicæ Cameræ, quod ex ſolito ſolvendum erat, ex eodem lib.

XXI. 21. MARSILIUS hujus Eccleſiæ Præſul extitit poſt Joannem, ex lib. obligat. Bonifacii IX. ſol. 58.

XXII. 22. ANGELUS ſucceſſit Marſilio, ex eod lib. Deceſſit autem 1395.

XXIII 23. JOANNES de Arcionibus, ſive de Marchionibus Romanus electus à Bonifacio IX. anno 1395. ultima die expirantis menſis Aprilis. Pro Angelo, proque Marſilio, tardioribus in ſolvendo, Cameræ Apoſtolicæ fecit ſatis, ex eodem lib. Hujus etiam mentio extat in fundatione capellæ S. Nicolai, facta à Petro de Summa Neapolitano, per idem tempus Caſtellanæ Civitatis Gubernature, atque Rectore. Deceſſit autem Joannes anno 1406. B

XXIV 24. Fr. STEPHANUS Ord. Minorum è Civitate Caſtellana, cum Termularum Epiſcopus eſſet, ad ſuæ Patriæ Epiſcopatum aſſumptus eſt VII. Innocentio ſedente, anno 1406. Nonis Julii. Deceſſit vero 1414. poſtremumque ſuum condidit teſtamentum die 17. menſis Aprilis eiuſdem anni.

XXV. 25. Fr. GEORGIUS Ord. Minorum, demortuo Stephano ſuffectus eſt à Joanne XXIII. anno. 1414. 13. Kal. Oct. Bononiæ, fato deinde functus eſt 1431. a

a 1411.

XXVI 26. SANCTES Epiſcopus Hortanus ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1431 b. Deceſſit verò 1435. (1) poſtremuſque Epiſcopus fuit hujus Civitatis, antequam cum Hortana coniungeretur.

b 1431. 14. Kal. April.

CIVITATIS CASTELLANÆ, ET HORTANI EPISCOPI CONJUNCTIM PROLATI.

XXVII. 27. VALENTINUS Narnienſis Canonicus, Hortæque Pontifex, ſucceſſit demortuo, ſub quo Hortenſis, Caſtellanaque Eccleſia Eugenio IV. Pontifice ſummo jubente perpetuum ierunt in fœdus anno 1437. cujus quidem converſionis rerum hic ſubiiciendam bullam curavimus, quod Pontificis conſilii expreſsè cauſas contineat. C

EUGENIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad futuram rei memoriam.

SAcroſancta Romana Eccleſia, quæ ſuper univerſas Orbis Eccleſias obtinet Divina inſtitutione primatum, circa ſtatum Eccleſiarum omnium, præſertim Cathedralium, earumque profectus, velut pia mater de filiarum neceſſitate ſollicita, excogitat vigilanter, & provideuter intendit, ut quandoque etiam per miniſterium unionis accommodæ, prout locorum, & temporum qualitas exigit, & illarum utilitas perſuadet, Eccleſiarũ ipſarum ſtatui ſtudeat efficaciter providere. Attendentes itaq; quod Hortanæ, & Civitatis Caſtellanæ, Eccleſiæ quæ dudũ fuerant propriis facultatibus opulentes, adeo propter diverſas calamitates, & ſuccedentium temporum ſiniſtros eventus, quibus partes illæ, proh dolor, afflictæ fuere, in earũ redditibus, & facultatibus tenuæ factæ, & exiles exiſtant, quod propter inopiam, & tenuitatem hujuſmodi redditùum, & proventuum Præſules in illis ſuſtentari non poſſunt, & propterea Pontificalis in eiſdem vileſcit auctoritas, Epiſcopali dignitati reverentia debita minimè exhibetur, Præſuleſque ipſi in ſuorum conſervatione jurium etiam regalium, ac defenſione eorumdem redditùum plurimum impotentes, cum revera ad hujuſmodi jura tuenda non ſolum circumſpectionis induſtria, ac ſollicitudo pontificalis curæ profectum adducant, quinimo potius ſufficientia facultatum. Hac moti conſideratione, cupienteſque ipſarum pauperum Eccleſiarum indigentiæ ſubvenire, ac ſtatum utriuſque per unionis miniſterium ſalubriter formare, dum ambæ ipſæ Eccleſiæ ſub unius, & ejuſdem Præſulis moderamine, atque cura reductæ feliciter ex ipſarum unita potentia utriuſque unicus Præſul in eis valeat commodius reſidere, ſua jura defendere, & commiſſos ſibi populos felicius gubernare. Itaque pro evidenti ipſarum Eccleſiarum utilitate conſiderantes unionem hujuſmodi nedum fore proficuam, ſed admodum neceſſariam, laudabilemque, & etiam opportunam præmiſſis ſuadentibus, & aliis rationabilibus cauſis ad id animum noſtrum moventibus, maturaque deliberatione præhabita, motu proprio, non ad alicujus ſuper hoc nobis oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate C. Caſtellanæ, & Hortanæ, Hortanæ & C. Caſtellanæ Eccleſias antedictas de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine tenore præſentium perpetuò unimus, annectimus, & incorporamus; ita quod altero ex Præſulibus earundem Eccleſiarum, qui nunc ſunt, cedente, vel decedente, aut aliam ex eiſdem Eccleſiis alias quomodolibet dimittente, ſeu altero alia quovis modo vacante, ex tunc ambæ ipſæ Eccleſiæ per unicum Præſulem, qui Hortanæ, & C. Caſtellanæ, ac C. Caſtellanæ, & Hortanæ Epiſcopus nuncupetur, ſalubriter gubernetur, liceatq; præſenti, ſeu ſucceſſori ex eidem Præſulibus per ſe, vel per alium alterius Eccleſiæ ſic vacantis, ac civitatis, & diœceſis in ſpiritualibus, & quantum ad ipſius Eccleſiæ jus, proprietatemque pertineat, in temporalibus, corporalem poſſeſſionem apprehendere, & perpetuo retinere, fructuſque, necnon redditus, & proventus, emolumenta, obventiones, & jura quæcumque ad menſam Epiſcopalem ipſius alterius Eccleſiæ pertinentia percipere, & habere, ac in ſuos, & ipſarum ſic unitarum Eccleſiarum uſus, & utilitates convertere, cujuſcumque licentia ſuper hoc minimè requiſita. Volentes, & authoritate Apoſtolica decernentes, quod hujuſmodi unicus Epiſcopus, qui eiſdem Eccleſiis pro tempore præſidebit, uno anno in altera, & alio anno in reliqua ipſarum Eccleſiarum alternatis vicibus chriſma conficere teneatur, ordinationum quoque tempora, & celebrationum vicem eiſdem Eccleſiis, ac earum civitatibus, & diœceſibus diſtribuat, portiones æquas unicuique tribuendo, quodque in qualibet earumdem diœceſi pro ejuſdem ſubſidio annis ſingulis celebret ſynodum, prout eſt fieri conſuetum; & in qualibet earumdem civitatum, & diœceſi curiam teneat continuè ad juſtitiam miniſtrandam, & juriſdictionẽ Epiſcopalem inibi exercendam, cum vicariis, & officialibus conſuetis. Ac etiã cum iſdem Præſul in Hortana, civitatis Hortanæ & Caſtellanæ, cum autem in Civit. Caſtellana, earumque civitatibus, & Diœceſibus præſens extiterit, Civitatis Caſtellanæ & Hortanæ Epiſcopus appelletur, & ſic deinceps Eccleſiæ ipſæ ſub uno paſtore, & Antiſtite conſtituantur, præmiſſis intitulationibus perpetuis temporibus gubernentur; quodque cedente vel decedente, ac tranſluto ipſo unico Epiſcopo, ſeu alias Eccleſiis ipſis vacantibus, canonici, & ambo capitula Eccleſiarum præfatarum, vocatis ad hoc qui fuerint evocandi, congregari debeant pro electione futuri Pontificis celebranda in loco ubi Epiſcopus deceſſit, ſi tunc ipſas per obitũ vacare contingat, ſi verò aliter quã per obitum Eccleſias memoratas vacare contigerit, faciant electionem hujuſmodi temporibus vacationum ipſarum alternis vicibus in civitatibus, vel diœceſibus antedictis, ita quod propter unionem, annexionem, & incorporationem hujuſmodi præfatæ Eccleſiæ in ſpiritualibus lædi, ſeu aliqua in temporalibus non poſſint detrimenta ſubire. Nulli ergo &c. noſtræ unionis, annexionis, incorporationis, voluntatis, & conſtitutionis infringere &c ſi quis &c.

Datum Bononiæ, anno Incarnationis Dominicæ 1437. 3. Nonas Octobris anno 7. D

Interfuit Valentinus Florentino Concilio anno 1439. anno verò 1442. ad Aſculanam Eccleſiam translatus eſt.

28. LUCAS, ex Canonico Bononienſi, creatus eſt Epiſcopus Civitatis Caſtellanæ, atque Hortanæ, Eugenio IV. ſedente anno 1442. Nonis Februarii ejuſdem anni, quo etiam tempore Monaſterium S. Georgii prope Hortam Epiſcopali mẽſæ ſuffecturũ acceſſit. Lucas autem deceſſit in exordiente an. 1443. XXVIII.

29. ANTONIUS Stella è Civitate Caſtellana, ex Cathedralis Canonico ab Eugenio IV. aſſumptus fuit ad ſuæ Patriæ Epiſcopatum an. 1443. mortuus autem eſt anno 1455. ſepultuſque eſt in Cathedrali, ubi anno 1619. Julius (a) Stella cjus propior affinis, XXIX.

in

(1) Sed cum ex Diplomate unionis Eccleſiarum Civit. Caſtellanæ & Hortanæ dato an. 1437. clariſſime habeatur, eo tempore utramque Eccleſiam ſeorſim proprium habuiſſe Paſtorem, neceſſario deducitur, hunc Sanctum Civitatis Caſtellanæ, tempore emanationis præfati decreti conviriſſe Valentino Hortano, & nonniſi poſt ipſum eſſitum obiiſſe. *Luc.*

(a) Dele *Julius* in Ughello, & pariter in Epitaphio, & ſcribatur Stella de Stellis, ſicuti fandum accepimus ab erudito, proboque viro D. Benedicto Stella Ord. Ciſterc. Abbate, & præfati Stellæ propinquo. *Luc.*

in ejuſdem prometitam laudem hoc epitaphium affigendum curavit.

D. O. M.

Antonio Stella ab Eugenio IV. Pontifice Maximo anno Domini M.CCCC.XLIII. ob doctrinam, & rebus gerendis ſolertiam, tam ad Caſtellanæ, quam Hortanæ Civitatis annexum Epiſcopatum provecto, velut inter majores ſuos prælucenti a Stella cognominis Julius a V. I. D. Prothonotarius Apoſt. S. Laurentii in Damaſo Canonicus, & Alexandri Peretti Cardinalis Montalti intimus familiaris, in poſterorum memoriam, monumentum ſtatuendum curavit, anno D. M. DC. XIX.

a Stella.

XXX. 30. Fr. NICOLAUS Palmerius Siculus, Ordinis (,, *Eremitanum*) S. Auguſtini, Cathacenſis antea Epiſcopus in Calabria, translatus eſt anno 1455. b verum fato functus eſt 1467. Romæ; tumulatuſque eſt apud S. Auguſtinum. Vide de eo plura infra in Epiſcopis Hortanis:

b 2. Julii.

XXXI 31. ANTONIUS Epiſcopus Caſtrenſis, à Paulo II. ad hanc Eccleſ. translatus eſt 1467. Deceſſit autem 1473.

XXX II. 32. PYRRHUS, ſive Petrus Ayoſſus, Trojanus, electus eſt à Sixto IV. Pontifice Maximo 1473. c ab Innocentio verò VIII. translatus eſt ad Eccleſiam Sueſſanam 1486. prid. Non. Septem.

c Kal. Febr.

XX XIII. 33. ANGELUS Pechinolus d Caſtellanæ Civitatis Canonicus, atque civis, ab Innocentio VIII. ſumma ſuorum civium acclamatione, ad Patriæ ſedem ſubvectus eſt, die 4. menſis Auguſti anno 1486. eodemque anno Nuncius Apoſtolicus in Pannoniam miſſus eſt, proque Apoſtolica ſede pluribus Civitatibus incorruptum jus dixit. Deceſſit antem in Centumcellenſi Civitate, ejuſdem loci adminiſtrator an. 1492. cujus in Patriam relatum cadaver in Cathedrali cum hoc epitaphio tumulatum eſt.

d al. Perchinolus, ſeu Petrinolus.

D. O. M.

Angelo Pechinolo Civitatis Caſtellanæ, & Hortanæ Epiſcopo, Innocentii VIII. Pont. Max. ad Hungariæ Regna Nuncio, Secretario Apoſtolico, Arcis Civitatis Vetulæ Præfecto, Viro religione, doctrina, & eloquentia claro, rebus optime geſtis, in maxima de ſe expectatione ſublato, anno MCCCCLXXXXII. menſ. Octob. cujus oſſa de Civitate Vetula translata hic requieſcunt. Franciſcus, Ludovicus, Stephanus, Hercules, & Timotheus Petri Angeli filii Patruo magno fecerunt, anno Domini. M. D. LXXIX.

XX XIV. 34. HENRICUS Bruous, ſive ut alii volunt, de Penna, cum Alexandro VI. eſſet à ſecretis, ab ipſo his duabus Eccleſiis ſimul junctis Pontifex præpoſitus fuit an. 1493. ac poſt an. 5. Tarentinus Archiepiſcopus evaſit ann. 1498. die 24. menſis Septembris.

XX XV. 35. GEORGIUS (,, *Maccafanus de Pireto Marſus*,) ſucceſſit Henrico ann. 1498. die 24. menſis Septembris, qui cum in eo munere vix triennium expleſſet morte ſublatus eſt. e

e Ad Sarnenſem evaſit.

XX XVI. 36. LUDOVICUS electus eſt. 1501. defunctus autem eſt 1503.

XXX VII. 37. JOANNES Brochardus, natione Germanus, f ac Baſilicæ Decanus Vaticanę, ſub Alexandro VI. Ceremoniarum, ut vocant, Magiſter, à Julio II. Pont. Max. electus eſt Caſtellanæ, Hortanæque Eccleſiæ Præſul anno 1503. die 29. menſis Novembris. Hic Referendarius Apoſtolicus fuit, ſcripſitque Alexandri VI. Diaria, Juliique II. tanta libertate ſcribendi, veritatiſque candore, ut ſimul delectent, ſimul in admirationem trahant lectorem, tametſi barbarè ſcripta ſint, exulentque à ſalibus: adeò veritas omni fuco exuta placet; adeo candidos penetrat animos. Romæ deceſſit ao. 1506. die 6. menſis Maii, tumulatuſque eſt apud S. Mariam de Anima.

f Argentinas. Ejus Epitaphium legitur apud Martinellum in Roma ex Ethnica ſacra pag. mihi 182. Mend.

XXX VIII. 38. Fr. FRANCISCUS de Franceſchinis Hortanus, g Ordinis Minorum, Pœnitentiarius, atque à Confeſſionibus Julii II. electus an. 1506. die 29. menſis Maii. Hic Lateranenſi Concilio interfuit anno 1512. ſub Clemente vero VII. nuncium Epiſcopatui remiſit an. 1523. h

g Ejus mentio apud Theulum in Apparatu Minoricon pag. 32. Mend.

h 1525.

39. PAULUS Card. Cæſius (,, *Romanus*) harum Eccleſiarum perpetuus adminiſtrator adſcitus eſt, XXX IX.
(,, 7. *April.* 1525.) quas utique Præſul adminiſtravit uſq; ad an. 1538. i quo quidem tempore è vita deceſſit.

i 1517. 5. Auguſti.

40. LUCAS Sabellus Romanus in actibus hujus Epiſcopatus reperitur illarum duarum Eccleſiarum XL.
tanquam Præſul electus per Procuratorem poſſeſſionem iniiſſe die 6. Auguſti anno 1537. quamvis hoc Acta Cōſiſtorialia non habeant. Quin produnt, Pomponium Cæſium Romanum Cardinali Cæſio ſucceſſiſſe; quamobrem poteſt Sabellus Caſtellanæ Civitatis fuiſſe electus Epiſcopus, tametſi in Conſiſtorio non acclamatus, aut certè interim fato ceſſiſſe, aut ad alteram Eccleſiam fuiſſe translatus, itaque ejus memoria mortalibus excidiſſe.

41. POMPONIUS Cæſius Romanus, vir ſanè XLI.
doctiſſimus, ac Philoſophiæ, Aſtrologiæq; laude præclarus, à Paulo III. Farneſio electus fuit Epiſcopus anno 1538. die 21. k menſis Auguſti; Quam quidem eccleſiam per annum, & abſens ſemper adminiſtravit, anno verò 1539. die 24. menſis Novembr. translatus eſt ad Epiſcopatum Nepeſinum, atque Sutrinum, Romæque declaratus Vicarius; anno verò 1542. ab eodem Pontifice Senatoria Eccleſiaſtica purpura decoratus eſt, 6. Nonas Julii, cujus dignitatis perſonam menſem tantum unum ſuſtinuit, deinde cum admiratione Pontificis Pauli, deceſſit, ut ex Aſtrologica facultate illum prædixiſſe affirmant plerique, quorum credulitatem tantum vanitatis habere crediderim, quantum Genethliacorum inanes conatus habent temeritatis. Cæterùm in noſtris ad Ciaconium notis memini me dixiſſe, Pomponium Civitatis Caſtelli, hoc eſt Tiphernatem fuiſſe Epiſcopum, ex vicinitate nominum lapſus errore, cum Caſtellanę Civitatis Epiſcopus fuerit, non verò Tiphernas.

k 12.

42. SCIPIO Bongallus Romanus ſublectus eſt, an. XLII
1539. die 24. menſis Novembris. Interfuit Tridentino Concilio, Hortæque deceſſit die 3. menſis Auguſti 1564. ſepultuſque eſt in Cathedrali de quo ibi (,, *In* ,, *Conſiſtorialibus legitur diſpenſatus ſuper defectu natalium de ſoluto genitus & ſoluta*. Luc.)

43. NICOLAUS Peruſcus Romanus I. V. D. Apo- XLIII
ſtolicuſque Referendarius, à Pio IV. ſummo Pontifice electus eſt die 7. menſis Februarii anno 1565. Ejus Epiſcopatus poſſeſſionem ſolemni ritu inivit, menſe Majo, cumque laude haud mediocris prudentiæ utramque Eccleſiam adminiſtravit per annos 17. in Civitate Caſtellana defunctus eſt anno 1582. die 8. menſis Februarii; ſepultuſque eſt in Cathedrali cum hoc Epitaphio.

D. O. M.

Nicolao Peruſco patritio Romano, Juris Conſulto clariſſimo, utriuſq; Signaturæ Sanctiſs. D. Noſtri Papæ Referendario, Epiſcopo Civitatis Caſtellanæ, & Hortanæ; qui prudentia, religione, Juſtitia, liberalitate, potius effuſione in pauperes, ſuo muneri ſemper cumulatiſſime ſatisfecit. Jo. Paulus Peruſcus frater populi conſenſu victus, qui chariſſimi, optimeque de ſe meriti paſtoris corpus alio transferri non patiebatur cum inhumatum dies decem, maxima cum populi totius admiratione permanſiſſet, & nullam cadaveris ſpeciem prætuliſſet, hoc loco multis cum lachrymis condi curavit. vixit annos lxi. menſis iv. dies xxviii. Obiit die Jovis viii. Februarii MDLXXXII.

44. ANDREAS Longus Parmenſis, vir eruditus XLIV
nobilique poetica lauro celebris, à Gregorio XIII. Caſtellanę Civitatis Epiſcopus electus eſt die 2. menſis Aprilis anno 1582. vigintiquinque omninò annos Caſtellanam, Hortanamque Eccleſiam rexit, deſiitque inter mortales eſſe, anno 1607. 15. Kal. Septembris 68. ætatis ſuæ anno, ſepultuſque fuit in Cathedrali Hortenſi. Conſule catalogum Hortenſium Epiſcoporum. (,, *Joannes Vincentius Camachius Ameri-*

„*nus deſignatur harum ſedium Antiſtes , ſed ante-*
„*quam res ageretur de eo in conſiſtorio , Eccleſiæ S.*
„*Marci in Calabria attributus eſt.* Luc.)

XLV. 45. Fr. HIPPOLYTUS Fabianus Ravennas, *a* Generalis Magiſter Eremitarum Ordinis S. Auguſtini, inſignis Theologus, ac Prædicator egregius, à Paulo V. electus eſt Epiſcopus 17. die Decembris ann. 1607. Deceſſit autem in Civitate Caſtellana 1621. ſepultuſque eſt in Cathedrali.

a Ejus meminit Hieron. Fabri in memoriis Ravenn. par. 1. pag. 300. Mand.

XLVI 46. ANGELUS Gozadinus Bononienſis, Marci Antonii Gozadini Card. proprior affinis, Archiepiſcopus Nazianzenus *b*, ac Parienſis, Cardinaliſque Ludoviſii Bononiæ ſuffraganeus ejus Civitatis Archiepiſcopi, à Gregorio XV. factus eſt Epiſcopus Hortæ, Caſtellanæque Civitatis an. 1621. *c* vivit adhuc, cujus modeſtia haud ſinit nos in ſuis laudibus longius progredi: ſat ſit modo dixiſſe ita ſalubribus legibus Eccleſiam ſuam inſtitutam habere, ut ſi pergat, feliciores etiam in dies progreſſus ſperemus.

b Nixienſis.

c 25. Octob.

A D D I T I O.

(„ *Vir egregia virtute præditus cum extremis Urbani VIII. diebus oneris nuncium remitteret, Summus Pontifex has Inſulas in noſtrum Ughellum rejicere decrevit, virumque per ſuum Auditorem, perque Card. Franciſcum Barberinum admonuit, ſic eum ab incœpto Italia Sacra opere non deterrendum ducens, ſi Urbi, ubi unicè proſequendum eſſet, propinquiori in loco Epiſcopali Throno condecoraret. At ſubſecuta Urbani mors eventum perdidit, & Ughellus ad alias ſedes vocatus otiari in clauſtro maluit Romano cum beneficio ſtudiorum, quàm cum eorundem diſcrimine longius verſari in Epiſcopali munere. Gozadinus vero in ſuo uſque ad obitum perſtitit.* („ *Noviſſime poſita extat in Cathedrali Caſtellana in marmore hæc inſcriptio, quam requiſitus dictavit Cl. vir Eques Proſper Mandoſius, cujus adnotatis identidem pulchreſcit hæc noſtra editio, in hunc modum.*

D. O. M.

„ Angelus hic jacet prænobili Orientali
„ Gozadina Familia, Bononia tamen oriun-
„ da natus. Marci Antonii Gozadini Card.
„ affinis Qui ſapientia, & probitate ſpectatus
„ Archiepiſcopus Nixienſis, atque Parienſis,
„ Archiepiſcopatus æque Bononienſis pro
„ Card. Ludoviſio ſuffraganeus, Civitatis Ca-
„ ſtellanæ deinde & Hortanæ Epiſcopus ful-
„ ſit. In utraque Cathedrali Canonicatum
„ munificè conſtituit de jure Patronatus S.
„ Congregationis de Propaganda fide, quam
„ hæredem ex teſtamento reliquit. Synodicas
„ pluries ſaluberrimas leges ſtudioſè, diligen-
„ terque promulgavit optimi Paſtori nomen
„ adeptus. Eximiis tandem Virtutibus, & e-
„ gregiis operibus clarus diem clauſit extre-
„ mum 4. Kal. Aprilis. Anno M. DCLIII.
„ Ulyſſes Gozadinus Bononienſis Archiepiſ-
„ copus Theodoſienſis P. A. M. DCC. V.

„ *De familia Gozadina tractat Creſcentius in Corona Nobil. Ital. par. 2. pag. 455. & mentio quoq; ibi de Angelo eſt.*)

XLVII. „ *Fr.* THADDÆUS *Albinus Camerinenſis Ord. Erem. S. Auguſtini Magiſter Generalis, deinde Innocentii X. Sacriſta, & Epiſcopus Porphirienſis, ad Civitatem Caſtellanam, & Hortanam translatus per obitum Gozadini die 10. Novembr. 1653. diu, & lepidiſſime has rexit Eccleſias; ſæpius de ſuggeſto etiam integro Quadrageſimali tempore ad ſuas oves allocutus eſt, earundem eo incaleſcens amore, ut ſui Præſulatus longiori tempore una, vel altera vice inde abſceſſerit, illicò ad Gregis Vigilias reverſus, cui tandem collachrymanti ſui deſiderium fecit ſenio conſumptus die 13. Aug. 1683. ſepultus jacet in Cathedrali Hortana.*

XLVIII. „ JOSEPH ANTONIUS *Sillanus Leoncillus Nob. Spoletanus in Romana Curia Cauſarum Advocatus, & Card. Ludoviſii Epiſcopi Oſtienſis Auditor, ejuſque tum in Portuenſi, tum ſubinde in Oſtienſi, & Veliternenſi Vicarius generalis in ſpiritualibus, morũ ſuavitatem cum multiplici rerum ſcientia cum admiſceret, has ſedes promeritus eſt 13. Maji 1686. Tanti honoris munia cum egregie obiret, extremo fato functus eſt in Civitatis Caſtellanæ Epiſcopio Kalendis Auguſti ann. 1697. & in ejus loci Cathedrali terra commendatus jacet cum hac inſcriptione, quam ſimiliter requiſitus exaravit prædictus Cl. vir Eques* Man.

D. O. M.

„ Joſepho Sillano Leoncillo Nob. Spoletano,
„ qui virtutum & doctrinæ ſuffragantibus
„ meritis ad Epiſcopatum civitatis Caſtella-
„ næ & Hortanæ evectus, etiam inter ærum-
„ noas Eccleſias ſibi creditas ſummo juſtitiæ
„ zelo, & mira conſtantia ſolertiſſimè guber-
„ navit. Devixit Kal. Auguſti. Anno
„ M. DCXCVII.

„ SIMON PAULUS *Aleottus apud Forolivienſes, ex utroque parente Antonio Aleotto, & Jacoba Albicina conjugio nobili natus die 25. Januarii ann. 1666. Vir literatura, agendique ſuavitate clarus, Pontificius Prætor in temporalibus Patriæ fræna ſuſtinuit, eamque in ſpiritualibus Epiſcopi Viceſgerens triennium & ultra moderatus eſt. Mox unus ex Juriſconſultis, qui Sacra Rota Maceratenſis auditorium implent, delectus eſt; quomet tempore Propontifex Maceratenſis Eccleſiæ ejuſdem jura tutatus eſt, abſente præcipuè Antiſtite Paulutio. Hæc interim ejus contemplatus virtutes Innocentius XII. gemino huic ovili præeſſe voluit die 26. Februarii an. 1698. Octava ab inaugurationis die ejuſdem anni 25. Maji ſolemnem iniit poſſeſſionem. Perluſtrata Diœceſi, & Seminario Hortano ob redditunm inopiam jam ferè deleto, ſolertia ſua reſtituto, ſanctiſſimis legibus pro cuſtodia Eccleſiaſticæ diſciplinæ Clerum, & populum communivit. Obiit autem diutino divexatus morbo in Civitatis Caſtellanæ Epiſcopio die 30. Septemb. 1704.* Lucent.) XLIX

„ ASCANIUS *Blaſii, Romanus ex Epiſcopo Salamina in partis infidelium, & ſuffraganeo ad exercenda Pontificalia in Eccleſia & Diœceſi Sabinenſi translatus ad dictas Eccleſias eſt 26. Januarii 1705.* L.

CIVITATIS DUCALIS. EPISCOPI.

CIVITAS DUCALIS, ſeu Ducatus Civitas, in Provincia Aprutina regni Neapolitani, quando fuerit conſtructa, aut quis ejus fuerit auctor, ſuis in Reatinis commentariis retulit Pompejus Angelottus ex Offreduccio Ancajano. Conditorem enim habuit Robertum Calabriæ Ducem Caroli II. Regis Neap. filium, qui anno 1308. die 15. Decembris prima fundamenta jecit, novæque Civitati, Ducalis nomen imponere placuit. Ad me quod attinet, reperi in Actis Conſiſtorialibus illam in Civitatem more Romano inſtituiſſe, ac Collegiatam ejuſdem Eccleſiam olim Reatinæ diœceſis in Cathedralem erexiſſe Alexandrum VI. anno ſalutis 1502. 24. Junii, cui primum Epiſcopum conſtituit Apoſtolicæ ſedi immediatè ſubjectum Matthæum Urſinum Romanum. Verum Julius II. anno 1505. 8. Novembris, inſtante Ioanne Card. Columna Reatino Epiſcopo, Epiſcopalem dignitatem ſuppreſſit, translato Matthæo ad Calvenſem Eccleſiam. Idem poſtea Julius Pontifex (defuncto Card. Columna) anno 1508. iterum eandem Eccleſiam in Cathedralem erexit, ac diœceſim deſignavit novo Epiſcopo ab ipſo creato, quæ quidem parva

eſt,

eſt,& quindecim inter oppida, & villas contioet. Cathedralis competentis ſtructuræ, & ornatus duas habet dignitates, Archipresbyteratum nempe, & Præpoſituram, undecim Canonicos, alioſque clericos. Domus Epiſcopalis eſt ſatis ampla, & commoda. Tria virorum, uoumque Sanctimonialium intra Civitatem, & alterum Capuccinorum extra mœnia, cænobia, xenodochia duo, necnon quatuor laicorum Confraternitates numerantur. Epiſcopi, ab ipſa prima ſua inſtitutione, ii tantum à nobis ſunt obſervati in citatis Act. Conſiſtor.

ADDITIO.

(„ *Diœceſis Civitatis Ducalis loca ſunt* Caſtel S. „ Angelo, *ubi Collegialis cum Archipresb. & 10. Ca-* „ *nonicis*, Borgo, *ubi item Collegialis cum 6. Canonicis.* „ Cantalice, *unde S. Felix Capuccinus.* S. Liberato. „ Lugoano. Paterno Mozza. S. Sebaſtiano. Comaldo „ Rocca di Fondo. Miciani. Balcariola. Pendenza. „ Grotti. Caſette. S. Rufina. Liſciano. *In his una ſupra* „ *viginti animarum cura enumeratur. Cæterum Civitas* „ *Ducalis utilis dominii è Farneſio germine Parmæ* „ *Ducis, ſita eſt non procul à Reate juxta confinia ditio-* „ *nis Pontificiæ, media in ipſa via Rom. qua Aquilam* „ *pergitur; & mille ſexcentas animas modo enumerat,* „ *quas Eccleſiæ Parochiales quatuor inter ſe dividunt.* „ *Cathedrale templum S. Mariæ de Populo intitulatur.* „ *Ambo dignitates curam animarum in eo exercent.* „ *Canonici ſunt 12. quorum duo Parochiali munere fun-* „ *guntur, item duo Beneficiati. Extat Seminarium, &* „ *Mons Pietatis. Menſa Epiſcopalis eſt 400. ſcut. ejus* „ *moneta: quorum ducenta ſolvuntur à communi civium* „ *ex pedagio, quod extrahitur à tranſeuntibus cum ſar-* „ *cinis per hujus Civitatis Territorium. Duæ Cathedra-* „ *lis dignitates 100. annuis ſcutis potiuntur, Canonici 50.* „ *Duo Beneficiati 35.* Luc.)

I. 1. MATTHÆUS de Magnano de Urſinis Romanus, primus Epiſcopus Civitatis Ducalis, ab Alexandro VI. an. 1502. die 24. Januarii deſignatus, præfuit anno 3. & ad Calvenſem Eccleſiam tranſlatus eſt à Julio II. qui dignitatem Epiſcopalem hujuſce Civitatis ſuppreſſit an. 1505. die 8. Novembris. De qua hęc habentur in citatis Conſiſtorialibus relationibus.

Reverendiſſimus Dominus de Columna dixit, quod cum per Alexandrum Papam VI. oppidum Civitatis Ducatus Reatinæ diœceſis fuiſſet erectum in Civitatem, & ibi dicta Eccleſia cathedralis ſub invocatione Civitas ſeu Civitatis Ducalis, & de ea proviſum fuiſſet D. Mattheo ac Magnano de Urſinis, & quoniam id factum erat in præjudicium Dominationis ſuæ, ſupplicabat Sanctiſs. Domino Noſtro, prout etiam alias ſupplicaverat, ut Sanctitas ſua vellet in priſtinum ſtatum reducere dictam Eccleſiam ſuam Reatinam, & ſic S. S. de conſilio Reverendiſſimorum Dominorum hujuſmodi reintegrationem duxit admittendam, dictamque Civitatem Ducalis perpetuo univit dictæ Eccleſiæ Reatinæ, reintegrando prædictum Dominum de Columna in priſtinum ſtatum, prout erat ante diſmembrationem prædictam, & fuit dictum, quod dicto D. Mattheo provideretur de alia Eccleſia vacatura. Hucuſque Acta.

II. 2. JACOBUS Alpharidius de Leoniſſa novæ hujuſce fundationis à Juliano II. iterum factæ anno 1508. die 17. Octob. ſecundus Epiſcopus electus, ſedit ann. 3. ibidemque deceſſit.

III. [* Ex App. tom. 5.] 3. JACOBUS *Maximus de Ponte Corvo (ita vocatum vidi in literis ipſius Jacobi 4. Octob. 1513. ſcriptis Cong. Ciſtercienſis Ordinis Italiæ tamquam ejuſdem Apoſtolicum viſitatorem.) antea Epiſcopus Soranus, ſucceſſit Jacobo anno 1511. die 12. Decemb. Obiit 1524 a.

[a Ceſſit 1525.]

IV. 4. FELIX electus anno 1524. 7. Aprilis, qui an. 1573. deceſſit. („ *Felix de Maximis ſucceſſit per ceſſio-* „ *nem Jacobi conſanguinei ſui titulo Adminiſtrationis* „ *cum 24. annos tantum ætatis excurreret, donec ad 27.* „ *deveniret, 2. Aprilis 1525. Morte ſublatus eſt 1573.* „ *ſive liberè ceſſit, ut in actis Conſiſt.* Lucent.]

V. 5. POMPILIUS Perottus creatus anno 1573. 4. Maii *b*, tranſlatus ad Guardienſem anno 1580. 4. Maji

[b 3. Julii.]

VI. 6. VALENTINUS de Valentinis („ *ex Oppido* „ *S. Martini, Decretorum Doctor,*) ſucceſſit an. 1580. 14. Novemb. qui obiit anno 1593.

VII. [c 1. April.] 7. JO: FRANCISCUS Burgardus („ *al. Zagor-* „ *dus Neocaſtrenſis, I. V. D.*) electus ultima Martii *c* 1593. poſtea ad Belliicaſtrenſem tranſiatus an. 1598.

VIII. [d al. Georgius.] 8. Fr. JO: GREGORIUS *d* de Padilla Hiſpanus, Ordin. Prædicatorum inſignis Theolog. à Clemente VIII. electus anno 1598. die 18. Septembr. Extrema clauſit anno 1609.

IX. 9. PETRUS PAULUS Quintavallius („ *Cam-* „ *plenſis I. V. D.*) creatus anno 1609. 23. Martij; obiit anno 1627

X. [e Hujus in Opuſc. Suffragia in Canonizat. S. Andreæ Corſini pag. 14. legitur faſtigium. Mandoſ.] 10 NICOLAUS Benignus *e* Tudertinus, Canonicus S. Mariæ Tranſtiberim, olim ſub Clemente VIII. in Hiſpania Apoſtolici Nuncii Fiſcalis, ab Urbano VIII. creatur Epiſcopus anno 1627. 8. Februarii; exceſſit anno 1632.

XI. [f Laudatur à Genuino in opere Anagrammaton lib. 2. pag. 72. Mand.] 11. PONPONIUS Vetulus *f*, electus („ *Patriæ* „ *ſuæ Epiſcopus;* 8. Kalend. Decembris anno 1632. conſecratus à Marcello Card. Lantes in Eccleſia S. Spiritus in Saxia die S. Andreæ Apoſtoli, una cum Epiſcopo Orienſi. Vivit adhuc pius bonus Præſul. (*Obiit an. 1652. in Cathedrali ſepelitur.*)

XII. [* Ex App. tom. 5.] * 12. SALUSTIUS Cherubinus Reatinæ Diœceſis Clericus ſucceſſit Pomponio Vetulo anno 1652. die 8. Januarii ab Innocentio X. Pont. Max. ad hoc munus vocatus.

ADDITIO.

(„ SALUSTIUS *Cherubinus J. V. D. è loco nuncu-* „ *pato la Poſta Reatinæ Diœceſis in Regno tamen Nea-* „ *politano, hanc ſedem eſt aſſecutus 8. Jan. 1652. Franci-* „ *ſci Card. Cherubini antea munere functus Auditoris* „ *non ignobile ſui ingenii indicium præbuit, cujus inſuper* „ *ſimilitudine cognominis oblectatus Purpuratus Prin-* „ *ceps, potiſſimum in cauſa fuit, quod hac infula decora-* „ *retur. Obiit in Patria omnibus charus 1659. ubi ſepel.*

XIII. „ JO. CAROLUS *de Valentinis clara gente Rea-* „ *tina, Eccleſiæ olim Reatinæ Canonicus I. V. D. Phar-* „ *pharum Vicarius Generalis, & Petri Card. Otthobo-* „ *ni, qui deinde evaſit ad Petri Sedem ſub nomine Alo-* „ *xandri VIII. Auditor, hac paſtorali cura potitus eſt 9.* „ *Junii 1658. Duos inſtituit in Cathedrali Beneficiatos* „ *Capellanos, Seminarium erexit, pie, ſanctèque obiit* „ *21. Auguſt. 1681 in Cathedrali quieſcit. (Hic elogia* „ *in Canonizatione SS. Petri de Alcantara, & Mariæ* „ *Magdal. de Pazzis elucubravit, & extant in lib. cui* „ *titulus: Acta Canonizationis SS. Petri &c. pag. 190.* „ 245. Mandoſ.)

XIV. („ FRANCISCUS *de Giangirolamis ingenua* „ *Reatina gente prognatus I. V. D. Patria ſua olim Ar-* „ *presbyter Collegiatæ S. Rufinæ, deinde Cathedralis* „ *Canonicus, mox Vaticanæ Baſilicæ Beneficiatus, Card.* „ *Franciſci Barberini familiaris, & perpetuus commen-* „ *ſalis, pro quo variis egregie functus muneribus, Guber-* „ *nium geſſit Velitrarum temporale, & in ſpiritualibus* „ *Vicariatum Generale tali prudentia, & urbanitate,* „ *ut omnibus ſummè charus eſſet. Pharpharum quoque* „ *parem Vicariatum ſuſtinuit; charitas, & comitas in* „ *tali Viro erga omnes ſemper enituit, ut ab eo avaritia,* „ *ſive temporalis lucri omnis ſuſpicio abeſſet. Poſt obitū* „ *Franciſci, Card. Carolo ejus Nepoti adhæſit honora-* „ *rius aulicus, à quo in plurimis adhibitus curis fuit. De-* „ *mum hujus Eccleſiæ clavo admotus fuit 2. Jan. 1682. In* „ *pervigilio Dominicæ Incarnationis ſolemnem iniit poſ-* „ *ſeſſionem; deinceps, luſtrata Diœceſi, Synodum ha-* „ *buit, & edidit brevem, & ſaluberrimis refertam legi-* „ *bus. Dum tam bellè circa gregem ſuum occupatur, om-* „ *nium mœrore in Patria morte ſurripitur die 1. Octob.* „ *1685. ætatis 66.*

XV. [g De quo vide Bibliothecam Romanam Cl. viri Equitis Mandoſii Centuria 2. num. marg. 15.] PHILIPPUS *Tani Romanus g, Monachus, & Ab-* „ *bas Ordinis S. Benedicti Congregationis Caſinenſis,* „ *Indicis Congregationis Conſultor ad hujus Eccleſiæ gu-* „ *bernacula aſſumptus eſt die 1. Aprilis an. 1686. Plura* „ *ſcripſit uſque modo, & multa evulgavit opuſcula.* Luc.) („ *Obiit autem Philippus Romæ an. 1711. ultima die* „ *m. Decembris, ſeu potius prima die ineuntis anni 1712*

XVI. „ PETRUS *Jacobus Pichi Presbyter Piſaurenſis,* „ *annorum 51. I. V. D. Prothonot. Apoſtol. & Vicarius* „ *Apoſtol. in Civitate Ducali, ejuſque Diœceſi, fuit de-* „ *ſignatus ejuſdem Civitatis Epiſcopus, examinatus, &*

„ deinde præconizatus in Conſiſtorio die 22. Maii 1713. „ nondum autem propoſitus. Fuerat antea Auditor Nunciaturæ, & ſucceſſive Internuncius in Civitate Taurinen. ac Vicarius Generalis Urbinatis Archiepiſcopi, „ Epiſcopi Reatini, & Abbatiæ Farfenſis.

CAVENSES EPISCOPI.

CAVA Civitas Provinciæ Principatus Neapolitani regni, ex reliquiis antiquæ Civitatis Marcinæ crevit, quam olim antiqui Etruſci prope mare ædificarunt, ubi hoc tempore Caſtellum, cognomento Veterum ſpectatur, ut narrat Strabo lib. 5. Conjectura eſt Genſericum Vandalorum Regem excidiſſe Marcinam, quem Eudoxia Imperatrix, contra Maximum mariti interſectorem, Imperiique invaſorem, advocaverat. Hic cum reverteretur ex Africa, in pluribus regni Neapolitani Civitatibus, quas in totum exciderat, ſuæ crudelitatis reliquit veſtigia, Marcinæ incolis in caveas Montium Metelliani profugiētibus, ut Barbarorum iram declinarent, ut auctor eſt Procopius. Cumque ex vetuſtate Marcinæ memoria mortalibus excidiſſet, loco, ubi jam fuerat, ob antiquitatem Veteris cognomen adhæſit, & Cavearum Metellianarum, in quibus Marcinæ incolæ latuerant, hac, illacque incertis ſedibus divagantes, donec anno 1080. Petrus Abbas inclyti Monaſterii S. Trinitatis, ſupra Monaſterium à ſe constructæ Civitati circumdedit muros, invitatis quaquaverſum diſperſis Civibus, ut illam vellent frequentare, cui, à Caveis unde exierant, Cavæ nomen fecere. Hoc nobile Monaſterium jam olim ædificaverat S. Alferius è nobili gente Pappacarbona Salernitanus, cum miſſus à Principe Salernitano in Germaniam ad Imperatorem Othonem, tentatuſque morbo, Religionem ingrediendi voto ſe obſtrinxiſſet. Etenim diſcuſſo morbo, divertit Cluniacum, ibique Monachum induit, reverſuſque Salernum, exoratus à Principe, ſupramemoratum condidit Monaſterium anno 980. ingentibuſque ditavit divitiis, itaut in eo regno nullum opulentius haberetur: S. Apoſtolicæ ſedi immediatè ſubjectum, civilique juriſdictione, armiſque ſuccinctum, quam ejuſdem Abbas, tam Cavæ, quam in Caſtello S. Auditoris aliiſque ſolebat exercere, jam inde à VII. Gregorii temporibus. In illud etiam Urbanus II. poſt VII. Gregorium, ſplendidiora contulit beneficia, privilegiaq; qui illud voluit ab omni Salernitani Archiepiſcopi juriſdictione eſſe exemptum, eidem multis præeminentiis, ac gratiis attributis, ut in ſequenti bulla videre licet, ex archivo ejuſdem Monaſterii ex fide eruta, quæ tum priſcorum Pontificum in Monaſticum ordinem pietatem, tum Monaſterii illius ſplendorem perſpicuè prodit.

URBANUS EPISCOPUS
ſervus ſervorum Dei.

Cariſſimo, ac Reverendiſſimo fratri Petro Cœnobii Cavenſis Abbati, ejuſdemque ſucceſſoribus canonicè promovendis ſalutem.

CUM univerſis S. Eccleſiæ filiis pro ſedis Apoſtolicæ authoritate, ac benevolentia debitores exiſtamus, illis tamen locis, atque perſonis, quæ ſpecialius, ac familiarius Romanæ adhærent Eccleſiæ, quæque amplioris religionis gratia eminere noſcuntur, propenſiori nos convenit charitatis ſtudio imminere. Apoſtolica ergo memoria prædeceſſoris noſtri Gregorii VII. inſtitutis tenacius adhærentes Cavenſe cœnobium, cui ſumma religio viget, quod ipſe ſingulariter dilexit, & ſuæ inſtitutionis privilegio communivit, nos quoque hujus noſtri privilegii pagina communimus, & ab omnibus tam ſæcularis, quam eccleſiaſtica perſonæ jugo liberum eſſe omnino decernimus. Idem namque Apoſtolicus Pontifex dum in Romana S. Eccleſia Archidiaconatus adhuc officio fungeretur, prædictum locum à Giſulfo Salernitano tunc Principe, in cujus manu fuerat, poſtulavit, cellas quoque plurimas, quas uſque ad id temporis ſpatium idem princeps in manu propria detinuerat, ab ipſo acquirens, eidem ſancto loco cōtulit abſolutè, cum omnibus habitantibus, & habitaturis, tam in Cilenti monte, ejuſque pertinentiis, quam in locis Paſſiano, Mitiliano, Caſtro S. Adintoris, & pertinentiarum eorumdem locorum cum omnibus angariis, & perangariis, & penſionibus ſolutis, tam ratione fratrum, quam pro quolibet foculari ipſorum locorum, ſicut nos ipſi in regiſtro ipſius principis enucleatius vidimus contineri. Quam donationem nos authoritate Apoſtolica confirmamus. B *Præterea Cluniaticum locum illud famoſum dirigens inde te, ut Abbatem præfato monaſterio præponeret aſcivit, quem deinceps cū univerſis ſubiectis, ſeu perſonis, ſingulariter dilexit, fovit, tuitus eſt. Mox Pontifex factus eorum libertatē decreto, ſeu paginæ confirmavit. Sic præſtante Deo ab omnium . . . . jugo liberum uſque ad tempora noſtra permanſit. Noſtris autem diebus Alfanus Salernitanæ Eccleſiæ Archiepiſcopus confrater noſter ad ejuſdem loci ſubventionem modis recipit omnibus anhelare. Nobis itaque diſponentibus Baſilicam ipſius loci dedicare, ille ſuæ Eccleſiæ minui jura clamitabat; cui nos ex abundanti ſatisfactione juris obtulimus; ille autem cum ad poſtulatum, & acceptum actioni terminum provenisset, actionem aggredi refutavit. Sic nos præſentibus fratribus noſtris Reverendiſſ. Epiſcopis Ubaldo Sabinenſe, Odone Albanenſe, Bernardo Præneſtino, Joanne Tuſculanenſe, Brunone Signino, Raugerio Reſitano, Gerardo Trojano. Jo. Baptiſta Rapellano, & Cardinalibus Eccleſiæ noſtræ Ermuno presbytero ex tit. Quatuor Coronatorum, Gregorio presbyt. tit. S. Vitalis, Benedicto presb. tit. S. Suſannæ, Gre-* C *gorio ex diaconia S. Mariæ in ſchola Græca, Petro ex diaconia in S. Adriano, Jacobo ex diaconia S. Euſtachij, & Teutione ex diaconia S. Gregorij ad velum aureum diaconibus, aſtante etiam dilectiſſ. filio noſtro Duce Rogerio cum innumera clericorum, & laicorum turba præſtante D N J. Chriſto, cujus vices, licet immeriti gerimus in terris, ad honorem ſummæ, & individuæ Trinitatis manibus noſtris propriis in eodem loco, qui Mitilliani, Cava vulgariter nuncupatur, baſilicam dedicavimus die nonarum Septembris, indulgentes eidem monaſterio contemplatione ejuſdem prærogativæ ſpecialis caritatis, quam experti fuimus in eodem cœnobio, immo potius perfectam religionis obſervantium dum adhuc eſſemus in minoribus ordinibus conſtituti, ut quicumque in ſtatu pœnitentiæ Domino opitulante fuerit poſitus, & ad dictum locum accedens, fuerit ibi ipſo die ante ipſius Baſilicæ conſecrationem, & per totum diem ſequentem, necnon in die Jovis ſancti, atque per totum diem Veneris S. ſequentem de omnibus peccatis, de quibus verè contritus fuerit, & confeſſus illam indulgentiam, & veniam à Domino conſequatur, quam merentur incundo, & redeundo ad S. Jacobum Compoſtellanum; reliquis verò temporibus, & diebus ſingulis cauſa de-* D *votionis illuc accedentes quatuor annorum, & totidem quadragenarum indulgentiam ſuorum peccatorum obtineant de ſedis Apoſtolicæ gratia ſpeciali: qui verò ad capellam ſuam ſitam in eodem monaſterio, ac eodem die conſecratam per vener. fratrem noſtrum prædictum Brunonem Signinum Epiſcopum in diebus, & feſtivitatibus ſuprascriptis, ſeptem annos, & totidem quarantenas de indulgentia pro peccatis confeſſis, à Domino conſequatur; accedentes ſimiliter ad eccleſiam conſtructam in caſali eidem monaſterio adiacenti, & eminenti dedicatam ipſo die per dictum venerab. fratrem noſtrum Raugerium Epiſcopum Regitanum in diebus, & feſtis prædictis, necnon, & in omnibus feſtivitatibus Virginis glorioſæ, ad cujus vocabulum conſtructa eſt eccleſia memorata, ſeptem annos, & quarantenas totidem de indulgentia à Domino promereantur; concedentes edicto perpetuò confirmantes, ut tam tu, quam ſucceſſores tui per terras tui monaſterij habitas, & habendas libere poſſis eccleſias conſtruere, cum cruce ſignare, aliaque Pontificalia, & ſpiritualia exer-*

cere,

cere, ſacrorum ordinum collatione, Baſilicarum, & altarium cõſecratione, & chriſmatis cõfectione tibi, tuiſq; ſucceſſoribus dumtaxat abdicata penitus poteſtate decernentes, ut tam ipſius cœnobii caput, quam eccleſiæ, quas nunc habet, vel quas ex nunc in antea habebit, ſive plebanæ fuerint, vel rurales, in civitate, & diœceſi tantummodo Salernitana ſervatæ ab omni iure, & iuriſdictione Archiepiſcopali ſint exemptæ de plenitudine poteſtatis, & gratia ſpeciali, itaut in nullo iure, ſeu foro contentioſo tu, vel tui ſucceſſores fratres ipſius monaſterii, ſeu clerici ſeculares in præfata civitate, & Diœceſi per Salernitanum Præſulem, aut capitulum aliquatenus conſtringantur, quin immò Eccleſiæ cum omnibus ſuis iuribus, & pertinentiis pleno iure ipſi monaſterio ſint ſubiectæ, ſi verò aliquos de tuis monachis, ſeu clericos ſeculares in Eccleſiis civitatis præfatæ, & Diœceſi commorantes ad ſacros eligens ordines promoveri liceat tibi, tuiſque ſucceſſoribus quemcumque malueris Epiſcopum convocare, dummodo catholicus fuerit, ſed in aliis Diœceſibus requiſitus dumtaxat primitus Diœceſano de quibus Eccleſiis in iam dicta auctoritate, & Diœceſi nihil diœceſanus exigere præſumat, immò potius tam monachi ſi clerici defuerint, quam ipſi clerici, abſque quorumlibet contradictione totum officium Sacerdotale quod animarum curam exigit, & requirit, exerceant, dummodo ſint idonei talia exercere, de his autem quæ à catholicis Chriſtianis eidem monaſterio tam inter vivos, quam in ultima voluntate donata fuerint, vel legata à quocumq; vel ubicumque, nulli Epiſcoporum Diœceſanorum el licitum ſit quartam, vel tertiam partem in ipſis legatis, ſeu donatis tam in ſtabilibus, quam in mobilibus exigere pretextu conſuetudinis cuiuſcumque, & ſi proceſſu temporis per quoſcumque contra tenorem huiuſmodi noſtræ conceſſionis fuerit per aliquos attentatum, illud ex nunc decernimus viribus vacuatum, & præſcriptione in hac longi temporis non currente. Si quis verò ad eundem locum, vel eius Eccleſias ſibi ſepulturam elegerit, licitum ſit tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & fratribus in Eccleſiis ipſius Cœnobii commorantibus ipſum in ſuo cimiterio ſepelire abſque cuiuslibet contradictione, dummodò Chriſtianus, & catholicus habeatur. Statuimus inſuper perpetuò valiturum, ut quoties in vaxallos eiuſdem monaſterii orta fuerit quæſtio, quæ ipſum quamvis contingat Cœnobium, liceat tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & patribus ipſius querelas huiuſmodi decidere iuſtitia mediante iure communi ſuper hoc edicto in aliquo non obſtante. Inſuper memoratus excellentiſſimus Dux viſa huiuſmodi dedicationis ſolemnitate, compunctus ut credimus divino ſpiritu nobis, & noſtro Apoſtolatui attentius ſupplicavit, ut donationem, & confirmationem, quam ipſe eidem monaſterio facere ob reverentiam S. & individuæ Trinitatis, & ſuorum peccatorum remedium intendebat, dignaremur authoritate Apoſtolica confirmare, noſtroque mandaremus inſeri privilegio diligenter. Nos igitur ſuis in hac parte precibus juſtiſſimis inclinati in favorem ipſius loci, quem ſpeciali proſequimur dilectione pariter & devotione, conceſſiones, & donationes ipſius in noſtro præſenti privilegio inſeri fecimus ad cautelam. Conceſſit ſiquidem prædictus Dux, eidem monaſterio in perpetuum, ut Patres dicti monaſterii abſque qualibet contrarietate heredum, & ſucceſſorum ſuorum poſſit exigere, & recipere integram decimam partem piſcium, qui capti fuerint in mari à Vallone qui dicitur de Galloca, uſque ad fluvium de Cetera, qui eſt de territorio ipſius monaſterii per quinque millia paſſuum intra mare, prædictum monaſterium verò mercimonia ſua abſque omni datione, ſolutione, ſeu exitura liberè vendat nedum in ſuis littoribus, vel portibus, immò per totum ſuum ducatum tam ipſum Cœnobium quam ementes eius mercimonia liberos conſtituit perpetuò à qualibet præſtatione, induxit etiam, ut omnes homines, quos dictũ cœnobium habet, & habebit in præfatis locis, Mitiliano, Paſſiano, Villula adiacenti caſtro S. Auditoris, in Cilenti monte, & pertinentiis eorundem locorum tam clerici, quam laici ſemper ſint liberi ab omni exactione pecuniæ, vel rerum quarumlibet aliarum, quas pro aliqua opportunitate, vel cauſa ipſi, ſeu heredes, vel ſucceſſores aliquando duxerit à ſuis hominibus faciendas, & ut de ipſis hominibus liberam curiam, & foris facturas omnes ſine ullo baiulo ſuo, vel miniſtro habeatis, & in curia ipſius monaſterii per eius commiſſam veniant ad iuſtitiam faciendam, & à iudicibus, quos eis ſtatueritis, debeat rationabiliter iudicare, & quos, & notarios publicos ſtatuendi liberam vobis tribuit facultatem, tam in cauſis civilibus, quam criminalibus omnibus præter illis cauſis, de quibus condemnatus legitimè debet mori, de aliis autem criminib. omnibus de quibus pœnam aliam abſq; morte ſubire debebunt, quidquid volueritis faciatis ſimiliter, & de duellis ſi in ipſis cauſis intervenerint: appellationes verò ſi ipſis veſtris hominib. fuerint opportunæ, ad veſtram curiam appelletur, quoniam quicquid in prædictis hominibus locorum ipſorum, & in tenimentis, in quo morantur, poſſet ipſe Dux, & ejus ſucceſſores exigere, ſtatuere, & ordinare. ſtatuendi, ordinandi, & exigendi vobis perpetuò tribuit poteſtatem. Conceſſit etiam vobis in perpetuum, ut in quacumque parte ſui Ducatus tu, vel ſucceſſores tui perſonaliter fueritis, & unus, vel plures homines, ibi fuerint ad mortem, vel ad quolibet ſupplicium iudicati, poſſitis eos, ſicut volueritis, liberare, & ubicumque per ſuum Ducatum tranſitum feceritis, obvioſq; habueritis in veſtro tranſitu condemnatos, qui ad ſuſpendium vel ad decollationis ſupplicium deportentur, valeatis eos, ſi vobis placuerit, facere liberare, ſi verò homines vaxalli ipſius monaſterij vendunt, offerunt, donant, & modis alijs alienant terras, quas ab eodem monaſterio tenent, afferantque eorum conſuetudines eſſe, ut id poſſint facere, ſancivit, & firmiter inhibuit prædictus Dux, ut omnes terras, quas ipſi homines ab eodem cœnobio tenent, & quæ alienantur abſque ipſius requiſitione, dummodo evidenter appareat, quod ipſius monaſterij ſint, liceat vobis eas capere, & ad dominium ejuſdem cœnobij revocare, conſuetudine aliqua non obſtante, ſuper forſan, qui tranſ. . . . . ipſas habuerint præſcriptionibus legitimis, vel alijs rationibus inde valeant ſe tueri. Largitus eſt quoque jam dictus Dux, quod ſi quis ex ſuis Comitibus, Baronibus, militibus Catholicis hominibus, totius ſui Ducatus, de eoque ab ipſo in feudum tenent, voluerint in partem, vel in totum in dicto monaſterio, vel alienare poteſtatem illud habeat faciendi qualiter voluerint, dictumque monaſterium bona ipſa ad ipſum taliter devoluta ſine omni ſui, heredumque, & ſucceſſorum ſuorum licentia recipere valeat, & in ſuo demanio retinere, & à quolibet ſervitio, vel præſtatione feudum ipſum, vel pars ipſius deinceps ſit immune, ſi verò aliquis, tam de vaxallis ipſius monaſterij, quam de alijs tenent de bonis ſuis ſtabilibus, vel mobilibus ſine hærede legitimo, & naturali deceſſerit, vel ſatisfactum fuerit, per quod ipſa ad manus Reipublicæ de iure poſſint applicari, licitum ſit vobis per vos eadem bona ad veſtrũ dominium revocare omni ſui, hæredum, ſuorumque ſucceſſorum officialium contradictione remota, nulla ſuper bonis ipſius poteſtate ſibi, vel reipublica reſervata, tenentes nihilominus bona ipſius monaſterii conceſſit vos poſſe ad veſtram curiam vocare ad docendum qualiter bona ipſa tenent, niſi rationabiliter docuerint bona eadem ad ſe ſpectare, vel ſe præſcriptione legitima, videlicet centenaria oſtenderint ſe munitos, bona ipſa valeatis taliter occupata ad dominium ipſius monaſterii authoritate huius indulgentia revocare iure communi ſuper hunc articulum penitus revocato. Conceſſit inſuper vobis in perpetuum, ut ſi tua, ſucceſſorum, & partium ipſius monaſterii manifeſta culpa non intervenerit contra eundem Ducem, hæredes, & ſucceſſores ſuos, & præfatæ ſuæ conceſſiones futuris temporibus propter quamlibet cauſam fuerint in totum, vel in partem oblivioni tradita, vel omiſſa, & præſcriptio longiſſimi temporis intervenerit contra ipſas per quã dici poſſit conceſſiones ipſas locum alterius non habere præſcriptio ipſa per ſuũ ſacramentum tuum nobis præſentibus præſtitum, & per hanc ſuam ſanctionem conſtituit, ut prorſus irrita reputetur, & totumque ipſum hæredes, & ſucceſſores ſuos ſuper hoc duxeritis poſtulandos dedit, & reliquit eis omnibus ſub Divina, noſtraque benedictionis obtemptu firmiter in mandatis, ut ipſas omnes conceſſiones, & exemptiones per eorum vobis privilegia debeãt confirmare ſine omni pretio, & tedio tarditatis, & nullus ipſorum eas præſumat infringere, vel mutare, ſed illas illæſas ſervare debeant, & tenere, donec vos in ſuum hæredum, & ſucceſſorum ſuorum fide ſincera fueritis permanentes. Quas cõceſſiones, confirmationes, exemptiones, & indulgentias collatas eidem monaſterio per ipſum dilectiſſimum filium Ducem Rogerium ratificamus, approbamus, & ex certa ſcientia confirmamus auctoritate Apoſtolica, & plenitudine poteſtatis, decernentes, & edicto perpetuo roborãtes, ut quicumque dictum monaſterium in ſuis iuribus, poſſeſſionibus, ac libertatibus læſerit, aut etiam perturbaverit, liceat tibi, ſucceſſoribus tuis, & parte ip-

ſius monaſterii, cujuſcumque praeminentiæ, ſive ſtatus fuerint, authoritate præſentis noſtri privilegii, præcedēte canonica monitione præmiſſa, excommunicare, & excommunicatos fore denuntiare, à qua abſolvi non poſſint, niſi digne ſatisfecerint, privilegio eis collato, vel concedendo, quod excommunicari, vel interdici non poſſint aliquatenus non obſtante, niſi de indulto hujuſmodi plenam, & expreſſam fecerint mentionem. Si quis autem contra hanc noſtri decreti authoritatem venire attentaverit, ſalva ſedis Apoſtolicæ, & legatorum ejus recurrentia, & dignitate, ſciant ſe B. Petri Apoſtoli gratiam amiſſuros, & indignatione Apoſtolica feriendos, obedientes verò, & hujuſmodi privilegii ſcripta ſervantes, dignam à Deo accipiant retributionem, & benedictionem Apoſtolicam conſequantur. Amen.

Ego Urbanus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Ubaldus Sabinenſis Epiſcopus.
Ego Oddo Albanenſis Epiſcopus.
Ego Bernardus Praneſtinus Epiſcopus.
Ego Bruno Signinus Epiſcopus.
Ego Rangerius Regitanus Epiſcopus.
Ego Gerardus Trojanus Epiſcopus.
Ego Joannes Tuſculanus Epiſcopus.
Joannes Rapollanus Epiſcopus.
Ego Hermannus presbyter Cardinalis.
Ego Gregorius presbyter Cardinalis.
Ego Benedictus presbyter Cardinalis.

Datum Salerni per manus Joannis S. R. Eccleſiæ Diaconi Card. 18. Kal. Octobris XV. ind. anno Dominicæ incarnationis M. XC. II. Pontificatus D. Urbani Papæ II. anno 4.

Diu huic monaſterio ſuus priſtinus ſplendor ſtetit; ſed cum poſtea ex injuria Commendatariorum monaſtica obſervantia exoleviſſet, Bonifacius IX. Abbatiam cenſuit erigendam in Cathedralem, Cavam verò Oppidum in Civitatem, cui Antiſtes præeſſet, cum lautiori menſa monachali pro cenſu, Capituloque quem monachi ipſi explerent, itaut Prior Clauſtralis primam poſt Epiſcopum dignitatem obtineret, Decanus verò ſecundam; idque ad tempora Alexandri VI. duravit, in quibus, cum Oliverius Caraffa Cavenſis Epiſcopus & Card. tentaſſet Caſinenſes monachos in illud monaſterium introducere, graves, atque inexplicabiles lites exarſere, non modo cum antiquis Cluniacenſibus, ſed etiam contra Epiſcopum Commendatarium, quæ uſque ad Leonem X. divexarunt tribunalia. Sed ut aliquando litium æſtus teperet, Leo ſuppreſſo Cathedralis nomine monaſterii S. Trinitatis noviter erexit in vicino caſtello Eccleſiam S. Mariæ in Cathedralem cum Epiſcopali dignitate, poſt quam Primiceriatum inſtituit cum aliquot Canonicis, qui clericalem Senatum efficerent, utriſque certis redditibus attributis, utque Epiſcopus juriſdictionem ſuam exerceret, in oppidum, quod hodie Cavenſis Civitas dicitur, aliaque, quæ olim monaſticæ ditionis fuerunt, tanquam in ſibi ſubjectam Diœceſim cum Epiſcopali menſa, manentibus monachis in monaſterio cum parte redditũum, ex Pōtificiis privilegiis, S. Sedi immediatè ſubjectis. Hoc tempore Cavenſis Civitas ad decem millia mortalium complectitur, & alit. In Cathedrali verò ſub invocatione B. Mariæ Virginis de viſitatione, ſex dignitates habentur, quarum prima eſt Archidiaconatus, cum 18. Canonicis, quos ita tenuis cenſus alit, ut divinis officiis quotidie intereſſe non poſſint, ſed tantùm Dominicis diebus, aliiſque anni feſtivitatibus, temporeq; Quadrageſimali. Præbendæ Theologalis, ac Pœnitentialis ibi ſunt, quę item ob tenuiorem cenſum non exercentur. Cathedralis ſanctorum reliquiis fere deſtituitur, omniaque alia ferè imperfecta cernuntur. Cathedrali Epiſcopalis domus propius accedit, ſed nondum abſoluta. Cavæ ſex Parochiales Eccleſiæ cum fonte baptiſmali proſtant; Seminarium non adhuc inſtituerunt, mons tamen Pietatis ibi eſt, cum tribus Xenodochiis, ſex religioſorum monaſteriis, quatuor Monialium, aliiſque oratoriis. Ad duodecim millia paſſuum excurrit Diœceſis. Deniq; Cathedralis pauperior eſt, cum tamen amplior cenſus redundet in Præſulem (,, *Cenſus autem eſt ducatorum* ,, *ejus monetæ circiter 3000. Ejus taxa in libris Apoſtolicis Fiſci eſt Flor. 333.* Luc.) Hæc Civitas populo frequens eſt, præditaque civili lepore, ubi plures nobiles ſunt, titulis dignitatum, pacis, bellique artibus inſignes, præter ſanctimonia illuſtres viros, quos omni ſeculo monaſterium SS. Trinitatis produxit, & aluit; & de Abbatibus quidem alii plures ſcripſere. Civitatem ejuſdemque nobilitatem perbelle deſcripſit Octavius Beltranus in ſua brevi Neapolitani Regni deſcriptione. Nos Cavenſium Præſulum tantùm catalogum dabimus, quem ex actibus Conſiſtorialibus, aliiſque monumentis, jam inde à ſua inſtitutione ex fide protulimus; ſed commodius id fortaſſe fecerimus, ſi prius hic appoſuerimus ejus Epiſcopatus inſtitutionis bullam Bonifacii IX. ex ſuo originali depromptam.

BONIFACIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

Salvatoris noſtri JESU CHRISTI, qui benemeritum ad convivium Dominicum in ultimis recumbentem jubet ſuperius aſcendere, ut ſibi ſit gloria, vices quamquam inſufficientibus meritis gerentes in terris exemplo unica inſerta ut de ſuprema Apoſtolica dignitate ſpecula ad ſingulas orbis partes profundæ conſiderationis aciem extendentes ſi locum inſignem minus decore tractatum, & neglectum videamus pro rei qualitate ſuperius elevemus, & dignitatum inſigniis fulciamus, ex hoc enim cum Dei gratia boni Præſidis partes implemus ſi noſtro miniſterio ſingulis locis pro eorum qualitate correſpondeant tituli dignitatum. Cum itaque ſicuti factis notorietas manifeſtat terra Cavenſis Salernitanæ Diœceſis benedicente Domino perſonarum numeroſitate, & aliis Divinis muneribus ultra civitates quamplurimas partium illarum ſit fœcunda, ſatiſque amplum habeat territorium quod territorium monaſterii S. Trinitatis Cavenſis ad Romanam Eccleſiam nullo medio pertinentis, ordinis S. Benedicti ejuſdem Diœceſis nuncupati, in quo Caſtrum S. Adiutoris conſiſtit, & perſonæ ſexus utriuſque degunt in multitudine numeroſa, Abbas quoque pro tempore exiſtens, & dilecti filii conventus dicti monaſterii in hujuſmodi terra, ac territorio & perſonis degentibus, ac rebus exiſtentibus in eiſdem quantum ad ſpiritualeforum pertinet, ordinariam juriſdictionem conjunctim, vel diviſum exerceant, & ad exercitium ſecularis juriſdictionis ad ipſum monaſterium plene jure pertinentis deputare officiales idoneos adeo quod licet monaſterium, terra, & territorium hujuſmodi ſint de Diœceſi Salernitana, & infra illud tantum Abbas, conventus, perſona, monaſterium, terra, ac territorium præfato Archiepiſcopo pro tempore exiſtenti, & dilectis filiis Capitulo, & Eccleſiæ Salernitanæ Diœceſano, vel alio quocumque jure præterquam ad certum parvum annuum cēſum in nullo teneantur aſtricti, & accedat quod ipſum monaſterium gratia Domini faciente etiam ultra multas Cathedrales Eccleſias partium illarum opulentum, & multipliciter ornatum exiſtit, proventus etiam, bona, & jura dicti monaſterii ad Abbatem, & conventum præfatos communiter, & indiſtinctè pertinere noſcuntur, quæ ſolus Abbas adminiſtrare conſuevit. Si ergo eadem terra in Civitatem, & Eccleſia dicti monaſterii in Cathedralem Eccleſiam erigantur, opus merito cenſeri poterit laude dignum, & ſingulariter commendandum, & incolis terræ, ac monaſterii præfatorum in eo maximè accomodum, & jocundum, qui perpetuum habebunt Epiſcopum, & pro ſacramentali confirmatione, & ſuſcipiendis ordinibus, nec non Chriſmate, & Oleo Sancto recipiendo, & aliis eis neceſſariis, quæ ad Pontificale miniſterium pertinent, procurandis adire alios Antiſtites non cogētur. Nos igitur præmiſſa attētà meditatione penſantes, & opus erectionis hujuſmodi ad effectum deducere cupientes ex quibuſdam, & aliis rationabilibus ſuadentibus cauſis ad id noſtrum inducentibus animum, ex certa noſtra ſcientia, de fratrum noſtrorum conſilio, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis, ad ejuſdem S. Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus S. laudem, & gloriam, & exaltationem Eccleſiæ S. ſuæ divini cultus augmentum, fideliumque ſalutem, terram in Civitatem erigimus, & Civitatis titulo, & inſigniis

de-

decoramus, eamq; in memoriam indelebilem eorum, quæ circa id hac in parte geruntur, civitatem Cavenſem perpetuis futuris temporibus volumus nuncupari, & inſuper eandẽ ipſius monaſterii ad præſens Abbatis regimine deſtituti Eccleſiã in Eccleſiam cathedralẽ ſimiliter erigimus, & cõſtituimus de cõſilio, & poteſtate præfatis ſpõſũ idoneum cum Epiſcopalis Officii plenitudine Deo authore, per Apoſtolicæ diligentiæ miniſterium habiturum, cui ſponſus ipſe præſit, atque proſit, ſtatuentes, & de ipſius conſilio, & poteſtate decernentes, ut in hujuſmodi Eccleſia de novo in cathedralẽ erecta ſit unus Prior dicti ordinis, qui majorem poſt Pontificalem dignitatem in hujuſmodi nova cathedrali obtineat, & eiſdem hactenus conventui, nunc capitulo effectis præſideat, & divinum cultum in Eccleſia diligenter peragi, & regularem obſervantiã per monachos, & miniſtros ipſius novæ cathedralis Eccleſiæ ſollicita cura faciat obſervari, & animarum cura ſi qua illi imminet, abſque negligentia, & cum diligenti ſtudio exerceri, & leves, ac minores exceſſus ad Epiſcopi Cavenſis pro tempore exiſtentis referatur examen; ſitq; unus Decanus, qui poſt Priorem ſecundam habeat dignitatem, & Priore abſente, vel Prioratu vacante, Prioris in omnibus vices gerat, & tam Prior, quàm Decanus hujuſmodi de prædictis proventibus, bonis, & juribus pro dignitatum decentia congruas percipiant portiones noſtro moderamine nihilominus declarandas, & tam iſta, quàm vicibus ſucceſſivis quotieſcumque Prioratum, vel Decanatum vacare contigerit Prior, & Decanus ſalvis reſervationibus Apoſtolicis per electionem capituli, & confirmationem Epiſcopi præfatorum aſſumantur. Per hoc autem tamen alias dignitates, vel adminiſtrationes, ſeu alios perſonatus, aut alia officia, ſi quæ forſan ſub aliis vocabulis ibidem hactenus fuerunt, alias non intendimus removere, ſed præter Priorem Clauſtralem, qui de cætero ſecundùm præmiſſa neceſſarius non eſt, in ſuo eſſe remaneant ſicut prius, proventus autem, bona, & jura ejuſdem noviter erectæ Eccleſiæ præfatæ inter Epiſcopum, & capitulum præfatos, Deo authore cum debita moderatione diſtingui, & ab invicem ſeparari, ac etiam numerum monachorum inibi capitulum facientium pro juribus facultatum, proventuũ, bonorum, & jurium hujuſmodi, quæ in ipſa diſtinctione, & ſeparatione dicto capitulo remanebunt, ſtatim facere mus perpetuis temporibus obſervanda, ſed proventus, bona, & jura quæ ad Epiſcopalem menſam, & Epiſcopum, quæ verò in diſtinctione, & ſeparatione prædictis, ad capitularem menſam fuerit deputata ad Priorem, Decanum, & capitulum præfatos, & eorum adminiſtrationem aliter juxta iuris formam debeat liberè pertinere. Cæterum de conſilio, & poteſtate præfatis ſtatuimus, ac etiam ordinamus, quod perſonæ tam eccleſiaſticæ, quam ſæculares ſexus utriuſque in eiſdem nova Civitate, ac territorio, quod quidem territorium de cætero Diœceſis Cavenſis erit, degentes præsẽtes, & poſteri, quemadmodum Abbati, & conventui præfatis in ſpiritualibus, & temporalibus communiter, vel diviſim parere tenebantur hactenus, ac etiam ordinario jure ſubjecti de cætero ipſis Epiſcopo, capitulo, & Eccleſiæ Cavenſi in eiſdem ſpiritualibus, & temporalibus conjunctim, vel ſeparatim teneantur obedire, ac Diœceſano ſint jure ſubjecti. Præterea ſicut Abbas, & conventus præfati, nec non perſonæ, monaſteriũ, terra, & territoriũ hujuſmodi eiſdẽ Archiepiſcopo, Capitulo, & Eccleſiæ Salernitanæ Diœceſano, vel alio jure non ſuberãt, ita in poſterũ Epiſcopus, capitulũ, & Eccleſia Cavenſis, nec nõ perſonæ, terra, & Diœceſis præfati, dictis Archiepiſcopo, capitulo, & Eccleſiæ Salernitanæ, nec metropolitico, neq; alio quovis jure ſubſint, ſed eidẽ Eccleſiæ Romanæ immediate ſubjecti remaneãt, ſicut ante, & quemadmodum hactenus de Diœceſi fuerit, ita poſt hac alias de provincia Salernitana exiſtant, ipſis tamen Archiepiſcopo, capitulo, & Eccleſiæ Salernitanæ quo ad prædictum cenſum nullum præjudicium generetur. Ad hoc quia tam in præfata Salernitana, quam in aliis Diœceſibus, ac Civitatibus nonnulla Caſtra, & terræ, & villæ, loca, & poſſeſſiones conſiſtunt, quæ etiam jure ordinario præfatis Abbati, & conventui hactenus plenariè conjunctim, vel ſeparatim ſubfuerunt cum perſonis degẽtibus, & rebus exiſtentibus in eiſdẽ, & quãplura Prioratus, Præpoſitatus, dignitates, perſonatus, officia, adminiſtrationes, & alia beneficia Eccleſiaſtica ſæcularia, vel regularia cum cura conſiſtentia ad collationem, proviſionem, præſentationem, electionem, confirmationem, inſtitutionem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem Abbatis, & conventus præfatorum communiter, vel diviſim hactenus legitimè ſpectaverunt, volumus, & de præfatis conſilio, & poteſtate ordinamus, quod Caſtra, terræ, villæ, loca, & poſſeſſiones hujuſmodi non Diœceſano, vel alio quam conſueverant jure, ſed dumtaxat commodo quouſq; nunc Abbati, & conventui, de cætero Epiſcopo, & capitulo præfatis cum dictis perſonis, & rebus eodem ordinario debeant jure ſubeſſe. Prioratus vero, Præpoſitatus, dignitates, perſonatus, officia, adminiſtrationes, & alia beneficia ſupraſcripta de cætero ad Epiſcopi, & capituli præfatorum collationem, proviſionem, præſentationem, electionem confirmationem, conſtitutionem, ſeu quamvis aliam diſpoſitionem hujuſmodi conjunctim, vel ſeparatim debeant pertinere, & eis aliàs conſueto more remanere ſubjecta; in Eccleſia jam Cavenſi prædicta divina peragantur officia juxta ritum, modum, & conſuetudinem ibidem hactenus uſitatas. Demum volumus, quod Epiſcopus Cavẽſis pro tempore exiſtens in ædificiis ibidem exiſtentibus habitationem honorabilem, ac decentem habeat pro ſe, & ſua familia, quæ ad ipſorum Prioris, Decani, & Capituli habitatione per muros convenientes penitus ſecludatur, & quod pro luminaribus, libris, paramentis, & ornamentis ad divinum cultum pertinentibus, ac pro aliis ſolitis oneribus, ac expenſis de proventibus, bonis, & juribus ſupradictis tam ad Epiſcopum, quàm ad capitulum præfatos conjunctim, vel diviſim ſpectantibus diligenter poſſideatur, ſicut alias eſt fieri hactenus conſuetum, & quod omnia privilegia, bona, & iura hujuſmodi olim monaſterio qualitercumque conceſſa, ac in quorum poſſeſſione pacifica impreſentiarum canonica exiſtit, eadem permaneant illibata, non obſtante quod eadem Eccleſia dicti monaſterii in cathedralem ut præmittitur ſit erecta. Decernimus tandem ex nunc irritum, & inane ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo &c. noſtræ creationis, decorationis, ſtatuti, ordinationis, voluntatis, & conſtitutionis &c. infringere &c. ſi quis autem &c. Datum Romæ apud S. Petrum 7. idus Auguſti anno V.

I. 1. FRANCISCUS Ayellus („*Richardi filius*) Salernitanus, Patriæ Canonicus, cum ſibi videretur ex meritis omnium promeruiſſe favorem, anhelaretque ad Archiepiſcopalem Salernitanam ſedem, à Boniſacio IX. primus Cavenſis Epiſcopus dictus eſt, cum Ligorium de Majorinis Abbatem Commendatarium monaſterii SS. Trinitatis ad Salernitanam ſedẽ promoviſſet, 1394. 7. idus Auguſti; præfuit uſque ad ann. 1408 a. quo ipſo anno à Gregorio Papa XII. ad Tudertinum ſedem translatus eſt, indeq; factus Archiepiſcopus * Barenſis anno 1426 b. Protulit autem Ayella gens plures Præſules illuſtres, & graves, cujus ſtemmata habent cæruleum Leonem reptantem, cujus pectus aureum lilium, & argenteus campus decorat, in quo rutilat aureum lilium.

a 3. Kal. Janua.

* Ex App. tom. 2. b 1425. 19. Janu. ex Decreto Concil.

II. 2. FRANCISCUS Mormilès nobilis Neapolitanus, Sarnenſis antea Epiſcopus; à Gregorio XII. ad hanc ſedem translatus eſt, an. 1408. 3. Kal. Januarii; fato functus eſt anno 1419. ſepultuſque eſt in ſua Eccleſia. Suſpicatus ſum, hunc Franciſcum Mormilem eundem eſſe cum illo, qui ann. 13 2. Epiſcopus Senenſis evaſit in Etruria, poſt Carolum Mormilem, quiq;

à Se-

à Senenſi ad Sarneuſem tranſierit, vel coactus eo munere ſe abdicare titulum retinuerit; eodem enim anno hoc eſt 1408. Gregorius XII. Senenſem Epiſcopũ creavit Gabrielem Condulmerium nepotem ſuum, qui poſtea Pontifex factus, Eugenii IV. nomen tulit, qui ſuffectus fuit cuidam Guillelmo, hic verò Franciſco Mormili ſucceſſerat anno 1396. de quo modo loquimur, quem conſtat Epiſcopum Senenſem fuiſſe, niſi forte Sarnenſem irrepſerit, qui tamen etiam potuit præfuiſſe Sarnenſi, atque ad Cavenſem inde trãſiiſſe. Unus interim Franciſcus tantùm mihi videtur titulis illis honorum fuiſſe decoratus, non duo. Mormiliæ gentis ſtemmata faſciam argenteam habent, cum tribus Aquilis nigris in campo aureo.

III. 3. SAGAX ex Comitibus Romanus, Abbas Commendatarius Sublacenſis Benedictini Cœnobii, à Martino V. fuit adlectus tertius. Cavenſis Epiſcopus. („*an. 1419. ad. Nov. ſuper defectu ætatis diſpenſatus*, „*ut legitur in Actis Conſiſt.* Luc.) Quam eccleſiam adminiſtravit uſque ad annum 1426. die enim 11. m. Junii ejuſdem anni ad Carpentoratenſem tranſivit in Gallia, indeque ad Spoletanam in Umbria an. 1446. ubi vitam finivit.

IV. 4. ANGELOTTUS Fuſcus Romanus, Anagninus Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam fuit translatus 1426. 11 Kal. Julii, atq; ab Eugenio IV. creatus presb. Cardinalis. Hunc à quodam ſuo familiari ſupra retulimus fuiſſe obtruncatum, in Epiſc. Anagninis.

V. 5. LUDOVICUS Cardinalis Scarampus, hanc eandem Eccleſiam habuit commendatam 1444. Patriarcha Aquilejenſis fuit, atq; Archiepiſcopus Florentinus. Conſule quod infra diximus.

VI. 6. JOANNES de Aragonia, filius primi Regis Neapolitani Ferrantis, hanc Eccleſiam commendatam habuit anno 1465. hunc etiam Sixtus IV. purpura cohoneſtavit, pro parente Ferrante titulum Proregis Neapolitani tulit, Taranti Archiepiſcopatum geſſit, aliaſque Eccleſias adminiſtravit A Pannonica legatione reverſus Romæ è vita deceſſit veneno extinctus 1485. die 17 menſis Octobris, ſepultuſque fuit apud ſuum titulum S. Sabinæ.

VII. 7. OLIVERIUS Card. Caraffa Neapolitanus, hujus Eccleſiæ factus eſt perpetuus Commendatarius anno 1485. ab Innocentio VIII. Pontifice. Hic temporibus Alexandri VI. de monaſterio SS. Trinitatis antiquos Monachos exegit, introduxitque ex S. Juſtinæ reformatione Benedictinos, retenta ſibi annua penſione ſcutatorum 2400. ea lege ut poſt ſuum exceſſum dignitas Epiſcopalis extingueretur, Abbatialis rediret, quam tunc in Arſenium contulere Monachum Caſinenſem è Terracina. Quod ipſum, Alexãder VI. ratum eſſe juſſit 1497. Cæterùm cum Cavenſes Cives ſibi Epiſcopalem dignitatem eripi ægrè ferrent, poſt diuturnas, implicitaſque lites, cum novæ reformationis Abbate condito inſtrumento pepigerunt, ut poſt Cardinalis deceſſum, Epiſcopatus ab Abbatia ſejungeretur, utrique dignitati certis attributis redditibus. Deceſſit tandem Oliverius Caraffa Archiepiſcopus Card. Neapolitanus, Oſtienſis Epiſcopus, Decanuſque ſacri collegii 1512. Poſt cujus obitum Chryſoſtomus Abbas Cavenſis Neapolitanus, nomine Caſinenſis Congregationis, ac Ludovicus Cardinalis de Aragonia à Pontifice delegatus, ſeparationem Epiſcopatus ab Abbatia ea lege ſanxerunt, ut Monaſterio cenſus maneret 1400. ſcutatorum. Decurrerunt ab ea conventione ſupra dimidium quatuor anni, nec tamen ea lis, vel dirimi, vel pactum abſolvi poſſe videbatur, cum Leo X. qui tunc ſedebat ad clavum, anno 1514. ſuppreſſa Epiſcopali dignitate, nomineq; Cathedralis Monaſterii S. Trinitatis, in Cathedralem erexit Eccleſiam S. Mariæ de Caſtello Cavenſi, eamque in totum à monaſterio diſiunxit, eidemque pro Diœceſi aſſignavit, quicquid pauló ante Epiſcopi Cavenſes poſſederunt; cujus Epiſcopatus perpetuum adminiſtratorem effecit Aloyſium Cardinalem de Aragonia, tranſactæque rei hac ſequenti bulla inviolabile pondus adjecit.

A *LEO EPISCOPUS,*
Servus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Abbati, & Conventui monaſterii S. Trinitatis Cavenſis ordinis S. Benedicti congregationis Caſinenſis, aliàs S. Juſtinæ de Padua ſalutem, & Apoſt. benedictionem.

*SInceræ devotionis affectus, quem ad nos, & Romanam Eccleſiam geritis, non indigne meretur, ut votis veſtris illis præſertim, per quæ veſtris commoditatibus conſulitur, quantum cum Deo poſſumus, favorabiliter annuamus. Cum itaque nos hodie lites, & cauſas, ſeu controverſias inter vos, & dilectos filios monachos congregationis Caſinenſis, alias S. Juſtinæ de Padua ordinis S. Benedicti aſſerentes monaſterium ſanctiſſ. Trinitatis Oppidi Cavenſis nullius Diœceſis dicti ordinis à quadringentis annis citra conſtructum, & erectum, ac dictæ Romanæ Eccleſiæ immediatè ſubjectum eſſe, plenariamque, & omnimodam juriſdictionem dicti Oppidi, & illius territorium, diſtrictus, univerſitatis, & hominũ ad dictum monaſterium, ſeu illius Abbatem, & conventum, aut congregationem ſpectare, & per felicis record. Alexan-*B *drum Papam VI. prædeceſſorem noſtrum ipſum monaſterium dictæ congregationi unitum, univerſitatemque, & homines præfatos prætendentes dictum monaſterium, ſeu illius Eccleſiam per piæ memoriæ Bonifacium Papam IX. etiam prædeceſſorem noſtrum in cathedralem Eccleſiam erectum fuiſſe coram dilecto filio noſtro Nicolao tit. S. Priſcæ Presbytero Cardinali, & quibuſvis aliis judicibus in Romana Curia, vel extraneam, & in quavis inſtantia indeciſas pendentes, de fratrum noſtrorum conſilio ad nos advocaverimus, & lites, ſeu controverſias hujuſmodi penitus, & omninò extinxerimus, ac Abbati, & conventui, monachis, & congregationi, univerſitati, & hominibus prædictis, ac pro illis perpetuum ſilentium impoſuerimus, omnemque erectionem de monaſterio, ſeu ejus Eccleſia in cathedralem Eccleſiam forſitan ut præfertur, ſeu alias factam revocaverimus, caſſaverimus, irritaverimus, annullaverimus, ac pro nullis, caſſis, irritis, & annullatis haberi voluerimus, dictumque Oppidum in Civitatem Cavenſem, & Eccleſiam S. Mariæ dicti Oppidi in cathedralem Eccleſiam cum præeminentiis, prærogativis, inſignibus, privilegiis, exemptionibus, & favo-*C *ribus, quibus aliæ cathedrales Eccleſiæ, & Civitates reſpectivè utebantur, potiebantur, fruebantur, & gaudebant ſeu uti, potiri, frui, & gaudere poterant quomodolibet in futurũ, ita quod in cathedrali Eccleſia hujuſmodi primiceratus dignitas poſt Pontificalem major, ac canonicatus, & præbendæ, & alia beneficia Eccleſiaſtica in ipſa collegiata Eccleſia tunc exiſtentia eſſent, & eſſe cenſerentur, de ſimili conſilio creaverimus, erexerimus, & inſtituerimus, ipſumque Oppidum titulo dignitatis inſigniverimus, illudq; cum univerſitate, hominibus, territorio, & diſtrictu, ac Eccleſiam cathedralem ſic erectam cum primiceriatu, canonicatibus, & præbendis, & aliis ejuſdem, & aliarum Eccleſiarum Oppidi, & territorii, & diſtrictus præfatorum, beneficiis Eccleſiaſticis ab hujuſmodi juriſdictione, authoritate, poteſtate, & ſuperioritate monaſterii, Abbatis, conventus, & congregationis præfatorum exemerimus, & liberaverimus, ac dictæ Romanæ Eccleſiæ ſubjecerimus, ipſamque juriſdictionem, poteſtatem, authoritatem, & ſuperioritatem in utroque foro voluntariam, contentioſam, vel mixtam, quam Abbas, conventus, monachi, & congregatio hujuſmodi habebant, & poſſide-*D *bant, & qua utebantur, ſeu de jure, vel conſuetudine uti poterant, cum mero, & mixto Imperio eis in Oppido, territorio, diſtrictu, univerſitate, & hominibus tã eccleſiaſticis, quam ſæcularibus cujuſcumque conditionis, & ordinis forent, præterquam in monaſterium, Abbatem, & conventum præfatos, illorumque perſonas, ſervitores, & familiares, continuos commenſales, cum aquis, aquarum decurſibus, & etiam dominio univerſali, proviſiones, quoque collationes, inſtitutiones, & quaſvis alias diſpoſitiones Canonicatuum, præbendarum, & aliorum beneficiorum, ſeu officiorum Eccleſiaſticorum cum cura, vel ſine cura ſæcularium, vel regularium, aliorumque piorum locorum omnium in ipſa cathedrali eccleſia, & intra Civitatem, territorium, diſtrictum hujuſmodi conſiſtentium, cum vaxallis, & vaſſallatico jure, & prout ad monaſterium, Abbatem, conventum, monachos, & congregationem hujuſmodi pertinebant, & ſpectabant, nec non tantum de redditibus, ſeu bonis dicti monaſterii, quæ aſcenderent ad valorem 1400 ducatorum auri de camera ſecundùm communem extimationem annuatim extimandis per commiſſarium eli-*

gendum de conſenſu partium, & per dictum Nicolaum Cardinalem adiudicandis, & in eventum in quem bona, ſeu redditus huiuſmodi ad dictum valorem non aſcenderent, vos pro eo quod ad dictum valorem deeſſet, de aliis bonis, & redditibus exiſtentibus in valle Diani, ſeu Marciſi in provincia principatus exiſtimandis etiam ad arbitrium dicti Nicolai Cardinalis uſque ad ſupplementum dicti valoris tendere teneremini pro dote dictæ Eccleſiæ ſic erectæ perpetuò appropriaverimus, aſſignaverimus, applicaverimus, ipſique ſic erectæ Eccleſiæ ab eius primæva erectione vacanti dilectũ filium noſtrum Aloyſium S. Mariæ in Coſinedim Diaconum Card. adminiſtratorem in ſpiritualibus, & tẽporalibus quoad viveret etiam de ſimili conſilio fecerimus, conſtituerimus, & deputaverimus, curam, regimen, & adminiſtrationem Eccleſiæ ſic erectæ huiuſmodi ſibi in eiſdem ſpiritualibus, & temporalibus plenariè committendo, nos vobis, ne propterea nimium diſpendium patiamini, de alicuius ſubventionis auxilio providere, ſpecialemque gratiam facere volentes, voſque, & veſtrum ſingulos à quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis quavis cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtitis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum harum ſerie abſolventes, & abſolutos fore cenſentes motu proprio, non ad veſtrum, vel alterius pro vobis ſuper hoc nobis oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate vobis incidendi lignamina cuiuſcumque generis, exceptis glandes, & caſtaneas ferentibus pro uſu dicti monaſterii, ac excudendi, & fodiendi lapides, & arenam pro fabrica, & quocumque uſu eiuſdem monaſterii, & membrorum ſuorum, totiens, quotiens vobis placuerit, & quotiens opus fuerit, ac paſculandi per totum territorium, & diſtrictum præfatum capras dicti monaſterii uſque ad numerum 400 & in defectum ipſarum alia animalia æquivalentia habita ratione pactus, & non numeri etiam pro uſu dicti monaſterii, nec non macinandi in molendino caſalis le moline nuncupato 25. ſalmas frumenti quolibet anno, abſque alicuius pretii ſolutione, vel compoſitione ac decimam piſcium litoris, ſeu maris prout ex ſua iuriſdictione de præſenti dictum monaſterium poſſidet, & aliàs poſſedit, percipiendi authoritate Apoſtolica tenore præſentium licentiam, & facultatem concedimus quoque ſi qua alia bona, redditus, & poſſeſſiones dicti monaſterii extra concedenda ipſi Eccleſiæ ſic erectæ, pro quibus penſio ſeu canon dicto monaſterio ſolvitur, quibuſvis perſonis, & locis conceſſa per non ſolutionem ceſſas, penſionis aut canonis, ſeu aliàs devolvantur, vel quomodolibet etiam abſque annua ſolutione ad vitam illa omnia, & ſingula ad dictum monaſterium ad illius commodum, & utilitatem revertantur, & eſſe debeant, nec non omnia, & ſingulæ conventiones, pacta, & capitula inter Aloyſium Cardinalem, vos monachos, vel congregationem huiuſmodi ſeu veſtris nominibus facta, conventa, & ſubſcripta, de quibus nos plenariam notitiam habemus quod ſunt licita, & honeſta in omnibus, & per omnia fraude, & dolo ceſſantibus totaliter obſerventur, ipſumque monaſterium, ac vos monachi, & congregatio præfati extra ſuprascripta expreſſa, & in dictis pactis, conventionibus, & capitulis contenta cum omnibus, & ſingulis veſtris, & eorum juribus, actionibus, bonis, privilegiis, exemptionibus, præeminentiis, favoribus, prærogativis, conceſſionibus, & indultis, quibus ante erectionem Civitatis, & Eccleſiæ hujuſmodi factis utebamini, fruebamini, potiebamini, & gaudebatis, dum tamen juriſdictioni, & aliis eidem Eccleſiæ erectæ conceſſis, vel concedendis non repugnent, & in earum diminutionem non tendant, uti, potiri, frui, gaudere perpetuo valeatis in omnibus, & per omnia perinde ac ſi erectio & alia præmiſſa, & capitula hujuſmodi per vos, ſeu monachos, & congregationem, ac Aloyſium Cardinalem præfatos, minime facta fuiſſet, prædicta authoritate Apoſtolica earundem tenore præſentium decernimus, declaramus, ſtatuimus, & ordinamus, non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non monaſterii congregationis Eccleſiæ, & ordinationis prædictorum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque indultis, & literis Apoſtolicis eis, & eorum ſingulis conceſſis, ac per nos etiam iteratis vicibus approbatis, innovatis, & de novo ſimiliter conceſſis, quibus etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus plena, expreſſa ſpecialis, ſpecifica, & individua, ac de verbo ad verbum, cum autem per clauſulas generales id ita portãtes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſervanda foret, tenores hujuſmodi pro ſufficienter expreſſis habentes illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, ac expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud S. Petrum anno incarn. Dominica 1513. 11. Kal. Aprilis Pontificatus noſtri anno 2.

8. ALOYSIUS de Aragonia Cardinalis, factus eſt à Leone X. perpetuus Commendatarius Cavenſis Eccleſiæ anno 1514. die 22. menſis Martii, quo munere unum tantùm annum functus eſt, deinde ad libitum Pontificis ea adminiſtratione ſe abdicavit. Fuit etiam hic Cardinalis Epiſcopus Averſanus, & Hieracenſis. De quo conſule quæ ſupra de Epiſcopis Averſanis narravimus. VIII.

9. PETRUS Sanſelicius nobilis Neapolitanus hujus Eccleſiæ creatus Epiſcopus eſt, die 5. menſis Martii anno 1515. Præfuit uſque ad annum 1520. Deinde in favorem nepotis eo munere ſe exolvit, cum regreſſu, ac nominatione cenſuum medietatis. Sanfeliciæ gentis nobiliſſimæ ſtemmata ſunt, ſcutum in argenteum, rubeumq; diviſum cum tribus avibus, qui in argenteo rubent, argentei rutilant in rubeo. IX.

10. JO: THOMAS Sanſelicius a, Petri nepos fratris filius, Patruo cedente ſuffectus eſt anno 1520. die 14. menſis Martii. Hujus Præſulis cum nobilitate generis exaggeratæ virtutes colluſtrant. Quamobrē Pontificibus Romanis jubentibus, plura dignitatum munera geſſit cum laude. Primùm enim Bononiæ Vicelegatus fuit, adminiſtravit Umbriam, ſub Paulo III. Pioque IV. Pontificibus bis ad Tridentinũ Concilium Commiſſarius fuit; in quo ipſo Concilio, cum pro dignatione exortis ſimultatibus cum neſcio quo Præſule pervicacius, quàm pro Epiſcopo contendiſſet, Romæ calumniatus à Paulo IV. duriore Pontifice carcerem ſuſtinuit. Cives Neapolitani ad Pontificem Pium V. Sanſelicem legaverunt. Cavenſi Epiſcopatu ſe abdicavit anno 1550. cumque rediiſſet ad Patriam, ibidem privatè victurus, Romam revocatus, in æſtu Eccleſiaſticorum negotiorum extremam ſenectutem tranſegit, factuſque Epiſcopus Venuſinus anno 1583. deceſſit 1585. die 6. menſis Martii. Sexaginta quinque annos Epiſcopatum geſſit, decanuſque omnium propemodum Præſulum qui tunc vivebant. Sepulchrum accepit in Venuſina Cathedrali. X.

11. Fr. THOMAS Caſellius Calaber è Ruſſano, nobilibus procreatus parentibus, ex Ordine Dominicano inſignis theologus, S. Leonis primum Epiſcopatum obtinuit, deinde Oppidenſis extitit Præſul, translatuſque ad hanc Eccleſiam anno 1550. prima die menſis Septembris. Tridentino Concilio interfuit. Romæ fato functus eſt 1571. b ſepultuſque eſt apud S. Mariam ſupra Minervam cum hoc Epitaphio in marmorea tabula inciſo cum ejuſdem ſtemmatibus, quæ habent aureum Gryphonem cum rubeo raſtro in cæruleo campo. XI.

D. O. M.

Thomæ Caſellio Ruſſanenſi Patritio Ord. Prædicator. divinarum literarum peritiſſimo, Catholicæ doctrinæ propugnatori, Epiſcopo Cavenſi, qui pro S. Republica Chriſtiana innumeros labores ſuſcepit, Marius Protonobiliſſimus Patritius Neapolitanus poni curavit. Vixit annos 60. obiit nonas Martii.

12. CÆSAR La Magna, atque Cardona nobilis Neapolitanus Caſellio ſucceſſit 1571. die 2. menſis Iunii. Annis 35. ſedit, deceſſitque die 28. menſis Septembris anno 1606. Hujus Epiſcopi gentilitia ſtemmata ſunt Scutum diviſum, cujus ſiniſtra pars tres faſcias rubeas habet, ſupra quas tres ex rubeo colore depictæ aves ſpectantur, tres verò ad medium, ſub campò verò aureo, item tres; alterius verò partis campum tres aurei cardui adornant. XII.

13. CÆSAR Lippius c, de caſtello Mordano propè Imolam, ex Ordine S. Franciſci Conventualis, fa- XIII.

a Meminit hujus Pallavicinus in hiſt. Conc. Trid. deq; præſtantia ejuſdem familiæ, nec non de eodem Præſule conſulendus eſt Carolus de Lellis de Familiis Regni Neapol. par. 2. p. 71. & Campanilen pag. 204. Meminit etiam de eo Thomas Thomaſius in hiſt. Raven. pag. 186. ac Rubeus pag. 769. Mand.

b die 9. Martii.

c De hoc agit Fran-

cul

chiaus in Bibliographia pag. 137. Gaſpar Jongelinus de viris illuſt. Caſtri Bononien. pag. 14. & Vadding. de Script. Ord. Min. *Mand.*

cultate theologica clarus, reconditaque doctrina. A
Tempore interdicti Venetiis diverſabatur, ubi ardenter adeò eccleſiaſticam libertatem defendit, ut penè vitæ diſcrimen adierit; coactuſque fuerit commutato corporis cultu fugam arripere. Romam profectum, Paulus V. cujus dignitati impensè ſtuduerat, non modò benignè excepit, ſed etiam creavit Cavenſium Epiſcopum anno 1606. die 11. menſis Decembris. Cujus Epiſcopatus iniit poſſeſſionē die 8. menſis Aprilis 1607. Obiit anno 1622. Gentilitia ejus ſtemmata ſunt, diviſum ſcutum in campum ſupernè cæruleum, quem tria aurea ſydera cōplent, infernè aureum, cum libro rubeo, quem Aquila nigra inſedit.

XIV. 14. MATTHAEUS Granitus *a* nobilis Salernitanus, Patriæ ſuæ Canonicus, ad eandem ſedem fuit adlectus 1623. die 26. menſis Octobris, translatus ad Archiepiſcopatum Amalphitanum 17. Septembris anno 1635. pro gentilitiis ſtemmatibus illi eſt campus diviſus, cujus ſuperiorem cæruleam partem dimidiatus leo aureus explet, inferiorem gradus octo diſtinguunt, quorū quatuor cærulei ſunt, cæteri aurei. B

a Laudatur ab Antonio Mazza de rebus Salernitanis pag. 50. *Mand.*

XV. 15. HIERONYNUS Lanfrancus *b* Neapolitanus ad hanc eandem ſedem aſſumptus eſt ann. 1637. 12. Januarii. Vivit adhuc.

b De quo, atque ejus familia tractat Carolus de Lellis de familiis Neapolit. par. 1. pag. 171. *Mand.*

ADDITIO.

(„*Hic nobili genere natus, humanioribus literis, variiſque ſcientiis inſtructus, Juris utriuſque lauream* „*aſſecutus, variis adhibitus in Eccleſiaſticis negotiis* „*Abbatiam in Commendam obtinuit Cajetana Diœceſis Ordinis S. Benedicti Ciſtercienſium, quam cum E-* „*piſcopatu retinuit. Amantiſſimè fovit ſuas oves, obiit-* „*que ſenio gravis an. 1660.*

XVI. „ALOYSIUS *de Januario Patritius Neapolita-* „*nus, & Neapolitana Eccleſia olim Canonicus J.U.D.* „*Advocatus, & Advocati Fiſcalis, nec non Archiepiſ-* „*copatus Neapolitani Vicarii Generalis officia cum in-* „*tegerrime exercuiſſet, huic throno admotus eſt die 15.* „*Martii 1660. ætatis annum agens 56. ceſſit oneri, quod* „*ſuaviter ſapienterque ſuſtinebat anno 1670.*

XVII. „CAJETANUS *de Afflicto nobili genere in Civi-* „*tate Scalenſi ortus J.U.D. Clericus Regularis Theatinus inſignis Theologus ſuffectus 30. Iunii 1670. plura* „*lucubravit digna, quæ typos impleant: inter quæ Con-* „*troverſiſ fori Deciſiones in fol. quæ jam doctorum homi-* „*num manibus teruntur. deceſſit omnium mœrore 1682.* C

XVIII „JO. BAPTISTA *Giberti Camerinenſis Diœceſis* „*I.U.D. & ſacra Theologia Magiſter, primùm S. Mariæ Tranſtiberim de Urbe Canonicus, mox Tuſcula-* „*na Eccleſiæ Archipresbyter, & Vicarius Generalis,* „*hanc ſedem obtinuit 15. Febr. 1683. trepidioraque pro* „*re Eccleſiaſtica cum intentaret negotia, Neapoli quaſiter Fidei plura pericula adivit. Sed & ad Fanenſem* „*ab Optimo Pontifice Innocentio XII. translatus eſt* „*anno 1696.*

XIX. „JOSEPH *Maria Pignatellus, nobilis Neapolita-* „*nus, Clericus Regularis Theatinus, ſcientiarum nitore, & variis ſuis Ordinis exactis muneribus clarus,* „*dignus fuit, qui à gentili ſuo Innocentio XII. ad hanc e-* „*veheretur Cathedralem die 17. Dec. 1696. Mortalem* „*hanc vitam cum immortali commutavit anno 1703.*

XX. „MARINUS *Carmignanus Neapolitanus Patritius* „*I.V.D., & Sacra Theologia profeſſor, Neapolitana* „*Cathedralis Eccleſia Canonicus, ob ingenii ſolertiam,* „*morumque probitatem in plurimis, præcipuiſque adhibitus a fel. rec. Cardinali Cantelmo Neapolis Archie-* „*piſcopo, ad hanc ſedem pervenit menſe 17. Decembri* „*expirantis an. 1703. dignus, qui diu vivat.* D

CORTONENSES EPISCOPI.

CORTONA præpollens olim opibus, armiſque Etruriæ Civitas, eiuſdemque appellata Metropolis, multò ante Trojanum bellum, ut arbitratur Halicarnaſſeus, ſuperbè extulerat muros. Ejus ex antiquitate fundatoris planè nomen intercidit. Divinant namque de eo Scriptores, non vera narrant, dum alii Janum, ſive Noemum illius fundationis tuliſſe laudem contendunt. Alii ejus Civitatis originem referunt in Crotonē Ægyptii Herculis ſocium, arbitrati inde fuiſſe dictam Crotonam. Nec defuere, qui Giganteum conatum arbitrentur Cortonam, quod noſtra etiam hac ætate ei Civitati circumadiectum ſolum humano veſtigio oſſa majora prodiderit. Ceterùm ſicut in enarrando auctore vacillant Scriptores ſic diverſa fuere nomina, quibus aliquando ea Civitas eſt appellata. A Coryto ſi quidem Corytum illam fuiſſe dictam quidam affirmant, qui Oppidum illud ſive ædificavit, ſive inſtauravit. Unde Virgilius.

Hinc illum Coryti Thyrrena à ſede profectum.
—— extremas Coryti penetravit ad Urbes.

Et alibi item. *Arces muros Corses nunc dividit Arcem.*

Affirmant tamen Incolæ, Patrum traditione edocti, haud quaquam Coryti Arcem antiquæ illius Cortonæ veſtigium eſſe, ſed Caſtilionum Oppidum, quod ex Cortonæ ruinis in eam magnitudinem crevit. A Stephano autem Epitomatore in hæc verba vocatur: *Croto Etruria Urbs Metropolis. Quæ iterum Polybio Cyrtonium eſt*; Dionyſio verò Crotona quam Pelaſgi olim Umbris pugnantibus appoſuerunt pro Arce, quam etiam in eodem libro Thyrreniam vocat à Tarconte Thyrrenorū Duce. Quamobrem Silius li. 8.

Lectos Cere viros, lectos Cortona ſuperbi
Tarcontis domus, & veteres miſere Graviſca.

Primum Crotonæ nomen retinuit, quouſque conſularis, publicaque popularis cenſura Civitatem illam adminiſtravit. Poſt Romanorum autem acceptum jugum, atque ab eiſdem illuc deductas Colonias Cortonæ nomen invenit, ut idem Halicarnaſſeus affirmat; ſcribitque Herodotus ad ſuam uſque ætatem Pelaſga lingua uti ſolitos Crotonieſes, qui ante chriſtianam reparatam ſalutem floruit anno 450. Reperi etiam Cortonam Turnam, ſive Turriam fuiſſe vocatam, ob frequentium Turrium propugnacula, ab Eſauro filio Noe ibi conſtructa. Quas omnes conjecturas, eaſque præcipuè quas vel è ſuo cerebro, vel è fictitio illo Beroſo Chaldeo, Viterbieſis Annius cōminiſcitur, ipſiſſimas fabulas judico. Illud conſtat, inter duodecim illas Etruriæ Civitates, Cortonam antiquitate, opibus, armiſque olim principatum tenuiſſe, cumque Aretio, Peruſiaque præpotentibus Romanis pacis fœdera obtuliſſe, ut Livius narrat: Thyrrenos demum, antiquoſque Pelaſgos, Umbroſque olim habuiſſe Colonos, caputque fuiſſe Etruriæ ſub nomine Crotonæ Etruriæ, ut ab altera Magnæ Græciæ Crotona diſcerneretur. Ejus meminerunt antiqui Scriptores, ac poſt Romanorum adventum nomen Cortonæ, quod induit, viſum eſt manifeſtiſſimum attuliſſe diſcrimen. Uſque ad Hannibalis Carthaginenſis tempora, ac poſt ſuſceptas Romanas leges Cortona maximè floruit, cecidit autem, cum Romano Imperio barbaræ gentes excidium intuliſſent. Verum cum harum gentium in

Italia violentum obſolevisſet Imperium, cum aliis Etruriæ Civitatibus, Cortona etiam ſe in libertatem aſſeruit, tribuſque creatis Conſulibus, uſque ad noxias Gibellinorum, Guelphorumque factiones antiquam illam imaginem Reipublicæ viſa eſt retinuiſſe, ſic ut etiam victoriatos produceret, quos ſtudioſi antiquitatis etiam nunc inter antiquiſſima thomemata diligentiſſimè aſſervant. Ex eo Aretinis Cortona prędа ceſſit. Siquidem cum ibidem ęſtuantibus ad inſaniam partibus, vel componendis rebus, vel potentiori parti fugandę Aretini fuiſſent vocati; utriq; perfidioſi Civitate potiti ſunt, cum utroſq; exuiſſent fortunis, exilioque mulctaſſent anno 1258. die 1. ineuntis Februarii. Cortonenſes deinde Aretinorum jugum excuſſerunt 1261. die 15. Marco Evangeliſtæ ſacro, in cujus rei memoriam, ſtemmata antiqua S. Michaelis cum dracone, cum S. Marci Leone, libroque Evangeliorum aperto commutarunt. Sed non multò poſt Uguicioni Caſalii civis Cortonenſis, quo Duce uſi ſunt ad libertatem, diriorem ſenſere tyrannidem. Quamobrem eo occiſo iterum ſub Conſulatu libertati litarunt uſque ad annum 1312. quo ipſo tempore cum Henricus VII. Imperator Cortonæ per tres dies fuiſſet commoratus, eam fore liberam etiam cum juramento firmavit.

Cum autem anno 1325. nobilitas conſpiraſſet in in plebem, ut eidem eriperet jura ſuffragii, Populus in odium nobilitatis, ſibi, Cortonæque Principem adſcivit Raynerium Uguicioni Caſalii nepotem, qui conſpirationē opportunè detexerat. Hic, ac deinceps ſui nepotes, per 84. an. Cortonenſib. jus civile dixerūt, donec Aloyſius Baptiſta Caſalius Patrię tyrannus effectus Ladiſlao Neapolitano Regni per id tempus impugnanti Cortonam, ſuæ crudelitatis pœnas dedit. Siquidem cum Ladiſlaus contra Florentinos moviſſet, adortuſque Cortonam illam nō potuiſſet expugnare, territorio Cortonenſi latè vaſtato compulit obſeſſos ut tyrannum, ſeque dederent ad arbitrium victoris. Et Tyrannus quidem Neapolim amandatus eſt, carcere cuſtodiendus, Cortonenſes verò ad duos annos Ladiſlai Regis jugum tulerunt. Deinde ab eodem Rege 70. millibus ſcutatorum divenditis Florentinis, haud pœnitendа fortuna mutarunt Dominos, quibus tanquam libentes, volenteſque ſe dediſſent; adeò deinceps illorum coluerunt arbitrium, ut nec Patrum noſtrorum memoria, cum deſerti ab omnibus gentibus valido illo Caroli V. premerentur exercitu, erga veteres Dominos ſuſtinuerint fallere fidem.

Haud ſatis conſtat, quis huic Civitati protulerit Euangelij lucem. Poteſt tamen ex conjectura deduci, ſub Apoſtolorum temporibus cum cæteris Etruriæ Civitatibus B. Romulo prædicante, didiciſſe ſacra Chriſtiana, eaque, extinctis Tyrannia, ſub Conſtantini Magni temporibus adoleviſſe. Illud fortaſſe mirum, tardius proprium ſuiſſe ſortitam Paſtorem, cum Etruriæ Civitatum nulli profectò inferior eſſet, Pontificumque jam olim decreta ſanxiſſent, nullam Chriſtianorum Civitatem eſſe debere proprio viduatam Paſtore. Sive igitur ex longiori temporum ſerie Cortonenſium Præſulum memoria intercidit, ſive aliquis alius caſus in cauſa fuerit, cur eo Epiſcopatus decore deſtitueretur, narrat ex inveterata quadam traditione Villanus, Ioannem XXII. Pōtificem Cortonenſibus Epiſcopum reſtituiſſe an. 1325. Illud certum, exploratumque eſt, neque in antiquis illius Eccleſiæ monumentis, neque in Concilijs, neque in regeſtis Apoſtolicis, neque in ullis aliis antiquis ſcripturis, quarum multas, ut hoc opus adamuſſim molirer, perlegi, ſupra 1325. annum aliquam ſeriem Cortonenſium Epiſcoporum occurrere. Tametſi autem in decreto quodam Vigilii Papæ, quo Epiſcopū Cæſareæ cōdemnat, ſubſcriptus reperiatur Iordanus quidam Cortonæ Epiſcopus anno 552. mox nonnulli putarunt pro Crotona Cortonā appoſitum fuiſſe a. Cæterùm poſt Iordanum, indeque ante Ioannem XXII. Cortonam nullum habuiſſe Epiſcopum bulla eiuſdem Pont. de erectione Cathedralis Cortonenſis Eccleſiæ perſpicuè docet, quam ex archivo eiuſdem Eccl. nobis communicavit Ludovicus Serriſtorius Illuſtriſſimus modernus Epiſcopus, ſic enim ſe habet.

a Not… dendus eſt Carolus à S. Paulo in ſua Geogr. ſacra, cum Theodorum Epiſcopum Cortonenſem dicit ann. 649. Nam & hic Crotonenſium in Calabria fuit.

JOANNES EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

Vigilis ſpeculatoris officium ſuper gregem Dominicum noſtra vigilantia creditum exercere utiliter cupientes, circa illa potiſſime intentum dirigimus animum, curamque ſollicitam adhibemus, per quæ Divini cultus augmentum, exaltatio Catholicæ fidei, & commoda ſalutis proveniant animabus. Sanè id dudum multorum fide dignis relatibus plenius informati, quod univerſitas Cortonæ, quæ hactenus de Aretin. diœc. exiſtebat, ſiniſtræ partis non declinat in devium, nec ſuum ponit cum indevotis ejuſdem eccleſiæ portionem, ſed prono, & prompto animo in ejuſdem eccleſiæ obſequium totaliter ſe exponit, quodque Præſules Eccleſiæ Aretinæ, qui fuerunt pro tempore, raro dictum locum Cortonæ viſitarunt, nec circa illum curam paſtoralis curaverunt officij exercere, & quod eadem Eccleſia in proventibus, & redditibus annuis ſic affluit abundanter, ejuſque diœceſ. adeo diffuſa exiſtit, quod exempto dicto loco Cortonæ cum ſuo territorio, redditus, & diœceſ. ejuſdem Aretinæ Eccleſiæ ſufficiunt abundanter, conſideranteſque attentius, quod eadem terra Cortonæ eſt locus nobilis, & inſignis, latum, & magnum habens territorium, & diſtrictum, gregemque fidelium tam infra mœnia dictæ terræ, quam extra fœcundum, & plurimum copioſum, quodque præfata univerſitas per ſpeciales ſuos procuratores, & nuncios multas, & diverſas rationabiles cauſas coram nobis fecerunt exponi, quæ rectæ meditationis examine in libra præſidentis appenſa juſtè debebant, & poterant ad concedendum eiſdem cathedram paſtoralem, Romani Pontificis animum inclinare, eorum, qui proprium habere Pontificem in eadem terra deſiderant, ſupplicationibus annuentes, ad Dei laudem, & gloriam, & exaltationem ejuſdem Catholicæ fidei, & Divini cultus augmentum, eandem terram Cortonæ, quam una cum toto ſuo territorio, & diſtrictu ab omni juriſdictione ſpirituali, & temporali tam Eccleſiæ Aretinæ, quam quorumlibet Epiſcoporum, & Capitulorum, & aliarum perſonarum eccleſiaſticarum, ſæcularium, & regularium cujuſcumque ſtatus, ordinis, vel conditionis exiſtant, authoritate Apoſtolica prorſus eximimus, & totaliter liberamus, de fratrum noſtrorum conſilio, & aſſenſu, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis in Civitatem erigimus, & Civitatis vocabulo inſignimus, authoritate Apoſtolica decernentes, ut eccleſia S. Vincentij, ſita in dicta Civitate Cortonæ, quæ hactenus monaſterio S. Floræ Aretinæ, ordinis S. Benedicti erat pleno iure ſubiecta, & per ipſius monaſterii monachos fuerat ſolita gubernari, ſit de cætero, & habeatur perpetuò einſdem Civitatis Eccleſia Cathedralis, quam quidem Eccleſiam S. Vincentii cum omnibus iuribus, & pertinentiis ſuis ab omni iuriſdictione, iure, poteſtate, & Dominio Epiſcopi, & Eccleſiæ Aretinæ, ac ipſius monaſterii authoritate prædicta prorſus eximimus, & plenarie liberamus, eamque ad cenſum aliquem, ſeu præſtationem, aut ſervitium, aut ſubiectionem quamcumque dilectis filiis Abbati, & conventui dicti monaſterii, eorumque ſucceſſoribus, nec non prædicto monaſterio volumus, & decernimus in antea non teneri, eidem Cathedrali Eccleſiæ, territorium, & diſtrictum prædictum pro diœceſi authoritate Apoſtolica, in perpetuum aſſignantes concedimus quoque ex nunc authoritate prædicta, & donamus, deputamus, & etiam applicamus menſæ Epiſcopali, & Capitulo Cortonenſi, &c. omnia bona mobilia, immobilia, domos, ædificia, & poſſeſſiones, redditus, & proventus, penſiones, & cenſus, iuriſdictiones, & iura quæcumq; ſpiritualia, & temporalia quocumq; nomine cenſeantur, & in quibuſcumq; locis, & rationibus conſiſtant, quæ Epiſcopi, qui fuerunt pro tempore, & Eccleſia Aretina hactenus in dicta Civitate Cortonenſi, eiuſque territorio, & diſtrictu habuerunt, vel ad eos quomodolibet competere potuerunt, ita quod prædicta bona, & jura univerſa, & ſingula ad prædictam eccleſiam Cortonenſem, & Epiſcopalem menſam ipſius, & Capituli iuxta noſtræ ordinationis tenorem perpetuis futuris temporibus debeant pertinere; jura omnia ſuperioritatis, & alia, quæ idem in Civitate prædicta, Eccleſiis, eccleſiaſticiſq; locis, & perſonis, & incolis, pertinentiis, & diſtre-

cta ejuſdem eccleſia Aretina, & ejus Capitulum olim quomodolibet habuerunt, in dictam Cathedralem Eccleſiam Cortonenſem plenarie transferentes, & illa penes eam plenè, & integraliter volentes perpetuò remanere, conventiones, & pacta dudum habita inter Guidonē tunc Epiſcopum Aretinum, & Commune, ac populum Civitatis Cortonenſis, vel quemcumque alium nomine populi prædictorum, in quibus inter alia dicitur contineri, quod Univerſitas, Commune, & Populus Cortonenſis dictas domos, ædificia, & alia bona immobilia, juriſdictionem, & jura ad certum tempus nondum completum pro mille florenis auri anno quolibet prædictis Guidoni tunc Epiſcopo, & Eccleſia Aretina, ſeu alteri eorum nomine perſolvendis, teneri deberent, omnemque ſententiam, ſeu ſententias per Epiſcopum Aretinum, qui fuerit pro tempore, vel ejus authoritate per quemcumque prolatam, ſeu prolatas ob præmiſſa, vel aliquod præmiſſorum, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque alia firmitate vallatas, omnemque contractum, ſeu contractus ſuper hujuſmodi conventionibus, ſeu obligationibus habitum, vel habitos in perſonas cujuſdam ſingularis perſonæ de dicta Civitate Aretina pœnarum adjectione, & juramentorum præſtatione vallatos, authoritate Apoſtolica caſſantes, irritantes, & revocantes omnino, ac ipſos caſſos fore, & irritos decernentes, & nullius prorſus exiſtere firmitatis. Inſtrumenta quoque ſuper dictis contractibus confecta omnino viribus quantum ad tempus futurum attinet vacuamus, ita quod inſtrumentis eiſdem in judicio, vel extra nulla fides debeat adhiberi. Dictam quoque Univerſitatem, & Populum Cortonenſem, & quaslibet ſingulares perſonas Civitatis Cortonēſis, ejuſque territorii, & districtus, necnon fidejuſſores, ſi qui ſuper promiſſis intervenerunt, & quamlibet aliam ſpecialem, vel ſingularem perſonam dictis ex cauſis obligatam, ab omnibus conventionibus, pactis, promiſſionibus, obligationibus, atque pœnis, & fidejuſſionibus ſuper præmiſſis, vel præmiſſorum occaſione factis, & habitis, præſtatione juramentorum ſuper obſervantia prædictorum, vel alicujus eorum, authoritate prædicta, & de Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis totaliter abſolvimus, & etiam liberamus, & eos ad prædictorum juramentorum obſervantiam decernimus non teneri. Ita quod propter præmiſſa pacta, vel aliquod præmiſſorum per eos, ſeu fidejuſſores eorum non ſervata, nec completa, à quorum obſervatione ipſos, & hæredes eorum in perpetuum duximus abſolvendos, nullam poſſint pœnam incurrere, nec præmiſſorum occaſione aliquatenus conveniri. Quia vero, quod de Civitate ipſa per Apoſtolicæ ſedis providentiam circumſpectam factum, & ordinatum eſſe dignoſcitur, in hac parte perpetuis futuris temporibus eſſe volumus valitura, & robur obtinere incommutabilis firmitatis, authoritate prædicta diſtrictius inhibemus, ne aliquis cujuſque præeminentiæ, ordinis, cōditionis, aut ſtatus, etiamſi Archiepiſcop. vel alia, ſeu regia præfulgeant dignitate, hujuſmodi ordinationē ſedis ejuſdē quovis quæſito colore, vel modo, ſive cauſa, vel occaſione qualibet ad id inventis turbare, ſeu quomodolibet impedire præſumat. Nos enim ex nunc irritum decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper hoc per quemcumque quavis authoritate contigerit attentari. Et nihilominus in eos, qui ex certa ſcientia contrarium attentare præſumpſerint, excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti ſententias promulgavimus, a quibus nullus ab alio, quam à Romano Pontifice abſolutionem, ſuſpenſionem, vel relaxationem, niſi dumtaxat in mortis articulo, ab eadem excommunicationis ſententia valeat obtinere. Quod ſi quem in mortis articulo à dicta excommunicationis ſententia contingat abſolvi, niſi poſt reſumptam convaleſcentiam quam citius commodè poterit Apoſtolico conſpectui ſe præſentet, mandatum Romani Pontificis humiliter ſuper hoc recepturus, volumus, & decernimus, licet ſit ſatis à jure proviſum, quod in eandem excommunicationis ſententiam reincidat ipſo facto. Nulli ergo &c.

Datū Avenione xiii. Kal. Julii, Pontific. noſtri an. IX.

Joannis diplomati adſtipulatur liber Proviſionum Prælat. ejuſdem Pontificis, in quo narratur, Pontificem anno 1326. die 24. menſis Januarii, Raynerium novum Cortonenſem creaſſe Epiſcopum, cum paulo ante Plebaniam Cortonæ, ejuſdemque territorium ab Aretina diœceſi novam Cortonenſem diœceſim ampliaturus eo conſilio diſſociaſſet, ut Petramalæ Præſuli Aretino, eidem tyranno, altera propiori eccleſiaſtica juriſdictione incommodaret. Itaque cum ibi dicatur Pontifex de novo creaſſe, non reſtituiſſe Epiſcopum, planè colligitur ante Joannem XXII. nullum Præſulem Cortonæ jus divinum dixiſſe. Quod ipſum etiam accidit quibuſdam aliis Italiæ Civitatibus Cortona fortaſſe nobilioribus. (1) A Joanne igitur XXII. Cortonenſium Præſulū exordiemur ſeriē.

Cathedralis igitur Cortonenſis à XXII. Joanne Pontifice primum inſtituta, 40. cum ſuis Parochis continet ſub ſe Pagos. Civitas nobilitate, cæteraque plebe fœta eſt, itaut ſex millia hominum alere dicatur. Epiſcopus Romano Pontifici immediatè ſubeſt, nobilique principe templo inſignitur, ſub invocatione Divæ Genitricis in Cœlum aſſumptæ. a Illius quatuor dignitatum gradus ſunt, Præpoſitura, Archidiaconatus, Presbyteratus, ac Decanatus. Undecim numerarii Canonici, ſexque ſupranumerarii, aliique presbyteri, Capellani, clericique non pauci, qui ibidem Divino cultui vacant; Theologali, Pœnitentialique gaudet præbendis; curamque animarum promovent duo presbyteri ad nutum Capituli. Sex etiam ibidem parochiales Eccleſiæ ſunt, alteraq; collegiata, cum 7. Canonicis, atque Priore. Sex ibi religioſorum monaſteria viſuntur, totidemque monialium, 13. virorum ſecularium Confraternitates, ac xenodochia duo, nec ad pauperum levamen Monte Pietatis deſtituta eſt. Palatium Epiſcopale commodum Cathedrali adhæret. Cenſus Epiſcopatus annuus 1400 b. ſcuta ſunt, ejuſdemque taxa in lib. Apoſtolicæ Cameræ florenorum 507. cum duobus tertiis.

a Et S. Vincentii.

b Fere 1200 Taxa fl. 433.

Ut autem temporariis fortunis abundat, ſic ſpiritualibus non deſtituitur adjumentis. Reliquiis enim ſanctorum habetur perdives. In Cathedrali enim fruſtulum Dominicæ veſtis honorificè aſſervatur ex dono Jacobi Vagnucii quondam Peruſini Epiſcopi, qui illam à Conſtantinopolitano Patriarcha ſe dono accepiſſe narrabat, caputque B. Vidonis ex ordine S. Franciſci, cum aliis pluribus reliquiis. In Franciſcano templo, ex Dominica Cruce, parvulam affectam Crucem narrant aſſervari Cortonæ, illamque eandem eſſe, quam Helena mater à ſe molitam Conſtantino filio dono dedit, ut illa munitus ſecurius iret in hoſtes, illucque à B. Elia S. Franciſci Alumno ex dono Conſtantinopolitani Imperatoris, ad quem pro Friderico II. Legatus profectus fuerat, fuiſſe illatam. Sed cum idem hoc ipſum de lignea Cruce dicant Nonantulani, & cum ipſis hactenus crediderit Italia tota, teſtenturque miracula crebra, obſeſſorum horribiles voces, tempeſtates ſedatæ, è ſicco cælo uberius excuſſæ pluviæ, in mediis imbribus perſpicuæ adductæ ſerenitates, juvat credere Nonantulanum, Conſtantinianum lignum eſſe, quod primus Abbas Anſelmus à Pontifice dono accepit. Cortonenſe item de ſalutiferæ Crucis ligno fuiſſe compactum, illucque à Franciſcano Elia fuiſſe allatum, ut Patriæ ſuæ ſaluti foret & commodo. Cæterùm nulla alia magis ſe videtur nobilitata Cortona, quam corpore B. Margaritæ pœnitentis. Hæc illa eſt, quæ nata Cortonæ, orbataque parentibus, dum eximiæ pulchritudinis ætate floreret, in libidinis cœnum ex aliorum inſtigatione prolapſa eſt, ſed per catulum ad amatoris occiſi deforme cadaver divinitus adducta, ita reſipuit, ut lachrymis, jejuniis, precum inſtantia, cæteroque vitæ rigore illum perfectionis gradum attigerit, ut ingentibus editis miraculis externas latè gentes ad ſui ſpectaculum evocaret. Hujus Cortonæ corpus adhuc integrum manet, teſtaturque mirabili integritate mentis fuiſſe Margaritam, cujus corpuſculi caduca membra, integra

(1) Conſtans tamen perdurat traditio antiquitùs proprios habuiſſe Paſtores Cortonenſium Gregem ſub titulo S. Vincentii. Hujus rei fides deſumitur ex antiquitate aliquarum numiſmatum, quæ hactenus aſſervantur percuſſa ex una parte cum imagine S. Vincentii Pontificis in indumentis, ex altera Crucem dominis præferentis literis hic circumvolutam: *Præſul S. Vincentii de Cortona*. Quo eodem jure cernuntur cum apud priſcos Peruſinos, Aretinos, & Anconitanos argentei nummi Herculani, Donati, & Cyriaci Epiſcoporum, qui apud ipſos Cathedræ, & Sanctitatis honore præfulſerunt, effigie. Cortonenſes vero Epiſcopali fulgore ſua culpa excidiſſe eadem traditio fert, & Aretino Antiſtiti ſubjectos in ſpiritualibus fuiſſe uſque ad Jo. XXII. *Lucent.*

gra hactenus ſecula diſſolvere non potuiſſent. Sed æquo prolixior ſim, ſi velim omnes ſanctorum reliquias recenſere, qui illic honorificè conquieſcunt. Sat fuerit ſemel dixiſſe Cortonam Civitatem ubique & ſemper & viros ſanctos, & doctos, & fortes protuliſſe, qui quemlibet bene paratum calamum videntur poſſe defaticare. Illius Civitatis Præſulum ſeries ſequens hæc eſt, quam ex diverſis ſcripturis, monumentiſque ac præcipuè ex Actibus Romanis ex fide digeſſimus.

I. *a* Chitignani.
1. RINERIUS, ſive Raynerius Ubertinus, ex Comitibus Chiſignani *a* Arehuſii, Præpoſitus Aretinæ Cathedralis, Vidoniſque Pettamalæ acerrimus adverſarius, novæ Cathedralis Cortonenſis Epiſcopus adlectus eſt, ut Vidonis potenti tyrannidi præponderaret, an. 1326. die 2 *b*. menſis Januarii, Joanne XXII. ita cenſente. *b* 14. Eccleſiam illam, & ante exceſſum Vidonis, & ab exceſſu ejuſdem per 10. annos egregiè, fortiterque adminiſtravit, poſtremoque fato functus eſt Cortonæ, atque apud S. Franciſcum cum hoc epitaphio ſepultus.

Cortonenſis P M. E Pus L I. Aretin Florid.
cunctorum Rayn. P N O R. obiit
MCCCLXIII. die xiii. Septembris

Quod ſanè epitaphium planè prodit Raynerium primum Cortonenſem fuiſſe Epiſcopum, cum ibi perſpicuè dicatur P M. E Pus. Quæ autem immediatè verba ſequuntur. L I. Aretin. ſignificant Cortonenſem Epiſcopum ab Aretina juriſdictione fuiſſe liberum, Romanoque Pontifici immediatè ſubjectum.

II. 2. GORUS, qui idem eſt quod Gregorius, ex Archidiacono Cathedralis Eccleſiæ à Clemente V. ann. 1348. Non. Novemb. Raynerio ſuffectus eſt, eratque ex Comitibus Faſcianis ann. 1350. polliceturque tanquam Cortonæ electus, ſolitum ſubſidium ſacro Collegio die 27. menſis Martii ejuſdem anni. Vixit uſque ad annum 1364.* Eoque defuncto electus, & poſtulatus eſt à capitulo, clero, & populo Cortonenſi in Epiſcopum quidam Fr. Julianus, Ordinis Prædicatorum, quem per Franciſcum Brunum Florentinum Urbani V. à ſecretis, communiſque Cortonæ apud eumdem procuratorem, eidem Pontifici commendarunt, ut viri religioſi poſtulationem confirmare dignaretur. Placuit Urbano Juliani electionem reiicere, ſtatimque ſequentem Benedictum ejuſdem Ordinis alumnum Cortonæ declarare Antiſtitem. Extat apud me populi Cortonenſis mandatum in Franciſcum Brunum ad Juliani confirmationem impetrandam, quod cum multum faciat ad Cortonen. Eccleſ. cognitionem, hic libuit exſcribere.

* Ex App. tom. 2.

In nomine Domini Amen.

Anno ejuſdem à nativitate 1364. ind. 2. d. Urbano Papa V ſeſidente die 9 menſis Februarii.

Actum Cortonæ, in palatio Communitatis, præſentibus honorabilibus viris Donato D. Orlandi Philippo Maldachini Franciſco Nerii Nucii, Joanne Serangeli Valli, Laurentio Michaelis, & pluribus aliis in dicto conſilio exiſtentibus teſtibus adhibitis, habitis, vocatis, atque rogatis.

Convocato, & coadunato generali Conſilio Communis, & populi civitatis Cortonen in palatio dicti communis in halchione inferiore dicti palatii, ad ſonum campanæ, vocemque præconis, ut moris eſt, de mandato, & auctoritate nobilis, & ſapientis viri d. Tomaſi de Viſcontis de Fuſcecchio, honorandi Vicarii, Magnifici, & excelſi militis d Franciſci de Caſalibus domini Generalis civitatis Cortonæ, ejuſque comitatus, & diſtrictus. In quo quidem conſilio interfuerunt duæ partes, & ultra conſiliariorum dicti conſilii ad hæc ſpecialiter coadunati. Qui dominus Vicarius ſedens de Voluntate, licentia, & expreſſo conſenſu, & mandato dictorum conſiliariorum, & dicti conſiliarii, de mandato, & conſenſu dicti d. Vicarii omnibus in plena concordia exiſtentibus, ſicut de jure & de facto melius, & efficacius potuerunt, fecerunt, conſtituerunt, ordinaverunt, & creaverunt eorum, & dicti communis Cortonæ eximium, ſapientem, ac ſcientem Vicarium, D. Franciſcum Bruni de Florentia ſecretarium ſummi Pontificis digniſſimum licet abſentem, tanquam præſentem ſpecialiter nominatum Ambaſciatorem, ſindicum, protectorem, & procuratorem, & defenſorem communis, & populi civitatis Cortonenſis ad comparendum in conſiſtorio coram ſummo Pontifice, & ejus Cardinalibus, & coram quocumque alio in

A *quocumque loco ad defendendum commune Cortonæ, & dominum Generalem ipſius civitatis Cortonæ, & homines ipſius civitatis ab omnibus propoſitionibus, accuſationibus, ſive querelis injuſte, & indebite factis, ſive quæ fierent per quemcumque contra dictum commune, & dictum dominum Generalem civitatis Cortonæ, vel homines, & perſonas dictæ civitatis. Et maxime ad defendendum, & tuendum, quod dictum commune Cortonæ non tenetur, nec eſt obligatum ad dandum ſingulis annis Epiſcopo Cortonenſi 800 florenos auri, vel aliquam aliam quantitatem pecuniæ, & quod non eſt obligatum d commune Cortonæ, vel homines dictæ civitatis domino Epiſcopo in aliquo. Et etiam, quod dictum commune Cortonæ, nec dominus dictæ civitatis, vel homines ipſius civitatis numquam occupaverunt, nec etiam occupare intendunt bona Epiſcopalia dictæ civitatis Cortonæ. Et etiam ad proponendum, & dicendum, quod dicta bona Epiſcopi, qui pro tempore fuerunt, tenuerunt, & poſſederunt ipſa bona pacifice, & quiete, & quod ſimiliter intendunt, & volunt, quod faciant ſucceſſores ipſorum Epiſcoporum defunctorum. Et ad defendendum ipſum dominum Generalem Cortonæ, & d.*
B *commune Cortonæ ab omnibus aliis appoſitionibus, appoſitis, vel in antea apponendis contra d. commune Cortonæ, vel dictum dominum Generalem. Et etiam ad oſtendendum, & declarandum, & producendum bona Epiſcopalia dictæ civitatis Cortonæ. Item ad ſupplicandum dictum dominum ſummum Pontificem, & ſuos Cardinales pro parte dicti communis, & dicti domini Generalis, quatenus dignetur confirmare honeſtum, & religioſum virum fratrem Julianum Ordinis S. Dominici poſtulatum à capitulo, & clero, & domino Cortonæ, & populo, & communi ipſius civitatis Cortonæ tanquam religioſum, bonæ famæ, conditionis, & honeſtæ vitæ amore, & gratia ſpeciali dictorum capituli, domini Generalis, & communis, & populi Cortonæ Et generaliter ad omnia, & ſingula facienda, gerenda, procuranda, & exercenda, quæ in prædictis defenſionibus, vel aliquo prædictorum fuerint opportuna. Dantes, & concedentes eidem ſyndico, & procuratori, Ambaſciatori in prædictis & circa prædicta, & quolibet prædictorum ſpeciale, & generale mandatum cum plena, libera, & generali adminiſtratione promittentes et præfati conſtituti modo, & civibus, quibus ſupra mihi notario infraſcripto tamquam præſenti, atque ſtipulanti, & recipienti vice,*
C *& nomine omnium quorum intereſt, vel intereſſe poſſet, ſe firmum, ratum, & gratum, propterea habituros omne id, & totũ, & quicquid per dictum ſyndicum, procuratorem, & ambaſciatorem. protectorem, & defenſorem in prædictis, & quolibet prædictorum factum fuerit, & per eum geſtum ſub hypotheca, & obligatione bonorum dicti communis Cortonæ Et volentes inſuper præfati conſtituti eorum ſyndicum, & procuratorem, defenſorem, & protectorem ab omni onere ſatiſdationis plenarie relevare, fidejuſſerunt pro eo, & promiſerunt mihi notario infraſcripto tanquam publicæ perſonæ ſtipulanti, & recipienti, ut ſuprà de judicio ſiſti, & judicatum ſolvendo omnibus, & ſingulis ſupradictis, & cuilibet prædictorum.*

Et ego Ranaldus q. filius Toti olim ſer Ranaldi de civitate Cortonæ Imperiali auctoritate Judex ordinarius, & notarius cõſtitutus prædictis omnibus interfui, & ſubſcripſi rogatus, & fideliter publicavi manu propria mea.

3. Fr. BENEDICTUS Valliatus Romanus, Ordinis Prædicatorum, electus Epiſcopus Cortonenſis III.
D 1364. 10. Kal. Auguſti, qui & idem ſacro Collegio pollicitus eſt die 17. menſis Auguſti. („ *Plura de eo* „ *vide apud Fontanam de Romana Provincia pag.* 323. „ *& in Theatro Dominicano*. Mandnſius)

4. JULIANUS Angeli Nerii de Chinibaldeſiis IV.
Civis Cortonenſis reperitur Patriæ Præſul fuiſſe an. 1382. inſecutoque anno ad Senenſem Rempublicam litteras dedit, cujuſdam juriſdictionis lites explicaturus.

5. LAURENTIUS in Cortonenſi ſede florebat V.
an. 1388. Urbani VI. aſſecla, ab eodem electus Epiſcopus Cortonenſis eodem an. ex lib. obligat.

6. LUCAS Gratiæ de Paciano in Caſulium gen- VI.
tem, ab Uguccione, cuius antea fuerat Capellanus, cooptatus, eiuſdem favore, primum Archidiaconus Cortonenſis fuit, deinde etiam ejuſdem Civitatis ſublectus eſt Epiſcopus an. 1390. cumque Caſuliis alienati animi veniſſet in ſuſpicionem, interficiendum curarunt, an. 1391.

VII. 7. UBALDINUS („*Cambii Bonamici*,„) Florentinus, *a* ex materna affinitate, Bonifacio IX. propinquus, ex Apoſtolico Referendario, ſpoliorumque Collectore in Pragenſi regno Cortonenſi Epiſcopus eligitur à Capitulo anno 1391. Cujus electionem ad Florentini Senatus preces Bonifacius IX. ratam habuit 6. id. Octob. ejus argumenti extat adhuc epiſtola Colinuccii Reipub. Florent. Secretarii ad Pontificem Bonifacium, quam ipſe legi, aliæque plures ad Imperatorem tranſmiſtæ. Hunc Ubaldinum magnum virum fuiſſe oportet, quando ei Florentinus Senatus apud Cæſarem trepida expedienda negotia committit *. Nondum Cortonenſis Epiſc. conſecratus ab eodem Bonifacio Archiepiſc. Turritanus in Sardinia renunciatus eſt eodem anno; inde anno 1397. ad Arborenſem Eccleſiam in ea Inſula translatus in locum Conradi, ut habet liber proviſ. Prælat. Extrema clauſit an. 1400. cui ſucceſſit in Arborenſi Archiepiſcopatu Marinus Fabarius Neapolitanus; ut ſuo loco dicimus.

a De quo fuſe Salvinus in hiſt. Canonicorum Florentinorum.

* Ex App. tom. 1.

VIII. 8. Fr. BARTHOLOMÆUS Trojenſis ex Ordine Minorum Ubaldino ſucceſſit ann. 1393. proque Laurentio prædeceſſore Apoſtolicæ Cameræ debitum ſolvit, die 13. menſis Januarii ejuſdem anni. Deceſſit autem anno 1404. („ *In Archivo Generali* „ *Florentino in protocollo Uguccionis Landi Peppi de Peroſio ad an. 1394. hæc leguntur*. D. Fr. Bartholomæus „ Simonis de Troja Ordinis Minorum, Capellanus, „ & ſecretarius D. Uguccii de Caſalibus Domini „ Cortonæ, Epiſcopus Cortonenſis &c. *Salvinus*)

IX. 9. Fr. ENOC Baccii de Concalariis Ordinis Eremitani S. Auguſtini, Cortonenſis ſuæ Patriæ obtinuit Epiſcopatum an. 1404. 15. Kal. Decembr. vixit ad multos annos, optimique Paſtoris laudem tulit egregiam.

X. 10. Fr. MATHÆUS Petri de Teſtis Florentinus, ex Ord. Servorum inſignis Theologus, Cortonenſi Epiſcopatu condecoratus eſt anno 1426. Non. Octob. Hic inter Conſtantienſis Concilii Theologos numeratus eſt *b*, Martinoque V. ac Eugenio Pontificibus in pretio fuit. Sed cum Antipapæ Felici adhæreret, eidemque eſſet à Confeſſionibus, tanquam ſchiſmaticus honore Epiſcopatus ſpoliatus eſt, eccleſiaſticiſq; cenſuris innodatus an. 1439. die 9. Septembr. donec à Nicolao V. fuit in priſtinam dignitatem reſtitutus anno 1449. 5. kal. Julii. Vixit in ea dignitate uſque ad ann. 1455. eoque deinde munere ſe exolvens in S. Mariæ Novæ celebri xenodochio Florentiæ ad vitam contemplativam, privatamq; agendam tutiſſimum ſeceſſum invenit, ibique decedens ann. 1458 id. Maii ſepulturæ honorem accepit. Huius meminit Gianius in Annal. Servorum, ſed ſolita illa ſua inverſione temporum, & nominum; vocat enim illum filium Laurentii, cum Petri fuerit, ut mihi cōtigit videre in cōtractuū Florentinæ Gabellæ libris.

b Ann. 1439.

XI. 11. CHRISTOPHORUS Ugolini, ex Marchionibus Petrallæ, nobiliſſimaque Gallorum gente Borbonia, qui per multa ſecula plurium nobilium feudorum domini extitere, ad Cortonenſem Epiſcopatum aſſumptus fuit poſt Matthei depoſitionem, interfuitque Florentino Concilio anno 1439. in quo ipſo anno deceſſit.

XII. 12. Fr. BARTHOLOMÆUS de Rimbertinis ſive Ubertinis, *c* ſive de Lapacciis Florentinus, ex Ord. Prædicatorum Epiſcopus Cortonenſis declaratus eſt anno 1440. die 14. menſis Januarii. Longè doctiſſimus erat, multaque volumina ſcripſit, quæ adhuc in bibliotheca S. Mariæ Novellæ aſſervantur Florentiæ, ubi ſui ordinis emiſerat vota. Hanc eccleſiam adminiſtravit uſq; ad an. 1449. tranſlatuſque deinde eſt ad Coronenſem Eccleſiam in magna Græcia. Sed ibi parum moratus eſt: ſiquidem ei muneri ſe ſubduxit, rediitque in Patriam, ſanctique Romuli Commendatarius effectus eſt. Itaque cum ſanctioris vitæ odore relicto anno 1466. die 24. menſis Maii deceſſiſſet apud S. Mariam Novellam cum hujuſmodi Epitaphio honorificè tumulatur.

c De Lapacciis quidem, nunquam de Ubertinis. Salv.

Bartholomæo Lapaccio Coron. Epiſcopo armis omnibus Eccleſiæ militi invictiſſimo pietas curavit.

(„ *Concilio Florentino interfuit, ibique contra Doctores Græcos de Proceſſione Spiritus Sancti diſputavit* „ *A Nicolao V. in Hungariam, Bohemiam, & Poloniam Legatus Apoſtolicos directos fuit an. 1448. Plura* „ *de eo vide in Fontana de magiſtris S. Palatii Apoſtol.* „ *pag. 109. & de Romana Provincia pag. 322. item in* „ *Altamora Biblioth. Dominicana p.* 188. Mandoſius.)

13. Fr. MARIANUS Joannis Salvini Florentinus, ex Ordine Servitarum concionator facundus, Philoſophus, Theologuſque miræ ſubtilitatis, Florentinæque Reipublicæ apprimè charus, ex ceſſione Matthæi ad Cortonenſem Epiſcopatum aſſumptus eſt die 21. menſis Februarii anno 1455. Cortonenſem Eccleſiam miro probitatis exemplo adminiſtravit, itaut cum Antoninus Florentinorum Antiſtes diœceſim ſuam ad puriores mores vellet expendere, Marianum ejus muneris ſocium adſciverit. Supra Matthæi Evangelium commentaria ſcripſit, pluraque alia monumenta reliquit, ut Gianius refert in Servitarum Annalibus. Effœtæ ætatis, meritiſque plenus deceſſit, ſepultuſque eſt in ſua Cathedrali. („ *Conſule* „ *Catalogum Virorum Illuſtr. Univerſitatis Theologorum Florentinorum, ubi de eo plura. Adhuc conſpicitur ejus depicta imago in D. Annunciata Cœnobii Bibliotheca una cum gentilitiis ſtemmatibus Salvina familiæ*. Salvinus.) XIII

14. CHRISTOFORUS Bordonius, ex Marchionibus Petrallæ Cameræ Apoſtolicæ Generalis Commiſſarius, ſecretarius, intimuſq; familiaris Innocentii VIII. ejuſdemq; domus Præfectus, ab eodem creatur Epiſcopus. Alexandro VI. Papæ adſiſtens, atque eccleſiaſtici exercitus in Flaminia commiſſarius fuit. Romæ deceſſit 1502. die 13. menſis Novembris, ſepultuſque eſt ex voto ante ſiniſtram portam S. Mariæ de Populo, ubi quidam poſtea Stephanus Chriſtophori Magiſter aulæ ſe ſepeliendum mandavit, cum hujuſmodi epitaph. XIV.

Præſulis in tumulo hoc Cortona prævereṅdi
Rerum Curator Stephane Galle jaces.

15. RAINERIUS Aloyſii Guicciardini, nobilis Florentinus, ex Canonico, & Archidiacono Metropolitanæ ad Cortonenſem ſedem evaſit anno 1502. deceſſit autem 1504. („ *Obiit an. 1503. die 8. Februarii; de quo fuse agit Salvinus in hiſtoria Canonicorum* „ *Florentinorum; ejus item mentio apud Gamorrinum* „ *de Familiis Thoſcis & Umbriis vol. 1. pag. 447. ubi* „ *multa de nobilitate Guicciardinæ familiæ*. Mandoſ.) XV.

16. FRANCISCUS Card. Soderinus, Cortonenſem Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit anno 1504. 7. die menſis Martii. Eoque deinde munere ſe exolvit cum regreſſu. XVI.

17. GUILLELMUS Capponius Florentinus, apud Julium II. pro Florentina Republica Legatus, Epiſcopus Cortonenſis creatus eſt anno 1505. die 6. *d* menſis Junii, interfuitque Laterano Concilio anno 1512. Hic tranſtulit *e* Cathedralem ab Eccleſia S. Vincentii, ad templum D. Mariæ in Cœlum aſſumptæ ſacrum. Clauſit diem poſtremum Capponius an. 1515. Iterumque hujus Eccleſiæ adminiſtratio ad Cardinalem rediit Soderinum, qui ad illam ſibi reſervaverat regreſſum. XVII

d 10.
e De hoc item Gamurrinus vol 2. pag. 477. ubi de ejus familiæ nobilitate. Mand.

18. JOANNES Serninius de Luciattis Cortonenſis, à Leone X. ſuæ Patriæ pronunciatus Epiſcopus eſt an. 1516. ſub cujus Pōtificatu cum multis muneribus fuiſſet perſunctus, deceſſit, an. 1521. ſepultuſque eſt in Cathedrali cum hujuſmodi epitaphiō. XVIII

D. O. M.

Joanni Serninio Jacobi filio de Luciattis Epiſcopo Cortonenſi, primum Generali Firmi, & Beneventi Vicario, deinde Prothonotario Apoſtolico, & Leonis X. à Cubiculis, & ad Maximilianum Imperatorem Legato in Germaniam ad reprimenda Lutherana peſtis contagia, demum Auguſta ob eximias ejus virtutes, & egregiè navatam operam à Cæſare Comite Palatino deſignato, ſummiſque privilegiis mirabiliter aucto. Nepotes ex fratre Andreas, & Joannes Baptiſta Pietatis ergo PP. Vixit annos lx. menſes iv. dies xxi. obiit in

Pa-

patria Kal. Octobris MDXXI.

XIX. a De quo atque Paſſerina Familia videndus eſt Gamurrinus de Familiis &c. tom. 2. pag. 8. & ſeqq. Mand.

19. SYLVIUS Paſſerinus a Cortonenſis, à X. Leone Cardinalis creatus, cujus paulò ante Datarius fuerat, atque intimus Conſiliarius, cum deinde Peruſinam Legationem, atque Etruſcam pro VII. Clemente feliciter obiiſſet, ſuæ patriæ Epiſcopus ſubiectus eſt anno 1521. die 23. menſis Novembris. Tametſi autem Eccleſiam ſibi creditam abſens ferè ſēper adminiſtraverit, in eam tamen multa contulit monumenta amoris. Sarnenſi, Aſſiſiique ſacerdotiis ditatus eſt. Typherni deceſſit, cujus deinde cadaver Romam delatum, in ſuo titulo, ad S. Laurentium in Lucina ſepulturam accepit, ubi in prægrande marmorea tabula, hoc, quod ſequitur, legitur elogium, quod Sylvius Paſſerinus ſupranominati Card. pronepos ſibi incidendum curavit.

D. O. M.

Sylvio Paſſerino tit. S. Laurentii in Lucina presbytero Card. Cortonenſi ampliſſimo, qui ob ejus ſingulares virtutes à Leone X. cujus Datarius fuerat, Cardinalis creatus, dum Thuſcia, Peruſii, totiuſq; Umbria ſub Clemente vii. ſumma Provincialium, omniumque commendatione Legatione fungeretur, ac acerrimum in ea libertatis eccleſiaſtica ſe vindicem praberet, ſexagenarius Typherni è vivis cunctorum mœrore exceſſit, anno MDXXIX. xii. Kal. Maii, in hancque ſacram tituli ſui ædem, quam vivens excoluerat, transferri ſe, & condi ex teſtamento juſſit. Sylvius Paſſerinus Archiepiſcopus Coſentinus, ipſius Cardinalis, ex Nicolao Paſſerino, & Franciſca Hieronymi Berbonii Marchionis S. Maria filia conjugibus pronepos, Patruo magno benemerenti, atque ſibi adhuc vivens, ac de morte cogitans faciendum curavit. Anno D. MDLXXXVII.

XX. b De hoc conſule Petrum Saulo ier in Opere de capite Sac. Ord. S. Spir. p. 48. Leopoldum del Migliore in Florent. illuſtr. p. 322. & Ammirat. in hiſt. Flor. par. 2. pag. 348. [illegible] Mand.

20. LEONARDUS Bonafides b Florentinus, Carthuſianus, optimis moribus vir, primum S. Mariæ Novæ celeberrimi Florentiæ xenodochii Præpoſitus fuit, tum in Etruria ſpoliorum Collector, deinde etiam Veſtanus Epiſcopus in Regno; annu verò 1528. cum apud Leonem X. Clementemque VII. Pōtifices plurimum gratia valeret, ad Cortonenſem Eccleſiam translatus eſt. Quam ille Eccleſiam cum omni piæ ſollicitudinis laude adminiſtravit, factuſq; jam ſenior, Epiſcopali munere libens, volenſque ſe abdicavit, rediitque ad clauſtrum, ubi Carthuſianum induerat monachum, ut ibi principio non abſimilem perfectionis vitæ abſolveret clauſulam. Monaſteriū Monialium S. Jacobi prope Muratas Florentiæ fundavit, ut in frontiſpicio principis portæ legitur. Qui denique ſupra quinque nonagenarius vitam finivit, anno 1545. ſepultuſque eſt apud ſuos Carthuſienſes prope Florentiam in Capitulo in marmoreo ad pavimentum leniter inſculpto ſepulchro cum hoc ſubjecto epitaphio.

Leonardus Bonafides Cœnobio in hoc religionem profeſſus, ſummis honoribus functus mox ad S. Maria Nova xenodochii curam adſcitus ita per multos annos ſe geſſit, ut à Clemente vii. Pont. Max. ad colligend. ſancti Spiritus fragmenta vocari meruit, demum ſuprema ſenecta ab eodem Clemente Cortonen. inſignitus Pontificatu diem ſuum obiens, max. ſui deſiderium reliquit. Obiit ann. ſal. MDXLV. annum agens LXXXXV.

XXI. c Plura de eo in Notit. Vir. Illuſt. Acad. Florent. p. 1. pag. 82. Mand.

21. JOANNES Baptiſta Ricaſolus c Florentinus, electus fuit Cortonenſis Epiſcopus anno 1538. die 25. menſis Octobr. ſibique concreditam Eccleſiā ad xxii. annos gubernavit, translatuſque deinceps eſt ad Piſtorienſem Epiſcopatum, de quo ibi plura.

XXII.

22. MATTHÆUS Concinius, è Pinnæ Comitibus, Florentinus, Jo. Baptiſtæ, atque Eliſabethæ (,, *Menchiæ*) filius, Magno Etruriæ Duce Coſmo poſtulante, ad hunc Epiſcopatum pervenit 1560. die 15. d menſis Februarii. Natus eſt anno 1501. mirabilique ingenio præditus eccleſiaſticam vitam profiteri inſtituit, evaſitque primum Rector S. Michaelis Archangeli de plano radicis Aretinæ diœceſis, deinde, ut ſupra docuimus, Cortonenſium Præſul Tridentino Concilio interfuit, pauloque poſt vita functus eſt, mœrentibus cunctis, qui illum noverant. *Sepultus jacet Florentiæ in templo D. Annunciatæ in ſepulchro, quod Bartholomæus frater ſibi paraverat, cum hoc epitaphio.

d 14.

* Ex App. tom. 2.

A

Quod Bartholomæus Concinius, ex Comitibus Penna, Matthæo fratri Epiſcopo Cortonenſi, viro integerrimo vivens deſtinaverat, Joann. Bapt. F. & patruo, & parenti opt. qui xxxvii. annos ſumma fide, ſingularique prudentia Magnis Ducibus Hetruria a ſecretis, primo loco inſervierat monumentum hoc ex teſtamento anno M. DC. XXVIII.

Hic patruus fuit illius Concinii, qui ſub Maria Medicea Galliarum Regina Mareſcallus regni effectus eſt, invidiaque æmulorum tandem oppreſſus pœnas dedit impotentis felicitatis. In cujus deinde unico filio, quem ejus clariſſimæ gentis Gallicus furor reliquum fecerat, contagioſo morbo extincto an. 1631. Conciniam proſapiam doluimus concidiſſe.

B

XXIII

23. HIERONYMUS Gaddius Angeli clariſſimi Senatoris, ac Iſabellæ Guicciardinæ nobiliſſimæ fœminæ filius, Florētiæ natus, ſuorum majorum laudem generoſa æmulatione cumulatiſſimè conſecutus eſt. Siquidem cum generis nobilitatem ſapientia mirifica exornaſſet, nō modò Coſmo Magno Etruriæ Duci primo ſolertiam ſuam, fidemque probavit, ſed in totius etiam Chriſtiani Orbis Senatu, hoc eſt apud Tridentini Concilii Patres talem ſe eſſe planè oſtendit, qui maximis rebus explicandis tutò à Principibus poſſet adhiberi. Etenim cum ex Archipresbytero Florentinæ Metropolis, ad hanc, à Pio IV. Pontifice fuiſſet aſſumptus 1562. die 16. menſis Decembris, pro Coſmo Mediceo Tridētini Concilii Patribus, ita eleganter, conſulteq; obſequiū detuliſſe narratur, ut admirationi fuerit, potuiſſe Hieronymū tū legati, tum Antiſtitis ita cumulate ſuſtinere perſonam. Inde reverſus, Eccleſiam ſuam magna cum prudentiæ laude adminiſtravit. Florentiæ fato conceſſit ann. 1572. ſepultuſque eſt in ſuorum Majorum ſepulchro apud S. Mariam Novellam, poſteritati eximio probitatis relicto exemplo. Ejus hac noſtra ætate, ſuavem bonis omnibus memoriam ſuis doctiſſimis carminibus illuſtravit Jacobus Gaddius, vir ſive carmine ludat, ſive ſoluta oratione gravis incedat, noſtri ſeculi doctis omnibus conferendus, dum caneret.

C

De te quid ſcribam? Præſulis prænobilis alta
Munera, virtutem pectoris anne canam?
Concilio in ſummo, quo ſtabat ſumma ſacrorum,
Geſſiſti Coſmi Principis ipſe vices.
Nota tua eſt virtus multis. Clareſcere nomen
Haud poterat catu nobiliore tuum.

XXIV

24. FRANCISCUS Prægnanus Piſanus Gaddio ſucceſſit anno 1572. 3. die menſis Martii, cum antea Eques eſſet S. Stephani, ac Canonicus Piſanæ Metropolis. Urbanum VI. propiori affinitate attinxit, ex cujus clariſſima gente tot deinde Præſulum eccleſiaſticorum extitere decora. Franciſcus ipſe, illius olim Franciſci Prægnani Cardinalis, atque Piſani Archiepiſcopi nomē geſtavit, ut ex nomine illuſtriſſimi viri admoneretur ejuſdē æmulari virtutes. Deceſſit 1577.

D.

XXV. d Veltronus.

25. Fr. CONSTANTINUS Veltramus d, è Monte S. Sabini in Etruria, ex Ordine Eremitano S. Auguſtini, Scalenſis antea Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus fuit anno 1577. die 25. menſis Februarii. Synodum convocavit, clerumque caſtigavit ad priores mores. Fato functus eſt 1585.

XXVI

26. JOANNES è nobiliſſima gente Albertia Florentinus, electus eſt an. 1585. die 15. menſis Julii, cum prius ſplendidis legationibus pro Etruriæ Magnis Ducibus feliciter perfunctus fuiſſet. Epiſcopus verò factus cum pluribus eccleſiaſticis juris Civitatibus jus incorruptè dixiſſet, ad Eccleſiam ſuam regreſſus, ibi deceſſit anno 1596. inque Cathedrali ſepultus eſt, e cum hoc epitaphio.

e Non fuit Angeli, ſed Danielis filius. Plura de eo vide in Notitiis Vir. Illuſt. Academiæ Florent. Salvinus.

D. O. M.

Ioanni Alberto D. Angeli e filio Fortuna nobilitatem, cui natura animi ſolertiam, virtus ſpectatam adeo prudentiam indulſerant,

at pro Franciſcu Mediceo Magno Etr. Duce ad Rodulphum Imperat. & Sixtum V. legatione functus, ad Epiſcupatum Curtunenſem vocaretur, exinde ſub Clemente VIII. Præfectus Firmanus Ancun. Camer. dum ad ulteriora tendit, prope metam cunesdit. Obiit Certuna MDLXXXXVI.VI.non.Octobris,
Vixit annos lxi.menſ.11.d.xi.

XX VII. 27. COSMUS Angelus a * Nobilis Piſanus Cortonenſis Eccleſiæ Antiſtes declaratus eſt anno 1597. die 24. menſis Januarii: è vivis eximitur 1604 b. („*De „quo, ut & de aliis ejus familia viris illuſtribus fuſius „agit Cl. vir Proſper Manduſius in Theatro Medico„rum Pontificum pag. 134.*)

a Seu melius de Angelis. * Ex App. tom. 1. b 1603.

XX VIII. 28. PHILIPPUS Bardius è Comitibus Vernii, filius Joannis, („*atque Lucretia Petri Alamanni Sal„viati,*) Clementis olim VIII. familiaris, ex Florentino Canonico („*& V.S. Refer.*) electus fuit anno 1604 c. poſtque decem, & octo annos, quibus hanc adminiſtravit Eccleſiam, diem clauſit poſtremam anno 1622. reliquitque poſt ſe Coſmum lectiſſimum fratrem, qui Archiepiſcopalem deinde ſedem Florentinam conſecutus eſt, ut alibi narrabimus.

c 19. Decemb. 1603.

XXIX. 29. COSMUS Minerbettus, („*Bernardi filius.*) nobilis Florentinus, Canonicus, & Archidiac. Metropol. vir inſigniter eruditus, à Gregorio XV. hanc obtinuit Eccleſiam anno 1622. die 19. m. Decembris. Briſſine deceſſit, dum Ferdinando II. Magno Etruriæ Duci, in Germaniam proficiſcenti Conſiliarius, itinerisque honorarius ſocios adhæſiſſet. Ejus cadaver *ibidem tumulatum eſt in Cathedrali ejuſdem Brixinenſis Epiſcopatus, in nobili marmoreo tumulo juſſu Ferdinandi II. Magni Ducis cohoneſtatum, cui ejuſdē ſereniſſimi principis Phyſicus Jo: Nardus Florētinus vir doctus, & eruditus hoc addidit epitaphiū.

* Ex App. t. 2.

D. O. M.

Siſte Viator excubant hic lugentes Muſa Graja, Latina, Hetruſca, brevi hoc ſarcophago conduntur eloquentia, probitas, fides. Coſmus Minerbettus patritius Florentinus Epiſcopus Curtonenſis, invida morte interceptus, Germanis monumentum, Italis ſui deſiderium reliquit A.S. M. DC. XXVIII, Sereniſſimus Ferdinandus Secundus Magnus Dux Hetruria comiti chariſſimo gratus P.

De Medicea gente nonnihil ſcripſit Minerbettus, quod nondum lucem aſpexit. („*Scripſit item Relationem Reliquiarum Metropolitana Florentina, quam „obſervationibus illuſtratam edidit Franciſcus Cionac„cius, ubi pag. 34. 35. 36. de eodem Minerbetto plura In „lucem pariter prodierunt tres ejus Orationes, quas in „laudem Rudolphi II. Imperatoris, Ferdinandi I. & „Coſmi II. Magnorum Etruria Ducum publice habue„rat.* Mandoſius.)

XXX. 30. LAURENTIUS della Robia nob. Florent. Canonicus Minerbetto ſucceſſit 1628. menſe Majo, ab Urbano VIII. ad id muneris ſublectus, quem propiori affinitate contingebat, qui ad Feſulanam deinde Eccleſiam translatus eſt an. 1634. („*Capuccinorum „Eccleſiam Cortona conſecravit: ubi ſequens legitur „inſcriptio.*

D. O. M.

„ *Locum hunc religioſum quidem, quod exceperit Seraphicum Franciſcum ac B. Guidonem*
„ *Cortonenſem ut religioſius frequentaretur effecit Illuſtris. Laurentius Robbia Cortona E-*
„ *piſcopus, dum excitatam e ruderibus piorum eleemoſynis Templum Antonio Patavino de-*
„ *dicavit X. Kal. Auguſti An. Dom. MDC.*
„ *XXXIV.*
„ *Cujus celebritatis memoriam recolendam transmiſit in 3. Kal. Septembr. Quo quidem*
„ *die religioſo Templum hoc inviſentibus indul-*
„ *gentiam conceſſit Ordinariam.*

„ *Verum de Laurentio, atque ac de Coſimo Minerbetto ejus Prædeceſſore plura in noſtra hiſteria Canonicorum Florentinorum.* Salvin.)

XXXI 31. LUDOVICUS Serriſterius nobilis Florentinus, U.S. Apoſtolicus Refer. Romæque S. Officii Conſultor, ac Commiſſarius eccleſiaſtici exercitus Ferrariæ, electus eſt Epiſcopus Cortonenſis ann. 1634 d. Vivit adhuc, ejuſque exaggeratas virtutes pleniori calamo fortaſſe retulerit non invidioſa poſteritas, quando nos adhuc viventis inſignis modeſtia deterrere videtur, quominus in ejus laudibus longius progrediamur.

d die 11. Septemb.

ADDITIO

(„*Omni cum laude præfuit, deceſſitque 1657.*

XX XII. „PHILIPPUS *de Galilais nobilis Florentinus J. „U. D. ſucceſſit 28. Maji 1657. qui cum intimum Ze„lum Paſtoralis officii Cortonenſibus probaret, fato ſub„latus eſt 1677. Fratrem habuit equitem Commendata„rium Ord. Hieroſolymitani.*

XX XIII. „ *Fr.* NICOLAUS *Oliva in Etruria Civitate „Pratenſi natus, exactis cum eximia probitate pueri„libus annis ad Eremitanos Fratres Ordinis S. Auguſti„ni convolavit, quos inter, ſublimioribus in diſciplinis, „cumque in variis muneribus ſummam prodidiſſet ſui „animi excellentiam, Magiſter Generalis totius Ordi„nis renunciatus, exacto laudabiliter tanti oneris cur„riculo, ad hanc ſedem ſubvectus eſt 22. Novemb. 1677. „cum propius imitaretur præclariores virtutes deceſ„ſorum, ſui deſiderium fecit 1684.*

XXX IV. „PETRUS *Aluyſius è nobili gente Malaſpina, „Clericus Regularis Theatinus, cujus in ore cum ſuavio„res virtutes reſidere viderentur, in Sede Pontificia „Cortonenſi ſedere juſſus eſt 2. Octobr. 1684. tanti Viri „meritis quia noſter calamus impar eſt, digniſſimum „dabit alter elogium. Munificentia quippe ſua, ut pin„guior eſſet cenſus, anno 1696. Maſſanum obvenit Sa„cerdotium.*

XX XV. „JOSEPH *Cioi ex Liburno Piſana Diœceſis J. U. „D. Presbyter Congregationis Oratorii S. Philippi Ne„rii, ejuſdem in Vallicellana Urbis Domo præfecturam „dum gereret, in Cortonenſi Cathedra ſedere juſſus eſt „28. Novembris 1696. Vir eruditus, & Eccleſiaſtica „diſciplina ſtudioſiſſimus.* Lucent.)

(„*Obiit autem in Eccleſia ſua fine menſe Martio „ann. 1704.*

XX XVI. „SEBASTIANUS *Zucchetti Nobilis Piſanus, „Presbyter ſexagenario major, J.U.D. Præpoſitus Col„legiata Eccleſia S. Andrea loci Emporii Florentina „Diœceſis fuerat Canonicus Metropolitana Eccleſia „Piſana, & Lector Sacrorum Canonum in publica Uni„verſitate Piſana: demum factus eſt Epiſcopus Corto„nenſis die 27. Aprilis 1705. Obiit in reſidentia menſe „Septemb. 1714.*

XXX VII. „JO: BAPTISTA *Romulus de Puccinis, Presby„ter Feſulana Diœceſis, annorum 59. J.U D. Prothono„tarius Apoſtol. & Vicarius Generalis Epiſcopi Are„tini, fuit Præfectus Eccleſia Cortunenſi 13. Januarii „1716. Munus Vicarii Generalis Abbatia B. Maria „Virginis Terra Piſcia nullius Diœceſis Provincia „Florentina, ejuſdem, Sede Abbatiali vacante, Vica„rii Capitularis laudabiliter expleverat.*)

EUGUBINI

EPISCOPI.

EUGUBIUM Civitas, quam hodie ad radices Apennini in Umbria ſitam videmus, haud illa ipſa eſt, quam Silius Inginium appellat, Cicero Inguvium, Cæſar Tignium, ejuſdemque meminit Strabo, ac Ptolomæus, ſed nova quædam civitas ex illis antiquis ruinis, atque ad ejuſdem pedes, poſt decli-

natio-

nationem Romani Imperii, Barbarorumque in Italiam inundationem conſtructa, ubi famoſum S. Ubaldi Templum exurgit, amphiteatrorum adhuc, aliorumque nobilium ad Deorum cultum ædificiorum crebræ ſpectantur ruinæ, quæ contuentes non ſinunt ambigere, antiquum olim ibi fuiſſe Eugubium; cujus cum fortuna belli, rerumque fluxarum conditio in receſs exſtructum oppidum incolas compuliſſet, adeo ſenſim nova Civitas crevit, ut hodie ſex millium mortalium multitudine celebrari dicatur. Latet adhuc ejus antiqua origo, pleriſque ſcriptorum eam ſilentio involuentibus. De hujus Urbis nomine, quod corruptè legitur apud ſcriptores, & qua ratione ſit proferendum, ſcripſit eruditè Auguſtinus Steuchius Eugubinus, Epiſcopus Hiſami, Apoſtolicæ ſedis Bibliothecarius, vir doctiſſimus, ad calcem operis de perenni philoſophia. Poſt Romanorum dominium, Ducibus Spoletanis prædæ ceſſit, tulitque deinde jugum à Monteſeltranis, ac Urbinatibus Ducibus, quorum poſtremus Franciſcus Maria cum ſine virili ſtirpe efſœtæ ætatis deceſſiſſet, eccleſiaſticæ ditionis Eugubium demum evaſit, Urbano VIII. Pontifice maximo. Multorum conjectura eſt Chriſtiana ſacra cum aliis Umbriæ nobilioribus Civitatibus ſuſcepiſſe, pertuliſſeque graviſſimas tyrannorum perſecutiones, uſque ad annum 313. ex eo, hoc eſt, poſt Magnum Conſtantinum baptizatum eidem à S. Sylveſtro proprium Paſtorem attributum fuiſſe, ac immediatè Romanorum Pontificum juſſam fuiſſe arbitrium expectare. Tametſi hodie Urbinatis Metropolis ſuffraganea ab aliquibus cenſeatur, cum eam Pius IV eidem Archiepiſcopo anno 1563. Metropolitico jure ſubjecerit; nihilominus tamen in appellationibus, cæteriſque omnibus, unum Pontificem Romanum agnoſcit, ac veneratur, ut priſtinum illud jus ſuum tueatur; Epiſcopus verò hac formula verborum utitur in publicis, privatiſque ſubſcriptionibus.

Ego Horatius Ubaldus Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopus Eugubinus ſummo Pontifici immediatè ſubjectus.

Et Marianus Sabellus hujus Eccleſiæ Præſul, ann. 1568. ad Provincialem ſynodum Urbinatenſem per procuratorem tanquam eligens ſequenti conditione acceſſit, quæ publico inſtrumento roboravit.

Ego Marianus Sabellus Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopus Eugubinus ſummo Pontifici immediatè ſubjectus juxta diſpoſitionem ſac. Concilii Tridentini Urbinatenſem Metropolim pro provinciali ſynodo ſtatuo eligendam, ſed ne Eccleſiæ Eugubinæ ac populo aliquod præjudicium pariat ipſa electio, ea demum conditione, ac proteſtatione ſit, quam infraſcripta forma ſubjicio.

Primo itaque proteſtor ne quod præjudicium fiat Foro Eugubino in judiciis tam civilibus, quam criminalibus, ſpiritualibus, atque temporalibus, vel mixtis ordinariis, ſeu extraordinariis, nec circa proceſſuum ordinem, aut ſtylum cauſarum deciſionis, ſed omnia prædicta juxta inveteratum ſtylum, ac ordinem ſynodales diœceſanas conſtitutiones de more procedunt, ad ſanctiſſimam ſedem Apoſtolicam, & propterea nulla inhibitio, præceptum, intimatio rata habeatur, quæ ab Urbinatenſi Metropolitano emanabit, ſalva in omnibus præmiſſis totius diœceſis Eugubinæ exemptione ut ante electionem. Ne præſens electio aliud efficiat in perſonam Epiſcopi Eugubini, quam ut rogat ad acceſſum ad ſynodos pro tempore Urbini congregandas, ſi tamen validè, & legitimo modo, jureque ſervato ſecundum ea quæ in ſacro Concilio Tridentino continentur, congregabuntur. Ad obſervationem eorum, quæ à ſynodo, ac poſtea quandocumque in ſynodis decernentur, teneri volo in his tantum, quæ mores reſpiciant, ſi tamen id expediendum videbitur in Diœceſi Eugubina, quandoquidem unaquæque Eccleſia in ſuo ſenſu abundet. Circa reliqua omnia teneri non intendo, nec per aliquem actum factum, ſeu faciendum mihi, & prædictæ Eccleſiæ præjudicare, ſed illam eſſe liberam, & exemptam, prout fuit, & eſt de præſenti ac ſalva eſſe omnia, & ſingula illius, meaque jura, privilegia, & exemptiones, & alias juxta formam dicti Concilii Tridentini. Quare ſecundum hæc omnia de verbo ad verbum proteſtandum eligo, & non alias, nec alio mo-

A *do, alioquin una conditione, vel verbo ſubtracto, vel immutato, ex nunc non eligo, & quicquid egero, revoco aliam mihi Metropolim eligendam reſervans prima electionis facultate mihi retenta, omniaque alia, & ſingula facien. gerea exercen. & procuran. quæ in præmiſſis, & circa ea neceſſaria fuerint, ſeu quomodolibet opportuna, &c.*

Cathedralis Eugub. pulcherrima eſt, architecturæque inſignis, ſub invocatione SS. Jacobi, & Mariani Martyrum conſtructa, quorum corpora, juxta ſacras reliquias beatorum Villani, atque Joannis Eugubii quondam Epiſcoporum honorificè requieſcunt. Inter plures autem Sanctorum reliquias è S. Joannis Baptiſtæ digitis uno nobilitatur. Sola Præpoſitura gaudet, ibidemq; undecim Canonici, quatuor Capellani, pluresque alii minorum gentium clerici, ac beneficiis exornati divinum opus perurgent. Theologali, Pœnitentialique præbendis hactenus deſtituitur. Canonicos ex regularibus ſecularizavit Leo X. anno 1514. ut infra videbimus. Seminarium ibi jamolim erectum, plures intentatæ lites exhaurierunt Alumnis.
B Intra Civitatis muros 10. Religioſorum ſpectantur monaſteria, 11. Monialium, 7. laicorum Confraternitates, duoque xenodochia, cum Monte Pietatis. Cathedrali Eccleſiæ ſatis commodè Epiſcopale Palatium propius accedit, curaque animarum non modo in Cathedrali, ſed in aliis ſex Eccleſiis exercetur. Diœceſis ampla eſt, in pluraque partitur Caſtella: Epiſcoporum ſeries, qui in ea Eccleſia floruerunt, hæc eſt, quam ex ſcripturis ejuſdem Eccleſiæ, aliiſque monumentis ex fide eruimus.

A D D I T I O.

(„*Diœceſis Eugubina plura Regularium præfert Mo-„naſteria, inter quæ tria numerantur Monialium. Ca-„ſtella, in quæ partitur, ſunt.* Pergola. Cantiano. Frat-„ta. Coſtacciajo. Scheggia. Ferra di S. Abondio. *A-„nimæ omnes, quæ ex hac Diœceſi coaleſcunt, ſunt ferè* „2500. Lucent.) „*Canonici Cathedralis Eugubinæ* „*hodiè ſunt* 16. *atque utuntur Cappis magnis. Fructus* „*hujus Epiſcopatus taxantur in libro Cam. ad Flor.* „633. *verus autem valor illorum eſt mille ſcut. monetæ*
C „*Romanæ annuis penſionibus uſque ad ſummam ſcuto-„rum* 3 0. *monetæ onerati, quarum una eſt tranſlata.*)

1. LEONTIUS Luceolanus, primus Eugubii Epiſcopus, à S. Sylveſtro ordinatus eſt circa annum Domini 324 cujus meminit S. Dorotheus Epiſcopus, & Martyr. Rom. Concil. interfuit ſub eodem Pontifice. I.

2. PROBUS Epiſcopus, ſub eodem Pontifice Eugubinus Epiſcopus adlectus eſt anno 326. in qua dignitate vixit ann. 22. II.

3. TUNNIUS Anicius Frangipanes Romanus Probo ſucceſſit anno 351. III.

4. PAULUS Tyburtinus anno 353. IV.

5. FELIX Civis, ac Epiſcopus Eugubinus an. 367. V.

6. DIONYSIUS Sabinus eandem ſedem obtinuit à Siricio Papa anno 393. VI.

7. DECENTIUS eidem Eccleſiæ præfuit anno 416. ad quem literas dedit Innocentius Papa I. ut extat in Decretal. diſt. 11. quis neſciat, & diſt. 23. ejuſdem temporibus Eugubina Civitas penè deſolata fuit, unde Decentius alibi pauperem vitam traduxit,
D cujus inopia à S. Hieronymo in epiſt. quæ in decret. dict. 93. c. largimus, hiſce verbis notatur: *ubicumque fuerit Epiſcopus, ſive Romæ, ſive Eugubii, ſive Conſtantinopoli, ſive Rhegii, ſive Alexandriæ, ejuſdem meriti, ejuſdem eſt ſacerdotii.* VII.

8. FLORINUS Græcus, in eadem ſede floruit anno 426. VIII.

9. ANASTASIUS Romanus 443. IX.

10. AGAPITUS Anagninus 457. X.

11. MARCELLUS anno 499. XI.

12. THEODORUS (1) ab Hormiſda Papa ejuſdem Eccleſiæ adlectus eſt Epiſcopus anno 520. XII.

13. FRUCTUOSUS à Benedicto I. Pontifice Eugubinus conſecratus eſt Antiſtes 577. XIII.

14. GAUDIOSUS, anno 590. ad quem Gregorius Magnus ſcribit, jubetque illum Todinam Civitatem inviſere lib. 7. epiſt. 89. XIV.

(1) Hic Theodorus, & ſequens Fructuoſus dicuntur ex Familia Mariona à Sanſovino de famil. Illuſt. Italiæ pag. mihi 533. Verum Auctor eſt dubiæ fidei, præcipuè dum agit de familiis, illique eſt familiare crebra jactare mendacia. *Mend.*

XV. 15. FORTUNIUS floruit anno 603. cujus meminit Petrus Damiani.

XVI. 16. DEODATUS aooo 680. io Concilio ſub Agathnne Papa. (1)

XVII. 17. BENENATUS, ao. 721. apud Baroolum. (2)

XVIII (3) („PALMERIUS *ann. 738.*)

XIX. („QUINTIANUS *ann. 757.*)

XX. 18. BENENATUS in Synodn Romana, an. 826.

19. ERPHO 847. apud Baronium. („*In noviſſima „Harduini Conciliorum editione in Concilio Rom. ann. „853. Erpho legitur interfuiſſe; cujus loco alii Codices „legunt Joannem.*)

XXI 20. JOANNES autem an. 853. („*ex tabulis hujus „Eccleſiæ.*)

XXII. 21. ARSENIUS verò 855. Hic cum Nicolao Anagnino Epiſcopo, ut electionem Benedicti III. Pontificis irritam redderet, cnnſpiravit, ot narrat Bibliot.

XXIII 22. DOMINICUS Romano Concilio inteeſuit ſub Hadriano I. Pontifice 871. („*Quarti Concil. C.P. „condemnationi ſubſcripſerat antea an.* 869. Luc.)

a Seù potius 868.

XXIV 23. JOANNES ſe ſubſcripſit erectinni Metropolis Magdeburgenſis, ſub Joanne IX. Pontifice an. 968. („*Et in Concilio Raven.* 967. *Obiit* 1009. Luc.)

XXV. 24. LODULPHUS electus aono 1009. electiooi ceſſit. Hic Eremom S. Crucis de Avellana fundavit ſub Benedictina temperatione. Conſule hiſt. Camalduleo. („*Hic etiam Ladolphus, & Landolphus nuncupatur. Cum non conſenſiſſet electioni de ſe facta a Clero populoque Eugubino anno 1009. præcipiente deinde „Sergio IV. humeros ſuppoſuit, præfuitque tali ſuavitate, „ut contermini populi ejus ſanctitate illecti ad incolendum Eugubium turmatim accurentes civitatis plura „ædificaverint ſuburbia. At ann. 3. ſui regiminis indulgente Benedicto VIII. rediit ad Eremum S. Crucis de „Avellana. Ludolphus iſte natione pranobili Germanus Geſſonis filius, qui hæreticos fugiens in Italiam venit, & in Diœceſi Eugubina inter aſpera montium Aſceterium ſecus Abellinarum nucum feraciſſimam arborē cōſtruxit, & S. Crucis dixit de Avellana. Ubi ſanctiſſime obiit die 20. Jan. an. 1047. ætatis ſuæ 91. Ejus „ſacrum corpus in ejus Archicœnobij Eccleſia rite veneratur. Hunc fuiſſe Pamphiliana geneſis plura produnt vetuſta monimenta apud Jacobillum tom. 1. de „SS. et Beatis Umbriæ ſub die 20. Jan.* Luc.)

XXVI 25. JULIANUS Eremita S. Ceucis de Avellana adlectus eſt. Deceſſit (4) 1012. *7. Maij ex Kalend. Fontis Avellanæ.

* Ex Append. tom. 1.

XXVII. 26. THEOBALDUS, ſeu Thedaldus, ex Eremita S. Crucis de Avellana ad hunc Epiſcopatum aſſomptos eſt. Hujus memoria extat ao. 1049. Inreſuit cnnſecrationi Eccleſiæ S. Flneidi, una cum Theobaldo Epiſcopo Aretino ann. 1052. ejuſdemque vitam enarrat Petr. Damian. (5) ad Alexandrum II. Papam.

XXVIII. 27. RODULPHUS, cuidam decreto Nicolai II. ſe ſubſcribit in Romana ſynodo ann. 1059. Hujus meminit Baronius ad ann. 1061. Arnol. Wion. lib. 2. lig. vitæ reſert deceſsiſſe Rodulphum ann. 1070. die 26. menſis Junij. Scripſit huic Petr. Damiani, eiuſdemq; judicio opuſcula ſua eruderanda commiſit.

XXIX. 28. MAYNARDUS ejuſdem Mnnaſterij S. Crocis Eremita, ad eandem ſedem evaſit, floruitque circa ann. D. 1061. Huic literas dedit Pet. Damiani lib. 4. epiſt. 8.ª Obiit die 8. Septemb. ex Kalendario Fontis Aveilanæ.

ª Ex Append. tom. 1.

XXX. 29. HUGO Epiſcopus Eugubinus, memoratur in bulla Alexandri II. pro Eccleſia Foroſempronienſi aoo. 1062. unde Arnoldi Wion. error detegitur de morte Rodulphi.

XXXI 30. (6) DOMINICUS Hugoni ſucceſsit an. 1070.

XXXII. 31. S. JOANNES, cognnmento Grammaticus, Laudenſis, cum vitam mnnaſticam, & Eremiticam in Mnnaſterio S. Crocis de Avellana ſub diſciplina Petri Damiani cœpiſſet profiteri, inque Chriſtianis virtutibus longios fuiſſet progreſſus, ſanctimoniæ fama prodeore, ex Generali Priore eiuſdem monaſterii, ad Eugubinam ſedem ſubvectus eſt 1105. Hanc Eccleſiam cum ad aooum mirifica pietatis laude rexiſſet, fatoq; functus 1106. 7. id Septemb. ſepultuſq; in Cathedrali cum clariſſimis coruſcaret miraculis, à Paſchali II. Pontifice io ſanctorum album referri promeruit. Ejus vitam Joan. Card. perſcripſit, retulitque in catalogum Italorum Saoctorum Ferrarius. In Cathedrali adhuc ejus incorruptum cadaver aſſervatur, inſculptaque hæc verba ad ejuſdem tumulum leguntur à prærereuotibus.

D. Joanni Laudenſi, Eugubinæ Eccleſiæ Pontifici, qui ob veram invictamque pietatem, & ſplendidiſſimas animi dotes, anno Chriſti MCVI. mortalitate donatur, ætatis ſuæ anno lxxx.

XXXIII. 32. STEPHANUS Joanni ſucceſsit 1106. obiit 1130.

XXXIV 33. S. VBALDUS è familia Baldaſsina primaria Eugubii natus, cum totom ſe ſacris literis, divinæque contemplationi, vix pubertatis anoos egreſſus, dediſſet, clericalem vitam profeſſus eſt, atque à B. Joanne Epiſcopo presbyter nrdinatus, omnia, quæ poſſederat egenis diſtribuit, effectuſque eſt regularis Canonicus. In quo inſtituto cum præcipuæ laudem ſanctimoniæ tuliſſet, ab Innocentio II. vel invitus, Eugubinus Epiſcopus adlectus eſt, atque ab eodem ſummo Pnntifice Romæ conſecratus 15. Martij 1130. ex Priore Cathedralis Eccleſiæ. Cumque Eccleſiam ſibi coocreditam incredibili pietatis laude adminiſtraſſet, introductis prius Canonicis regularibus Eugubiom, evolavit ad ſuperos die 16. menſis Maij anon 1162. (7) cum ſupra unum 80. natus eſſet annos: quem poſtea Cœleſtious III. retulit in Beatorum numerum; Pauluſque V. inter eos Sanctos, quos Romanum Breviarium hoc tempore continere videmus. Ejus vitam feliciter enarravit Hiernnymus Faicuccius, conſtatque in Energumenis liberandis eſſe gratiæ ſingularis. (8) Pro huius ſaocti Præſulis coronide, hic nnn pigebit tranſcribere Innocentii, ac Cœleſtini II. ſummnrum Pontificum privilegia liberaliter ab ipſis conceſſa Præpoſitn, ac Canonicis regularibus Eccleſiæ S. Mariani Eugubinæ ſedis Cathedralis. Innocentii II. diplnma ex membranis archivi communitatis eiuſdem Civitatis talis eſt tenoris.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilectis filiis Benedictn Præpoſito, ejuſque fratribus in Eccleſia cathedralis ſedis B. Mariani Eugubinæ Civitatis ſamulantibus, tam præſentibus, quam futuris in perpetuum.

P*iæ poſtulatio voluntatis effectu debet proſequente compleri, ut & fidelis devotio laudabiliter enitescat, & utilitas poſtulata vires indubitanter aſſumat. Ea propter dilecti*

(1) At non Epiſcopos perſcrutati, qui dictæ Synodo ſubſcripſerunt, hunc Deodatum in ea non reperimus. *Lucent.*
(2) De hoc Benenato apud Baronium nobis non conſtat. Oldoinus in ſua Additione ad Gregorium II. narrat ex Jacobillo Concil. Rom. habita an. 721. ſe decerpſiſſe tres Epiſcopos, Benvenutum Eugubinum, Petrum Amerinum, & Viterem Narnienſem. Verum ex Conciliorum accuratiori, & auctiori impreſſione invenimus multò plures Epiſcopos eidem Concilio adfuiſſe, nulla tamen mentio occurrit dicti Benvenuti, ſeu Benenati, qui ſanè hic unicus eſt, qui in laudata Synodo recenſetur an. 816. *Luc.*
(3) Hic ut vides, alta patet lacuna 250. circiter annorum, quam aliquatenus explemus Palmerio, et Quintiano, quod è Vincentii Armannii Epiſtol. tom. 1. pag. 704. deſumpſimus: quoſque ille ex antiquis Eugubinæ Cathedralis monumentis eruiſſe teſtatur. Utinam prodeat aliquando in lucem Patria illa hiſtoria, quam Armannius conſarcinaverat; futurum enim eſt, ut inde hæc ſeries Eugubinorum Præſulum purgatior evadat, & completior.
(4) Scripſit Ughellus Julianum deceſſiſſe an. 1012. & in Appendice ad 1. tomum ſcriptum confirmavit, diem obitus apponendo. Verum error irrepſit pro 1011 exſcribendo 1012. ut ex meliori inſpectione Avellanenſis Kalendarii, & ex Jacobillo hauſimus lib. de Sanctis Umbriæ tom. 1. pag. mihi 121. Anno vero 1012. Ludolpho ſuffectus eſt. *Lucent.*
(5) Hic corrigendus Ughellus, qui laudem à S. Petro Damiano attributam ſequenti Rodulpho, errore calami transfert ad ejus deceſſorem Theobaldum. Papebrochius in Actis SS. Maji tom. 3. pag. 630. n. 9.
(6) Ubaldus dicitur in ſede Eugubina ſediſſe an. 1065. ab Armanno loco citato. Fides ſit apud ipſum.
(7) Anno 1160. Et hoc optime convenit cum charactere expreſſo per Thebaldum in vita S. Ubaldi, ubi ait: *Quod ſequenti nocte, quam Sancti Pentecoſtes dies Dominicus præceſſerat, migravit ad Dominum*: id eſt die 16. Maji. Nam anno 1160. & nullo alio per omnes proximos 68. annos, celebratum eſt Paſcha 27. Martii, & Pentecoſte XV. Maji. Cyclo Lunæ II. Solis XXI. Litteris Dominical. C B. Papebrochius in Actis SS. Maji tom. 3. p. 629.
(8) Armannus Epiſtol. vol. 3. pag. 450. & ſeqq. plura habet de S. Ubaldo, quem probat nunquam Canonicum Regularem Lateranenſem fuiſſe, & pag. 405. ejuſdem vitam a Theobaldo conſcriptam cum originali in Archivo Eugubino aſſervato collatam emendatamque refert: Quam iterum cum pluribus aliis de S. Ubaldo in Actis SS. et ulteriora Collectores Actorum Sanctorum ſub die 16. Maji. *Mansi.*

lecti in Domino filii, poſtulationibus veſtris clementer impertimur aſſenſum, & Eccleſiam B. Mariani, in qua Divinis eſtis obſequiis mancipati, Apoſtolici privilegii pagina communimus, ſtatuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem locus in præſentiarum canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis in perpetuum, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, Plebem videlicet S. Joannis de Civitate, Plebem S. Mariæ Serrata, Plebem de liſciano, Plebem S. Mariæ de Gadiano, cum Plebe S. Donati, & S. Viriani, Plebem S. Gervaſii, Curtem de Lavari, cum aliis omnibus Eccleſiis, ac bonis prædictæ Eccleſiæ pertinentibus. Decernimus ergo, ut nulli omninò hominum liceat præfatam B. Mariani Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet fatigationibus moleſtare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, & ſuſtentatione ſunt conceſſa, uſibus omnimodis profutura. Si qua igitur, &c. Amen.

Ego Innocentius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Conradus Sabinen. Epiſcopus propria manu corroboravi.
Ego Petrus Card. presb. S. Suſannæ.
Ego Bernardus presb. Card. S. Crucis in Hieruſalem.
Ego Anſelmus presb. Card S. Laurentii in Lucina.
Ego Martinus presb. Card. S. Stephani.
Ego Oddo diac. Card. S. Georgii.
Ego Guido diac Card SS. Coſmæ, & Damiani
Ego Guido diac Card. S. Adriani.
Ego Bortius diac Card SS. Viti, & Modeſti.
Ego Ivo diac. Card S. Mariæ in Aquiro.
Ego G. G. Card S. Angeli.
Ego Gerardus diac. Card. S. Mariæ in Dominica.
Datum Lateranis per manus Americi S. R. E. Cardinalis Cancellarii 10. Kal Aprilis, indict. 1 Incarn Dominicæ ann. 1137. Pontificatus verò D. Innocentii Papæ II. an. IX.

Sed alterum Cœleſtini monumentum audiamus ſic jura Marianis Canonicis exprimens, ab iiſdem membranis archivii communitatis, ſicut & cætera, quæ mox ſubiiciemus deſumptum.

COELESTINUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilectis filiis Benedicto Præpoſito, ejuſque fratribus in Eccleſia Epiſcopalis ſedis Beati Mariani Eugubinæ Civitatis Domino famulantibus, tam præſentibus, quam futuris in perpetuum.

*D*Eſiderium, quod ad religionis propoſitum, & animarum ſalutem pertinere monſtratur, animo nos decet libenti concedere, & petentium deſideriis congruum impertiri ſuffragium. Eapropter dilecti in Domino filii poſtulationibus veſtris clementer impertimur aſſenſum, & Eccleſiam B. Mariani, in qua divinis eſtis obſequiis mancipati, Apoſtolici privilegii pagina communimus. Statuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem locus in præſentiarum canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, præſtante Domino poteris adipiſci, firma vobis in perpetuum, & illibata permaneant, in quibus propriis hæc duximus exprimenda vocabulis, Plebem ſcilicet S. Joannis de Civitate, Plebem S. Mariæ ſerrata, Plebem de fiſciano, plebem S. Mariæ de Glodiano, cum Plebe ſancti Donati, & ſancti Viriani, Plebẽ S. Gervaſii, Curtem de Lavari, cum aliis omnibus Eccleſiis, ac bonis prædictæ Eccleſiæ pertinentibus; capellam S. Bartholomæi, capellam S. Crucis, capellam S. Verecundi, capellam S. Angeli, capellam S. Georgii, capellam S. Savini, capellam S. Angeli, capellam S. Chriſtophari, capellam S. Salvatoris, capellam S. Mariæ de Mediano, capellam S. Bartholomæi de Caſtro Venali, capellam S. Mariæ, & capellam S. Georgii de Cortiva, capellam S. Mariæ, capellam S. Margaritæ cum omnibus ſuis pertinentiis, caſtrum montis Juliani cum curte ſua, caſtrum Galgate cum curte ſua, caſtrum vallis Marculæ cum curte ſua, caſtrum Algnanie, caſtrum Agelli. Prohibemus quoque, ut infra antiquos terminos majoris, ſive baptiſmalis Eccleſiæ abſque veſtra permiſſione nullus Eccleſiam ædificare præſumat, nec ab hominibus infra eoſdem terminos habitantibus decimas, vel oblationes exigat, nec eas ad ſepulturam ad alia loca tranſire compellat, ſed juxta Apoſtolum, quibus ſpiritualia ſeminatis eorum carnalia nullo prohibente metatis; clericos verò, ſive laicos liberos, qui de ſæculari habitu converti, & in veſtra Eccleſia religioſè vivere voluerint, recipiendi facultatem liberam vobis concedimus, ſepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, niſi fortè excommunicati ſint, nullus obſiſtat, ſalvo jure Matricis Eccleſiæ. Decernimus ergo, &c. Amen.

Locus † ſigilli.
Ego Cœleſtinus catholicæ Eccleſiæ Epiſc.
Ego Conradus Sabinenſis Epiſc.
Ego Stephanus Præneſtinus Epiſc.
Ego Gregorius presb. Card. tit. S. Calliſti.
Ego Thomas presb. Card. tit. Veſtinæ.
Ego Petrus Card presb. tit. S. Suſannæ.
Ego Gregorius diac. Card. SS. Sergii, & Bacchi.
Ego Otto Diaconus Card. tit. S. Georgii ad velum aureum.
Ego . . . Bald diac. Card. S. Mariæ in via lata.
Ego Petrus diac Card S. Mariæ in Porticu.
Ego Nicolaus diac. S. R. E.
Datum Later. per manum Gerardi S. R. E. presb Card. ac Bibliothecarii 14. Kal. Novemb. ind. 7. Incarn. Dom. an. 1143. Pontif. verò D. Cœleſtini Papæ anno 1.

34. (1) BONATTUS Monachus, & Abbas S. Bartholomæi ex Ordine S. Benedicti prope Eugubium, Ubaldo ſucceſſit 1162. quem parum conſtat in ea dignitate vixiſſe, parteſque noxioſiſſimas Ænobarbi foviſſe. XX XVI.

35. THEOBALDUS electus anno 1163. ex Canonico regulari Eugubinæ Cathedralis; ſanctique Ubaldi edidit vitam. Ipſe verò ſanctis operibus clarus, a diem ſuum obiit 20. Februar. 1171. Plura Theobaldus Canonicis ſuis Marianis, ex quorum collegio, ad Epiſcopalem thronum aſſumptus fuerat, contulit bona, ejuſdem favore iidem ab Alexandro III. anno 1170. confirmationem omnium bonorum, juriumque. Ejuſdem Cathedralis Eccleſiæ accepere hujuſmodi diplomate. XX XV. a ad Jadertenſem tranſlatus eſt Eccleſiam, ubi de eo plura.

ALEXANDER EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilectis filiis Benedicto Præpoſito Eccleſiæ ſedis Epiſcopalis B. Mariani Eugubinæ Civitatis, ejuſdem fratribus, tam præſentibus, quam futuris canonice inſtitutis in perpetuum.

*Q*Uoties illud à nobis petitur, quod religioni, & honeſtati convenire dignoſcitur, animo nos decet libenti concedere, & petentium deſideriis congruum ſuffragium impertiri. Eapropter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuentes, & ad exemplar prædeceſſorũ noſtrorum felicis memoriæ Innocentii, & Cæleſtini Romanorum Pontificum, præfatã Eccleſiã B. Mariani, in qua Divino eſtis obſequio mancipati, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, ſtatuentes ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, præ-

(1) Non Bonatum, ſed Theobaldum immediatè Ubaldo ſucceſſiſſe evincit Armannius Epiſt. tom. 3. pag. 458. 469. ex inſtrumento Cathedralis Eugobion, ſcripto per Petrum Notarium menſe Novembri an. 1160. Thebaldum tunc electum appellante. Nihil certè ſcripſit Thebaldus, quod non videatur eodem, quo Sanctus obiit, anno geſtum. Neque convenit, ut vir adeo religioſus tam honorificè appellaverit Fridericum (cui S. Ubaldi vitam à ſe conſcriptam dedicavit) ejuſque laudarit pietatem poſt an. 1163. quando jam palam conſtabat iniquitas ſchiſmatis, quod viribus omnibus tuebatur Imperator. Itaque quod Ughellus dicit obiiſſe Theobaldum an. 1171. utcunque correctum velim, ut ſubſtituatur 1161. & ſic Epiſcopatus ejus ſolum fuerit octimeſtris. Quod autem Ughellus ejus favori datum vult Canonicis Privilegium ab Alexandro III. optatum an. 1170. 3. Kal. Nov. gratis aſſerit, & ſolum ex ſuppoſito, quia in toto illo privilegio nullus omninò Epiſcopus nominatur. Thebaldo autem electo, & forſan nunquam conſecrato ſucceſſit ius Bonattus, & Eccleſiæ Eugubinæ electus intitulatur in privilegio Friderici, quod in Archivo publico ſervari ait Armannius datum Laudi 6. id. Nov. 1163. Hunc accuſat Ughellus argumento forſan ex privilegio iſthoc dumtaxat ſumpto, partes noxioſiſſimas Ænobarbi foviſſe. Sed contrarium potius probari poteſt ex Privilegio Lucii Papæ III. apud eundem Ughellum ann. 1181. confirmantis Priori & Canonicis S. Mariani *libertates, & immunitates à bon. mem. B. Eugubino Epiſcopo ipſis conceſſas.* Interim nota Theobaldum ſexto poſt electionem menſe, & deinde cum Ubaldi vitam ſcriberet, nec dum fuiſſe conſecratum, Bonattum vero fortaſſis menſe etiam 18. adhuc vocari electum, quia ſcilicet occaſione ſchiſmatis ſuſpenſæ habebant conſecrationes in Italia, maximè ubi Fridericus dominabatur. Papebrochius in Actis 25. Maii. tom 5. pag. 639. n. 5.

præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, Plebem vid. S. Joannis de civitate Eugub. plebem S. Mariæ de ſorvita, plebem de Liſiano, plebem S. Mariæ de Algnana; pleb. S. Mariæ de Glodiano, cum plebe S. Donati, & S. Viriani, pleb. S. Gervaſii, pleb. S. Paterniani de Modiano, curtem de lavari, cum omnibus aliis eccleſiis, ad bona prædicta eccleſia pertinentibus, capellam videlicet S. Bartholomæi, capellam S. Crucis, capellam S. Verecundi, capellam S. Angeli, capellam S. Georgii, capellam S. Savini, capellam S. Angeli, capellam S. Chriſtophori, capellam S. Salvatoris, capellam S. Mariæ de Modiano, capellam S. Bartholomæi de Caſtro Venali, capellam S. Mariæ, & capellam S. Georgii de cortina, capellam S. Mariæ de ſcaraſajo, capellam S. Margaritæ cum omnibus pertinentiis, capellam S. Mariæ Francolinorum de civitate Peruſina, & capellam caſtri Montis auri, capellam Podii filiorum Armanni, & partem quam habetis in caſtro Caſtellionis, & in eccleſia ejuſdem caſtri, partem caſtri Careſtelli, & in eccleſia ejuſdem caſtri, eccleſiam Podii Glodiani, & tertiam partem ejuſdem Podii, caſtrum montis Juliani cum curte ſua, caſtrum montis Analdi cum curte ſua, caſtrum Golgatæ cum curte ſua, caſtrum vallis S. Marculæ, cum eccleſia, & curte ſua, caſtrum Agnaniæ, caſtrum Agelli, cum eccleſia, quæ ſiquidem vobis confirmamus, prout ea in præſentiarum pacificè poſſidetis. Prohibemus quoque, ut infra antiquos terminos majoris, ſive baptiſmalis eccleſiæ, abſque veſtra permiſſione nullus eccleſiam ædificare præſumat, nec intra majoris, & baptiſmalis eccleſiæ illis conceſſa nullus vobis auferre audeat, nec homines infra eoſdem terminos habitantes ad ſepulturam ad alia loca transferre compellat; clericos, ſive laicos liberos, qui de ſæculari habitu converti, & in veſtra eccleſia religione vivere voluerint, recipiendi facultatem liberam vobis concedimus. Sepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui illic ſepeliri deliberarint, niſi fortè excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat, ſalva juſtitia illarum eccleſiarum, à quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Præterea præſenti decreto ſancimus, ut epiſcopo Peruſino non liceat eccleſiæ veſtræ, quam Peruſii habetis, novas, & indebitas exactiones imponere, vel eandem eccleſiam abſque juſta, & manifeſta cauſa interdictioni ſubiicere. Decernimus ergo &c.

Ego Alexander Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Bernardus Portuenſis ſanctæ Rufinæ Epiſcopus.
Ego Johannes presb. Card. SS. Joannis, & Pauli.
Ego Aldobrandus baſilicæ XII. Apoſtolorum presb Card.
Ego Albertus presb Card. tit. S. Laurentii in Lucina.
Ego Guidus presb. Card. tit. S. Petri ad Vincula.
Ego Boſo presbyt. Cardin. tit. S. Potentianæ tit. Paſtoris.
Ego Theodorus presb. Card. S. Vitalis tit. Veſtinæ.
Ego Jacinthus Diac Card S Mariæ in Coſmedim.
Ego Manfredus S Georgii ad Velum Aureum Diac. Card.
Ego Ugo Diaconus Card. S. Euſtachii juxta Templum Agrippæ.

Datum Tuſculani per manum Gratiani S. R. E. Subdiaconi 3. Kal. Novembris indict. 4 Incarnat. Dom. anno 1170. Pontificatus verò D. Alexandri Papæ III. anno XIII.

XXXVII. 36. OFFREDUS, ſive Offreduccius ann. 1171. Lateranenſi Concilio interfuit anno 1179. cujus decreta ſubſcripſit. Hic antequam ad Eugubinum Epiſcopatum aſſumeretur, Abbas erat S. Petri ex Ordine Benedictino. Eugobii ſcripſit Annales, multaque in illis ad hanc Eccleſiam pertinentia inſeruit. Offredo Præſule, Berardus Prior, & Mariani Canonici à Lucio III. ſub Apoſtolica protectione fuerunt recepti anno 1181. Diploma ferè eſt idem cum ſuperioribus relatis, hoc unum tantum peculiare legitur.

Libertates inſuper, & immunitates à bo. mem. B. Eugubino Epiſcopo in omnibus cum poſſeſſionibus, & aliis bonis vobis ab initio conceſſis, & antiquas, & rationabiles Eccleſiæ veſtræ conſuetudines, nec non decimationes, oblationes, & mortuaria, quæ ab annis quadraginta, & amplius vos aſſeritis percepiſſe, ſicut ea juſtè, ac pacificè poſſidetis, vobis, & eidem Eccleſiæ præſenti privilegio confirmamus. Prohibemus quoque, ut infra antiquos terminos, tam majoris Eccleſiæ, quàm aliarum Eccleſiarum veſtri epiſcopatus nullus de novo aliam plebem, vel Eccleſiam, aut Oratorium ſine conſenſu veſtri Epiſcopi, & veſtro ædificare præſumat, ſalvis tamen Privilegiis Romanorum Pontificum &c. ſi qua igitur in futurum &c. hanc noſtræ conſtitutionis &c.

Locus † ſigilli.
Ego Lucius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Theodinus Portuenſis, & S Rufinæ epiſc.
Ego Paulus Præneſtinæ eccleſiæ epiſcopus.
Ego Petrus tituli S. Suſannæ presb. Card.
Ego Vivianus tit. S. Stephani in Cœlio Monte presb. Cardin.
Ego Cinthius tituli ſanctæ Cæciliæ presb. Card.
Ego Hugo tituli ſancti Clementis presb Card.
Ego Jacinthus Diac. Card. S Mariæ in Coſmedim.
Ego Raynerius Diac. Card. tit. S. Georgii ad Velum Aureum.
Ego Gratianus SS. Coſmi, & Damiani Diac. Card.
Ego Matthæus S. Mariæ Novæ Diac. Card.

Datum Laterani per manum Alberti S R. E presb. Cardinalis Cancell. 4 Januarii ind 15 incarnationis Dominicæ anno 1181. Pontif verò D. Lucii Papæ III anno 1.

37. BENTIVOLUS anno 1180. Hic canonizationem B. Ubaldi promovit, qui ejus prædeceſſor fuerat, atque magiſter, ut liquidò patet ex bulla Cœleſtini III. canonizationis S. Ubaldi. Eo Præſule Henricus VI. Imperator ann. 1191. ſequens privilegium Eugubinis Civibus conceſſit, Diploma aſſervatur in Archivo ejuſdem Civitatis, cujus exemplar habuimus à Comite Io. Baptiſta Cantalmajo. XXXVIII.

In nomine ſanctiſſimæ, & individuæ Trinitatis.

Henricus Sextus divina favente clementia Romanorum Imperator ſemper Auguſtus.

NOſtrorum deſideriis fidelium imperialis noſtra dignitas facilè præbere conſuevit aſſenſum, & etiam futurorum firmare memoriam Noverit itaque omnis amplitudinis noſtræ fidelis, tam præſentis ſtatus, quàm futuri, quod nos Cives Eugubinos ab annuo Imperiali abſolventes, omnes offenſas, quas contra nos, vel noſtros commiſere Nuncios, eis ſincere dimittimus, & nominatim fractam Arcis Eugubini montis ab ipſis civibus Eugubinis factam, & res ab eis inde ablatas, & concedimus eis montem ſuper Civitatem poſitum undique cum ſuis Apendiciis ad ædificandam novam Civitatem, quam & informare, & reformare ſuo eis liceat arbitrio ad interventum, quod noſter fidelis Conradus Dux Spoletanus, & ad petitionem Valfreducii Martuli Eugubini Conſulis, & Delardi Imperatoris Judicis concedimus eis omnes ſuas poſſeſſiones ubicumque ſint conſtitutæ, & ut per Epiſcopatum Canonicæ S. Mariani, monaſterii S Petri, monaſterii S Verecundi, monaſterii S. Angeli de Aſino, Eccleſiis, poſſeſſionibus, caſtellis, aliiſque pertinentiis ad prædictum Epiſcopatum, & Eccleſias prænominatas, ſeu monaſteria pertinentibus, ſcilicet montis Epiſcopi Anani, & Aguani montis Fanaldi, montis Iuliani, monte Celli, monte Vetturini, monte Fragario, la torre Colle Palombi, Glomifro, monte S. Mariæ, Cliſæ Petrari, la ſuleza collis Caſalis Caſtilionis Ildibrandi, & vallis Marculæ nulli reſpondeant prædicta Civitas, nec Duci, nec Marchioni, nec ulli aliæ perſonæ, niſi modo legitimo, nec ſuper triduo, ſeu collecta reſpondeant alicui, niſi nobis, vel generali nuncio noſtro. Conſules Eugubini qui pro tempore fuerint, facere debeant juſtitiam in Civitate ipſa, & in diſtrictu ipſius, & in locis prænotatis, ſi verò facere non potuerint, Imperialis noſtri Nuncii requirant auxilium, ab omni namque vexatione, & requiſitione noſtrorum Nunciorum, & aliorum immunitatem habeant. Tamen quod annuatim in feſto S. Martini centum libras lucenſium nobis perſolvant. Præterea & hoc de conſulatu, & bonis eorum conſuetudinibus eos inveſtimus, & hac Divali ſancientes pagina, ut nullus hominum adverſus hanc noſtræ celſitudinis conceſſionem, aut ſtatuta venire præſumat Quod ſi quis contra fecerit in contractionem tranſgreſſionis ſuæ centum libras auri puri pro pœna componat, medietate Fiſco imponenda, & reliqua medietate paſſis injuriam perſolven. Ut

A *autem hec rata etiam in perpetuum, inconvulſaque permaneant, hanc præſentem paginam inde conſcribi juſſimus, itemque nomine noſtro, & ſigillo aureo &c. Hujus rei teſtes ſunt.*

Godifredus Patriarcha Aquileja.
Philippus Colonienſis Archiep.
Villelmus Ravennas Archiep.
Otto Friſingen. Epiſcopus.
Bonifatius Navarien. Epiſcopus.
Otto Bohemorum Dux.
Corradus Dux de Noſteburch.
Henricus Marchio Bomesbench.
Theodoricus Comes de Hoſlandia.
Comes Gherardus de Foleſtain.
Comes Rabodo de Horzembech.
Comes Albertus de Brigin.
Henricus Deſta Mareſcallus.

Et alii quamplures.

Signum Domini *Henrici Sexti Romani Imperatoris invictiſſimi.*

Et ego Dicterius Imperialis Aule Canonicus vice Domini Philippi Colonien. Archiep. &c.

Acta ſunt hæc anno Domini 1191. ind. nona regnante D. Henrico VI. Romanorum Imperatore. Datum ante Neapolim per manū magiſtri Henrici Prothonotarii.

Eodem anno 1191. Cœleſtinus III. eidem Bentivolo Epiſcopo nobile cōceſſit privilegiū talis tenoris.

COELESTINUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Venerabili fratri Bentivolo Eugubino Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonicè promovendis in perpetuum. Quoties illud à nobis &c. impertiri &c.

C *Quocirca ven. Fr. Epiſcope tuis juſtis poſtulationibus clementer impertimur aſſenſum, & Eugubinam Eccleſiam, cui, authore Deo, præeſſe dignoſceris, ad exemplum felicis recordationis Alexandri prædeceſſoris noſtri Rom. Pōtif. cum omnibus ad eam pertinentibus, præſentis ſcripti pagina communimus, ſtatuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona, quæ eadem Eccleſia in præſentiarum juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, Deo propitio, poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis.* Cujus privilegii pars eſt talis, & inter cætera, quæ expreſſit in ipſo privilegio, expreſſit infraſc. *Poſſeſſionem Cerri, & Cragnani, & eccleſiam S. Cypriani, caſtrum Albaneti cum pertinentiis ſuis, caſtrum Anea cum pertinentiis ſuis, caſtrum S. Mariæ, caſtrum Salitiæ, caſtrum in Monte, duas partes caſtri Anagni, caſtrum collis Caſalis, caſtrum Tertiani, caſtrum Caſtilionis Ildebrandi, caſtrum caſtelionea Martiaule, caſtrum Carbonana, caſtellare poſt Serram,* D *caſtellare ſaſallera, caſtrum Burani, dimidium cum publicis circumjacentibus, caſtrum Arſenii, partem, quam Theobaldus dedit Epiſcopatui, cum dimidia cunctarum poſſeſſionum ſuarum, caſtellare Albaneti, caſtellare Majula, caſtellaris ſenctiani, partem cum villa Decimi, caſtellare Seattioli, & eccleſiam S. Clementis, cum ſuis pertinentiis, medietatem, caſtelliones montis calui, caſtellare Agellionis, curtem campelliones, eccleſiam S. Donati, cum ſuis pertinentiis, canonicam S. Secundi prope dictam civitatem ſitam cum omnibus ſuis pertinentiis, & eccleſiam S. Laurentii, & eccleſiam S. Martini cum omnibus earum pertinentiis, terram S. Mariani, quam tenent filii Carboni, eccleſiam S. Mariæ ad Mertam, cum ſuis pertinentiis. Præterea ſtudii tui ſit primitias, Decimas, oblationes, tam vivorum, quam mortuorum, ſecundum canonicas diſtribuere ſanctiones. Decernimus ergo &c. ſed omnia integrè &c. profutura. Salva &c. ſi qua igitur &c. tentaverit &c. careat dignitate, reamque ſe &c. cognoſcat, & à ſacratiſſimo &c. aliena fiat, atque in extremo &c. Subjaceat. Cunctis autem &c. præmium æternæ pacis inveniant. Amen. Amen.*

Ego Cœleſtinus catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Albinus Albanenſis Epiſcopus.
Ego Johannes Præneſtinus Epiſcopus.
Ego Pandulphus Baſ. xii. Apoſtolorum presb. Card.
Ego Melior SS. Jo. & Pauli presb. Cardin. tit. .... par ...
Ego Romanus tit. S. Anaſtaſiæ presb. card.
Ego Johannes tit. S. Stephani in Cœlio monte presb. Card.
Ego Gratianus SS. Coſmi, & Damiani Diac. Card.
Ego Gerard, S. Adriani Diac. Card.
Ego Rofredus S. Mariæ Inviolatæ Diac. Card.
Ego Johannes S. Theodori Diac. Card.
Ego Bernardus S. Mariæ Novæ Diac. Card.
Ego Lotharius SS. Sergii, & Bacchi Diaconus Card.
Ego Nicolaus S. Mariæ in Coſmedin Diac. Card.

B *Dat. Lateran. per manum Ægidii S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconi Card. 5. Kal. Martii Ind. 10. Incarn. Dom. an. 1191. Pontif. verò D. Cœleſtini III. anno 1.*

38. MARCUS Monachus S. Benedicti de Avellana hanc ſedem obtinuit 1193. interfuitque cum aliis XXXIX.
12. Epiſcopis conſecrationi Eccleſiæ de Avellana, factæ à Julio Cardinale legato. Hujus meminit Innocentius III. in decret. de privileg. cap. cum olim. *Ejus obitus dies notatur in veteri Kalend. Fontis Avellanæ 26. Januarii.

* Ex App. tom. 1.

39. RAPHAEL de Salutiis floruit 1198. cujus in XL.
quodam inſtrumento meminit ſucceſſor.

40. ALBERTUS an. 1200. qui ex hac luce ſublatus XLI.
eſt anno 1205. In cujus locum Capitulum Raynaldum quemdam Canonicum poſtulavit. Verum cum III. Innocētius electionem haud probaſſet, Villanum ſequētem evexit ad ſedem. Extant de hac re in regeſt. Vatic. ejuſdem Pontificis literæ ad Priorem, & Capitulum Eugubinum. Dat. Romæ 6. Kal. Decemb. anno 9. ep. 185. fol. 122. Alberto, ac ſucceſſoribus idem Innocentius III. ſequens indulſit privilegium.

C INNOCENTIS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Venerabili fratri Alberto Eugubino Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus, canonicè promovendis in PP. Quoties illud à nobis &c. impertiri.

Quocirca ven. fr. Epiſcope tuis juſtis poſtulationibus clementer impertimur aſſenſum, & Eugubinam eccleſiam, cui authore Deo, præeſſe dignoſceris, ad exemplum fel. mem. Alexandri, & Cœleſtini prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum cum omnibus ad eam pertinentibus præſentis ſcripti pagina communimus, ſtatuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona quæ eadem eccl. in præſentiarum juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, Deo propitio poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Tenor cujus partis dicti privilegij talis eſt. *Poſſeſſionem Cerri, & Eragnani, & eccleſiam S. Cipriani, caſtrum Albaneti, cum pertinentijs ſuis caſtrum Anee cum pertinentijs ſuis, caſtrum S.* D *Mariæ, caſtrum ſalitiæ, caſtrum in monte, duas partes caſtri Agnani, caſtrum collis caſalis, caſtrum Tertiani, caſtrum Caſtillionis Ildibrandi, caſtrum Caſtellare Nartiaale, caſtrum Carbonana, Caſtellare poſt Serram, Caſtellare Saſſollere, caſtrum Burani dimidium, cum publicis circumiacentibus, caſtrum Arſenij partem, quā Theobaldus dedit epiſcopatui cum dimidia cunctarum poſſeſſionum ſuarum, Caſtellare Albaneti, Caſtellare Maianla, Caſtellaris Senetiani, partem cum villa Decimi, Caſtellare Seattroli, & eccleſiam S. Clementis, cū ſuis pertinentijs, medietatem Caſtellaris Montis calci, Caſtellare Agellionis, curtem Campellionis, eccleſiam S. Donati cum ſuis pertinentijs, collem S. Martini, cum ſuis pertinentijs, canonicam S. Secundi prope prædictam civitatem ſitam, cum omnibus ſuis pertinentijs, & eccleſiam S. Laurentij, & eccleſiam S. Martini cum omnibus eam pertinentijs, terram S. Mariani, quam tenent filij Carbonis, eccleſiam S. Mariæ ad Martam, cum ſuis per-*

tinentiis:præterea ſtudij tui ſit primitias, decimas, oblationes, tam vivorum, quàm mortuorum ſecundum canonicas diſtribuere ſanctiones. Decernimus ergo &c. ut nulli omnino hominum liceat eandem Eccleſiam temerè perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſubſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur, &c. Amen.

Ego Innocentius catholicæ eccleſiæ Epiſcopus.

Petrus S. Rufinæ epiſcopus.
Joannes Albanenſis epiſcopus.
Joannes Sabinenſis epiſcopus.
Nicolaus Tuſculanus epiſcopus.
Petrus tituli S. Cæciliæ presb. card.
Guido presb. card. S. Mariæ Transtib. tit. Calliſti.
Joannes tit. S. Stephani in Cœlio mõte, presb. Card.
Cinthius tit. S. Laurentij in Lucina presb. card.
Goffredus tit. S. Praxedis card.
Gregorius S. Georgij ad velum aureum diac. card.
Hugo S. Euſtachii diac. card.
Guido S. Nicolai in carcere Tulliano diac. card.
Petrus S. Angeli diac. card.
Paulus S. Mariæ in porticu diac. card.
Leo tit. S. Crucis in Hieruſalem presb. card.
Rogerius tit. S. Anaſtaſij presb. card.

Datum Romæ, apud S. Petrum per manum Joannis S. Mariæ in Coſmedin diaconi Cardinalis S. R. E. Cancellar. 12. Kal. Maii ind. 6. Incarnationis Dominicæ anno 1205. *Pontificatus vero D. Innoc. Papæ III. anno IX.*

41. Alberto ex hac mortali vita ſublato RAYNALDUS Cathedralis Eccleſiæ Canonicus eligitur in Epiſcopum, ſed ex certis cauſis haud confirmatur ab Innoc. III. ex epiſtola ejuſdem, anno nono.

XLII. 42. B. VILLANUS, ex fama ſanctitatis, ad Eugubinam ſedem evectus eſt anno 1206. Pater pauperum fuit, continentia, & temperantia admirabilis, cæteraſq; virtutes illuſtriores Chriſtianas coluit, quã qui maximè. Ex illis Epiſcopis unus fuit, quibus publicatio indulgentiæ S. Mariæ de Angelis, quam Portiunculam vocant, demandata eſt, divoque Franciſco familiariſſimè utebatur; 25. annos Præſul vixit, cumque è præduro ſaxo vivum, ac largiſſimum fontem elicuiſſet, clarus meritis, ac ſanctitate plenus, obdormivit in Domino 1230. Non. Maij *a*. ſepultoſq; eſt in Cathedrali cum ſubiecta inſcriptione.

a Vide collectores Actorum SS. [illegible] diem Maji, [illegible] 2. pag. [illegible]

Divo Villano eccl. Eugub. Præſuli, egregia bonitate, mira temperantia, ſingularique integritate prædito, ann. ab Orbe redempto MCCXXX.

B. Villani intuitu Gregor. IX. Alberto Priori Eccleſiæ ſedis Epiſcopalis B. Mariani, fratribusque confirmavit omnia iura, bonaque iiſdem conceſſas. Diploma eſt eorundem verborum cum aliis ſupra relatis Datum Peruſii, per manus M. Marioi S. R. E. Vicecancellarii 15. Kal. Febr. ind. 2. Incarnat. Dominicæ an. 1229. Pontificatus verò D. Greg. Papæ IX. ann. 3.

Ego Gregorius catholicæ eccleſiæ epiſcopus.

Joannes Sabinenſis epiſcopus.
Jacobus Tuſculanus epiſcopus.
Bartholomæus S. Pudentianæ presb. Cardin. tit. Paſtoris.
Gaufredus S. Marci presb. card.
Sinbaldus, tit. S. Laurentii in Lucina presb. card.
Stephanus tit. S. M. Tranſt. tit. Caliſti presb. card.
Octavianus SS. Sergii, & Bacchi diac. card.
Raynerius S. M. in Coſmedin. diac. card.
Aegidius SS. Coſmi, & Damiani diac. card.
Petrus S. Georgii ad velum aureum diac. card.
Raynaldus S. Euſtachii diac. card.

Nec ab re erit hic apponere Othonis Imperatoris privilegium Eugubinis conceſſum B. Villano ſuperſtite, ſic enim ſe habet.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.

Otho IV. Divina favente potentia Romanorum Imperator ſemper Auguſtus.

D*Ecet Imperialis Majeſtatis Celſitudini fidelium petitiones benignè admittere, & eorum iuſta vota, & deſideria pro favore complere. Quoties enim eorum fidelitas diligenter attenditur, ſubiectorum corda ad beneſerviendum roborantur, & Imperatoria magnificentia extollitur altius, & ſublimatur. Noverint itaq; univerſorum Imperii fidelium, tam præſent. ætatis, quam ſucceſſura poſteritas, quod nos attendentes puram fidem, & devotionis conſtantiam, quam dilecti fideles noſtri cives Eugubini circa Majeſtatem noſtram fideliter gerunt, & devotè conſiderantes etiam ſervitia, quæ Imperio exhibuerunt animo devoto, & innata munificentia Celſitudinis noſtræ, & ad interventum Conſulum einſdẽ civitatis, Hermanni Salinguerræ, & Stanſioli Iudices ordinarii fidelium noſtrorum confirmamus Civitati Eugubinæ privilegia, quæ Imperator Federicus, & Imperator Henricus piæ memoriæ prædeceſſ. noſtr. &c. & liceat civibus eiuſdem Civitatis, augere Civitatem ipſam, & informare, & reformare ſuo arbitrio, & concedimus, ac confirmamus eis omnes ſuas poſſeſſiones ubicumque ſunt conſtituta, ut ipſa Civitas cum ſuis civibus, & omnes habitantes in ea in ſuis appendiciis præſentes, & futuri cum ſuis poſſeſſionibus, una cum Eccleſiis ſuis, atque tenimentis, quæ nunc iuſtè habent, vel in antea iuſtis modis acquirent, hoc eſt Epiſcopat. Canonica S. Mariani, Monaſterium S. Petri, Monaſterium S. Donati. Monaſterium S. Benedicti, Monaſterium S. Auguſtini de Claſerra, Monaſterium S. Verecũdi, Monaſterium S. Angeli de Aſino cum eccleſiis, poſſeſſionibus, caſtellis, aliiſque omnibus pertinentiis neceſſariis ad prædictum Epiſcopatum, & Eccleſias nominatas, ſeu Monaſteria, præſentibus videlicet, monte Epiſcopi Anana, Agnano, Monte Tanaldi, Monte Juliani, Monte Colli S. Victerini, Monte Flagarii, Turre Colli Palumbo Glomiſo, Monte S. Mariæ, Cleſii Petroco, Schezſia, Collis Caſale, Caſtiglione, Valdebrandi, & Valle Marcula, nulli reſpondeant, neq; Ducei, neque Marchioni, & ulli perſonæ, niſi modo legitimo, ſed nec ſuper fodero, ſeu collecta reſpondeant alicui, niſi nobis, vel Generali Nuncio noſtro, quod iuriſdictione adhibeat. Conſules Eugubini, qui pro tempore fuerint facere debeant inſtrumenta in Civitate ipſa, & reſtrictu ipſius, & in locis prænominatis; ſi vero facere non potuerint, Imperialis noſtri Nuncii requirant auxilium, ab omni namque vexatione, & requiſitione non ſolum noſtrum, & aliorum immunitatem habeant, niſi quod annuatim in feſto S. Martini centum libras, lucenſes nobis perſolvant. Præter hæc de conſulatu, & de bonis eorum conſuetudinibus eos inveſtivimus, inſuper omnem contractum inter cives Eugubinos, & cives Peruſinos habitum, ſive de juramento, & ſive de conſulatu, ſive de exercitu faciendo, vel de aliquo modo ſocietatis, vel ſubjectionis cum ſit in præjudicium Majeſtatis noſtræ omninò caſſamus, & Imperiali decreto irritum eſſe decernimus. Hac divali ſancientes pagina, ut nullus hominum adverſus hoc noſtræ Celſitudinis confirmationis edictum devenire præſumat, quod ſi quis contrafecerit, in contractionem tranſgreſſionis ſuæ quingentas libras auri componat, medietatem fiſco noſtro, & reliquis injuriam paſſis. Ut autem hæc omnia nominata rata, & in perpetuum inconcuſſa permaneant, hoc pium privilegium inſcribi juſſimus, & nominis noſtri ſigillo aureo communiri. Hujus rei teſtes ſunt, Comes Hermanus de Galteburch. Federicus Marchio Bardens. Comes Henricus de Lutberg. Comes Henricus de Zuverin. Comes Henricus de Hovoſten. Comes Fodoricus de Sarapich. Petrus Præfectus Urbis. Comes de Prandim. Comes Tancredi de Saxonio. Magiſter Joannes Bardens Præpoſitus D. Imperatoris. Clericus Guido Caxaconc. Albertus Sturſt Imperialis aulæ Judex, & quamplures alii.*

Signum Domini Imperatoris

Octonis Rom. invictiſſimi.

Acta ſunt hæc anno Dominicæ Incarnat. MCCXI. regnante D. Octone IV. Romanorum Imperatore glorioſo

anno

anno 14. regni ejus, & Imperii anno III. Datum apud Montem Flaſconem 18. Kal. Decembris, indict. 13.

XLIII. 43. PAULUS de Albertus (1) Florent. vir tum doctrina, tum generis nobilitate præclarus, B. Villano in Eugubinum Epiſcopatum ſucceſſit. In monumentis hujus eccleſiæ Pauli extat memoria an. 1234. Ex Albertia autem præclariſſima Florentinorum gēte plures eccleſiaſtici proceres prodierunt, in quibus præcipuè nitent Albertus ille Albertius ſub Eugenio IV. Pontif. Cardinalis ingentis exiſtimationis, ac noſtris temporibus Joannes Albertius Epiſcopus Cortoneuſis, ſic ut ea gens Præſulum eccleſiaſticorum ſeminarium jam videatur poſſe appellari. Cæterùm Paulo ſedente, Fridericus II. Imperator anno 1244. nonnulla Caſtra Communi Eugubino attribuit, eaque firmavit ſequenti diplomate.

Federicus Secundus, Dei gratia, Romanorum Imperator Auguſtus, Hieruſalem, ac Siciliæ Rex &c.

PUræ fidei meritis, & ſervitiorum gratitudine, quæ jugiter in noſtris ſubditis experimur, excellentiam noſtram decet commoditates ipſorum diligenter attendere, & cuncta, quæ poſſint eis, & debeant grata conſiſtere, favorabiliter, & ſollicitè providere. Per præſens igitur ſcriptum notum fieri volumus univerſis Imperii fidelibus, tam præſentibus, quam futuris, quod nos attendentes fidem puram, & devotionem ſynceram, quam homines de Eugubio, fideles noſtri erga nos, & imperium geſſerint, & habent, conſiderantes quoque ipſorum claræ devotionis obſequium, quod in conſpectu noſtræ celſitudinis efficacius pro ipſis allegat tanto quanto lucidius, aut fideles alios fidelitatis munimine roboratur. Caſtrum Camrani, & Col. Macrani cum pertinentiis, & diſtrictibus ſuis, tam .... quam ex prædictis hominibus de Eugubio fidelibus noſtris de mera noſtræ liberalitatis gratia duximus concedendum, dando eis liberam poteſtatē, ut caſtro ipſo, & juriſdictione ipſius liberè uti valeant, tam in curia, quam in hominibus, ſicut aliis caſtris, terris juriſdictionis eorum, & propterea auctoritate noſtra firmiter præcipimus, & diſtricte mandamus, quatenus nullus ſit, qui contra hujuſmodi conceſſionis noſtræ tenorem, auſu temerario venire præſumat, quod qui præſumpſerit, præter dominationis noſtræ indignationum culmine ſe noverit incurſurum, quinquaginta libras auri pro pœna componat, medietate Cameræ noſtræ, reliqua parte injuriatis applicandis, ad cujus noſtræ conceſſionis memoriam, & robur perpetuo valiturum, præſens ſcriptum fieri, & ſigillo Majeſtatis noſtræ juſſimus communiri.

Datum Spoleti, anno Dominicæ Incarnationis 1244. menſe Maji, 2. indict.

XLIV 44. JACOBUS floruit in eadē ſede an. 1246. de quo mentio 1256. apud Vvaddingum tom. 2. Ann. Min.

XLV 45. JOANNES ſucceſſit 1258.

XLVI. 46. JACOBUM Joannes accepit, cumq; ex morbo claudicare cœpiſſet, Fidentium Epiſcopum Averſanum, & Spoleti ducatus Vicarium ab Urbano IV. anno 1263. habuit Coadjutorem, ex reg. Vat. ep. 633. fol. 180. Mortuus eſt Fidentius ann. 1276. Jacobus verò exceſſit eodem anno 1276. Poſt cujus obitum Capitulum in partes diviſum, una Raynerium de Monte Melino filium nobilis viri Andreæ, altera verò pars Ubaldum ipſius Eccleſiæ Canonicum poſtularunt Innocentio V. ſedente. Verum res ad S. ſedem delata, Nicolaus III. neminem approbavit, ac Benvenutum de plenitudine poteſtatis extulit in throno, ut habetur in reg. Vatic.

XLVII. 47. Fr. BENVENUTUS ex Ordine Franciſcano Epiſcopus creatus eſt 1278. Non. Junii, ex reg. Vatic. ep. 91. fol 24. an. 1. Conſecratur per Nicolaum III. Hic cum aliis quinq; Epiſcopis eccleſiam S. Martini conſecravit, quam hodie S. Dominici appellant. Obiit 1294. ejus Præſulatus initio, ejuſdemque conſilio Philippus Firmanus Epiſcopus Apoſtolicus delegatus Canonicos Cathedralis eccleſiæ reformavit, ut ex ſequenti Nicolai III. diplomate clarè patet.

A *NICOLAUS EPISCOPUS ſervus ſervorum Dei.*

Dilectis filiis Ubaldo Priori, & Capitulo Eccleſiæ Eugubinæ ord. ſancti Auguſtini, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

PEtitio veſtra nobis exhibita continebat, quod ven. frat. noſt. Philippus Firmanus Epiſcopus, cui tam authoritate Apoſtolica, quam ex poteſtate per vos filii capitulum tranſlata, nos ſuper reformatione veſtra, & eccleſiæ Eugubinæ, ac aliarum eccleſiarum ad vos, & eandem eccleſiam Eugubinam ſpectantium oraculo vivæ vocis mandavimus, ut te fili Ubalde tunc Canonicū ipſius eccleſiæ Eugubinæ præficeret in Priorem, necnon & Præpoſitum, & ſeptem Canonicos, quibus dicta eccleſia Eugubina deſtituta fuerat, cum conſilio ven. fratris noſtri B. Epiſcopi Eugubini, & dilectorum filiorum Octaviani, & Pauli Canonicorum ipſius eccleſiæ Eugubinæ in eadem inſtitueretur, aliaque faceret, ſtatueret, & ordinaret, quæ circa correctionem, & reformationem veſtram prædictū

B *capitulum, ac ejuſdem eccleſiæ Eugubinæ, quæ ob defectū Prioris, Præpoſiti, & Canonicorum, & longa diſſidia, & cauſarum certamina, quæ inter perſonas ipſius eccleſiæ Eugubinæ, non abſque gravi diſpendio ejuſdem, ac aliarū eccleſiarum prædictarum, & plurimorum ſcandalo diutius duraverat, non modicum fuerat deformata .... .. ſalubriter expedire volens humiliter noſtris in hac parte parere mandatis. Te fili Ubalde in Priorem, & cū conſilio Epiſcopi, & Canonicorum prædictorum Lambertum de S. Frigidiano tunc Canonicum eccleſiæ S. Mariæ Novæ de Urbe in Præpoſitum, Acerbum vero presbyterum, Datilium Maurini de Eugubio, Patritium Boni Joannis de Fabro, Bernardinum Benevenuti de Agnano, Franconem, Ubaldi, Albertum Bonajunctæ Sepulini de V. Montis Juliani, ac Andream de Urbeveteri in Canonicos, & infra tres inſtituit canonicam in dicta eccleſia Eugubina, plura quoque alia fecit, & ſtatuit, & ordinavit circa hujuſmodi correctionem, & reformationem, quæ vobis, & eidem eccleſiæ ſalubriter expedire proſpexit, prout in inſtrumento publico inde confecto dicti Epiſcopi ſigillū ſignatū plenius continetur. Nos itaque veſtris*

C *ſupplicationibus inclinati, quod ſuper iis a prædicto Epiſcopo factum eſt ratum, & gratum habentes, illud authoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Tenorem ejuſdem inſtrumenti de verbo ad verbum præſentibus inſeri facientes, qui talis eſt. Philippus miſeratione Divina Firmanus Epiſcopus religioſis viris, & in Chriſto dilectis capitulo, & Canonicis eccleſiæ Eugubinæ ſalutem, & ſynceram in Domino charitatem. Sāctiſſimus Pater D. Nicolaus ſacro S. R. Eccl. ſummus Pontifex tam authoritate Apoſtolica, quam ex poteſtate per vos in eum tranſlata ſuper reformatione capituli, & eccleſiæ veſtræ, necnon & eccleſiarum ad vos, & eccleſiam veſtram pleno jure, & immediate ſpectantium mandavit nobis oraculo vivæ vocis, ut Ubaldum Canonicum veſtrum in Priorem, & Præpoſitum, & ſeptem Canonicos, quibus eadem eccleſia fuerat deſtituta cum conſilio Ven. Patris fratris B. Dei gratia Epiſcopi Eugubini, & dilectorum in Chriſto Octaviani, & Pauli Canonicorum, & procuratorum veſtrorum in eadem eccleſia inſtituere curaremus, aliaque faceremus, ſtatueremus, & ordinaremus, quæ circa correctionem, & reformationem capituli, & eccleſiæ prædicto-*

D *rum, quæ propter defectum Prioris, Præpoſiti, & Canonicorum necnon propter longa diſſidia, & cauſarum certamina, quæ inter vos, non abſque gravi veſtro, & eccleſiarum veſtrarum detrimento multorum diutius ſcandalo viguerunt, multum fuerat deformatæ, conſpiceremus ſalubriter expedire. Volentes igitur mandatis Sanctiſſimi Patris prædicti reverenter, & humiliter obedire, prædictum Ubaldum in Priorem, & cum Venerabile Patre B. Epiſcopo, & procuratoribus ſupraſcriptis tractatu habito diligenti, cum ipſorum conſilio fratrem Lambertum de S. Frigidiano Canonicum S. Mariæ Novæ de Urbe in Præpoſitum, Acerbum presbyterū, Datilum Maurini d. Eug. Patritium Boni Joannis de Fabro, Bernardinum Benvenuti de Agnano, Franconum Ubaldi, Albertum Bonajunctæ Supolini de Villa Montis Juliani, & Andream de Urbeveteri in Canonicos, & fratres inſtituimus, & ordinamus in eccleſia ſupradicta. Ipſoſque etiā de*

(1) Hunc Paulum de Albertis non fuiſſe ſuſpicandi auſum hæc duo mihi præbent: tum quia in hujus familiæ arbore non reperitur; tum quia illo Ævo hæc familia de Albertis cognomen nondum erat ſortita. *Salvinus.*

viro digniſſima, quæ iniurias temporum hactenus eluſere, magnificè excitavit, aliaque longè plura ſanè erexiſſet, niſi annis ſeſſus, ac vitæ tranquillioris percupidus inter Urbani VI. manus, ſua ſe dignitate exuiſſet anno 1378. & in patriam ſuam reverſus, in ſuæ profeſſionis cœnobio, ut divinis vacaret, ab hominum cœtu ſe ſe ſubduxiſſet. Nec multo poſt, Deo potiturus, è terris evolavit anno 1383a. ac in religioſorum communi oſſuario, ut optarat, corporis exuviæ elatæ, ac depoſitæ fuerunt b. Epiſcopatus equidem abdicationem ab ipſo anno 1378. factam, non in libris obligationum, promiſſionumque Prælatorum, ſed Eccleſiæ Eugubinæ commentariir reperi exaratam, ubi ab an. 1379. ipſi Joanni, Gabriel de Gabrieliis ſuffectus ſucceſſor traditur, cuius etiam ne tenuiſſima mentio obligationum libris eſt commendata. Sed cum à Clemente VII. Antipapa anno 1384. Eugubinæ Eccleſiæ quemdam Adamum Gallum præfectum reperiam, non levis ſuſpicio incidit, Joannem epiſcopatus munere non abiiſſe, ſed turbulentiſſimorum temporum, ac rerum funeſtæ converſionis pertæſum, cum ſchiſma Eccleſias confunderet, ac miſerè jactaret, Florentiam ſe ſe contuliſſe, ac in monaſterio ſuorum fratrum velut in aſylum confugiſſe. Interea verò Gabrielem tyrannicè in ſedem proſiliiſſe, ac anno 1383. tam Civitatis in politicis, quam Eccleſiæ vicariam geſſiſſe dignitatem. Ut verò perturbatiſſima tēpora, altiſſimiſque offuſa tenebris extitere, rem apertius illuſtrare non poſſumus. Adde Urbani VI. regeſta ex parte amiſſa, ex quibus lucem, ad hanc aperiendam, conciliandamque difficultatem colligere potuiſſemus. Verum ſilentio non involvendum putavi, hunc Joannem Eugubinum Epiſcopum, agentem Avenione, Bindo, & Aldobrandino Nicolai conſobrini filiis domum ſtabiliſſe, inſtruxiſſeque, ac in eccleſia S. Claræ ſacellum Aldobrandinorum dictum fundaſſe, ubi Moniales plura tanti Epiſcopi pietatis monumenta, ac inter cætera pulcherrimum argenteum calicem, in quo Aldobrandinorum ſtēmata cœlata fulgent, acceptorum beneficiorum memores hactenus aſſeruerunt. Eum porro ſacellum Petrus Card. Aldobrandinus, in Gallias Legatus miſſus, pulcherrimo opere, ac forma inſtaurari, ornarique juſſit. Teſtis eſt ſequens inſcriptio, inciſa marmore, muroque affixa.

a 1383.

b Hujus meminit Fontana de Romana Provincia p. 317. item Gamurrinus de familiis vol. 5. p. 40 ubi etiam multa de familia Aldobrandina. *Mand.*

B. M. V. S A C.

Petrus Diaconus Card. Aldobrandinus S. R. E. Camerarius, à Clemente VIII. Pont. Max. patruo ſuo ad Henricum IV. Francorum Regem Chriſtianiſſimum Apoſtolicus de latere Legatus pacificationis cauſa miſſus, cum Avenionem veniſſet, ſacellum hoc ante annos ſere trecentos à gentili ſuo ædificatum, & vetuſtate deformatum, ad augendum Dei cultum, majorumque familia ſuæ memoriam conſervandam pecunia de ſuo attributa, in hanc formam reſtitui curavit anno Domini MDCI. Dedicatum V. Kal. Februarii MDCI.

LVI. 56. GABRIEL Gabrielius Cives Eugubinus, an. 1379. Patriæ evaſit ad ſedem; ingentis ſpiritus vir, imperandi autem cupidine tanta, ut non prius quieverit, quam à Romano Pontifice, tū in ſpiritualibus, tum temporalibus gubernator, ac perpetuus Vicarius fuerit renunciatus 1383. qui paulò poſt deceſſit.

57. ADAMUS Gallus Pariſiuus VII. Clementis Antipapæ ſequax, Guillelmi Archiepiſcopi Cabalicenſis frater, ad quem idem Antipapa literas mittit, Eugubinus Epiſcopus dictus eſt 1384. apud Waddingum. Hunc autem intruſum arbitror nunquam Eugubini Epiſcopatus poſſeſſionem adiiſſe, cum credibile ſit, Urbanum VI. verum Pontificem, verum eidem Eccleſiæ attribuiſſe Paſtorem.

58. ARNOLDUS Epiſcopus Eugubinus 1388. die 24. menſis Januarii reperitur Avenione in Aula Clementis VII. Antipapæ ſui promotoris fuiſſe verſatus, ex lib. ſolution. Prælat. Hunc etiam arbitror vitio fuiſſe creatum, atque abſentem potius ad ſemel obtentam dignitatem aſpiraſſe, quam præſentem Epiſcopale munus Eugubii exercuiſſe.

LVII 59. LAVRENTIUS Corvinus Romanus ab Urbano VI. legitimus Eugubinus Epiſcopus adlectus eſt, poſt exceſſum Gabrielis de Gabrieliis anno 1384. obtentique Epiſcopatus iniit poſſeſſionem, tametſi S. R. Eccleſiæ negotiis occupatus fere ſemper abſens ſibi creditam Eccleſiam adminiſtraverit. Romæ Vicarius fuit tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus, tranſlatuſque demùm eſt ad Eccleſiam Spoletanam à Bonifacio IX. Pont. Max. de quo plura ibi.

60. BERTRANDUS a de Alano, olim Epiſcopus Famaguſtenſis, ac S. R. ſedis Capellanus, ſacrique Palatii Auditor, ad Eccleſiam hanc tranſlatus eſt anno 1390. 4. idus Octobris; præfuitque illi Eccleſiæ uſque ad annum 1401. inde Archiepiſcop. Amalphitanus evaſit. De quo plura ibi. LVIII

a Seu Bertraynius.

61. Fr. MATTHÆUS è Fabriano, Ordinis Minorum electus à Bonifacio IX. anno 1401. 7. Kal. Februarii. Deceſſit 1405. ex lib. Proviſ. Prælatorum. LIX.

62. FRANCISCUS de Biliis b Eugubinus c, Abbas S. Petri ex Ordine S. Benedicti, ab Innocentio VII. adlectus eſt Epiſcopus anno 1407. idus Januarii, cui Eccleſiæ præfuit ann. 37. Deceſſit 1444. LX.

b Al. de Prijiis.

c Memoratur a Iacobillo in Bibl. Umbriæ. *Mandoſ.*

63. ANTONIUS Severinus Urbinas, Epiſcopus Callienſis, priorem ſedem cum Eugubina commutavit 1444. idus Julii; & vivis exemptus eſt 1472. 8. Apr. LXI.

64. JOANNES * Beroaldus natione Thuſcus, Ord. Prædicatorum, 1472. LXII.

* Ex App. tom. 9.

65. CORRADUS Veſpius * 1473. LXIII

* Ex App. tom. 9.

66. LEONARDUS Griphius Romanus, Epiſcopus Eugubinus * 1475. 4. Non. Novemb. ex Sixti V. Secretario ad Archiepiſcopatū Beneventanum tranſlatus eſt à Sixto IV. Pontifice Maximo an. 1482. LXIV

* Ex App. tom. 2.

67. HIERONYMUS Roboreus Card. Recanatenſis hanc Eccleſiam perpetuò adminiſtrandam ſuſcepit 1482. eaque cura perfunctus eſt uſque ad annū 1492. deinde eo munere ſe exolvit. De quo vide infra in Epiſcopis Recanatenſibus. LXV.

68. FRANCISCUS Roboreus Savonenſis, hanc rexit Eccleſiam 1492. die 9. Menſis Januarii, uſque ad annum 1504. dieque 17. menſis Auguſti ad Epiſcopatum Mimatenſem in Gallia tranſlatus eſt. Deſiit autem inter vivos eſſe Ruthenis. Hic frater fuit fr. Clementis Roborei Cardinalis. LXVI

69. ANTONIUS Ferrerius Savonenſis, à primis propemodum annis in aulico obſequio Juliani Roborei Card. fuit, qui cum Apoſtolicam ſub nomine Julii II. evaſiſſet ad ſedem, Apoſtolicæ Aulæ Magiſtrum Ferterium declaravit, Epiſcopumque Nauſenſem; anno verò 1504. die 27. d eundem tranſtulit ad Eugubinam Eccleſiam, nec multo poſt ſenatoria purpura illum donavit ad titulum S. Vitalis, juſſitque Datariæ munere fungi: deinde Peruſina, tum & Bononienſi legatione eundem ornavit. In cujus adminiſtratione cum conſtitutos in bulla per ſummam ſuperbiam tranſiliiſſet cancellos, Pontificiumque placitum tranſverſis judiciis evertiſſet, iracundi Principis ita juſtam iram commovit, ut viginti millia ſcutatorum ſumma mulctatum, & ſua præſentia, ingreſſuque Senatus Ferrarium privaverit, ingrati animi poſteritati æternum exemplum futurum. Ceterùm penſata culpa, dedecoroſaq; macula quam acceperat, ingrati animi notam morte rependit, quæ ſerò cautū illum è vivis exemit die 22. menſis Julii an. 1508. in quatuor horas noctè provecta. Apud S. Auguſt. ſepultus eſt, ex cenſura Pontificis nullo condecoratus honore ſepulchri. Adeò non ſemper ſimpliciter arridet fortuna mortalibus, cum illos ſupra conditionem generis, ac meriti ad dignitates præclariores evexit. LXVII.

d 31. Auguſti.

70. FEDERICUS de Campo Fregoſo, e Archiepiſcopus Salernitanus, Eugubinam Eccleſiam perpetuò adminiſtrandam ſuſcepit à Julio II. Pontifice 1508. die 28. menſis Julii; donec Archiepiſcopatus ſui annuos cenſus pacificè exigere poſſet. Siquidem cum Gallicarum partium eſſet, legitima illa exactione à Cæſarianis prohibebatur. Igitur hanc Eccleſiam diutiſſimè adminiſtravit, donec à Paulo III. renunciatus Cardinalis, Romam profectus eſt. Inde demū reverſus Eugubium, ibidem fato conceſſit 1541. 11. Kal. Auguſti, ſepultuſque eſt in Cathedrali. Hujus maximi, ob præclaras animi dotes, Cardinalis, in LXVIII.

e De hoc vide Juſtinianum, & Oldoinum de ſcriptoribus Liguriæ. *Mand.*

noſtris ad Ciaconium notis honorificè meminimus: A pluraque de ipſo etiam poſtea memoravimus in Archiepiſcopis Salernitanis. Eo Præſule Canonici Cathedralis Eccleſiæ huc uſque regulares, à Leone X. fuerunt ſecularizati, ut patet ex ſequenti diplomate.

LEO EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

COnſtitutus in ſpecula ſuprema dignitatis Romanus Pontifex cura quarumlibet eccleſiarum, præſertim cathedralium, quarum cura ſibi imminet generalis ſtatum proſpere dirigendum ſollicitè intendit, illumque quandoque immutat, & ipſarum Eccleſiarum venuſtatem & decorem auget, & alia ſtatuit, ordinat, & diſponit, quæ earum felicem regimen, & adminiſtrationem divini cultus augmentum concernunt, prout catholicorum principum, & perſonarum eccleſiaſticarum, & aliorum fidelium expoſcit devotio, ac temporum, & locorum qualitas exigunt, & idem in domino conſpicit ſalubriter expedire. Sanè pro parte dilectorum filiorum nobilis viri B *Franciſci Mariæ de Ruvere Ducis Urbini & Civitatis Eugubinæ in temporalibus domini, ac communitatis dictæ civitatis Eugubinæ in temporalibus domini, nec non capituli Eccleſiæ Eugubinæ ordinis S. Auguſtini, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet dicta eccleſia ejuſdem ordinis canonicorum regularium, & in ea unus prioratus inibi dignitas major poſt pontificalem, & duodecim canonici, ex quibus eſt ipſe prior, dictum ordinem expreſſe profeſſi exiſtant, prioratum, & canonicales portiones inibi obtinentes, & percipientes, tam prior, & Eccleſiarum cathedralium ſecularium deferre poſſint Quodque dictus prioratus de cætero Præpoſitura nuncupetur, & illum, ſeu illam nunc, & pro tempore obtinens eoſdem in canonicos dictæ eccleſiæ nunc, & pro tempore exiſtentes, juriſdictionem, poteſtatem, ſuperioritatem, & adminiſtrationem eorundem ſpiritualium, & temporalium authoritatem, & facultatem omnino retineat, quatenus habet, gerit, & tenet ad præſens modernus prior, qui prior de cætero canonicus ejuſdem Eccleſiæ exiſtat, & eſſe debeat, prout nunc eſt, eoſque, & ſingulos fructus,* C *redditus, & proventus ex dicta menſa capitularis bonis, quæ nunc in communi poſſidentur, & quæ per ceſſum, & deceſſum dictorum modernorum canonicorum, qui aliqua ex eiſdem bonis in adminiſtratione pro veſtibus, & aliis ſuis neceſſitatibus de modernis, & qui pro tempore fuerit ejuſdem eccleſiæ prioris licentia tenent, & poſſident, ad eandem eccleſiam redibunt pro tempore provenientes, detracta ex eis aliqua ipſorum prioris, ſeu præpoſiti, & capituli arbitrio moderanda quantitate pro ſubſtentatione fabricæ, & ſacriſtiæ hujuſmodi in tredecim æquales portiones dividantur, quarum duas dictus modernus, & qui pro tempore fuerit prior, ſeu præpoſitus, & canonicus, & unam quilibet ex reliquis dictis canonicis qui undecim ſunt in quotidianis diſtributionibus dumtaxat, dum in eadem eccleſia interfuerint divinis per totum anni circulum partiendi pro eorum præbendis canonicatibus annuatim percipiant. Qui verò ex dictis priore, ſeu præpoſito, & canonicis pro tempore exiſtentibus, à divinis hujuſmodi pro tempore abfuerint ex ſuarum portionum parte, quæ ipſis ſi eiſdem divinis inibi interfuiſſent contingeret, privati exiſtant, illæque cæteris eiſ-* D *dem divinis intereſſentibus eo ipſo accreſcant, dictique prioratus, ſeu præpoſitura canonicatus, & præbendæ electivi exiſtant, & electorum confirmatio ad dictum Federicum Archiepiſcopum, & pro tempore exiſtentem Epiſcopū Eugubinum pertineat præfata authoritate Apoſt. earundem tenore præſentium perpetuo ſtatuimus, & ordinamus, nec non Eccleſiæ illiuſque priori ſeu præpoſito, canonicis, & aliis perſonis præfatis, nunc, & pro tempore exiſtentibus quod omnibus, & ſingulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus favoribus, conceſſionibus, facultatibus, & indultis, tam eidem eccleſiæ, & illius perſonis per privilegia, & indulta Apoſtolica, vel aliàs quovis modo conceſſis, quibus per hoc, quatenus favorem ipſius eccleſiæ illius perſonarum ad ſtatum ſecularium eccleſiarum concernant, non intendimus derogare, quam, etiam aliis quibus aliæ cathedrales eccleſiæ ſæculares de jure, vel conſuetudine utuntur, potiuntur, & gaudent, ſeu uti, potiri, & gaudere poterunt, quomodolibet in futurum uti, potiri, & gaudere liberè, & licitè valeant* A *indulgemus. Ac dicto Federico Archiepiſcopo quæcumque ſtatuta, & ordinationes, ſalubria, & honeſta, ſacris canonibus non contraria pro felici ſtatu, & ſalubri directione Eccleſiæ Eugubinæ, illiuſque ſingularium perſonarum prout videbitur, faciendi condendi, & ordinandi, quæ ſic facta, ſtatuta, & ordinata, dicta Apoſtolica authoritate confirmata ſint, & eſſe cenſeantur, ac etiam ipſa ſtatuta, & ordinata, ſi cauſæ rationabiles fuerint corrigendi, mutandi, & penitus ammovendi, & alias de novo etiam faciendi, condendi, & ordinandi, prout perſonarum, & temporum qualitatibus, & conditionibus diligenter conſideratis videbitur expedire authoritate, & tenore præfatis licentiam, & facultatem concedimus, non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non Eccleſiæ, & ordinis prædictorum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate aliàs roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c.*

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarn. Dom. 1514. Non. Maii Pontificatus noſtri anno 3.

B 71. PETRUS Bembus Cardinalis, ſui ſeculi verè literatorum extrema linea, hanc eandem Eccleſiā adminiſtrandam ſuſcepit 1541. die 29. menſis Julii; ac poſt tres annos, hoc eſt 1544. ad Bergomatem Eccleſiam translatus eſt. Plura de eo in Epiſcopis Bergomatibus. LXIX.

72. MARCELLUS Card. Cervinus Politianus, Epiſcopus Rhegienſis in Inſubria, ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1544. poſtrema die abeuntis Februarii; quam ille Eccleſiam rexit uſque ad annum 1555. in quo ipſo anno ad ſummum Pontificatum aſcendit, Marcelli priori nomine retento numero II. Qui ſi diu in Pontificatu vixiſſet, in Eugubinam Eccleſiam à ſe ſūmopere dilectam plura ornamēta contuliſſet. Eugubinus autem populus ita Marcellum inſpiciebat, ac venerabatur, ut marmorea eidem erecta ſtatua, teſtatus ſit, tam vivum, quàm mortuum, illum quàm maximè ſuſpexiſſe, atque amaſſe. LXX.

73. JACOBUS Card. Sabellus Epiſcopus Neocaſtrenſis, ad hanc eccleſiam translatus eſt 1555. die 29. menſis Maii. Cumque deinde ad Archiepiſcopa- C tum Beneventanum tranſiſſet 1561. *a* Eugubinam Eccleſiam fratri ceſſit. De eo autem plura narrabimus in Archiepiſcopis Beneventanis. LXXI.

a 1560. 16. Januarii.

74. MARIANUS Sabellus Romanus, memorati Cardinalis Sabelli frater, ex epiſcopo Neocaſtrenſi anno 1561. *b* Eugubinus Epiſcopus adlectus eſt. („ *Interfuit Concil. Trident. an.* 1563.) Vir nobilioribus diſciplinis inſtitutus, qui cum 38. annos accuratiſſimè Eugubinam rexiſſet Eccleſiam, fato functus eſt 1599. die 19. menſis Septembris. Jacet in Cathedrali; ſub quo, Guido Ubaldo Duce IV. Urbini inſtante, Gregorius XIII. perpetuò ſancivit, ut nemo ad Præpoſituram, Canonicatuſque Cathedralis aſcenderet, niſi Civis Eugubinus exiſteret. En diploma. LXXII.

b 1560. 6. Febr. ex Actis.

GREGORIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

INjunctum nobis Apoſtolicæ ſervitutis officium, quo ſumus univerſis debitores, nos admonet, & inducit, D *ut circa eccleſiarum quarumlibet, præſertim cathedralium utilitates commoda ita procuremus, ut ea quæ pro præmiſſorum effectu à vobis, pro nobis, & ſedis Apoſtolicæ devotos principes expoſci conſpicіamus, grate admittamus honore, aliiſque deſuper diſponamus, prout in Domino conſpicimus ſalubriter expedire. Sanè dilecti filij nobilis viri Guidi Vbaldi Vrbini Ducis tunc ſuo, quàm dilectorum filiorum præpoſiti, & canonicorum Eccleſiæ Eugubinæ exhibita petitio continebat, quod licet alias felicis recordationis Leo Papa X. prædeceſſor noſter bonæ memoriæ Franciſci Mariæ de Ruvere Vrbini Ducis & Civitatis Eugubinæ in temporalibus Domini, qui eo tempore Almæ Vrbis Præfectus, & gentium armigerorum ad ſtipendia Romanæ Eccleſiæ militantium Capitaneus Generalis exiſtebat, ac communitatis dictæ Civitatis, nec non capituli dictæ eccleſiæ Eugubinæ ſupplicationibus inclinatus inter alia ſtatuerit, quod exiſtentes in dicta eccleſia præpoſitura, & undecim canonicatus, & præbendæ electivi exiſterent, & electionis confirmatio ad*

pro

pro tempore exiſtentem epiſcopum Eugubinum pertineret. Cum tamen prapoſiture, & canonicatuum, & prabendarum hujuſmodi fructus omnes in diſtributionibus quotidianis conſiſtant, tenueſque exiſtant, & experientia rerum magiſtra docente compertum ſit, quod ſi ad prapoſituram, & canonicatus pradictos, alij quam cives Eugubini eligantur, vel ijdem prapoſitura, & canonicatus, & Prabenda alijs, quàm prafatis conferantur, exinde eccloſia in divinis detrimentum non leve ob ipſorum reſidentiam non accidat, & ſicut eadem petitio ſubiungebat, ſi opportunè ſtatueretur, quod nemo, qui civis Eugubinus non eſſet, dictas prapoſituram, & canonicatus, ac prabendas deinceps perpetuis futuris temporibus obtinere poſſet, id non ſolùm in dicta eccleſia decore, & venuſtate cederet, & divinus etiam cultus augmentum ſuſciperet, ſed etiam eiuſdem Guidi Vbaldi moderni Vrbini Ducis IV. qui etiam dicta Civitatis in temporalibus dominus exiſtit, id enixè deſiderantis, ac dicta communitatis votis plurimum ſatisfaceret, quare idem Guidus Vbaldus Dux nominibus pradictis nobis humiliter ſupplicare fecit, ut in pramiſſis opportunè providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos qui honeſtis fidelium votis libenter annuimus, eaque favoribus proſequimur opportunis, eoſdem Guidum Vbaldum Ducem, & Prapoſitum, ac Canonicos, eorumque ſingulos a quibuſuis excommunicationis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum praſentium dumtaxat conſequendū harum ſerie abſolventes, & abſolutos fore cenſentes, ac literarum prafatarum tenores praſentibus pro expreſſis habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, auctoritate Apoſtolica, tenore praſentium ſtatuimus, & ordinamus &c. Confirmatione Prapoſitura prafata, qua inibi dignitas poſt Pontificalem maior exiſtit ad electionem prafatam ſedi prafata remanente de catero perpetuis futuris temporibus de eadem prapoſitura cum omnibus, & ſingulis canonicatibus, & prabendis dicta eccleſia Eugubina cum primum per ceſſum, aut ex cauſa permutationis, vel deceſſum, ſeu quamvis aliam dimiſſionem, aut permiſſionem illas obtinent in quibuſcumque menſibus ſimul vel ſucceſſivè pro tempore vacabunt, ſeu aliàs quomodolibet affecti, & reſervati extiterint, perpetuis futuris temporibus, non niſi dictis civibus Eugubinis ad eamdem ipſius capituli electionem, prafatique Epiſcopi confirmationem aliquo modo providere debeat in omnibus, & per omnia perinde ac ſi aliqua ſpeciales, vel generales reſervationes, etiam in curia noſtra publicata, aut pro tempore in perpetuum publicanda, aut praſumptivè, aut alia gratia tam perpetua, quàm temporales, annexiones, & incorporationes, ſuſpenſiones, extinctiones, nominationes, ac ſeſe nominandis, & aliis conferendis facultates, ac mandata à ſede Apoſtolica, vel illius legatis etiam de latere, ſeu aliis, quavis auctoritate etiam Imperatoris, Regum, Ducum, Principum, vel Pralatorum, aut quavis alia conſideratione nullatenus emanaſſent, ſeu impoſterū emanarent, itaque prapoſitura, & canonicatus, & prabenda pradicti ſub pradictis aliis quibuſvis, ſpiritualibus, vel generalibus reſervationibus expectativis, & aliis gratiis, ſeu diſpoſitionibus, & cum quibuſvis & per quas praſentibus derogaretur, aut derogari videretur, ſeu aliis efficacioribus, & inſolitis clauſulis irritantibus, & aliis decretis conceſſis, & concedendis comprehendi nullatenus poſſint, neque debeant, aut cenſeantur; nec non exinde omnes, & ſingulas acceptationes, proviſiones, uniones, annexiones, incorporationes, ſuppreſſiones, & alias diſpoſitiones, ac proceſſus, ſententias, cenſuras deſuper pro tempore decretas, & latas, irrita, & inania, nulliuſq; roboris, vel momenti, quodque ſtatuto huiuſmodi, ac praſentibus etiam per quaſcumque literas Apoſtolicas, & quaſuis clauſulas generales, vel ſpeciales, etiam derogatoriarum derogatorias, efficacioreſque & inſolitas clauſulas, nec etiam irritantia decreta, ſub quacumque verborum forma in ſe continentes nullatenus derogari poſſit, nec derogatum cenſeatur, niſi earundem praſentium tenor de verbo ad verbum, & nihil omiſſo inſertus fuerit, aliterque facta derogationes nemini ſuffragentur, & ſi pramiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcumque iudices, & Commiſſarios quavis auctoritate fungentes, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi facultate iudicari debere, ac quidquid ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari irritum, & inane decernimus. Non obſtantibus pramiſſis, ac quibuſvis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis etiam in Cancellaria Apoſtolica publicatis, & in poſterum quandocumque publicandis, nec non dicta eccleſia Eugubina etiam juramento confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, cateriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c.

Datum Roma apud S. Marcum anno Incarnationis Dom. 1572. 7. Kal. Decemb. Pontificatus noſtri anno 1.

LXXIII. 75. ANDREAS Sorbolongus Foroſempronienſis, („ *Vir. Sign. Refer. & Viſitationis Apoſtol. ſecre*„*tarius*,) à Clemente VIII. Pont. Max. hanc ſedem obtinuit anno 1600. die 15. menſis Martij, qui in eius Eccleſiæ adminiſtratione 16. annis exactis, deceſſit anno 1616. („ *Hic fuit multa virtutis, eximiaque Do*„*ctrina vir, illiuſque praclara Sorbolonga familia* „*praclarum germen, è qua etiam claruere Innocentius* „ *Prolegatus Ravenna, quem Rubeus in hiſt. Raven. lib.* „ *XI. p. 754. ſpectata virum prudentia appellat, & de quo* „ *meminit Thomas Thomajus in hiſt. Raven. p. 90. Mi*„ *chael Angelus I. V. Conſultiſſimus, Card. Sabelli Pi*„*cens Legati Auditor prudentiſſimus, cujus meminit* „ *Baldaſſinus in hiſt. Æſin. p. 124. Jacobus, vir in omni* „ *negotio dexteritate, & animi magnitudine praditus*, „ *Vexillifer Equitum levis Armatura Pratoriana mi*„ *litia ſummorum Pontificum Alexandri VIII. Inno*„ *centij XII. & Clementis XI. Joſephus in demortui Ja*„*cobi patris munus ſubrogatus, Carolus Joſephi germa*„*nus frater Baſilica S. Laurentii in Damaſo Canonicus,* „ *virtutū meritis laudādus, & Chriſtophorus Jacobi ſu*„*pradicti frater SS. Mauritii & Lazari eques.* Mād.)

LXIV. 76. ALEXANDER ex Marchionibus Montis S. Mariæ, filius Guidobaldi, nepos Franciſci Mariæ Card de Monte, creatus eſt Epiſcopus anno 1616. die 18. menſis Julij. Romæ deceſſit 1628. die 14. menſis Junij, ſepultuſque eſt apud S. Mariam de Populo.

LXV. 77. PETRUS ex Comitibus Carpiniæ ad eandē ſedem evaſit 1628. die xi. menſ. Decemb. qui inſecuto anno defunctus eſt 1630. 16. Januarii *a*, ſepultus in Cathedrali.

a Junii.

LXVI. 78. ULDARICUS ex Comitibus Carpiniæ Petro fratri in Eugubinum Epiſcopatum ſucceſſit 1630 die 23. menſis Septembris Vrbano VIII. ſedente. Qui ob rariſſimas animi dotes ab eodem Pontifice inter Purpuratos Senatores Card. adlectus eſt, translatus ad Tudertinam Eccleſiam anno 1638.

LXVII. 79. HORATIUS de Monaldis Peruſinus („ *J.* „ *V. D. de quo videndus Jacobillus in Bibl. Vmbria, Ol*„*doinus in Athen. Aug. & Auctor libri, Incognitorum* „*gloria: pag.* 301. Mand.) Benedicti Cardinalis Vbaldi germanus frater, electus ann. 1639. 2. Maij. Translatus eſt ad Peruſinam Eccleſiam hoc anno 1643. menſ. Maij, cum prius Eugubinæ Eccleſiæ aſſidua indefeſſaque cura invigilaſſet.

LXVIII. 80. *ALEXANDER Sperelius Epiſcopus Orthonienſis, & ſuffraganeus Epiſcopatus Veliternenſis, factus eſt Epiſcopus Eugubinus die 14. Martij 1644. Vir morum probitate, doctrina, & eruditione celebris ſcripſit Reſolutionum Legalium tom. 2. & alia quædam. Vivit pro Apoſtolica ſede Nuncius in Parthenopæo Regno.

* *Ita App. t. 3.*

ADDITIO.

(„ *Hic Alexander Sperellus Patritius Aſſiſienſis*, „ *I. V. D. ac V. S. Refer. itemque S. Romana univerſa*„*lis Inquiſitionis Conſultor, Illuſtris tum pietate, tum* „ *literis Epiſcopus Eugubinus fuit. Mira in eo eluxit in* „ *Egenos charitas, ita ut ad ſublevandam illorum ino*„*piam pluries rhedam, & argētea vaſa divenderet. Duo* „*ſacella in Cathedrali conſtruxit, tres Canonicatus in*„*ſtituit, dotavit, & totidem Capellanias. Ædem ſa*„*cram S. Maria de Prato nuncupatam, & alteram S.* „ *Nicolai Myrenſis adificavit. Orphanotrophium, &* „ *Seminarium erexit, atque in hujus augmentum pro* „ *duobus in eo educandis Clericis annuum cenſum aſſi*-

A

„ *gnavit. Egenis de ſecundo gradu Virginibus Eugubii „ natis duo dotalia ſubſidia ſingulos in annos eroganda „ mandavit, & ad idem opus tria millia ſcutorum Aſſi- „ ſienſi Patrioſolo erogavit. S. Philippi Nerii Congre- „ gationem Oratorii funditus excitandam curavit, & „ privilegiis cohoneſtavit, inque eorum Sacerdotum nu- „ mero adſcribi voluit. Bibliothecam multiplici libro- „ rum genere efflorentem vivens Civitati elargitus eſt, „ & ad Bibliothecaris mercedem annuos reditus con- „ ſtituit. Denique condito ad pias cauſas teſtamento, Eu- „ gubinam Civitatem heredem pronunciavit, & annos „ natus tres ſupra octoginta ad immortalem vitam tran- „ ſiit 14. Kal. Febr. ann. 1672. poſt funebrem pompam in „ Cathedrali locum dormitionis obtinuit.*

„ *Ad ejus pernobile ſepulchrum marmoreo ejus ſimu- „ lacro effigiatum aureis his litteris prologuitur Epi- „ taphium:*

„ *Alexander Sperellus Ex Utrinſque Signat. Refe- „ rendario Epiſcopus Eugubinus, Summique Ponti- „ ficis Prælatus Domeſticus & Aſſiſtens, nullibi tu- „ tius deponi à ſe poſſe ratus Carnis exuvias, quam „ ubi Deus illas aſſumpſit, hic ſibi ad Deiparæ pedes, „ dum adhuc viveret, Tumulum deſtinavit ab eadem „ ut optarat Depoſitum fauſte repetiturus, cujus fidei „ religioſe commendat. Obiit An. ſal. M. DC. „ LXXII. ætatis vero LXXXIII.*

B

„ *Plura ſcripſit, digeſſitque Volumina, videlicet:* „ Deciſiones fori Eccleſiaſtici tomi duo. Epiſcopus: „ opus Ethico-politicum ſacrum in tres partes diſtri- „ butum, italicè ſcriptum, & deinde à P. Hannibale „ Adami Soc. Jeſu latinitati donatum. Sermones Pa- „ ſtorales ad Clerum, ad Moniales, & ad Populum „ tomi duo. De Eleemoſinis tomus unus. Parænesis „ Teleturgica de Sacroſancto Miſſæ Sacrificio tomus „ unus. de Protectione Beatæ Virginis tomus unus. „ *Vide Jacobillum in Bibl. Umbriæ pag. 38. Epiſtol. Ar- „ manni vol. 3. pag. 433. & ſeq. & Gamurrinum de Fa- „ miliis Thuſcis, & Umbris vol. 2. pag. 300.*

LX XIX. „ CAROLUS VINCENTIUS *de Totis, Roma- „ nus, J. U. D. & Utrinſque Signaturæ Prælatus Ref. A- „ lexandro ſucceſſor datus eſt die 27. Junii an. 1672. Sui „ deſiderium fecit die 14. Martii 1690. ſepultus in Ca- „ thedrali. De quo conſule Armannum Epiſtol. vol. 2. „ pag. 294. 295. 151 & Ciampinum in ennarratione „ Abbreviatorum de Parco majori pag. 43.*

C

LX XX „ SEBASTIANUS *Pompilius Bonaventura nobi- „ lis Urbinas, I. U. Philoſophiæ, & S. Theologiæ Do- „ ctor, inter Canonicorum numerum Urbinatenſis Me- „ tropolitanæ cooptatus, morte ſublato Archiepiſcopo „ Candiotto Vicarii Capitularis ex omnium voto munus „ geſſit, & cum Propontifex Capuanæ Metropolis nomi- „ ne Cardinalis de Cavaleriis illius Civitatis Archie- „ piſcopi in Urbe commoranti rem Eccleſiaſticam expe- „ ditè ſuſtineret, ad clavum hujus navigii ab Alexan- „ dro VIII. admotus eſt die 27. Novembris an. 1690 5. „ deinde Kal. Januarii ejuſdem anni ingenti omnium „ plauſu poſſeſſionem iniit.* Lucent.)

(„ *Nobile ſatiſque amplum Clericorum ſeminarium „ conſtruxit; atque ad inſulas montis Faliſci, & Corne- „ tan. translatus fuit die 15. Novemb. 1706.*

LX XXI. FABIUS *Mancinforti Diaconus Nobilis Firmanæ „ Diœceſis, I. V. D. Archiconfraternitatis SS. An- „ nunciatæ, necnon Congregationis S. Hieronymi de „ Charitate, aliorumque piorum locorum de Urbe De- „ putatus obtinuit Epiſcopatum Eugubinum 11. Aprilis „ 1707. Et in hac proviſione Sanctiſſimus declaravit, „ quod non intendebat juribus Eccleſiæ Metropolitanæ „ Urbinatenſis circa prætenſum jus Metropoliticum quo- „ modolibet competentibus, ſuper quibus lis pendebat in- „ deciſa, in aliquo præjudicare.*

D

FANENSES

(1) EPISCOPI.

FANUM Umbriæ Senonenſis non admodum ampla Civitas, ſed amœniſſima tamen, in litore Adriatici maris inter Piſaurum, Senogalliamque non procul à Metauro flumine ad Flaminiæ viam ſita, ita à priſcis creditur appellata, quòd nobiliſſimo olim Fortunæ Templo fuerit nobilitata, conſtatque fuiſſe illam antiquiſſimam Civitatem, ut Claudianus prodit de Sexto conſulatu Honorii, cum ita inquit in Panegyrico,

B

Lætior hinc Fano recepit Fortuna vetuſto.

In hanc Civitatem Cæſar Auguſtus deduxit Coloniam, quàm Juliam Feneſtrem fuiſſe appellatam narrat Pomponius Mela. Hujus in ſuis ſcriptis meminerunt Cæſar, Vitruvius, Strabo, Plinius, Tacitus, Frontinus, Ptolomæus, Procopiuſque Gothicarum rerum, & alii. Nemo tamen illorum Fani exordium retexuit, præter Gothifredum in ſuis Annalibus. Scribit enim, Fanum ita à Romanis conditoribus fuiſſe appellatum, tunc cum inter Furium Camillum Romanum ducem, Brennumque Gallorum Ductatorem, exarſiſſet bellum propè Metaurum. Siquidem Romani cum contra Brennum favorabilem experti fuiſſent fortunam, in memoriam tantæ partæ victoriæ, Fanenſem ſtruxere Civitatem, ut præſtiti à fortuna favoris ſempiternum monumentum extaret. Sed hæc Gothifredi narratio fabuloſa videtur; Furius enim Camillus non propè Metaurum, ſed via Gabinia, octo tantùm milliaribus procul à Roma, inſultantes Gallos profugit, ut ſcribit Livius, ubi eamque victoriam Fana, Templaque Deorum reſtauranda curavit. Ab Auguſto olim circumdata muris fuit, ejuſdemque munificentia, ſumptuoſus, & ad miraculum pulcher arcus triumphalis in ea ad faſtigium crevit, qui uſque ad Pii II. tempora injurias temporum, bellorumque deluſit, donec anno 1464 a. bombis, tormentiſque majoribus, juſtorum præliorum pernicie, virorumque fortium dedecore ineluctabili, tandem dejectus, excidium ſenſit irreparabile. Conſtantius, Conſtanſque Imperatores ſemel Fanum reſtaurandum curarunt. Totila olim eandem Civitatem ſolo æquavit, ut non minus protervè Piſauro paulo ante eandem cladem intulerat, cujus ruinas, ut narrat Blondus, Beliſarius miſeratus, iterum Fanum excitavit ad decus. Diu hæc Civitas Tyrannos, dominoſque mutavit. Siquidem Malateſtæ primum ejus dominium arripuerunt, tum & Sfortii b Principes, donec lene, miteque Eccleſiaſticum ſummorum Pontificum jugum ſubiret, ſub quo hactenus feliciſſimè conquleſcit. Semel Chriſti fidem proſeminatam in Fano S. Paternianus ejus Civitatis primus Epiſcopus irrigavit, perſoluitque, cujus S. corpus in Cathedrali c honorificè conditum jacet, tanquam Patroni, divique tutelaris ejuſdem Fanenſis Epiſcopus inter Romanæ Provinciæ Præſules numeratur, ſubeſtque immediatè Romano Pontifici. Cathedralis Eccleſia B. Mariæ Aſſumptæ dicata eſt, ac in ea SS Fortunati, Urſi, & Euſebii Epiſcoporum, aliæque ſanctorum reliquiæ aſſervantur. Duæ in ea ſunt dignitates, Præpoſitura, & Archidiaconatus, Canonici 14. inter quos Pœnitenriarius; ſunt & alii presbyteri, & clerici eccleſiæ inſervientes. Parochiales Eccleſiæ intra Civitatem 16. nu-

C

D

a 1461.

b Sfortiagens nunquam Fani fuit domina. Gaſparolus.

c D. Paterniani corpus nunquam quievit in Cathedrali. Olim venerabatur in Eccleſia ejus nomini ſacra apud Monachos Benedictinos: nunc jacet in Eccleſia Canonicorum Regul. S. Salvatoris. Gaſparol.

(1) Faneſtrienſes, & à Faneſtris in antiquis Conciliis etiam dicuntur, cum hæc urbs Faneſtria apud Priſcos diceretur, & Colonia Faneſtris ſub Triumviris deducta, & Fanum Fortunæ Fauſtitas. Quod nonnullis cauſa errorum fuit Faneſtriam aliam effingendi Urbem Epiſcopalem in Romandiola, nunc in ruinis jacentem. Luc.

numerantur, ſanctimonialium Cœnobia tria, virorum octo, ſeminarium puerorum optimè inſtitutum, laicorum confraternitates 8. Hoſpitalia pro peregrinis, & expoſitis quinque, loca duo pia pro pauperibus puellis, ac pueris educandis. Diœceſis continet Oppida, & Caſtra viginti, partim cis, partim verò trans Metaurum flumen ſita.

ADDITIO.

(„In Cathedrali Fanenſi præter Pœnitentiarium habetur etiam Theologus, & ſex Beneficiati. In urbe, in „qua 6000. circiter mortalium vivunt, Monialium Cœ„nobia 5. viſuntur, virorum 9. præter Patres Oratorii „S. Philippi Nerii, atque non longè ab urbe Eremitarum Cnmaldulenſium monaſterium. Adeſt etiam No„bilium Collegium, quod vulgò ab inſtitutoris cognomi„ne, Nolfi appellatur: in quo præclariores facultates „Philoſophia, Theologia, Vtrumque jus, Medicina, & „Mathematica explanantur: cuique Clemens X. ea „Privilegia, quibus gaudent Vniverſitates, communi„cavit edita Bulla Dat. 16. Maji 1672. Oppida vero, „vel Caſtra Fanenſis Diœceſis, prout vernacula lin„gua recenſentur, ſunt: Cartoceto, Monte Giano, „Sargni, Saltara, Pozzolo, Ripalta, Serongarino, „Moute Bello, Monte Maggiore, Mondavio, Orcia„no, S. Coſtanzo, Barchi, le Piaggie, S. Giorgio, Ce„reccia, Poggio, Bupoli, e Cavaloſa. *Atque in his „20. circiter Animarum millia enumerantur. Epiſ„copalis Menſa annui redditus 2000. Scutorum ſum„mam complent: Eorum taxa eſt Flor.* 300. Gaſpar.)

Non mediocri beneficio Bernardino Borgaruccio hujus Urbis civi optimo devicti ſumus, qui humaniſſimè multarum mihi rerum cognitionem eſt impertitus, quarum opera, aliarumque ex variis monumentis petitarum, quæcunq; de hac eccleſia in lucem edi potuerunt, adduximus; cujus eruditionis fama latius circumferretur, ſi pulcherrima ab eo edita ſcripta, ac præcipuè opera ejus moralia, ac politica in quatuor diviſa partes ex ipſius muſeoli tenebris, in quibus nũc jacent, emerſiſſent; eaque ſpero aliquando ad doctorũ ſolatium in lucem emanatura. Seriem hujus Eccleſiæ Præſulum hanc habe lector, quam ex variis monumentis, ſcripturiſq; ſolito noſtro, & amici labore eruimus, protulimuſque poſteritati ad perennitatem.

I. 1. S. PATERNIANUS Fanentium primus Epiſcopus, floruit ſub Diocletiani perſecutione anno conditæ falutis 300. qui, Angeli admonitu, cum Avito, Maurentioque candidiſſimis ſociis, in ſolitudinem quandam non procul à Fano ſeceſſit, eremiticam vitam, donec ejus perſecutionis deſæviret procella, culturus. Ibi quamplurimos diaboli hoſtiles incurſus ſuſtinuit, hoſteque devicto, quamplurimis miraculis in ea ſolitudine coruſcavit. Eccleſiaſticis deinde cum, Magni Conſtantini virtute, tranquilla res foret, famaq; longè, lateque divulgaſſet Paterniani virtutes, Fanenſibus Civibus exorantibus, Sylveſter Pontifex agere Epiſcopum apud Fanenſes Paternianum juſſit. Perculſit illicò ſolitudini, tranquillitatique aſſuetum animum tumultuoſior illa cura, ad quam fuerat repentè vocatus, negabatque aliorum recta educatio à ſe poſſe ſperari, qui proprii animi culturam ſoleret per ſummam inertiam negligere Sed cum deinde Põtificis imperio Maurentii Abbatis acceſſiſſet conſilium, epiſcopale tandem onus Paternianus ſubivit, tantoque animi ardore eam Provinciam amplexatus eſt, ut brevi idolatria ſtrenuè expugnata, Chriſti fidem feliciſſimè quaquaverſum protulerit, pluraque templa ad divinum numen colendum fundaverit. Cæterum Paternianus cum in bonis, clariſque operibus conſenuiſſet prævidiſſetq; ex divino inſtinctu fore, ut brevi decederet, poſt ſuæ adminiſtrationis 42. vel ut alii volunt 45. annos, evolavit ad ſuperos die 10. menſis Julii (1) ſepultuſque eſt in Cathedrali, quod poſtea templum ejus nomini conſecrarunt. Hic princeps Fanenſium Civium Tutelaris eſt, cujus dies feſtus Fani quotãnis ſolemnis habetur. Ex actis illius manuſcr.

II. 2. VITALIS Epiſcopus Fani Symmachi Papæ temporibus floruit, Romanæque ſynodo interfuit anno 498 *a*.

a Melius 499.

III. 3. S. EUSEBIUS Epiſcopus Fanenſis Vitali ſucceſſit, qui in S. Synodo Romana reperitur ſubſcriptus ſub eodem Pontifice Symmacho anno 504 *b*. ſubque Gelaſio I. (2) ubi ſe ſubſcribendo nominat Epiſcopum Faneſtrenſem. Ejus ſacrum corpus marmoreo ſepulchro aſſervatur in Cathedralis ſacello ejuſdem nomini conſecrato. Ejus feſtum in 18. diem *c* Aprilis intercurrit, inque Fani Cœlitibus tutelaribus numeratur.

b 501.

c Qua die anni 542. obiit. De Euſebio Henſchenius in Actis SS. m. Aprilis tom. 2. pag. 541. *Gaſparolus.*

IV. 4. LEO Epiſcopus, floruit anno 589. cujus meminit Gregorius Magnus in regeſt. epiſt. lib. 5. cap. 147. („*Cap. 47. Deceſſit autem an. 596.* Gaſparol.)

V. 5. S. FORTUNATUS Leoni ſucceſſit circa annum 590. (3) Hunc narrant erga Chriſtianos captivos adeò deflagraſſe charitate, ut ſacris divenditis vaſis, illos duriſſima ſervitute eximeret. Quod ſanè præclarè factum (ut ſæpe piis mentibus evenire ſolet) cum Fortunato veniſſet in ſuſpicionem, Gregorium Magnum conſuluit, an in hujuſmodi pios uſus ſibi liceret ſacra vaſa diſtrahere. Cum in facti favorem retuliſſet reſponſum *d*, perrexit eſſe pius, donec ipſe corpore, quaſi è duriſſimo carcere exſolutus, evolaret ad cœlum 6 *e*. idus Junii; cujus ſacrum corpus apud Cathedrale templum in arca marmorea aſſervatur, ubi tamquam Divi Tutelaris ejus Civitatis quotannis feſta dies concelebratur. De B. Fortunati Epiſcopi vita tractatum edidit Joannes Nonantulanus, quem nos hic ex antiquiſſimo codice pergameno Auguſtiſſimæ Nonantulanæ Abbatiæ deſcriptum ad majorem ejuſdem Sancti gloriam libenter ſtudioſo lectori damus *f*. Sic enim ſe habet.

d D. Greg. l. 5. Epiſt. 13.

e Ann. 615.

f Et nos pluribus mendis purgavimus collatum cum eo, qui integer refertus ab Henſchenio in Actis SS. Menſe Junio tom. 2. pag. 106. ubi de S. Fortunato.

Inter ſacros Dominicæque Vineæ cultores, qui tenera arbuſta in agro plantata Dominico cœleſtibus aquis infundunt, qui ad proferendum juſtitiæ germen terram alieni cordis fœcundam efficiunt, qui ovile Dominicum à lupis inſurgentibus protegunt, qui venenatis pravitatis hæreticæ jaculis clypeum catholicæ defenſionis opponunt, glorioſus B. Fortunatus, velut lucidum ſydus ſimul, & forma doctrinæ ſalutis effulſit, cujus fuerat in cogitatione ſobrietas, in ſermone modeſtia, in operatione conſtantia, in fide ſoliditas, in ſpe longanimitas, in charitate perfectio, in exhortando quoque fuerat alacer, in corripiendo ſeverus, in conſulendo benignus in ignoſcendo facilis, in iraſcendo difficilis, in operando ſollicitus, in docendo aſſiduus. Conſtitutus in corpore, corruptionem corporis ignorabat, quia carnis infirma per vigorem ſpiritus ſuperabat, præter carnem vivebat in carne, ſic vivebat in mundo, quaſi non eſſet à mundo, imò nequaquam erat è mundo, nam quia Chriſti diſcipulus erat, profectò è mundo non erat, quia ipſum mundum cum ſuis pompis, & concupiſcentiis abnegans, carnem quoque ſuam omninò mortificans, nudus nudum Dominum ſequens crucem ſuam poſt dominum bajulavit, ita ei Aulæ cœleſtis janua clauſa non eſt, qui talenta ſibi commiſſa piè diſpenſans, & fideliter augens, dum geminata lucra creditori ſuo reportavit, Domini ſui immutabile gaudium feliciter intravit, nullatenus à ſupernæ Patriæ remotus eſt ingreſſu, & dum fideliter in terreno tabernaculo militavit, in Cœleſti monte, feliciter quievit. Lætare itaque Fanenſis Eccleſia, & in laude tui conditoris erumpe, & quod tibi talem olim providit Antiſtitem, qui donec tibi corporaliter adhæſit in terris, ſacris te documentis inſtruxit, moribus decoravit, virtutibus exornavit, relicto tandem carnis ergaſtulo, cum Domini ſui gaudium coronatus intravit, à ſpirituum malignorum incurſibus te ſanctarum precum potenti brachio protegit. Spiritualibus igitur gaudiis plebs Fanenſis exulta tanto munita patrono, cujus dum ſacras reliquias pro amore veneraris in terris, ſanctis ab ipſo precibus confoveris in cœlis. Hic orationes tuas, quas ei commendas intra ſanctuarium exauditionis divinæ, præſentat; hic tibi ſalutiferos imbres, copiam fru-

(1) Obiit D. Paternianus die 13. Novemb. quo à tota Diœceſi ſub ritu Duplicis primæ Claſſis cum Octava ejus feſtum celebratur. Dies verò 10 Julii habetur item feſtus eidem Sancto ob ſolemnem ejus corporis translationem, quæ eodem die anno 1551. contigit heri. Cæterum nunquam in Cathedrali ſepultus fuit in ſacello extra urbem, quo ſolebat ad orandum ſecedere: inde in Eccleſiam ejus nomini ſacra prope urbem delatus fuit, denique intra mœnia apud Canonicos Regulares translatus, ubi adhuc veneratur, & colitur. *Gaſpar.*

(2) At Gelaſii tempora Vitalem præceſſerunt, vel ſane Vitalis ipſe implevit, qui Symmacho poſt Anaſtaſium Gelaſii ſucceſſori in Synodo præſto fuit. *Eucentius.*

(3) Verum cum extent ad Vitalem literæ Gregorii indictionis XII. ſcribendum eſt tardius anno 590. Fanenſibus Epiſcopum attributum fuiſſe: quod evenit an. 596. *Gaſparolus.*

A

ctuum, cœli ſerenitatem, & corporum columitatem implorat, hic ſinum Divinæ miſericordiæ aperit, & divinæ pietatis aures, quas peccando concluſerat, hic interpellando ſacris orationibus reſerat. Et quantum patronus hic tuus te pio amore dilexit, patet ex retro tranſactis miraculis, ex quibus maxima exiſtunt eximiæ dilectionis inſignia. Ut enim reverenda ſeniorum teſtatur auctoritas, Eccleſia quondam extra urbem non procul à muris ſacras dedicata, in qua Beatiſs. Fortunati venerabile corpus honore debito fuerat collocatū. Accidit autem, ut plebe devota fidelium non longè ab illa, quam præfati ſumus, ad honorem B. Paterniani ædificaret eccleſiam. Unde factum eſt, ut populi ſemper novitate gaudentes antiquam negligentes eccleſiam, novam baſilicam devotius frequentarent, ibique ſuæ venerationis vota perſolverent. Tandem igitur Petrus Antiſtes, qui Fanenſi Eccleſiæ præerat, inſtanti populorum ſupplicatione pulſatus, Abbati ordinato in B. Paterniani cœnobio veterem illam conceſſit Eccleſiam, ejuſque dominio improvida aliquantulum diſcretione commiſit. Abbas itaque uſurpata licentia, cogitans, ne in venerabili illa veteri Eccleſia aliquando ſibi impedimentum afferret ſacroſanctum corpus B. Fortunati, cupiebat auferre, ut in nova, quam conſtruxerat Baſilica collocaret. Hoc Epiſcopus cognito, ad præfatam Eccleſiam cum ſuis clericis properavit, Abbati præcipiens, ne ſanctum corpus audaci temeritate contingeret. Sed imminente populorum frequentia, prævaluit Abbas audacia, & ſacro corpore ſuper plauſtrum impoſito, bobuſque ſubjunctis, ad novam baſilicam properare conatur. Sed ecce ventus turbinis è regione prorumpens, tantam denſi pulveris nebulam in illorum faciem impetus ſui vigore contraxit, ut alter alterum non poſſet aſpicere, & ipſi boves in vertiginem ducti nequaquam valerent ultra procedere. Sed quoniam ſtultorum ſuperbia contumax, nec etiam flagellis acquieſcit, illatis verberibus, & ſtimulis, boves urgere, plauſtri rotas manibus adjuvare, illiſque tertio hanc temeritatem tentantibus, labor in nihilum cedere. Conſuluit tandem Epiſcopus, ut hominum ceſſante officio, res iſta divino committeretur arbitrio. Recedentibus igitur procul hominibus plauſtro ſubjuncti Boves, recto tramite tendunt ad urbem neque à dextris, neque à ſiniſtris ab itinere devians, donec cum ſacro corpore Epiſcopalem eccleſiam intrant: frequens adeſt populorū conventus, lætitiæ voces ad cœlū tolluntur, Magnalia Divina laudantur; exultant Fanicolæ cives, qui venerandis reliquiis tanti Pontificis non privantur: ſacrum corpus plauſtro deponitur, hymnis, & laudibus, crebriſque vigiliis honoratur: ſaxea pyramis erigitur, in qua ſanctum corpus cum locello in quo fuerat, honore debito collocatur. Sub eodem tempore, quo vetus illa de qua locuti ſumus B. Fortunati Baſilica ob populi injuriam fuerat derelicta, ſæva mortalitatis peſtis immiſſa, Fanenſem populum devaſtabat, quæ mox receptis ſacris in Urbe reliquiis, impetrantibus hujus almi Præſulis meritis, ſedata quievit. An mortem incurriſſe S. Fortunatus dicendus eſt, qui æternæ vitæ conjunctus eſt, qui etiamſi corporaliter à nobis abſens eſt, per crebra miracula ſemper præſens nobis eſt? Lætare igitur Fanenſis Eccleſia ſpirituale gaudium ſume, quia nequaquam te Pontifex tuus deſeruit, & qui olim te ſpiritualibus alimentis inſtituit, etiam nunc præclaris ſignis illuſtrare non deſinit. Ut enim de innumeris pauca narremus, illud præcipuè notificare curavimus, quod ante paucos annos multorum oculis oſtenſum innotuit, ut eo veriſſimum cunctis appareat, quo plures adhuc in carne viventes exiſtunt, qui hoc ſe vidiſſe affirmant.

Anno itaque ab Incarnatione 1113. cum plebs Fanenſis pia dubitatione perquireret, ubi vel quomodo hujus almi Pontificis oſſa quieſcerent, placuit tandem ut pyramidem illam confringerent, in qua ſacrum corpus cum ſacello ſuo contineri majorum ordinatione didicerant. Igitur pyramis evertitur, ſaxea arca detegitur, detecta aperitur, venerabilis ille theſaurus, qui quærebatur, intus aſpicitur, & quoniam charitas electorum ſancta ſemper ſocietate congaudet, quia nec ſingularis eſſe charitas poteſt, alii duo cum ipſo reperti ſunt, quorum ſacra nomina ſuppoſita ſcriptura declarat, dum alterum Euſebium, alterum Urſum vocari denunciat. Et merito tres iſti Pontifices uno Mauſoleo clauduntur, qui eadem fide Trinitatis, & unitatis inſtructi, eadem Pontificali dignitate ſublimes, ejuſdem Fanenſis Eccleſiæ ſacri Rectores, ad eandem felicitatis gloriam perpetuam pariter pervenerunt. Sed detectis venerandis reliquiis, tum vero cerneres nivis candorem in oſſibus, ut jam in illis futura per reſurrectionem glorificationis imaginem præfiguraret: odoris quippe fragrantia tanta manabat, ut mirrhæ, & balſami, & omnium unguentorum odoramenta incomparabili ſuavitate tranſcenderet. Saxea quoque arca B. Fortunati ſanctificata reliquiis contra naturalem ſoliditatis ſuæ duritiem ſacrum cœpit emanare liquorem, adeo largiter, ut & ipſa tota madeſceret, & ſuppoſitum pavimentum ſtillicidiis ſacris infunderet. Sed ſacer ille liquor exceptus à pluribus diverſum diverſis eſt operatus effectum, dum aliis ſalutem, aliis contulit detrimentum. Etenim ſpiritualia dona, Paulo teſtante, aliis vitæ præſtant odorem, odorem aliis exhibent mortis, & Dominus Jeſus juxta vaticinium Simeonis, aliis in reſurrectionem, in ruinam aliis poſitus fuit. Et quoniam bonum male accipienti commutatur in malum,

B

Domini Jeſu bucella, quæ electos ſanctificavit Apoſtolos, impium Judam deteriorem fecit, dum ab ipſo diabolum non expulit, ſed inclusit. Nam ſicut Evangeliſta teſtatur, mox ut bucellam Judas accepit, in illum diabolus introivit. Caveas ergo & tu, cujus conſcientiam pondus iniquitatis onaſtat, ne ad ſpiritualia dona non purificatus accedas: quia dum immundus munda contrectas, benedictio tibi in maledictionem mutatur, & qui aliis vitam conferret, tibi perniciem operatur. Renovatur autem iſtud revolutione annua miraculum, & dum B. Fortunati feſtivitas colitur, de ſaxi duritie liquor ille ſalutaris egreditur, & ut plus mireris, in menſe Junio cum ſolis ardor vehementer incandeſcit, ſaxum natura rigidum mollitiem accipit, & ne forte hoc natura lapidis imputes, mox tranſeunte feſtivitate, hoc miraculum deſinit. Memini quoque me licet indignum huic interfuiſſe ſpectaculo, petram totam vidiſſe madeſcere, & dictum mirabile! manna cœleſte ſaxo repente deſluere. Unde te Fortunate ſacer toto corde laudamus, qui nos miraculis tantis illuſtras, quia dum nobis ſigna exterius exhibes, divinæ cognitionis interius nos luce perfundis. Hoc quippe confirmari miraculo te veneramur aſcriptum inter Senatores

al. Elegente.

C

Aulæ cœleſtis. Hinc quæ de te piè dicantur, vera eſſe perpendimus; hinc pulſati fratrem Fanenſium precibus, ad tuas laudes ſcribendas acceſſimus. Immo nequaquam nos iſta componimus. Tua ſunt Pater ſancte iſta, quæ dicimus. Tu ſcriptor es, ego ſum tibi calamus; hos per me characteres ſignas, per me populis cognoſcenda fidelibus tua miracula mandas. Utinam excellentiſſime Præſul me idoneum calamum ſacris manibus tuis efficias; Utinam mea ſervitutis officium tibi complaceat, Utinam me tua merita protegant, & in qua ſublimatus exultas ad ſocietatem patriæ ſupernæ perducant. Nonne te Fanenſis Civitas limpidiſſimum irrigavit gratiæ Divinæ fluētum, cum impetrantibus B. Fortunati meritis dæmones effugatos, infirmos curatos, claudos erectos vidiſti? unde ſi te ſitis egregia divinæ cognoſcendæ virtutis exurit, audi, quod tibi proponimus inſigne miraculum, in cujus fonte extinguere poteris deſiderii æſtuantis incendium.

Quædam mulier paupercula, quam fere omnes noviſtis, quā ego quoq; cognitam habeo, pluribus narrare ſolebat, quod in noctis viſione cognoverat: cujus quidem verba nequaquam ab ejus ore ſuſcepi, ſed fideles teſtes, & ſub-

D

ſequentia circa ipſam declarata miracula fidem præcedentibus aſtruunt. Quæ in Urbinati territorio mediocri genere nata ex altera parte corporis erat invalida, adeo ut digiti retorta manus brachio tenaciter adhærentes, adhuc oſtendant complexionis ſagratæ veſtigia, & contractum crus pedem à terra ſuſpenderet, & juxta genitalia applicaret. Cruciabatur itaque ingenti inopia, morbo quoque torquebatur appoſito. Devotis precibus Dominum exorabat, ut mori permitteret, quam totam vivere non ſinebat. Adeſt nox quæ finem curis imponet. Debilis ex ſomno reſolvitur, divinitus et conſilium ſalutis recuperandæ tribuitur. Aſpiciebat ergo in viſione nocturna, videbatur ſibi, quatenus dum alti fluminis ripam baculo ſuſtentata præcederet, anguſtum tandem, & difficile reperit iter, cujus etiam expediti pericula formidarent; cum à dextris ſtantibus rupibus diverticula nulla paterent, à ſiniſtris fluvius præcipitanter incederet, ante oculos vehemens præcipitium imminere.

In-

Intentabant ei undique omnia mortem, & ut majoris infortunii terror accederet, baculum quo ſuſtentabatur, delapſum alveus torrentis accepit. Sed circumſpiciens quonam modo ſublevaret aſperos caſus, videt ecce duos ſenes non procul aſſiſtere, quorum alterum patrem ſuum eſſe cognovit, quem iam defunctum eſſe meminerat, alterum vero, qui vultus admodum fuerat venerandi, minime cognoſcere potuit. Paterna eam ſollicitudine pater alloquitur, ne timeat exhortatur, recuperandæ ſalutis fiduciam præbet, ſi ad B. Fortunatum Fanenſis Eccleſiæ Præſulem venire feſtinet. A ſomnis tandem evigilans mulier, hanc ſecum viſionem ſæpe retractans, utpote de ſalute recuperanda ſollicita laborem aſſumpſit itineris, & baculo ſuſtentante ſubnixa, Fanenſium Urbem vix demum fatigata ſubivit. Quantam tibi gloriam tuus præſtat Antiſtes, plebs intuere Fanenſis. A remotis finibus languidos evocat, & cum eos ſuccurrere in regione propria valeat, ſe tamen ſolam ſuis miraculis illuſtrare deliberat; ut ſicut in terris vivens cibaria tibi ſacræ prædicationis impendit, ita nunc in cœlis conſiſtens laudibus te præclara virtutis honores. Mulier igitur urbem ingreſſa, B. Fortunati frequentabat oratorium, prece ſedula ejus implorabat auxilium, quatenus conſequeretur ſalutis promiſſæ fructum. Sed ut futurum circa illam miraculum magis celebre fieret, cunctis fere Fanenſibus oſtiatim victum quærendo prius innotuit, quam fructum optatæ liberationis acceperit. Sed tandem aliquando cum juxta tumulum B. Fortunati procumbens oraret, magnus eam repente ſtupor invaſit, adeo ut ſenſu derelicta jaceret, & apertis oculis penitus nil videret. Interim ejus oſſa contorta, quemdam fragorem emittunt, nervi ſiccati vireſcunt, & quos morbus male contraxerat, ad proprietaſus virtus Divina reformat. Ad ſe tandem reverſa mulier, tremebunda ſurrexit, & utroque pede ſubnixa, non adhuc ſe ſanam intelligens, baculum quo ſubſtineri conſueverat, in pavimento quærebat. Quod ut circumſtantes aſpiciunt, contra morem ſolitum illam incedere admirantur; quid ſibi contigerit, ſollicita intentione perquirunt. Confitetur illa, quæ circa ſe divinitus facta cognoverat, in lætitiam mox omnes prorumpunt, Divinam Omnipotentiam laudant, B. Fortunati merita venerantur. Verumtamen prædicta mulier ſine baculo quidem incedit; ſed adhuc claudicat; quod ex divina diſpenſatione arbitror eveniſſe, ut in altero divina munera pietatis intelligat, in altero ſeveritatem adhibitæ correctionis attendat. Etenim Dominus omnipotens pauperes ſuos pia ſeveritate flagellat, ut eo magis fulgidiores efficiat, quo vehementius in camino mundanæ tribulationis examinat. Amplectenda ſunt nobis divina flagella hujuſmodi, & æquanimiter toleranda, quia ab hæreditate paterna indignus excluditur, qui paterna caſtigatione commonitus, nullatenus emendatur. Hactenus codex.

VI. 6. S. URSUS, hactenuſque in Divis Tutelaribus ejuſdem Civitatis numeratur *a*. Hujus reliquiæ in Cathedrali aſſervantur, ejuſque feſta dies in 15. diem menſis Maji intercurrit. Haud ſatis conſtat, an ante, vel poſt S. Fortunatum floruerit, quamvis in tabulis ejuſdem Eccleſiæ vixiſſe dicatur anno 625. Errant autem, qui dicunt vixiſſe illum Conſtantini Magni temporibus, cum Paternianus Fanenſium Præſulum Princeps Eccleſiam illam moderaretur. („ *Obiit an.* 639. Gaſparolus.)

a De hoc Henſchenius in Actis SS. menſis Maii tom. 5 p. 502.

VII. 7. SCHOLASTICUS Laterano Concilio interfuit à Martino Pontifice celebrato anno 647 *b*.

b 649.

VIII. 8. DOMINICUS VI. Magno Concilio Conſtantinopolitano interfuit ſub Agathone Pontifice 680.

IX. 9. AMATUS, ſive Armatus ann. 743. apud Baronium. („ *In Concilio Romano ſub Zacharia ubi dicitur Amatus*. Gaſparolus.)

X. („ PECHUS, *de quo infra Vghellus ad an.* 1113.)

XI. („ AGRIPERTUS *Faneſtrienſis Epiſcopus deſcribitur in Concil. Rom. an.* 826 *ſub Eugenio II. ut conſtat ex editione Conciliorum Labbeana to.* 8. *p.* 103. Gaſp.)

XII. 10. JOANNES autem floruit ann. 853. apud Baronium. („ *In Concilio Romano ſub Leone III. & poſtea ſubſcripſit alteri Rom. Concilio ſub Adriano II. ann.* 869. *vel potius* 868. *ut vult Harduinus in noviſſ. Concil. editione*. Gaſparolus.)

XIII. („ MARCUS *interfuit Ravennatenſe Concilio an.* 877. Gaſparolus.)

XIV. 11. ROMANUS reperitur ſubſcriptus in donatione à Theodoſio Epiſcopo Firmano facta monaſterio S. Crucis coram Carolo Imperatore an. 887.

XV. 12. * RICHARDUS *c* ſubſcriptus invenitur in Synodo Ravennæ habita ſub Joanne XIII. ann. 967. („ *Hic complura ſua Cathedralis Capitulo donavit, ut enunciatur in inſtrumento Emphyteutico an.* 1050. *quod in Canonicorum Archivo aſſervatur*. Gaſparolus.)

** Ex App. tom. 5. c Al. Richardus.*

13. * RAYNALDUS Epiſcopus Fanenſis corpus S. Fortunati tranſtulit ann. 1012. (1) ut in inſcriptione nuper inventa prope tumulũ eiuſdem Sancti.

** Ex App. tom. 5.*

XVI. 14. ARDOINUS floruit temporibus IX. Leonis, à quo favorabile diploma obtinuit, ſibi concreditæ Eccleſiæ profuturum an. 1050. Ejus mentio habetur in Bulla Alexandri II. ann. 1062. Eccleſiæ Foroſempronienſi.

15. PECHUS *d* an. 1113. (2) tranſtulit corpus S. Fortunati olim Fanenſis Epiſcopi, ut in eiuſdem Sancti vita ſuperius relata narratur.

d Seu Petrus.

XVII. („ RAYNALDUS *Fanenſem Eccleſiam regebat an.* 1124. *Hoc anno ferè tota Cathedralis igne abſumpta eſt, eamque poſtea an.* 1140. *Raynaldus reædificandam curavit, ut conſtat ex antiquo lapide ſequentem inſcriptionem præferente. Extat in eadem Cathedrali propè ſacrarii januam.*

„ Hæc ubi combuſtis perierunt mœnia factis
„ Annis millenis centum ſeniſque quaternis;
„ Præſulis hoc opus eſt Raynaldi tempore factũ
„ Quod plebs Fanenſis fecit currentibus annis
„ Sumptibus ex piis, quã rex Deus ipſe gubernet,
„ Rayneriuſq; docta manu ſculpſitque Magiſter
„ Vigenis binis mille centumque peractis
„ Hac die quo natus locus hic eſt igne crematus.

XVIII. „ KARBO, *Caſinenſis Monachus, atque S. Paterniani Abbas Raynaldo ſucceſſit, qui ann.* 1165. *die* 16. *Septem. ſuo Capitulo donavit nonnulla prædia, & partem oblationum, quæ in Cathedrali fiebant: tum eidem eligendi Canonicos impertivit facultatem, quam deinde conceſſionem pluries confirmarunt Urbanus III. Honorius III. & Julius II. Aſſervantur diligenter in dicti Capituli Archivo tum Karbonis donationis inſtrumentum, tum prædictorum Rom. Pontificum diplomata*. Gaſparolus.)

XIX. 16. MONALDUS *e* Concilio Romano interfuit ſub Alexandro III. anno 1179. Teſtis fuit donationi Henrici VI. Imperatoris Berardo Aſculano Archidiacono factæ anno 1195. Præſens fuit conſecrationi Eccleſiæ S. Crucis de Avellana anno 1197. Idem, M. Fanenſis Epiſcopus, ſic nominatur in literis Innocentii III. an. 1204. 5. Kal. Mart. Priori S. Sophiæ Fanenſis. („ *Ejus memoria extenditur ad an.* 1208. *quo interfuit conſecrationi Cathedralis Æſinæ, ut notat Baldaſſinus in Notitiis hiſt. ejuſdem Civitatis f.* 158. *Creditur obiiſſe Monaldus an.* 1214. Gaſp.)

e Monaldus apud Mard. Concil. t. 6.

XX. 17. * RICHARDUS Epiſcopus Fanenſis anno 1214. cuius mentio in monumentis eiuſdem Eccleſiæ. Hunc illum Fanenſem Epiſcopum eſſe exiſtimo, qui anno 1217. pro tuenda libertate ſuæ Eccleſiæ contra Alberghettum Poteſtatem, & Fanenſes cives egregie ferè uſque ad mortem decertavit, eumque excommunicationis vinculo innodavit, quamvis inde metu mortis territus, proteſtando, abſolverit. Rem totam nat-

** Ex App. tom. 5.*

(1) Lapis iſte, unde Raynaldi hujus exiſtentia comprobatur, nuſquam viſitur: & cum illius nulla apud ætate quanquam provectiores homines extet memoria, neque Noſtius ipſi Ughello contemneus, qui S. Fortunati vitam multa exaratam diligentia an. 1640. edidit, ejus non meminerit, facile adducor, ut credam, hujuſmodi inſcriptionem nunquam repertam fuiſſe. Certe ex Actis S. Fortunati clarè conſtat in Cathedralem ejuſdem corpus tranſlatum fuiſſe à Pecho, & non à Raynaldo: atque hunc nonniſi poſt 100. ſaltem annos vixiſſe, ex inſcriptione, quam ſupra in ſerie retulimus ad an. 1124. manifeſte probatur. Ni velimus & alteram S. Fortunati tranſlationem, & alterum Raynaldum aſſerere: quod tamen utrunque potuit evenire.

(2) Non anno 1113. ut apud Vghellum legitur, ſed aliquot ſeculis citius. Nam in ejus vita dicitur: *Anno* 1113. *cum plebs Fanenſis dubitatione perquireret, nihil, vel quonam in loco olim Pontificis oſſa quieſcerent, placuit tandem ut pyramidem illam confringerent, in qua ſacrum corpus cum loculo ſuo contineri majorum traditione dicebant*: Quod ſummum eſt jam pridem factum fuiſſe tranſlationem ad Eccleſiam Cathedralem, in qua demum an. 1113. ſub pyramide reperta fuerunt. Et forte Petrus hic collocandus eſt poſt Amatum, qui ad annum 743. refertur. *Bollandiani* in tom. 3. Junii.

narrat Honorius III. in gravi, quam mox ſubiiciam, epiſtola ad Epiſcopos per Marchiam conſtitutos. Idem Pontifex alteram ſcripſit epiſtolam ad Epiſcopos Ariminenſem, & Senogallienſem, quas è reg. Vaticano habuimus.

HONORIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.
Dilectis Fratribus, Epiſcopis &c.

P*Rophani Fanenſium actus innuunt, immo manifeſtè declarant illos eſſe timore, ac amore divini nominis vacuos, & quod inviti, ac dolentes dicimus reprobos circa fidem, cum in Eccleſias, ac in eccleſiaſticas curas ſævitias illas exerceant, à quibus abſtinet etiam ſævitia paganorum, illi enim loca ſancta, cum peccatis exigentibus traduntur, in manibus eorundem ſine reverentia tenent, & ferte ritum ſuorum polluunt immunditijs, hi autem ea penitus diſſipant, & evertunt, ſicut ruina Foroſempronien. Eccleſia proteſtantur. Cum vero expectaremus, ut iidem Fanenſes recurrentes ad proprias conſciētias, & offenſam Dei, ac ſedis Apoſtolicæ cogitantes, ſaluti ſuarum conſulerent animarum ſatisfaciendo de impietatis hujuſmodi ſacrilegio, & abſolvi ab excommunicationis ſententia, qua propter hoc ſunt ligati humiliter poſtulando, ipſi quaſi contra Dominum, & ſalutem propriam conjurarint, ecce manus impias converterunt in viſcera Fanenſis Eccleſiæ matris ſuæ, primo Eccleſiæ ipſius hominibus exactiones indebitas, & inſolitas imponere molientes, & eamdem Eccleſiam, quæ illos in libertatem filiorum Dei, quantum in ipſa eſt, genuit, ſatagentes ſubiicere ſervituti. Cumque ven. frater noſter Fanenſis Epiſcopus Albergettum Poteſtatem, & communitatē Fanenſem rogaret, ac moneret benignè, ut hujuſmodi gravaminibus abſtinerent, cum ejuſdem eccleſiæ homines ab eorum collectis permanſiſſent hactenus liberi, & immunes, & ipſe, qui cruce ſignatis indulto moniteribus prædictis adiiciens, ut juxta ſtatuta generalis concilij revocarent ſanctiones iniquas præſumptas contra eccleſiaſticam libertatem, præfatus Al. obturans ejus juſtis, & ſalubribus monitis aures ſuas, ac totos ſenſus ſuos exacuens in ejuſdem Epiſcopi injuriam, & gravamina, quēdam ipſius bajulum, qui pro eo, quod in commiſſa ſibi adminiſtratione ſe infideliter geſſerat ad dandum eidem quamdam pecuniæ quantitatem ſemel ipſum aſtrinxerat datis fidejuſſoribus, & præſtito juramento novo potentiæ genero ab ipſo iuramento abſolvit, fideiuſſoribus datis ab eo nihilominus abſolutis, ac deinde fecit per civitatem voce præconis interdici, ne quis ipſi Epiſcopo, vel eius familiæ loqueretur, aut eis quicquam vendere attentaret, & ſic coegit eum ac cum tota familia ſua 22. diebus, quaſi obſeſſū in ſolis vivere leguminibus, nullo audente coquere ſibi panem, aut aliquid miniſtrare, ipſiſq; non audentibus palatium egredi metu mortis. Fama igitur per partes vicinas huius impietatis ſævitiam nunciantes, venerabiles fratres noſtri Anconitanus, & Senogallienſis Epiſcopi, ac Prior fontis Avellan. aliiq; viri religioſi moti compaſſionis affectu, ad civitatem prædictam perſonaliter acceſſerunt, in quorum manus, & arbitrium poſt longos tractatus cōcordiæ idem Epiſcopus præciſè ponere voluit totam huiuſmodi quæſtionem, ſed dictus Al. hæc, & alia, quæ præfati Epiſcopi, & religioſi rationabiliter proponebant prorſus audire contemnens, iterum præſente dicto Senogallienſi Epiſcopo fecit per civitatem præconis voce clamari, ut nullus loqueretur iam dicto Fanēſi Epiſcopo, aut aliquod exercere cōmercium cum eodem, & præſūptioni præſumptionem, ac furori furorē adiiciens inhibuit ſub pœna banni, & vinculo iuramenti, ut nullus miſſam, prædicationem, vel officium aliquod audiret Epiſcopo ſæpe dicto præſente, ut ſic ordine perturbato, ipſum Epiſcopum excommunicaſſe quodammodo videretur; videns ergo idem Epiſcopus locum amplius diſſimulationi non eſſe, cum dictus Al. de die in diem fieret inſolentior, & gravaminibus gravamina cumularet in ipſum, & judicē, ac totam familiam ejus excommunicationis, & in civitatem prædictam interdicti ſententias promulgavit. Porro cum dilectus filius Andreas ſubdiaconus, & capellanus noſter tunc in partibus illis officium legationis exercens, præfato Epiſcopo, & quibuſdam alijs convocatis in ipſos Fanenſes, & eorum complices pro deſtructione prædicta Foroſemproníenſis Eccleſiæ excommunicationis ſententiam protuliſſet, ſed prædictus Al. per Nuncios ſuos mandavit ipſi Epiſcopo à præſentia dicti legati reverſo, ut excommunicationis, & interdicti ſententias, quas in ipſum, & judicem, & familiam ſuam, & civitatem Fanenſem protulerat, ac aliam quoque latam in mulierem quamdam, pro eo quod quamdam Eccleſiæ ſuæ domum contra juſtitiam detinet violenter ſine conditione qualibet relaxaret, nec impediret quominus ipſius Eccleſiæ homines impoſitam ſibi collectam exolverent, & de ſtatutis concilij toto tempore ſui regiminis intentionē non faceret, vel in aliquem ejus juriſdictioni ſubjectum excommunicationis ſententiam promulgaret. Cumque idem Epiſcopus nolens ejus malitiæ conſentire, offerret eidem, quod forte iis omnibus in aliquos viros eccleſiaſticos compromitteret, & eorum arbitrium ſine refragatione qualibet obſervaret, dictus Al. verbis juſtitiam, vel æquitatem ſonantibus obturans aures, & animum more ſuo, ac de malo in pejus corruendo, demonſtrans ſe ſuper talentum plumbicum iniquitate ſedere ſacriſtiam Fanēſis Eccleſiæ, in qua erant corpora ſanctorum, indumenta, libri, & cætera eccleſiaſtica ornamenta cum capella, & quibuſdam alijs rebus ipſius Epiſcopi, ac oſtia univerſa canonicæ ſecuribus frangi fecit, ac res ibidem inventas conſcribi, & Canonicos de ipſa Canonica eiici, ſubtractis eiſdem omnibus alimentis: Deinde miniſtri ejuſdem in Epiſcopale palatium irruentes, & Cameram ipſius Epiſcopi frangentes ſecuribus, ſcrinia in quibus privilegia, & inſtrumenta epiſcopatus poſita erant, penitus confregerunt, & expulerunt capellanum, & omnes ſervientes ipſius Epiſcopi de palatio, eo ſolum inter ſathanæ ſatellites remanente, quorum unus adhuc humanitatis aliquid retinens ſibi dixit in aure, quod præfatus Al. eum mutilare firmiter propoſuerat, ſi ea nocte in ipſo palatio remaneret, unde idem Epiſcopus de viro iniquitatis merito iniqua præſumens, ſtatim fugit ad altare majoris eccleſiæ veſtimentis, & calceamentis omnibus, quod etiam dicere pudor eſt, ſpoliatus, ibique cum ſeptem de ipſius loci Canonicis, & eorum familia permanſit tribus diebus, & noctibus ſine pane, vino, aqua, & omnibus alimentis, valuis eccleſiæ confixis clavis ferreis de foris, ne ipſis pateret egreſſus, & cuſtodibus deputatis circa ipſam eccleſiam, ne per feneſtras panis, aut edulium aliud inferretur. Poſtremo idem Epiſcopus in hujuſmodi mortis anguſtia poſitus, facta proteſtatione coram ipſo altari, & Canonicis antedictis, ne præjudicaret Eccleſiæ, quod tum certo mortis metu facere cogebatur, conſenſit, ut mortem effugeret dicti Al petitionibus ſupradictis. Præfatus vero legatus cū hæc ad aures ejus impietas perveniſſet, ad Senogallienſē Civitatē feſtinus accedens, in ipſum Poteſtatē, & totum conſilium Civitatis Fanenſis ſolemniter promulgavit excommunicationis ſententiam, ſalva ea, quam pro facto præfatæ Foroſempronienſi Eccleſiæ tulerat in eoſdē. Licet igitur pœna ſeverior tantis deberetur exceſſibus, nos tamen mitiori utentes ad præſens præfati Legati ſētentiam auctoritate Apoſtolica roboramus, & Civitatem prædictam diſtrictiſſimo ſubiicimus interdicto. Adiicientes, ut præfatus Al. & complices ejus, etiam finito ſui regiminis tempore, nihilominus eadem ſententia teneantur, nec ab eadem poſſint abſolvi, niſi perſonaliter propter hoc ad ſedem venerint Apoſtolicam, niſi forſan in mortis articulo conſtituti, uxorem quoque, ac familiam ejus ſententiæ ſubiicimus interdicti, auctoritate præſentium inhibentes, ut quamdiu ſæpedictus Al. in aliqua civitate, caſtello, ſeu villa perſonaliter fuerit, nullus ibi divinum præſumat officium celebrare, & ſi quis, & alicujus obligationis vinculo eſt aſtrictus, non teneatur eidem ſic ligato, aliquatenus reſpondere. Ad hoc ſub pœna excommunicationis diſtrictiſſime inhibemus, ne aliqua Civitās, caſtellum, ſeu villa ſupradictum Al. ullo unquam tempore in Rectorem, ſeu Poteſtatem aſſumat, ſententias ſi quas forte idem, vel aliquis auctoritate ipſius protulerit, quamdiu fuerit ſic ligatus decernimus irritas, & manere nullo unquam tempore valituras, ſub pœna etiam excommunicationis diſtrictius inhibemus, ne quis cum Fanenſibus antedictis, donec ſuper præmiſſis eidem Epiſcopo, & Fanenſi Eccleſiæ congruè ſatisfecerint, aliquod præſumat commercium exercere. Ideoque univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta in virtute S. obedientiæ diſtrictè præcipiendo mandamus,*

qua-

Digitized by Google

quatenus ſinguli per civitates, & diœceſes veſtras ſingulis diebus Dominicis, & feſtivis per vos, & ſubditos veſtros hanc ſolemniter publicantes, eam precipiatis, & faciatis quantum in vobis fuerit firmiter obſervari. Denuncietis etiam eiſdem Fanenſibus, quod ſi diu in ſua contumacia perduraverint, poterunt non immerito formidare, ne civitatem ipſorum epiſcopali dignitate privemus, ut in quo deliquerunt, juſto judicio puniantur, & etiam inſolentiam brachii ſæcularis potentia comprimamus. Dat. Ferentin. II Kal. Octob anno 2.

H*Onorius ſervus ſervorum Dei. Dilectis &c. Ariminen. & Senogallien. Epiſcopis. Literas, quas nobis ſupra negotio Fanenſi, & Foroſempronienſi Eccleſiæ deſtinatis, intelleximus diligenter. Licet autem quidam cives Fanenſes, qui propter hoc ad præſentiam noſtram acceſſerant communis ſui nomine viſaro voluerint noſtris ſupra hoc obedire mandatis, nos tamen cautionem hujuſmodi nequaquam ſufficientem in tanto negotio reputantes, negotium ipſum ad vos duximus remittendum, per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus civibus Fanenſibus injungatis, ut ſatisfaciant ven. fratri noſtro Fanenſi Epiſcopo, & dilecto filio Foroſempronienſi electo, & ejus Eccleſiæ de damnis manifeſtis, de quibus ſine dilatione poteſt ſatisfactio exhiberi, aſtringentes ſe a quartodecimo anno ſupra præſtito corporaliter juramento, & pignorativa, vel ſaltem fidejuſſoria cautione, quod ſtabunt mandatis noſtris ſuper aliis, quæ licet ſint manifeſta, emendari tamen ſine dilatione non poſſunt, & quod parebunt juri ſuper dubiis coram nobis, vel quibus hoc duxerimus committendum, potiuſque aut adimpleverint, quæ præmiſimus, relaxetis ſententias quibus propter hoc Fanenſis Civitas, & fautores ejus ſubjacere noſcuntur, Albrigettum, & alios juxta formam Eccleſiæ abſolventes ſpecialiter, qui pro offenſa præfati Epiſcopi in excommunicationem, vel canonem lata ſententia inciderunt, eaſdem vero ſententias ſi forſan hac adimplere noluerint, ſolemniter innovetis, & faciatis uſque ad ſatisfactionem condignam inviolabiliter obſervare. Datum Laterani 10.*
a III. *Kal. Aprilis anno a 2.*

(„*Hic Richardus interfuit teſtis cuidam privilegio,* „*quo Aldobrandinus, atque Azzo Eſtenſes fratres tunc* „*Marchiæ Anconitanæ Domini, ſub annuo cenſu librarum centum Ravennatum civibus Fanenſibus remittunt omne jus, quod ipſis in eorum urbem competebat. Aſſervatur Originale in Archivo Fanenſis Magiſtratus dat. Auximi 18. Maii* 1214. Gaſparolus.)

XXI. * 18. ALBERTUS Epiſcopus Fanenſis an. 1222. cujus meminit Rubeus in hiſt. Ravennatenſi.
* Ex App. tom. 5.

XXIII 19. A. *b* ex Canonico Cathedralis Eccleſiæ ad Epiſcopatum auctoritate Innocentii IV. evehitur anno 1245. 4. id. Decembris, confirmata electione Capituli. Scribit idem Epiſcopo Senogallienſi, ut munus illi conſecrationis impendat, ep. 59. fol. 25. & ep. 60. fol. 125. tenor talis eſt.
b Adiutus.

INNOCENTIUS EPISCOPUS ſervus ſervorum Dei.

Epiſcopo Senogallienſi.

E*X parte dilecti filii A. electi Fanenſis nobis extitit ſupplicatum, ut, cum electionem de ipſo tunc Eccleſiæ Fanenſis Canonico in eadem eccleſia canonice celebratam ſupplendo defectum, ſi quis forte in ea extiterit de plenitudine poteſtatis duxerimus confirmandam, & ipſi electo nimis diſpendioſum exiſtat pro conſecrationis munere obtinendo ad ſedem Apoſtolicam laborare, illud impendi ſibi in illis partibus mandaremus. Ipſius igitur precibus inclinati mandamus, quatenus præfato electo authoritate noſtra munus conſecrationis impendas, recipiens ab eo noſtro, & eccleſiæ Romanæ nomine juramentum, juxta formam juramenti, quod ipſe præſtabit de verbo ad verbum nobis per ejuſdem patentes literas ſuo ſigillo ſignatas, per proprium Nuncium quantocius ſtudens deſtinare. Datum Lugduni, 5. idus Decembris. anno 2.*

XXII. 20. Fr. GREGORIUS Faventinus (1) Ordinis Prædicatorum Epiſcopus fuit an. 1240. cujus S. Antoninus meminit hiſt. p. 1 de quo nihil reperimus in regeſt. ſummorum Pontificum. („*Videtur obiiſſe an.* „1245. *Quo eodem anno electus fuit Fanenſis Epiſcopus* „*ab Innocentio IV. Fr. Gregorius Bonagemus Peruſinus, Ord. Prædic. qui tamen onus renuit ſubire. Conſpicitur adhuc Peruſia in clauſtro Fratrum Prædic. hujus tum pietate, tum doctrina illuſtris viri depicta* „*imago cum hac inſcriptione*: B Bonamenſus Peruſinus Epiſcopus Fanenſis electus miraculis clarus. „*Hoc recuſante Fanenſem Epiſcopalem dignitatem* „*electus eſt Adiutus, quem ſupra litera initiali A... memoravit Ughellus.* Gaſparolus.)

(„ ARDUINUS *poſt Adjutum enumerandus ex* „*Reg. Vatic. an.* 1255. *quem deceptus Faventinum* „*deſcripſit conſentiente Waddingo Ughellus.* Luc.) XXIV

21. Fr. MORANDUS è Signia caſtello, quinto ab urbe Florentina milliario diſtante, Prædicatorum inſtitutum jam inde ab adoleſcentia in monaſterio S. Mariæ Novellæ amplexus eſt, in cujus vitæ genere adeò profecit, literiſque excultus eſt, ut Callianus Pontifex renunciatus ſit in Umbria, deinde à Clemente IV. Pontifice ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1265. 4. Non. Octobris, ut ex regeſt. Vatic. colligitur ep. 51. fol. 36. deceſſit autem 1276. ut ſupramemorati monaſterii monumenta liquidiſſimè habent. XXV

22. FIDESMUNDUS Canonicus Cathedralis per viam compromiſſi à Capitulo electus, confirmatur à Nicolao III. an. 1278. id. Julii, & ab eodem conſecratur, ex reg. Vat. ep. 99. f. 24. Obiit an. 1283. XXVI

23. BONOMO ex Præpoſito Cathedralis Eccleſiæ à Capitulo electus confirmatur à Martino IV. an. 1283. Id. Decembris ex reg. Vat. ep. 86. f. 142. an. 3. Munus conſecrationis ſuſcepit ab Ordeoneo Epiſcopo Card. Tuſculano. Fato obiit an. 1288. XXVII.

24. FRANCISCUS Abbas S. Laurentii in campo Ordinis S. Benedicti Fanenſis diœceſis, defuncto Bonomo ab una parte Capituli poſtulatus in Epiſcopum, cum alia Leonardum Priorem monaſterii S. Mariæ de Portu novo Anconitanæ diœceſis ejuſdem Ordinis poſtulaſſet, Franciſcus confirmatur à Nicolao IV. anno 1289. 15. Kal. Maij reg. Vatic. ep. 148. fol. 142 Præfuit ad annum 1296 *c.* & ad Senogallienſem Eccleſiam translatus eſt. XXVIII.
c 1295.

25. BERARDUS Monachus Caſinenſis, Aquinas prius Epiſcopus adlectus eſt à Cœleſtino V. Sed cum idem Pontifex Papatui ceſſiſſet, nondum illo conſecrato, Bonifacius ſucceſſor Fanenſem Epiſcopum deligit anno 1296 *d.* 2. id. Decemb. ex reg. Vatic. ep. 584. fol. 132. Anno 1. Fato autem ceſſit ann. 1305. 13. Kal. Januarii ex Menologio Montis Caſini. XXIX.
d 1295.

26. JACOBUS Canonicus Cathedralis Eccleſiæ electus à Capitulo per viam compromiſſi, confirmatus à Clemente V. die 11. Kal. Februarii anno 1. ſucceſſit Berardo anno 1305. Fato ceſſit anno 1312. ex reg. Vatic. XXX.

27. JACOBUS ex Canonico à Capitulo electus confirmatur à Clemente V. anno 1312. 2. id. Junii an. 7. ep. 65. fol. 137. Conſecratur in curia per Martinum Archiepiſcopum Bracharenſem. Hic ſimul cum Petro Epiſcopo Calliano Epiſcopali dignitate exuti ſunt ann. 1327. quod contra Romanos Pontifices Federici Mōtis feltri rebellis perfidioſè partes faverent ex reg. Vatic. Joannis XXII. Datum Avenion. 8. Kal. Febr. an. 6. ep. 105. Qui poſtea Jacobus ad eandem Fanenſem dignitatem reaſſumptus fuit, ſanctique Franciſci Eccleſiam conſecravit anno 1335. ut literatum marmor proloquitur, quod ſuper portam ejuſdem Eccleſiæ præeminet ad legendum. Deceſſit anno 1342. XXXI

28. PETRUS patria Piſaurenſis, ex Canonico Fanenſi Epiſcopus eligitur à Clemente VI. an. 1342. 6. Id. Julii, ex reg. Vatic. ep. 19. fol. 129. an. verò 1351. Eccleſiam Scatoneti conſecravit. XXXII.

29. Fr. LUCAS Mannellus nobilis Florentinus, Ordinis Prædicatorum, antea Auximanus Epiſcopus, ad Eccleſiam hanc translatus eſt anno * 1357. Hic Florentiæ fato functus eſt, ſepultuſque eſt in cœmeterio S. Mariæ Novellæ 1363. XXXIII.
* Ex App. t. 2.

30. Fr. LEO anno 1367. in Cathedrali templo Deiparæ Virginis Annunciatæ ſacellum erexit, cujus XXXIV.

(1) Hic debet anteponi Adiuto, ut patet ex annorum ſerie.

jus rei memoria exciſa in pariete affixa perſpicitur. A

(,, *Capellam Corporis Chriſti erexiſſe conſtat ex ſe-*
,, *quenti, quæ adhuc legitur, inſcriptione:* Capella cor-
,, poris Chriſti erecta per D. Fr. Leonem Faneuſem
,, Epiſcopum 1378. *Obiit autem hic Præſul an.* 1388. *ut*
,, *patet ex regeſt. Capitulari: quod erroris arguit VVad-*
,, *dingum, qui Leonem ann.* 1380. *defunctum affirmat*
,, Gaſparolus.)

XXXV. 31. PETRUS Civis, & Epiſcopus Fanenſis, tranſlatus de Maſſana Eccleſia anno 1380.(1) 26. Februarii, ex lib. oblig. Bonifacii IX. (,, *Hic Ord. S.*
,, *Auguſtini Alumnus ad Æmonenſem inſulam e clau-*
,, *ſtro vocatus eſt an.* 1377. *inde tranſlatus ad Maſſa-*
,, *nam ann.* 1380. *è qua ad Fanenſem tranſiit ann.* 1389.
,, *Deceſſit verò an.* 1394. Gaſparolus.)

XXXVI. 32. Fr. JOANNES de Bertoldis, Ord. S. Dominici, à Bonifacio IX. electus, ſucceſſitque Petro defuncto anno 1394. 2. Id. Octobris. Hic Theologica facultate ſatis celebris fuit. Deceſſit autem 1407.

XXXVII. 33. ANTONIUS David Venetus demortuo Joanni ſuffectus eſt anno 1407. die 20. menſ. Maii, Gregorio XII. eligente. B Eccleſiam S. Sylveſtri de Saltaria conſecravit anno 1410. die 15. menſ. Junii. (,, *Et antea*
,, *an.* 1409. 11. *Aug. conſecraverat Fani Eccleſiam Au-*
,, *guſtinianorum S. Luciæ. Obiit menſe Julio ann.* 1416.
,, *ex lib. Obl. Prælat. Martini V. pag.* 222. Gaſparolus.)

34. ANTONIUS (2) Carbonus ſucceſſit Antonio, defunctuſque eſt anno 1413. hujus memoria extat in Cathedralis Archivo.

XXXVIII. (,, *JOANNES Firmanus nobilis Fanenſis ex E-*
,, *piſcopo Firmano Fanenſis electus eſt à Martino V.* 1.
,, *Januarii* 1418. *Aſſervatur adhuc hujus electionis Bul-*
,, *la in Archivo Canonicorum. Mortem oppetiit anno*
,, *ſequenti, ideſt* 1419. Gaſparolus.)

XXXIX. 35. Fr. JOANNES Seravallenſis, Ord. S. Auguſtini, ex Epiſcopo Firmano huc tranſlatus eſt 1417. 14. Kal. Jan. E vivis autem exemptus eſt an. 1445. (,, *Hic Fr. Jo. Bertoldus ſucceſſit Jo. Firmano e-*
,, *lectus à Martino V. ann.* 1419. *menſe Aprili. Obiit*
,, 1445. *die* 1 *Februarii.* Gaſparolus.)

XL. 36. Fr. JO: HENRICUS de Tonſis, Fanenſis, Ord. Minorum, Joanni Seravallenſi ſucceſſit an. 1445. C 6. Idus Martii. Hic porticum Cathedralis ſubſtruxit; è vivis autem ſublatus eſt anno 1482. (,, *Anno* 1680.
,, *dum Palatium Epiſcopale ædificaretur, erutum fuit*
,, *Marmor, ita tempus, quo dicta Porticus extructa fuit,*
,, *indicans:* MCCCCLXXVI. Joannes Tonſus Ponti-
,, tifex Fani Divæ Mariæ Porticum dedit. Opus Ma-
,, rini Cedrini Veneti Architecti ædis B. Mariæ in
,, Laurero. *Tonſus hic à VVaddingo Ann.* 1. 2. *erro-*
,, *neè appellatur Franciſcus, quem egregio commenta-*
,, *rio Dantis carmina illuſtraſſe etiam affirmat.* Gaſp.)

XLI. 37. Fr. ANTONIUS è Pinarolo Pedemontanus Ordinis Minorum Doctor celebris, cum jam provectæ eſſet ætatis à Sixto IV. Epiſcopus electus eſt Id. Auguſt. anno 1482. Deceſſit autem 1499. ſepultuſque eſt in Cathedrali in marmoreo ſepulchro, ejuſdem effigie, gentilibuſque inſignibus appoſitis, cum ſubjecto epitaphio.

R. D. Domino Antonio de Pinarolo ſacr.
Theol. Mag. Ord. Minor. diverſis Provinc.
iterum Miniſtro, Epiſc. Fanenſi, ſuæ Cathe-
dralis Eccleſiæ prædiorumque omnium op-
tim. reſtaur. bonorumque ſibi à Deo dat. hila-
ri eleemoſ. hoc supereſt ſepulchrum. vixit ann.
lxxxv. obiit anno ſalutis M. CCCC. IC. D

XLII. 38. JO: BAPTISTA Bertucciolus, Cæſenas, Monachus, ac Prior S. Mariæ de Monte Ord. S. Benedicti Congregationis Caſinenſis, ab Alexandro Papa Epiſcopus adlectus eſt die 11. menſis Septembris an. 1499. Sub Leone deinde X. Lateranenſi Concilio interfuit *a*, atque in Cathedrali tumulatus.

a an. 1514.

(,, *Hic Palatii Epiſcopalis partem, quæ ad Septemtrio-*
,, *nē vergit, ædificavit: ejuſq; gentilitia ſtēmata adhuc*
,, *ſupra feneſtras viſuntur. Primus fuit ex Epiſcopis*
,, *Fanenſibus, qui Regularis ex indulto Leonis X. dat.* 13.
,, *Decemb.* 1517. *viridem galerum deferret. Fato ſubla-*
,, *tus eſt, an.* 1518. Gaſp.)

39. GORUS Gherius Piſtorienſis, à Leone X. electus eſt 1518. die 10. menſ. Novemb. XLIII Vicelegationis munere Bononiæ egregiè perſunctus eſt, plurimiſque aliis eccleſiaſticæ ditionis Civitatibus incorruptè jus dixit. Fanenſi demum Epiſcopali munere libens, volens, abivit anno 1528. (,, *Hoc eodem anno*
,, *deceſſit Bononiæ, atque in Eccleſia S. Petronii magni-*
,, *ficè elatus ſepultus fuit. In Epiſtolis Principum tom.*
,, 1. *pag.* 11. *ſuſcribitur electus Fanenſis epiſtola dat.* 21.
,, *Januarii* 1518. Gaſp.)

40. HERCULI Cardinali Gonzagæ Fanenſis XLIV Eccleſia tamquam adminiſtratori demandata eſt 17. die Febr. anno 1528. cui cum præfuiſſet uſque ad annum 1530. deinceps eo munere ſe exoluit.

41. COSMUS Gherius Piſtorienſis, nepos ſuperioris Gherii, nobilis indolis juvenis, ac non vulgaris XLV. eloquentiæ orator, à Clemente VII. Mediceo, vixdum annos pubertatis egreſſus *b*, ex privilegio electus fuit Epiſcopus die 14. menſis Junii anno 1530. B Huic ſcribens Bembus, illum eruditorum virorum ornamentum appellat, ac nobilioribus diſciplinis nobiliter cultum *c*. Itaque cum Coſmus conſummatus in brevi expleſſet tempora multa, cum ſingulari doctorum virorum dolore exceſſit è vivis nondum inauguratus Epiſcopus, ann. ætatis ſuæ 24. ſalutis verò 1537. tumulatuſque eſt in Cathedrali cum epitaphio.

b 17. *annos ætatis agens.*

c Ejus Epiſtolæ lucem videre Coloniæ an. 1582. *inter virorum Clarorum Epiſtolas. Gaſpar.*

Coſmo Gerio Piſtorienſi, Fani Epiſcopo electo
moribus, pietate, & liberalibus diſciplinis or-
natiſſimo, ſummo apud omnes bonos in amo-
re, & honore, qui vixit annos xxiv. menſ. 1.
D. XXIV. obiit 8. *Kal. Octob. M. D.*
XXXVII.

XLVI 42. Fr. PETRUS Bertanus Mutinenſis, in Nonantulæ Caſtelli territorio ortus, Ordinis Prædicatorum alumnus, Theologus, ac celebris concionator, linguarum peritia eruditus, inque tractandis negotiis habiliſſimi ingenii, apud Paulum III. Farneſium præcipuè in pretio fuit, à quo electus eſt Fanenſium Præſul anno 1537. die 28. menſis Novembris, legatuſque C ad Tridentinum Concilium, tanquam qui in Theologica facultate nulli per id tēpus haberetur ſecundus. Munere etiā legationis apud Carolum V. perſunctus eſt, in quo quidem planè oſtendit, quid ipſe valeret in componendis negotiis, ut illud tandem ſaluberrimū coiret Concilium, unde totius infectæ Germaniæ medicina, ſaluſq; videbatur poſſe ſperari. Unde cum apud Principes Chriſtianos maximam gratiam collegiſſet à Julio III. ita exigentibus meritis, presbyter Card. creatus eſt, tit. SS. Petri & Marcellini 1551. parumque abſuit in proximo poſt mortem Julii Conclavi, ubi Marcellus Cervinus, ſub nomine Marcelli II. Pontifex renunciatus eſt, quin eveheretur ad ſedem *d*. Romæ deceſſit anno 1558. ſepultuſque eſt apud S. Sabinam in marmoreo ſepulchro, cum hoc ſubjecto epitaphio.

d Scripſit libellum de Auctoritate Papæ contra Lutherum.

D. O. M.

Petri Bertani Mutinēſis corpus hic ſitum eſt,
qui cum adoleſcens in D. Dominici familia
D *nomen dediſſet, doctrina, & virtutis ergo fa-*
ctus eſt Epiſcopus Fanenſis. Tum à Paulo
III. Nuncius miſſus ad Carolum V. duobus
memoria noſtra prudentiſſimis Principibus
incredibiliter ſatisfecit. A Iulio III. in Car-
dinalium numerum adlectus, ſub Paulo IV.
mortalitatem cum immortalitate commuta-
vit. Benè precare quiſquis es, ita tibi quo-
que alii benè precentur. Vixit annos lvi. menſ.
iv. dies iv. Obiit anno ſalutis MDLVIII.
Guronus frater fratri vita chariori poſuit.

Cæterùm Guronus frater Petri Cardinalis, ex nobiliſſima fœmina Columnenſi Romana ſuſtulit Petrum, cuius nepotes ex infelici ſtudio, hodie penè ad poſtremam egeſtatem redactos videmus. Quam quidē humanarum rerum, non tam inſtabilitas temporum, quam

(1) Si Bonifacii IX. tempora reſpicies, facilè corriges annorum ſupputationem, quæ ex Typographi defectu variè obloquitur in Catalogis Maſſano, & Fanenſi Ughellianis: & ſcribes an. 1380. *Luc.*

(2) Hic Antonius electus fuit Fanenſis Epiſcopus à Pſeudo Pontifice Joanne XXIII. vivente adhuc Antonio David. neque unquam male obtenta dignitatis poſſeſſionem iniit. *Gaſpar.*

quam noſtræ mortalitatis invexit ſtulta credulitas. Floruit autem non multo poſt Lucia Bertana, eximiæ pudicitiæ, ac pulchritudinis fœmina, poetica laude & ipſa clara, & à poetis ſui temporis mirè laudata, in quibus enituit Gabriel Franciſcus Monachus Cillerciēſis nobilis Florētinus, omniū, qui tūc degebāt in vivis, poeta ſuaviſsimus, cuius in 7. libro ſuæ Septimianæ hiſt. cū laude meminit noſter Baccetius.

Poſt Cardinalis Bertani exceſſum ad Herculem Cardinalem Gonzagam Fanenſis Eccleſiæ adminiſtratio devoluta eſt, propter regreſſum, quem ſibi reſervaverat anno 1552. Illamque Eccleſiam uſque ad annum 1560. moderatus eſt, ac deinceps iterum eo munere ſe exſolvit.

XLVII. 43. HIPPOLYTUS Capilupus Mantuanus, ſcientiarum cultura longè clariſsimus, Cardinalis Gonzagæ familiaris, Epiſcopatum obtinuit à Pio IV. ſummo Pontifice die 21. menſ. Junii an. 1560. Eundemq; ad Pub. rem Venetam legavit. *a* Fanenſem porro Eccleſiam maxima cum pietatis, prudentiæq; laude adminiſtravit 7. omnino annos. Deceſsit Romæ anno 1580. ſepultuſque eſt ad Aram Cœli, ubi prope ſacrarium in pulchro depoſito hoc epitaphium legitur.

a Conc. Trident. interfuit an. 1563.

D. O. M.

Hippolyto Capilupo Mantuano, Epiſ. Fanenſi qui integritate vitæ, ſuavitateque morum, elegantia ingenij, & maximis amicorum periculis fide ſingulari. In difficillimis negotijs explicandis, dexteritate, & prudentia excelluit: Herculi Gonzagæ Card. Mantuano clarus fuit A Pio IV. Legatus ad Venetos, eo munere, per biennium ſumma omnium approbatione perfunctus eſt. Vixit annos lxviij. obiit 10. Kal. Maii M.D.LXXX. Camillus Capilupus Patruo optimo, optimeque de ſe merito lachrymans poſuit.

XLVIII. 44. FRANCISCUS Ruſticuccius Fanenſis (1), Card. Hieronymi Ruſticuccij propior affinis, („*Auditor Card. Alexandrini*;) Venuſinus antea Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam à Pio V. tranſlatus eſt, die 31. menſ. Januar. an. 1567. cuius adminiſtratione Capilupus ſe exſolverat. Fanenſem Eccleſiam rexit Franciſcus XX. ipſos annos. Deceſsit autem 1587. ſepultuſque eſt in Cathedrali, cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Franciſco Ruſticuccio Fanen. Venuſina primum, deinde ob meritum pietatis Eccleſiæ Fanen. Epiſcopo, cui cum per ann. xx. integerrime præfuiſſet, obiit anno Domini M.D.LXXXVII. ætatis ſuæ xxxxviii.

XLIX. 45. JULIUS Othinellus Firmanus, in Regno Neapolitano Caſtri Epiſcopus, cum apud Ducem Sabaudiæ legatione fungeretur, huc tranſlatus eſt, anno 1587. die 21. menſ. Octob. Deceſsit autem 1603. die 25. menſis Februarii, defunctumque Cathedrale templum excepit.

L. 46. THOMAS Lapius Florentinus *b*, honeſta familia ortus, variè magis literatus, quam ſtructioribus muſis cultus, Hippolyto Card. Aldobrandino, qui poſtea Apoſtolicam evectus ad ſedem Clemens VIII. dictus eſt, in intimis familiaribus fuit, eiuſdemque Pontificis intimus cubicularius, aulæque negotiis egregiè exercitus, ab eo demum Fanenſis Pontifex declaratus eſt an. 1603. die 20 *c*. menſis Aprilis. Deinde cum ad Hiſpaniarum Regem Nuncius deſignatus fuiſſet, mortuo Pontif. ea cura, maioriſque ſpe dignitatis ſolutus, ad Eccleſiam ſuam rediit, eamque integerrimè per decem, & novem ipſos annos adminiſtravit, atque è vivis exemptus anno 1622. *d* ſepultus eſt in Cathedrali in SS. Sacramenti ſacello in pavimento, ubi ejus gentilitia ſtemmata hæc ſacræ ſcripturæ verba exornant. *Diſperſit, dedit pauperibus, juſtitia ejus manet in ſeculum ſeculi*. Parieti verò hujuſmodi elogium marmori inciſum legendum perſpicitur.

b Faventinus, cujus meminit Chartarius in ſyll. Adv. Conſis. Maud.

c 31.

d 6 Nonas Junii.

D. O. M.

Thomæ Lapio Florentino, Epiſcopo Fanenſi ob literarum, fidei, & integritatis expertam præſtantiam Clementi VIII. optimi charo, & in ejus legatione Polonica ad negotia adhibito, ejuſdemque intimo cubiculario, Romæ pauperum, & conſiſt. Aulæ Advocato Audit. Cam. Apoſt. ad civilia locumtenenti, & perpetuo vice Auditori ad Hiſpaniarum Regem Nuncio Apoſt. deſignato. Et in Eccleſia Fanenſ. annos xix. menſes duos virtutum promotori, egenorum Patri, Paſtori Optimo, 6. Non. Junii. MDC.XXII. an. ætatis ſuæ LXVI. diem functo. Hyeron. & Fratres Lapii Patruo Amantiſſ. PP.

47. FRANCISCUS Boncompagnus Bononienſis à Gregorio XV. electus Cardinalis, Thomæ Lapio in Epiſcopatum ſucceſſit, ann. 1622. die 11. menſis Junii. Qui uſque ad annum 1626 *e*. Fanenſi præfuit Eccleſiæ, ac deinceps ad Archiepiſcopatum Neapolitanum trāſlatus eſt. De quo ſuo loco plura narrabimus. LI.

e 21. Martii.

48. JULIUS Card. Sachettus Florentinus, Gravinæ antea Præſul, Nunciuſque ad Regem Hiſpaniarum, atque ab Urbano VIII. vocatus ad purpuram, ab eodem Pontifice ad Eccleſiam Fanenſem tranſlatus eſt, declaratuſque Legatus Ferrariæ, per id maximè tempus, cum teterrima contagioſa lues per nobiliores totius Italiæ Civitates ſæviſſimè graſſaretur. Quem ineluctabilem morbum Sachettus ſua prudentia, conſiliiſque à Ducatu Ferrariæ quàm longiſſimè arcuit. Princeps quidem præter cæteras animi dotes affabilitate præcipuus, ac candidiſſimis moribus, iiſq; cumulatus virtutibus, quæ Principem Eccleſiaſticum videantur decere. Hic cum uſque ad annum 1635. Fanenſem Eccleſiam incorruptè, ſanctèq; rexiſſet, reclamantibus populis, eo munere ſe exſolvit. Poſt hæc Bononienſem Legationem ſuſcepit; qui ſuperſtes adhuc me vetat ſcribentē, quo minus explicatiſſimū illius virtutum campum poſſim percurrere. LII.

49. HECTOR Diotallevius, primum S. Agathæ Gothorum Epiſcopus, huc tranſlatus eſt, 17. die menſis Septembris anno 1635. (*Fuerat jam Hector V. S. R.* „*& in Inſula Melita fidei Quæſitor: inde die 4. Febr. an.* „*1618. à Paulo V. renunciatus S. Agathæ Gothorum E-* „*piſcopus & ab Urbano VIII. die 17. Septemb. 1635.* „*Fanenſis declaratus. Cathedralis Altare majus pre-* „*tioſis marmoribus exornavit, ubi cum D. Fortunati* „*corpus requieſceret, reclauſumque hac occaſione foret* „*ejus marmoreum ſepulchrum, ſequens inſcriptio reper-* „*ta eſt*; Corpus S. Fortunati Epiſcopi Fanenſis „MXII. *Demum cum ſanctè ſuam rexiſſet Eccleſiam,* „*obiit Hector omnium mœrore die ultima Aprilis 1641* „*in Cathedrali cum ſequenti Epitaphio tumulatus.* LIII.

„Hectori Diotallevio Patritio Ariminen.
„qui primum in Rom. Cur. V. S. Refer. in
„Melitenſi Inſula Inquiſitor, mox S. Aga-
„thæ Gothorum Epiſcopus, indeque ad Fa-
„nenſem Eccleſiam tranſlatus, Sacerdotali
„Conſtantia pro Eccleſiaſtica immunitate
„non ſemel, nec ſine vitæ periculo decer-
„tavit; Paterna pietate, ſumma virtute ver-
„bo Dei populum aluit; Pauperes quaſi fi-
„lios in ſinu enutrivit: Deniq; plenus die-
„rum ac meritorum deceſſit Ætatis ſuæ
„Ann. LXXVII. Anno Dom. MDCXLI.
„Michael Angelus & Julius Diotallevii
„Fratris filii & hæredes Patruo optimo be-
„nemerenti PP. *Gaſparolus*.)

*50. ALEXANDER Caſtracanus nobilis Fanenſis, ex Epiſcopo Neocaſtrenſi, & Apoſtol. Nuncio apud Sabaudiæ Ducem tranſlatus. Eſt ad Patriæ ſedem an. 1642. die 22. Junii exceſſit an. 1649. ſepultus in Cathedrali. („*cum hoc Epitaphio*. LIV.

** Ex App. tom. 5.*

D. O. M.

„*Alexander Caſtracanus Epiſcopus Fanenſis*
„*Quem Vita integrit. & multiplex literat.*
„*hic jacere non ſinit Roma, dum Provincia-*
„*rum ageret Juſtitia tenax ad Ducem Sa-*
„*baud. Legat. Pontif. inter ardua negot. pru-*
„*dent. cultor, in Luſitania Apoſtolicus Nun-*
„*cius*

(1) Ordinis Minorum Conventualium fuiſſe hunc Franciſcum affirmat Vvaddingus tom. 4. Annal. At decipitur. Confundit enim Franciſcum Ruſticuccium Fanenſem Epiſcopum cum altero Franciſco Ruſticuccio hujus affine, qui inter Conventuales profeſſus obiit Bononiæ, dum Monaſterii ſui Ordinis Cuſtos eſſet & Prior. *Gaſparolus*.

„ *cius invicti animi fortitud. illuſtrium Catholicæ Eccleſiæ Præſulum Æmulator Fanen. Eccleſiæ præpoſit. preſertim ob effuſam in pauperes Charitatem Pater Patriæ merito dictus, Muneribus perfunc. præcipuis, nempe Juſtitiæ, Prudentiæ, fortitudinis, Charitatis ſui deſideri. reliquit. obiit ann. MDCIL. Ætat. ſuæ LXVI. Vincentius Caſtratanus Primogenitura ditatus Amantiſſimo Patruo de Apoſtol. Sede, de Patria, de ſe tam Benemerito Grati animi monum. p. A. D.*

MDCLXII.

LV. 51. JO. Baptiſta Alſerius Senogallienſis *a*, præficitur Eccleſiæ Fanenſi ab Innocentio X. Pont. Max. die 6. Decemb. 1649.

a De Monte Bodio Senogallien-Diœceſis.

ADDITIO

(„ *Cujus fuerat in purpurata fortuna unus è domeſticis aulicis, & intimus deinceps Cubicularius in apice Pontificatus. Fanenſes ſuos amantiſſime fovit: vir cum ſumma animi ſimplicitate rectitudine morum præfulgens. Chriſtinam Suecorum Reginam Romam primo tendentem ſolemni pompa excepit. Eccleſiæ huic cum diutius proficuè præfuiſſet, obiit Fanenſi gregi ſui relinquens deſiderium anno 1676. die 17. Septemb. in Cathedrali ſepultus.*

LVI. „ *ANGELUS Ranutius nobilis Bononienſis, Damiatenſis Archiepiſcopus in partibus infidelium, Fanenſibus jus ſacrum dicere juſſus eſt 18. April. 1678. Hic poſt emenſos literarum curſus, & civilis, ſacrique juris laurea adepta Doctorali, Romanam Aulam in Clericali toga frequentare cœpit. Itaque doctrina, & morum probitate cum apud omnes inclareſceret, inter Prælatos U. S. Ref. primùm connumeratus eſt, mox adhibitus in variis expediendis negotiis, & gubernii præcipuarum Urbium ditionis Eccleſiaſticæ ad maiora promovendus, Damiatenſi Archiepiſcopali infula condecoratus eſt 30. Aprilis 1668. Mox Nuncius Apoſtolicus primùm ad Sabaudiæ Ducem, ad Regem Poloniæ miſſus deinde, in opera quaque Apoſtolici Viri multo effuſo ære exarſit. Romam reverſus Vicelegationis munus cum ſumma poteſtate abſente Legato Cardinali iubetur exercere in Urbinatenſi ditione; ad Maceratenſem denique pro Romano Pontifice tranſlatus Præfecturam. Dum ea potitur, Fanenſium Pontifex acclamatus eſt. Indefeſſus Nuncius Apoſtolicus ad Regem Galliæ; mox inter Purpuratorum Patrum Collegio adſcriptus eſt inter presbyteros connumeratus in 2. cardinalium promotione ab Innocentio XI. die 2. Sept. anno 1686. ab eodemque ad Archiepiſcopalem ſedem Bononienſem tranſlatus 27. Maij 1688. cujus poſtea obitu ſubſecuto, Vaticanis comitiis ut intereſſet, Pariſiis valetudinarius abſceſſit, Romanumque iter ſuſcepit; illudque infauſto omine, qui cum Galliæ, Italiæque fines attingeret in prædonum turbam incidit, a quibus quidquid in pretioſa ſupellectili, literis, & ſcriptis mandatum habebat, nequiter, & dolo peſſimo ſpoliatus eſt. Hinc majore correptus mœrore Fanum ingreditur, ubi durius morbo dum perurgetur, claudit latus in Domino miſerabile Vitæ curriculum collachrymante univerſo Populo die 27. Septemb. 1689. cadaver ſueta pompa in Cathedrali Templo ſepultum fuit. Ubi legitur hoc Epitaphium.*

D. O. M.

„ Memoriæ æternæ Angeli Card. Ranutil,
„ Damiatæ, Fani, demum Bononiæ Anti-
„ ſtitis, qui legatione functus ex Galliis Ro-
„ mam properans hic lethali morbo corre-
„ ptus migravit ad Superos. Canonici ob
„ ſacrarium largitione devictum monu-
„ mentum hoc mærenti mærentes poſuere
„ anno Domini MDCXC.

LVII. „ *THADDÆUS ALOYSIUS del Verme Placentinus præcipua Comitum del Verme nobilitate, clarus, nobilioribus diſciplinis, & immaculata vita candore, dum verè Sacerdos Eccleſiaſticam vitam ducit, Epiſcopalem ſarcinam compellitur ſuſtinere ab Innocentio XI. 20. Septembris 1688. qui ſaluberrima vigilantia nulli deceſſorum ſecundus ſuas oves ſanctiſſimè ducens ad cœleſtia paſcua Senatoria Vaticana Purpura condecoratur die 12. Decembris an. 1695. addito Presbyteri Titulo S. Alexii ab Innocentio XII. a quo eodem Pontifice ad Imolenſem Eccleſiam tranſlatus eſt die 12. Januarii 1696. Ferrarienſem mox ſuſcepit regendam, ubi de eo prolixior erit ſermo.*

LVIII „ *IO: BAPTISTA Giberti Epiſcopus Cavenſis, & Fidei Quæſitor in Regno Neapolitano, poſt varios caſus, improboſque labores pro re Eccleſiaſtica à Cavenſium vinculo abſolutus, Fanenſibus attributus eſt die 17. Decemb. 1697. cum probitatis laude ſuum tuetur uſquemodo gregem. Prodiit hæc familia Giberta ex primariis terræ S. Ginneſii Camerinenſis Diœceſis; ex ea Ioſeph Nicolaus ſcientiſſimus, variis exactis muneribus in Pontificia ditionis Civitatibus, ab Innocentio XI. in Theanenſem Epiſcopum promotus fuit, unde ope, & conſilio huic Io. Baptiſtæ adfuit; de quo in Theanenſibus nobis ſermo erit.* Luc.)

FERENTINI EPISCOPI.

FERENTINUM antiquiſſima Civitas eſt in veteri Latio, qua ſpectat ad Hernicos, in ſupino colle ſubſtructa, propè Latinam viam, quinto ab Anagnina Civitate milliario diſtans, ſi Livio Romanæ Hiſtoriæ Principi fidem adhibere fas eſt: qui narrat Tullum Hoſtilium Romanorum Regem, jam inde à gliſcente Romana potentia ad caput Ferentinorum Populorum duxiſſe, ac vi, armiſque domitum Ferentinum cepiſſe. Id ſi verum, fateri neceſſe eſt, Ferentinates populos antiquæ nobilitatis, opumque ad invidiam priſcis illis temporibus fuiſſe, qui cum Romanorum Regum inſoleſcente tyrannide, auſi fuerint rebellionis ſigna conferre. Horum origo adeò perantiqua eſt, ut nobiliorum ſcriptorum etiam deleta induſtria, ſolùm conſtat in iis populis haud poſtremos fuiſſe, qui In Romanam naſcentem adhuc felicitatem incurrere non dubitaverint. Quin Ferentini, cum Alatrinatenſibus, Verulaniſque maluerunt priſtinas leges ſibi reſtitui, quàm Romana Civitate donari. Oppugnati deinde, & propemodum à Romana potentia expugnati, factique conſenſu Ducum prædabundo militi præda, in eo infortunato conflictu tria millia ſuorum Civium deſiderarunt. Deinde cum Ferentinum Civitatem iterum excitaſſent Romani, illò deduxere coloniam anno à Roma condita IↃLVIII. Coſs. L. Cornelio Merula, Quintoque Minutio Ther. ut apud Livium videre eſt. lib. 25. *Eodem anno* (inquit ille) *Coloniam Latinam in Agrum Ferentinum triumviri deduxerunt, Cn. Manlius Volſco, Luc. Apuſtius Fullo, Pub. Ælius Tubero, cujus lege ducebantur tria millia peditũ, fere CCCC. equites, numerus exiguus pro copia agri. Dari potuere trecena jugera in pedites, ſexagena in equites, Apuſtio authore, tertia pars agri dempta eſt, quo poſtea, ſi vellent, novos Colonos aſcribere poſſent.* Meminit alicubi Frontinus cujuſdam Coloniæ, per legem Semproniam in Etruriam deductæ, quam Ferentinenſem appellat, ad hujus, de qua modo loquimur, differentiam; Ferentum enim, ſive Ferentinum Oppidum in Etruria eſt, iam olim exciſum, à Civitate Viterbienſi non procul. Ferentini præcipuè meminerunt Halicarnaſſeus in 4. cum narrat ad Ferentinum forum cõtra Romanos conſpirationem valuiſſe, Ptolomæus, Strabo, Silius Italicus, Itinerarium, Pliniuſque. Quorum plerique in primam Italiæ regionem il-

lam

lam Civitatem reponunt : quidam autem ſecuti Livium, in Volſcis, cum in 4. narrat, Volſcorum nobilē, nnmeroſamque multitudinem in Ferentinnm confugiſſe; qnam Civitatem cum Furius Camillus cepiſſet, minus prædæ, quàm quod ſperaverat miles, ſuiſſe repertum, quòd inde Volſci dilapſi pretioſa quæque per tumultum ſecum tuliſſent, ut militem Romanum prædæ inbiantem ea ratione deluderent. Magni Conſtantiui temporibus, cum aurea pax diu divexatæ Eccleſiæ reddita eſſet, Ferētinates Evangelii lucem ipſi etiam aſpexere, perſregeruntque in profaniſſimis ſanis mendacem idolorum culturam. Tametſi enim Ferentinum jam olim antea Chriſtianæ prædicationis ſonitnm exhauſiſſet, quia tamen ea perſecutionis rabies fuit, quæ fidem Chriſti altas radices agere prohiberet, poſt Conſtantini Magni Baptiſmnm, quæ diu oppreſſa, timidaq; latuerat, adlectum uſque virorem repullulavit, uberiores inde flores, fructuſq; ad Eccleſiæ ornamentum latura. Etenim ſub Diocletiani ſæviſſima perſecutione, Ambroſius Centurio nobili corona martyrii Ferentini potitus eſt. Hic enim cum natione Mediolanenſis eſſet, ſubque Deciano Præſide ſtipendia faceret, accuſatus quod Chriſtianus eſſet, ſemelque ſuſceptam fidem ſpretis tormentis conſtantiſſimè profiteretur, denique capitalem pœnam
a 19. ſubivit die 18 *a*. menſis Auguſti; cujus ſacrum corpus in Cathedrali, tanquam Protectoris, Patronique Ferentinenſium aſſervatur. Paſſus etiam martyrium eſt propè eandem Civitatem S. Eutychius, cujus dies pro-
b 15. fectus 16 *b* die menſis Aprilis intercurrit. Conſule Martyrologium Romanum ad hunc ipſum diem. Eadem Ferentinorum Civitas venerandis Cœleſtini V. reliquiis, Cœleſtinorum fundatoris cōdecoratur. Itaque huic Civitati à S. Sylveſtro Pont. Max. primus Epiſcopus attributus eſt, quamvis ejus nomen voraverit invidioſa vetuſtas Ferentinus Præſul in Romanæ Provinciæ Pontificibus numeratur, iiſdemque prærogativis gaudet.

A D D I T I O.

(„ *Princeps hujus urbis, quæ Pontifici paret, Eccle-* „ *ſia SS. Joanni & Paulo ſacra eſt antiqua, & partim* „ *moderna ſtructura. Nulla eſt in ea dignitas poſt Pon-* „ *tificalem, ſed ſolum 17. Canonici, inter quos Theo-* „ *logalis Præbenda. Cura animarum exercetur in ea per* „ *unum Canonicum à Capitulo deputatum; aliæ quinq;* „ *numerantur Parochiæ, quæ omnes 4000. circiter ani-* „ *marum paſcunt; duo virorum, & unum monialium* „ *Cœnobia civitatem condecorant. Seminarium, & mōs* „ *Pietatis deſiderantur. Diœceſis hæc tantum loca con-* „ *tinet:* Ceccano. S. Lorenzo. Perzi. Piſterzo. Giu- „ gliano. S. Stefano. Patrica. Supino. *Vniverſa diœce-* „ *ſis fere 10000. incolas enumerat. Taxa Cameralis hu-* „ *jus ſedis ſunt flor. 100. annui redditus ſcuta 800. ſup-* „ *putantur.* Luc.)

Illorum Præſulum ſeries ſequens eſt, quam ideò, Lector, interciſam, elumbatamqne plerumqne offendes, quod, monumentis, ſcriptiſque memoriis Ferentina Eccleſia deſtituatur, quibus ad pleniorem proferendam poteramus juvari.

I. (*„ N. . . . primus Ferentinorum Epiſcopus fuit à S.* „ *Sylveſtro Papa ordinatus, cujus nomen ignoratur.* „ Lucentius.)

II. *1. BASSUS Ferentinus Epiſcopus in Synodo ſub
* En App. tom. 2. Symmacho Papa anno 502. (1)

III. („ INNOCENTIUS *Ferentinus Epiſcopus legi-* „ *tur interfuiſſe Symmachi Synodis an. 501. 504.* Luc.)

IV. 2. BONUS, primus *c* Epiſcopus eſt, qui reperiatur
c Quartus. Ferentinæ Eccleſiæ præfuiſſe, cujus meminit Anaſtaſius Bibliothecarius in vita I. Pelagii ſummi Pontificis anno 555. quem ſemel electum, cum Oſtienſis, Portuenſiſque Epiſcopi non adeſſent, qui illum conſecrarent, à Joanne Epiſcopo Peruſino, Andreaque Oſtienſi Presbytero inaugurationem accepit. Cujus ordinationis Baronius loquitur ad hunc annum. (2)

3. S. REDEMPTUS *a* Juſtiniani, Juſtinique tem- V.
poribus floruit. Hic ex divino inſtinctu Longobardorum irruptionem in Italiam, longè ante prævidit, ut M. Gregorius lib. 3. Dialog. c. 38. ſcribit. Dum enim Diœceſim ſuam inviſeret, ad S. Eutychii pervenit Eccleſiam. Cæterùm cum jam nox provectior eſſet, lectulum ſuum prope ſepulchrum martyris conſtrari juſſit; qui illum intempeſtæ noctis ſilentio hac voce compellaſſe dicitur; Redempte vigilas? qui cum ſe vigilare retuliſſet, tertiò iteratam hanc vocem, auribus excepit. Finis venit univerſæ carnis, dictoque citius, qui fuerat locutus, evanuit. Nec mora, iteratis vocibus Redemptus admonitus, in oratione procubuit, viditque ab Aquilone vibratas igneas lanceas, fidemq; viſi non multò poſt confirmavit eventus. Siquidem ab Aquilone Longobardi progreſſi anno 568. exciſis Civitatibus, longæ pacis commoda jugularunt, ut Paulus Diaconus memorat, aliique quamplures. Porrò Redemptus inundantibus jam bellorum procellis imminenti exitio, morte vitæ filum truncante, ſubtractus eſt, inque numerum ſanctorum relatus. Cujus feſtus dies die 8. menſis Aprilis celebratur. Conſule Martyrologium Romanum, Ferrarium, Petrumque de Natalibus ad hanc ipſam diem.
a De quo Act. SS. menſis Maii tom. 1. pag. 752.

4. LUMINOSUS ſub Gregorio I. Synodoque in- VI.
terfuit Romæ celebratæ anno 591. (3) indict. 11. dum Mauritius ad Romani Imperii clavum ſederet.

5. AGNELLUS ſubſcripſit conſtituto pro monachis edito à S. Gregorio Magno in Synodo Romana Anno 601. de quo Baronius tomo 8. Annal.

(„ BONITUS *prodit ex Concilio Later. an. 649.* VII.
„ Lucentius.)

6. AGNELLUS II. *e* in Concilio Romano ſub VIII.
e Dele 1y Secundus.
Gregorio II. anno 721. ſubſcripſit decreta adverſus illicita conjugia, ex codice Vatic. num. 1353.

7. STEPHANUS interfuit Romano Concilio, IX.
anno 771 *f*. Conſule Baronium ad hunc annum. f 761.

8. HADRIANUS, apud eundem Baronium an- X.
no 853. („ *in Romano Concilio.*)

9. JOANNES ejuſdem Civitatis Epiſcopus, Con- XI.
cilio Romano interfuit ſub Hadriano II. Pontifice anno 871 *g*. g 869. vel 868.

10. STEPHANUS Joannis ſucceſſor Concilio XII
Romano ſubſcriptus reperitur, anno 879.

11. ROMANUS floruit anno 963. Conſule Ba- XIII.
ronium. („ *Sedit in Conciliabulo Rom. contra Jo. XII.*)

12. DOMINICUS ann. 993. („ *in Rom. Concilio.*) XIV.

(„ ARFRIDUS *Ferentinenſis præſens fuit Concil.* XV.
„ *Rom. an. 998.* Lucent.)

*13. BENEDICTUS Epiſcopus Ferentinus ad- XVI.
* En App. tom. 2.
eſt ſæpè nominatæ Synodo Romanæ ſub Benedicto IX. an. 1015.

14. AUGUSTINUS Monachus, & Abbas Caſæ- XVII.
Marii Ordinis S. Benedicti Verulanæ Diœceſis, electus anno 1106. Deceſſit autem 1110. ut in Chronica Ceccani.

15. PLACIDUS Monachus, & Abbas Caſæ-Ma- XVIII
rii, ut Auguſtino in Abbatiam ſucceſſit, ſic ſecundum eundem Epiſcopus Ferentinus factus eſt anno 1110. Vixit in Epiſcopatu annos 20. non ſine præcipuæ laude prudentiæ; deceſſitque an. 1130. ut in eadem Chronica Ceccani.

16. SYRO poſt Placidi exceſſum, Anacleti Anti- XIX.
papæ favore Ferentinatem obrepſit ad ſedem, inque eandem exercuit tyrannidem, uſque ad annum 1138. unde poſtea ab Innocentio II. deturbatus eſt, cujus eadem Chronica meminit.

17. TRASMUNDUS Signinus, ab Innocentio XX.
II. electus, & conſecratus Epiſcopus, an. 1138. Quem Præſulem mirum in modum res adverſæ divexarunt, tandemque ex ſceleratorum hominum factione conjectus in carcerem, ibidem miſerabiliter vitam finivit

(1) Baſſus Conciliis Romanis interfuiſſe comperitur ann. 487. 499. & 499. non verò an. 502. quo tempore jam Ferentinatibus præerat Innocentius. *Lucentius*.

(2) Andream Ferentini Epiſcopum memorat Baronius tomo VII. Annal. an. 523. n. VI. ſed Tarentinum legendum eſſe comperimus ex literis ibi citatis M. Gregorii. Hic error ex incuria Librariorum in varias deinde effluxit Baronii editiones. *Luc*.

(3) At hoc anno nullum celebratum eſt Romanum Concilium. Reponendum 595. Item Luminoſus Ferentinus legitur Eccleſiæ Antiſtes in tertio ſub eodem Gregorio Concilio an. 601. cui pariter interfuiſſe comperiuntur *Agnellus Ferentinenſis*, & *Martinus Ferentis* Epiſcopi. Plures extitiſſe Ferenti nomine deſignatas civitates in Thuſcia compertum eſt. Ferentinenſi Latinæ regionis, qui adjudicatus eſt Luminoſus, hic idem ad hunc annum protrahendus videtur 601. Agnellus verò ſaniori conjectura alteri attribuuntur ſedi; qui nulla facta Luminoſi ex hac tertia Synodo obſervatione inter præſentes Ferentinos perperam adnumeratur ab Ughello. *Luc*.

anno 1148. Kal. Aprilis, de quo eadem Chronica.

XX 18. UBALDUS Etruſcus Pratenſis, poſt obitum Traſmundi electus eſt Epiſcopus Fereotinus ab Eugenio Pontifice, cujus jam antea fuerat familiaris. Hic cum magnanimi aniiol eſſet, in diverſa loca ab eodem Pontifice legatus eſt, ut cōtra ioſultantes Sarracenos Principes Chriſtianos provocaret ad bellum. Cumque Papæ Vicarius eſſet, etiam ad Imperatorem legatione functus eſt an. 1158. Sequenti anno Octavianum Antipapam cnnſecravit, una cum Epiſcopo Melfitano. („ *Idem Conciliabulo Papienſi conſeuſiſſe* „ *ann.* 1160. *habetur ex Epiſtola Præſidentium Concil.* „ *tom. X. Concil. edit. Labb.* Lucent.)

E vivis ſublatus eſt 1161. ſepultuſque eſt in Cathedrali; cujus meminit eadem Chron.

XXI 19. RODULPHUS ſive Adulphus, ab Alexandro III. electus, & ordinatus eſt Epiſcopus ano. 1161. 3. Nonas Octobris. Interfuit Laterano Concilio anno 1179. ſub eodem Pontifice. Deceſſit autem 1191. 5. Kal. Martii ex Chron. Ceccani.

XXII. 20. BERARDUS Rodulpho ſucceſſit, an. 1191. Interfuit conſecrationi Eccleſiæ S. Mariæ de Flumine ſuæ Diœceſis facta à Card. Jordano de Foſſa Nnva anno 1196. de qua, tum & de donatione facta eodem die à Jo: Comite de Ceccano Jordani Card. nepote, Landulpho Abbati ejuſdem Abbatiæ de Flumioe, tum vero & de confirmatione Innocentii III. propè, hæc habet vetus Chron. Ceccani. mſ. apud oie.

MCXCVI Indictione XIII Hoc anno gratia, & miſericordia Dei Omnipotentis tempore D Joannis de Ceccano Eccleſia S. Mariæ Fluminis honorificè dedicata eſt, & conſecrata. Ad quam conſecrationem fuit tanquam pater D. Jordanus presbyter Card. & D. Bernardus Ferentinus Epiſcopus, & D. Joannes Anagninus Epiſcopus, D Petrus Signinus Epiſcopus, D. Oddo Verulanus Epiſcopus, D Thaddæus Alatrinus Epiſcopus, D. Tedelgarius Tarracinenſis Epiſcopus. Officium ſicut inceptum eſt IX. Kal. Auguſti poſt cœnam convenientibus Epiſcopis cum D Cardinali, & cum maxima multitudine clericorum, & laicorum, tam Campaniæ, quam Maritimæ, & aliarum provinciarum ad Eccleſiam S. Mariæ Fluminis ordinata eſt proceſſio, in qua proceſſione fuerunt ſeptem paria facularum accenſa, 20. thuribula argentea, 12. cruces argenteæ, & 4 capæ cum reliquiis, quas reliquias deportaverunt ad quatuor papiliones, qui permanebant in cannapinis extra circuitum Eccleſiæ cantantes. ℞. Hæc eſt vera fraternitas; & in unoquoque papilione 7. lampades erant ardentes, & ſic in papilionibus vigilatæ, & cuſtoditæ ſunt reliquiæ, à Clericis cantantibus, & laudantibus, & benedicentibus Dominum, & undiq; cantus, & laus laicorum virorũ, & mulierum per totam noctem non defecit.

VIII Kalendas Auguſti facto mane convenientibus Epiſcopis, & congregatis cum D. Cardinale ſecundum rationẽ conſuetudinis primo loco conſecraverunt corpus Eccleſiæ B. Mariæ ſemper Virginis, deinde reparantes proceſſionem, euntes ad papiliones tulerunt inde reliquias, & portaverunt eas in Eccleſia S. Mariæ: precibus omnium Epiſcoporum D. Cardinalis locutus eſt tam bene, & ſubtiliter, quod omnes, qui heri & nudius tertius eum agnoverant, incredibili admiratione mirati ſunt. Nondum finito ſermone ecce D. Ioannes de Ceccano, qui graviter infirmabatur in domo ſua, advenit ſanus intus in Eccleſiam. Quod videntes omnes homines, pro maximo miraculo eccipientes, & qu ſi per mediã horam ſtupeado cum ingenti voce gratiarum laudaverunt, & benedixerunt Dominum, qui vivit, & regnat in Cœlis. Sermone finito altare majus, quod eſt in medio Eccleſiæ S. Mari ſitum conſecratum eſt per manus D. Berardi ven. Ferentinatis Epiſcopi aſſiſtentibus, & cooperantibus ei D. Iordano ven Cardinali S R E & D Ioanne ven. Anagnino Epiſcopo ad honorem Dei omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Glorioſiſſimæ Virginis Mariæ, matris D. N. I. C De eeliquiis iſtis, de ligno Domini, de veſtimento B. Mariæ, Petri Apoſtoli, Iacobi Apoſtoli, Marci Evangeliſtæ, Laurentii Martyris, Sebaſtiani, & ſociorum ejus, SS Innocentium, Marii, Marthæ, Audifax, & Abacuc, Stephani Papæ de lapide S. Stephani Protomartyris, Chryſanthi, & Dariæ, & ſociorũ ejus, Eveatii, & Alexandri, Cæſarii martyris, Aureliæ, Superantiæ, de veſtimento S Thomæ Cantuarienſis Archiep Ipſo die, & ipſa hora conſecratũ eſt altare S. Pauli Apoſtoli, quod eſt ſitum in porticu prædictæ Eccleſiæ per manus

A *D Oddonis venee: Verulani Epiſcopi. De eeliquiis iſtis: Marcellini, & Petri, Marci, & Marcelliani, Mauritii martyris, Narboris mart. Abundi, Nerei, de ſanguine B. Lucillæ, Secundinæ Virginis. Eo die, & eadem hora altare S Quirici, quod eſt ſitum in alio porticu ſæpè nominatæ Eccleſiæ, conſecratum eſt per manus D Thaddæi vener Alatrini Epiſcopi. De reliquiis iſtis, de ligno Domini, de petra ſepulchri, Sebaſtiani, quadraginta Martyrum, & Barbaræ. Ipſo die, & ipſa hora Eccleſia B. Matthæi Apoſtoli, quæ eſt juxta ſæpe dictam Eccleſiam cum altare conſecrata eſt per manus D. Petri ven. Epiſcopi Signini, aſſiſtente, & cooperante ei D. Tedelgario ven. Tarracienſi Epiſcopo. De reliquiis iſtis: de veſtimento Virginis Mariæ, Philippi, & Iacobi, Marei, & Marcelliani, Chryſanthi, & Dariæ, Concordii Martyris, & aliorum ſanctorum, quorum nomina Deus novit. Expletis divinis officiis reverſus eſt ad curiam. In apparatu ciborum, centum panes, ſex urnæ vini, una vacca, duo porci, duo caſtrati, ſex gallinæ, quindecim pulli, unus anſer. media libra piperis, & cinamomi, & ſafferannæ. D Epiſcopus Anagninus ad Eccleſiam S Joannis; 90. panes 5. urnæ vini, una vacca, unus porcus, 4 gallinæ, 10. pulli, unus*

B *anſer, novem qua...., de annona, unum par bacilium, duæ tuallæ, una libra de cera pro candelis, & duæ pro faculis. D. Epiſcopus Alatrinus tantumdem ad Eccleſiam S. Petri D. Epiſcopus Verulanus tantundem ad Eccleſiam S. Quintiani. D Epiſcopus Terracinenſis ad Eccleſiam S. Nicolai 50. panes, duæ urnæ vini, media vacca, medius porcus, duæ gallinæ, ſex pulli, unus anſer, tres unciæ piperis, & cinamomi, tres quartæ annonæ, duo bacili, duæ tuallæ, una libra de cera pro candelis, duæ pro faculis. D Epiſcopus Signinus tantundem ad domum Stephani de Natoni Magiſter Joannes Ferentinus, unus porcus, 20 panes, una urna vini, tres pulli, una quarta de annona, una uncia piperis ad domum Joannis Gajetani. Omnes Eccleſiæ de Ceccano ſecundum quantitatem habuerunt panem, & carnem; D. Beraardus Epiſcopus Ferentinas remanſit ad Eccleſiam S. Mariæ pp. Ferentinates, quibus volebat dare expenſas, & dedit omnibus illis, qui recipere voluerunt, & corpus Eccleſiæ tantis hominibus dedit cibaria, ut illi qui ſcribere vellet faſtidium generaret, ſed gratia Dei nullus venit eo tempore pro cibariis,*

C *qui vacuus recederet. Finita conſecratione Eccleſiarum, & altarium, primam oblationem, quæ ei oblata fuit. D Cardinalis obtulit, & manibus ſuis poſuit ſuper maius ſæpè nominatũ altare ſuum paramentum pretioſum, videlicet bonum amictum Friſatum, bonum Camiſium Feiſatum, bonum cingulum friſatum, pulchram ſtolam cum manule, optimam tunicam cum dalmatica, & planetam friſatam, cum tali friſo, quod D. Cardinalis emerat in Colonia pro novem marcis de argento, optimam thiaram feiſatam ſuper altare pulchra ſandalia cum caligis, bonum faldeſtorum Secundam oblationem D. Joannes de Ceccano obtulit, videlicet chartam libertatis, quam ipſe manibus ſuis ſupea ſæpè nominatum altare poſuit, taliter ſcriptam.*

In Nomine Domini Anno Dominicæ Incarnationis M C. XCVI Pontificatus D. Cæleſtini III Papæ anno vj. indict. xiv menſe Julii die xxiv. Hac die Ego Joannes de Ceccano in præſentia D Iordani Card. S. Pudentianæ cariſſimi Patrui mei, & venerabilium Epiſcoporum Berardi Ferentinatis, Petri Signini, Ioannis Anagnini, Thaddæi Alatrini, & Oddonis Verulani, Tedelgarii Terracinenſis, & multorum hominum totius Campaniæ, & Maritimæ tam clericorum, quàm

D *laicorũ inductus amore divino, & pro redemptione animæ meæ, atque meorum parentum præteritorum, præſentium, & futurorum: concedo Eccleſiæ S Mariæ de Flumine & D Landulpho dilecto Abbati ejuſdem Eccleſiæ, & univerſæ familiæ ejus, tam clericis, quam etiam laicis præſentibus, & futuris plenam, & perpetuam libertatem, abrenunciando dare malo uſui, & omnibus exactionibus, & ſiquis pro quocumque crimine commiſſo ad Eccleſiam iſtam confugerit, nec Ego, nec Succeſſores mei, per me, vel per miniſtros meos, ei dum ibidem fuerit, nec violentiam aliquam nec injuriam inferemus, niſi in mortem meam, meorum hæredum, vel in proditione caſtrorum meorum, vel in combuſtione caſtrorum ipſorum fuerit machinatus. De ordinatione clericorum, & deſtitutione me nullatenus intromittam. Si vero clericus, aut laicus ejuſdem Eccleſiæ in aliquo offenderit, Abbas cum clericis in eorum capitulo cogent ipſum ad juſtitiam exhibendam, ſalvo jure patronatus. De conſilio igitur communi D. Iordani Card & omnium Epiſcoporum, & conſenſu D Ioannis de Ceccano inſti-*

tutum

tutum eſt, ut quicumque contra hanc conceſſionem fecerit, vinculo anathematis innodetur & partem cum Dathan, & Abiron habeat. Ad majorem itaque cautelam, ne quod factum eſt, diuturnitate temporis in oblivionem veniat, presbytero Benedicto dilecto Notario id ſcribere mandavimus, & chartam ipſam fecimus ſigilli noſtri munimine inſigniri.

INNOCENTIUS EPISCOPUS ſervus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Abbati, & Clericis S. Mariæ de flumine de Ceccano, ſalutem, & Apoſt. benedictionem.

IUſtis petentium deſideriis dignum eſt nos facilè præbere conſenſum, & vota quæ à rationis tramite non diſcordant, effectu proſequente complere. Ea propter, dilecti in Domino filii, veſtris juſtis precibus grato concurrentes aſſenſu, perſonas veſtras, & eccleſiam S. Mariæ de flumine, in qua divino eſtis obſequio mancipati, cum omnibus bonis tam eccleſiaſticis, quam mundanis, quæ in præſentiarum rationabiliter poſſidetis, aut in futurum juſtis modis dante Domino poteritis adipiſci, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, ſpecialiter autem S. Stephani, & S. Mariæ eccleſias cum omnibus tenimentis, & pertinentiis ſuis, foreſtam juxta eccleſiam S. Stephani, & de capite pontis de prato, & de tineis molendina, vineas juxta eccleſiam ipſam, & aliam quam omiſtis in loco, qui appellatur Marana, redditus, decimas, oblationes, homines, hortos, & poſſeſſiones alias, ad veſtram eccleſiam pertinentes, ſicut hactenus juſtè, ac pacificè poſſidetis, vobis, & per vos eidem eccleſiæ authoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus; libertates quoque, & immunitates, nec non & exemptiones ſecularium exactionum à dilecto filio nobilium Joanne de Ceccano, tam piè, quam providè vobis, & eccleſiæ veſtræ conceſſas, ſicut in ejuſdem nobilis authentico perſpeximus contineri, ratas habemus, & eas perpetuis temporibus illibatas decernimus &c. inſerendum. In nomine Domini, an. Dom. Incarn. 1196. Pontif. D. Cæleſtini III. Papæ anno 6. indict. XIV menſe Julii, die 24. Hac die ego Joannes de Ceccano &c. ut ſupra. *Nulli ergo &c.*

Dat. Soræ 18. Kal. Sept. Pontificatus noſtri anno XI.

Deceſſit autem Berardus 1203. 11. Kal. Febr. ſepultuſque eſt in Cathedrali, ex eadem chron. Eidem ſcribit Innoc. III. anno 5. ep. 73. fol. 20. Datum Laterani 5. id. Auguſti.

XXIII 21. ALBERTUS Longus Canonicus Anagninus, familiaris, intimuſq; amicus Innocentii III. dum privata fortuna uteretur, ab eodem Pontifice tum meritorum, tum amicitiæ ergo Ferentinus Epiſcopus adlectus eſt a. Kal. Junii, anno 1203. Ad eundem idem Innocentius literas dedit ann. 13. ex regeſt. an. 1209. In eccleſia S. Iacobi ad pontem Ceccani Altare conſecravit noſter Albertus, ut in eadem notatur chronic. hiſce verbis.

a De eo [illegible]

IN Nomine Domini, amen. Anno Domini Incarn. MCCIX. Pontificatus D. Innocentii III. Papæ. anno ejus xii. Kalend. Maii. Hac die conſecratum eſt altare eccleſiæ B. Jacobi Apoſtoli, quæ poſita eſt juxta pontem Ceccanum per manus D. Alberti Epiſcopi Ferentini. De reliquiis SS. Apoſtolorum Philippi, & Jacobi, S. Stephani Prothomartyris, S. Nicolai confeſſoris, B. Blaſii martyris, S. Barbaræ Virg. & SS. mart. Chryſanti, & Dariæ, & ſociorum ejus, Eleutherii Epiſcopi, & martyris, Ambr. Mart. Pontiani mart. Marcellini, & Petri & aliquorum, quorum nomina Deus novit. Et ego Albertus de Dei miſericordia confiſus, & meritis glorioſæ Virginis Mariæ, & BB. Apoſtolorum, & SS. Martyrum Joannis, & Pauli, atque Ambr. & omnium Sanctorum, omnibus, qui ad prænominatam eccleſiam in hujus conſecrationis die cum devotione, & reverentia venerint ad rogandum Deum pro remiſſione peccatorum de injuncta ſibi pœnitentia 40. dies, & quartam partem venialium relaxamus per Chriſtum Dominum noſtrum. Et hanc chartam noſtri ſigilli munimine confirmamus.

XXIV 22. JACOBUS, anno 1276. cum Gothifredo Epiſcopo Taurinenſi à Joanne XXI. legatus eſt ad Michaelem Conſtantinopolitanum Imperatorem, ab eoque honorificè exceptus, perfectis rebus, tum ad voluntatem Joannis, tum ad votum Nicolai IV. qui ei ſucceſſerat, imperatoriis favorabilibus ſuffultus literis, rediit propemodum triumphans ad aulam, ex reg Vatic. Nicolai IV. Obiit anno 1297.

23. LANDULPHUS dictus Rubeus, Bonifacii VIII. Capellanus, ab ipſo eligitur in Epiſcopum Ferentinenſem defuncto Jacobo, ann. 1297. 4. Kal. Aprilis, ex regeſt. Vatic. ep. 147. fol. 31. an. 4. Hunc Bonifacius VIII. ad Umbriæ Civitates pro reſtituenda inter eas pace delegat, qui Eugubinos Callienſibus, Foroſempronienſes Senogallienſibus populis conciliavit. Eugubium factione Gibellinorum à Pontifice diſcedens cepit, & revocavit ad obedientiam ſanctæ ſedis. Pax etiam eo jubente inita inter Urſum Urſinum, & Comitem S. Floræ, inter Urbevetanos, & Tudertinos. De eo Joannes Wilfridus Anglus Monachus Benedictinus, vir doctus, & eruditus in vita Bonifacii VIII. nondum edita, quem male Richardum appellat. Fato functus eſt noſter Landulphus anno 1303. ex regeſt. Vatic. XXV.

24. PHILIPPUS electus à Capitulo confirmatur à Joanne XXII. ann. 1318. die 18. Kal. Januarii ex reg. Vatic. Apoſtolicæ Cameræ debitum penſum pollicetur anno 1319. die 8. menſis Febr. ex lib. Proviſ. Præl. Geſſit hic pro inſignibus Leonem reptantem. XXVI

25. MATTHÆUS electus Epiſcopus Ferentinus anno 1344 die 20. menſis Julii ex eod. lib. XXVII.

26. PHILIPPUS, obiit 1350. XXVIII.

27. PETRUS Rugerii, ex Canonico Cathedralis, electus anu. 1350. Non. Novemb. defuncto Philippo, ex reg. Apoſt. ep. 295. fol. 145. XXIX.

28. DIONYSIUS creatus Epiſcopus 1372. ex eodem lib. XXX.

29. JOANNES à Clemente VII. Antipapa anno 1389. in Ferentinam ſedem intruſus eſt, contra Albertum legitimum Paſtorem, ex eod. lib.

30. ALBERTUS, creatus eſt ab Urbano VI. vero Pontifice anno 1389. Hic propter potentiam partium Antipapæ Clementis, ad adminiſtrationem ſibi creditæ Eccleſiæ ægrè pervenit; pervenit tamen, ibique deceſſit anno 1392. ex eod. lib. XXXI

31. JOANNES Bonifacius, Panella dictus, („*Neapolitanus*,“) Cajetanus primum Canonicus, deinde Vaticanæ Baſilicæ, à Bonifacio IX. declaratus eſt Epiſcopus anno 1392. Non. Kal. Maji. Principum Apoſtolorum Altariſtæ munere functus eſt; ſacroque Palatio cuſtos adhibitus, Gubernatorq; titulorum Cardinalitiorum, qui vacabant, adſcitus. Ad Eccleſiam deinde Corcyrenſem translatus eſt, mox factus Archiepiſcopus Dyrrachienſis in Sclavonia, ann. 1395. demumque Caputaquenſem Eccleſiam obtinuit, de quo infra. XXXII.

32. NICOLAUS Sacræ Rotæ Auditor, à Bonifacio IX. electus eſt anno 1395. die 21. menſis Maji. Hic deinde exutus dignitate eſt in Concilio Piſano ab Alexandro V. quod partes Corrarii à Conc. depoſiti pervicacius videretur fovere. XXXIII.

33. ANGELUS, ex Nicolai depoſitione, factus eſt Epiſcopus Gregorio XII. ſedente ann. 1409. qui & ipſe deinceps illo honore ſpoliatus eſt. XXXIV.

34. GREGORIUS, cum moraretur Cajetæ, honore exutus cum XII. Gregorio, cujus partes ſectabatur; cum aliis Epiſcopis atteſtationem quandam à Raguſen Cardinali factam, de quibuſdam Sanctorum reliquiis, ſubſcribit, ut ſupra videre eſt in Epiſcopis Tuſculanis. XXXV.

35. Fr. SIXTUS è Ferentino, Ordinis Minorum, ſuæ patriæ Epiſcopus adlectus eſt an. 1409. die 9. menſis Auguſti. Obiit anno 1435. XXXVI.

36. Fr. ANTONIUS Buccabellus Romanus, Ordinis Minorum, ab Eugenio IV. creatus anno 1436. die 13. menſis Februarii per obitum Sixti. Romæ deceſſit anno 1445. ſepultuſque eſt in Aræ Cœli templo ad pavimentum, ubi cum ejuſdem leviter marmori inſculpta gentilitia Buccabelliæ gentis inſignia duo erecti Leones invicem ſe intuentes ſpectantur cum hoc epitaphio. XXXVII.

Hic requieſcit Reverend. in Chriſto Frater
D. Antonius de Buccabellis de Urbe Epiſcopus Ferentinus, fr. ord. Minorum, vita, &
doctrina virtute ornatus, qui obiit ann. D. M.

CCCC. XXXXV. menſis Januarii xxiv.

XXXVIII. 37. Fr. JOANNES, xenodochii S. Spiritus Præceptor in Saxia ſublectus eſt Epiſcopus anno 1445. prid. id. Februarii. Deceſſit autem 1453. („ *Hujus meminit Alverus in libro Roma in ogni ſtato part. 2. p.* „ 262. *Videndus tamen Petrus Saulnier de Capite Ord.* „ *S. Spiritus pag.* 41. Mandoſius.)

XXXIX. 38. ANDREAS Laurentius Anagninus, demortuo Joanni ſuffectus eſt à Nicolao V. anno 1453. 9. die menſis Octobris. Crederim hunc illum Ferentinatem Epiſcopum eſſe, quem cum Epiſcopo Saſſaritano, multiſque aliis Prælatis, in ſtatione Romana turbulentum mare abſorpſit, anno 1473.

XL. 39. PETRUS *De Fineſtroſa, Hiſpanus, factus eſt Epiſcopus, anno 1498. die 4. menſis Maji, Alexandro VI. ſedente. Ferentini è vivis ſublatus eſt 1499. menſe Septembri. * Jacet in Eccleſia S. Jacobi Hiſpaniarum cum hoc Epitaphio.

* Ex App. t. 9.

* Ex App. tom 9.

D. S.

Petro de Feneſtroſa Epiſc. Ferent. ejus vitæ par fuit Doctrina. Vixit annos ... VIII. Obiit Ferenti XXII. Septembr. Anno Salutis MCCCCXCIX. ...... Card. ex teſtamento huc relatum eſt.

XLI. 40. FRANCISCUS Philipperius Romanus, S. Petri Canonicus, electus an. 1499. 2. die Octobris. Vir utique inſignis, cujus opera in diverſis, trepidiſque legationibus S. Apoſtolicæ ſedi ubique, & ſemper præſto fuit, ac ſi unquam alius in illa præcipuè ſe conſultiſſimè geſſit, cum nomine Julii II. Pontificis Maximilianum Imperatorem contra Ludovicum Gallorum Regem ad bellum excivit. Per decem ipſos annos Ferentinam rexit Eccleſiam, ſed abſens plerumque, quippe cujus opera continenter uterentur Pontifices. Deceſſit Romæ anno 1510. die 15. menſis Martii, ſepultuſque eſt apud S. Mariam de Populo, ubi ejus in candido marmore ſpectatur ſepulchrum, quod Imperialis Aquila, duobus roſtris armata, Philipperiæ gẽtis præclarũ inſigne decorat, cũ hoc epitaphio.

D. O. M.

Franciſco Philipperio Romano Epiſcopo Ferentinati, ad Maximilianum Imperatorem magnis de rebus feliciter miſſo, Piceni multos annos Prolegato integerrimo. Vixit annos lii. menſ. vi. dies xiij. Marius fratri ſanctiſſimo, & B. M. P.

XLII. 41. TRANQUILLUS de Macharatiis de Leonibus, („ *Romanus*,) Canonicus S. Mariæ Majoris, electus 1510. die 16. m. Decemb. („ *Pluries aſſediſſe le-* „ *gitur in Lateranenſi Cõcilio.*) Deceſſit 1548. 6. April.

XLIII 42. SEBASTIANUS *a* Pighius è Regio Inſubriæ, antea Aliphanus Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam trãſlatus eſt 1548. die 3. menſis Julii. Anno verò 1550. Sypontinus Archiepiſcopus effectus eſt, Julio III. ſedente, à quo etiam declaratus eſt Cardinalis, Adriæque Epiſcopus, de quo alibi plura.

a Pighius cujus meminit Pallavicinus in hiſt. Concil. Tridentini Mand.

XLIV 43. Fr. DIONYSIUS de Robertis („ *è Burgo S.* „ *Sepulchri in Etruria*,) Ordinis Servorum, Sebaſtiano ſuffectus eſt 1550. die 30. Maji. Qui poſt quatuor annos, eidem antecesſori ſuo in Sypontinum Archiepiſcopatum ſucceſſit, de quo alibi.

XLV. 44. Fr. AURELIUS *b* de Theobaldeſchis Ferentinus, eques Hieroſolymitanus, Julii III. Papæ affinis, patriæ obtinuit Epiſcopatum 1554. poſtrema die menſis Aprilis, Julio III. ſedente. Diu ſuperſtes fuit, effœtæque ætatis deceſſit 1584.

b Fabricius vocatur à Fortunio in Chronicis m.ſ. Savini pag. 45 Mand.

XLVI 45. SYLVIUS Galaſſus creatus eſt an. 1584. die 3. Junii. Deceſſit 1591.

XLVII. 46. HORATIUS Ciceronus, („ *Fruſinonenſis Verulanæ Diœceſ.*) Soranus primum Epiſcopus, huc tranſlatus eſt die 31. Julii, anno 1591. Deceſſit 1603.

XLVIII. 47. FABRITIUS Campius Neapolitanus, Ferentinati præfuit Eccleſiæ ann. 1603. die 7. menſis Aprilis. Eſſe autem deſiit inter mortales anno 1605*c*.

c 1607.

XLIX 48. DOMITIUS Morellus Romanus Campio ſucceſſit anno 1605 *d*. die 3. menſis Auguſti, à Paulo V. electus, ſub quo etiam vita deceſſit anno 1612.

d 1607.

L. 49. ENNIUS Philonardus Romanus, („ *Ex Oppido Banco Verulanæ Diœceſis oriundus*,) Philonardi Cardinalis conſobrinus, ſublectus eſt die 29. menſis Novembris. Vivit adhuc, paratamque adverſum ſe incredibilẽ expectationem habet probitatis. („ *Summa cum laude rexit uſque ad an.* 1644. *quo obiit.*

LI * 50. ÆNEAS Spannocchius nobilis Senenſis, ex Epiſcopo Suanenſi tranſlatus ad Ferentinam Eccleſiam Vacantem per obitum Ennii Philonardi an. 1644. die 23. Maji.

A D D I T I O.

(„ *Deſiit eſſe inter mortales* 1658. *Hujus meminit Ugurgerius in Pompis Senen. par.* 1. *pag.* 160.

LII. „ *OCTAVIUS Roncionus nobilis Romanus V. S. Referendarius ob ſingularem prudentiam, ac doctrinam poſt multas Eccleſiaſtica ditionis Urbes moderatas, ipſamque Tranſtiberinam Romanam Regionem, & mox Reatinam Civitatem, tandem ad Epiſcopatũ Ferentinum evectus eſt die* 8. *Julii* 1658. *commiſſum ſibi gregem vigilantiſſime cum foveret, ob ejus eximiam in agendo prudentiam, plurimis in extricandis arduis aulæ negotiis adhibitus eſt a Summis Pontificibus Clemente IX. & X. At dum ſui nobiliorem expectationem præberet, morte ſubripitur an.* 1676. *ſepelitur in ſua Cathedrali, ubi ſepulchrale elogium ab equite Proſpero Mandoſio ipſi exaratum ejus laudes prologuitur. Scripſit, ediditque Diœceſanam Synodum; aliudque ingenii ſui monimentum apud heredes reliquit intitulatum:* Racconto Hiſtorico della peſte nel Rione di Treſtevere, e nella Città di Rieti. *Meminere Octavii Gaſpar Alverus in lib.* Roma in ogni ſtato. *Mandoſius in ſuis centuriis. Joſephus Colantonius* Ragguaglio della peſte di Rieti: *Carolus Ulyſſes in lib.* Linguarum balbuties &c.

LIII. „ JO: CAROLUS *Antonellus J.U.D. Veliternenſis Civis, & Canonicus, & Epiſcopatus Velitrenſis pro Cardinali Franciſco Barberino Vicarius Generalis, quo Patrocinante ſacra Ferentinorum Thiara dignatus eſt* 11. *Jan.* 1677. *Varia ſcripſit, ediditque etiam dum nimio annorum pondere preſſus in lectulo decumbens, otiari neſcius, mira feſtinatione ſua mentis conceptus aliis dictabat. Quievit denique æterna requie* 1694. *m. Junio.*

LIV. „ VALERIANUS *Chierichellus nobilis Amerinus J.V.D. cuius virtus in Romana Curia optime probata, plurimis, arduiſque cum adhibitus fuit gubernii in Eccleſiaſtica ditionis Civitatibus, hac dignatus eſt Cathedra* 21. *Junii* 1694. *Cuius Paſtoralis zelus affulget modo ovibus ſuis.* Loc.)

FULGINATENSES

(t) EPISCOPI.

FUlginea Civitas Umbriæ, Romanorum nobile, ac perantiquum municipium, & Præfectura fuit, grad. long. 42. lat. 29. Pto. apud Appianum lib. 4. civil. bell. Fulcinum dictum. Hoc oppidum à Perusia abeſt 190. ſtadiis In antiquo Itinerario Hieroſolymitano, Fulginii, plurali numero legitur. Inde Fulginatenſes oppidani pleriſque ſcriptoribus dicti. Plin. lib. 3. cap. 14. Horum etiam meminit Cicero in Oratione pro L. Cornelio Balbo L. Vateno, ac pro M. Varrone, *Fulginates viros valde religioſos fuiſſe affirmans*. Hæc Civitas olim muris protecta ſatis ſplendida, opulentaque habita eſt, deinde ut fortuna belli, temporaque tulere, muris exuta, variantis fortunæ poſteritati exemplum præbuit. Unde de ea Silius Italicus.

parn-

(t) Fulginenſes, Fulginates, Fulginienſes, atque Fulginatenſes variè dicuntur in Conciliis.

patuloque jacens ſine mœnibus arvo
Fulginia.

Iterumque ſupracitatus Appianus . . . . appellat, quaſi imminutam quoddam, & ignobile oppidum, cujus deinde paulatim excidium Fori Flaminii, à Laitprando Longobardorum Rege, an. ſalutis 740. ſolo æquati, ruinæ refecerunt. Eodemque ferè tempore Fulginateoſes, qui non procul à Tuderto fixerant ſedem, eam urbem cœperunt incolere, muriſque vallatam, ex Fori Flaminii, cæterorumque circumadjacentium Pagorum reliquiis ad eam, quæ nunc ſpectatur, magnitudinem produxere ann. 1291. Fulginatenſes primum Populo Romano paruerunt, deinde grave Gothorum jugum acceperunt, eiſdemque devictis Longobardi ſcripſere leges; poſtea Duces Spoletanos ſenſere Dominos, tum gentis Trinciæ ab an. 1305. uſque ad 1439. tyrannidem pertulere. Cujus gentis denique excuſſo ſævo, ad lene ſummorum Pontificum jugum rediere; ſub quo, poſt Spoletanos Duces, per aliquot antea annos opima pace floruerunt; adeoque hoc tempore florent, ut planè demutare Dominos dedignentur. Civitas totius Umbriæ ferè media eſt, quippe quæ inter Spoletum, Aſiſiumque in lata, lætaque frugibus valle ad jucunditatem exurgat; exigua illa quidem, ſed nundinis frequens, mercaturaque illuſtris, præſertim earum rerum, quæ ex ſaccaro in variis generis bellaria efformantur; itaut jam olim vulgi facetiis, *Fuligno dalle ſtrade inzuccherate*, paſſim vocetur. Adeò verò cum variis artibus, fortibus viris fœta eſt, ut aliquando Longobardos, ubique gentium penè victores acriter, invicteque à muris depuliſſe narrentur. Paulo autem Apoſtolo verbum Dei per Umbriam enunciante, Fulgineis lux Evangelica auſpicatò affulſit; ejuſque prædicationis famæ, conſtantique traditioni hactenus fidem fecerunt, cum templum, quod non longè ab Urbe, pietas Fulginatium eidem Apoſtolo poſuit; tum etiam gratia ſanitatum, quam idem Paulus præcipuè cuidam Cancellii genti, Hoſpitique, eo nomine Hoſpiti gratias relaturus, traditur conceſſiſſe. Hic Pagus eſt quinto ab Urbe Fulginio milliario diſtans. Ibi ergo cum Paulus, ejus gentis provecturus ſalutem diverſaretur, non modo familiam illam totam, à qua humaniſſimè habebatur, ad Chriſti fidem perduxit, ſed etiam eidem poteſtatem in poſteros daraturam dilargitus eſt, ut ſub charta quadam precationum formula torminibus iſchiadicis ſalubriter medereutur. Ejus gentis alumni ea medendi facultate ubique, & ſemper feliciter uſi ſunt, donec aliquando tandem M. Antonium Bizzonium Romanum Fulginatem Epiſcopum ſuſpicio cepit, illis precationibus aliquid ſubeſſe, quod ſuperſtitionem oleret. Itaque inhibitione cavit, ſive ne latius ſerperet, ſive ut tolleretur in totum. Cæterùm non multò poſt, iſchioda ipſe correptus eſt, interque dolores memor Apoſtoli, memor gentis, cujus pietatem ex ſuſpicione traduxerat, ad utriuſque opem implorandam ſanandus accurrit. Igitur illi ex more precati ſunt, hic repentè convaluit, ejurataque incredulitate, & Apoſtoli virtutem ſanitatum veneratus eſt, & deinceps cum cæteris haud dubitavit, Paulam in ea provincia Chriſti fidem plantaſſe, cujus ad cæterorum ſalutem gratia ſanitatum adhuc in ea gente illibata duraret. Quod autem per totam Umbriam plantaverat Paulus, hoc ipſum deinde ſanguineo penè ſudore, Britius, Chryſpoldus, Hercalanuſq; Principis Apoſtolorum miſſu, ejuſdem non degeneres ſanè filii, uberrimè irrigarunt. Et Chryſpoldus quidem Fulginates excoluit; cum interim Britius ad tantundem operis immoraretur Spoleti, ubi cum ſæviente Nerone diriora vincula, carcereſque perpeſſus fuiſſet, Petri Apoſtoli interventu, illis divina ratione diſcuſſis, ab eodem Apoſtolo totius Umbriæ Archiepiſcopus dictus eſt; qui Chryſpoldum viciſſim inauguratum Epiſcopum Fulginium miſit: alioſque deinceps aliis Umbriæ Oppidis verè Apoſtolicos viros attribuit, ut quaſi undequaque proceribus extenſis ramis tenella fides Chriſti protecta, nimio perſecutionum ardore non poſſet aduri.

Igitur cum Apoſtolorum Principes fidei Chriſtianæ in Umbria tum ipſi per ſe, tũ per promptiſſimos, ac ſanctiſſimos Duces fundamenta jeciſſent, non modo ibi altas radices egit, ſed Præſulum deinde ardore adeò crevit in palmites, fructuſque tulit uberiores, ut Farneſiæ gentis columen illud, ac Romanorum Pontificum decus, Paulus III. Fulginatenſem Eccleſiam, Chriſtianæ Religionis Seminarium, Romanæq; Eccleſiæ ſacrarium, honoris gratia appellare ſoleret. Primarium Templum, in quo Civitatis Antiſtites ſibi ſedem fixere, quod nos ſummam Ædem vocamus, cum ipſius religionis incunabulis, fundatum eſt, ac SS. Joãni Baptiſtæ, Feliciano Epiſcopo, Florentioq; Confeſſorii, Fulginii divis tutelaribus conſecratum.

In eo tria digniora munera ad Hierarchicum decus effulgent, Prioratus, Decanatus, & Archipresbyteratus. Quibus 16. ordinarii Canonici ſubſunt, pone quos ſex ſupernumerales ſequuntur: cum iterum minorum gentium 30. Sacerdotes, nos Capellanos vocamus, ad ſacrificia frequentanda haud ignobilia ſtipendia alant; tum ſuccentores, cumque ſuis magiſtris Chorales Pueri ita munus ſuum adimplẽt, ut divino cultui promovendo, nil videatur poſſe fieri exactius.

ADDITIO.

(,, *In Cathedrali Fulginienſi præter Canonicos, &*
,, *Clericos supramemoratos extant duæ Capellaniæ de*
,, *jurepatronatus gentis Eliſeæ, itemque aliæ de jurepa-*
,, *tronatus Roſciolorum. Poſt Cathedralem duæ aliæ ſunt*
,, *nobiles Collegiatæ Eccleſiæ. Et his tribus animarum*
,, *cura incumbit: quæ tamen quinq; inſuper aliis demandatur,*
,, *quarum tres Regulares ſunt, & omnes ſimul*
,, *7000. circiter mortalium capita enumerant. Monialium*
,, *in hac urbe undecim extant Monaſteria, præter*
,, *nobilium fœminarum aggregationem ſub invocatione*
,, *S. Urſulæ, quæ privatè emiſſis votis nullo clauſuræ jure*
,, *devinciuntur, 12. Virorum, Laicorum 7. ſodalitia, &*
,, *celebre Oratorium Nominis Jeſu, Hoſpitalia tria,*
,, *mons Pietatis 40000. circiter aureorum ſorte dives,*
,, *& Clericorum Seminarium. Ex pluribus oppidis,*
,, *ruribuſque coaleſcit diœceſis, quorum in nonnulla aliqua*
,, *jura habet Abbas pro tempore Commendatarius*
,, *S. Crucis, annuus proventus circiter 4000. Scutorum.*
,, *Nomina locorum ſunt:* Acqua S. Stefano. Afrile.
,, Borrerio. Butino. Belfiore. Cancellaria. Canè. Cuſſignano.
,, Colfiorito. Capo d'Acqua. Capoli. Collelongo.
,, Caſe nove. Colle S. Lorenzo. Cane. Corvia.
,, Caſale. Forcatura. Fiamegna. Morro. Oppello.
,, Pieve Fanonica. Pale. Particani. Popola. Roviglierò.
,, Rivo. Raſilla. S. Eraclio. S. Maria in Campis.
,, S. Baſtiano. Sterpeto. Scafuli. Maceratola.
,, Scandolaro. Scupoli. Saſtino. Serrone. S. Gio. Profiamma.
,, Tenore. Veſcia. Volpetino. Valtopina.
,, *Univerſa diœceſis 8000. & ultra animas enumerat.*
,, *In hoc Territorio fuit celebre olim Forum Flaminii,*
,, *Epiſcopalis antiquitus civitas a. Fulginienſis Eccle-*
,, *ſiæ annuus cenſus de præſenti æſtimatur Scut. Rom.*
,, *moneta 900. Taxa Camer. Flor. 100. Luc.*)

a De quo in X. tomo

De Fuliginio Civitate, de Eccleſia, deque ejuſdem Epiſcopis ſatis fuſè commemorat Ludovicus Jacobillus nobilis Fulginas amicus noſter, commemorabitque planius, & plenius in Annalibus Umbriæ, quos ad gloriam illius gentis, hoc tempore abere ſtylo procudit: cujus ſtudio, diligentia, liberalitateque noſtra hæc de Fulginio qualiſcumque narratio crevit, quam deinde ad aliorum ſcriptorum cotem, judiciumque, ut potuimus, expedivimus.

1. CHRYSPOLDUS, ſive CHRISPOLYTUS Hieroſolymitanus, ut vocant alii, merito primus Fulginii Epiſcopus dicendus eſt, quando in eam Urbem fidem à principibus Apoſtolorum acceptam primus invexit. Tametſi autem, alii Veroniæ, alii Nucerinum vocent Epiſcopum; minus tamen hoc ipſum admirationis iis commovebit, quos primigeniæ illius Chriſti Eccleſiæ mos haud omninò latuerit. Siquidem cum ea Chriſti exordia non uſquequaque operariis abundaret, fiebat, ut unus, idemque, cujus pietas perſpecta eſſet, ad plures deinceps Eccleſias prædicationis gratia deſtinaretur: illæque ſive converſionis inde auſpicaturæ nobilitatem, ſive memori mente, gratoque animo in auctorem ſuæ ſalutis futuræ,

illum ipſum ſuum Apoſtolum, Epiſcopumque appellarent. Quod S Romulo Feſulanorum Apoſtolo eveniſſe credendum eſt, cujus Apoſtolatu Bergomates, ac Brixiani ſolaant hoc tempore æquè ac Feſulani gloriari. Maneat igitur Chryſpolitum à Principe Apoſtolorum Fulginium primùm fuiſſe directum, mox à Britio totius Umbriæ Antiſtite fuiſſe ordinatum Epiſcopum anno 58. non modo Fulginii, ſed etiam aliorum locorum, in quibus in evocandis ad Chriſtum gentibus ſtrenuè inſudaverat; ac proinde nil mirum eſſe, ſi & Vetonium, Nuceriaque, non ſecus ac Fulginates, ejuſdem Apoſtolatu velint condecorari. Hic igitur ille Chryſpolitus eſt, qui fidei ardore ſucceuſus, non modo Fulginii, ſed etiam per totam Umbriam adhortatione, exemplis, mirisque divina virtute patratis, genti illi diſcuſſit errorum tenebras, Evangelii lucem aperuit. Quæ ne deinde teperet, Templum Deiparæ foris portam, ut tunc vocabant, dedicavit. Quod deinde nova laxitate murorum concluſum intra portam cœptum eſt appellari. Sed & Petro Apoſtolorum Principi, ac in fide magiſtro, jam nobili martyrio coronato Templum erexit, quod hoc tempore, vetuſtate collapſum D. Caroli recenti ædificio incolæ adjunxerunt. In miris autem, quæ per illum operatus eſt Deus, ea narrantur præcipua; gentilem ſcilicet quendam antea mutum, ad ejus imperium ſubito explicuiſſe linguam, inque Dei laudes effuſum Baptiſmali aqua ab eodem fuiſſe dilutum; Tum Valeriano Præfecti Nepoti cum baptiſmali gratia ita crus fractum integrum reſtituiſſe, ut nullus deinceps ex fractura dolor ingredientis falleret greſſus. Eripuit præterea Vincętium, Baruntiumque bubulcum, quos Auſterus Præfectus inaudito crudelitatis genere lupis devorandos objecerat. Quamobrem vincula, carceres, atque ad ſuptemum propemodum ſpiritum flagella perpeſſus eſt; cum eodem tempore quidam nomine Arrianus ad ejuſdem orationis virtutem, apoplexiam, quæ illum miſerè corripuerat, feliciter ſuiſſet eluctatus. Itaque cum multorum genera tormentorum demum fuiſſet expertus, nec tamen ſemel profeſſam fidem demutaret, cum Baruntio tandem in ardentem fornacem injectus eſt. Sed ad divinum imperium, propemodum frigeſcente igne, cum inde evaſiſſent illæſi, Barontius cum Teutilla Chryſpoliti ſorore, ac tormentorum ſocia capitali ſententia punitur; ipſe verò ad imperialem, ut vocant, Caſtrum deductus, anno ſalutis 93. die verò 12. Maji, Domitiano (1) imperante, ſecatur medius, integra deinde cumulataque palma martyrii potiturus in Cœlo. Ejus corpus Vetonii ſub altari majori Templi ejus nomini conſecrati honorificè requieſcit; ibique tanquam Epiſcopum, ac Protectorem Vetonii, nuncupatis pro neceſſitate votis, venerantur fideles. Quoniam verò duo Vetonii Epiſcopi, eodem nomine Chryſpoliti ſunt appellati, error inde exortus multos tranſverſos egit, ut utriuſque vitas, geſtaque confunderent. Sed multorum annorũ ſpatium, quod intercurrit utrumque, facilè errorem apud cordatos diſcuſſit. Sicut etiam nuperus quidam ſcriptor, duos fuiſſe Britios, duoſque Herculanos animadvertit, ne ad eoſdem erroris ſcopulos adhæreſcerent imprudentes, cui nos etiam meliori occaſione, & otio, hoc eſt, cum de ipſis loquemur, ſubſcripturi ſumus. Meminit Chryſpoliti Ferrarius in SS. Italorum catalogo, additque Vetonii, Peruſiæque adhuc extare Chryſpolitorum familias, quæ ab eo ſancto Epiſcopo, de quo hactenus locuti ſumus, ſuam ſe trahere nobilitatem glorientur.

II. 2. BRITIUS autem Chryſpolito rebus humanis exempto, non modo Spoletanam, ſed Fulginenſem, Vetoniam, Nucerinamque, cum animarum jucunditate, & fructu ut verè Paſtor gubernavit Eccleſias, ac piè, ſanctèque poſt glorioſum curſum laboris Spoleti defunctus eſt, ſepultuſque in Baſilica S Petri, quam in honorem ejuſdem Apoſtoli propè Spoletum condiderat. Sed de eo plura, cum de Spoletanis Præſulibus erit nobis inſtituta narratio. Cæterùm Fulginates, ut fidem facerent poſteritati Britium ſuæ Civitatis divinum jus aliquando dixiſſe, in Epiſcopatus majori aula inter cæteros Præſules voluerunt illum extare depictum. Sive autem eorum, qui Fulginatenſem aliquando adminiſtrarunt Eccleſiam, nomina devoravit vetuſtas, ſive ne eidem regendæ adjutrices manus admoverent fideles, perſecutionum rabies prohibuerat, ab anno noſtræ ſalutis circiter 95. die 9. Septembris, in quo exceſſit Britius, uſque ad annum 174. nulla memoria extat, ad quos Fulginatenſis Eccleſiæ adminiſtratio fuerit devoluta. Conſtat autem S. Anthimum Interamnæ Epiſcopum Fulginatium multos ſua adhortatione pertraxiſſe ad fidem, atque in ea quamplurimos confirmaſſe. Quamobrem meritus eſt, ut ſuo nomini conſecrato Templo, tantorum beneficiorum Fulginates memores eſſent ad æternitatem.

3. Anno 174. in Fulginatenſem Epiſcopum ſublectus eſt Chriſtianus quidam Anonymus, quem magnarum virtutum fuiſſe oportet, tum quia, eo calentis Chriſti ſanguinis tempore, in eum ordinem cooptatus eſt, tum quia ſpectatæ virtutis Epiſcopo, in antiquiſſimo codice de vita S. Feliciani, quem Spelli Cathedralis Eccleſia adhuc ſarctumtectum aſſervat, legitur ſucceſſiſſe. Cujus etiam anteceſſoris, qui eodẽ anno Fulginas Epiſcopus fuerat adlectus, injuria temporum intercidit nomen, cum & ipſe in aula Fulginenſis Epiſcopatus, anonymus, ac ſine inſcriptione inter cæteros effigiatus perſpicitur. Hujus itaque tempore, hoc eſt, 175. die vero 39. Januarii, ad Trivium Fulginatem, ut vocant, extra portam Romanam, ſub Cariſii Præfecti, Marcique Aurelii Antonini Imperatoris deſæviente rabie martyrio coronatus eſt, Conſtantius Peruſinus Antiſtes, qui tunc morabatur Spoleti, jubenteque Angelo, à B. Leviano Fulginate propè Peruſiam tumulatur; cum ibi poſtea à pietate Chriſtianorum ejus nomini conſecratum Templum exſurrexiſſet. Quorum præclarè factum æmulati Fulginates deinceps, ubi Conſtantius pro Chriſto conſtanter effuderat ſanguinem, ibidem effuſa liberalitate, ejuſdem memoriæ poſuere Templum.

4. Anno verò 189. cum S. FELICIANUS Romæ doctorum applaudente ſenatu, Magiſter Artium fuiſſet conſalutatus, tantam inde apud omnis ordinis homines ſapientiæ famam collegit, ut Eleutherius ipſe ſapientiſſimus Pontifex ad cumulum honoris illum ſacerdotio initiaverit, atque à ſecretis, conſiliiſque habuerit præcipuum. Qui Foroflaminienſis Felicianus, Fulginii poſtea Epiſcopus creatus eſt, unde ejus majores ſuam conſtat traxiſſe originem; cujus lætabilem, fauſtamque nomini Chriſti electionem Victor Papa habuit ratam 203. illumque Romæ Epiſcopali infula, inſignibuſque, addito & Pallio, condecoravit, inque vicinas Provincias cum ampla poteſtate legavit inſtituendi Clericos, Sacerdotes, Epiſcopos, conſecrandique Eccleſias. Quamobrem cum per Interamnam, Fulginium proficiſceretur, Valentinum Interamnium nobiliſſimum ibidem dixit, ordinavitque Epiſcopum, minores tum clericos, tum Sacerdotes inſtituit, vero Deo ſubſtruxit Templa, editiſque miraculis, innumeram propemodum multitudinem Chriſto adjunxit. Quod ipſum Trevii, Mevaniæ, Spellique prædicando perurſit. Quod cum ubique, & ſemper ingẽti animi ardore præſtaret; tum nuſquam aliàs majori conata, atque Fulginii, quod tanquam gregem propius Paſtor regendũ ſuſceperat, id ipſum prædicando perfecit. Quanquam enim multi, ut ſupra docuimus, apud Fulginates ad id operis egregiè incu-

III. (margin, beside "3. Anno 174.")

IV. (margin, beside "4. Anno verò 189.")

(1) Ughellus [illegible] Chryſpolitum nominat primum Fulginatium Epiſcopum, & ſub Domitiano Imperatore an. 93. die 12. Maji paſſum eſſe. Eundem cum Ughello Chrono [illegible] tamen tenuit Jacobillus, initia Chryſpoliti ad Neronem, martyrium referens ad Domitianum. Verum ejus vitæ & Paſſionis hiſtoria expreſſe aſſerit martyrium conſummaſſe *ſub imperio impiiſſimi Maximiani*. Movitur videtur illus, quod S. Chryſpolitus cum S. Brit[illegible] atque Eraclio, aliiſque dicatur in eiſdem Actis *à S. Petro Apoſtolo a* [illegible] *in Italiam miſſus*. Sed cum hanc hiſtoriam conſtet diu poſtea ſcriptam florente Chriſtianitate, facilius poſſumus opinari, *S. Petri* nomine [illegible] ejus ſucceſſorem, quam Domitiano ſubſtitutum perperam fuiſſe nomen *Maximiani*. Nec refert, quod S. Britius Spoletinus Epiſcopus, à quo dicitur conſecratus S. Chryſpolitus, [illegible] illius urbis Cathedram tenuiſſe; cum enim de S. Britio, & illius ætate nihil certi habeatur, potuit is ex ſimili errore, quo à S. Petro, ſcilicet à Petro [illegible] dicebatur, ad primum ſeculum æque perperam relatus fuiſſe. Aliquis Eraclius porrò dicitur paſſus Tuderti ſub Diocletiano Maximini [illegible], [illegible] illæ Eccleſiæ, quas dicitur fabricandas curaſſe S. Chryſpolitus, ætatem Diocletiani, & Maximiani potiùs quam Domitiani nobis inſinuant. *Conſtitutio Actorum SS. Menſis Maji tom. 3. pag. 22.*

incubuerant, adhuc tamen illorum non minimam partem idolatriæ reliquiæ ita infecerant, ut vix, aut nullatenus extundi poſſe viderentur. Sed Felicianus eam expugnationem ſemel feliciter aggreſſus, tandem Fulginii idolatria penitus everſa, Baſilicam Palatinam D. Joanni Baptiſtæ ſolemniter conſecravit. Idemque beneficium ſenſere deinceps Foroflaminii, Umbri, Etruſci, Sabini Bruttii, Picentiniq; apud quos ejuſdem fulſere miracula, ſeſeque adhortationum ardor extendit, itaut ex multitudine, quam ſubjugaverat Chriſto, ut noviter de Cœlo lapſum Italiæ Apoſtolum venerarentur plerique. Jam Felicianum, propemodum pro Chriſto ſuſceptis laboribus fractum nonageſimus quartus annus premebat, cum Imperatorem Decium chriſtiano ſanguine madidum contigit per Fulginatium Civitatem iter habere. Quem cum accepiſſet Felicianus Abdon, & Sennen nobiliſſimos Perſas in vinculis ſecum trahere, Romanorum deinde theatrum clariſſimorum Martyrum cruciatibus oblectaturus, progreſſus ſanctus, ut viſeret, ac ſolaretur ſanctos, tentus, ac captus eſt; cumque conſtanter chriſtianam fidem profiteretur, equulei extẽſione, virgis, ferreiſque pectinibus ad vivum uſq; mulctatus, ac deinde ante Imperatoris currum violenter pertractus, non longe à Fulginio moriens, pretioſam mortem ſanctorum ſua morte præluſit, ſepultuſque eſt in Palatina Baſilica, quam non ita pridem ipſe Io: Baptiſtæ ſacraverat; ibique Fulginatium votis, muneribuſque ut Protector præcipuus veneratur, & colitur; cum interim nec locus ipſe, ubi vis illum tormentorum abſumpſerat, ex largitate, liberalitateque Fulginatium ſua celebri memoria careat. Incidit autem ejus corona martyrii in diem 24. menſis Januarii, annum 254 *a*. Hujus ſancti reliquias à Theodorico Metẽſi Epiſcopo ſub Othone Imperatore in Gallias fuiſſe translatas ſcribit Sigibert: in Chron. ann. Chriſt. 969. Alber. Crant. in Sax. lib. 1. cap. 7. De quo Bar. tom. 10. Annal. & in notis ad Martyrologium Romanum. Cæterùm cum de translatis corporibus ſanctorum ſermo eſt, ex ſententia Baronii ita intelligendum eſt, ut illorum pars aliqua, haud autem integra corpora intelligantur translata. Cui rei fidem indubitatam facit pia fidelium veneratio, quæ in illis locis adhuc ſanctè perdurat, unde ad alias Eccleſias condecorandas fuere diſtracta, quod utique vano vulgi errori foret adſcribendum, niſi ibidem adhuc extaret, quod piè veneraretur. Sancti Feliciani vitam ſcripſit Iſidorus Clarius, & ipſe Fulginas Epiſcopus. Ejuſdem meminit Ferrarius in catalogo Sanctorum, fuſius verò Ludovicus Jacobillus noſter. Dum autem Felicianus in vivis ageret, B. Levianus è vivis exceſſit die 18. menſis Octobris anno 203. homo quidem Laicus, ſed ſtudio religionis, oratione, ac pœnitentiæ operibus admirandus, itaut acclamatus, Sanctus à vivis, mox vita fũnctus, propè S. Conſtantium martyrem, atque Epiſcopum Peruſinum, in Templo eidem Sancto prope Peruſiã conſecrato, meruerit tumulari.

a Vide Acta SS. menſis Januarii t. 2. p. 581.

V. 5. Anno deinde 254. Felicianus Diſcipulum à ſè dilectum excepit, injuria temporum Anonymum illum quidem, ſed Magiſtri virtutum æmulatione notiſſimum, ut in ejuſdem Sancti manuſcripta vita narratur. Qui dum Fulginatem gregem moderatur, ac regit, Heraclius, Juſtus, Mauruſque Confeſſores Chriſti egregii, agonis ſui orbitam propè Fulginium glorioſiſſime percurrerunt die 4. Maji anno 254. Ubi verò pro Chriſto morte oppetiverunt, ibi in eorumdem honorem Templum erectum eſt, mox & Caſtellum, quod de nomine S. Heraclii, Heraclium antiqui dixerunt. Sed à Fulginio milliario tantùm diſtans Heraclium, ignorantia deinde vulgi, facilè fuit degenerare in Rachium.

VI. 6. Clerus deinde, acclamante populo, ad Fulginatem ſedem FELICIANUM, ejus nominis, II. evexit, quem non modo integritas vitæ, doctrinaq; commendaverat, ſed & ipſius nominis fauſta recordatio, quaſi primi illius Feliciani videretur relatura virtutes, ejuſdem in Paſtorem cooptationem, à Marcellino Papa anno 296. confirmatam, effecerant ſuaviorem. Hic Sueſſæ in Campania 23. die menſis Auguſti anno 303. inter 300. Epiſcopos, qui illic agitabant Concilium, vir idem doctus, ac bonus, de rebus fidei deliberaturus conſedit. Neque dum ad clavum Felicianus ſederet, adeò felicia ejus tempora fuerunt, ut omninò illi ab infidelium perſecutione tranquilla res foret. Quippe ſub idem tempus, die 10. menſ. Decembris anno 304. in Foro Arenario, duobus tantùm milliariis à Fulginio procul, Carpophorus, Abundiuſq, ex Antiochia Syriæ conjunctiſſimi fratres, Martiano Spoleti Præſide jubente, nobili martyrio coronantur. Quorum deinde corpora Euſtochium è Fulginate nobilitate primaria fœmina, in ſepulchro, quod iterum opaca ſpelunca tegebat, quodque ſibi vivens ad Saxovium Montem, à Fulginio 3. milliario diſtantem, poſuerat, honorificè reconditos habuit: quæ deinde Templum ibidem, cum monachorum Cœnobio exædificatum, ſub majori altare cultu honorificentiori excepit.

7. PAULUS Fulginas Clero vocante, applaudente populo, Julio verò I. Pontifice ejuſdem aſſumptionem approbante, Fulginatem evaſit ad ſedem, ut antiquus Fulginatium Epiſcoporum Index, qui ibidem adhuc diligentiſſimè aſſervatur, apertiſſimè docet, 350 *b*. Cujus tametſi tantum nudum nomen legatur; vel ipſa tamen electione ad tantum muneris, probum fuiſſe virum oportet, cum trepidis illis temporibus, ac Tyrannorũ perſecutionibus ferè infectis, celſitas illa ſedium haudquaquam pateretur ignavos. VII.

b 159. alt Lat.

8. URBANUS Fulginii Epiſcopus dictus eſt, an. 475. Simplicio ſummo Pontifice annuente. In Romano Concilio ſub Felice *c* aliàs III. in Conſtantiana Baſilica celebrato, inter 38. Epiſcopos, de rebus fidei, deq; illorum temporum moribus graviſſimè cenſuit. Præfuit annis 12. fatoque ceſſit an. 498. ut antiquus codex ejuſdem Civitatis ſimpliciſſimè narrat. VIII.

c an. 487.

9. FORTUNATUS Fulginatem ſedem obtinuit ſub favorabili diplomare Symmachi Papæ ann. 498. qui Romano Concilio interfuit 3. 4. 5. & 6. quod idem Pontifex ſtudio religionis coegerat anno 500. 502. 503. 504. (,, *Item Anno 499. & 501.*) IX.

10. S. VINCENTIUS è Laodicæa Syriæ è 300. illis ſociis fuit, ut ferunt, quos ardor martyrii, ſanctaque Romæ inviſendi loca in Italiam flagrans traxit cupido anno 556. Qui Hormiſdæ ſummi Pontificis miſſu, Umbris, Sabinis, Etruſciſque Evangelii Chriſti maximam deinde prætulere facem; relatoque magno animorum fructu, illorum pars contemplatrici vitæ deinceps ſe dedit, in cœnobiis à ſe ædificatis, multis progenitis filiis; pars in iis locis, quos prædicãdo inſtraverat, Epiſcopali throno nobilitata eſt. Siquidem Herculanus, ejus nominis II. Peruſiæ præfuit; Laurentius dictus illuminator Spoletinam rem ſacram rexit, S. Anaſtaſius, Proculus II. Syruſque II. ſibi invicem ſuccedentes, Interamnæ ſacrorum Antiſtites fuere, denique S. Juvenalis ejus nominis II. Narniæ Paſtor effectus, moderatus eſt, è quorũ ſchola, ac contubernio ille Laodicenſis Vincentius, de quo loquimur, ad omnem pietatem unicè factus prodiiſſe narratur. Qui cum veniſſet Fulginium eodem anno, hoc eſt, 516. amore ſolitudinis tactus, propè muros Fulginii tugurium, cum ſacello S. Triadi ſacro ſibi conſtruxit, quod vix Cœli injurias videretur poſſe arcere. Ibi cum vitam, ut omnium virtutum concurſum aſſequeretur, inſtituiſſet, atque adeuntibus ſe recti itineris ad vitam certiſſimum ducem præberet, haud diu lucerna ardens, & lucens ſub modio potuit latere; ſiquidem in vacuam Fulginii ſedem à Clero ſubvectus eſt, Joanne deinde I. ſummo Pontifice ſuffragante an. 523. Per idem tempus S. Florentius Laodicenſis, ſociuſque S. Vincentii, ob eremiticam vitam ex regula S. Benedicti apud Nurſiam probatiſſimus monachus floruit. Hic cum ſibi concivem, ac in vitæ auſteritate parem Eutitium monachum extuliſſet, Nurſia profectus Fulginium venit ann. 540. ut S. Vincentii propiori contubernio perfrueretur. Succeſſit igitur in illud ipſum tugurium, in quo Vincentius ipſe ante latuerat. Cujus deinde, in honorem S. Sylveſtri, commodiuſque ſocii domicilium nobiliori ſchemmate idem protulit fines; cum eidem etiam adjeciſ-

X.

jecisſet Cœnobium, in quo ex D. Benedicti temperatione monachi aſſidue opus urgerent. Locus hoc tempore, tametſi SS. Triadi ſemel dicatus ſit, in eoque ſolemni ritu S. Sylveſt. memoria celebretur, Templũ tamen, Xenodochiumque S. Spiritus vulgò vocatur. Ibi igitur cum per 8. ferè annos S. Florentius vitam auſteram egiſſet, tandem pœnitentiæ laboribus fractus 1. die menſis Junii anno 548. ſanctiſſimè vitam finivit. Cujus corpus S. Vincentii Epiſcopi juſſu Cathedrale Templum excepit. Quod deinde cum publicis ſumptus ampliaſſet an. 1146. SS. Joanni Baptiſtæ, Feliciano Martyri, Florentioq; monacho conſecrarunt. Quamquam jam uſus obtinuit, ut illa ſanctorum multiplicitate nominum obliterata, unum Feliciani Martyris nomen Templum illud honoret. Cum itaque S. Vincentius 28. annis Fulginatem Eccleſiam ſumma cum laude rexiſſet, die 24. Maji, anno 551. vita functus, in Cathedrale Templum, ut venerationi Fulginio, ſic gaudium futurus Cœlitibus, illatus eſt a.

a De eo Acta SS. Maji t. 5. p. 296.

XI. 11. CANDIDUS, ſub M. Gregorio, eodemque approbante, Epiſcopale munus apud Fulginates auſpicatus eſt, anno 590. inque Romana Synodo, quam ad pietatem excolendam idem ſummus Pontifex 5. die Julii anno 595. adornaverat, ob vitæ probitatem, ſingularemq; doctrinam meruit proferre ſententiam.

XII. 12. JACOBUS Fulginas, ſuffragante Clero, populo acclamante, Magno verò Gregorio approbante, Fulginatium Paſtor electus eſt, an. 602. ut perantiqua Epiſcoporum ejus Civitatis prodit memoria, quam nondum invidioſa vetuſtas exedit.

XIII. 13. FLORUS Fulginas, hujus ſedis gubernacula cepit ann. 676. ſub Domnione I. Pontifice, ſextæ Synodi Conſtantinopolitanæ inter 390. Patres handquaquam poſtremus, quos Agatho Papa contra Monothelitas per id tempus armaverat, qui poſt Macarium Antiochenum Epiſcopum, Cyrum Alexandrinum, Sergiumque Conſtantinopolitanum, unam tantùm voluntatem, ac operationem impiè delitabant in Chriſto.

XIV. 14 EUSEBIUS Fulginas, ſuæ patriæ ſacrorum Antiſtes inauguratus eſt anno 740. ſavitq; electo ſummus Pontifex Gregorius III. qui tunc univerſæ Chriſti Eccleſiæ moderabatur. Sed vix annum integrum in ea adminiſtratione abſolverat Euſebius, cum Luitprandus Longobardorum Rex prædabundum militem immiſit in Umbriam; devaſtatiſque Foroflaminii, Peſtia, Taino, Martana, Carſolo, Campioque Urbibus, adeò Fulginates deterruit, ut illorum pars major, meliorque deſerta patria, Caſtello Veteri, Fulginanoque Tudertinæ ditionis Caſtellia, ſeſe tantiſper defenderit, donec Longobardorum impetus ille teperet. Interim Luitprandus lætioribus victoriæ progreſſibus ferox, flamma, ferroque ſuccinctus, in Fulginium ipſum incurſurus jam acies erigere telum jubebat. Sed, ſive Felicianus Martyr invictus, ejus Civitatis defenſor, infelicem illam calamitatem avertit; ſive qui tunc præerat, Epiſcopus Euſebius precibus jejuniiſque defatigando Deum, imminenti malo opportunè occurrit; Barbarus & ſi ſciebat Fulginiũ propugnatoribus vacuum eſſe, contentus deformaſſe muros, abactaque raptim ex ejus territorio præda, abſceſſit, converſaque tota belli mole in Traſimundum Spoletinorum Ducem, qui illi auſus fuerat rebellare, cum ejuſdem amplam ditionem ſuo adiecisſet Imperio, ex prolatis finibus, lætabili ſanè victoriæ fructu, ardor ille belli uſus eſt tantiſper deferbuiſſe. Interea, qui ultrò exulaverant Fulginates, divino magis, quàm fortunæ beneficio uſi, ad patrium ſolum revertendi ſerio cœperunt conſilia expediri. Rediere tandem, fuitque miraculo, nudatam mœnibus Civitatem, Civiumque præſidio deſtitutam, in tot, tantiſque cladibus adeò perdurare potuiſſe, ut penitus non exhauriretur. Adeò Sanctorum potens tutela eſt, adeò juſti aſſidua oratio valet. Quippe Fulignano progreſſi, ut ad Patriæ lares remearent, eos, à quibus fuerant excepti hoſpitio, adeò obſequio, officiiſque demeruerant, ut illi ipſi, qui præſtiterant beneficium, abeuntes voluerint ſequi, non tam viciſſim ab illis excipiendi hoſpitio, quàm ut icto ſocietatis fœdere, in unum tandem, eumque potentiorem populum coirent. Quibus cum poſtea Peſtia acceſſiſſet, exque Foriflaminii ruinis Fulginium Civitas amplior exſurrexiſſet, inde natus error eſt, qui ſcriptorum nonnullos ita tranſverſos egit, ut dicerent, à Tudertinis Fulginium exædificatum fuiſſe; cum non à Tudertinis, ſed ab iis, qui exules apud Tudertinos Longobardorum impetum declinaverant, ejuſdem Civitatis apud probatos ſcriptores prolati fines legantur. Igitur cum Euſebius Epiſcopus, ſuis precibus, præſentique animo gregem ſuum inter tot calamitates, cladeſque tutatus fuiſſet, Civitatem quà moribus, quà opibus relicturus adanctam, lætus, ac gaudens diem clauſit poſtremum anno 760.

15. DOROTHEUS, ad paſtorale munus à Fulginate Clero vocatus eſt, populo non renuente, approbante verò Gregorio IV. anno 830. ut ms. memoria prodit, quam Fulginii Civitas diligenter aſſervat. XV.

16. DOMINICUM, Fulginatis Cleri ſuffragia evexerunt ad ſedem, Leone IV. ſummo Pontifice aſſentiente anno 850. Hic in generali Concilio Romæ ſub eodem Pontifice celebrato 8. die Decembris ann. 853. inter nobiliſſimos Epiſcopos, quibus incumbebat de rebus fidei, moribuſq; cenſere, numeratus eſt. XVI.

17. HONUPHRIUS, ex nobili gente, vulgo vocata *dell' Antico Romano*, Fulginas, Hadriano II. mãdante, Patrio gregi præpoſitus eſt anno 870. Inter hujus majores, qui primus Fulginium venit, è clariſſima proſapia Ruffia undecimo Magni Leonis anno, ann. 451. Valerius fuit. Unde SS. Sylveſter, Syriciuſque PP. MM. aliique quamplures Cardinales, ac Principes prodiere. Cujus deinceps poſteritas, quod Valerius antiquus Romanus eſſet, dell'antico Romano, ut non ſemel dico, appellata eſt. Deinde ab Honuphrio Fulginate Epiſcopo, magnarum virtutum viro, quique tantus eſſet, ut ex ſuo nomine, genti ſuæ videretur in poſterum poſſe decus afferre, Honuphriam gentem dixere. Quanquam Patrum noſtrorum memoria ex ea gente non defuerit aliquis, qui antiqui Romani cognomen mordicus retinuerit, præſertim cum in Senatu ad illorum temporum morum cenſuram majorum exempla referenda eſſent. Stemmata Honufriæ familiæ ſunt in aurea parma tres virides montes, ubi tres muricatæ roſæ inſedunt. XVII.

* 18. BENEDICTUS Epiſcopus Fulginas interfuit Synodo Ravennatenſi ſub Joanne XIII. celebratæ ann. 967. XVIII.

19. LONGINUS deinde ſucceſſit, cujus electionem Joannes XV. Pont. Max. ratam habuit ann. 995. Hujus tempore Dominicus Fulginas Monachus S. Benedicti, ob vitæ ſanctimoniam, patrata miracula, perque Sabinam novem ſui Ordinis fundata Cœnobia clarus effulſit; qui poſtea ideo vulgo Soranus dictus eſt, quod apud Soram in monaſterio à ſe condito vitam finierit a 2. die Januarii 1031. condituſque ſub majori altari ejus Templi, quod de nomine Sancti, S. Dominicum placuit appellare, Soranis, ac Arpinatibus præcipuus Protector adſiſtat. XIX.

20. HENRICUS Fulginas ex regulari Canonico Auguſtiniani inſtituti, Epiſcopale onus apud Concives ſuos ſubivit, ita cenſente Clero, approbante verò Joanne XIX. Pont. Max. anno 1031. vir planè bonus, ac ſapiens, adeòque in ſuum Clerum effuſa liberalitate, ut Canonicis Fulginatibus Cathedralis XX

Ec-

Eccleſiæ multa, amplaque fuerit dilargitus, cum quibus etiam prinris inſtituti ſui benè memor, haud dedignatus ſit uti communi menſa. Henrici cum laude meminit Innocentius III. in favorabili illo diplomate, Guidittoni Eccleſiæ S. Feliciani Priori, ſuiſque Cannnicis fratribus directn, quo donationi ab Henrico Epiſcopo ſactæ perpetuæ duratinnis in hæc verba addit monumentum.

Omnes penſiones, & bona, qua vobis donavit, recolend. mem. Henricus Fulginenſis Epiſcopus, confirmamus. Ita diploma illud, ut in cancellaria Fulginenſis Epiſcopatus.

XXI. 21. SIGEMANNUS Fulginenſis Epiſcopus, anno 1047. memoratur in ſententia ab Imperatore Henrico II. lata ad favorem Beroardi II. Epiſcopi Aſculani contra Albaſiam Iliceti, & Caratæ Baroniſſam.

XXII. 22. ACTIUS ex Actia gente Fulginas, ſub Stephano IX. Pontifice, nobilis Fulginatium Epiſcopus fuit, quippe qui non modo gregi ſibi commiſſo cum laude, cumque morum maxima acceſſione præfuit, ſed univerſæ etiam Chriſti Eccleſiæ, ubi ſe dedit occaſio, adiutrices manus porrexit. Siquidem in magno Lateranenſi Concilio Romæ ſub Nicolao II. celebrato 1059. inter 54. Epiſcopos de Papæ electione, deque Berengarii Turonenſis circa Sacramentum altaris errore, 28. loco, graviſſimè ſententiam tulit, ut in antiquiſſimo Vaticano codice Conciliorum licet videre. Cæterum Actia gens apud Fulginates in primis nobilis fuit, fortibus, ac ſapientibus viris fœta ſemper, in quibus non defuere tum ſanctimonia vitæ, tum inſigni doctrina viri præſtantes, ut B. Hieronymus Ordinis Prædicatorum alumnus, ut alter ex eadem gente Epiſcopus, de quo poſtea ſuo loco dicemus, ut denique Duces, qui bello, paceque clari, toti Umbriæ videbantur terrori eſſe. Sed tamen, ut nulla res ſub ſole perennat, iis noſtris ferè diebus hoc eſt 1592. Fulginii ex orbitate poſterorum gens illa defecit, victura tamen per nomen, perque decora, quæ protulit, donec monumenta ſcriptorum lividæ vetuſtatis morſus feliciter devitabunt. Stemmata Actiæ familiæ ſunt ea, quæ ſupra ſunt inſerta.

XXIII. 23. BONFILIUS de Bonfiliis, patria Auximates, profeſſione Monachus Benedictinus, dignitate Abbas, gemina Præfectura clarus, S. Mariæ ſcilicet Storacenſis, ac S. Sylveſtri Fulginii, ob ſingularis vitæ merita, etiam ejuſdem Civitatis Epiſcopus dictus eſt ſub VII. Gregorio an. 1078. Hic cum Fulginatem Eccleſiam mira dexteritate, & fructu ad 16. annos adminiſtraſſet, effudiſſetque propemodum opes in clerum, ut ejus donationis condita inſtrumenta, in Fulginate adhuc archivo exiſtentia ita loquuntur.

In nomine ſancta, & individua Trinitatis.

Anno Dom. Incarn. 1078. 3 die menſis Novembris, per indict. 1. regnante D. Henrico Rege, Divina tamen patrante clementia.

EGo Bonfilius Fulginenſis Eccleſia Praſul pro remedio anima mea, ſucceſſorumque meorum concedo, atque in perpetuum confirmo medietatem clauſtri an dicta Eccleſia, cum horte, & extra feſſam ipſius horti parte in ona in giro, & medietate decimationis primitiarum offerſionum, devotionum, aut quidquid ibi item dederit pro vivis, & mortuis tibi Tenzo . . . Priori ſucceſſoribuſque tuis, & Canonicis ibi in domo

A *Canonicorum ſimul converſantibus, & Deo ibidem ſervientibus, qui ibi conſtituti ſunt, vel forte ante hunc erunt, omnia enim ut dictum eſt, & qua ad Altarium utilitatem pertinent, exceptis ipſos denarios, qui pro incenſo ponuntur, ac omnibus vero ſicut jam dictum eſt, medietatem vobis concedo in perpetuum, & omnia, qua in d. domo Canonicorum dederit pro vivis, atque mortuis, tibi dicto Priori, ſucceſſoribuſque tuis, vel etiam Canonicis ibidem deſervientibus in perpetuum concedo, atque confirmo. Concedo inſuper vobis 20. modiolorum terra in deſignatis locis, videlicet, in Agello, & in Campo S. Maria, & in Cericole, in Campo Oldodeſco, & juxta Pontem Cartonis molendinum unum adificandum cum omnibus ſuis neceſſariis, & alium molendinum in Caſtro ejuſdem Eccleſia, cum omnibus utilitatibus ſuis, & unum caſinum ibidem juxta molendina, ex omni parte pedes 12. & quatuor modiola terra infra Civitatem in duobus locis, & ipſum caſamentum, quod tenet Joannes*

B *de Acerrocha, & frater ejus in Caſpello, & ipſum olivetum de Caſpello, & de ipſa plebe de filete duas partes vobis cõcedo cum omnibus redditibus ſuis, & Eccleſiam S. Anthimi de Coſtino, cũ omnibus redditibus ſuis, & tenimẽtũ, quod tenuit Joannes Hormaticus, & Saxe presbyter tenuere in Folinia, & in aliis vocabulis, & quod Nero reddidit Petro Priori in Campo S. Anthimi, qui & modiolum unum, & dimidium eorum tenuit Tetheo filius Francus de Seipe, atque tenuit Gerardo de Azo in Staria, & in Campo S. Marini modiola xi. & in Campo S. Valentini modiola tres, & in Caſiole modiola 5. in Perſica longa modiola tres, & ad Samarraja modiola ſex, & in alio Certiole modiola due, & 7. modiola, qua tenuit Joannes presbyter in Dodiſco, in Cerriane, in Rocennetio ad forca, ad Pẽgalonga in quart. . . & omnia, qua ſuperflua ſunt in precariis, qua retinentur pradicta, ac pradicta Eccleſia, & qua recentius tenuit, & Acharanus per quemcumque modum de pratariis noſtra Eccleſia homines nobis pro anima dederint, vel quidquid modo de noſtro Epiſcopio retinetis, concedo, atque in perpetuum confirmo tibi pradicto Priori, ſucceſſoribuſque tuis, non tamen tenere nolumus, ſed ut cœleſte Deo propitiante*

C *cum Coepiſcopis meis merear concedere patriam, & deſiderabilem vocem Domini merear audire dicentis, Euge ſerve bone, & fidelis intra in gaudium Domini tui.*

Igitur omnia, qua ſuperius leguntur ſine omni contradictione ſemper tibi ſupradicto Priori, tuiſque ſucceſſoribus in eodem domimo Canonicorum eſſe concedo, & ſi aut ego, aut ſucceſſores mei hoc quod ſuperius legitur non defenderimus, infringere, vel dirumpere, quod abſit, tentaverimus, obligo me, & ſucceſſores meos componere auri optimi libras 20. tibi ſupradicto Priori, vel ſucceſſoribus tuis, aut in ipſa domo Canonicorum, & decretum hoc in ſua maneat firmitate. Concedo namque tibi ſupradicto Priori, & ſucceſſoribus tuis. . . Eccleſia S. Abundii, qua jam integram illam Petrus Prior acquiſierat à filiis Adam, & à ſuis conſortibus per convenientia chartulam cum terris, & omnibus redditibus ſuis. Nam quicumque hoc quod ſuperius legitur moleſtaverit, & magis, aut parvis rebus ſubtrahere voluerit, ſocium illorum eſſe non dubitet, de quibus tota Eccleſia quotidie deprecatur dicens, Deus meus pone illos ut rotam, & ſicut ſtipulam

D *ante faciem venti, & ſicut ignis, qui comburit ſylvam, velut ſi flamma incendat montes, ita perſequaris illos in tempeſtate tua, & in ira tua contra Babileos perſequaris eos in tempeſtate tua, & in ira tua conturbabis eos Domine, niſi reſipuerint, & ſatisfaciant Eccleſia ſancta, cui laſerunt.*

Ego Bonfilius Fulginenſis Eccleſia Praſul hoc decretum à me factum ſubſcribere juſſi.

Ego Guido presbyter, & Primicerius, & ego Giſlerus presbyter, & Joannes presbyter, & Marco presbyter, & Ugo presbyter, & Martinus, & Fenza presbyter in hunc decretum conſenſimus.

Ego Rapezo Bonino minis filius in hunc decretum rogatus teſtis fui.

Ego Guido Captes filius in hoc decretum rogatus teſtis ſum.

Ego Marre Marronis filius in hoc decretum rogatus teſtis ſum.

Ego Rodulfus notario s ſcr ipſi, & confirmavi . .

Urbanum II. accepit ſub Gotifredo Duce Bulione ſacram eapeditionem moliri, Bonfilius ipſe, ut erat ad omne opus arduum egregiè animatus, inter cæteros nobiles Epiſcopos, qui illuc augendæ pietatis cauſa profecti ſunt, cum presbyterorum ſatis decente Senatu, in Orientem iter arripuit, ubi, cum qui illum ſecuti fuerant, eorum deceſſiſſent plerique, ipſe propemodum ſolus relictus, ſolitariam vitam, incognitus mundo, cognitus Cœlo per 15. fere annos omni labore, ærumnaque exercitus conſtanter exegit. Interim per Italiam, perque Orientem crediderunt multi, fato jam illum fuiſſe defunctum, valuitque adeò fama illa exereans, ut Pontifex ipſe Andream Fulginatem, cujus abſens Bonfilius Vicaria opera utebatur in ſacris, demortuo, ut putabatur, ſuffecerit. Sed cum non multò poſt ex divino inſtinctu in Italiam revertiſſet, advolutumque Pontifex ad oſcula pedum beatnrum cogere velle videretur, ut ad Fulginatis Eccleſiæ clavum rediret, haudquaquam impenſius deprecanti aſſenſus eſt, ſed moderata oratione ſucceſſore ſuo laudato, cum munere Epiſcopali ultrò abiiſſet, ſatis habuit, in ſuo olim S. Mariæ Storacenſis cœnobio latere, ubi ſolitariæ vitæ munia iterum devotus impleret. Itaque cum illò, annuente Pontifice, perveniſſet, ſatis amplum, explicatumque campum lovenit, in quo illa ſua pro Chriſto perpetiendi labores exultaret cupido. Itaque cum omnia, quæ ſibi adverſa obvenerant, ferendo æquanimiter ſuperaſſet, ab Abbate ſuo taodem obtiouit, ut in Cinguli jugis, cōſtructo tugurio, eremiticam vitam ſibi liceret traducere. Ubi cum diu laboribus, jejuniiſque exercitus uſque ad 75. annum piè, ſanctèque vixiſſet, tandem languente animo evolavit ad Cœlum die 27. menſis Septembris anno 1115. tumulatuſque in eodem ſacello, juxta quod mira ad Dei gloriam, animorumque jucunditatem, & fructum fuerat operatus. Latuit cū ejuſdem corpore ad multos annos ſancti ſepulchrum, donec ipſo revelante infirmo, qui ejus ope ſalutem fuerat conſecutus, à B. Sylveſtro Ordinis S. Benedicti alumno, qui poſtea Sylveſtrinorum Pater extitit, honorificentiori templo, in honorem S. Bonfilii à ſe conſtructo exceptum eſt, qui Goſalinus Sylveſter, non modo ſanctas reliquias honorificentius exornavit, ſed ejuſdem etiam præclarè geſta literis conſignavit ad perpetuitatem.

Floruit hujus tempore Mainardus ex Ordine Caſinenſi ſanctiſſimus monachus, qui ſibi à Bonfilio Epiſcopo facta poteſtate, acceptaque tanquam filius à parente benedictione, celebre S. Crucis ædificavit cœnobium, in territorio Fulginatenſi anno 1080. quod hoc tempore Saxoviui cœnobiū vocitatur ab omnibus. Trincia gens Fulginas in eo monaſterio opibus augendo maximè enituit, cujus alumni tunc Comites Opelli erant, poſtea etiam ipſius Fulginij Domini. Hoc deinde cœnobium adeò opibus, moribus monachorum adauctum eſt, ut multorum monaſteriorum ejuſdem inſtituti caput extiterit.

Quoniam verò, cum de Bonfilio ſupra narrare inſtituiſſemus, incidit de ejuſdem in ſuum clerum liberalitate memoria, cum qua per idem tempus Henricus Imperator viſus eſt decertaſſe, haud hoc loco prçterIre viſum eſt, ejuſdem Principis in eundem clerum munificentiam, qui favorabili diplomate clerum illū donavit, ut vel ipſius opes augeret, vel jam adauctas tueretur impenſius. Quod cum ejuſmodi rationis ſit, ut Principum illorum temporum munificentiam, iterumque Eccleſiaſticorum tales fuiſſe mores, qui illam demerere poſſe videantur, maximè declaret, placuit hic ipſiſſimis verbis illud exſcribere, quaodo jam ejus commemoratio noſtræ huic narrationi minimum obſutura videatur.

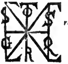
In nomine S. & ind. Trinitatis ejus. . . . Henricus, Dei gratia, Romanorum Imperator, & ſemper Auguſtus,

IESU Chriſti Divino honore perculſus, quatenus anima noſtra remedium profuturum ſperet. Nos quidem juſtæ petitioni acquieſcentes interventu Bruchardi ven. Lauſanenſis Epiſcopi Canonica S. Feliciani cum Congregatione, cui nunc Prior Textius adeſſe videtur, vel qui pro tempore ſucceſſor adfuerit cum rebus omnibus A *mobilibus, & immobilibus, quæ videntur modo habere, vel quæ à fidelibus quocumque modo iudicata, vel legaliter donata eidem Eccleſiæ in Comitatu Fulginenſi, ſive extra poſteæ fuerunt in noſtra defenſionis poteſtate ſuſcipimus, atque gratuita pietate ſub noſtra tuitionis . . . corroborantes ſancimus; quocirca notum ſit omnibus noſtris, ſanctæque Eccleſiæ fidelibus, non minus futuris, quā præſentibus, quod nullus Archiepiſcopus, Marchio, Dux Comes, Vicecomes, neque aliqua magna, parvaque perſona poſſit aliqua prædicta Eccleſia ſcilicet S. Feliciani Canonica, cui Textius Prior nunc adeſt, vel ei, qui pro tempore ſucceſſor fuerit, eiuſdemque Canonicis Deo ſervientibus, cum omnibus ſupradictis rebus integris audeat imponere contrarietatem: nemo vero eorum per placita ventilare, vel inquietare præſumat, ſed liceat prædictæ Eccleſiæ Canonica, cum omnibus ſuis mobilibus, & immobilibus rebus ſibi iuſte, & legaliter pertinentibus cum Textio Priore, vel cum illis, qui pro tempore fuerint . . . arbitris omnia legitimè peragere nemine adverſariorum obſiſtente. Largimur etiam, atque confir-*

B *mamus eiuſdem Eccleſiæ Priori, vel ei, qui ſucceſſor fuerit, ut habeat poteſtatem ſuos liberos homines, ſuoſque commiſſos iudicare ſecundum legem, & iuſtum arbitrium corripere, abſque alicuius contradictione, & quia quidquid pars publica ſperare potuit de publicis rebus omnino Canonica præfata, eiuſque Prioribus, ſuiſque largimur ſucceſſoribus, atque donamus omnium hominum contradictione ſemota. Si quis autem huius noſtri præcepti tenorem frangere tentaverit, ſciat ſe auri optimi libras centum componere medietatem Cameræ noſtræ, & medietatem S. Feliciani Canonicæ, & Textio Priori, qui nunc ibi eſt; ſuiſque ſucceſſoribus, tamen nihilominus deſcriptio iſta firma, & ſtabilis in perpetuum habeat.*

Quod ut verius credatur, & per omnia ſemper certius noſtri ſigilli impoſitione infra corroborari iuſſimus anno Dominicæ Incarnationis 1082. indict. 5.

C *Signum D. Henrici Quarti invicti Regis.*

Ego Burchardus Lauſanenſis Epiſcopus.

24. ANDREAS Fulginas, cum ex vano fama vulgaſſet Bonfilium in Oriente fato ceſſiſſe, ex generali Vicario, in ejuſdem thronum, clero ſuffragante, ſubvectus eſt an. 1099. cujus electio, ut rata eſſet, Paſchalis II. favorabilibus literis effecit; aſſecuitque eidem iterum Epiſcopatum Paſchalis, cum in Italiam reverſus Bonfilius ex ſolitariæ vitæ amore id munus, quod ſibi iterum Pontifex deferebat, ultro depoſuiſſet, gratulatuſque eſſet Fulginatenſi gregi, quod ab Andrea tanto viro, tantæque virtutis Præſule ad ſalutis paſcua duci commeritus eſſet. Concredito ſibi gregi vixit Andreas ann. 24. pieque moriens, ijs, quos relinquebat, inconſolabile ſui deſiderium fecit. XXIV

D 25. MARCUS Fulginas adlectus eſt 1123. Callixto II. confirmante, Epiſcopatus munia ſumma cum laude probitatis exercuit. Hic Cathedralis templi principem faciem, quæ parvam, ut vocant, plateam proſpectat, exædificavit, atque ut illa ætas ferebat, ad omnem elegantiam exornavit, ut inciſa petra, his verſibus, qui rude illud ſeculum ſaperent, prodit. XXV

Anno milleno centeno ternanodeno
Hæc domus alma patris cum ſancto flumine nati
Tempeſtatis nimia cœpit renovari
Domino facto Callixto Præſule Marco
Extitit vir magnus Lothomus attatico Marcus,
Quos Chriſtus ſalvet, benedicat, adiuvet, amen.

26. BENEDICTUS Monachus S. Crucis de Avellana, Congregationis Columbæ, ex Ordine S. Benedicti ad hunc Epiſcopatum aſſumptus eſt. Cuius electioni Ionocentius II. momentum addidit favorabili illo diplomate, quod condidit in Laterano 10. die Junij anno 1138. in hæc verba. XXVI

INNOCENTIUS EPISCOPUS Servus Servorum Dei.

Ven. fratri Benedicto Epiſcopo Fulginenſi, ejuſque ſucceſſotibus canonicè ſubſtituendis ſalutem in perpetuum.

IN comprehenſibilis, & ineffabilis Divina miſeratio poteſtatis nos hac providentia ratione in Apoſtolica ſedis adminiſtratione conſtituit, ut paternam univerſis eccleſiis ſollicitudinem gerere ſtudeamus. Proinde venerab. in Chriſto frat. Benedicte Epiſcopatuis juſtis poſtulationibus debita benignitate annuimus, & Fulginenſem Eccleſiam, cui Deo authore praeſſe dignoſceris, Apoſtolica ſedis privilegio communimus, ſtatuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quacumque bona eadem eccleſia in præſentiarum juſte, & canonice poſſidet, aut in futurum rationabilibus modis, Deo propitio, poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. Sancimus etiam, ut univerſi fines paruchia, ſive a tuis ſucceſſuribus uſque hodie ſunt poſſeſſi, ita omnino integri tam tibi, quam tuis ſucceſſuribus in perpetuum cunſerventur. Primum quidem latus a Timia vadit in flumen murtuum, ſecundum latus à flumine mortuo in fontem Palumbi, & primum S. Stephani ad Crucem S. Martini, inde ad Cerretum, & ad Rivulum Fujani uſque ad Rivulum, qui dicitur Griſcus. Tertium latus ab ipſo Griſcu pervenit ad Corniale de Vaccagna uſque ad Clivium Martis, & inde ad collem Jovis, & deſcendit per directum uſque ad Crucem ſancti Mauri. A quartu latere verſus duna juxta Spellam pervenit in ſupradictum flumen Timiam; confirmamus inſuper vobis, & vos S. Fulginenſis eccleſiæ, & plebem S. Joannis de Foruflumin cum eccleſiis ſuis, plebem S. Joannis de ſilectu cum eccleſiis ſuis, plebem S. Feliciani de Btinu, plebem de S. Maria Nova, plebem S. Mariæ de Fulginea cum eccleſiis, & poſſeſſionibus eorum, plebem S. Valentini, & plebem de Ruvelleta, & plebem S. Maria de ſcopulo, plebẽ S. Maria de ſellunica cum poſſeſſiunibus, & eccleſiis eorum, plebem de Caſſignano, plebem de Purcarella, & plebem S. Andrea de Orbe, cum eccleſiis, & pertinentiis earum. Porro caſtellum Landelina cum ſua poſſeſſione, & Monaſterium S. Petri cum ſuis poſſeſſiunibus, eccleſiam quoque S. Mariæ de Rignano cum omnibus pertinentiis ſuis, in tuo & tuorum ſucceſſorum dominatu ſemper permanere cenſemus. Canonicam vero S. Feliciani cum omnibus pertinentiis, vel eccleſiis ſuis, ita ſub noſtro ſtatuimus jure perſiſtere, ut nullus ibi Præpoſitus, nullnſque Canonicus abſque aſſenſu Epiſcopi ordinetur. Præbenda etiam de Canonica Epiſcopu attribuatur, quoties in reſectorio cum fratribus reficere voluerit. Monaſterium quoque Salvatoris, & eccleſiam S. . . . . & eccleſiam S. Conſtantii, & eccleſiam S. Abundii, & eccleſiam S. Herculis, & omnes eccleſias Civitatis ſecundum ſacrorum Canonum ſanctiones in veſtra ſtatuimus diſpoſitione, & ordinatione perſiſtere. Inſuper etiam eccleſiam S. Chriſtina, eccleſiam S. Petri de Rotundu, & Canunicam S. Paterniani, cum omnibus pertinentiis earum, Monaſterium S. Stephani, & Monaſterium de Salvino, & S. Martini de Murru, & S. Angeli de Roſaja cum omnibus pertinentiis eorum, Canonicam quoq; S. Martini, S. Andreæ, & S. Luciæ cum omnibus pertinentiis, & eccleſiis eorum, omneſque alias Eccleſias Fulginenſis Epiſcupatus ſimiliter in noſtra ſtatuimus diſpoſitione, & ordinatione perſiſtere. Sanè redditus de mercato, de Portis, de Pontibus, de Stratis Civitatis, & de Caſtru Epiſcopi, videlicet S. Feliciani tibi, tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum confirmamus, ſicut ex antiquo jure, & ex regia liberalitatis munificentia Fulginenſis hactenus poſſedit Eccleſia. Et campum qui dicitur S. Maria, & campum de Piſſinale, campum de Uccellano, campum de Vaccaria, campum S. Abundii de Feledu, campum Frigidi, campum de Gualdo, & totam terram Berardi filii Riconis, & terram totam, quam dedit Atto Cumes Lupunis filius, eccleſia S. Feliciani, & totam terram, qua in Spello, & Colle. Tupini quoque fluminis alveum juxta Civitatem in veſtra juriſdictione ſervandam perpetuo confirmamus, & molendina omnia, quæ illic præſenti tempore jam cunſtructa ſunt, aut in futurum conſtrui contigerit, & quæque illic ædificia conſtruentur, necnon omnes ſervi, & ancillæ, atque liberi ad

A *Eccleſiam pertinentes ſub veſtra ſemper aut Succeſſ. poſſeſſione permaneant. Decernimus ergo &c. Si quam ergo &c. Cunctis autem, &c. Amen.*

Ego Innocentius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Gregorius presb. Card. tit. SS. Apoſtolorum ſſ.

Petrus Card. presb. tit. S. Suſannæ ſſ.

Petrus Card. presb. tit. S. Marcelli ſſ.

Gerardus presb. Card. tit. S. Crucis in Hieruſ. ſſ.

Anſelmus presb. Card. tit. S. Laurẽtii in Lucina ſſ.

Lucas presb. Card. tit. SS. Jo. & Pauli ſſ.

Gregorius Diac. Card. SS. Sergii ſſ.

Guido diac. Card. S. Adriani ſſ.

Oddo diac. Card. S. Georgii ad Velum aureum ſſ.

Guido diac. Card. SS. Coſmæ, & Damiani ſſ.

Datum Laterani, per manum Aimerici S. R. E. Diaconi Card. & Cancellarii, 3. id. Jun. ind. 1. Inc. Dom. an. 1138. *Pontificatus vero D. Innocentii Papa II. anno* 8.

In quo quidem diplomate, lector, adverte Fulginatenſis olim diœceſis fines latius patuiſſe, quippe qui S. Mariam de Piſtia, Pignanumque Caſtellum concluderent, qui hoc tempore unam Nucerinam tantũ
B ditiooem agnoſcunt. Benedicti autem Epiſcopi tempore, auctoritate S. Stephani de Gallano diœceſ. Fulg. ſub Benedictinis legibus novum cœnobium ſletit an. 1138 quod ingentibus poſtea opibus auctum, Saxovivi Monaſterio, co adjunxerunt conſilio an. 1198. ut è ſuperiori, ideoq; ſaniori adminiſtratione, quà opes, quà mores diuturnius ſarcti tecti manerent. Verum Benedictus Epiſcopus, & Fulginii populus in Cathedralis templi honorificentiorem ornatum liberaliter conſpirarunt. Incidit autem ea liberalitas commodiſſimè in adventum ad Urbem Fulginium Julii Romani Card. tit. S. Marcelli Pontificiſque III. Eugenii in Italia ſummæ auctoritatis Legati, qui cum Fulginii aliquandiu, ejus Civitatis delectatus amænitate commoratus fuiſſet, rogatus à populo, ut nova dedicatione templi S. Feliciani Martyris memoriam æternitati conſecraret, perhumaniter annuit deprecantibus, inductoque generali Concilio, cui congregando ſuberant illi aliæ ſanè cauſæ præclaræ, & graves ſolemni ritu, magnaque frequentia populi templum
C munificentia Epiſcopi, liberalitateque populi, jam auctum, exornatumque SS. Joanni Baptiſtæ, Feliciano Martyri, Florentioque Confeſſori, & Monacho dedicavit anno 1146. die 10. menſis Martii. Concilium, novæque dedicationis celebritatem illam, præter Cardinalem Legatum duo Archiepiſcopi, Epiſcopi verò 23. Archidiaconi 10. unus decanus, presbyteri 13. ſupra 187. Abbates 14. 23. parochi Priores, unicus Primicerius, Manſionarius item unus, cum Fulginate clero, dignitatumque titulis decoratos, omninò explebant. Verum quia celebris illius dedicationis monumentum immortali memoria dignum videtur, præſtabit hic illud totum exſcribere, ut inde tum illius Concilii gravitas, tum Præſulum per ea tempora, circa res ſacras intenſior cura, tum populorum pietas, ac liberalitas ad exemplum poſteritatis magis eniteat, quando, & jam nos ſemel proteſſi ſumus velle, ubi commodum acciderit, afferre diplomata, quibus ea, quæ narranda erunt, firmiori veritatis
D greſſu procedant, ne aliquando nimis exactis gratis dixiſſe videamur, quæcumque deinceps ad veritatis libellam dicturi ſumus.

Julius miſeratione Divina tit. S. Marcelli ven. presbyter Card. univerſis præſentes litteras inſpecturis, ſalutem in eo, qui eſt vera ſalus, & virtus.

ET ſi ſacra hujus dedicationis præcipuè myſterium hic præconio magnifico extollatur, ut memoriale ſuum permaneat in ſeculum ſeculi reſonet in excelſo. E-i-nuera natura humana fluxibilis ſicut liquor, & liquabilis velut umbra rerum turbæ deficiens, quod imaginativa, & memorabilis cellula continet tranſmittere, ne quid ad poſteros in futurum, & ſic perit devotio, tollitur præmium, laus, & . . . cum cantico non concinitur in ſacratu. Itaque ne miniſtri tanti operis, & imperitia denutetur, & loci præpoſitus de negligentia arguatur, excogitatum remedium, & ſalubre adhibeatur in quantum humana fragilitas noſſe ſcivit, ut & mortis præveniatur eventus, & ſcindant, quod memoriam nubilat, & offu-

ſcat,

ſcat, videlicet, calamus ſcribn deſignet, quod ſcriptura authentica lucida, & apertn in poſterum reprnſentet. Sane cum nos in partibus Italin legationis officio fungeremur, quæ Dei ſunt cogitantes, & qua recta ſunt inquirentes, ut fidelis hic officij indagator, atque ut moris eſt, auctoritate nobis ab Apoſtolica ſede commiſſa, divinn favente gratia in . . . ibidem quieſcentium generale Concilium in Fulginatenſi Eccleſin celebravimus. Quo fine laudabiliter terminato, ne domus Dei congregatorum in unum inea expers muneris videretur, quam eorum præſentia honoravis, providn unà cum infraſcriptis Coepiſcopis, atque Prælatis, & perſonis deliberatione penſavimus altaria corporum BB. Feliciani Martyris, atq; Pontificis, & Florentij confeſſoris, & B. Joannis Baptiſtn 6. idus Martij conſecrationis munere decorari, & ut tam magnifici operis ſolemnitas pateat in aperto, numerus opificum Prælatorum, nominaq; inferius declarare. Narnienſis videlicet Epiſcopus, cum 5. Abbatibus, & 2. Prioribus, Amelienſis cum 2. Abbatibus, & 2. Prioribus, Spoletanus, cum 9. Abbatibus, cum Archidiacono, & 10 Prioribus, Tudertinus cum 5. Abbatibus, & Archidiacono, & 8. Prioribus, Aſſiſien. cum 3. Abbatibus, & 5. Prioribus, Peruſinus cum Archidiacono, & Archipresbytero, 5. Abbatibus, & 7. Prioribus, Callenſis cum uno Prnpoſito, cum 2. Abbatibus, & 3. Prioribus, Gubinus cũ uno Prnpoſito, & uno Archipresbytero, & 3. Abbatibus, & 5. Prioribus, Urbinas cum uno Præpoſito, 2. Archipresbyteris, & 2. Abbatibus, Monsferetranus cum uno Prnpoſito, & 2. Abbatibus, Ariminenſis cũ uno Archidiacono, Præpoſitu, & 3. Abbatibus, Piſaurenſis, cum uno Præpoſito, & 2. Abbatibus, Foroſempronienſis cum uno Præpoſito, Archipresbytero, & uno Abbate, Senogallienſis cum uno Præpoſito, 2. Abbatibus, 3. Archipresbyteris, Anconitanus cum uno Archidiacono, 2. Prnpoſitis, 3. Abbatibus, Humanenſis cum Archidiacono, Archipresbytero, 2. Abbatibus, Firmanus cum Archidiacono, Archipresbytero, Diacono, Primicerio, Manſionario, 10 Abbatibus, & 7. Prioribus, Eſculanus cum Archidiacono, Archipresbytero, 5. Prioribus, 4. Abbatibus, Æſinus cum Archidiacono, Archipresbytero, 3. Prioribus, & 5. Abbatibus, Auſimanus cum Archidiacono, Archipresbytero, 5. Prnpoſitis, 7. Abbatibus, Camerinenſis, cum Archidiac. 5. Prioribus, 8. Abbatibus. Nucerinus cum 5. Prioribus, 7. Abbatibus, Fulginenſis Epiſcopus Benedictus cum clero, & populo univerſo, ad cujus diei feſtum populorum turba, undique concurrentes, ne recederent ſine lætitia corporali, & juvamine animarum, cumque eliguntur ad onus, repelli ne debeant à mercede, dignum nobiſcum unanimiter ſtatuerunt, & Concilio firmavimus cum omnibus pœnitentibus ad ipſius dedicationis anniverſarium annuatim venientibus fideliter, & devotè, & huic loco manum porrigentibus adiuericem de injuncta eis pœnitentia, unius anni, & 40. dierum a præfatorum omnium Prælatorum auctoritate qua fungimur Dei omnipotentis Petri, & Pauli, & ſedis Apoſtolicæ, ac eorum remiſſionem impendimus omnium peccatorum.

Ad cujus rei memoriam, & ut præſens ſcriptum auctoritate noſtra, & omnium prædictorum robur accipiat firmitatis, ſigilli matricis Eccleſiæ, & capituli Fulginenſis juſſimus, & fecimus munimine roborari. Datum Fulginei, anno ab Incarnatione Domini Jeſu Chriſti MCXLVI. Eugenio Papa Tertio præſidente, ejus pontificatus anno quinto.

Ego Rayneris notarius ſcripſi.

Nondum Benedictus deceſſerat, cum Anaſtaſius IV. an. 1154. donationem Monaſterij S. Petri de Landelina Ordinis S. Benedicti Nucerinæ diœceſis à Comitibus Monaldo Bucci filio, Rodulphoque Lamberti, & Comite Gentile Alberici filio, Priori, & Canonicis Cathedralis Eccleſiæ Fulginenſis liberaliſſimè factam favorabili ſcripto cõfirmavit. Extat eiuſdem Anaſtaſij diploma ipſiſſimis verbis ſuperioris Innocentii II. quo bona Fulginatenſis Eccleſiæ ſub protectione Apoſtolica ſuſcepit.

Datum Laterani, per manum Rolandi S.R.E. presb. Card. Cancellarij 16 Kal. Aprilis ind. 2. Incarn. Dominica ann. 1153. pontif. verò D. Anaſtaſij anno 1.

Ego Anaſtaſius Catholicæ Eccleſiæ epiſcopus.
G. G. presb. Card. tit. S. Callixti ſſ.
Guido presb. Card. tit. S. Griſogoni ſſ.
Ubaldus presb. Card. tit. S. . . .
Manfredus presb. Card. tit. S. Sabinæ ſſ.
Bernardus presb. Card. tit. S. Clementis ſſ.
Aripertus presb. Card. tit. S. Crucis in Hieruſ. ſſ.
Oddus diaconus Card. S. Georgij ad velum aur. ſſ.
Rodulphus diaconus Card. tit. S. Luciæ in Septiſol.
Georgius S. Angeli ſſ.
Guido diac. Card. S. Mariæ in porticu.
Oddo diac. Card. S. Nicolai in carcere Tull. ſſ.
Ymarus Tuſculanus epiſc. ſſ.
Ugo Hoſtienſis epiſc. ſſ.

Demum Benedictus iſte Epiſcopus, in cæteros munificus, ac liberalis, ne ſuos præterijſſe videretur, Monachos ſuos Congregationis Avellanæ in S. Claudij Fulginij Eccleſiam introduxit, ut per eoſdem ibidem Divinum obſequium impenſius urgeretur. Mortuus eſt 1155.* die 19. ex Kal. Fontis Avellanæ, cum ann. 17. præfuiſſet cum laude. * Ex App. tom. 1.

27. ANSELMUS ex Actia *a* gente nobilis Fulginas, ex Archidiacono Cathedralis ſuæ patriæ Epiſcopus renunciatus eſt 1155. ſequenti interſuit conſecrationi Eccleſiæ S. Victoris Reatinæ diœceſis, quem non modo poſtea Alexander III. Pont. Max. illum evaſiſſe ad ſedem ſincerè lætatus eſt, favitque electo, ſed etiam non multò poſt, hoc eſt anno 1161. die 21. Januarii eundem ob vitæ merita, conſultæ prudentiæ pondera, Nucerinæ præfecit Eccleſiæ, itaut ſimul utrique ſacræ provinciæ pares vires adſerret. & quidem, ut Fulginas Epiſcopus, cœnobio de Saxovivo, medietatem Eccleſiæ S. Venantij de Colle Fulginatis Diœceſis liberaliter indulſit anno 1170. Berardoq; Priori Canonicæ S. Feliciani Fulginij, donationes omnes Eccleſiæ S. Petri de Landelina, ipſis Canonicis olim à Monaldo Comite Bucci, Rodulphoq; Lamberti munificentiſſimè factas, iterum juridico ſcripto voluit eſſe ratas anno 1174. die 27. menſis Junij. Ut Epiſcopus verò ſimul Nucerinus, ſimul Fulginas, eidem monaſterio S. Petri de Landelina Ordinis S. Benedicti, omnia latifundia, prædiaque aſſeruit, quæ olim Epiſcopus Fulginas, Nucerinuſque in territorio Siliæ, Annephi, collis Ruberti, uſque Talognam, Forcaturam, Comaleque Vaccagnæ latè poſſederant. Anſelmi autem Epiſcopi tũ geminæ per idem tempus dignitatis, tum ſupra allatæ donationis, fidẽ faciet antiquum monumentum erutum è monaſterio de Saxovivo, atque hic ex fide ſubjectum. XXVII. *a* al. de Aptis.

In Dei nomine factum eſt.

In anno ab Incarn. Dom. 1174. indict. 7. menſe Junij XV. Jul. temperibus PP. Alexandri, & Federici dicti Imperatoris.

Cum divina, humanaque præcipiant, juſtum eſſe, ac aqua compenſatione dignum, quemque pro ſuo ſervitio compendioſo debere remunerari, ut propenſius ad majora præſtanda accendere non declinet. Inde verò, quod Eccleſiam Landulina, apud quam in principio Octaviano Hæreſis ſteti opprimens illum, in omnibus, quæ mihi neceſſaria erant, tam pro me, quàm pro omnibus, qui ad me veniebant, præcipuè pro ſervitio Romanæ curiæ quoque volende, ſed plurimum nolendo, nec aliud poterum multis ſæpè oppreſſum neceſſitatibus. Quapropter ego Anſelmus Dei gratia, non meis meritis Fulginatis, & Nucerina Eccleſia ex conceſſione D. Papæ, & totius Rom. Eccleſiæ conſenſu ibidem meo tempore vita mea ordinamus ad prædictorum pro tempore compenſationem aliquantulum tam remuneramus apoſtolica authoritate, Nucerina Eccleſia Prioris Rainerij, cæterorumque fratrum Catholicorum conſenſu, confirmo in æternum, & reinveſtio, ſicut Auguſtinus conceſſit temporaliter, & ego in æternum ſicuti retentum fuit tempore præfatorum Auguſtini, & Laterij, & Munaldi, ita in æternum reveſtio per me, ac meos ſucceſſores, te, tuoſque ſucceſſores Abbatem Landolinæ, à nomine monaſterij S. Petri in æternum ad habendum, & ut ius . . . ſemper poſſidendum, idem ius omne decimationum, ſicut in alio inſtrumento Auguſtini continetur temporaliter. Et ego in æternum, ut Eccleſia Nucerina poſſidet in villis . . . . . & colle Rubertino, & Coſte, infra locu Cluſi pervenientia ad forcaturam à domo vaccariorum, & Talon-

A *ga, & provenientia à Comitatu Fulginonſi, & Nucerino, procedentia à Cornale de Vaccagne ad Poculum pervenientia inter Allonisſum, & Sefrediſtem ad Clivũ primam finnitam. In eo vero tenore, ut annuatim perſolvas tu, tuique ſucceſſores mihi, meiſque ſucceſſoribus, denarium unum Papæ, aut valens in die Jovis ſancta, aut parum poſt ſine impedimento. Quod totum ſupradictum, ſi ego prædictus A. aut mei ſucceſſores non obſervavero, & contraire temptavero, promitto tibi per me, meoſq; ſucceſſores pœnam nomine Eccleſiæ tuæ . . . . medietatem tibi, tuiſquæ ſucceſſoribus, & medietatem Romanæ Curiæ, & poſt pœnam ſolutam, quod ſupra legitur firmum, & ſtabile permaneat ſemper.*

Reynaldus, & Ugo frater eius Joannis filii, & Caſaguerra, & Madias Fianus, & Berardutius, & Manriras ſunt rogati teſtes.

Ego Offredutius not. ſcripſi, & complevi.

Ego Anſelmus Fulginonſis, & Nucerinæ Eccleſiæ Epiſcopus, hoc totum, ut ſupra legitur, confirmo, & approbo.

B *Ego Raynerius Prior Nucerinæ eccleſiæ manu propria confirmavi hæc.*

Ego Presbyter Benincaſa eccleſiæ S. Feliciſſimi conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Craſſus Sacerdos, & Prior Congregationis conſenſi, & ſubſcripſi.

Cæterum haud hic ſtetit liberalitas Anſelmi, longius quippe progreſſa eſt, nova gentem ſuam auctura juriſdictione. Si quidem Fulginii S. Thomæ dedicatam Eccleſiam, mirificè fundavit, erexit, Actiæque genti Patronatus, ut vocant, jura attribuit, quibus illa gens uſa eſt, donec Fulginii floruit, hoc eſt uſque ad annum 1592. in quo penitus extincta, illuſtre tantùm alienæ poſteritati nomen reliquit. Rem, quam hactenus narravimus, planius, pleniuſque lectorem docebit ipſius Eccleſiæ frons his rudibus inſcripta carminibus.

Poſt annos mille, poſtquam natus fuit ille,
Qui nos plaſmavit, qui verbo cuncta creavit,
Lapſo centeno, currens tunc novenque deno,
C *AEdem fundavit ipſam, dominoque ſacravit*
Fulginii Præſul Anſelmus, & hic Nucerinus,
Prudens, & Sapiens, pollens, & in ordine primus,
Ut ſit honor patri Thomæ, ſit gloria Matri
Agathæ, dignè, ſanctè, juſtoque, benignè.
Martyr ſume preces Thomas, ſuſcipe laudes
Quas referas Domino, cum quo perpetuo gaudes.

Ad Nucerinam Eccleſiam (quæ erat Anſelmus præcipua pietate in ſanctos) quorundam ſanctorum reliquias transferendas curavit, ſuoque in ipſis vaſculis inſcripto nomine voluit hujuſmodi cultus extare memoriam. Demum tanquam ſuorum operum non ignobilem appendicem, Cathedralis Eccleſiæ faciem, quæ majori platea ſpectaculo eſt, eleganter ſubſtruxit, inſculptaque ſui imagine Actianæ liberalitatis huiuſmodi monumentum adjecit.

Anſelmus Fulginenſis & Nucerinæ Eccleſiæ Epiſcopus hoc opus fieri fecit.

Notatoque anno 1201. in eadem Eccleſiæ facie hic inſculptus verſiculus legentes ſuſpendit.

D *Sydera, ſol, luna, monſtrat ſua tempora pura.*

Actium porrò Anſelmum importuna mors rapuit 1201. 20. Auguſti, ac tanquam incomparabili viro nullum fuiſſet auſa ſucceſſorem conſerre; ab anno 1202. uſque ad 1210. lapſa memoria eſt quis ad Fulginenſis Eccleſiæ gubernacula ſederit.

XXVIII. 28. ÆGIDIUS deinde Epiſcopatus onus ſubivit, vocante Clero, inaugurante verò Innocentio III. Pont. Max. anno 1210. qui ab eodem Pontifice pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis ſequenti exornatur privilegio.

INNOCENTIUS EPISCOPUS,
Servus Servorum Dei.

Ven. Fratri. Ægidio Fulginenſi Epiſcopo, Ejuſq; ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

In eminenti ſedis Apoſt. ſpecula licet immeritis &c.

Cætera omnia ad verbum ut in bulla Anaſtaſiii IV.

Ego Innocentius catholicæ eccleſiæ epiſcopus.
Petrus Portuenſis, & ſanctæ Ruffinæ Epiſcopus.
Joannes Albanenſis epiſcopus.
A *Guido Prœneſtinenſis epiſcopus.*
Hugo Hoſtienſis, & Velletern. epiſcopus.
Cinthius ſancti Laurentii in Lucina presb. Card.
Centius SS. Joannis, & Pauli Presb. Cardinalis tituli Pammachii.
Petrus ſancti Marcelli presb. Card.
Leo tit. S. Crucis in Hieruſalem presb. Card.
Petrus S. Pudentianæ tit. Paſtoris presb. Card.
Gregorius S. Georgii ad Velum Aureum Diaconus Cardinalis.
Guido S. Nicolai in Carcere Tulliano Diac. Card.
Joannes S. Mariæ in via lata Diac. Card.
Guala S. Mariæ in Porticu Diac. Card.
Octavianus SS. Sergii, & Bacchi Diac. Card.
Joannes SS. Coſmæ, & Damiani Diac. Card.
Pelagius S. Luciæ ad ſeptem ſolis Diac. Card.

Datum Laterani per manum Joannis S. Mariæ in Coſmedin Diac. Card. S. R. E. Cancellarii 4. idus Aprilis ind. 13. anno ab Incarn. Dom. 1210. Pontificatus vero D. Innocentij Papæ III. anno 13.

B Simili privilegio eundem Ægidium decoravit idem Innocentius anno 1214. cuius authographum habetur in lib. Cancellariæ Fulginatenſis fol. 182. Hic cum ob cæteras virtutes merito potuerit dici Felix, tum verò ob id maximè fortunatum illum deprædicabit poſteritas, quod Aſſiſiatis Franciſci, immortalis ſanctimoniæ viri meruerit familiaritatem. Itaque Franciſcus Ægidii auctoritate fretus prope muros Fulginii, attiguumque Cathedrali S. Matthæi cum parvo ſacello fundavit monaſterium, illucque fratrum ſuorum deducta Colonia, pluresè Fulginate nobilitate pellexit, ut ibidem Chriſtianam paupertatem profiterentur; in quibus deinde titulo beatitatis Hermannus, Leonarduſque Fulginates fulſere. Interea deprecante Franciſco, æternùm Deus duraturo oraculo vivæ vocis edixerat, ut apud S. Mariam de Portiuncula, aliàs Angelorum in territorio Aſſiſinenſi, fidelibus ius eſſet ad plenum expiandi peccata, qui illuc certo anni tempore adventaſſent novam vitam inſtituturi. Quod cum Chriſtianis, ad credendum plerunque tardioribus, eo
C prædicationis fervore divulgandum foret, ut haudquaquam ambigerent, huiuſmodi indultum à divina voluntate fuiſſe profectum inter ſex Umbriæ Epiſcopos, verè Apoſtolicos viros, qui ad tantum negotii adlecti fuut, unus fuit Ægidius, qui vitæ meritis, facundoque ore, divino beneplacito fidem adſtruere poſſe videretur. Adſtruxit, evulgavit, prædicavit, atque id, ad quod miſſus fuerat, perfecit egregiè. Cum autem in cæteros, qui extra gregem ſuum erant, fidelem, ferventioremque operam præſtaret Ægidius, tum maximè in eos, quos regendos ſuſceperat, illius amor eluxit. Etenim non à Fulginio procul anno 1216. in loco Fontis Carpelli, D. Claræ de Aſſiſio, Marſeviliæ & Chriſtianæ monaſterio ſub titulo S. Mariæ de charitate, aut de ſalute excitandi poteſtatem fecit, Hugulinus verò Epiſcopus Card. Oſtienſis Peruſiæ legatus illis S. Benedicti pretioſiſſimam reliquiam anno 1219. conceſſit. Idem quoque Ægidius anno 1220. monaſterium S. Catharinæ montis Sinai, quod olim Ordinis S. Damiani dixerunt, ad ampliorem pietatis
D cultum fundavit, ut illic Virgines Deo votæ S. Claræ, pauperum feminarum principis, pauperiem æmularentur, inque Xenodochium S. Claudii Eccleſiæ attiguum Cruciferorum alumnos induxit. At cum per ea tempora Avellanenſes monachi, quos Epiſcopus Benedictus S. Claudii Eccleſia donaverat, illinc, neſcio quibus de cauſis, abiiſſent; accidiſſetque per idem tempus aliquot Fulginates puellas ex divino inſtinctu in ſolitariæ vitæ virginitatiſque amorē conſpirare, Ægidius, ne nobilis illa cupido in teneris mentibus aliquando teperet, virginitatem profeſſuris Eccleſiam S. Claudii attribuit, ut ibi, tanquam in benè munita arce, theſaurus ille, qui trepidè in vaſibus fictilibus geſtabatur, ſecurius aſſervaretur, legibus S. Claræ potius, quàm præaltis muris ad eam cuſtodiam deſtinatis, anno 1229. ac ne huiuſmodi florum virginitatis proventui, virginum item proventus deeſſe videretur: eodem ÆEgidio ſedente, tertium Monialium monaſterium auſpicatò Fulginii fundatum

eſt. Siquidem cum Eliſabetha Matrona Theutona no- A
bilis xd ſacrx loca, duobus tantum ſociabus contentâ
ſanctiſſimè peregrinata fuiſſet, veniſſetque, Deo in-
ſpirante, Fulginium, per duos menſes ibi mora ta eſt,
emptaque domo, cum plures mulieres evocaſſet è ſe-
culo, caſtitatemque colere docuiſſet, in patriam rever-
ſa eſt; paruoque alendo gregi ſucceſſit AEgidius, qui
dilaratis domunculæ finibus multo plures mulieres ſub
Auguſtinixnis legibus intra illa ſepra coegit, quas ho-
die nigras Fulginates appellant; cum monaſterio ipſi
S. Eliſabethæ Epiſcopus nomen fecerit, ut ex nomine
primæ illius fundatricis Eliſabethæ haud oblivisceré-
tur grata poſteritas. Demum cum paſtorali cura AE-
gidius diu, vigilanterque vixiſſet, civeſque Fulgina-
tenſes partibus Friderici II. Imperatoris contra Eccle-
ſiam adhæſiſſent, ab Innocentio IV. Epiſcopali digni-
tate privxti, ille Epiſcopatu ſe abdicavit anno 1243.
factus Eccleſiæ Nucerinæ adminiſtrator 15. Kal. Ja-
nuarii eodem anno, ut habetur in regiſtro ejuſdem In-
nocentii. Vitam tandem finivit, ſub virginum tutela,
quas adeo vivens impensè coluerat, evolaturus ad Cæ- B
lum anno 1248. Quidam Anonymus poſt exceſſum
AEgidii Gerardum de Anaſtaſiis Conradi nobilis Ful-
ginatenſis filium adlectum fuiſſe narrat; poſt hunc
prædefunctum anno 1254. Bernardum, quem primum
vocant. Sed fallitur, totoque cœlo aberrat, cum Fulgi-
nenſis Civitas ab xn. 1243. ad annum uſque 1265. Epi-
ſcopali dignitate privata manſerit, atque de Conrado
in regeſtis Vaticanis nil reperiatur; de Bernardo verò,
ut dicemus, tantùm quod fuerit hujus Eccleſiæ admi-
niſtrator, ideoque de albo Epiſcoporum uterque de-
lendus eſt. Berardus Cathedralis Eccleſiæ Archidiaco-
nus ab Innocentio IV. anno 1243. Epiſcopatus Fulgi-
nxtenſis in admoti AEgidii locum in temporalibus, &
ſpiritualibus adminiſtrator adjectus confirmatur de-
inde ab Alexandro IV. 15. Kal. Februarii anno 1255.
ex reg. Vatic. ep. 59. fol. 9. xnno Pontificatus I. Patriæ
ſuæ Eccleſiam ſumma cum laude rexit. Hic eſt ille Be-
rxrdus, quem Innocentius ad Manfredum Siciliæ Re-
gem miſit, ut pacta, & conventiones, quas cum Ec-
cleſiaſticis pepigerat, obſervxret, xtque xd obedienti- C
am Romanæ Eccleſiæ rediret, bonaque eidem violen-
ter abſtracta, reſtitueret. At Manfredus proterva cer-
vice, ſurdis auribus Berardi monita accepit, ut refert
Bzovius ad annum 1254. Fulginium cum rediiſſet Be-
rardus, Eccleſiam S. Matthæi, cum iis, quæ ad ipſam
jure ſpectabant, Ordinis Minorum alumnis liberaliſ-
ſimè conceſſit, ut ex ea murorum xcceſſione Franci-
ſcani Templi confinia proferrentur. Monaſterium S.
Mariæ de Euchariſtia, ut vocant, fundavit, ut in eo
aſſeclæ Virgines S. Damiani pxupertem cum caſtita-
te pro dignitate excolerent. Exceſſit ann. 1264. menſis
Novembris non Epiſcopus, ſed adminiſtrator. Poſt
cujus obitum cum Fulginatenſes ad obedientiam Ro-
mani Pontificis rediiſſent, à Clemente IV. reſtituta
Epiſcopali dignitate, proprium meruere Epiſcopum.

XXIX 29. Fr. PAPARONUS [a] deinde è Paparona gē-
te, ex Ordine Prædicatorum nobilis Romanus, hanc
Eccleſiam ſuſcepit regendam 1265. vocante Cle-
mente IV. 5. Kal. Julii anno 1. ex regeſt. Vat. ep. 136.
fol. 31. Hic anno eodem, Eremitanos S. Auguſtini D
Fulginium advocavit, magnum pietatis incrementū
futuros. Erexit xn. 1270. Xenodochium, xc Confra-
ternitatem Presbyterorum diſciplinæ S. Feliciani,
cum Templo eidem Martyri conſecrato, quod hoc
tempore intra oratorii Boni JESUS trxnſiiſſe perſpi-
citur. Anno prætereà 1273. in diœceſim Fulginatem
Fratres Ordinis Servorum adſcivit, cœtum hominū
ad omnem pietatem unicè factum. Denique xn. 1285.
ſuos Prædicatores extra muros Fulginii, tanquā ejus
Civitatis excubias diligentiſſimè acturos, collocavit,
ubi poſtea nobile S. Dominici Templum, ac mona-
ſterium magnis ſumptibus conſtructum ſpectatur.
Cujus quidem fundationis in Epiſcopum Paparonum
tota laus videtur refundi debere. Hic igitur dum Ful-
ginii ſacros religioſorum ordines dilatat, adauget,
Trincia Bernardi Trincii Fulginii Domini filius,
ex Fori Flaminii, quæ adhuc extabant, ruinis Ful-
ginates muros extendit, ipſeque Pxparonus, Hono-
rio IV. mandante, ad Spoletinorum Epiſcopatum A
translatus eſt 1285. ut qui in omnium ordinum ho-
mines adeò munificus fuerat, etiam alioſum tanta
liberalitas extenderetur.

[a] De quo Fontana in Rom. Provincia, Mand.

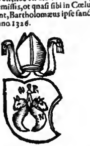
30. BENARDUM I. Fulginatem, Munaldi fi- XXX
B lium ex Comitibus Antignani, Joānis Nucerini Epi-
ſcopi fratrem, Papæ vero Urbani IV. à ſacrificiis,
Cathedraliſque Eccleſiæ Priorem, ad curam Epiſco-
palem Clerus vocxvit, eidemque collatum munus fa-
vorabili ſcripto firmavit Honorius IV. Pont. Max.
1285. 12. Kxl. Auguſti, reg. Vat. ep. 76. fol. 22. Huic
vix dum electo de virginitate benè merendi præcla-
ra ſeſe dedit occaſio. Tres quippe puellæ è Podii Ca-
ſtello ditionis Fulginii, ex divino ardore virginatem,
moreſque cæteros excolere ſunt aggreſſæ; cumque
anxiè deprecarentur, ut præclaro inceptui divinū au-
xilium propius vellet adeſſe, viamque monſtraret ax-
dentibus, in meridie ipſo Sydus obortum eſt præ ſole
refulgens, cujus ductu ad muros uſque Fulginii per-
venerunt puellæ, intellexeruntque ibi locum ſibi
fuiſſe paratum à Deo, in quo ex divinæ voluntxtis xr-
bitrio omnem vitæ partem moderarentur. Nobilem
conxtum juvit deinde Epiſcopus, ædificatoque mo-
naſterio primùm, mox Templo fundato, intra illius
ſepta, ſub temperatione, cultuque Auguſtiniano vir-
C gines Deo votas lætanter excepit 1292. deque S. Cru-
ce cœnobio priſci nomen fecere; haud obſcurum ſanè
laborum præſagium, qui exantlandi forent ab iis,
quæ illuc religionis cauſa, caſtitatiſque ingrederen-
tur. Eodemque Berardo ſedente, B. Leonardus Fulgi-
nas, S. Franciſci diſcipulus apud Pipernum vita fun-
ctus eſt 1290. ſepultuſque ibidem ſub majori altxri
Franciſcani Templi illius Civitatis. Nec multò poſt
Epiſcopus ipſe Berardus, hoc eſt die 15. menſis Maii
anno 1296. lento, ſed pertinaci morbo extinguitur.
Poſt cujus mortem, Clerus, ſeu diſſidentibus partium
ſtudiis, ſeu quia, ut in digniorem illa dignitas caderet,
ita conducere videbatur, per honorarium arbitrium,
fratrem Jacobum Anaſtaſium Fulginatem ex Ordi-
ne Minorum, eximiæ doctrinæ, ac ſanctitatis homi-
nem in Epiſcopum Fulginatem adlegit. Qui oblatæ
dignitati rariſſimo exemplo nuncium ultro remit-
tens, maluit à negotiis procul ſeverè, ſanctèque in
Clauſtro vivere, quam in altiori dignitatis gradu pro-
pè exitium, quod ſemper imminet iis, qui præſunt,
D anxiam ducere vitam. Hujus cum laude meminit Fr.
Lucas Waddingus amicus noſter, homo doctus, &
eloquens in tomo 2. Annal. Fratrum Minorum. An-
tignani vero Comites pro gentilitiis inſignibus geſ-
ſerunt xureum leonem in dextera aureum enſem te-
nentem in muricato ſcuto.

31. BARTHOLOMÆUS deinde Anagninus, XXXI
è Cajetana gente Monachus, atque Abbas Sublacen-
ſis 1296. demortuo Berardo ſuffectus eſt 5. Kal. No-
vembris, confirmataque Fulginii ſede, Eccleſiam il-
lam rexit uſque ad annum 1304. magni utique ani-
mi vir, & qui plerunque etiam cucullatus, ex avitæ
ſuæ gētis laude, militares ſpiritus gereret. Bonifaciū
VIII. Pont. Max. propiori affinitate attinxit, cujus
auſpiciis Bartholomæus non procul à Sublacenſi Cæ-
nobio Montem Acutum validum, munitumque Ca-
ſtellum fundavit, factoque impetu Tyburtinis Ma-
rianum Caſtellum ademit, cum prius ipſi, intentan-
tis armis, eodem ipſo ditionem Sublacenſem nudaſ-

ſent.

ſent. Itaque cum non minori animo, viribuſque, quã prius Sublacum feciſſet, Fulginatem Eccleſiam adminiſtraſſet, duoque Monaſteria Fulginii, ubi S. Dominici Virgines alerentur, ingẽtibus ſumptibus erexiſſet, S. Mariam videlicet, ut vocant, *de Populo*, itẽque S. Mariam, cui, *del Verde*, nomen eſt, diem clauſit poſtremum 1304. Julio menſe; vacavitque ſedes Fulginas ad tres annos, menſes 2. Siquidem Hermannus de Anaſtaſiis Civis Fulginas, quamque à Clero canonicè electus, noluit eſſe Epiſcopus. Hic ille Hermannus eſt, qui cum Patriæ ſuæ dignitatem Epiſcopalem recuſaſſet ſubire, poſtea 1307. ad Piſtorienſis Epiſcopatus apicem aſſumptus, Eccleſiam illam ſumma cum laude, Divinique cultus ſplendore adminiſtravit, ut in catalogo Piſtorienſium Epiſcoporum deinceps ex fide narrabimus.

XXXII. 32. BARTHOLOMÆUS Guintoncini de Sigisbundis Piſtorienſis, Cini celeberrimi juris Conſulti patruus, ex Epiſcopo Piſtorienſi, Fulginenſis Epiſcopus effectus eſt ſub V. Clemente Pont. Max. die 24. menſis Decembris 1307. Fulginiumque ſolemni pompa Paſtor conſalutatus ingreditur 1308. die 1. exordientis Junii. Hujus tempore Angela Fulginas celebris ſanctitatis fœmina clara effulſit, deceſſitque die 4. Januarii 1309. quæ poſt caſti jora connubii, poſt educatos filios, poſtque ob indigentiam pauperum, addi vendita prædia, auſterioriſque vitæ incredibilia propemodum opera, adeò ardenti amore exarſit in Deum, ut nil divino illo incendio in Eccleſiaſticis Annalibus videatur poſſe legi ſplendidius. Hanc paulò poſt ad gloriam ſecuta eſt Paſchalina magnæ perfectionis fœmina, Angelæ vel ſocia, vel alumna 1313. Petroque Creſcio nobili Fulginati, ſed ſanctitate magis illuſtri, cœleſte gaudium per idem tempus decretum eſt, hoc eſt die 18. menſis Julii an. 1323. Quibus præmiſſis, ut quaſi ſibi in Cœlum expeditius iter pararent, Bartholomæus ipſe ſanctè deceſſit die 21. Julii anno 1326.

XXXIII. 33. Sed vix demortuum Bartholomæum extulerant, cum PAULUM Nalli è Trincia gente, Clerici extulere ad ſedem, die 12. menſis Julii 1326. Hujus electionem Joannes XXII. conſecratione ipſa, quam Avenione, ubi tunc morabatur, perfecit, ratam eſſe monſtravit. Vix autem Paulus annum integrum ſuæ adminiſtrationis expleverat, cum S. Luciæ monaſterium ædificari eſt cœptum, Auguſtinianarum Monialium nobile ſæpimentum. Eodem anno Olivetanos Monachos intra Urbem excepit, tradita Eccleſia S. Nicolai ad Cœnobium conſtruendum. Anno verò 1350. Corradinus Rinalduccii, è Trincia gente, Prior Collegiatæ S. Salvatoris, Cathedraliſque Eccleſiæ magna auctoritate Canonicus ſocietatem Charitatis inſtituit, in eo ſacello, ubi B. Petrus Creſcius ad piorum opem requieſcit. Anno item 1334. ſumptibus pietatis Fulginatium hominum, monaſterium S. Bartholomæi Brulliani in Monte, inter Fulginium, Camerinumque propemodum inacceſſo, rigideque elato, initium habuit; quo poſtea B. ille Joannes à Valle, cum aliquot ſociis Ordinis S. Franciſci contemplatricis vitæ munia obiturus, ſeceſſit, ibidẽque an. 1351. cum magna opinione ſanctitatis deceſſit. Hoc illud monaſterium eſt, unde poſtea F. Paulo Trincia agente, eximiæ ſanctitatis homine, S. Franciſci alumni illi fluxere, qui ad majorem vitæ auſteritatem, moreſque defæcatiores, præter cæteram cultus aſperitatem calepodiati incedunt. Interim Paulus Epiſcopus, pauperum infirmorum Xenodochium, dilatatis finibus, ampliavit, ut major illorum numerus, majora adminiſtrantibus merita compararet. Eodemque Paulo Trincio agente, Ciſtercienſibus, florentiſſimæ per id tempus obſervantiæ monachis, monaſterium S. Crucis de Saxovivo attributum eſt, annuente Benedicto XII. Pont. Max. Ciſtercienſis Ordinis quondam alumno, qui ibi tandiu laudabiliter commorati ſunt, donec Commendatariis Cœnobium occupantibus, ex pauperiori menſa ſunt demigrare coacti. Denique Epiſcopus Paulus cum uſque ad annum 1363. in Epiſcopatu ſumma cum laude vixiſſet, eodem anno exceſſit, menſe Iunio. Scutum Trinciæ gentis aureum equina capita nigra muricatis frœnis fuit.

34. RAYNALDUS ex Priore Cathedralis Eccleſiæ ſucceſſit Paulo, ab Urbano V. electus an. 1363. 8. Kal. Aprilis, ex regeſt. Vatic. anno 2. obiit initio anni 1364. XXXIV

35. JOANNES Angelettus Fulginas ſublectus eſt, Urbano V. Maximo aſſentiente an. 1364. 8. Kal. Februarii, ex Plebano S. Mariæ de Populo. Hic Xenodochio S. Auguſtini præclara fundamenta ſubſtruxit, annoque 1373. Ciſtercienſes monachos Eccleſia S. Mariæ in Campis, non procul à Fulginatibus muris munificentiſſimè donavit, ſubque ejus plena pietatis adminiſtratione reformatio illa Calepodiatorũ Ordinis S. Franciſci exorta eſt, cujus nos paulò ſupra cum laude meminimus. XXXV.

36. JOANNES deinde Joannis è Popula, Fulginatis ditionis Caſtello, Fulginatis Eccleſiæ gubernacula cepit anno 1384. ſub cujus regimine, deque ejuſdem conſilio Ugolinus Trincius Fulginii Dominus Franciſcanos, qui nuper ex nova obſervantia inclaruerant, propè Fulginii muros induxit, ubi poſtea S. Bartholomæo ſacrum Templum erectum eſt, in quo B. Paulus ille Trincius, qui ob præclara merita in ſuum ordinem, omnium conſenſu obſervantiæ Pater eſt appellatus, è vivis exceſſit ann. 1391. die 17. menſis Septembris. Anno verò 1396. liberalitate, pietateque trium illuſtrium fœminarum, quas ad id divinus fervor impulerat, Cœnobii S. Mariæ de Bethleem Ordinis Ciſtercienſis, Fulginii Epiſcopo adjuvante, fundamenta jecere. Quod idem Epiſcopus deinceps, cum propemodum munificentia regia Boniſacium IX. excepiſſet hoſpitio, ingentibus gratiis, privilegiiſque exornandum curavit; ſicut Ugolino Trincio Fulginii Domino deprecãte, S. Mariam in Campis, item Ciſtercienſis Ordinis, idem Pontifex indultis ampliſſimis ante munierat, cum eandem Eccleſiam Aula Romana ſtipatus pietatis ergo inviſeret, an. 1392. die 13. Octobris. Obiit autem Joannes Epiſcopus 1397. XXXVI.

37. HONUFRIUS Trincius Trincii filius Fulginii Domini, è Priore Collegiatæ S. Salvatoris Antiſtes ſacrorum renunciatus eſt, Boniſacio IX. ſedente, approbanteque electum 3. die Decembris 1397. Hujus Epiſcopi tempore floruit Angelina Urbevetana è Corbara, ex Marciani Comitibus, pietatis eximiæ fœmina. Quæ cum aliquot ſanctis mulieribus Monte Jove Urbevetanæ Diœceſis digreſſa Fulginium venit, ibique monaſterio S. Annæ Tertii Ordinis S. Franciſci exordium fecit; cui deinceps ampliãdo provehẽdoq; cum Honuphrius haud invitum præſtaret auxilium, adeo in juſtum Cœnobium crevit, ut inde in totam fermè Italiam odor illius ſanctitatis ſuaviſſimè ſpargeretur; evenitq; ut rogatu multorum alia monaſteria Angelina auſpicatiſſimè fundaverit. Hujus beatæ vitam progreſſus, reſque præclarè geſtas prolixè complexus eſt Ludovicus Jacobillus Fulginas, Fulginatium rerum diligentiſſimus indagator, ac ſcriptor. Honufrius vita ceſſit anno 1403. die 2. menſis Aprilis. XXXVII.

38. Fr. FEDERICUM Frezzium, è Prædicatorum Ordine, ejuſdemq; Ordinis Romano Provinciali Boniſacius IX. ad hunc Epiſcopatum aſſumpſit an. 1403. die 17. menſis Octobr. Hic præter ſcholaſticas diſciplinas, adeò politiori, variaque literatura valuit, XXXVIII

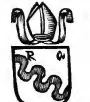
ut avidiſſimus poeticæ laudis muſas excoleret amæniores; etenim divinam Aligherii Dantis æmulatus comediam, opus, Quadriregium, inſcriptum, ex tertiariolis admodum feliciter panxit. Interfuit Conſtantienſi Concilio, ſubſcripſitque 20. ſeſſioni, die 30. Januarii 1416. (s) inque eodem anno ad præclariora intentum invida mors illum oppreſſit.

XXXIX. 39. Fr. NICOLAUS Ferragattus *a*, filius Nardi, Ordinis Minorum è Bettona Caſtello, à Martino V. Columna Fulginati gregi præpoſitus eſt, an. 1417. die 3. Januarii. Qui tanta omnium ordinum lætitia, gratulationeque Civitatem iortavit, ut ſuis illum humeris Cives deportare velle viderentur ad ſedem. Neque verò omnium ſpes ille ſefellit; ſiquidem Eccleſiam ſibi creditam, ſummo amore, ſummoque jure deinde adminiſtravit, itaut mirarentur plerique nec facilitatem illam aliquid detraxiſſe gravitati, neque gravitatem obſceiſſe facilitati. Egit in vivis uſque ad annum 1421. qui fuit illi vitæ poſtremus, primus exordientis ſalutis.

a De quo Jacobillus in Bibl. Umbriæ p. 209. Mand.

XL. 40. Poſt Nicolai exceſſum GASPAR Peruſinus, *b* è ſeculo Abbas, Martino item V. vocante, Epiſcopus dictus eſt an. 1421. die 4. menſis Decembris. Qui, cum nondum inauguratus uſque ad annum 1423. Epiſcopi nomen retinuiſſet, ultrò deinde nondum obitum munus detulit ad Papam, illud ut ſcilicet cuicumque voluiſſet poſſet conferre. Ita habent conſiſtoriales actus ejuſdem Pontificis.

b Hujus meminit Oldoinus in Athen. Aug. Mand.

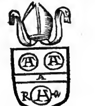
XLI. 41. JACOBUS Berti, Franciſci ex Elmia gente nobilis Fulginas, ex Comitibus S. Chriſtinæ, è Priore S. Mariæ infra portas, mox etiam Cathedralis Eccleſiæ, die 17. menſis Martii an. 1423. ab eodem Martino V. Pontifice obtinuit cathedram. Vir utique virtutis eximiæ, quippe qui ex generis nobilitate, claritudinem probitatis videretur traxiſſe. Conſtat ejuſdem affines, majoreſque, in florida adhuc Florentina Republica incorruptè geſſiſſe Præturam, Populumque plerunque ad arma, atque ad ſeditionem proclivem ſtrennè ſatis rexiſſe. Quod ipſum Gentis Elmiæ diverſis in locis inſculpta gentilitia inſignia perſpicuè commonſtrant. De qua re, nos alibi fuſius. Igitur Jacobo, apud Fulginates, dominante in ſacris, celebre S. Luciæ Cœnobium, Ordinis S. Franciſci, initium cœpit anno 1425. Quinque ſiquidem è Sulmona mulieres Divino admonitu pervenere Fulginium. Cumque tum ſuum fundandi Cœnobium incenſum deſiderium, tum ſuper ea re divinæ voluntatis explorata conſilia docuiſſent Epiſcopum, non modo ſunt ab eo benignè auditæ, ſed perhumaniter etiam exceptæ, brevique Currado Trincio opus juvante, agente verò Epiſcopo, Monaſterium illud extulit muros, ad earum Virginum firmam cuſtodiam, quæ illic ad divina præconia excubias erant acturæ. De hujus monaſterii fundatione conſule Gonzagam in hiſtoria Seraphica, quam diligenter perſcripſit. Tandem ſub vitæ finem Iacobus, ut erat in omnem occaſionem rectè factorum captandam probè intentus, Fratres Auguſtinianos congregationis Peruſiæ, qui dudum ad priſcorum Patrum normam revocaverant mores, Fulginium advocavit, S. Nicolai novis incolis attributo cœnobio, unde paulo ante montis Oliveti Monachi abjeraot an. 1435. qui deinceps vix duobus ela-

A pſis annis extinctus eſt, hoc eſt an. 1437. exeunte menſe Julio. Ejuſdemque exceſſus pro vero Epiſc. legitimoque Paſtore, turbas diſſidentium ſtudiorum, ac violentiam excepit. Rinaldus ſiquidem Trincius Conradi Trincii filius factioſorum ſtudiis obrepſit ad ſedem ex Cathedralis Priore, Canonicoque. Quem poſt diligentem conſultationem cum vitio creatum Eugenius IV. pronunciaſſet, in ejus locum ſuffectus eſt Chriſtophorus Boſcharius, qui tandiu obtento, demandatoque ſibi munere abſtinuit, quamdiu Trinciorum tyrannis in Fulginates deſævit. Concidit tandem Trinciorum potentia die 9. menſis Septembris 1439. quo die Boſcharius paſtoralem curam aſſumpſit, rediitque Fulginium, juraque ejus ad unam eccleſiaſticam ditionem poſt ſpatium annorum 134. Evenerat enim, ut Clemente V. Avenionem ſedem Apoſtolicam deportante, multi ſub Vicarii ſpecioſo nomine eccleſiaſticam ditionem invaderent, tyrannidemque exercerent in ſubditos. Quæ publicæ rei indignitas cum ſanè graviter Eugenium IV. permo-

B viſſet, per Joannem Vitelleſcum Patriarcham Alexandrinum, providum virum, ac fortem, Romam ſub titulo legationis à ſe deſtinatum Columnenſes, Sabelloſq; Gibellinæ factionis Principes armis domuit, protinuſque per Campaniam Pontificia Caſtella recepit; quem utiq; armorum terrorem cum paulo poſt Vitelleſcus vertiſſet in Umbriam, inter cæteros populos, quos exactis tyrannis, vocarat ad pileum, præcipuè Fulginates fuerunt; & Corradus quidem ſuis rebus diffiſus, Coſſam profugit, ubi per filios nobiliter propagata familia, exul interiit. Rinaldus verò Pſeudo Fulginas Epiſcopus, primum Ferrariam, poſtea ad Nicolai Picinini, per ea tempora clariſſimi Ducis transfugit exercitum, ubi credidere plerique veneno fuiſſe ſublatum. Elmiæ familiæ, muricata unda in argentea parma, ſtemmata fuere.

42. CHRISTOPHORUS igitur Berti Corſinii Buſcharius, cujus hodie gentem Fulginii Rubertorũ appellant, è Podio Valtopinæ Comitibus, Monachus Ciſtercienſis, atque Abbas S. Petri de Areſina Nuce- XLII.

C rinæ diœceſis Ordinis S. Benedicti, electus eſt die 17. menſis Apr. 1438. Inauguratuſque Ferrariæ. In Chriſtophoro porrò pietas, cum claritudine generis decertare videbatur. Conſtat illum, poſt exactam Trinciam gentem, tranquillè admodum, cumque ſumma laude prudentiæ ſuam rexiſſe Eccleſiam, Romæque eum ageret, illum fato ceſſiſſe 1444. die 21. menſ. Auguſti, ubi ad hanc diem tumulatus quieſcit.

D

43. ANTONIUS Nicolai de Bologninis Fulginas, paulò ante Epiſcopus Nucerinus, ab Eugenio IV. Pontifice, ad hanc Eccleſiam regendam translatus eſt, ut ejuſdem Pontificis conſiſtoriales actus teſtantur anno 1444. menſe Septemb. Hujus Epiſcopi auctoritate, conſilioque xenodochium S. Joannis traditur fuiſſe erectum. Ad Antonium Nicolaus V. cum Romana curia Fulginium proficiſcens divertit, qui magnificè ab eo exceptus hoſpitio ejuſdem Eccleſiæ à ſummis Pontificibus prædeceſſoribus ſuis jura, privilegiaque aliquando indulta magnificentius confirmavit. Eademque hoſpitii munificentia Antonius uſus eſt erga Pium II. illuc prætereuntem, qui poſt diligentiſſimè gregis impenſam curam, mortuus eſt die XLIII.

1. Ja-

(s) Cum Leandro Alberto l. 4. Pledio, Antonio Senenſi, aliiſque erravit oculatiſſimus Poſſevinus in Apparatu ſacro tom. 1. fol. 489. Omnes hi corrigendi ſunt aſſerentes Federicum Epiſcopum Fulginatem vixiſſe an. 1515. Nam Concilio Piſano an. 1409. & Conſtantienſi an. 1414. interfuit. *Alberunus*. Ejus verò cum laude meminere Jacobillus in Bibl. Umbriæ, & Fontana de Rom. Prov. o. p. 324. *Mand.*

1. Januarii anno 1461. Muricatum Parmæ ſolom aurea ſaſcia, argentei orbiculi tres, quibus nigra litera A. expreſſa videtur, ſunt Bologninæ gentis inſignia.

XLIV 44. Poſt Antonianum exceſſum, per 5. & amplius menſes Fulginas vacavit Eccleſia, illam interim adminiſtrante Bartholomæo Antonii Tonti Apoſtolico ad id ſubleɛto Vicario, Cathedralis ſpectatæ virtutis Canonico. Qui cum ob eam plenam decoris adminiſtrationem totius cleri ſtudia meruiſſet, ab eodem clero Epiſcopus acclamatus eſt. Sed com ea eligendi ratio ex Eccleſiæ moribus jam receſſiſſe videretur, electioni haudquaquam Pius aſſenſus eſt, ſed ad id muneris ANTONIUM Bettinom Senenſem Ordinis Jeſuatorum alumnum, reclamantem, Mediolaoumque nè cogeretur Epiſcopus fieri, fuga delapſum, deſtinavit. Antonius igitur, mandante Pontifice, Mediolani ab ejus Civitatis Archiepiſcopo, Epiſcopus ordinatur. Is Senis natus eſt, anno 1399. parentem habuit Auguſtinum Senenſem, ex Bettinorum honeſta familia. Adhuc adoleſcens bonarom literarum ſtudia conſectatus eſt, in quibus ſpectabiliter cultus, in variis, multiſque Italiæ Academiis ad legum cotem, multorum nobilia ingenia exacuit. Mox factus ſacerdos, haud temnendos Eccleſiaſticos cenſus habuit. Sed cum iis omoibus deinde cœleſti, interiorique admonitu ſe abdicaſſet, transfudiſſetque in pauperes, ex Jeſuatorum Regula vitam inſtituit, tanta puritate morum, vitæque auſteritate, ot omnibus admiratiooi eſſet. Romæ cum ageret, ab Eugenio IV. Pontifice SS. Joannis, & Pauli perantiquum templum obtinuit, juxta quod ſui Ordinis Monaſterium conſtruendum curavit. Mantuanum Conciliom ſub Pio II. plurimum juvit, ſua illa legum peritia. Mox ad Mediolani Ducem legatus, Cardinaliſque Sfortiæ Vicarius, S. Hieronymi cœnobium ſui ordinis conſtruxit, ejuſdemque primos Prior renunciatos eſt. In Inſubria deinde Nuncius, ut vocant, Generaliſque ſpoliorum collector ejuſdem Pontificis ſuit. Deinde per totam Italiam, una Roma excepta, Pœnitentiarii Apoſtolici trepido munere functus eſt, donec ad Fulginatem Epiſcopatum aſcendit. In quo quidem munere, cum quæ ſuam illam pietatem decerent, aſſiduè ea opera orgeret, cultum divinum adauxit, collabentes reſtauravit Eccleſias, clericorum moribus jus ſtrictius dixit, proſanos homines ſub boneſtioris vitæ jugum ire coegit. Sæpius concionabatur, ſuam ipſe carnem domabat, ſuiſque continentibus precibus ſibi concredito populo auxilio erat. Quamobrem meritò ſui ſeculi gemma, ſplendorque Præſolum ſui temporis habebatur; ſcribebat, & in otio ſapientiam, ut otium, ſocordiamq; diſpungeret. Multa ſiquidem ingenii monumenta reliquit, quæ ſolum excepta calamo, hactenus lucem non aſpexerunt. Duo tantum à piis, doctiſque teruntur, illud ſcilicet, cui titulus eſt, *de Divinu præſentia*, & alterum, cui *Mons ſanctus Dei*, io fronte præfixit. Adeò ubique, & ſemper conſuluit paupertati, ut communi totius Italiæ conſenſu ſit PATER pauperum appellatus. In quorum deinde levamen, Fulginii montem, ut vocaot Pietatis inſtituit. Verum in ea Præſulis dignitate adeò auſterioris vitæ non eſt oblitus, ot magis monachus jam tunc, quam Epiſcopus poſſet videri. Quamobrem cum Mediolani Claravallenſiũ Monachorum ex Ordine Ciſtercienſi mores contigiſſet labare, percuperetque Paulus II. Pont. Max. Franciſci Sfortiæ Ducis Mediolani ſupplicibus literis exoratus ad priſcorum Patrum normam puriores illic mores redire, oulli alio rem tantam committendam eſt arbitratus, quam oni Antonio, quippe qui & inſtitutis monaſticis eſſet probè imbotus, & ad omnem pietatem unicè factus. Itaque hujuſmodi auctoritatis pleno diplomate, ad trepidam illam provinciam Antonium legat.

PAULUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei.

Ven. fratri Antonio Epiſcopo Fulginati, Nuncio, & Oratori noſtro, ſalutem, & Apoſt. benedictionem.

TUnc digne injunctum nobis Apoſtolica ſollicitudinis officium exercere cenſemus, dum per noſtra proviſionis miniſterium ita efficere ſtudemus, quod in Monaſteriis, & religioſis locis, maxime, qua celeberrimu eſſe noſcuntur, regularis obſervantia vigeat, & cum Divini cultus augmento ſub monaſtica diſciplina laudabiliter obſervetur, ac perſona in eis degentes juxta SS. Patrum inſtituta ad gloriam Dei ſub humilitatis ſpiritu exemplum, & honeſtam ducant vitam, & ſi quid in hoc adverſum, vel vera Religionis contrarium ſit ad rectitudinis viam ſalubriter reducatur. Cum itaque te in præſentiarum ad Civitatem Mediolanenſem, & nonnulla alia loca temporalis dominii dilecti filii nobilis viri Franciſci Sfortia Ducis Mediolani nuncium, & oratorem noſtrum deſtinemus, & inter alia ſummopere affectemus, ut inſigne Claravallis monaſterium ordinis Ciſtercienſis extra muros Mediolani, quod inter alia ejuſdem ordinis monaſteria celeberrimum eſſe dignoſcitur, & à B. Bernardo ipſius ordinis auctore dicitur fundatum, tam in capite, quam in membris debitè reformetur, & ſecundum SS. Patrum, ac dicti ordinis regularia inſtituta ad obſervantiam reducatur, Fraternitati tua, de qua in his, & aliis ſpecialem in Domino fiduciam obtinemus, per hac Apoſtolica ſcripta committimus, & mandamus, quatenus cœleſti concomitante caſu, ad præfatum monaſterium perſonaliter accedens, ac ſolum Deum pra oculis habens in eo viſitationis, & reformationis officium, tam in capite, quam in membris, necnon ſpiritualibus, & temporalibus digne, & laudabiliter ſtudeas, auctoritate noſtra exercere. Nos enim, ut excuſſis, qua monaſteris, & perſonarum offuſcant decentiam, ſalutaret fructus, & exemplares mores proveniat, tibi dictum monaſterium, ejuſque perſonas etiam exempeat viſitandi, & tam in capite, quam in membris, & ſpiritualibus, & temporalibus reformandi, necnon ad regularem obſervantiam reducendi, & illam in ipſo monaſterio firmandi, ac perſonis ſub regulari obſervantia degere recuſantibus, ſi ad alia monaſteria ejuſdem ordinis, & laxioris vita tranſire voluerint, miſerationis intuitu congruam portionem aliquã monaſteriis, in quibus benevolos invenerint receptores, aſſignandam reſervandi, & conſtituendi. Si vero nec reformationem, nec aſſignationem hujuſmodi amplecti, aut acceptare voluerint, & in ſua duritia, contumaciaque perſiſterint, eas perſonas tanquam putrida membra, ne alios malo corrumpant exemplo, de ipſo monaſterio expellendi, ac earum loco alias idoneas ponendi juxta datas tibi per nos ſuperinde inſtructiones, menſamque Abbatialem, à menſa Conventuali ſeparandi, necnon poſſeſſiones, agros, & alia immobilia bona, & decimas, fructus cenſus, redditus, & proventus univerſos dividendi, & unam partem Abbati, ſeu Commendatario, vel Adminiſtratori pro tempore, alteram vero Conventui pro eorum menſis, & ſupportandis oneribus ſecundum inſtructiones tibi traditas deputandi, necnon habita ratione debita, non ſolum victus, atque veſtitus, ac reparationem adificiorum, & ſervanda hoſpitalitatis, verum etiam quod ſuppetere poſſint ad extraordinaria, ſi qua emerſerint ſubeunda, notabilem conventum, & Monachorum numerum ſolum ſecundum quantitatem redditunm, & proventuũ, Prioremq; quoq; annuũ per ipſos religioſos eligendum, & alios officiales viros providos, Deum timentes religioni affectos, & prudentes ſecundum inſtructiones præfatas, necnon Reformatorum hujuſmodi Religioſorum habitationem Abbati, ſeu Commendatarii, vel Adminiſtratoris pro tempore ſub una clauſura murorum ſeparatam. Et quod Religioſi ipſi à ſe omnem proprietatem abdicent inſtituendi, & ordinandi, ac tum circa Divinum officium diurnum, atque nocturnum cum omni reverentia, & devotione decantandum, ac peragendum, quam monaſticam diſciplinam, obedientiam, mores, & vitam ſervandam, omnia, & ſingula, quæ juxta SS. Patrum, & dicti ordinis regularia inſtituta ad honorem Dei, Religionis augmentum, animarum ſalutem, & bonum exemplum Chriſti fidelium, ac alias circa felicem gubernationem præfati monaſterii, & perſonarum ejuſdem neceſſaria noveris, ſeu quomodolibet opportuna faciendi, ſtatuendi, ordinandi, mandandi, & exequendi, necnon contradictores quoslibet, & rebelles cujuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, præeminentia, vel nobilitatis fuerit per excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliaſque formidabiliores, de quibus tibi videbitur, ſententias, cenſuras, & pœnas, ſublato cu-

A *juſtis refugii, & appellationis obſtaculo authoritate Apoſtolica compeſcendi, & ſi opus fuerit auxilium brachii ſecularis invocandi, hac vice dumtaxat plenam, & liberam præfata auctoritate concedimus facultatem, non obſtantibus conſtitutionibus, literis, privilegiis, indultis, libertatibus, & exemptionibus Apoſtolicis dicto monaſterio, ejuſque perſonis, & locis in genere, vel in ſpecie ſub quacumque verborum forma etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de plenitudine poteſtatis conceſſis, quibus omnibus, etiam ſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis ſpecifica, & expreſſa mentio habenda foret quoad præmiſſa omnia derogamus, illaque nulli adverſus hanc per nos tibi conceſſam facultatem ſuffragari decernimus, cæteriſque contrariis quibuſcumque, aut ſi aliquibus communiter, vel diviſim ab Apoſtolica ſit ſede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem Datum Romæ apud S Petrum anno Incar. Dom. 1465. Kal. Septembris, Pontificatus noſtri anno 1.*

B Atque ut ea, quam Antonio legato mandaverat morum reformatio belle procederet in hæc plena conſilii, prudentiæque verba eundem edocuit.

P*AULUS PAPA II. Ven. fratri ſalutem &c. Cupientes ſacrum Clarevallenſem cœnobium, quod inter Ciſtercienſis ordinis monaſteria celeberrimum eſſe dignoſcitur, & à B. Bernardo, ejus ordinis auctore in vita ſuiſſe ſua datum dicitur, ſecundum inſtituta SS. Patrum regulari obſervantia reformare, tuam fraternitatem ad id duximus eligendam, quam novimus ante Epiſcopatum in regulari diſciplina verſatam, in monaſticis, & regularibus inſtitutis ſufficienter inſtructam. Novimus ſiquidem monaſterium illud redditibus, atque proventibus ſufficienter dotatum, magna Mediolanenſis populi, & nonnullorum Principum largitione adauctum, ampliſſimis ædificiis exſtructum, ſive per injuriam eorum, qui ipſi monaſterio præfuerunt, vel propter hoſtilitates, & malitiam temporum ad magnam in ſpiritualibus deſolationem perveniſſe, ita ut penè nulla regularis obſervantia, nulla monaſtica diſciplina ſervetur. Ad reformationem itaque ipſius, quam ex toto corde pro incremento ſacræ religionis optamus, te oportet ſolerter, atque* C *diligenter intendere. Et quoniam inſuntis ætatis juſtitia ſenum inſtruenda eſt, & regenda prudentia, & obſtrvantia per abuſum monachorum penè dilapſa per expertos religionis eſt reformanda, adduces ex monaſterio ejuſdem ordinis prope Florentiam, quod 7. milliario à Florentia diſtat, & propterea Septimi dicitur, duos ex ſenioribus monaſterii viros, Deum timentes, in regulari diſciplina verſatos, qui verbo, & exemplo reliquos valeant inſtruere, & domum Dei digna providentia ordinare Eos itaque poſt exploratam diligenter eorum fidem, & charitatem tecum adduces ad Clarevallenſe monaſterium ordinandum. Plures etiam ex eodem monaſterio poſt ordinationem factam, & redditus monachis aſſignatos ex ipſo monaſterio translaturus, qui ſufficere poſſint ad regularem obſervantiam erigendam; ſcribimus enim Abbati, & Conventui ipſius monaſterii, ut pro exequutione tam pii, ſanctique propoſiti, & ad ſuſcitandam in aliis locis ſui ordinis diſciplinam quotquot requiſieris monachos, proficiſci patiantur, & in exponendis ex parte noſtra fidem adhibeant. Cum autem auctore Deo cum dictis* D *monachis Mediolanum perveneris, convenias dilectum filium nobilem virum Franciſcum Sfortiam Ducem Mediolani & poſt paternæ ſalutationis, & Apoſtolicæ benedictionis officium, propoſitum noſtrum, & cauſam tui adventus exponas, nam rei conſcium illum invenies: ſiquidem & per ſuas literas de ea re nobis ipſe perſcripſit, dices reformationem hujuſmodi ad honorem Dei, augmentum Divini cultus, & devotionem illius populi, ac decorem urbis Mediolani plurimum conducturam, ad quam perficiendam, dices neceſſariam ſeparationem menſæ Abbatialis à menſa Conventus. Oportere etiam dividi poſſeſſiones, & agros, ut melius propria quam communia procurentur, ut ne aliquo inter Abbatem, vel Commendatarium pro tempore, & monachos poſſit eſſe diſſenſio. Hoc pacto in Italia plura monaſteria fuiſſe reformata, & in temporalibus, ac ſpiritualibus adaucta Ita namque factum extitit auctoritate fel. record. Martini V. in monaſterio S Benedicti de Polirone Mantuanæ diœceſis. Idem per ſanct. me. D Eugenium IV. in monaſterio S. Zenonis Veronenſis, & in monaſterio ipſo de Septimo inſtitutum fuit Quæ quidem inſtitutio à monaſterio Sublacenſi cepit originem, in quo propter ſeparationem menſæ Conventus à menſa Abbatiali, inter Abbatem, & Conventum viguit concordia, & regularis diſciplina inviolata permanſit. Significabis itaque præfato Duci intentionem noſtram, quod dictum monaſterium, ut præmittitur reformetur, & inſtituatur in eo celebris Conventus multorum monachorum, quod quidem cedet ad magnam conſolationem Mediolanenſis populi tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus, in ſpiritualibus ſiquidem propter augmentum Divini cultus, & propinquitatem monaſterii, in temporalibus verò, quoniam filii eorum, quos Deo dedicare voluerint in ſancta converſatione proficient, ipſi quoque religioſi diebus, ac noctibus collaudantes, & benedicentes Dominum pro ſalute Principis, ac incolumitate Civitatis orabunt; Oportere autem pro ſuſtentatione monachorum medietatem omnium proventuum deputari; Ita quod poſſeſſiones monaſterii æqualiter dividantur, & hanc eſſe ſententiam noſtram. & dimidia pars fructuum menſæ Commendatarii, altera menſæ Conventus deputetur, & ſi præfatus Dux propter filium ſuum, cui commendandum eſt monaſteriũ, majorẽ portionẽ deſiderat, dices monaſteriũ locupleteſſe, & dimidiũ Abbati, vel Cõmendatario debere ſufficere. Nos quoq; filio ſuo ejus intuitu de aliis proviſuros. Ad inſtituendũ autem Conventum notabilem, & regularem obſervantiã ordinandam non poſſe minus dimidia aſſignari propter gravia religionis onera non ſolum victus, atque veſtitus, ſed hoſpitalitatis, quam ſecundum regulam, & inſtituta ordinis exhibere teneatur Item inſtaurationis ædificiorum, & aliorum plurimorum, quæ religioſis incumbũt Quod ſi præfatus Dux male contentaretur de aſſignatione dimidiæ, & pro filio majorem portionem expoſceret, nec rationibus præfatis, & exemplis aliorum monaſteriorum, de quibus prædiximus moveretur, tractabis de congrua portione utriuſque partis, & nobis reſcribes antequam quidquam concludas. Cupimus enim quantum cum Domino, & bona conſcientia poſſumus ipſi Duci ſatisfacere. Credimus autem, & ſperamus tanquam religioſum, & devotum Principem voluntati noſtræ, immo Divinæ ſe conformaturum, ut ſuis temporibus ſuſcitetur in Civitate ſua ſacra Religio, & regularis vigeat diſciplina, ut ſicut in temporalibus per ſuã circũſpectionis induſtriã urbs illa illuſtrata eſt, ſic etiam in ſpiritualibus reformetur. Cõmunicabis etiam hoc noſtrum piũ, & ſalutare propoſitum dilectæ in Chriſto filiæ Mariæ Blanchæ Ducissæ Mediolani, quam ſcimus reformationem hanc gratiſſimo animo accepturam, cum intellexerimus eam reformationum monaſteriorum ſtudioſiſſimam, & plura Mediolani ejus ſtudio, ac ſollicitudine tam virorum, quam ſanctimonialium cœnobia ad regularem obſervantiam fuiſſe reducta & quoniam æqua partium facienda eſt diviſio, onerum quoque par debet eſſe collatio videlicet, propter Divini cultus expenſas, quas monachi integrè ſolvere tenentur extraordinaria autem onera & cenſus, qui Generali ordinis perſolvitur, & decimarum, vel ſubſidiorum æquis portionibus perſolvantur Talibus circa temporalia diſpoſitis, tua Fraternitas ſtatuet numerum monachorum, ſecundum redditũum, & proventuum quantitatem, habita ratione non ſolum victus, atque veſtitus, ſed etiam reparationis ædificiorũ hoſpitalitatiſq; ſervandæ ita quod fructus ſuppetere poſſit etiam ad extraordinaria, ſi qua emerſerint ſubeunda. Monachos autem, qui nunc in monaſterio degunt ad regularem obſervantiam, & monaſticam diſciplinam inducere conaberis, illiſque ſuadebis, ut ſalutis ſuæ memores, normam vitæ, quam profeſſi ſunt, ſerveat, volenteſque ſecundum inſtituta regulæ reformari, in monaſterio morari patieris, recuſantibus ſi ad alia monaſteria ejuſdem ordinis, & laxioris vitæ tranſire voluerint, miſerationis intuitu congruam portionem aliquam aſſignabis monaſteriis, in quibus reperrerint receptores, aſſignandam; quod ſi nec reformationem, nec aſſignationem amplecti, aut acceptare voluerint, & in duritia, contumaciaque perſiſterint, tanquam putrida membra, ne alios exemplo corrumpant, abſcinde, & à monaſterio expelle, ut impleatur ſermo Dominicus, quod labores impiorum juſti edent. Siquidem hodie in Canonicis ſanctionibus expreſsè cavetur, ut nolentes reformari à monaſterio ejiciantur. Numerus autem deficientium monachorum ex monaſterio præfato Florẽtino ſupplebitur. Præficietur Prior annuus, vir Deum timens, providus, prudens, atque miſericors, & qui animas in viam ſalutis dirigere, & temporalia monaſterii rectè noverit gubernare Alii quoque officiales inſtituentur viri fideles, & Deum timentes, præſertim Sa-*

cri-

criſta, Procurator monaſterii, ſive diſpenſator, Magiſter novitiorum, & curam habens hoſpitum, & eleemoſynarum: unus ex monachis evocandis conſtituatur Prior, alter majori officio præponatur monaſterii. Ad reliqua aſſumi poſſunt ex profeſſis dicti monaſterii, qui voluerint reformari. Providebit quoque fraternitas tua, ut religioſi reformandi habitationem habeant ſeparatam à Commendatario, vel Abbate, videlicet dormitorium, refectorium, clauſtrum, & alias officinas neceſſarias ſub una clauſura murorum, ne forte ex ſecularium frequentia, & communione familiæ Abbatis, ſeu Commendatarii pro tempore, monachi ad ſecularia dilabantur, memores Prophetici ſermonis, quia cum ſanctis ſancti erũt, & cum innocentibus innocentiam obſervabunt. Præ omnibus inſtituendum erit, ut monachi abdicent omnem proprietatem, nec aliquis ſuum quidquam dicat, aut reputet, alias graviori diſciplinæ ſubdantur, memores ſeveræ illius cenſuræ, quæ habetur in regula B. Patris Benedicti, de qua meminit B. Gregorius in Dialogo, & approbatur in canone, quod monachus habens proprium excommunicetur, & moriens in ſterquilinio ſepeliatur. Circa Divinum cultum inſtituatur, quod pſalmodia Diarna pariter, ac nocturna cum omni reverentia, & devotione cantetur: impleant omnino, quod concinunt, pſallite Domino in timore, & exultate ei cum timore. In nocturnis autem horis hybernum ab æſtivo tempore diſtinguatur, ſic tamen, ut impleatur ſemper ſermo ille propheticus, Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi. De reliquis autem, quæ pertinent ad monaſticam diſciplinam, videlicet de obedientia regulari, de pœnis pro gravioribus culpis infligendis, de menſura, & qualitate ciborum, de cura ægrotãtium, de hoſpitalitate ſervanda, de ſilentio tenendo, de dormitione monachorum, de opere manuum, de ordine ſuſcipiendorum fratrum, & aliis officialibus monaſterij ſuperfluum exiſtimamus tuam fraternitatem admonere. Illud tamen dixiſſe ſufficiat, ut omni ſtudio, & ope nitaris, ut regula B. Benedicti, qui fuit Legifer, & Pater monachorum, in omnibus obſervetur, & reliqua inſtituta regularia Ciſtercienſis ordinis teneantur. Itaut per omnia per tuæ reformationis induſtriam, & ſanctam converſationem eorum glorificetur Deus, & reluceant bona opera illorum coram hominibus ad honorem cæleſtis Patris, exemplum quoque, & imitationem poſterorum. Amen.

Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris, die 27. Auguſti 1465. Pontificatus noſtri anno 1.

Ne verò mireris, Lector, cur Pontifex Paulus, ſanctiſſimo, prudentiſſimoque viro Antonio Septimianos Monachos adjutores adjunxerit, ut conſultius reformationis expedirentur conſilia. Noveris, per ea tempora, Septimianos Ciſtercienſes magnis virtutibus effloruiſſe, itaut per Italiam fermè totum ordinem Ciſtercienſem jamjam conſeneſcentem, ac ruinæ propiorem, ſuſtentaverint, adauxerintque ad perennitatem. Sed Paulum ipſum Pontificem præſtabit audire, quantum adjumenti, fideique in Septimianis ſe reperturum confidat, cum Monachorum Clarevallenſium caſtigationem illam ornaret.

DIlectis filiis Abbati, & conventui monaſterii ad Septimum extra Florentiam. Paulus Papa II. dilectis filiis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cupientes monaſterium Clarevallis ordinis Ciſtercienſis extra muros Mediolanenſes reformari, & ſecundum SS. Patrum inſtituta ad regularem obſervantiam reduci, mittimus ob hanc ipſam cauſam venerab. fratrem Antonium Epiſcopum Fulginatenſem Nuncium, & Oratorem noſtrum præſentium exhibitorem, quem ante ejus proviſionem in regulari diſciplina verſatum, & in monaſticis, & regularibus inſtitutis inſtructum, huic rei aptiſſimum fore confidimus. Ut igitur melius, & facilius, quæ nobis habet in præmiſſis, exequi poſſit, volumus, & vobis mandamus in virtute S. obedientiæ, ut duos ex ſenioribus monaſterii veſtri viros probos, & Deum timentes in regulari diſciplina verſatos eligatis, & deputetis, qui cum dicto Epiſcopo ad præfatum monaſterium Clarevallenſe proficiſcantur, & verbo, & exemplo una cum ipſo Epiſcopo reliquos valeant inſtruere, & monaſterium prædictum digna providentia ordinare. Volumus inſuper, & vobis ſimiliter mandamus, quatenus poſt reformationem, & ordinationem per dictum Epiſcopum de eodem Clarevallenſi monaſterio, ut præfertur faciendã, plures monachos ex monaſterio veſtro quotquot ipſe Epiſcopus duxerit requirendos, abſque cunctatione aſſignetis, qui ſufficere poſſint ad regularem obſervantiam in præmiſſo monaſterio erigendam. Super quibus omnibus in exponendo noſtro nomine per præfatum Epiſcopum plenariam fidem adhibeatis ſibi, & in præmiſſis tanquam obedientiæ filios per omnia pareatis.

Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris die 25. Auguſti 1465. Pontificatus noſtri anno 1.

In jis autem Monachis, qui reformationi illi Antonianæ egregiam operam voverunt, Arſenius, Placidusque monaſticæ obſervantiæ laude præclari fuere, inter quos etiam grata poſteritas numerabit Pacificum, qui nondum reformatione peracta in Claram Mediolani Vallem, ex Septimianis Monachis ducta Colonia, quod alij vix dum plantaverant, ipſe altas agere radices coegit. Cæterum quia Nicolaus Baccetius, ex Ordine Ciſtercienſi Abbas, quem ob ſimilitudinem ſtudiorum impensè dileximus, illius legationis in ſua Septimiana hiſtoria planius, pleniuſq; progreſſus enarrat, nos reformationem illam hucuſq; deduxiſſe contenti erimus, ut jam quæ de Epiſcopo Antonio reſtant dicenda, expeditius abſolvamus. Antonius igitur, cum piè, ſanctèque Eccleſiam ſibi creditam gubernaſſet, demum, quietis appetentiſſimus, ab Innocentio VIII. tãdem obtinuit, ut ad clauſtrum, unde digreſſus fuerat, ſibi liceret redire. Poſt multas preces rediit aliquando tandem, Senaſq; profectus S. Hieronymi ſibi delegit cœnobium, ubi aſſiduis vigiliis, orationibuſq; occupatus, exoptatiſſimũ vitæ terminum præſtolaretur. Ibi igitur 22. die Octobris anno 1487. ſpiritum Deo reddidit, ſepultuſq; eſt ante altare majus, lapide marmoreo S. corpus tegente, in quo Bettinorum Inſignia, eiuſdemq; imago inſculpta perſpicitur, cum ſequenti inſcriptione, quæ ſimplicibus verbis, cuius ſit, manifeſtè declarat.

Hic jacet R. Dominus Antonius Epiſcopus
Fulginas de pauperibus Jeſuatis 1487.

Hujus venerab. Epiſcopi vitam Paulus Morigia Mediolanenſis diffusè narravit, ac nuper haud ingrato labore Ludovicus Jacobillus Fulginas. Gentilitia vero inſignia Bettinæ familiæ ſunt parma cærulea cum aureo canthero, cum tribus monticulis argenteis duobus in ſummo, uno in infimo depicta.

45. FRANCISCUS deinde Roſa ab Innocentio VIII. Epiſcopus factus die 22. menſ. Novemb. 1486. ad quatuor annos ibi ſedit, poſtea ab eodem Pontifice ad Terracinenſem, hoc eſt patriæ ſuæ Epiſcopatum vocatus eſt die 3. Martij 1490. ut qui Fulginij breviſſimus Præſul fuiſſet, Terracinæ deinde diuturnior Epiſcopus foret. XLV

46. Fr. LUCAS Borſianus, filius Joannis, Fulginas Ordinis Servorum, homo doctus, ac prudens, cum Innocentii VIII. Pontif. Max. auriculares confeſſiones exciperet, tum virtutibus, tum ipſo candore morum, adeò in eiuſdem Pontificis ſe inſinuavit familiaritatem, ut ab eodem inſignibus gentis, Cibo, cognomineque donatus, deinceps etiam ſuæ patriæ throno nobilitatus ſit die 3. menſis Martij ann. 1489. Diplomatis Innocentii tenor ſequens eſt ex lib. Cancellariæ Fulginatenſis deſumpti. XLVI

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilecto filio Lucæ electo Fulginatenſi, ſalutem, & Apoſtol. cam benedictionem.

PErſonam tuam nobis, & Apoſtolicæ ſedi devotam, tuis exigentibus fide, & devotionis conſtantia, & aliis quamplurimis meritis paterna benevolentia proſequentes inducimur, ut te, ac tibi paterna conſanguinitate conjunctos, ſpecialibus favoribus, & gratiis proſequamur, ac condignis honoribus attollamus. Hinc eſt, quod nos, te, ac præfatos conjunctos, tam præmiſſorum intuitu, quam etiam ad longa, & grata obſequia, quæ nobis hactenus impendiſti, & in diem impendere omni ſtudio, & diligentia non ceſſas, ſignum dilectionis, & benevolentiæ ſublimare, & ſpeciali favore attollere, ac quadam perpetuitatis memoria honorare volentes, motu proprio,

non ad tuam, vel alterius pro te nobis ſuper hoc oblata petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, & ex certa ſcientia, te, ac omnes tibi in conſanguinitate præfata, nunc, & in poſterum conjunctos, utriuſque ſexus in familiam, & cognationem noſtrorum nobilium de Cibo Januenſi, de qua per rectam lineam originem traximus, auctoritate præſentium gratiorem recipimus, & de eadem familia, ſeu cognatione in poſterum, & perpetuo eſſe, & cenſeri, ac nominari volumus, ac mandamus, tibique, ac conjunctis præfatis in ſignum honoris, & nobilitatis hujuſmodi, pro inſigniis, ſeu armis veſtris in decorem ſcutum à parte ſuperiori album cum Cruce rubra, & inferius rubeum in Schacherio, quæ ſunt vera noſtra, & dictæ domus noſtræ arma, & inſignia, quæ præſentibus etiam depingi fecimus, & mandavimus, aſſignamus, & donamus, volentes per illa in quibuſvis actibus publicè, & privatè ubilibet deferre, ac illis uti libere, & licite valeatis, & debeatis, quibuſvis perſonis, cujuſcumque dignitatis, ſexus, gradus, ordinis, & conditionis, ne te, & dictos conjunctos ſuper conceſſione armorum, & illorum uſu hujuſmodi directè, vel indirectè, quovis modo moleſtare præſumat, diſtrictius inhibentes. Non obſtantibus conſtitutionibus, ac ordinationibus Apoſtolicis, ac legibus Imperialibus, & locorum municipalibus, ſtatutiſque & conſuetudinibus fratrum Servorum B. Mariæ Ordinis S. Auguſtini, cujus profeſſus exiſtis, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate roboratis, cæteriſque contrariis quibuſcumq; ſic igitur bonitas tua, & fidelitatis animus erga nos in dies magis, ac magis augeatur, ut non ſolum hac gratia, ſed majoribus apud nos dignior videaris. Nos autem nomen hoc familiæ noſtræ tibi, & eiſdem conjunctis tuis, ex intimo cordis affectus benediximus, &c. Nulli ergo, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarn. Dominica 1489. 7. Kal. Aprilis, Pontif. noſtri anno 6.

Hic anno primo ſuæ adminiſtrationis, D. Mariæ Annunciatæ templo prima fundamenta poſuit, majuſque altare die 24. menſis Octobris ao. 1494. à ſe conſecratum eidem virgini ſolemni pompa dicavit. Acciderat autem, ut S. Ioannis Baptiſtæ cœnobium ad pugillos, ſive puellas, ut vulgo vocant, abitione monialium, quæ illic aliquando conſiderant, conjunxerantque ſe deinceps monialibus S. Mariæ de Populo per ann. ferè 48. vacuum remanere. Id monaſterium Lucas Epiſcopus Fratribus Hieroſolymitanis de Feſulis dilargitus eſt, ut illic opus Dei urgerent. Ampliavit, ornavitque præterea Cathedrale templum; xenodochiaque, quæ Fulginii omnino ſex numerabantur, ad commodius pauperum obſequium juſſit coire in unum, ſcriptis ſalutaribus legibus, quæ omne diſſidium longè arcerent. In Laterano Concilio ſub Iulio II. an. 1512. graviſſimè ſententiam dixit; Qui demum cum ad 32. annos præfuiſſet, ſenio jam gravis paſtorali muneri, annuente Pontifice, ſe ſubduxit 1512. hoc eſt, paulo antequam Fulginii à vita decederet, ubi tumulatus requieſcit. Meminit Lucæ Epiſcopi cum merita laude Fr. Archangelus Gianius in Servorum Fratrum Annal. centur. 2. Huic extitere tanquam ex ſuis virtutibus efformati, duo ſimillimi fratres, alter Ciriacus Cibo, qui totius Servorum Ordinis Generalis Magiſter evaſit; Leonellus alter, quem tum Iulii III. ſummi Pontificis familiaritas, tum propria merita ad Adriæ, Pennæque Epiſcopatum poſtea evexere.

XLVII. 47. Fulginatis deinde Eccleſiæ adminiſtratio, ad BERNARDINUM Caravajalium Cardinalem devoluta eſt, qui poſt octo ſuæ adminiſtrationis menſes in nepotem ſuum Rodericum Caravajalium, ejuſdem Civitatis Præſulis titulo jam inſignitum, ac Patriarcham Hieroſolymitanum renunciatum transfundit an. 1523.

XLVIII. a 48. 48. RODERICUS Caravajal Hiſpanus VL. a Fulgineis Epiſcopus fuit, cujus auctoritate, vocatuque Capuccinorum ordo in S. Valentini templum de Colle juriſdictionis Sigiſmundi de Comitibus Antignani introductus eſt, quod ab ejus ordinis fundatione ſextum monaſterium fuit, primum verò, quod in S. Franciſci provincia ad Dei laudem extulerit muros. Rexit autem Rodericus Fulginatem Eccleſiam uſque ad annum 1539.

XLIX 49. FABIUS Vigil nobilis Spoletanus, ſatis clara literatura ſpectabilis, Paulo III. à ſecretis, intimuſque cubicularius Fulginatem Epiſcopatum adeptus eſt an. 1539. 9. die menſis Septembris. Hic antequam initiaretur ſacris, è Polixena * de Domis juſta, legitimaque uxore ſuſtulit duos filios, Valerium ſcilicet, & Cuminium in virtute ſibi, vel ſimiles, vel pares. Fabius verò cum Fulginati Eccleſiæ per annum jus dixiſſet, ad Spoletinum, hoc eſt ſuæ patriæ Epiſcopatum aſſumptus eſt 23. die Septembr. 1540.

* Ex App. tom. 2.

L. 50. BLASIO deinde PALLADIO b Sabino de Colleveteri, in omni ſcientiarum genere viro clariſſimo, facundo oratori, poeticaque laude præſtanti, Clementis VII. olim à ſecretis, Paulus III. cui eandem ſecretarii operam præſtabat, hujus Eccleſiæ curam demandavit, die 14. menſis Novembr. 1540. Hic in ea adminiſtratione non minus ſe doctum, quam providum præbuit, inprimiſque in egentes munificentiæ laude effulſit; itaut cum Capuccini fratres ad S. Valentini templum cum loci anguſtiis colluctarentur, illos ad S. Joſephi de Vignole transferendos curavit, ut in latiori quodammodo campo, ſui illius inſtituti rigoris expeditius metam decurrerent. Poſt annos 7. ſui Fulginatis Pontificatus, ultrò ſuſcepto munere abiit, die 27. menſis Januarii an. 1547. Romæ deinde tanquam privatam vitam acturus, quo ſibi ad ſepulchrum ſecurius iter aperiret. Itaque cum tres omninò annos ſuis privatis rationibus componendis inſumpſiſſet, in curia diem clauſit extremum 1550. ſepultuſque eſt in diaconia S. Mariæ in Aquiro in majori principeque Eccleſiæ illius ſacello, cujus inſculpta imago, hoc ad pedes ſubjectum Epitaphium habet.

b De eo Pallas ... in hiſt. Concil. Triden. l. 10 c. 13. & Gaddius de ſcript. non Eccleſ. tom. 2. p. 140.

D. O. M.

Blaſio Palladio Sabino Præſuli Fulginat.
Clementis vii Pauli III. Julii iii. Pontif. à
ſecretis, viro in omni vita probatiſſimo,
incurabilium Orphanorumque ſocii heredes
poſuere MDL.

LI 51. ISIDORUS Clarius c, obſcuris parentibus natus eſt in Clario, ditionis Brixianæ Caſtello, unde Clarii cognomen traxit. Hic à puero Caſinenſem monachum induit, ac mirabili, celerique ingenio adeò profecit in literis, ut præter cæteras ſeveriores diſciplinas Hebraicè, Græcèque doctus, ſub Paulo III. toti Rom. aulæ admirationi eſſet. Dum Abbas S. Mariæ Cæſenæ congregationis Caſinenſis eſſet, ad Fulginatem ſedem à Paulo eodem ſubvectus eſt die 26. d menſis Januarii anno 1547. miſſuſque Tridentum, ut Concilium, quod ibidem ſummo Chriſtianæ Reipublicæ commodo agitabatur, ſuo interventu juvaret, tanta plerunque linguæ facunditate, flumineque ſcientiarum fidei cauſas peroravit, ut quicquid dixiſſet à Patribus Concilii pro Oraculo haberetur. Inde reverſus Fulginium gregi paſcendo omnem curam impendit, præcipueque in alendis egenis viſus eſt enituiſſe, quippe duodecim viratum ad ipſorum levamen, Fulginii, quem vocant S. Martini, ſalubriter inſtituit, quibus hominibus incumbebat, vel ex proprio cenſu, vel aliunde depromptis delatgitiſque eleemoſynis ab egentibus neceſſitatem illam, quam pudor ingenuus advet ſatur, arcere. Ferunt aliquando nepotem fratris filium Brixia digreſſum ad Iſidorum Clarium Epiſcopum perveniſſe, qui vel ad uſum commodiorem vitæ, vel obſcuritati ſuæ conciliandum ſplendorem, aliquali à Patruo deprecaretur penſione inſpergi; quem patruus tenuique munitum viatico, vacuum juſſit remeare ad ſuos, cum diceret non utique ditandis affinibus, ſed pauperibus refovendis ſibi eccleſiaſticos cenſus fuiſſe attributos. Sed non ſolum egenorum corporibus conſulebat, ſed inconſultis, tranſverſiſque ſua etiam expediebat conſilia, ut probitati litarent; ſiquidem multoties in publicum Civitatis ſe penetrabat Senatum, ut publicos viros ſalutaria admoneret, abſterreret à vitiis. Ritus ipſe Eccleſiæ adeo impensè coluit, ut cum aliquando perſtrepens æs de more Chriſtiano ſignum ſalutandæ virginis excluſiſſet, neque interim lutulenta via

c Laudatur à Mutio in Bibl. Manuſcr. ... & Ghilinio in Theatro vir. Liter. vol. 1. p. 141. & à Corzanio in Bibl. Auguſtana pag. 149.

d Mond. d 29.

angulum deſœcatiorem præberet, ubi fixis genibus, publicam illam ſalutationem poſſet explere, in cœno ipſo ad cœlum cogitationes, mentemque latnrus ſe provolvit in genua, ſtultitiæ deputantibus ſactum, qui aderant. Cæterum adeò Epiſcopi Clarii actus ille religionis Numini cordi ſuit, adeò ſtultitiam deridentium cœlum viſum eſt aſpernaſſe, ut cum in ipſis deinceps clariores vitæ lætioris comites virtutes effloruiſſent, inſortunati, feraleſque caſus ſtultos æſtimatores exceperint. Nec ideò tamen paſtorale negotium, in Iſidoro otium ſtudiorum, ac ſapientiæ obrumpere potuit. Siquidem biblia ſacra tranſtulit, additis doctiſſimis ſcholiis, quæ tametſi per aliquot annos eccleſiaſticam cenſuram ſenſerint graviorem, auctoritate tamen deinde Tridentini Concilii demptis proemio, ac prolegomenis ſtudioſorum deſiderio reſtituta ſunt, ut ſcribit Xiſtus Senenſis in ſua bibliotheca ſacra. Scripſit in ſermonem Domini in monte habitum orationes 67. in Evangelium Lucæ orationes 14. Habuit orationes duas ad patres Concilii Tridentini de juſtificatione, & gloria, qnas ſcriptas reliquit, de modo divitiis adhibendo homini Chriſtiano, orationem unam. In caput 9. ep. D. Pauli ad Rom. orationes duas, in cap. 15. primæ epiſt. D. Pauli ad Corinth. lib. 3. in Cantica Canticorum librum unum. Demum poſt tam præclaros labores, plenus meritis evolavit ad ſuperos, cujus ſanctitatis odorem, nulla ætas, nulla vis unquam extingnet. Jacet tumulatus in Cathedrali templo, cujus ſepulchro hoc epitaphium affixere.

Iſidorus Clarius Brixienſis Fulginea jam vii. ann. Epiſcopus, vita, & moribus integerrimus, exemplo, & verbo admirabilis, doctrina clariſſimus Chriſtiana, Græcaque, Hebraica, Latina, mira in pauperes charitate ignitus, ann. ſuæ ætatis circiter lx. agens acutiſſima correptus febre patientiſſimè, placideque obdormivit, ac xl. poſt mortem horis, ob aſſiduam populi deoſculationem, maximis cum lachrymis ejuſdem non fœtens certè, proh mirum, ſed redolens hic ſitus eſt, die xxviii. Maii MDLV.

LII. 52. SEBASTIANUS Porticus Lucenſis, Archiepiſcopus Raguſinus, Anconæ vero Adminiſtrator, in Fulginatem Epiſcopum cooptatus eſt die 8. menſis Julii anno 1555. Paulo IV. univerſæ Eccleſiæ jus dicente inauguratus, Fulginatem ſolemni pompa ſedem iniit, ubi quondam publica jura ſcripſerat, die 17. Februarii an. 1556. Qui ut præclara ſui Epiſcopatus poneret ſundamenta, pluresque interceſſores trepidæ navigationi adhiberet, eodem anno, quo Epiſcopus fuerat declaratus, SS. Carpophori, & Abundii Martyrum corpora in S. Crucis de Saxovivo celebre templum transferenda curavit. Verum cum per idem tempus Romam ſuiſſet profectus, ibique ſæviente ſebri, vitam liquiſſet, populo Fulginati ante ſublatus eſt, quam vel illum videre, vel eodem perfrui licuiſſet. * Lucæ in Eccleſia S. Romani hoc habet commune cum Vincentio fratre Archiepiſcopo Raguſino honorarium epitaphium.

* Ex App. tom. 9.

D. O. M.

Sebaſtiano Ancona Guber. Epiſcop. Fulgin. Archiepiſc. Raguſino, & Vincentio Portico Archiepiſc. Raguſino Urbis Veteris, Campaniæ, Piceni, Ancona, Almæ Urbis Guber. & Vicegerenti tot. Status Eccleſ. Viſitat. gener. apud Maximil. Imp. Sigiſ. II. Polon. Regem, Pii IV. & V. Greg. XIII. Sixti V. Pontif. juſſu Nuncio. Horumque duor. conſult. fratribus amantiſſ. patritiis Lucenſ. longe majores honorum gradus niſi immatura morte obiiſſent conſecuturis: Hieronymus Port. frater poſuit. VII. menſis Auguſti Anno MDXC.

LIII. 53. Jo. deinde ANGELUS Mediceus Mediolanenſis S. R. E. Cardinalis ſucceſſit, ſub Paulo IV. Pontifice 25. die Iunii an. 1556. Qui Fulginatem Eccleſiam per tres annos per Jo: Antonium Bernabò Fulginatem Prothonotarium Apoſtolicum, ac S. Salvatoris Priorem, cuius vices gerebat, ſumma cum pietate adminiſtravit, quippe Cardinali jubente, omnes cenſus Epiſcopales diſtribuebat in pauperes. Habuit etiam in ejuſdem Eccleſiæ adminiſtratione Jo. Antonium Sorbellonum nepotem ſuum coadiutorem, quem poſtea, univerſalis Eccleſiæ throno nobilitatus, Epiſcopum creavit. Ipſe verò in Eccleſiam olim ſuam egregiè pius, illam ingentibus gratiis privilegiiſque auctam reliqnit.

54. JOANNES igitur Sorbellonus 15. die m. Maii 1559. Epiſcopus dictus eſt, quam dignitatem galero roſeo nuper adepto ſub titulo ad Velum aureum, mirum in modum poſtea nobilitavit, commutatoque cum Novarienſe Fulginatenſi Epiſcopatu nobis geminam laudationis materiem præbuit, ut in catalogo Novarienſium Epiſcoporum deinceps videbimus. LIV

55. Porrò ad hunc Epiſcopatum Pius IV. die 13. menſis Martii anno 1560. Fr. CLEMENTEM Doleram Cardinalem tit. S. Mariæ in Aracœli evexit. a Hic Oneliæ Genuenſi ditionis natus eſt, cumque ex inſtituto Fratrum Minorum de Obſervantia vota nuncupaſſet, præter cæteram vitæ auſteritatem adeò ſcholaſticis diſciplinis cultus evaſit, ut per Italiam docens, Philoſophicæ, ac Theologicæ laudis tuliſſet punctum videri potuerit. Quamobrem ſuæ Religionis omnes gradus aſſecutus eſt, exercuitque cum laude, donec miniſter Generalis declaratus demũ inter purpuratos adlectus eſt à Paulo IV. ſummo Pontifice, quem Aracœli Cardinalem vulgo nuncupavere. Itaque factus Epiſcopus, cum in Fulginatium curam, animum intẽdiſſet, nil antiquius habuit, quam ex Tridentini Concilii inſtituto colere pietatem, corrigere mores, eccleſiaſticos jugulare abuſus, pauperes recreare, ordinum religoſorum extendere fines. Igitur Capuccinos Civitati propiori ſub titulo S. Franciſci monaſterio excepit, cum interim S. Joſephi de Vignole templum Prædicatorum Fratribus attribuendum curaſſet anno 1567. Cæterùm in purpurata fortuna, curaque Epiſcopali haud ſivit torpere ingenium. Scripſit enim de cælibatu tractatum unum, alterum ſupra præcepta decalogi, inſtitutionem compilavit canonicam, multaque alia aggreſſus eſt, quæ ejuſdem ingenii inexhauſtas vires prodere poſſe videretur. Deceſſit Romæ cum fidei cauſarum ſupremus Quæſitor eſſet, ſacrique Imperii Protector, ſepultuſque eſt in Ara cœli ante majus altare, lapidemque quo clauditur, hoc inſcriptum epitaphium ornat. LV.

a De quo videndus Oldoinus in Athen. Ligustico-Mend.

D. O. M.

Clementi Monialianio Card. Aracœli ſummæ doctrina, ac religionis viro prudentia documento, per omnes honorum gradus ad ſummam in ordine fratrum Minorum de obſervantia dignitatem electo à Paulo IV. Cardinali creato, liberalitatem, quam ſemper vivens exercuerat, moriens comprobavit, pauperes incurabiles hoſpitalis S. Iacobi ex teſtamento hæredes beneficii accepit ergo B. M. P. vixit annos lxvi. m. vi. obiit oct. idus Ianuarii MDLXVIII.

56. THOMAS Petri Orſini Fulginatis è Strangulenſi Præſule Patriæ Antiſtes à Pio V. ſubiectus eſt die 24. menſis Ianuarii anno 1568. Hic à puero uſque ad diem ſupremum, integer vitæ, ſceleriſque purus, conſtanti fama habitus eſt; quamobrem Canonicatus dignitate primum decoratus, mox ſub Dolera Epiſcopo Vicariam operam impendit, demum cum Pius V. ſanctiſſimus Pontifex Romani cleri depravatis moribus medicinam facere decreviſſet, Thomam Orſinum conſtantem hominem, atque intripidum præclaro facinori adhibuit, cum illum prius Strangulenſem Epiſcopum, ac Apoſtolicum Viſitatorem declaraſſet, qui cum Pontificis juſſu illam morum cenſuram in Neapolitanum regum feliciter extendiſſet, non modo promiſcuos clericos ad puriores mores conatus eſt revocare, ſed Neapoli etiam Regios Capellanos, ut vocant, qni regio ſpecioſo titulo jampridem eccleſiaſticæ correctioni ſe ſubduxerant, pontificiæ juriſdictioni commodè acceſſit, ut ex eo in regno illo, quod jam unum nomen Regis colere videbatur, Pontificia auctoritas jamjam expiratura revixiſſe videretur. Tantum LVI.

mit-

mittentis auctoritas,tantum probitas miſſi in aliorum defæcandis moribus ſolet habere momenti. Viſitationis autem munere abſoluto, è Strangulenſi, ut non ſemel dicimus, ad hanc ſedem aſcendit. In qua S.Feliciani Martyris verum ſucceſſorem ſe præbuit;omnium ordinum homines mira charitate complexus eſt, vitiis terrori fuit, probitatem verbo exemplîſque promovit, Sacrameotorum frequentem uſum,ſeptemque Eccleſiarum peregrinatiooem, Romanam pietatem æmulatus invexit; è ſuperiori ioco ſacram ſcripturam explicuit, iterque ſalutis monſtravit,pauperum verecundiæ conſuluit,ſeipſum ubique,& ſemper coercuit, itaut ad Apoſtoli exemplum omnibus omnia factus,iis etiam,qui in choro Canonicas horas perſolverent tantæ occupationis Epiſcopus non dedignaretur adeſſe. Atque ita per octo omninò annos Fulginatem Eccleſiam ad paſcua ſalutis promovit, poſt quos feliciter vitæ decurſæ meræ ab omnibus laudem promoverunt. Deceſſit autem altera die ſtatim poſt feſtum S.Feliciani Martyris, ut qui in ſolemni eiuſdem Martyris die illam ſedem ioierat,Feliciani imitator egregius, poſtera die evocaretur ad cœlum anno 1576. ejus cadaver cum hoc epitaphio Cathedrale templum excepit, cui prius omnibus elogiis potiores lachrymæ ſubditorum parentaverant ad æternitatem.

D. O. M.

Thomæ Orphino multiplici diſciplinarum genere præſertim Pont.Cæſar.jure ſacris literis inſtructiſſimo, qui in bonos officio, in pauperes pecunia, in omnes juſtitia uſus,cum in hac Eccleſia proximam Pontificiæ dignitatem obtineret, à Pio V. Pont. Max.ſub ipſum Pontificatus principium reſtituenda vetere Eccleſiaſtica diſciplina in conſilium adhiberetur Romam vocatus, deinde factus Epiſcopus Strangulenſis,& ad perluſtrandas, perpurgandaſq; ſedis Apoſtolicæ nomine regni Neapol. Eccleſias miſſus multos Campaniæ, M.Græciæ,& Apuliæ populos ad verum Dei cultum ſumma lenitate revocavit,tandem à Pio V.ad Eccl. Fulgin.translatus, ac patriæ cupiens cupiens redditus, cum ann.viij ita huic Eccleſiæ præfuiſſet, aſſiduè plurimis,& doctrina,& exemplo profuiſſet, à Deo ad meliorem vitam vocatus eſt viij. Kal.Febr. MDLXXVI. Juſtinianus Orphinus fratris F. Pij V.à ſecretiori cubiculo opt. patrui memoriam propagare cupiens in monumento,quod patruus ipſe ſibi vivens poſuerat, elogium hoc incidendum curavit.

LVII. 57. HIPPOLYTUS deinde Boſcus Savonenſis, ex Epiſcopo S.Marci in Calabria, Fulginij Epiſcopus dictus eſt à Gregorio XIII.die 30. menſis Januarij ao. 1576.*a* Hic primum in S. Feliciani Mormonzonij templum Carmelitas induxit, milliario à Fulginio procul,ubi olim S.Frãciſci Fratres, quos Amodeos vulgus vocabat,commorabantur, antequam cũ reformatis coirent. Qui poſtquam S. Mariæ de Conſolatione templum erexerat,ſe Romam contulit, cũ prius Epiſcopatus ſui curam Antonio Bernabò Doctori ac Canoniſtæ inſigni demandaſſet, ibique vita functus eſt eodem anno die 27. menſis Januarij, * ſepultus in Eccleſia S.Jo:Baptiſtæ nationis Florentinæ cum hoc epitaphio.

a Jo. Marij.

D. O. M.

Hippolyto Boſco Savonenſi Laurentii F. S. Marci in Calabria primum, deinde Fulginatum Epiſcopo,qui ob egregios mores, exquiſitamque Doctrinam Pio V. & Gregor.XIII.Pont.Max.chariſſimus fuit,mœſtiſſimi fratres B.M.PP. Vixit ann. XLIII obiit Romæ 5.Kal.Februar.MDLXXXII.

LVIII 58. TROILUS deinde ex Apollonio Boncompagno * & Nicolæ Baſaliſcæ Fulginas, ſuæ Patriæ Pontifex fuitj, qui inter auctores nobilitatis ſuæ Apollonium numerabat è Macereti Comitibus, qui primus Fulginium incola novus profectus eſt anno 1402.ab Ugolino Trincio vocatus, ut Fulginij Prætura fungeretur,ubi ipſe Tyrannidem exercebat. Ex hac igitur nobili proſapia Troilus Boncompagnus exortus eſt, * anno 1516. 27.Martii,Gregorio XIII. olim charus,à quo primum Ripetranſonæ Epiſcopus electus eſt,moxque ad hanc ſedem translatus die 31. menſis Januarij ann. 1582. Troilus inde cum ad duos annos ſediſſet, non pœnitendo pietatis exemplo poſt circulum 78.annorum,eadem die,eademque omninò hora,qua hanc lucem ingreſſus fuerat, ex ipſa dicitur emigraſſe, ſepultuſque eſt in Cathedrali templo ſub hac tenuiori,ſi merita reſpicias,inſcriptione.

* Ex App. tom. 2.

* Ex App. t. 2.

Troilus Boncompagnus Epiſcopus Fulgin. MDLXXXIV.

Tametſi poſtea in eadem Cathedrali hoc in marmore ſculptum de ipſo legatur elogium.

D. O. M.

Troilo Fulginaten.itidemque ab Ripa Tranſonenſ.translato Epiſcopo, de Boncompagnorũ gente, ac Gregorio ex eadem xiii. plurimum grato, non obſcuræ eruditionis viro,religionis, ac juſtitiæ cultori, Boncompagnus, & Jacobus hæredes poſuere. vixit ann. lxviii. obiit ann. MDLXXX.iiii.die,& hora natali.

59. Fr. CONSTANTINUS deinde Vincentii Bargellinus *b*, Bononienſis, Ordinis S.Franciſci Cõventualis, ex Epiſcopo Reatino ſub Gregorio XIII. hanc ſedem adeptus eſt, die 9. menſis Aprilis 1584. morienſq; ſepulchrum io Cathedrali accepit die 29. Decemb. ann. 1585. LIX

b De eo agit Galeutius de viris illuſt. Bonon. par 1. p 15. Alidoſius de Epiſcopis Bonon. p. 117. Mand.

60. Fulginas deinde Grex, MARCUM ANTONIUS Bizzonium *c* Romanum Paſtorem excepit,utriuſque Juris Conſultiſſimum virum,publicum per Italiam legum profeſſorem, atque Advocatum Conſiſtorialem, Sixto V. Pont. Max. die 8. Januarij 1586. Neap. pro Pontifice fungens legatione, aliquãdiu abſuit à grege. Hic innocentis vitæ, animiq; candoris præcipui fuiſſe narratur, tantæ autem liberalitatis,ac munificentiæ in omnes, præcipuè in eos, quos magis verecundia,quam indigentia premit, ut in hoc genere mira de eo fama traduxerit ad poſteros. Illud autem in primis narrandum venit,unde paria, vel majora poſſint lectores colligere. Erat aliquando M. Antonio ad limina Apoſtolorum inſtitutum iter, cauſaq; profectionis eam pecuniam congeſſerat,quæ itineri ſuffectura videretur. Dum autem egreditur limen,ut ſe in viam daret, ecce ibi nobilis quidam provolutus in genua, docet Epiſcopum tanta ſe cum verecundia indigentia premi, ut tota ſua familia non procul à deſperatione videretur abeſſe. Cohortuit Epiſcopus ad neceſſitatem narrantis, ſuæq; domus ſtatim adminiſtratore accito, juſſit proferre nummos, Romam proficiſcenti viaticum futurum. Juſſus ille protulit crumenam, quam Bizzonius acceptam, ſuis manibus repræſentavit egeno, malens neceſſario itinere abſtinere, quam unius oviculæ defuiſſe neceſſitati. Tanto autem ſtudio Divini cultus flagrabat, ut non ſemel viſus ſit Beatiſſimæ Deiparæ imagines, quas vel pulvis, vel aliqua labes infeciſſet, linguæ lictu reverenter detergere. Concionabatur frequenter ad populum, caſuſque conſcientiæ clerum ſibi creditum edocebat, nè in ancipiti illo pœnitentiæ foro temere ſententiam ferret. Huic Eccleſiæ 20. annos cũ laude, cumque animarum jucunditate, & fructu præfuit, poſt quos, cum ſe morti propiorem intellexiſſet, miro devotionis ardore exitum ſuum ſacramẽtis munivit, cum è paupere, vilique ſtratu, imaginem Chriſti, è cruce pendentis complexans manibus, prius ad circumſtantes de mundi vanitate fuiſſet concionatus, quibus cum uberes cõmoviſſet lachrymas, inter manus Jo: Baptiſtæ Vitellij eximiæ pietatis viri, qui Epiſcopo cum morte luctanti aſſiduè adeſſe voluit, ſpiritum exhalavit die 26. menſis Aprilis. 1606. ætatis vero ſuæ 59. dies 25. Defuncto in Cathedrali, ante Sacramenti Altare contigit ſepulchrum, cum hac breviori inſcriptione, quod nè longiori quidem tanti viri merita poſſe complecti viderentur.

LX

c Melius, & vere Bentivolus vocandus eſt. Laudatur à Cartha... in Syllabo Advoc. Conſiſt. pag. 187. & à me in Bibl. Romana vol. 2. Cent. X. nu. marg. 8. Mandoſ.

Marcus Antonius Bizzonius Romanus Epiſcopus Fulg. MDCVI.

61. FRANCISCUS deinde Simonetta Mediolanenſis, à Paulo V. Fulginatibus præficitur Pontifex die 17. menſis Julii an. 1606. quem cum per idem tempus in Poloniam legaſſet, Eccleſiam, quam regendam ſuſceperat, vix, cum illac pertranſiret, à limine, LXI.

ut

ut dicitur, ſalotavit. Eidem tamen, cum ea legatione occuparetur, Severinum Elmium, is qui poſtea V.S. Refer. fuit, opportune præfecit, qui deinde Joſephum Untium Cathedralis Caoonicum, ejuſdem Eccleſiæ adminiſtrum excepit. Demum Simonetta cum per ſex annos in Polonia legatione perſunctus fuiſſet anno 1612. vita functus eſt. A

LXII. 62. Habuit Simonetta ſucceſſ. PORPHIRIUM Feliciaoum é Gualdo die 2. menſ. Aprilis ao. 1612 a. Natus Porphirius eſt die 19. menſis Aprilis 1554. ex ejus territorii ſatis illuſtri familia, qui à puero cum amœniores literas avidius imbibiſſet, poetica deinde laude excellnit. Ob quas animi dotes Hieronymo Verallo Archiepiſcopo charus fuit, apud quem ſecretarii munere functus eſt. Ac poſt Hieronymi obitū, Porphirium habuit à ſecretis Antonius Maria Salviatus Card. ampliſſimus; deinde S. Cæſarii Cardinalis nepotis Clementis VIII. ſecretarius declaratus eſt, donec Paulus V. ad ſtatus ſecreta illum promoverit. In quo muoere adeò ex fide verſatus eſt, ut præ omnibus, qui ad id muneris per ea tempora incumberent, laudem tulerit potiorem. Igitur Fulginii conſecratus Epiſcopus omoibus curis abdicatis, ad Eccleſiam ſe contulit ſibi creditam. Cojus aliquantiſper ex Paſtorum abſentia prolapſos mores caſtigavit, correxit, Patribus Bernabitis locum Fulginii fecit, qui ædificato templo, primi io Umbria S. Caroli Cardinalis invexere venerationem. S. Meſſalinæ Virginis, & Martyris ſepulchro io Cathedrali, quod jam olim tempore mortalium exoleverat, cultum reſtituit: Virginis Lauretanæ in Cathedrali ſocietatem inſtituit, cujus ſacello ſupra mille ſcutata attribuit, quæ tum celebraturo ſacerdoti, tum perpetuò aliquot puellis ſofficerent collocandis. Adbuc Feliciani temporibus, Monialium plnres ita laxiori inſtituto vivebaot, nt ſæpimento murorum ad arbitrium viderentur abuti; quarum periculo Porphirius, perpetua illis clauſura indicta, ſanctiſſimè cavit. Interea cum Io: Baptiſta Vitellius eximiæ pietatis vir diſceſſiſſet è vita, Felicianus propria primum auctoritate, uberem illam ſegetem exemplorum, quam bonus ille produxit, idoneis firmato teſtibus ſcripto concluſit, cui ſacra Rituum Congregatio viſa eſt ſubſcripſiſſe, itaut poſtea eandem illam optimi viri vitæ diſcuſſionem Urbanus VIII. Pontifex, iterum ſub fide dignis teſtibus Feliciano eſformandam mandaverit; quo rectius beatitatis pręmia eidem Vitellio à S. ſede decernentur. Cæterum Felicianus cum jam graviori ſenio urgeretur, Gregorio XV. annuente Pontifice, Chriſtophorum Anagninum Caietanum, cum ſpe futuræ ſucceſſionis, ſibi in Epiſcnpato coadiutorem adſcivit anno 1623. die 10. menſis Maij, plenuſque meritis deinde ann. 1634. die 2. Octobr. decedens, illum ipſum Chriſtophorum habuit ſucceſſorem, quem jam Fulginatem Antiſtitem deſignandum coraverat; ſepultuſque eſt io Cathedrali.

a De Feliciano tractant Iacobillus in Bibl. Umbriæ p. 232 Frythiæus in Pinacoth. 2. imag. 75. Cinccius in Vita Jo: Bap. Vitellij l. 5. c. 6. Mondos. B C

LXIII. 63. Igitur CHRISTOPHORUS Cajetanus Anagninus, è Canonico Præpoſitoque Anagninæ Eccleſiæ, atque Laodicenſi Epiſcopo in partibus Fulginatium curam ſuſcepit 1634. Octo iotegros pręfuit annos; deceſſit verò aoo. 1642 b. die 11. menſe Octobris, ſepultus in Cathedrali. D

b 1641.

LXIV. 64. ANTONIUS Comes Monte Catinus, nobilis Ferrarieoſis, Advoc. Conſiſt. electus aono 1642. c Hanc eccl. quam vivens tametſi ſumma cum laude, atque integritate perurgeat, tameo ſuperſtitis adhuc vetat pudor pluribus illius egregia facta jactare, quæ olim cumulatiora aliorum fæcundiores calami enarrabunt.

c 1641. 23. Febr.

A D D I T I O.

(„ *Fulginatibus attributus Eccleſiaſtica diſciplina* „ *obſervantiſſimus, ſalubribus editis ſanctionibus gregem ad politiores mores traduxit. Sacrarium pretioſa auxit ſupellectili, Palatium Epiſcopale ampliavit,* „ *Seminarium erexit, forum in ampliorem formam reduxit, ditioribus agris Epiſcopalem menſam ſuffulſit.* „ *Pauperes amantiſſime fovit: denique cum jam ſenio* „ *gravis menſis Januar. die 7. anni 1668. morbo oppreſſus decubuiſſet, intelligens plures Fulginium advenaſſe ad Eccleſiaſticos Ordines ab eo, ut promoverentur, rem peragit, & animo indefeſſus, corpore imbecillis, laboribus gravatus occubuit, cunctis optimum Parentem deflentibus. Sepelitur in Cathedrali, in Sepulchro à gentilibus ſuis eleganti elogio conſtructo. Laudatur vero à Libanorio in Ferraria Aurea par. 1. p. 108. & par. 3. p. 44. item à Carthario in Syll. Advoc. Conſiſt p. 264.* A

„ MARCUS ANTONIUS *Vicentinus Reatina in Civitate nobili genere natus ſcientiarum curſum Laurea Legum Doctorali honeſtavit. Romana in Aula Prælatus utriuſq; Signatura Referendarius renunciatus, æqui bonique ſtudioſiſſimus nomine Romani Pontificis præcipuas Urbes, Umbriæ, Campaniæ, Viterbii, & Anconitanæ Marchiæ frænavit. Ad hanc ſedem pervenit 1. Aprilis 1669. Deinde Nuncius Apoſtolicus Neapolim miſſus à Clemente X. rem candidiſſime peregit, donec revocatus ab Innocentio XI. & ipſam hanc ſuam Eccleſiam liberè reſignavit in manibus Pontificis, podagricis cruciatibus acerbiſſime divexatus. Ni tantus Vir tali morbo detentus fuiſſet, æquior ei arriſiſſet Fortuna. Seceſſit deinde in Patriā, ubi dum moratur, ex hac ærumnoſa vita diſceſſit. Ejus meminit Ciampinus in Enarratione Synoptica Abbreviat. de Parco Majori p. 43.* LXV. B

„ JO. BAPTISTA *Pallotta J. U. D. nobili gente duorum Cardinalium magni nominis propagatrice natus, ad hanc ſedem evehitur 24. Aprilis 1684. excolendo gregi omni pietatis ardore intentus majorum æquavit virtutes. Vivere deſiit ann. 1698. die 17. Jan. jacet in Cathed.* LXVI

„ JULIUS *Troilus nobilis Maceratenſis J.U.D. in Aula Romana cum haud ignobilem gratiam collegiſſet, Apoſtolicis Nunciaturis Auditor adeſſe juſſus eſt in Civitatibus Coloniæ, & Neapolitana, quo in munere graviſſimis quibuſque rebus in expediendis, quam prompta fuerit indolis viſendum ſe præbuit. Quamobrem Clericali tantùm caractere inſignitus Fulginatenſium dictus eſt Epiſcopus die 15. Septembris 1698. ſexagenario major.* Lucent.) LXVII C

(„ *Obiit vero in ſua Reſidentia menſe Iulio an. 1712.*

„ DONDATIUS *Alexius Malvicini Fontana, Nobilis Placentinæ Diœceſis Presbyter I.V. D. in utraque Signatura Referendarius, poſt gubernium Civitatis Arimini, Præfecturam Nurſiæ, ac munus Ponentis S. Congregationis ſuper conſultatione negotiorum ſtatus Eccleſiaſtici laudabiliter exercita, promotus eſt ad Eccleſiam Fulginatēſē 1. Auguſti 1712.* LX VIII.

F U N D A N I
E P I S C O P I. *

* Ex App. tom. 1.

FUNDI, aotiquiſſima Civitas, in Latio, via Appia inter Formias Terracinamque ſupra lacum ſituata eſt. Haoc Strabo, Melaque in Latium litoralem reiiciunt, quod non amplius, quam 5. milliariis diſtet à mare. Plinius autem, ac Ptolomęus in Mediterraneo Latio collocatam volunt. Antiquiſſimæ Civitatis primigeniam originem hactenus oullus ſcriptorum retexuit (1). Ex Livio tameo antiquiſſimam fuiſſe conſtat, cujus illibata fœderum fides priſcis Romanis ſemper in pretio fuit. Siquidem Fundani viam Ap-

(1) *At Jo: Camers de Orig. Urb. Ital. Leo. Vuolfang. Simon. Leontius Epiſc. Strac. de urb. & magnis urbibus Regni Neapol.* aliique hujus urbis originem in Herculem Libycum refundunt, quem volunt ex Hiſpania in Italiam adventantem occiſo latrone Caco ſuos boves in Fundo Latii latitantes cum recuperaverit, ibi in facti memoriam Fundanam Herculeam Civitatem ſubſtruxiſſe. *Luc.*

Appiam à latronibus ferè ſemper præſtitere ſecuram, cumque Viturbius Fundanus, rebellantibus Privernatibus ſacem præferret, ideoq; Romani contra Fundanos, Plancio Conſule Duce, prævalidum adornaſſent exercitum, Fundanus Senatus, coràm armato, ultoreque Conſule ita ſe rebellionis ſcelere exſolvit, ut diceret, unius perſugæ, & illius maximè temerarii in Fundanum populum jam olim Rumanis addictum, illiuſque ſceleris parem culpam haudquaquam debere refundi. Quid plura? Fundanis ſuam cauſam perorantibus, pertinacia jamjam gliſcentis belli fracta eſt, eorundemque fides, fœduſque cum Romano populo renovatum. Inde cullige, jam tunc Fundanos habuiſſe Senatum, cum adhuc Rumana potentia in cunis videretur vagire. Idem enarrat Liv. lib. 28. municipium fuiſſe Romanorum, tum & ſub Auguſto Coloniam, ut de Coluniis Auctor Froutinus.

Fundi Oppidum muro ductum, Ager ejus juſſu Auguſti veteranis eſt aſſignatus cum cultura. Pompejus Feſtus hanc Civitatē inter Præfecturas commemorat. Præter autem hos Auctores, Fundorum etiam Cicero meminit, Italicus Silius, Svetonius, aliique complures. Martialis præcipue generoſitatem Fundani vini collaudat, dum ita inquit.

Cecuba Fundanis generoſa coquuntur abenis
Vaſis, & in media nata palude viret.

Couſtat Tiberium Cæſarem è Fundis maternam traxiſſe originem, multiſque ſedit, ibidem fuiſſe natum: Liviæque Auguſtæ probro à Caligula datum fuit in ea epiſtola, quam ad Romanum Senatum ſcripſit, quod eſſet Fundana. Denique Fundi, hoc tempore penè deſulata eſt (1) infrequenſque ub inſalubrem aerem habitatoribus, quæ ulim cum Romana potentia concurrere potuit. Puſt declinatiunem Romani Imperii, diverſis Dominis, tyranniſque bellica præda ceſſit, donec Neapolitanorum Regum ditio fieret, à quibus Cajetanæ clariſſimæ genti in feudum attributa eſt, ab eaque diuturniuri temporum mura poſſeſſa. A Ferdinando deinde Aragonio Neapolitano Rege, Proſper Culumna, Italicæ militiæ decus, ac gloria, eam Civitatem dono accepit; ſub cujus Imperio funditus penè deleta eſt. Siquidem Hariadenus Ænobarbus cum Latiale litus ſæviſſimè depopularetur, ita ſilenti agmine iu Fundos incurrit, ut cives penè omnes in captivitatem abduxerit, parumque abſuerit, quin Julia Gunzaga incumparabilis pulchritudinis Princeps fœmina, caperetur, Solimano Turcarum Imperaturi ditiſſima præda ſutura. Itaque Hariadenus eo fraudatus voto, omnia Fundis ſurſum, deurſum vertit, adeòque divina pruphanis permiſcuit, ut etiā de requie ſepulturæ deturbaverit vita functos. Nunc ſub Dominio eſt Hoſtilianæ Principis Caraſſæ gentis Neapolitanæ, Proregis uxuris. Soterus Puntifex XIII. inſignis ſanctimonia vitæ Fundos Patriam habuit; itaut inde facilè colligi poſſit, in primis Civitatibus fuiſſe Fundos, quæ lucem Evangelii autiquitus hauſere, quando in Civibus ejus jam tunc repertus eſt, qui dignus haberetur, qui Apoſtolicam ſubveheretur ad ſedem. Fundis S. Paternus Egyptius martyrio coronatus eſt. Hic enim, cum ad limina Apoſtolorum inſtitutum iter haberet, Fundoſque divertiſſet, ibique pietate cogente iuſepulta Martyrum corpora ſedulo traderet ſepulturæ, demùm Chriſtianæ Religionis apud Jndicem expoſtulatus, Martyrum curator, Martyr & ipſe effectus eſt, quo pii exantlati laboris præmium ampliſſimum reportaret. In Fundana Eccleſia ejus Martyris profeſtus dies die 21. menſis Auguſti recurrit. Huic etiam Civitati præclariſſimo decori habetur S. Honoratus Abbas, ducentorū monachorum Paſtor egregius, cujus cum laude meminit M. Gregorius lib. 1. Dialog. cap. 1. ſicut etiam S. Felicis monachi ſanctitate illuſtris. Fundanus Præſul à prima fundatione inter Epiſcopos Romanæ Provinciæ numeratus eſt, unamque Apoſtolicam ſedem immediatè reveretur, & colit. Vetuſtiſſima Fundanæ Civitatis Cathedralis D. Mariæ Virgini dicata eſt, quam olim S. Paulinus Nulanus Epiſcopus, jam collabentem iu auguſtiurem formam reſtituit, ornavit, muneribus auxit, ſacriſque reliquiis appoſitis, dicaudam curavit; ut idem ipſe Paulinus ſcribit in epiſtola 12. ad Severum. Hujus Eccleſiæ Præſulum ſeriem, hanc, quam hic ſubjectam vides, modo damus, amice lector, pleniorem etiam daturi, ſi nobis, quæ exedit vetuſtas, monumenta uberiorem materiem ſuppeditaſſent.

A D D I T I O

(„ *Nunc Cathedralis Fundana S. Petro dicatur:* „ *prope quam adeſt nobile Palatium pro Epiſcopali re-* „ *ſidentia. In ea 12. Canonici, inter quem Primicerius,* „ *Theſaurarius, & Decanus, Theologica, Pœnitentia-* „ *liſque Prabenda. Singuli Scuta fere 100. annui reddi-* „ *tus percipiunt. Alia item inſignis Collegiata exurgit,* „ *vulgo* S. Maria della Piazza *cui 8. Canonici inſer-* „ *viunt, quorum prior Archipresbyter eſt. Omnes hujus* „ *civitatis Canonici utuntur almutiis, & certis diebus* „ *ſimul conveniunt Epiſcopo celebranti inſervientes.* „ *Inter eoſdem animarum cura partitur: in Cathedrali* „ *Decano ineſt Parochiale munus, Archipresbytero in* „ *Collegiata S. Maria. In Cathedrali quieſcunt corpo-* „ *ra SS. Paterni martyris, Libertini Abbatis, & S.* „ *Mauri Martyris, aliaque inſignes reliquia. In urbe* „ *3. Virorum cœnobia. Non procul a Fundis S. Magni* „ *Abbatia viſitur, cui Olivetana Congreg. Monachi in-* „ *ſerviunt. Ipſa civitas 5000. & amplius mortales enu-* „ *merat. 12000. excedit univerſa Diœceſis, qua ex 5.* „ *Terris coaleſcit, & ſunt:* Paſtina. Lenula. Monticello. Campo di Melo. Vallecorſa. *Menſa Epiſcopalis* „ *cenſus annuus, ſi fertilis eſt, ad 1000. aſcendit ſcuta* „ *ejus moneta, computatis incertis. Ejus taxa in libris* „ *Camera eſt flor. 200. civitatis hujus inſignia falso ex-* „ *hibuerat Ughellus: Emendavit in Appendice, ut vi-* „ *des: at nos equiera praſtamus argenteam faſciam pro-* „ *tendentia purpurea in ara.* Luc.)

(„ *N.... Fundis Epiſcopus ordinatus à S. Anthero* „ *Papa, dum è Sardinia Romam properaret. Fundanis* „ *ut praeſſet hunc ordinaſſe, ex eo conjectare licet, quod* „ *cū Antherus Romam citiſſimo curſu adventaret, Chri-* „ *ſtianis in Maximi perſecutione ut praſto eſſet, non alia* „ *ex neceſſitate franari potuit, quam propria Fundorum* „ *Eccleſia ut conſuleret. Et ab ipſis fidei incunabulis* „ *proprium tenuiſſe Paſtorem Fundanum gregem, ipſa* „ *jam collabens Cathedralis à S. Paulino Epiſcopo No-* „ *lano inſtaurata comprobat.* Luc.) I.

1. *Vitalis Epiſcopus Fundanus nun abſuit à Synodo Rom. ſub Symmacho Papa anu. 502. („ *& aliis* „ *an. 487. 499. 501. & 504.*) II. (* Ex App. tom. 9.)

2. Primi Epiſcopi Fundani apud pleroſque Scriptores nomen intercidit, unum tameu ex illis fuiſſe conſtat, qui in Palmaria inſula Synodi à B. Sylverio celebratæ, interfuerint, anno 539. ut Bar. refert. III.

3. S. ANDREAS Epiſcopus Fundanus, cujus meminit Gregurius Papa lib. 3. cap. 7. Dialogorum, Pauluſq; Regius de Sanctis Neapolitanis, Ferrarius die 6. Nuvembris. Hic Templum Apollinis expurgavit, ſanctoq; Andreæ Apoſtulo dedicavit. Suſpicor hunc eundem illum Andream eſſe, quem Baronius memorat anno 585. ejuſdemque recitat Epitaphium, quod ſpectatur in Eccleſia Cajetana; ſic enim ſe habet. IV.

Pande tuas paradiſe fores, ſedemque beatam:
Andrea meritum ſuſcipe Pontificis.
Cuſtos Juſtitia, doctrina, & pacis amator,
Quem vocat ad ſummum vita beata bonum.
Plenus amore Dei neſcivit vivere mundo,
At famulo Chriſti gloria Chriſtus erat.
Quem meditata fides, & credita ſemper inhaſit
Hac te uſque ad Cœlos, & ſuper aſtra tulit.

Nun-

(1) At cum an. 1640. provida adfulſiſſet manus ſolum ſummis ſumptibus expurgando Ducis Medinæ las Torres, cujus in utile Dominium tranſierat ex conjugio Annæ Caraffæ Hoſtilianæ Principis, modo plena habitatoribus eſt, quos potiſſimum petit ex perfugia confinii Eccleſiaſticæ ditionis. *Luc.*

Digitized by Google

Nunquam de manibus ſibi lex divina receſſit;
Eloquium Demsai vixit in ore ſuo.
Romanamque prius decoravit presbyter Urbem:
Culminis auctus honor, ſic dedis eſſe Patrem.
Diſtrictus ſub vite pie, & moderamine certe,
Vtque bonus Paſtor texit ab hoſte gregem.
Hoſpitibus gratus ſeipſum donavit egeais,
Illos eloquio, hos ſatiabat ope.
Præſule ſub tante flerens Eccleſia mater
Crevit muneribus, crevit & officiis.
Vixit ann. P. m. LXX. Presb. Romanus VII.
Et in ep. ann. XXVII. M. X. D. XX.
Requievit in pace XIIII. Kal. Novembris
Conſ. Deci. Jun.

In tabula, ubi hujuſmodi inſcriptio legitur, appoſita viſuntur inſignia nobilis familiæ Columnenſium. Cujus oam verò Civitatis hic Epiſc. fuerit, cum non exprimatur, incertum. Certum eſt Cajetanum minimè eſſe potuiſſe, cum nondum Cajetæ Cathedra Epiſcopalis erecta eſſet. Sed in vicinioribus locis erant hæ, Formiana, ac Minturnenſis Neapolim verſus, altera verò ex parte Romā verſus, Fundana, & Terracinenſis, ut conſtat ex actis primæ Romanæ Synodi ſub Symmacho Romano Pontifice, & ex Epiſtolis S. Gregorii. Porrò hoc ſeculo ejuſdem nominis fuiſſe reperitur Andreas Fundanus Epiſcopus, cujus eſt celebris memoria apud S. Gregorium in Dialogis. Vixit etiam iiſdem fermè diebus Andreas Epiſcopus Aquinas, de quo idem Gregorius meminit; ſed ignobilis, longèque ab iſto, de quo agitur, diverſus: hic enim ante Epiſcopatum in Romana Eccleſia functus eſt honorificè presbyterio. Hactenus Baronius.

V. 4. AGNELLUS, ad quem Gregorius Papa ſcribit lib. 2 epiſt. 103. eundemque Cardinalem conſtituit, & Terracinenſis Eccleſiæ Sacerdotē, ita tamen, ut Fundanæ Eccleſiæ Pontifex eſſe non deſineret.

VI. 5. MARIANUS Epiſcopus Fundanus, ipſe idem qui corpus S. Mauri Martyris Africani in ſuam Cathedralem Eccleſiam, in qua nunc etiam colitur, honorificè tranſtulit. Nam cum Maurus ſub Numeriano Imperatore Romæ palmam promeruiſſet martyrii anno 283. cum corpus Roma navi commiſſum ad littus Fundanum, Deo duce, perveniſſet, Marianus, Angelo revelante, ſacrum theſaurum ſuſcepit, ſuamque ditavit Eccleſiam. Acta ejuſdem Sancti, cujus dies feſtus celebratur 22. Novemb. hæc habent.

VII. („ PALUMBUS *eruitur è ſynodo Rom. cui inter-„fuit ſub Martino I. an.* 649. Luc.)

VIII. 6. AGNELLUS ejus nominis II. interfuit Concilio VI. Conſtantinopolitano, ſub Agathone Pontifice celebrato an. 680. („ *Subſcripſit Epiſtola Aga-„thonis Papa pro VI. Synodo celebranda.* Luc.)

IX. 7. ALIPERTUS („ *Seu Albertus in Syn. Rom.*) an. 853 apud Baronium.

X. 8. JOANNES Fundanæ Eccleſiæ Epiſcopus una cum Rodoaldo Portuenſi an. 862. à Nicolao I. Papa in Galliam Legatus directus eſt, Lothario Rege petente, ad Synodum Metia congregandum. Videndus Baronius tomo 10. & tomo 3. epiſt. Rom. Pontif. ep. 17. Nicolai I. De Joanne iſto Fundano, neſcio quid, more ſuo, fabuletur Conſtantinus Cajetanus in ſecunda ſui Commentarii Appendice ad vitam Gelaſii II. pag. 156 linea 6. & 7.

XI. 9. SIMEON ejuſdem Civitatis Epiſcopus reperitur ann. 839 *a.* apud Baronium. * Sub eodem ſeculo anno ſcilicet 951. qui fuit Joannis Marini Ducis Cajetæ Octavus, facta eſt oblatio ab eodem Joanne ac Marino patre Ducibus atque Comitibus Cajetanis ac Fundanis pro Monaſterio S. Marini ſeu S. Magni de Fundis, quæ ita conſcripta fuit ex vetuſtiſſimo ejuſdem oblationis autographo.

a In Synodo Rom.
** Ex App. tom. 9.*

In Nomine D. N. I. C. Menſe Octomber Indict. Octava *Cajeta. Marinus, & Ioannes pater, & filius noſtris quoque temporibus Conſulatus, Ducatuſque anno II. Deo propitiante atque diſpenſatoribus Beati Venerandique Cœnobii S. Manni, quo & Beati Angeli Michaelis Ioannes Venerabilis Abbas ejuſque poſteris ſucceſſuribus. Queſtionis illa à vobis tribus ſperant, quæ ratione commutantur conveniunt, animo vos decet li-*

A *benti concedere, & petentium deſideriis congruum impertire ſuffragium, & ut providam legem ſanxit auctoritas, & ut cunctis dedit licentiam; ut ea qua nos, & unuſquiſque ſponte largitur perfecta ſumant unuſquiſque de legibus firmitatem, nec revocandi jus habere poterit, quicquid de libero cenſetur arbitrio, & ideo arbitramur nos Marinus, & Ioannes pater, & filius Domini; ſervatores cum Conſules, & Duces Gajeta, & Fundani civitatis cum cunctis illorum pertinentiis, quia poſtulaſti à nobis vos, qui ſupra humilis, venerabiliſq; Abbas Cœnobii, ita ut diximus, S. Manni Chriſti Confeſſoris, quatenus per præceptiſ ſeriem concedimus vobis, veſtriſque poſteris ſucceſſoribus idem quantum perpetualiter debet eſſe jure, dominatuque poſſeſſionis commorantes Deoque ibi ſervientes S. jam dicti beati Manni l. Concludimus circumdati ex omni latere pro redemptione anima noſtra, & pro populis ibi confugientibus ſalute, Incipientes ab ipſis Liciais biſſutis, qui ſunt directi deſuper commodo deſcendit foſſatum intro, quod per linearum de Raviniane, & mittit uſque in ipſa forma, & ſi-*
B *cut jam dicta ipſa forma per directum, & comodo directe videtur revolvere ab ipſa dicta forma uſque in ipſo pontelignate, quod noſtris temporibus & uſque hodie vocatur de Romani denſtrati ſicuti directi tenditur reditum in ipſa forma, & ab ipſo pontelignitio, quod dicitur de Romani in uſum ſicuti decurrit ipſum Flumicellum de ſubtus ipſu ponti, & uſque in ſilice, & comodo directi graditur ipſa ſilex uſque in ipſam viam Carrariam, comodo aſcendit ipſa via Carraria, & directi vadit uſque in ipſa fontana qui dicitur de S. Marco, & exinde ſicuti directi aſcēdit in ſurſā in vertice Montis Arcbani, quantū rependigine aqua eſt ſuper vos deſcendeatis, & à vertice Montis Arcbani comodo vadit per verticem montis de s. Mauro (vel Marco) & uſque directi in ipſam quercum panſatoriam, & ab ipſa quer qua panſatoria in directum per verticem montis de S. Agbabito, & item per verticem montis aquæ vivæ, & iterum giratim pervenit directi, & comode revolvitur uſque ad ipſos primos ut diximus ſuperius Licinios Biſſutos, qui ſunt in prima fine, quantum videtur continere in hoc volumine præcepti in gi-*
C *ro, & giro quantum in ipſis finibus, & infra eſſe videtur id eſt, fluminibus, rivis, aquis, molendinis, fontibus, gurgitibus, locis, humectibus, campis, ſilvis, appendicibus, montibus, vallibus, parietinis, Eccleſiis reconciliatis, & inreconciliatis, pratis, paſcuis cultis, & incultis, terris, vineis, ſationalibus, & inſationalibus, glandariis, & inglandariis, paludibus tumalentibus, ſalectibus, & ſalicetis virgariis, ſicundeis cunctis, & ab antiquis habitationibus puteis adiacentibus lignis pro uperibus hominum, & pro clauſuris ſepis, limitibus cultis, & incultis foreſtis, lignis pro incidendum, & non ad incidendum, arboribus pomiferis, & impomiferis, turribus, defenſionibus, manſionibus, fabricis novis, & vetuſtis, griptis cerenariis, tranſiteriis, ad qua petendis omnibus ibi ſunt intra iſtas fines intus habitibus ex omnibus lateribus, & infra, & uſque in cacumine montium quantum aqua revertitur ſuper vos fuerit cum omnia, & in omnibus pertinentibus ſubter vel ſuper quantam ubidem natum, & naſcere viſum fuerit, qui ibi infra prædictos fines pertinet, vel pertinentes fuerit in-*
D *tegris, & per integre vobis conceſſimus, & veſtris poſteris, ſucceſſive uſque in ſempiternum emiſſa præceptione retinendi, gubernandi, conſecrandi, regendi pro utilitate dicti veſtri Cœnobii, noſtrique Beati Magni Chriſti Confeſſoris inſuper Dei amore, noſtræque animæ remedio, & ſalute. Promittimus nos tam pro noſtris hæredibus, quam & poſterioribus noſtris ſuccedentibus vobis qui ſupra Joannes ven. Abbati, & à veſtris poſteris ſucceſſuribus anteſtare, & defendere ab omnibus hominibus pro eo quod commendati ſunt in veſtris veſtrorumque ſucceſſione, quam omnium fratrum orationibus Dei ſubveniente miſericordia, inclinati enim pro veſtris orationibus & precibus ſumus infra clauſtra noſtri cordis, eaque arcana habuimus ſemper, nunc autem vobis reſervavimus, & omnia vobis patefecimus, quod cupitis Deo tuenti à præſenti octava Inditione, & uſque in ſempiternum hoc quantum, & commodu ſuperius legitur vobis, veſtriſque poſteribus ſucceſſivè obtinendum, per hujus ſe-*

A *riem præcepti quicumque tam magna, quam & parva perſona, tam nos qui ſupra Marinus, & Joannes, quam & noſtris hæredibus, vel quivis ex poſteris noſtris ſucceſſorum, qui vobis, qui ſupra Ven. Joannis Abbati, vel ex eorum ſucceſſorum commorantibus in dicto Cœnobio, ubi nunc Deo auctoritati deſervitis hac pagina hujus præcepti inanire quiſierit, vel de eis quæ continentur minuere, aut exſorbiare voluerit, habeat maledictionem a Deo Patre, & D. N. J. Chriſto, & Spiritu S. Anathema à tregentisdecem & octo patribus, partemque habeat cum impio Juda traditore D. N. I. Chriſti, & nunquam quieſcat in futuro judicio donec cum impiis finis judicium prætereat. Inſuper compoſitura ſubjaceat, eademque perſona quæ hoc inquietare voluerit vel præſumpſerit tam vobis, quam veſtris poſteris ſucceſſive compoſiturus pœna nominis Auri Errici eidem libras quinquaginta, & præſens noſtra jam ſuperius dicta conceſſio præcepti firma, & ſtabilis permaneat in perpetuum, quemadmodum impetrarunt a nobis concedere, & facere omnes nobiles, parenteſque Cajetæ noſtros, & nos quidem inclinati precibus illorum, & veſtris ſicut actum eſt congruum nobis fuit ſic illum diſpoſuimus ſcribendo à Joanne Presbytero, & ſcriba civitatis hujus in menſe & Indictione ſupradicta, Ind. octava inviolabilis ſervandam, atque cuſtodiendam pro juris dominatuq; S. Magni regendam.* B

Ego Marinus Conſul. & Dux ſubſcripſi.
Ego Joannes Conſul. & Dux ſubſcripſi.
Ego Mauroneſtes teſtis.
Ego Joannes filius Domini Ioannis,
Ego Emiro filio Enaraldi,
Ego Joannes Presbyter, & ſcriba civitatis hujus ſicut mihi dictatum eſt per juſſionem Domini, & Ducis complevi, & roboravi præſens teſtium roborationem in menſe, & Indictione ſupradicta octava.

XII. (,, RAINERIUS *ſedit in Concilio Rom. ſub Gre-* ,, *gorio V.* 998. Luc.)

XIII. 10. * OLIVERIUS Epiſcopus Fundanus, cujus
* Ex App. tom. 5. memoriam reperimus in monumentis Eccleſiæ Ca- C
jetanæ ad an. 1000.

XIV. 11 * JOANNES Fundanus Epiſcopus reperitur
* Ex App. tom. 2. ſubſcriptus in Benedicti IX. *b* Papæ decreto an. 1015.
b VIII. * Item ſubſcripſit Diplomati Benedicti Papæ XII. *c*
* Ex App. tom. 5. anno 1017. erectionis Cathedralis Biſolduni in Hi-
c VIII. ſpania apud Jo: Tamayum in Martyr. Hiſpan. to. 1.

XV. 12. MARINUS *d* cuidam decreto reperitur ſub-
d Al. Marinus. ſcriptus, quod in Concilio Rom. Nicolaus II. procu-
derat ann. 1059.

XVI. (,, GUNTARDUS *Epiſcopus Fundanus adfuit* ,, *Urbani II. decreto ad Hugonem Archiepiſcopum* ,, *Lugdunenſem, quo controverſiæ de Primatu dirimitur, dat. an. 1099. Extat decretum apud Harduinum* ,, *in novißl. Concil. editione tom. 6. par. 2. pag. 1665.*)

XVII. 13. BENEDICTUS Montis Caſini monachus, Fundanus Epiſcopus, vixit ann. 1100. Gerardo, Richardo, ac Leone Fundanis Coſſ. cujus meminit Chron Caſinen lib. 4. cap. 55.

XVIII 14. PETRUS, anno 1136. *e* Eccleſiam S. Mariæ
e Seu 1137. de Monticellis Abbati, Monachiſque S. Mariæ de D
Arſinalis liberaliſſimè indulſit. Chron. Foſſæ Novæ.

XIX. 15. JOANNES reperitur ſubſcriptus Concilio Laterano an. 1179. ſub Alex. III celebrato. Joanni, ac ſucceſſoribus quædam conceſſit Richardus de Aquila Comes Fundorum, an. 1178 cujus rei cauſa hoc diploma ſcripſit. Ex Archivio ejuſdem Eccleſiæ.

In nomine Dei æterni. Anno Dominicæ Incarnationis 1178. menſe Decembr. die 14. indict. 12. Fundis Regnante D. N. Guglielmo Dei gratia Rege Hieruſalem, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ.

Cum ea quæ irrevocabiliter fiant, de facili oblivioni tradantur, & quæ humani eſt leviter dilabitur. Ideo nos Riccardus de Aquila Dei, & Regia gratia Fundorum Comes literas noſtræ donationis, & conceſſionis ſcribere facimus vobis quoque D. Joanni Dei gratia venerab. Fundano Epiſcopo, & ſucceſſoribus veſtris in perpetuum, qualiter concedimus vobis, & ſucceſſ. veſtris omnia communia paſcua utenda vobis, & hominibus veſtris A *pro beſtiis veſtris, foreſtas vero, & defenſas veſtras, quæ ſunt in Epiſcopatu veſtro, concedimus vobis ad utendum paſcuis pro beſtiis veſtris priuſquam aliis beſtiis, & ligamina ad incidendum pro ipſis Eccleſiis, quæ ſunt in Dominico, ac in domibus ipſarum Eccleſiarum, in ſalta vero concedimus vobis pro omnibus veſtris propriis paſcua, præterquam per por.. ſalva omnia alia ratione ſi quas habetis in ipſo ſalta, hoc totum ſic ſuperius dictum firmum, & irrevocabile maneat in perpetuum, obligamus nos, & noſtros heredes vobis, & ſucceſſoribus veſtris pœnam cen. unciarum auri compoſitione. Si quis abſit nos, ſeu noſtri heredes contra hanc noſtram donationem, & conceſſionem contraire, agere voluerimus, & pœnam ſolutam, hæc noſtra donatio, & conceſſio firma, & irrevocabilis maneat in perpetuum. Quam ſcribendam præcipimus tibi Leoni Fundorum Civitatis Notario.*

Ego Riccardus de Aquila Dei, & regia gratia Fundanus Comes propria manu ſignum feci †
Ego Leo Dei gratia Pomini Dominus ſign. Crucis B *feci †*
Ego Adinolfo de Spineo ſubſcripſi †
Ego Bartholomæus Fundorum Judex ſubſcripſi †
Ego Alſerinus miles ſignum Crucis feci †
Ego Pandulfus Calatrita ſignum Crucis feci †
Ego Ubertus miles ſignum Crucis feci †
Ego Joannes Domini nepos me teſtem &c.
Nardus filius &c.
Ego Leo Fundorum Civitatis Notarius perſcripſi.

16. DANIEL anno 1180. reperitur in antiquis XX.
monumentis ejuſdem Eccleſiæ; de eo item mentio anno 1192. hic Joanni ſuffectus eſt. Poſt Danielem, Capitulum Joannem de Paſtina ſuum ſubſtituit Paſtorem, quem Innocentius III. reprobavit, ut habetur in libro 2. decretorum; ibidem reprobata P. Primicerii electione per Capitulum celebrata, Benedictum aſſumpſit Pontifex in hujus Eccleſiæ Epiſcopum.

17. BENEDICTUS adlectus eſt, ab Innocentio XXI.
III. anno 1199. ex vita ejuſdem Pontificis manuſcripta, in Bibliotheca Vaticana.

C 18. JOANNES Benedicto ſuffectus eſt à Capitu- XXII.
lo, Innocentio III. ſedente, qui ut legitur in Decretalibus confirmatus non fuit.

19. ROBERTUS Privernas, Monachus, ac Prior XXIII
Foſſæ Novæ ex Ordine Ciſtercienſi, vir ſingularis doctrinæ, ac morum probitate præcipuus electus eſt Fundanus Epiſcopus, anno Domini 1210. Quam quidem Eccleſiam cum ad multos annos, piè, ſanctèque rexiſſet, multiſque pro Sede Apoſtolica perſunctus muneribus, penè laboribus fractus eſſet, è vivis exemptus eſt an. 1227. cum Foſſæ Novæ Monaſterium, eorum, quæ poſſederat, inſtituiſſet hæredem, ita tamen ut ex obligatione perpetuo à Monachis expiaretur anniverſario, voluitque apud ſuos Ciſtercienſes in ſupramemorato Monaſterio ſepeliri. Hujus cum laude meminit Chron. Foſſæ Novæ, atque Ceccani. Roberto Epiſcopo Comes Richardus II. donationem Patris ratam habuit an. 1211. quam Innocentius III. anno XIV. ſui Pontificatus ſequenti Diplomate confirmavit.

D *INNOCENTIUS EPISCOPUS*
ſervus ſervorum Dei.

Venerabili fratri Fundano Epiſcopo ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

CUm nobis petitur quod juſtum eſt, & honeſtum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per ſollicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum. Ea propter ven. in Chriſto frater epiſcopo tuis juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, libertates, & immunitates, quas dilectus filius nobilis vir Riccardus Fundanus Comes tibi, & eccleſiæ tuæ pia devotione conceſſerat, ſicut in ipſius Comitis authentico ſuper hoc confecto noſcitur contineri, ratas habentes authoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus; ad majorem autem cautelam inſtrumentum ipſum de verbo ad verbum huic noſtræ paginæ duximus inſerendum, cujus tenor eſt talis.

In Nomine Domini Dei æterni. Anno ab Incarnatione ejuſdem 1211. menſe Julio indictione 14. regnante D.

no-

A *noſtro Federico Dei gratia Rege Siciliæ Ducatus Apuliæ, Principatus Capuæ.*

Cui honor praeſt, Dominus, & poteſtas eminet dominandi judicium debet dirigere, & juris æquitatem provida circumſpectione fovere cum juſtitiam juſtus Dominus diligat, & vultus ejus videat æquitatem. Eccleſia namque Dei cum uti omnium Chriſtianorum mater piiſſima, à qua fidei ſacramenta, quibus Cæli Janua aperitur, recipiant univerſi fideles, juſtum, & juſtitia dignum eſt, ut honoretur à ſingulis, a Principibus, exaltetur donis, & beneficiis dilatetur, ut palmites ſuos uſque ad mare dirigat, & extendat. Ideo nos Riccardus de Aquila eadem Regia gratia II. Fundanus Comes, cum jura Fūdanæ Eccleſiæ, nos, & noſtri anteceſſores multoties conculcaverimus variis exactionibus, & moleſtiis, ſuggerēte humani generis inimico jam oppreſſimus fatigatum, ad mentem reducti volumus de cætero tangere, & poſſidere Dei ſanctuarium quia à Deo poſſunt, ut Rota, & ſicut ſtipula evaneſcunt, qui Dei Sanctuarium hæreditate poſſidere nituntur. Hac itaque conſideratione inducti B *Fundanam Eccleſiam, quæ a nobis, & anteceſſoribus noſtris exactionibus, & moleſtiis hactenus jacebat oppreſſa, pro ſalute animæ noſtræ, & parentum noſtrorum ab ipſis exactionibus, & moleſtiis abſolutam reddimus penitus, & immunem, & nos exinde Roberto Dei gratia ven. Fundano Epiſcopo ejuſque ſucceſſoribus, & Eccleſiæ cui Divina miſeratione praeſſe dignoſceris, novum privilegium tranſactionis factæ tempore fel. mem. VV. II. Regis Siciliæ inter Ioannem Fundanumque Epiſcopum, & Riccardum Comitem olim patrem noſtrum per ipſius Regis familiares continuatum, & unicum concedimus, ut liceat vobis, & ſucceſſoribus veſtris de cætero omnes Eccleſias Civitatis, & Fundani Epiſcopatus liberè, & abſolutè abſque requiſitione, & contradictione noſtra heredum, & ſucceſſorum noſtrorum, vel cujuslibet alterius perſona ordinare, & inſtituere, præterquàm ordinatio Archipresbyterorum de Caſtellis Fundani Epiſcopatus, quæ fient hoc modo. Mortuo Archipresbytero, Clerici Archipresbyteratus veniant ad Epiſcopum nunciantes mortem Archipresbyteri, & habita ab Epiſcopo licentia faciendi electionem, perſonam eligant, & electionem factam nobis nunciabunt, quam electionem nullatenus poterimus, nec debebimus impedire, niſi contra* C *electā perſonam crimen infidelitatis objiciemus, & illud infra quartum diem à tempore objecti criminis numerando in Curia Epiſcopali probaverimus. Quod ſi infra quintum diem objectum crimen non probaverimus, liceat vobis, & ſucceſſoribus veſtris electam perſonam ſecundum Dei timorem, & officij veſtri prudentiam confirmare. Item jura Eccleſiarum, & omnium clericorum, atque hominum ſuorum illibata ſervabimus, & ſi quis eas moleſtare, vel inquietare præſumpſerit, nos ſicut Eccleſiarū patroni curabimus defenſare. Conditiones vero, quæ hactenus exigebant ab Eccleſia S. Archangeli, S. Mariæ de Brumanu, S. Andreæ de Paſtina, S. Martini de Enula penitus remittimus, & perpetuū relaxamus; ab aliis autē Eccleſiis Fundani Epiſcopatus, à Prioribus, & clericis earū adjutoriū non exigemus, nec exigi faciemus, excepto quod ab illis ſecuritatē accepimus, juxta quod nos ſoliti ſumus aſſicurare. Clericos quoque Fundani Epiſco-* D *patus, & ſervientes eorū non capiemus, nec capi faciemus nec verberabimus, nec verberare faciemus, nec in curia noſtra ad juſtitiam cogemus, nec cogi faciemus, à terra noſtra non expellemus, nec expelli faciemus, nec auferemus bona eorum, nec faciemus auferri, nec eos moleſtabimus, nec faciemus moleſtare. Si quas vero poſſeſſiones Eccleſiarū nos, ſeu per homines noſtros occupatas tenemus, reſtituemus, & reſtitui faciemus, reſtitutas nō auferemus, nec ab hominibus noſtris permittemus auferri. Epiſcopus, Priores, & Clerici omnes Fundani Epiſcopatus res ſuas mobiles vendendi liberam habeant facultatem, & quo voluerint, præterquam ad loca à regia Curia prohibita abſque requiſitione, & contradictione noſtra transportādi. De rebus tamen ipſius Epiſcopi, ut dictum eſt, venditis, aut quoquam tranſmiſſis platenticum remittimus, nec illud ab emptoribus exigi faciemus. Paſcua verò, Sylvas, & aquas terræ noſtræ hominibus Eccleſiarum, aut animalibus eorum non prohibebimus, nec prohiberi*

A *faciemus, ſed eis utantur ſicut homines de terra noſtra. Ab hominibus Fundani Epiſcopatus, vel Eccleſiarum ejus à nobis non tenentibus; nihil exigemus præter ſecuritatem, & non capiemus eos, nec capi faciemus, nec ad juſtitiam in curia noſtra cogemus, aut cogi faciemus, nec capiemus bona eorum, nec faciemus capi. Et ſi contigerit, quod homines ipſarum Eccleſiarum foris fecerint hominibus noſtris, Prælati, & Bajuli ipſarum Eccleſiarum in curia tenere debēt, & ſi qua fuerit inde compoſitio facta, medietas ipſius compoſitionis erit noſtra, & reliqua medietas erit illius Eccleſiæ, cujus homo fuerit. De bannis autem, quæ generaliter mittuntur ſecundum conſuetudinem terræ, ſi aliquis hominum ipſarum Eccleſiarum in bannum inciderit, medietas ipſius banni ſit noſtra, & alia medietas ſit illius Eccleſiæ, cujus homo fuit, ita tamen quod non magis graventur homines Eccleſiarum, quam homines noſtri, & ſi de ipſis aliqui fuerint ſervientes ipſius Epiſcopi, vel prædictarum Eccleſiarum, nihil ab eis exigemus, niſi à nobis fuerint tenentes. A demanijs vero hominibus ipſius Epiſcopi à nobis non tenentibus* B *iſtud tamen habebimus videlicet: Centum quinquaginta tarenos Amalphiæ, quando nos generale adjutoriū in terra noſtra poſuerimus pro cauſa tantum Regiæ expeditionis, & pro ſorore, & noſtra filia maritandis, & non pro alio, & ipſos tarenos habere debemus per Epiſcopum, vel per bajulos Fundanæ Eccleſiæ. Item homines Eccleſiæ S. Marci habitantes in Poſtina, & alii à demanis homines habitantes in Caſtello Monticelli, & in Caſtello Enuli, & etiam homines Eccleſiarum Civitatis Fundanæ praſtabunt, & facient nobis tria ſervitia, videlicet, unam operam ad ſeminandum, aliam ad vineam, & tertium ad metendum, pro uno quoque tenimento, de quo ipſe Epiſcopus, & Priores Eccleſiarum per unam quamque ſeptimanam ſervitium unum habere debent. A demaniis vero hominibus ipſius Epiſcopi, qui habitant in Civitate Fundana, vel Caſtellis Baronum noſtrorum habere nihil debemus, niſi quod ſuperius exceptuatum eſt, videlicet 150. tarenos pro ſorore, vel filia maritandis. Verum ſi prædicti homines Fundani Epiſcopatus non tenentes à nobis extra Civitatem habitant, vel Caſtella, aut habitabunt, niſi fraude nihil ab eis exi-* C *gemus, vel exigi faciemus: volumus etiam, & concedimus, ut ſi quis de rebus ſuis immobilibus in teſtamentis, vel oblationibus competenter offerre voluerit, non prohibebimus, nec permittimus ab aliquo prohiberi. Item volumus, & concedimus, ut cum homines noſtri cum hominibus Eccleſiarum matrimonia contrahere voluerint, liceat eis ſecundum conſuetudinem Civitatis Fundanæ dare de immobilibus ſuis abſque omni contradictione, & ſi quando homines noſtri de rebus ſuis immobilibus clericis, & hominibus Eccleſiarum vendere, ſive pignorare voluerint, nos non prohibebimus, nec ab aliquo prohiberi faciemus. Item volumus, ut homines S. Viti liberi, & immunes ſint perpetuò ab omni ſervitio, & eos immunes ab exactionibus eſſe volumus, & eos in pace, & quiete, ſicut unquam melius fuerunt, dimittimus, & ſi fortè villa S. Viti in curſu hoſtium, ſeu conturbatione, quod abſit, deleta fuerit, reædificationem ipſius, nos, nec noſtri hæredes prohibemus, nec prohiberi ab aliquo permittemus. Homines ejuſdem villæ, qui ibi habitant, vel de cætero* D *habitabunt, ſylvis, paſcuis, aquis liberè, &. abſque contradictione alicujus utantur. Concedimus etiam ut terræ de Caſa nova, quæ continentur in præcepto S. Viti, quas per Eccleſias S. Viti tenent homines Monticelli ad decimam, & ſervitium quoties ſine hæredibus diſceſſerint liberè in demanium ipſius Eccleſiæ reducantur, ut ſi quæ ex eis tali modo alienata, vel ſubſtracta fuerint, Eccleſiæ reſtituemus. Decimas namque Civitatis Fundanæ, & Caſtellorum de demanio noſtro, nos Eccleſijs Fundani Epiſcopatus, quibus reddere conſuevimus, ſine moleſtia annuatim perſolvemus, & Baronet, & cæteros homines noſtros decimas ipſas Eccleſijs, & clericis perſolvere, ſicut expedierit cogemus. Homines de terra noſtra, vel aliunde volentes ad molendina Fundanæ Eccleſiæ, aut Eccleſiarum ejus cauſa molendi venire non prohibemus, nec prohiberi faciemus, nec à molendinarijs undecumque ſint, aliquid exigemus, nec eos in curia noſtra cogemus, nec cogi faciemus pro his, quæ ſpectant ad molendina. Omnes homines volentes terras, & vineas*

Fundani Epiſcopatus, vel Eccleſiarum ejus, aut clericorum eorum laborare nos non prohibebimus, nec faciemus prohiberi. Piſcariam, & piſcatores Fundani Epiſcopatus, & piſces piſcariæ, & partem de ſaſſone non capiemus, nec capi faciemus, nec aliquam moleſtiam inferemus, nec inferri permittemus ab hominibus noſtris. Si quando vero inter nos, & prædictum Epiſcopum diſcordia orietur propter hoc conſanguineos, aut bona eorum nõ capiemus. Item prædictus Epiſcopus ſylvis Fundani Comitatus, Eccleſijs, & proprijs domibus ipſarum Eccleſiarum reparandis, vel faciendis, & paſcuis pro ſuis proprijs animalibus, ſic utetur, ſicut unquam melius uſus eſt. Vt autem hæc noſtra donatio, conceſſio, & remiſſio ſpontè, & liberaliter facta perpetua gaudeat firmitate, necnon ad perennem memoriam futurorum præſens privilegium per manum Riccardi Subdiaconi, & Vicarii Civitatis Fundanæ fieri juſſimus, & tam ſubſcriptione propria, quam Baronum, & militum noſtrorum fecimus communiri. In anno, menſe, & indictione ſupradicta. A

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire, ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Laterani 6. idus Auguſti, Pontif. noſtri anno 14. B

XXIV [„ *Fr. ALBERTUS de Terracina à Nicolao IV.*
„ *Fundanus Epiſcopus creatus eſt ann. 1289. dum Fratrum Prædicatorum Capuano conventui præſideret.*
„ *Non diu ſedit propropera illum è vivis eximente morte. Ex Fontana Theatro Dom. p.* 195. Mandoſ.)

XXV 20. LEO anno 1300. ex monumentis ejuſdem Eccleſiæ. Obiit 1304.

XXVI 21. JACOBUS ex Decano Patracenſi à Clemente V. electus Epiſcopus Fundanus anno 1306. 3. id. Martii. Defuncto namque Leone, Capitulum in partes diviſum tres elegit in Præſules, videlicet, Primicerium, Joannem de Cajeta, & Thomam de Trajecto Canonicos Fundanos, qui cum electioni ceſſiſſent, Pontifex hunc ex plenitudine Apoſtolicæ poteſtatis evexit ad ſedem, quem ab Epiſcopo Card. Oſtienſi conſecrari mandavit, anno 2. Pontif. ex reg. Vatic. epiſt. 102. Obiit ann. 1316. C

XXVII. 22. BLASIUS Canonicus Morinenſis eligitur in Epiſcopum à Joanne XXII. ann. 1317. die 5. id. Febr. ex eod. reg. Obiit 1336.

XXVIII. 23. Fr. PETRUS Ordinis Prædicatorum, anno 1336. Fundanis Divinum jus dixit, à Capitulo electus & à Benedicto XII. confirmatus 4. Non. Decembris, an. II. Pontif. ex regeſt. Vatic. epiſt. 558.

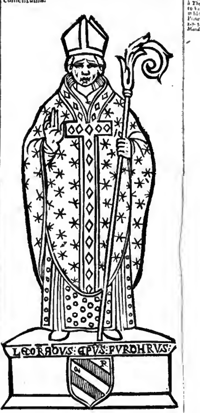
XXIX 24. FRANCISCUS obiit anno 1342.

XXX. 25. FRANCISCUS Joannis Bartholomæi, ex Canonico, defuncto Franciſco, à Capitulo electus anno 1343. à Clemente VI. confirmatur, 2. Non. Aprilis anno 1. ex regeſt. Vatic. ep. 123. fol. 190.

XXXI 26. LAMBARDUS Andreæ de Trajecto, ex Canonico electus à Capitulo anno 1343. 6. Kal. Novemb. à Clemente confirmatur, ex reg. vat. ep. 166. an. 2. Obiit anno 1348.

XXXII. 27. LEONARDUS Tacconius Privérnas nobili proſapia oriundus, ſed longè virtutibus illuſtrior, quibus meruit à Clemente VI. ad dignitatem Epiſcopalem efferri, Lambardo jam è vivis erepto, Fundanam Eccleſiam ex plebano ſancti Martini adeptus eſt anno 1348. 6. id. Julii Avenione conſecratus, ut in reg. Vatic. epiſt. 118. fol. 48. anno 7. Clementis habetur. Eam Eccleſiam Leonardus annis XV. ſumma cum laude adminiſtravit; plura bona prædeceſſorum incuria alienata, divulſaque recuperavit, Eccleſiaſticam diſciplinam paulo ſolutiorem adſtrinxit, ſummumque zelum in populo ſibi commiſſo regendo tuendoque explicuit. Deceſſit ex hac mortali luce Priverni in patria anno 1363. in Eccleſia S. Chriſtophori, in Maiorum ſuorum D. Catharinæ ſacello ſepultus, ab iis cum jure patronatus ac familiæ ſepulchro extructo. Ejus antiqua effigies ſuis expreſſa coloribus his verbis infra ſubiectis, *Leonardus Epiſcopus Fundanus*, gentiſque inſignia, duabus rubris tæniis in campo argenteo adumbrata viſuntur; eaque à nobis incidi juſſa typis commendare placuit ad lectorum D voluptatem, tanquam illius ſeculi venerabile documentum.ᵃ

ᵃ Laudatur à Theodoro Valle in hiſt. Privern. l. 2. p. 345. Mand.

28. Fr. JACOBUS Ord. Minorum electus, demortuo Leonardo 3. id. Auguſt. 1363. ad Aſſiſinatem Eccleſiam trãslatus eſt, 8. kal. Feb. 1368. ex reg. Vat. XXXIII.

29. Fr. RAYMUNDUS Ord. Minorum Jacobo ſuffectus eſt anno 1368. 3. Kal. Martii, ex regeſt. XXXIV.

30. STEPHANUS de Sardis * Piſanus Patria, è qua familia prænobili multi alii Eccleſiaſtici viri inſignes in Eccleſia Dei prodiere, ut Lottus Valvenſis, & Sulmonenſis Epiſcopus, mox Spoletanus, de quo infra, ubi & arma ſcutum bipartitum proſtabit cæruleum, & aureum Sardæ gentis, ut monuit nos eruditus, & rerum patriæ peritiſſimus Paulus Troncius nobilis Canonicus, & Vicarius Piſanus, cui plurimum me debere fateor, à Bonifacio IX. electus eſt 1391. anno verò 1399. ab eodem Pontifice ſuppliciter petiit, ut cura Epiſcopali ſibi liceret abire, ut S. Antonii de Vienna poſſet ingredi Religionem. Pontifex antequam ſupplicanti annueret, Conrado Archiepiſcopo Nicoſiæ cauſam recognoſcendam demandat, videret ſcilicet, an è Republica Chriſtiana foret hujuſmodi votum. Cum is adjudicaſſet petenti, cura Epiſcopali ſolutus ille, die 15. menſis Auguſti ejuſdem anni Religionem illam ingreſſus eſt, fuitque deinde Romæ S. Antonii Præfectus, ut ex reg. Vat. colligitur. XXXV

* Ex Ap... tom. 1.

31. * Fr. DOMINICUS de Aſtallis, ſeu Aſtagli nobili familia Romæ natus, Ord. Servorum S. Mariæ, XXXVI

* Ex Ap... tom. 7.

tunc

tunc Cryptæ Ferratæ in Agro Tuſculano Commendatarius Abbas, ad hunc Epiſcopatum aſſumptus eſt à Boniſacio IX. anno 1399. die 15. Kal. Auguſti. Sedit plus minus annis 15. cujus annum diemque obitus ſcriptum reliquit Petrus Paulus de Precibus in Diariis in hæc verba: *Anno 1414. die Mercurii 2. menſis Maii obiit Epiſcopus Fundanus in domo D. Chriſtophori Gaytani de regione Campitelli, qui dictus tunc temporis erat Vicarius in Urbe per Regiam majeſtatem; die Veneris 4. dicti menſis fuit factum exequium dicti Epiſcopi, & fuit ſepultus in S. Marcello cum maximo honore.* In margine ejuſdem libri notantur hæc verba: *Obitus Dominici de Aſtallis Romani, Epiſcopi Fundani, ſepulchrum adhuc viſitur ante majorem aram S. Marcelli.* Marmoreum ſepulchrum, quod extat eodem loco, ubi jacentis Epiſcopi imago, & Aſtalliæ gentis inſignia ſpectantur, aliquantulum vetuſtate corroſum nos ipſi inſpeximus & circumquaque inſculpta verba legimus, quæ ſincerè damus, ſicuti jacent.

† *Hic requieſcit Reverendus Pr. in Chriſto . . . S. Fundanus Epiſcopus, olim hujus Ordinis Frater, in alma Urbe Vicarius, pro ſacra Regia Majeſtate deputatus, qui obiit anno Domini MCCCCXIIII. Menſe Maii 1 t. cujus anima requieſcat in pace. Amen.*

Porro Dominici Stemmata ad ipſius ſepulchrum ſculpta, ſunt ea quæ hic vides.

Itaque Aſtallia, ſive Aſtaglia, ſeu Staglia familia Romana, quæ Dominicum dedit, longe diverſa fuit ab alia Aſtallia, cujus hodie purpuram exornat Camillus Aſtallus, S. R. E. presb. Card. Cæterum Dominicus anno 1412. Eccleſiæ Vallis Cuſæ ſequentem indulgentiam conceſſerat, à nonnullis ſuis ſucceſſoribus aliis Epiſcopis confirmatam in hunc modum,

Dominicus de Aſtallis de Urbe, Dei, & Apoſt. ſedis gratia Epiſcopus Fundanus, ac Comes Palatinus, &c.

UNiverſis, & ſingulis præſentes literas inſpecturis ſalutem, & ſinceram in Domino charitatem. Sanctorum merita, inclyta gaudia fideles Chriſti aſſequi minimè dubitavere, qui eorum patrociniis per condignæ devotionis obſequia promerentur, illumque venerantur in ipſis, quorum gloria ipſe eſt retributio meritorum. Nos igitur ad obſequenda prædicta gaudia cauſam dare fidelibus cupientes, cum animarum cura ſit nobis impoſita, viaſque ſalutis debeamus errantibus inſinuare, diſperſos congregare, ne devient, neque deſperent, reprobis indulgere, quando diſperatis creſcit audacia, & diffidentes provocat inimicus, quem devincunt arma lucis. Monentes, & requirentes omnes Chriſti fideles quatenus vias non deſerant, itinera non dimittant, unde ad perpetuum beatitudinis conſortium pervenitur, & errores fugiant infernales, quibus anima deprimitur, & vileſcit omni injecta caligine, & tenebrarum obſcuritate, & quia bonum, & jucundum eſt habitare fratres in unum. Idcircò in habitationem ſanctam Eccleſiæ convenire debeant, & parere ubi Pater omnipotens ſingulis donat in ſpiritu retributionum multa, & indulget miſeratione piiſſima cum ad utentibus, & peccati penitentibus, ac ſtilum arripientibus devotionis fulgit etiam, & inſignis armis defendibilibus, & victis, ad contra quæ nequaquam inimicus lædere poteſt, ſigno S. Crucis, quo omnes inſigniti Chriſti fideles dignoſcuntur, quod quidem ſignum Crucis nos prædictus Epiſcopus manu propria

A *deſignantes in pariete muri poſitum medio Eccleſiæ B. Martini in Valle Cuſſa noſtræ Fundanæ Diœceſis, videlicet ſupra imaginem B. Mariæ Virginis in nomine ejus filii, & S. Trinitatis, provocantes ſingulos ad devotionem, ac tenemur, & penitus ad indulgentiam uti debemus. Confidentes de omnipotentis Dei miſericordia, & B. Virginis Mariæ, ac B. Apoſtolorum etiam, & B. Martini omnibus, & ſingulis, qui quoties cum devotione venientibus, & viſitantibus dictam Eccleſiam, & dictum ſignum Crucis, per nos deſignatum, cum Patre noſtro, & Ave Maria ſingulis diebus Dominicis, & feſtivis, videlicet, in Nativitate Domini noſtri, in Aſcenſione Domini, in Circumciſione Domini, in Epiphania, in Reſurrectione Domini, in Aſcenſione, in Pentecoſte, in officio Corporis Chriſti, in feſtivitatibus S. Crucis, in omnibus feſtivitatibus B. Virginis Mariæ, in omnibus feſtivitatibus Apoſtolorum, & Evangeliſtarum, in omnibus feſtivitatibus Doctorum, in omnibus feſtivitatibus Angelorum, & octavis eorum; in feſto S. Martini Epiſcopi, & confeſſoris, in feſto S. Luciæ virginis, & Martyris, in feſto S. Jo. Baptiſtæ, & in Decollatione ejus, in feſto S. Nicolai Epiſcopi, & Confeſſoris,*
B *in feſto S. Leonardi, in feſto S. Catharinæ virginis, & Martyris, in feſto S. Margaritæ virginis, & Mart. in Dedicatione Eccleſiarum, Altarium, & feſtis omnium Sanctorum 40. dies de injunctis ſibi pœnitentiis in Domino miſericorditer relaxamus, & totidem omnibus pias eleemoſynas de bonis temporalibus eidem à Deo collatis dictæ Eccleſiæ porrigentibus, ac in ejus quocunque opere manus imponentibus ad truncem. Rogantes vos RR. in Chriſto Patres, & Dominos, Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopos Cajetanum, Aquinatem, Verulanum, Alatrinum, Anagninum, Ferentinum, & Terracinenſem, ad laudem omnipotentis Dei, & honorem B. Virginis Mariæ, ac Redemptionem fidei, & fugam peccatorum in præſenti litera. Indulgentias ponere veſtra parte, & vos propria manu ſubſcribere, & ſigillos veſtros Pontificales imponere juxta formam, & bonam conſuetudinem uſitatam. Datum Fundis, in noſtro Epiſcopali Palatio ſub anno Domini 1412. die 17. menſis Novembris.*

Nos Marcellus de Urbe, Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopus Fundanus de Dei omnipotentis miſericordia confidentes, & B M V ac authoritate Apoſtolorum Petri, &
C *Pauli eandem ſupradictam indulgentiam adjicimus, relaxantes 40. dies de injunctis pœnitentiis. Dat. Fundis, anno D. 1416. die 6. menſis Decemb. ind. Apoſtolica ſede vacante.*

Nos Bartholomæus, Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſcopus Verulanus de omnipotentis Dei miſericordia confidentes, & B. M.V. & authoritate Apoſtolorum Petri, & Pauli, atque Andreæ patroni noſtri, eandem ſupradictam indulgentiam adiungimus relaxantes 40. dies de injunctis pœnitentiis ut ſupra. Datum in Caſtro Caſtri ſub anno Domini 1418. Pontif. SS. in Chriſto Patris, & D noſtri Martini Papæ V. anno I ind. 11. menſis Auguſti, die I. & propria manu ſcripta, & in teſtimonium præmiſſorum noſtro Pontificali ſigno appoſitione injuncta.

Nos Joannes, Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia, Epiſcopus Aquinas de Dei omnipotentis miſericordia confidentes, & B. M V ac authoritate Apoſtolorum Petri, & Pauli eandem ſupradictam indulgentiam adiungimus relaxantes 40 dies de injunctis pœnitentiis, ut ſupra. Datum in Caſtro Ponticorvi die 26. menſis Aug. 11. indict. ſub anno D. 1418. Pontif ſanctiſs in Chriſto Patris D. Martini Papæ V. anno 1 & propria manu ſcripta, &c.

D *Nos frater Xyſtus Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſc. Ferentini de omnipotenti miſericordia confidentes, & B. M. V. ac Apoſtolorum Petri, & Pauli, & Ambroſii eandem ſupradictam indulgentiam adiungimus, relaxantes 40 dies de injunctis penitentiis, ut ſupra. Datum in Caſtro S. Laurentii de Valle ſub anno D 1419. Pont. D. Martini Papæ V. anno 2. indict. 12 menſis Auguſti, die 29.*

Nos Marinus, Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia, Epiſcopus Fundanus, authoritate qua fungimur, concedimus, ut ſupra conceſſerunt. Datum in Caſtro Valliſcuſſiæ 1427. 6. indict. Pontif. ſanctiſſ in Chriſto Patris, & D. Martini Papæ V anno 10. Amen.

Nos Petrus Cajetanus Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopus Fundanus concedimus, ut ſupra prædeceſſores noſtri conceſſerunt. Datum in Caſtro Valliſcuſſiæ die 29. Aug. 11. indict. 1499. Pontif. ſanctiſſ D. N. Alex. VI. anno ejus octavo, manu propria.

Nos Nicolaus Pellegrinus, Dei, & Apoſtolicæ ſedis gra-

tia Epiſcopus Fundanus concedimus,ut ſupra prædeceſſores noſtri conceſſerunt. Datum in Caſtro Valliſcuſſiæ die 27 m. Julii 13.indict.1511. Pont. ſanctiſſ.D. noſtri Julii Papæ 2. ann.eius 8. Amen.

Nos Iacobus Pellegrinus Epiſcopus Fundanus concedimus ſicuti noſtri anteceſſores conceſſerunt die 17 Sept.1536.

* Ex App. t. 7.

32. *MARCELLUS (1) de Urbe videtur ſucceſſiſſe Dominico. Hic anno 1416. die 6.Menſis Decemb. Apoſtolica ſede vacante, Fundis ſupra relatam indulgentiam à Dominico elargitam confirmavit. Electionem Marcelli non vidimus, neque de eo quicquam reperimus in actis Conſiſtorialibus, à quonam fuerit Epiſcopus pronunciatus, an à Joan. XXIII. vel à Gregorio XII. mihi incompertum, fortaſſis pro intruſo habitus cum Martinus V. in tranſlatione Benedicti ſequentis, meminerit Dominici prædefuncti, non tamen Marcelli, ut in lib. Proviſ. Prælat. obſervavimus.

XXXVII. * Ex App. tom. 7.

33.* BENEDICTUS antea Epiſcopus Maſſilienſis in Gallia per obitum Dominici à Martino V. Columna tranſlatus eſt ad hanc Eccleſiam ann. 1418. 16.Kal.Martii Dat.Conſtantiæ ann.pontiſ.1.ex libr. Proviſ. Prælat. fol. 112. cui Eccleſiæ præfuit, uſque ad annum 1422. ac deinde ad Verulanam tranſivit. Reperio hunc Benedictum olim Maſſilienſem Epiſcopum ann.1405.die 6.menſis Decembris, Viterbii in Eccleſia S.Blaſii ordinaviſſe in Abbatem S. Michaelis de Quarto Ordinis Ciſtercienſis Senenſis Diœceſis Gabrielem Jacobi Monachum S Salvatoris de Monte Amiaro ejuſdem Ordinis, ut ex ipſius Benedicti epiſtola perſpicuè colligitur, quæ adhuc in archivo Amiatini Monaſterii aſſervatur, cui, loco ſigilli gentilitia ſtemmata ejuſdem Epiſcopi impreſſa ſunt, quæ lilium continent ſupra tres faſcias ex obliquo campum ſecantes.

XXXVIII. * Ex App. tom. 7.

34. *MARINUS filius Ioannis Pauli de Cayvano è Neapolitano Regno electus eſt hujus Eccleſiæ adminiſtrator die 11.menſis Septemb.1422. cujus deinde titulum aſſecutus eſt die 7. Novemb. ejuſdem anni, ita in lib. Oblig. Prælat. rexitque hanc Eccleſiā uſque ad annum 1444. deinde ad Acheruntinum & Materanum Archiepiſcopatum tranſlatus eſt.

XXXIX. 35. (2) NICOLAUS de Fatiis de Trajecto effectus eſt Epiſcopus ex ceſſione Marini Pauli, anno 1445. 6. Kal. Februarii.

XL. 36. PETRUS Cajetanus electus eſt à Sixto IV. anno 1476. Kal. Junii. Deceſſit 1500. de quo Acta Conſiſtorialia.

XLI. 37. NICOLAUS Pellegrinus Fundanus, ex Archipresbytero electus eſt ann. 1500. die 29. menſis Januarii. Deceſſit ann. 1520. dum Eccleſiam ſuam præſens adminiſtraret. Acta Conſiſt.

XLII. 38. FRANCISCUS, Romanæ domus S. Antonii Præceptor, à Leone X. Fundanam ad ſedem ſubvectus eſt anno 1520. 1. die exordientis Octobris.

XLIII. 39. JACOBUS Pellegrinus Nicolai nepos, per ea tempora Fundanorum Pontifex fuit, cum miſerabiliter à graſſantibus Turcis depopulata eſt 1534. Itaque ſui gregis propemodum malis, ærumniſq; oppreſſus, Fundanæ Eccleſiæ remiſit nuncium Paulo III. Farneſio annuente anno 1537. Adeò pauci ſunt, qui contra iratæ Fortunæ reflantes ventos moderati, Invictiq; animi ratem velint propellere. Obiit in terra Monticuli, cujus oſſa Jo: Baptiſta Comparinus ſucceſſor in Cathedralem Fundanam tranſtulit, ubi legitur hæc memoria in choro.

> *Io. Baptiſta Comparinus Epiſcopus Fundorum pietate motus transferri curavit corpus Iacobi Pellegrini Epiſcopi Fundani, qui diu jacuerat in Terra Monticuli, congregata ſynodo in feſto S. Eleutherii Papæ, & Martyris, & omnes rogaverant pro eo, anno Domini M.DC.XVI. Paulus Cavallarius familiaris ſupradicti Io: Baptiſta Epiſcopi hanc memoriam fieri fecit M.DC. XVIII.*

40. JO: ANGELUS Pellegrinus ſuperioris Jacobi nepos ex ceſſione patrui Epiſcopus dictus eſt ann. 1537. die 24. menſis Decemb. XLIV

41. JO: ANDREAS Caffarellus Romanus Epiſcopus electus eſt: poſt aliquot annos onere, & honore ſe abdicavit anno 1555. XLV.

42. FAUSTUS CAFARELLUS nobilis Romanus, V.S. Refer. olim ex ceſſione patrui Vaticanæ Canonicus 1549. Fundanus verò Epiſcopus effectus eſt anno 1555. die 17. menſis Julii, interfuitque Tridentino Concilio; fato demum conceſſit 1566. XLVI

43. MATTHÆUS Guerra Cuſentinus, in celebrioribus Theologis, ac Canoniſtis, qui Tridentino Concilio intereſſent, præcipuus, ex Epiſcopi S. Marci Theologo, hunc ad Epiſcopatum aſſumptus eſt 1567. die 2. menſis Januarii. Anno verò 1576. tranſlatus eſt ad Epiſcopatum S. Marci in Calabria. De quo iterum ibi. XLVII.

44. PIUS Lotherius nobilis Neapolitanus, Montis Caſini Monachus. Priorque Clauſtralis S. Severini Neapoli ſubiectus eſt die 30. menſis Januarii ann. 1576. acerrimus Eccleſiaſticæ libertatis defenſor. Epiſcopale palatium extruxit. In Monte Caſino deceſſit 1592. ibidemque tumulatus quieſcit. Conſule de eo Arnal. Wion. lib. 2. ligni vitæ, (,, *Et Petrum* ,, *Diaconum de viris illuſ. Caſinen. in ſuppl. Placidi Romani p.* 127. Mandoſ.) XLVIII.

45. JOANNES Baptiſta Comparinus Mantuanus promotus eſt anno 1592. die 5. menſis Aprilis *a*. Deceſſit autem 1616. Hujus honorificè meminit Hippolytus Donesmundus in hiſt. Mantuana par. 2. XLIX *a Arnod. in tabul.*

46. LELIUS Veteranus Urbinas electus anno 1616. die 5. Novemb. Deceſſit autem 1619. L.

47. AUGUSTINUS Gandulphus Januenſis demortuo Lelio ſuffectus eſt anno 1619. die 28. menſis Januarii; anno verò 1636 *b*. tranſlatus eſt ad Eccleſiam S. Agathæ Gothorum. (,, *Hic Io: Auguſtinus dicitur ad Oldoino in Athen. Liguſtico p.* 303. *quem* ,, *vide*. Mandoſ.) LI *b 1637. 3. Decemb.*

48. MAURITIUS Raganus Cajetanus J. U. D. ab Urbano VIII. Epiſcopus Fundanus electus anno 1636. die 7. Aprilis. Obiit autem anno 1640. LII.

49. Fr. JO: PETRUS *c* de Theano, Ordinis Minorum Conventualium, Proreginæ Neapolitanæ à confeſſionibus, electus Epiſc. 13. Auguſti 1640. LIII *c Fr. PETRUS ... lus Pinta... ex Actis.*

ADDITIO.

(,, *Neapoli obiit menſe Septembri* 1661. *ſepelitur* ,, *in Eccleſia S. Franciſci vulgo à Capo di Monte in ſacello à ſe conſtructo, & dorato.*

,, *SIMON Oliverius de Rocca Guglielma J. U. D.* ,, *electus* 13. *Martii* 1662. *obiit cunctis lachrymantibus* ,, *in Oppido Lenola die* 1. Novemb. 1668. *cadaver delatum in Cathedrale Templum ibi ſepelitur.* LIV.

,, *PHILIPPUS Alferius Offerius nobilis Aquilanus, & Aquilanæ Eccleſiæ Archidiaconus, ejuſdemque Vicarius Generalis, & interregno Vicarius Capitularis J.U.D. & ſumma prudentia Vir, ut in arduis ſummoperè adhibitus fuerit à Cardinalibus Mediceo* ,, *& Julio illo Roſpiglioſo, qui poſtea fuit Clemens IX. a quo hoc Epiſcopatu exornatus eſt die* 1. *Aprilis* 1669. ,, *Alumnos Clericos ad normam Concilii Tridentini,* ,, *& Moniales in hanc Civitatem introducere enixo ſtuduit. Denique in ſuo Epiſcopio decumbens, & pernicioſa vi morbi attritus, dum jam ipſi pigebat vivere,* ,, *de morte corporis hujus liber exiit in pervigilio S.* ,, *Matthiæ Apoſtoli* 1692. *in Cathedrali ſepultus jacet.* LV.

,, *MATTHÆUS Gagliani nobilis Neapolitanus* ,, *J.V.D. Confeſſarius, & Miſſarius cum magna animarum proventu in quamplurimis locis, qui præcipuè deputatus in munere Congregationis controverſiarum* ,, *Canonum ingenio ſui præclaro lumine effulſit: ad hanc* ,, *ſe-* LVI.

(1) Marcellus de Urbe fertur poſt Dominicum fuiſſe in iis ſchiſmatum temporibus, quæ Fundis ortum habuere: cum profugi Cardinales ab Urbe Roma contra Urbanum VI. Cardinalem Gebennenſem ſub nomine Clementis VII. Pontificem acclamarunt, inauguratione ſecuta ante fores hujus Cathedralis, cui ut gratificaretur, Diploma indulſit Dat. Avenione id. Junii an. VII. ſui Pſeudopontificatus, quo conceſſit Capitulo Cathedrali fructus, proventus, & omnia jura Eccleſiarum S. Gervaſii, S. Sebaſtiani, S. Simeonis, & aliarum Eccleſiarum ruralium in Territorio Fundano exiſtentium. Quæ tamen elargitio nullum unquam effectum habuit. Conceſſionis Authenticum in Archivo Epiſcopali aſſervatur. In ſupradicta Indulgentia reperitur Marcellus ſubſcriptus an. 1416. 6. Decemb. *Lucent.*

(2) Hic ex mente Auctoris in Append. tom. 7. delevimus totum id, quod de Fr. Antonio Alexandrino, qui nunquam Fundanus Epiſcopus fuit, retulerat Ughellus, deceptus à Ganio in Annal. Servorum.

„*ſedem pervenit 20. Julii 1693. Eccleſiaſticam diſci-*
„*plinam ex nimia deceſſoris indulgentia, & longiori*
„*ægritudine collapſam reſtituere dum ſatagit, ad Se-*
„*ranam tranſlatus eſt anno 1703. die 15. Januarii.*

LVII. „*VICTOR Felix Contenobilis Tudertinus J.V.D.*
„*cum eſſet Decanus Cathedralis Montis Faliſci, &*
„*Vicarius Generalis ejuſdem Eccleſiæ, approbante le-*
„*ctiſſimum hominem Cardinali Barbadico Montis Fa-*
„*liſci Epiſcopo, ad Fundanam aſſumptus eſt ſedem 12.*
„*Febr. 1703.*

HORTANI EPISCOPI.

HORTA antiqua Etruriæ Civitas eſt, prope fluvium Tiberim, atque Narem in antiquis Faliſcis ſituata. Hunc Hortum appellat Plinius, ignoraturque ejus exordium *a*, tametſi apud omnes conveniat antiquiſſimæ illam fuiſſe fundationis. Quamobrem qui illius auctorem indagare conati ſunt, in fabulas inciderunt, Janum, aut filios ejus jactantes Hortanæ Civitati fundamenta jeciſſe; nonnulli narrant ab Ortano Moniorum Duce fortiſſimo duxiſſe originem. Alii Hortam Meontorum Deam illam aſſeruerunt fundaſſe, quod ipſum ex ipſa nominum ſimilitudine videri volunt probabile. Nam qui Janum hujus Civitatis auctorem fecerunt, inde conjecturæ ſuæ ſubſidium quæſiere, quod in Divis tutelaribus, quos olim vaniſſimè coluit, præcipuus Janus fuit. Hæc inquam fabulæ ſimillima arbitror, adducorque potius, ut credam, Hortam ex iliis Faliſcorum Coloniis unam eſſe, quæ munitiſſimo loco ſubſtructa, rebellantium olim Arx ineluctabilis fuerit. Siquidem inde poſtea Albericus Marchio formidabilis factus Ungaros in Italiam advocavit ad prædam, ut narrat Antonius Maſſa lib. 1. de rebus Faliſc. Longobardis deinde bellica præda ceſſit, eidemque victores, tanquam ad bellandum munitiſſimo loco quæſiere ſubſidia, munimentaque adjecere, ut Paulus Diaconus narrat, donec à Ravennate Exarcho recuperata Lōgobardos tyrannos excluderet. Jam inde ab Apoſtolorum alumnis fidem Chriſti accepit, quam deinde ſua prædicatione Lucius Papa in paucis fovit, conſervavitque, donec Conſtantini Magni temporibus, Pontificiſque Sylveſtri, falſis numinibus palam expugnatis, uni vero Chriſto Regi, Deoque ſanctè litaret. Templum Jovis, omni falſæ religionis eliminata ſuperſtitione, Chriſto vero Deo idem S. Pontifex dedicavit, eidemque Civitati Præſulem, Paſtoremque attribuit circa annum 330. qui fuit Joannes Montanus vir ſanctitate conſpicuus. Vulcani Templum per idem tempus expurgatum eſt, ac S. Jo: Baptiſtæ conſecratum, ut in eo baptiſmalis fons emineret, unde abluerentur infantes. Cætera Templa à veteri impietate ad novam Chriſti Domini pietatem traducta, partim Deiparæ Virginis, partim Principis Apoſtolorum cultu illuſtrata ſunt. In Cathedrali, diu Epiſcopalis marmorea ſedes fuit, ubi primum Joannem Epiſcopum ſediſſe fama erat; ſucceſſoreſq; deinceps, ut inde ſubjecto ſibi populo benè precarentur, ibi primùm collocabantur in throno. Hic mos, rituſque injuria eorum, qui ſucceſſere, in deſuetudinem abiit, non ſine lachrymis cordatorum, quibus veneranda antiquitas cordi maximè eſſe ſolet. Hortanus Epiſcopus in Romanæ Provinciæ Præſulibus numeratur, Innocentiique III. privilegio Senatoriam Cardinalitiam purpuram adjunctam habuit, ut refert Azorius par. 2. lib. 4. cap. 1. Quam quidem dignitatem Honorio II. ſedente, etiam obtinuiſſe conſtat uſque ad annum 1126. in quo Rodulphus Cardinalis Hortanus purpura ſenatoria decoratus eſt. Cæterùm non diu Cardinalitia dignitas Hortanis Epiſcopis manſit. Si quidem Eugenius III. ſex tantùm Romanæ Provinciæ Eccleſias ſanxit eo privilegio debere gaudere, cæteris ad commune aliorum Epiſcopatuum jus vocatis. Quoniam verò Eugenio deinde IV. ſedente Hortana Eccleſia adeo ad pauperiorem cenſum redacta erat, ita ut ejuſdem Præſul, vix ſatis ſuam dignitatem tueri poſſe videretur, Caſtellanæ Civitatis Epiſcopatui juncta eſt, ut videre eſt in Bulla ejuſdem Pontif. ann. 1447.

e A Pelaſgis conditam Hortam opinatur Fontaninus in libro de Antiquit. Hortæ pag. 5. & ſeqq.

ADDITIO.

(„*Modo Horta Septingenta focularia, & propemo-*
„*dum tres mille habitatores complectitur. Ejus Cathe-*
„*drale templum B. Virginis in Cælum aſſumptæ dica-*
„*tur, in quo divina perſolvunt 17. Canonici. Ex his*
„*unica poſt Pontificalem dignitas eminet, & Pœniten-*
„*tiarius, nonnullique alii Presbyteri, & Clerici inferio-*
„*res. Palatium ipſi inhæret ſatis commodum pro Epiſ-*
„*copo; nec non Seminario gaudet ad normam Concilii*
„*Tridentini, 5. Virorum, 2. Monialium monaſteriis, 4.*
„*Xenodochiis, & monte Pietatis, & 5. Parochiali-*
„*bus Eccleſiis. Propriam verò habet Diœceſim Hor-*
„*tana ſedes cum Regularium ſeptis apud Surianum, &*
„*Canepinam. Ejus oppida ſunt:* Soriano, Canepina,
„ Baſſanello, Baſſano, Chia, S. Liberato: *& ex his*
„*octo millia hominum capita exurgunt.* Luc.)

Præſules qui in Hortana Eccl. divinum jus dicturi ſederunt, ji ſunt, qui ſequuntur, quos ex ejuſdem ſcripturis, monumentiſque, atque actibus conſiſtorialibus, quanta potuimus maxima diligentia, eruimus, ut proferrentur in lucem.

I. 1. JOANNES Montanus à S. Sylveſtro Papa Hortenſis primus Epiſcopus fuit ordinatus, circa annum 330. Sanctè, pièq; hanc rexit Eccleſiam, fibraſq; omnes impietatis evulſit; quodque ab aliis fuerat plantatum, diligentiſſimè coluit, irrigavitque. Deceſſit in ſumma Eccleſiæ tranquillitate.

II. 2. S. CASSIANUS Alexandrinus, *b* genere Ægyptius, ſub Joviniano Imperatore in Italiam veniens Epiſcopus Hortanus factus eſt, an. 363. Templumque S. Laurentio ſacrum conſtruxit, ut narrat Volaterranus in Antropolog. eatatque apud S. Antoninum Archiepiſcopum Florentinum. Qui Auctores commemorant hunc ſanctum peregrinationis ergo ſeceſſiſſe in Gallias, ibique in locum S. Simplicii Epiſcopum Auguſtodunenſem fuiſſe ſuffectum, mihi perſpicuè videntur tempora invertere. Siquidem ſi hic Caſſianus primùm Hortenſis, & poſtea Auguſtodunenſis Epiſcopus fuit, non cohæret Hortanæ Eccleſiæ præfuiſſe illum an 363. ut illius Eccleſiæ monumenta habent. Simplicius enim Auguſtodunenſis Epiſcopus deceſſit, anno 349. (1) eique ſuffectus eſt Caſſianus, qui illam Eccleſiam per 20 annos ſanctiſſimè gubernavit, ut doctiſſimus Claudius Robertus refert, in ſua Gallia Chriſtiana. Quamobrem aſſerere oportebit Caſſianum ante annum 363. Hortanæ præfuiſſe Eccleſiæ, quod evenire potuit anno 340. Caſſiani porrò cum laude meminit Gregorius Turonenſis de gloria Confeſſorum cap. 79.

b S. Caſſiani Acta e vetuſtis codicibus deſcripta edidit Fontaninus in Antiquit. Hortæ p. 315. & ſeqq.

3. LEO Epiſcopus fuit, tametſi tempus, quo floruerit, ignoretur, probabilis tamen conjectura eſſe poteſt ſucceſſiſſe Caſſiano. Eam dignitatem viginti annos

(1) At neque verum eſt Simplicium diem extremum obiiſſe an. 349. neque Caſſianum ſub alio Imperatore, quam Joviano, Hortenſem Epiſcopum ordinatum fuiſſe, quod ejus Acta teſtantur. Ubi cum Caſſianus dicatur triennio manſiſſe Auguſtoduni cum S. Simplicio, hic obiiſſe non potuit ante an. 366. quo defuncto, cum Caſſianus Æduenſibus præfuerit an. 30. ut conſtat ex tabulis ejuſdem Eccleſiæ, oportet hunc e vita non migraſſe niſi anno 396. ut diſertè affirmat Auctor anonymus, qui ejus miracula deſcripſit ann. 840. Rurſum vero cum occiſo Juliano Imperatore in bello Perſico VI. Kal. Julias, pro eo ſtatim levatus ſit Jovianus V. Kal. Julias; atque is deinde XIV. Kal. Martias anni proximè ſequentis mortalitatem expleverit, ut ſtatuit Pagius ad an. 364. n. 31. non debuit Caſſiani electio in Epiſcopum Hortanum accidiſſe niſi anno vulgaris 363. Atque hinc corrigendi Godeau, Hermannus, Sammarthani, Lubinus, & cæteri, qui contra Actorum fidem aliter de Simplicio, & Caſſiano ſentiunt. *Fontaninus.*

nos cum laude ſuſtinuit, ut prodit lapis repertus apud Eccleſiam S. Ioannis Baptiſtæ in Fonte, qui hactenus iu Eccleſia S. Petri aſſervatur, ita iuſcriptus. A

Hic requieſcit in pace Leo Epiſcopus qui ſedit annos XXIII. menſe. ....dies...

IV. 4. MARTIANUS a Synodo interfuit celebratæ à S. Symmacho Papa anno 50l b.

a Martianus. b 502.

V. 5. HUBALDUS Profenius Epiſcopus, Civiſque Hortanus ſub M. Gregorio floruit, interfuitque Laterano Concilio celebrato anno 592. (1) atque ab eodem Pontifice ad Hortanos Cives Legatus fuit, ejuſdem auctor futurus, ut Ravennati Exarcho magis, quam Longobardis vellent parere.

VI. 6. BLANDUS, niſi fortè idem eſt cum ſupra memorato Hubaldo, (2) ſub eodem M. Gregorio floruit; cujus alicubi meminit Baronius. Meminit ejuſdem Gregorius iu epiſtolis ad Exarchum Ravennæ, ut permittat eum ad Eccleſiam ſuam reverti.

VII. („ JULIANUS *Hortanus Epiſcopus deſcribitur in* „ *Rom. Concil. an. 649. alii Codices habent Hoſtano.* „ Lucentius.) B

VIII. („ MAURITIUS *interfuit Synodo Rom. an. 743.* „ Lucentius.)

IX. 7. ADAM an. 761. apud eundem Baronium.

X. 8. STEPHANUS in Concilio Romano an. 826. ſub Eugenio II. apud Baronium.

9. MAGESTIUS ſub Leone IV. au. 847. Concilio interfuit ab eodem Pontifice celebrato (3).

XI. 10. ARSENIUS ſub Nicolao I. Pontifice vixit an. 960. c Hunc illum Arſenium Epiſcopum ſuſpicor eſſe S. Romanæ Eccleſiæ Apocriſarium, qui ab eodem Pontifice legatus in Galliam miſſus eſt, ut Lotharium Regem à nefario Waldradæ concubitu revocaret, atque arceret, eundemque cum Teutperga legitima Regina reconciliaret. Ea de re conſule Anaſtaſium Bibliothecariũ in vita Nicolai I. Pontificis.

c 860.

XII. 11. ZACHARIAS in pervigilio Dominicæ apparitionis deſunctus eſt; ut antiquiſſimum M.S. Martyrologium notat Monaſterii S. Zenonis Piſani, apud eruditum virum Carolum Strozzam.

XIII. („ STEPHANUS *II. Ortenſis Epiſcopus jam erat* „ *an. 897. quo interfuit Synodo Stephani Papæ VI. vel* „ *VII. contra Formoſum, ejuſque actis licet coacte ſub-* „ *ſcripſit. Cujus criminis veniam poſtea anno 904. & pe-* „ *tiit, & impetravit à Romano Concilio, à quo Acta præ-* „ *dicta ſub Stephano Synodi reſciſſa ſunt, cujuſque ſen-* „ *tentiam in abſolvendo Formoſo ſuo quoque calculo ju-* „ *vit. Id totum eruitur ex ſupplemento ejuſdem Conci-* „ *lii, quod ex pervetuſto, ac præclaro Codice Patrum* „ *Oratorii Romani deſcripſerunt Mabillonius, ejuſque* „ *ſocius in Muſeo Ital. tom. 1. par. 2. pag. 86. & ſeqq.* „ *quodque mirum eſt præteriiſſe ſollicitam Harduini in-* „ *dagiaem in noviſſima Conciliorum adornanda editio-* „ *ne. Et licet ibi dicatur Stephanus modo Oſtenſis mo-* „ *do Orsenſis, dubitetque Mabillonius in Indice, Oſtiẽ-* „ *ſis, an Hortanus Epiſcopus habendus ſit, Hortanæ ta-* „ *men ſedi adjudicandum eſſe non dubito, cum eo anno in* „ *Oſtienſi Cathedra ſederet Guido.*) C

XIV. („ PETRUS *Ortenſis Epiſcopus Joannis X. Apo-* „ *criſarius præſedit Concilio Althemenſi in Rhetia an.* „ *5. Conradi Regis, qui fuit Chriſti 916. vel 917. ex de-* „ *creto Burchardi l. 11. cap. 68.* Luc.) D

XV. 12. N..... an. 963. apud Baronium.

XVI. („ LAMBERTUS *Epiſcopus Hortanus vivebat* „ *an. 1005. ut patet ex Notitia publica coram ipſo &* „ *Guizone Comite Hortano ibidem conſcripta in cauſa* „ *Hugonis Abbatis Farfẽſis, quam integrã damus in fi-* „ *ne noſtri libri de Antiquitatibus Horta.* Fõtaninus.)

XVII. 13. *JOANNES Epiſcopus Hortanus ſubſcriptus reperitur diplomati Benedicti XII. c Papæ au. 1017. pro erectione Cathedralis Biſolduni apud Jo: Tamayum in Martyrol. Hiſp tom. 1. („ *Item alteri* „ *diplomati ejuſdem Benedicti VIII. atque ejuſdem an-* „ *ni 1017. pro eadem eccleſia S. Salvatoris Biſaldo-* „ *nenſis. Extat utrumque diploma apud Petrum de* „ *Marca in appendice ad Marcam Hiſpanicam n. 176.* „ *& 178. Idem Joannes Hortanus Epiſcopus an. 1027.* „ *ſubſcripſit quoque diplomati non adhuc edito, quo Jo-* „ *annes XX. alias XVIII. Urſoni Patriarchæ Graden-* „ *ſi omnia privilegia anteceſſorum confirmavit adver-* „ *ſus Poponem Patriarcham noſtrum Aquilejenſem.* „ Fontaninus.) A

* Ex App. t. 5. c VIII.

14. JOANNES in Synodo Joannis XIX. Papæ, iu Eccleſia S. Sylveſtri celebrata pro Eccleſia Sylvæ Candidæ interfuit, & ſubſcripſit anno 1028. (4)

15. *LAUDOVINUS d Epiſcopus Hortenſis memoratur in veteri fragmẽto Synodi Romanæ ſub Benedicto IX. an. 1036. quod in Peruſinis exſcripſimus. (5) XVIII.

* Ex App tom. 9. d al. Landuinus ſeu Landouinus.

16. RODULPHUS ab Honorio II. Pontifice creatus eſt Diaconus Cardinalis an. 1126. e ab Innocentio vero II. Hortanus Epiſcopus an. 1130. eo ſcilicet maximo tempore, cum Hortana Eccleſia ſacram purpuram cum Epiſcopali dignitate haberet annexam, cui poſtea privilegio Eugenius III. ut narrat Azorius, pondus abrogavit. („ *Subſcripſit Grego-* „ *rius Diplomati Innocentii II. Monaſterio Brixienſi* „ *SS. Fauſtini, & Jovitæ an. 1133. Brixiæ conceſſo, quod* „ *extat apud Margarinum tom. 2. p. 145. Item alteri pro* „ *Monaſterio Aretino SS. Floræ & Lucillæ dato Piſis* „ *an. 1135. ibid. p. 149.* Fontaninus.) XIX. B

e 1124. ex Ciacconio Oldoini.

Rodulphus autem cum Canonicis Hortanis graves, implicitaſque lites exercuit, quas Eugenius prudenter compoſuit an. 1145. ut in ſubjecta bulla liquidò patet, quæ in Hortano Archivo ad hanc diem diligentiſſimè aſſervatur.

EUGENIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilectis filiis Leoni Primi Majoris Eccleſiæ B. Mariæ Ortenſis, ejuſque filiis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

C *NE oblivionis obſcuritas per deſuetudinem humanis mentibus ingeratur, quod ſuper cauſarum litigiis judicatum fuerit, vel deciſum ſcripturæ debitæ memoriæ cõmendare, ut per hoc ſecutura poſteritas habeat, quod futuris temporibus evidẽter agnoſcat. Quapropter quæ ſuper quæſtionibus, quæ inter vos, & ven. fratrem noſtrum Rodulphũ Epiſcopum veſtrum in noſtra præſentia ventilata, & nobis determinata ſunt præſentis ſcripti ſerie præcipimus annotari. Juxta itaque Eccleſiæ veſtræ antiquas conſuetudines firmiter ſtatuimus, ut Eccleſias, terras, vineas, & oblationes, de quibus quæſtio vertebatur, habeatis, & pacifice teneatis, exceptis de quatuor feſtivitatibus, in quibus Epiſcopus habeat quartam partem de panibus, videlicet in Nativitate Domini, in prima Dominica Quadrageſimæ, in Paſcha, & in Aſſumptione B Mariæ, in Nativitateque & in Paſcha habeat monetam & faciat omnibus vobis procurationẽ in Cœna Domini; inſuper habeatis medietatem de publicis pœnitentiis, & de ſacris, & ordinationibus ubicumque Epiſcopus, & per totum Epiſcopatum fecerit. Cum verò Epiſcopus per feſtivitates iverit, habeat ſecum Diaconum, & Subdiaconum, & duos alios ex vobis, & quando vadit per Comitatum, ducat ſecum duos de vobis quos tu fili Prior,* D *& poſt tuum obitum ſucceſſores tui ad hoc elegeritis. Præterea quæcumque alia bona prædictus noſter frater Epiſcopus, & vos in Epiſcopatu juſtè, & canonicè Domino propitio poteritis adipiſci, vos, & ſucceſſores veſtri cum Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus quietè, & communiter de cætero habeatis. Si quis autem contra &c.*

Datum Viterbii quarto nonas Januarii.

17. PAULUS, Laterano Concilio interfuit anno 1179. conſecrationique S. Laurentii in Lucina ſub Cœleſtino III. anno *1196. ut prodit marmorea me-

* Ex App tom. 2.

(1) Verum neque Concilium ullum Lateranenſe coactum legimus an. 592. neque in Actis Eccleſiaſticis quicquam occurrit de hoc Hubaldo Profenio; ideoque de illo nihil certi affirmare poſſumus. *Fontaninus.*

(2) Diverſus fuit ab Hubaldo, cum Hubaldus apertiſſimè pro Exarcho Ravennate ſtaret, Blandus verò ab hoc fuerit detentus, unde pro Blando ſcribit Gregorius ad Exarchum, ut eum dimittat. l. 2 Epiſt 32. *Luc.*

(3) Tollendus ex hac ſerie Megetius. Nam in hac Synodo, quæ non fuit celebrata anno 847. ſed anno 853. deſuit Hortanus Epiſcopus inter tot alios ibi enumeratos; fortaſſe tunc temporis hæc Eccleſia ſuo carebat Paſtore. Adfuit tamen Megetius non autem Hortanus, ſed Oſtienſis Epiſcopus, quem & Ughellus inter Oſtienſes enumerat. *Luc.*

(4) Joannes iſte in ea Synodo à nobis diligenter perſpecta non reperitur adnotatus: quare vel idem eſt cum ſuperiori proximè indicato, vel nullus eſt, ſi ex præfata Synodo ſui exiſtentiam ſibi conciliat. *Lucentius.*

(5) Poſt Landovinum ponit Fontaninus Gregorium, qui reperitur ſubſcriptus Diplomati Leonis IX. monaſterio S Gratæ de Bergomo conceſſo an. 1049. Verum jam in Oſtienſibus dictum privilegium ut ſuppoſititium eliminavimus, ejuſque falſitatem pluribus oſtendemus in tomo 4. ubi ab Ughello refertur: proindè niſi aliunde conſtet exiſtentia hujus Gregorii, per nos ab hac ſede exulet, neceſſe eſt.

memoria in eadem Eccleſia proſtans. Conſecravit Eccleſiam S. Nicolai Epiſcopi de Urde in regione Campitelli an. 1180. ut ex marmorea ibidem inſcriptione liquet. A

XXI. 18. PAULUS Paulo ſucceſſit ab Innocentio III. Hortanus electus Epiſcopus circa annum 1200. cum ejuſdem Pontificis familiaris eſſet, ac Capellanus, ex vita ejuſdē Pontificis M.S. in Bibliotheca Vaticana.

XXII. 19. N. (1) Epiſcopus Hortanus electus, & conſecratus ab Honorio III. an. 1222. ex reg. Vat.

XXIII 20. TRANSMUNDUS ann. 1239. Orta inter hunc Epiſcopum, & Abbatem Saxivivi lis de juriſdictione à Stephano tit. S. Mariæ Tranſtiberim Cardinali dirimitur juſſu Innocentii IV. ut ex ejuſdem Pontificis litteris liquet. Datum 3. Kal. Martii an. 1. epiſt. 512. fol. 82.

XXIV 21. JOANNES an. 1248. interfuit conſecrationi Eccleſiæ S. Mariæ de Tuſcanella, ut in eadem Eccleſia antiquiſſima inſcriptio prodit.

XXV. 22. Fr. PETRUS (,, *de Popleto*) Ordinis Minorum (,, *Capellanus Octaviani Ubaldini Diaconi Card* ,, *S. Mariæ in via lata*,) electus eſt ab Alexandro IV. an.* 1255. *a* de cujus electione hoc Pontificium diploma prodiit ad Hortanum Clerum, qui eundem Petrū poſt mortem Joannis unanimi conſenſu delegerat. B

* Ex App. tom. I. *a* 1254. Fontan.

ALEXANDER EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Dilectis filiis Clero Civitatis, & Diœceſis Hortenſis ſalutem. & Apoſtolicam benedictionem.

DEbitum officii noſtri requirit, ut noſtræ ſollicitudines alias quibus aſſiduè premimur ſententialiter cura Eccleſias ſolertiam adhibentes ipſarum utilitatibus intendamus in eo maximè, ut ne longæ vacationis diſpendia patiatur, celeriter noſtræ diligentiæ ſtudio provideatur ſubſtitutione Paſtorum, per quos ſpiritualiter, & temporaliter, auctore Deo continuum ſuſcipiant incrementum. Sanè Hortana Eccleſia dudum Paſtoris ſolatio deſtituta dilecti filii Canonici ejuſdem Eccleſiæ, voluerunt, debuerunt, & potuerunt commodè intereſſe . . . . præfixa convenientes in unum, & Spiritus Sancti auxilium invocatam in dilectum filium fratrem Petrum ordinis Minorum electum Hortanum tunc Capellanum dilecti filii O. ſanctæ Mariæ in Via Lata Diaconat Cardinalis virum utique pietate, Religione, ac honeſtate conſpicuum, conſilio providum, ac in ſpiritualibus, & temporalibus circumſpectum unanimiter conſenſerunt eligentes eum in eorum Epiſcopum, & Paſtorem, propter quod dilectum filium Raimerium Nancium ipſorum ad ſedem Apoſtolicam deſtinantes, humiliter poſtularunt à nobis, ut electionem hujuſmodi confirmare de benignitate ſolita curaremus. Nos igitur quia invenimus electionem præfatam de perſona idonea canonicè celebratam, illam de fratrum noſtrorum conſilio duximus confirmandam. Ideoque univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus eundem electum tanquam Patrem, & Paſtorem animarum veſtrarum devotè ſuſcipientes, obedientiam ſibi, & reverentiam debitam impendatis, ejus monitis, & mandatis ſalubribus humiliter intendendo. Alioquin ſententiam, quam ipſe tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus, authore Deo uſque ad ſatisfactionem condignam, appellatione remota, inviolabiliter obſervari. C

Datum Neapoli II. idus Aprilis Pontificatus noſtri an. 1. D

Hic Petrus S. Franciſci Alumnis Eccleſiam Hortanam S. Angeli cum ſuis juribus liberaliſſimè attribuit, quam deinde donationem privilegiis auctam Bonifacius IX. ratiſſimam habuit. Obiit Petrus anno 1284

XXVI 23. CONRADUS Archidiaconus Viterbienſis defuncto Petro, à Capitulo poſtulatus, confirmatur à Martino IV. anno 1284. 14. Kal. Januarii ex regeſt. Vatic. ep. 66. fol. 221. anno 4. ubi habetur quod Capitulum ſtatim ſecuta morte Petri Epiſcopi, F. Priorem S. Andreæ Urbevetanæ Diœceſis elegit, qui noluit conſentire; iterum poſtulavit Henricum Canonicum Tudertinum, qui & ipſe renuit onus epiſcopale ſuſcipere; tandem tertio, reſtauratis comitiis, Conradum hunc poſtulavit, qui electioni conſentiens, confirmatur à Pontifice, ut dictum eſt.

A 24. BARTHOLOMÆUS *b* electus à Bonifacio VIII. anno 1296. 5. Kal. Febr. ep. 20. fol. 165. Deceſſit anno 1298. ex reg. Vatic apud VVaddingum. XXVII.

b Vel Bartolus.

25. Fr. LAURENTIUS *c* Velitrernenſis Ordinis Minorum, poſt Bartholomæi exceſſum adlectus eſt, 1298. apud VVaddingum. De eo hæc memoria lapidea proſtat ſupra ſacrarium Cathedralis Eccleſiæ. XXVIII.

c Hujus meminit Thomas in ſuppar. minor. p. 191. Mandoſ.

Annis millenis, CCCXXXIII. indictione prima, Auguſti die XXI. tempore Joannis XX. Papa Secundi, hoc opus adiſ: nomine Chriſti dilecto eſt ſub R. P. Laurentio Ol. Fratre Epiſcopo, Clericorum nomina hæc ſunt eorum Presb. Ægidii, Presb. Nicolai, Presb. Petri, Ranuci Andrea, Presb. Joannis Nicolai, Presb. Sancti, Presb. Abrahami Vannicelli, Menici, Uſnarugii. Et ego Petrus D. Nicolæ Prior Eccleſia Hortana ſculpſi hunc lapidem.

B 26. NICOLAUS ex nobili familia ex Zabereſchis, filius quondam Nerei, Hoberti filii, Hortanæ ſuæ Patriæ Epiſcopus ex Canonico à Capitulo adlectus eſt anno 1334. die 7. menſis Aprilis, confirmatur à Benedicto XII. ſequenti anno Kal. Maii ex reg. Vatic. ep. 303. hic propiori affinitate contingebat Oddonem, atque Richardum fratres nobiles Romanos, qui S. Euſtachii ſe jactabant affines. Vir erat ſagax, ac imperterriti pectoris, ideoque Ægidio Card. Albernotio Italiæ Legato, commiſſarius fuit adhibitus. Sabinam Provinciam Prolegatus frænavit; Vicarius fuit Arcis Præfectorum Vici, atque Baſſanii, Turricellæque Dominus; multa alia Caſtella ſuæ juriſdictioni ſubdita habuit. Deceſſit an. 1362. XXIX

27. JOANNES antea Epiſcopus Kiſſanenſis, ad hanc Eccleſiam translatus eſt, anno 1362. die verò 16. menſis Auguſti ſolita penſione, atque tributo Apoſtolicam Cameram veneratus eſt. XXX.

28. PETRUS Civis Hortanus ſuorum Civium Pontifex fuit, vixitque anno 1365. Xenodochiū S. Crucis, quod hoc tempore Chriſti appellant, indulgentias dilargitus eſt. Deceſſit autem circa ann. 1366. XXXI

C 29. Fr. JOANNES *d* Fulginas Ordinis S. Dominici ſublectus eſt anno 1366. ſibique creditam Eccleſiam ſaluberrimis Synodalibus legibus conſtitutam habuit, quæ adhuc in illius Eccleſiæ præcipuis monumentis diligentiſſimè aſſervantur. Deceſſit 1393. ut ex regeſto Bonifacii IX. colligitur. XXXII.

d De hoc Fontana de Rom. Prov. p. 117. Mand.

30. Fr. PAULUS Albertius nobilis Florentinus Ordinis Minorum *e* interfuit ictis fœderibus, inter Ladislaum Neapolitanum Regem, Eccleſiamque Hortanam anno 1413. Hanc Eccleſiam diligentiſſimè adminiſtravit uſque ad annum 1420 *f*. Deinde ad Epiſcopatum Adiacenſem in Corſica translatus eſt. XXXIII.

e Electus eſt anno 1396. 1. Id. Novemb. ex Vvaddingo.

f 5. Junii.

31. SANCIUS, ſeu Santes ſucceſſit Albertio anno 1420. die 17. menſis Junii, anno verò 1432 *g*. ad Epiſcopatum Civitatis Caſtellanæ translatus eſt. Deceſſit circa annum 1435. XXXIV

g 14. Kal. Apr.

32. VALENTINUS Interamnenſis, ex Canonico Epiſcopalem dignitatem obtinuit anno 1432. die 14. menſis Aprilis, cumque Hortanus, Civitatiſque Caſtellanæ Epiſcopatus tenuioris cenſus eſſent, ut eorum dignitatis tuendæ vix poſſe ſufficere videretur, extincto Sancio, Eugenius IV. utramque iunxit Eccleſiam, ut ſimul junctæ deinceps Paſtori alendo eſſent an. 1437. primoque Valentino contigit utramque junctam Eccleſiam habere ſubjectam. Ejus fœderis, unioniſque bullam hic adſcribere placuit, ne rei memorabilis interiret memoria. XXXV. D

EUGENIUS EPISCOPUS,

Servus ſervorum Dei.

Ad futuram rei memoriam.

SAcroſancta Romana Eccleſia, quæ ſuper univerſas orbis Eccleſias obtinet divina inſtitutione primatum, circa ſtatum Eccleſiarum omnium, præſertim Cathedralium, earumque profectu, ut pia mater de filiarum neceſſitate ſollicita, vigilanter excogitat, & providenter intendit, ut quandoque etiam per miniſterium unionis accomoda, prout locorum, & temporum qualitas exigit, & illarum utilitas perſuadet, Eccleſiarum ipſarum

(1) Nomen hujus Epiſcopi Vvido eruit ex Urna marmorea, forſan pro fonte baptiſmali inſtituta, quæ aſſervatur hodie in Eccleſia Caſtri S. Eliæ Diœc. Nepeſinæ ad uſum aquæ luſtralis, circa quam optimè ſculpta hæc verba leguntur: † *Anno Domini MCCXXII. D. Vvido Præſul Hortanus tempore D. Vuillelmi Abbatis fieri fecit*: qui ſane anno ab Honorio III. conſecratus fuerat. *Luc.*

ram ſtatui ſtudeat efficaciter providere. Attendentes itaque, quod Hortana, & Civitatis Caſtellana Eccleſia, quæ dudum fuerant propriis facultatibus opulentæ, adeo propter diverſas calamitates, & ſuccedentium temporum ſiniſtros eventus, quibus partes illæ, proh dolor, afflictæ fuere, in earum redditibus, & facultatibus tenues factæ, & exiles exiſtant, quod propter inopiam, & tenuitatem hujuſmodi redditum, & proventuum Præſules in illis ſuſtentari non poſſunt, & propterea Pontificalis in eiſdem vileſcit authoritas, Epiſcopali dignitati reverentia debita minime exhibetur, Præſuleſque ipſi in ſuorum conſervatione jurium, etiam regalium, ac defenſione eorumdem redditum plurimum impotentes, cum revera ad hujuſmodi jura tuenda non ſolum circumſpectionis induſtria, & ſollicitudo Pontificalis cura profectam adducant, quinimmo potius ſufficientia facultatum. Hac meti conſideratione, cupienteſque ipſarum pauperum Eccleſiarum indigentiæ ſubvenire, ac ſtatum utriuſque per unionis miniſterium ſalubriter formare, dum ipſæ Eccleſiæ ſub unius, & ejuſdem Præſulis moderamine
B *reductæ feliciter, ex ipſarum unita potentia utriuſque Præſul in eis valeat commodius reſidere, ſua iura defendere, & commiſſos ſibi populos felicius gubernare. Itaque pro evidenti ipſarum Eccleſiarum utilitate conſiderantes, unionem hujuſmodi nedum fore proficuam, ſed admodum neceſſariam, laudabilemque & etiam opportunam, præmiſſis ſuadentibus, & aliis rationabilibus ad id animum noſtrum moventibus, maturaque deliberatione præhabita, motu proprio, non ad alicuius ſuper hoc nobis oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate Civitatis Caſtellanæ, & Hortanæ, Hortanæ, & Civitatis Caſtellanæ Eccleſias antedictas de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine tenore præſentium unimus, & connectimus, & incorporamus: Ita quod altero ex Præſulibus earundem Eccleſiarum qui nunc ſunt, cedente, vel decedente, aut alteram ex eiſdem Eccleſiis aliàs quomodolibet dimittente, ſeu altero alia quovis modo vacante, ex tunc ambæ ipſæ Eccleſiæ per unicum Præſulem, qui Hortanæ, & Civitatis Caſtellanæ, ac Civitatis Caſtellanæ, & Hortanæ Epiſcopus nuncupetur, ſalubriter gubernentur; liceatque præſenti, ſeu ſucceſſori ex eiſdem Præſulibus per ſe vel per aliū alterius Eccleſiæ ſic vacantis, ac Civitatis, & Diœceſis in*
C *ſpiritualibus, & quantum ad ipſius Eccleſiæ ius pertineat, in temporalibus, corporalem poſſeſſionem apprehendere, & perpetuò retinere, fructuſque, nec non redditus, & proventus, emolumenta, obventiones, & iura quæcumque ad menſam Epiſcopalem ipſius alterius Eccleſiæ pertinentia percipere, & habere, ac in ſuos, & ipſarum ſic unitarum Eccleſiarum uſus, & utilitates convertere, cujuſcumque licentia ſuper hoc minimè requiſita: volentes, & Apoſtolica authoritate decernentes, quod hujuſmodi unicus Epiſcopus, qui eiſdem Eccleſiis pro tempore præſidebit uno anno in altera, & alio anno in reliqua ipſarum Eccleſiarum alternatis vicibus chriſma conficere teneatur, ordinationum quoque tempora, & celebrationum vicem eiſdem Eccleſiis, ac earum Civita-*
A *tibus, & Diœceſ. diſtribuat, portionem æquam unicuique tribuendo, quodque in qualibet earundem Diœceſi pro eiuſdem ſubſidio anni ſingulis celebret Synodum, prout eſt fieri conſuetū, & in qualibet earundem Civitatum, & Diœc. curia teneatur continuè ad iuſtitiam miniſtrandam, ac iuriſdictionem Epiſcopalem inibi exercendam cum Vicariis, & Officialibus conſuetis. Ac etiam cum idem Præſul in Hortana, Civitatis Hortanæ & Caſtellanæ, cum verò in Civitate Caſtellana, earumque Civitatibus, & Diœceſibus præſens extiterit, Civitatis Caſtellanæ, & Hortanæ Epiſcopus appelletur, & ſic deinceps Eccleſiæ ipſæ ſub uno Paſtore, & Antiſtite conſtituantur, præmiſſis intitulationibus perpetuis temporibus gubernentur; quodque cedente, vel decedente, ac translato ipſo unico Epiſcopo, ſeu aliàs Eccleſiis ipſis vacātibus, Canonici, & ambo capitula Eccleſiarum prædictarum vocati ad hoc qui fuerint evocandi, congregari debeant pro electione futuri Pontificis celebranda in loco, ubi Epiſcopus deceſſit, ſi tunc ipſas per obitum vacare contingat; ſi verò aliàs quàm per obitum Eccleſias memoratas vacare contingeret, faciant electionem huiuſmodi temporibus vaca-*
B *tionum ipſarum alternis vicibus in Civitatibus, vel Diœceſibus antedictis, ita quod propter unionem, annexionem, & incorporationem huiuſmodi prædictæ Eccleſiæ in ſpiritualibus lædi, ſeu aliqua in temporalibus non poſſint detrimenta ſubire. Nulli ergo &c. noſtræ unionis, annexionis, incorporationis, voluntatis, & conſtitutionis infringere &c. ſi quis &c.*

Datum Bononiæ anno Incarn. Dom. 1437. 3. Nonas Octobris anno 7.

Poſt harum Eccleſiarum factam unionem, Valentinus translatus fuit ad Eccleſiam Montis Flaſconis 1438. at ille poſt paucos dies abdicavit, & hanc priorem Eccleſiam retinuit. Concilio Florentino interfuit anno 1439. cujus decreta ſubſcripſit; anno verò 1442. ad Eccleſiam Aſculanam in Umbria translatus eſt, ut ſupra narravimus.

33. LUCAS nobilis Bononienſis, ex S. Victoriæ Canonico electus eſt Hortanus Epiſcopus, ac Civitatis Caſtellanæ 1442. 9 die menſis Februarii. Cæterùm temporibus Lucæ Hortana Eccleſia monaſterio Monialium S. Georgii perpetuò adaucta eſt, eodem Eugenio annuente, ejuſdem Pontificatus anno 12. inſecuto autem anno deceſſit, videlicet 1443. XXXVI.

C 34. ANTONIUS („ *Stella Caſtellanenſis*, „) ex Canonico Caſtellanæ Civitatis defuncto Lucæ ſuffectus eſt anno 1443. Deceſſit 1445. ſepultuſque in Caſtellana Cathedrali eſt, ubi epitaphium, ut ſupra diximus, proſtat ad legendum. XXXVII.

35. Fr. NICOLAUS Palmerius Siculus Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, inſignis per ea tempora Theologus, Capellanus, ac familiaris quondā Card. Alberti Florentini, ex Epiſcopo Cathacenſi in Calabria huc translatus eſt die 2. menſis Julii 1445. Vicem geſſit Cardinalis S. Laurentii in Damaſo. XXXVIII

Deceſſit Romæ anno 1467. ſepultuſq; eſt apud S. Auguſtinū ante ſacellum S. Monicæ ſacrū cum hoc ſubjecto Epitaphio ingredientiū pedibus propè detrito.

A *Nicolao Palmerio Siculo Epiſcopo Hortano D. Auguſtini relig. addicto, Oratori, Philoſopho, Theologoque illuſtri, ſacroſanctæ fidei Catholicæ defenſori, hæreticorumque expugnatori acerrimo. Qui ann. xxviij. Summa*

cum

cum laude in agro Dominico laboravit, multaque ſuæ doctrinæ monumenta reliquit. Andreas Prate... liberaliter.... Fecit. Vixit annis LXV. menſ. XI. Dies XXIX.

Toreuma æneum apud me habeo, bujus verendi Præſulis vultum ad vivum, nudumque pectus exprimens, cum hac in gyrum ducta inſcriptione, *Nudus egreſſus ſum, ſic redibo*; inde bæc ipſa verba leguntur. *Nicolaus Palmerius Siculus Epiſcopus Hortanus*: in poſteriori toreumatis facie, fortuna eminet, horologium manu tenens; mediumque occuparunt hæc verba, *vixit annos LXV. obiit ann. D. M.CCCC.LXVII.* ad æris circulum hæc verba inſculpta ſunt, *Andreas Guacialotus Contubernalis. B.F.* Affabré factum certe Toreuma eſt, itaut demortui vivas videatur ſpirare virtutes, quibus olim vivens ſummus Orator, præcipuuſque Philoſophus evaſerat. Toreuma eſt hujuſmodi ut vides.

XXXIX. 36. ANTONIUS antea Epiſcopus Caſtrenſis ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1467. deceſſit verò 1473. („ *In mari ſubmerſus, at apparet ex Epiſt.* „ 534. *Iacobi Ammannati*: Fontan.)

B

XL. 37. PYRRUS *a* Ajoſſa Trojanus à Sixto IV. Epiſcopus effectus eſt ann. 1473. Kal. Februarii. Quem deinceps, hoc eſt ann. 1486. Innocentius VIII. Eccleſiæ Sueſſanæ præfecit.

a al. Petrus.

XLI. 38. ANGELUS Pechinolius Civitatis Caſtellanæ Canonicus, Epiſcopus effectus eſt, die 4. menſis Auguſti anno 1486. deceſſit autem 1492. ſepultuſque eſt in Cathedrali Caſtellana. Conſule quæ ſupra narravimus.

XLII. 39. HENRICUS Brunus, Alexandri VI. ſecretarius, electus eſt ann. 1493. hic S. Euthitii corpus intulit in Templum eidem ſancto dicatum, ſub monte Ciminio, ut marmorea memoria prodit.

Reliquias S. Euthitii Martyris inter rudera in Scypho lapideo repertas, jubente Alexandro Sexto, Henricus Epiſcopus Horta in hac, marmorea arca locandas curavit idibus Maji M.CCCCXCVI.

C

Cæterùm Henricus ad Archiepiſcopatum Tarentinum translatus eſt, eodem Alexandro ſedente anno 1498. die 14. menſis Septembris.

XLIII 40. GEORGIUS Maccafanus Joannis filius de Pereto Marſus, Abbas Commendatarius S. Mariæ de Pozzalia, fratris filius Angeli Epiſcopi Marſorū, familiaris Card. Baptiſtæ Urſini ſublectus eſt anno 1498. die 14. menſis Septemb. vix autem annum integrum hanc Eccleſiam adminiſtravit *b*, & ad Sarnenſem Eccleſiam translatus eſt.

b In Sarnenſibus circa an. 501. Maccafani translationem ponit Ughelius.

XLIV 41. LUDOVICUS ſucceſſit Georgio ann. 1499. ſub vitæ finem Alexandri VI. & ipſe deceſsit, à quo ad eam dignitatē promotus fuerat, an. videlicet 1503.

XLV. 42. JOANNES Brochardus, Theutonus, Baſileæ decanus, Sextique Alexandri Cæremoniarius, hunc Epiſcopatum à Julio II. obtinuit die 29. menſ. Novembris anno 1503. Referendarius Apoſtolicus fuit, Sextique Alexandri Diaria libero ſtylo exarata reliquit, quæ manuſcripta à curioſis leguntur. Exemptus è vivis eſt anno 1506. die 16. menſis Maij Romæ, ſepultuſque eſt apud S. Mariam de Anima.

D

XLVI 43. Fr. FRANCISCUS de Franciſchinis Hortanus, Ordinis Minorum, Pœnitentiarius, Julioq; II. Pontifici à Confeſsionibus, ab eodem Pontifice ſuæ Patriæ Epiſcopus creatus eſt 1506. die 18. menſ. Maij, in cuius electionis favorem, hæc, quam hic ſubjicimus, bulla prodiit die 19. ejuſdem menſis.

JULIUS EPISCOPUS,
Servus Servorum Dei.

Dilectis filiis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

ECcleſiis veſtris per obitum bonæ memoriæ Joannis Brochardi, tunc illarum Epiſcopi, qui in Romana Curia, ut Deo placuit, diem vitæ ſuæ clauſit extremum, vacantibus, de utili, idoneoque Paſtore providere volentes, dilectum filium Franciſcum de Franciſchinis ſacræ

A

Theologiæ profeſſorem, minorem Pœnitentiarium, ac confeſſorem noſtrum de conſilio venerabilium fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium in Epiſcopum præfecimus, & Paſtorem, ut illas in ſpiritualibus, & temporalibus gubernet, & augeat, prout in aliis noſtris ſub bulla plumbea ſuper hoc expediendis his plenius explicabitur, quocirca devotionem veſtram hortamur in Domino in virtute S. obedientiæ vobis Apoſtolica authoritate mandantes, ut perſonam ejuſdem Franciſci veri Paſtoris, & Epiſcopi veſtri grato recipientes honore, ſpolia, & fructus ipſarum Eccleſiarum, una cum dicto procuratore diligenter conſervare curetis, eidem Epiſcopo integrè reſtituendos, & aſſignandos, cum primum literæ ſub plumbo, ut præfertur expeditæ, vobis fuerint præſentatæ.

Datum Romæ apud S. Petrum ſub anulo Piſcatoris die 29. Maij 1506. Pontificatus noſtri anno tertio.

Hic ſub Julio II. Lateranenſe Concilium pro ſuffragio juvit; ſub Pontificatu verò VII. Clementis, illarum Eccleſiarum onere ſe exolvit 15.5.

B

44. PAULUS Card. Cæſius harum Eccleſiarum à Clemente VII. Adminiſtrator adſcitus eſt die 7. menſ. Aprilis ann. 1525. retinuitq; illam adminiſtrationem uſque ad mortem, quæ incidit in ann. 1537. XLVII.

45. LUCAS Sabellus Paulo ſucceſsit ann. 1537. eiuſque adminiſtrationis per procuratorem poſſeſsionem iniit. („ die 6. Auguſti (1) ex harum Eccleſiarum actis.) XLVIII.

46. POMPONIUS Cæſius Romanus à Paulo III. creatus 1538 die 12. menſis Auguſti, inſecutoque anno tanslatus eſt ad Epiſcopatum Nepeſinum, atque Sutrinum. Anno verò 1542. ab eodem Pontifice vocatus ad purpuram eſt. Deceſsit Romæ poſt menſem, ex quo fuerat Cardinalis cooptatus. XLIX.

47. SCIPIO Bongallus Romanus adlectus eſt an. 1539. *c* Diu in ea dignitate cum laude probitatis effloruit. Concilio Tridentino interfuit. Deſiit autem inter mortales eſſe circa ann. 1564. *d* ſepultuſq; eſt in Cathedrali Civitatis Caſtellanæ, cum hoc epitaphio. L.

c Die 24. Novemb. d 3. Augusti.

D. O. M.

C

Scipioni Bongallo, Romano, Epiſcopo Hortano, & Caſtellano, viro religioſiſſimo, moribus, & ſcientiis ferè omnibus ornatiſſimo, Aurelius Coperchias Beneficiatus S. Petri de Urbe, affinitate, & amore conjunctiſſimus mærens poſuit. Vixit ann. lxiii. Obiit die iii. Auguſti menſ. MDLXIIII.

48. NICOLAUS Peruſcus Romanus J. V. D. Pij IV. Pontificis Referendarius, ab eodem Pontifice electus fuit die 7. menſis Februarij anno 1565. Deceſſit 1582. die 8. menſis Februarij, non ſine opinione ſanctitatis. De quo ſupra nonnulla. LI.

49. ANDREAS Longus *e* Parmenſis, vir eruditiſsimus, celebriſq; poeta in paucis, à Gregorio XIII. electus eſt die 2. menſis Aprilis anno 1582. ejus Epiſcopatus inijt poſſeſsionem die 29 ejuſdem menſis, dieque S. Bartholomæo ſacro Hortanam Civitatem ingreſſus eſt. Inter utramq; diœceſim ubique, & ſemper concordiam aluit, cenſuſq; Epiſcopatus adauxit. Extemporalis poeta, quam qui maximè valuit; quamobrem Hortam ingreſſurus, in eam tenorem hoc epigrammate luſit. LII.

e De eo ſcripſit Bordonus in Theſauro Eccl. Parmen. p. 172. Mand.

D

Hortas, & Orta, Ortam, quare urbs hæc dicitur una,
Hæc tria cum vere ſenſum redigantur in unum,
Hortus, quod cultum, conſtructis in ædibus Orta,
Arctum quod ſaxum corrupte dicitur Ortum.

Hortæ deceſsit Longus anno 1607. 15. Kalend. Septembris, inque Cathedrali cum hoc epitaphio ſepultus eſt.

D. O. M.

Andreæ Longo nobili Parmenſi Epiſcopo Civitatis Hortanæ, & Caſtellanæ, multis regiminibus defuncto, Civitas Hortana Paſtori optimè merito mæſtiſſima ære publico poſuit. Obiit anno MDCVII. xi. Kal. Septembris ætatis ſuæ lxviij. Epiſcopatus vero xxv.

50. Poſt Longi exceſſum Paulus V. elegit JO. VIN-

(1) In Actis Conſiſt. hujuſmodi Lucæ electio non legitur. Quod ſi per obitum Cæſii vacavit hæc Epiſcopalis dignitas, dubium ſanè videtur, quod proximè inſecuta die contra ſtylum Curiæ abſque deſignatione, informationibus, præconizatione illico electus, & in poſſeſſionem immiſſus fuerit [illegible] nequiſſimam ſuperveniente Pont [illegible] uno verbo omnia exaſcierit nos qui jam per hæc tempora Conſiſtorialis [illegible] Lucam hunc, ut quo acta Conſiſt. ſilent, legentium placito relinquimus. Poterat tamen Pontifex, cui viri probitas ſatis perſpecta, per breve, ſeu in Camera proviſionem facere. Lar.

A VINCENTIUM Canſachium nobilem Amerinum, qui antequum de mote præconizaretur, S. Marci in Calabria Epiſcopus effectus eſt.

LIII. 51. Fr. HIPPOLYTUS Fabianus Ravennas, Prior Generalis Ordinis S. Auguſtini, à Paulo V. ad Epiſcopatum ſubvectus eſt an. 1607. die 17. menſis Decembris. Solemni pompa Hortam intravit die 3. menſis Februarij inſecuti anni. In Civitate Caſtellana deſunctus eſt die 24. menſis Auguſti anno 1621. inque Cathedrali ſepultus eſt.

LIV. 52. ANGELUS Gozadinus Bononienſis, Archiepiſcopus Nixienſis, & Parienſis, Archiepiſcopatus Bononienſis ſuffraguneus pro Card. Ludoviſio, ſnblectus eſt Epiſcopus Caſtellanus, atq; Hortanns à Gregorio XV. unno 1621. a. Vivit adhuc, lutiſque ſynodalibus ſaluberrimis legibus, ita inter ntramq; diœceſim litem omnem diremit, atque compoſuit, ut ſub tanto Paſtore Eccleſiæ illæ videantur opima pace florere.

a Die 25. Octob.

B LV. * 53. Fr. THADDÆUS Altinus, Ord. Eremitarum S. Auguſtini, Innocentii X. Sacriſta, ex Epiſcopo Porphirienſi delectns eſt Hortanus Epiſcopus die 10. Novemb. 1653. Succeſſit Gozadino. (,, *At de his,* ,, *& reliquis harum ſedium Epiſcopis Conſule Caſtellanorum ſeriem.*)

* Ex App. tom. 5.

HUMANATENSES
EPISCOPI.
Nunc cum Anconitanis uniti.

C IN ora 3. P. M. ab oſtio Muſonis in Piceno Vrbs fuit Humana, ſic Melæ dicta, quæ Numuna Plinio, Antonino, Itiner. tabnl. Ptolomæo, & Silio Italico lib. 8. *Hic, & quos paſcunt ſcopuloſa rura Numana.* Ab Siculis conditam notat Plinius. Municipium appellat Auximanu inſcriptio, de qua Franciſcus Pamphilus in deſcriptione Piceni Humunu vocutur. Hodie jacet deſtructa (1), olim dignitate Epiſcopali celebris, S. ſedi immediuté ſubjecta, quam Murtinus V. anno 1422. ſuppreſſit, & Anconitanæ Eccleſiæ perpetuò univit. Præſules, qui ante unionem cum Auconitana eam rexerunt Eccleſiam, hi tuntum à nobis obſervuti.

I. (,, *PHILIPPUS Humanus Epiſcopus deſcribitur in* ,, *Rom. Concil. ann. 465. & 487. quibus etiam interfuit* ,, *Cyprianus Humentanæ ſedis in Sabiuis.*

II. (,, *QUODUVLT DEUS Conſtituto Vigilii Papa* ,, *conſenſit an. 553. Baron. Anno deinceps 558. Humana* ,, *civitas corruit omnino, penituſque deſolata eſt ex ter-* ,, *ræmotu.* Luc.)

1. GRATIOSUS (2) ſub Gregorio Magno Concilio interfuit, Muuritio Imp. unn. 598.

III. 2. HADRIANUS in Concilio ſub Agathone Papa anno 680.

IV. 3. SERGIUS, anno 853. (,, *In Synodo Romana.*)

V. 4. ROBERTUS an. 887. udfuit donutioni Theodorici Epiſcopi Firmuni Monuſterii S. Crucis.

VI. * 5. BENEDICTUS adſnit Synodo Ravennatenſi ſub Joanne XIII. an. 967.

* Ex App. tom. 5.

VII. (,, *GUILLELMUS Epiſcopus Umanæ digitur in Di-* ,, *plomate Victoris II. ad ſavorem Aprutini Epiſcopi* ,, *an. 1056. exſtat Diploma in Aprutinis.* Luc.)

VIII. * 6. VIDO, b vel Guido, de quo Petrus Damiuni in opuſculo ad Giſlerium Epiſcopum Auximanum adverſus Epiſcopum Monachos ud ſeculum revocantem, quem virum præcipuæ humilitutis, & patientiæ, nec ſolum ſucris eloquiis, ſed etiam liberalium urtiū ſtudiis eruditum vocut, anno 1059. in Concilio Romano ſub Nicolao II.

* Ex App. t. 5. b Hugo dicitur in Rom. Conc. an. 1059.

IX. 7. JORDANUS reperitur ſnbſcriptus in Concilio Lateranenſi ſub Alex. III. anno 1179.

X. 8. N. . . . Humanatenſis, inhumunus Epiſcopus, upud Gregorium IX. de ſimonia accuſatus: contru eundem idem Gregorius Epiſcopo Caſtellano ſequentem ſcripſit epiſt. un. 5. qui ſuit Chriſti 1233. extut in reg. vut. f. 159.

GREGORIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

ORdinatæ vicis officium auris, & oculi, lingua, & manus habent in judice ſuis limitibus terminatum, nam ſuſcipit auris exceſſum quem relatio defert, oculus inſpicit, quem declarat probatio, lingua damnat ſententia, manus pena caſtigat. Sanè ad aures noſtras Humanaten. Eccleſiæ clamor aſcendit, clamat de Præſule. qui Dei dona adimit legem domui, quia dum Sacramenta Eccleſiaſtica inhumanè pertractans, honorum venditorum, & expoſitarum dignitatum, gratia redditur in ipſius inordinata ordinatione venalis, repugnantibus tamen effectibus, cum venditio gratiæ detrahat, & gratia venditioni repugnet, eo quod nec gratioſa venditio, nec venalis gratia tali commercio ſe compatiuntur in ſacris. Ecce in foro ejus ordines hujus fori eſſe dicuntur, quod ſubdiaconatus trium ſolidorum accedit ad pretium, diaconatus procedit ad quinque, presbyteratus aſcendit ad ſeptem Sed non hoc decorum eſt pretium, quo appretiantur ſacra prophani nou iu præmiſſis ternario, quaternario, & ſeptenario myſterium inſigne ſignatur His nihilominus rumor adjecit, quod in illius mercato Eccleſias. & Eccleſiaſtica beneficia mercantur Simonis mercatores quamvis ad Simonem Petrum uon præſtet introitum Simon Magus Quid ergo relinquit invenditum, qui talia vendere non verentur? & mirum quod iu iſtis contractibus contractor occurrit, in quibus quoad executionem non habet venditor, quod venundet, & emptor non recipit, quod intendit, mutuis tamen affectibus contrahitur ſola culpa Verum non paſſus eſt talia Eccleſiæ Princeps in Mago, in gregi non ſuſtinuit Heliſeus, nou diſſimulavit Chriſtus in venditoribus columbarum, unde ſi Petro ſucceſſimus, ſi habemus aliquid Heliſei, ſi vicem Domini gerimus, nullatenus in illo humananter feremus, ſicut prædiximus inhumano. Vt igitur oculus probatione cognoſcat, quæ auris relatione percipit lingua damnet, & dextera puniat qua damnationis, & penæ ſtipendia merebuutur, mandamus, & in virtute obedientiæ diſtrictè præcipimus, quatenus tam per Humanaten dioc quam vicinas, inquiſita ſuper præmiſſis ſollicitè veritate, quicquid inveneritis, nobis fideliter reſcribatis, illi Epiſcopo peremptorium terminum præfixuri. quo noſtro ſe conſpectui repræſentet pro meritis recepturus Cæterum licet ſint culpæ, in quibus eſt culpa relaxare vindictam, & excedatur interdum, dum excedens non creditur, & non exaggeratur exceſſus, in Pontificalis tamen reverentia dignitatis, de quadam humanitate in hoc illi providendum duximus humanat & eundem ante ſuæ mentis oculos ſtatuatis, ſalubriter conſolites, quod clamanti Eccleſiæ corpore cedat, cui creditur utilitate ceſſiſſe, nec inutili umbra terram alterius occupet, arbor, ut dicitur non tam ſterilis quam nociva, eo quod hactenus fructus protulit potius ad peſtem. quam paſtum refectionis, nihil, aut modicum, ſed infectionis multum habentes, ipſum ergo volumus non latere tot de ſuis ordinatis pro gratia diſpenſationis ad ſedem Apoſtolicam acceſſiſſe, quod de prædictis pluſquam credat, credulitatis habemus, & tanti ordinati plus publicant, quam talis ordinator abſcondat. Iu his autem ignem, & aquam eidem apponimus, ut ad quod voluerit, manum extendat vel ignis ardorem expectans judicio vel aquæ refrigerium expetens ceſſione.

D *Datum Reati Non. Febr. Pontific. noſtri an. 5.*

N. Hu-

(1) Superſtes tamen adhuc eſt Eccleſia Parochialis, unde Sacerdos vocatus hinc inde pluribus diſperſis orbibus præeſt. *Luc.*

(2) Humanatenſem Epiſcoporum ſeriem à Gratioſo exorditur Ughellus auctoritate ductus Rom. Concilii ſub M. Gregorio an. 596. ſed emendato anno, & pro eo ſcribendo an. 595. Gratioſus, ſeu potius Gratianus Epiſcopus fuit Nomentanæ vel Numentanæ Eccleſiæ, ut Conciliorum codices legentiam præbent quare hunc Gratioſum, ſeu Gratianum inter Nomentanos Sabinos jam enumeratum loco cedere hic neceſſe eſt. Sed & antiquiora exordia Humanatenſium ſeriem habere comperimus. *Luc.*

XI. 9. N. Humanatenſi Epiſcopo ſcribit Innocentius IV. eidemque Civitatem Auximanam Epiſcopali dignitate privatam ſubmiſit an. Pontificatus 5. ſalutis verò 1247. Epiſtola habetur in reg. Vat. f. 468. tenoris ſequentis.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Venerab. fratri noſtro Epiſcopo Humanatenſi, &c.

Cum olim Apoſtolicæ ſedis providentia, cujus Præſul illius vices, licet inſufficientibus meritis, gerit in terris, qui unicuique pro meritis condigna retributione reſpondet, de cujus manibus pendent æquitatis ſtatuta, ſubjectorū actiones dijudicans diligenter, ac benemeritis, & indignis juxta ſuorum actuum exigentiam recompenſans, utriſque meritorum ſuorum ſtipendia inferendo. Villam Auximanam propter infidelitatem, rebellionem, & indevotionem Incolarum ejuſdem Epiſcopatus honore privaverit, ac ſtatuerit, quod Caſtrum Recanat. ob devotionem, & fidelitatem habitantium in eodem, quod erat Humanatenſi Eccleſiæ lege diœceſana ſubjectum, hujus honore polleret, nos in recompenſationem dicti Caſtri ſpiritualia, & temporalia jura, quæ in ipſa villa, & circa eam quondam Epiſcopus habebat ejuſdem, tibi, & per te dictæ Humanatenſi Eccleſiæ authoritate Apoſtolica concedimus in perpetuum eamdem villam tibi diœceſana lege ſpiritualiter ſubmittendo. Nulli ergo &c. noſtræ conceſſionis, &c. Si quis autem, &c. Datum Lugduni, 3. Idus Octobris, anno V.

XII. 10. G... quondam Epiſcupum Ceſalonenſem a huc tranſtulit Innocentius IV. an. 1252. prid. Kal. Julii ex reg. Vat. ep. 1. fol. 196. anno 10.

a Cephaludenſem.

XIII. 11. Fr. ARNULPHUS b Ordinis Prædicatorum ſubſtituitur, electus à Capitulo, ab Innocentio IV. an. 1254. 2. Id. Maii, ex reg. Vat. ep. 635. ſol. 89. an. 11. vir pietate, doctrinaque celeberrimus. Mortuus eſt Viterbii an. 1279. ſepultus in communi Fratrum oſſuario ad S. Mariam ad Gradus, ubi in lapide legitur hæc brevis inſcriptio.

b De hoc vide Fontanam de Rom. Prov. p. 312. & Acclum de viris illuſt. Præd. Mand.

Venerabilis P. Fr. Arnulphus Epiſcopus Humanas ord. Præd. hic cum fratribus ſuis ſepultus jacet, qui obiit anno Domini MCCLXXIX. die xx. Auguſti.

XIV. 12. BERNARDUS Balneoregienſis Canonicus à Nicolao III. electus Epiſc. an. 1280. 3. Non. Maii, cum prius electionem, ſeu poſtulationem Capituli irritam declaraſſet de perſona Fr. Marci de Ancona Ordinis Minorum, qui à ſuis ſuperioribus ad Epiſcopalem dignitatem tranſeundi licentiam obtinere non voluit, ex reg. Vat. ep. 24. ſol. 242. an. 3. Sedit Bernardus an. 10. & ad Eccleſiam Caſtrenſem in Etruria translatus legitur an. 1289.

XV. 13. GERARDINUS Minorita à Nicolao IV. hujus ſedis Epiſcopus conſtitutus eſt an. 1289. Kal. Januarii habetur in reg. Vat. ep. 746. ſ. 276. an. II. ab eodem Pontif. conſecratus. Obiit an. 1325.

XVI. 14. Fr. PETRUS Ord. Minorum à Joanne XXII. an. 1323. 8. Idus Junii creatus. Morte mulctatus eſt an. 1338. ex eodem reg.

XVII. 15. BONINCONTRUS Thomæus Canonicus Anconitanus per Benedictum XII. huic ſedi præficitur an. 1338. 10. Kal. Aprilis. Obiit 1343.

XVIII 16. SIMEON Marcellinus Anconitanæ Eccleſiæ Canonicus Bonincontro ſucceſſit Clementis VI. auctoritate an. 1343. 14. Kal. Aug. præfuit annis plus minus 10. ex regeſt. Vat. an. 1.

XIX. 17. Fr. SYLVESTER Ariminenſis Ord. Servorum Theologus, Præſulatum hūc adeptus eſt ab Urbano V. an. 1363. id. Martii ex reg. ejuſdem Pontiſ.

18. VINCENTIUS ab Antipapa Clemente VII. intruſus an. 1386. commune debitum ſolvit Collegio, ex lib. obligationum.

19. PETRUS ejuſdem Antipapæ ſectator, poſt Vincentium intruditur.

20. DOMINICVS an. 1392. ſub eodem pſeudo Pontifice Clemente reperitur intruſus die 2. Julii in eodem lib. oblig.

XX 21. JOANNES ab Urbano VI. creatus; ejus extat mentio an. 1386. ſucceſſit legitimè Sylveſtro circa annum. 1383.

22. Fr. ANTONIUS ſedit poſt Joannem. Deceſſit anno 1393. XXI

23. ANTONIUS Antonio ſubſtituitur à Bonifacio IX. an. 1393. in lib. oblig. 25. Aug. Extat ſolutio ejuſdem pro ſe, & Fr. Antonio prædeceſſore. XXII.

24. HUGO electus ab eodē Boniſacio an. 1400. (1) XXIII

25. ASTORGIUS Agenenſis Neapolitanus, Epiſcopus Anconitanus, ſub quo à Martino V. anno 1422. Humanatenſis Eccleſia cum Anconitana perpetuò unita fuit. Quamobrem in poſterum Anconitani Præſules, etiam Humanatenſes dicti. De quibus vide ſuperius Anconitanæ Eccleſiæ Epiſcoporum noſtrorum Catalogum.

Italia Sacra Tom. I.

INTERAMNENESS EPISCOPI.

SI ulla Romanis inſcriptionibus debet eſſe fides, quam ſemper venerandæ antiquitatis amatores religioſius coluerunt, facile naſcentis Interamnæ Nartis initia reperiemus. Siquidem apud ejus Civitatis Cathedralem, in magna marmorea tabula hæc ejus initia retexuntur.

SALUTI PERPETUAE AVGUST.
LIBERTATIQUE PUBLICAE PO-
PULI ROMANI GENIO MUNI-
CIPI ANNO POST INTERAM-
NAM CONDITAM DC. III. AD
GN. DOMITIUM AHENOBAR-
BUM CON. PROVIDENTIAE
CAESARIS AUGUSTI NATI AD
AETERNITATEM P. R. FAU-
STUS TITIUS LIBERALIS VI. VIR.
AUG. ITER. S. F. C.

Gn. Domitius, ac M. Camillus Scribonianus Conſulatum geſſerunt anno 724. à Roma condita, anno 19. Imperii Tiberii Cæſaris. A quibus ſi retrogrediaris, ac recte calculum ponas, numerando 704. annos profectò reperies tantum 80. annis poſt ab Urbe fundata, Interamnam habuiſſe principium, cum ſcilicet Numa Pompilius regnaret, hoc eſt ante Chriſtianam reparatam ſalutem an. 673. Olympiadis 26. anno 4. ut incertus Auctor Olympiadum hiſt. *Olympiadis 26. ann. 4. Interamna in Italia condita eſt.* Conſtat hanc inſcriptionem ab Interamnenſibus fuiſſe compoſitam, ut Tiberio Cæſari ambitioſiſſimo Principi adularentur, cum Sejanum aulæ corruptorem, Principiſque favore dementem ſuſtuliſſet. Quo quidem tempore publicæ ſaluti, libertatique, ac municipii Genio litarunt, cum Interamna tamen jam olim à Romanis municipium fuiſſet erecta, ut narrat Florus lib. 3. c. 21. Cum Alberto Leandro nonnulli ſcripſerunt Interamnam Coloniam Romanorum fuiſſe, ſed decepti ſunt; Coloniam Interamnam deductam fuiſſe, non hanc intellexit, quæ in Umbria, inter fluminis Nartis deſidentes ramos ſituata eſt, ſed quam in Latio ſupra fluvium Lyrim muros extuliſſe videmus, quam Romanorum Coloniam Latinam antiqui Scriptores dixere. A qua ut noſtra hæc ſecerneretur, conſultò Latinorum doctiſſimus Varro lib. 4. de lingua Latina, oppidum Interamnam appellat, quod inter amnes

(1) Atque hic Ugo poſtremus fuit, qui Humanatenſem rexit Eccleſiam: Quæ deinde in eundem coire Paſtorem cum Anconitano juſſa eſt à Martino V. Et Aſtorgius Anconæ Antiſtes primus fuit, cui contigit dici Epiſcopus Anconæ, & Humanæ. *Luc.*

conſtitutum fuiſſet. Nec dubitandum eſt olim illam prolixiores protuliſſe fines, cum adhuc circa illam ſquallentes, amplæque ruinæ ſpectentur, quas cumulaſſe conſtat civilia bella. Juſſu verò Friderici I. Imperat. à Chriſtiano Moguntino Archiepiſcopo, ejuſdem Imperatoris in Italia Generali Duce deducta, & penitus deſolata fuit 1174. hæc Civitas in odium Alexandri III. Pontificis, cum ejus partes ſecuta fuiſſet. Hujus meminere Plinius, Tacitus, Hieronymus, Eutropius, Paulus Diaconus, Caſſiodorus, antiquæ Inſcriptiones, itineraria, Florus, Ptolomæus, Strabo. Territorium illius eſt, ſupra quam dici poſſit, præpingue, ac fertile, excuſſiſque non legitimis frænis ſub leni Romanorum Pontificum jugo feliciſſimè hoc tempore conquieſcit. In poſtremis Umbriæ Civitatibus haud fuit, quæ ab Apoſtolorum diſcipulis illuminatæ, Chriſtianam fidem amplexatæ ſunt. In quibus quam maximè enituerunt Chryſpoldus, ac Britius, qui ſub dura Domitiani perſecutione, nè fidem ſemel Deo datam perfidioſè perſtringerent, maluerũt ſanguinem, vitamque profundere, ut in deſcriptione Fulginatis Civitatis abunde ſupra retulimus. Ab iſtis itaque primum lac pietatis Interamna Civitas ſuxit, ſanctuſque Peregrinus, qui ejuſdem Civitatis primus Epiſcopus creditus eſt, eandem fovit, atque adauxit uſque ad profuſionem ſanguinis. Nec defuere deinceps ſanctiſſimi Præſules, qui eandem mirabiliter promoverunt, donec per Conſtantinum Magnum exoptata reddita Eccleſiæ pace, adeòque idolatria penitus extincta, effloruit, ut ex numero penè innumerabili ſanctorum Epiſcoporum, qui Interamnam rexere, prorſus appareret, à S. Romana Apoſtolica ſede tanquam à corde, ſcilicet vitæ fonte propius adfuiſſe. Primum Interamnæ templum extra muros ejuſdem ædificatum eſt, ut tempora illa tulere. Deinceps autem numero adaucto fidelium, novam Cathedralem extruxerunt Civitatis partibus intercluſam, Deiparæque Virgini in Cœlum Aſſumptæ ſolemniter dedicarunt anno 650. ſub Anaſtaſio Epiſcopo, in qua Canonici ad certam compoſiti regulam communem vitam degebant. Interamnæ attributus Epiſcopus eſt à prædicationis exordio, uſque ad annum 130. Romanæ Apoſtolicæ ſedi immediatè ſubjectus, tanquam qui in Romanæ Provinciæ Præſulibus numeraretur. Ob civiles tamen diſcordias multa paſſa eſt, præſertim cum Spoleti Duces eam penitus deſolarunt. Quamobrem cum excidio, etiam proprio Paſtore viduata eſt circa annum 833. eodemque caruit, uſque ad annum 1218. donec Honorio II. Pontif. Max. jubente illi per bullam ejuſdem Pontificis reſtitutus eſt, quæ in archivo ejus Cathedralis diligentiſſimè aſſervatur. In tam diuturno interregnu modo Narnienſes, modo Spoletini Præſules, ſive quibus Apoſtolica ſedes demandaret hoc onus, diœceſim illam adminiſtrarunt. Præſules, qui ex Interamnenſi throno jus Divinum dixerunt, ii ſunt, qui ſequuntur.

ADDITIO.

(„ *Nunc Interamnenſi Cathedrali inſerviunt cum* „ *unica dignitate Prioratus, 12. Canonici, & duo Præ-* „ *bendati Pœnitentiarius, Theologus; dignitas 200. fe-* „ *rè Scuta, cæteri 80 ſingulis annis percipiunt; Octoin-* „ *ſuper enumerantur beneficiati, aliique Sacerdotes, &* „ *Clerici inferiores. Animarum cura in Cathedrali e-* „ *xercetur per ſimplicem Sacerdotem ab Epiſcopo depu-* „ *tandum. In urbe ſupra mille lares viſuntur, & 6000.* „ *mortales. Plures ibi ſunt parochiales Eccleſiæ, 5. fæ-* „ *minarum, 3. Virorum Cœnobia, aliquot Secularium* „ *ſodalitia, duo Xenodochia, Mons Pietatis, & Semina-* „ *rium. Epiſcopale Palatium Cathedrali annexum ſatis* „ *magnificum eſt; redditus menſa Epiſcopalis, olea ſia-* „ *dit propitia, 800. ſeu 1000. ſcuta excedunt, quorum* „ *taxa eſt flor. 118. Diœceſis ad 7. millia paſſuum circui-* „ *tu extenditur, continetque oppida nuncupata*, Piede „ Luco, Papiguo, Caſtel della Rocca, *& alias ru-* „ *rales eccleſias cum animarum cura, ex quibus omnibus* „ *circiter 400. hominum capita exurgunt* Luc.)

I.

1. S. PEREGRINUS primus Epiſc. Interamnenſis fuiſſe narratur, cujus mentio fit (1) in actibus S. Sixti I. Romani Pontificis Natione Romanus fuit, rexitque hanc Eccleſiam circa annum Domini 138. Extatque ejuſdem inſuper memoria in quodam veteri Kalendario Interamnenſis Eccleſiæ. Multi arbitrati ſunt, hunc illum eundem Peregrinum, qui profectus in Galliam primus Epiſcopus Autiſiodorenſis creatus eſt, cujus Baronius meminit ad annum 142. cujuſque concelebratur feſta dies 17. Kalend. Junii, in qua die nobilem palmam tuliſſe martyrii narratur. Nec abſurdum *a* videtur, aut vero abſimile poſt evulgatam Interamnæ Chriſti ſalutem, iviſſe illum in Gallias, ibique Autiſiodorenſem primum fuiſſe declaratum Epiſcopum. Hujus meminit Petrus de Natalibus in catalogo Sanctorum, Faſciculus temporum, aliique apud Claudium Robertum in catalogo Epiſcoporum Autiſiodorenſium.

a Id negant Bollandiani, imo Autiſiodorenſis Peregrini tempora in an. 255. circiter ſub Sixto II. referunt. Maii t. 3.

II.

2. S. ANTIMUS *b* Interamnenſium primùm Epiſcopus, mox Spoletinam rexit Eccleſiam. Ejus profeſtus die 21. menſis Februarii concelebratur. S. Petri templum extra mœnia Interamnæ erexit, ubi Cathedralis ſedes Epiſcoporum emineret; quod poſtea profanatum fuit. Eius mentio celebris habetur in vita S. Concordii. Hic per totam Umbriam Chriſti Domini Evangelium divulgavit, ſed Fulginii præcipuè, ut alibi diffuſius enarravimus *c*.

b De hoc Acta SS. Febr. t. 3. p. 136.

c Obiit an. 396.

III.

3. S. VALENTINUS *d* * Interamnas ex nobili proſapia, ut videtur non nemini, cum ſanctiſſimis moribus eſſet, atque diaconatus munere fungeretur, nobiliter literis excultus à S. Feliciano Epiſcopo Fulginate, qui illam Provinciam tunc temporis per prædicationem ad Chriſtum adducere conabatur, ſupplicante populo, Interamnenſis Epiſcopus ordinatus eſt, circa annum Dominicæ ſalutis 203. in qua dignitate Valentinus ubique, & ſemper ſtudium Chriſtianæ pietatis mirabiliter oſtendit. Duas Congregationes inſtituit, alteram Clericorum, virginum alteram, è quorum numero S. Agapes fuit. Erudivit præterea in fide Saturnium, Caſtulum, Magnum, atque Lucium, qui poſtea illuſtres Martyres evaſere, quorumque meminit Martyrologium Romanum die 15. menſis Februarii, Eccleſiaque Interamnenſis concelebrat feſtum die 17. ejuſdem menſis. Valentinus deinde Romam profectus eſt, ubi ſua prædicatione, ingentibuſque patratis miraculis fibras omnes gentilitatis evulſit; in quibus illud in primis numeratur mirandum Cratonem famoſum Rhetoricum convertiſſe ad Chriſtum cum ejuſdem diſcipulis Apollonio, Proculo, ac Febo. Siquidem ejuſmodi homines, ſive quia vana ſcientia inflati ſunt, ſive quod lenociniis deinde deliniti aberrant, fere inſanabiles ſunt, atque ad veritatis lucem faſtidioſè caligant. Haud redit Valentinus deinde ad Eccleſiam ſuam, cumque ibidem in Urbe prædicando mirabiliter progrederetur, omnemque jugularet impietatem, à Placido Præfecto in carcerem conjectus eſt, atque per exquiſita tormenta tentatus. Sed cum ſe præſtaret invictum, Placidus, ne populus, qui Valentino favebat, conſterneretur ad arma, nocturna, capitalique pœna illum punivit die 14. menſis Februarii, circa annum Domini 260. ſub Aureliano Imperatore; arbitrantur alii ann. 273. nonnulli verò ann. 270. Claudio Gothico Cæſare. Martyris corpus in Civitatis vico diſcipuli ſepelierunt, ab iiſdemque excitatum templum eſt ejus nomini conſecratum (2) Anno autem 1605. Epiſcopus loci die 21. menſis Julii, ibidem in Arca Plumbea S. Valentini corpus invenit. Illius meminit Martyrologium Romanum, Beda, Vſvardus, Baronius Martyrol. Romanum, Ferrarius, & alii. Temporibus hujus S. Epiſcopi, aut paulò poſt coronati martyrio ſunt anno 270. Interamnæ SS. Claudius, Carbonanus, Tiludianus, & Planius, quorum corpora in Eccleſia ſancti Zenonis duobus milliariis ab Interamna procul honorificè requieſcunt. *S. Valentini corpus ſolemni pompa è veteri baſilica translatum in novam die 20. Jul.

d Ex App. t. 2. Hujus Acta apud Bollandianos tom. 2. Feb. p. 754.

* Ex App. tom. 2.

(1) Sed tales Actus nuſquam repoſimus: & ſi reperiremus, pro commentitiis rejiceremus: quandoquidem, tota antiquitas de illo aliud nil noverit, quam ex Catalogis Pontificalibus dedimus die 21. Aprilis. Collectores Actorum SS. Maii t. 3. p. 563.
(2) Quod modo Diſcalceati Regulares Carmelitæ incolunt. At ſacras exuvias Cathedralis Eccleſia poſſidet. Zaccarias.

Julii 1630 in novo marmoreo tumulo à Coſmo Mannuccio Epiſcopo, in majori ſacello recluſum à Leopoldo Archiduce Auſtriæ pie excitato. Legentibus proſtat inſcriptio.

D. O. M.

Sacellum hoc D. Valentino Tutelari ſuo Sereniſſimus Leopoldus Archidux Auſtriæ, ob ſingulare beneficium ejus opitulatione divinitus acceptum, grati animi, & ſtudii ergo impenſe venerabundus excitavit. A.D.M.DC.XXXII.

In novo tumulo hæc pauca ſunt inciſa verba.

HIC REQUIESCIT CORPUS BEATI VALENTINI MARTYRIS EPISCOPI, ET CIVIS INTERAMNENSIS.

Ibidem ſub majori altari alia viſitur Inſcriptio, hiſce verbis concepta.

Sacrum hac adicula Corpus D. Valentini Epiſcopi, & civis Interamnenſis, Romæ ſub Placido Præfecto anno 270. Martyrio coronati, piæ fidelium venerationi ſervatur, olim hoc loco, quem beatis exuviis, ac ſibi morituro, in terris vivens elegerat. Interamnam ad Cathedralem Eccleſiam delatum, hue demum ſolemni pompa cælo ipſo miraculis annuente, reductũ.

Ejuſdem ſancti geſta, & translationis pompam deſcripſit, & nuper edidit Franciſcus Angelonus Interamnas in hiſt. Interamnenſi, ipſe idem, qui Auguſtam hiſtoriam eruditiſſime ſcripſit, inſcripſitque Ludovico XIII. Gallorum Chriſtianiſs. Regi.

IV. 4. S. PROCULUS [a] Interamnenſis Epiſc. ac Martyr illuſtris, S. Valentino ſucceſſit. Hic ille Proculus eſt, cujus mentio habetur in actibus S. Valentini Martyris apud Surium tomo 4. die 14 menſis Februarii, & apud Petrum de Natalibus lib. 1. cap. 15. in Catalogo, ejuſdemque meminit Martyrologium Romanum die 14. menſis Februarii, quo ipſi die ejus profeſtus dies celebratur. Cæterùm, quia duo Proculi extiterunt, duoque Valentini, ita plerunque nſcitanter Scriptores, unum cum altero, alteriuſque acta cum illius confundunt, ut quæ adſerunt, videantur plerunque magis ægri capitis ſomnia, quàm quod inde veritas indagari poſſe videatur. Conſtat hunc noſtrum, de quo modo loquimur, ſub Maxim. Imperatore anno 310. apud ſuam Eccleſiam, palmam ſumpſiſſe martyrii, atque Interamnenſi dignitate fuliſſe uſque ad annum 310. Ille verò alter Proculus ſub Juſtiniano Imperatore floruit, ſubque deſævientibus Arrianis pro Catholica fide vitam amiſit, ut fuſius poſtea dicemus. Nec defuere qui hunc Proculum cum altero ejuſdem nominis Milite, qui Bononiæ per exquiſita tormenta martyrii gloriam eſt aſſecutus, confunderent. Sed hic Interamnas non fuit Epiſcopus, qui ſuccinctis armis militare ſoleret; tametſi noſtri Proculi nepos eſſet, ut ex ejus martyrii actibus perſpicuè colligi poteſt. Fuiſſe autem duos Proculos, duoſque Valentinos, qui Interamnenſi Eccleſiæ præfuerunt, Baronius in notis ad Martyrologium Romanum, die 14. menſis Aprilis, liquido commemorat. Ferrarius in ſuo catalogo Sanctorum Italiæ, ſecundum Proculum pro primo rejicit in diem 14. menſis Aprilis; dumque ſcriptores reconciliare conatur, denſiores tenebras veritati offundit; cum ſanè conſtet primum Proculum temporibus Maximiliani Imperatoris vixiſſe, hoc eſt, multo antequam Arriana lues, Catholicam puritatem deformaret, ſub cujus Tyrannide Secundus Proculus per tormenta exceſſit in Cœlum.

[a] De hoc item Bollandius t. 2. Febr. p. 863.

V. 5. S. VOLUSIANUS S. Proculo ſucceſſit circa ann. 310. ſuoque anteceſſori pietatis ergo ſacellum conſtruxit, cujus memoria habetur die 8. menſis Januarii, ut colligitur ex quadam antiqua tabula Interamnenſis Eccleſiæ. Tametſi apud nullum omninò auctorem reperire potuerim res præclarè geſtas, quas ad poſteritatis exemplum jacerem in commentarios.

Italia Sacra Tom. I.

6. S. SYRUS vixit temporibus S. Sylveſtri Papæ, interfuitque Concilio celebrato anno 342. (1) Deceſſit die 12. menſis Septembris. Poſt cujus exceſſum, cum Catholici perantiquum ſanum expurgaſſent, in quo olim regnaverat Idolorum impietas, S. Syri nomini conſecrarunt, ejuſdemque venerandas reliquias ſub confeſſionem honorificè intulere. VI.

7. ANTHEMIUS deceſſit circa annum 430. inque Baſilica Valentiniana ſepultus fuit, cujus antiquiſſima inſcriptio in ejus Templi ruinis reperitur. VII.

8. AELONIUS fato functus eſt anno 436. die 9. menſis Septembris, ſepultuſque eſt in Baſilica Valentiniana; cujus item in ejus Templi ruinis antiqua inſcriptio reperta eſt, in qua notabatur dies ejuſdem exceſſus. VIII.

9. PRAETESTATUS, interfuit Romanæ Synodo, Julio Pont. Max. ſedente an. 467. (2) deceſſit autem anno 487. defunctumque Baſilica Valentiniana excepit. IX.

10. CONSTANTINUS Prætextato ſucceſſit 487. quo ipſo anno Romano Concilio ſub Felice Pontifice & ipſe interfuit. (3) X.

11. PETRUS nobili proſapia Interamnas, Epiſcopus adlectus circa ann. 490. ſedit ann. 30. ſepultus jacet in Baſilica Valentiniana cum hoc Epitaphio. XI.

Hic requieſcit Petrus Epiſcopus, qui vixit ann. XXX. G. D. E.

12. S. FELIX Interamnenſis Epiſcopus an. 499. (4) omnibus Conciliis Romæ celebratis ſub Symmacho Papa interfuit, uſque ad annum 515. In ſumma Eccleſiæ tranquillitate quievit, ſepultuſque eſt in Baſilica Valentiniana. XII.

13. S. VALENTINUS [b] hujus nominis II. ex nobili genere ortus, cum ſanctiſſimè educatus fuiſſet, inque Divinis literis nobiliter eruditus, Gelaſio I. Pontifice, Romæ agens, ab eodem Eccleſiæ S. Euſebii prælicitur; unde nonnulli arbitrati ſunt ejus tituli Presbyterum Cardinalem fuiſſe. Satis autem conſtat, poſt ſupramemorati Felicis exceſſum Interamnenſis Eccleſiæ, quæ olim Tyria vocabatur, fuiſſe declaratum Epiſcopum. Hic factis, exemplis, mirabilique doctrina, plures ex Arriana ſecta in Catholicæ pietatis tutiſſimas partes traduxit; cumque ſingulari virtute, vitæque innocentia diu Interamnenſibus præluxiſſet, meritis cumulatus evolavit in Cœlum die 7. menſis Januarii, ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Zenonis extra Civitatem, ubi ejuſdem dies profeſtus ſolemniter celebratur. Ceterùm de Valentini exceſſu, publicæ illius Eccleſiæ tabulæ narrant exceſſiſſe illum anno 526. illamque Eccleſiam rexiſſe triginta ipſos novem annos. Quod ipſum cohærere non poteſt, cum ejus anteceſſor Felix viveret 515. Proculus autem ſucceſſor anno 533. quod potuit accidiſſe ſcriptorum errore, qui numerum inverterint. Sicuti etiam in S. Valentini actibus reperitur ſcriptum, illius corpus à Longobardis Tridentum fuiſſe delatum, ac poſtea Patavium Bavariæ; quod de noſtro Valentino non eſt intelligendũ, qui Interãnenſis Epiſcopus fuit, ſed de Valentino Epiſcopo Patavino, qui deceſſit 1120. Hic autem, de quo modo loquitur, juxta ſaniorem computationem anno 523. ut Ferrarius notat, deque ipſo loquitur in catalogo, aliique non pauci. XIII.

[b] De hoc Bollandus in Actis SS. Febr. t. 2. p. 172.

14. S. PROCULUS hujus nominis II. natione Syrus, ut nonnullis placet, in Italiam deſcendit Juſtino imperante, Valentinoque ſucceſſit, qui non ſolum ſanctimonia vitæ, ſed etiam ſuæ doctrinæ mucrone mirabiliter Arrianorum ſectam afflixit, non modo Interamnæ, ſed Spoleti etiam; aliiſque Umbriæ Civitatibus. In quam Provinciam cum ſæviſſimus Totila penetraſſet, Epiſcopum Proculum tortum, capitis ſententia Bononiæ damnavit, juſſitque Intera- XIV.

Ii 2 mnam

(1) An in Concilio citato ſederit Syrus, latet, cum nullum comperiatur Epiſcoporum, qui in eo conſederint, nomen. *Luc.*
(2) Interfuit Romanæ Synodo ſub Hilaro Papa an. 465. Hinc dele mendum interfuiſſe Synodo ſub Julio an. 467. *Luc.*
(3) At id non conſtat ex Catalogo Epiſcoporum, qui in eo Concilio deſcribuntur. *Luc.*
(4) Verum ſi Petrus proximè prædeceſſor ſedit annos 10. poſt annum 490. quo Præſul eſſe cœpit, quonam jure Felix hanc infulam obtinebat ann. 502. &c. Erroris redarguere antiquum ſepulchrale monimentum vecordiæ cenſemus. Conſtantinum delere in animo eſſet, & abradendus ſanè ſi præſentiam ſuam unicè exponeret e Concilio Rom. cui interfuiſſe perperam dicitur. Servandus tamen jure antiquæ deſcriptionis Indiculus Epiſcoporum hujus Eccleſiæ, occurrendumque jubar hujus Catalogi diſpoſitioni deſcribendo Prætextatum, qui nono ponendus eſt loco, Epiſcopatum jam exegiſſe paulo poſt an. 465. Subinde vix in ea ſede fuiſſe Conſtantinum decimo loco, & undecimum jam ceſſiſſe Petro an. 470. Felix verò poſt annum 504. nulli alteri interfuiſſe legitur Concilio; Quare vigore Conciliorum negandum eſt vixiſſe uſque ad an. 515. & in hac re ruſum corrigenda ſeries Ughelli. *Luc.*

mnam vix è veteribus ruinis reſurgentem, iterum mulctari excidio. Paſſus itaque Proculus martyrium eſt anno 542. (1) 1. die ineuntis Junii. S. Antoninus in hiſtoriis vult S. Proculum 1. die Januarii martyrium perpeſſum fuiſſe. Hujus Secundi Proculi Interamnenſis Epiſcopi acta multi ſcriptores cum Primi Proculi actis incoſultiſſimè confuderunt, ut ſupra diximus.

XV. 15. SYRUS ejus nominis II. ſucceſſit Proculo, exceſſit anno 554. ex tabulis ejuſdem Eccleſiæ.

XVI. 16. VALENTINUS hujus nominis III. Epiſcopus fuit Narniæ (2) ac Interamnæ excisæ ann. 558. ita in prædictis tabulis.

XVII. („ S. CASSIUS *Narniæ dum in ſacris præeſſet,* „ *Valentino decedente, curam ſimul aſſumpſit Interamnenſis Ovilis, ut in Narnienſium Catalogo ipſe notat Ughellus.* Lucent.)

XVIII * Ex App. tom. 2. 17. * S. JUVENALIS, ejus nominis II. Epiſcopus Narnienſis, poſt Valentinum circa annum 558. Eccleſiam Interamnenſem pie, ſancteque rexit ad multos annos, tandem anno 565. obdormivit in Domino die 3. Maji. Interamnenſibus quidem venerationi eſt, quod per ea tempora cum Interamna deſolata jaceret, qui Narnienſis Epiſcopus erat, etiam Interamnenſibus jus divinum dicebat. Hujus ſancti Epiſcopi, quem nonnulli martyrem vocant, ſacrum corpus in civitate Foſſana Pedemõtis regionis honorifice requieſcit, de quo vide infra in Epiſcopis Narnienſibus.

XIX. („ *JOANNES ſucceſſit, de quo vide, quæ pronunciamus inter Narnienſes.* Lucent.)

XX. a 591. 18. PROIECTITIUS Epiſcopus („ *Narnienſis,* „ *& Interamnenſis.*) 59 54 cui ſcribit S. Gregorius Papa Epiſt. 2. lib. 2. in regeſtis.

XXI. 19. CONSTANTIUS Epiſcopus Narnienſis, ac deſolatæ Interamnæ, quoddam favorabile diploma M. Gregorii ſubſcribit, indultum monaſterio S. Medardi in Gallia. Eidem etiam S. Gregorius Magnus literas dedit. Fato functus eſt anno 605. („ *Interfuit etiam Conciliis ſub Gregorio M. ann. 595. & 601.* „ Lucentius)

XXII. b Et Narnienſis. 20. ANASTASIUS natione Syrus, Interamnenſis Epiſcopus b. ex inſtinctu divino acclamatus eſt circa annum 606. alii electum fuiſſe contendunt ann. 542. obiiſſe verò an. 553. Interfuit certè Concilio ſub Martino Pontifice anno 652. Sanctè, piè que Interamnenſem rexit Eccleſiam per multos annos, Arrianorum reliquias fugavit, fuditque, ſalubrioribus legibus gregem ſuum continuit, labentes per Diœceſim munificentiſſimè reparavit Eccleſias, inque Civitate Cathedrale Templum erexit Deiparæ Virgini Aſſumptæ conſecratum. Hujus Epiſcopi temporibus, Sigiſmundus, Attiliuſque ejus Provinciæ Principes Interamnam exciſam reædificare inſtituerunt, quæ deinde S. Paſtoris exemplis vitæque ſanctimonia ſenſim crevit in Urbem. Interea Anaſtaſius in pace deceſſit anno 653. die 17. menſis Auguſti, ſepultuſque eſt in Cathedrali à ſe conſtructa. Ejus ſacrum corpus primum repertum eſt, ex divina revelatione integrum anno 939. inque magnifico ſepulchro ſub ſacello ejus nominis dicato reconditum, cujus inventionem incredibilia patrata miracula illuſtrarunt, Secundò temporibus XIII. Gregorii lucem aſpexit, an. 1575. die 15. menſis Junii, illatumque eſt in ſacellum ejus nomini munificentiſſimè conſecratum. Meminit hujus Romanum Martyrologium die 17. menſis Auguſti, extatque ejuſdem memoria apud Ferrarium in catalogo Italicorum Sanctorum.

* Ex App. tom. 2. *Hic vero totum id, quod n. 21. de S. Tigridio, & n. 22. de S. Remedio diximus, ex albo Interamnenſium Epiſcoporum expunge, cum revera S. Tigridius, & D. Remedius, quos cum clero in Vaſpigio quodam chimærico Caſtello à Longobardis de Interamnenſi ſede deturbatos commoratos fuiſſe narravimus, nunquam ii Interamnenſes in Umbria fuerunt Epiſcopi, ſed Vapincẽſes Præſules in Gallia, quæ Urbs Vapincum, ſeu Vapingum, & Vapereoſium, ſeu Gabicenſium, inter civitates Delphinatus in Allobrogibus, ſeu Narbonenſi 2. quæ & Aquenſis recenſetur apud Aimorinum, Antoninum, Myræum, Claudium Robertum, cæteroſque Geograph. ſcriptores, eſtque ſuffraganea Aquenſis Archiepiſcopi, cujus Eccleſiæ Tigridius, & Remedius fuerunt Epiſcopi, teſte Claudio, aliiſque. Hos duos ſanctiſſimos Præſules ex aliorum vecordia male inter Epiſcopos hujus Interamnenſis Eccleſiæ retuli in 2. tomo. Ingenue enim fateor, me à quodam Interamnenſium antiquitatum everſore deceptum fuiſſe, qui ut propriam oppleret vanitatem, Epiſcoporum Interamnenſium Dypticas, tabolas, monumentaque effinxit, corrupitque ad nauſeam, meque calamo currentem circumveoit, decepit incautum, & in errores impegit, quos cum non potuerim ex properantia ſcribendi provocare ad pyram, noſtra Interamnenſium Epiſcoporum ibidem nonnihil claudicavit narratio. Errorem auxit modernus alius ſanctorum aliquorum geſtorum ſcriptor, ab eodẽ vaniſſimo homine circumventus, cujus malitiam, ſeu inſcitiam nuper detexit eruditus, & veridicus hiſtoriarum patriæ ſcriptor Franciſcus Angelonus. SS. Tigridii, & Remedii Vapincenſium in Gallia Epiſcoporum meminit Martyrol. Roman. & Uſuard. quibus adſtipulatur Baron. in notis 3. Febr. de quibus etiam legendus Andreas Sauſſay Pariſinus eccleſiaſticarum rerum eximie doctus & eruditus in ſuo martyrolog. Gallicano, ubi die 3. Februarii de SS. Remedio, & Tigridio Vapingi Epiſcopis hæc habet: *Vapingi ſub Aquaſextia Metropoli in Phocenſi provincia S. Remedii Epiſcopi itidem, & confeſſoris, qui S. Tygridi ob præclaras virtutum dotes ſuffectus, iiſdem veſtigiis inhærens Eccleſiam creditam magna laude, & copioſo fructu paſtoralis vigilantiæ direxit, datiſque divinitus perfectæ ſanctitatis indiciis, eodem tramite, quo deceſſor aulam cœleſtem ingreſſus eſt.* De Tigridio verò hæc antea die 2. ejuſdem menſis Febr. dixerat. *In territorio Vapicenſi S. Tygridis Epiſcopi, & confeſſoris.*

21. CONSTANTINUS * qui & Conſignetius, XXIII * Ex App. tom. 2. & Coſentinus dicitur, ſucceſſit Anaſtaſio 653. Deceſſit 12. Kal. Aprilis anno 726. ſepultuſque eſt in ejuſdem Eccleſiæ confeſſione.

22. TRANSMUNDUS (3) Spoletinorum Dux Foroaldi filius à Zacharia Pontifice Interamnenſium ordinatus Epiſcopus fuit, vixitque in ea dignitate ad annum 760. decedenſque tumulatus eſt in Baſilica Valentiniana. Hic ille Tranſmundus eſt, Dux idem bellicoſus, ac factioſus, qui cum contra Luitprandum Longobardorum Regem rebellaſſet, interque Fanum Forumque Sempronii auſus fuiſſet ſigna conferre, victus à Rachis, Aſtolphoque Forojulii fortiſſimis Ducibus, Spoletum ibi ſe tuturus confugit, ſed continenti obſidio preſſus, rebuſque ſuis diffiſus, cum ſe ad nutum dediſſet victori, à Luitprando Rege omni honore ſpoliatus, Aſprandum Spoletinorum Ducem ſucceſſorem excepit, juſſus ipſe interim Eccleſiaſticam Tonſuram ſubire, ut cum diverſo vitæ ſtatu, etiam conſilia ſaniora indueret, qui deinde, ut ſupra docuimus, à Zacharia Pontifice Interamnenſium Pontifex declaratus eſt; ſive ut ea dignitas viro jam tunc dejecto decori eſſet, ſive ut rebus ſacris magis addictus, conſilia belli in totum deponeret. Tranſmundi autem meminit Sigonius lib. 8. Baronius, pluresque alii præter Interamnenſis Eccleſiæ tabulas.

(„ *N . . . . cujus nomen ignoratur, in ipſa Interamnenſi Baſilica in locum demortui Conſtantini ordinatus in gratiam Longobardorum Regis à Zacharia Papa an. 714. ut habetur ex Anaſtaſio biblioth. eo anno apud Baron. n. 32.* Lucent.) XXIV

Cæ-

(1) Scribendum an. 546. quo Totilas reſumens ferociam, quam depoſuerat hortatu S. Benedicti Abbatis, in Epiſcopos Catholicos dirè ſe geſſit, uti ex Baronio. *Luc.*

(2) Perperam Valentinus aſſeritur Narnienſis Epiſcopus, cum nec in ſerie Narnienſium numeretur, & eo tempore Narnienſis Epiſcopus erat CASSIUS: Qui, defuncto Valentino, præcipiente Vigilio Papa, curam ſimul aſſumpſit Interamnenſis Ovilis, tenuitque uſque ad an. 558. quo migravit ad Dominum. Ughellus etiam in ſerie Narnienſium notat Caſſio commendatam fuiſſe Eccleſiam Interamnenſem: Nec tamen hic eum Epiſcopis Interamnenſibus, ut eſt inſerendus, inſeruit. *Luc.*

(3) Franciſcus Angelonus Tranſmundum, quem nos inter hujus Eccleſiæ Epiſcopos annumeravimus, à ſuo expulit Catalogo, ejuſque loco ab eodem Zacharia Papa delectum quemdam Anonymum narrat, longe diverſum à Tranſmundo, qui nunquam Interamnenſem ſedem aſſecutus eſt, eo teſte. *Ughellus in append. Lucent.*

Cæterum cum Inreramna ex Spoletinorum Ducum potentia poſt deceſſum Tranſmundi *a* iterum paſſa eſſet excidium, ireruмque à Civibus reſtaurata temporibus Benedicti Papæ III à quo ſequenti privilegio exornata fuit, quod in archivo ejuſdem Civitatis aſſervatur.

a Anonymi.

In nomine D. & Salvatoris Jeſu Chriſti anno. ab Incar. ejuſdem D.N.J.Chriſti 857. menſe Maii, indict. 6.

HOneſtum nimis, & neceſſarium videtur eſſe negotium . . . . aſſequi ſervitia pro remuneratione ſui laboris ex noſtris rebus, ac publicis cauſis eis concedimus, & condonamus. Divinum namque præceptum eſt, ut ſequatur vota fidelium fructum tamen laborum, ac præmium, qua authoritate D.N.J.Chriſti Salvatoris, atque B.Mariæ ſemper Virginis, ſanctorumque Apoſtolorum Principis Petri, & Pauli, omniumque ſimul Sanctorum, Ego D.Benedictus III.Papa, ac Gubernator S. & Apoſtolicæ ſedis, totiuſque Eccleſiæ univerſum per orbem de præſenti die, Domini concedente gratia, atque eius Divina auſpicante clementia, ſimulque ſuggerente gratuita pietate, damus, & concedimus authoritate Domini Salvatoris vobis habitatoribus Civitatis Teramnenſis maiori, & minori natu, veſtriſque hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum, ideſt totam iam dictam Civitatem, cũ muris, & ædificiis, decurſibus aquarum, & alveis, ac marginibus, indeq; concurrentibus, & cum tota ſua pertinentia, cum vallibus, collibus, montibus, ac planiciis ſundura, ac vocabula circumquaque poſita. Inſuper concedimus vobis alias res per hos fines, ſicut tranſire videtur per ſtradam Dominitam, & exire videtur per portam, quæ dicitur Romana, & per antiquum pontem ſubiitque in colle, qui vocatur Altilianum, & per iam dictum collem deſcendit in foſſatum, quod vulgari nomine dicitur Cuda, deinde pergit in lagia, & per decurſus iam dictæ lagiæ deſcendit in furcam, quæ vocatur Petra de confinio, deinde ſubit per montem, ubi dicitur Aquævivæ, atque de hinc aſcendit in montem, qui dicitur Matum, ac pro montanis, vallibuſque tranſire videtur per montem ad agrum, qui dicitur Ruſclum. atque deinde deſcendit per viam, quæ pergit in marmora, deinde deſcendit per marginem montis in alveo fluminis in loco, ubi mergere videtur aqua iam prænominata marmora, ac per decurſus iam ſupradicti fluvii decurrit in iam dictam Civitatem Teramnenſem. Infra hos verò fines, atque vocabula concedimus vobis, veſtriſque hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum caſtris, muris, aliiſq; ædificiis, terris, vineis, pomis, aliiſque arboribus, fructiferis & infructiferis, montibuſque, cum vallibus, cultum, & incultum, aquis, decurſibuſque earum, cum introitu, & exitu ſuo cum omnia, & in omnibus quantum infra ſe, & ſuper ſe habere videtur, vel in antea haberi, apparere habetur, ad honorem D N Jeſu Chriſti, & B. Mariæ ſemper virginis, & B. Petri Apoſtolorum Principis, ad utilitatem verò veſtram, ſucceſſorumque veſtrorum . . . . ſanè videlicet ratione, & convenientiæ concedimus vobis jam ſupradictis res veſtriſque hæredibus, & ſucceſſoribus in perpetuum, quia in omnibus ſemper nobis obedientes fuiſtis, atque in utilitatem, ſervitiumque noſtrum parati eſtis, & in futurum ſpontaneè promittitis adimplere in ſancta, ſummaque ſede Apoſtolica confirmo habere vos, ac poſſidere vos, veſtroſque hæredes, vel ſucceſſores in perpetuum cum Domini benedictione, noſtraq; noſtrorumque ſucceſſorum inſuper obligo, atque confirmo. Si quis autem, vel temerarius in aliquo moleſtare, aut inquietare, ac litigare per quodlibet ingenium voluerit, aut contra hanc noſtræ conceſſionis chartulam contrarius extiterit, ſiat anathema, & anathemata, inſuper ſiat, compoſitor in ſũma, & Apoſtolica ſede c lib auri optimi, ſoluta verò pœna, hæc chartula ſemper ſiat ſtabilis in perpetuum. Joannes nepos Domini Pontificis, Gualterius ſimiliter nepos eius teſtes, Sanxo, Comes Raynerius de Joſeph, Adam de Alberto teſtes.

Ego Petrus Scriniarius S R E hunc præceptum per juſſionem D Benedicti III. Papæ, manu mea ſubſcripſi.

Per annos quingentos Paſtore viduata eſt Civitas Interamna, & eo amplius, uſque ad annum ſcilicet 1218. donec ab Honorio III. eidem dignitas Epiſcopalis reſtituta eſt. Dum autem proprii Paſtoris non reverebatur arbitrium, modo Narnienſes, modo Spoletini Epiſcopi, ut Romanus decreverat Pontifex, leges præſtolabatur. Eccleſia verò Cathedralis à Priore, & Canonicis ita moderabatur, ut neminem præter Romanum Pontificem ſuperiorem agnoſceret; Quos Otho IV. Imp. anno 1209. ſequenti cohoneſtavit privilegio.

Otho IV. Dei gratia Romanorum Imperator, & ſemper Auguſtus, ad æterna vitæ præmium, & temporalis Regni incrementum.

PLurimum nobis prodeſſe non ambigimus, ſi loca divino cultui mancipata, in ſuo jure manutenere ſtuduerimus, & circa eorum commoda curam & operam impenderemus diligentem. Quapropter univerſis Imperij fidelibus tam &c. duximus declarandum, quod nos fidelium noſtrorum Prioris, & Canonicorum S. Mariæ, ſanctique Anaſtaſij Interamnæ ſupplicationibus pium præbentibus aſſenſum pro ſalute noſtra ipſam Eccleſiam, jura quoque, & omnes ejus poſſeſſiones, quas in præſentiarum legitimè obtinet, aut in futurum dante Domino juſtè fuerit adepta, ſub ſpeciali magnitudinis noſtræ recipimus protectione, confirmantes jam dictis Canonicis pro tempore Domino ibidem famulantibus, decimas pontium, & ut eoſdem pontes, quoties opus fuerit, de lapidibus reficiant, plenam illis tradimus facultatem, præterea de Imperiali clementia Priori, & ipſius fratribus indulgemus, ut quicumque juſtitiam ipſi Eccleſiæ requiſitus à Priore, & fratribus non fecerit, poſt compellationẽ Poteſtas, ſive Conſules, qui pro tempore fuerint, eos prout juſtitia exiget, in poſſeſſionem mittant, & defendant. Quod ſi forte facere neglexerint, poſt tertiam requiſitionem à Priore, & fratribus factam, liceat eis poſſeſſionem intrare, & ſicut ea rationabiliter adepta fuerit Imperiali authoritate quietè, & pacifice poſſidere. Si quis igitur ſuprafatos Priorẽ, & fratres &c. Dei genitricis, & Virginis Mariæ, & S. Anaſtaſij Interamnæ ſuper his, quæ imperialis clementia eis indulſit, & confirmavit, aliquatenus moleſtare præſumpſerit, iram tremendi Judicis, & Majeſtatis noſtræ gravem offenſam ſe non dubitet incurſurum, atque in vindictam temeritatis, 60. libr. auri cõponat, dimidium Cameræ noſtræ, & reliquum in viris piis &c. Ad cujus rei certitudinem hanc paginam conſcriptam ſigillo noſtro juſſimus communiri.

Datum Interamnæ ann. Dom. 1209. Kal. Jan. ind. 13.

*23. BENEDICTUS (1) civis, & Epiſcopus Spoletanus poſt tot ſecula Interamnenſis Epiſcopatus adminiſtratione ab Honorio III. anno 1217. ſpoliatus contra Petrum Priorem, cæteroſque Interamnenſis Eccleſiæ clericos tum ſub Innocentio III. tum verò ſub eodem Honorio jus, quod anteceſſores ſui in ea Eccl. acquiſierant, quantum valuit, infracto animo ſuſtinuit, ut ex ſequenti diplomate ex regeſt. vatic. deſumpto fol. 202. liquido patet.

* Ex App. tom. 1.

HONORIUS EPISCOPUS, Servus Servorum Dei.

Dilectis filij Petro Priori, & Clericis Interamnen. Salutem, & Apoſtolicam benedictionem.

VEn. fratri noſtro Benedicto Epiſcopo cum quibuſdã Canonicis Spoletanis, & tibi fili Prior cum clericis S. Mariæ Interamn. in bon. mem. Innocentij Papæ prædeceſſoris noſtri præſentia conſtitutis pro eadem Eccleſia ſupplicabatur humiliter, & cum Cathedralis fuit ab antiquo ita quod inter alios, & glorioſos Martyres Valentinum, & Proculum, & Anaſtaſium confeſſorem meruit habere Pontifices, non obſtante quod aliquanto tempore propter inopiam languerat proprij Paſtoris deſtituta ſolatio, reſtaurare dignaremur in ipſa Epiſcopalis dignitatis honorem; quia cum per Dei gratiam, & populus ſatis abundet, & adeo ferveat ejus devotio, quod plena manu conferentibus omnibus in communi de competenti dote, ac idoneis ædificijs providetur contra damnum, quod rerum defectus hactenus intulit, deberet ſuffraganſe jam copia reſtaurata; ſic ceſſante cauſa, ceſſet effectus. Sed ad hæc objecta fuerunt primo longinquitas temporis, quo Interamnen. Spoletana poſſedit Eccleſia tanquam ſuam, cujus dicebatur memoria non extare; ſecundo conceſſiones quorumdam Romanorum Imperatorum, quorum unus Comitatum Civitatis Interamnenſis, & alius Monaſteria, & quaſdam Eccleſias Civitatis ejuſdem, Spoletanæ videbatur Eccleſiæ conceſſiſſe. Tertio, confirmationes quorum-

(1) Hic Benedictus non fuit Interamnenſis, ſed Spoletanus Epiſcopus, unde expungendus ex hac ſerie. *Zac.*

rumdam Romanorum Pontificum, qui conceſſiones Imperatorum, & ſpecialiter plebis S. Mariæ Interamnenſis, ut privilegiorum verbis utamur, inter alia Spoletano Epiſcopo conſervabant. Quarto, quod olim inter Spoletanum Epiſcopum, & clericos Eccleſiæ veſtræ talis compoſitio intervenit, ut nullum ad beneficium, ſive partem beneficii reciperent, ſine ipſius aſſenſu, & quod eidem annuatim hoſpitia duo darent, ut ſtuderent, ac prædicarent, ut Interamnenſes laici ſolverent decimas, & mortuaria Epiſcopo Spoletano, per quæ tria, tam in Eccleſiis, quam Clericis, & laicis jus Epiſcopale recognoſci eidem Epiſcopo dicebatur. Ad quæ fuit à vobis reſponſum Primo, quod ſi Spoletanus Epiſcopus, Interamnenſem Eccleſiam Spoletanæ ſubjectam ab antiquo fuiſſe proponeret, præteriti curſum quantumcumq; temporis allegaret, quaſi obſtaculum præſcriptionis opponens, cum res ſuas nemo præſcribat, & nullorum acquirat in proprio ſervitutem, quod ſi eam tenuit commendatam, ſicut interdum Conſtantius Narnienſis fuit Epiſcopus, quia commendatarius ſibi nomine poſſedit, & per conſequentiam non præſcripſit, cum in talibus, ſecundum canonicas ſanctiones, bona fides, juſtus titulus, & continua poſſeſſio requirantur. Secundo, quod Imperialis conceſſio nihil ſpiritualis juris auferre potuit, vel adſerre cum laicis, quantumcumque religioſis, diſponendi de rebus Eccleſiaſticis nulla ſit attributa facultas. Quapropter is, qui loca religioſa voluiſſe conferre videtur, nil contulit; cum regulariter plus juris in alium, quam habeat quis transferre non poſſit, & ſic quamvis donationis verba protulerit, effectum conferre nequivit, nec in generali comitatus donatione, ſi etiam in tẽporalibus tenuiſſet, cum eo tempore terrã illam per uſurpationẽ cõtra Eccleſiã, Imperiũ poſſideret, quod ſpiritualis juris exiſtit. Dici debet, quaſi cũ univerſitate tentaſſe, quoniã nec particulariter, nec cum toto habere potuit id donator. Tertio, quod per cõfirmationes Romanorũ Pontificũ generales, nihil videtur adjectum, cum firmum non præceſſerit, quod ſic potuerit confirmari, quia per eas, novum jus non conſuevit acquiri, ſed robur adiicitur legitimè acquiſitis. Unde in privilegiis continebatur exhibitis clauſula conſueta, videlicet, ſicut juſtè, ac canonicè poſſidetis. Quarto, quod & ſi forte præfatis clericis allegata compoſitio præjudicium aliquod potuiſſet adferre, poſteris nocebat, cum enorme diſpendium vacantis Eccleſiæ fuerit attentatum, præſertim cum, & quilibet Epiſcopus alius, cui recommendata fuiſſet Eccleſia, potuiſſet percipere talia ſine præjudicio libertatis. Pro Spoletanis autem fuit propoſitum, quod ſi haberent neceſſe recurrere ad præſcriptionis auxilium, nec commendatã, nec ſuam fuiſſe Interamnenſem Eccleſiam allegarent, ſed poſſe-diſſe pro ſua, & ab eo tempore, cujus memoria non extabat, unde etiam ſi quid præſcribere cœperat ab initio bonam fidem non habuerit, potuit poſtea bona fide poſſidere ſucceſſor, à quo ultra tempus illud effluxit, quod exigitur ad præſcriptionem quadragenariam confirmandam; prætereà per conceſſiones Imperatorum, & confirmationes Romanorum Pontificum, ſi forte jus plenum Spoletana Eccleſia non fuiſſe adepta, titulum tamẽ probabilem habuit, ut ſic Interamnenſem Eccleſiam poſſidendo pro ſua, præſcriptionem canonicam bona fide, ac juſto titulo conſumaret. Cæterum ſi Cathedralis fuerat, non latuit illos Romanos Pontifices, qui inter Eccleſias alias S. Mariam Interamnenſem Eccleſiam per authentica privilegia confirmarunt Eccleſiæ Spoletanæ, & ſic conſenſu tacito, quinimo facto talis expreſſo, eam ſubiicere videbantur, cum illa cui confirmatur major haberi conſueverit confirmata, & conſequenter Interãnenſem Eccleſiam Epiſcopali dignitate privatam fecerunt, quoniam alias ſatis eſſet ridiculum, ut Epiſcopalis, Epiſcopali ſubjecta dicatur, unde non abſque cautela, cum eadem confirmata fuit Eccleſiæ, plebs extitit nominata, quaſi nollet eam fore Cathedralem in poſterum confirmator. Compoſitio non allegata ſuperior, non ſolũ præteritis, ſed etiam præſentibus, & futuris dicebãt præjudicium generaſſe, cum ſucceſſores illorum, cum quibus inita fuerat, ſic in emolumenta, ſic & in damna ſucceſſerunt tempore nihilominus tanto ſilentes, quod etiam, ſi qua illis contra compoſitionem eandem actio competere potuiſſet, fuit omnino præſcriptione ſublata. His autem ſic fides adimi videbatur; eſt quidem cautum in jure, quod ubi Epiſcopatus certi ſunt limites, præſcribi non poſſunt, ne ſtatus provinciarum, ſive diœceſum confundantur. Multo ergo minus Epiſcopalis dignitas præſcriptione non tollitur, ex qua nimia confuſio ſequeretur. Porro Spoletanus nequivit Epiſcopus Interamnẽſem Eccleſiam per præſcriptionem hujuſmodi, Pontificali dignitate privare, cum ſua debuerit eſſe contentus, & alienam poſſidere, vel quaſi poſſidere nequiverit, ut diceretur unus, vel ſimplex Epiſcopus duas dignitates Epiſcopales habere, ac ratione unius major, & ratione alterius minor haberi, ut novo jure, nec Metropolitanus, nec ſimplex Epiſcopus haberetur; nec obviat, ut dicatur non dignitas, ſed Epiſcopalis locus præſcriptus, cum nec dignitas propter prædicta, nec locus dignitati connexus potuit ſede vacante præſcribi. Prætereà cum Interamnenſis Eccleſia proprio gaudebat Pontifico, immediatè Romano Pontifici ſubjacebat, contra quem ſola centenaria currit præſcriptio, de qua Spoletanus Epiſcopus per tempora ſchiſmatum, quæ aliquando per 40. annos, & aliquando 10. & 8. duraſſe noſcantur, idem medio ſubducantur, prout debent de jure deduci. Docere non poſſet, cum tot annorum teſtes idoneos invenire nequiret, & ſic compoſitio illa non obviat, ut Eccleſiæ Romanæ præjudicet, quando de mera juſtitia Cathedralem ibi reſtauret honorem, & obedire cogantur clerici, qui pro tempore fuerint Cathedrato, quoniam ſi etiam componentes aliquod præjudicii ad poſteros tranſtuliſſent, ſedi vacanti nocere non poterat, & futuro præjudicare Paſtori, alioquin poſſent ſubjecti, cum vellent juga ſuorum Prælatorum excutere, ſi ſic prælationis electio ſubjaceret arbitrio ſubjectorum. Satius quia pro non dato habetur, quod ab eo datur, qui dandi non habuit poteſtatem, & dici non debet juſtum poſſeſſionis titulum contuliſſe, qui poſſidere nequivit nullum probabilem titulum citra ſpiritualia per conceſſionem Imperialem Spoletanus Epiſcopus fuit aſſecutus. Hæc confert, ſi forſitan erravit, quaſi juris ignarus, talia de manu recipiens laicali, cum ſtultus melioris conditionis eſſe non debeat, quam peritus. Per confirmationes quoque Romanorum Pontificum novum poſſeſſionis titulum Spoletanus non acquiſivit Epiſcopus, cum ea tantummodo confirmarint, quæ juſtè, ac canonicè poſſidebat. Porro licet plebem S. Mariæ Interamnenſis videatur inter alias Eccleſias in ſuis privilegiis confirmaſſe, non propter hoc ſequitur, quod de Eccleſia intellexerint Cathedrali, cum non ſimpliciter Interamnenſem Eccleſiam dixerint, ſed plebem S. Mariæ Interamnenſis, & forte non abſque cautela, nec ideo, quod ſciebat Cathedralem Interamnen. fuiſſe, ſequitur, quod ſciverint talem hanc eſſe, quam plebs ſimpliciter inter alias vocabat, per quod plus impetrantis notatur obiectio, quam liberalitas confirmantis, cum confirmationes hujuſmodi ſuſpicione non careant, ubi nomen ſupprimitur dignitatis. Cæterum, ſi etiam tacitus poſſet præſumi conſenſus, non deberet ſufficere talis præſumptio, maxime in manifeſta præjudicium libertatis, quia cum unnis res per quaſcumque cauſas contrahitur, per eaſdem regulariter diſſolvatur. In talibus, quæ ſpeciali privilegia ſummo ſunt Pontifici reſervata, ſicut in concedendo, ſic & in auferendo expreſſus deſideratur aſſenſus. Interim vero prænominato prædeceſſore noſtro ſublato de medio apud nos inſtetiſtis ſuppliciter, & ſupplicaſtis inſtanter, ut jam finem dignaremur dare negotio. Cum per eumdem non contentioſo judicio, ſed cognitione ſummaria uſque adeo fuit ad ipſius negotii conſummationem proceſſum, quod ſuper hoc demum deliberatum extitit à fratribus in communi, nec ſuperfuit aliud, niſi publicatio voluntatis ejuſdem, quæ tantum facto videbatur expoſita, cum idem per cives Interamnenſes Eccleſiæ veſtræ ad opus futuri Paſtoris in domibus, poſſeſſionibus, & aliis pro majori parte fecerit providere. Nos autem præter prædicta, conſiderantes commodum animarum, quod habitationibus loci per ſpecialem Epiſcopum facilius poterit provenire, attendentes nihilominus, quod tempore noſtro Interamnenſis Communitas per adiectionem non modicam pro Epiſcopali menſa plenè providit, ne Divinæ gratiæ videamur ingrati, quæ ad talem ſtatum Interamnenſem reduxit Eccleſiam, ut proprium poſſit rehabere Paſtorem, & ne-

ceſ-

ceſſe non habeat, alicui ſuffragia mendicare in eadem de communi fratrum noſtrorum conſilio, Epiſcopalis dignitatis reſtauramus honorem, ſtatuentes, ut nulli, niſi Romano Pontifici ſit ſubiecta.

Datum Laterani id. Januarii, Pontifſcatus noſtri anno ſecundo.

XXV. * Ex App. tom. 1.

24. RAYNERIUS civis Interamnas* Tranſmundo, vel alio hujus exciſæ Civitatis poſtremo Epiſcopo ſucceſſit an. 1217. ab Honorio III. conſecratus, qui Pontifex ſcripſit nonnullis Plebanis diœceſis Interamnenſis, ut Raynerio obediant, tanquam Paſtori, & Epiſcopo animarum ſuarum. Diploma habetur in regeſt. ejuſdem Pontificis ep. 352. a000 3.

HONORIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

P*Ralatis, & clericis, & laicis S. Maria de Feſe, S. Georgii, S. Damiani, S. Eraſmi, S. Andrea de Porcacio, S. Blaſii de Macrino, S. Juvenalis de Agiano, S. Georgii de Pſachia, S. Laurentii de Caſtillione, S. Maria de Seriſtura, S. Maria de Oliveto, S. Maria de Colleſtatto, S. Valentini Caſtelli laci, S. Angeli de Petarco, S. Maria de Echu, S. Maria de Caſcia, S. Venātis de Teſtano, S. Donati de Fumo, S. Maria de Sala, S. Martini de Fonamelone, S. Venantii de Melico, S. Spiritus, & univerſis Capellanis ad eaſdem plebes pertinentium Grave gerimus, & indignum, quod ſicut ven. frater noſter Interamnenſis Epiſcopus expoſuit coram nobis, cum felicis memoria Innocentius Papa prædeceſſor noſter olim vobis dederit in mandatis, ut de cætero nullatenus intenderitis Epiſcopo Spoletano, ſed Interamnenſi Priori, vos qui ſibi eſtis lege diœceſana ſubjecti, eidem intendere non curatis, quamvis quidam veſtrum, ei obedientiam præſtiterint, quam non ſervant. Nolentes igitur tantum Epiſcopi prædicti contemptum, quod evidenter in noſtram injuriam redundat, æquanimiter ſubſtinere, quem potius favorabiliter conſovere volumus, de gratia ſpeciali univerſitatem veſtram monendam duximus, & hortandam per Apoſtolica vobis ſcripta firmiter præcipiendo mandantes, quatenus ei tanquam Epiſcopo, & Paſtori animarum veſtrarum efficaciter intendentes impendatis eidem obedientiam, & reverentiam debitam, & devotam. Alioquin ſententiam, quam idem rationabiliter tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus authore Domino firmiter obſervari.*

Datum Laterani 3. Kal. Martii, Pontificatus noſtri anno tertio.

Idem Honorios eodem ann. 15. Kal. Auguſti, Raynerio plebem S. Valentini, aliaque ejuſdem Eccleſiæ jura ab Epiſcopis Narnienſi, & Spoletano occupata reſtituit, eundemque ſub Apoſtolica protectione ſuſcepit, ſequenti diplomate ibidem deſumpto.

HONORIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Ven. Fratri noſtro Raynerio. Interamnenſi Epiſcopo, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

J*Uſtis petentium deſideriis dignum eſt nos facilem præbere conſenſum, & vota, quæ à rationis tramite non diſcordant, effectum conſequenter complere. Ea propter ven. in Chriſto frater Epiſcope tuis juſtis poſtulationibus grato concurrentes affectu conceſſiones, redditus, jura, & omnia, quæ Interamnenſis Communitas Epiſcopatui aſſignavit in dotem, ſicut ea omnia juſtè poſſides, & quiete, & inſtrumento inde confecto plenius continetur, tibi, ac ſucceſſoribus tuis authoritate Apoſt. confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus: ad rei autem evidentiam pleniorem, tenorem ipſius inſtrumenti præſētibus de verbo ad verbū fecimus annotari, qui talis eſt.*

In Dei nomine. Anno Domini MCCXVIII. tempore D. Honorii Papæ III. indict. VI. menſe Februarii. Hoc namque tempore nos Petrus Capitonus poteſtas, & Jacobus Petri camerarius cum conſilio, conſenſu, & authorito Conſiliariorum Interamnenſis non vi, nec dolo ducti, ſed noſtra bona propria, ac ſpontanea voluntate, præſente Magiſtro Gratia Capellano D. Papæ Primo ad ordinandum dotem Epiſcopatus Interamnenſis, & ſecundo ad incathedrandum ipſum D. Epiſcopum, & aſſignandum eidem D. Epiſcopo poſſeſſiones, & redditus, & jura Epiſcopatui conceſſa à D. Papa Honorio deſtinato, & verbū inde concione ad populum proponente, & populo univerſo reclamante, & aſſentiente pro nobis, & ſucceſſoribus noſtris, & communantia, & populo Interamnenſi damus, donamus, tradimus, concedimus, atque largimur Eccleſiæ Interamnæ ad opus Epiſcopatus, & vobis D. Raynerio Epiſcopo Interamnæ, & per vos, & veſtris ſucceſſoribus in eadem Eccleſia in perpetuum in dotem omnia infraſcripta tenimenta, & poſſeſſiones terrarum, vinearum, Canapinarum, & jardini, ſicut ſuis finibus clauduntur, videlicet totum tenimentum Canapinarum, quæ habent hos fines, à primo palatium, & parlatium, & via, quæ vadit ad portam . . . a 2. murus Civitatis, à tertio, forma; à quarto, terra, & vinea Canonica, & iſta poſſeſſiones conſiſtunt infra murum, & extra murum civitatis, & totum jardinum, quod eſt infra palatium, ita quod nulla domus circa palatium habeat exitum, vel proſpectum de intra in ipſum jardinum excepto, quod domus, & cripta Guidonis Thobalduccii debeant oſtia, & feneſtras, ſicut modo habent, ſalvo quod ipſe Guido faciat à via jardini verſus domus, & criptas ſuas murum fieri ita altum uſque ad feneſtram ipſius domus altiorem, quæ modo ibi eſt, ita quod non fiat in prænominato jardino proſpectus, & totum tenimentum, quod inſiſtit extra formam, & habet ſuos fines; à primo, formam; à ſecundo Arderado, ſecundum quod rectè vadit, iter à forma per illud, quod fuit Arderadi uſque in viam; à tertio, via publica, à quarta, filii Oderiſii, per quod vadit via, qua itur ad pontem S. Martini, & totum tenimentum poſitum in vocabulo S. Martini, & habet fines, a primo, ſecundo, & tertio, via; à quarto Petrus Raynutii, & Joannes Jordani, & totū tenimentum terræ poſita in vocabulo Canniti, vel Crucis S. Fortunati, & habet ſuos fines; à primo forma, ſive foſſatum; à ſecundo, via, quæ vadit ad Collem Lune; à tertio, Thomaſo Matthæi, & Joannes Berardutii Baj, & Angelus de Maclatu, & filia de Seroſono, & Aſſalt; & Raynutius de Benencaſa, & limes Canniti, & Sinibaldus Matthæi, ſicut rectè deſcendit à limite inferiori per illud quod fuit dicti Sinibaldi, & filii Laurentii, & Carboncellus, & Thomas de Ductilevo, & filia de Benencaſa de Pagano uſque in viam canneti; à quarto, via canneti, & Bas de Benencaſa, & Paulus in Golano, ſicuti rectè venit inferius per illud quod fuit ipſius Pauli, & filii Padet Joannis Cemello, & terra ſancti Petri Lican. & Baji Rinaldi, & filius Nicola de Caſſa, & Paulus Baji, uſque in prænominatum foſſatum, ſive formam per quem campum labitur forma de foris, & quinq; cannas ad juſtam menſuram, quæ menſuratur circa Eccleſiam S. Fortunati, undique, & totum tenimentum vinearum, & terra, quod eſt poſitum in vocabulo S. Savini, & dolis, & habet fines à primo, & à ſecundo, & a tertio via, à quarto falco bonofide, & filii Tallacozzi, & Bolletta, & totum ſpatium terræ poſit. ibidem, ab alia parte videlicet, quæ fuit Matthæi Gottifredi, & habet hos fines, à primo, & ſecundo, via; à tertio, filii de Franco Giſlerii, & à quarto, dictus Gottifredus, reſervato jure eundi, & redeundi cum ſuis neceſſariis ad Gottifredum, & filios per dictam terram ſine malitia, & eorum hæredes, & totum tenimentum vinearum, & terra poſita ad S. Mariam de Rocca, & habet ſuos fines à primo, & a ſecundo, via; à tertio, poſſeſſio S. Nicolai foris portam, & Donadeus Berardi; a quarto, filii Jo. Berardi ſicut rectè venit inferius in viam per illud quod fuit filiorum Joannis Berardi, & aliud petium terræ poſitum ibidem, & habet fines; a primo, via; à ſecundo, tertio, & quarto, terra prædicta Eccleſia, & nucem de Calcaja, cum terra ſibi ſubjacente, & totum tenimentum terræ poſitum in flumine, & habet hos fines; a primo, Paulus Falconus; à ſecundo, forma; a tertio, poſſeſſio Canonic. à quarto, foſſatellum, infra quos fines, & in jam dictis vocabulis damus, donamus, tradimus, atque largimur vobis D. Raynerio Epiſcopo Interamnenſi ſupradicto, & veſtris ſucceſſoribus, & ipſius Eccleſia Interamnæ memorata in perpetuum in dotem omnia ſupraſcripta tenimenta, & poſſeſſiones terrarum, vinearum, Canapinarum, & jardini cum introitibus, exitibus, & omnibus uſibus, & utilitatibus ſuis, & cum omnibus infra ſe, vel ſuper ſe habentibus, & habendis, ad habendum, tenendū, poſſidendum, & quidquid vobis, & veſtris ſucceſſoribus deinceps placuerit faciendū; item damus ſimiliter dona-

mus

mus,cõcedimus,tradimus,atq;largimur vobis D.Raynerio Epiſcopo Interamna, & veſtris ſucceſſoribus in perpetuum in dotem omnes redditus ſubnotatos, & jura per ſubſcripta capitula declarata,ſcilicet,de qualibet ſarcina lignorum ad ignem,qua intrabit in Civitate Interamna,recipiat Epiſcopus,vel ejus nuncius ad voluntatem ſuam. Item quicunque eſt, vel erit venditor piſcium publicè in Civitate Interamna, vel in ejus burgis, in qualibet hebdomada dabit unum piſcem Epiſcopo, non majorem, nec minorem, ſed mediocrem. Item de quolibet clibano Civitatis,vel burgi, qui eſt, vel erit, & his qui ſunt inter mormam, & flumen, habeat Epiſcopus quolibet ſabato unum panem boni frumenti de iis,quos habuerit clibanarius pro fornatico. Item quicumq;eſt,vel erit macellarius,in vigilia Nativitatis Domini dabit unam ſpallam porcinam, & integram cum cute Epiſcopo Interamnenſi. Item quicumq;eſt vel erit,qui habeat Molendinum ad partem, vel copiumum dabit in feſtivitate S. Maria Auguſti unum raſerium annona Epiſcopo Interamnenſi ad raſerium communitatis noſtra,cum quo publicè venditur, & emitur. Item ſi Domini Molendini retinuerit Molendinum, ita quod non det aliis ad partem,vel copiumum,ſimiliter ſolvat unum raſerium annona Epiſcopo Interamnæ prædicto tempore, item quicumque eſt,vel erit Ferrarius, qui habeat focinam, dabit unum par de ferriis cum clavis Epiſcopo Interamna ad voluntatem Epiſcopi omni anno,exceptis quatuor de Ferrariis ſi maluerit Epiſcopus, qui dabunt ei quatuor cultellos inter omnes quatuor. Item quicumque eſt, vel erit pandarius lana, dabit Epiſcopo annuatim mediam libram cera in vigilia Nativitatis Domini. Item quicunque eſt,vel erit mercator,qui vendat res ſuas ad pondus libra,dabit annuatim Epiſcopo quartam partem piperis in vigilia Nativitatis Domini: item quicumque eſt,vel erit Calſolarius,dabit annuatim Epiſcopo unum par ſutellarium ad ſenſum Epiſcopi. Item quicunque eſt vel erit magiſter lapidum,vel lignorum,dabit Epiſcopo ſingulis annis unam operam ſine fraude ad voluntatem Epiſcopi, & cum expenſis Epiſcopi, videlicet comeſtionis. Item de quolibet bove, vel vacca ad arandum habeat Epiſcopus,in vigilia omnium Sãctorum duodecim Lucenſes. Item quicumque erit textor,vel textrix canaparii in Civitate, vel burgis ſolvat annuatim in vigilia omnium Sanctorum D.Epiſcopo, qui pro tempore erit, mediam libram piperis,ſalvo quod ſi plures eſſent textores,vel textrices ſimiles in una domo,& in una familia, non ſolvat niſi unus eorum. Item quicumque eſt,vel erit pelliparius,det, & ſolvat omni anno in vigilia omnium, Sanctorum D. Epiſc. mediam libram cera. Item de omnibus acceptis ſive intratis, qua communitas Interamnenſis habebit, teneatur Communitas dare D. Epiſcopo decimam,quam decimam Camerarius,qui pro tempore erit,ſolvere teneatur,excepto quod de collectis,qua univerſaliter per Civitatem colligent, & de condennatis, & condennandis ad murum Civitatis faciendum non ſuit permiſſa decima;& quicumque ſuprascripta non obſervaverit, requiſitus teneatur ſolvere pœnam dupli,& pœna ſoluta nihilominus perſolvat. Item conſtituimus, & ordinamus, quod Epiſcopus non conſtringatur aliquo bando de vendendo vel extrahendo blada,vel vino,vel quidquid de fructibus terra voluerit intra in Civitate, vel extra,prout ſibi placuerit. Item conſtituimus, & ordinamus; quod Epiſcopus, & Canonici non teneantur ſolvere ſalarium pro cauſis, quas habuerint in curia Interamnenſi rerum Canonicatus, & Epiſcopatus. Item conſtituimus, & ordinamus,quod nulli excommunicato ab Epiſcopo,& denunciato juſtitia fiat in curia communitatis Interamna, niſi prius ſatisfecerit,& hac capitula conſtituimus, & volumus per nos, noſtroſque ſucceſſores, & per populum Interamnenſem firma, & rata perpetuo teneri. Item conſtituimus, & ordinamus, quod de omnibus expenſis,quas fecerit Epiſcopus in cauſis extra Civitatem prorogando,& recuperando Epiſcopatu,& jura ipſius Epiſcopatus cum hominibus qui non ſunt cives Interamna, Communitas ipſa teneatur facere expenſas pro tertia parte, & hoc uſque ad decem annos, quia hac omnia ſuprascripta ſunt ob reverentiam S. Eccleſia,& veſtram,veſtrorumque ſucceſſorum,noſtra mera bona, propria, ac ſpontanea voluntate nobis placuit dare, tradere, & conſtituere, ac ordinare. Inſuper promittimus,& obligamus nos,noſtroſque ſucceſſores in hoc officio extituros, & populum Interamnenſem vobis D. Raynerio Epiſcopo Interamna, & veſtris ſucceſſoribus, præſente magiſtro Gratia Capellano D. Papa ſupradicto, verbum in concione ſuper prædictis, & aliis ad populum proponente, & unanimiter populo conſentiente hanc chartam,& dationem dotis omnium prædictarum rerum,poſſeſſionum,redditium,ac ſtatutorum ſemper in perpetuum firmam tenere,& contra nullo modo venire. Quod quidem ſi hanc chartam,& ea qua ſupradicta ſunt rumpere vel falſare,aut in aliquo immutare voluerimus, aut ſi hæc prædicta in curia,vel extra curiam litigando, aut alias moleſtando venire tentaverimus,vel ſi res prædictas quandocumque,& ubicumq;neceſſe fuerit ab omni homine,jure, & etiam per vim non defenderimus, quia noluerimus,aut non potuerimus, componemus ipſas res, qua evincerentur in duplum nomine pœna, & pœna ſoluta,hac charta, & omnia ſupradicta nihilominus firma ſemper, & illibata permaneant. Nos Petrus Capitaneus Poteſtas, & Jacobus Camerarius prædicti cum conſilio, & authoritate conſiliariorum Interamnenſium,ſicut ſupra legitur,ſcribi rogavimus. Ego Joannes Imperiali Curia notarius,de mandato, & precibus, & authoritate omnium ſupradictorum hanc chartam, & omnia ſupradicta ſcripſi,& in publicam formam redegi.

Nulli ergo omnino hominum,&c.

Datum Laterani ſecundo idus Februarii Pontificatus noſtri anno tertio.

25. PHILIPPUS, ex Capellano Petri Diaconi Cardinalis S. Georgii à Capitulo in Epiſcopum electus, confirmatur ab Innocentio IV. anno 1254. Pontific. 12. Datum Laterani 14. Kal. Januarii ep. 310. fol. 38. reg. Vatic. XXVI

26. Fr. PETRUS Saracinus (,, *Romanus*) Ordinis Prædicatorum adiectus eſt Epiſcopus Interamnenſis 1276. cujus meminit Seraphinus Razzius de viris illuſtribus ſui ordinis. XXVII.

27. Fr. RAYNALDUS anno 1296. hanc regebat Eccleſiam; ex inſtrumento S. Crucis de Saxovivo Fulginatenſis. XXVIII.

28. MASSÆUS ann. 1297. 7 Kal. Februarii electus à Bonifacio VIII. ex reg. Vatic. ep. 449. fol. 109. Hic interſuit, una cum Joanne Epiſcopo Spoletino, & Bartholomæo Fulginatenſi primi lapidis injectioni Eccleſiæ S. Nicolai de Spoleto Ordinis Eremitarum S. Auguſtini. XXIX

29. ANDREAS Epiſcopus declaratus eſt à Joanne XXII. anno 1316. die 3. menſis Decembris, ex lib. Prov. Præl. ejuſdem Pontificis. Deceſſit autẽ 1319. XXX

30. ÆGIDIUS de monte Falco in Epiſcopatu ſucceſſit anno 1319. 8. die Octobris; fato ceſſit 1323. ex eodem lib. XXXI

31. THOMAS ſucceſſit Ægidio anno 1323. die 23. menſis Julii, ex eodem lib. XXXII.

32. GREGORIUS de Gregoriis Interamnenſis, ſuæ Patriæ Pontifex fuit anno 1334. XXXIII.

33. THOMAS anno 1355. die 19. m. Julii ſolitũ tributum Apoſtolicæ Cameræ pollicetur, obiit 1359. XXXIV

34. MATTHÆUS ejuſdem Civitatis Epiſc. electus anno 1359. 4. idus Julii ex Priore ſecularis Eccleſiæ S. Petri foris portas Spoletanæ Diœceſis, ex reg. Vatic. ep. 32. fol. 38. XXXV.

35. AUGUSTINUS factus Epiſcopus à VII. Clemente Antipapa, pollicetur ſe perſoluturum Cameræ Apoſtolicæ ſolitum penſum, ut ſupra die 27. menſis Januarij 1384. neque ulla alia ejuſdem reperitur memoria, fortaſſe quod ab Antipapa creatus Epiſcopus, nunquam Interamnenſis Epiſcopatus inierit poſſeſſionem.

36. FRANCISCUS Amerinus electus eſt ab Urbano VI. memoratur anno 1389. 6. Februarij in lib. obligat. Deceſſit autem 1406. XXXVI.

37. LUDOVICUS Mazzancollus nobilis Interamnenſis, Capellanus, atque Auditor Cauſarum Apoſtolici Palatij, ab Innocentio VII. ſuæ patriæ Epiſcopus electus eſt anno 1406. 17 Kal. Auguſti. Fratrem habuit Joannem, qui ſub Eugenio IV. Cameræ Auditor fuit; vir planè doctiſſimus, inque Aula

Ro-

Romana ſecunda fama præcipuus, atq; in explicandis negotijs prudentia ſingulari. Sub Eugenio IV. fato functus eſt anno 52. ſui Præſulatus, ſepultus fuit in Cathedrali, ubi ante fores in pariete hæc legitur inſcriptio.

L. Mazzancollus Epiſcopus Interamnenſis per ann. LII. obiit 1458. 25. Julij.

In nobili majorum ſacello in Cathedrali Chriſti Cruci affixi altaré exſtruxit, in eoque ad futuram rei memoriam Hippolytus Andreaſſus Epiſcopus hanc marmoream inſcriptionem apponi mandavit.

D. O. M.

Memoriæ perennitati Ludovici de Mazzancollis Patritij, & Epiſcopi Interamn. Nahart. V. præclariſſ. qui uno, & viginti ſupra ducentis ab hinc annis Chriſto in Cruce affixo pie compatiens miraculoſæ huic imagini in Majorum ſacello S. Angeli altare exſtruxit, & auxit. Patronatus jure ſuis reſervato gentilibus. D. Hyppolitus Andreaſſius nobilis Mantuanus Epiſcopus Interamnen. ara translata, ad tantæ familiæ poſteros excitandos monumentum P. M. an. Domini M.D.C.XXXXI.

XXX VIII. 38. FRANCISCUS de Cuppinis Interamnas,(1)
a 1419. à Callixto III. ſuæ patriæ Epiſcopus electus eſt, ann. 1458. a die 19. menſis Maij, à Pio verò II. anno 1459. in Britanniam legatus inter VI. Henricum Regem, Regnique Proceres graviſſimas lites compoſiturus, utque nomine Pontificis eundem Regem in Turcas armaret, quos Pius egregij ſpiritus Pontifex jam pridem inſequi bello ſtatuerat. Cuppinus verò, cum uberem ſegetem quæſtus, turpiſſimiq; lucri nactus eſſet, Pontificijs ſpretis mandatis, pro pace, ſurſum deorsũ omnia vertit, ſuiſque conſiliis Regni Primates adegit, ut Eboracenſi Comiti adhærentes, Henricum legitimum Regem inſectarentur. Itaq; cum ſeditionis face præferente Cuppino, civilia arma exſonuiſſent, primum victus, Regnoque ſpoliatus Rex eſt, deinde delectus propemodum exercitus, quem pia uxor, ut injuriam mariti Regis ulciſceretur, virili animo comparaverat. Sed tamen magni Eboracenſi victoria ſtetit, in ijs enim, qui in ea ſtrage deſiderati fuere, filius eius numerabatur, qui paulò ante Rex fuerat acclamatus. Ergo cum ſcelerati auſus Cuppini fama Romanam perveniſſet ad aulam, juſta ira ſuccẽſus Pontifex illum in Italiam revocavit, moleque Adriana incluſum, ſcelus coegit fateri; turbaſſe ſcilicet Regnũ, ſacra, prophanaque æque habuiſſe venalia, Indulgentias vendidiſſe, corrupiſſe judicia, factioſos foviſſe, turpiſque lucri gratia omnia demum ſurſum deorſum vertiſſe. Itaque fatentem reum de Epiſcopali ſolio Pontifex juſtiſſimè deturbavit, cavitq; ne in poſterum ſacris ordinibus fungeretur, quibus Simoniaca labe infectus ſolemnem injuriam intuliſſe videbatur. Cæterũm Cuppinus, ſivè nè diutius Romæ, hoc eſt, in clariſſima mortalium omnium luce, ſuæ calamitatis deformis teſtis ſpectaretur, ſivè monaſticæ vitæ ſtudio tactus, ad monaſticam tonſuram apud Benedictinos monaſterij S. Pauli, Pontifice benignè annuente, confugit, melior monachus futurus, quàm antea fuiſſet Epiſcopus. Meminit facti Pontifex Pius in Commentariis libro 2. libroque 3. eius legationis dedecora tradit memoriæ ſempiternæ.

XXX IX. 39. LUDOVICUS Genuenſis Cuppino ſucceſſit anno 1463. 4. Aprilis, Eccleſiamque Interamnenſem ad 9. annos adminiſtravit b. Romæ deceſſit anno 1472. ſepultuſq; in ſacrario apud S. Petrum; ibi humo affixus magnus ſpectatur marmoreus lapis cum ejuſdem effigie, ſubiectoq; epitaphio, quod vix ingredientium pedes hactenus reliquũ fecerunt, dũ poſſet legi.

b De hoc. Angelonus in hiſt. Interamn. p. 194. Mandoſ.

Lud. Januen. Epiſc. Interamnen. obdormivit in Domino anno D. M.CD.LXXII. die vii. Februarij, cuius anima requieſcat in pace. Amen. Chriſtum Deum dilexit, in quo credidit, & ſperavit.

XL. 40. FRANCISCUS-MARIA adlectus eſt an. 1472. 16. Kal. Januarii, Sixto IV. ſedente. De quo acta Conſiſtorialia.

41. THOMAS reperitur Interamnenſis fuiſſe Epiſcopus 1474. XLI.

42. BARNABAS à Sixto IV. creatus eſt anno 1474. 4. Kal. Junii, ex act. conſiſt. XLII.

43. JOANNES de Fonſalida Hiſpanus, intimus Cubicularius, familiariſque Alexandri VI. ab eodem electus eſt die 27. menſ. Augusti 1494. Baſilicæ Vaticanæ, mox Liberianæ Vicarius fuit. Romæ deceſſit anno 1498. ſepultuſque eſt apud S. Jacobum nationis Hiſpanicæ templum, ad lateralem portam, perpulchro tegente ſepulchro, quod ejus effigiem, ſtatuamque cum gentilitiis ſtemmatibus præſefert, in quibus Crux eſt, quinque ſtellis condecorata, quatuor hinc inde ſcuti Campum conſtipantibus liliis, hac inſcriptione adjecta. XLIII

Jo: de Fonſalida Hiſpano Alex. VI. Pont. Max. ex intimis ſecretario, Lupus de Fonſalida Ducis Valentini Campi ductor, ex teſtam: Fratri B. mœrenti Præſuli Interamnen. ſub Domini ſui ſepulchra poſuit. obiit anno D. M. CCCC. LXXXXVIII. xiij. Martii.

44. FRANCISCUS Cubicularius Alexandri VI. ab eodem adlectus eſt anno 1498. die 16. menſis Maij. Vix annum integrum ſedit, ac deinde ultro Epiſcopali munere abiit. Acta Conſiſt. XLIV

45. VENTURA Buſalinus c („ *Romanus*.) Tiphernas antea Epiſcopus, ad Interamnenſem translatus eſt 1499. die 17. menſis Aprilis, Cameræ Apoſtolicæ olim clericus fuit. Deceſſit autem 1504. XLV.

c De familia Buſalina videndus Gamurrinus vol. 1. p. 178. Mand.

46. FRANCISCUS Hiloris ex Hiſpania Valentinus ab Alexandro VI. inter Purpuratos Senatores adlectus eſt, vulgoque appellatus eſt Cardinalis Eluenſis S. R. E. antea Theſaurarius Generalis, ac Patriarcha Conſtantinopolitanus, à Julio II. perpetuus Adminiſtrator Interamnenſis Eccleſiæ adſcitus eſt anno 1504. die 4. menſis Decembris. Romæ autem deceſſit 1505. die 22. menſis Julii; Sepultuſque eſt apud S. Petrum. Fuit Franciſcus ſingularis conſtantiæ animi, qua omnem adverſam fortunam tolerantiſſimè fregit. Pro Alexandro VI. ad Ludovicum Regem Gallorum Caroli VIII. ſucceſſorem legatione functus eſt, ut ejuſdem prudentiſſimis conſiliis interturbata Italica res aliquando tandem coiret. XLVI

47. PETRUS Bodonus Maſſilienſis, antea Epiſcopus ſub II. Julio ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1506. die 29. menſis Julii, cujus meminere acta conſiſtorialia. Deceſſitque anno 1509. XL VII.

48. ALOYSIUS de Apera Panormitanus, antea Coronenſis Epiſcopus, ad hanc translatus eſt anno 1509. die 7. menſis Septembris. Laterano Concilio interfuit anno 1512. Deceſſit autem 1520. Jacet in Cathedrali, ubi corroſum ferè legitur epitaphium. XL VIII.

Aloyſii Aperæ Panormitani Reverendi Epiſcopi Interamn. præteritarum Auguſtiarum ſane vita . . .

49. POMPEJUS Card. Columna hujus Eccleſiæ Adminiſtrator fuit an. 1520. die 14. menſis Martii, ac poſt 7. menſes, in ſequentis favorem illã renunciavit. XLIX

50. SEBASTIANUS de Valentibus d, S. Laurentii in Damaſo Canonicus, Cardinaliſque Pompeii Columnæ familiaris delectus eſt an. 1520. die 5. menſ. Decembris; poſtque triginta tres annos ſuæ adminiſtrationis Romæ deceſſit 1553. L.

d Romanus.

51. Fr. JO: Jacobus Barba Neapolitanus, Procurator Generalis Ordinis Eremitani S. Auguſtini, Papæ Sacriſta, antea Aprutinus Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1553. die 3. menſis Julii. Hic Tridentino Concilio interfuit e, unde ad Eccleſiam ſuam rediens, acuta, continentique febri tentatus, Utricoli defunctus eſt ann. 1565. Interamnamque delatus in Cathedrali ſepultuſque eſt. LI.

e an. 1563.

Jacobus iſte pro ſua religione ingenti zelo exarſit, & quamvis Epiſcopatum gereret, lubenter ſeſe ad eam regendam ingerebat, variiſque vicibus ſupremos illius

(1) Hic non Interamnas, ſed è Prato Etruriæ oppido filius fuit Gucci Cuppini, & Canonicus Florentinus, ut à me probatur in hiſtoria Canonicorum Florentinorum. Poſtquam verò è throno Epiſcopali deturbatus inter Benedictinos Aſcetas ſe ſe recepit, Ignatii nomen aſſumpſit, ut docet Angelonus in Interamnenſi hiſtoria. *Salvinus*.

illios gradus tentavit. Idque cum Paulus IV. præſen- A
tiſſet, ut mala, quæ in religioſis familiis ex eo oriren-
tur, extingueret, & præfocaret, ſequenti bulla hujus
modi prætenſiones, nè quis obtento vel dimiſſo Epiſ-
copatu, ullum dignitatis gradum in iis aſſequi poſſet,
excluſit, ac fregit.

PAULUS PAPA QUARTUS,
Ad perpetuam rei memoriam.

*IN ſacra B. Petri ſede, meritis licet imparibus, divi-
na diſpoſitione collocati, ad ea quæ ſub religionis jugo
Domino famulantium quieti conſulitur, & ambitionis
via præcinditur, diligenter intendimus, & in his noſtri
paſtoralis officii partes favorabiliter impartimur, prout
in Domino conſpicimus ſalubriter expedire. Cum itaque
ſicuti nobis innotuit, nonnulli Epiſcopi, & Archiepiſcopi
diverſorum ordinum profeſſores, dignitates, & officia e-
tiam ſuperioritates nuncupata ſuorum ordinum ambien-
tes, ad hoc, & ad illa aſſumi, eaque obtinere valerent ab
eorum Eccleſiis, quibus præerant, etiam munere conſe-
crationis per eos ſuſcepto, per ſedem Apoſtolicam abſol-
vi procuraverint, & ad clauſtra ſuorum ordinum rede- B
untes, ſe ad dignitates, & officia, ac ſuperioritates hu-
juſmodi diverſis modis, & viis aſſumi, eaque conſequi ſa-
tegerint, & exinde quamplures diſſenſiones, & contentio-
nes, ac religionis inobedientia exortæ fuerint, & in dies
exoriātur in animarū ſuarū periculū, & dictorū ordinū,
opprobriū, ac ſcandalū plurimorū. Nos præmiſſis, prout
ex debito paſtoralis officii tenemur, providere volentes, mo-
tu proprio, & de certa noſtra ſcientia volumus, & Apoſtolica
authoritate ſtatuimus, & ordinamus, quod nullius cujuſvis
ordinis, ſeu religionis profeſſor Epiſcopus, ſeu Archiepiſco-
pus, poſtquam munus conſecrationis hujuſmodi ſuſceperit,
etiam ſi à vinculo Eccleſiæ, cui præfuerat, per ſedem eam-
dem abſolutus, eique quod in ſuo ordine remanere, & ad di-
gnitates, ac officia, & ſuperioritates hujuſmodi aſſumi, eaque
obtinere poſſet, per ſedem eamdem, ſeu illius authoritate
conceſſum foret ad dignitates, aut officia, ſeu ſuperioritates
hujuſmodi cujuſcumque qualitatis exiſtant, & quovis no-
mine nuncupentur, eligi, ſeu aſſequi, aut obtinere nullate-
nus poſſit, & ineligibilis, ac ad ea obtinenda perpetuò inha-
bilis exiſtat, ac quævis indulta, conceſſiones, diſpenſationes C
& facultates, ac aliæ gratiæ etiam è nobis, & ſede Apoſto-
lica prædicta, etiam per literas Apoſtolicas etiam in forma
brevis, vel alias ab ejus legatis ſeu nunciis, aut Majori Pæ-
nitentiario noſtro, quam à ſuperioribus dictorum ordinum,
ac quibuſvis aliis etiam ad id poteſtatem, & authoritatem
habentibus ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum
quibuſcumque etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque
efficacioribus, & inſolitis clauſulis irritantibuſque, & aliis
decretis, etiam motu, & ſcientia ſimilibus, & deſuper hacte-
nus conceſſa, & in poſterum concedenda nulla, & invalida,
nulliuſq; roboris, vel momēti ſint, & eſſe cenſeantur: & ſi quis
eū de cætero ad dignitates, ſeu officia, aut ſuperioritates hu-
juſmodi ſcienter elegerit, iure eligendi perpetuo careat, ac
voce activa, & paſſiva eo ipſo privatus exiſtat, revocantes,
caſſantes, & annullantes omnia, & ſingula indulta, conceſ-
ſiones, diſpenſationes, & facultates, & gratias hujuſmodi,
quorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur præ-
ſentibus haberi volumus pro expreſſis, ac decernentes irri-
tum, & inane, quicquid ſuper his à quoquam quavis occaſio-
ne ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari Non obſtan- D
tibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apo-
ſtolicis, necnon dictorum ordinum juramento, confirmatione
Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, &
conſuetudinibus, privilegiis quoque indultis, & literis Apo-
ſtolicis Epiſcopis, & Archiepiſcopis prædictis, ac quibuſvis
alias conceſſis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volu-
mus autem, & dicta authoritate decernimus, quod præſen-
tium literarum tranſumptis manu Notarii publici ſubſcri-
ptis, & ſigillo alicuius curiæ Eccleſiaſticæ, ſeu perſonæ in di-
gnitate eccleſiaſtica conſtitutæ firmatis, eadem prorſus fides,
in iudicio, & extra adhibeatur, quæ eiſdem adhiberetur, ſi
forent exhibitæ, vel oſtenſæ.*

*Datum Romæ, apud S. Petrum, ſub anulo Piſcatoris,
die xix. Julii, Pontificatus noſtri anno quinto.*

Franciſcus Aragonia.

*Die xxii Julii 1559. retroſcriptæ literæ Apoſtolicæ in
forma brevis affixæ, & publicatæ fuerunt in valvis Apoſto-
lorum de Urbe, Cancellariæ Apoſtolicæ, ac acie Campi
Floræ dimiſſis copiis affixis per me Medardum S. D. N. Pa-
pæ Curſorem.*

Nicolaus de Matthæis Magiſter Curſ.

52. Fr. THOMAS Scotus de Reghecciano diœ- LII.
ceſis Viglebanenſis ex Commiſſario S. Officii Ordi-
nis S. Dominici, 6. die Maii anno 1565. creatus eſt;
morte præventus breviſſimus Pontifex fuit. Obiit
anno 1566. 22. Maii. Jacet in Cathedrali cum hoc
epitaphio.

D. O. M.
*F. Thomæ Scoto Viglevan. Theologo, ordinis
S. Dominici S. Inquiſitionis præfecto Epiſco-
po Interamnenſi. Joan. Scotus nepos, mor-
te prævent. Guglielmi Schola Montis Regal.
heredis, amicique fidi opera P. C. Vixit ann.
lxv. Obiit ann. 1566. x. Kal. Junii.*

53.* MUTIUS Calinus Brixianus ex Archiepiſco- LIII.
po Jadrenſi hunc translatus an. 1567. a Fato functus
eſt 1570. („ *Hujus meminit Cozzantus in Bibl. Bri-*
„ *xiana par.* 2. Mandoſ.)

54. Fr. BARTHOLOMÆUS Ferrus de Lugo LIV.
Ordinis Prædicatorum *b* ex Epiſcopo Literenſi ad
Eccleſiā hanc translatus eſt à Pio V. Pont. Max. die
10. menſ. Maii 1570. è vivis autē exēptus eſt 1581.

55. HIERONYMUS Petronius Romanus („ *E* *LV.*
„ *Civitate Caſtellana, qua de re videndum Theatrum*
„ *Archiatrorum Pontificum Equitis Mandoſii p.* 14.
„ *& ſeq.*) à Gregorio XIII. creatus eſt die 16. menſis
Januar. 1581. Deceſſit autem 1591. Ex hac nobili
familia vivit Hiacynthus Petronius illuſtris famæ
Theologus Dominicani Ordinis alumnus Melphi-
tanus Epiſcopus.

* Ex App... lona. L. a 1556. ... Junii.

b De quo ... Barrius de viris ... luſ. Præd. p. 110. *Mand.*

56. JOANNES Antonius Honoratus Cremo- LVI.
nenſis S. Theologiæ Doctor, familiaris, intimuſque
Cubicularius Papæ Gregorii XIV. primum S. Petri
Canonicus effectus eſt, poſtea Epiſcopus Interamnē-
ſis, an. 1591. die 23. Aprilis. Defunctus vita eſt 1606.
(„ *Laudatur ab Angelono in hiſt. Interamn. par.*
„ 2. *p.* 195. *& ab Ariſio in Cremona literata t.* 2. *p.*
„ 368. Mandoſ.)

57. LUDOVICUS Ripa Cremonenſis („ *U. S.* LVII.
„ *Refer.*) ex Commiſſario Cameræ Apoſtolicæ, &
Aſculi Præfecto adlectus eſt 1606. die 24. Aprilis.
Deceſſit autem 1613. ſepultus in Cathedrali, ubi
hæc inciſa inſcriptio in marmore legitur.

D. O. M.
*Ludovico Ripæ patritio Cremonenſi Antiſtiti In-
teramnenſi, qui cum primarium locum apud Pe-
trum Donatum Ceſium, & Paulum Sfondra-
tum Gregorii XIV. fratris filium Cardinales am-
pliſſimos tenuiſſet, & gravibus in rebus, atque
temporibus egregiam utique operam navaſſet, &
Apoſtolicæ Cameræ primo Commiſſarius, dein-
de Proauditor univerſali plauſu fuiſſet, diuque
cauſas in utraque Signatura retuliſſet, & Aſcu-
lanam Præfecturam laudatiſſime adminiſtraſſet,
tandem cum licuiſſet præ ſenio quieſcere Epiſcopa-
le ſibi impoſitum onus tanto animi robore, tan-
toque amore complexus eſt, ut & vegetior quo-
tidie videretur, & toto ſeptennio, quo in Epi-
ſcopatu vixit, nè unum quidem diem cura, labo-
re, ac liberalitate in pauperes, & Eccleſiam ip-
ſam ſeriatum abire ſuſtinuerit. Obiit vi. id. Sep-
temb. M. DC. XIII. nonagenarius.*

58. CLEMENS Gera *c* Novarienſis Prothon. LVIII.
Apoſtolicus ad hanc Eccleſiam promotus fuit anno
1613. die 12. Novembris Paulo V. ſedente. Anno
verò 1625. ad Laodenſem Eccleſiam translatus eſt
in Inſubria.

c De hoc Cotta in Muſeo Novaren. p. 91 *Mand.*

59. COSMUS Manuccius Jacobi filius, Civis, LIX.
ac Canonicus Florentinus ab Urbano VIII. aſſum-
ptus eſt ad Interamnenſem Epiſcopatum an. 1625.
die 9. menſis Junii, vir candidus magis moribus, ob
quos Romanæ Aulæ charus erat, quam divina, hu-
manaque eruditione clarus. Fato functus eſt Interam-
næ die 21. menſis Aug. ao. 1633. Poſt obitum Ma-
nuccii Urbanus VIII. hanc Eccleſiam in admini- LX.
ſtrationem conceſſit FRANCISCO Vitellio Ar-
chiepiſcopo Theſſalonicenſi, ad Rempub. Venet.

Apo-

Apoſtolico Nuncio, qui ounc eodem munere fungitur, factus Archiepiſcopus Urbinas.

LXI. 60. HIPPOLYTUS Aodreaſſus nobilis Mantuanus, Monachus, & Abbas S. Benedictl Congregatiools Caſinenſis, electus Epiſcopus Interamnenſis die 12. Aprilis 1636. (,, *Urbano VIII. in paucis charus, cui præcipienti ut obſequeretur, corpus ſuſtulis Comitiſſa Mathildis è ſuo Mantuano Cœnobio, & in Vaticanum intulit, ubi honorificentiſſimo excipitur tumulo. Obiit in Patria an. 1646. menſe Octobri Sepelitur ibi apud ſuos Aſcetas.* Luc.)

LXII. 61. * FRANCISCUS Rapacciolus Romaous S. R. E. Cardinalis, ex Generali Theſaurario ab Urbano VII. creatus, Interamnenſem Eccleſiam ſuſcepit regendam ab Ionocentio X. Pontiſ. Max. hoc ipſo an. 1646. menſe Octobris Romæ conſecratur à Card. Franciotto, in Eccleſia S. Luciæ in Silice, aſſiſteotibus Alphonſo Gonzaga Rhodienſi, & Hieronymo Farueſio Patracenſi Archiepiſc. die 28. ejuſdem menſis, Præſul ſane in omnibus liberalibus diſciplinis eruditus, probitate morum, eximiaque prudentia præditus, ac ſummæ exiſtimationis.

* Ex Append. 2.

A D D I T I O.

(,, *Denique cum etiam multo effuſo ære huic Eccleſiæ ſummè profuiſſet, ne morborum cauſa, quibus pertinaciter gravabatur, aliquid detrimenti pateretur opus ſibi commiſſum, liberè, & volens nuncium remiſit an. 1656. menſe Majo. obiit Romæ ex calculi morbo Presb. Car. Tit. S. Cæciliæ die 15. Maii 1657. Ejus laudes probè, lepideque concinnat Oldoinus in ſuis ad Ciaconium additionibus, nobiliſſimamque originem habuiſſe ex Oppido Narnienſis Diœceſis, Collis Scipionis vulgò* Colleſcipoli *è Rapizonia gente oſtendit. Conſule item Bibliothecam Romanam equitis Mandoſii cent. 9. n. marg. 76. Ciampinum in enarratione Synoptica Abbrev. de Parco majori pag. 41. & Angelonum in hiſt. Interamn. p. 220.*

LXIII. ,, SEBASTIANUS *Gentilis nobilis Fulginas, ,, Epiſcopus olim Anagninus cedenti Cardinali Rapacciolo ſubrogatur 29. Maii 1656. ſed jam ſenio gravis, omnem lubens depoſuit Epiſcopalem ſollicitudinem 1667.*

LXIV. ,, Fr. PETRUS *Lanfranconus Anconitanus Ord. ,, Eremit. S. Auguſtini, cujus cum plures egregiè Magiſtratus expleſſet, demum Procurator Generalis, Vicariuſque, & Generalis, anno ætatis ſuæ 62. ad Interamnenſem ſubvectus eſt Thronum 3. Aug. 1667. deceſſit proſpera famæ Optimi Paſtoris an. 1674. 6. Martii. ſepelitur in communi Epiſcoporum Oſſuario. Lanfranconi cum laude meminit eruditus Vir Julianus Saracenus in ſæpius a nobis laudato opere intitulato:* Notitie Hiſtoriche d'Ancona. *par. 3. pag. 522.*

LXV. ,, CAROLUS *Bonafaccia Romanus Epiſcopus ,, Orsonenſis, & Camplenſis à viginti annis, & ultra, ,, ad Interamnenſem hanc ſedem translatus eſt 1675. ,, 6. Maii, morum elegantia, & Epiſcopali regimine plurimum valens ſui deſiderium fecit 1683. 18. Octob. quieſcit apud ſuos deceſſores.*

LXVI. ,, SPERELLUS *de Sperellis a nobilis Aſſiſienſis ,, è Sperella vetuſta apud Peruſinos gente Oriundus, ,, Alexandri Sperelli laudatiſſimi Eugubienſium Epiſcopi Nepos J. U. D. & in Aula Romana apud præcipuos Purpuratos Patres ob miram in agendo ſuavitatem, & cum ſumma rerum eruditione vitæ præſtantiam maximo in pretio; quare plurimis iiſque arduis adhibitus in negotiis, cum omnium ad votum omnia expediret, Innocentii XI. animum facilè impulit, ut de tanto Viro Interamnenſi gregi provideret 20. Jan. 1684. Inde Urbis Vices gerens, tum S. Inquiſitionis Conſultor, demum ab Innocentio XII. primum Aſſeſſor S. Officii, deinde Presbyter Card. renunciatus eſt die 14. Nov. 1699. cum jam pridem Interamnenſium oneri ceſſiſſet.*

a Ejus vita legitur in 3. p. oper. inſcript: Vite degli Arcadi Ill. pag. 119. Mand.

LXVII. ,, CÆSAR *Cardinalis Sperelli germanus frater, ,, ejuſdemque in hac ſede ſucceſſor delectus 19. Decemb. ,, 1698. Percurrerat Cæſar graviores ſcientias Cæſarei, & Pontificii juris adeptus lauream, inter Aſſiſienſes Canonicus cooptatus eſt, & pro Epiſcopo Vicariatum primùm generalem ſuſtinuit, & eo ſede vacante Capitularis Vicarius conclamatus eſt, & dum inter ,, Canonicorum ſubſellia dignitate Prioris perfungetur, inde pro Interamnenſium paſtorali cura avulſus eſt.* Lucentius.)

LABACENSIS

,, *Epiſcopatus, qui hodie ſummo Pontifici immediatè ſubeſt, hic mentio erat facienda, ejuſque Epiſcoporum ſeries exhibenda. Ughellus de iis agit tom. 5. atque inde, quæ de his dicitur, ſunt petenda.*

LAURETANI

EPISCOPI.

INter Italiæ recentes Civitates, quibus Pontificalis contigit dignitas Lauretum eſt, domicilium hoc tempore S. Domus, in qua Deipara nata eſt, atque educata, & in qua demum Jeſus Chriſtus æterni Patris filius, dum adventu ſuo piiſſimo mundum illuſtraret, humanam carnem aſſumpſit. Locus ſanè Italiæ decus, urbis miraculum, nationum celebritas, gentium gaudium, aſylum, expiatio peccatorum, peregrinantium requies, piorum deſiderium iteratum, & amor. Sitoatum eſt ioter Recanatenſe oppidum, mareque Hadriaticum non procul à Muſtonis fluvio, ſuper elatum collem, quo nonnulli contendunt, antiquum Etruſcorum oppidum Cupram, templo Jovis olim ioſigne fuiſſe fabricatum. Hic igitur inquam S. Lauretanam domus exurgit, minisſterio Aogelorum, primum ad Sclavones Illyricos olim delata, inter Civitatem fluminis, Caſtellumque Terſattom, ſub Nicolai IV. Pontificatus cum Maumethana potentia Palæſtinam omnem violentiſſimè invaſiſſet anoo 1290. die 9. Menſis Maji; ſed divino conſilio brevi inde divulſa in Italiam translata eſt in Picenatibus à Recanatenſibus non procul, quievitque in deoſiſſima ſylva, mille paſſibus tantum à mari diſtanti; quæ cum Lauretæ Recaoatenſis ditiſſimæ fœminæ juriſdictio eſſet, è Dominæ nomine, Lauretum poſtea mortales dixere. Cæterùm cum ingens miraculum, omnium propemodum gentium acuiſſet peregrinationes, illucque ex largitate piorum divitiæ, opeſque invidioſæ congererentur, Latrones inſidiando, deprædandoque nacti commodiſſimas latebras, fidelium pietatem ſceleroſis incurſionibus jugularunt. Quamobrem Deipara Virgo ibi per 8. menſes morata, eorundem pertæſa ſcelerum, ad collem duorum fratrum Recanatenſium, mille paſſibus à ſylva diſtantem opportunè coofugit. Sed avaritia, quæ Latrones ad prædam compulerat, eadem concordes antea, armavit in prælia fratres, dum quiſque munera, quæ ingererentur, ad ſe pertinere decertat. Verùm cum idem ſordidum ſcelus integerrima virgo fuiſſet abominata, poſt 4. omnino menſes, ex quo collem ioſederat, in publicam, militaremque viam evaſit, à loco, quem paulò ante deſeruerat, haud longiori diſceſſu, quam, quantum arcus conteotè ſagittam impelleret, utique ibi manſura quandiu illam indignabundam mortalium inde ſcelera oon arcebunt. Treceni igitur quadraginta duo anni omninò jam ſunt, ex quo ibidem totius Orbis cele-

brita-

A britate ſtabili ſede moratur. Porrò S. Domum pulcherrimum, marmoreumque ſacellum concludit, quod exquiſitæ ſculpturæ ſigua decorant, ſupra quod viſendum, ſuperbumque templum exurgit, quod Pontificum munificentia ex quadrato marmoreo lapide couſtruendum curavit. Adeo verò S. Domus ingredientibus religioni eſt, ut plenu lætitiæ, admirationiſque repente corripiantur hortore, qui illuc pedem intulerint, cogitantes nou modo ibi Divinum verbum nuſtram induiſſe mortalitatem, ſed etiam puerulum parva illa, tenuique luſiſſe inaula. Miracula autem, quæ illic crebra fulſere, fidem fecere hactenus, divinioris conſilii locum fuiſſe domicilium. Conſtat Lauretauam domum tot Principum opibus auctam, tot Pontificum privilegiis inſignitam, dubium, ancepſque relinquere, an donis divinioribus ſit illuſtriur, an fortunarum acceſſionibus locupletior. Qui primus Pontificum indulgentiarum prærogativis illam ditavit, Benedictus XII. Thuloſanus fuit, Martinus V. adauxit, Nicolaus verò V. ac Calliſtus III. additis muni-
B mentis, contra Barbarorum impetum illam armarunt; Paulus II. Venetus templum, quod hoc tempore ſpectatur, ornatus gratia ſubſtruxit; Sixtus IV. eidem dumui Hieronymum Roboreum nepotem ſuum adhibuit Protectorem. Julius deinde II. ſupra cæterus in eandem domum contulit opes, occepitque Lauretanum Palatium ædificare, Leoque X. ſua illa munificentia principem Capellam, ut vocaut, exquiſitis marmoribus incruſtavit, ſculptiſq; ſignis nobilitavit, adauctis ibidem Eccleſiaſticis adminiſtris, qui divinum penſum urgerent, eandemque Eccleſiam Collegiatam declaravit; Clemens deinde VII. Pauluſque III. Farneſius certatim illam ornarunt. At Julius III. præter ea, quæ ornatus, utilitatiſque gratia ibi conſtruxit, Pœnitentiariam etiam, ad expiationem animorum inſtituit, duodecim è Societ. Jesu adhibitis Patribus, qui diverſarum linguarum gentium confeſſionibus audiendis pates eſſent. Paulus deinde IV. ejuſdem domus protulit fines, ac Pius IV. ampliori ſacerdotum numero illic decrevit divinum opus urgen-
C dum, atque à Recanatenſi juriſdictione liberam fecit; Pius V. exſiccatis ſtagnantibus aquis, apertiſque viis, & aerem reddidit ſalubriorem, & ut incolis, acceſſuque peregrinorum frequentiur eſſet, effecit; Gregurius XIII. à Laureto, Romam verſus Apenninos montes aperuit, ut itinerum ambages compendio compenſaret, ibique Illyricorum Sclavonum fundavit Collegium. Cæterum Sixtus V. natione Picenus munificentiam omnium ſuperavit. Hic etenim ann. 1. ſui Pontificatus Lauretum muris ineluctabilibus cinxit, additis munimentis, unde diplodi poſſent tormenta, oppidumque Civitatem effecit 1586. cui ſacrorum Antiſtes diceret jus divinum, propriamque diœceſim haberet, cui moderaretur. Præclarum factum produnt, ejus Eccleſiæ faciei hæ ad æternam memoriam inciſæ inſcriptiones.

Sixtus V. Pontifex Maximus Picenus Eccleſiam hanc ex Collegiata Cathedralem conſtituit MDLXXXVI. Pontif. primo.

Cui hæc altera ſubjecta eſt.

D *Sixtus V. Pontifex Maximus Pitenus, Lauretum oppidum Epiſcopali dignitate ornatum Civitatis jure donavit.*

M.D.LXXXVI. Pont. I.

Novæ autem Civitati Epiſcopum attribuit eodem anno 800. ſcutatorum cenſu ditatum, ut dignitatem poſſet tueri. Sed cum deinde Gregurius XIV. Lauretanæ diœceſis arbitraretur terminus anguſtiores, quam juſtum Puntificatum viderentur decere, eidem Recanatenſem adjecit Eccleſiam, olim à Sixto V. ſuppreſſam, ac Maceratæ, Tolentinatæq; conjunctam anno 1592. die 18. menſis Decembris, ita ut qui Lauretanus eſt, etiam Recanatenſis cenſeatur Epiſcopus. Tribus dignitatum gradibus Lauretana Eccleſia condecoratur, Archidiaconatu, Presbyteratu, Primiceriatu, quibus additur Theſaurarius, ac decem, & ſeptem Canunici, cum Minurum gentium beneficiatis, pluribus Sacerdutibus, qui illic divinas laudes perſolvunt. Muſicorum churus à cætero Cle-

A ro disjungitur, cui Magiſter muſices moderatur. Duo ibi ſacraria ſunt; alterum S. Domus uſui, alterum ad Epiſcopalem cultum ſervandum, miniſtrandumque comparatum, adeò divite Eccleſiaſtica ſupellectili inſtructa, ut difficile propemodũ ſit in cæteru Chriſtianu Orbe, fortunatiora prumptuaria reperire. Nec prætet Pœnitentiarios, quos ſupra memoravi, deeſt ex Canonicis unus, qui pro Theolugo apud loci Epiſcupum ſe gerat. Verùm ad Cardinalem, qui S. domus pro tempure Protectoris munere fungitur, ſpectat totam illam machinam, theſauroſque illuc illatos curare; expenſum, acceptumque revocare ad calculos, quod ipſum hoc tempore adeò exactè, pièque per Procuratorem exequitur Card. Antonius Barberinus Urbani VIII. ex fratre nepos, ut nihil videatur poſſe fieri abſulutius.

ADDITIO.

(„ *Morte ſublato ultimo Laureti Protectore Card.*
„ *Paulutio Alterio Innocentius XII. inſtitutā quatuor*
„ *Cardinalium Congregationem vice Protectoris Car-*
B „ *dinalis fungi perpetuo diſpoſuit. Urbs 5000. circiter*
„ *animarum continet. Lauretana vere Diœceſis ex tri-*
„ *bus Terris conſurgit, quæ ſunt:* Munte Caſſiano,
„ Monte Lupone, e Caſtel Fidardo. *In his Virorum,*
„ *Virginumque ſacra ſepta extant cum decenti Clero,*
„ *& incolis ſupra 5000.* Lucent.)

Qui plura de Lauretana Domo deſiderat, conſulat Horatium Turſellinum eruditum hominem, qui ejuſdem hiſtoriam poſt alios uberrimè conſcripſit. Nobis ſat hæc pauca indicaſſe, ut videremur ex abrupto Præſulum ſeriem, qui per 50. annus illic ſederunt, proferre. Quorum facta, geſtaque antequam enarremus, operæ prætium nobis viſum eſt fundati Lauretani Pōtificatus hic Sixti V. bullā exſcribere.

SIXTUS EPISCOPUS,

ſervus ſervorum Dei.

Ad perpetuam rei memuriam.

PRo excellenti præeminentia ſedis Apoſtolicæ, in qua poſt Petrum Apoſtolorum Principem, quamvis imparibus meritis, pari tamen authoritate conſtituti ſumus,
C *in exigua militantis Eccleſiæ agro, novas Epiſcopales ſedes, Eccleſiaſque plantare dignum arbitramur, ut per hujuſmodi novam plantationem popularis augeatur devotio, divinus cultus effloreat, & animarum ſalus ſubſequatur, nec non propagatione novæ ſedis, honoratiq; Præſulis aſſiſtentia, & regimine, cum Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, & orthodoxæ fidei profectu, & exaltatione, populi ipſi propoſitum eis æternæ felicitatis præmium facilius valeant adipiſci. Conſiderantes itaque Oppidum Lauretanum in Provincia Piceni ſitum nullius Diœceſis, ſedi Apoſtolicæ immediate ſubjectum, in toto orbe celeberrimum, & in eo unam inſignem Collegiatam Eccleſiam ſub invocatione B. Mariæ Virginis fundatam exiſtere, in cujus medio ineſt illud ſacrum cubiculum divinis myſteriis conſecratum, in quo Virgo Maria nata fuit, & ibidem ipſa ab Angelo ſalutata, Salvatorem mundi de Spiritu Sancto concepit, miniſterio Angelorum illud translatum, & ad dictam Eccleſiam ob miracula, quæ in dies omnipotens Dominus intercesſione, & meritis ejuſdem B. Mariæ Virginis in eodem cubiculo operari digna-*
D *tur, Chriſti fideles ex omnibus mundi regionibus devotionis, & peregrinationis cauſa confluere. Et propterea cupientes, Oppidum, & Eccleſiam hujuſmodi dignioribus titulis, & nominibus decorare, habita ſuper hoc cum fratribus noſtris deliberatione matura, de eorum conſilio, & aſſenſu, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ad ejuſdē omnipotentis Dei laudem, & gloriam, & ipſius B. Mariæ Virginis honorem, nec non Chriſti fidelium devotionis augmentum, Oppidum in Civitatem Lauretanam nuncupandam, Eccleſiam vero in Cathedralem, ſub eadem invocatione pro uno Epiſcopo Lauretano nuncupando, qui Juriſdictionem Epiſcopalem habeat, & exerceat in ſpiritualibus cum menſa Epiſcopali, arca, ſigillo, aliiſque inſignibus, & honoribus, & privilegiis, quibus alii Epiſcopi de jure vel conſuetudine, aut aliàs quomodolibet in eiſdem ſpiritualibus utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere quomodolibet poſſunt, Apoſtolica authoritate tenore præſentium, perpetuo erigimus, & inſtituimus, illaſque ſic erectas, nec non Epiſcopum Laure-*

ta-

tanum pro tempore exiſtentem, ac ipſius Eccleſiæ capitulum dictæ ſedi immediate perpetuo etiam ſubjicimus, & ſub protectione BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ſuſcipimus, nec non cum nuperrime unionem olim de Eccleſia Recanatenſi, & Eccleſia Maceratenſi eadem authoritate perpetuo factam, de conſilio, & poteſtatis plenitudine ſimilibus diſſolverimus, & ven. fratrem noſtrum Galeatium Epiſcopum Maceratenſem à vinculo, quo dictæ Eccleſiæ Recanatenſi, cui tunc ratione unionis hujuſmodi præerat, tenebatur, abſolverimus, ac in dicta Eccleſia Recanatenſi, nomen, & titulum Cathedralis, nec non ſedem, dignitatem, & menſam Epiſcopalem ſuppreſſerimus, ipſamq; Eccleſiam Recanatenſem in Collegiatam reduxerimus, Civitatem tamen Recanatenſem, titulum & denominationem Civitatis propterea non amiſiſſe, itaut illius inhabitatores Cives denominari, & privilegiis Civium uti poſſent; decernendo Caſtrum Ficardi ab Anconitana, & S. Mariæ in Caſciano ab Auximana, & montis Luponi Oppida, à Firmana Diœceſibus, quibus in ſpiritualibus ſubjecta ſunt, authoritate, & tenore præmiſſis ſimiliter perpetuò diſmembramus, dividimus, & ſeparamus, illaque ſic diſmembrata, & ſeparata, ac eorum incolas, & habitatores, ab omni juriſdictione, & poteſtate, & ſubjectione Anconitani, & Auximani, ac Firmani Epiſcoporum pro tempore exiſtentium, nec non ſolutione decimarum eiſdem Epiſcopis per eos debitarum, ex tunc de cætero facienda itidem perpetuò eximimus, & liberamus: nec non ipſa, ac Civitatem Recanatenſem prædictam illiuſque, & Caſtri Ficardi, ac Oppidorum prædictorum territoria, pro Diœceſi dicti Epiſcopi Lauretani, illos verò, nec non Civitatis Lauretanæ eccleſiaſticas perſonas pro Clero, & habitatores pro populo, authoritate, & tenore præmiſſis ſimiliter perpetuò concedimus, & aſſignamus; ac pro Epiſcopi Lauretani pro tempore exiſtentis dote, quā ſummam duorum millium ſcutorum dictæ Provinciæ conſtituere debere declaramus, omnia, & ſingula fructus, redditus & proventus, jura, obventiones, & emolumenta in quibuſvis rebus, & actionibus, & ubique locorum conſiſtentia, & provenientia, & ad quamvis ſummam aſcendentia dictæ menſæ Epiſcopalis Recanatenſis ſic ſuppreſſæ, & extinctæ, & quæ ad illam quomodolibet ſpectant, & pertinent, ac antè illius ſuppreſſionem, & extinctionem hujuſmodi quovis jure ſpectabant, & pertinebant ſpectareque, & pertinere poterant, nec non Caſtri Ficardi, & Oppidorum territoriorum hujuſmodi decimas Anconitano, Auximano, & Firmano Epiſcopis ſolui ſolitas, reſiduum verò dictorum duorum millium ſcutorum pro dote dictæ Eccleſiæ Lauretanæ conſtitutorum hujuſmodi, ex tot prædiis, & poſſeſſionibus dictæ domus Lauretanæ per dilectum filium noſtrum Philippum S. Angeli in foro Piſcium Diaconum Card. Vaſtavillanum nuncupatum dictæ domus protectorem ejus arbitrio, declarandis, & aſſignandis, etiam perpetuò concedimus, & aſſignamus. Nec non in dicta Eccleſia Lauretana, in qua unus Archipresbyteratus, qui ante erectionem hujuſmodi inibi principalis exiſtebat, pro uno Archipresbytero, ac una præpoſitura pro uno Præpoſito, ac unus decanatus dignitates pro uno decano, nec non 12. Canonicatus, & totidem præbendæ pro 12. Canonicis, ac etiam 12. beneficiatis, & totidem clericatus nuncupata perpetua ſimplicia beneficia pro totidem perſonis eidem eccleſiæ Lauretanæ deſervientibus, erecta, & fundata exiſtunt unum Archidiaconatum, qui inibi dignitas major poſt Pontificalem eccleſiam pro uno Archidiacono, qui in choro, & capitulo ipſius eccleſiæ Lauretanæ, ac proceſſionibus, aliiſque actibus capitularibus primum locum, ac primam vocem, ante obtinentes alias dignitates prædictas habeat, authoritate, & tenore præſentium etiam perpetuò erigimus, & inſtituimus, ac Præpoſituram in Primiceriatum pro uno Primicerio, Decanatus verò dignitatem hujuſmodi denominationes in theſaurariam pro uno Theſaurario commutamus, nec non Archipresbyteratum ſecundam pro Archipresbytero qui ſecundam, & Primiceriatum tertiā pro uno Primicerio, qui tertiam, ac theſaurariam quartam inibi dignitates pro uno theſaurario, qui quartum locum in choro, capitulo, proceſſionibus, & actibus prædictis, aut canonicos prædictos habeant, nec non Canonicatus, & præbendas, cæteraque beneficia prædicta, aliàs juxta collationes, & proviſiones de illis eorum poſſeſſoribus factas, pro capitulo ejuſdem eccleſiæ Lauretanæ remanere declaramus. Ac inſuper motu proprio non ad alicujus deſuper nobis oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate familiæ noſtræ de Perettis de monte Alto juſpatronatus, & præſentandi perſonam idoneam ad Archipresbyteratū prædictum, quoties illum, per obitum, aut reſignationem, vel aliàs quovis modo, etiam apud ſedem prædictam vacare contigerit, Epiſcopo Lauretano pro tempore exiſtenti, per eum ad præſentationem hujuſmodi inſtituendam authoritate, & tenore prædictis pariter perpetuò reſervamus, concedimus, & aſſignamus. Non obſtantibus noſtra de non tollendo jure quæſito, ac quibuſvis aliis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non Lauretanæ, Recanatenſis, Auximanæ, Anconitanæ, & Firmanæ Eccleſiarum prædictarum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alias roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus; privilegiis quoque indultis, & literis Apoſtolicis illis, earumque Præſulibus, Capitulis, & perſonis, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus, & aliis decretis, etiam motu ſimili, & conſiſtorialiter, ac alias in contrarium quomodolibet conceſſis, approbatis, & innovatis, quibus omnibus, etiamſi pro ſufficienti illorum derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret tenores hujuſmodi, ac ſi ad verbum insererentur præſentibus pro expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſè, cæteriſq; quibuſcumq; motu ſimili derogamus Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarn. 1586. 16. *Kal. Aprilis Pont. noſtri anno* 1.

1. FRANCISCUS Cantuccius Peruſinus [a], illuſtris juris conſultus, poſtquàm multos Peruſiæ ad legem, juraque publicè profitendo inſtituiſſet, à Gregorio XIII. Romam vocatus, Sacræ Romanæ Rotæ Auditor effectus eſt, in quo munere cum ſumma prudentiæ, juſtitiæque laude fuiſſet verſatus per annos 13. meruit primus eſſe, quem Sixtus V. Lauretanæ Domui ſanctiſſimæ Epiſcopum daret, anno 1586. 24. Martii; cujus Eccleſiæ ſolemni ritu iniit poſſeſſionē, totamque Diœceſim adeò ſalubrioribus inſtituit legibus, ut inde ſucceſſores poſſent auſpicari hujuſmodi à Cantuccio fundamentum, cui nulla ætas vitium videretur poſſe adferre. Cæterùm cum præter Lauretanæ Eccleſiæ domeſticas curas, Sixto V. mandante, Cantuccio etiam acceſſiſſet legatio, ut Picenatium graviſſimas, implicitaſque lites componeret, ſedaretque ebullientes diſcordias, in eoque maxima tum animi, tum corporis contentione laboraſſet, fractus laboribus, lentaque ſed pertinaci febri correptus, poſt 8. ſuæ dignitatis menſem, Deiparæ Lauretanæ Virginis Præſul deceſſit an. 1586. inconſolabile mœrentibus populis ſui deſiderium relinquens: rariſſimi exempli ſanè Epiſcopus, qui tam brevi mora, qua præfuit, tanta aggreſſus ſit, quanta vix alius poſt multos annos poſſet excogitare. Denique ita tentatis operibus, ſi non perfectis, clarus exceſſit, ut animi magnitudine, vitæque ſanctimonia fidem faceret, haud Sixtum V. Pont. Max. aberraſſe, cum Franciſcum Cātuccium juſſiſſet in Lauretana ſede principē locū tenere. I.

[a] Laudat ab Oldoino in Athen. Aug.

2. RUTILIUS Benzonius [b] nobilis Romanus, ſed virtute nobilior, claruſque eruditione, dignus repertus eſt, qui Franciſco Cātuccio ſucceſſor exiſteret, Sixto V. ſedente, anno 1586. die 17. menſis Decembr. Hic quanto probitatis exemplo Lauretano gregi præfuerit, illorum, qui Benzonii meminerunt, teſtantur lachrymæ adhuc, quæ etiam jampridem defuncti haud ſatis videntur poſſe lenire dolorem. Clerum ſanctiſſimis legibus inſtitutum habuit. A fundamentis propemodum Palatium Epiſcopale erexit, itaut non modo reſtaurator, ſeu fundator merito dici poſſe videatur. Dum Benzonius Lauretanam Eccleſiam ſanctiſſimè adminiſtraret, Gregorius XIV. adjecta juriſdictione Recanatenſi, ejuſdem Eccleſiæ protulit fines, itaut jam Lauretanus Epiſcopus, etiam Recanatenſibus ut Præſul divinas perſcribat leges. Libertatis Eccleſiaſticæ Benzonius amantiſſimus fuit, itaut *de Eccleſiaſtica immunitate* etiā librum ediderit. Scripſit etiam doctè, & pie *de anno jubilei, deq; beata Vir-* II.

[b] De hoc vide Mandoſium in Bibl. Rom. Centur 5. n. mag. 15.

gine, aliaque ingenii munimenta reliquit, quæ Benzoniam eruditionem ſaperent. Viginti ſeptem ip ſoaannos Lauretanam rexit Eccleſiam, aliquot ſalobriter Diœceſanis celebratis Synodis; deinde è vivis exemptus eſt 1613. poſtrema die ſe convoiuentis Januarii, ſepnituſque eſt apud S. Domum, ejuſdemque anniverſarius dies in Cathedrali Recanatenſi ſolemniter celebratur, nbi ejus recurrentis diei inſculpta marmori hnjuſmodi extat memoria.

Anniverſariis precibus, & miſſarum celebrationibus renovandam obitus memoriam Reverendiſſ. Epiſcopi Rutilis Benzonii decrevit Capitulum, ſcutis CC. ex illius teſtamento auctum. Obiit ultima Januarii M.DC.XIII.

III. 3. Fr. AUGUSTINUS Calaminus Card. de Aracæli *a*, olim Ordinis S. Dominici Generalis Magiſter, à Paulo V. vocatus ad purpuram eſt anno 1611 atque ab eodem Pontifice 1. die Februarii, anno 1614. tertius Lauretanus Epiſcopus electus, inque purpuratis primus, qui illam Eccleſiam ſit moderatus. Non attinet modo dicere, quanto pietatis affectu utramque Eccleſiam, Lauretanam ſcilicet, & Recanatenſem gubetnaverit; ſat ſit dixiſſe, Galaminum in iis Præſulibus hoc tempore numerari, qui priſcos illos mores, redivivo, rariſſimoque exemplo revocare videntur. Seminarium adauxit, eidem propria domo attributa, inceptumque à Benzonio Epiſcnpale palatium abiolvit. Denique à Paulo V. ad Auximanam Eccleſiam translatus eſt, die 29. menſis Aprilis, anno 1620.

a De hoc tractat Fontana in Syll. Magiſt. S. Palatii p. 159. Mond.

IV. 4. JULIUS Card. Roma Mediolanenſis, ex Adminiſtratore Peruſiæ, ac V. S. R. à Paulo V. Cardinalis creatus eſt anno 1621. electuſque Quartus Epiſcopus Lauretanus, atque à Gregorio XV. confirmatus, Lauretanam pariter, & Recanatenſem Eccleſiam cum pietatis haud vulgari laude adminiſtravit, dnnec ab Urbano VIII. ad Tyburtinam Eccleſiam translatus eſt anno 1634. die 21. menſis Aoguſti.

V. 5. AMICUS Panichius nobilis Macerarenſis, Sarſinæ antea Epiſcopus, translatus eſt ad Eccleſiam Laoretanam, atque Recanarenſem 1634. adhuc ſuperſtes eſt, illamque Eccleſiam adminiſtrat cum laude. („ *De cæteris vero Lauretanis Epiſcopis conſule* „*ſeriem Recanatenſium Præſulum.*)

LIPARENSES
EPISCOPI.

LIPARA ex omnibus Aeolis, Vulcaniiſque Siciliæ coadiacentibus Inſulis celebris, quæ antea Melingonis, ſeu Longonis vocabatur Plinio, Strabone, Stephano, Callimacho, & Euſtathio teſtibus, quam Lipam vocat Serapio de Sulphure, item Birchen. cap. de pumice. Inter omnes Aeolias inſulas hæc ſola hodie habitatur, ſoli natnra ferax, magno aluminis proventu, fructuumque domeſticorum copia clara. Balneæ ſunt in ea tum humidæ, tum ſudatoriæ ad valetudinem ſimul, & voluptatem accomodatiſſimæ. Ignem olim ex pluribus crateribus evomuiſſe ſcribunt Diod. & Strabo, cujus ora, & veſtigia adhuc viſuntur. Nomen ſumpſit à Liparo Auſonii Italiæ Regis filio, qui magna militum copia ſecum advecta ibi oppidum ſuo nomine Liparum vocatum, in rupe undique prærupta, quam mare alluit, condidit; poſt vicinarum inſularum Herateæ, Delimæ, Phuicuſſæ, Eticuſſæ, Hieræ, & Onoſtrongoli

A agros excoluit. Decedenre Liparo Aeolus Hippotæ Herechidarum generis filius, Iliacis temporibus, claſſe in hanc appulſus inſolam, Teleporam Regis filiam uxorem duxit, atque Liparam urbem cum vicinis inſulis dotis nomine à patre accepit, quas mutato nomine Aeolias à ſe nuncupavit. Subinde à Romanis imperantibns in ſocietatem adſcitur, quorum nomina præ foribus templi Cathedralis adhuc teſte Gualtero in antiq. Siciliæ tabnlis ita proſtant.

CORNELIO MATURIO PROCURAT. TI. CÆSAR. AUGUST. ET JULIÆ AUGUST. EX D. D. P. P.

Poſt Romanos, Sarracenis primum, iis exturbatis, Siculis Principibus, Regibuſque paruit, hodieq; Regis Cathnlici faſces adorat. Ad Evangelii lumen Paulo Apoſtolo prædicante Liparenſes aperuiſſe oculos, cum illuc è Syracuſis ſolvens appuliſſet, ab eoque Chriſtianæ religionis proſeminatore Antiſtitem accepiſſe Patrum inveterata traditio eſt; quorum nomina invidioſa obſolevit vetuſtas, donec Agatho Li-
B parenſium S. Epiſcopus ſub Decio, ac Valeriano Impp. floruit. Poſt hunc ad annum uſque 700. Liparenſium Præſulum ad nos pervenit memoria, nec longe poſt ann. Chriſti 864. à Sarracenis Lipara, cum Sicilia, aliiſque adiacentibus inſulis depopulata, Chriſti fideles cum Epiſcopo vel occiſi, vel in exilium exacti, per 200. circiter, & 80. annos Epiſcopali caruerunt dignitate, donec Eugenius III. Liparenſe cœnobium, quod olim Rogerius Northmannus Siciliæ comes, expulſis ab ea inſula Sarracenis, magnificentius excitaverar anno 1088. unaque cum Pactenſi alio nobili Benedictini Ordinis cœnobio in Sicilia ab eodem Rogerio ædificato, ac dotato anno 1094. earum Eccleſias D. Bartholomæo Apoſtolo ſacras canonice in Cathedrales erexit, propriumque paſtorem reſtituit Gilibertum anno 1151. Joanne horum cœnobiorum Abbate defuncto, ille, qui ab Hugone Meſſanen. Epiſcopo fauctore Anacleti II. Antipapæ in Archiepiſcopali dignitate intruſo, nomen, & dignitatem Epiſcopalem vitio ſuſceperat;
C quem cum Innocentius II. ex Lateranenſis Concilii ſententia, una cum Hugone promotore deturbaſſet de ſede, pro Epiſcopali inſula baculum Abbatialis dignitatis inſigne iterum reaſſumpſit, in eoque munere deceſſit eodem Eugen. III. ſedente. Giliberto Stephanus ſucceſſit, quo Præſule Lucius III. Liparenſem, ac Pactenſem unitas Eccleſias, earumque Epiſcopum Meſſanenſi ſubiecit Archiepiſcopo anno 1185. ita tamen, ut qui Liparenſis Epiſcopus diceretur, idem Pactenſis cenſeretur Antiſtes. Harum Eccleſiarum unionem diſſolvit Bonifacius IX. ann. 1399. unicuique proprio attributo paſtore. Urbanus tandem VIII. ſuo diplomate Liparenſem Eccleſiam à Metropolitico Meſſanenſis Archiepiſcopi jure immunem fecit, perpetuoque Romanæ ſedi immediatè ſubjecit anno 1627. Cæterum Liparitanus Epiſcopus ſolum Liparam, & ejus inſulas habet diœceſ. ubi incolæ ad 4. millia cenſentur. S. Bartholomæus Apoſtolus ut divus Tutelaris Liparenſes tuetur, cujus corpus è Bora Perſarum civitate translatum, o-
D lim eorum veterem Cathedralem illuſtravit; quod deinceps, ut auctor eſt Sigebertus in chronic. anno 832. vel anno 842. ex Leone Oſtienſi lib. 1. cap. 26. ex hac Liparitana inſula, forte Sarracenorum timore, Beneventum detulere. De prima translatione agit Gregor. Turonen. c. 34. de gloria Martyrum. In ea Cathedrali dignitates 4. quarum prima Archidiaconatus Pontificiæ collationis, ſecunda Decanatus, tertia Cantoratus, quarta Theſaurarius; 14. Canonici, violacea ſtola inſigniti, & alii promiſcui Clerici numerantur. Unica parochialis Eccleſia, unum virorum cenobium, unumque xenodochium, & tres laicorum ſodalitates in ea civitate ſunt. Epiſcopi annui proventus ſunt hodie ſcuta 4500. ex decimis cujuſcumque rei, maximè ex uvis paſsis, & ficis, quæ ab inſula extrahuntur; taxatur vero in libris Cameræ ad florenos 50. Nec omittendum, quod ex antiquo jure ad Epiſcopalem curiam devolvuntur, cauſæ appellationis curiæ civilis, & Balivii. Præſulum Lipa-

renſium hiſtoriam ſcripſit Abbas Rocchus Pyrrhus Siculus, vir doctiſſimus, & eruditiſſimus, in octava notitia Siciliensium Eccleſiarum, Panormi edita an. 1638. à qua hæc noſtra ſeries, tum ex aliis monumentis deſumpta eſt, quam modo damus.

I. 1. S. AGATHO primus Liparenſis Eccleſiæ Epiſcopus invenitur. Sub Decio, & Valeriano Imperat. circiter ann. 254. Liparitanam adminiſtrabat Eccleſiam ex pervetuſtis tabulis Leontinis. Is de ſui cleri conſilio perſecutionem Diomedis Puteolorum Præfecti ſub Imp. Decio commotam fugiens, navim aſcendit cum tribus ſuis clericis, ex Lipara inſula, quæ à Diomede vexabatur, in Siciliam ad Leontinum fluvium (is hodie S. Leonardi nuncupatur) appulſus, liberali animo à Demetrio viro Leontino extorre ſuſcipitur, atque de Tertylli Siciliæ præſidis crudelitate, & SS. Alphii, Philadelphii, & Cyrini illuſtri martyrio inſtituitur. Iis rebus auditis multò magis Tertylli, quam Diomedis tyrannidem deteſtatur. Sequenti nocte prædicti tres martyres Agathoni apparuere, & magnum Leontinæ Eccleſiæ bonum, Deo volente, illum attuliſſe atteſtati ſunt. Poſt 40. dies divinis monitis Selinadium rediit, ubi invenit Alexandrum Tertylli conſiliarium, eumque biennio ſacram ſcripturam docuit, noſtræque fidei myſteriis imbuit. Inde cum eodem Alexandro in alium Leontini agri locum Creco nuncupatum migravit, & à Publico Leontino Chriſtiano locuplete benigno hoſpitio recipitur, ubi in monte Publius templum conſtruxerat, in cujus tribus columnis Agatho imagines trium fratrum martyrum ad vivum depinxit, templum ipſum conſecravit, atque fontem ſacrum baptiſmatis conſtruxit. In eo Alexandrum baptizavit, Neophytumque appellavit, clericum inſtituit, ſacerdotio tandem initiavit, illic alios annos duos ſanctam duxit vitam. Obeunte interim tyranno Tertyllo, Agatho, & Neophytus ad cæterorum Leontinorum ſalutem urbem ingreſſi, populum Chriſtianis monitis inſtruxere Leontinum. Aliquibus clericis ad ſuum Antiſtitem Agathonem tranſmeantibus, ipſe, & Neophytus (qui paulo ante à D. Andrea Apoſtolo Epiſcopus fuerat conſecratus) Romam proficiſcuntur. Ibi Neophytum Romano Pontifici obtulit confirmandum, & tribus annis fuit, dum Neophytus è Vaſconia rediret. Poſt annum ſui receſſus tertium ad Eccleſiam ſuam Liparenſem revertitur administrandam. (1) Tunc accidit S. Bartholomæi Apoſtoli ſacri corporis translatio, quo fuerat in primis illuſtrata Baras civitas in finibus Perſidis, ut ſcribit Theod. lib. 2. Collectan. & Nicephorus hiſtor. lib. 16. cap. 37. De ampliſſimo templo illic erecto à Juſtiniano Imperatore meminit Procopius lib. 2. ædif. Juſtinian. Imp. De tranſlatione in Liparam facta agit Greg. Turon. de gloria martyrum cap. 34. Scripſit etiam rei geſtæ hiſtoriam Theodorus Studita, quam latinitati tradidit Anaſtaſius. Conſentit iis Molanus in notis ad Uſvardum, quam legiſſe teſtatur Baronius in Bibliothec. Vatic. plut. 4. num. 534. pag. 24. incipit *Maximum quidem certamen*. Paucis eandem refert hiſtoriam Metaphraſtes ex Juſepho apud Surium tom. 4. & alii. Cæterum in pervetuſto manuſcripto apud Liparenſem Eccleſiam legitur, quod cives, ac incolæ Albanopolis tot, tantiſque beneficiis à S. Bartholomæo quotidie acceptis ingrati, cujus corpus in arca lapidea incluſum ejecerũt in profundum maris, mox in eos divina ultio ſævit, & ab hoſtibus civitas vaſtatur: accolæ vero ſervituti ſubiiciuntur. Pietas tamen divina eaſdem S. Bartholomæi exuvias in Liparim inſulam vexit, ad eum ſane locum haud longe ab ea urbe, ubi adhuc ſub aquis lapidea arca viſitur, ut narrant Liparenſes ex traditione manu ducta ad noſtra hæc tempora accepiſſe. De corporis ſacri appulſu ab Angelo monitus noſter Agatho ad locum adiit, & cœleſtem theſaurum invenit; procumbit in genua, veneratur ſacras exuvias, atque quo potuit honore tractavit. Intellexit ſcilicet divinitus id ſuæ inſulæ munimentum dari; è mari in Cathedrale templum presbyterorum humeris invehi juſſit. Poſt hæc Agatho quandiu vixerit, nobis non conſtat, requievit tamen in Domino die 27. Junii, & apud Leontinum eo die feſtum celebratur. Eum ſub anno ſal. 313. ſtatuit Maurolycus in hiſtor. Sic. fol. 30. Memoratur in geſtis SS. Virginum Theclæ, & Juſtinæ, cujus etiam meminit Ferrarius in catalogo.

2. AUGUSTINUS Liparenſis Epiſcopus, ſub Symmacho Papa in actis 3. & 6. Romanæ ſynodi ſubſcribitur. Circa ea tempora Maurolycus in ſua Sicula hiſtoria, ſcilicet anno 530. exiſtimat in eadem inſula Liparitana degiſſe S. Calogerum Conſtantinopolitanum monachum, cujus domus, & templi adhuc viſuntur veſtigia juxta balneas, ut vocant, ſiccas. Calogerus, teſte D. Gregorio Papa lib. 4. dialog. cap. 30. ann. 530. obitum Theodorici Regis prædixit. An iſte Calogerus fuerit is, qui Saccæ in Sicilia incoluit, cuius feſtum die 18. Junii celebratur, incertum eſt; licet tamen in eius die feſto legantur lectiones ejuſdem D. Gregorii in Moralibus. Octavius Caietanus in ſua idea SS. Siciliæ alium eſſe Calogerum ab illo Saccæ exiſtimat. Eremitæ illi antiqui fere omnes Græco nomine Calogeri dicebantur. II.

3. AGATHO II. Liparitanæ præerat Eccleſiæ ante Præſulatum Gregorii Magni circa an. 585. qui de privatione Epiſcopatus Agathonis ita ſcripſit epiſtola 53. lib. 2. *Maximiano Epiſcopo Syracuſano, poſtquam in Agathonem quemdam Epiſcopum Liparitanum juxta qualitatem exceſſuum diſtrictione canonica eſt vindicatum, neceſſe eſt humanitatis intuitu quemadmodum ſuſtentare poſſit, diſponere. Propterea fraternitas tua ad Liparitanam Eccleſiam, in qua ſupradictus Agatho ſacerdotis geſſit officium, feſtinet dirigere, eique ad præſens exinde 30. ſolidos, quo in eius poſſint proficere victum, tranſmittat, &c.* ſufficitur hac de cauſa Paulinus. III.

4. PAULINUS Taurianenſis Eccleſiæ, in Calabria inferiori Epiſcopus, Eccleſiæ Liparitanæ gubernandæ etiam præficitur à D. Gregorio circa ann. 592. ut is ſcripſit epiſtola 26. lib. 2. indict. 10. *Maximiano Epiſcopo Syracuſano. Locis inimicis Eccleſia conſtituta paſtoris vacare non debet officio. Quia igitur Eccleſia Liparitana ſacerdote privata dignoſcitur, ideo Paulinum Taurianenſis Eccleſiæ Epiſcopum in prædicta Eccl. Liparitana fraternitas tua ſine mora præeſſe cõſtituat, ut officij ſui adminiſtrationem in eadem Eccl. vigilanter exhibeat, & quæque ejus utilitatibus convenire didicerit, ordinare non deſinat, cunctumq; clerum, ut in omnibus canonice ei obedire debeat, admoneas, quatenus præfata Eccleſia in cunctis utilitas, prædicto fratre, & coepiſcopo noſtro diſponente, Chriſto adjuvante, procurari valeat.* Eidem Paulino literas tranſmiſit num. 13. ind. x. *Ita ergo fraternitas tua Pauline, hæc omnia implere feſtines, ut & tui præſentia Liparitanam ſalubriter diſponat Eccleſiam, ut viſitationis ſtudio Taurianenſem Eccleſiam congregare, & fovere deſinat.* Anno 594. obijſſe conſtat Paulinum ex epiſt. 38. D. Gregorii ad Joannem Epiſcopum Scyllacenſem. Hic Epiſcopatus eſt in magna Græcia ſub Archiepiſcopo Rhegienſi Metrop. patria Caſsiodori. Et Taurianenſis civitas, hodie Seminara dicitur teſte Myreo lib. 5. Eccleſiaſt. Coſmog. IV.

5. N... novi Antiſtitis Liparenſis meminit idem Greg. epiſt. 19. lib. 6. indict. 5. ann. 595. ſcribens *Cypriano Diacono Siciliæ. Liparitanum vero*, ait, *& Regitorium Epiſcopo*, at *huc veniant, pariter commonebis, &c.* V.

6. PEREGRINUS Liparitanus Antiſtes anno circiter 660. ſub Martino I. Lateranenſi interſuit Concilio, a cum cæteris Siculis Præſulibus. VI.

a An. 649.

7. N.... cujus nomen ignoratur, Liparitanus Epiſcopus, civis Leontinus anno ſal. circiter 700. die 3. poſt natalem Domini. Templum conſecravit B. Vir- VII.

(1) Hæc acta mihi ſuſpecta habentur, quinimò dubito, an revera illo ævo Liparitana inſula Epiſcopum habuerit Agathonem. Nominatur quidem Agatho Liparitanus Epiſcopus in Oratione de corpore S. Bartholomæi in iſtam inſulam advecto, eumque Rocchus Pyrrhus vult eſſe, cujus in Actis SS. Alphii &c. habeatur vita (& de quo hic Ughellus:) Sed eam tranſlationem libentius crediderim ævo S. Gregorii, quo Liparitanus Epiſcopus erat Agatho, quam Decii factam: Ideoque adhuc requiro certius de alterius Agathonis exiſtentia teſtimonium. Talem enim Liparitani veroſimiliter inter Patronos ſuos colerent ſi habuiſſent, Bollandiani in Maji tom. 2. pag. 548.

B. Virginis, nunc vulgò nuncupatæ de Terpito in Inſula Didymarum, ſeu Salinarum à Lipara 18. m. diſtante. Illa Mariæ Icon tunc temporis divino aſſlante numine inventa eſt, ut conſtat ex pervetuſtis monumentis apud Liparenſes.

VIII. (,, *BASILIUS Epiſcopus Liparenſium interfuit* ,,*Concilio Oecumenico, ſive Nicano II. an. 787. ex Hard.* ,, *Concil. tom. 4.*

IX. ,, *SAMUEL Liparorum Epiſcopus interfuit Pſeudo* ,, *Synodo Photiana an. 879. Hard. Concil. tom. 6.*)

Diuturnum interregnum poſt hunc tenuit Liparitana Eccleſia; occupata namque à Sarracenis inſula ab anno circiter 864. ad annum uſque 1150. Epiſcoporum ſeries intermitti cœpit. Quamquam autem ab anno 1080. Sarracenis ſuperatis Robertus, & Rogerius Northomanni eam Inſulam Chriſtianis reſtituiſſent, ubi ſtatim à Rogerio templum D. Bartholomæi erectũ eſt, teſte Fazello dec. p. & ab aliquibus monaſticam profitentibus cœnobium eſt ædificatum, cui Ambroſius præfectus eſt. Eo tempore comes ex diplomate, quod confirmatum fuit à Rogerio II. ejus filio anno 1134. conceſsit Liparam, Vulcanum, Salinam, Panariam, Strangolon, Arcuri, & Filiculi Inſulas. Deinde ab eodem comite Rogerio multa fuerunt data prædia in Calabria eidem Abbati Ambroſio, & monaſterio Liparenſi ex diplomate hoc anno 1088.

Rogerius Comes Calabria, & Sicilia adiutorium Chriſtianorum 26. menſis julij 11. indictione, anno ab initio mundi 6596. Poſtquam cum filijs meis ex Francia veni in Militum, aedi Abbati Ambroſio pro monaſterio S. Bartholomai Liparenſis terragia infraſcripta pro ſalute anima mea, & remiſſione omnium peccatorum meorum, qua terragia ſunt prope faciem Caſtri Militi limitata cum finibus infraſcriptis, qua terragia do tibi D. Ambroſio Abbati, ut habeas, & in tua dominatione poſſideas, & quod nullus contradicere poſſit ullo modo. Si quis vero velles contradicere pradicto privilegio noſtro, & dicta benevola donationi noſtra aliquo modo, maledictionem trecentorum, & decem octo Sanctorum Patrum anathema . . . . ab eis, & maledictionem Juda Iſchariotis habeat in aternum, & in ſeculum ſeculi.

Eaſdem largitiones, & Inſulam ipſam Liparen. monaſt. Lip. omniaq; bona ei data ſuo privileg. confirmavit Urbanus Papa II. quod extat apud eumdem Pyrrhum ex tabulis Pact. eccl. hiſce conceptis verbis.

URBANUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilecto fratri Ambroſio Abbati Liparitano, ejuſque ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis in perpetuum. Cũ univerſa Inſula ſecundum inſtituta Regula juris ſint, conſtat profecto, quia religioſi Imperatoris Conſtantini privilegio in ius proprium B. Petro, eiuſque ſucceſſoribus Occidentales omnes Inſula condonata ſunt, maxime qua circa Italia oram habentur, quorum multa peccatis exigentibus accolarum à Sarracenis capta Chriſtiani nominis gloriam amiſerunt. Inter quas Liparis B. Bartholomai Apoſtoli corpore quondam inſignita, Eremi inſtar redacta cognoſcitur, quam multis annorum curriculis evolutis, cum Sarracenorum vires divina miſericordia potentia repreſſiſſet, religioſi fratres divina ſervitutis ſtudio eamdem ingreſſi Inſulam monaſteria illi, domicilia conſtruere curaverunt, & plurimos in eamdem Inſulam colonos ſua induſtria conſtituerunt. Nos itaque quibus ex divina arbitrio voluntatis per Apoſtolica ſedis culmen cunctarum ſollicitudo imminet Eccleſiarum, licet in eadem Inſula Epiſcopatum quondam fuiſſe in S. Gregoriana pagina regiſtris agnoſcamus, quia tamen Epiſcopi dignitatem nunc ipſius loci exiguitas, & accolarum raritas non meretur, Monaſterium tamen illi habere, & totius Inſula ambitum poſſidere praſentis pagina auctoritate ſancimus. Ipſum etiam monaſterium, cui fraternitas tua auctore Domino praſidet, in B. Bartholomai honore, & nomine conſecratum, in S. R. & Apoſtolica ſedis ſavendum ſpeciali protectione ſuſcipimus. Per praſentem igitur noſtri privilegij paginam Apoſtolica auctoritate ſtatuimus, ut quacunque hodie idem cænobium juſto poſſidet, ſive in poſterum conceſſione Pontificum, liberalitate Principum, vel oblatione fidelium juſte, atque canonice poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat idem cænobium temere perturbare, aut ei ſubditas poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, vel minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum ſuſtentatione, & gubernatione conceſſa ſunt, uſibus praſutura. Obeunte te nunc eiuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, vel violentia praponatur, niſi quem fratres communi favore, vel fratrum pars conſilii ſanioris elegerit, electus autem ad Rom. Pont. conſecrandus accedat. Vos itaque filii in Chriſto dilecti oportet regularis diſciplina inſtitutioni ferventer inſiſtere, & divina legis pracepta ſtudioſius obſervare; ut quanto à ſecularibus tumultibus liberiores eſtis, tanto ſolertius placere Deo totis mentis, & anima viribus anheletis. Ad indicium autem percepta à Romana Eccleſia libertatis, unam auri unciam per annos ſingulos Lateranenſi palatio perſolvatis. Sane ſi quis in craſtinum Archiepiſcopus, Epiſcopus, Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, Comes, aut vicecomes, aut judex, aut perſona qualibet magna, vel parva, potens, vel impotens hujus noſtri privilegij paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonitus, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, cum honoris ſui, & officij periculo ſubiacere decernimus, & à Chriſti atque Eccleſia corpore, auctoritate Apoſtolica ſegregamus. Conſervantibus autem pax à Deo, & miſericordia praſentibus, & futuris ſeculis conſervetur. Amen. Amen. Amen.

Datum Meliti per manus Joannis S. R. E. Diac. Card. 3. Nonas Junij ind. 18. Incarn. Domini 1091. Pont. vero D. Urbani II. ann. 4.

Anno 1094. aliud exædificavit Rogerius Comes in Sicilia apud Pactas cœnobium, univitque cum hoc Liparitano, eundemque Abbatem Ambroſium præfecit. Eodemque anno idem Comes conceſſit Abbati Ambroſio Caſale nuncupatũ Fatalia, aliaque jura iis verbis: *Dono monaſterio S. Bartholomai Apoſtoli, quod in Inſula Liparis per nos noſtris temporibus per Dei gratiam conſtructum eſt &c.* Eiſdẽ monaſteriis Robertus I. Epiſcopus Meſſanenſis, quædam jura in ſua diœceſi, datis litteris an. 1104. 12. indictione conceſſit. Eidemque Abbati Ambroſio, ejuſque ſucceſſoribus Raynaldus Avevellus obtulit quædam jura in ſuo Caſali Partenici an. 1111. poſt hæc nulla alia de Ambroſio Abbate extat memoria. Joannes monachus Benedictinus II. Abbas fuit monaſteriorum Liparen. & Pactenſis, qui & Epiſcopi dignitate exornatus ab Hugone Meſſanenſi Præſule, Anacleti II. Antipapæ tauctore, mox ab Innocentio II. ex Concilio Lateranenſis ſententia ab ea dignitate exturbatus, Abbas defunctus eſt circa ann. 1149. de quo hæc habet idem Pyrrhus. Is anno 1130. 8. ind. cum Petro Archiepiſcopo Panormitano convenit de decimis conceſſis à Rogerio monaſterio Liparenſi in civitate Thermis; ad annum 1131. ind. X. menſe Septemb. adhuc nomen Abbatis retinebat, ita enim ſubſcribitur in privilegio conceſſionis jurium cœnobii Salvatoris Meſſanæ: *Ego Joannes Liparenſis Abbas*. Cæterum Hugo Meſſanenſis Epiſcopus per ſummam Romanæ ſedis injuriam Meſſanenſis Archiepiſcopus declaratus ab Anacleto Antipapa an. 1131. Joannem hunc Liparenſem, & Pactenſem Abbatem Epiſcopum conſtituit menſe Octobris, ac ſibi cum Cephaludenſi noviter electo Antiſtite, ſuffraganeos ſubjecit. Hugonis tabulæ hæ ſunt ab eodem Pyrrho in ſecunda notitia Meſſanenſi allatæ ex autogr.

In nomine Dei aterni, & Salvatoris D. N. J. C. anno ab Incarn. ejus 1131. ind. 10. menſe Octobri.

Ego Hugo Dei gratia Meſſanenſis humilis Archiepiſcopus. Cum unuſquiſque fidelium Eccleſia ſua praſecti debeat providere, Epiſcopus maxime ad Archiepiſcopatum noviter promotus pro dignitate Eccleſia ſua adipiſcẽda plurimum debet elaborare. Idcirco Eccleſia Meſſanenſis dignitati augmentanda providentes, quia ſine aliquantis ſuffraganeis honorifice conſiſtere non poſſet, Liparitanam Eccleſiam conſilio Meſſanenſium, & Traianenſium Canonicorum, atriuſque denique con-

ven-

A *ventium Epiſcopatum perpetuo conſtituimus. Igitur frater in Chriſto chariſſime Joannes nunc ejuſdem eccleſiæ Abbas te Liparitanum Epiſcopum eligi concedimus, ita ſane, ut tam tu, quam & tui ſucceſſores in noſtra obedientia in poſterum permanentes, à noſtris manibus, noſtrorumque ſucceſſorum tanquam noſtræ eccleſiæ ſuffraganei debeatis conſecrari. Statuimus quoque & præſentis privilegii auctoritate tibi tuiſque ſucceſſoribus in parochiam totam Inſulam Liparitanam perpetuo jure habendam, & poſſidendam, & Pactas cum omnibus ſuis pertinentiis, cæteriſque locis jus univerſum Epiſcopale, abſque omni noſtra, noſtrorumque ſucceſſorum calumnia, ſeu contrarietate. Si qua autem in poſterum magna humiliſque perſona hanc noſtram conſtitutionem ſcienter violare præſumpſerit, à gremio S. Matris Eccleſiæ aliena fiat, donec cōgrua ſatisfactione de perpetrata iniquitate pœniteat. Ad hujus noſtræ conceſſionis indicium ſubſcriptis teſtibus præſentem cartam inſcribi, noſtroq; ſigillo plumbeo inſigniri præcepimus.*

Ego Hugo Meſſan. Archiepiſcopus.
B *Ego VV. Rhegienſis Archiepiſc.*
Ego M. Catanen. Epiſc.
Ego G. Palvearia Prior.
Ego L. Prior Cataniæ.
Ego T. Meſſanenſis Cantor.
Ego P. Tranenſis Archidiac.
Ego N. Rhegienſis Cantor.
Ego G. Meſſanenſis Canon.
Ego Meſſ. Canon.
Ego Creſp. Meſſ. canon.
Ego VV. Deotot teſtis fui.
Ego R. Monachus capellanus Domini Regis.

Porro Anacleti II. Antipapæ diploma, quo fultus Hugo Liparenſem Joannem Abbatem Epiſcopum conſtituit, eſt hujuſmodi, quod Pyrrhus refert ex autographo in tabulario Pactenſis Eccleſiæ ſervato.

ANACLETUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilectis in Domino filiis in Liparitano cœnobio regulariter Domino ſervientibus, & ſervituris in perpetuum. Sedis Apoſtolicæ moderatio, quam licet indigni C *Deo diſponente ſuſcipimus, nos invitat, quatenus pro varietate temporum diverſas res metiri debemus. Liparitanum ſiquidem monaſterium unum fuiſſe hactenus ex majoribus Siciliæ monaſteriis, & ad Romanæ Eccleſiæ jus pertinere dignoſcitur: creſcente igitur glorioſi filii noſtri Regis Rogerii gloria, quam ſibi ſuiſque filiis Sedis Apoſtolicæ liberalitas tradidit; dignum ſatis, ac juſtum eſt, ut ejuſdem regimen eccleſiæ noſtris quoque temporibus augmentetur. Decernimus igitur de fratrum noſtrorum Epiſcoporum, & cardinalium conſilio, & hoc præſenti decreto ſtatuimus, ut jam dictum Liparitanum cœnobium Epiſcopalem deinceps obtineat dignitatem, & proprium veneretur Antiſtitem, qui per manus ven. fratris noſtri Meſſanenſis Archiepiſcopi munera conſecrationis accipiat, & Meſſanenſi Eccleſiæ tam ipſe, quam ſucceſſores illius, tanquam ſuæ Metropoli debeat perpetuo ſubjacere, ſalvis tamen in omnibus conceſſionibus, & privilegiis glorioſo filio noſtro Rogerio, ſuiſque hæredibus à Romana Eccleſia traditis. Si qua igitur eccleſiaſtica, &c. Cunctis autem hæc iſta, &c. Amen.*

D *Anacletus catholicæ eccleſiæ Epiſcopus.*
Ego Creſcentius presb. card. tit. SS. Petri & Marcellini ſubſcripſi.
Ego Joannes presb. Card. tit. Paſtoris ſubſc.
Ego Amatus presb. Card. tit. S. Euſebii ſubſc.
Ego Gregorius Card. diac. S. Euſtachii ſubſc.
Ego Silvius Card. diac. S. Luciæ ſubſc.
Ego Raynaldus diac. Card. S. Laurentii ſubſc.

Datum Priverni per manus Saxonis S. R. E. presb. Card. & Cancell. 18. Kal. octob. ind. 9. Incarn. Domini 1131. Pontificatus autem D. Anacleti II. Papæ an. 2.

An. 1139 ſicut Hugo Meſſanen. dejectus eſt ab illo faſtigio Archiepiſcopalis honoris ab Anacleto Pſeudo Pontifice collati, ita & noſter Joannes ab Epiſcopali dignitate, quam illi Hugo contulerat, Innocentii II. ſiquidem, & Lateranenſis Concilii ſanctionibus. Hac itaque ratione Joannes amiſſo Epiſcopi nomine, Abbas iterum nuncupatur, ut legitur

A in quodam diplomate ſcripto ann. 1143. In alio quoque tranſactionis actu an. 1148. cum Arnoldo Antiſtite Meſſanenſi, in quo Liparenſis, & Pactenſis monaſterii Abbas recenſetur. Sequenti verò ſenectute confectus moritur, ſucceſſitque ei in Abbatiali munere Gilibertus, deinceps Eugenii III. auctoritate Epiſcopali Inſula exornatus circa annum 1151. Ita poſt tot ſecula Liparitana eccleſia priſtinum Epiſcopalem ſplendorem accepit.

8. GILIBERTUS Monachus S. Benedicti, octavus Liparitanus Epiſcopus ex iis, qui ad poſterorum pervenerunt notitiam: creditur hunc ab Eugenio III. Liparitanum, & Pactenſem fuiſſe conſtitutum Epiſcopum poſt exceſſum Joannis, licet diploma ea de re deſideretur. In tabulis eccleſiæ Panormitanæ ſubſcriptus invenitur ante Robertum Epiſcopum Meſſanenſem in diplomate conceſſionis Bruccati Eccleſiæ Panormitanæ anno 1157. menſe decemb. 6. indictione in hunc modum. *Ego Gilibertus Pactenſis electus teſtis ſum.* X.

B 9. STEPHANI Epiſcopi Liparenſis, & Pactenſis meminere quidem tabulæ Meſſanenſes 1180. Is in conſecratione templi S. Petri de Bagniaria Panormi ab Innocentio Papa III. poſt Tranenſem, & ante Cephaludenſem Epiſcopos ſe ſubſcripſit: *Ego Liparenſis Epiſcopus Dei gratia.* Ac primum à Lucio III. Pontifice ſubjicitur juri Metropolitico Eccleſiæ Meſſanenſis an. 1185. XI.

10. ANSELMUS anno circiter 1208. præficitur Liparenſi, & Pactenſi Eccleſiæ, quem ad ann. 1227. perveniſſe refert Pyrrhus. Nos tamen in Reg. Vatic. Honorii III. epiſt. 552. f. 222. an. Pontif. 4. legimus P. forte Petrum, Pactenſem monachum in demortui Pactenſis Epiſcopi locum à Capitulo electum, ab Honorio ex ſententia Meſſanenſis Epiſcopi reprobatū. Oportuit ergo Anſelmum ante annum 1220. obiiſſe. XII.

11. JACOBUS poſt Anſelmum harum Eccleſiarum Epiſcopus adlegitur circiter ann. 1220. electionem tamen ejus non vidi in cit. Reg. quemadmodum ejus ad Capuanum Archiepiſcopatum tranſlationem C anno 10. Honorii III. 7. Kal. Octob. factam notavi in ep. 55. fol. 87. ad Fridericum illuſt. Romanorum Imp. quam ſupra retulimus in Epiſcopis Averſanis. Incidit vero ejus tranſlatio in an. Chriſti 1225. qui fuit decimus Honorii Pont. XIII.

12. PAGANI electi Liparenſis, & Pacten. fit mentio, teſte Pyrrho, an. 1229. menſ. Octob. in tabul. Eccleſ. Pacten. ex diplomate confirmationis privilegiorum à Federico Imp. Obiit Paganus anno 1246. 22. Martii 4. ind. XIV.

13. RAYNALDUS, ſeu Ranutius Aheretinus die 15. Feb. 1248. permiſſu Beratdi Archiepiſcopi Panormitani, in ea urbe conſecratur Epiſcopus Liparitanus, & Pactenſis ab Raynaldo Aquaviva Epiſcopo Agrigentino. XV.

14. PHILIPPUS anno 1250. Caſale S. Luciæ de Milaſio ſui juris à Gregorio Muſtacio revocandum curavit. Is Antiſtes (verba ſunt Pyrrhi) utriuſque Eccleſiæ bona diſſipavit. Obiit eodem teſte an. 1254. ſed revera ante annum 1253. ex hac mortali vita diſceſſiſſe videtur ex Reg. Apoſtolico. XVI. D

15. Fr. BARTHOLOMÆUS Varellus, Siculus Leontinus, Ordinis Prædicatorum, Epiſcopus Liparenſis, & Pactenſis electus 1252. Capitulo Pactenſi commendatur ab Innocentio IV. an. 11. ſui Pōtif. Nonis Januarii, ita in Reg. Vat. epiſtola 359. fol. 43. Subſcribit ſe erectioni cœnobii ſui Ordinis Meſſanæ. Ab Alexandro IV. litteras exoravit an. 1259. ſcriptas Anagniæ 8. Kal. Septemb. Pontif. 1. quod Margaritus Archidiaconus Panormitanus bona, quæ Philippus prædeceſſor Epiſcopus malè alienarat, reſtituenda curaret. A Carolo I. Siciliæ Rege an. 1265. ſuæ eccleſiæ jurium confirmationem obtinuit, & adverſum eundem Regem, cum fratre Bon Joanne Marino an. 1281 Romam adiit ad Martinum Papam IV. Obiit anno 1282. eodem Pyrrho teſte, cum è Siculo Regno ejiciuntur Galli, qui tamen Neapolitani Regni, atq; Liparenſis Inſulæ potiti ſunt. Poſt Bartholomæum Pyrrhus in ſuo catalogo quendam Matthæ- XVII.

um ad Liparenſem, & Pactenſem Epiſcopatum aſcendiſſe ſcribit an. 1282. ex ſchedis Ludovici Torres Montis Regalenſis Archiepiſcopi. In Reg. vero Vatic. ſequentem Pandulphum reperimus immediatè ſucceſſiſſe Bartholomæo vita functo, idcoq; Matthæum è Liparenſium Epiſcoporum ſerie expunximus.

XVIII 16. PANDULPHUS ex Apoſtolico Capellano his Eccleſiis præficitur per obitum Bartholomæi ab Honorio IV. an. ſal. 1286. Nonis Martii Pontif. 1. ita habetur in Reg. Vatic. ann. 1. Honorii ep. 318. fol. 87. Is Pyrrho teſte ſuarum Eccleſiarum privilegia ex Græco in Latinum idioma transferenda curavit & à Nicolao IV. Papa ex diplom. Reatæ 26. Junii 1289. ſcripto, publicis tabulis exſcribenda voluit. Cæterum cum in magnam animi perturbationem incidiſſet, variaſq; difficultates exortas coactus eſt è propriis eccleſiis apud Pontificem Nicolaum IV. exulare, qui miſericordia motus Turritani in Sardinia Archipræſulatus, ut loco Torgotonii Archiepiſcopi defuncti eſſet, adminiſtratorem conſtituit Nonis Julii anno Pontif. 3. ex Reg. Vatic. ep. 259. fol. 46. quem deinde Bonifacius VIII. Joanne Nicoſienſi Archiepiſcopo ad Turritanam eccleſiam tranſlato, an. ſui Pontif. 1. Anconitanæ eccleſiæ ad beneplacitum Apoſtolicæ ſedis præfecit. Ad tres omnino annos demandatum munus ſuſtinuit, deinde ad curiam reverſus, ibi defunctus ann. 1304. in diaconia S. Agathæ in Suburra, cujus hiſtoriam ſcripſit eruditus noſter Floravantes Martinellus, tumulatus addito hoc marmore.

HIC JACET D. PANDULPHUS EPISCOPUS PACTENSIS CUJUS ANIMA REQUIESCAT IN PACE.

XIX. 17. JOANNES Liberianæ Baſilicæ in Urbe Canonicus aſſumitur ad Epiſcopatum Liparenſem, & Pactenſem per Benedictum Papam XI. anno 1304. Kal. Februarii litteræ fuerunt expeditæ, quas legimus in Reg. Vatic. ep. 393. an. 1. Pontif. Præfuit ann. fere 38. obiitque ſub Clemente VI. an. 1343. Pyrrhus ſe Epiſcopum Liparenſem, & Pactenſem ann. 1325. qui ſub Regibus Friderico II. & Petro ejus filio, antiquam ſuæ eccleſiæ juriſdictionem in cognoſcendis Judæorum ſuæ diœceſis cauſis temporis lapſu deperditam, revocandam curaſſe. Poſt Petrum Dominicanum refert Franciſcum quendam de Petro Ludovici Regis ſacellanum iis adjunctis Eccleſiis præfuiſſe an. 1342. huic ſucceſſiſſe Vincentium. Verum in Regeſtis Vaticanis, neque Petrum Dominicanum, neque Franciſcum hoc tempore reperimus Liparenſes, ac Pactenſes Epiſcopos, ſed Vincentium Joanne defuncto, has ſuſcepiſſe regendas eccleſias à Romano Pontifice.

XX. 18. Fr. VINCENTIUS Ordin. Minorum Epiſcopus Marianenſis in Corſica ad has eccleſias tranſlatus eſt à Clemente VI. per obitum Joannis 5. Kal. Decemb. 1343. Pontif. 1. ex Reg. Vaticano epiſtola 91. fol. 171. Vixit in ea dignitate annos 4.

XXI. 19. Fr. PETRUS de Pernis Theutonicus nuncupatus, ejuſdem Ordinis Minorum ab eodem Clemente VI. harum eccleſiarum fit Epiſcopus 15. Kal. Martii an. Pont. 4. qui fuit Chriſti 1346. ex reg. Vat. ep. 63. an. 4. de quo etiam Waddingus noſter ad eum annum. Vir fuit Petrus litterarum peritia, & virtutum exemplis præclarus, Regis Ludovici Capellanus major. Obiit 25. Jan. 7. id. 1354.

XXII. 20. B. PETRUS Thomaſius Ordinis Carmelitarum conſtituitur harum eccleſiarum Antiſtes ab Innocentio VI. ao. 1354. 16. Kal. Decemb. ſucceſſit Petro eodem anno teſte Waddingo, ab Innocentio Nuncius miſſus ad Stephanum Boſinæ Regem ſimul cum Bartholomæo Minorita Epiſcopo Tragurienſi, & cum Fr. Stephano electo Zagabrienſi. Anno eodem deſtinatur Petrus ad Imperatorem Græcorum Joannem Palæologum, aliiſque & quidem perfunctus legationibus, an. 1359. ab Epiſcopatu Liparenſi, & Pactenſi ad Coronenſem ſub Patracenſi Archiepiſc. transfertur. Deinde plenam ei commiſit Papa legati Apoſt. ſedis auctoritatem in ampliſſimo Patriarchatu ſupradicto, in Regnis Cyprio, Cretenſi, atque Inquiſitorem generalem inſtituit, multis privilegiis decoravit. Ab Eccleſia Coronenſi ad Archiepiſcopatum Cretenſem, deinde anno ſequenti aſſumptus ad Patriarchatum Conſtantinopolitanum. Legatus Apoſtolicæ ſedis pro tranſitu ad Terram ſanctam miſſus, multum conſilio, & ſingulari ſua prudentia ſanctum illud opus promovit. Tandem plenus dierum, ac bonorum operum ſanctiſſime obiit Famaguſtæ hora noctis 2. an. ſal. 1366. multis in vita, & poſt mortem clarus miraculis. Epitaphii loco hæc duo inculta carmina à diſcipulo Joan. Hyldentheimenſi inciſa referuntur.

Virgo virum rege virgineum, qui virginis almæ
Conſpicuum titulum gerit, huic ſibi da loca palmæ.

Scripſit libros de Conceptione B. Virginis, ſuper ſententias lib. 4. Sermonum lib. 2. & quædam ſimilia. Plures ſcripſere de hoc B. Petro, quos recenſere longum eſſet; noviſſime doctus Lucas Waddingus de vita, & geſtis B. Viri accuratiſſime ſcripſit, impr. Lugduni an. 1637.

21. Fr. JOANNES Graffeus Siculus Maſſarienſis Ordinis Minorum electus ab Innocentio VI. an. 1358. 16. Kal. Auguſti Pontificatus 8. XXIII

22. Fr. FRANCISCUS Ordinis Prædicatorum conſtituitur Antiſtes Liparenſis, ac Pactenſis 1364. in Inſulam Liparitanam tranſmiſit Simonem Mariſcalcum ſuum procuratorem ad jura ſuæ Eccleſiæ conſequenda. Septem an. adminiſtravit has eccleſias, tranſlatuſque deinde eſt ad Maſſanenſem an. 1371. XXIV

23. Fr. UBERTINUS Corleonenſis Siculus Ordinis Minorum, vir prudentia, & litterarum peritia eximius, fuit Regi Friderico charus, factus harum eccleſiarum Epiſcopus 1372. Sed (ait Pyrrhus) decedenti Joannæ Primæ Reginæ Neapolitanæ ſucceſſerat ejus nepos Carolus III. filius Ludovici, ac nepos Joannis Dyrrachii Ducis, cui Carolo nupſerat Margarita filia Mariæ neptis Roberti ex filio Carolo II. Rege, & Philippi comitis Acerræ; iis obeuntibus an. 1385. ſucceſſerat eorum filius Ladislaus, qui favente Bonifacio IX. Papa genere Neapolitano Liparis etiam potitus eſt, idemque adhæſerat Ubertinus Epiſcopus noſter. Quare è Catalonia cum Maria uxore Regina in Sicilia appulſo Martino fit infeſtus, cujus opera à Bonifacio Præſulatu Pactenſi privatur anno 1392. & à Rege conceditur in adminiſtrationem Jo: de Aragonia filius Vinciguerræ de Aragonia magni Cancellarii Siciliæ. Tamen Ubertinus Epiſc. Liparen. ab eodem Martino nuncupari videtur in litteris ſcriptis Cataniæ, forte quod ad illā dignitatē admiſit. XXV.

24. JOANNES de Cauſſa Ordinis Minorum an. 1392. præficitur in Epiſcopum Liparenſem & Pactenſem per Benedictum XIII. Antipapam. XXVI

25. FRANCISCUS Gattulus à Bonifacio IX. inſtituitur catholicus Epiſcopus Liparenſis & Pactenſis 1397. 18. Decemb. ex lib. Oblig. quo ſedente ab eodem Bonifacio diſſolutæ ſunt ad invicem unitæ hæ duæ Eccleſiæ, quarum Liparenſis Franciſco remanſit, Pactenſis vero data eſt Franciſco Hermemir Catalano viro eximio. Voluit enim Bonifacius, ne idem Epiſcopus Pactenſi, quæ ſub ditione Regis Siculi Martini erat, & Liparenſi eccleſiæ præeſſet, quam juriſdictionis fuiſſe Papa decreverat Ladislai Regis Neapolit. Porrò diſſolutionis diploma Bonifacii IX. eſt ſequentia tenoris, à Pyrrho in ſua quarta notitia relatum. XXVII

BONIFACIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Capitulo Eccleſiæ Pactenſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Apoſtolatus officium, quamquam ſine meritis nobis ex alto commiſſum, quo eccleſiarum omnium regimini præſidemus, utiliter exequi coadiuvante Domino cupientes, ſolliciti corde reddimur, & ſolertes. Et cum de ipſarum regiminibus agitur committendis, tales etiam in Paſtores præficere ſtudemus, qui commiſſum ſibi gregem Dominicum ſciant non ſolum doctrina verbi, ſed exēplo boni operis informare, commiſſaſque ſibi eccleſias in ſtatu pacifico, & tranquillo velint, & valeant, duce Domino ſalubriter regere, & feliciter gubernare. Hodie ſiquidem attendentes, quod in civitatibus, & diœceſibus Pactenſi, & Liparenſi adeo,

ſicut

ſicut notorietas facti manifeſtat, benedicente Domino crevit populi multitudo, quod unius paſtor ſingulorum vultus etiam propter locorum diſtantiam, nequit inſpicere, aliaſque partes boni paſtoris implere, eratque difficile in locis tam populatis, & diſtantibus inter ſe, ad unum tantum à tot perſonis Eccleſiaſticis, & mundanis haberi recurſum. Ex præmiſſis & aliis etiam certis rationabilibus, ſuadētibus cauſis volentes ſuper hoc ſalubriter providere, de fratrum noſtrorum conſilio, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ad Dei laudem, & gloriam divinique cultus augmētum, & ſalutem fidelium animarum, Pactenſis & Liparenſis eccleſiarum olim invicem unitarum unionem dudum factam duximus diſſolvendam, & venerab. fratrem noſtrum Franciſcum Liparenſem, tunc Pactenſem, & Liparenſem Epiſcopum, licet abſentem, a vinculo, quo dicta Pactenſis eccleſia dumtaxat, cui tunc præerat, tenebatur, de eorundem fratrum conſilio, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine duximus abſolvendum. Cum itaque Pactenſis eccleſia ſecundum præmiſſa vacare noſcatur, nos ad proviſionem ejuſdem Pactenſis eccleſiæ celeriter, & feliciter paternis, & ſollicitis ſtudiis intendentes poſt deliberationem, quam de præficiendo eidem eccleſiæ Pactenſi perſonam utilem, & etiam fructuoſam cum dictis fratribus habuimus diligentem, demum ad dilectum filium Franciſcum Hermemir clericum Tarraconenſem, legum doctorem, notarium noſtrum, in minoribus dumtaxat ordinibus conſtitutum, cui de vitæ munditia, honeſtate morum, ſpiritualium providentia, & temporalium jurium ſpectatione, & aliis multiplicium virtutum donis apud nos fide digna teſtimonia perhibentur, direximus oculos noſtræ mentis, quibus omnibus debita meditatione penſatis, de perſona ipſius Franciſci Hermemir nobis & eiſdem fratribus ob dictorum ſuorum exigentiam meritorum accepta, eidem Pactenſi eccleſiæ de dictorum fratrum conſilio, auctoritate Apoſtolica providemus, ipſum illi præficimus in Epiſcopum, & paſtorem, curam & adminiſtrationem ipſius Pactenſis eccleſiæ ſibi in ſpiritualibus, & temporalibus plenarie committendo in illo, qui dat gratias, largitur & præmia, confidentes, quod d. eccl. Pactenſis ſub ſuo felici regimine, gratia ſibi aſſiſtente divina, proſpere dirigatur, & ſalubria in eiſdem ſpiritualibus, & temporalibus ſuſcipiat incrementa. Quocirca diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus eidem Franciſco electo, tanquam patri, & paſtori animarum veſtrarum humiliter intendentes, ac exhibentes ſibi obedientiam, & reverentiam debitam, & devotam, ejus ſalubria monita, & mandata ſuſcipiatis devote, & efficaciter adimplere curetis. Alioquin ſententiam, quam idem electus rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus auctore Domino uſque ad ſatisfactionem condignam inviolabiliter obſervari.

Datum Romæ apud S. Petrum 16. Kal. Maji Pontificatus noſtri ann. 10.

Cæterum exorta eſt contentio inter utriuſque eccleſiæ Antiſtites de bonis illarum: à Bonifacio Papa id præſcribitur diploma.

BONIFACIUS EPISCOPUS,
Servus Servorum Dei.
Ad futuram rei memoriam.

Dudum ex certis cauſis, & rationibus Pactenſis, & Liparenſis Eccleſiarum, olim canonice unitarum, unionem factam diſſolvendam decrevimus, & venerab. fratrem noſtrum Franciſcum, nunc Liparenſem, tunc Pactenſem, & Liparenſem Epiſcopum licet abſentem à curia, à vinculo, quo dicta Pactenſis Eccleſia dumtaxat, cui tunc præerat, tenebatur de fratrum conſilio, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine duximus abſolvendum, ac inſuper filium Franciſcum Hermemir electum Pactenſem de eorumdem fratrum conſilio ipſi Pactenſi Eccleſiæ auctoritate Apoſtolica duximus providendum: præficiendo vero ipſi Eccleſiæ in Epiſcopum, & paſtorem, prout in literis deſuper confectis plenius continetur. Cum autem ſicut accepimus, nonnullum vertatur dubium, an per diſſolutionem, & abſolutionem, ut prædicitur, hujuſmodi, ſit intentionis noſtræ, Eccleſiæ Liparenſis in bonis, & juribus ſuis, quæ ante habebat, prout habet in inſula Siciliæ, & Calabria, aliqualiter præjudicare. Nos vero ad hujuſmodi, & quodlibet aliud ſuccurrendum dubium auctoritate Apoſtolica tenore præſentium decernimus, & declaramus intentionem noſtram fuiſſe, & eſſe per dictam Liparenſis Eccl. diſſolutionem, & abſolutionem hujuſmodi nullo modo prædictis, & aliis bonis, & juribus ſuis ubicumque conſiſtentibus præjudicare, imo quod in bonis, & juribus ſuis prædictis integraliter manuteneatur, ac conſervetur; mandantes nihilominus per præſentes Epiſcopo Pactenſi, qui eſt pro tempore, ut Epiſcopum Liparenſem pro tempore exiſtentem ſuper bonis, ac juribus ad Eccleſiam Liparenſem de jure ſpectantibus nullatenus inquietet, moleſtet, ſeu quomodolibet perturbare præſumat. Nos enim ex nunc irritum decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper iis à quocumque, & quavis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo hominum, &c. Si quis autem, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum 6. id. Julii, Pontific. noſtri anno X.

Franciſcus vero Liparenſis Epiſcopus, ex hac mortali vita diſceſſit an. 1400. ut ex lib. oblig. elicitur, cui ſucceſſit.

26. ANTONIUS ex Archidiacono Cathedralis Liparenſis an. 1400. die 3. Idus Julii, ex lib. Proviſ. Prælatorum fol. 31. Porro hactenus incognitum quanto tempore hanc rexerit Eccleſiam, quove anno certo obierit, in iiſdem lib non exprimitur; perveniſſe tamen ad Gregorii XII. tempora pro certo habetur. XXVIII.

27. THOMAS, de quo nulla apud Pyrrhum extat memoria, Liparenſis Epiſcopus fuit, translatuſque eſt ab eodem Gregorio XII. qui illum ad hanc Eccleſiam extulerat, ad Marſorum Eccleſiam. Id habetur in lib. oblig. XXIX

28. ANTONIUS de Comite à Gregorio XII. creatus eſt Liparenſis Epiſc. in tranſlati Thomæ locum. Verum cum in illam temporum malignitatem incidiſſet, à Joanne XXIII. eſt deturbatus de ſede, iterum à Martino V. ejuſdem Eccleſiæ canonice conſtituitur Epiſcopus an. 1419. prid. Kal. Aug. ut docet lib. 1. Proviſ. Prælatorum fol. 182. vitam cum morte commutavit an. 1422. XXX.

29. BARTHOLOMÆUS de Salerno ab Eugenio IV. an. 1432. 16. Kal. Novemb. Liparenſi donatus eſt Epiſcopatu, ex act. Conſiſt. quem in ea dignitate multo tempore geſſiſſe ad Pauli II. Pontiſ. eruitur ex iiſdem act. XXXI

30. Fr. FRANCISCUS de Stylo Ord. Prædicatorum, vir eximius, à Paulo II. electus eſt Epiſcopus Liparenſis, cui Rex Ferdinandus an. 1476. ſuo diplomate jura Eccleſiæ ſuæ libenter roboravit. Epiſcopatu ceſſit poſt multos annos, ac pene capularis ſenex an. 1489. de quo in act. conſiſt. XXXII.

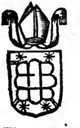
31. JACOBUS Carduinus, ex ceſſione Franciſci hanc ſuſcepit Eccleſiam regendam à Bonifacio VIII. an. 1489. die 2. Octob ex iiſdem act. Hunc obiiſſe ſcribit Pyrrhus circa an. 1523. ſed revera defunctus eſt an. 1506. ut notatum legi in citatis act. Conſiſt. XXXIII.

32. FRANCISCUS Epiſcopus Rapollanus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt à Julio II. an. 1506. die 26. Septemb. ſucceſſitq; Jacobo. Præfuit an. 8. iterumque ad aliam Eccleſiam Veſtanam an. 1514. vacuum Liparitanum ſacerdotium ſequenti dimiſit; de quo acta conſiſtorialia. XXXIV.

33. ANTONIUS Genonius in Liparenſem Epiſcopum aſſumitur die 26. Januar. 1514. ex act. citat. quando vero deſiit eſſe, mihi incertum. XXXV.

34. PETRUS quidam ſufficitur, ex Pyrrho, ann. 1524. qui elegit ſibi vicarium Nicolaum de Comito Liparenſem, de quo in act. conſiſt. nil invenimus. XXXVI

35. GREGORIUS Magalottus Urbis Gubernator, Epiſcopus Liparenſis electus eſt à Clemente VII die 23. Aug. 1532. per obitum, cujus nomen non exprimitur in act. Conſiſt. Abſens præfuit ann. duobus, deinde translatus eſt ad Eccleſiam Cluſinam in Hetruria 1534. de quo ibi plura in 3. tomo. XXXVII

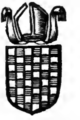

XXXVIII. 36. BALDUS Ferratinus Amerinus, vir eximius,
& æterna memoria dignus, Liparenſi Epiſcopatu do-
natus eſt à Clemente VII. die 20. Auguſt. 1534. quo
Præſule anno 1544. ab Ariodeno Barbaroſſa Turci-
cæ claſſis præfecto ferro, & igni prorſus abſumpta B
eſt Liparis. Rem totam deſcribit Pyrrhus in notitia
hujus Eccleſiæ. Baldus vero hanc rexit Eccleſiam ad
annum uſque 1553. eamq; dimiſit. Anno deinde 1558.
Amerinæ Eccleſiæ præficitur, de quo vide quæ dixi-
mus in Epiſcopis Amerinis.

XXXIX. 37. ANNIBAL Spataſora nobilis Meſſanenſis
ſucceſſit Baldo, breviſq; Pontifex fuit, cum vix tranſ-
acto anno ab ejus promotione fato functus eſt ſalutis
noſtræ 1554. ut acta habent Conſiſtor. An iſte idem
dicendus ſit cum illo, quem Pyrrhus narrat huic Ec-
cleſ. præfuiſſe 1493. videat ipſe. Ego enim, quæ ex a-
ctibus Conſiſtorialibus licuit elicere, in medium at-
tuli, ut veritas magis eluceſcat.

XL. 38. PHILIPPUS Lancia demortuo Annibale
Spataſora, Liparitanus Epiſcopus deligitur anno
1554. die 13. Aprilis. Decem omnino annis præfuiſſe
habetur in act. Conſiſtot. ubi & annus obitus ejus no-
tatur 1564.

XLI. 39. ANTONIUS Juſtinianus Chienſis, Ord.
Prædicatorum, ex quæſitore fidei in eadem inſula C
Nazienſis Archiepiſcopus, in Concilio Tridentino
clarus, ad hanc Liparitanam Eccleſiam translatus
eſt die 15. Maji 1564. Obiit an. 1571. de quo Michael
Pius, actaque conſiſt.

D

XLII. 40. PETRUS de Cancellariis Hetruſcus Piſto-
rienſis vetuſtæ nobilitatis, & eximiæ virtutis Pio V.
charus, eligitur in ſucceſſorem Antonii Juſtiniani
ab eodem Pontifice 3. Octob. 1571. Exceſſit è vita an.
1580. de quo nil aliud referunt citata acta.

XLIII 41. PAULUS Bellarditus Siculus Leontinus J.
U. D. genere, virtutibus, ac literis nobilis, ſuique ju-
ris eccleſiaſtici acerrimus propugnator, Liparenſis
Epiſcopus electus eſt à Gregorio XIII. anno 1580.
die 17. Octobris, juſſuque ejuſdem Pontificis Quæſi-
toria de rebus fidei in inſula Melitæ functus eſt offi-
cio. Præfuit Liparitanæ Eccleſiæ annis 5. ac libens
volens ſe abdicavit anno 1585. Fuit Abbas commen-
datarius S. Eliæ ordinis S. Baſilii. Troinæ deceſſit è
vita anno 1592. die 1. Martii in oppido Gioioſæ jux-
ta Pactas, cujus corpus delatum eſt (teſte Pyrrho) ho-
norifice in patrium templum S. Dominici Leontini,
ubi in tumulo dealbato ſine epitaphio ſitum eſt com

A natalitiis ſtemmatibus, ſcilicet tres ſtellæ aureæ de-
ſuper in campo cæruleo, & tres igneæ flammæ
in parma alba.

42. MARTINUM quendam in Liparenſem E- XLIV
piſcopum electum lego ex ceſſione Pauli Bellarditi
die 21. Decemb. 1585. in act. conſiſt. eamque Eccle-
ſiam adminiſtraſſe ad annum 1593. quo è vivis
exemptus eſt.

43. Fr. JOANNES Gonzales de Mendoza Hiſ- XLV.
panus, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini in Anti-
ſtitem electus anno 1593. ultima Martii. Ceſſit an.
1598. factuſque eſt Epiſcopus in America, de quo le-
gendus Herrera in Alphabeto Auguſtiniano.

44. Fr. ALPHONSUS Vitalis Hiſpanus Ordi- XLVI
nis Minorum diſtrictioris obſervantiæ, ſucceſſit Jo-
anni 1599. 24. Novemb. vir eccleſiaſticæ juriſdictio-
nis acerrimus defenſor. In cœnobio à Capuccinis fra-
tribus ob loci paupertatem derelicto, ſui ordinis ſoda-
les è Calabria efflagitavit, opem præſtitit, & ædificiis
auxit. In vinea Epiſcoporum ædes nobiles ædificare
B cœpit, paralyſi affectus ætatis ann. 85. menſe octobris
an. 1618. obiit, & in tumulo marmoreo ſacelli ab ipſo
conditi Cathedr. templi ſepelitur, ubi teſte Pyrrho e-
pitaphium proſtat.

45. Fr. ALBERTUS Caccamo Panormitanus XLVII.
Ordinis Prædicatorum, ſacræ Theologiæ magiſter,
Franciſci de Caſtro Proregis Siciliæ precibus à Pau-
lo V. Liparitanæ Eccleſiæ deligitur Epiſcopus die 2.
Aprilis 1618. Ædes in vineis amplificavit, annuos
proventus auxit, ſedem Epiſcopalem, quæ in Cano-
nicorum choro erat, in medium templum contra ſug-
geſtum tràſtulit. Præfuit annis novem haud illauda-
biliter, mortuuſque eſt Romæ in monaſterio S. Ma-
riæ de Populo ærumnis è paupertate affectus, reclu-
ſuſque Urbano VIII. Pont. Max. ita cenſente, die 9.
Auguſti 1627. Panormi in templo S. Mariæ de Vi-
ctoria ordinis S. Franciſci de Paula. Nobiliſſimum ſa-
cellum eidem divo dicatum, ac ſepulchrum marmo-
reum conſtruxit cum hoc epit.

C D. F. ALBERTUS CACCAMO PA-
NORMITANUS, ORD. PRÆDICA-
TORUM, EPISCOPUS LIPAREN-
SIS VIVENS, ET MORTIS HO-
RAM PRÆ OCULIS HABENS HIC
SVOS CINERES IN DIE NOVISSI-
MA DEPONERE CURAVIT AN-
NO DOMINI M. DC. XXII.

46. JOSEPH Candidus Syracuſanus patre Joann. XLVIII.
Baptiſta Scannacuccio, matre Antonia Candida na-
tus, nepos Jacobi Candidi Epiſcopi Lancianenſis, &
Fr. Vincentii Candidi, nunc Sacri Apoſtolici Palatii
Magiſtri doctrina, ac morum probitate clariſſimi, ex
Cubiculario Urbani VIII. conſtituitur Liparitanus
Epiſcopus ab eodem die 29. Novembris 1627. eodem-
que anno, & ab eodem Pontifice Max. factus eſt liber
à Metropolitico Meſſanenſi jure, & Romanæ ſedis
immediate ſubjectus.

(„ *En Diploma ſumptum ex reg. Bullarum ſecreta-*
„ *rum ejuſdem Pontificis.*

D „ *Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad*
„ *perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex, cujus*
„ *Principatum ſuper omnes extulit Altiſſimus, Cathe-*
„ *dralium Eccleſiarum Præſules interdum à Me-*
„ *tropolitica, cui ſuppoſiti ſunt, ſubjectione ſegregando*
„ *ſuo, & Sedis Apoſtolicæ patrocinio, ac Juri tutelari*
„ *immediatè ſubdit, quos erga dictam ſedem obſequia*
„ *multipliciter commendant, & amplioribus meritis*
„ *juvari agnoſcit, ac eorum contemplatione ſui favoris*
„ *prærogativam in ſucceſſores, & illis Subditos deri-*
„ *vare libenter permittit, ut ſub tranquilla ipſius prote-*
„ *ctione vivere gaudeant, & aliorum animi ſervitio-*
„ *rum illi fideliter præſtitorum gratiā geſtiant prome-*
„ *reri. Cùm itaque nos hodie Eccleſia Liparen. tunc per*
„ *obitum bo. me. Alberti Epiſcopi Liparenſis extra*
„ *Romanam Curiam defuncti Paſtoris ſolatio deſtituta*
„ *de perſona dilecti filii Joſephi electi Liparēſis ac fami-*
„ *liaris, & continui Commenſalis noſtri nobis, & Ven.*
„ *fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus ob ſuorum exi-*
„ *gentiam meritorum accepta de fratrum eorumdem*

„ *con-*

A ,, conſilio Apoſtolica auctoritate providerimus; Ipſum-
,, que illi in Epiſcopum præfecimus & Paſtorem, curam,
,, regimen, & adminiſtrationem ipſius Eccleſiæ Lipa-
,, ren. ſibi in ſpiritualibus, & temporalibus plenariè cō-
,, mittendo, prout in noſtris deſuper expeditis literis
,, plenius continetur. Nos eumdem Joſephum electum,
,, ejuſque gratorū familiaritatis, & devotionis nobis, &
,, Apoſtolicæ ſedi hactenus impenſorum obſequiorum,
,, & meritorum intuitu illius in dicta Eccleſia Lipa-
,, ren. ſucceſſores Præſules, ſeu Adminiſtratores pro
,, tempore exiſtentes, ac Eccleſiam ipſam & Civitatem
,, Liparen. aliqua poſteri prærogativa proſequi volentes;
,, Ipſumque Joſephum Electum à quibuſvis Excommu-
,, nicationis, ſuſpenſionis, & Interdicti, aliiſq; Eccleſ.
,, ſententiis, cenſuris, & pœnis à Iure, vel ab homine
,, quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodoli-
,, bet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumta-
,, xat conſequendum harum ſerie abſolventes, & abſo-
,, lutum fore cenſentes, Motu proprio non ad ipſius Io-
,, ſephi electi. ſeu alterius pro eo deſuper oblata petitio-
B ,, nis inſtantiam, ſed ex certa ſcientia noſtra, meraque
,, deliberatione, ac de Apoſtolica poteſtatis plenitudine,
,, habita prius ſuper his cum eiſdem fratribus delibera-
,, tione matura de ſimili fratrum eorumdem conſilio
,, ipſum Ioſephum electum, ejuſque in dicta Eccleſia
,, Liparen. ſucceſſores Præſules, ſeu adminiſtratores
,, pro tempore exiſtentes, ac Eccleſiam ipſam Liparen.
,, & dilectos filios illius Capitulum, Canonicos, Clericos
,, Beneficiatos, & quoſvis alios Miniſtros, officiales, &
,, perſonas, ac Epiſcopalis, & Capitularis Liparen.
,, Menſarum bona, res, jura quæcunque cujuſcunque qua-
,, litatis, & quantitatis exiſtant, ac Civitatem Lipa-
,, ren. prædictam, omniaque & ſingula Oppida, loca, Ca-
,, ſtra, Terras, Villaſque Epiſcopo Liparen. pro tempore
,, exiſtenti in ſpiritualibus ſubjecta, ſi quæ ſint, eorum-
,, que, ac ſingulorum ipſorum territoria, termines, di-
,, ſtrictus, Communitates, Univerſitates, Cives, Incolas,
,, Habitatores, Eccleſiarum Rectores, Vicarios, Capel-
,, lanos, Beneficiatos, & alios inibi Beneficia Eccleſia-
,, ſtica quomodolibet nuncupata, & qualificata obti-
C ,, nentes, necnon Collegia, ſeminaria, Hoſpitalia, Con-
,, fraternitates, Conſortia, Prioratus, ac Eccleſias, Mo-
,, naſteria etiam Monialium, & Domos Regulares cu-
,, juſcunque Ordinis, aliaque tam ſæcularia, quam regu-
,, laria, & pia loca quæcunque ab omni, & quacunque
,, nunc, & pro tempore exiſtentium à Meſſanen. & quo-
,, rumvis alior. Archiepiſcopor. Patriarcharum & Pri-
,, matum, eorumque Iudicum, Officialium, & Miniſtro-
,, rum, ac ipſorum Eccleſiarum Capitulorum, Canonico-
,, rum, & Dignitates in eis obtinentium Iuriſdictio-
,, ne, correctione, viſitatione, Dominio, ſuperioritate, po-
,, teſtate, & univerſo Iure Metropolitico ac ſolutione
,, Decimarum, ſi quæ eis debita ſint, de cætero facienda:
,, itaut Archiepiſcopus Meſſanenſis, & alii præfati in
,, illos, & illa aliquem viſitationis, Iuriſdictionis, ac ſu-
,, perioritatis Iuris Metropolitici actum exercere, aut
,, aliquam ſententiam, cenſurā, aut pœnam promulgare,
,, aut recognitionem ſuperioritatis, vel Decimarum hu-
,, juſmodi præſtationem ab eiſdem petere, aut prætēdere
,, nullatenus poſſint, Apoſtolica auctoritate prædicta te-
D ,, nore præſentium perpetuo penitus, & omnino eximi-
,, mus, & totaliter liberamus, illaque omnia, & ſingula
,, Nobis, & ſedi Apoſtolicæ prædictæ immediatè etiam
,, perpetuò dicta auctoritate ſubiicimus, & ſupponimus,
,, ac ſub Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum cura,
,, & protectione recipimus. Decernentes Joſephum ele-
,, ctum, & ſucceſſores, necnon Eccleſiam, & Civitatem
,, Liparen. ac omnia Territoria, & perſonas, aliaque
,, præmiſſa ex nunc de cætero perpetuis futuris tempori-
,, bus ab Archiepiſcopor. Patriarcharum, Primatum,
,, ac Judicum, Officialium, & Miniſtrorum, aliorum-
,, que prædictorum Juriſdictione, correctione, viſitatio-
,, ne, Dominio, ſuperioritate, poteſtate, Jure metropoliti-
,, co, & Decimarū ſolutione hujuſmodi libera, & exēpta,
,, ac nobis & ſedi prædictæ immediatè ſubjecta, ac ſub cu-
,, ra, & protectione hujuſmodi recepta eſſe & fore, &
,, quamcunque viſitationem, Iuriſdictionem, aut ſupe-
,, rioritatem aliquam quomodolibet denotantia, &
,, quaſcunque promulgationes, quas per Archiepiſco-

A ,, pum Meſſanenſem, & alios prædictos, vel eorum ali-
,, quem, quibus omnimodam hæc deinceps faciendi, ac
,, Decimas hujuſmodi exigendi, aut petendi undecun-
,, que, & quomodocunque illis attributam motu pari
,, abrogamus auctoritatem, contra tenorem præſentium
,, fieri contigerit nulla, & invalida, nulliuſque roboris,
,, & momenti fore, & eſſe, ac pro nullis, & infectis habe-
,, ri debere, eaſdemque præſentes ſemper, & perpetuo
,, validas, & efficaces exiſtere, neque ex eo, quod Ar-
,, chiepiſcopi Patriarcha, Primates, ac Miniſtri, Iudi-
,, ces, & Officiales prædicti, aliique in præmiſſis jus for-
,, ſan habentes, aut habere prætendentes vocati, & au-
,, diti, & cauſæ propter quas præmiſſa à nobis emana-
,, rint coram eiſdē Archiepiſcopis, Patriarchis, Prima-
,, tibus, ſeu aliis dictæ ſedis Delegatis juſtificatæ, & veri-
,, ficatæ nō fuerint, aut quavis alia de cauſa de ſubreptio-
,, nis, vel obreptionis vitio, aut intentionis noſtræ, vel
,, quopiam alio defectu notari, vel impugnari unquam
,, poſſe; Sicq; & non alias per quoſcunq; Iudices Ordina-
,, rios, vel Delegatos auctoritate fungentes etiam cauſa-
B ,, rum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardi-
,, nales etiam de Latere legatos, & Vicelegates, dictæq;
,, Sedis Nuncios, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis
,, aliter judicandi, & interpretandi facultate, & au-
,, ctoritate ubique judicari, & definiri debere; Irritum
,, quoque, & inanè quidquid ſecus ſuper his à quoquam
,, quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit
,, attentari. Non obſtantibus præmiſſis ac noſtra de Jure
,, quæſito non tollendo, aliiſque conſtitutionibus, & or-
,, dinationibus Apoſtolicis, ac eorumdem Archiepiſco-
,, porum, Patriarcharum, Primatum Eccleſiarum ju-
,, ramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmi-
,, tate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, privi-
,, legiis quoque indultis, & literis Apoſtolicis illis, ac
,, Archiepiſcopis, Patriarchis, Primatibus, Judicibus,
,, & officialibus hujuſmodi, aliiſque perſonis in contra-
,, rium forſan quomodolibet conceſſis, approbatis, & in-
,, novatis. Quibus omnibus etiamſi aliàs pro illorum ſuf-
,, ficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus
,, ſpecialis ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo
C ,, ad verbum, non autem per clauſulas generales idem
,, importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio haben-
,, da, aut aliqua alia exquiſita forma, ad hoc ſervanda
,, foret, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum ni-
,, hil penitus omiſſo, & forma in illis tradita, obſervata
,, inſerti forent, præſentibus pro plenè, & ſufficienter ex-
,, preſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris
,, hac vice dumtaxat conſilio, & poteſtatis plenitudine
,, paribus ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque
,, contrariis quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum
,, liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, exemptionis,
,, liberationis, ſubjectionis, ſuppoſitionis, receptionis,
,, abrogationis, Decreti, & derogationis infringere, vel
,, ei auſu temerario contraire. Si quis autem ſecus hoc
,, attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis
,, Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus
,, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum
,, Petrum anno Incarnat. Dominicæ MDCXXVII.,
,, 3. Kal. Decembris Pontificatus noſtri anno V.

,, Nec multò poſt idem Urbanus VIII. ſequens
D ,, Breve eidem Joſepho dedit talis tenoris.

,, *Ven. Fratri Joſepho Epiſcopo Liparenſi Vrbanus*
,, *Papa VIII.*

,, Ven. Frater, ſalutem, & Apoſt. Benedictionem. Per-
,, ſonam tuam nobis, & Apoſtolicæ Sedi devotam tuis
,, exigentibus meritis paterna benevolentia proſequen-
,, tes, illa tibi favorabiliter concedimus, quæ tuis com-
,, moditatibus fore conſpicimus opportuna. Alias ſiqui-
,, dem Eccleſia Liparenſis certo tunc expreſſo modo Pa-
,, ſtoris ſolatio deſtituta de perſona tua nobis, & Ven.
,, fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus ob tuorum e-
,, xigentiam meritorum accepta de eorum fratrum con-
,, ſilio Apoſtolica auctoritate providimus, teque illi in
,, Epiſcopum præfecimus, & Paſtorem, curam, regimen,
,, & adminiſtrationem ipſius Eccleſiæ tibi in ſpirituali-
,, bus & temporalibus plenariè committendo, eamdem-
,, que Eccleſiam ab omni, & quocunque Jure metropoli-
,, tico exemimus, & liberavimus, ac nobis, & S. Sedi
,, Apoſtolicæ immediatè ſubjecimus, & ſuppoſuimus, pro-

,, ut

,, ut in literis Apoſtolicis ſub plumbo deſuper expedien- A
,, dis latius explicabitur. Nunc vero te, eccleſiamque
,, hujuſmodi amplioribus favoribus, & gratiis proſequi
,, volentes, teque à quibuſvis excommunicationis, ſuſ-
,, penſionis, & Interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſenten-
,, tiis, cenſuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis
,, occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet inno-
,, datus exiſtes, ad effectum præſentium dumtaxat con-
,, ſequendum harum ſerie abſolventes, & abſolutum fo-
,, re cenſentes, motu proprio, & ex certa ſcientia tibi, ac
,, in eccleſia præfata ſucceſſoribus tuis, ut tanquam ſedi
,, Apoſtolicæ immediate ſubjectis à quocunque quacun-
,, que auctoritate, & poteſtate etiam Apoſtolica quan-
,, tumlibet individua mentione, & ſpeciali nota digna
,, fungente, etiam ſedis prædictæ Nuncio ac quocunque
,, legato etiam de latere quomodolibet deputato, vel de-
,, putando, ſive etiam Nato, interdici, ſuſpendi, excom-
,, municari, declarari, aut aliàs quomodolibet quibuſvis
,, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis innodari, ſivè ſupponi
,, nullatenus poſſis, ſeu debeas, niſi ex ſpeciali manda-
,, to, ſeu delegatione à nobis, vel ſucceſſoribus noſtris Ro- B
,, manis Pontificibus contra Perſonam tuam, ſeu tuorum
,, in Eccleſia hujuſmodi ſucceſſorum emananda Apoſto-
,, lica auctoritate, tenore præſentium concedimus, & in-
,, dulgemus. Decernentes quaſcunque excommunicatio-
,, nis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliaſque Eccleſiaſticas
,, ſententias, cenſuras, & pœnas, ſi quas contra præſen-
,, tium tenorem in te infligi contigerit, illarumque in-
,, curſus, declarationes nullas, irritas, & inanes, nullius-
,, que roboris, vel momenti fore; ſicque per quoſcunque
,, Judices ordinarios, & delegatos etiam cauſarum Pa-
,, latii Apoſtolici Auditores; ſublata eis, & eorum cui-
,, libet quavis aliter judicandi, & interpretandi facul-
,, tate, & auctoritate judicari, & definiri debere, ac ir-
,, ritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis
,, auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit atten-
,, tari. Non obſtantibus quatenus opus ſit, Apoſtolicis, ac
,, in Univerſalibus, Provincialibuſque Conciliis editis
,, Generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & ordi-
,, nationibus cæteriſque contrariis quibuſcunque. Quibus
,, omnibus, & ſingulis etiamſi pro illorum ſufficienti de- C
,, rogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis,
,, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad ver-
,, bum, non autem per clauſulas generales idem impor-
,, tantes mentio, ſive quævis alia expreſſio habenda, aut
,, aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, il-
,, lorum omnium, & ſingulorum tenores, præſentibus pro
,, plene, & ſufficienter expreſſis habentes, illis aliàs in
,, ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpeciali-
,, ter, & expreſſe derogamus. Datum Romæ apud S. Pe-
,, trum ſub Annulo Piſcatoris die 23. Martii M. DC
,, XXVIII. Pontificatus noſtri anno V.

Hoc ſuæ Eccleſiæ addidit ornamentum, quam multis auxit beneficiis, præfuitque ſumma cum laude ann. decem & ſeptem. Romæ obiit ann. 1644. die 9. Decemb. & in D. Mariæ ad Minervam ſepultus jacet ingloriis, nulla inſcriptione ejus meritas laudes proloquente.

XLIX. 47. AUGUSTINUS Candidus Syracuſanus prædeceſſoris conſobrinus, electus die 12. Junii 1645. ab Innocentio X. Pont. Max.* Romæ è vivis obiit anno Jubilæi 1650. ſepultus in Eccleſia S. Mariæ ad Minervam. D

* Ex App. tom. 9.

L. 48. * BENEDICTUS Hieraceus ex Parocho S. Mariæ in Campo Carleo regione Montis ſucceſſit Candido propriis meritis ab Innocentio X. ad hanc Inſulam vocatus eodem anno 1650. decem omnino annos conſultè ſedit. Romæ, quo ad Apoſtolorum limina inviſenda ſe contulerat, febre correptus, longiori vita dignus mortem invenit die 18. Aug. 1660. in Eccleſia S. Agathæ Suburræ ad radices montis Quirinalis humatus eſt. Cujus virtutes brevi elogio in marmore iis verbis expreſſit amicus noſter, probuſque vir, ac medicæ artis eximius Doctor Terentius Tornatorius.

* Ex App. tom. 9.

D. O. M.

Benedictus Hieracius civitatis Hieracen. oriundus Liparenſium Epiſcopus, Divinarum, ac que humanarum litterarum incomparabili inſimul animi probitate, & religione adjuncta vir ornatiſſimus hic jacet. Sacra Apoſtolorum limina de more veneraturus die xviii. Augusti MDCLX. ætatis annorum lxxi. Romæ obiit. Terentius Tornatorius amico meritiſſimo faciendum curavit.

49. ADAM Gentilis Caſertanus, Liparenſis Epiſcopus creatus eſt ab Alexandro VII. Pont. Max. eodem ipſo an. 1660. LI

A D D I T I O.

(,, *Mortuus eſt* 1663.
,, FRANCISCUS *Arata Siculus Meſſanen-* LII.
,, *ſis U.S.R. Adamo ſucceſſit die* 14. *Auguſti* 1663. *No-*
,, *bilitatem generis cum omnium virtutum choro ita at-*
,, *temperans, ut decorem omnem cum rerum proventu*
,, *exceperit Liparenſis Eccleſia tanti ſub regimine An-*
,, *tiſtitis, cui affabrè correſpondent in Aula Romana*
,, *germani fratres Vincentius intimus olim Cubicula-*
,, *rius Clementis IX. Vaticanæ deinde Baſilicæ Cano-*
,, *nicus, & ſi animum ſpectes, ad grandia natus: alter Jo.*
,, *Baptiſta Arata Clericorum Regul. Theat. Fulgidiſſi-*
,, *mum ſydus, qualem ſe præbuit in domeſticis ſuæ Con-*
,, *gregationis Præfecturis, & inter Romanæ Sedis ſervi-*
,, *tia, Congregationum Indicis, & Rituum Conſultor, di-*
,, *vinique Verbi præco præſtantiſſimus, uti palmam præ*
,, *omnibus tulit è Vaticano, præcipuiſque Italiæ ſuggeſtis.*
,, *At Franciſcus noſter in ſumma affabilitate integer-*
,, *rimus, pauperum præcipue amantiſſimus, quibus ſuble-*
,, *vandis cum etiam paternas opes impendiſſet, ſui omni-*
,, *bus lachrimabile deſiderium ſecit* 25. *Maji ipſa die ſo-*
,, *lemni Corporis Chriſti ann.* 1690. *in ſua Cathedrali*
,, *conquieſcit.*
,, CAJETANUS *de Caſtille nobilis Panormita-* LIII.
,, *nus Clericus Reg. Theat. in humanioribus literis, &*
,, *Theologica facultate eximie verſatus, annum agens*
,, 32. *ob præclaras animi ſui dotes hac Infula inſigniri*
,, *promeruit die* 8. *Jann.* 1591 *ſed in florentiſſima æta-*
,, *te dum ſacrum attentiſſime implet onus, morte ſur-*
,, *ripitur* 1694. LIV.
,, HIERONYMUS *Vintimiglia nobilis Panor-* C
,, *mitanus Clericus Reg Theat. literis tum ſacris, tum*
,, *profanis eleganter inſtructus, qui Matriti in Hiſpania,*
,, *& in Civitate Panormi Præpoſitus fuit. Viſitatoris*
,, *Hiſpaniarum, & in Urbe Procuratoris Generalis to-*
,, *tius Ordinis ſui munus præclarè geſſit, formalis etiam*
,, *Concionator Cæſareæ Majeſtatis, & Regis Catholici*
,, *extitit. Germanus Frater P.D. Antonini Vintimiglia*
,, *item Clerici Reg. Theat. qui Vicarii Apoſtolici Indiæ*
,, *Orientalis munere ab Innoc. XII. condecoratus, am-*
,, *pliſſimam Bornai Inſulam, in qua nunquam lux E-*
,, *vangelica effulſerat, non ſine vitæ diſcrimine penetra-*
,, *vit: & inibi Chriſti Fidem annuncians Sacroſanctæ*
,, *Crucis Vexillum, magno incolarum plauſu, & pro-*
,, *digiorum comitante ſtrepitu primus erexit Anno*
,, 1689. *Hieronymus Digniſſimis his ſplendens Titulis*
,, *Liparitana Thiara coronari promeruit* 19. *Julii* 1694.
,, *quinquagenario major. Nec omittendum in proviſio-*
,, *ne facta de præfati Hieronymi Liparenſis Eccleſiæ*
,, *Decretum Conſiſtoriale hujuſmodi interceſſiſſe.* Pro-
,, videtur de perſona Hieronymi Ventimiglia Cle- D
,, ric. Regul. Theat. cum penſione 294. duc. auri de
,, Camera, & duorum Juliorum ad favorem Capituli
,, ejuſdem Eccleſiæ eodemmet Hieronymo pro ea
,, humiliter ſupplicante inter dignitates, & Canoni-
,, catus dictæ Eccleſiæ, ut de more regionis feſtivis
,, diebus, feriatim verò hebdomadatim intereſſentes
,, juxta providam per dictum Hieronymum facien-
,, dam reparationem dividendæ; & decreto, quod Ec-
,, cleſiæ Cathedralis reparationi pro viribus incum-
,, bat, nec non Seminarium juxta præſcriptum Con-
,, cilii Trident. inſtituat, & Montem Pietatis erigi
,, curet. *Heroicum quippe factum, inſtante ipſo electo,*
,, *de quo vere effari poteſt, quod non abiit poſt aurum,*
,, *nec ſperavit in pecunia Theſauris.* Luc.) *It poſt mor-*
,, *tem Innoc. XII. menſe Octobris ann.* 1700. *in Baſilica*
,, *D. Petri inter Miſſam ipſius Sancti à Cardinale Bul-*
,, *lionio Epiſcopo Oſtienſi celebratam concionem doctiſ-*
,, *ſimam habuit de Electione futuri Pontificis ad Emi-*

,, *nen-*

,, *neuiſſimos Cardinales tunc inter Conclavis ſepta ob-* ,, *ſerandos.*

,, *Obiit Romæ apud ſuos Patres Theatinos in Domo* ,, *S. Andreæ de Valle die 17. Decembris Anno 1709.*

LV. ,, NICOLAUS *Maria Tedeſchi, Nebilis Cata-* ,, *nenſis, Presbyter Ord. S. Benedicti Congreg. Caſsaen-* ,, *ſis annorum 40. S. Scriptura Magiſter, & ejuſdem* ,, *Congregationis Prior, premotus eſt ad Eccleſiam Li-* ,, *pareaſem 10. Martis 1710. cum fuiſſet in urbe Sac. ri-* ,, *tuum Congregationis, & examinis Epiſcoporum ſecre-* ,, *tarius. Liparitana Eccleſiæ exemptionem, & liberta-* ,, *tem coafirmavit noviſſimè Sanctiſs. D. N. Clemen.* ,, *Papa XI. literis ſuis in forma Brevis die 7. Septembr.* ,, 1714. *Pontificatus aa. XIV. editis, quarum initium;* ad ,, Apoſtolatus noſtri noritiam &c *his verbis*. In pri- ,, mis verò ſupraſcriptæ Eccleſiæ Liparenſis imme- ,, diatam nobis, & ſedi Apoſtolicæ, ſubjectionem il- ,, linſque quoad ſpiritualia à quocumque Tribunali ,, etiam Eccl. Regni Siciliæ exemptionem, ac liber- ,, tarem approbantes, & confirmantes, & quatenus ,, opus ſit, innovaotes, motu proprio, & ex certa ſci- ,, eotia &c.)

LUCENSES
EPISCOPI.
Qui pallio utuntur.

LUCA Etruriæ Civitas vel titulo retentæ, defenſæq; ſtrenuè libertatis, in primis nobilis, tametſi anguſtior, ſed munitiſſima, fœtaque populo, ac nobilibus incolis gravis propè Lunenſes montes ſita eſt. Lateos ipſius præ antiquitate exordiom plures compulit, ot vel ad laudem ingenii, vel ad divinandum ſabulas ſcriberent. Anoius Viterbienſis io ſoo florido, ſed mendaci Catone, vult illam à ſuo fundatore Luchio Lucumone Thuſcorum Rege, Lucæ nomen ſuiſſe ſortitam, quæ prius ab eodem Lucemonia appellabatur. Narrant alii ex aureis clypeis, qni ex ejus Civitatis turribus dependebaot, latèque lucem ſpargebant, vel Lucis, vel lucæ ſplendidum invenisſe nomen. Nec deſuerunt, qui à, Lucus, latina voce, Lucæ Civitatis oomen deducant, quod Lucenſes Populi in lucis, templiſque ædificandis apprimè dediti eſſent. A Luco denique alii, prope mare Caſtello, unde primi Lucæ prodierunt auctores, Lucam volunt ſuiſſe denominatam. Fatius autem Ubertius, cum illam, vel Lucem, vel Lucam, quod prima Etruſcarum Civitatum Evangelii lucem aſpexerit, appellatam ſuiſſe conrendit, oſtendit planè parum ſe legiſſe aotiqoos Auctores ante conditam chriſtianam ſalutem, qui de hac Civitate ſub nomine Lucæ meminere frequentius. Arbitror igitur de hujuſmodi appellatione, præ antiquitare nil certius ſtatui poſſe, quod vel à fabulis abſit, vel à voluntaria divinatione. Illud conſtat, Lucam antiquiſſimam Etruriæ Civitatem eſſe, tametſi illam Frootinus ad Ligores ſpectare arbitretur: cum ſub Domitio Tito Calvino ejuſdē narrat obſidium. A Romanis Colonia facta fuit an à conſtituta Urbe 577. anteà conditam verò Chriſtianam ſalutem 188. Conſulibus autem C. Claudio Pulchro, Titoque Sempronio Graccho, è Luca Romani victores pluta virorum robora eduxerunt, ut facti meminit Strabo io hæc verba. *Urbs eſt ad montes Luaa in-* A *cumbens, ubi plerumque vicatim habitant; regio virorū probitate floret, magnumque robur militare, magnam Equitum multitudinem ſuppeditat, unde Romani bellicas manus accipere ſolebant*. Fuit etiam Muoicipium ſui juris poſt Marſicum bellum, ut prodit Feſtus. Illius meminit Ptolomæus, eandemq; locat ioter Mediterraneas. Huic adde Plinium, Ciceronem, Agathiamque in lib. de bellis Gothorum. Scribit Blondus à Narſete Juſtiniani impigro Duce per ſex menſes ſuiſſe obſeſſam, demumque debellatam, tametſi Gothi per idem tempus illam ſibi defendendam putarint. Paruit diu Romanis, Græciſque Imperatoribus; mox & Italicis Regibus. Quorum Deſiderius Rex, eandem ioeluctabilibus propemodum muris cinxit. Inde Marchionis Thuſciæ Boniſacii, qui Beatricem Heorici Imperatoris filiam habebat in matrimonio, quæ magnam illam Comitiſſam Mathildem progenuit, ditionis evaſit. Poſtea diverſorum Dominorum ſenſit tyranoidem, uſque ad tempora Honorii IV. Pontificis. Deinde Lucenſes Cives à Rodulpho B Imperatore 12. millium florenorum pretio jura libertatis emerunt, quam eiſdem deinde Uguccio Faſolanus ademit, quo cum Nerio filio exacto, Caſtruccius Civis Lucenſis Patriæ evaſit tyrannus, totius quondam Etruriæ terror. Cujus filios cum Ludovicus Bavarus exegiſſet, Germanorum præſidium, quod eam Civitatem tenebat, Gherardo Spinulæ Genuenſi divendidit. Petro deinde Rubeo commendatam Joannes Bohemorum Rex una cum eodem Rubeo Maſtino Scaligero Veronæ Domino attribuerunt. Hic verò accepto pretio tradidit Florentinis, cujus cum per novem menſes potiti fuiſſent, coacti & ipſi ſont eo dominatu abire, perſunctique aliis periculis Lucenſes Carolo. IV. 25. millium florenorum aureorum oblato pretio iterum redemerunt libertatem; quam ut multum conati eſſent tutari, haud tamen deinceps unius Civis Lucenſis Pauli Guinigij 30. annorum tyrannidem potuetuot avertere, qui & ipſe injuria occupatæ Patriæ diutioo Mediolanenſi carcere cum filijs fædiſſi- C mas pœnas dedit. Ex eo malorum diuturnitate, acerbitateque edocti Luceoſes, nil ad tutandam libertatem efficacius eſſe ſtatuerunt, quàm ſi omnes ſub poteotiori auſpice Cæſare, noi publicæ rei inteotiori cura ſtuderent, quod ipſum ita ad hæc noſtra tempora cumulatè præſtiterunt, ut nil firmius libertate Lucenſi videatur poſſe excogitari. Igitur territorio gaudent ſæto, gravique populis, Caſtelliſque frequenti, tametſi longius haud proferat fines. Civitas ipſa, tum munitiooibus, tum induſtria Civium, pulchriſque ædificijs viſenda eſt; quam tamen illuſtres commendant viri, in omni profeſſione; artium oobiliorum conſpicui, vitæque ſanctimooia florentes, in quibus Lucius III. Pontifex Maximus, innumeriique Cardinales, atque Eccleſiarum Antiſtites longè clariſſimi numerantur, qui omnes præcipua ſanctimoniæ laude teſtari videntur, inter Etruſcas Civitates Lucam primam fuiſſe, quæ prædicante Paulino Antiocheno Principis Apoſtolorum nobili alumno, lucem hauſerit Evangelij. Hic igitur ab eodem Apoſtolo illuc le- D gatus, gentem ad pietatem alioquin proclivem, brevi ad cultum Chriſti ubere cum fructu traduxit, primumque Templum in honorem beatiſſimæ Triadis fundavit; unde poſtea extitit *Lucenſis* Cathedralis, ac nobiliſſimi Epiſcopatus exordium. Quam ille deinde ſedem effuſo ſanguine conſecravit, ſtabilivitque relictis ad ſui exemplar formatis, animatiſque SS. Antonino, Valerio, Severo, ac Theobaldo alumnis, qui pari pietatis ardore idolatriæ reliquias exſcinderent, & qui perſecutorum eluſerant rabiem, Chriſtianos confirmarent in fide. Paulinus excepit Valerium, poſt cujus palmam martyrii, uſque ad annum 324 nullus reperitur, qui Luceoſem Eccleſiam rexerit, tametſi vero ſimile ſit, ſuo non ſuiſſe deſtitutam Paſtore, qui hac illacque ex perſecutionum rabie per latebras diſperſis fidelibus, ducatum præſtaret, atque ad omnem tolerantiam animaret. Eo enim excrevit dementiæ gentilium in Chriſtianos tyrannis, ut non ſatis haberet ſi innocentibus crudeliter vitam eripe-

ret.

„ *ut in literis Apoſtolicis ſub plumbo deſuper expedien-* A
„ *dis latius explicabitur. Nunc vero te, eccleſiamque*
„ *hujuſmodi amplioribus favoribus, & gratiis proſequi*
„ *volentes, teque à quibuſvis excommunicationis, ſuſ-*
„ *penſionis, & Interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſenten-*
„ *tiis, cenſuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis*
„ *occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet inno-*
„ *datus exiſtis, ad effectum præſentium dumtaxat con-*
„ *ſequendum harum ſerie abſolventes, & abſolutum fo-*
„ *re cenſentes, motu proprio, & ex certa ſcientia tibi, ac*
„ *in eccleſia præfata ſucceſſoribus tuis, ut tanquam ſedi*
„ *Apoſtolicæ immediate ſubjectis à quocunque quacun-*
„ *que auctoritate, & poteſtate etiam Apoſtolica quan-*
„ *tumlibet individua mentione, & ſpeciali nota digna*
„ *fungente, etiam ſedis prædictæ Nuncio ac quocunque*
„ *legato etiam de latere quomodolibet deputato, vel de-*
„ *putando, ſive etiam Nato, interdici, ſuſpendi, excom-*
„ *municari, declarari, aut aliàs quomodolibet quibuſvis*
„ *cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis innodari, ſive ſupponi*
„ *nullatenus poſſis, ſeu debeas, etſi ex ſpeciali manda-*
„ *to, ſeu delegatione à nobis, vel ſucceſſoribus noſtris Ro-* B
„ *manis Pontificibus contra Perſonam tuam, ſeu tuorum*
„ *in Eccleſia hujuſmodi ſucceſſorum emananda Apoſto-*
„ *lica auctoritate, tenore præſentium concedimus, & in-*
„ *dulgemus. Decernentes quaſcunque excommunicatio-*
„ *nis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliaſque Eccleſiaſticas*
„ *ſententias, cenſuras, & pœnas, ſi quas contra præſen-*
„ *tium tenorem in te infligi contigerit, illarumque in-*
„ *curſus, declarationes nullas, irritas, & inanes, nullius-*
„ *que roboris, vel momenti fore; ſicque per quoſcunque*
„ *Judices ordinarios, & delegatos etiam cauſarum Pa-*
„ *latii Apoſtolici Auditores; ſublata eis, & eorum cui-*
„ *libet quavis aliter judicandi, & interpretandi facul-*
„ *tate, & auctoritate judicari, & definiri debere, ac ir-*
„ *ritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis*
„ *auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit atten-*
„ *tari. Non obſtantibus quatenus opus ſit, Apoſtolicis, ac*
„ *in Univerſalibus, Provincialibuſque Conciliis editis*
„ *Generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & ordi-*
„ *nationibus cæteriſque contrariis quibuſcunque. Quibus*
„ *omnibus, & ſingulis etiamſi pro illorum ſufficienti de-* C
„ *rogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis,*
„ *ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad ver-*
„ *bum, non autem per clauſulas generales idem impor-*
„ *tantes mentio, ſive quavis alia expreſſio habenda, aut*
„ *aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, il-*
„ *lorum omnium, & ſingulorum tenores, præſentibus pro*
„ *plenè, & ſufficienter expreſſis habentes, illis aliàs in*
„ *ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpeciali-*
„ *ter, & expreſſè derogamus. Datum Romæ apud S. Pe-*
„ *trum ſub Annulo Piſcatoris die 23. Martii M. DC*
„ *XXVIII. Pontificatus noſtri anno V.*

Hoc ſuæ Eccleſiæ addidit ornamentum, quam multis auxit beneficiis, præfuitque ſumma cum laude ann. decem & ſeptem. Romæ obiit ann. 1644. die 9. Decemb. & in D. Mariæ ad Minervam ſepultus jacet inglorius, nulla inſcriptione ejus meritas laudes proloquente.

XLIX. 47. AUGUSTINUS Candidus Syracuſanus prædeceſſoris conſobrinus, electus die 12. Junii 1645. ab Innocentio X. Pont. Max. * Romæ è vivis obiit anno D Jubilæi 1650. ſepultus in Eccleſia S. Mariæ ad Minervam.

* Ex App. tom. 9.

L. 48. * BENEDICTUS Hieraceus ex Parocho S. Mariæ in Campo Carleo regione Montis ſucceſſit Candido propriis meritis ab Innocentio X. ad hanc Inſulam vocatus eodem anno 1650. decem omnino annos conſultè ſedit. Romæ, quo ad Apoſtolorum limina inviſenda ſe contulerat, febre correptus, longiori vita dignus mortem invenit die 18. Aug. 1660. in Eccleſia S. Agathæ Suburræ ad radices montis Quirinalis humatus eſt. Cujus virtutes brevi elogio in marmore iis verbis expreſſit amicus noſter, probuſque vir, ac medicæ artis eximius Doctor Terentius Tornatorius.

* Ex App. tom. 9.

D. O. M.

Benedictus Hieracius civitatis Hieracen. oriundus Liparenſium Epiſcopus, Divinarum, atque humanarum litterarum incomparabili A
inſimul animi probitate, & religione adjuncta
vir ornatiſſimus hic jacet. Sacra Apoſtolorum
limina de more veneraturus die xviii. Augu-
ſti MDCLX. ætatis annorum lxxi. Romæ o-
biit. Terentius Tornatorius amico meritiſſi-
mo faciendum curavit.

LI 49. ADAM Gentilis Caſertanus, Liparenſis Epiſcopus creatus eſt ab Alexandro VII. Pont. Max. eodem ipſo an. 1660.

ADDITIO.

(„ *Mortuus eſt 1663.*

LII. „ FRANCISCUS *Arata Siculus Meſſanen-*
„ *ſis U.S.R. Adamo ſucceſſit die 14. Auguſti 1663. No-*
„ *bilitatem generis cum omnium virtutum choro ita at-*
„ *temperans, ut decorem omnem cum rerum proventu*
„ *exceperit Liparenſis Eccleſia tanti ſub regimine An-*
„ *tiſtitis, cui affabrè correſpondent in Aula Romana*
„ *germani fratres Vincentius intimus olim Cubicula-*
„ *rius Clementis IX. Vaticanæ deinde Baſilicæ Cano-*
„ *nicus, & ſi animum ſpectes, ad grandia natus alter Jo.* B
„ *Baptiſta Arata Clericorum Regul. Theat. Fulgidiſſi-*
„ *mum ſydus, qualem ſe præbuit in domeſticis ſuæ Con-*
„ *gregationis Præfecturis, & inter Romanæ Sedis ſervi-*
„ *tia, Congregationum Indicis, & Rituum Conſultor, di-*
„ *vinique Verbi præco præſtantiſſimus, uti palmam præ*
„ *omnibus tulit è Vaticano, præcipuiſque Italiæ ſuggeſtis.*
„ *At Franciſcus noſter in ſumma affabilitate integer-*
„ *rimus, pauperum præcipuo amantiſſimus, quibus ſuble-*
„ *vandis cum etiam paternas opes impendiſſet, ſui omni-*
„ *bus lachrimabile deſiderium fecit 25. Maji ipſa die ſo-*
„ *lemni Corporis Chriſti ann. 1690. in ſua Cathedrali*
„ *conquieſcit.*

LIII. „ CAJETANUS *de Caſtillo nobilis Panormita-*
„ *nus Clericus Reg. Theat. in humanioribus literis, &*
„ *Theologica facultate eximie verſatus, annum agens*
„ *32. ob præclaras animi ſui dotes hac Inſula inſigniri*
„ *promeruit die 8. Janu. 1591 ſed in florentiſſima æta-*
„ *te dum ſacrum attentiſſime implet omnis, morte ſur-*
„ *ripitur 1694.*

LIV. „ HIERONYMUS *Vintimiglia nobilis Panor-* C
„ *mitanus Clericus Reg. Theat. literis tum ſacris, tum*
„ *profanis eleganter inſtructus, qui Matriti in Hiſpania,*
„ *& in Civitate Panormi Præpoſitus fuit. Viſitatoris*
„ *Hiſpaniarum, & in Urbe Procuratoris Generalis to-*
„ *tius Ordinis ſui munus præclarè geſſit, ſormalis etiam*
„ *Concionator Cæſareæ Majeſtatis, & Regis Catholici*
„ *extitit. Germanus Frater P. D. Antonius Vintimiglia*
„ *item Cleric. Reg. Theat. qui Vicarii Apoſtolici Indiæ*
„ *Orientalis munere ab Innoc. XII. condecoratus, am-*
„ *pliſſimam Bornei Inſulam, in qua nunquam lux E-*
„ *vangelica effulſerat, non ſine vitæ diſcrimine penetra-*
„ *vit: & inibi Chriſti Fidem annuncians Sacroſanctæ*
„ *Crucis Vexillum, magno incolarum plauſu, & pro-*
„ *digiorum comitante ſtrepitu primus erexit Anno*
„ *1689. Hieronymus Digniſſimis his ſplendens Titulis*
„ *Liparitana Thiara coronari promeruit 19. Julii 1694.*
„ *quinquagenario major. Nec omittendum in proviſio-*
„ *ne facta de præfati Hieronymi Liparenſis Eccleſia*
„ *Decretum Conſiſtoriale hujuſmodi interceſſiſſe.* Pro-
„ videtur de perſona Hieronymi Ventimiglia Cle- D
„ ric Regul. Theat. cum penſione 294. duc. auri de
„ Camera, & duorum Juliorum ad favorem Capituli
„ ejuſdem Eccleſiæ eodemmet Hieronymo pro ea
„ humiliter ſupplicante inter dignitates. & Canoni-
„ catus dictæ Eccleſiæ, ut de more regionis feſtivis
„ diebus, feriatim verò hebdomadatim intereſſentes
„ juxta providam per dictum Hieronymum facien-
„ dam reparationem dividendæ; & decreto, quod Ec-
„ cleſiæ Cathedralis reparationi pro viribus incum-
„ bat, nec non Seminarium juxta præſcriptum Con-
„ cilii Trident. inſtituat, & Montem Pietatis erigi
„ curet. *Heroicum quippe factum, inſtante ipſo electo,*
„ *de quo vere effari poteſt, quod non abiit poſt aurum,*
„ *nec ſperavit in pecunia Theſauris.* Luc.) *Is poſt mor-*
„ *tem Innoc. XII. menſe Octobris ann. 1700. in Baſilica*
„ *D. Petri inter Miſſam ipſius Sancti à Cardinale Bul-*
„ *lionio Epiſcopo Oſtienſi celebratam concionem doctiſ-*
„ *ſimam habuit de Electione futuri Pontificis ad Emi-*

„ *nen-*

,, *neutiſſimos Cardinales tunc inter Conclavis ſepta ob-*
,, *ſerandos.*
,, *Obiit Romæ apud ſuos Patres Theatinos in Domo*
,, *S. Andreæ de Valle die 17. Decembris Anno 1709.*
LV. ,, NICOLAUS *Maria Tedeſchi, Nobilis Cata-*
,, *nenſis, Presbyter Ord. S. Benedicti Congreg. Caſinen-*
,, *ſis annorum 40. S. Scripturæ Magiſter, & ejuſdem*
,, *Congregationis Prior, promotus eſt ad Eccleſiam Li-*
,, *parenſem 10. Martis 1710. cum fuiſſet in urbe Sac. ri-*
,, *tuum Congregationis, & examinis Epiſcoporum ſecre-*
,, *tarius. Liparitanæ Eccleſiæ exemptionem, & liberta-*
,, *tem confirmavit noviſſimè Sanctiſs. D. N. Clemen.*
,, *Papa XI. literis ſuis in forma Brevis die 7. Septembr.*
,, *1714. Pontificatus an. XIV. editis, quarum initium; ad*
,, Apoſtolatus noſtri notitiam &c *his verbis*. In pri-
,, mis verò ſupraſcriptæ Eccleſiæ Liparenſis imme-
,, diatam nobis, & ſedi Apoſtolicæ, ſubjectionem il-
,, liuſque quoad ſpiritualia à quocumque Tribunali
,, etiam Eccl. Regni Siciliæ exemptionem, ac liber-
,, tatem approbantes, & confirmantes, & quatenus
,, opus ſit, innovantes, motu proprio, & ex certa ſci-
,, entia &c.)

LUCENSES
EPISCOPI.
Qui pallio utuntur.

LUCA Etruriæ Civitas vel titulo retentæ, defen-
ſæq; ſtrenuè libertatis, in primis nobilis, tamet-
ſi anguſtior, ſed munitiſſima, fœtaque populo, ac no-
bilibus incolis gravis propè Lunenſes montes ſita
eſt. Latens ipſius præ antiquitate exordium plures
compulit, ut vel ad laudem ingenii, vel ad divinan-
dum fabulas ſcriberent. Annius Viterbienſis in ſuo
florido, ſed mendaci Catone, vult illam à ſuo funda-
tore Luchio Lucumone Thuſcorum Rege, Lucæ no-
men fuiſſe ſortitam, quæ prius ab eodem Lucemonia
appellabatur. Narrant alii ex aureis clypeis, qui ex
ejus Civitatis turribus dependebant, lateque lucem
ſpargebant, vel Lucis, vel lucæ ſplendidum invenif-
ſe nomen. Nec defuerunt, qui à, Lucus, latina voce,
Lucæ Civitatis nomen deducant, quod Lucenſes Po-
puli in lucis, templiſque ædificandis apprimè dediti
eſſent. A Luco denique alii, prope mare Caſtello, un-
de primi Lucæ prodierunt auctores, Lucam volunt
fuiſſe denominatam. Fatius autem Ubertius, cum
illam, vel Lucem, vel Lucam, quod prima Etruſca-
rum Civitatum Evangelii lucem aſpexerit, appella-
tam fuiſſe contendit, oſtendit planè parum ſe legiſſe
antiquos Auctores ante conditam chriſtianam ſalu-
tem, qui de hac Civitate ſub nomine Lucæ memine-
re frequentius. Arbitror igitur de hujuſmodi appella-
tione, præ antiquitate nil certius ſtatui poſſe, quod
vel à fabellis abſit, vel à voluntaria divinatione. Illud
conſtat, Lucam antiquiſſimam Etruriæ Civitatem
eſſe, tametſi illam Frontinus ad Ligures ſpectare ar-
bitretur: cum ſub Domitio Tito Calvino ejuſdē nar-
rat obſidium. A Romanis Colonia facta fuit an à con-
ſtituta Urbe 577. anteà conditam verò Chriſtianam
ſalutem 188. Conſulibus autem C. Claudio Pulchro,
Titoque Sempronio Graccho, è Luca Romani victo-
res plura virorum robora eduxerunt, ut facti memi-
nit Strabo in hæc verba. *Urbs eſt ad montes Lunæ in-*

A *cumbens, ubi plerumque vicatim habitant; regio virorū*
probitate floret, magnumque robur militare, magnam
Equitum multitudinem ſuppeditat, unde Romani belli-
cas manus accipere ſolebant. Fuit etiam Municipium
ſui juris poſt Marſicum bellum, ut prodit Feſtus. Il-
lius meminit Ptolomæus, eandemq; locat inter Me-
diterraneas. Huic adde Plinium, Ciceronem, Aga-
thiamque in lib. de bellis Gothorum. Scribit Blondus
à Narſete Juſtiniani impigro Duce per ſex menſes
fuiſſe obſeſſam, demumque debellatam, tametſi Go-
thi per idem tempus illam ſibi defendendam puta-
rint. Paruit diu Romanis, Græcilque Imperatoribus;
mox & Italicis Regibus. Quorum Deſiderius Rex,
eandem ineluctabilibus propemodum muris cinxit.
Inde Marchionis Thuſciæ Bonifacii, qui Beatricem
Henrici Imperatoris filiam habebat in matrimonio,
quæ magnam illam Comitiſſam Mathildem proge-
nuit, ditionis evaſit. Poſtea diverſorum Dominum
ſenſit tyrannidem, uſque ad tempora Honorii IV.
Pontificis. Deinde Lucenſes Cives à Rodulpho
B Imperatore 12. millium florenorum pretio jura li-
bertatis emerunt, quam eiſdem deinde Uguccio Fa-
ſolanus ademit, quo cum Nerio filio exacto, Ca-
ſtrucius Civis Lucenſis Patriæ evaſit tyrannus, to-
tius quondam Etruriæ terror. Cujus filios cum Ludo-
vicus Bavarus exegiſſet, Germanorum præſidium,
quod eam Civitatem tenebat, Gherardo Spinulæ
Genuenſi divendidit. Petro deinde Rubeo commen-
datam Joannes Bohemorum Rex una cum eodem
Rubeo Maſtino Scaligero Veronæ Domino attri-
buerunt. Hic verò accepto pretio tradidit Floren-
tinis, cujus cum per novem menſes potiti fuiſſent,
coacti & ipſi ſunt eo dominatu abire, perfuncti-
que aliis periculis Lucenſes Carolo. IV. 25. mil-
lium florenorum aureorum oblato pretio ite-
rum redemerunt libertatem; quam ut multum cona-
ti eſſent tutari, haud tamen deinceps unius Civis
Lucenſis Pauli Guiniſij 30. annorum tyrannidem
potuerunt avertere, qui & ipſe injuria occupatæ Pa-
triæ diutino Mediolanenſi carcere cum filijs fœdiſſi-
C mas pœnas dedit. Ex eo malorum diuturnitate, acer-
bitateque edocti Lucenſes, nil ad tutandam liberta-
tem efficacius eſſe ſtatuerunt, quàm ſi omnes ſub po-
tentiori auſpice Cæſare, uni publicæ rei intentiori
cura ſtuderent, quod ipſum ita ad hæc noſtra tempo-
ra cumulatè præſtiterunt, ut nil firmius libertate Lu-
cenſi videatur poſſe excogitari. Igitur territorio gau-
dent fæto, gravique populis, Caſtelliſque frequenti,
tametſi longius haud proferat fines. Civitas ipſa, tum
munitionibus, tum induſtria Civium, pulchriſque
ædificiis viſenda eſt; quam tamen illuſtres commen-
dant viri, in omni profeſſione; artium nobiliorum
conſpicui, vitæque ſanctimonia florentes, in quibus
Lucius III. Pontifex Maximus, innumerique Cardi-
nales, atque Eccleſiarum Antiſtites longè clariſſimi
numerantur, qui omnes præcipua ſanctimoniæ laude
teſtari videntur, inter Etruſcas Civitates Lucam
primam fuiſſe, quæ prædicante Paulino Antiocheno
Principis Apoſtolorum nobili alumno, lucem hauſe-
rit Evangelij. Hic igitur ab eodem Apoſtolo illuc le-
D gatus, gentem ad pietatem alioquin proclivem, bre-
vi ad cultum Chriſti ubere cum fructu traduxit, pri-
mumque Templum in honorem beatiſſimæ Triadis
fundavit; unde poſtea extitit Lucenſis Cathedralis,
ac nobiliſſimi Epiſcopatus exordium. Quam ille de-
inde ſedem effuſo ſanguine conſecravit, ſtabilivitque
relictis ad ſui exemplar formatis, animatiſque SS.
Antonino, Valerio, Severo, ac Theobaldo alumnis,
qui pari pietatis ardore idolatriæ reliquias exſcinde-
rent, & qui perſecutorum eluſerant rabiem, Chriſtia-
nos confirmarent in fide. Paulinus excepit Valerium,
poſt cujus palmam martyrii, uſque ad annum 324.
nullus reperitur, qui Lucenſem Eccleſiam rexerit,
tametſi verò ſimile ſit, ſuo non fuiſſe deſtitutam Pa-
ſtore, qui hac illacque ex perſecutionum rabie per la-
tebras diſperſis fidelibus, ducatum præſtaret, atque
ad omnem tolerantiam animaret. Eo enim excrevit
dementiæ gentilium in Chriſtianos tyrannis, ut non
ſatis haberet ſi Innocentibus crudeliter vitam eripe-

ret

ret,ut etiam fortiſſimorum Martyrum acta ſibi comburenda arbitraretur, ut illorum conſtantiæ famam æterna funeraret oblivio. Poſt redditam autem pacem ex Conſtantini converſione univerſæ Eccleſiæ, Luca,ſicut & cæteræ ſedes palam ſuos paſtores acceperunt. Lucæ autem S. Theodorus obvenit,à quo uſque ad hæc noſtra tempora ferè Lucenſium Præſulū ſeries interrupta decurrit. Cæterùm antiqui Pontifices, atq; Imperatores indultis, privilegiiſq; viſi ſunt merito exornaſſe Luceníem ſedem, in qua tot viri probitate, ſanctitateque præſtantes floruerunt. Epiſcopum namque Lucenſem Otho Magnus Imperator titulo Principis Imperij, Comitiſque inſignivit, Lucenſem Eccleſiam S.Vultus ſacrarium appellans. Alexander verò II. Pont. Max. eundem uſu Pallij exornavit,olim & ipſe Lucenſis Epiſcopus,hactenus Inuſitata in Italia dignitate,ſi unam Papienſem Eccleſiam excipimus, utque proceſſurus ex Archiepiſcoporum more Crucem præferret. Hoc tam inſigne privilegium alij Pontifices ratum eſſe juſſerunt, decreveruntq; Antiſtitem Lucenſem uni S.Sedi,ut olim ab ipſius inſtitutione, immediatè ſubeſſe. Nobiliſſima ipſius Cathedralis primum S.Martino, poſtea ab Alexandro II. Pontiſ. Max. ejuſdem ſedis Antiſtite reparata, ac propemodum à fundamentis erecta ſanctiſſimo Crucifixo, quem Vultum ſanctum appellāt, dedicata fuit. Summæ dignitatis Senatum clericalem habet,cujus Canonicos Alex. II.ita privilegijs exornavit, ut eiſdem mithram certis ſolemnitatibus geſtandi ius eſſe voluerit. Quem ritum deinde alii Pontifices comprobarunt, Julius verò III. ita ampliavit, ut non modo albis thiaris utendi eiſdem fecerit poteſtatem,ſed etiam attribuerit, nullo feſtivitatum præſcripto tempore, violaceas cappas cum ſtirlatis albis induſijs, ſuperhumeralibuſque, ac brevibus palliolis: quamobrem cum Lucenſis Antiſtes tot mithriatorū medius eſt, auguſtiorem ſanè pompam exhibere videtur, quam pro Lucenſi Epiſcopo, præſertim cum circa ipſum frequentiſſimi clerici,ac presbyteri opus Divinum perurgeant. Eccleſiaſtico cultu dives eſt, ſed magis inſignibus ſanctorum reliquiis, quæ ibi præter ſanctum Vultum honorificè requieſcunt. Civitati ipſi ornamento ſunt innumera templa, ac fortunatiſſima Monaſteria, quæ iterum ſanctorum corpora nobilitant. Diœceſis ſatis ampla eſt, longiuſq; olim protulerat fines cum S.Miniatem ad Todeſcum ſuæ ditionis haberet. Temporibus Clementis IV. Eccleſiarum Lucenſis diœceſis numerum diligentiſſimè inierunt, repereruntque ſummam æquare 772. De Eccleſiis Lucenſibus, deq; diœceſi, ſanctis, ac Beatis, qui in ea floruerunt,brevem, ſed diligentiſſimum Catalogum edidit Cæſar Franciottus Congregationis B.Virginis Lucenſis eruditus, ac pius Religioſus, unde de rebus ſacris Lucenſibus uberem cognitionem poterit diligens lector haurire. Scripſit etiam de Epiſcopis Lucenſibus Nicolaus Tuccius, cujus opus nondum lucem aſpexit. De ijſdem diffuſam modo ſcribit hiſtoriam Franciſcus Maria de Florentinis eruditiſſimus,atque excellentiſſimus Medicinæ Doctor Lucenſis, ex cujus induſtria noſtra hæc ſeries uberior prodibit,dum interim ejuſdem diffuſior ſtudioſiſque diu expectata procudatur hiſtoria.

A D D I T I O.

(„ *Quatuor in hac Cathedrali dignitates eminent,*
„ *Archipresbyteratus major poſt Pontificalem, Archi-*
„ *diaconus, Primicerius, & Abbas:* 40. *capellani be-*
„ *neficiati unacupati cum Prabendis Theologali, & Pæ-*
„ *nitentiaria.cura animarum ibi exercetur per Pres-*
„ *byterum à Capitulo deputatum. Adſunt in urbe quin-*
„ *que alia Eccleſia Collegiata: Anima vero* 25000. *&*
„ *altera, quas alunt* 20. *Parochiales Eccleſiæ Virorum*
„ *Cœnobia* 11. *Virginum* 9. *Decentiſſimas ædes Epiſco-*
„ *pus habet prope Eccleſiam, neque deeſt ſeminarium,*
„ *Xenodochia,& mons Pietatis.Epiſcopatus est ex iis*
„ *Provincia Romana immediate ſub Apoſtolicæ ſedis*
„ *arbitrio. Annui redditus Epiſcopalis menſa quando-*
„ *que ſcuta* 4000. *attingunt; Taxatur in libris Cameræ*
„ *in ſumma flor. bis mille.* Luc.

I. 1. PAVLINUM Antiochenus,S.Petrus Apoſtolorum Princeps, à ſe inſtitutum, eruditumque in fine Romam perduxit,noſtræ ſalutis an.46.eundemq; primum Lucenſem Præſulem conſecravit. Quam Civitatem cum anno eodem fuiſſet ingreſſus, æmuloque cum magiſtro pietatis ſtudio euangelium diſſeminare inſtituiſſet, innumeram propemodum multitudinem convertit ad Chriſtum,ſocijſque, ac adnitentibus Antonino, Valerio,Severo,Luca,& Theobaldo. Septem ædificavit Eccleſias, quarū princeps S. Triadi dedicata eſt, nempe illa, quam poſtea in honorem ipſius S.Paulini, ſanctique Martini honorificè conſecrarunt. Paulinus igitur primus fuit,qui Lucæ tum Epiſcopalem ſedem,tum Chriſtianam ſedem plantavit, ac mirificè excoluit, innumeris exantlatis laboribus, atque periculis, quæ iterum per palmam martyrii ſuo ſanguine nobilitavit. Siquidem poſt Principum Apoſtolorum glorioſum triumphum perſequente Nerone, accuſatus Paulinus apud Etruriæ Præſidem Analinū,qui Piſis toti Etruriæ ius dicebat,quod Lucæ Chriſti doctrinam diſſeminaret,ab eodem cum Severo, Luca Diacono, ac Theobaldo milite comprehendi juſſus, perducitur Piſas,ubi variis, ſæviſſimiſq; tentatus tormentis, cum nihilominus conſtantiſſimè Chriſtum confiteretur,tandem in monte, quo inter Piſas,Lucamque exurgit, hodieque vocatur S. Juliani, ſæviſſimè verberatus, cum Severo presbytero palmam martyrii promeruit; quorum poſt obitum Lucas diaconus,mileſque Theobaldus truncati capite occubuerunt die 12. menſis Julij anno Domini 69. Horum ſacra corpora feris devoranda juſſit tyrannus inſepulta relinqui,ſed intempeſta nocte ſecuta, Antoninus, Valerius, Victor, Lucianus, aliiq; plures illorum diſcipuli illa Lucam detraxerunt ad ſepulturam, ad id loci videlicet, qui olim Cellula Martyrum vocabatur,quod ibi, qui pro Chriſti fide fortiter occubuiſſent, condi ſolerent,ubi poſtea corpus B.Pauli ſepelierunt, tempore Henrici Epiſcopi Lucenſis ann. 1261. quod ex divino inſtinctu repererunt in capſa marmorea,cum hac inciſa inſcriptione.

Hic eſt corpus B. Paulini primi Epiſcopi Lucenſis, & diſcipuli Petri Apoſtoli, & SS.Martyrum Severi presbyteri, & Theobaldi militis.

Solemni ritu S. Paulini corpus cum ſociis,alumniſq; in eandem Eccleſiam tranſtulerunt, quæ tunc S. Antonini vocabatur,ſub maiori altari cum hac inſcriptione.

Sanctiſſimi Martyris Paulini primi Epiſcopi Lucenſis, & hujus libertatis protectoris Theobaldi, Severi, atq; Luca corpora hic teguntur.

Huius S. Paulini meminit Romanum Martyrologium, Baronius in ſuis notis ad idem,cuius acta ſe accepiſſe dicit à Lucenſi Eccleſia: ejuſdem vitam ſcripſit Sylvanus Razzius in lib. de vitis Sanctorum Etruriæ. Cæſar Franciottus ex monumentis, atq; actibus Cathedralis Lucenſis,Ferrarius in catalogo Sanctorum Italiæ. Extiterunt plures in Italia ejuſdem nominis ſancti,diverſarum Eccleſiarum Epiſcopi,ut S. Paulinus Nolanus Antiſtes doctrina, ac ſanctimonia vitæ longè clariſſimus,Paulinus Brixianus,Senogallienſis, Aquilejenſis,alterque Præſul Campanus, quibus omnibus hic Paulinus antiquior eſt, qui primus ab Apoſtolis hauſtum Lucam intulit Evangelium, ejuſdemque liberæ Civitatis Protector habetur præcipuus.

2. S.VALERIUS natione Lucenſis, S. Paulini alumnus defuncto magiſtro ſucceſſit anno 69. Habetur traditio hunc abſolviſſe templum Deiparæ Virgini olim conſecratum, inceptumque à S. Paulino, duoque altera templa ſubſtruxiſſe,alterum B.Petro, alterum B.Paulo Apoſtolis. Palmam accepit martyrii circa ann.Domini.90.die 29.menſis Januarii, quo ipſo die Lucæ celebratur ejuſdem triumphus martyrii. Ejus mentio extat in actibus S.Paulini. In Martyrologio Romano ad hanc ipſam diem, quidam S.Valerius Epiſcopus Trevirenſis memoratur,quem Cæſar Franciottus, cum hoc ipſo Lucenſi non eſſe eundem,non ſatis idoneis rationibus conatur oſtendere. Tametſi ſuffragetur Franciotto, Valerium ſucceſſiſſe Paulino circa annum 69. ideoque juſſum à Petro Apoſtolo, qui jam evolarat ad Cœlos, Treviras non II.

po-

Google

A potuiſſe proficiſci. Qui autem arbitrantur, Lucenſem
Valerium à Trevirenſi non eſſe diverſum, ſi tempo-
ra invicem aptè concilient, haud longè aberunt à ve-
ro. Aiunt enim Luca exceſſiſſe exulem, perveniſſeq;
Treviras, ibique ſupremam diem obiiſſe, defunctum
redditum fuiſſe Lucenſibus. Nec parum momenti
habet, eadem die, ut notat Martyrologium Roma-
num utriuſque Valerii tam Lucæ, quam Treviris fe-
ſtum ſolemniter celebrari; nec item multum retulerit,
quod Lucenſis Paulini diſcipulus, Trevirenſis autem
Valerius Principis Apoſtolorum alumnus vocetur.
Potuit enim primum Petrus Paulinum, cum Valerio,
Lucam legaſſe, deinde Valerium eum Euchario anno
noſtræ ſalutis 54. deſtinaſſe Treviras, & ibi hoc eſt
Lucæ Valerium in prædicatione Euangelij, ita Pau-
lini veneratum fuiſſe arbitrium, ut pro illius diſcipu-
lo poſſet haberi; Treviris autem ita ſe geſſiſſe, tanquā
immediatè ab Apoſtolo miſſus, ut ejuſdem Apoſtoli
alumnum pleriqne jactarent; poſt Paulini verò exceſ-
ſum, Treviris revocatum, Lucenſem ſuæ Civitatis
B renunciaſſe Epiſcopatum, actumq; in exilium à per-
ſecutoribus iterum Treviras transfugiſſe, Euchario q;
ſucceſſiſſe in Epiſcopatum anno 75. ibidemq; vitam
finiſſe anno 96. relatum ſepultum fuiſſe in Eccleſia
ſancti Paulini. Et hæc quidem ex conjectura verius
divinari poſſunt, quam ab omni dubio procul comme-
morari. Quamobrem hujus rei cenſuram ſaniori judi-
cio relinquendam putavi, nè incerta pro certis coge-
remur afferre. Dum autem hic S. Epiſcopus Lucen-
ſem Eccleſiam adminiſtraret, S. Antoninus Eremita
evolavit ad ſuperos, quem S. Paulinus ad vitæ perfe-
ctionem inſtituerat anno 83. die 27. menſis Aprilis,
quo ipſo die ejus feſtum Lucenſes concelebrant. Re-
quieſcit autem prope Paulinum magiſtrum. Hujus
vitam enarrat Cæſar Franciottus, & alij non ignobi-
les ſcriptores. Poſt exceſſum S. Valerij, Præſulum
Lucenſium ſeries vacua eſt uſque ad annum 324. ſive
quia perſecutores gentiles nullum ſinerent conſcen-
dere cathedram illam, ſive monumenta geſtorum ab-
ſumebant incendio, nè fama dimanaret ad poſteros.
III. C 3. S. THEODORUS a, qui aliquibus Theodo-
mus eſt, nonnullis etiam Theodolus, electus eſt circa
annum 324. Eccleſiam ſibi commiſſam piè, ſancteq;
per aliquot annos adminiſtravit, requievitq; in Do-
mino, tum vivus, tum vita functus clarus miraculis,
cujus feſtum Lucæ recolitur die 19. menſ. Maij. Ejus
ſacrum corpus ex Eccleſia S. Donati in Paulinianum
templum tranſtulerunt, deinde in altare ejuſdem no-
mini conſecratum, ubi hæc inciſa verba leguntur.

Hic eſt Corpus S. Theodori de Dombellinghis,
Qui fuit Epiſcopus Lucenſis.

De quo Franciottus in ejus vita, Ferrariuſq; in Catal.
IV. („ *MAXIMUS à Tuſſia de Luca ſubſcribitur Con-*
„ *cilio Sardicenſi inter Epiſcopos ab Italia ibi congre-*
„ *gatos an.* 346. b Luc.)
V. 4. PAVLINUS hujus nominis II. Ariminenſi
Concilio interfuit anno 359.
VI. 5. FULLANUS, ſive Fullarius. Hunc antiqua
Kalendaria, Miſſaliaque Lucenſia tradunt in Ger-
mania Martyrium fuiſſe perpeſſum, cum S. Vrſula,
ac ſociabus ejus. Cuius meminit Petrus in Catalogo
D lib. 9. c. 87. cum de S. Vrſula narrat. Sed Petri Ferra-
rii, Franciotti, aliorumque, qui de ſanctis Lucenſi-
bus ſcribunt, pace dixerim, nullum unquam, ſive Ful-
lanum, ſive Fullarium extitiſſe. Tametſi enim in a-
ctibus S. Vrſulæ reperiatur, meminerint actus illos,
ſi Baronio in notis ad Martyrologium credimus, por-
tentoſis mendaciis fuiſſe depravatos, itaut non mirū
ſit, ibi fingi Fullanum, quem nulla unquam ætas aſpe-
xit. Certè actus S. Vrſulæ, qui extant in Vaticana,
nuſquam meminerunt Fullani, neque Vrſula cum ſo-
ciabus aliquando Italiam vidit, ſed è Britannia ſol-
vens in Germanicum litus excurrit, ubi pro pudicitia
ſervanda cum ſociabus ab Hunnis barbara gente cæſa
narratur. Igitur hunc fictitium Fullanum, Cyriaco
Papæ à ſcriptorum malè ſano cerebro in S. Vrſulæ a-
ctibus excogitato, Romanoq; itineri ejuſdem Sanctæ

Italia Sacra Tom. I.

A prudens lector poterit aggregare, indeque colligere,
quo aliquando excefferit mortalis audacia, quæ ſan-
ctorum præclariſſima geſta anilibus fabellis involve-
rit, quaſi Deus, vel Sancti, noſtro indigerent menda-
cio, ut ampliori, vel ſanctimoniæ, vel fortitudinis
fama mortales raperent in ſui adminiſtrationem. (1)
6. FELIX, Romano Concilio interfuit ſub Hila- VII.
rio P. M. anno 465.
7. OBSEQVENTIUS. Hujus mentio extat in VIII.
vita S. Frigidiani, quem in Epiſcopatu Lucenſi ante-
ceſſit. Huic Cæſar Franciottus titulum ſanctitatis, ac
14. annorum Pontificatum adſtruxit anno 546.
8. GEMINIANUS immediatus prædeceſſor S. IX.
Frigidiani, ſtatim poſt Obſequentium memoratur in
antiquo quodam codice Bibliothecæ Canonicorum
Lucenſium caracteribus Longobardis exarato, ut
Franciſcus Maria de Florentinis affirmat in ſuo
compendio mſ. de Lucenſibus Epiſcopis.
9 S. FRIGIDIANUS Epiſcopus, ac Protector Lu- X.
cenſis Civitatis, fuit filius Regis Hultoniæ in parti-
B bus poſtremis Hiberniæ, vel Scotiæ, ut alii volunt,
ex parentibus Idolatris; primum idolatra fuit, ſed ex
divino inſtinctu ſacro fonte luſtratus, temporibus Ge-
laſii b I. Pontificis Romam venit. Ibi cum ſancta lo- b Pelagii.
ca, ſanctorumque reliquias religioſiſſimè veneratus
fuiſſet, agnitus à Pontifice, donatuſque pluribus San-
ctorum reliquiis, ac vitæ ſanctioris inſtitutione, in
Hiberniam rediit, ubi parentes ad fidem Chriſti per-
duxit, ſeque in eadem inſula abdidit clauſtro, ibique
cæterorum illic degentium avaſit Abbas Monacho-
rum, quos deinde ad omnem rigorem vitæ ſanctiſſi-
mè inſtituit. Cumque mordicus Monaſterii, cui præ-
erat, contra mox expiraturam, ideoque acerbius de-
ſævientem idolatriam jura defenderet, arbitratus cū
diſcrimine vitæ eam, quam ſemel profeſſus fuerat,
vitæ tranquillitatem ſibi in eo conatu aliquando eri-
piendam, induxit in animum iterum proficiſci Ro-
mam tanquam ad totius ſanctitatis portum ſecurio-
rem. Cùmque iter arripuiſſet, atque ex divino nutu
Lucam perveniſſet ann. 560. ibique illius fulſiſſet ſan-
C ctimonia vitæ, ex deceſſu Epiſcopi ab omnibus, Lu-
cenſis Epiſcopus acclamatus eſt; cujus electionem ra-
tam deinde eſſe juſſit Pontifex Romanus. In ea ad-
miniſtratione Frigidianus cum ſingulari pietatis ſtu-
dio ingentibus, perſpicuiſque miraculis claruit, illoq;
à Magno Gregorio Papa in ſuis dialogis cum admi-
ratione legentium relato, cum ſcilicet Anſerim flu-
vium in territorium Lucenſe debacchantem raſtro
deſignans viam indignabundum compulit in novum
alveum, ut ibi coercitis undis, imperatumque ſibi à
ſancto curſum tenens, à læta ſegetibus planitie dein-
ceps abſtineret. Deceſſit Frigidianus anno 578 c. die c 588.
13. menſis Martii, ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Vin-
centii à ſe conſtructa, quam poſtea in memoriam ſan-
cti, S. Frigidiani placuit appellare. Repererunt ejus
corpus anno 782. die 18. menſis Novembris, inque
decentiorem locum tranſtulerunt, ejuſdemq; feſtum
eadem die celebrandum ſanxerunt. Illius meminit
præter Gregorium Magnum, Romanum Martyro-
logium, Baronius, & alii. Scripſit ejus vitam Cæſar
D Franciottus ex antiquis manuſcriptis, monumentiſ-
que Lucenſis Eccleſiæ. Thomas Dempſterus in ſuo
apparatu ad hiſtoriam Scoticam multum conatur, ut
probet, perſuadeatque S. Frigidianum Scotum eſſe.
Sed cum paternum S. Frigidiani Regnum prope fa-
moſum S. Patritii puteum, hoc eſt in poſtrema Hi-
bernia fuiſſe narretur, apud peritos vix invenerit fi-
dem. Erexit, ut proximè diximus, Frigidianus Eccle-
ſiam S. Vincentii extra muros Civitatis Lucenſis,
quam ejus Civitatis prolatis finibus, hodie novi mu-
ri circumdant, prope quam etiam Monaſterium fun-
davit, ut ibi cum ſuis Canonicis regularem convi-
ctum excoleret. Portericus Rex Longobardorum de-
inde haud longe exorſus eſt fundare Eccleſiam S.
Frigidiano dicandam, quam poſtea Cumpertus fi-
lius magno cenſu dotatam abſolvit ann. 690. quæ uſ-
que hodie Lateranenſibus regularibus Canonicis

L l. pro

a De hoc Acta SS. Maji t. 4. p. 129.

b Vel 347.

(1) Non ideò tamen. *Fullanus expungendus eſt ab hac ſerie,* quandoquidem antiquæ tabulæ hujus Eccleſiæ ejuſdem ſervant memoriam, aſſeritque Pontificius legatus in partibus Germaniæ in revelationibus, ſeu viſionibus S. Eliſabeth. cap. 2. *Luc.*

pro domicilio eſt, cum altera Frigidiana conjuncto, opibuſque ſociatis. Hoc illud fama inclitum Monaſterium eſt, unde tot illuſtres virique graves Regularis ordinis prodierunt, adeo verò gratiis, privilegiiſque ab Imperatoribus, ac Pontificibus olim auctum, ut haud indigna ſedes Lucenſium Præſulum, qui ibi diuturniorem illam fixere, poſſit videri.

XI. 10. VALERIANUS hanc Eccleſiam rexit poſt exceſſum S. Frigidiani anno 588. Hujus mentio extat in ſupracitato codice Cathedralis, eundemque Franciottus ſanctum appellat, tametſi nullum prodat auctorem, cui innitatur. Poſt Valerianum autem hæc nuda nomina notantur Epiſcoporum in eodem codice, quos nulla certa annorum ſeries diſtingulit, ut Franciſcus Maria de Florentinis ſe obſervaſſe affirmat, ſcilicet.

XII. 11. PATERNUS.
XIII. 12. PISANUS.
XIV. 13. VINDICIVS.
XV. 14. PROBINUS.
XVI. 15. MAXIMUS.
XVII. 16. AURELIANUS.
XVIII 17. NURMOSUS.
XIX. 18. DICENTIUS.
XX. 19. AVENTIUS.
XXI. 20. ABUNDANTIUS.
XXII. 21. LAURENTIUS.

Horum nullus alius auctor, neque hujus Eccleſiæ tabulæ meminerunt. Præter quod incredibile videri poſſit, 12. Præſulum ſibi invicem ſuccedentium Pontificatum, 30. aut paulo plus annorum clauſula definire potuiſſe, cum & ipſa anachroniſma inſtituta narratio arguat ea nomina gratis in Codicem illum irrepſiſſe. Quamobrem à Valeriano ad Lætum, qui proximè ſequitur, cenſui tranſeundum.

XXIII 22. LÆTUS Lateranenſi Concilio interfuit anno 649.

XXIV 23. ELEUTHERIUS ſub Agathone Papa Concilio interfuit anno 680.

XXV. 24. FELIX floruit anno 685 a. Hujus memoria extat in privilegio Cumperti Regis Longobardorũ.
a 680.

XXVI 25. BALSARIUS Præſul Cathedram Lucenſem moderabatur anno 700. Hic plura Lucenſis Eccleſiæ jura recuperavit, quæ Joãnes Piſtorienſis Epiſcopus eidem Eccleſiæ violenter, inverſoque jure eripuerat.

XXVII. 26. TAPORPERIANUS ſedit anno 714. uſq; ad annum 730. extatque illius memoria in monumentis hujus Eccleſiæ. Fratrem habuit Sigiſmundum Archipresbyterum Cathedralis.

XXVIII. 27. VVALPRANDUS Walperti filius, Ducis Lucæ, eundem geſſit Epiſcopatum an. 732. reperiturque in pluribus monumentis nominatus, uſque ad annum 754. coemitque in favorem ſuæ Eccleſiæ Titianum Caſtellum.* Pervenit ad meas manus exemplar quoddam brevis documenti Walprandi Epiſcopi an. 739. ſcriptum, quod extat in tabulario Lucenſis Epiſcopii, & dignum viſum eſt, ut hic recenſeatur, in memoriam tanti Præſulis.
* Ex App. tom. 5.

In Dei nomine.

Regnante D. noſtro Aiſtulpho Rege anno Regni ejus V. menſe Julio pro Indict. 7. feliciter.

Certus ſum ego Vvalprandus in Dei nomine Epiſcopus quia ex juſſione D. noſtri Aiſtulfi Regis directus ſum in exercitu ad ambulandum cum ipſo, unde ſic diſpenſare prævidi de omnibus rebus meis, ut dum advivere mer . . . in mea ſit poteſtate vendendi, donandi quid facere, vel judicare adhuc voluero, & ſi mihi occaſio obvenerit, volo ut omnes res meas quæ addicata & non vendita, aut non donata remanſerit, duas partes habeat Eccleſia S. Martini, ubi nunc præſes & ego Pontifex eſſe videor, & taliter, ut una pars de ipſis duabus portionibus, quas in Eccleſia S. Martini feci, debeat eſſe in xenodochio, quia D. Talerperano Epiſcopo hic fore muro civitatis inſtructum tertiam partem habebat Eccleſia S. Fridiani,

A ubi ipſum ſancti corpus requievit, & quarta parte habeat Eccleſia S. Reparatæ.

† *Ego Vvalprandus in Dei nomine Epiſcopus in hunc judicati pagina à me facta ſicut ſuperius legitur propria manu mea ſubſcripſi.*

† *Ego Operto exiguus Dux juſſu Dom. Vvalprandi Epiſcopi in hac pagina judicati propria mea manu ſubſcripſi.*

† *Ego Bruccio Presb. rog.*

† *Ego Gualpertus exiguus Clericus rog.*

† *Ego . . . Orprandi Subdiac. ſupraſcr. ſcriptor.*

Hujus Epiſcopi temporibus deceſſit Lucæ Richardus Britanniæ Rex, ſepultuſque fuit in templo Frigidiano cum hujuſmodi epitaphio.

Hic Rex Richardus requieſcit Sceptifer almus.
Rex fuit Anglorum, regnum tenet ipſe cælorum,
Regnum dimiſit, pro Chriſto cuncta reliquit.
Ergo Richardum nobis dedit Anglia ſanctum.
B *Hic genitor ſancta Vvalburga Virginis alma,*
Et Vvillebaldi ſancti ſimul, & Vvinibaldi,
Suffragium quorum det nobis Regna polorum. Amẽ.

De Rege Richardo, qua cauſa, quave occaſione deceſſerit Lucæ, cujuſvè filius fuerit, narrat Baronius in tomo 9. Eccleſ. Annalium. b
b ad an. 750.

28. * PEREDEUS filius Pertualdi fuit Epiſcopus Lucenſis an. 780. cujus mentio in monumentis ejuſdem Eccleſiæ, quæ plura extant ejuſdẽ Epiſcopi. X XIX
* Ex App. tom. 5.

29. B. JOANNES filius Teuperti Lucenſis, patriam ſedem adminiſtrandam ſuſcepit ann. 781. ejuſdemque memoria extat uſque ad annum 799. c quo ipſo anno è vivis potuit exceſſiſſe. Cæterùm dum ſederet Jo: S. Crucifixi effigie à S. Nicodemo effecta placuit Deo locupletare Lucam. Cum enim è Hieroſolymis illam Deus Lunenſi Portui appuliſſet, Joannique per Angelum edixiſſet, ut inde erutam, certiore prius de divino arbitrio Lunenſi Epiſcopo facto, Lucam inferret, paruit Joannes, Vultumque ſanctũ, ut vulgo appellant, lætantibus populis tranſtulit in C Cathedralem. Nec multò poſt alterius ſpiritualis theſauri adjectione, ob præclaræ ſanctimoniæ merita Joannis Civitatem Lucenſem Deus adauxit. Siquidem cum S. Regulus Archiepiſcopus, ac Martyr, cum S. Cerbone ex Africa deſcendiſſet in Italiam, propeque Populoniam in Etruria à Totilæ ſæviſſimi Regis militibus Martyrium paſſus fuiſſet, ibidem ab eodem S. Cerbone ſepultus fuit, latuitque, quoad Joanni ex Divino admonitu demonſtratum eſt, ubi jaceret, ut eundem ſanctum honorificentiori tumulo Lucæ exciperet. Membranam manuſcriptam Vaticanam ipſe offendi (3) quæ cum abunde commemoret, tum Epiſcopi Joannis merita, tum S. Reguli Lucam tranſlationem, operæ pretium exiſtimavi; ſi illam hic exſcriberemus ex fide.
XXX.
c 801.

IDEO enim, Fratres chariſſimi, diligentiſſimè narremus, ac annunciemus, quali ordine ductum fuit corpus B. Reguli Archiepiſcopi, & Martyris Domini in Civitatem Lucenſem. Ibi in ipſa Civitate ordinatus erat Joannes Epiſcopus, aſpectu Angelicus, ſermone nitidus, opere ſanctus, fide Catholicus, conſilio magnus, D *inter cleros potentiſſimus, charitate diffuſus, quando hoſtiam Deo ſanctificabat, ad prædicationem ejus copioſa turba currebat. In ſuo namque tempore per ſingulos annos pergebat locum maritimè, non tantum propter foſſionem prædii, ſed tantum ut adoraret ad ſepulchrum B. Reguli, & quod etiam in infantia evenit, memorabat ſuis fidelibus. Ego multa in infirmitate fui detentus, in ſomno ſanavit me B. Regulus. Hac eo narrante apparuit ei Angelus Domini in ipſa nocte, & dixit ei. Oſtendet tibi Deus B. ſui Reguli in hac parte corpus, tolle eum, & educ tecum in Urbe Lucenſi, & ſicut illa eſt provincia provinciarum, ſic oportet B. Regulum habere proprium ſepulchrum intus in Baſilica B. Martini Confeſſoris Chriſti, quam B. Epiſcopus Frigdianus à fundamentis ædificavit. De hac die in futurum ibi erit in cuſtodem, & defenſorem. Evigilante Epiſcopo, referendo univerſa,*

(3) Vacillat tamen hujus Codicis fides. Ex vetuſtis enim documentis in hujus Eccleſiæ Archivo aſſervatis conſtans fides eſt ſuperioris Epiſcopi Vvalprandi tempore corpus S. Reguli ex loco Gualdo, ſeu Valdo tranſlatum Lucam fuiſſe ad Eccleſiam S. Martini. Succedens fortaſſe Joannes exornaverat ſacrum depoſitum, ejuſque cultum ſplendidius auxerat. *Lucenſes*.

ſa, quæ audivit in ſomnis ab Angelo, omnibus, qui ibi aderant, diligentiſſimè placuit. Tunc Epiſcopus ſuis fidelibus prædicavit triduanum ieiunium, ſimiliter, & orationis inſtantiam, & dicebat; dignetur Dominus noſter Ieſus Chriſtus, qui eſt Salvator omnium, in hoc loco cerniferi potentiam demonſtrare ſui Reguli Martyris. Expleto triduano Ieiunio, & oratione, convocatis presbyteris, Diaconibus, Clericis, ipſe Præſul primus terræ foſſor acceſſit. Cæteri clerici proſecuti fodientes pervenerunt ad ſepulchrum, quod aperientes, invenerunt corpus B. Reguli Martyris, quaſi ipſa hora fuiſſet occiſum, miro odore flagrans de ſepulchro ſicut cinamomum, & balſamum, Chriſmi arva pretioſa. Epiſcopus autem cum ſuis Clericis, & cum Dei laudibus levavit Beatiſſimum corpus B. Reguli, & involvit in linteaminibus mundis, & poſuerunt eum in feretrum novum cũ pſalmis, & hymnis, & laudibus, cum omni feſtinatione duxerunt eum in Civitatem Lucenſem in Baſilica B. Martini, ſicut Angelus Domini Epiſcopum admonuit. Poſt hæc autem diligentiſſimè, & cum omni ſtudio, & univerſo populo Lucenſi, fabricavit Eccleſiam, & confeſſionem ſimilem B. Petri Apoſtoli urbis Romæ. In ipſa vero confeſſione corpus B. Reguli cum omni diligentia poſuit in ſepulchro marmoreo novo, & deſuper altare conſtruxit. Primum vero honorem B. Martini ſic legitur in partibus juxta aram B. Martini, Metallo Præſul Joannes ſolutum gradibus partibus fecit, hic corpus beati Reguli deduxit, & altare ſurſum erexit, & conſtruxit. Ad ejus caput jacet humatus Paſcentius Archidiaconus ſuus, ibi namque legitur, & cernitur in brevi tabula lapidea. B. Beda in Martyrologio Sanctorum metrica arti B. Regulum commemorans ſic ait. Septembres Regulus tenet orditurque Kal. Regulus Antiſtes ſibi qui caput enſe peremptum. Portavit binis, Chriſto ſtadiis faciente, Cujus reliquias nunc urbs Lucana adorat. Inclyto Ioanne Epiſcopo, quem ſuperius commemoravimus miſſarum ſolemnia in honorem B. Reguli celebrante plurimorum miraculorum apparuerunt ſigna per Divinam virtutem, & B. Reguli honorem; Cæci receperunt viſum, claudi greſſum, ſurdi auditum, homines a dæmonio oppreſſi liberati ſunt, & multi infirmitatibus, & languoribus curati, atque ſalvati ſunt. Ex hac ergo conſuetudine decretum eſt, ut omnes S. Dei Eccleſiæ Lucenſium longè, lateque ſolemnia B. Reguli devotiſſimè cum gaudio celebrent, & omnes plebes ibi veniant adorare, & miſſarum ſolemnitates celebrare in die, quam prædiximus, Kal. Septembris, &c. huc uſque de Ioanne Lucenſi Epiſcopo Codex.

Scribit præterea Franciottus, huic Epiſcopo Joanni poteſtatem fuiſſe factam Lucam transferendi reliquias celebris illius Matronæ Lucinæ cum S. Geneſii corpore, quæ Romæ quieſcebant, famaque eſt, in Cathedrali modo latere. Joannes verò in Frigidiano conditus jacet. De eo cum laude commemorat antiqua hiſtoria Lebaini diaconi.

XXXI a 803. 30. JACOBUM Archidiaconum Lucenſem, fratri Joanni defuncto ſuffecere anno 800. a qui vixit uſque ad ann. 818.

XX XII. 31. PETRUS Diaconus Eccleſiæ Lucenſis, filius etiam ipſe Teuperti, ad eandem ſedem promotus eſt an. 819. apparetque diuturniorem Pontificatum geſſiſſe, cum ejuſdem mentio extet uſque ad annum 834. interfuit Romano Concilio ſub Eugenio II. Papa an. 826. De quo Baron. in Annal. Eccleſ.

XX XIII. * Ex Append. tom. 5. 32. *BERENGARIUS Epiſcopus Lucenſis, cujus mentio extat an. 843. in quodam inſtrumento, ut nos monuit eruditus amicus noſter Franciſcus Maria Florentinius.

XX XIV. 33. AMBROSIUS hanc eandem Eccleſiam Præſul renunciatus adminiſtravit an. 844. uſque ad annum 851. ut hujus Civitatis hiſt. produnt. Narrat Franciottus hujus Epiſcopi temporibus Cives Lucenſes fuiſſe donatos corporibus S. Caſſii Epiſcopi Interamnenſis, ac S. Fauſtæ, quæ honorificè intulere in Eccleſiam S. Frigidiani. Conſule, quæ ſupra de hoc narravimus, cum de Epiſcopis Interamnenſibus ageremus.

XX XV. 34. HIERONYMUS nobiliſſimus Lucenſis, filius Heriprandi, fraterque Comitis Ildebrandi, Lucenſem Epiſcopatum tenuit an. 852. ſibique creditam Eccleſiam adminiſtravit per annos omnino 16.

35. GHERARDUS in eadem ſede floruit anno 869. b Hic aliquot jura, quæ Lucenſi Eccleſiæ exciderant, reſtituit, vindicavitque, cui recuperationis inſtrumento teſtes interfuere Epiſcopi Oſchiſius Piſtorienſis, Plato Piſanus, Andreas Florentinus cum pluribus aliis. Monumentum Ludovici Imp. ab archivo Lucenſi receptum tale eſt. XX XVI.

b Hic legitur interfuiſſe Concil. Rom. an. 853. apud Hard. Conc. t. 5.

Ludovicus gratia Dei Imperator Auguſtus.

Omnibus fidelibus S. Dei Eccleſiæ noſtriſque præſentibus ſcilicet, & futuris notum eſſe volumus qualiter venit ad nos Gherardus S. Lucanæ Eccleſiæ ven. Epiſcopus, & innotuit celſitudini noſtræ, quot res Eccleſiæ Epiſcopatus ſui à multis pravis hominibus invaſa atque ſubtracta injuſtè eſſe noſcuntur, tam in theſauro ipſius Eccleſiæ, quam in rebus, ſeu mancipiis; unde petiit pietatem noſtram, ut ob amorem Dei, & venerationem ejuſdem Eccleſiæ veram, & legalem inquiſitionem fieri ſuper ſacramentum juberemus, ſicut libenter facimus. Ideo conſtituimus miſſos noſtros Oſchiſium Piſtorienſem, & Platonem Piſanæ Eccleſiæ Venerabiles Epiſcopos, ſeu Andream Florentinæ Eccleſiæ vocatum Epiſcopum, nec non Adalbertum Zuluſter Comitem, atque Marchionem noſtrum, & Zolcbundum Comitem ſimul cum Ubolde fidele noſtro, qui veram, & integram juſtitiam eidem Epiſcopo vel Advocato, ipſis Eccleſiis de omnibus cujuſquo cauſis movilibus immovilibus quæſierint, præſentialiter fieri faciant, ut lex eſt, vel à prædictus Epiſcopus, vel ſuus Advocatus veram inquiſitionem fieri poterit per bonos, & veraces homines hoc adimplere ſtudeant. Præcipientes etiam jubemus, ut nullus fidelium noſtrorum de hac inquiſitione quot ipſe Epiſcopus Lucanæ Eccleſiæ, vel Advocatus ipſis petierit, aut quiſlibet ex miſſis noſtris venire aliquem juſſerit ad plenam juſtitiam prædictis Epiſcopo vel Advocato ipſi faciendam ullatenus venire ſe ſubtrahat. Quod ſi venire aliquis contempſerit & juſtitiam facere neglexerit, aut facta inquiſitione pro veritate ſuper ſacramento dicere noluerit, bannum noſtrum in rebus illius per prædictos miſſos noſtros mittere jubemus abſque ulla dilatione. Quod ſi fortaſſe omnes prædicti miſſi noſtri ad hanc juſtitiam faciendam ſimul ſe conjungi non potuerint, tunc monemus, atque præcipimus, ut cuicumque illorum præd. Epiſcop. Gherardus, vel advocatus ipſis hoc annunciaverit, vel hanc noſtram epiſtolam oſtenſerit per ſe abſque ulla dilatione præfatæ Lucanæ Eccleſiæ, Epiſcopo, ſeu ejuſdem Eccleſiæ advocatus veram juſtitiam, & plenam inquiſitionem facere ſtudeat, & cum rei veritas inventa fuerit, ſtatim prædictum Epiſcopum, vel advocatum ipſis ad partem præfatæ Lucanæ Eccl. ſine mora reſtituere faciant, & hoc certius credatur, & diligentius obſervetur de annulo noſtro ſubter juſſimus ſigillari. Inſertum eſt hoc edictum in judicio quodam addicato Lucæ coram Oſchiſio Epiſcopo Piſtorienſi miſſo D. Imperatoris, & Gherardo Lucano Epiſ. de bonis in Vaccule eidem reſtitutis.

Anno Ludovici Imperatoris 15. 15. Kal. Jan. ind. 3.

Cæterùm Gherardus ab Imperatore Carolo Manno Veronæ obtinuit, anno 1. ejuſdem Italici Regni, ut ſibi Eccleſia S. Vincentii reſtitueretur, cum aliis Eccleſiis, quæ ab aliis uſurpatæ magnis, implicitiſq; litibus tribunalia per id tempus compleverant. In cujus rei gratiam hujuſmodi favorabile Diploma manavit, noſque exſcriptum ex originario ſecreti Archivi Lucenſis, hic apponendum cenſuimus.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis. Carolomannus Divina movente gratia Rex.

Si juſtis, & rationabilibus admonitionibus, ſeu petitionibus fidelium noſtrorum aſſenſum præſtamus, maximè circa loca Deo dicata non ſolum eos promptiores noſtro efficimus ſervitio, verum æterna nobis inde provenire præmia liquido credimus. Quapropter omnium S. Dei Eccleſiæ fidelium noſtrorum tam præſentium, quam & futurorum cognoſcat induſtria, quia vir ven. Gherardus Epiſcopus Lucanæ Eccleſiæ, quæ conſtructa in honorem S. Martini Confeſſoris cernitur, & in qua S. Regulus requieſcit in corpore, apud noſtram celſitudinem indicavit, quaſdam Eccleſias inde jam diu injuſtè ablatas fuiſſe, id eſt Eccleſiam S. Vincentii, ubi B. Fridianus Confeſ-

ſer Chriſti requieſcit in corpore, & Eccleſiam S. Sylveſtri à ſerviendo, venerabilem Epiſcopum dilectum fidelem noſtrum petiit, ut eaſdem jam dictas Eccleſias ad præfatam ſedem Lucanenſem ob amorem Dei per præceptum noſtræ authoritatis tradidimus per præſentis noſtræ authoritatis præceptum ob amorem Dei, & reverentiam ejuſdem S. ſedis prædictæ, nec non & pro remedio animæ patris, & matris noſtræ, atque pro noſtra æterna mercede ad eandem Gherardi Epiſcopi ſedem, ipſas prædictas Eccleſias cum omnibus ſuis appendiciis, idest, veſtibus, ædificiis, mancipiis, agris, paſcuis, pratis, ſylvis, campis, aquis, aquarumque decurſibus, egreſſibus, & regreſſibus, mobilibus, & immobilibus, atque cum univerſis quæ ad eaſdem Eccleſias jure, & legaliter pertinere debeant, quatenus jure perpetuo ſine ulla contradictione, ſeu diminoratione ſub regimine, ac poteſtate Epiſcoporum jam dictæ ſedis amodo, & deinceps permaneant, nullo nunquam ſucceſſore noſtro hoc frangente, ſed Deo auxiliante, hæc noſtra traditio perpetuis temporibus firma, & inviolabilis permaneat, quatenus Epiſcopos ejuſdem ſedis . . . . . congregatione jugiter pro nobis ac conjuge noſtra, ac pro animabus fratris noſtri, matriſque noſtræ, nec non & pro ſtabilitate Regni à Deo nobis collati, Divinam miſericordiam exorare delectet. Et ſi quis, quod fieri non credimus, contra hoc noſtræ authoritatis præceptum venire, & inſurgere auſus fuerit, Marchas 40 auri puriſſimi ſolvere cogetur, medietatem eidem Eccleſiæ, & medietatem Palatio noſtro. Ut hoc traditionis noſtræ præceptum certius credatur, manu propria ſubterfirmavimus, & annuli noſtri impoſitione ſigillari juſſimus.

Signum † Domini Carolomanni Piiſſimi Regis.

Baldo Cancellarius authentico contineri recognovi.

Dat. 10. Kal. Decembres anno 1. Regni Carolomanni Sereniſſimi Regis in Italia indictione XI.

Actum in Urbe Veronenſi in Dei nomine feliciter Amen.

a interfuit Conc. Raven. an. 877.

Vixit autem Gherardus uſque ad annum 895 4. ut ex diverſis inſtrumentis perſpicuè eruitur, quæ de eodem commemorant citra omnem temporum errorē.

XX XVII,

36. PETRUS hanc eandem rexit Eccleſiam ab anno 896. uſque ad annum 933. Hic ab iis, qui ſibi creditæ Eccleſiæ aliquando bona extorſerant, ex æquo, jureque recuperavit, juvantibus Epiſcopis Helbringo Parmenſi, Albino Volaterrannenſi, Adelberto Lunenſi, Graſulphoque Florentino, aliiſque Epiſcopis coram Ludovico IV. Imperatore, & Benedicto Papa IV. in judicio reſidentibus an. Chriſti 904. Hujuſmodi autem Judicii tenor ita ſe habet ex originali Lucenſi deſumptus.

Dum D. Ludovicus Sereniſſimus Imperator Auguſtus a regale dignitate Romam ad ſummum Imperialis culminis Apicem per ſanctiſſ. ac ter beatiſſ. ſummi Pontificis, & univerſalis PP. D. Benedicti dexteram advenisſet, atque cum eodem Reverendiſſ. Patre cum ſanctiſſ. Romanis ſeu Italicis Epiſcopis atque regni ſui Ducibus, & comitibus, cæteriſque Principibus, & Judicibus, quorum nomina Petro, Silveſtro, Urſo, Leone Rumano, Joannes, Allo, Bonuſo, Gregorius, item Romano, Coſma, & item Gregorius Epiſcopis hujus Romaniæ finibus Adelbertus Lunenſis, Adelbertus Bergomenſis, Everardus Placentina, Garibaldus Novarienſe, Helbringus Parmenſe, Ildegarius Laudenſe, Ardinge Brexianenſe, Graſulfus Florentina, Albino Vulterrenſe, Petro Aretinenſe, & Eraldo Feſulanenſe, Aſterius Piſtorienſe, venerab. Epiſcopis Adelelmo, Rotbalde, Gotiefredo, comitibus Stefano, Tenſilatus Grigori, Omicolator Graciano, Atrianus, Tedoro, Leo, Creſcentius, Benedictus, Joannes, Anaſtaſio, Judices huic Romania Vualpertus, Aquilinus, Farimundus, Vivenejus, qui & Bodoratus, Stabilis, & Stadelbertus Judices idem Auguſti Petrus Sichardus, & Teutelmus Notarii ſacri Palatii Vvinigildus, Aubertus, Supo, & item Vvinigildus, & reliqui plures in Palacio, quod eſt fundatum juxta Baſilica beatiſſ. Petri Principis Apoſtolorum in Laubia majore ipſius palacii pariter cum eodem ſummu Pontifice in judicio reſidiſſet atque de ſtabilitate ſanctæ Dei omnipot. Eccleſia Reique publica ſtatu diligenter tractare cœpiſſet, ſingulorumque cauſa intenta auribus ſuæ clementia percipere conatus eſſet, atque cum multas hominum contentiones ibi juſſo, & legaliter definirentur; ibique eorum veneroni præſencia reclamandum Petrus Epiſcopus S. Lucenſis Eccl. una cum Elsazar qui Elbonizo filius quondam Eriterii Advocati ipſius Ecc. Lucenſis, & retulit ipſe Petros Epiſcupus, jam plures vices me reclamavi ad vos Dominus Ludovicus ſereniſſ. Imp. tam in Civitate Papia quamque & per alias locas quod Lambertus filius quondam Rudelandi de Civitate Lucenſe injuſte detineret caſas, & res juris præfata Eccleſia Lucenſe nominative infra eadem Civitate ſeu ancilla una nomine Adreperga atque & caſa, & rebus illis hominibus quibus ſunt poſitas Caſtellione prope ſubdromino Cornino ubi dicitur Caſale Lapo Monteriane Comitatu Populonienſe videlicet, & petia una de terra ubi dicitur à Pulia atque in loco, & fundo Camiano prope fluvio Elſa, & in loco, & fundo Quaraviqna, ubi dicitur Milvano, & Pulciano ſeu & in loco, & fundo Micano atque & res in Conca, verum etiam & Eccleſiam unam fundatam in honorem S. Mauritii in loco, & fundo ſilituli, unde vos D. Ludovicus Imperator idem Lamberti veſtra epiſtola ad veſtro anolo ſigillata direxiſti, ut Civitate Luca veniret ibi exinde juſtitiam faciendum & ſubunedum Civit. Luca adveniendum diſtuliſſet, tunc hic Civit. Ruma veſtri veniſſet præſentia juſtitiam faciendum, ſed comminime ad placitum habere potuiſtis. Ideoque prout me de ipſis caſis, & rebus, & parte Epiſcopis Eccleſia propter Deum, & anima veſtra mercedis ſalva querela inveſtire faciatis, quouſque ipſe Lambertus ad placitum venire, & mihi juſtitiam fecerit, ut lex eſt. Tunc ipſe D. Ludovicus Imperator ſuo conſuetudinis miſericordia mutos præcepit Vualteri Vaſſos, & Miſſus ſuo ut eum de præd. caſis, & rebus ſalva querela à parte Epiſcopis Eccleſia inveſtiret, ſtatimque ibi præſens ipſe Vulterius ex Imperiali juſſione per fuſte quam ſuis detinebat manibus, eundem Petrum Epiſcop. & Eleazar Avocato ſou de præd. caſis ſalva querela à parte Epiſcopis Eccleſie inveſtivit quouſque ipſe Lambertus ad Placitum veniat, & juſtitiam faciat; inſuper miſit Bandum D. Imperat. ſuper ipſis rebus in monachos auri duo millia, ut nullus &c. inde pars Epiſcopis Eccleſie ſine legale judicio deſveſtire audeat, qui vere fecerit præd. duo millia monachos auri ſe compoſiturus agnoſcat eſſe medietatem parti Camera idem D. Imperat. & medietatem pars Epiſcopis Eccleſia Lucenſe, & hanc notitia pro ſecuritate idem Petri Epiſc. facere admonuerunt quidē.

Et ego Thomas Notarius D. Imperat. ex amonitione ſupraſcrips. miſſe, & judicium ſcripſi anno Imperii D. Ludovici Primo menſe Febr. ind. IV.

† Ego Odelb. Epiſcop. in uno judicato interfui, & mm. SS.

Vualpertus Judex D. Imperat. interfui.

Farimundus Judex D. Imperat. interfui.

Stabilis Judex D. Imperator interfui.

Stadelbertus D. Imperat. interfui.

Anno verò 915. Eldegario Laudenſi Abbatiæ Savanonienſis jus ceſſit ex ſententia, quam tulerant Odelvius familiaris Berengarii Regis, & Adelpertius Bergomatium Præſul. Hujus autem Petri temporibus, Adalbertus Marchio Cathedrali S. Martini Lucenſis omnes decimas ditionis Lucenſis munificentiſſimè dono dedit, idemque voluit eſſe ratum Berta ejuſdem Uxor, ac filia Arnulphi Imperatoria. Donatio eſt, quam hic ſtatim ſubjicimus, ex eodem Lucenſi ſecreto archivo diligentiſſimè exſcripta.

Divina gratia munere, & ſuperna virtutis auxilio ſantibus Demonicæ poteſtatis eruti &c.

Ut nos miſericors Deus æterna patriæ gaudiis faciat cohæredes, ſedulis admonitionibus, crebriſque præceptis informat. Unde eſt illud, venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego vos requieſcere faciam, ut ne quis de vo . . . ad eum perveniendi aliqualiter ab eo recipiendi eſſe facultas dubitaret, quod promiſit ipſe certam oſtendit formulam dum dixit, dimittite, & dimittetur vobis, date, & dabitur vobis. Sed tamen hoc idem, quod docuit, ſignifican. quis agere optatur, ipſe alibi dum dixit, vigilate igitur, quia neſcitis diem, neque horam. Hanc vocem domini ita omnes debemus frequentiſſime meditare, quatenus ſemper præ oculis mentis habeatur. Oportet denique ſingulis, qui ſe omnipotentis miſeri-

A *ſericordia hujusmundi divitiis, vel quibuſcumque comporalibus adiumentis noverint . . . lata ex his, quibus accepit ab eo quantumlibet illi conferre cum gratiarum actione, à quo ſolu neſcit cuncta, qua habet; quo ut credi poſſimus dominicis quod audivimus documentis, quod mulierem duo minuta devotè offerentem plus cateris omnibus offerentibus . . unde ego in Dei nomine Adelbertus gratia Dei Marchio optimum duxi pro anima mea remedium, ordinavi, atque confirmavi per hanc paginam offerſionis deforo, atque concedo Deo omnipotenti & S. Martini confeſſoris, & S. Reguli martyris decimam portionem de cunctis frugibus, ſeu nutriminibus quas habere viſus ſum in Cumitatu Lucenſe nominatim Curte, qua vocatur Luca, Branculo, Carfagnana, Peſcia, S. Geneſiu de eſtis predictis curtis . . . ſuperius legitur de decima portione Eccleſiam S. Martini, & S. Reguli inveſtivimus ut uſque in finem ſaculi habeat, teneat etiam ſecundum Canonicam authoritatem poſſideat, & ut Canonici, qui ibi ordinati ſunt, vel in antea eſſe debebūt, faciant ex ea quidquid illis congruum fuerit, vel actum*

B *videtur. Si quis hanc paginam noſtra offerſionis, ſeu inveſtitionis pro quolibet modo frangere, vel violare tentaverit, ſciat ſe excommunicatum, & anathematizatum à Deo Patre omnipotente, & à Beatiſſima Virgine Maria & à B. Joanne Baptiſta, & à B. Petro Apoſtolorum Principe, & à S. ſede Apoſtolica Catholica, quod nec vivus pœnitentiam agat, nec mortuus ſepulturam capiat, ſed cum Iuda proditore noſtri Creatoris portionem habeat; inſuper notum ſit omnibus noſtris Caſtaldionibus praſentibus, & futuris eſſe volumus, quatenus pro Dei timore, animaque noſtra remedium decimam de ſumptis curtis, ut ſupra legitur, Deo omnipotenti, & S. Martini, & S. Reguli conceſſimus, pracipiendo pracipimus, ut dehinc in antea nullus Caſtaldius, neque ulla perſona ab aliquo Caſtaldio miſſa pradicta decima de jam memoratis curtis ſubtrahere, vel contemnere praſumat. Si quis hoc non obſervaverit, ſciat ſe ut ſuperius legitur, excommunicatum, & inſuper componere auri optimi beſantios mille, medietatem Camera noſtra, & medietatem pradictis Canonicis, qui ibi ordinati, vel conſtituti ſunt, & ut verius credatur, & ab omnibus homini-*

C *bus obſervetur, ſigillum noſtrum imprimere juſſimus.*

Adelbertus Marchio ſſ.

Quorum liberalitatis veſtigia, cum pio inſecuti fuiſſent Vgo, ac Lotharius Reges an. 932. à Marchione Boſone exorati, in expiationem animarum Adelberti, Bertaque uxoris eidem Eccleſia dilargiti ſunt Maſſagrava curtem cum ſuis iuribus, ac pertinentiis, ut videre eſt in ſequenti monumento.

In nomine Dom: noſtri Jeſu Chriſti Regis aterni, &c. Vgo, & Lotharius gratia Dei Reges. Quia decet regali magnificentia loca ſancta ditare, atque venerari, & omnibus Chriſtianis de animabus parentum ſuorum curam, atque ſollicitudinem gerere. Ideo dignum duximus modo in praſenti S. Martini Epiſcopi locum Luca ſitum de hereditatibus noſtris in aliquid locupletari, ut & ipſi, pro quibus offertur ad refrigerium, & ipſis qui offerunt ad remedium proficiant ſempiternum. Quapropter conſiderantes nos hoc, & in animo volventes proeo, & admonitione Kariſſimi fratris noſtri Boſonis Illuſtriſſimi

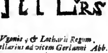
D *Marchionis offerimus pradicto ſancto loco pro remedio animarum Adelberti Marchionis, & Berta Sereniſſima Comitiſſa chariſſima Matris noſtra pradicto B. Martino Pontifici, Eccleſiaque ſua ſita Luca, ſuiſq; fidelibus ibi pro tempore Domino famulantibus ſacerdotibus ſcilicet, & diaconibus, ſubdiaconibus quoque, caeteriſque ibi pro tempore ordinatis, videlicet curtem unam de jure proprietatis noſtra, pertinentem, quam pradicta mater noſtra de patris noſtri, ſuoque pretio comparavit, & dicitur Maſſagravij conſiſtens in ipſo Comitatu Lucenſi, cum terris, & maſſaritijs ibi juſto, & legaliter modo in praſenti pertinentibus, videlicet in loco Mozatico manentes duos, in Arſiculos manentes duos, in Montiſano manentes duos, in Fivelo manentes quatuor, in Caſule manentes tres, in Cerri manentem unum, in Scopeto manentes duos, in Platano manentem unum, juxta ipſam curtem adiacentes manentes decem, in Colezani manentem unum, in Panicale manentem unum, qui omnes jam dicti curti vicini eſſe videntur in aliis locis, &*

A *villis ad ipſam curtem pertinentes, ad Tuiano ultra portam manentes quinque, Aretiniano ad Turrim iuxta Campum maiorem manentem unum, in Caſule Montanian manentem unum, in Baliſano manentes duos, in Cerbaiola manentem unum, in Bonazola iuxta Vorteliā campum unum, iuxta Eccleſiam S. Angeli in Cornuta campum unum, ad Metato Campora duo, unum ex uno latere Sereli fluminis, & alterum campum ex altero latere, unum caput tenet in terra S. Antimi, & alterum caput tenet cum ambobus lateribus in terra S. Maria, ſeu & petiolam unam de terra in inſula iuxta fluvium Sereli cum omnibus pertinentiis eiuſdem curtis noſtra praceptaria authoritate iam dicto S. loco concedimus, funditusque largimur, omnium Epiſcoporum penitus de eadem curte poteſtates ſubtrahentes, atque auferentes: illud quoque rogamus, ut ſi aliqua neceſſitas illis fuerint de hac re Epiſcopis illorum, qui tempore fuerit, illis paterno amore ſubveniat, quemadmodum Paſtor bonus ſuis Clericis facere debet. Jubemus denique, pleniterque ſtatuimus, ut ſi unquam in tempore aliquis Epiſcopus, vel*

B *ipſe, qui nunc Praſul eſt, ibi ſuper illud malo ordine ſurrexerit, & de ipſa terra, in aliquid, aut ſuper totum deminorationem eiſdem fratribus, eorumq; ſucceſſoribus fecerit, aut facere quaſiverit, & pro ipſa ſacerdotum laceratione hoc clare factum fuerit, ſtatim devoatat ipſa curtis cum omni ſua integritate in poteſtate propinquiores parentis noſtri, qui pro tempore fuerit, & tamdiu ipſa eam per hanc noſtram juſſionem teneat, donec Dominus talem Paſtorem eidem ſanctiſs. loco donet, qui hoc quod iubemus adimplere ſtudeat. Igitur ipſe, qui eam ipſis ſubtrahere quaſiverit, primo perfiditate ſua aternam poſſideat maledictionem, interitumque ſempiternum, & quod nobis, & pradictis animabus debuerat eſſe ad pramium ſalutis ſempiterna, illi ſit ad augmentum damnationis perpetua. Pro maiori quoque ſecuritate ipſorum quoque ſervorum Dei, futuraque ſtabilitate filium noſtrum Lotharium nobiſcum regnantem hoc praceptum ſimul nobiſcum firmari, corroborare manu proria fecimus, concedentes eandem curtem pradicto ſancto loco in praſcripto tenore una cum caſis, terris, vineis, campis, pratis, paſcuis, ſilvis, ſalictis, ſtationibus, aquis, aquarumque*

C *decurſibus, montibus, vallibus, alpibus, planitiebus, olivetis, piſcationibus, ſervis, & ancillis, utriuſque ſexus, aldionibus, & aldianis, & cum omnibus qua dici, vel nominari poſſunt ad eandem curtem, qua Maſſagravi dicitur juſte, & legaliter reſpicientibus in integrum, ut habeant pradicti Dei ſervi, & pradicta Eccleſia ſolitè, & delibatè eandem curtem quemadmodum mater noſtra habuit, firmiterque teneant, poſſideant proprietario jure, faciant de frugibus, ſeu de redditionibus ejus quidquid voluerint, omnium hominum contradictione, atque oppoſitione remota. Si quis igitur hujus noſtri pracepti violator extiterit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi libras centum, medietatem Camera noſtra, & medietatem pradicta Eccleſia, & clericis ibi pro tempore Deo ſervientibus, quod ut verius credatur, diligentiuſque ab omnibus obſervetur, manibus propriis roborantes de anulo noſtro ſubſcribere annotari juſſimus.*

Signa Sereniſſimorum

D

Vgonis, & Lotharii Regum.

Petrus Cancellarius ad vicem Gerlanni Abb. & Archicancellarii recognovi, &c.

Data Kal. Julii, anno Dom. Inc. DCCCC.XXXII. Regni autem D. Hugonis piiſſimi Regis vi. D. Lotharii idem Regis 2. ind. v. Actum in Civitate Luca felic. &c.

Deceſſit autem Marchio Adelbertus Lucæ circa annum Domini 917. tumulatuſq; fuit in eadem Cathedrali. Berta vero ejuſdem uxor poſtremam diem obiit anno 925. propeque maritum ſepulturam accepit, in quorum tumulis hæc inciſa Carmina legũtur.

A

Hic populi leges, ſaxè ſub mole ſepulchri
Hic ius, paxque iacet, hic patria auxilium.
Hic cubat ala, ſcutum, dolor, lacrimaq; repoſta:
Hic oculus cæci, hic pietas viduæ,
Pes claudi, veſtis nudi, ſolamen egeni,
Noſter Adalbertus Dux pius, atque bonus.
Gentibus externis timor, atque pavor minitandus,
Militibus propriis gloria ſumma ſuis.
Quam fortis fuerit, noverunt ultima Tila,
Qua bonitate fuit, dicere lingua nequit.
In ſexto decimo Septembre notante Kalendas
Hic poſuit membra funereo gemitu.
Quiſque legis tumulum culparum facta ſuarum,
Ante Deum recita in precibuſque iuva.
Epitaphium Bertæ tale eſt.
Hoc tegitur tumulo Comitiſſa corpus humatum
Inclita progenies, Berta benigna pia;
Vxor Adalberti Ducis Italiæ fuit ipſa;
Regalis generiſq; fuit omne decus.
Nobilis ex alto Francorum germine Regum,
Karolus ipſe pius Rex fuit eius Avus.

B

Quæ ſpecie ſpecioſa, bono ſpecioſior actu,
Filia Lotharii pulchrior ex meritis.
Permanſit felix, ſæclo dum vixit in iſto,
Non inimicus eam vincere prævaluit.
Conſilio docto moderabat regmina multa;
Semper erat ſecum gratia magna Dei.
Partibus ex multis multi comites veniebant,
Mellifluum cuius quærere colloquium.
Exulibus miſeris mater cariſſima manſit;
Atque Peregrinis opus ſemper tribuit.
Claruit hæc mulier, fortis, ſapienſque Columna
Totius virtus, gloria, lux Patriæ.
Idibus Octavis Martis migravit ab iſta
Vita: cum Domino vivat in requie.
Mors eius multos contriſtat, proh dolor, & heu.
Eous populus plangit, & occiduus.
Nunc Europa gemit, nunc luget Francia tota,
Corſica, Sardinia, Græcia, & Italia.
Qui legitis verſus iſtos, vos dicite cuncti:
Perpetuam lucem donet ei Dominus. Amen.

C

Anno Dom: Incarnationis DCCCC.XXV.
Indict. xiii. obiit de mundo.

Nec prætermitendum videtur ſub ejuſdem Petri Epiſcopatu Lucam fuiſſe delatum corpus S. Pontiani Martyris à Jacobo Cathedralis Archidiacono anno 926. Ille ipſe eſt, qui poſt Petrum Epiſcopum Lucenſem ſedem eſt aſſecutus, quam ille reverendam reliquiam à Joanne Pontifice X. dono acceperat. S. Pontiani autem feſtum concelebratur Lucæ die 25. menſis Auguſti.

XXXVIII. 37. JACOBUS, ex Archidiacono Cathedralis adlectus eſt anno 934.

XXXIX. 38. CONRADI mentio extat ab ann. 935. uſque ad annum 963. Hunc Franciſcus Maria de Florentinis arbitratur fuiſſe ſchiſmaticum, quod Conciliabulo Imperatoris Othonis contra Joannem Pontificem XII. reperiatur ſubſcriptus ſemel apud Luitprandi continuatorem; quare hoc ipſum, ut cenſeatur ſchiſmaticus, non ſatis idonea cauſa mihi videtur. (1) Quin Franciottus huic titulum Beati adſtruxit, contenditq; ſucceſſiſſe Raymundo, qui in Frigidiano tēplo ad honorem ejuſdē ſancti, Vincentiiq; Martyris ſacellum ſundavit, ubi ipſe poſtea tumulatus fuit.

D

Idem Franciottus eidem Conrado ſucceſſorem attribuit quendam Gualterum, ſed nos ſecuti Franciſcum Mariam de Florentinis, Aghinum, & magis ad veritatem hiſtoriæ reponemus.

XL. 39. AGHINUS Lucenſium fuit Præſul an. 967. ex monumentis ejuſdem Eccleſiæ.

XLI. 40. ADALONGUS eandem ſedem obtinuit anno 968. uſque ad annum 978.* Hic an. 973. livellario nomine aliqua bona dedit Adalberto filio quond. Adalberti, ut ex documento Archivii Lucenſis habetur ſignat. lit. D n. 89. cujus exemplar tale eſt.

* Ex App. t. 7.

In nomine S. & Individuæ Trinitatis.

Otto gratia Dei Imp. Aug. anno Imperii ejus in Italia XI. cum filio ejus D. Otto item Imp. Aug. an. Imperii ejus in Italia V. 4. Kalen. Octob. Indict. 1.

A

Manifeſtus ſum ego Adalberto filio bon. mem. item Adalberti, quia tu Adalongus gratia Dei hujus S. Lucanæ Eccleſiæ humilis Epiſcopus per chartulam livellario nomine ad cenſum perſolvendum dediſti mihi, ideſt una petia de villa cum caſa illa, quod eſt ſala ſuper ſe habente, quæ eſſe videtur foras civitate iſta Lucenſe prope muro, & Eccleſia S. Vincentii, & S. Fridiani pertinentes ſupradicta Eccleſia ſub poteſtate ſupradicta Eccleſiæ Epiſcopatu veſtro S. Martini tenentes ambas capitas ambas lucertas in terras curas, ſeu muro ſuprascripta Eccleſia S. Fridiani hac ſupradicta petia de terra cum caſa, quod eſt ſala ſuper ſe habentes cum fundamento, & omne ædificio ſuo qualiter circundata eſt per alias locas, quod eſt per menſura ad iuſta pertica menſuratas ſcalas duo, & pedes duo in integrum una cum acceſſionibus, &c. Quas mihi dedit eas habendi, tenendi, imperandi, liberandi, meliorandi, &c. & exinde vobis reddere debemus ex . . . ad ſuprascripto D. Epiſcopo argentum denarios binos expendibile num. 54. annum, &c.

B

Spondeo ego, qui ſupra Alberto una cum meis hæredibus tibi Adalongus Epiſcopus, vel ad poſteris, & ſucceſſoribus pœnam argenti ſolidis ſexaginta, &c. Actum Lucæ.
† Signum M. Adalberti, qui hanc è libello fieri rog.
Ego Benedictus rog. ab Adalberto teſtis.
Ego Petrus Notarius Dom. Imper. rog. teſtis.
Ego Andreas Not. rog. ab Adalberto teſtis ſubſcripſi.
Ego Vvinighildo Judex D. Imp. ſubſcripſi.
Ego Ghiſalprandus Not. & Judex D. Imp. poſt tradita complevi, & dedi.

41. VIDO, ſive Guido natione Lucenſis, filius Theudimundi, cum Populoniæ eſſet Epiſcopus, ad patriæ ſedem translatus eſt an. 981. Huic Otho Imperator amplum privilegium indulſit exoratus à Petro Ticinenſi Epiſcopo.* Hæc Diptycæ. Sed ex Ildebrandi Gerardi Comitis filii veteris documento habemus Widonem ſuperiori ann. 980. Lucenſem Epiſcopum fuiſſe, & fortaſſis an. 978. poſt Adalongi obitum. Documenti tenor ita eſt ab exemplari Lucenſis Eccleſiæ. XLII.

* Ex App. tom. 7.

C

In nomine S. & Individuæ Trinitatis.
Otto gratia Dei Imp. Aug. fil. bo. me. item Ottonis Imp. anno Imperii ejus 13. 15. Kal. Decembris Ind. 9.

Manifeſtus ſum ego Ildebrando filio bon. mem. Gherardi, qui fuit Comes, quia tu Wido gratia Dei S. Lucenſis Eccleſiæ humilis Epiſcopus per chartula livellario nomine ad cenſum perſolvendum dediſti mihi, ideſt 15. inter caſas, & caſinie, rebus maſaritiis, quæ ſupra pertinentibus Eccleſiæ plebis veſtræ S. Mariæ, & S. Joannis Baptiſtæ, quod eſt plebe Baptiſmalis ſuo loco, & finibus civitatis Lucanæ, quæ plebem ipſa eſſe videtur ſub regimine, & poteſtate S. Eccleſiæ Epiſcopatui noſtro S. Martini, cum villis, &c. habendi, tenendi, imponendi, gubernandi, libere faciendi, meliorandi. &c. portaverit argentum ſolidos 30. de bonos denarios expendibiles 12. den. pro ſingulo ſolido rationatos tantum, & ſi à vos nobis hæc omnia, quæ ſuperius leguntur per ſingulos annos ſi non fuerit adimpleta, & conſervata, & vos nobis hæc omnia, quæ ſuperius leguntur, quas nobis dediſti, relinquerimus, vel ſi per vos reſervata fuerit, ſpondeo ego,

D

qui ſupra Ildebrando una cum hæredibus meis componere tibi, qui ſupra Wido Epiſcopus, vel ad poſteris &c. pœnam argentum libr. 60. quia taliter inter nos convenit, & dies inter nos libelli Petrus Not. D. Imp. libere recognovimus. Actum loco, & finibus Cornino, ubi dicitur Vincile.
† Ego Ildebrandus in hoc libello à me facto ſſ.
† Petrus Judex D. Imper. ſſ.
† Verardus Not. D. Imper. rog. teſt.
† Petrus Not. D. Imper. poſt tradita cōplevi, & dedi.

42. THEUDIGRIMUS filius Theudigrimi Lucenſis eandem ſedem aſſecutus eſt ann. 982. uſque ad annum 987. Hunc plures arbitrati ſunt, è nobiliſſima Tigrima gente fuiſſe alumnum, cujus ſtirpis fuit Tigrinus, qui nuper Aſſiſinatem Pontificatum digniſſimè geſſit in Umbria. XLIII

43. ISALFREDUS huic ſucceſſit anno 987. rexitque Lucenſem Eccleſiam uſque ad ann. 990. XLIV

44. GHE-

(1) A ſchiſmatico errore excuſari non poteſt Conradus ille: potuit tamen ab eo reſipuiſſe, ut de aliis Sanctis viris obſervat Baronius. *Luc.*

XLV. 44. GHERARDUS filius Ingheſredi Lucenſis ad eandem ſedem fuit promotus anno 990. extatque ejuſdem memoria uſque ad ann. 1002.

XLVI. 45. RODILANDUS ſedit anno 1005.

XLVII. 46. GRIMIZZUS, quem Theugrimum Tuccius appellat, contenditque Tegrinæ gentis fuiſſe alumnum, reperitur hanc rexiſſe Eccleſiam anno 1014. uſque ad annum 1022. Hujus autem Epiſcopi temporibus Joannes filius Walperti Lucenſis Piſtorienſium Præſul plura bona dilargitus eſt Eccleſiis SS. Pantaleonis, & Reparatæ Lucenſis diœceſis.

XLVIII. 47. IOANNES Lucenſis, filius Gothiſredi, hanc ipſam Eccleſiam cum laude præcipua adminiſtravit ab ann. 1023. uſque ad annum 1056. Siquidem in Lucenſi Cathedrali, perque omnem diœceſim Canonicos ad communem convictum traduxit, poteſtate ad id ſibi facta à Leone IX. Pontifice, quam ejuſdem Põtificis bulla promit, in Lucenſi archivo diligentiſſimè aſſervata ſub anno 1051. 4. id. Martii. En Diploma ex originali in tabul. Canonic. Lucen. deſumptum.

LEO EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Canonicis principalis, ac majoris Eccleſiæ in Civitate Lucæ Deo, ac S. Martino confeſſori regularem vitam inibi ducendo, & caſtitatem ſervando famulaturis perpetuam in Domino ſalutem.

CUM ad bona Eccleſiarum firmiter obtinenda magna ſit adhibenda ſollicitudo, ut eorum qui caſte, ac regulariter ſancto altari ſervire deſiderant, animæ ſerventur, & corpora, avidiori eſt procurandum deſiderio, quia dum inibi laborant fideliter deſervire, oportet eos in Canonicum uſum victus, ac veſtitus accipere, ne dum iſta præ neceſſitate quæritant, culpam vagationis incurrant. Huic ſiquidem veſtro defectui benevolam compoſitionem, ac benignam proviſionem volentes impendere, pia Apoſtolicæ authoritatis pagina omnia, quæ ad communem uſum regulariter vivendi modo habetis, vel in perpetuum habituri eſtis, aut Epiſcopi veſtri conceſſione, qui nunc eſt benevolus, & hilaris veſter adjutor frater, & Coepiſcopus noſter Joannes, aut ſucceſſorum ſuorum, vel aliquorum fidelium charitativa donatione, volumus rata vobis, & confirmata, & nulla ratione violanda eſſe, & ſi Dominus Deus humilitatem Eccleſiæ ſuæ miſericorditer reſpiciens Eccleſiam veſtram ab uxoratis presbyteris, & omnino à Dominica oblatione repellendis liberaverit, pro inceſtis caſti, pro immundis mundi reſtituantur, & bona, quæ habent Eccleſiaſtica, quæ illi luxurioſè vivendo diſſipantur, in cõmunem uſũ Canonicè cohabitantium redigantur, ſicque horum exoptabilius interitus paſtoralis fiat familiæ deſideratiſſima ſalus, nec in præbendis dandis aliquam pretii, aut venditionis moleſtiam ab Epiſcopo ſuo ſuſtineant hic fidelis conventus. Uſque modo igitur tenebræ, nunc autem lux facta in Domino, ut filii lucis ambulate, ut unanimes uno ore honorificetis Deum, & Patrem D. Jeſu Chriſti, qui eſt benedictus in ſæcula,. qui & vos conſervet, & confirmet in fraterna concordia, diſſipatqr veſtra Congregationis diſſipetur, contradictori contradicatur. Quilibet Epiſcopus veſter vos in hoc ignorans, & de quo dictum eſt aſſimiletur, quia omnis ignorant ignorabitur, Coadiutor veſter per Martinum ſanctum ſemper adjutus congaudeat optamus Divinæ retributioni verè dicens, adjutorium noſtrum in nomine Domini.

Datum 4. id. Martii per manus Federici Cancell. Vice Domini Herimanni S. Apoſt. ſedis Archicancell. & Colonien. Archiep. anno D. Leonis IX. Papæ iii. ind. 4.

Conradus Imperator ab Epiſcopo Joanne exoratus, Giſlaque Imperatrice, donationem Bernardi cognomento Benſo, qui Monaſterium ædificaverat in Eccleſia S. Michaelis ad forum, ut vocant, intra muros, auxeratque invidioſis fortunis, ratam habuit, portionemque confirmavit oppidorum Mozarji, de Lacuna, de Verrucula, Caſtelli S. Donnini, duorumq; aliorum Caſtellorum, cum aliis bonis, ut ex ſubjecto diplomate lector videbit.

In nomine S. & individuæ Trinitatis. Conradus, Divina favente clementia, Romanorum Imperator Auguſtus.

SI ſacris locis opportuna præſidia Imperialis juvaminis conferre ſtuduerimus, æternæ Beatitudinis præmium à Deo conſequi non dubitamus. Quapropter omnibus ſanctæ Dei Eccleſiæ fidelibus, noſtriſque omnibus loquendo patere volumus Joannem Lucanæ Eccleſiæ ven. Epiſcopum, interventu Joannis ſummi Præſulis, & univerſalis Papæ, necnon Giſlæ Imperatricis noſtræ dilectæ conjugis, atque Arbonis Moguntinenſis Archiepiſcopi, & Placentini venerab. Ripfred Epiſcopi, atque Ugonis Capellani, & Cancellarii noſtri, aliorumque multorum, quorum hic nomina inſerere longum eſt, adiiſſe noſtram clementiam, ſuppliciter poſtulans, quod Imperialis roboratione præcepti, quidquid chartula offerſionis, Berardus, qui & Benzo vocatur, in Eccleſia S. Michaelis Archangeli, quæ eſt ſita intra muros Urbis Lucæ, ubi ad forum dicitur, ubi & Monaſterium facere diſponit prædictus Epiſcopus pro ſua anima, ſuorumque parentum remedio, devotè obtulerat, firmam, & inconvulſam donationem pro amore Dei, noſtraque animæ remedio largiamur. Nos itaque juſtis ejus petitionibus pietatis clementia annuentes per præcepti hujus tenorem perpetuo jure prælibato Epiſcopo Lucano, ejuſque ſucceſſoribus habenda, & poſſidenda concedimus quæcumque prædictus Berardus præfatæ Eccleſiæ, ſive ex patrimonio, ſeu quovis acquiſitionis ordine, vel præceptorum authoritate proprio jure ab eodem retenta obtulit. Prædia verò, ſicut in diverſis locis habentur, hic breviter inſerere ratum duximus. Curtem contulit, quæ dicitur de .... cum omnibus ſuis pertinentiis. Portionem ſuam integrã de Caſtello de Nozzano, necnon & integram portionem ſibi pertinentem de Caſtello, & Curte, quæ Verucula dicitur. Portionem autem integrã ſuã de Caſtello, & Curte S. Domnini. Portionem integram ſibi pertinentem de duobus Caſtellis, & Curte, quæ dicitur ad Crucem. Quemadmodum igitur Berardus præfatus prætaxatæ Eccleſiæ obtulit omnia, quæ ſupraſcripta ſunt, vel ſi quæ ſunt alia, quæ brevitatis ſtudio, vel in rerum oblatione prædicto Berardo pertinentia, iis non habentur inſerta, cum omnibus ſuis pertinentibus, ubicumque poſſidere ipſe viſus fuerat, & ei legitimo iure debebantur Eccleſiis, titulis, terris, rationalibus, & incultis, aquis, aquarum decurſibus, molendinis, & omnibus appendiciis. Ita nos pro Dei timore, noſtraque animæ remedio hujus noſtri Imperialis præcepti roboratione, necnon & ſub noſtra Mundiburdii defenſione prædicto Joanni Epiſcopo, vel ejus ſucceſſoribus jure proprio in perpetuum donamus, concedimus, largimur, atque ſubnixa ſtipulatione firmamus. Volumus itaque, ut noſtra Imperiali cura, ac ſollicitudine, quam venerabilibus locis ſemper impendere debemus, ut à nobis, noſtriſque ſucceſſoribus prædicta Eccleſia ſit tuta, atque defenſa uſque in perpetuum, atque ſub noſtri Mundiburdii tutamine etiam cum omnibus ſuis pertinẽtiis præcipimus. Præcipiẽtes itaque jubemus, ut nullus Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, ſeu qualibet Regni noſtri magna, parvaque perſona prædictam Eccleſiam S. Michaelis, de ſuis rebus, omnibus diſveſtire audeat, aut aliquam violentiam inferre præſumat. Si quis igitur hujus præcepti, atque Mundiburdii violator exſtiterit ſciat ſe compoſiturum auri optimi lib. centum, medietatem Cameræ noſtræ, reliquam vero medietatem præfatæ Eccleſiæ S. Michaelis. Quod ut verius credatur, manibus propriis præſentem paginam roborantes, ſigilli noſtri, &c.

Datum, &c. Anno Incarn. D. 1027. 7. id. Aprilis ind. 10. Anni D. Conradi II. regnantis 3. Imperii.

Anno verò 1047. Joannes à Bonifacio Duce, & Marchione Etruriæ de nonnullis cauſuris rebus inveſtitus fuit Documentum habemus ex antiquo manuſcripto codice Lucenſi apud Franciſcum Mariam Florentinum, ad calcem lib. memorabilium Mathildæ Comitiſſæ; ſic enim ſe habet.

Dum in Dei nomine in Civitate Luca in palatio D. Imperatoris in judicio reſediſſet Domnus Bonifacius Marchio, & Dux ad cauſas audiendas ac deliberandas, adeſſentique cum Rotecherius, Leo, Flaiperto. Rolando. Joannes. Signifredo, Vvido, Berardo, Teuperto Bernardo Judicibus, Ildebrando, Teudigeino, Vberto, Andreas, Rodulfo, Petrus Notarii, Ubaldo Vicecomes, Alberto filio Roberti, & Ardingiſco Vvalfridi germani, filiique Ardinghi, qui fuit Comes Uberto,

& Ro-

& Rolando fratribus fil. q Andingardi . . . Bonaldo filio q. Comiti . . filio q Lei, Raynerio filio q. Cunimundi, & reliqui plures: ibique comparuit venient prædictus Joannes Epiſcopas Lucenſis cum Rodulfo Nocario advocato ſuo; cœperunt dicere: jam plures vices reclamavimus ad vos Domno Bonifacio Marchio de Vuido olim filio Teodici, qui fuit Comes. qui contendit, & contradicit nobis à pars prædicta Eccleſia Epiſcopatui noſtro S. Martini decem Caſſuris vebas, illis maſſaritiis, quæ eſſe videntur in loco, & finibus Camuliano quatuor ex ipſis dicit à Brincieratico, una regitur per Martino filio q Joannis; ſecunda, & tertia regitur per filiis q. Oddi; quarta per Alberto da Botri, Quinta per filios q Bonuti; Sexta per filios q Lei de Campo ad laborandum detinet; Nona & Decima dicitur ad Vignalia; una petia fuit pro filiis q Iſquitalori, ſecunda regitur pro Beritio, & Bonitio germanis cum ſuorum pertinentiis, & caſis, & caſinis, ſeo caſalinis, atque rebus in loco, & finibus vico, tam infra ipſo Caſtello, ubi dicitur Suriſule, quam & de foris in loco, & ubi dicitur Aſcanio prope ipſo Caſtello, unde plures vices eum vociferare feciſti. ut ad veſtrum placitum veniſſet, & nobis exinde legem, & Juſtitiam feciſſet, & nemo venit; unde deprecamur vos Domino Bonifacio Marchio, & Dux propter Deum, & anima D Imperat animæque mercede nobis de præd. Caſinis, & terris, ſeu caſis, & caſſinis, & rebus inveſtiatis à pars præd Eccleſiæ Epiſcopatui S Martini ad ſalvam querelam, uſque dum ipſe Vuido Comes ad placitum veniat, & legem, & juſtitiam exinde faciat ad pars præd. Eccl. Epiſcopatui S Martini. Tunc ipſe D Bonifacius Marchio, & Dux per fuſtem, quam in ſuis detinebat manibus, præd Joanne Epiſcopo cum præd Rodulfo Notario Advocato ſuo de jam dd Caſis, & Caſſinis, ſeu terris, & rebus, qualiter ſupra legitur, inveſtivit ad Salvam querelam, uſque dū ipſe Vuido Comes ad placitum venerit, & legem, & juſtitiā exinde fecerit à pars præd Eccleſ & Epiſcop S Martini, inſuper miſit Bannum D Imperat ſuper eodem Joanne Epiſcopo, & præd Rodulfo Advocato ſuo, & ſuper ipſas res, ut ſi eſt ullus homo, qui pars præd Eccleſ. & Epiſcopatui S Martini ad diſveſtire præſumpſerit, ſine legali judicio duo milita Mancuſos aureos componat, medietatem pars cameræ D. Imperatoris, & medietatem parte præd. Eccleſ. & Epiſcopatui S. Martini Unde hanc chartulam pro ſecuritate, & futura oſtenſione partis præd Eccleſ Epiſc S Martini, oſtendende facta eſt quidem, & ego Leo Not. D Imperat juſſione præd Domini Bonifacii Marchionis, & Ducis, & ſeu Judicum admonitione ſcripſi, anno D. Incarnat. 1047. 3. non. Decembris. ind 1.

Bonifacius Marchio, & Dux ſſ.
Rotbechejus Judex ſacri palatii interfui.
Flaipertus Judex D Imp. interfui.
Joannes Juden Sacri Palatii interfui.
Evido Judex D. Imp interfui.
Rolandus Judex ſacri Palatii interfui.
Bernardus judex D Imp interfui.
Sigifredus Judex D Imp interfui.
Teupertus Judex ſacri Palatii interfui.

* Ex App. tom. 5.

* Pervenitte Joannem ad annos 1056. docet documentum ejuſdem, actum eodem anno ab incarnatione 6. Kal. Junii, indictione 9. pauloque poſt exceſſiſſe fatendum eſt, cum initio ſequentis anni 1057. 9. Kal. Aprilis ind. ct. 10. Anſelmus Badagius jam Lucenſis Epiſcopus Eccleſiæ S. Fridiani aliqua bona locaverit. Eodemque anno 15. Kal. Aprilis indict. 11. Stephanus XI. Papa annn I. ſui Pontificatus confirmat Eccleſiæ Lucenſi privilegia ab Othone Imp. eidem conceſſa, eximitque clerum à laicorum ſubjectione, una cum bonis, ac familiis obnoxiis, *interventu dilectiſſimi coepiſcopi noſtri Anſelmi Lucenſis Epiſcopi*, hæc ſunt verba Pontificis. Lucenſis Epiſcopus erat unus de ſuffraganeis Romani Pontificis: videndus Baronius ad annum 1057.

XLIX
a Seu Bagius
* Ex App. tom. 7.

48. ANSELMUS Badagius a Mediolanenſis, adlectus fuit Epiſcopus Lucenſis anno 1056. * Jam Epiſcopus conſecratus erat an. 1058. cum produxiſſet Apoſtolicum privilegium de Eccleſia S. Alexandri coram Gottifredo Duce, quæ illi adjucatur, ut ex documento liquet aſſervato in tabulario Lucenſis Eccl cujus: tenor talis eſt.

Dum in Dei nomine intus caſa, quæ eſt ſala de Palatio de civitate Lucenſe in judicio reſediſſet D. Gotefredus Dux, & Marchio ad cauſas audiendas ac deliberandas reſidentibus cum eo Flaiperto Iudex miſſus D. Imperatoris, Teudigrimus Hubertus, Teupertus, Vuido Ioannis, Sigifredus, Tetrus Teutonis, Sigefredus, Bernardus, Vido Judicibus, Leo, Vuido, Siginolphus, Antonio Notarii Domini Imper. Kadulo filio bo. mem. Vuidi, Rodulphus filius Gerardi, Pagano fil. bo. me. Rolandi, Hildebrandus, & Henrigus germani fil. bo. me. Sigefredi, Sigeſmundus fil. bo. mem. Magineri, Ugo Vicecomes, & alii plures eorum veniens præſentia Anſelmus Epiſcopus Lucenſis una cum Chriſtophano Avocato ſuo . . . unum quem habebas . . . Apoſtolica Sedis B. Petri Romana Eccleſia, de Eccleſia illa cui vocabulum eſt B. S. Alexandri, quæ eſt poſita infra iſta civitate Lucenſe, cum ſua pertinentia, & cœpit dicere ipſe Anſelmus Epiſcopus cum prædicto Chriſtophano advocato ſuo ab eo ſe detineo à pars prædicta Romana Apoſtolica Eccleſiæ per iſtum præjudicium prædicta Eccleſia S. Alexandri cum omni ſua pertinentia . . . quod exinde aliquis adverſus me dicere vult paratus ſum hic veſtris præſentiis, cum eo exinde ad rationem ſtandi, & legitime finiendi, & cum nemo ibidem ſe præſentaſſet, tunc ipſe Dom. Gottifredus Dux, & Marchio cum taliter Judice audivit miſit bannum D. Imp. ſuper eodem Anſelmo Epiſcopo, & ſuper jam dicto Chriſtoforo advocato ſuo ſuper Eccleſia B. S. Alexandri cum ſua pertinentia in mancuſos duo millia, ut nullus quilibet homo magna, parvaque perſona eundem Anſelmum Epiſcopum de ſupradicta Eccleſia S. Alexandri, neque de ſua pertinentia . . . legale judicio diveſtire præſumat, quis vero fecerit præd. duo millia mancuſos aureos compoſituros ſe agnoſcat medietatem par. camera Dom. Imp. & medietatem prædicti Anſelmi Epiſcopi, qui hanc notitiam pro ſecuritate futura, & oſtentione ſupradicti Anſelmi Epiſcopi oſtendendam fieri juſſimus quidem ego Raynerus Notarius Domini Imp. ex juſſione prædicti Dom. Gottifredi Ducis judicium ex ammonitione ſcripta anno ab Incarn. Dom. N. J. C. Dei æterni 1058. Kalend. Januarij Ind. 12.

† *Gottefredus Dux.*
† *Flaipertus Judex, & advocatus miſſus Dom. Imp. & Vicedomino dom. Anſelmi Epiſcopi ſſ.*
† *Ego Rolandus Judex S. Palatii interfui.*
† *Ego Hubertus Judex ſacri Palatii interfui.*
† *Ego Rolandus Iudex ſac. Palatii interfui.*
† *Ego Sigefredus Iudex Dom. Imper. interfui.*
† *Ego Vuido Iudex ſacri Palatii interfui.*

Interfuit deinde Anſelmus Romanus Concilio ſub Nicolao II. anno 1059. & 1061. Hic ex clariſſimis deinde in Eccleſiam meritis ad Pontificiam ſedem evaſit, ſub nomine Alexandri II. cujus præclarè res geſtas, præter cæteros Scriptores Baronius in Eccl. Annal. enarrat. Clarus miraculis exceſſit è vivis anno 1073. Adeò vero Lucenſis amans fuit Eccleſiæ, ut etiam Pontifex factus, nullum ſibi ſucceſſorem adſciverit, pluribus in bullis, quas Canonicorum aſſervat archivum, ſubſcriptus reperitur.

Ego Alexander Solius Dei miſericordia licet indignus S. R. E. Præſul, & Lucenſis Epiſcopus.

Huic ſuæ Eccleſiæ, ut Ptolomæus Lucenſis affirmat, plura indulſit privilegia; Epiſcopo verò, ut pallio uteretur, utque more Archiepiſcoporum progrediens ante ſe Crucem delatam haberet, Canonicis autem, ut in publicis ſupplicationibus, mithriati Epiſcopum antecederent. Cathedralem S. Martini à fundamentis refecit 1060. quam deinde abſolutam ſolemni ritu dedicavit, prolato in illorum favorem ampliſſimo indulto, qui dictam Eccleſiam ea ipſa die quotannis inviſerent. Illius Cathedralis reſtaurationis amplum continet teſtimonium hæc ſtatim ſubjecta carmina in marmore ſupra portam ejuſdem Eccleſiæ affixo, in hunc modum inciſa.

Hujus quæ celſi radiant faſtigia templi
Sunt ſub Alexandro Papa conſtructa Secundo,
Ad curam cujus proprios, & Præſulis uſus
Ipſe domos ſedes præſentes ſtruxit, & ædes,
In quibus hoſpitium faciens terrena poteſtas,
Ut ſit in æternum ſtatuens anathemate ſanxit,
Milleque ſex dunis templum fundamine facto

Lu-

Luſtro ſub bino ſacrum ſtat ſine peracte.

Sicut nobiliſſimis ædificiis, ut vidimus, hic ſummus Pontifex Cathedrale Lucenſe templum reſtituerat, ita & privilegiis ampliſſimis ditare voluit, cujus Clerum, & Canonicos ad optimam vivendi normam reducere ſtuduit. Extant in tabulario eorundem Canonicorum, originaria de hac re nonnulla monumenta, quorum tenor talis eſt.

ALEXANDER EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Lucenſi Eccleſiæ Clero, & Populo in perpetuum.

CUm Divina providentia ideirco nos in Sede Apoſtolica conſtituere voluerit, ut omnium Eccleſiarum generalem curam gerere debeamus, tum maximè illi Eccleſiæ ſtudium noſtræ devotionis ſollicitum eſt exhibendum, in qua ante ſuſceptum univerſalis regiminis opus Eccleſiaſtici officii neceſſitate laboravimus, & cui privata quodammodo dilectione prius deſervire ſtuduimus. Circa Lucenſem itaque Eccleſiam tanto ſpecialius noſtræ devotionis ſtudium deſideramus impendere, quanto, & illi privata ejus, & publica omnium cura compellimur providere. In ea igitur quod multis temporibus malè pullulaſſe, & in robur jam inveteratæ malitiæ comperimus excreviſſe, divini verbi gladio ſuccidere, & penitus extirpare optamus, ut Deo volente erutis ſpinis vitiorum in fertilem poſtmodum meſſem ſemen illud ſatum valeat abundare. Ex multis temporibus hoc deteſtabile malum intra ipſam Eccleſiam inoleviſſe cognovimus, ut nulli unquam clerico, quamvis religioſo, quamvis ſcientia, & moribus prædito Eccleſiaſticum beneficium concederetur, niſi ei, qui profano pecuniæ munere illud emere ſtuduiſſet. Fiebat Eccleſia, & res ejus ita venalis, veluti quædam terrena, & vilis merx à negotiatoribus ad vendendum expoſita. Quod malum, quam deteſtabile, quantum Deo, ſanctiſque ſit contrarium, & ſacri Canones docent, & ferè omnibus manifeſtum exiſtit. Chalcedonenſe namque Concilium unum ex principalibus, ſimili pœna condemnat eos, qui ſacram manus impoſitionem (per quam Spiritus Sanctus confertur) mercari dignoſcuntur. Utroſque enim authoritate inexpugnabili illos à beneficio, iſtos ſacro ordine jubet repelli. Sacrorum verò Canonũ authoritate docemur omnia, quæ Deo, vel ejus Eccleſiæ offeruntur, ſacra fieri ipſa oblatione, nullaque autem ſacra fieri poſſunt, niſi Spiritu ſancto, à quo omnis ſanctificatio procedit. Nam ſicut omnis quælibet res cum Imperatori defertur, Imperialis efficitur, ſic cum ex voto Deo, vel ſanctis offertur, divina, ac per hoc ſanctificata cognoſcitur. Non igitur mirum, ſi pari pœna conſtringit eos, qui aut ſacrum ordinem aut ſacram rem Eccleſiæ vendere, ſeu emere audeat, cum neutrum niſi Sancti Spiritus dono valeat ſanctificari. Præterea cum ſacrorum Canonum authoritas quatuor ex rebus Eccleſiæ jubeat fieri portiones, quarum una pauperibus, altera fabricis Eccleſiarum ſit impendenda, tertia Epiſcopo, quarta Clericis conferenda, ſicut pauperibus Eccleſiis ſingulæ partes gratis ſunt concedendæ, ita quoque reliquæ partes, nec ab ipſo Epiſcopo, vel clero ſunt retinendæ, aut vendendæ, ſed eis pro Evangelii præcepto, & officii ſui labore eodem modo conferendæ. In veteri quoque teſtamento cum adhuc gratia Evangelii non coruſcaret in mundo, legimus ſcelus hoc quantum abominabile eſſet, cum tempore Jeroboam quicumq; volebat, implebat manum ſuam, & fiebat ſacerdos excelſorum, & propter hanc cauſam peccavit domus Jeroboam, & deleta eſt de ſuperficie terræ. Si verò domus Jeroboam ob hoc deleta eſt, quod pecuniam accipiens conſtituebat ſacerdotes in excelſis, non immeritò de libro vitæ cœleſtis eorum nomina delentur, qui interventu pecuniæ ſacerdotes, vel clericos in domo Dei conſtituunt. Puto enim, quod hi tales nunquã adverterunt Pſalmiſtæ ſententiam dicentis, quia non cognovi negotiationem, introibo in potentias Domini. Nam ſi quis ideò intrat in potentias Domini, quia non cognovit negotiationem, apertè cõſequitur, ut non intret in eas, qui negotiationes, maximè Eccleſiaſticarum rerum, non ſolum cognoverit, ſed etiam exercuerit. In novo autem teſtamento humani generis redemptor omnes ementes, & vendentes de templo ejiciens cathedras vendentium columbas evertit, nummulariorum effudit æs, præcepti ſui authoritate denuncians, & dicens: Nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis. In quo Salvatoris facto vigilanter eſt advertendum, quod non dicitur cathedras vendentium moviſſe, ſed everiſſe, levius utique ferendum eſſet, ſi talium negotiatorum cathedræ moverentur,

A *quam ſi everterentur. Sicut per Joannem Dominica voce Angelo idem prædicatori Epheſi Eccleſiæ dicitur: Age pœnitentiam, & prima opera fac, alioquin veniam ad te, & movebo candelabrum tuum de loco ſuo. Illud quoque in eodem facto ſollicitè conſiderate, quod per totum textum S. Evangelii nuſquam reperitur, Dominum tanta ſeveritate, tam diſtricta cenſura juſtitiæ peccantes corripuiſſe, cum non ſolum eloquio increpans, verum etiam facto flagello de funiculis verberans omnes eliminavit de templo, apertè demonſtrans, quod tales negotiatores non ſicut cæteri peccatores ſunt corripiendi, ſed à templo Dei ſcilicet à S. Eccleſia longius ſunt projiciendi. Nam ſicut per columbarum venditores illi denotantur, qui ſacram manus impoſitionem vendere conantur, ſic per nummularios Eccleſiaſtici beneficii venditores deſignantur, qui domum Dei, teſte evangelio, ſpeluncam latronum efficiunt, quia ab hujuſmodi mercatoribus quidquid poſſunt capiunt, & gladio ſuæ malitiæ, non corpora, ſed quod pejus eſt animas trucidare noſcuntur. Tempore verò Apoſtolorum cum multi rerum ſuarum pretia ad pedes eorum ponerent, Anania, & Saphira, inſpirante ſancto Spiritu, voto cordis pretium agrorum ſuorum Deo obtulerunt, qui poſtmodum, quia ſuggerente diabolo, partem ipſius pretii retinere conati ſunt, voce B. Petri Principis Apoſtolorum Spiritui Sancto mentiti eſſe dicuntur, & quàm grave ſcelus contraxerint, utriuſque repentina morte monſtratur. Si ergo illi initio ſurgentis Eccleſiæ tam horribili pœna divinitus ſunt puniti pro eo ſolummodo, quod partem pretii retinuiſſent, quod ſolo voto Eccleſiæ obtulerant, quid dicendum eſt de his mercatoribus, qui non ſuas, ſed res Eccleſiæ in uſus ſuos, & propinquorum ſuorum non verentur vertere. Profectò ſicut deterius eſt diſtrahere, vel comparare res Eccleſiæ, non quas ipſi Eccleſiæ conferunt, ſeu quas pro animabus ſuis fideles offerunt, quam ſolam pretii partem rerum à ſe oblatarum retinuiſſe, ſic talium negotiatorum interitus gravior, & profundior, quam illorum eſſe convincitur. Ex hac quoque peſſima venditione penè malorum omnium ſemina pullulare noſcuntur. Non ii, qui res Eccleſiarum, & potiora earum pretio ſtudeant acquirere, non Deo, vel ejus Eccleſiæ velle famulari, ſed ſoli Mammonæ velle ſervire, veridica ratione probantur, ſicut etiam S. Gregorius de Simoniacis teſtatur, non vitam moribus componere, non ſcientia curant exornare, ſed ſolummodo aurum, & pecuniam, quibus res emant Eccleſiæ inhiantes deſiderant congregare. Ac ſi tandem malitiæ ſuæ votum impleverint, & data numeroſa pecunia, rerum Eccleſiaſticarum penes ſe Dominium habere cœperint, tunc aperiunt, qua intentione Eccleſiæ militare decreverunt. Toto enim mentis annisſa, undecumq; poſſunt, corradere pecuniam ſtudent, ut quæ prius evacuaverant, poſſint redimplere marſupia, cujus aviditate impulſi ſacris non parcunt altaribus, ſed veluti fures, & ſacrilegi profanas eis manus injiciunt, pauperibus, & Eccleſiarum fabricis decimas, & oblationes juſtè, & canonicè competentes more prædonum diripiunt, à mortuis etiam quaſi fiſci exactores importunis clamoribus, velut tributa exigunt. Terras quoque, quas fideles pro ſuis peccatis Eccleſiæ contulerunt, quia eas ex toto vendere non poſſunt ob viliſſimum redditum, pecunia accepta quibuſque concedunt. Inter ſe autem, ubi de lege Divina, & de animarum ſalute eſſet tractandum, litibus, & contentionibus, clamoribus, & injuriis præſtrepere non deſiſtunt. Quibus ad cumulum ſuæ damnationis non ſufficit, quod ipſi pereunt, ſed inſuper laicos, quibus ducatum rectæ vitæ præbere debuerant, ſecum malo exemplo trahunt in profundam inferni voraginem. Qua propter ego Alexander S.R.E. & Apoſtolicæ ſedis Epiſcopus, immò miniſter indignus, tot, & tanta mala in multis Eccleſiis, & maximè in Lucenſi Eccleſia, ex iniqua concupiſcentia fieri conſpiciens, ne ſanguis iniquorum à diſtricto judice de manu noſtra requiratur, illa extirpare, & penitus eradicare decrevimus. Conſtituimus itaq; & præſenti decreto firmamus [ſicut olim noſtri deceſſores feciſſe noſcuntur] ut nullus deinceps Epiſcoporum, Beneficium Eccleſiæ (quod quidam Canonicam, vel præbendas, ſeu etiam ordines vocant) pro aliquo pretio, vel munere clericis audeat unquam conferre. Sed etiam miniſtros, & ſervitores Eccleſiæ gratis, & abſque ulla venalitate in ſancta Eccleſia ſtudeant ordinare. Nec eligant in domo Domini, qui majores ſacculos pecunia conferant. Sed eos, qui moribus, & diſciplina, atq; ſcientia divites pro officio ſuo ipſam valeant ſuſtentare Eccleſiam. Sponte Chriſti donaria non pro libitu cujuſque invito ſponſo venalia fiant, ſed gratis, &*

provitæ meritis tribuantur, nec audeat ullus cujuſcumque gradus ſit clericus per ſe, vel per interpoſitam perſonam aliquo ingenio pretium, vel dare, vel promittere, nec ipſi Epiſcopo, nec alicui ex ejus miniſtris, ſeu cuicumque magnæ, vel mediocri, aut parvæ perſonæ. Ne verò calliditas, & fraus Diaboli ſub ſpecie religionis aliquos ſuæ malitiæ laqueo capiat, conſtituimus, & eodem modo firmamus, ut nullus cujuſcumque gradus Clericus pro Eccleſiæ beneficio aliquid audeat conferre, aut fabricæ Eccleſiarum, vel donariis Eccleſiarum, ſeu etiam quòd pauperibus ſit tribuendum. quia (teſte ſcriptura) qui aliquid malè accipit, ut quaſi benè diſpenſet, potius gravatur, quàm juvatur. Quod ſi aliquis divinorum præceptorum, & animarum ſalutis immemor, præfatum beneficium Eccleſiæ iniqua cupiditate ductus vendere, vel emere temerario auſu præſumpſerit, ſicut in Chalcedonenſi Concilio definitum eſt, gradus ſui periculo eum ſubjacere decernimus, nec miniſtrari poſſe Eccleſiæ, quam pecunia venalem fieri concupiunt, & inſuper terribili anathematis mucrone perfuſſus (niſi reſipuerit) ab Eccleſia Dei, quam læſit, modis omnibus abſcindatur.

† Ego Alexander ſolius Dei miſericordia S. R. & Apoſtolicæ Eccleſiæ Præſul, & Lucenſis Epiſcopus, in hoc decreto ad confirmandum. SS.

ALEXANDER EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Lucenſis Eccleſiæ Canonicis, ac filiis per omnia dilectis, eorumque ſucceſſoribus in perpetuum.

QUamvis eccleſiaſticæ diſciplina cenſuræ pro officio à Deo nobis commiſſo nos admoneat vigilanti cura univerſis Eccleſiis toto orbe terrarum diffuſis providere, ſpeciali tamen ſpeculatione noſtræ Lucenſi Eccleſiæ pro poſſe nos opitulari oportet, cujus regimen, antequam ad Apoſtolicæ ſedis curam vocaremur, divina nobis impoſuit providentia. Unde cum omnibus ſimpliciter, huic tamen dupliciter oculum noſtræ ſpeculationis intendere oportet. Nam quia inimico humani generis inſidiante S. matris Eccleſiæ compoſitos mores ab antiquis Patribus inſtitutos prava quorumdam temeritas, ſeu potius cupiditas violare non metuit, idcircò ſtudioſos, ſollicitoſque convenit eſſe, ut quæ mala quotidie pullulant, mucrone juſtitiæ reſecentur. Nam cariſſimi filii veſtra benè novit dilectio, in noſtra prælibata Eccleſia peſſima inoleverat conſuetudo, ut ordines, & canonicæ ipſius Eccleſiæ ſic paſſim, & indiſcretè cuique tribuerentur, ut ille ſacerdotalis ordinis iniret officium, qui nec dum etiam Oſtiarii, vel Lectoris miniſterium ſuſcepiſſet. Nec ſtabili ordine ſortitum fuerat, quis miſſarum ſolemnia celebraret, quis ſanctum Evangelium, vel Apoſtolum legere debuiſſet. Indiſciplinatis etiam, & ſæcularibus clericis vita, & ſcientia longè ab Eccleſiaſtica doctrina ſejunctis prælibatæ Canonicæ conferebantur, nec tamen abſque interventu pecuniæ, vel etiam præmiorum, qui ipſam Eccleſiam potius perturbare, quam moribus videbantur ornare. Quæ omnia quantum Deo, & Eccleſiaſticæ religioni contraria, & inimica exiſtant, nullum ignorare putamus, vobis autem tanto verius ſunt cognita, quanto divinitus ſuſtentata. Quapropter divino adjutorio ſimul, & Apoſtolica fulti authoritate, hæc deinceps reſecanda, & in melius reformanda decernimus, eo ſcilicet tenore, hac ratione, ut ex triginta ordinibus qui in jam nominata Eccleſia eſſe noſcuntur, duodecim Presbyteris traderentur, qui quotidie miſſarum ſolemnia, & quæ ſacerdotali officio congruunt, peragere poſſent; Septem verò Diaconos, totidem Subdiaconos in his ſemper ordinibus, qui competenter Eccleſiaſticum officium juxta ordinem ſuum adimplere valerent. Reliquos verò choro tantummodo deputavimus. Nos ergo in præfatis ordinibus ita elegi decrevimus, ut ſi quando Deo vocante, aliquis eorum ex hac luce deceſſerit, loco ejus nullus alius ſubrogetur, niſi ille, qui decedentis officium integritate vitæ, & puritate ſcientiæ valeat adimplere, ut ſi Presbyter fuerit deceſſor loco ejus, vel Presbyter ſubſtituatur, vel qui eodem anno Presbyterii valeant honorem accipere. Similiter de Diaconibus, & de Subdiaconibus eadem ratio, idemque ordo procedat. Horum autem omnium ordinationem, ita Deo annuente volumus canonicè fieri, ut nulla venalitatis fraus, vel pecuniæ interventus aliqua poſſit ratione ſurripere, ſed gratis & abſque ullius commodi ratione conſiſtat, niſi ordinandus non ſtatuto pretio, ſed ſua ſponte ad utilitatem, vel honeſtatem Eccleſiæ aliquid largiri voluerit. Avaritiam etenim de Templo Dei eliminandam ſacrum teſtatur Evangelium, quod refert, & Dominum per ſe ipſum nummulariorum æs effudiſſe, & cathedras vendentium columbas evertiſſe. Officium autem ipſius Eccleſiæ ita ad honorem Dei fieri volumus, ut omni die una ſolemnis miſſa cum Diacono, & Subdiacono hora tertia celebretur cum canonicis horis, ſicut conſuetudo depoſcit Matricis Eccleſiæ. Illud quoque non minima correctione indigere proſpeximus, quod quidam clericorum plus ſua avaritia, quam Eccleſiæ conſulentes, in duabus, vel etiam in tribus Eccleſiis miniſtrare noſcuntur, & cum uni vix congruè, & opportunè ſufficiant, ambitu pecuniarum illecti duabus, vel tribus, ſicut diximus, ſuum officium pollicentur. Sicque fit, ut dum plures viciſſim percurrunt, nullam canonicè, & juſtè regere valeant. Quapropter hanc quoque cauſam in melius reformantes conſtituimus, & præſenti decreto firmamus, nullum qui in majori, & Matrici Eccleſiæ deinceps fuerit ordinatus, aliam præter ipſam poſſe tenere Eccleſiam, ſed ſicut ſacri præcipiunt canones, ipſa, & ſola contentus, ut competens in ea poſſit exercere ſervitium. Nec vaget, & inſtabilis huc, illucque diſcurrat, ſed ſingulari Eccleſiæ, qua fixus, & immobilis perſeveret. Quod ſi quis temerario auſu hæc omnia, quæ ſalubriter ad utilitatem S. Eccleſiæ conſtituta ſunt, violare vel infringere tentaverit, noverit ſe Apoſtolica authoritate, niſi reſipuerit, gradus ſui periculo ſubjacere, & Eccleſiaſtici beneficii fieri expertem, & inſuper pro ſua temeritate à Clero repulſus, laicorum tantum communioni deputetur. Si vero adhuc quoque obſtinato animo in eadem pertinacia manere præſumpſerit, & admonitus ad hoc, quod ſalubriter decrevimus, reverti noluerit, a liminibus S. Matris Eccleſiæ, quam impugnare non deſiit, alienus exiſtat. Conſervator autem hujus noſtræ canonicæ diſpoſitionis, Apoſtolica ſit munitus interceſſione, & gaudeat cœleſti repletus benedictione.

Ego Alexander Solius Dei miſericordia, licet indignus S. R. & Apoſtolicæ Eccleſiæ Præſul, & Lucenſis Epiſcopus in hoc decreto à me facto ad confirmandũ ſſ.

ALEXANDER EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Clero, & Populo S. Lucenſis Eccleſiæ in perpetuum.

QUamvis circa omnes Eccleſias per orbem terrarum longe, lateque diffuſas pro earum gubernatione vigilam noſtræ ſpeculationis intendere oporteat; præcipuè tamen erga Lucanam Eccleſiam attentiſſimè vigilare nos convenit, quia ei, & propter Epiſcopatus ſuſcepti adminiſtrationem, & pro univerſalis Apoſtolicæ conſideratione dupliciter quodammodo providere compellimur, qua de cauſa hæc noſtri cordis, Deo aſpirante, voluntas ſemper inhærere debebit, ut quæ in ea vel incuria, vel malitia quorumdam hactenus male pullulare cognovimus, reſecare, & emendare ſtudeamus, & quæ ad honorem, & ſalutem ipſius eccleſiæ ſpectare videantur, congrue ordinare, & firmiter ſtatuere debeamus. Ante noſtra etenim tempora præceſſores noſtri, qui eidem eccleſiæ præeſſe viſi ſunt, ſeu propter carnalium propinquorum affectus, ſeu pecuniæ amore illecti, vel etiam quorumdam potentium nimia importunitate devicti, caſtella, terras, poſſeſſiones ipſius eccleſiæ ita indiſcretè ſuperflua effuſione largiti ſunt, ut nec ſibi, nec familiæ ſuæ, vel reliquis ſibi miniſtrantibus, prout cõgruebat, in propriis neceſſitatibus ſuccurrere potuiſſent. Fiebat itaque propter rerum penuriam, ut ordines ſacros, & eccleſiaſtica officia, quæ purè, & abſque ulla venalitate, ſolo vitæ æternæ intuitu concedi oportet, pro pecuniæ acceptione, & diverſorum munerum exactione, profanis quibuſdam, & indignis tribuerunt, & quod omnes catholicos deteſtari, & abominari oportet de morte animæ vitam corporis ſuſtentarent. Proinde Divina inſpiratione commoniti, ne de cætero tam grave peccatum ex occaſione paupertatis emergat, præſenti decreto conſtituimus, & Apoſtolica authoritate firmamus, ut nullus deinceps Pontificum, quibus ipſa ſancta eccleſia commiſſa fuerit, caſtella, manſos, terras, poſſeſſiones, quas non modo ad manus noſtras habemus, vel quas ipſa eccleſia in antea, Deo largiente, purè, & abſque contradictione acquiſitura eſt, præter illa, quæ in beneficium nunc uſque dari conſueverunt, aliquo ingenio alienare, vel offerre, ſeu alicui dare moliatur (niſi neceſſitate cogente pignus ea ſine malo ingenio ad tempus tradiderit) ea ratione, ut

ante

ante ſtatutum tempus eas perſolvat, & recipiat. Ita ſanè omnem alienationem, & quamcumque dationem penitus interdicimus, ut nemo in poſterum præſumat, prædictas res eccleſiæ, vel per beneficium dare, aut per libellum concedere, aut quovis modo alicui perſonæ tribuere, niſi tantùm agricolis, & laborantibus, & ipſi epiſcopo, vel ejus miſſo, aut miniſteriali rationem reddentibus, ſed omni tempore intacta, & illæſa ſubſiſtant ad utilitatem epiſcopi, & ſuæ neceſſitatem familiæ ſubſtentandam. Ne verò in dubium venire poſſit, à quarum rerum traditione nos noſtroſque ſucceſſores per omnia volumus abſtinere, præſentis decreti pagina nominatim illas inſerere, adnotari præcipimus, ne vel ipſos epiſcopos, vel procaces, & importunos petitores latere poſſit ipſarum rerum notitia. Hic enumerata bona conſulto relinquuntur. *Hæc itaque omnia, quæ præſenti decreto connumeravimus, & ſi quæ alia noviter acquirenda, quæ Deus in manus noſtras, vel noſtrorum ſucceſſorum, ſicut ſuperius dictum eſt, dare voluerit, eo modo ordinamus, & firma ſtabilitate componimus, ut ſemper deinceps ad manus Lucenſis Epiſcopi teneantur & ad privatas ejus rationes ſpectare videantur, ut ex his valeat ſuæ utilitatis ſimul, & honeſtati conſulere, ac ſuæ familiæ decenter neceſſitati ſuccurrere. Id ſi quis noſtrorum ſucceſſorum hæc, quæ ſalubriter ad Eccleſiæ honeſtatem, & ipſius Epiſcopi utilitatem ſtatuta ſunt, temerario auſu infringere, vel violare præſumpſerit, vel carnali amore, vel iniqua cupiditate devictus contra hæc aliquo ingenio venire temptaverit, pro ſua præſumptione nodo excommunicationis, & maledictionis alligatum ſe eſſe cognoſcat, & ab Epiſcopali officio uſque ad ſatisfactionem removendum, itaut omne damnum, quod ex ſua malitia ſibimet ipſi, & Eccleſiæ ex hac re intulit, reſarcire cogatur. Ut verò omnia, quæ ſuperius comprehenſa ſunt, firma, & illibata, Deo authore ſerventur, hanc decreti paginam manus noſtræ ſubſcriptione, & ſigilli noſtri impreſſione confirmari præcepimus.*

† Ego Alexander ſolius Dei miſericordia licet indignus S. Romanæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ Præſul, & Lucenſis Epiſcopus in hac conſtitutionis à me facta pagina SS.

L.

a Picinellus in Athen. litterat. Mediolanen. pag. 39. ex familia de Badagiis Mediolanen. Alexandri II. Nepotem dicit. Mand.

49. S. ANSELMUS a Monachus S. Benedicti ab Alexandro II. Presbyter Cardinalis creatus, ab eodem Pontifice paulò antequàm è vivis excederet, Lucenſis Epiſcopus eſt deſignatus anno 1073. monitus à Gregorio VII. ne inveſtituram epiſcopatus ab Henrico Imperatore reciperet ſequenti epiſtola.

GREGORIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Anſelmo Dei gratia Lucenſium electo Epiſcopo, Salutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Quoniam fraternitatem tuam ſinceræ charitatis affectu & dileximus, & diligimus, quæ tibi, ſeu verbis, ſeu literis ſuper utilitate vitæ tuæ ſcribere curamus, ut indubitanter accipias, oportet us enim viam, qua ambules, poſtulaſti tibi notificaremus; nullam novam, nullam expeditiorem ſcimus ea, quam nuper dilectioni tuæ ſignificavimus, videlicet te ab inveſtitura epiſcopatus de manu Regis abſtinere, donec de communione cum excommunicatis Deo ſatisfaciens, rebus benè compoſitis, nobiſcum pacem habere Perſonæ namque tales hoc opus conantur perficere; chariſſima utiq. filia noſtra Agnes Imperatrix, nec non & glorioſa Beatrix, cum filia Mathildi, Rodulfus quoque Dux Sueviæ, quorum religioſa conſilia ſpernere, nec poſſumus, nec debemus. Quod ſi præfati operis perfectio dilationem quacumque occaſione contigerit habere, interea noſtræ familiaritati poteritis adhærere Romæ, & nobiſcum ſeu adverſitatem, ſeu proſperitatem communicare. Datum Capuæ Kal. Septemb. Ind. incipiente XII.

Hic vir fuit, qua doctrina, qua ſanctimonia vitæ illuſtris. Magna Comitiſſa Mathildis illum habuit à confeſſionibus, cujus precibus exorata, viſendum S. Benedicti Mantuanum fundavit Cœnobium, auxitque invidioſis fortunis. Ærumnoſis inſectationibus ab Henrico Imperatore impetitus eſt, deque ſua ſede deiectus, ad quam illum inaoguraverat VII. Gregorius, cujus familiariſſimus erat; tametſi ipſe, ut ſibi impoſitam excuteret dignitatem, ad Mantuanum clauſtrum transfugerit. Sed parere coactus, ab Henrico eam, quam diximus, calamitatem accepit, Petrumque Pſeudo Pontificem intruſum excepit. Itaque cum in Inſubriam ad VII. Gregorium confugiſſet, ibi ab eodem Pontifice Vicarius renunciatus eſt, ubi ſchiſmaticos prudentia ſingulari retudit, Pontificiaſque partes mirabiliter erexit ſcribendo. Canonum collectam copioſiſſimam concinnavit, quàm deinde Gratianus abſolvit. Edidit præterea ſuper Pſalmos, Hieremiamque Prophetam egregium commentarium, aliaque monumenta reliquit, quæ ſancti egregiam ingenij laudem abundè deprædicant. Mantuæ deceſſit anno 1087 b. inque numerum Sanctorum relatus eſt, cuius feſta dies celebranda recurrit 18. Martij. In Mantuana Cathedrali conditus jacet, cujus meminit Romanum Martyrologium, Bellarminus de Scriptoribus Eccleſ. c Sigibert. in Chron. Veſpergen. & alij. Sed hic non omittenda monumenta duo donationis Comitiſſæ Mathildis, factæ huic Lucenſi Epiſcopatui, Anſelmo noſtro Epiſcopo ſuperſtite, ex Tabulario huius Eccleſiæ à Florentinio extractæ, ſic enim ſe habent.

b 1086.

c Et Cuſpin. in Supplem.

In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Dei æterni. Anno ab Incarn. ejus M LXX.VIII. 6 Kal. Octobris ind II.

Conſtat me Mathilda Dei gratia inclita Comitiſſa Tuſciæ ex genere Longobardorum relicta bonæ mem. Gottifredi Ducis, & filia bo me. Bonifacii Magni Ducis, & Marchionis Tuſciæ. Quia ego ex parte ſupradicti viri mei, qui fuit Salicus lege videor vivere ſalica in atramentario pennam, & pergamenam manibus meis de terra levavit, & Ruſtichi Notarii D. Imperatoris ad ſcribendum tradidi per vuaſonem terræ . . . . & fiſticum nodatum, ſeu ramo arborum, ad quæ per Coltellum, & guantone, ſimulque andilagine ſic per hanc chartulam juxta Saligorum conſuetudinem pro animæ meæ remedium, & remedium animarum ſupradicti Bonifacii, qui fuit genitor meus, & glorioſæ Beatricis Comitiſſæ genitricis meæ offero tibi Deo, & Epiſcopatui S. Martini, qui eſſe videtur ædificato infra Lucenſem Civitatem, ideſt meam portionem ex integra de monte, & pojo, ſeu Caſtello illo qui dicitur Decimo de monte, & Poio, ſeu Caſtello vero ipſo cum curia, & turre, & caſis infra ſe, & ſuper ſe habentes in circuitu ſuo, & cum fundamento, & omni ædificio ſuo compete exinde mihi quartam portionem ipſam vero & integram meam portionem, & quantum mihi exinde, per quantumque ordinem eſt pertinentes, & cum inferioribus, & ſuperioribus ſuis, ſeu cum acceſſionibus, & ingreſſuras ſuas tibi Deo, & ſupraſcripta Eccleſia S. Martini offerre prævideor tali ordine, ut ab hodierna die in ipſius Eccl. & Epiſcopatu S. Martini, & de illo Epiſcopo qui ibi pro tempore ordinatus, & electus fuerit, in ejus ſint poteſtate ſupraſcriptam meam portionem de prædictas res, quas in ipſius Eccleſia, & Epiſcopatu S. Martini offerimus eas habendi, tenendi, poſſidendi, & imperandi, laborare faciendi, & uſufructuandi, & ſi opportunum fuerit, licentiam, & poteſtatem habeant prædictus Epiſcopus cauſas exinde agendi, queremonias faciendi, reſponſum reddendi, finem ponendi modis omnibus ad pars ipſius Eccleſiæ, & Epiſcopatu S. Martini defenſandi cum chartula iſta offerſionis qualiter juxta legem melius potuerit pro animæ meæ remedium, & per remedium prædictorũ Bonifacii, qui fuit genitor meus, & glorioſæ Beatricis Comitiſſæ genitricis meæ ſtabilem permaneat ſemper; & ſi aliquo tempore ego qui ſupra Mathilda Dei gratia inclita Comitiſſa, vel meos hæredes tibi Deo, & ipſius Eccleſia, & Epiſcopatui S. Martini, ut ad illud Epiſcopus, qui ibi pro tempore ordinatus, & electus fuerit ſupraſcriptam portionem de prædictas res quas in ipſius Eccleſiæ, & Epiſcopatum offerri aliquando tempore in aliquid exinde intentionaverimus, aut retolli, vel ſubtrahi quæſierimus, nos, vel ille homo cui nos eas dediſſemus, & dederimus pro colibet ingenium, & eam ad partem prædicti Epiſcopatus ab omni homine defendere non potuerimus, & non defenſaverimus, tunc feramus ad partem ſupradicti Epiſcopatus mulctam, quod eſt auri optimi uncias 20. & argenti pondera 40. & hoc quod ſupradictæ Eccleſiæ obtuli in duplum infer quidem loco ſub exiſtimatione quale tunc fuerit, & nec ſic valeamus, nec poſſamus diſrumpere, vel infringere, ſed præſens hæc chartula offerſionis meæ diuturnis temporibus firma, & ſtabilis perſiſtat perpetualiter inconvulſa cõſtipulatione ſubnixa, ſic tamen ſi nos exinde authores nec defenſores quærere, nec dare volueritis licentiam habeatis abſque

no-

noſtra perſona ſi veſtra fuerit voluntas, exinde cauſas agendi reſponſum reddendi, finem ponendi modis omnibus pars ſupradictæ Eccleſiæ Epiſcopatus S. Martini defenſandi cũ cartula iſta oblationis, & traditionis meæ qualiter juxta legem melius potueritis, & in in hoc ordine hanc cartulam ego Matilda tibi Ruſticus Notarius ad ſcribendum tradidi, & ſcribere rogavi.

Actum in loco ubi dicitur S. Cipriano prope Peruſiam.

Ego Matilda Dei gratia Dux in hac chartula à me facta SS.

Flacopertus judex, & Miſſus D. Imperatoris.

Ubertus Judex Domini Imperatoris

Gerardus Judex ſacri Palatii SS. & †

Signum manus Roberti filius bon. mem. Rolandi rogatus interfui.

Signum manus Rolandi filii bon. mem. Alilardi rogatus interfui.

Ruſticus Notarius D. Imperatoris poſt traditam complevi, & dedi.

Alterum monumentum donationis Comitiſſæ Mathildis Eccleſiæ Lucenſi eſt tale.

In nomine D. N. Jeſu Chriſti Dei eterni.

Anno ab Incarnatione ejus 1079. 13. Kal. Octobris ind. 3. Manifeſta ſum ego Matilda Marchioniſſa, & Ducatrix relicta bon. mem. Gottifredi, qui fuit Dux, & filia bon. mem. Bonifacii, qui fuit ſimiliter Dux, & Marchio.

Quia ego qui ſupra Matilda Marchioniſſa profeſſa ſum ex natione mea legem vivere videor Longobardorum, ſed nunc modo pro parte ſupradicti Gottifredi, qui fuit viro meo, legem vivere videor Salicam. Quia ego qui ſupra Matilda Marchioniſſa, ac Ducatrix ſecundum legẽ meã Salicã cum atramentario pinnã, & pergamenã manibus meis de terra levavi, & Cunrado Notario D. Imperatoris ad ſcribendum tradidi per Vuantonem terra, & fiſtucum nodatum, ſeu ramo arborum, atque per cultellum, & vuantonem, ſeu andilaginem ſic per hanc chartulam juxta legem meam Salicam dono, trado, cedo, atque offero tibi Deo, & Eccleſia, & Epiſcopatus S. Martini, quæ eſt conſtructa, & levata infra Civitatem Luca prope muro ejuſdem Civitatis, id eſt caſa, & curte, ſeu monte, & pojo, atque Caſtello illo qui dicitur Caſtallione Beſardeſcos, qui eſt poſitum infra Comitatum, & territorio Volterranenſe una cum Eccleſia illa, cui vocabulum eſt beati ſancti ... ibi conſiſtente una cum omnibus foſſis, & carbonariis, & muris, & turre qui infra præd. monte, & pojo, ſeu Caſtello eſſe videntur una cum omnibus caſis, & caſſinis, ſeu caſalinis, ſimulque terris, & rebus illis, qui ad jam dicta caſa, & curte, ſeu monte, & pojo atque Eccleſia ſunt pertinentes tam de muro pro dicto Caſtello, quam & de foris caſis, & caſſinis, ſeu caſalinis, ſimulque terris, & rebus vero ipſis tam donnicatis, quam & maſſaritiis cum fundamentis, & omnem ædificiis, vel univerſis fabricis ſuarum, ſeu curtis, ortis, terris, vineis, olivetis, caſtanietis, quercietis, ſilicis vergareis, pratis, paſcuis, cultis rebus, vel incultis omnia, & in omnibus rebus, tam donnicatis, quam & maſſaritiis quantas ubique in qualibus locis, vel vocabulis ad ſupraſcripta caſa, & curte ſeu monte, & Pojo, atque Caſtello, ſive Eccleſia ſunt pertinentibus, ut dictum eſt omnia in integrum, & cum inferioribus, & ſuperioribus ſuarum, ſeu cum acceſſionibus, & ingreſſorias earum tibi Deo, & jam dicta Eccleſia Epiſcopatui S. Martini donare, & tradere, atque offerre pravideor tali ordine, ut ab hodierno die in ipſius Eccleſia, & Epiſcopatu S. Martini, & ad illo Epiſcopo, qui in jam dicta Eccleſia Epiſcopatuo, & pro tempore ordinato fuerit, in ejus ſint poteſtate eas habendo, tenendo, gubernandi, laborare faciendi, & uſum fructuandi, & ſi opportunum fuerit licentiam, & poteſtatem habeatis, cauſas exinde agendo, quermoniam faciendi, reſponſum reddendi, finem ponendi modis omnibus vobis eam defenſando, cum cartula iſta offerſionis a pars jam dicta Eccleſia, & Epiſcopatuo S. Martini qualiter juxta legem melius potueritis pro anima mea remedium ſtabilem permaneat ſemper, & ſi aliquando tempore ego qui ſupra Matilda Marchioniſſa, vel meos hæredes ſupradicta caſa, & curte, ſeu monte, & pojo, atque caſtello, ſive Eccleſia quas in prædicto Caſtello de Caſtilione eſſe videantur, cum ſua pertinentia, & jacentia tibi Deo, & jam dicta Eccleſia, & Epiſcopatuo S. Martini, & ab illo Epiſcopus, qui ibi pro tempore ordinati fuerint in aliquod exinde intentionaverimus, aut retolli, vel ſubtragi quæſierimus. Nos, vel illo homo, cui nos eas dediſſemus, aut dederimus per quodlibet ingenium, & cuju à pars jam dicta Eccleſia, & Epiſcopatuo S. Martini ab omnis homines defendere non potuerimus, & non defenſaverimus, ſpondimus nos vobis comprare ſupradicta caſa, & curte, ſeu monte, & pojo, atque caſtello, ſive Eccleſia, & terris, & rebus, quas in ipſius Eccleſia, & Epiſcopatuo S. Martini offerrimus in duplum inſer quidem loco ſub exiſtimatione quales ſunt fuerit, & ſuper pœnam auri optimi uncias 50. & argenti optimi pondera 100. Nec ſi valeamus, neque poſſamus diſrumpi, nec infringi, ſet præſens hanc cartula offerſionis meæ diuturnis temporibus firma, & ſtabilem perſiſtat perpetualiter inconvulſa cum ſtipulatione ſubmiſſa. Sic tamen ſi nos exinde autores, nec defenſores quærere nec dare volueritis, licentiam habeatis abſque noſtra perſona, ſi veſtra fuerit voluntas, exinde cauſas agendi, reſponſum reddendi, finem ponendi modis omnibus vobis eas defenſandi cum cartula iſta offerſionis qualiter juxta legem melius potueritis, & mihi qui ſupra Matilda Marchioniſſa foras exinde vuerpivit, & exitum feci, jam dicta Eccleſia, & Epiſcopatuo S. Martini ad ſuam proprietatem intromiſit, & ad habendum tradidit, & hanc cartulam offerſionis Cunradus Notarius Domini Imperatoris ſcribere rogavi. Actum Burgo qui dicitur Bricole.

Ego Matilda Dei gratia id quod ſum in hac cartula à me facta SS.

Ubertus Judex Domini Imperatoris.

Ego Ardericus Judex rogatus teſtis.

Signum manus Federighi Comitis legem viventem Salicam, filius quondam Lodoici, qui fuit Dux, & Enrichi filius quondam Eurardi, qui fuit ſimiliter legem Salicam rogatus interfui.

Signum manus Anſelmi legem viventem Salicam filio bon. mem. Gerbotta, qui fuit ſimiliter Salice rogatus interfui.

Signum manus Pagani filio bon. mem. Rolandi, & Idelbrandi filio ſupraſcripti Pagani rog. interfui.

Signum manus Enrighi filio bon. mem. Sigifridi rogatus interfui.

Cunradus Notarius Domini Imperatoris poſt traditam complevi, & dedi.

LI. 50. GOTHIFREDUS ann. 1089. illius mentio extat in quadam epiſtola Urbani II. apud Baronium. Aliquot bona conceſſit monaſterio de Tolle Lucenſi 1091. Cæterum Franciottus poſt Anſelmum, Joannem quemdam Epiſcopum facit, quem appellat illius nominis III. anno 1086. qui fortè ſchiſmaticus fuit, quemadmodum Petrus Diaconus temporibus S. Anſelmi.

LII. 51. RINGERIUS, qui aliis etiam Reingerius eſt, & Rogerius in hujus temporis monumentis. Anno 1098. interfuit Rangerius Romano Concilio, ut Baronius refert. Vitam S. Anſelmi ſui prædeceſſoris heroico carmine comprehendit, ut Domnizo in vita Comitiſſæ Mathildis affirmat. Ad hunc eundem literas dedit Paſchalis Papa II. anno 1107. 14. Kal. Octobris, ind. 1. ſub Datum Feſulis, ann. Pontificatus IX. in quibus illud præcipit, conaturque, ut nullus diœceſis Lucenſis ſe ab illius ſubducat imperio, caveturque, ne Monachi, aut Clerici à ſecularibus deinceps, ſacella, aut eccleſias accipiant: eidemque indulſit Epiſcopo portionem oblationũ, ſacrario olim, Vultuq; ſancto attributarum. In ſacrarii autem veſtibulo hujus Rangerii ſpectatur marmori inciſum decretum an. 1109. ad majorem Sancti loci decentiã, decoremque. Deceſſit autem an. 1112. Præſtat autem Archivii Lucenſis beneficio tria alia Mathildis Comitiſſæ documenta hic recenſere, in gratiam ejuſdem Rongerii ſcripta, in quibus Epiſcopus noſter Rongerius, & Reingerius vocatur. Sic enim ſe habent.

Dum in Dei nomine foras civitatem Luca in Prato D. Marchioni prope eccleſ. S. Donati in judicio reſediſſent D. Matilda Comitiſſa, ac Ducatrix ad cauſas audiendas, ac deliberandas, reſidentibus cum ea Ardericus Joannes Antonius, qui Supiebonus vocatur, Benedi-

Ctus Senioreſtos judicibus, Ubaldus, Satus, Leo, Vvidus, item Ubaldus, Arnulfus, Cauſidici, Ugo fil. b. m. Ruſtici Berlingherius filios b. m. . . . Gerardos de luco Cornathanu, ulandus fil. b. m. Bulgarelli, & relicorum aliorum. Ibique corom veniens præſentias Rugerius Epiſcopus de Eccleſ. & Epiſcopatu S. Martini de civitate Lucenſe una cum Lamberto Avocato ſuo cœperunt dicere adverſus jam d. Domina Matilda: jam plures vices reclamavimus ad vos jam d. Domina de Vvido Comes fil. b. m. item Vvidi Comes de tertiam portionem de curte, & caſtello . . . una cum tertiam portionem de omnibus caſis, & caſinis, ſive caſalinis, ſimulque terris, & rebus cultis, & incultis, donicatis, & maſſaritiis quas ad pred. curte, & caſtello . . . infra Comitatum Lucenſe prope . . . quas prædictus Vvidus Comes condidit nobis, & ſimul condidit nobis par præd. eccleſ. Epiſcopatui noſtro S. Martini omnibus caſis, ſeu caſinis, ſimulq; terris, & rebus cultis, & incultis, domnicatis, & maſſaritiis, quos præd. Vvido Comes per chartula in locu pignoris fecit ad præd. Eccleſia Epiſcopatui S. Martini, unde nos per plores vices de veſtra præſentia miſſus veſtros ad eũ miſiſtis, ut ad veſtrum placitum veniſſet, & nobis exinde pars præd. Eccleſ. Epiſcopatus S. Martini legem, & juſtitiam feciſſet, & minime venit, tunc præd. Epiſcopos cũ jam dicto avocato ſuo petierunt mercedẽ ad eamdẽ Dominam, ot præd. caſis, & caſinis, ſeu caſalinis, ſimolque curte, & caſtello, & terris, & rebus, quæ ſuperius legũtur, eos inveſtiret pars præd. Eccleſiæ Epiſ. S. Martini. Tũc jam dicta Domina per fuſtem, qua in ſuã detinebat manum à proprietatem jam d. eccleſ. epiſcopatus S. Martini jam d. Epiſcopus, & ſuo advocato de præd. tertiã portionem de præd. curte, & caſtello . . . cum ſua pertinentia, & jacentia, & de præd. umnibos caſis, & terris, & rebus quas præd. Vvidus in loco pignoris . . . Eccleſia Epiſcopatus fecit, inveſtivit, & inſuper prædictus Epiſcopus, & jam d. advocato petierunt mercedem ad eamdem Dominam, ut propter Deom, & anima ſua mercedem . . . mitteret bandum ſuper jam d. Epiſcopus, & ſuper ſoo advocato, & ſuper præd. res, ſtatimqoe jam d. Domina Matildis per ſupraſcriptam fuſtem, qua in ſuam detinebat manum, miſit bandum ſuper jam d. advocato, & ſuper jam dictis caſis, & caſinis, & curte, & caſtello, & terris, & rebus, qoa ſoperius legitur, in libras trecentas de optimo argento, ut nullus quislibet homo magna, vel parva perſona de ſopraſcripta tertiam portionem de præd. curto, & caſtello . . ., cum ſua pertinentia, & iacentia, & de præd. omnibus caſis, & caſinis, ſeu caſalinis, ſimulque terris, & rebus, quæ ſuperius legitur jam d. Epiſcopos, vel poſteris ſucceſſoribus ſuis pars præd. Eccleſia Epiſc. S. Martini diſveſtire præſomat ſine legale judicio, vel ſine legem quis vero fecerit præd. 300. libras argenti optimi compoſiturus ſe agnoſcat medietatem jam dicto Epiſcopo, ſuisqoe ſucceſſoribus pars præd. eccleſia episcop. & medietatem parte publico. Vnde hanc notitiam per ſecuritatem, & futura uſtenſione eidem Epiſcopi . . . . avocati eorum ſocceſſoribus oſtendenda fieri juſſimus, qoidem, & ego Cumradus notarius D. Imperat. ex juſſiune jam d. Dumina, & judicum amonitione ſcripſi annu ab Incarn. D. N. Jeſu Chriſti Dei æterni 1099. 16. Kal. Julii, indict. 7.

Leo militaris patronus cauſarum confirmo.
Ego Ardericus Iudex interfui, & ſſ.
Ego Vbaldus advocatus interfui, & ſſ.
Benitius notarius D. Regis, qoi hunc breve ſcripſi, & ibidem foi.

Aliud monumentum Mathildis pro Rangerio Epiſcopo eſt tale.

In Chriſti nomine.

Breve recordationis pro memoria futuris retinenda temporibus, qualiter Matilda Comitiſſa reſidente in loco martire intus canonicam plebis S. Mariæ Rangerius Lucenſis Epiſcopus conqueſtus eſt ſuper Bennonem, ſuosque conſortes de villa Meongnana, qoam ab eccleſia S. Martini Lucenſis epiſcopatos libellariu nomine detinebant, & jam fere per 20. annos penſionis dedernut, qoapropter Alderigius judex, & Vbaldus de Carpineta jodicarunt, quod nihil ad eos pro libello prætérito pertinebat, ſed rogatu D. Matildis, & ſuprad. judicum, cæterorumque fidelium præd. Rangerius Epiſcopos inveſtivit præd. Bannom, & ſuos conſortes de præd. villa, ut haberent, & tenerent præſcrito oſu, & libellario nomine. Illi autem videl. Benuo, & Raynerius germ. & Gerardus filius Vberto, & Vbertellinus filius Vghi inveſtiverunt præd. Epiſcupum, qod ab ea hora in antea eam penſionem, qoa in eo libellu ſcripta eſt, & eo terminum quod ibi invenit, omni anno perſolverent, & ſi aliquis illorum non perſolveret non per ſuo termine, & non recuperand. infra menſe uno poſt termino non amplius haberet poteſtatem, vel licentiam cauſandi præd. villam, vel agere, aut litigare inde contra præd. Epiſcupum, vel ſuum ſucceſſorem, vel cui ipſi dederint, & ſi faceret, 50. libras bonorum denariorum moneta componeret. Hoc factum eſt D. Matilda reſidente, Alderico, & Vbaldo laudante, in præſentia bonorum hominum, videlicet Alberti Cumitis q. Bulgarelli, & Fralmi fil. Moretti, & Relandi fil. Pagani, & multorum aliorum anno ab Incarn. D. N. I. Chriſti 1100. 3. non. Aprilis indict. 3.

MATIL-
DA DEI
GR̄A SI
QD EST

Ego Ardericus Iudex interfui, & ſſ.
Egu Vbald. advocat. interfoi, & ſſ.
Benitius notarius D. Regis qui hunc breve ſcripſi, & ibidem fui.

Tertium Mathildis monumentum pro Rangerio Lucenſi Epiſcopo ſequens eſt ejuſdem farinæ, verbiſque inſulſis, ac barbariſmis, ut illa ferebat ætas inſcriptum.

Die Martis, quæ eſt decimo die intrante menſe Aprilis præſentia bonorum huminum, quorum nomina ſobtus leguntur.

Ideſt Rolandum fil. Paganini de Curſina, Raginerio fil. Bulgarelli, Opizo de Gonzaga, Fralmus de Pichena, & Petrus filius Gualfredi de Pichena, Saxo de Bibianello, Joannes fil. Donati, Rodulfus Peloſus, & Vgo Fralmi, & reliqos plures definita eſt lis, quæ erat inter Reginerium Lucenſem Epiſcopum, & Bennom, & Raginerium filios Ardinghi, & ſoorum conſortes coram Comitiſſa Matilda ſedente in judicio in loco Surſiano in Canonico juſta eccleſiam S Joannis, reſidente cũ ea Arderico Judice, & Ubaldo de Carpineta, in quo judicio Clericus, & Martinus Plebanus S. Mariæ ad montem admiſſi ſuprad. D Raginerii Lucenſis Epiſcopi adfirmabant, quod Benno, & Raginerius, vel ejus ſucceſſor ad ſinodum iret Romam receptum eis dare Bẽnus, & Raginerius, & cum ſuis conſortes cum 30 equitibus, aut cum minus 40. ſemel in anno, ſive in eũdo, ſive in redeundo. His auditis judicavit Ardericus iudex cum Ubaldo de Carpineta, quod Petrus Clericus, quo dicebat ſe interfuiſſe conventioni, hoc per ſacramentum ſuum declararet. Petrus Clericus confidenter ad librum accedens ad ſancta Dei evangelia juravit quod Benno, & Reginerius germ. & ſui conſortes conventum ſecundum quod ſuprad. eſt, fecerunt. Factum eſt hoc an. Dominicæ Incarn. milleſimo centeſimo, ind. 8.

MATIL
DA DEI
GR̄A SI
QDEST

Ego Ardericus judex interfui, & ſſ.
Ego Ubald. advocat. interfoi, & ſſ.
Benitios notarius Dumini Regis, qui hunc breve ſcripſi, & ibidem fui.

52. RODULPHUS ad eandem ſedem promotus eſt anno 1112. Fato functus eſt ann. 1118. Kal. Decembris. LIII.

53. BENEDICTUS, ex Archidiacono Cathedralis, Rodulpho ſucceſſit an. 1118. jubenteque Gelaſio III. Pontifice conſecratus fuit ab Epiſcopis, Aretino, Piſtorienſi, atque Cluſino. Idem Gelaſius cum verſaretur Piſis, à Benedicto, fortaſſis tum Archidiacono, rogatus, Canonicis, Clericiſque Cathedralis, plura privilegia hoc ſubjecto diplomate contenta conceſſit. LIV.

GELASIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilectis filiis Benedicto Archidiacono, Uberto Archipresbytero, Raynerio Primicerio, Mauro Cantori Lucanæ Eccleſiæ, eorumque fratribus, tum præſentibus, quam futuris in perpetuum.

CHaritatis bonum eſt proprium, aliena damna, propria deputare, & alienis tanquam propriis gaude-

re profectibus. Ea propter petitiones veſtras clementer A *admittimus, & vobis antiquas Eccleſia Matricis conſuetudines confirmamus, ut videlicet unctiones infirmorum, & ſepultura Civitatis propria ad Matricem Eccleſiam pertinentes, & officium, & participatio beneficii funerum ad alias Eccleſias pertinentium vobis nulla clericorum calliditate, aut laicorum quorumlibet, ſubtrahantur. Electiones Priorum, & collationes clericorum in aliqua Eccleſia infra Urbem, vel extra in ſuburbiis ſine conſenſu Epiſcopi, & priorum, qui loco poſiti nominantur, Matricis Eccleſia non fiant. Nec laicorum violentia in aliqua Eccleſiarum alla Priorum, aut Clericorum fiat electio. Et nulla Eccleſiarum Epiſcopatus veſtri prater eorum conſenſum alicui ſubiiciatur Eccleſia. Neque publica, & majora negotia aliqua ſibi Eccleſiarū ipſis invitis arripiat; aut publicas pœnitentias tribuat. Nec ſententias, & interdictum Matricis Eccleſia temptet infringere. Nulla etiam veſtri Epiſcopatus perſona ſine conſenſu Epiſcopi, vel Priorum, qui loco poſiti nominantur Matricis Eccleſia excommunicetur, & quod ab Epiſcopo ligatum fuerit, à nemine irritum duci tentetur.* B *Sanè Civitatis veſtra Clerici, & qui in ſuburbiis ſunt, ſolitas obedientias, videlicet in letaniis, in proceſſionibus communibus, in feſtivitatibus, & ſtationibus majoris Eccleſia eidem impendant Eccleſia, ut vobiſcum adſint. Porrò in quinta feria nocte ante paſcha nulla eccleſia ſecundum morem veſtra eccleſia campanas ſonet, neque in ſabbato ſancto cereum benedicat, ſed ad baptiſmum pradicti Clerici, prout conſuetum eſt, veniant. Nulla praterea eccleſiarum miſſas ſolemnes celebret in feſtivitate B. Martini, & S. Reguli, & in ſecunda feria paſcha, & in proceſſionibus quadrageſima, donec ſtationis ſalvantur conventus. Nullus etiam clericorum officium vivorum, aut mortuorum ad Matricem Eccleſiam pertineat facere, vel celebrare praſumat. Ad hac adiicienter ſtatuimus, ut decima Matricis Eccleſia ab his, qui tribuunt, non fraudentur; & nulla eas clericalis perſona ſurripiat, aut diminuat; nulli etiam Epiſcopo liceat aliquem matricis eccleſia Canonicum officio, ſeu beneficio, ſine Canonico privare judicio. Sanè charitativa illa ciborum beneficia, que ab Epiſcopis veſtris, ſive praſentes,* C *ſive abſentes fuerint, in ſolemnioribus feſtis conſueviſtis accipere, vobis, veſtriſque poſteris rata pracipimus, & illibata ſervari. In his omnibus pradeceſſoris noſtri ſancta memoria Paſchalis Papa privilegium confirmamus, & ſtabilitate perpetua corroboramus. Si qua igitur, &c. Amen.*

Ego Gelaſius Catholica eccleſie Epiſcopus ſubſcripſi.
Signum manus mea; Deus in loco ſancto ſuo.
Ego Deuſdedit Card. presb. tit. S. Laurentii in Damaſo ſubſcrip.
Ego Petrus Card. tit. S. Suſanna ſubſcr.
Ego Guido Card. presb. tit. S. Balbina ſubſcr.
Ego Petrus diaconus Card. SS. Coſma, & Damiani ſubſcripſi.
Ego Petrus diaconus Card. S. Adriani ſubſcr.

Datum Piſis per manum Griſegoni S. R. E. diacon. Card. Idibus ſeptembris, ind. xii. anno Dom. Incarn. MCXVIII. Pontificatus autem D. Gelaſii II. PP. an. 1.

Idem Benedictus à Callixto II. obtinuit an. 1120. ut pallii utendi privilegium, ab Alexandro, Paſchalique II. olim conceſſum Epiſcopis Lucenſibus, ratum eſſet, ut ex ſequente exemplari ex Lucenſi archivo ex fide eruto, perſpici poteſt. D

CALLIXTUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Vener. fratri Benedicto Luc. Epiſcopo ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Et charitatis debito provocamur, & Apoſtolicæ ſedis benevolentia incitamur honorem fratribus exhibere, & S. R. Eccleſiæ dignitatem aliis etiam eccleſiis impartire, illis præcipuè, quæ familiarius, ac devotius in B. Petri obedientia, & ſervitio perſeverant. Propter quod chariſſime in Chriſto frater, & coepiſcope Benedicte fratrum tuorum, & nobilium civitatis petitionibus duximus annuendum, ut Lucanam Eccleſiam, cui Deo authore præſides, ex liberalitate ſedis Apoſtolicæ ſpecialius honoremus. Ipſa enim cum clero ſuo, ac populo, ita ſe diebus noſtris Romanæ devovit eccleſiæ, ita ſe B. Petri obedientiæ, ac ſervitio mancipavit, ut de A *conſueta ſedis Apoſtolicæ liberalitate merito & honorari debeat, & gaudere. Nos ergo in præteritorum memoria habentes, & in poſterum de dilectionis, & ſervitii noſtri perſeverantia confidentes, tibi, tuiſque ſucceſſoribus pallii uſum infra eccleſiam tantum ad miſſarum ſolemnia, ex Romanæ Eccleſiæ benignitate concedimus diebus illis, qui inferius diſtinguuntur. Ipſo videlicet die Nativitatis Domini, in feſtivitate B. Joannis Evangeliſtæ, in Epiphania, Cœna Domini intra Urbem, & extra ſi cauſa gravior intervenerit, Reſurrectione, ſequenti ſecunda feria, Aſcenſione, Pentecoſte, Nativitate S. Jo. Baptiſtæ, Natale Apoſtolorum Petri, & Pauli, Aſſumptione B. Mariæ, Commemoratione S. Michaelis, feſtivitatibus S. Martini, & S. Frigidiani, Dedicatione majoris Eccleſiæ, in ordinationibus Presbyterorum, & Diaconorum, & in Dedicationibus Eccleſiarum Lucanæ Urbis. Cujus nimirum pallii volumus te per omnia genium vendicare, hujus ſiquidem indumenti honor, humilitas, atque juſtitia eſt. Tota ergo mente fraternitas veſtra ſe exhibere feſtinet, in proſperis humilem, & in adverſis, ſi qua evenerint, cum juſtitia erectam amicam bonis, perverſis contrariam.* B *Nullius unquam faciem contra veritatem ſuſcipiens, infirmis compatiens, benevolentibus congaudens, aliena damna propria deputans, de alienis gaudiis tanquam de propriis exultans, in corrigendis vitiis piè ſæviens, in fovendis virtutibus auditorum animas demulcens, in ira judicium ſine ira tenens, in tranquillitate autem ſeveritatis juſtæ cenſuram non deſerens. Hæc eſt, frater chariſſime, pallii accepti dignitas, quam ſi ſollicitè ſervaveris, quod foris accepiſſe oſtenderis, intus habebis. Sancta Trinitas fraternitatem tuam per ſecula longa ſervet incolumem. Amen. Dat. &c.*

Anno 1121. Epiſcopus Benedictus deprecantibus Lucenſibus Legatis Henrico de Fulgerio, Sogiſredo, atq; Bernardo, ad Imperatorem Conradum deſtinatis, in ſuæ favorem Eccleſiæ villam Baſilicam, cum cæteris eiuſdem Plebaniæ villis, aliiſque iuribus excepit. Fato autem functus eſt Benedictus an. 1127.

54. VBERTUS ad eandem ſedem adlectus fuit anno 1128. ad quem Innocentius II. literas dedit. Hic Præſul, ut Cardinalis Aragonenſis prodit collecta, in Piſano Concilio exauctoratus fuit an. 1134. quod forte Petri Leonis Antipapæ partes foveret. Tametſi Lucenſia monumenta habeant hanc Vbertum renuiſſe Eccleſiam uſque ad annum 1139. LV. C

55. OTHONEM Vbertus excepit 1140. qui diuturnas cum Archiepiſcopis Piſanis, ob quædam Eccleſiæ ſuæ iura lites exercuit, retulitq; contra eoſdem favorabilem ſententiam ab Athone Piſtorienſi, in ea cauſa à Pontifice Judice delegato, cui Apoſtolicam firmitatem, ac robur adiungendum curavit. Protulit ætatem uſque ad ann. 1146. LVI

56. GREGORIUS electus 1146. hanc eandem Eccleſiam adminiſtravit uſque ad an. 1163. Huius Epiſcopi temporibus, cum Eugenius III. Pontifex Lucam veniſſet, S. Frigidiani Eccleſiam conſecravit. LVII.

57. PLEBANUS de Piſcia in Etruria hanc eamdem ſedem obtinuit anno 1164. A Friderico I. amplum obtinuit privilegium, quem cum deinde Romana Eccleſia ſenſiſſet adverſarium, Luca Civitas plura pericula adivit, inq; Alexandri III. Pontificis obedientia vacillavit, mox & aperta perfidia ad Fridericum defecit. Cumque Victor Antipapa Lucæ exceſſiſſet è vivis, à Cathedralis, ſanctique Frigidiani Canonicis ſepulturæ honore meritò ſpoliatus eſt. Poſt cujus exceſſum, Guidonem Cremenſem Fridericus in Pſeudopontificem nihilominus procuravit eligendum, ejuſdemque favore Cunitum quendam, contra Plebanum, qui III. Alexandro ſtudebat, in Lucenſem ſedem intruſit. Plebanus verò fato functus eſt ann. 1166. 14. Kal. Februarii. LVIII D

58. HENRICI ad eandem ſedem promoti 1166. memoria extat uſque ad ann. 1170. LIX.

59. LANDUS è Piſcia Lucenſium Præſul fuit 1171. cuius mentio fit in quodam decreto Friderici Imperatoris, quod in favorem Epiſcopatus Lucenſis indulſerat. Obiit diem poſtremam 1175. LX.

60. Magiſter GVILLELMUS de Domo Roſfredi, Cathedralis Primicerius, Epiſcopus effectus eſt an. 1175. Lateranenſi Concilio interfuit ſub Alexandro III. anu. 1179. Huic Lucius III. Papa Lucen- LXI.

ſis

A ſia ao. 1183. 2. id. Novembris, Ind. 15. Cœleſtinus III. 1192. 11. Kal. Maij, ſub Datum Laterani, uſum Pallii, ac Crucis cum aliis pluribus gratiis confirmarunt. Quorum indulgentiam Henricus VI. Imp. imitatus ſuorum anteceſſorum Cæſarum privilegia eidem confirmavit 1186. Deceſſit autem Guillelmus 1195. Poſt cuius exceſſum crediderim fuiſſe adlectum Gerardum Allucingolum Lucii III. Pontificis affinem, ab eodem Cardinalem creatum, tametſi trepidis S. R. E. implicitus negotiis ſibi demandatum Epiſcopatus honorem, nec geſſerit, nec adierit unquam, nempe Pontifice prohibente, ut minor utilitas publico commodo poſthaberetur, ut ſcribit Ciaconius.

LXII. 61. VVIDONEM deinde Archipresbyterum Cathedralis evexerunt ad ſedem anno 1196. qui Piſis agens ab Henrico VI. Imp. ampliſſimum retulit privilegium, quo cætera omnia gratioſa diplomata confirmabantur, quæ aliquando cæteri Cæſares Lucenſi Eccleſiæ indulgenda cenſuerant. Protulit autem ætatem Vido uſque ad ann. 1201.

LXIII. B 62. ROBERTUS Canonicus Lucenſis Guidoni ſuffectus eſt anno 1201. huius temporibus populabundi Piſani, avidique proferendi Imperii Lucenſibus aliquot Caſtella ademerunt. Nec Gothifredi Cardinalis Legati attriti, deterritiq; cenſuris animum inducere potuerunt, ut ea iura propriis Dominis reſtituerent, quippe quibus Maieſtas Honorii III. ſummi Pontificis, qui cenſuras illas Legati ratas eſſe debere juſſit, nullum poſtea timorem incuſſit. Retulit ab Othone IV. Imp. in favorem ſuæ Eccleſiæ omnia privilegia iterata liberalitate confirmata, trajecitque in Orientem contra Turcas, ut expugnando Peluſio intereſſet, cum triremem unam ſuis armatam impenſis ad peregrina illa littora impuliſſet. Mortuus eſt circa annum 1225.

LXIV 63. M. R. Canonicus Cathedralis Eccleſiæ, à Capitulo poſtulatus confirmatur in Epiſcopum ab Honorio III. ann. 1225. 3. Non. Octob. an. 10. ep. 70. fol. 90. reg. Vatic.

LXV. 64. OPIZO adlectus fuit anno 1227. Hic multum conatus eſt, ut de Piſanis adepta Caſtella reciperet, idque infelici conatu tantum obtinuit, ut novis C cenſuris involuerentur. Anno 1231. cum Lucenſis Populus in Romanam Eccleſiam, & Lucenſem Epiſcopum nonnulla perpetraſſet, Gregorius IX. vinculo excommunicationis eum innodavit, Civitatem Epiſcopali dignitate, ac Canonicos Cathedralis Eccleſiæ facultate ferendi mithras privavit; remotoq; Opizone Epiſcopo, vices ſuas commiſit Florentino Epiſcopo, ſequentemq; epiſtolam Lucanis clericis, & Prælatis ſcripſit, ex Vaticano regeſt. deſumptam fol. 67. ano. 4.

GREGORIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Univerſis Eccleſiarum Prælatis, & Clericis Lucanenſibus, &c.

CUM exigentibus multis, & enormibus culpis Civium Lucanorum, quas plenius ipſi noſtis, quam valeat de facili recenſeri, in confuſionem eorum ven. fratrem noſtrum Lucanum Epiſcopum à civitate Lucana duximus removendum, providentes, ut ven. frater noſter Florentinus Epiſcopus in civitate, ac diœceſi Lucana vice noſtra juriſdictionem exerceat epiſcopalem, univerſitatem veſtram monemus attente per Apoſtolica ſcripta vobis in virtute S. obedientiæ diſtrictè præcipiendo mandantes, quatenus beneplacitis noſtris imperterriti obſequentes, prædicto epiſcopo Florentino de juribus epiſcopalibus plenariè reſpondere curetis, & alias eidem nomine noſtro intendatis humiliter, & devotè. Alioquin ſententiam, quam idem ritè tulerit in rebelles ratam habebimus, & faciemus authore Domino inviolabiliter obſervari.

Datum Laterani 6. idus Apr. pontificatus noſtri an. V.

Epiſcopo Florentino has dedit literas anno Pontificatus X. Chriſti verò 1236. ex eod reg.

GREGORIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Venerab. fratri noſtro Epiſcopo Florentino, &c.

Licet occupatus cura eccleſiæ Florentinæ, eccleſiæ Lucanæ ſollicitudinem, quam tibi pro parte commiſimus, Archidiacono Lucano duxeris committendam, nos tamen attendentes quod id ad præſens nullatenus expedit præcepta mandamus, quod hoc revocato, Primicerio, & Conrado Canonico Lucano vices tuas in hac parte committas. Cæterum ne occaſione juriſdictionis, quam ſibi vendicat Archidiaconus ſupradictus, illorum adminiſtratio valeat impediri, donec Lucanæ Eccleſiæ providerimus de paſtore, non permittas ejuſdem Archidiaconi, præterquam in quibus ratione Archidiaconatus, juriſdictionem obtinet, exercere aliquam poteſtatem, contra dictione, &c.

Datum Reate 12. Kal. Septembris, anno X.

Poſtremum obiit diem Opizo prædicto ao. 1231.

65. M. GUERCIUS* Tcilæ filius de Thebalduccii, nobilis Senenſis, a hanc eandem cathedram conſcendit anno 1236. à Gregorio IX. electus, & conſecratus; de qua re ſcribit idem Pontifex Epiſcopo Florentino 17. Kal. Junii anno 11. ep. 84. f. 289. reg. Vatic. Hic obtinuit ab eodem Pontifice, ut ſuis Ca- LXVI
B nonicis, qui eo honore exciderant, mithræ uſus reſtitueretur, utque ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus Cruce, pallioque utendi, novo diplomate confirmatus foret ſub Datum Interamnæ 2. id. Decemb. ao. 1237. Pontif. verò an. 10. En diploma è reg. vat. ep. 285. f. 209.

* Ex Ap. p. 7. al. audatur ab Ugurgerio in Pompis Seneſ. Maud.

GREGORIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Electo Lucano, &c.

REdemptor noſter cum delicto peccatoris offenditur, & pater qui filiorum exceſſibus ad iracundiam provocatur, majori eos creditur pietate diligere, quos gravioribus ſtudens verberibus ad viam rectitudinis revocare, eoſq; ad Dei, & miſericordiam redeuntes in ſinum gratiæ uberioris excipiunt, quos abeuntes in diſſimilitudinis regionem flagellis ad paternum gremium duritieribus reduxerint. Horum ſiquidem ſi Cõſules, Concilium, & populus Lucanus recta id acie conſiderationis inſpiciunt circa eos ſecuta veſtigia horum circa Lucanam eccleſiam Apoſtolica Sedes imitata proceſſum propter quoſdam exceſſus, quos in Romanam, & Lucanam eccle- C *ſias non timuerant ſuperba præſumptione committere, & in ſe Divinam offenſam non fuerant veriti multipliciter provocare, Civitatem Lucanam Epiſcopali honore, quo tunc ſe indignam reddidit, & canonicos Eccleſiæ Cathedralis dignitate portandi mitras, & alia, ſi quam ab Apoſtolica obtinuerit ſede, privavit, noſque ven. fratri noſtro Archiepiſc. Piſano, Volaterranenſi, Lunenſi, & Piſtorienſi epiſcopis, ut eccleſiis, clericis, & parochianis, eccleſiarum ipſarum Lucanæ Civitatis, & diœceſis partibus aſſignatis, Sacramenta eccleſiaſtica exhiberent, necnon prædictarum eccleſiarum Prælatis, & clericis, ut ab eis ipſa reciperent, & venerab. fratri noſtro epiſcopo Florentino humiliter intendentes, ei vice noſtra de juribus epiſcopalibus reſponderent, ac eidem epiſcopo Florentino noſtris dedimus literis in mandatis, ut in eiſdem Civitate, ac diœceſi proventus epiſcopales vice noſtra perciperet, & epiſcopalem juriſdictionem inibi exerceret, injungentes nihilominus poſtea Archiepiſcopo memorato, ut dictam juriſdictionem epiſcopalem in parte aſſignata ſibi exercere curaret, Carſaniana, & vallis Limæ* D *eccleſiis in eorum manibus reſervatis. Nec autem quorum paterna increpatione commoniti, & ad mandatum ſeais Apoſtolicæ matris eorum prudentiori conſilio revocati de parendo ſuper præmiſſis exceſſibus, mandatis Apoſtolicis præſtantes juratoriam, & alias cautiones eis, & eidem eccleſiæ Lucanæ prædictos honorem, & dignitates reſtitui humiliter poſtularet, paterna benignitate ipſorum precibus de communi conſilio fratrum noſtrorum annuimus, & tui quem eis in patrem, & epiſcopum duximus concedendum, & in te prædictæ Lucanæ eccleſiæ præfatos honorem, & dignitatem cum omnibus juribus ſuis reſtituendos duximus authoritate præfata decernentes, ut per ea, quæ dicti Archiep. & epiſc. in epiſcopatu Lucano medio tempore feciſſe noſcuntur, nullum tui, & ſucceſſoribus tuis, & prædictæ Lucanæ eccleſiæ in poſterum præjudicium generetur. Nulli ergo noſtræ conſtitutionis, &c. Si quis autem, &c.*

Datum Interamnæ, 2. id. Decemb. anno 10.

Hoc idem privilegium in anteceſſorem Opizo-

nem Gregorius idem non ita pridem contulerat, qui A
Opizo & ipſe omnem adhibuit operam, ut raptores Piſanos, novis ad id irretitos cenſuris, ad oppidorum reſtitutionem redigeret. Fato functus eſt ſupramemoratus Guercius Teſta 1255.

LXVII 66. HENRICI *a* ejuſdem ſedis Antiſtitis memoria extat ab an. 1257. uſque ad annum 1268. *a*

a 1269.

LXVIII. 67. PAGANELLUS Præſul Lucenſis deceſſit 1271. ut prodit Vaticanum regeſt. ſub X. Gregorio, cum ſequentis memorat electionem.

LXIX. 68. Fr. PETRUS Angelellius *b* Lucen. Ordin. Præd. S. Palatii Magiſter, à X. Gregorio Pontifice, Paganello ſuffectus eſt an. 1272. die 14. menſ. Maii, ex reg. Vatic. Hic in Lugdunenſi Concilio è vivis exceſſit, ut narrat Ptolomæus Lucenſis in ſuis Annal.

b De quo Fontana in ſyll. Magiſt. S. Palatii p. 70. & de Rom. Prov. p. 112. Mand.

LXX. 69. PAGANELLUS hujus nominis II. è gente Porcarienſi, electus fuit anno 1275. *c* eccleſiaſticæ libertatis propugnator acerrimus. Plura condidit ſtatuta, ac ſanctiones, quibus Clericorum mores ad honeſtiorem vivendi rationem traducerentur. Deceſſit an. 1300. extatq; illius memoria in Vatic. reg. B

c 1277.

LXXI 70. Fr. HENRICUS ex Ordine Minorum ſubrogatus eſt an. 1300 Kal. Auguſti, à Bonifacio VIII. caſſata electione Raynerii de Monte Magno Canonici Lucani, à Capitulo celebrata tanquam vitio habita, ex reg. Vatic. ep. 211. f. 316. ann. 6. (1) Hic relicta ſede, Luca exceſſit, Ludovico Bavaro inſectante, quod Antipapæ noxioſiſſimas partes ſequi noluiſſet. Hic erat Petrus Corbarius, qui neſcio quem Rochigianum Tadolinium in hanc ſedem intruſit, ex ordine Dominicano aſſumptum, qui anno 1329. hanc tyrannicè adminiſtrabat Eccleſiam. Exceſſit autem Henricus circa annum D. 1330. Cujus Waddingus meminit ex Vatic. reg.

LXXII. 71. Fr. GUILLELMUM deinde Dulcinum *d* de Monte Albano, Generalem Procuratorem Ordinis S. Dominici, cujus erat alumnus, Joannes XXII Pontifex Lucenſem evexit ad ſedem anno 1330. die 28. menſis Aprilis. Politus Avenione ſacro Collegio Cardinalium ſolitum ſubſidium adpromittit. Hujus epiſtolam quandam meis oculis uſurpavi ad C
Dominicanos fratres Senenſes, devotionis plenam, ac pietatis, ubi ſe fratrem Guillelmum Dulcinum appellat, de Monte Albano electum Lucenſem. In optimis Præſulibus numeratur, pluresque ſynodos celebravit, conditiſque ſaluberrimis decretis, ut Eccleſiaſticam labentem diſciplinam erigeret, omnem diœceſim ſuam inviſit. Fato functus eſt Lucæ anno 1349. die 12. menſi Aprilis, ſepultuſque in choro S. Romani apud ſuos Dominicanos.

d De hoc item Fontana de Rom. Provincia p. 125. Mand.

LXIII. 72. BERENGARIUS Archipresbyter Cathedralis ſucceſſor Guillelmi fuit 1349. 12. Kalen. Novembr. qui inſecuto anno plura condidit ſtatuta, ut clero ſuo auxilio forent ad bonos mores. Et Clemens VI. Pontifex, Caroluſque IV. Imperator omnia Lucenſi Eccleſiæ aliquando indulta privilegia prolixius confirmarunt. Deceſſit an. 1368. ſepultuſque eſt in clauſtro Cathedralis.

LXIV. 73. GUILLELMUM Berengarius ſucceſſorem excepit anno 1368. dieque 17. menſis Auguſti ſolitum ſubſidium pollicetur ſacro Collegio: ſibi deman- D
dati Epiſcopatus ſolemni ritu iniit poſſeſſionem die 27. menſis Septembris ejuſd. anni, in cujus gratiam Carolus IV. Imperator rata eſſe juſſit privilegia omnia, quæcumque ſuperiores Cæſares aliquando Lucenſi Eccleſiæ indulſiſſent. In quo diplomate, Principem Imperii Guillelmum appellat. Obiit in Inſubria prope flumen Ollium anno 1372. *e* duorumq; annorum ſecutum eſt Interregnum.

e 1371. & anno ſubſequenti datus eſt ſucceſſor.

LXV. 74. PAULUS Gabriellius Eugubinus ad eandem ſedem promotus eſt anno 1374. præfuitque uſque ad annum 1380. quo ipſo anno Peruſiæ exceſſit è vivis, ibidemque ſepulturam accepit.

LXVI. 75. ANTONIUS de Riparia Paulò ſubrogatus eſt 1381. Deceſſitque 1383.

A 76. Fr. JOANNEM deinde Salvutium Fucinatem, Ord. Min. alumnum, ſac. Theologiæ præclarum Doctorem, egregiumque Prædicatorem, Bethlemitem Epiſcopum ad hanc tranſtulere ſedem an. 1383. reparavit Epiſcopale palatium, ac poſt egregiè adminiſtratam Lucenſem Eccleſiam, è vivis exemptus eſt ann. 1394. („ *In Archivo Extractionum Florentinarum inter Colucci Salutati Epiſtolas, quas Florentinæ Reſpublicæ nomine ipſe a die 20. ad diem 27. Junii 1387. conſcripſit, hæc habetur noſtro Joanni data ſequentis tenoris*: LXXVII.

„ Epiſcopo Lucano. Reverende in Chriſto Pater „ Dilectiſſimi filii noſtri Commune Ficuli nobis cum „ queſimoniis ſuggeſſerunt, quod veſtra Paternitas „ maxima cum curioſitate procurat, quod Epiſcopalis juriſdictio ad ipſum commune, & Eccleſiæ dictæ terræ contra antiquiſſimas conſuetudines extendatur. De quo quidem ſatis cogimur admirari. B „ Nam omittamus, quod vos do dicto loco ſecundum „ carnem traxiſtis originem, proter quod naturali „ ratione ad amplificandos honores Patriæ eſtis quacumque dignitate fulſeritis, obligatus, nonne videtis injurioſum eſſe cum aliena jactura quærere ſuæ „ juriſdictionis, & dominii incrementa? Placeat igitur tam amore noſtri, quam pro honore veſtræ „ Perſonæ ad hujuſmodi procurationis inſtantia penitus abſtinere. Ita quod immunitas, & privilegium „ antedicti communis operatione veſtra non pereat; „ ſed Compatriotis veſtris pleniſſimè conſervetur. „ Invidioſa quidem & malevolentiæ plena memoria „ foret, ſi de vobis oppreſſoris libertatis Patriæ no„ men apud Poſteros remaneret: & nobis etiam „ pro conſervatione ſubditorum, & filiorum noſtro„ rum materia præberetur ſuper hoc opportunum re„ medium apponendi. Datum Florentiæ die 20. Ju„ nii X. ind. 1387. *Salutatus*.)

77. NICOLAUS Lazari de Guiniſiis nobiliſſimus Lucenſis, Pauloque Guiniſio Lucenſium tyranno proprior affinis, adhuc juvenis, ſed eximiæ expectationis indolis, à Bonifacio IX. Lucenſium Præſul LXVIII
C adlectus eſt anno 1394. 2. Kalen. Februarii, jubenteque Pontifice, ab Epiſcopis Piſtorienſi, ac Feſulano pallio exornatus eſt. Cumque fuiſſet conatus Paulum Guiniſium patriæ tyrannum expellere, atque in irritum cecidiſſent conatus, ab eo deinde multa, graviaque perpeſſus, demum coactus eſt excedere patria, exulque vitam traducere. Rediit tamen defuncto tyranno, Lucæque poſtremum obiit diem 1435. 15. Novemb. tametſi narret Franciottus exulem deperiiſſe. In archivo Bichernæ Senenſis epiſtolæ cujuſdam exemplar ex fide extractum perlegi, Lucenſis neſcio cujus Epiſcopi, qui nomine Martini V. Columnæ Polonica, Germanicaque legatione fungebatur anno 1423; certioremque reddebat Pontificem de fœdere percutiendo inter Cæſarem, Regemque Poloniæ, quam ille epiſtolam hac ratione ſubſcripſit. *F. Epiſcopus Lucenſis humilis, factura tuæ ſanctitatis*, ubi per literam F. ſuſpicor indigitari aliquem, cui nomen eſſet Franciſcus, quem exuli Nicolao ſuffecerit Pontifex in gratiam Pauli D Guiniſii regnantis, cum etiam repererim in lib. 3. de diverſis formis anno I. Innocentii VII. Lothum quemdam in Præſulibus Lucenſibus nominatum anno 1404. Quamobrem poterat conjectura eſſe, hos duos Epiſcopos Nicolao Guiniſio cauſſ ſucceſſiſſe. Cæterum cum apud nullum auctorem, neque Lothi, neque illius Martini V. Legati mentio occurrat, in antiquo illo epiſtolæ exemplari pro N. potuit mendoſè, atque ex ſcribentis injuria irrepſiſſe F. fuiſſeque Nicolaum Guiniſium Legatum illum, qui pacem fecerit inter Poloniæ Regem, ac Cæſarem, illaque epiſtola de hujuſmodi fœdere Pontificem reddiderit certiorem. Haud ideò tamen ſupradicta conjectura de duobus Epiſcopis, Nicolai Guiniſii ſucceſſoribus pro inſulſa habenda erit, cum hoc ipſum Piſanis olim à Flo-

(1) In Vita Clementis V. quam Ptolomæus Lucenſis deſcripſit, ediditque Baluzius [illegible] Avenion. [illegible], quod anno 1309. *Ambaſſatores [illegible] venerunt ad Curiam cum magna ſolemnitate, ad [illegible] Clemente, petentque Epiſcopatum Lucanum: ſed non obtinuerunt, quia ibi erat electus, & quia dictus Epiſcopatus erat de Provincia Tuſcia.* Hinc patet (notat idem Baluzius in tom. 2.) Henricum, qui à Bonifacio VIII. factus eſt Epiſcopus Lucanus, diverſum eſſe ab eo, qui Joannis XXII. Pontificatu tenuit Cathedram illam. Nam is ea vacabat anno 1309. manifeſtum eſt Henricum à Bonifacio inſtitutum [illegible] deſiiſſe eſſe Epiſcopum Lucanum. De ultimo porrò intelligenda ſunt, quæ leguntur in tomo 2. Miſcellaneorum 271. Hactenus Baluzius. Verùm ut fieri potuerit duos ejuſdem nominis, ejuſdemque profeſſionis viros ad eandem ſedem ſucceſſive fuiſſe vocatos, haud facile tamen ſola conjectura adducor, ut credam.

Florentinis domitis uſuvenerit. Siquidem Florenti- A
ni victores Lothum Gambacurtam Piſanum Archie-
piſcopum, ad Tarviſinenſem ſedem transferendum
curarunt, ne inde pertinacia rebellionis reſurgeret,
altero Piſis ſubſtituto, qui pacis artibus videretur, &
velle, & poſſe ſtudere. Libenter autem hac de re ſuſ-
pendi judicium, quod Franciſci Mariæ de Florenti-
nis diligentiſſimi ſcriptoris videatur eſſe negotium,
qui Lucenſem Eccleſiaſticam hiſtoriam ex profeſſo
ſcribendam ſuſcepit. Exemplar ſupramemoratæ epi-
ſtolæ illius Martini Legati eſt hujuſmodi.

*Sanctiſſimo in Chriſto Patri, & Domino noſtro Domi-
no Martino Divina providentia PP. Quinto,*

*Beatiſſime Pater, & Domine poſt humillima reco-
mandation. uſque ad veſtra Beatitudinis devota
pedum oſcula beatorum die 26. menſis Martij. Recepi
bullas S. V. cum Magiſtro Eubardo, & ante per eos dies
convenerant Domini Reges Romanorum, Polonia, &
ſtatim fuit præſentata bulla S. V. Regi Romanorum, &
Vngarie, &c. qui læto animo eam recepit, & legi fecit,
ego etiam ſibi legi alias bullas, & multum commendavit,
& regratiatus fuit S. V. deſiderio magno deſiderabat
videre pacem, & concordiam inter ipſos Reges, & facta
ſibi fide de bulla patenti, recommendavi ſibi ex parte
ejuſdem S. negotium concordiæ pacis, allegando ſibi in-
commoda, & damna provenientia ex guerra, & bona,
quæ ſequuntur ex pace; ſubjunxi qualiter hæreſis in Bo-
hemia convaluerat ex iſta diſcordia: reſpondit que ſem-
per mandatis S. V. paruerat, & quod pro eo non reman-
ſerat, & dato fine longo ſermone intercedente receſſi.
Bullæ venerunt optimo, & congruo tempore, & multum
profecerunt in negotiis, continuati fuerunt tractatus, qui
multis diebus fuerant incepti, & pluries eminebat futu-
ra, & diſpoſuerant Domini ad receſſum: diſcordes im-
pediebat multum negotium Prutenorum, quo volebat de-
ſerere Rex Romanorum, & Deus illuminavit Mare-
ſcallum Prutenorum, & ſocios procuratores cordis, qui
conſiderantes futuram diſcordiam, & magnam guerram
cum turbatione fidei 29. dicti menſis concordarunt in
pace facta inter ipſos, & Regem Poloniæ, & Ducem
Witholdum, & Rex Poloniæ remiſit eidem 12. mil. flo- C
renos, de quibus ipſos dicebat ſibi obligatos, & omnia
damna facta poſt dictam pacem, & ſic remanet pax fa-
cta inter eos de conſenſu ſuo confirmata. Eadem die poſt
multas difficultates concordia, & pax extitit facta inter
dictos Dominos Reges Romanorum, Poloniæ, & Ducem
Witholdum, voluntque juvare Regem Romanorum con-
tra hæreticos cum magno exercitu, nec intendunt in
perſecutionem contra hæreticos pro aliqua cauſa deficere.
Dominus Rex Romanorum dimiſit omnes injurias ſibi
illatas, nec petivit aliquid; niſi quod juvent extirpare
hæreſes, & errores in Bohemia. Beatiſſime Pater lator
præſentium honorabilis vir Petrus Jacobi Secretarius
Domini Zaviſſi accedit ad S. V. pro una gratia expecta-
tiva, eſt bonus, & probus, & quantū Dominus Zaviſſius
ſit fidelis S. V. neſcio aliud, niſi qui totus ſit ſervitor, &
amator Veſtræ Beatitudinis in quocumque poſſit. Sup-
plico humiliter dignetur E. S. in ſuis petitionibus ipſum
audire, & gratiam ſibi facere, ut cum conſolatione re-
deat. Quam ſanctiſſimas conſervet Deus feliciter. Amen
Stephanus eſt adhuc in Polonia, cum venerit, cura erit D
mihi cum eo de reliquis ſcribere. Scripta in Lubitz pro-
pe Heiſmet 30. Martis.*

Ejuſdem S. humillima factura F. Epiſc. Lucen.

LXXIX. 78. LUDOVICUS de Maurinis Lucenſis, Caro-
li VII. Regis Gallorum à ſecretis, abſens adlectus fuit
Epiſcopus patriæ, cuius deinde electionem ra-
tam eſſe juſſit Eugenius IV. Pont. Max. cum mora-
retur Florentiæ poſtrema die Januarii anno 1436. die
verò II. menſis Februarii ejuſdem anni inauguratus
fuit ab Epiſcopo Ambianenſi, quarto verò die Lucam
ingreſſus eſt, præfuitque uſque ad annum 1440. quo
ipſo anno vita functus eſt die 24. menſis Octobris.

LXXX. 79. BALTHASSAR Mannus Lucenſis, Archi-
presbyter Cathedralis, Nicolai Epiſcopi quondam
Vicarius, Viſitatorque Apoſtolicus, Lucenſis evaſit
Epiſcopus anno 1441. die 24. menſis Martii, cui

Italia Sacra Tom. I.

A Cardinalis S. Georgii contulit pallium. Hujus Epiſ-
copi temporibus Moniales S. Ceſbonis ex Ordine
Ciſtercienſi cum Monialibus S. Juſtinæ in unum Col-
legium cojerunt an. 1442. Fr. Jeſuatorum conſecravit
Eccleſiam 1446. Deceſſitque 1448. die 18. m. Januar.

80. STEPHANUM ex nobiliſſima proſapia de LXXXI.
Trentis Lucenſem, quæ jam inde à Caroli Magni
temporibus deſcenderat in Italiam, Lucæque ſemper
primariæ nobilitatis habita eſt, Archidiaconum Ca-
thedralis, eruditione, legumque peritia longe clariſ-
ſimum, ſanctimonia autem morum præcipuum, Ni-
colaus V. Pontifex à Senatu, Cleroque Lucenſi exo-
ratus, Lucenſium Antiſtitem renunciavit anno 1448.
4. Non. Martii; qui inauguratus ſibi creditæ Eccleſiæ
iniit poſſeſſionem die 19. ejuſdem menſis, & anni.
Nec expectationem Lucenſis populi unquam ſefel-
lit, ſiquidem tanta prudentia, tantoque pietatis ar-
dore hanc Eccleſiam adminiſtravit, ut nunquam il-
lius virtutum proſpera fama interitura videatur.
Multoties diœceſim ſuam luſtravit, ſynodoſque plu-
res coegit, in quibus, conditis ſaluberrimis ſtatutis,
Eccleſiaſticam diſciplinam ſarctam tectam ſervavit,
ſeque ipſum irreprehenſibilem præbuit. Romæ tri-
bus Pontificibus, Nicolao V. Callixto III. Pioque II.
magno uſui fuit, & adjumento. Quorum Pius illum
Legatum à latere in Germaniam declaravit anno
1459. ut inter Federicum Imperatorem, Regemque
Bohemiæ æquatis juribus diuturniorem pacem com-
poneret, cum hoc tamen, ut Bohemiæ Regnum Mat-
thiæ Pannoniæ Regi ratiſſimam cederet in poſſeſſio-
nem, utque ejuſdem regni Oratores deduceret ad
Concilium. Stephani igitur omnino feliciter ceſſit le-
gatio, reverſumque in Italiam, Pius Mantuæ hono-
rificè, cumque laudatione excepit. Sed mortuo Pio,
rediit Lucam, à cujus Senatu Romam Legatus eſt, ut
Reipublicæ nomine Paulo II. novam Pontificatus di-
gnitatem gratularetur. Quem iterum Paulus in An-
gliam Legatum direxit, ut inter Odoardum, Ducem-
que Burgundiæ difficillima expediret negotia. Cujus
ad utrumque Principem Legationis meminit Cardi-
C nalis Papienſis. Inde vix Lucam conceſſerat, quando
Sixtus IV. ſibi, ſuæque vacantem Eccleſiæ iterum
accerſivit Romam, illumque Patrimonii Legatum
declaravit. In quo obeundo munere, in oppido Cin-
gulo vitam finivit menſe Septembri anno 1477. ubi
ſepulturam accepit, in mortalium memoria æternum
victurus. Stephani meritas laudes Cardinalis Papien-
ſis in ſuis epiſtolis protulit ad perennitatē poſteritati.

81. JACOBUS Ammannatus Lucenſis, vulgo LXXXII.
Cardinalis Papienſis vocatus, inter alumnos nobiliſ-
ſimæ gentis Piccolomineæ à Pio II. ob egregias ani-
mi dotes relatus eſt, Cardinaliſque Epiſcopus Tuſ-
culanus creatus, quem paulo poſt Sixtus IV. Pontifi-
cem renunciavit Lucenſem anno 1477. quam ille de-
inde ſedem cum Papienſi tenuit, & adminiſtravit.
Cumque illuc Eccleſiam inviſendi gratia ſe contuliſ-
ſet, auguſtali propemodum pompa à Lucenſibus ex-
ceptus eſt, cujus aliqua ex parte Epiſcopale palatium
refecit, duobuſque non plus annis narratur præfuiſſe,
abſenſque ferè hanc Eccleſiam adminiſtraſſe. Apud
D Lacum Vulſinum demum fato perfungitur 1479. cu-
jus cadaver Romam relatum apud S. Auguſtinum ſe-
pelierunt. Conſule quæ de ipſo in Tuſculanis Epiſ-
copis narravimus, quæque de eodem narraturi ſumus
in Papienſibus.

82. NICOLAUS ex Comitibus S. Donnini Lu- LXXXIII.
cenſis, filius Bartholomæi, per id tempus Epiſcopus
Mutinenſis, qui nomine Romanæ Eccleſiæ in Gal-
lia, Burgundiaque feliciter obita legatione maximè
inclaruerat, Pauloque II. in paucis charus evaſerat,
à Sixto IV. à Lucenſibus exorato ad hanc ſedē trans-
latus eſt 1479. 17. Kal. Decembris. Vix autem præeſ-
ſe cœperat, cum Card. Jo: Baptiſta Sabellus Peruſi-
nus legatus illum conatus eſt illius Provinciæ Guber-
natorem efficere. Sed Lucenſibus obſiſtentibus, Ec-
cleſiam ſibi creditam adminiſtrare perrexit; omnem
Diœceſim ſuam inviſit, pluresque ſynodos Diœceſa-

Mm 3 nos

(1) Epiſtola, quæ recitatur ſcripta à Fr. Epiſcopo Lucenſi, præſumitur alterius illarum partium Epiſcopi Lucenſis eſſe, ut apud Hiſtoricos Bohemos. *Luc.*

nos celebravit, tulitq; Eccleſiaſticas leges, qoibus clerum traduxit ad puriores mores. Innocentio VIII. ad Apoſtolicam ſedem noviter ſublecto, Luceoſis Reipublicæ nomioe, cum Nicolao Noceto legationis collega, obſequium præſtitit, ſolemni pompa Romã ingreſſus eſt 1484. 8 Kal. Octobris, quiotoque Nonas ejuſdem coram Pontifice habuit obſequii pleniſſimã orationem. Ubi cum per aliquot meoſes eodem legationis munere fuiſſet perfunctus, eidemque Patrimonii adminiſtrationem Pontifex demandaſſet, ipſe dum eos populos cum laude frænaret, in Epiſcopales curas Dominicum Sandonninium ſubſtituit. Nec tamen dio abeſſe potuit, exorantibus enim Luceoſibus, à Pontifice miſſionem obtinuit, Lucamque rediit, ubi Epiſcopale palatium magna ex parte reſtauravit, inceptumque à Trenta, Papienſique munificenter abſolvit. In Cathedrali D. Clementi erexit aitare. Carmelitaoiſque concinoavit illuſtrem Bibliothecam, adauxitque quampluribus manuſcriptis. Labans Monaſterium Abbatiæ de Guamu, cui vetuſtas attulerat vitium, novis munimentis ſuffulſit, montemque Pietatis, quem nuper erexerant, liberaliſſimè juvit. Carolum Regem Gallorum, cum illuc ſuccinctus armis Regnum Neapolitanom expugnaturus cum flore Gallicæ nobilitatis præteriret, excepit hoſpitio, ann. 1494. apud quem pro Paulo II. Pontifice olim legatũ egerat, cui viciſſim Carolus gratitudinis ergo, ejuſq; poſteritati Regia Gentilitia ſtemmata communicavit, illumque Piſanis à ſe in libertatem aſſertis adhibuit conſiliarium. Præfuit omnino annos 20. maximo cultus ſplendore, atque magnificentia, ſuique oominis perenni ſama ad poſteritatem. Cæterum eſt viſus Nicolaus cæteras res à ſe præclarè geſtas haud parum obſcuraſſe eo ſatuo conſilio, quo Lucenſes Canonicos, qui ex inſtituto maiorum propè Cathedralem clauſtro concluſi, tanquam monachi puriorem vitam agebant, compulit, ut in paternis quiſque domibus, ſeculoque permixti, vitæ ſplendorem excolerent. Interea cum ſe graviter ſenſiſſet ſeneſcere, obtinuit ab Alexandro VI. Pontifice, ut Felinum Mariam Sandæum Epiſc. Hadrienſem, & Pinnenſem, cum ſutura ſpe ſucceſſionis ſibi coadjutorem attribueret an. 1495. Exceſſit autem poſtea è vivis Sandonninus 1499. meoſe Junio oon ſine mærore Civium. Præſul ſanè Principibus viris charus, præcipuè autem Ferdinando Neapolitano Regi, qui Nicolaum omni honore digniſſimum arbitrabatur. Illius meminit cum laude Campanus, Papienſiſque Cardinalis, cum pluribus aliis illius ſeculi ſcriptoribus. Nec præterenndum, quod paulo ante quam Sandonninus exceſſiſſet è vivis, Io: Gilius, ſeu de Lillis Nobilis Lucenſis, Vuirgunienſis in Anglia Epiſcopus, ac Henrici VII. Regis apud Innocentium VIII. Orator, Sandonnino ob morum ſtudiorumque ſimilitudinem unicè charus, Romæ extrema clauſit die 25. Auguſti anno 1498. Honorifico funere elatus in Eccleſia S. Thomæ Anglorum ibidem tumulatus eſt, lapide tectus marmoreo, inſignibus familiæ ſuæ & ſequenti epitaphio ornatus, à Sylveſtro ſororis filio, & in Epiſcopatu ſucceſſore, qoi & ipſe anno 1525. 16. Aprilis Romæ obiit, ut notat Franciſcus Godinus de Præſulibus Angliæ. Epitaphium vero tale eſt.

Joanni Gilio Lucenſi Vuigornienſi Epiſcopo I. V. Conſul. continen. atque virtutis viro ſer. Henrici VII: Angliæ Regis apud Pontif. oratori. Silveſter regia liberalitate dignitatis ſucceſſor Patrueli B. M. poſuit. Obiit anno ſalutis MCCCCIIC. menſ. Auguſt. ætatis vero ſuæ LXIIII.

LXXXIV.

a Laudatur à Voſſio de hiſt. Lat. Ubaneria in auten Ferrar. par. 1. p. 69. & par. 1. p. 11. & à Superbo de viris illuſ. Ferrar. par. 1. p. 4. & par. 2. p. 55. Mandoſ.

83. FELINUS Maria Sandæus Lucenſis, a tametſi Ferrariæ natus, S. R. Rotæ Auditor, Hadrienſis, Pinnenſiſq; Epiſcopus, ac juris prudentia clarus, Sandonoino coadiutor cum ſutura ſpe ſucceſſionis attributus eſt 1495. eidemque poſtea demortuo ſucceſſit 1499. ſed poſt 5. meníes, ex quo illius Epiſcopatus ioierat poſſeſſionem, coactus eſt excedere ſede. Julianus enim Card. Robereus, qui poſtea Julius II. fuit, eam Eccleſiam ab Alexandro VI. obtinnit adminiſtrandam. Sandæus igitur tametſi Romæ longo litigio divexaverit tribunalia, tameo adverſarii impar potentiæ iuri ſuo cedere coactus eſt, adminiſtravitque Roboreus Eccleſiam illam per Georgium Franciottum Vicarium ſuum uſque ad annum 1508. Sed cum poſtea illius Epiſcopatus ius ad Sandæum rediiſſet ann. 1501. die 29. menſis Auguſti, per manus Franciſci Piccolominei Card. Senenſis pallium accepit, retentis Epiſcopatibus Hadrienſi, & Pinnenſi, quibus non multò poſt, libens, volenſque ſe abdicavit, hoc eſt anno 1502. Erat Sandæo perſpicaciſsimum ingenium, ita ut vix annos 20. natus, publicè Piſis cum admiratione omnium Decretalia profiteretur ab anno 1464. uſque ad annum 1481. quo ipſo anno ab Innocentio Pontifice Romanæ Rotæ Auditor renunciatus eſt, tum Hadrienſis, ac Pinneoſis Epiſcopus, Referendarius Apoſtolicus, ac Locumtenens Cameræ Apoſtolicæ Auditoris. Demum cum litium moleſtiſsimum æſtum Romæ voraſſet alacritate mirabili, ſuaque tolerantia, conſilioque Roboreum Cardinalem propemodum coegiſset, ut ſemel obtentæ ſedis ſibi iura coocederet, Lucam conceſsit, gratulantibus reditum Sandæo Lucenſibus Civibus, qui fore ſperabant, ut Reipublicæ ſuæ traoquilla omoia eveniret, dum ſub Paſtore proprio, præſentique intentiori cura ducerentur ad paſcua. Cæterum haud diuturnior ea lætitia fuit, ſi quidem anno 1503. menſe Octobri exceſſit è vivis, vir utique memorandus io paucis, cum omni humaniori literatura excultus, legum tamen nodos locutionis barbarie plerumque implicitos feliciſſimè enodaret. Itaq; plura reliquit monumenta ingenij, quorum partem ad utilitatem mortalium expreſſere præla, partem Lucenſiũ Canonicorum Bibliotheca manuſcripta excepit. *Ibi* ergo plores epiſtolæ leguntur Sandæi, epitomaque de Regno Italiæ, atque Siciliæ: Relatio ad Alexandrũ VI. de juribus Gallorum ſuper Neapolitanum Regnum; epiſtola Paſtoralis nomine Innocentij VIII. ad poſtulata Ferdinandi Regis de cogendo concilio; concluſiones eiuſdem contra ſalſas doctrinas miniſtrorum ejuſdem Ferdinandi Regis: Conſilium diſpẽſationis contrahendi matrimonium inter Regem Gallorum, filiamque Romanorum Regis; Pluraq; alia conſilia, conſultaque de rebus graviſſimis, quibus expediendis uno Sandæi erudito ingenio opus eſſe videretur. Laudat Sandæi ingenium, ejoſdemq; exaggeratas virtutes Michael Ferrus, dum ad Pomponium Lætum in hæc verba perſcriberet. *Vir hic juri dicendo, libellis referendis Pontificijs, conſultationibus, & mille præterea occupatus negotijs, ſemper, aut in jure compoſuit aliquid, aut in ijs, quæ humanitatis ſtudijs, tanta felicitate, copia, & ornatu, ut reliquis mortalibus humanum, huic divinum putes à natura datum ingenium.*

LXXXV.

b De hoc Oldoinus in Athen. Lugust. co. Mand.

84. GALEOTTUM Franciottum b Lucenſem filium Joanois Franciſci, atque Luchinæ Roboreæ, Julij II. ſororis, nobiliſſimæ gentis, & indolis iuvenem avunculus primum Cardinalem adlegit ſub titulo S. Petri ad Vincula, ac Vicecancellarium S. R. E. mox etiam poſt Sandæi exceſſum ann. 1503. opimo Lucenſi adauxit Sacerdotio, aliiſque prædivitibus cenſibus, cum eidem adminiſtrandum attribuiſſet Beoeventanum Archiepiſcopatum, Patavinam Eccleſiam, atque Cremonenſem; quas omnes ſedes per Vicarios rexit, & abſens; Lucenſis autem curam Georgio Franciotto affini ſuo, atque Canonico demandavit. Cum eximia Galeotti forma convenerunt ſuaviſſimi mores, atque cum ijs eruditio ſiogularis, quamobrem adamavit Poeſim, quam quibuſdam Lyricis poematibus conſtat excoluiſſe. Similitudine ergo ſtudiorum Joannem Mediceum Cardinalem, qui poſtea, poſt Jolium II. Apoſtolicam emerſit ad ſedem ſub nomine X. Leonis, ſibi familiariſſimè devinxit, adeòque invicem dilexerunt, ut Leo Pontifex nunquam poſtea meminerit amici in florida ætate extincti, quin lachrymaret effuſè. Vitam liquit Franciottus, dum ei felicior arrideret fortuna die 11. menſis Octobris 1508. ſepultuſq; eſt in Vaticano, Romana Aula cum Julio avunculo acerbiſſimum Juvenis fatũ deplorante. Ejus ſepulchro hæc verba inciſa legũtur.

Depo-

Depoſitum Galeotti Cardinalis ſancti Petri ad Vincula.

LXXXVI. 85. SIXTUS Gara Roboreus Lucenſis, Julij II. ex ſorore Luchina nepos, quæ ad ſecundas transierat nuptias, frater uterinus Galeotti Cardinalis, Eques Hieroſolymitanus, eiuſdemq; ordinis equeſtris Romæ Prior, in omnibus fortunis, ac dignitatibus Galeotto fratri ſucceſſit, tametſi ab eiuſdem elegantia morum, atque eruditione longè abſuerit, cohoneſtatus tamen purpura ab avunculo eſt, ad titulum S. Petri ad Vincula, habuitque Lucenſem, Patavinum, atque Beneventanum Epiſcopatus cum Romana Vicecancellaria, ann. 1508. cumulo tot dignitatum præproperum fatum invidit. Deceſſit enim anno 44. ſuæ ætatis, noſtræ vero ſalutis 1517. die 8. menſis Martij, accepitque Romæ ſepulchrum ante Presbyterium S. Petri ad Vincula cum Epitaphio ſequenti.

D. O. M.

Sixtus Julij II. nepos, Xixti IV. Pont. Max. pronepos S. Petri ad Vincula è familia Roborea Quartus presb. Cardinalis ſepulchrum in Templo à ſua familia inſtaurato, ornato ſibi vivens fecit. Obiit VIII. Martii MDXVII. annum agens XLVI.

Quinta die antequam decederet, Lucenſi Epiſcopatu Sixtus ſe abdicaverat in favorem Leonardi
LXXXVII. Cardinalis GRASSI Roborei, cognomento Cardinalis Agenenſis. Qui iterum poſt quinque dies, hoc
LXXXVIII. eſt 9. die Martij anno 1517. RAPHAELI Cardinali Riario illum ceſſit; qui illum adminiſtravit uſque ad 13. diem menſis Novembris ejuſdem anni, quo ipſo die illum reſignavit Franciſco Sfortiæ de Riariis, ut legitur in actibus Conſiſtorialibus.

LXXXIX. 86. FRANCISCUS Sfortia de Riariis filius Comitis Hieronymi Imolenſis, à Leone X. adlectus fuit Epiſcopus ann. 1517. die 13. menſis Novembris. Hic Franciſco Sfortiæ Mediolanenſium Duci in paucis charus fuit, itaque illum inter Mediolanenſes Senatores cooptavit 1527. Franciſcus autem Epiſcopus haud admodum apud Senatores Lucenſes gratioſus fuit, ſive enim ille conatus tutari Eccleſiaſticam libertatem contra politicas leges civium animos offenderat, ſive ſuſpicioſi cives, ut libertatis ſtudioſis uſuevenire ſolet, ob leves cauſas illum odiſſe cœperant, coactus eſt exulare, commorarique Florentiæ, Bonaventura Dalmata Epiſcopo Cavenſe ſuffraganeo relicto. Sed cum mora temporis, vel ſuſpiciones, vel ſimultates illæ conſuevenifſent ad ſuam ſedem rediit Franciſcus, ubi exceſſit è vivis anno 1546. prudentis, optimique Paſtoris fama relicta.

XC. 87. BARTHOLOMÆUS Card. Guidiccionius Lucenſis in Patriæ Epiſcopatum ſucceſſit ann. 1546. Hic Lucæ natus eſt ex antiqua, & nobiliſſima Guidiccionia gente anno 1469. qui nobilitatis ſplendore uſus eſt ad æmulandas ſuorum majorum virtutes, non ad ſuperbum faſtidium tenujorum. Juvenis adhuc nobiliter eruditus, legumque peritia excultus Romam, variantis fortunæ domicilium, conceſſit, exceptuſque eſt inter honorarios aulicos Alexandri Farneſii Cardinalis, qui poſtea evectus ad Sedem Paulus III. dictus eſt; cujus cum Alexander introſpexiſſet virtutes, illum Piceni Generalem Auditorem renunciavit, Farienſiſque Abbatiæ Gubernatorem, mox & Vicarium Parmenſis Epiſcopatus; quæ munera cum ſingulari æquitate, laudeque prudentiæ impleſſet, tranquillioris vitæ amore Lucam deinde ſe contulit, ut abditus paterna villa, aulæque devitato tumultu ſuaviſſimo otio muſas excoleret. Interea Farneſius ad Eccleſiaſticæ publicæ rei clavum admotus eſt, nihilque prius viſus eſt in ea geſtientis Urbis, & Orbis exultatione, quàm Guidiccionium ſuum requirere. Itaque ſcriptis literis, Bartholomæum ad Urbem invitat; renuit ille cum aulico ſtrepitu, tranquilliſſimum literarum otium commutare. Sed ſemel, & iterum renuentem ſua auctoritate compulit Pontifex, ut veniret. Cum veniſſet ad aulam, è veſtigio Datarius renunciatus eſt, ac paulò poſt ipſius Urbis Vicarius, tum & Epiſcopus Aprutinus, præterea ad titulum S. Cæſarii Presb. Cardinalis 1539.

A Præfectus Signaturæ juſtitiæ, & gratiæ, Cluſinæ Eccleſiæ adminiſtrator, ſummus Pœnitentiarius, Romanæ Rotæ reformator, ac denique Lucenſis Antiſtes. Agitabantur autem per id tempus Romæ conſilia de celebrando Concilio, quam conſultationem urgebant ſelectiſſimi, ac doctiſſimi Cardinales, in quibus Guidiccionius ſummæ habebatur auctoritatis, quippe qui auctor deinde Principi fuerit, ut Tridenti indiceretur, ut illuc tam Italis, quàm cæteris Proſalpinis gentibus hæreſi infectis, facilior pateret acceſſus. Erat Bartholomæus caſtiſſimis, & innocentiſſimis moribus, adeo verò juſti tenax, ut nullæ unquã preces illum impulerint ad id præſtandum, quod conſcientia reclamante, haud fieri poſſe videretur. Nuperos religionis ordines, ſupra veteres à ſanctiſſimis viris inſtitutos, aliquandiu ex ſtudio pietatis adverſatus eſt; ſed à ſancto Ignatio in ſomnis admonitus, ita ſtudium vertit, ut JESU ſocietatem & juverit, & diplomatibus Pontificiis confirmandam curaverit. Præter innumera opuſcula, epiſtolaſque
B eruditiſſimas, in utroque jure ſcripſit Bartholomæus viginti pergrandia volumina, quæ adhuc manuſcripta apud Guidiccionios diligentiſſimè aſſervantur. Pleraque autem eruditionis monumenta Lelio Guidiccionio S. Mariæ Majoris Canonico eruditiſſimo, atq; ſuaviſſimis moribus viro, tanquàm pretioſa ſupellectiles obvenerunt. Extulere autem laudibus Guidiccionium Reſtaurus, Caſtuldus, Annibal Carus, aliique plures illuſtres Scriptores. Præfuit Lucenſibus ad tres annos, annoque 1549. paucis menſibus antequam moreretur, Alexandro nepoti Lucenſem ſedẽ attribuendam curavit. Deceſſit autem Bartholomæus octuagenarius, dum adoraturus Pontificem cum cæteris Cardinalibus prælongo purpuræ ſyrmate Cardinalis S. Angeli implicitus imbecillum præ ſenectute corpus noxioſiſſimè afflixiſſet. Optimi ſenis caſum univerſa Romana Aula effusè deflevit, ipſeque Pontifex Paulus præ dolore conqueſtus eſt, ſe & amicum, & ſucceſſorem digniſſimum amiſiſſe. Obiit 1549. 5. Kal. Septembris. Illius Cadaver Lucam relatum, cũ
C hujuſmodi Epitaphio, in Cathedrali ſepelierunt.

Bartholomæo Guidiccioni Cardinali, & Præſuli Lucenſi, juris utriuſque conſulto, & theologiæ perito, Paulo III. Pont. Max. ut gratiſſimo, ita multis, magniſque rebus, & ſignandis libellis juſtitia, & gratia aſſiduè exercitato, & cũ quiete ſtudium vitæ otiumq; appeteret, invite evecto grato totius curiæ & damno, & mærore è medio ſublato. Nicolaus Guidiccionius nepos patri, & patrue amantiſſimo; vixit ann. LXXXV. Kal. Septemb. MDXLIX. inter vivos eſſe deſiit. L.V.T.

88. ALEXANDER Guidiccionius filius Nicolai Bartholomæi Card. fratris, Patriæ ſedem aſſecutus eſt ann. 1549. die 9. menſis Januarii. Qui aliquamdiu Romæ moratus, non prius obtenti Epiſcopatus iniit poſſeſſionem, quam die 8. menſis Maji an. 1550. Lucenſe Populo præ lætitia geſtiente. Inſecuto autem anno à Card. Piſano pallio exornatus eſt. Anno 1561. Alexandri Card. Farneſii in Avenionem vice- XCI.
D legatus profectus eſt, ubi per duos annos munus illud incorruptè implevit. Lucam reverſus, ſynodos plures cœpit. Diœceſim luſtravit, pluraque condidit decreta, quibus Clerum optimè inſtitutum haberet. Eccleſias SS. Claræ, & Nicolai conſecravit, annoque 1597. S. Paulini reliquias in novam tranſtulit Eccleſiam, publicis exſtructam impenſis, quam ipſe ſolemni ritu dedicavit. Adeo piè, ſanctèque Lucenſem Eccleſiam adminiſtravit, ut Patruus Cardinalis ſuaviſſimæ memoriæ vir revixiſſe videretur; literatoſque homines excoluit diligentiſſimè, haud minus quàm olim feciſſent Alexander Epiſcopus Adjacenſis, Pauli III. aulæ magiſter, Joanneſque Fori Sempronii Antiſtes, ex Guidicciona gente viri doctiſſimi. Pauperibus, egeniſq; ſe Patrem exhibuit, eiſdemque decedens, tanquam filiis, luctum, mærorem que reliquit. Fato functus eſt anno 1605. cum omnium ferè Epiſcoporum Decanus haberetur, ſepultuſque eſt in Cathedrali, cum prius Alexandrum nepotem

ſibi jam graviter ſeneſcenti paraſſet coadjutorem. Hoc Epiſcopo, Joannes Leonardus è Decimo Luceſis ditionis caſtello, exorſus eſt inſtituere congregationem Clericorum B Virginis, obtentaque Eccleſia S. Mariæ de Corte Orlandinga, ibi futuris clericis domicilium paravit, ut communi convictu vitam exigerent. Hujus novæ ſocietatis ſtatutis pondus adjecit Clemens VIII. decrevitque, ut immediatè S Apoſtolicæ Sedi commendata ſubeſſet, additis multis aliis gratiis, & privilegiis, quibus ſuffulta poſſet ulterius progredi. Adhuc tamen Romam uſque tantum protulit fines, cum ejuſdem Alumnis idem Clemens VIII. Eccleſiam S. Mariæ de Porticu attribuiſſet, pauld inde S. Mariam de Campitello acquiſierunt. Exquiſita diligentia ni oreque urgent divinum cultum, ſacramentiſque adminiſtrandis indeſeſſam adhibent operam, non alieni à literarum cultura. Illorum aliquando Præfectus Generalis a fuit Cæſar Franciottus, cujus Chriſtianæ pietatis monumenta magno animorum fructu hoc tempore terunt mortales. Quamobrem Alexandri Epiſcopi olim poſteritas felicitati adſcribet tantum opus ad Patriæ decus, communemque Eccleſiæ utilitatem, & voluiſſe, & potuiſſe juvare.

a Dele ly ... Generalis.

XCII. 89. ALEXANDER Guidiccionius Junior filius Antonii, parruo Coadjutor adſcitus, eidem demortuo ſucceſſit anno 1600. libertatis Eccleſiaſticæ defendendæ ſtudio maximè deflagravit. Itaque civium offendit animos, coactuſque eſt diuturniori mora excedere ſede. Sed per graviſſimos principes viros b deinde compoſitis rebus, Lucam reverſus eſt, ſuamque Eccleſiam ſanctè adminiſtravit, explevitque ſuæ ætatis tres & octoginta annos; fatoque functus anno 1637 die 16. menſis Martii, apud Cathedralem excipitur ſepulchro, quod adhuc vivens Patruo Card. Patrueli antecesſori, ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus è Guidicciona gente paraverat, hoc Epitaphio.

b Præſertim Card. Bellarmino, ut ex ejus vita. Gand.

D. O. M.

Alexandro Guidicciono Nicolai F. quem preclara indoles patrua Cardinali annum agentem XXVI. in Epiſcopatu ſuffecit, vita integritas omnino labis expertem, actuoſa prudentia civium oraculum, diuturna adminiſtratio paſtoralium virtutum exemplar exhibuit preſulum imitationi, populorum felicitati. Demum amor patriæ, Sacerdotum pater, Epiſcoporum Decanus, exceſſit anno ætatis LXXXII. ſal. MDCV.

D. O. M.

Bartholomeo Cardinali Guidicciono Luc. Epiſcopo probitatis antiqua, & virtutis vera divini humanique juris ſcientiſſ. qui poſt probatam civilibus negotiis fidem, mitis ingenio ad ſacra ociatraductus, a Paulo III. Pont. Max. ad purpuram evocatus, Datarius ſignatura prefectus, major pœnitentiarius, Urbis Vicarius; eo non ſublectus Pontifici, quod nec ſuperſtee, relictis doctrina inſignibus monumentis, obiit paulo ante ipſum, tanquam morte ſuo principi prægaſtata ann ætatis LXXX. ſalutis M.D.IXL.

Alexander Guidiccionus Antonii F. Tertius utrique ſucceſſor, an. ſui Præſulatus xxxiv. inſignis memoria patruo, & patrueli, charitate conjunctiſſ. jungendus cineribus & ſepulchrum poſuit, & ſibi proprium delegit vivens. Obiit anno MDCXXXVII. ætatis LXXXIII.

Cum Alexander ſederet, Gregorius XV. nobilem Pagum S. Miniatis ad Tedeſcum, ut vocant, à Diœceſi Lucenſi diſiunxit, cum cæteris locis, Caſtelliſq; quæ Magni Etruriæ Ducis reverebantur Imperium, illumque ad preces ſereniſſimæ M. Magdalenæ Auſtriacæ in Epiſcopatum erexit, ut nulla prorſus Guidiccionii culpa facta ſit non temnenda Lucenſis ditionis diminutio.

XCIII 90. M. ANTONIUS Franciottus, Curtii filius, nobiliſſimus Lucenſis, ex Apoſtolicæ Cameræ Generali Auditore, ab Urbano VIII. Pont. Max. ad purpuram vocatus eſt anno 1637. 3. Kal. Aprilis, Lucenſiſque Præſul renunciatus. Lucam profectum, Cives mirabili applauſu, obſequioque ſuſceperunt die 25. menſ. Octobris ejuſdem anni, quippe qui augurarentur illius Galeotti Franciotti Cardinalis in Marco Antonio revicturas virtutes, quæ patriæ quondam, ac Purpuratorum Senatui olim fuerunt ornamento, & commodo. („*Eo ſe exolvit onere ipſam Sacra Pur-*
„*pura felicius ut impleret Romæ, diem ubi extremum*
„*feliciſſimè clauſit 9. Febr. 1666.*)

91. JO: BAPTISTA Raynoldus ex præcipua nobilitate Mediolanenſi, U.S. Ref. per reſignationem Card. Franciotti, ab Innocentio X. Pontif. Max. Lucenſis Epiſcopus declaratus eſt ann. 1646. die ultima Julii. Præfuit ſumma omnium laude ann. 4. Exceſſit è vita die 24. Decembris poſt ſacra ab ipſo peracta, apoplesia tactus; jacet in Cathedrali. XCIV

* Ex App. tom. 5.

92. PETRUS Rota nobilis Ravennas, ab eodem Pontifice ſummo Innocentio X. datus eſt ſucceſſor Jo: Baptiſtæ anno 1650. XCV.

A D D I T I O.

(„ *Morte ſurripitur 1657. Celebratur à Hierony-*
„ *mo Fabri in Memoriis Ravennatibus par. 1. p. 36.*

„ HIERONYMUS *Bonviſius S. R. E. Presb.* XCVI
„ *Cardinalis Patria ſua ſacrorum Princeps renuncia-*
„ *tur 28. Maii 1657. Cum tertium interfuiſſet pro cre-*
„ *ando novo Pontifice Vaticanis comitiis, ipſeque opti-*
„ *mus Senex, ſuavis, & pulcherrimi decoris non ſemel*
„ *reportaſſet plurimorū acclamationes, tandē mærenti-*
„ *bus omnibus in ſede Lucenſi mortalitatē explevit an.*
„ *1677. m. Febr. 21. Inter Senatores Patres jus habuit*
„ *ſuffragium ferendi in Congregationibus Aquarum,*
„ *Clanarum, Boni Regiminis, Cæremoniarum, Epiſco-*
„ *porum, & Regularium, Propaganda Fidei, Status Re-*
„ *gularium, & Viſitationis Apoſtolica. Omneſque ad ſe*
„ *recurrentes in omnibus ſemper benigniſſimè patroci-*
„ *natus eſt.*

„ JULIUS *Card. Spinula c è Dominis Inſula, &* XC VII.
„ *Mariana Patritius Januenſis, Sutrinus, & Nepeſi-*
„ *nus Epiſcopus, ad Lucanam deinde ſedem tranſlatus*
„ *8. Novembr. 1677. quam ſuaviſſima lenitatis ſplen-*
„ *doribus illuſtravit uſque ad ann. 1690. quo eam ſenio*
„ *gravis liberè dimiſit.*

c Vide Oldoin. Athen. Liguſ. p. ... Mand.

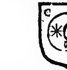
„ FRANCISCUS *Bonviſius prædicti Hierony-* XC VIII.
„ *mi nepos, ex Presb. Cardinali, Lucenſis Epiſcopus ab*
„ *Alexandro VIII. declaratus eſt die 7. Septemb. anno*
„ *1690 Deceſſit autem die 25. Auguſti an. 1700. Sepul-*
„ *tus in Cathedrali* Luc.)

„ HORATIUS *Philippus Spada Lucenſis, Ar-* XCIX
„ *chiepiſcopus Thebarum, & apud Polonia Regem Nun-*
„ *cius, tranſlatus fuit ad Eccleſiam Lucanam 15. De-*
„ *cemb. 1704. Fuit deinde à Sanctiſſ. D. N. Clemente*
„ *XI. creatus Cardinalis tit. S. Honuphrii 17. Maii*
„ *1706. & denuo tranſlatus ad Eccleſiam Auximanam*
„ *17. Januarii 1714.*

„ GINNESIUS *Calchi, Nobilis Mediolanenſis,* C.
„ *Presbyter an. 47. I. V. D. Canonicus Ordinarius Me-*
„ *tropolitana Eccleſia Mediolanenſis ad Eccleſiam Lu-*
„ *canam aſſumptus eſt 28. Maii an. 1714. Fuit antea Vi-*
„ *carius in criminalibus, deinde in Civilibus cauſis Cu-*
„ *ria Archiepiſcopalis Mediolanenſis, Vicarius capitu-*
„ *laris, & tandem generalis Em. D. Benedicti Cardin.*
„ *Odeſcalchi Archiepiſcopi Mediolanenſis.*)

Digitized by Google

LUNENSES ET SARZANENSES EPISCOPI.

LUNA Etruriæ in confinio Liguriæ ad Macræ fluminis oſtia, antiquiſſima Tuſcorum Colonis inter duodecim Civitates numerata, cujus ingentes ſuperſtant ruinæ, cum aliquot piſcatorum caſis. De condita ab Trojanis Luna, excitaque ab Octaviano Auguſto, multa fabuloſé circumferuntur. Certè ante Lucani tempora præceps ire cœperat, & labi, fœcundiſſimis candidi marmoris fodinis, quod ab eo Lunẽſem caſeum celebrat Martialis. Meminerunt Lunæ multi Scriptores, Plinius, Strabo, Ptolomæus, Liviuſque lib. 39. & 4. ubi Coloniam eò deductam notat. Lunenſis Portus celebris, de quo cecinit Silius lib. 8.

Tunc quos à niveis exegit Luna metallis
Inſignis portu, quo non ſpatioſior alter
Innumeras cepiſſe rates, & claudere pontum.

Portum hunc tanta amplitudine teſtatur Strabo, ut omnibus, quæ toto mari verſantur, navigiis excipiendis ſufficiat; nec ſolùm late, vaſtéque patere, ſed etiam tutiſſimum eſſe, quod jugis mõtium præexcelſis undique claudatur, ideoq; longiſſimum in omnes partes, & utrumq; littus, & in Sardiniam proſpectum habeat. Urbs quamquam interciderit, memoriam ejus ſervat, Ager confinalis, qui Lunigiana vulgo nuncupatur, in Genuenſium ferè ditione. Antiquæ Lunæ Civitatem, portum, ditionemque ingenioſé, & eruditè deſcripſit Hippolytus Landinellus nobilis Sarzanenſis, quod extat M. S. apud virum nobilem, & doctum Philippum Caſonem ejus nepotem, cui multa debemus. Cæterùm ex Lunæ ruderibus, vicinum Oppidum Sarzanam *a* exſtructum cenſet Volaterranus. Luna Patria fuit Eutychiani Papæ, & Martyris; Sarzana Nicolai V. qui dignitatem Epiſcopalem Lunenſem huc tranſtulit, unde Lunenſis, & Sarzanenſis Epiſcopus dicitur, Apoſtolicæ ſedi immediatè ſubjectus. Diœceſis latiſſimè patet, & plura continet Oppida. Cathedralem Eccleſiam S. Baſilii ob aeris intemperiem è ruinis Lunenſis, Sarzanam tranſtulit ad Eccleſiam S. Andreæ Innocentius III. anno 1204. 7. Kal. Aprilis anno 7. ut habetur in Regeſto Vatic. ep. 24. fol. 116. Hæc autem Cathedralis amplæ, & antiquæ ſtructuræ, Deiparam Virginem Patronam habet, duas verò dignitates, quarum prima eſt Archidiaconatus, 15. Canonicos, Præbendas Theologalem, & Pœnitentialem, nonnullos manſionarios, & Clericos. Fulget ſanguine D. N. J. Chriſti; extat ibidem ſeminarium, quatuor virorum, & unicum Monialium Monaſterium. Lunenſis Epiſcopus ex conceſſione Imperatorum, Regumque Italicorum merum, & mixtum Imperium in ipſa Sarzana, tum & Lunenſi territorio exercebat, Princeps, & Epiſcopus Lunenſis dicebatur, ut vidimus in antiquo codice pergameno ms. olim ab Henrico Epiſcopo compilato, ubi privilegia, jura, bonaq; Epiſcopatus recenſentur, à quo tum & ex aliis monumentis ſequentem confecimus Lunenſium, & Sarzanenſium Epiſcoporum catalogum.

a Seu Sarzanum, vel Sergianum, & Serzanum.

A D D I T I O.

(„ *Lunenſem Cathedralem, quam legimus S. Baſilio Lunenſi Epiſcopo intitulatam ex Diplomate Regis Berengarii elargito Odelberto Lunenſi Epiſcopo ann. 890. S. Dei genetricis, ſemperq; Virginis Mariæ dicatam comperimus. Eugenius Papa III. dum ſub immediata S. Petri protectione Lunenſem Eccleſiam excepit, ejus Titularem agnovit B. Dei genitricem Mariam; id ipſum aſſerit Innocentius III. confirmans omnia bona, & jura Lunenſis Eccleſiæ, fortaſſe potiori, primævoque Titulo adhæſit illud S. Baſilii devotione gregis acclamante ſcilicet hunc ſuum Paſtorem ibidem reconditum, & in præcipuum Patronum à Deo imploratum. Chriſtiana vero ſacra Lunam excepiſſe primis Apoſtolorum tẽporibus fert inconcuſſa traditio: Epiſcopalis vere mẽſæ annuus cenſus eſt ſc. 1800. monetæ Rom. Taxa Apoſtolici fiſci eſt 5050. ſeu 5000. Fl. Luc.*)

1. S. HABETDEUS *b* Lunenſis Epiſcopus, tẽpore Vandalicæ perſecutionis vixit, ob fidei Catholicæ defenſionem, ab Arrianis primò exilio pulſus, indeque revocatus, cum fortius Catholicam veritatem tueretur, ab ipſis captus, capite truncatus, martyrii palmam adeptus eſt. Ejus commemorationis dies celebratur 17. Februarii in Eccleſia Sarzanenſi. De quo Petrus in catal. lib. 11. cap. 59. I.

b De quo Act. SS. Febr. t. 3. p. 13.

2. S. TERENTIUS Epiſcopus Lunenſis (quem nonnulli Gallum Epiſcopum fuiſſe affirmant) cujus virtutes inter cæteras, pietas & charitas in pauperes numerantur præcipuæ. Cumque extra Urbem cum pauperibus eleemoſynam erogaret, à latronibus, magnam pecuniæ ſummam apud eum reperturos ſperantibus, impiè interfectus eſt juxta Lavantiam, qui in Macram influit, amnem. Corpus plauſtro impoſitum à jumentis indomitis, eum in locum, qui S. Terentius nominatur, delatum, ibi conditum eſt, conſtructa ibidem Eccleſia ejus nomini dicata. Ejus memoria, ut notat Ferrarius in catal. habetur 15. Julii. II.

3. VICTOR ſub Symmacho Papa vixit, interfuitque ſynodo ab ipſo Romæ celebrata an. 504. (*Et „ prius an.* 501. 502. 503.) III.

4. VERECUNDUS, 553. *c* cum Vigilio Papa relegatus. Vide Baron. IV.

c 551.

5. S. CECHARDUS, zelo fidei accenſus, pravorum hominum mores verbo, & exemplo cum reprehendiſſet, ab illis efferatis viris comprehenſus, tamdiu fuſtibus cæſus, donec emitteret ſpiritum. Paſſus eſt circa an. D. 600. (1) Cujus corpus Carrariæ in majori Eccleſia in tumulo marmoreo quieſcit, hac brevi inſcriptione. V.

Hic jacet Corpus B. Cechardi Epiſcopi Lunenſis,
Qui paſſus eſt martyrium anno DC.

Eo in loco ubi martyrium paſſus eſt extat fons in ædicula, cujus aqua febre, capitiſque dolore laborantibus uſque in hodiernum diem prodeſſe fertur. Vocatur fons S. Cechardi. Ejus memoria celebratur 16. Julii in eadem Eccleſia.

6. S. VENANTIUS, de quo S. Gregorius ad Conſtantium Mediolanenſem Epiſcopum in reg. lib. 3. epiſt. 55. *d* quem nonnulli Laudenſem Præſulem faciunt. Ferrarius 13. Octobris meminit ejuſdem Venantii Abbatis apud Sarzanam. VI.

d De hoc etiam in Canal. 50 c. Accedens.

7. S. BASILIUS Lunenſis Eccleſiæ Epiſcopus, & Tutelaris ea ſanctitate floruit, ut cum diem ſuum in pace obiiſſet 4. Kal. Novembris, eos honores, qui ſanctis deferuntur, ab Eccleſia Lunenſi promeruerit. Corpus ejus in Cathedrali (quod olim ob ejus memoriam S. Baſilii dictum) aſſervatur. Cujus acta periere. De quo hæc pauca retinet Lunenſis Eccleſia. VII.

8. S. SALARIUS ſeu Solorius, Martyrio coronatus, cujus extat in ara Lunenſis Portus inter Enyceum, & S. Terentii Caſtrum Eccleſia cum pago, quo in loco martyrio paſſus creditur, ibique præcipuè veneratur. Ejus ſolemnitas in diœceſi Lunenſi 22. Octobris habetur. De quo Petrus in catalogo. VIII.

9. LUCIUS, de eo mentio in actis S. Venerii apud Regium, cui Eccleſiam in inſula Cirni dedicavit. IX.

10. LAZARUS vixit anno 640. X.

(„ THOMAS *adfuit Concilio Rom. an.* 649. Luc.) XI.

11. SEVERUS interfuit Concilio ſub Agathone Pont. an. 680. XII.

12. LENTHECORIUS. XIII.

13. APOL-

(1) Papebrochius in Actis SS. Junii t. 3. p. 243. ubi agit de S. Cechardo, cenſet hunc non fuiſſe paſſum an. 600 ſed cum fuerit Guichelni ab Heſtingo Normanno jugulati ſucceſſor ante annum 895. circa Latomias Carrarienſes occiſum.

XIV. 53. APOLLONIUS.

XV. („PETROALDUS *enumeratur in Rom. Conci-*
„ *lio an.* 826. Luc.)

XVI. 54. * TEUDOLASIUS Epiſcopus Lunenſis anno 867. quædam bona ſua vendidit in territorio Lucenſi poſita; pretium pro remedio animæ ſuæ pauperibus erogandum mandavit, quorum bonorum partem coemit Hieremias Epiſcopus Lucenſis Ludovici Imp. an. 4. quarto idus Martii Actum Lucæ. Documentum extat in archivio Eccleſiæ Lucen.

* Ex App. tom. 5.

XVII. 55. GUALCHERIUS tempore Caroli Craſſi Imp. à quo pro ſua Eccleſia ampliſſimum privilegiũ recepit. („ *Hunc Gualcherium fuiſſe duxerim illum* „ *Præſulem, quem Haſtingus Normandorum dux capta* „ *per dolum Luca anno circiter 991. interfecerit, ut nar-* „ *rat Dodo l. 1. de geſtis Normannorum apud Collecto-* „ *res Actorum SS. Junii t. 3. p. 144.*)

XVIII. 56. ODELBERTUS Lunenſis Epiſcopus ſummam Berengarii Regis gratiam collegit, à quo confirmationem omnium privilegiorum, à Carolo Magno, aliiſque Imperatoribus Eccleſiæ Lunenſi conceſſorum obtinuit an. 900. ſequenti diplomate, quod In codice pergameno, ab annis 400. Henrici Epiſcopi opera excepto, inter cætera monumenta ejuſdem Eccleſiæ relatum eſt. Id Romam an. 1640. delatum, cujuſdam amici beneficio inſpeximus, à quo non ſolum ſequens Berengarii diploma, ſed etiam omnia alia Imperatorum, ac Pontificum privilegia decerpſi, & delibavi. Porrò diploma Berengarii folio codicis 56. deſcriptum, in hunc modum jacet exaratum.

In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, Amen.

Beringerius divina favente clementia.

Petitionibus ſacerdotum Dei juſtis rationabilibus animum noſtra pietatis . . . ut oporteat adimplere ſic egimus proculdubio beatitudinem æterna hereditatis adipiſci nequaquam ambigimus, & temporalem honorẽ facilius obtineri. Quapropter comperiet ſolertia omnium fidelium S. E. Dei noſtrorum præſentium videlicet, & futurorum, quia vir ven. Odelbertus S. Lunenſis Eccleſia Epiſcopus, qua eſt in honore S. Dei Genitricis ſemperque Virginis Mariæ dicta ad noſtram accedens majeſtatem præceptum Domni Caroli authoritateſque noſtrorum prædeceſſorum Regum noſtris ob . . tibus, in quibus inſertum fuerat qualiter ipſi memoratam Matrem Eccleſiam ſumma pleniſſima defenſione, atque immunitatis tuitione cum omnibus rebus ſibi pertinentibus ſuſceperat, eamque ex rebus ſui Imperii ſublimare ſtuduerit. pro firmitatis vero ſtudio noſtram petiit excellẽtiam memoratus Epiſcopus, ut prædeceſſorum noſtrorum authoritate noſtra roboraremus firmitate, cujus petitionis propter amorẽ divini cultus, & dilectiſſimi fidelis noſtri aures inclinantes videlicet memoratam Matrem Eccleſiam una cum ſacerdotiis, & Eccleſiis baptiſmalibus, atque oraculis, omnibuſque rebus ad eam ſedem pertinentibus ſub noſtra pleniſſima tuitione, atque immunitatis protectione ſuſcipimus, quatenus in noſtra manens defenſione nullus judex publicus, vel quilibet ex judiciaria poteſtate juſtares, aut territoria juſte, & legaliter ad eandem ſedem reſpicientia quovis modo in quocunque poſſideat loco, vel quas divina Majeſtas augere voluerit ad cauſas judiciario more audiendas, vel excutiendas nullo unquam in tempore ingredi audeat, aut fidejuſſores tollendos, aut homines ſuper terra ipſius, aut ingenuos quamquam ſervos eum manentes diſtinguendos, aut paratos Manſionaticos, aut parandos excutiendos, aut ſlicum freda, vel ullus red. . . . occaſione requirere præſumat, ſed cumque, quacumque ad jus noſtri fiſci exigi . . . omnia . . . ipſius Eccleſiæ referendas, decernentes autem, ne præcepta noſtrorum prædeceſſorum Regum, ac noſtra, & omnia ex quibus per diverſa loca memorata ſedi hactenus delegata fuerunt, ac confirmata, qui nunc à rectoribus ejus ubicumque poſſidentur deinceps per noſtram authoritatem recte, atque inconvulſe inibi permaneant, quin etiam libellos, & precarias . . . commutationes injuſta eſt dona ſtancontenatns Eccleſiaſtica dogmata capitulum S. Lunenſis Eccleſiæ emiſſa hoc noſtra authoritatis pragmatico infringimus, caſſamus, atque omnimodis evacuamus uti admodum nullum unquam in tempore obtineat vigorem, ſed tanquam non A *fuerint penitus caſſata, atque evacuata permaneat, ſancientes, ac præcipientes, ut nullus ex judiciario ordine juxta eaſdem incriptationes aliquando judicium proferat, ſed quicunque ex ipſis rebus . . . irrationabiliter aliqua inſcriptionis pagina aggreſſus, & accipere, ac dictus Stacontenatns prohibemus, temporibus maneat de ipſis . . . legem ſæpedicta Eccleſia expoliata legitima inveſtitura ad eiuſdem Eccleſiæ partem adſcribimus, nec deinceps iure proprietario iuſto, & legaliter paſſa eſt diminorationem. Si quis autem contumax, ac rebellis huius noſtræ iuſſioni contraire tentaverit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi libras centum medietatem palatio, medietatem iam ſæpedictæ Eccleſiæ Lunenſis, & ut verius credatur, & diligentius omnimodis obſervetur manu propria corroboravimus anuli noſtri impreſſione ſubter iuſſimus inſigniri.*

B *Signum Domini* *Berengarii optimi Regis.*

Beatus Cancellarius ad vicem Luituardi Epiſcopi Archicancellarii recognovit.

Datum 9. Kal. Junii, anno Incarn. Dom. 900. a *Anno vero Beringarii piiſſimi Regis XII. ind. 3. Actum Papia Civitate, palatio regio in Dei nomine feliciter. Amen.* a 891.

Hanc Eccleſiam diuturno tempore Odelbertus geſſit, cum ab an. 890. ad annum 941. de eo celebrata mentio reperiatur. Interſuit ille decreto in Eccleſiæ Lucenſis favorem à Ludovico IV. Imp. tempore Benedicti IV. Pontificis dato an. 905. Pronunciatæ etiã alterius ſententiæ à Marchione Uberto, in gratiam Contadi Lucenſis Epiſcopi an. 941. die 14. Martii, ut ſuperius vidimus, ſuum calculum adjecit. Ab hoc anno nulla ejus amplius mentio facta reperitur, quare haud paulò poſt, eum è vivis exemptum colligo. C

17. ANSELMUS anno 960. XIX

18. ADELBERTUS b ſubſcripſit privilegio erectionis Eccleſiæ Magdeburgenſis Joannis Papæ anno 968. („ *ſedit in Concil. Ravennatenſi an. 967.*) Hic Adelbertus circa annum 961. Epiſcopatum adiit, quo mors Anſelmi debuit contigiſſe, ac mox in ornanda, amplificandaque ſua Eccleſia, operam, induſtriamque ſuam collocavit. Quare ab Othone Magno Imperatore apud Montem Feretranum in loco Petra S. Leonis tunc dicto, in quo hodie munitiſſima, & inexpugnabilis Arx conſurrexit, ampliſſimum privilegium elicuit, quo ab Imperatoribus aliis conceſſa, additis aliis immunitatibus confirmata continentur, quæ anno 963. contigere, & citati codicis pagina 57. hoc tenore reperiuntur. XX

b Seu Hubertus.

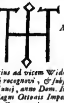
In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.

Otto divina providente clementia Imperator Auguſtus.

Sanctis Venerabilibus locis collata fidelibus non confirmamus proculdubio præſentis, & æternæ vitæ emolumentum adipiſci non habemus. Quapropter S. Dei Eccleſiæ omnium fidelium, noſtrorumque præſentium, ac futurorum ſolertia noverit qualiter Adelbertus S. Lunenſis Eccleſiæ Epiſcopus noſtram adiit celſitudinem, ut pro Dei amore, animaque noſtra remedio S. Lunenſis Eccleſia, cui præeſt, omnes cortes, plebes, res, & familias utriuſque ſexus, tam a noſtris anteceſſoribus, quam à cæteris fidelibus Deum timentibus per paginam cartarium collata ſunt, per noſtri præcepti paginam confirmare, & corroborare dignaremur, cujus precibus aſſenſum præbentes, hũc noſtrum præceptum fieri juſſimus, per quod prædicta Lunenſis Eccleſiæ omnes cortes, plebes, res, & familias utriuſque ſexus, idaſt cortem de Luna cum mercatis, & pertinentjis ſuis, cortem de Ca, cortem de Cliva cum ſua pertinentia, cortẽ de Serviliano, cortem de Lavaclo, cortẽ de Maſſa, cortẽ Biunengi, Caſtrum de Ameliam laulo, & Caſtrũ de Sarzano, Cortẽ de Pedeguiano, cortem de Carreria, cortem de Niblone, cortem de Curvaſano, cortes diſtrictus de Bardarane, D

cor-

cortes de Vecano cum caſtro Ronsiano, cortem de Ceperana com mercato, & caſtro, cortem de Cuſcagnano, cortem de Bajano, & Tecunia, cortem de Braceria, caſtrum S. Andreæ, caſtrum de Tribiano, cortem de Exlato, & cortem de Porto cum Eccleſia S. Juliana, cortem in Placentia cum omnibus illarum pertinentijs, cum omnibus cortibus, rebus, ac familijs ad eam pertinentibus confirmamus, & corroboramus, una cum caſis, ſedimimbus, campis, vineis, pratis, paſcuis ſilvis, aquis, aquarumque decurſibus, molendinis, piſcationibus, montibus, vallibus, planitiebus, alpibus, ſervis, & ancillis, adhæſionibus, & additionibus, cunctiſque rebus, ac familijs ad prædictam Eccleſiam Lunenſem pertinentibus, ut tam ipſe Adelbertus Epiſcopus, quam ſucceſſores ejus ad jus, & dominium præfatæ Eccleſiæ habeant, & teneant, firmiterque poſſideant. Præcipientes itaque jubemus, ut nullus Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, Sculdaſcio, Gaſtaldio, aut ullus Reipublicæ exactor res præfatæ Eccleſiæ invadere, aut poteſtatiue ingredi, vel manſionaticum facere teloneum, aut ullam publicam factionem functionem exigere ex rebus, & familijs ejuſdem Eccleſiæ præſumant. Si quis igitur hujuſmodi præcepti violator extiterit, ſciat ſe compoſiturum auri centum libras, medietatem Cameræ noſtræ, & medietatem præfato Adelberto Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus, quod ut verius credatur, diligentiuſque ab omnibus obſervetur manu propria roborantes annuli noſtri impreſſione ſubter inſigniri juſſimus.

Signum D. Ottonis *Magni, & Invictiſſimi Imp. Aug.*

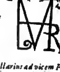
Luigerius Cancellarius ad vicem Widonis Epiſcopi, & Archicancellarij recognovi, & ſubſcripſi.

Datum xviij. Kal. Junij, anno Dom. Incarn. 963. ind. vi. anno Imperij Magni Ottonis Imperatoris Auguſti II. Actum in Monte Feretri ad petram S. Leonis.

XXI. 19. GOTOFREDIUS Marchionis Attonis filius, pronvus Comitiſſæ Mathildis, Epiſcopus Lunenſis, non minori augendæ, illuſtrandæque Eccleſiæ ſuæ zelo, quem anteceſſor Adelbertus arſiſſet, flagravit, ſummaque contentione immunitatum confirmationem novis privilegijs ab Othone II. dicto III. anno 981. obtentis conſecutus eſt; ſpeciatim verò, confirmationem ſententiæ à Gualchero Judice, Carolo Magno, ſummique Pontificis legatis, præſentibus in favorem Lunenſis Eccleſiæ contra Gunnebaldum Bobienſem Abbatem datæ comparavit. Documenti in citatum codicem relati f. 58. tenor hujuſmodi eſt.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.
Otto divina favente clementia Imperator Auguſtus.

SI petitionibus fidelium noſtrorum juſtis, & rationabilibus divini cultus amore favemus, & neceſſariis proclamationibus aures pietatis noſtræ accomodamus, & apud Deum veniam promereri, & noſtri Imperii vires non ambigimus roborari. Quapropter omnium S. Dei Eccleſiæ, noſtrorumque præſentium ſcilicet, & futurorum comperiat induſtria, quia Gottefredus S. Lunenſis Eccleſiæ Epiſcopus ad noſtram notitiam venit proclamans de pluribus ſuæ Eccleſiæ injuſtis oppreſſionibus à ſeculari, & publica poteſtate temere illatis, ita ut contempto amore, & timore Dei, & abiecta à prædeceſſoribus noſtris interdicta diſcretione in ſervos, & ancillas faciunt pertinentes ad eamdem Eccleſiam, tributa ab eis, angarias, & opera, cenſus, & donaria exigant, quod Deo odibile credimus, quia tales inſolentias apud Chriſtianos non debere fieri proculdubio ſcimus; ideoque omnium fidelium noſtrorum, tam religioſorum Epiſcoporum, quàm devotorum comitum notitia prædictas ſuperſtitiones, & importunas violentias, quas quidam nefario auſu res eiuſdem Eccleſiæ invadendo committunt, funditus ab hodierno die, & deinceps à S. Lunenſi Eccleſia abolendas, & exterminandas modis omnibus deliberamus, ſtatuimus, ut in S. Lunenſi Eccleſia nullus Comes, vel Dux, ſeu qualibet judicaria poteſtatis perſona tam in Civitate, quam in plebibus, necnon ſeu in titulis, aliiſque Eccleſiis, ac domibus, ſive ruſticis poſſeſſionibus ad eam S. Eccleſiam pertinentibus placida tenere, maſſarios, & colonos, liberos, & ſervos diſtinguere, pignorare, angariare cenſus, & reditiones, & donaria aliqua exigere præſumat, ſed cuncti homines reſidentes ſupra prædictas res S. Lunẽſis Eccleſiæ, quod legalis conditio exigat quærere ad placitum, per patronum, ſeu advocatum ſuum ad placita ducantur, ut legalis definitio finem imponat. Hæc jam in omnibus libris, & herimanis præfatæ Eccleſiæ filiis, & in eadem diœceſi commanentibus maſſariis, & colonis obſervari omnimodis jubemus videlicet, ut ab eis, nec donaria, aut redibitiones, nec pignorationes, vel iniuſtæ diſtinctiones exigantur; verum uniuſcujuſque legalis cenſura exigat, ut à patrono ſuo unuſquiſque ad placitum deducatur, ne pignorationis occaſio aditum rapinæ prædatoribus in aliquo præſtet; Inſuper etiam concedimus, confirmamus, & corroboramus, & omnino transfundimus chartarum paginam, quam præ cæteris Deum timentibus collata ſunt prædictæ Eccleſiæ, quam diligentiſſima perquiſitione, & veterum præceptorum antiqua atteſtatione ex parte regni noſtri eidem præfatæ Eccleſiæ pertinere, & quamplurima annorum curricula ab ea detineri cognovimus; confirmamus etiam in Comitatu Parmenſe corticellam, quæ dicitur Linaridum, & Eccleſiam S. Georgii poſitam in loco, qui dicitur Variano cum pertinentiis ſuis, atque Eccleſiam S. Laurentii in loco, qui dicitur Carrellia, & aliam Eccleſiam, quæ ſita eſt in loco, qui dicitur Vulpilla cum ſuis pertinentiis, Mercatum etiam in plebe S. Caſſiani, & aliud in plebe S. Stephani, necnon & omnes plebes, & curtes, Ameliam videlicet cum caſtello, & curte, una cum omnibus rebus mobilibus, & immobilibus, ſervis, & ancillis, colonis, & colonabus, aldiis, & aldiabus, cum venationibus, & piſcationibus infra ipſius Epiſcopatum terram habentibus, & confluentibus nominatum etiam Campilia, cum piſcatione, & venatione ſua. Volumus etiam, ut per liberos homines inquiſitio facta ſit de rebus prædictæ Eccleſiæ, quæ ab ea injuſte abſtractæ ſunt, quæ infra xl. & xxx. annos tenuit teneat, inveſtituram etiam in antea. Præterea confirmamus decimam vi Villarum Viuſſula, Pontilla, Valebuedulaſca, Teturano, & Rupinalia, Conſtello, quam Gualcherius S. Lunenſis Eccleſiæ ſuper Gulnebaldum Bobienſem Abbatem præſentia Caroli Imperatoris, & Legatorum S. ſedis Apoſtolicæ præjudicium vicit. Et ut hæc noſtra Imperialis inſtitutio, ac promulgata authoritas, noſtrumque confirmationis præceptum perpetuum robur obtineat iubemus, ut ſi quis contra hæc, quæ in hac pagina continentur, in aliquo agere convictus fuerit, centum libras auri optimi componere cogatur, medietatem Cameræ noſtræ, medietatem Pontifici S. Lunenſis Eccleſiæ, qui pro tempore fuerit, & ut verius credatur, diligentiuſque ab omnibus in poſterũ obſervetur, manus illud noſtræ inſcriptione annotavimus, & anulo noſtro ſubterſigniri juſſimus.

Signum D. Ottonis Imp. Aug. *Sereniſſ. invictiſſ.*

Joannes Cancellarius ad vicem Petri Epiſcopi, & Archicancellarij recognovi, & ſcripſi.

Datum 15. Cal. Aug. anno Dom. Incarn. 981. anno Regni D. Ottonis II. xxv. Imperij autem ejus xiiij. ind. viiii. Actum in Campo vici ſeliciter. Amen. Amen. Amen.

Incubuerat Gotifredo quædam lis, de quarumdã parochiarum juriſdictione cum Otberto Marchione de Maleſpinis, qui omnium illorum regionum ſupremi Domini extitere, multiſq; opibus, prædiiſq; hanc Lunenſem Eccleſiam auxere. Cumque lis compoſita, extinctaque fuiſſet, Vbertus ann. 986. qui fuit tertius Othonis III. dicti IV. cognomine Ruffi, ſequentibus promiſſis, quæ codici fol. 243. inſerta ſunt, adverſus Gotifredum ſe ſe adſtrinxit.

In nomine Domini, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti.
Tertius Otto, gratia Dei Imperator Auguſtus, anno Im-

pe-

A *perij ejus, Deo propitio, tertio, 7. Kal. Auguſti, ind. 14. Tibi Gotifrede Epiſcope S. Lunenſis Eccleſiæ, Ego Otbertus Marchio filius quondam item Otberti, itemque Marchio, qui profeſſus ſum ex natione mea lege vivere Longobardorum, propterea dixi, promitto, & ſpondeo me ego qui ſupra Otbertus Marchio una cum meos heredes tibi D. Gotifrede Epiſcope, veſtriſque ſucceſſoribus, ut amodo nullum quam tempore non habeamus licentiam, nec poteſtatem per nullum jus, ingenium, nullaque occaſione, quod fieri poteſt, agere, nec ceſſare nominative de plebibus quatuor: Una qua dicitur S. Caſſiani de Urciola, alia de Vico, tertia de Soleria, quarta de Veſſelia cũ omnibus ſuorum pertinentiis, qua ſunt ipſis plebibus de ſubregimine iam dicti Epiſcopi veſtri. Actum in Brolio de Carraria feliciter. Otbertus Marchio ſubſcripſi. Burgo Judex interfui. Ego Gerardus rogatus ſubſcripſi. Signum manus Rolandi Vicecomitis, & Joannis qui eſt à me Zeniſco Gotezoni Gregorij, omnes lege viventes Longobardorum teſtes.*

Eodem anno 986. cum lis Gotlfredo cum Aduran-
B do Azonis filio de multis bonis ad Epiſcopatum pertinentibus, quibus ille potiebatur, interceſſiſſet, cum eo conciliatus eſt. Sequens ab eo ſcriptum, qood, cum pervetuſtum ſit, quamvis incomptum, incultumque ſit, ejus ſeculi ſubagreſtis more, non injucundum tamen legentium eſſe poſſit, in eodem codice f. 242. inſinuatum hoc tenore conſpicitur.

In nomine Dom. Deiq; Salvatoris noſtri Ieſu Chriſti. Tertius Otto, gratia Dei Imperator Auguſtus, anno Imperii ejus, Deo propitio, tertio, 14. die menſis Octobris, indict. xiiij. Peto ego Adgurando quondam Azo filius quondam Rodulfi q. Bonizoni de loco Ponſano, una cum meis heredibus ad vos D. Gotefridus Epiſcopus S. Lunenſis Eccleſiæ hoc eſt medietatem res terras Epiſcopio veſtro in Geneſtitulo, & in Ponciano ſevino, Catulo, & pro aliis cateris locis uſque de ipſa res de Geniſtitulo eſt pertinente ſtans inde cum caſis, & terris, vineis, ſalectis, ficetis, campis, ſylvis, & paſcuis, diverſiſque terra, conroit plenum, & vacuum, qua cum omnia ſuper ſe habente in . . . ipſa . . medietatem juris Epiſcopio veſtro,
C *qua eſt pertinente de curia noſtra Capatiana alendi, colendi, laborandi, quam meliorandi, & ſuperſedere debeant. Ego Adeurando, vel meis heredibus, aut noſtro miſo ad habitandum, & à mandato veſtro veniamus de ipſa res ad lex faciendum, & exinde perſolvere debeam ego Adeurando, vel meis heredibus, vobis Domni Gotefredi Epiſcopi, vel ad ſucceſſores veſtros in curte veſtra Capariana, aut ad veſtro miſſo per ãnum octava de Nativitate à ficta penſione dari bonos, & expendibiles numero 24. & 14. qua debet omnia ſi aliunde aliquid minime compleverimus ad dandum, vel perſolvendum de quibus ſupra libris, aut ipſa res dimiſerimus tunc cop. Ego Adeurando, vel meis heredibus vobis Domni Gotefredi Epiſcopi, vel ad ſucceſſores veſtros pœna numero ſoldee 12. & ego Gotefredus Epiſcopus ſic repromitto, vel meis ſucceſſoribus tibi Adeurandi, vel ad tuis heredibus ſi vobis aliquid ſuper impoſita fecerimus, aut ipſas res rotollerimus pro quolibet ingenio tunc cop. ſimiliter Alid. 12. & ipſa liberaliter inter nos facti ſua maneat firmitate.*

D *Actum in curte Carraria. Signum manus iſtius Adeurandi quod hoc libello fieri rogavit.*

Adhoc ann. 986. in eo codice, aliiſque documentis Gotifredi memoria celebratur, quo verò è vita ſublatus, aſſequi oon poſſum: illi verò ſequentes reperio ſucceſſiſſe. Tranſlatum deinde fuiſſe Gotifredum ad Eccl. Brixien. nonnulli referunt.

XXII. 20. VVIDO, aliis Viridonus, vel Guido, cuius memoria privilegii ipſius Eccleſiæ ann. 1028. à Conrado Imperatore conceſſi, & in eundem cod. fol. 54. relati beneficio ad nos profluxit. Eius etiam aliod documentum anno 1039 4. Novembris meminit; altum deinde de eo ſilentium uſque ad ann. 1078. quo Guidonis fit mentio, quem ab eo diverſum exiſtimo, ac Vidonem non Guidonem reperio appellatum. Porrò privilegii à Coorado ipſi Vidoni petenti indulti ſeries ita jacet.

In nomine S. & individua Trinitatis. Conradus, Divina favente clementia, Romanorum Imp. Aug. . . Deo, qui bonorum omnium largitor, & Imperiale diadema ſuſcepimus, dignum eſt, ut & nos, noſtrorumq; procerum petitionibus libenter annuamus, eorum maxime, qui ſacra myſteria quotidie tractant, ac pro reipublica ſtatu, noſtrorumque, omniumque fidelium noſtrorum ſalute Deum inceſſanter exorant, quatenus ad agendo cateros ad noſtram fidelitatem intentius attrahamus, necnon ab aterno remuneratore pramia ſine fine manſura percipimus. Proinde omnibus S. Dei Eccleſia, noſtriſque fidelibus praſentibus pateat, & futuris, qualiter nos interventu Giſla dilecta conjugis noſtra, ac Imperatricis Auguſta, necnon D. Arbonis Archiepiſcopi, & Archicancellarii, atque Hugonis Cancellarij confirmamus Domno Vidoni Ven. Lunenſis Eccleſia Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus, & praſentem firmitatis chartulam roboramus ſua S. Eccleſia in perpetuum ſecundum pradeceſſorum noſtrorum Regum, & Imperatorum data munimina, quandam Abbatiolam Brumiada nomine in Comitatu Lunenſi ſitam una cum corticellis, titulis, ſive oratoriis, & cellis, tam in Comitatu Lunenſe, quam etiam Jaunenſe, necnon & Mutinenſe, vel Placentino, aut Laudenſe, aut etiam Volaterranenſe, ſive ubicumq; per loca poſſidetis rebus juſte, & legaliter per qualemcũque lineam, vel titulum, ſive ordinem ad iam dictam Abbatiolam pertinentibus, vel aſpicientibus cum ſervis & ancillis utriuſq; ſexus, ita ſane ut nullus Dux, Marchio, Epiſcopus, Comes, Vicecomes, Gaſtaldio, aut quiſquam publicus exactor, ſeu etiam quavis Imperii noſtri magna, vel parva perſona aliqua audeat praſcripta Eccleſia Lunenſi ſcilicet, ſuiſque rectoribus inferre moleſtiam, violentias, vel diminutionem, ſeu aliquam invaſionem de praſata abbatiola Brumiada ſita in Comitatu Lunen. & de omnibus ibi iuré pertinentibus, ſed quod a nobis roboratum eſſe omnibus patet, firmiſſimum quoque cuncto tempore perſeveret. Si quis igitur huius confirmatoris pracepti edictum temerario auſu dirumpere, vel diminuere quaſierit, auri optimi libras centum ſe compoſiturum ſciat, dimidietatem Camera noſtra, & dimidiam pranominata Eccleſia Lunenſi, ſuiſque Rectoribus quod ut verius credatur, & diligentius obſervetur manu propria corroborantes ſigillo noſtro repercuſſo iuſſimus inſigniri.

Signum D. Conra- *di Invictiſ. Imper. Aug.*

Hugo Cancellarius Vice Domini Haribonis Archiepiſcopi & Archicancellarii recognovi.

Datum anno Dom. Incarn. 1028 indict. X. 7 id. Aprilis, anno D. Conradi II. Regnantis Imperii vero 2 1. Actum Romæ feliciter

XXIII (,, *ANSELMUS Epiſcopus Lunenſis ſubſcribitur Concil. Rom ſub Nicolao II an. 1059. apud Hard. Concil. t. 6.*]

XXIV 21. GUIDO alter poſt Vidonem ſedit, quo verò anno ceperit, aſſequi oon potui; ejus ſolummodo citatus codex fol. 244. mentionem edidit; *Anno* (inquit) *ab Incarnatione Domini noſtri Jesu Chriſti 1078. XVIII. Cal Julii, ind. 1. conſtat me Beringarium de Burcivione, filium quondam Gotezionis, qui profeſſus ſum ex natione mea lege vivere Romana accepiſſe ſicut & in præſentia teſtium accepi à te Guidone Lunenſi Epiſcopo argenti denarios bonorum Papienſium libras xx. ſervitium pretium, &c.*

Fortè cum viveret Guido, eamq; Eccl. adminiſtraret Albertus Marchio Alberti dicti Ruffi filios, egregia illa donatiooe Eccleſiam Lunenſem, tot in eam collatis bonis ornavit; quæ donatio cum Marchiones Maleſpinas admodum commẽdet ex eodem codice fol. 243. excerptam inſerere placuit.

Anno ab Incarnatione D. N. J. C. 1085. menſe Junio, indict. 7. Eccleſiæ S. Mariæ ſitæ in loco Lunæ. Ego Albertus Marchio qui dicor Ruffus filius quondam itemque Alberti Marchionis, qui profeſſus ſum ex natione mea lege vivere Longobardorum offertor, & donator ipſius Eccleſiæ pp. Dixi quiſ-

quis

quis in ſanctis, ac venerabilibus locis ex ſuis aliquid contulit rebus juxta authoris vocem centuplum accipiet, & inſuper quod melius eſt vitam poſſidebit æternam. Ideoque ego qui ſupra Albertus Marchio dono, & offero à preſenti die in eadem Eccleſia pro animæ meæ, quam Patris, & fratris mei Ugonis mercede idest omnes terras, quas iſte Albertus pater meus dedit iſti Eccleſiæ, ſcilicet curtem de Camiſiano cum omnibus ſuis pertinentiis excepto Manſo de ſylva majori, quod ego dedi Gerardo de Veſaro, & excepto quantum dedi ego Azoni filio Villani, quod eſt in caſtagnete plano; nam omnes alias terras, & res dono, & offero in iſta Eccleſia, ideſt quantum Albertus de la Valle, quod eſt de Arcula tenuit in Ceſare, & quantum Gripolus de Pegazane tenuit, & quantum presbyter Teuzo, & Marettus de ferra tenuerunt, & quantum Belluttus, & Barillus de Actiliano tenuerunt ex parte patris mei, & Guidonis Marchionis, & quantum pater meus, & iſtius Guidonis tenuerunt in Carpenetulo, & quantum illi de Beblo tenuerunt ex eorum parte, & quantum filii Ruſtici tenuerunt in Valle cla, & quantum patri meo pertinuit in caſa poci & quantum Bonifacius de Ardano tenuit in Corſeciano, quod medium de quarto fuit Guidonis Marchionis in Ricco Carbonario, & quantum Mattolus de Actiliano tenuit in eodem loco ex parte patris mei, & quantum Paganus de rivo de arino tenuit in eodem loco Actiliano, & quantum Bellinus clericus tenuit, & quantum Odo filius Maſcari tenuit, & quantum Vdianus de vallecla cum ſuis conſortibus tenuit, ſicut ubique de fuerit, totum in iſta præſente offerſionis meæ chartula permaneat. Iſtam terris, & rebus de iſta curte inventum autem curtem cum omnibus ſuis pertinentiis, & iſta omnes alias terras, una cum acceſſionibus, atque ingreſſionibus ſuis, & cum omnibus ſuper habentibus .. ab hac die in eadem Eccleſia pro animæ meæ, & patris, atque fratris mei mercede, dono, cedo, & offero, & faciat exinde pars ipſius Eccleſiæ, aut cui pars ipſius Eccleſiæ dederit proprietario nomine ad uſum, & ſumptum de canonicis, qui ibi Deo, diu noctuque deſervierint, quicquid voluerint pro anima meæ, & patris, & fratris mei mercede. Equidem & ſpondeo, atque promitto ego qui ſupra Albertus Marchio, una cum meis hæredibus iſti Eccleſiæ, aut cui parti iſta Eccleſia dederit iſtam meam offerſionem qualiter ſupra in perpetuum ab omni homine difenſare; quod ſi defenſare non potuerimus, aut ſi parti iſtius Eccleſiæ exinde aliquod per quod ingenium ſubtrahere quæſierimus, tunc in duplum eamdem meam offerſionem iſti Eccleſiæ reſtituam, ſicuti pro tempore fuerit meliorata, aut valuerit ſub extimatione in conſimilibus locis Hanc enim chartulæ offerſionis meæ paginam Caro Amico notario tradidi, & ſcribere rogavi, in qua etiam ſubtus confirmans, teſtibuſque obtuli roborandam. Actum Burgo Sarzaniæ feliciter.

Signum manuum iſtius Alberti Marchionis, qui hanc chartulam offerſionis fieri rogavit.

Signum manuum Gutberti de Burcione, & Guidoni de Bibula, & Guntardi de Caricino omnium rogatorum teſtium.

Ego Charus Amicus notarius ſacri Palatii ſcripſi, poſt traditam complevi, & dedi.

XXV. 22. * LAZARUS Lunenſis Epiſcopus floruit an. 1089. memoratur in reſtauratione Templi S. Venerii, quam refert Lancellotus in hiſt. Olivetana.

* In App. tom. 5.

XXVI („ PHILIPPUS *Epiſcopus Lunenſis ſubſcripſit* „ *Bullæ Urbani II. an* 1095 *XII Kal Martii Ind.* 3. *pro mo-* „ *naſterio S. Ægidii confirmatæ in Concilio Placentino, a-* „ *pud Baluzium Miſcell. tom.* 6. *p* 382.)

XXVII. 23. ANDREAS Epiſcopus Lunenſis an. 1124. contra Marchiones Maleſpinus pro ſua Eccleſia viriliter decertavit. Extat inter ipſum, eoſdemque Marchiones initæ pacis documentum in eodem codice, f. 131. tenoris ſequentis.

In nomine Domini. Omnium Civitatum homines maximè principalium omnia civiliter, atque honeſtè agere oportet, & decet; eſt enim Civitas converſatio populi aſſidua ad jure vivendum collecti. Glorioſa igitur Civitas Luna multis dignitatibus decorata, atque ſuper univerſam Tuſciæ Marchiam caput ab exordio conſtituta, quoniam Andream Ven. Lunenſem Epiſcopum, ac homines de Epiſcopatu, necnon nobiliſſimos, atque prudentiſſimos Malaſpinam, & Vuillelmum Franciſcum Marchiones in ſuam cum gaudio receperat amicitiam, audiens, veròque cognoſcens, quod inter prædicti Epiſcopi exercitum, prædictoſque Marchiones, eorumque milites bellum factum eſt, iterumque ab utraque parte fieri præparabatur, ſuos ad illos ottimos legatos direxit, qui monerent, atque ſuaderent utrique ſupraſcriptæ parti, ut ipſam Civitatem veram illorum amicam advenirent. Contriſtabatur enim univerſa ſupraſcripta civitas de eorum diſcordia, atque inter illos pacem facere deſiderabat. Ipſi verò exaudita legatione ſtatim ipſam Civitatem advenerunt. Convenerunt itaque ad Eccleſiam S. Alexandri 60 ferè prædictæ Civitatis Conſules, multique alii cum eis ejuſdem Civitatis ex omni ordine ſapientes homines, & utriuſque ſupraſcriptæ partis diſcordiam audire volentes, illamque ab ipſis repellere, atque ipſos ad pacem reducere deſiderantes, interrogaverunt ſupraſcriptam utramque partem, ſicut prius iiſdem civibus obſides dederant, ſi ſuper eorum jam enarrata diſcordia illes arbitros eligere, eorumque arbitrio, atque ſententiæ ſtare vellent. Reſponderunt itaque prædicti Epiſcopus, prædictique Marchiones jam dictam noſtram cauſam veſtro arbitrio committimus, atque ſuper illa vos arbitros eligimus. Repromiſit itaque jam dictus Andreas Epiſcopus prædictis Marchionibus ſub pœna 100 librarum auri optimi prædictorum Conſulum de jam enarrata diſcordia arbitrio, quod protulerint, ſtare, atque ſe, ſuoſque ſucceſſores ſemper obſervare; repromiſerunt etiam ſupradicti Marchiones ſupraſcripto Epiſcopo ſub pœna 100. librarum auri optimi prædictorum Conſulum de eadem diſcordia de arbitrio quod protulerint ſtare, atque ſe, ſuoſque heredes ſemper obſervare.

His autem ita peractis Vuillelmus de Apulia ſurrexit, & ut jam dixerat pro ſupraſcriptis Marchionibus de prædicto Epiſcopo arbitris electis ita conqueſtus eſt. Audiat me quæſo univerſus conſulatus, cæteríque eidem boni homines aſſidentes, quando iſtis ad inſtantibus Marchionibus cum ſuis militibus per ſuam terram ad proximum pogium ire placuerat, qui eſt in monte, qui vocatur Caprione ad ædificandum ſuper eum caſtrum, venit eis obviam, juxta prædictum montem ad repugnandos, & vi repellendos illos prædicti Epiſcopi armatus exercitus, magnumque damnum in hominum, & caballorum occiſione eis intulit, Marchiones vero cum ſuis viribus reſiſtendo pogium ipſum tandem aſcenderunt, & in quantum poterant invito prædicto exercitu ædificare cœperunt. Unde quia prædictus Epiſcopus cum ſuo exercitu injuſte, nec antea ſicut decet Epiſcopum, Marchiones inquiſierat, jam dictum damnum eis fecit, atque multa mala eis intulit, quatenus Epiſcopus emendet, rogo vos judicare. Ex adverſo autem prædictus Epiſcopus reſpondit. Scio, & verum eſt, quia egomet inquiſivi, & rogavi illum Vuillelmum Marchionem, qui mihi fidelitatem juravit, quatenus nunquam, vel per ſe, vel cum Malaſpina prædictum pogium cauſa Caſtelli ædificandi aſcenderet dicens: ſi feceris ita recipio, tamquam ſi abſtraxeris fegatum de corpore meo; ſcio namque quoniam cauſa minuendi, & ferè Epiſcopatum meum deſtruendi hoc factum eſt; Malaſpinam vero, quia meus inimicus, nec in præſentiarum erat, non inquiſivi. Addidit autem ad hæc Maginardus de Ponto cumulo ita dicens: audite, & intelligite Conſules prudentiſſimi, nec more, nec legibus injuriam, vel damnum factum Marchionibus mandare debet Epiſcopus; palam enim in armata ad damnum, & injuriam prædicti Epiſcopi, ejuſque Epiſcopatus detrimentum, prædictum pogium non eorum proprium, imo in quo maximam partem Epiſcopus habebat, ædificare veniebant; unde moribus, & legibus vim vi pellere potuit, nec quicquam de injuria, vel damno Marchionibus facto Epiſcopus debet emendare. Interrogavit autem ſupraſcriptus Vuillelmus de Apulia dicto quam habet partem Epiſcopus in prædicto Pogio. Maginardus reſpondit; Epiſcopus enim Philippus emit partem, quam Marchio Fulco habebat in eo, & habet partem de Malnevothe, quam indicavit cum aliis pluribus ſuis rebus, Eccleſia, & Epiſcopatui S. Mariæ, & partem Marchionis Pallavicini per donationem, quæ hic adeſt. Reſpondit Vuillelmus de Apulia, quia nulli alii Eccleſia de judicate, quod fecit Malnevothe iuſtitiam fecimus, neque ſibi faciemus, quod enim Eccleſia S. Mariæ Lunenſi, vel aliis Eccleſiis, aut Epiſcopatibus de Longobardia iudicavit e die fratris, & ut demens fecit, Pallavicinus verò, aut Fulco Marchiones nullas in prædicto Pogio partes alicui dare potuerunt. Mons ille namque coloni mei, &

circa eū reſidētes, in quo prædictus Pogius eſt, ita diviſi fuerūt, ut medietatem unam per certa, & diviſa loca receperunt ad ſe invicem communiter proavus Pallavicini, & proavus Willelmi Franciſci, aliam vero medietatem . . . . . per certa, & diviſa loca receperunt ad ſe communiter proavus Malaſpinæ, & avus Athonis Marchionis, in quam partem ſine dubio prædictus Pogius totus venit, & fuit. Poſtea vero ſuprascriptus proavus Malaſpinæ & avus Athonis inter ſe diviſerunt ſuam partem, & prædictus Pogius in partem tantum proavi Malaſpinæ venit, quæ fuit. Interrogaverunt autem prædicti Conſules ipſum Willelmum, ſi ea, quæ dixerit, approbare poterat: reſpondit; faciam ſi potero: interim tamen cognoſcere volo, ſi ea, quæ dixit Maginardus de ſuprascriptarum partium acquiſitione, vera ſint. Datis igitur competentibus dilationibus, interim prædicti Marchiones quocumque modo, poſſent, prædictum Pogium eorum eſſe proprium approbarent, & ſicut ſuprascriptum eſt, in diviſum fuiſſe notificarent. Epiſcopus autem ſimiliter quacumque modo poſſet, approbaret, quam in prædicto Pogio partem prædicta Eccleſia haberet. Sexta feria igitur venientes prædicti Conſules in prædicta Eccleſia S. Alexandri cum multis ex omni ordine prædictæ Civitatis ſapientibus rurſum convenerunt; Advenerunt autem apud illos prædicti Marchiones, & prædictus Epiſcopus dicentes, & oſtendentes, qualiter ea pro quibus dilationes petierunt, approbare poſſunt. Legit itaque Maginardus Epiſcopi advocatus inſtrumentum publicè, & legitime confectum, quo apparuit Albertum Rufum, & patrem ejus Marchiones, ideſt partem, quæ eis in prædicto Pogio competebat, prædictæ Eccleſiæ S. Mariæ pro ſuorum peccatorum remedio præteritis jam 29. annis obtuliſſe, atque dediſſe. Reſpondit itaque Villelmus Marchio: Nunquam ego hoc amplius audivi, vel ſcivi. Addidit autem & Villelmus de Apulia: addixit, iterum dico, quoniam nec prædictus Albertus Rufus, nec pater eius ullam in prædicto Pogio habuere portionem. Prædictus namque Pogius, antequam ipſi naſcerentur, venit in partem, & fuit proprius totus abavi iſtius Malaſpinæ, nec iſte Villelmus Marchio partem niſi ex moderno nato iſtius Malaſpinæ in prædicto Pogio habet, hæc autem ut approbaret, quinque ante prædictos arbitros homines, ut teſtes adduxit. Ipſi vero diligenter interrogati unanimiter dixerunt prædictam diviſionem, ante tempus ſuorum avorum, ut audierant, factam eſſe, neq; aliter niſi ex auditu ſciebant: notam autem viderant, & ſciebant a retro tempore pluſquam 30. annis, ex audito vero à 100. annis inter prædictum Marchionem Malaſpinam, ſuoſque parentes prædictum Pogium per ſuos colonos poſſeſſum fuiſſe. Ex adverſo vero ex parte prædicti Epiſcopi plures venerunt teſtes, qui diligenter interrogati unanimiter dixerunt: nos & vidimus, & ſcimus, quia prædictus Pogius totus à 40. ferè annis retro, & plus ab hominibus ſuis per dictam Eccleſiam S. Mariæ poſſeſſus fuit. Prædictus præterea Pallavicinus aſſerebat quartam partem prædicti Pogii ſicut fuit avi, & patris ſui illam ſe dediſſe pro communi prædicto Epiſcopo, quia nullam diviſionem factam eſſe de prædicto Pogio, quam ipſa parvus erat defendere. Omnibus itaque ſuprascriptis, & aliis multis rationibus diligenter auditis, quoniam prædictus Epiſcopus, prædictique Marchiones ſuprascriptam cauſam nobis non tantum ſecundum leges, & jura judicaturis, ſed ſi aliter placeret, commiſerit, hujuſmodi ſupra prædictam querimoniam, & cauſa ſententiam proferimus. Medietatem igitur prædicti Pogii prædictæ Eccleſiæ S. Mariæ, ſecundum quæ audivimus, & cognovimus, judicamus; à qua invito prædictæ Eccleſiæ Epiſcopo in prædicto Pogio, quia communis eſt, prædictis Marchionibus caſtellum facere, aut aliquid ædificare nos judicando interdicimus. Volumus inſuper, firmiterque præcipimus, quoniam Epiſcopi benigniores laicis, quam laici Epiſcopis, ut mala remuneent eſſe debent pro his, quæ contra Marchiones facta ſunt, det eis prædictus Epiſcopus ſolidos mille expendibiles Lucenſis monetæ, quos ipſi dividant, ut eis placuerit inter ſe, medietatem uſque ad proximam Nativitatem Chriſti. Jubemus inſuper, ut prædicti Marchiones faciant repromiſſionem prædicto Epiſcopo quodammodo nec ipſi, nec eorum ſubmiſſa perſona medietatem prædictam Pogii prædicto Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus contendere, vel contradicere, aut aliquam moleſtiam facere habent, nec aliquod ædificium in prædicto Pogio ſine voluntate prædicti Epiſcopi, ſuorumque ſucceſſorum facere habent, & ſi ita non obſervaverint, ſint compoſituri ſuprascripto Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus pœnam auri optimi libras 100. atque omni tempore iſta promiſſio ſit ſtabilis. Item jubemus, ut ſuprascriptus Epiſcop. ſimiliter repromittat ſuprascriptis Marchionibus ſub prædicta pœna. Præcipimus igitur, ut prædicti Marchiones, hominesque ſui ſuprascriptum Pogium relinquant, atque ædificium omne caſtelli cauſa in eo factum, vel ab hominibus Marchionum ſi eis placuerit, vel ab hominibus prædicti Epiſcopi deſtruatur. Volumus inſuper atque jubemus, ut ante nos de omnibus, quæ pro hac cauſa inter Epiſcopum, & Marchiones facta ſunt, ſit finis, atque pax inter eos, & nomine pacis ad invicem ſe oſculentur. Hæc autem ſuprascripta, ut ſcriptà à prædictis Conſulibus, ſicut ſupradictum eſt à prænominatis partibus arbitris electis recognita, atque confirmata ex eorum communi conſenſu, atque mandato à Gregorio legis perito, atque prædictæ rei arbitro ordinati, & cæteris Conſulibus, & arbitris aſſidentibus præſente, atque audiente ſuprascripto Andrea Epiſcopo cum multis aliis ſuis fidelibus, necnon præſentibus, atque audientibus ſuprascripto Villelmo, atque Malaſpina Marchionibus cum multis ſuis fidelibus in prædicta Eccleſia S. Alexandri lecta, atque data fuit, anno vero Incarn. Dom. N. J. Chriſti 1124. 15. Cal. Novembris Indi. 3. His autem interfuit Pallavicinus Marchio, Ugo filius Iste, Gerardus filius bon. mem. Erimundi, Rolandus Medio, Lambardus Zebrinus de Filliſtiona, Monachus de Ragnone, Gaſarus de Foldenova, Ubertus Caſtagno, Monaſcus de Sertana, Malabocca de Trebiana, Maginardus prædicti Epiſcopi advocatus, Aldebrandus prædictæ Eccleſiæ S. Mariæ Præpoſitus, hi verò omnes cum multis aliis erant cum prædicto Epiſcopo. Cum Marchionibus verò erant Armaninus, & Ugolinus filii Comitis Gerardi de Lavagna, Sigibaldus gener Malaſpinæ, Joannes de Tantena, Ugo filius Fralini, Ugiſſione filius Fraliſſi. Gregorius de Bojano, Villelmus de Arcule, Villelmus de Apulia, Rolandinus filius Rolandi; de noſtris verò civibus aderant Villelmus filius Conetti, Salomon filius Salomonis, Falcone filius Petronis, Albertinus Faſidus filius Gerardi, Valterone filius Ugi, Aleelminus de S. Martino filius Bernfalini, Tancredus, miſſus Domini Imperatoris.

Leo gratia Dei ab Henrico Romanorum Imperatore Cæſare Auguſto Judex conſtitutus, & prædictæ cauſæ Arbiter electus prædictam ſententiam confirmando.

Idem Andreas ſubſcripſit bullæ Honorii II. Eccleſiæ Piſanæ conceſſæ anno 1126. pauloque poſt exceſſit è vivis.

24. PHILIPPUS circa annum 1130. de quo XXVIII.
mentio in bulla Alexandri III. ad favorem Eccleſiæ Lunenſis contra Monachos Arelatenſis monaſterii.

25. GOTIFREDUS Lunenſis Epiſcopus, an- XXIX
no 1137. donat Archipreſbytero plebis S. Andreæ de Carrariæ, omnia bona ſive in terris, ſive in vineis, ſive in decimis &c. perpetuo poſſidenda. Donationis tenor talis eſt, cujus exemplar affert Pennottus ex originali.

Gotefredus Lunenſis Eccleſiæ humilis ſervus.

Alberto Archipreſbytero plebis S. Andreæ de Carraria.

Fraternitatis tuæ petitioni humaniſſimæ gratanter condeſcendimus: petis namque, & indeſinenter flagitas, quatenus plebs de Carraria ad unitatem redacta, indiviſa permaneat, & clerici, qui ibidem pro tempore fuerint, in communi vita permaneant, & divinæ Majeſtati ſervire ſe ſtudeant. Quod quia ratio omninò poſtulat, nobis admodum placet, & per hanc privilegii paginam noſtra authoritate firmamus. Capellas inſuper omnes, quæcumque ſunt, vel in antea fuerint in territorio ſupradictæ plebis S. Andreæ, ordinationi tuæ, ſuorumque ſucceſſorum, quas pro tempore in eadem Eccleſia S. Andreæ Lunenſis Eccleſiæ ordinaveris, omnibus modis committimus: & ut nulla perſona in aliqua de ipſis capellis, abſque tua, ſuorumque ſucceſſorum ordinatione poteſtatem habere præſumat, omninò prohibemus. Omnia etiam quæcumque ſive in terris, ſive in vineis, ſive in aliis arboribus, ſeu in decimis & quibuſcumque rebus, quæcumque titulo jam dictæ plebi juſtè ſunt, vel in antea fuerint acquiſita, tibi, tuiſque ſucceſſoribus præſentis privilegii authoritate perpetuo poſſidenda ſancimus. Si qua igitur Eccleſiaſtica, ſæcularisve perſona contra hujus privilegii pagi-

nam temerè venire præſumpſerit, & ſecundò, tertiovè commonita congrua ſatisfactione non emendaverit, anathematis gladio ſe deputatum agnoſcat. Cunctis autem ejuſdem Eccleſiæ juſta ſervantibus ſit pax Domini noſtri JESU CHRISTI; quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmium æternæ pacis inveniant. amen. Actum in Synodo habita in Eccleſia S. Andreæ de Sarzana anno Domini 1137. 3. Nonas Junii, Ind. XV.

Ego Gotefredus Epiſcopus propria manu ſubſcripſi.
Ego Hugo Lunenſis Archipresbyter ſubſcripſi.
Ego Paſtor S. Lunenſis Eccleſiæ Præpoſitus ſubſc.
Ego Gregorius S. Lunenſis Eccleſię cantor ſubſcripſi.

Extat apud eundem alia ejuſdem Gotifredi Epiſcopi donatio prædictæ plebis, omniumque Capellarum, Jurium, & bonorum ad illam ſpectantium, facta Petro Priori S. Frigidiani Lucenſis anno 1151. ſic enim ſe habet.

In Chriſti nomine.

Breve recordationis, qualiter prope Caſtellum Meliæ, juxta flumen, quod dicitur Magra, præſentia bonorum hominum, quorum nomina ſubter leguntur, Gotefredus Dei gratia Lunenſis Civitatis Epiſcopus dedit, & ſuppoſuit Eccleſiam, & plebem S. Andreæ de Carraria Eccleſiæ, & canonicæ, & decretis S. Frigidiani, cum capellis ſuis, cum Hoſpitali montis Furculi, & cum capellis ſuis, videlicet S. Sixti, & S. Brancatii, & cum omnibus ſuis pertinentiis, & cum hoſpitali S. Leonardi de Padule, & cum duobus jugeris terræ in loco lavandario, & cum ſex jugeris terræ in loco Broilo, cum Caſſajo, quod eſt juxta plebem, & cum terra, quæ eſt juxta plebem, quæ fuit feudum Silemam, cum villa, quæ dicitur Plaula, cum omni ſuo jure, & placito, & diſtricto Item conceſſit, ut omnes homines modo habitantes in terris prædictæ plebis, aut qui in antea venerint ad habitandum de alia terra in terram ſupradictæ plebis, vel qui venerint de terris ſupradicti Epiſcopi cum ejus conſenſu, vel ſuorum ſucceſſorum ad habitandum in terris ſupradictæ plebis, quas modo habet, vel in antea habuerit, ſint liberi, & abſoluti à juriſdictione prædicti Epiſcopi, vel ſuorum ſucceſſorum, & inſuper ſupraſcriptus Gotefredus Epiſcopus promiſit obſervare omnia ſupraſcripta per ſe, & ſuos ſucceſſores Rectores ſupradictæ Eccleſiæ, & canonicis S. Frigdiani ad pœnam librarum 100. optimi argenti. Hæc acta ſunt in præſentia Oliverii, divina gratia presbyteri, & Capellani ſupradicti Epiſcopi, & Velteri de Corvaria quondam Gulielmi, Genetii quondam Rolandi, Uldicioni quondam Arcadi, Guidi, & Gulielmi germanorum quondam Rolandi, Juſti quondam Guidi, anno Dom. Incarn. 1151. 3. Nonas Decembris, ind. 15 ſupradicti homines ibi fuere.

Henricus Notarius Domini Imperatoris his interfuit, & per commandamentum prædicti Epiſcopi Gotifredi memoriæ cauſa deſcripſi.

Anno 1140. Gotiſredus ab hominibus Sarzanenſium juramentum fidelitatis recepit menſe Julio Indictione XII. Cujus exemplar legimus in citato codice fol. 184. ibidemque ſpectatur Eugenii III. diploma intuitu Gotiſredi Eccleſiæ Lunenſi conceſſum anno 1149. in quo omnia bona, & jura Epiſcopatus ſub ſua, & B. Petri protectione ſuſcepit. En Diploma.

EUGENIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Ven. fr. Gotiſredo Lunenſi Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonicè inſtitutis in perpetuum.

IN eminenti ſedis Apoſtolicæ ſpecula diſponente domino conſtituti, & injuncto nobis Apoſtolatus officio fratres noſtros Epiſcopos debemus diligere, & Eccleſiis ſibi à Deo commiſſis ſuam juſtitiam conſervare. Ea propter ven. frater noſter in Criſto Gotifrede Epiſcope tuis juſtis poſtulationibus debita benignitate gratum impertientes aſſenſum B. Dei genitricis, ſemperq. virginis Mariæ Eccleſiam de Luna, cui Deo authore præeſſe dignoſceris, ſub B. Petri, noſtraque protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus; ſtatuentes ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regũ, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis nominibus duximus exprimenda. Plebem S. Stephani de Unſilia cum capella de vallechia, & aliis capellis ſuis, plebem S. Viti de Caſtello Agnulfu, plebem de Maſſa, plebem de S. Vitale, plebem S. Laurentii de monte Libero plebem de Carraria, plebem S. Marię de Sarzana, plebem S. Andreæ de Sarzana, plebem S. Stephani de Cerreto, plebem de S. Venerio, plebem de S. Vectiano, plebem de Marnaſco, plebem S. Petri de portu Veneris, plebem de Ceula, plebem de Rubiano, plebem de Cornia, plebem de Pignone, plebem S. Andreæ de Caſtello, plebem de Bollano, plebem S. Petri de Caſtello, plebem S. Laurentii, plebem de Offiano, plebem S. Cipriani de Capite pontis, plebem de Viano, plebem de Soleria, plebem S. Pauli, capellaniã S. Mariæ de Pugnano, Eccleſiam S. Margaritæ de Caſtro Verucula, Eccleſiam S. Michaelis de Saxo Albo, plebem de S. Criſpiano, plebem de Venelia, plebem de Bagnione, plebem de Vico, plebem de Tarano, plebem S. Caſſiani de Verteola, plebem de Vigniola cum omnibus capellis ſuis, quas juſtè, & canonicè poſſidetis. Decernimus verò, ut nulli hominum liceat præfatam Eccleſiam temerè perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, aut oblata retinere, minuere, aut aliquibus fatigationibus, vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum pro quorum gubernatione, & ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis Apoſtolicæ authoritate. Si qua igitur &c. Amen. Amen. Amen.

Ego Eugenius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Conradus Sabinus Epiſcopus.
Odo Diaconus Card. S. Georgii ad Velum Aureum.
Gregorius Diaconus Card. ſancti Angeli.
Octavianus Diac. Cardi S. Nicolai in Carcere Tulliano.
Joannes Diaconus Card. Sanctæ Mariæ Novæ.
Ubaldus presb. Card. tituli SS. Jo. & Pauli.
Guido Diaconus S. Laurẽtii, & Damaſi presb. Card.
Julius presb. Card. S. Marcelli.

Datum Piſis per manum Guidonis S. R. E. Diaconi Card. & cancellarii 3. Idus Novem. Ind. 12. Incarn. Dom. anno 1149. Pontif. vero D. Eugenii Papæ III. an. 4.

In eundem modum, iiſdemque penè verbis Eugenii privilegium, inſtante Gotiſredo Epiſcopo, & jura Lucenſis Eccleſiæ confirmat Anaſtaſius IV.

Datum Laterani per manum Rolandi S. R. E. presb. Card. & Cancellarii 15. Kal. Aprilis ind. . . . Incarn. Dom. anno 1153. Pontificatus vero Domini Anaſtaſii IV. Papæ anno 1. ſubſcriptiones ſunt ſequentes.

Ego Anaſtaſius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Timaeus Tuſculanus Epiſcopus.
Odo Diac. Card. S. Georgii ad Velum Aureum.
Rodulphus Diac. Card. S. Luciæ in Septiſolio.
Gregorius Diac. Card. S. Angeli.
Guido Diac. Card. S. Mariæ in Porticu.
GG. presb. Card. tit. S. Callixti.
FF. Ubaldus presb. Card. S. Praxedis.
Manfredus presb. card. tit. S. Savinæ.
Aribertus presb. Card. tit. S. Anaſtaſiæ.
Bernardus presb. Card. tit. S. Clementis.
Henricus presb. Card. tit. SS. Nerei, & Achillei.

26. ANDREAS. Anno 1160. XXX.

27. RAYNERIUS vivebat anno 1168. XXXI

28. PIPINUS* de Arrighis nobilis Piſanus ab Alexandro III. conſecratus hujus Eccleſiæ Præſul, memoratur anno 1170. 21. Auguſti, in permutatione quorumdam bonorum ſui Epiſcopatus. XXXII.

* Ex App. t. 2.

29. ALEXANDER (1) adfuit in Concilio Laterano ſub Alexandro III. anno 1179. ubi ſubſcriptus invenitur inter Epiſcopos Provinciæ Ravennatenſis. Obiit eodem anno. XXXIII

30. PETRUS anno 1183. in Germania Apoſtolicus Nuncius una cum Joan. presb. Card. Legato corpus S. Aymonis Epiſcopi Colonienſis de tumulo elevavit, in quo per octo ſupra cẽteſimum annum quieverat; de quo Godeſridus monachus in Chronicon apud rerum Germanicarum Scriptores tomo 3. Petro XXXIV.

(1) Hic ex accurata Concilii Lateranenſis inſpectione patet Ughellum, atque hunc incautè ſecutum Lucentium deceptos. Edidit in tom. 12. ſui Spicilegii Lucas D'Achery, atque ex eo Harduinus in noviſſima Concil. editione tom. 6. par. 2. ejuſdem Concilii ſupplementum, in quo habentur nomina Epiſcoporum, qui eidem interfuere. Atque è Lunenſi cathedra in illo ſediſſe legitur PETRUS Lunenſis Epiſcopus, adnumeratus inter Patres Romanæ Provinciæ. Alexander verò ab Ughello relatus, atque inter Præſules Ravennatenſis Provinciæ adſcriptus ibi dicitur mendosè LURENSIS Epiſcopus; ſed adjudicandus Livienſi potius ſeu Forolivienſi, quæ Ravennati paret, quam Lunenſi, quæ & in alia cenſetur Provincia, & Petrum ad idem miſerat Concilium.

A

confirmat Alexander IIII jus benedicendi Abbatem S.Capraſii Arelenſis Monaſterii ſequenti diplomate ex citato codice deſumpto.

ALEXANDER EPISCOPUS Servus Servorum Dei.

Ven. fratri Petro Lunenſis Eccleſiæ Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

CUm univerſa, quæ a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus deciſa ſunt, & ſcripti munimine roborata, noſtra quoque debent authoritate firmari, ut recidivum in poſterum pati non poſſit a ſede Apoſtolica controverſia jam ſopita. Ea propter ven. in Chriſto frater Petre Epiſcope ſententiam a prædeceſſore noſtro felicis memoriæ Lucio Papa ſuper controverſia, quæ inter prædeceſſorem tuum bo. mem. Gotefredum Lunenſem Epiſcopum, & Monachos S.Capraſii Arelenſis de ſubjectione ejuſdem Abbatiæ, atque benedictione Abbatis, & conſecratione Monaſterii promulgata eſt, authoritate Apoſtolica confirmamus, & ratam habemus, perpetuis temporibus decernimus permanere, quæ utique talis noſcitur extitiſſe. Monachi quidem S.Capraſii de Arula electum ſuum bo. mem. Cæleſtino præſentaverunt, & occaſione cujuſdam privilegii, quod à felicis recordationis PP. Innocentio noviter adquiſierant, ipſum ab eo in Abbatem inſtanter poſtularunt, quod tu audiens frater Epiſcope in ejuſdem prædeceſſoris noſtri præſentia aſſeruiſti monaſterium ipſum Lunenſi Eccleſiæ, & tibi ſubjectum hactenus extitiſſe, & Abbates qui deceſſerant prædeceſſorem tuum Philippum, qui gravi corporis infirmitate depreſſus, Epiſcopale Officium explere non poterat, à Bernardo tunc Parmenſi Epiſcopo benedictum, monaſterium ipſū conſecratum eſt. Quod quidem iidem monachi denegabant, & tu ad agendū ſuper hoc imparatus veneras, idem prædeceſſor noſter electum ipſum benedicere noluit, ſed tam tibi, quam eiſdem monachis diem præfecit, ut tunc utraque pars S. Apoſtolicæ Sedis conſpectui ſe præſentaret, et juſtitiā ſuam per idoneos teſtes, ſive per authentica inſtrumenta oſtenderet, iterum ab eodem prædeceſſore noſtro, ſicut Domino placuit, viam .... ingreſſa. Nos qui licet indigni Domino diſponente ſibi ſucceſſimus ... ſtatuto termino, utraq; pars noſtro ſe conſpectui præſentaſſet, cauſā ipſam hinc inde diligenter audivimus, & per fratres noſtros ſtudioſe examinavimus. Monachi ſiquidem nec ſcripta, nec teſtamenta nec aliquid quod ratione ſubnixū foret, niſi præfatū privilegiū prætendebant. Tu vero frater Epiſcope duos nobis teſtes idoneos Archipresbyt. S. Moderni de Sato Sechetinum nomine, & Abbatē Ceperanæ eodem nomine nuncupatū nobis repræſentaſti jurare paratos, quod præfatus D. Parmenſis Epiſcopus rogatus, & poſtulante Philippo Lunenſi Epiſcopo, monaſterium ipſum conſecravit, & Abbatem benedixit. Habito itaq; fratrum noſtrorū conſilio, juramentum eorum recepimus, atq; benedictionem Abbatis, & conſecrationem monaſterii tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & Eccleſiæ Lunenſi adjudicavimus, & contra quæ idem Philippus, & alii prædeceſſores tui in eodem monaſterio habuiſſe noſcūtur. Si vero ipſi Monachi quolibet tempore libertatem ſuam per alia authentica privilegia, vel alias evidentes rationes oſtendere poterunt, ſilentium eis non imponimus. Apoſtolica igitur authoritate ſtatuimus, ut nulli de cætero liceat te, vel ſucceſſores tuos ſuper hac ipſius adjudicatione, temerè inquietare, ſeu quamlibet moleſtiam, vel injuriam arrogare de benedictione ſanè Abbates prædicti loci, quam & dum veneris annuimus, impendimus, & privilegio eidem indulto nullum tibi, & Eccleſiæ tuæ imposterum volumus præjudicium provenire. Si quis autem &c. Amen amen amen.

B

Ego Alexander catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Vbaldus Hoſtienſis Epiſcopus.
Jacinthus card. ſanctæ Mariæ in Coſmedin.
Ardicio Card. S. Theodori.
Laboras Diaconus Card. S. Mariæ in Porticu.
Raynerius Diac. Card. S. Georgii ad Velum Aureum.
Gratianus Diac. Card. Ss. Coſmæ, & Damiani.
Jo. Diaconus Card. S. Angeli.
Raynerius Diaconus Card. S. Adriani.
Matthæus S. Mariæ Nova Diac. Card.
Bernardus Diac. Card. S. Nicolai in carcere Tulliano
Jo. Presb. Card. Ss. Jo. & Pauli tit. Pamachii.
Jo. presb. Card. tituli S. Anaſtaſiæ.
Jo. presb. card. tit. S. Marci,
Theodinus presb. card. S. Vitalis tit. Veſtinæ.
Petrus presb. card. tit. S. Suſannæ.
Petrus presb. card. tit. S. Griſogoni.
Cinthius presb. card. tit. S. Cæciliæ.
Ug. presb. card. tit. S. Clementis.
Arduinus presb. Card. tit. S. Crucis in Hieruſalem.
Matthæus presb. Card. S. Marcelli.

Dat. Laterani per manū Alberti S.R.E. presb. Card. & Cancell. 7. Kal. Maii ind. 12. Incarn. Dom. anno 1179 Pontificatus vero D. Alexandri PP. III. anno ejus 20.

Non contentus Petrus, Eccleſiam ſuam ampliſſimo privilegio ab Alexandro comparato fulciviſſe, voluit etiam illud à Friderico Ænobarbo jam cum Eccleſia in gratiam reverſo confirmari: quod anno 1183. verbis ſequentibus ex dicto codice fol. 304. depromptis, eſt aſſecutus.

Fridericus divina favente clementia Romanorum Imperator Auguſtus.

Cum ex officio Imperatoriæ Majeſtatis à Deo nobis credito univerſis Imperii fidelibus teneamur gratiæ noſtræ ſubſidium impendere, principibus noſtris, & præcipuè Eccleſiaſticis, quorum fides ſedula devotione nobis eſt obnoxia, & quorum operis exhibitio ſinceræ dilectionis affectum probat in eo debitores nos eſſe, clementer cognoſcimus, ut quanto honeſtate morum, & fidei ſinceritate clarius eluceſcunt, tanto liberalius conſueta benignitate eſſe ſtudeamus eis, & prodeſſe. Notum igitur facimus univerſis Imperii fidelibus, tam præſentis ætatis, quam ſucceſſuræ poſteritatis, quod nos dilectum, ac fidelem noſtrū, familiarem que amicum ſcilicet Petrum Lunenſem Epiſcopum ob intuitum ſinceræ dilectionis, & conſtantiæ fidei illibatæ, quam erga perſonam noſtram, & coronam Imperialis Excellentiæ gerit, intimis animæ præcordiis amplectentes ad rationabiles, & honeſtas preces, ac petitiones ſuas favorabiliter inclinati comitatum Lunenſem cum omni integritate honoris ſui, & ripam Lunenſis portus, & portus Ameliæ, & pedagium ſecundum quod habere conſuevit, ei concedimus, ſtatuentes, & imperiali authoritate firmiter inhibentes, ut nullus Dux, nullus Marchio, nullus Comes, nullus Capitaneus, nulla poteſtas, nullumve commune, nulla denique perſona humilis, vel alta, ſecularis, vel Eccleſiaſtica hanc noſtræ conceſſionis, & confirmationis paginam audeat violare, nec aliquibus injuriarum calumniis ſeu damnis attentet infeſtare. Quod qui fecerit Majeſtati noſtræ 10. libras auri puri pro pœna componat, dimidium fiſco Imperialis Cameræ, & reliquum Epiſcopo Lunenſis Eccleſiæ. Hujus rei teſtes ſunt.

C

Ioannes Anagninus tit. S. Marci presb. Card.
Villelmus Aſtenſis Epiſcopus.
Anſelmus Cumanus Epiſcopus.
Godefridus Imperialis Aulæ cancellarius.
Otto Dux Bavariæ.
Fredericus Dux Sueviæ filius noſter.
Bertoldus Marchio Iſtriæ.
Comes Henricus de Dies.
Comes Theopoldus de Leſchemunde.
Rodulphus camerarius, & alii quam plures, tam clerici quam laici.

D

Acta ſunt hæc anno ab Incarn. Domini 1183. Ind. 1. Regnante D. Frederico Romanorum Imperatore glorioſiſſimo anno Regni ejus 32. Imperii verò 29. Datum Conſtantiæ 2. Kal. Julii.

Longe etiam magnificentius privilegium idem Petrus ab eodem Friderico retulit, non iis ſolummodo, quæ ab aliis Imperatoribus ipſius Eccleſiæ indulta fuerant, confirmatis, verùm etiam majores alias immunitates, exemptioneſque, ſequenti diplomate, in citatum codicem fol. 383. relato, eſt conſecutus.

In Nomine S. & Individuæ Trinitatis. Fridericus Divina favente clementia Roman. Imperator Auguſtus.

Majeſtatem Imperialis excellentiæ decet circa ſacri Principes Imperii ſanè diſcretionis pariter, & dilect. habere conſtantiā, ut liquidè conſideratis uniuscujuſq; meritis non ſolum proſperitate eorum quietem, & pacem provideat, verum etiam devotione ſinceritatis eorum

pen-

penſata honoribus ipſorum, & augmentis dignitatum libenter intendat, & quorum fidei officioſa ſedulitate multos antecellit principali favore ſpecialis gratia multos anteire poſſit. In quorum numero digne computantes dilectum, ac fidelem noſtrum Petrum ven. virum Lunenſem Epiſcopum ſobria morum honeſtate decenter illuſtratum, ſcientiaque litterarum pariter, & Chriſtiana Religionis cultu merito venerandum juſtis, favorabilibuſque petitionibus ſuis facilem præbuimus aſſenſum, ſperantes in examine judicis etiam precibus ſuis, Eccleſia ſua juvari. Ea propter cognoſcat tam præſens ætas fidelium Imperii quam ſucceſſura poſteritas, quod nos ad imitationem prædeceſſorum noſtrorum dominorum Regum Imperatorum Eccleſiam Lunenſem, & perſonam prædicti ven. Epiſcopi, & omnia tam Epiſcopatus, quam Eccleſia bona, quæ nunc habet, vel in poſterum authore Domino canonice poterit obtinere ſub protectione defenſionis noſtræ ſuſcipimus, & nominatim Civitatem Lunenſem cum foſſatis, & ſuburbiis, & ſuburbanis ſuis, cum ripa, & theloneo, atque mercato, banno, & pedagio, juſtitia, atque guidatico alavello, & per totam terram Epiſcopatui eidem, & Eccleſiæ attinentem, & plateam, quæ eſt inter murum Civitatis, & mare, ædificium quod circulum vocatur, aut arena, comitatum etiam Lunenſem totum in integrum, caſtra etiam quæ ad Lunenſem Eccleſiam ad comitatum pertinent, curtem videlicet guidengam, quæ torvaria dicitur, & quicquid in burgo de brancalliano ad jus Lunenſis Eccleſiæ pertinet, caſtrum de ſtrectoria cum diſtrictu, & pertinentiis ejus, & quidquid in Caſtro Aginulphi ad ſupradictam Eccleſiam pertinet, caſtrum Campiliæ, & curtem Carrariæ cum alpibus, lapidicinis etiam marmorum cum montibus, nemoribus, terris, pratis, paſcuis, aquis, aquarumque decurſibus, plenum, & vacuum cum herbatico de curtis, piſcariis, venationibus, curtem etiam quæ ſupra Lunam dicitur, Maſſa cum herbatico de Azzone, & alias villas, quæ ad ipſam curtem pertinent, nemus vallis majoris, caſtrum de Sarzana cum curte, & diſtrictu ſuo, & villas quæ ad ipſam curtem pertinent, & herbaticum ejuſdem curtis burgi de Sarzana, & juſtitiam ejus, & mercatum, bannum, & decretum, quartam partem caſtri de brina, & caſtrum de falcinello cum pertinentiis ſuis, caſtrum de caprelliola, cum curte, & pertinentiis, & piſcatione, burgum S. Stephani cum mercato, banno, juſtitia, diſtrictu, piſcationibus, caſtrum de Bolano cum burgo, mercato de Cepperana cum omni curte, & diſtrictu herbatico, & pertinentiis ſuis, caſtrum de Sivenia cum omni curte, & pertinentiis, burgum de Panularmo, jus etiam quod ipſe Epiſcopus, vel anteceſſores ſui in homines, & loco de Bruniade, & pertinentiis ſuis præſertim in obſervatione treguæ, & pacis habuerunt, quem ubique locum ex tenore privilegiorum prædeceſſorum noſtrorum Imperatorum, & Regum Caroli ſcilicet, Othonis, & Berengarii, Ludovici, Conradi Regis, & Conradi Imperatoris, & aliorum aperte cognovimus in Lunenſi comitatu conſiſtere eis, & ſucceſſoribus ſuis Imperiali authoritate confirmamus; nihilominus quoque caſtrum de Terblano cum fodro, & pertinentiis ſuis, & caſtrum de Amolia cum curte diſtrictu, portu, venationibus, piſcationibus, & herbatico ejuſdem curtis, montem de Caprione, locum qui dicitur Particella, & montem Illicis cum portu, & piſcatione ſua, cuncta quoque animalia, quæ per terram, & diſtrictum ſuum tranſeunt, caſtrum de Pozanello cum curte, & diſtrictu, & venatione ſua, caſtrum Soleriæ cum curte, & diſtrictu ſuo, villis & pertinentiis ſuis, locis, & villam quæ dicitur S. Terentii, caſtrum de Reniano cum curte, & pertinentiis ſuis, caſtrum Montis Floris cum pertinentiis ſuis, caſtrum de Maliano cum pertinentiis, caſtrum de Sagarſio cum pertinentiis ſuis, caſtrum de Longia cum pertinentiis, & territorio, partem caſtri de Maviaſio cum omnibus aliis bonis ejus eadem Imperiali authoritate ipſi Epiſcopo, & ſucceſſoribus ſuis confirmamus ſalva in omnibus Imperiali juſtitia. Statuentes, & Imperiali authoritate ſancientes, ut nullus Dux, nullus Marchio, neque comes, nulla civitas, nullum commune, nulla denique perſona humilis, alta, ſecularis, vel Eccleſiaſtica hanc noſtræ majeſtatis paginam audeat violare, nec aliquibus in iis calumniam, ſeu damnū præſumat abſentare, quod qui fecerit in ultionem temeritatis ſuæ componat 100. *libras auri, dimidium Imperiali Cameræ, & dimidium injuriam paſſis. Hujus rei teſtes ſunt.*

Vuillelmus Aſtenſis epiſcopus.
Hildebrandus Vulterranus epiſc.
Bonifacius Novarienſis epiſc.
Fridericus præpoſitus de Argentina.
Comes Sepaldus de Lechilgemunde.
Comes Sion de Spancheim.
Rodulphus Camerarius.
Exelinus de Huvaro.
Otto Novellus.
Placentinus Judex.
Oddobellus Judex Mediolanenſis.

Signum Friderici Domini Romanorum Imperatoris invictiſſ.

Ego Getefredus Imperialis Aulæ Cancell. vice Philippi Colonienſis Archiep. & Italiæ Archicanc. recogn.

Acta ſunt hæc anno Dominicæ Incarn. MCLXXXV ind. 3. regnante D. Friderico Romanorum Imp. glorioſiſſimo, anno regni ejus 33. Imperii vero 31. Datum in Caſtro S. Miniati 4 Kal. Auguſti feliciter. Amen. Amen. Amen.

31. ROLANDUS anno 1191. Quo anno ab Henrico VI. Imperatore, eorum confirmationem elicuit, quæ ab ipſius patre Friderico, prædeceſſori ſuo Petro fuerunt conceſſa. Quæ cum iiſdem verbis exarata ſit, ſolummodo teſtium multorum, qui interfuere ſubſcriptiones referemus ex eodem codice fol. 61. XX XV.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinit.

Henricus VI. Divina favente clementia, Romanorum Rex ſemper Auguſtus. Regiæ Celſitudinis, &c. rogatu Rolandi Venerab. Lunenſis Epiſcopi omnia, &c. ſicut in privilegio Friderici continentur. Hujus teſtes ſunt Godefredus Patriarcha Aquilejenſis, Otto Friſingenſis Epiſcopus, Bonifacius Novarienſis Epiſcopus, Conradus Dux, Derontiba, Petrus Præfectus Urbis, Robertus de Durne, Eraſmus de Bulerben, Henricus Teſta Mareſcallus, Henricus Camerarius, Ildebrandinus, Joſeph, Lotharius Judex de ſancto Geneſio, & alii quamplures.

Signum ✝ Henrici VI. Romanorum Regis invictiſſ.

Ego Diter. us Imperialis Aulæ Cancellarius vice D. Philippi Coloniæ Archiep. totius Italiæ Archic. recogn.

Acta ſunt hæc D. incarn. 1191. *Indict.* 4. *regnante D. Henrico VI. Romanor. Rege glorioſiſſ. an. regni ejus xxii.*

Datum Lateran per manum Magiſtri Henrici Imperialis aulæ prothonot. 8. Kal. Martii feliciter.

32. PHILIPPUS, anno 1196. XX XVI.

33. GUALTERUS, ſive Vualterus a, utroque modo legitur anno 1198. Extant conſtitutiones pro bono regimine oppidi Sarzanenſis ab ipſo factæ ann. 1200. Sequenti anno conceſſit Eccleſias S. Andreæ, & S. Baſilii cum pertinentiis ſuis Capitulo Lunenſi, Cathedralemque antiquam ab eadem Eccleſia S. Baſilii ad S. Andream tranſtulit, auctoritate Innocentii III. anno 1204. ut habetur in regeſto Vaticano. Datum 7. Kalend. Aprilis anno 7. fol. 116. epiſt. 24. Numerum Canonicorum ad 16. redegit anno 1206. cui confirmavit omnia jura, & bona Lunenſis Eccleſiæ, nec non conventiones, & permutationes inter ipſum Gualterum, ac Canonicos Lunenſes, Innocentius III. an. 1202. ut in ſequenti diplomate ab eod. codice deſumpto. XX XVII.

a De quo Oldoinus in Athen. Liguſtico. Mand.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Ven. fratri noſtro Gualtero Lunenſi Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

IN eminenti ſedis Apoſtolicæ ſpecula, &c. Ea propter ven. frater in Chriſto Gualtere Epiſcope tuis juſtis poſtulationibus debita benignitate gratum impertientes

aſſenſum B. Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ Eccleſiam Lunenſem, cui Deo authore præeſſe dignoſceris, ad exemplar felicis recordationis Eugenii PP. prædeceſſoris noſtri ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Statuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona, eadem Eccleſia in præſentiarum juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis nominibus duximus exprimenda. Plebem S. Stephani de Vnſilia cum capella de Vallechia, & aliis capellis ſuis, plebem S. Viti de caſtello Aginulfi, plebem de Maſſa, plebem de S. Vitale, plebem S. Laurentii de Monte libero, plebem de Carraria, plebem S. Mariæ de Serzana, plebem S. Andreæ de Serzana, plebem S. Stephani de Cerete, plebem de Amelia, plebem de Treblano, plebem de Arcula, plebem de S. Venerio, plebem de Ceula, plebem de Rubiano, plebem de Coraja, plebem de Pignone, plebem S. Andreæ de Caſtello, plebem de Bollane, plebem S. Petri de Caſtello, plebem S. Laurentii, plebem de Offiano, plebem S. Cipriani de capite pontis, plebem de Viano, plebem de Seleria, plebem S. Pauli, capellam S. Mariæ de Pugnano, Eccleſiam S. Margaritæ de caſtello Vernula, Eccleſiam S. Michaelis de Saxo albo, plebem de Creſpiano, plebem de Venelia, plebem de Bagnone, plebem de Vico, plebem de Turrano, plebem S. Caſſiani de Urceola, plebem S. Alexandri ad Ponte Trenuſio, plebem de Vignola, cum omnibus capellis, quas juſtè, & canonicè poſſidetis, Burgum de Aventina cum capellis, & aliis pertinentiis ſuis, ad has conventiones, & permutationem tam in Eccleſiis, quàm aliis inter te, & dilectos filios Canonicos Lunenſes initam . . . . ſine pravitate provide facta, & ab utraque parte ſponte receptas, & pacifice habenus conſervatas in ſcripto authentico continentur authoritate Apoſtolica confirmamus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum pro quorum gubernatione, & ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis Apoſtolicæ authoritate. Si qua igitur &c. Amen. Amen. Amen.

Ego Innocentius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Octavianus Hoſtienſis, & Veletrenſis epiſc.
Petrus Portuenſis, & S. Ruſinæ epiſc.
Joannes Albanenſis epiſc.
Gratianus SS. Coſmæ, & Damiani diacon. Cardin.
Gregorius S. Georgii ad velum aureum diac. card.
Hug. ſancti Euſtachii diac. card.
Matthæus ſancti Theodori diac. card.
Petrus tit. ſanctæ Cæciliæ presb. card.
Jordanus S. Pudentianæ, tit. Paſtoris, presb. Card.
Guido S. Mariæ Tranſt. tit. S. Callixti presb. Card.
Ugo presb. card. ſancti Martini Equitii.
Centhius tit. S. Laurentii in Lucina presb. Card.
Joannes tit. ſanctæ Priſcæ presb. card.
Gregorius tit. ſancti Vitalis presb. card.
Benedictus tit. ſanctæ Suſannæ presb. card.

Datum Laterani per manum Blaſii Archiepiſcopi Turritani Nonis Martii, indict. 6. Incarn. Dom. anno 1202. Pontificatus vero D. Innocentii PP. III. anno 6.

Pervenit Gualterus ad annum 1212. quo è vivis ſublatus eſt, Præſul æterna memoria dignus.

XXXVIII 34. MARZUCCHUS, ſeu Marzinus ſucceſſit Gualtero anno 1213. quem Conſtantinus Abbas Cajetanus familiæ Cajetanæ Piſanæ attribuit. At in monumentis Lunenſis Eccleſiæ, citatoque codice, quo plures viſuntur Marzucchi memoriæ, nulla habetur de familia mentio. Prima ejus occurrit an. 1214. in quo contra Sarzanenſes ſibi rebelles viriliter ſe geſſit, eoſque ad obedientiam compellit. At inde iterum orta diſcordia prudenti conſilio, homines ad compoſitionem excitavit. Extat compromiſſio facta à Marzuccho Epiſcopo, & Conſulibus Sarzanæ in nobilem virum Bandinum Cajetanum Piſanorum judicem de omnibus controverſiis ann. 1219. 8. id. Martii, qui paulò poſt ad favorem Epiſcopi ſententiam tulit. Unde à Conſulibus, hominibuſque Sarzanæ eodem anno juramentum fidelitatis accepit, quod legitur in eodem codice pagina 150. Arelenſis Monaſterii, Eccleſiæ Lunenſi ab Innocentio III. in perpetuum uniti, ſequenti confirmatione Honorii III. jura protexit ad majorem facti firmitatem. Diploma eſt tale, ex eodem codice.

HONORIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Venerabili fratri Marzino Lunenſi Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

AMpla Divino munere manus Apoſtolicæ Sedis hos humiliat, hos exaltat, his ſuperflua ſubtrahit, aliis neceſſaria ſubminiſtrat; ipſa enim tanquam mater omnium generalis cum perſonarum merita, & temporis, & loci qualitatem attendat, hos honorat, immo ſæpius honorem oneribus, & onus honore compenſat, & onerat honoratos, & oneratos honorat. Hac ſiquidem ratione felicis memoriæ Innocentius Papa prædeceſſor noſter inductus ſpecialem gratiam, quam ad perſonam bo. mem. Gualterii Lunenſis Epiſcopi ſuis exigentibus meritis, & propter ipſum ad Eccleſiam Lunenſem gerebat attendens, & volens ipſius Eccleſiæ utilitati conſulere, de communi fratrum conſilio Monaſterium Arelenſe, quod ad juriſdictionem ſedis Apoſtolicæ pertinebat, cum pertinentiis ſuis præfato Epiſcopo, & per ipſum Eccleſiæ Lunenſi conceſſit, confirmavit, ſuique ſcripti privilegio communivit. Unde tu nobis ven. in Chriſto frater Epiſcope humiliter ſupplicaſti, ut conceſſionem ipſam Apoſtolico dignaremur munimine roborare. Nos igitur precibus tuis benignum impertientes aſſenſum, & conceſſionem ipſam gratam habentes, & ratam, illam authoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Et quia ſperamus, quod ipſi magis prodeſſe deſideres, quam præeſſe, volumus ut honorem, quem tibi ſuper hoc exhibemus, attendens onus, & proviſionem ipſius Monaſterii taliter exequaris, quod in temporalibus, & ſpiritualibus per tuum ſtudium authore Domino reformetur, ne tu, nec ſucceſſores tui privilegium amittere mereamini ſi conceſſa vobis abuſi fueritis poteſtate. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam Lunenſem temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, aut ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis Apoſtolicæ authoritate. Si qua igitur &c. Amen. Amen. Amen.

Ego Honorius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Nicolaus Tuſculanus Epiſcopus.
Guido Preneſtinenſis epiſcopus.
Ugo Hoſtienſis, & Veletrenſis epiſcopus.
Pelagius Albanenſis epiſcopus.
Guid. S. Nicolai in carcere Tulliano diac. card.
Octavianus SS. Sergii, & Bacchi diac. Card.
Gregorius ſancti Theodori diac. card.
Raynerius ſanctæ Mariæ in Coſmedin diac. card.
Romanus ſancti Angeli diac. card.
Aldebrandinus ſancti Euſtachii diac. card.
Stephanus ſancti Adriani diac. card.
Cynthius tit. S. Laurentii in Lucina presb. Card.
Leo tit. S. Crucis in Hieruſalem presb. card.
Petrus S. Pudentianæ tit. Paſtoris presb. card.
Robertus tit. S. Stephani in Cælio monte presb. Card.
Gregorius tit. ſanctæ Anaſtaſiæ presb. card.
Thomas tit. ſanctæ Sabinæ presb. card.
Petrus tit. S. Laurentii in Damaſo presb. card.
Joannes tit. ſanctæ Praxedis presb. card.

Datum Laterani per manum Rayneri S. R. E. Vicecancellarii 4. Nonas Martii Ind. 5. Incarn. Dominicæ anno 1217. Pontificatus vero Honorii Papæ III. anno I.

* Cæterum Marzucchus interfectus fuit, ut ex literis Honorii III. habetur dat. Laterani 4. Kal. Febr. ann. 6. in reg. Vat. epiſt. 204. p. 192. Priori S. Fridiani. * Ex Arch. tom. 5.

35. NORANDINUS defuncto Marzuccho ſufficitur circa an. Dom. 1221. de eo mentio an. 1221. XXXIX.

36. BUTTAFAVA, ab Honorio III. ann. 1224. XL.

con-

conſecratus ex reg. Vat. Hic in aliquibus monumentis permutationum honorum vocatur Epiſcopus, ac Comes Lunenſis an. 1225. 17. Kal. Novemb. Gualterum filium Balduini de Vezano Lunenſem Canonicum inveſtivit de Archidiaconatu Lunenſis Eccleſiæ; parum inde ſupervixit. A

XLI. 37. GUILLELMUS an. 1228. reperitur. Extant pacta, & conventiones inter ipſum, & homines Sarzanæ an. 1230. 3. Septembris in citato codice fol. 126. memoratur ibidem uſque ad annum 1238.

XLII 38. GOTIFREDUS 1241.

XLIII 39. HENRICUS de Fucechio *a* Tuſcus, ex Canonico Eccleſiæ S. Audomari Marinenſis diœceſis à Gregorio X. electus an. 1273. 2. Non. Aprilis, ex reg. Vat. Hic eſt ille Henricus, qui omnia bona, juraque ſuæ Eccleſiæ multo labore recuperata in uno magno volumine pergameno collexit, in quo hæc leguntur verba.

a Al. Tuſchio.

In nomine Domini Amen. Anno Domini 1287. Ind. 15. die 12. Decembris ven. Pater D. Henricus miſeratione Divina Lunenſis Epiſcopus natione Tuſchio fecit redigi in iſtud volumen omnia privilegia conceſſa à S. ſummis Pontificibus Romana Eccleſia, & à Sereniſſimis Imperatoribus, & Regibus Romani Imperii ſibi, & prædeceſſoribus ſuis, & Lunenſi Eccleſia conceſſa, & etiam omnia alia Inſtrumenta ſpectantia ad utilitatem, & Lunenſis Eccleſia ſancta inventa, & q. ubicumque potuit invenire. ibid. *In Dei nomine, anno 1273. in quo anno aſſumpti fuimus nos Henricus natione de Fuſecchio in Epiſcopum Lunenſem per D. Gregorium Papam X. apud Urbem veterem menſe Aprilis, & menſe Maji intravimus Epiſcopatum primo in die S. Marci Evangeliſta, & ordinavimus toto dicto anno negotia Epiſcopatus, prout Dominus melius miniſtravit. Sequenti anno emimus tertiam partem caſtri Regnani ex . lib. dictum caſtrum, quod erat amiſſum recuperavimus, & de ipſo fecerunt omnes Conſortes nobis fidelitatem, & ſic dictum caſtrum eſt in dominio Lunenſis Epiſcopatus.* Hactenus codex, in quo vigilantia, pietas, & charitas Henrici erga Eccleſiam quam clarè patet. Hic ego, quam Henricus à Rodulpho Imperatore an. 1285. percutiendæ juſti pretii, ac ponderis monetæ, gratiam impetravit, lato edicto, ut ubique reciperetur, ſilentio præterire nolui, juvatque hic privilegium ex eodem codice fol. 62. petitum attexere. B

In nomine Domini amen; Exemplum privilegii conceſſi Domino epiſcopo de nova moneta facienda, ut infr.

RODULPHUS Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus, ven. Henrico Lunenſi Epiſcopo ſibi dilecto gratiam ſuam, & omne bonum. Quia devotionem tuam, & fidem puriſſimam, quam erga nos, & Imperium ſacrum Romanorum geris comprobavis, diligenter inſpicimus, & gratioſius amplexamur, placet nobis, & volumus, quod monetam Lunenſem teneas, & fieri facias perpetuo, ac tibi nomine tuo, & Lunenſis Eccleſia, & ſucceſſoribus tuis magis uſum fuerit expedire, dummodo juſti, æqui, & legalis ponderis dicta moneta fiat, mandantes, & præcipientes omnibus fidelibus noſtris nete, Lunenſem Eccleſiam, vel ſucceſſores tuos, quoad dictam monetam fieri faciendam, & recipiendam perpetuo quiſquam impediat, vel perturbet, in cujus rei teſtimonium præſens privilegium, & conceſſionem exinde conſcribi, & majeſtatis noſtra ſigillo fecimus communiri. C

Datum apud Albechem idus Maii, Ind. XIII. anno Domini 1285. Regni vero noſtri anno XII.

Sigillum prædictum erat de cera pendens cum cera Flavia, & rubea, & in ipſo ſigillo erat inſiva, & ſcripta quædam Regalis imago cum lilio in manu dextera, & in ſiniſtra quædam palla cum Cruce ſuperius, & literæ erant, quæ circa dictam imaginem, ita legebantur. D

Rodulphus Dei gratia Romanorū Rex ſēper Auguſtus.

Henricus tandem poſt multos labores, cum hanc adminiſtraſſet Eccleſiā an. 24. fato functus eſt 1296.

XLIV 40. ANTONIUS ex Canonico Bajonenſi à Bonifacio VIII. electus id. Maii ann. 3. qui fuit Chriſti 1296. ex reg. Vat. ep. 92. f. 206. Exceſſit anno 1312. (1) („ *Hic ille eſt, qui deſperata valetudine ad ſolum* „ *tactum ſepulchri Cæleſtini V. convaluit.* Luc.)

41. GERARDINUS ex Marchionibus Maleſpinis, Plebanus Eccleſiæ S. Petri in Campo Lucanæ diœceſis, à Clemente V. in demortui locum Antonii creatus an. 1311. 7. id. Martii an. 7. ep. 736. fol. 152. reg. Vat. in quo habetur, quod defuncto Antonio, una pars Capituli congregata in ſacrario Eccleſiæ Sarzanenſis, hunc elexerit Epiſcopum, altera verò pars in Eccleſia caſtri de Ponzanello Lunenſis diœceſis quemdam Fr. Guillelmum Ordinis Minorum poſtulaverit in Paſtorem. Clemens relicta Guillelmi poſtulatione, Gerardinum Apoſtolica auctoritate præfecit in Epiſcopum. E vivis exemptus eſt an. 1321. Gaſpar Muſca in Catalogo Salernitanorū Archipræſulum Iſaurum Lunenſem Epiſcopum ad Salernitanam tranſlatum fuiſſe refert an. 1310. Sed male; Iſaurus enim non Lunenſis Epiſcopus, ſed Lūdenſis Archiepiſcopus erat, quando à Clemente V. in demortui Berardi locum, ad Salernitanam Eccleſiam tranſlatus fuit an. 1310. 2. id. Junii, ut patet in reg. Vat. ep. 315. fol. 87. ann. 5. defunctus eſt Iſaurus Avenione eodem anno, cui ſucceſſit Robertus. XLV.

42. BERNABAS, ſeu Bernabonus ex Marchionibus Maleſpinis ſucceſſit Gerardino ann. 1321. ex lib. oblig. Hic cum Piſanis ſociis multa bella geſſit in finitimis, & cum iiſdem in ſuſpicionem veniſſet, ab ipſis propinato veneno extinctus eſt ann. 1338. De quo Joan. Villa. lib. 12. c. 25. Franciſcus Arluſius in hiſtor. Piſtorienſi. * Obiit an. 1338. die 5. Aug. Sarzanæ ſepultus in Eccleſia S. Franciſci cum hoc cœnotaphio inſculpto. XLVI.

* Ex App. tom. 5.

Annos millenos, trecentos ter cape denos
Cum quibus octenos, Chriſti naſcentis amanes.
Tunc tulis Auguſti, lachrymabile funus adufſe
Quinta dies triſte, tumulus quod continet iſte.
Bernabe ſacratus, Præſul Lunenſis humatus
Ecce jacet ſtratus, genere Marchio, natus
Patre Maleſpina, veteri qui ſtirpe creatus
Dogmate divina contemplans eſt honoratus.
Nam coluit metas legis, Moiſeneſque Prophetas,
Et nova mandata, Chriſto doctore probata
Sobrius & lenis, caſtus, miſerator egenis
Compatiens meſtis, & moribus aptus honeſtis.
Chriſticolæ parte, Paradiſi vivat in arce,
Cui ſit ſolamen, requies, pax, lux, Deus. Amen.

43. ANTONIUS de Fliſco Genuenſis ex Canonico Pariſienſi, & Capellano Benedicti XII. ab ipſo ad hunc evectus eſt Præſulatum an. 1338. 2. Non. Novemb. ex reg. Vat. ep. 408. an. 4. Obiit. 1343. XLVII.

44. AGAPITUS de Columna Romanus, Archidiaconus Lumbarienſis, Clementis VI. Capellanus, in Epiſcopum electus ab eodem Pontifice anno 1344. 5. Id. Januarii, cum rejeciſſet Clemens poſtulationem à Capitulo Lunenſi factam de perſona Fr. Joannis Clerici Ord. Prædicatorum, ex reg. Vat. ep. 170. an. 2. Avenione deceſſit eodem anno. („ *Die vero 16. Januarii ejuſdem anni interfuit ſubmiſſioni Ludovici* „ *IV. Bavari Imperatoris facta per Nuncios Clementi* „ *VII. ubique dicitur Lunenſis electus, ut licet videre in* „ *Miſcellaneis Baluzii tom. 7. pag. 273.* XLVIII.

45. JORDANUS Columna, Archidiaconus Tullenſis Agapito ſucceſſit, à Clemente VI. creatus ann. 1344. 7. Kal. Junii, regeſt. Vatic. ep. 16. f. 8. anno 3. Obiit anno 1351. XLIX

46. GABRIEL ex Marchionibus Maleſpinis, Canonicus Veronenſis electus eſt à Clemente VI. an. 1351. 9. Kal. Nov. an. 10. ex reg. Vat. ep. 32. fol. 20. L.

47. * Fr. ANTONIUS Senenſis Ord. Prædicatorum Epiſcopus Lunenſis defunctus dicitur an. 1363. in notis, ac ſchedulis Monaſterii S. Dominici Senenſis, cujus alumnus fuerat; ille inquam, qui doctiſſimè in lib. S. Auguſtini de Civitate Dei ſcripſit Commentaria, de quo nullum in reg. Vat. apparet veſtigium, neque etiam in Lunenſis Eccleſiæ tabulario. LI.

* Ex App. tom. 7.

48. * JA-

(1) Extat in tomo 2. Baluzii de Vitis Paparum Avenionenſium Philippi Gallorum regis ad Clementem V. Epiſtola, qua eum rogat, ut Epiſcopatum Lunenſem jam diu vacantem donet Magiſtro Aloyſio de Bardis. Tempus vero, quo dicta Epiſtola data fuit, non apparet. Baluzius tamen neſcio quo nixus fundamento illam in annum 1309. rejicit. Potuit eſſe ſcripta anno 1312. Ex hac, cum Lunenſis ſedes jam diu vacaſſe ibi dicatur, manifeſtè deducitur Antonium ante an. 1312. fato ceſſiſſe. An autem Clemens Philippi petitioni fuerit obſecutus, non conſtat.

LII. 48. *JACOBUS Scotini filius, filii Turæ del Campana, non Piccolomineus, Senenſis, Ord. Prædicatorum ex Archiepiſcopo Tranenſi ad hanc Eccleſiam translatus circa annum Domini 1378. Hic in Urbani VI. obedientia vixit, ſub q̃uo Apoſtolicus Nuncius in Longobardia fuit an. 1380. Hic auctoritate ordinaria conceſſit univerſitati caſtri Sillani Lunenſis diœceſis hoſpitale pauperum S. Sixti, ſitum in Alpibus an. 1383. Conceſſionem confirmavit Bonifacius IX. anno 6. Obiit circa an. 386. de quo in Archiep. Tranenſibus.

* Ex App. t. 7.

LIII. 49. Fr. FRANCISCUS de Piſis * Lantenſis, ſeu de Lantis nobili familia Piſana, ex qua hodie vivit Marcellus Lantes Epiſcopus Card. Oſtienſis ſacri Collegii Decanus Ordinis Minorum, Epiſcopus Lunenſis, fuit an. 1386. Translatus legitur ad Brixienſem Eccleſiam 1390. pauloque poſt ad Cremonenſem, inde ad Bergomatenſem, de quo ibi.

* Ex App. tom. 7.

LIV. 50. MARTINUS de Ferrariis Præpoſitus Monaſterii de Mortaria Ord. S. Auguſtini Novarienſis diœceſis, eligitur à Bonifacio IX. an. 1390. 9. Febr. in locum Franciſci translati, ex lib. de Dignitatibus.

LV. 51. JOANNES * Monturius anno 1396.

* Ex App. tom. 3.

LVI. 52. JACOBUS de Rubeis Parmenſis, ex Marchionibus S. Secundi, à Veronenſi Epiſcopatu ad hãc ſedem translatus an. 1406. ab Innocentio VIII. quo tempore Benedictus XIII. Pſeudopontifex quendam Aragonium de Maleſpinis in Lunenſi Eccleſia intruſit. Verum Jacobus deturbato Aragonio pacificè eam obtinuit, quam ad annum uſque 1415. rexit, indeque ad Neapolitanum Archiepiſcopatum translatus eſt à Joanne XXIII. Diem clauſit extremum Parmæ an. 1418. ſepultus in Cathedrali, cum hoc epitaphio.

Sanguinis heroici Rubeorum gloria Præſul
Jacobus hic ſitus eſt, patria memorabile nomen,
Religionis honos vatis, ſynodique verenda,
Mens tamen alta petens, quo voverat, aſtra revicit.
Hic norat cauſas rerum, ſacrataque jura;
Hunc Verona ſuum paſtorem, ac oppida Lunæ,
Regia Parthenope novit, ſibi Marchia ceſſit.
Mille quadringentos bis nonos ſol habet annos,
Magna Juſtina periit cum gloria Parma.

LVII. 53. FRANCISCUS ex oppido Petræ ſanctæ Tuſcus, Canonicus Lucenſis, & Joannis XXIII. Cubicularius, ab ipſo Epiſcopus creatus pridie Nonas Martii an. 1415. Vixit uſque ad Nicolai V. tempora, qui Eccleſiam Lunenſem cum Sarzanenſi perpetuò univit, cum utriuſque Eccleſiæ denominatione.

LVIII. 54. ANTONIUS MARIA Parentucellus, Nicolai V. Pont. Max. Gentilis, ex Canonico Bononienſi, patriæ Epiſcopus fuit anno 1465. Romæ deceſſit anno 1465. * Sepelivit in Cathedrali Joannem Petrum Parentucellum ſuum genitorem, Nicolai V. Papæ patruelem, inſculpto ad tumulũ hoc epitaphio.

* Ex App. t. 3.

Jo. Petro Parentucello Sac. Later. Palatii Com. Patrueli Nicolai V. Pontif. Max. quo ſedente Narniam urbem viii. annos ſumma æquitate, & civium gratia gubernavit. Anno L. natus deceſſit iii. Kal. Januarii MCCCCLXIV. Ant. Maria Lunen. & Sarz. Epiſcopus Jacob. Barthol. & Franciſcus optimo genitori, ejuſque poſtera Parentucellorum familia.

Non longe ab hoc tumulo viſitur alterum tumulum Andreolæ Calderinæ Nicolai V. Pont. Max. matris, quod Philippus Card. filius ſtatuit, in eoque ſequens poſuit epitaphium.

Andreola de Calderinis, quæ Nicolaum V. Pont. Max. ſeden. & Philippum Card. Bononien. Majorem Pœnitentiarium ex ſe natos, Romæ materno affectu ſalutavit, Spoletii moriens, ejuſdem Card. pietate in patriam delata, humili hoc tumulo felix tanta prole quievit. Vixit annos LXXX. Obiit anno MCCCCLI.

LIX. 55. THOMAS Benettus, a ſeu de Benedictis Lunenſis, ab Innocentio VIII. creatus an. 1486. 21. Februarii, poſtquam annos 12. has rexiſſet Eccleſias liberè reſignavit an. 1497.

a Bonittus dicitur ab Oldoino in Athen. Liguſt. p. 517. Mand.

56. SYLVESTER Benettus Thomæ ſuperioris nepos ſucceſſit 28. Aprilis 1497. Obiit anno 1537. LX.

57 JOANNES FRANCISCUS Paliaria, U. S. Refer. à Paulo III. præficitur an. 1537. 28. Novemb. LXI.

58. SIMON Paſqua Januenſis, (1) Galeatii, & Peregrinæ Stellæ filius, Philoſophiæ, Medicinæ, Græcæ, ac Latinæ linguæ cognitione clarus, in Britannia ad Philippum II. Hiſpaniarum Regem, Mariæ Anglorum Reginæ maritum, patriæ nomine gratulatum miſſus, à Pio IV. Lunenſis, ac Sarzanenſis Epiſcopus an. 1561. delectus S. R. E. Cardinalis tit. S. Sabinæ creatus an. 1565. Romæ poſt paucos menſes defunctus, in titulo ſuo ſepulturam accepit, hoc addito epitaphio ad tumulum. LXII.

Qui dormiunt in terra pulvere evigilabunt Simoni Galeatii F. Paſqua Theologo, & Philoſopho, Romana, Græcaque facundia clariſſimo S. R. E. presb. Card. S. Sabinæ, qui cum præclare domi, foriſque de repub. meritus eſſet, Romam à Pio IV. Pont. Max. accitus Lunenſis primum epiſc. factus, ac poſt egregie navatam Dei eccleſiæ Tridentino in Concilio operam, in ampliſſimum ordinem eſt cooptatus, viro integerrimo, & in ſumma gravitate iucundiſſimo, Stephanus frater germanus mœrens P. vixit annos lxxii. menſes x. dies xvii. Obiit Romæ pridie nonas Septemb. MDLXV.

59. BENEDICTUS Lomellinus Januenſis J. U. publicus Interpres, Epiſcopus Vintimilienſis, Cameræ Apoſtolicæ Clericus, ad hanc Eccleſiam translatus 7. Septemb. 1565. cum paulò ante, hoc eſt 12. Martii à Pio IV. in numerum Cardinalium eſſet accitus. Rexit has Eccleſias annos ſeptem, & ad Anagninam translatus. Exceſſit anno 1579. LXIII

60. JO. BAPTISTA Biacellus huic Eccleſiæ præficitur à Pio V. anno 1572. 2. Julii anno Epiſcopatus 18. morte ſublatus. („ *De hoc videndus Oldoi- „ nus in Athen. Liguſtico.*) LXIV

61. JO. BAPTISTA Salvagus b Ianuenſis eligitur in Epiſcopum anno 1590. Diem ſuum clauſit extremum ſub Urbano VIII. anno 1631. LXV.

b De hoc idem Oldoinus loco cit.

62. IO: DOMINICUS Spinula, c S. R. E. presbyter Cardinalis tit. S. Clementis, ab Urbano VIII. creatus ex Auditore Cameræ Apoſtolicæ anno 1626. & ex Archiepiſcopo Materano, & Acheruntino, ad hanc Eccleſiam eum tranſtulit 1631. d 6. Kal. Maii, eamque adminiſtravit ad annum uſque 1636. quo a. e Kal. Decemb. ad Mazarienſem in Siciliam tranſiit. LXVI

c Vide Iu... datum ... dominica ... Brand... in h... Portug... par. 1. p. 392. & ſeqq. Mand. d 1632. ex Act... e Prima die Decemb.

63. PROSPER Spinula Ianuenſis, electus ab Urbano VIII. die 7. Septembris 1637. („ *Cum eſſet I. V.* „ *& S. Theologiæ doctor, & in Romana Curia U. S.* „ *Refer. Præfuit plurimos en annos maximo cum ſue* „ *gregie proventu digniſſimus Antiſtes.*) LXVII.

ADDITIO.

(„ IO. BAPTISTA *Spinula ex eadem gente digniſſimum germen omnium virtutum prærogativa* „ *commendabilis in Urbe Roma U. S. Ref. prudentiſſime obita Romandiola Vicelegatione jam ferè quadragenarius demortuo Proſpero ſuffectus 22. Aprilis* „ *1665. ad Januenſem Archiepiſcopatum gradum fecit 13. Septemb. 1694. ubi de viro digniſſimo ſermo* „ *redibit.* LXVIII.

„ IO. HIERONYMUS *Naſelli nobilis Saonenſis, Albinemilienſium Pontifex, Spinulæ ſubrogatus eſt die 7. Feb. 1695.* Luc.) LXIX.

(„ *Paſtorali ſollicitudine hanc rexit Eccleſiam ad* „ *an. 1709. menſe Auguſto quo obiit.*

„ AMBROSIUS *Spinula, Epiſcopus Vintimilienſis translatus eſt ad Epiſcopatum Lunenſem & Sarſanen. 10. Martii 1710.*) LXX.

MAN.

(1) Hic Simon Paſqua adſcriptus olim fuerat in familiam de Nigro. Quod non advertens Oldoinus in Athen. Liguſtico unum eumdemque in duos perperam diſſecat, Simonem Paſquam alterum dicens à Simone de Nigro. Hujus cum laude meminit in Theatro Archiatrorum Pontif. *Mandoſ.*

MANTUANI EPISCOPI.

INter Paludes, quibus Mincius flumen tardis flexibus locum fecit in antiqua Gallia Ciſalpina, quam Tranſpadanam vocamus, fortis, pulchraque Mantua Gonzaghiorum hodie Principum nobiliſſimus ſedes ſituata eſt. De cujus antiquiſſima origine varie varii tradidere Scriptores. Arbitrantur enim nonnulli à Mantho Tireſiæ filia Thebana fuiſſe ædificatam, quæ ob civiles diſcordias, relicta patria, pluribus Thebanis comitantibus, in Italiam deſcendit, deflexitqua ad eas oras Mincii, undis in modum paludis ſtagnantes, quas paulò ante Heneti, è Paphlagonia gens oriunda poſſederat: ibidemque fixa ſede, Civitatem Mantuam de ſuo nomine nuncupatam, ante Urbem conditam 500. anno, ædificavit. Cujus poſſeſſionis cum Manthum deinde pœnituiſſet, illam narrant in Etruriam ad Tiberium Regem fuiſſe profectam; atque ex ejuſdem juſto conjugio Agnellum, & Oeneonem, cui ab inſigni fortitudine Biannris fecere cognomen, filios procreaſſe; Oeneonemq; jam adultum, cum iiſdem Thebanis tranſgreſſum fuiſſe Alpes, atque ad Mincianas paludes, ubi mater Mantuã ædificaverat, perveniſſe, ſtatuamque Civitatem dictam de nomine Matris, adjectis muris ſtabiliſſe, adjunctis inſuper 12. aliis Civitatibus, quæ Mantuanum venerarentur Imperium, illamque Etruſcis conſtitutam legibus, tribus nobilibus Populis, hoc eſt, Henetis, Thebanis, Etruſciſque frequentaſſe. Cujus opinionis Virgilius fuiſſe videtur, cum lib. 10. ſuæ Æneidis ita caneret.

Ille etiam patriis agmen ciet, Ocnus ab oris,
Fatidicæ Manthus, & Tuſci filius amnis,
Qui muros, Matriſque dedit tibi Mantua nomen.
Mantua dives avis, ſed non genus omnibus unum,
Gens illi triplex, populi ſub gente quaterni,
Ipſa caput populis, Tuſco de ſanguine vires.

Quæ omnia Marius Æquicola de Alveto in Mantuana hiſtoria dicit Virgilium in laudem Patriæ poeticè commemoraſſe. Leonardus Aretinus in quadam epiſtola ad Jo: Franciſcum Gonzagam, Servij Honorati ſuper Virgilium auctoritate innixus, Mantuæ auctores antiquos facit Etruſcos; additque ſtultitiæ propiores eſſe, qui credunt, Manthum fœminam è Thebis digreſſam, novam ædificaturam Civitatem in illas ab omni humano conſortio ſejunctas paludes ſe incluſiſſe. Cæterum Leonardo quotquot de Mantuanis initiis ſcripſere refragari videntur, aſſentirique Virgilio. Cujus rei, qui pleniorem deſiderant cognitionem, conſulant Æquicolam, Leandrumq; Albertum, qui plurium opiniones retulere Scriptorum ut Mantuana exordia efficerent clariora. Nullus tamen negat, & ſi incerta plerumque ſint, quæ adſeruntur, antiquiſſimam Civitatem eſſe, in cujus initiis revolvendis, omnium Scriptorum deſudat induſtria. Illius meminere Livius, Ptolomæus, Virgilius, Ovidius, Martialis, Silius Italicus, Plinius, qui illam appellat Etruſcorum Coloniam, Strabo, aliique antiquiores ſcriptores. E recentioribus verò Dantes Aligherius, ejuſdemque Commentatores, Sabellicus, Blondus, Volaterranus, Facius Vbertus. Paruit Mantua Etruſcis ſuis conditoribus, deinde Gallis, qui illos exegerunt, tum & Romanis, qui Gallia Ciſalpinæ Galliæ Principatum ademerunt. Ab Imperatoribus præterea leges accepit. Secundum illos, barbaros ſenſit Tyrannos, ſuorumq; Civium arbitrium interdum venerata eſt; Magnæque Comitiſſæ Mathildis lene Imperium. Denique, cum Bonaccolciæ gentis crudelius in ſe exercentis tyrannidem jugum feliciter excuſſiſſet, in ſinum Principum Gonzaghiorum, qui per id tempus, Vicariam Cæſaribus operam præſtabant, confugit. Cujus adlecti Marchiones, & mox Duces, tantum Mantuæ contulerunt ſplendoris, ac opulentiæ, ut in præcipuis Italiæ Civitatibus, hoc tempore poſſit haberi. Illud ſplendidius, quod Mantuani Cives ſolent gloriari, à Longino Iſaurico, qui latus Domini JESU dormientis in Cruce, lancea pectus exhauſit, altero à morte Chriſti anno, ad fidem ſe fuiſſe traductos, eundemque poſt ſuæ prædicationis annum ibidem primum, ſub Octaviano Mantuæ Præfecto, fuiſſe decollatum, Mantuaniſque non modo corpus ſuum, ſed & ſpongiam, Chriſti ſanguine imbutam, quam arcula plumbea incluſam, ſecum detulerat, defoderatque in terram, in monumentum à ſe Chriſtianæ fidei diſſeminatæ reliquiſſe. Hæſit in Mantuanis B fides, quouſque Princeps Apoſtolorum Petrus Romam veniret. Ex eo, ne ſemel plantata ſilveſceret, impetrarunt ab Apoſtolo Petro cultores, in quibus præcipuus Romulus habitus eſt, qui deſtinatus Feſulas, inde Ciſalpinam Galliam, Mantuamque Evangelio illuſtravit anno 48. ubi ſacro fonte quamplurimis abintis, & deletiſque idolatriæ reliquiis, Bergomatibus, Brixianiſq; S. Evangelium enunciavit. Nec multo poſt S. Barnabæ Apoſtoli miſſu, ejuſdem Alumni Mantuanos recens converſos confirmarunt in fide. Quin ipſe Civitatem illam adivit, ut ejuſdem cives, qui nomina Chriſto dederunt, contra jamjam ingruentes perſecutiones animaret. Cæterum cum Barnabas Mediolanum, ubi fixerat ſedem Epiſcopalem, fuiſſet reverſus, ii, quos erudierat in fide, tanta deinceps ſub Nerone, alijſque Imperatoribus ſunt perpeſſi tormenta, ut melior illorum pars coronaretur Martyrio, ſepultiq; juxta Longinum, cœmeterio, ubi tumulabantur, Campi ſancti fecere nomen. Primum templum, quod Mantuani fundarunt, Deiparæ Sanctiſſimæ C Virgini conſecrarunt extra muros, cujus enim devotione magis in dies flagrarent, 24. templa intra Mantuana Mœnia in ejuſdem honorem ſtatuenda curarunt. Priſcis autem illis temporibus, ab omni juriſdictione exempta, ſi unam Apoſtolicam ſedem excipias, Mantuana Eccleſia res ſuas agebat; erexitque circa an. D. 250. duo templa Principibus Apoſtolorum Petro, & Paulo, quorum illud Petri cum majori frequentia percoleretur, in Cathedralem demũ evaſit, crevitq; in eam magnitudinem, ex Principum, piorumque Mantuanorum largitate, quæ mortalibus hoc tempore poſſit admirationi eſſe. Interea ea Magni Conſtantini pietate à tyrannorum perſecutione Chriſtiani reſpirarunt; quamobrem Mantuani Eccleſiam ſuam paulò ante diſſipatam in ordinem redegerunt, excitatis Templis, quæ furor gentilium fuerat demolitus; juſſaque eſt ad arbitrium Mediolanenſis Antiſtitis reſpicere, qui eidem ſpiritualibus attributis adminiſtris, perplures annos Mantuanam Eccleſiam ſuæ juriſdictionis agnovit, ut ſcribit Carolus D. Baſilica Petri Novarienſis Epiſcopus. Paruit deinde Archiepiſcopo Ravennati, Pelagio I. Pontifice ita cenſente, adnitenteque Smaragdo Ravennate Exarcho, Mantuæque Gubernatore, qui per id tempus Conſtantinopolitano Cæſari vicariam operam præſtabat anno 585. anno verò 729. Gregorius II. Pontifex à Luitprando Longobardorum Rege exoratus, divulſam à Ravennate juriſdictione, Patriarchatui Aquilejenſi, majoris honoris ergo illius ſedis illam adiecit. Sed cum poſtea Leo III. ex fama repertæ ſpongiæ anno 804. ſanguine Chriſti imbutæ, à Longino olim defoſſæ, Mantuam veniſſet, hauſiſſetq; oculis admirabilis reliquiæ veritatem, tum primum Mãtuæ Epiſcopalem dignitatem attribuit, ejuſque Præſulem Aquilejenſi Patriarchatui voluit ſuffragari; decretoque Leonis ſuum robur manſit uſque ad Nicolaum V. Pontificem, qui anno 1453. Mantuanam Eccleſiam à juriſdictione Aquilejenſis exemit, atque Romanæ ſedi eamdem immediatè ſubiecit, ut ex ſe-

queu-

quenri diplomate ab originali eruto videre licet, cujus tenor eſt hujuſmodi.

NICOLAUS EPISCOPUS ſervus ſervorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

SEdes Apoſtolica, cui diſponente Domino, univerſæ Orbis Eccleſiæ &c. Cupientes igitur Eccleſiam Mantuanam ſpeciali privilegio decorare; nos ven.fratris noſtri Galeatij Epiſcopi Mantuani, in hac parte ſupplicationibus inclinati, & certis rationabilibus cauſis animum noſtrum moventibus, ipſum Galeatium, Epiſcopumque Mantuanum pro tempore exiſtentem, & ejus clerum, ac majorem, & alias Eccleſias diœceſis Mantuanæ, cum omnibus bonis, ac juribus, & pertinentijs ſuis ab omni juriſdictione, devotione, & poteſtate, necnon viſitatione, & ſuperioritate, ven.fratris noſtri Ludovici, & cujuſcumque alterius Patriarchæ Aquilejenſis pro tempore exiſtentis, ac quorumlibet officialium ſuorum, authoritate Apoſtolica tenore præſentium in perpetuum prorſus eximimus, abſolvimus, & penitus liberamus, & ſub B. Petri, & dictæ ſedis, atque noſtra protectione ſuſcipimus, decernentes Epiſcopum, Clerum, & Eccleſias hujuſmodi, cum bonis, juribus, & pertinentiis ſupradictis, ubicumque & in quibuſcumque rebus conſiſtant, nobis, ac eidem ſedi immediatè ſubiacere; item, quod Patriarcha, & officiales prædicti, ſeu eorum aliquis, etiam ratione delicti, vel contractus, aut res ipſa conſiſtat, nullam poſſint in Epiſcopum, Clerum, Eccleſias, bona, & iura prædicta, utpotè prorſus, & omninò exempta, juriſdictionem, ſeu poteſtatem, aut viſitationem, correctionem, ſuperioritatem, ſeu aliud dominium quomodolibet exercere: Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac privilegiis, ſtatutis quoq; & conſuetudinibus Eccleſiæ Aquilejenſis, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis alia firmitate roboratis, etiamſi de ipſis, eorumq; totis tenoribus præſentibus habenda foret mentio ſpecialis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Nos enim ex nunc omnes, & ſingulas ſententias, cenſuras, pœnas, atq; proceſſus, ſi quos contra præſentium tenorem haberi, aut promulgari, ſeu alias quomodolibet à quoquam, quavis authoritate ſuper præmiſſis ſcienter, vel ignoranter attentari contigerit, irritos decernimus, & inanes Nulli ergo omnino, &c.

Romæ apud S. Petrum, an. incarn. Dom. 1453. Id. April. pontif. noſtri anno vii.

Poſt Concilium autem Tridentinum an. 1577. cum Angelus Petruccius Epiſcopus Cæſareæ Apoſtolicus Viſitator Mantuam veniſſet, ut Tridentini Concilii decreta, ſeſſ. 24. cap. 2. obſervanda vulgaret, Mantuanam Eccleſiam juſſit eligere ſibi Metropolitanum, in cujus ſynodo Provinciali intereſſe deberet, privilegijs ejuſdem eccleſiæ illibatis ſemper permanentibus, elegitque annuentibus Gregorio XIII. Guillelmoque Duce Gonzaga, Patriarcham Venetiarum, ut in ſequenti decreto ſynodi ab Epiſcopo Mantuano celebratæ ſpectatur.

In Mantuana diœceſana ſynodo in Cathedrali celebrata die 6 ſequentis menſis Septembris 1577 ſub multum Illuſtre, & Reverendiſſimo D D Marco Gonzaga Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopo Mantuano, prædictus Reverendiſſimus his omnibus obtemperare volens citra tamen præjudicium exemptionis jamdiu ex privilegio legitimè obtento, ut ex literis Apoſtolicis Nicolai V. Datis ſub idib Aprilis 1453. pontific. ſui anno 7 prout ita proteſtatus fuit, & proteſtatur, & non aliter, quoad hoc tantum elegit, & eligit in Metropolitanum Reverendiſſ. Patriarcham Venetum, ſalva manente in cæteris eius exemptione. Quæ electio, ut ſupra facta, citra præjudicium partium, ſatis ut ſupra fuit publicata per notarium cum proteſtatione etiam per ipſum Reverendiſſ D. facta. quod non intendit quoquomodo per præſentem electionem ſibi aut Epiſcopatui ſuo prædicto, aliquod inferre præjudicium &c.

Hanc verò Eccleſiam ſpecialibus privilegijs exornarunt Luitprandus Rex, Caroluſque *b* Magnus, qui ipſe per ſe ſanctum ſanguinem veneratus eſt; ut interim alios Pontifices, Cæſareſque prætercam, qui in eandem quamplura alia contulerunt privilegiorum ornamenta. Templis, aliiſque oratorijs abundat; Cathedraliſq; Apoſtolorum Principi conſecrata recentis ſtructuræ eſt, ideoq; maximè elegantis, ubi nobile presbyterorum collegium divinum opus perurget. Canonici numerantur 22. inſignibus privilegijs exornati, ſex manſionarij, ac 28. capellani, alijque clerici non pauci; quatuor ibidem Collegiatæ Eccleſiæ viſuntur, in quibus illa, quæ S. Andreæ dedicata eſt, habetur præcipua, ubi ſanguis Chriſti honorificentiſſimè aſſervatur, cum corpore S. Longini, aliiſque Sanctorum reliquijs. Parochiales Eccleſiæ numerantur 19. monaſteria religioſorum 15. *a* monialium tredecim, Xenodochia cum alijs pijs locis 7. laicorum confraternitates 10. ſimpliciaque oratoria 9. Per totam Diœceſim ſparſæ ſunt parochiales Eccleſiæ numero 104. ſimplicia oratoria 25. religioſorum monaſteria ejuſdem numeri, in quibus ſplendet opibus Cœnobium S. Benedicti, à generoſa Comitiſſa Mathilde munificentiſſimè dotatum, ubi ejuſdem oſſa uſque ad hæc noſtra tempora quieverunt, quę deinde Vrbanus VIII. non ſine lachrymis circumvicinorum populorum, Romanique populi ingenti lætitia, erecto nobiliſſimo tumulo, tranſtulit in Vaticanum Templum. Plura alia, tum monaſteria, tùm nobiliora templa Mantuana pietas, tàm in Civitate ipſa, quàm foris munificenter exſtruxit, gens utique ad omnem pietatem proclivis, Etruſco more, à quibus narratur traxiſſe originem. Tametſi autem munificentiſſima habeatur, haud tamen elapſis proximè annis *b* Teutonicam rabiem deſugere potuit, quin incolis, opibuſque propemodùm uſq; ad deſolationem exhauriretur. Cæterùmque lata eſt, nobilitataq; ſumptuoſis ædificijs, ita ut miraculo penè ſit in lacunoſis aquis, quibus alluitur, potuiſſe tam decorè, minaciterque exurgere. Nobilibus Incolis litteratis, armigeriſque viris abundat, ſibique maximè decorum arbitratur primum, alterumq; peperiſſe Maronem, Virgilium ſcilicet Principem poetarum, Baptiſtamque Carmelitam Virgilianæ gloriæ æmulum propiorem. Viri autem, qui illam illuſtrarunt præclarius, plures numero Sancti ſunt, quos, quem modò damus, enarrabit catalogus, quem ex Hippolyti Doneſmundi Eccleſiaſtica Mantuana Hiſtoria, Gonzagaque Mantuano Epiſcopo, aliiſq; monumentis, ex fide deprompſimus.

a Et Collegium Societ. Jeſu.

b An. 1630 quo capta eſt.

ADDITIO.

(„ *Huius Epiſcopatus redditus annui ſunt Moneta* „ *Romana* 5000. *circiter ſcut. olim ſupputabantur* 1300. „ *Taxa Romana eſt flor.* 800. Luc.)

I.

1. GREGORIUM Patria Romanum, Leo III. Papa primum Mantuanum creavit Epiſcopum, qui ex fama Chriſti ſanguinis reperti, ſe contulerat Mantuam. Ibique certior factus illum ipſum ſanguinem Chriſti eſſe, quem cum ſpongia ibidem Iſauricus Longinus condiderat, Mantuam Epiſcopali dignitate adaugere conſtituit, juſſitque Gregorium Romanum ſubire onus, atque Aquilejenſi Patriarchæ ſubeſſe an. 808. eundemque quampluribus exornavit privilegiis, ſicut & Carolus Magnus, qui & ipſe Chriſti ſanguinem adoraturus Mantuam conceſſiſſe narratur. Excepit hic Gregorius Chriſtophorum Venetiarum Epiſcopum, quem aliquot ſeditioſi Cives de ſede depulerunt; interfuitq; conſecrationi Eccleſiæ S. Georgii Veronenſis an. 813. ſepultuſq; eſt apud Cathedralem.

II.

2. ERFULFUS *c*, natione Gallus ſucceſſit anno 823. Quem Aquilejenſis Patriarcha conſecravit. Hujus Epiſcopi temporibus Patriarcha Aquilejenſis Mantuæ coegit Concilium ex auctoritate Eugenii II. Pontificis anno 828. (1) ut inter Gradenſem, atque Aquilejenſem Patriarchas diuturnior lis dirimeretur, Arbitris, Legatiſq; Pōtificiis Benedicto Epiſcopo, Leoneq; Bibliothecario Diac. Cardinalibus, præſentibus autem Petronazzio Archiepiſ. Ravennate, Angelperto Mediolanenſi, Andrea Ferrarienſi, Leone Faventino, Vitale Comaclenſi, Chriſtophoro Bononienſi, Noderberto Regienſi, Lantperto Parmenſi, Auſerio Vercellenſi, Lamberto Brixienſi, Herimperto Laudenſi, Siniperto Cremonenſi, Rotaldo Veronenſi, Erſulpho Mantuano, Francario Vicentino, Dominico Patavino, Adeodato Tarviſino, Ermonico de Ceneda, Odelberto Bellunenſi, Anſelmo Concordienſi, Auratoque Feltrenſi, cum aliis quampluribus presbyteris, qui abſentium Liguriæ Præſulum nomine

c al. Erfulfus.

(1) Agnellus Maphæjus in Annal. Mantuanis p. 182. hoc Concilium anno 4. Eugenii I. qui in an. Domini 655. incidit, Mantuæ coactum affirmat: ideoquè Erfulfum primum Mantuanorum Epiſcoporum, quorum extet memoria, ſtatuit, atque in illa tempora rejicit.

mine aſſidebant Concilio. Ibi Aquilejenſis favorabilem tulit ſententiam cum decreto, ut Gradenſis Aquilejenſi, ſuppreſſo titulo, adjungeretur, tametſi uſque ad tempora Nicolai V. Pontificis id nunquam evenerit; donec idem Pontifex in Venetiarum Patriarchatum illa jura transfunderet. Eodem Epiſcopo Templum S. Martini, ſanctæque Annæ Oratorium, ac S. Stephani ex largitate piorum extitere. Populoque Mantuano exultante, Ludovicum Imperatorem Locharii filium excepit anno 847. exceſſit autem è vivis anno 858.

III. 3. JOANNES Eginulphus è nobiliſſima gente Trevíſana Longobardorum proſapia, tertius Mantuanus Epiſcopus creatus eſt circa annum 859. atque ab Aquilejenſi Patriarcha inauguratus. Hic ex præcipuo pietatis ardore curavit, ut ædificarentur Eccleſiæ S. Michaelis de Porto, S. Georgii in Burgo, Sanctorumque Gervaſii, atque Marci, cum S. Barnabæ oratorio, atque ex conceſſu Joannis Papæ VIII. cum Epiſcopis Vicentino, atque Ferrarienſi arbiter fuit dirimendæ litis inter Ardichinum Veronenſem, & Aldeghiſium Tridentinum Epiſcopos, ut approbante utraque parte, feliciter evenit. Mantuæ deceſſit Joannis temporibus Carolus Calvus Imperator, cujus corpus Vercellas delatum, ut inde in Galliam transferretur, ibidem tumulatum fuit. Cui deinde ſucceſſit Ludovicus Balbus ejuſdem filius, is ille, qui deinde nobile Monaſterium, Eccleſiamque S. Ruffini prope Mantuam fundavit, ſub Benedictina temperatione, maximiſq; opibus auxit. Quod olim Monaſterium ingens monachorum numerus incoluiſſe narratur, quos poſtea inde exegit pauperies, potentioribus ita monaſticas opes abſorbentibus, ut vix hoc tempore parvulæ Eccleſiæ, tantæ liberalitatis veſtigium extare dicatur. Plura, ampliſſimaque privilegia à Carolo Graſſo in favorem ſuæ Eccleſiæ hic Præſul impetravit, cum adoraturus Chriſti ſanguinem, Mantuam ille veniſſet. Cæterum cum adminiſtrante Joanne, Cathedralis forte fortuna deflagraſſet, ab hoc Præſule Berengarius exoratus, inſecuto anno, ſarſit detrimentum, noviſq; atq; ampliſſimis donariis auxit. Quam deinde munificentiam Berengarius II. Ugoq; Italiæ Reges ampliſſimè cumularunt, tametſi haud monumenta potuerint revocare, quæ ex illo incendio miſerabiliter periere. Hic igitur cum per multos annos Mantuanā adminiſtraſſet Eccleſiam, vita functus eſt, poſt cujus exceſſum, diuturnius interregnum Mantuanam divexavit Eccleſiam.

IV. 4. MANASSES nobilis Gallus, Arelatenſis Archiepiſcopus, vocatus in Italiam, ex propiori Ugonis Regis Italiæ affinitate, circa ann. Domini 933. Mantuanam Eccleſiam, Veronenſem, Tridentinamq; tum viduatas Eccleſias, cū Mediolanenſi inuſitato ſanè exemplo, uſque ad obitum adminiſtrandas ſuſcepit.

V. 5. PETRUS natione Germanus Manaſſæ ſucceſſit. Hic Eccleſiæ ſibi commiſſæ, maximè ſtuduit, obtinuitque à Lothario Germanorum Rege poteſtatem procudendi monetam anno 945. die 27. menſis Maji tanquam Imperii Princeps, in qua circa Crucem, antiquum Mantuanæ Civitatis ſtemma, Virgilius inſcribebatur, in altera verò parte, Epiſcopus Mantuæ legebatur, ut hinc procudendi denarios proderet poteſtatem, illinc præcipuum ejus Civitatis decus commemoraret. Obiit diem poſtremam * ante ann. 967.

* Ex App. tom. 5.

VI. (,, GULIELMUM *Mantuanum Epiſcopum circa an. 951. vixiſſe conſtat ex inſtrumento permutationis facta inter ipsū & Adelbertum Mantuæ comitem ,, anno 1. Regni in Italia Othonis I. die X. menſis Octob. ,, Ind. V. Hujus documenti pars refertur a Maybaio in ,, Annal. Mant. p. 336.*)

VII. 6. * PETRUS a Epiſcopus Mantuanus interfuit ſynodo celebratæ Ravennæ à Joanne XIII. anno 967. (1) quo ſubſcripſit literis ejuſdem Joan. adverſus Archiepiſcopum Saltzburgenſem, apud Hund. in hiſt. Archiep. Saltzburg.

* Ex App. tom. 5. a MARTINUS.

A VIII 7. JOANNES hujus nominis II. Mantuanus Epiſcopus adlectus fuit anno 985. qui ab Othone III. Imperatore obtinuit, ut omnia privilegia, bona, juraque olim S. Ruffini Eccleſiæ munificentiſſimè indulta, ad reparationem Cathedralis Eccleſiæ, rata eſſe juberet. Dum Joannes Mantuana in ſede floreret, Theodaldus de Canoſſa Mantuæ Dominus S. Benedicti celebre monaſterium fundare aggreſſus eſt, ampliſſimiſq; fortunis augere, quas deinde ad miraculum auxit Comitiſſa Mathildis, qua ſatagente ad eam magnitudinem crevit, quæ hodie poſſit admirationi eſſe. Adhuc vivebat Ioannes, cum ex eodem monaſterio migravit ad Cœlos S. Simeon Benedictinus natione Armenus anno 1006. die 26. menſis Iulii, quem deinde in numerum Sanctorum retulere Pontifices; cujus vitam Arſenius Patriarcha Hieroſolymitanus accuratè perſcripſit, inſecutoq; anno Epiſcopus Joannes deceſſit.

IX. 8. ISOLPHUM a Germanum Joannes excepit ann. 1017. (2) Hunc maximè fuiſſe pium ex ardentiori ſtudio, quo Sanguinem Chriſti, qui in Eccleſia S. Andreæ honorificè aſſervatur, mortales venerari volebat, abundè colligitur. Quam devotionem, ut promoveret ardentius, in eamdem Eccleſiam Benedictinos Monachos introduxit, multis fortunis eiſdem attributis, cum Eccleſiis Formigoſæ, atque Suavis, cum earumdem juriſdictionibus, ac pertinentiis. Fato ceſſit anno 1044.

a Sive Hildolphum

X. 9. MARTIANUS, ſive Martialis ad eandem ſedem pervenit anno 1045. quem ipſum annum Comitiſſæ Mathildis ex Bonifacio, an Beatricis Mantuæ progenitæ, natale nobilitavit. Quæ in gratiarum actionem, Eccleſiam S. Andreæ, Martiali primum lapidem jaciente, reædificare exorſa eſt. Ibi igitur ex divino inſtinctu iterùm Sanguis Chriſti, cum corpore S. Longini repertus eſt, quem Martianus, dum novū S. Andreæ ædificium abſolveretur, in Cathedralem inferendum curavit. Quem ut ſuppliciter adoraret, Leo IX. ſe contulit Mantuam, voluitque ad ſe pertinere ejus Eccleſiæ conſecratio, ſecum parte Sanguinis ablata, quæ in Laterano collocata Romam redderet ſanctiorem. Cæterum idem Leo, procuſo diplomate, omnia alia privilegia olim Mantuanæ Eccleſiæ indulta, rata eſſe decrevit. De inventione hujus ſacratiſſimi Sanguinis ad latus Portæ Majoris S. Andreæ, hæc ſequens inſcriptio legentibus proſtat.

Omnipotens Domine Jesu Sanguis Tui glorioſi hoc in Templo locati Honori, & Reverentia gratum utinam Majeſtati Tuæ, atque huic urbi propitiabile dicatum iſtud opus accipe, & ad vota id tibi offerentium reſpice Pietate tua Clementiſſime Pater.

MCCCII. . . . Bonifacii Papæ IX. XIV. Vinceslai Romanorum Regis XXVII. Anno ejus Sacri Cruoris hic inventione facta ſub Leone Papa III. & Carolo Magno D. XC. Anno III. ſub Leone IV. & Henrico III. Erectioni eo tempore hujus Eccleſiæ ſub Bonifacio Comite Beatrice, & Matilda CCCLIV.

D Hæc inſcriptio ibi affixa fuit anno 1402. ſub Pontificatu Bonifacii IX. cum hujus Eccleſiæ partem exteriorem abſolviſſent. Quam qui excudit, ſæpe lapſus eſt, cum 100. omninò annos oſcitanter omiſerit. Repoſuit enim pro 1402. 1302. idque in primo verſu: hoc enim incidit in annum 12. Pontificatus Bonifacii IX. Quintus verſus continet errorem Regni Vinceslai. Etenim cum apponere debuiſſet 22. repoſuit 27. Ubi enim notatur DXC. numerus Quinarius deficit, tantùm enim temporis interceſſit ab inventione, quæ in tempora Caroli Magni incidit anno 807. uſq; ad annum 1048. ad alterum, quæ ad tempora IX. Leonis pertinuit anno 3. Pontificatus ejuſdem, Henricique III. Imperatoris. Itaque dicendum erat anno 2. Leonis IX. Tunc enim recto ordine intercurrerent anni

(1) Ughellus Petrum alterum ex hac ſede adfuiſſe cenſet Concil. Raven. ſub Jo. XIII. falſi Codicis ſubſcriptione deceptus, ubi pro *Metamaucenſi Mantuanenſis* ſubobſcure legitur. Ita *Lucentius*. Verum ſi quis noviſſimam Conciliorum editionem ab Harduino adornatam conſuluerit tom. 6. in quo refertur memoratum Concilium Raven. ſub Jo. XIII. an. 967. videbit Petrum non obſcure dici Metamaucenſem, interque Patres dict. Concilii MARTINUM Mantuanum ſubſcripſiſſe reperiet.

(2) Adfuit Concilio Francofordienſi an. 1006. alii 1007. Citius igitur ſucceſſit in hac ſede, quam ab Ughello memoretur an. videlicet 1017. ni ſit error librarii, & ſcribendum fuerit 1007. *Lor.*

anni 354. uſque ad annum 1402.ut in fine inſcriptionis ſpectatur.

XI. 10. CONON natione Germanus, eandem dignignitatem eſt aſſecutus anno 1054.Hic concilio interfuit à Victore III celebrato Florentiæ, impetravitque ab Henrico Imperatore, ut omnia privilegia, quæ aliquando in favorem ſuæ Eccleſię dimanaſſent, vellet rata habere. Deceſſit 1055.

XII. 11. ELISEUS item Germanus Cononis ſucceſſor fuit anno 1056. Hic monachus, Eccleſiæque S. Andreæ decimas omnes, quibus in territorio Caſtilionenſi perfruebatur, munifice dilargitus eſt; palatioque Epiſcopali honorificè excepit Alexandrum II. Pontificem, quo ipſo anno in Mantuana Cathedrali contra Cadolaum Antipapam celebrarunt Concilium. Fato functus eſt Eliſeus anno 1078.

XIII. *a* al. 1079. 12. SAPHODOMUS ad eundem dignitatis gradum ſublectus eſt anno 1078. *a* Hunc Mathildis Comitiſſa legavit in Germaniam, ut cum Imperatore Henrico de ſtabilienda pace tranſigeret. Obiit diem poſtremam 1082.

XIV. 13. UBALDUS ad hanc eandem ſedem promotus eſt anno 1082. Hic ille, qui vitam S. Anſelmi Cardinalis, atque Epiſcopi Lucenſis, natione Mantuani, enarravit, qui vita functus ann. 1086. ſepulturam in Cathedrali accepit. Hunc Ubaldum Henricus Imperator cum Mantuam invaſiſſet, Intruſo Conone, deturbavit de Sede. Qui exul vitam finivit, cum non multò poſt Conon intruſus diſceſſiſſet è vivis.

XV. 14. UGO Monachus monaſterii S. Benedicti de Podolirone, à Paſchali Papa II. creatus, Ubaldo ſucceſſit an. 1102. Interfuit Vaſtalleuſi Concilio 1106. Deceſſit anno 1109. ſepultuſque eſt in ſuo monaſterio.

XVI. 15. MANFREDUS, ſive Manfredinus Ugoni ſuffectus eſt anno 1109. Vir ingentis exiſtimationis, & in expediendis conſiliis dexteritatis præcipuæ. Siquidem Mantuanis Civibus exoratis Mathildem Comitiſſam, quam Cæſaris impotens dominatus expulerat, Mantuam reducendam curavit; ubi non ſine lachrymis hujus optimi Præſulis, exceſſit è vivis anno 1116. die 24. m. Julii, ſepultaq; eſt apud S. Benedictum; indeque noſtris temporibus in Vaticanum honorifice tranſlata, ut ſupra memoravimus. Adminiſtravit autem Manfredus piè, ſanctèque Mantuanam Eccleſiam ad multos annos, exceſſitque è vita circa annum Domini 1148.

XVII. 16. HENRICUS Mantuanā tenuit ſedem 1148.

XVIII 17. GARSIODORUS, ſive Geridonius, quem Jacobus Chifletius in 2. par. hiſtoriæ Veſentionæ, Griſandinum appellat, Mantuanam ſedem eſt aſſecutus; quem idem Jacobus narrat interfuiſſe conſecrationi illius Eccleſiæ ſub Eugenio III. anno 1148. 3. Nonas Maii. Hujus Epiſcopi temporibus Eccleſiam S. Stephani fundarunt, ut in marmorea ſequenti inſcriptione legitur ejuſdem Eccleſiæ parieti ſuffixa.

Anno ab Incarn. D. N. I. C. 1154. primo die intrante menſe Martio, ſub temporibus Anaſtaſii Papæ, Graſſiedorii Epiſcopi, ac Friderici Imperat. fundata eſt Eccleſia S. Prothomartyris Stephani indictione II.

Cæterum hic Epiſcopus Friderici Imperatoris partes fovit contra Alexandrum III. verum Pontificem, Papienſique Conciliabulo interfuit, epiſtolæque Imperatori directæ ſe ſubſcribit *b* Comes Cameræ Imperialis. Quamobrem ab Alexandro Pontifice cenſuris Eccleſiaſticis innodatus eſt tamquam Imperatoris aſſecla, qui ab eodem quamplurima retulerat privilegiorum ornamenta. Denique cum inter Fridericum, Alexandrumque Pontificem iterum gratia coiiſſet, ejus inſtaurati Catholici fœderis Garſiodorus non fuit exors, quin tanquam exſolutus cenſuris inter Lateranenſis Concilii patres numeratus eſt an. 1179. ſubſcriptuſque poſt Aquilejenſem Patriarcham. Meminit hujus Epiſcopi Gregorius IX. epiſt. 153. ſui Vaticani Regiſtri.

b An. 1162.

XIX. 18. VIDO Garſiodoro ſucceſſit, ut Doneſmundus ſcribit, tametſi manifeſtè labatur, cum narrat ſucceſſiſſe Vidonem anno 1170. quo ipſo tempore adhuc Garſiodorus vivebat, ut ſupra vidimus. Nec ſi dicatur ad Mantuanam ſedem fuiſſe ſubvectum, cum Garſiodorus dejectus fuiſſet de ſede, benè, apertèque cohærerent tempora, cum idem auctor affirmet Vidonem poſtremam obiiſſe diem anno 1177. eidemque quendam ſucceſſiſſe Joannem, quem addit fato ceſſiſſe 1188. cum luce meridiana clarius ſit Garſiodorum in Lateranenſi fuiſſe Concilio anno 1179. ut ejuſdem Concilii acta produnt, cui tamquam Catholicus poſt Patriarcham Aquilejenſem immediatè reperitur ſubſcriptus. Alio igitur tempore oportet hunc vixiſſe Vidonem.

19. *JOANNES cognomento de Cacciafronte Cremonenſis Abbas S. Laurentii poſt Widonem electus eſt Epiſcopus Mantuanus. Tranſlatus deinde eſt ad Vicentinam Eccleſiam anno 1176. Martyrio occubuit anno 1185. de quo vide Vicentinæ Eccleſiæ Præſulum ſeriem tom. 5. (1) XX

* Ex App. tom. 7.

20. SEGEFREDUS floruit ann. 1187. fatoque ceſſit 1194. XXI

21. HENRICUS ad hanc eandem ſedem adlectus fuit 1194. quo ipſo anno reperitur nominatus in quodam inſtrumento Abbatiæ Nonantulanæ, tanquam Mantuanus electus, die 2. exordientis menſis Junii. Anno verò 1210. ejuſdem Epiſcopi mentio extat in quodam privilegio Othonis IV. Imper. inſigniturq; tit. Vicarii Imperialis ab eodēq; Imperatore erga ſuā Eccleſiam favorabile retulit privilegium. Hujus Epiſcopi temporibus S. Franciſcus Aſſiſianus Mantuam venit, atque prope Eccleſiam S. Mariæ Incoronatæ, quam illi Mantuani attribuerant, Monaſterium ſuæ ſodalitatis fundare exorſus eſt, Mantuano geſtiente populo, ob eximiam viri ſanctimoniam, quam fama vulgaverat. Cæterùm vult Doneſmundus Henricum exceſſiſſe è vivis anno 1227. tametſi Præſulum Mantuanorum alter catalogus M.S. obiiſſe narret anno 1220. Hugonemque, qui ſequitur, fuiſſe provectum ad ſedem. („ *De eo in Textu cap. 5. de* „ *purg. cum Patriarcha Aquilejenſi agit de Epiſcopo* „ *Tridentino de Simonia infamato. Mandante Innocentio III.* Lucent.) XXII.

22. HUGO adlectus fuit anno 1220. XXIII

23. PELIZARIUS Civis, ac Epiſcopus Mantuanus floruit anno 1227. fatoque functus eſt 1231. XXIV

24. GUIDOTTUS è gente Corregia Mantuanus *c* Pelizario defuncto ſucceſſit anno 1231. inauguratuſque fuit die 2. menſis Decembris. Hunc Gregorius IX. ſequenti anno, inter Epiſcopum Mutinenſem, ac Nonantulanum Abbatem Iudicem adlegit, ut æquo jure lites dirimerentur, quæ utrumque ad eam diem diuturnius exercuerant. Anno verò 1234. cum Beatrice Eſtenſi Andreæ II. Regi Pannoniæ nupta profectus eſt, quorum nuptias ipſe Alberegali ſolemni ritu celebravit. In Italiam deinde reverſum, cum inſecuto anno Eccleſiam ſibi creditam piè ſanctèque adminiſtraſſet, conſcelerati ejuſdem hoſtes in Monaſterio S. Andreæ ſæviſſimè trucidarunt. Cujus Epiſcopi indignum fatum, non modò Mantuanis dolorem expreſſit, verum etiam in juſtum vertit furorem, quo perciti parricidarum domos everterunt à ſolo. Gregorius verò IX. in parricidas ſequentem ſcripſit epiſtolam Poteſtati, & Populo Mantuano, quam modò ex regeſt. Vaticano epiſt. 34. fol. 97. an. 9. exhibemus, ſic enim ſe habet. XXV

GREGORIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Dilectis filiis Poteſtati, Conſilio, & Populo Mantuano &c.

REM his diebus audivimus anima noſtra amariſſimam, plenam acerbitate flagitii, & immanitatis horrore, ſuper qua inexplicabilis gemitus, & ploratus indeficiens ad Apoſtolicam ſedem aſcendit, diro doloris gladio nos tranſfigens, clamante de terra voce ſanguinis innocentis effuſi, videlicet bo. mem. Epiſcopi Mantuani, cujus interitum commiſſum à parricidis in patrem, quanto eſt exemplo perniciosior, tanto amarius compellimur

(1) Hinc optimè deducitur ſeries Mantuanorum Epiſcoporum, quæ hic aliquatenus videtur involuta. Garſiodoro enim è ſede dejecto ſuffectus eſt Vido circa an. 1170. ut Doneſmundus ſcribit: Vidoni ſucceſſit Joannes, qui ex hac ſede tranſlatus eſt ad Vicentinam ante an. 1177. quo Epiſcopus Mantuanus ſecundò renunciatus fuerat Garſiodorus ex Indulgentia Pontificia Alexandri, qui in eo munere vitam catholice protraxit ad an. 1187. Luc.

A limur deplorare. Sane idem Epiſcopus poſt ſuſceptum Pontificatus officium, ſciens in vinea Domini poſitum ſe cuſtodire, & cancellis ovium Chriſti Paſtorem ſolliciteſtuduit, reſecatis noxiis, & propagatis ſalubribus, ſuper gregem ſibi creditum noctis vigilias vigilare, murumque defenſionis pro domo Domini ſe opponens, a tuitione Catholicæ fidei, & Eccleſiaſticæ libertatis nulla adverſitate averti potuit, vel timore, præter id, quod exaltationem Eccleſiæ Mantuanæ diligenti cura impenſa circa conſervationem ſuorum jurium, & augmentum ipſius ſpiritualiter, & temporaliter procuravit, unde multorum, quibus, cum ſint iniqui, æqua placere non poſſunt, odium, & indignationem incurrit. Quorum quidam viri nefandiſſimi, qui Advocati dicuntur, & alii fautores pravitatis hæreticæ, quando peſtilentiores ſunt aliis, eo contra ipſum gravius conceperunt. Cumque nuper primo die rogationum Epiſcopus ipſe ad Monaſterium S. Andreæ Mantuan. accedens, ingreſſus fuiſſet Capitulum Monachorum pro reformatione ipſius monaſterii tunc vacantis, ſupervenerint Antichriſti Satelli- B tes, a quibus fuit tam crudeliter interfectus, ut ex ipſa atrocitate ſceleris, & ſævitia manifeſte appareat, eos velut hæreticæ ſorde infectos, Eccleſiæ Dei, & Catholicæ fidei voluiſſe injuriam irrogare. Nam cum primò ejus faciem gladiis impetiiſſent, poſtmodum ambas manus ipſius Domino conſecratas cum in modum crucis brachia cancellaſſet, deſpecta Crucifixi reverentia, impie amputantes, eumdem 40. & pluribus ſibi plagis impoſitis, qui eorum ſciadero præſumpſerint; ſaturari de morte, & laniatione Chriſti Domini, non valentes. Porro licet ad clamorem ſanguinis tota Civitate commota, quorum iniquitatem Cœli revelant & adverſus peſtilentos terra conſurgit; Poteſtas veſtra ad hoc vindicandum negligens fuerit, & remiſſus, ex quo non levem ſuſpicionis notam noſcitur incurriſſe, vos tamen deplorantes, & gementes miſerabilem parentis occaſum, & nimium exinde conturbati, zelo vos excitante divino, inſurrexiſtis unanimiter per vos ipſos in parricidii ultionem, quamvis in perſonas, quæ aufugerant, ſe illos favorabile exhibente poteſtate prædicta, neque ſitis vindicati. Propter C quod & ſi ad tam grande malum noſter exhorruerit animus, cor contremuerit, & aures tinnierint horribilitate peccati, expoſita nobis tamen veſtra devotio immenſum dolorem, quem intulerat enormitas maleficii, in parte aliqua mitigavit, qui moti contra vos non immeritò fuiſſemus, ſi aliter feciſſetis. Equidem cum pro cauſis prædictis biberit Epiſcopus memoratum calicem paſſionis paſſus ſacro Die, & in loco ſacro, videlicet in capitulo ipſius monaſterii, pro cujus fide, ac libertate certabat, & ibi mortem recipiens, univerſalis vitæ requirebat authorem, patientiis titulis concurrentibus, ſingulis circumſtantiis clarius eniteſcit, dum qui novus Zacharias eſt in Templo pro ſide, ac libertate Eccleſiæ immolatus, & nequiſſimorum amplius revelatur nequitia, nomenque ipſorum ſempiterno parricidæ reatus opprobrio. Ut igitur magis vindicta, quam exceſſus memoria propagetur, cum lictores flagitioſiſſimi, & ſceleratiſſimi parricida in acerba, & ſæva nece parentis Epiſcopi, & Paſtoris contra ſe provocaverint Cœlum, & terram, & graviſſime offenderint non ſolum Romanam Eccleſiam, a qua præfatus Epiſcop. fuit ad Mantuanam aſſumptus, D verum etiam nimis exacerbaverunt Eccleſiam generalem, nos de fratrum noſtrorum conſilio, ac venerabilium fratrum Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & aliorum Prælatorum, qui tunc erant apud ſedem Apoſtolicam conſtituti, hujus criminis patratores tam Advocatos, quam alios, nec non illos, quorum ope, conſilio, vel auxilio eſt commiſſum, publice candelis accenſis denunciavimus excommunicationis ſententiæ ſubjacere, & loca, ad quæ devenerint, quamdiu ibi fuerint, ſuppoſita interdicto ſtatutis quibuſdam contra prædictos, & omnes de Advocatorum progenie, promulgatis. Inter quæ duximus ſtatuendum, ut iidem ab hujuſmodi excommunicationis ſententia non poſſint, niſi per Eccleſiam Romanam abſolvi. Quod ſi eorum aliqui per aliam extiterint in mortis articulo abſoluti, careant tamen eccleſiaſtica ſepultura; & ſi forſan poſt abſolutionis beneficium, reſtituti fuerint ſanitati, niſi ſtatim ad ſedem Apoſtolicam feſtinaverint, prout meritis recepturi, ut

A videlicet cum principali baculo pedites ultra mare, dum vixerint, circumeant loca ſancta, implentes injunctam ſibi pœnitentiam cum gemitu, & dolore, relabantur in priſtinam excommunicationis ſententiam ipſo facto. Quia verò conſiderata exceſſus immanitate nulla ipſorum pœna ſufficeret ad vindictam, & ſinceræ compaſſionis affectus, in hoc à vobis exhibitus, ex quo apud ſedem Apoſtolicam non modicum meruiſtis, firmam nobis præbet fiduciam de futuris: univerſitatem veſtram monemus, & obteſtamur in Domino per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatenus præfatos Advocatos tanti reatus actores, & eos qui ad hoc dederunt conſilium, auxilium, vel favorem, ac ab ipſis recta linea deſcendentes, banniatis de veſtra Civitate, Diœceſi, ac diſtrictu, ita quod aliquo ingenio per ſe, aut per alios ad eadem loca redire non poſſint, bona quando publicetis ſceleratorum ipſorum de illis taliter diſponentes, quæ ad eos, vel eorum hæredes nulla valeant occaſione reverti, nec adhiberi patiamini, cum circa iſta fraudem aliquam ſive dolum, juvari etiam ſemper immutatione Rectoris in animabus veſtris in concione facietis. Quæ præmiſſa omnia obſervabitis, & fa- B cietis firmiter obſervari, nec permittetis quicquam contra præmiſſa præſumi. vel aliquod eorumdem, neque habebitis aliquem pro Poteſtate, Conſule, vel Rectore, qui hujuſmodi non præſtiterit juramentum, atque omnia, & ſingula obſervanda in capitulari, ſeu libro ſtatutorum Civitatis conſcripta, ibidem perpetuo remanſura, quilibet Rector Civitatis veſtræ juramenti vinculo ſe aſtringet, & ſuum aſtringi faciet ſucceſſorem. Taliter autem exhortationes, & mandatum noſtrum implere curetis, quod famam veſtram ſicut laudabiliter incepiſtis in omni puritate ſervantes propter gratiam Apoſtolicæ ſedis, & noſtram mereamini præmium apud Dominum, & acquiratis vobis apud homines nomen bonum. Nam ſi, quod abſit, mandata noſtra nunc, & impoſterum aliqua fraude, vel dolo, ad plenum non fuerint obſervata, Civitas veſtra meritò poterit formidare, ne adempto ſibi perpetuò Epiſcopalis dignitatis honore, veſtra Diœceſis in partes diviſa, vicinis Epiſcopis aſſignetur. Nos enim ad explorandum veſtra veſtigia non ſolum futurum Pontificem, ac Clericos veſtros, verùm etiam circumpoſitos Epiſcopos, & Prælatos deputare curabimus, ut per tempora ſedis Apoſto- C licæ nuncientur, quæ agantur, ſi honoris ſui periculum voluerint evitari. Indefeſſa nempe ſollicitudine ad ultionem tanti facinoris Romana Eccleſia vigilabit, ne in exemplum abeat, ſi quid de vindicta fuerit negligenter omiſſum, & ut pœnæ immenſitas diffuſa per orbem terreat peſtilentes; non ſolum manus à ſimilibus cohibens, ſed etiam cogitationes avertens.

Datum Peruſii. Nonas Junii anno nono.

Sedis autem Mantuanæ duorum annorum interregnum ſecutum eſt ab exceſſu Guidotti.

25. JACOBUM deinde à Caſtello Arquato Placentinum, [„*è nobili familia de Porta, Monachus Ciſtercienſis*.] Capitulum, Gregorii IX. auctoritate, Mantuanis impoſuit Præſulem, defæcatiſſimis moribus virum anno 1238. Exhortatoriam epiſtolam ejuſdem Pontificis, ſtatim poſt necem Guidotti, Capitulo Mantuano datam, ex Regeſto Vaticano deſumptam n.46. fol.33. ann. 4. hic adſcribere voluimus. XXVI

GREGORIUS EPISCOPUS
D *Servus Servorum Dei.*
Dilectis filiis Capitulo Mantuano, &c.

Non fuit neceſſe vobis merita bo mem. Mantuani Epiſcopi commendare, quorum plenius illa noviſtis, ejuſque titulis commendatione non indiget, cum per ſe pateat, & ſe ipſum oſtendat. Cum ergo tanto, & tam honorabile ſitis deſtituti paſtore, qui pro Eccleſia ſibi commiſſa, & credito ſibi grege defendendo eccleſiaſticam libertatem, fidemque Catholicam, bibit calicem paſſionis, non indigaè talem deſideramus ſibi ſubſtitui, qui ejus ſucceſſor exiſtere mereatur. Monemus itaque devotionem veſtram per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus cum conſilio requiſito, & obtento venerabilium fratrum noſtrorum Parmenſis, & Regini Epiſcoporum, de tali perſona provideatis per electionem canonicam eidem Eccleſiæ in paſtorem, qui tanto congruat oneri, & honori, & prompta, & ſollicita debeat inveniri, ſalvo ordine ſuo quantum cum Deo poterit ad tantam Dei, & Eccleſiæ injuriam ulciſcendam.

Datum Peruſii, 5. id Junii anno 9.

Hic B. Agnetem S. Claræ ſororem lectiſſimam virginem Mantuam advocavit, ut illic moniales Minorum Ordinis fundato cœnobio inſtitueret, ut in loco, quem eidem attribuerat extra Civitatem, feliciter evenit. Inter Bononienſes, Mutinenſeſque jam exæſtuans bellum extinxit, Carmelitaſque Fratres Mantuam introduxit. Illiuſque temporibus evolavit ad ſuperos B. Joannes Bonus Mantuanus Ordinis Eremitarum Reſtaurator egregius, perſpicuiſque miraculis longè clariſſimus anno 1248. * an. 1252. factus eſt S.R.E. Epiſcopus Cardinalis Portuenſis ut ſup. narravimus. Obiit verò paulo ante Innocentii IV. deceſſum, vel poſt Alexandri IV. creationem, cum deinceps nulla de eo mentio saperiatur in Apoſtol. diplomatibus. A

* Ex App. tom. I.

XXVII. 26. B. MARTINUS ex Comitibus Caſaloldis Parmenſis S. Marci Mantuani Canonicus, Præpoſituſque Parmenſis, Jacobo ſuffectus eſt à Capitulo, & ab Innocentio IV. confirmatus 11. Kal. Junii anno. 1252. ex reg. vatic. ep. 285. fol. 157. an. 9.* En Epiſt.

* Ex App. tom. I.

INNOCENTIUS EPISCOPUS B

Servus Servorum Dei.

Epiſcopo Mantuano.

Licet continuata &c. uſque deputari. Cum igitur dilecto filio Archipresbytero, & Capitulo Mantuano non procedentibus ad proviſionem Eccleſiæ Mantuanę tunc paſtore vacantis infra terminum quem eis duximus præfigendum, Ven. fratri noſtro Epiſcopo Portuenſi, cui ſuper proviſione facienda ipſi eccleſiæ commiſerimus plenariam poteſtatem, de te tunc Præpoſito Parmenſi capellano noſtro eis, & eccleſiæ providerit ſupradictæ. Nos conſiderantes, quod tu plus tuis meritis Pontificatus dignitatem extolles, quam præſulatus efferaris honore, proviſionem ipſam gratam, & ratam habuimus, & habemus, teque cui noſtris manibus conſecrationis munus duximus impendendum, per quem poterit grex dominicus ſalubriter verbo Domini refici, & à lupi rapacis morſibus cuſtodiri, ipſis, & Eccleſiæ Mantuanæ conceſſimus, & concedimus in Epiſcopum, & Paſtorem, plena tibi tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus adminiſtratione conceſſa, ſperantes firmiter, & pro certo tenentes, quod tu, qui nobiſcum apud ſedem Apoſtolicam longo tempore ſic laudabiliter converſatus, quod nobis, & fratribus noſtris tuæ prærogativa virtutis carum te reddidiſti plurimum & acceptum, præfatam Eccleſiam provide, & ſalubriter auctore Domino gubernabis, mandamus quatenus conſiderato prudenter, quod ex affectu, quem ad eos, & Eccleſiam Mantuanam gerimus, ſincero proceſſit, quod te litterarum ſcientia præditum, morum honeſtate decorum, & conſilii maturitate præclarum virum tam utilem, & experientia longa probatum nobis, & Eccleſiæ Romanæ ſubtraximus, ut te ſibi, & Mantuanæ Eccleſiæ præberemus noſtrum incommodum, ut eorum commodum procuraremus, non vitantes, ad ipſam accedens Eccleſiam ſic ſtudeas gerere curam ejus, quod tibi per vitæ meritum, & familiæ tibi creditæ proficias per exemplum, ipſaque Eccleſia in te gaudeat reperiſſe, quod de te cum bona conſcientia prædicamus. C

Datum Peruſii 2. Kalendas Junii anno nono.

Piè, ſanctèque Mantuanam rexit Eccleſiam per 50. non minus annos, fatoque functus anno 1303. tumulatus fuit apud S. Marc. cum hac brevi inſcriptione.

B. MARTINUS DE PARMA EPISCOPUS MANTUÆ. D

Cui poſt aliquot ſecula Franciſcus Gonzaga ejuſdem ſucceſſor in Mantuana ſede, marmoreum erexit ſepulchrum cum ſequenti epitaphio.

B. Martini Parmenſis, ex Comitibus Caſaloldis
Circa annū Dom. MCCLII. olim Epiſcopi Mantuæ
Vita ſanctimonia, ac paſtorali prudentia inſignis
Oſſa, & cineres, ne diutius deleteſcerent, pietate in
Sanctum prædeceſſorem hoc monumentum ornavit
Fr. Franciſcus Gonzaga Mantuæ Epiſcopus
anno MDCVI.

XXVIII. 27. PHILIPPUS ex Comitibus Caſaloldis Brixianus eandem ſedem obtinuit anno 1303. Hic paucorum menſium Pontifex fuit: ſiquidem cum Brixiam profectus fuiſſet, ut ibi aliquot expediret negotia, febre tentatus, impar ægritudini exceſſit è vivis eodem anno, ſepultuſque eſt apud S. Dominicum cum ſequenti epitaphio.

Hic jacet Ven. Pater D. Philippus Comes de Caſaloldo, Dei gratia Mantuæ electus, & confirmatus Epiſcopus. Qui obiit MCCCIII. Ind. 1. die Jovis intrante xii. Novembris, cujus anima requieſcat in pace. A

28. Fr. PHILIPPUS de Bonaccoltis Mantuanus Ordinis Minorum, Epiſcopus Tridentinus, ad Mantuanam Eccleſiam translatus ann. 1303. à Benedicto XI. qui deceſſit antequam poſſeſſionem adipiſceretur, ut habetur in reg. Vat. e. 203. anno 1. Benedicti. XXIX

29. Fr. JACOBUS ex Ordine Prædicatorum, ad eandem dignitatem adlectus eſt 1304. 3. id. Januarii, ex reg. Vat. ep. 203. Benedicto XI. ſedente. vitam finivit 1307. XXX.

30. SACRAMOZUS è nobiliſſima gente Gonzaga primus, Mantuanorum Antiſtes evaſit anno 1307. Exceſſit 1320. XXXI

31. Fr. JACOBUM de Benefactis nobilem Mantuanum, ex Ordine Prædicatorum, Joannes XXII. Pontifex Mantuanis Civibus præfecit Antiſtitem anno 1320. qui Civium ſuorum adverſus ſe paratam expectationem haud fefellit, quin votis omnium illuſtri doctrina cum probitate morum ita reſpondit, ut omnis ordinis homines tanquam Mantuanis divinitus datum illum ſuſpicerent. Fato functus eſt an. 1338. die 19. menſis Novembris, ſepultuſque eſt apud ſuos Dominicanos, ubi olim hoc ſequens epitaphium legebatur, ut refert Michael Pius in libro de viris Illuſtribus Ordinis Prædicatorum, cum Donesmundiana hiſtoria vero ſatis conſentiens. XXXII B

Hic jacet B. F. Jacobus de Benefactis
Epiſcopus Mantuæ, qui obiit die 19. Novembris
Ann. Domini MCCCXXXVIII.

32. GOTHIFREDUS Mantuanus, Archidiaconus Januenſis, & Benedicti XII. Capellanus, ſuæ patriæ adlectus Epiſcopus eſt anno. 1338. die 2. Non. Novembris, ita in regeſt. Vatic. ep. 451. par. 1. anno 4. Anno verò 1339. idem Pontifex Veronam illum legavit, ut illos Eccleſiaſticis cenſuris exſolveret, qui Bartholomæi Scaligeri Epiſcopi Veronenſis cædem urſere, Principique conjurationis Martino Scaligero eam mulctam præcipue imponeret, ut à porta S. Felicis in monte, cum accenſa face, centumque nobilibus Comitantibus cum iiſdem facibus, duo milliaria paſſuum facti pœnitens, pedeſque conficeret. Deceſſit autem Gothifredus circa ann. Dom. 1348. XXXIII. C

33. RUFINUM proximè Gothifredus excepit anno 1348. die 26. menſis Junii ejuſdem anni, qui jam inauguratus reperitur Sacro Collegio ſolitum ſolviſſe ſubſidium. Carolum IV. Imperatorem, ſacrum Chriſti Sanguinem adoraturum, proficiſcentem Mantuam magnificentiſſimè excepit hoſpitio anno 1354. quo ipſo anno, 10. die Decembris retulit ab eodem Imperatore confirmationem omnium privilegiorum, quæcumque ſuperiores Cæſares Mantuanæ indulſiſſent Eccleſiæ. Fato functus eſt 1366. XXXIV.

34. GUIDO GONZAGA ex Canonico Mantuanam obtinuit Eccleſiam anno 1366. 14. Kalen. Septemb. quo ipſo anno jam conſecratus, ſolitum ſubſidium ſacro collegio ſolvit. Deceſſiſſe conſtat circa annum 1384. XXXV. D

35. SACRAMOZUS Gonzaga hujus nominis II. adlectus eſt circa annum Domini 1385. Hic ſive quia Clementi VII. Pſeudopontifici faverat, ſive quid aliud contra Eccleſiaſtica jura grave commiſerat, à Bonifacio IX. ex publica ſententia, honore Epiſcopatus exutus eſt, atque ab ejuſdem adminiſtratione demotus, ut legitur in libris Proviſ. Prælatorum. XXXVI.

36. ANTONIUS de Ubertis, antiquiſſimæ nobilitatis Florentinus, ut prænotatur in iiſdem Proviſ. Prælatorum lib. ab eod. Boniſac. IX. Pontifice Mantuanam ſedem, unde pauló ante Sacramozus exciderat, accepit regendam an. 1390. 9. Kalen. Octobris. Hic in Cathedrali ſacellum erexit ſub invocatione B. Mariæ Virginis, ac S. Bernardi Epiſcopi Parmenſis, ac Cardinalis de Ubertis, eidemque XXXVII.

non temnendum cenſum attribnit ex Epiſcopali mē-ſa; Quam donationem ratam eſſe juſſit Innocentius VII. anno 1. ſui Pontificatus. Subſtruxit item in Eccleſia Patrum Minorum S. Barbaræ ſacellum, in quo ſibi, gentique Ubertæ, qnæ jam Mantnæ ex Florentinis civilibus diſcordiis fixerant ſedem, ſtatuit ſepulturam. Antoniique temporibus S. Anſelmi Epiſcopi Lncenſis, qui jam olim in Cathedrali conquieſcebat, ſacras reliquias in nobile tranſtulere ſepulchrum, quod eidem ſancto Franciſcus Gonzaga, ab Epiſcopo Antonio cxoratus, munificenter paraverat 1393. Fratres Servitas Mantuam introduxit, Eccleſia S. Barnabæ eiſdem attributa die 24. menſis Aprilis. Deceſſit Antonius 1417. Ubertorum familiæ ſtemmata, parma aureis cæruleiſque taſſellis diſtincta.

XXXVIII 37. JOANNEM item de Ubertis Florentinum, Antonii nepotem, Canonicumque Mantuanæ Cathedralis, Clericalis Senatus adlegir Epiſcopum 1417. cujns electionem Martinus V. Columna Conſtantiæ inſecuto anno ratam eſſe juſſit, qui fuit primus ejnſdem Pontificatus 11. Kalend. Martii; eidemque poteſtatem fecit in Cathedrali erigendi dignitatem Archidiaconatus, cum pluribus aliis privilegiis. Anno autem ſequenti hic idem Epiſcopus Pontificem Martinum à Concilio Conſtantienſi per Mantuam Romam revertentem, magnificè excepit hoſpitio. Fato functus eſt anno 1428.

XXXIX. 38. Fr. MATTHÆUS Bonimpertus *a* Novarienſis, en Ordine Prædicatornm, ob raras animi dotes, à Martino V. defuncto Joanni ſuffectus eſt anno 1428. 7. Kal. Junii. S. Mariæ Angelorum Monaſterium à ſe conſtuctum ad ripam Laci ſuis fratribus reformatis attribnit domicilium, ordinavitque in Epiſcopum Ferrarienſem B. Joannem à Toſſignano. Vitam cum morte mutavit anno 1444. („*Cum* „ *etiam adfuiſſet Concil. Ferrarien. an.* 1438.)

a Laudatur à Corta in Muſeo Novarien. pag. Mand.

XL. 39. GALEATIUM deinde Caurianum nobilen Mantuanum, Archipresbyterum Mantuanum, Clericum Cameræ Apoſtolicæ, Abbatemque Commendatarinm S. Rufini, Bonimperto defuncto Eugenins IV. Pontifex ſubrogavit anno 1444. 3. Idus Septembris. Galeatius autem ob ſingularem prudentiam maximo in pretin fuit apud Pontifices Eugeninm IV. Nicolaum V. qui eidem Umbricam legationem prorogavit, ac Pium II. qui cum Mantuam proficiſceretur, Almæ Urbis Romæ curam demandavit Cardinali S. Petri ad Vincula, Galearioque Cauriano; quibus Romanam rem adminiſtrantibus, Mantuanum Pius celebravit Concilium, inviſitque venerabundus ſacrnm Chriſti Sanguinem; ad cujus conſpectum, præſentiamque diræ podagræ dolore divinitus levatus eſt, cum deſæviente adhuc dolore Tetraſthicon illud elegans effudiſſet.

Si verus Sanguis Chriſti eſt de pectore fuſus.
Et dignus latria, dira podagra fuge.
At ſi membra diu poſſeſſa relinquere neſcis.
Urgeat, ah! ſaltem flamma, dolorque minus.

Poſtquam autem Pius Romam reverſus eſt, Galeatius Romanæ Urbis cura levatus, Mantuam conceſſit, ſibi creditam Eccleſiam diligentiſſimè adminiſtraturus. Quam deinde temporibus Nicolai V. ab juriſdictione Patriarchæ Aquilejenſis exemit, ut in diplomate legitur, quod de ea re idem Pontifex evulgavit; decrevitque, ut Apoſtolicæ ſedi immediatè ſubjiceretur, quo exemptionis jure Mantuana Eccleſia hucuſque uſa eſt. Mortuus Galeatius eſt anno 1466. Mantuæ, ſepultuſque eſt in Cathedrali, ubi in nigro lapide hoc ſequens epitaphium legentibus proſtat.

Eruditiſſimo virtutum omnium Galeatio Capr. olim Mantuæ Epiſcopo hoc monumentum ſingulari pietat. in pontific. regenti ad annos xxi. obeunte lix. ætatis ſua, an. ſalutis humanæ M. CCCC. LXVI. Ill. fratres Octavus, & Her. Cap. dirup. defecere.

40. Fr. deinde ROBERTUM Bonimpertum Novarienſem, *b* ex Ordine Prædicatorum ſuperioris Matthæi Mantuani Epiſcopi affinem, virum doctrina clariſſimum, Paulus II. Pontifex Mantuanis præfecit anno 1466. Verum breviſſimus Pontifex fuit, ſuique inconſolabilem deſiderium fecit iis, qui propius ejus exaggeratas virtutes noverant. XLI.

b De hoc item Corta in Muſæo Novarien. pag. 251. Mand.

41. FRANCICUS Gonzaga à Pio II. Pontifice S. Mariæ Nnvæ diaconus Cardinalis creatus, à Paulo deinde II. dum 23. ageret annum, Mantnanum obtinuit Epiſcopatum anno 1466. die 16. menſis Auguſti. Hic nobiliſſimæ indolis, exactæque virtutis Princeps filius fuit Ludovici Mantuæ Marchionis, Barbaræque Brundeburgenſis. Piſis hauſit nobiliores diſciplinas, quas eximio exornavit ingenio, regiiſque moribns. Pontificins Legatus Bononiam adminiſtravit ſedente adhuc Paulo, eodemque munere ſub Sixto IV. perſunctus eſt, quem præcipuè promoverat ad pontificatum. Legationi Bononienſi ex deceſſu Card. Calandrini, ejnſdem Civitatis nobilem Epiſcopatum adiunxit, atque ita utramque Eccleſiam egregiè adminiſtravit. Mantnæ ſuffraganeis uſus eſt Aloyſio Roſarto Bergnmate, ex Ordine Prædicatorum illuſtri viro, Ludovicoque Aldraghetto Mantuauo Canonico Regulari cum ſuperiore pro eximia virtute conſerendo. Laudatiſſimus hic Cardinalis deceſſit Bononiæ an. 1483. 11. Kal. Novembris. Ejus cadaver Mantuam relatum, apud Eccleſiam S. Franciſci conditnm fuit, prope gentis Gonzagæ proceres ſuns majores. Regium invictumque animum hujus Cardinalis collaudant Papienſis, Corteſius, Sigonius, Fr. Aleander Albertus, Poſſevinus, & alii. XLII

42. LUDOVICUS Gonzaga Cardinalis defuncti frater, Ludovicique Mantuæ Marchionis quartogenitus, qui viventi fratri ſuffraganeam operam diu præſtiterat, Mantuanam ſedem eſt aſſecutus an. 1483. 6. Kalend. Novembris. Uſus ſuffraganeo eſt Cominuo Laurentio Brixiano è Pontevico Epiſc. Lamorenſi, qui vita functus eſt 1503. inque Carmelitarum ſactario ſepultus. Cæterum Ludovicus protulit ætatem uſqne ad annum 1511. tumulatuſqne eſt in Cathedrali. XLIII

43. SIGISMUNDUS Card. Gonzaga, filius Franciſci Mantuæ Marchionis, Ludovico ſnffectus eſt, ſuo anteceſſori Franciſco Card. Gnnzagæ haud impar virtute, indoliſque nobilitate. Is igitur piè, ſanctèque Mantuanam adminiſtravit Eccleſiam, palatinmque Epiſcopale prope Cathedralem excitavit à fundamentis, in illnd opus pluribus ornamentis collatis. Epiſcopali tamen curæ ferè ſemper abſens incubuit, diſtentus ſcilicet modo Picena, modo Bononienſi legatione; quam ipſe opulentam Civitatem Eccleſiaſtico aſſeruit Imperio, ſtrenuè ejectis Bentivolis. Mantuanæ autem Eccleſiæ, ne quid in ea ex ſua abſentia negligeretur, ſuffraganeum adhibuit Nicolaum Groſſettum Patavinum ex Ordine Minorum Epiſcopum Limoſenſem, cui vita functo 1516. die 25. menſis Novemb. ſepultoque apud S. Leonardum, ſubſtituit Ambroſium Neapolitanum, item Epiſcopum Limoſenſem. Ejuſmodi Epiſcopali munere ſe poſtea abdicavit in ſavorem Herculis Gonzagæ nepotis. Ejus intuitu Clemens VII. memorabile illud Epiſcopis Mantuanis contulit privilegium delegandi etiam in ſecundis, & tertiis inſtantiis, quem mallent Judicem, ſublata ſacultate reis appellandi. Argumento erit ipſius Clementis diplo- XLIV

ma die 30. menſis Jan. ann. 1524. ſcriptum, quod in tabulario Mantuano hac ſerie verborum legitur.

CLEMENS PAPA VII.

Dilecte filii ſalutem, & Apoſtolicam bened.

Sanè dilectus filius noſter Sigiſmundus S. Mariæ Novæ diaconus Card. Eccleſiæ Mantuanæ perpetuus adminiſtrator nuper nobis expoſuit, quod inter multiplices curas, quibus ad conſulendum commoditati ſubditorum ſuorum ardua ſollicitudine premitur, illa præcipue ſibi cordi eſt, ut laboribus, & expenſis litigantium quantumfieri poteſt, pareatur, ex quo ſæpius ſolet accidere, ut deſperatione eorũ juſtitiæ veritas evaneſcat, & adverſariorum potentia jus debiliorum intereat, quod interdum propter appellationes, & reclamationes, ac reductionum petitiones, quæ a ſententiis diffinitivis, interlocutoriis, vel mixtis, aut arbitramentis, ſeu laudis vicarii in ſpiritualibus, & temporalibus epiſcopi Mantuani, vel ſui, & eccleſiæ Mantuanæ, quam ipſe Sigiſmundus cardinalis ex conceſſione Apoſtolica in adminiſtrationem obtinet, ſub alterius judicio, arbitri, vel arbitratoris, ſeu locumtenentis, ſeu locumtenentium ſuorum, vel ejus ſucceſſorum, qui pro tempore ſunt, vel erunt ad ſedẽ Apoſtolicam, vel ejus legatum, ſeu alium ſuperiorum fiunt, partes ita graventur expenſis, quod propter illarum onera, & cauſas dimittere, & jus ſuum negligere cogantur; & ſicut eadem expoſitio ſubjungebat, ſi in cauſis hujuſmodi appellari, reclamari, & reductionem fieri peti poſſet ad vos, ſeu aliquem veſtrũ, vel ſucceſſores veſtros, qui pro tempore fuerint, vel aliquem eorum, qui habeant, & debeant appellationes quaſcumque, reclamationes, ac reductiones, quas de confidentibus partium committere uni, vel pluribus, tam juris pontificii, quam juris civilis, ſeu utriuſque doctoribus de collegio Mantuano, magna exinde commoditates, ad earum cauſarum expeditionem iuventur. Quare ejuſdem Sigiſmundi cardinalis, & adminiſtratoris ſupplicationibus inclinati, ac ex certa noſtra ſcientia de plenitudine noſtra poteſtatis tenore præſentium concedimus, & ſtatuimus, & ordinamus, quod ſi in futurum contigerit à dictis vicario, locum tenentibus, judicibus, qui modo ſunt, & pro tempore erunt, arbitris, vel arbitrantibus in omnibus, & ſingulis cauſis tam ſpiritualibus, quam temporalibus, beneficialibus, vel mixtis, Feudalibus, vel emphyteuticis, vel aliis etiam civilibus, vel criminalibus, quibuſcumque etiam ipſius eccleſiæ Mantuanæ, & quarumcumque aliarum eccleſiarum etiam in civitate Mantuana, vel ejus diœceſi exiſtentium, vel aliarum quarumcumque perſonarum, vel quomodocumque, vel qualitercumque eas, vel quaslibet earum tangentibus, vel pertinentibus appellari, reclamari, vel reduci peti, etiamſi cauſa fuerint mere ſpirituales, vel ſpiritualitati annexæ, ſeu beneficiales, vel mixta, vel criminales, vel civiles, de perſona tamen clericorum, ſeu prædictarum eccleſiarum, tunc committi poſſint, & debeant uni, vel pluribus ex dicto collegio de confidentibus partium, qui ſint clerici. Si vero fuerint cauſæ profanæ mere civiles, vel mixtæ, ſeu criminales committi poſſint uni, vel pluribus de confidentibus partium ex dicto collegio, etiam laico, vel laicis; & ſi contingat iterum appellari, vel reclamari à delegatis, ſecundo committi poſſint eædem cauſæ uni, vel pluribus ex dicto collegio ſecundum diſtinctionem prædictam, & ſic ſucceſſivè quouſque cauſa ipſa finem debitum ſortita fuerint; qui judices, vel ſic delegati procedere poſſint, & valeant ſimpliciter, & de plano ſine ſtrepitu, & figura judicii; ſalarium quoque ipſis delegatis taxetur ſecundum formam ſtatutam Mantuæ, quam in hac parte ſimili ſcientia approbamus, injungimuſque, ut præſentes noſtras literas in volumine conſtitutionum eccleſiæ Mantuanæ ad perpetuam rei memoriam deſcribi, & regiſtrari mandetis, & faciatis, quas perpetuis futuris temporibus inviolabiliter obſervari debere decernimus, atq; mandamus, & inſuper ex nunc irritum, & inane decernentes, ſi a quacumque quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari; non obſtantibus conſtitutionibus, ordinationibus, indultis, privilegiis Apoſtolicis, etiam cum decretis irritantibus, & aliis clauſulis inſolitis, etiam derogatoriarum derogatoriis, ſtatutis etiam juramento roboratis conſuetudinibus, ſeu aliis indultis, & privilegiis, quibus omnibus, & ſingulis ſpecialiter, & expreſſe per præſentes derogamus, & derogatum eſſe volumus habentes contra dictorum omnium & ſingulorum tenores pro ſufficienter expreſſis, perinde, ac ſi de verbo ad verbum inſerti eſſent, cæteriſq; contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud S. Petrum ſub anulo Piſcatoris, die 30. Januarii 1524. Pontificatus noſtri anno 1.

Ipſe tandem Sigiſmundus Mantuanæ ditionis Legatus fato functus eſt anno 1525. Non. Octobris, ſolemnique pompa in Cathedrali ſepultus eſt cum hoc epitaphio.

Sigiſmundo Gonzaga Cardinali, qui cum
generis ſplendore bonitatem adæquavit.

Ejus deinde cadaver cum Ludovico anteceſſore Franciſcus Gonzaga Mantuanus Epiſcopus in medio Eccleſiæ Novæ ſub principe fornice honorificentius collocavit cum hujuſmodi epitaphio.

D. O. M.

Sigiſmundo Gonzaga Cardinali Mantuæ Epiſcopo, & Ludovico Gonzaga electo Mantuæ itidem Epiſcopo cum eorum corpora fere inhumata, & indecorè jacerent, non ut ſanguinis nobilitas, ſplendor, functique officii dignitas poſtulabat, Fr. Franciſcus Gonzaga Epiſc. Mantuæ ſumma in utroque pietate, atque ſingulari reverentia in ampliſſimos patres anteceſſores ſuos, quo potuit decore, monumentum hoc eis faciendum curavit. Obiit Sigiſmundus anno MDXXV. Ludovicus vero anno MDXI.

44. HERCULES Gonzaga, filius Marchionis Franciſci, atque Iſabellæ Eſtenſis, frater Ducis Ferrantis, natus eſt anno 1505. 10 Kalend. Decembris. Illum Eccleſiaſtico cultui deſtinantes parentes, Bononiæ nobilioribus diſciplinis excolendum curarunt, agenti vix 15. ann. ex ceſſione Sigiſmundi Gonzagæ delatus eſt Epiſcopatus Mantuanus anno 15 an. à Clemente verò VII. Senatoria purpura eſt cumulatus anno 1527. Adeò verò prudentia, & doctrina valuit, ut apud pleroſque Europæ Principes, ipſique præcipuè Clementi Pontifici, qui ejuſdem opera, in explicandis Eccleſiaſticis conſiliis aſſiduè utebatur, admirationi eſſet. Ad Carolum V. Pontificius Legatus profectus eſt, cum Genua digreſſus Bononiam pergeret, ut ibi Auguſtale inſigne de manu Clementis acciperet. Ab exceſſu Ferrantis Ducis fratris per 16. omnino annos Mantuanum Principatum ſumma æquitate, fideque, ac totius populi gratulatione adminiſtravit, donec Federicus nepos tanto oneri par adoleſceret; ſub Paulo IV. Tarraconenſem Archiepiſcopatum regendum ſuſcepit, Soanæque Epiſcopatum. Mortuo verò Paulo, minimum abfuit, quin Pontificiam promoveretur ad ſedem. Pius tamen IV. in Campaniam illum legavit, Fanenſiſque Eccleſiæ adminiſtratorem effecit, Legatumque, ac Principem Præſidem Concilii Tridentini. Quo cum perveniſſet, Papali auctoritate ſuffultus, luculentam ad Patres Concilii orationem habuit 1562. 15. Kal. Februarii: ut quod inceptum erat, ſtrenuè proſequerentur, divellerentque abuſus, qui Chriſtianos, ac Clericales mores peſſimè inſecerant. Ætatem extendit Hercules uſque ad celebrationem VI. ſeſſionis, fatoque functus piè, ac ſanctè, attulit mærorem inconſolabilem cunctis ordinibus ann. 1563. 6. Non. Martii, cum ætatis ſuæ annum perageret 58. Ejuſdem cadaver delatum Mantuam, in Cathedrali S. Petri, ſepelierunt, ab ipſo nuper ſplendidè ædificata, ut ejuſdem incendium munificentia planè regia reſarciret. Sepulchro autem hujuſmodi Epitaphium affixere. XLV.

Herculis Gonzagæ cardinalis, & Epiſcopi
Mantuani magni conſilii, magnæque eruditionis viri dum ſacro concilio præſidet, vita
functi cadaver.

Mantuanæ autem Eccleſiæ ſuffraganeos habuit, Philippum Arrivabene nobiliſſimum Mantuanum, Epiſcopum Hieropolitanum, qui deceſſit ann. 1545. die 21. menſis Septembris, ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Salvatoris, Leonardinumque Marinum Epiſcopum Laodicenſem. De Cardinali autem Gonzaga

con-

conſule Ciaconium, noſtraſque additiones ad illum, atque Andreæ Victorelli. A

XLVI 45. FRIDERICUS Gonzaga Federici Ducis Mantuæ, Margaritæque Paleologæ filius à Pio IV. creatus Cardinalis eſt, in gratiam Herculis Cardinalis patrui anno 1563. eodemque anno, cum exceſſiſſet è vivis Hercules, Mantuanus Antiſtes renunciatus eſt, illiuſque Epiſcopatus ſolemni pompa iniit poſſeſſionem 1. die Maji, ac diligentiſſime inſtitit veſtigia patrui in pietate colenda. Vix per unam diem cum morbo colluctatus, exceſſit è vivis die 22. menſis Februarii, an. 1565. ſepultus eſt lachrymantibus cunctis in Eccleſia Cathedrali ſub majori Altari conditus cum hujuſmodi Epitahio.

Friderico Friderici Ducis filio poſthumo Gonzaga, Mantua Epiſc. Card. Legato, acerbiſſima morte erepto an. atatis xxxv. ſalutis humana MDLXV.

Vix Fridericus exceſſerat, cum Franciſcum Facinum Citrenſem Epiſcopum ejuſdem ſuffraganeum extulerunt, atque apud S. Franciſcum cum hujuſmodi Epitaphio ſepelierunt. B

Franciſco Facino Guillelmi Ducis Mantua medico Epiſcopo Citrenſi, ac Federici card. Mant. ſuffraganeo vixit annos xlix. obiit v. Nonas Maji MDLXV.

XLVII. 46. FRANCISCUM deinde Gonzagam Ferrantis filium Ducis Arianii, atque Eliſabeilæ Capuanæ, Herculis nepotem, Vincentiique Mantuani Cardinalis, Pius IV. Cardinalem adlegit anno 1561. idemque anno 1566. die 18. menſis Maji ad Mantuanam ſedem Franciſcum evexit. Sibi creditæ Eccleſiæ ſolemni ritu iniit poſſeſſionem die 28. menſis Novembris ejuſdem anni; Princeps ſummæ expectationis, cui ob ſingularem prudentiam Campaniæ legationem demandarunt, Coſentinumque Archiepiſcopatum attribuerunt adminiſtrandum. Poſt Pii IV. exceſſum, dum novo creando Pontifici agitarentur Comitia, Franciſcus ſupremam obiit diem florenti ætate, ideoque toti Romanæ Aulæ inconſolabilis mæror futurus, ann. 1566. die 10. menſis Januarii, cum prius præſagiiſſet animo, fore, ut Apoſtolicam eveheretur ad ſedem Cardinalis Alexandrinus, quem ut prædixerat Gonzaga, illius Comitii Patres renunciarunt Pontificem ſub nomine Pii V. Franciſcus vero conditus jacet apud S. Laurentium in Lucina, cujus titulo fuerat inſignitus, cum ſequenti Epitahio. C

D. O. M.

Franciſco Gonzaga qui ſi ad ſenectutem perveniſſet, cum Hercule Gonzaga cardinale ejus patruo, cujus diſciplina fuerat alumnus, conferri jure potuiſſet, tanta jam in eo religio, prudentia, omniumque virtutum indoles fulgebat. Vixit annos xxviii. menſes vi. dies xxv. obiit anno ſalutis MDLXV.

Defuncti autem Gonzagæ, funebri Panegyrico meritas laudes contexuit Leonardus Malaſpina. Suffraganeo uſus eſt, M. Antonio Oradino Peruſino Uticenſi Epiſcopo, qui vita functus 1565. die 6. menſis Octobris, requieſcit in Cathedrali.

XLVIII. 47. Fr. GREGORIUS Boldrinus a ex Ordine Prædicatorum Mantuanus, virtute, probitateque ad Epiſcopatum viam ſibi aperuit, quam jam inde ab infantia dicitur excoluiſſe. In Dominicano inſtituto Pii V. ſocius fuit, quem idem Pius jam Pontifex, dum Provincialis Inſubriæ munere fungeretur Gregorius, Mantuanum adlegit Epiſcopum ann. 1567b. die 7. menſia Februarii. Septem ipſos annos piè, ſanctèq; Mantuanam adminiſtravit Eccleſiam, ſepultuſque eſt apud ſuos Dominicanos cum ſequenti Epitaphio D

a De quo Fontana in Theatro Domin. p. 123. Mandoſ.

b 1566.

Gregorio Boldrino Epiſcopo Mantuano, qui in Prædicatorum ordine à prima adoleſcentia ſacris initiatus, eruditione, & probitate tantùm profecit, ut omnes illi honores Patres ultro detulerunt, à Pio V. demum Pontif. Max. & Sereniſſ. Guil. ſententia ad Epiſcopatus apicem evectus præclaram Pontificis muneris adminiſtrandi exemplam ſucceſſoribus ad imitandum reliquit. Hieronymus Boldrinus fratris filius m. p. vixit ann. lxiij. menſ. vi. dies xij. obiit iv. nonas Novembris MDLXXIV.

48. MARCUS Fidelis Gonzaga, qui olim Epiſcopus Auxcrenſis in Tridentino Concilio maximè claruit, à Gregorio XIII. ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt 1. die Decembris anno 1578. Fato functus eſt anno 1583. die 8. menſis Septembris, accepitque ſepulturam in Cathedrali, ubi hujuſmodi legitur Epitaphium. XLIX.

D. O. M.

Marcus Gonzaga, qui primum Auxerenſis Epiſcopus, Tridentino Concilio interfuit, poſt Sereniſſ. D. Guil. Mant. Ducis III. intuitu ad hanc cathedralem Eccleſiam tranſlatus eſt, annos fere novem præfuit, hic quieſcit. Endimione ejus fratre, Ferdinandoque, & Aurelio ex eodem fratre nep. & hæred. eum ſic tumulari curantibus. Salutis anno MDLXXXIII.

49. ALEXANDER Andreaſſus Mantuanus, utriuſque juris Doctor clariſſimus, nomine Ducis Guillelmi legatione functus eſt Mediolani, ac Romę deinde; ejuſdemque Ducis intimus Conſiliarius cum eſſet, Caſalis primùm Epiſcopus renunciatus eſt, indeque tranſlatus fuit ad Mantuanum die 4. menſis Novembris anno 1583. die 5. menſis Januarii inſecuti anni obtenti Epiſcopatus poſſeſſionem iniit, coronavitque in Cathedrali Vincentium Ducem Mantuanum die 22. menſis Septembris anno 1587. deceſſit autem 1593. die 23 menſis Martii, inque Cathedrali ſepulturam accepit. L.

50. Fr. FRANCISCUS Gonzaga c ex Ordine S. Franciſci de Obſervantia, filius Caroli Marchionis Gazuoli, dum in Hiſpania apud Philippum II. Aulicus eſſet, ſpreto ſeculo, ejuſdemque dignitates, quas illi ſuæ gentis nobilitas videbatur ſpondere, auſterum S. Franciſci inſtitutum complexus eſt. Cujus religionis ex merito, gradatimque Generalis evaſit. Quo munere perfunctus egregiè, cumque acclamatione bonorum, Ceſaludenſis Epiſcopus in Sicilia renunciatus eſt, in gratiam Philippi Regis, indeque ad Papienſem ſedem tranſlatus fuit. Ad quam dum proficiſcitur, ex deceſſu Andreaſſi, Mantuanus Epiſcopatus eſt illi delatus, eam viciſſitudinem rerum Papienſibus adverſantibus, quos tanti viri primùm ſuſpenderat, moxque fefellerat expectatio, poſtrema die ſe convolventis Aprilis anno 1593. die autem 30. ejuſdem anni adiit poſſeſſionem ſibi demandati Epiſcopatus ſolemni pompa, quam ille Eccleſiam per 27. annos adeò flagranti pietatis ſtudio rexit, ut propemodum videretur incredibile, virum vitæ rigore fractum, tanto oneri potuiſſe tamdiu ſufficere. Itaque conatus eſt Mantuanum Populum, Clerumque ad defæcatiſſimos mores Chriſtianos traducere, Cathedralem exornavit, cenſuque adauxit, ſubſellia nova paravit divinum penſum perſoluturis, Altare majus, Ciboriumque divinæ Euchariſtiæ dedicavit; celebratiſque quampluribus Diœceſanis Synodis, Clerum correxit, ardentique pietatis ſtudio Mantuanam Diœceſim omnem ſæpius periuſtravit. Ex invida antiquitate anteceſſores ſuos diligentiſſimè expiſcatus eſt, eoſdemque in Epiſcopali Aula ad perennitatem pingendos curavit. Propè flumen Padum ſtatuit Templum, unde Mincius Pado confunditur. Ibi S. Leo Pontifex olim Attilæ populabundo occurrit, monuitque ne progrederetur, ni ultoris divini Numinis iram vellet experiri. Rem geſtam Epiſcopus Gonzaga effigiato marmore expreſſit, illudque ſupra portam memoratæ Eccleſiæ cum hac inſcriptione collocandum curavit, quam nos inde exſcripſimus, dum Mantuam, pauld ante à barbaris Germanis devaſtatam contendiſſemus. LI.

c De eo vide Niclum Erithr. in Pinacoth. 1 Imag. 86. & Vvaddingum de Scrip. Ord. Min. p. 139. Mand.

Hic eſt locus celebris ille, ubi in Padum olim Mincii confluentibus undis Leo primus Pont. Max. Anno Domini CCCLIV. Attilam Flagellum Dei præſentia minitabunda Petri, & Pauli Apoſtolorum munitus admiranda eloquentia ſua à Romana Urbis, & totius Italia devaſtatione demovit; cujus Sancta Rei

memoria ne deperiret Fr. Franciſcus Gonzaga Epiſcopus Mant. Ædiculam poſuit ac Sancto Leoni Papæ dicavit anno MDCXVI.

Cæterùm ſub VIII. Clemente in Gallias munere legationis functus eſt Gonzaga, ut Henricum Gallorum Regem Catholico Philippo reconciliaret, in quo munere obeundo omnem operam adhibuit, ut perpetuam pacem firmaret. Ad Eccleſiam ſuam reverſus, exemplo, verboque gregem ſibi commiſſum uberrimè pavit. Seraphicam ſcripſit hiſtoriam, ſuaſque conſtitutiones Synodales emiſit in lucem, pluraque alia, ad pietatem ſpectantia monumenta procudit. Supra quatuor ſeptuagenarius requievit in Domino ann. 1620. ſepultuſque eſt in Cathedrali ante majus Altare, in ſepulchro quod ſibi vivens paraverat, ubi in nigro marmore hoc ſequens legitur Epitaphium.

Fr. Franciſcus Gonzaga Ordinis Minorum S. Franciſci de Obſervantia General. Miniſt. annos octo perfunctus Cephaludenſis, inde Ticinenſis, & demum Mant. Epiſcopus mortis memor, ne clerus, & populus ipſius ſit immemor, medium inter utrumque ſibi vivens hunc locum elegit. Orate pro eo. Obiit ætatis ſuæ lxxiv. Domini verò MDCXX.

LII. 51. VINCENTIUS Agnellus Suardus nobilis Mantuanus Prothonotarius Apoſtolicus, Referendariuſque utriuſque ſignaturæ, ex Epiſcopo Albenſi Franciſco Gonzagæ jam graviter ſeneſcenti Coadjutor attributus eſt cū futura ſpe ſucceſſionis 1619. die 6. menſis Maji à Paulo V. Pont. Max. eidemque poſtea defuncto ſucceſſit ann. 1620. Ad Ferdinandum Cæſarem, alioſque Chriſtianos Principes, ter ad tres Pontifices Maximos, Paulum V. Gregorium XV. & Urbanum VIII. pro ſuis Gonzagis Principibus de graviſsimis rebus Legatus, quem Carolus I. Mantuæ Dux, Mariæ Caroli II. Ducis pupilli, Matri, & tutrici conſiliarium ex teſtamento legavit. Hic nobiliſsimus Præſul oculis hauſit ſuæ Patriæ propemodum excidium, cum in illam omni crudelitatis exemplo Cæſariani debaccharentur. Vivit adhuc, cujus virtutem poſteri enarrabunt, cum interim nobis ſat erit dixiſſe ita illum vitam inſtituiſſe, ut æmula virtute ſuorum anteceſſorum veſtigia videatur velle æquare. [a] Obiit Mantuæ an. 1645.

[a] Ex App. tom. 2.

LIII. 52. MASSÆUS Vitalis Bergomenſis Ord. Min. diſtrictionis Obſervantiæ, Mantuæ Duciſſæ à ſacris confeſsionibus, electus eſt Epiſcopus Mantuanus ab Innocentio X. Pont. Max. an. 1646. Romæ conſecratur in Vallicellana Eccleſia à Card. Pancirolo die 11. Februarii.

ADDITIO.

(„*Piè, ſanctèque ſuum Gregem adminiſtravit uſque ad an. 1670. quo ſenio, laboribuſque fractus ad requiem perennem evaſit.*

LIV. „FERDINANDUS *Tiburtius ex Marchionibus de Gonzaga J.U.D. hanc ſedem eſt aſſecutus 13. Feb. 1671. at Eccleſiaſticam diſciplinam dum intenſiſſimè promoveret, omnium mærore ſublatus eſt, tres cum abſumpſiſſet ſui regiminis annos.*

LV. „JO. LUCIDUS *Cattaneus nobili gente apud Mantuanos progenitus Gonzagæ ſuffectus 12. Martii 1674. ſuo munere functus egregiè deceſſit apud ſuos 1686.*

LVI. „HENRICUS *Vialardus adlectus 3. Martii 1687. Hic nobili germine apud Caſalem S. Evaſii natus Tyrocinia virtutum poſuit inter Clericos Regulares S. Pauli, Barnabitas nuncupatos, inter quos humanas, divinaſque literas cum ebibiſſet, ad docendum alios eas adhibitus primum fuit, mox varia munia, & Præfecturas exercuit, præfuitque iiſdem Vicarius factus Generalis. Divini Verbi Concionator egregius, Duci Mantuæ in primis charus, à confeſſionibus etiam adfuit.*
„Lucentius.)

[a] De quo ſive ipſi Alterius Barcellus in Menologio PP. Barnabitarum, Mand.

(„*Obiit in ſua Reſidentia menſe Decembri 1711.*

LVII. „ALEXANDER *Arigonus, nobilis Mantuanus, Presbyter annorum 38. J.U.D. in utraque Signatura SS. D. Noſtri Refer. ejuſdemque Prælatus Domeſticus, atque Cubicularius honoris Sa. mem. Innocentii XII. poſt gubernata Civitatis Reatis, S. Severini, Fani, & Montis Alti laudabiliter adminiſtrata, creatus Epiſcopus Mantuanus 30. Januarii 1713.*

S. MARCI [b] EPISCOPI.

[b] En ſtemma hujus Civitatis. Ex App. tom. 2.

B SAncti Marci Civitas Calabriæ Epiſcopali dignitate nobilitata, immediatè S. Apoſtolicæ ſedi in ſpiritualibus ſubjicitur, ſitaque eſt inter Cæſentiam, atque Temetam, quæ olim Civitas fuit, unde poſtea in hanc S. Marci fluxit dignitas Epiſcopalis, quæ olim fuit Argentanum antiquiſſimum Oppidum. Hodie hæc Civitas anguſtis præficitur cancellis, atque tantum ad 500. mortalium capita. Epiſcopus ab omni alio Metropolitano exemptus, unius tantum Romani Pontificis veneratur arbitrium. Perampla Diœceſi gaudet, („*In qua animæ* 25000.) cum 22. Oppida complectatur, in quibus eminet *Belvedere* 4. millibus mortalium frequens, ac *Mongraſſanum* [c], in quod Epiſcopi jus eſt, tam ſpirituale, quam civile. Redditus Epiſcopales 2400. ſcutorum ſummā efficiunt; tametſi in lib. Cameræ tantùm taxam ſerant 50. florenorū. Cathedralis pulchra eſt, ſanctoque Nicolao dicata, utpotè à Normandis, profectum ædificium, qui præcipua devotione venerantur hunc Sanctum. Sex dignitatibus nobilitatur, ſcilicet Archidiaconatu, Cantoratu, Decanatu, Archipresbyteratu, Theſaurariatu,
C Primiceriatu cum 12. Canonicis. Deſtituitur tamen præbendis Theologali, atque Pœnitentiali; animarum cura in Cathedrali exercetur. In Civitate duo tantùm Religioſorum Monaſteria ſunt, unicum monialium S. Claræ. In ſeminario inſtituuntur Clerici, domiciliumque Epiſcoporum ſatis commodum eſt. In Cathedrali horum SS. Martyrum corpora requieſcunt, Senatoris ſcilicet, Viatoris, Caſſiodori, & Domanatis quorum Romanum Martyrologium (1) meminit. 18. Kal. Octobris. Hujus ſedis Epiſcopi ſunt qui ſequuntur, quos ex diverſis monumentis, ſcripturiſque ex fide deprompſimus.

[c] Mongraſſanum.

1. [a] HUNFRIDUS Epiſcopus S. Marci an. 1156. ſubſcripſit donationi factæ ab Ogerio Comite Altimontis Eccleſiæ S. Mariæ de Fontibus in diœceſi Caſſanenſi, quam donationem dabimus in Caſſanenſibus Epiſcopis tom. 8. I.

[a] Ex App. t. 7.

2. ANDREÆ S. Marci Epiſcopi an. 1216. mentio extat in quodam privilegio Honorii III. Abbatiæ II.
D Fontiſlaureati indulto. Interfuit etiam conſecrationi Eccleſiæ Coſentinæ ann. 1222. de eo Jacobus Græcus in Chronologia Ioachimi Abbatis. [a] Ultima Andreæ mentio extat in membranacea chartula ejuſdem ſcripta ann. 1226. dum tanquam Apoſtolicus Commiſſarius ſententiam tulit ad favorem Archimandritæ S. Mariæ de Patiro Ord. S. Baſilii, contra monaſterium S. Martini de Sambuccina Ord. Ciſtercienſis in hæc verba, ex membranacea chartula.

[a] Ex App. tom. 7.

† In nomine D. N. J. Chriſti.

Anno Incarn. ejus 1226. menſe Junii Indict. 14. regnante D. noſtro Federico Dei gratia invictiſſimo Romanorum Imperatore ſemper Auguſto, Jeruſalem, & Siciliæ Rege, Apuliæ, & Principatus Capuæ anno 28. feliciter. Amen.

Quibus itaque temporibus Nos Andreas Dei gratia humilis S. Marci Epiſcopus per præſens ſcriptum notum facimus univerſis, quod cum Abbas, & Conventus Ma- [catchword: *tinæ*]

(1) Ferrarius ex Uſuardo, non autem Romanum Martyrologium, eorum mentionem facit ad præfatam diem.

tina dictus Sambocina nobis , & Biſinianenſi Archidiac. tunc Cane. ejuſdem, qui nobis commiſit plenariè vices ſuas, quaſdam Apoſtolicas litteras præſentaſſent, per quas mandabatur nobis, ut omnia , quæ de bonis Matinæ Eccleſiæ alienata inveniſſemus illicite, vel diſtracta, deberemus ad jus, & proprietatem ipſius Eccleſiæ mediante juſtitia revocare. Ad inſtantiam Abbatis, & Conventus jam dicti citavimus legitime Archimandritam , & Conventum Patiri, ut ſuper quadam vinea, quæ eſt in territorio S. Marci, quam Matinenſes dicebant fuiſſe quendam Belprandi villani Eccleſiæ Matinen & ideo ipſam vineam revocari ad jus Matinenſis Eccleſiæ poſtulabant , coram nobis reſponſuri venire deberent, vel pro ſe ſufficientem mittere reſponſalem. Comparentibus igitur partibus coram nobis , & exiſtentibus nobiſcum Archidiacono, & Rogerio Canonico noſtro in aſſeſſores electis, & poſt altercationes multiplices ab utraque parte , poſt conteſtationem litis , præſtito calomniæ juramento, partem Eccleſiæ Matinen. admiſimus ad probandum jam dictum Belprandum fuiſſe villanum Matinæ , & ipſas vineas fuiſſe illius , & pars Eccleſiæ de Patire probare debuit ipſam terram, in qua modo eſt vinea, fuiſſe Eccleſiæ de Patira , & datam fuiſſe ad paſtinandum Belprando conditione tali, ut 10. denarios interim Eccleſ. Patiri redderet annuatim, & poſt deceſſum ipſius, & liberorum ſuorũ tota ipſa vinea in jam d. terra plantata devolveretur ad jus , & proprietatem Eccleſiæ de Patira . Licet enim Belprandum fuiſſe villanũ Matinæ probaviſſet pars Eccleſiæ Matinenſis, quia Archimandrita, & Conventus Patiri per teſtes idoneos ſufficienter probavit , & inſtrumentum , quo uſi ſunt in judicio ea quæ propoſuerunt coram nobis videlicet terram ipſam , in qua eſt vinea , fuiſſe, & eſſe debere Eccleſiæ Patiri, cenſum, & conditionem ſicut ſuperius eſt jam dictum de conſilio proborum virorum Archimandritam , & Conventum Patiri ab impetitione prædicti Abbatis, & Conventus Matinæ de Sambuccina ſuper jam dictis vineis facta auctoritate Apoſtolica per deffinitivam ſententiam duximus abſolvendos . Ne igitur quæ à nobis ſemel ſunt judicio terminata oblivione rei geſtæ iterum recidant in quæſtionem, ad perpetuam ſecuritatem ipſius ſupradictæ Eccleſiæ Patiri , præſens inſtrumentum per manus Joannis publici Notarii S. Marci ſcribi juſſimus, Noſtra, & aſſeſſorum noſtrorum ſubſcriptione munitum. Anno, menſe, & indictione prætitulatis JOANNES .

† *Andreas Dei gratia Epiſcopus S. Marci ſubſcr.*
† *Ego Robertus S. Marci Archidiaconus & ſuprad. quæſtioni aſſeſſor .*
† *Ego Catalus Cantor S. Marci interfui .*
† *Ego Rogerius Canonicus S. Marci ſuprad. quæſtioni aſſeſſor interfui, me ſſ.*
† *Ego Theodorus Canonicus S. Marci interfui, me ſſ.*

III. 3.* MARCUS Epiſcopus S. Marci translatus eſt ad Polymnianenſem (1) Eccleſiam ann. 1256. 15. Kal. Aug. ex reg. Vat. [* Ex App. tom. 9.]

IV. 4. FABIANUS Epiſcopus olim Policaſtrenſis , ad Eccleſiam S. Marci à Stephano Epiſcopo Præneſtino translatus, confirmatur ab Alexandro IV. anno 1256. 15. Kalendas Auguſti ep. 378. fol. 198. Reg. Vatic. anno 2.

V. 5. MIRABELLUS Canonicus Cathedralis , ad hanc ſedem adlectus 1272. die 29. menſis Auguſti , Gregorio X. ſedente , ex reg. Vatic.

VI. 6. Fr. PETRUS ex Ordine Minorum illi ſuffectus eſt 1275. die 7. menſis Aprilis ex reg. Vatic.

VII. 7. FRANCISCUS Epiſcopus S. Marci, obiit tempore Nicolai III.

VIII. 8. MARCUS („*Mirabellus*,) ex Canonico electus Epiſcopus S. Marci defuncto Frãciſco ſucceſſit. Martinus IV. ſcribit Epiſcopo Neocaſtrenſi, & Guardiano Ordinis Minorum de Coſentia , ut electionem ipſius diligentius examinent , & Apoſtolicæ ſedi referant. Datum 5. Decemb. an. 1. qui fuit Chriſti 1281. ex reg. Vatic. ep. 90. fol. 22. Translatus fuit Marcus ad Archiepiſcopatum Surrentinum ab Honorio IV. ano. 1286. 5. Kal. Martii ex eodem reg. ep. 320. fol. 87. an. 1. [ann. 1281.]

A IX. 9. MANFREDUS ſucceſſit Marco ann. 1286. Exul à ſua Eccleſia à Nicolao IV. factus eſt adminiſtrator Eccleſiæ Biſacienſis tum Paſtore vacantis , anno 1291. 4. Nonas Junii ep. 235. fol. 18.

X. 10. THOMAS Monachus, ex Ordine Ciſtercienſi Epiſcopus S. Marci anno 1321. cum Florentiæ diverſaretur , aliquot altaria S. Salvatoris de Septimo conſecravit , & S. Mariæ Magdalenæ de Ciſtello , quod per id tempus Cœnobium nobile erat Ordinis Ciſtercienſis Septimianæ juriſdictionis, cujus rei extare voluit memoriam, in membranis exaratam, quo diuturnior foret, quæ ibidem in Archivo aſſervatur . Protulit ætatem Thomas uſque ad ann. 1348. quem ejuſdem antiquæ Abbatiæ monumenta virum eximiæ virtutis, probitatiſque appellant. Extat ejuſdem memoria in libris Oblig. Prælatorum ſub Clemente VI. Pontifice. * Sedente Thoma anno 1346. Franciſcus Cuſentinus Archiepiſcopus, aliique Epiſcopi indulgentiam elargiti ſunt omnibus Chriſti fidelibus manus adjutrices apponentibus ad reparationem Eccleſiæ S. Nicolai Pollicaſtrelli Diœceſis S. Marci , [* Ex App. tom. 9.]
B quam Thomas Epiſcopus idem S. Marci , ratam , & firmam habuit , & ad id documentum propria manu conſtabilivit, quod nuper inventum in tabulario ejuſdem Epiſcopii mihi traditum hic attexo .

Univerſis Chriſti fidelibus præſentes noſtras inſpecturis,
Nos miſeratione divina Franciſcus Cuſentinus, Joannes Roſſ. Archiepiſcopi, Chriſtophorus Umbriacen. Senatorus Martoran. Rogerius Caſſanen. & Fr. Thomas Strongulenſ. Epiſcopi ſalutem in Dom. ſempit.

Paternæ gloriæ ſplendor , qui ſua illuminat mundum ineffabili claritate, fidelium pia vota de ipſius clementi majeſtate ſperantium tunc præcipuè favore begnino proſequitur , cum ipſorum devota humilitas ſanctorum precibus & meritis adjuvatur. Cupientes igitur quod Eccleſia S. Nicolai ſita intus terram Policaſtrelli diœc. S. Marci , quæ reparatione indiget , piis eleemoſynis fidelium congruè reparetur , ac poſtmodum congruis honoribus frequentetur, & à Chriſti fidelibus jugiter veneretur, omnibus verè pœnitentibus & confeſſis, qui ad fabricam ipſius Eccleſiæ luminaria, ornamenta, & alia dictæ Ec-
C *cleſiæ neceſſaria manus porrexerint adjutrices , aut qui in extremis laborantes dictæ eccleſiæ quicquam ſuarum legaverint facultatum , necnon ipſam Eccleſiam in feſto S. Nicolai, & in feſtivitatibus Nativitatis D. N. J. C. Circumciſionis, Epiphaniæ, Cœnæ Domini, Paraſceves, Reſurrectionis, Aſcenſionis & Pentecoſtes , & in omnibus ſolemnitatibus glorioſæ Virginis Mariæ , ac commemoratione omnium ſanctorum, necnon dedicatione ipſius Eccleſiæ devotè viſitaverint, de Omnipotentis Dei miſericordia , & BB. Petri & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi ſinguli noſtrum ſingularum dierum quadragenas de iniunctis eis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus , dummodo Diœceſani voluntas ad id acceſſerit & conſenſus. In cujus rei teſtimonium ſigilla noſtra præſentibus duximus apponenda ſub anno Domini 1346. de menſe Madii XIV. Ind.*

† *Nos Fr. Thomas Dei gratia Epiſcopus S. Marci prædictorum Reverendorum patrum indulgentias ratas & gratas habemus concedentes inſuper indulgentiam XL. dierum ex parte noſtra Chriſti fidelibus viſitanti-*
D *bus & benefacientibus in dictis diebus Eccleſiæ memoratæ , præſentibuſque ſigillum appoſuimus noſtrum in teſtimonium veritatis .*

Sancti Nicolai. Nativitatis Domini. Circumciſionis . Epiphaniæ. Cœnæ Domini. Paraſceves. Aſcenſionis. Pentecoſtes . Omnibus ſolemnitatibus Virginis Mariæ. Omnium Sanctorum. Dedicationis .

XI. 11. Fr. BERTUCCIUS de Ciſſano Ordinis Minorum Thomæ ſucceſſit 1348. 5. Nonas Octobris, ex reg. Vatic. Deceſſit autem 1349.

XII. 12. JOANNES ex Canonico Caſſanenſi fuit electus 1349. 15. Kal. Junii. Confirmatur à Clemente VI. ex reg. Vat. ep. 145. fol. 157. an. 7. lib. 4. pp.

XIII. 13. Fr. PHILIPPUS de Ligorio , ex Ordine Hieroſolymitano S. Joannis, ac Beneventanus Præceptor, hanc

(1) Ex lapſu Amanuenſis ad Polymnianenſem hic dicitur tranſlatus Eccleſiam Marcus. De eo loquitur Ughellus in ſerie Polycaſtrenſium , ubi eum Marcum nominat , atque viceverſa è Polycaſtrenſi ad S. Marci infulam tranſlatum refert . Unde poſtponendus eſſet in hac ſerie Fabiano , qui è S. Marci Cathedra ad Polycaſtrenſem facta cum Marco commutatione eodem die & anno tranſiiſſet .

hanc eandem ſedem tenult 1380. die 3. menſis Januarii: Qui ſpondet ſacro Senatui ſe ſoluturum ſolituui ſubſidiuin, tanquam qui, vel fuerit ad hanc ſedem promotus, vel ſaltem intruſus ab Antipapa VII. Clemente, cujus partes ſovebat. A

XIV. 14. THOMAS de Maris, an. 1399. ex eodem lib.

XV. 15. Fr. DOMINICUM Soranum Ord. Min. Boniſacius IX. ad hanc ſedem prnvexit 1399. 3. Kal. Auguſti, qui inſecuto anno exceſſit é vivis.

XVI. 16. MANERIUS Monachus S. Sebaſtiani de Neapoli, Ordinis S. Benedicti electus fuit 1400. 3. id. Junii. é vita diſceſſit 1404. ex eodem libro.

XVII. *a* Ambriacus. 17. LUDOVICUS Imbriacus *a*, Monachus monaſterii S. Mariæ ad Capellam, extra muros Neapolis, ex Ordine Benedictino creatus eſt Epiſc. S. Marci 1404 16 Kal. Aprilis. obiit 1435.

XVIII * Ex App. t. 7. 18. ANTONIUS Cale Canonicus Roſſanenſis ejuſdem ſedis fuit Antiſtes 1435. die 7. Kal. Novembris. * Translatus deinde eſt ad Eccleſiam Marturanenſem an. 1446. 4. Id. Febr. inde ad Inſulanam 1451. in qua obiit. B

XIX. * Ex App. tom. 7. 19. GOTEFREDUS * hnjus Eccleſiæ Epiſcopus florebat an. 1473. 12. Kal. Febr. ex conſtitutione Sixti IV. apud Rom. Bullarium fol. mihi 117. Deceſſit 1484.

XX. 20. QUINTILIUS, ſive Rntilins de Zenone S. Marci Caſtelli Anglonæ Diœceſis, adhanc Eccleſiam ſucceſſit regendam 1484. die 28. menſis Januarii. Hic 1492. ſimul cum Archiepiſcopo Cuſentino ſecundogenitum Neapolitani Regis auguſtioris pompæ ſpecie, Romam, indeque deduxit in Vatlcanum: („ *Habuitque coram Alexandro VI. nobilem orationem, cum ipſum noviter ad Pontificatum aſſumptum* „ *ſalutatum venit regio nomine: ex Victorel. in Ciac.* „ *Vivebat adhuc an.* 1509. *ex Reg. Bullarum hujus Eccleſia* . Luc)

XXI („ ALOYSIUS *de Amato Calaber hujus Eccleſia Antiſtes erat ann.* 1518. *ut habetur ex Reg. literarum Beneficialium aſſervate in Archivo Capituli, cujus notitia ad noſtrum Ughellum non pervenit, vel ſanè cum ſequenti confundit, quem Aloyſium, & Ludovicum nominat, à quo diſcriminandus eſt.* Luc.) *Interfuerat Lateranenſi Concilio an.* 1515.) C

XXII. 21. ALOYSIUS, ſeu Ludovicus Alſerius Cortonenſis, juriſconſultus celeberrimus, cujus Conſilia una cum notis ad Andream Alſerium à doctis teruntur. Deceſſit ann. 1530.

XXIII *a* De Martyraniis. 22. CORIOLANUS de Martyrariis *a* Conſentinus, græcæ, latinæque linguæ peritiſſimus, inque Romana Aula ſummæ exiſtimarionis, à Clemente VII fuit adlectus S. Marci Epiſcopus 1530 die 3. menſis Junii. Plura compoſuit, in quibus flexibile ad omnia oſtendit ingenium, ut narrat Maraſiottus lib. 4. Antiquitatum Calabriæ. Deceſſit 1557. de quo acta Conſiſt. („ *Concilii Trident. aperitioni, ejuſque actis* „ *præſens fuit an.* 1545. 1546. Luc.) *Præter Maraſiottum, qui ejs meminit lib.* 4. *p.* 264. *videndus eſt Barrius pag.* 117. *necnon Toppius in Bibl. Neapol. p.* 67. & „ *præcipuè Nicodemus in Additionibus eiuſdem bibliotheca pag.* 63. Mandoſ.)

XXIV 23. JO: ANTONIUS dela Tolſa creatus 1557. die 15. menſis Decemb. eo munere volens abivit 1562. D

XXV 24. PETRUS dela Tolſa, ad eandem ſedem fuit adlectus, 1562. die 17. menſis Aptilis, eodemque anno defunctus eſt.

XXVI 25. FABRITIUS Landrianus Mediolanenſis eandem ſedem adeptus eſt 1562. die 6. menſis Julii. „ *Concil. Trident. interfuit an.* 1563.)

XXVII. *b* ut ſup. Feniculii. 26. GUILLELMUS Card. Sirletus hanc S. Marci Ecelesiam perpetuò adminiſtrandã ſuſcepit 1566. eoque munere functus eſt uſque ad annum 1569 *b*. primaque die ineuntis Aprilis hanc S. Marci cnm Squillacenſi commutavit. Hic ille eſt celebris Cardinalis Sirletus, qui Græcæ, Latinæ, Hebraicæque peritiſſimus ſui ſeculi doctis omnibus admirationi fuit. Illjus ſcripſere elogium Jo: Maria Toſcanus, Petramell. Ciac. Andreas Scotus, Sanderus, Victorellus in ſuis ad Ciaconium additionibus, & nos in noſtris notis ad eundem; ejuſdem etiam meminerunt Paulus Manutius, Antonius Caracciolus in vita Pauli IV. M. Ant. Muretus, Roſcius, Sypontinus, & alil. Scripſit Sirletus annotationes in pſalterium, apparatum ad ſacram Bibliam, varias lectiones ad Bibliam Regiam: monarchiæ Eccleſiaſticæ inſigne opus, plures epiſtolas, atque orationes, aliaque plura monumenta. Fuit Sirletus innocentiſſimis moribus, cumque una commendatione virtutum perveniſſet ad purpuram ſub Pio IV. Pontifice, ita in ea vixit, ur aliis ejus ordinis clariſſimis viris potuerit eſſe exemplo. Decedens ſamoſam mſs. Bibliothecam reliquit, quæ apud Ducem Altemps hodie proſtat. Mortalem cum immortali vitam muravit an. 1585. 8. idus Octobr. ſepultuſque eſt apud S. Laurentium in Paniſperna; cujus titulo fuerat inſignitus, eum hoc Epitaphio.

Guillelmo Sirleto Cardin. Stili in Calabria
nato hujus Eccleſia titulari S. Sedis Apoſtol.
Bibliothecario, Hebraica, Graca, Latinaque
lingua perit iſſ. humanarum, divinarumque di-
ſciplinarum ſcientia claro, eruditorum, &
pauperum Patrono, ac parenti beneficientiſſ. ob
probitatem eius, pietatemque à Pio IV. P. M.
ſacro inſtante Collegio Card. create. Vixit an.
lxxi. obiit anno MDLXXXV.

27. ORGANTINUS Scarola *c* Tabernenſis è Calabria, Cardinali Sirleto ſucceſſit 1569. 1. die Aprilis; mortuus eſt 1572. XXVIII. *c* al. Scarde

28. HIPPOLYTUS Boſchus Savonenſis, ſuæ Patriæ Cathedralis Præpoſitus, ad hanc ſedem fuit aſſumptus 1572. die 1. menſis Junii, dieque 1. Martii *d* ad Fulginatem Eccleſiam tranſlatus fuit 1576. XXIX *d* Pie 10. Martii.

29. MATTHÆUS Guerra Coſentinus Calaber, celebris Theologus, Tridentinum Concilium ſuo ſuffragio juvit, factuſque Epiſcopus Fundanus, ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt die 30. menſis Januarii 1576. deceſſit 1578. XXX.

30. JOANNES ANTONIUS Grinitus electus eſt 1578. die 26. menſis Junil. XXXI

31. M. ANTONIUS de Fuſo * electus an. 1585. 1. Aprilis, inde tranſlatus ad Militenſem anno 1585. 12. Octobris. XXXII. * Ex App. t. 5.

32. JO: MARIA de Alexandris Urbinas, Militenſis Epiſcopus *e*, ad hanc Eeeleſiam tranſlatus eſt 1585. die 21. menſis Octobris, cum vix annum in ea dignitate expleſſet. XXXIII. *e* Sed prius Oppiden.

33. * FRANCISCUS ANTONIUS de Afflicto Neapolitanus, electus Epiſcopus S. Marci anno 1585. die 21. Octobr. pauloque poſt exceſſit é vita in Oppido Bellivederi ſuæ diœceſis, jacet ibidem in Eccleſia Jesus Mariæ, ubi extat epitaphinm * ſequens. XXXIV. * Ex App. t. 5. 9. * Ex App. t. 9.

V. T.

Excipis hoſpitio cur non, Franciſce, propinquum,
Antoni & letas protrahis ore moras?
Huc tua me pietas agnatum ſanguine traxit,
Adſum ubi jura dabas, nec tuo amore fruor.
Chare nepos haſit ſicce mea lingua palato,
Reddidit immotas mors properata manus.
Scilicet expletis mihi vix fatalibus annis,
Eccleſiam, & vitam ſuſtulit una dies.
Namque mihi dum templa Deo exornata parabam
Edere, terribilis urna parata fuit.
Dum reſecant celeres parca mea fila, parentum
Linquere noſtrerum nec monimenta ſinunt.
O ſors infelix, qua prime extinguitur avo,
Et pubeſcentem triſtia fata premunt!
O flos purpureus, quem primo vere nitentem
Ante diem carpit inſidioſa manus!
Tu verè inſignis miti pietate ſacerdos
Inter cœlicolas connumeratus eris.
Euſtachius te etenim Divum revocavit ad oras,
Ut Cœli cenſors ſidera ſumma colas.
Certat dum geminas tibi frontem ambire thiaras,
Certamen dirimit mors, & utrumque rapit.
Tamus enim duplicis non clauderis orbe thiara.
Tantum nec caperes trina corona caput.
Funeris hinc victor, par & crinalibus aſtris,
Serti Ariadnæ ſidera mille reples.
Illuſtriſſime & Reverendiſs. D. D. Franciſ-
ce Antonio de Afflicto D. Fabritii, Andrea-

naque de Judice filio, hujus ampliſſima Sanctimarcen. Diœceſis ad epiſcopandam, Anno MDLXXXV. electa, è vivis MDLXXXVI. arepta, in Acheruntinum, & Maceranum Archiepiſcopum jam deſignato, in hoc Jeſu Mariæ Minimorum Cœnobio minimè laudate jacenti, Abbas D. Jo: Baptiſta de Afflicto S. Marci Proepiſcopus Hoc gentilitia conſanguinitatis apponit munus Anno MDCLIV.

XXXV. 34. ANTONIUS Michelius (,, *Non Michelius, ,, ſed Melzorius de Acquaviva cognominatur. Videndus Alvarus in Opere: Romanum egnis ſtata par. 2. p. 264. ,, nec non Petrus Saulmer de capite ord. S. Spiritus p.* ,, 53. Mandoſ.) Capellanus major Sixti V. Pontificis, ab eodem Pontifice hanc Eccleſiam obtinuit 1586. die 13. menſis Octobris; quo munere deinde ſe abdicavit 1591.

XXXVI. 35. LUDOVICUS Alferius Mediolanenſis, hujus Eccleſiæ gubernacula ſuſcepit 1591. die 20a. menſ. Martii. Deceſſit 1594.

XXXVII. 36. IO: HIERONYMUS Piſanus, de Maſſa Lubrenſe, ex Neapolitano Canonico S. Marci evaſit Epiſcopus 1594. die 3. menſis Octobris. Obiit 1602.

XXXVIII. 37. AURELIUM deinde Novarinum Archiepiſcopum Raguſenſem ad hanc Eccleſiam tranſtulere 1602. die 26. m. Junii. Deceſſit 1607.

XXXIX. 38. JO: VINCENTIUS Canſaccus nobilis Amerinus, V. S. Ref. à Paulo V. hunc obtinuit Epiſcopatum anno 1607. die 10. m. Decembr. Deceſſit 1613.

XL. 39. Fr. GABRIEL Narius *b* Fabritii filius, atque Olimpiæ Lantes, Gregorii Card. germanus frater, cum à primis annis Dominicanum inſtitutum profeſſus fuiſſet, atque facultatum earum, quæ in clauſtris tradi ſolent, feliciter gradus omnes percurriſſet, à Paulo V. creatus eſt S. Marci Epiſcopus 1613. die 12. menſis Novembris. Cumque per 10. annos piè, ſanctèque ſibi creditam Eccleſiam adminiſtraſſet, veniſſetque ad Apoſtolorum limina, in domo Bernardini fratris contracto morbo, è vita diſceſſit, anno 1623. die 16. menſis Novembris cum 46. annos vixiſſet, menſes 11. dies 13. ſepultuſque eſt apud S. Mariam ſupra Minervam in ſuorum majorum ſacello prope Patrem, cui Bernardinus patri, & fratri hoc poſuit Cœnotaphium.

b De hoc Fontana de Rom. Provincia Ord. Præd. p. 124. Mand.

D. O. M.

Memoriæ Fabritii Narii Patritii Romani qui hoc gentilitium ſacellum D. Jo. Baptiſtæ dictum dotavit annuo vectigali Dominicanis patribus à monte fidei, & columnæ perſolvendo, tum ut ſacrum inſtrumentum ara compararetur, tum ut bonæ ſolemnes miſſæ in ejuſdem titularis honorem, & animæ ſuæ expiationem, quot annis octo privatæ pro ſe, & pro Olympia Lantes uxore ſingulis hebdomadis celebrarentur. Fr. Gabriel filius Epiſcopus S. Marci cenſum addidit, ut anniverſario ſui obitus die ſolemne ſacrum 50. vero privatæ ſingulis annis peragantur. Bernardinus filius parentis, ac fratris votum hac tabula incidi curavit.

Vixit Fabritius annos lxvii. menſes iii. dies xv. obiit xxiii. Novembris MDCXXVI. Vixit Olympia annos xxviii. menſes iiii. dies i. obiit die v. Decembris MDLXXXV. Vixit Gabriel annos xlvi. menſes xi. dies xiii. obiit xvi. Novembris MDCXXIII.

XLI. 40. JO: BAPTISTA Indellius Monopolitanus 1. die Julii an. 1624. Nario ſuffectus eſt. Deceſſit 1630.

XLII. 41. CONSALVUS Caputus Maſſalubrenſis, Neapolitanus, S. Marci Epiſcopus creatus eſt anno 1630. die 10. menſis Februarii; tranſlatus inde ad Eccleſiam Cathacenſem ann. 1633. (,, *De eo agit cum ,, laude Carolus de Lellis de Familiis Neapol. par. 2. p.* ,, 265. Mandoſ.)

XLIII. 42. DEFENDENS Bruſatus Novarienſis, 8. Aug. 1633. (,, *Quindecim annos hanc rexit Eccleſiam, quam ,, liquit ad ſupernam in cœlis vocatus.*)

XLIV. 43. * HYACINTHUS Cevolus *c* Romanus Ord. Prædic. alumnus electus Epiſcopus S. Marci die 2. Martii 1648. ſucceſſit Defendenti præmortuo. Obiit 1652.

* Ex App. t. 5.

c De quo Fontana de Rom. Provincia.

XLV. 44. THEODORUS Fantonus electus Epiſcopus S. Marci anno 1652. die 19. Febr. (,, *Cum eſſet Canonicus Regularis Lateranenſis Profeſſione, Patria Mediolanenſis, Abbas S. Mariæ de Pace de Urbe, & ſui ,, Ordinis Procurator Generalis, nec non in S. Theologia Magiſter. At poſt expletos ſui muneris 33. annos, ,, Capularis iam ſenex obiit.*

ADDITIO.

XLVI. ,, *ANTONINUS Papi Calaber Militenſis Diœceſis J. U. D. ,, & Procurator Realis in Romana Curia jamferè ſexagenarius hunc Epiſcopatum obtinuit 1685. 16. Martii; ,, dum ſaluberrima quæque intentat pro ſui gregis commodo, tertio adeptæ dignitatis anno invida morte ſurripitur.*

XLVII. ,, *PETRUS Antonius de Alexandro Diœceſis Neritonenſis liberalibus diſciplinis, & juri tum Cæſareo, tum Pontificio, & S. Theologiæ Magiſterium, & J. U. doctoratus lauream facilè aſſecutus eſt Plurimùm in his cum cæterorum ,, proventu verſatus, Archiepiſcoporum Brunduſini, & Hydruntini, nec non Epiſcoporum Neritonenſis, & Lycienſis ,, Vicarius Generalis extitit: cujus virtus Romanæ Aulæ ,, benè perſpecta ad hanc Marcopolitanam Exedram jam ,, ſexagenarius aſſumptus eſt die 31. Maji 1688. tanto munere dignus ſua dum jura tuetur, ſuumque gregem ducit ,, ad paſcua æternæ ſalutis, ad ea ipſe pervenit 1693.*

XLVIII. ,, *FRANCISCUS MARIA Carrafa nobilis Neapolitanus Clericus Reg. ex Ord. Theat eximius Theologus, qui ſacras, humanaſque literas alios docuit, & munus Præpoſiti S. Mariæ de Advocata Neapoli geſſit ſumma cum laude, hac ſede potitur 25 Jan. 1694. ætatis an 37* Luc]

(,, *Hinc ad Cathedram Nolanam à Clemente XI. tranſlatus eſt die 7. Aprilis 1704.*

XLIX. ,, *MATTHÆUS Januarius Sibilla Presbyter Neapolitanus, J. U. & S. Th. Doctor, an. 47. Fuit Lector Utriuſque juris in civitate Neapolitana, & in ejuſdem Seminario pariter Lector, dein Vicarius Generalis Epiſcopi Aquinatenſis, nec non Confeſſarius, & Superior Academiæ Nobilium Eccleſiaſticorum Romæ. Promotus eſt ad ſedem Epiſcopalem S. Marci 19. Maji 1704. Obiit an. . . . .*]

MARSORUM
EPISCOPI.

LAtii Mediterranei poſtrema pars illa, ſive Romanæ Campaniæ, quam Fucinus lacus nobilitat hodie dictus Celani, antiqua Marſorum Regio eſt, quæ initium ſumens à Tybure, per Æquicolas excurrit, definiturque Corfinio principe Pelignorum Civitate. Hujus meminerunt omnes ferè antiqui Scriptores, ſed præcipue Livius ſparſim, diverſiſque in locis, libroque 72. narrat, Marſos fuiſſe illos, qui contra gliſcentem Romanam rem circumvicinos Populos ad defectionem vocarunt; unde poſtea Marſicum, ſocialeque bellum exarſit, quo primum Romani improſperè pugnarunt; deinde reſumptis animis viribuſque refectis, victores Marſos ad internecionem uſque delerunt, quique ſuperfuere ſtragi ſub Sylla compulerunt ad fœdus. Arbitratur Plinius Marſos ita fuiſſe dictos à Marſo, Circes, Ulyſſiſque filio: Silius verò Italicus, à Marſya Tibicine Phrygio, qui illuc aliquando inhabitaſſe fertur; is ille eſt, qui tanta temeritate fuit, ut Phæbum ipſum, ad cantus certamen provocare auderet, à quo demum victus, & excoriatus eſt. Alii autem ſcribunt, Marſiam Lydorum Ducem Re-

gloni

gioni nomen feciſſe. Eoſdem alii ſeriptores appellarunt Agnicios, quod ſanè cantu ſerpentes conſtringerent, ab Agnitia Medeæ, Circeve ſorore Oetæ filia quæ circa lacum Fucinum commorans eam artem illos edocuit, decedenſque pro Dea habita eſt; meminitque illius Virgilius in 7.

——& Marſis quæſita in montibus herbæ.
Te nemus Agnitiæ, vitrea te Fucinus unda.

Ad Marſorum verò carmina obtorpuiſſe ſerpentes prodit Iulius Capitolinus in vita Eliogabali, Siliuſq; in lib. 8. Regionis Marſorum quatuor principes numerantur Civitates, Valeria ſcilicet, patria Boniſacij IV. Pontificis plano impoſita, cujus adhuc partim in lacum, partim ad litus cernuntur veſtigia. Ab ea Urbe Gothorum temporibus totus ille terræ tractus provincia Valeriæ vocabatur, ut non ſemel memorat Gregorius Papa Magnus in dialogis; Longobardi Regionem ipſam Valeriam nuncuparunt. Secunda Civitas eſt nomine Penna, (1) cuius adhuc circa lacū extant ruinæ, nullaque alia ejus Civitatis memoria occurrit, quam in quadam donatione Reginæ Margaritæ Neapolitanæ de ſuo territorio de Avezzano. Narrant multitudinem ſerpentum inde demigrare coegiſſe Pennę Colonos, quorum adhuc non temnendam copiam in lacunoſis illis locis conſtat inſidiari. Tertia Civitas Alba fuit, ſimul cum Sora Romanorum deducta Colonia, quæ in montibus ſexto à lacu milliario, cujus hodie Apennini montes tantum habent ruinas. De ea cecinit Silius in 8. lib. Dum Romani Imperii Majeſtas floreret, Alba reis, rebellibuſque pro carcere erat. Quamobrem Q. Caſſius ex Senatus cenſura in illam compulit Regem Perſeum cū Alexandro filio, illic aſſervandos, ut ſcribit Livius in lib. 45. Quarta Marſorum Civitas, cuius adhuc in lacu extare veſtigia ſcribit Leander Albertus, Marrubia eſt, quam Silius memorat. Strabo, Pliniuſq; illam reiicit in quartum regimen Marſorum, Virgilius autem in 7.

Quin & Marrutia venit de gente ſacerdos.

Has igitur quatuor Civitates præter ſcriptores, ſola ruina prodit. Nam fuiſſe aliquando Marſiam Civitatem, quam lacus abſorpſerit, quæque Marſis cognomen fecerit, planè fabula eſt, conſtatque Epiſcopum appellari Marſorum, non ut hodie uſu venit, alicuius Civitatis illius Provinciæ. Horum enim Epiſcoporum, vaga, incertaq; reſidentia fuit, tametſi pro Cathedrali, ubi Epiſcopalia munia exercere ſolebant, Eccleſia S. Sabinæ uterentur, quæ adiecta erat nobili S. Benedicti Monaſterio, quod cum Valeria dicitur partim concidiſſe, tertio milliario ſupra lacum à Piſcina oppido diſtans, extra cuius muros, Matthæus Colles Epiſcopus ſub VIII. Clemente Epiſcopi commodiſſimum domicilium præparavit, Eccleſiamque S. Mariæ gratiarum ampliavit, illucq; translatis Cannonicis, & Clero, idem Clemens VIII. loco S. Sabinæ illam in Cathedralem erexit. Fama tenet primum Marſorum Epiſcopum fuiſſe S. Rufinum, qui ex Amaſea in Italiam deſcendit, ut Maximini rabiem devitaret, & huius regionis renunciatus fuit Epiſcopus Tradunt hunc in caſtello Traſacco Eccleſiam conſecraſſe, quam poſtea S. Rufini vocarunt, ibidemq; cum 13. ſociis corpus S. Cæſidij ejuſdem filij requieſcere. Sub titulo Abbatiæ, Eccleſia hæc collegiata eſt, omnium Eccleſiarum hujus diœceſis ſplendidiſſima. Hic itaque Rufinus ſua prædicatione Chriſtianam fidem plantavit, rexitque Marſos, atque hanc Tranſacci Eccleſiam ibi domū Claudij Cæſaris aliquando fuiſſe, tum marmora, tum inſcriptiones produnt, præter Taciti, Svetoniique narrationem. Cæterùm Marſorum Epiſcopi jam inde à principio S. Apoſtolicam ſedem proximè venerati ſunt, & ut ſupra diximus, poſt Civitatis Valeriæ excidium, quocunque collibuiſſet, ſedem figebant. Diœceſis ampla eſt, utpote quæ, ſive terras, ſive caſtella ad 70. contineat, quorum præcipua ſunt. *Cellanum*, *Avezzanum*, *Traſaccum*, atque *Piſcina*. Cellani olim Præpoſitus mithra, & baculo exornatus Epiſcopalem juriſdictionem exercebat in prædicto oppido, inq; novem circumvicinis caſtellis, donec poſt diuturnam litem, baculo, mithraque exutus, tulit ab Apoſtolica ſede ſententiam, ſuo ſubeſſe debere Epiſcopo tanquam membrum, ad quem creandum ſuffragium conferre ſoleret, ſicut & S. Sabina, olim Matrix, & Cathedralis Epiſcoporum idem jus olim poſſederat. Eccleſia, quam cum domicilio Præſulum Epiſcopus Colles ad Piſcinam tanquam Epiſcopalibus bonis propiori loco ædificavit, ampla eſt, & pulchra, unaq; tantum gaudet dignitate, hoc eſt Archidiaconatu cum 10. Canonicis, qui in eadem Eccleſia curam animarum exercent. Tamquam novum ædificium, Sanctorum ferè reliquiis deſtituitur, cum S. Berardi corpus adhuc in veteri eius nomini dicata Eccleſia hucuſq; conquieſcat. Intra muros oppidi Seminarij alumni inſtituuntur, ubi etiam unicum Monaſterium Fratrum Conventualium S. Franciſci ſpectatur, cum altero Monialium, & Xenodochio. Quoniam verò, tam in antiquis, quam recentioribus monumentis Marſorum Epiſcopi, Marſicanenſes vocantur, pleriq; hos cum Epiſcopis Marſicanenſibus provinciæ Salernitanæ ex nominum ſimilitudine ita confuderunt, ut vix hi ab illis videantur poſſe diſtingui. Certè nos haud parum deſudavimus, ut utroſque in ſuam ſeriem ſcribendo compelleremus, qui ne ad aliena ſigna ex errore legentium transfugerent, hos placuit vocari Marſorum, ut revera vocandi ſunt, illos autem, vel Marſicanos, vel Marſicenſes cum eruditioribus cenſuimus appellandos. Taxa hujus Eccleſiæ in libris Apoſtolicæ Cameræ 100. florenorum eſt, tametſi eiuſdem cenſus ad millena ſcutata monetæ Romanæ non aſcendat. Hæc Provincia Regi Catholico paret ſub titulo Ducatus, cujus majorem, ac meliorem partem Columnenſium nobiliſſima gens jam inde poſſedit. Illius Dux Carolus Philippi Comitis ſtabilis filius, relicto ſeculo Benedictinum Monachum induit apud Sublacum, nobilem eiuſdem ordinis Abbatiam, quem appellarunt deinde D. Ægidium. Celanum verò cum ſuo territorio, ac oppidis, Franciſci Cardinalis Peretti Sixti V. Pontificis pronepotis, juriſdictio eſt. Haud mediocrem ſplendorem huic provinciæ attulit Bonifacius IV. Is ille, qui à Phoca Imperatore Pantheon obtinuit, ubi ſanctos omnes mortales venerarentur. Nec defuere alij, qui vel literis, vel armis, hanc ipſam provinciam mirabiliter illuſtrarunt a; quæ omnia ſi contigiſſet abeſſe, ad decus æternum ſatis eſſet, Rufinum primum Amaſeæ Civitatis, tum & Aſſiſinatem Epiſcopalem ſedē in Marſis tenuiſſe, cuius vitam compendiario è monumentis Tranſaquorum erutam, hic exſcribendam curavimus, ut noſtræ narrationi majorem lucem adferret.

a Vide Coſignani opus de viris illuſtr. Marſorum.

ADDITIO.

(„ *Marſorum regio Chriſtiana ſacra ab ipſis Apoſtolis, vel ſane Apoſtolorum diſcipulis excepit Marco Galilæo Euangelium in his locis promulgante. Antiqua Cathedralis in ipſa civitate Valeria primum conſtructa fuit ſub invocatione S. Sabinæ martyris, mox Valeria exciſa manſit Epiſcopus vagus per regionem, donec S. Sabinæ Canonici tranſlati ſunt intra mœnia Piſcinæ oppidi, accedente indulto Pontificio, quo Eccleſia S. Mariæ Gratiarum pro Cathedrali Marſicanæ diœceſis inſtituitur, quouſque Valeria Urbs inſtaurata fuerit: ut in diplomate habetur Gregorii XIII. Dat. Romæ ann.* 1580. *Kal. Jan. Annui vero fructus Archidiaconi* 60. *ſcuta, Canonicorum circiter* 40. *ſupputantur, & per unum ex Canonicis animarum cura exercetur. Animæ in dicto oppido ſunt ad* 2000. *Univerſa diœceſis* 30000. *circiter capita enumerat, & Eccleſias animarum curam habentes ſupra* 70. *Virorum Cœnobia ultra* 20. *Monialium tria. Unicam habet Abbatiam Conſiſtorialem in Oppido Scurculæ ſub tit. S. Mariæ de Victoria.* Luc.)

I. („ S. MARCUS *Galilæus ab Apoſtolorum Principe ad Æquicolas edocendos miſſus, Marſos Æquicolis admixtos cœleſtibus Sacramentis primus omnium imbuiſſe fertur. Martyr obiit in Atinenſi Cathedra* „ *die*

(1) Penna licet ampliſſimum Oppidum eſſet, nunquam tamen urbs fuit: Imo in ipſa donatione Reginæ Margaritæ, quam Ughellus citat, legiturque in Marſorum hiſt. à Phœbonio ed. ...pag. ... Penna Caſtrum ſemper vocatur. Verum id ſ... patebit ex opere à me quamprimum evulgando cum hac Epigraphe: *Della Regia Marſicana: ovvero dell'Iſtoria Univerſale de' Marſi Iſtol.* . . . Corſignani.

„ die 28. Aprilis, cujus acta deſcripſit Adenulphus „ Archiepiſcopus Capuanus an. 1008. Luc.)

II. 1. S. RUFINUS cum Cæſidio filio Maximini Imperatoris perſecutionem aliquandiu latebra eluſit inde extractus, lapidibus os contuſus, execratuſque thura adolenda mutis idolis, verum Deum, de Deo vero Chriſtum confeſſus eſt, cœleſtis iræ piaculum à Deo Patre in terris miſſum, de Virgine natum, Cruci affixum exhalaſſe animam, victorem inferni, & mortis, tertia die reſurrexiſſe, aſcendiſſe ad cœlos, indeq; venturum Judicem omnium ſuccinctum ultionis armis in peccatores. Exarſit ſcilicet ad has liberas voces Proconſul Andreas, demiratuſque eſt pro gemitu, quereliſque homines imperterritos cœlorum ſibi ominari mortem, quo liberius Deo debitas perſolverent laudes. Quamobrem prætoriam ſævitiam teterrimo carcere cumulavit, carcereq; concluſis, Niceæ, & Aquilinæ meretricum, ac Sagarum machinas, & fraudes admovit, expugnaturus martyrum tolerantiam. Sed vix intraverant carcerem, cum cœleſtis odoris afflatu, luceque perfaſæ poſitis illecebrarum armis, victis ipſis deditionem fecerunt; à quibus fidei edoctæ myſteria, etiam ſacro baptiſmate luſtratæ ſunt. Quæ cum proconſuli Andreæ reverſæ ex fide narrarent, atque idolatriam, flagitioſamque præteritam vitam execrarentur, Alex. & Silon Proconſulis Prætoriani milites ex divino inſtinctu Chriſto ſe adiunxere ab eodem Rufino ſalutaribus undis abluti. Quod idolatriæ ex ipſo remedio acceptum detrimentum adeò pupugit Proconſulem, ut ira percitus, Niceam, & Aquilinam minis adigeret ad ſacrificandum, tenuſtes verberibus dilaniaret, divinitus priſtinę redditas ſanitati Amaſeæ capite mulctaret. Ex imbecillibus fœminis Alexander, & Silon didicere conſtantiam; namque à Proconſule mitioribus verbis rogati, ut deſerto Chriſto, Diis vellent litare, cum prius ipſi conſtantiſſimis verbis Chriſtianæ fidei veritatem aſſeruiſſent, Proconſuli etiam obtulerunt conditionem illi demum credendum, qui Numine, quod veneraretur, exorato alicui paralytico languorem poſſent diſcutere. Adductus paralyticus eſt; idolorum ſacrificuli juſſi, ut à Diis langucnti impetrarent medelam, ſed illi non ſentientium lapidum nequicquam aures vocibus diverterunt. E veſtigio Proconſul, ut pudorem, quem ex inanibus ſuorum precibus contraxerat, ex pari inertia Chriſtianorum lévaret, milites imperavit, quod ſpoponderant, çumulatè præſtare. Illi procumbentes in genua, atq; in has preces effuſi.

Rex immenſe Deus, Tellus, quem Pontus adorat,
Da nobis famulis, qua pura mente precamur,
Auxilium miſero, ſanitatem confer ægroto,
Omnibus ut pateat te Deum fore ſalutis,
Poſcimus ecce tibi, nobis ſuccurre Miſellis:
Quatenus ii credant præſentes te omnia poſſe,
Qui ſine fine gubernas ſæcula cuncta.

Indeque facti alacriores paralytico juſſerunt explicare greſſus, atque ad priſtinam ſanitatem redire. Quid plura? ad impoſita excuſſit ille torporem, gradienſque Proconſulem admiratione complevit, itaut divinitus illuſtratus ad Rufini carcerem baptizandus decurreret. Ibi factus Chriſtianus, Proconſulatus munere volens abivit, divulgatoque Chriſto, cum carcerem diffringendum curaſſet, Rufinum, Cæſidium, duoſque milites incitavit ſecum ad fugam. Marſorum Regio primum fugientes excepit; ubi Rufinus Chriſtum enunciare aggreſſus eſt, atque Epiſcopatus munera exercere. Trans lacum Fucinum, Tranſaquenſem ſedem defixit, conſtructo non ignobili oratorio, in ruinis domus Claudii Imperatoris, quam ibi quondam munificentiſſimè condiderat, ut inde cum Agrippina uxore navales ludos ſpectaret, cum abſolveretur emiſſarium. Igitur cum ille ibi ſua prædicatione, ac ſanctimoniæ exemplo magna ex parte idolatriam jugulaſſet, accuſatus, Romamque deductus cum ſociis in carcerem conjectus eſt, cum interim Cæſidius fuga trans montem ſibi conſuluiſſet, latuiſſetque in oratorio Patris. Verum poſtea facti pœnitens, quod minus promptus fuiſſet inventus ad pœnam, Romam ad Patrem profectus eſt, tantæ inertiæ effuſis lachrymis veniam poſtulaturus. Solatus flentem Pater eſt, remiſitque illum, unde transfugerat, ut ibi divinum nutum devotus præſtolaretur. Interea Andreas olim Proconſul ante Præfectum Romanum ſtetit, cauſaque dicta, ut Chriſti cultor ſuſpenſus eſt in equuleo, ferreiſque pectinibus exaratus, coronatuſque Martyrio evolavit ad cœlos. Rufinus verò cum ſociis ex divino nutu permittente Præfecto, vincula diſcuſſit, rediit ad Marſos, ſolatuſque pupillum gregem, Aſſiſinatibus in Umbria, eodem pietatis ardore, Epiſcopum ſe præbuit, ac præceptorem. Quo munere cum ardentius, ideoque cum incredibili gentis admiratione perfungeretur, iterum teterrimo carcere mulctatus eſt, adolendaque Apollini Thura abominatus cum ſociis ignis tulit ſententiam. Sed inſufflante Angelo, cum diſſipatus ignis decidiſſet ardorem, liberis, illibatiſque ad exitum patuit fornax; eoque perſpicuo miraculo, cum plures convicti evaſiſſent Chriſtiani, ſolus Aſpaſius Prefectus in Chriſtianam rem odio pertinaciori concepto, Rufinum, ſocioſque vivere non eſt paſſus, quibus ſurdas, edaxque ignis, voracitatem ſuam oblitus pepercissſet. Siquidem cum extra muros Aſſiſinates duci juſſiſſet Rufinum, mola lapidea ad ejus collum alligata, in ingluviem fluvii Eloaſil præcipitatum, omneſque ad unum ſæviſſimè tortos occidit, die 11. menſis Auguſti, *a* quus paulò poſt Cæſidius cum ſociis ſecutus eſt ad coronam. Romam ſiquidem miſſus, continuo, litanti Cæſidio in Tranſaquenſi ſacello, brachium gladio vibrato detruncat, ſpirantique adhuc ſuſtibus vitam ademit, prid. Kal. Septembris, eodemque die, Vibius, Placidus, Eutychiuſque cum aliis ſociis coronam Martyrii ſunt adepti. Et Cæſidius quidem ſeorſum à ſociis honorificentiori loculo, nullique alteri, uſque ad hæc noſtra tempora pervio exceptus eſt, tanquam cujus ſanctimonia vitæ celebrior haberetur. Et hæc quidem ſunt, quæ ſummatim de vita S. Rufini videntur poſſe adferri. Unum autem tantum Rufinum eſſe, qui tam Marſos, quam Aſſiſinates in Umbria illuſtraverit evangello, ac Antiſtes utriſque præfuerit populis, pro certo habeo. Tametſi monumenta m. ſ. utriuſque Eccleſiæ de genere mortis, locoque videantur diſcrepare, in cæteris tamen conveniunt. S. Petrus Damianus in ſuis ſermonibus, illorum temporum haud ſatis peritus, duos Rufinos invexiſſe videtur, cum narrat in 30. diem Julii ejus mortem incidiſſe, affirmatque eadem die Aſſiſii ejus feſtum celebrari ſolere. Quamobrem Martyrologium Romanum auctoritate Petri Damiani innixum, S. Rufinum retulit in hanc diem, tanquam Epiſcopum Aſſiſinatem; in 11. vero diem Auguſti alterum Rufinum Marſorum Epiſcopum, cum tamen conſtet utriuſque Rufini acta, vel ſimillima, vel eadem eſſe; atque apud Marſos, Aſſiſiumque 11. die Auguſti feſtum S. Rufini celebrari, cum iiſdem lectionibus, officioque: in quibus narratur primum Marſis, deinde Aſſiſinatibus eundem Rufinum Epiſcopali munere inſignitum præfuiſſe. Perperam igitur, unus, idemque in duos fuiſſe diſſectus videtur, ex Petri Damiani errore, niſi eam injuriam velimus in illorum ſermonum exſcriptorem refundere, qui pro 3. idus Auguſti, poſuerit 3. Kal. Auguſti. Duos alteros Rufinos reperio Aſſiſium protuliſſe, alterum S. Franciſci alumnum, ſed non Martyrem, alterum S. Rufinum in Arce, ut vocant, quem puerum adhuc nominis Chriſtiani oſores in puteum projecerunt, cujus feſtum recurrit die 19. menſis Auguſti, illiuſque meminit Ferrarius in ſua Topographia ad Martyrologium Romanum, qui tamen non potuerunt hujus Rufini, de quo loquimur, hiſtoriam invertere, neque illius, tum nominis, tum rei multiplicationem inferre. Cæterum de genere mortis non conveniunt utriuſque Eccleſiæ monumenta: Marſi enim volunt Rufinum extra muros Aſiſii, ſpectante Maximino Imperatore, fuiſſe decollatum, Aſſiſinates verò, mola deprimente, in aquis fuiſſe ſubmerſum. Et Marſi quidem abducuntur errore, dum Maximinum narrant Rufinianæ torturæ adfuiſſe, qui nunquam fuerit in Italia. Quamobrem

a Circa an. 240.

opti-

optimo jure Baronius in notis ad Martyrologium Romanum cenſet Marſica monumenta indigere caſtigatione, utpote quæ alicubi gratuitis narrationibus, fabelliſque videantur ſcatere. Adduut veró Aſtiſinates Rufinum aliquandiu latuiſſe ſub aquis, ſed prodente ſplendore, qui inde ulterius emicabat, in ſuique admirationem traxerat hominem prope caſtellum Coſtanum, Aſſiſinatis juriſdictionis, ruſticantem, ex cujus relatu cum Canonicis, Cleroque ſuppliciter ad locum fluvii Epiſcopum adiiſſe, inque oculis omnium Molam, quaſi ſubeream ſactam cum corpore Martyris ſupernaraſſe undis, receptumque impoſuiſſe plauſtro, in S. Mariam Majorem deportandum; ſed pertinacius ſtetiſſe boves, nec progredi voluiſſe, ſed ex divino, ut credidere, admonitu, ſubſtitutis juvencis, ad locum cognomine Bonam Matrem deportaſſe, ibique templum excitaſſe, ibidemque honorificé conditum ſanctum perſpicuis claruiſſe miraculis. Ex quibus monumentis plané conſtare videtur, Rufinum apud Aſſiſinates requieſcere, eoque genere mortis palmam tuliſſe Martyrii, quãdo poſt multos annos cum mola ejus illigata collo corpus tradunt ſuiſſe repertum. Itaque non te moveat, lector, Baronium in ſuis ad Romanum Martyrologium notis Marſorum monumentis, vel nimis addictum, vel deceptum potius narrare, Rufinum cum Alexandro, & Solone prope Reatem capitis obtruncatione conſumaſſe Martyrium. Rufinus enim pro Ruſo ille fuit, qui cum Carpophoro prope Reatem capite pro Chriſto plexi perierunt. Sed danda venia Baronio eſt, quem vera Aſſiſinatis Eccleſiæ conſtat latuiſſe monumenta, eidemque Marſica mendis repleta patuiſſe, quibus tamen minorem fidem habuiſſe illum oportuit, quod illa, ut ſupra retulimus, caſtigatione digna cenſuerit. Rufini patriam tradunt Amaſiam fuiſſe. Hujus nominis duæ Civitates eſſe narrantur; Amaſia ſcilicet in poſtrema parte Phrygiæ prope flumen Albim, quod olim Romani Imperii terminus erat, pertinetque ad Germanos, illamque mediam abluit Amaſius flumen, unde nomen traxit, hodieque Marpurg vulgo appellant, cujus Abrahamus Ortelius meminit in ſua Geographia; Altera Amaſia Cappadocum Juriſdictio eſt, patriaque Strabonis, ut ipſemet teſtatur in libr. 12. Poſterioris Amaſiæ Rufinum Civem fuiſſe ſcribit Mutius Phœbonius ex vetuſtiſſima traditione, quæ Cæſidium prodit, cum Rufino, ac ſociis fuiſſe germanos; Picti enim, ait, cum pallio ex more antiquorum Gallorum, ac Germanorum ſpectantur. Tametſi autem nulla extent monumenta, unde perſpicué eruatur, cujus Amaſiæ ii Martyres fuerint cives, ex conjecturis tamen id poſſe aſſequi videtur. Primum enim in Germania Maximinus Imperator renunciatus eſt, ibique contra Chriſtianos maximé deſæviit, compulitque Rufinum, Cæſidiumque cum ſociis, ut transfugerent in Italiam ad Fabianum Papam, qui illos evangelii Prædicatores deſtinavit ad Marſos. Nec dici poſſe aſſerit, é Cappadocum Amaſia illos prodiiſſe: inde enim illis non tam facilis patuiſſet aditus in Italiam, ibique per id tempus, non ita perſecutio exæſtuabat, ut compellerentur ad fugam. Nec veriſimile item eſt Amaſeæ in Cappadocia Proconſulem ad jus dicendum defixiſſe tribunal, cum ex Strabonis ipſius ſententia, Oppidum Cappadociæ magis haberetur, quam Civitas. Quis autem non videat Civitatem magis Proconſulis majeſtatem decere, quam Oppidum? Eamque Civitatem, quæ Metropolis Phrygiæ eſt, deſinentiſque Rom. Imperii arx munitiſſima, ac terminus? Rufinum autem ſub Maximino fuiſſe coronatum Martyrio, nullus eſt qui dubitet, docet ille. In Eccl. autem Tranſaquenſi ſpinale os cum capite S. Andreæ Procõſulis, reliquiiſque SS. Niceæ, & Aquilinæ martyrum, capitibuſque SS. Silonis, & Alexandri martyrum honorificé aſſervantur. Traduntque S. Cæſidium deciſum ſibi brachium, ſuis ipſe manibus in altari ejuſdem Eccleſiæ condidiſſe, cedente Petra, ut aſſervandum reciperet. Dirutum altare poſtea eſt, cum Eccleſiam illam reparare aggrederentur, tametſi uſque ad hæc noſtra tempora tam grande miraculum haud exciderit mortalibus. Sub majori altari reliquiæ inventæ ſunt SS. Vibii, Placidi, Eutychii, aliorumque S. Cæſidii ſociorum. Hodie huic Eccleſiæ præeſt, ſub Abbatis titulo, Mutius Phœbonius amicus noſter, eruditus homo, atque Patriæ ſuæ antiquitatum bené peritus, à quo multa accepimus, tum de Marſis, tum de vita S. Rufini Martyris. Hujus ſancti res præclaré geſtas, inſigni narratione comprehendit Ludovicus Jacobillus, in libro de vitis SS. Umbriæ, quem nondum emiſit in lucem, *a* idemque Phœbonius.

a Jacob. ill. opus prodiit in lucem, atque Phœbonius, & Corſignanus.

III. („ *JOANNES in Conſtituto Vigilii Papæ, de* „ *quo Baronius an.* 555. Lucent.)

IV. 2. * *LUMINOSUS* Epiſcopus Marſenſis ſubſcipſit Concilio Lateranenſi („ an. 649.) Congregato „ à Martino Papa I. [*„ Ex Phœbonio, & Corſignano in* „ *Martini II. tempora rejicitur.*)

* Ex App. t. 7.

V. 3. * *LIDUERITUS* ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopus interfuit Concilio ſub Leone IV. („ *Varié ſcribitur hic Epiſcopus*, & Liduериſius, Tuderiſius, „ Linderiſcus, & Tuderiſcus dicitur. *Marſicenſes* „ *etiam Salernitanæ Provinciæ hunc ſuum eſſe contendunt, ſed his Marſis attribuunt Phœbonius, & Corſignanus.*)

* Ex App. tom. 5.

VI. 4. ROTTARIS *b* Epiſcopus Marſorum an. 968. teſtis fuit in ſententia ab Imperatore Othone data ad ſavorem Eccleſiæ S. Mariæ Apiniaci ex lib. 4. Chronic. S. Vincentii de Vulturno. Idem reperitur ſubſcriptus privilegio Joannis XIII. Eccleſiæ Beneventanæ anno 964.

b Seu Rotterus.

VII. 5. ALBERICUS filius Berardi III. Marſorum Comitis hujus Eccleſiæ Epiſcopus fuit anno 970. Hunc flagitiis contaminatiſſimum avaritia ariſſe legi, qui cum Guinuſium ſpurium filium ſuum in Epiſcopatum intruſiſſet Caſinenſem Abbatiam occupare, atque in ſuam poteſtatem redigere in animum induxit. Uſque neſarium conſilium in opus perduceret, Monachos plures, alioſq; perditionis homines promiſſis corrupit, ut Abbati oculos eruerent. Qui cũ commiſſo ſcelere ad præmiũ flagitii exportandum oculos miſeri Abbatis afferrent, Albericus eodem tempore juſtiſſima numinis vindicta eodem die, & hora ſceleratam animam evomuit. Hæc Leo Oſtienſis lib. 2. c. 16. Chronic. Caſin. Comperi Albericum anno 981. ſententiæ à Petro Ticinenſi Epiſcopo, Hubertoque Terdonenſi, in gratiam Abbatis S. Vincentii de Vulturno pro certis bonis datæ interſuiſſe, quæ cum lectorem curioſum delectare poſſit, ex ms. chronica ejuſdem Monaſterii in celebratiſſima Franciſci Card. Barberini Bibliotheca aſſervata decerptam hiſtor. mandare viſum eſt. Tenor eſt hujuſmodi, rudi quidem ſtylo, ut illa ſerebat ætas.

In Dei nomine.

Notitia judicatum qualiter actum eſt in territerio Marſicano in ipſo campo de S. Felice in palude, ubi reſidebat Petrus Epiſcopus de Pavia, & Gubertus de Derdona miſſi Sacri Palatii, & Raynaldus, & Oderiſi germanis Comitibus pro ſingulorum omnium juſtitia fieri faciendam, vel deliberandam in intenſiones, ibique reſidebat cum eis Albericus Epiſcopus Marſicanus, & Ingezo, & Ildeprandus, & Jophel judex de Marſi, & Berardus judex de Valva, Notuſcheri, & Oebaldus, & Hudini filii quondam Hudinis, & Joannes qui ſupra nomen Valterii vocatur cum Hicto filio ſuo, & Raymbaldus cum Oldelive filio ſuo, & Hicto filius quondam Gothefredi cum Nilo filio ſuo, & Giſo filius Valterii, & Giſo filius quondam Ingillarami, vel reliqui plures circumſtantibus, vel reſidentibus. In iſtorum omnium ſupraſcriptorum præſentia, huc venit Joannes Abbas Monaſterii S. Vincentii, quod ſitum eſt in partibus Beneventanis, unde oritur fluvium Vulturnum, locus quod dicitur Samme cum Franco advocato ſuo, & querelam habebat de rebus proprietatis prædicti Monaſterii S. Vincentii, & de rebus proprietatis Monaſterii S. Mariæ de Apiniaci, quæ ſubjecta eſt Monaſterio S. Vincentii, de rebus, quæ . . . in territorio Marſicano, & querelam habebat ſupradictus Abbas Joannes, & ſupradictus advocatus ſuus de hominibus Marſicanis,

qui

qui illi tenebant ad tertium placitum, & modo ſumus parati de ipſis hominibus, & habere illi non poſſumus, Unde ſupraſcripti Epiſcopi, & prædictis Comitibus interrogaverunt ſupraſcriptos judices quid exinde judicate; Illi banditi fuerunt ad tertium placitum, & noluerunt venire. Tunc ſupraſcriptos judices judicaverunt, quomodo inveſtire debetis ſupraſcripto Franco advocato ſuo de omnibus rebus proprietatis ſupraſcripto Monaſterio S. Mariæ, unde querelati ſunt, & ſupraſcriptus Petrus, & ſupraſcriptus Gubertus Epiſcopus, & ſupraſcriptus Raynaldus Epiſcopus, & ſupraſcriptus Raynaldus Comes per unum baculũ inveſtivit ſupraſcriptũ Abbatẽ, & prædicto Franco advocatorẽ ſuũ de omnibus rebus proprietatis, & ſubſtantiis ſupraſcripti Monaſterii S. Vincentii, & ſupraſcriptum Monaſterium S. Mariæ, quod eſt in territorio Marſicano, & miſerunt bandũ de pars D. noſtri Imperatoris quocumque de omnibus ipſis ſupraſcriptis rebus diſveſtire præſumpſerit ſupraſcripta Monaſteria, quomodo componitur aureos bizantios centum ſine legali judicio ad præfatum Monaſterium. Et finita eſt cauſa iſta in iſtorum omnium ſupraſcriptorum præſentia. Unde pro ſecuritate prædicta Monaſt. hanc notitiam judicatum ſcribere juſſerunt Loponi judici, & notario, quam & ego Lupo judex ibi fui in ann. ab Incarn. D. N. J C. DCCCCLXXXI. regnante D. Ottone Imp. anno xiv. & dies menſis Aug. per indict. ix. prima menſis inde feliciter.

Ego Petrus humilis Epiſcopus, & Archicancellarius, & Prothonotarius.

Guibertus Epiſcopus Imperialis miſſus interfui, & ſupraſcripſi.

Ego Albericus Epiſcopus interfui.

Raynaldus Comes interfui.

Ego Odoriſius Comes ibi fui.

Ingezo, Ildeprandus, Jophel Judices ibi fuerunt, quapropter præcipimus, ut nulla noſtri Regni perſona jam dictum Monaſterium de prædictis terris diſveſtire, moleſtare, inquietare præſumat. Si quis igitur hujus noſtri præcepti violator extiterit, ſciat ſe compoſiturum auri optimi lib. 100. medietatem Cameræ noſtræ, & medietatem prædicto Abbati, ſuiſque ſucceſſoribus. Quod ut ut verius credatur, diligentiuſque ab omnibus obſervetur annuli noſtri ſubteriuſſimus inſigniri.

Signum D. Ottonis Imperatoris

Secundi ſereniſſ. Auguſti.

Joannes Cancellarius ad invicem Petri Papien. Epiſcopi Archicancellarius recognovi, & ſubſcripſi v. idus Auguſti xiv. ind. viii acta feliciter.

VIII. 6. QUINISIUS, filius ſpurius ſupradicti Alberici, parenti in Epiſcopatum intruſus an. 994. ſucceſſit, cujus mentio extat apud eundem Leonem Oſtienſem.

IX. 7. ACTIUS, ex Marſorum Comitibus, ad Theatinam Eccleſiam translatus eſt ao. 1056.

X. 8. PANDULPHUS, ejuſdem ſedis Antiſtes,* electus à Victore II. Papa an. 1056. ſubſequenti anno pro ſe, ſuiſque ſucceſſoribus ab Stephano IX. privilegio donatus eſt, quo Epiſcopatus Marſorum jam antea vitio anteceſſoris Actii fœdè in duas diviſus partes, iterum in priſtinum ſtatum traductus aſſeritur, ubi Diœceſis Eccleſiæ enumerantur. Privilegii exemplar ab ipſo autographo exſcriptum, nuper nobis è tabulario Marſorum eccleſiæ tranſmiſit Mutius Abbas Phœbonius vir probus, & doctus ſcriptor Hiſt. Marſorum, quam nondum typis evulgavit, & nos hic damus pretioſum Marſorum Eccleſiæ monumentum.

* Ex App. tom. 9.

STEPHANUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Dilecto confratri & Coepiſcopo Pandulpho cæteriſque ſucceſſoribus Epiſcopis in S. Marſicana Eccleſia

A *Canonice promovendis in perpetuum.*

In ſpecula S. & Univerſalis Eccleſiæ adhuc peregrinantis, quanto cæteris eminentiores apparemus, tanto vehementius concurrere viciſſitudinibus inde debemus, ſicut enim luna menſtruo curſu deficit, & perficit, ſic in Eccleſia militanti temporalibus ſubjecta, continuas altercationes, valde defectus, & profectus incurrit, cujus defectui, vel diminutioni, ſicut neceſſe eſt, ut compatiamur, ſic proculdubio expedit, ut profectui vel plenitudini congratulemur. Quapropter unam Marſicanam Eccleſiam inteſtino & diuturno malo, & pluſquam civili diſcordia ſecularium hominum miſerabiliter diſciſſam, & in duos Epiſcopatus contra SS. Patrum canones à Theophylacto dicto Papa diviſam, & poſtea permiſſu magis quàm conſenſu, neceſſitate, quàm utilitate, à ſanctiſſimo prædeceſſore noſtro Leone, ſicut inventa fuit, omiſſam, eandemque ſub b. mem. deceſſore noſtro Victore, judicio generalis Concilii per divinam gratiam in gremio Baſilicæ Conſtantinianæ aggregatam, 14. Kal. Maii, Ind. X. diviſionem illam unius Diœceſis in duas
B *partes evacuatam, & abdicatam, atque in antiquam ſui ſtatus unionem reformatam, & in perpetuum ipſam, ſicut juſtum fuit, Diœceſim unam uni Epiſcopo decretam, inde interventu totius S. Synodi Epiſcopo Actone, qui tunc partem Marſicanæ Diœceſis injuſtè occupabat, in Theatinam civitatem ſublato, per hujus noſtri privilegii decretalem paginam, deinceps tibi beatiſſime, & confrater, & Coepiſcope Pandulphe, & ſucceſſoribus tuis in perpetuum concedimus, & ſecundum quod tibi ſynodaliter, ſicut ſuperius dictum fuit, judicatum eſt, firmum Marſicanum Epiſcopatum, cum omni ſua integritate & pertinentia, inter ea, quæ nominatim Eccleſia S. Sabinæ antiquæ civitatis Marſorum ad Epiſcopalem ſedem largimur, atque decernimus; necnon & reliquas Eccleſias totius Marſicanæ Diœceſis cum pertinentiis, decimis, & oblationibus earum, tam pro vivis, quam etiam pro defunctis, ſecundum quod S. Canones decreverunt, pariterque Eccleſiam D. noſtræ S. Dei Genitricis Virginis Mariæ in Carſeolo cum decimis & oblationibus, imo cum omnibus ſibi adjacentibus Eccleſiis, & rebus*
C *juſtè tibi pertinentibus, tam in caſtro Tupho, & Scallellis, quam . . . . & alto S. Maria, & Civitella, & Pamperano uſque ad Capiſtrellum, & in tota valle Nerſacenda. Inſuper auctoritate Apoſtolica ſancimus, ut quandocunque expedierit, ordinationes Clericorum, & conſecrationem Altarium ibidem facias, & in Monaſteriis, quod tui juris eſt, ut S. Canones cenſent, & reliqua omnia, quæ ad Epiſcopum pertinent, ſine cuiuſquam contradictione expleas, ſcilicet intra iuſtos terminos totius Parochiæ Marſicanæ, tam illius partis, quam antea obtinebas, ſive & alterius, quàm tibi iniuſtè Epiſcopi invaſerant. Hinc Apoſtolicæ Sedis auctoritate ſubnixus, poteſtatis, & confirmationis privilegium indiſſolubiliter ſtatuentes interdicimus, ſub divini etiam conteſtatione judicii, anathematis interpoſitione, ut nullus unquam ſucceſſorum noſtrorum Pontificum, vel quilibet publicarum actionum adminiſtrator, ſeu alia quælibet, vel quantumlibet magna, parvaque perſona audeat, vel præſumat contra hujus noſtræ confirmationis privilegium agere, aut quippiam inde alienare, auferre,*
D *aut minuere, ſed potius firmum ac ſtabile in perpetuum ſit, ſicut à nobis conceſſum, & confirmatum eſt. Si quis autem, quod non optamus, temerario auſu hoc noſtræ Apoſtolicæ Sedis ſtatutum in quopiam alienare, vel infringere præſumpſerit, & contradictor illius extiterit, auctoritate S. individuæ Trinitatis, & Apoſtolorum Principis vinculo anathematis mancipatus, à Regno Dei ſegregatus, & à Diabolo, & Angelis ejus, niſi fortè reſipiſcat, indiſſolubiliter aggregetur. Qui vero pro reſpectu obſervator, & defenſor, hujus conceſſionis, & confirmationis extiterit, poteſtate S. Dei Genitricis, & ſemper Virginis Mariæ, & B. Petri Apoſtolorum Principis, & precibus B. Sabinæ martyris*, & omnium Sanctorum, & cæleſtium multitudine Angelorum, atque gloria, à juſto Iudice D. noſtro Jeſu Chriſto, vitamque æternam percipere mereatur in ſecula ſeculorum Amen.*

Scriptum per manum Notarii & ſcriniarii S. R. Apoſtolicæ Sedis in menſe Decemb. ind. 11.

Datum in Caſtro Caſino 5. Idus Decembris per ma-

nus Humberti S. Eccleſiæ Silvæ Candidæ Epiſcopi, & Bibliothecarii S. R. & Apoſtolicæ Sedis anno primo D. Papæ Stephani IX. Ind. 11.

Cæterum Pandulphus Interfuit Concilio Romæ celebrato ſub Nicolao II. anno 1059. Hujus mentio extat in vita S. Berardi Epiſcopi, ejuſdem diſcipuli, & ſucceſſoris. Fato functus eſt ſub Urbano II. Ad hunc verſus ſcripſit Alphanus Archiepiſcopus Salernitanus in laudem B. Sabinæ martyris, in cujus honorem Epiſcopatus ipſius, & Eccleſia conſecrata eſt. („ De hoc Pandulpho „ mentio habetur in Chron. antiq. Caſinen. l. 2. c. 99. „ & de ipſo ritè, atque fuſe Phœbonius loquitur in Catalogo Epiſcoporum Marſorum p. 5. & 6. nec non erudité, ut aſſolet, Abbas Corſignanus, cujus opera, „ & ſtudio non parum profecit hæc noſtra editio, de viris illuſt. Marſ. p. 132. qui dicit illum D. Benedicto „ planetam cum pluviali diaſpro, & altaris pallium „ purpureum cum gemmis, Thuribula argentea duo, calicem argenteum unum, patenam, & plura alia donaſſe. „ Is etiam Corpora SS. martyrum Simplicii, Conſtantii, & Victoriani, tunc inventa repoſuit in inſigni Collegiata Celani; ex Corſignano ibidem.)

XI. 9. ANDREAS Marſorum Epiſcopus memoratur in donatione Berardi Comitis Marſorum, & Gēmæ matris ſuæ, Eccleſiæ S. Cæſidii in caſtro Transaquarum anno 1096. die 8. Junii Donatio eſt talis.

IN nomine Dei ſummi, & æterni, Amen.

Anni Dominicæ Incarnationis ſunt mille nonagintaſex, ex indictione quarta, menſe Junii die octava. Ego Berardus Marſicanorum Comes cum Gemma Matre mea, noſtra bona, & ſpontanea voluntate pro redemptione animæ noſtræ parentumque noſtrorum ex nunc, & in perpetuum donamus, offerimus, & tradimus ad Eccleſiam S. Cæſidii, quæ ſita eſt in caſtro, quod dicitur Transaquæ, hoc eſt in circuitum, & omnes terras, & ſingulas poſſeſſiones, annuos reditus, & debita, quæ nobis facere tenentur omnes, & ſinguli, qui domos, hortos, ſpatia, & tenimenta tenent intus circuitu dicti Caſtelli de Transaquis, pro quibus omnibus domibus, hortis, & tenimentis ſinguli in dicto caſtello poſſeſſores noſtris progenitoribus, & noſtræ curiæ tenebantur, quia à nobis & noſtris prædeceſſoribus poſſidentes dictarum domorum, & tenimentorū ita, & ſemper ſub certa penſione tenuerunt, & habuerunt tanquam propria noſtra prædictas domos, hortu, & tenimenta, ac cum omnibus viis, & plateis publicis dicti caſtelli, ac omnibus ædificiis ædificatis, & ubique inde ædificandis in caſtro Transaquæ. Et à prædicta Eccleſia nullam de poſſeſſionibus facimus liberam, niſi palatium, & habitationem noſtram prope portam ipſius caſtelli, qua porta aſcendimus ad Rocchas noſtras, & habitationes Gaſſoni Saraceni militis, & magiſtri noſtri. Et ſicut ſuperius legitur omnia præmiſſa integra à præſenti die hæreditario jure firmiſſime tenenda, & perpetuo poſſidenda obtulimus in Canonicam Eccleſiæ præfatæ, nec alium præter dictam Eccleſiam, & ipſius clerum de prædictis domibus, & tenimentis in ſuperiorem recognoſcant etiam in juribus conceſſionum prædictarum rerum donatarii. Et nos pro nobis, & hæredibus noſtris omnia præd. defendere promittimus ab omni perſona omni tēpore in perpetuū ſicut ſuperius actum eſt. Noſtram habitationem, & habitationem prædicti Guſſoni militis, & magiſtri noſtri prout ſitæ ſunt, liberas, & francas reſervamus. Et ſi nos, noſtrique hæredes aliqua, vel parva perſona litigium in præmiſſis fecerimus, in iram incurramus Dei, & ſi quis in hoc, quod ſuperius legitur minuere, vel ſubtrahere aliquid præſumpſerit, vel venire contra voluerit, cum juſtis non ſcribatur, ſed nomen ſuum deleatur de libro vitæ, & cum Juda, & Pilato, & Caifa in inferno excommunicationis, & anathematis vinculo damnetur. Et præfatæ Eccleſiæ inſuper libras auri trecentas componat, & præſens cautela in poſterum firma permaneat, & in æternum. Ego autem prædictus Berardus Comes, & prædicta Gemma mater mea ita cum Donno Andrea ven. Epiſcopo Marſicano, & cum Thaddæo presbytero Abbate prædictæ Eccleſiæ S. Cæſidii Martyris, ac Canonicis de Canonica dictæ Eccleſiæ videlicet, Donno Angelo Joannis presbytero, Petro D. Riccardi presbytero, Iacobo D. Carmonis presbytero, Elia Paudolfi Diacono, Stephano Sacriſtano, & aliis militibus noſtris ſubſcriptis videlicet, D Guſſone Saraceno, D. Maſſaro de Rocca de caſtello Transaquæ, D Gentile de Alba, D Henrico de Foris, D. Giſivo de Agello, D Odo

A riſio, & D Pandulfo de Celano noſtris Magiſtris, & Conſiliaribus prædictam excommunicationem de noſtra voluntate ſacravimus, & celebravimus in dicto caſtello de Transaquis ante altare dicti Martyris Cæſidii, ut omnes in præmiſſis contrafacientes, ut ſupra damnentur & excommunicentur, & reſponſum ab omnibus fiat: fiat. Amen.

Et hoc inſuper actum eſt in ſcriptum à me Philippo de Alba notario mihi Berardo Comite, & Gemma Comitiſſa jubentibus, & rogantibus menſe, & indictione prædictis.

Signum † manu de me ſupradicto Comite Berardo, qui hanc cautelam fieri præcepi, & rogavi.

† Signum manu de ſupradicto Gaſſone, qui interfuit.
† Signum manu de ſupradicto Maſſaro, qui interfuit.
† Signum manu de ſupradicto Gentile, qui interfuit.
† Signum manu de ſupradicto Henrico, qui interfuit.
† Signum manu de ſupradicto Giſivo, qui interfuit.
† Signum manu de ſupradicto Pandulfo, qui interf.
† Signum manu de ſupradicto Odoriſio, qui interf.

Ego Philippus notarius rogatu, & præcepto à ſupradicto Comite Berardo, & Gemma Comitiſſa ſcripſi, & complevi.

B Locus † Signi.

10. SIGENULPHUM poſt exceſſum Andreæ, Antipapa Gibertus, Marſorum Epiſcopum ordinavit, qui tametſi in vita S. Berardi vir religioſus, magnæque abſtinentiæ appelletur, intruſus tamen fuit, atque ſchiſmaticus, Eccleſiamq; quam violenter invaſit, ſuorum affinium potentiæ innixus, 17. annos adminiſtravit, quem poſtea circa ann. Domini 1106. temporibus Paſchalis II. deturbarunt de ſede.

11. S. BERARDUS, ex Comitibus Marſorum, primum diaconus Cardinalis fuit, ad titulum S. Angeli, poſtea presb. Card ſub titulo S. Chryſogoni, Marſorumque renunciatus Epiſcopus anno 1110. In numerum Sanctorum relatus. A Paſchali II. Pontifice omnium bonorum ſuæ Eccleſiæ confirmationem obtinuit. Cujus confirmationis ſequens diploma eſt, in quo appoſitè cernuntur deſcripta Marſorum diœceſis confinia. XII.

PASCHALIS EPISC. Servus Servorum Dei. Dilecto filio Berardo Marſicanæ Eccl. Epiſc. ejuſque

C ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

SIcut injuſta petentibus nullus eſt tribuendus effectus, ſic legitimè deſiderantium non eſt differenda petitio. Tuis igitur, frater in Chriſto chariſſime, precibus annuentes ad perpetuam S. Matris Eccleſiæ pacem, & ſtabilitatem præſentis decreti ſtabilitate ſancimus, ut univerſos parochiæ fines, ſicut à tuis anteceſſoribus uſque hodie poſſeſſæ ſunt, ita omnino tam tibi, quam ſucceſſoribus in perpetuum conſerventur, qui videlicet fines à Turri Ferraria decurrunt in caput Corvini, inde per viam de Merſo in Poſtellam de Valle putrida, per terram de Fereſca per Argatonem, per terram de Camino, per terram Formellæ, inde ad Molinum veterem, inde ad Furcam Auræ per terram de Vivo, per terram de Troja, inde ad Paſculum Canalis, inde ad Pennam Imperatoris per terram de Cervara, inde ad S. Britium per Furcum de Auricula, inde ad Arcum S Georgii, per flumen Riſanæ, per Turres de Ofrano, per Scalellas, per Tuſum fluvii vemandi, per Treponium, inde ad Vulpem mortuam per Buccam de Teba, per Campum de Pezza, per Rivum Gambutarum, per terram de Candida, per Venerinum, & redeunt ad Furcam

D Ferrati; intra quos fines quæcunque oppida, quæcunq; Villæ, quæcumque plebs, quæcunque Eccleſiæ ſitæ ſunt, aut in poſterum fuerint ſub tua, & tuorum Catholicorum ſucceſſorum Epiſcopali providentia, & diſpoſitione permaneant, & ex eis omnibus Epiſcopalia vobis jura ſolvant, tam in clericorum ordinationibus, & Eccleſiæ conſecrationibus, quam in redditu decimarum, & oblationum, ſive in correctionibus delinquentium Sanè illam Monachorum pravam præſumptionem, qua partim Epiſcoporum abſentia, partim eorum pervicacia in Marſorum finibus omnimodo inhibemus, ut nec baptiſmatu ulterius in Monaſteriis faciant, nec ad infirmorum unctiones clauſtris ſuis progredi audeant, nec ad pœnitentiam injungendam populares perſonas admittant, nec ab Epiſcopo excommunicatos ad communionem, nec interdictos ad officia ſacra ſuſcipiant. Porrò Eccleſiam B. Savinæ Martyris Matricem ſemper haberi, ſicut hactenus habita eſt, & illic Epiſcopalem ſedem permanere decernimus, & in ejus poſſeſſione, ac juriſdictione Eccleſiæ cum prædiis ſuis, quæ præteritis temporibus poſſeſſa ſunt, etiam in futurum

per-

perpetuis temporibus quietè, liberè, integrèque ſerventur, id-eſt S. Pauli ad Peſculū Serulæ, S. Mariæ in CāpoMitro, S. Nicolai ad fontem Reginæ, S. Quintini in Vico, S. Martini in Agne, S. Martini in Betorrita, S. Archangeli ſupce Meſula, S. Mariæ in Ortucula, S. Mariæ, & S. Petri in Veneri, S. Felicis in Ferrati, S. Valentini, & S. Petri in Apiniacis, S. Marci in Geno, S. Martini in Filincino, S. Petri in Cervezano, S. Joannis in Pentoma, S. Marcelli, & S. Angeli in Arca, S. Mariæ in Palute, S. Anatoliç de Lione, S. Felicitatis in Cerferro, S. Laurentii in Prætorio, S. Feliciani in Villa Magna, S. Mariæ in Avande, S. Viti in Ozano, S. Chriſtinæ in Supezzano, S. Georgii in Beſola, S. Joannis ad caput Aquæ, cum titulis ſuis, S. Patiti ad Caſtellum, S. Felicis in Porciano, S. Laurentii in Curia, S. Caſſidii, cum titulis ſuis, S. Vincentii in Forma cum titulis ſuis, S. Andreæ in Ancezzano, S. Mariæ in Vico, S. Petri in Capiſtrello, S. Petri, & S. Mariæ in Albe, S. Marci in Maſſo, S. Martini in Valle cum titulis ſuis, S. Joannæ in Marano, S. Felicis in Montecelle, S. Mariæ in Elreto cum titulis ſuis, S. Nicolai in Erſe, S. Mariæ in Furca, S. Eraſmi cum titulis ſuis, S. Andreæ in Caſellaco, S. Maximi in Cerro, S. Victoriæ in Cellis, S. Mariæ in Carſeo cum titulis ſuis. Præterea quæcumque poſſeſſiones, quæcumque prædia ad eandem Eccleſiam legitimè pertinere noſcuntur, aut in futurum largiente Domino quibuslibet juſtis modis, vel contractibus poterit adipiſci, tibi, & tuis ſucceſſoribus, illibata permaneant, decernimus. Ergo nulli omnino hominum liceat, ſupraſatam Eccleſiam temerè perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, vel injuſtè datas ſuis uſibus vendicare, minuere, vel temerariis venationibus fatigare. ſed omnia integrè conſerventur tam tuis, quam Clericorum uſibus profutura. Si quis igitur in craſtinum Archiepiſcopus, aut Epiſcopus Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, Comes, Vicecomes, Judex, Caſteldio, aut Eccleſiaſtica quælibet ſecularis perſona hanc noſtram conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiovè commonita, ſi non ſatisfecerit, congruè emendaverit, poteſtatis, honoriſq; ſeu dignitatis careat privilegio, eamque ſe Divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo Corpore, & Sanguine Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictò ultioni ſubjaceat. Cunctis autem Eccleſiæ jura ſua ſervantibus ſit pax D. N. J. C. quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æterni Patris maneant Amen Amen Scriptum per manum Gervaſii ſcriptoris regionarii, & notarii S. Palatii.

Ego Paſchalis Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſſ.
Ego Ricardus Albanenſis Epiſcopus ſſ.
Ego Leo Epiſcopus Oſtienſis ſſ.
Ego Cono Pæneſt Eccleſiæ Epiſcopus ſſ.
Ego Romanus Card. S. Priſcæ ſſ.
Ego Benedictus Card. tit. Eudoxiæ ſſ.
Ego Card. Raynerius SS Marcellini, & Petri ſſ.
Ego Conradus S. Pudentianæ Card ſſ.

Datum Laterani per manum Ioannis S. R. E. Card & Bibliothecarii v Kal Martii indict vij Incarn D ann. MCXV. Pontif quoque D. Paſchalis II Papæ anno xv.

Hujus Sancti vitam, erutam ex antiquiſſimis Tranſequenſis Eccleſiæ membranis, hic apponendam curavimus in gratiam ſtudioſorum antiquitatis.

Incipit epiſtola ad Venerabilem presbyterum Joannem Furatum miſſa de vita B. Berardi.

Reverendo Fratri, & Conſacerdoti Ioanni Furato, Ioannes Signenſis Eccleſiæ humilis Miniſter. Charitatis vigor, & virtus tanta eſſe aſſeritur, quod ejuſdem interventu non negatur etiam quod dari non poſſe creditur. Ipſa enim ſola ita ad innumerabilia ſeſe extendit, quod omnia, teſte Apoſtolo, credat, ſuffert, & ſperat. Cum ergo Venerande Frater, & Conſacerdos Ioannes Furate dudum apud vos eſſem, de conſuetudine in novo Eccleſiæ clauſtro ante Patris noſtri S. Epiſcopi Berardi ſepulchrum conſedentes, quod ſine dolore dici non poteſt, de noſtræ Eccleſiæ ſtatu, de confratrum noſtrorum religione, & honeſtate, cæterorumque bonorum, quæ prædicti Patris noſtri ſi filii, & non privigni, quod de me ſolo magis credo, dici poſſumus, temporibus iiſdem agebantur, ad invicem lachrymando colloqueremus, præmiſſa charitate mihi injunxiſti, & ut ejuſdem Patris, quod utique non ad noſtræ animæ detrimentum dicamus, & Paſtoris noſtri vitam, & quæ propriis oculis vidimus, facta miracula ſcribere, ita quod in S. Romanæ Eccle-Conſiſtorio pro eodem canonizando honore, & indubitatus tactis Evangeliis firmare poſſint. Cum autem primum imperitia mei, excuſatione deinde Paſtoralis officii inaucta cura, demum ſecundum meam ſcientiolam eandem jam ſcripturam ſancta increpatione voce non mente mutata ipſi meæ reſponſioni obviaſti, dicens etiam ſi caſui caſum jungere neſcires, & totius mundi cura, & ſalva D. Papæ reverentia loquar, tibi injuncta eſſet quod prorſus fieri nunquam poſſe tuo colloquio interrupto mox reſpondi, quoniam ipſe te à puero nutrivit, docuit, & ordinavit, & quidquid es, poſt Deum per eum eſſe videris, & quoniam vitam ipſius benè noveris, & te præſente Deo authore ad ſepulchrum ejus miracula facta fuerunt. Deberes tamen ut bonus æmulator ad poſterorum exemplum Magiſtri tui acta etiam non rogatus qualitercumq; ſcribere. Hac igitur ratione ſuperatus charitate me manente credidi, & quod non habebam ſcientiæ dare promiſi. Meum itaque venerande & omni devotione digne Frater, & Conſacerdos Joannes nomine non re Furate omnibus aliis ſanctiſſimis Canonicis noſtris comitantibus, mecum inceſſanter, qua debes, prece, & devotione opera, ut in majoris ad petitione, quæ veritas eſt Deus, ita fit, ut nec vera prætermittantur, & ſecundum tuam petitionem, meamque devotionem veris falſa nunquam intermiſceam.

Incipit prologus in vita beati Petri Berardi Epiſcopi, & Confeſſoris.

Scripturus Patris noſtri vitam, volo ſi poſſum, quæ ſcripturus ſum, breviter adnotare, ut qui totam percurrere non valuerunt S. Berardi Levitæ, hoc perlecto breviloqio quis, & unde, cujus fuerit, ubi natus, doctus, & nutritus, à quibus, & ubi ordinatus, & cujus meriti ante Epiſcopatum, & poſt Epiſcopatum extiterit, & ubi requieſcat, & quo tempore abierit à parte prænoſcere poſſint. Patria igitur Marſus, pater ejus Berardus, mater Theodoſia, patrius, matriuſque Caſtellum, ſemine magnorum Comitum Berardorum nutritus, & doctus in Eccleſia S. Sabinæ, & ab Epiſcopo Pandulfo, qui tunc erat Acolytus ordinatus. In monaſterio Caſinenſe a prudenti viro Paulo corpore cæco grammaticam didicit, à Papa Paſchale ad Romanam Eccleſiam vocatus, & ab eo Subdiaconus ordinatus, & poſtea Campaniæ Provinciæ ab eodem Comes conſtitutus, à Petro de Columna propter Romanam Eccleſiam captus, & in Ciſternam miſſus, exinde Dei miſericordia à Ioanne de Petrella tractus, ac Romam reductus, in Eccleſia S. Angeli Diaconus factus, & in Eccleſia S. Griſogoni presbyter Cardinalis ordinatus, Marſis pro Epiſcopo datus ad S. Sabinæ Illuſtriſſimæ martyris honorem Epiſcopus conſecratus, glorioſiſſimi meriti, & ante epiſcopatum, & poſt epiſcopatum, à tyrannis multa ſuſtinuit, ita quod propter veritatem, quam prædicabat, ab ipſis vicibus octo expulſus de Epiſcopatu ſuo; ſimoniam deſtruxit, parentelas ſeparavit, pauperes fovit, pupillos, & viduas defendit, clericos compoſuit, congregata conſervavit, conſervanda congregavit, omnia vitia extirpavit; puellam, in cujus gutture aſprum fixum fuerat, de mortis periculo ſigno Crucis liberavit; vacuo horreo pro pauperibus mulieribus triticum colligere fecit, quod ſua prece malum eiſdem ſuffecit, excommunicationis ſuæ gladio Comitem percuſſit, ſed divina miſericordia tamdiu vivit, donec eum abſolvit, in feſto S. Sabinæ mortem, & poſtquam ægrotavit, diem mortis prædixit apud Eccleſiam S. Ioannis in capite aquæ: nativitate S. Mariæ ægrotavit; inde lecto delatus in Eccleſia S. Sabinæ ſicut prædixit 3 Nonas Novembris anno 1130. ind. viii. mortuus eſt, ibique ſepultus, ubi multa miracula omnipotens Deus operatur uſque in hodiernum diem. Explicit prologus.

Incipit vita beati Antiſtis Berardi Confeſſoris.

Berardus igitur Marſorum Comitum progenitus, quod de parte patri ſuo ſibi æquivoco cum aliis Caſtellis evenerat in Caſtello, cui colli nomen eſt, natus, & quam non ut puer, ſed ut gravis vir graviter tranſegit pueritiam ibidem nutritus extitit, divina autem diſpoſitione ad literarum ſtudio, unde poſtea Epiſcopus factus in Eccleſia S. Martini, & Matrice Sabinæ à parentibus ſuis traditus eſt, ubi per Dei miſericordiam uſque hodie miræ religionis, & honeſtatis fratres ſub S. regula diſciplina abſque dubio multi degunt, quibus etiam quod magnum à Deo precioſum eſt, ſemper in eſt cor unum, & anima una. Erat ergo tunc in iſte omni nobilitatis electione poſtpoſi-

ta, humilitatis, potentia, caſtitatis, charitatis, & omnium virtutum amator, ita quod eius aſpectu humilitatis imago dignoſcebatur, potentiam in reſponſis, & ſibi illatis contumeliis ſeruabat, libidinis authorem calcans, & comprimens, mulieres nedum intuens, nedum alloqui ſine certa cauſa, legalique teſte, caſtitatem, & honeſtatem cuſtodiens nolebat: In ſuſcipiendis hoſpitibus, eorumque ſervitio virtutum maximam charitatem, manuum opere, oris officio, rerumque diſpendio ſtudioſiſſimè fovebat. In pedum inceſſu, & veſtimentorum ornatu, atque tonſura compoſitus, lectioni divinæ aſſiduus, nocturnis, ac diurnis officiis inſiſtens, culpam credens maximam, ſi ad primum aulæ pulſum diu, noctuque adſurgere tardus aliquando eſſet, & ſecundùm prædicti ſancti loci conſuetudinem in quatuor conſuetis locis, ideſt Eccleſia, Capitulo, dormitorio, & refectorio ſine interrogatione, vel certa cauſa nunquam locutus, aut ſine licentia clauſtrum egreſſus eſt ſervitium cunctis exhibens: nulli unquam, quod mirabile eſt, ſcandalum intulit, omnes diligebat, quoniam inimicum nunquam noverat, ſeſe cunctis eſſe minorem aſſerens cunctis officioſiſſimè ſerviebat; omnes venerabatur; quid multa irreprehenſibiliter in cunctis ſeſe exhibebat.

Pandulphus itaque Epiſcopus, qui tempore prædictæ Eccleſiæ Pontifex inerat, hujus viri conſtantiam cernens, corona, & cæteris Eccleſiaſticis ordinibus, certis temporibus, ritè datis, quo debuit honore, & veneratione in Acolytum ordinavit, crevit ætate, ſed magis gravitate, crevit prudentia, non minus honeſtate. Quid autem hoc tempore, mirabilius? Quid ſecundum canones rectius? ibidem doctus eſt, & nutritus ubi corpora docere, & animas fovere divina providentia futurus doctor, & gubernator erat.

Rogatu præterea ſui genitoris, de Epiſcopi Pandulphi mandato, Caſinenſium Monaſterium gratia legendi adiit, ibique per ſex annos à quodam prudenti viro Paulus nomine, corpore tamen cæcus grammaticam diſcens feliciter manſit. ſi quis verò qualis ibidem extiterit, plenius ſcire voluerit, quam ſuo nomine, immo ipſi ſancto viro præfatus magiſter Paulus fuit, Cantica Canticorum expoſitionem legat, ubi mores, compoſitionem, & honeſtatem ſuam tanto clarius oſtendit, quanto nobis prudentior, & præſtantior habetur.

Oſtendit mores Paulus, mentique vigores
Hujus Berardi corpore mente pii.

Cum lectioni die, noctuque canonicam ſervans regulam inſiſteret, ecce divino nutu bona ſua fama creſcente à ſanct. recordat. Papa Paſchali ad Romanam Eccleſiam Apoſtolicis literis honorificè vocatus, honorificèque receptus eſt, & ut ipſe pius recitare ſolebat eo die, quo curiam intravit primus ad ſecundam, & quartam feriam uſque ad ſabatum in cœna ſedit. Sabato verò à manu ſummi Pontificis, ſicut dignus erat, ad Subdiaconatus ordinem promotus, & ut Eccleſiaſtici ordinis ratio exigit in proprio loco tanquàm junior poſt omnes in menſa poſitus, immò ipſe de conſuetudine ſemper ultimum locum petiit, quod videns prædictus ſummus Pontifex ſubridens ait: Fr. Berarde ecce, heri, nudius tertius, quoniam tibi locus aſſignatus non erat, quaſi juxta nos in menſa ſediſti, hodie in proprio loco poſitus es Cui ſanctus: hoc Paſtor, novi, non alta, ſed infima ſempe habere, Deus ſcit mirande pater, elegi enim abiectus eſſe in domo Domini magis, quàm habitare in tabernaculis peccatorum. Cœpit itaque vir iſte ſanct. honeſtatis tanto ſtudio ſuis vivere, cunctiſque miniſtrare, quanto ad majora ſublevatus, & à cunctis accuratius ſpectabatur, non tam favorabiliter, ſed honeſtè, & legaliter incedens.

Conſiderata hujus innocentia, & ex omni parte probata Campaniæ Provinciæ Comes eſt conſtitutus, in cujus terræ adminiſtratione, prudentia, juſtitia, fortitudo, & temperantia virtutes ibi ſibi comites exiſtere, ut nunquam in dictis, nunquam in factis ab eodem aliqua harum defuit virtutum, prudentiam enim in adminiſtrationibus populi ſub ſuo regimine poſiti habebat, juſtitiam verò in rapinis prohibendis, in latronibus coercendis, in furtis, homicidiis, & his ſimilibus extirpandis tenebat, in ſuperandis tyrannis, & iniquis, in ſecuritate, & fortitudine, & quod melius eſt, & laudabilius in ſuperandis vitiis eadem mirabiliter ſervabat; & quoniā rectum in ſuis actionibus modum nunquam excedebat, temperantiam virtutum maximam optimè cuſtodiebat, ſic tanquam pius Rex, & perfectus Imperator virtutes diligentiſſimè, & ſtudioſiſſimè regebat. His itaque munitus, his circumdatus, his ſuffultus, his denique virtutibus profectus, commiſſam ſibi Provinciam Campaneā ita regebat, ut placens Deo, neque Pontificem Romanum, neque quem cuſtodia habebat, populum offendebat, ut mihi in eadem regione ad præſens manenti à multis relatum eſt, ultra quam credi poſſit, ab omnibus amabatur, non enim ut Comites ſolent, ſed ut verus veritatis defenſor, & pietatis amicus, ſeſe in cunctis exhibebat.

Quidam Petrus nomine Comes Columna, & ut fertur, Romanorum Conſul, quoniam terra hujus in circuitu uno circa Urbem ſita eſſe videtur, contra S. R. Eccleſiam diabolico inſtinctu calcaneum erexit, ita quod quidquid rapina furto, aut vi, ſive deceptione aliqua de bonis S R. Eccleſiæ habere poterat, in ſuos perfidos uſus attrahebat, & quod pejus, & magis timendum erat, quotquot habere curiales poterat, tamdiu vinculatos carcere tenebat, donec, vel pœnis, vel fame deficerent, vel multa redimerentur pecunia; & quoniam ſicut dicit Propheta: Deus eſt mirabilis in Sanctis ſuis, ut ſua mirabilia in iſto, de quo loquimur, ſancto viro oſtenderet, immò ut oſtenderet, cujus meriti Berardus eſſet, ipſum eundē præfatus tyrannus cepit, & in Ciſterna ſine aqua expoliatum, verberatum jactari fecit. Foſſus Ciſterna Chriſto qui cuncta gubernat, clamavit dicens, Omnipotens Domine Rex Cœli, & terræ, uti Danieli, quod ſuccurras miſero, deprecor hoc puteo. Cum autem huc, illucque nunciatum eſſet quod tantus, ac talis, tamque illuſtris vir in carcere haberetur, fuit mœror, & luctus inæſtimabilis tam in Romana Curia, quam in parentum, & conſanguineorum domibus.

Quidam interea miles genere, & moribus prudens Ioannes nomine ſancti hujus, de quo loquitur, conſanguineus de Caſtello, cui Pratella nomen eſt, quod in Valle de Norſis poſitum videtur, depoſita militari veſte, & indutus mendici, divina inſpiratione, & ſancta præſumptione, qua Sanctus carcere tenebatur, Præneſtem Urbem pervenit, & undique parietes, & quæ in circuitu eiuſdē Civitatis erant, antequā eandē ingrederetur viſitans, cautè circūſpiciens, cautèq; intravit, ac tādiu mendicando oſtiatim ivit, donec ad locū, quo illuſtris vir jacebat, devenit, quē accuratè proſpexit, & à quo accuratius receſſit, cogitans quid agere poſſet. Sequenti itaq; nocte (quod dictu mirandum eſt) acceſſit ad Ciſternam ſolus, uper quam Cuſtodes gladiis accincti jacebant, Tabulas, Dei tantum auxilio, de ore Ciſternæ ſublevavit, eaſque hinc inde poſuit, moxque illuſtrem virum, jacto funiculo de puteo ſanum & incolumem traxit. Sed quis non miratur, quod unius hominis viribus, tabulatum, & hominis pondus de ore Ciſternæ ita ſublatum ſit, quod neque aliqua conquaſſatio ibi fuerit, neque ſonus, ad quem cuſtodes, vel qui in circuitu per domos hinc inde poſitas recumbebant, homines excitari valerent? Non eſt mirandum id eſſe, me met reprimens, dico, quoniam qui ſui ſancti ſepulchri, immò ſui ſanctiſſimi Corporis cuſtodes, velut mortuos Angelo adveniente, eodemque Creatore reſurgente ad horam reddidit, potuit pro ſui famuli amore operari, quod unius viri vigore, & actione, & cuſtodes de ore Ciſternæ levare, & nemine ſentiente inde ſanctū extrahere valeret. Liberatus igitur Dei miſericordia de carcere ſanctus, mox curiam rediit, flentibuſque præ gaudio fratribus, dixit, nolite fratres, nolite flere, ſed mecum gaudete, quoniam pro matre noſtra, & totius mundi Domina S.R. Eccleſia, quod dignus non ſum, pati merui.

Noluit hunc poſtea Romanus Pontifex ad Comitatum remittere dicens, indignum forè tantum virum de curia recedere. Adveniente ergo certo tempore Diaconum eum ordinavit, & in Eccleſia S Michaelis, ubi piſces in Urbe venduntur, eum poſuit, ubi ſicut à quibuſdam fratribus ibidem manentibus, quorum perſonas novi, ſed nominum non recordor, mihi relatum eſt, multa dixit, & fecit, quæ huic operi interſerere dignum eſt.

Eo itaque tempore Marſa Eccleſia vacabat, cui tamen inerat quidam religioſus, & miræ abſtinentiæ vir Sigenolphus nomine, qui à Giberto ordinatus fuerat, per 17. annos Epiſcopi nomen ferens ibidem manſit Et quoniam ſecundū Deum ſtare non poterat, ſatagebat Romana curia eum expellere, & alium Catholicum ponere. Imminente autem hæreſi, tum ob conſanguineorum præfati Sigenulphi potentiam, tum quos ordinaverat, clericorum ſtudio, aliquando verò cleri, & populi, à quibus æquanimiter diligebatur, fortitudine, tandiu facere Romana curia non valuit. Renitente omni niſu indignum ſe acclamante, ſanctus prius in Eccleſia S. Griſogoni presbyter Card poſtmodum in Eccleſiæ S. Sabinæ honorē Epiſcopus eſt electus, & ſuæ ætatis anno 30 conſecratus. Unde quidam dolens flendo tunc verſificando luxit, dicens.

Roma

Roma fleat, cum Marſa vetat, quem gliſcit, habere.
Damno pios ſic Roma viros, dic, unde bearis.

Celebrata itaque hujus ſancti Paſtoris conſecratione, Apoſtolica benedictione petiti, Marſicum ad Epiſcopatum cum ipſo reverti, atque ea ſede præſcriptæ Illuſtriſſimæ Martyris, & Dominæ debito honore eundem ſublimarunt.

Paſtoralis igitur ſarcinæ ſoppoſitus cogebatur ad ſemetipſum animum recolligere, ſed non valebat, quia ad molta animus dividebatur. Cepit eſſe tamen, & mutus, & verboſus, mutos in otioſis, & vanis, verboſus verò in neceſſariis, & utilimis verbis. Sic enim decet Paſtorem hanc primum cum propheta, prius iſte cuſtodiam Pontifex in ſua, coſtodiam poſuit. In ſpeculatione verò poſitus cogebatur, quæ ſui officii erant, exercere, & primum cum Apoſtolo omnia in omnibus factus, mundo ſibi Crucifixo, ipſe ſe mundo verſa vice crucifixit. Deinde Eccleſiarum, clericorum, orfanorum, & viduarum, pauperum, & indigentium ſollicite curam gerere cepit. Cauſas, actus, & ſingulorum vitas diſcotere, commiſſi gregis negotia tractare, eoſque luporum inſidias, & invaſiones fortiter timere. Reſpexit in infirmitatis vallem, ſuperexcelſum operis montem aſcendit evangelizare Sion cupiens, cujus nimirum operis, & prædicationis tanta erat inſtantia, quod non erat vir, non erat mulier in Epiſcopatu ſuo, ſive nobilis, ſive ignobilis, ſive dives, ſive pauper, qui vel ob bonæ operationis exēplum, vel prædicationis, & monitionis dulcedinem, eum non veneraretur, & timeret. Orationi ita inſiſtebat, quod non fuit tempus, non fuit hora, non fuit dies, qua aliquid divino officio præponeret, dicens, maledictus omnis, qui opus Dei negligenter fecerit. Congregata conſervabat, diſperſa colligebat, infructuoſa, & arida ſanctæ prædicationis copbino ſtercoris, & vomere puræ doctrinæ titulo fovebat, ut fructum producerent inceſſanter irrigabat. Et quoniam ſicut dictum eſt, actus, cauſas, & ſingulorum vitas, diligentiſſimè diſcutiebat, ut de aliis taceamus, quid de ſimoniis, quid de Clericorum incontinentiis, & eorum inhoneſtis tonſuris, & calceamentis, veſtimentis incompoſitis, quid de parenteliis, & affinitatibus, quid de virorum, & mulierum ſacramentis ad invicem pro matrimonio factis fecerit, videamus. Creverat plane extirpandæ ſimoniæ calidum vitium in Marſorum finibus, in tantum quod laici tanquam propriam hæreditatem Eccleſias vendebant, & quod deterios eſt, qui eas tenebant Clerici, peccatum ferè non credebant. Nonnulli Clericorum extra Canonicas habitantium incontinenter vivebant, parvam, vel nullam coronam apoſtatando alii capite geſtabant, alii verò ſparſo crine incedebant, alii autem, quod propriè joculatum eſt, ab utroque latere diviſis, item mixtis coloribus, veſtimenta variabant ſub tellares invidos oblicos.. Hic ferebat murenas, & armillas, ille hic turritum, ille caudatum portabat caput, & ut de multis pauca dicantur, uniuſcujuſque Clerici ferè propria voluntas, & regula erat. Nolebant enim Clerici per Epiſcopatum poſiti ſanctis, & religioſis Canonicis S Sabinæ illuſtriſſimę Martyris credere, nolebant eos audire, nolebant eos, eorumque veſtigia ſequi, nolebant denique ſob jugo matris ſuæ Paſtoris abſentia colla tenere. Ipſa enim Marſorum omnium non ſolum Clericorum, verum etiam laicorum virorum, mulierum mater ipſa, & ſanctorum Patrum, tam Romanorum Pontificum, quam aliorum Epiſcoporum, & Cardinalium privilegio à principio Domina virorum, denique alii conſanguineas, alii verò ſibi affinitate junctas pro uxore accipiunt. Alii autem hanc Sacramento confirmabant, & eo oblito aliam pro uxore ducebant. Quid multa, totus ferè Epiſcopatus in his, quæ dicta ſunt, diſſipatus erat, quoniam, qui veritatis viam in eo manentibus viris oſtenderet paſtor non fuerat, & ſic paſtoris abſentia rapaces lupi, ut ſcriptum eſt, gregem invaſerunt. Sed quid pius iſte, de quo loquimur, Paſtor Dei auxilio fecerit, breviter dicatur.

Simoniam ergo Deo authore ita extirpavit, quod neque qui venderet, neque qui emeret Eccleſiaſtica, prorſus inveniri poterat, & ut breve ſit nobis in hac longa via iter, omnia quæ ſuperius nominavimus, & alia vitia, quæ ſigillatim enarrace longum eſſet, ſecundum Apoſt primum obſecrando, ut conſtructione loquimur, deinde increpando, arguendo opportunè, & importunè inſtando ita compeſcuit, & extirpavit: quod nullus Clericus, nullus laicus ferè nullus, mulier, quod credi difficile eſt, inveniri poterat infra fines Epiſcopatus, qui in iis, quæ ſupra retulimus, publicè peccaret, & ſi diabolo ſuadente delinqueret, aut cito ſeſe pœnitens corrigeret; aut ſi ſe non corrigeret, vera emendatione poſt Canonicam requiſitionem, ad aliorum timorem, ſuique cum emendatione ruborem canonicè percutiebatur. Ipſis Monachis in his non parcebat.

A *ipſe enim erat regula, & correctio Monachorum. Factum eſt ergo, quod Baronibus, multiſque tyrannis per Marſicanum Epiſcopatum manentibus, propter eorum ſcelera excommunicatis, de propria ſede, de proprio Epiſcopatu pius iſte Præſul pro nefas! ejectus eſt centies. In quibus expulſionibus aliquando in Lateranenſi palatio Romæ manſit, aliquando Alatrinus, & Verulanus ſibi commendati fuerunt, aliquando autem, ubi innumerabilia bona fecit, ſicut ab iis, qui cum eo fuerunt, didicimus a Papa Paſchali in Sardiniam Legatus factus eſt; iſ nimirum tyranni primitias, decimas, mortuorum oblationes, & debita S. Sabinæ Eccleſiæ, & eccleſiis per eorum terras poſitis dare non permittebant, & quod pejus eſt, iſti ſtudio, omnique riſu deteſtabile, accepta occaſiuncula Clericos in carcerem mittebant, & tandio eos ibidem cruciando detinebant, donec quam etiam non habebant peconiam, ab eis extorqueretur. Ruſticos pauperes, pupillos, & viduas ſub ſe poſitas intolerabiliter tyranni affligebant. His & aliis præmiſſa canonica requiſitione canonico gladio tyranni percutiebantur, eorumque elata potentia pius impie expellebatur.*

B *Quinimmo quoties expulſus, toties honorificè revocatus, & redoctus fuit. Sed quid dicamus, hæc copia inopē me reddit. O quoties hinc inde ut caperetur, vel prorſus à tyrannis, & malignis interimeretur, ſibi per vias poſita fuerunt inſidiæ, quoties iniuriis afflictus, lapidatuſque fuit. Quid plura? omnia, quæ hactenus pro Dei nomine Martyribus præter mortem huic pro Dei ſervitio à tyrannis, & impiis illata ſunt, Mortem quoque diabolica ſunctione, qui venenum, neſcio ſi emerint maligni, ſibi inferre conati ſunt. Sed cot omnia nuda, & aperta ſunt, diſplicuit, idque propalavit. Manens ergo in hoc fluctuum, & tempeſtatum pelago iſte inexpugnabilis domus, vel moros, vik:., quo ſu officii erant, prætermittebat. Sed ut de cæteris ſileā, quā ſtudioſè in eleemoſynis Deo ſervierit, licet in ſuperficie jam dictum ſit, ſine quibus debemus, quibus poſſumus verbis, quod vidimus, breviter annotetur de pauperum ſollicitudine, quam habuit. Omni igitur tempore pauperum ſollicitudinem ſollicite, & accuratè gerebat, maximè eorum qui loca, quæ ab ipſo pio paſture, & Gubernatore frequentabantur, inhabitabant.*

C *Pauperum Marſicanæ Civitatis, Veneris, Piſcinæ villarum, & Celani viciſſim caſtellorum & multorum aliorum locorum habitantium curam ſtudioſiſſimè ſollicitus gerere erat, & quāquam omni tempore præcipue in Nativitate Domini, diebus quadrageſ. in Reſurrect. & circa Majū, & Juniū menſes, quando pluribus egerent, tanquam proprius pater, proprius cuſtos, proprius paſtor, proprius gubernator, & rector, ſingulis pauperibus per ſingula caſtella, per ſingulas villas, per ſingulas etiam domus, panis, carnis, & tritici, nec non leguminum eleemoſynas aliquando, qui ni fallor in Eccleſia S. Pantaleonis circa flumen, & in radice Montis Veneris ſita eſt, uſque hodie habitat Fr. Petrus Bonus S. & veræ vitæ vir, aliquando verò per ſuos privatos viros, honeſtos ita mittere ſtudebat, ut neſciret ſiniſtra, quod manu daretur dextera.*

Cum igitur ſanctæ ſollicitudini inſiſteret, quadam die Dominica celebratis matutinis ſummo mane prima Maii menſis hebdomada, quæ ad pedes graduum palatii Eccleſiæ S & Illoſtriſſimæ Sabinæ Martyris ante hoſtiū cameræ inferioris poſita eſt, lapideā ſuperſedēs ſedē, manus levās me ſuo jocoſo

D *nomine vocavit dicēs, Dic mihi, dic, fili, dic ſi muliercula vivit... Filia Teutonis militis illa boni, & ſoror illius, quorū domus juxta tui patris domum fere ſita eſt. Reſpondi, vivunt; miſerere, quia fame peribunt. Quo audito intimo cordis dolore, ſoſpirio, lachrymiſque effuſis venerabilem religioſum, & honeſtum Clericum D Benedictum Giſonis, qui & hujus, & aliorum miraculorum teſtis eſſe aſſeritur, noſtrum, meum ſcilicet, & tuum reverende frater, & conſacerdos Joannes cognomine tantum Furate, Priorem per omnia Deo dignum Camerarium ſuum vocari juſſit, & eo accerſito lachrymans dixit. Eſt nobis triticum? Cui ille: Secundum veſtræ Sanctitatis mandatum pauperibus uſquequaque poſitis triticum diſtributum eſt Pater, & ſanctus: nunc quid non pro his nobilibus mulieribus fame cruciatis aliquantulum ſcopis adhibitis ſaltem inveniri poteſt? Deus ſcit, reſpondit Camerarius; quoniam heri hi duo pauperes, quos propter ſuorum filiorum pudorem nominare deſiſtimus, qui hic prope in loco, cui viri lapſum nomen eſt, habitant, pro velle ſuo granarium mi-*

daverunt,& triticum ita collegere,quod, ut jocando verum dicam, nec proponere pro portione, nec etiam pro medicina, aliqua invenire ibidem triticum poteſt. Vade,inquit ille Paſtor miſericors, & affer quatuor panes, affer ancum porci, unum deſeccatum affer,& ſagimen, quoniam ſecundum,quod ille dixit,dividerat prius ſine condimento,pane,& omni vitæ ſubſidio deficiente,avide cruciante,eximiè commendat, affer ſibi, ut eiſdem mittantur.Cumq;allata eſſent,hæc verſus ad me ſanctus dixit,vade & nemine ſentiente, hæc illis mulieribus porta,& dicito eis,ut poſt prandium pro tritico deferēdo,quemdam ad nos mittant virum. Factum eſt ergo, ut veniente quem juſſerat,viro ſancto jubente,omnium frugū proculdubio vacuo in granario miſſus eſt,ut quod ibidem inveniret triticum,prædictis fœminis deportaret. Mirabile dictū, ſed mirabilius factum,& noſtro tempore inuſitatum, tantum tritici invenit, quod niſi ſuper Aſellum aſportari aliter non valuit.Mira res,ſed mirabilius ſubſequitur, hoc triticum his mulieribus, & aliis, quibus de conſuetudine charitativè dabant,donec omnia frumenta repoſita fuerunt,hoc eſt uſque in Auguſtum,mirabiliter ſuffecit. Sed quod mirum, ſubjubente ſancto,in vacuo granario triticum invenit,& ſi multis diebus illud parum tritici multis mulieribus, & aliis,quibus amore Chriſti illæ ipſæ fœminæ declarant, prece ſancti interveniente,ſuffecit,cum tantæ eſſet miſericordiæ,quod neque legere,neque pſallere,neque orare, neque manducare, neq;bibere unquam valeret,donec quem indigere noverat,pauperi quoquomodo ſubveniret.

Et quamquam quæ propriis oculis vidimus, ſcribere promiſerim,quæ à Comite Raynaldo egregio, & religioſo viro,& à multis aliis audivimus,tacere tamē incōgruū fore cēſemus.

Ferunt ergo,quod de gutture cujuſdam novennis,vel decennis puellæ ſibi, immò autem ſe pro Chriſmatis conſecratione ductæ.facto Crucis ſigno,os pruni ejecit.Hæc jugiter triduo non manducans,non bibens,neque etiam loquens extiterat.ſic tamen Dei miſericordia, cujus mors indubitanter ſine difficultate expectabatur, ſancti hujus benedictione poſita, quā eā flendo,& dolendo duxerat,patri ineffabiliter prægaudio expergefacto ſana,& incolumis reddita eſt.

Et quoniam iniquorum,& tyrannorum colla,Præſul iſte benignus canonico S.Eccleſiæ gladio domabat, & percutiebat, ab ipſis iniquis,& tyrannis, ſicut dictum eſt, ſemper injuriis afficiebatur, ſæpe lapidibus obruebatur, morte minabatur, inſidiæ hinc inde parabantur,quorum alios exulari, alios de propriis domibus expulſos, alios verò infirmari,& tanquam divino gladio percuſſos, ſubito mori in vìa, & poſt mortem ſuam vidimus gratia verborum.

Magnus quidam Comes erat in Marſorum finibus,qui pręomnibus eum offendere, immo Deum ſub ſua cuſtodia poſitos offendere ſolebat, quem pro ſuis culpis convocatis Berardo Theatino, Grimaldo Pennenſi, & Gualterio Valvenſi Epiſcopis hora tertia ſextæ feriæ excommunicavit. Quid multa? juſto Dei judicio, ea, qua excommunicatus eſt, alterius diei hora ſepultus eſt.Cum ergo hora nona ejuſdem diei prædicto Comiti id eſſet nunciatum,accerſito Celerario deridens excōmunicationem,magnam ſibi cœnam parari juſſit,unde factū eſt,quod cum corporea,quam non ſperabat,ſibi inopinata parabatur cęna.Cum autem intereſſet cęnæ, multis ſecum convivantibus,inimicus gladium ferens,ex inſperato ſubito advenit, venit, & intrepidus acceſſit, heu pro dolor! acceſſit,& percuſſit quidem,& uſque ad mortem vulneravit,ſed tamdiu omnipotentis Dei miſericordia eidem loquelam dimiſit,donec quanta potuit velocitate, & afflictione pro pęnitentia accipienda,tertiò ipſum ſāctū Epiſcopū vocavit,dicēs,currite,& velociter currite,ut pęnitentiā mihi donet,continuò Epiſcopū ducite,veniat,ut mihi det veniam,ne forte ſic ligatus moriar.

Currite Berardum vos ad me ducite Sanctum,
Ut mihi det veniam,dicite quod veniat.

Et cum his verbis finem loquendi faceret, plangentium, & collucātium manibus,qui lætus,& ſanus ad cęnam ſerat Comes,ipſa eadem cęna in dolore, triſtitia, & mærore verſa ſemivivus ad lectum deportatus eſt,ubi tādiu vivens jacuit, donec ſecundum ſuam petitionem miſſis Nūciis, à Celano ad Albam S.Epiſcopus venit,diſtat enim ni fallor,ab Alba Celanum octo,& amplius milliaribus Venit ſanctus,& cum vivū, & non loquentem invenit, vivum, ſed non ſentientem, tunc anxiè cępit quærere Sanctus,qu[illegible]ageret.Hinc et Dei miſericordia,inde divinum cernebat judicium,hinc hic miſeris miſeris clamabat,inde ut unicuique ſuum jus tribuatur veritas requirebat.Sed quoniam miſericordia præjudicat,& ſuperexaltat judicium, & miſericordia Domini, nam judicio plena eſt terra, & plenitudo ejus, hoc eſt de plenitudine miſericordiæ,Sacramēto accepto ſub multorum teſtimonio, qui ſeſe invocaverit,immò pro pęnitentia accipienda per ſeſe clamaverit,& petierit,eumdem abſolvit,unde factum eſt, quod omnipotentis Dei judicio, hujus divini gladii percuſſione, qui carnis incurrit,animæ mortem evaſit.

Cum his, & aliis ſanctus polleret virtutibus,& jam circa hujus vitæ finem ſeſe divina revelatione appropinquare dignoſcere cœpit,ſtudioſiſſimè diſcordes ad concordiam, lapſos ad pęnitentiæ erectionem,ſuperbos ad humilitatis viam,impudicos ad pudicitiam revocare,& cætera vitia tanto ſtudioſius comprimere,quanto ad receptura præmia ſe propinquiorem fore noverat.Unde contigit, ut eo, quo mortuus eſt anno, convenientibus de conſuetudine ferè totius Epiſcopatus Pręlatis,& ſubditorum multitudine præmaxima, laicorumq;innumerabili cætu in feſto S. Sabinæ Illuſtriſſ. Martyris infra miſſarum ſolemnia,ſuā prædixit mortem, adjiciens interea, quod ad idem altare miſſas ulterius non foret celebraturus, & fuſis lachrymis ſanctus, cæteris præ dolore flentibus, pro parentela Comites quoſdā excōmunicavit,quos etiā per fratres ſuos, per quos nutu,& reddita,precibus,meritiſq;S. Deus mira operatus eſt, antequā mortuus eſſet,ut reſipiſcerent,& ſe corrigerent,atq;ab injuſta copulatione deſiſterent, requiſivit.

His itaque geſtis,ut pacem reformaret,& officium ſuum exerceret,Epiſcopatum viſitans apud Eccleſiam S.Joannis ad caput aquæ poſitum in Nativitate S.Mariæ Virginis, Id.Septembris lateris dolore,quo ſæpiſſimè cruciatus fuerat cum epatis infirmitate,immò epatis,& pulmonis, ſicut medici aſſerebant,graviter infirmatus eſt.Jacuit ergo rogatu,hortatu,& ſuaſione quorumdam ibi per dies aliquos, jacuit,& patiendo anxiè māſit,rogabatur quidem ibidem jacere hortatu,& ſuaſione,ſicut dictum eſt,ſed dolore ægrotabat. Rogabatur planè, ut ibi moreretur; rogabatur, ut corporis ejus honore fruerentur Celanenſes ſaltem in morte; hinc itaque ſub pietatis colore machinabatur, ne exinde permutaretur Sanctus, ſed quare, ut ibi moreretur. Cum autem id ſanctus præſentiret,mox ſub excommunicationis vinculo,quod ſæpè prohibuerat,indixit, ut ſi illic mortuus eſſet, ibidem non ſepeliretur,& ne id contigeret,accerſito Stephano glorioſiſſimo Collegii S.Sabinæ Illuſtriſſimæ Martyris Præpoſito, dixit, immo præcepit,ut ſibi per obedientiam,& ſub quo ſibi, & Eccleſiæ debebat,ſacramento injunxit,dicens: Vade fili,& cum velocitate vade,& ita ſtudeto,ut vir ad uxorem,ſponſus ad ſponſam,filius ad matrem, & ſervus ad Dominum moriturus redeat, & ſub ſua protectione moriar, ſub ſua umbra ſepeliar, in æternum maneam,me in lecto afferri facias.Indignum eſt hoc,& nimis reprehenſibile, alibi,niſi ad Matricem Eccleſiā, ad ſedem ſuam,ad Eccleſiam,cui ordinatus, cujus ſponſus, cujuſque Paſtor dictus eſt,Epiſcopum mortuum jacere.Factū eſt ergo, ſecundum ſuum mandatum. Sed ſi qui ſcribere velis,quantus clamor, quanta triſtitia in hujus ſanctiſſimi Paſtoris translatione fuerit, caveat ſibi, ne extenſa prolixio faſtidium generet audientibus. Poſtquam à prædicta Eccleſia S.Joannis ad Epiſcopatum fuit reportatus, expoſuit, & ritè ordinavit non ſolum, quæ in eadem Eccleſia exponenda, & ordinanda erant,verum etiam quæ in omnibus Eccleſiis expoſuit,cōpoſuit,induit,& ordinavit.Expoſitis ergo omnibus, fuſis lachrymis præſentes ſuos fratres his verbis monuit, dicens: Fratres mei gloria,laus,honor,decus,& poſt Dominum, & ſanctos ejus, ſpes, & corona mea, animæ meæ vita, & ſalus,rogo,hortor,& qua debeo devotione, vos moneo,ut in charitate virtutum maximè abundetis,ut unanimiter,& concorditer in fide,ſpe,humilitate,religione,cōcordia,patientia,largitate,caſtitate,& ſobrietate vivatis.fugientes vitia,virtutibuſque adhærentes,quæ radix eſt malorum, ſuperbiam humilitate confundite,& extirpate, blaſphemiam religione, diſcordiam concordia,iram patientia,avaritiam largitate,luxuriā caſtitate,ebrietatem verò ſobrietate domate, vincite, & ſuperate oratione;jejuniis,vigiliis,& eleemoſynis, quantum vires adminiſtraverint,inſtate,moribus, non veſte, ſeu aliqua vana,& elata oſtentatione:Deo placere affectate: accepta licentia ſimul ſtate,ſimul āmbulate, ſimul ſedete,& ut in una Eccleſia cantatis,in una domo mā ducatis,& in una domo cubatis, de una maſſa panē comedatis, & de una vite in charitate vinum bibatis,ſic ſit vobis unum cor, una mens, unus ſpiritus, una voluntas,unum,& idem omnes volentes,omnes facientes, omnes patientes,omnes egentes;melius eſt enim egere, quam plus habere,& quod veritatem decet,ſanctitatem,nihil ſit in ſtatu, & inceſſu veſtro, quod cujuſquam oculum offendat; & quoniam plenitudo legis eſt dilectio, dilectionem, quæ eſt ſine

ſinus.

ſimulatione, ad invicem ſervate, & ſi quod abſit, inter vos diſcordia emerſerit, infra unius diei finem emendetur, ut ſol non occidat ſuper iracundiam veſtram, & ita in odium non creſcat, ne forte trabem de feſtuca facientes, animæ, quod Deus à vobis avertat, exinde moriantur. Vos ergo fratres ſi in dilectione, quæ eſt ſine ſimulatione manſeritis, dilectionis fructũ, quod eſt vita æterna proculdubio obtinebitis. His, & aliis verbis, his preſtãtioribus fratres, & in Chriſto filios S Põtifex monuit. Ego autem, quod de ſuis verbis recolligere potui, recolligi.

Appropinquante itaque die mortis ſancti ſicut annum, & tempus, ita proprium ſãctus ſuæ mortis diem prædixit, & ut ipſimet eius utamur verbis, quinto die ante mortem dixit coram fratribus cunctis, in hoc futuro anno diceris tertio nonas Novembris erit obitus Berardi Marſicani Epiſcopi. Migravit ergo pius iſte Præſul ad Chriſtum, ut ipſe prædixerat 3. Non. Novemb. horis matutinis 2. feriæ anno Dominicæ Incarn. 1130. indictione 8 ſepultus eſt ad dexteram partem B. Martyris Sabinæ cum hymnis, & laudibus, lachrymis, mœrore, dolore, & nimio planctu plenis, ſepultus eſt magna veneratione, ut tantum decet Paſtorem, de cujus tumulo, quod eſt mirum, corruptus fœtor nunquam exivit, imò pro fœtore, & loco fœtoris, odorem ſuaviſſimum dedit, ubi ſiunt mira, & innumerabilia beneficia uſque in hodiernum diem, ubi Deo authore Cæcos illuminatos, Dæmones fugatos, contractis membra reſtituta, ac diverſarũ infirmitatũ homines, poſt mortẽ ſuã cõvaleſcere vidimus, operante D. N. J. C qui cũ Patre & Sp S. vivit, & regnat in ſæcula ſæcul. Hactenus m. ſ. Sancti vita.

In gratiam ejuſdem Berardi, Comes Creſcentius Eccleſiæ SS. Martyrum Cæſidii, & Rufini in Comitatu Tranſaquano nonnulla bona donavit, cui donationi ſubſcripſit idem Berardus Epiſcopus anno II. ſui Præſulatus. Tenor ejuſdem talis eſt, ex originali in archivio Collis Longi deſumptæ.

In nomine Dei ſummi, & æterni Anno Dom. Incarn 1020. ind xiii. anno 1. D Papæ Callixti, undecimoque D. Berardi Marſicani Epiſcopi. Ego Creſcentius Marſicanorũ Comes filius bo me. Berardi Comitis Marſicanorum rogatus à Landulpho filio Egiſii, & noſtris fidelibus, ut pro redemptione, & amore Dei, & SS. Martyrum Cæſidii, & Rufini, & redemptione mea, & meorum parentum, & pro anima Federici fratris mei de mea hæreditate, & pertinentia dicti mei Comitatus, ſcilicet in Tranſaquana terra domus de cultu in plano, & in monte ſpatium terræ, ad ſolatium clericorum dictæ Eccleſiæ S. Cæſidii Deo ſerviendo medietatem vallis, quæ dicitur Formenſinus, cum caſtaneis ibidem habentibus, & omnibus arboribus ibi conſiſtentibus, ut per medium dictæ vallis à capite uſq; conſcendendo per montem herbarum uſque grottas, quæ dicitur Cencopezza deſcendendo per vallem de Candelis, & uſque ad planitiem, & inſuper de noſtra ſpontanea voluntate pro nobis, & noſtris hæredibus in perpetuum confirmamus, roboramus, & acceptamus, ac de novo damus, & tradimus prædictæ Eccl. totum circuitum caſtri Tranſaquarum cũ cortilis in circuitu adjacentibus, ac redditibus debitis, & penſionibus domorum, & hortalium tenimentorum, vel ſpatiorũ, pro quibus ſingulis poſſidentes in caſtello Tranſaquano prædicto noſtro progenitori, & curiæ ſingulis præteritis temporibus pro qualibet domo, poſſeſſione, vel horto ſolvebant, & ſolvere tenebantur, & nullus à ſolutione, & tributo pro domibus ſpatiis, quæ in jus in dicto caſtello poſſidentur, & fructus habentur, tanquam propriorum noſtrorum jurium, à qua præſtatione liberam francamus noſtram habitationem D Landulphi Saraceni militis, & collateralis noſtri, quæ ſunt prope portum turris, & palatii noſtri, in quibus domibus, hortis, & ſpatiis in circuitu caſtelli prædicti nulli alteri, quam Canonicæ præfatæ Eccleſiæ debeantur, & ſecundum donationem præfati D. Berardi Comitis, & Genitoris noſtri de domibus ædificatis, & ædificandis, hortis, ſpatiis in circuitu prædicto præfatæ Eccleſiæ merum donativum habeat. Et promittimus vobis pro nobis, & hæredibus noſtris in perpetuum prædicta omnia omni tempore in futurum ſub fide, & obligatione noſtræ donationis, & noſtrorum bonorum, & hæredum noſtrorũ omnia prædicta defẽdere, & legitimè dictæ eccleſiæ gubernare, ita ut præfatam eccleſiam ex nunc prædicta omnia hæreditario jure in æternum liberè poſſideat ſine contradictione aliqua. Et ſi quis de hoc jure, quod eſt præfatæ eccleſiæ per noſtrum prædictum genitorem, & nos donatũ, ut ſuperius legitur, minuere, & occupare, vel ſubtrahere præſumpſerit, tanquam ex rebus ſacris, vel connexis d. ſacræ Eccleſiæ tanquam ſacrilegus, & excommunicatus divino judicio damnetur. Et ſi nos, noſtriq; hæredes in aliquo magna, vel parva perſona, amore, vel odio, vel quovis modo aliquo contra jura dictæ Eccleſiæ litigii, & contra inferre procuraverimus cum ſingulis, qui cõtra jura præfatam Eccleſiam, & jura ipſius præſidium aliquod, & conſilium præſtaret, in iram Dei incurramus, & ſinguli contra hoc quomodolibet tentantes excommunicati ſint, & cum Juda, & Caifa, Anna, & Pilato damnentur, & cũ juſtis non ſcribantur, inſuper libras trecentas componant præfatæ Eccleſiæ. Ego Creſcentius Marſicanorum Comes filius bo me Berardi Marſicanorum Comitis præſente D Berardo Epiſcopo Marſicano, & Vergone Aprutii Apoſtolico Legato, D. Joanne Abbate præfatæ Eccleſiæ, & Canonicis ſingulis tunc reſidentibus in dicta Eccleſia, ac noſtris militibus, videlicet D. Pandulfo de Vallata, D. Joanne de fons, D. Landulfo Saraceno de Tranſaquis, D. Simeone de Agello, & D Riccardo de Albe militibus, & Conſiliariis, & Collateralibus noſtris omnibus prædictam excommunicationem ſacratam à nobis, & prædicto D. Epiſcopo, & Apoſtolico Legato ante majus altare dictæ Eccleſiæ S. Cæſidii, & reſponſum ab omnibus fuit, Amen. Hanc chartulam, quam obtulit de præmiſſis omnibus præfatus Comes inveſtivit Et hoc actũ & ſcriptum in Tranſaquis à me Roberto de Celano notario, & ſcriptore mihi à prædicto D. Creſcentio Comite iubente, & rogante, anno, menſe, die, & indictione prædictis, & meum ſignum conſuetum proprium feci. *Signum † Roberti.*

Signum † manu prædicti Domini Comitis Creſcentii.

† Signum manu D. Berardi Marſicanorum Epiſcopi, qui donationem, & excommunicationem ſacravit.

† Signũ manu D Pandulphi, qui de præmiſſis fuit præſ.

† Sign. manu D. Joannis de fõs, qui ad omnia prœm præſ fuit.

† Sig. manu D Landulfi, qui ſupra ad omnia præm. præſ fuit.

† Signũ manu D. Simeonis, qui ad præmiſſa præſ. fuit.

† Signum manu D. Riccardi, qui ad præd omnia rog fuit.

12. BERNARDUS Marſorum fuit Epiſcopus ann. 1155 (1). interfuitque dedicationi cujuſdam Eccleſiæ S. Victoris Reatinæ diœceſis anno 1156. *Bernardum iſtum, ſive Berardum, S. Berardo ſucceſſiſſe ann. 1130. quidam autumant. Sed ex quadam brevi hiſtoria litigii, quod exagitatum eſt inter Clericos S. Joannis, & S Sabinæ matricis Marſorum Epiſcopatus, Eugenio III. ſedẽte, creditur ſub eodẽ Põtifice Epiſcopatũ iniiſſe multo poſt tẽpore. Hiſtoriã hic exſcribam ex veteri membranacea chartula, cũ ſatis pulchra ſit, tametſi inculto ſtylo, ut illa ferebat ætas, conſcripta. XIII. *In App. [illegible]

℞ Solent multorum facta oblivisci, niſi de recenti ſcribantur. Inde eſt, quod congruum fore duximus, quæ tempore D. Berardi Epiſcopi inter Eccleſiam S. Sabinæ, & S Joannis accidere, ſummatim ſcribere. Primo itaq; anno ordinationis ejus. feria quinta in Cœna Domini, ſecundum conſuetudinem tam Clerici S. Joannis, quam totius Epiſcopatus ad Eccleſiam S. Sabinæ convenere. Cumque ſolemnia celebrarentur, Canonici S. Joannis hoſtias ad altare ſacrandas, & plebanis dominandi ambitione diſtribuendas obtulere. Et quia D. Epiſcopus tunc uſque ad mortem patiebatur, id patienter toleratum fuit Celebratis itaque ſolemniis, ſanctum Chriſma ex more per ſingulas plebes, condunatis totius Epiſcopatus plebanis, Canonici S. Sabinæ diſtribuere cœperunt. Quod videntes Donnus Raymundus, & Ing qui dicebatur Præpoſitus ægrè tulere, ita quod primum ipſi Chriſmatis diſtributori Ioanni Berardi iniurias, deinde plebanis cum injuriis, & minis verbera intulere. Et quia de ampullis S Joannis Chriſma non tulerant, fractis ampullis, quod dici nefas eſt, Chriſma effudere. Et ne Paſchalia exſenia Epiſcopo in Eccleſia S Sabinæ patienti afferrentur, obliti fidelitate plebanis præcipiendo ſuaſere, & quia ... D. Epiſcopo mediante, nullum exinde paſſi ſunt. Alio anno cuidam homini de Eccleſia S. Nicolai de Nerſe, cui præerat quidã S. Sabinæ Canonicus Raynaldus nomine, quas pro Chriſmate ferebat, ampullas cum capſis ſuis abſtulere, de quibus omnib. juſtitiam facere noluere: Quamobrem S. Sabinæ Canonici ad pedes Romanæ Eccleſiæ querelas deponere diſpoſuere. Quod præſentientes S. Ioannis Clerici, ut prohiberent, Comiti perſuaſere, & ſic ad D. Epiſcopum pro juſtitia accipienda ſemper conclamare S. Sabinæ fratres nõ ceſſabant, quorum clamores in ſubſequenti an: D Epiſcopus ſed are promittebat. Adveniente igitur quinta feria

(1) Bernardus iſte à Phebonio proximè collocatus poſt S. Berardum in hac ſerie. Ex veteri tamen membranacea chartula ab Ughello relata deprehenditur multo poſt tempore ab obitu S. Berardi, videlicet an. 1148. ſediſſe in Marſorum Cathedra. 15. enim annis quo litigium accidit inter Canonicos S. Sabinæ, & eos S. Joannis dicitur prima ordinationis ejus: ni vellimus aſſerere 18. fere annos abſumpſiſſe in Epiſcopali tantum nomine ſacra ordinatione nondum interveniente, quod non inſuetum erat illis temporibus, quibus facile admovebantur Eccleſiarum guberniis perſonæ ætate imbecilles, jure tamen natalium potentes. *Lur.*)

feria, qua S Chriſma conſecratur, celebratis ſolemniis ea more, de ampulla S. Joannis oblitus permiſſione iuſtitiam S Sabinæ conculcans, propria manu ipſe Dominus Sanctum Chriſma diſtribuit, unde tanto dolore Canonici S Sabinæ repleti ſunt, quod ea die, nec mandatum, nec aliquod officium præter altarium expoliationes in Eccleſiam factũ fuit. Quod videns D Epiſcopus ad eorum conſolationem ipſo Paſchali feſto, cum eis manſit. Id vero S Ioãnis Clerici præſentientes, iniqua cogitatione, modo ad Comitem, modò ad milites ibant, hinc inde per vicos, & plateas ipſa Reſurrectionis die clamãtes, & dicentes; Succurrite matri veſtræ Eccleſiæ S Joannis, quam Epiſcopus, & Canonici S.Sabinæ deſtruere nituntur. Qui audito hoc, iniquum invenere conſilium, ſicut in ſubſequenti oſtenditur; callidè, doloſè, & fraudulenter ad Epiſcopum milites miſere, qui ſuaderent illi, ut qui non venerat die Reſurrectionis, ſecunda feria poſt Reſurrectionis diem ad officium faciendum veniret. Hoc autem non propter officiũ, ſed ut ſibi, & fratribus ſuis, proprio auctore, vituperium inferrẽt, agebant. Unde factum eſt, quod D. Epiſcopo eunte ad Eccleſiam S.Joannis, & Clericis . . ita quod in terram alios projicere, alios pugnis, & contumeliis verberavere, & Epiſcopum Miſſam cantare, & loqui ad populum non permiſere, ac eidem nullam reverentiam intulere, ſicq; factum eſt, ut dum Epiſcopus loqui volebat, ſecundum quod à Clericis commoniti erant, manibus plaudentes omnes in eum, & fratres ejus clamabãt dicentes, ut ita dicam, Atti, Atti, & loqui nõ poſſent, egreſſi foras Epiſcopus, & fratres ejus injuriis, & contumeliis afflicti redire aiebantur. Quid multa? percuſſo Giliberto Diacono, qui Epiſcopum ducebat, ab inferiori gradu ſcalarum uſque ad ſcamnum ante Eccleſiæ januam Epiſcopus violenter reductus eſt, & ſic mala malis adjicientes, volentes palliare, quæ commiſerant, Epiſcopi manus, & os oſculati ſunt. Hac pace facta poſt bellum, licet nolens cum eis Epiſcopus manſit, & ſic verberati, & lapidibus obruti, qui cum Epiſcopo ivẽrãt, Canonici reverſi ſunt. Cœpere poſtmodum tam apud Epiſcopum quam apud Comitem Canonici S Sabinæ ſuper his querelas deponere, qui id compoſuere, ut id in Dominorũ Tiburtini, Furconenſis, Pinnenſis, atq; Valvenſis Epiſcoporum judicio finiretur. Convocatis ergo, & coadunatis in ultima hebdomada Maji Epiſcopis apud Eccleſiam S.Sabinæ, ubi erat & Joannes Signenſis Epiſcopus, qui ejuſdem Eccleſiæ Canonicus erat, mendaciis compoſitas Clerici S. Joannis coram Epiſcopis litteras recitavere. Quæ cum audiſſent Canonici S.Sabinæ ſingulis capitulis rationabiliter reſponderunt. Et inter multa à rivo Argentellæ uſq; ad Siſaram ab Ep ſcopo Pandulfo ſibi conceſſum eſſe ſub excommunicationis vinculo dicebant, & uſque ad præſens tempus videtur in tenimento eſſe aſſerebant, & per ſingulas plebes infra hoc fines poſitas Chriſma diſtribuere inverecunda fronte affirmabant. Quæ omnia falſa eſſe hac ratione S.Sabinæ Canonici comprobavere: Primum Imperatorum præcepta oſtendere, in quibus non ſolum Eccleſia S Joannis, ſed quicquid ipſa in terris, & vineis, & in ſervis poſſidet, antequam ipſa Eccleſia fundaretur juris ejuſdem Eccleſiæ eſſe manifeſtò continebatur. Deinde privilegia, Romanorum Pontificum tam Pandulfo Epiſcopo, quam multis aliis Epiſcopis ad honorem B Sabinæ facta oſtendere, in quibus continebantur omnes Eccleſiæ ſibi pertinentes, & ipſa S.Ioannis Eccleſia, & ut Eccleſia S Sabinæ matrix, ut hactenus, perpetuo haberetur. Deinde omnes ferè plebani, & boni Clerici ejuſdem Epiſcopatus hæc teſtabantur: ex quo nati ſumus non audivimus dici, quod aliqua Eccleſia vel Clericus hujus Epiſcopatus aliquid debeat Eccleſiæ S Joannis, & miramur, qua fronte hoc aſſerunt, cum nil aliud nos ipſis, quam ipſi nobis debeant; Ipſi enim ut nos ſacramento Eccleſiæ S Sabinæ tenentur. Cumque hæc, & alia multa legerentur, recitarentur, & teſtarentur coram Epiſcopis præcepere utrique parti, ut cauſam intrarent. Quid prorſus? Clerici S.Joannis renuerunt. Tandem habito conſilio, hoc conſilium D. Marſicano Epiſcopo, Epiſcopus Tiburtinus, Furconenſis, & Valvenſis coram omnibus fere Clericis ejuſdem Epiſcopatus, & multis laicis in hæc verba dedere: Domine Epiſcope, nos videmus quia tui clerici S. Joannis obedire renuunt, & quia de juſtitia non confidunt propter offenſas, quas huic Eccleſiæ, & injurias, quas fratribus tuis intulere, cauſã intrare renuunt; conſilium tibi damus, ut omnia exſenia præter quæ in feſto S Sabinæ afferentur, ubicumque tibi placuerit . . . . juriſdictioni reddantur. Decimas & mortuorum oblationes ad tui utilitatem ubicunque . . . . per Epiſcopatum coadunentur. Ampulla vero donec D. Papa Eugenius redeat, quamvis inutiles, & extra Sanctorum rationem videantur, duæ ſacrentur. De ampulla S.Joannis duabus tantum Plebibus, S.Felicis ſcilicet, & S. Potiti; de ampulla vero S.Sabinæ, ſicut ratio exigit, vel manu propria, vel per quem fratrum tuorum canonicorum tibi placuerit, per totum alium Epiſcopatum chriſma diſtribuatur. Quo audito reſpondit D. Marſicanus Epiſcopus: Quoniam fratres illi mihi non obedientes judicium veſtrum ſubterfugere, & nec mihi, nec huic Eccleſiæ ſatisfacere voluere, quod mihi conſilium datis, procul dubio id agere, & tenere me amodo Domino propitio noveritis, irrefragabiliter, & ſic coram ipſis Epiſcopis, & omnibus ſupradictis, ſummatim ſcriptum eſt. Hoc autem eſt anno 1148. Ind. XI. anno Pontificatus Dom. Eugenii III. Papæ V.

Eugenius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Dilectis filiis Odoriſio Præpoſito, & Canonicis Eccleſiæ S. Sabinæ Marſicanæ ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Ne oblivionis obſcuritas humanis mentibus ingeratur, quod ſuper cauſarum litigiis judicatum fuerit, ſcripturæ debent memoriæ commendari, ut per hoc habeat ſecutura poſteritas, quid in futuris temporibus evidenter agnoſcat. Quocirca qualiter controverſia, quæ inter vos, & clericos Eccleſiæ B. Joannis ſuper conſecrando oleo diutius fuerit agitata, per noſtram ſententiam fuerit terminata, præſentis ſcripti ſerie præcepimus annotari. Clerici ſiquidem B Joannis aſſerebant, quod Marſicanus Epiſcopus deberet eis ſegregatam ampullam unam olei conſecrare, aſtruentes, quod ampullam ipſam ex antiqua conſuetudine à Marſicano Epiſcopo percepiſſent. Vos autem contra hæc reſpondentes dicebatis, quod quamvis in eadem Eccleſia fuerit factum, Siginulfus à Biberto Ludovico ibi intruſus, hoc primum contra juſtitiam introduxit, & hoc SS. Patrum inſtitutis, & venerandis Canonibus omnino dignoſcitur eſſe contrarium. Nos igitur, quia petitionem eorum ſuperſtitioſam eſſe cognovimus, & principium ipſum ex maxima ſuperbia proceſſiſſe, communicato fratrum noſtrorum conſilio exinde judicamus, ut de cætero una tantum ampulla olei in Matrice Eccleſia B. Sabinæ conſecretur, & tam per Eccleſiam B. Joannis, quam per alias, ſicut juſtum eſt, æqualiter dividatur, & ita firmum, & inconvulſum futuris temporibus in perpetuum modis omnibus obſervetur; Si vero oleum ipſum recipere prædicti Clerici fortè noluerint, Marſicanus Epiſcopus eos, tanquam contemptores, atque rebelles ſevera animadverſione coerceat. Datum Ferentini 8. Idus Junii, Indict. 14. Incarnat. Dom. anno 1151. Pontificatus D. noſtri Eugenii Papæ III. anno 7.

13. * BENEDICTUS Marſorum erat Epiſcopus anno 1178. (1) ut ex ſententia Guillelmi Regis ad favorem Eccleſiæ Marſorum prolata contra Oddonem de Celano quondam Comitis Raynaldi filium, quorundam bonorum ejuſdem Eccleſiæ invaſorem, quam ipſiſſimis verbis exhibemus à ſuo originali, quod extat in eodem tabulario. XIV.

* Ex App. tom. 9.

Anno Dom. Incarn. 1178. m. Januarii, Ind. 7. Regni vero noſtri D. Gulielmi Dei gratia glorioſiſſimi Regis Siciliæ, Ducatus Apuliæ & Principatus Capuæ, anno octavo feliciter. Amen.

Nos Gulielmus Dei gratia Panormitanus Archiepiſcopus, & D. Regis familiarius, & Matthæus D. Regis Vicecancellarius, & Bartholomæus Dei & Regia gratia Agrigentinus Epiſcopus, & Dom. Regis familiarius, per hoc præſens ſcriptum declaramus, quod vener. Epiſcopi Joannes Signinus, & Benedictus Marſorum cum quibuſdam Canonicis ſuis . . venientes coram nobis querimoniam depoſuerunt dicentes, quod Oddo de Celano innumeris gravaminibus, injuſtis direptionibus, exactionibus multis Eccleſiam S. Savinæ, homines ſuos, & Eccleſias ſibi ſubditas moleſtabat, & jugi perſecutione vexabat. Oddo vero in noſtra præſentia conſtitutus juſſu noſtro in omnibus objectis ſibi reſpondit dicens, quod Eccleſiam Marſicanam, Eccleſiaſque ſibi ſubditas numquam in aliquo vexabat, ejuſque homines in nulla directione compreſſit, præterquam de eo, quod ab eadem Eccleſia percipere ſolebat, & ſibi de jure opinabatur deberi; con-

(1) Hic Ille, qui interfuit conſecrationi Eccleſiæ S.Victoriæ Reatinæ diœceſis, ut ex ipſa inſcriptione ab Ughello allata in ſerie Reatinorum, qui in hac ſerie vice Benedicti præmemoratum Berardum aſſumit. *Luc.*

contra hoc verò præfati vener. Epiſcopi cum omni juſtitia allegabant, dicentes, quod Eccleſia Marſicana nullis conditionibus, ſeu prætenſionibus ſibi fuiſſet obnoxia, cum & de jure communi, & conſuetudine longa ſuis titulis, propriaque libertate gauderet: cumque hinc inde multæ altercationes haberentur: amba partes interventu amicorum ſuorum Curiam exerarunt, quatenus conaremur eos de ſupradictis quæſtionibus concordare. Nos verò ex parte Regia illud eis conceſſimus, impetrataque licentia concordata ſcilicet inter ſe, & concordiam, quam inter ſe contraxerant, nobis repræſentarunt; Nos vero cum utrique parti placeret, Regia auctoritate illam firmavimus, & eandem concordiam D. noſtro glorioſiſſimo Regi retulimus, & dum in ſolio majeſtatis ſuæ reſideret feliciter utraque præſente, ipſam concordiam ratam & firmã juſſit haberi. Contracta quidem concordia modus hic eſt, videlicet. Quod prænominatus Oddo reliquit .. dimiſit in manu Benedicti Marſorum Epiſcopi omnia in Eccleſia Marſicana, & hominibus ejus ſe credebat habere excepto, ſi quid in Eccleſiis matricibus, & Eccleſia ſibi ſubditis juſte & rationabiliter ſibi debere probaverit, quibus .. ſuis remiſit temporum meſſis, cuſtodiam arcarum reſtituit Eccleſia B. Savina, molituram vallis Carreti juxta tenorem inſtrumenti, quod olim pater ſuus inde fecerat B. Berardo: pepigit etiam, & promiſit, quod ab hac hora in antea matricem Eccleſiam B. Savina, & univerſos homines ſuos liberos, & abſolutos ab omni exactione perpetuo quietos dimittat, nullam in eos quoque modo, qualibet occaſione moleſtiam ingerat, vel ingeri faciat, nullum præſtabit impedimentum, quo ipſa Eccleſia juſtitias ubicunque ſibi debitas minus percipiat .. decimas, oblationes vivorum, & mortuorum ſepulturas, irrigationes terrarum, paſcua, piſcationes, & omnes alias commoditates tam ipſa Eccleſia, quam ſui homines, & prædicta Eccleſia ſibi ſubdita de cætero habeant in pace, & in omni libertate fruantur, nullo impedimento, vel diſturbatione omnia hæc, aut ſupradicta omnia ſine diminutione ... obligavit ſe, ſuoſque hæredes, ut ſi in aliquo tempore concordiam, & pacta prædicta infringere, vel evacuare præſumpſerint, componant Regia Curia libras auri 50. ipſa concordia firma, & inconcuſſa manente. Ad hujus autem concordiæ firmitatem conceſſu, & rogatu utriuſque partis, & in ſimilia ſcripta per manus Ioannis de Melfia Regii Notarii inſimul ſcribi & manuum noſtrarum & ipſius Oddonis ſubſcriptione firmari, quorũ unũ præcepimus Marſicano Epiſcopo venerabili tradi, alterutrũ ipſi Oddoni, & tertiũ in ſacra aula Regia reponi.

Data in urbe felici Panormi anno, m. Ind. præſcriptis,
Ego Guillelmus Panormitanus Archiep.
Ego Bartholomæus Agrigentin. Epiſcopus.
Ego Matthæus D. Regis Vicecancellarius.
Ego Oddo de Celano filius quondam Comitis Raynaldi ſcribi rogavi, & propria manu firmavi.

Benedictus autem Epiſcopus eodem anno 1178. ab Incarnatione, vel initio ſubſequentis mortuus creditur, cum Zacharias ejus ſucceſſor eodem anno 1179. in Lateranenſi in Concilio ſubſcriptus reperiatur.

XV. 14. (1) ZACHARIAS, Lateranẽſis Concilii ſub Alexand. III. decreta ſubſcripſit anno 1179.* Zacharias Benedicti ſucceſſor litem habuit cum Gentile de Palearia pro Eccleſia S. Bartholomæi de Avezzano, quæ de mandato Vuillelmi Regis Siciliæ ſedata fuit Capuæ anno 1182. à Judicibus ab ipſo Rege in hujuſmodi negotio conſtitutis, ac in publicis tabulis redacta, in Archivio Marſicanæ Eccleſiæ aſſervabatur. Sed cum dubitaret propter vetuſtatem aliquando poſſe conſumi, Thomas Marſicanus Epiſcopus an. 1363. in publicam formam, auctoritate Ioannæ Primæ Reginæ, ab ipſo autographo exſcribi, & confirmari fecit. Authenticum hoc documentum hœdina charta conſcriptum, vetuſtate laborans, multis in locis exeſum vidimus in multis ita lacerum, ut vix multis lacunis oppletum ſenſum habere quis poſſit; tamen utcumq; ſit, viſum fuit hic attexere, ut ſaltem pauca illa, quæ legi

A potuerunt conſerventur verba; ſic enim ſe habent.

In Dei nomine Amen. Anno Dom. 1363. Regnante Excell. D. noſtra Ioanna Dei gratia inclyta Hieruſalem & Siciliæ Regina, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, & Forchalquerii & Pedemontis Comitiſſa, Regnorũ vero ejus anno 20. die .. menſis Ianuarii I. Ind. apud Avezzanum in Eccleſia S. Bartholomæi de dicta Terra.

Nos Lucatellus de S. Antonio annalis Judex dictæ terræ Avezzani, Philippus ſer Benedicto publicus ejuſdem terræ regia auctoritate Notarius, & teſtes ſubſcripti ad hoc vocati ſpecialiter & rogati, vid. Judex Joannes de Perono, Abbas Nicolaus de Biſineo, Notarius Paulus de Avezzano, Petrus Notarii Andreæ de eadẽ terra, & Andreas Lano de Avezzano præſenti publico ſcripto declaramus, notũ facimus, & teſtamur quod vocatis nobis qui ſupra Judice, Notar. & teſtibus ad præſentiã venerab. viri Abbatis Joannis de Curearmello Vicarii Rever. in Chriſto Patris, & D. D. Thomæ Epiſcop. Marſ. Abbas Angelus de Nito, D. Andreas Diaconus, Benedictus & Abbas Jacobus de Avezzano Canonici
B *Eccleſiæ S. Bartholomæi de Avezzano, aſſerentes in dicta eorum Eccleſia eſſe quoddam inſtrumentum, ſeu privilegium utile & neceſſarium dictæ Eccleſiæ, dubitantes dictum inſtrumentum poſſe propter vetuſtatem conſumi, vel alio caſu, & eventu deperire, ideo nec non de ipſo, & ejus tenore pereat memoria in futurum, & per incertitudinem ipſius, & contentorum in eo, dictum inſtrumentum præſentaverunt coram nobis Judice, Notario, & teſtibus cum auctoritate Vicarii prælibati & . . . . Judicis ordinarii terræ Avezzani in ſpiritualibus pro parte dicti Epiſcopi prælibati reaſſumi, & in publicam formam redigi, ut eandem vim cum originali obtineat, quod inſtrumentum vidimus, legimus, inſpeximus, & perquiſivimus diligenter, & invenimus non abolitum, non cancellatum, non abraſum, nec in aliqua ſui parte ſuſpectũ; ſed in propria figura eadẽ manu conſiſtens, ſubſcriptionibus teſtiũ ſcriptũ, & erat per omnia cujus tenor eſt.*

In nomine D. N. J. Chriſti.

Anno ab Incarn. 1182. XV. anno Regni D. Villelmi II. glorioſiſſimi Regis; menſe Febr. 17. die ejuſdem menſis,
C *Indict. 15. Dom. Roberto Dei & Regia gratia Caſertano Comite & magno Comeſtabulo, & magiſtro Juſtitiario totius Apuliæ, & Terræ Laboris Capuæ Curiam tenente.*

Reſidentibus nobis Ioanne magiſtro Iudice, Alexandro, Ioanne Leone, Ioanne Iudicibus ſupradictis civitatis, necnon & præſentibus Dom. Rano vel Raulo venerab. Theanenſi Epiſcopo, & D. Ponſileo, vel Pentilio, ſeu Porfirio, vener. Caſertæ Epiſcopo, ex lite quæ vertebatur inter D. Zachariam vener. Marſicanum Epiſcopum, & D. Gentilem de Palearea pro Eccleſia S. Bartholomæi de Avezzano, idem D. Epiſcopus ſuper eodem negotio literas Sereniſſimæ Regiæ majeſtatis obtinuit, & Curiæ præfatæ repræſentavit. Mag. Comeſtab. & Magiſtro Juſtitiario Apuliæ & Terræ Laboris fidelibus ſuis ſalutem ſpeciales, & dilecti, ut ex ejus continentia, Vuillelmus Dei gratia Rex Siciliæ, Ducatus Apuliæ & Principatus Capuæ. Tancredo . . & Roberto Caſert. Comit. magnis Comeſtab. & magiſtris Juſtitiariis Apuliæ & Terræ Laboris fidelibus ſuis ſalutem, & dilectionem. Za-
D *charias Marſicanus Epiſcopus fidelis noſter Panormi ad Curiam noſtram veniens oſtendit majeſtati noſtræ dicens, quod Gentilis de Palearea vendicat in demanium .. Marſicani Epiſcopatus, videl. Eccleſiam S. Bartholomæi, quæ ſita eſt in terra ipſius Gentilis, & percipit & exportat ad uſum .. dominium, & poſſeſſionem ipſius Gentilis, Abbas, & Canonici prædictæ Eccleſiæ pro eorum ſubſtentatione conſueverunt, quod ſicut ipſe Epiſcopus aſſerit .. & tandem ab Eccleſia ejecit, & alii atacti pervenit ad Eccleſiam dimiſerunt, & ſuper Eccleſiam .. tam in ſpiritualibus, quam temporalibus .. mandamus fidelitati veſtræ & præcipimus Rever. præſenti Epiſcopo eundem prædictum præſentialem ante vos venire faciatis, & adhibeatis . . . . differentiam audiatis, & ra-*

(1) Ioannem Signinum ex Canonico Marſorum Epiſcopum dicit in ſua ſerie Phœbonius, talemque fuiſſe deducit ex inſtantia facta coram Rege Siciliæ contra Comitem Celani pro juribus hujus Eccleſiæ an. 1170. ut ipſe ſcribit: at plurimum decipitur: inſtantia ſiquidem fuit ex duplici perſona, expreſſe ut habetur in inſtrumento emanatæ ſententiæ apud Ughellum in laudata appendice, ubi ſic legimus: *Per hoc præſens ſcriptum declaramus, quod Venerabiles Epiſcopi Joannes Signinus, & Benedictus Marſorum cum quibuſdam Canonicis ſuis venientes coram nobis depoſuerunt &c.* Ex quibus aperte dignoſcitur; Joannem Signinum fuiſſe, non Marſicanum Epiſcopum. Quo titulo proceſſerit coram Rege pro juribus alienæ Eccleſiæ, hoc novum non eſt, in Provincia unum Epiſcopum alterius jura tueri conſueviſſe, & de hoc Joanne æquitas oculum, ſed jura ita imperabant, cum ipſe in Marſorum Eccleſia Canonicatum tenuiſſet, & hic ille, qui S. Berardi Diſcipulus Magiſtri ſui Vitam deſcripſit, quam refert Ughellus, & nos de eo in Signinis enunciabimus. Hæc evenere an. 1178. quare alter Benedictus poſt Joannem adſtipulatus in Catalogo Phœbonii deſendus eſt. *Lucentius.*

A *& rationes prout idem Epiſcopus oſtendit pro Eccleſia ipſa, & ſimiliter rationes Gentilis de Palearea pro ſe oſtendet, & pro ipſa Eccleſia juſtè & rationabiliter habere debet ipſa Eccleſia pro ea . . oſtendat & probet, quod juſte & rationabiliter debet de prædictis hominibus & tenimentis ejuſdem Eccleſiæ ſimiliter debet juſtè, & . . quod tenet . . dominationis noſtræ in ſpecie datum eſt aperte & diſtincte ſignificet . . in ſpecie dictum eſt . . ipſa . . . . . reſpondeat de Eccleſia ipſa tranſigeret cum eodem Epiſcopo, pro qua tranſactione idem Dominus Epiſcopus & Judex . . . . . . Eccleſia & ipſa . . . . . . uſum & antiquam conſuetudinem faciebat . . . . . . ſuper quibus ne in multis eſſent litigia . . . . utraque partes ad concordiam, & conventionem hanc devenerunt, ex quo d. Abbas inſtitueretur ab Epiſcopo . . . . S. Bartholomæi de perſona Clericorum, & Canonicorum & Parochianorum ejuſdem Eccleſiæ & Epiſcopo, ſcilicet ut . . . D. Gentili repræſentatorum, ut ab eo ſicut dictum eſt inſtituendorum . . . . . . dummodo de juris dictæ Eccleſiæ S. Bartholomæi participent meliorem vi-* B *neam in ſtartionem . . . . terrarum ſeu vinearum dividantur D. Gentili per medium cum Eccleſia, & D. Epiſcopus recipiat omne quod vo . . . . eſt domnum D. Gentilis, de quibus ſingulariter reddit decimam ipſi Eccleſiæ, & præangariæ . . . . & ut Domina . . . . . . vineam quarta ſimila utilem decimam pro antiquario duas libras ceræ. Partem utramque . . . . Eccleſia S. Bartholomei in caſtro de Cete non moleſtari eadem Eccleſia in parte, & per . . . . . Excepta cuſtodia, quam habebit Dominus . . . . D. Gentilis eandem Eccleſiam accipiet de lignis ipſius boſci pro reſtauratione . . . . idem Gentilis haberet in collectam ejuſdem S. Mariæ de Agoſto pariter ibi ſine habitaculo & . . . . eidem & jurabit inſtrumento poſſident De . . . . . ſicut tenebatur . . . . idem D. Gentilis & filius & nepos in March. Marſ. Epiſcopi in demanium . . . . . ipſi Eccleſiæ, ſicut . . . . poſſideat omnes poſſeſſiones ipſas, verum ſi attigerit* C *in . . . . ipſa Eccleſia fuerat ſimiliter ſicut veſtem, & omnia poteſtatem ipſi Eccleſiæ . . . . memoriam effugerit duo ſimul inſtrumenta convenienter & concordia ſcribi fecimus . . . . quoniam alterum D. Gentili aſſignandum Riccardo Curiæ Notario alterum prælibato ven. Epiſcopo aſſignetur . . . . Actum Capua.*

Ego Joannes Magiſtro Judex.

Ego Alexander Judex.

Ego Ioannes Iudex.

Ego Ioannes Iudex.

Ego Leo Iudex.

XVI. („ THOMAS *ſubſequitur apud Phœbonium, qui „ ſavorabilem ſententiā retulit ab Innocentio III.* Luc.)

XVII. 15. INGEAMUS Epiſcopus Marſorum a, Teſtis donationis Comitis Petri de Celano Eccleſiæ S. Cæſidii, quæ ſita eſt in caſtello Tranſaquis anno 1198. 1. Apr. Donatio ex originali depromptu eſt hujuſmodi.

a Huic ſcribit Innocentius III. c. 6. de Conditionibus.

In nomine Domini æterni Dei. Anno Dominicæ Incarnationis 1198. menſis Aprilis, in die 1.

D *Nos comes Petrus de Celano quondam Berardi Comitis filius hac die præſenti libero arbitrii ſpontanea voluntate pro redemptione animæ meæ, noſtrorumque parentum concedimus, & confirmamus pro nobis, noſtriſque hæredibus Eccleſiæ S. Caſidii, quæ ſita eſt in caſtello Tranſaquis per manus D. Raynaldi Ven. ejuſdem Eccleſiæ Abbatis, præſentibus Canonicis ipſius Eccleſiæ presbyteris, Thaddæo presbytero, Petro Sacriſta, Presbytero Petri Antonii, Diacono Petro Deatzo, Diacono Giſo, Ioanne de Melo diacono, Andrea Bonello diacono, Helia Petri ſubdiacono, Petro Benedicti ſubdiacono, Andrea de Villa ſubdiacono, Benedicto Azonis ſubdiacono, Egidio ſubdiacono, Piſcationes in lacu Fucino cum introitu, & exitu, & cum omnibus ſuis pertinentibus in loco ubi Macerola dicitur, quæ tales habent affines, ab uno latere via de Avezzano, ab alio latere girata, quæ vocatur cretarum. Ut ipſa giratas prænominata Eccleſia in perpetuum teneat, ha-*

A *beat, poſſideat eo jure, & tenore, quo Comes quondam Rogerius Andreæ ipſas Piſcationes jam dictæ Eccleſiæ dedit eo tempore, quo tenebat Comitatus Albæ, & ſicut continetur in inſtrumento, quod idem Comes Rogerius præfatæ Eccleſiæ fieri fecit, nulla reſervata conditione, quod inſtrumentum coram nobis repræſentatum, & lectū fuit. Ut autem hæc noſtræ conceſſionis, & confirmationis pagina ſemper firma, & inconvulſa permaneat, hoc inſtrumentum coram ſubſcriptis teſtibus per manus Celalli Iudicis, & Notarii ſcribi, & roddi juſſimus. Teſtes rogati hi ſunt.*

D. Ingeāus Vener. Marſorum Epiſc. rogatus teſtis.

Magiſter Benedictus D. Comitis Bajolus rogat. teſtis.

Berardus Elialis filius rogatus teſtis.

Ego Celallius Iudex, & Notarius rogatus ab utraque parte coram prædictis teſtibus hoc inſtrumentum propria manu ſcripſi, & ſignum feci.

Locus † Signi.

(„ JOANNES *abſtinere jubetur à perturbandis „ juribus Caſinenſis Abbatis an. 1230. Eccleſiam dica-* XVIII

B *„ vit Apoſtolo Petro in Apiniacis, ut ex ſequentibus „ conſtat verſiculis à Phœbonio relatis,*

„ Anni milleni ducenteni jam bene pleni

„ Mundo bis quini currebant ordine trini;

„ Pontificum Princeps, cœlorum claviferalme.

„ Hoc à Joanne novum ſuſcipe Simon opus.

„ Et qua ex altaris rutilanti tegmine factum.

„ Et tibi Petri, ſimul clerus, & ipſe Pater. Luc.)

16. N. Epiſcopo Marſicano ſcribit Greg. IX. anno 1236. de controverſia inter ipſum, & Abbatem Caſæ Marii Ord. Ciſtercien. ſequentem epiſt. in regeſt. Vatic. XIX

GREGORIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei Epiſcopo Marſicano.

Ea quo judicio &c. uſque communiri.

SAnè inter te ex parte una, & Abbatem, & Conventum Monaſterii Caſamarii ex altera ſuper juribus Epiſcopalibus, quæ in S. Nicolai de Capellis, S. Rufini de Archipreta, S. Magni, & S. Nicolai de Caſtulio Eccleſiis tuæ diœceſis petebas ab eis orta materia quæ- C *ſtionis, tandem tuo, & ipſorum Abbatis, & Conventus Procuratoribus propter hoc in noſtra præſentia conſtitutis, dilecto filio noſtro O. S. Nicolai in carcere Tulliano diac. Cardinali dedimus Auditorem; coram quo libellis diverſis hinc inde porrectis, & lite ſuper præmiſſis legitimè conteſtata, idem Cardinalis viſis, & auditis utriuſque partis confeſſionibus, probationibus, & allegationibus diligenter, receptoque à nobis de ſententia proferenda mandato, eoſdem Abbatem, & Conventum ad præſtanda tua jura Epiſcopalia in Eccleſiis ſupradictis per diffinitivam ſententiam condemnavit, à petitionibus factis tos prædictorum Abbatis, & Conventus nomine te nihilominus abſolvendo, prout in literis ipſius Cardinalis confectis exinde plenius continetur. Nos igitur ſententiam Cardinalis ejuſdem provide latam ratam habentes ipſam authoritate Apoſtolica con. & ſ. pa. committimus. Tenorem autem literarum ipſarum præſentibus de verbum ad verbo inſeriſfecimus ad cautelam, qui talis eſt. In nomine D. N. I. C. Amen. Anno Incarn. ejuſdem 1236. Ind. IX. die Lunæ, 5. die in-* D *trante Majo, in præſentia infraſcriptorum teſtium, Ven. Pater Otto, miſeratione divina S. Nicolai in carcere Tolliano diaconus Card. à D. Papa datus auditor in cauſa, quæ verſebatur inter Vener. Patrem . . . . Epiſcopum Marſicanum ex una parte, & religioſos viros Abbatem, & Conventum Caſamaris ex altera, ſententiam protulit in hunc modum. Cum quæſtio verteretur inter Vener. Patrem Epiſcopum Marſicanum ex una parte, & religioſos viros Abbatem, & Conventum Caſamarii, ex altera ſuper juribus Epiſcopalibus S. Nicolai de Capellis, S. Rufini de Archipreta, S. Magni, & S. Nicolai de Caſtulio coram nobis Ottone miſeratione divina S. Nicolai in Carcere Tulliano diacono Card. à D. Papa in auditorem conceſſo, Raynaldus procurator prædicti Epiſcopi, frat. Oderiſio Procuratore eorumdem Abbatis, & Conventus Caſamarii coram nobis libellum obtulit in hunc modum. Petit Raynaldus procurator Epiſcopi Marſicani nomine ejuſdem, ab Abbate, & Convento Monaſterii Caſa-*

maris jura Epiſcopalia in Eccleſia S. Nicolai de Capellis, cum ſit ſita in diœceſi Marſicana, ſalvo &c. item petit nominationem ejuſdem ab Abbate, & Conventu prædictis jura Epiſcopalia in Eccleſia S. Rufini de Archipreta, & in Eccleſiis S. Magni, & S. Nicolai de Caſtulis, cum ſint ſita in diœceſi Marſicana, ſalvo &c. Cui prædictus Oderiſius procurator Abbatis, & Conventus Caſæmarii ſic litem conteſtando reſpondit, ſalvo jure reconveniendi, frater Oderiſius procurator Abbatis, & Conventus Monaſterii Caſæmarii litem conteſtando reſpondit. Ipſos Abbatem, & Conventum non teneri Epiſcopo Marſicano ſuper juribus Epiſcopalibus, quæ petuntur, ſive quia Eccleſia, in quibus petuntur, non ſunt de diœceſi Marſicana, ſive quia eorum Monaſterium ſuper omnibus, & ſingulis ipſis juribus præſcriptione legitima, & aliis adminiculis eſt munitum, & licet in litis conteſtatione negaverit præmiſſas Eccleſias non eſſe de diœceſi Marſicana, interrogatus tamen in jure, ſic præterea eſt confeſſus. Interrogatus procurator Caſæmarii, utrum ſint infra Epiſcopatus Marſicani, confitetur, quod ſic. Item frater Petrus procurator Abbatis, & Conventus Caſæmarii prædictorum, Raynaldo procuratori prædicto libellos obtulit ſub hac forma. A vobis Vener. Pater D. Cardinalis, quem D. Papa dedit partibus auditorem, peto ego frater Petrus nomine Abbatis, & Conventus Monaſterii Caſæmarii, quatenus cum idem Monaſterium S. Nicolai de Capellis, S. Rufini de Archipreta, S. Nicolai, & S. Magni de Caſtulis Eccleſias penè in temporalibus, & ſpiritualibus poſſediſſet, vel quaſi, quod ab eo ſuper omnibus, & ſingulis juribus Epiſcopalibus adverſus Epiſcopum Marſicanum, & Eccleſiã Marſicanam legitimè ſit præſcriptum, cum nullum jus ſibi competat in eiſdem, inhibeas eidem Epiſcopo, quod ſuper dictis Eccleſiis, & earum juribus aliquid juris, vel juriſdictionis non uſurpet, nec exerceat in eiſdem. Item peto, quatenus cum olim D. Leo Papa auditis, quæ ex parte ipſius Monaſterii nomine Eccleſia S. Mariæ de Pertuſo, & ex parte Epiſcopi, & Eccleſia Marſicana ſuper permutatione Eccleſiarum S. Nicolai de Capellis, & S. Luciæ fuere propoſita coram eo de fratrum conſilio ſententialiter irritaverit permutationem eandem, & mandaverit reſtitui à dictis Epiſcopo, & Eccleſia Marſicana, dicto Monaſterio Eccleſiam S. Nicolai cũ pertinentiis ſuis, inſtrumentis, & expenſis neceſſariis, & utilibus, quas feciſſe in Eccleſia S. Luciæ dicebatur, nec adhuc dicta inſtrumenta, vel expreſsè ſint ipſi Monaſterio reſtituta, vos cum uno pari bovum, & una ſomaria ab Epiſcop. Marsicano, cum hæc omnia in itobire pervenerint ad Epiſcopum, & Eccleſiam Marſicanam, ipſi Monaſterio reſtitui faciatis, & nihilominus ſatisfieri ei ab ipſo Epiſcopo, & Eccleſia Marſicana de expenſis in hujuſmodi negotio jam factis, & etiam uſque ad finem faciendis: factas expenſas æſtimo 40. libras proveni. ſalvo &c. quibus Raynaldus procurator prædictus ſic litem conteſtando reſpondit. Ad primum litem conteſtando reſpondit Raynaldus procurator Epiſcopi Marſicani, narrata vera non eſſe, ut narrantur, & petita fieri non debere. In eundem modum ad ultimum libellum reſpondet. Lite igitur ſuper præmiſſis legitimè conteſtata, nos viſis, & auditis utriuſque partis confeſſionibus, probationibus, & allegationibus diligenter domũ deferendo ſententiam a D. Papa mandato recepto, habitoq; conſilio quamplurimorum ſapientum, cum conſtiterit nobis ex confeſſione prædicta, præfatas Eccleſias eſſe ſitas in diœceſi Marſicana, & ex parte altera nihil omnino probatum fuerit, propter quod ad pronunciandum per ea noſtrum poſſemus animum inclinare; Baronem procuratorem prædictorum Abbatis, & Conventus Caſæmarii, & per eum ipſos Abbatem, & Conventum ad præſtanda jura Epiſcopalia in prædictis quatuor Eccleſiis in libello expreſſis, quæ Epiſcopi debent habere in Eccleſiis, monaſteriis ſubjectis, prædicto Raynaldo procuratori nomine Epiſcopi memorati, & per eum ipſi Epiſcopo, ſententialiter condemnamus ipſum Rainaldum nomine ſæpefati Epiſcopi, & per eum ipſum Epiſcopum à petitionibus nomine prædictorum Abbatis, & Conventus Caſæmarii ſibi factis ſententialiter abſolventes.

Actum Viterbii in palatio S. Mariæ Novæ, præſentibus teſtibus, videlicet

D. Gregorio de Alatro.

D. Attulino de Baras canonico Parmenſi.

D. Ægidio Priore S. Saviani Spoletano dicti domini Cardinalis, & quibuſdam aliis,

Ego Guillermus de Mercorengu ſacri Palatii Notarius huic ſententiæ interfui, & de mandato prædicti vener. patris D. Ottonis Card. eam ſcripſi, & in publicam formam redegi. Ad majorem autem cautelam nos ſupradictus Card. hanc ſententiam fecimus noſtro ſigillo muniri. Nulli ergo &c. ſi quis autem &c. Datum Interamnæ 2. Nonas Junii anno 10.

17. CAESARIUS Epiſcopus Marſorum defunctus eſt Romæ anno 1254. cui ſucceſſit Nicolaus, ex reg. Vatic. XX.

18. NICOLAUS de Celano, ex Præpoſito S. Joannis de Celano electus Epiſcopus ab Innocentio IV. XXI.
confirmatur 1254. 13. Kalendas Julii ep. 746. fol. 103. a 15.
eidemq; idem commendat Guidonem Subdiaconum Apoſtolicum in Præpoſitum ejuſdem Eccleſiæ S. Joannis electum epiſt. 747. Confirmatur iterum ab Alexandro IV. Nonas Martii ann. 1. epiſt. 218. fol. 29.

19. S.... MARSORUM Epiſcopus ſub Gregorio X. vita functus eſt circa annum Domini 1275. ex bulla Honorii IV. infra. Hic cum prænotetur littera S. forſitan illi nomen erat Sylveſter, vel Stephanus, ut illis temporibus in moribus erat in publicis ſcripturis ſignandis. XXII.

20. JACOBUM Canonicum Cathedralis, ſupramemorato defuncto, Canonici, Clerusque ſuffecerunt. Cæterum quia Præpoſitus, Capitulumque S. Joannis de Celano electioni, in quam ex antiqua conſuetudine, Apoſtolicis privilegiis jus habebant, haud vocati non interfuerant, proteſtabantur de nullitate, atque ad Romanum Pontificem provocarunt. Gregorius implicitam litem demandavit cognoſcendam Matthæo Urſino Diacono Cardinali. Decem, & eo amplius annos pertinaciſsima lis tenuit, cumque Præpoſitus, Clericaliſq; Senatus de Celano jure ſuo non modo ceſſiſſent, ſed etiam apud Honorium IV. qui ſucceſſerat, in favorem Jacobi quondam electi preces adhibuiſſent, electionem iterum per tres Cardinales examinatam, Pontifex ratam eſſe juſſit, conſecrandumque curavit electum per Epiſcopum Cardinalem Prænestinum anno 1286. ut ſequens bulla prodit, eruta ex originali. XXIII

HONORIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilectis filiis Clero Civitatis, & Diœceſis Marſicanæ ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

INter varias ſollicitudines quæ &c. Sanè dudum Eccleſia Marſicana per mortem bonæ mem. S. Epiſcopi Marſicani Paſtoris ſolatio deſtituta dilecti filii Capitulum ipſius Eccleſiæ die ad eligendum Paſtorem præfixa, vocatis omnibus, qui voluerunt, debuerunt, & potuerunt commode intereſſe, Spiritus S. gratia invocata, Vener. fratrem noſtrum Jacobum Epiſcopum, tunc canonicum Marſicanum canonicè, & concorditer elegerunt, ſed poſtmodum Præpoſito, & Capitulo Eccleſiæ S. Joannis de Celano Marſicanæ Diœceſis prætendentibus electioni hujuſmodi Epiſcopi celebrandæ in eadem Eccleſia, quoties illam contigit Paſtore carere, tam de antiqua, & approbata conſuetudine, & hactenus pacifice obſervata, quàm ex indulto ſedis Apoſtolicæ ſpeciali, ſe intereſſe debere, ac prædeceſſores eorum fuiſſe in hujuſmodi viris eligendis poſſeſſione, vel quaſi a tempore, cujus memoria non exiſtit, & quam idem capitulum poſt appellationem legitimam ab eiſdem Præpoſito, & capitulo, ne ad electionem procederent ſine ipſis, ut aſſerunt ad ſedem Apoſtolicam legitimè interjectam, dictũ Jacobum ipſis contemptis, & irrequiſitis, qui requiri, ut prætendebant, commode poterant, & de jure debebant, in eorum præjudicium, eligere præſumpſerint in Epiſcopum Marſicanum, & ſe propter hæc ad ſedem iterato appellaſſe ...... cauſa quoque quæ ſuper hæc inter Præpoſitum, & capitulum S. Joannis prædictos ex parte una, & capitulum Marſicanum ex parte altera orta extitit, ad ſedem ipſam per appellationem hujuſmodi legitimè devoluta, felicis record. Gregorius Papa X. prædeceſſor

noſter

noſter dilectum filium noſtrum m. S. Maria in Porticu Diaconum Card. dedit in cauſa ipſa partibus Auditorem. Cumque tandem in cauſa huiuſmodi poſt habitos in ipſa coram eodem Cardinali proceſſus fuiſſet à partibus ipſis concluſum; Præpoſitus, & capitulum S. Joannis præfati nobis humiliter ſupplicarunt, ut huiuſmodi electionem de ipſo factam, tamquam canonicam, & de perſona idonea canonice celebratam, iure, ſi quod eis in electione Marſicani Epiſcopi competit, in poſterum reſervato, confirmare miſericorditer dignaremur. Nos igitur huiuſmodi Præpoſiti, & Capituli prædictorum, qui ad præfatam Eccleſiam Marſicanam ob diuturnam vacationem ipſius affectum debita compaſſionis habebant, in Domino commendantes, eorum ſupplicationibus inclinati præfato nobis huiuſmodi electionis decreto, tam electionem ipſam, quam d. I. apud ſedem Apoſtolicam conſtitutum per vener. fratrem B. Portuenſem Epiſcopum, ac dilectos filios noſtros G. tit. S. Martini presbyterum, & dictum M. S. Maria in Porticu Diaconum Cardinales examinari fecimus diligenter; & quia ex eorum relatione fideli invenimus electionem eamdem canonicam, & de perſona idonea canonice celebratam, ipſam ſine iuris Præpoſiti, & capituli S. I. prædictorum præiudicio de fratrum noſtrorum conſilio confirmandam, ipſumque ipſi Eccleſiæ Marſicanæ præfecimus in Epiſcopum, & Paſtorem, ſibi adminiſtrationem Eccleſiæ Marſicanæ in ſpiritualibus committentes, & facientes ei per vener. fratrem noſtrum S. Praneſtenſem Epiſcopum munus conſecrationis impendi, firma concepta fiducia, quod dirigente altiſſimo, actus ſuos eadem Eccleſia Marſiana per ſua circumſpectionis induſtriam ſpiritualiter, & temporaliter proſpere dirigetur, & ſalubria, dante domino, ſuſcipiet incrementa. Quocirca univerſitatem veſtram rogamus, & hortamur attentè per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus præfatum Epiſcopum ad ſupradictam Eccleſiam Marſicanam cum benedictionis noſtræ gratia venientem devotè, & humiliter admittentes, ac honorificè pertractantes, ſibi obedientiam, & reverentiam debitam impendatis, & ei tanquam membra, capiti obſequi ſtudeatis diligenter vigilantes, ut mutuo caritatis ſtudio vobis, & ſibi, quæ ſunt pacis adveniant, & tanquam pacis æternæ ſolatium, largiente Domino cumuletur, alioquin ſententiam, quam idem propter hoc ritè tulerit in rebelles, ratam habebimus, ac faciemus, authore Domino, uſque ad ſatisfactionem condignam inviolabiliter obſervari.

Datum apud ſanctam Sabinam 11. Kal. Aprilis Pontificatus noſtri anno primo.

XXIV 25. IACOBUS Buſce Ordinis Prædicatorum, defuncto Iacobo, à Bonifacio VIII. caſſata poſtulatione Capituli de perſona Alexandri de Pontibus, creatus eſt Epiſcopus Marſicanus an. 1295. 6. Nonas Octobr. ex reg. Vat. Epiſt. 305 fol. 92. an. 1.

XXV 22. PETRUS Ferrus Privernas, *a* Anagninus Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt an. 1327. ad Theatinam ſedem iterum translatus an. 1336. eodemque anno vita functus eſt 15. Kal. Decembris Avenione, cujus mentio extat in veteri Kal. S. Petri in Vaticano.

a Hujus mentio apud Theodorum Valle in hiſt. Privernl. a. p. 459. Mand.

XXVI 23. THOMAS *b* Theatinus, ſive ut alii volunt de Celano, ex Abbate ſeculari S. Mariæ de Manulo Pennenſis Diœceſis in diaconatus ordine conſtitutus, Petro ſucceſſit anno 1336. 5. idus Maii, ex regeſto Vaticano epiſtola 177. Deceſſit 1348 ſepultuſque eſt in Theatina Cathedrali, * ubi adhuc ſpectatur marmoreus tumulus una cum effigie jacentis Epiſcopi, & inſigniis ejuſdem, & Epitaphio, quod leges in noſtro 6. tomo.

b Ex Cypriana, vel Valignana familia, Canonicus Anagninus.

* Ex App. t. 9.

XXVII. 24. THOMAS, ex Archipresbytero Roſeti Arienſis Diœceſis ſucceſſit Thomæ, à Clemente VI. electus anno 1348. 3. Kal. Iunii, ex regeſto Vat. epiſt. 15. fol. 24. Ann. 7. lib. 4. parte 1. * Idem Thomas Epiſcopus Marſorum anno 1363. menſis Iunii 1. Ind. Guillelmi Regis monumentum ad favorem olim Zachariæ Epiſcopi Marſorum, ſupra in Zacharia relatum, conſcribi & confirmari fecit, & in publicam formam redigi, ut melius ad futuram memoriam poſterorum in tabulario ſuæ Eccleſiæ conſervaretur. E vivis eripitur ann. 1363. cui ſucceſſit Iacobus de Militibus ex reg. Vat. Urbani V. ideoque dele totum id quod de Bartholomæo dicitur, qui Marſicenſis Epiſcopus fuit, non Marſorum: atq; adeò ex hac ſerie expungendus, & referendus ad ſeriem illius Eccleſiæ.

* Ex App. t. 6.

XXVIII. („ IACOBUS *Piſcinenſis ex Puccia familia poſt „Thomam ſedit, ejuſque mentio habetur apud Marſos „ex Phœbonio 5353.* Luc.)

XXIX 25. IACOBUS de Militibus Romanus Canonicus Oſtienſis, & Capellanus Papæ, electus Marſorum Epiſcopus 1363. 3. idus Octobris ex regeſto Vat. poſtea ad Aretinam ſedem translatus eſt in Etruria, ex libr. oblig.

XXX. 26. BERNARDUS ex Archidiacono * Salernitano Iacobus ſucceſſorem excepit anno 1365. 16. Kal. Ianuarii, ut in reg. Vat. videre licet.

* Ex App. tom. 9.

XXXI 27. PETRUS ſucceſſit Bernardo 1380. 14. menſis Februarii, ab Urbano VI. creatus, eodemque anno Vicarius S. Mariæ Majoris de Urbe, ex bulla. Hic Clementi VII. Antipapæ adhæſit, ex lib. oblig.

XXXII („ JACOBUS *Petro ſucceſſor eſt datus ex Archivo „hujus Eccleſiæ apud Phœbonium.* Luc.)

XXXIII. 28. GENTILIS Marſorum Epiſcopus 1387. *c* ad Eccleſiam Neocaſtrenſem fuit translatus 1398. 2. Idus Novembris.

c 1385 Ex Phœbonio.

XXXIV. 29. PHILIPPUS paulo ante Puteolanus Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam fuit translatus an. 1398. 2. Nonas Novembris.

30. Fr. JULIANUS Thomaſius ex Ordine Minorum, adhuc ſchiſmate æſtuante, Marſorum adlectus fuit Epiſcopus à Clemente VII. Antipapa anno 1380. (1) demortuo Bernardo. Qui poſt diuturnam contentionem hujus ſedis honore ſpoliatus eſt, annoque 1409. ab Alexandro V. qui calamitoſum hominē miſerabatur, Prioratum de Colle Martio S. Auguſtini obtinuit ad tolerandam vitam, eundemque poſtea Martinus V. tranſtulit ad Eccleſiam Capritanenſem anno 1418. cum pluribus annis ante hujus Eccleſiæ Marſorum adminiſtrationem obtinuiſſet.

XXXV 31. SALVATUS de Pireto, Terra Æquicolarum juriſdictionis in Latio *d*, ex Canonico S. Laurentii in Damaſo à Martino V. hujus Eccleſiæ Epiſcopus factus eſt 1418. 14. Kal. Martii. De quo Acta Conſiſtor.

d Marſorum [illegible] Diœceſis.

XXXVI. 32. THOMAS, à Martino V. item ad hanc eandem ſedem adlectus, mortuus eſt 1430.

XXXVII 33. SABAS de Carbonibus Romanus, Thomæ ſubrogatus eſt 1430. 6. idus Februarii. Præfuit ſexdecim annos, translatuſque fuit ad Tricaricenſem ſedem 1446. (2)

XXXVIII. 34. ANGELUS filius Antonii, è Maccaſania nobili gente de Pireto, („ *Quæ cum multis nobilibus familiis Marſicanis neceſſitudinem habet, præſertim cū „Familia Durantis de Avezzano ex Anna Maccaſana in eandem nupta progenie, quæ conſanguinitate „jungitur inter alias cum Familia Corſignana, inter „Marſos ex principalioribus,*) juriſprudentia clarus, Cardinalis S. Marcelli cognomine Capuani diuturniori mora Auditor fuit, poſtea ſub Eugenio IV. Epiſcopus Marſorum evaſit 1446. 15. Kal. Septembris; commendatumque habuit Monaſterium S. Mariæ de Putralia Ordinis S. Benedicti Sabinenſis Diœceſis. Qui non modò cum laude prudentiæ hanc Eccleſiam adminiſtravit, ſed totius Eccleſiaſtici juris pluribus aliis Civitatibus incorruptè jus dixit. Piceni Generalis Theſaurarius fuit, Fanenſiſque Civitatis. Maceratæ deceſſit 1470. ſepultuſque in Cathedrali ante altare majus, ubi ejuſdem marmorea ſpectatur effigies, cum gentilitiis ſtemmatibus, quæ Gallum ſupra obliquam regulam continent, infra tribus pilis adjectis, cum hujuſmodi epitaphio.

Sepulchrum Rev. P. D. Angeli Epiſcopi Marſicani, Marchia Anconitana Generalis Theſaurarii, & Locumtenentis, ac Gubernatoris

(1) Stephanus Baluzius in ſuis notis ad vitas Paparum Avenionenſium refert hunc Julianum Marſicanum Epiſcopum unà cum Thoma de Puppe Doctore Decretorum Legatum miſſum fuiſſe à Cardinalibus Florentinis, & Mediolanenſi [illegible] 1380. ut aliorum Cardinalium mentem exploraret circa veram, aut fictam electionem Urbani. Hinc [illegible] hunc Julianum [illegible] hanc ſedem occupaſſe. Luc.

(2) Phœbonius Thomam & Gerardum [illegible]. Sed [illegible] Vaticanis monumentis iis omiſſis proximè ſequentem recenſemus. Lucentius.

toris Civitatis Fani. Obiit xiv. Septembr.
MCCCCLXX.

XXXIX. 35. FRANCISCUS Maccaſanus de Pireto, Angelo ſucceſſit 4. idus Julii anno 1470. ad hanc ſedem à Paulo II. vocatus; parum inde ſupervixit.

XL. 36. GABRIEL Jacobus, filius Jacobi Antonii de Maccaſanis de Pireto, Angeli Anteceſſoris nepos, ex ceſſione Franciſci Maccaſani fratris, qui ad hanc ſedem fuerat adlectus renunciatus fuit Marſorum Epiſcopus in locum Patrui anno 1471. prid. idus Octobris. Hic præfuit uſque ad annum 1511. deceſſitque, cum prius Jacobum nepotem Coadiutorem obtinuiſſet cum futura ſpe ſucceſſionis. Hujus cadaver ſepelierunt apud S. Mariam de Biſognoſi, ut vulgo vocant, in Piritano territorio, ubi ſequens marmorea legitur inſcriptio.

D. O. M.
Gabrieli Marſorum Epiſcopo, qui vixit an. lxv. menſes iiij. dies xviij. Jacobus nepos eorundem Epiſcopus hoc monu. Patruo B. M. P. ann. ſalutis MDXI. N. M. H. S.

XLI. 37. JACOBUS Maccaſanus, filius Camilli Jacobi, Gabrielis nepos, Romæ primum Archipresbyter fuit S. Euſtachii, annumque agens 27. coadiutor Patrui adlectus fuit anno 1498. 18. Junii, quo ipſo die profeſſionem fidei emiſit, præſtititque juramentum infra conſecrationem, Patruoque ſuffectus eſt 1512. cui ſepulchrum erexit. Angelum habuit fratrem, cui S. Euſtachii ceſſit Archipresbyteratum, qui poſtea Lanciani Epiſcopus fuit renunciatus. Beneventanam Civitatem adminiſtravit Jacobus anno 1512. annoque 1520. à Pontifice Leone obtinuit Joannem Dionyſium nepotem coadiutorem, qui poſtea eidem ſucceſſit; ipſeque Pireti exceſſit è vivis, ibidemque fuit ſepultus apud S. Sylveſtrum in Lateriſio ſepulchro, nulla appoſita inſcriptione.

XLII. 38. JO. DIONYSIUS de Maccaſanis, filius Joannis Camilli, ex hac nobili gente quartus Marſorum Epiſcopus, coadiutor Patrui declaratus eſt anno 1520. die 6. menſis Julii. Præfuit uſque ad annum 1533. quo ipſo anno è vita diſceſſit, crediturque ſepultus in Tranſaquenſi Eccleſia. De quo Acta Conſiſt.

XLIII. 39. MARCELLUS è nobiliſſima, & antiquiſſima gente Creſcentia, Romanus, æmulatus ſuorum majorum virtutes, cum nobilitate conjunctas, adhuc juvenis ſummam juriſprudentiæ apud doctos homines tulit exiſtimationem. factuſque Canonicus S. Mariæ Majoris, paulò poſt 25. tantùm natus annos, inter Auditores S. Romanæ Rotæ, à VII. Clemente numeratus eſt, atque ab eodem anno 1533. Marſorum Epiſcopus declaratus. Paulus III. illum vocavit ad purpuram, anno 1542. 6. Nonas Julii ſub titulo primùm SS. Joannis, & Pauli, poſtea S. Marcelli. Præfectura Breviam, legationibuſque Ravennate, ac Bononienſi functus eſt. Bononiam illum Præſidentem Concilii legavit, quod deinde ſub Julio III. Tridentum cenſuerunt transferendam, eodemque Pontifice inter Romanæ Urbis Cenſores præcipuus habitus eſt. Eccleſiam Conſanenſem adminiſtrandam ſuſcepit, protexitque in Aula Romana Monachos Ciſtercienſes. Etiam Cardinalis, Marſorum Eccleſiam rexit, ſed abſens, ut potè qui gravioribus Romanæ Eccleſiæ negotiis deſtinaretur. Eo autem munere libens, volenſque obivit an. 1546. Præter plures doctiſsimas deciſiones, eruditiſsimas reliquit epiſtolas. Demum Julius III. abſolvendo Concilio deſtinavit Marcellum, qui cum in eam rem ardentius incubuiſſet, gravi infirmitate contracta, ſe deportandum Veronam curavit, ubi fato functus eſt 1. die Julii anno 1557. Romamque relatus apud S. Mariam Majorem eum hac inſcriptione honorificam ſepulturam accepit.

D. O. M.
Marcello Cardinali Creſcentio, qui ob inſignem pietatis, ingenii laudem 25. natus annos à Clemente VII Rotæ Auditor, deinde Epiſcopus factus, à Paulo III. S. R. E. Cardinalis creatus, Principum virorum, Regumque in primis gratia, & benevolentia floruit, ſub Julio III. Bononiæ perpetuus, Tridentini Concilii ſolus Apoſtolicæ ſedis Legatus, in Orthodoxæ fidei cauſam cum totus incumberet, gravi morbo correptus, Veronæ deceſſit anno ætatis ſuæ LII. ſalutis humanæ MDLII. Kalendas Junii. Alexander Creſcentius Alexandri nepos Hippolyti filius, Marii pronepos fecit M. D LVI.

40. FRANZINUS Michaelius Sypontinus, ex ceſſione Cardinalis Creſcentii hanc eandem ſedem obtinuit anno 1546. die 17. menſis Aprilis. Hunc Paulus III. Urbis Romæ gubernandæ admovit, an. 1548. verò ad Caſalenſem Eccleſiam tranſtulit Môtis Ferrati. De quo infra. XLIV

41. NICOLAUS de Vigiliis Bononienſis, Franziano ſuffectus eſt die 27. menſis Julii, anno 1548. ſedit uſque ad annum 1562. graviterque ſeneſcens, eo munere ſe exolvit. XLV.

42. JO. BAPTISTA Milaneſius, nobilis Florentinus, Marſorum Epiſcopus fuit adlectus anno 1562. die 27. menſis Maii. (,, *Concil. Triden. interfuit an.* 1563.) Præfuit annos 17. ampliuſque præfuiſſet, niſi fraude cujuſdam ſui familiaris coactus fuiſſet excedere ſede. Hunc enim cum. Jo. Baptiſta Romam legaſſet quibuſdam gravibus explicandis negotiis, cum ampliſſima poteſtate agendi ad libitum, ille callida interpretatione uſus, majori ſpe præmii illectus, abdicationem Epiſcopatus Milaneſii cœpit apud Aulicos agitare. Credita res eſt, tantumque fidei ambitioſo homines adhibuerunt agenti, ut non expectato ſe abdicantis conſenſu, Marſorum Epiſcopum ſimul eligerent, & conſecrarent. Baptiſta ſerio ſapiens Romam accurrit, procuratoris aperit fraudem, prehenſatiſque omnibus innocentiæ ſuæ cauſam perorat. Sed plus valuit: frontoſum mendacium affirmantis, quàm probiſſimi Præſulis ſimplicitas denegantis. Ne igitur Milaneſius alienæ fraudis deformis teſtis diutius ſpectaretur in Aula, concedere Florentiam coactus eſt, cæteros Epiſcopos ibi ſuo exemplo docturus, aulicis canibus non eſſe fidendum, quibus pinguior præda ſanctior eſſet, quam fides. XLVI

43. MATTHÆUS Colles *a* Neapolitanus, Milaneſio ſervili fraude deturbato de ſede, ſucceſſit anno 1579. die 13. menſis Februarii, cum Abbatias S. Mariæ de Victoria, ſanctæque Catherinæ à Cella commendatas haberet. Proregi Neapolitano, Joannæque Proreginæ Siciliæ, ex Aragonia Aſcanii Columnæ uxori, Regni Conteſtabilis, à ſecretis fuit. Obtentoque Epiſcopatu, cum ingenuis animi eſſet, ſibi diſſipatam Diœceſim, reordinandam cenſuit, ſedemque Epiſcopalem ſucceſſoribus præparandam. Ab excidio enim Valeriæ, ſanctæque Sabinæ monaſterii, Marſorum Epiſcopi, tanquam extorres, ingenti illius dignitatis dedecore ſubinde mutabant ſedes, indeque propemodum facti contemptibiles, cæteria privatæ ſortis presbyteris ſe ſe in libertatem aſſerendi occaſionem præbuerant. Cumque Diœceſim Civitatibus deſtitutam videret, redditusque Epiſcopales propè territorium Piſcinæ verſari, extra prædictum Oppidum, Epiſcopalem figendum ſedem arbitratus eſt, erecto Templo, cui S. Mariæ Gratiarum fecit nomen, adjecitque palatium ſucceſſuris futurum domicilium haud procul à Templo. Hic igitur ſedem fixit, tametſi adhuc apud S. Sabinam Epiſcopalia munia exerceret. Cœlanum domuit, ejuſque Præpoſitum ex Judicum ſententia exuit baculo, & mithra, coegitque ſuo parere Imperio Abbatem de Lucco, cum pluribus aliis Eccleſiis, quæ unius montis Caſini Abbatis arbitrium hactenus reveritæ fuerant. Contra Primates ſuæ Diœceſis ita ardenter Eccleſiaſtica jura defendit, ut inde prægrandi deflagrans invidia, ex cenſura Pontificis carcerem Hadrianæ molis ſit experiri coactus. Verum repertus innocens, ita diſcuſſit vincula, ut nihilominus Romæ diverſans, libertati ſuæ Eccleſiæ ſtabiliendæ, accuratius, quàm antea feciſſet, operam daret. Hæc illum molientem, importunum fatum oppreſſit, ſepultuſque eſt apud S. Laurentium in Lucina, in cujus *b* medio pavimento XLVII.

a Laudatur ab Andrea Boccio in mutuale vi... norum hiſtoria l. 3. p. 246. 248. Mendoſ.

b In cujus Eccleſiæ ... monumentum deletum.

A præ grandis ſpectatur tabula marmorea cum ſequenti inſcriptione, ac Gentilitiis ſtemmatibus, quæ medium collem habent cum imminenti comete.

Matthæo Colla Neapolitano S. Mariæ de Victoria, S. Catharinæ à Cella Abbati, Marſorum Epiſcopo, Joannæ Aragoniæ Columnæ, Grattæ à ſecretis vice Regis Siciliæ à ſecretis liberalibus ſtudiis erudito in conſulendis ſingulari, in agendis incomparabili ſuæ Eccleſiæ annos xvi regenti uſurpata, diminuta, collapſa, reparanti, reſtituenti, augentique Cathedralem, ſeminarium, domum Epiſcopalem, monaſteriaque erigenti, atque Romæ eam tuenti. Obiit anno ſalutis M. LXXXXVI vixit annos lxiiij. menſes vi dies ... Andreas Collæ Aldana non ſine lacbrymis avunculo B. M. P.

XLVIII. 44. **BARTHOLOMÆUS** Perettus, a è Talamone in Etruria, Colli ſucceſſit 1596. die 14. menſis Aprilis. Hic à Clemente VIII. obtinuit, ut Templum S. Mariæ Gratiarum titulo Cathedralis inſigniretur, utque in eo transferretur Capitulum, B ibidemque exercerentur munia Epiſcopalia Ingenio fuit elato, litigioſo adeò, ut vix quiſquam ab eo deſugerit litium æſtum. Quamobrem cum pluros intentatis litibus divexare ſoleret, plura adivit vitæ diſcrimina, Romæque concluſus carcere, perpurgare coactus eſt, quæ illi obiiciebantur à multis. Deceſſit 1628.

a De eo ... Ughellus ... Pompeius ... Ughel. 1 ... 1 and.

XLIX. 45. **BALLEONUS** Catradorus de monte Fano, Verulanus antea Epiſcopus, ad hanc eandem ſedem translatus eſt, anno 1628. die 5. menſis Junij. Fato functus eſt 1630.

L. 46. **MUTIUS** Columna Romanus b, ad hanc ſedem promotus anno 1630. duorum tantùm annorum Pontifex fuit, deceſſitque 1632. mærentibus Marſis, qui tam nobilem, piumque Paſtorem tam brevi temporis ſpatio amiſiſſent.

b De quo ... Guinat. ... Ughel. ... 1 and.

LI. 47. **LAURENTIUS** de Maximis Romanus, ex Canonico S. Joannis in Laterano, Marſorum evaſit Epiſcopus anno 1632. 8. Kal. Decembris * Obiit an. 1648.

** Ex App. ...*

C LII. 48. **JO. PAULUS** Caccia, electus Epiſcopus Marſorum die 23. Maii 1648. ſucceſſit Laurentio de Maximis; ſequenti anno obiit (,, *Hujus egregia facinore diſertiſſime enarrat Phœbonius.*)

LIII. 49. **ANTONIUS** a de Gaſparis Verulanus, ex ſecundo Capitolii Collaterali, præficitur in Epiſcopum Marſorum ab Innocentio X. an. 1650. die 13. Februarii.

a ... ſunt ...

A D D I T I O.

(,, *Contentiones præcedentiarum inter primarias*
,, *Collegiatas compoſuit, & Synodum habuit, ſcientia, & morum ſuavitate præclarus Piſcina vivendi finem fecit 6 Aug. 1664.*

LIV. ,, **DIDACUS** *Petra è nobiliſſima Baronum Caſtri Sangri, & Vaſti Girardi progenie natus Aſcanio ex materno genere propior affinis, cui ſubrogatur die 15. Septembris (ita ex act. Conſiſt. hinc dele 18. Aug. in Phœbonio) an. 1664. Synodum habuit, multaque ſaluberrime dum præſtat huic ovili, ad Surrentinum Archiepiſcopatum transfertur 29. Aprilis 1680.*

D LV. ,, **FRANCICUS BERNARDINUS** *nobili apud Fabrianenſes Corradina gente progenitus J.U.D. cum plures Epiſcoporum nomine Eccleſias gubernaſſet, Mediolanenſis Archiepiſcopatus difficillima jura tam bellè ſuſtinuit, ut omnium ſibi amorem conciliaverit: hinc ejus fama delata ad Innocentium XI. ab eodem Sypontinus Archiepiſcopatus ipſi deſignatur, at æquiori conſilio Marſicano gregi præficitur 27. Maji 1680. Solemnem ſuæ cathedræ iniit poſſeſſionem, licet ægra valetudinis incommodis detineretur; perluſtrata Diœceſi Divini verbi pabulo, egregiiſque operibus Eccleſiaſticam diſciplinam reparare ſtuduit. Vivit adhuc egregius Paſtor, pauperum Pater, æqui, rectique amantiſſimus, vivatque diu feliciter.*

MELPHITENSES EPISCOPI.

MElpheta (1) ſeu Malſatta, vel Morſetta Apuliæ Urbs, cujus Epiſcopus olim ſub Archiepiſcopo Barenti, nunc Apoſtolicæ ſedi immediatè ſubiectus exiſtit ſpeciali indulto Innocentii Papæ VIII. ante Pontificatum hujus Civitatis Epiſcopi, cui equum liberum abſque freno in ſignum libertatis conceſſit. Eccleſiæ Cathedralis Patrona eſt Deipara Virgo. Fructus hujus Epiſcopatus taxantur in libro Cameræ ad Florenos 76. Epiſcopi autem hi tantùm reperti.

A D D I T I O.

(,, *Melfitta Apuliæ Peucetia litoralis Civitas eſt,*
,, *intra mare Adriaticum, quo tribus alluitur ex lateribus, ſita. Amplum habet in continenti ſuburbium. Milliaribus 15. a Bario diſtat. Mortalium capita 8000. enumerat: agrumque habet amygdalarum, oleique feraciſſimum. Vetuſta Civitas eſt, quam a Mauro Ulyſſis ſocio conditam fuiſſe, ſunt qui volunt: alii tamen id Romanorum coloniæ tribuunt, quæ M. Conſtantini juſſu dum ad incolendam novam Romam Byzantium videlicet transvehebatur, claſſe furenti æquore quaſſata, duæ naves ſuperſtites litus tenuere, ubi compulſi Romani conſidentes civitatem hanc ſubſtruxerant, & ob tot perpeſſas amaritudines mel factas omen, & nomen Melfactæ indidere civitati. Verùm ex antiqua traditione non conditores, ſed inſtauratores fuiſſe habetur. Quæ traditio permultis ſuperioris antiquitatis veſtigiis comprobatur, & ex ipſo nomine ex Regeſt. Cancellariæ Apoſt. expiſcato; ubi hujus urbis epiſcopus non tantùm Melfictenſis, ſed etiam Caelphatanus, ſeu Caelphajanus notatur. Hinc apertè deſumitur hujus Urbis Epiſcopatum ſatis ante præfatam Romanorum inſtaurationem, quo tempore Epiſcopus Caelphatanus inſcribebatur, inſtitutum fuiſſe, adeoque in tempora Principis Apoſtolorum reiiciendum, quem ex Oriente Romam contendentem, hanc etiam cum finitimis Urbibus perluſtraſſe credendum eſt, id quoque ſuadente vetuſtiſſima Eccleſia S. Petri, ad quam pene dirutam ſuperiori ſeculo translatum fuit monialiū Cœnobiū. Regitur hæc civitas per duos ordines, quos plateas vocant, nobilium ſcilicet & popularium. Ex primis Regum auſpiciis inter domaniales Urbes conſtituta ſolius Regis venerabatur immediate arbitrium, quo privilegio donata etiam fuit diplomate Urbani VI. ſed etiam omni antiquato jure ſub Carolo V. Imp. Regulis ſubacta fuit, pluresque experta, in Spinolam gentem ex Januenſibus proceribus tandem tranſiit an. 1640. ipſique inſervit.*

,, *Cathedrale Templum amplum, & antiqua ſtructura Deiparæ in cœlum aſſumptæ, & S. Conrado Urbis Patrono dicatur. In eo ſacrum penſum quotidie perſolvunt 60. ſacerdotes, qui participantes dicuntur; inter quos maſſa communis dividitur ad 3000. ducatorum, & hi Capitulum conſtituunt; ex quibus emergunt ſex dignitates, Archidiaconus, Archipresbyter, duo Primicerii, ſeu Cantores, Pœnitentiarius, & Sacriſta: Canonici 18. cæteri ſunt ſimplices Sacerdotes, qui ſimul cum Canonicis vocem habent in Capitulo ex conſuetudine. Inferior Clerus Cathedrali inſerviens multiplex eſt; 200. circiter tonſuratos enumerans,*

(1) Melfeta, ſeu Mel[illegible] vel Mel[illegible] Melfictum ſcribendum eſt, non autem Melfitta, ſeu Melfacta. Sic enim ex antiquis authographis [illegible] familiæ, at ex [illegible] in Regeſt[illegible], ex Decretal. Gregorii IX. [illegible] de Tyſheurgiæ Attic, ex [illegible] Ughel. in Acherontinis, ex Chron. Cameræ [illegible] Urſenis 1071. & aliis apud Ear.

„ *rans, qui licet nil de maſſa percipiant, 130. ferè in* „ *aliis Eccleſiis, Capellanus ratione beneficiorum, nec* „ *non pro eorum libito in ipſa Cathedrali celebrant ſacerdotes, ex quibus antiquiores in ordine, dummodo* „ *ex paterno, & avorum genere Melphitenſes ſint, in* „ *locum demortuorum participantium ſubrogantur. Capitulum tenetur quotannis ad ſatisfactionem Miſſarũ* „ *circiter 14000. Ad perfectum hujus Eccleſiæ ſplendorem deſiderantur tantum Seminarium, & Præbenda* „ *Theologalis. Præter Cathedralem Parochialẽ Eccleſiam alteram in ſuburbiis provide erexit Carolus* „ *Loffredus. Univerſa diœceſis ultra 40. Eccleſias cum* „ *animarum cura complectitur. Melphitum habet ædes* „ *Epiſcopales ſatis pulchras, Virorum Cœnobia 5. ultra Granciam Cœleſtinorum Barulanæ Abbatiæ, ex* „ *quibus inſigne eſt collegium Soc. Jeſu, Monialium* „ *unum, aliud pauperum Orphanorum, & mulierum* „ *pœnitentium. Expoſitorum etiam cura apud univerſitatem reſidet. Xenodochia pro infirmis, & peregrinis, Montes Pietatis & Charitatis ſublevandis* „ *egenis, & præcipue periclitantibus puellis, ſodalitates* „ *Laicorum etiam adſunt. In Cathedrali plures Reliquiæ venerantur, inter quas integrum corpus S. Corradi Confeſſoris monachi, & Eremitæ Ord. Ciſterc.* „ *Henrici Bavariæ Ducis filii, Urbis Patroni. Epiſcopalis menſæ annuus cenſus de præſenti computatur* „ *ſcut. 2200. in libris Cam. Apoſt. tax. Fl. 700.* Luc.)

I. 1. JOANNES Epiſcopus Melphitenſis, inter Epiſcopos Romanæ Provinciæ ſubſcriptus legitur in Concilio Laterano ab Alexandro III. congregato anno 1179. (1)

II. („ *N.... cui, aliiſque finitimis Epiſcopis committit* „ *Innocentius III. an. 1207. conſecrationem Berardi* „ *Epiſcopi Barenſis, ut habetur ex ipſo Ughello in Barenſibus.* Luceutius.)

III. („ *N.... Melphitenſi enim una cum Rubenſi Epiſcopo cõmittit Gregorius IX. examinare teſtes contra* „ *Acheruntinum Archiep. de ſimonia conclamatum.* „ *Ex decretal. de teſt. & atteſt. c. 53.* Lucent.)

IV. 2. RICCARDUS obiit 1271. jacet in Cathedrali; ad tumulum legitur epitaphium.

Virginis ingentis ab annis mille ducentis
Annis undenis luſtris poſt duodenis
Cum ſua natura communi debita jure,
Solvit Riccardus Antiſtes vir venerandus.
Quinta die intrante m. Auguſti mortuus eſt R. Ep.
Oret quiſque legit, nam nil crudele peregit
Sic ſacra Virgo Dei crimina parcat ei.
Petrus in hac petra condidit iſta metra.

V. 3. Fr. PAULUS Ordinis Minorum vacante hac Eccleſia, à Thoma tit. S. Marcelli, & Petro S. Euſtachii Cardinalibus in proviſione Paſtoris Cœleſtino delegatis, creatus eſt. Hanc ratam habuit Bonifacius VIII. anno 1. Pontificatus 5. Idus Decembris 1295. ut habetur in regeſto Vatic. epiſt. 577. fol. 129.

VI. 4. PASCHALEM de Penna creatum referunt anno 1316. tabulæ Melphitanæ.

VII. („ ALEXANDER *ex domo Faſſitelli de S. Elpidio, Ord. Eremitarum S. Auguſtini pluries Generalis, ad hanc ſedem evectus fuit an. 1325. Cum enim* „ *Joannes XXII. intellexiſſet Archiepiſcopum Cretenſem obiiſſe, ad illam Cathedram Alexandrum* „ *deſtinarat, & cum denuo accepiſſet Archiepiſcopum* „ *in humanis agere, eum ad inſulam Melphitenſem* „ *tunc vacantem direxit: qua paucis menſibus potitus* „ *diem clauſit eodem anno 1325. De quo vide Gandulfum in diſſert. de 200. Script. Auguſt.* Mandoſius.]

VIII. 5. JACOBUS, poſtulatus in Epiſcopum Averſanum anno 1335. („ *Melius an. 1336. quo ea Eccleſia* „ *vacabat. Nulla tamen in illa ferè hujus Jacobi mentio occurrit.* Lucent.)

IX. 6 LEO electus anno 1344. ex lib. oblig.

X. („ NICOLAUS *à nobis eruitur ex Archivo hujus Eccleſiæ. Anno ſiquidem 1375. Pontificias ſuas*

A „ *literas expendit in collatione Eccleſiaſtici beneficii.* „ Lucentius.)

7. SIMON à Lopa Neapolitanus, de quo mentio in tabulis ejuſdem Eccleſiæ, ſub quo numerus Canonicorum ex 36. ad 24. redactus eſt anno 1388. translatus ad Puteolonenſem Eccleſiam an. 1401. XI.

8. JOANNES Brancia Canonicus Amalphitanus, ſucceſſit Simoni anno 1401. 7. Kal. Aprilis, ex lib. oblig. Jacet in Cathedrali ſub marmoreo lapide una cum inſignibus, & brevi inſcriptione. XII.

HIC JACET EPISCOPUS JOANNES DE MALFETA.

9. PETRUS Piezius, ſeu Piccius de Barulo, per revocationem commendæ ejuſdem Eccleſiæ Pauli de Juvenaccio, deligitur à Martino V. anno 1421. 15. Kal. Auguſti. Extat in tabulario hujus Eccleſiæ Cleri ſupplicatio ad Martinum pro eodem de nonnullis criminibus inquiſitus. Obiit anno 1427. ſepultus in Cathedrali cum hoc epitaphio. XIII.

HIC JACET DOMINUS EPISCOPUS PETRUS PICCIUS DE BARULO.

B 10. GENTILIS de Monte, electus 4. kalendas Maii 1427. ex Capellano Regio. Jacet in choro Cathedralis, brevi inſcriptione ſequenti. XIV.

HIC JACET D. EPISCOPUS GENTILIS, QUI OBIIT ANNO MCCCCXXXII.

11. ANDREAS de Rocca Tranenſis, eligitur 16. Kal. Decembris 1433. ab Eugenio IV. quadrageſimum attinxit annum in gubernio; fatoque functus eſt ſub Sixto IV. anno 1473. XV.

12. LEONARDUS de Palmeriis, eodem anno quo Epiſcopus creatus interiit, anno 1473. XVI.

13. JO: BAPTISTA Cybo Januenſis, 6 Kal. Octobris 1473. eligitur, pauloque poſt S. R. E. Cardinalis creatur, tandem ſummus Eccleſiæ Pontifex anno 1484. renunciatus, Innocentius VIII. dictus eſt. Ejus inſignia ſupra januam Cathedralis Eccleſiæ viſuntur iis tantum verbis ibidem inſculptis. XVII.

INNOCENTIUS CYBO PP. VIII. M. CCCC. LXXXVII.

C 14. ANGELUS de Lacertis Melphitanæ Ecclecleſiæ Sacerdos, ab Innocentio VIII. Epiſcopus pronunciatus anno 1484. 17. Kal. Octobris. A jure Metropolitano eum idem exemit Pontifex, eidemque equum album liberum, effrenatumque in ſignum libertatis conceſſit. Diem obiit 1508. ſepultus in Cathedrali in ſacello S. Mariæ ad Nives. XVIII

15. ALEXIUS Cæladonius Lacedæmonius, ſubſtituitur à Julio II. an. 1508. ex Epiſcopo Gallipolitano; ſub quo Pontifice Lateranenſi Concilio interfuit *a*. Sacellum beatiſſimæ Mariæ Virginis reſtauravit, ornavitque in Cathedrali, addiditque ſequentem inſcriptionem. XIX.

a An. 1512.

Recipe ſacroſanctiſs. Virgo veri Dei, atque hominis Parens inſtaurationem, & ornatum hujus tuæ venerandæ imaginis à ſervo tuo, licet indigno, Alexio Celadonio Lacedæmonio Epiſcopo Malfiti.

Romæ obiit 1517. ſepultus fuit in Eccleſia S. Auguſtini, ubi in lapide legitur ſequens epitaphium penè D corroſum.

Alexius Caladonius Epiſcopus Malfitan. Ap. ſecret. Gemineque linguæ Orator, & Interpret. acutiſſ. Lacedæmonius ex nobili genere oriundus, religione, & ſanctis operibus admirabilis lxvi. ætatis ſuæ ann. fel. Obiit xiiij. Kal. Martii MDXVII.

16. FERDINANDUS Poccettus, ſeu Ponzettus, Florentinus, Neapoli oriundus, Epiſcopus Melphitenſis, Cardinalis creatus à Leone X. anno 1517. vir ingenio clarus doctrina, & philoſophandi præeminentia celeberrimus, & in evolvendis omni genere profeſſionis auctoribus conſumatiſſimus. Scripſit de philoſophia naturali libellum. A pueritia in Roma- XX.

Qq a na

(1) Joannem Melphitanum Epiſcopum una cum Tuſculano & Ferentino neſaria conſecratione in Pontificem inauguraſſe Pſeudo-Victorem ex antiquo Codice Vaticano recenſet Baron. an. 1159. Hunc fuiſſe Jo: Amalphitanum noſtra opinio eſt. Ille ſanè, qui in Amalphitanum Thronum intruſus ab Antipapa Anacleto, poſtea dejectus ab Innocentio II. hìc illùc vagari coactus fuit, hinc talis Joannes in citato Codice profugus dicitur tunc fuiſſe in partibus Anconæ; nec ulla ſuſpicandi occaſio datur de Joanne Melphitenſi, cum facilè per ea tempora Amalphitani ſæpius nuncupati Malphitani cum Melphitano, ſeu Melphitenſi confunderentur nomina. *Luc.*

Digitized by Google

na curia verſatus, per gradus tandem ad Purpuram pervenit; Præſul omni laude memorandus, ſi tantum avaritiæ notam demas. Cum Melphitenſi Groſſetanam Eccleſiam in Tuſcia adminiſtravit. Eo Præſule Civitas Melphitenſis ab Odetto de Foix, Lautrecco nuncupato, Franciſci Gallorum Regis Duce, ingenti Civium ſuorum miſerabili clade devaſtata, ac penè diruta eſt. Exceſſit anno 1527. 2. Septemb. Romæ jacet in Eccleſia S. Mariæ de Pace. De quo vide infra in catal. Epiſcoporum Groſſetanorum, & noſtris ad Ciac. addit.

XXI. 17. JACOBUS PONZETTUS Cardinalis ſuperioris ex fratre nepos, Cameræ Apoſtolicæ Clericus, & S.R.E. Theſaurarius, factus eſt coadiutor Patrui cum futura ſucceſſione 28. Maii 1518. eidemque ſucceſſit anno 1528. poſtquam benè 25. & eo amplius annos ſediſſet, Epiſcopatu ſe abdicavit ſub Julio III. anno 1553.

XXII. 18. NICOLAUS Majoranus *a* de Malpignano Hydruntinus, Græcis, & Latinis litteris eruditus, electus 15. Decemb. 1553. reſignavit an. 1566.

a De quo Toppius in Bibl. Neapol. p. 118. Mand.

XXIII 19. MAJORANUS de Majoranis, Patruo Nicolao ſucceſſit 13. *b* Maii 1566. cum ann. 30. laudabiliter hanc rexiſſet Eccleſiam, omnibus charus, pauperum pater, Cleri lumen, gloria populi, extrema clauſit 31. Julii 1597. conditus jacet in Eccleſia S. Mariæ de Martyribus, quam vivens maximè coluerat.

b 85.

XXIV 20. OFFREDUS de Offredis Florentinus *c* Baſilicæ Vaticanæ Canonicus, à Clemente VIII. Epiſcopus renunciatus eſt anno 1598. 13. Maii, & ad Rempublicam Venetam Apoſtol. Nuncius miſſus, ibidem debitum naturæ perſolvit, Menſe Junio 1606. ubi & ſepultus jacet. Vicariũ habuit Jo. Sylveſtrũ de Majora I.V.D. Archipreſbyterum Melphitenſem.

c Perperam Florentinus dicitur, cum fuerit Cremonenſis ex Ariſio in Cremona Liter. t. 2 p. 441. Mand.

XXV 21. Fr. JO. ANTONIUS Bovius Novarienſis, *d* Ordinis Carmelitarum Theologus inſignis, omnique ſcientiarum genere ornatus, cumque de immunitate Eccleſiaſtica in Venetos ſtylum ſtruxiſſet, à Paulo V. intuitu virtutum, & laborum pro Romana Eccleſia exantlatorum, Epiſcopatu Melphitano ornatus eſt anno 1606. 19. Februarii, quem cum an. 16. ſumma cum laude rexiſſet, morte ſublatus interiit 11. Auguſt. 1622. Cadaver in Cathedrali humatum quieſcit cum hoc epitaphio.

d Celebratur à Picinello in Athen. Literat. Mediolanen. p. 362. à Nicio Pinacoth. 3. imag. 67. Cotta in Muſeo Novarien. p. 148. De eo item Toppius in Bibl. Neapol. p. 116. Mand.

D. O. M.

Joanni Antonio Bovio Carmelitæ Epiſcopo Melphiten. Magno S.T. Magiſtro, ſui ordinis ſplendori, Romanæ Eccleſiæ authoritatis acerrimo vindici, verbo, & exemplo omnibus perſpicuo, in gregis vigilantia pauperum, & vitiis evellendis ſolertiſſimo Præſuli benemærenti C.F.F. Obiit prid. id. Aug. M. DC. XXII.

XXVI 22. Fr. HJACYNTUS Petronius Nobilis Romanus, *e* Ordinis Prædicatorum, Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter 5. Septembris 1622. à Gregorio XV. electus Epiſcopus. Fuit Neapolitani Regni ſupremus Inquiſitor. Scripſit, ediditque in Logicam, Phyſicamque Ariſtotelis commentaria, una cum quæſtionibus ad mentem Divi Thomæ, cujus laudes, inclytaſque virtutes poſteri non tacebunt. * Obiit non ſine propinati veneni ſuſpicione an. 1647. 6. menſis Septembris.

e Hujus meminit Mandoſius in Bibl. Rom. Cent. 5. n. 58.

* Ex Aug. tom. 7.

XXVII. 23. JO. THOMAS Pinellus Januenſis Clericus Regularis Theatinus ſucceſſit Petronio die 18. Maii 1648.

ADDITIO.

(„ *Hic Neapoli ortus eſt ex Patre nobili Januenſi: „ germanum fratrem habuit Bernardum Pinellum itē „ C.R. Theat. Archiep. Avenionenſem Summæ ſapientiæ, & pietatis Virum. Melphitenſem Eccleſiam tenuit Jo. Thomas uſque ad ann. 1666. dimiſitque die „ 29 Martii translatus ad Albinganuenſem in Corſica.*

XXVIII. „ FRANCISCUS *de Marinis nobilis Januenſis „ Epiſcopus Albinganuenſis, eadem die, qua Pinellus ad „ Albinganuenſem, ipſe ad hanc Melphitenſem acceſſit. „ Hic Corpus S. Curradi in ſua Cathedrali recognovit „ anno 1668. deque ejus veneratione poſteros publicis tabulis monuit: deinde Romæ agens hoc munere ſe abdicavit anno 1670. factus Archiepiſcopus Amaſiæ in*

A „ *partibus infidelium, Vaticanæ Baſilicæ Canonicus, & „ unus ex Prælatis Congregationis Status Regularium, „ & Apoſtolicæ Viſitationis, nec non Sacræ Apoſtolicæ „ Pœnitentiariæ Corrector.*

„ CAROLUS *Loffredus, Cl. R. Theatinus cedenti Marino ſucceſſor datus eſt die 4. Octob. 1670. ingreſſuſque eſt Melphictam die 25. proximè inſecuti menſis Decemb. Hic uni verſam Diœceſim luſtravit; diuturniores lites inter Magiſtratum Melphitenſem, & „ Clerum vertentes compoſuit; moniales ad communem „ vivendi formam eximia dexteritate perduxit: Catechiſmi exercitationes inſtauravit; in ſuburbiis novam animarum curam cenſu attributo erexit: ad inſtitutionem Seminarii Clericorum plura aureorum „ centena attribuit: Synodum edidit. Denique factus „ forma gregis agendo, & docendo, ab Innocentio XII. „ cui affinitate propior eſt Loffreda gens, ad Barenſem „ Archiepiſcopatum transfertur 26. Nov. 1691. unde ad „ Capuanum abiit ſacerdotium, de quo ibi plura. Clariſſima Loffrida gens, Regioque ſanguine concreta, ſtipitis eſt Comitum, & Ducum Hortmandiæ, antiquis, moderniſque celebris ſcriptoribus, de qua Abbas Juſtinianus in 2. par. liter. memorab.* XXIX

B (marginal letter beside "tis eſt Comitum")

„ PETRUS *Vecchia Venetus ex Monacho, & Abbate Ord. S Benedicti Congreg. Caſinenſis Epiſcopus „ Andrienſis, ad hanc Melphitenſem venit 19. Decemb. „ 1691. Sibi obvenientes Eccleſiæ redditus, ut patrimonia pauperum contemplatus, conſtituto Religioſo „ Viro deſuper iis Oeconomo, parciſſima ſibi portione reſervata, in pauperes, & Eccleſiæ ſpenſa commoda abire jubebat; omnibus æque charus, annorum plenus ſui „ deſiderium fecit anno 1695.* XXX.

„ DOMINICUS *Belliſarius de Bellis Barenſis „ Diœceſis J.U.D. Prothonotarius Apoſtolicus extra „ numerum participantium, qui munera eleganter cum „ exercuiſſet Vicarii Generalis in Converſanenſi, Montis Peluſii, Barenſi, & Melphitenſi Eccleſiis, Romæ „ conſiſtens dum Innocentii XII. intimus eſſet Capellanus, Virum hunc commendante Barenſi Archiepiſcopo, ab eodem Pontifice ad hanc Sedem aſſumptus eſt „ annum agens 48. die 17. Januarii 1696. initâ poſſeſſione Epiſcopatus, dum oves ſuas tranquille ad requiem duceret, à Pontifice Romam vocatus Viceſgerentis Onus ſubire jubetur, quo in munere ſubitanea „ morte ex his humanis ereptus eſt anno 1701. die 18. „ Januarii. Cadaver ſolemni pompa elatum ſepultum in „ Eccleſia S. Mariæ in Via Ord. Servorum jacet.* XXXI

C (marginal letter beside "annum agens 48")

„ JOANNES *de Effeltibus nobilis Romanus J. „ U. D. & U. S. Prælatus Refer. egregiè Interamnenſem, & Beneventanam Civitates Pontificius Gubernator cum rexiſſet, hunc Epiſcopatum ſuſcepit in florenti ætate 40. annorum die 9. Maii 1701. deferente „ Clemēte XI. qui Viri probitatē optimè noverat.* Luc.) XXXII

(„ *Obiit in ſua Reſidentia an. 1712.*

„ FABRITIUS *Salerno, Presbyter, nobilis Cuſentinus, annorum 34 J.U.D. promotus eſt ad eandem inſulam die 17. Septemb. 1714.)* XXXIII.

D

MELPHIENSES

EPISCOPI.

MELPHI Neapolitani Regni nobilis Civitas, Apuliæ janua ad radices Montis Vulturis, Lucaniam, & Apuliam dividentis, in Collibus poſita eſt, muris vallata lapideis, quos ab occaſu placidè ab-

luit

luit aquæ rivus, Melphia dictus, non longè ab Aufido rapido flumine. Conditores ejus adhuc ignoti; ſuſpicantur tamen Notmaoni Principes fuiſſe apud Jo. Villanum; Volaterranus verò lib. 36. Commen. à flumine Melphi nomen recepiſſe refert, Leander è ruinis antiquæ Melphæ, Collenucius lib. 9. cui aſſeotit Pontanus lib. 4. de bello Neapo. à Græcis ædificatam volunt. Erimpertus tandem antiquus Auctor à Romanis Magni Conſtantini temporibus conditam fuiſſe, hiſce verbis recenſuit *Romani vero cum uxoribus, & natis, ſuaque ſupellectili venerunt in locum, qui dicitur Melphis, ibique multo tempore ſunt demorati, poſtmodum vero Amalphiam condiderunt, & dicti fuerunt Amalphitani, hoc eſt Amelphi.* Ex iis namq; clarè videtur ante Normannorum adventum io Italiam hanc conditam fuiſſe Urbem; ab iiſdem verò ædificiis, populoque auctam fuiſſe, poſtquam ab Arduino Duce vi receptam, ſedem conſtituere ſuam, ac refugium; de qua Vvillelmus Apulienſis lib. 1. de geſtis Normandorum.

Appula Normandi intrantibus arva repente
Melphia capta fuit; quicquid prædantur, ad illam
Urbem deducunt.

Caput Apuliæ ab eodem Vvillelmo vocatur.

Mœnia Melphienſis caput hæc erat Urbibus illis omnibus. A Joanna prima Regina ao. 1348. hæc Urbs in Comitatum erecta, Nicolao Acciajolo nobili Florentino magni Neapolitani Regni Sioiſcalco in feudum attributa eſt, diuque ab Acciajola gente poſſeſſa, quouſque Robertus Comes Nicolai nepos ſine virili prola extinctus eſt, ad Regiam, ut vocant, Aulam rediit. A Joanna deinde II. Regina Joannes Caracciolus Ducis titulo inſignitus, eam Civitatem dono accepit, diuturoiorique temporum mora à Caracciolis dominata, donec Joannes III. Princeps Melphienſi juriſdictione ſpoliatus fuit, quod contra Carolum V. Franciſci 1. Galliarum Regis partes ſecutus fuiſſet. Juris nunc eſt feudalis Principis Auriæ, *a* quam Andreas ille Auria famoſus Oceani domitor ab eodem Carolo Imp. poſt deturbatos Caracciolos receperat. *a Doria.*

Ad portam, quam Venuſioam vocant, Joan. II. Caraccioli de hac urbe benemeriti Ducis, ſequens ſpectatur marmorea inſcriptio, ob Urbem mænibus præcinctam, ædificiis, opibuſque auctam.

Nondum ſceptra tulit quiquam ſub nomine Regni
Siciliæ, tantum ſeptem diviſa per oras:
At ſub Principibus fuerat tunc Regia tellus,
Normando veniens Tancredo cum ſatus in iſta
Robertus poſuit Guiſcardus mœnia primus,
Diruta quæ tandem civili Marte fuerunt.
Surgit ab antiqua majorum ſtirpe Joannes
Dux Caracciolus illuſtris recivida ſecundus,
Condidit, inſtituitque replere hoc civibus omne,
Nunc opus egregium præcinxit mœnibus Urbem.

Lares habet circiter 2000. habetque arcem conſpicuam præcipiti rupi innixam, Normannorum opus admirabile. Urbs eſt aeris temperie, populorum frequentia, agri fœcunditate celebris, lauta, ſatiſque ſplendidè ædificata. Cathedralis Eccleſia Beatiſſimæ Virginis Aſſumptæ dicata, elegantis ſtructuræ eminet inter cæteras Eccleſias, cui adhæret campanile mirabili arte à Rogero Guiſcardo Siciliæ Rege conſtructo anno 1155. à ſiniſtris ſpectatur epiſcopale palatium magnitudine, venuſtate, & pomariorum amœnitate celebre, maximè vero ob Concilium inibi ab Urbano II. celebratum anno 1089. teſte Lupo Protoſpata. Quatuor ſunt io Cathedrali dignitates, quarum prima eſt Cantoratus, Canonici 16. ſacerdotes 38. diac. 16. ſubdiac. 15. Clerici 60. qui omnes feſtivis diebus Eccleſiæ inſervire tenentur. Civitas univerſa in ſex parochias, præter ipſam Cathedralem, diſtincta eſt, unum Monialium cœnobium, virorum intra mœnia 5. extra duo numerantur Monaſteria, Confraternitates quinque laicorum, *b* & ſeminarium, in quo 12. aluntur pueri. Divos tutelares habet SS. Bartholomæum Apoſtolum, Martinum Epiſcopum, Thomam Aquinatem, Blaſium, & Alexandrum Martyrem, cujus corpus annis elapſis è Cœmeterio *b Xenodochium.*

Callixti Romæ extractum, cum aliis ſanctorum inſignibus reliquiis Melphiam translatum, in ſacello ornatiſſimo io Cathedrali, à Deodato Scalia Præſule repoſitum fuit. Epiſcopus Melphienſis à primæva ſua inſtitutione Romano Pontifici immediatè ſubjectus, à quo olim, ex Paſchalis II. privilegio, munus conſecrationis accipiebat. Diœceſis, & ſi exigua, tamen nobilis exiſtimatur; poſſidet enim Epiſcopus caſtra Salſulæ, & Gordiani à Rogero Comite dono habita, in quibus, præter ſpiritualem, temporalem etiam exercet juriſdictionem, cum omoimoda etiam gladii poteſtate, libera ab omni ſervitute, & Adhoa: pro quorum domioio idem Epiſcopus titulo Comitis, & Domini eorundem feudorum inſignitus eſt. Melphienſi Eccleſiæ Clemens VII. anno 1528. Rapollanum perpetuò univit Epiſcopatum, ac diœceſim.

ADDITIO.

(„ *Reliquæ tres Melphienſis Cathedralis dignates* „ *ſunt Theſaurarius, Primicerius, Vicecantor. Canonici ibidem ſunt 20. & 70. circiter Presbyteri beneficiati, & Clerici. Certi dignitatum fructus ad 70. ſcuta,* „ *incerti ad 10. ſingulis annis aſcendunt, excepto Cantoratu majoris proventus. Canonicorum redditus impares ſunt plus minus 30. Scutorum: cæterorum inferior annuus cenſus eſt. Cathedralis caret præbendis* „ *Theologali, & Pœnitentiali.* Luc.)

Perexigua eſt Rapolla Civitas, centum circiter larium, mille prorſus à Melphia diſtans paſſus. Cathedralis eidem Virgini Aſſumptæ ſacra, in qua tres dignitates, quarum prima Archidiaconus, ſex Canonici, unicum virorum cœnobium eſt. In diœceſi celebris eſt Abbatia S. Angeli in Vultu, redditus ſex mille aureorum, & altera S. Mariæ de Perno in loco horroris, & vaſtæ ſolitudinis, valoris mille aureorum. Quinque caſtra ſunt in hac diœceſi, duo Latinorum, Ripa Candida, & Aſſeſſa *c*, tria verò Albanenſium Græco, & Latino uſu viventes olim, nunc verò ad Romanum ritum redacti, opera, & ſollicitudine Scalii Epiſcopi. Poſt unionem Rapollanæ Eccleſiæ, Melphienſis, & Rapollanus harum Eccleſiarum Antiſtes inſcribitur Epiſcopus. Series Epiſcoporum ſequens eſt. *c Atellæ.*

ADDITIO.

(„ *Univerſi verò horum Epiſcopatuum redditus ſunt* „ *5000. Scutorum, quæ partim deſumantur ex Decimis,* „ *partim ex prædiis, & ex ſumma pecuniaria 600. Scuta in cenſibus, 600. ex Regia Doana ipſis ſolvuntur. In* „ *libris Cam. Apoſt. tax. in fl. 500. Cæterum Rapollanos* „ *Epiſcopos ex lapſa memoria noſter Ughellus omiſit hic* „ *referre: promiſitque in 7. tomo: atque inde ſunt petendi,* „ *ſicut etiam plura de Rapolla Civitate.* Luc.)

1. BALDUINUS primus occurrit, qui Melphienſis Eccleſiæ munus paſtorale ſuſcepit circa an. 1059. quo die 13. Auguſti, una cum aliis Præſulibus interfuit conſecrationi Eccleſiæ S. Angeli in Vultu, à Nicolao II. peractæ. Qui eodem anno, Balduino præſente, Melphiæ Concilium habuit centum Epiſcoporum, in eoque fidelitatis homagium à Roberto Guiſcardo recepit pro Ducatu Apuliæ, & Calabriæ, de qua re Guilielmus Apulienſis liber. 2. de geſtis Normandorum: I.

Interea Papa Nicolai fortè ſecundi
Melphia ſuſcipit hunc & ibi ſuſceptus honore
Magno Papa fuit; hic Eccleſiaſtica propter
Ad partes illas tractanda negotia venit.
Concilium celebrant. Ibi Papa faventibus illic
Præſulibus centum jus ad ſynodale vocatis,
Robertum donat Nicolaus honore Ducali.
Hic Comitum ſolus conceſſo jure Ducatus
Eſt Papæ factus jurando jure fideli.

Is à Gregorio Epiſcopali dignitate ſuſpenſus anno 1075. reſtituitur. De qua re ſcribit idem Gregorius Epiſcopo Acheruntino, ut Balduino, poſt peractam pœnitentiam, Epiſcopale munus reddat, ep. 11. lib. 3. Eodem Præſule, Robertus Calabriæ Dux anno 1079. pro remedio animæ ſuæ, caſtrum Reginæ in Calabria Melphienſi Eccleſiæ dono dedit, quod non multò poſt idem Epiſcopus, cum Abbatia S. Joannis Thieſo commutaſſe legitur in antiquis monumentis ejuſ-

dem Eccleſiæ Melphiæ, vivente Balduino, Urbanus II. anno 1089. Concilium celebravit, teſte Lupo Protoſpata. Interfuit idem conſecrationi Eccleſiæ Caſinenſis ſub Alexandro II. ann. 1072. Obiit ann. 1093. ut habetur in privilegio Roberti Ducis, qui eodem anno Salſulæ nobile feudum, liberum, atque ſolutum ab omni jugo ſervitutis, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, Eccleſiæ Melphienſi conceſſit in perpetuum poſſidendum, cujus rei cauſa hoc diploma ſcripſit, quod nuper Deſiderius Scalia Epiſcopus pro temporali ejuſdem caſtri juriſdictione tuenda, in lucem emiſit, una cum aliis ejuſdem Eccleſiæ privilegiis: ſic enim ſe habet.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus ſancti.

EGo Rogerius, Dei gratia Dux, dilectionem, quam erga Eccleſiam B. Mariæ Melphien. diu habueram, manifeſtare cupiens quodam tempore manente me in palatio Melphien. quod prope prædictam Eccleſiam ſitum eſt, intervenientibus Comitibus, atque Magnatibus meis, necnon Archiepiſcopo Sipontino, & G. Trojano Epiſcopo Eccleſiam Melphien per hujus præcepti confirmationem, atteſtationemque ſubſcriptis rebus dotavi, dilectione quidem Dei fervidus, futurarumque pœnarum, tremendique Judicii timore perterritus id facere decrevi, ſperans me miſericordiam Dei facilius eſſe conſecuturum, ſi venerabilibus locis, eorumque miniſtris, & cuſtodibus neceſſaria adhibuero, & præſtitero adjumenta. Proinde ego qui ſupra R. Dux prædictæ Eccleſiæ dilector, & ſilius pro remedio animæ meæ genitoris, atque genitricis meæ, & parentum noſtrorum concedo, & trado eidem Eccleſiæ caſtellum, quod dicitur Salſula cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, & territoriis, cum omnibus ruſticis, qui modo ibi ſunt, vel futuri ſunt ſic, ut non ſint tributarii Ducis, cum omnes Judæos, & Monaſterium S. Joannis de Iliceto de Balnea, & quicquid Pater meus, & ego Eccleſiæ conceſſimus, hoc tamen concedo ſine omni infeſtatione, & contrarietate, & requiſitione hæredum, ac ſucceſſorum meorum, pariterque infeſtatione, violentia, & calumnia ordinariorum meorum, vel hæredum, aut ſucceſſorum poſt me futurorum, & quoniam Baldoinus Epiſcopus de hoc ſæculo migraverat hujus donationis, & conceſſionis inveſtituram tradidi per baculum unum Benehomini Sipontino Archiepiſcopo, & G. Trojano Epiſcopo, & Clericis illius Eccleſiæ, Rodulpho, & Urbajo ſacerdotibus, atque Ioanni Tito in præſentia Comitis Goffredi de Coperſano, & Comitis Henrici de Monte, & Ricci Comitis de Andria, & Rodulphi de Lauricello, & Briennis Comitiſtabilis, quorum precibus, & interventu hæc omnia feci. Inſuper & Grimoaldo noſtro Prothonotario hujus præcepti ſeriem ſcribere præcepi. Si quis autem de prædictis aliquo tempore aliter quam conceſſum eſt mutare, aut violare præſumpſerit, præceptique noſtri contemptor extiterit, ſciat ſe de perpetuo anathemate condemnandum, inſuper in Palatio noſtro mille libras puriſſimi auri compoſiturum.

Hæc ſupradicta manu ducis firmata, & ſigillo illius ſigillata anno Dom. Incarn. Milleſimo nonageſimo tertio Ducatus mei IX. menſe Novembri, indict. 2.

Ego Rogerius Dux me ſubſcripſi.
† *Signum Henrici Comitis de Monte.*
† *Signum Goffredi Comitis de Coperſano.*
† *Signum Ricci Comitis de Andria.*
† *Signum Rodulphi Comitis de Lauricello.*
† *Signum Comitiſtabilis Brien. &c.*

II. 2. WILLELMUS, ſeu Guiglielmus Balduino ſucceſſit, cui, & ſucceſſoribus ſuis idem Rogerius Dux ann. 1097. donavit Caſtrum Gaudiani, cum omnibus vaſſalibus, juribus, & pertinentiis ſuis, liberum, atque ſolutum ab omni jugo ſervitutis, pro remedio animarum Roberti, & Sichelgaitæ genitorum ſuorum. En diploma ab originali extractum.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.

Rogerius, Divina favente clementia Dux Roberti Magnifico Ducis heres, & filius. Si Divinum cultum, & S. Eccleſiæ honorem, ac utilitatem debita reverentia, & ordine digno attendimus, profecto devotione tota circa S. Dei Eccleſiam diligentiſſimam curam, & ſolatium adhibere debemus, ut tanto nos ſuperna pietas gratius protegat, quanto ferventius ſuam Eccleſiam exaltari, atque tueri ſatagimus. Idcirco pro redemptione animæ D. Roberti ſupradicti genitoris noſtri, & animæ Sichelgaitæ genitricis noſtræ, & pro ſalute noſtra concedimus Melphienſi Eccleſiæ in honorem S. & ſemper Virginis Dei Genitricis Mariæ Matris ædificatæ, ſuoque venerabili Antiſtiti nomine Guglielmo, ejuſque ſucceſſoribus, Eccleſiam S. Angeli Michaelis & Caſale, quod dictum eſt Gaudianum cum omnibus vaſſallis, & juribus & pertinentiis ſuis, liberum, atque ſolutum ab omni jugo ſervitutis, ea ratione, ut ſemper ſit in poteſtate Melphien. Epiſcopi ſupradicti, ſuorumque ſucceſſorum, & liceat eis inde facere omnia, quæ voluerint, & neque a nobis neque à noſtris hæredibus, Stratigotis, Judicibus, Vicecomitibus, Curmarchis, Platearis, vel ab aliquibus miniſtris noſtræ Reipublicæ, inde aliquod contrarium, aut calumniam habeant, ſed ut dictum eſt omni tempore firmiter & abſque aliqua calumnia illud habeant. Quod ſi quis forte temerario auſu hujus noſtræ conceſſionis violator extiterit, ſciat ſe compoſiturum auri puriſſimi liber. 20. medietatem Cameræ noſtræ, & medietatem prædicto Pontifici, ejuſque ſucceſſoribus applican. & hæc noſtra conceſſio ſemper firma, & inconcuſſa remaneat: Teſtimonium vero hujus noſtræ conceſſionis tibi Grimaldo Notario noſtro ſcribere precibus, & noſtro cum typario plumbea bulla bullare juſſimus. Anno Dom. Incar. 1097. Ducatus autem noſtri XII. menſ. Decemb. V. indictionis.

Ego Rogerius Dux me ſubſcripſi.
Signum Vicecomitis.
Signum N. de Monte.
Signum Rodulphi Comitis de Lauricello.
Signum Riccii Comitis de Andria.
Signum Joel de ſancta Agata.
Signum Herberiti Comitis.
Signum Briennis Comitiſtabilis.
Signum O. de Monte.

Rogerii erga Melphienſem Eccleſiam pias liberalitates, pius Præſul Guilielmus immunes retinuit, & à Paſchali II. earundem donationum retulit confirmationem anno 1102. Diplomatis tenor talis eſt.

PASCHALIS EPISCOPUS, Servus Servorum Dei.

Venerab. Fratri Guilelmo Melphienſi Epiſcopo, ejuſq; ſucceſſoribus canonicè promovendis in perpetuum.

PEr Apoſtoli Petri diſcipulum ſucceſſorem Anacletum Apoſtoli Petri præceptum accepimus, ne in villis, aut municipiis, vel in modicis Civitatibus ordinentur Epiſcopi; magnum enim eſt Eccleſiæ detrimentum, cum Epiſcoporum nomen, ac dignitas frequentia, inopiaque viloſcit. Hujus nos providentiæ juſtitia commoniti, præſentis decreti authoritate juxta SS. Patrum ſtatuta ſancimus, ne in Lavellano oppido, quod Melphiæ proximum eſt, ulla deinceps tempore Epiſcopalis cathedra ſtatuatur, ipſum verò oppidum cum pertinentiis, & finibus ſuis, tibi venerab fratri Gulielmo Melphienſi Epiſcopo, tuiſq; legitimis ſucceſſoribus perpetuò regendum, & Epiſcopali jure tenendum, diſponendumque firmamus. Præterea villam Salſulæ, Gaudianum, poſſeſſiones S. Joannis de Iliceto, ita ſemper in propria Melphienſis Eccleſiæ poſſeſſione permanere cenſemus, ſicut á ſilio noſtro Duce Rogerio ſuis temporibus traditæ, & chirographo confirmatæ ſunt, hoc ipſum Judæorum cenſu, Balneorum redditu, villanorum vectigalibus, molendinis, vineis, agris, cæteriſvè rebus, quas intra, vel extra Civitatem Melphiæ idem Dux Eccleſiæ veſtræ contulit, præſentis privilegii pagina conſtituimus: ad hoc quicquid, vel proprietario, vel baronali jure Eccleſia veſtra in præſentiarum obtinet, ſive in futurum largiente Domino juſte poterit. atq; canonice adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. Porrò in legationem . . . ut quicumque deinceps Epiſcopi Melphien. in Eccleſia, Deo authore, ſucceſſerint, ab Apoſtolicæ Sedis noſtræ Pontificiæ conſecrationis gratiam ſortiantur. Si qua igitur in craſtinum Eccleſiaſtica, ſæcularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiovè commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione emendaverit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reumque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate, cognoſcat, & à ſanctiſſimo Corpore, & ſanguine D. Redemptoris noſtri JESU Chriſti aliena fiat, atque in extremo exami-

ne

ne diſtrictæ ultioni ſubiaceat; cunctis autem eidem loco iuſta ſervantibus, ſit pax D. N. J. C. quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Ego Paſchalis Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Datum Beneventi per manus Ioannis S. R. Eccleſiæ diaconi 3. Kal. Octobris, indictione X. Incarn. Dom. anno 1102. Pontificatus autem D. Paſchalis II. Papæ 3.

III. 3. ROGERUS vixit anno 1155. ſub Rogerio Rege, qui Melphiæ eodem anno Fanum, Turremq; ſacræ ædi propinquam, miræ altitudinis, nobiliſque ſtructuræ ædificavit. Hoc fortaſſe Præſule, à Rogerio capta, & deſolata fuit penè Civitas, ut notat Fulco Beneventanus in Chronico ann. 1133.

IV. 4. RODULPHUS, a in Concilio Laterano ſub Alexandro III. inter Romanæ Provinciæ Epiſcopos reperitur ſubſcriptus anno 1179.

a Al. Rodulphus.

V. 5. GUGLIELMUS Epiſcopus Melphienſis, confirmationem omnium iurium, poſſeſſionum ſuæ Eccleſiæ, necnon Caſtrum Salſulæ, & Gaudiani caſalis à Cœleſtino III. anno 1193. ſub hoc diplomate obtinuit.

COELESTINUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Venerab. Fratri Gulielmo Melphien. Epiſcopo, eiuſq; ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

IN Apoſtolicæ Sedis Specula diſponente Domino conſtituti, fratres noſtros Epiſcopos tam vicinos, quam longè poſitos fraterna debemus charitate diligere, & eorum quieti, & tranquillitati ſalubriter, auxiliante Domino, providere. Ea propter vener. in Chriſto frater, tuis iuſtis poſtulationibus clementius annuentes Melphien. Eccleſiam, cui Auctore Domino præeſſe dignoſceris ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus ſtatuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum iuſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum oblatione fidelium, ſeu aliis iuſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, ad exemplar quoque prædeceſſorum noſtrorum Paſchalis, & Alexandri Romanorum Pontificum Apoſtolica auctoritate ſancimus, ut in Lavellano oppido, quod Melphiæ proximum eſt, ullo deinceps tempore Epiſcopalis Cathedra ſtatuatur, ſicut eſt hactenus obſervatum, ipſum verò oppidum cum pertinentiis ſuis, & finibus, tibi, tuiſque cathedralibus ſucceſſoribus perpetuo regendum, & Epiſcopali iure tenendum, diſponendumque ſtatuimus. Præterea villam Salſulæ, Gaudianum, & poſſeſſiones S. Ioannis de Ilicetosa ſemper in propria Melphien. Eccleſiæ poſſeſſione permanere cenſemus, ſicut à bon. mem. Duce Rogerio ſuis temporibus traditæ, & chirographo ſuo confirmatæ ſunt, hoc ipſum de Iudæorum cenſu, Balneorum redditu villanorum, vectigalibus, molendinis, vineis, agris, cæteriſvè rebus, quas intra, vel extra Civitatem Melphien. idem Dux Eccleſiæ veſtræ contulit præſentis privilegii pagina conſtituimus. Porrò in legitimum ſempiternum ſancimus, ut quicumque deinceps Epiſcopi in Melphien. Eccleſiam Deo auctore ſucceſſerint, ab Apoſtolicæ ſedis Pontifice conſecrationis gratiam ſortiantur. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prædictam Eccleſiam temerè perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed illibata omnia, & integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, & ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis Apoſtolicæ authoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæculariſve perſona hanc noſtram conſtitutionis paginam, ſciens, contra eam temerè venire tentaverit ſecundò, tertiovè commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione emendaverit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſanctiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri IESU Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſervantibus, ſit pax D. N. I. C. quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen.

Datum Laterani, per manum Aegidii S. Nicolai in Carcere Tulliano diac. Card. 3. Kalendas Iulii, ind. 12. Incarn. Dom. anno 1193. Pontificatus verò D. Cœleſtini Papæ III. anno III.

6. JACOBUS obiit circa annum 1202. De quo mentio in litteris Innocentii III. ut videbimus. VI

7. R. ſic notatur in regeſt. Innocentii III. ep. 113. anno 15. Hic cædis, periurii, concubinatus, ſimoniæ, proditionis, aliorumque criminum reus, ſuſpendi ab officio Pontificali mandatur ab Innocentio, & infra tres menſes ſe ſiſtere iubetur, alioquin excommunicari, & alium Paſtorem Eccleſiæ Melphienſi idoneum præfici. De hac re has Epiſcopo Murano Innocentius ſcripſit epiſtolas. VII

INNOCENTIUS EPISCOPUS, &c.

Circa radices infructuoſæ arboris ſtercora ſubmiſimus fodientes, & per tempora plurima ſuſtinuimus ſi forſan fructum produceret exoptatum. Verum quia non poteſt arbor mala bonos fructus facere, iuxta ſententiam veritatis, arbor eadem ſic fota ſtercoribus, & tamdiu expectata, non ſolum fructum bonum non protulit, ſed proruptis in ſpinas, quæ foris acriter pupugere cultorem. Hæc autem pro Epiſcopo Melphienſi proponimus, de quo nobis ſunt ſæpius nefanda, & ſceleſta ſuggeſta, & cum in ipſum, propter ſuorum exigentiam meritorum, manum infixam debuerimus non ſine aggravare, tanta erga eum patientia uſi ſumus, quod parvulum nobis ſuorum ſcelerum codicillum, ſibi duximus tranſcribendum, ut illud quaſi ſuo admoventes aſpectui, eum ſuis oculis monſtraremus; ipſeque videns in eo quibus, & quantis ſua foret facies obnubilata palloribus, de cuius hoc putredinis corruptela procederet, in latibulo conſcientiæ ſcrutaretur. Acceperamus autem, & accepta reſcripſeramus eidem, qualiter habitus fuerat de bonæ memoriæ Iac. prædeceſſoris ſui morte ſuſpectus, quid, & qualiter poſt obitum ſucceſſoris eiuſdem Iacobi firmaverit iuramento, qualiter contra id venerat quod iuraret, & quomodo tandem in ſua fuerat electione proceſſum. Qualiter etiam vitula, in qua tunc arabat, & arat, adhuc ipſam publicè retinendo, ſicut manifeſtum eſt ſuis civibus univerſis, fuerit die ſuæ conſecrationis eiiciendam, & quomodo qui poſt eum venerat, & deſcenderat ex eodem, ante ipſum fuerat factus presbyter, & ante patrem acceſſerat filius ad altare. Cum autem nobis annunciata, venimus itaq; ſibi, eum corrigere debuiſſent, in tantum ipſe noſtros poſt ſua proiecit terga ſermones; quod poſtmodum ſicut fuit noſtris auribus intimatum, depoſita penè penitus, modeſtia paſtorali, virtutibus hoſtis, & vitiis amicus effectus licet in Eccleſia ſua plures perſonæ honorabiles haberentur, tam ætate, ſcientia, quam moribus idoneæ, ad officium Cantoriæ, dictum ſuum filium in Eccleſia Melphienſi cantorem; quo ſecum in choro ſedente, mutua viſione perpenditur, quam carnaliter alter ab altero diligatur. Præſertim cum idem cantor nullam dicatur gravitatem morum, & diſciplinæ modeſtiam in commiſſa ſibi dignitate ſervare, ſed diſcurrat potius levitate propria tanquam ſimplex clericus in contemptum Eccleſiæ, ac plurimorum ſcandalum iugiter per plateas. Inſuper etiam Epiſcopus ſupradictus nepotibus ſuis in cunabulis vagientibus, in gravamen eorum qui Eccleſiæ famulantur, maiores præbendas tribuit, & beneficia meliora. Et licet ſuper his, à capitulo ſuo conventus, coram iudicibus, & aliis probis viris pluribus Civitatis, menſa, & rationibus aliis quibus per eundem ſpoliati fuerant reſtitutis, ſe promiſerit præmiſſa emendaturum omnia ſub fidei ſponſione; Ipſe tamen factus ad peiora proceſſum, menſam Canonicis ſubtraxit eandem, & tam ipſos, quam clericos præbendis, & beneficiis ſpoliatis, iuris ordine prætermiſſo præbendas ipſis Canonicis inconſultis, & ſubripiens eis iudicia mortuorum, pœna pecuniaria clericos ſuos mulctat, contra SS. Patrum canonicas ſanctiones. Matrimonia inſuper, tam licita, quam illicita, paſſim prohibet, niſi pro quibus pecunia intercedit. Adulterorum quoque publica peccata diſſimulat, quia non ſolum in talibus, verum etiam & in aliis promiſſo munere, vel oblato redimentes ſe in errore dimittit, uſque adeo deditus ſimoniacæ pravitati, quod prorſus cum ſine ipſa nec in Eccleſiis immolatur, nec aliquod ſpirituale confertur. Appellationes etiam quæ cumque rationabiliter ad ſedem Apoſtolicam interpoſitas, vilipendit. Licet autem ſuper tantis exceſſibus eum duxerimus hactenus in patientia ſupportandum, nec exeruerimus ultorem gladium in eundem, expectantes nos, ſi forſitan pœniteret, ſibi clementia noſtra ignoſceret ne periret. Ipſe tamen patientia noſtræ benignitatis abuſus, ut nos acrius provocaret, de reddenda Civitate Melfiæ, quam in

fide-

fidelitate Regia per innovata juramenta primitus ſolidaret ab Ottone maledicto, & excommunicato, pulſari precibus non ſuſtinuit, ſed prævenit eundem. Et movent in ipſa Civitate diſcordiam, & provocans bello cives, eis de præſtanda fidelitate ipſi O. ab eodem commonitis, & cur hoc faceret ſciſcitantibus, ſic reſpondit: quod malebat honoris proprii, quam rerum ſuarum incurrere detrimentum, & reddi ſibi faciens Civitatem, ad exhibendam ei fidelitatem, & hominium ſpõtaneus, & ſine inductione alicujus acceſſit, ac idem ſuos concives, quos revocare debebat, inducens, & nec excommunicationis ſententiam, nec perjurii notam metuens, quam ex hoc incurrere ſe ſciebat, ei familiarius præ cæteris Apuliæ Prælatis adhæſit, ſibi manifeſtè in noſtram injuriam, & Regium diſpendium obſequendo. Nolentes igitur, ut dictus Epiſcopus, ex eo quod malle ſe aſſeruerit honoris proprii, quam rerum ſuarum detrimentum incurrere, mentiatur, Fraternitati tuæ per Apoſt. ſcrip. mand. & diſtrictè præcipimus, quatenus eundem omni appellatione ceſſante, ab officio Pontificali ſuſpendas, ex parte noſtra firmiter injungens eidem, ut infra tres menſes noſtro ſe conſpectui repræſentet. Alioquin ipſum ex tunc vinculo excommunicationis innodans, mandes capitulo Melphienſi, ut ſibi provideant perſonam idoneam, per electionem Canonicam in Paſtorem.

Datum Laterani Non. Iun. Pontificatus noſtri an. 15.

In eundem ferè modum ſcriptum eſt ſuper hoc Capitulo Melphienſi, uſque per electionem Canonicam in Paſtorem. Ideoque diſ. veſ. per Apoſt. ſcript. *Mandamus, & diſtrictè præcipimus, quatenus mandatum Apoſtolicum per eundem Muran. Epiſcopum ſuſcipiatis humiliter, & fideliter obſervetis.*

Idem in prædictis criminibus, pro quibus prius ſuſpenſus, perſeverans perpetuo ab Eccleſia Melphienſi removetur, & deponitur, eiuſque alienationes irritæ declarantur. Ex alia Innocentii epiſtola, ex regiſtro deſumpta.

Aures habuit, & non audivit, nares, & non odoravit, ille qui præfuit, & obfuit Eccleſiæ Melphienſi, cum operum eius clamores, qui uſque ad nos in longinquo inſinuatione clamoſa communis ferè opinionis vallata teſtimonio pervenerunt, in proximo noluerit intelligere, ut bene ageret: comparatus jumentis inſipientibus, & ſimilis illis effectus, & noſtræ commonitionis ſurdus auditor inter virtutum odorẽ, & fœtorem non diſcreverit vitiorum. Acceperamus ſiquidem olim qualiter R. tunc Melphienſis Epiſcopus, ſi Epiſcopus dici debet, quem opera mercenarium exhibuerunt, non Paſtorem, habitus fuerat de bo. mem. Iacobi prædeceſſoris ſui morte ſuſpectus: quod, & qualiter poſt obitum illius proprio firmaverat juramento, & contra id venerat, quod juravat, quomodo tandem in ſua fuerat electione proceſſum: qualiter triam illa, quam in oculis populi ad publicæ infamiæ teſtimonium detinebat, in die conſecrationis eius extra, & libidinis teſtem produxerat, & quaſi recentis ediderat incontinentiæ argumentũ. Et quomodo alius, qui poſt eum venerat, & deſcenderat ex eodem ante ipſum factus eſt presbyter, ante patrem aſcendens filius ad Altare. Nos autem erga ipſum tanta patientia ſumus uſi, quod qui poteramus deſcendere, ac videre, utrum clamor, qui ad nos de ipſo aſcenderat, opere compleretur, & reſpondente facto ſermoni vibrare ultionis gladium in eundem, virgam correctionis remiſimus, rigorem judicii ſuſpendentes, & affectu ei patris ſpiritualis exhibito ipſe caritativæ monitionis manna porreximus prægustandum. Et ne quid de contingentibus omittere videremur, oblatum nobis infamia ſua libellum ſibi duximus tranſcribendum; audita ſuis oculis admoventes, ut ingreſſus conſcientiæ ſua judicium, idem ſibi teſtis, & judex exiſtens, humiliatus ad pœnitentiam ſic apud ſe caderet, quod reſurgeret apud Deum. Ipſe vero tanquam aſpis ſurda, quæ vocem non exaudit incantantium ſapienter, uſque adeo noſtros projecit poſt ſua terga ſermones, quod ſicut poſtmodum noſtris fuit auribus intimatum, depoſita penè penitus modeſtia paſtorali, carnem, & ſanguinem ſapiens, filium voluptatis, & ſanguinis, & alias prorſus indignum, & moribus oneroſum, dignis, & honorabilibus prætulit officio Cantoria. Sicque factus eſt poſt Epiſcopum primus inter alios excellentia dignitatis, qui moribus noviſſimus exſiſtebat, & primi prærogativa virtutum facti ſunt noviſſimi beneficii qualitate. Nepotibus quoque ſuis vagientibus in cunabulis, licet ad plus vix valentibus balbutire, nedum quod in Eccleſia legerent, vel cantarent, niſi forte legat balbutiens expeditè, ac dulces choro concinentium reſonet vagiens melodias, majores præbendas tribuit, & beneficia meliora, portãtibus aliis põdus diei, & æſtus, et iſtis, ubi nõ ſeminaverãt, metẽtibus plena manu. Hæc autem licet ſe promiſerit correcturum ſub fidei ſponſione, faciens tamen ad ulteriora proceſſum, immo magis exceſſum, tam vos, quàm alios clericos præbendis, & beneficiis prætermiſſo juris ordine ſpoliavit, & contra Turonen. ſtatuta Concilii, quod ſectionem inhibet præbendarum, dividebat, & diviſas conferebat præbendas, non ſecundum rationis judicium, ſed pro ſuæ arbitrio voluntatis. Sponſalia ſanè, niſi de ſolvenda ſibi pecunia præcederent ſponſiones, contrahi prohibebat: ac factus in Templo domini venditor Columbarum, quo nummulariorum menſas evertere debuiſſet, opibus, non operibus penſatis in ſubditis, in collatione beneficiorum, & aliorum, quæ juris ſpiritualis exiſtunt, non quid exigeret meritum, ſed quid munus ſuggereret, attendebat, ut qui plus de temporalibus in ſtateris ejus doloſis poſſet appendere, plus de ſpiritualibus reportaret. Sicque ad Simeonem magum imitatione ſimoniacæ pravitatis acceſſit, quod à Simone Petro penitus viſus eſt diſceſſiſſe. In iis autem, & aliis quæ licet in publicum malitia ſua prodiderit, nos tamen faſtidio ſubticemus, in patientia ſupportavimus, illi locum veniæ reſervantes, ut ſi forſan actus ſuos reformaret in bonum, ſibi noſtra clementia ignoſceret, ne periret: ſed ipſe gratia noſtræ benignitatis abuſus, ut nos acrius provocaret O. reprobo, & maledicto, nec pulſatus precibus, nec ſufficienti metu commotus, Melphien. ſubdidit Civitatem, factuſque proditione præcurſor, Cives quos revocaſſe debuerat, prævenit temerè ad jurandum, immò potius dejurandum, cum dici non debeat, juramentum, per quod juſtitia læditur, fides aliis debita violatur, & cujus adhuc manus, ut verbis cujuſdam ſolitæ loquutionis utamur, de recenti juramento calebat, quod Kariſſimo in Chriſto filio noſtro F. illuſtri Regi Siciliæ paulò ante præſtiterat, traxit poſt ſe plurimos ad ruinam, & excommunicato prædicto tantò principalius inter alios Regni Prælatos adhæſit, quanto plus aliis ab Eccleſiæ devotione, ac memorati Regis fidelitate receſſit. Porrò ut pœna revocaret à culpa, quem culpa traxit ad pœnam, & ſentiret fulgura, qui tonitrua non timebat, ven. fratri noſtro . . . Murano Epiſcopo noſtris dedimus literis in præceptis, ut ipſum ab officio pontificali ſuſpendens, firmiter eidem injungeret, quod infra tres menſes noſtro ſe conſpectui præſentaret; alioquin ex tunc eum vinculo excommunicationis aſtringens vobis ex parte noſtra præciperet ut provideretis Eccleſiæ veſtræ, ac vobis perſonam idoneam canonicè in Paſtorem. Cumque per ſupradictum memoratum Epiſcopum noſtra fuiſſet authoritate ſuſpenſus, infra trium menſium ſpatium eidem indultum per nuncios inſtitit, & humiliter ſupplicavit, ut terminum, quo noſtro ſe debeat præſentare conſpectui, dignaremur uſque ad octavas B. Martini proximè præteritas prorogare. Cui non ſolum illas, ſed etiam uſque ad octavas Epiphaniæ ad convincendam ejus malitiam alias inducias duximus indulgendas. Interim autem ipſe iram ſibi accumulans in die iræ, nedum quod à præmiſſis non deſtitit, ſed etiam, ſicut accepimus, tanquàm fœdus cum morte pepigerit, in profundum veniens vitiorum, in contumaciam ſe majorem erexit, & prioribus pejora commiſit, medio tempore bona Eccleſiæ ſibi commiſſa tam prodiga diſpenſatione diſpergens, quod eventu ſecuto præmiſſæ petitionis interprete, ad diſſipandum, non ad comparendum in noſtra præſentia, viſus eſt prorogationem termini, non abſq; illuſione Sedis Apoſtolicæ poſtulaſſe. Cum igitur idem mortuus per peccatum, & evidentia ſuorum actuum perverſorum extra Civitatem delatus, jamque delinquendi conſuetudine compeditus in monumento jacet fœtidus, non adjiciens, ut reſurgat, ut excidatur ficus fatua, quæ nec verba ſalutis enuncians, nec opera virtutis exercens, non protulit fructus, aut folia, ſed terram ſterilem reddidit ſub occupatione nociva: dictum R. ab Eccleſia Melphienſi perpetuò duximus amovendum, ut nec etiam ut ſubjectus in ea remaneat, cui ſic præeſſe noluit, ut prodeſſet, excommunicationis vinculo innodantes, ſi quis ei de cætero præſumpſerit intendere, ut paſtori. Contractus prætere a venditionis, donationis, vel cujuslibet alterius alienationis, quos in damnum celebravit ejuſdem Eccleſiæ, irritamus, & ut terra, quæ ſub umbra inutilis arboris habebatur, per novam plantationem ad fructificandum culturam recipiat congruentem, per Apoſtolica ſcri-

pta

pta diſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus in talem perſonam de prudentum virorum conſilio vota veſtra per electionem canonicam conferatis, per quam, & præteriti temporis valeat reparari jactura, & futuri cōmoditas provideri.

Datum Laterani 3. Kal. Febr. Pont. noſtri an. 15.

VIII. 8. RICHERIUS doctrina, ac vitæ ſanctimonia inſignia, præficitur in locū depoſiti anteceſſoris circa annum 1213. Hic à Federico II. cujus erat à conſiliis, privilegiis, & immunitatibus cohoneſtatus, magnum Eccleſiæ ſuæ beneficium contulit; hoſpitale apud Eccleſiam S. Nicolai de Aufrido erexit, Moniales S. Benedicti è vaſta ſolitudine ab Eccleſia S. Veneris ad Eccleſia S. Joannis de Nieeto tranſtulit anno 1224.

IX. 9. Fr. ROGERIUS de Leontio Ord. Prædicatorum, magnæ virtutis, ac ſcientiæ vir, à Raynaldo Epiſcopo Cardinali Oſtienſi Apoſtolicæ ſedis Legato, in Epiſcopum electus, ab Innoc. IV. an. 1252 *a*. 7. id Febr. confirmatur Pontif. an. 9. ex reg. vat. ep. 208. f. 128.

a 1252.

X. 10. GUILLELMUS conſecrationi Eccleſiæ S. Mariæ Vallis viridis Bovinæ Diœceſis interfuit an. 1261. ut habetur in vita S. Marci Luceriæ Epiſcopi.

B

XI. 11. GARVERUS *b*, ex decano S. Petri de Cuna *c* Cœnnmanenſis Diœceſis, electus à Clemente IV. an. 1266 die 12. Kal. Novembris, Pontif. 2. ex regeſt. Vat. epiſtola 134. ſol. 100.

b al. Gerverius. *c* Luna.

XII. 12. FRANCISCUS de Monaldis Balneoregienſis à Nicolao III. ad Melphienſem Epiſcopatum an. 1278 evectus, nec diu eum titulum tenuit, cum ab eodem Pontifice anno ſequenti, 5. id. Martii ad Eccleſiam Urbevetanam translatus, atque ab ea poſtea ad Florentinam traductus eſt anno 1295. Hic ille Franciſcus Balneoregienſis eſt ex clariſſima Urbevetana Monaldorum familia ſatus, quæ ob potentiam, qua eſſloreſcebat, multa loca, atque adeò Balneum regium ipſum annis pluribus obtinuit; ex ea namque ſtirpe natus Franciſcus Balneoregienſis dici voluit, ut ſe ſe ab aliis Monaldeſchis Urbevetanis diſtingueret. Monaldos Balneoregii Dominos extitiſſe Innocentii IV. temporibus conſpicuum eſt, cum ille juriſdictionem eandem ipſis confirmavit. At ſub Urbano VI. anno 1389. à civibus pulſi fuere, ac tandem anno 1412. eo dominatu exuti ſunt, ut narrat Petrus Romanus lib. 4. Pētaliolngiæ in deſcriptione Balneoregii. De Monaldis verò Peruſinis infra nonnulla dicemus, cum de Monaldo hujus ſedis Epiſcopo ſermonē inſtituemus.

C

XIII. 13. Fr. SINIBALDUS Ordinis Minorum, creatus anno 1280. Is campanam magni ponderis contra aeris tempeſtates, quæ adhuc extat, conflari fecit. Indefeſsè, diuq; laboravit Sinibaldus pro Eccleſiæ ſuæ juribus tuendis adverſus Robertum de Juriaco Lavelli Dominum, partis Salſulæ ad Eccleſiam Melphienſem ſpectantis occupatorem; cumque Sinibaldus ad Berardi Epiſcopi Cardinalis Præneſtini Apoſtolicæ ſedis Legati tribunal cōfugiſſet, ab ipſo judex delegatus datus eſt Gobertus Montis viridis Epiſcopus, qui tandem ad favorem Sinibaldi ſententiam tulit, quam inde Nicolaus IV. hoc diplomate confirmavit.

NICOLAUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Ven. Fr. noſtro B Epiſcopo Præneſtino, Apoſtolicæ Sedis Legato, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

D

Significavit nobis Ven. frater noſter Epiſcopus, & dilecti filii Capitulum Melphienſe, quod cum ipſi nobilem virum Robertum de Juriaco Dominum Civitatis Lavelli ſuper quibuſdam terris, poſſeſſionibus, & rebus aliis coram Ven. Fratre noſtro Epiſcopo Montis viridis authoritate literarum tuarum traxiſſent in cauſam, præfatus Epiſcopus Montis viridis, quia idem nobilis citatus legitimè comparere coram eo in aſſignato ſibi ad hoc termino peremptorio competenti contumaciter non curavit, propter hujuſmodi ipſius nobilis contumaciam manifeſtam præfatos Epiſcopum, & Capitulum Melphien. in corporalem poſſeſſionem terrarum, poſſeſſionum, & aliarum rerum prædictarum, per eos in judicio petitarum, cauſa rei ſervandæ inducendos fore decrevit juſtitia exigente: ſed ipſi Epiſcopus, & Capitulum Melphienſe, tum propter potentiam, malitiam, & reſiſtentiam dicti nobilis in ſua contumacia perdurantis, tum etiam propter favorem, quem dilectus filius nobilis vir Rober-

A

tus Comes Attrebatenſis eidem Roberto ſuper hoc dicitur præſtitiſſe, poſſeſſionem hujuſmodi nanciſci minime potuerunt. Quare ex parte ipſorum fuit nobis humiliter ſupplicatum, ut cum ipſi propter malitiam, & potentiam partis adverſæ non confidant ſe poſſe ſuper hoc conſequi juſtitiæ complementum, niſi congruo remedio ſubveniatur, eiſdem providere ſuper hoc indemnitati, paterna ſollicitudine dignaremur. Nos igitur plenam gerentes de tua circumſpectione fiduciam, qui de iis habere poteris notitiam pleniorem, fraternitatem tuam rogamus, & hortamur attentè per Apoſtolica tibi ſcripta mandantes, quatenus ſi eſt ita, conſiderato prudenter, quod non eſt deferendum homini contra Deum, præfatos Epiſcopum Melphienſem ſic habere ſtudeas ſuper prædictis in eorum jure favorabiliter commendatos, faciens eis omni prorſus difficultate, ac tarditate, gratia, & amore poſtpoſitis exhiberi juſtitiæ complementum, quod hujuſmodi cauſa litis, amputatis anfractibus, ſine debito celeriter terminetur, ipſi Epiſcopus, & Capitulum Melphienſe ſuam lætari poſſint tuo mediante favore ſuiſſe juſtitiā conſecutos. Neſque ſuper hoc non oporteat aliud remedium adhibere.

B

Datum apud Urbem Veterem Kalend. Martii, Pontificatus noſtri anno quarto. Coma, &c.

14. SARACENUS, in contentione ab una parte Capituli poſtulatus, alia enim quemdam M. Gervaſium de Bello Monte Canonicum Eboracenſem ſibi delexerat in Paſtorem, à Boniſacio VIII. rejecto Gervaſio, confirmatur ann. 1295. 2. Non. Auguſti, ex reg. Vatic. ep. 350. fol. 76. an. 1. Pontificatus. Saraceno an. 1296. Carolus II. Siciliæ Rex caſale Gaudianum, & caſtrum Salſulæ à Rogerio olim Calabriæ Duce Eccleſiæ Melphienſi elargita confirmavit diplomate ſequenti, ex originali deſumpto. XIV.

Carolus Secundus Rex. Ad perpetuā rei memoriā &c.

Si præmia conferuntur hominibus retributiones merentibus impenduntur, Divina Clementia, à qua cuncta, quæ habet, recepit humana conditio, largitiones ſunt exhibendæ, ac præſtantius promptis affectibus munificentius impendendæ. Sanè ven. in Chriſto Pater Saracenus Melphienſis Epiſcopus continuus familiaris, & fidelis noſter dilectus Majeſtatis noſtræ præſentiam adiens, & quædam privilegia Catholicorum Ducum, & Principum Regni Siciliæ indulta ſuæ Melphienſi Eccleſiæ de Caſali Gaudiani, & de Caſtro Salſulæ ſitis in juſtitiariatu Baſilicatæ in curia noſtra præſentans ſupplicavit humiliter, ut privilegia ipſa, quorum tenores deſcribuntur inferius pro prædicta ſua Melphienſis Eccleſiæ cautela perpetua confirmare, & ratificare de benignitate regia dignaremur, quorum privilegiorum tenores hi ſunt, videlicet. In nomine S. & individuæ Trinitatis. Rogerius divina favente clementia Dux. Roberti magnifici Ducis hæres, & filius. Si divinum cultum &c. ut ſuperius ſunt allata.

C

Nos autem præfixam erga nos ſupernam dexteram largitatis ex multis perceptis beneficiis agnoſcentes, attendentes quoque multiplicis probitatis merita Epiſcopi memorati, quem fidei conſtantia comprobat, & ſervitiorum exhibitio grata commendat, ſuis in hac parte ſupplicationibus ad gratiam exauditionis admiſimus, præſcripta privilegia omnia de certa ſcientia, & ſpeciali gratia confirmamus, & ratificationis noſtræ robore communimus. In cujus rei teſtimonium, & tam dicti Epiſcopi, & ſucceſſorum, quam propria ſuæ Melphienſi Eccleſiæ cautelam perpetuam præſens privilegium exinde fieri, & aurea bulla noſtra Majeſtatis impreſſa typario juſſimus communiri, alio conſimili ſub pendente noſtro ſigillo areo exinde ſibi dato.

D

Datum Neapoli per manus Vener. viri magnifici Petri de Ferreriis de Camera Cancellarii, & Bartholomæi de Capua militis locumtenentis, & prothonotarii Regni Siciliæ an. Dom. 1296. die 26. Ap. IX. indiction.

Saraceni temporibus, S. Pauli Eccleſia à fundamentis excitata, ibidem hæc legitur inſcriptio.

Mirabilis locus iſtius Eccleſiæ, mirabiliter inventus eſt, per revelationem B. Pauli pluries ibi apparentis in ſomnis cuidam nomine Nicolao ſub anno Dom. 1310. B. Bernaba 11. Junii, indict. VIII. reſidente in S. Romana Ec-

cle-

cleſia Epiſcopo Clemente Papa V. regnante D. Roberto Illuſtriſſimo Rege Hieruſalem, & Sicilia, exiſtente Præſule D. Saraceno ven. Epiſcopo Melphienſi.

XV 15. CONSTANTINUS ſucceſſit Saraceno; ejus mentio anno 1319.

XVI. 16. GUILLELMUS Roberti Regis Coaſiliarius, pro manutentione iuris Caſalis Gaudiani abomni præſtatinne feudalis ſervitii liberi, & exempti, has eiuidem Regis litteras obtinuit regio procuratori juſtitiæ Baſilicatæ annn 1324.

Robertus Dei gratia Rex Hieruſalem, & Siciliæ Ducatus, & principatus Capuæ, Provinciæ, & Forcalquerii, ac Pedemontis comes, Juſtitiario Baſilicatæ, nec non ſuper procurandis ſtatutis procurator bonis contumaciam feudatariorum ipſius fidelibus ſuis gratiam ſuam, & bonam voluntatem.

Ven. Pater Guillermus Dei gratia Epiſcopus Melphienſis, Conſiliarius, & devotus noſter nobis nuper expoſuit, quod tu juſtitia prætextu cujuſdam mandati Caroli Primogeniti noſtri chariſſimi Ducis Calabriæ noſtri Vicarii generalis ſub datum Neapoli anno domini 1324. die 28. Januarii 7. indictionis tibi directum cum proceſſu Caſalis, quod dicitur Gaudianum de decreta provincia deſtitiſti Procurator, voſque pro ejuſdem particulare curia procuratis in ipſius Epiſcopi, & ejus Eccleſiæ præjudiciũ, & gravamen, & cum Præſul idem præfatum Caſale conceſſum utique majori Eccleſiæ Melphienſi per clar. mem. Rogerium Ducem ab omni præſtatione feudalis ſervitii, vel adhoa exemptum, & liberum aſſerat fuiſſe conceſſum, ſicut per privilegium Ducis ejuſdem plumbea bulla penden. munitum poſſit inde conſtare, reſtitui ſibi Caſale præfatum pro ipſius Eccleſia ſua parte à nobis humiliter imploravit. Nos autem Eccleſiarum jura quantum bono modo poſſumus protegere diſponentes, fidelitati veſtræ præſentium tenore mandamus, quatenus, quia quæſitis regeſtis regalibus non eſt inventum hucuſque præfatam Eccleſiam, ſeu præſulem ad aliquod pro Caſale prædicto curiæ noſtræ teneri ſervitium, vel adhoam, conſtito vobis prius de exemptione caſalis prædicti, niſi alia circa hoc in contrarium rationabilis cauſa ſubſit, quam nobis è veſtigio nuncietis, poſſeſſionem caſalis prædicti cum fructibus, ſi qui exinde medio tempore ſunt percepti, præfato Epiſcopo, ſeu eius procuratori, vel nũcio authoritate præſentium reſtituere ac reſignare curetis, omnem proceſſum per vos habitum in prædictis in irritum ſine dilationis præpedio revocantes, noſtræ curiæ reſervato. Quod ſi proceſſu temporis inveniatur dictam Eccleſiam, eius Præſulem ad aliquid pro caſale prædicto Curiæ noſtræ tenere ſervitium, vel adhoam, ſed illud diminutè præſtaſſe, ad hoc cum pœna ſtatuta in talibus dictæ curiæ teneatur.

Datum Neapoli per Bartholomæum de Capua militem Logothetam, & Prothenotarium Regni Siciliæ an. Domini 1324. die 22. VII. indictione Regnorum noſtrorum anno XVI.

Extat declaratio Regiæ Cameræ, in qua aſſeritur caſale Gaudianum eſſe Francum, & liberum, & exemptum ab omni ſervitute, & adhoa; cujus exemplar habetur in eodem libello privilegiorum Melphienſis Eccleſiæ: ibidemque ſpectarur aliud Roberti Regis diploma ad favorem ejuſdem Guilielmi Epiſcopi, & Eccleſiæ Melphienſis pro Caſtro Salſula cum declaratione Regiæ Cameræ illud eſſe liberum Francum, & exemptum ab omni ſervitute, datum eodem die, & anno, ſic enim ſe habet.

Robertus Dei gratia Rex Hieruſalem, & Siciliæ, ducatus Apuliæ, & principatus Capuæ Provinciæ, & Forcalquerii, ac Pedemontis Comes fidelibus ſuis gratiam ſuam, & bonam voluntatem.

Vener. Pater Guill. Dei gratia Epiſcopus Melphienſis Conſiliarius, & devotus noſter nobis nuper expoſuit, quod tu Juſtitiarie prætextu cujuſdam mandati Caroli primogeniti noſtri chariſſimi Ducis Calabriæ noſtri Vicarii Generalis ſub datum Neapoli anno Domini 1324. die 28. Januarii 7. indictionis tibi directum cum poſſeſſione Caſtri, quod dicitur Salſula, de decreta tibi Provincia deſtituiſti pro Curia, voſque ſtatatis pro ejuſdem parte cur. procuratis in ipſius Epiſcopi, & ejus Eccleſiæ præjudicium, & gravamen, & cum Præſul idem præfatum Caſtrum conceſſum utique majori Eccleſiæ Melphienſi per clar. memor. Rogerium Ducem ab omni præſtatione feudalis ſervitii, vel adhoa exemptum, & liberum aſſeras fuiſſe conceſſum, ſicut per privilegium Ducis ejuſdem plumbea bulla pendenti munitum poſſit inde conſtare, reſtitui ſibi Caſtrum præfatum pro ipſius Eccleſia ſua parte à nobis humiliter imploravit. Nos autem Eccleſiarum jura quantum bono modo poſſumus protegere diſponentes, fidelitati veſtræ præſentium tenore mandamus, quatenus quia quæſitis regiſtris regalibus, non eſt inventum hucuſque prædictam Eccleſiam, ſeu Præſulem ad aliquid pro Caſtro prædicto curiæ noſtræ teneri ſervitium, vel adhoam, conſtito vobis prius de exẽptione Caſtri prædicti, niſi alia certa hoc in contrariũ rationabilis cauſa ſubſit, quam nobis è veſtigio nuncietis, poſſeſſionem Caſtri prædicti cum fructibus, ſi qui exinde medio tempore ſunt percepti, præfato Epiſcopo, ſeu ejus procuratori, vel nuncio authoritate præſentium reſtituere, ac reſignare curetis, omnem proceſſum per vos habitum in prædictis in irritum ſine dilationis præpedio revocantes noſtræ curiæ reſervato. Quod ſi proceſſu tempore inveniatur dictam Eccleſiam, ſeu ejus Præſulem ad aliquid pro Caſtro prædicto ipſi Curiæ teneri ſervitium, vel adhoam, ſeu aliud diminutè præſtare, ad hoc cum pœna ſtatuta in tabulis dictæ Curiæ teneatur.

Datum Neapoli per Bartholomæum de Capua militem Logothetã, & prothonotarium Regni Siciliæ an. D. 1324. die 22. Junii 7. ind. Regnorum noſtrorum an. 16...

Delegatio, ſententia, & acta Epiſcopi Goberti pro Melphienſi Eccleſia habentur in citato libello privilegiorum ejuſdem Eccleſiæ.

XVII. 17. ALEXANDER [a] de S. Elpidio Picenus Ord. Eremitarum S. Auguſtini Magiſter Generalis, electus Epiſcopus Melphienſis à Joanne XXII. ann. 1325. 12. Kal. Martii, ut in reg. Vatic. Scripſit teſte Pamphilo in chronic. Eremit. de Juriſdictione Imperii, & Auctoritate ſummi Pontificis, de paupertate evangelica, de Eccleſiaſtica unitate, in libros Priorum, & Topicorũ Ariſtotelis, & alia plura; vir fuit doctiſſimus, ac præcipuè Theologica facultate clarus. obiit an. 1328.

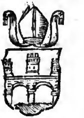
[a] Ex App. t. 5.

XVIII 18. Fr. MONALDUS de Monaldis [a] nobilis Peruſinus, Ordinis Minorum cum familiæ claritate, doctrinam, ac in rebus gerendis conjunxit induſtriam. Qui cum adhuc religioſum habitum ferret, concives ſuos cum Tudertinis, iis calamitoſis temporibus, quibus Guelphorum Gibellinorumqne mutuis odiis ardens Italia miſerrimè attrita, & conſumpta eſt, conciliavit, virtutem gentilium ſuorum Glotti Monaldi imitatus, qui Peruſiam, & Monalduli, qui Tudertinam, aliaſque Umbriæ, ac Tuſciæ Civitates ſumma prudentiæ laude adminiſtrarunt. Tanta vero gratia apud omnes Monaldus floruit, ut cum ipſius fama, ob literarum, ac præſertim juris canonici peritiam, ſacrorum Canonum ab ipſo collectorum ſumma edita, latè increbreſceret, apud Joannem XXII. gratiam iniit, ac Procuratoris Generalis pro ſuo Franciſcano Ordine functus munere, anno 1328. die 2. Nonas Octobris ab ipſo in Melphienſem Epiſcopum evectus, Avenione inauguratus eſt. Cumque ſe ſe ad ſuam gerendam Eccleſiam contuliſſet, ineunte anno 1332. incredibili ſuorum luctu obiit; in Cathedrali ſepulchro datus eſt. Quanta verò exiſtimatione floreret, Landulphi Caraccioli Amalphitani Archiepiſcopi viri doctiſſimi, ut Scoti teſtimonium probat, qui ipſi ſuarum doctiſſimarum elucubrationum partem conſecravit. Hunc Monaldum cum altero etiam Monaldo Ordinis Minorum, qui iiſdem viguit temporibus, confudere, & quæ unius erant, alteri ex ſimilitudine nominum, familiæque tribuere. Monaldus iſte Melphienſis Epiſcopus oriundus fuit ex Monaldorum familia Peruſiæ antiquitate ſpectatiſſima, quæ omnibus ſeculis literis, armis, ac dignitatibus Eccleſiaſticis clariſſimos extulit viros, hodieque in Benedicto Monaldo eminentiſſ. S.R.E. Cardinale, & Peruſiæ patriæ Epiſcopo, vulgo Card. Baldeſco nuncupato, atque in Horatio ejus germano fratre Epiſcopo Eugubino ad pompã, & majeſtatem efflorescit. Alter Monaldus Suanenſis Epiſcopus, poſtea Beneventanus

[a] De quo Oldoinus in Athen. Aug. Mand.

Ar-

Archiepiſcopus, ex Monaldis Urbevetanis nobiliſſimis ex eadem ſtirpe ſatus, qua Monaldi Peruſini derivant, quamvis diverſa ferant inſignia. Monalda Urbevetana familia, lapſis ætatibus feudis nobiliſſimis potita eſt, atque etiam obtinet, pluresque viros omnium profeſſionum laude celebratiſſimos effudit, inter quos Beneventanus iſte Archiepiſcopus inclaruit, de quo infra in 2 tomo in Epiſcopos Suanenſes, & in Beneventanos Archiepiſcopos plura. Ambos verò hoſce Monaldos confundere facillimum fuit, quod ambo Monaldi appellati, ambo è ſtirpe Monalda, Ordiniſque Minorum profeſſores, amboque Epiſcopi, ac iiſdem ferè temporibus extincti, cum Monaldus Melphienſis Epiſcopus ann. 1332. Beneventanus vero Archiepiſcopus anno 1331. è vita emigrarint. De iis Waddingus noſter tom. 3. Annal. Minorum. Cæſar verò Alexius in Peruſinorum illuſtrium elogiis, Felix Ciattus in 1. par. Peruſinæ Hiſtoriæ, Pellinus, aliique de noſtro Melphienſi Epiſcopo Monaldo ſcripſere. Ejus gentilitia ſtemmata, quæ poſteri hodie, ut antiquiſſima, præferunt, ut vides, Caſtellum, ac pons argenteus eſt, in cerulea parma, quamvis nunc Apes Urbani VIII. Pōt. Max. inſignia conjunxerint, cū ejus munificentia hæc Peruſina Monalda familia, Cardinalitia dignitate in Benedicto fuerit exornata.

Urbevetani verò Monaldi, quos vulgus Monaldeſcos vocat, in gentilitio ſcuto quatuor faſcias cæruleas, utrinque pinnatas, in aureo campo geſtant, quæ ſanè inſignia à Monaldorum Peruſinorum ſtemmate multum diſcrepant Sed dictis id fidem non detrahit, cum plures, etiam ſi ex eadem ſtirpe originem traxerint, variis tamen occaſionibus, vel ut ab invicem ſe ſe diſtinguerent, ut iis accidit, inſignia variarint.

XIX. 19. JACOBUS ſucceſſit Monaldo ann. 1332. Defunctus eſt anno 1347.

XX 20. PETRUS Epiſcopus Clugienſis, huc tranſlatus anno 1347. 2. id. Decemb. à Clemente VI. ex reg. Vatic. ep. 64. fol. 60. mox ſequenti anno eum tranſtulit Clemens ad Concordienſem Eccleſiā 3. Kal. Junii.

XXI. 21. JOANNES de Naſo Galeratenſis in Comitatu Mediolanenſi natus, ex Cantore Patracenſis Eccleſiæ in minoribus conſtitutus à Clemente VI. ann. 1348. 3. Kal. Junii Epiſcopus creatus, eodemque anno 6. Kal. Aug. ad Veronenſem tranſlatus, inde ad Bononienſem, ut videbimus ſuis in locis.

XXII. 22. NICOLAUS è Squillacenſi in Calabria Epiſcopo, huc tranſlatus à Clemente VI. 2. Non. Oct. anno 2348. *a* poſt menſem iterum idem Pontifex eum ad Arborenſem in Sardinia tranſtulit Archiepiſcopatum 12 Kal. Novemb. ex reg. Vatic.

a 1349.

XXIII 23. NICOLAUS Caracciolus Neapolitanus Nicolao ſucceſſit anno 1348 *b*. 12. Kal. Novemb. ex Archidiacono Vulteranenſi, qui à Joanna, & Ludovico Siciliæ Regibus in protectione ſuſceptus anno 1354. antiquæ donationes à Calabriæ Ducibus Eccleſiæ Melphienſi conceſſæ confirmationem ab ipſis ſuſcepit. Sedit laudabiliter an. 55. & factus eſt Cuſentinus Archiepiſcopus ab Urbano, ann. 1363. Obiit verò an. 1366. cui ſucceſſit in Archiepiſcopatu Cuſentino Cerretanus de Cerretanis nobilis Florentinus tunc Plebanus S. Stephani de Camplo Diœceſis Florentinæ, ac ſacri Apoſtolici Palatii Auditor, ex reg. Vatic anno 3. Innocentii VI.

b 1349.

A 24. Fr. ANTONIUS de Rivello, Ord. Prædicatorum inſignis Theologus, & Concionator egregius, ab Urbano V. an. 1363. 18. Kal. Junii anno 1366. XXIV

XXV. 25. PANDULPHUS de Suponte Canonicus Neapolitanus electus an. 1366. 4. id. Aprilis *c*. Obiit 1369. ex reg. Vatic.

c Novemb.

XXVI. 26. FRANCISCUS Sconditus Canonicus Neapolitanus creatus anno 1369. 2. Id. Novembris. Diſſenſiones inter Canonicos Melphienſes communem vitam ducentes ſopivit. De quo nil aliud de ipſo dignum reperi.

XXVII. 27. JACOBUS, cujus mentio extat an. 1382. in monitorio contra Nicolaum de Montorio Lavelli Dominum, quaſdam terras juriſdictionis Gaudiani Eccleſiæ Melphienſis propria invadere, tentantem contra libertatem, & privilegium Cœleſtini III. ejuſdem Eccleſiæ conceſſum, quod publicare, eidemque notificare fecit, ut legitur in tabulis ſuper hoc confectis tenoris ſequentis.

Anno ab Incarn. D. N. J. C. 1382. Regnante D. noſtro B *Roberto Dei gratia glorioſiſſimo Rege Hieruſalem, & Sicilia, Ducatos Aquila, & Principatus Capua, Forcalquerii, ac Pedemontis Comite, Regnorum ejus anno 23. menſe Decemb. die 29. ejuſdem X. indictionis apud Gaudianum.*

Nos Paſqualis Nicolai de Judice, Paſchalis Gaudiani judex, Sebaſtianus de Andria publicas per totas provincias Terra Laboris, Comitatus Moliſii, Terra Baris Capoana, & Baſilicata Regia auctoritate nobis, & teſtibus ſubſcriptis ad hoc ſpecialiter vocatis, & rogatis præſenti ſcripto publico notū facimus, ac teſtamur, quod prætitulato die nobis exiſtentibus intus in prædicta terra Gaudiani, ibidem fuimus requiſiti pro parte Rev. in Chriſto Patris, & D. N. D. Jacobi Dei, & Apoſtolica Sedis gratia Epiſcopi Melphienſis per ven. virum Abbatem Nicolaum Judicis Auguſtini Canonicum Melphien. & ipſius D. Vicarii Epiſcopi Vicarium Generalem aſſerentem, & dicentem, quod cum dictus Dominus Epiſcopus intellexiſſet, quod D. Bartholomæus de Scrino miles Vicarius magnifici viri D. Raymundi de Vanno, C *& D. Iſabella de Apia ejuſdem D. Raymundi conſortis lubricis, & balia ſpectabilis juvenis Nicolai de Montoro Terra Lavelli Domini minabatur inferre moleſtiam, & facere novitatem dicto D. Epiſcopo, & ſua Eccleſia Melphienſi ſuper poſſeſſione, vel quaſi jure herbagii, & fide terrarum Eccleſia S. Ægidii ſit in territorio Gaudiani, & Maſſaria ipſius Eccleſia exiſten. in terris prædictis contra tenorem Papalis privilegii S. memoria D. Cœleſtini Papa III. & ne poſſent dicti Domini ejuſdem privilegii allegare ignorantiam, vellet dictus D. Epiſcopus dictum Papale privilegium notificare, & publicare prædictis D Raymundo, D. Iſabella, & D. Bartholomæo eorum Vicario ſupradicto, & nonnullas eis facere requiſitiones pro parte ſua, ac ſua Eccleſia Melphien. deberemus accedere cum dicto D. Epiſcopo ad præſentia D. Raymundi prædicti, qua requiſitione audita, quia noſtrum non poſſumus, nec debemus officiū denegare eodem die una cum prædicto D. Epiſcopo acceſſimus ad terram Corneti, & invenimus dictum D. Raymundum in domibus nobilis viri judicis Enrici de Cor-* D *neto Regii Magiſtri Maxarii præſentibus ibidem D. Iſabella, & D. Bartholomæo prædicto, & quamplurib. aliis familiaribus D. Raymundi prædicti, ac multis aliis probis viris, & ibidem prædictus D. Epiſcopus in noſtri præſentia conſtitutus notificavit, publicavit, & legit eiſdem D. Raymundi, D Iſabelle, & D. Bartholomæo dictum Papale privilegium, quod erat tenoris, & continentia ſubſequentis.* vide ſupr.

Quod quidem privilegium vidimus, & inſpeximus diligenter non abolitum, non cancellatum, nec in aliqua parte ſuſpectum ſubſcriptionibus prædicti Dom. ſummi Pontificis, & quamplurimorum DD. Cardinalium roboratum, & in filis ſericis bulla plombea bullatum, poſt quam dictam notificationem, publicationem, & tenorem privilegii ſupradicti factam dictis Dominis per dictum D Epiſcopum, prædictus D. Epiſcopus ceram nobis ex parte Sedis Apoſtolica, & ſub prædictis pœnis contentis in privilegio ſupradicto requiſivit prædictos Dom. Raymundum, D. Iſabellam, & D. Bartholomæum, quod non

de-

deberent per ſe, vel per alios dictam Melphienſem Eccleſiam, & Epiſcopum ſupradictum ſuper pacifica poſſeſſione, vel quaſi terrarum Maſſaria, & Jurium S. AEgidii prædictorum turbare, moleſtare, vel quibuslibet vexationibus fatigare dictum D. Epiſcopum, vel Eccleſiam Melphien. ſed ſi quod jus crederent Nicolao prædicto competere, illud proſequerentur cor. judice competente, quas terras, & Maſſarias, & jura dictus D. Epiſcopus aſſeruit ſe, & Eccleſiam ſuam prædictam tenere, & poſſidere pacificè, & quietè, ac tenuiſſe, & poſſediſſe, tam ipſum, quam prædeceſſores ipſius à tempore, à cujus in contrarium memoria hominum non exiſtit.

Petente itaque dicto D. Epiſcopo, quod de prædictis omnibus faceremus publicum inſtrumentum noſtrum officium, quod eſt publicum, implorando. Per nos vero, quia juſta petentibus noſtrum non poſſumus, nec debemus officium denegare, ad ipſius D. Epiſcopi requiſitionem, & preces factum eſt exinde præſens publicum inſtrumentum ſcriptum per manus mei, qui ſupra, notarii ſigno meo ſolito ſignatum ſobſcriptione mei, qui ſupra, judicis Paſchalis, & noſtrum infraſcriptorum, qui prædictis interfuimus, ſubſcriptionibus roboratum, quod ſcripſi.

Ego idem Sebaſtianus de Andria publicus, ut ſupra Regia authoritate notarius, qui prædictis vocatus, & rogatus interfui, & meo ſolito ſigno ſignavi.

Paſchal. qui ſupra Gaudiani judicis prædicta fateor.

Ego Thomas de Gainerio Canonicus, & Theſaurar. Melphien. teſtis ſum.

Ego Bartholomæus Magnif. Franciſci Canonicus Melphien. teſtis ſum.

Ego Angelus de Aquila Canonic. Aquilen. & Melphien. teſtis ſum.

Ego Ser. Jacobus de Caſalis teſtis ſum.

Ego Paſchalis de Batolo teſtis ſum.

Ego Joannes de Bononia teſtis ſum.

Ego D. Bartholomæus de Guilduino teſtis ſum.

28. HELIAS Clementis VII. Antipapæ ſectator, à quo hanc ſedem occupandam ſuſcepit anno 1384. ex lib. oblig.

XXVIII. 29. ANTONIUS de Samudia civis Melphienſis ab Urbano VI. Patriæ Epiſc. adlectus an. 1384. De eo iterum mentio anno 1388.

XXIX. 30. ANTONIUS, an idem cum ſuperiori, mihi incertum: electionem ipſius non vidi in lib. oblig. in quibus tantum habetur mentio an. 1400. in lib. 1. proviſ. Præl. fol. 69. ann. 11. Boniſ. IX. cui idem Pontifex cauſam delegavit inter Archiepiſcopum, & Conſilium Neapolis ſuper differentiis Eccleſiæ S. Reſtitutæ anno 1403. Conſiliarius is fuit Ladiſlai Regis, à quo pro Caſale Gaudiani, contra Hieronymum ſtipendiarium conſervatorium privilegium ann. 1409. obtinuit, quod ſubjicio.

Ladiſlaus, Dei gratia Hungariæ, Hieruſalem, Siciliæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Romaniæ, Serviæ, Galitiæ Lodomeriæ Bulgariæque Rex, Provinciæ, & Forcalquerii, ac Pedemontis Comes, Vicegerentibus noſtris, & Judiciariis Provinciæ Baſilicatæ, vel eorum Locatenentibus, & officialibus noſtris aliis, ad quos ſpectat, & ſpectare poterit quocumque titulo, & denominatione nomentur per Regnum noſtrum Siciliæ conſtitutis præſentibus, & futuris fidelibus noſtris dilectis gratiam, & bonam voluntatem.

Ad Præſidentis ſpectat officium jurgia tollere, diſſidia ſuppotare, ſicque prudenter agere ſuæ juriſdictionis opportuno præſidio, ut cum facultas contendenti de facto collitur, concertandi noxia materia ſopiatur. Sane R. A. Epiſcopus Melphienſis orator, & fidelis noſter dilectus Majeſtati noſtræ reverenter expoſuit, quod cum major Melphienſis Eccleſia, cui præeſt, à tempore dictæ fundationis habuerit, tenuerit, & poſſederit, ac ad præſens habeat, teneat, & poſſideat quoddam Caſale inhabitatum, quod dicitur Gaudianum cum turri, juribus, & pertinentiis ſuis omnibus, quod fuit, & eſt dos præcipua, & patrimonium proprium ipſius Melphienſis Eccleſiæ, & de cujus fructibus, redditibus, & proventibus conſueverunt dictæ Eccleſiæ Præſules ſuſtentari, dictuſque exponens ſuo, & dictæ Eccleſiæ ſuæ nomine juriſdictionem prædictam annis 24. jam elapſis ſub fidelitate noſtra cuſtodiri fecerit, & faciat ad præſens ſuis ſumptibus, & expenſis quidam nomine Herriconus ſtipendiarius noſter ſuæ propriæ ſalutis immemor, & nullum ad Deum habendo reſpectum ſalva tacita veritate, & temere aſſerens dictum Caſale cõceſſum fuiſſe per dictum exponentem Notario Nicolao Rollo de Flumaro pro ſex unciis annuatim, illudque à Majeſtate noſtra propterea obtinuiſſe prætendens, nec ſuis contentus juribus exponentem ipſum, vel alios ejus, & dicta ſua Eccleſia nomine Caſale prædictum tenentes, & poſſidentes ſuper poſſeſſione dicti Caſalis, ejuſque jurium, fructuum, & redditunm perceptione turbat, indebite vexat, & multipliciter inquietat, non permittentes exponentem ipſum, vel alios pro eodem ſuo, & dictæ Eccleſiæ ſuæ nomine dicti Caſalis pacifica poſſeſſione gaudere, ac fructus, redditus, & proventus provenientes ex eo quietè percipere, & habere in ejuſdem exponentis, & dictæ ſuæ Eccleſiæ evidens detrimentum, ſuper quo per dictum exponentem ejus, & quo ſupra nomine noſtra proviſione petita. Nos illata fidelibus noſtris, & Eccleſiis præſertim gravamina, quas tenemur ſumma ope protegere, moleſta, & implacida perferentes, fidelitatis veſtræ per de certa noſtra ſcientia committimus, & mandamus expreſsè, quatenus tu præſens, ſeu primo futurè Vicegerens, ſeu Juſtitiariæ, vel Locumtenens ad ipſius ſupplicantis inſtantiam, vocato coram te Herricono, & aliis vocandis ſi ſummariè, & de plano ſine ſtrepito, forma, & figura judicii oblatione libelli, & conteſtatione litis, Eccleſiarumque expoſcente favore præmiſſa expoſita vera eſſe repereris, nec ſit aliud rationabile in contrarium, quod obſiſtat, præfato Herricono ſub pæna unciarum centum noſtræ curiæ, ſi ſecus inde fieret, applicanda, ex parte noſtra mandes expreſsè, quod exponentem ipſum, vel alios ejus, & dicta Eccleſia ſua nomine ſuper poſſeſſione dicti Caſalis, ejuſque fructuum, & proventuum perceptione non turbet de cætero, vexet indebitè, vel moleſtet. Quinimo ſinat dictum exponentem, ſeu alios ejus, & dicta Eccleſia ſua nomine Caſale prædictum pacificè tenere, & poſſidere, ejuſque territorium colere, ſeminare, ac fructus, redditus, & proventus provenientes ex eo quietè percipere, & habere. Et nihilominus tam nos ipſi præſentes, quam vos alii ſucceſſivè futuri Vicegerentes, Juſtitiarii, vel locatenentes, & officiales exponentem ipſum in ea poſſeſſione dicti Caſalis, in qua eſt, & cum per ſe, vel alios eſſe inveneritis quidem poſſeſſionis ipſius juſta cauſa duraverit, manuteneatis juſti favoris præſidio, protegatis, & etiam defendatis, nec permittatis exponentem ipſum, aut alios ejus, & dicta Eccleſia ſua nomine à prædicto Herricono, vel quibuſvis aliis ejus nomine ſuper poſſeſſione prædicta indebitè impeti, vel etiam moleſtari. Moleſtatores, ſi qui fuerint, qui ab hujuſmodi indebita moleſtatione deſiſtant, tam per exactionem pœnæ jam dictæ ſi in illam inciderint, quam per alia, & debita, ac favorabilia juris remedia, quæ ad id expedire videritis, ſtrictius cohibendo. Prædicentes eidẽ Herricono, quod ſi in d. Caſali jus aliquod habere ſe credat, illud ſi voluerit coram cõpetenti judice ordine debito proſequatur; facturus, nihilominus fieri, tu prædicte Vicegerens, ſeu Juſtitiarius, vel locumtenens de executione præſentium cum earum forma ad cautelam curiæ, & exponentis ejuſdem publicum inſtrumentum, quod debita ſolemnitate munitum dicto exponenti tradatis inſtan. per eum cum expeditum fuerit in dicta noſtra curia producendum. Pecuniam autem totam, quam ex hujuſmodi pœna vos, vel alter, aut alii veſtrum exigentis ad noſtram cameram ſuis vicibus deſtinare curetis quibuſcumque literis per dictum Herriconum de conceſſione dicti Caſalis à nobis, ut præfertur obtentis ſi, & in quantum contra Juſtitiam, & Eccleſiaſticam libertatem proceſſiſſent, & per nos facta fuiſſent non obſtantibus quoquo modo; præſentes autem literas poſt opportunam inſpectionem earum pro cautela reſtitui volumus præſentanti efficaciter valituras.

Datum Neapoli per virum Magnificum Gurellum Aurilia de Neapoli militem Logothetam, & Prothonotarium Regni noſtri Siciliæ Collateralem Conſiliariũ, & fidelem noſtrum dilectum anno Domini 1409. die 27. menſis Julii II. ind. Regnorum noſtrorum anno 23.

Obiit Antonius ann. 1412. eoque ſublato Gregorius XII. in ſua obedientia hanc Eccleſiam adminiſtrandam conceſſit Roberto Acciajolo Florentino

pri-

primogenito Angeli Acciajoli Melphienſis Comitis, A
& Magni Regni Neapolitani Siniſchaichi, eamque
tanquam Vicatius Apoſtolicus parvn tempore rexit,
cum patri in Comitatu, magnique Siniſchaichi digni-
tate ſucceſſiſſet, ut in ſuo nobili opere de Neapolita-
nis familiis narrat Ferrantes della Marra Guardiæ
Dux priſcæ nobilitatis germen, eruditione illuſtris.

XXX. 31. FRANCISCUS Caroſius Capuanus eligitur
In demortui Antonii locum à Joanne XXIII. anno
1412.4. Non. Julii, ex lib. prov. Prælat. 2. Diu & ipſe
pro libertate ſuæ Eccleſiæ decertavit cum Regiis Mi-
niſtris; ampliſſimum à Joanna Regina privilegium
reportavit. Unus ex Electoribus Martini V. in Con-
cilio Conſtantienſi pro Italica natione fuit. Transla-
tus eſt ad Archiepiſcopalem Tranenſem anno 1418.
De quo hæc habet Michael Monachus in ſanctuario
Capuano.

*Franciſcus Caroſius Capuanus Civis, & Canonicus, cum
eſſet decretorum Doctor eximius, geſſit in Regno Locūte-
nente Logotheta, & Cancellarii, deinde creatus Epiſco-
pus Melphienſis. Ad Concilium Conſtantienſe, à Regi-* B
*na Joanna II. legatus eſt Orator. Tandem translatus ad
Tranenſem Archiepiſcopalem Eccleſiam, ibi mortuus
eſt, ac in marmoreo tumulo ſuper ſolum octo palmos emi-
nente conditus jacet, cum opinione ſanctitatis. Confirma-
vit opinionem quidam eventus. Quando enim S. P. Pius
V. ſua conſtitutione præcepit, eminentia ſepulchra ab Ec-
cleſiis tolli, & pavimentis æquari, Tranenſes ſublatis e-
juſmodi nonnullorum ſepulchris, quod eſt noſtri Franciſ-
ci, propter ſubitam improviſamque exortam magnam
tempeſtatem amovere, non potuerunt, ſed propterea relin-
quere illud intactum oportuit, ut hodie cernitur cum
hoc epitaphio.*

*Capuanus hic clauditur Antiſtes mirificus
Franciſcus divinitus Tranenſis Archiepiſco-
pus Caroſeorum natalibus, & bonis parentibus
ortus, ſimoniæ pravitatibus, & laſcivia ſer-
monibus ſemper extraneus, norma errantibus,
& exemplar continentibus præcipuum, eleemo-
ſynisque deditus, & . . . . ſapientiæ
dogmatibus, & utriuſque juris doctiſſimus,* C
*Regibus, & Principibus, ac ſummis Pontifici-
bus Eccleſiæ aptus M.CD. XXVII. A-
prilis xxvij.*

Signum gentilitium ejus erat in campo auri colo-
ris, vulgo bronzino, faſcia rufa à ſuperiori angulo de-
xtero ad inferiorem ſiniſtrum deſcendens, à qua me-
dia eminebat viride caput, imberbe, jucundo vultu,
& brevi capillo.

XXXI 32. ASTORGIUS Agenenſis Epiſcopus Mili-
tenſis huc trasfertur à Martino V. anno 1418.6. Kal.
Februarii, ſequenti anno translatus ad Anconita-
nam, ex lib. proviſ.

XX 33. IACOBUS Inſulanus Bononienſis S.R.E.
XII. Diac. Cardinalis S. Mariæ Novæ, hanc in Commen-
dam ſuſcepit Eccleſiam, ann. 1419.2. Non. Maji. Ceſ-
ſit juri ſuo an. 1425. ut habetur in eodem lib.

XX 34. NICOLAUS Georgius de Matilino Civis
XIII. Melphienſis eligitur per ceſſionem commendæ Car-
dinalis Inſulani 6. Kal. Julii anno 1425.

XX 35. CICCIUS *a* Palumbus Neapolitanus, Abbas
XIV. S. Benedicti Avellanenſis, ex Epiſcopo Avellinenſi, D
& Frequentinenſi, huc translatus an. 1431.2. Idus De-
cembris. Obtinuit is an. 1434. indultum à Joanna Re-
gina cognoſcendi privativè quoad alias de omnibus
quibuſcumque cauſis ſuorum familiarium, etiam in
crimine læſæ Majeſtatis. Obiit anno 1437.

a Aquiori nomine Franciſcus.

XX 36. HONUPHRIUS Franciſcus de S. Severino
XV. Neapolitanus electus anno 1437.3. Id. Junii ab Euge-
nio IV. *b*. Exceſſit anno 1450. Confirmationem Ca-
ſtri Salſulæ à Nicolao V. ſequenti diplomate obtinuit
anno Pontificatus I.

b Concil. Ferrarien. interfuit an. 1438.

*NICOLAUS EPISCOPUS,
Servus Servorum Dei.*

Ven. Fr. Epiſcopo, & dilectis filiis Epiſcop: Mel-
phien. ſalutem, & Apoſt. benedictionem.

*CUm à nobis petitur, quod juſtum eſt, & honeſtum tam
vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id
per ſollicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur
officium. Exhibita ſiquidem nobis veſtra petitio contine-
bat, quod qu. Rogerius Dux Apuliæ cupiens terrena in
cæleſtia, & tranſitoria in æterna felici commercio com-
mutare, caſtrum Salſula Melphienſis Diœceſis, cujus
idem Dux tunc Dominus exiſtebat, cum omnibus juri-
bus, & pertinentiis ſuis, necnon & juſpatronatus Mona-
ſterii S. Joannis de Iliceto ejuſdem Diœceſis, cujus pa-
tronus exiſtebat, & quidquid juris in Monaſterio ipſo
habebat, veſtra Melphienſi Eccleſiæ pia, ac provida libe-
ralitate conceſſit, prout in inſtrumento publico inde con-
fecto ipſius Ducis plumbea bulla, qua idem Dux uteba-
tur, ſignato plenius dicitur contineri. Nos itaque veſtris
ſupplicationibus inclinati, quod ſuper hoc piè, ac provide
factum eſt, & in alterius præjudicium non redundat, ra-
tum habentes, & gratum id authoritate Apoſtolica con-
firmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.
Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ
confirmationis infringere, vel ei auſo temerario contrai-
re. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignatio-
nem Omnipotentis Dei, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolo-
rum ejus ſe noverit incurſurum.*

Datum Reatæ, idus Junii, Pontificatus noſtri anno 1.

37. ALPHONSUS Coſta Neapolitanus eligitur XX
à Nicolao V. anno 1450.2. Non. Septembris. Exceſſit XVI.
ſub Sixto IV. Extat ad petitionem Alphonſi, Pii II.
bulla, prædeceſſoris Callixti jura Eccleſ. Melphien-
ſis confirmans.

PIUS EPISCOPUS Servus Servorum Dei.
Ad futuram rei memoriam.

*CUnctis diſponentes fidelibus juſtitiam miniſtrari
tenorem cujuſdam per nos dudum editæ conſtitu-
tionis, quæ die 5. menſis Septembris anni Incarn. Dom.
1458. publicata fuit ad inſtātiam fratris noſtri Alphon-
ſi Epiſcopi Melphienſis ſe illa pro ſui conſervatione ju-
ris indigere aſſerentis, præſentibus annotari fecimus vo-
lentes, & authoritate Apoſtolica decernentes, quod hu-
juſmodi ſic inſerto tenori ſtetur, & fides plena adhibea-
tur, ubicumque in judicio, vel extra illud exhibitus fue-
rit, vel oſtenſus, cujus quidem conſtitutionis tenoris talis
eſt. Item prædictus Dominus noſter omnes & ſingulas ab
ipſo Callixto prædeceſſore infra annum ante diem obitus
ejuſdem conceſſionis gratiæ, vel juſtitiæ literas tempori-
bus debitis eorum executoribus non præſentatas omnino
revalidavit, & in ſtatum priſtinum, quo videlicet ante
fuerant, & eis pro quibus erant obtenta, quoad hoc plena-
riè reſtituit, ac decrevit per executores prædictos, vel ab
eis ſubdelegandos perinde ad ipſorum executionem pro-
cedi poſſe, & debere, ac ſi executio hujuſmodi tempori-
bus prædictis inchoata fuiſſet. Nulli ergo omnino homi-
num liceat hanc paginam noſtræ conſtitutionis, & volun-
tatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis
autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omni-
potentis Dei, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe
noverit incurſurum.*

*Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarn. Domini-
cæ 1458. tertio Non. Octob. Pontific. noſtri anno 1.*

38. GASPAR Loffredus Neapolitanus, ex Mar- XX
chionibus Trivici, huic ſedi proponitur à Sixto IV. XVII.
an. 1472.15. Kal. Junii. Cathedralem Eccleſiam exor-
navit, ampliavit, perfecit, Palatium Epiſcopale auxit
an. 1480. ſequenti fato functus eſt, vir nobilitate gene-
ris, ſcientia, rerumque uſu, & experientia celebris.

39. OCTAVIANUS Bentivolus Eugubinus 17. XXX
Kal. Junii 1481. ſucceſſit à Sixto IV. creatus; præfuit VIII.
an. 5. ad Salernitanā Eccleſiam translatus, de quo ibi.

40. FRANCISCUS Catacciolus Neapolitanus XXX
electus 14. Julii anno 1486. ab Innocentio VIII. quem IX.
idem Alphonſo Regi ſpecialibus literis commēdavit.

41. JOANNES Borgia Valentinus Hiſpanus, A- XL.
lexandri VI. nepos, diac. Card. tit. S. Mariæ in via la-
ta, hujus Eccleſiæ Commendatarius, quam ceſſit ad
favorem ſequentis anno 1498.

42. JOANNES Ferrerius Tarraconenſis, Ale- XLI.
xandri VI. Cubicularius, electus anno 1498.28. No-
vembris, translatus poſt annum ad Arelatenſem Ec-
cleſiam in Gallia, ubi defunctus eſt anno 1521. Maſ-
ſiliæ jacet in Eccleſia S. Trophini Arelate, ubi in
Mauſoleo ſuperbo legitur hoc epitaphium.

Deo Opt. Max.
Joanni Ferrerio Decret. Doct. ex oppido Terrarega Provinciæ Tarraconenſis, Epiſcopo Melfienſi, demum Archiepiſcopo Arelatenſi, ſingulari probitate, & religione prædito, cujus prudentia, & integritate in duabus ampliſſimis legationibus, quas juſſu Alexandri VI. Pont. Max. ad Ferrandum Siciliæ, deinde ad Ludovicum XII. Regem Galliæ Chriſtianiſſ. cum maxima amborum Principum approbatione peregit, egregiè perſpecta, & honoribus, ac præmiis ornata eſt. Vixit ann. lvij. dies x. Maſſiliæ moritur die xvij. Januarij M. D. XXI.
Joannes Ferrerius in eadem Eccleſia ſucceſſor Patruo B. M. ſibique poſuit, ſacellumque hoc conſtrui fecit.

XLII 43. RAPHAEL Pedemontanus, ex Marchionibus Cevæ Epiſcopus Aſtenſis, huc translatus 26. Julii anno 1499. obiit ann. 1518. poſtquam portas ſacrarii Eccleſiæ Cathedralis ex marmore exornaſſet.

XLIII 44. LAURENTIUS Puccius Florentinus, presb. Cardinalis Minor Pœnitentiarius, à Leone X. hanc Eccleſiam in Commendam accepit anno 1519. præfuit annis 3.

MELPHIENSES, ET RAPOLLANI EPISCOPI SIMUL UNITI.

XLIV 45. JANNOTTUS Puccius Florentinus, („ *Roberti Senatoris, qui etiam fuit inde Cardinalis, filius*) Laurentii nepos, („ *Florentinus Canonicus*) 7. Januarii 1521. electus. Eo ſedente Clemens VII. defuncto Giſberto Rapollano Epiſcopo, Antonium Puccium Cardinalem eidem Eccleſiæ præfecit, quam ipſe cum Jannoto reſignaſſet, die 16. Maji 1528. Clemens cum Melphienſi perpetuò univit, hoc pacto, ut idem Epiſcopus Melphienſis & Rapollanus enunciaretur publicis in tabulis. Obiit Jannottus anno 1537.

XLV. 46. ANTONIUS Cardinalis Puccius a Jannotti frater, per regreſſum has ſuſcepit regendas Eccleſias anno 1537. eodemque anno poſt paucos dies, ſequenti reſignavit.

a Alexandri filius ... eoque non fuit Jannotti frater. Saleruus.

XLVI 47. JOANNES Vincentius Aquaviva Neapolitanus, 21. Februarii 1537. Epiſcopus electus, pauloque poſt S. R. E. presb. Cardinalis tit. S. Martini in Montibus à Paulo III. creatus, exceſſit Aug. menſe an. 1546.

XLVII. 48. ROBERTUS Card. Puccius, Laurentii frater, Antonii Patruus, Card. Epiſcopus Piſtorienſis, defuncto Aquaviva, Melphienſis, & Rapollanus Epiſcopus delectus eſt an. 1546. paulòque poſt mortalitatem explevit, de quo infra in Epiſcopis Piſtorien.

XLVIII. 49. MARINUS Ruffinus nobilis Romanus, Pauli III. affinis, Hadrianæ Molis Præfectus, ex Epiſcopo Sarnenſi, huc translatus anno 1547. 7. Februarii, Ciſternas ampliſſimas in Epiſcopio exſtruxit, odeum exornavit, juraque ſuæ Eccleſiæ acerrimè defendit. Romæ in Eccleſia S. Mariæ Rotundæ ſacellum S. Sylveſtri pulcherrimè reſtauravit, monumentumq; ſibi, poſteriſque ſuis condidit. Romæ obiit ann. 1548. poſtquam ſibi coadjutorem adſcivisset Alexandrum fratrem, ibidemque jacet cum hoc epitaphio.

D. O. M.
Marinus Ruffinus Pontif. Melphien. Aelii Ha. Arcis Præfec. Sacellum hoc IESU, Divoque Sylveſtro dicatum vetuſtate pene collapſum in ſpecioſiorem formam reſtituit, bonis auxit, antiquiſſimamq; familiæ ſuæ monumentum, quod hoc in templo fuerat una cum majorum oſſ. in hunc locum tranſtulit, ſibique, Ruffiniſque ſuis gentilibus ſepulchrum vivens extruxit Paulo III. Pontif. Max. 1548.

XLIX 50. ALEXANDER Ruffinus coadjutor cum futura ſucceſſione à Paulo III. fratri datus eſt an. 1548. 27. Aprilis, eidemque ſucceſſit anno 1559. Urbem ſolemniter ingreſſus 14. Maji ejuſdem anni. Is Aram principem in Cathedrali exornavit, ſacellum SS. Roſarii erexit, ſacrarium varia ſupellectili locupletavit, Epiſcopium collabens reſtituit, ſynodum celebravit, corruptos Cleri mores ad formam Concilii Tridentini reformavit, juraque ſuæ Eccleſiæ intrepidè defendit, tandem poſtquam benè annos 26. hanc Eccleſiam adminiſtraſſet, ſenio feſſus liberè reſignavit, an. 1574. 8. Januarii. Cui Pontifex Canonicatum Baſilicæ Vaticanæ contulit. Romæ deceſſit, ſepultuſque eſt apud Marium fratrem.

51. GASPAR Cincius nobilis Romanus, Vaticanæ Baſilicæ Canonicus, ac U. S. Referend. à Gregorio XIII. ad hanc ſedem promotus 8. Januarii ann. 1574. ſynodum celebravit, Epiſcopale Palatium exornavit, Cathedralem Eccleſiam eccleſiaſticis indumentis locupletavit, ſub Sixto V. tandem ſponte abdicavit anno 1590. L.

52. HORATIUS Celſus Romanus, Canonicus Vaticanæ Baſilicæ, U. S. Refer. Romandiolæ ſub Sixto V. Prolegatus, ab ipſo Epiſcopus electus ann. 1590. 6. Julii, immatura morte præventus, Melphim adire non potuit. („ *Vide plura de eo apud Vincentium Armannum in hiſt. Bentivol. l. 2. pag.* 122. Mandoſ.) LI.

53. MARCUS ANTONIUS Amidanus, Cremonenſis Civis, & Canonicus, Abbaſq; omnium ſanctorum, Gregorii XIV. intimus familiaris, Signaturæ Referendarius, ad hanc ſedem evectus ab eodem Pontifice die 13. Septemb. 1591. Ceſſit antequam munus conſecrationis acciperet, annua penſione cum præpoſitura S. Agathæ retenta. Obiit in patria anno 1598. *humatus in Eccleſia Collegiata S. Agathæ, cujus fuerat Præpoſitus, cum hoc epitaphio in nigro lapide ſculpto. LII.

* Ex App. t. 9.

D. O. M.
Marco Antonio Amidano J. U. D. celeberrimo Utriuſque Signat. S. D. N. Referend. S. Inquiſitionis in tota Chriſtiana religione conſiliario, uni ex aſſiſtentibus Congregationi ſacræ Conſultæ negotiorum ſtatus eccleſiaſtici, Romana civitate donato, Epiſcopo Melphienſi deſignato, eoque Epiſcopatu ultro, & ſponte depoſito, huic D. Agathæ Fano Præpoſito, fatetur doctrina, & integritate incomparabili. Nicolaus, & Carolus fratris filii pientiſſ. patruo benemerenti P. P. Vixit ann. LXVIII. Obiit x. Kal. Septembris MDXCIIX.

54. MATTHÆUS Brumanus Cremonenſis, Canonicus Regularis Lateranenſis, Epiſcopus Nicomedienſis, cum pro Guillelmo Mantuæ Duce apud Innocentium IX. legatione fungeretur, ab ipſo die 9. Nov b. 1591. huc translatus. Mortalitatem explevit anno Pontificatus ſui tertio, die 19. Auguſti 1594. ætatis ſuæ 49. ſepultus in Cathedrali. Fuit ſui temporis inſignis Theologus, prudentia, & religione inſignis. („ *Laudatur à Celſo Roſino in Lyceo Lateranen.* „ *tom. 2. l. XI. p. 69. & ab Ariſio in Cremona Literata* „ *tom. 2. p.* 434. Mandoſius.) LIII.

b Januarii 19.

55. PLACIDUS d de * Marra Neapolitanus Jo: Donati & Hippolytæ Carbonæ filius Ferrariis Guardiæ Ducis, & Franciſci Aſculani Epiſc. ex U. S. Refer. à Clemente VIII. die 6. Maji 1594. creatus, ſynodum celebravit, Epiſcopales redditus auxit, aliaque pia opera edidit ad animarum ſalutem. Sub Paulo V. cum Gratia Card. Mellino in Pannoniam legato, miſſus, apud Cæſarem Matthiam pro Romana Eccleſia Nuncius ordinarius plures tranſegit annos. Reverſus ad propria ibidem fato functus eſt 2. Decembris 1620. ſepultus in Cathedrali, cui Lazarus Caraffinus ſucceſſor monumentum extulit marmoreum, addita inſcriptione ad gratæ poſteritatis exemplar. * Placidi elogium refert in ſuo inſcriptionum libro eruditus Jo. Baptiſta Urſus Societatis Jeſu iis verbis. LIV.

d Commendatur à Petro Paulo Boica de Statu Epiſc. ... Ex App.

* Ex App. tom. 1.

Virtutis excelſa humile faſtigium, Meriti majoris, quam præmii, Placidus de Marra, Comi probitate Civile ad libellum religionis prudentia, doctrinæ politioris, ſanctioriſque æraris egregius Legatione ad Cæſarem difficillima pro nomine, & re Romana functo feliciſſ. Pro valetudine, vitaq; ſua improſpere præter omnium vota, plauſumque ingemiſcente purpura Epiſcopus moritur Melfitanus An. æt. LX. ſal. hum. CIↃCↃXXV. Tu cave attuſes fidera, ſtudio famulata Præſulis Virtutem imperiſus quærentes, quam inſignea virtutis.

LV. 56. Fr. DESIDERIUS Scalia Cremonenſis, Ordinis Prædicatorum, S.R.E. presbyter Card. creatus à Paulo V. 1621. eodemque die Epiſcopus Melphienſis deſignatus, à Gregorio XV. confirmatus, præſuit annum unum, menſes aliquot, translatus inde ad Comenſem Eccleſiam, de quo ibi.

LVI. 57. LAZARUS Caraſſinus Cremonenſis, Prothonotarius Apoſtolicus, Cardinalis Scaliæ Cubiculi præfectus, die 19. Decemb. 1622. Domini ſui bis ſucceſſor, in Melphienſi primum, ac inde in Epiſcopatu Comenſi. Anno 1622. 8. Aprilis, urbem ſolemniter ingreſſus, ingenti cura, ac ſollicita ſedulitate hanc rexit Eccleſiam an. quatuor, translatus ad Comenſem 1626. Hic Canonicorum numerũ in Cathedrali auxit, reſtituit Hoſpitale, Seminarium Clericorum inſtituit, inſignes reliquias à Card. Scalia acceptas honorificentiſſimè in Cathedrali collocavit, Diœceſanam ſynodum habuit, typiſque mandavit. Anteceſſorum ſuorum catalogum ex antiquis monumentis contexuit, compilavitque ad calcem ſynodalium conſtitutionum, de quo alibi. B

LVII. 58. Fr. DEODATUS Scalia Ord. Prædicatorum, Card. Scaliæ nepos, ſpectatæ virtutis vir, ab Urbano VIII. anno 1626. 19. Februarii Epiſcopus creatus. Ab adoleſcentia jugum Domini ſuave ſuſcepit, optimiſque diſciplinis apprimè eruditus, Philoſophiæ, mox Theologiæ in univerſitate Bononienſi Magiſter, ſumma cũ laude præcelluit Orator, ac verbi Dei declamator in præcipuis Italiæ Urbibus, & publicè docendo Divinam ſcripturam diu eſt interpretatus, à Patruo in Theologum adſcitus, mox ab Urbano VIII. ad Epiſcopalem Inſulam vocatus, conſecratus, inde ſequenti ann. Aprilis menſe ſolemniter Urbem ingreſſus, ſtatimque perluſtrata Diœceſi, collapſam morum diſciplinam ſedulo reſtituit, Eccleſiã Melphienſem 35. Sanctorum Martyrum reliquiis, una cum D. Alexandri Martyris integro corpore, è Calliati cœmeterio eruto decoravit, & in ſacello exornato in Cathedrali honorifice collocavit, Cathedralem ſufficienti ſacra ſupellectili adauxit. Doctrinæ Chriſtianæ Congregationem multis retro annis prætermiſſam, ad uſum priſtinum revocavit. Beatiſſimæ Virginis Roſarium alternis choris, vicibuſque recitandi ſingulari in eandem ſacram Virginem pietate ſæpius adhortando indixit, Græcos ſuæ Diœceſis, ad Latinum vivendi morem ſuaviter adduxit. Litem inter Abbatem S. Angeli in Vultu, & Epiſcopos Melphienſes ſub juriſdictionis utilitate ſedavit. Veteres controverſias inter Urbis ſuæ Gubernatores, Regioſque Judices in favorem Eccleſiaſticæ dignitatis, Epiſcopaliſque juriſdictionis, indefeſſè ſuſtinuit, menſæ Epiſcopalis redditus auxit. Jura temporalium Caſtrorum acerrimè defendit, confirmavitque inpoſterum, Epiſcopale Palatium ampliavit, reſtauravit, & in meliorem faciem reduxit: Diœceſanam ſynodum celebravit, in qua plura edidit decreta, tum ad ſpirituale, tum verò ad temporale regimen ſpectantia *a*. C

a Hic aliqua ſunt deleta. Ex App. tom. I.

LVIII 59. * JACOBUS Raymundus nobilis Comenſis antiquæ probitatis vir, amicus noſter, virtutum fama, ab Urbano VIII. anno 1644. die 11. Aprilis ſufficitur Eccleſiæ Melphienſi; Romæ conſecratur. Ad Eccleſiam ſuam profectus, poſt paucos menſes ex animi dolore mortalitatem explevit, ſepultuſque eſt in Cathedrali. D

* Ex App. t. I.

LIX. 60. HIERONYMUS Peregrinus in defuncti Jacobi locum ſucceſſit anno 1645. die 16. Januarii. Tres nondum expletos annos hanc rexit Eccleſiam, obiitque anno 1648. ſepultus prope predeceſſorem.

LX. 61. ALOYSIUS Brancifortius Siculus præcipua nobilitate clarus, ſucceſſit Hieronymo an. 1648. die 28 Septembris.

A D D I T I O.

(„ *Cum pervigili cura ſuas oves gubernaſſet, exceſſit optimus Senex an. 1666.*

LXI. „ JULIUS *Caracciolus perantiqua nobilitate Nea-* „ *politana illuſtris, ſed illuſtrior ſuarum virtutum deco-* „ *re ex Ordine Clericorũ Regularium Theatinorum de-* „ *ſumptus ad has Eccleſias aſſumptus eſt 1. Martii 1666.* „ *quas cum ſapienter, ſuaviterque adminiſtraſſet, tran-* A „ *quillioris vitæ cupidus dimiſit 1671.*

„ THOMAS *de Franchis Januenſis J. U. D. nec* LXII. „ *non in Sacra Theologia apprimè eruditus ad has Ec-* „ *cleſias promotus fuit 24. Auguſti 1671. præfuit qua de-* „ *cet Paſtoris ſolertia uſque ad annum 1696. quo deceſſit.*

„ Fr. FRANCISCUS *Antonius Triveri Ordin.* LXIII „ *Min. Conventualium Epiſcopus Andrienſis ad has ſe-* „ *des translatus eſt 14. Septemb. 1696. cujus regimen ci-* „ *tò explevit, anno vix integro abſumpto morte ſublatus.*

„ ANTONIUS *nobilis è gente Spinella progenitus* LXIV „ *ſecularibus, divinisque literis excultus in Ordine Cle-* „ *ricorum Regular. Theat. in Urbe, & Neapoli egregius* „ *Concionator conclamatus, dum Præpoſitus eſſet Do-* „ *mus S. Mariæ de Advocata Neapolis, huic gregi præ-* „ *ficitur 2. Decemb. 1697.* Luc.)

(„ *Cui tanto zelo tantaque pietate incumbit ut inter* „ *alias optimi Paſtoris ſollicitudines ad ſublevandas* „ *ſuarum ovium neceſſitates præcipue intentus præcla-* „ *rum, ac perutile opus ſuo licet maximè ſumptu inſtitui-* „ *re non recuſaverit. Nomen illi Mons Pauperum apud* B „ *quem, quos egeſtas, morbi, fortunæ iniquitas premit, op-* „ *portuna habeant adiumenta, quæ hæc naturæ, atque hu-* „ *manitatis incomoda propulſent. Annuat Deus, ut lon-* „ *gum protrahat regimen ad commiſſi ſibi gregis majus* „ *ſemper ſubſidium.*

MILITENSES

EPISCOPI.

C Miletum antiquiſſimam Calabriæ Civitatem, ut fert opinio Sebaſtiani Conradi, à Hieronymo Maraſſiotto relata in 2. lib. ſuæ deſcriptionis Calabriæ, antiqui Mileſij fundarunt, cum Mileto Civitate Aſiæ à Rege Dario exciſa, in Italiam profugi deſcendiſſent. Qui ſociata fuga cum Samijs, poſt ancipitem, longamque navigationem Rhegium in Calabria appulerunt. Sed eo littore, ac deinceps Meſſana Civitate prohibiti ab Anoſſilao Rhegino Tyranno, Samii verſus orientalem plagam Calabriæ navigarunt, ubi deſcenſione facta, Samiorum Civitatem ædificarunt: Mileſii verò verſus Occidentalem partem curſum dirigentes, ejuſdem Calabriæ tenuerunt Portum ſub antiqua Civitate Medama circiter octo milliariis, inq; continenti hunc novum Miletum ſtatuerunt, in prioris memoriam. De hac prima ædificatione Herodotus, & Thucydides, tametſi diverſè, loquuntur. Illam ſubjugarunt Romani, ac poſt varios D belli, fortunæq; eventus, Rogerius Guiſcardus Calabriæ Princeps, Dominuſque Siciliæ, qui auxit opibus, & ampliavit, ſuæ ditionis fecit. Hic Gregorium VII. exoravit, ut ſedem illic Epiſcopalem vellet translatam à Taurianenſe, Bibonaque ſceleroſis ob incolas Civitatibus, quæ meritò viderentur viduandæ Paſtoribus, ipſeque provehendæ pietati adjutrices admovit manus, S. Nicolai ſumptuoſo ædificato templo, adauctoque invidioſis opibus, quo pro Cathedrali uterentur futuri Epiſcopi. Idem Rogerius conſtruxit etiam templum ſanctiſs. Trinitatis in eadem Civitate, adeoque ditiori cenſu locupletavit, ut etiã cum Cathedrali de opibus videretur poſſe certare. In utroq; templo marmoreæ columnæ ſpectantur, quas è Proſerpinæ templo ab Hipponenſibus ædificato Rogerius illuc aſportandas curavit. Hi inſtitutam Epiſcopatum S. Apoſtolicæ ſedi proximè ſubjecere. Idque nobis cauſæ fuit, cur inter Epiſcopos Romanæ

A ſedi ſubiectus illum reiiceremus, tametſi inter Calabriæ Civitates memoretur. Cathedralis quinque dignitatibus fulget, Archidiaconatus ſcilicet cum 13. Canonicis, Theologali, Pœnitentialique præbendis. Callixtus II. dicitur illam conſecraſſe. Præter hanc, altera parochialis Eccleſia extat Mileti, cuius animarum curam, Abbas ex Ordine Benedictino exercet, ad quem etiam ſpectat dimidiatum ius temporale. Tria ibi Religioſorum Monaſteria numerantur, cum duabus ſodalitatibus laicorum, unoque Xenodochio. Epiſcopatus cenſus ampliſſimus eſt, cum quinque millium ſcutatorum ſummam efficiat, taxaturq; in lib. Cameræ flor. 200. Ad ſexcentos producit, altique mortales, Ducique Paltranæ hoc tempore paret, ubertate agri habetur nobilis, populoque ad omnem elegantiam comparato.

ADDITIO.

(„In Cathedrali Militenſi unica tantũ eſt Præbenda: „annuuſque cẽſus ſeu dignitatũ, ſeu Canonicorum exiguus eſt. Ipſa Civitas eſt unius milliarii per circuitum „ancentaſſ ularia, & circiter mille habitatores B *„complectitur: quarum omnium cura incumbit Archipresbytero Cathedralis. Duo tantum ibi Religioſorum monaſteria viſuntur, unica Laicorum ſodalitas. Adeſt „etiam Domicilium Epiſcopale, & Seminarium. Diœceſis vero extenditur ultra 20000 paſſus, & 100. circiter loca ſub ſe continet, quorum præcipua ſunt hæc „Oppida, ſeu Terræ celebriores, quibus ſingulis plurimi „pagi ſubiiciuntur. Suntque* Francica, Meſſiano, Briatico, Montelione, Bibona, & Valentia, Pizzo, S. Onofrio, Monte Santo, Filogaſſo, Bornello, Carida, Sorcto, Arena, Roſarno, Anoiſa, Galatro, Seminara, quæ & Taurania, Sinopoli, Radicina. *Ex his „Bibona, & Taurania olim Epiſcopales. a Infra limites „hujus Epiſcopatus Abbatialia jura habet Collegium „Græcorum Romæ extans, quod & partem Militenſis „civitatis ſibi ſubiicit, & plura Caſalia Montis Leonis: & inſuper Militaris Hieroſolymitanus Ordo Terram Derſi commendatam habet.* Luc.)

a De Bibonenſibus, & Taurianenſibus olim Epiſcopis in X tomo agemus.

Epiſcopi qui jam inde à ſua inſtitutione uſque ad hæc noſtra tempora in hac ſede floruerunt, ſunt qui ſequuntur, quos haud parvo noſtro labore, tum diligentia docti viri Lucæ Iiarii nobilis Aſculani, olim ejuſdem Epiſcopatus Generalis Vicarii ex diverſis ſcripturis, monumentiſque expiſcati ſumus, quorum catalogum antequam explicemus, operæ pretium duximus, bullam inſtitutionis, donationiſque Rogerii Comitis, quam Aureum ſigillum dicunt, caracteribus Græcis conſcriptam, & in Latinum tranſlatam à clariſſimo viro Nicolao Alamano Vaticanæ Bibliothecæ olim Præfecto, hic ad verbum exſcribere.

SIGILLUM FACTUM à me Rugerio Magno Comite Calabriæ, & Siciliæ, & Chriſtianorum auxiliatore, & datum tibi ſanctiſſimo Militenſi Epiſcopo Dom. Arnulpho menſe Octobris, Indictione decima.

C QUoniam Eccleſiæ Epiſcopales Bibonæ, & Taurianæ propter patrata ſcelera ab hominibus inhabitatæ, atque deperditæ ſunt, & ego Rugerius Dei gratia Comes Calabriæ, & Siciliæ, annuente nobis Divina providentia, ut novi, volui duas has Cathedras in unam Eccleſiam Militenſem redigere, & hanc unam, nec Bibonæ, nec Taurianæ nomine, ſed Militenſem vocari, quam Deo favente nomini Dei Genitricis, & ſancti Nicolai Epiſcopi, Patris noſtri dicavi: Quare hujus rei cauſa confirmandæ petii conſpectum Sanctiſſimi Papæ Gregorii Septimi, qui glorioſi Apoſtolorum Principis Petri Sedem tenet. Is petitiones juſtas D implevit noſtras, deditque nobis honeſtiſſimum virum D. Arnulphum nomine, & Epiſcopum Eccleſiæ Militenſis conſtituit. Ideò prædictum Sanctiſſimum Epiſcopum, & ipſam ſanctam Militenſem Eccleſiam, & eos, qui illi ſerviunt ad Dei cultum quæcumq; illis ad vitam neceſſaria ſunt, ut Deum pro Chriſtianis, & ſpirituali ſalute noſtrorum parentum, & noſtra aſſiduè orent omnes quaſcumque Eccleſiæ Bibonæ, & Taurianæ Epiſcoporum quondam pertinentias, & ſubſtantias, Villanos, & omnia alia jura poſſederunt, & ſuo tempore dominatæ ſunt in perpetuum poſſidere, & dominari contentus ſum. Quare propter animæ meæ ſa-

ΣΙΓΙΛΛΟΝ ΓΕΝΑμενον παρ' ἐμοῦ Ρουκέρη μεγάλου κώμητος καλαβρίας, καὶ σικελίας, καὶ τῶν χριστιανῶν βοηθοῦ, καὶ ἐπιδοθὲν πρός σε τὸν ἁγιώτατον κύριον μιλίτου ἀρνοῦλφον μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, Ἰνδικτιῶνος δεκάτης.

ΩΣ ὅτι αἱ ἐκκλησίαι τῆς βιβώνης, καὶ τῆς ταυριανῆς ἐπισκοπῆς διὰ τὰς πραχθάσας ἁμαρτίας ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων οἰκοῦσιν ἀκατοίκηται, καὶ ἐλεεινέμεναι. Κἀγὼ Ρουκέρης Θεοῦ χάριτι κόμης καλαβρίας, καὶ σικελίας προνοίᾳ θείᾳ ἡμῖν ἐγγίσασα, ὡς ἐπέγνων, ἠθέλησα αὐτὰ τὰ δύο καθίσματα εἰς μίαν ἐκκλησίαν ἀνεγείρειν τοῦ μιλίτου, καὶ αὐτὰ ἡ μία οὔτε τῆς βιβώνης, οὔτε τῆς ταυριανῆς ὀνομάζεσθαι, ἀλλὰ τοῦ μιλήτου ἣν Θεοῦ εὐδοκοῦντος, εἰς ὄνομα τῆς Θεοτόκου, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν, καὶ ἀρχιερέως Νικολάου πεποίηκα. τούτου ἕνεκα εἰς τὸ στερεῶσαι, εἰσῆλθον εἰς τὴν πρόσοψιν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τοῦ ἐνδόξου κορυφαίου Πέτρου πάπα Γρηγορίου ἑβδόμου. ὅς τις δίκαια ἡμῶν ἐπισπληρωματίσας ταγεὶς ἔδωκεν ἡμῖν τετιμημένον ἄνδρα, κύριον Ἀρνοῦλφον ὄνομα, καὶ εἰς ἐπίσκοπον κατέστησε τῆς αὐτῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας τοῦ μιλήτου. Διὰ τοῦτο λοιπὸν εἰς τὸν ῥηθέντα ὁσιώτατον ἐπίσκοπον, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ χριστιανῶν, καὶ ψυχικῆς σωτηρίας τῶν ἡμετέρων γονέων, καὶ ἡμετέρας, ἅπαντα ὅσα ἡ ἐκκλησία τῆς βιβώνης, καὶ τῆς ταυριανῆς ποτε ἐπισκοπῶν τόσον διαφερτίματα καὶ ὑποστάσεις, βελλανοὺς, καὶ ὅσα ἄλλα δικαιώματα ἐκράτουν, καὶ ἐδέσποζον ἐν τῷ καιρῷ αὐτῶν, αἰωνίως αὐτὰ κρατεῖν, καὶ δεσπόζειν στέργω. Δια-

σοι, δέδωκα, καὶ ὑπὲρ ψυχικῆς μου σωτηρίας εἰς τὴν αὐτὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν τοῦ μιλήτου τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικολάου, καὶ εἰς τὸν προρρηθέντα ὁσιώτατον ἐπίσκοπον κύριον Ἀρνοῦλφον, καὶ εἰς τοὺς κληρικοὺς αὐτῆς εἰς ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς μέλλοντας ἔσεσθαι ἐπισκόπους, καὶ κληρικοὺς τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, καὶ διαδόχους τὸ τοιόδε κράτημα ἔνδον ἐν τῇ ἄστει μιλήτου, ὅσαπερ ἔρχεται τὸ ῥεάκιον τὸ λεγόμενον τῆς περρέραι ἀναμεταξὺ τοῦ ἡμετέρου καστέλλου, καὶ τῆς αὐτῆς ἐπισκοπῆς, κἀκεῖθεν κατέρχεται εἰς τὸν ποταμὸν τὸν ὀνοματιζόμενον σκατοπλύτον, καὶ καταβαίνει ὁ αὐτὸς ποταμὸς, καὶ ὡς κατέρχεται τὸ προρρηθὲν ῥεάκιον, ὅθεν ἡ ἐνάρξις, καὶ μίγνυνται ὑποκάτω τοῦ γεφυρίου. δέδωκά σοι, καὶ τὴν κουλτούραν τὴν λεγομένην τῆς πιόκας ἔμπροσθεν τῆς πόλεως μιλήτου ἐγγὺς τῆς κουλτούρας, ἣν δέδωκα εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα μιλήτου, καὶ ἐγγὺς τοῦ δημοσιακοῦ δρόμου, καὶ τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὴν κουλτούραν τὴν οὖσαν ἀντικρὺς μιλήτου ἐγγὺς τοῦ ῥύακος τοῦ λεγομένου σκυπίνου, καὶ τοῦ ὀνομασθέντος ποταμοῦ. ἑτέραν κουλτούραν ἡ λεγομένη τῆς πιόκας εἰς τὸ χωρίον καλαβρῶν μετὰ τῶν πιόκων, καὶ ἐλαιῶν ἐγγὺς τοῦ δημοσιακοῦ δρόμου. ἑτέραν κουλτούραν ἡ λεγομένη τῶν σκορδάδων σὺν τοῦ ὄρους καθάτι ὑπάγει ἄρχι εἰς τὸν ποταμὸν τοῦ σκατοπλύτου, ἐγγὺς τῶν χωραφίων τῆς παρασκευῆς, καὶ τοῦ ῥεακίου τοῦ λεγομένου τῆς ἰαννοῦς τοῦ κατερχομένου ἐκ τοῦ σκορδάδες. ἑτέραν κουλτούραν εἰς τὸ ὁμαλὸν χωρίου καμπαρόνη συνεγγὺς αὐτοῦ χωρίου, καὶ τῆς ὁδοῦ. ἑτέραν κουλτούραν εἰς τὸν μεδιμίτζην, ἐγγὺς τῆς κουλτούρας τῆς λεγομένης τοῦ μικροῦ χρίματος συνεγγὺς τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ. ὡς αὐτὴν δέδωκά σοι εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν μιλήτου βελλάνους ἐνενηκόντα πέντε, σὺν τῶν κληρονόμων, καὶ ὑποστάσεων αὐτῶν, ἤγουν, καλόκαιρον κουσάτον σὺν τῶν παίδων του, Νικήφορον ἀδαυλήτην, νικήφορον ἀνεψιόν του, Θεόδωρον κόνδον, σὺν τῶν παίδων του. μαρία χήρα, ἰωάννην ἀναφαγάν, λέον συγγενῆ αὐτοῦ, νικόλαον μιλλαρανόν, κόνδον μαρία σὺν τῶν παίδων, νικόλαον στρατοπόδην, καλὴ χήρα σὺν τῶν παίδων της. ὁ μελαγρῖνος σὺν τῶν παίδων του, νικόλαος σιλλοπὴς σὺν τῶν παίδων του, νικόλαον σογγετὴν παῖδα ἱερέως ἀλέξη, πρεσβύτερον νικόλαον σὺν τῶν παίδων του, ἄννα χήρα σὺν τῶν παίδων της, νικόλαον φιστονίκλην, γρηγόριον σὺν τῶν παίδων του, κωνσταντῖνον ἀδελφὸν φιστονίκλην, ἰωάννην χάρρερην, γεώργιον φιστονίκλην, ἰωάννην τοῦ παπᾶ λέοντος σὺν τῶν παίδων του, νικήφορον ἀμαντινέον σὺν τῶν παίδων του, ἀρχοντίσσαν τοῦ φιλίππου σὺν τῶν παίδων του, στέφανον γαμβρὸν νικηφόρου, ἰωάννην γαμβρὸν στιλιόπου, ἀνδρέαν κουσεντῖνον, πρεσβύτερον κωνσταντῖνον τοῦ τραϊνοῦ, τὰ παιδία ἰωάννην φαγιλλίνου, νικόλαος ὁ γρηγορίου πινγιλλήτης σὺν τοῦ ἰωάννου γιβαννίτου, τὰ παιδία ἱερέως γρηγορίου τοῦ δρελλήπτου, τὰ παιδία ἱερέως φωτινοῦ, πρεσβύτερος μουλκούσι σὺν τῶν παίδων του, χήρα σὺν

A lutem dedi eidem Sanctæ Dei Eccleſiæ Militen. ſancti Patris noſtri Nicolai, & prædicto Sanctiſſimo D. Epiſcopo Arnulpho, & Clericis ejus in perpetuum, & futuris Epiſcopis, & Clericis ejuſdem Eccleſiæ, & ſucceſſoribus poſſeſſionem, quæ eſt intus in urbe Militen. ſupra Rivum dictum Perrera inter noſtrum Caſtrum, & Epiſcopatum, & inde defluit in flumen, nominatum Scatoplytum: & excurrit idem flumen, & unde fluere incipit idem Rivus, & miſcentur ſub ponte. Dedi etiam tibi culturam vocatæ Piocæ ante urbem Miletum, ſitam prope culturam, quam Sanctiſs. Trinitati Militenſi dederam prope viam publicam, & fluvium, & poſ-

B ſeſſionem, ſeu culturam exiſtentem contra Miletum prope rivam vocatum ſcupini, & prædictum flumen. Item aliam culturam, dictam Pioco in Regione Calabrò una cum oleis, & Piocis, prope viam publicam. Item aliam culturam vocatam Scordade, cum monte, quæ protenditur uſq; ad flumen Scattopliti, apud terras paraſceves, & rivum vocatum Jannus, qui ex Scordade deſcendit. Item aliâ culturam in plano villæ Camparone apud eandem villam, & viam: item aliam culturam ad Medimizem, apud culturam dictam Parvi Chrimi, prope idem flumen: Præterea dedi tibi in eadem urbe Militen. Villanos nonaginta quinque, una cum hæredibus, & ſubſtantiis eorum videlicet, Calocam Cuſaton cum filiis, Nicephorum ejus nipotem, Theodorum Cō-

C dò cum filiis, Mariam viduam, Joannem Anafaga, Leonem cognatum ejus, Nicolaum Milaranum, Condò Mariam cum filiis, Nicolaum Strattopodi, Calem viduam cum filiis, Melagrinum cum filiis, Nicolaum Silopi cum filiis, Nicolaum Songettem; filios Sacerdotis Alexii, Presbyterum Nicolaum cum filiis, Annam viduam cum filiis, Nicolaum Fiſtonichi, Gregorium cum filiis, Conſtantinum fratrem Fiſtonichi, Joannem Carrerium, Georgium Fiſtinochium, Joannem Sacerdotis Leonis cum filiis, Nicephorum Amantineum cum filiis, Archontiſſam Philippi cum filiis, Stephanum cognatum Nicephori, Joannem cognatum Filiopes, Andrum Coſentinum, Presbyterum Conſtantinum Trajani, filios Sacerdotis Joan-

D nis Fagoli, Nicolaum filium Gregorii, Pinellum cum Joanne Givannitl, filios Sacerdotis Gregorii Drelepti, filios Sacerdotis Fotino, Presbyterum Mulcuſſe cum filiis, viduam Sacerdotis vocati Chilò, Andream Sacerdotis filii Gravi, Sacerdotem Petrum Chionata, Nicolaum presbyterum Meſiani, Petrum Sacerdotem Vinæ, presbyterum Nicolaum cum filiis, Heliam presbyterum cum filiis, Pancalum presbyterum cum filiis, Petrum presbyterum S. Conſtantini, Leopardum presbyterum, Joannem presbyterum; Viduam presbyteram cum filiis, Joannem presbyterum Eugenii, Nicolaum presbyterum Guſileni cum filiis, filios Sacerdotis Eupraxi, Antonium nepotem Sacerdotis Antonii, Petrum Sacerdotem Or-

todelle, Philippum presbyterum Angelorum, Sacerdotem qui dicitur Scannaci cum filiis, Nicolaum presbyterum de Mexiti, Nicolaum Sacerdotem Laguado, filios Sacerdotis dicti Clidi, Viduam Sacerdotis Leonis Meſoſila cũ filiis, Joannem presbyterum cognatum Galati, Joannem presbyterum de Meniti cum filiis, Philippum presbyterum Gregorli cum fratre, Petrum presbyterum Zavatti, Baſilium presbyterum Sculcami, Baſilium Sacerdotem Cullotidi, viduam presbyteram Baſilii Diaboli, Petrum presbyterum Carovadi, Viortilum Sacerdotem cum filiis, Joannem Caſarum Attiſanum, Joannem Siccanum, presbyterum Conſtantinum Criſojoannem, Joannem Potamita, Nicolaum Cancare cognatum ejus, Pantaleonem cum filiis, viduam presbyteram Joannis vulgò cum filiis, Nicolaum presbyterum Condum, Philippum Sacerdotem cognatum Rematiſi, Viduam presbyteri Achillis cũ filiis, Baſilium Sacerdotem Colocinti, Baſilium Cuzzocherim Pancali, Pagalum cum filiis, Baſilium Cariſanum Romanum, Joannẽ Capogala, presbyterum Nicolaum Liopardum, Nicolaum Chalcomatum, Joannem Buchilo, Aruldlum Vandigerium, Gregorium Milonetum, Joannem Cancari, Joannem à Malfano, Leonem Scolſeri, Nicolaum Fruſutti, Nicolaum Petrum cum fratre, Nicolaum Salonicum cum filiis, Theodorum Salvari. Præterea facultatem damus eidem Eccleſiæ, & eidem Reverend. Epiſcopo, ut poſſit facere Molendina, & Vattinderia, ubi voluerit in loco Epiſcopatus, & habeat aquam liberam, abſque ulla moleſtia, & tributo. Item do, & concedo eidẽ Eccleſiæ ſanctiſſimæ, ut perpetuò à nobis, & noſtris ſucceſſoribus, & noſtris ſubditis, Baronibus, Burgheſiis, & Stratiotis, & ab Eccleſiis in eadem Provincia exiſtentibus, tam Græcis, quam Latinis, ſuper quibuſcũq; fructibus, tùm rerum immobilium, tùm verò animalium naſcentium integram decimam recipiat, quemadmodum miſericors Deus præcipit. Item do, & contentus ſum, & præcipio, ut ſanctiſſima Eccleſia Dei habeat, ex hoc tempore in perpetuum quæcumque jura ego habebam, aut ſubditi noſtri Dominii Barones, Burgheſii, Stratiotæ ſuper Eccleſiis Provinciæ Mileti, Bibonæ, & Taurinæ ex diſtrictu Mayde, uſque ad Rhegium, quod ſpectat ad Decimas, & alia jura. Et hæc omnia teneat, & potiatur eadẽ ſanctiſs. Eccleſia, & illius ſucceſſores ad ſuos uſus, & dominium. Item volo, & contentus ſum, ut eadem Sanctiſs. Eccleſia poſſideat liberè ſine ullo vectigali ex hoc tempore, omnia illa, quæ donare, & dicare valent propter ſpiritualem ſalutem animarum ſuarum noſtri ſubditi, Barones, Burgheſii, & Stratiotes, Villanos, & poſſeſſiones. Volo, & firmiter præcipio omnibus noſtri Dominii, ut omnes homines, Villanos, quos habet eadem ſanctiſs. Eccleſia, & nos dedimus, & confirmavimus, poſſit tenere, cum omnibus rebus, & pertinentiis ſuis, abſque ulla ſervitute, vel tributo, tàm quæ noſtri

juris

τῶν παίδων ἱερέως καλουμένου τοῦ κάλου, ἱερέως ἀνδρέου τοῦ φιλιππακίου, ἱερέως πέτρου τῆς χιονάτης, πρεσβύτερον νικόλαον τοῦ μισινοῦ, ἱερέα πέτρον τῆς βιώνης, πρεσβύτερον ἠλίαν σὺν τῶν παίδων, πρεσβύτερον νικόλαον σὺν τῶν παίδων, πρεσβύτερον παγκάλλον σὺν τῶν παίδων, πρεσβύτερον πέτρον τοῦ ἁγίου κόντου, πρεσβύτερον λεοπάρδον, πρεσβύτερον ἰωάννην, χήραν πρεσβύτεραν σὺν τῶν παίδων της, ἰωάννην τοῦ πρεσβυτέρου ἀγγέλου, πρεσβύτερον νικόλαον τοῦ γούσου σὺν τῶν παίδων του, παιδία ἱερέως δὲ ἀνάξη, ἀντώνιον ἀντίλιον ἱερέως ἀντωνίου, ἱερέα πέτρον τῆς ὀρθοδίλλης, πρεσβύτερον φιλίππον τῶν ἀγγίλων, ἱερέα λεγόμενον τῶν σκαμνάκων, σὺν τῶν παίδων, πρεσβύτερον νικόλαον λαγουβάδον, τὰ παιδία ἱερέως λεγομένου κλιδοῦ, χήρα ἱερέως λέοντος μεσίσυλα σὺν τῶν παίδων, πρεσβύτερον ἰωάννην γαμβρὸν γαλλάτι, πρεσβύτερον ἰωάννην τὸν δεμενίτην σὺν τῶν παίδων, πρεσβύτερον φιλίππον τοῦ πρεσβυτέρου γρηγορίου, σὺν τῶν ἀδελφῶν του, πρεσβύτερον ἀστίτιον ζαχατίου, πρεσβύτερον βασίλειον σκουλκάμιον, ἱερέα βασίλειον κυλλωτίδην, τὴν χήραν βασιλείου διαβόλου, πρεσβύτερον πέτρον λαγουβάδην, ἱερέα βορτίλλον σὺν τῶν παίδων, ἰωάννην κάφαρον ἀττισανὸν, ἰωάννην λυκκανὸν, παπᾶ κωνσταντῖνον χρυσοϊωάννην, ἰωάννην ποταμὶ, νικόλαον κάγκαριν συγγενοῦ αὐτοῦ, τὸν παντελέον σὺν τέκνων, τὴν χήραν πρεσβυτέρου ἰωάννην βούλγω σὺν παίδων τὸ, πρεσβύτερον νικόλαον κόνδον, ἱερέα φιλίππον γαμβρὸν ῥιματίσι, τὴν χήραν πρεσβύτερα τοῦ ἀχιλλέως σὺν παίδων, ἱερέα βασίλειον κολοκίντι, βασίλειον κυζζοχέρην πανκαλὸν, πανκαλὸν σὺν παίδων, βασίλειον καρισάνον, τὸν ῥωμανὸν, ἰωάννην τὸν καπογαλέαν, πάπα νικόλαον τὸν λεοπάρδον, νικόλαον καλκόματον, ἰωάννην βουχίλλον, ἀρούλδον βανδιγερίου, γρηγόριον μιλονιτὸν, ἰωάννην κάγκαρι, ἰωάννην ἀμαλφανὸν, λέον σκολτζέρην, νικόλαον φρουτζούτην, νικόλαον τοῦ πέτρου σὺν τοῦ ἀδελφοῦ του, νικόλαος σαλονίκης σὺν τῶν παίδων, καὶ θεόδωρον σάλβαρι. Ἔτι ἐπιδίδομεν ἄδειαν ἔχειν αὐτῷ, καὶ εἰς τὸν τιμιώτατον ἐπίσκοπον ἵνα ὅπου δ᾽ ἂν θελήσῃ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐπισκοπῆς κατασκευάσαι μύλους, καὶ βαττιδέρια, ἵνα ἔχει τὸ νερὸν ἐλεύθερον εἰς τὸ τινος ὀχλήσεως ἄπλον, δίδω ἔτι, καὶ στέργω εἰς τὴν αὐτὴν ἁγιωτάτην ἐκκλησίαν ἔχειν ἀπαράιτητον ἀφ᾽ ἡμῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἡμετέρων ὑπηκόων, βαρωνίων, στρατιωτῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν ὄντων εἰς τὴν ἐπαρχείαν γραικῶν καὶ λατίνων ἐκ παντὸς καρποφορίας, τῶν ἀκινήτων πραγμάτων, ὅσον τῶν γεννημάτων τῶν ζώων σῶαν τὴν δεκάδην, καθάπερ ὁ πανάγαθος Θεὸς ἐντέλλεται, ἔτι δίδω, στέργω, καὶ ἐντέλλομαι ἔχειν τὴν ἁγιωτάτην ταύτην τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν ἀπ᾽ ἐντεῦθεν ἀπαραίτητος εἴτι ἂν δικαίωμα ἦχον ἐγὼ, ἢ ἡμέτεροι ὑπήκοοι τοῦ ἡμετέρου κράτους, βαρώνιοι, βουργήσιοι, καὶ στρατιῶται εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς ἐπαρχίας μιλίτου, βιβώνης, καὶ ταυριανῆς, ἀπὸ τῆς ἐξοχορίσεως

μειδοῖ

μαῖδος ἕως ῥηγίου, ὅσον εἰς δεκατίας, ὅσον εἰς ἄλλα δίκαια, καὶ ταύτην ἐξ κατέχειν, καὶ νέμεσθαι, καὶ τῆς ἁγιωτάτη ἐκκλησία, καὶ οἱ διάδοχοι αὐτῆς εἰς ἰδίαν χρῆσιν καὶ δεσποτείαν, στέργω, καὶ θέλω ἔχειν ταύτην τὴν ἁγιωτάτην ἐκκλησίαν ἐλεύθερος, καὶ ἁπλὸν ἀποστεῦθεν ἅπαντα, ὅσα ἂν οἱ ἡμέτεροι ὑπήκοοι, βαρώνιοι, βυργήσιοι, καὶ στρατιῶται, βεβαιάσεις, ἢ ὑποστάσεις δωρήσαι, καὶ ἀμφιέρωσαι ἕνεκα ψυχικῆς αὐτῶν σωτηρίας θελήσωσιν, θέλω, καὶ πρὸς ἐντέλλομαι ἅπασι τῷ ἡμετέρῳ κράτους, ὅτι ἅπαντας τοὺς ἀνθρώπους βελλαίους, οὓς τῇ αὐτῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἡμεῖς ἐδώκαμεν, καὶ ἐστερεώσαμεν, καὶ αὐτοὺς διηνεκῶς ὑποκεῖσθαι μετὰ πάντων τῶν πραγμάτων, καὶ ἐξηρασμένων αὐτῶν ἀπὸ πάσης δουλώσεως, καὶ τέλους, τόσον ἡμετέρου, καὶ τῶν ἡμετέρων ἐξουσιαστῶν, ὅσον βαρώνιοι, καὶ βυργήσιοι, καὶ τῶν ἐξουσιαστῶν αὐτῶν εἶναι ἐλεύθερον καὶ ἀτελῆ, καὶ εἰρηνικοῖς καὶ γαληνιῶς ἐξαμενεῖν τῆς αὐτῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, μόνον ἅπαντα τὰ δικαιώματα αὐτῶν τῶν ἐπισκόπων, καὶ τῶν κληρικῶν, τῶν προσκαρτερούντων εἰς τὴν αὐτὴν ἁγιωτάτην ἐκκλησίαν, καὶ ἐπιδιδῶν, καὶ τέλλειν, καὶ ὅπου ἔχει ἀνθρώπους τόσον εἰς τὸ ἡμέτερον κράτος, καὶ πάντων τῶν ἡμετέρων ὑπηκόων, θέλομεν, καὶ δίδομεν αὐτῷ ἄδειαν τοῦ ἔχειν βάγκον τοῦ κρατεῖν κριτὰς, καὶ κρίνειν αὐτοὺς οἱ ἐπίσκοποι τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς, ἢ οἱ μέλλοντες ἔσεσθαι ἐν μέρους αὐτοῦ, καὶ μηδεὶς ἄλλος ἔχῃ ἄδειαν κρίνειν αὐτοὺς, ἔτι θέλομεν, καὶ στέργω εἰς ταῦτα πάντα, ἵνα ἔχῃ ἄδειαν εἰς τὴν κρατικὴν αὐτῆς δέχεσθαι εἰς ἀγκυμαόδεψιν ἀνθρώπους, ἔτι ἀόκνως, καὶ ἀδόλως ἐντέλλομεν ἐπὶ πᾶσι βαρωνίοις, βυργησίοις, στρατιώταις, ἀρχιεπισκόποις, ἐπισκόποις, καὶ ἡγουμένοις τοῦ ἡμετέρου κράτους καλαβρίας ἵνα ὅταν ὁ τιμιώτατος ἐπίσκοπος μιλήτου, ἢ διάδοχοι αὐτοῦ θελήσωσιν ἐγκόψαι ἀπὸ τῶν δένδρων ἡμετέρων ὀρέων, ἢ τὰ ἡμέτερα ὄρεα ἕνεκα τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, ἢ οἱ κληρικοὶ ἐλεύθερα αὐτὰ κόπτειν, καὶ φέρειν ἐκτὸς πάντων δοσιῶν ἀτελῶς, καὶ ἵνα τὰ ζῶα αὐτοῦ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τῶν κληρικῶν αὐτοῦ, ἤγουν πρόβατα, βοΐδια, χοιρίδια, καὶ ἄλογα στέλλειν ἐπὶ πᾶσαν τὴν περίχωρον καλαβρίας πρὸς ποιμαντικὴν, καὶ χλοαστικὴν λιβάδιν, ἵνα ὑπάρχῃ ἀτελῆ, ἐπὶ τούτοις πᾶσιν ὁρίζομεν δὲ καὶ ἵνα ὑπάρχῃ ἐλεύθερα, ἀπὸ πάσης δόσεως, καὶ ὀχλήσεως μὴ διδόντες τέλος, τὸ χρίζοντι δηναρίου ἑνός, ἔτι ἵνα λαμβάνῃ τὸ χόρτον τῆς ἄγρας ἐκ τοῦ μισατίου, καὶ πλέκειν τὰ σχοινία, καὶ τὴν ἄγραν ἐκ τοῦ ἐλεύθερος, ὡς καθάπερ οἱ πρώην ἐπίσκοποι τῆς βιβώνης ἐποίησαν, ἀγίτιως, ἐντέλλομαι πᾶσι τοῦ ἡμετέρου κράτους βαρωνίοις, βυργησίοις, στρατιώταις, καὶ ἡγουμένοις, σεβασθῆναι, τιμῆσαι, καὶ ὑπακούειν τὸν τίμιον ἐπίσκοπον μιλήτου, καὶ τοὺς ἅπαντας διαδόχους, ὡς πνευματικοὺς αὐτοὺς πατέρας, καὶ ἐάν τις ἔχει τὶ ἐξ ἐναντίας τολμήσει, ἤτε εἰς τὰ πράγματα τῆς ἐπισκοπῆς, ἤτε τοῦ ἁγίου ἐπισκόπου παρακούσῃ ἐντέλλομαι τοῦτον ἀναθεματίζειν, καὶ ὅστις δὲ βουληθῇ

A juris erant, quam Baronum, & Burgheſiorum, eiſque ſubditorum, & libera ſunt, & immunia poſſidenda, ab eadem Eccleſia in pace, & tranquillitate; ſolùm ut ſolvantur omnia jura Epiſcopatus, & Clericorum in eadem Eccleſia permanentium; Et ubi homines habet, tam noſtri dominii, & Subditorum noſtrorum volumus, & facultatem damus Epiſcopis ejuſdem Epiſcopatus, & futuris locumtenentibus eorum, ut poſſint habere Bancum, & Judicem, & judicent eos, Epiſcopi ejuſdem Eccleſiæ, & qui futuri erunt ex ea parte, nec ullus alius eos judicandi facultatem habeat: etiam volumus, & contenti ſumus ad hæc omnia, ut poſſit ſuis in locis ſuſcipere ſibi commendatos homines. Etiam præter hæc ſe-
B dulo, & ex corde præcipio Baronibus Burgheſiis, & Stratiotis, Archiepiſcopis, & Rectoribus noſtri dominii Calabriæ, ut cum Reverendiſſimus Epiſcopus Mileti, vel cuius ſucceſſores, vel clerici volent ex arboribus montium noſtrorum ligna cedere propter ſanctiſſimam Eccleſiam liberè poſſint incidere, & deferre, abſq; ullo tributo. Similiter omnia animalia Epiſcopi, vel Clericorum ejus videlicet oves, boves, equos, ſues, poſſit per totum territorium Calabriæ mittere ad paſcua, & herbaria prata abſque ullo tributo. Præter hæc omnia jubemus eum liberum eſſe omni exactione, vel moleſtia, itaut alieni, ne denarium quidem ſolvere teneatur. Item poſſit agri foeno uti abſq; ſuo damno, funes texere liberè, ut olim Epiſcopi Bibonæ faciebant, etiam præcipio omni-
C bus Dominii noſtri Baronibus, Burgheſiis, & Stratiotis, & Rectoribus, revereantur, honorent, & obediant Reverendiſſimo Epiſcopo Militen. & ſucceſſoribus ejus tanquam Patri ſpirituali, & ſi quis contrarium audebit in rebus ad Epiſcopatum ſpectantibus, vel ſanctiſſimo Epiſcopo non obedjet hujuſmodi hominem jubeo anathematizari, Item ſi quis has res omnes, quas dedi, confirmavi, & corroboravi, volet evertere, alterare, etiam leviſſimè, aut auferre audebit, niſi ſe ſtatim emendaverit, ut habeat anathema à Patre, Filio, & Spiritu Sancto, & à trecentis decem, & octo Deiferis Patribus, & cum Diabolo æterno igne punietur, & ſentiet noſtram in-
D dignationem. Ad majorem autem confirmationem, & corroborationem ſignavi auream meam bullam, ſub prædicto menſe, & indictione præſens ſigillum ſcriptum, & formatum eſt à Nicolao, & Nicode Oſtiariis, & Myſtolectis.

Rugerius Comes Calabriæ, & Siciliæ anno ab Orbe condito ſexies 1595.

ταῦτα πάντα παρ' ἐμοῦ δοθέντα, στερχθέντα, στερεωθέντα, καὶ κυρωθέντα, μεταστρέψαι ἐν μικροτάτῳ πράγματι ἢ ἀλλοιῶσαι, ἢ ἀφελεῖν τολμήσει, ἐὰν μὴ παραυτίκα διορθώθῃ, ἵνα ἔχῃ τὸ ἀνάθημα παρὰ Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος, τῶν τιή θεοφόρων πατέρων, καὶ μετὰ τοῦ διαβό-

λυ

λυ ἐν αἰωνίῳ πυρὶ καταδικασθήσεται, καὶ τὸ ἀμυ-
τέρας ἀγανακτήσεως ἐμπειράσεται, περὶ δὲ περισ-
σότεραν ἀσφάλειαν, καὶ βεβαίωσιν τῇ ἰδίᾳ μου χρυ-
σοβούλλῳ ἐσφράγισα αὐτήν, καὶ δέδωκα τοῖς προ-

I. 1. ARNULPHUM primum Militenſem Epiſcopum Pontifex Gregorius VII. conſecravit anno 1073. Huic Epiſcopo Rogerius Comes Colonos, territoria, cultoras, vaſſallos, pleraque bona conceſſit, ſubditoſque ab omni Regia juriſdictione exemit, ut in aureo ſigillo vidimus. E vivis exemptus eſt anno 1077.

II. 2. HIOSPHORUS Aroulpho ſucceſſit anno 1077. Rogerio ſuperſtite, à quo jura, & pertinentias Eccleſiæ S. Martyris Agnetis in Squillacenſi territorio accepit. Extat conceſſionis diploma Græcis literis manu ejuſdem Eccleſiæ, quod in latinum Conſtantious Laſcarus Græcus anno 1498. convertit. Pervenit Hioſphorus ad annum 1090. Habetur Gregorii VII. epiſtola ad Rogerum comitem de conſecratione Epiſcopi Melitenſis, dubitantis, an ad jus Rhegitanæ Eccleſiæ pertineret hujuſmodi conſecratio, neq; hunc Epiſcopus ante conſecravit, quam ſcivit eum Metropolitano Rhegino non eſſe ſubjectũ. B

III. 3. GAUFRIDUS Epiſcopus Militenſis interfuit conſecrationi Eccleſiæ S. Mariæ de Turri juxta eremum S. Brunonis, anno 1094. cum Archerio Archiepiſcopo Panormitano, Theodino Squillacenſi, Tuſteno Tropeienſi, & Henrico Neocaſtrenſi Epiſcopis. Ita habetur in monumentis S Stephani de Nemore Ordinis Carthuſiani Sqoillacenſis Diœceſis.

IV. 4. EBERARDUS præfuit ann. 1099. ad quem extat Paſchalis II. privilegium datum per manum Joannis S. R. E. Cardinalis, 6. Kal. Octobris, Pontificatus anno 1. in quo Bibonenſem, & Tauritanam Eccleſias eidem Militenſi confirmat, cæteraque jura, & bona à Rogerio donata; & hoc addidit, ut impoſterum Militenſis Epiſcopus diceretur.

V. (,, G . . . *ſubſcribitur privilegio conceſſionis factæ à rio an. 1100 ex Authentico Archivii Lateranen* Luc.) C

5. GAUFRIDUS circa annum Domini 1119. præficitur. Hic à Callixto Secundo nobile privilegium obtinuit anno 1122. in quo Militenſis, Eccleſia ab Archiepiſcopi juriſdictione eximitur, ſanctæque ſedi Apoſtolicæ immediatè ſubjicitur, idemque ſtatuit, ut Epiſcopus à Romanis Pontificibus munus conſecrationis acciperet. Diplomatis exemplar ab originali deſumptum tale eſt.

VI.

CALLIXTUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Ven. Patri Gaufrido Militenſi Epiſcopo, ejoſque ſucceſſ. canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

OFficii noſtri nos hortamur authoritate pro Eccleſiarum ſtatu ſollicitos eſſe, & quæ rectè ſtatuta ſunt ſtabilire. Proinde chariſſime in Chriſto frater Gaufride Epiſcope tuis petitionibus annuentes, & prædeceſſorum noſtrorum S. mem. Gregorii VII. & Urbani II. Eccleſiæ Romanæ Pontificum ſtatuta firmantes, præſentis privilegii ſtabilitate ſancimus, ut Militenſis Eccleſia ſub jure ſedis Apoſtolicæ ſpecialis perſeveret, omneſque ſucceſſores tui, quemadmodum & ſucceſſores tui per manus Romani Pontificis conſecrentur. Authoritate etiam Apoſtolica confirmamus, ut Bibonenſis in Militenſem tranſlata ſicut prædictorum prædeceſſorum noſtrorum privilegiis decretum eſt, maneat in perpetuum; addentes etiam, ut Tauranenſis Eccleſia, quæ peccatis accolarum exigentibus, deſolata eſt, in Diœceſim Militenſis cedat, & Militenſi deinceps Epiſcopo ſubjecta permaneat, ut una, utriuſque Bibonenſis ſcilicet, & Tauranenſis Eccleſiæ Diœceſis habeatur, & deinceps Militenſis vocabulo nuncupetur. Nulli ergo omninò hominum liceat eandem Militenſem Eccleſiam temerè perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; ſed univerſa, quæ conceſſione Pontificum, libertate Principum, oblatione fidelium, vel aliis modis, aut in præſentiarum poſſidet, aut in futurum largiente Domino, poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, præſertim quæ ad Bibonenſem, & Tauranenſem Eccleſias, ſive in poſſeſſione, ſive in regimine, juſtè viſa ſunt pertinere. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſecularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temerè venire tentaverit, ſecundò, tertiovè commonita, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri JESU CHRISTI aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem mandata Eccleſiæ ſervantibus ſit pax D N J C. quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, apud diſtricti Judicẽ præmia æternæ pacis inveniant. Amẽ, Amen.

γεγραμμένοις. ἐγράφη, καὶ ἐτυπώθη τὸ παρὸν σιγίλλιον ὑπὸ Νικολάου, καὶ Νικόλου ὠστιαρίοις, καὶ μυστολίταις.

Ρουκέρης Κόμης Καλαβρίας, καὶ Σικελίας.

† *Ego Callixtus Catholicæ Eccleſiæ Epiſc.*

Datum Laterani per manum Gryſogoni Catholicæ Romanæ Eccleſiæ Diac. Card. ac Bibliothecarii 10. Kal. Jan. ind. 15. Incarn. Dom. an. 1122. Pontif. autem D Callixti II. an. 3.

Gaufrido ſedente, idem Callixtus Miletum ſua præſentia nobilitavit, Abbatiale Templum S. Trinitatis, à Rogerio Comite (tranſlat is à Bibona Colonis) magnificè conſtructum, Gaofrido aſſiſtente conſecravit. obiit eodem an.

6. RAYNALDUS ſtatim Gaufrido ſucceſſit, Cathacenſi Cathedrali à Callixto II. conſecratæ anno 1123. interfuit, ut ipſius Eccleſiæ Cathacenſis antiquus lapis prodit inſcriptus. VII.

7. STEPHANUS proximè poſt Raynaldum, hanc ſuſcepit Eccleſiam; ab Innocentio II. an. 1139. privilegio nobilitatus, in quo Gregorii VII. Urbani II. & Callixti II. privilegia Militenſi Eccleſiæ conceſſa confirmantur. Datum Laterani per manum Alberici S.R.E. Diaconi Card. Cancellarii 5 Kalen. Januarii, Pontificatus 10. Idem Stephanus ſe ſubſcripſit diplomati Regis Rogerii Panormitanæ Eccleſiæ indulto an. 1157. apud Rocchum Pyrrhum in notitia Panormitana. Hoc porrò Stephano Præſule Eugenius III. an. 1150. Roberto Abbati monaſterii SS. Trinitatis, & Michaelis Archangeli de Mileto hoc induiſit privilegium, cujus exemplar habuimus à Felice Contilorio domino meo humaniſſimo. VIII.

EUGENIUS EPISCOPUS,
Servus Servorum Dei.

Dilecto filio Roberto Abbati Militenſis monaſterii, quod in honore S. Trinitatis, & B. Michaelis Archangeli ædificatum eſt, ejuſque fratribus tam præſentibus, quàm futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum.

CUM omnibus Eccleſiaſticis perſonis debitores ex injuncto nobis à Deo Apoſtolatus officio exiſtamus, illis tamẽ locis atq; perſonis, quæ ſpecialius ad Apoſtolicam ſedem ſpectare, atque ad Romani Pontificis ordinationem pertinere noſcuntur, propenſiori nos convenit charitatis ſtudio imminere, & eorum juſtis clementer annuere. Ea propter dilecte in Domino fili rationabilibus tuis poſtulationibus benignius impertientes aſſenſum, præfatum monaſterium, quod ab illuſtris memoriæ Rugerio Comite à fundamentis eſt inſtructum, ut per manum felicis record. D Urbani prædeceſſoris noſtri Papæ II. B Petro, ejuſque S R Eccleſiæ in jus perpetuum, & tutelam oblatum eſſe dignoſcitur, ad exempla prædeceſſorum noſtrorum S. mem Paſchalis, & Innocentii Romanorum Pontificum ſub B Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Statuentes, ut quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis Deo propitio, poterit adipiſci firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. In Territorio Militenſi Villam S Gregorii, & ibidem Eccleſiam S Nicolai, Eccleſiam S Gregorii de Briatico, S Joannis de Rajachio; S. Mariæ de Medina, S. Mariæ, & S Clementis de Arena, S Mariæ de ſilo, S Joannis, & S. Nicolai de Gerentia.

In Civitate Giratio tres Eccleſias, monaſterium S. Nico-

demi

D

demi de Patera, Eccleſiam s. Nicolai de Falla cum pertinentiis ſuis, Eccleſiam Mariæ de Demontorium cum pertinentiis ſuis, Eccleſiam s. Petri juxta Bibonam, quam tenuit Romeus. Apud Caſtellum vetus Eccleſiam s. Nicolai de Caconit, Eccleſiam s. Joannis, & s. Mariæ de Melicano. In Civitate Squellacio Eccleſiam s. Martini, s. Nicolai de Prato. In pertinentia Agnelli Eccleſiam s. Philippi, s. Mariæ de Ponticolla, s. Laurentii, & S. Ippolyti. In territorio Alunantiæ Eccleſiam s. Angeli de Sirillo, s. Barbaræ, & s. Peſſi. In territorio fluminis frigidi Eccleſiam s. Nicolai de Turiano, & Eccleſiam s. Philippi apud montem Altum, Eccleſiam s. Caſſiani, s. Nicolai de Mave de Trabea, juxta Maurumgurgitem Eccleſiam s. Georgii, & Nicolai de Regina. In Sicilia Eccleſiam s. Ioannis, s. Georgii de Mobac, s. Ioannis de Calatiniſeth, s. Barbaræ de Calatebuter, s. Nicolai de Caca, s. Ioannis de Rocca Maris, ss. Coſmæ & Damiani de Chetalndio cum pertinentiis ſuis, Eccleſiam s. Anaſtaſiæ de Graterriis, ss. Innocentium de Miſtreto, & s. Stephani, s. Baſilii de Naſo, s. Nicolai de Brutana, S. Angeli, S. Georgii, S. Mariæ de Murra . . & S. Peſſi de Melaſio, & partem Oppidi quod Meſtianum dicitur, Quota à ſupradicto Comite præfato monaſterio s. Trinitatis, & s. Angeli oblata cognoſcitur. Cujus anima Rogerii Comitis in pace requieſcat. Porrò ſepulturam ejuſdem loci omninò liberam eſſe ſancimus, ut eorum qui ſe illic deliberaverint ſepeliri, devotioni, & extremæ voluntati, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat.

Miſſas autem, ſeu ſtationes publicas in eodem loco præter Abbatis, & fratrum voluntatem fieri prohibemus, ne in ſervorum Dei receſſibus popularibus occaſio præbeatur ulla conventibus. Sanè laborum veſtrorum quos propriis manibus, aut ſumptibus colitis, nullus a vobis decimas præſumat exigere. Chriſma, Oleum ſanctum, conſecrationes altarium, ſeu baſilicarum, ordinationes monachorum, vel clericorum, qui ad ſacros ordines fuerint promovendi à quocunque malueritis catholico recipietis Epiſcopo. Adiicimus etiam ut nulli Epiſcoporum facultas ſit abſque licentia Romani Pontificis locum veſtrum, vel monachos, ſeu clericos inibi commorantes interdictioni, vel excommunicationi ſubiicere, aut aliquam poteſtatem, vel moleſtiam exercere. Obeunte vero te nunc ejuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum nullus ibi qualibet ſurreptionis aſtutia vel violentia præponat, niſi quem fratres cum omni conſenſu, vel fratrum pars conſilii ſanioris, ſecundum Dei timorem, & B. Benedicti regulam elegerint ab Apoſtolicæ ſedis Pontifice conſecrandum. Hoc quoque præſenti capitulo ſubjungimus, ut idem monaſterium, ejuſque poſſeſſiones, & monachi ab omni ſecularis ſervitii ſint infeſtatione ſecuri, omnique gravamine mundanæ oppreſſionis remoti in s. religionis obſervantia ſeduli maneant, & quieti, nec ulli alii, niſi Romanæ, & Apoſtolicæ ſedi, cujus juris ſunt, aliqua teneantur occaſione ſubjecti. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium temerè perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu aliquibus vexationibus fatigare; ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis Apoſtolicæ authoritate. Ad indicium vero perceptæ hujus à Romana Eccleſia libertatis unam auri unciam nobis, noſtriſque ſucceſſoribus annis ſingulis perſolvetis. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſecularisvè perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam, ſciens contra eam temerè venire temptaverit ſecundo, tertiovè commonita, niſi præſumptionem ſuam ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reumque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & D. Redemptoris noſtri JESU Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem Eccleſiæ juſta ſervantibus, ſit pax D. N. J. C. quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æterna pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

† *Ego Eugenius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.*

† *Ego Nicolaus Albanus Epiſcopus ſubſcripſi.*

† *Ego Ubaldus presbyt. Cardin. titul. S. Praxedis ſubſcripſi.*

† *Ego Nicolaus presbyt. Cardinal Sancti Cyriaci ſubſcripſi.*

† *Ego Jordanus presbyter Cardinalis tit. S. Suſannæ ſubſcripſi.*

† *Ego Octavianus Diac. Card. S. Nicolai in carcere Tulliano ſubſcr.*

† *Ego Gregorius Diaconus Cardinalis Sancti Angeli ſubſcripſi.*

† *Ego Aſtaldus Diaconus Cardinalis S. Euſtachii ſubſcripſi.*

† *Ego Jacynthus Diaconus Cardinalis S. Mariæ ſubſcripſi.*

† *Ego Joannes Diaconus Cardinalis SS. Sergii, & Bacchi ſubſc.*

Datum Ferentini per manum Boſonis S. R. E. Scriptoris 6. Kal. Martii, indict. XV. Incarnat. Dom. an. M. C. L. Pontificatus vero Dom. Eugenii Papæ. III. anno 6.

(„ ARD. . *ſubſcribitur cum aliis Calabriæ Epiſ-* IX.
„ *copis inſtrumento declarationis confinium inter Ab-*
„ *batiam S. Euſemiæ, & Priorem Bagnaræ. an. 1168. ex*
„ *Auth. Archivii Lateranen.* Luc.)

8. ANSELMUS vixit temporibus Alexandri III. à quo Prædeceſſorum Pontificum immunitatum ſuæ Eccleſiæ conceſſarum liberaliter confirmationem obtinuit. Datum Ferentini per manus Gratiani S. R. E. Subdiaconi, & notarii 16. Kal. Julii indictione 1. ann. 1175. Pontificatus verò 16. Anſelmus reperitur ſubſcriptus Lateranenſi Concilio anno 1179. inter Epiſcopos Romanæ Provinciæ, qui Pontifici ſubſunt immediatè. X.

(„ *N. . Militenſi Epiſcopo ſcribit Innocentius III.* XI.
„ ut in Decret. l. 1. c. Expoſuiſti: *in cujus Epiſtola hujus*
„ *prædeceſſor indicatur per initialem literam I, & ex*
„ *diverſo Codice per literam H. interceſſerit ne aliquis*
„ *inter hunc, & Anſelmum anceps quis eſſe poteſt. Ve-*
„ *rum cum ſequens Petrus Innocentii tempora impleve-*
„ *rit, & literæ Pontificiæ ad ipſum directæ cenſean-*
„ *tur, præſens, cujus nomen ignoratur, illi adju-*
„ *dicari poterit, qui per præfatam Epiſtolam indica-*
„ *tur.* Luc.)

9. PETRUS Innocentii III. familiaris, ab eodem renunciatur Epiſcopus anno 1200. ut habetur in vita ejuſdem Pontificis in cod. Vatic. ad quem extat ejuſdem Pontif. literæ, ut Abbatem Militenſis Monaſterii, à prædeceſſore ſuo electum, ſed manu mutilatum deponeret. Huic anno 1213. mulier devota Venetia uxor quondam Alexandri de Seminaria, poſſeſſionem quandam donavit, quæ adhuc à Militenſi Eccl. poſſidetur. XII.

10. ROGERIUS fuit hujus ſedis Antiſtes anno 1222. 3. Kal. Februarii, intereſuitque Coſentinæ Eccleſiæ conſecrationi: apud Jacobum Græcum Syllaneum in chronologia Joachimi Abbatis. XIII.

11. RIVIBARDUS Catanenſis S. Agathæ monachus, præfuit huic Eccleſiæ, cujus meminit Martyrologium Eccleſiæ Catanenſis, eumdemque facit obiiſſe 29. menſis Martii. XIV.

12. N. . . . Epiſcopus Bituntinus huc translatus ab Innocentio IV. an. 1252. 10. Kal. Maji, ex reg. Vat. epiſt. 226. fol. 147. an. 8. XV.

INNOCENTIUS EPISCOPUS,
Servus Servorum Dei.

Epiſcopo Militenſi.

TE olim graviter perſequentibus inimicis Eccleſiæ multos gemitus, & profunda ſuſpiria per longa ipſa noſceris effudiſſe, nullo contra tribulationes hujuſmodi tibi parante ſubſidium, vel tuis adhibente doloribus aliquod lenimentum. Ad inſtar itaque naufragi ad portum aſſiduè ſuſpirantis, tu de tua propulſus Eccleſia, & redactus ad

im-

importabilem egeſtatem confugiſti ad Apoſtolicæ ſedis auxilium, cujus gratioſa benignitas ſæpe corda lætificat afflictorum. Cum autem decens, & pium eſſe viderimus, ut de tua virtutis conſtantia tibi condigna gauderes præmia provenisse. Nos F. N. communicato conſilio te à vinculo, quo Eccleſiæ Botonten. tenebaris aſtrictus, per ven. Fratrem noſtrum Epiſcopum Oſtienſem, & Veletrenſem abſolvi, & Militen. Eccleſiæ præfici fecimus in Paſtorem. Quo circa ea volumus, & fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ad eamdem Militenſem, cujus in ſpiritualibus plenam tibi adminiſtrationem committimus, de divina gratia, & noſtro favore confiſus accedas, & te in ejus regimine ita ſtudeas providum, & utilem exhibere, ut grex tuæ circumſpectioni creditus in te ſalutis miniſtrum reperiſſe gaudeat, & tu ab æterno Iudice unicuique reſponſuro pro meritis perennis vitæ præmia conſequaris.

Datum Peruſii, X. Kal. Maii, anno 8.

XVI. 13. DOMINICUS anno 1279. ſub Carolo I. Andegavenſi vixit. Hic auctoritate Nicolai III. an. 1280. à Petro Archiepiſcopo Coſentino delegato miſſus eſt in poſſeſſionem jurium ſpiritualium Clericorum Montis Leonis. Deceſſit paulo poſt, eoque defuncto magna eſt orta diſſenſio inter Canonicos de electione ſucceſſoris. Nam pars una Capituli Deodatum ſequentem, alia Arnoldum de Bauro Monachum poſtularunt in Paſtores. Verum Arnoldus poſt appellationem ad S. Sedem, diem clauſit extremum. Martinus IV. Deodatum confirmavit, ut habetur in reg. Vatic. ep. 105. fol. 75. anno 2.

XVII. 14. Fr. DEODATUS de Capua Ord. Prædicatorum, à Martino IV. confirmatus 7. Kal. Oct. 1282. Fato functus anno 1286.

XVIII. 15. SABA electus à Capitulo ab Honorio IV. confirmatus anno 1286. 4. Id. Julii, ex regeſt. vatic. ep. 63. fol. 145. anno 2. Diu hic Præſul à ſua Eccleſia exulavit. Cujus miſeriæ compaſſus Cardinalis Epiſcopus Prænestinus Apoſtolicæ Sedis Legatus eum Eccleſiæ Larinæ Paſtore vacantis, adminiſtratorem conſtituit, idque Nicolaus IV. anno 1291. ſuo diplomate confirmavit, ex reg. Vat. ep. 472. fol. 92. Tandem ad Eccleſiam ſuam reverſus, cum Monachis S. Petri de Arena ſuper annuo cenſu menſæ Epiſcopali ſolvendo litem compoſuit. Exceſſit an. 1298.

XIX 16. ANDREAS Monachus, & Abbas S. Stephani de Boſco Ordinis Ciſtercienſis, vir doctus, cæteriſque virtutibus inſignis, Caroli II. Regis familiaris, in demortui Sabæ locum ſufficitur anno 1298. Sed in electione magna eſt orta inter Canonicos controverſia. Alii Andream hunc virum ſecundum cor Regis, elegere; alii verò Manfredum de Ciſono Militenſem, Cathedralis Canonicum, Regi valde ſuſpectum. Verum ad litem ſedandam rem totam ad Landulphum Diac. Cardinal. S. Angeli Apoſtolicæ Sedis Legatum detulerunt, qui electionem Andreæ ratam voluit, habito Bonifacii VIII. Papæ aſſenſu, & Caroli Regis commendatione. Hujus rei teſtes erunt ſequentes literæ, quas idem Carolus eidem Cardinali perſcribit, nobiſq; communicavit eaſdem eruditus amicus noſter Camillus Tutinus ex reg. Neap. ſign. 1299. lit. A. f. 14.

Ven. in Chriſto Patri, & amico chariſſimo D. Landulfo, Dei gratia S. Angeli Diacono Card. Apoſtolicæ ſedis Legato Karolus II. eadem gratia Rex Hieruſalem, & Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, Provinciæ, & Forqualqueriis Comes Votiva proſperitatis lætitiam, & ſalutem. Pro bono communi, noſtrorumque ſereno ſtatu, fidelium curam, & diligentiam habere nos expedit, quod in Cathedralibus Eccleſiis Regni noſtri eæ perſonæ præferantur ad regimen, quas fides, & probitas ſpecialiter comprobent. Illud quoque per conſequens attentis ſtudiis debemus advertere, ne tales admittantur ad prælationis officium, quas infidelitatis infamia maculat, vel exinde ipſa ſaltem nota ſuſpicionis accuſat. Sicut igitur ad noſtra Majeſtatis producto notitiam, vacante jam pridem Eccleſia Militenſi de religioſo viro fratre Andrea Abbate Monaſterii S. Stephani de Boſco dilecto Capellano familiari, & fideli noſtro, ac de Manfredo de Ciſono Canonico Militenſi, contra quem, quia noſtris adhæſit hoſtibus, prout à fide digniis accepimus, juſtã cauſam ſuſpectionis habemus, eſt electio diſcorditer celebrata, ipſiuſque electionis negotium ad noſtram audientiam devolutum, pro conſideratione præmiſſa noſtris affectibus gratum accederet, quod præfatus Abbas, quem fide clarum, devotione ſincerum ab experto cognovimus, nec ab honeſtatis, & probitatis meritis alienum præfatæ præficeretur Eccleſiæ in Paſtorem, propter quod paternitatem veſtram deprecandam, ut ſi Canonum aliquod non obſiſtit, dignumque duxeritis, quod de præfato Abbate dicta Militenſi provideatur Eccleſia, velitis annuere, & quod dictus alter electus, adverſus quem clamat infidelitatis infamia, ad prælationem non admittatur eandem pro præmiſſorum conſideratione, quæ obviant aliquatenus aſſentire.

Datum Neap. an. D. 1299. die 15. Aprilis 12. ind.

Confirmatus Andreas ab eodem Legato, munus conſecrationis ſuſcepit, extatque de ejus mentio in regeſt. ſumm. Pontificum, & in membranis ejuſdem Eccleſiæ habetur, quod ipſe anno 1304. finem litis impoſuit de Bibonenſi juriſdictione cum Nicolao Abbate S. Trinitatis de Mileto. Poſtremo defungitur die 1311. cui ſucceſſit ille idem Manfredus de Giſono à Clemente V. electus, jam ab infidelitatis ſuſpicione purgatus apud Robertum Regẽ Caroli ſucceſſorem. Cæterùm cœnobium S. Stephani de Boſco, de quo Andreas noſter ad inſulam Militenſem aſſũptus fuerat, nobilis Ciſtercienſis ordinis Abbatia in Squillacenſi diœceſi fuit, olim à B. Brunone Carthuſienſis Ordinis Cœnobiarcha fundatum, invidioſiſq; fortunis à Rogero Comite Siciliæ auctum, in quo ſacræ ejus reliquiæ aſſervantur, cum ibidem ad cœlum evolaſſet ann. 1101. poſt cujus obitum *in Carthuſiana vitæ inſtituto perſeveravit Monaſterium illud*, inquit Franciſcus Puteus in ejuſdem Sancti vita apud Surium, *ſub quinque Prioribus, qui ei ſucceſſerunt: in Gallia creſcente ordine Carthuſienſi, ſolum illud Calabriæ Monaſterium à B. Patris Brunonis fervore, & ſanctitate tepeſcendo degeneravit, & petebant quidem ejus habitatores à Carthuſia viſitatores, & reformatores, ſed nimia locorum intercapedo non id facile obtinebat. Itaque ad Ciſtercienſe inſtitutum illi ſe tranſtulere.* E Carthuſienſi ad Ciſtercienſem ordinem tranſiit juxtà veriorem computum anno 1150. idemque referuntur indiculi Abbatiarum Ordinis Ciſtercienſis, qui paſſim in Monaſteriis viſuntur, ibidemque manſere noſtrates 464. annos, hoc eſt ab anno 1150. ad annum uſque 1514. quo Leo X. poſtquam Brunonem inter ſanctos retuliſſet, Ciſtercienſibus Monachis deturbatis, ſuppreſſaque Abbatiali dignitate, Carthuſianis primis conditoribus ingenti eorum lætitia reſtituit. Ad Abbatem hujus Monaſterii extant Honorii III. epiſtolæ duæ. Ejuſdemque Abbas fuit Thomas vir in omni ſcientiarum genere illuſtris, potens in opere, & ſermone inter præcipua Ciſtercienſis Ordinis, immo univerſalis Eccleſiæ luminaria recenſendus, ab Innocentio IV. Martoranenſis Epiſcopus electus 1253. 4. Kal. Martii, de quo ſuo loco.

17. MANFREDUS Giſonus Militenſis, è cujus familia extant hodie Marchiones Quinquefradium, ex Canonico, & Decano, ad hanc ſedem à Capitulo poſtulatus confirmatur à Clemente V. anno 1311. 5. Kal. Julii, ex reg. Vatic. ep. 904. f. 188. an. 7. Is Campanam condidit, quæ vulgo Dominicalem ajunt, in qua hi Leonini verſus leguntur. XX

Sub Præſule claro Manfredo, anno milleno primo, ternoque.

Seno, atque trecenteno de ſub tempore pleno.

Obiit anno 1328. conditus marmoreo lapide ante majorem Templi aram, cum epitaphio.

18. GOTTIFREDUS Fazarus Militenſis, cujus nobilis familia hodie Mapeæ degit, ex Decano Cathedralis, & Roberti Regis Conſiliario, eligitur à Joanne XXII. Epiſcopus, conſecraturque ab Archiepiſcopo Capuano, Epiſcopoque Caſinenſi, ejuſdem Joannis indulto. Portam Cathedralis marmoreo lapide conſtruxit, cum imaginibus Beatiſſimæ Virginis, S. Joannis Baptiſtæ, & S. Nicolai patroni, ad cujus pedes flexo genu viſitur marmorea Gottifredi XXI.

ima-

imago. Majorem Eccleſiæ campanam conflandam curavit, in qua ejus habetur mentio. Eccleſiaſticæ dignitatis propugnator fuit, quippe qui cum dignitate pietatem, & Eccleſiaſticam diſciplinam coluit ſemper. Defunctus eſt anno 1348. in marmoreo nobili tumulo conditur ſub confeſſione altaris Roſarii in Cathedrali, cujus ſepulchrum poſtea anno 1632. Mauritius Centinus Epiſcopus ad novam S. Nicolai ædem translatum nobiliori loco collocavit. A

19. DOMINICUS, de quo unicam, ajunt mentionē haberi in archivo ejuſdem Eccleſiæ in quibuſdam literis anno 1345. ego verò in regeſto Clementis VI. poſt Gottifredum, Petrum reperi ad hanc ſedem evectum, demortuo Gottifredo anno 1348. An Dominicus verè Epiſcopus Melitenſis fuerit, an ſolum à Capitulo electus, & à Pontifice haud confirmatus, prorſus ignoro. (1) Hoc certiſſimè habetur, quod diſcimus ex reg. vatic. tametſi monumenta Militenſis Eccleſiæ Gottifredum exceſſiſſe anno 1339. referant.

XXII. 20. PETRUS de Valerianis Canonicus Remenſis Gottifredo ſubſtituitur anno 1348. 6. Non. Julii à Clemente VI. ep. 15. fol. 26. ann. 7. de quo mentio an. 1370. in tabulis ejuſdem Eccleſiæ. B

XXIII * Ex App. tom. 2. 21. THOMAS * de Buccamungellis Salernitanus an. 1376. Joannæ primæ Reginæ Neapol. à conſiliis: Obiit in patria anno 1391. jacet in Metropolitana cum hoc epitaphio.

Hic jacet dominus Thomaſius Epiſcopus Militenſis, filius quondam domini Richardi Buccamungelli militis de Salerno —— PP. Urbani V. & Gregorii XI. qui obiit ann. Domini M.CCC.LXXXXI. die VIII. men. Januarii.

XXIV 22. HENRICUS Benedicti XIII. Antipapæ fautor memoratur in lib. oblig. ejuſdem Pſeudo pontificis anno 1396. 7. Decembris.

XXV. 23. ANDREAS d'Alagni nobilis Neapolitanus, Balduſui Siciliani Comitis, & Margaritæ de Alemagna ex Dominis Manfredoniæ filius Juris utriuſque Conſultiſſimus, ann. 1392 a. Boniſac. IX. beneficio hac ſede potitus, ex lib. obligat. Obiit anno 1402.

a 1398.

XXVI 24. CONRADUS Caracciolus Neapolitanus Archiepiſcopus Nicoſienſis, ad hanc ſedem translatus anno 1402. 6. Non. Octob. Olim ſub Urbano VI. Camerarius, & ſpoliorum Collector, in arduis negotiis accitus clarus habitus eſt; ſub Bonifacio IX. & Innocentio VII. ſumma fide Apoſtolicæ ſedi ita inſervivit, ut purpureo Galero dignus exiſtimatus, ab Innocentio anno 1405. inſignitus fuerit ſub titulo S. Chryſogoni. Interſuit Gregorii XII. Comitiis, eoque paulò poſt deſerto ad Concilium Piſanum aufugit, & cum cæteris Alexandrum V. creavit Pontificem. Verum Gregorius cum ſe deluſum à Caracciolo vidiſſet, eum Militenſi, aliiſque ſacerdotiis ſpoliavit inaniter, eidēq; Militenſi Eccleſiæ Dominicum quendam intruſit. Ab Alexandro V. nobili in Galliam Ciſalpinam legatione cohoneſtatus, Bononiæ poſt Joannis XXIII. creationem ea hac mortali vita diſceſſit an. 1411. in Cathedrali ſepultus, ubi adhuc in marmore hæc ſpectatur inſcriptio. C

Conrado Caracciolo Neapolitano tit. S. Chryſogoni presb. Card. S.R.E. Camerario Bonon. Legato ſupremam vitalis ſtudii metam emenſo xv Kal Martis MCCCCXI. D

XXVII. 25. ASTORGIUS Agnenſis Neapolitanus à Joanne XXIII. in demortui Cardinalis Caraccioli locum creatus eſt anno 1411. 14. Kal. Octob. ſedit an. 2. ad Ravellenſem translatus an. 1413. (2) tandem Melphienſis fuit Epiſcopus, ex libro Obligationum.

XXVIII. 26. JACOBUS Monachus Ciſtercienſis, & Abbas S. Sebaſtiani ad Catacumbas de Urbe ejuſdē Ordinis, eligitur à Joanne XXIII. anno 1413. Kal. Martii. Deceſſit ſub Martino V. ex eodem lib. oblig.

XXIX 27. ANTONIUS Strada Rheginus reperitur an. 1420. in tabulario ejuſdem Eccleſiæ.

28. JACOBUM ſucceſſiſſe referunt ejuſdem tabulæ anno 1422. de quo nil reperi in libris Obligationum; an idem ſit cum ſuperiori prorſus ignoro. XXX.

29. DOMINICUS obiit anno 1435. ut notatur in libris oblig. Eugenii IV. XXXI

30. ANTONIUS Sorbillus de Mileto, alias Montis Leonenſis Civis, ſucceſſit Dominico, ab Eugenio IV. electus anno 1435. 7. Kal. Aug. Hic majoris Aræ januam erexit, ſeminarium inſtituit ann. 1440. egregiè demandatum ſibi munus obivit, eſſe deſiit anno * 1464. ad dexterā majoris aræ ſepultus in Cathedrali. XXXII * Ex App. tom. 7.

31. CÆSARI, Ferd. Regis à Conſiliis idem gratificaturus, Epiſcopatum hunc Paulus II. contulit anno * 1464. 17. Kal. Julii ex Bulla conſecrationis. Fuerat antea Cæſar Abbas S. Stephani de Cornu Laudenſis Diœceſis, Ord. Ciſtercienſis, ex nobiliſſima gente Cajetana natus. Extant in tabulario ejuſdem Regis literæ ad Henricum ejus filium Calabriæ Ducem, in hujus Epiſcopi favorem pro juribus Epiſcopalibus in Caſale Doſina, aliæque de concordia Epiſcopi cum Marino Carveali Comite Terræ novæ de juribus Terræ Galaſſi, in quibus reſervantur Comiti criminalia, Epiſcopo vero civilia. Sedit annos plus minus ſeptem. XXXIII. * Ex App. tom. 7.

32. NARCISUS * natione Catalanus, vir doctiſſimus, cujus vitam ſcripſit Veſpaſianus Florentinus, à Sixto IV. ad hanc Cathedram vocatus anno 1474. 8. Kal. Junii. Defunctus eſt anno 1478. de quo acta Romana. XXXIV * Ex App. 2.5.

33. ANTONIUS hujus nominis III. Sarnenſis Epiſcopus (3) huc translatus à Sixto IV. anno 1478. 10 a. Kal. Februarii, Ferdinando Regi chariſſimus. Tempore præfuit admodum brevi. Exceſſit enim an. 1479. [a *Romæ, in Sacello S. Mariæ de Populo ſepultus.*) XXXV. a 18.

34. JACOBUS de Ruvere b Saonenſis; Sixti IV. nepos, Ferdinandi Regis Conſiliarius, ſucceſſit anno 1480. præfuit tempore admodum diurno, annis nempe plusquam 24. & ad Sarnenſem c Eccleſiam translatus eſt anno 1504. 7. Martii. Hic Præſul novum Sacrarium in Cathedrali erexit, ubi hæc ex marmore leguntur carmina. XXXVI. b Cognomento Gruppus. c Sarnenſem.

Jacobus iſte nepos Sixti de Ruvere Quarti,
Pontificis Præſul condere fecit opus.

35. FRANCISCUS Alidoſius, ex Dominis Caſtelli dei Rio, Imolenſis, Julii II. Theſaurarius, hanc eandem ſedē eſt aſſecutus an. 1504. 7. Mart. qui translatus deinde ad Papienſem Eccleſiam, factuſque Cardinalis, Militen. Epiſcopatu ſe abdicavit an. 1505. vide, quæ de eo infra narramus in Epiſcopis Papienſibus. XXXVII.

36. FRANCISCUS Roboreus Saonenſis, Julii II. ex fratre nepos, anno 1505. 1. die Novembris fuit adlectus, præfuitq; ad tres annos, & ad Camerinam Eccleſiam translatus eſt ann. 1508. Fato ſunctus eſt Archiepiſcopus Beneventanus anno 1545. 21. Januarii. Jacet Romæ in Eccleſia S. Auguſtini. Habet hoc epitaphium in marmore. XXXVIII.

D. O. M.

Franciſco de Ruvere, Archiepiſcopo Beneventano, Julii II. Pont. Max. ex fratre nepoti, ex matre vero è nobiliſſ. Comnenorum Græcia imperat. familia, qui vivens, & animo, & fortuna bonis locuples fuit. Moriens vero Cæleſtibus divitiis locupletiſſ. extitit. Arravisſus Comnini Maced. Princeps gratiſſ. atq; amantiſſ. conſanguinei memor poſuit. Obiit anno MDXLV. die xxi. menſis Januarii. Vixit anno lxx. M. II. D. XX.

37. ANDREAS de Valle Romanus, Epiſcopus Crotonenſis, ad hanc tranſivit Eccleſiam ann. 1508. 23. Februarii. Concilio Lateranenſi interfuit anno 1512. Cardinal. presbyter à Leone X. ann. 1517. creatus, Militenſem Eccleſiam cum regreſſu dimiſit anno 1523. Novi Palatii Epiſcopalis ſtructuram inchoavit. Parochiales Eccleſias Montis Leonis in populi commodum XXXIX.

(1) Nos regeſto Rom. Curiæ ſolidioris fidei aſſentientes Gottifredo Petrum ſubſtituimus, Dominici verò Præſulatus veritatem judicent alii. *Luc.*
(2) 1418. Indeque ad Melphienſem eodem anno, ut æquior calculus harum ſedium concordat. Nobis aſſentitur Concilium Conſtantienſe, cujus actis aſſuit Aſtorgius uti Militenſis Epiſcopus an. 1416. *Luc.*
(3) Inter Sarnenſes in ſerie Sarnenſium ſiletur Antonii translatio ab Ughello, ponitur que vice translationis obitus. *Luc.* Fuit autem Antonius patria Florentinus, Petri de Pazzis, & Flammettæ Bernardi Junii filius, Decretorum Doctor, Canonicus Florentinus, & Prothonotarius Apoſtolicus. Fuſè de eo in meis hiſt. Canonicorum Florentin. *Salvinus.*

modum in portiones octo diſtribuit, organa in Cathedrali inſtituit, aliaque ſigna pietatis ibidem edidit. De quo alibi.

XL. 38. QUINTIUS de Ruſticis Romanus ad hanc Eccleſiam promotus eſt anno 1523. die 17. Julii. Inchoatum novam Epiſcopale palatium ab Andrea abſolvit: Marmoream S. Nicolai imaginem Roma Miletum evexit, in Cathedrali poſuit. *Diu hanc Eccleſiam rexit. Romæ tandem deceſſit anno 1566.

* Ex App. tom. 9.

XLI. 39. (1) INNICUS Avolus *a* de Aragonia Neapolitanus S. R. E. Cardinalis hanc eandem Eccleſiam ſuſcepit adminiſtrandam anno 1566. die 21. Aug. quo munere functus eſt ad annum 1573. De quo alibi.

a Al. Davolus.

XLII. 40. JO: MARIA de Alexandris Urbinas, Oppidenſis Epiſcopus, Cardinalis Avoli in hac Eccleſia Vicarius Generalis, ad ipſam eandem Eccleſiam tranſiit anno 1573. die 9. Februarii, iterumque ad Eccleſiam, S. Marci in Calabria translatus eſt. *b* In Patria è vita diſceſſit. Scripſit inter cætera materna lingua *Trattato della comparatione della lingua Toſcana, e Caſtigliana*, Neap. typis excuſum, *Diſcurſum in artem Muſica*, qui ms. aſſervatur à Blaſio Michalorio Urbinate affini.

b An. 1585. 21. Octob.

XLIII 41. M. ANTONIUS de Tuſo Neapolitanus ſucceſſit ann. 1585. 21. Octobris, ex Epiſcopo S. Marci. Hic plures aras in Eccleſia inſtituit, ſeminarium perſecit, Pontificale ſolum ligneum ſegmentatum, & variis iconibus contextum poſuit. Sacras ædes ſacris ſupellectilibus donavit, diœceſanam ſynodum non ſemel coegit, præfuit ſanctiſſimè ann. 21. Diſceſſit ex hac mortali vita Gallari anno 1606. Miletum relatus in Eccleſia S. Nicolai ſepultus eſt.

XLIV 42. JO. BAPTISTAM Lenium *c* Romanum Paulus V. Militenſem Epiſcopum fecit anno 1608. 4. Julii, ac paulo poſt eidem Senatoriam detulit purpurã, atque Epiſcopatum Ferrarienſem; de quo ibi.

c De quo Ciaconius nov. edit. t. 4. col. 419 Mand.

XLV 43. Fr. FELIX Centinus Aſculanus, ex Ordine Minorum Conventualium, à Paulo V. presbyter Card. creatus anno 1611. *d* poſtrema die Auguſti ejuſdem anni hanc Eccleſiam eſt aſſecutus. Diœceſim totam perſonaliter luſtravit, Clerum reformavit, ſynodum coegit, Eccleſiam argenteis candelabris, pretioſiſque ornamentis, Canonicos verò propriis inſigniis donavit, anno verò 1613. ad Maceratenſem translatus eſt. Conſule quæ ſcripſimus in Epiſcopis Maceratæ. & Sabinenſis Eccleſiæ.

d 1620.

XLVI 44. VIRGILIUS Capponius nobilis Aſculanus, Vintidii, & Finideæ Andreantonellæ filius, I. V. D. in gratiam Cardinalis Centini, cujus Vicarius fuerat, ſublectus eſt à Paulo V. an. 1613. die 10. Novembris. Hic immenſo labore hanc Eccleſiam adminiſtravit, Eccleſiaſticã immunitatem acerrimè propugnavit, ab æmulis multa paſſus, itaut illum oportuerit objectas calumnias Romæ ſumma animi conſtantia perpurgare, cumque ab Auditore Cameræ Apoſtolicæ favorabilem ſententiam retuliſſet, victor cauſæ inculpabilis repertus, ad Eccleſiam ſibi creditam rediit, impoſtores verò pœna tallionis mulctati fuere. Varia fortuna per 18. annos ſedit, vir nobilitate generis, morum affabilitate, virtutis præſtantia clarus; mortuus eſt Palmæ an. 1631. in Cathedrali ſepultus in ſacrario. Marmoream illi memoriam una cum Gofredo Fazaro, & Marco Antonio de Tuſo, translatis ad ædem S. Nicolai eorumdem oſſibus Mauritius ſucceſſor erexit, hoc addito epitaphio.

Gofredi Fazari Tropejen. nobilis M. Antonii de Tuſo Neapolit. Patritii, & Virgilii Capponi Aſculani prædeceſſor. Oſſa, translata in hanc adiculam fabrefactam è ſacrario marmorea S. Nicolai Patroni imagine. Mauritius Centinus nobilis, ac Patritius Aſculanus Militenſis Epiſcopus, pietate in ordinem, & Patriam collocavit anno reſtauratæ ſalus M. DC. XXXII.

XLVII. 45. Fr. MAURITIUS Centinus *e* Aſculanus, ex fratre nepos Centini Cardinalis, in ordine Minorum Conventualium omnis dignitatis literarum gradus aſſecutus, primum Maſſæ Lubrenſis Epiſcopus renunciatus, indeque ad hanc Militenſem an. 1631. *f* translatus, ſeminarium perſecit, majorem Templi aram ornavit, Aedem S. Nicolai translato ſacrario de novo erexit, Diœceſim non ſemel inviſit, ſynodum celebravit, aliaque digna pii paſtoris opera patravit. Palmæ exceſſit è vivis, dum annus 1640. exordiretur, tumulatus in Cathedrali.

e De eo Franchinus in Bibliosophia p. 453. Mand.

f 12. Maii.

46. GREGORIUS Panzianus Romanus, Mauritio ſucceſſit. Is ex antiqua illa Panzanorum familia Florentina ortus, quæ vigente Republica, ad ſummos magiſtratus ſæpius evecta, variante inde fortuna, ab eadem expulſa, partim Aretii, partim alibi ſedes fixit. Aretinus familiæ ramus protulit Octavium, qui Romæ 16. Octobris 1592. ex Laura Paulla Cremonenſi ſuſcepit Gregorium noſtrum, qui cum in juventute juriſprudentiæ operam dediſſet, in Romano Gymnaſio Lauream Doctoratus promeruit, & meliora ſtudia meditatus, ad Patres congregationis Oratorii S. Philippi Nerii conſugit, ibique in ſancta converſatione diu manſit, quouſque in Angliam à ſanctiſſimo Urbano VIII. Pont. Max. non ſine ingenti vitæ periculo miſſus, ut Henriettã Mariam Borboniam Reginam, Caroli I. Britanniæ Regis Catolichiſſimam uxorem ejuſdem Pontific. nomine ſalutaret, & de maximis ſecum ageret negotiis, nec non motus componeret exortos ſecularem inter, & regularem clerum. In Angliam Panzanus primus, centum propè annorum poſtliminio Catholicæ veritatis divertit; à Regina exceptus comiter expoſuit Sanctiſſimi, nec non Franciſci Card. Barberini vota pro felici ſuo regimine, & deſideria pro rei catholicæ proſpero curſu. Manſit poſtea plures annos eo in Regno, magno illius bono, nam & diſſenſiones ſopivit inter clerum, & regulares, rem catholicam promovit plurimum, catholiciſque inſigni adiumento, & conſolationi fuit, & quod majori dignum & admiratione, & laude, ipſi tam Magnates, quàm Populus à fide Catholica alieni, plurimi erant in illius laudibus; Ceperat enim eos integerrimæ illiùs vitæ fama, prudentia eximia, morum ſuavitas, & quem præcipuè ea gens miratur, vitæ, morumque candor. Hinc difficilè non fuit eo ſuggerente, & ipſis regiis miniſtris annuentibus, ut in Anglia aliquis vir nobilis, tanquam ſedis Apoſtolicæ apud Catholicam Reginam Internuncius palam reſideret, ac Romæ Reginæ ejuſdem nomine alius eſſet, qui mutua utriuſque vota, mentemque deſerrent, & explicarent. Id ſi poſteritas audierit, &, ſi Deus cœpta fortunet, feliciora viderit incrementa, ſciat id primò deberi feliciſſimis auſpiciis Barberinę domus, denique Gregorii Panzani prudentiæ, & induſtriæ opus eſſe. Romam inde reverſus Gregorius, Georgio Coneo nobili Scoto ſucceſſore eo in munere relicto, ab Urbano intuitu laborũ, S. Laurẽtii in Damaſo Canonicus factus, mox in civilibus cauſis Almæ Urbis Gubernatoris Locumtenens, ad Epiſcopatus culmen non ſemel vocatus, invictus tandem, Militenſem ſuſcepit anno 1640. 13. Auguſti. Vivit florenti ad huc ætate, Eccleſiæ Militenſis decus inſigne, & ornamentum ſingulare futurum. XLVIII.

ADDITIO.

(„ *Rexit annos 22. obiitque dierum plenus, & meritorum.*

„ DIDACUS *Maurellus nobilis Cuſentinus. J. U. D. qui cum expleſſet Vicarii Generalis Epiſcopatuum Urbevetani, & Cuſentini integerrime per multos annos, ad hanc Eccleſiam vocari promeruit 26. Junii 1662. nullis parcens labori, Gregem hunc ad Cœleſtia paſcua ducere ſtuduit ãnis ferè viginti, & mortuus eſt.* XLIX

„ OCTAVIUS *Paravicinus nobilis Mediolanenſis J. U. D. Collegiata Eccleſia S. Nazarii Mediolanenſis Canonicus, cùm plurima Eccleſiaſtica diſciplina exemplaria in ſua vita cãdore exhibuiſſet, Princeps Sacrorum in Militenſi Ovili enunciatus eſt 12. Maii 1681. Hujus cathedræ ſingulare decus, & populi ſibi commiſſi ſalutare ſydus occubuit anno 1696.* L.

„DO-

(1) Hic ex Appendice tomi noni deleta ſunt omnia, quæ de Franciſco Rodio, Jo. Petro Ferreto, & Fr. Gregorio Caſtella dixerat Auctor: cum ſcrorum ii tres non Militenſes, ſed Milenses in inſulis Ægei maris fuerint Epiſcopi.

LI. „DOMINICUS ANTONIUS' *de Bernardinis nobilis Lycienſis, Caſtellanetenſis Epiſcopus, „ad Militenſem translatus* 18. *Junis* 1696. Luc.)

MONOPOLITANI EPISCOPI

IN Apulia Peucetia per litus Urbs oova Mooopolis viſitur, Epiſcopalis, & Marchionatus titulo celebris, ono quidem magna, ſed pulchra, ſplendida, ædificiorumque magnificentia celebris, nobilis: quam Volaterraous potat ex ruinis Egnatiæ antiquiſſimæ Civitatis exſtructam *a*, cujus ager inter cætera, olei feraciſſimus exiſtimatur. Epiſcopus à primæva ſua inſtitutione Apoſtolicæ ſedi immediatè ſubiectus eſt ad regiam præſentationem, Baroque eſt Terræ Ciſterni, in qua utramque habet juriſdictionem, temporalem ſcilicet & Eccleſiaſticam. Cathedralis Eccleſia Deiparæ Virgioi dicata, quatuor habet dignitates, quarum prima eſt Archidiacooatus, 20. Canonicos, 12. Portionarios, aliosque clericos, una cum Peniteotiali, & Theologali præbenda. In Civitate quatuor numerantur Parochiales Eccleſiæ, ſex virorum, tres ſanctimonialium Cœnobia, quioque laicorum fraternitates, Xenodochium, mons Pietatis, & Epiſcopale palatium ſatis commodum. Fructus hujus Eccleſiæ taxantur in lib. Cameræ ad florenos 250. verus valor ad ducat. 5. millia aſcendit. Illuſtrarunt nomẽ Urbis præter alios Bartholomæus Sibilla Philoſophus, & Theologus inſignis, Hieronymus cogoomine Monopolitanus Archiepiſcopus Tarentinus, ac noſtro ſeculo Anſelmus Marzatus *b* ex ordioe Capuccioorum, in numerum Cardioaliom adſcitus, à Clemente VIII. Porrò Epiſcopi, qui huic Eccleſiæ præfueruot, ſunt ſequeotes.

a De Egnatino Epiſcopatu in tom. x. agemus.

b Martianus.

ADDITIO.

(„*Non adeo medica civitas eſt Monopolis, cum ad „tria millia focularia contineat. Cathedralis B. Virgini in cœlum aſſumpta dicatur. Parochiales Eccleſia „5. numerantur. Diœceſis non extenditur ultrà terram Ciſternum. Menſa Epiſcopalis taxatur in lib. „Cameræ Apoſt. ad ſummam Fl.* 260. *annuus cenſus „tria millia ſcuta excedit.* Lucentius.)

I. 1. DEODATUS primus Eccleſiæ Monopolitanæ Epiſcopus reperitur anno 1059. de quo io privilegio Euſtachii Archiepiſcopi Brunduſini, quod conceſſit Melo Abbati S. Andreæ inſulæ Brunduſinæ.

II. 2. SMARAGDUS, anno 1065.

III. 3 PETRUS interſuit conſecrationi Eccleſiæ Caſinenſis anno 1071. ex Anonymo Caſinenſi, ſubſcripſit bullam Alexandri II. eodem anno.

IV. 4. ROMOALDUS anno 1073. vixit ad anoum uſque 1118. *a* Is Romualdus ſui Epiſcopatus ao. 30. novam Cathedralem cœpit ædificare, in cujus perfectione divina afflante miſericordia celebris illa Beatiſſimæ Virgiois Mariæ Icon vulgo *della Madia* nuncupata miraculosè inveota, eidem Deiparæ oovum templum, quod olim S. Mercurium patronum agnoſcebat, dedicatum eſt; cujus hiſtoriam ex monumeotis ejuſdem Eccleſiæ qoidam devotus Canonicus Monopolitanus ſatis ſimpliciter conſcripſit in hunc modum.

a Ex App. om. 1.

Anno 1073. Eccleſiam Univerſalem regente Urbano II. aſſumptus Epiſcopus Civitatis Monopolis Romualdus Eccleſiã Cathedralem reperit in loco, in quo adhuc reperitur, tunc vetuſtate quaſi labentem, populoq; valde anguſtam ſub tit. S. Mercurij, cujus feſtivitatis dies celebratur 28. Novembris, ſuique Epiſcopatus munere iam 30. annis functus novam Baſilicam fabricare cœpit, tunc Comite hujus Civitatis D. Roberto, cujus auxilio templi incœpti ædificium fuit perfectum, cujus ſtructura lapidibus vivis ternis hic inde columnis Cylindrica forma, quibus tres fornices hinc inde innixa corpus dicti templi conſtruitur. Dua verè alia fornices hinc inde in alijs baſibus innixa ſpatium occupantes, in quo Chorus recenter eſt ſitus, totum templum complere videtur. Eſt autem forma Eccleſia, juxta iſtam Græcorum additis hinc inde alijs ſub quibus altaria conſternuntur. Conſtructio dicti templi lignorum defectu tecta tegentium multis annis perfici minime potuerunt & in mœnibus dicti templi hi verſus leguntur.

Mille annis Centenis, atque peractis
Septenis natum dum Chriſtus venit in Orbem
Hoc præſul templum juſſit Romualdus.
Annis terdenis plenis ſibi pontificatus
Tempore ſub Comite Magni Dominique Roberti
Auxilio cujus templi labor editus hujus.
Tempus edax minuit ſtatuis aureque coruſcum
Quale olim Petrus de Pede ſcripſit opus
Cæſaris Tudelli Abbatis Pius obviat ardor,
Sacra vetuſtatis ne monumenta ruant.
Redditus & Maria fulget mira arte triumphus.
Cum ope ſui Paulus Quintus in Urbe ſedet.
Aſt ubi theſaurus patria Virgo emicat aure
Parior ei Gryphes invigilare decet.

Qui etiam græcis litteris ex parte intima dicti templi ſuper majorem portam ejuſdem leguntur. Devotus Epiſcopus Romualdus deficientibus lignis neceſſarijs opus incœptum perficere non potens ad ſanctiſs. Virginem quotidie precatus accedens, tandem beatiſs. Virgo albis veſtibus induta in ſomnis quemdam civem admonens, ut Romualdum Epiſcopum peteret, caſtrum reddens votorum compotem factum, ligna pro tegumento templi iam portu maritimo civitatis cœlitus à ſe miſſa; & cum civis devotus raptim ad Epiſcopum accurreret, nulla fuit ipſi ab Epiſcopo fides adhibita, rato potius illum à ſomno illaſum; qui demum rediens ita accubans initio ſomni iterum beatiſſima virgo apparuit ſuadens illum, & ſi in ſomnis non illudere: & cum ſecundo Epiſcopum petiſſet, eademque nunciaſſet, ludibrio habitus, domum iterum quieturus rediit; cum tamen tertio beata Virgo irata in ſomnis apparuiſſet, demum Epiſcopus experrectus eodem cive aſſerente ſe portum maritimum petiſſe, & ita ut ſomniavit inveniſſe; Epiſcopus convocatis civitatis magiſtratibus, nocte ſurgens toto populo ſequente cum clero ad portum proceſſionaliter acceſſit, & repertis lignis & trabibus numero xxxi. quæ adhuc templum cõtegunt, textis, & replicatis forma navigabili, quæ trabeum textura vulgo dicitur Madia, ſuper quibus nomine reperto niſi ſolum Iconis ligno, quo beata Virginis imago coloribus deſcribitur palmarum quatuor altitudinis, trium longitudinis. Eſt autem pictura B.V. non integra, ſiniſtra amplectens infantem græco uſu indutum, ſicut & mater ſiniſtra infantis papyrus apparet, duoque picti viri in pede Iconis nigris veſtibus, & monachali capuccio ad modum eremitarum S. Auguſtini induti, & ſub dextero brachio B. Virginis figura, mulier etiam græcis indumentis, ſtatura palmi dimidiati perſpicitur, quod Iconium ab Epiſcopo manibus proprijs fuit ad prædictam Eccleſiam delatum, ibique in altari majori collocatum, magnaque veneratione habitum. Poſtea ex lignis prædictis perfecto templi opere in altum ſublatum Iconium, in medio templi repoſitum fuit, à quo loco, ut à majoribus fertur ſublatum ſæpius, & alibi poſitum ſemper de mane in eo loco ſublimi, in quo nunc reperitur, fuiſſe repertum, &c. quæ ſequuntur ſunt nonnulla inſigniora miracula ab eadem ſanctiſſima Virgine fidelibus patrata. Hacteous ille inter alia.

At Romualdo noſtro Epiſcopo nobile pro ſe ſuiſque ſucceſſoribus ab Urbano II. an. 1091. recepit privilegium, quo Monopolitana Eccleſia ab omni Metropolitico jure libera immediatèque S. Apoſtolicæ ſedi ſubiecta hiſce verbis declaratur.

URBANUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei,

Dilecto fratri Romualdu Munopolitanæ Eccleſiæ Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus cauonicè ſubſtituendis in perpetuum.

S*Acrorum canonum, & decretorum Pontificalium depoſcit authoritas, ut majores Eccleſiarum cauſa Apoſtolicæ ſedis judicio terminentur, cum nos licet indigni divinæ diſpoſitionis arbitrio præſidentes eamdem ſollicitudinem univerſis per orbem Eccleſiis, prout nobis Apoſtolorum ſuorum divina dignatio maieſtatis ſcire, & poſſe impendit, impendimus. Cum ergo præſtante domino incarnationis dominicæ anno M.XCI. ſynodale concilium in Beneventana eſſet Eccleſia ſub noſtra præſentia congregatum, & adverſus fraternitatem tuam Brunduſinus, ſeu Oritanus conquereretur Epiſc. & tua, & illius Eccleſiæ munimenta perſpecta ſunt. Quibus in conſpectu noſtro concilii univerſi diligentiori indagine perquiſitis à venerabilibus noſtris Epiſcopis presbyteriſq; Cardinalibus adjudicatum eſt Monopolitanam Eccleſiam majori ſcriptorum pontificalium authoritate fultam Brunduſinæ Eccleſiæ ſubjectionem, & obedientiam non debere. Quorum nos ſententiam approbantes noſtra authoritatis robore confirmavimus, & per præſentes privilegii paginam te tuoſque ſucceſſores ab Oritana, ſeu Brunduſina Eccleſia ſubjectione liberos ſub ſolius Apoſtolicæ ſedis obedientia in perpetuum permanere decernimus, ſtatuentes ut quæcumque Monopolitana Eccleſia hactenus juſte poſſedit, aut hodie poſſidet, ſive in craſtinum juſtè, atque canonicè poterit adipiſci in caſtellis, villis, ſilvis, in Eccleſiis, in monaſteriis tibi tuiſq; ſucceſſoribus Epiſcopali jura regenda, diſponenda, ac poſſidenda firma, & illibata perſiſtant ſalva in omnibus Romanæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ reverentia. Obeunte te, vel tuorum quolibet ſucceſſorum clero, populoq; Monopolitano facultas ſit, ſemota omni pravitate, Epiſcopum canonicè eligendi, electus autem à Romano Pontifice conſecrabitur. Sane ſi quis in craſtinum Archiepiſcopus, aut Epiſc. Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, Comes, aut Vicecomes, Judex, aut perſona quælibet magna, vel parva, potens, aut impotens hujus noſtri privilegii paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonitus ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, cum honoris ſui, & officii periculo ſubjacere decernimus, & a Chriſti atque Eccleſiæ corpore authoritate poteſtatis Apoſtolicæ ſegregamus, conſervantibus autem pax à Deo, & merito præſentibus ac futuris ſeculis conſervetur. Amen. Amen. Amen. Scriptum per manus Lanfranci notarii ſacri Palatii.*

Datum Beneventi per manus Ioannis S.R.E. diaconi Card. anno D. Incarn. M.XCI. ind. xiiii. Kal. Aprilis anno Pontificatus D. Urbani PP. II. 4.

Diplomatis exemplar ex antiquo hodierno codice Monopolitani Archivi una cum ſequentibus nobis pro ſua humanitate communicavit Franciſcus Surgentæ gentis apud Neapolitanos clariſſimæ, ac vetuſtæ nobilis Præſul, olim Archiepiſcopus Brunduſinus, nunc hujus Eccleſiæ Monopolitanæ Epiſcopus, virtute, ac pietate non minus, quam ſanguinis nobilitate præclarus.

V. a Patria Monopolitanus. 5. NICOLAUS a creatus anno 1118. obiit anno 1144. Iacet in Cathedrali, ſub confeſſione in marmoreo tumulo his carminibus illuſtratus.

Hic Nicolaus jacet hujus Epiſcopus Urbis,
Defenſor Patriæ, decus, author, & auxiliator.
Lector ob hunc Domino ſtudeat, & corde rogare,
Hunc ut in Regno faciat gaudere ſuperne.

* Ex App. tom. I. * Affigam hoc in loco & aliud diploma ad confirmandam Eccleſiæ Monopolitanæ libertatem. Præfert autem iſtud diploma editæ ſcripturæ diem 2. Kal. Aprilis an. 1123. eſtque à Calixto II. Pontifice conceſſum Nicolao Epiſcopo, ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuum. Tenor eſt hujuſmodi.

CALLIXTUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dil. fratri Nicolao Monopolitano Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

S*Icut injuſta poſcentibus nullus eſt tribuendus effectus, ſic legitima deſiderantium non eſt differenda petitio. Quia igitur dilectio tua ad ſedes Apoſtolicæ portum confugiens iteratam ejus tuitionem devotione debita requiſivit. Nos ſupplicationi tuæ clementer annuentes & dictam Monopolitanam Eccleſiam, cui Deo authore præſides, decreti præſentis authoritate munimus. Statuimus enim, ut eadem Eccleſia nulli alii præter Apoſtolicam ſedem ſubjectionis reverentiam debeat, ſicut per Apoſtolicæ memoriæ prædeceſſorem noſtrum Urbanum II. in Beneventana ſynodo definitum, & privilegii teſtimonio confirmatum, necnon & a S. recordationis Paſchali Papa privilegii munimine roboratum eſt. Te igitur, tuoſque ſucceſſores hujus libertatis gratia perfruentes ſub ſolius Apoſtolicæ ſedis obedientia in perpetuum manere decernimus. Statuentes ut quæcunque Monopolitana Eccleſia hactenus juſte poſſedit, aut hodie poſſidet, ſive in futurum juſte, & canonice poterit adipiſci, in Caſtellis, villis, ſylvis, in Eccleſiis, in monaſteriis, cæteriſque poſſeſſionibus, tibi tuiſque ſucceſſoribus Epiſcopali jure regenda ſemper, ac diſponenda ſerventur. Salva in omnibus Romana, & Apoſtolica Eccleſia reverentia. Obeunte te, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, clero, populoque Monopolitano facultas ſit, ſemota omni pravitate, Epiſcopum canonicè eligendi, electus autem à Romano Pontifice conſecrabitur. Sanè ſi quis in craſtinum Archiepiſcopus, Epiſcopus, Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, Comes, Vicecomes, Judex, aut Eccleſiaſtica, ſæcularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, ac ſanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco juſta ſervantibus ſit pax D. N. J. C. quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.*

Ego Callixtus Catholicæ Eccleſiæ Epiſc.

Datum Laterani per manum Hugonis S. R. E. ſubd. ii. Kal. Aprilis, ind. I. Incarn. Dom. anno MCXXIII. Pontificatus autem D. Callixti II. PP. V.

6. MICHAEL conſecratus anno 1144. exceſſit anno 1176. * Sed præſtat diploma Eugenii III. Papæ in hunc locum referre ad favorem Michaelis Monopolitani Epiſcopi, ſucceſſoribuſque ſuis conceſſum ſub his verbis. VI. * Ex App. tom. I.

EUGENIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Ven. Fr. Michaeli Monopolitano Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

E*T juſtitiæ ratio exigit, & rationis ordo depoſcit, ut Eccleſiis, & perſonis, quæ familiarius Apoſtolicæ ſedi adhærent, & ad Romani Pontificis ordinationem ſpectare noſcuntur, propenſiori ſtudio providere curemus. Dignum namque, & honeſtati cõveniens eſſe cognoſcitur, ut qui ad Eccleſiarum regimen aſſumpti ſumus, eas, & à pravorum hominum nequitia tueamur, & B. Petri, atque S. R. Eccleſiæ patrocinio muniamus. Ea propter dilecte in Domino frater Michael Epiſcope tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & prædeceſſorum noſtrorum felicis memoriæ Urbani, Paſchalis, Callixti, & Honorii Romanorum Pontificum veſtigiis inhærentes Monopolitanam Eccleſiam, cui, Deo authore, præeſſe dignoſceris ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Statuentes ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſte, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis Deo propitio poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum, & illibata permaneant. Statuimus quoque ut eadem Eccleſia nulli alii præter Apoſtolicam ſedem ſubjectionis reverentiam debeat. Te igitur, tuoſque ſucceſſores hujus libertatis gratia perfruentes ſub ſolius Apoſtolicæ ſedis obedientia perpetuo manere decernimus. Obeunte vero te nunc ejuſdem Civitatis Epiſcopo, vel tuorum quolibet ſucceſſorum Clero Monopolitano facultas ſit, ſemota omni pravitate, antiſtitem canonicè eli-*

gen-

gendi, electus autem ad Romanum Pontificem conſecrandus accedat. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu aliquibus vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſubſtitutione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva in omnib. Apoſtolicæ ſedis authoritate, & reverentia. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſecularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi præſumptionem ſuam ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem Eccleſiæ ſua jura ſervantibus ſit pax D.N.J.C. Quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Ego Eugenius Catholicæ Eccl. Epiſc.

Ego Ymarus Tuſculanus Epiſc.

Ego GG. presb. Card. S. Callixti.

Ego Octavianus Diac. Cardin. S. Nicolai in carcere Tulliano.

Ego Julius presb. Card. tit. S. Marcelli.

Ego Hubaldus presb. Card. tit. S. Crucis in Hieruſalē.

Datum Ferentini, per manum Boſonis S.R.E. ſcriptoris xiiij. Kal. Ianuarii ind. 14. Incarn. Dominicæ ann. M.C.L. pontificatus vero Eugenii Papæ III. an. 6.

VII. 7. STEPHANUS ſucceſſit Michaeli an. 1176. interfuit Lateranenſi Concilio anno 1179. in quo ſubſcriptus reperitur inter Epiſcopos Romanæ Provinciæ. Obiit anno 1187. Noſtro huic Epiſcopo & ſucceſſoribus Alexander III. anno 1180. quod ſequitur, indulſit privilegium, ex autographo deſumptum, quod in Archivo ejuſdem Civitatis aſſervatur, hujus tenoris.

ALEXANDER EPISCOPUS ſervus ſervorum Dei.

Venerab. fratri Stephano Monopolitano Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

EX injuncto nobis Apoſtolatus officio fratres, & coepiſcopos noſtros, tam vicinos, quàm longe poſitos ſincero cordis affectu diligere debemus, & Eccleſiis, in quibus Domino militare noſcuntur, ſuam dignitatē, & juſtitiam conſervare. Aequum tamen & rationabile eſt, ut qui B. Petro, ejuſque Vicariis devotiores eſſe noſcuntur, & S.R.E. patrocinio cupiunt confoveri, ejuſdem piæ matris uberibus foveantur, & in ſuis rationabilibus petitionibus exaudiantur. Quapropter ven. in Chriſto Fr. Epiſc. tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Monopolitanam Eccleſiam, cui authore Deo præeſſe dignoſceris, quæ juris, & proprietatis B. Petri Apoſtoli exiſtit, ad exemplar prædeceſſorum noſtrorum felicis memoriæ Urbani, Paſchalis, Callixti, Honorii, & Eugenii Romanorum Pontificum ſub ejuſdem Apoſtoli tutela, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Statuentes ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona, eadem Eccleſia in præſentiarum juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant; in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, locum in quo præfata Eccleſia conſtructa eſt, cum domibus, appendiciis, & omnibus tenimentis ſuis, cum hominibus quoque affidatis, Judæis, & certis juſtitiis, quas in eadem civitate habet; in eadem Civitate Eccleſiam S. Leonis, cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Petri mediæ Civitatis cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Salvatoris cum vineis, & certis pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Petri de Palatrolo cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Thomæ cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Damiani cum omnibus pertinentiis ſuis; Item Eccleſiam S. Scolaſticæ, Eccleſiam S. Nicolai de Penna; Eccleſiam S. Benedicti de Græcis, Eccleſiam S.

A *Angeli monialium, cum jure Parochiali, & canonico Cathedratico. Extra vero Civitatem Eccleſiam S. Baſilii cum omnibus pertin. ſuis Eccl. S. Petri cum omnibus pertin. ſuis, Eccl. s. Angeli & cum omnib. pertinen. ſuis & aliā Eccl. Crucis cum pertinen. ſuis, Eccleſ. S. Angeli in Suburbio cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Zachariæ cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Luciæ cum Caſali ſuo, Eccleſiam S. Cataldi cum Caſali ſuo, Eccleſiam S. Simonis cum Caſali ſuo, Eccleſiam S. Mariæ de Sermitito cum Caſali ſuo, Eccleſiam S. Nicolai de Ciſternino cum Caſali ſuo, Eccleſiam S. Mariæ de Bornis cum Caſali ſuo, Caſale, quod dicitur Talena, Eccleſiam S. Petri de Octava cum Caſali ſuo, & hominibus, domibus, vineis, olivis, terris cultis, & incultis, cum placitis, & cunctis juſtitiis, & pertinentiis ipſorum Caſalium, cum jure etiam Parochiali, & Canon. Cathedratico eorundem; jus quoque Parochiale, & Canonicum Cathedraticum in Barſeneo, Caſtra Frangeſto, Fajano de S. Joanne, & in alio fagiano de S. Maria in Subiecto, ſtunachia, in S. Ilario, in S. Petro Vetrano, in omnibus Eccleſiis eorum fundis pertinentibus cum judicio clericorum, & debita reverentia, & cæteris Eccleſiaſticis juſtitiis tibi, & tuis ſucceſſoribus Apoſtolica authoritate confirmamus. Item Eccleſiam S. Petri de Trovica cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Simeonis cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Matthæi de Portanova cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Juliani in eodem vico cum pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Crucis in eodem vico cum omnibus pertinentiis ſuis, præterea Eccleſiam S. Mariæ in Portu Manſano, Eccleſiam S. Petri de Banochio, Eccleſiam S. Procopii cum pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Angeli de Sefilacto, Eccleſiam S. Angeli de Moraldicio, Eccleſiam S. Stephani de Bolno, Eccleſiam S. Martini de Turricella, Eccleſiam S. Mariæ in eodem territorio, Eccleſiam S. Nicolai de Vergaro, Eccleſiam S. Baſilii majoris de Gandio, Eccleſiam S. Marini de Eiurnillo, Eccleſiam S. Stephani de Cornolo, Eccleſiam S. Angeli de Jenelo, Eccleſiam S. Mariæ de Sibelliſo, Eccleſiam S. Angeli de Lamatraderi, Eccl. S. Petri Vetroni, Eccleſiam S. Petri Titti, Eccleſiam S. Andreæ de Burgo, Eccleſiam S. Mariæ de Pitta, Eccleſiam S. Aventii, Eccleſiam S. Joannis de Stancta, Eccleſiam S. Arontii, Eccleſiam Trinitatis in Paterno, Eccleſiam S. Naſtaſii de Curte, Eccleſiam S. Joannis de Baliano, Eccleſiam S. Cæciliæ, Eccleſiam S. Euſtachii, Eccleſiam S. Barbati, Eccleſiam S. Caſarii, Eccleſiam S. Nicolai de Monte Joe, Eccleſiam S. Joānis de Taramanno, Eccleſiam S. Lucæ, Eccleſiam S. Mariæ de Bagone, Eccleſiam S. Joannis de Fugiano, Eccleſiam S. Nicolai ejuſdem loci, Eccleſiam S. Mariæ de Fajano maradicu, Eccleſiam S. Sepulchri, Eccleſiam S. Ilarii, Eccleſiam S. Angeli de Frangeſto, Eccleſiam S. Vincentii, Eccleſiam S. Euſtachii de Cāpomore, Eccleſiam S. Cypriani, Eccleſiam S. Andreæ de Parochialis, Eccl. S. Potiti, Eccleſiam S. Barbati, Eccleſiam S. Bartholomæi de Palude, Eccleſiam S. Stephani de Palude, Eccleſiam S. Martini de Palude, Eccleſiam S. Luciæ de Vertenſi, Eccleſiam S. Euſemiæ, Eccleſiam omnium SS. de Carnara cum omnibus pertinentiis, & eorum pertinentiis, Eccleſiam S. Catharinæ, Eccleſiam S. Clementis, Eccleſiam S. Nicolai de Porto aſpro, Eccleſiam S. Martini de Clorleone, & cæteras Eccleſias Parochiæ Monopolitanæ cum canonico Cathedratico, & jure Parochiali, vineas quoque, quæ ſunt inter viam Bari, & Coperſani, vineas quas habetis in territorio S. Euſemiæ, vineas apud paludem, vineas, & olivas, ac terras de Manba de caſa Bened. quoque Abb. S. Joannis de Cajano, & Abbatiſſarum Eccleſiæ S. Sepulchri, & S. Angeli de Frangeſto cum canonico cathedratico, ac debita reverentia, nec non libertates à Romanis Pontificibus, & Regibus, atque Principibus Monopolitanæ Eccleſiæ indultas, ſicut de antiqua conſuetudine prædeceſſores tui habuiſſe noſcuntur, & ut canonicè poſſides, & quietè tibi, tuiſque ſucceſſoribus authoritate Apoſt. confirmamus. Statuimus quoque ut eadem Eccleſia nulli alii præter Apoſtolicam ſedem ſubjectionis reverentiam debeat. Te igitur, tuoſque ſucceſſores hujus libertatis gratia perfruentes ſub ſolius A-*

A *poſt. ſedis obedientia perpetuo manere decernimus. Obeunte vero te nunc ejuſdem Civitatis Epiſcopo, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, Clero populoque Monopolitano facultas ſit, remota omni pravitate, Antiſtitem canonicè eligendi. Electus autem ad Romanum Pontificem conſecrandus accedat. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Monopolitanam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet perturbationibus fatigare, ſed omnia integra, & illibata ſerventur, eorum, pro quorum gubernatione, aut ſubſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis Apoſtolica authoritate. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica ſecularisve perſona hanc noſtra conſtitutionis paginam ſciens contra eam temerè venire temptaverit, ſecundo, tertiovè commonita niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſuæ dignitatis careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, & à ſanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri IE-* B *SUCHRISTI aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis &c. Amen.*

Ego Alexander Epiſcopus Catholica Eccleſia.
Ubaldus Oſtienſis Epiſc.
Theodinus Portuen. & ſancta Rufina ſedis epiſc.
Berneredus Praneſtinus epiſc.
Ioannes presb. Card. SS. Io. & Pauli eccli. Pammachii.
Vivianus presb. Card. S. Stephani in Cœlio monte.
Cynthius presb. Card. eccleſiæ ſancta Cæcilia.
Laborans presb. Card. S. Maria Transtib. Callixti.
Hugo presb. Card. S. Clementis.
Iacobus Diaconus Card. S. Maria in Coſmedin.
Rainerius diac. Card. S. Georgii ad velum Aureum.
Joannes diaconus Card. ſancti Angeli.
Datum Velet. per manum Alberti S.R.E. presb. Card. & cancellarii 4. Kal. Martii ind. xiii. Incarnat. Dominica anno M.C.LXXX. Pontificatus vero D. Alexandri Papa III. anno xxi.

Ex App. 1. * Alterum Alexander anno 1177. eidem Stephano Monopolitano Epiſcopo diploma dederat, quod C cum ſit ferè ejuſdem tenoris cum ſuperiori Callixti, & Eugenii, inſcriptiones tantum hic referemus; ſic enim ſe habent.

Ego Alexander Catholica Eccl. Epiſ.
Ego Manfredus Praneſtinus Epiſc.
Ego Boſo presb. Card. S. Pudentiana Eccleſ. Paſtoris.
Ego Cynthius Diac. Card. S. Hadriani.
Ego Hugo Diac. Card. S. Euſtachii juxta templum Agrippa.
Datum .... per manum Gratiani S.R.E. Subd. & Notarii xv. idus Febr. indict. x. Incar. Dom. an. 1177. Pontificatus vero D. Alexandri Papa III. an. xviii.

VIII. 8. PAGANUS, anno 1187.

IX. 9. GUILLELMUS, anno 1202.

X. 10. MATTHÆUS, anno 1218. Obiit an. 1226. quo defuncto, Capitulum Abbatem quemdam S. Mariæ Amalphitanæ contra ſtatuta Concilii Laterani poſtulavit. Verum Honorius III. cum irritam electionem declaraſſet, ſcripſit Epiſcopo Melphienſi, & Archidiacono Brunduſino, ut vocatis vocandis, al- D terum idoneum, juxta canonicas ſanctiones, Epiſcopum eligerent. Extat epiſt. in reg. Vat. an. xi. 19. Kal. Januarii, ep. 38. fol. 153.

XI. * Ex App. t. 1. 11. JOANNES canonicè Matthæo ſubſtituitur an. 1227. Obiit an. 1238. * Cui Gregorius IX. ad inſtar aliorum Pontificum privilegia ſua Monopolitanæ Eccleſiæ confirmavit an. 1231. Iiſdem ferè verbis cum ſuperiori Alexandri III. datum eſt diploma, ſubſcriptiones ſequentes leguntur.

Ego Gregorius Catholica Eccl. Epiſc.
Ego Ioannes Sabinenſis Epiſc.
Ego Iacobus Tuſculanus Epiſc.
Ego Thomas S. Sabina presb. Card.
Ego Ioannes eccl. S. Praxedis presb. Card.
Ego Guefredus eccl. S. Marci presb. Card.
Ego Segembaldus eccl. S. Laurentii in Lucina presb. Card.
Ego Stephanus S. Maria Tranſt. tit. Call. pr. Card.
Ego Octavianus SS. Sergii, & Bacchi Diac. Card.
Ego Raynerius S. Maria in Coſmedin, Diac. Card.
Ego Petrus S. Georgii ad velum Aureū, Diac. Card.
Datum Laterani per manum Magiſtri Martini S.R.E. Vicecancellarii xi. Kal. Aprilis, ind. 4. Incar. Dominica an. 1231. Pont. vero D. Gregorii Papa IX. anno V.

12. GUILLELMUS, ex Diacono à Capitulo electus anno 1238. De ejus electione ſcripſit Gregorius IX. Archiepiſcopo Tarentino, Epiſcopo Melphienſi, & Archidiacono Neritonenſi, ut inquirant, an canonicè celebrata fuerit, eundemque, ſi idoneum invenerint, in Epiſcopum confirment. Datum Laterani 3. Kal. Aprilis, an. 11. ex reg. Vatic. ep. 16. fol. 3. Obiit anno 1255. XII.

13. JULIUS, ab Alexandro IV. conſecratus anno 1255. Habetur in regeſt. vatic. eiuſdem Pontif. epiſtola, Clero Monopolitano, in qua commendat Juliū à ſe conſecratum in Epiſcopum Monopolitanæ Eccleſiæ, nullo medio pertinentis. Datum Laterani XI. Kal. Januarii anno 3. epiſt. 2. fol. 3. Defunctus eſt Ju- B lius tempore Gregorii X. Poſt cujus obitum, Capitulum in partes diviſum, Hugonem Decanum Mochenſem, & Guarinum Archidiaconum Brundoſinū in contentione poſtulavit. Sed cum electi ante litis diſcuſſionem viam univerſæ carnis ingreſſi fuiſſent, Martinus IV. an. 1282. Capitulo præcepit, ut quantocius Eccleſiam diu Paſtore viduatam provideret. Datum apud Montem Fiaſconem 9. Kal. Decemb. an. 2. ep. 22 f. 190. regeſt. Vat. XIII.

14. PASCHALIS, poſt diutinam vacationem à Capitulo eligitur anno 1282. confirmatur à Martino IV. Obiit anno 1286. XIV.

15. PETRUS Saracenus de Urbe, defuncto Paſchali, ab Honorio, inconſulto Capitulo conſecratur an. 1286. 2. Non. Febr. ex reg. Vat. ep. 309. f. 85. ab eodem Pontifice, an. 1287. ad Vicentinam Eccleſiam translatus eſt 16. Kal. Martii. XV

16. ROBERTUS Epiſcopus Marturanenſis, à Nicolao IV. anno 1288. 2. Non. Junii huc translatus habetur in regeſt. Vatic. ep. 69. fol. 18. anno 1. XVI C Obiit anno 1309.

17. NICOLAUS * Buccafingus, defuncto Roberto ab una Capituli parte contra Berardum quendam ab altera poſtulatum, eligitur. Verum dum ab Apoſtolica ſede judicium expectatur, Berardus vale dixit huic mortali ſeculo, Nicolaus verò à Clemente V. confirmatur 2. id. Septemb. anno 1309. ex reg. Vat. ep. 727. fol. 149. ann. 4. Fato functus eſt anno 1311. Jacet Neapoli in Metropolitana in facello Sacratiſſimi Sacramenti cum hoc Epitaphio. XVII. * Ex App. t. 1.

Hic jacet D. Nicolaus Buccafingus Monopolitanus Epiſcopus anno Domini M.CCC.XI. die XXV. Auguſti.

18. FRANCISCUS, ex Archidiacono Brunduſino vocatur ad ſedem à Capitulo anno 1312. confirmationem ſuſcepit à Clemente V. eodem an. 6. Idus Junii, ex reg. Vat. epiſt. 360. fol. 74. anno 7. Exceſſit anno 1316. XVIII

19. PASCHALIS hujus nominis II. electus anno 1316. commune ſervitium ſolvit die 4. Maii. E vivis D eximitur anno 1339. En defuncto magna orta eſt contentio inter Canonicos Capituli; nam quinque ex ipſis Dionyſium ſequentem, quatuor Biſantium de Baro Canonicum Barenſem, reliqui tres ad ſummum Pontificem electionem remiſerunt. Qui cum alterutram poſtulationem nullam feciſſet, eundem Dionyſium de plenitudine poteſtatis præfecit in Epiſcopum, ut in regeſto notatur epiſt. 216. ann. 6. Benedicti XII. XIX

20. Fr. DIONYSIUS Tuſcus a de Burgo S. Sepulchri ordinis * Servorum, ſacræ theologiæ magiſter, egregius verbi Dei concionator, deligitur hujuſce ſedis Epiſcopus à Benedicto XII. ut vidimus an. 1336. 16. Kal. Aprilis; tertio ſui Præſulatus anno vitam cum morte commutavit. XX. a Dem. Jacobilli in Hist. Umbriæ, & Gandolphus in diſſert. de 200. Scrip. Auguſt. * Ex App. t. 1.

21. Fr. MARCUS Leonis de Archado Ordinis Minorum, quem Capitulum poſtulavit, à Clemente VI. confirmatur 2. Kal. Junii an. 1342. Pontificatus 1. ex regeſto Vatic. epiſt. 17. XXI.

22. PE-

XXII. 22. **PETRUS** de Oriello Monopolitanus Civis, & Epiſcopus anno 1457. in tabulis ejuſdem Eccleſiæ notatur.

XXIII. 23. Fr. **JOANNES** Ordinis Minorum ann. 1373. de quo mentio in lib. obligat. an. 1382. fuit Clementis VII. Antipapæ fauctor, ac Reginæ Joannæ I. à ſacris confeſſionibus.

XXIV. 24. **FRANCISCUS** Carbonus *a* nobilis Neapolitanus, Monachus Ciſtercienſis ab Urbano VI. hujus ſedis Epiſcopus creatus anno 1382. Apoſtolicæ ſedis Nuncius ab eodem in Regno contra Joannam I. Reginam in favorem Ladislai Regis miſſus una cum Raymundello Urſino S. R. E. Vexillifero, pro ſede Apoſtolica nobilem navavit operam, unde in numerum Cardinalium ſub titulo S. Suſannæ ab eodem Urbano meruit cooptari an. 1385. Obiit Epiſcopus Cardinalis Sabinus anno 1405. 18. Julii. Vide ſupra inter Sabinenſes Epiſcopos.

a Vel Carbonarius.

XXV. 25. **PETRUS** ſucceſſit Franciſco anno 1385. Obiit 1391. ex lib. oblig.

XXVI. 26. **JACOBUS** de Teramo *b* Canonicus Aprutinus, Apoſtolicarum literarum, & Pœnitentiariæ ſcriptor, eligitur à Bonifacio IX. ann. 1391. 5. Idus Octobr. ex lib. de Beneficiis f. 192. Sedit plus minus an. 9. & factus eſt Archiepiſcopus Tarentinus anno 1400. in Eccleſia S. Mariæ de Grotta in patria de eodem legitur ſequens marmorea inſcriptio.

b Hic quo Toppius in Bibl. Neapol. p. 112.

Dominus Jacobus de Teramo Epiſcopus Monopolitanus, fecit facere hanc capellam anno Domini M. CCC. LXXXXII.

XXVII. 27. **MARCUS** de Teramo Archidiaconus Aprutinus, electus à Bonifacio IX. an. 1400. 9. Kal. Aprilis, poſtea translatus Bertinorium in Flaminia an. 1404. („*Obiit Epiſcopus Sarnenſis.*)

XXVIII. 28. **URSUS**, ſeu Urſillus de Afflicto nobilis Neapolitanus, Epiſcopus Bertinorienſis, huc translatus 5. Novem. an. 1404. ſequenti anno defunctus eſt Neapolis; ibidem in Eccleſia S. Laurentii ſepulturam accepit, ubi hæc ſpectatur inſcriptio.

Hic jacet corpus Rev. in Chriſto Patris, & Domini Urſilli de Afflicto quondam Epiſcopi Monopolitani, qui obiit anno Domini MCCCCV. die xii. menſis Aug. indict. xiii.

XXIX. 29. **OTTO**, vel Oddo Mormilius nobilis Neapolitanus eligitur ab Innocentio VII. anno 1405. 5. Kal. Septembris. Obiit anno 1413.

XXX. 30. **JOSUE** *c* ſucceſſit Oddoni à Joanne XXIII. creatus anno 1413. 6. idus Martii poſt annum ſui regiminis 17. Epiſcopatu ſe abdicavit, inde an. 1431. 15. Kal. Januarii ad S. Agathæ Gothorum Eccleſiam translatus eſt, ex lib. oblig.

c Mormile Nob. Neapolitanus.

XXXI. 31. **PETRUS** *d* Bojanenſis Epiſcopus huc translatus anno 1431. 15. Kal. Januarii exceſſit an. 1437. ex lib. oblig.

d Ord. Prædic.

XXXII. 32. **ANTONIUS** de Pede Civis Monopolitanus electus anno 1437. 24. Octobris: pervenit ad annum 1456. ex eodem lib.

XXXIII. 33. **ALEXANDER** Abbas Monfredus, & Cantor Eccleſiæ Tarentinæ hunc Epiſcopatum ſuſcepit anno 1456. 14. Maii * Is fuit Ferdinandi I. Neapolitani Regis à conſiliis, à quo nobile privilegium pro ſe, ſuiſque ſucceſſoribus in Monopolitana Eccleſia benignè recepit, ubi & Romanorum Pontificum immunitates, & jura eidem Eccleſiæ conceſſa confirmantur. Diploma, quod in citato codice Monopolitano extat, deſcriptum hic apponimus.

* Ex App. om. 1.

Ferdinandus Dei gratia Rex Siciliæ, Hieruſalem, & Hungariæ.

VNiverſis præſentes literas inſpecturis, tam præſentibus, quam futuris, & ſecularium preces per gratiis benignis exaudimus, quanto magis Prælatorum petitionibus in favorem Eccleſiarum, & illarum ſignanter, quæ ſub vocabulo Dei Genitricis ſunt fundatæ, annuere ex debito obligamur. Sanè ſicut habuit recens petitio nuper noſtro Culmini facta pro parte Ven. in Chriſto Patris A. Epiſcopi Monopolitani oratoris, Conſiliarii, & fidelis noſtri dilecti, dicta ejus Eccleſia ab eo tempore, cujus in contrarium memoria hominum non exiſtit, & ſucceſſione retro Regum, & Principum hujus Regni noſtri, & ex confirmatione plurium

A *Summorum Pontificum, & ſignanter D. Alexandri PP. III. diverſas Eccleſias in pluribus locis, & partibus cum terris, caſalibus, feudis, & bonis tam feudalibus, quam burgenſaticis, & cum dictarum terrarum, Caſalium, feudorum, & bonorum feudalium, Caſtris, ſeu fortelitiis, hominibus, vaſſallis, & aliis juribus, & pertinentiis eis ſpectantibus, & pertinentibus, prout in privilegiis conceſſionum prædictarum dictorum retro Regum, & Principum hujus Regni, & ex confirmationibus dictorum ſummorum Pontificum, & ſignanter D. Alexandri III. ſummi Pontificis. Quorum privilegiorum, ut brevitate utamur, noluimus præſentibus inſeri, binas autem Bullas expreſſam mentionem facientes de prædictis, & ſupradictis bonis dicti D. Alexandri PP. III. pro eo, qui de re Eccleſiaſtica agitur, duximus ad futuram memoriam, & cautelam dictæ Eccleſiæ hic inſerendas: Quarum Bullarum tenor per omnia talis eſt.*

Alexander Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Geffredo Abbati Monaſterii S. Joannis Fajanenſibus fratribus tam præſentibus, quam futuris mona-
B *ſticam vitam profeſſis in perpetuum religioſam vitam eligentibus. Apoſtolic. convenit adeſſe præſidium, ne forte cujuslibet temeritatis incurſus, aut eos à propoſito revocet, aut robur, quod abſit, ſacræ Religionis infringat. Ea propter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatum monaſterium, in quo divino eſtis obſequio mancipati, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Imprimis ſiquidem ſtatuentes, ut ordo monaſticus, qui ſecundum Deum, & B. Benedicti Regulam in eodem loco noſcitur inſtitutus, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur; præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona ibidem monaſterium in præſentiarum juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſuribus, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, Eccleſiam S. Nicolai cum ipſo Caſale Fajani cum hominibus ibidem commorantibus, Eccleſiam S. Mariæ Magdalenæ cum caſale*
C *Funiani cum hominibus, & tenimentis ſuis, Eccleſiam S. Catharinæ, quæ eſt extra portam veterem Civitatis Monopolis cum pertinentiis ſuis, locum Cerdaniani cum vineis, & omnibus pertinentiis ſuis, Terras in loco qui dicitur Triti, Terras in loco qui dicitur Lupini, Olivas, & terras in loco, qui dicitur Congati, Olivas in loco qui dicitur Bandelli, Olivas, & terras apud Eccleſiam S. Crucis de Salvatico, domum in Civitate Monopolis, Clauſurellam olivarum in altero caſale Fajani. Statuimus præterea, ut perſonas liberas, & abſolutas ex ſeculo fugientes in Monaſteriis veſtris recipiendi facultatem liberam habeatis, libertatemque quam monaſterio veſtro bonæ mem. Rumualdus quondam Monopolitanus Epiſcopus de aſſenſu Capituli ſui rationabiliter contulit, ſicut in authentico Inſtrumento ipſius habetur, authoritate Apoſtolica vobis confirmamus. Obeunte vero te nunc ejuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum pars conſilii ſanioris ſecundum Deum, & B. Benedicti*
D *Regulam providerint eligendum. Sepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe cenſemus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, nullatenus obſiſtat, ſalva tamen juſtitia illarum Eccleſiarum, à quibus corpora mortuorum aſſumuntur. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monaſterium temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed illibata omnia, & integra conſerventur, eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis Apoſtolicæ authoritate, & Diœceſani Epiſcopi canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſeculariſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi præſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſve ſui dignitate careat, reumque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, & Domini*

Redemptoris noſtri JeſuChriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loca ſua jura ſervantibus pax D.N.J.C. quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Datum Laterani, per manum Alberti S. R. E presb. Card. & Cancellarii XIII Kal. Maii. indict. 12. Incarn. Dominicæ an. M. LXXVIIII. Pontificatus vero Alexandri Papæ III. an. 20.

Alexander Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Vener. Fratri Stephano Monopolitano Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum. Injuncto nobis Apoſtolatus officio Fratres, & Coepiſcopos noſtros tam vicinos, quam longe poſitos ſincero cordis affectu diligere debemus, & Eccleſiis, in quibus Domino militare noſcuntur ſuam dignitatem, & juſtitiam conſervare. Æquum enim, & rationabile eſt, ut qui B. Petro, ejuſque Vicariis devotiores eſſe noſcuntur, & S.R.E. patrocinio cupiant confoveri, ejuſdem prædictæ matris uberibus nutriantur, & in ſuis rationabilibus poſtulationibus exaudiantur. Quapropter Ven. in Chriſto Fr. Epiſc. tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Monopolitanam Eccleſiam, cui authore Deo præeſſe dignoſceris, quæ juris, & proprietatis B. Petri Apoſtoli exiſtit, ad exemplar prædeceſſorum noſtrorum felicis memoriæ Urbani, Paſchalis, Callixti, Honorii, & Eugenii Romanorum Pontificum, ſub ejuſdem Apoſtolica tutela, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus; ſtatuentes, ut quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificũ, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis; locum in quo præfata Eccleſia conſtructa eſt cum domibus, appendiciis, & omnibus tenimentis ſuis cum hominibus quoque affidatis, Judæis, & certis juſtitiis, quas in eadem Civitate habet, in eadem Civitate Eccleſiam S. Leonis cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Petri mediæ Civitatis, cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Salvatoris cum vineis, & certis pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Petri Palazuli cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Thomæ cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Damiani cum omnibus pertinentiis ſuis. Item Eccleſiam S. Scholaſticæ, S. Nicolai de Penna, Eccleſiam S. Benedicti de Græcis, Eccleſiam S. Angeli monialium cum juribus Parochiali, & Canonico Cathedratico. Extra verò Civitatem, Eccleſiam S. Baſilii cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Crucis cum omnibus pertinentiis ſuis, & aliam Eccleſiam S. Crucis cum pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Angeli in ſuburbio cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Zachariæ cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Luciæ cum caſali ſuo, Eccleſiam S. Simeonis cum caſali ſuo, Eccleſiam S. Mariæ de Genna cum caſali ſuo, Eccleſiam S. Mariæ de Termiteto cum caſali ſuo, Eccleſiam S. Nicolai de Ciſternino cum caſali ſuo, Eccleſiam S. Mariæ de Bernis cum caſali ſuo, caſale quod dicitur Talona, Eccleſiam S. Petri de octava cum caſali ſuo, & omnibus domibus, vineis, olivetis, terris cultis, & incultis cum plantatis, & cunctis juſtitiis, & pertinentiis ipſorum caſalium cum jure etiam Parochiali, & Canonico Cathedratico eorumdem. Jus quoque Parochiale, & Canonicum Cathedraticum in Barxito, Caſtro, Frangeſto Fajano de S. Joanne, & in alio Fajano de S. Maria in Seberito, Anachia in S. Ilario, in S. Petro Ventano, & in Eccleſiis eorum feudis pertinentibus in judicio Clericorum, & debita reverentia, ac certis Eccleſiaſticis judiciis tibi, & tuis ſucceſſoribus authoritate Apoſtolica confirmamus. Item Eccleſiam S. Petri de Trochata cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Sylveſtri cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Simeonis cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Matthæi de Portanova cum pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Nicolai in eodem vico cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Juliani in eodem vico cum pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Crucis in eodem vico cum omnibus pertinentiis ſuis. Præterea Eccleſiã S. Marci de portu Marzano, Eccleſiam S. Petri de Bonocchio, Eccleſiam S. Procopii cum pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Angeli de Toſilactu, Eccleſiam S. Angeli de Maraldiciu, Eccleſiam S Stephani de Bacchio, Eccleſiam S. Martini de Turricella, Eccleſiam S. Mariæ in eodem territorio, Eccleſiam S Nicolai de Gbirtcalu, Eccleſiam S Blaſii majoris de Gaudio, Eccleſiam S. Martini de Turteriuſu, Eccleſiam S Stephani de Cornulu, Eccleſiam S. Angeli de Genglo, Eccleſiam S. Mariæ de Sabelito, Eccleſiam S Angeli de Lamatreſdecim, Eccleſiam S. Petri Vetrani, Eccleſiam S. Petricili, Eccleſiam S. Andreæ de Gurgo, Eccleſiam S. Mariæ de Poma, Eccleſiam S. Ioannis de Statuta, Eccleſiam S. Orontii, Eccleſiam Trinitatis in Paterno, Eccleſiam S. Anaſtaſii de Turri, Eccleſiam S Ioannis de Baliano, Eccleſiam S Cæciliæ, Eccleſiam S Eanuſchii, Eccleſiam S. Barbati, eccleſiam S Cæſarii de Monte Sire, Eccleſiã S Ioannis de Caramanna, Eccleſiam S Luciæ, Eccleſiam S. Mariæ de Babone, Eccleſiam S Joannis de Fajano, Eccleſiam S. Nicolai eiuſdem loci, Eccleſiam S. Mariæ de Faiano Maraldicii, Eccleſiam S Sepulchri, Eccleſiam S. Ilarii, Eccleſiam S. Angeli de Frangeſtu, Eccleſiam S Vincentii, Eccleſiam S Euſtachii de Campo more, Eccleſiam S. Cypriani, Eccleſiam S. Andreæ de parvulis, Eccleſiam S. Potiti, Eccleſiam S. Barbati, Eccleſiam S Bartholomæi de palude, Eccleſiam S Stephani de palude, Eccleſiam S. Martini de palude, Eccleſiam S Lucæ de veterili, Eccleſiam S. Euſemiæ, Eccleſiam omnium SS. de Caraara cum omnibus poſſeſſionibus, & earum pertinentiis, Eccleſiam S. Catharinæ. Eccleſiam S Clementis, Eccleſiam de S. Nicolao de Portu aſpero, Eccleſiam S. Martini de Curuleone, & cæteras Eccleſias Parochiæ Monopolitanæ, cum Canonico cathedratico, & iure Parochiali, vineas quoq; quæ ſunt inter viam Bari, & Cuperſani, Vineas, quas habetis in territorio S Euſemiæ, vineas apud paludẽ, vineas, & olivas, ac terras de macchia de Caſa, Benedictinorum quoque Abbates S Joannis de Fajano, & Abbatiſſarum eccleſiæ S. Sepulchri, & S. Angeli de Frangeſto cum Canonico Cathedratico, ac debita reverentia, nec non libertates à Romanis Pontificibus, à Regibus, atque Principibus Monopolitanæ Eccleſiæ indultas, ſicut de antiqua conſuetudine prædeceſſores tui habuiſſe noſcuntur, & tu canonicè poſſides, & quietè tibi, tuiſque ſucceſſoribus authoritate Apoſtolica confirmamus. Statuimus quoque ut eadem eccleſia nulli alii præter Apoſtolicam Sedem ſubiectionis reverentiam debeat. Te igitur, tuoſque ſucceſſores huius libertatis gratia perfruentes ſub ſolius Apoſtolicæ Sedis obedientiam perpetuò manere decernimus. Obeunte verò te nunc eiuſdem Civitatis Epiſcopo, vel tuorum quolibet ſucceſſorum Clero, populoque Monopolitano facultas ſit ſemota omni pravitate Antiſtitem canonicè eligendi; electus autem ad Romanum Pontificem conſecrandus accedat. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominũ liceat præfatam Eccleſiam Monopolitanam temerè perturbare, aut eius poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus perturbare, ſed omnia integra, & illibata ſerventur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis pro futura, ſalva Sedis Apoſtolicæ authoritate. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica, ſæculariſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temerè venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reumque ſe Divini iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à Sacratiſſimo Corpore Dei, & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loca ſua jura ſervantibus ſit pax D.N.J.C. quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant, Amen. Datum Veletri per manus Alberti S.R.E. Presb. Card. & Cancellarii 4 Kal. Martii Indictione 13. Incarn. Dom. anno M.C.LXXX. Pontificatus vero D. Alexandri Papæ 3. anno XXI. Et ſubſequenter pro parte dicti Epiſcopi Noſtra Majeſtati fuit reverenter expoſitum, quod jam pridem pro parte dictæ Univerſitatis, & hominum Monopoli oblata fuerunt noſtro culmini certa Capitula, quæ grato, & libenti animo admiſimus, eaque decretari & expediri juſſimus, prout in ipſis Capitulis, & eorum decretationibus latius cõtinetur, inter quæ fuit, & eſt quoddam Capitulum tenoris ſubſcripti. Item ſupplicatur, & petitur, Che lo Caſale di Ciſternino ſi debbia reſtituire alla majore Monopolitana Eccleſia, & reintegrarſi con eſſa Citta *ea*

modo, & forma, prout antiquitus erat, & juxta conſuetudines antiquas dictæ Civitatis, E che la Selva d'arbore bello, torna, e ſia, e conſervarſi per la Eccleſia ſi come era nel tempo paſſato quando la detta Citta era in demaoio, & ancora la ſelva di bonfiglio alla comenda di S. Joan. Jeroſolimitano di Monopoli. *Placet Regiæ Majeſtati prout in poſſeſſione fuerũt, & sũt. Propter quod pro parte ipſius Epiſcopi fuit celſitudini noſtræ humiliter ſupplicatum, ut tã prædictas præinſertas Apoſtolicas bullas, necnon & gratias ſuperius prænarratas dictæ Eccleſiæ per retro Reges, Reginas, & Principes conceſſas, quod ſupradictum Capitulum confirmare, ratificare, approbare, & acceptare benignius dignaremur. Nos intendentes tam præinſertas Apoſtolicas bullas, quam prædictum præinſertum Capitulum juxta ejus decretationem, & modificationem obſervari facere prout jacent, ob reverentiam Genitoris omnium Genitricis, cui nec immeritò propter gratias noviſſimè ex altoea mediante nobis collatas hoc noſtrum Regnum placatum & quietatum poſſidemus, tam prædictas præinſertas Apoſtolicas bullas, quam prædictum præinſertum Capitulum juxta ſui decretationes, & modificationes, continentiam, & tenorem, tenore præſentium, & certa noſtra ſcientia confirmamus, acceptamus, & approbamus, noſtreque confirmationis, ratificationis, & approbationis munimine roboramus.*

B *Et prædictis nos cauſis digne moventibus in quantum opus eſt, de novo concedimus, & donamus. Mandamus propterea ipſarum tenore præſentium de ipſa ſcientia certa noſtra Viceregibus, Juſtitiariis, Capitaneis, & aliis officialibus noſtris majoribus, & minoribus, quocunque nomine nuncupatis, ac officio, & juriſdictione fungentibus, & eorum locatenentibus præſentibus, & futuris in provincia Terræ Barii, & dicta Civitate. Monop. conſtitutis, & conſtituendis, quatenus forma præſentium noſtrarum literarum diligenter attenta illam ipſi obſervent, & obſervari ab aliis inviolabiliter faciant, atque mandent. Necnon eidem Epiſcopo, & ſucceſſoribus ſuis circa corporalem poſſeſſionem, & fructuum perceptionem dictorum feudorum, Caſalium, & bonorum ut ſupra annotatorum juſtitia mediante aſſiſtant, & faveant ope, opere, auxiliis, conſiliis, præſidiis, & favoribus opportunis, Eccleſiarum, & bonorum Eccleſiaſticorum expoſcente favore, & contrarium non faciant ſicut noſtram gratiam charam habent, iramque, & indignationem noſtram cupiunt*

C *evitare. In cujus rei teſtimonium præſentes literas onindo fieri, & magno Majeſtatis noſtræ ſigillo impendenti juſſimus communiri. Datum in Caſtro noſtro Civitatis Barii per nobilem, & egregium virum Benedictum de Balſamo de Pedemonte locumtenentem ſpectabilis, & mag viri Honorati Gaitani Fundorum Comitis hujus Regni noſtri Siciliæ Logothetæ, & Prothonotarii Collateralis Conſiliarii, & fidelis noſtri plurimum dilecti die 7. menſis Januarii XII indict. anno à Nativitate Domini 1464. Regnorum noſtrorum anno 7. Rex Ferdinandus. Dominus Rex mandavit mihi Antonello de Petruciis. Ego Sebaſtin. PP. Garlo, ſolvit tarenos duodecim N. à Montibus Loc. M. cam.*

Regiſtrata in Cancell. penes Cancellarium in R. xxxv.

Iacet in Cathedrali ſepultus anno 1485. in marmoreo tumulo his carminibus exornato.

Nomen Alexander, mihi ſtirps Monfreda, Tarenti
Natus, à Monopoli Præſul in Vrbe fui.
Reſtitui Eccleſia Ciſternium, & tibi ſupplex,
Qui iaceo, hanc aram, dive Cathalde, dedi.

D XX XIV. 34. VRBANUS Caragninus Tarentinus Nnn. Aprilis 1485. ab Innocentio VIII. ad hanc ſedem vocatus, ſub Julio II. exceſſit anno 1508. de quo acta Romana.

XX XV. 35. MICHAEL Claudius Epiſcopus Polignanenſis, huc translatus à Julio II. anno 1508. 7. Februarii, cum eſſet Vrbis Gubernator.

XXX VI. 36. Fr. THEODORUS Pius Romanus Ordinis Minorum anno 1515. mortuus eſt an. 1546.

XXX VII. 37. Fr. OCTAVIANUS Præconius Siculus è Caſtro Regali Ordinis Minorum pietate inſignis, & eruditione clarus, à Paulo III. anno 1546. 11. Martii creatus Epiſcopus, ad Arianenſem translatus anno 1561. mox ad Cephaludenſem, tandem Panormitanus Archiepiſcopus obiit an. 1568. de quo ibi. (,,*Hujus meminit Maraccius in Bibl. Mariana par. 2. pag. 184. & Mongitorius in Bibl. Sicula tom. 2. Nonnullas dedit Epiſtolas Petro Aretino, quæ leguntur in lib.*

A ,, 2. *Epiſt. ad Aretinum ſcript. p. 419.* Mandoſ.)

38. FABIUS Pignatellus è primaria nobilitate Neapolis ad hanc ſedem evectus à Pio IV. an. 1561. die 10. Octobris. Debitum naturæ perſolvit an. 1568. tumulo ejus in Cathedrali, hæc carmina leguntur inſculpta. XXX VIII.

Flos Pignatellæ gentis demeſſus ab ungue
Mortis, adhuc florens hic ſitus eſt Fabius:
Doctrina, ac pietas illi, inculpataque vita
In terris ſacram ferre dedere mitram.
Ille etiam in Cœlo, quo fulgeat inter
Cœlicolas, ornant tempora Syderibus.
Obiit an. Dom. MDLXVIII. xviii. Kal. Septemb.

39. ALPHONSUS Alvarez à Guertero Hiſpanus, anno 1572. die 2. Junii, a à Rege præſentatus, electus eſt, exceſſit anno 1577. (,, *De eo in Bibl. Hiſpana* ,, *Antonius pag. 7.* Mandoſ.) XXX IX. a 11. Julii.

40. ANTONIVS Portius Neapolitanus ſucceſſit anno 1577. 31. Julij; obiit anno 1598. XL.

B 41. Fr. JOANNES Lopez Hiſpanus Ordinis Prædicatorum ab Epiſcopatu Crotonenſi ad hunc translatus 25. Novembris 1598. multa edidit ſui ingenii monumenta, quibus clariſſimam ſuæ virtutis ſibi famam peperit. Epiſcopatu ſe abdicavit ao. 1608. obiit deinde an. 1632 Januario menſ. ætatis ſuæ ann. 108. (,, *De hoc item Antonius in Bibl. Hiſpana t. 1. p.* ,, *549. Et Maraccius in Bibl. Mariana p. 1. pag. 756.* ,, *Fontana in Theatro Dominicano pag. 239.* Mand.) XLI.

42. JACOBUS Macedoneus Eques Neapolitanus, Catholici Regis Sacellanus, electus anno 1608. die 13. Martii. Cum annos ſediſſet 17. mortem oppetiit 1627. die 12. Septembris, & in Cathedrali conditus iacet, hoc epitaphio à ſuis exornatus. XLII.

Ioan. Iacobo Macedonio Patritio Neapolitano, epiſc. Monopolitano, qui vitales adhuc cineres, ſuo hic in ſacello, gremioque cœleſtis ſponſæ, quam inter ſuos quieſcere maluit. Scipio Macedonius fratris filius ann. ſalutis humanæ M.DC.XXII.

C 43. JVLIUS Maſius Florentinus Epiſcopus Juvennatenſis translatus ad hanc ſedem an. 1627. die 18. Julii. Vrbem ſolemniter ingreſſus 21. Septemb. ejuſdem anni, obiit ao. 1637. ſepultus in Cathedrali. XLIII

44. FRANCISCUS Surgeotius Clericus Regularis Theatinus, b Archiepiſcopus Brunduſinus huc translatus die 9. Januarii 1640. una cum retentione tituli. (,, *Vbi de eo plura.*) XLIV b Nobilis Neapolit.

45. *BENEDICTUS de Herrera Hiſpanus, vir doctiſſimus, electus eſt Monopolitanus per obitum Surgentii. 12. Januar. 1654. XLV. * Ex App. Som. p.

ADDITIO.

(,, *Ad Puteolanam ſubinde evaſit 23. Martii 1664.*

,, *JOSEPH Cavallerius e nob. Neapol. J. U. D. Archipresbyter inſignis Collegiatæ Terræ de Altamura,* ,, *ad hunc Thronum aſſumptus eſt 9. Junii 1664. ætatis* ,, *annum agens 47. Pontificias faſces vera cum majeſtate ſuſtinuit, omni honore dignus Paſtor; obiit an. 1697.* XLVI c De eo Toppius in Bibl. Neapol. p. 170. Mand.

,, *CAROLUS Tilli nobilis Trevirenſis, Regius Capellanus, & Acerrarum Epiſcopus, unde Monopolitanus evaſit 3. Junii 1697. vix annum agens in hoc regimine mortalitatem exuit.* XL VII.

D ,, *CAJETANUS nobili de Andrea familia progenitus, Clericus Reg. Theat. ſacræ Theologiæ Magiſter,* ,, *qui præter multa præclare obita ſua Religionis munia* ,, *ſemel, & iterùm pro eadem in Romana Curia Procurator Generalis fuit, Epiſcopus ſalutatus eſt 15. Septemb. 1698.* Luceot.) XL VIII.

(,, *Obiit apud ſuam Eccleſiam an. 1702. menſ. Jan.*

,, *Fr. ALPHONSVS Franciſcus Dominguez, Ord.* ,, *Eremitarum S. Auguſtini, Presb. Mediolanenſis, annorum 62. S. Theologiæ Magiſter, Aſſiſtens Generalis Hiſpaniarum, fuerat Lector Theologiæ in Conventu S. Auguſtini Salamanticæ, & deinde Prior ejuſdem* ,, *Conventus, evectus ad hanc ſedem 17. Aprilis 1704.* ,, *Obiit in Eccleſia ſua ſinu an. 1706 menſe Februario.* XLIX.

,, *NICOLAVS Centomani, nobilis Potentinus,* ,, *Presbyter annorum 53. J. V. D. Archidiaconus Cathedralis Eccleſiæ Potentinæ, & aliàs ejuſdem Eccleſiæ* ,, *Vicarius Capitularis, necnon Vicarius Generalis ejus* L.

,, *Epiſ-*

Digitized by Google

„ Epiſcopi , promotus eſt ad inſulam Monopolitanam
„ 11. Aprilis 1707.)

MONTEFLASCONENSES
ET CORNETANI
E P I S C O P I.

SUpra lacum Vulſinum via Caſſia Mons Flaſconus in arduo, ſupinoque colle ſituatus eſt, Civitas planè, quæ magis a natura munitæ Arcis, quam juſtæ Civitatis ſpeciem præſefert. Siquidem Incolis infrequens eſt, brevibuſque confiniis coarctatur, ita ut apud exteras, vinoſaſque nationes, magis muſcatelli vini, ut vocant, nobilitate celebritatem invenerit, quàm quod aliquid dignum hoc tempore in ca ſpectetur, unde civile decus eidem inhæſiſſe argumẽtentur cordati. De ea variè arbitrati ſunt, qui patrum memoria de Italicis rebus accuratè ſcripſerunt. Quippe Blondus, Volaterranus, atque Leander hanc antiquam Faleriam, in Faliſcis poſitam eſſe contendunt, illorumque Populorum caput, Faliſcamque Coloniam olim ab Argis ædificatam, à Strabone, Plinioque in iis ipſis confiniis collocatam; ſed Antonius Maſſa parvo in ſuo libello, de rebus, & origine Faliſcorum hunc non eſſe montem illum Faliſcorum planè oſtendit; quando neque planities, que inter hunc, Viterbiumque intercurrit, campi Faliſci ſunt, ut eruitur ex Livio, ſituque, quem à Campis Faliſcis quàm longiſſimè conſtat diſtare. In eaſdem partes Cluverius libenter conceſſit, qui lib. 11. ſuæ antiquæ Italiæ, aſſerit hunc montem, Troſſulum *a* Tuſcorum eſſe, non plus octo milliariis à Vulſino lacu diſiunctum, ita à Plinio lib. 33. Feſtoque Pompejo vocatum; & Plinius rurſus 10. lib. Troilium hunc mõtem appellat, cui lectioni ſubeſſe mendum ſuſpicatur Sigonius, arbitraturque Troſſilum demum eſſe legẽdum. Hæc item Civitas, mons Phiſcon *b* dicta eſt, & Aruxiti, ut adnotavit Fictitius Cato. Aſſerit mẽdax Annius in Commentariis à Phiſconibus antiquis Pelaſgis ità fuiſſe appellatam, qui celebre Volturnæ Templum conſecrarunt, cum illuc à Phiſca Macedonum Civitate progreſſi tranſirent, unde poſtea nomen Fiſci, Peliique in territorio Vulterreno derivatum eſt. Item Arx Iti dicta eſt, Joviſque Coriti, quæ duo idem ſonare Annius aſſeruiſſe videtur. In tanta igitur appellationum varietate, ſciat lector hunc Troſſulum eſſe Tuſcorum, ſi veriſimiliori, atque probabiliori ſententiæ velimus ſubſcribere. Sed ad inſtitutam noſtram narrationem redeamus. Itaque Montis Flaſconis Eccleſia non admodum antiqua eſt, cum illam ad Cathedralis dignitatem Urbanus V. evexerit, à Balneoregienſi juriſdictione divulſam, anno 1369. etenim cum illac Urbanus tranſiret, à Monteflaſconenſibus exceptus eſt, ut memor hoſpitii, ejus humanitatis, perpetuum voluerit extare gratitudinis ſignum. Nullum autem majus præclariuſque invenit, quàm ſi illorum Civitatem Epiſcopali dignitate condecoraret. Quamobrem cum eidem Civitati propriam, peculiaremque Diœceſim attribuiſſet, ut deinceps ibidem Præſul jus divinum diceret, per bullam decrevit, quæ cum illius Pontificatus tum primum fundati abundè contineat, ex noſtro veteri inſtituto hic exſcribendam curavimus, ab autographo ejuſdem Eccleſ. deſumptam. Ejus tenor eſt hujuſmodi.

a Seù Tuſculum.

b Seù Monphyſon, vulgò *Monteſiaſcone*.

U R B A N U S E P I S C O P U S
Servus Servorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

CUm illius, cujus perfecta ſunt opera, vices, licet immerito gerimus in terris, eum pro viribus imitari nos convenit, ut ea, quæ ad ipſius laudem, & gloriam pia diſpẽſatione incæpimus, ad debitæ conſumationis exitum perducamus. Sanè dudum conſiderantes, & intra noſtri pectoris clauſtra ſollicita meditatione revolventes, quod dilecti filii Commun. Montis Flaſcon. quæ tunc Caſtrum Balneoren Diœceſis exiſtebat, inter cæteros fideles Italiæ ad nos, & prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices, ac Romanam Eccleſiam ſponſam noſtram ſemper geſſerint, prout gerebatur, ſinceræ devotionis affectum, & quod eorum fidelitas meruerat, ut eos ſede Apoſtolica favoribus, & gratiis proſequeretur opportunis, quodque nos in Caſtro ipſo cum Romana Curia, ſeu majori parte ipſius tunc reſidebamus, & propterea ipſorum devotionem multipliciter in Domino commendantes, ipſum Caſtrum volentes Apoſtolici favoris præſidio confovere, ſuper his acta meditatione intra nos ipſos, & etiam cũ fratribus noſtris diligenti tractatu præhabito, & matura deliberatione ſubſecuta, de ipſorum fratrum noſtrorum Conſilio, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis ad divini nominis laudem, & gloriam, exaltationem Eccleſiæ, animarumque profectum, Eccleſiam B. Margaritæ Caſtri prædicti in Cathedralem ereximus, cum dignitatis Epiſcopalis titulo decorãtes, necnon ipſum caſtrum Montis Flaſcon. tanquam locum inſignem, devotum, aptum, & congruum civitate conſtituimus, ac civitatis vocabulo inſignivimus, eamque civitatem Montis Flaſconis volumus perpetuis futuris temporibus vocari. Verum ut in eadem Eccleſia eo majorum laudationum præconiis laudetur Omnipotens, quo plurium ad hoc miniſtrorum ibidem numerus fuit demonſtratus, ac Paſtor eidem Cathedrali præſit Eccleſiæ, ut ipſius Eccleſiæ miniſtri congruam ſubſtentationem habeant, authoritate Apoſtolica tenore præſentium ſtatuimus, & etiam ordinamus, quod in Eccleſia ipſa ſic denuo erecta, ſint 8 Canonici præbendati Capitulum facientes, quorum unum ſit Decanus, poſt Epiſcopum aliis Canonicis, & perſonis dictæ Eccleſiæ præſit, quique primum locum, & primam vocem in choro, & Capitulo, & Eccleſia obtineat, & alius Sacriſta, qui campanas pulſare, necnon vaſa ſacra, jocalia, ac libros, & alia utenſilia dictæ Eccleſiæ fideliter, & reverenter debeat cuſtodire, & ſecundam vocem in choro, & capitulo, ac eccleſia prædictis habeat. Aliis verò canonici poſt ipſum Decanum, & Sacriſtam juxta ſuarum proviſionum ordinem, loca; & voces obtineant, & nihilominus Decanus decanatum, quam dignitatem curatam, & Sacriſta ſacriſtiam, quod officium fore ceaſemus in eadem eccleſia obtinebunt, & inſuper, quod præter hujuſmodi capitulum ſint in eadem eccleſia ſex capellani perpetui, & 4 clerici etiam perpetui, quorum unus ſit diaconus, & alius ſubdiaconus, & alii duo Chorerii, ſeu Ceroferarii nuncupentur, & eidem eccleſiæ in divinis deſerviant, quodque iidem Decanus, Sacriſta, Canonici, & capellani ſint in ſacerdotio conſtituti, vel infra annum à tempore quo decanatum, ſacriſtiam, canonicatum, & præbendas, ac capellanias pacificè aſſequuntur, ſe faciant ad ſacerdotium promoveri. Duoque canonici, & duo capellani, in ſacerdotio conſtituti, præfatæ eccleſiæ Montis Flaſconen. eccleſiæ S. Flaviani prope dictam civitatem, quæ parochialis exiſtit, continuò deſerviant, ita tamen, quod ad præfatam eccleſiam Cathedralem in die ejuſdem S. Margaritæ venire teneantur. Reliqui verò canonici, & capellani continuò in ipſa Cathedrali eccleſia deſerviant, aliàs puniantur, & mulctentur, prout præfatis Epiſcopo, & capitulo videbitur faciendum. Volumus autem, quod vacante dicto decanatu, electio Decani ad dictos capitulum, confirmatio verò ad dictum Epiſcopum pertineat. Collatio verò ſacriſtiæ, Canonicatuum, & præbendarum, Capellaniarum, & aliorum beneficiatorum eccleſiaſticorum quorumcumque ſecularium, & regularium, cum cura, & ſine cura tam in ipſa eccleſia, quam in civitate, & diœceſi Montis Flaſcon. conſiſtentium ad Epiſcopum Mõtis Flaſcon. cum ſui capituli conſilio pertinem. Verum memoratus Decanus pro decanatu ſuo, & præbenda 65. Sacriſta verò pro ſua ſacriſtia, & præbenda 50 florenos annis ſingulis percipiant, & habebunt. Alii autem reſidui ſex canonici, videlicet ſinguli pro ſingulis præbendis eorum 25. florenos, & quilibet dictorum capellanorum 15. & uterque dictorum clericorum 4. pro dimidio capellano de bonis dicti capituli

per-

percipient annuatim. De oblationibus verò, & aliis diſtributionibus, quæ quotidie prædictas ſummas poterunt dividi, prædicti Decanus, & Sacriſta quod officio divino præſentes erunt, duplicatam recipiant portionem. Cæterùm cum de eccleſiis, & eccleſiaſticis beneficiis, caſtris, villis, territoriis, terris, poſſeſſionibus, juribus, juriſdictionibus ſpiritualibus, & temporalibus, aliiſque redditibus, proventibus, terris, poſſeſſionibus, & bonis tam eccleſiaſticis, quam aliis, in quibus propria diœceſi Montis Flaſcon deputari, & etiam limitari, & 300. pro Epiſcopi, ac 430. florenorum annui pro ejuſdem eccleſ. capituli portionibus, quos aſſignare proponimus prædictorum redditunm, proventuum, terrarum, poſſeſſionum, & aliorum bonorum aſſignari poterunt per nonnullos ex ven. fratribus noſtris S.R.E. Cardinalibus, & alios ſufficientes, & fide dignas perſonas, per quas ſuper his ſpecialiter injunctas mandavimus plenariè ſumus informati. Volentes illud, quod tam utiliter incepimus, ad debitum finem perducere, ac per hoc ad limitationem dictæ diœceſis Montis Flaſcon ad aſſignationem ſpecialem de hujuſmodi redditibus, proventibus, terris, poſſeſſionibus, & aliis bonis pro hujuſmodi dotibus facienda in Dei nomine procedentes, volumus, & decrevimus authoritate Apoſtolica, & ex certa ſcientia, ut caſtra, loca, & territoria infraſcripta, necnon monaſteria, Eccleſiæ, manſiones, & alia in ea conſiſtentia, videlicet, Vallem, Lateem, Gradulanum griptarum S. Laurentii, necnon Biſen. & Capitis montis, cum eorum territoriis, caſtra, & inſuper locum Inſulæ Martanæ infra lacum de Bolſeno conſiſtentia Martæ, quod etiam prope dictum locum conſiſtit, Cornone, & Cartelluneni, Celleni, & Florentini caſtra, cum eorum territoriis, & tenimentis, ac Inſulæ Biſcatin. quæ prope lacum de Bolſeno conſiſtit, & S. Mariæ de Sanguinorio, SS Joannis, & Victoris caſtri Araldi, S. Mariæ in capita, & S Mariæ hoſpitalis. S. Jo. Hieroſolym. manſiones caſtrorum Urbevetan. Viterbien. Tuſcanen. & Balneoregien. diœc. &c. Necnon quicquid de diœceſi Balneoregienſi prædicta inter Viterbium, Cellenium, Tuſcanellam, & Montem Flaſconum in eorum tenimentis fuit, & eſſe conſuevit de diœc Montis Flaſcon. in antea exiſtat, eaque omnia in eadem diœceſi Montis Flaſcon. deputamus, & aſſignamus, ac ipſam diœceſim ſic limitatam dominio, & poteſtate ven. fratrum noſtrorum Caſtren. Urbevetan. Viterbien. Toſcanen. & Balneoregien. Epiſcoporum eximimus, & Epiſcopo Montis Flaſcon. qui eſt, & pro tempore fuerit, diœceſano, & ordinario jure ſubjicimus, volentes, & decernentes, ut quidquid præeminentiæ, majoritatis, ſuperioritatis, juriſdictionis, & exercitii juris ſpiritualis, & temporalis in eadem diœceſi per nos taliter limitata prædictis Caſtren. Urbevetan. Tuſcan. & Balneoren Epiſcopis quomodolibet competebat, ad Epiſcopum Montis Flaſconen pertinere antedictum. Cæterum unionem, ſeu annexionem de parochiali eccleſia S. Stephani in prædicta inſula Martanæ Epiſcopo Viterbien. pro tempore exiſtenti, & eius menſæ Epiſcopali Viterbien. dudum factam tenore præſentium diſſolvimus, ac ipſam eccl. S. Stephani, & ruralem Prioratum nuncupatum S. Benedicti de Paterno, alias de Pitigliano Balneoregienſis diœceſis eccleſias, quæ quidem S. Benedicti eccleſia ad præſens per obitum quondam Petri Capti de Amelia vacare dignoſcitur, cum omnibus juribus, & pertinentiis earundem in quibuſcumque locis exiſtant menſæ Epiſcopali Montis Flaſcon. annectimus, incorporamus, & unimus per præſentes, ita quod liceat Epiſcopo Montis Flaſcon. pro tempore exiſtenti Eccleſiarum, ac jurium, & pertinentiarum prædictarum, quarum valor 180 florenorum eſſe dignoſcitur, corporalem poſſeſſionem apprehendere, cuiuſcumque licentia minimè requiſita, ſic tamen quod in prædicta parochiali eccleſia perpetuus Vicarius deſerviat in divinis, ſicut ante unionis hujuſmodi diſſolutionem conſueverat deſervire. Et inſuper fructus, redditus, & proventus Abbatiæ, ſeu monaſterii S. Petri de Aliano valoris 40 floren in qua nullus eſt Monachus, nec à longis citra tẽporibus fuit, & quæ dudum per felic. mem. Joannem Papam XXII prædeceſſorem noſtrum Cameræ Patrimonii B. Petri in Tuſcia unita fuit, qui quidem fructus, redditus, & proventus, in terris, vineis, ſylvis, paſcuis, pratis, & domibus in diſtrictu, & tenimẽto caſtri Cannini, & civitatis Tuſcanen poſitis cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis conſiſtere dignoſcuntur, ac etiam redditus, & proventus, quos Camera noſtra in caſtro de Bulſeno, & in tenimento eius, ac in loco vocato Burgi ad ſextum, & in loco vocato Quarte vallis lacus, qui conſitus videtur in caſtro de Bulſeno in domibus ſitis juxta plateam, & macel-

A *lum, & in quodam molendino de aqua ad macinandum, de la fontana, & in quodam molendino de aqua ad macinandum bladum vocatum molendinum prætorii poſitum juxta portam dicti caſtri, redditusque Burgi ad Seretum, quorum fructus conſiſtunt in pratis, terris, & campis poſitis in diſtrictibus & tenimentis caſtrorum Bulſenæ, Griptarum, & S Laurentii prædictorum, qui quidem redditus, & emolumenta præmiſſorum 47 floren. annuatim valere noſcuntur, necnon redditus, & proventus quos dicta Camera noſtra recipit in prædicta civitate Flaſconen de poderiis, vocatis poderiis Dominæ Advenentis, & Ser. Bertoldi, quorum fructus, & redditus conſiſten in domibus, vineis, & campis, & ultra 15. floren nõ valent annuatim, nec non quamdam domum in dicta civitate conſiſten. ad nos, & dictam Cameram pertinen quæ de dicto poderio fore dignoſcitur, ac aliqua prata, quæ dicuntur prata Cameræ, & in quibuſdam vineis ſitis in tenimentis dicti loci, cenſus qui conſiſtunt in vino, & fæno, & ultra tres floren annuatim non valent, redditus quoque, proventus, & cenſus, qui recipiuntur pro Camera noſtra prædicta in caſtro Martæ in ejus tenimento, qui conſiſtunt in domibus, vineis,*
B *molendinis, ſylvis, paſcuis, & pratis, excepto tamen paſſagio, qui quidem redditus, proventus, & cenſus annui 70 floren. non excedunt, & quoddam molendinum aptum ad macinandum bladum, poſitum in tenimento dicti caſtri Griptarum, quod eſt Cameræ prædictæ valoris 5 floren annuatim, necnon redditus, & proventus, quos præfata noſtra Camera recipit in caſtro, & ejus tenimento Centumcellarum, qui conſiſtunt in paſcuis, & glandibus valoris 140 floren pro dote dicti Epiſcopi, & menſæ ſuæ deſignamus, & etiam deputamus, volentes, & decernentes animalia, quæ in prædictis paſcuis Centumcellarum ex parte prædicti Epiſcopi mittentur pro prædictis paſcuis dumtaxat ſumendis, poſſint, & debeant per paſcua provinciæ noſtræ patrimonii S Petri in Tuſcia, abſque ſolutione herbacis, & etiam alicujus pedacii, ſeu gabellæ, ire, redire, & liberè tranſire, quoties fuerit opportunum. Et inſuper pro hujuſmodi dote dd. Capituli, prædictam Eccleſiam S. Flaviani ſeu capellis ſibi annexis, & dependentibus ab eadem valoris 200. floren prædictis Capitulo tenore præſentium incorporamus, annectimus, & unimus, ac volumus, & ordinamus, quod beneficia obtinentes in eadem ſint Canonici Cathedralis Eccleſiæ ſupradictæ, medietatemque fru-*
C *ctuum, & redditunm, ac proventuum ruralis Eccleſiæ S. Luciæ de Paterno d. Balneoreg. Diœc. quæ quidem medietas ad 100. floren. auri aſcendit, eidem Capitulo tenore præſentium concedimus, donamus, annectimus, incorporamus, & unimus, ita quod idem Capitulum hujuſmodi medietatem dictorum fructuum, redditunm, & proventuum. ſi ipſa Eccleſia S. Luciæ nunc vacat, vel quam primum eam vacare contigerit, authoritate propria liberè percipere, & in uſus ſuos convertere poſſint, cuiuſcumque licentia minimè requiſita, prædicta poderia, ſeu redditus, & emolumenta, quæ dilecti filii Capitulum Eccleſiæ Lateranenſis, & ipſa Eccleſia in territorio dictæ civitatis Montis Flaſcon percipiunt, & percipere conſueverit in quibuſcumque rebus conſiſtant, valoris annuatim 50. floren. necnon redditus, & proventus, quod dicta Camera jam in S Savino inter Tuſcanellam, & Martam percipere conſuevit, quæ valoris annui 100 florenorum exiſtunt, pro dote dicti Capituli aſſignamus, donamus, & etiam deputamus, ac volumus, quod ſi hujuſmodi aſſignationes, & deputationes noſtræ ultra prædictas ſummas 300 pro Epiſcopo, ac 410. florenorum auri pro Capitulo ſupradicto modo, vel alias*
D *fuerint reperti, nihil poſſit ab iiſdem Epiſcopo, & Capitulo de majori valentia peti, ſeu exigi valeat quomodolibet. ſeu deduci, ſed totum in ipſorum Capituli, & Epiſcopi commodum cedat, aut ſi forte minus reperiantur præmiſſa valere, nihil petere, vel exigere valeant eidem Epiſcop. & Capitul. ultra illa, non obſtantibus quibuſcumque literis noſtris ſuper hoc quorumcumque tenorum exiſtant; quas quatenus huic ordinationi noſtræ poſſit eſſe contraria, viribus vacuamus omnino, & nullius decernimus fore firmitatis, quoad illa contenta in eis in ſuo robore duratura. Hãc igitur limitationem, uniones, annexiones, incorporationes, conceſſiones, donationes, deputationes, & aſſignationes noſtras ſic factas, & utiliter ordinatas, perpetuis valituras temporibus, & robur incommutabilis firmitatis obtinere volentes, authoritate prædicta diſtrictius inhibemus, ne aliquis cujuſcumque præeminentia, ordinis, aut ſtatus quantumcumque perfulgeat dignitate, hujuſmodi limitationem, & alia præmiſſa per*

nos,

A *nes, ut præmittitur, facta, ſeu aliqua, vel aliquid de contentis in eis quovis quæſito colore, modo, vel cauſa, ſeu occaſione generaliter adinventis turbare, ſeu quomodolibet impedire præſumat. Nos enim irritum decernimus, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquā quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ limitationis, unionis, annexionis, incorporationis, conceſſionis, donationis, deputationis, aſſignationis, voluntatis, & conſtitutionis hujuſmodi infringere, vel ei auſu temerario contraire; ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & BB. Apoſtolorum Petri, & Pauli ejus ſe noverit incurſurum.*

Datum Viterbii 11. Kal. Sept. Pontif. noſtri anno 7.

Tametſi autem Urbanus Epiſcopalem illi Civitati ſuo diplomate decreviſſet dignitatem, haud tamen eidem non niſi poſt annos 7. à procuſa bulla attributus Epiſcopus eſt, cum ſcilicet Gregorius XI. S. Margaritæ Montis Flaſconis Eccleſiam dedicaſſet in Cathedralem, eidemque Præſulem aſſignaſſet, ut perſpicuè colligitur, ex lib. 11. Proviſionum Prælatorum. B Potuit autem id eveniſſe, quod per id tempus importuna mors abſtuliſſet Urbanom, in eaque rerum converſione ſeptem excurriſſe annos, donec, quod Urbanus decreverat, Gregorius XI. ei ſuccedens exequeretur anno 1376. Eugenius deinde IV. ann. 1436. die 30. menſis Martii Cornetanam huic Eccleſiæ junxit, itaut qui illud onus ſubiret, Cornetanus ſimul, ac Montis Flaſconenſis Epiſcopus haberetur. In Romanæ Provinciæ Præſulibus numeratur; ideoque cum aliis eiſdem gaudet prærogativis, quas ſupra narravimus. Cathedralis S. Margaritæ conſecrata eſt, ut ſupra docuimus, octangulæ figuræ templum, præcipua pulchritudine, cultuque viſendum, in quo corpora ejuſdem S. Margaritæ, ſanctæque Felicitatis virginum, & Martyrum requieſcunt, huc translata Urbano III. ſedente anno 1185. Extat in antiquo codice illius Eccleſiæ de eorumdem translatione fideliſſima narratio, cujus exemplar habetur in bibliotheca Vallicellana, quod cum nonnihil juvet ad Eccleſiaſticam hiſtoriam illuſtrandam, antequam C Præſulum ſeriem hujus Eccleſiæ explicemus, inſerendum hic duximus, ſic enim ſe habet.

9. id. ...emb.

Anno ſalutis nongenteſimo octavo, Sergio Eccleſiæ Romanæ Pont. Max. & Berengario Imperatore regnante.

Cum inter Euſebium Patriarcham Antiochenum, & Andronicum quendam ipſius Civitatis Principem maxima diſcordia orta eſſet ob inſolentiam ipſius Andronici, quem populus diutius ferre non poterat, Simardus Simetri q. Principis filius annos natus 14. ab omni populo in Principem eſt electus, & ab ipſo Patriarcha inter celebrandum eſt confirmatus, qui poſtea ipſius Andronici gener effectus, ſocerum inſolentiæ præſertim in Patriarcha non timide incurabat. Andronicus autem ob ſua ſcelera ab ipſo Patriarcha excommunicatus non ferens Principis correctionem, qui Patriarchæ favebat, ipſe Andronicus propter metum Patriarchæ Romā diſceſſerat; qui nocte ex improviſo rediens, Simardum Generum interfecit, Urbem invaſit, & poſt multam hominum ſtragem omnia ferro, igneque vaſtavit, incenſiſq; ſacris ædibus, quæ pluribus in eadem Urbe auro, & argento munitæ ſacrarum reliquiarum veneratione coruſcabant, templum SS. Virginum Margaritæ, & Euprepiæ funditus evertit. D *Erat eodē tempore Prior illius templi Auguſtinus quidam Papienſis genere, & virtute clarus, qui horreſcens deletam Urbem, & tēpla incenſa, deflens in patriam remigrare decrevit, & nolens ſacratiſſima corpora dictarum SS. Martyrum, ſic inculta deſerere, edoctus ab Ubaldo ſacerdote ſeniore ubi illa jacerent, ſecum ferre putavit, ut his duabus gemmis B. Sirii confeſſoris templum decoraret in patria ſua. Habebat enim iſte familiares duos, quorum alteri Lucæ, alteri vero Roberti nomen erat. Quibus largis muneribus, & pollicitationibus allectis jure jurando ſe aſtrinxit, quod militiæ cingulo eos decoraret, ſi ſecū in patriam proficiſcerentur. Noctis igitur ſilentio, effoſſo loco ubi jacebant ſacratiſſima Corpora circa unum paſſum invenerunt Concam porphyriam, ferro æreque munitam, ubi literæ inſculptæ patebant.*

Margarita hic eſt terquinis Martyr in annis
Virgineam Cœlo reddidit ipſam animam.

Appoſito autem igne ſolverunt Concam illam, ubi alia inerat argentea gemmis ornata, qua ſacra Vir- A *nis corpus continebat. Læti igitur, & ſuaviſſimo odore refecti domum ejuſdem Chriſperii Amici Prioris clam advere: ubi nulli patefacto conſilio quatuor dies ſe ibi continuere; deinde collocato corpore in vaſe quoddam ligneo concam argenteam, quam fregerant, vendiderunt. Favente autem omnipotentè Deo, & ipſa martyre glorioſa quaſi duce plenis velis ad Brunduſii portum applicarunt, ubi emerunt equos duos, & inde per Apuliam Romam profecti in domum cujuſdam Hiacynthi, juxta templum S. Theodori Martyris ſe receperunt. Hic autem cum prior ille Auguſtinus dies 15. ingenti animi devotione templa ſanctorum viſeret, aſſiduo labore fatigatus incidit in adverſam corporis valetudinem, quam diſſenteriam vocant. Qua opprimi ſentiens, timens ne morte præreptus ſacra ipſa Corpora ad patriam perferre non poſſet, ſtatim inde diſcedens cum Comitibus ſuis Sutrium pervenit. Poſtera die ad templum B. Victoria in via publica juxta veterem aulam ſe contulerunt, nec ulterius progredi potuerunt ob Prioris infirmitatem. Et quoniam eo die, quo B. Marci Papa, SS. Sergii, & Bac-* B *chi ſolemnitas celebratur, Baſilica B. Victoria in Eccleſiam fuerat conſecranda, de glorioſis reliquiis B. Margarita unius ſcilicet Coſta particulam tribuit, & ad laudem omnipotentis Dei ſub inclyto Virginis nomine ibidem altare erectum eſt. Die vero poſtera ad montem Luca profecti ſunt ad ædem SS. videlicet Mariæ, & B. Candidæ, ubi Prior donavit optimum pallium, & duas ſindones. Inde proceſſerunt ad Eccleſiam B. Petri Vallis prælatæ juxta lacum Vulſinium, ubi à Bonifacio Abbate, & fratribus monaſterii dies aliquot cum honore ſuſceptus eſt. Sed in infirmitate prægravatus ſentiens ſe diutius vivere non poſſe, Abbatem, & fratres accerſiri jubet, & ingemens, ac lachrymans, quod in ſolo alieno vitam ignotus amitteret, ſacras reliquias, corpus S. Margaritæ, Euprepiæ caput, ſe habere patefecit, commendanſque ſe omnipotenti Deo, & orationibus Abbatis, & fratrum, ſuſceptiſque ſacramentis eccleſiaſticis, rite, & rectè, è vita migravit xv. Kal. Novembris. Sepultus eſt autem non longe ab altare S. Blaſii mar. Abbas vero, & fratres corpus inclytæ Virginis* C *Margaritæ ſuper altare majore collocarunt, & dies octo ſacrificiis ſolemnibus, hymnis, & canticis ad laudem, & gloriam JESU Chriſti, & ejus dicata Virginis devotiſſime celebrarunt. Quo tempore in eodem loco multa coruſcavere miracula, annuente clementia ſummi Dei propter merita glorioſæ Martyris. Quidam enim Donatus ex caſtro S. Victoris oriundus, homo dives cum ibi forte adeſſet & ſiniſtra manu, quam aridam habebat, ſacri Corporis loculum tangeret, valida ſtatim, atque potens miraculosè effecta eſt. Matthæus cuſtos horti ejuſdē loci ex paralytico firmus effectus eſt. Ægidius quidam Piſanus ex ſorore Abbatis nepos deſperata valetudine morbi hydropici, quo laborabat, à Vincentio ſacerdote illius loci ereptus, & ad S. reliquias ductus incolumis evaſit. Quidam qui Mugentius dicebatur, eo quod mutus mugiret, non loqueretur, tactus devotione Martyris verba formavit. Roſa de caſtro S. Chriſtinæ malo vexata ſpiritu, & propterea catenis aſtricta tracta à viro ad ſacratiſſimum corpus ſtatim eſt liberata. Laurentius filius Albonetti S. Flaviani artetica infirmitate diu gravatus impoſitus equo, & eo perductus, ſanus pedibus ire cepit.* D *Lucanus quoque dicti loci cum lapidis morbo diu laboraret, incolumis evaſit. Ibidem Vitellus quartana eſt liberatus. Berta mulier præfati loci dies 4. in diſcrimine partus conſtituta invocato D. Margaritæ nomine emiſſo partu ſana eſt præſervata. Palma Balneoregienſis cum dies, & noctes à maligno ſpiritu vexaretur, coarctata catenis, & à Britio ejus viro illuc perducta, altis, & inhumanis vocibus emiſſis fuit liberata. Mulier quædam nobiliſſima nomine Roriſana ex Vrbe Veteri oriunda cum ſanguinis fluxum diu pateretur, & nulla medicorū curatione ſanari poſſet, ad Deum, & B. Margaritam voto emiſſo incolumis facta eſt. Unde non ingrata ſacro Corpori obtulit Pallium, ſyndonem, & calicem argenteum, Floriana quoque Balneoregienſis annos 5. graviſſimam perpeſſa corporis infirmitatem, ad venerandum Corpus perducta, illico firma, & valida eſt effecta. Scambus quidem de Burgo S. Valentini, natura claudus, ductus ad ſacras reliquias fortis, & rectus incedere cœpit. Honorius*

vir

A vir doctus ex eodem loco natus cum propter longam ægritudinem oculorum lumen amiſiſſet, viſum recipere meruit. Brimasbius S. Chriſtinæ colica graviter ita laborans, ut jam de ejus funere ageretur, Martyris gratia liber evaſit. Ubertus vir quidam nobilitate clarus Archidiaconus Pariſienſis Roma regrediens multis comitantibus, cum de Equo, cui inſidebat, deſcendere vellet, exterritus equus, ſeque in ſaltum erigens Dominum ad terram projecit, cumq; adhuc frænum tenens ſurgere conaretur, & equus pedibus ſuperbiret, relictis demum habenis, calcibus percuſſos crura fregit, cumque graviſſimo dolore affectus nec pedibus, nec equo inde diſcedere poſſet, ibi noctē egit. Venit autem ei in mentem Margarita Virgo ſāctiſſima, cujus nomē, ob ſtupenda miracula in omni Eccleſia celeberrimū erat, & ex intimo corde lachrymans votum vovens Martyri glorioſæ longa oratione ſe commendavit. Sopore quoque occupatus dormire cœpit; apparuit illi in ſomno B. Margarita dicens: noli timere, age gratias Deo omnipotenti, qui te meis precibus liberare dignatus eſt, & viſa eſt illi membra fracta molliter tangere, & imponere rupta oſſa, & eum ſanum reddere. B Cumque excuſſo ſomno ſe liberum, & firmum perſpiceret, Deo, & B. Martyri innumeras gratias habuit, & accedens ad locum ſacrum reliquiarum Lucaſium libras 60. donavit. Contigit ut paucis annis poſt vi bellorum, quæ in iis regionibus geſta ſunt, locus ipſe deſereretur incultus.

Erat autem, ſecundum ſitus ejus dicitur lacus Vulſinii verſus flumen, quod Marta dicitur, Caſtrum quoddam, quod Rovillianum appellabant, ubi Genitricis Dei Mariæ conſtructum ſtabat parvum templum, in quo Divæ Felicitatis matris ſeptem filiorum ſub bona religione reliquiæ aſſervabantur, cujus dies feſtus ix. Kal. Decem. agitur. Clerici igitur ejuſdem Templi cum habitatoribus dicti Caſtri, Margaritæ Virginis ſacratiſſimum corpus S. Felicitatis collocarunt, ubi cæci illuminati ſunt, & variis languoribus laborantes, meritis, & interceſſione invocata Virginis, bonam recoperarunt valetudinem; plurimaque ibidem miracula claruerunt, quæ enumerare longum eſſet. Ad corroborationem bonarum mentium prædicta, quæ brevi ſermone reſtrinximus, ſufficere viſa ſunt. C

Tranſlatum fuit autem corpus B. Virginis ab Eccleſia S. Petri ad Rovillianum pridie idus Octobris, eodem ſcilicet die, quo B. Calixti Martyris atque Pontificis paſſio celebratur ad laudem, & gloriam ſummi Dei. Cum autem & Rovillianum propter bella ſolo æquatum eſſet, & jam ſpinæ creviſſent, ubi homines habitaverant, haud paſſa eſt divina pietas in locis ſylveſtribus ſacra ad. Martyrum corpora ſomnii. decorata meritis perpetuo ignota latere. Sed anno ſalutis MCLXXXV. indict. 3. Urbano III. Romano Pontifice, regnante Federico Imperatore, erant in ſylva Marchionis, quæ eſt inter Neapolim, & Terracinam, duo eremitæ viri admodum religioſi, quorum alter dicebatur Joannes. Huic Margarita in ſomnis apparuit, dicens: Joannes famule Dei ſurge, & ad montem Faliſcum proficiſcere nuncios meus; dic Priori Baſilicæ Divi Flaviani Mar. ne me & Felicitatem in loco deſerto diutius latere patiatur. Cui Joannes eremita ſic reſpondere viſus eſt; quiſnam es, qui talia jubes? & Virgo, ego, inquit, ſum Margarita, Ancilla Dei, quæ D pro nomine JESU CHRISTI apud Urbem Antiochiam ſub Olybrio Præfecto mortem perpeſſa, opera, & induſtria Auguſtini Papienſis in Toſciā ſum delata. At ille, ut Margaritæ nomen auribus inſonuit, Religioſo quodam timore correptus; ego, inquit, Virgo ſanctiſſima locum, quem me petere jubes, ignoro, & quid agam neſcio. Cui Margarita ſurge, inquam, ſocius tuus tibi comes eſt; ne dubites: rectum tenebis iter; ſic Deo placitum eſt; me duce omnia rectè perages. Ille autem cum è ſomno evigilaſſet, ſocio cuncta ordine narravit; qui ſtatim iter aggreſſi, ſicut, qui opera Dei agunt, ad montem Faliſcum pervenerunt. Ubi iterum B. Margherita apparens ait. Propera ad priorem, quod tibi dixi, nuncia illi meo nomine, me, & Felicitatem apud Rovillianum, ubi Genitricis dictæ Mariæ Templum fuerat, inter rubos in terra latere: mittat viros idoneos qui nos inde effodiant; non placet Omnipotenti Deo nos amplius inculta ſe. Eremita autem cupiens Virg. immo Dei adimplere mandatum profe-

A fectus ad Priorem, omnem rei ſeriem explicavit. Prior cum ei referente caput avertens nullam fidem habuit. Quod cum vidiſſet eremita, dolore affectus ingemuit. Cui tertio Margarita ait: noli ingemere: omitte dolorē: redi ad eū, & quæ juſſi, etiā atq; etiā referas. Eremita: mihi fidē non habet, tu quæſo ad eum properes, Virgo, tibi ipſe credet, tu facilius coram explicabis, quidquid facto opus eſt. Sed à Virgine vox ſubinde profecta eſt; regredere vir Dei, ne dubites, tibi fidē habebit, ipſo principe Deo volente, miniſterio, & officio tuo hæc ſunt peragenda. Quæ quidem vox non ſolum ab eo, ſed etiam à multis, qui ibidem aderant, audita eſt, & cum alium viderent neminem, niſi ſolum Eremitam cum ſocio, percuſſi Virginea voce, & ſubita religione correpti omnes una Priorem adivere. Quibus conclamantibus, & aſſerentibus vera eſſe, quæ Jo. Eremita prædicat de Margarita Virgine, Prior acquievit & credidit, ſeque rei expediendæ accingens Ugonem Presbyterum, & Scagnum quendam, & nonnullos alios locum ipſum petere, & pro ſacris reliquiis inveniendis diligenter perquirere juſſit. At illi juſſa Prioris exequi cupientes eo profecti, in ſolo, ubi ſacra ædes extiterat, fodiendo diem integrū conſumpſere; & cum nihil invenire potuiſſēt dedignati, quod B fruſtra laboraſſent, ad Oppidum redierunt, & Eremitæ turbatis animis acta nunciaverunt. Quibus ipſe reſpondit: Fratres mei nulla ſit vobis turbatio, ipſe locum nunquam adivi, ſed ſequimini me, & oſtendam vobis, ubi lateat theſaurus à deo gratioſè conceſſus. Et iter capiens multis comitātibus profectus eſt, ubi circumſpiciens vidit in quodam loco, ubi fuerat templum, magis quam alibi rubos creviſſe. Hos, inquit, ſcindite; hic effodite; nam ſicut Margarita mihi detegere viſa eſt, hic ejus, & Felicitatis reliquiæ jacent cum duobus coſtis SS. Coſmæ, & Damiani. Illi autem è veſtigio monita exequentes invenerunt tabulas marmoreas accuratiſſimè clauſas, in quibus eæ literæ ſculptæ patebant. Hic requieſcit corpus B. Margaritæ, & Felicitatis. Opertis autem tabulis locus ipſe redoluit ſuavitatem odoris, & ſacræ reliquiæ inventæ ſunt, ſicut vir ille ſanctus prædixit. Omnes igitur gaudere, lætari, exultare, & nuncios ad Oppidum mittere inceperunt, ut rem ipſam Priori, & Populo patefacerent. Prior autem, & Populus omnis lætitia affecti properarunt ad ſacras reliquias, & maxima veneratione canente, & pſallente Clero ad Oppidum transferebant: ſed nocte ſupervenïente tenebræ factæ C ſunt, & omne Cœlum nubibus tectum, ut quod iter eſſet ad Oppidū, nullo modo inveniri poſſet. Senes autem, & pueri, fœminæ, valetudinarii, omnis deniq; Populus, qui illuc confluxerat, obſcura & improviſa nocte perterriti deſperato reditu valde timebant. Unde emiſſis votis ad ſacras reliquias clamabant omnes: adjuva nos B. Margarita. Illico cœleſti, & clara luce via reſplenduit, ac ſi meridiano ſole dies clareſceret, & ea luce prævia pervenerunt ad montem Faliſcum uſque ad domum Benencaſæ Bonæ filiæ juxta domum Sigiſmundi, ubi, & lux evanuit, & S. reliquiæ ita fixæ ibi permanſere, ut nulla vi inde amoveri potuerint. Splendor autem, quem ſupra diximus, tenebras fugaſſe, ut aperta cerneretur via, à quam plurimis in remotis, & longinquis regionibus viſus eſſe refertur, ut nōnulli de Civitate Lucana, qui ſplendorē ipſum perſpexiſſe retulerunt, venerunt ad reliquias adorandas cum muneribus.. Quo miraculo ſtup. factis omnibus acceſſ . . . Benēcaſa, & data illi optione, ut, aut venderet domum ſuam quantumcunque vellet, aut cum alia permutaret, id ſæpè rogatus agere recuſavit. Intonuit ſubito à Cœlo Dominus, & nox atra terris incubuit; ſimul & exorta tempeſtas imbribus & D crebris ignibus dies tres continuos Civitatem perterrere fecit. Qua quidem re perterritos etiam Benencaſa domum ſuam ultro conceſſit, & in eodem vico aliam perbenignè accepit. Quo peracto Cœlum continuo clarum, atque mite redditū eſt, & omni tempeſtate fugata cuncti in lætitiam, & SS. Martyrum laudem prorumpere, & accingentes ſe operi alter alterum exhortantes ibidem Baſilicam extruere, novis ſemper miraculis crebeſcentibus. Nam Scontra Voncuiche de Vico S. Bartholomæi, quæ longo tempore in mammillis fiſtula fuerat perpeſſa, & nulla poſſet medicina curari, accedens ad Sanctarum corpora quamprimum eſt liberata. Fedeſcus Cagnetti de regione Porticellæ incurabili narium morbo, qui cancer dicitur, graviſſimè affectus auditis SS. miraculis ſurrexit è lecto, & eo profectus ita ſanus factus eſt, ut nulla morbi veſtigia apparerent. Quidam Oltramontanus obcæcatus infirmitate oculorum meritis dictarum Martyrum eſt illuminatus. In vico D. Bartholomæi ignis validus accenſus eſt, & mulier quædam Joleta nomine intrilit cum nulla, aquarum multitudi-

ne

A *ae nulla vi extingui poſſet Ugo ſacerdos divæ Margaritæ caput exhibuit, & ad ignem pertulit; quo oſtenſo flammæ illius ſedatæ ſunt, & omnis ignis ita extinctus eſt, ut ne ſcintilla ignea inveniri poſſet. Hæc, & alia quamplurima miracula ibidem facta ſunt, & quotidie fiunt, quibus coruſcantibus, ipſa Baſilica in Cathedralem Eccleſiam eſt erecta ſub vocabulo Margaritæ Virginis, ubi ſacerdotes, & miniſtri numero duo de viginti pias orationes, & divina quotidie perſolvunt officia ad laudem, & gloriam ſummi Dei, & SS. Martyrū Margaritæ, & Felicitatis, quarum Corpora ad Montem Faliſcum tranſlata ſunt xviij Kal Decembris, regnante D.N. JESU Chriſto, cui laus, honor, & gloria in ſempiterna ſecula Amen.*

Hactenus Codex.

Hujus civitatis ſetiem Epiſcoporum, ex actibus conſiſt. aliiſque erutam monumentis, hic ex fide ſubjecimus.

ADDITIO

(,, *Cornetum viſitur in colle apud oram Tyrrheni*
,, *ob Auſtros ſpirantes inſalubris aeris, antiqua Tar-*
,, *quinia ex ruinis exurgens, Innuum quoque dictum, to-*
B ,, *tidē ferè, ac Montisfaliſci Civitas, enumerans morta-*
,, *lium capita, videlicet circiter* 3000. *Quandonam, & à*
,, *quo in Epiſcopalem Sedem erecta fuerit, nos latet. Con-*
,, *ſtat ſanè in gratiam Card. Jo: Vitelleſchi, qui obiit an.*
,, 1438. *Cives omnes Cornetanos in Romanorum Ci-*
,, *vium numerum cooptatos fuiſſe. Per hæc eadem tempo-*
,, *ra intuitu meritorum ejuſdem purpurati Principis*
,, *cenſeo Cornetanum oppidum avulſum à jure Diœceſa-*
,, *no Viterbienſis, & Tuſcanenſis Epiſcopi, & in civita-*
,, *tem Epiſcopalem erectum. Protulit nobis ejuſmodi o-*
,, *rectionis eruditiſs. Jo: Ciampinus è ſuis Cimeliis Di-*
,, *ploma vetuſto, & fere corroſo charactere deſcriptum,*
,, *& grandi volumine comprehenſum, exhibente varia*
,, *Romanorum Pontificum Acta, Bullas, & Indulta*
,, *XV. ſeculi, & præcipuè Eugenii IV. Nicolai V. Callix-*
,, *ti III Pauli II. & Sixti IV. in iis tamen nomen, & da-*
,, *ta deſiderantur. Cornetanum Diploma Eugenii IV. ex*
,, *conceſſione prodiiſſe facile cenſemus in obſequium præ-*
,, *fati Card. Vitelleſchi de Romana Eccleſia optime me-*
,, *riti, evenisſeque mox unionem Cornetana Eccleſia cum*
C ,, *Monteſtaſconenſi eodem Eugenio ita adjudicante, in-*
,, *ſpecta cenſus menſa Epiſcopalis tenuitate; adeoque nul-*
,, *lo adhuc inſtituto ſingulari Cornetano Epiſcopo, ea lege*
,, *invicem coire hæ duæ Eccleſiæ juſſa ſunt, ut unus, & idē*
,, *pari onere, & honore Monteſtaſconenſis, & Corneta-*
,, *nus eſſet, & nuncuparetur Epiſcopus. Cornetana Ca-*
,, *thedralis inſtitutionis indicatum exemplar ſequēs eſt.*

,, In ſuprema dignitatis ſpecula superni diſpoſitio-
,, ne Conſilii, licèt immeriti conſtituti, ad univerſas
,, Fidelium Regiones aciem noſtræ conſiderationis
,, extendimus, prout fidelium Populorum integritas
,, exigit, ac locorum, & temporum utilitas perſua-
,, det, regiones, & populos hujuſmodi condignis fa-
,, voribus & gratiis & decoramus, & præcipuè illos,
,, quos merita devotionis, & fidelitatis exornant, ut
,, eorum digna retributio cedere poſſit aliis in exem-
,, plum. Hodiè ſiquidem attenta meditatione penſan-
,, tes, quòd terra noſtri Corneti, quæ uſque ad præ-
,, ſens fuerat Viterbien. & Tuſcanen. Diœceſis ordi-
,, nariis jure ſubjecta, adeò ſicut facti notorietas ma-
D ,, nifeſtat, Domino benedicente in Chriſti fidelium
,, multitudine fœcundata, ac rerum omnium uberta-
,, te referta exiſtat. Quodque dilecti filii ipſius Terræ
,, Populus, & Advenæ cæteros Italiæ Populos Ro
,, manæ Eccleſiæ Sponſæ noſtræ fidelis, devotionis,
,, & fidelitatis ſinceritate præſulgeant, quam ex debi-
,, to gratitudinis meruerint, ut eos Apoſtolica Sedes
,, paternis proſequatur affectibus, & cohoneſtet, ac
,, ſingularibus inſignibus decoret, unde ex præmiſſis,
,, nec non aliis rationabilibus cauſis moti volentes ex
,, certa ſcientia cupientes eorum merita condignis
,, honoribus compenſare, ipſoſque attollere gratioſis
,, favoribus, & honoribus confovere, poſt deliberatio-
,, nem fructuoſam, & utilem, quam ſuper his cum
,, fratribus noſtris habuimus diligentem, Terram
,, ipſam cum ſuis pertinentiis, quarum confines, de-
,, nominationes, & loca præſentibus habere volumus
,, pro expreſſis, nec non omnibus & ſingulis perſonis
,, tam Eccleſiaſticis, quàm Secularibus in ea degenti-
,, tibus, rebuſq; aliis conſiſtentibus in eiſdem ab omni
,, immunitate, juriſdictione, poteſtate, & ſubjectione
,, Epiſcopi pro tempore exiſtentis, & dilectorum fi-
,, liorum Capitulorum Viterbien. & Tuſcanen. ac
,, earundem Eccleſiarum auctoritate Apoſtolica &
,, tenore præſentium eximentes, & perpetuo liberan-
,, tes, Terram ipſam tanquam locum idoneum exi-
,, ſtentem congruum, & fidelitate inſignem de ipſo-
,, rum Fratrum conſilio, & Apoſtolicæ poteſtatis ple-
,, nitudine pro Divini nominis gloria, Eccleſiæ S.
,, Dei exaltatione, felici Divini cultus augmento, ſa-
,, luteque Fidelium animarum in Civitatem erigi-
,, mus, Civitatiſque titulo, & inſignibus decoramus,
,, ipſamque Terram ex nunc Civitatem Cornetanam
,, volumus futuris perpetuis temporibus nuncupari.
,, Et inſuper SS. Mariæ, & Margaritæ, ac S. Mariæ
,, de Caſtello Cornetanæ Collegiatæ Eccleſiæ invi-
,, cem eadem auctoritate unientes, annectentes, & in-
,, corporantes, ac in eis Collegiatarum Eccleſiarum
,, nomen hujuſmodi penitùs extinguentes, & in unū
,, corpus, unumque Collegium reducentes, SS. Mariæ,
,, & Margaritæ Eccleſias præfatas in Cathedralem
,, Eccleſiam erigimus, eamque dignitatis Epiſcopa-
,, lis titulo inſignimus: Sponſum utilem, & idoneum
,, per Apoſtolicæ Sedis providentiam præſtante Do-
,, mino, cui præeſſe valeat, & prodeſſe, volentes, &
,, Apoſtolica authoritate decernentes, quòd in eadem
,, erecta Eccleſia loco Præfecti, qui nunc eſt, Archi-
,, diaconatus, major poſt Pontificalem dignitas cum
,, honoribus, & oneribus conſuetis, ac eidem annexis
,, per futurum Præſulem inſtituatur, ac poſt ipſum de
,, cætero in eadem Cathedrali Eccleſia Archidiaco-
,, natus nuncupetur. In alia verò Eccleſia S. Mariæ de
,, Caſtello, ſicut præfertur unita, prima dignitas o-
,, mninò ceſſet, cùm illa vacare contigerit per ceſſum,
,, vel deceſſum; ambo quoque ipſarum Eccleſiarum
,, Collegia in unum Collegium Cathedralis Eccleſię
,, ſic erectæ Capitulum facientia reducantur, ſinguli-
,, que ipſarum Eccleſiarum Canonici, non Collegia-
,, tarum, ſed Cathedralis Eccleſiæ Canonici nun-
,, cupentur. Cæterùm cùm de Eccleſiis, & Eccleſia-
,, ſticis Beneficiis, Caſtris, Villis, Territoriis, Terris,
,, poſſeſſionibus, juribus, & juriſdictionibus ſpiritua-
,, libus, & temporalibus, aliiſque redditibus, necnon
,, proventibus, Terris, poſſeſſionibus, & bonis tam
,, Eccleſiaſticis, quàm aliis, in quibus propriæ Diœce-
,, ſis Cornetani deputari, ac etiā limitari debeāt, ple-
,, narie in Dei nomine procedere volumus, & Apoſt.
,, Auctoritate ſtatuimus, quòd Territorium, & Di-
,, ſtrictus ipſius Corneti eidem Eccleſiæ Cornetanæ
,, in Diœceſim aſſignetur, cum omni juriſdictione,
,, dominio, cohærentiis, & connexione debitis, & con-
,, ſuetis, quæ nos etiam præfatos Cornetanæ Eccle-
,, ſiæ in veram, & immutatam Diœceſim tenore præ-
,, ſentium aſſignamus, volentes, & præfata auctorita-
,, te decernimus, quòd Epiſcopus pro tempore exiſtēs
,, ipſius, ac Montis Flaſconen. Eccleſiæ, quem Mon-
,, tis Eccleſiæ hodiè etiam de Corneto ad Montem,
,, vel è converſo de Monte ad Cornetum recto trami-
,, te tranſite contigerit, extra tamen Civitates, Ter-
,, ras, & Caſtra, atque loca alia .... in alienis Diœceſi-
,, bus conſiſtentia in via tantummodò obvenientibus
,, benedictionem impendere valeat abſque aliquorum
,, injuria, ſeu contradictione quacunque. Et nè pro-
,, pter hujuſmodi exceptionem, erectionem, & aſſi-
,, gnationem de dictis Civitatibus, & Eccleſiis, à Diœ-
,, ceſi factas, Viterbien. & Tuſcanen. Eccleſiæ, qui-
,, bus ipſa noſtra Civitas fuerat, ut præfertur ordina-
,, rio Jure ſubjecta, aliquod aliud diſpendium patia-
,, tur. Volumus, & eadem auctoritate decernimus,
,, quòd omnes fructus, & proventus, & emolumenta
,, obvenientia, & in ratam ex poſſeſſionibus, quàm
,, poſſeſſiones in Territorio, & Diſtrictu eorum Epiſ-
,, copales, & ad ipſas Eccleſias Viterbien. & Tuſca-
,, nen. ſeu ipſarum Epiſcopalem menſam pertinen. e-
,, iſdem Eccleſiis, & menſis pro tempore debita eiſdē
,, Eccleſiis remaneant pleno jure, ipſiſque gaudeant,
,, & utantur, & ea participent ſine diminutione qua-
,, cunque, ſicut ante erectionē hujuſmodi aliis, quam

,, Or-

A ,,Ordinario jure percipere conſueverant,& debebãt. ,, Non nbſtantibus quibuſcuuque Privilegiis, Indul- ,, gentiis,Exemptionibus,& Literis Apoſtolicis huic ,, noſtræ ordinationi contrariis,quorumconque teno- ,, rum exiſtant. Quæ quoad hoc omuinò viribus va- ,, cuamus,& nullius eſſe decernimus firmitatis, præ- ,, miſſa auctoritate omnia ſpecialiter facta, & ſalu- ,, briter ordinata perpetuis valitura temporibus, & ,, noſtrum volumus rnbur inviolabilis firmitatis. Di- ,, ſtrictiùs iuhibentes,nè aliquis cujuſcumque ſtatus, ,, dignitatis,ordinis,vel præeminentiæ fuerit,& qua- ,, cunque perſulgeat dignitate, præmiſſa omnia, & ,, ſingula per uos ordinata,& inſtituta, ſeu aliqua,vel ,, aliquid de contentis in eis quovis quæſito colo- ,, re,occaſione, vel cauſa turbare, vel quomodolibet ,, impedire præſumat. Nns enim prout eſt irritum de- ,, ceruimus,& inane, ſi ſecùs &c. ſuper his &c. aſſen- ,, tari. Nulla &c. Datum &c.

,, *Ex his corrigendus Carolas à S. Paulo in ſua Geo- ,, graphia, qui Cornetanam Eccleſiam antiquiſſimam ,, putat, Cornenſes, ſeu Coronenſes Epiſcopos deſumptos* **B** ,, *ex antiqais Conciliis ad eam trahens. Sed jam ad u- ,, triuſque Eccleſiæ deſcriptionem accedamus. Propriam ,, eamque nobiliſſimam utraque habet Cathedralem ſub ,, nomine S. Margaritæ Virginis, & Martyris invocatio- ,, ne; Cornetana verè primo loca ab ea Deipara denomi- ,, nationem ſumit, Margarita ſuccedente. In Cathedra- ,, li Montis Faliſci incendio voraciſſimo abſumpta for- ,, tuita, & magnis expenſis magnificentiùs reſtituta ab ,, ejus Antiſtite Card. Paulutio de Alteriis, tres digni- ,, tates numerantur Decanus, Sacriſta, & Archipresby- ,, ter, 7. Canonicatus, inter quos ſolum Pœnitentiaria ,, prabenda, ſex Beneficiati, & alii Presbyteri in divi- ,, nis ſervientes; Canonicatuum annui redditus* 100. *De- ,, canatus vero* 200. *ſcutorum ſummam non excedant. In ,, Cornetana ſimiliter Cathedrali inſerviunt tres digni- ,, tates Archidiaconus, Archipresbyter, & Primicerius ,, una cum* 5. *Canonicis, inter quos ſolum Pœnitentia- ,, rius extat cum aliquibus Presbyteris. Canonicorum ,, fructus* 100. *ſcuta perficiunt, Archidiaconi* 200. *Ani- ,, marum cura in ea Montis Faliſci a Canonico exerce-* **C** ,, *tur, in Cornetana à Presbytero per Canonicos deputa- ,, to: in ambabus Eccleſiis multæ Sanctorum Reliquiæ aſ- ,, ſervantur, ſed in ea Montis Faliſci de Ligno Domi- ,, nicæ Crucis habetur, & SS. Virginum Martyrum- ,, que Margaritæ, & Felicitatis Corpora, aliorumque ,, SS. Tàm apud Montem Faliſcum, quàm Corneti pro ,, Epiſcopi habitatione decens Palatium extat. Utriuſq; ,, Epiſcopatus conjunctim annuus cenſus eſt ſcutorum ,, Rom. moneta* 4500. *ejuſque taxa floren.* 200. *In Mon- ,, te Faliſci adſunt tres Parochiales Eccleſiæ,* 4. *Viro- ,, rum, & Sanctimonialium Ord. S. Benedicti unum Cœ- ,, nobium, nec non unum Conſervatorium nuncupatum ,, Pœnitentium, & Puellarum; plures Laicorum Confra- ,, ternitates, Xenodochium Mons Pietatis, & Clerico- ,, rum Seminarium. In Cornetana Civitate unum Mo- ,, nialium, &* 5. *Virorum ſepta, inter quæ Hoſpitale Fra- ,, trum Ordinis S. Joannis Dei, & Mons Pietatis, nec ,, non Ergaſtulum ibidem erectum ſacros Viros publicis ,, pœnis deſtinatos ad expiandos. Diœceſis ex utraq; Ci- ,, vitate hæc loca continet:* Celleno, Teſſenano, Arli- **D** ,, na, Pianzano, Marta, Capo di Monte, Grotte, S. Lo- ,, renzo, Beſenzin, Valentano, Latera, Gradnli. *Quo- ,, rum plurima Vulſinium lacum ſpectant piſcata, & ſui ,, nominis fama ampliſſimum. Animæ omnes, quæ ex ,, his Oppidis emergunt, numerantur ferè duodeviginti ,, mille.* Lucentius.)

I. 1. PETRUS de Arzenſis, ſive de Anguiſcen Gallus ex Ordine Eremitano S. Auguſtini, à Gregorio XI. primus Montis Flaſconen. Epiſcopus adlectus eſt anno 1376. Meminit hujus viri Petrus Amelius Senngallieuſis Epiſcopus in itinerario Gregorii Papæ XI. quem ille honoris ergo malleum hæreticorum appellat. Oratoris munere functus eſt apud publicam rem Senenſem pro VI. Urbann Pontifice 1384.

II. 2. NICOLAUS Petro ſucceſſit. Is ſub Usbann VI. Patrimonii Gubernator fuit anno 1381. memoratur in bullis ejuſdem Pontificis, deceſſitque 1398. dum Bonifacius IX. S. Sedis clavum teneret. (,, *Hic*

A ,, *Nicolaus dicitur ex familia Scarincia à Durante ,, Dorio in hiſt. Familiæ Trinciæ l.* 5. *p.* 265. Mandoſ.)

III 3. ANTONIUS de Portiano Alatrinus Canonicus, Subdiaconus, ac Cannnici juris peritus, à Bonifacio IX. electus eſt an. 1398. 5. id. Aug. anno verò 1404. ad Soranam Eccleſiam translatus eſt.

IV. 4. ANDREAS Joannis Guidius de Arclann Senenſis, Maſſæ antea Epiſcopus, mox & Aſſiſii, demũ ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1404. 6. Kal. Martii.

V. 5. ANTONIUS Anagninus, Epiſcopus Monte Flaſconenſis; pro S. Apoſtolica Sede Locum tenens Bononiæ fuit an. 1412. poſtque multos exantiatos labores prn Apoſtolica ſede, ad Tudertiuam Eccleſiam translatus eſt an. 1429. pridie Kal. Martii.

VI. 6. DOMINICUS *a* Monachus Monaſterii S. Anaſtaſii ad Aquas Salvias Ord. Ciſtercien. Abbaſque S. Sebaſtiani ad Catacumbas ejuſdem Ordinis, paulò ante Sutrinus Epiſcopus, hoc eſt, an. 1410. deinde huc translatus eſt an. 1429. prid. Kal. Martii, Obiit 1432.

a Romanus.

VII. 7. PETRUS ANTONIUS Dominico ſuffectus **B** eſt anno 1432. die 8. menſis Octobris, Eugenio IV. Pont. Max. ſedente. Deceſſit autem 1436. iu quo quidem an. 2. id. Decemb. Eugenio Cornetanam Eccleſiã Mnute Flaſconẽſi perpetuo fœdere junxit, ex lib. proviſionum Prælatorum. (,, *Hic Petrus Antonius fuit ,, Abbas Regularis ordinis Præmonſtratenſis Clauſuræ ,, SS. Quirici, & Julittæ Reatinæ Diœceſis, ut habetur ,, ex actis Conſiſt. Eugenii IV.* Luc.)

VIII 8. PETRUS Joannis de Orto Epiſcopus Nepeſiuus ad ſupra dictam Eccleſiam translatus eſt, 2. id. menſis Decembris anno 1436. ſeditque ibidem aunos duos, deinde ab Eugenio IV. translatus eſt ad Eccleſiam Maſſanam Senenſis ditionis anno 1438. die 6. menſis Martii.

IX. 9. VALENTINUS Epiſcopus Hortanus tranſlatus ad hanc Eccleſiam, reſignavit poſt paucos dies, prioris ſuæ Eccleſiæ coutentus.

X. 10. BARTHOLOMÆUS Vitelleſchus *b* Cornetanus, nepos Joannis Card. ſamoſi illius viri, cui Patriarchæ cognomen inhæſit, ab Eugen. IV. ſublectus eſt **C** Epiſcopus Monte Flaſconen. ac Cornetanus die 16. Kal. Aprilis annn 1438. reſignante Valentino. Hic cum poſt vinlentam mortem patrui rebellantis animi Eugenio Pnntifici veniſſet in ſuſpicinnem, cum Lilio Lavellano Cornetano aufugit Cornetum, patruique ſpnlia cum retinuiſſet, citatus ad tribunal, pertinaxque venire contemnens, honore Epiſcopatus à Pontifice privatus eſt 1442. Sed cum injuriæ impatiens ad Baſileenſe Cõcilium prnvocaſſet, non modò ab Antipapa Felice V. reſtitutus ei honor eſt, ſed etiam ſub tituln S. Marci Pſeudocardinalis creatus. Cæterùm cum Bartholomæus moderati animi eſſet, ſalſo ſibi delatum honorem roſei pilei haud acquievit accipere, mnrtuoque Eugenio cũ ad obedientiam Nicolai V. rediiſſet, poſt Carpentoratenſem in Gallia dignitatem, amiſſæ dignitatis recuperavit honorem 1449. Non. Aug. poſt mortem Franciſci, qui ei fuerat ſubſtitutus. Deinde Fulginatibus, Peruſiniſque jus dixit, annn ſcilicet 1455. cumque deinde ad Eccleſiam ſuam adminiſtrandam rediiſſet, adeò ſalubribus **D** legibus eam conſtituit, ut hactenus etiam pro regula habeantur. In ntio etiam ſapientiam ſcripſit, edidit que opuſculum, valde ntile de tranſitu mortis. Quam cum propediem ſibi meditaretur inſtare, ex inſtinctn divini ſervnris, ut ad terribilem exitum illum ſe præmuniret, annuente Pnntifice Pio II. uſque in Hieruſalem ad S. loca peregrinatus eſt, rediensque Modoni vita exceſſit anno 1463. die 13. Decemb. cum prius quam excederet Italia hæredes ex condito teſtamentn inſtituiſſet; relatuſque in Patriam ad pedes Cardinalis patrui ſepultus eſt, in Cathedrali Cornetana cum ſequenti epitaphio.

b De eo tractat Fantonus in hiſt. Avenionen. tom. 2. l. 3. p. 3[?]. Mand.

> *Sepulchrum R. in Chriſto Patris D. Bartholomæi de Corneto Epiſcopi Cornetani, & Montis Flaſconis nepotis ſupraſepulti Cardinalis. Obiit anno MCDLXIII. Decemb. XIII. Modoni pergens ex Hieruſalem.*

Narratur aurem Barthnlomæi corpus adhue incorruptum eſſe: adeò plerunque mentis integritatem in-

incorruptela corporis ſequi ſolet.

11. HONUPHRIUS Sinueſſanus Montis Faliſci Epiſcopus anno 1441. ſub Eugenio IV. Fratribus Minoribus Obſervantibus dedit inſulam Biſentinam in medio lacus Vulſinii, in qua ædificarunt Cœnobium ſub invocatione SS. Jacobi Apoſtoli, & Chriſtophori Martyris, ex Vvaddingo tom. 5. Annal. Minor. De Honuphrio nulla habetur mentio in lib. oblig. an Bartholomæo ſucceſſerit, vel præceſſerit, prorſus ignoro. (1)

XI. 12. FRANCISCUS de Materio Romanus antea Epiſcopus Brixianus, ad hunc Epiſcopatum translatus eſt, cum ex eodem ſupra memoratus Vitelleſchus ab Eugenio IV. fuiſſet deturbatus an. 1445. 2. Kal. Martii. Deceſſit autem 1449.

XII. Bartholomæo. 13. ANGELUS Vitelleſchus ſucceſſit Franciſco a ad quem extat epiſtola Card. Papienſis conſolatoria, cum à Pio II. inter purpuratos Patres non fuiſſet cooptatus una cum ipſo Papienſi anno 1461. ep. 4.

XIII. Ex App. m. 5. 14. * GISBERTUS Ptolomæus nobilis Senenſis Pii II. Pont. max. patruelis, ab ipſo Montis Flaſconis, Epiſcopus electus, deceſſit in Patria an. 1470. Jacet ante altare majus Eccleſiæ S. Franciſci, hac brevi ad tumulum inſcriptione inſculpta.

Gisberto Ptolomæo Coriti, & Montis Faliſci Epiſcopo V. I. Theolog. Antiſtiti Pii II. Pontificis Patrueli an. 1470. Vixit an. XXXVI. defuncto, Dicatum.

De eo loquitur Papienſis Ep. 21. ad Lollium.

XIV. Ex App. m. 7. 15. * ALBERTUS patria Senenſis, quem putant ex eadem Ptolomæa familia fuiſſe, & Giberti ſucceſſorem, vivebat anno 1477. die 3. Decemb. ex inſtrumento Baptiſtæ Martini Notarii Senenſis, ut me monuit Belliſarius Bulgarinus Senenſis Patritius, ac patriæ antiquitatis peritiſſimus.

XV. („ DOMINICUS *Cardinalis de Ravere ex Ciaconiano Opere, & ex ipſo Ughello in ſerie Taurinenſium „ t. 4. per hæc tempora has rexit Eccleſias.* Luc.)

XVI. Ex App. 7. 16. * SERAPHINUS Panulphatius Ortanus aſſeritur hujus Eccleſiæ Epiſcopus ab Alexandro VI. creatus anno 1496. à Bonaventura Theulo Veliterno in apparatu hiſtor. S. Franciſci Romanæ Provinciæ ex inſcriptione Ortana in Eccleſia S. Franciſci.

Perilluſtris, atque Reverendiſſ. Dom. Dom. Seraphinus D. Antonii Panulfatii, ac Domina Hippolyta Valle filius, Sereniſſimi Ferdinandi Regis à Secretis ab Alexandro VI. Pont. Max. ob ejus ingenuas virtutes, præſtantes mores, ſingularemque doctrinam Montis Flaſconis Epiſcopus creatus anno MCCCCXCVI.

XVII. Ex App. m. 7. 17. * JOANNES Ptolomæus Senenſis, hujus Eccleſiæ Præſul, Senis obiit anno 1499. ſepultus die 15. Maii in ſacello Martinoziæ familiæ in Eccleſia S. Franciſci, ut refert ex lib. emortuali ejuſdem Eccleſiæ Iſidorus Ugurgerius titulo 7. *delle Pompe Seneſi*. Sed de iis tribus Epiſcopis nulla in Actis conſiſtorialibus habetur mentio.

XVIII 18. ALEXANDER Card. Farneſius, Romanus Papæ Alexandri VI. Theſaurarius ab eodem Epiſcopus electus eſt *b*, annoque 1493. creatus eſt Diaconus Card. ſub tit. SS. Coſmæ, & Damiani. Hanc ille Eccleſiam adminiſtravit uſque ad annum 1519. poſtque Cardinalatus 40. annos, ad univerſalem Cathedram Petri aſcendit *c*, ſub nomine Pauli III. in eaque præclare geſtis claruit quam qui maximè.

b an. 1499.

c an. 1534.

XIX. 19. LAURENTIUS Puccius Cardinalis SS. Quatuor factus adminiſtrator per ceſſionem Cardinalis Farneſii an. 1519. 23. Martii.

XX. 20. RAYNUTIUS Farneſius nothus, tametſi novem annorum adhuc puer eſſet, ex indulgentia Leonis X. qui natalium, ætatiſque defectum ſuppleverat, Monte Flaſconenſem, & Cornetanam Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit an. 1519. 13. Aprilis. Sed cum deinde Alexander Card. Farneſius ad Apoſtolicam ſedem fuiſſet ſubvectus, ipſe clericalem vitam cum uxorata commutavit; Virginiam quippe

A Gambaram nondum conſecratus ſibi junxit uxorem, ex qua deinde narratur nullos filios ſuſtuliſſe. Adeo verum eſt, quod ipſa ſacra ſcriptura teſtatur. *Spuria vitulamina non dabunt radices altas.*

21. WIDO Aſcanius Card. Sfortia harum Eccleſiarum perpetuus adminiſtrator fuit, quarum onere, cum regreſſu tamen, ſe exſolvit, annoque 1548. Epiſcopus Parmenſis adlectus eſt. XXI.

B

22. UBALDINUS Bandinellus Florentinus, vir ſanè doctus, ac linguarum peritia longè clariſſimus, Cardinalis Sfortiæ perquam familiaris, à Paulo III. electus eſt anno 1548. die 3. *d* menſis Junii; qui tamen memoratæ Eccleſiæ brevis Pontifex fuit. Siquidem cum Julius III. illum Romam advocaſſet, ut in rebus gravibus ejuſdem opera uteretur, melioris fortunæ ſpe plenus, ibidem paulò poſt deceſſit 1551. *e* ſepultuſque eſt apud S. Mariam ſupra Minervam prope vas luſtralis aquæ ad humum, ubi inciſus lapis ſpectatur cum ejus gentilitiis ſtemmatibus, hocque proloquente epitaphio, XXII.

d 5.

e De eo fuſè latèque Salvinus in hiſtoria Canonicorum Florentinorū.

D. O. M.

Ubaldino Bandinello patritio Florentino Montis Flaſconis Epiſcopo, viro non minus vita, ac moribus integerrimo, quam multiplici rerum ſcientia ornatiſſimo. Franciſca ſoror mæſtiſſima optimo fratri poſuit.

C *Obiit vii. Martii anno à Chriſto nato M. D. LI. ætatis vero LVII.*

23. ACHILLES Graſſius *f* Bononienſis filius Joannis Antonii, cum ſacræ Rotæ Auditor eſſet, electus die 21. menſis Auguſti anno 1551. Anno verò 1553. apud Neapolitanū Proregem Oratoris munere functus eſt, ut Italicæ tranquillitati conſuleret. Concilio Tridentino interfuit, deceſſitque Romæ die 8. Menſis Auguſti 1558. ſepultuſque eſt apud S. Mariam Tranſtiberim. XXIII

f De quo Garibaldi in ſyll. Advoc. Conſiſt. p. 129. qui ait eum obiiſſe an. 1555. Mense.

24. CAROLUS Graſſius Bononienſis, filius Joannis Antonii, Blancæque Gratæ, Julii III. intimus Cubicularius, atque Bononienſis Archipresbyter, ex ultronea abitione Achillis Montis Flaſconis Epiſcopus adlectus eſt anno 1555. die 16. menſis Decembris. Deinde etiam Apoſtolicæ Cameræ Clericus fuit, Umbriæ, Peruſiæque, ac Romæ Gubernator ſub Pio V. anno 1569. die 4. menſis Junii, cujus opera non modo in arduis, difficillimiſque negotiis D enituit ſub memorato Pontifice, ſed olim antea ſub Pio IV. in abſolutione Tridentini Concilii mirum in modum inclaruerat. Itaque exigentibus meritis demum ſub Pio V. presbyter Card. ſub tit. S. Euphemiæ renunciatus eſt, ann. 1570. interque eos Cardinales adſcitus, quibus cum Philippo II. Hiſpaniarum Rege, Venetoque Senatu contra inſultantes Turcas incumbebat fœdus urgere. Ex cujus demum Conſiliorum explicatione, Chriſtianæ publicæ rei res bellè ceſſit, victoriaque inclinavit ad noſtros, quæ tamen morte præventum Carolum haud potuit exhilarare. Siquidem inſecuto anno 18. Kal. Aprilis exceſſit è vivis, ſepultuſque eſt apud S. Trinitatem in monte Pincio, cum hoc epitaphio. XXIV

D. O. M.

Carolo de Graſſis Bononienſi, S. R. E. Cardinali, viro integritate vitæ, ingenii acumine,

(1) Verum cum per ea tempora Vitelleſchus Præſulatum gereret, Vitelleſcho depoſito Franciſcus ſubrogatus, & poſt Franciſcum ad hæc jura Vitelleſchus redierit, nullum extare locum Honuphrio evidens eſt, cujus ſanè nec acta Conſiſtorialia, nec libri Obligationum mentionem aliquam faciunt. *Luc.*

Digitized by Google

A *ne, ac rerum tractandarum ſolertia, quas pro Chriſtiana Republ. per xx annos adminiſtravit inſigni, fratres fratri benemerenti poſuere, vix. annos lij. Obiit ann. M.D.LXXI. viii. Kal. Aprilis.*

XXV. („ ALEXANDER *Card. Farneſius ſuperioris „Alexandri, Pauli videlicet III. nepos, harum Eccle- „ſiarum Adminiſtrator, & Commendatarius ſubſti- „tutus, ceſſit in favorem ſequentis.* Luc.)

XXVI 25. FERRANTES Farneſius, filius Petri Bertoldi, Juliæque Aquavivæ Lateræ Ducum, ex Alexandri Farneſij reſignatione, qui per id tempus hujus Eccleſiæ erat adminiſtrator, atque Commendatarius, adlectus eſt anno 1572. die 22. menſis Auguſti. Ferrantes verò inſecuto anno ad Parmenſem Eccleſiam translatus eſt, de quo ibi poſtea plura.

XXVII. 26. FRANCISCUS Guiniſius Parmenſis, Ferranti ſucceſſit 1573. 1. die ineuntis April. *a* Deceſſit autem 1578. („ *Guiniſius appellatur à Bordono in „Theatro Eccleſ. Parmen. p.* 172. Mandoſ.)

a Auguſti.

B XXVIII. 27. VINCENTIVS Fucherius, à Greg. XIII. ſublectus eſt die 29. menſis Junii 1578. Qui deinde fato ceſſit 1580. *** Menſe Auguſto in Hiſpania dum Card. Riarium Greg. XIII. ad Philippum Regem Hiſpaniarum Legatū comitaretur, ibidem ſepultus.

* Ex App. tom. 9.

XXIX 28. HIERONYMUS è Comitibus Bentivolis Eugubinus, *b* Montis Flaſconis, & Cornetanus Epiſcopus effectus eſt à Gregorio XIII. anno 1580. die 7. menſis Octobris; eamque Eccleſiam annis omnino 21. adminiſtravit, deceſſitque anno 1601. pridie idus Aprilis, ſenex propemodum effœtæ ætatis, literis probitateque venerabilis, ſepultuſque eſt in Montis Flaſconis maiori templo in marmoreo ſepulchro, cum ſequenti inſcriptione, quam in eiuſdem laudem Clerus procudendam curavit.

b De eo Jacobillus in Bibl. Umbr. p. 311. Armannus in hiſtoria Famil. Bentivol. l. 4. p. 115. Ego quoq; in meis Bibl. Equeſtri, nondum edita. Mand.

D. O. M.

Hieronymo, ex Comitibus Bentivolis Eugubinis, huius Montis Flaſconenſis Eccleſiæ Epiſcopo vigilantiſſimo Latinè, Græcè, Hebraice erudito, doctrina, pietate, ſanctitate conſpicuo, qui hanc capellam Capitulari menſa perpetuò univi, & ſcuta 200. annua ad Sacriſtiæ manutentionem, & ornatum à ſummis Pontificibus applicari obtinuit. Vixit in Epiſcopatu ann. xxi. Obiit octuagenarius, pridie idus Aprilis M.DC.I. Capitulum, & Canonici eiuſdem Eccleſiæ B. M. P.

C XXX. 29. PAVLUS ÆMILIVS Zachias, ex Nobilibus de Vetiano Januenſis, tit. S. Marcelli Cardinalis, à Clemente VIII. Epiſcopus effectus eſt, anno 1601. die 4. menſis Maii. Parentes Zachias habuit Gaſparem, Veronicamque è Vetiano nobiles, ſummaque diligentia educatus, edoctuſque in bonis literis, ſe Romam tranſtulit, ubi eius virtute, probitateq; perſpecta, illum Clem. VIII. inter intimos ſuos Cubicularios cooptavit. Deinde ab eodem Signaturæ de Gratia, ut vocant, Auditor effectus eſt, Cameræq; Commiſſarius, mox etiam Prothonotarius Apoſtolicus, ex numero participantium, totque titulis inſignitum ad Hiſpaniarum Regem de rebus extraordinariis, graviſſimiſque eundem legavit. In quo D quidem munere, cum ad mentem Clementis VIII. fuiſſet executus, inter Purpuratos Senatores, ſub tit. S. Marcelli adlectus eſt, ac Montis Flaſconis Epiſcopus in Lateranenſi Baſilica ab ipſo Pontifice conſecratus. Eccleſiam ſibi concreditam piè, ſanctèque adminiſtravit, interfuitque Comitiis, ubi XI. Leo, Pauluſque V. emerſerunt ad Sedem, quam probitati Zachiæ multi deſtinaſſe videbantur. Romæ deceſſit die 31. menſis Maij An. 1605. ætatis vero 51. ſepultuſque eſt apud Eccleſiam S. Marcelli, cuius titulo fuerat inſignitus.

XXXI 30. LAUDIVIVS Zachias *c* germanus frater Cardinalis S. Marcelli, à Paulo V. in locum demortui fratris ſuffectus eſt anno 1605. die 17. menſis Auguſti. Qui cum in Pontificis negotiis, graviſsimiſque rebus parem attuliſſet dexteritatem, probitatemque, præcipuè autem in Veneta Legatione, ab Vrbano VIII. Magiſter Aulæ effectus eſt, nec multò poſt ſub

c De hoc Oldoinus in Athen. Liguſt. & Cartharius in ſyll. Advoc. Conſiſt. p. 223. Mand.

A titulo S. Sixti Cardinalis anno 1626. Monte Flaſconenſem autem Eccleſiam rexit uſq; ad annum 1630. quam deinde in favorem Gaſparis Cecchinelli Rom. conſanguinei, renunciavit. Obiit Cardinalis Laudivius magna, incredibiliq; Aulæ expectatione anno 1637. Filiam ex aſſe hæredem inſtituit; quam ante Clericatū ex legitimo, iuſtoq; ſuſtulerat matrimonio.

31. GASPAR Cecchinellus Romanus Monte Flaſconenſis, & Cornetanus Epiſcopus adlectus eſt ab Vrbano VIII. anno 1630. die 22. menſis Aprilis. Adhuc ſuperſtes eſt, cuius, ne modo oneraremus modeſtiam, eiuſdem laudes enarrare negleximus. XXXII

ADDITIO.

„*Triginta ſex annis hunc gregem ſuo cum illuſtraſſet „fulgore, omnium mœrore deceſſit.* („ *Eius meminit Oldoinus in Athen. Liguſt. qui riſu animadvertit perperam dictū eſſe Romanū, cū Sarzanenſis eſſet.* Mand.)

„PAVLUTIVS *Card. Paulutius Albertonius ille, qui Clemente X. auſpicante in Familiam Alteriam „adſcitus graviorem ut negotiorum molem ſuſtineret „Romana Curia, Cardinalis Alterius nuncupatus deinde eſt, has ſedes obtinuit ab Alexandro VII. 29. „Martii 1666. Sacrorum ſplendorem augere dum curat, „fortuito incendio Montis Faliſci Cathedrale Templum abſumitur, cuius inſtaurationi anhelans opera „Caroli Fontana præſtantiſſimi Architecti uſus multis „millibus aureis erogatis magnificentiſſimè reſtituit, „Tholo, vulgo Cupula, adeo elegantis formæ ſuperinducto, ut poſt Vaticanum Roma ſpecioſiorem non efferat. „Sed jam plurimis bonis, & Cathedralibus ſuis, & „univerſa Diœceſi ditatis, Ravennenſi Archiepiſcopatu auctus eſt 19. Maii 1670.* XXXIII.

„DOMINICUS *de Maximis Patritius Romanus „J.U.D. & Romanæ Aulæ præſtantiſſimum decus, ætatis ſuæ quadragenario maior ſacrorum Princeps in his „declaratus Eccleſiis 17. Martii 1671. ſumma cum laude prudentiæ ſuam dum regit Eccleſiam charus omnibus, clarusque virtutibus morte importuna ſurripitur „die 12. 1685. demortui cadaver ſepultum fuit poſt „Aram Principem Cathedralis Eccleſiæ.* XXXIV

C „MARCUS ANTONIVS *Presbyter Card. Barbadicus Tit. S. Suſannæ Corcyrenſis Archiepiſcopus, „abſolutus à vinculo Corcyrenſis Eccleſiæ Monteflaſconenſi, & Cornetanæ attributus eſt 7. Julii 1687. His „Venetiis nobiliſſimo majorum germine ſatus, excelſæ „indolis juvenis, & ſummæ expectationis, cum animum „excoluiſſet dignioribus quibuſque diſciplinis, deſpecto „quolibet gradu ſeculari, ut Deo propius inhæreret, „Levitico Ordini adſcribi voluit. Ea igitur in claſſe „tanto religioſæ vitæ exemplo valuit, ut bonorum omniū „plauſu ad Archiepiſcopatum Corcyrenſem Maris Jonii annum dum ageret 38. eum aſſumere maximo geſtiverit Innocentius XI. die 6. Junii 1678. quo in munere ſacri juris, & Eccleſiaſticæ purioris diſciplinæ obſervantiſſimus, noxiis curis præpeditus, aliquando tandem Romam tanquam ad tutiſſimum ſui aſylum advolavit. Vbi dum animi angore ex zelo ſui muneris excruciatur, in ſecunda Cardinalium promotione, nil tale omnino cogitans, & præter totius Curiæ opinionem, „ſe inter Purpuratos Patres cooptatum ab eodem Pontifice Innocentio intellexit die 2. Septembris ann. 1686.* XXXV.

D „*His Eccleſiis addictus trepidiora quæque ineuntas, „ipſe forma gregis factus, ut oves ſibi commiſſa à Chriſto Domino evulgatis Statutis conformentur. Juxta „normam Concilii Tridentini ampliſſimum Seminarium aperuit. Interfuit Summorum Pontificum electioni, Alexandri videlicet VIII. Innocentii XII. & „XI. Clementis.* Lucent.)

(*Demum obiit in Reſidentia 26. Maii an.* 1706.

„ SEBASTIANUS *Pompilius Bonaventura ex „Epiſcopatu Eugubino translatus eſt ad Eccleſias prædictas die 15. Novembris 1706.)* XXXVI.

MONTIS ILCINENSES EPISCOPI.

Pro baculo Paſtorali Ilcinenſium Epiſcoporum ... admonet in hoc ſtemmate Auctor in App. 1. 8.

ILcinum Civitas ſupra celſiſsimum collem extulit faſtigium, nulla alia re nobilis magis, quam quod Patrum noſtrorum memoria, pro inexpugnabili arce fuerit iis, qui illuc ſe contulerant, jam jam expirantis Senenſis libertatis jura defenſuri. Conſtat à condita Chriſtiana ſalute poſt plura ſecula fuiſſe ædificatam * ex ruinis antiquæ Roſellæ civitatis à Barbaris ſolo æquatæ, ut refert Dominicus Cerratus Montis Ilcinenſis in ſua Chronica. Atque à Pio II. Senenſi Romano Pontifice, tum Epiſcopalem dignitatem, tum civitatis honorificum tuliſſe cognomen, junctamque prius fuiſſe Pientinæ Eccleſiæ, atque Apoſtolicæ Sedi immediatè ſubjectam, quæ ipſa jura adhuc mordicus retinere videtur, tumetſi in cauſarum appellationibus Archiepiſcopi Senenſis abitrium revereatur. *Caterùm* (inquit Pius II. in bulla erectionis Eccleſiæ Ilcinenſis, & Pientinæ in Cathedrales ſub datum Pientiæ an. 1462. Idus Augusti Pontif. 4.) *cupientes ipſas Eccleſias ſingulari beneficio decorari, eas, & earum Præſulem pro tempore exiſtentem cum Capitulis, Clero, Populis, Civitatibus, Oppidis, ſeu Caſtris, ſeu Villis prædictis, ac totis illarum Diœceſibus ab omni juriſdictione, ſuperioritate, viſitatione, dominio, & poteſtate Archiepiſcopi Senenſis pro tempore exiſtentis, ejuſque officialium, ac aliorum quorumcumque Ordinariorum Judicum, nictu, authoritate, & ſcientia ſupradictis in perpetuum eximimus, & totaliter liberamus, ac ſub noſtra, & B. Petri, ac Sedis Apoſtolicæ protectione ſuſcipimus, dictas Eccleſias, & earum Præſulem Romanæ Eccleſiæ nullo medio decernimus ſubiacere. Ita tamen quod ſi quis in cauſa ab Epiſcopo Pientino, & Ilcinenſi, ejus officialibus ad Archiepiſcopum Senenſem prædictum, ſeu Metropolitanam Curiam pro tempore appellare voluerit, liceat eis id libere facere, ipſique Archiepiſcopo Senenſi, ſeu ejus officialibus, vel delegatis ab eo hujuſmodi appellationum cauſas cognoſcere, & definire, ita, & quodam modo alias cauſas appellationum à ſuis ſuffraganeis interpoſitarum cognoſcunt. Liceatque etiam ipſi Archiepiſcopo pro tempore exiſtenti cum per Pientinam, vel Ilcinenſem Civitates, ac Diœceſes iter faciet, præ ſe crucem portare facere, ſicut in locis ſuæ provinciæ portare facere conſuevit. In reliquis verò nullam ordinariam juriſdictionem in Epiſcopatu Pientino, & Ilcinenſi, aut eorū ſubditos valeat quomodolibet exercere. Nos enim ex nunc irritum decernimus, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam, quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus conſtitutionibus,* &c. Integrum hujus erectionis diploma habes infra in Pientinis Epiſcopis. In noviter verò erectæ Ilcinenſis Eccleſiæ Diœceſim, ditionemque ceſſit nobile, atque olim opulentiſſimum S. Anthimi cœnobium Ordinis S. Benedicti, oppidaque, quibus ejus Monaſterii Abbas pleno jure leges ſcribebat, cum aliis tum Cluſinæ, tum Aretinæ ditionis, quæ Pius eidem Eccleſiæ Ilcinenſi juſſit accedere *. Præſtat hic exhibere tum Henrici III. Imp. diploma, tum Anaſtaſii IV. Papæ privilegium hujus celeberrimæ Abbatiæ à Carolo Magno olim ædificatæ, in quibus major pars hujus Diœceſis deſignatur, quorum exemplar ab authographo deſumpſit, nobiſque pro ſua humanitate idem communicavit Sergardus Epiſcopus antiquitatum ſtudioſus, doctuſque vir.

Ex App. num. 1.

Ex App. 1.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.

Henricus, Divina favente clementia, Romanorum Imperator Auguſtus. Si ſancta, & venerabilia nuper in motibus pravorum hominum dilaniata reſtauramus, participes nos fieri mercedis eorum, qui ea Deo voverunt, nullatenus dubitamus. Quapropter omnium fidelium S. Dei Eccleſiæ, noſtrorumque præſentium ſcilicet, ac futurorum noverit univerſitas, qualiter D. Teuzo Ven. Abbas Monaſterii BB. Martyrum Chriſti Anthimi, & Sebaſtiani, quod à bo. mem. Carolo Imperatore conſtructum eſt in Comitatu Cluſino, loco, qui dicitur Vallis ſtarcia, noſtris præſentavit obtutibus Prædeceſſorum noſtrorum præcepta, Regum videlicet, & Imperatorum Caroli, Ludovici, & Lotharii, & trium Othonum, petens, & ſupplicans, quatenus ea omnia inviolata ſtatuere, & corroborare noſtra præceptali authoritate dignaremur. Cujus precibus annuentes pro noſtræ remedio animæ, univerſa, quæ jam dicto venerabili loco à quibuſcunque hominibus devotè collata fuerunt, concedimus, confirmamus, & corroboramus. Id ſunt Curte S. Mariæ, qui dicitur Mater Eccleſia, cum plebibus S. Salvatoris, & S. Joannis Baptiſtæ, & S. Chriſtinæ in Cajo, & S. Marci cum omnibus pertinentiis, & adjacentiis ſuis, Eccleſiam S. Mariæ in Sable, & S. Georgii, & S. Petri in Greta, & Adrina, & Cipolonam, & Cignanum, cum omnibus pertinentiis, & adjacentiis ſuis, Eccleſiam S. Deſiderii intra Civitatem Senarum, & S. Hadriani in Larciano, & S. Juſtum in Guiſtrigena, S. Laurentium in Corno, S. Stephanum in Monte, cum omnibus pertinentiis, & adjacentiis ſuis, S. Petrum in Monticellum in Comitatu Florentino, & S. Petrum in Burta, Curte de Valli Fabricæ, & Turrita, & Eccleſiam S. Joannis in Piſcaria, Anguillaria de Mortaria cum Barcariis, & pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Mariæ in Arcione, S. Petrum in Vinciano, & triginta ſalinas in campo Albiniano, & Eccleſiam S. Severæ, Terram, quæ nuncupatur Pereto, & Olivecto, caſale juxta fluvium Orſa, Corte de Arena, S. Jacobum in Piſa cum omnibus ſuis pertinentiis, Corte de Cellena, & Lavinum cum Eccleſiis, & Caſtello cum una parte de Monte uſque ad cacumen ipſius, Caſtra etiam de Avignone cum omnibus ſuis pertinentiis, & adjacentiis, Caſtrum ſuper Sartunianellum in Comitatu Senen. integrum cum medietate ad eum pertinentium, Monaſterium quoque S. Thomæ Apoſtoli, Tajo Abbas conſtruxit in finibus Piſtorienſibus. Confirmamus etiam eidem ven. loco ſecundum quod ſenior III. Otto bo. mem. Imperator Auguſtus, & Hugo Marchio ordinaverunt, ea videlicet ratione, ut Abbas, qui pro tempore fuerit, habeat poteſtatem ordinandi Monachos, & ipſum locum, prout ei opportunè viſum fuerit. Confirmamus, atque Imperiali authoritate corroboramus prædictæ Eccleſiæ omnem hæreditatem Ugonis de Sciſcano, quæ illi provenerat ex parte genitoris, & genitricis ſuæ. Confirmamus ſimiliter præfato Monaſterio omnem hæreditatem Corbulini filii bo. mem. Mariæ, quæ data eſt prædictæ Eccleſiæ. Eccleſiam quoque S. Blaſii de Cornieto. Hæc omnia ſupraſcripta confirmamus prænominato cœnobio, ſicut continentur in præceptis anteceſſorum noſtrorum, & in hoc noſtro ſunt augmentata, videlicet cum omnibus rebus mobilibus, & immobilibus, cum plebibus Cortibus, Cellulis, Caſtris, Domibus, Ædificiis, Servis, Ancillis, Aldiis, Aldiabus, & familiis utriuſque ſexus, libellariis, precariis, cartulariis, maſſaritiis, campis, vineis, pratis, paſcuis, ſilvis, aquis, aquarumque decurſibus, piſcationibus, venationibus, mōtibus, alpibus, vallibus, planitiebus, ſalcetis, olivetis, cānetis, molendinis, cultis, & incultis. Confirmamus etiā eidē præfato cœnobio, decimas, & primitias de ſuis hominibus ſecundum privilegia Apoſtolicorum Romanæ ſedis, & præcepta prædeceſſorum noſtrorum Imperatorum. Confirmamus quoque, ut eidem venerabili Monaſterio quinque Advocationes liceat habere. Illis autem adjungimus 12 liberos homines, cū quibus res prælibati Monaſterii Sacramentis acquirant, & defendant, ut nullum tortum mali adjiciant. Præcipientes inſuper jubemus, ut nullus Epiſcopus, Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, Sculdaſcio, nullaque Imperii noſtri magna parvaque perſona prædictum ven. Abbatem, vel ejus ſucceſſores, aut Monachos ibidem Deo famulantes de prænominatis Cortibus, & Decimis, primitiis, vel familiis utriuſque ſexus, ſeu de omnibus ſupradictis rebus, inquietare, aut moleſtare, ſive diſveſtire ſine legali judicio temerario auſu præſumat. Aut teloneum, ſive aliquam publicam functionem ab eis exigat, nullumq; fodrum, vel cenſum, aut peratam perſolvere cogantur.

A *tur. Item liceat illi ſub noſtra tuitione, & defenſione quiete, & pacifice vivere, & Deo in tranquillitate devotè ſervire, ut pro nobis, noſtriq; Imperii ſtatu, atque pro omnibus fidelibus poſſint exorare remota omnium hominum moleſtatione, & contradictione. Cumque Paſtorem ipſius loci Deus ad ſe migrare juſſerit, nullus extraneus Monachus ipſam S. Congregationē aggredi præſumat, ſi d liceat unum ex ipſis eligere, & ipſi ordinet, ſitque Abbas inter eos. Si quis autem hujus noſtræ confirmationis præceptum infringere, vel violare tentaverit, ſciat ſe compoſiturum auri obrizi libras mille, medietatem Cameræ noſtræ, & medietatem præfato Abbati, aut ejus ſucceſſoribus, quod ut verius credatur, & diligentius obſervetur ab hominibus, ſigilli noſtri impreſſione inſigniri juſſimus.*

Signum D. Henrici III. Regis Invictiſſimi, ſecundi Romanorum Imperatoris Auguſti R. Archicancellarius Vice Ermanni Archiepiſcopi, & Archicancellarii recognovit.

Loco ſigni. Ego Matthæus Ordinarius Judex Imperatoris, ac Notarius Francus hujus Authenticum privilegii vidi, legi, nihil addens, nihilque diminuens dicti Imperatoris ſigilli munimine roboratum ſcripſi, B *exemplavi, & in publicam formam redegi abſque vitio, & alia abraſura.*

Loco ſigni. Ego Morandus Judex, ac Notarius Authenticum hujus privilegii vidi, legi, & auſcultavi, non abolitum, nec cancellatum, nec in aliqua parte vitiatum, & de hoc me teſtem ſubſcribo.

Loco ſigni. Ego Ingilbertus à D. Imperatore ordinarius Judex, & Notarius Authenticum hujus privilegii vidi, legi, & auſcultavi, non abolitum, nec cancellatum, nec in aliqua parte corporis vitiatum, & de hoc me teſtem ſubſcribo.

Actum xvi. Cal. Auguſti, Ind. IV. anno Dom. Incarn. MLI. anno autem D. Henrici III. Regis ſecundi Imperatoris ordinationis ejus xxiv. Regni verè xiij. Imperii quinto.

Anaſtaſii diploma eſt hujuſmodi.

ANASTASIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilecto filio Guidoni Abbati Monaſterii S. Anthimi, ejuſque ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis in perpetuum.

C *Um omnibus Eccleſiis, & Eccleſiaſticis perſonis debitores ex injuncto nobis è Deo Apoſtulatus officio exiſtamus, illis tamen propenſiori ſtudio nos convenit imminere, quæ ex antiqua inſtitutione ad jus, & proprietatem B. Petri ſpectare noſcuntur. Ea propter dilecte in Domino fili tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & prædeceſſoris noſtri felicis memoriæ Papæ Innocentii veſtigiis inhærentes Monaſterium B. Anthimi, cui Deo authore præeſſe dignoſceris, Apoſtolicæ ſedis privilegio præſentis ſcripti pagina communimus. Statuentes, ut quæcunque bona, quaſcunque poſſeſſiones in præſentiarum idem Monaſterium juſte, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, procurante Domino poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata ſerventur. Ut autem juxta normam veſtræ profeſſionis divinis obſequiis liberius vacare poſſitis, ſimili modo ſancimus, ut cujuslibet Eccleſiæ ſacerdoti nullam juriſdictionem, nullam poteſtatem, aut authoritatem, excepto dumtaxat Romano* D *Pontifice, in veſtro Monaſterio liceat vindicare. Adeo quidem ut niſi ab Abbate ejuſdem Monaſterii fuerit invitatus, nec etiam Miſſarum ſolemnia ibidem audeat celebrare. Interdicimus etiam, ut nulli Epiſcopi licentia pateat ſacerdotes ejuſdem cœnobii Monachos, ſive Canonicos diſtringere, vel excommunicare, aut divinum eis officium prohibere. Quos etiam ab omni Pontificali ſynodo liberos, & abſolutos manere decernimus. Porro locum ipſum ab omni jugo quarumlibet poteſtatum, tam Epiſcoporum, quam Marchionum, Comitum quoque, & Vicecomitum, Caſtaldionum, cæterorumque Longobardorum omnium volumus eſſe quietum, nulluſque eorum in poſſeſſionibus præfato cœnobio pertinentibus, judicium aliquod, placitumve tenere, aut diſtrictionem facere, qualibet occaſione præſumat, ſed potius tam hæc, quam alia, quæ ad jus ejuſdem Monaſterii ſpectare noſcuntur, in ſua, & ſucceſſorum tuorum libera poteſta-*

A *te, & diſpoſitione conſiſtant. Concedimus inſuper eidem venerabili loco decimationes, atque primitias de ſuis omnibus, ſive de præceptalibus, ſive de aliis, quæ jam ſunt ipſi Monaſterio acquiſita, ſeu in antea, Deo propitio acquirenda. Obeunte vero te, nunc ejuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, aut fratrum pars conſilii ſanioris, ſecundum Dei timorem, & B. Benedicti auxilium providerint eligendum. Electus autem à Romano Pontifice conſecretur; Chriſma ſanè, Oleum ſanctum, Conſecrationes altarium, vel Baſilicarum, Ordinationes etiam Presbyterorum, Diaconorum, aut aliorum, tam de Monachis, quam de Canonicis, qui ad ſacros gradus fuerint promovendi, ſive à ſede Apoſtolica, ſive ab aliquo Catholico ſuſcipietis Epiſcopo, qui rerum fultus authoritate, quod poſtulatur, indulgeat. Et ſi aliquando quempiam de noſtris Epiſcopis, ſive de aliis, prout nobis congruentius viſum fuerit ad ſacrum miniſterium celebrandum, vel conſecrationem aliquam exhibendam* B *invitare ad veſtrum Monaſterium volueritis, abſque alicujus contradictione id ipſum faciendi habeatis omnimodam facultatem. Ad hæc adjicientes ſtatuimus, ut in plebe S. Salvatoris, in plebe S. Joannis, ſeu etiam in aliis Eccleſiis veſtro Monaſterio pertinentibus, ſi id neceſſitas exegerit, baptiſmus debeat celebrari, quemadmodum prædeceſſorum noſtrorum Joannis XV. Joannis XIII. Benedicti, Stephani VII. Sergii, Hadriani, & aliorum Romanorum Pontificum ſanctionibus noſcitur inſtitutum. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum fas ſit veſtrum Monaſterium temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet moleſtiis fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum ſuſtentatione, & gubernatione conceſſa ſunt, uſibus profutura. Si qua igitur eccleſiaſtica, ſecularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, & à ſacratiſſimo Corpore, & Sangui-* C *ne Dei, & D. Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax D. N. Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud ſtrictum Iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen.*

Dat. Romæ, apud S. Mariam Rotundam per manus Rolandi S.R.E. presb. Card. & Cancell. xi. Kal. Novemb. Incarn. Dom. anno M.C.LIII. Pontif. vero D. Anaſtaſii Papæ IV. anno I.

Ilcinenſis autem Eccleſia modo Pientinæ Eccleſiæ conjuncta fuit, modo disjuncta, donec an. 1600. ex toto diſſociata proprium Paſtorem accepit. Series illorum Præſulum, qui Ilcinenſi Eccleſiæ divinum jus dixerunt, ſequens eſt.

ADDITIO.

(„ ILCINUS *Mons Etruriæ inter Senas, & Montem Tunniatum extans ab Umbrone Regio fluvio, & „ ejuſdem nominis Torrente, quorum undis ejus perfunduntur radices, Mons Umbronus antiquitùs dictus. Is* D *„ locus multis jam ſeculis ante Dominicum Natalem ædificiis munitus, & incolis refertus erat, adeumque „ tanquam ad certiſſimum aſylum confugere Romani à „ profligantibus Gallis prope Cluſium Caji Attilii „ Conſulatu excurrente, ut Livius lib. 10. decade 1. & „ Polybius Hiſtor. l. 2 indicant; referentes confugium „ Romanorum factum in quemdam tumulum altum: & „ hic ſane Mons fuit, utpote via finitimus, & natura hoſtibus inacceſſus, de quo videantur Antoninus de fragmentis Via Caſſia: & Cato in fragmentis de Originibus. Antiquiſſima ædes, & locus inibi exiſtens, Caſtrū „ Vetus, nuncupatus, undequaque Umbra, & Umbruſi, „ Umbrono Monti alludentes, nomina retinent. Temporum ſucceſſu ad melius omen, nomen vertit Montis „ Umbronis in Montem Lucis, quo nomine claruiſſe deinde habetur ex pluribus antiquis monimētis, & apud „ Ughell. t. 3. in Archiep. Senenſibus n. 22. ann. 800. in „ Diplomate Ludovici Pii. Nec Lucis nomen diu illuxit huic Monti; nam ex corruptela Vocum Mons Lu-*

A „ cinus, Mons Ilcinus, & Mons Alcinus vocitatus in po-
„ ſterius eſt. Longobardi Montem hunc eo tempore, quo
„ Italiam oppleverunt, incoluerunt, & amplearunt per to-
„ tam Parochiam S. Laurentii. Mox Franci ſub Carolo
„ Magno, ipſeque Carolus illuc pervenere, locum nobili-
„ tando perſonis, & ædificiis per totas Parochias S. Æ-
„ gidii, & S. Margaritæ; demum acceſſere proximi Ro-
„ ſellani, qui per Parochiam S. Salvatoris inhabitando,
„ novum incrementum addidere, & hinc plurimi hallu-
„ cinati, putarunt Ruſellanos hujus loci conditores fuiſſe.
„ Ilcinea Civitatis vetuſtatem comprobant varia Eth-
„ nicorum ſepulchra cum ſuis inſcriptionibus, ex ære nu-
„ miſmata vetuſtiſſima, oſſa defunctorum gigantea, ſimu-
„ lachra multa gentilitiæ ſuperſtitionis: & traditio eſt
„ Eccleſiam S. Luciæ Cuſtri Veteris Templum olim
„ fuiſſe Martis. In ſuburbiis viſitur Eccleſia S. Mariæ,
„ cujus antiquior Titulus erat S. Matris Eccleſiæ. Et
„ traditio item eſt, eam ab Apoſtolo Petro dicatam, vel
„ ſaně ex Idolorum delubro tranſiiſſe in veri Dei Tem-
„ plum: hic fama eſt S. Apoſtolorum Principem aliquan-
B „ diu manſiſſe, & ex Vicino Balneo plures S. Baptiſma-
„ tis undis perluſtraſſe. Hinc Ilcinenſium gloria, jam ab
„ ipſis primordiis Evangelii lucem inſpexiſſe. Paruere
„ diu in ſacris Aretino Epiſcopo, deinde jus omne tem-
„ porale & ſpirituale translatum fuit in Abbatem S.
„ Anthimi Ord. S. Benedicti, cujus Cœnobium in fini-
„ bus Ilcinenſibus a Carolo Magno ſumptuosè conſtru-
„ ctum invidiſſimis opibus ditatum fuerat, ſuperaddito ipſi
„ Abbati cum plurimis juribus Principis Imperii Titu-
„ lo. S. hujus Anthimi Monaſticus locus clarum olim
„ fuiſſe receſſu S. Donati Aretini Epiſcopi Tyrannorum
„ perſecutionem declinantis, ibique ſecum Anthimum
„ habuiſſe Diaconum ſuum, qui poſtea Presbyter Ordi-
„ natus, & ipſe Martyr occubuit, inquiunt Ilcinenſes, eo-
„ que feruntur in eum Veneratione, ut pro tutelari colant
„ Civitatis, & univerſæ Diœceſis. Hunc igitur locum
„ Pius II. in Civitatem erexit, & Epiſcopali dignitate
„ ornavit ſubs Apoſtolicæ Sedi obtemperaturam, ſervn-
„ to jure appellationum cauſarum ad Archiepiſcopum
„ Senenſem, tanquam ad hoc ſpecialiter Delegatum Se-
C „ dis Apoſtolicæ. In hujus nuvæ Eccleſiæ ditionem ceſſit
„ S. Anthimi nobilis Abbatia cum omnibus ſuis jure-
„ bus, & pertinentiis. Cathedrale Templum inſtitutum
„ fuit illud S. Salvatoris veteris, & mediocris ſtructuræ,
„ Juvolim Servatori, ob ſervatus Romanos in fuga e-
„ narrata, nuncupatum. Cathedralis hujus divina per-
„ ſolvunt 4. Dignitates, quarum major poſt Pontificalem
„ eſt Archidiaconatus, 11. Canonici omnes congruum
„ habentes, & alii a prædictis alii Presbyteri, & Clerici
„ inferiores, carent utrumque præbenda, & Seminario. Cu-
„ ra animarum exercetur in Cathedrali per Archidia-
„ conum, & præter hanc 4. aliæ numerantur Parochiæ,
„ Virorum Cœnobia duo, unum Monialium, Hoſpitale,
„ & Mons Pietatis, & Domus pro Epiſcopo parum ab
„ Eccleſia diſtans. Animæ Civitatis ſunt circiter 4. mil-
„ le: Diœceſis ad 15. mille paſſus ſe extendit, & habet ſub
„ ſe 12. loca. Taxa Rom. Cancell. eſt flor. 30. verus valor
„ 700. ſcutorum. Erectus Epiſcopatus Ilcinenſis a prima-
„ va ſui inſtitutione ſimul fuit cum unione Pientinæ an.
„ 1462. idibus Auguſti ſub datum Pientiæ, quæ ſe contu-
D „ lerat tunc temporis Pius II. aliquandiu manſere uniti,
„ poſtmodum ſejunctim qualibet Civitas propria lætata
„ eſt Paſtore. Et hæc de Ilcina ſede, & Civitate luculen-
„ tius ſcripſimus tum ad loci antiquiorem originem vin-
„ dicandam, tum ad hujus Eccleſiæ ſtatum repræſentan-
„ dam. Lucent.)

I. 1. JOANNES Chinuglus nobilis Senenſis, paulò ante Epiſcopus Cluſinus, Pio II. mandante ad Ilcinenſem, & Pientinam Eccleſias translatus eſt anno 1462 in 7. die men. Octobr. E vivis exemptus eſt 1470.

II. 2. THOMAS de Teſta Piccolomineus nobilis Senenſis, Soanæ autem Epiſcopus, à Paulo II. ad has Eccleſias translatus eſt ann. 1470. pridie idus Novembris. Senis deceſſit; ſepultus eſt in Metropolitana Eccleſia 1482. Epitaph. habes infra in Pientinos Epiſc.

A 3. AUGUSTINUS Patritius nobilis Senenſis, Papæ Cæremoniarum Magiſter, electus Epiſcopus 1483. literatura valuit, pluraque ſcripſit ad Eccleſiaſticos ritus, cæremoniaſque ſpectantia. („ *Romæ obiit* „ *anno* 1496.) III.

4. FRANCISCUS Card. Piccolomineus, Archiepiſcopus Senenſis, has Eccleſias ſuſcepit regendas, defuncto Auguſtino, anno 1496. deinceps munere libens, volenſque ſub Alexandro VI abivit 1498. Fuit inde ſummus Eccleſiæ Pont. ſub nomine Pii III. IV.

5. HIERONYMUS Piccolomineus Jacobi filius Senenſis adlectus eſt Epiſcopus die 14. Martii 1498. ſedit ad ann. uſque 1510 *b*. Deceſſit verò 1520. V.

b Quo abdicavit.

6. HIERONYMUS Piccolomineus Senenſis Bonſignorii filius Hieronymo ſucceſſit 1510. die 9 *c* Decembris. Hujus conſenſu, rogatuque Clemens VII. Ilcinenſem à Pientina diſiunxit Eccleſiam, Pientinam in Alexandrum Hieronymi nepotem refudit anno 1528. 29. Novembris, ea tamen conditione, ut uter prius abiiſſet è vivis, iterum in antiquum fœdus coirent, quod ex deceſſu Hieronymi evenit 1535. Cæterùm Hieronymus varia nobilium artium ſupellectili mirificè exornatus erat, interfuitque Lateranenſi Concilio, ad commune commodum Eccleſiæ inter doctos ſententiam laturus. Geſſit Hieronymus in C ſcuto gentilitio, præter crucem cæruleam quinque aureis lunis exornatam, Imperialem Aquilam nigram in campo argenteo. VI.

c 10.

7. ALEXANDER Piccolomineus, Jo: Baptiſtæ filius, Hieronymi ſuperioris nepos, Epiſcopus Pientinus, poſt mortem patrui 1535. Ilcinenſem, Pientinamque ſimul junctas Eccleſias adminiſtravit, donec iterum annuente Pontifice, ſejunctæ, altera Alexandro, Ilcinenſis verò Franciſco Mariæ fratri obvenit an. 1554. Alexandrum autem omni exceptione majorem Philoſophum (1), varia ingenii, quæ reliquit, monumenta teſtantur. Mortalitatem explevit 1563. VII.

8. FRANCISCUS MARIA Piccolomineus, Alexandri germanus frater, Ilcinenſi tantum Epiſcopatu nobilitatus eſt anno 1554. poſtque fratris deceſſu *d*, utroque ſacerdotio auctus, diuque ſuperſtes, Senis demum defunctus eſt 1599. ſepultuſque eſt apud S. Franciſcum. Quo defuncto, Clemens VIII. decreto perpetuo valituro Eccleſias illas ſejunxit *e*, voluitque proprios paſtores, ac ſeorſum jus dicere. VIII.

d An. 1563. *e* An. 1600.

9. CAMILLUS Burgheſius nobilis Senenſis Petri Mariæ filius, Paulo V. Pont. Max. propior affinis, D Epiſcopus tunc Caſtri Provinciæ Hydruntinæ, ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1600. die 24. menſis Januarii. Inde verò 1607 *f*. ſub eodem Paulo V. ad Archiepiſcopalem ſedem Senenſem evectus eſt; ex cujus translatione Ilcinenſis adminiſtranda Card. Taruſio obvenit (2) tametſi brevi ei oneri ſe ſubduxerit. IX.

f 24. Jan.

10. MARIUS Coſſus Senenſis ex nobiliſſima Coſſa gente Neapolitana originem trahens, vir planè doctus, ac eruditus, ex Canonico, ac Generali Vicario Metropolitanæ Eccleſiæ Senen. (3) hunc obtinuit Epiſcopatum 1607. die 24. Januarii. Hanc Eccleſiam, applaudentibus cunctis, conſultiſſimè adminiſtravit, cumque eo Ilcini defuncto nobiliſſima Coſſa gens Senis extincta eſt. Tumulo ejus in Cathedrali ſive X.

(1) Non iſte, ſed alter fuit Piccolomineus Alexander, Patracenſis Archiepiſcopus, magni nominis Philoſophus. Alexander verò noſter pluribus Trid. Concilii aperitionibus interfuit. *Luc.*

(2) Sed cum Marius hunc eodem ohtinuerit eodem die, quo ad Senenſem translatus eſt Camillus, nullus locus dari poteſt adminiſtrationi hujus Eccleſiæ, quam dicitur ab Ughello demandata Card. Taruſio. *Luc.*

(3) Non fuit Vicarius Eccleſ. Senen. ſed in eo munere ſuam operam præſtitit Card Bellarmino in regimine Capuani Archiepiſcopatus. *Luc.*

ſive elogium, ſive epitaphium legitur inſculptum in marmorea tabula, ſub ejus gentilitia ſtemmata.

D. O. M. S.
Marius Coſſus patritius Senenſis
Praſul Ilcinenſis ix. vigilant. juriſprudentia
admirandus, ſanctimonia venerabilis, avita
gloria clariſſimus, mortalis obiit, immortalis
abiit Anno MDCXIX. ætatis ſua lxv. Epiſc.
xi. ſuaque oſſa in hoc anguſte Fana
B. E. S. P.

Sub Sarcophago verò.

Aequa Aequat Aequo
Ave æternum, ave lamen,
& columen.
ſit tibi terra levis.

XI. 11. HIPPOLYTUS *a* Burgheſius Burgheſi filius Senenſis, Monachus, ac Generalis Abbas Montis Oliveti, hujus Eccleſiæ Epiſcopus delectus eſt die 26. Martii 1619. anno verò 1636. ad Pientinam Eccleſiã translatus eſt, ubi & paulò poſt extrema clauſit.

a Lucenſis hunc vocat Hieronymum. De eo Ugurgerius loco citato.

XII. 12. SCIPIO Tancredus Octavii filius nobilis Senenſis, Epiſcopus Soanenſis, huc translatus eſt 1637. die 2. Martii, ubi extrema clauſit die 13. Aprilis 1641. Ejus cadaver Senas relatũ in Eccleſia S. Dominici in Patrum ſuorum ſepulchro reconditũ fuit.

XIII. 13. ALEXANDER Sergadus *b*, nobilis Senenſis, Julii, & Auguſtæ Allegrettæ filius, Prothonotarius Apoſtolicus, Metropolitanæ Eccleſiæ Canonicus, diuque Senarum Archiepiſcopi Generalis Vicarius, Ilcinenſis Eccleſiæ Epiſcopus electus eſt die 21. Octobris 1641. vir doctus, & ſummæ prudentiæ, cujus exaggeratas virtutes enarrabit poſteritas, quando nobis ſcribentibus affectatæ adulationis timor, ac verecundia ſilentium videntur indicere. At vero apud Senenſes ex hac nobili vetuſtaque Sergarda gente, inter cæteros toga illuſtres viros recenſentur Philippus ille Joannis, ex Franciſca Foſcarania filius, Archiepiſcopus in Partibus, Cameræ Apoſtolicæ Clericus, Nunciuſq; Apoſtolicus pro Alexandro VI. Pontif. Max. in Germania apud Maximilianum I. Imperatorem ibidem defunctus; Philippus ejuſdem nepos, Nicolai viri clariſſimi, & Petræ de Vecchiis vetuſtæ nobilitatis fœminæ filius, Iulii II. à Secretis, qui maxima omnium expectatione cum vixiſſet, Clericorum Cameræ Apoſtolicæ Decanus, Romæ mortalitatem explevit, Hieronymus inſigni Cœnobii S. Galgani Abbas, & Achilles Maſſanæ Eccleſiæ Epiſcopus, Alexandri noſtri patruus, de quo infra. („ *Alexander germanum fratrem habuit Achillem Bajalum militaris ordinis D. Stephani, & Generalem Maris Præfectum pro Sereniſs. Etruria Magno Duce, apud quem ſumma ſemper æſtimationis extitit. Obiit Alexander 1649. menſe Aprilis. Sepelitur in ſua Cathedrali. Cæterum Sergarda gens Senenſis, ex nobiliſſima Sergarda gente Ilcinenſi ortum ducit, quæ Senas cum aliis deinde nobilioribus Ilcini montis familiis translata, Ilcinenſem antiquum decorem ubique comprobat*. Luc.)

b De hoc item Ugurgerius in Pompis Senen. p. 2.

XIV. 14. * ANTONIUS Bichius Senenſis, Firmani filius, Fabii Ghiſii Cardinalis *c* ex ſorore nepos, ex Internuncio Pontificio Coloniæ, poſt trium annorum ſpatium à morte Sergardi renunciatus eſt Epiſcopus an. 1652. menſe Decembris* die 11. translatus eſt ad Auximanam Eccleſiam ab Alexandro VII. Pontif. Max. die 26. Octobr. 1656.

* Ex App. tom. 5.

c Poſtea Alexandri VII. Pontif.

* Ex App. tom. 7.

15. LAURENTIUS Martinozus, nobilis Senenſis, ex Monacho Ord. S. Benedicti adlectus eſt Epiſcopus ab Alexandro VII. Pont. Max. die 16. Octob. 1656. XV.

ADDITIO.

(„ *Obiit 1665. ſepelitur in Cathedrali quinquagenario major.*

„ *FABIUS de Vecchiis nob. Senenſis, J. U. D. Metropolitana Senenſis Eccleſia Canonicus, & olim Vicarius Generalis Cluſini Epiſcopi conſanguinei ſui, huic Ovili præficitur 14. Jan. 1664. Epiſcopale Palatium ampliavit, ruralesetiam Ædes pro Epiſcoporum levamine à noxiis curis addidit. In ſuam Cathedralem inſignes reliquias invexit, Caput S. Julii Romani Senatoris, & Martyris, & Victoria Virginis item & Martyris. Demum impetrata Paſtoralis ſarcina dimiſſione omnium luctu receſſit an. 1688.* XVI.

„ ROMUALDUS *Tancredi, nobilis Senenſis Ord. S. Benedicti ad normam Congregationis Olivetana Monaſticam Vitam profeſſus eſt. Exactis humanis, ſacriſque ſtudiis, plurimiſque adhibitus in muniis ſua Religionis, talem virtutum ſplendorem prætulit, ut inde illectus Magnus Etruria Dux cum Summo Pontifice pro Ilcinenſi Ovile moderando inter cæteros propoſuerit, quem delegit Romanus Antiſtes 9. Aug. 1688. ætatis annum agentem 51. De Ilcinenſi ſpecula Divinum dum meditatur Numen, ſuumque tuetur Populum bonus Paſtor, multa agit, pluraque parat ſue Eccleſiæ maximè profutura, morte ſurripitur.* XVII.

„ JOSEPH MARIA *Borgognini I. V. D. & Canonicus Pœnitentiarius Metropolitana Senenſis ad Ilcinenſem Cathedram ſubvectus eſt 28. Nov. 1695.* XVIII.

„ Lucentius.)

MONTIS PELUSII
EPISCOPI.

CIVITAS Montis Peluſii ſituata eſt in Provincia Baſilicatæ, pertinetque ad Neapolitanum Regnum *d*: cujus Eccleſia immediatè ſubiicitur S. Apoſtolicæ ſedi, eximiturque ab omni alio jure, tameſi ſituata ſit in provincia Acheruntini Archiepiſcopatus. Civilibus moribus ornata eſt, atque ad 5. millia mortalium alit. Jam inde à primis temporibus cum Adrienſi Eccleſia conjuncta erat (1) potitaque eſt Epiſcopali dignitate circa annum Domini 1463. cujus etiam titulo Adrienſis Epiſcopus nobilitabatur; donec Sixtus IV. utranque disjunxit, Peluſianamque Eccleſiam in libertatem aſſertam S. Apoſtolicæ ſedi immediatè ſubjecit. Cathedralis ſanctiſſimæ Deiparæ Virgini *e* dedicata eſt. Sex dignitatibus fulget, Archidiaconatu, Archipresbyteratu, cui ipſius Cathedralis cura animarum incumbit tanquam Parochialis Eccleſiæ. Cantoratu, Primiceriatu, Theſauratu, Cruce-

d Sub dominio [illegible] Marchionis.

e In Cœlum Aſſumptæ.

(1) Montis Peluſii Civitas jam indè à primis temporibus Epiſcopali fulgebat dignitate, ut nobis produnt jam antiquiora Concilia, eaque inter Acheruntini Epiſcopatus ſuffraganeos recenſebatur, ut ex Diplomate Alexandri II. ad Arnoldum primum Acheruntinum Archiepiſcopum. Dignitatem amiſit Calliſto II. ſedente, cum Acheruntinus Archipræſul propria auctoritate eam illi ademerit, univerſitque Tricaricenſi. Cæterum Calliſtus cum illuc pertinuiſſet, exoratus à Peluſiano populo, ut Pontificiam dignitatem per ſummam injuriam ſublatam ei reſtituere dignaretur, annuit, redintegravit cuius Diplomate an. 1123. Id. Septembr. Leonemque Abbatem ex Ord. S. Benedicti Epiſcopum adlegit, & ipſe conſecravit, atque immediate juris S. Rom. [illegible] ſedis deinceps eſſe voluit. Quare ex hoc Calliſti documento huc uſque in Bibliotheca Beneventana aſſervato, clarè conſtat, quam mendoſe ſcriptum ſit à pleriſque, Epiſcopatum hunc initium habuiſſe circa an. 1461. vel 63. & cum Adrienſi Eccleſia coiviſſe, donec Sixtus IV. illos diſſociavit; quod accidiſſe ſub IV. Eugenio an. 143[illegible] refert liber Taxarum. Luc.)

ceriatu, cum 12. Canonicis, Præbendaque Theologali *a*. Nullam Diœceſim habet, Epiſcopique juriſdictio haud ultra muros Civitatis extenditur, ubi Epiſcopale palatium prope Cathedralem exurgit; unicum tantùm Monialium monaſterium ibi eſt, tria verò religioſorum Cœnobia, S. Franciſci ſcilicet, S. Auguſtini, & Capuccinorum *b*, duæ laicorum ſodalitates, cum unico Xenodochio. Cenſus hujus Eccleſiæ ſunt ad mille ſcutata pondere illius Provinciæ: taxa illius eſt in lib. Cancellariæ 66. florenorum. Epiſcopi, qui hanc Eccleſiam aliquando adminiſtrarunt, ſequentes ſunt, quos ex actibus conſiſtorialibus ex fide deſumpſimus.

I. („ (1) LEO *ex Ord. S. Benedicti Abbas à Clero, „ & populo poſtulatus, inauguratus eſt Peluſianus Pon„tifex à Callixto II. an.* 1123. Luc.)

II. („ Fr. ANTONELLUS *Ord. Min. Andrienſis „ſimul, & Montis Peluſii Epiſcopus fuit ab ann.* 1451. „*Kal. Octob. uſque ad ann.* 1460. *ipſo teſte Ughello in „Andrienſium ſerie n.* 19. *non tamen primus enumeran„dus hujus Catalogi Epiſcopus, ut ibidem ſentit.* Luc.)

III. 1. Fr. ANTONIUS de Johanoeto *d* Adrienſis Epiſcopus, fuit etiam Præſul montis Peluſii *e*, ut ex Epitaphio in ejuſdem ſepulchro inciſo perſpicuè eruitur. Deceſſit ſub Paulo II. *f* ut poſtea videbimus in Epiſcopis Adriæ (2) * Jacet in Cathedrali cum hoc epitaphio.

Hic jacet Fr. Antonius de Johannocto nobilis civis Andrien. ejuſdemque Epiſc. ac Montis Peloſi, cujus induſtria hec eccl. refecta eſt. M. CCCC. LXIII.

IV. 2. ROGERUS de Atella ſucceſſit anno 1463. habet hoc epitaphium in Eccleſia.

Hoc ſua ſub tumulo defuncta Rogerius oſſa,
Duxit Atellana qui genus Urbe, tegit.
Pontificis titulum, cui Græca ſalubria quondam
Tradidit, & qui dignus honore fuit.

V. 3. MARTINUS de Sotomajore Hiſpanus, Epiſc. Adriæ, & Montis Peluſii, vir optimus, ac ſummæ exiſtimationis. Deceſſit 1477. ſepultuſque fuit in Cathedrali Adriæ, ubi Epitaphium legitur, quod perſpicuè prodit fuiſſe illum tum Adriæ, tum montis Peluſii Epiſcopum.

Martinus tumulo, quem reddunt ſtemmata ...
Sibylla genitus contigit Auſonia.
Parthenope vati Franciſcum ſidera notum
Conciliat Baucium Andriæ magne Ducem
Andriæ & effectus Præſul, Montiſque Peloſi
Condidit in Templi plura ſacella latus.
Campanilis & arcem hinc erexit providus ære;
Atque Numam ſuperans exſtruit ſacrarium.
Majoris pius Ara prætextum opus & ...
Quippe animum ſuperis occulto ...
M.CCCC.LXXVII.

VI. 4. DONATUS electus à Sixto IV. anno 1480. 8 Kalen. Iulii. („ *citiſſime obiit*.)

VII. 5. ANTONIUS ejuſdem ſedis Antiſtes *g*: deceſſit 1482.

VIII. 6. IULIUS Cantelmus nobiliſſimus Neapolitanus Antonio ſucceſſit die 20. menſis Martii anno 1485. Umbriam adminiſtravit ab an. 1488. uſque ad annum 1490. quo ipſo anno finem vitæ fecit. (3)

IX. 7. BERARDUS, ſive Leonardus de Carninia aliàs de Corbara *h* ad hanc eandem ſedem adlectus 1491 *i*. ad Trivenranam deinde Eccleſiam translatus fuit 1498.

X. 8. MARCUS Coppuleus *k* Neapolitanus montis Oliveti Monachus, hanc eandem ſedem obtinuit anno 1498. die 26. menſis Novembris, cum diſpenſatione ut poſſit mutare habitum de albo in nigrum. Præfuit ad 30. annos, mortuuſque eſt 1527. illius meminit Secundus Lancellottus lib. 2. ſuæ hiſtoriæ Olivetanæ.

XI. 9. AUGUSTINUS Landulphus Canonicus Regularis eandem ſedem eſt aſſecutus 1528. die 23. menſis Martii. Quatuor annis hanc rexit Eccleſiam, eoque munere libens, voleoſque ſe abdicavit 1531. equo delapſus interiit 1536.

XII. 10. JO. DOMINICUS Card. de Cupis hanc Eccleſiam perpetuò adminiſtrandam ſuſcepit die 4. menſis Novembris 1532. quam cum per 5. annos adminiſtraſſet, cenſuit illā reſignandam cum regreſſu.

XIII. 11. BERNARDINUS Tempeſtinus Umber è Monteſalco hujus ſedis creatus Antiſtes 1537. die 2. menſis Aprilis *l*. * Ceſſit anno 1540. ſequenti anno Romæ Eccleſiam S. Blaſii de Foſſa, cujus erat Commendatarius, in meliorem formam reſtituit, ut Inſcriptio ibidem ad parietem poſita proloquitur.

Bernardinus Tempeſtinus Epiſcopus Montis Peluſii, ac ædis Divi Blaſii in perpetuam trivio commendatarius, ædem ipſam vetuſtate collabentem in honeſtiorem formam reſtitui curavit redempt. noſtra ann. MDXLI. pridie Kal. Auguſti.

XIV. 12. PETRUS Martinus *m* ex ceſſione regreſſus Cardinalis de Cupis, hanc Cathedram conſcendit 1540. die 15. menſis Nov. Fato functus eſt 1546.

XV. 13. PAULUS de Cupis Romanus, Canonicus Baſilicæ Lateranenſis, ex conſenſu Cardinalis de Cupis adlectus fuit Epiſcopus Montis Peluſii anno 1546. die 27. menſis Junii. Duos annos tranſegit inauguratus, tranſlatuſque fuit ad Recanatenſem Eccleſiam. *n*

XVI. 14. ASCANIUS Ferrerius è Biſignano ſucceſſit 1548. *o* die 24. menſis Februarii, ac 2. annis cum ſediſſet, poſt liberè eo munere ſe abdicavit.

XVII. 15. VINCENTIUS Ferrerius, frater Aſcanii, ad eandem ſedem fuit promotus 1550. die 14. menſis Novembris; quam cum anno 1561. liberè renunciaſſet, iterum poſtea anno 1564. huic adminiſtrandæ Eccleſiæ operam dedit, donec ad Epiſcopatum de Umbriaco tranſlatus eſt.

XVIII. 16. ALOYSIUS de Coperia *p*, è Roſſano Calaber, electus fuit anno 1561. die 5. menſis Decembris. Duobus tantum præfuit annis, poſteaque renunciavit, cum ad Mutolam ſedem fuiſſet tranſlatus 1566.

XIX. 17. LUCIUS („ *Maranta Canonicus Venuſinas*,) Epiſcopus Lavellinus ad hanc eandem ſedem fuit tranſlatus die 2. menſis Junii 1578. deceſſit 1592.

XX. 18. GIOJA Dragomannus, è Caſtillione Florentino Etruſcus, Lucio ſuffectus eſt 1592. die 27. menſis Novembris, quam ille Eccleſiam quatuor annis adminiſtravit, deinde liberè eo munere ſe exolvit, ſedente jam Clemente VIII. qui eidem contulit Pientinum Epiſcopatum in Etruria.

XXI. 19. CAMILLUS Scribonius ad hanc ſedem fuit ſubvectus 1596. 30. die menſis Octobris. Mortuus eſt 1600.

XXII. 20. Fr. HIPPOLYTUS Maſſarinus *q* Lucenſis, ex Ordine Servorum, Theologica facultate clariſſimus, à primis annis Servitarum inſtitutum amplexus eſt, nobilique præditus indole, celeritate mirabili hauſit ingenuas artes, itaut ad ſuos magno ingeniorum proventu, & fructu tradiderit artes, Patavii, Venetiis, Ferrariæque. Præſertim autem cum Venetiis demoraretur, intimam familiaritatem contraxit cum Jo. Antonio Fachinetto Apoſtolico Nūcio, cujus poſtea confeſſarius, ac Theologus evaſit. Hic autem cum multo poſt inter purpuratos cooptatus fuiſſet, ac deinceps Pontifex renunciatus, ſub nomine Innocentii IX. è veſtigio Hippolytum Romam accivit, qui per id tempus munere Alphonſi II. Ferrariæ publicè Theologiam profitebatur; vocatumque ſuum Theologum creavit, ex aſſidua ſingularis benevolentiæ ſignificatione, maximorum etiam honorum benè merenti viro ſpe injecta. Sed cum minus oportuit, Innocentii propemodum fatum Hippolyti omnes ſpes illas abrupit. Manſit tamen Romæ uſque ad VIII. Clementis tempora, in quibus, cum trepida illa quæſtio de Divinis Auxiliis agita-

(1) Lucentius hanc ſeriem exorditur à Do... (Dorotheo) Peluſyno Epiſcopo inter Patres Concilii Niceni an. 325 & à Callenico, qui à Peluſio Sardicenſi Concilio interfuit an. Chriſti 347. Dubitat autem, ex hac ne Peluſiana Eccleſia, an à Peluſio Ægypti prodierint hi Epiſcopi: et mihi dubium non eſt, quin fuerint Ægyptii, cum iis Conciliis rariſſimi adfuerint ex Occidente Epiſcopi.

(2) Sunt, qui ſuſpicantur, hunc Antonium eundem eſſe cum Antonello prænominato. Rem definiendam illis linquimus, quibus de identitate Perſonæ aliquo veritatis teſtimonio conſtabit. *Luc.*

(3) Ex Actis Conſiſt. comperimus Julium ab hoc munere abiiſſe. *Luc.*

gitaretur, Hippolytus haud in poſtremis Theologis fuit, qui doctiſſimorum virorum ſenatum illum explerent. Siquidem in rem tam arduam non modò ſuam præferebat doctrinam, ſed aliundè etiam quæſitam quæſtioni illi implicitæ diſſolvendæ adhibere ſolebat. Itaque Marſilii Vaſquez Abbatis Ciſtercienſis Hiſpani, ac Monachi Septimiani, plerumque doctrina uſus eſt, qui aſſiduè ea de re tranſmittebat Romam ad Hippolytum non temnenda commentaria, quo laboranti Senatui ſub implicatiſſimis difficultatibus maximo uſui eſſent. Et Hippolytus quidem cum pluribus congreſſibus ſuam Pont. Clementi probaſſet doctrinam, ab eodem Pont. Montis Peluſii creatus Epiſc. eſt 1600. die 20. Martii, cum ad id etiam Lucretia Eſtenſis melioris notæ preces adhibuiſſet. Cæterum Hippolytus ſcribendo, diſputandoque Romæ maximè occupatus, Eccleſiam ſibi creditam videre non potuit; ex aſſiduis enim literariis laboribus morbo contracto, Romæ deceſſit anno 1604. die 17. menſis Decembris, ſepultuſque fuit apud S. Marcellum ante majus altare, cum hoc ſubjecto epitaphio; ejus autem ingenii monumenta juſſu Clementis Vaticana Bibliotheca excepit. B

Fr. Hippolyto Maſſarino Lucenſi ex ordine Servorum Innocentii IX. & in Gymnaſio Ferrarienſi diu Theol. Epiſcopo Montis Peluſii ob ſuas innumeras virtutes à Clemente VIII. evecto, & ab eodem in graviſſima illa de gratia controverſia inter fratres accepto. Pii Patres Lucenſes Servitæ. Anno 63. ætatis ſuæ mortuo Benemerito die 17. Decembris 1604.

XXIII 21. FRANCISCUS Peruſcus Spoletanus, Montis Peluſii Epiſcopus factus eſt à Paulo V. 1605. die 3. menſis Auguſti. Deceſſit 1615.

XXIV 22. THOMAS Sanfelicius Neapolitanus Theatinus Clericus, eandem ſedem eſt aſſecutus 1615. die 4. menſis Decembris. Deceſſit 1621.

XXV. 23. HONUFRIUS Griſarius monachus Caſinenſis, Romæque generalis Procurator ſuæ Congregationis, ad preces Alexandri Montis Alti Cardinalis, à Gregorio XV. adlectus fuit Epiſcopus Montis Peluſii 1621. die 17. menſis Martii; exceſſit è vivis 1623. C

XXVI 24. Fr. DIDACUM Merinum Hiſpanum ex Ordine Carmelitano, Romæ Priorem S. Martini in Montibus, Urbanus VIII. Honorio ſubrogavit 1623. die 20. menſis Novembris a; idemque Pontifex illum deinde tranſtulit ad Iſerninenſem ſedem 1626.

a Decembris.

XXVII. 25. Fr. THEODORICUM Pelleonium de Apiro, Camerinæ Diœceſis, Ordinis Conventualium S. Franciſci, Cardinalis Sabaudiæ Theologum, Urbanus VIII. Peluſianam evexit ad ſedem 1626.

XXVIII. 26. GAUDIUS b ex Comitibus Caſtellis Interamnas, U. S. Ref. plures Eccleſiaſticæ ditionis Urbes ſumma cum prudentia moderavit, ab Urbano VIII. anno 1637. 12. Januarii hujus Eccleſiæ Epiſcopus creatus. Gravinæ obiit eodem anno, menſe Octobri, ibidem ſepultus in Eccleſia S. Franciſci.

b De quo Jacobillus in Bibl. Umbriæ, & Angelonus in hiſt. Interamn. par. 2. p. 192. Mand.

XXIX 27. ATTILIUS Urſinus Romanus, electus 1638. Kal. Martii, vivit non modo doctrina, ſed etiam morum modeſtia celebris. D

ADDITIO.

(„ Laudatiſſimè rexit uſque ad an. 1654 quo deceſſit.)

XXX. *„ PHILIPPUS Cæſarini J U D. nobilis Nolanus ætatis annum agens quintum ſupra quadrageſimum Montis „ Peluſii creatus Epiſcopus 5 Julii 1655. quam dimiſit Eccleſiam translatus ad Nolanam 12 Martii 1674.*

XXXI *„ RAPHAEL Riarius Monachus, & Abbas Caſinenſis „ nob. Saonenſis, quingeſimo ætatis ſuæ anno hoc Epiſcopatu dignatus eſt 7. Maji 1674. decem annos in hoc munere „ digniſſimè abſumpſit; deſiitque eſſe inter mortales.*

XXXII. *„ FABRITIUS Suſana nobilis è Civitate S. Severinæ J. „ U D Rector Parochialis Eccleſiæ S. Mariæ de Pignatellis Civitatis Neapolis, & olim Strangulenſis Epiſcopatus „ Vicarius Generalis, Riario ſucceſſit 24. Aprilis 1684. „ Lucemius.)*

(„ Obiit in Reſidentia an. 1705. Menſe Novembri.

A *„ ANTONIUS Ayello, Presbyter Neocaſtrenſis Diœceſis, „ annorum 55. J U D. Rector Parochialis Eccleſiæ S Mariæ „ de Plancta de Urbe, & antea confeſſarius, ac Rector Hoſpitalis SS. Annunciationis Neapolitanæ decoratus eſt infula Montis Peluſii 22. Febr. 1706.)* XXXIII.

MONTIS
POLITIANI
EPISCOPI.

POlitianum, Etruriæ Civitas, præeminenti inſidet colli, hinc Peruſinum lacum, illinc Cortonæ, Aretiique montes ad jucunditatem proſpectans: ſalubèrrimo utitur cœlo, ac fertili ſolo, vinique nobilitate præclaro. Fœta populo eſt, ac familiarum nobilitate. Satis admodum ejus origo antiqua; Porſenam enim Etruſcorum Regem illam fundaſſe ſcribit Spinellus Bencius. Aliquandiu libera fuit, donec Florentinorum, Senenſiumque gliſcente potentia, ex fortuna belli, quod inter utrumque populum aſſiduè exæſtuabat, modo iis, modo illis ceſſit in prædã; ita ut etiam Orvetanorum interdum experiretur dominium. Denique cum victoribus Florentinis ſe dediſſet, eiſdemque in omni fortuna incorruptè fidem ſervaſſet, ſemel partam pacem cum nobilium artium cultura uſque ad Mediceorum adultum principatum ſervavit, & auxit. Protulit hæc Civitas in omni memoria viros & fortes, & graves, ac ſanctitate conſpicuos, in quibus numerari poteſt in primis flos ille ſanctitatis ex Ordine Prædicatorum Agnes virgo ſanctiſſima, Marcellus II. ſummus Pontifex gentis Cervinæ alumnus, noſtraque ætate ejuſdem Pontificis nepos Card. Bellarminus, qui poteſt eſſe inſtar multorum, præter tres alios ſummæ doctrinæ, ac pietatis Cardinales, cum Angelo Politiano tum Græcæ, tum Latinæ literaturæ facile principe. A ſui exordio uſque ad annum 1561. decimamque diem Novembris caruit Epiſcopali decore, donec Magno Etruriæ Duce Coſmo I. petente, Pius IV. Mediceus ob magnitudinem, nobilitatem, populorumque numerum, illam S. Sedi immediatè ſubjectam, in Cathedralem erexit; cujus templum ſanctiſſimæ Deiparæ Virgini conſecratum eſt, eodemque die noviter erectam Eccleſiam Joanni Card. Riccio Politiano tradidit adminiſtrandam: qui cum eo munere ad duos menſes egregiè perfunctus fuiſſet, deinde ſe exolvit, ut ad clavum enavigaturæ proprius Paſtor ſederet. Cathedralis nobiliori ædificationis ſchemate inſtaurata eſt, ubi numeroſior Clerus divinum opus perurget. Plura Politiani, tum Monialium, tum Regularium conſtructa Monaſteria cernuntur, extraque muros templum Deiparæ Virgini dedicatum exurgit, miraculis illuſtre, ac planè viſendum. Ad hanc diem ſeptem tantum Epiſcopi in ea ſede fulſerunt, quos hic referemus ex fide.

ADDITIO.

[„ Montis Politiani Cathedralis modernæ, & elegantis „ structuræ in honorem aſſurgit Deiparæ ad æthera aſſumptæ: eique inſerviunt tres Dignitates, quarum major eſt „ Archipresbyteratus, altera Præpoſitura, 3 Archidiaconatus, 12. Canonici, 4. Capellani, quibus adiiciuntur „ alii tres erectionis moderni Epiſcopi Antonii Cervini, & „ nonnulli alii Clerici, atque Presbyteri. Adeſt inter Canonicos utraque Præbenda, & per cuſtodem ſacrarii, ſeù „ alium Presbyterum à Capitulo deputandum exercetur in

„ ita

„*en animarum cura, quam tres inſuper aliæ Parochiales*
„*Eccleſiæ explent. Tria ibi extant Monialium, 7. Virorum*
„*Cœnobia, Hoſpitale, mons Pietatis, & ſeminarium. Ipſa*
„*civitas circuitus eſt unius milliarii, 300. habitatores enu-*
„*merat. Domus pro Epiſcopo contigua eſt Cathedrali. Diœ-*
„*ceſis anguſta eſt, & unum tantum locum ſub ſe continet.*
„*Redditus annui ſunt ſcutorum 1500. Taxantur in Rom*
„*Cam. cl Flo* 100. Lucent.)

I. 1. JOANNES Cardinalis Riccius Politianus, primus hujus Eccleſiæ adminiſtrator electus à Pio IV. ann. 1561. 4. id. Novemb. ut ex ſequenti Pii diplomate ab autographo ejuſdem Eccleſiæ deſumpto licet videre, cujus tenor eſt hujuſmodi.

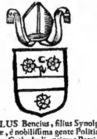
PIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilecto filio Jo. tit. S. Vitalis presb. Card. de Monte Politiano nuncupato, ſalutem, & Apoſt. benedictionem.

Eccleſiarum utilitati tunc rectè conſulitur, & indemnitati ſalubriter providetur, cum viris circumſpectis, & providis earum cauſa committitur. Unde Rom. Pont. cui id ex Apoſtolatus officio incũbit, de univerſi Orbis Eccleſiis ſollicitè cogitans, illarumque adminiſtrationem S. R. E. Cardinalibus interdum committit, ut per illorum ſolertiam, & providentiam circumſpectam Eccleſiæ ipſæ præſerventur à noxiis, ac felicibus in ſpiritualibus, & temporalibus, dante Domino, proficiant incrementis. Dudum ſiquidem proviſiones Eccleſiarum omnium tunc vacantium, & in antea vacaturarum ordinationi, & diſpoſitioni noſtræ reſervavimus, decernentes ex tunc irritum & inane ſi ſecus ſuper iis à quoquam quavis authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Poſtmodum verò Eccleſia ſedi Apoſtolicæ immediatè ſubjecta montis Politiani quã noſtrorũ fratrũ conſilio Apoſtolica authoritate in cathedralem ereximus, cuique ipſum olim Oppidum montis Politiani etiam per nos hodie in Civitatem erectum, pro Civitate, & certum diſtrictum pro diœceſi ſua aſſignavimus, ac ejus menſæ Epiſcopali certos fructus tunc expreſſos pro ejus dote applicavimus, à primæva illius erectione hujuſmodi apud ſedem præfatam vacante, Nos tam eidem Eccleſiæ, de qua nullus præter nos hac vice ſe intromittere potuit, ſive poteſt, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis, de Gubernatore utili, & idoneo, per quem circumſpectè regi, & ſalubriter dirigi valeat, quam tibi ut ſtatum tuum, juxta Cardinalatus ſtatum, decentius onere, & expenſarum onera, quæ te jugiter de neceſſitate ſubire oportet, facilius perferre valeas, de alicujus ſubventionis auxilio providere volentes, ac ſperantes, quod tu propter grandia virtutum merita, quibus perſonam tuã, illarumque largitor Altiſſimus inſignivit, eidem Eccleſiæ poterit multum utilis & etiam fructuoſus .... te quoad vixeris adminiſtratorem in ſpiritualibus, & temporalibus dictæ Eccleſiæ fratrum eorumdem conſilio dicta authoritate conſtituimus, & deputamus, curam, & adminiſtrationem ipſius Eccleſiæ tibi etiam, una cum S. Vitalis, qui tibi titulus tui Cardinalatus exiſtit, ac omnibus, & ſingulis Eccleſiis, nec non Monaſteriis etiam conſiſtorialibus, cæteriſque beneficiis, Eccleſiis cum cura, & ſine cura ſecularibus, & quorumcunque ordinum regularibus, quæ ex quibuſvis conceſſionibus, & diſpenſationibus Apoſtolicis in titulum commendæ, & adminiſtrationem, ac alias obtines, & impoſterum obtinebis, nec non in quibus & ad quævis tibi quomodolibet competit & competet in futurum, ac quibuſvis fructibus, redditibus, & proventibus Eccleſiaſticis, loco portionum annuarum, ac pẽſionibus annuis, tibi ſuper ſimilibus fructibus, redditibus, & proventibus reſervatis, & aſſignatis, ac reſervandis, & aſſignandis, quos & quas ex ſimilibus conceſſionibus, & diſpenſationibus percipis & percipies in futurum, quæcunque, quotcunque, & qualiacunque ſint & in eiſdem ſpiritualibus, & temporalibus plenariè committendo, firma ſpe fiduciaque conceptis, quod dirigente Domino actus tuos Præfata Eccleſia Montis Politiani per tuæ circumſpectionis induſtriam, & ſtudium fructuoſum regetur, utiliter, & proſperè dirigetur, ac grata in eiſdem ſpiritualibus, & temporalibus ſuſcipiet incrementa. Volumus autem, quod debitis, & conſuetis mẽſæ Epiſcopalis Montis Politiani ſupportatis oneribus de reſiduis illius fructibus, redditibus, & proventibus diſponere, & ordinare libere, & licitè valeas; alienatione tamen quorumcunque illius bonorum immobilium, & precioſorum mobilium tibi penitus interdicta. Quocirca circumſpectioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus curas, & adminiſtrationes præfatas ſic per te, vel alium ſecus alios ſollicitè geras, & fideliter proſequaris, quod Eccleſia ipſa Montis Politiani Gubernatoris provido, & fructuoſa adminiſtratori gaudeat ſe cõmiſſa, tuque præter æternæ retributionis præmium, noſtram, & dictæ ſedis benedictionem & gratiam exinde uberius conſequaris. Nec non dilectis filiis, capitulo & vaſallis dictæ Eccleſiæ, & clero, ac populo Civitatis, & Diœceſis montis Politiani ſimiliter mandamus, quatenus Capitulum, ut tibi tamdem Priori, & Paſtori animarum ſuarum humiliter intendentes, exhibeant tibi obedientiam, ut reverentiam debita, & devota, ac clerus, & pro noſtra, & dictæ Sedis reverentia benignè recipientes, tua ſalubria monita, & mandata ſuſcipiant humiliter, & efficaciter adimplere procurent. Populus verò te tanquam patrem, & paſtorem animarum ſuarum devotè ſuſcipientes, & debita honorificentia proſequentes, tuis monitis, & mandatis ſalubribus humiliter intendant, ita quod tu in eos devotionis filios, & ipſi in te principalem benevolum inveniſſe gaudentis. Vaſſalli autem præfati te debito honore proſequentes, tibi fidelitatem ſolitam, nec non conſueta ſervitia, & jura ab eis tibi debita integrè exhibere procurent, alioquin ſententiam, ſeu pœnam, quam reſpectivè ritè tuleris, ſeu ſtatueris in rebelles, ratam habebimus, & faciemus, authore Domino aſque ad ſatisfactionem congruam inviolabiliter obſervari. Rogans quoque dilectum filium nobilem virum Coſmum Florentiæ, & Senarum Ducem, ſub cujus temporali dominio dicta Eccleſia Montis Politiani conſiſtit, quatenus te, & præfatam Eccleſiam tuæ curæ commiſſam, habeat, pro noſtra, & præfatæ Sedis reverentia propenſius commẽdatos; ſic te benigni favoris auxilio proſequatur, quod tu, cujus functus præſidio in commiſſo tibi curæ paſtoralis officio poſſis de ea propitius promereri, ac eidem Coſmæ Duci à Deo perennis vitæ præmium, & à nobis condigna proveniat actio gratiarum.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarn. Dom. 1561. 4. idus Novembris, Pontificatus noſtri anno II.

Ad duos menſes Joannes Cardinalis hanc patriæ ſuæ Eccleſiam adminiſtravit; deinde eo munere ſe abſolvit, de quo infra in Archiepiſcopis Piſanis.

2. SPINELLUS Bencius, filius Synolphi & Apolloniæ Signiæ, è nobiliſſima gente Politianus, ex Archipresbytero Cathedrali, primus Patriæ ſuæ Epiſcopus adlectus eſt anno 1562. die 9. menſis Januarii, cujus animi dotes adeò ſpectatæ erant, ut ſub Pio IV. graviſſimo Pontifice meritò primus videretur Politianam aſcendiſſe ad Cathedram. A puero egregia indole ſuit, Florentiæque ubi primum Canonicus effectus eſt, tum Græcas, tum Latinas literas peritiſſimè didicit; mox in Patria Archipresbyteratus munere ſungens Balduino de Monte fuit à ſecretis, atque à Julio III. miſſus Internuncius ad Marignani Marchionem, Ducemque Coſmum, dum Senas arctiſſima obſidione cinxiſſent. Tridentino Concilio interfuit a, indeque reverſus omni majori ſollicitudine Eccleſiam ſibi creditam adminiſtravit. Cumque jam ſibi viveret, deque poſtrema die ſerio cogitaret, ſub Clemente VIII. cum Alexandro Card. Mediceo principe legationis ad Henricum IV. Galliarum Regem directus eſt, ubi 1596. die 10. menſis Aug. Pariſiis deceſſit è vivis, ſepultuſque eſt apud S. Paulum cum hac inſcriptione. II.

a an. 1563.

Spinello Bencio primo Epiſcopo Politiano a vita virtutis, ac ſapientia viro, primum Julii III. ac Balduino fratri à ſecretis fide, ac

dili-

diligentia grato, à Pio deinde hujus nominis IV. ad patriam Eccleſiam Pontificali dignitate illuſtratam pro ſingulari pietate, atque religione regendam aſſumpto, ad ſac. Concil. Tridentin. miſſo, Eccleſiā demum ann. xxxiij. ſumma prudentia, doctrina, & Chriſtianis moribus inſtitutam, Alexand. Med. Card. Clementis VIII. Pont. Max. à latere legatum in Galliam ſecuto, Lutetia Pariſiorum in cœleſtem patriam redeunti, Nepotes benemerentes poſuere v. id. Auguſti M. D. LXXXXVI.

III. 3. SYNULPHUS Bencius, Juſtiniaoi ac Franciſcæ Pucciæ filius, cum Patruo primum in Archipresbyteratum ſucceſſiſſet, eidem etiam demortuo Politianorum Præſul ſuffectus eſt 1597. die 29. menſ. Januarii. Brevis Pontifex fuit, deceſſitque proſpera fama optimi Paſtoris 1599. die 5. menſis Junii, ſepultuſque eſt in Cathedrali cum hoc epitaphio.

Synulpho Bencio Juſtiniani Militum Ducis F. I. C. hujus Eccleſiæ Archipresbytero ann. xxv. deinde ejuſdem Epiſcopo, viro morum, ac vitæ ſanctimonia, ſalutis animarum ſtudio, ſibi commiſſi gregis vigilantia, omni deinceps virtutum genere ornatiſſimo. Vixit annos lxiv. Obiit xxv. Iunii MDIC.

In palatio Prætoris ejuſdem Civitatis hæc de eo alia inſcriptio legitur.

Synulphus Bencius Epiſcopus Politianenſis morum innocentia, vitæ ſanctimonia, paſtorali vigilantia ſingulari, à Clemente Octavo anno ſalutis M. D. LXXXXVII.

IV. 4. SALUSTIUS Taruſius Politianus, quartus Politianorum Epiſcopus effectus eſt ſub Clemente VIII. anno 1600. die 10. menſis Januarii, cum fuiſſet antea U. S. Ref. ac S. Spiritus in Saxia Commendator. Septem annos Politianis jus dixit, translatuſque eſt ad Piſanam Eccleſiam ann. 1607. fato functus eſt an. 1613. die 10. menſ. Auguſti. In palatio Prætoris Politiani de Saluſtio in marmorea tabula hæc ſubjecta memoria habetur.

Saluſtio Taruſio Epiſcopo Politiano ob ſingularem in agendis negotiis excellentiam, per quinquennium pro ſereniſſ. Etruriæ Duce apud Regem Cathol. Legat. mox Archiepiſcopo Piſarum. Qui obiit anno Domini MDCXIII. x. Auguſti.

V. 5. ROBERTUS Ubaldinus a Florentious, pronepos Leonis XI. poſt Saluſtium Politianus Epiſcopus adiectus eſt an. 1607. die 1. ineuntis Octobris. Hic primum Florentino Canonicatu juvenis adhuc condecoratus eſt, ac poſt avunculi præproperum fatum à Paulo V. ſummo Pontifice magiſter Pontificiæ Aulæ declaratus, tum & Politianorum Præſul, Legatuſque demum in Galliam eſt, ubi difficillimis Reipublicæ temporibus in diviſa gente dexteritate mirabili uſus, tum Regi placuit, tum Pontifici, à quo antequam regrederetur è Galliis, retulit Senatoriam purpuram anno 1615. Romæque nullus purpuratorum cœtus fuit, ubi Robertus, Paulo jubente, ſuam non protulerit ſententiam. Verum cum Paulus exceſſiſſet è vivis, in ferendo ſuffragio ſuo novo creando Pontifice, haud parē viſus eſt Burgheſianis alumnis gratiam retuliſſe. Itaque ingrati animi propemodum ſubiit notam. Tametſi in novo poſtea Gregorii XV. Pontificatu, graviſſimis dubiiſque explicandis negotiis cum laude præfuerit, itaut inde legationem ſplendidam Bononienſem meruerit. Sed vix eo munere graviſſimo fungi occeperat, cum XV. Gregorius, à quo fuerat miſſus, fato conceſſit, rediitque Robertus Romam novo ſufficiendo Pontifici laturus ſuffragium. Ibi cum Apoſtolicam emerſiſſet ad ſedem Maffæus Card. Barberinus, ſub nomine VIII. Urbani, Ubaldinus eandem legationem ab eodem obtinuit, illamque tres annos adminiſtravit, varia cum laude prudentiæ. Romam deinde reverſus, tortus ingentibus curis, quibus ſe exedendum de more præbuerat, calculum progenuit, ex eoque defunctus eſt Romæ 1632. menſe Aprilii, ſepultuſque apud Minervam,

* De eo Janus in Pinacotheca 3. imag. 4. De familia verò Ubaldina ſatis, ſuperque, ſcripſit Gamurrinus de famil. Tuſciæ, & Umbriæ. vol. 4. p. 9. Mand.

A cum eorum, quæ poſſederat, Congregationem de Propaganda fide inſtituiſſet hæredem, pluraque tum Politianæ Eccleſiæ, quam uſque ad annum 1622. adminiſtravit, tum aliis locis liberaliter, piéque legaſſet. Charus Principibus fuit, magnique apud omnes politici, ſed minus quandoque conſulti laudem tulit. Cæterùm ſapuit, ſingularique eruditione adeò valuit, ut habile ingenium ad omnia planè oſtenderit ſe adhibere potuiſſe.

6. ALEXANDER Stupha nobilis Florentinus Politianus Epiſc. electus eſt anno 1632. die 17. menſis Septembris. Præſul, tum nobilitate, tum probitate morum nulli ſecundus; Vivit adhuc cum Epiſcopali ore ſe abdicaſſet anno 1640. * Obiit Romæ an. 1646. die 3. Octob. hora noctis tertia; ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Jo. Baptiſtæ Nationis Florentinæ. („ *De eo* VI.

„ *fuſe Salvinus in Faſtis Conſularibus Academiæ Florentinæ, & Janus in Pinacotheca 3. imag.* 19. Mand.)

* Ex App. t. 2.

7. TALENTUS de Talentis Florentinus, vir doctus, & animo præſtans, ille idem, qui valdè laudatur à Mercuriali Merlino in tractatu de legit. lib. 3. VII.

B Is ab adoleſcentia ſtudiis addictus, adeò profecit, ut Academiæ Piſanæ, in ipſo juventutis flore, univerſitatis ſtudii Generalis Rector acclamatus fuerit. Florentia, inde Roma integerrimi Advocati nomen ſortitus, ſummis negotiis ſe poſtea præbuit; decem namque, & novem annos pro Apoſtolica ſede variis præfecturis cōſumpſit cum laude. Forumlivii civilis cauſarum Locumtenens, ejuſdemque Civitatis, defuncto Præfecto, Gubernator, Ravennæ mox civilis Judex ab Alexandro Cardinali Urſino Legato delectus, nec multò poſt Archiepiſcopatus Firmani Generalis Vicarius fuit ab anno 1625. ad annum uſq; 1639. quo eodem munere functus eſt in Velitrenenſi, & Oſtienſi Epiſcopatu, una cum temporali adminiſtratione Gubernator ab Urbano VIII. Pontif. Max. declaratus, à quo anno 1640. menſe Novembris hujus Eccleſiæ Epiſcopus creatus eſt. Romæ munus conſecrationis accepit. Vivit, vivatque felix, quo diuturniori, intentiorique cura Eccleſiæ ſibi commiſſæ prodeſſe

C poſſit. Talentæ gentis ſtemmata ſunt, ſcutum miniatum capite Cervino aureo expreſſum. („ *Singulari* „ *integritate præfuit uſque ad annum* 1651. *quo ſenio* „ *gravis obiit.*)

8. * LEONARDUS Datus Patritius Florentinus, Metropolitanæ Eccleſiæ Canonicus, & Archiepiſcopi Florentini Generalis Vicarius, ſucceſſit prædefuncto Talento anno 1652. poſt paucos dies à ſua conſecratione Florentiæ è vita diſceſſit, florenti adhuc ætate, omnibuſque charus; vir quidem fuit affabilitate morum, prudentia, & integritate notus. Jacet in Eccleſia ſodalitatis S. Benedicti. VIII.

* Ex App. t. 3.

9. MARCELLUS Cervinus Montis Politianenſis, Epiſcopus Suanenſis, ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt ab Innocentio X. Pont. Max. an. 1652. IX.

A D D I T I O

(„ *Die* 23. *Septembr. Undecim annos præfuit, plenuſque meritis abiit ad ſuperos die* 8. *Febr. an.* 1663. *in* „ *Gentis ſuæ dominio* del Vivo *terra conſignatus in Eccleſia Parochiali S. Marcelli ejuſdem loci.*

D „ ANTONIUS *Cervinus Patruo ſucceſſor datus* „ 13. *Auguſti* 1663. *Cathedralis ædificium, jamdiu antea inchoatum, perficiendum reaſſumpſit an.* 1685. *ex* „ *publicis proventibus, & præcipuè ex hæreditate patria,* „ *perfecitque opus ſua adjutrici ope ſpatio* 14. *annorum.* „ *Menſæ Epiſcopalis redditus auxit: proprio ære dotatas tres Capellanias in ſua Cathedrali inſtituit: in* „ *Territorio Frianæ ad animi levamen Palatium ſubſtruxit.* Luceotius.). X.

(„ *Domum obiit apud ſuam Eccleſiā.* 9. *Sept.* 1706.

„ Fr. CALLIXTUS *Ladigeri, Nobilis Urbevetanus, Ord. Servorum B. Mariæ annorum* 64. *S. Theologiæ Magiſter & ejuſdem Ordinis Magiſter Generalis promotus eſt ad Eccleſiam Montis Polit. an.* 11. „ *Aprilis* 1707. *Fuerat jam Regens in pluribus ſuæ Religionis Cœnobiis, & bis Provincialis Provinciæ Romanæ. Obiit in ſua reſidentia Menſe Martio.* 1710. XI.

„ FRANCISCUS *Maria Arrighi Presbyter nobilis Florentinus, annorum* 50. *J. V. D. Decanus Me-* XII.

„ *tro-*

,,tropolitanæ Eccleſiæ Florentinæ, & Vicarius ad cau-
,,ſas totius Diœceſis. Fuit antea Vicarius Generalis
,, Epiſcopi Feſulani, & Gubernator Monaſterii Mo-
,,nialium, quas Convertitas vocant, evectus ad Epiſco-
,,patum Montis Politiani eſt 1. Decemb. 1710.)

NARNIENSES EPISCOPI.

NARNIA antiqua civitas Umbriæ, priſcis illis,
ut Plinius, Liviuſque ſcribit, Nequirium fuit,
nec prius illam antiqui Romani Narniam, à vicino
flumine Nare appellavere, quam inter Romanas Co-
lonias cooptaſſent. Qua de re ita in primis Livius lib.
10. *Alter Conſul Apuleius in Umbria Nequinum op-*
pidum circumſedit. Locus erat arduus, atque in parte
una præceps, ubi nunc Narnia ſita eſt; nec vi, nec muni-
mento capi poterat; paucisque interjectis. *Ita Nequinū*
in ditionem Populi Romani venit. Colonia eo adverſus
Umbros miſſa, à flumine Narnia appellata. Conſtat id
eveniſſe in Conſulatu M. Fulvii Petini, ac T. Manlii
Torquati anno 454. a à condita Roma. Procopius au- a Vel potius an. 451.
tem locum ſitumque hujus civitatis adamuſſim de-
ſcribit, cum ita inquit in lib. 1. Gothicarum rerum.
Narnia in edito ſita eſt monte, ad cujus radices Nar am-
nis præterfluit, qui nomen etiam Urbi præbuit. Adventus
ad eam, duo deducunt; Alter in Orientem ſolem verſus,
in Occidentem alter. Horum alter difficiles in præciſo
ſaxo anguſtias habet. Alter non niſi ponte adiri poteſt,
qui flumen superne integens, tranſitum præbet. Hunc Cæ-
ſar Auguſtus olim conjunxit, ſpectaculum memoratu di-
gniſſimum; Quippe omnium fornicum, quos ſcimus, excel-
lentiſſimus eſt. De quo duos altiſſimos montes conjun-
gente ponte ita Martialis cecinit lib. 7. Epig.

Sed jam parce mihi, nec abutere Narnia, Quincto
Perpetuo liceat ſic tibi ponte frui.

Quare autem prius Nequinum Narnia dicta fuerit,
incolæque Nequiniates, ſive Nequiates, ut Dionyſius
lib. 17. Antiq. Romanarum narrat, haud una, eadem-
que ſcriptoribus opinio fuit. Leander inprimis Alber-
tus diligentiſſimus ſcriptor aſſerit ſe vidiſſe in anti-
quiſſimo ejus civitatis chronico ab aſperrimo, diffi-
cillimoque ſitu loci ita fuiſſe appellatam, itaut Ne-
quinum, quaſi inſinuare velle videretur, tametſi ali-
quātu corruptius, iniquiſſimo loco fuiſſe collocatam,
tanquam qui ad meridiem rueret in præceps, ex alte-
ra verò parte, flumē infernè ſubſtridens, adeuntes om-
ninò arceret. Quamobrem in eodem loco Martialis.

Narnia ſulphureo quam gurgite candidus amnis
Circuit, ancipiti vix adeunda jugo.

Silius autem Italicus lib. 8.

Hiſpellum, & duro monti per ſaxa recumbens
Narnia.

Narrant alii olim ob id Nequinum fuiſſe appellatam,
quod valida obſidione cincta, cum nec ad arbitrium
Victoris ſe dedere vellet, nec fame, quæ tunc pertina-
cem maximè urgebat, perire, per ſummum ſcelus, li-
berorum, uxorum, cæterorumq; affinium coxerit car-
nes in refectionem, ſeipſamque demum occiderit, ne
leges cogeretur ſubire Victorum, ideoq; dictam fuiſſe
Nequinum, quod nequiter in ſe crudelitatem vertiſ-
ſet, ut iram circumſidentium oppidum declinaret.
Hæc quam leviter currant, alii judicent: Hujus civi-
tatis præter cæteros Scriptores meminere Strabo,
Tacitus, Plutarchus, Ptolomæus, Itineraria antiqua,
Sozomenus, Zoſimus, Stephani Epitomator. Sub Ro-
mano Imperio diu floruit, protulitque Nervam Im-

A peratorem. Hoc autem tempore ſub ſuavi Eccleſia-
ſtico jugo degit; eum anteactis ſeculis ob civiles di-
ſcordias miſerabiles ruinas paſſa ſit, in quibus nec in
poſtremis numeranda eſt, quam temporibus Caroli
V. ſub prædabundi Borbonii exercitu miſerabiliter
incurrit. Tunc enim adeò opibus exhauſta eſt, ita ha-
bitatoribus deſtituta, ut vix demum poſt diuturnam
moram potuerint coire cives, ut iterum civitatis ti-
tulo condecoraretur. Sed cum demum tametſi breve,
fertile tamen, copioſumque territorium incolas ad-
vocaſſet, cœpit paulò poſt frequentari, priſtinamque
ad dignitatem viſa eſt rediiſſe. Feliciano Epiſcopo
Fulginate prædicante lucem hauſit Euangelii. Ta-
metſi Juvenalis primus eiuſdem Civitatis Epiſcopus
in totum idolatriam ſuæ prædicationis mucrone iu-
gulaverat anno Domini 368. Plures ſancti Præſules
extitere, qui Narnienſem Eccleſiam illuſtrarunt; quæ
iam inde à ſuo ortu, atque incunabulis inter Romanę
Provinciæ Eccleſias numerata eſt, iiſdemque cum
aliis privilegiis ornata. Extat Eccleſia Cathedralis
B antiquæ ſtructuræ, & competentis magnitudinis;
Sexdecim ibidem numerantur Canonici, 18. Benefi-
ciati, aliique Clerici; nullas dignitates, nec præben-
das, neque Seminarium habet. Adſunt in Civitate 7.
aliæ Eccleſiæ parochiales, totidemque virorum cœ-
nobia, & 5. Monialium, Confraternitates 12. unum
hoſpitale, & Mons Pietatis. Diœceſis continet terras
5. & 25. circiter Pagos. Huius Epiſcoporum ſe-
ries ſequens eſt, quam ex diverſis monumentis, & ſcri-
pturis erutam, hic ſubiiciendam curavimus.

ADDITIO.

(,, Inter Canonicos Cathedralis Narnienſis ex pla-
,,cito Clementis X. affulſit Canonicus Theologus cum
,,ſua Præbenda an. 1674. Et Pœnitentialis etiam ſtatu-
,,ta eſt. Nulla inter hos eminet Eccleſiaſtica dignitas,
,,ſed bimeſtre regimen per turnum ab uno, & altero e-
,,xercetur. Ex Bullis tamen Alexandri II. & Innocen-
,,tii II. ſatis deprehenditur Archidiaconum, & Præpo-
,,ſitum Narnienſibus Canonicis olim præfuiſſe: oblongis
,,& manicatis tunicis more Advocatorum Conſiſtoria-
C *,,lium Romanæ Curiæ cum extra Eccleſiam incedunt,*
,,utuntur; & ex privilegio ſibi confirmato à Paulo IV.
,,& Clemente VIII. gaudent jure in feſto S. Juvenalis
,,reſtituendi profugum hominem extremi ſupplicii reum.
,,Ex 18. Beneficiatis duo ſunt everſi, iique in duos cære-
,,moniarum Magiſtros converſi, quorum electio unius
,,eſt Epiſcopi, alterius ad Capitulum ſpectat: & his ac-
,,cedunt duo alii, qui Sacriſtiæ curam gerunt ex Capi-
,,tuli diſpoſitione. Narnia nunc habet ſeminarium, &
,,Palatium pro Epiſcopo nobilis Structuræ ipſi Cathe-
,,drali conterminum. Ipſa Civitas mortalium capita
,,circiter 4000. enumerat, univerſa diœceſis ferè 20.
,,Suntque Terræ, oppida, ſeu Pagi, unde ipſa exurgit:
,,Stroncone, S. Gemini, Colleſcipoli, Otricoli b, b Otriculum urbs olim Epiſcopalis, de qua, atque ejus Epiſcopis in X. tomo.
,,Calci, Itieli, S. Vito, Schiſanoja, Configni, Lugno-
,,la, Atiranda, Coppe, Camertana, S. Lino, Vaccia-
,,no, Capitone, Gualdo, Montoro, Stifone, Tazza-
,,no, Poggio, Borgaria, S. Urbano, Guadamelli,
,,Vaguzzo, Finocchietto, Moggio, Madonna della
,,Cerqua. *Fructus hujus menſæ taxantur in libris Ca-*
D *,,meræ ad Floren. 220. aſcendunt autem ad Scuta 1000*
,,monetæ annua penſione ſcutorum 600. & aliis oneri-
,,bus aliorum Scutorum 150. monetæ gravatæ. Loc.)

1. S. JUVENALIS natione Afer, Carthaginen- I.
ſis, cum medicæ artis ad ægrotorum ſalutem munere
fungeretur, relevaturus ſpiritualibus ægrotantes,
presbyter effectus eſt; inque Italiam veniens Narniæ
commoratus eſt, ardoreque prædicationis adeò idolo-
latriæ ſuperſtitionem evertit, atque confodit, ut ne
palpitaret quidem. Quamobrem Narnienſibus poſtu-
lantibus, à Damaſo Papa primus eiuſdem Civitatis
Epiſcopus ordinatus eſt anno Domini 369. iſque pa-
ſtoralem curam ad finitimos, qui per ea tempora pe-
nè diſperſi fuerunt, ex ſtudio pietatis extendit. Mul-
ta diruit Idolorum templa, eademque in divinum cul-
tum convertit, præcipuè autem illud D. Valentino
ſacrum. Innumera propemodum miracula edidit, ac
ſimul, & ſemel duo millia hominum Baptiſmali fon-
te luſtravit, in quibus eximiæ nobilitatis Venantia

fœmina fuit, cum duobus filiis, ex antiquiſſima gente Anicia, qui ſuis opibus, fortuniſque S. Epiſcopum aluerunt. Septem ipſos annos Narnienſem rexit Eccleſiam, requievitque in Domino anno 376. * 7. Idus Sextilis; Natalis verò ejus ex impropria conſuetudine aditur die 3. Maii; atque ad portam ſuperiorem ſepultus via Flaminia, deinde in novum ſepulchrum translatus eſt prope cryptam, ubi ſucceſſu temporis ex largitate piorum ejuſdem nomini conſecrata ſurrexit Eccleſia, ubi ad ejus ſepulchrum hæc carmina inciſa leguntur.

*Ex App. bl.

Secreti locus eſt intus, ſanctique receſſus,
Quem famulus Chriſti ſanctus Juvenalis amavit,
Sanctorum ſocius meritis evectus in aſtra:
Rupe cava placuit tumulari membra ſepulchro,
Ne polluta manus ſacrum contingere poſſet.

Hujus Sancti meminit Martyrologium Romanum die 3. menſis Maji, Baroniuſque in ſuis ad idem notis, aſſeritque ejus nominis duos fuiſſe Narnienſes Epiſcopos; alter, de quo modo locuti ſumus, confeſſionis gloria clarus, alter, qui per Martyrii palmam pervenit ad cœlos, cujus meminit M. Gregorius Homilia 27. in Evangelia, Narniæque tumulatum fuiſſe affirmat. Hujus in Martyrologio Romano mentio habetur 7. die Maji, atque apud Bedam, Uſuardum, atque Adonem. Unus Ferrarius repertus eſt, qui in ſuo Italorum Sanctorum Catalogo Baronio, cæteriſque ante Baronium ſcriptoribus refragaretur, cum diceret, unum, eundemque eſſe Juvenalem, qui gemino confeſſionis, Martyriique titulo apud Narnienſes fulgeret. Sed me parum movet Ferrarius, qui probè exploratum habeo tum Narniæ, tum in Foſſano Pedemontis Civitate oſtendi, venerarique S. Juvenalis Narnienſis Epiſcopi corpus. Quamobrem oportet duos fuiſſe ejuſdem nominis Narnienſes Epiſcopos. Hoc multis, ipſiſque etiam Narnienſibus clarum, ex quorum traditione Ferrarius argumenta ſua elicuit, non duos, ſed unum tantum Juvenalem, eumque Epiſcopum, & Martyrem extitiſſe, cum in illa ipſa Eccleſia, ac diœceſi Juvenalis feſtum 3. Maii officio Epiſcopi, & Martyris celebretur. Verùm id inſtitutum ſatis mirari non poſſum, cum ſit contra auctoritatem Romani Martyrologii, veterumque Auctorum, in quibus Juvenalis iſte, non Martyris, ſed Epiſc. & confeſſoris tit. ſolummodo inſignitur. At non aliunde certè hic error defluxit, quam ex eo quod in pervetuſto rerum Narnienſium monumento, mandatum eſt memoriæ. Fluctuante enim, ac concuſſa ingenti rerum perturbatione Civitate, corpus iſtius ſanctiſſimi Epiſcopi, ingentem vim ſanguinis profudiſſe, adeò ut ipſum loculum, in quo aſſervabatur, perfunderet, imbueretque; quod prodigium, cum oblivioni poſtea datum eſſet, ac loculus tinctus ſanguine, ipſæque reliquiæ cruentæ apparerent, in eam mentem venere, ut crederent, ſanctum pro fide cæſum, Martyrii gloriam, palmamque collegiſſe. Hæc opinio propagata, confirmataque occaſionem cuidam Epiſcopo Narnienſi injecit, ut ei adhiberet fidem, ac in ejus feſto officium, ut Epiſcopi, & Martyris celebrandum inſtitueret, nec primum hunc Juvenalem ab altero ſecundo Juvenali Epiſcopo, cujus ſacrum corpus Foſſani jacet, diſtingueret (1). Hæc de duobus Juvenalibus Narniæ Epiſc. certiſſima veritas, luce clarius iis diebus apparuit, dum Narniæ primi Iuvenalis confeſſoris ſacrum corpus inventum eſt, tanta Narnienſium lætitia, ut adhuc incerti, & ancipites penderent animo, ac penè fidem obruerent, illius ſancti ipſorum tutelaris oſſa in Cathedrali non ſtare, ſed lapſis retro temporibus Foſſanum Civitatem Pedemontii tranſlata fuiſſe, cum ii confeſſorem à Martyre non diſcernerent. Anno igitur præterito 1642. Jo. Paulus Bucciarellus Narnienſis Epiſcopus, divino inſtinctu afflatus, multis adhibitis teſtibus die 16. Aprilis in ſubterranea crypta in honorem illius ſancti erecti ſacelli ſubjecta, terram refodi juſſit ſub ipſa ara à Petro Guſmano Epiſcopo anno 1508. excitata, ubi ſancti corpus jacere traditio, ſuperius allato cœnotaphio conformis celebrabat. Cumque palmis aliquot terra refoſſa eſſet, ingens marmoreum ſepulchrum apparuit, in qua loculus ligneus, tinctus ſanguine, integrum ſancti corpus continens, includebatur, teſtibus Epiſcopo, aliiſque, qui poſtea rem ſunt intuiti, ingenti ſtupore defixis videre fundo loculi venerandam ſancti effigiem modo admirabili impreſſam. Cumque loculus in humente loco ſtaret, aqua madens repertus eſt; ac proinde in contiguum ſacellum die 25. Junii ejuſdem anni translatus, cum interea Narnienſes ingentem pompam, ac locum in eadem Cathedrali conſpicuum, ad reponenda ſacra Protectoris ſui lipſana inſtruerent, & adornarent, Deoque grates peragerent ob detectas ſanctiſſimas reliquias, tum ad ſanctorum ſuorum amplificandam gloriam, tum ad memoriam, quæ jam conſenuerat, & venerationem earum reliquiarum excitandam, erroremque, qui invaluerat unum ſolum Iuvenalem, eumque Martyrem fuiſſe, diſcutiendum. Sancti effigies in ima loculi parte miraculosè impreſſa cum ad ſe omnium admirationes rapere ſit digna, placuit eam tantum inſinuare, ad piam curioſorum aviditatem ſatiandam, eorumque convellendam opinionem, qui hactenus ſacris illis ſpoliis Narnienſes orbatos putaverunt; cum non ſolum ſanctum ejus corpus divinum numen detexerit, verum ejus effigiem in loculo, quamvis ſanguine cruentato, ſummo intuentium ſtupore impreſſerit.

Hujus ſancti compendiario Surius vitam perſcripſit in 7. tomo a. Hic ſanctus etiam poſt mortem tutela ſanè præcipua Narnienſibus adfuit. Siquidem cum Adelbertus Etruriæ Marchio circa an. 511. prævalido ſuccinctus exercitu ſuæ tyrãnidi contumaces Narnienſes vellet ulciſci, ipſi cum ex publico voto confugiſſent ad ſanctum, illico ſenſere opem, defunctique periculo, veneratione deinde majori ſuum ſanctum excoluere Paſtorem, cujus ope factum fuerat, ut Etruſcus hoſtis penè deleto exercitu abiret inglorius.

a Ejus Acta apud Bolland. in Actis SS. Maji t. 1.

2. MAXIMUS ſucceſſit Juvenali anno 376. de quo in vita ejuſdem Sancti. Hic Eccleſiam prædeceſſori ſuo excitavit, ibiq; venerandum corpus tranſtulit, depoſitumque inſcriptione ornavit; exceſſit, ut quidam ajunt, an. 416. menſ. Novembri. II.

3. PANCRATIUS Epiſcopus Narnienſis ann. 425. Hic ante ſacerdotium ex legitima uxore duos genuit filios in Epiſcopatu ſucceſſores. Deceſſit circa an. 455. ſepultus in Cathedrali. III.

4. HERCULES Patri ſucceſſit; obiit circa ann. 470. ſepultus prope ipſum. IV.

5. PANCRATIUS II. fratri in Epiſcopatu ſucceſſit; requievit in pace anno 493. 3. Non. Octob. ſepultus eodem loco, ubi Pater, & frater in Cathedrali depoſiti fuerant. Extat adhuc ibidẽ ſequẽs inſcriptio. V.

Hic requieſcit Pancratius Epiſcopus filius
Pancratii Epiſcopi, frater Herculis Epiſcopi
depoſitus III. Nonas Octobris.

6. VITELLIANUS (2) interfuit Concilio Romano ſub Symmacho Papa an. 500. Obiit circa an. 533. VI.

7. S. PROCULUS Epiſcopus Interamnenſis, ac Narnienſis (3) ſanctiſſimè has rexit Eccleſias, paſſuſque VII.

(1) Quod duo fuerint Juvenales Narnienſes Epiſcopi, gratis aſſeritur, cum neque tabulæ hujus Eccleſiæ, nec ulla traditio id comprobent. Cenſet autem Papebrochius in Actis SS. Maji tom. 1. p. 386. & ſeqq. Juvenalem, cujus corpus Foſſani colitur, ex illis Epiſcopis eſſe, qui ſub Hunnerico ex Africa pulſi in Italia obierunt: cujus deinde corpus ſub alicujus deſolatæ Eccleſiæ altari repertum, inde in Pedemontium fuerit ablatum. Quod verò de Martyrii honore in Narnienſi Juvenali dicitur, quem in pace alii quieviſſe aſſerunt, utrumque concordari poſſe judicamus, ſi ſervetur ritus Eccleſiæ quandoque martyrem vocantis eos, qui licet in pace deceſſerint, plurima tamen perpeſſi ſunt incommoda pro Chriſti fide: quod eveniſſe huic noſtro Juvenali, certiſſima veritas eſt, cum ſe gliſcenti Gentilium ſuperſtitionis ardore ſuæ prædicationis oppoſuit. Luc. & plura vide apud Papebrochium loco citato.

(2) Vitalianus dicitur in Concil. Rom. an. 499. Sediſſe vero in Concil. Symmachi an. 500 incertum, cum nomina Epiſcoporum, qui ipſi adfuere, hactenus deſiderentur. Luc.

(3) Hunc Proculum, ſi bene perpendatur annorum decurſus, non potuit utrique Eccleſiæ præfuiſſe. Interamnenſis deceſſiſſe affirmat Ughellus ann. 536. ſcribendum ne diximus an. 546. cui ſe melius accomodat ſeries Narnienſis. Hic proximè ſequentem Caſſium Epiſcopali onere decoratum dicit an. 537. & deceſſiſſe Præſulatus an. 21. qui fuit 31. Imperii Juſtiniani, irrefragabili è ſepulchro Caſſii teſtimonio prodeunte, id affirmante. Quare cum ita ſe res habeat, Narnienſi Cathedræ Caſſius inſedit an. C. 537. quomodo potuit igitur in Ughello Proculus Narnienſibus jura ſacra dicere uſque ad an. 545. Cenſendum igitur univè eſt ex exiſtentia Caſſii in Narnienſi Ovili ab an. 537. uſque ad 558. Proculum Interamnenſium tantùm Præſulatum geſſiſſe, poſt Proculum Syrum, poſt Syrum Valentinum, dum Caſſius moderabatur Narnienſes. Caſſium deinde ſibi commendatam à Romano Pontifice ſuſcepiſſe item Interamnenſis gregis, & poſt omnem ſubſecutum Juvenalem eſſe. Luc.

que martyrium eſt circa annum Domini 545. prima die ineuntis Junii, de quo vide ſupra in Epiſcopis Interamnenſibus.* Hic ille fuit Proculus Epiſcopus, qui Eccleſiam D. Juvenali Epiſcopo excitavit in colle, cui poſtea S. Juvenalis cognomen fecere; quo quidem loco, ut in actis S. Juvenalis legitur, dum ille à cuſtodibus tentus immolare, & carnes edere cogeretur, in os ejus gladius immiſſus fuerit, quem is ita dentibus tenuiſſe, ut qui illum immiſerat, extrahere conatus guttur ſibi præcideret.

*Ex App. t. 2.

VIII. 8. S. CASSIUS Narnienſis Epiſcopus ad id dignitatis adlectus eſt anno 537. floruitque Juſtiniani Imperatoris temporibus. Hic antequam Eccleſiaſticis ordinibus initiaretur S. Fauſtam Virginem conjunctam in matrimonio habuit, cum qua tamen perpetuam coluit Virginitatem, factuſque Epiſcopus, non modo Narniam, ſed poſt Valentini mortem, etiam Interamnenſes miſerabiles ruinas ſibi à Vigilio Papa commendatas ſuo ille ſtudio pietatis ſublevavit. Dum in vivis ageret Caſſius, accidit prædabundum Totilam Gothorum Regem in Narniam, ſicut olim Interamnas miſerabiliter exciderat, ſuum deſtinare furorem. Ad id itaque audendum Totilæ agmen agenti, Caſſius memor gregis, publicæque ſalutis, progredienti, minitabundoque fiduciæ plenus occurrit, fracturus furioſi Regis audaciam, antequam innocens Civitas experiretur Iram victoris. Cæterùm cum corpulentioris habitus, vultuſque rubicundioris Caſſius eſſet, quam ſanctum viderentur decere, à Rege deſpectus, haud videbatur ob id hoſtiles impetus poſſe retardare; Cum repente Dæmon in corpus militis Totilæ in paucis chari, violentiſſimè invaſit, illumque diſcerpens, Regis miſericordiam excivit, ut Caſſium deprecaretur, ut miſereretur obſeſſi. Annuit ſanctus, ſignoque Crucis expulit dæmonem, tanta ſæviſſimi Regis admiratione, ut ſtatim ad rapinam, ad ſanguinem paratas acies, à Narnienſibus juſſerit declinare. Refert S. Gregorius nullam omnino prætetiiſſe diem, in qua Caſſius non offerret placationis hoſtiam, illumque eleemoſynis, donoque lachtymarum clarum, ipſo natali Apoſtolorum die, quorum ſepulchra Romam quotannis progreſſus venerari ſolebat, poſt peractam rem ſacrã demigraſſe ad Dominum an. 558. qui fuit ann. 31. Imperii Juſtiniani Imperatoris cum Narnienſem Eccleſiam anno X. ejuſdem Juſtiniani Principatus regere fuiſſet aggreſſus, ut antiquiſſima ejuſdem ſepulchri prodit inſcriptio in Cathedrali Eccleſia ſupra ſubterraneam portam marmori oblongæ figuræ cum ſigno Crucis in hæc carmina inſculpta.

Caſſius immeritò Præſul de munere Chriſti,
His ſua reſtituo terra, mihi credita membra:
Quem fato anticipans conſors dulciſſima vitæ,
Ante meum in pace requieſcit Fauſta ſepulchrum.
Tu, rogo, quiſquis ades, prece nos memorare benigna,
Cuncta recepturum te noſcens congrua factis.
(1) *S. D. an. xxi. M. IX. D. X. R. Q. in pace.*
prid. Kal. Julii P. C. Baſilii V. C. an. xvii.

Hujus ſancti feſta dies Narniæ celebratur 4. menſis Julii, qua ipſa die natus eſt; apud Martyrologium autem Romanum die 29. menſis Junii, qua ipſa die migravit ad Dominum. Hujus Baronius meminit, non modo in ſuis Annalibus, ſed etiam in ſuis ad Martyrologium Romanum notis ſub hac ipſa die. Narrat Cæſar Franciottus in vitis SS. Lucenſium, Caſſii Corpus Lucam fuiſſe translatum; conditumque in Eccleſia S. Frigidiani ann. 845. die 2. menſis Aprilis, ex conceſſu Philippi Regis Gallorum, Lotharii Imperatoris affinis. Etenim cum Philippus Narniam oppugnaret, in ejuſque favorem 100. Equites, ac 4. millia pedites Lucenſes tranſmiſiſſent, peracto bello, à Rege victore, nullum aliud præmium ſibi dari poſtularunt, ut erant egregiè pii, quam S. Caſſii Corpus. Idem Franciottus cum hujus Sancti commemorat translationem, portentosè tempora invertit. Siquidem primus Rex Galliarum Philippus regnare incepit ann. 1060. deceſſitque 1108. quamobrem cohærere non poteſt, S. Caſſii Lucenſibus conceſſiſſe reliquias anno 845. hoc eſt 200. & eo amplius antequam lucem aſpiceret. Igitur dicendum eſt, aut Carolum Calvum Caſsianas reliquias Lucenſibus in victoriæ præmium attribuiſſe, aut aliquo alio tempore Lucam fuiſſe translatas. Hac autem de re aliorum judicium eſto. Ego ſanè, ſi nullæ aliæ firmiores conjecturæ occurrant, putaverim diverſum Caſsinm poſsidere Lucenſes ab eo, quem ut proprium Præſulem Narnienſes hoc tempore exoſculantur, adorant.

9. S. JUVENALIS hujus nominis II. Epiſcopus Narnienſis, & Interamnenſis exciſæ Civitatis, nobili proſapia ſatus, ob inſignem virtutem, ſanctitatemque in Epiſcopatu Caſsiano ſucceſsit anno 558. eamque Eccleſiam ad an. 565. ſanctiſsimè adminiſtravit. * Ad cœlum evolavit 3. die Maii, ut quidam probabili argumento volunt, quem confeſſorem, non martyrem fuiſſe affirmant. Ejus feſtum celebratur 7. die menſis Maji. Hujus meminit Uſvardus, Adon, Petrus de Natalibus, Romanum Martyrologium. D. Gregorius homil. 37. in Evangelia Martyrem appellat, aſſeritque ejus corpus Narniæ jacere; Baronius in annotationibus ad diem 7. Maii hunc Martyrem fuiſſe, & à primo Juvenali diſcrepare opinatur. Sancti hujus Epiſcopi memoriam æternitati voluit conſecratam Beliſarius ann. 537. celebris Monaſterii fundatione propè Hortam, ut in Actis Vigilii Papæ legitur. Juvenalis iſtius II. corpus à Joanne Canonico Toloſano, cum Narnia iter haberet, occultè ſubreptum eſt, ut eo pretioſiſſimo theſauro patriam ornaret; atque in loculo collocatum Mulo impoſuit; cumque in Pedemontis oppidum nobiliſſimum Romanitium dictum perveniſſet, hæſit Mulus, adhibitaque omni diligentia, commoveri, impellique, ut progrederetur, ulterius non potuit. Quo viſo miraculo, pium furtum, ſacrumque pignus iis populis detegere coactus eſt, qui ingenti pompa in Eccleſiam principem tranſtulere, cumque ſanctum in Protectorem electum ſumma veneratione coluere. Quievit in eo templo ad annum uſque 1236. cum illud oppidum à Federico II. Imperatore exciſum eſſet, populique ejus juſſu in colle non multum diſſito, novum oppidum, Foſſanum dictum, extruxiſſent, eo omnia ſua ſanctique reliquias traduxere, & in nova Eccleſia B. Virginis Mariæ, eorumque Protectori Juvenali dedicata collocarunt, atque hactenus ibi eas coluere. Hodie Foſſanum Civitatis nomine, dignitateque potitur, ejuſque Cathedralis anno 1592. à Clemente VIII. erecta, ſuo ornatur Epiſcopo, de quo alias ſermonem inſtituemus. Foſſani, hujus glorioſi Martyris translatio 20. Decembris, ejuſque feſtum 7. Maji ingenti pompa celebratur, oſtentatis populis ſacris ejus reliquiis; certiſſimo contra Ferrarium, alioſque, qui unum, non duos Juvenales Epiſcopos Narnienſes arbitrantur, allatæ veritatis argumento. Cæterùm ſilentio involuendum non eſt noſtro Juvenali Interamnenſem diœceſim, quæ eo tempore, Interamna à Gothis diruta deletaque, paſtore carebat, commiſſam, demandatamque fuiſſe; unde hic Sanctus aliquando Interamnenſis Epiſcopi, alias Narnienſis ſimul nomine inſignitus reperiatur: cum Innocentius I. ipſi etiam alterius onus, & curam impoſuiſſet. IX.

*Ex App. tom. 2.

(„ IOANNES *Narnienſium Epiſcopus erat Summo Pontifice Pelagio, cujus extant literæ in decret. 2. q. 6. 7. 9. cap. 18. quibus coadiutor decernitur Joanni inſtanti Conſtitutus Presbyter, & huic obediendum, ſimul & Joanni præcipit Clero Pelagius. Interamnenſes quoq; Joanni obſecutos fuiſſe ex deducta ſerie Epiſcoporum, uſque dum propria iterum decorati ſunt, abſque ulla erroris formidine conſecutus.* Luc.). X.

10. PROJECTITIUS Narnienſis, & Interamnæ exciſæ Epiſcopus anno 565. Obiit circa an. 595. cui S. Gregorius Eccleſiam Narnienſem commendat lib. 2. ep. 2. De quo Baron. ann. 591. XI.

11. CONSTANTIUS a Epiſcopus fuit Narnien- XII.

a Seù Conſtantius.

(1) Ipſo autem vita functo curatores funeris addiderunt ſequentia: *S. D. anno xxi &c.* qui Poſt conſulatus notat annum Chriſti 558. Unde per annos, menſes, dies hic indicatos retrogradiendo, intelligitur ordinatus fuiſſe S. Caſſius Epiſcopus an. 537. 19. Septemb. qui ipſo anno habente literam Dominicalem C, Dominicus fuit, & obſervantiam Dominicæ ad ordinationes Epiſcoporum, ſæpè à nobis inculcatam, confirmat. Papebrochius in Actis SS. Junii t. 5. p. 487. ubi de S. Caſſio plura.

nienſis, & exciſæ Interamnæ anno 595. Interfuit Romanæ ſynodo ſub Gregorio Magno. Obiit anno 606. („ *Aſſignur etiā privilegio S. Medardi an. 601.*)

XIII. 12. S. ANASTASIUS factus eſt Epiſcopus Narnienſis, ac Interamnenſis anno 606. exceſſit autem è vivis anno 653. die 17. menſis Auguſti. Conſule Catalogum Interamnenſium Epiſcoporum.

XIV. 13. DEUSDEDIT Epiſcopus Narnienſis Romano Concilio interfuit ſub Agathone Papa an. 680.

XV. 14. VILARIS, ſubſcripſit ſe Gregorii II. decreto adverſus illicita conjugia in ſynodo Romana anno 721. Non. Aprilis, Indict. IV. ante confeſſionem B. Petri celebrata, ex cod. vatic. 1353.

XVI. 15. STEPHANUS Epiſcopus Narnienſis, floruit anno 813. *a* apud Baron.

a In Synodo Rom. an. 853.

XVII. 16. MARTINI Epiſcopi Narnienſis memoria extat in anno 871. uſque ad annum 879. apud eundem Baron.* Huic Anaſtaſius Bibliothecarius inſcripſit exilium S. Martini Papæ, & Martyris an. 875. ind. 8. Opuſculum cum aliis ejuſdem Anaſtaſii IV. in lucem emiſit Jacobus Sirmondus Soc. Jeſu.

* Ex App. tom. 7.

XVIII 17. JOANNES Civis Narnienſis, defuncta uxore, ex qua Sergium inde generavit, qui Pontifex ſummus evaſit, Narnienſis Epiſcopus electus circa ann. 940. Deceſſit anno 960. („ *Una cum Benedicto* „ *Cardinali Diacono ad Othonem electum Imperato-* „ *rem à Io. XII. miſſus eſt, ut ejus in urbem adventum* „ *impediret. Ex Ciaconio* Lucent.)

XIX. 18. SERGIUS (1) Civis, & Epiſcopus Narnienſis, Patri ſucceſſit anno 960. inde ad Apoſtolicam ſedem evaſit anno 965. appellatuſque eſt Joannes XIII. Hunc plures arbitrantur genere Narnienſem fuiſſe, alii Romanum, ſed Narnienſium Præſulem. Hic anno Domini 962. 8. Auguſti nonnulla bona dedit Monaſteria Sublacenſi, ſub his verbis.

Ego Joannes Epiſcopus Narnienſis S. Sedis Bibliothecarius, hoc parvum munuſculum placuit offerre tibi B. Benedicte Confeſſor Chriſti ſit Sabl. duas petitas terro vinea cum arboribus, & pertinentiis poſitis in via Appia LI. mil. Rom. in fundo Nobula Marotia excellentiſſ. fœmina, atque Senatricis.

XX. 19. * STEPHANUS Narnienſis Epiſcopus præſens fuit Synodo Romæ habitæ à Benedicto Papa IX. ad favorem Villelmi Abbatis Fructuarienſis anno 1015.

* Ex App. tom. 4.

XXI. 20. DODONUS, anno 1028. Hoc fortaſſe Præſule Henricus IV. Imperaror 1047. Præpoſitum, & Canonicos S. Juvenalis, & Caſſii Narnienſis Cathedralis ſub Imperiali ſuſcepit protectione, hoc diplomate ex autographo ejuſdem Eccleſiæ deſumpto.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.

Henricus Imperator Auguſtus.

Notum ſit omnibus Chriſti, noſtriſque fidelibus, tam futuris, quam præſentibus, qui amore divino remedio &c. Præpoſitum, & Canonicos S. Juvenalis, & S. Caſſii Narnienſis, cum omnibus eorum mobilibus, & immobilibus, quæ nunc habent, vel in antea acquirere poterunt, ſub noſtri Mundiburdii tuitione recipimus, nominatıvè quidem cellas cum utriuſque familia Eccleſiis, terris, vineis, cum ediſis infra Civitatem, aut extra poſitas, cum alodiis, & omnibus utenſilibus, & pertinentiis, ea videlicet ratione, ut nullus Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, aut aliqua Imperii noſtri magna, parvaque perſona prædictum Priorem, aut Canonicos de præfatis bonis inquietare, aut diſveſtire præſumant ſine legali judicio, aut fodrum, aut tribunal, aut aliquas redibitiones tam ab ipſis, quam à ſervis ſuis, & ancillis exigat. Si quis igitur hujus noſtri Mundiburdii violator extiterit centum libras auri componat, medietatem Cameræ noſtræ, & medietatem prædicto Præpoſito, & Canonicis. Quod ut verius credatur, & diligentius obſervetur hanc chartam inde conſcriptam, ſigillo noſtro juſſimus inſigniri.

Locus † ſigilli.

Subſcriptiones aliquæ non poſſunt legi.

Italia Sacra Tom. I.

A *Datum iii. Kal. Aprilis, anno Dom. Incarn. Milleſimo quadrageſimo ſeptimo, Indict. 15. Anno autem D. Henrici....*

Reliqua non poſſunt legi.

21. MARTINUS floruit temporibus Leonis IX. XX
anno 1050. Martianus vocatur in privileg. Leonis ejuſdem conceſſo Monaſt. S. Gratæ de Bergamo an. 1059. Extat inter antiqua monumenta Narnienſis Eccl. ſequens Alexandri II. diploma ad favorem Alberti Præpoſiti, & Canonicorum ejuſdem Eccleſiæ, Martino forſan ſuperſtite, enarratum, quod hic lubenter damus ab anthographo exſcriptum.

ALEXANDER EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilecto in Chriſto filio Alberto Archid. Narnienſis Eccleſiæ, cunctiſque Canonicis S. Juvenalis, & Caſſii, necnon & Maximi, illorumque ſucceſſoribus in perpetuum.

B *CONvenit Apoſtolico moderamini pia Religione pollentibus benevola compaſſione ſuccurrere, & petentium votis congruum impertiri ſuffragium. Igitur quia poſtulatis à nobis, quatenus concederemus, & confirmaremus vobis omnia bona ipſius canonicæ, inclinati precibus veſtris per hujus noſtræ confirmationis ſeriem confirmamus, & corroboramus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus bona ipſius Canonicæ, quæ modo juſtè habetis, & in perpetuum juſte habituri eſtis, ſive ſint mobilia, ſive ſint immobilia, ſicuti in decreto aliorum habetis Epiſcopi ſcilicet veſtri, ſalva in omnibus juſtitia, & reverentia.... veſtra, ſtatuentes Apoſtolicam cenſuram ſubducere obteſtatione judicis, ut nullus Archiepiſcopus, Epiſcopus, Dux, Marchio, ſive Comes, ſeu Vicecomes, aut aliqua Eccleſiaſtica, vel ſecularis, magna, parvaque perſona contra hanc noſtram confirmationem agere præſumat. Servato in omnibus jure S. R. Eccleſiæ, & privilegio. Quiſquis autem hujus noſtræ ſanctionis privilegium violaverit, & admonitus digna ſatisfactione, quod contra noſtra Apoſtolica ſtatuta deliquit, non emendaverit ...ſo Apoſtolica excommunicationis, ac ana-*
C *thematis vinculo graviter innodat. at vero, qui pia intuitu juſto, & obſervator extiterit Apoſtolicæ benedictionis abundantia repleatur.*

Datum in Monaſterio S. Laurentii Catiliani 16. Kal. Febr. per manus ... Eccleſiæ ſubdiaconi, ac bibliothecarii, anno ab Incarn. Domini Milleſimo ſexngeſimo nono, Pontificatus vero D. Alex. Papæ II. anno viii. ind. vii.

22. * RODULPHUS Epiſcopus Narnienſis, & XXII
Abbas S. Caſſiani, memoratur in reges. Farſenſi an. 1092.* Ejuſdem memoria habetur in donatione, quã fecit Paſchalis Papa II. Cenobio Sublacenſi, ut notatur in magno regeſto ejuſdem Cœnobii.

* Ex App. t. 5.

23. AUGUSTINUS filius Rinaldi Marſorum XXIV
Comitis* qui ſedit ſub Paſchali II. ann. 1101. vel 1102. ut apparet ex donatione Sublacenſi, ubi ejus prædeceſſores Dodo, & Rodulphus recenſentur an. 1125. montis Caſini Monaſterio, ſplendida latiſundia dilargitus eſt, ut narrat Petrus Diaconus in ſua chronica Caſinenſi.

* Ex App. tom. 2.

D 24. N. Epiſcopus Narnienſis Fulginatis Eccleſiæ XXV.
conſecrationi legitur interfuiſſe an. 1146. 10. Martii.

25. PETRUS anno 1158. Hujus chronica Ceccana XXVI
meminit anno 1161. in Ferentina Diœceſi multos ſacro chriſmate innuxiſſe. * Forte hic Epiſcopus Petrus ille eſt, qui ab Adriano IV. Papa tranſlatus eſt ad Archiepiſcopalem ſedem Spalatenſem, de quo Mſ. Chronica Bibliothecæ Card. Barberini. * Petrus iſte natione fuit Longobardus, inſignis Philoſophus, omniumque ſcientiarum eruditus, & doctus, ad Spalatenſem Archiepiſcopatum tranſlatus eſt ab Alexandro III. Inter collectanea Julii Antonii Santorii bon. mem. Cardinalis invenimus litteras duas Alexandri ab exemplari exſcriptas, unam ad Belam Hungarorum Regem, quibus eum monet, & hortatur, ut Eccleſiæ Spalatinæ canonicè de idonea perſo-

* Ex App. tom. 5.

* Ex App. t. 5.

Vv 2 na

(1) Joannem etiam, & non Sergium ante Rom. Pontificatum nuncupatum fuiſſe ex plurimis clariſſimis teſtimoniis accipimus: Conciliabulo ſiquidem Romano præſens fuit contra Jo. XII. an. 963. in quo eo Joannes Narnienſis Epiſcopus nominatur; Item cum nonnulla bona dedit Monaſterio Sublacenſi an. 962. in charta donationis Joannem ſe dicit, & qui de vitis Rom. Pontificum ſcripſerunt, uno ore concordant Joannem Epiſcopum Narnienſem ſub nomine Joannis XIII. in Petri Cathedra ſediſſe, uno excepto Oldoino, qui noſtro in hoc Sergii nomine blandiri videtur Ughellio. *Luc.*

na provideri permittat, & Miroslavum Comitem ad reddendam eidem Eccleſiæ pecuniam olim bo. mem. R. Spalatino Archiepiſcopo ab illo ablatam, vel ejus æſtimationem cogat: atque ut loca, in quibus olim Cathedrales ſedes fuerunt, ordinari permittat; ſi aliter ad id induci nequeat, Regia auctoritate compellat: alterum ad Clerum, & populum Salonitan. confirmationis N. Epiſcopi Narnien. in Archiepiſcopum Salonitan. (hoc eſt Spalatenſem) creatum, & conceſſionis Pallii, quibus etiam eoſdem Clerum, & populum hortatur, ut illum benigne ſuſcipiant, ac debitam ei obedientiam præſtent, ipſique decimas, & alia, quæ Parochiali jure ipſum contingunt, libenter perſolvant. Porro litteræ ſunt hujuſmodi tenoris.

Alexander Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Dilecto in Chriſto filio B. illuſtri Ungarorum Regi ſalutem, & Apoſtol. benedictionem.

Significantibus nobis dilectis filiis noſtris Clero, & populo Spalaten. nobis innotuit, quod cum Eccl. Spalatina diu paſtore vacaverit, & uſque ad hac tempora juxta formam privilegiorum Romanorum Pontificum, & ſacrorum Canonum liberam electionem habuerit, tu in ea Epiſcopum, ſecundum quod obſervatum eſt, eligi non permittis. Volentes igitur Regiæ ſaluti conſulere, & indemnitati præfatæ Eccleſiæ pro noſtri officii debito providere, monemus Regiam excellentiam, & exhortamur in Domino, quatenus eam liberè, & ſine contradictione de perſona idonea ordinari permittas, qui & populo Dei præeſſe valeat, & prodeſſe. Alioquin licet magnificentiæ Regiæ deferre velimus, jam dictæ Eccleſiæ in jure ſuo deeſſe non poterimus aliqua ratione. Nam & Serenitati Regiæ credimus expedire, ut civitatem ipſam in ſua libertate conſerves, & habitatores ejus in fidelitate tua facias firmiores, & ne eis circa dominium tuum occaſionem tribuas malignandi. Ad hac etiam Regiam magnificentiam monemus attentius, & rogamus, quatenus Miroslavum Comitem ad reddendam pecuniam prænominatæ Eccleſiæ, quam olim bon. mem. R. Spalatin. Archiepiſcopo abſtulit, vel ad æſtimationem congruam, & ut loca illa, in quibus olim Cathedrales ſedes fuiſſe noſcuntur, ordinari permittat, ſi aliter ad hoc induci nequiverit, Regia poteſtate compellas. Datum Viterbii 12. Non. Julii.

Alexander Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Dilectis filiis univerſo Clero, & populo Salonit. ſalutem, & Apoſt. benedictionem.

Illa devotionis ſinceritas, & puritatis conſtantia, quam circa matrem veſtram ſacroſanctam Romanam Eccleſiam, & perſonam noſtram habetis, in hoc evidenter apparet, quod ven. fratrem noſtrum I. Prænestinum Epiſcopum, dilectum filium noſtrum P. S. Euſtachii Diac. Card. ſicuti ipſi idem nobis inſinuarunt, benignè recipere, & honeſtè curaſtis pertractare. Pro tanto itaque charitatis fervore, & fidei conſtantia gratiarum vobis actiones perſolventes, & ſincera in Chriſti viſceribus charitate vos diligentes P. Abbatem S. Stephani F. O. & VV. Nuncios veſtros debita benignitate ſuſcepimus, & ad petitionem illorum ſuper electione vobis, & Eccleſiæ veſtræ volentes utiliter providere, ven. fratrem noſtrum quondam Narnienſem Epiſcopum, virum ſiquidem litteratum, honeſtum, providum, & diſcretum in Archiepiſcopum vobis conceſſimus, & Patrem ſpiritualem, atque animarum veſtrarum paſtorem duximus ſtatuendum; ad plenitudinem Pontificalis officii oſtendendam, ei Pallium de B. Petri corpore ſumptum exhibentes, ut per ejus ſollicitudinem, & providentiam ſpiritualibus, & temporalibus valeatis proficere incrementis. Illum itaq; cum gratia ſedis Apoſt. ac noſtra, & cum ſui officii plenitudine ad vos, & commiſſa ſibi Eccl. docente Domino venientem Univerſitati veſtræ duximus attentius commendandum, per Apoſtolica ſcripta vobis præcipiendo mandantes, quatenus eum benignè, ac reverenter recipiatis, & debitam ei obedientiam tanquam Archiepiſcopo veſtro impendatis humiliter, & honorem: decimas, & alia, quæ de jure Parochiali ipſū contingunt, illi ſine contradictione aliqua perſolventes. Sanè ſi in ejus obedientia humiliter permanſeritis, & ipſius ſalubribus monitis acquieſcere volueritis, vos, & Eccleſia veſtra, ſicut credimus, & ſperamus, ſpiritualiter, & temporaliter ſuſcipietis auxiliante Domino incrementum. Si quis autem veſtrum adverſus eum contumax inventus fuerit, vel rebellis ſententiam, quam idem Archiepiſcopus in illum propter hoc canonicè promulgaverit, nos auctore Deo ratam, & firmam habebimus.

Datum Ferentin. 6. Non. Julii.

Petri translationem, & quædam Acta commemorat Thomas Archidiaconus Spalatrenſis in hiſtoria Salonitanorum Pontificum, quæ m. ſ. penes me eſt in hæc verba.

Petrus Archiepiſcopus Spalaten. iſte fuit Lombardus, ſed prius fuit Epiſcopus Narnienſis. Sed vir magnæ ſcientiæ, & bonorum morum actibus decoratus. Erat autem præcipuè eruditus in ſcientia phyſicali, ita ut reſpiciendo in faciem ſani hominis prænoſceret, quo ægritudinis genere, & quo foret tempore invadendus, queve medela antidoti poſſet languores evitare diſcrimen. Cum autem Spalatum veniſſet benignè ſuſceptus eſt; tum ad Gaudium gratia viſitationis acceſſit; vidit eum adhuc Epiſcopalem anulum geſtare in digito, cum vehementer redarguens extraxit anulum de ejus digito, & abſceſſit. Hic itaque cum aliquot annorum curriculis Salonitanæ præfuiſſet Eccleſiæ, feliciter profectus eſt in Hungariam, mortis debitum ſolvit, ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Mariæ in Alba, ob cujus laudabilis vitæ converſationem in magna veneratione ab incolis regionis illius ejus tumulus habebatur.

Hactenus ille,

Gaudius ille, de quo ſupra, fuerat Archiep. Spalaten. ab Alexandro Papa depoſitus.

26. MAZZIUS, a Concilio Lateranenſi reperitur ſubſcriptus ſub Alexandro III. 1179. XXVII.

27. BONIFACIUS, teſtis in privilegio Friderici Imperatoris conceſſo Spoletinis, an. 1180. 4. Kal. Octobris. XXVIII.

a Al. Armatur.

28. M. JOANNES electus à Capitulo an. 1220. ab Honorio III. confirmatur, & conſecratur, ex regeſt. varic. anno 4. ep. 734. fol. 175. XXIX

HONORIUS EPISCOPUS ſervus ſervorum Dei.

Capitulo Narnienſi, &c.

GErardus Clericus procurator Eccleſiarum S. Mariæ Majoris, & S. Mariæ in penſula Narnienſis Procuratore, & Concanonico veſtro, in noſtra præſentia conſtituto electionem à vobis de dilecto filio Magiſtro Joanne in veſtra Eccleſia celebratam caſſari poſtulavit inſtanter, proponens eamdem poſt legitimam eorum appellationem præſumptam cum pars eorum ad ſedem Apoſtolicam appellaſſet, ne ad electionem præſumeretis procedere ſine ipſis, qui volebant, ac debebant ſecundum loci conſuetudinem intereſſe. Nos autem auditis, & intellectis, quæ ab utriuſq; partis procuratoribus fuere propoſita coram nobis, vos ab impetitione ipſorum de fratrum noſtrorum conſilio duximus abſolvendos. Nulli ergo, &c. noſtræ deffinitionis infringere. Si quis autē, &c.

Datum Viterbii, 10. Kal. Junii, Pontif. noſtri an. 4.

Hoc Præſule Honorius III. anno Pontificatus XI. (1) de conſenſu ejuſdem Epiſcopi 16. Canonicorum numerum in Eccleſia Narnienſi ſtatuit, ut in præſenti ſequenti epiſt. legitur.

HONORIUS EPISCOPUS Servus Servorum Dei.

Epiſcopo, Bernardo Subd. noſtro, & Signedulfo Canonicis Reatin.

DIlecti filii, Capitulum Narnienſe, ſua nobis petitione monſtrarunt, quod cum ipſi olim penſatis Eccleſiæ ſuæ facultatibus de ven. fratris noſtri Epiſcopi Narnienſis aſſenſu ſedenarium canonicorum numerum in Eccleſia ipſa taxaverint; ſtatuentes, ut nullus recipiatur ibidem, donec deveniant ad numerum prætaxatum, nunc ex tunc etiam niſi fuerint in ſacris ordinibus conſtituti, noſque ſtatutum hujus per eos juramento firmatum authoritate Apoſtolica duximus confirmandum. F. clericus ad eos primo moniterias, ac poſtmodum præceptorias

(1) Annus XI Honorii cum inc[illegible] in annum ſalutis 1226 vel ſanè 1227 haud potuit diſponi Diploma Honorii ad aſcenſum Joannis hujus, cum proximè ſequens Gregorius Reatinæ Cathedralis conſecrationi interfuiſſe [illegible] ab eodem Ughellio an. 1222. Hæc igitur præſtitis Honorius jam Gregorio Epiſcopatum gerente, vel ipſe Gregorius falsò aſſeritur tali conſecrationi interfuiſſe. [illegible]

ptorias ſuper receptione ſua in eadem Eccleſia noſtras literas impetravit; quarum authoritate ipſos multipliciter inquietat. Quare nobis humiliter ſupplicarunt, ut cum nondum ad prætaxatum numerum ſint redacti, & jam quinque ad mandatum noſtrum devotè receperint, ac præfatus clericus nondum ad ſacros ordines ſit promotus, ipſos ab ejus impetitione abſolvere miſericorditer dignaremur. Nolentes igitur devotis graves exiſtere, quibus potius exhibere convenit nos benignos, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſi eſt ita, prædictum capitulum donec ad prætaxatum numerum veniant, ab impetitione dicti clerici abſolvatis, quod ſi non omnes tu frater Epiſcope &c.

Datum Laterani Kalendas Martii anno xi.

XXX. 29. GREGORIUS, Reatinæ Cathedralis conſecrationi interfuit, anno 1222. Ciſtercienſē ordinē hic maximè fovit; ſiquidem omne adhibuit ſtudium, ut S. Benedicti monaſterium de Fundis ſuæ Diœceſis dicto ordini adjungeretur, Gregorio IX. ſedente, obtinuitque ab eodem Pontifice, ut Narnienſis Diœceſis S. Victoris Cœnobio de Otriculo adaugeretur, ut B ex ſequenti bulla liquidò patet, ad hunc ipſum Gregorium Præſulem Narnienſium directa, ex regeſto vaticano eruta tom. 3. fol. 103.

GREGORIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilecto filio Gregorio Epiſcopo Narnienſi &c.

CUM Monaſterium S. Benedicti de Fundis dudum lege Diœceſana tibi ſubjectum de tuo, & dilectorum tuorū Capituli Narnienſis aſſenſu monaſterio S. Matthæi Reatin. Diœceſis Ciſtercienſis ordinis, cui dilecti filii Abbas, & Monachi eiuſdem Monaſterii S. Benedicti incorporari cupierunt, juxta ipſorum deſiderium duxerimus uniendum, nihilominus ſtatuentes, ut idem monaſterium ab omni iuriſdictione Epiſcopali ſit liberum, & exemptum, & præfati Abbas, & monachi ſui per B. Benedicti regulam, & inſtituta Ciſtercienſis ordinis fratrum una cum Abbate, & conventu eiuſdē monaſterii S. Matthæi de cætero ſtudeant Domino famulari, nolentes ut ex hoc Narnienſis Eccleſia læſionem incurrat, in recompenſationem ipſius, monaſterium S. Victoris de Utriculo, quod juris, & proprietatis B. Petri eſſe dignoſcitur, tibi committimus, & Eccleſiæ Narnienſi authoritate præſentium C *concedentes, ut tu, & ſucceſſores tui iura Epiſcopalia in eodem exercere liberè valeatis, ita duntaxat, ut monaſterium ipſum in ordine ſuo ſe præſervet, alioquin in regulari alio reformetur Nulli ergo &c. noſtræ cōceſſionis &c. ſi quis autē &c.*

Datum Anagniæ quinto idus Martii an ſexto.

Hic idem Gregorius ad Hiacynthum ſuum Capellanum, Canonicumque S. Petri literas dedit, ſuoque ſequenti decreto Procuratorem conſtituit, ut hujus monaſterii adjunctionem S. Matthæo de Rieti ord. Ciſtercien. urgeret.

GREGORIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Hiacyntho Capellano noſtro, & Canonico Baſilicæ Principis Apoſtolorum.

LIcet dilecti filii Abbas, & Monachi monaſterii S. Benedicti de Fūdis Narnien. Diœceſis, in quo venerabilis frater noſter Narnienſis Epiſcopus jura epiſcopalia obtinebat, poſteriorum obliti ad anteriora ſe laudabiliter ex- D *tendentes, ut cum ſanctis animalibus ante faciem ſuam liberius gradiantur proficiendo ſibi per vitæ meritum, & aliis per exemplum ad melioris vitæ propoſitum, videlicet Ciſtercien. Fratrum ordinem aſpirarent, & nos eorum tam ſanctum, & laudabile propoſitum dignis in domino laudibus extollentes, ac proſequentes actionibus gratiarū illud de ipſius Epiſcopi, & dilectorum filiorum Capituli Narnien. aſſenſu Monaſterii S. Matthæi Reatin. Diœceſis Ciſtercienſis ordinis, cui incorporare cupierant, juxta ipſorum deſiderium duximus uniendum, nihilominus ſtatuentes, ut ſuper B. Benedicti regulam, & inſtituta Ciſtercien. fratrum una cum dilectis filiis Abbate, & conventu ejuſdem Monaſterii S. Matthæi de cætero ſtudeāt Domino famulari, volentes tamen indemnitati ejuſdem Eccleſiæ providere Monaſterium S. Victoris de Utricu-*

A *lo, quod juris, & proprietatis B. Petri eſſe dignoſcitur, jure præfati Epiſcopi commiſſimus in ſpiritualibus, & temporalibus reformandum, ideoque mandamus, quatenus eundem Epiſcopum in corporalem iam dicti monaſterii poſſeſſionem authoritate noſtra inducas, & tuearis inductum, contradictores &c.*

Datum Laterani 2. Idus Maji anno 7.

30. JACOBUS Manſuetus Peruſinus Rhodii eques, electus eſt Epiſcopus anno 1242. (1) XXXI

31. Fr. FLORENTIUS Ordinis Prædicatorum, cujus meminit Seraphinus Razzius. XXXII.

32. ORLANDUS anno 1278. adfuit deditioni Civitatis Bononienſis, quam Nicolai III. Pontificis nomine ſuſcepit Latinus Cardinalis Urſinus, ut Gherardaccius in hiſtor. Bonon. lib. 8. refert. De Orlando non nulla inſtrumenta Cathedralis Eccleſiæ mentionem habent uſque ad annum 1303. poſt cujus obitum Clemens V. adminiſtratorem generalem Eccleſiæ Narnienſis deſignavit quendam Albertum Canonicum S. Petri de Spoleto, anno 1308. ex monumentis Monaſterii Saxi vivi Fulginaten. Extat Nicolai III. epiſtola contra Orlandum Narnienſem Epiſcopum, dilapidatorem bonorum Eccleſiæ ad M. Nicolaum de Camillo Apoſtolicum Capellanum. An. 1. 12. Kal. Octobris ep. 90. fol. 88. reg. vatic. („ *Legitur in Actis „ SS. Menſis Maji tom. 1. ubi de S. Juvenale pag. 394. „ Bulla Indulgentiarum Cathedrali Narnienſi conceſ- „ ſarum à quibuſdam Epiſcopis, quos inter Orlandus „ Narnienſis, dat. an. 1287.*) XXXIII

33. PETRUS Epiſcopus Narnienſis, à Clemente V. ab adminiſtratione ſuæ Eccleſiæ ſuſpenſus, ab eodem abſolutus anno 1315. 4. Nonas Julii ann. Pontif. 11. ex reg. Vatic ep. 614. fol. 198. XXXIV.

34. AMANTIUS electus anno 1324. ex lib. proviſ. Prælat. Obiit 1337. XXXV.

35. LINUS, ex Priore ſeculari Eccleſiæ S. Crucis Spoletanæ Diœceſis, ad id dignitatis electus à Benedicto XII. anno 1337. ex reg. Vaticano epiſt. 11. anno ſecundo Pontificatus, 8. Kal. Maji. XXXVI

36. Fr. AUGUSTINUS Finaccius (a) de Alto C Paſcio Florentinus, ex Ordine Eremitano S. Auguſtini, ſublectus eſt anno 1343. 12. Kal. Aprilis. Succeſſit Lino, ex regeſt. Vatic. epiſt. 100. anno 1. Clementis VI. Hic vir doctiſſimus fuit, celebriſque Concionator; quamobrem ann. 1356. à Pontifice juſſus Cruciatam contra Infideles miro pietatis ardore evulgavit Florentiæ, ut Jo. Villanus narrat in hiſt. Florent. l. 7. cap. 79. XXXVII.

37. Fr. GUILLELMUS electus eſt an. 1367. ex lib. proviſ. Prælat. („ *Hic ex Ord. Min. fuit. Hujus opera potiſſimum uſus eſt Urbanus V. ad Fraticellorum „ pernicioſiſſimam luem exterpandam: nimio efferuens „ zelo Thomaſinum Cardinalem de Frignano parum „ ſinceræ fides accuſavit. Ex Ciaconio.* Luc.) XXXVIII.

38. LUCAS Bertinus Senenſis a, delectus anno 1371. cum Prior S. Martini eſſet; ad Senenſem Epiſcopatum tranſlatus eſt à Gregorio XI. anno 1378. de quo plura ibi. XXXIX.

a De quo Ugurgerius in Pompis Senen. par. 1. p. 130. *Mand.*

39. JACOBUS è nobili Ptolomæorum familia Senenſis b Lucæ ſuffectus eſt ann. 1378. Nuncius fuit, D atque Apoſtolicorum ſpoliorum Collector ſub VI. Urbano anno 1383. Eidem mandavit Urbanus, ut Crucem contra Clementem Pſeudopontificem in Etruria prædicaret, 7. Non. Maji anno 3. ex lib. 1. bull. ejuſdem Pontif. f. 14. Mortalitatem explevit Jacobus circa annum Domini 1387. (3) cujus cadaver Senis relatum in Eccleſiam S. Franciſci in ſepulchro patrū ſuorum conditum fuit. Fratrem habuit Petrum virum in repub. Senenſi clariſſimum, patrem Jacobi, ex quo natus eſt Andreas Syracuſanus Epiſcopus, qui Romæ mortalitatem explevit 1472. jacet propè Jacobum patruum non longe à Giſberto Ptolomæo Curiti, & Montis Faliſci Epiſcopo, Pii II. Papæ patrueli, anno 1479. defuncto; ibique ex marmore hæ viſuntur inſcriptiones. XL.

b De hoc item Ugurgerius loco cit. p. 105. *Mand.*

Vv 3 *Iaco-*

(1) Ciſſoltus in Peruſia Auguſta pag. 335. hujus meminit Manſueti, quem circa decimi quinti ſeculi dimidium floruiſſe affirmat, atque diem extremum obiiſſe anno circiter 1460. *Mand.*

(2) E S. Geminiano, atque ex Familia Tinaccia hunc Auguſtinum prodiiſſe aſſerit Vincentius Coppius de Viris Illuſt. S. Geminiani p. 72. Præter Villanum ab Ughellio citatum de eo etiam videndus eſt Ammiratus in hiſt. Florent. l. XI. p. 5 82. *Mandoſ.*

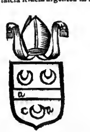
(3) Anno 1387. ad Groſſetanam ſedem tranſlatus fuit, defunctus vero an. 1390. ut fatetur Ughellius ipſe in Groſſetanis, & percipitur ex ſucceſſione Angeli apud Groſſetanos facta ex lib. proviſionum 6. Kal. Octob. per obitum Jacobi. *Luc.*

Jacobus Petri Ptolomæi de Senis J. U. Doct. eximius, qui Urbeveteri, & R. P. D. Andreas ejus filius Syracuſanus Antiſtes, qui Romæ, ac Montana etiam filia, quæ in oppido Aquependentis deceſſerat, cura, ac pietate executorum inter majores relati hic requieſcunt M.CCCC.LXXII.

Ibidem.

Gisberto Ptolomæo Coriti, & Montis Faliſci Epiſcopo VI. Theologoque Antiſtiti Pii Pont. ij. patrueli MCCCCLXXIX. ann. ætatis vij. & xxx. defuncto dicatum.

Hujus nobiliſſimæ familiæ ſtemmata ſunt Lunæ tres argenteæ cum faſcia itidem argentea in ſcuto cæruleo, ut vides.

40. FRANCISCUS de Bellantibus Senenſis *a* electus eſt anno 1387. Hic à Jacobo Viterbienſi Epiſcopo procurator adlectus eſt, ſanctæque Apoſtolicæ ſedis Generalis Theſaurarius fuit, ſub Urbano VI. Rocchæ Narnienſis Caſtellanus, eidemque Bonifacius IX. poteſtatem fecit ſui Epiſcopatus quædam in feudum dare. Cæterùm ſuſpicor hunc illum Narnienſem Epiſcopum eſſe, quem aliquando Populus Romanus conſternatus ad arma cum Patriarcha Gradenſi conjecit in carcerem, eundemque ſtatim exolvit, ut cum ſummo Pontifice familiaritate præcipua conjunctum agnovit, ut narrat Bzovius in 15. tomo ſuorum Ecclef. Annalium. Fuit Franciſcus translatus ad Groſſetanam Eccleſiam anno 1407.

XLI. *a De hoc etiam Ugurgerius loco cit. p. 166. Mand.*

XLII. 41. Fr. JACOBUS Peruſinus Ordinis S. Dominici floruit 1407. („*Scripſit Chronicon ſuæ Eccleſiæ. Vi„de Oldoinum in Athen. Auguſto.* Mand.)

XLIII 42. ANGELUS electus à XII. Gregorio an. 1408. Deceſſitque 1412. ex lib. proviſ. Prælatorum.

XLIV 43. DONADEUS Narnienſis, ſacrorum Canonum Doctor, atque Apoſt. Cameræ Clericus, Angelo ſucceſſit ann. 1414. die 20. menſ. Sept. Joanne XXIII. ſedente; è vivis autem exemptus eſt 1418.

XLV. 44. JACOBUS natione Peruſinus de Bontempis *b*, antea Æſinus Epiſcopus à Martino V. translatus eſt ad hanc Eccleſiam anno 1418. 2. Kal. Februarii; ætatem produxit uſque ad annum 1455. („*Hic „antea fuerat Prior Monaſterii S. Laurentii de Mon„te Persolo. Ferrarienſi Concil. interfuit an.* 1438. *De „eo conſule Oldoinum in Athen. Auguſto, & Fontanam „de Romana Provincia p.* 326. Mandolius.)

b al. de Bontipgis.

XLVI 45. LÆLIUS SS. Coſmæ, & Damiani Romæ olim Canonicus, electus eſt 1455. die 3. menſis Septembris. De quo acta conſiſt.

XLVII. („ CONSTANTIUS *Herulus Narnienſis Ber„nardi Cardinalis Heruli nepos, hac ſede fulgebat ſub „Paulo II. translatus deinde ad Tudertinam an.* 1471. „*6. Id. Jan.* Lucent.)

XLVIII. 46. CAROLUS de Buccardis, ſeu Buccardinis de Narnia electus à Sixto IV. Pont. Max. 1471. Vita autem defunctus eſt 1498. ex actis Conſiſt. ſepultuſque eſt in Cathedrali: hoc habet cœnotaphium.

D. O. M.

Carolo Buccardi Civi, & Epiſcop. Narnien. jur. Pont. conſultiſſ. ejus Eccleſia heres ex aſſe inſtituta B. P. vix. ann. lxxxviii. Alex. VI. P. M.

A Ibidem in pavimento

D. O. M.

Carolo Civi, & Epiſcopo Narnienſi Pontificii Juris Conſultiſſ. viro graviſſimo opt. qui Deum excolens, & ſe, & ſua, quæ habuit bona ſibi dicavit; in quo vita candor, & ſanctimonia fuit mira. Narnienſis Eccleſia poſuit, ſedente Julio II. Pont. Max. Sedis an. xxvii. M.VII. D.XVIII. Obiit menſe Junii, anno ſalutis M.CCCC.LXXXXVIII.

47. PETRUS de Guxman *c*, Hiſpanus, Alexandri VI. familiaris, ab eodem Epiſcopus creatus eſt an. 1498. die 4. menſis Junii; exceſſit anno 1515. ſepultus jacet in Cathedrali, ubi legitur hæc inſcriptio. XLIX.

c De Gorman. interfuit Concil. Lateranen. an. 1512. & 1514. Vide Chiappinſi in Abbrev. de Parco Majori p. 50. Mand.

Pe. Gorman Hiſpanus de Regno Aragoniæ Dei, & Alex. VI. Pont. Max. gratia Epiſc. Narnien. Scriptor Apoſtolicus, Abbreviator, Plumbique Collector, ac aliis honoribus, & fortunis honeſtatus, naturæ debitum excogitans, ſacellum hoc ſuis ſumptibus locavit, dotavitque, ac vivens ſepulchrum ſibi poſuit, Incarn. Dom. MDXIII. v. Kal. Julii ſedente Leone Pontif. Max. Pont. ſui an. 11. Vixit an. lxx. m. . . ſedit ann. xvi. menſ. ix. dies xvij. Obiit MDXV. xi. Kal. Maji.

B

48. (1) FRANCISCUS Card. Soderinus Florentinus, vulgo Volaterranus Cardinalis vocatus, Narnienſis Epiſcopus fuit, ultroque eo munere ſe exolvit ann. 1517. L.

49. UGOLINUS Martellus nobilis Florentinus *d*, Aloyſii filius, ſcientiarum penè omnium exaggerata cognitione longè clariſſimus, latinè autem, Græcèque ita excultus, ut non Thuſcus, aut Italus, ſed Latinus, aut Græcus omnino videretur eſſe natus, adeò ſcitè utraque lingua in humano convictu, ſcriptiſque mirabiliter utebatur; ex Licienſi Epiſcopo, ad Narnienſem Eccleſiam translatus eſt anno 1517. die 18. menſis Maji. Florentiæ, doctis omnibus moerentibus, diem clauſit extremum eodem anno, ſepultuſque eſt in majori Templo. Reliquit multa ingenii C monumenta, quæ MS. adhuc apud Martellos hæredes aſſervantur. LI.

d De quo Poccianti in Catal. Script. Florent. p. 165. Mand.

50. CAROLUS Soderinus Florentinus, Bernardi filius Card. Franciſci fratris, & Lucretiæ Venturiæ nobilis fœminæ, electus eſt Epiſcopus poſt exceſſum Martelli 1523. jure regreſſus, quē Card. Patruus eo munere abiens, ſibi reſervaverat. Vix autem annum integrum Carolus Narnienſem rexit Eccleſiā, cum in Galliis ad aliam Eccleſiam translatus eſt. LII.

51. PAULUS Cardinalis Cæſius hanc Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit poſt Soderinum, inque eum, qui ſequitur, illam transfudit an. 1524. LIII.

52. BARTHOLOMÆUS Cæſius adlectus eſt à VII. Clemente Epiſcopus Narnienſis an. 1524. 1. die ineuntis Julii, fato autem functus eſt 1537. LIV.

53. ALEXANDER Cardinalis Sfortia per ſex menſes tantùm adminiſtrator hujus Eccleſiæ adſcitus eſt 1537. die 25. menſis Novembr. LV.

54. JOANNES Raynaldus *e* è Marchionibus de Mōtorio à Paulo III. creatus eſt Epiſcopus an. 1538. D die 11. menſis Februarii. Deceſſit autem 1546. LVI.

e Narnienſis Patria. Mand.

55. PETRUS DONATUS Cæſius Romanus, electus Epiſcopus anno 1546. die 21. menſis Junii. Hic Romæ natus eſt 1522. legibuſque Peruſiæ, Bononiæque operam dedit, Andreaque Alciato alicubi uſus Præceptore, juriſprudentiſſimus evaſit: rediit deinde Romam, inque Aula Card. Cæſii ſui affinis verſatus eſt, ac paulò poſt Narnienſium Pontifex eſt adlectus à Paulo III. atque ab eodem Æmiliam Provinciam adminiſtrandam accepit. In quo quidem munere, cum prudentiſſimè ſe geſſiſſet, ſub Pio deinde IV. Bononienſis Vicelegatus S. Caroli Borromæi fuit, eo ſcilicet potiſſimum tempore, cum illa Civitas ſeditionibus æſtuaret. Quamobrem cum in diviſa gente æquiſſimum jus adminiſtraſſet, tum Bononiæ, tum Ravennæ in publicis inſcriptionibus meruit æternitatem. Sub Pio V. Apoſtolicæ Cameræ Clericus fuit, ac ſub LVII.

eo·

(1) In noviſs. Conciliorum Harduini editione tom. 9. p. 1781. in ſeſſione X. Lateranenſis Concilii habita anno 1515. ita legitur: *Rev. P. D. Joannes Archiepiſcopus Gnezenſis de dit mandatum Rev. P. D. Fabiani Epiſcopi Narnienſis.* Ni locus ſedis Epiſcopi Fabiani corruptè ſit inſcriptum, hic Fabianum eſſe inſerendum quis non videat?

eodem Pontifice ad Venetam Rempublicam, ad Magnum Etruriæ Ducem Coſmum I. inde ad Carolum IX. Regem Gallorum, cujus per id tempus Regnum Ugonotti hæretici habebant inſeſtum, legationibus functus eſt ſumma prudentiæ iaude. Reverſus deinde Rnmam, ab eodem Pio V. creatus eſt Presb. Cardinalis ſub tit. S. Agnetis in Agone anno 1570. ſuitque inter eos, qui Principum Chriſtiannrum fœdus contra Turcas urſerunt. Interea cum Pio V. demortuo Gregorius XIII. ſucceſſiſſet, ejuſdem juſſu, Bononiam legatinnis dignitate inſignitus frænavit; quam cum ad æquilibrium æquitatis rexiſſet, in eamque multa contuliſſet nrnamenta, Romam demum reverſus eſt, ubi anno 1588. inconſnlabili ſui cunctis ordinibus relicto deſiderio, vitam finivit, ſepultuſque eſt apnd S. Mariam Vallicellæ, quàm vulgo Eccleſiam Novam appellant, quamque ipſe cum amantiſſimn fratre Angelo Tudertino Epiſcopo ampliaverat, exnrnaveratque, ut ſubjecta inſcriptio liqnidiſſimè prodit.

Caſii fratres Petrus Donatus S. R. E. presb. Card. apſidem fundavit, ades multas coemit, ſacerdotum habitationem ampliavit, Angelus Epiſcopus Tudertinus ſacellum exſtruxit, ac dotavit, anteriorem templi partem fundavit, ornavit, perfecit.

Ejus autem corpus in majori capella, ut vocant, tumulatum eſt, inque marmoreo ſepulchro hujuſmodi epitaphio proloquente.

D. O. M.

Petro Donato Caſio S. R. E. Card. à Pio V. Pont. Max. ad Principes, & Reipub. Italia commovendas in hareticos miſſo, demum Cardinali creato, & nd conſilium grnviſſimarum rerum, pracipue ſacri fœderis adhibito, à Gregorio XIII. Bononia Legato, harum adium ampliatori, templique npſidis fundatori. Vixit annos liv. menſes vi. dies xvii. Obiit iii. Kal. Octobr. MDLXXXVI. Federicus Caſius heres patruo poſuit.

LVIII. 56. ROMULUS Cæſius Romanus, ex Petri Donati ceſſione, hunc Epiſcopatum obtinuit 1566. die 12. menſis Julii. Pnſtea autem, quam hanc eamdem Eccleſiam per 12. anoos adminiſtraſſet, ultro eo munere ſe abdicavit.

LIX. 57. HERULUS de Herulis Civis Narnienſis, à Gregorio XIII. ſuæ Patriæ Præſul effectus eſt anno 1578. die 13. menſis Junii. Vixitque in ea dignitate annos 23. deceſſitque ſub Clemente VIII. an. 1600. Attingebat affinitate hic Præſul Berardum Herulum Spoleti Cardinalem, qui celebris floruit Pii II. temporibus. Jacet Herulus in Cathedrali, cænotaphio in inſigni marmoreo tumulo exornatus.

D. O. M.

Herulo Herulo Andrea ex Clara Caſia F. civi Narnien. nobiliſſ. viro, probitate, & ſapientia inſigni, qui à Gregorio XIII. Pont. Max. Patria ſua creatus Epiſcopus; Bononia ſub Petro Donato Card. Caſio ejus Avunculo; deinde Aemilia ſub Ant. Maria Gallo Card. Vicelegat. prapoſitus, ſummam ex omni ndminiſtratione laudem retulit, cumque ad ampliora majorum veſtigiis contenderet in medio curſu, invida morte praereptus eſt. Vixit an. liv. menſ. x. die xxii. Obiit iii. idus Octobr. anno ſalutis MDC. Paula Herula ex fratre neptis, & Joann. Baptiſta Cardolus Paula conjux nobiles Narnienſes heredes B. M. poſ.

LX. 58. JO. BAPTISTA Tuſcus Regienſis, nepos Dominici Cardinalis Tuſchi, Herulo ſuffectus eſt 1601. die 28. menſis Maii, tranſlatuſque deiode eſt ad Tybnrtinam Eccleſiam. De qun ibi.

LXI. *a Bonetus.* 59. JOANNES Bernſus *a* Regienſis, Cardinalis & ipſe Tuſchi ex ſorore nepos, conſobrino ſucceſſit an. 1606. poſtrema die ſe convolventis Julii; qui hanc Eccleſiam ad multum tempus adminiſtravit. Cujus laboribus haudquaquam fortuna arriſit. Deceſſit autem 1635. menſe Julio.

LXII. *b De quo Janus in Pinacotheca 1. Imag. 156.* 60. LAURENTIUS Azzolinus Firmanus, *b* Ripæ Tranſonenſis antea Præſul, Urbani VIII. ſtatus conſiliarius, atque à ſecretis, ad Narnienſem Eccleſiam translatus eſt, anno 1632. die 2. ineuntis Auguſti. Deceſſit eodem anno menſis Nnvembris Romæ inter obſequia arridentis fortunæ, quæ viro fnrti, ac gnaro, ſubamante fautoreque Pontifice videbatur majora ſpondere, niſi invida, importunaque mors eidem ſpes ademiſſet, & vitam.

LXIII. *c Jo. Paulus Bucciarellus, cujus meton apud Dorium in hiſt. Famil. Tein. cit. p. 160. Mand.* 61. *c* PAULUS Buccerellus de Arqnata Diœceſis Aſculanæ, Archiepiſcopatus Mediolanenſis Vicarius, ab Urbano VIII. electus eſt Epiſcopus Narnienſis annn 1634. vivit adhuc. (,, *Hic die 16. Aprilis an.* ,, *1645. S. Juvenalis Sacra Lipſana detexit, eique dignum ſacellum proprio etiam erogato are conſtruendum ſategit. Obiit tandem die 21. Febr. 1656. atatis* ,, *63. ſepelitur ante altare S. Juvenalis in ſepulchro,* ,, *quod ſibi jam antea paraverat.* Luc.)

LXIV. ** Ex App tom. 3.* *62. RAYMUNDUS ex Marchionibus Caſtellis Interamnenſis Patria, ex Abbate ſeculari evaſit Epiſcopus Narnienſis die 26. Junii 1656. Succeſſit prædefuncto Buccerelo. Ob egregiam virtutem cum nnbilitate conjunctam magnam de ſe excitavit expectationem.

A D D I T I O.

(,, *Hunc Eccleſiam cunctis applandentibus, conſultiſſimè rexit, ad normam Conc. Trid Seminarium* ,, *erexit die 11. Aprilis 1660. ſaluberrimam Synodum* ,, *coegit, publicavitque an 1665. centum Sacerdotum approbante Alexandro VII. in Fidelium defunctorum* ,, *ſuffragium Societatem inſtituit, in quorum numerum* ,, *& ipſe obiit 1670. 14. Julii at. 63. in patria, ubi in* ,, *Majorum tumulo ſepelitur in Eccleſia S. Franciſci* ,, *Min. Conventualium.*

LXV. ,, OCTAVIUS *Avius nob. Camerinenſis, I.V.D.* ,, *Patria Cathedralis Archidiaconus, & Vicarius Generalis Narnienſi Thiara condecoratus eſt, ipſomet* ,, *Summo Pontifice in Conſiſtorio eum proponente die* ,, *1. Septemb. 1670. fauſtis acclamationibus exceptis,* ,, *Epiſcopale Palatium ſumma diligentia reſtaurandum curavit, ſacram ſupellectilem elegantiorem auxit, ſed & ad animarum lucra converſus dum nihil* ,, *omittit, quod optimi Paſtoris eſt, morte ſurripitur.*

LXVI. ,, JOSEPH-FELIX *Barloccius Romanus, I.V.D.* ,, *atque U. S. Referendarius, tum maioris Praſidentia* ,, *Abbreviator, Tyburtina Civitatis Rector, Epiſcopalibus tandem inſignibus in Narnienſi Throno cohoneſtari promeruit die 24. Maii 1682. Aſt cum ex aeris* ,, *inclementia eius valetudo vexaretur, ſupplex obtinuit* ,, *à ſummo Pōtifice à ſuſcepto onere recedendi facultatē.*

LXVII. FRANCISCUS *Picharellus ex nobili genere in* ,, *terra Sarnani Camerinenſis Diœceſis natus I.V.D.* ,, *diverſis in civitatibus conſultoris S. Officii & Iudicis munia egregiè cum ſuſtinuiſſet, nec non Auditoris* ,, *Rota Maceratenſis, Vicarii, Apoſtolici Abbatia Nonantulana, & Epiſcopatus Spoletani, tandem Narnienſium Antiſtes enunciatus eſt 22. Maii 1690.* Luc.)

(,, *Obiit in Reſidentia an. 1708. menſe Decemb.*

LXVIII. ,, FRANCISCUS *Xaverius Guicciardus, Presbyter, nobilis Comenſis Diœceſis, annorum 46. I.V.D.* ,, *Canonicus inſignis Baſilica S. Maria Transtiberim* ,, *de Urbe, nec non Canonicus titularis Eccleſia Curſen.* ,, *& per 14. annos Auditor cl. me. Leandri Card. Colloredi, creatus eſt Epiſcopus Narniēſis 15. Apr. 1709.)*

NEPESINI EPISCOPI.

IN explicata inter Romam, Viterbiumque planitie, antiquiſſima Etruriæ Civitas Nepis aſſurgit, quam ita fuiſſe appellatam Feſtus affirmat, ab ſcorpionis inſigne, quem ejuſdem Cives, ut in bello diſcernerentur, extulerant. Varia autem apud Scriptores ejus appellatio eſt: ſiquidem apud Itinerarium Nepis eſt, & Nepet, Plinio Neps eſt, quam Strabo Nepiſam vult appellari: apud Epitomatorem autem ex Dionyſio Romanarum Antiquitatum, Neſpeſus dicitur; Quam iterum Livius multis in locis, ac Ptolomæus, antiquæque inſcriptiones Nepetem appellant, ejuſdemque populos Nepeſinos. Unde Silius lib. 8.

Hos juxta Nepeſina Cohors, aequique Faliſci.

Cæterùm Volaterranus in Urbanis commentariis contendit, Nepet, legendum eſſe, atque omnes omninò auctores, qui aliter habēt, librarinrum injuria ſenſim fuiſſe corruptos. Primùm omnium conſtat antiquiſſimam Civitatem eſſe, interque XII. Romanas Colonias, ut refert Frontinus, Vellejuſque Paterculus lib. 1. Poſt octo annos quam Galli Urbem ceperunt, Sutrium deducta Colonia eſt, & poſt annum Setiam, novemque interjectis Nepetem. Livius lib. 6. anno 5. ab Urbe capta Sutrium, anno ſeptimo Nepete deducta Colonia. Poſtea ab iiſdem Romanis facta municipium eſt, ut Feſtus narrat. Hanc Civitatem expugnavit Valerius, receptiſque Nepeſinis pepercit, rebellionis contra Romanos muictatis auctoribus. Idem Livius in 15. lib. ſcribit hanc unam ex illis XII. Civitatibus fuiſſe, qui in Romanorum favorem contra Carthaginenſem Annibalem arma expedire contempſit; quamobrem cum aliis poſt ſex annos duplo mulctata eſt. Olim prā potens fuit, priſciſque illis temporibus habitatoribus frequens, ſed hoc tempore depoſita propemodum videtur, anguſtiſque confiniis, aeris inſalubritate incolas deterrente. Ruente Romano Imperio & ipſa concidit, diverſoſque Dominos ſub nomine Ducum experta fuit, donec Romanorum Pontificum Majeſtate gliſcente, ſub eorundem deorum ſuaviſſimo jugo conquieſcit. Ut non procul à Roma eſt, ſic in primis Civitatibus fuit, quæ lucem hauſere Evangelii, prædicante S. Ptolomæo Antiocheno, S. Petri Apoſtoli Alumno, quem ſecum Romam adduxerat. Inter cæteros, Romanum Nepeſinum Philoſophum convertit ad Chriſtum, ſacroq; abluit fonte, eumque anno 46. Ptolomæum Panthepolis (t) Nepeti vicinæ Civitatis, Romanum verò Nepetis ipſius Epiſcopos ordinaſſet, magno fidei incremento viſus eſt fundamenta jeciſſe. Siquidem uterque ingentibus editis miraculis, omnem propemodū idolatriam deleverunt. Itaque cum apud Aſpaſium Comitem, Tribunumque Etruriæ pro Claudio Imperatore accuſati fuiſſent, poſt diram carceris macerationem, verbera, ignes, cæteramque corporum lacerationem, in Chriſti fide mira conſtantia perſeverantes, tandem pœnam capitis ſubjere 19. die Octobris, anno conditæ ſalutis 51. Martyrum corpora clanculum ablata Lavinella a matrona nobilis, ac pietate præcipua prope Nepim condidit in ſpelunca, ubi non multò poſt fidelium pietas eorum nomini

a Savinilla.

A consecratum templum erexit, ubi ad mille annos conquieverunt, donec Petrus Aloyſius Farneſius Nepis Dominus, Templum illud evertit, cum Nepim Civitatem novis munimentis, muriſque contra hoſtiles impetus vellet concludere. Tunc enim Martyrum corpora adhuc madentia ſanguine reperta ſunt, mirante Paulo III. Farneſio ſummo Pontifice, qui propriis oculis ſpectaculum uſurpaverat. Itaque decrevit Pontifex intra Civitatem nobiliori Templo Martyrum reliquias eſſe condendas. Cujus voluntatem poſtea executus eſt Thaddæus Sartius Nepeſinorum, ac Sutrinorum Epiſcopus, cum in abſolutum jam Templum ſolemni pompa Martyrum reliquias intuliſſet anno 1606. die 24. menſis Auguſti. Hanc ſolemnem trāſlationem Hiacynthus de Nobilibus, Ordinis Dominicani Alumnus enarrat. Itaque in Nepeſina Civitate Chriſtianam fidem fundatam, adeo multi deinde Tyranni eam convellere conati ſunt uſque ferè ad Conſtantini tempora, ut poſt Romanum primum Nepeſinorum Epiſcopum, vix ulla memoria occurrat, qua illorum Epiſcoporum ſeries cohærere poſſe videatur. B Cum tamen conſtet illam, ut S. ſedi viciniorem haud fuiſſe ſuo Paſtore deſtitutam. Demum Nepeſina Eccleſia una ex illis erat, quæ unius ſummi Romani Pontificis arbitrium immediatè intuebatur.

ADDITIO.

(„ *Cathedralis Nepeſina Eccleſia B. Virgini Matri eſt dicata, inque ea ſunt 14. Canonici, quibus adde Archipresbyterum, & Pœnitentiarium. Incolæ Civitatis vix explent 500. lares, quorum in ſpiritualibus curam gerunt 5. Eccleſiæ Parochiales, quarum præcipua per Archipresbyterum Cathedralis exercetur. Virorum 3. Monialium 2. ſpectantur ibi Cœnobia, 3. Laicorum Confraternitates, Languentium & Peregrinorum Hoſpitale, Mons Pietatis, & Frumentarius, & nobilis Bibliotheca, cujus cura ineſt Canonico Pœnitentiario. Duæ in ipſa Diœceſi Eccleſiæ Collegiatæ extant, ſuamque habent Archipresbyteralem dignitatem. Plura oppida Nepeſinam augent diœceſim, ſuntque,* C Fiano, Cāpagnano, Formello, Scruſano, Morlano, Filacciano, Magliano di Pecorareccia, Caſtel S. Elia. Mazzano. *Univerſa Nepeſina Diœceſis 6000. circiter alit mortalium capita.* Luc.)

Hæc Eccleſia rem ſuam ſeorſam egit, donec Eugenius IV. illam Sutrinæ junxit, ac fœderavit, quo utriuſque Præſul dignitatem ſuam honeſtiori pompa poſſet tueri anno 1436. („ *Fructus autem utriuſque uniti Epiſcopatus taxantur ad flor. 133. aſcendunt verò ſcuta 975. circiter annuis penſionibus, & oneribus gravati ſcutorum 110. Moneta.*) Series Nepeſinorum Epiſcoporum ſequens eſt.

1. S ROMANUS primus Nepeſinorum Epiſcopus, ab Apoſtolo Petro ordinatus fuit anno conditæ ſalutis 46. nobilem tulit palmam martyrii anno 51. die 19. menſis Octobris; Illiuſque Civitatis Protector eſt, ac divus tutelaris, cujus Baronius meminit in Annalibus Eccleſiaſticis, inque ad Martyrologium Romanum notis, Ferrarius, aliique. I.

2. S. MILIONUS Epiſcopus Nepeſinus, & Martyr, cujus reliquiæ anno 1116. reconditæ fuerunt in Eccleſia Præneſtina ſub Altari S. Agapiti per Cononem Epiſcopum Præneſtinum, ut ex marmorea inſcriptione ſuperius relata viſitur. II. D

*3. EULALIUS in ſchiſmate contra Bonifacium Papam, Pſeudopontifex creatus, ſe abdicavit anno 421. Baronius tom. 3. Annal. ad annum 419. affirmat Eulalium ex urbe pulſum, & in Campaniam miſſum Nepeſinum deinde creatum fuiſſe Epiſcopum; ſic Binius in Notis ad Concil. General. Alii habent Neapolitanam accepiſſe Eccleſiam regendam, ibiq; obiiſſe ann. 424. quod falſum omnino eſt. III.

* Ex App. tom. 7.

(„ PROJECTITIUS *deinde nobis occurrit in Concil. Rom. 465. Lucent.) Projectinus dicitur in noviſſ. Concil. Harduini editione.*) IV.

4. FELIX interfuit Romæ celebratis Conciliis à Symmacho Papa an. 502. (& 409. 501.) V.

5. PAV-

(t) [illegible] Pentapolim fuiſſe in Etruria, ex quinque civitatibus coaleſcentem, cujus Nepis erat caput, diffusè, & eruditè enarrat Nicolaus Nardinus in libro, cui titulus: *La Cattedra Episcopale di S. Tolomeo in Nepi*. Noster Ughellus hic Ptolomæum Pentapolis Præſulatum geſſiſſe affirmat, exiſtimans Pentapolim Civitatem fuiſſe Nepeti vicinam, at ubi de Florentinis agit Archiepiſcopis, Ptolomæum Nepete fuiſſe ſuam ſedem affirmat. *Lucent.*

VI. 5. (1) PAVLUS, ſubſcripſit ſe decreto Gregorii Magni, habito in Synodo Romana anno 13. Mauritii Imperatoris 5. Julii, qui fuit ſalutis 596. *a* ex codice Vat. n. 1393. („ *Idem Gregorius ad Viſitationem „ Eccleſiæ Neapolitanæ legaſſe hunc Paulum, & interim „ quidam Joanni Epiſcopo viſitationem hujus Eccleſiæ „ Nepeſinæ conceſſiſſe habetur ex lib. 2. Epiſt. in. April. „ Ind. X. Quantæ æſtimationis fuerit Paulus, deſumi po„ teſt ex tom. 6. hujus Operis. In Romano Concil. habe„ tur Paulus Nepeſinenſis an. 590. 601.* Luc.)

a Melius 595.

VII. 6. GRATIOSUS Concilium Lateranenſe ſubſcribit, à Martino Pontifice celebratum anno 642. *b*

b Corrige 649.

VIII. 7. THEODORUS ejuſdem Civitatis Epiſcopus, ſub Agathone Papa Conſtantinopolitano Concilio *c* interfuit 680.

c In Conc. Rom. pro Conſtant. Conc.

IX. 8. GEORGIUS, ſive Gregorius, interfuit Synodo celebratæ temporis Gregorii II. anno 721.

X. 9. JOANNES, in Concilio Romano ſententiam dicturus aſſedit, anno 743. anno verò 764. Pauli Pontificis decreta ſubſcribit; Concilio Romæ celebrato interfuit; ut Baronius refert. Romæ deceſſit anno 770. 12. Kal. Septembris, ſepultuſque eſt apud S. Sabam, olim celeberrimam Abbatiam, ubi adhuc ejuſdem tumulum cum hac inſcriptione ſpectatur.

Hoc humata jacent Ioannis membra ſepulchro,
Qui Nepe fuerat Præſul in Urbe quidem.
Ne Nepa ſæva ſibi noceat, ſuccurre Redemptor,
Et quæ contraxit crim. . . .
Nempe loco ſancto voluit ſepelirier iſto,
Quo per hos ſanctos inveniet requiem.
Ex tean ſum per O. P. Q. E. A. connexa
Chriſti annum monſtrant quo tranſiit iſte ſacerdos,
Obiit in pace xi. Kal. Novemb.
E. M. O. L.

Baronius in 9. tomo Annalium retulit hoc epitaphiũ, literaſque, quæ in ipſo ſunt, explicat, hujus Epiſcopi exceſſum deſignantes, hoc ratione. O anni IX. P. VII. Q. CCCCC. E. CCL. A. IV. qui omnes ſummum efficiunt DCCLXX. annorum.

XI. 10. GRATIOSUS, in Romano Concilio ſub Eugenio II. graviſsimè ſententiam dixit, anno 826.

XII. 11. BENEDICTUS in Romano reperitur aſſediſſe Concilio anno 853.

XIII. 12. STEPHANUS, apud Imperatorem Ludovicum falsò calumniatus cum Velitrenſi Epiſcopo, exilio mulctatus eſt, diutinaque carcere maceratus, in gratiam deindè Adriani II. Pontificis anno 868. abſolutus evaſit, rediitque ad Eccleſiam ſuam. Demum cum Donato Epiſcopo Oſtienſi, Marinoque ſanctæ R. E. Diac. Cardinali Collegis, Conſtantinopoli egregiè Legationem obivit, ut refert Bibliothecarius.

XIV. 13. SERGIUM Alberici Principis, ac Senatoris Romæ fratrem temporibus Marini II. Pontificis anno 945. Nepeſinum Epiſcopatum geſſiſſe comperio, quo anno cum Alberico, Conſtantino, Bertaque Maroziæ Romanorum Senatricis, Albertique Marchionis filiis, ampliſſimas poſſeſſiones in SS. Andreæ, & Gregorii ad Clivum Scauri Monaſterium contulerunt; atque adeo Benedicto Abbati, & Monachis inter cætera caſtrum Mazzanum in Nepeſino territorio ſitum Romæ milliaribus 20. diſſitum, cum omnibus ad id ſpectantibus tradidere. Hoc Caſtrum hodie eodem nomine inſignitum, beneficiario jure ab Apoſtolica Camera conceſſum fuit Franciſco Biſciæ nobili Romano, Lælii Biſciæ olim Cardinalis fratri. Hic ego ne ingrati animi labem ſuſcipiam, ſilentio præterire non poſſum, quantis beneficiis humaniſſimo Cardinali obſtrictus ſim, cum ille non modo ad hoc opus proſequendum verbis incenderit, verum pulcherrima antiquitatis monumenta, atque inter alia hoc donationis à Sergio Nepeſino Epiſcopo, & Alberico fratre dicto Monaſterio factæ documen-

A tum, cujus ille exemplum à Scipione Cardinale Burgheſio illius cœnobii Commendatario acceperat, liberaliter impertierit. Quod cum non exigui ſit momenti, ac dignitatis, hic conſerre libet; cujus tenor eſt hujuſmodi.

In nomine Domini Dei, & Salvatoris noſtri JESU Chriſti, anno Deo propitio pontificatus D. Marini ſummi Pontificis, & univerſalis II. Papæ in ſacratiſſima ſede B. Petri Apoſtoli anno 3. ind. 3. menſis Ianuarii, die 14. Quoniam certum eſt nos Albericus Domini gratia humilis Princeps, atque omnium Romanorum Senator, atque Sergius humilis Epiſcopus S. Nepeſinæ Eccleſiæ, nec non & Conſtantino Ill. viro, atque Berta nobiliſſima puella uterina & germanis fratribus, Marocha quondam Romanorum Senatricis filii, à præſenti die pro omnipotentis Dei, & S. Andreæ Apoſtoli, atque B. Gregorii confeſſoris Chriſti, atque Pontificis, & quotidianis, ſacriſque veſtris orationibus, atque ſuſtentatione cœnobii, & luminariorum concinnatione, & veniam delictorum noſtrorum, ut pro interceſſione ejuſdem ſanctis, & ſacris quotidianis veſtris orationibus per hoc futura
B *æterna gaudia cum electis Dei poſſidere mereamur, ideo donamus, cedimus, tradimus, atque in uſu, & utilitate Monaſterii S. Andreæ Apoſtoli, & S. Gregorii, quod appellatur Clivus Scauri, offerimus in perpetuum, nullo nobis cogente, neque contradicente, vel ſuadente, aut vim faciente, ſed propria, ſpontaneaque noſtra voluntate vobis D. Benedicto Chriſti famulo religioſo presbytero, & monacho Abbate ſupraſcripti ven. Monaſterii, ſanctæq; tuæ congregationi, ſucceſſoribuſque veſtris eidem Monaſterii ſervitio commorantibus, introeuntibus, ut ſuperius miſſum eſt, in uſu, & utilitate in perpetuum, ideſt Caſtello in integro, quod vocatur Mazzano cum caſis, & ſuis ædificiis, necnon & fundis, & caſalibus, ſive vocabulis ſuis, & ſibi omnibus pertinentiis, una cum familiis utriuſque ſexus inibi nobis pertinentibus poſito territorio Nepeſino milliario ab Urbe Roma plus minus XXV. juris, cui exiſtit, necnon, & caſale in integrum, qui vocatur Mons aureus, cum olivetis, & arboribus omnibus ſuis, terris, campis, cum oratorio Salvatoris, & ædificiis ſex fontana aqua viva, ſicuti noſtra quondam genitricis, &*
C *noſtrorum quondam parentum detinuere manibus eamdem Caſale integrã poteſtate poſito foris porta Portuenſi juxta murum ejuſdem portæ, verùm etiam, & duæ clauſura de vinea cum arboribus earum in integrum, quæ infra ejuſdem clauſura via publica per medium ducit, & cum omnibus ad eas generaliter, & integrum pertinentibus poſito territorio Albanenſe milliario ab Urbe Roma plus minus 14. juris, cui exiſtat, in fundum, qui vocatur Procli, una quidem cluſura, & quem ſuprascripta res nobis evenit, à quondam noſtra genitrice, & à quondam noſtris parentibus. Iteramque, & donamus, & offerimus vobis vinea petias tres in integrum, & cum omnibus ad eas pertinentibus poſitas ſuprascripto territorio Albanenſe in fundum, qui vocatur Caſamajula, ſive Piſcinula, juris, cui exiſtens, & inter affines ab uno latere vinea de me donatore, & à ſecundo latere de nos, qui ſupra donatrices, & à tertio latere foſſatum, in quo decurrit aqua. Unde & omnes exinde munimina novas, & veteres apud nos, noſtroſq; heredes, & ſucceſſores ad conſervandas, & ſalvas faciendas pro aliis immobilibus locis, quæ*
D *in eas eſſe, continere videtur, & pro hoc eas vobis minime tribuere potuimus, ſed quandoque vobis, veſtriſque ſucceſſoribus neceſsè fuerit ſemper eas abſque omni mora demonſtrare, & oſtendere ſpondimus gratis abſque præmio omni tempore, & ſi in quolibet tempore qualemcumque chartulam exinde vobis, veſtriſque ſucceſſoribus litigando oſtenſa fuerit, chartula illa ſine omni robore firmitatis decernimus permanere, hanc à die præſenti donationis chartulam vobis contradidimus, quibus ſuprascriptis immobilibus locis cum familiis utriuſq; in eodem Caſtello commorantibus, & cum omnibus eorum pertinentiis, ut ſuperius legitur, eo vero tenore, ut neque vos,* ne-

(1) Anno jam interim currente, quo nulla extat memoria Nepeſinorum Antiſtitum 535. cum in ſolio Romano ſederet Agapetus ex Baron. t. 9. an. 536. n. 66. inſertus in Oppido Rumelli, ſeù Formelli, quod eſt Nepeſinæ Diœceſis, Epiſcopum extitiſſe magnæ virtutis, & meriti, quem cum Oppidi incolæ nequiter accuſaſſent apud Agapetum, quod in ſanctiſſima tale manducaret, juſſu Pontificis Romam perductum carcere detinuit; at adveniente Dominica die, qua in Lateranenſi Altari de more Epiſcopo coram Papa Deo litandum erat, Divino ipſo Numine ſecundo Agapetum admonente, calumniarum poſtus Epiſcopus ad id peragendum aſſumptus eſt, eveniṫque ita, viſibili etiam Spiritus S. interventu, ut ibi enarratur. Hunc ſanctiſſimum Epiſcopum fuiſſe Nepeſinum certo affirmare non audemus, conjectari licet ex loco Nepeſino, in quo morabatur, ex incolis parentem fortaſſe ſeverioris diſciplinæ renuentibus, atque calumniantibus, & ex ipſa Liturgia in Lateranenſi Patriarchio ab Epiſcopis Urbis vicinioribus conſueta peragi. *Luc.*

A *neque veſtris ſucceſſores, & qualitercumque magna, parvaque perſona audeat per libellum, aut tertium genus, neque quovis modo ſuprascriptis locis ab eodem S. Monaſterio auferre, neque alienare audeat, & quod non credimus, neque licentiam damus ſi alicui exinde chartula qualibet facta fuerit, ſine omni robore firmitatis eam decernimus permanere, & ſuprascriptis locis in integris, & famulis ſuprascripti monitoris habeas, teneas, poſſideas, & in uſu, & ſalario pro ſubſtentatione cœnobii, ſive in perpetuum etiam ſi precepti Pontificalis pagina in perpetuum incola monaſterio renovandi, & nunquam à vobis, nec ab heredibus, & ſucceſſoribus noſtris, aut à nobis ſubmiſſa magna, parvaque perſona contra vos, veſtroſq; ſucceſſores aliquam aliquando habebitis quæſtionem, aut calumniam, ſed in omni tempore, ab omni homine, & omni loco, ubi vobis, veſtriſque ſucceſſoribus neceſſe fuerit ſtare nos una cum heredibus, & ſucceſſoribus noſtris, & defendere promittimus vos, veſtroſque ſucceſſores in qua,*
B *& jurati dicimus per Deum omnipotentem, ſanctaque ſedis Apoſtolicæ, ſeu ſalutem Beatiſſimi, & Apoſtolici D. Marini ſummi II. Papæ hæc omnia, quæ hujus à die præſentis donationis chartula ſerie teſtes eluquitur, inviolabiliter conſervare, atq; adimplere promictimus, Si enim, quod abſit, & quoquo tempore nos, vel hæredibus, & ſucceſſoribus noſtris contra vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, aut contra hanc a die præſentis donationis chartulã, quã ſponte fieri rogavimus, agere, aut cauſare præſumpſerimus per quovis modum ingenii, quod ſenſum humanum intelligere, vel capere poteſt, & minime defendere potuerimus, aut noluerimus, tunc non ſolum perjurii reatum incurramus, verum etiam daturi nos promittimus una cum heredibus, & ſucceſſoribus noſtris, vobis, veſtriſque ſucceſſoribus ante omne litis initium pœnæ nomine auri libras obrizias decem, & pœnam abſolutionis manentem. Hanc à die præſentis donationis chartulæ ſeriem in ſua nihilominus maneat firmitate, quam ſcribendam rogavimus Leonem ſcriniarium, & tabellionem Urbis Romæ, in qua, & nos qui ſupra ſubtus manu propria ſubſcripſimus, & ſignum S. Crucis fecimus, teſtes, qui ſubſcriberent rogavimus, & vobis, qui ſupra contradedimus in menſe, & Indictione 3.*
C *Albericus Princeps, atque omnium Romanorum Senator huic a die præſentis donationis chartulæ de ſupraſcriptis immobilibus locis, & familiis, cum eorum pertinentiis facta à me cum eis conſortibus in ſupraſcripto Monaſterio in perpetuum, ſicut ſuperius legitur manu propria ſubſcripſi, & teſtes, qui ſubſcriberent rogavi.*

Locus † ſigni.

Signum manu ſupraſcripta Marocia nobiliſſima fœmina donatrice, qui ſupra littera e.n. Signum † manu ſubſcripta Stephanina nobiliſſima fœmina donatrice, qui ſupra littera t. n.

Berta nobiliſſima puella huic à die præſentis donationis chartula de ſupraſcriptis immobilibus locis, & familiis cum eorum pertinentiis facta à me cum ſupraſcriptis Conſortibus meis in ſupraſcripta Monaſterio in perpetuum ſicut ſuperius legitur manu propria ſubſcripſi, & teſtes, qui ſubſcriberent rogavi.

Locus † Signi.

D *Sergius, Dei gratia, Epiſcopus S. Nepeſinæ Eccleſiæ huic a die præſentis donationis chartulæ de ſupraſcriptis immobilibus locis, & familiis, & eorum pertinentiis facta à me cum ſupraſcriptis Conſortibus meis in ſupraſcripto Monaſterio in perpetuũ, ſicut ſuperius legitur manu propria ſubſcripſi, & teſtes, qui ſubſcriberent rogavi.*

Locus † Signi.

Conſtantinus in Dei nomine nobilis vir, huic à die præſentis donationis chartula de ſupraſcriptis immobilibus locis, cum familiis, & eorum pertinentiis facta à me cum ſupraſcriptis Conſortibus meis à ſupraſcripto Monaſterio in perpetuum ſicut ſuperius legitur manu propria ſubſcripſi, & teſtes qui ſubſcriberent rogavi.

Locus † Signi.

Joannes nobilis vir omnis in hanc chartulam donationis de ſupraſcriptis immobilibus locis, & familiis, & omnibus eorum pertinentiis facta à D. Alberico glorioſo Principe omnium Romanorum Senatore, & ejus Conſortibus in Monaſterio Clivus Scauri in perpetuum ſicut ſuperius legitur rogati ab eo teſtes ſubſcripſimus, & tra-

A *ditam vidimus. Locus † Signi.*

Georgius, Dei providentia Secundicerius S. Sedis Apoſtolicæ in hanc chartulam donationis de ſupraſcriptis omnibus immobilibus locis, cum familiis, & eorum pertinentiis ab Alberico glorioſo Principe, & eorum Conſortibus in Benedicto Abbate Monaſterii Clivus Scauri ſuiſve ſucceſſoribus ſicut ſuperius legitur ab eis ſubſcriptam traditam vidi. Locus † Signi.

Andreas, divini reſpectus gratia Arcarius S. Sedis Apoſtolicæ in hanc chartulam donationis deſuper ſcriptis omnibus immobilibus locis, cum familiis, & eorum pertinentiis facta à D. Alberico glorioſo Principe, & ſuis Conſortibus in Benedicto Abbate Monaſterii Clivus Scauri, ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuum, ſicut ſuperius legitur rogatus teſtis ſubſcripſi, & traditam vidi.

Locus † Signi.

Leo, Dei pietate, Prothonotarius S. Sedis Apoſtolicæ in hanc chartulam donationis de ſupraſcriptis immobi-
B *libus locis, & familiis, & eorum pertinentiis facta ab Alberico glorioſo Principe omnium Romanorum Senatore, & ejus Conſortibus in Monaſterio Clivus Scauri, ſuiſq; ſucceſſoribus in perpetuum, ſicut ſuperius legitur rogatus ab eis teſtis ſubſcripſi, & traditam vidi.*

Locus † Signi.

Benedictus, in Dei nomine Conſul, & Dux in hanc à die præſentis donationis chartulam de ſupraſcriptis omnibus immobilibus locis cum familiis, & cum omnibus eorum pertinentiis facta à D. Alberico glorioſo Principe omnium Romanorum Senatore, & omnibus Conſortibus in Monaſterio Clivus Scauri, ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuum, ſicut ſuperius legitur rogatus ab eis teſtis ſubſcripſi, & traditam vidi.

Locus † Signi.

Ego Leo Scriniarius, & Tabellio Urbis Romæ, quas ſcriptor hujus chartulæ poſt teſtium ſubſcriptiones complevi, & abſolvi.

Locus † Signi.

Hic Sergius Epiſcopus Nepeſinus non modo Albericum, verum etiam Joannem XI. Pontificem fratrem habuit, de quo, ejuſque Matre Marozia plura
C Baronius in Annalibus an. 955. Sergium ſubſcriptum invenio bullæ Agapiti Papæ Monaſterii SS. Sylveſtri, Dionyſii, & Stephani, nec ab eo tempore ſactam ullam ejus mentionem repeci.

14. JOANNES Romano concilio [a] legitur aſſediſſe anno 963. XV.

a Conciliabulo contra Jo. XII.

15. JOANNES hujus Eccleſiæ Epiſcopus, & S. R.E. Bibliothecarius, privilegium Ioannis XV. pro Eccleſia Caſinenſi anno 989. 3. Id. Novembris, & pro Eccleſia Portuenſi firmavit anno 992. & bullam canonizationis S. Uldarici ab eodem Pontifice emanatam ſubſcribit 993. Hunc illum arbitror, qui Romæ in Eccleſia S. Sabinæ tumulatur, ubi in marmorea tabula demortui Epiſcopi, cum hac inſcriptione ſpectatur effigies. XVI.

Epiſcopus Joannes, quem rogo claude ſinus.

Habraa jacet hic Nepeſinus.

16. * CRESCENTIUS Epiſcopus Nepeſinus, ſubſcripſit diplom. pro Eccleſia Fructuarienſi ſupra relato an. 1015. neque alia de ipſo reperitur mentio * XVII.
D Creſcens Epiſcopus Nepeſinus an. 1042. de quo mentio in Regeſto Farfenſi.

** Ex App. t. 1.*

** Ex App. t. 5.*

17. ALBERTUS pſeudo Cardinalis, cum aliis Schiſmaticis fuit in Conciliabulo Romano ann. 1098. ut notat Baronius ad huc annum.

18 OTHO *b* Epiſcopus hujus Civitatis interfuit conſecrationi Paſchalis II. anno 1100. die 14. Auguſti in eccleſia B. Petri, ut notat Baron. tom. 12. ad hunc annum (,, *Creſcentio ſucceſſiſſe cenſendus.*) XVIII

b Sed Otto, Cardinalis ex Oldone.

19. BENEDICTUS bullam Honorii II. Pontificis ſubſcripſit, Eccleſiæ Piſanæ Indultam an. 1126. XIX

20. HUMBERTUS Gallus, Claræ Vallis Monachus, Ordinis Ciſtercienſis, Divique Bernardi Alumnus, ab Eugenio III. Nepeſinus Epiſcopus ordinatus, ac conſecratus eſt circa ano. 1150. vir ſanctimonia vitæ præclarus; qui poſtquam verbo, exemploque Nepeſinam Eccleſiam inſtituiſſet, requievit in Domino; cujus viri Alanus Altiſiodorenſis meminit in vita S. Bernardi. XX.

XXI. 21. MARTINUS, Laterano Concilio interfuit 1179.

XXII. 22. BERNARDUS Monachus Ciſterciensis, ejuſdem Civitatis Epiſcopus anno 1186. reperitur. Hic SS. Confeſſorum Nicolai, & Benedicti in eccleſia S. Mariæ de Fallaris Aram conſecravit 8. Kal. Aprilis, ut in ſupranotata inſcriptione poteſt videri.

XXIII 23. GERARDUS, SS. Liberatoris, & Lucæ Evangeliſtæ altare conſecravit in eccleſia S. Cæſarii de Vignali Hortenſis Diœceſis an. 1210. die 4. menſis Martii, ex inſcriptione marmorea.

XXIV 24. N. ab Honorio III. anno 1218. conſecratus, ex reg. vatic.

XXV. 25. AMATUS Canonicus Anagninus, & Cardinalis S. Angeli Capellanus, ab Alexando IV. creatus eſt anno 1256. Kal. Iunii, cum prius electionem à Capitulo factam rejeciſſet, tum de Magiſtro Thoma Archipresbytero eccleſiæ SS. Sergii, & Bacchi in Suburra de Urbe, tum verò de Fr. Nicolao Conventuali S. Mariæ de Populo Ord. Eremitarum S. Auguſtini, ut habetur in ep. 313. fol. 176. anno 2. in reg. vatic.

XXVI 26. LAURENTIUS deceſſit anno 1278.

XXVII. 27. Fr. THOMAS Ordinis Minorum ſublectus fuit à Nicolao III Pontifice anno 1278. 5. id. Auguſti ex regeſt. Vatic. ep. 126. f. 35. ubi habetur, quod defuncto Laurentio, Capitulum in partes diviſum, una Bartholomæum de Corbaria Ord. Minorum, cui à ſuo Superiore licentia ad onus Epiſcopale ſuſcipiendum denegata fuit, alia pars Ægidium S. Apollinaris Canonicum, tertia Joannem S. Mariæ Tranſtiberim Canonicum poſtularunt. Ægidius ſponte ceſſit, Joannes lite pendente defunctus; hunc Thomam Nicolaus III. de plenitudine poteſtatis aſſumpſit in Epiſcopum: cui ſcribit Martinus IV. anno 3. Kal. Aprilis ep. 25. fol. 122. Obiit 1285. Eoque defuncto, Capitulum in electione iterum in partes diviſum, alia Rodulphum Canonicum Eccleſiæ S. Quiriaci de Prunia Senonenſis Diœceſis, alia Fr. Danielem de Urbe Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, qui electioni de ſe factæ ſuum noluit præſtare conſenſum, iterumque Joannem Priorem Lateranenſis Eccleſiæ delegit, qui & ipſe renuit aſſentire. Honorius ſummus Pontifex ſequentem Lituardum elegit, ex reg. Vatic. ep. 72. fol. 21.

XXVIII. 28. LUITARDUS. *a* de Cervata gente Cornetanus, ex Priore S. Mariæ de Caſtello Cornetanæ Diœceſis electus ann. 1285. 4. Kal. Auguſti, cum eſſet Rector Patrimonii S. Petri; à Bonifacio VIII. poſtea ad Eccleſiam Callienſem translatus eſt anno 1297. Hujus Præſulis adhuc multæ literæ extant in archivo Abbatiæ S. Salvatoris de Monte Amiato.

a Sive Lituardus.

XXIX 29. Fr. ANGELUS huic ſucceſſit an. 1297. anno verò 1302. translatus eſt ad Eccleſiam Reatinam, ex regeſt. Apoſtol. Hic anno 1301. Kal. Junii à Bonifacio VIII. deſtinatur Nancius Apoſtolicus ad partes Germaniæ, ex regeſt. Vaticano epiſt. 11. anno 1. fol. 114. fuit Urbis Vicarius.

XXX. 30. Fr. PAULUS Ord. Minorum electus eſt à Bonifacio VIII. an. 1302. Deceſſit an. 1317. ex eodẽ reg.

XXXI. 31. Fr. JOANNES Ordinis Minorum, ex Pœnitentiario Apoſtolico à Joanne XXII. ſummo Pontifice electus Epiſcopus an. 1317. 2. Kal. Maji, ſubque eodem Pontifice Romæ Vicarius fuit.

XXXII. 32. Fr. GENTILIS Bentivenga Tudertinus Ordinis Prædicatorum à Joanne XXII. electus anno * 1322. 6. Non. Octob. ex Reg. Vat. de quo in lib. proviſ. Prælatorum. Meminit ejuſdem Pamphilus Cæſius à Caſſia in elogiis virorum illuſtr. Tudertinæ Civitatis. Obiit 1337. („ *De eo Fontana de Romana Provincia* p. 307. Mandoſ.).

* *Ex App. num. 4.*

XXXIII. 33. JACOBUS de Cancellariis Romanus, quam hoc tempore gentem de Buſalo appellant, è Piſtorio oriundus, electus 1338. ex Archipresbytero Eccleſiæ S. Mariæ de Caſtro Sublaci à Capitulo, confirmatur à Benedicto XII. 12. Kal. Junii anno 4. ex regeſt. vatic. epiſt. 54. Romæ deceſſit 1357. Sepultuſque eſt apud S. Mariam in Via, ubi, ante illius Eccleſiæ reſtaurationem, hoc epitaphium legebatur, ut Scipio Ammiratus ſcribit in deſcriptione Florentinarũ familiarũ.

A *S. Jacobi de Cancellariis Epiſcopi Nepeſini, qui Obiit anno Domini M.CCC.LVII. cujus anima Requieſcat in pace.*

XXXIV 34. BONIFACIUS * de Cetto, patria Urbevetanus, Epiſcopus Vodienſis huc translatus 1358. 6. Idus B Aprilis ab Innoc. VI. ex regeſt. vatic. ep. 11. fol. 24. an. 6. lib. 1. * Anno 1373. 10. Julii veluti Commiſſarius Petri Epiſcopi Urbevetani fidelitatem, & juramentum accepit à Nicolao ex Comitibus de Marciano Abbate electo S. Severi de Urbe veteri.

* *Ex App. num. 9.* * *Ex App. 1. 9.*

XXXV. 35. PETRUS Seinus, Raynerii filius, Urbevetanus, Nepeſinorum Pontifex fuit an. 1374.

XXXVI. 36. LUCAS ſublectus eſt, ſive potius in hanc ſedem intruſus à VII. Clemente Antipapa, anno 1378. quem ut verum Pontificem reveritus eſt, ſolitamque Cameræ Apoſtolicæ penſionem exſolvit, die 17. men. Martii, ex lib. ſolutionum ejuſdem Pontificis. („ *Legitimè deinceps ſediſſe comperitur.*)

XXXVII. 37. PETRUS Epiſcopus Pennenſis, & Adrienſis, Nepeſinæ Eccleſiæ Commendatarius fuit anno 1391. ſub Bonifacio IX. Pontifice, ex lib. ſolutionum.

XXXVIII 38. * Fr. BONIFACIUS Cepti Urbevetanus Nepeſinus Epiſcopus an. 1391. Ita in monumentis S. Mariæ Novæ de Urbe memoratur.

* *Ex App. 1. 2.*

XXXIX. 39. SANCTES, electus 1393. die 28. menſis C Octobris, ex eodem lib. Deceſſit autem an. 1396. ſepultus in Cathedrali.

XL. 40. PETRUS, ex Archipresbytero Nepeſinæ Eccleſiæ, electus eſt Epiſcopus an. 1396. 2. Kal. Aprilis, Bonifacio IX. ſedente. Deceſſit anno 1400. ex eodem lib.

XLI. 41. JACOBUS Onomali Paluiſi, ex Archipresbytero item Cathedralis, electus ejuſdem Eccl. Epiſc. 3. Non. Julii anno 1400. eodem anno vita functus eſt menſe Octobri, ex eodem libro. Jacet in Cathedrali, ubi hæc pene corroſa inſcriptio legitur.

Hic Requieſcit Reverend. Pater Dominus Jacobus Onomalis Paluiſi Epiſcopus, & civis Nepeſinus, qui Obiit anno M.CCCC.

XLII. 42. FRANCISCUS Archipresbyter S. Crucis Nepeſinæ Diœceſis Jacobo ſuffectus eſt anno 1400. 13. Kal. Novembris, ex eodem libro.

XLIII 43. PETRUS de Orto electus anno 1433. 5 Kal. Maii, ex lib. oblig. ad Monte Flaſconenſem ſedem translatus eſt anno 1436. 2. Id. Decembris ex eod. lib. D Tunc Eccleſia Nepeſina, cum Sutrina perpetuo unita fuit, eodem die & anno; * ut ex ſequenti Eugenii bulla perhibetur, quam legimus in Vatic. archivo in lib. de diverſis formis, fol. 263. tenoris ſequentis.

* *Ex App. 1. 2.*

EUGENIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Romana Eccleſia, ſacroſanctaque ſuper univerſas orbis Eccleſias obtinet divina inſtitutione primatum, ſi circa ſtatum Eccleſiarum omnium præſertim Cathedralium earumque profectus velut pia mater de filiarum neceſſitate ſollicitior vigilanter excogitat, & prudenter intendit, ut quandoque per unionis etiam ſalubres, & accommoda miniſterium, prout locorum, & temporum qualitas exigit, & illarum utilitas perſuadet, ſtudet Eccleſiarum ipſarum ſtatui efficaciter providere. Nuper ſiquidem attendentes, quod Sutrin. & Nepeſin. Eccleſ. quæ dudum fuere propriis facultatibus opulentæ adeo per diverſas calamitates, & ſuccedentium temporum ſiniſtros

even-

A *eventus, quibus partes ipſa, proh dolor, afflictæ fuere, in earum redditibus, atque facultatibus tenues factæ ſint, & exiles, quod propter inopiam, & ſervitutem hujuſmodi redditu um, & proventuum Præſules in illis ſe commode ſuſtentare non poſſunt, propter quod Pontificalis in eiſdem viloſcit auctoritas, nec Epiſcopali dignitati debita reverentia exhibetur, Præſuleſque ipſi in ſuorum conſervatione jurium etiam Regalium, atque defenſione eorumdem redduntur plurimum impotentes, cum revera ad illa tuenda non ſolum circumſpectionis induſtria, & ſollicitudo Pontificalis curæ profectum adducant, quinimo potius ſufficientia facultatum, propterea cupientes ipſarum pauperum eccleſiarum indigentiæ ſubvenire, ac ſtatum utriuſque per unionis miniſterium in melius reformare, dum ambæ ipſæ Eccleſiæ ſub unius, & ejuſdem Præſulis moderamine, atque cura reductæ feliciter en ipſarum aulia potentia, mutuiſque facultatibus Præſul poſſit in eis præſidere decentius, perverſorum conatibus obſiſtere, defendere ſua jura commodius, & commiſſos populos felicius gubernare. Quare pro evidenti ipſarum Eccleſiarum utilitate conſiderantes unionem hujuſmodi, nedum fore proficuam, ſed admodum neceſſariam, imo laudabiliter,* B *& etiam opportunam, præmiſſis ſuadentibus, & aliis rationabilibus cauſis ad id animum noſtrum moventibus, poſt deliberationem, quam de uniendo ad invicem Sutrinam, & Nepeſinam Eccleſias præfatas, cum fratribus noſtris habuimus diligentem, Nepeſinam Sutrinam, & Sutrinam Nepeſinam Eccleſias antedictas de ipſorum fratrum conſilio, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine tenore præſentium perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus; etiam ita quod altero ex Præſulibus earumdem Eccleſiarum, qui nunc ſunt, cedente, vel decedente, aut altera ex eiſdem Eccleſiis quomodolibet dimittente, ex tunc ambæ ipſæ Eccleſiæ per unicum Præſulem, qui Sutrinæ, & Nepeſinæ, aut Nepeſinæ, & Sutrinæ Epiſcopus nuncupetur, ſalubriter gubernetur, liceatque ſuperſtiti ex eiſdem Præſulibus per ſe, vel per alium alterius Eccleſiæ ſic vacantis, ac ipſius civitatis, & diœceſ. in ſpiritualibus, & quantum ad ipſius Eccleſiæ jus, & proprietatem in temporalibus corporalem poſſeſſionem apprehendere, & perpetuo retinere, fructuſque, necnon redditus, & proventus, emolumenta, obventiones, & jura quæcumque ad menſam Epiſcopalem ipſius alterius Eccleſiæ pertinentia* C *percipere, & habere, ac in ſuos, & ipſius Eccleſiæ uſus, & utilitatem convertere, cujuſvis licentia ſuper hoc minime requiſita, volentes, & auctoritate Apoſtolica decernentes, quod hujuſmodi unius Epiſcopus, qui eiſdem Eccleſiis pro tempore reſidebit, uno anno in altera, & alio anno in reliqua ipſarum Eccleſiarum, alternatis vicibus chriſma conficere teneatur, ordinationum quoque tempore celebrationum vices in iiſdem Eccleſiis, & earum civitatibus, & diœceſ. diſtribuat portionem, quam unicuique tribuendo, quodque in qualibet earundem diœc. pro eius ſubditis annis ſingulis celebret ſynodum, prout eſt fieri conſuetum, & in qualibet earundem civitatum, & diœceſ. curiam teneat ad iuriſdictionem Epiſcopalem inibi exercendam cum vicariis, & officialibus conſuetis; ac etiam cum idem Præſul in Sutrina, tum verò in Nepeſina civitatibus, & diœceſ. præſens extiterit, Nepeſin. & Sutrin. Epiſcopus appelletur, & ſic deinceps Eccleſiæ ipſæ unico Paſtore, & Antiſtite præmiſſiſque intitulationibus perpetuis temporibus gubernetur, & quod cedente, vel decedente, aut translato ipſo Epiſcopo, aut aliis Eccleſiis ipſis vacantibus, ipſarum Eccleſiarum canonici, & ambo capitula vocatis ad hoc, qui fuerunt evocandi, congregari debeant pro electione futuri Epiſcopi celebranda in loco, ubi Epiſcopus deceſſerit, ſi ipſas Eccleſias vacare contigerit per obitum, ſi vero per alias, quam* D *per obitum Eccleſias ipſas vacare contigerit, fiant electiones huiuſmodi temporibus vacationum ipſarum alternis vicibus in civitatibus, vel diœceſ. antedictis, quodque propter unionem, annexionem, & incorporationem huiuſmodi Eccleſiæ præfatæ in ſpiritualibus non lædantur, aut in aliquo in temporalibus ſuſtineant detrimentum. Nulli ergo, &c. noſtræ unionis, incorporationis, voluntatis, & conſtitutionis infringere, &c. Si quis, &c.*

Datum Florentiæ ann. Incarn. Dominicæ 1435. pridie id. Decemb anno 5.

XLIV 44. LUCAS Rubei è Tartara Nepeſina gente, antea Sutrinus Epiſcopus, cum ab Eugenio IV. Nepeſina Sutrinæ juncta fuiſſet Eccleſia, primus Epiſcopus fuit, qui utramque Eccleſiam moderaretur an. 1436 a. ex lib. proviſ. Prælatorum.

XLV. 45. JACOBUS Sublacenſis Abbas, ex Ordine S. Benedicti, electus fuit Sutrinus, ac Nepeſinus Epiſcopus anno 1447. die 19. menſis Jul. Nicolao V. ſedente. Vita functus eſt 1453. Conſule acta Conſiſtor.

XLVI 46. ANGELUS Alterius Romanus (*„Juris peritiſſimus, Lateranenſis Canonicus, & Papæ Generalis „Theſaurarius* Lucentius.) Jacobo ſucceſſit 1453. 12. Kal. Maji. Romæ fato functus eſt, ſepultuſque eſt apud S. Mariam ſupra Minervam anno 1472.

XL VII. 47. BAPTISTA (*„Natione Aprutinus, Patria „Marſus, gente Pontina, ut in Bituntinis habet Ughel.*) electus à Sixto IV. anno 1472. 3. Nonas Julii: demum translatus eſt ad Bituntinam Eccleſiam 1484. *acta conſiſtorialia*, Ciaconius affirmat in vita Jo: Baptiſtæ Cardinalis Millini, illum fuiſſe Nepeſinum, Anagninumque Epiſcopum; ſed aberrat, quantum enim, quidem ex actis conſiſtorial. vitaque hujus Cardinalis à Platina deſcripta erui poteſt, hujuſmodi dignitatum titulis condecoratus non fuit. Conſtat tamen eaſdem Eccleſias illi à Pontifice fuiſſe oblatas, ſed detrectaſſe onus, ac demum Pontificio impulſum imperio, Urbinatem Eccleſiam ſuſcepiſſe regendam, indeque inter Purpuratos Senatores fuiſſe adlectum.

XL VIII. 48. ANDREAS *b* Epiſcopus Bituntinus ad hanc Eccleſiam translatus eſt die 5. men. Novembris 1484. Romæ deceſſit menſe Auguſto 1489. acta conſiſtor.

XLIX. 49. BARTHOLOMÆUS Flores, electus 12. Kal. Novembris 1489. deinde ab Alexand. VI. translatus eſt ad Cuſentinam Eccleſiam 1495. die 4. m. Auguſti *c*. De quo plura ibi.

L. 50. FRANCISCUS à Caſſia Umbriæ Bartholomæo ſucceſſit 1495. die 4. menſis Auguſti. Fato functus eſt 1497.

LI. 51. ANTONIUS Torres Hiſpanus, ex Ordine S. Hieronymi Monachus, Epiſcopus antea Lucerinus, ad has Eccleſias translatus eſt dei 17. menſis Aprilis anno 1497. eodemque anno defunctus eſt.

LII. 52. ZANARDUS Bagarottus * Placentinus creatus eſt 1497. die 16. *d* menſis Julii. Romæ deceſſit in interregno Alexandri VI. 1503. * die 24. Auguſti in domo. Card. Alexandrini, cujus erat familiaris. Sepultus eſt in Eccleſia S. Auguſtini. Vocabatur Joannes Zanadus, ut in diariis Achillis de Graſſis obſervavimus.

LIII. 53. ANTONIUS de Alberiis nobilis Urbevetanus, familiaris, chariſſimuſque Pio III. Pont. Max. ab eo unicè creatus eſt Nepeſinus, ac Sutrinus Epiſcopus anno 1503. 11. Octobris, cum breviſſimus Pontifex fuiſſet. Queritur fruſtratas ſpes ſuas idem Antonius, datis literis ad Senenſem Archiepiſcopum, quas habeo apud me, & hic quanquam incultas, referre placuit.

Reverendiſſime Domine.

Perdonatemi, che non sò, che ſcrivermi, homo quaſi mente alienatus D.U.R. doloribus plenus, & merito per omnia alienatus: Deploremus igitur omnes fortunam, & rogemus Deum, ut indulgeat peccatis noſtris, poiche d'uno Papato, ſolum ſupereſt Epiſcopatus meus. Tota Urbs complorat, & me digito oſtendunt. Et me more ſolito offero, & commendo cum lachrymis in copia; quid ſcripſerim, neſcio. Roma 19. Octobris 1503.

D. V. Reverendiſſ.

Servitor A. de Alberiis Epiſcopus Sutrin. & Nepeſinus.

Antonius autem 3. ſui Epiſcopatus anno defunctus eſt, an. 1505. *e* ſepultuſque eſt in Cathedrali.

LIV. 54. JO. JACOBUS Brunus, *f* è Participantium numero Prothonotarius Apoſtolicus, demortuo Antonio ſuffectus eſt anno 1506. 6. die menſis Februarii. Concilio Laterano interfuit, cum fratri Nepeſinam, Sutrinamque ceſſiſſet Eccleſiam anno 1507. die 27. menſis Auguſti.

LV. 55. PALUS ÆMILIUS Brunus Joannis Jacobi frater, ex ceſſione fratris electus eſt ann. 1507. die 27. menſis Auguſti. Deceſſit adhuc vivente fratre 1516.

LVI. 56. JACOBUS Bongallus è Filacciano, citra

regu-

a 2. Id. Decemb.

b De Paltronibus.

c Aprilis.

* Ex App. tom. 2.

d 17.

* Ex App. tom. 9.

e 1506.

f Aſſenſis.

tegulare inſtitutum Abbas, Leonis X. familiaris, ab A
eodem electus eſt primum Epiſcopus Anagninus,
a 1516. deinde anno 1517. *a* die 5. menſis Novembris ad has
Eccleſias translatus, quod in Ravennate clade Leo-
ni tunc Cardinali Legato auxilio fuiſſet ad fugam.
Temporibus Clementis VII. Nepeſina à Sutrina Ec-
cleſia disjuncta eſt, haud diſſentiente Jacobo, Ægi-
dioque Cardinali Viterbienſi attributa, ea lege, ut
uter primus diem clauſiſſet extremum, ad ſuperſti-
tem adminiſtratio iterum coeuntium Eccleſiarũ re-
diret, quod Jacobo Bongailo, Viterbienſi Cardinali
defuncto, evenit, qui demum, cum jam provectæ eſ-
ſet ætatis, ſub Paulo III. Farneſio Epiſcopali mune-
re ſe exſolvit anno 1538. acta conſiſt.

LVII. 57. JACOBUS Cardinalis Simonetta Mediola-
nenſis harum Eccleſiarum adminiſtrator adſcitus eſt
b 60. 1538. dia 8. *b* menſis Februarii. Mortuus eſt 1539.
cum Laudenſis etiam in Inſubria Epiſcopus fuiſſet.

LVIII 58. POMPONIUS Cæſius Romanus, Horta-
nus, ac Civitatis Caſtellanæ antea Epiſcopus, ad has
Eccleſias translatus aſt ann. 1539. die 24. menſis No- B
vembris, evaſitque ad Purpuram 1542. eodemque
anno deceſſit, menſe vix elapſo, Romæ ſepultus in
Laterano in ſacello Majorum, ubi in marmore hæc
ſpectatur inſcriptio.

Julianus Cacius Can. Lat. Hippolyta Cacia,
Tranquillus Cacius, Aurelius cacius Can.
Lat. Matthias Cacius, Ludovicus Cacius
Can. Lat. FaſtinaCacia, Pompon. CaciusCan.
Lat. S. R. E. Presb. Car. Pauli III. Vicar.
fratres, Attilio Matthia filio F. Can. Lat.
amanter, & piocurante diverſis locis diſſitis,
qui ex uno materno utero prodiſſent, ut in
unum terra matris locũ reciperentur H. S. S.

Memini me in Giaconianis notis, dũ Pomponii lau-
des, dignitateſque refertem, ſcripſiſſe, Pomponium
à Paulo III. primum Tiſernatem Epiſcopum dele-
ctum, mox ad Nepeſinam translatum. Error irrepſit
ex injuria Amanuenſis mei, qui pro Hortana Eccle-
ſia Tiſernatem ſcripſit. Hic libenter noſtra, aliorum-
que errata ingenuè lectori fatemur. C

LIX. 59. PETRUS ANTONIUS de Angelis Cæ-
ſenas, Romæ Gubernator, Cardinali Cæſio ſucceſ-
ſit 1542. die 7. menſis Auguſti. Deceſſit autem 1553.

LX. 60. ANTONIUS Simeonius (1) è Monte S. Sa-
bini in Etruria, Julii III. Pont. Max. affinis, Mona-
chus profeſſus cœnobii SS. Angelorum Florentiæ
Ordinis Camaldulenſis, electus primum eſt Minoren-
ſis Epiſcopus in Regno ab eodem Julio, deinde ex
ejuſdem largitate ad has Eccleſias translatus eſt an-
no 1553. ubi è vivis exceſſit 1556. die 2. menſis Sep-
tembris, ſepultuſque eſt in Cathedrali.

LXI. 61. Fr. MICHAEL Ghislerius Alexandrinus,
Ordinis Prædicatorum, ex S. Officii Commiſſario à
Paulo IV. electus eſt 1556. die 4. menſis Septembris,
paulòque poſt vocatus ad purpuram. Has autem Ec-
cleſias ad 4. annos ſapientiſſimè adminiſtravit, inde-
que ad Montis Regalis Eccleſiam in Pedemonte trã-
slatus eſt; anno verò 1566. Chriſtiano orbe fauſtiſſi-
mè acclamante, ſub nomine Pii V. Cathedram Petri
conſcendit, cujus ſanctiſſimam memoriam nulla un- D
quam eſt deletura oblivio.

LXII. 62. HIERONYMUS Galeratus Mediolanen-
ſis electus die 27. menſis Maii 1560. ad Alexandri-
nam demum Eccleſiam translatus eſt 1565. De quo
ibi poſtea plura.

LXIII 63. TIBERIUS Card. Criſpus Romanus, Epiſ-
copus Sueſſanus, Amalphitanus Archiepiſcopus,
Adminiſtrator harum Eccleſiarum fuit die 19. men-
ſis Januarii 1565. Sutri deceſſit 1566. pridie Non. O-
ctob. ſepultuſq; eſt in Cathedrali. De quo alibi plura.

LXIV 64. Fr. ÆGIDIUS de Valentibus Piſaurenſis
Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, vir ſanè doctus,
ac Papæ Sacriſta creatus die 25. menſis Octobris an-
no 1566. Deceſſit autem 1568. De quo Nicolaus Cu-
* Ex App. tom. 9. ſerius in Monachiſmo Eremitarum, & acta Conſ. *
Romę ſepultus eſt in Eccleſia S. Auguſtini ante aram

A maximam cum hoc Epitaphio.

D. O. M.

M. F. Ægidio Parentio Piſaurenſi ord. Ere-
mitarum S. Auguſtini Præſid. .... Capell.
.... ac .... Sedis Apoſtolicæ Epiſcopo Ne-
peſino, Sutrino..... probitatis ..... pruden-
tia viro. Obiit die IX. Maii. MDLXVIII.

65. Fr. CAMILLUS Campegius Papienſis, Or- LXV.
dinis S. Dominici, fidei quæſitor Ferrariæ, Pii IV.
familiaris, ejuſdemque Theologus, Tridentino Con-
cilio interfuit, atque à Pio V. deinde creatus eſt E-
piſcopus, die 4. *c* Maii, anno 1568. Hic inſecuto an- *c* 14.
no, corpora glorioſiſſimorum Martyrum Romani, ac
Ptolomæi reperit, quæ adhuc ſanguine madebant,
ſolemnique pompa decentiori loco collocavit. Sutri
deceſſit 1569. ſepultuſque eſt in Cathedrali.

66. DONATUS Stampa Mediolanenſis, ex LXVI
Commiſſario S. Officii electus anno 1569. die 14.
menſis Decembris. Deceſſit autem 1575.

67. Fr. ALEXIUS Stradella, natione Etruſcus, LXVII.
B patria Fivizanenſis, inter Italicos Concionatores ſui
ævi facile primus, ex Procuratore Generali Eremi-
tarum S. Auguſtini, dictarum Civitatum electus E-
piſcopus fuit die 20. *d* menſis Julii 1575. Gregorio *d* 18.
XIII. ſummo Pontifice ſedente. Fato functus eſt
1580. 27. Auguſti. Scripſit Dialogos 3. *De miſeria
humana, de divino amore, & de gloria Paradiſi.* Hic
ab eodem Gregorio XIII. ad Carolum Archiducem
Auſtriæ miſſus, cum eo ſe conferret, in itinere febri
correptus, è vita apud ſuos deceſſit.

In medium rapuit Stradellum lumina parca.
Legati tamen eſt ſic morientis honos.

Hæc Thomas Gratianus in Anaſtaſi Auguſtiniana.

68. HORATIUS Moronus Mediolanenſis, ne- LXVIII.
pos Cardinalis Moroni, filius Comitis Sfortiæ, ac
Camillæ Doriæ, ex Canonico S. Petri Romæ, Præ-
poſito SS. Thomæ, & Simeonis Novariæ, Sancti-
que Martini Tortonæ Commendatario, electus eſt
Epiſcopus, die 5. menſis Septembris 1580. apud S.
Mariam ſupra Minervam demortuum Cardinalem
C Patruum ſepelivit, eidemque Epitaphium ponen-
dum curavit. Ipſe verò deceſſit anno 1604.

69. THADDÆUS Sartius Bononienſis, filius LXIX.
Laurentii juriſconſulti, cum ſupra mediocrem exiſti-
mationis eſſet, ex Civitatis Caſtellanæ Gubernato-
re, à Clemente VIII. Pont. Max. electus eſt anno
1604. die 7. menſis Junii, *e* conſecratuſque à Camil- *e* 31. Maji.
lo Card. Burgheſio, qui poſtea ſummus Pontifex re-
nunciatus, Paulus V. dictus eſt, ſub quo harum Ec-
cleſiarum munere ſe exolvit, Romæque deceſſit an.
1617. ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Nicol. apud Cam-
pum Martium. In Bononienſium autem Romæ Tẽ-
plo, hujuſmodi de ipſo legitur epitaphium.

Thaddæo Sartio Bononienſi Collegii juriſcõ-
ſulto, Epiſcopo Nepeſino, ac Sutrino in ma-
gnis trium Romanorum Pontificum negotiis,
Greg. XIII. Sixti V. Clementis VIII. ſin-
gularem prudentiæ, integritatis, vigilantiæ
laudem promeruit. Thaddæus Sartius Pa-
truo B. M. P. C. vixit annis LXXVI. obiit an-
D *no ſub M. DC. XVII. viii. idus Decembris.*

70. Fr. DIONYSIUS *f* de Martinis Ordinis Mi- LXX *f* Hujus meminit Toppius in Bibl. Neapol. p. 71. Mandiſ.
norum de Obſervantia, Paulique V. à confeſſioni-
bus, ab eodem electus eſt Epiſcopus Nepeſinus, ac
Sutrinus 1616. die 18. menſis Maii; è vivis exemptus
eſt 1627. dum Eccleſiam ſibi commiſſam attentiſſi-
mè adminiſtraret.

71. SEBASTIANUS de Paulis Nepeſinus, E- LXXI
piſcopus Neocæſarienſis in partibus, ad has Eccle-
ſias translatus eſt die 20. menſis Septembris 1627.
obiit ann. 1643. die 16. Februarii: ſepultus fuit in Ca-
thedrali Nepeſina.

72. BARTHOLOMAEUS Vanninus Piſto- LXXII.
rienſis, Civis Romanus, V. S. R. electus hoc ipſo
anno 1643. menſe Maii, conſecratus die 22. Augu-
ſti in Eccleſia S. Philippi à Cyriaco Card. Roccio.
(„ *Juris conſultiſſimus vir deceſſit 1654. de quo conju-*

(1) In monumentis Cœnobii S. Mariæ Angelorum Florentiæ vocatur *Antonius Simeonis Menicuccii è monte S. Sabini*: ibique legitur diem ſupremum obiiſſe anno 1557. die 7. Septembris. *Salvinus.*

Digitized by Google

„ le Cl. Mandoſii Bibliothecam Romanam vol. 2. Centuria. 8. nu. marg. 96.) A

LX XIII. * 73. Marcellus Anania Calaber electus Nepeſinus, & Sutrinus die 1. Junii 1654.

A D D I T I O.

(„ *MARCELLUS Anania nobilis ex Diœceſi „ Cathacenſi J. U. D. Theologus inſignis, Vaticanæ „ Baſilicæ Beneficiatus, deinde S. Laurentii in Damaſo, mox S. Mariæ Majoris Canonicus, Papæ ſecretus „ Capellanus, & Cardinalis Vicarii in Urbe Vicesgerens, harum ovium Paſtor exſtitit ab anno 1654. die „ prima Junii, uſque ad 1670. quo fere ſexagenarius „ obiit.*

LX XIV. „ *JULIUS Card. Spinola Januenſis Sutrinis, & „ Nepeſinis veri Paſtoris amore fovendis datum eſt 2. „ Junii 1670. Montem Pietatis erexit, Suffragii Confraternitatem in eo loco inſtituit, ubi vetus Cœmeterium Cathedralis Nepeſinæ extabat: ſacram ſupellectilem auxit, in Sacris propè Nepim Catacumbis „ ann. 1675. quinque SS. Martyrum Corpora detexit. „ Denique optimus Paſtor horum mœrore populorum ad „ Lucanam in Etruria Eccleſiam translatus eſt 8. „ Nov. 1677.* B

LX XV. „ *JACOBUS Bona è Burgo S. Sepolchri Epiſcopus „ Feretranus, cum Romæ aliquandiu moraretur Cardinali Carpineo Urbis Vicario pro Statu Monialium „ inſerviens, eo procurante ad has Eccleſias tranſiit 23. „ Feb. 1678. feliciter rexit uſque ad an. 1681. quo obiit.*

LXX VI. „ *STEPHANUS Ricciardus nobilis Firmanus „ Cardinalis Decii Azzolini propior affinis J. U. D. „ Metropolitanæ Eccleſiæ Firmanæ olim Canonicus, „ deinde Curiæ Capitolinæ ſecundus Collateralis, ſuffectus die prima Septemb. 1681. ætate ſexagenarius, „ ſpectata laude has dum regit Eccleſias, morte ſublatus eſt 1685.*

LX XVII. „ *FRANCISCUS Juſti Fulginatenſis I. U. D. qui „ in Nunciaturis Neapolitana, & Portugallienſi, cum „ Auditoris Generalis munera æquiſſime conſummaſſet, has ſedes adeptus eſt 9. Apr. 1685. indefeſſo labore ad gloriam boni Paſtoris contendens ad Camerinenſem tranſiit ſedem 23. Novemb. 1693.* C

LX XVIII. „ *SAVUS Cardinalis Millinus Epiſcopus Urbevetanus cum ab ejus Eccleſiæ regimine petiiſſet abſolvi „ ex viciniori præſentia Romanæ Urbi, & univerſali „ profuturus Eccleſiæ gregibus his attributus eſt Paſtor „ 17. Maii 1694. Obiit die 10. Febr. 1701.* Lucent.)

LXX IX. („ *JOSEPH Ciantes Romanus Patritius I. U. D. & „ V. S. Refer. S. Congregationis boni Regiminis Ponens, perfunctus guberniis Tuderti, Reatis, & S. „ Severini, fuit promotus ad has ſedes 14. Martii an. „ 1701. Obiit Nepete menſe Novembri an. 1708.*

LXX X. „ *VINCENTIUS Vecchiarelli, nobilis Reatinæ „ Diœceſis Presbyter, an. 44. I. U. D. in utraque Signatura Refer. fuit viſitator Parochialis Eccleſiæ S. Salvatoris ad Pontem di Usbo, & Gubernator Caſenæ, „ Tuderti, & S. Severini; factus deinde Epiſcopus eſt „ Nepeſinus, atque Sutrinus die 15. Aprilis 1709.)*

NERITONENSES D

SEU NARDI EPISCOPI

URbs antiquiſſima Nardum *a* in Salentinis Populo frequens *b*, & lauta, Ducatus dignitate A nobilis, gentis Aquævivæ, in amœniſſima jacet planitie, à Gallipoli M. P. novem, ab ora ſinus Tarentini quatuor diſtat, cujus meminit Ptolomæus, Plinius, aliique perantiqui Scriptores. Niri, Neritini, vel Neretini apud eundem Plinium, Populi in Salentinis. In hac Civitate nobile Monachorum Cœnobium Ordinis S. Benedicti, jam inde multis opibus, ac magnis privilegiis celeberrimum fuit, cujus Eccleſiam in Deiparæ Virginis Aſſumptæ dicatam, Joannes XXIII. Papa in Cathedralem, Monachoſque in Canonicos convertit anno 1413. Cœnobii redditibus partim Epiſcopo, partim Capitulo conceſſis, quod ex 5. dignitatibus, quarum prima Archidiaconus, & 20. Canonicis conſtare voluit: novæ ſedis primum Epiſcopum, Abbatum poſtremum, Joannem Epiphanium deſignavit, ſubjecitque in perpetuum immediatè S. Romanæ Sedi. Diœceſim verò præter Urbem 17. Oppida viciniora aſſignavit. Epiſcopatus ſecundum communem æſtimationem valere cēſetur ſcuta 2500. taxatur autem in libr. Cameræ ad B florenos 150 c. Cæterùm antequam ſeriem huius Eccleſiæ Præſulum in medio proferamus, ejuſdem antiquum exordium, dignitatem, aliaque ſcitu digna ab Anonymo ex antiquis monumentis collecta, hic inſerere haud injucundum fore exiſtimavimus; ſic enim ſe habent. 160.

Eccleſia major Neritonenſis ſub invocatione Aſſumptionis beatiſſimæ Virginis eſt antiquiſſima. Extant Apoſtolicæ litteræ, privilegia Principum, & alia monimenta, in quibus fit mentio de prædicta Eccleſia ante 500. ferè annos, & non quaſi de re nova, ſed tanquam de antiquiſſima, & quæ per plurima tempora ante extiterat; quanto autem tempore ante hos 560. annos ipſa præceſſerit, nihil certi habetur; conjectura autem urgentiſſima ſunt, quod longe ante per plura ſecula fuerit.

Quod liquido conſtat, illud eſt, ſcilicet quod tempore Vrbani Papæ II. qui fuit aſſumptus ad Pontificatum in anno 1088. Eccleſia prædicta erat Monaſterium, non quod tunc monaſterium eſſe cœperit, ſed præſupponebatur, quod multo ante fuerat inſtitutum; conſtat tamen, quod priuſquam monaſterium eſſet, Cathedralis extiterit, cujus rei habetur antiquiſſimum teſtimonium vetuſtiſſimæ cujuſdam viſitationis factæ in monaſterio prædicto per quendam Legatum Apoſtolicum, de quo inferius patebit. C

Non conſtat in quo milleſſimi anno Cathedralis extiterit; veriſimile tamen eſt, quod ſit res vetuſtiſſima, eo maximè, quod ejus origo, progreſſus, & ſuppreſſio penitus ignoratur, & hactenus cognoſcitur, quatenus ſupradicta viſitatio Legati Apoſtolici aperit, & nullum aliud hujus rei veſtigium remanſit niſi canonicorum, qui etiam poſtquam facta fuit monaſterium, duraverunt, itaquod ſimul & ſemel inſerviebant Eccleſiæ, una cum monachis, qui erant Ordinis S. Benedicti, & eorum rectores appellabantur Priores: poſtea verò cum erecta eſſet in Abbatialem dignitatem, vocati ſunt Abbates. Deſumitur nihilominus ex ſcripturis dictam Neritanam Eccleſiam, antequam eſſet monaſterium S. Benedicti, extitiſſe monachorum Græcorum S. Baſilii, ſed quomodo ad Benedictinos tranſierit, penitus ignoratur.

D *Poſt vero ſuppreſſionem hanc Epiſcopalis dignitatis, reperitur ſolos Abbates, qui prioribus ſucceſſerunt, exercuiſſe poteſtatem in ſpiritualibus, unde controverſia multæ, & lites inſurrexerunt ſuper decimis, & ſuper jure Diœceſis cum vicinis Epiſcopis. Priuſquam etenim Abbates hanc in ſpiritualibus juriſdictionem acquiſierint, reperitur, quod ante 300. pluſvè, minuſvè annos Eccleſia ipſa Neritonenſis cum villis, & locis ſuis ſuberat in ſpiritualibus Archiepiſcopis Brundoſinis, qui decimas ibidem acceperant, ac omnem juriſdictionem Epiſcopalem inexercuerant, tanquam in Eccleſia propria; ſed poſt inſtitutos Abbates in principio ſe ingerere in animarum cura, donec in brevi omnem adminiſtrationem in ſpiritualibus ad ſe traxerunt, & Archiepiſcopis ſubmotis, totos ſe oppoſuerunt Epiſcopo Gallipolitano, qui & ipſe prætendibat decimas, & jura Epiſcopalia ex lege Diœceſana in Eccleſia prædicta, & eius villis, & locis, ſed Abbates prævaluerunt.*

Reperitur quod tempore ſupradicti Pontificis Vrbani II.

a Seu Neritum
b Sex mille habitatores habet.

II. Goffridus inclitus Comes Superſarij, & Neriti, & totius fere hujus regionis dominator, obtulit Apoſtolicæ ſedi monaſterium prædictum per manus dicti Vrbani II. à quo ſub protectione B. Petri, & ipſius ſedis Apoſtolicæ fuit ſuſceptum, ac libertatis, & exemptionis privilegio cõmunitum, quo privilegio gaudet uſq; in hodiernũ diem.

Sub Vrbano & Goffrido prædictis quidam Everardus erat Prior dicti Monaſterii, quo tempore ingentia dona fuerunt facta per ipſum Comitem Goffridum Monaſterio prædicto, nempè omnia quæ modo poſſidet Eccleſia ipſa in territorio S. Theodori, S. Nicolai defferneo, locugnani, & in tota illa regione, & alibi etiam in territorio Neritonenſi, necnon in territorio Ravellæ, quod tempore Ferdinandi II. de Aragonia Regis utriuſq; Siciliæ erat habitatum, ex liberalitate hujus Principis Goffridi acquiſivit, qui etiam donavit eidem monaſterio decimas ipſiuſmet Comitis ex eodem Oppido Neritenenſi & militum eius, & poſt eius mortem habuit dicta Eccleſia ex donatione Alexandri eius filii quicquid hodie poſſidet in feude de Cigliano, & S. Nicolai pertinentiarum terræ Cupertini ab anno 1092. uſq; ad an. 1119.

Succeſſit Vrbano II. Paſchalis II. qui eidem monaſterio confirmavit dictum privilegium Vrbani II. & de novo conceſſit, ac omnes donationes per dictos Principes ut ſupra factas Apoſtolica firmitate roboravit; ac inſuper Monaſterium ipſum ſub Prioribus antea degere ſolitum, in Abbatialem dignitatem erexit, & primum Abbatem eidem præfecit quemdam Iordaymum nomine.

Conſimile privilegium tàm exemptionis, quam omnium prædictorum fuit per Adrianum Pontificem IV. eidem monaſterio de verbo ad verbum confirmatum, & de novo conceſſum in anno ſalutis 1158.

In anno 1267. fuit per Clementem Pontificem IV. deſtinatus Legatus, & Generalis Viſitator in Regno Siciliæ Pandulfus Albanenſis Epiſcopus, qui cum ad monaſterium Neritonenſem acceſſiſſet, ſtatum ipſius in hunc, qui ſequitur modum, invenit, & reformavit.

Aſſerit primo per inquiſitionem, quam ibi fecit de ſtatu monaſterij prædicti, & per privilegia, & litteras Apoſtolicas, ac alia monimenta ſibe conſtitit, quod idem Monaſterium Cathedralis Eccleſia extiterit.

Quod poſtquam factum eſt monaſterium tam monachi ordinis S. Benedicti, quam inſimul Canonici regulares fuerint in eadem Eccleſia.

Quod intentionis ſuæ erat idem monaſterium de Monachis, & ſecularibus canonicis reformare.

Conſtituit in eadem Eccleſia ſervitium viginti perſonarum, quarum decem mandavit eſſe monachos S. Benedicti, & decem canonicos ſeculares.

Ordinavit decẽ præbendas ad rationẽ unciarũ quatuor pro qualibet, ſingulis canonicis ſecularibus aſſignandas.

Perſonalem Canonicorum reſidentiam inſtituit præcipiens, ne aliquis ex eiſdem Canonicis de præbenda ſeu de beneficio ſeu ab ipſo monaſterio aliquid percipiant, niſi dum in eodem reſidentes fuerint.

Quod in una parte chori ejuſdem Eccleſiæ conventus monachorum, in reliqua verò Canonici ſeculares morantes divina celebrarent officia, & horas canonicas pſallerent juxta ritum regulæ S. Benedicti hactenus in dicto monaſterio ſervari ſolitum.

Quod cætera bona ejuſdem Abbatiæ uſibus Abbatis, & monachorum cederent.

Quod Abbas in Choro, & in aliis locis illum locum obtineat, quem ſui prædeceſſores conſueverant obtinere.

Quod omnes tam monachi, quam canonici obediant Abbati, qui pro tempore fuerint, tanquam Prælato ordinario eorum.

Quod ad electionem Abbatis, quæ facienda occurreret, vocarentur tam monachi, quam Canonici, ſicuti aſſeritur hactenus fuiſſe conſuetum.

Quod per Abbatem, qui pro tempore fuerit, creentur, & inſtituantur monachi, & canonici in dicto monaſterio, & ſubſit ei in omnibus uti eorum Prælato.

In his ordinationibus nulla reperitur mentio de dignitatibus capituli, & tamen alibi reperitur de ipſis facta mentio, & ſignanter de Archidiacono, & duobus Archipresbyteris uno latino pro Latinis, & altero græco pro Græcis in quodam regiſtru Brundiſino.

Sub hoc regimine Abbatum ſtetit Eccleſia Neritonen. per annos 303. uſque ab anno 1110. quo tempore fuit per Paſchalem Põtificem II. in Abbatialem dignitatem erecta uſq; ad annum 1413. quo tempore in Cathedralem iterum erigitur a Joanne Pontifice XXIII. mediante ampliſſimo privilegio.

Paucis annis ante hanc ultimam erectionem facta fuit quædam alia erectio in Cathedralem in ſchiſmate Clementis VI. Antipapæ contra Urbanum VI. in quo populus Neritonenſis cum conventu, & clero partes Reginæ Joannæ ſequens adhæſit prædicto Clementi, à quo plures gratias obtinuit.

Inter has gratias credendum eſt ex præcedentibus, & ſubſequentibus, quod fuerit etiam hæc, ſcilicet ut Eccleſia prædicta in Cathedralem erigeretur; reperitur enim in tempore prædicto bellorum & ſchiſmatis, quod quidam fr. Matthæus erat Epiſcopus Neritonen. ut videtur ex quadam bulla Collationis beneficii per eum tamquam Epiſcopum Neritonenſem collati in ann. 1389. patet etiam prædictum fr. Matthæum per plures annos extitiſſe Epiſcopum dictæ Civitatis, ut ex alia bulla proviſionis facta per dictum Matthæum tamquam Epiſcopum cuidam fr. Benedicto magiſtris Antonii Ferraris de Nerito Eccleſiæ Neritonenſis monacho de Abbatia S. Angeli de Salute, vacat a per mortem cujuſdam fr. Durantis 4. Sept. Quare hic videtur fuiſſe primus Epiſc. Neriton ſed quia fuit tempore ſchiſmatis non apparet, a quo fuit inſtitutus.

Reperitur etiam, quod reddita obedientia in Regno præd. Urbano VI. ejuſque ſucceſſori Bonifacio IX. iterum d. Eccl. rediit ad priſtinum ſtatum ſub regimine Abbatum, ſub quo permanſit per alios annos duodecim, & uſq; ad annum 1413. quo tempore iterum per Joannem PP. XXIII. ut ſupra dictum eſt in Cathedralem erigitur.

In anno ergo 1413. Ioan. PP. XXIII. ad ſupplicat. populi Neritonen. terram Neritonen. prædictam in Civitatem; & Eccl. Cathedralem erexit, quam Romano Pontifici immediate voluit eſſe ſubjectam; dignitatem verò Abbatialem in Eccl. & Monaſterio prædictis ſuppreſſit, privilegia tamen, & jura conſervavit.

Præſules à primæva inſtitutione ſequentes ſunt, è monumentis Romanis à nobis expiſcati.

A D D I T I O.

(,, De nobiliſſima Neritonenſi Eccleſia pauca admo-
,, dum, nec adeò felici calamo notavit Ughellus. Præterea
,, ſi qui apud ipſum reperiuntur Epiſcoporum Catalogi
,, multis, longeque graviſſimis ſcatentes erroribus, is
,, profecto, qui ad eandem Eccleſiam ſpectat, unus eſt.
,, Ut igitur priori malo mederemur, optimum factu du-
,, ximus ex præſtantiſſimo Epiſcopali Archivo Neriti-
,, no graviſſimum Scriptum de Statu veteri, atque re-
,, centi laudatæ Eccleſiæ ex vetuſtis, & authographis
,, Monumentis à Joanne Epiphanio Neritonenſium
,, Abbatum poſtremo, necnon Capitulo, & Monachis
,, trecentos ante annos expreſſum, & ad Joannem Vigeſi-
,, mum tertium ſummum Pontificem miſſum: itemque
,, ampliſſimum eiuſdem Pontificis Diploma, quo Neri-
,, tina Urbi Epiſcopalis Sedes reſtituta eſt, publicis ty-
,, pis vulgare. Utrumque egregium Monumentum ex au-
,, thographis diligenter deſcriptum acceptum referimus
,, Illuſtriſſimo, ac Reverendiſſimo Domino D. Antonio
,, Sanfelicio Epiſcopo, Patricio Neapolitano, inclyta ge-
,, neris Nobilitate æquo ac virtutibus, necnon doctrina,
,, & eruditione clariſſimo, à quo abſolutiſſimam Ne-
,, ritinæ Eccleſiæ ſuæ Hiſtoriam ſummo cum eruditorum
,, plauſu excipiendam in dies ſingulos expectamus. Ut
,, autem quam emendatiſſimo Neritonenſium antiſti-
,, tum Catalogo eruditi Viri utantur in poſterum, Eo-
,, rundem ſeriem, ſedis tempus, ac præcipua quædam ge-
,, ſta ex eruditiſſima Diſſertatione de Neritinis Epi-
,, ſcopis à Petro Pollidoro non minus ſtudioſè, quam ele-
,, ganter adornata, reſtituimus.

,, En Epiphanii Documentum.

Sanctiſſimo, ac Beatiſſimo Patri, & Domino noſtro, Domino Iohanni in Sacratiſſima ſede Beati Petri ſummo Pontifici vigeſimo tertio.

,, Quoniam Venerabilis ſanctitas veſtra dignata eſt
,, mandare nobis Abbati, & Conventui tam Canoni-
,, corum, quam monachorum huius ſanctæ Eccleſiæ Ne-
,, ritoni, ut fideliter, & diligenter de ſtatu decoroſo anti-
,, quo, & moderne eiuſdem Abbatialis Eccleſiæ, & ſuæ

„ Diœceſis authenticum ſcriptum conficeremus, adhuc, ut eadem Sanctitas veſtra maturius, & ſapientius poſſit ad novam erectionem ipſius Eccleſiæ in Cathedralem per Apoſtolica ſcripta devenire, prout Sereniſſimus Dominus noſter Rex Ladiſlaus una cum univerſa Civitate prædicta Neritoni, & ſua Diœceſi per ſuos reſpective Oratores humiliter ſupplicaverunt; ideo, ut illa qua decet reverentia, & obſequio Sanctitati veſtræ imperatis obedeamus, Nos iidē qui ſupra Abbas, & Cōventus prædictæ Eccleſiæ cāventualiter convocati ad ſonum Majoris Campanæ, ut moris eſt, in Clauſtro memoratæ Eccleſiæ, hac die vigeſima quarta Octobris milleſimo quadringenteſimo duodecimo ſexta Indictionis ex originalibus ſcripturis ejuſdem Eccleſiæ iſtam, quæ ſequitur, ipſius antiqui, & moderni ſtatus ſinceram relationem coram infraſcriptis Notariis, tam Apoſtolicis, quam regalibus formamus, Sanctitati veſtræ poſt obſequioſa Pedum Oſcula beatorum per prædictos Oratores reverenter præſentandam.

„ Neritoni igitur Urbs in Salentinis fundatione antiquiſſima, jam inde ab Apoſtolorum temporibus fidem Chriſti recepit ſimul cum multis aliis hujus Provinciæ Civitatibus, quemadmodum teſtatur antiquus Liber inſcriptus Japygia chronicon: & propria Neritonenſis Urbis Hiſtoria, quæ in publico Civitatis Palatio, & in noſtro Archivio conſervatur.

„ Major Eccleſia ejuſdem Civitatis Neritoni Aſſumptionis Beatæ Mariæ Virginis inſignita vocabulo, eſt antiquiſſima; & de ea expreſſa fit mentio ante quingentos annos, tam in litteris Apoſtolicis, quam in diverſis Privilegiis Principum Longobardorum, quæ omnia ſcripta una cum univerſis aliis infracitandis ad majorem cautelam prædictis Notariis ſingillatim, & originaliter oſtendimus. In his inſuper ſcripturis eadem Eccleſia non nominatur tanquam res nova, ſed antiquiſſima, & quæ per plurima ſecula antea extiterat.

„ Per quæ antiquiſſima ſecula, quando univerſa iſta Provincia Græcorum Imperatorum Orientis parebat imperio, hæc eadem Eccleſia erat Cathedralis, & ſuos proprios habebat Epiſcopos; an autem ipſi fuerint Latini, vel potius Græci, neſcimus. Neque etiam certo nobis conſtat hujus antiqui Neritonenſis Epiſcopatus origo, progreſſus, & extinctio. Illud ſolum certiſſimum ex Abbatialis noſtræ Eccleſiæ Archivio apparet, quod ſub Romano, & ſummo Pontifice Paulo adhuc perſeveraverunt in illa Epiſcopi. Habetur enim ad hodiernum uſque diem Originalis ipſius Pauli Papæ Epiſtola ad Clerum, & Populum Neritoni ſub datum Romæ quarta Septembris, decimaquinta Indictionis poſt Conſulatum Conſtantini anno Vigeſimo Secundo; in qua prædictis Clero, & Populo prohibet ſub Apoſtolica authoritate, ne ad novi Epiſcopi electionē veniant, ſed de redditibus Eccleſiæ ſuſtentari jubet Monachos, qui ex Oriente in magno numero venerūt tunc temporis Neritonū, & in ejus Diœceſim propter perſecutionem excitatam ab Imperatore Conſtantino Iconoclaſta.

„ Habetur etiam hujus ſtatus antiquiſſimi Epiſcopalis Eccleſiæ Neriti aliud vetuſtiſſimum Teſtimonium in quadam viſitatione facta in hac eadem Eccleſia, & Monaſterio per quendam Legatum Apoſtolicum nomine Rodulphum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem Albanenſem anno Domini milleſimo ducenteſimo ſexageſimo ſeptimo. Hujus apoſtolicæ Viſitationis omnia, & ſingula ſtatuta infra paulo poſt recenſebimus. Sublata tamen Epiſcopali Dignitate Canonicorum Capitulum cum ſuis Dignitatibus, tanquam ſi adhuc Epiſcopalis duraret ſedes, conſtantiſſime manſit; Quod etiam ex citatis actis Viſitationis Cardinalis Rodulphi perſpicue apparet.

„ Poſt hæc tempora Neritoni Eccleſia evaſit Monaſterium Græcorum monachorum Ordinis S. Baſilii, ut oſtendunt complures ſcripturæ antiquæ, quæ in Abbatiali noſtra Eccleſia conſervantur, & perduravit dictum Monaſterium in hoc ſtatu uſque ad annum milleſimum, & nonageſimum. Anno autem milleſimo, & ſexageſimo Robertus illuſtris Siciliæ, & Apuliæ dux, ob ſuam ſpecialem devotionem erga monachos ex Ordine S. Baſilii, ut ibidem ſcribitur, ampliſſimum eidem Neritoni Monaſterio conceſſit Privilegium magno plumbeo Sigillo munitum ſub datum in Urbe Tarenti die Octava Junii anno milleſimo Vigeſimo, Ducatus autem Siciliæ, & Apuliæ anno ſecundo. Quo Diplomate omnia Jura, & Privilegia dictæ Eccleſiæ antea conceſſa confirmavit, & alia inſuper ampliſſima noviter addidit. His tamen temporibus poſt ſuppreſſam Epiſcopalem Dignitatem in Urbe Neritoni per Priores Ordinis Sancti Baſilii non exercebatur Cura animarum, & Juriſdictio ſpiritualis in diœceſi, ſed per Epiſcopos, & Archiepiſcopos ſucceſſive Brunduſinos, quib. ſe Civitas, & Populi, ex Apoſtolicæ ſedis aſſenſu regendos commiſerunt, & illis etiam annuatim Decimas ſolvebant, ut patet ex pluribus antiquis litteris, & ſcripturis, quæ in noſtro Archivio Neritinæ Eccleſiæ habentur, & præcipue in Faſciculis Signatis B. D. & I.

„ Sub Urbano Secundo, qui electus fuit Papa anno Domini milleſimo octuageſimo octavo, tenuitque ſummum Pontificatum Eccleſiæ uſque ad annum milleſimū nonageſimū nonū, idem Monaſteriū Neritonenſe oblatū fuit Apoſtolicæ ſedi a Gorfrido Comite Normanno Civitatum Neritoni, Tarenti, Lycii, Brunduſii, Cuperſani, & totius fere Japygiæ Domino. A Summo Pontifice fuit receptum, & eidem ſanctæ ſedi Apoſtolicæ immediate ſubjectum, cujus oblationis, & receptionis, & Privilegii immediatæ ſubjectionis Apoſtolicæ ſedi, præter proprium Diploma memorati Urbani, habemus etiam Originale Documentum Confirmationis in Bulla Paſchalis Papæ ſecundi ſucceſſoris expedita anno Domini milleſimo centeſimo decimo.

„ Prædicti Urbani Pontificis tempore Monaſterium Neritinum ex ordine ſancti Baſilii ad obſervantiam regulæ ordinis S. Patris noſtri Benedicti tranſitum fecit, cœpitque ſunt creari in eo Abbates, quando antea ſolum Priores illud rexerant, Aſſeritur enim in dicta Bulla Papæ Paſchalis in hujus rei confirmationem, quod tunc primum redactum fuit memoratum Monaſterium ſanctæ Mariæ Neritoni ad regularem obſervantiam ordinis ſancti Patris noſtri Benedicti; & primus Abbas, qui in eo cœpit creari fuit quidam Monachus nomine Jordaymus factus Abbas ab eodē Urbano Papa ſecundo. Dicitur etiam in eadē Bulla Paſchalis Papæ, a ſe & præfato Urbano cōceſſum fuiſſe eidē Monaſterio, quod moriente ipſius Abbate pro tempore, nullus ibi præficeretur novus, niſi quem Fratres ex communi conſenſu, vel ſanior ipſorum pars de ſuo, vel alieno Collegio ſecundum Dei timorem, & regulam ſancti Patris noſtri Benedicti elegiſſent, & quod electus à Summo Pontifice confirmaretur. Cujus quidem ampliſſimæ Bullæ Paſchalis ſecundi Tranſumptum per extenſum legitur etiam in publico, & authentico Inſtrumento confecto anno Domini milleſimo treceteſimo quadrageſimo octavo, quod habetur ſimul cum præcitatis duabus Bullis in Abbatiali noſtro Archivio in Faſciculo ſignato littera S. Hæ duæ Bullæ exemptionis prædicti Monaſterii Neritoni, & immediatæ Subjectionis Apoſtolicæ ſedis confirmatæ ſunt etiam alia ſpeciali Bulla ab Adriano Papa quarto confecta anno Domini milleſimo centeſimo quinquageſimo octavo, quæ ſub plumbo originaliter conſervatur in citato faſciculo S. Abbatialis Archivii.

„ Poſt erectum Neritoni Monaſterium in Abbatiam & inſtitutos in eodem Abbates cœperunt ipſi Abbates de volūtate Populorum, & ſanctæ ſedis Apoſtolicæ repetere antiquum Jus Eccleſiæ ſuæ, & per ſeipſos animarum Curā habere, & contra vicinos Epiſcopos, & Archiepiſcopos, qui id nolebant, fortiter reſtiterunt: adeo ut brevi tempore omnem antiquam Neritinæ Eccleſiæ Juriſdictionem ex ſummorum Pontificum authoritate, & primævis Neritonenſis Eccleſiæ Juribus recuperaverint. Præcipue vero varias lites habuerunt cum Epiſcopis Gallipolitanis, adverſus quos variæ reperiuntur pro Neritina Eccleſia emanatæ à ſede Apoſtolica litteræ, & alia Decreta in materia Decimarum, quas illi nullo jure pertinaciter prætendebant exigere in Neritonenſi diœceſi; Ut videre eſt in Faſciculo ſcripturarum Abbatialis Archivii ſignato litera D. In quo præcipue reperiūtur cōplures Bullæ Alexādri Papæ Tertii, Cœleſtini Tertii, & Urbani itē Ter-

,, *tii, necnon Archiepiſcopi Tranenſis ab Apoſtolica Sede delegati in hac cauſa, qui etiam finalem ſententiã cõtra prædictos Gallipolitanos Epiſcopos promulgavit.*

,, *Manſit in hoc ſtatu ſub regula ſancti Benedicti Abbatiale Neritonenſis Eccleſia Monaſterium uſque ad annum milleſimum ducenteſimum ſexageſimum ſeptimum. Quo tempore cum imminutus eſſet fervor regularis obſervantiæ, nec in Canonicis majoris Eccleſiæ debita, atque vetuſta diſciplina circa Divina peragenda officia obſervaretur; citatus Rudulphus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Albanenſis à Clemente Quarto ſummo Pontifice deſtinatus Legatus Apoſtolicus, & Generalis Eccleſiarũ Viſitator in regno Siciliæ prædicto anno illud diligenter reformavit. Habetur enim in Abbatiali Archivio noſtræ Eccleſiæ publicum hac de re tunc temporis factum memoratæ reformationis Inſtrumentum, in quo circa hujus Eccleſiæ ſtatum, & emendationem, hæc, quæ ſequuntur, fuere ab ipſo notata, & ſtabilita.*

,, *In primis aſſerit dictus Cardinalis Albanenſis quod per Inquiſitionem à ſe factam de ſtatu memorati Monaſterii, & Neritonenſis Eccleſiæ in antiquis Privilegiis, Bullis Apoſtolicis, & aliis monumentis ejuſdem Eccleſiæ, & Monaſterii ſibi plene conſtitit, quod eadem Neritonenſis Eccleſia olim antiquis temporibus Cathedralis, & Epiſcopalis extiterat.*

,, *Quod poſteaquam facta eſt Monaſterium, tam Monachi, quam inſimul Canonici Regulares fuerunt in eadem Eccleſia, in qua Divina Officia conjunctim exercebant.*

,, *Quod intentionis ſuæ erat idem Monaſterium, & Majoris Eccleſiæ Conventum ſive Collegium, quod ex Monachis, & Canonicis ſecularibus conſtabat, ſecundum rerum indigentium reformare.*

,, *Quare ordinavit in primis in eadem Eccleſia ſervitium viginti Perſonarum, demptis Dignitatibus, quarum decem mandavit eſſe Monachos ex Ordine ſancti Benedicti, & decem Canonicos ſeculares.*

,, *Ordinavit ibidem decem Canonicales Præbendas ad rationem Unciarum quatuor pro unaquaque ſingulis Canonicis ſecularibus aſſignandas.*

,, *Continuam Canonicorum Reſidentiam inſtituit præcipiens ne aliquis ex ipſis Canonicis de Præbenda vel Beneficio, vel ab ipſo Monaſterio aliquid percipiant, niſi dum in eadem Eccleſia reſidentes fuerint.*

,, *Quod in una parte Chori prædictæ Eccleſiæ Monachorum Conventus, in alia vero Canonici ſeculares manentes divina celebrent officia, & Horas canonicas pſallant juxta ritum Regulæ ſancti Benedicti hactenus in dicto Monaſterio ſervari ſolitum.*

,, *Quod omnia, & ſingula alia bona ejuſdem Abbatiæ, demptis prædictis decem Canonicorum Secularium uſibus Abbatis, & Monachorum univerſaliter, & totaliter cedant, ita quod in eodem omnes Monachi veſcantur in Refectorio, de Communibus Bonis veſtiantur, & in eodem Dormitorio conquieſcant.*

,, *Quod Abbas tam in Choro, quam in aliis locis, & Functionibus illum locum pacifice obtineat, quem ſui Prædeceſſores conſueverunt obtinere.*

,, *Quod omnes tam Monachi, quàm Canonici obediant Abbati, qui pro tempore fuerit, tanquam proprio eorum ſuperiori, & Prælato.*

,, *Quod ad electionẽ Abbatis, quæ facienda occurreret, vocentur tàm Monachi, quàm Canonici, ſicut aſſeritur hactenus fuiſſe conſuetum.*

,, *Denique quod per Abbatem, qui pro tempore fuerit, creentur, & inſtituantur tam Monachi, quàm Canonici in dicto Monaſterio, & Eccleſia, & iidem ſubſint eidem Abbati in omnibus tanquam eorum Prælato.*

,, *Ita laudatus Cardinalis Rudulphus in ſupradictis actis de ſtatu antiquo, & Reformatione Neritonenſis Monaſterii, quæ in memorato publico Inſtrumento ſingillatim expreſſa conſervantur in abbatiali Archivio in faſciculo ſcripturarum ſignato littera R.*

,, *Inter Canonicos tamen prædictus legatus Apoſtolicus nullam mentionem fecit de duobus Archipresbyteris, uno Latino pro Populo Latino, & alio Græco pro Populo Græco. Item de Archidiacono Præpoſito, Cantore, & Sacriſta ſacrarũ ſupellectiliũ, & altarũ rerum pretioſarũ Eccleſiæ Cuſtode: Qui omnes fuerunt, & ſunt in Neritonenſi Eccleſia ab antiquis uſque temporibus etiam ante quinque integra ſecula, ut conſtat ex variis ſcripturis Abbatialis archivii, & præcipuè ex illis, quæ ſunt in faſciculis A. C. P. & S. Ideò autem de illis mentionẽ dictus Legatus non fecit, quia certos ſuos jam habebant particulares Redditus diſtinctos à Præbendis Canonicorum, ut conſtat etiam hodiè ex Platea ipſorum Redditũum.*

,, *Duravit ſupradicto modo ſtatus Neritonenſis Eccleſiæ poſt viſitationem memorati Domini Cardinalis Rudulphi uſque ad annum milleſimum treceteſimum octuageſimum octavum, quando toto penè hoc Neapolis Regno ad indebitam obedientiam Clementis converſo, coacta Neritoni urbs ejuſdem favere parti, ab eodem in Epiſcopalem Sedem iterum evecta eſt conſtituto ibidem Januario menſe fratre Matthæo de Caſtellis, qui hanc Eccleſiam rexit uſque ad annum milleſimum quadringenteſimum primum, quo cum tota Provincia ad obedientiam Domini Papæ Bonif. felicis Recordationis rediit. Cujus poſtea auctoritate, omnes illi, qui præterito Schiſmati pro Clemente adhæſere, abſoluti ſunt, ut apparet ex ejuſdem Bonifacii Bulla data anno ſui Pontificatus undecimo, & ex Inſtrumento publico facto ſuper eadem abſolutione anno milleſimo quadringẽteſimo ſecundo, quod habetur originaliter in noſtro Abbatiali Archivio cum prædicta Bulla inter alias ſcripturas faſciculi ſignati littera S.*

,, *Eodem anno milleſimo quadringenteſimo ſecundo pro Reformatione Eccleſiarum totius Hydruntinæ Provinciæ, quæ Schiſma ſupradictum Clementis ſequutæ fuerunt, conſtitutus fuit ab eodem ſummo Pontifice Apoſtolicus viſitator Generalis Dominus Archiepiſcopus Hydruntinus. Et quia idem Archiepiſcopus in viſitatione Eccleſiæ corrigi volebat Sacros Ritus, qui à Græcis Presbyteris fiunt in Epiphaniorum die, & inter Miſſarum ſolemnia Abbatis dictæ Eccleſiæ, eadem Eccleſia una cum D. Abbate, qui ſtatim poſt expulſum Epiſcopum Matthæum fuit noviter creatus, necnon Monachis, & Canonicis collegialiter reclamavit ad eundem Sanctiſſimum Dominum. Qui ſtatim juſſit prædicto Archiepiſcopo, ne ampliùs Neritoni Eccleſiam ſuper his moleſtaret, ut habetur in ſuis originalibus litteris datis Romæ Kalendis Novembris ſui Pontificatus duodecimo, quæ conſervantur in prædicto Archivio in faſciculo notato litera R. Quare prædictarum Apoſtolicarum Litterarum vigore adhuc illi Sacri Ritus Græcorum in hac noſtra Eccleſia conſervantur, & perſeverant.*

,, *Atque hic eſt ſtatus antiquus, & modernus Neritoni Eccleſiæ circa ſuas Prærogativas, & Regimen pro diverſitate Temporum variè mutatum, quantum ex originalibus ſcripturis antiquis, & modernis per nos diligenter notatis colligi potuit.*

,, *Circa ſtatum Locorum Diœceſis, & numerum animarum, præter urbem Neritoni, quę numerat animarũ quindecim millia, & ultra ſeptingentas, habet etiam ſequentia oppida populata, quorum alia ſunt aliis nobiliora, & meliora, & conſtant ex infra notatis animabus.*

,, *Terra Tabellæ Græcorum diſtat à Nerito ſeptem millia paſſuum, & habet animas circiter, ducentum.*

,, *Galatea Oppidum Græcorum diſtat à Nerito tria millia paſſuum, & habet animarum quatuor millia ſeptingẽtas quinquaginta circiter.*

,, *Cupertinum diſtat à Nerito ſex millia paſſuum, eſt oppidum Latinorum, & continet animarũ tria millia centum viginti circiter.*

,, *Oppidum Parabbita Latinorum diſtat à Nerito decem millia paſſuum, & habet animas mille octingentas circit.*

,, *Oppidum Caſarani magni Latinorum ſimul, & Græcorum diſtat à Nerito paſſuum millia quindecim, & habet Animas mille centum circiter.*

,, *Oppidum alterius Caſarani inferioris eſt Græcorum; diſtat à Nerito etiam quindecim millia paſſuum circiter, & habet animas quadringentas triginta circiter.*

,, *Oppidum Marini Latinorum diſtat à Nerito paſſuum millia undecim, & habet animas mille ducentum quadraginta circiter.*

,, *Caſale Ottaviani Latinorum diſtat à Nerito paſſuum millia ſexdecim, & habet animas trecentum ſexaginta circiter.*

,, *Caſale Meleſſani Latinorum diſtat à Nerito millia*

A

,, paſſuum ſeptendecim circiter, & habet Animas quadringentas triginta circiter.

,, Terra Alliſtæ Græcorum diſtat à Nerito millia paſſuum ſexdecim, & habet animas quingentas quadraginta circ.

,, Oppidum Raclæum Latinorum diſtat à Nerito millia paſſuum circiter quindecim & habet animas nongentas octoginta circiter.

,, Terra Fellini Græcorum diſtat à Nerito paſſuum millia decem, & octo, & habet animas mille centum ſexaginta circiter.

,, Terra Siceli diſtat à Nerito millia paſſuum quatuor, & habet animas quadringentas nonaginta circiter, & eſt oppidum Græcorum.

,, Terra Neniani ſimiliter Græcorum diſtat à Nerito ſeptem millia paſſuum, & habet animas octingentas quinquaginta circiter.

,, Terra Aræ Dei ſimiliter Græcorum diſtat à Nerito paſſuum millia ſeptem, & habet animas mille quadringentas quinquaginta circiter.

B

,, Terra Nojæ ſimiliter Græcorum diſtat à Nerito paſſuum millia ſeptem, & habet animas, ſeptingentas, circiter decem.

,, Terra Phulelliani Græcorum diſtat à Nerito paſſuum millia tria circiter, & habet animas centum circiter, & ſeptuaginta.

,, Caſale de Caſulis Latinorum diſtat à Nerito ſeptem millia paſſuum, & habet animas centum circiter, & ſeptuaginta.

,, Caſale Puteovivi Græcorum diſtat à Nerito quatuor millia paſſuum, & habet animas circiter centum.

,, Caſale Feudi S. Nicolai de Derneo Latinorum diſtat à Nerito duodecim millia paſſuum, & habet animas ſupra trecentum nonaginta.

,, Caſale Sancti Nicolai de Cilliano Græcorum diſtat à Nerito millia paſſuum circiter treſdecim, & habet animas centum triginta circiter.

,, Caſale Lucugnani Græcorum diſtat à Nerito treſdecim millia paſſuum, & habet animas circiter ducentum quinquaginta.

C

,, Omnia ſupradicta oppida, Caſalia, & Terræ habent ſuas Eccleſias Parochiales, & proprium archipresbyterū, qui ſucceſſivè ab Abbate Monaſterii Neritoni conſtituitur, & eligitur.

,, Ultra prædictas autem terras, & Loca habitata habet Neritina Abbatia complura alia feuda, & loca inhabitata ſibi in Spiritualibus ſubjecta, in quibus tamen omnibus cōſtituit Rectorem, & Archipresbyterum Ruralem, & Titularem idem Abbas Neritinus pro manutenendo, & conſervando ſupra ea Jus ſuum, & ſuæ Eccleſiæ, & ſunt.

,, Tellementum	Millignanum
,, Tulliæ	Pampilianum
,, Ignianum	Flagianum
,, Speclæ	Temernnum
,, Carignanum	Uccitinum
,, Caſtrum	Perſanum
,, Oleaſtrum	Sanctus Andreas,
,, Renda	Sancta Barbara
,, Mellonum	Sanctus Coſmus.
,, Rugianum.	Sanctus Theodorus.

D

,, Quorum omnium, & ſingulorum oppidorum, Caſalium, Terrarum, & feudorum tam habitatorum, quàm non habitatorum Archipresbyteri, & Rectores pro tempore, præter conſuetam obedientiam, quam debent Abbati tanquam proprio Prælato, & ſuperiori, præcipuè die feſto Aſſumptionis Beatæ Mariæ Virginis, quæ eſt Patrona Principalis Neritonenſis Eccleſiæ apud Deum, omnes cum ſuis Cleris, vel certis perſonis à Cleris deſtinatis in Cathedrali Eccleſia debent intereſſe, miniſtrare eidem Abbati inter miſſarum ſolemnia, & etiam nominatim ſpecialem ipſi obedientiam dare, eoque abſente illam præſtare debent, cui Abbas ipſe præſtandam prædixerit.

,, In hujus feſtivitatis Vigilia habet Abbas ampliſſimam poteſtatem eligendi quolibet anno in perpetuum aliquem ex ſuis Canonicis in ipſius feſtivitatis Præfectū, & magiſtrum Nundinarum, qui deinde per octo ſequentes exercet Neritoni Juriſdictionem in civilibus tàm in Clericos, quàm in Laicos, & etiam nonnulla percipit emolumenta ex rebus vendibilibus Civitatis. Cujus antiquiſſimæ conſuetudinis, & Juriſdictionis habetur in Abbatiali Archivio antiquum Privilegium confirmationis, & manutentionis datum à Rogerio illuſtri Siciliæ Rege anno Domini milleſimo centeſimo quadrageſimo primo, quod conſervatur originaliter cum aliis ſcripturis in faſciculo ſignato lit. A.

,, Subſunt etiam collationi, & obedientiæ ſupradicti Abbatis ſequentes inferiores Abbatiæ, & Abbates Eccleſiæ Neritoni, qui quolibet die feſto collegialiter in Choro majoris Eccleſiæ, & quoties Abbas celebrat ſolemniter, debent Divinis officiis intereſſe, ſive ipſi Monachi ſint, ſive tantum ſeculares Clerici: Et iidem tenentur prædicto die Aſſumptionis Beatæ Mar. Virginis una cum cæteris aliis dignitatibus, Canonicis, monachis, & urbis, & Diœceſis Cleris quolibet anno irremiſſibiliter obedientiam renovare: Et quando ipſi per ſe non poſſunt, alium pro ſe tenentur ſubſtituere. Hujuſmodi autem Abbatiæ quatuordecim ſunt quæ ſequuntur.

,, Abbatia S Nicolai de Pergoleto.
,, Abbatia S Angeli de Salute
,, Abbatia S Mariæ de Alto Neritoni
,, Abbatia Sancti Eleutherii
,, Abbatia S Mariæ de alto fellini
,, Abbatia Sancti Heliae
,, Abbatia Sancti Nicolai de Seugno.
,, Abbatia Sanctæ Anaſtaſiæ
,, Abbatia S. Mariæ de Talliata
,, Abbatia S. Stephani de Curano
,, Abbatia S. Mariæ de Civo.
,, Abbatia S. Nicolai Macugno
,, Abbatia S Johannis de Tollemeto
,, Abbatia S. Mariæ de Cæſarea.

,, Quæ omnes ſunt particulares Grangiæ Neritonenſis Eccleſiæ in diverſis locis ſuæ Diœceſis diſperſæ, & ſitæ.

,, Poſſidet etiam Neritonenſis Eccleſia complura feuda à variis principibus, & magnis Dominis donata, & ſunt: feudum Sanctæ Paraſceve: Feudum cum Caſale habitato Sancti Nicolai de Derneo: Feudum cum Caſale habitato Lucugnani: Feudum cum Caſale habitato Tabellæ, & feudum cum Caſale habitato Cilliani: Quæ quinque feuda poſſidentur, obtinentur, & uſufructuantur omnimodè, & pleniſſimo jure tanquam à propria domina à Neritonenſi Eccleſia ſupradicta. Donata autem fuerunt à Dominio Goſfrido Comite dominatore Neritoni una cū multis aliis bonis annis Domini milleſimo nonageſimo ſecundo, milleſimo nonageſimo quarto, & milleſimo centeſimo quarto; Ab Alexandro Comite Cuperſani Goſfridi filio anno milleſimo centeſimo decimo nono; A Guillelmo Guerreſio anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo, & à Manſo filio quondam Domni Rogerii Manſi Guerreſii anno milleſimo centeſimo ſeptuageſimo quarto. Quarum omnium Donationum, & Conceſſionum inſtrumenta conſervantur originaliter in noſtro archivio in faſciculo Scripturarum Donationum ſignato litera D.

,, Poſſidet etiam Eccleſia Neritoni quàmplures alias Terras, maſſarias, caſamenta tam in urbe Neritoni, quam extra, Bona, & cenſus diverſi generis, quæ longum eſſet omnino ſingillatim hic enumerare: adeout quolibet anno ſoli menſæ Abbatiali dictæ Eccleſiæ, & Monaſterio reddant certo ſupra decem millia ducatorum ex auro, ut conſtat ex libris introituum dictæ Abbatiæ, & Monaſterii.

,, Habet etiam Neritonenſis Eccleſia jus exigendi quartam Mortuorum, ſeu funeralium tàm in ipſa Civitate Neritoni, quàm in tota ejus Diœceſi. Cujus juris conceſſio facta fuit eidem Eccleſiæ, & Monaſterio per Illuſtrem Comitem Neritoni Dominum Bernardum gentilem anno Domini milleſimo ducenteſimo decimo ſeptimo, & conſervatur originaliter in faſciculo M.

,, Obtinet etiam Jus Bajulationis exigendæ in Civitate Neritoni. Item Jus Decimæ, & Jus Regaliarū, quæ exiguntur in morte omnium Baronum tam Urbis Neritoni, quam totius Diœceſis, ſive moriantur in illa, ſive extra. Quorum Jurium Donationes, & privilegia conſervantur in Abbatiali Archivio Originaliter colligatis in faſciculis Scripturarum Signatis literis B, D, & R.

,, Omnes autem ſupra numeratas Donationes, & Conceſſiones cum cæteris Privilegiis cujuſcumq; generis fuerunt ratificatæ, & confirmatæ à pluribus ſummis Pontificibus, Imperatoribus, & regibus, & ſignanter à Federico Imperatore mediante ampliſſimo Privilegio confecto anno Domini milleſimo ducenteſimo vigeſimo tertio. Quod ſi-

,, mul

,, mul cum aliis conſervatur originaliter in faſciculo D. A
,, In quo quidem Privilegio non ſolum accepit ſub Imperia-
,, lem Protectionem dictam noſtram Eccleſiam, & monaſte-
,, rium, & confirmavit omnes, & ſingulas Donationes fa-
,, ctas eidem Eccleſiæ, & monaſterio uſque ad id tempus,
,, verum etiam futuras, & ulterius faciendas: Et inſuper
,, exemit dictum monaſterium una cum omnibus ſuis bonis,
,, Vaſſallis, & tenimentis ab omnibus ſervitiis, & oneri-
,, bus cujuſcumque generis.

,, Habet præterea Abbas monaſterii Neritonenſis facul-
,, tatem eligendi, & mittendi quemcumque ſibi placuerit
,, Græcum, & Latinum Prædicatorem ad prædicandum
,, Evangelium tàm in Quadrageſima, quam in adventu
,, Domini qualibet anno in Civitate Neritoni ſubſtentan-
,, dum Caritativis impenſis ſolius Populi dictæ Civitatis.
,, Quam quidem facultatem, & Jus habet etiam, & exer-
,, cet in omnibus aliis locis Diœceſis Neritoni ſive Græcis,
,, ſive Latinis eodem modo, & iiſdem ſacris anni tempori-
,, bus prout ſupra expoſitum, & dictum eſt.

,, Denique munita eſt Neritoni Eccleſia omnibus rebus
,, neceſſariis, & pretioſis ſupellectilibus, & habet com- B
,, modiſſimum hoſpitium conjunctum Eccleſiæ, in quo ma-
,, net Abbas cum viginti ſeptem Monachis Et præter Ca-
,, nonicos, monachos, & Abbates ſupradictos omnibus
,, diebus feſtis ſolemnioribus anni ſervitur dicta Eccleſia à
,, centum, & amplius ſacerdotibus, & magno numero Cle-
,, ricorum dictæ Civitatis.

,, Et hæc eſt fidelis, et ſincera relatio de ſtatu antiquo, &
,, moderno tam ſpirituali, quàm temporali noſtræ Nerito-
,, nenſis Eccleſiæ, quam ſanctitati veſtræ poſt humillima
,, ſacrorum Pedum oſcula duximus tranſmittendam: prout
,, eam ex certis, & Originalibus Scripturis ſingillatim in-
,, fraſcriptis Apoſtolicis, & regiis notariis ad majorem cau-
,, telam oſtenſis, collegimus, & conventualiter ordinavi-
,, mus. In quorum fidem Abbatialis monaſterii ſigilli, &
,, propriæ manus mei infraſcripti Abbatis ſubſcriptione
,, munivimus.

,, Joannes de Epiphaniis Dei, & Apoſtolicæ ſedis
,, gratia Abbas Neritonenſis ſupradicta Omnia
,, confirmo, & ratifico.
,, locus † Abbatialis Sigilli

,, Nos ſupra indicati, & infra ad majorem prædicta- C
,, rum rerum certitudinem, & Cautelam ſubſcripti Apoſto-
,, lica, & regia auctoritate notarii fidem facimus, & teſta-
,, mur omnia ſupradicta vera eſſe. & prout in Originalibus
,, ſcripturis ſigillatim nobis à ſupradicto venerabili Domno
,, Abbate, & Conventu dictæ Eccleſiæ oſtenſis, reperitur
,, expreſſum, fideliter notata fuiſſe; in quorum fidem ſupra-
,, dicta ſubſcripſimus, & proprio, quo in publicis actis reſpe-
,, ctivè utimur ſigno, ſignamus, munimus, & roboramus die,
,, menſe, anno, & Indictione prænotatis.

,, Signum mei Antonii Tiſii de Neritono publici in toto
,, Siciliæ regno Apoſtolica auctoritate Notarii, qui ſupradi-
,, ctis omnibus interfui Rogatus, & ſubſcripſi.
,, locus. † Signi
Signum mei Petri Vitalis de Tarento publici Apoſtolica
,, auctoritate per totum Siciliæ regnum notarii, qui præ-
,, miſſis omnibus, ut ſupra dicitur, rogatus, & præſens ſub-
,, ſcripſi.
,, locus † Signi.

,, Ego Guido Jolinr, regia per totum Siciliæ regnum au-
,, ctoritate notarius ad præmiſſa omnia, & ſingula vocatus, D
,, rogatus, & præſens ſubſcribo.
locus † Signi

,, Ego Ioannes de Rotiſio de Neritono publicus per totam
,, Terram Hydronti regia auctoritate Notarius, ſupradicta
,, omnia rogatus, atque rogatus ſubſcribo, ſigno, atque
,, confirmo. ,, locus † Signi.

,, En Joannis Summi Pontif. Diploma.

,, Joannes Epiſcopus Servus ſervorum Dei. Ad fu-
,, turam rei memoriam. Salvatoris noſtri Domini Jeſu
,, Chriſti, qui benemeritum ad Convivium Dominicum
,, in ultimis recumbentem jubet ſuperius aſcendere, ut
,, ſibi ſit gloria, vices, quamquam inſufficientibus meri-
,, tis, gerentes in Terris, exemplo Dominico invitamur,
,, ut de ſuprema Apoſtolica dignitatis ſpecula ad ſingu-
,, las Orbis partes profundæ conſiderationis aciem ex-
,, tendentes, ſi locum inſignem minùs decore tractatum,
,, & neglectum videamus pro rei qualitate ſuperius ele-
,, vemus, & Dignitatis Inſigniis fulciamus. Ex hoc e-
,, nim cum Dei Gratia partes boni Paſtoris implemus,
,, ſi noſtro miniſterio ſingulis locis correſpondeant Titu-
,, li Dignitatum. Cum itaque, ſicut ipſa facti notorietas
,, manifeſtat, Terra Neritonenſis, Territorii monaſte-
,, rii Beatæ Mariæ de Neritono, quod nullius Diœceſis
,, exiſtit, Ordinis Sancti Benedicti, benedicente Domi-
,, no, Perſonarum numeroſitate, & aliis Divini mune-
,, ribus ultra Civitates quamplurimas partium illarum
,, ſit fecũda ſanctiſque amplum habeat Territorium mo-
,, naſterii prædicti nuncupatum, & in dicta Terra Per-
,, ſonæ utriuſque ſexus degant in multitudine numeroſa:
,, Abbas quoque dicti monaſterii pro tempore exiſtens
,, in hujuſmodi Terra, & toto prædicti monaſterii Ter-
,, ritorio, in quo multa Caſtra conſiſtunt, & Perſonis de-
,, gentibus, & exiſtentibus in eiſdem, quantum ad Spi-
,, rituale Forum pertinet, Ordinariam Iuriſdictionem
,, exerceat: Ac ipſum monaſterium gratia favente di-
,, vina, etiam ultra plures Cathedrales Eccleſias par-
,, tium illarum opulentum, & multipliciter ornatum e-
,, xiſtit. Proventus etiam, Bona, & Iura dicti Mona-
,, ſterii ad Abbatem prædictum, & dilectos filios Con-
,, ventum dicti monaſterii communiter vel diviſim
,, pertinere noſcuntur, quæ ſolus Abbas conſuevit
,, miniſtrare. Si erga eadem Terra in Civita-
,, tem, & Eccleſia dicti monaſterii in Cathedralem
,, Eccleſiam erigatur, opus merito cenſeri poterit laude
,, dignum, & ſingulariter commendandum, ac Incolis
,, Terræ, & Territorij prædictorum in eo maximè ac-
,, commodum, & Jocundum quod proprium habebunt
,, Epiſcopum, & pro Sacramentali Confirmatione, &
,, ſuſcipiendis ordinibus, necnon Chriſmate, & oleo
,, Santo recipiendis, & aliis eis neceſſariis, quæ ad Pon-
,, tificale Miniſterium pertinent, procurandis, adire alie-
,, nos Pontifices non cogeatur. Nos igitur præmiſſa, nec-
,, non dilectorum filiorum Populi dictæ Terræ devotio-
,, nem ſinceram, & inconcuſſam fidei conſtantiam, qui-
,, bus tanquam Benedictionis filij erga nos, & Romanã
,, Eccleſiam claront, atque claruerunt, paterna conſide-
,, ratione penſantes, & volentes propterea Terram ipſã
,, Apoſtolici favoris præſidio communire, operiſque erectio-
,, nis hujuſmodi ad effectum deducere cupientes, ex qui-
,, buſdam etiam alijs cauſis rationabiliter ad id noſtrũ
,, inducentibus animum, & ex certa ſcientia de fratrum
,, noſtrorum Conſilio, & Apoſtolicæ plenitudine Poteſta-
,, tis ad Individuæ Sanctiſſimæ Trinitatis Patris, &
,, Filij, & Spiritus Sancti laudem, & gloriam, & exal-
,, tationem Eccleſiæ Sanctæ ſuæ, divini Cultus au-
,, gmentum fideliumque ſalutem, Terram prædictam in
,, Civitatem erigimus, ac Civitatis Titulo, & Inſigniis
,, decoramus: Eamque in memoriam indelebilem Civi-
,, tatem Neritonenſem volumus perpetuis temporibus
,, nuncupari. Et inſuper eandem ipſius Monaſterij Ec-
,, cleſiam in Eccleſiã Cathedralem ſimiliter erigimus;
,, & conſtituimus de conſilio, & poteſtate prædictis ſpon-
,, ſum idoneum cum Epiſcopalis officij plenitudine, Deo
,, auctore per Apoſtolicæ diligentiæ miniſterium habitu-
,, ram, qui ſponſus ipſe præſit, pariter atque proſit. Di-
,, gnitatem inſuper Abbatialem in Eccleſia, & Monaſte-
,, rio prædictis, quod quidem Monaſterium almo Paſto-
,, re caret, volumus de conſilio, & poteſtate prædictis
,, eſſe ſuppreſſam, removimus, tollimus, & ſupprimimus
,, per præſentes. Proventus autem, & Iura dictæ noviter
,, erectæ Eccleſiæ, in qua Capitulum Canonicorum ſecu-
,, larium, & Conventus hujuſmodi Monachorum ſemo-
,, tus eſſe dignoſcitur, per Epiſcopum prædictum eidem
,, Conventui miniſtrentur, ſicut Abbas dicti Monaſte-
,, rij facere conſuevit. Cæterum de Conſilio, & poteſtate
,, prædictis ſtatuimus, & etiam ordinamus, quod perſonæ
,, tam Eccleſiaſtica, quàm Sæculares ſexus utriuſque in
,, eiſdem nova Civitate, ac Territorio, quod quidem
,, Territorium pro certa, & limitata Diœceſi aſſignan-
,, tes, de cætero Diœceſis Neritonenſis eſſe cenſemus, &
,, degentes præſentes, & poſteri, quemadmodum Abbati
,, præfato in ſpiritualibus, & temporalibus parere tene-
,, bantur hactenus, & erant ordinario Jure ſubjecti, de
,, cætero præfata Epiſcopo, & Eccleſiæ Neritonenſi te-
,, neantur obedire, & Diœceſano ſint jure ſubjecta. In
,, Eccleſia etiam Neritonenſi prædicta, quam etiam

,, Ro-

„ *Romana Eccleſia immediatè ſubeſſe cenſemus, divina „ peragantur officia, juxta ritum, modum, & conſuetudi- „ nem ibidem hactenus uſitatos: Remanentibus etiam „ in dicta Eccleſia dignitatibus, Perſonatibus, Admi- „ niſtrationibus, & Officiis, quæ inibi hactenus eſſe con- „ ſueverunt. Demum volumus, quod Epiſcopus Nerito- „ nenſis pro tempore exiſtens in ædificiis ibidem exi- „ ſtentibus habitationem honorabilem, & decentem ha- „ beat pro ſe, & ſua familia, quæ ab ipſorum Conventus „ habitatione penitus ſit remota: Et quod omnia Privi- „ legia, Jura, & Bona hujuſmodi olim Monaſterio, qua- „ litercumq; conceſſa, & in quorum poſſeſſione pacifica in „ præſentiarum Canonicè exiſtit, eidem Eccleſiæ per- „ maneant illibata: Non obſtante quod eadem Eccleſia „ dicti olim Monaſterii, in Cathedralem, ut præmitti- „ tur, ſit erecta. Decernimus tandem ex nunc irritum, „ & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis authori- „ tate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nul- „ li ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ „ Erectionis, Decorationis, Remotionis, Ablationis, „ Suppreſſionis, Statuti, Ordinationis, Voluntatis, &* B „ *Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario con- „ traire. Siquis autem hoc attentare præſumpſerit, indi- „ gnationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & „ Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Da- „ tum Romæ apud Sanctum Petrum tertio Idus Janua- „ rii Pontificatus noſtri anno tertio.*

„ *Stephanus de Mandato.* *de Prato.*

„ *Locus (†) Sigilli pendentis.*

„ *Cæterum Neritonenſi Cathedrali inſerviunt etiam „ nonnulli Capellani, beneficia juris Patronatus obti- „ nentes, & 100. circiter Clerici. Inter dictos Canonica- „ tus deſideratur utraque Præbenda. Fructus Canonica- „ tuum ſunt magis, minuſve pingues, item dignitatum, pin- „ guiores ſummam 150. duc. non excedunt. Adſunt Ne- „ riti quatuor, & propè atque extra ejus murus tria „ virorum, & unum Monialium Cœnobia, & clericorum „ ſeminarium. Omnium animarum cura exercetur per „ Archipresbyterum Cathedralis. Habet Hoſpitale, & „ plures Laicorum confraternitates, caret Monte Pieta- „ tis. Ædes Epiſcopales ſatis commodæ proxima ſunt* C „ *Cathedrali. Diœceſis ad 20. mille paſſus ſe extendit.*

I. 1. JOANNES de Epiphaniis Neritonenſis primus Epiſcopus, Abbatum poſtremus, creatus à Joanne XXIII. anno 1413. 3. Idus Ianuarii, ut habetur in lib. 2. de Proviſ. Prælator. fol. 1. & in lib. 3. de diverſis formis fol. 73. ſedit an. 10. & Epiſcopatu ſe abdicavit.

D

(„ J*Oannes Epiphanius Patricius Neritonenſis, ac Be- „ nedictini Ordinis monachus à nobiliſſimo Beneve- „ tanorum Principum genere trahens originem, credi- „ tam ſibi Diœceſim omni prorſus ex parte vigilantiſ- „ ſimè rexit. Epiſcopale Palatium novis Ædificiis di- „ latavit. Benedictini Ordinis Monachis novum Cœ- „ nobium juxta Cathedrale Templum erexit. Anno „ 1419. Majoris Eccleſiæ Canonicis certas, perpetuaſ- „ que Præbendas attribuit. Cum vero eorundem, tum „ etiam Dignitatum redditus auxit. Tandem Epiſco- „ pale munus, quod turbulentiſſimo Eccleſiæ tempore geſ- „ ſerat, ſublato ab eadem ſchiſmate Martino V. ſummo „ Pontifice dimiſit, poſtquam annos circiter decem Ne- „ ritinæ Diœceſi præfuiſſet. Poſt exutam Epiſcopalem „ Dignitatem, religioſæ tranquillitatis cupidus, unis „ divinis rebus intentus inter ſui Ordinis Monachos ad „* A „ *annum uſque 1435. Neriti quam ſanctiſſimè vixit „ Quo demum 15. Kal. Novembris ætate ſexagenarius „ Vita deceſſit.* Pollidorus.)

2. Fr. JOANNES Barula, ſeu Barella, vel potius Barla terræ S. Petri in Galatina, Ord. Minorum, à Martino V. creatus anno 1423. die 11. Kal. Martii. Obiit 1436. ex libro obligationum. II.

B

(„ *Joannes Barella Galatinus illuſtri natus genere, „ Ordinis Fratrum Minorum Græcis, Latiniſque lite- „ ris excultiſſimus, necnon Sacrorum Concionatorum, „ atque Theologorum ſui temporis cum primis inſignis „ electus eſt Neritinus Antiſtes, non Kalendis Martiis, „ ut perperam Ambroſius Lucentius commemorat, „ ſed 11. Kalendas ejuſdem menſis anno Domini 1423. „ ut veteres Neritonenſium Antiſtitum Catalogi no- „ tant. Is Eccleſiaſticam Diſciplinam in Univerſa ſibi „ credita Diœceſi, tam apud Græcos, quàm Latinos „ Populos egregiè provexit. S. Bernardinum Senenſem „ vitæ ſanctimonia, ac Miraculorum gloria tunc maxi- „ mè florentem Neriti excepit. Cum vero in urbe ipſa, „ tum etiam in pleriſq; Diœceſis Oppidis author fuit, ut „ ab ipſo aliquandiu ingenti cum omnium fructu ſa- „ crum Chriſti Evangelium publicè exponeretur. Prædi- „ catorum Ordinis fratres Neritum introduxit, ipſiſ-* C „ *que domos etiam ad commodiorem habitationem pro- „ prio ære cœptas attribuit. Pontificias ædes nobili „ ſcalarum opere nobilitavit. Quarto nonas Octobris „ anno 1433. Donationem feudorum Fangi, atque Palu- „ dium à nobili fœmina Pippa de Sancto Blaſio ſibi, ac „ ſucceſſoribus Epiſcopis factam ſolemni celebritate ſuſ- „ cepit. Quoniam verò gravi per id temporis ſenio, aliiſ- „ que adverſa valetudinis incommodis premebatur, quo „ diligentius credita ſibi ampliſſimæ Diœceſis bono in- „ cumberet, Ludovicum Scorpium Pinnenſem Patri- „ cium, Utriuſque Juris ſcientia; tractandarum rerum „ peritia, pluribuſque geſtis muneribus ætate ſua longè „ conſpicuum anno D. 1434. Coadjutorem Epiſcopum ab „ Eugenio IV. Summo Pontifice impetravit. Quo tamen „ importuna mortis vitio uno plus anno Neritina Ec- „ cleſia frui non potuit. Quare jure, meritoq; vir eruditus „ Nicolaus Toppius in Bibliotheca Neapol. fol. 197. ex „ publicis, atque coævis Neapolitani Archivi Regiæ Ca- „ meræ monumentis conqueritur Virũ tantum in Catalo- „ go Neritonenſiũ Antiſtitum à Ferdinando Ughello o-* D „ *miſſum fuiſſe. Amanuenſium tamen, vel impreſſorum „ oſcitantia apud laudatum Toppium factum eſt, ut quod „ ad Ludovici tempus attinet, quo Neriti præerat, annus „ Chriſti 1465. pro 1435. poſitus ſit. Rexit autem Neri- „ tinam Eccleſiam Ioannes Barella annos 12. ac menſes „ circiter Novem. fatiſque ceſſit menſe Decembri anno „ Chriſti 1435. quemadmodum Veteres Neritonenſium „ Antiſtitum Catalogi produnt. Emendandus eſt itaque „ Ferdinandus Ughellus ubi ex libro Obligationum, qui „ nihil tale comminiſcitur, ſcripſit, annum Dom. 1436. „ Ioanni Barellæ extremum fuiſſe.* Pollidorus.]

3. STEPHANUS Pendinellus Brunduſinus, ſucceſſit anno 1436. ultima Aprilis, poſtea translatus ad Archiepiſcopalem ſedem Hydruntinam. an. 1451. ex eodẽ lib. quo Præſule Hydruntina Civitas an. 1480. à Turcis capta, idem jugulatur immaniter ab illis.

3. STE-

(,, STEPHANUS, è nobili familia Argercula, cui cognomen etiã de Pendinellis acceſſit, Patria fuit Neritonenſis, quemadmodum Vetera Epiſcopalis Archivi Neritini monumenta, aliiq. Coævi, atque recentiores Scriptores prodant, nõ autem Brundusinus, ut Scripſit Ughellus, ſeu Galatinus, ut placuit Arcudio in libro inſcripto: Galatina Letterata pag. 156. Patriæ Urbis Epiſcopus delectus eſt 6. Idus Februarii anno Domini 1436. ut legitur in antiquo Vaticani Archivi volumine, cui titulus eſt Proviſionum Eugenii IV. lib. 2. fol. 25. Quare emendandus jure eſt Ughellus, ubi ad pridie Kal. Majas id perperam retulit. Ob inſignem, qua Stephanus claruit Vitæ Sanctimoniam, aliaſque præclaras animi dotes, nedum Iapygiæ Univerſæ, verum etiam Tarentinis Principibus, ac quotquot ætate ſua vixerunt, Neapolitanis Regibus acceptiſſimus extitit. A Sacris Confeſſionibus fuit celeberrima Iſabella de Claramonte ex Cupertini Comitibus Ferdinandi Senioris Neapolitanorum Regis uxor, ob eximiam vitæ probitatem ab Hiſtoricis commendatiſſima. Neritinæ ſuæ Eccleſiæ Jura, quæ à nonnullis uſurpata fuerant, diligenter recuperavit; in dubium vero revocata invictiſſimè defendit, & aſſeruit. Cathedralis Templi faciem magnificentius reſtituit, ornavitque. Poſtquam vero Neritinæ Eccleſiæ annos XV. Menſes IV. ac dies IX. quam ſanctiſſimè præfuiſſet, XVI. Kal. Quintilis anno a Virginis partu 1451. a Nicolao ejus nominis V. Hydruntii Archiepiſcopus factus, ibidem capta a Turcis Urbe pro Chriſti ſide glorioſiſſimè mortem oppetiit 3. Idus Sextilis anno 1480. Pollidorus.)

IV. 4. LUDOVICUS de Pennis Neapolitanus decretorum doctor, creatus 16. Kalendas Julii an. 1451. exceſſit anno 1458.

(,, LUDOVICUS de Pennis Neapolitanus, genere, ac Sacrorum Canonum peritia clarus, ſucceſſit Stephano Argerculo 16. kal Julias anno Domini 1451. ut legitur in antiquo Volumine Proviſionum Nicolai V. ſummi Pontificis fol. 46. quod in Vaticano Archivo ſervatur. Paulo poſt quam Epiſcopatus poſſeſſionem eſt adeptus, novam Theſaurariatus Dignitatem in Cathedrali Templo inſtituit. Juriſdictionem in Hebræos homines tunc temporis Neriti morantes per ſummum nefas ſibi, & Eccleſiæ ſuæ à Joanne Antonio Tarenti Principe ablatam, Ferdinandi I. Neapolitanorum Regis auctoritate, ad quem indignæ rei cognitionem detulit, infracta animi conſtantia Neritinis Epiſcopis rurſus aſſeruit. Ab eodem Rege, cui chariſſimus extitit, complurium etiã ampliſſimorum Privilegiorum confirmationem obtinuit. Varia Opulentiſſima Neritonenſis Epiſcopatus Bona præteritorum bellorum tempore à nonnullis præpotentibus Japygiæ Regulis uſurpata recuperavit. Cathedralem Eccleſiam ſævientium Terræ motuum detrimentis labentem maxima ex parte reſtituit, eandemque egregie adornatam 16 Kal. Decembris anno à Virginis partu 1479. celeberrima pompa rurſus Deo Optimo maximo in honorem Beatiſſimæ Dei Genitricis in Cœlum aſſumptæ dicavit. Cujus Dedicationis dies feſtus, quo Sanctior, atq; celebrior nedum Civibus, verùm etiam cæteris eſſet in poſterum, anno ſequenti ampliſſimum Diploma ab eodem Rege impetravit, quo Univerſi quotquot in Urbe eſſent, quique eodem mercendarum Nundinarum cauſſa octo proximè ſequentibus diebus convenirent, omnibus prorsùs ſolitis vectigalibus, atq; oneribus ſoluti ſunt, atque immunes redditi. Præfuit Ludovicus Neritinus Epiſcopus annos duos atq; triginta, Menſes ſex, & dies aliquot, obiitque Senex Nonagenarius Januario menſe ineunte anno Domini 1484. ut ex pluribus Epiſcopalis Archivi vetuſtis monumentis liquido conſtat. Emendandi ſunt igitur Ferdinandus Ughellus, & Ambroſius Lucentius in Catalogis Neritinorum Antiſtitum, ubi Septennium circiter Ludovicum ipſum Neritinam Eccleſiam rexiſſe, annumq; 1458. extremum illi vitæ fuiſſe confingunt. Pollidorus.)

V. 5. LUDOVICUS de Juſtinis de Caſtello, defuncto Ludovico, præficitur anno 1458 præfuit annos 33. de quo acta Conſiſtor. Reſignavit anno 1491.

(,, LUDOVICUS Juſtinus, nobilis Tiphernas, Sixti IV. Pontificis Maximi Prælatus Domeſticus, & Capellanus, ſucceſſit alteri Ludovico menſe Januario anno Domini 1484. non autem 1458. quemadmodum Ughellus, atque Lucentius notatum reliquere. Religione in Deum, ac in pauperes pietate maximè enituit. Rexit verò vigilantiſſimè Neritonenſem Eccleſiam annos octo, menſes undecim, & dies aliquot, fatiſque ceſſit anno 1492. ut ex vetuſtis Neritonenſium Antiſtitum Catalogis, aliiſque pluribus Epiſcopalis Archivi ſcriptis certiſſimè conſtat, non autem 1491. ut laudatis nuper Ughello, atque Lucentio placuit, qui eidem Ludovico nullo prorſus Hiſtoriæ fulti momento, tres ſupra triginta Epiſcopatus annos perperam tribuere. Pollidorus.)

VI. 6. GABRIEL Setarius Neapolitanus ab Innocentio VIII. creatus anno 1491. die 12. Decembris, translatus ad Avellinam Eccleſiam anno 1507.

(,, GABRIEL Setarius Neapolitanus, vir genere, atque doctrina conſpicuus creatus eſt Neritinus Epiſ-

,, co-

,, *copus ab Innocentio VIII. Julio menſe anno à Virginis* A
,, *partu 1492. non autem prid. Idus Decemb. anno 1491.*
,, *quemadmodum apud Ughellum notatum legimus. Ob*
,, *inſignes, quibus floruit, animi dotes Ferdinando, ac*
,, *Friderico, utrique ejus nominis ſecundo Neapolitano-*
,, *rum Regi chariſſimus fuit. Creditam ſibi Diœceſim*
,, *ſumma cura, ac diligentia rexit. Imminutos Neri-*
,, *tini Epiſcopatus redditus auxit. Pontificias ædes tem-*
,, *porum injuriis, ac vetuſtate labentes, quæ parte occi-*
,, *dentem ſpectant, magnificentius reſtituit. Lupienſis pa-*
,, *riter Eccleſiæ eodem tempore rector fuit. Sedit Neri-*
,, *tinus Epiſcopus annos XV. ac menſes circiter tres. An-*
,, *no autem 1507. ad Abellinam, & Frequentinam trans-*
,, *latus Eccleſiam, ibidem haud ità multo poſt vita de-*
,, *ceſſit.* Pollidorus.)

VII. 7. ANTONIUS de Caris Barenſis, Epiſcopus Avellinus, huc translatus 26. Octobris 1507.

(,, ANTONIUS *de Laris nobiliſſimo genere Barii*
,, *in Apulia natus, Caſtellanetenſis primum Epiſcopus,*
,, *& à Ferdinando Seniore Neapolitanorum rege gra-*
,, *viſſimis de rebus in Pannoniam legatus miſſus, mox*
,, *Abellinus, ac Frequentinus renunciatus Antiſtes à Fer-*
,, *dinando Ughello in Catalogo Epiſcoporum utriuſque*
,, *Eccleſiæ perperam cum Antonio de Pyrro confuſus,*
,, *translatus eſt ad Neritinam Eccleſiam à Julio II.* C
,, *Pontifice Maximo 8. Kal. Novembris anno 1507.*
,, *eandemque ſanctiſſimis moribus, & inſtitutis rexit*
,, *annos circiter decem. Obiit autem Neriti anno Do-*
,, *mini 1507. ſepultuſque eſt in Sacrario, ut ex Nerito-*
,, *nenſium Antiſtitum Catalogo ab ejuſdem temporis*
,, *authore conſcripto didicimus.*

VIII. 8. ALOYSIUS Cardin. de Aragonia, perpetuus hujus Eccleſiæ Adminiſtrator factus anno 1517.

D

(,, *Aloyſius S.R.E. Diaconus Cardinalis ab Arago-*
,, *nia Tituli S. Mariæ in Coſmedin, Henrici ab Arago-*
,, *nia Hieracenſis Marchionis filius, Neapolitanorum*
,, *regum Alphonſi I. Pronepos, ſeniorisque Ferdinandi*
,, *Nepos, non nothus filius, ut Ferdinandus Ughellus in to-*
,, *mo IX. Italiæ ſacræ de Lupienſibus Epiſcopis col. 1114.*
,, *aliique commenti ſunt. Perpetuus Neritini Epiſcopa-*
,, *tus Commendator, atq; Adminiſtrator factus eſt a Leo-*
,, *ne X. Summo Pontifice 17. Kal. Aprilis anno Domini*
,, *1517. ut liquet ex Vaticani Archivi volumine, quod*
,, *titulum præfert Proviſiones Leonis X. Pontificis Ma-*
,, *ximi lib. 12. fol. 172. Spiritualium rerum curam ceſſit*
,, *Nicolao Melchiorio anno ſequenti; Temporalium vero*
,, *regimen, quod ſolum ſibi reliquum fecit, ſapienter geſſit*
,, *uſque ad obitum, qui II. Kal. Februarias anno à Vir-*
,, *ginis partu 1519. Romæ accidit. Sepultus jacet in clau-*
,, *ſtro cœnobii S. Mariæ ſuper Minervam Ordinis*
,, *Prædicatorum, ubi proprium ſpectatur ſepulchrum*
,, *cum Epitaphio.* Pollidorus.)

[,, NICOLAUS *Melchiorius Recinetenſis, ex Or-* IX.
B ,, *dine Prædicatorum, ſacræ Theologiæ Magiſter egre-*
,, *gius, Cyrenenſis Epiſcopus, vir generis nobilitate, æque*
,, *ac eruditione clarus, ab Ughello in Neritonenſium*
,, *Antiſtitum ſerie omiſſus, regimen ſpiritualium rerum*
,, *Neretinæ Diœceſis Leonis X. ſummi Pontificis au-*
,, *thoritate ſuſcepit menſe Decembri ann. 1518. dimiſit-*
,, *que poſt ſex circiter menſes. Romam deinde reverſus,*
,, *ibique graviſſimis pro Catholica Eccleſiæ rebus inten-*
,, *tus, mortuus eſt an. ab ortu Servatoris 1535* Pollidor.)

9. MARCUS Cardinalis Cornelius Venetus, demortuo Aragonio Adminiſtrator factus à Leone X. anno 1519. 24. menſis Junii; reſignavit anno. X.

(,, MARCUS *Cornelius Patricius Venetus, Geor-*
,, *gii Senatoris longè Clariſſimi, & Catharinæ Cypri*
,, *Reginæ fratris filius, S.R. Eccleſiæ Cardinalis ampliſ-*
,, *ſimus, ſucceſſit Ludovico ſimul, ac Nicolao 8. Kalend.*
,, *Quintilis anno Chriſti 1519. Neritinæ Eccleſiæ Præ-*
,, *fecturâ ceſſit anno 1521. obiitque poſt biennium in Ur-*
,, *be Patria 7. Kal. Auguſti, ut certiorā Hiſtoriæ Monu-*
,, *menta ſignificant.* Pollidorus.)

10. JACOBUS ANTONIUS Aquaviva, Beliſarii Nardi Ducis filius, creatus anno 1521. 25. Februarii, ſedit annos 9. nolens, volenſque abdicavit anno 1532. XI.

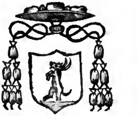

(,, JACOBUS *Antonius Aquivivus ab Aragonia,*
,, *Neritonenſis Beliſarii Neritinorum Ducis longè do-*
,, *ctiſſimi filius, politioribus literis, ac Philoſophicis Stu-*
,, *diis oppido excultus, electus eſt Neritinus Epiſcopus a*

,, *Leo-*

,, *Leone X. Pontiſice Maximo die 25. menſis Februarii*
,, *anno Domini 1521. Religioſiſſimam ſodalitatem ſub*
,, *titulo S. Mariæ ab Angelo Nonciatæ Neriti inſtituit,* A
,, *illique elegans Templum, quod nunc à Fratribus Car-*
,, *melitani Ordinis poſſidetur, erexit. Præfuit Neritinæ*
,, *Diœceſi non annos novem, ut ſcripſit Ughellus, ſed de-*
,, *cem, ac menſes aliquot. Uxorem autem ducturus, quo-*
,, *niam Clericali autum tonſura inſignitus erat, Neri-*
,, *tinæ Eccleſiæ regimen dimiſit anno Domini 1531. e-*
,, *xeunte. Fuit autem Jacobus Antonius non uno nomine*
,, *de Neritina Eccleſia optime meritus; præter alia e-*
,, *nim, quæ ipſi contulit diverſi generis Beneficia, qua-*
,, *draginta quotannis aureos nummos ad Cathedrale Tem-*
,, *plum reſtaurandum, vel in ſacras ſupellectiles pro ſa-*
,, *crorum Præſidum arbitrio erogandos legavit, ut liquet*
,, *ex Teſtamento Neapoli ſcripto à Notario Joanne*
,, *Laurentio de Roſa Neapolitano die 23. menſis Decem-*
,, *bris 1568. quo ibidem pridie Kalendas Januarias vita*
,, *deceſſit*, Polidorus.) B

XII. 11. JO: DOMINICUS Cardinalis de Cupis, Jacobo cedente, hanc ſuſcepit Eccleſiam 15. Januarii 1532. quam ad annum uſque 1536. adminiſtravit.

(,, JOANNES *Dominicus de Cupis, Romanus, S.*
,, *R. E. Cardinalis Albanenſis Epiſcopus, vir genere,*
,, *prudentia, atque doctrina conſpicuus, Neritinæ Eccle-* C
,, *ſiæ poſt Jacobum Antonium præfectus eſt 17. Kal. Fe-*
,, *bruarias anno à Virginis partu 1532. eandemque vigi-*
,, *lantiſſime rectam dimiſit anno 1536. Quum interim*
,, *Sabinenſis primum, mox Portuenſis, ac etiam Præne-*
,, *ſtinus, ut nonnulli produnt, renunciatus eſſet Antiſtes.*
,, *Demum ſacri Cardinalium Collegii Decanus factus*
,, *meritis, atque muneribus clarus obiit Romæ 4. Idus*
,, *Decembris* 1553. Polidorus.).

XIII. 12. JO: BAPTISTA Aquaviva, Jacobi ſuperioris frater germanus, electus anno 1536. 22. Maji.

(,, JO: BAPTISTA *Aquivivus ab Aragonia, Ne-*
,, *ritonenſis laudati paullo ante Jacobi Antonii germa-*
,, *nus frater, ſucceſſit Joanni Dominico II. Kal. Junias*
,, *anno Domini 1536. Princeps fuit cum pietate, atque*
,, *prudentia, tum etiam innocentia, atque animi cando-*
,, *re præditus ſingulari. Epiſcopale Palatium, qua parte*
,, *meridiem ſpectat, novis cubiculis auxit. Cathedrale*
,, *templum ornavit, atque elegantius reddidit. Carmeli-*
,, *tarum Ordinis Fratres, & quos Capuccinos vulgus ap-*
,, *pellat, Neritum introduxit. Præfuit Neritinæ Eccleſiæ*
,, *annos 31. menſes duos, ac dies 23 ſatiſq; ceſſit Idibus Au-*
,, *guſti anno 1569. ætatis verò 56.* Polidorus.)

A XIV. 13. Fr. AMBROSIUS Salvius à Balneolo Avellinæ Diœceſis Ordinis Prædicatorum, creatus anno 1569. obiit 1577. Neapoli in Eccleſia S. Spiritus ſui ordinis ad ejus memoriam hæc ſpectatur Inſcriptio.

Magiſtro Ambroſio Salvio Balneolenſi ordi-
nis Prædicatorum Vicario Generali, Nerito-
nenſium Epiſcopo, doctrina, & pietate claro,
Pio V. Carolo V. Concionibus grato, quod tem-
plum hoc conſilio, operaq; auſpicatus eſt, Præ-
fecti ſtatuam erigendam decreverunt. Anno
CIↃ. IↃC. XIII.

(,, AMBROSIUS *Salvius Balneolenſis, non Abellinæ,*
,, *ut perperam ſcripſit Ughellus, ſed Nuſcanæ Diœceſis, Or-*
,, *dinis Prædicatorum Generalis Vicarius, Theologiæ ſcien-*
,, *tia, vitæque Sanctimonia celeberrimus, à Sancto Pio V. cui*
,, *à Sacris Concionibus fuerat, creatus eſt Neritinus Epiſco-*
,, *pus, 7. Kal. Septembris, anno ab ortu Servatoris 1569. cre-*
,, *ditamque ſibi Diœceſim non minus virtutibus, quam glo-*
,, *rioſiſſimis rebus geſtis illuſtravit. In reſtituenda Eccleſiaſti-*
,, *ca Diſciplina S. Caroli Borromæi labores æmulatus eſt,*
,, *Eccleſiaſticæ immunitatis, ac Libertatis aſſertor acerri-*
,, *mus. Regularem obſervantiam Sacrarum Virginum Mona-*
,, *ſteriis reſtituit. Cathedralis Eccleſiæ Canonicos ex 30. ad*
C ,, *20 reduxit. Synodum celebravit. Epiſcopales ædes majori*
,, *ferè ex parte reſtituit; Cathedralis Templum elegantiſſi-*
,, *ma Campanaria turri, aliiſque fabricæ Operibus decora-*
,, *vit. Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Hydria in Cupertini ſu-*
,, *burbio una cum magnifico Cœnobio Prædicatorum Ordinis*
,, *Fratribus erexit, atq; opulentos reddituus attribuit. Earun-*
,, *dem fratrum Monaſteria Neriti, atque Galatenæ poſita,*
,, *quoniam vetuſtate labebant, reſtituit, pluribuſque diverſi*
,, *generis elegantiſſimis ædificiis auxit. Præclariſſimas tanti*
,, *Pontificis res geſtas duobus libris complexus eſt vir erudi-*
,, *tiſſimus Sebaſtianus Pauli è Clericis Regularibus Matris*
,, *Dei, hoc ipſo anno Neapolitanis typis excuſos, quos, ſi ve-*
,, *lit, conſulat lector. Obiit verò tantus Antiſtes Neapoli 5.*
,, *Idus Februarii anno Domini 1577 Quem Præfecti Nobi-*
,, *liſſimæ ſodalitatis ſub titulo S. Spiritus ejuſdem Urbis, tan-*
,, *quam fundatorē, atq; parentem Optimum in proprio Tem-*
,, *plo, quod perperam Ughellus Prædicatorum Ordini attri-*
,, *buit, publica pariter donarunt ſtatua.* Polidorus.]

XV. 14. CÆSAR Bovius Bononienſis, Andreæ filius, Abbas S. Andreæ Brunduſii, à Gregorio XIII. Epiſcopus delectus an. 1577. 15. Aprilis. E vivis eximitur an. 1583. jacet in Cathedrali, in qua ex marmore hæc legitur inſcriptio. D

Cæſar Bovius nobilis Bononien: oriundus
Brundiſio, Epiſcopus Neritonenſis, juris civi-
lis, & Pontificii peritus, Clero, Temploque re-
formato charus omnibus, lacrymatus omni-
bus, obiit an. Dom. 1583. Præſulatus ſui 6. Hie-
ronymus de Franchis Epiſcopus Neritonen-
ſis P. anno Domini M. DC. XIX.
Præſulatus ſui xi.

[,, *Cæſar Bovius Bononienſis origine, patria verò Brun-*
,, *duſinus, Joannis Caroli Bovii ejuſdem Urbis Archiepiſ-*
,, *copi, generis nobilitate, pietate, & eruditione clariſſimi ger-*
,, *manus frater, S. Caroli Borromei Cardinalis, & Mediola-*
,, *nenſium Archiepiſcopi familiaris, utriuſque Juris pe-*
,, *ritia, ac vita ſanctitate conſpicuus, à Gregorio XIII.*
,, *Pontifice maximo 17. kal. Majas anno Domini 1577.*
,, *Ambroſio Salvio ſuffectus Neritinam Eccleſiam an-*

,, *nos*

„nos 5. & menſes 9. vigilantiſſimè rexit. Intereà vero „Diœceſanam Synodum habuit; Eccleſiaſticam Diſciplinam viriliter provexit; Eccleſiam S. Mariæ, cui à „Cryptella nomen eſt, extra Cupertini mœnia poſitam „una cum conjunctis ædibus magnificentiſſimo erexit. B „Diœceſi autem perquam ſanctè compoſita, ſaluberrimiſque Inſtitutis Clero inſtructo Neriti vita deceſſit „17. Kal. Februarii anno Domini 1583. Pollidorus.)

XVI. 15. FABIUS Fornarius Brunduſinus, an. 1583. 9. Martii deſignatur à Gregorio XIII. obiit verò anno 1607.

(„FABIUS Fornarius Patricius Brunduſinus, Cæſaris Bovii ex ſorore nepos, ac Generalis Vicarius, „Utriuſque juris peritiſſimus, a Gregorio XIII. paullò „ante laudato Neritinus Epiſcopus 7. Idus Martii an. „Domini 1583. dictus eſt, quam dignitatem ſedulo ſtudio, egregiiſque virtutum argumentis exercuit. Canonicorum Cathedralis Eccleſiæ redditus auxit: eorñdem Chorum elegantiſſimis ſedibus affabrè elaboratis „inſignivit; plures Diœceſanas Synodos habuit; Eccleſiam S. Mariæ Gratiarum prope Galatenam miraculis „clara non parvis collatis ſumptibus erigendam curavit. Ibidem magnificum ædificium, quod ſucceſſoribus „Epiſcopis inter graviſſimas Epiſcopatus curas animorum relaxationi eſſet, excitavit. Vixit Neritinus Antiſtes annos 12. menſes 11. ac dies totidem, obiitque D „20. Februarii die, anno Chriſti 1596. non autem 1607 „quemadmodum Ughellus, atque Lucentius ſcribunt, „qui tres ſupra viginti Epiſcopatus annos eidem Fabio „perperam attribuunt. Poſt obitum in laudatam Eccleſiam S. Mariæ Gratiarum ipſius Corpus translatum, ibidem nobili ſepulchro, atque ſequente Epitaphio donatum jacet.

„Fabius Fornarius Neritinæ Eccleſiæ Pri-
„mum Vicarius Generalis, mox Epiſcopus, Ca-
„nonici Juris peritia Commendatiſſimus, Sy-
„nodis celebrandis, ac moribus reformandis
„Sacerdotali munere egregie functus. ejus Cor-
„pus hic tranſtulit, & memoriam penè aboli-
„tam renovavit Antonius Sanfelicius Epi-
„ſcopus Neritinus. Pollidorus.)

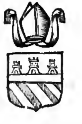
XVII. 16. LÆLIUS Landus Sinueſſanus electus 1607. mortem oppetiit anno 1610.* In Carpineto ſuæ diœceſis oppido, dum viſitationis munere fungeretur, ibi-

* Ex Append. 5.

A dem in majori eccleſia tumulatus, cui Hieronymus Franchus ſucceſſor hoc inſcripſit in marmore elogiũ.

Lælius Landus Epiſcopus Neritonen. generis
claritate, rerum doctrina, vita ſanctitate in-
ſignis, Xiſti V. Pont. Max. juſſu ſacrorum Bi-
bliorum corrector, migrans in cœlum, hic
corporis reliquit exuvias Anno D. MDCX.
Præſul. ſui XIV. Hieronymus de Franchis E-
piſc. Neritonen. Poſuit anno ſal. MDCXIX.
Præſ. ſui anno ſecundo.

De Lælio legendus Lucius Saccus de Seſſæ civitatis origine.

(„LÆLIUS Landus Sueſſanus generis nobilitate, „eruditione, præſtantiorum linguarum peritia, ac Theologicis præſertim ſcientiis longè clariſſimus, celeberrimi Antonii Caraffæ S. R. E. Cardinalis ampliſſimi „diuturno uſus contubernio, ſub Gregorio XIV. Pontifice Maximo correctioni Sacrorum Bibliorum Latinæ vulgatæ editionis adhibitus, à Clemente VIII. „quinto Idus Septembris anno Domini 1596. Neritonenſis renunciatur Epiſcopus, ut conſtat ex luculento ea „de re dato Diplomate, quod in Epiſcopali Archivo ſer- C „vatur. Emendandi ſunt itaque Ferdinandus Ughellus, „atque Lucentius, qui anno Chriſti 1607. id factum produnt. Per Procuratorem Neritini Epiſcopatus poſſeſſionem adeptus Romæ cùm aliis pluribus Apoſtolicæ „ſedis arduis negotiis, tum præcipuè graviſſimis illis „Congregationibus de auxiliis Divinæ Gratiæ Apoſtolica auctoritate cẽſor præfuit. Rem catholicam eximiis „ſcriptis, atque conſilio perpetuo juvit. Neritum deníque anno Domini 1609. profectus, Diœceſim inviſens, „maximis meritis cumulatus, nec ſine inſigni ſpectatæ „Sanctimoniæ fama Cupertini, non autem Carpineti, „ut notavit Lucentius, migravit ad Chriſtum 8. Kalen. „Decembris 1610. quum annos 13. ac dies 14. Neritonenſis præfuiſſet Epiſcopus. Sepultus jacet in Presbyterio Collegiatæ Eccleſiæ, quo celebri pompa è minus decenti loco tranſlatus fuit ab Illuſtriſſimo D. D. Antonio Sanfelicio Epiſcopo, ornatuſque ab eodem eſt ſequenti æquè elegãti, ac honorifico Epitaphio.

„Lælius Landus Epiſcopus Neritinus in ar-
„duis Catholicæ Religionis negotiis, & cele-
D „berrimis de Divina Gratia controverſiis
„definiendis Romæ adhibitus; ubi & in Bi-
„bliorum Divinorum emendatione Princi-
„pale onus, Clemente VIII. Pont. Max. teſte,
„ſuſtinuit; Sacerdotali ſervitudine & Eccle-
„ſiaſtica Diſciplina Zelo Viris Sanctiſſimis
„comparandus. Antonius Sanfelicius Epiſ-
„copus Neritinus tanti antiſtitis memoriam
„ſolẽnibus officiis, & funebri oratione proſe-
„quutus ejus Oſſa in locum decentiorem ho-
„norificè tranſtulit quinto decimo Kalendas
„Decembres M. DCCX. Pollidorus.)

17. ALOYSIUS de Franchis nobilis Capuanus, Clericus Regularis, Epiſcopus Vicanus, huc tranſlatus anno 1611. 26. Ianuarii. Iacet in Cathedrali cum hoc Epitaphio. XVIII.

Don. Aloyſius de Franchis Vincen. filius E-
piſcopus Neritonen, poſt bene conſtitutam Ec-

cle-

clſiam, & Diœceſim, en ubi jacet. Obiit die xvi. Aug. an. Domini MDCXVI. ætatis ſuæ xlvi. Den Andreas de Franchis Philippi III. AjerſaCemes, miles ordinis Alcantara, Iacobi fratris filius P.M.DC.XIX.

[,,ALOYSIUS *de Franchis Patricius Capuanus, ,, Sacra Theologia ſcientia, atq; Eccleſiaſtici Juris peritia clarus, Magni illius Vincentii Juriſconſultorum ,, ſui temporis facile Principis filius, ab ineunte ætate ,, Clericorum Regularium, quos vulgò Theatinos appellant, Inſtitutum profeſſus. inde à Paulo V. Pontifice ,, Maximo Vice Æquenſis Eccleſiæ renunciatur Epiſcopus; ex qua Januario menſe, non autem Junio, ut Ughellus, atque Lucentius ſcribunt, anno à Virginis partu ,, 1611. ad Neritinum Epiſcopatum ab eodem Pontifice ,, translatus eſt. Creditum ſibi poſtremò loco Diœceſim ,, præclaris virtutum argumentis ab inita poſſeſſione ,, rexit annos 4. Menſes 9. ac dies 16. fatiſque ceſſit 16. ,, Kal. Sextilis anno Domini 1616.* Pollidorus.)

XIX. 18. HIERONYMUS Franchus Aloyſii frater eidem ſucceſſit die 13. Novemb. an. 1617. Sacrarium ampliavit, ut ex ibidem appoſita inſcriptione liquet.

Hieronymus de Franchis Vincentii filius Epiſcopus Nerit. Patritius Capuanus, Regis Philippi III. Conſ. hoc ſacrarium ex pecunia quondam legata à Iacobo Antonio Aquaviva Epiſcopo Neritonen. & ære ſuo reficiendum, amplificandumque, curavit anno ſalutis M. DC. XIX. ſui Præſulatus II.

Sacellum Crucifixi in Cathedrali, à Civibus adjutus, ædificavit, & ornavit, ut docet ſequens inſcriptio.

Novum hoc ſacellum, in quo vetuſtiſſima Crucifixi Imago variè in hac Eccleſia locata, ac S.Gregorii Armeniæ Archiepiſcopi, Neriti patroni, aliorumque SS. reliquiæ aſſervantur, Hieronymus de Franchis Vincen. filius, Epiſcopus, ac Civitas Neritina, Syndicis Octavio Nuccio, Joanne Iacobo Maſſa, & Ioann. Vincentio Orlando, Hieronymo Manerio, & Ioanne de Abbata, communibus impenſis conſt. fecerunt anno ſalutis M. DC. XXV.

Translatus eſt deinde Hieronymus ad Archiepiſcopalem ſedem Capuanam anno 1634. ubi extrema clauſit ann. 1635. Inter inſcriptiones eruditiſſimi viri Ioan. Bapt. Urſi Neapolitani è Societate IESU, ſequentem obſervavimus inſcriptionem in Hieronymum noſtrum poſteritati commendatum.

Hieronymus Epiſcopus Neritenſis Archiep. Capuanus Vinc. de Franchis filius, honores quos fugit impenſius, hos habuit obvios cumulatius. Gemina uno tempore oblata thyara Puteolana à potentiſſ. Rege Hiſpaniarum Philipp. III. Neritenſe à ſanctiſſ. Pontific. Rom. Paulo V. remiſſaque illa, hac, quam rejicere nequit, admiſſa. Vita inſigniter innocua, nec avara, & vigili, paſcendo, tutando intentus gregi nec opinans, nec cupiens, ad Archiepiſcop. evehitur Capuanum, menſuramque tanti muneris abunde explevit, menſura ætatis parcè, vita functus eſt an. ſal. hum. CIↃIↃCXXXV. Auguſtiore dignus urna, ſed hanc ſua, fratriſq. memor modeſtia P. Thomas de Franch. Reg. Conſil.

(,, HIERONYMUS *de Franchis Aloyſii germanus frater, magno vir ingenio, ac Utriuſque Juris peritiſſimus, dum Philippi III. Hiſpaniarum Regis Capellani munus obiret anno Domini 1616. 6. Idus Decembris, non autem 13. die menſis Novembris, quemadmodum Ughellus, atque Lucentius produnt, ſucceſſit Aloyſio. Creditam ſibi Diœceſim, & vigilantiſſimè rexit, & ,, Sanctiſſimis erudivit Inſtitutis. Eccleſiaſticæ libertatis, atque Immunitatis fuit defenſor invictus. Epiſcopatus Jurium aſſertor acerrimus. Primam, Secundam, ,, Tertiam, Quartam, Quintam, & Sextam, Diœceſanam Synodum edidit. Ordinis Minimorum Fratribus, ,, atque Auguſtinianis Diſcalceatis, ut non longe à Neritinæ Urbis mœnia Cœnobia ædificarentur, auctor fuit. ,, Sedit Neritonenſis Epiſcopus annis XV. menſe uno, & ,, diebus VIII. anno vero 1634. ab Urbano VIII. Capuanæ Archiepiſcopatui præfectus, exeunte Januario menſe anni proximè ſequentis Neapoli, non verò in Capuana Eccleſia, quemadmodum putavit Ughellus, diuturniore aue longe digniſſimus vita deceſſit.* Pollidorus.)

19. FABIUS Ghiſius nobilis Senenſis, U.S.Ref. olim Ferrariæ Vicelegatus, Melitenſis inſulæ Inquiſitor, ab Urbano VIII. hujus Eccleſiæ Præſul electus die 8. Ianuarii 1634. Apoſtolicus Nuncius in Colonia XX.
ab eodem Pontifice miſſus, virtutis, doctrinæ, & dignitatis anteceſſorum ſucceſſor, & poſſeſſor factus, quo tot illuſtres familiæ ſuæ viros facilius, & certius adæquare poſſit, improbo, indefeſſoq; labore, ad gloriā contendit, cujus exaggeratas virtutes, ne ejus modeſtiam oneremus, aliis relinquimus numerandas.

ADDITIO.

(,,FABIUS *Ghiſius, nobiliſſimo genere Senis in Etruria natus, morum probitate, politioribus literis, doctrina, cæteriſque præclaris animi dotibus inſignis, V. ,, S.Ref. Ferrariæ Prolegatus, Pontificis exercitus Commiſſarius, dum Generalis Inquiſitoris, & Apoſtolici ,, Delegati munere Melitæ fungeretur, non anno Domini 1634. ut ſcribit Ughellus, ſed 1635. Januario menſe ,, ineunte Neritinus Epiſcopus ab Urbano VIII. renunciatus eſt. Haud ita multo poſt Apoſtolicæ ſedis ,, Nuncius ad tractum Rheni, aliaſque inferioris Germaniæ Partes cum poteſtate legati de Latere ab eodem ,, Pontifice mittitur, nocnon Prælatus Domeſticus, ac ,, Pontificii ſolii Epiſcopus Aſſiſtens pronunciatur. Inde ,, Monaſterium ad ſtabiliendam cum Europæ Principibus Pacem Nuncius extra ordinem mittitur. Anno*

A ,, Domini 1651. poſt Urbani VIII. obitum, è Germania revocatus, ſummæ rei à ſecretis ab Innocentio X. præficitur, ac 19. menſis Februarii anni proximè ſequentis S.R.E. Presbyter Cardinalis titulo S. Mariæ de Populo pronunciatur. Rexit Fabius vigilantiſſimè Neritinam Eccleſiam quamvis ſemper abſens, annos 17. menſes 4. & dies aliquot, translatuſque eſt ad Imolenſem Eccleſiam in Æmilia idibus Majis ejuſdem anni. Trienium tamen vir tantus in ipſius Eccleſiæ regimine minime explevit; ſed anno 1655. Innocentio vita functo die 7. Aprilis octogeſima poſt incepta Comitia Pontifex maximus renunciatus eſt, ſuſceptoque Alexandri VII. nomine, rerum geſtarum numero, & magnitudine celebriores quoſque ſui ordinis Pontifices ſummos æquavit. Obiit Romæ omnium dolore confectus 11. Kal. Junias anno elapſi ſæculi 67. Ad perpetuam vero rectæ ab ſe Neritinæ Eccleſiæ memoriam laudatus Illuſtriſſimus Epiſcopus D. Antonius Sanfelicius cum Marmorea effigie ſequentem inſcriptionem in Cathedrali Templo ponendam curavit,

B ,, Alexandro VII. Chriſto Pont. Maximo Eccleſiæ olim Neritonenſis Epiſcopo, è qua per annos XVIII. adminiſtrata & exculta ad Sacrum Cardinalium Collegium, tum ad ſedem Apoſtolicam regendam aſſumptus, eſt Antonius Sanfelicius Epiſcopus Neritonenſis, ut ſanctiſſimi anteceſſoris memoria, ac tantum Eccleſiæ ſuæ Decus ad Poſteros traduceretur, Monumentum poſuit,

,, Anno æræ vulgaris MDCCXV.

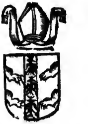
C XXI. ,, CALANIUS à Ciaja Patritius Senenſis, laudati Alexandri VII. ſummi Pontificis Levir, morum ſanctimonia, æquè ac eruditione conſpicuus, Neritinus renunciatus eſt Epiſcopus ab Innocentio X. Kal. Julii anno Domini 1652. Diœceſanam Synodum habuit, Eccleſiaſticam Diſciplinã in univerſa diœceſi mirè promovit: dum autem longè majora conatur contra bonorum omnium vota tertio nonas Decembris anno Domini 1654. humanis rebus exemptus eſt, inſigni apud poſteros Sanctimoniæ fama relicta, cum Neritinæ Eccleſiæ annos 2. menſes 5. ac dies duos præfuiſſet. Emendandus itaque eſt Ambroſius Lucentius col. 1140. num. 20. ubi Calanium quarto Epiſcopatus anno dignitate, & vita ceſſiſſe commemorat. Requieſcit Antiſtes Sanctiſſimus in Cathedrali templo nobili donatus ſepulchro, in quo hæc legitur Inſcriptio, minùs tamen rectè ipſius Epiſcopatus annos deſignans.

D. O. M.

Calanio à Ciaja Patritio Senenſi Neritonenſi Pontifici novo antiquæ Probitatis exemplo, Eccleſiaſticæ libertatis acerrimo vindici, inter honores humili, inopi inter Opes, qui in magnis virtutum notis fuit ſine nota, unanimo Fratri Bernardinus Eques Hieroſolymitanus Romam poſt inaugurationem Alexandri VII. Neritonenſis olim Epiſcopi Sororis ſuæ Leviri ad pedum oſcula proficiſcens Poſuit. Obiit tertio Idus Decembris anno Chriſti MDCLIV. Præſulatus Secundo.

XXII. ,, HIERONYMUS de Choris Senenſis, ſacræ Theologiæ, ac juris utriuſque peritiſſimus ſucceſſit Cal. 4. Id. Martias anno Domini 1656. Eccleſiaſticorum Jurium B fuit aſſertor acerrimus. Duodecimo Calanio Majas anno 1663. in Cathedrali templo Theologum, ac Pænitentiarium juxta Sacri Concilii Tridentini ſanctiones inſtituit, iiſdemque certam in Capitulo Præbendam, perpetuoſque redditus attribuit, ut liquet ex Epiſcopalibus Bullis ea de re editis, quæ in primo volumine ſui regeſti recenſentur. Quas ſi (ut debuerat) diligenter conſuluiſſet Lucentius, ante quadriennium commentus minimè eſſet: Cathedralem Neriti Eccleſiam utraque Præbenda Theologi, atque Pœnitentiarii, adhuc carere. Elegans ſacellum S. Hieronymi Epiſcopus ipſe in eodem majori Templo erexit, dotavitque. Certos etiam proventus ſodalitati B. Mariæ Virginis ſine labe conceptæ addixit, ut ſacram Euchariſtiam tribus extremis Bacchanaliorum diebus in propria Eccleſia publicæ fidelium venerationi eadem ipſa quotannis curaret exponere. Rexit vigilantiſſimè Neritonenſem Eccleſiam annos 12 Menſes 7 ac dies aliquot. Ineunte vero Junio anni ab ortu Servatoris 1669. ad Suanenſem in Etruria translatus Eccleſiã, C obiit in villa Catabi 4. Kal. Quintilis anno 1672.

XXIII ,, THOMAS Brancaccius nobiliſſimus Patricius D Neapolitanus, ab Alexandro VII. Summo Pontifice Prælatus Domeſticus, & honorarius Cubicularius, mox Abellinenſis Eccleſiæ Epiſcopus creatus, Neritonenſis Antiſtes electus eſt à Clemente IX. ineunte Julio anno Domini 1669. Anno 1671. Diœceſanam ſynodum habuit. Poſt biennium vero, nempe an. 1674. Clericorum ſeminarium juxta Tridentini Concilii Decreta fundavit, atque inſtituit. Quare finxiſſe omnino putandum eſt Ambroſium Lucentium cum ſcripſit, in Neritina Eccleſia nondum Clericorum Collegium inſtitutum eſſe. Præfuit Thomas Neritinus Epiſcopus ab inita poſſeſſione annos 7. Menſes totidem, ac dies 25. obiitque Neriti 3. Kal. Majas anno 1677. ſepultuſque eſt in Sacello Sanctiſſimi Crucifixi, ubi a Neritino Capitulo ſequenti donatus eſt Epitaphio.

D. O. M.

,, D. Thomas Brancaccius Avellinenſis olim,
,, poſt Neritonenſis Antiſtes Brancacciæ Proſapiæ Gloria, Præſulum Decus, & Norma

,, ur-

,, *urbis , & orbis Honor , & Amor , totus*
,, *gloria , totus hilaritas , intrepidus Eccle-*
,, *ſiaſticæ libertatis propugnator , de Neritina*
,, *Eccleſia , & urbe multis factis , & relictis*
,, *Monumentis benemeritus , Fama, nomine,*
,, *& geſtis nunquam moriturus , mortuus opta-*
,, *tus, laudatus , lachrymatus omnibus hic re-*
,, *quieſcit . Anno ætatis ſuæ LI. Pontificatus*
,, *VIII. Anno Domini MDCLXXVII. me-*
,, *mor, dolens, lachrymans Capitulum Neri-*
,, *tinum M. H. P.*

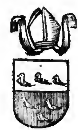

XXIV ,, HORATIUS *Fortunatus à S. Archangelo nobi-*
,, *lis in Lucania oppido, J.U.D. inſignis, ac S. Severi in*
,, *Apulia Epiſcopus , ab Innocentio XI. Pont. max. 4.*
,, *Nonas Januarii anno elapſo ſæculi 78. Neritinæ Eccle-*
,, *ſiæ præfectus eſt . Poſſeſſionem adivit 12. Kal. Apri-*
,, *lis ; dicique vix poteſt , quam egregiis Sanctimoniæ ar-*
,, *gumentis præclaris ſque geſtis ea dignitate functus ſit .*
,, *Religione , divinæ gloriæ zelo , Eccleſiaſtica diſcipli-*
,, *næ ſtudio , ac paſtorali vigilantia cum Sanctiſſimis qui-*
,, *buſque Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopis comparandus .*
,, *Eccleſiaſticæ Immunitatis , ac libertatis defenſor*
,, *acerrimus , ſemperque invictus modeſtia , ſapientia ,*
,, *ac in agendis rebus prudentia præditus ſingulari . Hoſ-*
,, *pitalitate, æquitate, & miſericordia in Pauperes ſummè* C
,, *conſpicuus . Primam, & ſecundam Diœceſanam ſynodum*
,, *habuit, Neritinam Diœceſim Sanctiſſimis inſtitutis erudi-*
,, *vit. Clerum autem adeò ſanctè juxta ſacrorum Canonum*
,, *ſanctiones compoſuit , ut ejus externus tantum habitus ,*
,, *vel graviſſimus inceſſus, nedum exemplo, verum etiam ad-*
,, *mirationi exteris ſit . Sedit Neriti Epiſcopus annos 29.*
,, *ac menſes tres. Illuceſcente ſiquidem X. Kal. Aprilis anno*
,, *hujus ſæculi 7 bonorum operum præmia percepturus in*
,, *Cœlo migravit ad Chriſtum , incredibili ſui relicto deſide-*
,, *rio . Poſt obitum in Eccleſiam collegii Clericorum ipſius*
,, *Corpus translatum , ibidem nobili ſepulchro una cum ſe-*
,, *quenti Epitaphio ab Eminentiſſimo , ac Reverendiſſimo*
,, *Domino D. Fr Vincentio Maria Urſino S. R. E. Cardinali*
,, *ampliſſimo, ac Beneventano Archiepiſcopo donatum eſt .*

D. O. M.

,, *Horatio Fortunato mundo edito die XVII Ja-*
,, *nuarii M DC. XXXIV à Sancti Severi Cathe-*
,, *dra , quam aſcenderat Die VI. Octobris M.*
,, *DC. LXX ad hanc Neritonenſem ſedem trã-*
,, *slato Die X. Januarii M. DC. LXXVIII E-*
,, *piſcopo quidem Sanctiſſimo, qui vita, & moribus*
,, *integerrimus, Doctrina clariſſimus, Exemplo ,*
,, *& verbo admirabilis, miro in Pauperes Cha-*
,, *ritate flagrantiſſimus, immunitatis , & liberta-*
,, *tis Eccleſiaſticæ defenſor. ſemper invictus .*
,, *Diœceſim utramque optima inſtruxit diſciplina,*
,, *ſcriptis, Conſiliis , & Pietate illuſtravit , ad-*
,, *juvit , & fovit. Mundo ablato die XXIII Ju-*
,, *lii M DCCVII. ætatis anno LXXIII Menſe*
,, *VI. Die VI Pontificatus verò an. XXXVI Mẽ-*
,, *ſe ix Die XVII Fr. Vincentius Maria ordinis*
,, *Prædicatorum Epiſcopus Tuſculanus S. R E.*
,, *Cardinalis Urſinus Archiepiſcopus Beneven-*
,, *tanus Patri ſuo , magiſtro, & directori, ſacris è*
,, *cujus manibus Archiepiſcopale pallium ſemel,*
,, *& iterum accepit Sypontinum anno M. DC. L.*
,, *XXV. Beneventanum anno M. DC. LXXX.*
,, *VI Gratitudinis Monumentum Poſuit .*

A

,, ANTONIUS *Sanfelicius ex primaria Neapolitana* XXV.
,, *nobilitate Patricius, D. Camilli Sanfelicii , & D. Hippoli-*
B ,, *tæ Moccia pari generis nobilitate conſpicuæ primogeni-*
,, *tus filius , Venerabilis D. Hieronymæ Sanfeliciæ illuſtris*
,, *ſanctimoniæ fœminæ , necnon DD. Joſephi Mariæ , &*
,, *Januarii Conſentinorum Archiepiſcoporum virtutibus æ-*
,, *què, ac rebus geſtis inſignium nepos, natus eſt Neapoli ſex-*
,, *to nonas Quintilis anno Domini 1659. Ab ineunte ætu-*
,, *te pietate , ac literis egregiè excultus eſt . Poſt confectum*
,, *magna cum laude Studiorum curriculum , Sacræ Theolo-*
,, *giæ, ac juris utriuſque laurea in urbe patria exornatus eſt*
,, *anno Dom. 1679. A D. Innico Cardinali Caracciolo Nea-*
,, *politanorum Archiepiſcopo Clericali adſcriptus militiæ*
,, *ac ſacerdotio inſignitus dici vix poteſt quam eidem Prin-*
,, *cipi , & qui poſtea ſequuti ſunt, ampliſſimis Cardinalibus*
,, *Antonio Pignatello, deinde Innocentii xii nomine ad ſum-*
,, *mum Catholicæ Eccleſiæ Pontificatum evecto, necnon Ja-*
,, *cobo Cantelmo Neapolitanis item Archiepiſcopis charus*
,, *extiterit . Ob id ad graviſſima quæque negotia , ac perho-*
,, *norifica paſtoralis ſollicitudinis munera adſcitus , eoſdem*
,, *ipſos ſedula opera, ſapientibus monitis, atque Conſiliis, in*
,, *promovendis in Neapolitano Clero Eccleſiaſtica Diſcipli-*
,, *na, & literis plurimum juvit . Primi ordinis Canonicus*
C ,, *Metropolitanæ Eccleſiæ factus ab Innocentio XI. plures*
,, *Legationes pro variis graviſſimis ejuſdem Eccleſiæ rebus*
,, *componendis ad Summos Pontifices Innocentium XI. ac*
,, *XII glorioſiſſimè obivit. Multa ſaluberrima Pietatis opera*
,, *in Regno Patrio, & alibi egregiè promovit , inſtitutumque*
,, *à S. Franciſco Saleſio viſitationis B. Mariæ Virginis ordi-*
,, *nem omnium primus Neapolim invexit. Adſcriptus nobi-*
,, *liſſimæ , ac Religioſiſſimæ congregationi Sacræ Miſſionis*
,, *Neapolitanorum Presbyterorum, cujus regulas unacum D.*
,, *Joſepho germano fratre viro oppidò pio, & docto ex ſacro-*
,, *rum Præſidum authoritate probarat , non exiguam Nea-*
,, *politani regni partem negléctiores quoſque Populos Ca-*
,, *tholicæ Religionis myſteriis erudiendo, divinumque Chri-*
,, *ſti Domini Evangelium exponendo ingenti cum anima-*
,, *rum fructu peragravit . Hoc ipſum Apoſtolicum munus ,*
,, *nedum in pluribus Eccleſiaſticæ Ditionis oppidis clariſſi-*
,, *miſque . Latii atque Etruriæ Diœceſibus , verùm etiam*
,, *in ipſa urbe Roma aliquandiu obivit . Ejuſque potiſſimum*
,, *opera , necnon graviſſimorum virorum Alexandri Buſſi*
,, *Congregationis Oratorii Presbyteri , & D. Caroli Comitis*
D ,, *Palatii Conſervatorium Fœminarum Pœnitentium in ea-*
,, *dem urbe fundatum eſt . Anno vii. ſupra milleſimum xxi.*
,, *Novembris Neritinus Epiſcopus à Clemente xi. Summo*
,, *Pontifice electus , die Dominico. qui fuit pridie nonas De-*
,, *cembris ejuſdem anni, in Eccleſia Congregationis Oratorii*
,, *S. Mariæ in Vallicella à Cardinali Fabricio Paulluccio ſo-*
,, *lemni ritu conſecratus eſt. Anno Domini 1710 xi Kal.*
,, *Junias Neritini Epiſcopatus poſſeſſionem adivit . Divi-*
,, *num Cultum, & Eccleſiaſticam Diſciplinam in univerſa*
,, *Diœceſi egregiè promovit. In Parochialibus Eccleſiis oppido-*
,, *rũ Matini, Parabitæ, Taviani, & Alliſii Divinæ Pſalmo-*
,, *diæ ordinem, atque Canonicarum horarum recitationem*
,, *inſtar Collegiatarum Eccleſiarum inſtituit . Publicam Bi-*
,, *bliothecam lectiſſimis libris refertam in Epiſcopali Pala-*
,, *tio inſtruxit . Clericorum Collegium novis ædificiis dila-*
,, *tavit, & ſcholis auxit . Conſervatorium fœminarum ſub*
,, *titulo Sanctæ Mariæ Puritatis Neriti fundavit , eidem-*
,, *que, & opportunas regulas præſcripſit, & annuos reditus*
,, *attribuit. Cathedrale Templum non ſine magna auri vi ab-*

,, *ſterſa vetuſtate, ſplēdidius reddidit. Principis altaris antiqua forma mutata priſtinam ſimplicitatem in leviorem formam, auguſtioremque adſpectum marmoribus nitidiſſimis, regiique propè operis elegantia commutavit. Quo verò perfectius niteret opus, marmoreo item ſepto miro opere diſpoſito, atque exornato circumvallavit. Medios parietes elegantiſſimis optimorum pictorum tabulis circumpoſitis omnium Divorum Patronorum Oppidorum totius Diœceſis Effigies diſcriminatim referentibus, exornavit. Ejuſdem Templi Sacrarium pretioſiſſima ſupellectile, pluribuſq; argenteis Donariis ditavit. Cùm autem Cathedrale Templum, tùm etiam cæteras omnes Collegiatas, Parochiales, Religioſorum ordinum, atque piarū ſodalitatum Eccleſias, tàm in Neritina urbe, quàm in univerſa Diœceſi poſitas variis diverſorum Sanctorum Sacris Reliquiis non uno nomine ſpectandis locupletavit. Pontificium Palatium novo complurium cubiculorū ordine adauctum, nobiliore proſpectu, maiorique porta affabre elaborata decoravit. Maximam verò ipſius aulam omnium prorſus Neritonenſium Antiſtitum ad vivum expreſſis Imaginibus, ſummo ſtudio Italia tota conquiſitis, inſignivit utrobique S. Carolū Borromæum Eccleſiaſticæ Diſciplinæ ſtudioſiſſimum imitatus egregiè. Neque minoribus impendiis perpetuo Neritinæ Eccleſiæ emolumento, ac juribus conſuluit. Quotquot enim in urbe Roma, Neapoli, & alibi reperiri potuere priſca ad illam ſpectantia diverſi generis Monumenta, publica complurium Notariorum fide tranſcribenda curavit, atque Neritum afferri. Diſperſiſque jampridem temporum, atque hominum vitio Neritonenſis Epiſcopatus ſcripturis recuperatis, aliiſque inſuper longe maioris momenti ſuperadditis, id viventibus, ac poſteris Archiviū paravit, quo melius nec unquam Neriti fuis, nec quiſquā optat. Anno excurrentis ſæculi tertiodecimo in urbem Romam ad inviſenda Sanctorum Apoſtolorum Limina commigravit. Quum autem graviſſimorum Eccleſiæ ſuæ negotiorum cauſſa aliquandiu ibidem morari coactus eſſet, à regnante feliciter ſummo Pontifice nedum monaſteriorum Sacrarum Virginum Viſitator eſt factus, aliiſq; longe graviſſimis muneribus exornatus, verum etiam Prælatus Domeſticus, ac Pontificio ſolio Aſſiſtens Epiſcopus creatus eſt. Ad ſuam deinde reverſus Eccleſiam inſignem piorum Hominum ſocietatem ad ſublevandas Chriſti fidelium animas in Purgatorii pœnis exiſtentes inſtituit, ampliſſimoque Diplomate comprobavit. Eccleſiaſticæ immunitatis, ac libertatis defenſorem ſe præbet acerrimum. Tantam vero ſacerdotalis animi magnitudinem, & alacritatem in aſſerendis Eccleſiæ ſuæ juribus adverſus potentiſſimos quoſque Iapygiæ regulos hactenus præſetulit, ut veterum Sanctiſſimorum illorum Catholicæ Eccleſiæ antiſtitum ſpiritum hæreditaſſe videatur. Vivat diu ad ampliſſimæ Diœceſis ſuæ bonum vigilantiſſimus Præſes, pietate, doctrina, eruditione, animi magnitudine, ſpectata in Pauperes charitate, æquitate, prudentia, Comitate, cæteriſque præclaris Virtutibus omni ævo memorandus; quem iure meritoque eximiis laudibus ornarunt complures eruditiſſimi viri, qui tanti præſulis ſemper victuræ memoriæ in editis ab eis monumentis litavere*. Pollidorus.]

NUCERINI
EPISCOPI

NUceria Civitas Umbriæ, via Flaminia in montibus Apenninis, propè fluvium Teniam, à Fulginia decē milliaribus procul ſita, ut à tribus aliis Nuceriis Italiæ Civitatibus diſcerneretur, à Ptolomæo, Pliniоque Nuceria Camellaria appellatur; Incolæ verò Nucerini Facconienſes, & Camellarii. Strabo illam ſimpliciter Nuceriam appellat, ubi lignea conficiuntur vaſa. A nonnullis etiam Alphatenia oppellatur, tametſi plures hanc non illam eſſe arbitrarentur, ſed quæ in Mutinenſibus Apenninis ſituatur, ut refert Volaterranus. Legi etiam hanc Umbricam Nuceriam apud Panvinium, Conſtantianam aliquando fuiſſe dictam; ideo quia magnus ille Conſtantinus illam reſtauraverat. Verùm Alphateniæ pluribus in locis Livius meminit, Ac tunc præcipuè, cum narrat Livium Conſulem Romanum illam obſidione cinxiſſe, ejuſdemque Populum coegiſſe, ut Romanorum arbitrium veneraretur. Sed utcumque res ſit, de ejus origine variè arbitrantur Scriptores, ut à noſtra memoria ſepoſitis rebus plerumque ſolet accidere. Siquidem ubi germana cognitio rerum Scriptores defecerit, compoſitis fabulis, rem totam adornant, quibus non niſi vecordes ſolent abduci. Illud ſanè conſtat Nuceriam perantiquam Umbriæ Civitatem eſſe, nec in illius Provinciæ poſtremis. Paruit olim Romanis, atque hoc tempore Romanorum Pontificum ſuaviſſimum jugum experitur. Prędicante autem Chryſpoldo S. Petri Apoſtoli Alumno, ad Evangelii lumen aperuit oculos, circa annum conditæ ſalutis 58. Hæc prima Civitatum Umbriæ digna reperta eſt, quæ pro ſervatore Chriſto per SS. Felicem Presbyterum, Cōſtantiamque matronam, ſanguinem profunderet. Hi enim Nucerini Cives illuſtrem palmam tulere martyrii ſub prima Neronis perſecutione, anno à reparata ſalute 69. die 17. menſ. Septembris uno tantum milliario plus medio à Civitate procul via Flaminia, quem etiam nunc Incolæ locum, Neronis turrim appellant. Eorum Martyrum corpora ibidem tumulata ſunt in Eccleſia, quam hodie S. Mariæ Magdalenæ ſacram Nuceria veneratur; anno 1590. eadem in Cathedrale Templum intulerunt, uniuſque ipſorum caput Piſaurum tranſtulerunt, ubi ingenti fidelium veneratione aſſervatur. Cæterū Nucerina Diœceſis protulit fines, ex ruinis circumvicinarum Civitatum, Tadini *a*, Roſellæ, Luceſolii, Piſtiæ *b*, & Uſentii, quas Lōgobardorum, ac Sarracenorum furor evertit, compulitque neceſsitas, ut anno 1007. ſtanti, vigentique Nuceriæ jungerentur, ut lector ex Annalibus Umbriæ noſtri Ludovici Jacobilli poterit uberius haurire. Ut autem dictarum Civitatum excidium ſpiritualis Imperii fines extendit, ſic earundem ruinæ Matricem ſubminiſtrarunt, ut alia ſubinde non temnenda Oppida conſtituerentur. Nucerinus Epiſcopatus jam inde à ſuo exortu in iis numeratus eſt, qui in Romana Provincia unum Romanum Pontificem immediatè veneratur, & colit Splendida, viſendaque Cathedralis Nuceriæ eſt, S. Raynaldo Nucerino Epiſcopo ſacra. Clerum, decē Canonici, cum Præpoſito, (,, *Utraque Prebenda carentes*,) trigintaque minorum gentium Sacerdotibus, quos Capellanos appellant, promiſcuoque Clero, qui die, noctuque divinum cultum perurgent, dicuntur complere.

a Tadinum [illegible] Epiſcopalis, de qua in X tom. *b* Seu Piſtia.

Nucerinus Epiſcopus in ſua Diœceſi tantum, 13. ſacerdotia poſſidet, quibus animarum cura incumbit, decem autem & ſeptem ſimplicium beneficiorum, ut vocant. In territorio autem Peruſino 7. curatas Eccleſias, ac 16. ſimplicia beneficiata Sacerdotia, in quibus ſunt nobiles Abbatiæ duæ, altera S. Petri Raſinæ, S. Petri de Antognola altera; in territorio vero Saxiferrati ex ruinis Sentini, atque Roſellæ, Collegiata S. Petri ſubſtructa ſpectatur, cum 22. curatis Eccleſiis, ſeaque beneficiorum ſacerdotiis. Fabriani iterum ſub ſua juriſdictione habet 16. Eccleſias cum Abbatia S. Blaſii; in Rocca Contrada, duas Curatas Eccleſias, cum tribus ſimplicibus beneficiatis ſacerdotiis; In Fulginati territorio, tres item Curatas Eccleſias, cum tribus ſimplicibus beneficiis; in Camerinenſi verò ditione, tres curatas Eccleſias; in Gualdo autem Oppido, quæ ex Tadinianis ruinis ſurrexit an. 1180 decem curatas Eccleſias moderatur, cum Abbatiis SS. Benedicti, atque Donati. cum 19. ſimplicibus beneficiis, in oppido verò della Pergola, ut vocant, unā curatam Eccleſiam, duoque ſimplicia ſacerdotia. Si quis autem uberiorem cognitionem de Nucerina ju-

riſdictione deſiderat, conſulat Durantem Dorium à A
Leoniſſa in ſua Nucerina hiſtoria, vitaſque Nuceri-
norum Epiſcoporum, Ceiſum Placidum in vitis SS
Nucerinorum, qui item adornat opus de Nucerinis
Epiſcopis. Ex iis autem Scriptoribus nihil attigi, ſed
quicquid retuli, ex relatione noſtri Ludovici Iacobil-
li ſcribenti ſuffecit, ut inde, atque ex actibus conſiſto-
rialibus hanc Nucerinorum Epiſcopotum ſetiem
prodcremus. Antiquitatis iterim ſtudioſi, ex uberio-
ribus illis calamis, uberiorem hauriant cognitionem,
dum hæc noſtra ex fide prolata, præclariora lectu-
ris viam aperiant.

ADDITIO.

(„*Cura animarum in Urbe per Priorem Cathedra-*
„*lis exercetur, qui ab alio Presbytero adiuvatur. Domus*
„*Epiſcopalis ab Eccleſia diſtat. Montem Pietatis ha-*
„*bet, Hoſpitale, & Seminarium. Ipſa urbs modici eſt*
„*circuitus, cum ſuo circumadjecto Territorio 4000. cir-*
„*citer mortalium capita enumerat, tria virorum, unum*
„*Monialium ex Ord. S. Franciſci Clauſtra complecti-*
„*tur. Vniverſa Diœceſis 20000. circiter incolas alit:* B.
„*continetque plura loca, & oppida, & præter ab Vghello*
„*numerata, ſunt etiam:* Caſa Caſtaida, Sigillo, Foſſa-
„ to, Territorio di Gubio, Territorio di Valtopino,
„ Caſtel Candino, e ſuo Diſtretto, con la Coſta. *Ca-*
„*terum Nucerinus Epiſcopus taxatur in Rom. Cancel-*
„*lariæ flor. 330. ejus annuus cenſus eſt ſcut. 900. com-*
„*putatis extraordinariis aſcendere poteſt ad ſummam*
„ 1200. Lucent.)

I. 1. FELIX Epiſcopus Nucerinus anno 402. cui
ſcripſit Innocentius I. Papa. Interfuit Concilio una
cum Decentio Epiſcopo Eugubino, tom. 1. Concilior.

II. 2. COELIUS Laurentius, R. E. presbyter, ele-
ctus fuit Nucerinus Epiſcopus anno 498. Hunc ete-
nim cum factioſi, poſt Anaſtaſii Papæ exceſſum, A-
poſtolicam intruſiſſent in ſedem, contra Cœlium
Symmachum verum Pontificem, meliorque cauſa in
Concilio à Symmacho convocato, legitimæque ele-
ctioni Theodorico Rege favente, victoriam obti-
nuiſſet; Laurentius Pſeudo pontifex ſpoliatus hono-
re eſt, Symmachuſq; confirmatus in ſede. Sed ne ite- C
rum ſeditionis conſopiti carbones evaderent in flam-
mas, ex Pontificia largitate Laurentius Nucerinam
ſedem obtinuit, ut narrat Anaſtaſius Bibliothecarius.
Qui tamen parva illa haud diu quievit in ſede; ſiqui-
dem ſeditioſiſſimis iterum advocantibus Apoſtolicũ
invaſit Thronum, donec ejuſdem veri Pontificis ju-
ſtiſſimam commeruit iram. Etenim Symmachus cum
Concilium convocaſſet, Laurentium cenſuit proprio
Epiſcopatu ſpoilandum, qui alienum tentaret inva-
dere. Prolixe rem narrat Baronius, aliiq; quamplures.

III. 3. APRILIS, deturbato Laurentio, Nucerinam
ſucceſſit in ſedem anno 501. quem Symmachus Pon-
tifex conſecravit, voluitq; omnibus Conciliis intereſ-
ſe, (1) quæ publicæ utilitati aliquando coegit.

IV. 4. S. FACUNDINUS a Tadinii fuit Epiſcopus
anno 599. quem plures arbitrati ſunt Nuceriæ præ-
fuiſſe, ſed revera Tadinorum tantum poſtremus Pon-
tifex fuit, cum à Gothis anno 546. Civitas illa exci-
dium perpeſſa fuiſſet, anno verò 740. à Longobardis
propemodum ſolo æquata. Cujus deinde Diœceſis D
Nucerinæ conjuncta eſt. Arbitrantur hunc multi e-
undem illum S. Facundinum eſſe, ad quem M. Gre-
gorius aliquando literas dedit. Deceſſit autem Facũ-
dinus 607. 28. Auguſti, exceptuſque templo eſt extra
Gualdum oppidum, plus minus milliario.

a Hujus Sancti vitam edidit Joſeph Valentinus Maceratæ an. 1660. Mand.

V. 5. LUITARDUS in Concilio Romano („*Nu-*
„*cernenſo ubi corrupte legitur*) ſub Eugenio II. anno
826. apud Baron.

VI. 6. RAMPERTUS anno 844. conſecrationi inter-
fuit Ludovici filij Lotharii Imperatoris, cum Lon-
gobardorum Rex conſecraretur à Sergio II. ſummo
Pontifice apud S. Petrum. Conſule Bibliothecarium.
(„*Interfuit Concil. Rom. ſub Eugenio II. an. 853. & ibi*
„*dicitur Racipertus apud Hard. Concil. tom. 5.*)

VII. 7. SEVERINUS donationem quandam factam
à Theodoſio Firmano Epiſcopo, in favorem Mona-
ſterii S. Crucis, ſua atteſtatione firmavit anno 887.

A 8. BENEDICTUS Eccleſiam S. Martini re- VIII.
ſtaurandam curavit, ut ex antiqua inſcriptione erui-
tur anno 900.

9. *JULIANUS Epiſcopus Nucerinus an. 967. IX
interfuit Synodo celebratæ à Joanne XIII. Pontif.
apud Hund. in hiſt. Archiep. Saltzburg.

* Ex App. 15.

10. GILBERTUS Ala Cremonenſis, Mona- X.
chus Ordinis S. Benedicti, Epiſcopus Nucerinus de-
functus eſt in patria anno 986. ſepultuſq; fuit in Ec-
cleſia S. Leonardi, ubi olim hæc inſcriptio legebatur,
ut me monuit, vir patriæ antiquitatum peritiſſimus
Joſeph Breſcianus, qui Eccleſiaſticam, profanamque
Cremonenſem hiſtoriam jamiamq; maturat ad præ-
lum. Epitaphium eſt tale, mihi tamen valde ſuſpe-
ctum, cum nonnulla ibidem ejus ævi inſueta verba
legantur.

Hic requieſcit in pace Pater Don Gilbertus
Ala Cremonenſis Epiſcopus *Nuceria, & Mo-*
nachus noſtri ordinis, qui obiit die xxix.
menſis Januarii, anno Domini
B. *DCCCCLXXXVI.*

11. ALBERTUS, ſive Adalbertus, Roderici XI.
ex Comitibus Nuceriæ filius, Monachus S. Benedi-
cti, creatus eſt anno 1007. cum Joannes VIII. ſum-
mus Pontifex, ex ruinis ſupra memoratarum Civi-
tatum, Nucerinam Diœceſim auxiſſet.

12. ROMANUS Monachus, ex Ordine D. Be- XII.
nedicti, ex Saxoferratenſi cœnobio Sitriæ, S. Romu-
aldi diſcipulus, Alberto defuncto ſucceſſit ann. 1012.
Hic per Simoniam ſedem Epiſcopalem adeptus ann.
2. infeliciter in ea dignitate vixit, ut refert Razzius
in vita S. Romualdi, cap. 49

13. LUDOVICUS interfuit Concilio Romæ XIII.
celebrato apud S. Petrum ſub Nicolao II. ann. 1059.
ex cod. Vatic.

14. AUGUSTINUS etiam Arcolettus appella- XIV.
tus, à Paſchali II. electus eſt anno 1110. Induiſitque
Monaſterio S. Petri de Andolina Ordinis S. Benedi-
cti, neſcio quas decimas, bonaque, quæ Nucerinus an-
tea Epiſcopatus poſſederat anno 1114. ut in exem-
C plario diplomate Alexandri III. Monaſterio S. Cru-
cis de Saxovivo indulto continetur.

15. LOTHARIUS eadem privilegia indulſit, XV.
confirmavitq; eidem Monaſterio circa an. 1125.

16. MONALDUS de Monaldeſchis Vrbeveta- XVI.
nus, Nucerinorum Pontifex fuit anno 1144. Huius
meminit Cyprianus Manena in ſua Vrbevetana hi-
ſtoria, aliique ſcriptores, qui de hac nobili familia
ſcripſerunt.

17. OFFREDUS, ex Comitibus Nuceriæ, an- XVII.
no 1164.

18. ANSELMUS Fulginas Fuligni de Aptis XVIII
prænobilis filius, ex Archidiacono Cathedralis, ele-
ctus eſt ſuæ Patriæ primum Epiſcopus an. 1161. anno
verò 1170. ab Alexandro III. Pont. Max. tanquam de
Eccleſia optimè meritus, novo, & ad eam diem inuſi-
tato exemplo, etiam ſublectus eſt Nucerinus Præ-
ſul, quas ſimul junctim Eccleſias ad plures annos ſa-
pientiſſimè adminiſtravit. Deceſſit autem an. 1201.
Fulginii, tumulatuſque eſt in Cathedrali. Vide de eo
D plura ſupra in Fulginatibus Epiſcopis.

19. In Nucerinam deinde ſedem, UGO ſucceſſit XIX
Anſelmo, ſublectus ad idoneris circa an. 1196. ſe-
quenti vero intereſt conſecrationi Eccleſiæ S. Cru-
cis de Avellana; vita defunctus eſt 1218. („ *De hoc*
„*Innocent. III. c. Venientes de Jureiurando.*)

20. B. RAYNALDUS Fulginas, b filius Comi- XX.
tis Autignani Neapoleonis Raynaldi, è nobiliſſima
gente, atque per ea tempora ampliſſimorum feudo-
rum Domina, cum adhuc adoleſceret, probeque foret
literis excultus, mundo, pompiſque ſeculi remiſit
nuncium, ſanctique Benedicti Monachum induit
apud Monaſterium Fontis Avellanæ, ibique in vir-
tutibus mirabiliter progreſſus piorum admirationem
in ſe convertit, itaut poſt Ugonem unanimi conſen-
ſu, Nucerinus à Clero crearetur Epiſcopus, cujus Ho-
norius III. electionem ratam habuit anno 1218. Ta-
metſi contendat Ferrarius hujuſmodi dignitatem

b De eo Jacobillus in Bibl. Umbriæ pag. 23. atque Acta SS. Februar. tom. 2. pag. 199. Mand.

(1) At à nobis in eo tantùm habito an. 504. deſcriptus reperitur. Luc.

fuiſſe aſſecutum anno 1222. Chatitate in Panperes ſuit præcipuus, itaut Pater Pauperum vulgo appellaretur. Siquidem haud ſemel accidit ſibi veſtimentis detractis, nudos, vagoſque illum cooperire pauperes. in vitæ auſteritate, virtutumque exercitio, S. Facundinum ſuum anteceſſorem voluit habere Ducem. B Dum viveret, vitaque ſunctus, ingentia miracula edidit. Unus fuit ex illis 7. Epiſcopis, qui indulgentiam S. Mariæ de Portiuncula perpetuo à Deo ipſo conceſſam divulgavit in populum, ſanctoque viventi Franciſco in paucis charus fuit. Cum igitur ſanctiſſimè ſuam rexiſſet Eccleſiam evolavit ad Cœlos annos 1222. die 19. menſis Februarii, ſepultuſque eſt in Cathedrali, quam poſtea ejuſdem nomini, tanquam tutelari Divo conſecraverunt.

XXI. 21. PELAGIUS defuncto Raynaldo ad eundem Epiſcopatum evectus eſt 1223. qui etiam in antiquis ſcripturis Pallavicinns vocatur. Conſecratur eodem anno ab Honorio III. ut habetur in ejuſdem Pontif. regeſt.

XXII. 22. CONSTANTIUS anno 1228.

XXIII 23. BEVEGNATES Fulginas, è familia Capputiorum, ad eandem dignitatem aſſumptus eſt anno 1230. obiit an. 1243. poſt cujus exceſſum Innocentius
XXIV IV. Epiſcopnm quemdam Fulginatem (1), in hujus Eccleſiæ adminiſtrationem dedit, ea reg. Vat. epiſt. C 336. fol. 56. hujus tenoris.

Epiſcopo quondam Fulginatenſi. Cum Eccleſia Nucerina paſtore vacet, nec poſſit eidem de facili provideri, ne per vacationem diutinam diſpendia ſolita incurrere valeat, tibi de cujus circumſpectione fiduciam gerimus, adminiſtrationem ipſius tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus authoritate præſentis, uſque ad noſtræ voluntatis beneplacitum duximus committendam, quocirca mandamus de ipſa ſollicitam curam gerere ad bonum ſtatum ipſius des opem, & operam efficacem; contradictores, ſi qui fuerint. &c.

Datum Laterani 15. Kal. Januarii anno 1.

XXV. 24. GUIDO Nugantius a Fanenſis ab Innocentio IV. electus eſt an. 1252. ex reg. Vat. (2)

a Negusantius, de quo Gamurrinus vol. 3. p. 89. Mand.

25. BERNARDUS ejuſdem Civitatis Epiſcopus eodem an. 1252. in tabulis memoratur.

XXVI 26. B. PHILIPPUS ſanctimonia vitæ præclarus, ex Comitibus Antignani, ejuſdem Civitatis
XX electus Epiſcopus an. 1254. ex Monacho Fontis Avel-
VII. lanæ. Deceſſit autem 1285. 21. Januarii,* In antiquo D Kalendario Fontis Avellanæ notatur ejus obitus dies 17. Septemb. hiſce verbis: 17. *Septemb. obiit D. Philippus Epiſc. Nucerinus Monachus Congregationis*. tumulatuſque eſt in Eccleſia SS. Philippi, & Agnetis extra Gualdum. Ejus vitam nuper edidit Ludovicus Jacobillus, at non benè ejuſdem obitum reiicit in annum 1265. cum clare conſtet illum ad cœlom evolaſſe anno 1285. cui ſucceſſit Fidemundus, ut habetur in reg. Vat. Hujus B. Epiſcopi reliquiæ an. 1623. à Virginio Florentio Epiſcopo in Cathedralem Nucerinam fuerunt translatæ.

* Ex App. tom. 2.

A 27. FIDEMUNDUS, ex Canonico Cathedralis à Capitulo poſtulatus, confirmatur ab Honorio IV. XXVIII.
8. idus Auguſti 1285. Philippo ſucceſſit. Idem Honorius ſcribit Epiſcopo Tudertino, ut Fidemundũ Nucerinum electum in Subdiaconum ordinet, inde accitis duobus vicinioribus Epiſcopis, illum in Epiſcopum conſecret. Datum Tybure, 5. idus Auguſti ann. 2. ep. 74. f. 21. & ep. 75. f. 22. reg. Vat. obiit an. 1288.

28. JOANNES ex Comitibus Antignani Monaldi filius, Canonicus Cathedralis Eccleſiæ; à Capitulo poſtulatus, confirmatur à Nicolao IV an. 1288. XXIX
9. Kal. Septemb. anno 1. epiſt. 143. f. 21. reg. Vat. S. Franciſcum, quam qui maximè coluit, ideoque ejuſdem Alumnos introduxit in Gualdum, S. Mariæ de Miſericordia ciſdem attributa Eccleſia, ut narrat Vvaddingus in Annal. Minorum t. 2. Toſſignanuſq; Fato functus eſt 1327. die 31. Januarii, ſepultuſque eſt prope anteceſſorem ſuum B. Philippum. Hujus etiam vitã ſcripſit idem Ludovicus Jacobillus in lib. quem edidit de ſanctis, ac Beatis Gualdenſis oppidi. Habet ibidem Joannem hunc, ex Monacho S Crucis B de Aveſlana ad hanc ſedem vocatum, & à Martino IV. confirmatum fuiſſe an. 1283. at in reg. Vat. ut vidimus, ex Canonico Cathedralis Eccleſiæ Nucerinæ à Capitulo poſtulatum, & à Nicolao IV. confirmatum fuiſſe clare patet.

29. B. ALEXANDER Vinciolus Peruſinus b Ordinis Minorum, ac Pœnitentiarius Papæ Joannis XXII. eodem Pontifice jubente, Epiſcopus, defuncto Joanne, evaſit, die 22. menſ. Maii, an. 1327. (3) quam ipſe Eccleſiam ſingulari ſanctitatis exemplo pluribus coruſcans miraculis adminiſtravit. In quibus illud extitit admirandnm, quod à Nuceria, Saxoque Ferratenſi territorio ſuis precibus contagioſam luem depulerit. E vivis exemptus eſt die 3. Maii an. 1363. ſepultuſque in Saxo Ferrato in Choro Fratrum Minorum, ubi pia credulitas fidelium illum veneratur ut Sanctum. Hujus honorificè meminit Lucas Vvaddingus in 3. tomo ſuorum Annalium. Cæſar Alexius in 1. centuria elogiorum virorum illuſtrinm Peruſinorum elegantiſſimè, tametſi brevi elogio hujus ſan-C ctiſſimi viri virtutes complexus eſt. Jacobillus vitam in lucem emiſit. XXX.

b Hunc laudat Oldoinus in Athen. Auguſto. Mand.

30. LUCAM Rodulphucium, Archidiaconum Camerinenſem, Gentilis filium, Urbanus V. Pont. XXXI
Max. Nucerinam evexit ad ſedem an. 1363. 12. Kal. Auguſti, ex reg. Vat. Hic totam Umbriam Vicarius Generalis frænavit, ſuaque dexteritate populos Umbros, inteſtinis odiis laborantes ad fœdus ſtabile pacis perduxit. Itaque poſt multos in ea Provincia exantlatos labores, ab VI. Urbano creatus eſt presbyter Cardinalis ad tit. S. Sixti. Legatus adhuc Umbriæ Peruſiæ deceſſit an. 1389. menſe Januario, ejuſque corpus Camerinum delatum, in Cathedrali S. Venantii, cum hac inſcriptione tumulatum eſt.

Hic jacet inſignis Lucas rutilante Galero.
Tam celeber Iuris Doctor, quam cultor, & omnis
Præcipuum exemplum virtutis, regula morum.

Ibidem hæc alia legitur inſcriptio nuper in marmore exarata.

D. O. M.

D *Lucæ Rodulphucio Camerti, tit. S. Sixti S. R. E. Cardinali, qui hujus Baſilicæ quondam Prior, & Archidiaconus Camerinenſis, tum Epiſcopus Nucerinus, Romæ Gregorio XI. Pont. Max. Vic. fuit; deinde ab Urbano VI. Cardinalis creatus, atque in Pannoniam miſſus, poſtremo Peruſiæ, cum legatione fungeretur, obiens, oſſa Camerinum tranſlata, in Templo S. Venantii ſepeliri mandavit, Anno ſal. M. CCCC. LXXXIX. Venantius Rodulphucius ejuſdem Baſilicæ Prior Gentili ſuo mo-*

(1) Hic fuit, ut comperio in Fulginatenſibus Epiſcopis, ÆGIDIUS, qui Fulginea civitate denudata Epiſcopali decore in pœnam rebellionis contra Eccleſiam, quando ſecuta fuit partes Federici II. Fulginati Cathedræ vale dicens, ad hanc eſt aſſumptus uſque ad voluntatis ipſius Innocentii IV. beneplacitum. *Luc.*

(2) Hunc in Epiſcopatu vixiſſe uſque ad an. 1257. ex Actis Conſiſtor. aſſerit Gamurrinus tom. 3. de famil. Etruſcis, atque Umbris *. Quod ſi verum eſſet, tempora ſequentium Epiſcoporum ſunt corrigenda. Fuit Guido B. Sylveſtri Guzzolini familiaris, cui multa donavit, & Saxiferrati Monaſterium condendi tribuit facultatem. Gamurrinus t. 3. p. 89.

(3) Extat Bulla promotionis Alexandri apud Collect. Actorum SS. Maji tom. 1. pag. 778. (ubi plura de Alexandro) Dat. Avenione XV. Kal. Decemb. Pontificatus Jo. XXII an. XII. Cœperat autem ſedere Joannes die 7. Auguſti an. 1316. proinde dies XV. Kal. Decemb. an. 1327. convenit in annum Pontificatus XII à tempore coronationis. Quare cum Ughellus aſſerat conſecratum fuiſſe Alexandrum die 22. Maji, debuiſſet eam ordinationem adſcripſiſſe, ſicut fecit auctor coævus, qui ejus vitam ſcripſit, an. 1328. non autem præcedenti. Hoc ipſum confirmat literarum Dominicalium ratio, quæ non præcedenti, ſed iſto anno 1328. exhibent B, adeoque referebat Dominicam die 22. Maji. Notum eſt autem, quod Epiſcopi conſueverint in Dominica ſacrari. *Papebrochius loc. cit.*

monumentum antiquitate deformatum orna- A
vit, poſuitque, & Lauretanæ Virginis ſacellum
erexit, Anno ſalutis M. DC. XIX.
Supra Juliam portam ejuſdem Camerinæ Civitatis
in petra exaratum hoc ſpectatur epigramma.
Sedis Apoſtolicæ Lucæ monumenta notate.
Andreas patruo fecit, quo juſtior alter
Haud fuit Heſperiæ, toto nec doctior orbe.
Fallitur autem Ciaconius, cum hunc Lucam Epiſco-
pum Lucerinum fuiſſe affirmat, ubi enim Nuceriam
legere debuit N. in L. mutata Luceriam ſcripſit.
XX 31. SENTIUS Lucæ Card. ſucceſſit. Hic ſyno-
XII. dum celebravit 1397. extatque ejuſdem memoria
1394. in libris Cancellariæ. Deceſſit 1404. ut ex iiſ-
dem libris liquido patet:
XX 32. Fr. ANDREAS à Monte Falco Ordinis Mi-
XIII. norum adlectus eſt à Bonifacio IX. 1404. 5. Non. Ja-
nuarii, ex lib. proviſ. Præiat. Vita functus eſt 1419. 17.
Martii, ex eodem lib. De quo non bene Vvaddingus
noſter tom. 5. Annal. Minorum ad hunc annum nu-
mero iv. dum refert, præfuiſſe Andream non noſtræ B
huic Nucerinæ, ſed alterius ejuſdem nominis in Nea-
politano Regno ſub Salernitano Archiepiſcopo. Cla-
rè enim conſtat tum ex lib. obligation. & proviſion.
Prælat. cum ex tabulis, & monumentis Nucerinæ no-
ſtræ Spoletini Ducatus, Andream eidem Præſulem
fuiſſe ab ann. 1404. ad annum uſque 1419. illique ſuc-
ceſſiſſe Jo. Thomam de Margantibus, huic verò An-
tonium Bologninum 1438. qui an. 1444. ad Fulgina-
tenſem translatus, ſucceſſorem habuit Fr. Joannem
Marcolinum Fanenſem, quem idem Vvaddingus eo-
dem tomo 5. num. 62. ad an. 1444. perperam inter ejuſ-
dem Nucerinæ Eccl. Epiſc. ſub Salernitano Archie-
piſcopo enumerat. Conſtat enim iis temporibus Nu-
cerinam Salernitanæ Provinciæ Eccleſiam ſequentes
habuiſſe Epiſcopos Fr. Franciſcum Ord. Minorum e-
lectum ann. 1386. defunctum verum 1402. poſt hunc
Angelum, qui extrema clauſit anno 1429. cui ſucceſ-
ſit Gabriel de Spoleto Ordinis Eremitarum S. Augu-
ſtini, Bartholomæus, præmortuo Gabriele 1443. ſuffi-
tuitur, huic verò Fr. Petrus Ordinis Prædicatorum C
an. 1455. ſucceſſor datus eſt, ut tomo 7. dicemus, dum
Nucerinum Catalogum concinnabimus poſt Salerni-
tanos Archiepiſcopos. Cæterùm in aliquibus indici-
bus Epiſcoporũ Nucerinorum ad me tranſmiſſis poſt
Andreæ exceſſum, reperitur fuiſſe Nucerinus Epiſ-
copus quidam Fr. Jacobus Fulginas ex Ordine Prædi-
catorum, an. 1411. qui deinde à Martino V. Columna
ad Motonenſem Epiſcopatum translatus dicitur. Poſt
hunc autem collocant in Nucerino throno Ægidium
Joannis Collis de Ægidiis, ſive de Liliis Fulginatem
antea Canonicum, atque Priorem Eccleſiæ Collegia-
tæ anno 1419. menſe Martio, Martino V. ſedente;
quod à vero non videtur procul abeſſe. Siquidem per
ea tempora per duos factioſiſſimos Antipapas in Ec-
cleſia Dei teterrimum ſchiſma ebulliebat, qui ut ſuas
quiſque partes firmaret, cum Epiſcopos, tum etiam
Pſeudopurpuratos Patres adlegebant, itaut evenire
potuerit huic Civitati, ut ſimul, & ſemel plures Præ-
ſules obtineret. Illud conſtat ex actibus conſiſtorialib.
Martini V poſt mortem Andreæ à Monte Falco, D
hunc Joannem Thomam, qui proximè ſequitur in
Nucerinam ſedem ſucceſſiſſe legitimè.
Porrò Ægidius, quem à noſtra ſerie expungimus,
geſſit pro inſigniis gentilitiis, tria complicata argen-
tea Lilia in cærulea parma, ut vides.

De Lilia gente, deque cæteris nobilibus Fulginaten-
ſibus familiis, plura ſuis in Annalibus Umbriæ moli-
tur noſter Ludovicus Jacobillus.

33. JOANNES Thomas Ludovici Bartoli de
Margantibus Fulginas, ex Ordine Ciſtercienſi Mo- XX
nachus, è Monaſterio Saxivivi, ſanctique Angeli de XIV.
Monte Publico Prior, ſacrorum Canonum Doctor,
ex Lycienſi antea Epiſcopo, ad hanc Eccleſiam trans-
latus eſt, Martino V. ſedente 1419. 16. Kal. Aprilis.
Cunctis acclamantibus ſibi creditam rexit Eccleſiã,
bonus idem, ac ſapiens. Deceſſit autem an. 1437. men-
ſe Octobri Fulginii, ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Do-
minici in ſacello à ſe erecto, ſuoſq; nepotes Joannem
Chriſtophorum, Joachimum, ac Oliverium de Mar-
gantibus, ex teſtamento hæredes inſtituit. Ejus ſtem-
mata ſcutum bipartitum argenteum cum atra Cico-
nia primum, atrum alterum cum argentea Cico-
nia exaratum.

34. ANTONIUS Bologninus *a* Nicolai filius,
Fulginas, ex Priore, & Canonico Cathedralis ſuæ Pa- XX
triæ, ab Eugenio IV. anno 1438. 14. Kal. Aprilis ele- XV.
ctus, anno verò 1444. ad Fulginatem Eccleſiam tran-
ſlatus eſt.
35. Fr. JOANNES Marcolinus *b* Fanenſis, ex
Ordine Minorum creatur an. 1444. Idus Novembris.
Hic inſignis Theologus fuit, multoque in pretio ha-
bitus apud Eugenium IV. Quintumque Nicolaum. XXX
Idem fundamentalem primum lapidem, Eccleſiaſti- VI.
cis luſtratum precationibus, in Cathedralis fundamẽ-
ta auſpicatiſſimè jecit die 15. menſis Junii.
36. ANTONIUS Viminalis Interamnas à Pio
II. electus eſt circa annum 1465. Hic Kalendarium e- XX
didit Sanctorum ſuæ Patriæ. XVII.
37. JACOBUS Minutulus Lucenſis Epiſcopalis
dignitatis gradus conſcendit defuncto Antonio, anno XXX
1471. Natus eſt Franciſco patre nobili, ac pervetuſta VIII.
familia Minutula, matre Margarita femina æquè no-
bili an. 1434. Puer ſpectatæ indolis à Stephano Tren-
ta Epiſcopo Lucenſi ordinibus Minoribus initiatus
eſt XIV. ætatis anno. In humanioribus literis ſatis
verſatus, Pontificio, ac Cæſareo juri operam navans,
utraque laurea inſignitus eſt. Romam migravit, ubi
à Jacobo Ammanato Cardinali Papienſi familiariſ-
ſimè exceptus, apud eum diu moratus, inter charos ad-
hibitus, ut ſuis in epiſtolis non ſemel teſtatur idẽ Car-
dinalis, Minutuli ingenium ad omnia, ac in rebus a-
gendis dexteritatem, ac peritiam mirum in modum
extollit, eumque, & Pio II. & Paulo II. ſummis Ponti-
ficibus commendavit. A Pio anno 1460. Abbreviator
Apoſtolicarum literarum, ſub Paulo verò cum Lau-
rentio Antiſtite Spalatenſi contra Robertum Mala-
teſtam Arimini Dynaſtam *Eccleſiaſtici exercitus
Commiſſarius, non minus civili prudentia, quam bel-
licæ laudis diſciplina, & animi, & corporis fortitudi-
ne ornatum ſe oſtendit; eum laudat Campanus in epi-
ſtola ad Gentilem Urbinatem, dum viros doctos, &
bello claros ejus ævi recenſet. *Audio Minutulum no-*

a Hujus meminit Durantes Dorius in hiſt. Fam. Trincia. p. 141. Mand.

b De hoc Dorius lib. c. 1. p. 48. Mand.

ſtrum

ſtrum cooptatum eſſe collegio tuorum; id ſi eſt, pugnacem collegam accepiſtis, & qui jam pridem didicit tueri communem dignitatem. Nam in Picona illa pugna, ipſe inter primipilus dimicans, ea die viram ſe præbuit.

Sed quo poſt pugnam victoria moverit arma,
Qua victis pacem conditione dedit.
Anno Faventinis etiam nunc finibus inſtat,
Aut fractis illis altera bella parat.

Poſt bellum Ariminenſe Pœnitentiariæ Apoſtolicæ Secretarius, Comeſque ſacri Lateranenſis Palatii à Paulo factus, à Friderico III. Imperatore inter familiares habitus, Comitiſque Palatini titulo exornatus. Sub Sixto IV. Spoleti Gubernator, Tiphernates, ac Flaminiæ populos ad obedientiam Romanæ ſedis redaxit, ſumma Civium gratulatione; unde Sixtus ad Nucerinam Eccleſiam evexit, pauloque poſt cum Ioanne Andegavenſi Cardin. Legato ad Ludovicum XI Regem Galliæ miſſus, ita ſua dexteritate ſibi Regium animum devinxit, ut ſuum apud Pontificem negotiorum actorem, atque conſiliarium declaraverit, eoque poſtulante ann. 1476. è Nucerino, ad Agathenſem in Gallia Epiſcopatum translatus fuit ann. 1481. cum Oratoribus ejuſdem Regis Venetias miſſus ad perſuadendum illi Senatui, ut & ipſe convenire vellet pro pace Italiæ, ac probare, quæ nuper decreta Romæ fuere inter Pontificem, & Oratores fœderis ſocialis, ut refert Volaterranus in commentariis. Tanta fuit erga ipſum Regis benevolentia, ut præter Abbatiam nobilem Pictavienſis monaſterii, liberam etiam poſſeſſionem Cameracenſis Archiepiſcopatus ultrò tradiderit, & tanquam virum aptum ad omnia acclamarit. In Gallia exceſſit, magnumque ſui deſiderium poſteris reliquit. Scripſit nonnulla opuſcula non contemnenda, de bello Ariminenſi ad Papienſem Cardinalem, carmina, & epiſtolas multas; ejus laudes preter citatos auctores nō tacuerūt Michael Brutus, Nicolaus Tuccius, Robertus Urſus Ariminenſis, aliiq;

XXXIX. 38. IOANNES Cerretanus Interamnas *a*, ejuſdem Civitatis dignitatem ſuſtinuit ann. 1481. Deceſſit menſe Auguſto anno 1492. Romæ Rotæ Auditor.

a Laudatur ab Angelono in hiſt. Interamn. p. 119. Mand.

XL. 39 IACOBUS de Breuſqueth Lemovicenſis Gallus, Monachus Ciſtercienſis, inque Romana Curia Procurator Generalis, ab Alexandro VI. Nucerinus Epiſcopus electus eſt 1492. poſtrema die exeuntis Aug. Hic pro ſuo Ordine turbulentiſſimis temporibus multos adivit labores, Sixtoque IV. olim charus; ſub Innocētio deinde Pont. Max. Ciſtercienſem ordinem per Italiam ob ingluviem Commendatariorum penè collapſum mirabili dexteritate reſtituit, atque à ſummo Pontifice obtentis ornavit, firmavitque privilegiis. Renunciatus verò Epiſcopus haud inferiorem curam ſacrorum habuit; ſiquidem in Cathedralem multa contulit ornamenta, illamque pretioſa ſupellectili adauxit, ditavit. Romæ diem clauſit poſtremum 28. menſis Maji anno 1498. inque Vaticano ſepultus eſt in ſacello S. Mariæ de Febri. Adhuc in ſacrario humi collocatum ejuſdem ſpectatur ſepulchrum, ubi in prægrādi marmorea tabula, cum ejus effigie hæc ſubjecta legitur inſcriptio, quam ingredientium pedes hactenus propemodum deleverunt.

Locus Epiſcopi Nucerini oſſibus dicatus M.
CCCC.LXXXXVIII. die xxvi. Maji hora xi.
Breucettus ſuperis animam reddens Iacobus
Hoc ſub terreno marmore liquit onus.
Quem miſit Roma genitrix Lemoſia gente
Miſſus erat, & ope . . . dedit,
Quod in mortales virtus fata reliquit,
Hic pariter virtus, Religioque jacet.

XLI. 40. MATTHÆUM deinde Baldeſcum Peruſinum *b*, Sacræ Rotæ Auditorem, Alexander VI. Nucerinam ſublimavit ad ſedem an. 1498. die 28. menſis Maji: anno vero 1508. die 28. menſis Julii ad Eccleſiam Peruſinam translatus eſt. De quo ibi.

b De quo Oldoinus in Athen. Aug. & Jacobillus in Bibl. Umbriæ. Mand.

XLII. 41. LUDOVICUS Clodius è Caldernla *c*, ex Archipresbytero Calderolenſi, arciſque Bononienſis Præfecto, ad hunc Epiſcopatum aſſumptus eſt Iulio II. Pontifice ſummo ſedente die 28. menſis Iulii anno 1508 vita functus eſt 1514.

c De eo vide Illum in hiſt. Camerin. p. 266. Mand.

XLIII. 42. VARINUS, ſive Guarinus Favorinus, *d* è Camerino, Sylveſtrini Ordinis cucullatus, vir Græcè, Latinèq; cultiſſimus, atque olim X. Leonis præceptor, ab eodem Pontifice ad Nucerinum Pontificatum evectus eſt anno 1514. die 3. menſis Octobris. Lateranenſi Concilio interfuit, ipſamque Eccleſiam adminiſtravit uſque ad annum 1537. memorque fati, cum jampridem veram humanæ miſeriæ philoſophiam attentiſſimè contemplaretur, exceſſit è vita, ſepultuſque eſt in Cathedrali, cujus depoſitum inſcriptio Græca exornat.

d Ejus vitæ ... no late, atque fusè Diarium Italicum t. 19. pag. 90. & ſeqq. item Jacobillus in Bibl. Umbriæ p. 263. Mand.

ΒΑΡΙ͂ΝΟΝ νὺν ἐ τῆς Μεδίκης οἰκίας τρόφιμον, τῷδε ζῶντι ἀνόμοιον βλέπεις, ὃς τῷδε σήματι κείμενος, πανταχοῦ γῆς παρὰ τοῖς πεπαιδευμένοις καλῶς ἀκούων, καὶ τῆς ἀρετῆς ἀγηράτῳ χρώμενος ἐπαίνῳ, ἡδίστου τῶν ἀγρυπνιῶν, καὶ πόνων ἀπολαύει καρποῦ.

B Varinum Medicee domus alumnum viventi diſſimilem aſpicis, qui in hoc ſepulchro jacens ubique terrarum à doctis celebratur, virtutiſque laudē immortalem adeptus ſuaviſſimo vigiliarum, ac laborum ſuorum fructu potitur.

Ἑλλάδος ἑρμηνευτὺς αὐδῆς ἅμα πλεῖστα Βαρῖνος, τοῦ Λασκάριος Γραμματικεύσάμενος, Μνήματι τῷδε ἀμπέχεται.

Græci interpres ſermonis Varinus, atque admodum à Laſcare grammatica excultus hoc monumento continetur.

Βίβλον ὁ Γραμματικῆς ἐργώδεα τὴν δ' ἐπαύσας Σκιπίονος μοῦσιν φρονίων ἶσα Βαρῖνος ἔην καρτερομάχου.

Libro Gramatices difficillimo perfecto, Scipionis bellicoſiſſimi famam Varinus adæquavit.

C Ἑλλάδι τοῖς ἰδίοις πεπλανημένη ἐν λαβυρίνθοις
Οὐ μῦθον ἀλλὰ βίβλον προὔθετο δαιδάλεον
Οὐχ Ἕλλην ἐπέλος δὲ Βαρῖνος ἔχ, ὅτιγε θαῦμα
Εἴγε νέοι τὴν γραιῶ ἀντιπελαργέομεν.

Græcia in ſuis aberranti us in labyrinthis
Non fabulā, ſed librā dædaleū induſtria propoſuit:
Non ille Græcus tamen, ſed Italus habitus eſt.
Nil porro mirum ſi ciconiarum juvenum inſtar
Quæ ſenibus vicem rependunt ipſi gratos
Nos exhibeamus.

Scripſit Favorinus Dictionarium Græcum, magnum illud, ac perutile multis, variiſque ex auctoribus collectum, totius linguæ Grecę commentarium; è Græco in Latinum traduxit Aphotegmata. Laudatur ab Angelo Politiano in epiſtola ad Mutiū Camertinum. *Varinus*, inquit, *Civis tuus, Auditor meus, ad ſummum linguæ utriuſque faſtigium pleno gradu contendit, ſic ut inter doctos jam conſpicuus digito monſtretur.* In Varinum verò optimum Regularem Epiſcopum cecidit, ut primus omnium Regularium Epiſcoporum viridi galero uteretur ex decreto conſiſtoriali Leonis X. Ad an. uſque 1517. qui è diſciplina regulari, ad Epiſcopalem dignitatem evecti fuerāt, nigrum galerum, ac palliolum cum mozetta, ex eo panno, & colore, quo induti incedebant, dum clauſtralem vitam colerent, geſtare conſueverant. Ex quo id oriebatur incommodum, ut ſæpius à puris Abbatibus, Prælatiſque diſtingui, diſcernique non poſſent. Quod grave Leoni cum viſum eſſet, ut aliqua eos nota ornaret, pileum viridem inſtar aliorum Epiſcorum, reliquo ſervato habitu, geſtare juſſit, rogatis prius in Conſiſtorio Cardinalium ſententiis. Decretum, quod actis conſiſtorialibus inſertum eſt, die 13. Decembris emanavit.

43. ANGELUS Coloccius Æſinus, *e* Papæ Leoni à ſecretis, Varino jam ſeneſcenti coadiutor attributus eſt cum ſpe futuræ ſucceſſionis anno 1521. die 25. menſis Novembris; morteque ſecuta Varini, An- XLIV

e Hujus vitam ſcripſit Federicus Ubaldinus an.

geli

1599. De Angelo ... in ... Æſina p.102. & Baldaſſinus in Vit. item Æſina p. 97. Mand.

geli electio ſuum robur obtinuit. Theologus, ac Philoſophus fuit inſignis, & Mathematicarum ſcientiarum valdè peritus. Poeſis etiam non ignarus, ſicut monumenta ab illo poſterius relicta teſtantur abunde. Unde ſic luſit illorum temporum Poeta Franciſcus Pamphilus lib. 1. de laudibus Piceni.

Angelus hanc digna fuit Urbe Coloſius ortus,
Angelus Aonidum maximus ille philos.
Vertitur in varias formas, totidemque figuras,
Carpathiis Protheus quas Deus egit aquis.
Polypus æquoreis non tot ſibi ſumit in undis,
Quot facies apto temp re cautus agit.
Vince et Anthæum ludo, nitidaque palæſtra.
Atlas qui que humeris jam tulit aſtra ſuis.
Melliſluos latices ſumpſit de gurgito fontis,
Quem modo Gorgoneus calce peregit equus.
Hunc am it alma ſui captum dulcedine Clio.
Hunc fovet Euterpe, Melpomeneque virum.
Tradidit immenſam ſeriem Polymnia rerum;
Efficit huic virides Diva Thalia comas;
Senſibus & Era o divinum infundit amorem;
Terpſichores mulcet pectora læta choris.
Urania aſtrigerum totum patefecit olympum;
Melliſluos tribuit Calliopea ſonos.
Unicus hoc tenacs, miſeratus tempore vates
Hunc etiam merito jure vocare ſoph n.

Anno 1543. Angelus quieti intentus, Epiſcopatu ceſſit. Ad ſtudia reverſus haud diu ſupervix t, defunctuſque in patria, in Cathedrali ſepulturam accepit. Poſteri hoc ei ad tumulum cenotaphium poſuere.

Angelo Coloſio hujus Eccl. Can. Secretario Apoſtolico Nucerino, & ſent E. iſcopo, Jac. & Hip. pronep. poſ. A.D. MDC.

XLV 44. HIERONYMUS Manellius è Rocca Contrada, ad Epiſcopatum hunc evectus eſt 1545. ſub Julio Cardinali Roboreo prolegatione Perusina functus eſt. Sub Clemente deinde VIII. effœtæ ætatis è vita diſceſſit, cum 47. annos ſediſſet, ſepultuſque eſt in Cathedrali. *a* Ei dedicavit vitam S. Medardi Epiſcopi, à Venantio Fortunato deſcriptam, Vincentius Bellus, quæ extat manuſcripta, Romæ in Bibliotheca S. Auguſtini. („ *Hic an. 1580. invenit corpora SS.* „ *Martyrum Felicis, & Conſtantii, atque in Cathedrali collocavit, teſte Lualdo in origine Chriſt. Relig.* „ *tom. 1. p. 292. De Hieronymo agunt cum laude Durantes Dorius in hiſtor. Familiæ Trincia p. 49. & Jacobillus in Bibl. Umbriæ.* Mandoſius.)

a An 1592. 21. Febr.

XLVI

45. ROBERTUS Perbenedictus Camerinenſis, frater cognominis Mariani Cardinalis, atque Andreæ Venuſini Epiſcopi, ex Canonico S. Angeli in foro Piſcium, à Clemente VIII. ſublectus eſt anno 1592. die 4. menſis Martii. Deceſſit autem an. 1605. die 5. Junii Saxoferrati, dum munus viſitationis expleret. Nuceriam relatus jacet in Cathedrali, ubi hæc extat memoria.

D. O. M.

Memoriæ Roberti Perbenedicti Epiſcopi Nucerini, qui cum 4 Nonas Junii M. DC. IV ab inteſtato deceſſerit, Marianus S R E Card. de Camerino frater e conſcius voluntatis, pro Anniverſariis ſacris die obitus, ſingulisque menſibus faciendis, perpetua tria montis loca, multumque ſacræ veſtis, & ornatus huic Eccleſiæ donavit anno ſalutis M. DC. IV. P. Anton. Moroſuſco. A. C. Nos.

Roberti, aliorumque Perbenedictorum Præſulum ſtemmata, ſcutum bipartitum, ſuperius cæruleum, miniatum inferius, cum aureo Grypho rampante.

46. VIRGILIUS Florentius Peruſinus ad Nucerinum Epiſcopatum aſcendit Paulo V. ſedente anno 1605. die 27. Julii. * Deceſſit 9. Novemb. 1645. Jacet in Cathedrali. („ *Ejus cum encomio meminit Oldoinus in Athen. Aug.* Mandoſius.) XL VII.

* Ex App. 6.2.

47. HORATIUS Juſtinianus Januenſis, Epiſcopus Montis Alti, ad hanc ſedem translatus ab Innocentio X. die 14. Januarii 1645. *b* pauloque poſt creatus eſt S. R. E. Presb. Card. Epiſcopali munere deinde ſe abſolvit, de quo vide, quæ diximus in Epiſcopis Montis Alti. XL VIII.

b 1646.

A D D I T I O.

(„ MUTIUS *Montanus è Vetrulla, Scipionis* „ *Cardinalis Cobelutii ex Bernardina Bruſiotta matre abnepos, hanc Eccleſiam regendam ſuſcepit ex dimiſſione Cardinalis Juſtiniani an. 1646. 25. Junii 23* „ *annos eximia regiminis ſuavitate huic cùm præfuiſſet* „ *Ovili, evolavit ad Superos.* XLIX

„ JO: BAPTISTA *de Amatis nob. Piſtorienſis J.* „ *U.D. Cathedralis Eccleſiæ Piſtorienſis Canonicus, &* „ *Epiſcopi ſui aliquandiù Vicarius, cujus doctrinam, &* „ *morum præſtantiam cùm benè noſſet Clemens IX. ab* „ *eodem in florenti ætate anno 44. ad hunc evectus eſt* „ *Thronum 8. Aug. 1669. Eccleſiæ jura cùm eximiè tutatus fuiſſet, morte ſublatus eſt 1689. menſe Octob.* L.

„ *MARCUS Battaglini Ariminenſis, J.U.D. &* „ *multiplicis eruditionis laude celebris, ut edidit voluminibus ſe Orbi literario ſpectabilem præbuit, in eo* „ *præcipuè, quod politiori lingua vernacula ſtylo hiſtoriam præfert univerſalem omnium Conciliorum. Sūma prudentia, & pari ſapientia cum nomine Pontificis plures frænaſſet Eccleſiaſtica Ditionis Civitates,* „ *hoc Throno dignatus eſt 17. Apr. 1690. At pares humeros majori cuilibet ſuſtinendæ moli a Clemente XI.* „ *optimè deprehenſus, Apoſtolicus Viſitator Lateranenſium Eccleſiarum Portuenſis, & Sabinenſis delectus* „ *fuit, quod opus egregiè perfecit.* Luc.) LI.

(„ *Ad Caſertanam Epiſcopatum demum translatus* „ *eſt 8. Junii 1716.*

„ ALEXANDER *Borgia, Presbyter, nobilis Veliternenſis an. 34 J.U.D. & Prothon. Apoſtolicus, Auditor jam Nunciaturæ Apoſtolicæ ad Tractum Rheni, aliaſque inferioris Germaniæ partes, ibique Internuncius, & deinde Gubernator Aſſiſii promotus ad Epiſcopatum Nucerinum eſt die 1. Julii 1716.*) LII.

PAPIENSES
EPISCOPI.
Qui Pallio utuntur.

PAPIA, Inſubriæ clariſſima civitas, ad flumen Ticinum ſita eſt, nobiliorum artium Academia inſignis, olimq; ſedes Longobardorum regum. Hanc antiquiores appellarunt Ticinum, ſi Straboni, Plinio, ac Ptolomæo ulla fides. Sed poſtquam ex excidio Odoacris Erulorum Regis, per Epiphanium eius Epiſcopum Urbs nova ſtetit, illam Papiam recentiores vocarunt. Et Ticinum quidem videtur fuiſſe dicta à flumine, quod illius abluit muros; Papia verò, vel, ut

Luit-

Lnitprando placet, ab interjectione Papè! admirantis, quod illam admirarentur mortales omnium commeatuum genere abundare, vel ideo Papia, quòd pia patria videretur in civium diſperſorum reliquiis recipiendis, poſt quam à barbaris fuiſſet excisa. De ejus exordio varias tulerunt Scriptores ſententias; ſunt enim qui dicant à Boijs, Cęnomaniſq; qui Ripas Ticini incolebant, nomen inveniſſe; alii narrant Bojos, Cænomanoſque adeò creviſſe Mediolani, ut impares tantæ multitudini muri, ad hanc novam Vrbem ædificandam Bojorum, Cænomanorumque non ignobilem partem compulerint. Eutropius videtur velle fuiſſe exſtructam à Boijs, Inſubribuſque. Paulus diaconus ſcribit Papiam Gallos, cum Mediolano, Bergomo, Brixiaq; fundaſſe. Plinius Leves, ac Moricos illius facit auctores, dum non procul à Pado flumine fixiſſent domicilium. Volaterranus autem in lib. 5. ſuæ Geographiæ Plinium explicans, eos populos affirmat Gallos fuiſſe. Contra Leander Albertus conatur oſtendere, eos populos, de quibus loquitur Plinius, non Gallos, ſed Ligures fuiſſe; deinde autem adauctā fuiſſe, & inſtauratam à Boijs ac Inſubribus Gallis, ut Paulus Diaconus, & Eutropius narrant. Blondus conàtur oſtendere, Papiam haud extuliſſe muros tempore Secundi Belli Punici, cum apud Livium nulla Papiæ occurrat mentio per ea tempora, quibus Romani cum Carthaginenſibus Duce Hannibale bellū gerebant, quam Blondi conjecturam leviſſimi ego momenti exiſtimaverim. Quanquam enim de antiquiſſimo Papiæ exordio nulla certa res videatur poſſe afferri, conſtat tamen antiquiſſimam illam eſſe civitatem, ut abundè probavit eruditiſſimus Hieronymus Boſſius in ſuis Papienſibus Annalibus; ſicut etiā non præripiemus Bernardino Sacco partes, quas ſibi deſumpſit, narrandi ſcilicet amplitudinem Papiæ, ejuſdemque ædificiorum ſplendorem, fertilitatem, Viroſque illuſtres, qui in ea floruerunt, inque omni memoria res præclarè geſſerunt, contenti innuiſſe tantum principium, quo uberrimè lucem Euangelii exhauſit. Conſulat autem lector, ut non ſemel moneo, ſi, quæ ad temporaneam felicitatem ſpectant, plura velit cognoſcere, conſulat inquam Spelta, Guallam, Breventanum, ſupramemoratum Boſſium, Bernardinumque Saccum. Papiæ igitur Chriſtianæ fidei fundamenta jeciſſe narratur Syrus Galilæus illuc ad prædicandum à Principe Apoſtolorum directus, cum ejuſdem miſſionis collegis. Cumque plures alias circumvicinas Civitates pari felicitate prædicationis Euangelio Chriſti impleſſet, ibi tandem requievit. Semel autem juſtum pietatis ſemen Papiæ altas radices egit, pluribus ſanctis, qui in ea floruerunt, cultoribus, tametſi per eadem tempora, & Attila illam crudeliter depopulatus fuiſſet, eandemque in totum excidiſſet Odoacres Rex Erulorum. Jam inde à ſuæ Inſtitutionis initio nullius Metropolitani arbitrio paruit *a*, ſed unam tantum Apoſtolicam Sedem immediatè uſque ad hæc noſtra tempora venerata eſt cui ob merita tot Sanctorum, qui in ea floruerunt, illamque adminiſtrarunt, præcipuè autem S. Ennodii, qui pro Romana Eccleſia tot exantlavit labores, Pontifex Hormiſda Pallii uſum conceſſit, (5) extenditque eam gratioſam indulgentiam ad ſucceſſores, inque ſe, ac futuros deinceps Romanos Pontifices Præſulum Papienſium honoris ergo traxit conſecrationem. Præter uſum Pallii, Joannes Papa VIII. poteſtatem eidem Epiſcopo fecit crucem geſtandi, more Archiepiſcoporum; albumque equum conſcendendi, uique in generalibus Conciliis dexter aſſideret Pontifici. Quæ omnia privilegia Præſulibus Papienſibus rata eſſe juſſerunt plures Pontifices, nec potuere deinceps tot ab Archiepiſcopis Mediolanenſibus intentatæ lites huiuſmodi Papienſi Eccleſiæ indulta eripere. Quin, quod majus eſt, legitur in Decretalibus, illudque ipſum refert Baronius, Præſuli Papienſi jus eſſe, ad Synodos ſuas Archiepiſcopos Ravennatem, & Mediolanenſem cum ſuis ſuffraganeis advocandi. Innumera propemodum privilegia ſunt, quæ huic Eccleſiæ indulſere Pontifices, Imperatores, Reges Longobardorum, aliique Principes, cum Latifundiis, fortunis, aliiſque ampliſſimis juribus. Diœceſis ampla eſt, cuius longitudo 75. paſſuum millia decurrit, latitudo verò 50. ibi habentur 154. Eccleſiæ, in quibus animarum cura exercetur, juſq; dicit 185. territoriis, Cathedralis antiquæ ſtructuræ quidem, ſed mirificè exornatæ quinque dignitates ſunt, Præpoſitura, Archidiaconatus, Arch presbyteratus, Cantoratus, ac Decanatus: 16. Canonici, cum 12. Capellanis, alioq; minorum gentium clero, divino cultui deſtinati ſunt. Præbenda Pœnitentiali gaudet, ſed non Theologali, quippe quæ ſupervacanea in publica diſciplinarum Academia poſſet videri. Papiæ duodecim Præpoſituræ inſtitutæ ſunt, Parochiales verò ſedes decem, & octo; Intra Papiæ muros, foriſque 25. Religioſorum monaſteria ſpectantur, quorum habetur præcipuum S. Petri in Cœlo Aureo olim Monachorum S. Benedicti, nunc Canonicorum Regularium, à Luitprando Longobardorum Rege ædificatum, ubi S. Auguſtini corpus è Sardinia illuc relatum quieſcit, cum corpore Severini Boetij, alijſque ſanctiſſimis viris, atque æquiſſimis Senatoribus. Tredecim monaſteria Monialium ſunt, 11. Laicorum Confraternitates, 10. Hoſpitales domus, proſtatq; mons Pietatis ad tenuiorum ſolamen. Per Diœceſim verò ſparſæ cernuntur Præpoſituræ duæ cum reſidentia Canonicorum: Viginti ſupra unum Religioſorum Monaſteria, Monialium verò quatuor, in quibus illud Carthuſianorum inſigne eſt, cui opulentiſſimi cognomen fecerunt, in quod Mediolanenſes Duces, ut illud locupletarent, viſi ſunt certatim opes propemodum effudiſſe, Itaq; cum non admodum ampla civitas tot Eccleſias, Templaque, pietatiſque monumenta contineat, quis dubitare poteſt, ejus civitatis Principes, ipſumque populum Papienſem maximè excoluiſſe pietatem? merito igitur poſt tot clades, bellorumque eluvionem, ad ſinum Auſtriacum Principum, tanquam ad tutatiſſimum portum confugit, ut diuturniori pace floreret.

a Mediolanensi Antistiti paruisse Papiam enim conatur erudite Muratorius in Anecdot. t. 1. p. 249. & seqq.

ADDITIO.

(„Cathedrales Papienſis SS. Syro Epiſcopo, & Stephano Prothomartyri dicata eſt. Vrbs 20000. circiter „animas enumerat: In qua adeſt Seminarium Clericorum, & domus Epiſcopalis e conſpectu Eccleſiæ conſiſtit. Fructus ad tuendam Epiſcopi dignitatem annuatim ſummam conficiunt circiter ſex millium Scutorum. Taxantur in lib. Cam. Rom. flor. 400. Lucent.)

Huinſcivitatis modò dabimus ſeriem Epiſcoporū, quam magna ex parte è Dypticis Epiſcoporum S. Ticinenſis Eccleſiæ, quam noſter Boſſius ex Annalibus extractam in lucem emiſit, concinnavimus. Cæterùm quia alicubi narrationem confundit, nobis viſum eſt, aliorum monumenta conſulere, ut cumulatior, atque abſolutior noſtra hæc lucem aſpiceret.

1. S. SYRUS, natione Galilæus, S. Petri Apo- I.
ſtoli Alumnus, ab eodem Apoſtolo primus Papienſis Epiſcopus ordinatus fuit, circa annum noſtræ ſalutis 46. quocum perveniſſet cum Iuventio, Pompejo, Griſantio, Fortunatoque prædicationis collegis, Chriſti Euangelium promulgare exorſus eſt, tanto pietatis ardore, miraculorumque à ſe patratorum atteſtatione, ut brevi civitatem omnem ad Chriſtum traduxerit. Ad Mediolanenſem Præfectum concionari de rebus fidei Syrum detulit fama, quem Mediolanum vocatum tanta admiratione audivit, ut ea cōditione liberum illum dimiſerit, ne mulctatus exilio Papienſes fines attingeret; ſed Præfecti ſpreto præcepto, ſatius duxit vocanti, imperantiq; Deo obtemperare. Igitur ut noviter converſos ad Chriſtum con-

(5) Ughellium arbitror à veritate deficere, dum ſine tabulis, & ſine teſtibus aſſerit Hormiſdam uſum Pallii Ennodio conceſſiſſe. Uſus enim Pallii per ea tempora aut pauciſſimis, aut nemini à ſummis Pontificibus tribuebatur. Dives enim Gregorii Magni ævo, ut advertit de Marca l. 6. c. 7. n. 3. de Concordia ſacerdotii imperii, ut Romanus Pontifex ornaret præcipuos Metropolitanos, qui ad ejus conſecrationem pertinebant, aut eos, quibus vices ſuas in Provinciis committebat. Vide, apud Joannem VIII. Papam prærogativæ hujus primordia ſunt referenda. Ille enim Pontifex nihil antiquius habuit, quam ut Ticinenſem extolleret ſedem, quo Mediolanenſis Epiſcopi ingenium retunderetur, qui de promptè præſtanda tum temporis Eccleſiæ Romanæ obedientia recuſabat. Muratorius in Anecd. t. 1. p. 244.

confirmaret, rediit ad Eccleſiam ſuam, majorique ardore animi ſemel plantatam fidem excoluit. In honorem Deiparæ Virginis, ac Principis Apoſtolorum templum erexit, alterumque SS. Gervaſio, & Protaſio ſtatuit, quos pauló ante in ſuburbiis Mediolanenſibus ſæviſſima tormenta ſuſtulerant, quuſque ipſe clanculum per Juventium collegam ſuerat ad martyrium cohortatus. Nec ſolum Papiæ idolatriam extinxit, ſed eandem prædicatione inſectatus eſt in aliis Italiæ civitatibus; tum Aquilejæ Hermagoræ auxilio fuit; Brixiæ, Veronæ, Laudis Pompeiæ, Tortonæ, Haſtæ, Genuæ, pluribuſque aliis locis doctrina, æquè ac miraculis clarus barbaram impietatem afflixit. Ex Italia trajecit in Auſtriam, Laureacique verbum Chriſti diſſeminavit. Primum ſacrum Veronæ fecit, ibidemq; demortuum hominem revocavit ad vitam. Tortonæ Martianum attribuit Præſulem, quem in diſciplina quondam habuerat, cumque Ticinenſem Eccleſiam fundaſſet, adminiſtraſſetque per 50. annos, requievit in Domino die 9. menſis Decembris, anno ab inſtaurata ſalute 96. ſepultuſq; eſt in Eccleſia S. Gervaſii & Protaſii, unde poſtea, poſt 700. annos, fuit translatus in Cathedralem, conditu ſque ante majus Altare inter columnas. Narrat doctiſſimus Boſſius, antiquiſſimam traditionem eſſe, Syrum puerum illum fuiſſe, qui quinque panes habebat, & duos piſces, ex quibus Chriſtus Dominus tot millia hominum ſatiavit. Syri autem meminit Petrus in Catal. lib. 1. c. 50. Memb. tom. 2. Surius tom. 3. Luitprandus, Gualla, Ferrarius, Martyrologium Romanum, & alii.

II. 2. S. POMPEJUS Aquilejenſis, diſcipulus, atque Diaconus S. Syri, ac prædicationis collega, eidem demortuo in Epiſcopum ſucceſſit ann. 96. Hic tranſitus diem S. Syri celebrari debere inſtituit, hoc eſt 9. diem Decembris, unde poſtea mos dimanavit eadem die cereum offerendi ei Eccleſiæ, in qua corpus Sancti conditum quieſcebat. Idem magiſtro æneam ſtatuam in Cathedrali erexit, aliquotque circumvicinos populos convertit ad Chriſtum; cumque piè, ſanctèque per aliquot annos Papienſem rexiſſet Eccleſiam, evolavit ad ſuperos, anno circiter 100. noſtræ ſalutis, die 14. menſis Decembris. Illius corpus condidere in Eccleſia SS. Gervaſii, & Protaſii. S. Pompeii meminerunt Martyrologium Romanum, acta S. Syri, Gualla, Brevent. Spelta, Ferrarius, & alii.

III. 3. S. JVUENTIUS, ſive Eventius Aquilejenſis, SS. Hermagoræ, Syrique diſcipulus, poſt exceſſum S. Pompeii à fidelibus populis acclamatus fuit Epiſcopus. Sed Laudem Pompejam cum profugiſſet, ut detrectaret onus, inde vel nolens retractus, poſt annum ordinatus Epiſcopus fuit, impoſitamque ſibi dignitatem tanto animi ardore ſuſtinuit, ut æſtuantibus perſecutionibus, nihil omiſiſſe dicatur, quod ad optimum Paſtorem videretur ſpectare, oratione, miraculiſq; vicit perfidiam Porphyrii militum Tribuni, illumque devictum ſacro luſtravit Baptiſmate, qui ſuccinctus armis, inſtructaq; acie Iuventium cum grege fidelium trucidatum ibat. Papienſem Eccleſiam adminiſtravit, juxta veriores calculos, uſque ad annum 139. dieq; 8. menſis Februarii evolavit ad Cœlum, ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Nazarii, quam hodie S. Juventii vocant. Illius meminere Martyrolog. Rom. die 12. menſ. Septembris, Beda, Uſvardus, Ado, aliique antiquiores; *a* ex recentioribus autem Iacobus Gualla lib. 3. Stephanus Breventanus lib. 2. c. 4. Spelta, aliique, qui de obitus die haud unam tulere ſententiam. Nos autem ea de re Boſſio ſubſcripſimus.

a Et Acta Ss. Febr. t. 1. p. 152.

IV. 4. S. PROFUTURUS Iuventio ſuffectus eſt, circa an. 139. ſanctè deceſſit an. 144. die 1. menſis Novembr. ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Iuventii.

V. 5. S. OBEDIANUM deinde præfecere Papienſibus, qui ſedit omnino annos 13. vitamque finivit an. 158. die 17. menſis Januarii.

VI. 6. LEONTIUS in eadem floruit ſede ann. 158. protulitque ætatem uſque ad annum 180. diviſitque Civitatem in Parochias.

VII. 7. S. URSICINUS floruit ſanctitate anno 183. deceſſitque anno 216. die 21. menſis Junii *b*, cujus ſacræ reliquiæ requieſcunt in Eccleſia S. Joannis de Palude, ſive in cœmeterio de Burgo.

b Quo die de eo agit. Acta Ss. Junii t. 4. p. 69.

VIII. 8. S. CRISPINUS, *c* hujus nominis primus è Nigrorum nobili Familia, Papienſis, ad patriæ ſedem provectus eſt, anno 216. deceſſitque 253. die 17. menſis Januarii. Ejus ſacrum corpus in Cathedrali conditum jacet. Breventanus, Spelta, Guallaque, hoſque ſecutus Ferrarius in Catal. narrant, hujus ſancti celebrari feſtum die 7. menſ. Maii. Nos Boſſii catalogum ſequemur. At vero cum prædicti Scriptores adeo diverſè computent annos, quæque multis annis inferior Criſpinus geſſit, huic adſcribant, mecum ipſe quandoque ſum ſuſpicatus, de uno Criſpino illos fortaſſis duos feciſſe, tametſi ea de re ſuſpenderim judicium, detulerimque libenter eam rem decidendam judicio meliori.

c De hoc Bolland. t. 2. Jan. p. 156.

IX. 9. S. FELIX martyr, hujus ejuſdem Eccleſiæ præſul fuit anno 253. coronatus autem martyrio eſt, die 15. menſis Julii anno 255. cujus ſacræ reliquiæ honorificè aſſervantur in Cathedrali, ejuſdemque ad hanc diem meminit Rom. martyr.

X. 10. MAXIMUS *e* Ticinenſem regebat Eccleſiam ab an. 256. uſque ad annum 270.

e De hoc Acta Ss. Jan. t. 1. p. 491.

XI. 11. S. EPIPHANIUS hujus nominis I. patria Papienſis, Maximo ſuffectus eſt, an. 270. deceſſitque 274. die 30. menſ. Auguſti, cujus corpus aſſervatur in Cathedrali Heldeiſchein Saxoniæ Civitatis, ut ſcribit Boſſius, additque: hic Epiphanius ad Felicem I. Romanum Pontificem legavit Mirociem affinem ſuum, qui benè geſtæ legationis cauſa Epiſcopus Mediolanenſis fuit ab eo creatus. Mirocles autem Materno ſucceſſit, ut Authores Mediolanenſiſ hiſtoriarum ſcribunt, utque verior ſententia fert, circa annum 307. Felix vero deceſſit è vivis anno 275. Quamobrem non video, qui fieri potuerit, ut ab Epiphanio mitteretur Mirocles ad Felicem Pontificem, qui illum ob feliciter geſtam legationem, Mediolanenſem Epiſcopum renunciaverit. Vehemens itaque mihi ſuſpicio eſt aliquid hic ſubeſſe erroris, huncque Epiphanium, cum altero Mirocli coætaneo facile fuiſſe confuſum.

XII. 12. S. CRISPINUS, hujus nominis II. patria Ticinenſis ad hanc eandem ſedem, promotus eſt anno 275. fato functus eſt anno 305. die 30. menſis Octobris, ſepultuſque eſt in Cathedrali, in Sacello S. Cruci ab ipſo dicato, atque conſtructo. Fertur ædificaſſe etiam templum in honorem SS. Coſmæ, & Damiani Martyrum, ſi tamen hic non confunditur cum Criſpino Epiphanii anteceſſore, cum id tempus, quod tribuitur huic Epiſcopo, ob ſæviſſimam Diocletiani, & Maximiani Imperatorum perſecutionem haud ſatis videatur commodum Sanctis Martyribus ſtatuendis aris, ac templis.

XIII. 13. S. DALMATIUS, natione Germanus, Ticinenſi Sede nobilitatus eſt anno 306. ac poſt annum ſuæ adminiſtrationis, Maximiano Cæſare perſequente, Martyrii palmam accepit, die 5. menſis Decembr. de quo martyr. Rom. hac ipſa die, Beda, Uſvardus, & Ado. Hujus vitam heroico Carmine cōprehendit Hieronymus Vida Albenſis Epiſcopus. (1)

XIV. 14. S. ANASTASIUS, hujus nominis I. hanc adminiſtravit Eccleſiam ab an. 310. uſque ad annum 333. quo ipſo anno exceſſit è vivis, ſepultuſque eſt in Cathedrali. Baronius in notis ad martyr. Romanum res præclarè geſtas Anaſtaſii II. hujus Eccleſiæ item Epiſcopi, qui poſt multos annos ſub Rothario Longobardorum Rege floruit ſanctitate, huic Anaſtaſio I. temporum errore ſeductus attribuit; adeò plerumque, & clariſſimos viros fallit nominum ſimilitudo, niſi exactè invicem tempora conferantur.

XV. 15. THOMAS ex Diacono, poſt Anaſtaſium præſul evaſit, an. 333.

XVI. 16. ALBACHIUS autem anno 354. fatoque ſublatus eſt 358.

XVII. 17. S. HILARIUS *d* ad eandem ſedem adlectus eſt anno 358. deceſſitque 376. die 16. menſis Maii, cujus reliquiæ honorificè aſſervantur in Eccleſia S. Mi-

d De quo pauca in Actis Ss. Maji. t. 3. p. 577.

(1) Celebratur Dalmatius à Baronio in ſuis Annalibus an. 303. n. 113. ex cujus ſententia Dalmatii certamen ſi proceſſit tempore, cenſendum eſt, proxime memoratum Criſpinum confudiſſe Scriptores cum alio ſuperiori. *Laurentius.*

Michaelis majoris. Hic contra Arrianos ſaluberrimam Synodum celebravit. Hujus meminit tantum Boſſius in ſua Dyptica; nullus autem præterea ſcriptor, nec Martyrol. quidem Roman.

XVIII 18. S. IVVENTIUS II. hanc eandem Epiſcopalem conſcendit Cathedram anno 377 illamque adminiſtravit uſque ad aonum 403. deceſſitque 12. die ejuſdem anni. Ejus venerandæ reliquiæ in Cathedrali, an apud S. Nazarium requieſcant, incertum. Synodo Generali Aquilejenſi *a* interſuit contra Arrianos, anno 381. juſſus à Damaſo Papa, temporibuſque S. Ambroſii anno 390. Synodum Mediolanenſem contra Jovinianum, ubi Legati Syricii Papæ præerant, ſuo ſuffragio juvit. Hunc Juventium cum ſupra memorato plerique confundunt, tametſi ob diſtantiam temporum diverſum eſſe appareat, juxta Boſſii narrationem.

a Duobus Synod. Aquilejen. interfuit, & in his corrupte Eventius & Itinienſis, & Ticinenſis vocatur. Luc.

XIX. 19. TIBALDUS floruit ab anno 405. uſque ad annum 409. apud eundem Boſſium.

XX 20. MARCELLINUS hanc tenuit Sedem ab anno 424. uſque ad annum 431. in quo ejuſdem extat memoria, ut narrat Boſſius.

XXI. 21. S. CRISPINUS *b* hujus nominis III. Ticinenſem Eccleſiam ſuſcepit regendam an. 432. seditque uſque ad annum 466. deceſſitque 13. die menſis Julii. Hic reperitur ſubſcriptus in Concilio Mediolanenſi celebrato ſub Euſebio, ex præcepto Leonis I. Pontificis, qui Apoſtolicos legatos Senatorem, & Abundium illuc direxit anno 451. Romanum Martyrologium Criſpinum retulit in numerum ſanctorum Ticinenſium Epiſcoporum, ejuſdemque ſanctimonia vitæ eruitur è vita Epiphanii ſui ſucceſſoris, quem ipſe educavit, inſtituitque ad omnem pietatem; ſcribitque Ennodius Criſpinum graviter jam ſeneſcentem, opera Epiphanii in Ticinenſi adminiſtrāda Eccleſia maximè uſum fuiſſe, quippe cui, tanquam jam labentis ſenii, Scipioni tuto inniteretur, in cujus honorem hæc Carmina ceciniſſe narratur.

b De hoc Acta Sa. Jan. t. 2. p. 17.

Salve Sancta parens ſemper ſalvete recepti.
Criſpini Cineres, cujus virtute redundat
Quicquid in hoc Chriſti miramur milite dignum.

In Romano Martyrologio Criſpini mentio fit die 7. menſ. Januarii, ibidemque Baron. in ſuis notis contendit illum ipſum eſſe, qui Epiphanium præceſſit. Boſſius hujus retulit mortem in diem 13. Menſis Iunii, tametſi ea ipſa die in Rom. Martyr. nulla Criſpini mentio extet.

XXII. 22. S. EPIPHANIUS hujus nominis II. diſcipulus, Diaconuſque S. Criſpini Epiſcopi, Magiſtro in Epiſcopatu ſucceſſit anno 466 Hic Mauro, Focariaque nobiliſſimis parentibus Papiæ natus eſt, cujus vitæ ſanctimoniam viſus eſt preſagiſſe mirificus ſplendor, qui illum adhuc puerum circumdederat dormientem. Crevit excultus doctrinis, tantaque ſanctitate vitæ cum dexteritate agendi, ut jure optimo titulum commeruerit PACIFICATORIS ITALIÆ; miſeræ enim Italiæ ærumnoſis illis temporibus adfuit non ſemel, illiuſque conſternatos populos inter bellorum æſtus eſt mirificè conſolatus. Hauſit oculis patriæ excidium à ſæviſſimo Odaocre Rege illatum, miſeraſq; civium reliquias collegit; cū templa, æquatoſque ſolo muros exorſus fuiſſet reædificare. Quod cum paulatim ſuccederet, veteri Ticino, Papiæ, hoc eſt Patriæ Piæ, indidit cognomentum. Cæterùm quia Barbara fides ſuſpecta erat, nihilque tutum videbatur ab armis, ne iterum redivivas civitates novus, inſperatuſque everteret impetus, Liguriæ populi, Æmiliaque Epiphanium cum Laurentio Epiſcopo Mediolanenſi ad Theodoricum Gothorum Regem legarunt, ut depoſitæ Italiæ genti vellet auxilio eſſe. Profectus etiam eſt cum Victore Taurinenſi Epiſcopo ad Gundibaldum Burgundiorum Principem, ut captivos, quos è Liguria, Inſubriaque in ſervitutem adduxerat, repræſentata pecunia, ut evenit feliciter, redimeret reducendos in patriam. Ravennæ apud Theodoricum Regem aliquandiu fuit, cumque ab eo in favorem ſuæ Eccleſiæ ampliſſima retuliſſet privilegia, Papiam reverſus eſt, populo Paſtori ſuo reditum effusè gratulante. Sed eam lætitiam mox in-

A exſpectatum Epiphanii fatum corrupit; paucos enim poſt dies miraculis, vitæque innocentia longè clariſſimus exceſſit è vivis die 21. menſis Ianuarii *c* anno 498. ſepultuſque fuit in Eccleſia S. Vincentii, quam poſtea de nomine ſancti illic requieſcentis S. Epiphanii appellarūt. Poſt ſe reliquit quatuor ſorores lectiſs. ac ſanctiſs. Virgines, quarū Luminoſa, Liberata, Speciosa, prope fratrem, defunctæ, acceperunt ſepulchrum, cum Honoratam in veteri Monaſterio ſepeliſſent. Illius vitam ſcripſit Ennodius, eandemque refert Surius in Tom. 1. Martyr. Rom Baroniuſque in ſuis notis ad ipſum, inque Annalibus Eccleſiaſticis.

c Quo die de eo agit Bollandus in Actis Sa. Jan. t. 2. p. 364.

XXIII 23. S. MAXIMUS, Epiphanium excepit anno 498. Hic ſub Symmacho Papa, quartæ, ac Sextæ Romanæ Synodo interfuit, deceſſitque 511. die 8. menſis Ianuarii; ſepultuſque eſt apud S. Ioannem in Burgo. De eo Martyr. Rom. hac ipſa die, Baroniuſque in ſuis notis. Ferunt Paulum Diaconum illius vitam ſcripſiſſe, legiturque quædam dictio in laudem Maximi ab Ennodio compoſita, quæ ſic exorditur.

B *Prodiit religioſa votum Conſcientia.*

XXIV 24. S. ENNODIUS, ex ingentibus in Eccleſiam Catholicam meritis, poſt Maximi exceſſum, Epiſcopus adlectus eſt anno 511. Hic origine Gallus fuit, donatuſque civitate Papienſi, doctrina, eruditione, vitæque ſanctimonia longè clariſſimus; 16. natus annos, cum Rex Italiæ Theodoricus imperaret, ut in Euchariſtico vitæ ſuæ ipſe de ſe teſtatur, paterna Amita, quæ illum ad eam diem educaverat, orbatus eſt, deſtitutuſque conſilio. Quamobrem nuptiis, opulentiaque cujuſdam nobilis puellæ orbitati ſuæ conſuluit, ſuamque tenuiorem promovit conditionem. Ex ea filium ſuſtuliſſe alicubi teſtatus eſt; deinde ab uxore miſſione impetrata, quam continentiæ amor item tetigerat, religioſam vitam inſtituit profiteri; factuſque à S. Epiphanio Papienſis Eccleſiæ diaconus, in eo munere vitam penè omnem tranſegit, eruditione, ac nobilioribus cultus diſciplinis. Epigrāmata plura, epitaphia, multaſque compoſuit epiſtolas; panegyricum Theodorico Italiæ Regi publicè dixit, inſignique

C Apologetico, quod tota ſynodus in quinto publico decreto comprobavit, Symmachum Pontificem, cauſamque quartæ Romanæ Synodi luculenter defendit. Iam Papienſis, ut ſupra memoravimus, factus Epiſcopus, ſub Hormiſda Papa Symmachi ſucceſſore duabus legationibus in Oriente perfunctus eſt. In prima, collegam habuit Fortunatum Catanenſem Epiſcopum, pluresque alios, in ſecunda Peregrinum Præſulem Miſenatem. Lababant enim per id tempus Epiſcopi Orientales in fide, cum Synodus Heracleæ fuiſſet indicta. Quamobrem Ennodius formulam fidei conceptis verbis exaratam, à Græcis Epiſcopis ſubſcribendam ſecum detulerat. Sed Anaſtaſii Greci Imperatoris perfidia in cauſa fuit, cur id conſilium minus procederet. Quin cum fuiſſet conatus Apoſtolicos Legatos, Ennodiumque præcipuè in ſuam ſententiam adducere, nec potuiſſet, ira percitus Græciæ finibus Ennodium juſſit excedere, vetere, ac fatiſcente ituro præbita navi, ut ſi contigiſſet ſubmergi, crudele parricidium in caſum, fortunamque maris referret.

D Sed Tyranno mitior fatiſcenti navigio unda pepercit, pervenitque demum perfunctus periculo, ad Hormiſdam Pontificem, à quo gratitudinis ergo, cum pluribus aliis Privilegiis Pallii, Cruciſque uſu exornatus, dimiſſus eſt, ut aliquando tandem ſemel ſibi commiſſæ Eccleſiæ præſens conſuleret. Ubi extra muros Civitatis S. Victori martyri templum erexit, ob receptam ejuſdem precibus ſanitatem. Edidit plura monumenta, quæ in Bibliotheca Priſcorum patrum impreſſa leguntur, ubi ipſius omnigena eruditio ſatis elucet. Paulo poſt ſuam poſtremam legationem in Oriente, è vita diſceſſit, adeo ſanctimoniæ proſpera fama, ut in albo Sanctorum relatum illum venerentur mortales. Incidit ejus obitus in noſtræ ſalutis annum 521. die 17. menſis Iulii, ſuæ verò ætatis 48. ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Victoris, atque inde poſtea tranſlatus, in S. Michaelis templo conditus jacet, ubi ſequens epitaphium in marmorea tabula inciſum proſtat legentibus, cum nota deceſſus, ac

Con-

Conſulis, qui pet id tempus florebat.

Ennodius vates lucis rediturus in ortum
Hoc poſuit tumulo corporis exuvias.
Clarus prole quidem, generoſior ipſe propinquis,
Quos ſunctus laudum juſſit habere diem.
Reddidit hoc cœlo vivacibus ille figuris,
Cum fecit famæ vivere colloquiis.
Quid mirum ſi morte caret poſt buſta ſuperſtes,
Qui conſanguineos reſtituit ſuperis?
Quantus at ille foret, mundi celebratus in oris,
Nec ſilet occiduis cardinis Oceanus.
Schiſmata comunxit dudum diſcordia legi,
Atque fidem Petri reddidit Eccleſiis.
Pollens eloquio, doctrina nobilis arte,
Innumeros Chriſto reſtituit populos.
Largus, vel ſapiens, diſpenſatorque benignus
Divitias credens, quas dedit ipſe, ſuas.
Templa deo faciens hymnis decoravit, & auro,
Et paries ſuncti dogmata nunc loquitur.
Depoſitus ſub D. XVI Kal. Aug.
Stat. V. C. Conſule.

B Præter quintam Synodum Romanam, ſub Symmacho Papa, Ennodii etiam cum laude meminerunt Hormiſda Pontifex in Epiſtola ad Anaſtaſium Imperatorem: Nicolaus I. Pontifex, qui Michaelem Auguſtum facit certiorem de iis, quæ ob fidem Chriſti Ennodius à Græcis pertulerat, extatque Ioannis Papæ VIII. de Ennodio ad Brucarium Abbatem nobile teſtimonium: de eodem narrant Gregorius VII. Paulus Diaconus lib. 15. hiſtoriæ Miſcellaneæ, Anaſtaſius Bibliothecarius in Hormiſda, Martyrol. Roman. Baronius in notis, diſſuſiuſque in Annalibus, Bellarminus Card. de Script. Eccl. aliique quamplures.

XXV. 55. PAULUS ſucceſſit Ennodio anno 521. Papienſemque Eccleſiam adminiſtravit uſque ad annum 546. Hic ut feſtum B. Mariæ Virginis auguſtiori pompa celebraret, publicas vel inſtituit, vel uſu reddidit celebriores publicas ſupplicationes.

XXVI 56. POMPEII hujus nominis II. extat memoria ab anno 548. uſque ad 579.

XXVII. C 57. SEVERUS adlectus fuit an. 580. protulitque ætatem uſque ad an. 614. Litanias minores ſub Clero indixit, ea exemplo Romani Pontificis.

XXVIII. 58. BONIFACIUS Papienſi ſede nobilitatus eſt anno 615. præfuitque uſque ad annum 626. Hic inſtituit titum ſupplicationum ambularium à Reſurrectione Domini prima VI. feria, cæteraſque cruces ſingulis portis civitatis affigendas decrevit

XXIX 59. LAURENTIUS Papienſis, patriæ Epiſcopus fuit ab anno 628. uſque ad annum 632.

XXX 30. MAGNUS deinde ſucceſſit anno 633. extenditque ætatem uſque ad 668. Falluntur autem Spelta, atque Baronius in notis, cum hunc illum eſſe Magnum affirmant, qui ſub Agathone Pontifice Concilio generali interfuit anno 679. illoſque mendum decepit, quod in ſubſcriptionibus Concilii illius irrepſit. Etenim cum eſſet legendum, Magnus Epiſcopus Pupilienſis, ex injuria ſcriptorum, legerunt Papienſis. Illoſque auctores erraſſe vel hoc uno argumento poteſt convinci, quod abſurdum fuiſſet, duos Epiſcopos ejuſdem ſimul Eccleſiæ Concilio illi interfuiſſe. Nec D ſatis ſe inde exolvit Spelta, cum dicit, Magnum fuiſſe Catholicum, Anaſtaſium autem Arrianum, qui titulo Papienſis Eccleſiæ inſignitus aderat cum Magno illi Cōcilio; propterea non fuiſſe incōveniens utrumque ſuis quemque partibus ſanturum, Concilio illi interfuiſſe. Quis enim unquam credat Patres illos Concilii ſinceræ, ſpectatæque fidei ad ſui conſortium admiſiſſe Arrianum, rurſumque Arrianum hominem ea formula Catholica concilio illi ſubſcribere voluiſſe? Sed vide iterum, Magnum hunc, qui Concilio interfuit, cui etiam Anaſtaſius Papienſis intererat, alterius Eccleſiæ fuiſſe Præſulem, hoc eſt Pupilienſis. Cum enim uterque ſubſcribit Concilio, Anaſtaſius id fecit poſt Manſuetum Epiſcopum Mediolanenſem, tamquam illius Comprovincialis; Magnus verò Pupilienſis, poſt Theodorum Archiepiſcopum Ravennatem, cui ſubiiciebatur. Pupilienſem autem Civitatem, quæ hoc tempore parva eſt, poſt multa ſecula

A Ægidius Carillus Card. Italię legatus juſſit exſcindi, ejuſdemque Sedem, ac Juta Bertinorum transferri, ut ſuo loco narravimus. Quid? quod illud etiam mendum coarguit Codex manuſcriptus in membranis antiquiſſimis celeberrimæ Nonantulanæ Abbatiæ ejuſdem Concilii, ubi Magnus ille reperitur ſubſcriptus Epiſcopus Pupilienſis? Maneat, Magnum illum, quem ſupra ex ordine catalogi dedimus, non eſſe eundem, neque ejuſdem ſedis cum hoc, qui ſuo ſuffragio ſub Agathone Concilium narratur juviſſe. Nec illorum Auctorum ſuffragatur errori, quod Paulus Diaconus ſcripſit lib. 4. c. 14. de Geſtis Longobard. Temporibus Rothari Regis Arriani, pleraſque Italiæ Civitates duos habuiſſe Epiſcopos, alterum Catholicum, Hæreticum alterum. Siquidem cum Catholici Patres rebus fidei, vel declarandis, vel confirmandis, agitabant Concilia, haudquaquam admittebant canes, ac perſugas, ut non ſemel dicimus, ſed arcebant, ne ſi acceſſiſſent, vel ipſo afflatu, quicquid fidei ſincerum erat, corrumperent. Cæterum non negamus B hunc Anaſtaſium, quem proximè Magnus excipiet, aliquando Arriana hæreſi laboraſſe, illaque demum ejurata ſub Agathone interfuiſſe Concilio, Magnoq; anno 668. ſucceſſiſſe, ſanctèque Papienſem Eccleſiam adminiſtraſſe, ut ſtatim narrabimus.

31. S. ANASTASIUS hujus nominis II. ſectæ Arrianæ primùm Epiſcopus fuit, ſeditque Papiæ ex auctoritate Rotharii Regis Arriani propè Eccleſiam S. Euſebii, qui demum abjurato errore, ſancto ardore Catholicam pietatem amplexatus eſt, ut cum deceſſiſſet Magnus, ad Papienſem ſedem legitimè fit evectus an. 668. Cōcilio ſub Agathone Papa interfuit, cuius decretis ſubſcripſit an. 679. *a* poſt Donatum Epiſcop. Laudenſē. Facto ſūctus eſt an. 680. die 28. menſis Maii *b* ſepultuſque eſt in Cathedrali. Martyrologium Romanum unius tantùm meminit Anaſtaſii Epiſcopi Papienſis ſub die 30. menſis Maii, quem Baronius in notis hunc eundem vult eſſe, qui ex Arriano Catholicus evaſerit; ſed Boſſius in ſua Diptyca vult eſſe diverſos; affirmat enim Anaſtaſium illum, cuius C Martyrol. Roman. meminit ſub die 30. menſis Maii, multis vel ſæculis, vel annis hunc II. Anaſtaſium præceſſiſſe, cuius item feſtum celebretur eodem menſe, ſed die 28. Quod ſi verum eſt, fatendum erit Baronium, ex duobus Anaſtaſiis unum feciſſe, Romanum utique Martyrologium ſecutus, quod de uno tantùm commemoraſſe ſupra narravimus. XXXI

a [illegible]
b Vide Acta SS. Maii t. 7. pag. 70.

XXXII. 35. S. DAMIANUS Biſcoſſia Anaſtaſio ſucceſſit, cum eſſet civis Papienſis, anno 680. Hic vir doctiſſimus fuit, annoque antequam eligeretur Epiſcopus, illum narrat Paulus Diaconus lib. 5. c. 4. nomine Manſueti Archiepiſcopi Mediolanenſis, celebratæque ibidem ſynodi contra Monothelitas, ad Concilium Conſtantinopolitanum quaſdam literas ſcripſiſſe, ejuſdemque ſanctitatem extollit. Igitur Damianus cum Papienſis Epiſcopus fuiſſet adlectus, pro ſe, ſuiſque ſucceſſoribus ſatis commodum paravit domicilium; Reliquiaſque S. Sebaſtiani à Romano Pontifice impetratas, cujus precibus Papienſis Civitas primo anno ſui Epiſcopatus, contagium fuerat emolita, ſolemni D pompa in Eccleſia S. Petri in Vinculis honorificè collocavit, eidemque erecto altari, ſe, Clerumque voto adſtrinxit, ut tribus diebus ante feſtum, ipſoque feſto die, Epiſcopus cum Clero ſolemnibus inſtitutis ſupplicationibus ad ipſum adiret ſacrum facturus. An. 30. Papienſem rexit Eccleſiā, poſtq; multos labores, clarus miraculis, evolavit ad Cœlos, die 15. mēſis Aprilis an. 710. *c* Sepultuſque fuit in Cathedrali, ubi adhuc ejus ſacrum corpus conditum jacet. Illius meminit Martyrologium Romanum, Baroniuſque in ſuis ad ipſum notis, ubi demiratur Paulum Diaconum Damiano epiſtolam adſcripſiſſe nomine Manſueti ſcriptam ad Conſtantinopolitanum Concilium contra Monothelitas, cum in Concilio Romano ſub Agathone Pontifice reperiatur ſubſcriptus Magnus, non autem Damianus Epiſcopus Papienſis. Sed ſi vir peritiſſimus rerum Eccleſiaſticarum rectius hac vice calculos poſuiſſet, advertiſſetque Magnum Popilienſem ſe ſubſcripſiſſe, non Papienſem, Anaſtaſiumque, qui

c De eo Acta SS. Aprilis t. 2. pag. 91.

et Concilio interfuerat, præceſſiſſe hunc noſtrum Damianum Papienſem Epiſcopum, non adeo demiratus fuiſſet Paulum Diaconum, qui eam epiſtolam attribuit Damiano Epiſcopo, qui per id tempus tantum Præsbiter erat, illamque epiſtolam dictaverat anno, antequam ſuccederet Anaſtaſio, qui etiam ipſe Romani Concilii decretis ſubſcripſiſſe reperitur. Nec tamen Paulo Diacono dandum vitio eſt, ſi duxerit parum referre dixiſſe, an Presbyter, an Epiſcopus Damianus epiſtolam illam confecerit; gravi enim hiſtorico facile fuit, onius anoi morulam contempſiſſe ab exarata epiſtola. A

XXXIII. 33. S. ARMENTARIUM deinde populus, clerusque Papienſis ſubvexerunt ad ſedem an. 711 quem cum conatus fuiſſet inaugurare Benedictus Archiepiſcopus Mediolani, tanquam Inſubriæ Metropolitanus, renuit Armentarius, probatiſque Conſtantino Pontifici Eccleſiæ ſuæ juribus, conſecratus ab ipſo Pontifice, victor diſceſſit, atque ad ſibi creditam rediit Eccleſiam, quam adeo piè, ſanctèque adminiſtravit, ut fato functus Sanctorum auxerit numerum an. 730, d. 30. menſis Januarii. a Illius meminit Martyrologium Romanum hac ipſa die, pluresque alii; ejus ſacrum corpus in Cathedrali diligentiſſimè aſſervatur. Armentario ſedente, opera Luitprandi Regis, S. Auguſtini corpus è Sardinia Genuam primum, inde verò Ticinum honorificè fuit tranſlatum, ubi hactenus requieſcit.

a De quo Bollandus t. 2. Jan. p. 1035.

XXXIV. 34. MAURITIUS ejuſdem ſedis Antiſtes fuit an. 730. uſque ad annum 734.

XXXV. 35. ANASTASIUS, hujus nominis III. creatus Epiſcopus ann. 734 vixit ad annum 737 Hujus Epiſcopi temporibus, cum in Mediolanenſi Diœceſi Manigunda Monaſterium S. Mariæ de Cairate ſubſtruxiſſet, Epiſcopo tamen Papienſi voluit eſſe ſubjectum, Abbatiſſæque inaugurationem ad ipſum, atque ad ejus perpetuò ſucceſſores pertinere.

XXXVI. 36. THEODORUS, hujus nominis I. ſuffectus eſt, anno 737. præfuitque uſque ad annum 750. Quo pſo anno ſpiritum Deo reddidit, die 14. menſis Novembris. Martyrologium autem Romanum alterum Theodorum commemorat, ſi tamen alterum die 20. menſis Maii. Narrant nonnulli, hunc Theodorum fuiſſe ſepultum in Eccleſia S. Agnetis, cujus aliquando Præpoſitus fuerat, quam hodie de ejuſdem nomine S. Theodori appellant. Affirmat Boſſius non conſtare, ubi ejus ſacræ Reliquiæ requieſcant. Cæterùm hic ſanctus Epiſcopus tanta ſollicitudine, ac ſanctimonia vitæ fuit, ut Papienſem Diœceſim, ipſamque Civitatem à teterrima Arriana lue liberaſſe perhibeatur. Ad ipſum Zacharias, Papa literas dedit, & ut idem Boſſius narrat, idem Zacharias Pontifex Theodoro adfuit decedenti. C

XXXVII. 37. S. PETRUS b prognatus ſanguine Reglo, propiorque affinis Luitprandi Regis, diuturniori mora exulavit Spoleti, cum Ariperti Regis incidiſſet in ſuſpicionem, ut refert Paulus Diaconus lib. 6. cap. 38. Exuli moſ erat, S. Sabini Martyris Eccleſiam inviſendi, à quo per viſum accepit aliqoando fore, ut Papienſis Epiſcopus crearetur. Conſtitit revelationi fides, ſucceſſitque Theodoro ann. 451. (1) Qui haud immemor ſui Protectoris, eidem in platea templum erexit, cui S. Sabini nomen fecere. Inter cæteras Petri virtutes, narrat Paulus Diaconus, Virginitatem illibatam ſervaſſe, claruiſſeque miraculis. Luitprando fuit unicè charus, eundemque, antequam eſſet Epiſcopus, adhortatus eſt, ut S. Auguſtini corpus Papiam transferret. Sarracenos quoſdam à Rege Deſiderio captos, ſacro fonte luſtravit. Quindecim omninò annos hanc rexit Eccleſiam, ſi Boſſio credimus, deceſſitque anno 766. die 7. menſis Maii, ſepultuſque eſt D apud S. Joannem de Burgo. De eo Martyr. Rom. hac ipſa die.

b De quo Acta 29. Maji. t. 4. p. 194.

38. S. THEODORUS hujus nominis II. Papienſis, hujus ſedis Antiſtes renunciatus eſt, anno 766. fatoque functus eſt 778. die 20. menſis Maii. c Hujus nullus ſcriptor, quem legerim, meminit, præter Boſſium. Suſpicatus autem ſum eundem eſſe eum ſuperiori, quod Martyrol. Rom. unius tantùm Theodori meminerit Papienſis Eccleſiæ Epiſcopi die 20. menſis Maii. Apud Boſſiũ tamen fides eſto, ſi duo ſint, diverſiq; cenſendi. XXXVIII.

c De eo Acta 20. Maj. t. 5. p. 139.

39. AVGUSTINUS Archidiaconus Cathedralis, Theodoro ſubrogatus eſt, anno 778. Qui à Pontifice conſecrandus cum Romam fuiſſet profectus, dum reverteretur, ut S. Theodorus prædixerat, è vivis exceſſit eodem anno. XXXIX.

40. S. HIERONYMUS Papienſis non ſine miraculo ad hanc ſedem vocatus eſt; ſi quidem mortuo Auguſtino, cum populus, clerusq; conveniſſent, ut novum antiſtitem eligerent, vox pueri admonuit orantes, ut futuræ electioni omnes civitatis ſacerdotes advocarent. Poſtera die cum ibidem omnibus vocatis, ut ſibi videbantur, ſacerdotibus, ad ferenda ſuffragia conveniſſent, ex admonitu ejuſdem vocis ſenſere non adeſſe omnes. Aberat enim quidam Hieronymus Rector Eccleſiæ S. Mariæ ad Perticas, quem cum in cœtum electorum, eligendorumque ſubito compuliſſent, eadem vox illum eſſe, quem Papienſem Epiſcopum ſelegiſſet Deus, pronunciavit. Itaque populus, clerusque Hieronymum inauguratum ad divinum cultum evexerunt ad ſedem d, qui poſtea & ſanctè vixit, & ſibi creditam piè adminiſtravit Eccleſiam, claruitq; miraculis. Præfuit novem annis, requievitq; in Domino die 22. menſis Julii anno 787. protulit ætatem uſque ad annum nonageſimum. XL.

d An. 778.

41. (2) VBALDUS natione Gallus, e Abbas Monaſterii Augienſis prope Conſtantiam, ad hanc eandem ſedem vocatus eſt, ann. 791. præfuitq; ad annum 795. XLI.

e Ord. S. Bened.

42. PETRUS hujus nominis II. ab anno 795. ad 800. pertinuiſſe narratur. XLII

43. S. JOANNES I. hunc ſecutus eſt anno 801. Deceſſit autem 813. die 27. menſis Auguſti, qua ipſa die ejuſdem feſtum celebratur Papiæ, de quo Martyrol. Rom. hac die. XLIII

44. SEBASTIANUS præfuit ab anno 814. uſq; ad annum 816. XLIV

45. DEODATUS Papienſis creatus an. 817. Tranſtulit corpus S. Syri ex Eccleſia ſuburbana S. Gervaſii in Cathedralem, die 17. menſis Maii, inſtituitq; laudabilem ritum illum, ut tranſlationis prævium diem, Clerus ſolemniter cantatis Veſperis, veneraretur. Concilio celebrato Papiæ à Ludovico Pio ex conſenſu Paſchalis I. Deodatus interfuit; deceſſitque anno 849. die 17. menſis Maii, ut ſcribit Boſſius. XLV.

46. LUITARDUS, ſive Lintardus, ſeu Luitprandus, Deodato ſuffectus eſt anno 830. Erexit Eccleſiam, Monaſteriumque S. Donati in Caſtello Scozola, quod ſexto Kalendas appellatur in Diœceſi Mediolanenſi, auxitque prædivite cenſu, voluitque Epiſcopi Papienſis perpetuis temporibus venerari arbitrium. Interfuit Concilio Papiæ præſente Imp. Ludovico Pio Italiæ Rege. Joannem Archiepiſcopum Ravennatem à Nicolao I. excommunicatum una cum ſuo populo tecto recipere noluit an. 861, ut recitat Bibliothecarius. Ab Imperatoribus Lothario, ac Ludovico obtinuit ut ſibi dono darentur aliquot caſtella, & loca, primuſque fuit, qui Papienſium Epiſcoporum Comitis titulo inſigniretur, & cum ann. 33. ſediſſet, appoſitus eſt ad patres ſuos ann. 864. XLVI

47. S. LVITFREDUS, ſeu Liuttefredus ad hanc ſedem evectus an. 864. Hic corpus S. Honoratæ Virginis ex Monaſterio S. Vincentii, in Cœnobium vetus S. Mariæ XLVII

(1) Quoad Chronologiam ſciendum, quod Cuniberto rege ſub an. 700 mortuo, ſuccedens ejus filius Liutebertus R poſt patris obitum menſe, una cum ſuo tutore Aſprando expulſus à Ragamberto, Taurinenſium duce, vacuum eodem anno invaſerit morte regnum fruſtra recuperare conatus à manibus filii Ariperti, victus apud Ticinum, & comprehenſus ſit, Aſprando fuga elapſo. Hac occaſione Petrus in exilium actus, non prius in Patriam reverſit, quam regnum obtinuit Aſprandus, quod anno demum Ariperti 10. factum ſcribitur, nec malè in an. Chriſti 712. confertur. Fortaſſè tamen non malè Bernardus Saccus reſtitutionem Petri Luitprando attribuit, quia Pater ejus Aſprandus menſes ſolum 3. in regno vixit. At quanto poſt hæc tempore privatus vixerit Petrus, incompertum; ſi tamen an. 33. geſſiſſe Epiſcopatum probetur, ex anno vitæ 54. (ut fert ejus Epitaphium) quo obiit, & in, quem par eſt habuiſſe, ætate annorum ut minimum 24. quando pulſus in exilium eſt, facilè concluſio haud plures, quam 5. vel 6. annos fluxiſſe à reditu, quin factus Epiſcopus ſit; adeoque ultra annum Chriſti 738. vitam eidem ægrè prorogari poſſe. Henſchenius in Actis 29. Maij. t. 2. p. 195.

(2) Hieronymo ſucceſſiſſe Ubaldum Adriano Pontifice, atque quatuor poſt annos deceſſiſſe aſſerunt Spelta de Epiſcopis Papienſibus. Et ſanè ſi ſequens Ubaldus annum an. 791 ad hanc ſedem evaſit, quatuor hi ab obitu Hieronymi prædeceſſoris anni ſtatuto optimè poſſunt convenire.

riæ Floriatum, dicitur traoſtuliſſe. Evivis exceſsit ann. 874. die 8. menſ. Maii, ſepultuſque fuit in Eccleſia Cathedrali. Illius meminit Luitprandus Diac. Ferrarius in Catalog. SS. Italiæ eodem die, Boſsius in Diptyca, qui diverſè de eo computant tempora. Nos libenter Ioannis VIII. auctoritatem ſequimur, qui epiſtola 149. Ind. 11. an. 878. Ioanni Luitiefredi ſucceſsori ſcripta, meminit Luitteſredum prædeceſsorem ejus fuiſse, jam quinqueonio exacto, hoc eſt ann. 873. Epiſtola extat. tom. 3. p. 2. Conciliorum Binii.

XL VIII. 48. JOANNES huius nominis II. fuit adlectus ann. 874. inde verò tertio anno poſt ſuam inaugurationem à Ioanne VIII. obtinuit, ut quæ Hormiſdas Pontifex olim ſuis anteceſsoribus indulſiſset, de uſu ſcilicet pallii, Crucis, equi albi in Dominica Palmarum, ſecondoque feſto Paſchatis, deq; poteſtate vocandi ad ſuas Synodos Ravennatem, ac Mediolanenſem Archiepiſcopos, cum ſuis ſuffraganeis, rata eſse juberet. Privilegium Ioannis, tametſi alicubi lucem aſpiciat, quia tamen videtur iis, quæ diximus, maximum allaturum momentum, hic exſcribendum curavimus.

JOANNES EPISCOPUS

Servus ſervorum Dei.

Reverendiſs. Joanni S. Ticinenſis Eccleſiæ, &c. in perpetuum.

SVperne miſerationis ad hoc regiminis curam ſuſcepimus, & Apoſtolicæ miſerationis ſollicitudinem gerimus, ut juſtè precantium votis libenti animo habeamus, & libramine æquitatis cunctis in neceſſitatibus poſitis ſubvenire debeamus. Nam ſumma ſedis gerentes auctoritatem, de venerabilium locorum ſtabilitate, quãtum ex divino adjutorio poſſibilitas datur, ſatagere debemus. Hoc namque ſtudio & divina placatur clemẽtia, & laus, atque utilitas Chriſti Eccleſiæ procuratur. Igitur poſtulante à nobis tua reverentia quantum ea, quæ ad ſtabilitatis integritatem, & ad profectum honoris ſanctæ tuæ pertinere noſcuntur Eccleſiæ, cui ex Divina largitate præeſſe dignoſceris, enucleatiùs perficere ſtudeamus, inclinati precibus tuis per hoc noſtrum Apoſtolicæ auctoritatis privilegium confirmamus, tibi, ſucceſſoribuſque tuis omnia privilegia tam Sacrorum Pontificum, quamglorioſorum Auguſtorum præcepta, quod pro honore S. tuæ Eccleſiæ, & rerum omnium mobilium, & immobilium ſtabilitate collata ſunt, nec non & Apoſtolica cenſura ſtatuimus, ut ſecundum ſacros Canones ſpiritu Dei conditos, Clerici, vel ſanctimoniales, aut viduæ ſub tua, tuæque Eccleſiæ cura, & ſollicitudine ſtare debeant, nulluſque tam ſacri ordinis præditus honore, quam etiã ſecularium miniſter dignitatum quocumq; modo eos, eaſque ad publicum pertrahere judicium, aut ob hoc res illorum, illarumque in bannum ponere præſumant, ſed æquo judicio, ſpecialique præſentia tua, ſucceſſorumque tuorum de quibuſcumque cauſis, vel negociis, quæ ſecundum temporis qualitatem acciderint, juſtitiam, judicium que faciant. Sancimus etiam, ut Monaſteria, quæ intra tuæ Diœceſis fines conſiſtunt, ſub tuo, & eorum, qui tibi ſucceſſerint, jure Canonico permaneant in perpetuum videlicet, & conſecratione Abbatum, vel Abbatiſſarum, & in eorum, earumq; criminum diſcuſſione, ita ſanè ut nulli in eiſdem venerabilibus locis quoties opportunum fuerit ſine tuo, tuorumq; ſucceſſorum providentia, atque conſenſu fiat electio, ſicut canonica jubet auctoritas, ſalvo ſcilicet in omnibus ſedis Apoſtolicæ privilegio ſpeciali; harumque tenore præcipientes, ut Monaſterium S. Donati fundatum à Luitprando Epiſ. deceſſore tuo in loco, qui dicitur Scogialo, cum omnibus rebus mobilibus, & immobilibus ſecundum teſtamenti ſui ſeriem collatis, & aliud monaſterium S. Mariæ poſitum in Cariata, quæ juri Eccleſiæ tuæ proculdubio & pertinere videntur, te, ſucceſſoreſque tuos perpetuis temporibus juriſdictionem tenere, habereque decernimus, & quamvis in alienis Parochiis conſiſtant, Apoſtolica jubemus auctoritate in omnibus, quæ ibi agenda, vel ordinanda erunt, liberam ſine alicujus contradictione habeas poteſtatem; Presbyteros vero, & Monachos prædictorum omnium Cœnobiorum ad tuum canonicum, prout Eccleſiaſtica neceſſitas exegerit, ſine alicujus contradictione ſtatuimus venire Concilium. Quod ſi aliqua in eiſdem Monaſteriis præcepta canonicis in aliquo regulis obviare videntur, fuerint reperta, major hoc canonica ſaltum illis habere auctoritatem decernimus. Ita etiam de Cœmeteriis, quæ intra, vel extra Civitatem Ticinen. conſiſtunt, præcipimus, ut ſub tua Eccleſiæ cura, & poteſtate antiſtitis, abſque alicuius controverſia perpetuò maneant. Sancimus etiam Apoſtolica auctoritate largiendo tibi, tuiſq; ſucceſſoribus crucem habere, & quocumque volueris ferre, Pallium quoque ſimiliter concedimus, necnon album equum coopertum equitare in ramis palmarum, & ſecunda feria poſt Paſcha. Sancimus etiam, ut ſecundum tenorem capituli decimi, quod Synodali decreto Ravennæ ſtatuimus per indictionem decimam, nullus unquam cuiuſcumque dignitatis, aut potentia homo quaſi ſub obtentu hoſpitalitatis in tuo Venerab. Epiſcopio, aut in domibus ſacerdotum tuorum, & omnium Clericorum ſine tua, tuorumque ſucceſſorum voluntate applicare præſumat. His ita prælibatis decernimus, ut ſi humana contradictione tuæ ſedis Epiſcopus ex hoc mundo migraverit de proprio Clero, quẽ idoneum præ cæteris Clerus, & populus repererit, poteſtatem habeant ſecundum ſtatuta venerabilium Patrum, & Romanæ ſedis antiſtitum nulla ſeculari contradicente potentia eligendi Epiſcopum. Quod ſi fortaſſe in eadem plebe (quod minimè credimus) tantæ ſedis honore dignus repertus non fuerit, tunc, ſi alter de altera Eccleſia canonice providendus eſt, conſenſu tamen, & voluntate ipſius plebis non niſi antea electus ordinetur antiſtes. Atq; in his partibus mala, moleſtaque conſuetudine à quibuſdam ſacras leges ignorantibus Clericalis Ordinis viros ſub jugo ſervitutis poſt conſecrationem teneri, famuloſque velle vocari audivimus; quod dici nefas eſt: Volumus, atque expreſsè iubemus, ut ſicut is, qui nullius unquam conditionis fuit, ita etiam & ille, cui ad hoc Officium ſuſcipiẽdum morum dignitas ſuffragaverit, nullius viri vinculo poſtmodum teneatur adſtrictus. Quia humana lege nõ debet arctari, quem Divina gratia ad tantam ſacri Ordinis dignitatem provehere dignata eſt. Præcipimus etiam, ut in omnibus mobilibus, & immobilibus, rebuſque S. tuæ Eccleſiæ pertinentibus, hominibus quoque utriuſq; ſexus, tam liberis, quam ſervis nullam à quoquam contrarietatem, aut fortiam, nullam violentiam, aut invaſionem abſque legali calculo aliquibus fieri. Confirmamus etiam S. Eccleſiæ tuæ Xenoduchium fundatum intra Ticinen. Civitatem iuxta Eccleſiam S. Mariæ, quæ dicitur Minor, quod filius noſter D. Carolus Imperator Auguſtus eidem Eccleſiæ, à qua injuſtè ſubtractum fuerat, legaliter per præcepti ſui paginam reſtituere curavit, ut ſibi iure, ac ditione tua, tuorumque ſucceſſorum ſine aliqua refragatione perpetualiter maneat; immunitatem etiam ipſius Eccleſiæ ſecundum imperialia præcepta ſtatuimus, & hoc noſtro Apoſtolico privilegio inconcuſſam, ſtabilemque manere iubemus. Si quis autem temerario auſu contra huius noſtræ Apoſtolicæ præceptionis ſeriem piè à nobis, & canonicè promulgatam venire, agereque tentaverit, & omnia, quæ ſuperius ſtatuta ſunt, tuæ S. Eccleſiæ ſinetenus non obſervaverit, ſciat ſe Domini noſtri Apoſtolorum principis Petri anathematis vinculo innodatum, & cum Diabolo, & eius atrociſſimis pompis, atq; cum Juda traditore Domini Dei, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti æterno incendio concremandum; & qui pro intuitu cuſtos obediens, atque obſervator huius noſtræ ſalutiferæ præceptionis extiterit, benedictionis gratiam, & cœleſtis retributionis æterna gaudia à iuſto judice Domino Deo noſtro conſequi mereatur. Scriptum per manũ Leonis Scriniarii S. R. E. in menſe Septemb. beat valete. Datum eſt hoc nono Kal. Septembris, per manum Leonis Epiſcopi miſſi, & Apocriſarii S. Sedis Apoſtolicæ, imperante Dom. Carolo coronato magno imperatore. Et ut certius appareat hoc noſtrum Privilegium, & inconcuſſum permaneat, ſigillo noſtro juſſimus inſigniri. Anno II. & poſt conſulatum eius anno II. indict. XI.

Zacharias humilis Epiſcopus S. Eccleſiæ Anagnien. In hoc privilegio conſenſi, & ſcripſi.

Petrus Epiſcopus Foroſempronienſis Eccleſiæ in hoc privilegio conſenſi, & ſcripſi.

Laurentius humilis Epiſcopus Campaniæ Eccleſiæ conſenſi, & ſcripſi.

Leo humilis Scriniarius, & Notarius S. R. E. & cum juſſione Reverendiſs. D. Joannis Papæ ſcripſi, & aliis roborandam protuli, & eſt ſigillatum ſigillo plumbeo ma-

gno impreſſo habente imaginem ſanctiſs. olim Papæ Joannis, cum litteris infraſcriptis ſimilibus, videlicet, Joannes Papa. A

Hoc eodem Joanne Epiſcopo, idem Joannes Pontifex Papiæ celebravit Concilium, cui interfuit, ſubſcripſitque Joannes Epiſcopus. In quo ab eodem Pontifice alia obtinuit privilegia, ac præcipuè, ut populo, cleroq; Papienſi ſuum Epiſcopum eligendi ius eſſet, eidemque conceſſit, ut quoties Mediolanenſem, ac Ravennatenſem Archiepiſcopos cum ſuis ſuffraganeis ad Synodum vocaret, accederent. Poſt mortē Aſperti Archiepiſcopi Mediolanenſis illum Apoſtolicum legatum renunciavit Pontifex novo Archiepiſcopo creando, ut legitur in epiſt. 221. tertii tomi Decretalium. Alteri Concilio item Papiæ celebrato interfuit, ubi Carolus Calvus Imperator confirmatus fuit. Deceſſit hic ſummæ exiſtimationis Præſul ann. 879. dignus planè, quem Papienſis Eccleſia ob ejuſdē in ſe ingentia merita, ſemper veneretur, & colat.

XLIX. 49. GUIDO poſt Ioannem Ticinenſem Eccleſiam regendam ſuſcepit an. 879. Hic ſubſcriptus reperitur in diplomate Caroli Craſſi Imp. conceſſo Monaſt. S Ambroſii Mediolanenſi. Datum 12. Kal. Aprilis anno ab Incarnatione Dom. 880. ind. 13. anno Regni Caroli in Francia IV. In Italia Primo. Actum Papiæ. Diplomatis exemplar ex authographo retulit Puricellus inter monumenta Ambroſiani Cœnobii numero 31. De hoc Guidone nulla habetur mentio apud Papienſes Scriptores. B

L. 50. IOANNES hujus nominis III. ex Presbytero Cathedralis, defuncto Guidone ſucceſſit ann. 884. ſequenti verò ab Hadriano III. In Galliam proficiſcente ad Urbis cuſtodiam relictus, qui cum ejuſdem Hadriani apud Scultenam fluvium in agro Mutinenſi mortem audiviſſet, & in Abbatia Nonantulana corpus humatum, cum legato Imperatoris, Clero, populoque Romano, omnem adhibuit operam, ut Stephanus VI. optimus Pontifex eligeretur. Huic Anaſtaſius III. Pontifex Hormiſdæ confirmavit privilegia, quæ ſupra ſemel, & ſæpius memoravimus, quibus adjecit privilegium Umbellæ, Principiſque ſeſſionis ad ſiniſtrum Pontificis in Conciliis generalibus. Vixit hic Epiſcopus uſque ad annum 924. utiquè futurus felicior, ſi ante captam ab Ungaris Patriam, cædemque civium celeriori fato fuiſſet ſublatus. In ea miſeria, mœroreque deceſſiſſe Ioannem Luitprandus Diaconus lib. 3. c. 1. his verſibus declaravit. C

Clarus ab infuſo deſcendens ſydere Phœbus
Zodiaci primum ſolito conſcendere ſydus
Incipit, & gelidas diſſolvere colle pruinas
Aeolus, atque ſuos binos bis mittere flatus,
Ungarium furibunda manus cum gaudet in urbem
Flatibus deoltis adiutas infundere flammas.
Spiritibus validis parvus diffunditur ignis,
Nec juvat Ungarios ſolis hos urere flammis.
Undique conveniunt, mortemque inferre minantur,
Confodiunt telis, calidus quos terruit ignis.
Uritur infelix olim famoſa Papia.
Vulcanuſque ſuos attollens flatibus artus
Templa Dei, patriamque ſimul conſcendit in omnem, D
Extinguunt patres pueri, innuptæque puellæ
Sancta catervatim moritur Cathecumina plebs, tunc
Præſul in urbe ſua hac moritur, ſanctuſque ſacerdos
Nomine qui proprio bonus eſt, dictuſque Joannes,
Quod fuerat longo thecis in tempore clauſum
En jacet, hoc aliena manus ne tangeret aurum,
Atque per immenſas diſſolvitur igne cloacas.
Uritur infelix olim famoſa Papia.
Cerneret argenti rivos, pateraſque micantes,
Corpora majorum paſſim combuſta virorum.
Jaſpidis hic pretium, viridis, rutilique topazi
Spernitur, & Zaphyrus, Onyx, pulcherque Beryllus;
Inſtitor heu faciem nullus deflectit ad aurum.
Uritur infelix olim famoſa Papia.
Lucidus immenſas ſervat nec fonte carinas
Ticinus, ſentina ſimul diffunditur igne.
Uſta eſt infelix olim famoſa Papia.
Anno Dominicæ Incarnationis D CCCC. xxiiii.
iv idus Martii, indictione xii feria vi. hora iii.

51. LEO ordinarius Canonicus Cathedralis ſubrogatus eſt an. 925. vixitque uſque ad an. 928. LI.

52. INNOCENTIUS Papienſis, ad eandem patriæ ſedem fuit promotus anno 929. die autem 18. menſis Februarii deceſſit anno 930 *a*. ſepultuſque eſt prope Theodorum. Boſſius in ſua Diptyca, narrat de eo in numerum Sanctorum fuiſſe relatum, tametſi nec Tabulæ Ticinenſes, nec ullus præterea ſcriptor illius vel ſubobſcurè meminerit. LII. *a* 931.

53. LITEFREDUM hujus nominis II. ex ordinario Canonico Cathedralis ad Paſtoralem hujus Eccleſiæ curam vocarunt anno 939. deceſſit die 23. menſis Aprilis anni 966. Hunc item Boſſius ſanctitatis titulo clarat, quamvis in nullius ſcriptoris Analibus ejus mentio reperiatur; Litiſreduſque, qui in Ticinenſis Eccleſiæ tabulis extat, rejicitur ab Auctoribus in annum 850. menſiſque Maii diem octavam, eum ſanctimoniæ titulo. Suſpicor igitur hunc illum eundem eſſe eum Sigefredo ſuperiore, quem ob ſimilitudinem nominis incruenta cæde noſter Boſſius diviſerit in duos, quod uſu venire in aliis antiquis monumentis ſępe aliàs ſum expertus. Etenim unus idemque modo Litiſredus appellatur, modò Sigefredus, Gothiſredus interdum, nonnunquam etiam Goſfredus, ut rudioris ſeculi Scriptores habebant in moribus, qui adeo in exprimendis propriis nominibus plerumque incurioſi erant, ut vel additis, vel detractis literis non modo illa ad libitum redderent, ſed una tantum ſæpius appoſita litera, cætera mortalibus divinanda relinquerent. Quam meam ſuſpicionem ita prolatam velim, ut Boſſio diligentiſſimo ſcriptori quicquam nolim detractum. Quod ſi aliquis eſt, hunc illum Litiſredum eſſe oportet, quem Berengarius Rex cum Boſone Placentino Epiſcopo voluit deturbare de ſede, ut Scribit Luitprandus Diaconus lib. 5. cap. 14. Unde collige, lector, Ludovicum Cavitellum lapſum fuiſſe, cum in Annalibus Cremonenſibus ſcribat, Baſſianum Epiſcopum Papienſem à Berengario penè fuiſſe ejectum de ſede. Invertit enim & ſedis, & Epiſcopi nomina. Non enim Baſſianus, ſed Boſonus, non Papienſis, ſed Placentinus Epiſcopus ille fuit, qui excidendi ſede adivit periculum, quique ab avariſſimo Rege pecunia vexationem redemit, tametſi impius uno pietatis intuitu videri voluerit pepercisſe caſum. Liteſredus interfuit Comitiis Auguſtalibus ſub Othone Primo Imperatore ann. 952 *b*. LIII.

b Ubique dicitur *Ludfridus Ticinenſis* corruptè apud Hard. Concil. t. 6

54 PETRUS Canepanova Papienſis, eadem Patriæ ſede nobilitatus eſt anno 966. Hic Archicancellaria ſub Othone II. Imperatore perſunctus eſt, à quo confirmationem retulit omnium privilegiorum in favorem ſuæ Eccleſiæ, quam cum laude prudentiæ rexit uſque ad annum 984. Deinde maximarum virtutum commendatione, Apoſtolicam evaſit ad ſedem, ſub nomine Joan XIV. Altero Pontificatus anno è vivis deceſſit, ſepultuſque eſt apud S. Petrum cum ſequenti epitaphio, ubi perſpicuè exprimitur Papienſem Epiſcopum fuiſſe illum. LIV.

Præſulis eximii hic requieſcunt membra Joannis,
Extiterat dictus qui antea quippe Petrus.
Sedem Papiæ blando moderamine rexit;
Imperatori Othonis dulcis fuit, atque præclarus
Commiſſum populum Romanum moribus ornans
. . . .
Eloquium cunctis præſertim dulcis amicis
Subiectis placidus, pauperibuſque pius.
Defunctus eſt Joannes Papa menſe Auguſti die xx.

55. GUIDO CURTIUS Papienſis creatus, an. 984. Interfuit Concilio celebrato Papiæ à Gregorio V. præſente Othone Imperatore. Arduinum ſtemmate Regio inſignivit, quem cæteri Italici Principes Italiæ Regem creaverant, qui Guidoni, ejuſque ſucceſſoribus multa loca, Caſtellaque dono dilargitus eſt. Diem poſtremam explevit anno 1008. LV.

56. UBERTUS Sacchettus Abbas S. Petri in Cœlo aureo Ordinis S. Benedicti, ad hanc Sedem adlectus eſt ann. 1008. ei Henricus II. dono dedit Ceretum, Balbianum & Vulpariam LVI.

* 57. RAYNALDUS Epiſcopus Ticinenſis ſubſcripſit Decreto Benedicti Papæ VIII. ad ſavorem LVII. * Ex App. tom. 2.

Ab-

Abbatis Fructuarienſis an. 1015.

LVIII (" EUSEBIUS *Ticinenſis Epiſcopus ex Landulphi Chronico eruitur, ubi habetur; quod, cum ad Mediolanenſe Concilium ſeſe contuliſſet portans ante crucem, ab Heriberto Mediolanenſi Archiepiſcopo redargutus illam ante pedes ejus depoſuit. Hæc autem geſta eſſe ſub Henrico II. ante an. Chriſti 1024. ideoque hunc Euſebium, de quo nulla ſuſpicione laborare queat Landulphi fides, qui eodem ſeculo ſcripſit, ante Guidonem II. numerandum eſſe autumat Muratorius in Anecdotis tom. 1. p. 236.*)

LIX. 58. GUIDO hujus nominis II. cognomento Gainus, ex Canonico ordinario Cathedralis Epiſcopus effectus eſt anno 1026. ætatem tantum protulit uſque ad 1028.

LX. 59. RAYNALDUS Caſatius, Cathedralis item ordinarius Canonicus, patriæ ſedem eſt aſſecutus ann. 1028. præfuitque uſque ad 1057. ut ſcribit Boſſius. Alii tradunt Raynaldi Pontificatum fuiſſe 48. annorum, prætereuntes Ubertum, & Guidonem II. Raynaldus numeratus eſt inter Patres Concilii celebrati Papiæ ſub IX. Leone. Ab Hugone Comarchio dono habuit, atque ab ejuſdem uxore Ghiſilla Montalini munitiſſimam arcem, ſuæ Eccleſiæ, Succeſſoribuſque ſubſervituram. In monumentis hujus Eccleſiæ reperitur hunc Raynaldum publicæ Epiſcopali rei parum utilem extitiſſe, quippe qui ex Eccleſiaſtico cenſu, Caſtellique Mirabelli alienatione, ſuorum fratrum augendis opibus impensè ſtuderet. Itaque cum deceſſiſſet, cuidam Parocho ſeſe inſidentem equo, comitatum Dæmonibus, ſubque menſuris Terratum, ac Caſtellorum, quæ abalienaverat, graviter depreſſum obtulit ſpectandum. Horruit ad viſum Parochus, deinde collecto animo, quæſivit de eo, quis eſſet, aut cur veniret? retulit ille ſe eſſe infelicem Raynaldum Epiſcopum Papienſem, qui cum contempto ſibi concreditæ Eccleſiæ commodo, ſuorum affinium auxiſſet fortunas, ſub menſuris illis ex divino judicio, quaſi ſub fracti orbis ruinis, cogebatur graviſſimas luere pœnas; cumque hac fœda ſpecie, querulique vocibus Parochum horrore compleſſet, cum dicto poſtremo, quaſi dilapſus in auras evanuit, haud vulgari divini numinis iræ relicto exemplo.

LXI. 60. HENRICUS Aſtarius adlectus fuit ann. 1057. præfuitque uſque ad annum 1060.

LXII. 61. ALDARICUS ſeu Uldaricus Epiſcopus Papienſis anno 1060. Arnulphus monachus in ſuo Chron. rerum Germanicarum refert, aliquot Epiſcopos vita functos ab anno 1057. uſque ad annum 1075. in quibus numerat Uldaricum Epiſcopum Papienſem. Quã narrationem cum mecum ipſe diligentius computaſſem, in ſuſpicionem veni, hunc Uldaricum cum ſuperiori Henrico eundem eſſe, quippe qui, nec in publicis hujus Eccleſiæ tabulis, nec in catalogis Boſſii diligentiſſimi ſcriptoris, vel aliorum monumentis reperiatur, qui aſſerunt hunc Henricum vixiſſe uſque ad annum 1072. Igitur cum dubio procul mihi videretur idem ſub inverſo nomine alibi reperto, mihi viſum erat, in hac ſerie haudquaquam facere locum, certus, nullius me ſubiturum invidiam, qui tantum inane, inverſumque nomen exſufflaſſem de ſerie. Sed omne ademit ſcrupulum Lucenſe monumentum, quod apud Moniales S. Juſtinæ aſſervatur, illudque refert ex authographo deſumptum Franciſcus Maria Florentinus in calce lib. memorabilium Comitiſſæ Mathildis, in quo ann. 1062. prid. id. Decemb. Aldaricus hic noſter civitatis Papiæ Epiſcopus teſtis memoratur una cum aliis Eccleſiæ Epiſcopis in ſententia lata ad favorem Eritthæ S. Juſtinæ Abbatiſſæ ab Alexandro Papa II.

LXIII 62. GUILLELMUS I. filius Bonifacii Comitis Canuſii, fraterque Comitiſſæ Mathildis, Azonis Eſtenſis quondam uxoris, Papienſis Epiſcopus adlectus fuit an. 1073. præfuitque uſque ad annum 1103. Ab Gregorio VII. retulit ampliſſima Privilegia, juraque illius meminit Baronius ad annum 1075. Gentem Gonfaloneriam Papienſium familiarum nobiliſſimam Epiſcopatus Papienſis perpetuò tutelarem ſtatuit. Ad hunc nonnullæ leguntur Epiſtolæ Gregorii VII. in cauſa conjugii Marchionis Azonis cum ejus ſorore.

63. GUIDO III. Piparius ab anno 1103. uſque ad ann. 1119. hanc eandem ſedem adminiſtravit. Hic ille Epiſcopus Papienſis eſt, qui ex ſuis civibus deſcriptam aciem contra Mediolanenſes, juſſi Ducis munia implens promovit. Cæterum cum ex fortuna belli non proſperè pugnaſſet, exercitu exutum, militarem Epiſcopum aliquandiu habuerunt in vinculis, donec à Mediolanenſi Archiepiſcopo exorati Guidonem dimitterent, animarum curæ melius vacaturum, quam armis. Impetravit & ipſe à Paſchali II. confirmationem Privilegiorum Pallii, & Crucis, cum aliis pluribus privilegiis à Romanis Pontificibus ſuis Anteceſſoribus indultis, hoc diplomate. LXIV

PASCHALIS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Venerabili Guidoni Papienſium Epiſcopo,
ejuſque ſucceſſoribus in perpetuum.

Sicut injuſta poſcentibus nullus eſt tribuendus effectus, ſic legitima deſiderantium non eſt differenda petitio. Tuis igitur frater in Chriſto chariſſime, precibus annuentes, omnem veſtræ Eccleſiæ dignitatem per prædeceſſorum noſtrorum privilegia, vel authentica ſcripta cõceſſam, nos quoque præſentis privilegii auctoritate firmamus. Siquidem fraternitatẽ tuã inter miſſarum ſolemnia Pallio decoravimus, & tam tibi, quam Succeſſoribus tuis concedimus in proceſſione palmarum, & feria II. poſt Paſcha equum album equitare udone coopertum, Crucem inter ambulandum præferre. Monaſterium S. Donati à Ticinenſi quondam Epiſcopo in Scovilla fundatum, Monaſterium S. Mariæ in Carrate, licet extra veſtram Diœceſim ſita videantur, ſicut hactenus habita ſunt cum omnibus ad ipſa pertinentibus in veſtra ſemper ditione, ac diſpoſitione habeantur. Cæterorum etiam Monaſteriorum, quæ infra veſtræ Diœceſis fines ſunt, canonica diſpoſitio, & Abbatum qui in eis ſunt, vel Abbatiſſarum diſcuſſio, electio, & conſecratio veſtro ſẽper arbitrio conſerventur, ſalvo in omnibus Sedis Apoſtolicæ privilegio; quos profecta, vel quorum Presbyteros ad veſtrum expediat venire Concilium, ſanè Monaſteriis, aut Capellis aliquibus præter matricem Eccleſiam Baptiſmum generalem fieri petatur, prohibemus, in quibus ſi quæ forte præcepta contra ſacros Canones elicita inveniri contigerit, noſtris Canonicis non præjudicent inſtitutis. Clericos Sanctimoniales, Viduas Urbis veſtræ ſine veſtra conſcientia nemo præſumat in judicium trahere, aut vim eorum rebus inferre, nec Cœmeteriorum, quæ intra, vel extra Civitatem ſunt, curam vobis, aut poteſtatem ſubtrahere qualibet perſona præſumat, nec ullus unquam cujuſcumque dignitatis, aut potentiæ homo quaſi ſub obtentu hoſpitalitatis in tuo venerabilis Epiſcope, aut in domibus ſacerdotum tuorum, & omnium Clericorum ſine tua, tuorumque ſucceſſorum voluntate applicare præſumat, nec in rebus mobilibus, aut immobilibus, ſive perſonis cujuſcumque conditionis ad veſtram Eccleſiam pertinentibus invaſionem, aut violentiam vobis invitis fieri ſine legali ratione permittimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem Eccleſiam temerè perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare. Sed omnino integra conſerventur eorum, pro quorum ſuſtentatione, & gubernatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura. Si qua ſanè Eccleſiaſtica, ſecularisve perſona &c. Amen. Scriptum per manum Joannis Scriniarii Regionarii, & Notarii ſacri Palatii.

Ego Paſchal. Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Datum Laterani per manum Joannis S.R.E. Card. ac Bibliothecarii XI. Kal. Apr. ind. XIII. anno Dom. Inc. MCV. Pontificatus autẽ D. Paſchalis II. Papæ VI.

64. BERNARDUM Lunatum, Præpoſitum congregationis Mortaræ, Regularem Canonicum, Guido ſucceſſorem excepit circa ann. 1110. Meminit ejuſdem Candulfus de S. Paulo in Hiſt. Mediolan. ad annum 1112. quo eo conſentiente una cum Groſolano Archiepiſcopo Mediolanenſi, Papienſes, ac Mediolanenſes inter ſe pacis fœdera firmarunt. Huic etiam à Callixto II. confirmata fuerunt omnia privilegia, quæ aliquando ſummi Pontifices Papienſi Eccleſiæ indulſiſſent, eidemq; Bernardo Innocentius II. eadem privilegia confirmavit, & indulſit, ann. 1130. Datum LXV

Januæ per manum Armerici S.R.E.Diac.Cardinalis & Caucellarii 7.idus Aug.Pontificat.primo.&c.Boſſius in ſua prima Diptyca unum tantum Bernardum ponit;in ſecunda vero nova fortaſſis Hiſtoriarum auctus cognitione, Bernardum quendam Curtium Cathedralis Ordinarium Canonicum anno 1130. illi primo ſucceſſorem facit, additque illum vixiſſe uſq; ad annum 1138.tametſi apud omnes Scriptores unus tantum Bernardus Canonicus Regularis reperiatur. Sed meminerit etiam Boſſius ann. 3. Pontificatus Innocentii II. Pontificis, qui fuit noſtræ ſalutis 1133. Petrum quendam hanc Papienſem ſedem tenuiſſe, ſeque cuidam Bullæ ejuſdem Innocentii Balduino Piſano Archiepiſcopo indultæ poſt Presbyteros, ante vero Cardinales Diaconos,ut tunc moris erat,ſubſcripſiſſe; unde facile argui poteſt, nullum alterum Bernardum ſucceſſiſſe Bernardo. Niſi forte dicatur, aliquem alium Bernardum Bernardo ſucceſſiſſe, ſed non fuiſſe conſecratum, ideoq; prohibitum fuiſſe ſedere,ut temporibus D. Bernardi conſtat accidiſſe, cum idem Innocentius Bernardum de Portis Carthuſianum Gallum ad onus Epiſcopale ſubeundum in Inſubria cogere cogitaſſet,qui tametſi electus,dehortante tamen D.Bernardo Pontificem, juveniſque tenuitatem, neque ſatis exercitam virtutem ejuſdem excuſante,non pervenit ad ſedem. *Reſervetur*, inquit Bernardus in epiſt. 155. ad Pontificem Innocentium, *ſi placet, congruentiori loco, atque alteri populo, cui ſic præſit, ut proſit.* Modo verò hunc illum eſſe, qui priori Bernardo ſucceſſerit,velle aſſerere, Boſſium ſcriptorem alioquin candidum,eſſet condemnare vecordiæ, qui illum ſuum vocat Bernardum Curtium, Canonicumque Ordinarium Cathedralis, quæ Carthuſiano illi,Gallo, Eremoq;aſſueto nunquam poterunt convenire. Igitur Petrum, Bernardo ad ſedem propius modo jubemus accedere, donec aliquid certius ex Boſſii diligentia proiectum nos admoneat erroris, compellatque in orbitam, quam ille felicius fortaſſe decurrit. Bernardi Papienſis Epiſcopi non ſine laude meminit S.Bernardus in epiſtol. 126. ad Epiſcopos Aquitaniæ.

LXVI 65. PETRUS Epiſcopus Papienſium erat anno 1133. reperiturq; ſubſcriptus in Bulla quadam Innocentii II. Pontificis Balduino Archiepiſcopo Piſano indulta,ut infra memoravimus in Archiepiſcopis Piſanis. Oportet autem hunc fuiſſe adlectum an. 1130. vel 1131. quot annis verò in ea dignitate vixerit, parum conſtat. Poteſt conjectura eſſe, deceſſiſſe illum anno 1139.Crediderim hunc illum eſſe Petrum Rubeum S.Stephani Monachum,cujus meminit Spelta. Eodem anno Clerus Papienſis evexit ad ſedem S. Guarinum de Foſcharariis Bononienſem, ſed cum ſibi videretur impar oneri, dilapſus eſt, ſucceſſitq; in ejuſdem locum Alphonſus, qui proximè ſequitur. Hic eſt ille Guarinus, qui poſtea Epiſcopus Cardinalis Præneſtinus fuit, ut ſupra narravimus.

LXVII. 66. ALPHONSUS Confalonerius Papienſis, ex Canonico Regulari patriæ Epiſcopus effectus eſt anno 1140. ab Eugenio III. omnium privilegiorum confirmationem obtinuit. Vitam finivit anno 1145.

LXVIII. 67. CONRADUS huius nominis I. Laumelli Comes, Papienſis, Alphonſo ſucceſſit anno 1146. præfuitque uſque ad annum 1148.

LXIX. 68. PETRUM Toſcanum Papienſem, Eugenius III ad hunc eumdem vocavit Epiſcopatum,cum eſſet Monachus,& Abbas Lucedii, ex Ordine Ciſtercienſi Montis Ferrati juriſdictionis, anno 1148. D. Bernardo charus fuit, extantque ejuſdem ſancti duæ Epiſtolæ ad ipſum,cum jam Epiſcopali titulo fuiſſet inſignitus. Cæterùm varia fortuna conflictatus,hanc dignitatem geſſit per 30. ipſos annos,quibus præfuit. In hujus favorem Anaſtaſius Papa IV. omnia Ticinenſis Eccleſiæ privilegia,rata eſſe juſſit 1154. Conciliabulo à Friderico Imperatore congregato interfuit,repudiatoque Alexandro vero Pontifice, Victorem Antipapam veneratus eſt. Quamobrem ab Alexandro in Claramontenſi Concilio uſu Pallii, cæteriſque exutus privilegiis horrendo anathemate percuſſus eſt, donec Alexander cum Ænobarbo, pace facta,etiam ſchiſmaticos Epiſcopos admiſit ad priſtinam communionem Eccleſiæ,reſtituitque uſum Pallii cum cæteris privilegiis. Deceſſit autem Petrus ann. 1178. exceptuſque ſepulchro eſt in Cathedrali. Inter Petrum Rubeum, Petrumque Toſcanum, Sigonius de Regno Italiæ meminit cujuſdam Syri Papienſis Epiſcopi an. 1162.Boſſius autem illum inter utrumque reponit ab an. 1160. uſque ad annum 1166. ſed hunc Syrum,numquam Papiæ fuiſſe Epiſcopum,ſed potius ejuſdem Urbis Generalem Vicarium libenter Speltæ ſubſcribo. Siquidem hic Petrus ab Eugenio III. ad hanc ſedem ſubvectus eſt, Conciliabulo Papienſi interfuit, ſecutus eſt Ænobarbum, Antipapamque Victorem, inque Claramontenſi Concilio omnibus privilegiis exutus involutus eſt eccleſiaſticis cenſuris anno 1163. niſi forte in favorem illorum Auctorum dicere velimus, hunc Syrum ſucceſſiſſe Petro, qui jam fulmine Religionis ictus,exciderat ſede. Quod ipſum nec poſſe ſubſiſtere videtur, cum incredibile ſit, Civitatem fautricem Cæſaris, voluiſſe excipere Præſulem, qui Principi adverſaretur. Huc accedit, hunc Petrum ſuæ priſtinæ dignitati fuiſſe reſtitutum, poſt reconciliationem Friderici cum Alexandro Pontifice, qui tamen etiam excommunicatus Epiſcopalia munia exercuiſſe narratur.

69. S. LANFRANCUS *a* Beccarius è Gruppello, Petro ſuffectus eſt an. 1178. præfuitque uſque ad annum 1198. quo ipſo anno diſceſſit è vivis, die 23. menſ. Junii, ſepultuſque eſt in Eccleſia S.Sepulchri, quam hodie de ejus nomine S.Lanfranchi appellant, ubi hujuſmodi legitur epitaphium. LXX

a De quo Bosius in Catal. ſanctorum Vol. 1. Umbroſi p. 251. & Acta SS. Junii. t. 5. p. 619 & ſeq. Mandoſ.

† † †

Quiſquis huc precem effuſurus acceſſiſti, monumentum hoc te rogat, ne pigeat paucis multa cognoſcere. S. Sepulchri Templo cum primum dedicaretur, nomen inditum, ſed temporum potens vis, illo obliterato novum ex eo, cujus reliquiæ hic quieſcunt, ſuper induxit. Is eſt Divus Lanfrancus ab univerſa Civitate Papien. Antiſtes electus Rom. ab Alex. III. conſecratus, cui adverſum primores Eccleſiarum proventibus Urbem munire annitentes enixiſſime eunti cum nulla re flecteretur, aqua, & igne interdicunt; diſcedenti in proximas Urbes Clerus it comes; dein contumeliis malè affectus deſerit Ro. ſecundo profectus, à conſecratore Pontifice in patriam reſtituitur. Ubi cum ab eiſdem ſacrilegis ſæpe peteretur, Cœnobium hoc, in quo ſæpiſſ. conſueverat, advolat, & eleemoſynis demortuos Epiſcopos ſupergreſſus cum diem fati ſui prænunciaſſet, cōditorium hoc ſibi in vanum curaſſet ſanctiſſ. Cœlum petiit Anno A. D. N. MCXCIV. Non. Kal. Jul. Sepulchri igitur curam divino conſilio hactenus reſervat, cum ſordidè nimis humatus jaceret, & tamen miris ſignis excelleret is, quem in Poſtica leges, piiſſ. ſuſcepit.

Diverſimode autem Gualla, Breventanus, Martyrologium Monaſticum, Ferrarius, aliique, qui de Papienſibus ſanctis aliquando ſcripſere, temporum S. Lanfranchi calculos ponunt. Siquidem alii volunt deceſſiſſe illum an. 845. alii 1176. nonnulli 1198. epitaphium verò, mea quidem ſententia corruptum, mendoſum 1194. (1) nec deſunt, qui illum confundant eum Lanfranco Abbate Cantuariæ, ac præceptore S. Anſelmi ejuſdem Civitatis Epiſcopi, qui Cantuarienſis Archiepiſcopus vita functus eſt anno 1070. Demum aliqui voluere noſtrum S. Lanfrancum evolaſſe ad Cœlos 1194. ut igitur ejuſdem res præclaræ geſtæ ex veriori temporum ſerie prodantur,

(1) Atqui hic annus obitus Lanfranchi conſtanter tenendus eſt. Siquidem in ejus vita expreſſe dicitur, quod obierit die Jovis 9. Kal. Juliarum. Quod utique non in alium, quam iſtum 1194. annum cadit, cui currebat litera Dominicalis B. quæ ruſum nonniſi anno 1205 redit. Neque mireberis, quomodo ad ann. uſque 1198. Papienſis civitas caruerit Paſtore, ſi intelligas, quàm ea ſemper à partibus ſteterit Imperatoris, & quomodo tunc temporis Henricus Imperator à Pontifice anathemate fuerat percuſſus: atque eodem tempore deceſſerit Cœleſtinus, cujus ſucceſſori haud dubie laborandum multum fuit in componendis turbis per priora diſſidia natis. *Papebrochius in actis SS. Junii t. 5. p. 619.*

tur, operæ pretium nobis viſum eſt vitam ipſius à Bernardo Balbio ſuo proximè ſucceſſore deſcriptam apponere, ex antiquo orignali ex fide erutam, præteritis tamen miraculis, quæ poſt mortem patrarat, quæ alii jam pridem emiſerunt in lucem; cujus tenor talis eſt.

Cœleſtis altitudo Conſilii ſenſus humanos excedens, idcirco Eccleſiæ ſuæ ſponſos providet, & Rectores, ut eorum ſalubri regimine, Navis Petri in undis regatur, & fluctibus, & qui deſcendunt mare in navibus, facientes operationem in aquis multis, videant, & faciant opera Domini, & hi qui vehuntur in eis, ſalutis ducantur ad portum. Talibus namque Piſcatoribus Sagena Dominica trahitur ad littus, & electi piſces in vaſa mittuntur. Horum paſtorum vigilantia Grex Dominicus paſcitur, & ſervatur à lupis, ac ſerotinis horis feliciter ducitur ad Ovile. Inter hos viros eximiæ ſanctitatis Lanfrancus Ticinenſis Epiſcopus, velut Lucifer matutinus effulſit, cujus vitam, & de multis, quæ per eum Dominus miracula fecit, pauca perſtringam ego Bernardus Chriſti famulus, præſulum minimus, ejuſque non merito, ſed loco nullo mediante ſucceſſor, ſuccincta brevitate deſcripſi, ut & Deo, & Eccleſiæ ſanctæ iſta cedant ad honorem, & Chriſti fidelibus proficiant ad ædificationem.

In Lombardia Provincia nobili Civitate Papia, fuit vir vitæ venerabilis Lanfrancus nomine, Pontifex opere, ac dignitate. Hic dum eſſet corpore juvenis, ætatem moribus ſuperabat, & ſcholaſticis deditus diſciplinis, coætaneos honeſtate, condiſcipulos profectu ſcientiæ tranſcendebat. Denique Magiſter effectus Diſcipulos actibus, & moribus fideliter inſtruebat. Cæterum acutus quaſi ad lumen, ſalutaris ad ſtudium ſe contulit Theologiæ diſponente Domino, meliora chariſmata æmulatus. Operabatur jam tunc in eo divina clementia, quod poſt in ſalutem fidelium exhiberet. Hauriebat aquas in gaudio de fontibus ſalvatoris, quas opportuno tempore ſitienti populo propinaret. De menſa dominica ſumebat panem, quem parvulis petentibus fractum fideliter miniſtraret. Proficiebat ætate, & ſapientia, etenim manus Domini erat cum illo. Demum in eadem ſacra pagina doctor effectus, qui audierat, jam docens, verbi divini dogmata prudenter attentis auditoribus inculcabat, non inflante ſcientiâ, ſed ædificante ſapientia redimitus. Erat enim fide Catholicus, vita honeſtus, ſermone facundus, in lectione aſſiduus, in doctrina præclarus. Et cum eſſet ordine Diaconus, Altaribus intentiſſimè ſerviebat, ſacerdotibus devotiſſime miniſtrabat. Defuncto igitur piæ memoriæ Petro, ejuſdem ſedis antiſtite, vir iſte venerabilis naſcens pro patre filius, à Clero eligitur, à Populo poſtulatur. Ipſe vero ſe Populo Dei neceſſarium recognoſcens, non recuſavit laborem, ſed Deo ſe totum cõmittens ad Romanam Urbem, ut moris eſt Eccleſiæ Ticinenſis, pro ſui ordinatione, ac conſecratione acceſſit. Ordinatus igitur ac conſecratus à S. recordationis Alexandro Papa III. cum honore, & gaudio ad propriarem cavit, ibique honorificè à Clero, Populoq; ſuſceptus, in Altiſſimi adjutorio habitavit, ei que ſe obtulit hoſtiam viventem ſanctam Deo placentem, exhibens membra ſua ſervire juſtitiæ in ſanctificationem. Erat ei ſollicitudo officiorum, cura ſubditorum, compaſſio pauperum, pervigil cuſtodia Gregis, non negligentia mercenarii, ſed exactiſſima diligentia Paſtoris. Circa incorrigibiles diſciplina, circa corrigibiles miſericordia utebatur. In honeſtate vitæ anteceſſores ſecutus, eos in eleemoſyna ſuperavit. Cum enim anteceſſores ejus duodecim pauperes quotidie reficerent, & aliis micam panis erogarent, hic eumdem numerum reficiendorum ſervans, aliis pauperibus integrũ ſextarium inſtituit quotidie dari, quod per Dei gratiam adhuc hodie in eadem domo ſervatur. Jam vero quanta ei cura fuit rerum Eccleſiaſticarum, effectus docet, exitus manifeſtat. Nam poſſeſſiones, redditus plurimum ampliavit, & quas ſui anteceſſores diſtraxerant, ſtudio, quo potuit, recuperavit. In ſe dilexit gravitatem, in Clero maturitatem, in populo congruam honeſtatem. In Eccleſia Dei fulgebat indutus innocentiæ ſtola, & inter Coepiſcopos honoratus, ut palma florebat, & ſicut palmes de vite, & in vite Chriſto multiplicabat. Erat Viduarum Protector, Pupillorum adjutor, mærentium conſolator, egentiũ benefactor, ſollicitè intelligens ſuper egenum, & pauperẽ.

A *De carnalibus autem parentibus erat in ejus pectore cura minor, quibus tamen & ſi aliquando manum porrigeret, non ad pecuniæ augmentum, ſed ad inopiæ ſubſidium miniſtrabat, plus in eis attẽdens paupertatem, quam ſanguinis propinquitatem: Dicebat enim ſe rerum Eccleſiaſticarum non Dominum, ſed cuſtodem, nõ poſſeſſorem, ſed diſpenſatorem. Erat etiam fidei Catholicæ prudens aſſertor, fidelis defenſor, & hæreticorum fortiſſimus expugnator, qua de cauſa plerique ſibi ſuperbiæ, nonnulli crudelitatis, & impietatis notam imponebant. Ipſe vero propter Chriſtum talia reputans tanquam lucra, ſecurus ambulabat inter infamiam, & bonam famam. Sua etenim prædicatio Catholicis erat, odor vitæ in vitam, mortis in mortem hæreticis. Unde per ipſum fides Catholica de die in diem roborabatur, & pſeudoprædicatorum garrulitas minorabatur. Perfecto odio detractores fidei perſequebatur, eos de ſuis finibus expellendo, ipſorum conventicula prohibendo, & ipſorum domos deſtruendo, & verſa vice ab ipſis hæreticis injuſtas perſequutiones, & ab eorum fautoribus detractiones plurimas patientiſſime ſuſtinebat, ſciens quod Abel eſſe renuit, quem Cain malitia non*
B *exercet. Demum opportunitate præſtita à labore Martha ad quietem ſe transferebat Maria, & relicto ad tẽpus palatio, ad venerabile monaſterium in honorem S. Sepulchri non longè ab eadem Urbe fundatum, habebat recurſum, ipſius loci Religioſos fratres viſitans, eorum animos ſalubri admonitione confortans, & exiſtens in illis, quaſi unus ex illis. Ibique congrua mora facta, bonus Paſtor ad Gregis cuſtodiam remeabat, & non quæ ſua ſunt, ſed quæ JESU CHRISTI quærens, Eccleſiam in pace regebat. Invidens igitur Diabolus Eccleſiaſticæ paci, populique (concordiæ) contra eum ſcandalum excitavit. Ecce namque Conſules, & Conſiliarii Civitatis ſub ſpecie pietatis impietatem exercere volentes, propoſuerũt coram eo, quod ad munitionem Urbis, magnam pecuniæ ſummam ab Eccleſiis exigere ſtatuerant, nec aliqua ratione omitterent, quin ad tale, tamquè utile opus Clerici, & Eccleſiæ de ſuis facultatibus copioſè conferrent. Attendens autem vir Dei hanc eſſe materiam conculcandi Eccleſiaſticam libertatem, murum ſe pro domo Dei op-*
C *poſuit, & huic peſtifero propoſito voce libera contradixit. Laicis enim quantumvis religioſis de Eccleſiaſticis rebus diſponendi, multo minus rapiendi unquam legitur attributa facultas; illi vero prius blanditiis, poſtea minis, & terroribus virum ſanctum ad ſuæ iniquitatis conſenſum attrahere ſatagebant. Sed ipſe præſul glorioſus, nec terrore concuti, nec potuit blandimento ſeduci. Cum igitur eum ad ſuam voluntatem, imo iniquitatem deflectere non valerent, publico edicto interpoſito ſub pœna damni prohibuerunt, ne quis ei panem coquere, vel cibos vendere attẽtaret, ſicque ipſi, & ſuis ſubſidia ſubtrahentes, tali calliditate ipſum expellere videbantur. Habito igitur fratrũ conſilio, quia moram ibi facere non poterat, in ſua Civitate perſequutionem paſſus, ad alias, ſecundũm præceptũ Evangelicum, aufugit Civitates, & ad majorem ſui doloris augmentum Clerus ſibi devotus, eadem perſecutione compulſus, Patris ſequens veſtigia, per vicinas Urbes, & varia loca eſt diſperſus. Scriptum eſt enim: Percutiam Paſtorem, & diſpergentur Oves Gregis. Tunc præfati Conſules, ſuggerente Diabolo, diſpoſuerunt, de JESU*
D *CHRISTI patrimonio perſecerunt. Conceperunt etenim dolorem, & iniquitatem pepererunt. Eos etiam populus imitatus, ſermonem nequam ſibi firmaverunt, inventos ſacerdotes contumeliis afficientes, & conviciis improbè laceſſentes. Inter hæc Pontifex condolens, & Clero patienti, & Populo perſequenti, corde turbatur, ſpiritu anxiatur; ſed inter turbatus inter proſpera, & adverſa, ſicut fuerat inter proſpera humilis, ſic factus eſt inter adverſa ſecurus. Jam Crucem Dominicam in mente bajulans, ſe quaſi Chriſti Martyrem exhibebat, in patientia ſua poſſidens animam ſuam, illam beatitudinem habiturus, de qua dicitur: Beati qui perſecutionem propter juſtitiam patiuntur. Per idem tempus dum ad S. Vercellenſem Eccleſiam acceſſiſſet, quidam ex Conſulibus, & primoribus ſuæ Civitatis illuc, quaſi pro bono pacis venientes, inſtare cœperunt, ut ad ſua rediret, & eam Eccleſias, quàm Populum viſitaret, ipſo verò conſtanter reſpondit, ſe hoc nulla ratione facturum, niſi ſatiſfacerent de commiſſis, indignum reputans talem reditum, in quo & Dei*

reve-

reverentia poſtponeretur, & Clericalis honor minueretur, & tam libertas, quàm Eccleſiaſtica utilitas enormiter læderetur. Repulſi itaque à ſua poſtulatione viri impii, ſuper juſtum jacturam fecerunt, eumque plurimis contumeliis affecerunt, ſupra dorſum ejus fabricantes, & iniquitatem ſuam prolongantes, ſatagentes, ut & de ipſius Civitatis finibus pelleretur. At ille gaudens verborum illorum jacula ſic, Deo dante, repulit, quod ſagitta parvulorum factæ ſunt plagæ eorum, & infirmatæ ſunt contra eos linguæ eorum; Dominus enim dabat ipſi evangelizanti verbum in virtute multa. Quodam vero tempore, cum Clerus ex magna parte ad propria redire vellet, præſul cum his ſimul apud Morimundũ colloquium habuerunt, ubi ſategit Clerus eum ad minus honeſtum reditum revocare, nulla de damnis illatis ſatisfactione præmiſſa. Sed cum eum retrahere non valerent, quidam ex iis in eum impetum facientes, plurimis eum conviciis, & contumeliis provocarunt, & multis opprobriis, & injuriis affecerunt; quæ ſiquidem credidimus enarrãda, non tam ad eorum confuſionem, quàm ad Viri ſancti commendationem, qui æquo animo hanc quoq; ſuſtinuit perſequutionem, cum conſtet jacula improviſa magis ferire, & graviora ſini vulnera, quæ cæleſti militi à dextero latere inferuntur. Ipſe tamen Clero paterno affectu compatiens, dedit eis licentiam, ut ſi honeſtum modum reformandæ pacis invenirent, ad propria redirent. Unde factum eſt, quod data inter Clerum, & Populum quadam in umbra quiete, Clerus ad Urbem rediit, Paſtore in exilio remanente. Non multo poſt Clerus ſecum voluit exulare, ſed ipſe plus eis, quam ſibi metuens, ſolus maluit exilium ſuſtinere. Videns itaque ſe ferè ab omnibus deſtitutum, ſolus ſedebat, quia amaritudine repletus erat. Tandem fidelis Deus, qui non permittit ſuos tentari ſupra id, quod ferre poſſunt, fecit ei cum tentatione proventum, inſpirans ei, quatenus Romanam Eccleſiam viſitaret, ut inde conſilium acciperet, unde ſumpſerat officium præſulatus. Dedit autem illi Dominus gratiam in oculis ſummi Pontificis, & fratrum ſuorum, quia, quem perfuderat Deus gratia, meritò debuit apud homines gratiam invenire. Itaq; ſummus Pontifex in promptu habens ulciſci omnem inobedientiam, tantæ malitiæ authores, & factores anathemati ſubjugavit, adhuc in ipſam Civitatem graviora minatus. Confortatus itaque vir ſanctus admonitione paterna, ad partes ſuas, Deo ducente, pervenit. Surrexit interea in prædicta Civitate Rector novus, Dei amicus, impietatis inimicus; cives ad pœnitentiam commonefecit, & pro ipſis, & cum ipſis ſatisfaciens, ſanctum Dei famulum revocavit: ſicque per Dei gratiam reddita pace Eccleſiæ, vir Deo dilectus Clerum, & Populum paſtorali diligentia gubernavit. Interea ſe ad ſæpe dictum Cœnobium referens, Religioſos fratres cura ſollicita viſitabat, ut affluenti doctrina impertiretur eis aliquid gratiæ ſpiritualis, & eos blandè conſolaret, vice condigna de ipſorum præſentia conſolationem congruam reportaret. Illuc per ſcalam Jacob tanquam Angelus per contemplationem aſcendens, ſubditorum compaſſione, ad activæ vitæ laborem debita viciſſitudine deſcendebat, & a Rachelis aſpectu ad Liæ ſe conſortium reducebat, & ſi quid fuerat antiqui hoſtis malitia depravatum, ad vitæ normam, viamque rectitudinis revocabat. Bonum autem opus faciens, non deficiebat, bonum autem certamen certans, hujus vitæ curſum conſumabat. Depoſitam habens coronam juſtitiæ, ſibi retributionis tempore reſervatam, ut apparente Paſtorum Principe, perciperet immarceſſibilis gloriæ coronam. Ipſe quoque vir ſanctus Religionis amator, quandam ex ſuis bonis domum juxta præfatum Monaſterium ad uſum fratrum ædificari præcepit, & ſtipendia dedit, ut quoddam Terræ ſpatium ibidem muro clauderetur, quo arboribus conſito, fratres ſe aliquando reciperent, & à Clauſtri tædio animos recrearent. Quod factum eſt non cauſa voluptatis, ſed neceſſitatis, non levitatis, ſed utilitatis, non ad vitium inſtabilitatis, ſed ad remedium pietatis. Cum autem complacuit ei, qui eum vocavit per gratiam ſuam, ut in labore hominum eſſet, & cum hominibus flagellaretur, infirmari cœpit, ut virtus mentis in corporis infirmitate perficeretur, & carnis defectus fieret ſpiritui, Domino faciente, profectus. Quo ægrotante, Conſules Civitatis ad eum pariter accedẽtes, domum quamdam, quæ erat ſtabulum equorum, ubi & quædam Eccle-

A ſiæ utenſilia reponebantur, ad conſtruendum commune Civitatis palatium inſtanter ab eo unanimiter poſtulaverunt. Sed ipſe, quem zelus Domini comedebat, patrimonium Crucifixi, & B. Syri, cujus erat fidelis diſpenſator, & cuſtos, ſub umbra ſui nominis indignum reputans ab Eccleſia alienari, ſe illorum petitionem non admiſſurum conſtanti voce reſpondit. Videntes vero quod ad ſuum velle ejus non poſſent animum inclinare, & quæ cogitaverant conſilia, cum illius cõſcientia ſtabilire, præſumptione iniqua res Eccleſiaſticas, quæ in eadem domo erant, occultè huc, atque illuc diſtrahentes, eam, eo inconſulto, ſubvertere diſponebant. Vir itaque ſanctus, quem eorum malitia non latebat, videns iniquitatem, & contradictionem in Civitate, cupiebat ſe longè facere, & ad Clauſtrum Religionis tranſire, ut eſſet ei umbraculum diei ab æſtu, & in ſecuritatem, & abſconſionem à turbine, & à pluvia. Ad ſe namque quoſdam Populi majores convocavit, & conſignatis Eccleſiaſticis Theſauris in conſpectu quorundam Fratrum ſuorum, eos diligenter commonuit, quatenus ab iniquitate, quam conceperant, & opere jam cœperant e- **B** xercere, manus retraherent, & ſic ſe in omnibus exhiberent, ut per omnia Eccleſiæ jura illæſa ſervantes, non quæ ſua, ſed quæ JESU CHRISTI ſunt, quærere viderentur. Cumque ipſos ſpiritualibus monitis refeciſſet, recepto ſpiritu, conſilii mundum cum omni ſupellectili ſua relinquere diſponebat. Aſſumens igitur pennas ſicut Columbæ, ad ſæpe nominatum S. Sepulchri Cœnobium convolavit, quatenus in Clauſtrali poſitus Paradiſo, ac ſingulariter conſtitutus in ſpe, quæ non confundit, hauriret aquam ſapientiæ ſalutaris, & ſpe Chriſti, qui ſuper mel, & favum dulcis eſt, cujus jam factus fuerat templum, fieret in eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam. Craſtina namque ſequens, dum premit aſtra dies, Patrem Monaſterii ad ſe acceſſiri præcepit, & ut ſibi, tanquam uni de fratribus ſuis infirmis viſitatio fieret, ab eo ſollicitè impetravit. Cumque fratres cum Cruce, & aqua benedicta accenſis cereis juxta ex more proſequentes ſibi aſſiſterent, quaſi de ſeptima tranſitum faciens ad octavam, tali eos ſermone alloquitur. Deſiderio deſideravi hoc Paſcha mãducare vobiſcum antequam moriar. Quod inter cætera ſuæ loquutionis verba tactus dolore cordis intrinſecus, de eis, **C** qui in res Eccleſiaſticas impunè manus extenderant, intulit, dicens; alieni inſurrexerunt in me, & fortes quæſierunt animam meam, & non propoſuerunt Deum ante conſpectum ſuum. Nihilominus, & de Sacramento Corporis, & Sanguinis Domini, quomodo illud aliis eſt odor vitæ in vitam, aliis odor mortis in mortem, deſiderabilia ſuper aurum, & lapidem pretioſum multum, & dulciora ſuper mel, & favum, eiſdem Fratribus verba propoſuit, ipſumque ſinè mora ſumma cum veneratione ſuſcepit. Unde profectò datur intelligi, quod ſi ipſe, cui inerat ad gloriam teſtimonium conſcientiæ bonæ, ab omni inquinamento carnis purificatus non eſſet, de tanto miniſterio, illud devotè percipiens, tam glorioſè loquutus non fuiſſet. In novitate etenim vitæ ambulabat, & effundens ſuper ſe animam, tranſibat per Tabernaculi admirabilis locum uſque ad domum Dei. Deſiderabat enim Pontificalem infulam deponere, ſeque Monaſticæ obedientiæ ſubjugare. Cum autem à quibuſdam fratribus rogaretur, ut ſi fieri poſſet, & monaſticum habitum aſſumeret, & Pontificalem non deponeret dignitatem, ait; Sinite, fratres, ſinite, quia fungens Præſulatus officio, Civitatem ipſam de cætero non viſitabo, hæc etenim domus requies mea eſt, hic habitabo, **D** quoniam elegi eam. Talia perſtabat memorans, ſuiſque manebat, ut autem quod mente conceperat, operis comprobaret effectus, præcepit ſibi Monaſtici habitus indumenta fieri, quatenus à Pontificali ſollicitudine abſolutus, ea indueret, ſeque jugo ſuavi obedientiæ ſubjugaret. Ad ſe namque Cleri, Populique majoribus convocatis, ut ſibi commiſſæ adminiſtrationis abrenunciationem reciperent, eos precibus inſtanter ſollicitavit, & ut ſibi talem eligerent ſucceſſorem, qui ſciret Dei Eccleſiam in ſpiritualibus, & temporalibus gubernare, diligenter commonuit. Sed vir ſanctus, cui vivere Chriſtus erat, nulla eos ratione inducere potuit, ut ſuæ voluntati, & petitioni annuerent. excuſationis velamen ſibi opponentes, quod abſque conſcientia, & mandato Romani Pontificis, à regimine ſibi credito abſolvi nullatenus poſſet. O beatum virum, qui in arce contemplationis ei placeret, cui ſe probavit, maluit in Monaſterio ſub Abbatis imperio, Domino exercituum militare, quam aliis imperant, terrenis actionibus occupari. Qui & ſi Monachi habitum alteratis

veſti-

veſtibus non aſſumpſit, ad cor ejus tamen ex alto reſpiciens Deus, & electorum Monachorum ei meritum contulit, & preſulis gloriam non amiſit. Providebat enim cœleſtis altitudo conſilii, ne aut in eo nomen Paſtoris minueretur, aut eo vivente ejus Eccleſia ſuo venerabili ſponſo viduaretur. Denique cum jam optaret, & diſſolvi, & eſſe cum Chriſto, diſſolutionem ſui corporis imminere Abbati, & Fratribus indicavit, eundemque Abbatem propenſius exoravit, ut ſibi ſepulchrum fieri præciperet, in quo ſua deberent membra locari. Quod ſiquidem Abbas prius exhorrens, aliquantis diebus elapſis ad ejus tandem inſtantiam præparari mandavit. Nihilominus ab eodem impetrare curavit, ut cointr..ate in gaudium Domini ſui, quicquid poſſet, & liceret de Monaſtico habitu in ſui Tabernaculi depoſitione conferret. Die autem quadam cum languor ingraveſceret, & tempus ſuæ reſolutionis inſtaret, memor ſemper ſuorum noviſſimorum, cum de domo hoſpitum ad domum pergeret infirmorum, veniſſetque ad eam partem Clauſtri, quæ reſpicit ad Eccleſiam, ubi ejus ſepulchrum parabatur, ſubſtitit, & à fratre, qui ejus debiles ſuſtentabat artus, utrum illius ſepulchrum perfectũ fuiſſet, ſollicitè requiſivit. Deſiderabat enim videre ipſum, & benedicere conſumatum. Cum autem idem Frater imperfectum aſſereret, quod longè ante ab Abbate, & fratribus ipſe vir Sanctus inſtanter fieri poſtulaverat, exprobrans illorum negligentiam, & exhorrens operis dilationem, infremuit ſpiritu, & ait, ò tardi, & omni inertia pleni, quare mihi ſepulchrum condere diſtuliſtis? Nunc autem perficiat greſſus meos Deus in ſemitis ſuis, & ſecundum magnam multitudinem dulcedinis ſuæ, me famulum ſuum illius miſericordia ſubſequatur, ut intrare merear in potentias ejus, & dare vocem lætitiæ, & exultationis in tabernaculis juſtorum. Et ingrediens prædictam domum, recepturus ſuorum palmam laborum, paulatim cœperunt ſingula illius membra reſolvi, convocatiſque ad ſe fratribus, ab eis cum omni devotione extremæ unctionis oleum poſtulavit. Cumque juxta morem ſibi officium fieret, ipſe ſedulus cum aliis reſpondebat. Deinde indumenta Pontificalia, quæ ſolo ſuæ intuitu perſonæ ſibi fuerant collata, ne illa tanquàm propria Eccleſiæ auferendi cuiquam daretur occaſio, juſſit adduci, quatenus eo recepto in tabernacula æterna eiſdem ſanctum ejus corpus indueretur, & ſic ſepulturæ honorificè traderetur. Demum ſibi Crucem adferri præcipiens imaginis Salvatoris pedes inſtanter cum lachrymis deoſculabatur, dicens. In manus tuas Domine commendo Spiritum meum. Et ut ejus in Chriſto fides, & fiducia probaretur, inter dolores mortis, non querelas, ſed Chriſtum Regem gloriæ habebat in ore. Cum autem hora tranſitus immineret, brevem fudit orationem, dicens Glorioſe confeſſor beat. Sire roga Domin. JESUM CHRISTUM, ut dignetur accipere Spiritum meum. Nec multò poſt migravit ad Dominum die Jovis nono Kalendas Juliarum, anno à Nativitate Domini milleſimo centeſimo nonageſimo quarto, Pontificatus S. D. Cœleſtini Tertii. Hactenus de Lanfranco Balbus.

LXXI 70. S. BERNARDUS Balbus Papienſis, S. Lanfranchi diſcipulus, Cathedralis primùm Præpoſitus fuit, tum & Epiſcopus Faventinus, indequè ad ſedẽ, quæ aliquandiù vacaverat, fuit translatus an. 1198. Inter epiſtolas Innocentii III. una præcipuè habetur ad hunc Bernardum directa, in qua eidem poteſtatem facit ad hanc Papienſem Eccleſiam ſe conferendi, reprehenditque Capitulum, Clerumque Papienſem, quod illum, Apoſtolica inconſulta Sede, delegerint, cum ab eadem Sede tantùm jus poſtulandi haberent, illum ad Papienſem Eccleſiam cenſuit trasferendum ſub Datum Reate 6. Idus Auguſti anno 1. ſui Pontificatus, qui noſtræ ſalutis fuit 1198. Bernardus in juriſprudentia canonica fuit longè doctiſſimus, de qua facultate compoſuit, ediditque quinque libros. Præfuit autem uſque ad an. 1213. mortuuſque eſt die 18. menſis Septembris, & ſepultus in Eccleſia S. Lanfranchi prope ſuum Præceptorem. Illius meminerunt omnes ſupracitati auctores.

LXXII. 71. RODOBALDUS Sangregorius Papienſis, hujus nominis I. ex Archidiacono Cathedrali Epiſcopus evaſit ann. 1213. Lateranenſi Concilio interfuit ſub Innocentio III. qui privilegia omnia Papienſis Eccleſiæ novo diplomate confirmavit. Romæ deceſſit 1215. ſepultuſque apud S. Petrum. Narrat Baiſius GREGORIUM Creſcentium Romanum. Pa- LXIII. pienſem fuiſſe adlectum Epiſcopum ab Innocentio III. qui antea fuerat vocatus ad Purpuram. Præeſſe incœpit ann. 1215. ætatemque uſque ad 1216. dicitur extendiſſe.

72. S. FULCO Scotus Placentinus, patriæ Præſul, ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt anno 1216. præfuit uſque ad annum 1229. quo ipſo anno deceſſit è vivis, die 26. menſis Octobris, exceptuſque eſt Cathedrali Templo, ubi hactenus conditus jacet. Ejus vitam haud ita pridem ſcripſit Petrus Maria Campus Placentinus Canonicus, ubi probat, è Nobili gente Scotta fuiſſe Placentinum, non verò natione Scotũ, ut probare nititur Thomas Dempſterus, ut Scotiæ ſuæ Sanctorum numerum augeat in ſuo Scotichronicon. Hujus meminerunt Martyrologium Romanum, Baronius, Ferrarius, omneſque alii, qui de Sanctis Epiſcopis Papienſibus aliquando ſcripſere, tametſi nonnulli eorum fallantur, dum narrant ad hanc Eccleſiam fuiſſe adlectum, non tranſlatum, quorum errorem ſequens Honorii III. Pontificis diploma redarguit, qui eidem uſum Pallii, & Crucis, cum aliis præeminentiis tanquàm jam pridem conſecrato Epiſc. atque ad eam Sedem tranſlato affirmat. LXIV

HONORIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Ven. fr. Fulconi Epiſcopo Papienſi, ejuſque ſucceſſoribus Canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

ET *ipſa juſtitiæ ratio, & Apoſtolicæ Sedis depoſcit benignitas, ut locis, & perſonis B. Petro, & S. R. E. ſpiritualibus adhærentibus, & in ejus devotione, & obedientia perſiſtentibus, patrocinii, & evectionis noſtræ manum abundantius, & propenſius extendere debeamus; hujus itaquè rationis debito promoti, honorem, & dignitatem Papienſi Eccleſiæ tamquam propriæ, & ſpeciali Apoſtolicæ Sedis filiæ volumus conſervare. Quocirca Vener. in Chriſto frater Fulco Epiſcope, quem ſincera in Chriſto charitate diligimus, tuis juſtis poſtulationibus gratum impartientes aſſenſum ad exemplar prædeceſſorum noſtrorum felicis memoriæ Calixti, Innocentii, Eugenii, Anaſtaſii, & Innocentii Romanorum Pontificum, prædictam Papienſem Eccleſiam, cui Deo authore præeſſe dignoſcimus, præſentis ſcripti privilegio communimus, & omnem ipſius Eccleſiæ dignitatem per eorundem Romanorum Pontificum privilegia, vel authentica ſcripta conceſſam, Nos quoque authoritatis noſtræ favore nihilominus confirmamus. Fraternitati ſiquidem tuæ inter ſacra Miſſarum ſolemnia pallio uti, & tam tibi, quàm ſucceſſoribus tuis in proceſſione palmarum, & feriæ II. poſt Paſcha Equum album adone coopertum equitare, necnon & Crucem inter ambulandum præferre concedimus: ob majorem quoquè ipſius Papienſis Eccleſiæ dignitatem confirmantes ſtatuimus, ut in Synodalium celebratione conventuum, tam tu, quam ſucceſſores tui ad ſiniſtrum Romani Pontificis latus, primum ſeſſionis locum perpetualiter habeatis, in Monaſteriis authoritatem, aut Capellis aliquibus præter matricem Eccleſiam Baptiſmum generalem fieri penitus prohibemus, in quibus ſi quæ ſorte præcepta contra ſacros Canones elicita inveniri cotingerit, noſtris Canonicis non præjudicent inſtitutis; clericos, ſanctimoniales, viduas Urbis veſtræ ſine veſtra conſcientia nemo præſumat in judicium trahere, aut vim eorum rebus inferre. Nec cœmeteriorum, quæ intra, vel extra circa civitatem ſunt, curam vobis, aut poteſtatem ſubtrahere qualibet perſona præſumat, nec ullus unquam cujuſcumque ſecularis dignitatis, aut potentiæ homo quaſi ſub obtẽtu hoſpitalitatis, vel patronatus occaſione in tuo Epiſcopio, aut in domibus Sacerdotum, ſeu Clericorum ſuorum, ſine tua, tuorumque ſucceſſorum voluntate audeat applicare, nec in rebus mobilibus, & immobilibus, ſive perſonis cujuſcumque conditionis ad veſtram Eccleſiam pertinentibus invaſionem, aut violentiam vobis invitis fieri ſine legali ratione permittimus: præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona, quæ eadem Eccleſia in præſentiarum juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis Deo propitio poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, monaſterium S. Bartholomæi in Strata, monaſterium S. Mariæ foris portam, monaſterium S. Apollinaris cum capellis, & parochiis ſuis, monaſterium S. Petri, quod dicitur*

Le-

Leproſorum cum capellis, & parochiis ſuis, monaſterium S. Martini cum capellis, & parochiis ſuis, monaſterium S. Gervaſii cum capellis, & parochiis ſuis, monaſterium S. Pauli, & S. Jacobi de Vernabula, monaſterium vetus, monaſterium Senatoris cum capellis, & Parochiis ſuis, monaſterium Leani, & monaſterium S. Thema cum capellis, & parochiis ſuis, monaſterium S. Felicis, cum capellis, & parochiis ſuis: ipſorum verò Monaſteriorum, quæ infra veſtra Diœceſis fines ſunt, canonica diſpoſitio, & Abbatum, qui in eis ſunt, vel Abbatiſſarum diſcuſſio, electio, & conſecratio veſtro ſemper arbitrio conſerventur. Porrò presbyteros prædictorum monaſteriorum prout eccleſiaſtica neceſſitas exegerit, abſque alicujus temeraria conditione ad tuum volumus venire conſilium: confirmamus etiã vobis Eccleſiam S. Mariæ de Bethleem, & hoſpitale de Grupellis, hoſpitale de S. Juſtina, hoſpitale de Thoſſicaria, hoſpitale de Galberta, hoſpitale Guidonis fabri, hoſpitale Tidonis, hoſpitale de Pentiano in Archiepiſcopatu Mediolanenſi, monaſterium S. Donati ab anteceſſore tuo fundatum in loco qui Scorobia dicitur, cum capellis, & parochiis ſuis, monaſterium S. Mariæ de Cayrate cum parochia ſua, & capellanis, & parochiis ſuis, in Laudenſi Epiſcopatu plebem de Puſtino cum capellis, & parochiis ſuis, in Epiſcopatu Cremonenſi plebẽ de Pazaciano cum parochia ſua, in Epiſcopatu Placentino plebem de Fontana cum capellis, & parochiis ſuis, plebem de Vinegazo cum capellis, & parochiis ſuis inter Epiſcopatum Aſtenſem, & Aquenſem, & Albenſem, plebem de Ponte cum capellis, & parochiis ſuis, in Epiſcopatu Vercellenſi, plebem de Pernungo cum parochia ſua: verſus Alexandriam, plebem S. Syri de Salla cum capellis, & parochiis, & pertinentiis ſuis, plebem de Plonara cum capellis, & parochiis, & pertinentiis ſuis, plebem de Baſſignana cum capellis, & parochiis, & pertinentiis ſuis, plebem de Valentia cum capellis, & parochiis, & pertinentiis ſuis, plebem de Aſtiliano cum capellis, & parochiis, & pertinentiis ſuis, plebem S. Salvatoris cum capellis, parochiis, & pertinentiis ſuis, & plebem de Petra cum capellis, & parochiis ſuis. Decernimus ergo &c. Amen. Amen.

Ego Honorius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Petrus S. Pudentianæ tit. Paſtoris presb. card. ſſ.
Ego Robertus S. Stephani in Cœlio monte presb. cardinalis ſubſcr.
Ego Stephanus Baſilicæ XII. Apoſt. presb. card. ſſ.
Ego Gregorius tit. S. Anaſtaſiæ presb. card. ſubſcr.
Ego Thomas tit. S. Sabinæ presb. card. ſubſcr.
Ego Guido S. Nicolai in Carcere Tullian. diac. cardinalis ſubſcr.
Ego Octavianus SS. Sergii, & Bacchi diac. card. ſſ.
Ego Gregorius S. Theodori, diac. card. ſubſcr.
Ego Raynerius S. Mariæ in Coſmedin diac. card. ſubſ.
Ego Romanus S. Angeli diaconus card. ſubſcr.
Ego Stephanus S. Hadriani diac. card. ſubſcr.
Ego Alebrandinus S. Euſtachii diac. card. ſubſcr.
Ego Aegidius SS. Coſmæ, & Damiani card. ſubſcr.
Ego Nicolaus Tuſculanus Epiſcopus ſubſcr.
Ego Guido Præneſtinus Epiſcopus ſubſcr.
Ego Pelagius Albanen. epiſcopus ſubſcr.

Datum Laterani per manum Raynerii. S.R.E. Vicecancellarii die . . . Maji indict. 5. Incarn. Dom. anno 1217. pontificatus vero D. Honorii Papæ III. anno 1.

Reverebatur Federicus Cæſar hunc Sanctum, ad cujus preces indulſit Civibus, ut ſingulis tertiis feriis Papiæ nundinæ celebrarentur: nomineque ejuſdem Imperatoris, idem Fulco item Papiæ Imperialem exercuit poteſtatem.) „ *Ejus item memoria in edicto* „ *ejuſdem Friderici de Terra Comitiſſæ Mathildis an.* „ *1221. ubi inſcribitur F. Papienſis Epiſcopus à Baluzio* „ *in t. 1. Miſcel. edito.*)

Poſt Fulconis exceſſum, narrant ad Papienſem ſedem fuiſſe ſubvectum Ardinghum Trotum Primicerium Cathedralis an. 1230. exque moderatione animi detractaſſe onus, ſuſpicatus aliquando ſum, an is ille fuerit Ardinghus Papienſis Canonicus, quemque Gregorius IX. Præſulem Florẽtinis attribuit an. 1232.

LXXV. 73. RODOBALDUS Cipolla, hujus nominis II. ex Archidiacono Cathedralis, Papienſem evaſit ad ſedem ann. 1230. Hic cum multa præclara geſſiſſet, tùm illud memoria dignum adjecit ut civitatis SS. Reliquiarum repertorium conſtitueret, ne oblivioſa vetuſtas illarum deleret memoriam. Præfuit annos 24. deceſſitque 1254 die 12. menſis Octobris, ſepultuſque eſt in Cathedrali. Hujus Epiſcopi meminerunt Gualla, Breventanus, & alii, ſed tempora invertunt; alii enim narrant illum vixiſſe ann. 898. alii obiiſſe contendunt 1250. nonnulli verò anno 1255. Boſſius verò, quem ſequimur, vult deceſſiſſe anno 1254. Qui ſi vera narrat, Ticinenſem Eccleſiam vacaſſe oportet duos annos cum anno 1256. ſucceſſor reperiatur.

LXXVI. 74. GULIELMUS Canetus Papienſis, hujus nominis II. rector Eccleſiæ S. Jacobi ad Vernabulam, ordinariuſque Cathedralis, patriæ ſedem aſſecutus eſt 1256. Guilielmo electo Papienſi indulſit Alexander IV. an. Pontiſ. 2. 5. Kal. Novembris, ut per triennium poſſet redditus beneficiorũ Eccleſiaſticorũ in Diœceſi Papienſi ad elevãdas ſarcinas debitorũ Papienſis Eccleſiæ in ejus uſu convertere ex reg. Vatic. ep. 478. fol. 209. Præfuit uſque ad annum 1272. Hunc Guillelmum crediderim eſſe, quem Hippolytus Doneſmundus in Mantuana hiſtoria narrat Mantuanum fuiſſe, è nobili gente de Caneto.

LXXVII. 75. GUIDONEM Tacium Papienſem, Monachum Cluniacenſem, nobilioribus diſciplinis cultiſſimum, qui Canonicatu Cathedralis depoſito, tranquillioris vitæ amore confugerat ad Clauſtrum, Gregorius X. publicę utilitatis cauſa è latebra contemplationis erutum, hanc compulit ad ſedem, eundemque conſecravit an. 1272. tametſi Ticinenſis Clerus è nobili gente Beccaria elegiſſet Conradum, qui affinium ſuffultus potentia, per 10. ipſos annos Papienſem occupavit Eccleſiam, quibus elapſis, Guido ſibi creditæ Eccleſiæ iniit poſſeſſionem, eamque pacificè adminiſtravit uſque ad annum 1294. Quo ipſo anno deceſſit.

LXXVIII. 76. OTHO Beccaria Canonicus Cathedralis, patriæ Epiſcopus adlectus anno 1294. à capitulo; deceſſit eodem anno Aquilæ, nondum obtenta confirmatione à Cœleſtino V. ex reg. Vatic.

LXXIX. 77. GUIDO ex comitibus Langaſchiis Papienſis ejuſdem Eccleſiæ Præpoſitus, Papienſem Eccleſiam aſſecutus 1295. 14. Kal. Maii à Bonifacio VIII. ex reg. vatic. ep. 77. fol. 19. Hic in optimis ſui ævi præſulibus memoratur, quippe qui nobilitatem generis cum nobilioribus diſciplinis conjunctam haberet, unumq; illud ſtuderet, ut Clerum, populumque Papienſem ad defæcatiores mores traduceret. Quamobrem ingentibus exantlatis laboribus, aditiſque periculis, plura Eccleſiæ ſuæ jura recuperavit, implicitiſque nominibus illam exolvit, Caſtellaque aliquot, atque oppignorata latifundia redemit, ſuæ ditionis Caſtella munivit, Eccleſiam verò exornavit, locupletavitque ſacrarum veſtium cultu, qui maximè divinum cultum deceret, lapſos cleri mores ſæviori diſciplina correxit, ſynodoſque maximè fructiferas celebravit. Vix præeſſe cœperat, cum Bonifacius VIII. Guidonem legavit in Germaniam, tum & Bononiam deinde, ut Guelphorum, Gibellinorumque furorem cõprimeret. Reverſus Papienſe Epiſcopale palatiũ reſtauravit, in eoque pingendas curavit ſuorum prædeceſſorum effigies, cumque cum ſingulari laude prudentiæ Eccleſiam ſibi commiſſam adminiſtraſſet 16. circiter annos, fato functus eſt, ac ſepultus in Cathedrali prope Comitem Richardum parentem. Epigramma non eſt prętereundum, quod in ejus creatione rudiori illo ſeculo poetæ panxerunt, tum quod ad omnium vitæ hiſtoriam videatur ſpectare.

Laudibus immenſis exultat plebs Papienſis
Antiquum morem retinens, fideique decorem
Juris præconem, quem dat ſibi Papa Guidonem,
Moribus ornatum, virtutibus atque beatum,
Quem genus excelſum, grandiſque ſcientia format,
Suſcipe paſtorem grandem, quoque confer honorem.
Ecce comes Guido vir prudens, atque benignus
Ad regimen Cleri merito conſcendere dignus;
Virginis à partu dum currunt mille ducentum
Atque nonaginta cum ſexto tunc ſapientum
Conſilio præſul per Papam fuit Papienſis

Cu-

Curam ſuſcipiens in primo tempore menſis

LXX X. 78. Fr. ISNARDUS Tacconius Papienſis, Dominicanus, Archiepiſcopus, Thebanus in Patriarcham Antiochenum electus, factus eſt Eccleſiæ Papienſis adminiſtrator ad beneplacitum Apoſtolicæ Sedis, ob paupertatem Eccleſiæ Antiochenæ, à Clemente V. an. 1311. Non. Novemb. ex reg. vatic. epiſt. 457. fol. 121. Cujus in Hiſtoriis meminit S. Antoninus. Papienſi Eccleſiæ magno uſui ſuit, cum Guidonem ſuum egregie æmulatus, ſynodales conſtitutiones condidiſſet ſalubriores. Præfuit uſque ad annum 1319.

LXX XI. 79. JOANNES Beccaria Papienſis, Monachus Cluniacenſis, Abbaſque S. Majoli electus 1320. præfuitque uſque ad annum 1323.

LXX XII. 80. CARANTES Sannazarius Papienſis Canonicus, hanc eandem tenuit ſedem, ab an. 1323. uſque ad annum 1329. an. 1326. poſtrema die menſis Martii Avenione verſabatur, pollicituſque eſt ſacro Collegio ſolitas contributiones.

LXX. XIII. 81. JOANNES de Fulgoſiis Placentinus, *a* ſuperiori defuncto ſuffectus eſt anno 1329. aut fortaſſis 1328. Etenim in lib oblig. Prælat. ſe ſoluturum obſtrinxiſſe anno 1329. appellaturque electus, oportet igitur per aliquot dies ante fuiſſe electum. Ejus memoria extat uſq; ad an. 1342. Quibuſdam Laicorum Societatibus regulas, inſtitutaque compoſuit, ut ſtatis diebus à vitiis procul, divino cultui vacarent.

a. Hujus meminit Campius in hiſt. Placent. tom. 3. p. 73. 80. 97. 101. Mand.

LXX XIV. 82 MATTHEUS de Riboldis de Modoetia, ex Canonico Conſtantienſi, Guillelmo Epiſcopo Albenſi poſtulato reſignante, ad hanc Sedem adlectus 1342. Non. Octobr. ex reg. vatic. ep. 66. fol. 156. Inde anno 1343. die 5. Kal. Julii tranſlatus eſt ad Eccleſiam Veronenſem, ex reg. Vatic. ep. 6. fol. 41. an. 2. lib. 5.

LXX XV. 83. PETRUS Spelta Veronenſis, ex Ordine Humiliatorum, Præpoſitus domus B. Mariæ de Cagliara Veronenſis Diœceſis, à Capitulo Veronenſi Epiſcopus poſtulatus tempore Benedicti XII. qui tandem in manibus Clementis VI. electioni ceſſit, & ab eodem Clemente Epiſcopus Papienſis creatus eſt anno 1343. 5. Kal. Julii, ex regiſt. vatic. epiſt. 7. fol. 42. ano. 2. lib. 5. præfuit autem uſque ad ann. 1357. Altare majus reſtaurandum curavit in Cathedrali, ut legitur in memoria marmorea ibidem.

LXX XVI. 84. ALCHERIUS de Alcheriis Papienſis, Cathedralis Canonicus, ad hanc eandem Sedem promotus eſt 1357. in ſupracitatis libris, ſacro Collegio ſe ſolitum ſubſidium perſoluturum adpromiſit anno 1358. diſſolvitque quod promiſerat jam inauguratus 1. die menſ. Auguſti. Rexit hanc ſibi concreditam Eccleſiam uſque ad annum 1362.

LXX XVII. 85. FRANCISCUS Subripa Archidiaconus Comenſis, hujus ſedis fuit renunciatus Antiſtes anno 1363. dieque 26. menſis Auguſti ejuſdem anni ſolitum ſubſidium ſacro Cardinalium Collegio perſolvit, inque citatis libris appellatur *Fr.* Franciſcus. Doctrina valuit; libertatiſque Eccleſiaſticæ fuit defenſor acerrimus. Præbendam Theologalem auxit, ſex Generales Protectores creavit Papienſium, primuſque Epiſcoporum Ticinenſium fuit, qui Academiæ ejuſdem Civitatis Cancellarius fuerit adlectus ex indulto Imperatoris Caroli IV. Fato functus eſt anno 1386.

LXX XVIII 86. Fr. GUILLELMUS Centuaria Cremonenſis ex Ordine Minorum Theologica facultate clariſſimus, Epiſcopus Placentinus, ab hanc ſedem tranſlatus eſt anno 1386. per 16. annos, quibus hanc Papienſem Eccleſiam adminiſtravit, tanta dexteritate fuit, ac pietate, ut in optimis Præſulibus meritò numerari poſſit. Ex auctoritate ordinarii, Cleri Capitulo conjunxit vetus Monaſterium Monialium ex ordine S. Benedicti, quod è Regione Cathedralis erat, cui proximæ popinæ erant, in quibus aleatores, & ganeones Chriſtianæ moderationis oſores ita ſua probra prodebant, ut verendum quandoque eſſet, ne virginum illarum aures per ſummam morum jacturam inficerentur. Compulit itaque illas alio demigrare; factoque pulcherrimo, Apoſtolici placiti Bonifacii IX. pondus adjecit anno 1394. ut legitur in 1. libro de diverſis formis, qui in archivio Vaticano diligentiſſimè aſſervatur. Inter cætera monumenta ingenii, à ſe compoſitum hymnum reliquit in honorem SS. Præſulum Papienſium ſuorum prædeceſſorum. Nobile triclinium ſtatuit in Epiſcopali palatio, ſacellumque S. Georgii, quod ipſemet conſecravit, ut ibidem affixa inſcriptio docet.

Iſta Capella fuit conſtructa per D. Gregorium de Rubeis & Jo: Franciſcum ejus filium ad honorem Dei, & B. Georgii, & conſecrata fuit per Reverendum D. in Chriſto Patrem, & DD. Fratrem Guillelmum de Centuariis de Cremona Ord. fratrum Minorum Dei, & Apoſtolica Sedis gratia Epiſcopum Papienſem, Comitem digniſſimum, ann. Domini MCCC-LXXXXII. menſ. Auguſti.

Dum Guillelmus ſederet, Papienſes intra civitatis muros pararunt Carmelitanis Fratribus domicilium; ipſeque dum Epiſcopus Papienſis erat, Marcum Porrum Cremonenſem, Albertum Sangeorgium Feltrenſem, Petrumque Georgium Terdonenſem Epiſcopos conſecravit. Fato functus eſt anno 1402.

87. PETRUS Graſſius de Caſtro Novo, Diœceſis Terdonenſis, ex Ordine Humiliatorum, antea Cremonenſis Epiſcopus, ad hanc Sedem fuit tranſlatus ann. 1402. 5. Kal. Octobris ex lib. proviſ. Prælator. Hic corporis Chriſti proceſſionem inſtituit, inque Cathedrali ad divinum majus obſequium organa voluit extare. Nobile S. Marthæ ſacellum erexit, Synodoque celebrata, ſaluberrimas plures condidit conſtitutiones. Hæc vita mortalis illum defecit an. 1426. ſepultuſque eſt in S. Marthæ ſacello, cum hoc epitaphio. LXX XIX

Hic jacet Reverend. in Chriſto Pater, & Dominus D. Petrus de Graſſis, de Caſtro Novo Dei, & Apoſtolica Sedis gratia Epiſcopus Papienſis, & Comes, qui obiit anno Domini MCCCCXXVI. die xxviii. menſ. Septemb. & ſedit ann. xxiiii. & menſibus vii.

88. FRANCISCUM deinde Piccolpaſſum Bononienſem *b*, Aquenſem Epiſcopum, ad hanc Eccleſiam tranſtulerunt anno 1427. die 2. menſis Junii, factuſque Apoſtolicæ Cameræ Clericus ab Eugenio IV. qui eo familiariſſimè utebatur; præfuit uſque ad annum 1435. Indeque ad Archiepiſcopatum Mediolanenſem tranſiit. In Concilio Baſileæ Canonicis Papienſibus uſum Almutiarum indulgendum curavit. Igitur plus Paſtor cum Mediolanum ſe contuliſſet, Papienſibus magnum ſui deſiderium fecit. XC

b De quo Alid. ... in Epiſcopis Bononien. p. 51. Mand.

89. HENRICUS Rampinus à S. Aloyſio, Terdonenſis Diœceſis, & ut alii volunt, natione Papienſis, cum Terdonenſis eſſet Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt anno 1435. die 7. Idus menſis Julii. Papienſem Eccleſiam adminiſtravit uſque ad ann. 1443. 9. Kal. Septemb. deinde tranſlatus fuit ad Archiepiſcopatum Mediolanenſem, vocatuſque ad purpuram ab Eugenio IV. fato functus eſt anno 1450. XCI.

90. BERNARDUS Candianus Epiſcopus Aſtenſis, tranſlatus ad Papienſem an. 1443. prid. 9. Sept. mox ad Comenſem Eccl. 1446. XCII.

91. JACOBUS Borromæus Mediolanenſis, filius Comitis Vitelliani, Abbas Commendatarius S. Barnabæ de Craticula, effœtæ propemodum ætatis ad hanc Eccleſiam fuit adlectus an. 1446. 15. Kal. Auguſti, eodemque anno iniit poſſeſſionem menſe Septembri, quo ipſo die coram noviter electo luculentam orationem habuit Franciſcus Philelphus, vir eruditione longè clariſſimus, quæ deinde cum ejuſdem Philelphi operibus, lucem aſpexit. Cæterùm Borromæus nobilioribus diſciplinis jam pridem fuerat excultus, quippe qui in Papienſi Academia inſigni laurea donatus, ſui ſeculi doctis hominibus videbatur præſtare. Septem annorum geſſit pontificatum, deceſſitque die 4. menſis Auguſti 1453. non ſine ſuſpicione hauſti veneni. Sepulchrum accepit in Cathedrali ad ingreſſum S. Stephani ſacelli. XCIII

92. JOANNES Caſtillioneus Mediolanenſis Epiſcopus Conſtantienſis in Normandia, ad hanc Sedem fuit tranſlatus anno 1454. 5. Non. Octobris, quam XCIV

ille

ille rexit Eccleſiam, uſque ad an. 1460. ac plerumque abſens; ſiquidem pro Callixto III. Pontifice munere legationis functus eſt in Germania ad Federicum III. Imperatorem, atque ab eodem inter purpuratos adiectus eſt anno 1456. Sub Pio verò II. Marcam Anconitanam Legatus frænavit. Repentino fato Maceratæ ſublatus eſt, cujus corpus Mediolanum delatum, propè ſuos majores viros clariſsimos illud ſepelierunt, ubi à grata poſteritate nobile monumentum erigendum erat, cum hujuſmodi epitaphio.

D. O. M.

Joanni Caſtillioneo Mediolanenſi, Epiſcopo Papienſi, tit. S. Clementis S.R.E. presb. Card. Cæleſtini IV. Pont. Max. Octaviani, Gotifredi, ac Brunda Cardd. Gentili, qui cum legationis munere apud Fridericum III. Imperatorem, concitandi in Turcas exercitus cauſa Apoſtolica Sedis nomine ſecundo fungeretur, a Callixto III. in ampliſſimum Ordinem abſens eſt cooptatus, eoque defuncto à Pio II. Legatus Marchia Anconitana deſignatus, dum in ea provincia legiſlatoris, ſtrenui ſimul ducis operam contra Piccininum nimis ſollicitè impendit, inopinata febre præventus Macerata interiit. xviij. Kal. Maji anno ſal. MCDLX.

XCV. 93. JACOBUS Ammannatus Lucenſis, cui Cardinalis Papienſis cognomen adhæſit, Caſtillioneo ſubrogatus eſt die 23. menſ. Julii ann. 1460. Tenujoribus genitoribus Lucæ natus eſt, ſed verecundæ probitatis. Prima literarum tyrocinia, Piſciæ Etruriæ nobili caſtello poſuit, Florentiæ verò ſub diſciplina Caroli, ac Leonardi Aretini imbibit Poeticam, atque Rhetoricam, ſic ut ex celeri ingenio Præceptoribus ipſis poſſet admirationi eſſe. Romam deindè profectus eſt, ſub pontificatu Nicolai V. literarum, literatorumque hominum cultoris eximii, bonoque omine inter aulicos Dominici Capranicæ adſcitus eſt, cujus ſecretarius effectus, tantam eruditionis, prudentiæque famam ex Domini exiſtimatione apud Aulam Romanam conſecutus eſt, ut Caliſto III. Pont. Max. qui Nicolao V. ſucceſſerat, Brevium, ac Bullarum ſecretarius maximo uſui fuerit. Quem item Pius II. ut ad Pontificatum evaſit, idem munus gerere juſſit, ac poſt duos annos Ticinenſem Antiſtitem illum renunciavit, inſecutoque anno communicatis cum illo Piccolomineæ gentis ſtemmatibus, ſub titulo S. Chryſogoni inter purpuratos adlegit, itaque illum dilexit, ut quaſi inter pares, ob ſtudiorum paritatem, familiaritas inter Pontif. Cardinalemque cerneretur. Tametſi autem Ticinenſis eò dignitatis ex humili perveniſſet fortuna, haud tamen in iis ſtudiis, quæ immortalitatem parere ſolent mortalibus, vel latum unguē elanguit. Quin ut adeptæ dignitati, viciſſim eſſet decori, multa ſcripſit, compoſuitque, tum ſoluta, tum metro menſurata oratione. Commentaria Pii nondum abſoluta abſolvit, pluresque epiſtolas doctrina, eruditioneque pleniſſimas reliquit, in quibus illa eminet, qua ſe ipſum admonet moderationis, cum exploratrat diligentius ex tenujori fortuna eo ſe perveniſſe faſtigii, quod liberalitati magis Pontificis, quam ſuæ virtuti videretur adſcribendum. Denique moderatiſſimus fuit, niſi forte quam pro cætera vitæ ratione tenacior aliquanto videri potuerit. In epiſtolis prodit, omnes ſui ſeculi doctos diligentiſſime coluiſſe. Præter Papienſem Eccleſiam, ubi nobilis Sacrarii fundamenta jacenda curavit, undeque placuit Ticinenſis ſibi cognomen adſciſcere, etiam Lucenſis, hoc eſt Patriæ ſuæ Epiſcopus fuit, cum jam Senior factus Epiſcopi Cardinalis Tuſculani titulo potiretur. A Sixto IV. Peruſinam legationem obtinuit, quem vivum dilexit, mortuum autem ſpoliavit, in publicas Apoſtolicæ Cameræ rationes ejus opulenta hæreditate redacta. Amavit Senenſes, quam qui maximè, intuitu Pii II. Pontificis olim ſui munificentiſſimi benefactoris. Quamobrem ſolebat Senis, ut ardentiores ſoles eluderet, jucundiores plerumque trahere moras. Demum cum aliquando ad lacum Vulſinum fuiſſet profectus, quartanamque febrem, qua tunc laborabat, potionibus inſtituiſſet diſcutere, ab imperito medico haud ſatis diluto elleboro ſumpto, celerius opinione omnium vitam amiſit anno 1479. 3. Id. Sept. Cujus Corpus Romam relatum, jubente Sixto, ſacroque Senatu, apud S. Auguſtinum tumulatum fuit cum hoc ſequenti epitaphio.

Luca Ortu, Sena lege fuit mihi patria, nomen
Dum vixi Jacobus, mens bona pro genere.
Papa Pius ſedem Papienſem detulit, idem
Cardineo ornavit munere, gente, domo.
Quem colui vivens, non linquo mortuus; hic ſum
Et prope ſancta patris filius oſſa cubo.
Vivite qui legitis, Cæleſtia quærite: noſtra hæc
In cineres tandem gloria tota redit.

Obiit apud Laurent. Ulſinenſem anno ſalutis MCDLXXIX. Septembr. in urbem relatus, Pia Familia Domeſtica proſequente. Hic conditus Xyſti Quarti Pont. Max. beneficio vixit annos LXVII. menſ. vi. dies xi.

Præter Pium II. in ſuis Commentariis, Jacobi Ticinenſis etiam meminerunt cum laude, Jacobus Volaterranus Secretarius Apoſtolicus, Jovius, Garimbertus, aliique non pauci.

94. ASCANIUS Maria Sfortia, filius Franciſci Ducis Mediolanenſis, à Sixto IV. Pontifice anno XCVI
1479. 12. Kal. Octobris, ex Prothonotario Apoſtolico, Papienſis Epiſcopus adlectus fuit, atque ab eodem Pontifice creatus Diaconus Card. 1484. Papienſem Eccleſiam adminiſtravit uſque ad annum 1505. ſed fere abſens, quippe qui modò Bononiæ legatus, modò Romæ gravibus diſtentus negotiis, modò Ducatus Mediolanenſis infortuniis afflictatus, vix ſibi, nedum aliis, poſſe ſufficere videbatur. Sed minus id potuit poſt adventum Caroli VIII. in Italiam, ejuſdemque ſucceſſoris Ludovici XII. cum enim per id tempus, Ludovicus Morus ipſius frater, miſeram, ac mox ſervituram Italiam exteris objeciſſet nationibus, Carolumque VIII. ad ipſius prædam vocaſſet, Aſcanius haud expers ærumnarum, quas frater ambitioſè furens invexerat, tum in Germania, tum in Gallia concluſus carcere alienæ, ſuæque temeritatis pœnas dedit. Cardinalis de Amboſia Gallus deinde Aſcanium adducendum Romam ad conclave illud curavit, in quo Pius III. Pontifex fuit renunciatus, quo defuncto comitiis etiam interfuit, quæ Julium II. evexerunt ad Sedem. Inter quem, & Aſcanium etſi elapſis temporibus privatæ ſimultates exæſtuaſſent, optimus tamen Pontifex, cum miſereretur Cardinalis Principis à fortuna male muictati, nulla ratione adduci potuit, ut Aſcanium in Galliam eſſe reducendum aſſentiretur. Romæ igitur illum fovit, adeoque ſublevavit, ut opes, quas in illum contulerat, haud purpuræ faſtigio viderentur inferiores. Cæterùm Aſcanius haud hactenus oblitus opulentiæ, dignitatiſque Principia, quem geſſerat aliquando, ſenſim animum dicitur adjeciſſe ad Principatum Mediolanenſem recuperandum, ſuſpicaciſſimis trepidantibus Gallis, qui eam felicitatem tanti Principatus adepti, brevi momento poſſe corrumpi non ex vano arbitrabantur. Sed hæc illum cogitantem venenum, à neſcio quo dilutum, ſuſtulit, ut fama tulit, anno 1506. utriuſque in illo fortunæ haud vulgari relicto exemplo, qui ſi non deflagraſſet invidia pactæ Apoſtolicæ Cancellariæ, Patrimoniique legationis cum Alexandro VI. antequam eveheretur ad Sedem, atque à cupidine habendi alioquin opulentiſſimus Princeps longius adfuiſſet; pro conſtantiſſimi, atque optimi Principis exemplari potuiſſet haberi. Præter Ticinenſem Eccleſiam Cremonenſem, atque Novarienſem etiam adminiſtrandas ſuſcepit, cum Abbatia Claræ vallis Mediolanenſis, ac S. Ambroſii majoris Ciſtercienſis ordinis, quas eidem ordini munificentiſſimè deinde ceſſit. Papiæ, cujus Eccleſiam unicè dilexiſſe fertur, exorſus eſt ſuperbam ſummæ Ædis, Cathedraliſque molem fundare anno 1488. die 29. menſis Junii, cum ipſe prius ſolemni ritu primum lapidem jeciſſet. Sacrarium locupletavit pretioſo Sacrarum veſtium cultu. Uſuſque eſt pro ſuffraganeo Gabriele Abbate Benienſe Epiſcopo, ne quid detrimenti ex abſentia Paſtoris viduata Diœceſis paterere-

tur. Præter Guicciardinum, Jovium, & Garimbertum omnes pene illius ſeculi ſcriptores Aſcanii ſumma cum laude meminerunt. Julius II. defuncto Principi apud S. Mariam de Populo, nobile monumentum erexit, quod ex fortuna intus incluſi, bis dicitur hactenus demutaſſe locum, cum modo quieſcat in choro à frequentia procul, ne iterum inſtabilis fortunæ vices cogatur experiri. In eo tumulo hæc verba Pontifex Julius incidenda mandavit.

D. O. M.

Aſcanio Maria Sfortia Vicecomiti Franciſci Sfortia Inſubrum Ducis filio Diac. Card. S.R.E. Vicecancellario in ſecundis rebus moderato, in adverſis ſummo viro, Julius II. Pont. Max. virtutum memor, honeſtiſſimorum contentionum oblitus ſacello à fundamentis erecto poſuit.

XCVII. 95. FRANCISCUS Cardinalis Alidoſius, poſt adeptam purpuram cognomento Papienſis, ex Epiſcopo Melitenſi, Generalique theſautario, ad hanc Eccleſiam vocatus eſt à Julio II. die 30. menſis Maii, anno 1505. Melitenſis Eccleſiæ retenta tamen adminiſtratione. Hic nihilominus fortunam ſibi ipſi arbitratus eſt acerbiorem, quàm paulo ante ex temeritate fratris Aſcanius Maria Sfortia ſenſiſſet adverſam. Cum enim Imolæ ſummo loco natus fuiſſet, habuiſſetque parentes ex Dominis Caſtelli, del Rio, ut vulgo vocant, ſortituſque eſſet cum nobilitate generis indolem ad omnia flexibilem, ac ubi per ætatem licuiſſet, Romam adeſſet, ita in Sixti IV. Summi Pontificis familiaritatem ſe inſinuavit, ut nil ea animorum conjunctione, ſi diſparitas dignitatum abfuiſſet, videretur poſſe fieri abſolutius. Quo mortuo Juliani Roborei, qui poſtea Pontifex factus Julius II. vocatus eſt, fortunam cenſuit ſibi proſequendam. Itaque ab ipſo jam Pontifice creatus eſt Theſaurarius generalis, tum & Melitenſis Epiſcopus, Papienſis deinde; Eccleſiamque Bononienſem jam renunciatus Legatus adminiſtrandam ſuſcepit, nullamque Alidoſii exornandi Julius Pontifex videbatur omiſiſſe occaſionem, cum eundem etiam graviſſimis expediēdis negotiis, quæ non niſi amiciſſimo tuto credi poterant, ad Ludovicum XII. in Galliam legaverit. Sed privatæ rationes beneficiariis plerumque eripiunt oculos, faciuntque, ut ad ingrati animi ſcopulos turpiſſimè impingant. Alidoſius enim cum ſibi poſtulaſſet, gentique ſuæ Imolenſis Civitatis jura reſtitui, atque à Pontifice Imperii Eccleſiaſtici extēdēdi cupido non impetraſſet, clanculum cum Gallis agitatis conſiliis, Bentivolos ſinit per Joannem Jacobum Trivultium Gallorum impigrum Ducem Bononiam invadere. Alidoſius per tumultum dilapſus eſt, ne publicæ iræ pœnas daret, quam ex regio dominatu, inhumaniterque peractis judiciis compulerat in rabiē, pervenitque Ravennam, ut apud Pontificem, qui illic per id tempus demorabatur, perfidioſum contemptum cuſtodiæ, vel in Franciſcum Mariam Roboreum Urbinatium Ducem, vel in caſum, fortunamque belli referret. Adeo ea calumnia Franciſcum Mariam pupugit, ut cum aliquando Alidoſius Mula vectus, ſuiſque ſtipatus pergeret ad Pontificem, furibundè invectus, diſſipatiſque qui progredientem ſtipabant, altera manu frænum arripuit, altera armata ferro ſedenti utrumque latus trajecit, dilapſumque ſuis conficiendum reliquit. Ad violatæ purpuræ nefarium parricidium, non modo prægrandi ira exarſit Julius Pontifex, ſed etiam iræ impatiens, à conſpectu Ducem Nepotem dimovit, conatuſque eſt illum militiæ titulis, omniumque munerum honoribus ſpoliare. Cæſus Alidoſius eſt 1511. 9. Kal. Auguſti, (1) ſuitque in Urſiano templo ſepultus, æternum victurus ad poſteritatis exemplum, tunc ſcilicet poſſe Mortales variantis fortunæ viciſſitudines eludere, ſi unam animi moderationem ſemel excolere didiciſſent. Ejuſdem elogium Jovius ſcripſit, Garimbertus, Guicciardinus, Sigonius, Panvinius, omneſque ſere illius temporis Scriptores.

XCVIII. 96. ANTONIUS MARIA de Monte à S. Savino Etruſcus, patruus Julii III. Pontificis à Julio II. creatus eſt Cardinalis, atque ab eodem Papienſis Epiſcopus anno 1511. die 30. menſis Maii, præfuitq; uſq; ad ann. 1520. Quo ipſo anno eo munere ſe exſolvit in favorem Joannis Mariæ nepotis ſui. Hic Juriſprudentia clarus, adeò ad libellam rectæ adminiſtrationis conſilia expedire ſolebat, ut cum per id tempus Julium II. & terror belli, & à Rege Galliarum indictum Concilium exagitarent, conſternato animo, auctor fuit Lateranenſis agitandi Concilii, Piſaniq; Conciliabuli improbandi, quo facto & S. Sedi ſua manſit illibata majeſtas, & Pontificii nominis oſoribus viſæ ſunt concidiſſe vires. Pluribus legationibus feliciter perfunctus eſt, Clementeque VII. abſente Romam frænavit. Eccleſias Sypontinam, & Navarienſem ſuſcepit adminiſtrandas, demumque Romæ deceſſit, æterna ad poſteros nomini ſui fama relicta 1533. 12. Kal. Octobris, cum jam in ſacro Senatu Epiſcopi Cardinalis Portuenſis titulo clarè fulgeret; ſepultuſque fuit apud S. Petrum in Monte Aureo in Janiculo. Cui nepos poſtea Julius III. pulcherrimum ſepulchrum erexit, cum elogio virtutum, rerumq; præclare geſtarum ab Antonio, ut ſupra narravimus in Epiſcopis Portuenſibus.

XCIX. 97. JO. MARIA à Monte Etruſcus, Antonii Mariæ nepos, atque Archiepiſcopus Sypontinus, ad hanc eandem Eccleſiam translatus eſt, anno 1520. die 13. menſ. Martii. Abſens ſemper illam adminiſtravit uſque ad annum 1530. deinde eo munere volens abivit, in favorem Jo: Hieronymi Rubei. Hunc cum poſtea Paulus III. ea ſede ſpoliaſſet 1544. Jo: Maria jam Cardinalis creatus, ad priſtinam ſuam rediit ſedem, eamq; tenuit uſque ad annum 1550. quo ipſo anno ſub nomine Julii III. ad Pontificatum aſcēdit, memorque Rubei eundem priſtinæ Sedi reſtituit. Fuit autem Jo: Maria rariſſimum variantis fortunæ exemplum, etiam cum ſub Clemente VII. Romanæ urbi jus diceret, per illud idem ſcilicet tempus, quo Borbonii victor, ac populabundus exercitus Romanas exhauſit divitias, victoribuſque inter cæteros à Pontifice datus fuiſſet obſes, haud ſemel ad collum indutus laqueo, ſub furca trepidus propudioſi ſuſpendii adivit periculum. Quo per Pompejum Columnā, ea divino nutu ſemel, & iterum diſcuſſo, de laqueo tandem evaſit ad Thronum, ut inde addiſcerēt Mortales, adeò divina decreta, firma, rataque eſſe, ut nullius humanæ prudentiæ poſſint miſceri conſiliis. Hujus Pontificis vitam Panvinius deſcripſit, ejuſdemq; meminerunt Jovius, Guicciardinius, pluresq; alii Scriptores cum laude.

C. 98. JO: HIERONYMUS Rubeus Parmenſis a, filius Comitis Troili, Blancæq; Riariæ filiæ Hieronymi Riarii, & Catharinæ Sfortiæ, nepoſque Card. Raphaelis Riarii, à quo ad vitam Eccleſiaſticam traductus eſt, ex cujus mox ceſſione nobilem Abbatiam Claræ Vallis Placentinæ habuit commendatam, atque à Clemente VII. commutato cum Jo. Maria Apoſtolicæ Cameræ Clericatu, renunciatus eſt Papiēſis Epiſcopus ann. 1530. die 3. menſis Junii; cujus Eccleſiæ pacificus poſſeſſor fuit uſque ad annum 1544. quo ipſo anno cum veniſſet in ſuſpicionem, per ſicarios ſuſtuliſſe Comitem Alexandrum Langaſchum, cognomento Fracaſſa, à Paulo III. qui tunc imperabat, mulctatus carcere eſt, omnibuſq; honorum titulis ſpoliatus, poſteaque ad preces Hectoris Comitis fratris ita in libertatem aſſertus, ut tametſi innocens adjudicatus, haud tamen adempta bona recuperaret. Exul modò in Gallia, modò Mediolani vitam traduxit, haud abſimili cum fratre Petro Maria fortuna jactatus. Abbatiæ Claræ vallenſis Placentinæ opera Ferrantis Gonzagæ affinis jura recepit: à Julio deinde III. quem Paulus III. Succeſſorem exceperat, Papienſis Eccleſiæ titulo fuit decoratus; qui cum Pontifici, gratias relaturus Romam ſe contuliſſet, ab eodē

a De eo tractant Ghilinus in Theat. vir. litter. vol. 1. p. 109. Gaddius de Script. t. 9. p. 300. Pallavicinus in hiſt. Concil. Triden. Man.

(1) Salazar in ſuo Martyrol. Hiſpanico t. 6. ad 20. diem Novembris, dum recitat Catalogum Epiſcoporum Legionenſium, Legionenſem Epiſcopum fuiſſe inquit hunc Alidoſium. Ibi in errorem labitur cum eum Forojulienſem facit: debuiſſet ſcribere Forocornelienſem: & magis decipitur, aſſumendo eundem ex infima plebe: illuſtri ſiquidem ex Alidoſiorum familia Franciſcus prognatus fuit, quæ olim Imolenſi Principatu effulſit, cujus iterum potiundi cauſa ſpiritus ebullierunt ad facinus perduellionis perpetrandum. Luc.

Pontifice Romæ Gubernator renunciatus eſt. Quo mortuo Florentiam, pro tranquillioris vitæ domicilio, delegit, ubi Coſmo I. Magno Etruriæ Duce unicè charus, literarum ſtudiis totum ſe dedit. Quamobrem monumenta edidit non vulgaris ingenii, ſcilicet dubia centum Theologica, feliciter enodata. Illuſtrium virorum plures vitas retulit in Commentarios, libellum de antiquis Vſibus, atque hoc tempore frequentatis. Poemata plura, quibus pangendis, valuit quam qui maximè. Interim cum ex Farneſianorum Principum odio, Eccleſiam ſibi creditam non poſſet præſens adminiſtrare, à Pio IV. obtinuit, cum futura ſpe ſucceſſionis Hippolytum Nepotem coadiutorem anno 1560. indeque factus alacrior, ſtudia literarum ptomovit ardentius. In Prato nobili Etruriæ Oppido deceſſit menſ. Aprili, an. 1564. ibidemq; ſepulchrum accepit. Crediderim autem Jo: Hieronymum Rubeum multa pertuliſſe adverſa ex divini numinis ira, quòd neglecto Epiſcopatus onere, honorem adamaſſet, & cenſum, itaut in Hadriana Mole incluſus, ſæpius parum abſuerit, quin capitis pœnam adiret, niſi prudentiſſimi fratris ſollicitudo avertiſſet exitium.

CI. 99. **HIPPOLYTUS** Rubeus è S. Secundi Comitibus, Nepos Jo. Hieronymi, filius autem Comitis Petri Mariæ, atque Camillæ Gonzagæ natus eſt an. 1532 à teneris annis non modò tenerarum literarum eruditione imbuit animum, ſed feliciori conatu, nobiliores æquè, ac ſeveriores facultates, Philoſophiam ſcilicet, atque Theologiam cum amœnioribus litteris conciliavit. Juvenis ad Pauli IV. Pontificis Aulam venit, renunciatuſq; eſt ejuſdem intimus Cubicularius, ac Prothonotarius Apoſtolicus, mox & Patrui Coadiutor cum futura ſpe ſucceſſionis an. 1560. 4. die menſ. Septemb. cui non multò poſt in Epiſcopatum ſucceſſit 1564. cum Papienſium incredibili lætitia, qui eundem antea probè noverant. Tridentino Concilio interſuit, unde quaſi ex optima ſchola reverſus, clerum ſuum ad puriores mores traduxit. Cum Papienſibus tranſegit, ut labans vetus Cathedralis templum reficeretur, quando ei proſequendæ, quam Aſcanius Maria Card. Sfortia regio ſumptu incœperat, nullæ, vel publicæ opes pares eſſe viderētur. Cohortationibus addidit & de ſuo pecuniam, ne nudæ frigerent. Epiſcopale domicilium in formam nobilis palatii, ut hoc tempore videre licet, redegit. Clericorum inſtituere ſeminarium exorſus eſt, celebratiſq; ſaluberrimis Synodis, eas tulit leges, quæ Clericorum moribus defæcandis magno viui eſſent. Sæpius Diœceſim ſuam magno animarum fructu luſtravit; exemplo, verboque ad legum cuſtodiam cunctos adhortans. Incredibili conſtantia animi ſibi creditæ Eccleſiæ jura defendit: ſiquidem cùm Carolus Borromæus, qui poſtea ſanctus evaſit, ex favore patrui Pontificis, conaretur cogere Rubeum, ut ad normam Tridentini Concilii, Metropolitanum viciniorem, hoc eſt Mediolanenſem Archiepiſcopum ſibi deligeret, Rubeus, Mediolani primum, poſtea Romę Papienſis Eccleſiæ cauſam ita peregit, ut ne latum quidem unguem eidem libertas deceſſerit, hoc etiam eventu ſecuriori, quod in illo litium æſtu, Pius IV. Pontifex vitam amiſit. Ea defunctus procella, Eccleſiæ ſuæ adminiſtrandæ omnem curam intendit, ratus eam temporum tranquillitatem præclaram occaſionem eſſe, pia opera ſtudioſius exercendi, pauperes Religioſos, Religioſaſq; iuvandi: quod cum ſępè alias, tum verò maximè id peruſit tempore contagii, in quo erga calamitoſos, eoque morbo laborantes, viſcera propemodum pietatis effudit, nedum opes: multa millia ſcutatorum expendit, dum ſumptuoſius molitur ædificia, ſacrarum veſtium ſupellectilem parat, cælatoque argento Cathedralem munifice donat. Poſitis de ſuo Chori ſubſelliis, tum parietes, tum fornicem etiam pingendum curavit, erexitque à fundamentis nobile S. Catharinæ ſacellum, cui ex latifundio à ſe empto nobilem cenſum dicendum curavit, ut ex eo aliti ſacerdotes quatuor divinum urgerent obſequium, in gentem Rubeam eo Patronatus jure collato. Collegium S. Mariæ in Perticis Cathedralis Capitulo aggregavit, cujus Præfectum inter Canonicos adſcitum Decanum appellandum decrevit. Sub initium Sixti V. Pontificis Romam ſe contulit, & ab eodem Pontifice, ſub titulo S. Mariæ in Porticu cooptatus eſt Cardinalis an. 1585. Tum & S. Blaſii ad Annulum titulum adeptus eſt, adeo Papienſium effuſa lætitia, ut præter communis lætitiæ ſignificationem, etiam miſſis legatis Pontifici, ob iam ſplendidam in ſuum Paſtorem dignitatem collatam magnificis verbis agerent gratias. Verum Rubeus ea dignitate haud abuſus eſt ad ſuperbiam, ſed ad ſuæ Eccleſiæ egregium ſtabilimentum; impulit enim Pōtificem, ut omnia Ticinenſis Eccleſiæ privilegia, vellet rata habere, præſertim Pallii. Quamobrem Pontifex, poſt privatum ſacrum, Hippolytum caſula indutum ſuper rocheto ante Evangelii cornu genuflexum, exornavit Pallio, voluitq; ejus rei Cardinalis extare inſtrumentum per Magiſtrum Cæremoniarū Pontificis, quod ex originali erutū, non ſecus ac fecit Saccus in ſuis Hiſtoriis, hic apponendum curavimus.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis, & Patri, & Filii, & Spiritus Sancti Amen.

NOverint univerſi, & ſinguli hoc præſens publicum inſtrumentum inſpecturi, lecturi pariter, & audituri, quod à Nativitate Domini 1586. indictione XIV. die vero 7. menſis Martii pontificatus Sanctiſſ. in Chriſto Patris, & D. noſtri D. Sixti Divina providentia Papa V. anno 1. Conſtitutus perſonaliter illuſtriſſ. & reverendiſſ. DD. Hippolytus Rubeus tit. S. Mariæ in Porticu S. R. E. presb. Cardinalis Papienſis nuncupatus, ejuſdem Papienſis Eccleſiæ perpetuus adminiſtrator coram præfecto ſanctiſſimo D. noſtro D. Sixto Papa V. in capella ſecreta ſanctitatis ſuæ, poſt miſſam parvam per eundem ſanctiſſimum D. noſtrum Papam celebratam, caſula, ſeu planeta ſuper rocheto indutus, ac genuflexus in cornu Evangelii altaris dictæ capellæ pallium de corpore beati Petri ſumptum aliàs in conſiſtorio ſecreto per eundem Illuſtriſſ. & R. D. Cardinalem petitum, & obtentum ſibique, & ſuæ Eccleſiæ Papien. prædictæ per ſpecialia conceſſiones, & privilegia ſedis Apoſtolicæ debitum ſibi tradi, & conſignari per præfatum ſanctiſſimum D. noſtrum Papam, ibidem ſedentem cum inſtantia, ac humilitate, & reverentia debitis poſtulavit. Præfatus vero ſanctiſſimus D. noſter Papa petitioni hujuſmodi annuens, pallium prædictum de Altari dictæ capellæ, ubi miſſa fuit celebrata, miniſtrante rever. D. Joan. Baptiſta Perotio ſubdiacono Apoſtolico, ſuſcipiens eidem illuſtriſſ. & reverendiſſ. D. Hippolyto Cardinali, genibus flexis ante ſe conſtituto, ſuper ejus humeris imponens tradidit cum cæremoniis, & ſolemnitatibus in ſimilibus fieri, & ſervari ſolitis, ſub his verbis videlicet. Ad honorem omnipotentis Dei, B. Mariæ ſemper Virginis, SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, & S. R. E. necnon Eccleſiæ Papien. tibi commiſſæ, tibi, & ejus Epiſcopo pro tempore exiſtenti, per ſpecialia conceſſiones, & privilegia per Sedem Apoſtolicam uſus pallii conceſſus eſt, tradimus tibi pallium de corpore B. Petri ſumptum, in quo eſt plenitudo Pontificalis officii, ut utaris eo infra Eccleſiam tuam certis diebus, qui exprimuntur in privilegiis ab eadem ſede conceſſis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Super quibus omnibus, & ſingulis præmiſſis ego Cærimoniarum Apoſtolicarum Magiſter infraſcriptus, in officio rogatus, & à præfato illuſtriſſ. & Reverendiſſ. dom. Cardinali requiſitus de præmiſſis præſens publicum confeci inſtrumentum. Acta fuerunt hæc Romæ in palatio Apoſtolico apud S. Petrum, & capella præfata ſanctiſſ. D. noſtri Sixti V. ſub anno, indictione, die, menſe, & pontificatu, quibus ſupra, præſentibus ibidem illuſtribus, ac reverendis dominis, Anibale de Paulis, Blaſio Cangio, & Antonio Maria Gallo cubiculariis ſecretis ſanctiſſimi Dom. noſtri Papæ teſtibus ad præmiſſa adhibitis, atque rogatis.

Cum Romæ res ſuæ Eccleſiæ Cardinalis Hippolytus compoſuiſſet, ad ipſam rediit, ibidemque demoratus eſt, uſque ad deceſſum Pontificis. Romam inde reverſus, comitiis Urbani VII. ac Gregorii XIV. interfuit, quibus peractis, cogitans reditum, trium dierum pertinaciſſima febri abſumptus, interſit an. 1591. 4. Kal. Maii. Sepultuſque eſt apud S. Blaſium

de Auulo ante majus Altare, quam Eccleſiam hodie vocant S. Caroli Catioariorum, ubi hoc epitaphium legitur.

D. O. M.

Hippolyto Rubeo Cardinali avita Nobilitatis ſplendore, ſummaque virtutis laude clariſſimo, qui Epiſcopus Ticinenſis Concil. Trid. interfuit, in ſuaque Eccleſia XXX. annos regenda paternam in populum ſibi commiſſum charitatem, perpetuum in retinenda Eccleſiaſtica Diſciplina ſtudium, ſingularem in omni vita integritatem præſtitit, Joannes Vincentius, & Scipio Cardinales Gonzaga teſtamenti executores affini, & collega optimo poſuerunt, vixit an. LIX. menſes V. Dies XXVIII.

Obiit IV. Kal. Maii M. D. XCI.

CII. a De eo ſcripſit Picinellus in Athen. Vir. litter. Mediolanen. p. 15. Ghilinus in Ath. Auguſt. p. 11 Mandoſ.

100. ALEXANDER Saulius Genuenſis, a ex congregatione Clericorum S. Pauli Decollati, ſive Barnabitarum, ut alii vocant, paulò ante Epiſcopus Alerienſis in Corſica, à Gregorio XIV. ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1591. die 10. menſ. Maii. Solemni pompa Papiam ingreſſus eſt, die 20. menſis Octobris ejuſdem anni, incredibilique animi ardore gregem ſibi commiſſum aggreſſus eſt inſtituere. Dum autem diœceſim ſuam viſeret, prope Calezzium Pagum evolavit ad ſuperos, die 12. menſ. Octobr. an. 1592. Cui Papienſes Cives mæſtiſſimi lachrymis parentarunt. Illius corpus omni majori cultu Papiam relatum ſepelierunt in Cathedrali; tabulaque marmorea hujuſmodi de eo incidere epitaphium.

Alexandro Saulio Clerico regulari S. Pauli Alerienſi primum, deinde Ticinenſi Epiſcopo Doctrina, & religione excellenti, Collegium S. Mariæ Coronatæ Patri, ac fratri B. M. P. ubi ex humilitate is voluit. Obiit anno ætatis ſuæ LVIII. v. Idus Octob. MDXCII.

CIII. 101. F. FRANCISCUM deinde Gonzagam Mantuanum ex Ordine S. Francisci de Obſervantia paulo ante Epiſcopum Ceſaludenſem in Sicilia, Clemens VIII. Pont. Max. ad hanc eandem ſedem cenſuit transferendum anno 1593. die 29. menſis Januar. Sed dum profectionem adornat, ut obtenti Epiſcopatus poſſeſſionem iniret, Alexander Andreaſſus Mantuanorum Epiſcopus moritur, excepitque ſucceſſorem hunc ipſum Fr. Franciſcum Gonzagam, ex cenſura Clementis, poſtrema die menſis Aprilis ejuſdem anni, mærentibus Papienſibus, qui prius noviter electum amiſiſſent, quam illum tam expectatum, potuiſſent intueri. Conſule de eo, quæ ſupra narravimus in Epiſcopis Mantuanis.

CIV b Alexandrinus dicitur à Poſſ. ta de viris illuſ. Alexandri. p. 141. Laudatur etiā à Card. Hent. vi lo in ſuis Memoriis p. mihi 111. Mand.

102. GUILLELMUM Baſtonum Mediolanenſem, b Papienſibus idem Clemens VIII. Antiſtitem impoſuit ao. 1593. poſtrema die menſis Aprilis, eodemque mandante Pontifice in Eccleſia S. Mariæ Angelorum in Thermis de manu Cardinalis Sfortiæ ad id delegati pallium accepit. Poſt direptam, compoſitamque litem, quam ea de re illi intentaverat Archiepiſcopus Mediolanenſis, ſolemni pompa iniit poſſeſſionem, die 21. menſis Decemb. ejuſdem anni, quam ille Eccleſiam per 16. ipſos annos rexit, nihil omittens, quod optimum videretur decere Paſtorem. Exceſſit è vivis Neapoli, cum ibi pro Paulo V. Stataria legationem obiret, an. 1609. ibidemque ſepulturam accepit.

CV. 103. JO. BAPTISTA Bilius Mediolanenſis Guillelmo ſucceſſit die 19. menſ. Januarii anni 1609. atque à Paulo V. Pallio exornatus eſt per Andream Cardinalem Perettum ad id delegatum; fato functus eſt anno 1617.

CVI. 104. FABRITIUS Landrianus Mediolanenſis Abbas Commendatarius S. Antonii, ad hanc eandem ſedem promotus eſt an. 1617. die 17. m. Julii, fuitque exornatus Pallio ab eodem Andrea Cardinali Peretto Commiſſario Apoſtolico. Hic pium S. Syri Collegium, ubi orphanæ virgines educarentur, inſtituit. Societatis Jeſu alumnis tria millia ſcutatorum attribuit, ut tribus in Gymnaſiis gratis renujorum æquè, ac nobilium filios Grammaticis excolerent inſtitutionibus. Tranſtulit ſolemni pompa ex inferiori, ac ſubterranea Eccleſiæ parte, ad ſuperiorem corpora SS. Syri, & Luthiſredi Epiſcoporum Papienſium. Deceſſit anno 1637. c

c 1642.

POMPEJUM deinde Cornazanum, nobilem Papienſem, ex ordine Ciſterc. Monachum, & Epiſcopum Parmenſem Pontifex Urbanus VIII. ad hanc eandem Sedem deſtinavit an. 1638. d illumque concives ſui incredibili deſiderio præſtolabantur, ſed jam ætate gravis renuit ſubire onus. d 1642.

105. JO: BAPTISTA Sfondratus, filius Marchionis Franciſci, Gregorii XIV. pronepos, Abbas S. Nicolai, ac S. Antonii Placentiæ, ab Urbano VIII. adlectus fuit Epiſcopus Papienſis anno 1639. e inauguratus Romæ in Baſilica Liberiana die 14. Decēbr. Dominica 3. Adventus ann. 1642. à Julio Card. Roma, & ſequenti die in Conſiſtorio Pallio cohoneſtatus ab eodem Urbano Pontifice Opt. Max. Ab hujus generoſa nobilitate haud inferiorem pietatem omnis ordinis mortales expectant; quippe qui ad tot prædeceſſores ſuos viros clariſſimos æmulandos præ cæteris hoc tempore videatur adlectus. (,, *Exceſſit* ,, *1647. haud inferiori pietate generoſiſſimæ familiæ ſuæ* ,, *majorum virtutes æmulatus.*) CVII.

e 1643. pſſima Decēb. f 1643.

106. * FRANCISCUS Bilius vetuſta apud Mediolanenſes familia natus defuncto Sfondrato, Epiſcopus Papienſis electus ab Innocentio X. Pont. Max. an. 1648. die 10. Febr. CVIII * Ex App. tom. 5.

A D D I T I O.

(,, *Undecim annos huic præfuit Eccleſiæ, deceſſitque* ,, *omnibus charus an. 1659.*

,, HIERONYMUS *Meltius nobilis Mediolanenſis Sacri Palatii Apoſtolici Auditor hanc aſſecutus* ,, *eſt Infulam cum retentione officii Auditoratus Rotæ* ,, *ad Papæ beneplacitum 22. Sept. 1659. omni cum laude præfuit, obiitque ann. 1672.* CIX.

,, LAURENTIUS *Trotti primaria nobilitate* ,, *natus Alexandrina, U. S. Ref. quo in munere cum omnem ſuam operam variis in gubernus Apoſtolicæ Sedis accuratiſſime præſtaſſet Carthaginenſi in partibus* ,, *Infidelium Archiepiſcopatu donatus eſt 11. Octobr.* ,, *1666. ad Magnum Etruriæ Ducem Nuncius abiit,* ,, *inde ad Venetam Rempublicam, poſtremo Cameræ* ,, *Apoſtolicæ inter Clericos adnumeratus, demum abſolutus à vinculo Carthaginenſis Eccleſiæ, unico ipſi reſervato Archiepiſcopi Titulo, Papienſi Gregi Paſtor* ,, *attributus eſt 12. Decembr. 1672. Ejus nomine poſtulante Alexandro Caprara Advocato Conſiſtoriali* ,, *Pallium obtinuit 30. Jan. 1673. Ab Innocentio XII.* ,, *Romam vocatus Congregationi ſuper negotiis Epiſcoporum, & Regularium a ſecretis adeſſe jubetur, ad* ,, *majora quippe evehendus, ni morte ſimul cū Pontifice* ,, *Innocentio piaculari anno ereptus fuiſſet die 30. Sept.* ,, *ſepultus apud S. Mariam Porticus in Campitellis, inde translatus ad ſuam Papienſem Eccleſiam.* CX

,, JACOBUS ANTONIUS *Morigia nobilis* ,, *Mediolanenſis ex Clerico Regulari S. Pauli Barnabita Miniatenſis Epiſcopus, inde Florentinus Archiepiſcopus, & ab Innocentio XII. renunciatus S. R. E.* ,, *Presbyter Cardinalis die 12. Decembr. ann. 1695.* ,, *Titulo attributo S. Cæciliæ, poſtmodum ſubrogatus* ,, *Cardinali Benedicto Pamphilio in Liberiana S. Mariæ Majoris Baſilica, cujus Portam Sanctam anno* ,, *piaculari 1700. ſolemni ritu aperuit, & clauſit, Florentina Eccleſia dimiſſa ad Papienſis puppim accitus* ,, *die 24. Januar. anno 1701. Luc.*) CXI.

(,, *Obiit autem Papiæ menſe Septemb. 1708.*

,, AUGUSTINUS *Cuſanus Archiepiſcopus Amaſien. primo apud Rempublicam Venetam, deinde* ,, *apud Regem Chriſtianiſſimum Nuncius Apoſtolicus* ,, *translatus fuit ad Eccleſiam Papienſem 14. Octob.* ,, *1711. deinde creatus Cardinalis à SS. D. N. Clemente XI. die 16. Maii 1712. cum titulo S. Mariæ* ,, *de Populo, præficitur Legationi Bononiæ 16. Ap. 1714.*) CXII.

PENNENSES, & HADRIA-nenſes Epiſcopi.

PENNA in Veſtinia, quam *Città di Penna*, hoc tempore vulgus appellat, in Aprutio præantiqua Civitas eſt, ac ſpectatæ fertilitatis, cujus alicubi meminit Plinius, ac Ptolomæus, illamque Paulus Diacon. lib. 2. c. 19. reiicit in Picenum; hodie à Farneſianis Principibus poſſidetur. A S. Patra ex 72. diſcipulis uno Evangelii lumen accepit, primuſque fuit, qui in ea Civitate gereret Epiſcopatum, Apoſtolorum Principe ita cenſente Petro. Hæc item Eccleſia in iis, quæ ad Romanam ſpectant provinciam, con-
B numeratur, Sedique Apoſtolicæ immediatè ſubeſt. Pennenſi olim Eccleſiæ Innocentius IV. Pontifex Max. Hadrianenſem Epiſcopatum de novo erectum anno 1252. conjunxit, quam Civitatem vulgus in Aprutio item collocatam, Atri appellat ab hoc tempore. Hæc illa Hadria eſt, olim Romanorum Colonia, Patriaque Ælii Hadriani Imperatoris, in difficili, arduoque monte ſita, inter Vormanum, Mattinumque flumina, cujus pluribus locis meminit Livius, Strabo, Plinius, Ptolomæus, Mela, Silius, Spartianus, & alii. Hanc Civitatem arbitrantur, plerique ab Hadriatico, Venetoque mari ſumpſiſſe nomen; ſed planè falluntur, cum potius ita dicatur ab Hadria Romandiolæ Tranſpadanæ, ut poſtea dicemus, ſed interim ad inſtitutum noſtrum redeamus Iſtæ duæ ſimul junctæ Eccleſiæ jam inde à ſua conſtitutione unum Romanum Pontificem immediatè venerantur, agnoſcunt, tametſi Theatinæ provinciæ cenſeantur. Pennenſis Epiſcopatus habetur mentio in capit. Qualiter
C de Elect. & in cap. Nup. de Teſt. Hadrienſis item præantiqua dignitas eſt, cum ex Aterno illuc olim translata fuerit, Pelignorum civitate, ex cujus ruinis Piſcaria oppidum ſuam ſumpſit originem. Harum Eccleſiarum Præſulum feriem Mutius Panſa Doctor, ac civis Pennenſis promiſcuè concinnavit, quam ipſam nos reordinavimus, atque adauximus, ex uberiori Vaticanorum monumentorum, actuumque Conſiſtorialium cognitione adjuti.

ADDITIO.

(,, Penna, cujus exordia ſepelivit oblivio, Apenni-
,, nis montibus dediſſe nomen ſunt qui velint. Certe con-
,, ſtat in Veſtinis principem locum olim tenuiſſe ab 5000
,, paſſuum circuitus ſumptuoſis ædificiis illuſtrata. Hanc
,, ſubegere Romani, & hi à Pennenſibus adjuti fuere con-
,, tra Carthaginem. Roma florente floruit & Penna, de-
,, inde ex declinatione Imperii Rom. ſimilem ſortita vi-
,, cem in anguſtum ambitum unius milliarii reſtricta mil-
,, le focularia complectitur, animas circiter 5000. Ejus
,, Cathedrale Templum B.V. Angelorum, Divoque Ma-
,, ximo Levitæ & martyri Civitatis Patrono dicatur,
D *,, antiquiſſimæ ſtructuræ: cui inſerviunt 20. Canonici, &*
,, 3. dignitates, Archidiaconus, Archipresbyter, & Pri-
,, micerius; & unaquaq; dignitas alteri Canonicatus an-
,, nexa annuos percipit redditus 100. Scutor. ejus mone-
,, tæ; Canonicorum cenſus eſt 50. Ducatorum. Sex alii
,, Beneficiati Sacerdotes enumerantur, & Clerici, ſeu
,, Presbyteri inferiores circiter 25. deficit in his utraq;
,, Præbenda; Cura animarum in Cathedrali, & in aliis
,, 5. Eccleſiis exercetur. Alia extat Collegiata, cui ad-
,, ſtant 4. Canonici. Virorum Monaſteria 7. computan-
,, tur, duo Monialium; adeſt Hoſpitale, mons Pietatis,
,, & Seminarium. Potentia, & divitiis olim floruit hic
,, Epiſcopatus. Carolus enim Magnus Pennam Provin-
,, ciæ Metropolim civilem declaratam cum plurimis Ca-
,, ſtris, & Pagis pleniſſime juri Epiſcopi in perpetuum
A *,, ſubjecit circa an. 800. ut ex membranaceo antiquiſſi-*
,, mo in Archivo Cathedralis aſſervato legitur in hæc
,, verba ipſo Carolo ſe profundente: Et volentes dictam
,, Civitatem [*Penna*) honoribus ſublimare, donamus
,, eam Eccleſiæ Pennenſi, & vocamus eam Caput, &
,, Dominum totius Provinciæ Pennarum; quæ Pro-
,, vincia ſit etiam determinata à vertice montium,
,, qui ſunt per eam, & Pennini montes nuncupantur,
,, uſque ad mare: à ſiniſtris uſque ad flumen Piſatiæ,
,, & à Septemtrione uſque ad flumen Vomani; quam
,, Provinciam totam eſſe volumus ſub Dominio, &
,, juriſdictione Civitatis Pennæ. *Quam largitionem*
,, ſecuti Cæſares & Reges confirmarunt. Donec bellis per-
,, turbata Italia, Regnoque Neapolitano undequaque di-
,, ſciſſo dominium corruit Pennenſis Epiſcopi. Tandem
,, Carolo V. rerum moderatore Pennenſis Civitas, ejuſ-
,, que ditio ſub titulo Ducatus ceſſit in dotem Margari-
,, tæ Auſtriacæ Alexandro Medicæo deſponſatæ, quæ
,, prioris thalami vinculo ſoluta ad ſecundas nuptias
,, tranſiit Farneſianas, quo titulo Sereniſſimi Farneſii
,, Principes imperant, remanente tamen Epiſcopo civili
B *,, facultate adjudicandi in primis, ſecundiſque inſtantiis,*
,, exigendi pœnas ex damnatis, & juramentum fidelis
,, adminiſtrationis a Magiſtratu. Pennenſi Epiſcopatui
,, Hadrianenſem Eccleſiam univit Innocentius, ita ta-
,, men quod cum Epiſcopus Hadriæ commoraretur, Ha-
,, driæ titulus præferretur, cum verò Pennæ, Pennenſis
,, primò Epiſcopus nuncuparetur. Sed exortis inde
,, controverſiis, è Romana Curia hujuſmodi decre-
,, tum exiit; Congregatio rerum Conſiſtorialium cen-
,, ſuit, ſi Sanctiſs. D. N. placuerit, prænominandam
,, eſſe Eccleſiam Pennenſem, & non eſſe locum alter-
,, nativæ, & facta relatione Sanctiſs. probavit. *Hadria*
,, vero unius milliaris circuitu perſtringitur, 1300. focu-
,, laribus repletur, ex quibus 8000. habitatores numeran-
,, tur. Cathedralis Eccleſia Deiparæ in cœlum Aſſumptæ
,, conſecratur, in qua divina perſolvunt 20. Canonici, &
,, horum quatuor habent dignitates annexas: adſunt alii
,, ſex Canonici nuncupati S. Gregorii, totidemque Bene-
,, ficiati diebus tantum feſtivis inſervire ſoliti, pluresq;
,, etiā Presbyt. & Clerici minores ad num. 160. Prædi-
C *,, ctarū Dignitatū major eſt Archidiacon. reliquæ ſunt*
,, Archipresb. & duo Primicerii, & unaquæq; cōputatis
,, fructibus Canonicatus percipit annuū censū ducat. 150.
,, Canonicatus vero 100. Sex Canonicis S. Gregorii, &
,, Beneficiatis exigua portio eſt aſſignata. Adſunt Præbē-
,, dæ Theologalis & Pœnitentialis. Cura Animarum exerce-
,, tur in Cathedrali per Sacerdotem ad nutum Capituli amo-
,, vibilem; & in altera Eccleſia S. Nicolai nuncupata exiſtit
,, in Civitate octo Virorum, duo Sacrarum Virginū Cœnobia:
,, duo Hoſpitalia, mons Pietatis, & Seminarium. Utraq; Diœ-
,, ceſis eſt ampla ad longitudinem, & latitudinem 30. M. P.
,, habens ſub ſe Terras, Oppida, & Pagos circiter 80. in his
,, plurimæ Domus Clauſtrales, & Abbatiæ Conſiſtoriales ex
,, Ord. S. Benedicti Cardinalibus commendari ſolitæ. Emi-
,, net inter has celeberrima Abbatia S. Bartholomæi de Car-
,, pineto poſtea unita Ciſtercienſibus Caſænovæ 500. jam o-
,, lim Monachorum domicilium, ampliſſimi juris tum Civilis,
,, tum ſpiritualis. Cæterum hujus Eccleſiæ taxa Rom. eſt Fl.
,, 400. annuus cenſus 1000. circiter Scutorum. Luc.)

1. S. PATRAS, *a* unus ex 72. Chriſti Diſcipulis Pennenſem fundavit Eccleſiam, ejuſdemque primus Epiſcopus fuiſſe. *(1)* I. *a Al Pe. trons.*

D

2. ROMANUS, floruit ſub Symmacho Pont. Max. an. 499. (2) II.

3. AMIDÆUS, ſive Amodæus, an. 817. illius meminit Bibliothecarius an. 844. cum conſecrationi Ludovici filii Lotharii Imperatoris in Longobardorum Regem ſub Sergio Papa II. interfuiſſet.* Hic à Lothario I. Imp. privilegium, ſeu confirmationem Indultorum Eccleſiæ ſuæ obtinuit, cujus habetur exemplar vetuſtate penè exeſum in Pennenſis Epiſcopii tabulario, ſub hac verborum formula conceptū III. ** Ex App. t. 2.*

In Nomine D. N. J. C. Amen. Hlotarius divina ordinatione providentia Imperator Auguſtus.

Noſtra Imperialis Excellentia augmentum eſt, ſi fidelium noſtrorum petitionibus libenter annuimus, maxime

(1) Hinc ſanè, aliiſque de cauſis apud Summos Pontifices magnæ æſtimationis Pennenſis Cathedra, cui cum inſidere delectos Viros jubebant, his verbis in literis Apoſtolicæ expeditionis deſumptis ex tabulario hujus Epiſcopi uti ſolebant: *Celebrem, ac nobilem Eccleſiam Pinnenſem tibi tradimus regendam. Lucent.*
(2) Et memoratur in Synodo Rom. ejuſdem anni *Pinnenſium* Epiſcopus, cujus nomine ſubſcripſit Valentinus Amiterninus Epiſcopus. *Lucent.*

Digitized by Google

rum ſacerdotum, quorum precibus nos Deo appropinquare confidimus. Igitur noverit magnitudo fidelium S. Eccleſiæ, atque noſtrorum præſentium videlicet, & futurorum, quia Amadeus ven. Penneaſis Urbis Epiſcopus ad clementiam noſtram veniens oſtendit nobis præceptum ſcripili auctoritate f . actum ſuper rebus Eccleſiæ, cujus Dominus eum commiſit præeſſe Paſtorem, in quo continebatur, ut nemo publicæ vel Judex, vel quislibet è judiciaria poteſtate urbis Eccleſias vel agros juſtè, & rationabiliter ad vos, vel veſtræ ſedis Eccleſiam pertinentes ingredi audeat ad cauſas audiendum, vel quippiam exigendum, vel aliquas redditiones requirendo Itaque deprecatus eſt faſtigium ſublimitatis noſtræ, & petiit ut præcepto noſtræ authoritatis & renovationis juberemus idem præceptum corroborari, & innovari. Quapropter ejus precibus clementer annuentes, hoc præceptum noſtræ corroborationis decernimus fieri ad prioris præcepti confirmationem, & jubemus, ut ſicut ſupra dictum eſt, nullus Judex, nec publicæ actionis exactor urbem aut villas, aut agros, ſeu reliquas poſſeſſiones jam nuncupatæ ſuæ Eccleſiæ injuſtè ſubire audeat, vel ad cauſas audiendum, vel quippiam exercendum in judiciaria poteſtate, ſed per hoc noſtræ conſtitutionis decretum liceat memorato Epiſcopo viro ven. ſuiſque ſucceſſoribus prædictæ Sedis Eccleſiam rectoris . . . . . cum Clericis, & cum omnibus ſuis hominibus quietè, & pacificè per ventura tempora vivere, & poſſidere, & pro nobis, & conjuge, ſeu liberis noſtris, nec non pro regni noſtri ſtabilitate, & augmento largiter Domini noſtri miſericordiam implorare. Et at hujus noſtræ juſſionis inſtitutio pleniorem in Dni nomine, & ſtabiliorem vigorem obtineat, manu propria, & ſigno noſtro juſſimus adſignare.

Signum Sereniſſimi *Hlotarii Imperatoris*

Alemarus Cancellarius. Datum ſub Jan. menſe anno Chriſti propitio imperii . . . . . D Holotarii Imp. . . . . Actum in noſtro palatio regio in Dei nomine Amen.

IV. 4. JACOBUS apud Baronium an. 844. (1)

VI. 5. HELMANNIUS[a] an 862. (2) ad quem decretalem epiſtolam Joannes Papa VIII. direxit, arguens eum, quod ad Synodum non acceſſerit, jubens ſtatuta die ad ſe venire, interim quemdam abſolvere, quem injuſtè excommunicaverat.

[a] Al. Hermennius, ſeu Helmoinus.

V. 6. GIRALDUS, ſeu Grimaldus, in Cathedralem tranſtulit oſſa SS. Maximi Levitæ, & Sociorum Martyrum, pompa auguſtiori, ſubque majori altari honorificentius collocavit an. 868.

VII. 7. GAIDOLPHUS Berardi Pennenſis Comitis frater, memoratur in fundatione Monaſterii S. Bartholomæi de Carpineto Pennen. Diœceſis, ab eodem Comite Berardo fundato an. 962. donationis tenor eſt hujuſmodi, ex tabular. Cœnobii Caſæ-novæ Ord. Ciſt. hujus Diœc. ſcripta.

In Dei nomine, anno ab Incarn. Dom. 972. die 14. Martii indict. 4. Imper. Othone an. 2.

Berardus quondam Ludani filius Comes Comitatus Pennenſis à flumine Taba uſque ad flumen Piſcariæ præſenti ſcripto declarat, quondam quadam infirmitate gravatus jaceret, cogitaverit qualiter in peccatis conceptus eſſet, & qualiter per dies ſingulos peccata commiſit, quibus penſatis, quæſivit conſilia à Religioſis viris, quomodo poſſet peccata redimere, vadis nulla poſſe facere opera charitatis, quam conſtruere aliquod monaſterium, & de rebus ſuis dotare illud, ut Monachorum cœtus ibi valeat Deo famulare, & pro animabus anteceſſorum ſuorum, & ſua Deum incenſanter orare, & ab eo Monaſterio poſſet recipere alimonia tempore necessitatis Chriſti pauperes; poſt hæc autem cœpit cogitare intra ſe, & quærendo locum aptum, & Deo concedente invenit in ſuo comitatu locum ſatis habile ad fundationē Monaſterii excogitati in contractu ad radices montis Apennini, in loco qui dicitur de Lecena, poſito in inſula, quæ inter flumen Nares, & Rivum de Vite, in quo loco fecit conſtrui monaſterium in honorem Dei, & B. Bartholomæi Apoſtoli monaſterium cogitatum, in quo adhibito ſolemni cætu monachorum eorū votis cōcurrentibus ab ipſo toto Collegio, vir multæ ſanctitatis D. Benedictus canonicè eſt electus Abbas, & debito modo confirmatus, quibus Abbati, & monaſterii Congregationi tanquam fundator ipſius novi monaſterij, infraſcripta bona ſua ſtabilia titulo liberalis donationis conceſſit, videlicet, per circuitum monaſterii, tantum de terris quod capit, ſcilicet ſemine modios 300. pro faciendis campis & vineis dicti S. Cœnobii, & montem Summati, qui eſt ſitus . . . ſupra ipſum Monaſterium. Dat etiam, & concedit titulo prædicto Abbati jam dicto, & toti Congregationi ejuſdem Cœnobii pro ipſo monaſterio, caſtellum Carpinetum, & caſtrum Brittori, & caſtellum quod dicitur de Fara, & locum qui dicitur Balicum, cum hominibus, juribus, & pertinentiis ſingulis ipſorum caſtrorū, ipſum Abbatem, & collegium induxit in poſſeſſionem dictorum caſtrorum, & locorum in perpetuum retinere, & poſſidere concedit ipſi monaſterio . . . . ſuam, quæ dicitur ſanguinetum per menſuram modiorum centum, exhibens etiam fratribus, & familiæ ejuſdē S. Cœnobii liberam licentiam conſtruendi Molendina, & Valcatoria ubicumque voluerint per totum comitatum ſuum, & vendendi, & emendi, & paſcua libere ſumendi pro animalibus ſuis in omnibus locis totius ſui comitatus, & hanc donationem, conceſſionem ſtabilem, & perpetuam juxta Caroli Imperatoris capitularia, videlicet ſi quis Longobardus de rebus ſuis voluerit aliquam donationē facere alicui pio loco liberè poſſit abſolutè, & juxta Luitprandi Regis capitula. Si quilibet Longobardus ægrotaverit &c. poteſtatem habeat dum vivit, & rectè loqui poteſt pro anima ſua juxta votum ſuum facere teſtamentum &c. voluit etiam, ut ipſum dictum monaſterium ſic fundatum, & donatum cum omnibus rebus ſuis ſit liberum, & nulli unquam ſubjectum, nec ſibi nec alicui de generatione ſua ad præſtandum, ſeu etiam faciendum aliquid teneatur aliquo modo, niſi tantummodo ad ſolam rationem faciendam, & exhibendam piam eleemoſynam miſerabilibus perſonis, & pauperibus D. N. J. Chriſti pro anima ſua, & recolendæ memoriæ Ludani Patris ſui, & omnium prædeceſſorum ſuorum, & pro anima Gaidolfi Rev. & Ven. Epiſcopi germani ſui, & pro anima genitricis & uxoris ſuæ, pro quibus bona ſumus omni tempore facere obligati, & ut Dominus per orationem ipſam ſanctam, monaſterium, & donationem præfatam ſanctarum eleemoſynarum, & alia ſupradicta bona miſericordiam, & veniam per ſuam pietatem nobis tribuat.

Actum anno, menſe, ut ſupra in dicto comitatu Pennen.

Signum manus Berardi, qui hanc donationem pro redemptione animæ meæ feci. Benedictus ejuſdem Berardi curiæ judex, atque librarius rogatus, & de ejus mandato teſtis aſtiti. Signum Joannis rogatus teſtis. Signum manus Ixonis teſtis. Signum manus Boſſa. Signum Azolini.

8. JOANNES ſuperſtes erat ad annum 963.* Ejus intuitu, ac precibus Adelaidæ uxoris Otho Imp. anni 968. res & bona Pennenſis Epiſcopatus, atque Anteceſſorum ſuorum Cæſarum privilegia confirmavit, ut ex ſubjecto diplomate percipi poteſt ex eodem Cathedralis tabulario exſcripto. VIII.

* Ext App. tom. 9.

In Nomine S. & individuæ Trinitatis Otho divina favente clementia Imper. Auguſtus.

Juſtis fidelium noſtrorum petitionibus, maxime eorum quibus ſuadent largitatis noſtræ munera locis ſacris & divino cultui mancipatis præbere aures munificentiæ inclinari, plurimum nobis ad Imperii ſtabiliſarem, & divinæ remunerationis præmium prodeſſe confidimus, nec non & fideles noſtros promptiores, & devotiores id efficere non ambigimus ad famulatum. Quo circa noverit

(1) Amidei, non autem Jacobi nomen deſcribitur apud Baronium. Cæterum iſte Jacobus poſt Amideum in tabulario hujus Eccleſiæ inſcribitur tertio anno Lotharii.

(2) Eo enim anno electus Pontifex eſt Joannes VIII. qui alterum quoque Epiſtolam Helmoino dedit, qua ei committit cauſam cognoſcendam mulieris, quæ vi, minisque coacta religioſum habitum ſuſceperat. Utramque Epiſtolam ſcriptam vult Harduinus in noviſſ. Concil. editione anno 879. Cæterum hunc Helmoinum poſt Giraldum vixiſſe temporis inſpectio nos docet.

rit omnium S. Eccleſiæ fidelium noſtrorum, præſentium ſcilicet & futurorum ſolertia, Addaſdem noſtram dilectam conjugem Imperatricem Auguſtam culminis noſtri ſublimitatem adiiſſe, obnixe poſtulando, quatenus pro Dei amore, facinorumque noſtrorum abſolutione, Epiſcopatus S. Pennenſis Eccleſiæ declarari deberemus, videlicet in honorem S. Maximi Martyris Chriſti, quod eſſe videtur, & vea. Epiſcopo Joanni noſtro chariſſimo fideli confirmare, & omnino corroborare dignaremur omnia, quæ ab anteceſſoribus noſtris, & exteris hominibus Deum timentibus eidem Epiſcopatui conceſſa ſunt, & quod idem Epiſcopatus tenoit, & tenet, ex quo fundatus eſt, tam per præcepta prædeceſſorum noſtrorum, ſeu etiam per precaria, & offerſiones, & chartulas donationis, atque per inveſtituram, & commendationem, & per quæcumque inſtrumenta chartarum, ſeu per cujuſcumque ſcriptionis titulum. Nos quoque conſiderantes, atque fidelitatem, & ſanctitatem prædicti Joannis Epiſcopi, animo inclinati precibus ejus, Nos denique illum inveſtimus, confirmamus, & corroboramus prædictæ B *Pennenſis Eccleſiæ Epiſcopio omnia perceptaria à prædeceſſoribus noſtris eidem ſacroſancto loco collata, ſeu eorum quæcunque à religioſis, & Deum diligentibus hominibus conceſſa ſunt tam per precaria, & offerſiones, & chartulas donationis, & inveſtituram, & commendationem, ſeu etiam ſicut ſupra legitur per quæcumque inſtrumenta chartarum, concedimus tibi omnia in integrum, ad habendum, tenendum & in perpetuum poſſidendum una cum civitate & omnibus ædificiis ſuper ſe habentibus, campis, vineis, pratis, paſcuis, ſilvis, aquis, aquarum decurſibus, piſcationibus, ſalectis, molendinis, mobilibus & immobilibus, utriuſque ſexus familiis, ſervis, & ancillis, aldionis & aldiabus & cum omnibus adjacentiis, & pertinentiis ad jus jam nominatæ Eccleſiæ pervenientis, pertinentibus, & quæ pertinere videntur, & omnia in Epiſcopato ſeu Johannes ibidem Epiſcopus, vel ſucceſſores ſui, ipſique Canonici ſub noſtri Modburdi tuitione, vel defenſione cum omnibus earum exhibitionibus, & redhibitionibus, & utriuſque ſexus familiis, ſervis, ancillis, aldionis, & aldiabus, libellariis,* C *chartulariis, precariis, & præſtariis, reſidentibus, & commendatariis, & cum omnibus, quæ nunc prælibata Eccleſia vel canonicè tenet, vel in antea Deo propitio acquirere poterit, ea ratione videlicet, ut amodo in antea nullus Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, neque Gaſtaldio, ſeu quilibet Reipublicæ exactor, ſeu quæcunque magna, remiſſaque perſona prædicta Pennenſi Eccleſiæ & Canonicis res in ſuas poteſtates uſurpare præſumat, nec liberos & ancillas, aldiones, & aldianas ibidem commorantes moleſtare in magno, vel in parvo præſumat neque ad placitum earum ire cogat neque de omnibus, quæ poſſident, diſveſtire attemptent, nec placitum ſupradictis rebus . . . . Si quis igitur confirmationis, præcepti, ſeu ceſſionis Mudburdi violator extiterit culpabilis, ſolvere cogatur mille libras auri optimi, medietatem Cameræ noſtræ, & medietatem prænarratæ Pennenſi Eccleſiæ atque Johanni Epiſcopo, & Canonicis, eorumque ſucceſſoribus, qui pro tempore fuerint, quod ut verius credatur, diligentiuſque ab omnibus obſervetur, manu propria roboratas, & anuli noſtri ſigno præcipimus roborari.* D

Signum domi- gni Imperato- *ni Othenis ma- ris.*

Ambroſius Cancellarius ad Vicem . . . . . Epiſcopi & Archicancellarii. Datum 4. Nonas Madii anno Dom. Incarn. DCCCCLXVIII. Imperii vero D. Othonis piiſſimi Cæſaris vij. Indict. xi. Actum in Comitatu Pinnenſi juxta flumen, quod nuncupatur Ricartam Dei nomine feliciter. Amen.

X. 9. BERARDUS Pennenſibus jus dixit divinum, Epiſcopique munere functus eſt an. 1055.

XI. 10. IOANNES Felertanus Monachus Cœnobii A S. Liberati, Epiſcopus fuit anno 1057. * Poſt duos vero ſuæ adminiſtrationis annos à Nicolao II. Pontifice bonorum ſui Epiſcopatus confirmationem recepit hoc cuſo diplomate, cujus tenor è tabulario ejuſdem Eccleſiæ exſcriptus ſic ſe habet. * Ex App. tom. 7.

Nicolaus Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Dilecto Confratri Joanni Pennenſi Epiſcopo, & per te Eccleſiæ S. Mariæ, & glorioſi Chriſti Martyris, ac Levitæ Maximi, tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum.

Officii noſtri eſt omnibus Eccleſiaſticis utilitatibus providere, & juſtis deſideriis, ac petitionibus prompto animo indulgere, unde quia petiiſti a nobis chariſſime confrater, ut per noſtri privilegii paginam tuæ Eccleſiæ, & tibi, tuiſque ſucceſſoribus perpetualiter confirmaremus omnia, quæ prædicta Eccleſia juſte, & legaliter competunt, petitioni tuæ gratanter annuentes, per hujus noſtræ Conſtitutionis decretum, & Apoſtolicæ Sedis edictum concedimus, & confirmamus tibi, ſicut ſuperius legitur in perpetuum quicquid in prænominata Eccleſia Epiſcopii B. Mariæ, & glorioſi Chriſti Martyris & Levitæ Maximi in præſentiarum poſſides, B *quæque in futurum quocumque modo divinis, & humanis legibus cognitis acquirere poteris, ſcilicet ipſum Epiſcopatum cum omnibus rebus, & poſſeſſionibus ſuis, & pertinentiis, mobilibus, & immobilibus, ſe ſeque moventibus, caſtris, villis & territoriis. Eccleſiis cum primitiis, & decimalibus, & cum omnibus, quæ ibi piæ devotio fidelium ſacris contulit oblationibus, tam pro ſalute vivorum, quam etiam pro mortuorum. Statuentes per hoc hujus ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, cui annuente Deo præeſſe dignoſcimur, inviolabilem conſtitutionem, ut nullus Imperator, Marchio, Comes, Vicecomes, aut alia qualibet magna, parva, cujuſcunque dignitatis, vel ordinis perſona contra hoc noſtrum privilegium præſumat jam dictum Epiſcopium, aut te, chariſſime fili, tuoſque in perpetuum ſucceſſores de bonis ſuis diveſtire, inquietare, aut aliquid ibi contra ſacros canones conſtituere, vel ordinare. Si quis igitur ei ſicut à noſtra Apoſtolica auctoritate conceſſum, & conceſſa . . . . pertinere non permiſerit, ſciat ſe anathematis vinculo innodatum à Patre, & Filio, & Spiritu Sancto, & auctoritate B. Petri Principis Apoſtolorum, nec non cum diabolo,* C *& Juda traditore D. N. J. Chriſti eos in æternis concremari ſupplicio, & inſuper ſciat ſe daturum 10. auri libras ſcilicet medietatem noſtro ſacro Palatio, & medietatem prædicto Epiſcopio. Qui vero intuitu pio obſervator in omnibus extiterit, cuſtodiendo hujus noſtri privilegii conſtitutionem, vel cultum Dei reſpiciendo, benedictionis gratiam à miſericordiſſimo Domino Deo habeat, & vitæ æternæ particeps ſit, & miſereatur in ſæcula ſæculorũ. Datum Romæ 6. Non. Maji anno Dom. noſtri Jeſu Chriſti 1059. per manus Humberti S. Eccleſiæ Silvæ Candidæ Epiſcopi, & Apoſtolicæ Sedis Bibliothecarii. Anno I. Pontificatus D. Papæ Nicolai II. Ind. 12.*

Hic Nicolai II. tempore amore ſolitudinis, Epiſcopali munere ſe exſolvit, inque clauſtrorum ſepta vitæ tranquillioris ſanctiſsima otia excoluit diligentiſſimè. Cujus Petrus Dam. Cardinalis meminit in epiſtola ad Nicolaum II. cum apud eumdem exemplo Felertani, cur & ipſe Epiſcopali munere abiiſſet, ſe excuſaret.

D 11. PAMPUS, ſub Alexandro II. ann. 1061. confirmat omnia bona Abbati S. Bartholomæi de Carpineto anno 1085. menſe Aprili. * Donaverat antea Pampo Sampſoni Abbati, & Conventui eidem S. Bartholomæi Plebem S. Mariæ de Canniano cum caſtello de Careoiano, aliiſque bonis cum conſenſu ſuorum Canonicorum, ut in veteri Chartophylacio exprimitur. XII. * Ex App. tom. 7.

Pampo Eccleſiæ civitatis Pennen. Epiſcopus.

Quæ Eccleſia eſt ædificata in honorem S. Mariæ Genitricis Dei, & S. Maximi, ipſo Almifico Præſule electo, atque omnino ordine Papa, per conſenſum D. Iſebarti Præpoſiti, Joannis Cuſtodis, & aliorum Canonicorum, qui ordinati ſunt in officio de S. Epiſcopato, & per conſilium Benedicti Presbyteri de Cateniano, & Joannis Abbatis, & aliorum, donat monaſterio Eccleſiæ S. Bartholomæi, quod eſt ædificatum in territorio Pennenſi infra ipſa tenentia de Carpineto in celle de Lecina juxta fluvium de Naura, & rivum de Vite, & pro ipſo mona-

ſte-

A *ſterio Sanſo Abbati ejuſdem monaſterii rem Juris de dicto S. Epiſcopatu, videlicet Plebem S. Mariæ de Cateniano, & caſtellum de Cateniano, Onerano, Lacretano, Geneſtrula, Carpineto, Brittele, & Fara cum omnibus inquantum ad Epiſcopatum pertinet, & pertinere debet de dictis caſtellis cum clauſula, quod aliquid non alienetur ſine licentia Epiſcopatus, cum onere tamen reſponſionis annui cenſus Eccleſiæ Pennenſi in feſta Aſſumptionis Beatiſſimæ Virginis Mariæ, ſeu per totam octavam dictæ feſtivitatis denariorum XII. pro reparatione Eccleſiæ Pennen. prout latius apparet in quodam chirographo ſub anno Dom. 1070. 6. menſ. April. Ind. 13.*

Actum Pennæ feliciter.

Ego Pampo Epiſcopus in hoc ſcripta una cum conſenſu D. Iſembardi Præpoſiti, & per conſenſum Joannis noſtræ Eccleſiæ Cuſtodis, & omnium Canonicorum manum meam poſui, & illud confirmavi,

† *Signum manus Oruuiti teſtis.*
† *Signum manus Boni teſtis.*
† *Signum manus Paſtoris teſtis.*

XIII 12. ÆRIBERTUS, ſeu Heribertus floruit anno B
1112. qui donationem Pampi prædeceſſoris confirmavit monaſterio S. Bartholomæi factam, quæ talis tenoris legitur, inſolitis quidem verbis undequaq; barbariſmis ſcatentibus, ut illa ferebat ætas.

In Dei nomine.

SCriptum convenientiæ, quod fecit D. AEribertus Epiſcopus de ipſa Eccleſia Epiſcopale S. Mariæ, & S. Maximi, quæ ædificata eſt infra ipſe muri de civitate Pennenſi ipſe almifice præſul electus, atque omni ordine PP. atque cuncto clero, & populo generaliter ipſe Epiſcopus pro ſua bona voluntate, & conſentiente D. Marico Archipresbytero, & Berardino Archidiacono, & P. Joannes Leoni, & Deo presbiter, & alii canonici, qui præordinati ſunt, in officio de S. noſtro Epiſcopatu, ego AEribertus Epiſcopus noſtra bona valuntate conſentientes .... ſupra dictis dono, trado; atque confirmo ipſum monaſterium S. Bartholomæi, quod ædificatum eſt infra Territorio Pennen. ab ipſo vocab. Colle de Lacena, & ad tibi D. Joannes inventus vir ven. Abbas de ipſo monaſterio S. Bartholomæi, vel poſteriſque ſucceſſoribus tibi per ipſum ſcriptam confirmo omnia, quæ prædeceſſor meus Pampo Epiſcopus dedit, & conceſſit ipſo monaſterio S. Bartholomæi, & inſuper dono, & trado, atque confirmo ad ipſo monaſterio S. Bartholomæi, hoc eſt de S. noſtro Epiſcopatu in ipſa Eccleſia S. Joannis ab ipſa vocabulo Bangio, cum libris & campaneis, calteis, & paramentis, & omnia ornamenta Eccleſiarum cum cellis, & dotis, & ... cum terris, & tenentia, & pertinentia quantum ad ipſa noſtea Eccleſia Epiſcopali pertinet, & pertinere debet, & ipſum caſtellum de Vicula, & della Penna, & de Cavilioni iſta, & omnia quod deceſſor noſter dedit ad ipſo denominato monaſterio, ego Heribertus Epiſcopus dono, & trado, atque confirmo, quantum verò ad noſtrum Epiſcopatum pertinet, & pertinere debet, omnia, & in omnibus per ipſum ſcriptum confirmavimus, & concedimus ad ipſe monaſterio S. Bartholomæi, & ad tibi ſupradictus D. Joannes Abbas, vel à poſteris ſucceſſoribus tuis, ut habeatis, teneatis, & poſſideatis tenendum ad eſcultandum, & omnia faciatis quidquid exinde facere volueritis, vel vobis operæ pretium fuerit, nam non vendendi ſunt donandi, nec alicui loca penitus comandandi, nec quod nullo ingenio in alterius poteſtate mittendi, & in cenſum debeatis dare per ipſum confirmare, & noſteam Eccleſiam reſtaurare infra menſem Auguſti, in Aſſuntione S. Mariæ, aut infra ipſam octavam denarios xii. ad ipſam S. noſteam Eccleſiam Epiſcopalem ibidem donetis & ibidem relaxetis, & inſuper ſolvatis in uno anno, aut in duo ſecundum æqualitatem temporum, aut unum bovem, aut in veſtra mobilia rendatis ad ipſa noſtea Eccleſia Epiſcopale, & ſi hoc feceritis, & impleveritis, habeatis, & poſſideatis ſine omni calumnia promitto, & obligo me ege ſupead. Herbertus Epiſcopus ad tibi ſupradicti D. Joannes Vir Ven. Abbas, vel à poſteris ſucceſſoribus tuis iſta noſtea donatione, & conceſſione ante ſtare, & defendere debemus ab omni homine, quam ſi defendere noluerimus, aut iſtum ſcriptum frangere, vel cauſare, vel minuere, aut retollere præſumpſerimus .... D. Heribertus Epiſcopus, aut nullus à poſteris ſucceſſoribus meis .... fuerit excommunicatione Præſulis, cum cuncta noſtra .... pa ernarum maledictione incurrat, & à tribus centum x. & viii Patribus, & in Niceno Concilio; & ſanctorum Cartulæ conſtituerunt

A *.... ab ea maledictione anathematizatus, & excommunicatus cum Satan, & Abiron, & cum Juda teaditore in infernum demerſus ſit in æternum.*

Ego Heribertus Epiſcopus .... ſucceſſoribus meis ad tibi ſupradicto Joanni Abbas, vel à poſteris tuis ſucceſſoribus, & ad ipſo Monaſterio ſibi injurie ablata fuerit, & iſtum ſcriptum omni tempore firmiter ſtare, & manutenere, ego Mainardus not. & judice.

Ego Heribertus Epiſcopus in iſte ſcripte manum meam miſi, & confirmavi, & ſignum Crucis † manu mea ſignavi. Ego Maurico Archipresbyter manum meam in iſte ſcripte miſi, & ſignavi. Ego Berardus Archidiaconus manum meã in iſto ſcripto, & confirmavi. Signum manus Americi in iſtũ ſcriptũm teſtis ſum vocatus. Signum manus Ammoni in ipſum ſcriptum teſtis ſum rogatus manus Joannis in iſtum ſcriptum teſtis ſum rogatus anno Domini 1512. ind. 5.

13. GRIMALDUS temporibus Paſchalis II. Papæ electus, vixit circa annum 1115. de quo in vita S. Berardi Epiſcopi Marſorum mentio habetur. Extat in tabulario ejuſdem Monaſterii S. Bartholomæi XIV.
B de Carpineto ejuſdem Grimaldi confirmatio omniũ bonorum per Anteceſſores ſuos eidem monaſterio facta anno 1123.

In Dei nomine.

SCriptum convenientiæ, quod fecit D. Grimaldus Epiſcopus Pennenſis, & alii ipſe Almificus Præſul electus, atque ordinatus ab omni ordine Paſchali PP. & à clero populo generaliter ipſe prædictus Epiſcopus ſua bona voluntate conſentientibus ſibi ſcil. Mauritio Archipresbytero, Bernardo Archidiacono, Joanne Præpoſito, Leo Manſionario, Petro presbytero Roccæ filio, Giſo presbytero Leonis filio, Henrice Diacono Giſonis filio, Rainalde Gramatico, & cum omnibus aliis Clericis convocatis ab Epiſcopo ego prædictus Grimaldus Epiſcopus Pennenſis ſcriptum convenientiæ, ege teade confirmo ipſi monaſterio S. Bartholomæi Apoſtoli conſtitute ad Collem de Leſina, & tibi ven. viro D. Joanni Abbati, veſtriſque ſucceſſoribus ipſum Monaſterium ſemper regentibus omnia, quæ ipſi anteceſſores mei liberè, & Pampo Epiſcopus, & Herbertus Epiſcopus donaverunt, tradiderunt, & per ſcriptum confirmaverunt, & de eebus proprietatis noſtræ Pennenſis Eccleſiæ Epiſcopatus, S. Mariæ, & S. Maximi vid. Caſtrum Catiniani & Oncezani cum ipſa plebe S. Mariæ, & cum ſuis pertinentibus Eccleſiis, & Clericis, cum chriſmate, & oleo, ornamentis Eccleſiarum, terris, vineis cultis, & incultis, quartam, & decimas eodem modo Caſtrum Ocretani, & Geneſtrule, Carpinete, Faſe, Brittoli de iſtis omnibus ſupradictis Caſtris, & de ipſa plebe S. Mariæ dederunt, & confirmaverunt ipſi prædeceſſores mei, ſcil. Pampo Epiſcopus, & Herbertus Epiſcopus ipſi ſupradictæ Monaſterio S. Bartholomæi quantum ad noſtrum Epiſcopatum pertinet, vel pertinere debet, inſuper Eccleſia S. Joannis in Bangio, & Caſtrum viculi Pennæ, & Caſtilioni, quod D. Herbertus Epiſcopus dedit in ipſe ſupradicte S. Monaſterio, hæc omnia ſupradicta confirmo, & concede ege ſupradictus Grimaldus Epiſcopus ad ipſum ſupradictum Monaſterium S. Bartholomei, & tibi Joannes Abbas, veſtriſque ſucceſſoribus, & de iſtis tribus ſupradictis Caſtris vid. De Caſtro viculi, Pennæ, & Caſtellioni convenientiam commutationis inter Eccleſiam Pennenſem, & Eccleſiam S. Bartholomæi fecimus quod ege ſupradictus Grimaldus Epiſcopus recepi Caſtrum Viculi, ſive Eccleſia B. Nicolai, & ſepulturæ bonorum hominum voluntarie, & dedi tibi Abbati Caſtrum fabrice cum omnibus, quæ ad noſteam Eccleſiam pertinent, & pertinere debent, inſuper ipſe Abbas dedit in beneficio, & in feudo Caſtrum Penne, & Caſtillionis, ut annualiter reddamus ſibi, & ſucceſſoribus in feſtivitate S. Bartholomæi uſque in octava dicti feſti ſex, & ſi ad dedicandam aliquam Eccleſiam ipſius monaſterii invitatus fuero, ſine præſtimonio libenter Epiſcopalia, & ſi in aliqua cauſa neceſſitatis provocatus fuero, adjutorium, & conſilium impendam. Hoc ſcriptum convenientiæ deffinitum eſt intus in Civitatem Pennenſem in Eccleſia S. Mariæ. S. Maximi ante præſentiam D. Epiſcopi, & Clericorum ejus, & Giſonis Abbatis S. Clementis, & Guaſteris filii Berardi, Joannis Hifredi, & aliis plurimis hominibus ſedentibus, aſtantibus; & in cenſum debeatis dare in noſtram Eccleſiam Epiſcopalem propter iſtum ſcriptum confirmare, & noſtram Eccleſiam reſtaurare per omnes annualiter infra menſem Auguſtum in Aſſuntione B. Mariæ, aut in ea ipſam octavam denarios xii. rationem ibidem per-

Digitized by Google

tetis ad altaria S. Mariæ. Si hoc feceritis, aut impleveritis, habeatis, aut poſſideatis, & in uno anno, aut infra duo unum bovem ſecundum qualitatem temporis, & talis fuit noſtra convenientia, & quicumque hoc ſcriptum convenientiæ frangere, cauſare, calumniare, minuere præſumpſerit, ſit anathematizatus, excommunicatus, & in perpetua damnatione damnatus, & à 310. & 8. Patribus ſit maledictus, & cum Pharaone, Anna, & Juda traditore demerſum ſit in infernum, & inſuper pro pœna ſit compoſiturus Eccleſiæ S. Bartholomæi 100. libras optimi auri, & hoc ſcriptum firmum, ſtabile, roboratum ſemper maneat, hoc convenientiæ.

Scriptura eſt in anno 1123. ind. 1. ſcripſi ego Mainarde judice de ipſa civitate Pen. Septembri. Ego Grimaldus Epiſcopus in iſto ſcripto manum miſi, & confirmavi, & ſigni Crucis feci. Signavit manu D. Giſonis Abbatis S. Clementis in hoc ſcripto publicus teſtis fuit rogatus ſignum † fecit. Signum manus Gualteri Berardi filii in hoc ſcripto teſtis rogatus ſignum † crucis fecit: Signum manus Armerici filii Paſtoris de civitate Pennenſi in hoc ſcripto teſtis rogatus, & ſignum crucis † fecit. Signum manus Joannis Hifridi in hoc ſcriptum teſtis rogatus, & ſignum crucis † fecit. Signum manus Joannis Maſſecano in hoc ſcriptum teſtis rogatus, & ſignum crucis † fecit.

Cæterum Grimaldus ab Innocentio II. anno 1140. atque ab Eugenio III. anno 1150. pro ſe, ſuiſque ſucceſſoribus privilegia recepit, quæ cum multum faciant ad jura, & diſtinctionem Pennenſis Epiſcopatus agnoſcendum, hic exhibere libuit ex eodem Pennenſis Eccleſiæ tabulario.

Innocentius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Ven. Fr. Grimaldo Pennenſi Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Sicut injuſta poſcentibus nullus eſt tribuendus effectus, ita legitima poſtulantium non eſt differenda petitio. Ea propter, dilecte in Domino frater Grimalde Epiſcope, preces tuas rationabiles clementer admiſimus, & Eccleſiam B. Mariæ, & glorioſi Chriſti Martyris, ac Levitæ Maximi præſentis ſcripti privilegio communimus, ſtatuentes, ut quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regũ, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis legitimis modis Deo propitio poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, ac illibata permaneant: in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: Civitatem ipſam cum omnibus ſuis pertinentiis, videlicet cum caſalibus Neto, Ceſe, & Caſale, S. Joannem de Cypreſſo, Meza, caſtellum quod dicitur Collis-altus, villam de Paternella, Eccleſiam S. Mariæ de Liceano cum Eccleſiis, & omnibus ſuis pertinentiis, Eccleſiam s. Petri de Laureto cum Eccleſiis, & omnibus ſuis appendicibus, Eccleſiam s. Serotini, Eccleſiam s. Saturiani in Colle-cortino, Eccleſiam s. Felicis de Monte-ſilvano, Eccleſiam s. Michaelis, & s. Joannis, Eccleſiam s. Barbaræ de civitate s. Angeli, cum Eccleſia s. Angeli, & s. Andreæ, & s. Antimi, Eccleſiam s. Mariæ de Atria, Eccleſiam S. Mariæ de Moſcufo, Eccleſiam s. Mariæ de Planella, Eccleſiam s. Mariæ de Cumulo, Eccleſiam s. Mariæ de Quana civitate, Eccleſiam B. Mariæ de Catiniano, Eccleſiam s. Mariæ de Biſſejo, Eccleſiam s. Petri ad Pennenſem, Eccleſiam s. Clementis de Balbino, Eccleſiam s. Mariæ de Trevio, Eccleſiam s. Georgii ad Ornanum, Eccleſiam s. Rufinæ de Aquilano, Eccleſiam s. Angeli de Puteo, Eccleſiam s. Mariæ de Rubilia, Eccleſiam s. Laurentii de Fabrica, Eccleſiam s. Mariæ de Brieruli, Eccleſiam s. Joannis in Balneo, Eccleſiam s. Mariæ de Podio. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temerè perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, aut aliquibus vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, & ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, vel ſecularis perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire temptaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, & D. N. I. C. aliena fiat, atque in ex-

A *tremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autẽ eidem loco juſta ſervantibus ſit pax D. N. I. C. quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.*

† *Ego Innocentius Catholicæ Eccl. Epiſcopus ſubſcripſi.*

† *Ego Conradus Sabinen. Epiſcopus ſubſcripſi.*

† *Ego Geraldus Presb. Card. tit. s. Crucis in Hieruſalem ſubſcrip.*

† *Ego Petrus Card. titul. Paſtoris ſubſc.*

† *Ego Guizo Presb. Cardin. s. Cæciliæ ſubſc.*

† *Ego Gregorius diac. Card. tit. SS. Sergii, & Bacchi ſubſcripſi.*

† *Ego Octavianus diaconus Card. S. Nicolai in Carcere ſubſcripſi.*

† *Ego Thomas S. R. E. diac. Card. ſubſc.*

Datum Later. per manus Aymerici S. R. E. Diac. Card. & Cancellarii 6. Kalend. Novemb. Indict. 4. Incarnat. Dom. anno 1140. Pontificatus vero Dom. Innocentii Papæ II. anno XI.
B

In eundem modum, iiſdem omnino verbis ſcripſit Eugenius III. ad ipſum Grimaldum Epiſc. Dat. Ferentini per manus Boſſoni S. R. E. Scriptoris 18. Kalend. Januarii Indict. 14. Incarnat. Dom. anno 1150. Pontificatus vero D. Eugenii III. Papæ anno 6. Subſcripſerunt Cardinales undecim, eodemque modo ad eundem Grimaldum privilegia confirmavit Anaſtaſius IV. ann. 1153. Kalend. Octob. Indict. 1. Pont. 1.

14. ODORISIUS, anno 1170. extatque ejuſdem XIV.
memoria uſque ad ann. 1183. 22. Decemb.

Prima Oderiſii memoria habetur anno antecedenti 1169. in membranacea chartula confirmationis omnium, quæ Gozalinus Comes Laureti dono dederat monaſterio S. Mariæ de Liciano in hæc verba.

Nos Oderiſius Dei gratia Pennen. Epiſcopus.

Cum univerſo Capitulo noſtro rogatione D. Gozalini Comitis Laureti de omnibus, quæ in hoc privilegio continentur, talem fecimus excommunicationem, quod quicunque hæc omnia, quæ nobilis vir Gozalinus Comes Laureti monaſterio
C *S. Mariæ de Liziano conceſſit, frangere, vel contraire tentaverit, ex parte omnipotentis Dei, & B. Mariæ Matris ejus, & SS. Apoſtolorum ejus Petri, & Pauli, ac BB. martyrum Maximi, Comitii, Donati, Venantii, atque Luciani Patronorum noſtrorum, eos maledicimus, & excommunicamus, & Anathemati perpetuò ſubjicimus, niſi ſe cito correxerint, & per dignam pœnitentiam, emendationem, & dicto monaſterio reſtitutionem, tantum facinus curaverint expiare. Amen. Amen. Amen. Anno Dom. 1169. Ego Magiſter Bertraimus Juden, & Pennen. Eccleſiæ Canonicus ex mandato D. Comitis Gozalini hoc privilegium propria manu ſignavi.*

Cæterum extant in Pennenſis Eccleſiæ tabulario ad Oderiſium data privilegia Alexandri III. anno 1177. & Lucii III. an. 1181. quæ ſunt iiſdem verbis exſcripta.

Anno 1183. poſtquam Oderiſium inter & Abbatem S. Quirici de Intrethoco lis maxima æſtuaſſet, auctoritate Lucii III. tandem per Theodinum Portuenſem Epiſcopum juſto judicio ſedata fuit, cujus ſententiæ robur adjecit idem Lucius ad eundem E-
D piſcopum Oderiſium.

Lucius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Ven. Fr. Oderiſio Pennen. Epiſcopo ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Cum controverſia, quæ inter te, & dilectum filium Senebaldum Abbatem S. Quirici de Intrethoco ſuper Eccleſiis, & quibuſdam aliis rebus fuerat diutius agitata, venerab. fratri noſtro Theo. Portuen. Epiſcopo, & dilecto filio Octavio SS. Sergii, & Bacchi Diac. Card. fuiſſet de mandato noſtro commiſſa, iidem conſilio prudentum virorum inter vos ſubſcriptam concordiam ſtatuerunt; ad majorem ejus evidentiam ſcriptum ipſorum confectũ ſuper eodem negotio inferius de verbo ad verbum duximus annotandum. Theo. Dei gratia Portuen. & S. Rufinæ ſedis Epiſcopus, & Octavius SS. Sergii, & Bacchi Diac. Card. Omnibus, ad quos litteræ iſtæ pervenerint, æternam in Chriſto ſalutem. Noverit univerſitas veſtra quod cum inter vener. fratrem noſtrum Oderiſium Pennen. Epiſcopum, & Senebaldum Abbatem S. Quirici de

Interthoco, ſuper Eccleſiis, & aliis infraſcriptis controverſia verteretur in nos; de mandato D. Papæ Lucij de ipſa cauſa cognoſcentes, prænominatus Abbas, & Mag. Bert. præfati Epiſcopi procurator, qui per eundem Epiſcopum in cauſa iſta in præſentia D. Papæ Lucij, & quorundam Cardinalium tam ad litigandum, quam ad trāſigendum procurator fuerat conſtitutus, libere, & abſolute compromiſerunt C. librarum proveadere pœnam ſibi invicem ſtipulatione interpoſita, promittens, ſi ea, quæ nos inter eos ſtatoeremus, Abbas ipſe, vel Conventus, & Procurator, vel Epiſcopus rata ſemper non haberent. Nos autem habito virorum prudentium conſilio pro bono pacis de aſſenſu utriuſque partis ſtatuimus, ut Epiſcopus, vel ejus Nuncius ſemel in anno in his duabus Eccleſiis in S. Joannis in Inſula, & S. Maria de Ronzano cum tot equituris, & ſociis, cum quot alias Eccleſias Epiſcopatus viſitat, ſuſcipiatur honorifice, & procuretur ut in reditu ſuo de rebus Eccleſiæ ſecundum quod conſuevit, honoretur. In Eccleſia S. Joannis de Caſanello ſemel in anno ipſe, vel ejus Nuncius honorificè ſuſcipiatur, & procuretur, Capellani autem prædictarum Eccleſiarum, ſcilicet S. Joannis in Inſula, & S. Maria de Ronzano, & reliqui Clerici, qui ſunt in ipſis capellis, dabunt Epiſcopo cathedraticum, & quos Epiſcopus excommunicaverit de Parochianis ſuis, vel de clericis manentibus in capellis, ad communionem ipſi non admittent. Clerici curam animarum gerentes, & vocati ad ſynodum venient, & quos Epiſcopus ad curam animarum promovebit, fidelitatem ei, & Eccleſiæ Pennen. jurabunt. De capella vero S. Joannis in Caſanello, quæ eſt in Atro veteri, habeat Epiſcopus quartam decimarum, & mortuariorum, & ille, qui ibi geret curam animarum, jurabit fidelitatē Pennen. Epiſcopo, & Pennenſi Eccleſiæ; Abbas vero habebit pleno jure inſtitutionem, & deſtitutionem in his quinque Eccleſiis, ſcilicet in S. Ioannis de Inſula, S. Maria ad Ronzanum, S. Joannis in Caſanella, S. Nicolai in Galbano, S. Salvatoris ad Fanum, & interdictum, quod ipſe poſuerit in jam dictis Eccleſiis, & quos excommunicaverit de Monachis, vel clericis manentibus in prædictis Eccleſiis, Epiſcopus non abſolvet. Si quos ad ſacros Ordines de Monachis, vel clericis, qui ſunt in dictis Eccleſiis, Epiſcopus promovebit, non exiget ab eis juramentum, niſi promoveat eos ad curam animarum gerendam; privilegia ſanè S. Romanæ Eccleſiæ monaſterio S. Quirici indulta Epiſcopus conſervabit illibata, ita tamen ut præfata ſint privilegia ſalva, & jam dicta monaſteria, & omnia infra ipſa monaſteria conſiſtentia ſint in diſpoſitione Abbatis, & ſalva ſint ea, quæ in hac concordia continentur. Monachis, & clericis S. Ioannis in Caſanello, ſi quos Epiſcopus ſibi jurare fecit, abſolvet, præter illum, qui tenet, & tenebit capellam Atri veteris, qui tenebitur ad juramentum fidelitatis. Clerici vero gerentes curam animarum in capella Eccleſiæ S. Ioannis in Caſanello ſuſcipiant ipſam curam de manu Epiſcopi, & tenebuntur juramento Epiſcopo, & Pennenſi Eccleſiæ. De reliquis vero dictis Eccleſiis, ſi quos ſibi jurare fecit, abſolvet præter illos, qui in ipſis Eccleſiis curam gerunt animarum. Prætereà Epiſcopus in viſitatione Parochiæ, ipſe, vel ejus Nuncius recipietur, & honorificè tractabitur. In Eccleſia S. Salvatoris ad Fanum, & S. Nicolai in Galbano conſuetus cenſus ei dabitur. De Eccleſia S. Salvatoris, de qua deſtitutus fuerat, & omnes clerici, qui ſunt in Eccleſia, in quibus baptiſmus celebratur, & in quibus cura geritur animarum, tam in capellis omnibus S. Ioannis in Caſanello, quam in omnibus aliis Eccleſiis, ſive ſint Capellæ, ſive non, in quibus geritur cura animarum, ſuſcipiant eam curam de manu Epiſcopi, & reddant ei cathedraticum, & tenebuntur ei juramento fidelitatis. De quarta vero decimarum, & mortuariorum omnium prædictarum Eccleſiarum, excepta capella de Atro, medietatem habebit Epiſcopus, & medietatem alteram Abbas. Correctio vero in Spiritualibus pertinebit ad Epiſcopum, in temporalibus ad Abbatem. Manifeſta ſanè crimina omnium laicorum Parochianorum prædictarū Eccleſiarum referentur ad Epiſcopum. Ut autem hæc omnia perpetuum robur firmitatis obtineant, præſentis ſcripturæ paginam noſtrorum ſigillorum impreſſione ſignavimus. Acta ſunt iſta in civitate Anagniæ anno Dom. 1183. Pontificatus D. noſtri Lucii III. Papæ anno tertio, Ind. II. menſ. Decemb. die 22. Hanc igitur compoſitionem, ſicut inter vos facta eſt, & recepta, ut ſuperius de verbo ad verbum annotavimus,

auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſtatuentes, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire; ſi quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Anagniæ 14 Kal. Februarii.

Ultima Oderiſii memoria habetur in privilegio Clementis Papæ ſcripto an. 1189. in quo confirmantur anteceſſorum Pontificum diplomata ad favorem Eccleſiæ Pennenſis elargita.

15. OTTO * Sive Oddo, (ſic aliquando vocatum invenio pluribus in documentis, ac privilegiis Summorum Pontificum, & Romanorum Imperatorum) ex Comitibus Laureti, & Cuperſani, vixit an. 1190. Teſtis fuit anno 1195. 4. Id. Aprilis, donationi Henrici VI. Imperatoris, facta Berardo Archidiacono Aſculano: eoque ſedente Margarita comitiſſa Berardi Laureti, & Cuperſani comitis mater ann. 1191. celebre monaſterium S. Mariæ de Caſa Nova Ordinis Ciſtercienſis in Pennenſi Diœceſi de conſenſu Othonis Epiſcopi fundavit, ampliſſimis poſſeſſionibus, bonis, ac juribus regia munificentia dotavit, cui donationi Berardus comes jam in majori ætate conſtitutus anno 1220. conſenſum præbuit, eidemq; alia bona elargitus, ut ex diplomate, quod mox ſubiiciam, clarè videtur ab autographo ejuſdem Cœnobii archivii deſumptum, quod inde Gregorius IX. anno 14. ſui Pontificatus Abbati, & Monachis confirmavit.

XV.

* Ex [illegible] 17.

Gregorius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis Abbati, & conventui monaſterii Caſa Novæ Ciſtercienſis Ordinis Pennenſis Diœceſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Privilegium inferius annotatum de verbo ad verbum tranſcribi fecimus ad cautelam, & tenor talis eſt.

*IN nomine D. N. J. C. Amen. Anno ab Incarn. ejuſ-
dem 1219. menſ. Julii tempore D. Honorii III. re-
gnante ſereniſſimo D. noſtro Federico II. Dei gratia Ro-
manorum Rege, & ſemper auguſto, & in dicto Rege Sici-
liæ feliciter. Ut pia vota, ſanctæque actionis propoſitum
duci debeat à voventibus celeriter ad effectum, Propheta
jubetur auctoritate dicentis: Vovete, & reddite Domino
Deo veſtro &c., & ne pia cogitationis intentio antiqui
hoſtis infeſti ſeminatoris conſilii perſuaſione fraudetur
iniqua, quod . . . eſt humanis cordibus inſpirare pia a-
ctionis perfectio ſubſequatur. Quæ quidem conſideratio-
ne ducti, & Divino prædicti flamine inſpirati, Nos Be-
rardus de Laureto quondam D. Berardi illuſtris, & Cu-
perſani comitis memoria recolenda filius, tam privile-
gium libertatis ejuſdem D. Comitis, quàm etiam pri-
vilegium confirmationis, & donationis, quod D. Comi-
tiſſa Margarita Laureti egregia mater noſtra fecit mo-
naſterio S. Maria de Caſa Nova diligenter intuentes,
videntes etiam quod tunc temporis quando dicta D. Co-
mitiſſa privilegium condidit monaſterio nominato, nos
infra pupillarem eſſemus ætatem, & qua Dei gratia ad
plenam pervenimus jam ætatem, cognoſcendo ſanè, quod
omnia, quæ acta erant, data, & conceſſa à dicta D. Comi-
tiſſa matre noſtra monaſterio nominato, juſtè, & ratio-
nabiliter data, & conceſſa fuere, renunciando omni privi-
legio minoris ætatis, omneſque actiones utiles, & dire-
ctas, quæ ſive in perſonis, ſive in rebus nobis, & heredi-
bus noſtris competere viderentur, perpetuo relaxamus, &
tam ad præſentium notitiam, quàm ad futurorum me-
moriam duximus omnia confirmanda, & ob reveren-
tiam JESUCHRISTI, & Genitricis ejus glorioſiſſi-
mæ Virgini MARIÆ, & ut mereamur obtinere futu-
ra beatæ reſurrectionis partem, & pro ſalute animarum
D. Henrici quondam invictiſſimi Romanorum Impera-
toris, & ſemper auguſti, & magnifici Regis, Siciliæ, &
D. Conſtantia olim Sereniſſima Romanorum Imperatri-
cis, & glorioſiſſima Regina Siciliæ feliciſſ. recordatio-
num, & ut Deus omnipotens glorioſ. D. noſtro Federico
Romanorum Imperatori, & ſemper Auguſto, & inclito
Regi Siciliæ vitam tribuat ſalutarem, & in ſolio maje-
ſtatis ſuæ miſericorditer eum augeatur, & ſublimetur,
pro animabus quoque D. Comitis Golzelmi, & D. Comi-
tiſſæ Aadalitia conſortis ejus parētum illuſtrium, & D.
Comitis, Berardi dicti egregii Patris noſtri, & ut præſen-*

tis

tis vita ſtatum proſperum gratia divina nobis clementer concedat, noſtra bona, & ſpontanea voluntate concedimus, & irrevocabiliter confirmamus omnipotenti Deo, & monaſt. S. Mariæ de Caſa Nova, & fratribus in ipſo religioſe viventibus præſentibus, & futuris in pura eleemoſina per manus D. Bartholomæi tunc illius monaſterii regimini præſidentis coram ſubſcriptis teſtibus fidelibus noſtris in territorio Dertonæ, tam locum, ubi ad laudem Dei, & glorioſæ V. Mariæ monaſterium eſt conſtructum, quam etiam omnia feuda Berthonæ, quæ Morticio fuerunt, & quandam petiam vineæ in pertinentiis vallis de Colera ſitam, & quandam vicendam in pertinentiis S. Stephani ſitam, ſicut D. Comes Pater noſter prædictus dicto monaſterio ipſas habere in vita ſua perpetuo conceſſit, & memorata D. Comitiſſa eaſdem monaſterio nominato privilegio confirmavit, & omnia quæ fratres illius monaſterii in territorio Bertonæ emerunt, vel concambiarunt, & Granciarum montis Buſariæ ſicut jam dicta D. Comitiſſa eidem monaſterio eam dedit, & privilegio confirmavit. Item concedimus, & confirmamus, eidem monaſterio Granciam campi ſacri cum omnibus pertinentiis ſuis, ſicut nominatus D. Comes pater noſter ipſi monaſterio eam privilegio confirmavit, & Eccleſiam S. Angeli ejuſdem loci, quam memorata D. Comitiſſa de licentia, & conceſſione D. Ottonis olim venerabilis Epiſcopi Pennenſis bonæ memoriæ patrui noſtri emit a Terreſio fratre ſuo dilecto fidele noſtro cum omnibus tenimentis, poſſeſſionibus, & pertinentiis ſuis, & eam eidem monaſterio dedit, & privilegio confirmavit. Concedimus etiam, & confirmamus ipſi monaſterio omnia molendina, quæ in flumine Tibe in territorio Laureti fratres ejuſdem monaſterii habent instructa; & quæ facere amodo voluerint infra territoriũ monaſterii dicti cum capitibus etiam & ponendis, & cũ omnib. quæ fore videntur neceſſaria molẽdinis, & quicquid in territ. Laureti ſeu in terris Cretani emerunt, vel aliter juſte acquiſiverunt; præterea concedimus, & confirmamus jam dicto monaſterio Grangiam de centum ramis cum omnibus poſſeſſionibus ſuis, & Eccleſiam S. Amici in territorio civitatis S. Angeli ſitam cum omnibus poſſeſſionibus, & pertinentiis ſuis, & quæque fratres illius monaſterii in territorio collis Cervini emerunt, vel aliter juſte acquiſiverunt, ſicut prædicta D. Comitiſſa hæc eidem monaſterio privilegio confirmavit. Item concedimus, & confirmamus eidem monaſterio prædicto in perpetuum Grangiam de Friſiano, cum ſilvis, & terris, & poſſeſſionibus ſuis omnibus, ſicut ſupradicta D. Comitiſſa ſupradicto monaſterio eam dedit, & privilegio confirmavit, & quicquid fratres ejuſdem monaſterii in territorio Speltoris emerunt, vel aliter juſte acquiſiverunt. Præterea concedimus, & perpetuo confirmamus monaſterio ſupradicto in territorio Thetis medietatem Caſtelli Magni, ſecundum quod ſæpè dictus D. Comes pater noſter eam eidem monaſterio dedit, & conceſſit, & antedicta D. Comitiſſa poſtmodum dedit, conceſſit, & confirmavit cum appenditiis, juſtitiis, & pertinentiis ſuis, ſcilicet cum terris, cultis, & incultis, vineis, vel rovibus, arboribus fructiferis, & infructiferis, paſcuis, aquis, aquarumque decurſibus, & cum omnibus, quæ infra ſe, vel ſuper ſe habent, & cum omnibus utilitatibus ſuis inexiſtentibus, & exiſtentibus ad habendum, tenendum, & proprietario jure poſſidendum, ac ſine noſtra, vel ſucceſſorum noſtrorum contradictione, vel vexatione qualibet ſecundum Ciſtercienſis ordinis regulam ædificandum in domibus, molendinis, fullonibus, & aliis ædificiis ad commodum ejuſdem monaſterii pertinentibus. In quo nihil juris, ſeu dominii nobis, ſeu ſucceſſoribus noſtris reſervamus. Nam tantum nobis reſervamus tam medietatem illius Caſtelli, quam cæteras alias dicti monaſterii poſſeſſiones a perverſorum inquietatione, vel vexatione, nos, & heredes noſtros ſtatuimus protegere, & rationabiliter defenſare. Poſtmodum ſane concedimus, & perpetuo confirmamus Monaſterio ſæpedicto omnes poſſeſſiones, quas habet, & poſſidet in territorio Ineſtulen. Baroniæ noſtræ, & omnes alias poſſeſſiones, quas tam per terrarum noſtrarum demanium, quam infra ſervitii noſtri terram dinoſcitur poſſidere. Item concedimus Monaſterio ſæpedicto, & fratribus ejuſdem facere & in perpetuum habere, ac libere, & franche poſſidere Trapitum unum pro faciendo oleo in demanio Comitatus noſtri Laureti, in uno Caſtellorum quocumque placuerit D. Abbati, & fratribus Monaſterii illud ordinare. Ad hæc damus, concedimus, & perpetuo confirmamus Monaſterio ſæpedicto pro nobis, noſtriſq; ſucceſſoribus plenam libertatem, & ab omnibus ſervitiis, oneribus, gravaminibus illud immune eſſe ſtatuimus, concedentes, & firmam auctoritatem præſtantes ut quicumque noſtrorum hominum de bonis ſuis ſtabilibus memorato Monaſterio vendere, aut donare, ſive pro animarum ſalute, ſive pro temporali præmio aliquo modo offerre voluerit abſque noſtra, vel ſucceſſorum noſtrorum contradictione liberam exẽptam habeat poteſtatem tam in terris demanii noſtri, quam in terra ſervitii noſtri ſecundum conſuetudinem illius terræ, ubi donatio, ſeu venditio fiet. De mobilibus vero recipiendis ſecundum conſuetudinem Monaſteriorum Ciſtercienſis Ordinis, prædictum Monaſterium S. Mariæ de Caſa Nova liberam poteſtatem habere ſancimus. Præterea ſtatuimus, & ordinamus firmiter inhibentes, ut infra milliarium unum prope Monaſterium ipſum, & Grangias ipſius, habitatio ſecularis non fiat, animalia quidem ſupradicti Monaſterii, & hominum ipſius ubique per terras noſtras ad commodum Monaſterii liberum aditum atque redditum liberum habeant, & conſueta paſcua liberè ſuſcipiant tam in montibus, quam in planitiebus talis loci paſcuis, atque Sylvis ſine noſtra, vel alterius contradictione. Inſuper concedimus, & firmiter ordinamus ut omnia perſcripta jam dicto Monaſterio exhibita, atque in antea eidem Monaſterio ſive pro temporali, ſive pro ſpirituali retributione data fuerint, ſecũdum perſcriptam libertatem, atque ordinationem liberè habeat, atque eo jure poſſideat cum omnibus conditionibus utilibus juſtitiis, & rationibus ſuis. Itaquod neque nos neque ſucceſſores noſtri exinde audeant moleſtare, vel ei quomodolibet contraire. Adhoc ſtatuentes, & firmiter ordinamus diſtrictè prohibendo, ut nullus Camerarius, Vice Comes, vel Bajulus terræ noſtræ de venditionibus, & emptionibus, quæ ad commodum, vel utilitatem ipſius monaſterii per terram, & poſſe noſtrum fratres illius Monaſterii, vel homines facere, & aliqua exactione platea eos audeant modo quolibet aggravare. Quicumque autem hanc noſtræ confirmationis, donationis & conceſſionis paginam hominum, & fidelium noſtrorum auſu temerario infringere, aut moleſtare præſumpſerit, pœnam 50. librarum auri ſe noverit incurſurum, medietatem Cameræ noſtræ, reliquam vero ſæpedicto Monaſterio exhibiturum. Si autẽ nos, vel heredes, ſeu ſucceſſores noſtri eam modo quolibet frangere, aut illicite tentaverimus moleſtare, pœnã 100. librarum auri nos incurſuros voluntario obligamus, medietatem regiæ magnitudini, & alteram prædicto Monaſterio ſoluturos, & pœna ſoluta, hæc noſtra conceſſio, donatio, & confirmatio firma nihilominus, & illibata conſiſtat; ut igitur omnia ſcripta impoſterum poſſint omni tempore firma, & inviolabilia permanere, præſens inde inſtrumentum per manus Pauli de Rur . . noſtri dilecti Notarii & familiaris præcepimus fieri, & noſtri ſigilli impreſſionẽ juſſimus communiri. Hujus namque conceſſionis, donationis, confirmationis iſti ſunt teſtes.

Ego Gualterus de Collemedio hujus rei teſtis ſignũ feci.
Ego Barnabeus de Camarda hujus rei teſtis ſignum feci.
Ego Transmundus de Pacliano hujus rei teſtis ſignũ feci.
Ego Guilielmus de Caſale hujus rei teſtis ſignum feci.
Ego Robertus de Colle Marcuarum hujus rei teſtis ſignum feci.
Ego Simon de Colle Corvino hujus rei teſtis ſignum feci.
Ego Guillielmus de Rocca hujus rei teſtis ſignum feci.
Ego magiſter Petrus doct. hujus rei teſtis ſignum feci.
Ego Perronus de S. Cuſanio hujus rei teſtis ſignum feci.
Ego Abramus de Muſcoſo hujus rei teſtis ſignum feci.
Ego Gofredus de Muſoufo hujus rei teſtis ſignum feci.
Ego Cataldus Miles hujus rei teſtis ſignum feci;
Ego Robertus de Braimanto miles hujus rei teſtis ſignum feci.
Ego Reacla miles hujus rei teſtis ſignum feci.
Ego Jacobinus de Brammanto hujus rei teſtis ſignũ feci.

Nos Bartholomæus de Laureto omnia ſupraſcripta cõcedimus, & confirmamus, & ad majoris corroborationis cautelam ſignum propria manu fecimus.

Ego qui ſupra Paulus Notarius de mandato egregii

A *D. mei illuſtris noſtri Bartholomæi de Laureto hoc inſtrumentum ſcripſi, & ſignum in eo propria manu feci anno, menſe, & indictione præ titulatis feliciter. Dat. Lateran. . . Decemb. Pontif. noſtri anno xiiii.* * En alia documenta ex tabulario Pennenſis Eccleſiæ eruta, quæ juvabunt maxime ad Acta ejuſdem Oddonis, tum etiam ad vetera Pennenſis Epiſcopatus agnoſcenda. Tenor illorum eſt, ut cætera ſupra relata, ut illud Celeſt. III. Dat. Laterani per manus Cincii Sanctæ Luciæ in Orthea Diac. Card. D. Papæ Camerarii 3. Id. Feb. Ind. 13. an. Dom. Incarn. 1194. Pont. vero D. Cœleſtini Papæ III. ann. 4. Ejuſdem Celeſtini leguntur ad eundem Oddonem ſequentes litteræ.

* Ex App. tom. 5.

Cœleſtinus Epiſcopus ſervus ſervorum Dei Ven. fratri Oddoni Pennen. Epiſcopo ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Cum à nobis petitur, quod juſtum eſt, & honeſtum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per ſollicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum. Ea propter venerab. in Chriſto fr. tuis juſtis precibus annuentes duo caſtella, videlicet Pulianо, & Colle-alto cum omnibus pertinentiis ſuis, quæ tuo ſtudio, & diligentia Pennenſi Eccleſiæ acquiſiviſti, ſic ea juſtè, & ſine controverſia poſſides, & tibi, & per te Eccleſiæ tuæ auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat, &c.

B *Datum Laterani 11. Kalen. Auguſti, Pontificatus noſtri anno quinto.*

Cœleſtinus Epiſcopus ſervus ſervorum Dei Ven. fratri Pennen. Epiſcopo ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Aequum eſt, & conſentaneum rationi, ut ea, quæ à delegatis à nobis ratione prævia ſtatuuntur, firma debeant, & illibata conſiſtere, & confirmationis noſtræ munimine roborari, ut nullatenus in poſterum præſumptione quorumlibet violentur. Sanè cum olim clerici de Arſita, Eccleſiæ tuæ, ſicut aſſeris, juramento fidelitatis adſtricti interdictum eis à te impoſitum non ſervantes, & poſtmodum tam per te, quam per ven. fratrem noſtrum Valvenſem Epiſcopum de auctoritate noſtra excommunicationis fuiſſent ſententia involuti. Quia neutram ſententiam ſervaverunt, de mandato tamen noſtro in eos per te, & memoratum Epiſcopum depoſitionis fuit ſententia promulgata, ſicut tua nobis relatio patefecit. C *Volentes igitur, ut quod per eos factum eſt, robur futuris temporibus debitæ obtineat firmitatis, ut iſti nullatenus de ſua valeant nequitia gloriari, quia contra Prælatos ſuos erigere calcaneum non verentur, ſententiam depoſitionis à te, & memorato Epiſcopatu clericos de Arſita latam, ſicut rationabiliter lata eſt, nec legitimæ appellationis remedio ſublevata, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat, &c. Si quis autem, &c.*

Datum Laterani 11. Kalen. Decembris, Pontificatus noſtri anno ſexto.

Sequentia monumenta ad eundem pertinent Oddonem.

In nomine D. N. J. C. Anno ab Incarn. ejus 1195. Ind. 13.

Nos Bernardus de Mirabello una cum nepote meo Matthæo, Beraldus de Carapelle una cum filiis meis Beraldo, & Gualterio, & Tranſmundus filius Gualterii de Carapelle, & Tancredus de Setuzo cum uxore mea Sibilia, dum eſſemus apud civitatem Pennenſem in præſentia D. Ottonis ven. Pennen. Epiſcopi, conſtituti, & aliorum multorum virorum ex relatione ipſius D. Epiſcopi, & Imperiali privilegio veraciter conſpeximus, quod D. noſter Henricus VI Romanorum Sereniſſimus Imperator ſemper Auguſtus, & Rex Siciliæ rediens in Apuliam de Sicilia apud Barum ad petitionem prædicti Epiſcopi recognoſcens caſtellum de Puliano ad Pennenſem Eccleſiam antiquo jure pertinuiſſe, conceſſerat eidem Epiſcopo, & ſucceſſoribus ſuis pro Pennen. Eccleſia ipſum caſtellum de Puliano habere, & in civitate Pennenſi transferre, & conſtituere homines ejuſd. caſtelli prædictæ Pennenſis civitatis perpetuos habitatores, & ab ipſis hominibus prænominati caſtelli recipere fidelitatem, ſicut ab aliis hominibus Pennen. civitatis tam præfatus Epiſcopus, quam prædeceſſores ejus recipere conſueverunt ſalvo, &c. ſervatis nobis tantum debitis, quæ Ruſtici præfati caſtri nobis, & prædeceſſoribus noſtris de jure debuerunt. Iterum, cum idem Dom. Imperator tranſitum haberet, ac ſiſteret apud Eſculum, præfato Epiſcopo Pennen. Eccleſiæ conceſſit ipſum caſtellum habendum in demanio ſalvo ſervitio de uno milite, quod prius comites de Manupello pro prædicto caſtello recipere conſueverant. Quod cum nobis ſatis grave, & moleſtum videretur, multorum amicorum precibus Epiſcopalem pietatem ſatagemus amplexari . . . Nobis ſaltem in aliquo ſubveniret, & Imperiale mandatum, quod ſemper pium, quamvis nobis aſperum videretur, Epiſcopali manſuetudine; tunc præfatus Epiſcopus multorum inductus precibus divinitatis amore, ac pietatis intuitu præfatum caſtellum de Puliano nobis habere in Baronia, ſicut unquam melius habu . . . . . dignitate conceſſit, reſervans ſibi plateaticum ipſius caſtelli, & ſtatuens nobis caſalina in ipſa civitate, ubi domus noſtras poſſumus ædificare, & inhabitare . . . . illam penſionem ſolvere teneantur, donans etiam loca univerſis hominibus de Puliano in ipſa civitate, in quibus ſimiliter domos ædificent, & inhabitent, ſalvo, &c. Singulis annis pro unoquoque . . . domus redditu unius denarii, quem Pennen. Eccleſia, prout quiſque tenuerit pro penſione ſolvere debebit. Nos autem ab hoc hominium, & fide . . . . vobis D. Ottoni vener. Pennen. B *Epiſcopo fecimus, & omnes homines ipſius caſtelli de Puliano vobis ſimiliter juraverunt, ſtatuentes nos & hæredes noſtros pro rata penſione quam unuſquiſque de ipſo caſtello Puliano tenemus, Pennen. Eccleſiæ de uno milite in exercitu, cum neceſſe fuerit, propriis expenſis ſervire, ſicut Barones Dominis ſuis in expeditione ſervire conſueverunt, & ſi forte nos, vel hæredes noſtri ſine legitimis hæredibus mori contigerit, non liceat nobis alios hæredes inſtituere; ſed prædictum caſtellum cum omnibus ſuis pertinentiis ad præfatam Eccleſiam, tanquam matrem, & Dominam liberè, & ſine contradictione devolvatur. Præterea ego Bernardus de Mirabello donamus, tradimus, ac perpetuo concedimus Pennenſi Eccleſiæ portionem, quam habemus in Eccleſia S. Heliæ cum omnibus pertinentiis ſuis, & petiam unam terræ in Corſano capacem ſementis modiorum ſex, & dimidii ad juſtum ſentarium Pennen. civitatis. Item tradimus, donamus, ac perpetuo concedimus Pennenſi Eccleſiæ feudum Ferracis, feudum Gualterii de Senitio, & feudum Giberti. Feudum Nicolai Ferracis debet duos dies per hebdomadā, & octo ſalmas vini, & ſex mannas lini, & unum modium grani, & unum modium hordei, & duas cuppas olei; & in* C *Nativitate Domini duas ſpallas porcorum, & ſex pizzas; & in carnelevamine unam gallinam, & tres pizzas, & in Aſſumptione S. Mariæ unam gallinam, & unum pullum, & ſex pizzas. Feudum Gualterii de Sinizo debet 16. cuppas olei, & unum modium grani, & unum modium hordei, & octo ſalmas vini, & ſex mannas lini, & miſſatica, operas 5. tres ex his in perſona, & duas in alia cum bobus. In Nativitate Domini duas ſpallas, & ſex pizzas, & in carnelevamine unam gallinam, & tres pizzas; & in Aſſumptione S. Mariæ unam gallinam, & unum pullum, & ſex pizzas. Feudum Giberti debet 30. cuppas olei, & . . ſalmas vini, & ſex ſtaras grani, & ſex ſtaras hordei, & exenia, & miſſatica, & operas. Et de ſupradicto feudo Gualterii de Senizo diximus. Nos vero Bernardus de Carapelle una cum filiis meis Bernardo, & Gualterio, & Tranſmundus filius Gualterii de Carapelle, & Tancredus de Sinizo cum uxore mea Sibilia donamus, tradimus, atque perpetuò concedimus Pennen. Eccleſiæ portionem, quam habemus in Eccleſia S. Heliæ cum omnibus pertinentiis ſuis, & unam petiam terræ, quæ dici-* D *tur Arcis, capacem ſementis modiorum ſex ad juſtum ſentarium Pennen. civitatis, quæ eſt adjuncta cum terra Bernardi de Mirabello, & Matthæi nepotis ſui, quam eidem ſacro Epiſcopio dederant, & utraque ſic delateratur, à capite eſt via publica, quæ dicitur Corſani, ab uno latere eſt vineale Carapellenſium, ab alio latere incipiens ab Arcis tenet Nicolaus gener Gregorii, Matthias, & Raynaldus Gualterii uſque in viam Corſani. Item tradimus, donamus, atque perpetuo concedimus Pennenſi Eccleſiæ feudum Goffredi fratris D. Mauri, cum fratribus ſuis. Feudum Beneteveniа, feudum Joannis de Monte. feudum Goffredi fratris Domni Mauri cum fratribus ſuis debet annuatim 15. denar. & 22. cuppas olei, & tres . . . In Nativitate Domini, & tria ſentaria frumenti, & tres hordei, & 4. operas; & in Nativitate Domini duas ſpallas, & 4. pizzas; & in carnelevamine unam gallinam, & duas pizzas, & in Aſſumptione B. Mariæ unam gallinam & unum pullum, & quatuor pizzas. Feudum Benetevenia debet annuatim 24. cuppas olei; in Nativitate Domini, & 8. ſextaria frumenti, & 8. hordei, & ſex ſal-*

mas

mas vini, & 4. mannas lini, & in Nativitate Domini duas ſpallas, & ſex pizzas, & in carnelevamine unam gallinam, & tres pizzas, & in Aſſumptione S. Mariæ unam gallinam, & unum pullum, & ſex pizzas. Feudum Joannis de Monte debet annuatim 36. cuppas olei, in Nativitate Domini, & ſex ſextaria frumenti, & ſex olei, & ſex ſalmas vini, & 4. mannas lini, & duos dies per hebdomadam, & duas ſpallas in Nativitate Domini, & ſex pizzas. In carnelevamine unam gallinam, & tres pizzas, & in Aſſumptione B. Mariæ unam gallinam, & unum pullum, & ſex pizzas. Ut autem hæc omnia, ut ſupra annexa, ſint firma, & ſtabilia ad opus præfatæ Pennen. Eccleſiæ in poſterum perdurent, & ne à nobis, noſtriſque poſteris temerario auſu infringi, vel violari valeant, hoc memoratum inſtrumentum per manum Domni Nicolai Pennen. Eccleſiæ Canonici ſcribi rogavimus, & ſubſcriptos teſtes, ut ſe ſubſcriberent. Quod ſcriptum ſcripſi ego Dom. Joannes rogatu prædictorum Bernardi de Mirabello una cũ nepote ſuo Matthæo, & Bernardo de Carapelle filiis ſuis, Bernardo & Gualterio, & Tranſmundo filio Gualterii de Carapelle, & Tancredo de Sinizo cũ uxore ſua Sibilia. Actum in civitate Pennenſi menſe Junii. Indict. prædicta.

Ego Bernardus de Mirabello conceſſi, firmavi, & ſignum feci.

Ego Matthæus nepos dicti Bernardi conceſſi, confirmavi, & ſignum feci.

Ego Berardus de Carapelle conceſſi, ſignum feci, confirmavi, &c.

Ego Tranſmundus filius Gualterii de Carapelle conceſſi, & confirmavi, &c.

Ego Tancredus de Sinizo cum uxore mea Sibilia conceſſi, &c.

Ego Berardus filius Berardi conceſſi, &c.
Ego Gualterius alter filius dicti Berardi conceſſi, &c.
Ego Rogerius Grimaldi teſtis fui, & ſignum feci.
Ego Ferrantes Dodonis teſtis fui, & ſignum feci.
Ego Talaaferro teſtis fui, & ſignum, &c.
Ego Riccardus Tancredi teſtis, &c.
Ego Thomas de Petrainiquo teſtis, &c.
Ego Gualterius Henrici Guidonis teſtis, &c.
Ego Th. Robli teſtis fui, &c.
Ego Revellus teſtis, &c.
Ego Berardus Odonis teſtis fui, &c.
Ego Gentilis Henrici Raymundi teſtis, &c.
Ego Bernardus Brun. Raymundi teſtis, &c.
Ego Joannes Galli in capite teſtis, &c.
Ego Bartholomæus Joſeph teſtis, &c.
Ego Matthæus Riccardi Tancredi teſtis, &c.
Ego Nazarius teſtis, &c.
Ego Joannes de Raym. teſtis, &c.
Ego Raymundus Henrici Raym. teſtis, &c.

Innocentius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Ven. fratri Oddoni Epiſcopo, & dilectis filiis Canonicis Pennen. ſal. & Apoſtolicam benedictionem.

Juſtis petentium deſideriis dignum eſt nos facilem præbere conſenſum, & vota, quæ à rationis tramite non diſcordant, effectu proſequente complere. Eapropter veſtris juſtis poſtulationibus impartientes aſſenſum, quæ, inter bon. mem. Odoriſium Pennen. Epiſcopum, & Odelerium Priorem S. Viti de Furca ſuper juſtitiis, quas Pennenſis eccleſia in eccleſia S. Viti de Piſcaria, quo memorata eccleſia S. Viti de Furca noſcitur eſſe ſubjecta, diœceſana lege tanquam matrix eccleſia vindicabat, amicabiliter interceſſit, ſicut legitime facta eſt, & ab utraque parte recepta, & hactenus obſervata, ut in ſcripto authentico confecto exinde continetur, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, &c. Si quis autem, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum 13. Kalen. Maji, Pontificatus noſtri an. I.

Innocentius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei Dilectis filiis univerſis Eccleſiarum Prælatis, & Clericis Eccleſiæ Pennen. lege diœceſana ſubjectis ſal. & Apoſtolicam benedictionem.

Significavit nobis ven. frater noſter Pennen. Epiſcopus, quod non ſibi de decimis, & mortuariis oblationibus, & aliis juſtitiis reſpondetis. Quia vero fratres Coepiſcopos noſtros ſpecialiter volumus in ſuo jure tueri, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, & diſtri-

A cte præcipimus, quatenus ei ſicut diœceſano veſtro de decimis, mortuariis, oblationibus, & de univerſis juſtitiis epiſcopalibus, ſicut canonica ſancit auctoritas, curetis ſine diminutione qualibet reſpondere non obſtante, ſi ea ſibi, vel prædeceſſoribus ejus aliquando per laicalem potẽtiam ſubtraxiſtis. In cauſis etiam matrimonialibus, pœnitentiis homicidiorum, & oppreſſionum infantium, & in aliis etiam, quæ præter ipſius fieri auctoritatem non habent epiſcopalem, vobis juriſdictionem nullatenus uſurpetis, alioquin ſententiam, quam propter hoc in vos rationabiliter tulerit, faciemus auctore Domino inviolabiliter obſervari.

Dat. Laterani Id. Martii, Pontificatus noſtri an. 2.

Innocentius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei Venerab. fr. Oddoni Pennen. Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus in perpetuum ſubſtituendis.

Juſtis votis aſſenſum præbere, &c. Ut in diplomate ſuperius recitato Cæleſtini, cui illud Lucii etiam inſeritur,
B quod de controverſia deffinita inter ipſum Epiſcopum, & Abbatem S. Quirici.

Ego Innocentius Catholicæ eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Octavian. Oſtien. & Veletren. epiſcopus.
Ego Petrus Portuen. & S. Rufinæ epiſcopus.
Ego Pand. Baſilicæ XII. Apoſt. Presb. Card.
Ego Petrus tit. S. Cæciliæ presb. Card.
Ego Jord. S. Puden. tit. Paſtoris presb. Card.
Ego Guido S. Mariæ Tranſtyberim titul. Callixti presb. card.
Ego Io. tit. S. Clementis card. Viterb. & Tuſcul. epiſc.
Ego Gratian. SS. Coſmæ, & Damiani diac. card.
Ego Gregorius S. Mariæ in Aquira diac. card.
C Ego Nicolaus S. Mariæ in Coſmedin diac. card.
Ego Cencius S. Luciæ in Orthea diac. cardin.
Ego Gregorius S. Angeli diac. card.
Ego Ang. s. Euſtachii diac. card.
Ego Gerardus s. Nicolai in carcere diac. card.
Ego Hugo Presb. card. S. Martini tit. Equitii.
Ego Cinth. tit. s. Laurentii in Lucina Presb. cardin.
Ego Soffred. tit. s. Praxedis Presb. card.
Ego Joannes tit. s. Priſcæ Presb. cardin. Datum Laterani per manum Raynaldi D. Papæ Notarii, cancellarii vicemgerentis, xvi. Kal. Apr. Ind. 2. Ann. Domin. Incarnat. 1198. Pontificatus vero D. Innocentii Papæ III. anno II.

Privilegium Henrici VI. Imp. conceſſum Eccleſiæ Pinnen.

In Nomine S. & Individuæ Trinitatis Henricus VI. Imperator ſemper Auguſtus, & Rex Siciliæ.

Inter cætera, quæ in actus pios expendimus, ex noſtris utilitatibus munificentia noſtra dona conferimus, & earum utilitatibus pia conſideratione ſtudemus ſubvenire. Inde eſt quod ob remiſſionem animarum parentũ noſtrorum Divorum Auguſtorum, ac longæva noſtri conſervatione Imperii, nec non attenta fidelitate Oddonis ven. Pennenſis Epiſcopi, quã in noſtris ſemper obſequiis fideliter novimus devotum, concedimus, & perpetuo confirmamus ſibi, & ſucceſſoribus ſuis quicquid Eccleſiæ Pennenſi dudum conceſſum eſt per privilegia Romanorum Imperatorum Caroli, Ludovici, Othonis, & aliorum Imperatorum, nec non & Regum Siciliæ, Rugerii & Gu-
D glielmi, videlicet civitatem Pennenſem cum omnibus ſuis poſſeſſionibus, cum S. Joanne de Cypreſſo, Ceſo, Orcto, villa de Paternello, Caſale, quod ſitum eſt inter prædictam civitatem, & collem de Mercato, & Metze, & Caſtellum de Collealto, Eccleſiam S. Mariæ de Pizzano, Eccleſiam S. Petri de Laurete cum Eccleſiis & pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Serotini, Eccleſiam S. Paterniani, Eccleſiam S. Barbaræ, Eccleſiam S. Angeli, Eccleſiam S. Andreæ, Eccleſiam S. Antimo de civitate S. Angeli, Eccleſiam S. Mariæ de Moſcuſo, Eccleſiam S. Mariæ de Planella, S. Petrum de Aſmarico, S. Laurentium de Fabrica, S. Mariam de Civitaquana, S. Mariam de Cateniano, S. Mariam de Bivio, S. Mariam de Ulmeto, S. Mariam de Adico, S. Mariam de Trivio, S. Clementem de Valviano, S. Petrum ad Pennenſem, S. Mariam de Rubilia, S. Georgium de Ornano, S. Rufinam de Aquilano, S. Angelum de Puteo cum earum juſtis poſſeſſionibus, & quicquid liberalitate Principum, conceſſione Pontificum, oblatione fidelium,

ſeu

ſeu quolibet alio modo juſtè & rationabiliter Deo propitio acquirere poterit, de novo quidē conceſſimus, & præſentis pagina ſcripti confirmamus, Pennenſi Eccleſia duo caſtella videlicet Collealtum & Pluvianum, hoc modo ut dominus de ipſis caſtellis ſupradictis, & omnes eorum homines perpetuò civitatem Pennenſem inhabitent, ſalvis debitis ruſticorum, quæ ipſis dominis debentur, & ſupradicto vener. Epiſcopo Oddoni, & ſucceſſoribus ſuis catholicè ſubſtitutis, ligium homiaum & fidelitatem exhibeant ſibi, & poſteris ſuis in omnibus reſpondentes, ſicut alii homines, qui in eadem civitate inhabitant, volentes etiam, & perpetuis temporibus confirmantes, ut Pennenſis Eccleſia cum prædicta civitate, & omnibus ſuis poſſeſſionibus ad nullum alium niſi ad nos, noſtroſque hæredes, vel ſucceſſores teneantur habere reſpectum, ſtatuentes & Imperiali præcipientes edicto, ut amodo in antea nolla humilis, vel alta perſona, Eccleſiaſtica, vel ſecularis poteſtas prædicta Eccleſia, & Canonicorum res, & poſſeſſiones in aliquo moleſtare vel conturbare præſumat. Si quis igitur confirmationis, præcepti, donationis, & conceſſionis noſtri Mudburdi violator extiterit culpabilis, ſolvere cogatur mille libras auri optimi, medietatem Cameræ noſtræ & medietatem præfatæ Pennenſi Eccleſiæ, atque Oddoni Epiſcopo, & Canonicis, eorumque ſucceſſoribus. Quod ut verius credatur, diligenterque ab omnibus obſervetur, præſens noſtrum privilegium conſcribi, & Majeſtatis noſtræ ſigillo juſſimus communiri. Hujus autem rei teſtes ſunt Henricus Guarmaten. Epiſcopus, & Philippus frater noſter, Gugliel. Ravennen. Archiepiſcopos, Matthæus Capuanus Archiepiſcopus, Atto Aprotinus Epiſcopus, Guglielmus Valvenſis Epiſcopus, & alii quamplures; Ego Conradus Imperiali authoritate Cancellarius una cum Gualterio Trojano Epiſcopo Regni Siciliæ & Apuliæ Cancellario recognovimus. Signum D. Henrici invictiſſimi VI. Romanorum Imperatoris ſemper Auguſti, & Regis Siciliæ 1195. indict. xiii. Regnante Henrico VI. Romanorum Imperatore ſemper glorioſiſſimo Auguſto, & Rege Siciliæ, anno Regni ejus xxv. Imperii vero IV. & Regni Siciliæ I. Datum Bari per manum Alberti Imperialis Aulæ Prothonotarii prid. Non. Apr. præſcripta Indictionis.

Henricus VI. divina favente clementia Rom. Imperator ſemper Auguſtus, & Rex Siciliæ.

Notum eſſe volumus quod nos attendentes devotionem, & fidelia ſervitia dilecti fidelis noſtri Oddonis Pennenſis Epiſcopi, conceſſimus ei & Eccleſiæ ſuæ in perpetuum caſtrum Poliani cum omnibus tenimentis & poſſeſſionibus ſuis in demanio ad habendum & poſſidendum ſine calumnia aliquorum hominum, excepto eo quod Eccleſia debet Comitibus Manupelli de eodem Caſtro cum uno milite ſervire, ſicuti tempore Regis Rogerii, & Regis Guglielmi Comitibus Manupelli ſervire conſuevit, penitus amputantes omnem quæſtionem, quam Comes Gentilis de Manupello, & Comes Mainer. pro ſe & Transmunde de Padula prædicto Epiſcopo de eodem caſtro moverunt, abſolventes etiam ipſum prædictum Epiſcopum, & ſuos ſucceſſores, quod Comitibus de Manopello pro jam prædicto caſtro nullum habeat juramentum præſtare. Et ut nulli hominum hanc noſtram conceſſionem liceat infringere, præſentem paginam ad perpetuam firmitatem ſcribi & noſtro ſigillo juſſimus inſigniri.

Datum Eſculi Kal. Maji.

Conſtantia Dei gratia Romanorum Imperatrix, & Regina Siciliæ ſemper Auguſta. Comitibus, Juſtitiariis, Baronibus, Camerariis, & univerſis Bajulis cuilibet de Parochia, & Diœceſi Pennenſis Epiſcopatus fidelibus ſuis gratiam, & bonam voluntatem.

Oddo ven. Epiſcopus Pennenſis fidelis noſter, oſtendit Majeſtati noſtræ dicens, quod Eccleſia ſua privatur & diminuitur à vobis de jure ſuo, videlicet Eccleſiaſticis adulteriis, quæ non permittitis diſponi, ordinari, judicari & cognoſci, & corrigi ad curiam ipſius Eccleſiæ, licet debeat, & de perſonis clericorum, quæ à vobis, ut laici judicantur, capiuntur & incarcerantur; quod ſi verum eſt, admodum diſplicet, & grave ferimus; non enim decet, neque volumus, ut ea quæ ab Eccleſia coercerì, & judicari debent, à vobis judicentur, & poniantur. Quare mandamus univerſitati veſtræ, & præcipicipimus, ut de Eccleſiaſticis ordinandis, adulteriis judicandis non vos intromittatis, ſed ſi quis de Parochia, vel Diœceſi prædicta Pennenſis Eccleſiæ de adulterio fuerit accuſatus, vel in eo deprehenſus, ad judicium ipſius Eccleſiæ, in qua tam omnia ſupradicta, quam ipſa adulteria diſponi, & judicari debent, conſiſtat; & à curia ipſius Eccleſiæ diſponantur, judicentur, & coarctentur, excepto ſi per inſultum, & violentiam adulterium committitur: quod ſi acciderit, judicentur ab ipſa Eccleſia de ipſo adulterio, quod ſpectat ad judicium ipſius Eccleſiæ, & de eo hoc quod ſpectat ad judicium curiæ noſtræ & de inſultu & violentia judicentur ab ipſa curia noſtra. De perſonis autem clericorum volumus & jubemus, ut ſi aliquis clericus totius Parochiæ vel Diœceſis Pennenſis Epiſcopatos de aliquo forisfacto, de quo de perſona ſua, judicari, vel condemnari debeat, appellatus fuerit, non à vobis, neque à curia veſtra, licet ab Eccleſia, & in curia Eccleſiæ de hoc quod ad perſonam ejus ſpectat, judicetur & corrigatur, licet convenerit juxta Canones & Jus Eccleſiaſticum, excepto ſi aliquis fuerit appellatus de proditione, vel aliquo hujuſmodi magno maleficio, quod ſpectat contra Majeſtatem noſtram. Quod ſi acciderit, volumus & jubemus, ut de hoc quod ſpectat ad judicium Eccleſiæ, judicetur ab Eccleſia, & de hoc quod ſpectat ad judicium curiæ noſtræ, judicetur ab ipſa curia noſtra. Si vero aliquis clericus de hæreditate, vel aliquo tenimento, quod non ab Eccleſia, licet à vobis, ſive per patrimonium, ſive aliunde in terris veſtris teneat, fuerit appellatus, volumus, ut de hoc in curia illius, in cujus terra poſſeſſiones, vel tenimentum habuerit, reſpondeat, & quod juſtum fuerit, faciat, non tamen ut perſona exinde capiatur & incarceretur. De Eccleſiis autem, quæ ad ſolam Pennenſem Eccleſiam nullo mediante ſpectare videntur, ſtatuimus, & jubemus, ut liceat ipſi Epiſcopo ipſas Eccleſias ordinare, diſponere, & corrigere, ſicut Archiepiſcopi & Epiſcopi Regni Siciliæ & Apuliæ melius unquam ordinant, & diſponunt. Prætereà vobis Juſtitiariis, & Bajulis præcipimus, ut tam adulteria coercendo, quam Clericos defendendo, & eccleſias ordinando eidem ven. Epiſcopo fideli noſtro, in quibus opus fuerit, auxilium impendatis, ſalvis tamen in omnibus mandato & ordinatione D. noſtri ſereniſſimi Imperatoris & noſtra, & hæredum noſtrorum.

Datum Panormi ann. Dominicæ Incarnationis 1197. menſe Aprilis xv. Indictionis.

16. GUALDERICUS *a* ex Ordine Ciſtercienſi, aſſumptus fuit ad Epiſcopatum Pennenſem ab Innocentio III. circa annum 1200. Hic clauſtralis inſtituti, unde exierat, oblitus, novæ dignitatis felicitate propemodum corruptus eſt, itaut ad ejus diſſolutioris vitæ exempla, grex ipſe videretur tabeſcere. Quamobrem Pontifex Max. privatis literis caſtigavit devium, illud inprimis inculcans, dignitatem Epiſcopalem, quæ ad perfectionis ſtatum ſpectaret, haud monaſticam obſervantiam debere evertere, adiecitque acutiorem correctionis ſicam ſe exercuturum, niſi ad benigniora verba monentis reſipiſceret. Reſipuit ille, factuſque forma gregis vixit uſque ad ann. 1215. At epiſtola Innocentii è vatic. regeſt. deſumpta, talis eſt. XVI

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei. Pennenſi Epiſcopo.

TActi ſumus dolore cordis intrinſecus, & gravi mærore turbati, quod tu, ſicut accepimus, in injuriam ordinis tui, & infamiam ordinationis noſtræ agis in pluribus, ut apoſtata, qui teſte ſcriptura, vir inutilis appellatur. Si enim diligenter attenderes, quod te de Monacho non ſimplici, ſed Abbate duximus in Epiſcopum aſſumendum, reprobatis ſucceſſivè duobus, quos dilecti filii Pennenſe capitulum nobis præſentarunt electos, eam deberes ſervare, tam in vita, quam moribus honeſtatem, quæ ad ſalutem tibi proficeret, & ſubditis ad exemplum. Verum de quo miramur non modicum, & movemur, propriæ conditionis oblitus, quod poſt acceptum Epiſcopatum, quædam illicita facias, & expedias, quæ fratrum Ciſtercienſium obſervantia reputat inhoneſta, picturata ſella, & chirotecis uteris ſericatis, amplo te galero coronas, & carnibus publicè uſque ad ſaturitatem te replens, ut forſitan per inſignia hujuſmodi comparandus, de quo

data ei tunica pellicia ſcriptum eſſe legitur. Ecce Adam factus eſt ſicut unus ex nobis, ſciens bonum, & malum. Præterea cum quidam prædeceſſorum tuorum pro libertate Pennenſis Eccleſiæ non dubitarint etiam exilium ſuſtinere Penenſis civitatis Dominum ſecundum juſtitiam potenter & viriliter defendentes, tu ſicut dicitur de civitate ipſa nobili viro B. Laureti, & Caperſani comiti fidelitatem, & hominium præſtitiſti, & quaſi non ſufficiat iniquitas tua tibi, ea nobis niteris imputare ad excuſandam excuſationem in peccatis, allegans, quod ſuper hoc mandatum Apoſtolicum recepiſſes, tam in iis, quam in aliis tantum excederis, ut jam contra te verbum Domini aſſumere compellamur, pœnitet me feciſſe hominem, quod à ſanctis Patribus ſic exponitur, faciam quod ſolent facere pœnitentes, deſtruendo quod feci, & nos forſitan, quod conſtruximus, deſtruere compellimur: meminimus quidem, & tu debueras meminiſſe, qualiter in receſſu tuo coram fratribus noſtris diſtrictè tibi duximus injungendum, ut Ciſtercienſis Ordinis obſervantias cuſtodires, cum pontificalis ſuſcepṫio dignitatis non abſolueret te à voto, ex qualicet cum honore ſit, ſic onus ſibi magis auxerit, ut religioni nihil penitus deperiret, per quod ejus habenas taliter relaxares. Ideoque f. t. p. a. ſ. m. atque præcipimus, quatenus uſque ad 15. die ſpoſt ſuſceptionem præſentium, cum conſcientia dilectorum filiorum Archid. & capitul. Pennen. tam formam juramenti, quod prædicto comiti præſtitiſti, quam literas, quas ſuper hoc nos aſſerit direxiſſe, per nuncios tuos ad præſentiam noſtram, omni excuſatione ceſſante, tranſmittas, ut ſuper hoc, prout expedire videbitur, procedamus. In cæteris autem ita corrigas vitam tuam, & te ſic obſervantiæ regulari conformes, ut non rediiſſe ad ſeculum, ſed in ſeculo potius ipſum, & pompis ejus contemnere videaris, alioquin cum admonitio præceſſerit, de cætero vindicta ſequetur. Dat. Laterani 4. Kal. Novembris anno 5.

(„ *Reportavit hic à Romanorum Rege Friderico omnium privilegiorum ſuæ Eccleſiæ, quæ ipſi obvenerant Imperatorum, Regum, Principum pia liberalitate confirmationem. Authenticum ejuſdem nobis tranſmiſſum placuit hic tranſcribere, ad cujus fere normam alii ſæpius memorati exarantur, quiſque ut ſciat, Dynaſtia quanta fuerit Pennenſis Epiſcopi jam antiquata, & laica poteſtate perperam diminuta. Aureum ſigillum ex Diplomate Regio pendens ex una facie ipſius Friderici Solio incumbentis ſiniſtra manu Orbe occupata, dextera virga cum Cruce, & literis circumductis: Fridericus Dei gratia Romanorum Rex ſemper Auguſtus, Rex Siciliæ. Ex altera proſpectum Romanæ Urbis cum literis in porta: Aurea Roma. Et aliis circumductis: Roma Caput Mundi regit orbis fræna rotundi.*

„ FRIDERICUS *II. Divina favente clementia Romanorum Rex ſemper Auguſtus, & Rex Siciliæ &c. Inter cætera, quæ pro ſalute noſtra expendimus, ea nobis magis prodeſſe cognoſcimus, quæ locis Divinis, & venerabilibus miſericorditer elargimur. Ea propter notum facimus univerſis, tam præſentibus, quam futuris; quod Gualterius ven. Pennenſis Epiſcopus dilectus fidelis noſter ad præſentiam noſtræ Majeſtatis accedens nobis humiliter ſupplicavit; ut privilegium Pennenſis Eccleſiæ, olim à Domino Imperatore felicis mem. Patre noſtro conceſſum, confirmare de noſtra Celſitudinis gratia dignaremur; cujus itaque Privilegii tenore fere proſpeximus: qualiter ipſe D. Imperator divæ recordationis, omnia Privilegia eidem Pennenſi Eccleſiæ ab Imperatoribus Romanis Carolo, Ludovico, Othone, & aliis Imperatoribus, nec non & Regibus Siciliæ Rogerio, & Willelmo Indulta confirmavit: Civitatem videlicet Pennenſem cum omnibus ſuis poſſeſſionibus, cum S. Joanne de Cypreſſo, Ceſo, Oteto, Villam de Poſternella, Caſale, quod ſitum eſt inter prædictam Civitatem, & Collem de Mercato Mele, Caſtellum de Colle Alto, Eccleſiam S. Mariæ de Pizano, Eccleſiam S. Petri de Laureto, cum Eccleſiis, & poſſeſſionibus ejus, Eccleſiam S. Serotini, Eccleſiam S. Patreniani, Eccleſiam S. Barbaræ, Eccleſiam S. Angeli, Eccleſiam S. Andreæ, Eccleſiam S. Anthimi de Civitate S. Angeli, Eccleſiam S. Mariæ de Planella, S. Petrum de Aſmarico, S. Laurentium de fabrica, S. Mariam de Civitatequana, S. Mariam de Cuſenſano, S. Martham de Bitejo, S. Mariam de Vineto, S. Mariam de Atrio, S. Mariam de Furno, S. Clementem de Balbino, S. Petrum ad Pennenſem, S. Mariam de Tubila, S. Georgium de Ornano, S. Ruſinam de Aquilano, S. Angelum de Puteo cum earum juſtis poſſeſſionibus, & quidquid liberalitate Principum, conceſſione Pontificum, oblatione Fidelium, ſeu quolibet alio modo emanaviſſe, & rationabiliter potuerit adipiſci. In ipſo etiam Privilegio vidimus contineri qualiter ipſe D. Imperator eidem Eccleſiæ conceſſerat, & confirmavit duo Caſtella, Collealtum videlicet, & Pulianum, ut Dominus, de ipſis Caſtellis prædictis, & omnes eorum homines perpetuò Civitatem Pennenſem inhabitent, & Pennenſi Epiſcopo ligium . . . . . & fidelitatem exhibeant, & reſpondeant eidem ſicuti alii homines, qui eamdem Civitatem inhabitant, ſalvis debitis Ruſticorum, quæ ipſis Dominis debentur. Inſuper in ipſo Privilegio continebatur, ut Pennenſis Eccleſia cum omnibus poſſeſſionibus ſuis ad nullum alium, niſi ad Dominum Imperatorem, & Succeſſores ipſius, & Heredes teneatur habere reſpectum. Nos igitur ſupradicti Epiſcopi ſupplicationem benignius admittentes, tam ipſius D. Imperatoris Patris noſtri fel. mem. quam ſupradictorum, & Regum Privilegia munimine Regio pro mea ſalutis remedio confirmamus: ſtatuentes firmiter, & Regia præcipientes auctoritate, ut nullus ſit, qui eamdem Pennenſem Eccleſiam contra Privilegia nominata impedire, aut moleſtare præſumat, ad hujuſmodi autem noſtræ confirmationis memoriam præſens Privilegium item fieri fecimus, Bulla Aurea noſtræ Celſitudinis roboratum. Anno, menſe, & Indictione ſubſcriptis. Dat. apud Nuenbere anno Dom. Incarn. 1209. X. menſis Novembris, Ind. 8. Regnante D. noſtro Friderico Dei gratia II. Romanorum Rege Invictiſſimo, & Rege Siciliæ, anno vero Romani Regni ejus in Germania 7. in Sicilia XXII. feliciter. Amen.* Lucentius.)

17. * ANASTASIUS („ *De Venantiis Pennenſis,* „) ſucceſſit Gualderico vir ſanctimonia clarus, qui S. Franciſcum in Pennenſi civitate lætus excepit, locumque ei contulit ad monaſterium ædificandum. Anaſtaſii unicum documentum habemus ex ſæpe citato tabulario Pennen. eccleſiæ, quo anno 1215. menſe Novembris bonus iſte Præſul perpetuò jus donavit Pennenſi populo, quod habebat in publico civitatis foro, ut vocant, ubi die Sabbati nundinæ habebantur, in hæc verba. XVII

* Ex App. t. 7.

In nomine D. N J. C. Anno Incarn. ejuſdem MCCXV. Indict. 3. XIV. die inſtantis menſis Decembris.

Nos Anaſtaſius permiſſione divina Pennen. Epiſcopus.

Explorati juris & amplectendæ conſuetudinis vigor exigit, & poſtulat, inceſſanter ad eos manus extendere largitatis, & aures precibus inclinare, quos nobis utroque jure cœleſtis voluit ſubeſſe dignatio, qui ſunt pro nobis fidelitatis debito plenius copulati, quorum hinc inde vota perſpicaciter intuentes per ingratitudinem relinquere nolumus, non ſolum ſi amplius, verum etiam ſi aliquid aliquando nobis, & Pennen. Eccleſia ad debita reſponderunt, propterea ſingulariter ſingulis, & generaliter omnibus ſumus, & fieri volumus ad beneficia promptiores. Et inde eſt dilecti in Domino filii, & fideles civitatis Pennenſis cives petitionibus veſtris generaliter porrectis celerius annuentes, quod bona, & ſpontanea voluntate noſtra jus noſtrum Plateæ die Sabbati, quod habemus in mercato civitatis Pennenſis ad nos ſpecialiter ſpectans pro nobis, & ſucceſſoribus noſtris in perpetuum remittimus, & irrevocabiliter relaxamus, per præſentia ſcripta firmantes, ut non nobis de cætero, vel ſucceſſoribus noſtris ullo unquam tempore per nos, aut alios remiſſionem prædictam aliqualiter liceat revocare, nec jus habeamus revocandi, ſeu præſens

pri-

privilegiom aliquo modo, vel iogenio revocare, vel violare, & ut dicta Platea noſtra die Sabbati tantum omnibus ad mercatum civitatis Pennen. venientibus, res ſuas per venditionem, vel empsionem commutantibos remiſſio, & relaxatio, ac hujus remiſſionis, quietationis, & relaxationis ceſſio, & firmatio perpetuo ſtabilis, & illibata permaneat, Dilecto in Dilecto in Domino filio noſtro presbytero Joanni Pennenſi Canonico, & publico notario dedimus in mandatis, ut hec in publicam formam redigeret, & chartam exinde faceret, quod præſentibus notitiam, futuris memoriam, fidem faceret pleniorem. Ego Notarius prædictus ad mandatum ſponeaneum Domini mei, & Patris D. Anaſtaſii ven. Pennenſis Epiſcopi, & civium preces in civitate Pennenſi compoſui, ſcripſi, complevi, & reddidi Anno Domini, Indict. die & menſe ſupradictis.

Nos Anaſtaſius Pennen. Epiſcopus præſens ſcriptum ſigno Crucis † propria manu concedo & confirmo.

Ego Ferro Præpoſitos rogatus teſtis interſui.
Ego Beraldus Archipresbyter rog. teſtis interſui.
Ego Presb. Joannes & Eccleſ. Pennen. Canonicus rogatus, &c.
Ego Brunus Diac. & Eccleſ. Pennen. Canonicus rogatus, &c.
Ego Diac. Joannes Eccleſ. Pennen. Canonicus, &c.
Ego Jo. Gualterius Eccleſ. Pennen. Canonicus, &c.
Ego Henricus Sacriſta, & Eccleſ. Pennenſ. Canonicos, &c.
Ego Thomas Archipresb. S. Nicolai rogatus teſtis.
Ego Presb. Gualterius de .. teſtis, & alii teſtes.
Ego ſupradictus Notarius hanc chartam compoſui, ſcripſi, & confeci, & reddidi anno Dom. Ind. die, & menſe ſupradictis, & ſigno præſenti, &c.

Eodem hoc anno 1215. Anaſtaſius donavit Eccleſiam S. Amici ſuæ Diœceſis poſitam in territorio civitatis S. Angeli Monaſterio Caſæ novæ; ſequenti vero mortem obiit. Corpus ejus in Cathedrali requieſcit. („ *Romano Concilio ab Innocentio convocato interfuit. Eccleſiam conſecravit B. „Columba: & S. Joannis ad Inſulam. Colitur ut „Beatus. Per hujus obitum, vel ſane Goalterii præ„deceſſoris Capitulum quendam elegit, quem quia in„ſufficientem, & ante Apoſtolicum placitum admini„ſtrantem Innocentius III. dejecit, ut ex Decr. de elect. „tit. 6. c. 17.* Lucenlus.)

XVIII 18. * GUALTERIUS Caſinenſis Monaſterii Monachus ſub Cœleſtino III. communi Monachorum conſenſu electus eſt Abbas S. Bartholomæi de Carpineto, ab eodem Pontifice confirmatus 5. Kal. Aprilis anno pontif. 3. Hic cum diù Abbas fuiſſet, defuncto Gualderico Epiſcopo Pennenſi, à Capitulo electus, & confirmatus eſt anno 1217. ut ex litteris Honorii III. ad Monachos ejuſdem Cœnobii datis patet, quas exſcribimus ab originali.

* Ex App. tom. 9.

Honorius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Conventui Monaſterii S. Bartholomæi de Carpineto ſalotem & Apoſtolicam benedictionem. Cum Gualterius quondam Abbas veſter in Pennenſem Epiſcopum ſit aſſumptus, ne Monaſterium veſtrum diutius maneat Paſtoris ſolatio deſtitutum, univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus convenientibus in unum, Spiritus ſancti gratia invocata, talem vobis præficiatis per electionem Canonicam in Paſtorem, qui tanto congruat oneri & honori. Dat. Laterani 11. Kal. Martii Pontificatus noſtri anno 1.

Hic anno 1219. & 1220. à Federico II. Imperatore privilegiorum ſuæ Eccleſiæ confirmationem obtinuit, præſertim verò, Henrici VI. Imperatoris, Regumque Siciliæ. Diplomatis tenor talis eſt ex eodem tabulario.

Federicus II. divina favente clementia Romanorum Rex ſemper Auguſtus, & Rex Siciliæ.

Inter cætera, quæ pro ſalute noſtra expendimus, ea nobis magis prodeſſe cognovimus, quæ locis divinis, & venerabilibus miſericorditer elargimur. Ea propter notum facimus univerſis tam præſentibus, quam futuris, quod Gualterius ven. Pennen. Epiſcopus dilectus fidelis noſter ad præſentiam noſtræ majeſtatis accedens nobis humiliter ſupplicavit, ut privilegium Pennenſis Eccleſiæ olim ab Imperatore fel. me. patre noſtro conceſſum confirmare, de noſtra celſitudinis gratia dignaremur. Cujus itaque privilegii tenorem fore proſpeximus, qualiter ipſe D. Imperator divæ recordationis omnia privilegia eidem Pennenſi Eccleſiæ ab Imperatoribus Romanorum Carolo, Ludovico, Ottone, & aliis Imperatoribus, nec non & Regibus Siciliæ Rugerio, & Guglielmo indulta confirmavit, civitatem videlicet Pennenſem cum omnibus ſuis poſſeſſionibus, cum S. Joanne de Cypreſſo, Ceſe, Octo, villa de Paternella, Caſale, quod ſitum eſt inter prædictam civitatem, & collem de Mercato, Metze, caſtellum de Collealto, Eccleſiam S. Mariæ de Liviano, Eccleſiam S. Petri de Laureto cum Eccleſiis, & poſſeſſionibus ſuis, Eccleſiam S. Serotini, Eccleſiam S. Paterniani, Eccleſiam S. Barbaræ, Eccleſiam S. Angeli, Eccleſiam S. Andreæ, Eccleſiam S. Antimi de civitate S. Angeli, Eccleſiam S. Mariæ de Moſcuſo, Eccleſiam S. Mariæ de Planella, S. Petrum de Aſinarico, S. Laurentium de Fabrica, S. Mariam de Civitaquana, S. Mariam de Cateniano, S. Mariam de Bivio, S. Mariam de Ulmito, S. Mariam de Adro, S. Mariam de Trivio, S. Clementem de Balbiano, S. Petrum ad Pennenſem, S. Mariam de Robilia, S. Georgium ad Ornanum, S. Ruſinam de Aquilano, S. Angelum de Pletro, cum earum juſtis poſſeſſionibus, & quicquid liberalitate Principum conceſſione Pontificum, oblatione fidelium, ſeu quolibet alio modo juſto, & rationabiliter poterit adipiſci. In ipſo etiam privilegio vidimus contineri, qualiter ipſe D. Imperator eidem Eccleſiæ conceſſerit, & confirmaverit duo caſtella, Colle-altum videlicet, & Pluvianum, ut Dominus de caſtellis prædictis, & omnes eorum homines perpetuo civitatem Pennenſem inhabitent, & Pennenſi Epiſcopo ligium hominum, & fidelitatem exhibeant, & reſpondeant eidem, ſicut alii homines, qui ipſis Dominis debentur. Inſuper in ipſo privilegio continebatur, ut Pennenſis Eccleſia cum omnibus poſſeſſionibus ſuis ad nullum alium, niſi ad ipſum D. Imperatorem, & ſucceſſores ipſius, & hæredes teneantur habere reſpectum. Nos igitur ſupradicti Epiſcopi ſupplicationem benignius admittentes, tam ipſius D. Imperatoris Patris noſtri fel. mem. quam ſupradictorum Imperatorum, & Regum privilegia munimine Regio pro noſtra ſalutis remedio confirmamus, ſtatuentes firmiter, & Regia præcipientes auctoritate, ut nullus ſit, qui eandem Eccleſiam Pennenſem contra privilegia nominata impedire, aut moleſtare præſumat. Ad hujus autem confirmationis memoriam præſens privilegium inde fieri fecimus, Bulla aurea noſtræ celſitudinis roboratum, anno menſe, & Indictione ſubſcriptis.

Datum apud Nuremberg. anno Dom. Incarn. 1220. 19. menſ. Novembris. Indict. 8. Regnante D. noſtro Frederico Dei gratia II. Romanorum, Regni ejus in Germania VII. in Sicilia 22. feliciter. Amen.

Federicus divina clementia Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, & Rex Siciliæ.

Etſi de noſtri gratia Domini, & plenitudine poteſtatis ad quoslibet fideles noſtros oculos noſtræ debemus liberalitatis extendere, illorum tamen vota ſpecialiter tenemur patrocinio confovere, pro quibus fides, & devotio evidentibus meritis . . . & ex juſto fidelitatis obſequio immenſitati Serenitatis Imperalis redduntur accepti. Ea propter notum facimus univerſis noſtris fidelibus, tam præſentibus, quam futuris, quod cum Gualterius venerab. Pennenſis Epiſcopus fidelis noſter juxta generale noſtrum edictum à majeſtate noſtra Capuæ promulgatum privilegia quædam Pennenſis Eccleſiæ a Divis Auguſtis progenitoribus noſtris indulta, curia noſtra in conſtituto termino præſentaſſet, Nos ipſorum privilegiorum tenore diligenter inſpecto, pro ſalute noſtra, & remedio animarum prædictorum progenitorum noſtrorum recolenda memoria privilegia ipſa eidem Epiſcopo de gratia noſtra reſtituimus, & ea omnia, quæ in ipſis privilegiis vi

A dimus contineri, ſicut Eccleſia Pennenſi rationabiliter pertinent, & juſte tenuit temporibus ſupradictis, ipſi Epiſcopo, & Pennenſi Eccleſia de gratia noſtra duximus in perpetuum confirmanda, ſalvo ſervitio, quod curia noſtra debetur, & ſalvo mandato, & ordinat. noſtra, ſalvo etiam ſervitio unius militis, quod de caſtro Puliano Comitibus Manupello debetur, ſicut in privilegio ab Imperatore Henrico quondam Patre noſtro recolenda memoria eidem Eccleſia indulto plenius continetur. Caterum quia per injuriam unum privilegiorum ipſorum Divi Patris noſtri D. Imperatoris Henrici erat ex parte conſumptum, ad ſupplicationem prafati Epiſcopi praſenti pagina de verbo ad verbum illud juſſimus annotari, cujus tenor talis eſt.

In Nomine S. & Individua Trinitatis Henricus VI, divina favente clementia Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, & Rex Sicilia.

Inter catera, qua in actus pios expendimus, iſtud noſtris utilitatibus commodius applicamus, cum B Eccleſiis, & locis venerabilibus munificentia noſtra dona conferimus, ac eorum utilitatibus pia conſideratione ſubvenire ſtudemus. Inde eſt, quod nos ob remiſſionem animarum parentum noſtrorum divorum Auguſtorum, ac longava noſtri conſervatione Imperii, nec non obtentu fidelitatis Othonis venerab. Pennenſis Epiſcopi, quem in noſtris ſemper obſequiis fidelem novimus, & devotum, concedimus, & perpetuo confirmamus ſibi, & ſucceſſoribus ſuis quicquid Eccleſia Pennenſi dudum conceſſum eſt per privilegia Romanorum Imperatorum Caroli, Ludovici, Othonis, & aliorum Imperatorum, nec non & Regum Sicilia Rogerii, & Guglielmi, videlicet civitatem Pennenſem cum omnibus ſuis poſſeſſionibus, cum S. Juanne de Cypreſſo, Ceſe, Octeto, caſale, quod ſitum eſt inter pradictam civitatem, & cellom de Mercato, & Meze, & caſtellum de Colle alto, Eccleſiam S. Maria de Pizzano, Eccleſiam S. Petri de Laureto, cum Eccleſiis, & poſſeſſionibus ſuis, Eccleſiam S. Serotini, Eccleſiam S. Paterniani, Eccleſiam S. Barbara, Eccleſiam S. C Angeli, Eccleſiam S. Andrea, Eccleſiam S. Antimi de civitate S. Angeli, Eccleſiam S. Maria de Moſcufo, Eccleſiam S. Maria de Planella, & S. Petrum de Aſmarsco, S. Laurentium de fabrica, S. Mariam de Civitaquana, S. Mariam de Cateniano, S. Mariam de Bivio, S. Mariam de Olmoto, S. Mariam de Adro, S. Mariam de Trivio, S. Clementem de Balbiano, S. Petrum ad Pennenſem, s. Mariam de Rubilia, s. Georgium de Ornano, s. Ruſinam de Aquilano, s. Angelum de Puteo cum earum juſtis poſſeſſionibus, & quicquid liberalitate Principum, conceſſione Pontificum, oblatione fidelium, ſeu quolibet alio modo in antea juſte, & rationabiliter Deo propitio acquirere potuerit. De novo quidem concedimus, & praſentis ſcripti pagina confirmamus Pennenſi Eccleſia duo caſtella, videlicet Colle-altum, & Pulianum hoc modo, ut Domini de ipſis caſtellis ſupradictis, & eorum homines perpetuo civitatem Pennenſem inhabitent ſalvis debitis ruſticorum, qua ipſis Dominis, & ven. D Epiſcopo Oddoni ſupradicto, & ſucceſſoribus ſuis catholice ſubſtitutis, ligium hominum, fidelitatem exhibeant, ſibi, & poſteris ſuis in omnibus reſpondentes, ſicut alii homines, qui eandem civitatem inhabitant, volentes, & perpetuis futuris temporibus confirmantes, ut Pennenſis Eccleſia cum pradicta civitate, in omnibus ſuis poſſeſſionibus ad nullum alium, niſi ad nos, noſtroſque haredes, vel ſucceſſores teneatur habere reſpectum. Statuentes, & Imperiali pracipientes edicto, ut amodum antea nulla humilis, vel alta perſona, Eccleſiaſtica, vel ſecularis prad. prafata Eccleſia, & Canonicorum res & poſſeſſiones in aliquo moleſtare, vel conturbare praſumat. Si quis igitur confirmationis, pracepti, donationis, & conceſſionis noſtri Mundburdi violator extiterit culpabilis, ſolvere cogatur mille libras auri optimi, medietatem Camera noſtra, & medietatem pretaxata Pennenſi Eccleſia, atque Oddoni Epiſcopo, & Canonicis, eorumque ſucceſſoribus. Quod ut verius credatur, diligenterque ab omnibus obſervetur, praſens exinde privilegium conſcribi, & majeſtatis noſtra ſigillo juſſimus communiri. Hujus rei teſtes ſunt, Henricus Vormatienſis Epiſcopus, Colſogerius Patavienſis Epiſcopus, & Philippus frater noſter, Guglielmus Ravennenſis Archiepiſcopus, Matthaus Capuanus Archiepiſcopus, Atto Aprutinus Epiſcopus, Guglielmus Valvenſis Epiſcopus, & alii quamplures. Ego Conradus Imperialis aula Cancellarius una cum Gualterio Trojano Epiſcopo Regni Sicilia, & Apulia Cancellario recognovimus. Signum D. Henrici VI. Romanorum Imperatoris Invictiſſimi ſemper Auguſti, & Regis Sicilia. Acta ſunt hac anno Dom. Incarnat. 1195. Indict. 13. Regnante D. Henrico VI. Romanorum Imperatore glorioſiſſimo ſemper Auguſto, & Rege Sicilia, anno Regni ejus XXV. Imperii vero IV. & Regni Sicilia 1. Datum Bari per manus Alberti Imperialis aula Prothonotarii pridie Non. Aprilis praſcripta Indictionis. Ad hujus autem noſtra confirmationis, & ſupraſcripti privilegii renovationis firmitatem praſens privilegium per manus Guglielmi de . . . . Notarii & fidelis noſtri ſcriba, & ſigillo majeſtatis noſtra juſſimus communiri. Anno, menſe, & Indictione ſupraſcriptis.

Datum Meſſana poſt curiam Capua celebratam anno Dom. Incarnat. 1221. menſe Junii nona Indictionis. Imperii vero Dom. noſtri Federici Dei gratia invictiſſimi Romanorum Imperatoris ſemper Auguſti, & Regis Sicilia anno 1. Regni Sicilia anno XXIV. feliciter. Amen.

Anno 1228. reduxiſſe Gualterium numerum Canonicorum Cathedralis Eccleſiæ docet ejuſdem Gualterii documentum ita conſcriptum, hactenuſque aſſervatum in eodem tabulario.

In Nomine D. N. J. C. Dei aterni. Amen. Anno ejuſdem 1228. Indictione 1. 3. Idus Aprilis.

Cum Pennen. Eccleſia oneroſa Canonicorum multitudine gravaretur, quam non poterat abſque penuria ſuis facultatibus tolerare, neceſſar. rerum defectus inter ipſos Canonicos, & eorum Prapoſitum contentionis, & ſcandali materia quidem gerebat, & urgebat alios ad ruſticanos actus extendere manus ſuas, & alios in civilibus patronos eſſe cauſarum, propter quod divinum officium tadebatur, & ipſi Canonici perinde animarum ſuarum pericula incurrebant. Cum igitur juxta canonicas ſanctiones tot in Eccleſia inſtitui debeant, quot poſſint de bonis ipſius commodè ſuſtentari, & ut contentionis, & ſcandali materia pracidatur militantibus in Eccleſia JESU CHRISTI, via criminis arceatur, & divinum Officium laudabilius celebretur, Nos Gualterius Dei gratia humilis Pennenſis Epiſcopus de communi voluntate, & conſenſu Capituli, certum Canonicorum numerum duximus in ea ſtatuendum. Statuimus itaque, & irrevocabiliter ordinamus ſexdecim Canonicorum numerum in Pennen. Eccleſia de catero in Canonicorum inſtitutionibus obſervari, quem ſufficientem ſcimus pro modulo facultatum ejus, nec majori numero credimus ſufficere vires ipſius, quare numerum prafixum pro nobis, & ſucceſſoribus noſtris promittimus irrevocabiliter obſervare, nec aliquem recipere ultra ipſum. Statuimus inſuper, ut ſi Canonicorum quiſquam cum ventum fuerit ad numerum memoratum per menſem, vel ultra futurus ſit abſens ex aliqua juſta cauſa, Vicarium, ſi poteſt, per ſe ſtudeat invenire, qui in nobis, vel ſucceſſoribus noſtris in Capitulo in noſtra, vel noſtrorum ſucceſſorum abſentia repraſentet, qui divinorum obſequiorum reſidentibus onera patiatur, & cotidianum victum in ultimo loco intereſſe, donec vicem ſupplet abſentis, percipiat, cum eiſdem, ſi nobis, vel ſucceſſoribus noſtris in noſtra, vel ſucceſſorum noſtrorum abſentia idoneus viſus fuerit, & honeſtus, alioquin per nos, vel ſucceſſores noſtros, vel per Capitula in noſtra, vel ſucceſſorum noſtrorum abſentia Vicarius ordinabitur pro abſente, ſi viſum fuerit expedire. Vicarius autem non erit perpetuus, ſed ad tempus, quod noſtro, vel ſucceſſorum noſtrorum arbitrio ſtatuimus moderandum. De abſentibus autem Canonicis, quos in praſentiarum Pennen. habet Eccleſia, qui reſidentiam apud ipſam hactenus non fecerunt, nec de futuro aliqua ſpes habeatur, ſtatuimus infra

pra-

præfinitum Canonicorum numerum, donec abſentes fuerint, non includi, cum ad ipſum ventum fuerit, vel minorem, quod ſi ad minorem venitur, ut aliquem, vel aliquos inſtituere ſit neceſſarium, ſtatuimus dictos abſentes requirendos eſſe; ſi commode requiri poſſunt, quatenus ſi velint, & poſſint reſidentiam facere in Eccleſia noſtra, & per eos ſtatutus numerus conſervetur, alioquin ex tunc per canonicam inſtitutionem alterius, vel aliorum ſtatutus numerus inſtauretur, hac conſtitutione nihilominus in ſuo robore duratura. Præſenti tamen conſtitutione ſtatuimus, ut nullus de cætero in Pennenſem Canonicum aſſumatur, niſi promittat, & velit reſidentiam apud nos continuam facere poſt deceſſum conceſſionem, vel tranſlationem præſentium, & eorum, quos reputamus abſentes; quorum abſentium nomina ad majorem evidentiam præſenti conſtitutione duximus inſerenda. Sunt autem hæc. Mag. Raynaldus de Tantia, Donnus Raynaldus Abbas S. Martini, Cæſareus Senebaldus, Mag. Matthæus Archidiaconus Aprutinus, D. Berar. de Canzano, Not. Rogerius, & Not. Riccardus. Illud etiam præſenti conſtitutione duximus annectendum, ut in poſterum canonicorum numero Abbas S. Petri ad Pennenſem, Archipresbyter S. Clementis in Balbiano, Archipresb. civitatis S. Angeli & Archipresb. S. Mariæ de Monte Silvano, ſiquidem aſſumpti de Pennenſi Capitulo fuerint, ſicut hactenus conſuevit. Ut autem hæc conſtitutio robur obtineat firmitatis, hoc inſtrumentum per manus dilecti in Chriſto filii, & familiaris noſtri Gualterii Pennen. civitatis Archipresbyteri fieri fecimus, ſigilli noſtri, & ipſius Capituli munimine roboratum, ipſumque inſuper propria ſubſcriptione munivimus, & ſinguli de Capitulo ſuis ſubſcriptionibus munierunt.

Nos Gualterius Dei gratia humilis Pennen. Epiſcopus.

Ego Brun. Pennen. Archidiaconus conſenſi, &c.
Ego Bartholomæus Præpoſitus Pennen. conſenſi, &c.
Ego Grimaldus diaconus, & Primicerius conſenſi, &c.
Ego Brun. Presbyter conſenſi, &c.
Ego Sacerdos Joannes conſenſi, &c.
Ego Odoroſius Levita conſenſi &c.
Ego Liadoſſus Subdiaconus conſenſ. &c.
Ego Simon presb. conſenſ. &c.
Ego Leonardus Presbyt. & Primicerius conſenſi, &c.
Ego Joannes Lamberti presb. conſen. &c.
Ego Nicodemus presb. conſenſ. &c.
Ego Joannes diacon. conſenſ. &c.
Ego Janober. diacon. conſenſ. &c.
Ego Leonardus Acolythus conſenſ. &c.
Ego Nicolaus Acolythus conſenſi, &c.
Ego Riccardus Acolythus conſenſi, &c.
Ego Gualterius Pennen. Archipresb. hoc inſtrumentum de mandato D. noſtri Gualterii venerab. Pennen. Epiſcopi, & conſenſu Capituli ſcripſi anno, menſe, die Indict. prætitulatis ſupra feliciter, & conſenſi, &c. Cum ſigillo Epiſcopi, & Capituli.

Hanc Gualterii ordinationem confirmavit Gregorius IX anno Pontif. 6.

Gregorius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei.
Dilectis filiis Capitulo Pennenſi ſal. &
Apoſtolicam benedictionem.

Ut determinatus ſit in Eccleſia numerus miniſtrorum, non modicum noſcitur expedire, ne proviſione careat ſuperflua multitudo, vel ex paucitate dignum Deo ſervitium ſubtrahatur. Ea propter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, ſextum decimum Canonicorum numerum a venerabili fratre noſtro Pennen. Epiſcopo in eccleſia veſtra provida deliberatione taxatum, prout in ipſis litteris confectis, exinde plenius dicitur contineri, ſicut eſt provide . . . auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſtatuentes, ne eadem Eccleſia prædicto numero ſit contenta, niſi adeo ipſius excreverint facultates, quod ipſum merito ex..at augmentari, ſalvo in omnibus ſedis Apoſtolicæ mandato. Nulli ergo omnino hominum liceat, &c. Si quis autem, &c.

Datum Spoleti 6. Kalend. Julii Pontific. noſtri anno 6.

Ex hoc Gregorii diplomate dato anno 1232. conſtat Gualterium adhuc in vivis fuiſſe, quem etiam invenio multos poſt annos Pennenſem gubernaſſe Eccleſiam; quamobrem Petrus, Octavianus, & Raynerius in catalogo inter Epiſcopos annumerati poſt Gualdericum ex ſuſpectæ fidei auctoribus, ab illa ſerie exulare jure merito mihi videntur, & immediatè poſt Gualterium, apponendus Beraldus, cui dandus locus 19. non vigeſimus, hoc ſcilicet ordine 15. Otto, ſive Oddo, 16. Gualdericus, 17. Anaſtaſius, 18. Gualterius, 19. Beraldus.

19. BERALDUS a Pennenſis Epiſcopus, enque ſedente anno 1252. Eccleſia S. Mariæ Hadrienſis ab Epiſcopo Cardin. Albanenſi in Cathedralem erecta, & Pennenſi Eccleſiæ unita, Innocent. IV. ſuo diplomate perpetuo ſanxit, ut Epiſcopus Pennenſis, & Hadrienſis diceretur, certis pactis, & conditionibus, ut ibidem legitur, ex vatic. regeſt. deſumpto, ep. 160. f. 136. XI

Innocentius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei. Capitulo, & univerſo clero, necnon poteſtati, conſilio, & communi civitatis Hadrien. &c. Licet ea quæ de mandato noſtro fiunt, in ſe robur obtineant firmitatis, ut tamen intemerata conſiſtant, cum noſtro fuerint præſidio communita, & libenter Apoſtolico munimine roboramus. Cum itaque vener. Fr. noſtr. Albanenſis Epiſcopus, attendens devotionem, quam ad Apoſtolicam ſedem habetis, locum Hadriæ de ſpeciali mandato noſtro, vocare decrevit civitatem, & Eccleſiam S. Mariæ Hadrien. in cathedralem erigentem ipſam, quam Pennenſem Eccleſiam ad invicem duxerit uniendas, prout in ipſius litteris ſuper hoc confectis plenius continetur. Hoc quod per eundem Epiſcopum in hac parte factum eſt, ratum habentes, & gratiam id. de f. n. com. authoritate Apoſtolica confirmantes tenore litterarum ipſarum de verbo ad verbum præſentibus inſeri facientes. Qui talis eſt.

Petrus miſeratione divina Epiſcopus Albanenſis dilecto in Chriſto Capitulo, ac ven. clero, necnon & . . . . . poteſtati, concilio, & communi Civitatis Hadrien. ſalutem in Domino ſempiternam. Devotionis, & fidei veſtræ meretur affectus, ut ſedes Apoſtolica mater noſtra vos habeat tanquam filios ſpeciales, & in iis quæ honorem veſtrum reſpiciunt, ſic ſe favorabilem exhibeat, & benignam, ut per hoc veſtra probata ſinceritas erga ſedem eandem continuò vigeat, & laudabilibus proficiat incrementis. Ut igitur ex fervore devotionis, quam ad Romanam Eccleſiam pro exhibitione operis habuiſtis hactenus, & habetis dante Domino in futurum ſentiatis vobis favorem Apoſtolicum accreviſſe, Nos de ſpeciali mandato Domini Papæ perſonas veſtras honorare volentes, & locum Hadriæ, in quo populus tantæ fidei, & devotionis cohabitat, ſpecialis decoris præeminentia inſignire, ipſum vocari decernimus Civitatem, & eum Epiſcopali dignitate perpetuum volumus decorari. Ad hæc Eccleſia S. Mariæ Hadriæ, quæ olim de Pennenſi Diœceſi eſſe ſolebat, in qua ſæcularis Prælatus præfuerat, in Cathedralem erigimus tam ipſam, quam Pennen. Eccleſiam ad invicem unientes, ut utraque Cathedralis exiſtat, & tam Hadrienſis, quam Pennenſis Epiſcopus nominetur, ita videlicet, ut cum eundem Epiſcopum Hadriæ, vel in Hadrienſi Eccleſia .. eſſe contigerit, ut addatur gratia, & per hoc locus ipſe habeatur inſignis Hadrien. Hadrien. præferatur Pennen. Eccleſiæ in ſcriptura. Sed cum idem Epiſcopus in Civitate, vel Eccleſia Pennenſi fuerit, Pennen. Eccleſia præferatur. Eccleſiæ vero Archid. & canonicis Pennen. jura ſua volumus illibata ſervari,

vari, quia per hanc unionem nolumus eat in ſuis juribus pati aliquod præjudicium, vel jacturam. Sane quia non decet Præſulem loci tam nobilis in temporalibus pati defectum, cum eum oporteat in loco, utpote populato morari, frequenter, & honorifice procedere pro utriuſque Eccleſiæ negotiis peragendis, præfatam cathedralem Eccleſiam s. M. Hadrien. cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis ipſi Epiſcopo duximus concedendam, vobis poteſtati, & conſilio, ac communi nihilominus injungentes, ut de bonis veſtris propriis ematis eidem Epiſcopo poſſeſſiones ſufficientes, ut tam ex iis, quam ex aliis proventibus ipſius Eccleſiæ, poſſit decenter vivere, & eccleſiaſticos prolegatis, cæteriſque hoſpitibus ad eum confluentibus neceſſaria miniſtrare. Domum etiam Epiſcopalem faciatis eidem decentem, & donec ipſa fiat, provideatis ei de domo communi, in qua poſſit honorifice commorari. Verum quia s. Ioannis in Gazavello, s. Nicolai de Hadria, s. Maria in Vallibus, s. Nicolai in Galvano, s. Maria in Montie, s. Claudii, s. Guillelmi, s. Angeli, s. Joannis in Gogovano, s. Clementis de Guardia, s. Salvatoris de Silvio, s. Joannis, & s. Martini de Caſulis, s. Concordii, s. Georgii de Muralde, s. Silveſtri, & s. Blaſii, s. Salvatoris de Caſa Combuſta, s. Petri, & s. Mariæ de Metumiano, s. Pauli, & s. Leonardi, s. Joannis de Aquaviva, & nonnullæ aliæ Eccleſiæ de Hadria, & ejus diſtrictu ad s. Joannis in Venere, & s. Clementis de Piſcaria, & quaſdam alias Abbatias pertinere narrantur, quas dictus pro Eccleſia Hadria tenere, vobis mandamus, ut ſi dictus Epiſcopus Eccleſias ipſas legitime retinere nequiverit, & . . . ab eo faciatis recompenſationem competentem Abbatiis prædictis de memoratis Eccleſiis retinendis ad opus ejuſdem Epiſcopi, cum eis potueritis concordare, ſi vero concordare nequieritis, ematis eidem Epiſcopo poſſeſſiones ſufficientes, prout ſuperius expreſſum. In præfata vero Cathedrali Eccleſia, 20. Canonicorum ſecularium numerum eſſe jubemus, quibus aſſignabitis ſufficientes redditus, computatis iis quos habent in eadem Eccleſia, unde poſſint decenter tanquam canonici nobilis cathedralis Eccleſiæ ſuſtentari. In electione autem futuri Pontificis &c. utriuſque capitula conveniant in altera Eccleſiarum ipſarum, vel in loco communi, in quo unanimiter concordabunt, ſed ſi concordare non poſſent de loco, prima electio, quæ emerſerit poſt prædictum Epiſcopum, fiet Hadriæ à canonicis utriuſque Eccleſiæ, & alia in Eccleſia Pennenſi, & ſic deinceps viciſſim, ſi de loco alio communi non poterit inter capitula concordia provenire. Canonici autem illius Eccleſiæ, in qua celebrari debebit electio ubicumque Epiſcopus moriatur, vel cedat, ea vice vocabunt canonicos alterius Eccleſiæ, & ſuos etiam concanonicos ad electionem futuri Epiſcopi celebrandam. Ex hac ſiquidem unione vicinis Epiſcopis, & Abbatibus, cæteriſque prælatis, & clericis, ſeu quibuſcumque perſonis locorum adjacentium, vel vobis ipſis, & Civitati veſtræ, & Cathedrali Eccleſiæ Hadrienſi in juribus, & rationibus veſtris, necnon & Civitati, & Eccleſiæ Pennenſi in juribus, & rationibus ſuis nullum præjudicium generetur. Latere autem vos nolumus, quod ſi a devotione ſedis Apoſtolicæ recedere vos contingat, hujus vos privabimus dignitate. Statuimus inſuper, ut cum canonici utriuſque Eccleſiæ ad electionem convenerint futuri Epiſcopi celebrandam, ut tot canonici ſint ex una Eccleſia, quot ex alia, nam & ſi plures canonici ſint in una, quam in alia, in electione tamen electores cujuſque Eccleſiæ in numero volumus eſſe pares. Acta ſunt hæc, & publicata præſentibus Eccleſiæ utriuſque procuratoribus, & ſyndicis civitatis Hadrienſis. In cujus rei teſtimonium præſentes literas ſigilli noſtri munimine fecimus roborari. Daeum Peruſii id. Martii anno Domini 1252. nulli ergo &c. noſtræ confirmationis &c. Datum Peruſii id. Martii anno ix.

* Ex App. t. 7.

* Erectio vero Epiſcopatus Adrienſis ſuperiori anno 1251. conſtabilita ab eodem Petro Cardinali ita cōſcripta fuit ex ipſo autographo Adrienſis Eccleſiæ.

Petrus miſeratione divina S. Georgii ad velum Aureum Diac. Card. Apoſtolicæ Sedis Legatus. Dilectis in Christo univerſitati, & hominibus Adriæ ſalutem in Domino.

Solet s. mater Eccleſia devotos, & humiles filios ad ſuæ pietatis gremium redeuntes benigne recipere, ipſoſque materna dilectionis brachiis amplexari, ut ipſorum devotionem provida conſideratione, penſata gratia, eis gratiam ſuæ benignitatis aperiat, & affectum exhibeat eorum ſupplicationibus poſtulatum. Nos igitur, qui ſumus in parte ſollicitudinis dictæ matris aſſumpti, animadvertentes vos ejus filios ſpeciales, non indigne honorem, & exaltationem terræ veſtræ commiſſo nobis officio promovemus. Quapropter auctoritate, qua fungimur, ipſi terræ veſtræ in Eccleſia s. Mariæ loci ejuſdem ſedem Epiſcopalis concedimus dignitatis, ab omni juriſdictione, qua olim tenebatur Eccleſiæ Pennenſi eandem terram veſtram, & Eccleſiam eximendo. Pro diœceſi quoque Adriani Epiſcopatus totam terram concedimus ſecus rivos Borecelli decurrentis à vertice montium uſquequo intrat in flumen Finis, protenditurque uſque ad mare idem flumen Finis, ab alio latere, ſecus decurrit flumen Tronti à vertice montium uſque ad mare, ita quod omnia caſtra, caſalia, villæ, monaſteria, Eccleſiæ, hoſpitalia exiſtentia infra dictos fines ſint de diœceſi Adriana, eidemque Epiſcopatui ſint ſubjecta, & teneantur reſpondere Eccleſiæ Adrianæ, ſicut olim reſpondere tenebantur Epiſcopatibus, Abbatibus, Eccleſiis, & Hoſpitalibus, tam in demaniis, quam etiam in Baroniis. Eximimus quoque omnes etiam Eccleſias, monaſteria, & Hoſpitalia infra dictam diœceſim ab omni ſubjectione, obedientia, & reverentia, quibus tenentur Epiſcopatibus, Abbatibus, Eccleſiis, & Hoſpitalibus, eaque pleno jure ſubiicimus in ſpiritualibus, & temporalibus Epiſcopatui Adriano. Cui Epiſcopatui in demanium ſuum auctoritate prædicta concedimus civitatem S. Angeli cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, prout eam habuit quondam nobilis mulier Donna Maria Comitiſſa Lauretii, tam in demaniis, quam in Baroniis, ſive ſervitiis, ſylva S. Mauri excepta duntaxat. In ipſius etiam demanium ſimili modo concedimus caſtrum Silvi, caſtrum montis pagani, Cerbiſurcum, villam S. Martini cum omnibus juribus, & rationibus eorundem, totumque demanium, quod huic monaſterio S. Joannis in Venere in Adria, & pertinentiis ejus, tam in domibus, vineis, lodis, caſalenis, molendinis, quam in ſervitiis, quæ olim tenebantur vaſſalli ejuſdem monaſterii exiſtentes in Adria, & pertinentiis ejus, ſolvere monaſterio prædicto, & totum, quod dictum monaſterium habuit infra dictam diœceſim, tam in Eccleſiis, monaſteriis, caſtris, & demaniis, quam etiam Baroniis, & ſervitiis quibuſcumque. Adiicientes hujuſmodi demanio Eccleſias S. Joannis in Caſſiancllo, S. Nicolai in Galvane, S. Mariæ de Morino, S. Guillelmi, S. Claudii, S. Angeli de Ferrerio, S. Mariæ in Valle, S. Joannis in Gomano, S. Salvatoris de Bigun. S. Mariæ de Pupitiano, S. Clementis de Guardia, & S. Mariæ in Muſano de Colline cum omnibus caſtris, villis, cellis, juribus, & poſſeſſionibus ipſarum Eccleſiarum, quæ Eccleſiæ ſitæ ſunt in diœceſi ſupradicta, ſtatuentes etiam quod Adrienſis Epiſcopus immediate ſemper in demanio Eccleſiæ Romanæ conſiſtat. Et ſi contigerit, quod aliquo caſu commune loci ejuſdem Rectoria vacaret, Epiſcopus Adrianus, qui pro tempore fuerit, ſuppleat regimen communis ejuſdem, & debeat loco Poteſtatis habere, donec prædictus futurus adveniat, cui omne regimen conferatur. Ut autem ſpiritualiter, & temporaliter matris Eccleſiæ benevolentia gaudeatis, ſimili vobis auctoritate concedimus, quod civitas Adriana poſſit omni tempore vivere in communi, eligendo, & habendo juxta veſtrum de fidelibus Ecle-

cle-

cleſia poteſtatem. Et concedimus vobis ſtatuta facere, & facta duximus confirmanda, & quod habeat in Comitatu totam diœceſim ſupradictam, habeatque Poteſtas Adriæ imperium, & poteſtatem, ſicut civitas Peruſina, tam in ipſa civitate Adriæ, quam in comitatu ſuo, recognoſcat de omnibus appellationibus civiliter, & criminaliter, quæ ſicut in comitatu prædicto, exceptis appellationibus, quæ interponentur ab hominibus civitatis. Sitque vobis indultum auctoritate præſentium, quod nullus civis Adrianus extrahatur de Adria pro juſtitia facienda in primis cauſis, neque in civilibus, neque in criminalibus, ſed tantum coram Poteſtate, & Judice ſuo conveniatur, & judicetur ibidem. Omnes cives Adriæ ſint liberi, & exempti in perſonis, & bonis eorum ſalvis juribus, & rationibus Dominorum ſuorum, mera gaudeant libertate. Omnes quoque Comites, & Barones, qui poſſeſſiones in prædicto Comitatu habent, teneantur Epiſcopo, & Poteſtati Adriano in obedientia, & fidelitatis juramento præſtandis, ſicut Comites, & Barones Comitatus Peruſii tenentur Epiſcopo, & communi Peruſino. Vobis inſuper auctoritate prædicta concedimus, ut civitas Adriæ poſſit habere portum prope littus, & littora maris per totum comitatum ubique. Sit in demanio ſemper S. R. Eccleſiæ, nulloque tempore ſubjiciatur alicui Regi, vel alii Domino temporali. Quodque cuncta demania regalia, quæ fuerunt olim quondam Federici Principis Romanorum, & anteceſſorum ejus in Adria ſuper pertinentiis, tam in terris, vineis, nemoribus, quam molendinis, redditibus, & ſervitiis vaſſallorum demaniorum ejus D. Federici, in demanio Comitatus Adriæ perpetuo uniantur. Vobis etiam duximus concedendum, quod cives Adriani, qui tenentur primis redditus . . . ſervitia perſonalia, & realia Eccleſiis, Baronibus, Militibus, & Communi Adriæ, ut poſſint liberari à poteſtate eorumdem, aut mu. . . . admiſſionem, & ſervitia in quantitate pecuniæ, aut ſolvendo certam quantitatem pecuniæ pro integra libertate omnium prædictorum redditnum & ſervitiorum, aut relinquendo certam partem territorii Eccleſiis, Dominis, ſive Communi veſtro juxta ſtatutum, & ordinationem conſilii Adrienſis civitatis. Et ſi quis de civibus nollet ſe liberare a ſolutione redditus, & ſervitiorum, liceat tunc eis vendere, & emere de poſſeſſionibus eorum pro eorum voluntate cum onere ſervitiorum, & redditnum prædictorum, & ſub dominio prædictorum Dominorum. Eximimus inſuper civitatem Adriæ ab omnibus collectis, & exactionibus quibuſcunque. In affictibus quoque, exercitu, de parlamento, guerra, pace faciendis comitatus veſter communi veſtro perpetuo teneatur, ſicut comitatus Peruſii ſuæ teneri dignoſcitur civitati, omneſque terræ comitatus Adrienſis in communis viventes, Rectores, Judices & Notarii civitatis veſtræ teneantur recipere, & habere. Quicunque verò voluerint vendere, & emere in eadem civitate, liberè vendant, & emant ſine fundico, & dacio. Omnes inſuper, & ſinguli cives Adriæ, ubique per Regnum ſint liberè, & exempti ab omni jure plateatico, fundici, & dohanæ. Sylvam ſancti Mors, quam olim habuit quondam mulier nobilis Maria comitiſſa Laureti in demanio communis veſtri duximus concedendam, mittendi, & recipiendi homines Sylvii, Belfortis, Ilicis, Tetrani, Bodii, Tamaricis, Boſiæ, Caſtilentis, Loteraſci, Sculcula, & Cellini, in civitatem veſtram, & concedendum eis ibidem perpetuum incolatum, concedentes vobis auctoritate prædicta liberam facultatem. Ut autem præmiſſa robur obtineant perpetuæ firmitudinis, præſens privilegium proinde fieri fecimus noſtri ſigilli munimine roborari. Datum Eſculè Kal. Aprilis An. Domini 1251.

Innocentius Epiſcopus ſervus ſerv. Dei. Dilectis filiis, & univerſitati hominum Adrienſiũ ſal. & Apoſt. bened.

Honorem Eccleſiæ promovere ſollicitis non ſine incurſu multiplicis læſionis digno ab Apoſtolica Sede illud debet provenire præmium, per quod circa ipſam ſinceræ devotionis ſuſcipere deſiderant incrementum. Hoc ſiquidem prout aſſeritis, dilectus filius noſter Petrus S. Georgii ad aureum velum Diaconus Cardinalis Apoſtolicæ Sedis Legatus diligenter attendens, & etiam attentè conſiderans, quod puritate devotionis, & fidei, quam circa Eccleſiam Romanam geritis, per hoſtes hujus graves injurias, & etiam diſpendia plurima ſuſtinetis, vobis, quod perpetuo in communi vivere, & pro veſtro velle aliquem de fidelibus Eccleſiæ in veſtram poteſtatem eligere valeatis, nec non quaſdam alias libertates ſuæ legationis authoritate conceſſit, prout in litteris Cardinalis ejuſdem confectis exinde plenius dicitur contineri. Nos itaque veſtris ſupplicationibus inclinati, quod ſuper præmiſſis ab eodem Cardinale factum eſt, ratum & firmum habentes id authoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Mediolani XII. Kal. Septembris, Pontif. noſtri anno nono.

Innocentius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei Ven. fratri Epiſcopo Adrienſi & Pennenſi ſal. & Apoſt. bened.

Clara devotionis merita, quibus dilecti filii Clerus, & Poteſtas & populus Civitatis & Diœceſis Adrienſis, inter alios Eccleſiæ Romanæ devotos pollere noſcuntur, merito nos inducunt, ut eos honore attollamus multiplici, & honoremus Apoſtolicæ Sedis privilegio ſpeciali. Cum itaque vener. frater noſter Epiſcopus Albanenſis de ſpeciali mandato noſtro Adrienſem Eccleſiam in Cathedralem erexerit, & eam ac Pennenſem Eccleſiam ad invicem duxerit uniendas, noſque id duxerimus authoritate Apoſtolica confirmandum, fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus Adrienſis Eccleſiæ tanquam ſponſæ tuæ in ſpiritualibus, & temporalibus ſic ſollicitam curam geras, quod eidem Eccleſia per tuum miniſterium proſperitatis & honoris (Deo propitio) deſiderata proveniant incrementa. Dat. Peruſii 4. Non. Potificatus noſtri anno nono.

Innocentius Epiſcopus ſervus ſerv. Dei. Dilectis filiis Poteſtati, Conſilio, nec non Communi Civitatis Adriæ, & univerſo populo Adrienſis Diœceſis ſal. & Apoſt. ben.

Clara devotionis merita, quibus dilecti filii clerus civitatis, & Diœceſis Adrienſis inter alios Eccleſiæ Romanæ devotos pollere noſcuntur, nos inducunt ut vos, & dictum clerum honore attollamus multiplici, & honoremus Apoſtolicæ Sedis privilegio ſpeciali. Cum itaque venerab. frater noſter Albanenſis Epiſcopus de ſpeciali mandato noſtro Adrienſem Eccleſiam in cathedralem erexerit, & eam, ac Pennenſem Eccleſiam ad invicem duxerit uniendas, noſque id duxerimus confirmandum, ven. fratri noſtro Adrienſi & Pennenſi Epiſcopo noſtris damus litteris in mandatis, ut ipſius Adrienſis Eccleſiæ tanquam ſponſæ ſuæ in ſpiritualibus, & temporalibus ſic ſollicitam curam gerat, quod eidem Eccleſiæ per ejus miniſterium proſperitatis & honoris (Deo propitio) deſiderata proveniant incrementa. Rogamus igitur univerſitatem veſtram, & hortamur attente per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus ea, quæ ſunt ſuper hoc ſtatuta, & ordinata per eundem Albanenſem Epiſcopum, & illa etiam, quæ Syndicus veſter promiſit, integrè obſervantes, præfati Adrienſis, & Pennenſis Epiſcopi, tanquam Patris, & Paſtoris animarum veſtrarum ſalubribus mandatis, & monitis feliciter intendatis, ita quod ipſe in vobis devotionis filios, & vos conſequenter in eo Prælatum inveniſſe benevolum gaudeatis. Datum Peruſii iv. Non. Aprilis, Pontificatus noſtri anno nono.

Hoc eodem anno 1552. Beraldus Agrenſem Eccleſiam, & cœnobium cum juribus ſuis, ac pertinentiis, atque plura alia bona elargitus eſt Monaſterio Caſænovæ Ordin. Ciſtercienſis, certis additis conventionibus perpetuò ſervandis, ut ex publico documento liquet, quod hic ex eodem tabulario exhibemus.

In

In Nomine D. N. J. C. Amen. Anno à Nativitate ejuſdem 1252. die Jovis 4. Januarii x. Indict. tempore Innocentii Papæ IV.

Nos Beraldus miſeratione divina Pennen. Epiſcopus, & Capitulum Pennen. ven. domnus Bruno Primicerius, Magiſter Gualterius Archipresbyter, domnus Joannes Gualterii, magiſter Gualterius, mag. Paulus Lindaſſus, mag. Leonardus, don Joannes Nicolai, Leonardus Archipresb. S. Clementis, Andreas Primicerius, Nicolaus Brun. Bartholomeus Joannis Thomaſii, don. Berard. Matthæus Guglielmi, Joannes Rinaldi Bernardi, & Ægidius Romanus. Conſiderantes Eccleſiam S. Salvatoris de Angro ſitam in Pennen. Diœceſi ſic in ſpiritualibus collapſam, in temporalibus diminutam, quod nulla ſpes eſt, quod in ſuo poſſit ordine reformari, conſiderantes, & inveriſimile cognoſcentes, Monaſterium Caſanovæ Ciſtercienſis Ordinis, cui domnus Hilarius Prior, & fratres Angrenſis Eccleſiæ incorporare ipſam Eccleſiam poſtulant, & unire, eſſe majoris religionis, quam dicta Angrenſis Eccleſia fuerat, vel exiſtat, eorum precibus inclinati dictam Eccleſiam S. Salvatoris de Angre cum omnibus poſſeſſionibus, juribus, & rationibus ſuis, & ſpiritualibus, & temporalibus noſtra communi, & ſpontanea voluntate, libere, & abſolute, & irrevocabiliter ſecundum omnes libertates Ciſtercienſis Ordinis damus, tradimus, & concedimus dicto Monaſterio Caſanovæ incorporare ipſi Monaſterio, ordinan. & diſponen. de ipſa Eccleſia Angrenſi liberè ſicus placuerit Abbati, & Conventui Monaſterii Caſanovæ, in ipſa Angrenſi Eccleſia nihil nobis penitus reſervantes: Concedimus inſuper dicto Monaſterio Caſanovæ omnes capellas, quæ ſunt in caſtro Peſculi, Roccette, & Puteſl. & eorum pertinentiis pleno jure ſcilicet in temporalibus, & ſpiritualibus remittentes in Eccleſia Angrenſi, & ſupradictis capellis procurationem, viſitationem, correctionem, Cathedraticum, Synodaticum, quartam decimarum, & Mortuariorum, inſtitutionem, & deſtitutionem Prioris in Angrenſi Eccleſia, & capellanorum in ſupradictis capellis, & receptionem Pennen. Epiſcopi ibidem ad proceſſionem, & quicquid juris temporalis, vel ſpiritualis Pennen. Eccleſia in dicta Eccleſia Angrenſi, & capellis habuit, vel nunc habet de jure, conſuetudine, vel de facto, damus, concedimus liberè, & abſolutè Monaſterio ſupradicto in ſignum conceſſæ omnimodæ libertatis conſueto cenſu trium denariorum ann. tres per denarium uſualis monetæ in dictis capellis tantummodo reſervato in Aſſumptione B. Mariæ nobis ſolvendo ab Abbate Monaſterii Caſanovæ, quem cenſum Abbas Monaſterii Caſanovæ, nomine ipſius Monaſterii ratione prædictæ conceſſionis promiſit ſolvere Pennenſi Capitulo in termino ſupradicto annuatim, ſicut Angrenſis Eccleſia pro dictis Capellis dictum cenſum nobis perſolvere conſuevit, & judiciis publicis, videlicet cognitione cauſarum matrimonialium, pœnitentia puerorum oppreſſorum, & ſanguinis, uſuræ, & ſimoniæ nobis in dictis caſtris, ſive villis in quibus omnia alia jura ſpiritualia, & temporalia conceſſimus monaſterio Caſanovæ, nobis ſolummodo reſervatis. Quòd clerici dictorum caſtrorum promovendi ad ſacros ordines in ipſa promotione, ſicut, & cæteri clerici Pennen. civitatis fidelitatem jurabunt Pennen. Epiſcopo, & Capellani per Abbatem Caſanovæ ordinandi in ipſis Eccleſiis, qui in ſua promotione ad ordines ſacros non ſunt jurati Pennen. Epiſcopo jurabunt fidelitatem ipſi Epiſcopo, & ſervare interdictum, & excommunicationem, quæ Pennen. Epiſcopus poſuit in dictis Eccleſiis, & Clericis, exceptis interdictis, & excommunicationibus, quæ, & quas & poſſet, & faciet Epiſcopus ad impedien. ad obfuſcan. jura, & rationes, quas habet dicta Eccleſia Angrenſis in prædictis Eccleſiis, & caſtris, vel quia nos conceſſimus dicto monaſterio Caſanovæ tam in dicta Eccleſia Angrenſi, quam capellis prædictorum caſtrorum, & caſtris. Nolumus autem per hanc conceſſionem noſtram, quod præjudicium aliquod fiat ipſi Monaſterio Caſanovæ in aliis poſſeſſionibus, & Eccleſiis, quas Angrenſis Eccleſia tenet, & poſſidet in Pennenſi Diœceſi. Similiter, & pari modo paretur præjudicium Pennen. Eccleſia ex eadem in aliis poſſeſſionibus, quas habet Monaſterium Angrenſe in eadem Pennen. Diœceſi ad impediendum jus quod habet in eis ipſa, vel ejus ſubdita Eccleſia; quam quidem donationem, & conceſſionem pro nobis, noſtriſque ſucceſſoribus promittimus ratam, & firmam perpetuo habere, ac tenere, nec in aliquo contravenire per nos, vel alios ratione aliqua, vel exceptione. Renunciantes Canonum & legum auxilio, conſtitutioni promulgatæ, vel promulgandæ, per quam, dictam donationem, & conceſſionem poſſemus aliquo tempore revocare, vel in aliquo contravenire. Ad quorum omnium memoriam, & perpetuam firmitatem duo publica ſimilia inſtrumenta exinde fieri rogavimus per manus Rainaldi Rogerii civitatis Pennen. publici Notarii cum ſubſcriptione magiſtri Matthæi Judicis ejuſdem civitatis roborata. Quorum Inſtrumentorum illud quod eſt Monaſterii Caſanovæ noſtris ſigillis, & ſubſcriptionibus fecimus roborari; alterum quidem noſtrum ſigillo Abbatis monaſterii Caſanovæ, & ſubſcriptionibus Monachorum dicti monaſterii ſimiliter fecimus, & communiri volumus. Quod ſupradictus Abbas dicti monaſterii, ut ſupra dictum eſt, fieri voluit, & mandavit.

Ego Fr. Rogerius Abbas monaſterii Caſanovæ me ſubſcribo.

Ego Fr. Minaldus Prior, & Monachus monaſt. Caſanovæ ſupradict. promiſſioni ab Abbate noſtro facta Pennen. Capitulo aſſentior, & me ſubſcribo.

Ego Fr. Gualterius Monachus monaſterii Caſanovæ ſupradictæ promiſſioni, &c. ut ſupra.

Ego Fr. Guglielmus Monachus monaſterii Caſanovæ ſupradict. promiſſioni, &c.

Ego Fr. Paulus Monachus, &c.

Ego Fr. Nicolaus Monachus, &c.

Ego Fr. Thomas Monachus, &c.

Ego Fr. Benedictus Monachus, &c.

Ego Fr. Clericus Subprior, & Monachus, &c.

Ego Fr. Benedictus Monachus, &c.

Ego Fr. Bruno Monachus, &c.

Ego Fr. Thomas Monachus, &c.

Ego Fr. Damianus Monachus, &c.

Ego Fr. Paulus Monachus, &c.

Ego Fr. Martinus Monachus, &c.

Ego Fr. Nicolaus Monachus. &c.

Ego Presbyt. Petrus Capellanus D. Epiſcopi Pennenſis rogatus teſtis interfui his omnibus, &c.

Ego Diaconus Petrus rogatus teſtis, &c.

Ego Angelus de Viculo rogatus teſtis, &c.

Ego Odoriſius Jo. Thomæ rogatus teſtis, &c.

Ego Blaſius Jo. Rubei rogatus teſtis &c.

Ego Raynaldus Rogerii civitatis Pennenſis publicus Notarius, quia dictæ donationi, & conceſſioni, ut ſupra legitur, rogatus interfui & hoc ſignum feci.

Hoc eodem anno, & menſe Conradus Cæſar Federici II. filius, ea, quæ Pater civitati & Eccleſiæ Pennenſi per ſuum diploma aſſeruerat, in hunc modum confirmavit.

Conradus Dei gratia Romanorum in Regem electus ſemper Auguſtus, Jeruſalem, & Siciliæ Rex, &c.

Per præſens privilegium notum facimus univerſis tam præſentibus, quam futuris, quod licet Univerſitas civitatis Pennenſis dudum ad falſas ſuggeſtiones æmulorum noſtrorum viſa fuerit à fidei noſtræ ſemitis devioſſe, quia tamen nunc homines civitatis ipſius ſaniori ducti conſilio, & naturæ devotionis dulcedine perſuaſi miſericorditer Majeſtatis noſtræ januam humiliter propulſarunt, & redierunt unanimiter ad fidei noſtræ cultum, Nos omnes offenſas, & culpas,

quas

quas ab obitu quondam fel. mem. Dom. Genitoris noſtri uſque nunc contra nos, & fideles noſtros commiſſas eis de noſtra clementia duximus remittendas, recipientes eos in plenitudinem noſtræ gratiæ, & favoris, & omnia, quæ in privilegio memorati quondam D. Patris noſtri conceſſo dudum Pennenſi Eccleſiæ contineri noſcuntur, de ſpeciali gratia noſtra confirmamus eidem. In ſignum quoque gratiæ plenioris promittimus eiſdem fidelibus noſtris in noſtra devotione ſiſtentibus, quod omnes bonos uſus, & conſuetudines eidem Univerſitati ſervabimus, ſicut fidelibus aliis Regni noſtri, ſalvis in omnibus, & per omnia fidelitate, mandato, & ordinatione noſtra, & heredum noſtrorum. Ad cujus rei memoriam, & robur perpetuo valiturum, præſens privilegium per Magiſtrum Nicolaum de Rocca Notarium, & fidelem noſtrum ſcribi, & ſigillo Majeſtatis noſtræ juſſimus communiri.

Datum in caſtris in depopulatione Neapolis per manum Gualterii de Ocra Regni Siciliæ Cancellarii anno Dominicæ Incarnationis 1253. menſe Junio, 11. Indict.

Anno deinde 1254. Beraldum, forum civitatis commutaſſe habet documentum, quod ipſe ad futuram rei memoriam conſcribi fecit iis conceptis verbis.

In Nomine D. N. J. C. Amen. Anno ab ejuſdem Incarn. 1254. die Jovis X. Decembris intrantis, 13. Ind. tempore D. Alexandri Papæ IV. Nos Beraldus miſeratione divina humilis Pennen. Epiſcopus.

Decet Antiſtitem ſuorum intendere profectibus ſubditorum; præſertim cum ſui dominii extollitur, & communis utilitas evidentius ampliatur. Sanè cum ſicut nonnullorum veridica relatione comperimus in territorio civitatis Pennenſis in via, qua itur ad fontem Tutum juxta fontem S. Joannis, Mercatum, ſive forum conſueverit ex antiquo, & deinde per prædeceſſores noſtros vener. memor. ſub Eccleſia S. Nicolai in locum, qui Pratum dicitur, fuerit immutatum, nos ad augmentum dictæ civitatis Pennen. totis viribus aſpirantes, prædictum locum Prati nomine fori perpetuo carere decrevimus, tum propter perfidiam quorumdam habitantium, qui ſupra, . . tum etiam quia locus ipſe eſt modicus, & minus aptus, & idoneus ad tanta, taliſque civitatis forum, ſive mercatum, ſub pœna excommunicationis diſtrictius inhibentes, ne quis infimus, vel ſublimis de cætero diebus omnibus, & ſingulis ſabbati morari ad mercandum, negotiari, mercari, cambiari, ſeu menſas nummulariorum, cathedras erigere, & ad cambium ibi habere aliquo modo præſumat, quod qui præſumpſerit, quia ſufficientem monitionem præmiſimus, in eum, vel eos excommunicationis ſententiam promulgamus, & prædictum locum, qui eſt juxta fontem S. Ioannis, & eſt inter medium civitatis veteris, & novellæ, ubi eſt nobis acquiſitionis populus prædilectus; qui quidem locus ſic collocatur, A capite domus Dominici Carleval a pede domus quondam Griſanti, & Caſarilia quondam Joannis de Podio, ab uno latere viam, qua itur ad fontem Cuval. uſque ad caſal. quond. Matthæi de Trotte, & ab alio latere eſt via publica, ſpeciali prærogativa volumus inſignire ad honorem omnipotentis Dei, & B. Mariæ ſemper Virginis, ejuſque Matris, nec non & B. Maximi martyris Patroni noſtri ſtatuimus, & pro nobis, noſtriſque ſucceſſoribus ordinamus perpetuo ibi, & non alibi eſſe forum, ſive mercatum, eximentes ipſum locum, & forum perpetuo ab omni ſervitute pedagii, ſive plateæ, ut omnes, & ſinguli ad prædictum locum diebus ſabbati venientes de cætero morantes, totis prædictis diebus negotiantes, vel non negotiantes perfecta, & perfectiſſima cum ſuis rebus omnibus gaudeant libertate, quos ſub ſpeciali protectione noſtra ſuſcipimus, ſub anathematis vinculo expreſſius inhibentes, ne quis eos, vel aliquem eorum, in veniendo, morando, ſeu cum ſuis vel mercimoniis redeundo impetere, vel moleſtare, ac prædicta omnia, & ſingula immutare, vel contraire præſumat. Quam quidem excommunicationis ſententiam, ut dictum eſt promulgamus, donec contra auſu temerario venientes, de præmiſſis debitam ſatisfactionem impenderint, & ad mandatum Eccleſiæ ſimiliter revertantur. Ad cujus rei memoriam, & robur in poſterum, & perpetuo valiturum coram Beraldo de Beral. Judice civitatis Pennen. hoc inſtrumentum ſolemne exinde fieri mandamus, & rogavimus per manus publici Notarii infraſcripti, ad cautelam, noſtri ſigilli mutuo mune roborari. Actum eſt hoc apud civitatem Pennen. in prædicto loco, ubi ſic ut mercatum ſive forum ſtatutum, quem idem D. Epiſcopus benedixit coram teſtibus infraſcriptis rogatis ad hoc ſpecialiter vocatis.

Nos Beraldus Dei gratia Pennen. Epiſcopus inſtrumentum confirmamus, & proprio ſigno ſignavimus.
Ego Berar. de Collemadio Baro rogatus teſtis interfui.
Ego Matthæus de Monte ſicco Baro rog. &c.
Ego Lucas de Collemadio miles rog. &c.
Ego Damianus de Oſeno miles rog. &c.
Ego Petrus de Collecorvina rogatus &c.
Ego Mag. Joannes de Bricia rogatus, &c.
Ego Odoris. Thomaſii rogatus, &c.
Ego Mag. Bartholomæus de Bacucco rog. &c.
Ego Raynaldus de civitate Pennen. publicus Notarius his omnibus interfui, & ut ſupra legitur hoc inſtrumentum rogatus ſubſcr. & ſignum feci.

Ultima Beraldi memoria habetur in chartophylaciis Pennen. Eccleſiæ.

Anno 1260. die Lunæ, 7. Kal. Febr. 3. Indict.

Beraldus Dei gratia Epiſcopus Pennen. una cum Capitulo Pennen. videlicet Mag. Bruno Archidiacono, Donno Joanne Archipresb. de civitate S. Angeli, Donno Galaſſo Archipresb. de Monte ſilvano, Donno Lanbardo Primicerio, D. Joan. Corrado Primicerio, Leonardo D. Odoriſii, Andrea Dom. Berat. Nicolao Bruno, Bartholomæo Joan. Thoma, Thoma Dom. Berardi, Franciſco D. Gualterii, Donno Matthæa Dom. . , . Aegidio Archipresb. S. Clementis ad Balbianum, Thom. Anton. Thoma Rugerii, Gualterio de Canoſa, Dom. Petro Abamont. Riccardo, & Jacobo nepote noſtro, communi voto ſtatuunt, & ordinant, ut nullus de Pennen. Canonicis receptis, ſeu recipiendis ad Regimen Eccleſiæ S. Petri ad Pennen. Eccleſiæ S. Clementis ad Balbianum, Eccleſiæ S. Angeli della Civita, & Eccleſiæ S. Mariæ de Monteſilvano de cætero tranſmittatur, niſi ſit de ſextodecimo Canonicorum numero.

Ex relatis monumentis omnino certum eſt, Beraldum ſaltem ad annum 1260. perveniſſe, unde Joannes ille, qui num. 22. aſſeritur Pennenſis Epiſcopus ann. 1251. gratis appoſitus ex ſerie delendus, & poſt Beraldum ponendus Gualderius, qui immediate ſucceſſor eſſe potuit Gualderio, ſeu Gualterio, cui locus tribuendus eſt vigeſimus.

20 GUALDERIUS, melius fortaſſe Gualterius, XX.
(,, Amerinus) ex Epiſcopo Amelienſi, ad has Eccleſias tranſlatus ab Urbano IV. anno 1264. ut ex ſequenti diplomate videtur.

URBANUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Capitulis Pennen. & Hadrien. Eccleſiarum, ac Clero Civitatis, & Diœceſis Pennen.

IN ſuperna ſpecula dignitatis quanquam immeriti diſponente Domino conſtituti circa generalem curam Eccleſiarum omnium juxta paſtoralis officii debitum ſollicita diligentia, & diligenti ſollicitudine vigilamus, ad illas potiſſimum, quæ viduitatis deplorant incommoda tanto attentius noſtræ conſiderationis retorquemus intuitum, tantoque ſtudioſius, ut eis paſtores præficiantur idonei, opportunos labores quantum nobis permittitur, ex alto inceſſanter impendimus, quanto intuemur manifeſtius, quod ex talium adminiſtratione paſtorum, fructus uberes ſpiritualiter, & temporaliter eiſdem poſſunt Eccleſiis provenire, ad quarum procuranda commoda promptis, ac votivis deſideriis aſpiramus. Sane licet miniſteria ven. fratris noſtri G. Pennenſis, & Hadrienſis Epiſcopi, Amelienſi Eccleſiæ, cui laudabiliter præfuit, utile multum exiſteret, nos tamen de ordinatione Pennenſis, & Hadrienſis Eccleſiarum, quæ auctoritate Sedis Apoſtolicæ ſunt unitæ, ac ad præſens ſolatio deſtitutæ pa-

ſtoris

ſtoris, ſellicitè cogitantes, ac talem illis praeſſe Pontificē affectantes, quem laudabilia ſua merita redimeret, cujuſve non eſſet dubia charitas erga plebem ſuæ ſollicitudinis commendandam in ipſum, cui vita honeſtas, & commendabilis converſatio, & ſofficiens litterarum ſcientia ſoffragantur, quique ſpiritualiom providentiam temporalium quoque circumſpectionem, necnon & fervidam circa proſperom ſtatum illarum partium charitatem, & ſinceram inſuper devotionem ad prædictam ſedem obtinens, nobis, & fratribus noſtris acceptus redditus, oculos direximus mentis noſtræ. Quapropter tam eiſdem Pennen. & Hadrien. Eccleſ. quarum in hoc utilitatem evidentem ſpecialiter attendimus, quam gregi dominico paterna intendentes diligētia providere, eum à vinculo, quo tenebatur aſtrictus Amelienſi Eccleſiæ ſupradictæ de fratrum prædictorum conſilio, duximus abſolvendum, ut de perſona ipſius, eiſdem Pennen. & Hadrien. Eccleſiis provideremus; ipſumque ad ipſas transferimus de Apoſtolicæ plenitodine poteſtatis, tranſeondique ad eaſdem Eccleſias ſibi liberam licentiam concedentes; firma de ipſo concepta fiducia, quod idem, qui in commiſſo ſibi officio hactenus fideliter, & utiliter miniſtravit, de talento ei credito talenta, præſtante Domino, referet potiora. Rogamus itaque univerſitatem &c. eundem Epiſcopum, cui plenam earundem Pennen. & Hadrien. Eccleſiarum in ſpiritualibus, & temporalibus adminiſtrationem committimus, cum ad vos &c. Datum &c. ann. 4.

Hic Epiſcopus tum In ſpiritualibus, tum in temporalibus, Matthæo Diacono Cardinali S. Mariæ in Porticu patrimonii S. Petri Rectori, vicariam operam præſtitit 1265. ut prodit ejuſdem epiſtola, quam ad Abbatem, & Monachos S. Salvatoris montis Amiati, quæ adhuc ibi illibata aſſervatur, perſcripſit.

XXI. 21. * Berallus *a* Epiſcopus Pennenſis memoratur an. 1268. in monumentis Baſilicæ S. Petri de Urbe, neque alia de ipſo mentio reperitur.

* Ex App. [illegible] *a* Seu Eccaldus.

XXII 22. LEONARDUS („*Cajus Senenſis, Ord. Ser-„vorum ab Honorio IV. præficitur*) anno 1285. diem clauſit extremum 1302. ſepultus in Cathedrali Hadrien.

XXIII 23. BERNARDUS anno 1302. 3. idus Aprilis, ex Canonico Andegavenſi Epiſcopus electus à Boniſatio VIII. Leonardo ſucceſſit, ex reg. vatic. ep. 145. ſol. 177.

XXIV 24. RAYMUNDUS Monachus, & Abbas S. Sebaſtiani Neapoli in Campania, electus Epiſcopus an. 1321. pollicetur Cameræ Apoſtolicæ ſolitam penſionem ſe ſoluturum die 23. m. Julii.

XXV. 25. GUILLELMUS de S. Victore Gallus, Præpoſitus S. Petri de Foreſta, à Joan. XXIII. Pontifice creatus eſt Pennenſis, & Hadrien. Epiſcopus anno 1324.

XXVI. 26. NICOLAUS Monachus Ordinis Ciſtercien. creatus 1326. ex lib. ſol. Præl Hic an. 1341. in Pennenſi Eccleſia à quibuſdam Canonicis comprehenſus carceri mancipatus, aliiſq; injuriis aſſictus, Dei miſericordia cum evaſiſſet, Benedictum XII. Pontificē contra iniquos provocavit ad vindictam, qui Caſinenſi electo has literas dedit, ex reg. vatic. depromptas.

BENEDICTUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilecto filio Guidoni electo Caſinen. ſalutem &c.

GRavem venerab. fratris noſtri Nicolai Pennenſis, & Hadrienſis Epiſcopi querelam recepimus continentem, quod Jacobus de Legomiano, Nicolaus Sebaſtiani, Jacobus de Collemadio, Ricardus de Collealto, Pandulphus Rogerii, Gualterus Berardi, Leonardos Avibons, Matthæus Franciſci, & quidam Robertos de Collemadio canonici Pennenſes cum quibuſdam eorum conſanguineis, & amicis, circumcirca Epiſcopales domos Pennenſis Eccleſiæ . . . olim dum idem Epiſcopus ad Hadrienſem Eccleſiam dimiſſis in dicta Civitate duobus Clericis familiaribus, & Vicariis ſuis perſonaliter acceſſiſſet, contra dictum Epiſcopum livore ſuccenſi, tum ex eo quod ipſos Vicarios ſuos non fecerat, tum quia dicti Vicarii per eum dimiſſi Clericos propter eorum exceſſus capiebant, & detinebant pro hujuſmodi exceſſus puniendos, eoſqoe juxta votum Canonicorum ipſorum minime liberabant, & alias illicitas voluntates non adimplebant eorum diurno, & nocturno tempore dictas domos, in quibus erant dicti Vicarii, armata manu hoſtiliter invaſerunt, & invadi fecerunt recedere de domibus prælibatis, ac deinde dicto Epiſcopo redeunte ad Civitatem prædictam, & in dictis domibus commorante præfati canonici pergentes ipſorum campanile Eccleſiæ Pennensis, quod eſt juxta dictas domos, & altitudine eas præcellit, capi fecerunt, faciendo per dictas gentes in domos ipſas diu, noctuque projici lapides, & ſagittas, ac dictum Epiſcopū, ejuſque familiam ſic alias hoſtiliter, & crudeliter impugnando, quod demum compulſus fuit domos relinquere ſupradictas, ſeqoe conferre ad morandum in quibuſdam aliis domibus Eccleſiæ prælibatæ, dictique canonici poſtquam idem Epiſcopus de domibus ipſis ſic receſſit, vina, & alia bona ipſius Epiſcopi, quæ erant in dictis domibus derelicta, nequiter aſportarunt, & diſpoſoerunt de eis pro libito voluntatis, & nonnullos religioſos, & alios familiares ejuſdem Epiſcopi verberarunt, & dum olim dictos Epiſcopus Petrum Criſcii presbyterum Pennenſem pro præmiſſis, & aliis ſuis negotiis ſedi Apoſtolicæ exponendis, cum nonnullis inſtrumentis, & litteris ad ſedem deſtinaret eamdem, dictos Robertus tunc vivens aſſociatis ſibi Galterio, & Carlaſſario ejus fratre cive Pennenſi, & nonnullis aliis clericis, & laicis civitatis ejuſdem, præfatum presbyterum in itinere veniendi ad ſedem prædictam conſtitutum, auſu ſacrilego cepit, ipſumque pecunia, boniſque omnibus, quæ ſecum habebat, nequiter ſpoliavit, ejuſque linguam propria manu de ore ejus extrahens, inhumaniter fecit abſcindi, quodque die octavo præteriti menſis Martii dicti canonici ad domum, in qua morabatur dictos Epiſcopos accedentes, ipſum violenter capi, & captum cum capite verſus terram, ad locum, ubi dicta Eccleſia Pennenſis eſt ſita, violenter adduci fecerunt, & ibidem per 34. dies eum detinuerunt invitum, & interim ad dictam Pennenſem Eccleſiam, quam dictus Epiſcopus propter exceſſus, & demerita dictorum canonicorum, qui eum contra voluntatem, & in contemptum dicti Epiſcopi detinebant, eccleſiaſtico ſuppoſuerat interdicto, eum in Dominica palmarum violenter abducere, & ramos palmarum ibidem dare, & in die Jovis ſancta chriſma conficere, & in quadam capella eidem Eccleſiæ contigua miſſam celebrare per vim, & metum, qui in conſtantem virum cadere poterant, compulerunt, & dum idem Epiſcopus chriſma conficeret, ut præfertur, quidam ex dictis canonicis eum nonnullis eorum ſequacibus ad dictas alias domos, quas dictus Epiſcopus antea habitabat euntes, certam partem diruerunt earum, & deinde dictum Epiſcopom ad quamdam domum dictæ Eccleſiæ, quæ carens januis, & feneſtris, unicuique erat patens, per violentiam abducentes, eum per 15. dies detinuerunt ibidem, dando ſibi pro eorum libito ſervitores, & ſubſequenter dicti canonici inter ſe invicem deliberare, & ordinare temerè præſumpſerunt, quod idem Epiſcopos præfatum Robertum à ſententia excommonicationis, qoa propter varios ſuos exceſſus diu ante per dictum Epiſcopom, exigente juſtitia, fuerat authoritate ordinaria innodatos abſolveret, & quod quaſdam litteras per eumdem Robertum ſub nomine dicti Epiſcopi falſo modo confectas recognoſceret eſſe veras, & deinde ipſum torquere, & ab eo ſcire ubi eſſent pecunia, & alia bona ejus, & ipſum tandem occidere, & occulte ſepelire, & dicere quod idem Epiſcopus aufugiſſet, & mittere nuncios ipſum circumquaque quærendo. Quibus eidem Epiſcopo per quemdam nobilem revelatis, idem Epiſcopus in habitu ſecolari latenter de dicta domo, ad domos, fratrum ordinis Prædicatorum Pennen. aufugit, & niſi dilectus filius Oddo de Collealto ejoſdem ordinis inquiſitor hæreticæ pravitatis in partibus illis, qui tunc erat, ibidem defendiſſet eundem, per dictos canonicos dictus Epiſcopus, qoi per conventum dictorum fratrum defendi non poterat, fuiſſet nequiter interemptus. Quare præfatus Epiſcopos nobis humiliter ſupplicavit, ut ſuper prædictis damnis, contumeliis, & injuriis contra eum auſu ſacrilego perpetratis, providere ſibi de opportuno remedio dignaremur. Quocirca diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, & monemus, quatenus de prædictis omnibus, & ſingulis, vocatis qoi fuerint evocandi, tu authoritate noſtra ſtudeas informare, & ſi prædicta, vel alia

qua

qua de prædictis, quæ ſufficiant ad ſubiciendum eos canonicæ ultioni repereris fulciri, illa in ſcriptis per manum publicam redacta fideliter nobis ſub tuo incluſa ſigillo fideliter quantocius deſtinare procures, contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Teſtes autem qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, cenſura ſimili appellatione ceſſante compellas veritati teſtimonium perhibere, ac nihilominus illis de dictis Canonicis, quos per informationem hujuſmodi culpabiles repereris in præmiſſis, vel eorum aliquibus peremptorie ex parte noſtra citare procures, ut infra 40. dierum ſpatium poſt citationem hujuſmodi perſonaliter Apoſtolico ſe conſpectui repræſentent, facturi ſuper iis, & recepturi, quod juſtitia ſuadebit, noſtriſque, ac ſedis ejuſdem ſuper præmiſſis mandatis, & beneplacitis parituri, alioquin contra ipſos, prout juſtum fuerit, procedemus eorum abſentia, ſeu contumacia non obſtante. Diem vero hujus citationis, & formam, & quæcumque ſuper præmiſſis fuerit nobis per tuas litteras, aut inſtrumentum publicum harum ſeriem continentia fideliter intimare procures. Dat. Avenioni id. Januarii anno 7.

Nicolaus vero poſt hæc aliaque pro Eccleſiaſtica immunitate recepta damna fato obiit an. 1352.

XXVII. 27. Fr. MARCUS Ardinghellus *a* nobilis Florentinus Ordinis S. Dominici, vir doctrina, atque moribus clarus, ad Epiſcopatum aſſumptus eſt anno 1352. Non. Novemb. ex reg. Vat. ep. 33 f. 40. atq; novem ferè annos has rexit Eccleſias, deinde an. 1361. ad Eccleſiam Camerinenſem translatus eſt, vide de eo plura in illorum Epiſcoporum ſerie.

a De quo Fontana de Rom. Prov. p. 130. *Mand.*

XXVIII. 28. JOJOSUS Sulmonenſis Marco ſucceſſit 1361. menſe Aprili, ex lib. ſolut. Prælat.

XXIX. 29. BERNABO * ſeu Barnabas ex Marchionibus Maleſpinis ſub Gregorio XI. Epiſcopatum Pennen. & Hadrien. conſecutus eſt an. 1370.* translatus deinde an. 1378 ad Piſanam Eccleſiam.

* Ex App. t. 7.

XXX. 30. AUGUSTINUS Neapolitanus, Epiſcopus Pennenſis, & Hadrienſis, Præfectuſque Pœnitentiariæ Apoſtolicæ, Sextique Urbani Vice Theſaurarius, ad Eccleſiam Peruſinam translatus eſt à Bonifacio IX. an. 1390. ex lib. Proviſ. Prælat. memoratur Epiſcopus Pennenſis, & Hadrienſis ann. 1387. 8. Novemb. in citatis libris proviſionum Prælat.

XXXI. 31. PETRUS Scala Romanus, *b* Ordinis S. Dominici, Auguſtino ſuffectus eſt, an. 1391. 3. Id. Januarii; deceſſit autem 1393. ex lib. Proviſ. Prælat.

b De hoc item Fontana loc. cit. *Mand.*

XXXII. 32. ANTONIUS antea Theanenſis Epiſcopus, huc translatus eſt 1393. die 27. menſ. Sept. Fato deinde functus eſt 1413. ex eod. lib.

XXXIII. 33. (1) Fr. PETRUS de Caſtro Noteri, vel potius de Caſtro Veteri, Ordinis Fratrum Minorum, electus an. 1413. 7. id. Febr. E vivis autem eximitur eodem anno, ex eod. lib.

XXXIV. 34. JACOBUS de Turdis de Campio, electus an. 1413. an. 1419 ad Eccl. Spoletinam translatus eſt, ex eod. lib. Hic Conſtantienſi Concilio interfuit, unuſque fuit ex electoribus Martini V. pro Itala natione, ibi Pennenſis electus vocatur.

XXXV. 35. DELPHINUS Nannii Gozadini nobilis Bononienſis, Monachus Carthuſianus, ac Auguſtæ S. Sylveſtri de Nonantula Abbatiæ Commendatarius, à Martino V. ſubſectus eſt Epiſcopus ann. 1420. 5. Kal. Decemb. Ad Pontificem pro Bononienſibus legatione functus eſt, ut inter eos fœdus pacis percuteretur, habuitque collegam ejus muneris Joannem Guaſconum juriſprudentem, inſecutoque anno eadem de cauſa ad Pontificem rediit ann. 1430. menſe Julio. Demum Eugenio IV. ad Eccleſiam Forumſempronii 1433. *c* 10. Kal. Aprilis illum tranſtulit. *Supra portam Epiſcopalis Palatii Pennenſis de Delphino verſus leguntur in marmore inciſi in hunc modum.

c 1413. ex Actis. * Ex App. tom. 7.

Delphinum Muſas meritum celebrare canoras
Poeta refer: dic eum Gozza cognomine Dinum
Bononia clara genitum, ſanctum quoque Patrem,
Et Præſulem Penna, mœnia renovaſſe vetuſta.
Heu miſer ſolo . . . teſteſque per ævum
Avorum arma ſaxo locaviſſe ſupino
Annum illeno quatercentum nonoque decem
Totus erat mundus Martini Papa jucundus.

XXXVI. 36. JOANNES de Polena ſacræ Romanæ Rotæ Auditor electus eſt anno 1433. *d* 10. Kal. Aprilis, anno verò 1454. ad Urbevetanam Eccleſiam translatus eſt.

d 1413.

XXXVII. 37. JACOBUS Benedictus Epiſcopus antea („*Nuceriæ Paganorum, einde*) Urbevetanus ad has Eccleſias translatus eſt 1454. 5. *e* Kal. Septemb. Alphonſo I. Neapolitano Regi olim fuit à ſecretis.

e 15.

XXXVIII. 38. AMICUS de Bonamicitia, ex Canonico Civitatis S. Angeli, electus fuit die 23. *f* menſ. Auguſti 1456.* Ajunt hunc Epiſcopum obiiſſe in patria ſua anno 1467. ſepultum in Archipresbyterali Eccleſia hoc Epitaphio.

f 17. * Ex App. t. 7.

Principis hic ſervus, qui non amatur ullus
Michelis in tumulo jacens puritatis amator;
Fulſit innocentia cultor, charitatis amicus.
Unus eſt populus laudans ſine crimine vivum.
An. Domini MCCCCLXVII. xv. Indict.

XXXIX. 39. ANTONIUS Probus de Adria, deceſſit 1485. Conſule acta conſiſt. Roderici Epiſcopi Card. Portuenſis S.R.E. Vicecancellarii, quæ m. ſ. in pergameno aſſervantur in Bibl. Vat. 3978.

XL. 40. TROYLUS Agneſius Beneventanus ad hanc ſedem ſubvectus eſt 30. die Octobr. 1482. Acta Conſiſtor.

XLI. 41. MATTHÆUS de Judicibus de Urbe, deceſſit anno 1495.

XLII. 42. FELINUS Sandæus Ferrarienſis, Cameræ Apoſtolicæ Auditor, renunciatus Epiſcopus eſt, die 4. Maii 1495. die vero 25. menſis Septem. ejuſdem anni Lucenſis adſcitus eſt cum futura ſucceſſione. Has igitur rexit Eccleſias uſque ad annum 1502. indeque in Lucenſem Pontificatum ſucceſſit. acta conſiſt. („*Hunc temere deturbare auſus eſt* Sigiſmundus Nar„di *Clericus Pennenſis favore fretus, & literis Gabrie„lis Burbonii Generalis Ducis exercitus Gallorum, ita „in has ſe intrudens Eccleſias. Quibus auditis Alexan„der VI. Apoſtolicis literis munuit Berbonium, reſi„puitque ab inſania Sigiſmundus, ut ex tabulario hujus „Eccleſiæ edocemur.* Luc.)

XLIII. 43. NICOLAUS Piccolomineus Aquilanus, (2) Epiſcopus antea Lucerinus, ad has Eccleſias translatus eſt anno 1502. die 24. menſis Januarii. Deceſſit autem 1503.

XLIV. 44. BAPTISTA Cantalicius *g* Sabinus. Is ille qui Rudimenta Grammatices ſcripſit, vir utique eruditus, ac ſapiens, 1. die ineuntis Decemb. an. 1503. electus fuit ex Canonico S. Mariæ in Via Lata, interfuitque Laterano Concilio ſub Julio II. deceſſit 1514. cujus vitam ſcripſit, ediditque Offredutius Anchajanus Spoletinus, ad calcem expoſitionis officii Beatiſſimæ Virginis ejuſdem Cantalitii, ubi pauca de Baptiſta, plura de familia Carluccia comprehendit.

g De quo Toppius in Bibl. Neap. p. 119. & Nicodemus in ejuſdem Bibl. addit. p. 46. *Mand.*

XLV. 45. VALENTINUS Cantalicius Canonicus S. Mariæ Viæ Latæ de Urbe, nepos ſuperioris, patruo ſucceſſit die 3. menſ. Julii 1514. ſub Leone X. Laterano Concilio interfuit. In ea dignitate cum ſumma prudentiæ laude penè cōſenuit, mortuus eſt an. 1550. („*Hoc Præſule iſtæ duæ Eccleſiæ ab initio ſuæ fundatio„nis ſoli Rom. Pontifici ſubditæ Theatini Archiepiſco„patus in erectione ipſius ſuffraganeæ conſtitutæ ſunt à „Clemente VII. an. 1526. Verum Pennenſis, Hadrien„ſiſque Eccleſiæ ad ipſum Clementem recurrentes, & „Clemente extincto ad ſucceſſorem Paulum III. poſt „diuturnam litem Metropoliticum rejecere aliorum ju„gum ann. 1539. Exſcribitur Pontificium diploma pro „Pennenſi Eccleſia ab Ughel. in Theatinis, aliaſque „immunitates hujus libertatis conſervandæ titulo aſſe„cutas Cathedralis Archivum retinet.* Luc.)

XLVI. 46. LEONELLUS Cibo Fulginas, *h* ex ſuæ patria:

h De hoc Jacobillus in Bibl. Umbr. p. 177. *Mand.*

(1) Fr. Bernardum Lutium, Senenſem, Ord. Servorum à Jo. XXII. Pennenſem Epiſcopum renunciatum ex Buſſato refert Ugurgerius in Pompis Senen. par. 1. p. 251 & pag. 164. ex eodem Buſſatto ad hanc Cathedram à Pio II. evectum aſſerit Fr. Philippum Bandinellum, Senenſem atque Ordinis pariter Servorum. At videant eruditi, quibus dicti Buſſatti opus de Epiſcopis Pennenſibus obvium eſt, an legitimum obtinere debeant locum in hac ſerie duo prædicti Epiſcopi. *Mandoſ.*

(2) NICOLAUS Lucentinus dicitur in Actis Conſiſtorial. Hinc facile fuit Ughello pro Lucentino Lucerinum legere. In Lucerinorum certè Catalogo deeſt hujuſmodi Nicolaus, & certa per hæc tempora aliorum ſucceſſione completur. *Luc.*

Digitized by Google

triæ Canonico, nepos Lucæ quondam Fulginatis Epiſcopi, creatus eſt Pontifex Pennonſis, & Hadrienſis, die 19. menſis Januarii anno 1551. Ad tres tantum annos has rexit Eccleſias, atque rediturus in patriam, eo munere ſe exſolvit, ubi demum fato functus eſt 1560. inque Cathedrali ſepultus eſt cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Leonello Cibo juris conſulto, & Epiſcopo Pennenſi, & Hadrienſi, qui vixit ann. LXXIV. Petrus, & Marius optimo Patruo mæſtiſſimi fecerunt anno Chriſti MDLX.

XLVII 47. THOMAS Conſuberius Civis, atque Archidiaconus Beneventanus, electus an. 1554. die 27. menſis Auguſti; qui cum ad 7. annos has rexiſſet Eccleſias, deinde à Pio IV. in publico Conſiſtorio Epiſcopali honore ſpoliatus eſt, quod repertus fuiſſet temporibus Pauli IV. cum Caraffis contra Italicam pacem conſpiraſſe.

XLVIII. 48. JACOBUS Guidius nobilis Volaterranus, Franciſci Filius, vir eruditus, ac ſolers, Franciſci Guicciardini Hiſtorici alumnus, Coſmi Magni Ducis Etruriæ I. Secretarius, inque difficillimis negotiis dexteritate mirabili exercitus, diverſiſque perfunctus legationibus, à Pio IV. demum electus eſt Epiſcopus 1561. die 2. exordientis menſis Junii, Concilio Tridentino interfuit, *a* cujus acta diligentiſſimè ſcripſit. Cum ad 7. annos Pennenſibus, & Hadrienſibus præfuiſſet, eo munere, onereque ultro abivit anno 1568. rediit Florentiam, Magni Ducis, à quo impensè diligebatur, negotia explicaturus. Magni Coſmi vitam perſcripſit, rediitque poſt ejus exceſſum in patriam, ubi effœtæ ætatis vitam finivit an. 1587. doctis viris mærentibus; ſepultuſque eſt apud Eccleſiam S. Franciſci.

a An. 1561.

XLIX. 49. PAULUS Odeſcalcus Comenſis, doctor, atq; U. S. Ref. Apoſtolicus, Cameræ Auditor ſub Paulo IV. Eccleſiaſticæ ditionis Generalis Viſitator, atque à Pio IV. ad Philippum Regem Hiſpaniarum miſſus Legatus, adeò in eo munere prudenter ſe geſſit, ut uſque ad Pii V. tempora ibidem perſeveraverit, à quo denique revocatus, Pennenſis, atque Hadrienſis Epiſcopus renunciatus eſt an. 1568. 27. Febr. Neapolimque, atque ad omnes Italicos Principes *b* miſſus, ut illos contra inſultantes Turcas armaret, conjungeretque in fœdus. Meſſanæ Chriſtianorum claſſi è portu ſoluturæ benè precatus, quæ deinde in Actiaco contra Selinum luculentam victoriam tulit. Sub Gregorio verò XIII. cum Morono Card. Genuã legatus eſt, ut ejus Reipublicæ civiles ſedaret diſcordias. Romæ deinde è vivis ſublatus, cum prius, hoc eſt an. 1572. Pennenſi, Hadrienſique Eccleſiis nuncium remiſiſſet, ſepultuſque eſt apud S. Hieronymum de Charitate, ut vocant, ubi in nobili ſepulchro, hoc in ejuſdem laudem legitur epitaphium.

b Et Auſtriacos.

JESU CHRISTO Salvatori

Paulus Odeſchaldus Novocomen. utriuſque Sign. Refer. & Decanus, Epiſcopus Pennen. & Hadrien. qui Auditor Generalis Cam. Apoſt. & apud multos Principes Chriſtianos ſæpe Sed. Apoſt. Nuncius, & Gubernator Provinciarum, ac totius Eccleſiaſticæ dictionis Viſitator Generalis, poſt multos pro Rom. Eccl. ſumptos labores, & operam egregiè navatam, hic tandem ſub ſpe reſurrectionis quieſcit, cujus anima in benedictione ſit. Vixit ann. 6. menſ. 1. dies tres. Obiit 6. idus Febr. 1585. Petrus Georgius Prothonot. Apoſt. Ludovicus, & Paulus de Odeſcalchis nepotes ex fratribus, Hæredes ex teſtamento poſ. opt. mer.

L 50. JO: BAPTISTA *c* de Benedictis Offidanus Aſculanus, die 5. m. Septemb. 1572. has obtinuit Eccleſias, Pio V. ſedente. Mortuus autem eſt 1591. dum Eccleſiam ſibi creditam adminiſtraret, ibidemque tumulatus quieſcit. („ *Hic majorem portam, & Pavimentum Cathedralis Pennenſis perpolitis lapidibus exornavit, ædes Epiſcopales decentiores fecit, à Gregorio XIII. quotidianam pro defunctis ad Altare Cathedralis celebrantibus Indulgentiam perpetuo duraturam conſecutus eſt: in Collegiatam erexit Eccleſiam S. Jo. Evangeliſtæ Civitatis Pennenſis. Corpus S. Columbæ Virginis è vertice Montis de Cornu tranſtulit in Eccleſiam Toſſiſiæ ſuæ Diœceſis: cum Abbate S. Joannis à Vulturno lites compoſuit ſuper jure Terræ Cellini concordata alternativa unius anni pro quolibet: tria tenuiſſimi reddĭtus Hoſpitalia in unum reduxit ſub tutela Confraternitatis S. Maximi. Viri odoratus ingenium Sixtus V. Anconitanam urbem ei regendam commiſit, Viſitatoremque Generalem Status Avenionenſis conſtituit.* Luc.)

c Laudatur à Panſa in Gloriis Sixti V. p. 91. Mand.

LI. 51. HORATIUS Montanus è Policaſtro *d*, S. Petri Romæ Beneficiatus, à Gregorio XIV. Pont. Max. creatus eſt Epiſcopus an. 1591. d. 20. menſ. Martii; deinde tranſlatus eſt ad Archiepiſcopatum Arelatenſem in Galliis. *e*

d In Rocca Gloriosa Policaſtrenſis Diœceſis. *e* An. 1598.

LII. 52. THOMAS Balbanus Lucenſis earumdem Eccleſiarum Præſul electus 1599. die 10. *f* menſ. Decemb. Deceſſit autem 1625. („ *Synodum habuit, devicitque Abbatem de Pianella prætendentem à jure Epiſcopi ſubtrahere Terras Pianellæ, & Roſciani, & adjacentes Villas. Res ad Rom. Rotam delata decuſum fuit ad favorem Epiſcopi. Capitulo univit Collegium Beneficiatorum, eis aſſignando Beneficia & Capellanias ad Collationem Canonicorum.* Luc.)

f 10.

LIII. 53. SYLVESTER Andreotius item Lucenſis Thomæ ſuffectus eſt ann. 1621. die 17. menſis Martii Gregorio Pont. Max. ejus nominis XV. ſedente. („ *Quo Antiſtite Sac. Congregatio Concilii pro ſingulis Pontificiis ſolemnis alternativam decrevit obſervandam apud Hadrienſes, & Pennenſes, nulla habita ratione mortis Epiſcopi, pro noviter admittendo. Cum Abbas Pianellæ S. R. Rota detrectaſſet obedire mandatis, excommunicatione innodatus Sylveſtro perurgente cervicem flexit: novum ſubſtruxit ſeminarium, eique aſſignavit nonnulla Beneficia ſimplicia: quæ loca juris eſſent Pennenſis, quæ Hadrienſis Eccleſiæ ſcripte declaravit: Templum ſolemni ritu dedicavit Capuccinorum Civitatis Pennæ, Synodumque celebravit.* Lucentius.)

LIV. 54. *FRANCISCUS Maſſucci electus Pennenſis, & Adrienſis per obitum Andreani die 18. Maii 1648. Exceſſit an. 1656. („ *De eo cum laude meminit Didacus Calcagnius in vita Fr. Bonaventuræ Recinetenſis pag. 2. atque in Memoriis hiſt. Civitatis Recinet. p. 220. Fuit enim Recinetenſis Patria J. U. D. & in ſacra Theologia eruditus, politiorisque Literaturæ, atque Poetices cultor.* Mand.)

* Ex App. t. 1.

LV. * GASPAR Burgus ſucceſſit in defuncti Franciſci locum die 15. Jan. 1657.

* Ex App. tom. 7.

ADDITIO.

(„ *Hic Patria Maceratenſis I. U. D. Canonicatum adjunxit Pennenſi Capitulo ex pia dotatione Pennenſis Civis: Sacrarium pretioſa auxit ſupellectili, Cathedralis ſubterraneam partem perpolivit, ornavit. Omnium luctu mortem oppetiit 3. Julii 1661. Canonici beneficentiſſimo Paſtori ad tumulum obſequens elogium inſcripſerunt.*

LVI. „ EXUPERANTIUS RAFFAELLUS *nobilis Cingulanus J. U. D. ſucceſſit 21. Novemb. 1661. cum antea Avenionenſis Legationis Auditor, aliiſque in muneribus integerrimè ſe geſſiſſet: at cum ſtudiis, itineribus, laboribuſque fractus à 60. in 70. jam vergeret annum, omnibus charus deceſſit 24. Martii 1668. in Cathedrali Pennenſi locum ſepulturæ excepit.*

LVII. „ JOSEPH *Spinuccius, Firmanus, Juris Civilis in Univerſitate Patria Profeſſor, S. Officii Conſultor, pluribus defunctus guberniis, Card. Aquaviva Auditor, à Clemente IX. his præficitur Eccleſiis die 14. Maii 1668. Pontificias ædes nobiliores fecit: de ſuo ære perpetuum cenſum inſtituit, unde egenis ægrotantibus in Civitate Pennenſi ſubſidia medicaminum erogarentur: In Terra Laureti Monialium Cœnobium excitavit, atque dotavit. Deceſſit denique ſpectatiſſimus Præſul die 7. Decemb. 1695. & omnium in ſua Cathedrali ſepultus eſt mœrore.*

LVIII „ Fr. VINCENTIUS MARIA *de Rubeis Barenſis, Franciſcani Ord. Minor. Convent. Sacræ*

„ *Theo-*

„*Theologiæ Magiſter, qui munia Secretarii, & Socii* „*totius Ordinis, Aſſiſtentis Generali, & Provincialis* „*ſua Provincia Barenſis, nec non Procuratoris Generalis in Romana Curia cum eleganter exegiſſet, ad Eccleſiarum Pennenſis, & Hadrienſis regimen vocatus* „*eſt ætatis anno jam expleto 55. die 23 Julii 1696. Zelo plenus, ægra tamen valetudine, quæ animo conceperat, haud exequi potuit, morte ſublatus ex morbo carbunculi in pede anno 1698. die 10. Junii, terra commendatus in ſua Cathedrali Pennenſi.*

LIX. „FABRITIUS *Maffei nobilis Montis Peluſii J. U. D. poſt glorioſum curſum laborum, quos exegit ad animarum lucrum cum Propontifex fuit in Eccleſiis Tranenſi, Marturana, & Montis Peluſii, in cujus etiam interregno Vicarius Capitularis extitit, & ad præſens Archidiaconus eſſet Cathedralis ſuæ Patriæ, ad has Sedes aſſumptus eſt die 19. Decemb. 1698. Non minori animo, viribuſque, quam ſui deceſſores Clerum, & populum ſibi commiſſum urget, velle ad percurrendam viam mandatorum Dei.*

PERUSINI
EPISCOPI

PERUSIA Auguſta, antiquiſſimæ originis eſt; uuaque ex duodecim Etruriæ principibus Civitatibus, quam hoc tempore io Umbriam pleique reiiciunt, tanquam ejuſdem Provinciæ caput, unde Legatua Apoſtolicus ſubjectis Umbris juſdicit, in eaque nobilis Academia floret, ubi ad bonas artes, juriſq; prudentiam excoluntur ingenia, cujus exordium, initiaque varii varié enarrarunt. Trogus in Achæos ejus reiicit fundationem. Appianus Tyrrhenos ejuſdem Auctores facit. Cæteri fictitii Beroſi Chaldæi auctoritare ducti, aliorumque antiquiſſimorum Scriptorum, à Noe poſt Diluvium, cum Janus vocaretur, deſcendiſſetque in Italiam, contendunt fuiſſe ædificatam. Hic enim cum ad ſiniſtram Tiberis, in eo loco, quem Umbriam antiqui dixere, duodecim Colonias conſtruxiſſet, ſupra deinde colles Vicum erexit, quem Turreniam Auguſtam, ſive Principalem vocari conſtituit, juſſitque Lucumonas, ſive Præſides earum Coloniarum, novæ Lunæ ſtatis, certiſque diebus ſe Regem adoraturos deorſum deſcendere; traduntque hujuſmodi Peruſiæ fuiſſe exordium in eo colle, quem jam olim ante caſum Jani priſci Scriptorea dixere, poſt diluvium ſcilicet non amplius quam 261. annos. Oſirius deinde è Libya, nobili Ægyptiorum ſuccinctus numero, in Italiam & ipſe advenit, ibique cum ſedem fixiſſet, hoc eſt in ea parte, quæ ſpectat ad Umbros, Peruſiam Civitatem, ad eam portam, quæ ſolis vocatur, adauxit. Tertius Peruſiæ amplificator fuit Saganus Taracôtes Dux Griphoniorum, qui progreſſus è Schiſia, eam partem extendit, quam Griphoniam appellandam decrevit, nos autem latino vocabulo diceremus Peruſiam. Quartus deinde Cajus Vibius Achaicus, è Peloponneſo lo has partes tranſgreſſus, atque à Peruſinis humaniori exceptus hoſpitio, in gratiam Hoſpitum eam partem conſtruxit, quam Achaicam deinde incolæ appellarunt. Quæ poſtrema, ac fortaſſe illuſtrior ad eam Civitatem acceſſio fuit, unde Trogus Pompejus animum induxit, ut crederet, Achæos fũdaſſe Peruſiam, cujus potius amplificatores debuit appellare. Illam deinde Pelaſgi ſubſtructionibus, munimentiſque poſt captam Cortonam mirabiliter illuſtrarunt, & hos quidem nobiles auctores Peruſia habuit antiquitatis ſuæ, domicilium olim Umbrorum, Pelaſgorum deinceps, atque Etruſcorum poſtremò. De cujus antiquitate, potentiaque abundè Livius lib. 9. & 12. Victoribus Romanis bellica preda ceſſit, inque illorum fide, ac poteſtate manſit, donec Rempublicam Civiles diſcordiæ diviſerunt in partes. Etenim cum Triumviratus potentia in unum denique Cæſarem recidiſſet, ejuſdemque arridenti fortunæ invidorum, adverſarumque partium rebellarent plerique, L. Antonius Conſul, M. Antonii Triumviri frater Peruſiam arcem delegit, unde feliciter progredienti Cæſari incommodaret. Cæterùm victor, cum diuturna obſidione, fameque perdomitum Lucium Antonium Conſulem coegiſſet ad deditionem, cæteræ Civitati clementer pepercerat, cum Ceſtius neſcio quis nefarius miles propriis laribus ſubditis facibus, per ventum, qui tunc maxime invaluerat, dilatato incendio, totam Civitatem in ludibrium vecordis Idolatriæ Vulcani templo ſervato, miſerabiliter exuſſit, atque ita Civitas Peruſia, quæ ſuperborum victorum expertura erat clementiam, ſuorum civium, ac propugnatorum non potuit deſugere ſævitiam. Poſt excidium tamen, cum geminata clementiæ laude, à victore iterũ muris circũdata eſt, cœpitq; habitatoribus frequentari, eo ãbitioſius, quod nova propemodum Civitas de nomine inſtauratoris Auguſta Peruſia appellata eſt. Fortunã deinde, ſive proſperam, ſive adverſam Populi Romani fideliſſimè ſecuta eſt; Donec à Totila ſæviſſimo Gothorum Rege per ſepteone obſidium capta, atque deleta, longiſſimam ſuſtinuit ſervirurẽ. Narſeres deinde Iuſtiniani Imperatoris fortiſſimus Dux, Peruſiam, armis recuperatam, ſuperatoque Totila, prope Calium, Romani iterum Imperii juriſdictionis effecit. Iterum cum Longobardi, ſæva gens, atque aſpera Italiam invaſiſſent, Peruſiam ſuo ſubjugarunt Imperio, donec Carolus Magnus Deſiderio poſtremo illorum Rege io ſervitutem abducto, Italiæ pleraſque Civitates in libertatem aſſeruit. Tunc Peruſia, aliaque Etruſcorum oppida ex largitate Ludovici Pii Caroli Magni filii, in ditionem Romanorum Pontificum ceſſere, hactenuſque ſuave Eccleſiaſticum jugum Peruſini experiuntur, qui ab externis olim, ſuiſque plerumque Civibus conſternat is ad arma crudele ſanè excidium non ſemel perpeſſi fuerant. Peruſia in omni ferè memoria tum pacis, tum belli artibus longè clariſſimos viros produxit, illiuſque Provintiæ, in qua ſita eſt, præcipua numeratur, ſive ſpectet ad Umbros, ut volunt nonnulli, ſive ad Tuſcos, ut placuit Straboni, amœna, fertiliſque, floreque nobilitatis exundans. Illius meminit præter citatos Auctores Ptolomæus Plinius, Florus, Servius, Vellejus Paterculus, Eutropius, Paulus Diaconus, aliique complures. De viris illuſtribus hujus Civitatis primam centuriam edidit Cæſar Alexius Peruſinus, nobiſque viſus eſt ademiſſe laborem nominatim illos cum laude proferendi. Ut ergo ad inſtitutam noſtram narrationem redeamus, Peruſia lumen Evãgelii hauſit S. Britio prædicante, quem S. Petrus Apoſtolorum Princeps, ut Chriſtianæ fidei fines extenderet, legavit ad Umbros. Hic ergo cum, quos io prædicatione habuerat collegas, diverſis Umbriæ Civitatibus attribuiſſet Paſtores, Herculanum nepotem ſuum, ut nonnullis placet, vel certè propiorem affinem, Peruſinis præeſſe decrevit. Hic ille Herculanus eſt, qui ſub Domitiani Imperio, diriſſimaque perſecutione Peruſinam illuſtravit Eccleſiam, proprioque ſanguine conſecravit; ut eleganter, eruditeque oſtendit in ſuo hiſtorico Paradoxo, de origine Peruſinæ Eccleſiæ, ejuſdemque primo Pontifice Felix Grattus; convincit enim ineluctabilibus propemodum argumentis, duos fuiſſe ſanctos Herculanos, illius Eccleſiæ Præſules, indeque jam ab Apoſtoli Petri temporibus Peruſiam in fide Chriſti inſtitutam fuiſſe, illiuſque Epiſcopum è ſeptuaginta duobus Romanæ Eccleſiæ ſuffraganeis unum fuiſſe, ut pollicetur ſe clarius oſtenſurum in ſua Peruſina hiſtoria. Fundatamque itaque ab Herculano Chriſtianam fidem Peruſiæ, Conſtantius deinde, Flo-

rentins, Feliciſſimus, Herculanuſque II. qui eidem ſucceſſerant, profuſo ſanguine, conſolidarunt, ac illuſtrarunt. Primam Cathedralem Eccleſiam erexerunt, conſecraruntque D. Petro Apoſtolo; quam deinde Honeſtus Epiſcopus, cum in Abbatiam vertiſſet, Benedictinis Monachis illam attribuit, ſubſtruxeruntque novam Cathedralem in honorem S. Laurentii inviſtiſſimi Martyris, cujus Canonici à priori Cathedrali tranſlati Regulares fuere ad annum uſq; 1512. quo ſeculariꝫati ſunt à Julio II. ut videbimus.

ADDITIO.

(„ *Peruſina Cathedralis eſt antiqua Gothica, & magnifica ſtructura; illique inſerviunt duæ Dignitates* „ *Archipreſbyter, cujus annus fructus ad 500. ſcuta, &* „ *Archidiaconus, cujus fructus ad 400. 35. Canonici capis magnis decorati cum utraque Præbenda & horum* „ *fructus ad 200. ſcuta, alii Capellani, pluresque Præſbyteri & Clerici inferiores. Cura animarum inibi non* „ *exercetur, eſt tamen in ea fons Baptiſmalis, ſed exercetur in Eccleſia S. Andreæ Cathedrali ſubdita & filiali. Domus Epiſcopalis ſatis elegans parum diſtat à* „ *Cathedrali, cui Seminarium adjunctum eſt. In urbe,* „ *& ſuburbiis 25. numerantur Parochiæ, 22. virorum,* „ *19. mulierum ſepta, 20. Laicorum Confraternitates, 5.* „ *Hoſpitalia, 2. montes Pietatis, nec non 3. Collegia. Sapientia vetus, Sapientia Bartolina, & Collegium Oradinum. In urbe fere 20000. Animarum, & in univerſa Diœceſi 40000 circiter vivunt. Coaleſcit Diœceſis* „ *ex Terris, Oppidis, & Pagis plus minus 170. & in his* „ *aliqui Regularium Conventus, quorum præcipuus eſt* „ *Camaldulenſium in Oppido Montis Coronæ. Ex Abbatia S. Petri antiqua olim Cathedrali, nunc celebre* „ *monachorum Caſinenſium domicilium plurima jura* „ *variis in Eccleſiis ſparſim per hanc Diœceſim exercentur: unde nonnulla exorta ſæpius inter Monachos,* „ *& Epiſcopum difficultates, quibus diſſolvendis plures* „ *emanarunt ſententiæ Rom. Curiæ à Margherino editæ* „ *in Bullario Caſinenſi Cæterum Epiſcopus avitô cenſum jamdudum excipiebat. Ex literis proceſſus Conſiſtorialis de an. 1659. 4000. ſcutorum ſupputatur, ejuſque taxa ſlor. 646. ex iis vero, quæ poſtrema ſunt de* „ *anno 1669. cenſentur pariter ſcutorum 2200. & taxa* „ *moderata ſl. 613.* Luceutius)

Scripſit de Epiſcopis Peruſinis Fulvius Mariottellus. Pompejus Pellinus in Peruſinis Annalibus. De eiſdem etiam ſparſim intexuit Hiſtoriam Peruſinam doctiſſimus Jo: Baptiſta Lautus mihi amiciſſimus, quam, mœrore doctorum hominum, immatura morte præreptus, non edidit; ejus tamen memoriæ debemus quamplurimum, quod ab ipſo multas res ſcitu digniſſimas hauſerimus, unde hæc noſtra, quæ proxime ſequitur, Peruſinorum Epiſcoporum ſeries, locupletior prodiret in lucem.

I. 1. S. HERCULANUS ejus nominis 1. natione Syrus, patria Antiochenus, S. Petri Apoſtoli Alumnus, Britii Umoriæ Apoſtoli, ſive nepos, ſive conſobrinus, in poſtremis Imperatoris Caligulæ temporibus, ſub Conſulatu Juliani in Italiam venit, directuſque à S. Britio, Petro Apoſtolo ita cenſente, ad Umbros, Peruſiæ primus Epiſcopus ordinatus fuit anno 57. ſalutis, ubi cum diutina prædicatione in lucrandis Gentilibus inſudaſſet, atque apud Fabianum Præſidem Domitiani Imperatoris Chriſtianitatis fuiſſet expoſtulatus, perque crudeliſſima, exquiſitaque tormenta Dominum glorificaſſet, demum cum in Amphiteatrum injectus ad beſtias, inde cum ſuis diaconibus evaſiſſet illæſus, lancea transfoſſus evolavit in Cœlum circa annum Domini 90. ſub ſæviſſima Domitiani perſecutione. Cujus feſtum, ut Ferrarius narrat, celebratur 7. die Novembris. Martyrologium Romanum ſub hac ipſa die meminit Herculani II. dubitatque Baronius in ſuis ad idem. Martyrologium notis, ne ibi ſub eodem nomine duo ſancti Præſules confundantur, ob diverſitatem Scriptorum, Actaque horum SS. Præſulum. Et quidem hactenus res viſa eſt jacuiſſe in tenebris, donec repertus eſt eruditus, & doctus Felix Ciattus Franciſcanus Conventualis, qui in ſuo Paradoxo Hiſtorico cæcutientibus cæteris lucem adferret, oſtenderetque duos Herculanos fuiſſe, cur, quoque tempore, ſub quibus tyrannis, palmam tuliſſent martyrii, demum unde aberrarint Auctores, ut altero ſuppreſſo, unum tantum fuiſſe narrarent. Hujus Herculani Epiſc. Peruſini elogium edidit luculentũ Cæſar Alexius in 1. centuria virorum illuſtrium Peruſinorum, ejuſdemque vitam perſcripſit Ferrarius in catalogo, tametſi citra ordinem, ſicut etiam Jo. Baptiſta Bracceſchius Dominicanus

2. S. CONSTANTIUS, Peruſinus, *a* ex Albiniana Tribu, quam Barziorum vocabant, nobili parente prognatus, primi Herculani ſanctiſſimi viri Alumnus, 30. annorum juvenis, ſed ſanctimonia vitæ, ſenſuque canus, defuncto Magiſtro, in Epiſcopatum ſucceſſit, ſecunduſque ſacrorum Antiſtes Peruſiæ fuit, quam ſibi concreditam ad multos annos rexit Eccleſiam, ſuaque prædicatione, vita, exemplis, ingentibuſque patratis miraculis propemodum gentilitatem evertit. Deinde cum juſſu L. Ceonii Commodi Veri Conſulis conjectus fuiſſet in carcerem, variiſque tormentis tentatus, indeque cum ſuis Diſcipulis divinitus liberatus iterum ad certamen vocatus Aſſiſium ad dicendum cauſam iſſet ad Cæſarem, ſuſque cuſtodes milites convertiſſet ad Chriſtum, demum extra Fulginatenſem portam pœna capitis punitus, evolavit ad ſuperos circa annum Domini 145. 29. Januarii Inhumatum S. Martyris corpus, Livianus Fulginas, vir ſanctimonia vitæ clarus, admonitu Angeli Peruſiam deportavit, extraque ejus Civitatis muros ſepelivit. Ubi poſtea anno 1205. *b* Alexius presbyter in ejuſdem Martyris honorem templum exſtruxit. Conſtantii meminit Romanum Martyrologium die 29 menſis Januarii, Ferrarius, Cæſar Alexius, aliique complures, qui tamen tempora videntur invertere. Quamobrem Felicis Ciatti nobis magis arridet opinio, quam tamquam vero propiorem ſequimur. II.

a De eo Acta SS. Junii tom. 2 p. 924.

b An. 1111

3. S. FLORENTIUS, qui in Deciana perſecutione anno 253. cum Juliano, Cyriaco, Marcellino, ac Fauſtino, quod Chriſtiani nominis cenſeretur, capite plexus eſt ac projectus in Tiberim, à nonnullis Scriptoribus in Peruſinorum Epiſcoporum numerum refertur, cujus feſtum 1. die ineuntis Junii celebratur, ejuſdemque in Martyrologio Romano mentio habetur die 5. menſis Julii. Ubi tamen haud memoratur fuiſſe Epiſcopum, neque ex actibus ejuſdem ſancti, quos refert Ferrarius è M.SS. monumentis Peruſinæ Eccleſiæ; quin expreſsè legitur horum glorioſorum Martyrum ab Exuperantio reperta corpora, Decentium Peruſinum Epiſcopum prope Pagum Funeſtum, cui hodie S. Mariæ indidere cognomen, ſepeliri juſſiſſe, ubi paulo ante fuerant decollati, poſtcaque transferri Peruſiam in templo eorum nomini conſecrato collocanda. Itaque ſi Decentius Peruſinam regebat Eccleſiam, cum poſt 4. tantum dies ab ipſorum cæde, illorum corpora Exuperantius repererit; liquido patet per idem tempus haud potuiſſe Peruſinis Florentium præeſſe. Nec dici poteſt ſtatim poſt mortem Florentii Decentium ſucceſſiſſe; ſiquidem turbulenta illa tempora non videbantur admittere tam ſedula in eligendis Præſulibus conſilia. Igitur ſi quis Florentius aliquando præfuit Peruſinis, à noſtro hunc diverſum fuiſſe oportet, qui aliis temporibus Peruſinam Eccleſiam adminiſtraverit.

4. DECENTIUS, anno 253 Cujus mentio habetur in actibus S. Florentii, & Sociorum martyrum. III.

5. JULIANUS, ex Archidiacono Epiſcopus effectus eſt anno 304. IV.

6. MAXIMILIANUS *c*, anno 499. Conciliis Romæ celebratis interfuit ſub Symmacho Papa. V.

c Al. Maximianus.

7. HERCULANUS ejus nominis II. natione Theuthonus, profeſſione autem Regularis Canonicus S. Petri Peruſiæ, ſanctimonia vitæ præclarus, reluctans ad Peruſinum Epiſcopatum aſſumptus eſt an. 534. primumque Herculanum ſuum anteceſſorem imitans, mirabili dexteritate, pietateque Peruſinam Eccleſiam gubernavit. Cæterùm, cum deinde per ſeptenne menſium obſidium Totila immaniſſimus Rex Gothorum Peruſiam fame, miſeriiſque perdomitam, cepiſſet, præter cæteram cædem, ſtragemque Civium, VI.

Her-

A Herculanum etiam ſanctiſſimum Præſulem capite truncavit, ut Magnus Gregorius ſcribit Dialog. lib. 3. cap. 24. cujus poſt 40. dies repertum corpus detruncatæ cervici ita inhæſerat, ac ſi nulla unquam ferri injuria fuiſſet abſciſſum. Illatum deinde eſt in Eccleſiam S. Petri, indeque in novam Cathedralem translatum. Incidit ejus martyrium in annum 17. Juſtiniani Imperatoris, ut ejuſdem vitæ acta produnt, quam Mombritius tom. 2. perſcripſit, qui conditæ ſalutis fuit 544. Sigebertus hoc ipſo anno in Chron. meminit Herculani. Marianus autem Scotus illum vult floruiſſe anno 561. alii recentiores, anno 546 alii anno 550. Extat ejuſdem mentio apud Martyrologium Romanum die 7. menſis Novembris. Ferrarius autem ejuſdem meminit prima die Martii. Trithemius lib. 3. c. 14. de viris Illuſtr. S. Benedicti, affirmat S. Benedicti ordinis illum fuiſſe, quem Conſtantinus Cajetanus petulanter ſequitur in ſuis m. SS. concertationibus ſacris; contra quem Gabriel Pennottus in ſua Tripartita Hiſtoria lib. 2. c. 19. ſcribit, aſſerens illum fuiſſe Regularem Canonicum. Ego ſi liberè dicendum eſt, Pe- B notto ſubſcribo. Arbitror enim, Herculanum ex illis antiquis clericis fuiſſe, qui ante S. Benedictum regularem vitam excoluerunt. Conſtat enim Monaſterium S. Petri de Peruſia Benedictinis Monachis attributum fuiſſe circa annum 980. cui olim antea, ex teſtimonio Magni Gregorii Herculanus regularem vitam profeſſus fuerat. Hujus etiam ſancti vitam enarravit Braccefchius, doctorque Ludovicus Jacobillus in lib. Sanctorum Umbriæ, qui nondum lucem aſpexit, aliique.

VII. 8. JOANNES S. Herculano ſucceſſit. Hujus mentio habetur in lib. de Pontificibus Romanis ſub Vigilio Papa. Hic ille Joannes Epiſcopus Peruſinus eſt, qui cum forte Romæ commoraretur, poſt Vigilii Pontificis exceſſum anno 555. abeſſentque à Curia Oſtienſis, ac Velitren. Epiſcopi, ſeptemque alii, ad quos novi Pontificis conſecratio pertinebat, Pelagium novum Pontificem cum Bono Ferentino Epiſcopo, Andreaque presbytero Oſtienſi, tamquam Romanæ Eccleſiæ ſuffraganeus, non verò cui incumberet C ex officio, Pelagium inquam in Pontificem ordinavit. Narrat hoc ipſum Bibliothecarius in vita Pelagii ſummi Pontificis.

VIII. 9 HABENTIUS Epiſcopus Peruſinus anno Domini 576. S. Floridi Epiſcopi Tiphernatis corpus ſepelivit, ut habetur ex vita ejuſdem ſancti. Poſt exceſſum Habentii „cum Peruſinum Clerum ebulliens ſeditio diſtraxiſſet, illius Eccleſiæ aliquandiu ſedes vacavit, ut ex epiſtolis S. Gregorii Papæ colligitur.

IX. 10. VENANTIUM ſucceſſorem habuit Habentius circa annum 593. ad quem conſtat litteras dediſſe Magnus Gregorius lib. 10. c. 54. idemque eodem ann. Lateranenſi Concilio interfuit.

X. [a 649.] 11. LAURENTIUS ann. 648a. interfuit Romano Concilio, quod contra Monothelitas Martinus Papa coegerat.

XI. 12. BENEDICTUS, ſeu Benenatus, vel Benvenutus ſextæ Synodi Conſtantinopolitanæ ſubſcripſit ſub Agathone Pontifice anno 680.

XII. 13. S. ASCLEPIADORUS, ejuſdemque Civi- D tatis Patritius, floruit anno 700. cujus vitam, præclaraque geſta invidioſa voravit vetuſtas. Illud conſtat à Theodorico Metenſi Epiſcopo an. 971. illius corpus in Gallias fuiſſe translatum, ex largitate Othonis Imperatoris. Hujus ſanctiſſimi Epiſcopi elogium ſcripſit Cæſar Alexius, tametſi erret, cum illum concedit Metenſem fuiſſe Epiſcopum, ex eo fortaſſe deceptus, quod in Metenſem Civitatem, Lotharingiæ confinio attiguum, olim fuiſſet illatus.

XIII. 14. GAUDENTIUS, ſive Audentius, an. 743. Romano Conc. interfuit, apud Baron. Poſt quem, S. Feliciſſimum, tamquam Peruſinum Epiſcopum nonnulli reponunt; ſed Romanum Martyrologium, quod illius meminit, ſub die 24. menſis Novembris, non narrat illum Epiſcopum fuiſſe, ſed ſimpliciter Martyrem appellat; Galeſinus autem tantùm Confeſſorem. Quamobrem relinquo in medio, ut quiſque quod ſibi magis collibuerit, credat. Ipſe interim haud auſim illum inter Peruſinos Epiſcopos connumerare, niſi planior mihi conjectura occurrat.

15. EPIPHANIUS Peruſinus Epiſcopus Romano Concilio interfuit anno 761. ſub Paulo I. Pont. XIV.

16. THEODORICUS inter Patres Romani Concilii ſub Eugenio II. numeratur anno 826. XV.

17. BENEDICTUS vixit anno 853. apud Ciattum lib. 8. p. 4. hiſtor. Peruſin. idem reperitur Concilio Romano interfuiſſe anno 879. XVI.

18. DEOBALDUS donationem quandam factam à Theodoro Epiſcopo Firmano monaſterio S. Crucis ſubſcripſit anno 887. XVII

19. ROGERIUS anno 936. tranſtulit corpus S. Herculani II. ex antiqua S. Petri Eccleſia extra Muros, in D. Stephani templum; ſanctoque Laurentio Martyri templum erexit, inque Cathedralem inſtituit, transtulitque Canonicos Regulares à veteri in hanc novam Cathedralem Eccleſiam, qui ſecundum S. Auguſtini regulam vixerunt ad an. uſque 1512. quo à Iulio II. fuerunt ſecularizati, ut videbimus infra. XVIII

B 20. HONESTUS anno 965. Eccleſiam S. Petri Peruſiæ olim Cathedralem Monachis Benedictinis attribuit, novamque Cathedralem à Rogerio ſuo anteceſſore erectam conſecravit. („ *Interfuit etiam* „ *Concil. Raven an* 967.) XX

21. JOANNES Conſtitutionibus Othonis Imperatoris reperitur ſubſcriptus anno 964. *b* Defunctus paulo poſt. XIX. [*b* Hic Honeſto anteponendus.]

22. *CONON à Sylveſtro II. Papa conſecratus eſt Peruſinus Epiſc. ann. 999. quo Conc. Romano interfuit, aliæque item Synodo Romanæ ſub eodem Sylveſtro congregatæ adfuit an. 100 *b*. in qua accuſatus quod Monaſterio S. Petri de Peruſio moleſtias inferret, veniam petiit, omneque jus, quod habere prætendebat, liberè Pontifici Maximo reſutavit. Chartam adiicere hic non pigebit ex tabulario ejuſdem monaſterii in capſula privilegiorum num. 3. quæ ſic orditur. XXI. [*Ex App. t. 9.] [*b* & 1013.]

Quæcumque lites judiciali calculo definiuntur, optimum eſt ut ſcriptoris officio commendentur, ne protractu C *temporum oblivioni ſuccumbāt, & recidivo ortu præteritum errorem incipiant. Præſidente itaque D. Sylveſtro II. Romanæ Sedis Pontifice in Synodo habita in Palatio Sacroſancto Lateranenſi anno IV. ordinationis ſuæ, menſis Decembris die 3. Ind. 1. Adſtitit Petrus Scriniarius ejuſdem ſacri Palatii, & coram univerſa Synodo hunc protulit ſermonem dicens. D. Papa, hic Abbas tuus de Peruſia queritur adverſus Cononem Peruſinum Epiſcopum, qui armata manu ſuorum ſatellitum de ſub Altare Monaſterii tui, cujus ipſe regimen tenet, abſtractus fueris & extractus de Eccleſia januis, & Fratrum Clauſtris, omnia, quæ ibi inventa ſunt ad utilitatem Fratrum, direptioni conceſſerint, de quibus partem habere noſcitur Epiſcopus; quoniam eiſdem ſacrilegis communicat Epiſcopus, ejuſdemque criminis nequaquam creditur alienus. Ad quem præſens reſpondit Epiſcopus. Paratus ſum me expurgare ſecūdum iſtorum meorum Fratrum judicium; quoniam neque mea præceptione, neque mea voluntate id factum fuerit, & ſi Abbas de aliquo mihi proclamaret, ut ad ſatisfactionem illum cogerem, aut ſi non poſſem, me-* D *am gratiam cum omni beneficio ſibi defenderem. Sed omnium Pontificum Pater miſericordiam tuam & totius Conventus præſentis exoro, ut nullum mihi hodie præjudicium fiat. Tu mihi Eccleſiam Peruſinam cuſtodiendam commiſiſti, & ut ego neque illam imminuerem, neque imminui conſentirem, me feciſti jurare. Monaſterium illud, quod iſte Abbas tenet, ad meum Epiſcopatum propriè pertinet, & nulli alteri juri ſubjacebit; ſi lex inde fieret, veſter Apoſtolatus nullam ſpecialitatem in eo haberet. Cui Reverendus Papa ſubjunxit. Ego Monaſterium Eccleſiæ tuæ neque ſubtraxi, neque ſubducere feci: ſub jure, & dominio eccleſiæ noſtræ illud inveni, et ita poſſeſſum uſque nunc tenui. Veniant privilegia noſtrorum anteceſſorum Paparum, & his perlectis cenſeant fratres Coepiſcopi, quæ ſit æquitatis rectitudo. Prolatis ergo in medium privilegiis Joannis ſcilicet Papæ, atque Gregorii ejus prædeceſſorum, ac coram omni Synodo perlectis, ait Epiſcopus, privilegia hæc non reprobo: ſed ſine conſenſu anteceſſoris mei, cujus temporibus illud prius privile-*

A *gium factum eſt, factum fuiſſe dico: ſi ſolum viderem conſenſum, haberem inde æternum ſilentium. Cui è contra omnis Clerus S. R. Eccleſiæ ait: Vidimus omnes epiſtolam Anteceſſoris tui, in qua & conſenſus erat, & precibus, ut hoc fieret, Epiſcopus obnixè poſtulat, cujus rei teſtes ſumus, & ſecundum Canonicam ſanctionem verum fuiſſe comprobamus. Oblatis denique Evangeliis, & clericis jurare paratis, Epiſcopi hanc dederunt ſententiam, ut aut Epiſcopus teſtimonia illa reciperet, & pœnam privilegii perſolveret, aut Monaſterium illud refutaret. Epiſcopus autem prædictus Conon S. Peruſinæ Eccleſiæ, Monaſterium illud prænominatum S. Petri non longè à Peruſina civitate conſtitutum cum omnibus ad idem Monaſterium pertinentibus, & in præfatis privilegiis titulatis, D. ſuo Sylveſtro Papa refutavit, & præfato Abbati pacis oſculum attribuit, atque eum ſe adjuturum deinceps promiſit. Poſt hæc autem idem Reverendiſſimus Papa hoc cum Romanis Judicibus decrevit, ut quicunque Peruſinæ Eccleſiæ Epiſcopus hanc definitam litem removere contra hunc Abbatem, vel ſuos ſucceſſores tentaverit, 10. libras puriſſimi auri Lateranenſi Palatio componat. Hæc definitio in æternum valitura permaneat.*

B Cononis memoria extat ad annum uſque 1015. crediturque obiiſſe an. 1031.

XXII. 23. ANDREAS creatus anno 1032. Leoni Archipresbytero, Vidonique Archidiacono, cæteriſque S. Laurentii Canonicis quædam Latifundia, ad regularem refectionem quotidianam dono dedit; idem interfuit conſecrationi S. Floridi Tiphernatis ab illius Eccleſiæ Epiſcopo exoratus. * Idem Andreas anno 1036. in Rom. Synodo Præſidente Benedicto IX. confeſſus eſt nullum ius habere in Monaſterium ſupra relatum S. Petri, ſi quod ullum teneret in manibus ejuſdem Pontificis liberè relaxavit, de qua re ejuſdem Synodi fragmentum, quod aſſervatur in tabulario ejuſdem Monaſterii, capſula privilegiorum num. 5. hæc refert.

* Ex App. [illegible]

Notum ſit omnibus præſentibus, ac futuris, qualiter Andreas Epiſcopus S. Peruſinæ Eccleſiæ refutavit Domno Benedicto IX Papæ conſecratori ſuo Monaſterium videlicet S. Petri, quod ſitum foris murum ſupradictæ civitatis & aliud Monaſterium, ſcilicet S. Salvatoris, & Monaſterium S. Mariæ in Valle de Ponte, nimirum cum omnibus proprietatibus, atque pertinentiis eorum; adſtantes ibidem Dominicus Epiſcopus Lavicanenſis, Robertus Epiſcopus Signenſis, Vgo Epiſcopus Aſſinenſis, Vgo Abbas Farfenſis, Bartholomæus Abbas Græcus, Joannes Abbas S. Montani, Vgo Diaconus S. Romanæ Eccleſiæ, Creſcentius Diaconus eiuſdem Eccleſiæ, Leo Subdiaconus, Benedictus Præſbyter Cardinalis, Sergius ſcriniarius, quin etiam cuncta, quæ ſuperius prælibata ſunt, proprio ore per ſacramenta ſanctorum Evangeliorum conſervare profeſſus eſt, adjudicante illi ſacramentum Gregorio germano prædicti Papæ. Poſtea vero denominatus Epiſcopus ſe iactando, atque iniuriam faciendo in quodam Archipresbytero S. Conſtantii ſupradicti Monaſterii S. Petri, oſtendit ſe cauſare monaſterium, atque ad ſuum ius intromittere. Tunc venerab. Abbas Bonizo venit ad ſynodale Concilium, indicavit hoc iam prælibato Papæ. Ipſe vero Benedictus Summus Apoſtolicus ſciſcitavit eundem Andreã Epiſcopum, ſi aliquo modo cauſaret ſupradictum monaſterium; ipſe enim nulla ratione eum cauſare profeſſus eſt, atque iterum refutavit coram Domno B. Papa, necnon & eorum cunctis Epiſcopis, atque Abbatibus, quorum nomina inferius adnotare curavimus. Petrus Epiſcopus S. Rufinæ, patronus eiuſdem Monaſterii, Teudaldus Albanenſis Epiſcopus, Petrus Oſtienſis Epiſcopus, Ioannes Portuenſis Epiſcopus, Ioannes Epiſcopus Præneſtinenſis, Leo Epiſcopus Belletrenſis, Monaldus Ariminenſis, Petrus Caſtellenſis, Teudaldus Epiſcopus Ogubinenſis, Adam Foroſembronenſis, Tedericus Orbinenſis, Arduinus Monfeltrenſis, Oneſtus Forumpopolenenſis, Adalbertus Senenſis, Vgo Farenſis, Vgo Aſiſenatenſis, Azo Centumcellenſis, Albertus Caſtranenſis, Ioannes Lucanenſis, Atto Florentinus, Iacobus Feſolanus, Henricus Populonienſis, Iohannes Suanenſis, Leo Orbitenſis, Goiſfredus Volaterrenſis, Vuido Piſtorienſis, Vuido Cluſinenſis, Creſcentius Roſellenſis, Iohannes Terracinenſis, Stephanus Seccenſis, Iohannes Pipernenſis, Girardus Berolenſis, Landovinus Ortenſis, Creſcentius Fallarenſis, Iohannes Cardinalis, Benev. Archidiaconus, cum aliis equidem S. Romanæ Eccleſiæ Diaconibus, Gregorius Abbas S. Sabæ, Titius Abbas S. Pauli, Frãciſcus Abbas S. Laurentii, Benedictus Abbas S. Petri à vincolis, Creſcentius S. Sylveſtri, Martinus Abbas de Farneto, & aliorum diverſorum ordinum nomina, quæ perlonga ſunt ad narrandum, &c. Hoc factum eſt in præſentia ſupradicti Benedicti Papæ, temporibus Domini Chonradi Imperatoris IV. Nonas Novemb. Ind. V.

C D A

XXIII 24. LEO Eugubinus, ex Archipresbyt. Cathedralis electus fuit anno 1048. interfuitque Romano Concilio. (1)

XXIV 25. *OTTCHARIUS Peruſinus interfuit canonizationi SS. Epiſcoporum Hercardi, & Vulfardi Ratisbonenſium Epiſcoporum à Leone IX. factæ anno 1052. ex Actis eiuſdem, ubi ponitur inter præſentes Patriarchas & Epiſcopos, qui interfuerunt, Ottcharius Epiſcopus Peruſious.

* Ex App. [illegible]

B XXV. 26. GOTHIFREDUS, patria Florentinus, Epiſcopus Peruſinus. Hic cum aliquando Florentiæ moraretur, ad ſui animæ parentis Ioannis, Albertique fratris expiationem, Latifundia Abbatiæ Poſſiniani propè Florentiam dono dedit ann. 1059. cuius donationis diploma in Archivio memoratæ Abbatiæ aſſervatur propè civitatem Florentiam. Idem Gothifredus reperitur ſubſcriptus in quadam donatione Raynerii Epiſcopi Florentini, in favorem Eccleſiæ S. Ioannis Baptiſtæ an. 1073. 5. Kal. Decemb. anno 1071. die 1. Octobris interfuerat conſecrationi Eccleſiæ Caſinenſis. Anno vero 1084. ſic in donatione Rayoerii ſupramemorati Epiſcopi Florentini ſe ſubſcripſit, *Ego Gothifredus Eccleſiæ S. Florentinæ Canonicus, & indignus Peruſinus Epiſcopus huic decreto propria manu ſubſcripſi.* donationis diploma habetur infra lib. 2. in Epiſcopis Florentinis.

XXVI 27. PETRUS, cuius mentio extat in reg. Gregorio VII. lib. 2. ep. 17. apud Binium tom. 3. Concil. p. 2.

C XXVII. 28. JANUARIUS, anno 1120. qui fato functus eſt 1126. eidemq; ſuffectus eſt Vbaldus Eugubinus, qui ne Epiſcopale cogeretur ſubire onus, ſeceſſit in ſolitudinem, ibidemque tandiu latuit, donec iterum Pontificis cogente Imperio, ad Eugubinum patriæ ſuæ Epiſcopatum aſcendit.

XXVIII. 29. RODULPHUS Armannus (ut nonnulli referunt) quam gentem, hoc tempore, de la Staffa vulgo appellant, Peruſiæ patriæ ſuæ Epiſcopus adlectus eſt ann. 1127. Qui dum Vbaldus Eugubinus Epiſcopus, Eccleſiam SS. Orfiti, & Benedicti Cantiani, Diœceſis Eugubinæ, conſecraret, interfuit. E vivis autem Rodulphus exemptus eſt anno 1140. Hic Alphonſus Ceccarellus ægri capitis videtur ſomnia adferre, dum hunc Rodulphum Paſchalis II. aſſerit fuiſſe Cardinalem. Ceccarellum ſat fuerit, ſub Gregorio XIII. Pont. Max. perverſæ hiſtoriæ capitis luiſſe pœnas. Quominus jam mortales illum maledictis exagitent, memores ſortis humanæ, propriæque imbecillitatis, quæ nullum non ſcelus admittit, ubi ſemel cæcatam rationem depravati ſenſus abducant. In Ceccarellum cenſuram ſcripſit, edidítq; eruditus noſter Leo Allatius.

D XXIX 30. ANDREAS electus fuit anno 1140. quo anno Eccleſiam S. Floridi Epiſcopi Tiphernatis conſecravit, ut eius acta referunt.

XXX 31. JOANNES doctrina percelebris, ex Archipresbytero Cathedralis, Epiſcopus adlectus eſt anno 1146.

XXXI 32. RODULPHUS electus eſt 1154. Archipreſbytero, Canonicíſque Cathedralis indulſit, ut eligere poſſent cuſtodes reliquiarum S. Herculani, atque ab Friderico Imperatore ampliſſimum impetravit privilegium in ſuæ Eccleſiæ favorem; quod deinde Alexander III. Pont. Max. ratum habuit.

XXXII. 33. VIVIANUS Concilio Laterano interfuit ſub Alexandro III. celebrato anno 1179. illo Epiſc. ſedente, Alexius presbyter Peruſinus S. Conſtantii, ac

(1) In intervegno Victoris Papæ II. Fridericus Abbas Caſini, & S. R. E. Presb. Card. Populo, & Clero Rom. quinque digniores propoſuit, ex quibus deſumeretur Victoris ſucceſſor, in his Peruſinum Epiſcopum nominavit, quem hunc Leonem fuiſſe opinor an. 1057. ut ex Chron. Caſinen. l. 2. c. 99. [illegible]

ae Liviani reliquias condendas curavit 1205. hoc eodem Epiſcopo annuente. Adſuit conſecrationi Eccleſiæ S. Crucis de Avellana 1197.

XXXIII. 34. JOANNES Epiſcopus Furconienſis, è Comitum nobiliſſima gente Romanus, Innocentii III. Pont. Max. propior affinis, ab eodem Pont. ad hanc Peruſinam Eccleſiam translatus an. 1208 Hinc montis Coronæ monachorum Eccleſiam conſecravit an. 1210. ejuſdemque conceſſu, monaſterium S. Mariæ de Monte Cardinalis Vgolinus, qui poſtea ſummus Pōtifex renunciatus Gregorius IX. fuit, erexit, atq; de ejuſdem licentia, S. Franciſcus ſuis alumnis, ſubſtruxit monaſterium, ſex milliariis à Peruſina Civitate procul, anno 1218. Hic unus fuit ex illis ſeptem Epiſcopis, qui indulgentiam illam divinitus conceſſam S. Mariæ de Portiuncula divulgavit, D. Franciſco dum viveret in paucis charus, atq; familiaris. Deceſſit autem 1231. Conſule noſtrum Waddingum 1. tom. Ann. Fratrum Minorum.

XXXIV. *a De quo Oldoinus in Athen. Aug. Mandoſ.* 35. SALVUS de Salvis Peruſinus a, vir doctrina, moribuſque præclarus, ſuæ Patriæ electus Epiſcopus fuit anno 1231. In anno I. huius Epiſcopatus Eccleſia S. Stephani inſtaurata eſt, ſanctoque Dominico conſecrata, attributaque eiuſdem ſancti alumnis, deducentibus B. Nicolao Ravennate, fratreq; Chriſtiano Hermanno Peruſino S. Dominici diſcipulis. In qua olim Eccleſia Gregorius IX. S. Eliſabetham Pannoniorum Reginam in ſanctorum numerum retulit anno 1234. Salvus autem Epiſcopus deceſſit anno 1244.

XXXV. *b 1248.* 36. BENEDICTUS vel Beneauditus Peruſinus, Salvo defuncto ſucceſſit an. 1244. clauſit autem diem poſtremum 1246 b

XXXVI. *c De hoc item Oldoinus loco cit. Mandoſ. d 1248.* 37. FRIGERIUS autem Peruſinus c Benedicto ſuffectus eſt, anno 1246. d ab Innocentio IV. ad hanc ſedem translatus à Cluſina Eccleſia, cum prius à Capitulo Peruſino electus fuiſſet. Extat ejuſdem Pontificis Epiſtola ad Archipresbyterum, & Capitulum Peruſinum 5. Id. Maii. Pontif. 5. & ad eundem translatum, & confirmatum in Epiſcopum Peruſinum ep. 975. & 976. reg. Vat. Frigerius dicto anno tranſtulit corpus S. Herculani II. è S. Dominici templo in novam D. Laurentio ſacram Cathedralem, illudq; ſub majori Altari decentiſſimè condidit; eodemque anno Eccleſiam S. Matthæi Fratribus Franciſcanis attribuit, ita domibus, hortiſque vallatam, ut ibidem deinde potuerint templum, Monaſteriumq; in honorem S. Franciſci decenter conſtruere: eiſdemque Franciſcanis deinde poteſtatem fecit alterum ædificandi monaſterium in Peruſina diœceſi; extraque portam Eburneam locum conceſſit Servitis, ubi conſtruerent monaſterium. Cum Epiſcopis Florentino, Aretino, Tuſculano, Aſſiſinati, Tifernati, Vrbinatique conſecrationi Eccleſiæ Auerniæ interfuit, inq; Coccaranum ſuæ diœceſis Sylveſtrinos monachos introduxit, ſanctique Angeli locum Eremitanis S. Auguſtini Fratribus aſſignavit; ejuſdemq; temporibus Ioannes Angius ex Ordine Ciſtercienſi Card. Portuenſis, S. Iulianæ nobile monaſterium erexit, ubi ſui ordinis moniales opus Divinum urgerent. Denique fuit Frigerius ingentium meritorum Antiſtes, qui tot religioſorum ordinum familias benigniſſimè aluit, illiſq; domicilia præſtitit, quamobrem cum deceſſit, Peruſinis omnibus incredibilem mærorem peperiſſe narratur anno 1254.

XXXVII. 38. BERNARDUS Carius, ex Canonico Aſſiſinenſi Frigerio ſuffectus ann. 1254. cui Innocentius IV. ſcribit, ut munus conſecrationis ſuſcipiant, Datum Neapol. 3. Kal. Januarii anno 12. Ep. 52. f. 3. Hic ad majorem Dei cultum Canonicorum numerum adauxit, auctorque fuit, ut Civitas legatos mitteret ad Joannem XXI. Pontificem, B. Bevegnatis Peruſini canonizationem exoraturos, cui interim prope Peruſiam templum ædificandum curavit. Hujus Epiſcopi temporibus, Martinus IV. Pont. Max. ampliavit, decoravitque templum, monaſteriumque S. Mariæ Montis Lucis Peruſiæ anno 1284. inſecutoque anno Martinus diem clauſit poſtremum, inq; Cathedrali ſepultus eſt. Deceſſit autem Bernardus anno 1287.

39. JOANNES è Romana Campania Aquilejenſis Archidiaconus à Nicolao IV. 15. Kalen. Maii anno Pontif. 1. Chriſti verò 1288. Epiſcopus Peruſinus effectus eſt; nam defuncto Bernardo Honorio IV. ſedente, Capituli pars Libriacum Archidiaconum eiuſdem Eccleſiæ delegit, altera vero pars Raynerium Abbatem S. Petri poſtulavit. Nicolaus Honorii ſucceſſor, utriuſque caſſata electione, hunc de plenitudine poteſtatis delegit, ex reg. vatic. ep. 20. f. 6. Dum hic ſederet, publica Academia Peruſina aperta eſt, ut inde bonarum artium ſtudioſi ſapientiæ fontes haurirent: quod ut facilius, feliciuſque aſſequeretur, tum Pontifices, tum Cæſares, in novum Gymnaſium multa certatim contulere decora. Deceſſit autem Joannes anno 1290. XXXVIII.

40. BULGARUS Montemellinius Peruſinus, ex Priore S. Joannis de Mortano, ejuſdem Civitatis Epiſcopus adlectus eſt an. 1290. 4. id. Januarii à Nicolao IV. cum Raynerius Abbas S. Petri iterum à Capitulo poſtulatus, aſſenſum præſtare noluiſſet, ex reg. vatic. ep. 630. f. 127. Hic templa SS. Laurentii, atque Dominici munificè reparavit, Carmelitaſque Fratres S. Simonis templo ad portam Solis excepit. Deceſſit autem anu. 1312. XXXIX.

41. Fr. FRANCISCUS Poggius e Lucenſis ex Ordine Prædicatorum aſſumptus fuit ad Epiſcopatū Peruſinum an. 1312. 8. id. Maii à Clemente V. ſucceſſit Bulgaro, cedentibuſq; Beninvenga Canonico, & Guidone de Rayſio Achid. Bonon. litterarum Apolic. contradictarum Auditori, à Capitulo in partes diviſo, electis. Ex reg. vatic. ep. 589. fol. 124. ann. 7. Hic Commiſſarii munere functus eſt, dum de B. Clara à Monteſalco, in SS. numerum referenda ſeriò perageretur per teſtes, corpuſque B. Conradi ex Offida tranſtulit in Peruſiam, inque Franciſcano templo decentiſſimè condidit: ſolemnes precationes indixit in pervigilio S. Conſtantii, aliorumque ſanctorum, deque ejuſdem auctoritate anno 1320. novum S. Dominico ſacrum templum erectum eſt, Fratreſq; Servitas, qui hactenus extra Eburneam portam Divinū penſum perſolverant, iuſſit ad templum Jovis Peruſiam demigrare. Cæterùm meritis plenus deceſſit an. 1331. 16. Novembris Peruſii, ubi & ſepultus fuit. * in Eccleſia S. Dominici, ubi legitur epitaphium. XL. *e Laudatur à Fontana de Rom. Prov. p. 188 Mand.* ** Ex App. tom 3.*

Aſpice Luca parens prolem ſub tegmine plora,
Et tu Peruſium tumulum Paſtoris honora,
Alma & Dominica Planta ſua ſemina rora,
Franciſcus vivat regnis cæleſtibus, ora.

Archangelus Gianius in Annalib. Servorum quēdam fratrem Robertum eius Ordinis Theologum, Clemente V. anno 1315. Epiſcopum Peruſinum adlectum fuiſſe narrat, quamquam ab orbita veritatis deflectat; nam ut vidimus, ex reg. Vatic. Franciſcus Poggius, poſt Bulgarum ad infulam Peruſinam à Clemente V. anno 1312. vocatus, Ordinis Prædicatorum cucullatus fuit, qui ad annum uſque 1330. eam rexit Eccleſiam, eoque defuncto, Hugolinus ſucceſſit, poſt hunc cæteri, qui ſequuntur, ex citatis Regeſtis irrefragabilis auctoritatis monumentis.

42. Fr. HUGOLINUS de monte Vibiano Eugubinus, f quem alii de Vibiis, patriaque Peruſinum perperam appellant, Abbas S. Petri de Peruſia Ordinis S. Benedicti, à Joanne XXII. electus fuit Epiſcopus anno 1331. Ut in Regiſtro vatic. habetur. Urbem ſolemniter ingreſſus 25. Aprilis anni ſequentis, conſecratus die 19. Maii. Juriſprudentia valuit, legemque Canonicam commentariis illuſtravit. Peruſinam autem rexit Eccleſiam uſque ad annum 1337. in quo exceſſit è vita, die 7. menſis Octobris, ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Petri, in Vibiorum ſacello. In publicis tabulis Peruſinorum Epiſcoporum, duo reperiuntur Hugolini, alter de Gabrielis Eugubinus, alter de Vibiis Peruſinus, uterque autem Abbas S. Petri de Peruſia, Ordinis Benedictini. Cæterùm ex Vat. regiſtro unus tantum Hugolinus eſt, qui Peruſinam rexit Eccleſiam, poſt exceſſum Franciſci, vixitque uſq; ad annum 1337. Obiit die 7. Octobris, ac ſequenti die in Eccleſia S. Petri, ubi olim Abbas fuerat, tumulatur. XLI. *f Vide de eo Oldoinum in Athen. Aug. Mand.*

XLII 43. FRANCISCUS Gratianus Gratia Dei filius, Peruſinus, *a* ex Archipresb. ſummæ Ædis adlectus fuit Epiſcupus die 19. menſis Octobris an. 1338. confirmatur à Benedicto XII. anno 5. Pontiſ. 13. Kal. Martii, Chriſti verò 1339. ex reg. vatic. ep. 119. Qui totam propemodum Cathedralem pietatis ergo inſtauravit. Defunctus eſt anno 1353.

a De hoc etiam Oldoinus in Ath. Aug. *Mand.*

XLIII 44. ANDREAS Martini Boutempus Peruſinus, *b* filius Lelli magni Juriſconſulti, Philoſophia, ac eruditione præclarus. Hic primum Præfectura S. Luciæ ultra Arnum Florentiæ egregiè functus eſt, anno verò 1353. 6. Non. Maii, ab Urbano V. ex Canonico Cathedralis Eccleſiæ à Capitulo poſtulatus, defuncto Franciſco, ad Peruſinum Epiſcopatum aſſumptus eſt, ex regeſt. Vatic. ep. 32. ſul. 40. an. 2. Pontif. lib. 1. Cumque in explicandis, peragendiſque negotiis univerſali Eccleſiæ magno uſui eſſet, Urbanus VI. vocavit ad purpuram ſub titulo SS. Marcellini, & Petri, eundemque perpetuum Peruſinæ Eccleſiæ adminiſtratorem eſſe decrevit. Umbrica generali legatione inſuper illum ornavit, ubi paulo poſt B creationem Boniſacii IX. Maceratæ è vita diſceſſit, anno 1390. tumulatuſque eſt apud Cathedralem. Hujus tempore, Cardinalis Capoccius Peruſiæ Sapientiam, ut vocant, erexit ad majorem publicæ Academiæ jam inſtitutæ, juvenumque utilitatem, progreſſumque. Tranſtulit autem idem Andreas anno 1378. die 18. menſis Octobris, ab Eccleſia Antegnolæ Caſtelli in Cathedralem brachium, caputque S. Herculani Martyris, Civitatiſque patroni.

b Oldoinus pariter de eo agit loco cit. *Mand.*

XLIV 45. AUGUSTINUS Neapolitanus Epiſcopus antea Pinnenſis, & Hadrienſis, ad hanc Eccleſiam translatus eſt à Bonifacio IX. Pontifice anno 1390. ejuſdemque Papæ Theſaurarius fuit. Verùm hujus Eccleſiæ breviſſimo tempore curam geſſit ad Spoletinum Epiſcopatum an. 1404. translatus.

XLV. 46. ADOARDUS, ſive Odoardus Michelottus, Blondo Michelotto Peruſiæ tyranno affinis, Epiſcopus olim Aſſiſinas, Cluſinuſque in Etruria, ad Peruſinam Eccleſiam translatus eſt ann. 1404. 4. Kalen. Martii. C Hic Sylveſtrinos Monachos Peruſiam demigrare imperavit, cum eiſdem S. Fortunati templum attribuiſſet. Poſtremam autem diem obiit anno 1411. menſe Decembri.

XLVI 47. ANTONIUS filius Puccii Michelotti, Monachus, atque Abbas Monaſterii S. Joannis de Marzano Tiphernatis diœceſis Ordinis S. Benedicti, poſt Odoardi mortem electus fuit à Gregorio XII. anno 6. ſui pontificatus 6. Idus Januarii, cui deinde electioni omne pondus deceſſit, ex ejus Pontificis in Piſano Concilio depoſitione. Quamobrem Joannes XXIII. verus Pontifex eundem delegit in Epiſcopum Peruſinum an. 1413. 3. Kal. Februarii, ad eamdemque dignitatem inauguratus eſt. Hic Conſtantienſi Concilio interfuit, deceſſitque 10. die Maii *c* anno. 1434. Eccleſiam S. Mariæ Novelle Auguſtinianis. Fratribus attribuit, ſanctique Dominici de Obſervantia Eccleſiam S. Mariæ de Virgine, ut vocant, dedit.

c Octobris.

XL VII. 48. JO. ANDREAS Baleonius Peruſinus, *d* filius Joannis ex primaria ejus Civitatis nobilitate, D Prior S. Sepulchri, ab Eugenio IV. electus fuit ſuæ Patriæ ſacrorum Antiſtes 1435. 7. id. Martii, qui ſolemni pompa ejus dignitatis iniit poſſeſſionem die menſis Aprilis ſequentis anni. Hic Monachos S. Juſtinæ de Padua, ex Ordine S. Benedicti reformatos, in Abbatiam S. Petri de Peruſia introduxit, Clunacienſibus antiquis dominis ejectis, monaſteriumque S. Florentii, quod non ita pridem, ob ingluviem Commendatariorum deſeruerant Ciſtercienſes, Fratribus Servitis attribuit, Reformatoſque S. Auguſtini liberaliter excepit, expulſis iis, quorum inſigniter fuerant lapſi mores. Deceſſit anno 1449. die 24. menſis Octobr. ſepultuſque eſt in Cathedrali, prope principem portam, ubi cum ſequentibus carminibus ejus ſpectatur effigies.

d Hujus meminit Oldoinus in Ath. Aug. *Mand.*

Hæc brevis illuſtri Baleonea ab origine cretum
Andream tegit urna gravem veneranda Joannem,
Ingens virtute virum, qui in jure ſacrorum
A *Doctor Pontificum, & rectis ſurgentibus auctor*
Laurenti Eccleſiæ, Peruſinus Præſul, & ingens
Antiſtes vixit, nunc alta pace quieſcit.

XL VIII. 49. JACOBUS Vannuccius nobilis Cortonenſis, Ariminenſis antea Epiſcupus, ad hanc Peruſinam Eccleſiam translatus eſt anno 1449. poſtrema die expirantis Octobris. Vir doctrina præclarus, intimus Cubicularius, à ſecretiſque Nicolai V. ſummi Pontificis, ſingularique dexteritate in politicis explicandis, componendiſque negotiis Faventibus, aliiſque Eccleſiaſticæ ditionis Civitatibus jus incorruptum dixit. Quibus negotiis diſtentus fuit uſquè ad annum 1456. occepitque ſibi creditam adminiſtrare Eccleſiam die 25. menſis Martii, à Peruſinis Populis ſolemni pompa exceptus. In Cathedrali S. Onuphrio ſuo tutelari Divo ſacellum dicavit, ubi poſtea tumulatus quievit. Imperatorem Fridericum, Franciſcumque Roboreum, qui poſtea Sixtus IV. Summus Pontifex fuit, munificentiſſimè excepit hoſpitio. Cumq; anno 1472. Deiparæ Virginis Anulus pronubus B Peruſiam fuiſſet delatus, illum ſummo honore, decentiaque condidit in Cathedrali. Cujus ſanè ingentis reliquiæ Hiſtoriam Jo. Baptiſta Laurus, eruditè perſcripſit. Nepoti Peruſinam deinde ceſſit Eccleſiam, ac Nicϵæ Archiepiſcopus renunciatus eſt anno 1482. inquè Plebaniam Corſcianam diœc. Peruſ. ſibi ipſi victurus, ſe recepit, ubi in ſenectute bona quievit an. 1487. menſe Januario, delatuſque Peruſiam in ſumma Æde in S. Onuphrii ſacello conditus jacet. Hic Præſul Beatiſſimæ Deiparę Virgini devotiſſimus fuit. Quamobrem in Cortonenſem Eccleſiam, ubi fuerat natus, multa contulit ornamenta, præcipuè autem Servitis Fratribus plures ſanctorum Reliquias eleganti vaſe incluſas, ubi etiam Virginis Mariæ capilli aſſervari dicuntur, dono dedit, circaque vas hæc carmina inciſa leguntur.

Pixide inaurata poſuit Vannuccius Heros
Cæſariem ſacram Virgo Beata tuam.
Oſſaque Sanctorum fœlici hac ſede quieſcunt,
Quorum animæ in Cœlis gaudia vera ferunt.

XLIX C 50. DIONYSIUS Vannuccius Cortonenſis præteriti nepos, ex ceſſione Patrui Epiſcopatum obtinuit, Sixto IV. ſedente, ann. 1482. die 29. menſis Maii. Herculani II. Pontificis Peruſini, ac Martyris invicti tranſtulit corpus die 10 menſ. Februarii 1487. ſanctorumque Stephani, ac Benignatis ſacellum in Cathedrali conſtruxit, ubi B. Benignatis corpus conditum jacet. Deceſſit autem 1491. die 9. menſis Aprilis, inque Cathedrali prope Patruum ſepultus eſt.

L. 51. HIERONYMUS Balbanus Lucenſis Papæ Innocentii VIII. Secretarius adlectus fuit Epiſcupus Peruſinus anno 1491. die 18. menſis Aprilis. In ea dignitate integrum annum explevit, Romæque fato functus eſt Alexandro VI. ſedente.

LI. 52. JOANNES Lopez Valentinus Hiſpanus, Papæ Alexandri VI. Datarius, Hieronymo Balbano ſucceſſit die 29. Decembris 1492. pauloque poſt ab eodem Pontifice creatus eſt presb. Cardinalis tit. S. Mariæ Tranſtiberim, vulgoque appellatus eſt D Card. Peruſiæ. Qui deinceps ad Capuanam Eccleſiam translatus eſt anno 1498.

LII. 53. FRANCISCUS Gazzetta, quo Lucretia Borgia utebatur moderatore, ab Alex. VI. Pontifice adlectus eſt Epiſcopus Peruſinus die 15. menſis Octobris anno 1498. Romæ deceſſit 1499. die 29. menſis Julii, circa 20. horam, inſecutoque die celebri pompa tumulatus eſt in Vaticana Baſilica, in ſacello S. Mariæ ad Febrem. Conſule acta Conſiſt.

LIII. 54. TROYLUS Baleonius Rodulfi filius Peruſiæ Domicelli, ex Prothonotario Apoſtolico, tametſi pronior ad arma, quam ad Eccleſiaſticam tonſuram haberetur, ab Alexandro tamen VI. patriæ Epiſcopus declaratus eſt poſt exceſſum Franciſci: multam enim gratiam apud Pontificem collegerat, cum nomine Alexandri Oſtia, victricibus illatis ſignis, recuperata, Gallos occupatores ſtrenuè profligavit. Quamobrem poſt militarem galeam ſacra thiara Peruſinæ Eccleſiæ cohoneſtatus eſt, die 6. Martii anno

1501.

1501. Cæterùm, cum tumultuante Italia, Troylus, contra Cæſarem ducem Valentinum in ſuſpicionem rebellionis veniſſet, inquè publico Conſiſtorio ad dicendam cauſam citatus contempsiſſet venire, tanquam pertinax, ideoque ſceleris conſcientia tinctus, ſpoliatus honore eſt, Perusinæque Eccleſiæ adſcitus miniſtrator Frãciſcus Remolinus, Surrentinus Cardinalis. Sed cum deinde 18. ejuſdem mensis mirabilis fortunæ luſus abſtuliſſet Pontificem, deceſſiſſetque Cæſari filio potentia, Troylo iterum Epiſcopalis honor à Julio II. aſſertus eſt, perveniſſetque ad purpuram etiam, nisi ſub tanto Pontifice melioris ſpe plenum importuna mors rapuiſſet Perusiæ menſe Januario 1506. Cathedrale templo fato functum excipiente, * ubi legitur hocce epitaphium.

* Ex App. t. 5.

Laurenti decus omne tuum, primaſque ſacerdos
Et patria Antiſtes Troilus hic jaceo.
Extinctum Baliona domus, Peruſinaque tellus
Deſlet, heu nato hac orba, ſed illa patre.
Non me aufers totum mors invida: fama latere
Haud finis in tumulo tot benefacta brevi.
Vixit ann. XLII. m. III. d. X. MDVI.

B

LIV. 55. ANTONIUS Ferrerius è Savona, antea Naulensis Epiſcopus, deinde etiam Eugubinus, ex Datario Julii II. Cardinalis, translatus fuit ad hanc Ecclesiam ann. 1506. die 7. mensis Februarii. Umbriæ etiam Legatione functus eſt, deinde etiam Bononiẽsi, ubi cum impotenter ſe gereret, abuteretur que Põtificis patientia, Romam tandem revocatus, in mole Hadriana conclusus, privatuſque conſpectu Pontificis, ac 20. millium ſcutatorum pœna mulctatus, brevi dolore tabeſcens, exceſſit è vita anno 1508. 12. Auguſti, ſepultuſque eſt apud S. Auguſtinum, in pœnam pervicaciæ omni funerali pompa proſcripta.

LV. 56. MATTHÆUS Ubaldus Baldi filius, pronepotis illius Baldi longe clariſſimi Juris conſulti, & ipſe etiam quasi ex avita laude doctus in lege, quippe qui conſiliorum libros aliquot ediderit, cum uxorem extuliſſet, à qua plures ſuſtulerat liberos, vitamque Ecclesiaſticam cœpiſſet profiteri, S. R. Rotæ Auditor primum evasit, deinde graviſſimis explicãdis negotiis ad univerſalis Eccleſiæ uſus arbiter eſt adſcitus, poſt etiam ab Alexandro VI. electus Epiſcopus Nucerinus, atque à Julio II. die 28. Julii anno 1508. ad Perusinam Ecclesiam translatus, sibi concreditæ curæ morte præventus, haud incumbere potuit, aut illo ſe transferre. Deceſſit igitur Romæ octuagenarius anno 1509. menſe Decembri, ſepultuſque eſt apud Aram Cœli, in ſuorum Sepulchro, cum ſubjecto Epitaphio

C

D. O. M.

Roberiæ Ubaldæ nobili matronæ Peruſinæ, & Nicolao, ac Matthæo fil. jureconſultiſſimis, Baldi atavi Doctorum Principis, fratramque ejus gloriam pene adſecutis Roma virtutis merita patritiat. adeptis, doctrina, integritate, ac rerum uſu, à Paulo II. & Innoc. VIII. Pont. Max. in litibus judicandis inter Rotæ xii. viros adlectis, quorum alter à Xiſto IV. in ſummis Rei Chriſtianæ difficultatibus, ad Ludovicum XI. Gallorum Regem Orator miſſus tantum muneris pro voto egit; alter uxore primum ducta inſigni prole auctus, inde religioni adſcitus ab Alexandro VI. Nucerina, mox à Julio II. Peruſinæ Eccleſiæ præfectus eſt, cum nec ambiret, neque quicquam cogitaret minus. Plenus demum honoribus, plenus fama, & annis, octogenariæ matris, ac germani oſſibus eſt illatus. Jo. Baptiſta Ubaldus tanta luce orbatus, ne qui domus, ac patriæ decus, nomenque auxerant, ſine ſtemmate, ſine mortis honore jacerent Avia, Patruo B. M. P. & ſibi MDXIX. XVI. Kal. Aug.

D

LVI. 57. AUGUSTINUS Spinola Savonenſis, ex Prothonotario Apoſtolico electus die 19. menſis Dec. an. 1509. Lateranenſi Concilio interfuit, atq; à Clemẽte VII. electus eſt Præsbyter Cardinalis tit. S. Cyriaci in Thermis S. R. E. Camerarius an. 1527. Savonenſiſque, atq; Aleriæ Eccleſiarũ Adminiſtrator, Cõmendatorq;

A

S. Crucis de Saxovivo. Vir utiq; ab ejus ſeculi luxu abhorrens, ſibi parcus, cæterorum inopiæ largus, ac talis demum, quem jure optimo Ubertus Folgietta inter ejus ſeculi viros clariſſimos enumerare potuerit. Eccleſiã dum Peruſinam regeret, Canonicos, qui tunc ſub D. Auguſtini inſtituto regulariter vivebant, adhibito Archipresbytero, ad commune jus Canonicorum ſecularium cæterarũ Eccleſiarum reduxit, aliorum ſacerdotum, clericorumque minorum adaucto numero, qui ampliori divino cultui viderentur poſſe ſufficere, de qua mutatione Julius II. anno 1511. hujuſmodi diploma ſcribendum curavit, cujus authographum in archivo Canonicorum aſſervatur.

JULIUS EPISCOPUS,
Servus ſervorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

IN eminenti militantis Eccleſiæ ſpecula conſtitutus Romanus Pontifex B. Petri cœleſtis clavigeri ſucceſſor in cunctas orbis Eccleſias terræque amplitudinem præcipuum facultatis obtinens principatum inter curas multiplices, quibus occurrentibus negociorum varietatibus obſidetur, illam libenter amplectitur, per quam Eccleſiarum cathedralium inſignium in illis plantata ſupprimendo, & earum ſtatum mutando venuſtas & decor augeatur; ac divinus cultus, & animarum ſalus ſuſcipiat incrementũ, prout rationabilibus ſuadentibus cauſis, ac rerum, & temporum qualitate penſata id conſpicit in Domino ſalubriter expedire. Sanè pro parte ven. fratris noſtri Epiſcopi Peruſini, & dilectorum filiorum Archipresbyteri & Capituli Eccleſiæ Peruſinæ, ordinis S. Auguſtini Canonicorum Regularium, nobis nuper exhibita petitio continebat quod cum in dicta Eccleſia unus Archipresbyter ejuſdem Eccleſiæ, qui Archipresbyteratum dignitatem inibi majorem poſt Pontificalem obtinens, & 24. Canonici dudum inſtituti fuiſſe noſcantur, quorum 12. apud ipſam Eccleſiam reſidentes intrinſeci totidem loca & portiones in eadem Eccleſiam obtinent, reliqui vero 12. extra eamdem Eccleſiam in Civitate, & diœc. Peruſina nonnullas parochiales Eccleſias, ſeu alia beneficia Eccleſiaſtica à dicta Eccleſia dependentia pro tempore obtinentes, & apud illa reſidentes extrinſeci Canonici dictæ Eccleſiæ nuncupantur, & quia à primariis, & antiquis Civibus dictæ Civitatis originem trahentes voto religionis aſtringi nolunt ad loca & Canonicales portiones dictæ Eccleſiæ, & per extrinſecos canonicos ejus teneri ſolita Eccleſias, & Eccleſiaſtica beneficia hujuſmodi pro tempore vacantia humilis, & plebeæ conditionis loco intrinſecorum Canonicorum, & aliorum decidentium ſurrogantur ibidem, qui cum nec eorum conditionis, & reputationis, ſed ex humili progenie geniti ſint nec vita laudabili, exemplari, & religioſa cum in dicta Eccleſia non vigeat obſervantia regularis dicti ordinis, & ipſi latiori quam deceat, & facere ſoliti ſint Canonici Regulares dicti ordinis abſque illius regulari obſervantia vivant, Eccleſia prædicta minime decoratur, & in ſpiritualibus, & temporalibus, ac devotionis populi ad eam ut plurimum nullum ſuſcipit incrementum, ſed potius in conditione, & reputatione ejus in tam inſigni civitate, in qua viget ſtudium generale omnium facultatum conſtituta diminutione; verum ſi in ea & per extrinſecos canonicos, obtineri ſolitis, & ab ea dependentibus membris quibuſcumque ordo præfatus, & regularis ſtatus penitus, & omnino ſupprimerentur, & extinguerentur, ipſaque Eccleſia, & ab ea dependentia membra, & beneficia hujuſmodi ad ſtatum ſecularis Eccleſiæ redigerentur; ſtatueretur que, & ordinaretur, quòd in dicta Eccleſia de cætero perperpetuis futuris temporibus præter illius Archipræsbyterum eſſe deberent 16. Canonici, qui cum illus Archipresbytero inibi Capitulum conſtituerent, & præter illos octo Capellani perpetui, & 4. clerici perpetui beneficiati, ad divina in eadem Eccleſia officia peragenda, & quod omnes, & ſinguli fructus, redditus, & proventus dictæ Eccleſiæ, quos intrinſeci, & Eccleſiarum, ac membrorum, & beneficiorum quos extrinſeci Canonici percipere ſoliti ſunt, juxta providam ordinationem Epiſcopi, Archipresbyteri, & Capituli prædictorum deſuper faciendam, deductis iis, quæ pro aliis Eccleſiæ & membrorum hujuſmodi oneribus neceſſaria videbuntur, intereſſentibus divinis in eadem horis canonicis per quotidianas diſtributiones, aut alias, prout eis videbitur, diſtribuerentur, veriſimiliter ſperatur, quod Eccleſia prædicta viros litteratos, & ex primariis illius civitatis domibus, & familiis originem trahentes in Canonicos pro-

tem

tempore haberet, & illorum, ac parentum, & conſanguineorum eorumdem protectione munita bona ſua occupata ſi qua ſint recuperaret, & quæ poſſidet, facilius frueretur, & defenderet, augerenturque & illorum conditione, & authoritate dignitas, fama, & reputatio, ac venuſtas Eccleſiæ memoratæ cum divini cultus incremento in illa, & conſequenter devotionis populi ad eamdem. Quare pro parte Epiſcopi, Archipresbyteri, & Capituli prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut ordinem prædictum, & ſtatum regularem in præfata Eccleſia, & quibuſvis membris ab ea dependentibus penitus, & omnino ſupprimere, & extinguere, & illa ad ſtatum ſecularis Eccleſiæ redigere, ac quod de cætero in eadem Eccleſia 16. Canonici ſæculares in ſubdiaconatus ordine, & ætate legitima ad illum ſuſcipiendum ad minus conſtituti, cum dicto Archipresbytero ibidem capitulum conſtituentes, & octo capellani presbyteri, & 4. clerici perpetui beneficiati perpetuis futuris temporibus eſſe debeant, & quod tàm Archipresbyter quàm Canonici nunc exiſtentes ordinem prædictum profeſſi, & quos recipi continget in poſterum, capellani, quoque & clerici prædicti intra Eccleſiam prædictam, præſertim dum divina officia peragerentur, & extra in proceſſionibus, funeralibus, & aliis conventionibus, cleri, & capituli diſtinctis habitibus, & ipſi canonici, & Capellani almutiis eis ordinandis per dictos Epiſcopum, Archipresbyterum, & capitulum ad inſtar aliarum ſimilium cathedralium Eccleſiarum uti, & juxta providam ordinationem per eoſdem Epiſcopum, Archipresbyterum, & capitulum deſuper faciendam divinis in dicta Eccleſia horis canonicis intereſſe, ac Miſſas, & alia divina officia celebrare teneantur, ac omnes fructus, redditus, & proventus dictæ Eccleſiæ, quos intrinſeci, & Eccleſiarum parochialium ac membrorum, quos extrinſeci canonici prædictæ Eccleſiæ percipiunt, & percipere ſoliti ſunt, etiam ſi in commendã per aliquos in præſentiarum obtineantur, & proprios canonicos more ſolito non haberent, in unam maſſam redigantur, & deductis iis, quæ pro ſupportatione onerum dictæ Eccleſiæ neceſſaria videbuntur, inter perſonas dictæ Eccleſiæ præſertim divinis intereſſentes, prout ipſi Epiſcopus, Archipresbyter, & capitulum ordinaverint, dividantur, & diſtribuantur, ipſique moderni canonici dictæ Eccleſiæ tam intrinſeci, quàm extrinſeci, firmis manentibus tribus ſubſtantialibus votis per eos emiſſis in habitu, vita, & converſatione ſi ſeculares canonici ſe voluerint conformare, licitè valeant, & præter trium dictorum votorum obſervationem, ad quam ſunt adſtricti, ad aliorum regularium inſtitutorum dicti ordinis obſervationem nullatenus teneantur, ſed pro clericis, & Canonicis ſæcularibus habeantur, & tractentur, & reputentur: ipſa quoque Eccleſia, & illius Archipresbyter, capitulum, capellani, & clerici eiſdem privilegiis, gratiis, & indultis ſpiritualibus, & temporalibus, & dictus Archipresbiter eadem poteſtate, auctoritate, & ſuperioritate in perſonas, beneficia, & membra dictæ Eccleſiæ fungantur, quibus hactenus in ſtatu regulari fungi conſueverant, & privilegia, inſtrumenta, ſcripturæ, & alia jura quæcumque de Eccleſia ipſa, & illius Archipresbytero, capitulo, canonicis, & perſonis regularibus loquentia in illa etiam ejus, & perſonarum ejus mutato ſtatu locum habeant; ia eis ſuffragentur ſicut hactenus fecerunt, & faciunt ſtatuere, & ordinare, & concedere, Eccleſias quoq; parochiales, & beneficia ac membra quæcumque per extrinſecos canonicos dictæ Eccleſiæ teneri ſolita, etiam quæ in præſentiarum per aliquos obtinentur menſæ capitulari dictæ Eccleſiæ, ſeu maſſæ prædictæ quod cedentibus, vel decedentibus illorum poſſeſſoribus etiam commendatariis, ſeu illa alias quomodolibet dimittentibus liceat Archipresbytero, & capitulo prædictis illorum ſic unitorum beneficiorum corporalem poſſeſſionem apprehendere, & illorum onera per vicarios ad nutum eorum amovibiles presbyteros ſæculares vel religioſos ſupportare, perpetuò unire, annectere, & incorporare, & Archipresbytero, ac capitulo prædictis reſignationes, acceſſiones commendarum, quas obtinentes membra prædicta ad effectum unionis hujuſmodi, ſi illas facere velleat, recipiendi, & admittendi, ac ipſis reſignantibus, & cedentibus penſiones, de quibus cum Archipresbytero, & capitulo prædictis concordabunt, ſuper eorumdem beneficiorum, ſeu mẽbrorum fructibus, aut eorundem beneficiorum ſeu membrorũ fructus, quoad vixerint reſervandi, & aſſignandi facultatem concedere, & alias in præmiſſis opportunè providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui dudum inter

A *alia voluimus, quod petentes beneficia Eccleſiaſtica alicui uniri, teneantur exprimere verum annuũ valorem ſecundum communem exiſtimationem, tàm beneficiorum uniendorum, quàm illorum, quibus uniretur, alioquin unio non valeret, & ſemper in unionibus commiſſio fieret ad partes vocatis quorum intereſſet, quique divini cultus augmentum, ac Eccleſiarum quarumlibet venuſtatem, & decorem intenſis deſideramus affectibus, Epiſcopum, Archipresbyterum, & capitulum prædictos, ac capituli hujuſmodi ſingulares perſonas à quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum harum ſerie abſolventes, & abſolutos fore cenſentes, ac nomina, & cognomina eccleſiaſticarum, & beneficiorum per extrinſecos canonicos obtineri ſolitorum, eorumque, ac menſæ capitularis hujuſmodi fructuum, redditum, & proventum veros annuos valores præſentibus pro ex-*
B *preſſis habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati ordinem prædictum, & ſtatum regularem in prædicta Eccleſia, & quibuſvis membris ab ea dependentibus penitus, & omnino ſupprimimus, & extinguimus, & illam ad ſtatum ſecularis eccleſiæ redigimus, ac quod de cætero in eadem Eccleſia 16. Canonici ſeculares in ſubdiaconatus ordine, & ætate legitima ad illum ſuſcipiendum ad minus conſtituti, cum dicto Archipresbytero ibidem capitulum conſtituentes, & 8 capellani presbyteri, ac quatuor clerici perpetui beneficiati perpetuis futuris temporibus eſſe debeãt, & quod tam Archipresbyter quam canonici nunc exiſtentes ordinem prædictũ profeſſi, & quos recipi continget impoſterum, capellani quoque, ac clerici prædicti intra Eccleſiam prædictam præſer-*
C *tim dum divina officia peragentur, & extra in proceſſionibus, funeralibus, & aliis conventionibus clerici, & capituli diſtinctis habitibus, & ipſi Canonici, & capellani Almutiis eis ordinandis per Epiſcopum, Archipreſbyterum, & capitulũ prædictos ad inſtar aliarum ſimilium cathedralium Eccleſiarum uti, & iuxta providam ordinationem per Archipresbyterum, & capitulum prædictos deſuper faciendam divinis in dicta Eccleſia horis canonicis intereſſe, ac miſſas, & alia divina officia celebrare teneantur, omneſque fructus, redditus, & proventus dictæ eccleſiæ quos intrinſeci, & eccleſiarũ parochialium, ac membrorum, quos extrinſeci Canonici prędictæ eccleſiæ percipiunt, & percipere ſoliti ſunt, etiam ſi in commendam per aliquos in præſentiarum obtineantur, & proprios Canonicos more ſolito non habeant, ſine tamen præjudicio modernorum illorũ poſſeſſorum, quoad vixerint, in unam maſſam redigantur, & deductis iis, quæ pro ſupportatione onerum dictæ eccleſiæ neceſſaria videbuntur, inter perſonas dictæ eccleſiæ præſertim divinis intereſſentes, prout Epiſcopus, Archipresbyter, & capitulum prædicti ordinaverint, dividantur, ipſique moderni Canonici dictæ eccleſiæ, tam intrinſeci, quam extrinſeci, firmis manentibus tribus ſubſtantialibus votis per eos emiſſis in habitu, vita, & converſatione ſe ſecularibus Canonicis ſi voluerint conformare liberè, & licitè valeant, & præter trium votorum hujuſmodi obſervationem, ad quam ſint aſtricti, ad aliorum regularium inſtitutorũ dicti ordinis obſervationem nullatenus teneantur, ſed pro clericis & Canonicis ſecularibus habeantur, tractentur, & reputentur, ipſaque Eccleſia, & illius Archipres-*
D *byter, capitulum, capellani, & clerici prædicti eiſdem privilegiis, gratiis, & indultis ſpiritualibus, & temporalibus, & dictus Archipresbyter eadem poteſtate, auctoritate, & ſuperioritate in perſonas, beneficia & membra dictæ Eccleſiæ fungantur, quibus hactenus in ſtatu regulari fungi conſueverunt, & privilegia, inſtrumenta, ſcriptura, & alia jura quæcumque de ipſa eccleſia, & illius Archipresbytero, capitulo, Canonicis, & perſonis regularibus loquentibus in illa, & ejus perſonis ejus mutato ſtatu locum habeant, & eis ſuffragentur ſicut hactenus fecerunt, & faciunt auctoritate Apoſtolica tenore præſentium ſtatuimus, & ordinamus, ac concedimus, eccleſias quoque parochiales, & beneficia, ac membra quæcumque per extrinſecos canonicos dictæ eccleſiæ teneri ſolita, & quæ in præſentiarum forſan per aliquos obtinentur, menſæ capitulari dictæ eccleſiæ, ſeu maſſæ prædictæ, ita quod cedentibus, vel decedentibus illorum poſſeſſoribus etiam commendatariis, ſeu illa alias quomolibet dimittẽtibus, liceat Archipresbytero, & capitulo prædictis illorum ſic*

uni-

unitorum poſſeſſionem propria authoritate liberè apprehendere, & perpetuò retinere, ac illarum onera per vicarios ad nutum eorum amovibiles presbyteros ſeculares, vel regulares ſupportare, perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus, ac Archipresbytero & capitulo prædictis reſignationes, & ceſſiones commendarum, quas obtinentes membra prædicta ad effectum unionis hujuſmodi facere voluerint recipiendi, & admittendi, ac ipſis reſignantibus, & cedentibus penſiones, à quibus cum Archipresbytero, & capitulo prædictis concordabunt ſuper dd. membrorum dimittentium fructibus in pecunia, ſeu ſuper ipſorum membrorum fructibus per eaſdem perſonas quoad vixerint percipiendos, colligendos, & levãdos, ac in ſuos uſus, & utilitatem convertendas reſervandi, & aſſignandi authoritate, & tenore præmiſſis facultatem concedimus. Non obſtantibus voluntate noſtra prædicta, ac aliis conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, ac eccleſia, & ordinis prædictorum juramento, confirmatione apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, conſuetudinibus contrariis quibuſcumque, aut ſi aliquibus communiter, ut dicitur ab Apoſtolica ſit ſede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari nõ poſſint per literas apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujuſmodi mentionem, & quibuslibet aliis privilegiis indulgentiis, & literis apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta effectus earum impediri valeat, quomodolibet, vel differri, & de quibus quocumq; totis tenoribus habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Proviſo quod unita beneficia, & membra hujuſmodi debitis propterea non fraudentur obſequiis, & animarum cura in eis, quibus illa immineat nullatenus negligatur, ſed eorum congrue ſupportentur onera conſueta. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtra abſolutionis, ſuppreſſionis, extinctionis, reductionis, ſtatuti, ordinationis, conceſſionis, unionis, annexionis incorporationis, & indulti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum anno Inc. dom. 1502. IX. Kal. Maii Pontificatus noſtri anno IX.

In eã Eccleſiã Spinola multa contulit ornamenta, quam deinde anno 1528. fratri ſuo Carolo ceſſit, cum futuro regreſſu, ut tunc moris erat. Tandem Auguſtinus Romæ deceſſit 1537. 16. Kal. Novembris, ejuſque corpus Savonam delatum, majorum ſepulchrum excepit.

LVII. 58. CAROLUS Spinola Savonenſis, ſuperioris conjunctiſſimus frater, ex fraterna ceſſione hunc Epiſcopatum adeptus eſt an. 1528. die 15. menſis Februarii. Deceſſit autem 1535. Eaque adminiſtratio ad Cardinalem rediit, ad quam ſibi regreſſum reſervaverat, tametſi eo munere ſe exolverit.

LVIII a Cithaclne. 59. JACOBUS Simonetta Nobilis Mediolanenſis, filius Joannis, ac Cæſarinæ *a* Barbaveræ, cum adoleſcens adhuc bonarum artium ſtudio ſe dediſſet, adeò profecit, ut cum cæteris diſciplinis haberetur cultiſſimus, in juriſprudentia tamen elatuit quam qui maximè. Quamobrem vix annos virilitatis ingreſſus, inter cæteros libros de reſervationibus edidit opus. Julio autem II. ſedente Romam venit, ab ipſoq; Advocatus Conſiſtorialis declaratus eſt anno 1505. ac paulò poſt S.R. Rotæ Auditor. Sub Leone vero X. ad Florentinos legatione functus eſt, idemque onus, eodem Pontifice mandante, cum laude prudentiæ ſubiit apud plures alios Principes. A Clemante VII. Piſaurenſis Epiſcopus renunciatus eſt. Quem tandem Paulus III. vocavit ad purpuram, anno 1535. ad S. Cyriaci titulum, tranſtulitque eodem anno ad Eccleſiam Peruſinam. Laudenſis Epiſcopatus Adminiſtrator fuit in Inſubria, Nepeſinum, ac Sutrinum adminiſtravit, ac demum Compſano Archiepiſcopatui præfuit. Præfecturam Signaturæ gratiæ, ut vocant, laudatiſſimè geſſit, ſubq; Paulo III. in auſpiciis Tridentini Concilii legationem grauiſſimè ſuſtinuit, poſituſque Vicentiæ ita egiſſe narratur, ut nequicquam ejuſdem Concilii celebrationi Principes Proteſtantes adverſarentur. Catharinam ab Henrico VIII. Br tanniæ Rege iniuſte repudiatam, luculenter defe dit. Hunc Cardinalis Sadoletus ad eloquentiam un cè factus, omnibus diſciplinis cultiſſimum vocat, ſ crique Senatus lumen, ac decus. Romæ deceſſit, ſ paltuſque eſt apud S. Trinitatem in monte Pinci anno 1539. Kal. Novembris.

60. FRANCISCUS BERNARDINUS Sim netta *b* Mediolanenſis, Jacobi Cardinalis propri affinis, ex ejuſdem Coadiutore, in Epiſcopatum e dem ſucceſſit anno 1539. Mediolani deceſſit 155 inſtituitq; hæredes Puellas orphanas Peruſinas. H pronepos fuit Illius Bonifacii Simonettæ Abbatis S Stephani del Corno Ordinis Ciſtercienſis, viri d ctiſſimi, qui floruit Innocentii VIII. temporibus ſcripſitque de Chriſtianorum perſecutione aliqu libros varia eruditione exornatos.

61. FULVIUS Cornæus Peruſinus. Hic nat eſt 1517. 13. Kal. Decemb. parentes habuit, Duce Ferociam Cornæum, Jacobamque Montiam Jul III. Pontificis ſummi ſororem. Jam inde ab adol ſcentia Melitenſem equeſtrem ordinem profeſſus deinde Eccleſiaſticis ordinibus initiatus, Archipre byter Peruſinus evaſit, cumque à Pontifice Patru Peruſinorum Pontifex fuiſſet adlectus die 5. menſi Maii, ann. 1550 Picenique declaratus legatus, a purpuram inſecuto anno vocatus eſt, ſub tit. S. Ma celli. Ex inſtituto Tridentini Concilii cleri caſtiga vit mores, Cathedralem ornavit, Seminariumqu Clericorum erigendum curavit, Moniales intra clau ſuram continuit, Patreſque Societatis Jeſu, eiſde conſtructa domo, Peruſiam introduxit, multaque ali perfecit, quæ pietatem promovere poſſe viderentur Quamobrem viſus eſt, cum Aſcanio fratre Eccleſia ſtici Imperii Duce fortiſſimo, in diverſo quidem ge nere, de gloria, famaque concertare. Cum Peruſina Eccleſiæ per graviſſima Reipublicæ negotia non ſib liceret adeſſe, illam Hippolyto ſuo affini ceſſit, ſib ad eandem reſervato regreſſu anno 1553. cum tame Spoletinæ admotus, id oneris ſubire non recuſaverit Romæ deceſſit ſupra ſex ſexagenarius ſenes, à repa rata verò ſalute 1583. die 2. menſis Martii cum eſſe Epiſcopus Cardinalis Portuenſis; ſepultuſque e apud S. Petrum in monte Aureo.

62. HIPPOLYTUS Cornæus, *c* ex Archidiacon Cathedralis à Julio III. Pontifice adlectus eſt Epiſ copus anno 1553. die 26. menſis Martii. Hic Jeſui tarum templo fundando fundamentalem lapidem je cit, Capuccinaſque moniales ad portam S. Suſanna introduxit, iiſque, quæ veternum libidinis per ſeri pœnitentiam abjuraſſent, locum colendæ caſtitati aſſignavit: ipſoque Eccleſiam Peruſinam admini ſtrante, monaſterium charitatis pauperum Puella ædificari eſt cœptum, quod brevi ex largitate pioru ſingulare incrementum accepit. Deceſſit aute Hippolytus anno 1564. die 15. menſis Februarii, tu mulatuſque eſt in Cathedrali in ſacello S. Stephan ſacro, cum ea, quæ ſequitur, inſcriptione.

D. O. M.
Hippolyto Cornao Epiſcopo Peruſino. Fulvius
Corneus S. R.E. Cardinalis ben. mer. fecit.
Vixit ann. 55. reſedit ann. 11. veteris ſanctitatis exemplum.

63. JULIUS Oradinus Peruſinus *d* celebris do ctor, ille qui publica profeſſione legum ſæpius, om niumque fauſta acclamatione, cum patriam, tum Pa tavium illuſtravit, inſtituit, quique oratoris ſæpiu ad ſummos Pontifices, atque ad ipſum arbitrum or bis Carolum V. perſonam cum dignitate ſuſtinuit; Julio III. Romam accitus eſt, ſacræque Rotæ decla ratus Auditor, cujus cum dignitatem eidem ceſſiſſe Cardinalis Cornæus, ad patriæ ſuæ Epiſcopatum a ſumptus eſt, ann. 1564. menſe Februario. Hic funda vit, ædificavitque clericorum collegium, quod de no mine ſuæ gentis Oradinum appellari conſtituit; ex tra portam Solis Capuccinos pauperes S. Franciſc fratres ad divinum cultum voluit excubare, avidiſſi mas, nephariaſque Hebræorum uſuras compeſcuit Cathedralem munificentia planè ſingulari exorna

vit,

vit,conſtructo in ea ſacello ſpectabilis elegantiæ Spiritui Sancto ſacro. Sed cùm jam provectæ eſſet ætatis, ejuſque Romanæ Aulæ videretur utui futura doctrina, Card. Cornæo eandem ceſſit Eccleſiam 18. menſe ſuæ electionis nondum in Epiſcopum inauguratus. Qui Cornæus uſque ad annum 1574. eam rexit Eccleſiam, donec in Boſſium eam curam refunderet. Oradinus igitur de Patria benemeritus, quod à Julio III impetraſſet, ut in ea perpetuò Rotæ tribunal perennaret, cumque deciſionum laboribus, atque conſiliorum, quæ ſcriptis voluminibus emiſit in lucem, famam extendiſſet ad poſteros, Romæ deceſſit die 6. menſis Auguſti anno 1573. ejoſque corpus Peruſiam delatum, in Cathedrali tumulatum eſt, in ſacello Spiritus Sancti à ſe conſtructo, cum hujuſmodi epitaphio ſubjecto.

D. O. M.

Julio Oradino juriſconſulto præſtantiſſimo Peruſino, & Patavii interpreti eximio, multis ad ſummos Pontifices legationibus functo, Romanæ Rotæ Diacono integerrimo, Peruſiæ Epiſcopo deſignato, Romæ mortuo, & in patriā relato, Polidorus frater fratri opt. poſuit. Vixit ann. LXX. Obiit oct. id. Auguſti. M. D. LXXIII.

LXIII 64. FRANCISCUS Boſſius Mediolanenſis *a* juriſconſultus clariſſimus, ſingularíſque exiſtimationis Antiſtes, ex Epiſcopo Gravinenſi, ad hanc Eccleſiam translatus eſt die 5. menſis Maii anno 1574. Peruſinæ Eccleſiæ curam geſſit quinquennem pietatis exemplo ſingulari, ſacrarium pretioſa ſupellectili adauxit, ditavit, inque Cathedralem plura contulit ornamenta; ſeverioribus diſciplinis excoluit clerum, cum interim omnes illum revererentur ut patrem, ejuſque diſceſſum popolus Peruſinus lachrymis proſecutus eſt, cum ad petitionem S. Caroli Mediolanēſis Archiepiſcopi, à Gregorio XIII. ad Novarienſem Epiſcopatum translatus eſt anno 1579.

a Laudatur à Picinello in Athen. Litter. Mediol. p. 204. & à Chartario in Syll. Adv. Conſiſt. p. 154. & à Barello in Memoriis PP. Barnab. t. I. p. 400. *Mand.*

LXIV. 65. Fr. VINCENTIUS Herculanos Peruſinus, *b* ex Ordine Prædicat. doctrina, ſanctitateque præclarus, ſanéque dignus, qui cum illis primitivæ Eccleſiæ ſanctis Epiſcopis poſſit conferri: primum à Pio V. ſanctiſsimo Pontifice Sarnenſis Epiſcopus renunciatus eſt, deinde Forocornelienſis, donec illum ad Peruſinum Patriæ illius Epiſcopatum transferret Gregorios XIII. anno 1579. die 9. menſis Decembris. Hic nil durius viſus eſt tuliſſe in vita, quam quod aliis, Antiſtes factus ſacrorum, imperaret; religioſæ vitæ moderatione adeò contentus, ut illam ſedibus, ac regnis mirabili alacritate præponeret. Ad 7. annos Peruſinæ Eccleſiæ præfuit; cenſumque Eccleſiaſticum divexabat, ot pauperes aleret, quos, ut affines, filioſque adamabat, exemplumque ſpirans, eximiumque poſteritati reliquit, quales Præſules requireret Deus, qui lucrandis hominibus idonei poſſent haberi. Epiſcopale adauxit Palatium, in eoque omni culto ornatum ſacellum conſtruxit. In Ariſtotelem commentaria ſcripſit, ſicut etiam ſcribendo, docendoque Divinam ſapientiam Commentationibus illuſtravit. Meritis autem plenus deceſſit anno 1586. die 29. menſis Octobris, cui, cum efferretus, bonorum omnium lachrymæ parentarunt. Defunctum ſepulchrum in Eccleſia S. Dominici, ab eo conſtructum excepit, cum hac inſcriptione.

b Hujus mentio apud Oldoinum in Ath. Aug. Fontanam de Rom. Prov. p. 311. & de eo plura apud Razzium de viris illuſt. Ord. Prædic. p. 122. *Mand.*

D. O. M.

Frater Vincentius Herculanus primum Sarnenſis, deinde Imolenſis, nunc Peruſinus Epiſcopus beatæ ſpei memor, vivens adhuc locum hunc, ubi mortale ſuum poſt mortem humaretur, elegit. Anno ætatis ſuæ LXV. Sal. vero M. D. LXXXI.

LXV. 66. ANTONIUS MARIA Gallus Auximanus Sixto V. familiaris, ex Vaticano Canonico Peruſinorum Antiſtes evaſit anno 1586. die 5. menſis Novembris, pauloque poſt porpuratus ſenator adlectus, Cathedralem conſecravit, Palatiumque Epiſcopale extendit; ad Auximanum deinde Epiſcopatum translatus eſt an. 1591. die 19. menſis Julii. Vide ſup. in Epiſcopis Oſtienſibus.

LXVI 67. (1) NAPOLEO Comitulus Peruſinus, *c* Hieronymi filius, qui ejus gentis poſtremus ſeriem clauſit, jam inde ab adoleſcentia Peruſiæ juriſprudentiam publicè profeſſus eſt, deinde Romanæ Sacræ Rotæ Auditor evaſit, annoque 1591. die 19. Julii patriæ Epiſcopus declaratus, præcipuo pietatis exemplo Eccleſiam illam adminiſtravit, planè pater pauperum, in quos non modo Eccleſiaſticos cenſus erogare, ſed verius videbatur effundere. Sub nomine D. Bernardi, quem tutelarem Divum præcipuo ſtudio colebat, collegium excolendæ juventuti diſciplinis erexit, utque à ſancto ampliorem colligeret gratiam, Peruſiam advocavit Ciſtercienſes S. Bernardi, quos juvit, ut Eccleſiam, monaſteriumque commodius poſſet conſtruere. Locum item attribuit Carmelitis Diſcalceatis, Clericiſque Regularibus Barnabitis Eccleſiam S. Herculani à ſe reſtauratam detulit incolendam, conſtructa decenti domo, cenſuque fundato, unde vitam ſuſtentarent. Corpora Summorum Pontificum Innocentii III. Urbani IV. ac Martini IV. in eadem Cathedrali, ubi parum decorè ad eam diem jacuerat, decentiori loco collocavit. Partem corporis S. Herculani tranſtulit in Cathedralem ab eo templo, quod ejuſdem Martyris nomini jam pridem fuerat conſecratum. Frequentes ſynodus celebravit, ne cleri laberentur mores, utque ſibi concreditam Eccleſiam optimis legibus conſtitutam haberet. Ipſe itaque cum ad venerandam canitiem perveniſſet, de omnibus optimè meritus deceſſit è vita, haud ſine opinione ſanctitatis, pluribus affirmantibus ſenſiſſe ſe opem, ubi piis precibus in hujus vitæ periculis, ærumniſque invocaſſent illum in Cœlum aſſertum anno 1624. die 30 evoluti menſis Auguſti.

c De eo tradant Oldoinus in Ath. Aug. Jacobillus in Bibl. Umbriæ, Barellus in Memoriis PP. Barnab. t. I. Atque [illegible] *Mand.*

LXVII 68. COSMUS Torres Cardinalis, à Gregorio XV. vocatus ad purpuram, cum apud regem Poloniæ Pontificii Oratoris munere fungeretur, ab Urbano VIII. Epiſcopatum Peruſinom obtinuit anno 1624. die 16. menſis Septemb. quam quidem Eccleſiam ſumma pietatis laude adminiſtravit, deinde ad Archiepiſcopatum Montis Regalis in Sicilia translatus eſt.

LXVIII 69. BENEDICTUS Card. Ubaldus *d* anno 1634. die 3. Aprilis incredibili Peruſinorum applauſu Epiſcopatu Peruſino ornatus eſt: non eo ſolum quod patria Peruſinus, verum etiam quod ex ea à pluribus ſeculis celebrata, nobilique Monaldorum familia proſeminatus eſſet, cum recta linea ex illo Bindulo Monaldo, qui taſtta virtute Caſtellonem Aretioum expugnarat, plures ſumma laude Joannis XXII. temporibus duxerat exercitus, ſuaque prudentia non mediocres patriæ utilitates conciliarat. Marium Rodulphi, ac Zenobiam Ubaldam Peruſinam, Franciſci Rotæ Aoditoris io Romana curia ſororem, parentes habuit, & ſub Franciſci diſciplina educatus, præceptiſque ſaluberrimis imbotus ejus hereditatem ea lege eſt aſſecutus, ut paternum nomen, ac Monaldorum gentilitium ſcutum deponeret, Ubaldique cognomen, Inſigniaque familiæ capeſſeret. Gratum ſe Benedictum in avunculum non modo privatus exhibuit, verum ab Urbano VIII. Pont. Max. ex Auditoræ Rotæ ad purpuram evectus, Ubaldi, vulgo Baldeſchi, Cardinalis cognomen ſibi adſcivit, ac pro Monaldorum ſtemmatibus, quæ argenteum Caſtellum cærulea parma præferont, Ubaldorum inſignia, quæ tres aureas, ac tres nigri coloris faſcias oſtentant, quas Urbani Pootificis apibus, in ſigoum grati animi, diſtinxit, cum ab eo ſacra purpura donatus fuiſſet. Summa laude ille hanc Eccl. adminiſtravit, quamvis trium annorum ſpatio abſuerit, quo Bononiæ legatus ſumma iotegritate exercuerit, ſuamque auctoritatem in populorum utilitatibus conciliandis explicuit. Felices porrò, proſperoſque eventus, qui in ea gerenda legatione ſucceſſere ſacratiſſimæ Virgini, ac D. Franciſco tutelari adſcripſit, ante cujus templum marmoream Columnam impoſita Virginis ſtatua, ſequenti inciſa inſcriptione excitavit.

d Hunc de eo apud Oldoinum in Ath. Aug. *Mand.*

D.O.

(1) Vincentium Alexius Peruſinus à Clemente VIII. Peruſinus Antiſtes deſignatus fuit, teſte Oldoino in Athen. Auguſto. Fortaſſe electioni aſſenſus non eſt. *Mandoſ.*

D. O. M.

Benedictus SS. Viti, & Modeſti Diac. Card. de Monaldorum familia Peruſ. ortus ut benefici teſtatoris avunculi Franſcici Ubaldi Sac. Rota Romana Auditoris præceptum impleat, Ubaldus nuncupatus Epiſcopus Peruſinus, & Bononiæ de Latere Legatus ob ſuam erga ſacrum D. Franciſci ordinem proſperam voluntatem hanc columnam immaculatæ Conceptioni erigendam curavit, & tanta ſua, ſuæque domus protectricis ſimulacru proprium nomen in adorationem ſubmitti voluit, cumque gubernatæ Civitatis tranquillitatem ejuſdem Virginis nomini acceptam ferat gratiam, quam illi habet, hoc marmore teſtari juſſit an. Dom.

MDCXXXVII.

Pont. S. D. N. Vrbani Papæ VIII.

Optimus Cardinalis commiſſum ſibi ovile præſens ſumma prudentia moderatus eſt, cujus eximias laudes ideò ſilentio prætermittimus, ne moleſtiam ejus onerare videamur, aliiſque ſuo tempore præcenſendas reſervamus. * Defunctus eſt Baldeſchus hoc anno 1644 menſe Januar. in Patria, ubi & humatus jacet.

* Ex App. l. i.

LXIX. 70. HORATIUS Monaldus Peruſinus, Benedicti Ubaldi Cardinalis germanus frater, Epiſcopus Eugubinus, ad hanc patriæ ſedem translatus eſt hoc ipſo anno menſe Junio, cedente Benedicto fratre, quam hodie feliciter regit.

ADDITIO.

(,, *Obiit an. 1658. Vide Oldoinum in Athen. Aug. & ,, librum, cui titulus Glorie degli Incogniti p. 301.*

LXX. (,, MARCUS ANTONIUS *de Oddis Peruſinus V. S. Ref. Vicesregens in Urbe Cardinalis Vicarii, Patriæ Epiſcopus electus 1659. 23. Junii: deceſſit ,, 1668. Hic primaria nobilitate Comitum Antognollæ ,, natus Eccleſiaſticis vinculis ſe obſtrinxit, inque Romana Curia poſt lauream Doctoratus inter Prælatos ,, V. S. Ref. eoſque de parco majori, annumeratus eſt, ,, annis ex duodecim ejus Tribunalis Votantibus: majoris ,, inſuper Præſidentiæ Abbreviator, Præpoſitus Capellæ ad Præſepe Liberianæ Baſilicæ, Abbas Commendatarius S. Benedicti Marſicanæ Diœceſis, S. Paterniani Peraſinæ, S. Mariæ de Ulivo, & S. Mariæ ,, Magdalenæ Imolenſis. Inauguratus Epiſcopus Hieropolitanus in partibus Infidelium poſt 4. annos Patriæ ,, ſuliu attributus eſt ipſo Alexandro VII. eum in Conſiſtorio proponente, & viri præſtantiam commendante. Demortuus conditus eſt in Eccleſia S. Auguſtini, ,, marmoreo Sarcophago ipſi appoſito cum inſcriptione. ,, Hujus meminere Oldoinus in Athen. Auguſto, & Ciampinus in enarratione ſynoptica Abbreviatorum & ,, parcu majori. p. 41.*

LXXI. (,, LUCAS *Albertus Patritius nobilis Peraſinus, ,, qui nobiliorum artium curſu peracto, Juriſque Laurea ,, redimitus, Romana in Urbe Conſiſtorialis Aulæ Advocatus præfulſit: quo in munere ſpectatiſſimus omnibus ,, dum eſſet, à Clemente IX. ad Thronum Patriæ aſſumptus eſt die 3. Junii 1669. Gregi ſuo dum attentiſſime ,, incumbit Diœceſim luſtrando, Verbo Divino paſcendo, ſacramenta per ſemet frequentiſſimè adminiſtrando, leges pro Chriſtiana diſciplina inſtauratione ſcribendo, pauperes amantiſſime fovendo, ſed pro jure præcipuè ſuo tuendo, ad varia coram Romana Curia ,, diſcrimina ſæpius provocatus eſt: de omnibus tandem ,, palmam tulit, retulitque mercedem ſempiternam mortalibus depoſitis exuviis anno 1701.*

LXXII. (,, ANTONIUS FELIX *de Marſiliis Patritius ,, Bononienſis tum genere nobilis, tum doctrina, & juriſprudentiæ peritia longè clariſſimus, quem utriuſque juris laurea donatum Cancellarium habuit, & Lectorem publicum Univerſitas Bononienſis, ad res Eccleſiaſticas morum probitate, & animo promptiſſimus ,, Metropolitanæ Bononienſis Archidiaconatu potitus, ,, unaque ſimul Doctor Collegiatus Collegii Juriſtarum, ,, & Examinator Synodalis dum eſſet, Peruſinu Sacerdotio dignatus eſt Nonis Decemb. an. 1701.* Luc.)

(,, *Obiit vero Peruſia an. 1710. menſe junio.*

LXXIII. VITALIS *de Bobus Preſbyter nobilis Bononienſis, ,, I. V. D. annorum 55. Archipreſbyter metropolitanæ ,, Eccleſiæ Bononien. examinator ſynodalis, aliàs Canonicus ejuſdem Eccleſiæ. Præſes ſeminarii, Deputatus monialium, & Doctrinæ Chriſtianæ viſitator ,, decoratur inſula Peraſina 23. Febr. an. 1711.*

A

PIENTINI

EPISCOPI.

a Stemma hoc Pientinæ Civitatis, quod exhibet Ughellus, aliud præfert Leonem, a purpureo Campo dextero anteriori pede lunam efferentem: cæteris ſuppone ramum viridem leguminis Lupinei. *Luc.*

B

VIginti milliariis procul à Senis ad dexteram militaris viæ Romanæ, in planitie montis ſupra Uricæ fluminis vallem, Pientina civitas ſita eſt, quam olim Corſinianum incolæ appellabant de nomine fundatoris. Pientia modo eſt à Pio II. Pont. Max. qui ibi è Patre exule natus, educatuſq; eſt Pius igitur jam Pontifex factus memor loci, ubi primum ſpiritus hauſerat, oppido muros adjecit, atque ædificiis auxit, in eoque Deiparæ Virgini in Cœlum aſſumptæ conſecratum templum conſtruxit, ut pro Cathedrali eſſet. Quam rem Campanus in Pii Commentariis lib. 8. his verſibus explicuit.

Quæ nova ſublimi profurgo Pientia colle,
Cauſa mei quæ ſit nominis, ipſa loquar.
Me Pius ornatam templo, muriſque refectam
Eſſe Urbem voluit, quæ fueram oppidulum.
Tecta ſuæ gentis, primis ita mœnibus, addes
Tangere marmoreum ſidera juſſit opus.
Addidit & nomen, lectoque è more ſenatu,
Urbanos ritus, & nova jura dedit.
At vos vicina, quæ jurgitis oppida terra,
Invidia nihil eſt, nam genuit ipſa Pium.

Novæ Cathedralis ſplendorem decoremque idem ipſe Pius deſcripſit lib. 9. Comment. qui ut templi dignitatem, ac nitorem ſervaret, huiuſcemodi decretum edidit. *Pius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. In hoc templo, quod B. Mariæ Virgini Domini, & Dei noſtri genitrici ereximus, & dedicavimus, nemo mortuum ſepelito, exceptis tumulis, qui ſacerdotibus, & Epiſcopis aſſignati ſunt. Nemo candorem parietum, atque columnarum violato: nemo picturas facito: nemo tabulas appendito; nemo capellas plures, quam ſunt, aut altaria erigito; nemo formam ipſius templi, ſive quæ ſuperius, ſive quæ inferius eſt, mutato: ſi quis contrafecerit, anathema eſto, ſolus Romani Pontificis excepto mortis articulo, authoritate abſolvendus. Datum Pientiæ an. Incarn. Dom. 1362. XVI. Kal. Octob. Pontificatus noſtri anno V.*

Ædificavit Pius & domum juxta templum à ſiniſtris, in qua Præpoſitus, & Canonici commodè habitarent, & per januam quamdam parvam eorum cauſa in latere templi dimiſſam, ad nocturna diurnaque munera nullo impediente procederent. In decollatione B. Joannis Baptiſtæ eodem anno 1462. idem Pius templum, & altare per Cardinalem Oſtienſem dedicavit, & per ſe ipſum majoris aræ frontem inunxit, & reconditis in ea ſanctorum reliquiis ſigillum adjecit, ac Cluſinum Epiſcopum Joannē Chinugium nobili loco apud Senenſes natum illuc tranſtulit, & novę ſponſæ virum dedit. Diœceſim 22. Oppidorum noviter inſtitutæ Eccleſiæ tribuit, quæ partim ab Aretino, partim à Cluſino Epiſcopatu disjunxit, in eaq; Epiſcopalem dignitatem Ilcinenſi perpetuo junctam fundavit. Decrevit autem illam Apoſtolicę Sedi immediatè fore ſubjectam, quod ſanè jus adhuc Pientini Præſules modicus retinere videntur, niſi fortè quādoq; cauſarū appellationum ingens necesſitas illos ad Senenſem

Me-

Metropolitanum compellat. Tribus dignitatum ordinibus Cathedralis exornatur, Præpoſituræ ſcilicet, Canonicatus, & ſimplicis Presbyteratus. Nobilibus reliquiis ditata eſt S. Andreæ Apoſtoli, ac fruſtulo ligni crucis, Unicum religioſorum Monaſterium ibi eſt, tres laicorum confraternitates, ac Xenodochium. Prępoſitus adjuncto ſibi coadiutore presbytero curam animarum exercet. Hæc civitas Magnorum Etruriæ Ducum reveretur imperium, gaudetque ſaluberrimo Cœlo, ac feraciſſimo ſolo.

A D D I T I O.

(„ Pientinæ Cathedrali inſerviunt Canonici novem, „ inter quos Pœnitentiarius, & ſex Capellani, aliique „ Presbyteri, & clerici inferiores. Annui redditus di„gnitatum ſunt ſcuti 200. Canonicis 150. ſolvuntur Ca„pellanis 30. Animarum cura ad circiter 150. ſecula„ria ſe extendit, eaq; exercetur per Præpoſitum Cathe„dralis. Unum Virorum, & unum mulierum ibi ſunt „ Cœnobia, Hoſpitale, mons Pietatis, ſeminarium, & „ Palatium pro Epiſcopo. Diœceſis ſe extendit ad 14. „ M. P. & 18. loca complectitur. Taxatur in lib. C. A. „ flor. 100. Redditus de præſenti ſupputantur mille ſcut. „ Epiſcopi à ſua primava inſtitutione cum Ilcinenſi coi„vere, donec Clemens VIII. an. 1599. die 20. Dec. perpe„tuo disjunxit has Eccleſias. Lucent.)

Præſules, qui partim Ilcinenſi conjunctam, partim disjunctam Pientinam Eccleſiam adminiſtrarunt, ſequentes ſunt; de quibus antequam ſermonem inſtituamus, Pii II. harum Eccleſiarum erectionis bullam lectoribus legendam proponimus, quam nobis ex auctographo deſumptam communicavit Joannes Spannatius modernus Pientinus Epiſcopus, cujus tenor eſt huiuſmodi.

P I U S E P I S C O P U S

ſervus ſervorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

PRo excellenti præeminentia ſedis Apoſtolicæ, in qua poſt B. Petrum Apoſtolorum Principem quamquam imparibus meritis, pari tamen authoritate conſtituti ſumus, in agro irriguo militantis Eccleſiæ novas Epiſcopales ſedes, Eccleſiaſque plantare Romano Pontifice digniſſimum arbitramur, ut per novas plantationes populorum augeatur devotio, divinus cultus efflorear, ſubſequatur animarum ſalus, & loca humilia illuſtrentur. Cum itaque Oppidum Corſignani Aretinæ diœceſis, in quo dies natalis nobis primum illuxit, & educati poſtmodum per omnem ferè pueritiam fuimus, commendatione quadam naturæ ad gratitudinem nos invitati, cogitavimus, poſtquam ad ſummum Apoſtolatum ſumus aſſumpti, ſignum aliquod pietatis noſtræ oſtendere, quod Deo beneplacitum eſſet, & hominibus commendabile. Juſſimus itaque in honorem ſanctiſſimæ Virginis Dei Redemptoris noſtri Genitricis Eccleſiam magnifici operis à fundamentis ibi extolli, palatioque inſigni in paternis ædibus, & nonnullis aliis ædificiis locum eumdem ornari Videntes inſuper ipſum Corſignani, & Montis Ilcini nullius Diœceſis Oppida invicem ſatis propinqua à certis temporibus citra benedicente Domino, incolis, & habitantibus, ac rerum facultatibus adeò aucta, ut inter alia Italiæ loca ad Sedem Apoſtolicam meritò idonea poſſint reputari; Hanc quoque gratitudinis partem ſumus amplexi, & rationem inivimus, qua & Præſul futurus pro tempore, & canonici, ac aliæ ipſius Eccleſiæ, ſi in Cathedralem erigeretur, perſonæ commodè habitare, & congruè ſuſtentari valerent; nihil incogitatum linquentes quod ad augmentum, & conſervationem electionis hujus ſpectaret Cum itaque pro Divinæ largitatis munere omnia ad eum modum, atque ordinem redacta jam ſint, ut modo conſumationi operis indulgere poſſimus. Nos præmiſſis omnibus cum venerabilibus fratribus noſtris S R E. Cardinalibus, ac matura conſultatione diſcuſſis attendentes honorem, qui exinde per augmentum novi Præſulis Sedi Apoſtolicæ acquiritur, & profectum quod Catholicæ fidei ob præmiſſa ſubſequi poteſt; ſuadentibus nonnullis aliis rationabilibus cauſis ad ad noſtrum animum inducentibus, ad Omnipotentis Dei laudem, & gloriam, ac in honorem eiuſdem Glorioſæ D. N. J. Genitricis MARIAE, ac B. B. Apoſtolorum Petri, & Pauli, ſociorumque cœleſtis curiæ Paradiſi, ac exaltationem Catholicæ fidei, & decus noſtrum, ac præfatæ Apoſtolicæ ſedis, de eorumdem fratrum conſilio, & aſſenſu, ac Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, tam prædictam S Mariæ de Corſignano, quam etiam S. Salvatoris de prædicto monte Ilcino Eccleſias, ſive plebes, & quamlibet earum in Cathedrales Eccleſias, quæ Corſignani Pientina, & Montis Ilcini Ilcinenſis nuncupentur, cum ſedibus Epiſcopalibus, & collegiis, ſive capitulis diſtinctis, ac omnibus, & ſingulis cathedralium Eccleſiarum conſuetis inſignibus. Necnon Corſignani, & montis Ilcini oppida præfata in civitates, quæ de cætero non Corſignanum, ſed ad memoriam noſtri Pontificalis nominis Pientina; montis verò Ilcini Ilcinenſis civitates ab omnibus appellentur; motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia tenore præſentium erigimus, ipſaſque S Mariæ, & S Salvatoris in Cathedrales erectas Eccleſias, Epiſcopalium ſedium præeminentia, & honore, necnon præfatas & erectas Pientinam & Ilcinenſem civitates decore, titulo, & honore civitatum in memoriam indelebilem inſignimus. Statuentes ut de cætero tabelliones, & alii quicumque civitatem Pientinam in eius contractibus, & non Corſignanum appellent. Si verò iidem tabelliones non Pientinam Civitatem, ſed Corſignanum in hujuſmodi contractibus appellaverint, cenſeantur iidem contractus non ibi, ſed alibi eſſe celebrati. Præterea ut prædictæ Pientina, & Ilcinenſis Eccleſiæ, & earum Præſul decenti ſint cleri, ac populi, ac ſubditorum numero, & diœceſis quantitate decoratæ, ipſam Pientinam, & Ilcinenſem Civitates ab Aretina, necnon infraſcripta oppida, caſtra, villas, ſive loca, videlicet Camigliani, Perronæ. Cinigiani, Argiani, Podii alle Mura, quæ hactenus Cluſſetanæ diœceſis fuerunt, ab eadem Cluſſetana, ac Arcem Tentinnii, cum Balneis Avinionis, Caſtilionis, Vallis Urciæ, Campigliæ, cum Balneis S Philippi, S. Petri in campo Continiani, Perignani, Caſtri veteris, montis Nigri, S. Angeli in colle, Caſtel novi Abbatis, Seggiani, Ripæ, Vinionis, Monticchielli, & Fabricæ, quæ hactenus Cluſinæ diœceſis fuerunt, ab ipſa Cluſina; necnon S. Quirici, Roſenæ, montis Fulloniæ, Turritæ, Scufriani, Petronii, Caſtri Muti, Trequendæ, Monterongriffoli, Montiſiſti, S. Joannis ad aſium, Vergellæ, Turris nigræ, Luciniani ad aſium, quæ hactenus Aretinæ diœceſis cum clero, populis, incolis, Eccleſiis, monaſteriis, beneficiis Eccleſiaſticis, & piis locis, territoriis, aliiſque omnibus juribus, ac pertinentiis, eorumdem auctoritate, & ſcientia ſupradictis tenore præſentium diſmembramus, & dividimus, illaque omnia, & quælibet eorumdem oppidorum, Caſtrorum, Villarum, ſeu locorum, ab omni ſuperioritate, dominio, & poteſtate, Cluſſetani, Cluſini, & Aretini Epiſcoporum, & eorum cujuſlibet tenore præſentium perpetuò eximimus, ac liberamus, necnon arcem Tintinnani, cum Balneo Avinionis, Caſtilionis, Vallis Urciæ, Campilliæ, cum Balneis ad S. Philippum, S. Petri in campo, ac Continiani, & Perignani, ac Caſtri Veteris, & Avinionis, ac Monticchielli, & Fabricæ, ac S Quirici, Roſennæ, & Montis Fulloniæ, Turritæ, Scufriani, Petronii, Caſtel Muti, Trequandæ, Monterongriffoli, ac Montiſiſti, S. Joannis ad aſium, Luciniani ad aſium, & Vercellæ, oppida, ſeu caſtra prædicta, Eccleſiæ, & ſedi Epiſcopali Pientinæ, reliqua verò ſuperius nominata, videlicet Camigliani, Perronæ, Cinigiani, Argiani, Podii alle Mura, Montis nigri, S. Angeli in colle, Caſtri novi Abbatis, Siggiani, Ripæ, & Torranerii, caſtra, villas, ſeu loca hujuſmodi eidem Ilcinenſi Eccleſiæ, & ejus ſedi Epiſcopali, cum clero, populis, incolis, Eccleſiis, Monaſteriis, beneficiis, locis piis tam ſæcularibus, quam regularibus, territoriis, aliiſque juribus, & pertinentiis, quatenus videlicet eiſdem Epiſcopis eorum ordinariis ſubjacebant, & non aliter Pientinæ, & Ilcinen Epiſcopo pro tempore exiſtenti ſubiicimus, & eiſdem, & aliis, prout ſuperius eſt expreſſum, pro diœceſibus aſſignamus, ac Pientinæ, & Ilcinen. diœceſis de cætero perpetuis futuris temporibus fore, & cenſeri debere volumus, & ſtatuimus. Decernentes collationes, proviſiones. electionum confirmationes, inſtitutiones, & deſtitutiones Eccleſiarum, monaſteriorum, beneficiorum, ac piorum, & Eccleſiaſticorum locorum prædictorum, & perſonarum eorum, nec non aliam omnimodam ordinariam juriſdictionem in illis, ac oppidis, caſtris, villis, & locis ſuperius expreſſis, eorumque clero, populis, atque incolis, ad Pientinum, & Ilcinenſem Epiſcopum pro tempore exiſtentem in omnibus, & per omnia perpetuo pertinere ita, & quemadmodum per antea ad præfatos Cluſſetanum, Cluſinum, ac Aretinum Epiſcopos eorum ordinarios pertinebant. Et inſuper ſuadente vicinitate dictarum Pientinæ, & Ilcinen Eccleſiarum, & ex certis aliis juſtis, ac rationabilibus cauſis animum noſtrum moventibus de eorumdem fratrum

A *conſilio, ac motu, auctoritate, & ſcientia ſupradictis, eaſdem Pientinam, & Ilcinenſem Eccleſias cum omnibus juribus, & pertinentiis earumdem inſimul in perpetuum incorporamus, annectimus, & unimus. Itaque capitulis, ac diœceſibus utriuſque ipſarum Eccleſiarum diſtinctis exiſtentibus, & unoquoque ipſorum capitulorum juxta ſua ſtatuta, & ordinationes ſe regentibus, unus Epiſcopus eiſdem Pientinæ, & Ilcinenſi Eccleſiis præſit, cujus quidem Epiſcopi cum dictas Eccleſias pro tempore vacare contigerit, electio per utrumque capitulum ſemel in Pientina, & ſemel in Ilcinen. Eccleſiis, & ſic deinceps alternatis vicibus, ſed pro prima vice cum in poſterum eam fieri continget, in Pientina Eccleſia celebretur.*

Cæterum cupientes ipſas Eccleſias ſingulari beneficio decorare, eas, & earum Præſulem pro tempore exiſtentem cum capitulis, clero, populis, civitatibus, oppidis, caſtris, ſeu villis prædictis, & totis illarum diœceſibus, ab omni juriſdictione, ſuperioritate, viſitatione, dominio, & poteſtate Archiepiſcopi Senenſis pro tempore exiſtentis, ejuſque officialium, ac aliorum quorumcumque B *ordinariorum judicum, motu, auctoritate, & ſcientia ſupradictis in perpetuum eximimus, & totaliter liberamus, ac ſub noſtra, & B. Petri, & ſedis Apoſtolica protectione ſuſcipimus, dictaſque Eccleſias, & earum Præſulem Rom. Eccleſia nullo medio decernimus ſubjacere. Ita tamen, quod ſi qui ex cauſis ab Epiſc. Pien. & Ilcinen. ejuſque officialibus, ad Archiepiſc. Senen. prædictum, ſeu ejus Metropolitanam curiam pro tempore appellare voluerint; liceat eis id liberè facere, ipſique Archiepiſcopo, ſeu ejus officialibus, vel delegatis ab eo hujuſmodi appellationum cauſas cognoſcere, & definire, ita, & quemadmodum alias cauſas appellationum à ſuis ſuffraganeis interpoſitarum cognoſcunt. Liceat etiam ipſi Archiepiſcopo pro tempore exiſtenti, cum per Pient. vel Ilcinen. Civitates, aut diœc. iter faciet, præ ſe Crucem portare facere, ſicut in locis ſuæ provinciæ portare facere conſuevit. In reliquis autem nullam ordinariam juriſdictionem in Epiſcopum Pientin. & Ilcinen. aut ejus ſubditos valeat quomodolibet exercere.* C *Nos enim ex nunc irritum decernimus, & inane ſi ſecus ſuper his a quoquam, quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus conſtitution. necnon quibuſvis indultis, & literis Apoſtolicis, præfatis Craſſetano, Cluſino, & Aretino Epiſcop. eorumq; Eccleſiis in genere, vel in ſpecie conceſſis, quorumcũque tenorum fuerint, cæteriſq; contrariis quibuſcumq. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtram erectionis, inſignitionis, diſmembrationis, diviſionis, ſubjectionis, voluntatis, ſtatuti, incorporationis, annexionis, unionis, exemptionis, liberationis, ſuſceptionis, decreti, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationẽ omnipotentis Dei, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Pientia anno Incarn. Dom. 1462. id. Auguſti, Pontificatus noſtri anno IV.*

D

I. 1. JOANNES Chinuglus Franciſci filius, nobilis Senenſis, olim Epiſcopus titularis, & ſuffraganeus Oſtienſis Epiſcopi, inde Cluſinus Epiſcopus, & à Pio II. Pientinus, & Ilcinenſis primus Epiſcopus declaratus eſt die 7. menſ. Octobris anno 1462. ſedit ann. octo, fatoq; functus eſt anno 1470 (1) ſepultus in nova Cathedrali. Chinugiæ gentis inſignia quadripartita parma, in primo, & quarto laterculo denticulata, aurea, in ſecundo, & tertio miniata denticulis expreſſa.

B 2. THOMAS de Teſta Piccolomineus, Urbani filius, nobilis Senenſis, in Piccolomineam familiam à Pio II. cooptatus, Soanæ antea Epiſcopus ad has Eccleſias translatus eſt an. 1470. pridie id. Novembris. Senis defunctus eſt in Metropolitana ſepultus anno 1482. in ſepulchro marmoreo, ubi ejus ſpectantur inſignia, in qua bipartita parma, in primo loco nigra Aquila in area argentea ab Imperatore, cujus fuerat à conſiliis, recepta, in ſecunda parte Leo argenteus cæruleam lunam geſtãtem in campo miniato, in tertia cærulea crux 5. aureis lunis, in argentea area expreſſa à Pio II. exornata, in quarta parte Teſtæ familiæ expreſſa videntur ſtemmata, rubra brachia duo cum aurea ſtella in argenteo campo, inſcriptio verò ibidem exarata eſt hujuſmodi. II.

D. Thomæ Piccolomineo Pient. Pont. Cæſareo Conſiliario, Comitique. Angelus Piccolomineus Eques, & Joannes fratres piiſſ. fratri benemerito poſuere. Vixit ann. LII. Deceſſit autem anno ſalutis MCCCC.LXXXII.

C 3. AUGUSTINUS Patritius nobilis Senenſis ſucceſſit Thomæ anno 1483. ſub Innoc. VIII. Cæremoniarum Magiſter, mortalitatem explevit, Alexandro VI. Pontifice, circa an. 1496. Romæ ibidem ſepultus. Patritiæ gentis ſtemmata ſcutum nigrum, cum argenteis faſciis duabus. Iiſdem temporibus, quibus vixit Auguſtinus, floruit ex eodem nobili familia Franciſcus Epiſcopus Cajetanus, de quo ſupra. („ *Hic forſan eſt Auguſtinus Patritius, cujus meminit Voſſius de „ hiſt lat. lib. 3. p. mihi 604. ſcripſit librum de Rom. Pon- „ tificis conſecratione. Vide lib. 2. Bibl. Pontif. Jacobi à „ S. Carolo p. 271. & Ugurgerium in Pompis Senen. par.* „ 1. p. 139. Mandoſ.) III

4. FRANCISCUS Cardinalis Piccolomineus, an. 1496. has, quas ſemel ceperat adminiſtrandas Eccleſias, reſignavit anno 1498. inde ſummus Eccleſiæ Pontifex adlectus, Pius III. dictus eſt. IV.

5. HIERONYMUS Piccolomineus Senenſis, Iacobi filius, Pientinus, Ilcinenſiſque Pontifex adlectus eſt die 14. Martii 1498. Hic Eccleſiam parochialem S. Mariæ oppidi S. Quirici Monaſterio S. Salvatoris de Monte Amiato conjunxit, contribuitque Abbas Amiatinus ejus cenſus prædia, unde ibidem commodè Monachus aleretur; cavit autem in inſtrumento legitimè condito, nè, quæ fuerat dilargitus, Eccleſiæ cenſeretur, ſed ad Monachum alendum tandiu ſubſervirent, quamdiu ibidem divinum opus, animorumque curam regeret. Clauſtrum Fratrum Minorum Senis inſtauravit, ut inſcriptio marmorea ibidem ad parietes his verbis loquitur. V. D

Hieronymus Piccolomineus, Jacobi filius, Epiſc. Pientinus quartus. Hoc clauſtrum olim à ſuis Gentilibus Piccol. conſtructum, ac vetuſtate prope collapſum à fundamentis novum propria impenſa reſtituit an. ſal. MDXVII. in eo cadaver non humetur.

E vivis exemptus eſt anno 1520. cum jam ann. 1510.

(1) Die 30. Septemb. Senis dum eſſet, ubi ſepultus eſt in Eccleſia S. Dominici. Aurea ſcuta 5000 expendiſſe dicitur in ædificanda Cathedrali, domoque Epiſcopali Pientinis.

Epiſcopatu ſe abd-caſſet, de quo acta conſiſtorialia.

VI. 6. HIERONYMUS Piccolomineus, Bonſignorii filius, Senenſis, per reſignationem Hieronymi Pientinam, Ilcinenſemque ſedem obtinuit anno 1510. die 10. Decemb. Hujus Epiſcopi temporibus inter Pientinam, Ilcinenſemque Eccleſias injectum divortium eſt ann. 1528. Clemente VII. Pontifice annuente. Siquidem Pientina Alexandro ejuſdem Hieronymi nepote eſt attributa, ipſe verò Hieronymus Ilcinenſis Epiſcopus defunctus eſt anno 1535.

VII. 7. ALEXANDER Piccolomineus Senenſis a, Jo. Baptiſtæ filius, Hieronymi ſuperioris nepos, Pientinam ſeorſum Eccleſiam Præſul adminiſtravit, anno 1528. die 29. menſis Novembris electus, mortuoque Patruo etiam Ilcinenſis Epiſcopus declaratus eſt anno 1535. qui & ipſe poſtea in Franciſcum Mariam germanum fratrem Ilcinenſem transfudit Eccleſiam an. 1554. Pientina ſibi Eccleſia reſervata. Interfuit Tridentino Concilio, mortalitatemque explevit an. 1563.

a De eo Ughellius in Pompeo Senen. Mand.

VIII. 8. FRANCISCUS MARIA Piccolomineus, Ilcinenſis Epiſcopus creatus eſt die 20. Aprilis 1554. ex ceſſione fratris, poſt cujus exceſſum, Pientinum etiam obtinuit Epiſcopatum anno 1563. Deceſſit ann. 1599. ſepultuſque eſt Senis apud S. Franciſcum ante ejuſdem S. altare, quod ipſe exornaverat, inſtauraveratque, ut ex hac inſcriptione liquido commonſtratur.

Tibi Dive Franciſce
Franciſcus Maria Piccolomineus Epiſcopus Pientinus, & Ilcinenſis aram, quæ è conſpectu eſt, in ampliorem, & elegantiorem formam redactam poſuit, & exornavit monumentis ſuis conſanguineorum inſtauratis, temporis injuria prope deletis. Anno Dom. M.D.LXXXX.

Poſt obitum Franciſci Mariæ Clemens VIII. Pientinam Eccleſiam ab Ilcinenſi perpetuò disjuxit, utrique Eccl. ſuo attributo Paſtore an. 1599.

IX. 9. GIOJAS Dragomanus b è Florentino Caſtilione Etruſcus, Pientinus creatus eſt Epiſcopus anno 1590. die 20. Decembris. Hic olim Epiſcopus Montis Peluſii fuit, eoque munere libens, volenſque abiens ad publicam Eccleſiæ utilitatem pluribus muneribus eſt perfunctus, præcipuè autem in vicelegatione Bononienſi ſe geſſit egregiè jam Pientinus Epiſcopus factus ſub Benedicto Card. Juſtiniano Legato. Ad 30. annos Pientinam rexit Eccleſiam, raro ad poſteros probitatis exemplo, effœtæque ætatis eſt defunctus ibidem anno 1630. die 26. menſis Decembris, ſepultuſque eſt in Cathedrali, in ſuam olim patriam transferendus. Ejus gentilitia ſtemmata muricatus Draco in aurea parma.

b De Familia Dragomanna [illegible] p. 136. Mand.

X. 10. SCIPIO è Comitibus Elcii, filius Comitis Urſi Aulæ Magiſtri, intimique Conſiliarii Ferdinandi II. Magni Etruriæ Ducis, è primaria nobilitate Senenſi, ex Refer. V. S. Firmique Gubernatore Pientinus Epiſcopus adlectus eſt anno 1631. die 28. Julii; pauloque poſt, hoc eſt anno 1636. ad Archiepiſcopatum Piſanum translatus eſt.

XI. 11. HIPPOLYTUS Burgheſius Senenſis Pauli V. Pont. Max. affinis, olim Monachus, & Generalis montis Oliveti, * Ex Epiſcopo Montis Ilcinenſis ad hanc ſedem translatus ann. 1636. mortalitatem explevit nondum evoluto anno. Iacet Senis in Eccleſia S. Mariæ de Provenzano.

*Ex App. t. 21.

XII. 12. IOANNES Spennatius nobilis Senenſis c ex Canonico Metropolitanæ, Hippolyto in Epiſcopatu ſucceſſit anno 1637. die 5. Octob. Ejus mater germana ſoror fuit Metelli Bichii Cardinalis, amita verò alterius Cardin. Alexandri Bichii Epiſcopi Carpentoratenſis Summa prudentia, atque integritate omnibus boni paſtoris ornamentis inſtructus hanc adminiſtrat Eccleſiam, indoliſque, ac morum ſuavitate majorum ſuorum ſuaviſſimum genium adumbrat. Ii verò è Galliis ab annis ducentis, ac triginta in Italiam ſe contulere, cumque Urbeveteri non diu ſteтиſſent, Senas ſe recepere, nobiliumque albo adſcripti omnibus privilegiis, honoribuſque, quibus cæteri nobiles potiebantur, ornati ſunt. Ex hac nobili Spennaria familia fuit Aeneas Epiſcopus Soanenſis,

c De hoc Ughellius in Pompeo Senen. Mandoſ.

A de quo alibi. Interim Deus utrumque annis pluri mis incolumes ſervet.

A D D I T I O.

(,, *In Eccleſia ſua amplexibus exceſſit* 11. *Auguſti*
,, 1658. *ætatis an.* 63 *Cadaver, Senas aſportatum,*
,, *in Metropolitana ſepultum fuit, cujus fuerat Cano-*
,, *nicus, in tumulo, quem ibidem ſibi paraverat in*
,, *ſacello pietatis. Hæredem præfatam Metropolita-*
,, *nam inſtituit, in qua viſitur argenteum pallium in*
,, *Ara majori, & circa illam duo grandia ex argento*
,, *candelabra, ſuper qua jugiter ardent, cereæ faces e-*
,, *juſdem munificentia, & præter hæc ſplendent in di-*
,, *cta Ara quatuor Urnæ aureæ, quibus excipiuntur ſa-*
,, *cra Lipſana quatuor Sanctorum, quibus Senenſis*
,, *Civitatis tutela innititur. Illuxit etiam Joannis*
,, *largitas erga ſuam Pientinam Cathedralem, cujus*
,, *ſupellectilem auxit, & Pallio argenteo ditavit.*
,, *Menſa item Epiſcopalis majori bono proſpiciens, ei-*
,, *dem legavit duo millia ſcuta beſtiaminum, quibus*
B ,, *prædia in uberiores fructus haberentur. Utinam in*
,, *tantum Virum cæteri proſpicerent Paſtores. Vaca-*
,, *vit deinceps hæc Eccleſia uſque ad an.* 1664. *fructibus*
,, *decurrentibus interim ad favorem Cœlii Piccolomi-*
,, *nei Apoſtolici Nuncii apud Regem Galliarum: Re-*
,, *gimen vero Eccleſiæ optime geſſit Gabriel Guccius*
,, *Canonicus Senenſis Metropolitana, ita in omnibus*
,, *diſponente Alexandro VII.*
,, JUCUNDUS *Turamiaus aeb. Senenſis J. U.* XIII.
,, *D. Canonicus S. Mariæ de Provenzano, & Mo-*
,, *nialium Confeſſarius annorum* 35 *ætatis, hac ſede*
,, *potitur* 31. *Martii* 1664. *Morte citiſſima ſublatus*
,, 17. *Jan.* 1665. *ſepelitur in ſua Cathedrali.*
,, JOANNES *Chécconius nob. Senenſis J. U. D.* XIV
,, *cum plurima guberata in ditione Eccleſiaſtica lau-*
,, *dabiliter exercuiſſet, hac Infula donatus eſt* 11. *No-*
,, *vemb.* 1665. *jura natura perſolvit* 19. *Martii* 1668.
,, *ſepelitur in Cathedrali.*
,, HIERONYMUS *Burgheſius Patricius Senen-* XV.
,, *ſis, Ord. S. Benedicti Juriſprudentia, Sacra Scri-*
,, *ptura, Muſices, Mathematices, nec non lingua-*
C ,, *rum Græca, & Hebraica pollens plura munia ſuſti-*
,, *nuit in ſua Congregatione: Romæ extra Ordinem*
,, *Pœnitentiarium egit Apoſtolicum in Vaticana Baſi-*
,, *lica, Ordinarium in ea S. Pauli anno Jubilæi. De-*
,, *mum ad Suanenſem Cathedram eum delegit Ale-*
,, *xander VII. ubi cum aliquandiu proficue reſediſſet,*
,, *aeris gravamine perturbatus ad hanc Pientinam*
,, *translatus eſt* 17. *Septembris* 1668. *Reparanda Ec-*
,, *cleſia, reformandis ſacris ritibus ad normam no-*
,, *viſſimi cæremonialis illico manus appoſuit. Diœce-*
,, *ſim ſtatis temporibus perſonaliter luſtravit, Syno-*
,, *dos habuit, plurimis auxit rem ſacram: in omnibus*
,, *longè clariſſimus, Dierum, meritorumque plenus*
,, *mortalitatem depoſuit in ſua Cathedrali die* 15. *Jan.*
,, *anno* 1698.
,, ANTONIUS *Fortegaerra nobilis Senenſis;* XVI.
,, *juveatis præclariori diſciplinarum genere imbutus, ju-*
,, *ris tam Cæſarei, quam Pontificii Doctor eanunciatus inter*
,, *Canonicos connumeratus eſt Senenſis Metropolitanæ,*
,, *unde annum agens ætatis* 40. *dignus Burgheſii ſucceſ-*
D ,, *ſor acceitus eſt* 15. *Septemb.* 1698. Luc.)
(,, *Obiit in reſidentia menſe Januario an.* 1714.
,, ASCANIUS *Sylveſtri Epiſcopus Maſſanus* XVII.
,, *translatus eſt ad Eccleſiam Pientinam* 13. *Junii* 1714.

RAVELLENSES EPISCOPI.

RAVELLUM in Picentinis Urbs, non magno murorum ambito cincta in Principatu Citra jacet, non veteribus admodum Colonis ſuperba, qui ab Amalphitana Republica deſecere, ac Roberto Guiſcardo occaſionem injecere, ut ejus locum, in quo ſita eſt, ad eam Rempublicam expugnandam, e acitaris propugnaculis, communiret. In media Civitate locus dictus Thorus ſe ſe porrigit, in quo lapſis aliquot ab anno ſalutis noſtræ Milleſimo ejus Reipub. Dua quibuſdam excitandæ ſub nomine D. Joannis Eccleſiæ his verbis poteſtatem fecit, *ut poſſint conſtrui facere Eccleſiam in communi noſtro loco, ideſt Republica, qui dicitur Thorus:* cumque poſtmodum illi de Thoro, ab Amalphitanis deſciviſſet, ab iis rebelles appellati, idem Civitati nomen conciliarunt, quod poſtea pro Rebellem, Ravellum dixere. De hac Civitate D. Bernardus in Epiſtola ad Imperatorem Lotharium mentionem facit. *Nonne hi ſunt, qui unico impetu ſuo, quod incredibile dictu eſt, expugnaverunt Amalphiam, & Rebellem, & Scalam Atturinam, Civitates utique opulentiſſimas, & munitiones, omnibuſque, qui ante hac tentaverant, inexpugnabiles?* Eodem pariter Rebellis nomine eam Carolus Sigonius appellavit in ſuo de regno Italiæ commentario. Conſentiunt denique antiqua inſtrumenta ab anno 1200. conflata, in quibus non Ravellum, ſed Rebellum, ac conſecutis temporibus Ravellum dicitur, quamvis in Papalibus diplomatibus, etiam Ravellum nuncupetur, quod nomen, an ab Apoſtolica ſede inventum fuerit, conjicere non poſſum. Erimpertos antiquiſſimus hiſtoricus, Amalphis, Scalæ, Arani, Portus Regiminis mentione edita altiſſimo ſilentio, cum de ea diſſerendi ſe ſe porrigeret occaſio, ipſā præterivit, certiſſimo argumento, eo tempore non ſtetiſſe. Cum verò deinde Magnus Guiſcardus tranſmarinam profectionem adornaſſet, Amalphitani ad arma protulere, amiſſamque libertatem recuperarunt, novos Duces creavere, ſuſceptam in terra ſancta à patribus expeditionem, Religioniſque Hoſpitalarium militum, cujus Gerardus è prænobili Scalæ Civitatis ſtirpe ſatus, Magiſter erat, conſilia ſacra ſunt proſecuti. Capeſſente verò poſt obitum Roberti, Rogerio minori natu filio Principatum, prima ille conſilia ad eam Amalphitanam Rempublicam expugnandam adjecit, cumque Thorum acceſſiſſet, qui jam tum Rebellis nomen trahebat, creſcere, & efflореſcere cœperat, poſt multos bellicos exantlatos labores Thori Civibus adjuvantibus, eam in ſuam poteſtatem redegit; Inſigni ergo beneficio Thorum ornaturus, cujus Cives ſe ſe illi promptos, & alacres exhibuerant, à Victore III. Papa elicuit anno 1086. ut Epiſcopatu in ea erecto, Urſus Papicius Benedictinus Monachus, è familia illuſtri oriundus, Capuæ conſecraretur, primuſque Epiſcopus imponeretur. Quibus Victor Urſonem olim in religione ipſius familiarem, tum Rogerium obſequia Ravellenſium, fidemque præmio aliquo inſigni afficere cupientem, non modico beneficio obſtrinxit, dum Urſonem, cæteroſque ejus in Ravellenſi Eccleſia ſucceſſores S. ſedi immediatè ſubjectos ſuo diplomate ſanciverit. Rogerius verò in benevolentiæ argumentum eorum Eccleſiam regia munificentia ingentibus opibus, cenſibuſque apud Bituntum, Ju-

A venatium, Barletam, aliaque Apuliæ loca, liberaliſſimè cumulaſſet. Cathedralis Virginis Aſſumptæ ſacra triplici teſtudine aſſurgit, præter ſuperiorem fornicem, quam titulum vocant, forma quidem anguſtiori, ſed marmoribus incruſtratum, ac Porta ænea à familia Muſcetola antiquiſſima juxtaque nobiliſſima confecta illuſtratur. Sub titulo ſubjecta teſtudo humili forma conſpicitur, ubi antiquitus ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, cum piiſſima Domini noſtri imagine colitur; à læva parte ſacrarium viſitur, turriſque Campanaria aſſurgit; à parte verò dextera ſanguis D. Pantaleonis Martyris, cum pluribus aliis inſignibus reliquiis in Lipſanotheca pluriſſimis marmorum cruſtis exornata aſſervatur. Illuſtre, ac ſingulare miraculum, ſingulis annis in eo ſanctiſſimo ſanguine ad illuſtrandam ejuſdem Martyris gloriam Deus explicat; cumque in toto anno in ſummam duritiem concreverit, die ejus feſtum ſolemne præce-

B dente, ac conſequente, in fluxilem liquorem abit, ac poſtmodum ſummo intuentium ſtupore, ut prius, coagulatur, & obrigeſcit; eodem in ipſo prodigio emicante, quod in D. Januario Neapoli patrono, ac tutelari fulgere conſuevit. Hæc Eccleſia 4. dignitatibus ornatur, quarum princeps Archidiaconatus eſt, Canonicos non habet, at eorum 12. numerat ſacerdotes capitulares. Duodecim Parochias Civitas obtinet, quæ licet vetuſtate non ſit commendanda, amplitudine tamen, ædificiorumque multitudine, & elegantia illis non impar, nec plura alia oratoria deſunt, quamvis in ea nulla xenodochia, ſeminariave a, pietatiſque mons ſpectentur. Epiſcopus diœce-

C ſim non habet, cum ejus juriſdictio Civitate definiatur, quamquam à primo exordio ſoli Apoſtolicæ ſedi, ut Ravellenſis Epiſcopus obnoxius ſit, ut è diverſis Pontificum diplomatibus, maximèque ex eo Victoris, à quo hæc Eccleſia in Cathedralem erecta eſt, colligi faciliimè poteſt. Clemens VIII. cum in illius penuriæ cognitionem veniſſet, Scalenſem Epiſcopatum duobus tantum milliaribus diſſitum cum illa conjungere decrevit. Scala porrò Civitas iiſdem temporibus, ut Freccia de officio Admirati nu. 4. lib. 1. refert, quibus Amalphis condita, ſurrexit, propriumque habuit Epiſcopum Amalphitano Archipręſuli ſubjectū. Hodie hæ duæ Eccleſiæ unitæ, ac uni Epiſcopo parent, qui ut Ravellenſis Epiſcopus ſoli Apoſtolicæ ſedi obtemperat, at verò ut Scalenenſis Præſul, Amalphitano Archiepiſcopo ſuffraganeus eſt. Nunc ergo de ſolis Ravellenſibus Epiſcopis, ut ſolis Apoſtolicæ ſedi obnoxiis verba faciam, reliquoſque in 7. tomum rejicio, cum de Scalenſibus Epiſcopis ſub Metropolitano Amalphitano nobis, erit oratio inſtituta. Interea ſilentio prætermittendum non duxi, antequam Ravellenſium Epiſcoporum ſeriem attexere aggrediar, eam Urbem illam ſibi gloriam jure merito arrogare poſſe, ſelectiſſimi delibatique nobilitatis floris ſedem extitiſſe, plureſque familias clariſſimas, quæ Neapoli dignitate fulgeant, peperiſſe. Epiſcoporum verò ſeries ejuſmodi eſt, quæ ſequitur. („ *Fructus hujus Epiſcopatus taxantur* „ *in lib. Cam. ad fl.* 200. *aſcendunt ad* 300. *Ducatus*

D „ *illius monetæ, nulla penſione gravati.*)

I. 1. VRSUS Papicius Monachus S. Benedicti primus Ravellenſis Eccleſiæ Epiſcopus conſecratus eſt à Victore Papa III. anno 1086. a Idem Pontifex ann. 1086. conceſſit Vrſoni ab ſe primo Ravellenſi Epiſcopo conſecrato, ſuiſq; ſucceſſoribus, privilegium, ut Ius Epiſcopale haberent, ac poſſiderent in iis, quæ iam poſſiderent, vel in futurum juſte, ac legitimè acquirere eis contingeret. Privilegii verba ſunt hæc ab ipſo autographo tabularii Ravellenſis Eccleſiæ exſcripta.

VICTOR EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Dilecto in Chriſto filio Vrſo Ravellenſi Epiſcopo in perpetuum.

Quandoquidem ſuperna diſponente clementia P. Petro Apoſtolorum Principi, ejuſque ſucceſſoribus ubique gentium ordinandi, diſponendi, regendi, & gubernandi

a Adeſt Seminarium, & unum Monialium Cœnobium.

a Ex App. tom. 2.

Eccleſias à Deu eſt conceſſa poteſtas, nos quoque pro modulo noſtro omnium Eccleſiarum ſollicitudinem habentes hoc, quod noſtra mentis arcano Dei miſeratio inſpiravit, jure diſponere, regere & gubernare ſatagimus. Quo circa piis votis, juſtiſque poſtulationibus annuentes concedimus tibi frater & Coepiſcope noſter Vrſe, tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum quicquid ad Ravellenſem Civitatem Epiſcopali Dignitatis honore noviter inſignitam, vel pertinere ad præſens, vel quod etiam futuris tẽporibus juſtè acquiſieritis, ut jure Epiſcopali habeatis, retineatis, & poſſideatis. Si quis autem vel Rex, vel Marchio, vel Dux, vel Princeps, vel Patritius, vel Comes, vel Vicecomes, ſeu aliqua magna, parvaque perſona contra hanc noſtri decreti ſanctionem agere præſumpſerit, primo quidem à Chriſti Corpore, & ſanguinis communione ſeparatus dep.... bis aut ter canonice compellatus fuerit, niſi ſatisfecerit, ſed..... malitia perſtiterit, eum excommunicatum & damnatum eſſe cenſemus. Damus autem tibi, tuiſque ſucceſſoribus liberam poteſtatem in Diœceſi veſtra abſque alicujus cun... Chriſma conficere, Eccleſias dedicare, Clericos ordinare, & quicquid Epiſcopatus eſt ordinis celebrare.

Datum Capuæ per manus.... Signienſis Epiſcopi, Romanæ vero Eccl. Bibliothecarii anno ab Incarn. D. N. J. C. 1088. Anno vero 1. Pontificatus D. Victoris III. Papæ Ind. X.

Urbanus II. qui Victori ſucceſſit, eundem Urſonem Epiſcopum, & ſucceſſores ampliori privilegio cohoneſtavit anno 1090. atque ſub Apoſtolica protectione ſuſcepit, in hunc modum ab ipſo originali ex eodem tabulario Ravellenſi exſcripto.

URBANUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Dilecto in Chriſto fratri Urſo Ravellen. Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonice inſtituendis in perpetuum.

Sancta Romana, & Apoſtolica univerſalis Eccleſia dignitas exigit, ut ſibi fideliter adhærentes remuneret, & exaltet. Quia igitur Romanæ Eccleſiæ fidelitatem, ac libertatem ardenter requiſiſti, & obſequiis prævenisti, ad id veſtra Civitas, Domino præſtante, pervenit, ut Prædeceſſoris noſtri Reverendæ memoriæ Victoris III. tempore Epiſcopum meruerit adipiſci. Nos itaque nihilominus exaltationi veſtræ congaudentes, & Anteceſſoris noſtri ſtatuta firmamus, & eam vobis libertatem adjicimus, ut Ravellenſis Eccleſia deinceps ab omnis poteſtatis ſubjectione libera, in ſolius Romani Pontificis Jure, dominationeque conſiſtat. Dignum quippe eſt, ut qui in corporalibus rebus vehementer excreviſtis, ſpiritualium quoque munerum perceptione, Domino largiente, creſcatis. Veſtram igitur Eccleſiam in Apoſtolicæ ſedis gremio ſpecialiter confoventes tibi legitime confirmamus, Coepiſcope Urſe, tuiſque legitimis ſucceſſoribus, omnem Ravellenſem Diœceſis ambitum præſentis authoritate paginæ confirmamus, poteſtatem vobis indulgentes intra eam abſque ullius contradictione Chriſma conficere... (Multa deſunt in privilegio, quia fuit reciſum, & cum filo conſutum, ut ad præſens extat.) *Statuta Eccleſiæ præſtante Domino irrefragabiliter obſervare, ejuſque honori pro viribus ſemper inſiſtere. Si quis autem in craſtinum Archiepiſcopus, aut Epiſcopus, Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, aut Patritius, Comes, aut Vicecomes, aut Judex, aut perſona qualibet magna, vel parva, potens, aut impotens hujus noſtri privilegii paginam ſciens conceſſam vobis libertatem auferre tentaverit, ſecundo, tertiove commonitus, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, is, ut à Chriſti, & Eccleſiæ corpore ſegregandus, honoriſque ſui & officii periculo ſubjacere debebit. Conſervantibus autem hæc, Pax à Domino, & miſericordia præſentibus, & futuris ſæculis conſervetur. Amen. Amen. Amen.*

Datum Salerni per manus Joannis S. R. E. Diaconi Card. Nonis Octobris Ind. 13. Anno Incarn. Dominica 1090. Pontificatus vero D. Urbani Papæ II. 3.

Fato obiit Urſus anno 1094.

II. 2. CONSTANTINUS Rogadeus Ravellenſis Marci filius ſucceſſit Urſo, ab Urbano II. conſecratus ann. 1094. In illius, ac Ravellenſis Eccleſiæ gratiam hoc dedit diploma Paſchalis Papa II. anno 1102. cujus exemplar nobis communicavit Annibal de Maſchambrunis Epiſcopus Stabienſis nobilitate generis, & eruditione clariſſimus. Diplomatis tenor eſt hujuſmodi.

PASCALIS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.
Ven. Conſtantino Ravellenſis Eccleſiæ Epiſcopo, & ſucceſſoribus canonicè promovendis in perpetuum.

Pia poſtulatio voluntatis effectu debet proſequente compleri, quatenus, & devotionis ſinceritas laudabiliter eniteſcat, & utilitas poſtulata vires indubitanter aſſumat. Tuis ergo poſtulationibus frater in Chriſto vener. Conſtantine Epiſcope clementer annuimus, quia devotionis tuæ ſinceritatem erga communem Eccleſiarum matrem Romanam Eccleſiam affectio diutina declaravit. Cujus nimirum merito voluntati tuæ auctore Domino accommodavimus affectum, ut Eccleſia tibi commiſſa ſtatus inconcuſſi ſemper ſtabilitate perſiſtat. Per præſentis itaque decreti paginam decernentes decernimus, ut Ravellen. Eccleſia, cui per Dei gratiam, & prædeceſſoris noſtri miniſterium, ac manus impoſitionem præſides, familiariori benignitate ſemper ſub Apoſtolicæ ſedis tuitione ſervetur, & quicumque deinceps Epiſcoporum Ravellen. Eccleſiæ Deo diſponente ſucceſſerint, ab ejuſdem Apoſtolicæ ſedis Pontifice conſecrationis gratiam ſortiantur, ſicut à S. memoriæ prædeceſſoribus noſtris Victore III. & Urbano II. ſtatutum eſſe cognoſcitur. Omnem quoque Ravellenſis parochiæ ambitum ſicut ab prædeceſſore tuo Reverendæ in Chriſtu memoriæ Urſone poſſeſſa eſt tibi, tuiſque in perpetuum ſucceſſoribus confirmamus. Ad hæc quicquid, vel proprietario jure, vel parochiali jam præfata Eccl. in præſentiarum obtinet, ſive in futurum largiente Domino juſte poterit, atque canonicè adipiſci, libera tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eamdem Eccleſiam temerè perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur, tam veſtris, quam Clericorum, & pauperum uſibus profutura. Si qua ſane Eccleſiaſtica, ſæculariſque perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciẽs contra eam temere venire tentaverit & ſecundo tertiove commonita non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore, ac ſanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco juſta ſervantibus ſit pax D. N. J. C. quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æterna pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Ego Paſchalis Catholicæ Eccleſiæ Epiſc. SS.

Datum Beneventi per manum Joannis S. R. E. Diaconi Card. 3 Kal. Octob. indict. x. Incarn. Dom. anno MCII. pont. autem D. Paſchalis Secundi, 3.

Conſtantinus verò poſtquam 36. annos cum laude hanc rexiſſet Eccleſiam, à clero, & populo Amalphitano Archiepiſcopus acclamatus, cumque ab Innocentio II. haud confirmatus fuiſſet, Palliumque ab eo denegaretur, ad hanc ſuam priorem Eccleſiam reverſus, ibidem bono fine quievit anno 1150. ſepultuſque fuit in Cathedrali, ubi adhuc ejus marmoreum tumulum ſpectatur, cum hac brevi inſcriptione.

Dominus Conſtantinus Præſul inclytus requieſcit hic ſecundus.

3. JOANNES Ruffulus * immediatè ſucceſſit Conſtantino eodem anno 1150. qui anno 1157. ab Adriano IV. quæ Victor, & Urbanus Pontifices pro Ravellenſi Eccleſia privilegia conceſſerant, confirmari obtinuit, eaſdemque gratias à Lucio III. anno 1182. & Clemente III. anno 1188 meruit impetrare. Horum Pontificum gratioſa diplomata ab ipſis autographis tabularii Ravellenſis Eccleſiæ exſcripta III.

* Ex Ap. tem. p.

ta hic duximus proferenda, cum non parum juvent ad Ravellenſium Epiſcoporum immunitates obſervandas, ac tuendas.

ADRIANUS IV. EPISCOPUS

Servus ſervorum Dei.

Ven. fr. Jo. Ravellenſi Epiſ. ejuſque ſucceſſ. Canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

Pia poſtulatio voluntatis effectu debet proſequente compleri, quatenus & devotionis ſinceritas laudabiliter eniteſcat, & utilitas poſtulata vires indubitanter aſſumat. Ea propter Venerabilis in Chriſto frater Joannes Epiſcope tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatam Ravellenſem Eccleſiam, cui Deo authore præeſſe dignoſceris, ſub Beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, ſtatuentes, ut quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum, juſtè & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis Deo propitio poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus & illibata permaneant, omnem vero ambitum Ravellenſis Eccleſiæ, ſicut à Prædeceſſoribus tuis rationabiliter poſſeſſus eſt, Tibi, tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum confirmamus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temerè perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare; ſed omnia integre conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſubſtentatione conceſſa ſunt uſibus omninò profutura, ſalva ſedis Apoſtolicæ authoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæculariſve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam, ſciens contra eam temerè venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita niſi præſumptionem ſuam congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, ac ſanguine Dei & Domini Redemptoris Domini Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æterna pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Ego Adrianus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Hubaldus Presb. Card. tit. S. Praxedis.

Ego Hubaldus Presb. Card. tit. S. Crucis in Hieruſalem.

Ego Jacobus Presb. Card. SS. Joann. & Pauli tit. Pammachii.

Ego Ardicio S. Theodori Diac. Card.

Ego Boto Diac. Card. SS. Coſmæ & Dam.

Datum Anagniæ per manum Rolandi S.R.E. Presb. Card. & Cancellarii 3. Id. Sept. Ind. 5. Incar. Dom. 1157. Pontificatus vero D. Adriani IV. Papæ anno 3.

LUCIUS EPISCOPUS

ſervus ſervorum Dei.

Ven. fr. Jo. Epiſcopo Ravellen. ejuſque ſucceſſ. Canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

Cum ex injuncto nobis à Deo Apoſtolatus officio, quo cunctis Chriſti fidelibus, authore Domino præeminemus, ſingulorum paci, & tranquillitati debeamus intendere, præſertim pro illorum quiete nos oportet eſſe ſollicitos, qui paſtorali dignitate ſunt præditi, & ad officium pontificale promoti, & qui ſpeciali prærogativa noſcuntur ad Jus Romanæ Eccleſiæ pertinere; niſi enim nos eorum utilitatibus intendentes, ipſorum dignitates & jura in quantum Deo permittente poſſumus, integra conſervemus, & authoritate Apoſtolica eos ab iniquorum hominum incurſibus defendamus, de illorum ſalute non vere poterunt eſſe ſolliciti, qui ſibi ad regendum Domino ſunt diſponente commiſſi. Ea propter vener. in Chriſto frater Joannes Epiſcope tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Ravellenſem Eccleſiam, cui Deo authore præeſſe dignoſceris, ad exemplar prædeceſſorum noſtrorum S. record. Adriani & Alexandri PP. ſub B. Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus; Statuentes, ut quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſtè & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Monaſterium S. Triphonis, Monaſterium S. Trinitatis, & monaſterium S. Mariæ de Caſtiglione. Omnem vero ambitum Ravellenſis Parochiæ, ſicut à prædeceſſoribus tuis, & à te ipſo hactenus rationabiliter poſſeſſus eſt, tibi, tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum confirmamus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temerè perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare; ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis Apoſtolicæ authoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæculariſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundò, tertiòve commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe divino Judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore & ſanguine Dei & D. Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit Pax D. N. J. C. quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æterna pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

† *Ego Lucius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.*

† *Ego Theodinus Portuenſis & S. Ruſinæ Sedis Epiſcopus.*

† *Ego Henricus Albanenſis Epiſcopus.*

† *Ego Vivianus tit. S. Stephani in Cœlio monte Presb. Card.*

† *Ego Albinus Presb. Card. tit. S. Crucis in Hieruſalem.*

† *Ego Laborans Presb. Card. S. Mariæ Transtyberim tit. Callixti.*

† *Ego Rodulphus Diac. Card. S. Georgii ad Velum Aureum.*

† *Ego Gratianus SS. Coſmæ & Damiani Diac. Card.*

Datum Veletri per manus Alberti S. R. E. Presb. Card. & Cancellarii, 2. Nonas Decemb. Ind. 1. Incarn. Dom. Anno 1182. Pontificatus vero D. Lucii Papæ III. Anno II.

CLEMENS EPISCOPUS.

Servus ſervorum Dei.

Ven. fr. Jo. Ravellen. Epiſcopo, ejuſque ſucceſſ. canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

Cum ex injuncto nobis à Deo Apoſtolatus officio, quo cunctis Chriſti fidelibus, authore Domino præeminemus, & cætera, ut in Lucii privilegio verbatim habetur, in fine Papæ & Card. ſubſcriptiones leguntur.

Ego Clemens Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Theobaldus Oſtienſis & Veliternenſis Epiſcopus.

Ego Laborans Presb. Card. S. M. Tranſtiberim tit. Callixti.

Ego Pandulphus Presb. Card. Baſilicæ duodecim Apoſtolorum.

Ego Melior Presb. Card. SS. Joan. & Pauli tit. Pammachii.

Ego Ruphinus tit. S. Praxedis Presb. Card.

Ego Bobo tit. S. Anaſtaſiæ Presb. Card.

Ego Alexius tit. S. Suſannæ Presb. Card.

Ego Petrus Presb. Card. tit. S. Petri ad Vincula.

Ego Iordanus Presb. Card. S. Pudentianæ tit. Paſtoris.

Ego Iacobus Diac. Card. S. Mariæ in Coſmedin.

Ego Gratianus SS. Coſmæ & Damiani Diac. Card.

A *Ego Octavianus SS. Sergii & Bacchi diac. card.*
Ego Gregorius S. Mariæ in Porticu Diac. card.
Ego Joann. Eccleſiæ S. Euſtachii diac. card.
Ego Joannes S. Theodori diac. card.
Ego Bernardus San. Mariæ Novæ diac. card.
Ego Gregorius ſanctæ Mariæ in Aquiro diacon. card.

Datum Laterani per manus Moyſi S. R. E. Subdiaconi vicem agentis Cancellarii 4. Kalen. Junii Indict. 6. Incarn. Dom. Anno 1188. Pontificatus vero D. Clementis Papæ III. anno I.

Joannes autem bonus, piuſque Præſul eum præfuiſſet annos plus minuſve 39. deceſſit anno 1209.

IV. 4. PANTALEUS Pironti Civis, & Epiſcopus Ravellenſis. * Electus circa annum Domini 1210. meruit & ipſe pro ſe, ſuiſque ſucceſſoribus antecesſorum privilegiorum confirmationem ab Innocentio III. anno 1212. Diploma extat in eodem Ravellenſis Eccleſiæ tabulario iiſdem verbis aliorum conceptum.

* Ex App. t.9.

B *INNOCENTIUS EPISCOPUS*
Servus Servorum Dei.
Vener. fr. Pantaleoni Ravellenſi Epiſc. ſuiſque ſucceſſ. canonice ſubſtit. in perpetuum.

Cum ex injuncto nobis à Deo Apoſtolatus officio, quo cunctis Chriſti fidelibus, authore Domino, præeminemus, &c. in fine ſubſcriptiones ita habentur.

Ego Innocentius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Nicolaus Tuſculanus Epiſcopus.
Ego Hugolinus Oſtienſis & Veliternenſis Epiſcopus.
Ego Cinthius tit. S. Laurentii in Lucina Presb. Card.
Ego Cencius SS. Joannis & Pauli Presb. card. tit. Pammachii.
Ego Petrus tit. S. Pudentianæ tit. Paſtoris Presb. Card.
Ego Guala S. Martini Presb. card. tit. Equitii.
Ego Pelagius tit. S. Cæciliæ Presb. card.
C *Ego Angelus S. Adriani Diac. card.*
Ego . . . . ſancti Georgii ad Velum Aureum Diac. card.

Datum Signiæ per manus Joannis S. Mariæ in Coſmedin Diac. Card. S. R. E. Cancellarii 6. Idus Auguſti Ind. 15. Incarn. Dom. anno 1212. Pontificatus vero D. Innocentii Papæ III. Anno XV.

Obiit anno 1220. jacet in Cathedrali prope Conſtantinum; ubi in pariete hæc ex penicillo inſcripta memoria legitur.

Pantaleo Præſul venerabilis hic requieſcit,
Eſt numero quartus Cœleſti ſede locatus.

V. 5. LEO Rogadei Ravellenſis, ſucceſſit an. 1220. * Habuit Leo ab Honorio III. anno 1222. eorundem privilegiorum aſſertionem, atque confirmationem, ad inſtar aliorum ſupra relatorum.

* Ex App. tom. 9.

HONORIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.
D *Ven. fr. Leoni Ravellen. Epiſcopo, ejuſque ſucceſſ. canonice ſubſtit. in perpetuum.*

Cum ex injuncto nobis à Deo Apoſtolatus officio, quo cunctis Chriſti fidelibus authore Domino præeminemus, & cæt. in fine.

Ego Honorius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Hugolinus Oſtienſis & Velitern. Epiſ.
Ego Leo tit. S. Crucis in Hieruſalem Presb. Card.
Ego Stephanus Baſilicæ XII. Apoſtolorum. Presb. Card.
Ego Thomas tit. ſanctæ Sabinæ Presb. Card.
Ego Octavianus SS. Sergii & Bacchi Diac. Card.
Ego Raynerius S. Mariæ in Coſmedin Diac. Card.
Ego Stephanus ſancti Adriani Diac. Card.
Ego Aegidius SS. Coſmæ & Damiani Diac. Card.
Ego Petrus S. Georgii ad Velum Aureum Diac. Card.

Datum Anagniæ per manus Vuillelmi S. R. E. Vicecancellarii 6. Kal. Aprilis Ind. 10. Incarn. Dom. anno 1222. Pontificatus vero D. Honorii Papæ III. anno VI.

A Sedit annos 9. mortuuſque eſt annos 1229. cujus marmoreum tumulum ſpectatur in Cathedrali hujuſmodi inſcriptione exornatum.

Pontificis corpus jacet hic Leonis Rogadei,
Quem Dominus in Regno faciat gaudere ſuperno;
Inſideat Cœlis animo, ſed corpore terris.
Eſt numero quintus Præſul, qui nunc latet intus.

6. N. RAVELLENSIS Epiſcopus, cui ſcribit Gregorius IX. anno 10. ſui Pontificatus 5. Octob. qui fuit ſalutis 1237. in reg. Vat. ep. 275. fol. 54. VI.

7. PETRUS de Duratio Monachus ordinis S. Benedicti hanc ſedem diu tenuit, obiitque ann. 1284. VII.

8. PTOLOMÆUS Monachus Eremita S. Auſani, Epiſcopus antea Sardenſis, in defuncti Petri locum Ravellenſis Epiſcopus declaratus eſt ab Honorio IV. anno 1286. die 6. Nonas Martii, cum electionem Ioannis Ruſali Aquenſis Eccleſiæ Archidiaconi ob defectum ætatis nullam decretaſſet, ut habetur in regeſt. vatic. epiſt. 312. fol. 86. an. 1. ejuſdem Honorii. Obiit an. 1290. VIII.

B 9. IOANNES Allegri Ottanus, ex Archidiacono Ravellenſi, & electo tunc Epiſcopo Ogentino, à Capitulo poſtulatus, confirmatur à Nicolao IV. an. 1291. die 3. Kal. Octob. ex reg. vatic. epiſt. 554. fol. 110. ann. 4. Præſens fuit initi fœderis inter Carolum III. Neapolitanum Regem, & Rempub. Venetam ano. 1301. Exceſſit anno * 1332. 10. Novembr. * Porro Joannes à Carolo II. Rege, cujus Conſiliarius, & familiaris erat, ſequens pro ſua Eccleſia habuit privilegium, ex regeſto ejuſdem Regis anno 1299. l. A. fol. 80. deſumptum. IX.

* Ex App. t. 2.
* Ex App. tom. 9.

CAROLUS II. & cæt.
Univerſis præſentis ſcripti ſeriem inſpecturis tam præſentibus, quam futuris.

Ad Dei laudem, & gloriam, de cujus manu bona ſuſcepimus, reverentiam debemus Eccleſiæ, & in recognitionem talenti ab eo nobis dati & crediti locupletis partem offerre, quam poſſumus, & fortem impendere, quam valemus. Hac itaque conſideratione commoti, & interceſſione devota veneran. in Chri- C *ſto Patris Joannis Dei gratia Epiſcopi Ravellenſis dilecti Conſiliarii, & familiaris noſtri, cui a fide, ac meritis ad gratiam obligamur, inducti de certa ſcientia noſtra, & gratia ſpeciali concedimus irrefragabiliter inſtrui, ordinari, & fieri in Civitate Ravellenſi, ubi Epiſcopus ipſe providerit Tinctoriam Celendram cum auricella & aliis ſuis circumadjacentiis univerſis, volentes, & expreſſius concedentes, ut ipſa Tinctoria, Celendra, & auricella cum adjacentiis ipſis ſuis ad opus, & commodum majoris Ravellenſis Eccleſiæ exerceatur perpetuo in futurum, & Jura, redditus, & proventus earum, quæ locari, & vendi permittimus per ipſum epiſcopum, & ſucceſſores ejus, qui pro tempore fuerint eidem Ravellenſi Eccleſiæ libere applicentur, & percipiantur tam per ipſos Epiſcopos, quàm per Capitulum ejuſdem eccleſiæ tam vacabit, nulla nobis, aut ſucceſſoribus noſtris, vel Curia noſtra exactione, delatione in illis alia in poſterum reſervata: In cujus rei fidem perpetuamque memoriam, & ejuſdem Eccleſiæ Ravellenſis cautelam &* D *perpetuam firmitatem præſens ſcriptum exinde fieri, & pendenti Majeſtatis noſtræ ſigillo juſſimus communiri.*

Actum & Datum Neapoli in abſentia Prothonotarii Regni Siciliæ & cæt. per M. P. de Ferreriis, & cæt. die 23. Aprilis 12. Indictione.

10. FRANCISCUS ex familia Patritia nobili Caſtalda Monachus Ordinis S. Benedicti in demortui Joannis locum præficitur à Joanne XXII. ann. 1313 a. Oſſa prædeceſſorum ſuorum in ſacello à ſe ornato ſanctiſſimi Crucifixi in marmorea urna repoſuit, odeum exornavit, aliaque boni paſtoris opera edidit, diuque ſumma omnium exiſtimatione hanc rexit Eccleſiam. Valedixit huic mortali ſeculo die 4. Junii anno 1362. ſepultus fuit in Cathedrali apud ſuos anteceſſores. X.

a 1332. 10 Novemb.

11. SERGIUS è Patritia familia Griſona Archipresbyter Eccleſiæ S. Mariæ de Molinaria Beneventanæ diœceſis ab Urbano V. electus eſt Epiſcopus Ravellenſis 18. Kal. Aug. anno 1363. poſt aliquot XI.

annos

annos tranſlatus eſt ad Amalphitanam Eccleſiam, in qua defunctus eſt anno 1392. A

XII. 12. ROBERTUS Ruffus Salernitanus, Monachus S. Benedict. ſucceſſit Seegio. Obiit ann. 1397. ex lib. oblig. Prælatorum.

XIII. 13. ANDREAS electus Scalenenſis, ad hanc ſedem evehitur defuncto Roberto ann. 1397. 4. Kal. Junii à Bonifacio VIII. ex eodem libro; tranſlatus inde eſt ad Venuſinam Eccleſiam anno 1400.

XIV. 14. PEREGRINUS Rufulus Petri filius Neapolitanus, electus eſt Epiſcopus à Bonifacio IX. anno 1400. id Aprilis; poſt unius anni regimen ex peſte, ſuæ familiæ poſtremus, interiit 1401. de eo in eodem lib. obligat.

XV. 15. LUDOVICUS Apenditanus Surrentinus ab eodem Bonifacio ad hanc ſedem vocatur anno 1401. 12. Kal. Julii. Exceſſit ann. 1407. ex eodem lib.

XVI. 16. NICOLAUS de Doncellis de Archadia à Gregorio XII. eligitur ann. 1409. in cujus obedientia diu vixit, ob idque Epiſcopatu privatus à Joanne XXIII. anno 1413. qui tandem ſub Martino V. diem clauſit extremum, ex eodem lib.

XVII 17. ASTORGIUS Agnenſis Neapolit. Epiſcopus Militenſis huc transfertur à Joanne XXIII. ann.
a An. 1418. 1413. Kal. Martii, eodemque anno *a* translatus fuit ad Melphienſem Eccleſiam; tandem factus eſt S.R.E. presb. Card. de quo alibi.

XVIII 18. MARTINUS de Groniano ad hanc ſedem
b 1418. Eccleſiæ evehitur poſt Aſtorgium annn 1413. *b* breviſque Pontifex fuit, eidemque ſubſtituitur idem Nicolaus de Doncellis, qui cum diem ultimum obiiſſet, vacuam, liberamque Ravellenſem diuque turboſam Eccleſiam reliquit.

XIX. 19. BENEDICTUS de Pradoxis Surrentinus Epiſcopus Capritanus à Martino V. huc transfertur, defuncto Nicolao anno 1418. 14. Kal. Martii, Annus undecim legitimè ſedit contra Franzonum quemdam Staiibanum de Majoro monachum Benedictinum à Gregorio XII. intruſum ann. 1416. deceſſit Benedictus ann. 1427. ex eodem lib.

XX 20. * JOANNES ſucceſſit Benedicto eodem an-
* Ex App. n. 9. no 1427. quo vel ex hac vita migravit, vel ad aliam Eccleſiam tranſlatus eſt. Joannis nomen ad poſteros perennavit Joannæ II. Reginæ privilegium eidem conceſſum eodem anno 1429. Auguſto menſe, quod extat in tabulario Ravellenſi tenoris ſequentis. C

Joanna ſecunda Dei gratia Hungariæ, Hieruſalem, Siciliæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Ruſſiæ, Serviæ, Galaciæ, Lodomeriæ, Comariæ, Bulgariæque Regina, Provinciæ & Fercalqueriis, ac Pedemontis Comitiſſa.

Tenore præſentium notum facimus univerſis harum ſeriem inſpecturis, tam præſentibus, quàm futuris, quod diebus proximis Majeſtati noſtræ, & in noſtro Conſilio pro parte R. Patris Joannis Ravellenſis Epiſcopi Oratoris fidelis noſtri dilecti quædam extitit oblata petitio effectualiter continens, quod Prædeceſſores ejuſdem exponentis Ravellenſis Epiſcopi, qui fuerunt, nomine, & pro parte majoris Ravellenſis Eccleſiæ, cui præfuerunt, & ipſa etiam major Ravellenſis Eccleſia ab eo tempore, cujus in contrarium memoria hominum non extitit, nec exiſtit, habuerunt, tenuerunt, & poſſederunt, & dictus exponens habuit, tenuit, & poſſedit, prout etiam de præſenti habet, tenet, & poſſidet ejuſdem Eccleſiæ nomine Celendram unam prope dictam Eccleſiam in Civitate noſtra Ravelli, in qua celendrari conſueverunt, & celendrantur fuſtaini, & nulla alia celendra erat, nec eſt in Ducatu noſtro Amalphiæ, niſi in Civitate noſtra Amalfiæ, quæ ſimiliter eſt majoris Eccleſiæ Amalfitanæ; & in ipſa petitione ſubjunxit, quod Coluccius de Affiicto de Scalis intendebat, & nitebatur, prout intendit, & nititur velle facere Celendram unam in Civitate noſtra Scalarum diſtante per unum miliare à dicta Civitate Ravelli, & quod ipſam facere cœperat in maximum damnum & præjudicium dictæ majoris Ravellen. Eccleſiæ, & exponentis ejuſdem, attento præſertim, quod ſi dictus Coluccius Celendram ipſam faceret, præfata Celendra ipſius Ravellenſis Eccleſiæ nullius eſſet redditus, cujus pro majori parte in dicta Ravellenſi Eccleſia divina celebrentur officia de juribus Celendræ prædictæ, quæ ſi in redditibus deterioraretur, alia dictæ Eccleſiæ remanentia bona, ſicut expoſitio ipſa continuit, non erant, nec eſſent ſufficientia in victum, & alia neceſſaria dicti exponentis, & Capituli, & Cleri dictæ Eccleſiæ, & ad divina ibidem officia celebranda, & pro tempore claræ memoriæ Domini Regis Ladiſlai Reverendi fratris noſtri, dum aliqui homines Terræ noſtræ Tramonti tentaſſent Celendram facere in dicta Terra Tramonti, & propterea ad eundem fratrem noſtrum per Prædeceſſorem tunc dicti exponentis habitus fuiſſet recurſus, idem quondam frater juſſit Celendram ipſam non fieri, quæ minimè facta fuit, ſicque ſuper præmiſſis, & pro ipſius remotatione Celendræ per dictum Coluccium inchoatæ, pro parte dicti exponentis, noſtra, & dicti noſtri conſilii, proviſione petita, per jam dictum noſtrum Conſilium commiſſum extitit R. in Chriſto P. D. N. Archiepiſcopo Neapolitano Conſiliario & fideli noſtro dilecto, quod de præmiſſis ſummariè ſe informaret, & quicquid reperiret, Majeſtati noſtræ, ſeu dicto noſtro Conſilio referret, habitaque per dictum Archiepiſcopum petitione prædicta pro parte ipſius exponentis oblata, Archiepiſcopus idem vigore decretationis in illa conſcriptæ & commiſſionis per dictum noſtrum Conſilium ſibi factæ, vocato dicto Coluccio, & non comparente, & certis aliis ſimiliter evocatis, ac nonnullis teſtibus ſuper hoc per eundem Archiepiſcopum examinatis poſt illorum examen retulit coram dicto noſtro Conſilio jam dictam Celendram per ipſum Coluccium de jure fieri non poſſe, neque debere, & ſi fieret, fore præjudicialem eſſe dictæ Majori Eccleſiæ Ravellen. nec aliquas Celendras fuiſſe, nec eſſe in terris & locis dicti Ducatus noſtri Amalphiæ, niſi duas in Civitatibus Amalphiæ & Ravelli, nec non mandandum & inhibendum eſſe dicto Coluccio ſub adjectione pœnali, quod dictam Celendram facere in dicta Civitate Scalarum non debeat, neque præſumat, & ſi quam facere incœpit, devaſtet, irritet, & annullet, ſicuti prædicti Archiepiſcopi relatio prædicta continuit eidem Conſilio noſtro facta; quam quidem relationem jam dictum noſtrum Conſilium approbavit, & decrevit eandem executioni debitæ demandandam. Nos autem conſiderantes, quod nil prodeſſet relationes & decreta fieri, niſi executioni debitæ demandarentur, prædictique Ravellen. Epiſcopi juſtis ſupplicationibus inclinati, tam relationem factam, ut prædicitur, Conſilio noſtro prædicto, quàm etiam prædicti Conſilii noſtri Decretum de noſtra certa ſcientia tenore præſentium decernimus, & declaramus eſſe validum, & validam, & inviolabiliter obſervandam . . . . prohibendum eſſe à confectione dictæ Celendræ, & cogendum ſi exſtruxerit, ad deſtruendum, ſi quam celendram in eadem Civitate Scalarum, ut prædicitur, inchoaſſet; & ut præſens noſtra . . . . debitum ſortiatur effectum, jam dicto Coluccio, ex dicta noſtra certa ſcientia ſub pœna unciarum quinquaginta ab eo, ſi ſecus inde fecerit, pro parte noſtræ Curiæ irremiſſibiliter exigenda tenore præſentium præcipimus & mandamus, quatenus dictam celendram per eundem inchoatam deſtruere, & devaſtare debeat, nec illam in ipſa Civitate Scalarum de cætero facere quoquomodo præſumat; ſed ab illa deſiſtat penitus & omnino, quatenus damnoſa eſſet & præjudicialis dictæ Majori Eccleſiæ Ravellen. & quatenus non faciat, ſicut noſtram gratiam charam habet, & prædictam pœnam deſiderat evitare; Mandantes inſuper ipſarum tenore præſentium Vicegerentibus noſtris, & Capitaneis dicti Ducatus noſtri Amalphiæ, & ipſarum Civitatum Ravelli, & Scalarum vel locum tenentibus earundem, & cæt. cæteriſque noſtris officialibus, & perſonis aliis, ad quos ſpectat, & ſpectare poteſt, quocunque nomine & titulo nuncupentur per quaſvis partes, Terras, & loca conſtitutis, præſentibus, & futuris, quatenus forma præſentium per nos diligenter attenta, illam ipſi, & quilibet eorum præſentes ſcilicet & futuri teneantur, obſervent, & tam à præ-

dicto

dicto Coluccio, quam ab aliis etiam mandent, & faciant inviolabiliter obſervari, dictumque Coluccium ad obſervationem præſentium, & ad deſtruendam, & devaſtandam per ipſum inchoatam Celendram, nec illam de cætero faciendam ſi renitens forſan extiterit tam per exactionem pœna jam dictæ, inciderit in eandem, quam per qualibet alia opportuna & debita, favorabiliaque Juris eis viſa remedia arceatur, & compellatur, nec illam denacept per eundem Coluccium fieri ſinat in damnum, & præjudicium Eccleſiæ prælibatæ. In cujus rei teſtimonium præſentem litterarum exeatationem fieri, & pendenti Majeſtatis noſtræ ſigillo juſſimus communiri, præſentanti remanſuram pro ejus certitudine, & cautela. A

Dat. Neapoli per virum Magnificum . . . . Fundorum Comitem Logothetam, & Prothonotarium Regni noſtri Siciliæ noſtrum Collateralem, Conſiliarium, & fidelem noſtrum dilectum Anno Domini 1429. die nona menſis Auguſti, 7. Ind. Regnorum noſtrorum an. 16.

XXI. 21. GAUFRIDUS de Porteriis Canonicus Averſanus ſucceſſit Joanni 16. Kal. Decemb. an. 1429. ex lib. obligat. B

XXII 22. Fr. LAURENTIUS de Neapoli Ord. Minorum electus Ravellenſis, transfertur ad Eccleſiã Puteolanam 12. Kal. Martii an. 1435. ex eodem lib.

XXIII 23. LAURENTIUS de Ricciis nobilis Florentinus, Epiſcopus Iſclanus huc translatus die 12. Kal. Martii an. 1439. ſedit an. 20. volens, liberque abdicavit an. 1455. de quo alibi.

XXIV 24. NICOLAUS Campanile nobilis Ravellenſis Abbas S. Triphonis patriæ ſuæ Epiſcopus delectus eſt die 9. Junii ann. 1455. obiit ſequenti an. 1456. ex eodem lib.

XXV. 25. Fr. DOMINICUS Mercarius Neapolitanus Ord. Præd. à Calliſto III. eligitur in demortui Nicolai locum an. 1456. die 8. Martii. Obiit an. 1489. de quo acta Romana.

XXVI 26. COSMUS Setarius electus ab Innocentio VIII. ann. 1489. defunctus eſt apud Salernum anno 1506. de quo acta conſiſt. * Ibidem ſepultus in Eccleſia S. Franciſci Conventualium cum hoc epitaphio. C

*Ex App. t. 2.

Coſmæ Setario in Decretis doctore Ravellenſi Pontifici, qui agens annum LXII. obiit VII. Octobris. MDVI. Fratres Poſuere.

XXVII. 27. FRANCISCUS Lavellus Ordinis Carthuſiani à Julio II. creatus Epiſcopus an. 1506. die 14. Oct. ex citatis actis.

XXVIII. 28. NICOLAUS obiit 1509.

XXIX 29. GODESCALCHUS ſucceſſit Nicolao ann. 1509. 27. Apr. exceſſit an. 1528. acta conſiſt.

XXX 30. SERENUS de Aſtoriis Patavinus a, Canonicus Regularis Lateranenſis, ejuſdemque Congregationis procurator Generalis, à Clem. VIII. eligitur in Epiſcopum die 10. Julii an. 1528. pauloque poſt defunctus eſt, & in Cathedrali ſepultus. Acta citata.

a Meminit de eo Pennottus in Hiſtri[illegible] par. l. 3. c. 13. p. 631. Mand.

XXXI 31. Fr. BERNARDINUS Soranus b Ord. Minorum diſtrictioris Obſervantiæ electus die 23. Febr. anno 1529. poſtquam ann. ſeptem hanc rexiſſet Eccleſiam Epiſcopatu abdicavit anno 1536. de quo acta conſiſtor. (,, *Et ad Venafranam tranſiit 2. Jun.*)

b Soria Hiſpanus Burgenſis.

XXXII. 32. FRANCISCUS Card Quignonus factus eſt hujus Eccleſiæ perpetuus adminiſtrator die 2. Junii 1536. inſecutoque anno eam liberè reſignavit, ut habetur in citatis actis. D

XXXIII. 33. ANTONIUS Lunellus Hiſpanus electus die 13. Junii 1537. inde translatus eſt ad Eccleſiam Cajetanam ann. 1541. de quo ibi.

XXXIV. 34. JOANNES Mohedanus Hiſpanus Romanæ Rotæ Auditor, ſucceſſit Lunello anno 1541. die 10. Januarii. Obiit ann. 1549. (,, *Tractat de eo Antonius* ,, *in Bibl. Hiſp. t. 1. p. 569* Mandoſ.)

XXXV. 35. LUDOVICUS Beccatellus Bononienſis c Pomponii filius, fit Epiſcopus ann. 1549. die 27. Maii; variis pro Romana Eccleſia functus muneribus ad Raguſinam Eccleſiam translatus ann. 1555. Prati in Etruria obiit ann 1572. ſepultus in Templo primario, cujus Præpoſitus fuerat, cum hoc epitaphio.

c Huius meminit [illegible] Ali. [illegible] p. 194. Mand.

Regi gloriæ immortali,

Et memoriæ Ludovici Beccatelli Patritii Bononienſ. qui a Paulo III. Epiſc. Ravellen. creatus, à Julio III. ad Venetorum Senatum, eo munere ultra quadriennium ſumma cum laude obito, mox in Urbem Vicarius adſcitus, à Paulo IV. ad Raguſinorum id poſtulantium Archiepiſcopatum traductus, à Pio IV. ex Tridentina Synodo evocatus, in qua doctrina ejus & ſanctitas quaſi lumen aliquod elucebat in gratiam Magni Etruriæ Ducis, qui ob illius egregias virtutes ſibi mitti Florentiam fuerat deprecatus, Pratenſi Eccl. præpoſitus eſt, ubi poſt octo annos vita diſcedens, maximum ſui omnibus reliquit deſiderium. Vir priſci moris, innocentiæ, ac pietatis litterarum omnium peritiſſimus, virtutum, earumque præditorum amantiſſimus, in amicos officioſus, in egenos beneficus, in omnibus tum privatis, tum publicis muneribus, optime de Chriſtiana Republica meritus, honores, ut minimè ambivit, itaque prudenter, integreque adminiſtravit. Vixit an. LXX. m. VIII. dies XX. obiit XVI. Kal. Novembris M. D. LXXII.

Antonius Gigantius Foroſempronienſis Domini, ac patris optimi annorum trium, & viginti alumnus, officii, & gratitudinis ergo P.C.

36. HERCULES Tambuſius Ferrarienſis d, Monachus S. Benedicti vir doctus, Græca, & Latina lingua eruditus, Julii III. charus, à quo Epiſcopus creatur ann. 1555. die 18. Septembr. Ferrariæ obiit an. 1570. ibique ſepultus in Eccleſia S. Franciſci ante Majus altare, hæc pauca verba vernacula lingua, pauco in tumulo inſculpta me legiſſe memini. XXXVI.

d De eo videndus Libanorius in Ferr. aurea par. 3 p. 85. & Petrus Diac. de Viris illuſt. Caſinen. in ſuppl. Placidi Rom. p. 112. Mand.

Hercole Tambuſi Veſcovo MDLXX.

Hunc, non bene Flavium vocat Arnoldus Wion. p. 2. lig. vitæ, quem inter doctos Caſinenſes Monachos enumerat.

37. PAULUS Fuſchus Patritius, & Epiſcopus Ravellenſis eligitur 25. Septem. 1570. poſtea fit Sarnenſis Epiſcopus an. 1578. ubi & mortuus eſt. XXXVII.

38. ÆMILIUS Scatareticus Salernitanus e, ex Canonico, & Primicerio Metropolitanæ Eccleſiæ ad hanc Eccleſiam aſſumptus die 17. Martii 1578. præfuit annis 12 & cum obiiſſet in patria ann. 1590. ibidem tumulatus eſt in Eccleſia S. Franciſci de Obſervantia in ſacello S. Didaci ſuæ Familiæ * cum tali epitaphio. XXXVIII.

e De eo conſule Mazzam de rebus Salernit. p. 74 Mand.

* Ex App. t. 3.

Æmilio Scattaratica Patritio Salernitano jureconſulto Epiſcopo Ravellenſi innocentia, pietate, doctrina ſingulari, qui ſanctiſſime confecto LV. annorum curriculo 11. Novemb. M. D. XC. mortalitatem deſeruit immortalitatis maturus. Flaminius Scattaratica Primicerius, & Salernitana Metropolis Vicarius Fratri optimo P.

39. PAULUS de Curtis nobilis Neapolitanus Andreæ Regis Conſiliarii, & Neapolitanæ Civitatis Præſidis filius, in ipſo juventutis flore Clericus Theatinus factus, ſacræ Theologiæ miro ſtudio operam dedit, in eaque facultate docuit aliquando; Epiſcopus Ravellenſis creatur die 26. Aprilis 1591. Urbisq; Vicarii Viceſgerens à Clemente VIII. conſtituitur, ab eodem ann. 1600. ad Iſernienſem Eccleſiam translatus, eam ad annum uſque 1606. rexit, quam cum reſignaſſet Beneventanæ Urbis, mox Spoletani ducatus præfectus, inde S. Mariæ Majoris Vicarius fuit; iterumque ſub Gregorio XV. Urbis Viceſgerens, Romæ tandem moritur anno 1629. ſepultus jacet in Eccleſia nominis JESU. Vir morum candore, ſcientia, prudentiaque inſignis, omnibus profuit, nulli obfuit, quem ego de variis rebus ſapienter, ac eruditè ſæpe loquentem audivi. XXXIX.

40. ANTONIUS de Franchis f. Patritius Capuanus Hieronymi filius, vir fuit doctus, perſpicaciq; ingenio præditus (,, *Ord. Cler. Regal. Minorum*) ad hanc ſedem promotus die 31. Julii anno 1600. præfuit anno 3. liberè reſignavit ann. 1603. factus deinde Epiſcopus Adrienſis deceſſit ann. 1625. Neapoli: ubi jacet in Eccleſia S. Franciſci Xaverii. Gentilitia hujus præclariſſimæ familiæ ſtemmata ſunt tenia aurea XL

f De eo plura in h. ll. Cler. Regul. Min. Piſelli l. 1 p. 52. Mand.

ſinuo-

ſinuosè inflexa, cum aurea media Luna in ſuperiori parte fixa in rubeo campo. Ejuſdem quoque gentia claruit Andreas Archiepiſcopus Tranenſis, Hieronymus Archiepiſcopus Capuanus, Lucas Epiſcopus Ogentinus, & Aloyſius Epiſcopus Neritonenſis, de quibus alibi. Legendus de eadem ſamilia Fertantes della Matra Dux Guardiæ.

XLI. 41. Fr. FRANCISCUS Bennius de Butrio Bononienſis territorii Marci Antonii filius, Ordinis Servorum inſignis Theologus, Epiſcopus Scaleuenſis, qui Apoſtolica auctoritate inter Auſtriacos Inquiſitoris officio functus fuerat, & Salizburgenſis ſuffraganeus extiterat; à Clemente VIII. Ravellenſis Epiſcopus declaratus ann. 1603. die 31. Julii; quam Eccleſiam per liberam ceſſionem Antonii perpetuo cum Scalenenſi, eodem die univit, hac ſcilicet conditione ut Epiſcopus Ravellenſis, & Scalenenſis perpetuo diceretur, & Apoſtolicæ Sedi ut Ravellenſis ſubjiceretur, ut vero Scalenenſis Præſul Amalphitano Archiepiſcopo ſuffragaretur. Mortem oppetiit Franciſcus ann. 1617. de quo Butrii in Eccleſia S. Laurentii hæc legitur honoraria inſcriptio.

Fr. Franciſce Bennio Butrienſi clariſs. viro omnium recentiorum peritiſs. Scalenenſi Epiſcopo, Religionis Servorum alumno, patriæ ejuſque cœnobii ſplendori, & ornamento. Ob perpet. rei memoriam erexere Patres anno Jubilæi M. DC.

XLII. * Ex App. t. 2. 42. Fr. MICHAEL * Bonſius origine Florentinus, Patria Romanus, Ordin. Minorum de Obſervantia, à Paulo V electus Epiſcopus Ravellenſis, & Scalenenſis die 13. Martii anno 1617. mortalitatem explevit ann. 1623. („*Hujus cum laude meminit Gamur-„rinus de Familiis vol. 1. p. 489. ubi etiam plura de fa-„milia Bonſia*. Mandoſ.)

XLIII 43. HONUFRIUS Verme Panormitanus die 29. Julii ann. 1624. ab Urbano VIII. harum Eccleſiarum Præſul creatus; defunctus eſt apud Taurinum ann. 1637. ibidem ſepultus.

XLIV 44. COELESTINUS Puccitellus Picenus, Clericus Regularis S. Pauli Honuſtio ſucceſſit ann. 1637. die 17. Aug. Obiit an. 1642. („*Hic in Civitate S. Seve-„rini natus ibidem regularem vitam amplexus eſt. Sa-„cris literis, omnique eruditione enituit. Poloniæ regis „gratiam aſſecutus ad ejus preces hac infula redimitus „eſt ab Urbano VIII. Omnium æſtimatione præfuit uſq; „ad an. 1641. quo die 14. Sept. mortem oppetiit in patria, „ubi ſepelitur apud ſuos Barnabitas cum inſcriptione „ad tumulum*. Lucent.)

XLV * Ex App. tom. 9. 45. BERNARDINUS Pannicola ex terra Monticelli Tiburtinæ diœceſis J. U. D. * Celebris juris Conſultus in Rom. Curia, ætatis ſuæ anno 62. ad has ſedes regendas ab Urbano VIII. eligitur hoc ipſo anno 1643. („15. *Dec.* 1642.) * Plures tractatus compoſuit in utroque Jure, inter quos typis evulgavit unum de poteſtate Eccleſiaſticorum tempore peſtis, & Relationem privilegiorum, ac Jurium Cathedralis Ravellenſis, quod Amalphitanus Metropolitanus non valeret, nec poſſet in ea Crucem deſerre, cum interpretatione Clementinæ ſecundæ de privilegiis à ſacra Epiſcoporum Congregatione approbata hoc ſequenti decreto. * Ex App. t. 9.

Sacra Congregatio Eminentiſſ. S. R. E. Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita attentis narratis, atque partibus auditis diligenter, ac mature diſcuſſa, Eminentiſſimo Carpineo referente, cenſuit Archiepiſcopo Amalphitano non licere deferre crucem, nec etiam Benedicere in Diœceſi Ravellenſi, prout non licere declaravit, & decrevit, in contrarium allatis non obſtantibus quibuſcunque. Romæ 1. Aprilis 1661.

Al. Cardinalis Ginettus.

Loco Sigilli †

E. Epiſcopus Camerinen. Secretarius.

ADDITIO.

(„*Bernardinus igitur de ſua Eccleſia ſummè meri-„tus, Romæ dum moraretur, fato ceſſit 1666. ſepul-„chro excipitur in Eccleſia S. Franciſci ad Ripam „Tiberis.*

„JOSEPH *Sagetius ex Oppido S. Severini Salernitana Diœceſis* J. U. D. *& in ſacra Theologia gra-„duatus, Neapolitana Archiepiſcopalis Eccleſiæ Ca-„nonicus Decanus, Examinator Synodalis, & Pœni-„tentiarius eſt electus 26. Martii 1667.* XLVI

„ALOYSIUS *de Capua nob. Neap. Theologia, no-„biliorumque Diſciplinarum Profeſſor, è Capellano bul-„lato Archiep. Neapol. Ravellenſi attributus Ovili „Kal. Mart.* 1694. Lucent.) XLVII

(„*Translatus deinde eſt ad Eccleſiam Gravinen. 14. „Decemb.* 1705.

„NICOLAUS *Rocco Presbyter Neapol. quinqua-„genario major, J. U. D. alias Vicarius generalis „Epiſcopi Venuſini, & deinde Cariaten. promotus „ad has ſedes fuit 22. Febr. 1706. indeque transla-„tus ad Epiſcopatum Caſſanenſem 21. Febr. 1707.* XLVIII.

„Fr. IOSEPH *Maria Perrimezzi Ord. Mini-„norum S. Franciſci de Paula Presbyter, Caſen-„tina diœceſis, annorum 36. S. Theologiæ Lector „jubilatus, S. Congregationis Indicis Conſultor, & „in Collegio S. Franciſci de Paula de Urbe Studio-„rum Regens, alias examinator Synodalis Archie-„piſcopi Cuſentini, Concionator, & Provincialis „citerioris Calabriæ, evectus ad Eccleſias Ravellen-„ſem & Scalenſem eſt 11. Aprilis 1707. inde „translatus ad Epiſcopatum Oppidenſem 26. Fe-„br.* 1714. XLIX.

REATINI EPISCOPI.

REATE a Civitas in Sabinis adeo vetuſtæ originis eſt, ut Dionyſius in 1. libro Romanarum Antiquitatum enarrat, ut ante Trojanum Bellum velit fuiſſe ædificatam. Sabini ſiquidem Aboriginibus expulſis Reatinum campum invaſerunt, ejuſdemque Oppida, inque Reate tanquam illius Provinciæ capite ſtabiles fixere ſedes. Veſtam, Telluris matrem, Deamque Reate Præſidem, Tutelaremque venerabatur. Quam antiqui magnam Deam, Deamque Matrem appellare ſolebant. Municipium hæc Civitas Romanorum fuit, ut aſſerit Suetonius Tranquillus in Veſpaſiano, eandemque Cicero in Catilinam 3. Præfecturam vocat. Illius meminere Livius, Varro, Plinius, Strabo, Silius, Feſtus, aliique Scriptores. E Phalactina originem duxit Vico olim Reatinæ ditionis Veſpaſianus, cum Tito, Domitianoque Auguſtis filiis è gente Flavia, ſi ulla fides Tranquillo debetur. Reatinam Civitatem mediam flumen Velinum ſecat, à quo attiguus propemodum lacus, cui fluvius ille miſcetur, Velini nomen invenit. Reatinæ Paludes celebres olim fuere, ob ingentia naturæ miracula, quę ibi mortaliũ curioſa induſtria deprehendit, ut Plinius alicubi prodit. Poſt Romani Imperii declinationẽ, Romanorum Pontificum imperio paruit. Ejuſdem antiqua Eccleſia eſt, atque immediatè unum Romanum Pontificem reveretur, in ſuffraganeis Romanę Provincię, Eccleſiæq; connumerata. Primi ejus Civitatis Epiſcopi nomen intercidit, ſive ſcriptorum injuria, ſive injuria temporum, quæ clarorum virorum monumenta debellat: conſtat tamen, idque ex ſatis firma conjectura, jam inde SS. Apoſtolorum prædicatione Chriſtia-

a Vulgo Rieti.

nis

nis ſacris Reatinam Civitatem fuiſſe initiatam, utpote Romæ propiorem. Celebrat tamen traditio apud Reatinos populos, S. Proſdocimum primum Patavinæ Civitatis Epiſcopum, ipſis Euangelium intuliſſe, in cujus rei argumentum has conjecturas afferunt, aliquos Vrbis Reatinæ antiquos nummos, illius ſancti effigie percuſſos repertos, Eccleſiam Apoſtolorum Principi ab ipſo conſecratam, traditionem vigere à patribus traductam ad poſteros, eum ſanctum Reatinos fide Chriſtiana imbuiſſe, primumque eorum Epiſcopum fuiſſe. Eccleſia Cathedralis Beatiſſimæ Virgini Aſſumptæ conſecrata eſt, Paſchaliſque II. temporibus cum injuria temporum collaberetur, inſtaurata. Fama eſt, illam à S. Proſdocimo incboatam, ac poſtea an. 1225. ab Honorio III. die 11. Septembris cohoneſtantibus pompam aliquot Cardinalibus, conſecratam. Pulcherrimam illam intuentibus ſpeciem exhibet, tribus laxioribus fornicibus, cupula, ac cruce, principi altari imminentibus diſtinguitur. In crypta ſub confeſſione ab eodem Honorio D. Barbaræ, ac S. Julianæ ejus collactaneæ Virginum, & Martyrum, S. Probi olim Reatinorum Epiſcopi, S. Balduini è Marſorum Comitum D. Bernardi diſcipuli, Monaſterii S. Paſtoris, & Matthæi Ord. Ciſtercienſis Abbatia, corpora recondita ſunt, aliaque pariter ſacra lipſana, pars corporis S. Cornelii, S. Dionyſii, S. Pancratii genitoris, brachium S. Victorini, S. Severini Martyris fratris, SS. Hermetis, Hiacynthi, Maximique Martyrum reliquiæ, Gregorii Magni authoritate ibidem olim depoſitæ, ut in ep. 15. eius Regeſti conſpicitur. Vbi etiam brachium S. Andreæ Apoſtoli, cum parte corporis ſanctorum Eleutherii, ejuſque matris Antiæ, aliique ejuſmodi theſauri ſanctiſſimi, atque ornamenta auguſtiſſima aſſervantur. Divina porrò officia, à numeroſo Clero, Canonicis 15. cum Archidiacono, unica in hac Baſilica dignitate, beneficiatis 12. aliiſque ſacerdotibus, & Clericis 40 numero celebrantur. Hæc Baſilica multis opibus, tum ſacris, tum profanis ab Imperatoribus, Pontificibusque eſt amplificata. Seminarium habet 20. puerorum, & totidem convictorum, 5. virorum, & 7. Monialium Cœnobia. Hoſpitale, & Mons Pietatis, nonnullæque laicorum Confraternitates, 11. a aliæ Parochiales Eccleſiæ, & duæ collegiatæ extant in hac Reatina Civitate. Illuſtre vero, & conſpicuum eſt, illius cives omnium virtutum, atque artium genere ubique, & ſemper effulſiſſe, quorum alii literis perpoliti, alii armorum gloria celebres, alii ſanguinis claritate inſignes, alii in republica moderanda ſpectati, alii incredibili conſtantia præditi, in religione Chriſtiana olim ſuo ſanguine confirmanda, omnes denique eximia, ac ſumma fide in ſedem Apoſtolicam excelluerunt. Reatina Diœceſis latiſſimè patet, populiſque referta eſt, ac 150. oppida, quorum pars maxima in Eccleſiaſtica ditione, altera in Neapolitano Regno ſita continet; in ſingulis, parochiales Eccleſiæ, ac in nonnullis Collegiatæ egregiè adornatæ, aliaque Religioſorum Monaſteria ſpectantur. Ab hac Diœceſi, Iulio II. Pontifice, Civitas Ducalis divulſa fuit, & in Cathedralem fuit illi Epiſcopo attributo excitata.

a Novem, quorum tres Collegiatæ.

A D D I T I O.

(„ *Reatina Cathedrali præter Canonicos, atque beneficiatos, 12. etiam Clerici beneficiati ſemiprabendati, inſerviunt. Dignitatis annuus cenſus ad* 400. „*cæterorum ad* 50. *ſcut. moneta Rom. aſcendit.* „*Cura animarum in ea non exercetur, ſed in Eccleſia eidem Cathedrali annexa per Vicarium à* „*Capitulo deputandum. Ædes pro Epiſcopi habitatione ipſi cohærent. Cæterum Reate animas e-* „*numerat circiter* 8000. *Cenſus Epiſcopalis eſt* 5000. „*ſcut. cui taxa flor.* 200. Luc.)

Reatinorum modo Præſulum ſeriem ex fide ſubjiciemus, ex antiquis, ut melius potuimus, erutam monumentis, tum Pompeii Angelotti juris utriuſq; Conſulti in Reatinæ Civitatis deſcriptione, tum vero inſtaurati Tabularii Reatini Gabrielis Naudei Pariſini, cujus memoriam, in grati animi argumentum, hic recolere juvat, omnium illic virtutum, literarumque ornamentis, quæ in virum omnibus egregiis dotibus clariſſimum conferri poſſint, exculτiſſimus, cujus inſignis fama doctrinæ circumfertur ubiq;

1. S. PROSDOCIMUS primus huius Eccleſiæ fundator, primuſque Epiſc. habetur ab aliquibus, qui poſtea Patavii primus etiam Epiſc. fuit. I.

2. S. PROBUS Reatinus Epiſcopus, cujus vitam refert S. Gregorius lib. 4. cap. 12. Dialogorum. Vixit anno 330. Cujus agitur feſta dies 15. Martii, de quo Martyrologium Romanum. II.

3. PROBIANUS, an. 494. („ *quem Presb. Card.* „ *tit. S. Euſebii deſcribunt Gratianus, & Angelottus* „ *in deſcrips. Reat.* Luc.) III.

4. VRSUS, ann. 502. („ *Vrſus adfuit Conciliis* „ *ſub Symmacho* 501. 504. *& ex Angelotto fuit è Dominus Podii Vrſina familia.* Luc.) IV.

5. ALBINUS ann. 550. de quo idem Greg. Magnus lib. 1. c. 4. Dial. („ *ex Gratiano, & Ciacon. fuit* „ *Presb. Card. tit. S. Cyriaci.* Luc.) V.

6. PROBINUS ſive Probus hanc rexit Eccleſiam temporibus eiuſdem S. Gregorii, ſubſcriptuſq; reperitur privilegio b eiuſdem Pontificis indulto Monaſterio S. Medardi in Galliis 7. Kal. Junii an. 593. VI.

b Hoc privilegium eſt Apocryphum.

7. GAVDIOSUS ann. 642. c de quo in 2. tom. Concil. p. 2. VII.

c 649.

8. HADRIANUS Interfuit Generali Concilio ſub Agathone Papa anno 680. VIII.

9. * ISERMUNDUS Epiſcopus Reatinus vixit anno Domini 773. temporibus Deſiderii Regis, & Teducii Ducis Reatini, à quo plura dono accepit, ut ex vetuſtiſſimo donationis documento litteris Longobardicis ſcripto videre licet, quod nuper cum pluribus aliis Reatinæ Eccleſiæ monumentis, in tabulario ejuſdem Eccleſiæ aſſervatis, accepimus. Donatio vero eſt talis. IX.

* Ex App. tom. 3.

† *In nomine Dei, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti. Regnante D. noſtro Deſiderio, & Aldechio filio ejus piiſſimis Regibus anno regni eorum XVIII. Ego in Dei nomine Teducius excellentiſſimus Dux donamus, atque concedimus Iſermundo S. Sedis Reatinæ Eccleſiæ venerab. Epiſcopo pro redemptione animæ noſtræ ..... res, quæ à nobis ſatis pertinet, hoc eſt res ipſa in territorio Reatino in loco, ubi dicitur Colline, ipſa curte de Varanis cum XXII. manſos, & cum ipſa eccleſia S. Manni, quæ eſt ibidem ædificata cum terris, vineis, & cum omnibus pertinentiis ejus cultis, & incultis, & cum omnibus ædificiis illorum, cum ſervis, & ancillis, ſicuti noſtra poteſtatis eſt cum campis, & ſylvis, cum montibus & planitiis, cum ſelectis, & pratibus, & decurſis aquarum, omnia in omnibus, ſicut ſupradictum eſt, concedimus dictæ Eccleſiæ & ejus ſucceſſoribus. Inſuper concedimus prædicto Epiſcopo, ſuæque Eccleſiæ, ſuiſque ſucceſſoribus totam terram, ubi dicitur Mancianum, & ..... cum ipſa eccleſia, quæ ibidem ſunt ædificata tam in montibus, quam in planitiebus. Inſuper dedimus jam dicto Epiſcopo etiam ſupradictæ Eccleſiæ, ſuiſque ſucceſſoribus in territorio Narnatina in loco, qui dicitur ad Ulmum caſa XII. quæ reguntur per Mellitum, & Palummum, Rac Urſillum, & cum fratribus, & filiis eorum. Hæc omnia concedimus qualiter ſupra legitur, ut dictæ Eccleſiæ firmum, & ſtabile permaneat noſtrum donum, & à nullo noſtro colono, vel clienulo, ſeu noſtro actore ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus aliquando contradicatur. Ex juſſione noſtra poteſtatis ſcripſi ego Langiarius notarius.*

Data juſſio in curte noſtra in Sabelli anno Ducati noſtri in Dei nomine X. menſis Junius Ind. X. ſub eodem Actionario, & Fabinario conductore.

Signum Theuduici, qui hanc ..... rogavit.

Signum manu Albinnaci Comitis rogatus teſtes ſumus feliciter.

Signum man. Anaſtaſii rogatus.

Signum man. Ardovardi.

Signum man. Creventii rogatus teſtes ſumus.

Ego Cencius S. R. E. ... civis Romanus natus Tranſtiberim tamquam inveni in . . . ſcripta per manum præfati Langiaris notarii bonæ memoriæ taliter ſcripſi non ſponte addidi, nec minus complevi, & abſolvi.

Digitized by Google

X. 10. COLVS anno 853. apud Baronium. Deeo Leo IV. Papa in epiſtola ad Lotharium, & Ludovicum Impp. hæc habet: *Reatina Eccleſia, quæ per tot temporum ſpatia paſtorie cura deſtituta conſiſtit, dignum eſt, ut brachio amplitudinis veſtræ ſubleveiur, ac gubernationis regimine protegatur. Unde ſalutationis alloquio præmiſſo, veſtram manſuetudinem deprecamur, quatenus Colono humili Diacono eandem Eccleſiam ad regendum concedere dignaremini, ut veſtra licentia acceptaibidem Deo adjuvante conſecrare valeamus Epiſcopum. Sin autem in prædicta Eccleſia nolueritis, ut præficiatur Epiſcopus, Tuſculanam Eccleſ. quæ diu viduata vixit, illi veſtra ſerenitas dignetur concedere, ut conſecratus à noſtro Præſulatu, Deo omnipotenti, veſtroque imperio grates peragere valeat.* Pauloque poſt idem Leo, de eodem jam Epiſcopo Reatino conſecrato Comitiſſæ Ritæ hæc ſcripſit, apud Gratianum diſt. 63. c. Reatin. *Nobis Dominus Imperator, & Imperatrix per ſuas Epiſtolas dixerunt, ut Colonum in Reatina Eccleſia, quæ Paſtoris officio per longa jam tempora deſtituta videbatur, Epiſc. facere deberemus: ſicut & fecimus.*

XI. 11. RICHARDUS ejuſdem Civitatis Epiſcopus donationem Theodoſii Firmaoi Epiſcopi ſubſcribit, in favorem Monaſterii S. Crucis anno 887.

XII. * Ex App. c. 7. 12.* THEBROLDUS hujus ſedis fuit Epiſcopus anno 945. memoratur in iiſdem monumentis.

XIII. 13. ANASTASIUS aono 948. cujus meutio habetur io donatioois documento ab Aldone filio q. Tepraodi Reatini eidem Epiſcopo factæ, de omni re ſua poſita in territorio Falcirinenſi, in loco, qui dicitur, Colle, pro caſalino, quod viciſſimi accepit à Reatina Eccleſia. Actuio eo auno 948.

XIV. („ ALBERICUS *an. 969. interfuit ſynodo Beneventana ſub Joanne XIII. & ſubſcripſit Epiſtola dicti „ Ioannis, quibus Beneventanus Archiepiſcopatus inſtituitur. Refertur Epiſtola ab ipſomet Ughello in Beneventanis tom. 8.*)

XV. * Ex App. c. 5. 14. * HELDEBALDUS, cujus ſubſcriptio habetur lu alio documento anno 975. condito, ubi in hæc verba nomen ſuum ſignavit: *Heldebaldus exiguus, & infimus Epiſcopus Reatinus.*

XVI. 15. IOANNES Reatina dignitate inſignitus, agebat iu vivis anno 982.

XVII. *a* Seù Jucundus vel Gerardus. * Ex App. c. 5. 16. ATHO, *a* reperitur ſubſcriptus cuidam decreto Papæ Nicolai II. anno 1059. io quo agebatur de poteſtate Romani Poutificis. Cęterum in antiquo codice Vaticano, hic, qui hujuſmodi Synodn interfuit, appellatur Iucundus Epiſcopus Reatiuus* Verũ puto, vel Attouem oumquã fuiſſe Reatinum Epiſcopum, vel eodem an. 1059. defunctum, ſtatimque ſucceſſiſſe in ea ſede Iocundum, quem diximus Romanæ ſynodo ſubſcripſiſſe eo ipſo auno 1059. Revera Iocundus iſte Epiſcopus Reatiuus fuit eo anoo 1059. de quo clara extat memoria io quodam documeoto donationis factæ Eccleſiæ Reatinę Jocundo tunc Epiſcopo ejuſdem ſedis. Forte ex incogitautia ſcriptoris io illo Nicolai Papæ decreto, pro Iocuudo, Attus ſcriptus fuit; conſtat euim decretum illud eadem io ſyoodo ſancitum fuiſſe, ubi Epiſeopus Reatiuus ſe Iocundum ſubſcripſit, quod concordat, cum inſtrumento illo relatæ donationis ex Archivio Reatinæ Eccleſiæ. (1)

XVIII 17. RAINERIUS, anno 1075. extat donatio booorum eidem facta à Creſcentio filio Aſonis, idem memoratur anno 1084. („ *Ad eum ſcribit Gregorius „ VII. an.* 1074.)

XIX. 18. BENINCASA Epiſcopus Reatinus anno 1113. 9. Septembris, ſub quo Anolinus filius Oderiſii tradidit Eccleſiæ Reatinę Caſtrum Toramum cum pertineutiis ſuis, ex monumentis ejuſdem Eccleſiæ. * Hic anno 1109. à ſundamentis novam cœpit ædificare Cathedralem Eccleſiam, Hujus rei teſtis eſt lapis inſcriptus in ſacrario.

XX * Ex App. tom. 5. *Anno Domini milleſimo CVIIII. Indict. II. Epacta XVII. Co. IIII. temporibus Paſchalis Papæ II. Benincaſa Epiſcopus S. Sedis Reatina Eccleſia cœpit fundamentum iſtius Eccleſiæ V. Kal. Martii.* XXI.

19. * TEUZZO proxime ſucceſſit Benincaſæ, nam de eo mentio reperitur lo monumentis citatis ann. 1114. & an. 1118. XXII * Ex Ap. tom. 5.

20. COLVS io monumentis Reatinæ Eccleſiæ memoratur anno 1122. XXIII

21. * GENTILIS poſt Colum reperitur Reatinus Epiſcopus anno 1135.

22. DODO Monachus Ciſtercienſis, Reatinorum Bontifex fuit ano. 1137. in hujus gratiam Fridericus I. Imperator Reatinæ Eccleſiæ omnia Imperialia indulta abaliis conceſſa, novo, ſavorabilique diplomate coufirmavit; Quartuſque Anaſtaſius Dodum ſpecialibus gratiis proſecutus eſt anu. 1153. ut ex proximo diplomate conſtat, quod tabularium ejuſdem Eccleſiæ ſervat, pretioſum monumentum, quod ad cognoſcendæ illius Diœceſis ſtatum, non nihil juvat; illud nobis communicavit Georgius Bolognetcus Epiſc.

ANASTASIUS EPISCOPUS ſervus ſervorum Dei.

Veoer. Fr. Dodoni Reatinæ Eccleſiæ Epiſcnpo, ejuſque ſucceſſoribus canonice inſtituendis in perpetuam memoriam.

IN *eminenti ſedis Apoſtolicæ ſpecula domino diſponente conſtituti fratres noſtros Epiſcopos fraterna debemus charitate diligere, & Eccleſiis ſibi à Deo commiſſis paterna ſollicitudine providere. Quo circa Ven. in Chriſto fr. Dodo Eccleſiæ Reatin. Epiſcopo, enis juſtis poſtulationibus debita benignitate gratum impertientes aſſenſum prædictam Eccleſiã cui Deo Auctore praeſſe dignoſceris, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus; ſtatuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum, juſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis Deo propitio poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, Plebem S. Thomæ in Gramulo, plebem s. Suſannæ, plebem S. Viti, plebem s. Mariæ Giſoni, plebem S. Mariæ in Teſtoni, plebem s. Ruſtici, plebem s. Mariæ in Valliocrina, plebem s. Mariæ in Cornu, plebem s. Mariæ in Sigilli, plebem s. Ruſinæ, plebem s. Mariæ in Baccigno, plebem s. Sylveſtri in Fallarino, plebem s. Crucis in Burbone, plebem s. Petri in Laculo, plebem s. Mariæ, & Petri in Pantano, plebem s. Petri in Dura, plebem. S. Joannis in Clarino, plebem s. Sixti in Amiterno, plebem s. Petri in Popleta, plebem S. Victorini, plebem s. Petri in Precoro, plebem S. Valentini in Collectario, plebem s. Marci, & s. Donati in Terſa, plebem s. Juliani in Foce, plebem s. Pauli in capite Amiterni, plebem s. Coſmæ in Cagnano, plebem s. Antimi in Caſſina, plebem s. Thomæ in Villano, plebem s. Petri in Cornu, plebem s. Eutitii in Marana, plebem s. Stephani in Cluvano, plebem s. Laurentii, & s Leopardi in Cartoro, plebem s. Mariæ in Mareri, & s. Paſtoris, plebem s. Petri in Canapinula, plebem s. Elpidii, plebem s. Andreæ & s. Pauli, plebem s. Mariæ in Rivogatti, plebem s. Andreæ in Laceto, plebem s. Luciæ in Colle alto, plebẽ s. Andreæ in Capradoſſo plebẽ s. Mariæ in Valle, plebem s. Agathæ in Plaja, plebem s. Juſtini in Rocca Sinibaldi, plebem s. Anatoliæ in Tore, plebem s. Angeli in Ceruja, plebem s. Victeriæ in Tripula, plebem s. Felicis in Octavo, plebem s. Nicolai, & s. Helenæ in Lubriculo, plebem s. Joannis in Valle Reatina, plebem s. Savini in monte Gurzo, plebem s. Mariæ in Caſa Roperti, plebem s. Laurentii in Quintiliano, plebem s. Mariæ in Angliſe, plebem s. Donati de Turre de Carpaſſo, plebem s. Mariæ della Sala, & in eis plebibus oratoria, quæ monaſteria dicuntur, videlicet s. Petri in Angliſe, s. Crucis in Aqua de Solangio, s. Juvenalis in Lacu, s. Mariæ in Conſonano, s. Liberatoris, S. Trinitatis, s. Gregorii de Cacalici, s. Valentini della Pureja, s. Crucis in Lognano, s. Eleuterii in cãpo Reatino, s. Paſtoris in Alatro, s. Angelici*

(1) Edidit ex Codice Vaticano Harduinus in noviſſ. Concil. editione nomina Epiſcoporum, qui ſubſcripſerunt citato Nicolai Decreto: & præter Attonem, qui *Reatenſis* dicitur, legitur ſubſcriptus Gerardus *Reatinus*. Quinam verò ex his duobus huic ſedi ſit attribuendus, videant eruditi. Ego quidem ſtarem pro Gerardo: qui fortaſsè in codice ab Ughello relato Jucundus appelletur. Certè duo ex eadem ſede Epiſcopi eidem actui ſubſcripſiſſe nefas eſt aſſerere.

gelici in Vetica, s. Mariæ in Lupicino, s. Petri in Madiſo, s. Sylveſtri in Petra Battuta, & s. Sylveſtri in Perulo, s. Severini, & s. Avita in Amiterno, s. Io. Baptiſta de s. Victorino, s. Leontii in Claſſina, s. Laur. inſaſſo s. . . . . in Nura, s. Mauri, s. Caſtilioni de Valle de Petra, s. Leopardi de Colle Fecati, s. Paoli de Cocotha. Item infra Urbem, vel in ſuborbio Reatina Civitatis Eccleſiam s. Joannis, & s. Eleotherii, s. Rophi, s. Iovenalis, s. Marina, s. Petri in porta Romana, s. Salvatoris, & s. Nicolai in Acupentu, s. Leopardi, s. Bartholomai, & s. Euticii, s. Maronis, & s. Severi, s. Fortunati, s. Petri, & Andrea in campo Reatino, ss. Apoſtolorum, & s. Donati, s. Sebaſtiani in Scaje, s. Saccini in Berrico, s. Clementis, s. Nicolai in Forſono, s. Maria in capite aqua, s. Maria in Pogillo, s. Flaviani in Novera, s. Mariæ in Borbone valle Lumbricola, s. Hilarii in Racciolo, s. Mariæ in Civitate in Amiterno, & s. Barotii: ut ex his omnibus epiſcopalia vobis jura ſolvantur. Præterea caſtrum Collis Vaccarii, caſtrum Veneruba, caſtrum montis Goizzi, caſtrom de Catrico, caſtrum caſalis Lio, caſtrum Roccæ in Prece, caſtrum Verani, caſtrum Butri, caſtrum Montis Sicci, cum pertinentiis ſuis. Decernimus ergo, ut nulli omnino liceat eandem... tenere, perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, ſed omnia integre conſerventur, tam tuis, quam clericorum, & pauperom uſibus profutura, ſalva in omnibus ſedis Apoſtolica auctoritate. Si qua autem Eccleſiaſtica, ſecularisve perſona hanc noſtra conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecūdo tertiove commonita, ſi non ſatisfactione congrua emēdaverit potestatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamq; ſe divino judicio exinde de perpetrata iniquitate cognoſcat, & á ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, & Domini, & Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſobjaceat. Cunctis autem eidem loco juſta ſervantibus ſit pax D. N. J. C. quatenus & hic fructum bonarom actionum percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æterna pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Ego Anaſtaſius Catholica Eccleſia Epiſcopus ſubſ.
Ego G. presb. card. tit. Calliſti ſubſc.
Ego Guido presb. card. tit. S. Griſogoni ſubſc.
Ego Hibaldus presb. card. tit. S. Praxedis ſubſ.
Ego Manfredus presb. card. tit. S. Sabina ſobſc.
Ego Aſtaldus presb. card. tit. S. Priſca ſubſc.
Ego Jo. Paparo S. Laur. in Dam. presb. card. ſubſc.
Ego Cencius presb. card. tit. S. Laur. in Lucina ſubſc.
Datum Later. per manom Rolandi S. R. E. presb. & Cancellarii 9. Kal. Febr. Ind. 1. Incarn. Domini 1553. Pontificatos vero D. Anaſtaſii Papa IV. anno 1.

Sub Alexandro III. Lateranenſi interſuit Concilio Dodo anno 1179. Hujus temporibus, aut certè paulò ante, Reatæ B. Balduinus deceſſit, filius Berardi X. Comitis Marſorum, fraterque Raynaldi Abbatis Montis Caſini, & Cardinalis. Fuit Balduinus S. Bernardi Alumnus, factuſque Ciſtercienſis Monachus, adeò exaggeratis effulſit virtutibus, ut cum Reatini à S. Bernardo Monachorum Coloniam expoſtulaſſent, Balduinum delegit, qui SS. Matthæi, atque Paſtoris Cœnobio primus Abbas præeſſet, qui ſua prudentia, ſanctitateque exemplis Cœnobium illud fortunis, cultuque divino mirabiliter adauxit, ſanctiſque operibus plenus deceſſit ex hoc ſeculo, ſepultuſque eſt in Cathedrali Reatina, ubi celebri populorum veneratione ejus memoria recolitur die 11. menſ. Auguſti. Hujus meminit Philippus Ferrarius in Catalogo Sanctorum, Henriquez in Menologio Ciſtercienſi, Angelus Manriquez tom. 1. Annal. Ciſtercienſium, aliique. Cæterum Dodoni Epiſcopo anno 1150. 11. Junii, indict. 13. *Gentilis Vetulus*, (verba ſunt antiqui monumenti) *qui ſom habitator in Comitatu Reatino, pro redemptione anima mea, & cum voluntate mea, & conſentiente Stephano Servo Dei, & Luciana conjuge mea, Gentilo, Bartholomæo, & Jordano meis filiis, & Agnete Abbatiſſa, & Sapienza Monacha meis filiabus. Tibi Dodoni Reat. Epiſcopo, & ſucceſſoribus, monaſt. S. Mauri, quod eſt ſitum in Monte de Fano, quod eſt inter Vallem de Petra ſine omni reſervatione in perpetuum trado.* Iſte Gentilis filius fuit alterius Gentilis Comitis, qui an. 1134. hoc Cœnobium cum omnibus pertinentiis ſuis tradidit Stephano presbytero ſub Regula S. Benedicti Abbatis de Monte Caſino. Anno Domini 1156. temporibus Adriani IV. Papæ, Dodo conſecravit Eccleſiam S. Victoriæ in Tribulana Regione, ut ibidem appoſita inſcriptio refert.

Ego Dodo Reatina Eccleſia Epiſcopus, dedicavi Eccleſiam S. Victoria Virginis, cum tribus Epiſcopis, videlicet, Anſelmo Folginato Epiſcopo, & Berardo Furcunen. Epiſcopo, & Benedicto Marſio Epiſcopo, in octava Dedicationis Michaelis Archangeli.

Item in Altari, *Ego Dodo Reatina Eccleſia humilis Epiſcopus, conſecravi hoc Altare ad honorem B. Maria Virginis, & s. Nicolai, & s. Chriſtophori, & s. Leonardi, & s. Blaſii, in quo recondidi Reliquias s. Sebaſtiani, Fabiani, s. Paulini, Prothi, Hiacynthi, Primi, Feliciani, Laurentii anno Domini 1556. indict. quarta 13 Kal. Junii temporibus Adriani IV. Papa.* Sequenti anno idem Dodo novam Cathedralis cryptam conſecravit, cujus rei extat monumentum in Reatino archivio in pergameno ſcriptum tali modo.

In Chriſti nomine amen. Anno ejuſdem Incarnat. 1157. die Kal. Septembris, præſidente Adriano IV. Papa, anno pontificatus ejus 3. Ego Dodo Reatinus Epiſcopus, & Petrus Narnien. Pontifex, necnon Berardus Furconen. Antiſtes, & Otto Tiburtinus Epiſcopos, conſecravimus griptam majoris Eccleſia, quæ eſt ſedes Reatini Epiſcopatus, cum majori altari in eadem gripta poſito, ad honorem B. Maria ſemper virginis, & Bartholomai Apoſtoli, & Blaſii Epiſcopi, & S. Leonardi, & s. Lucia virginis, in quo collocavimus reliquias ss. Bartholomai Apoſtoli, Laurentii Martyris, & Blaſii Epiſcopi, lignum crucis Domini, & de lapide ejuſdem ſepulchri, Joannis, & Pauli, Prothi, & Hiacynthi, Stephani Papa, Sebaſtiani Martyris, Dionyſii Papæ, Martiniani, Saturnini, ss. Innocentium, & quatuor Coronatorum, Luciæ virginis, Helena. Nimpha, Claudia matris Eugenia, Sixti Papa, Calliſti Papa, Eleutherii Epiſcopi, & Antia matris ejus, Chriſtophori, Cyriaci, Largi, & Smaragdi, Felicis, & Adaucti, s. Patoriani Epiſcopi, & Antimi . . . . Cyriaca, & Irena. Sub iſto altari manent, corpus B. Marii, corpus B. Creſcentiani, corpus B. Vitalis, corpus B. Laurentini. Qua conſecratione nos prædicti Epiſcopi fecimos remiſſionem 5. annorum á conſecratione uſque feſtum s. Angeli, & annualiter in uno quoque anno in Nativitate s. Mari annuos anni remiſſionem omnibus, qui ad candem griptam, & Eccleſiam com devotione convenerint.

At commodum hic videtur inſerere Friderici I. Imper. privilegium huic Dodoni Epiſcopo, ſucceſſoribuſque ejus conceſſum ann. 1178. à tabulario hujus Eccleſiæ deprompto, prout illud nobis exhibuit idem Georgius Bolognettus Epiſcopus, de Reatina, deque Univerſali Eccleſia benemeritus; ſic enim ſe habet.

Federicus Dei gratia Rom. Imperator Aug.

SI religioſis perſonis, & Chriſti Eccleſiis de noſtra clementia beneſacere ſtuduerimus, id nobis ad temporalis imperii gubernandum, & ejus regni meritum apud regem regum proficere credimus. Noverint ergo Imperii noſtri fideles præſentes, & poſteri, quod nos dilectum noſtrom Dodonem Reatina Eccleſia Ven. Epiſcopum cum tota ſua Eccleſia, univerſo ſcilicet clero, & ejus pertinentiis in noſtra imperialis tuitionis protectionem ſpiritualiter ſuſcipimus, & ipſum Epiſcopom cum clero ſuo, ac Eccleſiis ipſis in omnibus, quæ eis attinent, ſob noſtra, & ſucceſſorum noſtrorum pace, & defenſione, in perſonis, & rebus plena perfrui quiete, ac ſecuritate ſtatuimos, ac præcipimus. Præterea eidem Epiſcopo, & ſua Eccleſia per noſtram auctoritatem confirmamus omnes poſſeſſiones, quas vel munere anteceſſorum noſtrorum Regum, aut Imperatorum, vel aliorum principum, ſeu nobilium, vel oblationibus, aut traditionibus quomodolibet fidelium juſte poſſederint, vel in foturum rationabiliter, & legitime adipiſci poterunt. Ad hæc autem de noſtra ſerenitatis benevolentia abſolvimus eamdem

Rea-

Reatinam Eccleſiam, & totum ejus clerum ab omni exactione, qua nominatim Reatini conſules, aut illorum commune, aut illorum conſolatus, vel populus, vel aliqua imperii noſtri perſona magna, ſive parva ab eadem Eccleſia, & ejus clero irrationabiliter, & præter manifeſtam, & notam juſtitiam requirere poſſet. Quod expreſſe determinantes præcipimus, quatenus nec Dux, nec Marchio, nec Comes, nec Capitaneus, nec Conſul, nec Commune, nec quiſquam occaſione publici, vel regalis debiti, vel occaſione patronatus à prædicta Eccleſia, vel ab ejus clero præſumat deinceps exigere fodrum, collectam, alberganas, ſeu quaslibet angarias, aut perangarias, vel alia indebita ſervitia, aut penſiones; fodrum enim regale, quod nobis inde debetur exhiberi, ſtatuimus, ut nemo exigat, niſi nos, aut certus nuncius noſter ad hoc ſpiritualiter deſtinatus, quod & in menſura tam tolerabili volumus nobis præberi, ut Eccleſia prædicta, ac ejus clerus, & ipſorum homines non prægraventur. Si quis vero contra hoc noſtrum præceptum aliquatenus præſumpſerit venire, & prædictam Eccleſiam, & clerum ejus in aliquo prædictorum offendere, banno noſtro ſit incluſus, & pœna 50. librarum puri auri condemnatus, quarum media pars fiſco noſtro, altera medietas prædicto fideli noſtro Dodoni Epiſcopo, vel ejus ſucceſſori perſolvatur, qua omnia ſupradicta, ut eidem Eccleſiæ rata in perpetuum teneantur præſentem chartam ad petitionem prædicti Epiſcopi juſſimus conſcribi, & noſtræ majeſtatis ſigillo roborari.

Dat. apud Caſtrum Agelli prædictum, anno Dom. 1178. indict. undecima, 11. Kal. Januarii.

Vixit Dodo ad annum uſque 1181. & ſancto fine quievit.

XXIV 23. SEPTIMIUS Quarinius Bononienſis, adlectus eſt Epiſcopus ann. 1182. de quo Nicolaus Paſchalinus Alidoſius in lib. de viris Illuſt. Bonon.

XXV. 24. BENEDICTI Epiſcopi quondam Reatini ſatis clara extat memoria in monumentis ejuſdem Eccleſiæ anno 1182. tum in antiqua Tabula marmorea Cathedralis infixa anno 1185. cum Henricus Rex Filius Friderici Imperatoris, Conſtantiam filiam Rogerii Siciliæ Regis antea Monialem, Deoque votam virginem, malo omine totius Chriſtianitatis, duxit uxorem. Inſcriptio autem hujuſmodi eſt.

Anno 1185. indict. 3. menſ. Aug. die 28.
temporibus Lucii III. Papæ, & Friderici
Rom. Imp. & Benedicti Reatinæ Sedis Epiſ-
copi. & Conradi Ducis Spoleti. Rex Henri-
cus, filius ejuſdem Imperatoris recepit Rea-
te, Reginam Conſtantiam filiam Rogerii
Regis Siculi in uxorem per Legatos ſuos;
cum maxima multitudine Principum,
ac Baronum.

XXVI. 25. ADENULPHUS * de Secenariis nobilis Reatinus, ex Canonico ſublectus fuit Epiſcopus Reatinus 1188. idemque reperitur Reatinus fuiſſe electus Epiſcopus anno 1193. in antiquis hujus Eccleſiæ monumentis. Idem anno 1194. die 9. Novemb. vocatur electus. De eo mentio ann. 1209. Ad hunc Epiſcopum literas dedit Innocentius III. Pont. anno 15. ſui pontific. Hic cum Epiſcopatum abdicaſſet, factus eſt Monachus Ciſtercienſis in monaſterium Trium Fontium de Urbe, ut in monumentis ejuſdem Cœnobii habetur. Eodem Adenulpho Præſule, Reatina Civitas igne, ferroque à Rogero Siciliæ Rege devaſtata, funditusque diruta fuit. Diſperſi Cives, opera Adenulphi paulo poſt in patriam commigrarunt, iterumque Civitatem exædificare cœperunt, & cum ſparſiſſet fama Adenulphum in S. Eleuterii templo, ejuſdem ſancti corpus una cum ſanctiſſimæ Anthiæ matris reliquiis inveniſſe, Innocentius III. humiliter à Reatinis exoratus, ut celebrandæ translationi intereſſe dignaretur, eo ſe contulit, inventumque theſaurum ſolemni ritu tranſtulit, recondiditque eodem in loco, ubi repertum fuerat, ut ſequens inſcriptio in lamina, una cum ſacris lipſanis inventa fidem facit.

* Ex App. tom. 1.

† *In nomine Domini amen. Anno Dominicæ Incarnationis 1198. menſe Aug. die 13. temporibus Innocentii Papæ III. ipſo aſſiſtente in Civitate Reat. Hic recondita ſunt oſſa SS. Martyrum Eleuterii, & Anthiæ Matris ejus in præſentia D. Soffr. presb. Card. tit. S. Prax. & Mag. Petri Diacon. Card. S. Mariæ in Via Lata, & Adenulphi Epiſcopi Reat. quæ reperta ſunt ſub hoc altari, ſicut antiquus repertus eſt. Hiſtor. & fama publica indicavit. Petro quidem Compoſtellano Archiepiſcopo præſente.*

De hac translatione, deque Reatinæ Civitatis everſione mentionem facit pervetuſtus codex Cathedralis Eccleſiæ, cui poſt S. Eleutherii vitæ geſta verba hæc adſcripta ſunt. *Adveniente vero Rogerii Regis Siculi ſæva tyrannide, qui contra Reatinos nulla præcedente cauſa concipiens odium Civitatem ipſam cũ ingenti comitatu equitum & peditum obſeſſa mirabili circumcinxit, & licet eadem obſidione plurium annorũ circulis premerentur, tamen viriliter regali potentiæ reſiſtebant. Idem vero Rex odium conceptum evomens, ac erga Reatinos compaſſionis ſpiritum non requirens, domos, & Eccleſias & alia ornamenta deſtruxit, factaque eſt vidua, quæ prior uxor erat, ſic homines civitatis ipſius fere per ſeptenniũ extra lares proprios exularunt. Redeuntes autem dicere poterant: Jam ſeges eſt, ubi Reate fuit, reſecundaque falce. Tandem D. Jeſus Chriſtus memor ſuorum fidelium, dicto Rege mortis debitum adimplente, viam paravit incolis Reatinis, ut civitatem eamdem ſine alicujus obſtaculo reintrarent, peſte, fame, & aliarum tribulationum anguſtiis hominibus pro majori parte conſumptis; intrantes enim & reædificantes domos, & Eccleſias, felicis recordationis D. Innocentium Papam III. cœperunt totis affectibus exorare, ut civitatem Reatinam ſua præſentia viſitaret, ut tantorum periculorum immemores umbra Chriſti Vicarii fuerent, & damnum quod exterminatio ipſorum intulerat, ſui præſentia compenſaret. Annuens ergo ſummus Pontifex petitionibus populorum Civitatem ipſam advenit, ibique aliquandiu moram contrahens juridica relatione percepit, ſæpe dictos Martyres innumeris coruſcaſſe miraculis. Unde dum quidam civis pro remiſſione peccatorum ſuorum in dicta Eccleſia cryptam aliam ſubter Altare majus fieri feciſſet, de crypta anteriori diſpoſuit præfata corpora de Conſilio Dominorum Cardinalium tranſlatari, ut eorumdem Sanctorum renovaretur devotio, quæ longi temporis intervallo eſſet deleta; memor ſcilicet illius verbi prophetici; mille anni ante oculos tuos ſicut dies externa, quæ præteriit, & quoniam non extabat memoria, in qua parte cryptæ anterioris dicta corpora requieſcerent, idem ſummus Pontifex mandavit diligenter inquiri; quibus Sanctorum corporibus reinventis ad judicium cujuſdam imaginis ibi picta digito ipſa corpora oſtendentis eadem cum reverentia, qua decuit, exhumata, ipſe D. Papa, Domini Cardinales, Archiepiſcopi, & Epiſcopi in Curia commorantes in novum cryptam cum hymnis, & canticis tranſtulerunt, in qua ſtructura nobili Altare propriis ſumptibus ædificare mandavit; & volens, ut Reatini Populi devotio creſceret omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, & qui eidem loco in die hujus translationis ob ipſam ſanctorum devotionem manus porrexerint adjutrices (ſicut à majoribus noſtris audivimus) tres annos, & tres quadragenas de injunctu eis pœnitentia relaxavit. Quam indulgentiam prædictus D. Papa, & D. Cardinales Archiepiſcopi, & Epiſcopi poſuerunt in ipſo loco perpetuo duraturam. Prædictæ quoque translationis feſtivitas ſequenti die poſt feſtum Aſſumptionis B. Virginis celebranda ad honorem B. Eleutherii, & B. Anthiæ matris ejus Martyrum, & B. Joannis Evangeliſtæ, quibus ſit honor, & gloria in ſecula ſeculorum. Amen.*

Huic S. Eleutherii Eccleſia olim Benedictinorum celeberrimum Cœnobium conjunctum fuit. In hoc ille Stephanus Abbas floruit, de quo S. Gregorius Papa lib. 4. Moralium cap. 14. atque Homelia 39. in Evangelia. Nunc everſum Monaſterium eſt, atque Abbatia Commendatario attributa.

26. Fr. RAYNALDUS ſacræ Theologiæ Magiſter, ex Ordine S. Benedicti, ad Reatinum thronum ſubvectus eſt anno 1215. morum, rariſſimique exempli Epiſcopus. De eo habetur mentio anno 1220. in XXVII.

x App. t. 5. tabulis ejuſdem Eccleſiæ. * Raynaldi primi temporibus conſecrata eſt major Reatina Eccleſia 5. id. Septemb. anno 1225. ab Honorio III. Papa, de qua habetur originale documentum in eodem archivio his verbis conſcriptum.

In nomine Domini amen. An. ejuſdem 1225. tempore Honerii III. Papæ pontificatus ejus anno 10. Conſecrata eſt Eccleſia Reatina ab ipſo D. Honorio cum talibus Epiſcopis ſcil. Hoſtienſe, Albanen. Praneſtinen. Sabinen. & aliis Epiſcopis partium diverſarum ad honorem B. Mariæ ſemper Virginis. Subtus autem altare majore eſt corpus B. Barbaræ, pars corporis S. Dionyſii patris S. Pancratii Martyris. Item in prædicto altari recondita ſunt in dexteris prædicti altaris de veſtimentis B. Mariæ, de reliquiis SS. Innocentium, S. Anaſtaſiæ, de ligno S. Crucis, de petra ſepulchri Domini, de petra calvariæ, de velo B. Virginis, de Rube Moyſis, de petra cum qua lapidatus fuit S. Stephanus, de reliquiis S. Stephani prothomartyris, & S. Laurentii, Vincentii, Pancratii, Viti, & Modeſti, Griſanti, & Dariæ, Feliciſſimi, & Agapiti, Priſcæ virginis, Luciæ virginis, Agnetis Martyris, Felicitatis virginis, Victoriæ virginis, Callixti Papæ, Blaſii, Coſmæ, & Damiani, Pancratii, Zenonis Mart. S. Chriſtinæ Martyris. A ſiniſtris vero recondita ſunt reliquiæ SS. Abraham, & Iſaac, S. Victorini, SS. Nerei, & Achillei, Gervaſii, & Prothaſii, Tiburtii, & Valeriani, Marcellini, & Petri, S. Georgii, Alexandri Papæ, & Martyris, SS. quatuor Coronatorum, Marii, & Marthæ, Sebaſtiani, & Fabiani Papæ, Cypriani, & Juſtinæ, Auguſtini Epiſcopi, Sanctorum XV. Martyrum, Chriſtophori Martyris, Martini Papæ, Clementis Papæ, Valentini Martyris, Heraſmi Martyris, Urbani Papæ, Ruphinæ, & SS. Mauritii, & ſociorum, & Proceſſi, & Martiniani, de lapide Præſepii & ſepulchri B. Mariæ Virginis, de reliquiis S. Hippolyti, Cæſarii, & Juliani, s. Sixti, & s. Paulinæ virginis. In columna vero media recondita ſunt hæ reliquiæ, de veſtimentis Virginis Mariæ, de reliquiis Apoſtolorum Petri, & Pauli, s. Laurentii, Zachariæ patris Jo. Baptiſtæ, Rodus unus de ſeptuaginta duobus, de reliquiis s. Mariæ Magdalenæ, s. Baſilii, s. Martini Epiſcopi, & confeſſoris. Et conceduntur viſitantibus dictam Eccleſiam XXIX. annos, & XXIX. quadragen. indulgentiæ cum multis aliis indulgentiis, quæ in dicta Eccleſia a prædicto Papa cum aliis Epiſcopis exiſtentibus in conſecratione prædictorum conceſſa fuerunt.

Ex hoc enim documento elicitur, jam ab eo anno corpus S. Barbaræ virginis, & Martyris in Eccleſia Reatina in altari majori reconditum fuiſſe. In vetuſto codice hædino ejuſdem Eccleſiæ recitantur acta S. Barbaræ, quæ etiam ſacra ejus oſſa ibidem repoſita dicunt. Unde hauriet lector, quæ, & quanta ſit diverſitas ab iis, quæ traducuntur de exiſtentia corporis hujus S. virginis, & Martyris in Eccleſia cœnobii S. Joãnis Evangeliſtæ apud Torcellũ in Venetis æſtuariis, ut ſupra retulimus, in catalogo Torcellenſiũ Epiſcoporum, quibus nec abſtruo, nec abnuo. Ea inſcriptionibus Torcellanis, tum ex Reatinis Actis eam ipſam Barbaram fuiſſe dicunt, cujus corpus in iis duobus diſtantibus locis veneratur. De Barbara videndus Baronius in annotationibus ad martyr. Rom.
XXVIII. 4. Decemb.

27. ODO Epiſcopus Reatinus anno 1227.

XXIX 28. RAYNERII Epiſcopi Reatini mentio extat in reg. Gregorii IX. ep. 354. floruit anno 1233.

XXX. 29. *RAYNERIUS alter Raynerii ſucceſſor.
* Ex App. t. 5. Hæc inſinuat inſtrumentum *Litis agitata anno 1249. inter Raynerium Epiſcopum ipſum Reatinum, & Bonumcomitem Poteſtatem dictæ civitatis ſuper equo, quo vehebatur dictus Epiſcopus, quando primum ingreſſus eſt civitatem Reatinam; qui ad dictum Poteſtatem, & ejus ſervientes, pertinere ex antiqua conſuetudine præſumitur*. Ea eo arbitrari oporret, Raynerium illum diverſum eſſe ab alio, qui vixit Gregorii IX. temporibus, ut dictum eſt ex reg. Vat. Hunc vero Raynerium eodem anno, vel exceſſiſſe ex hac vita, vel ad aliam fuiſſe translatum Eccleſiam, enim neque in monumentis ejuſdem Eccleſiæ nulla alia de ipſo re-

A periatur mentio, neque in Vaticanis regeſt. tantum de Dominico Præd. Ordinis apud Martinum de Ebulo an. 1250. vel circa, habetur memoria.

30. Fr. DOMINICUS ex Ordine Prædicatorum a Epiſcopus Reatinus, cum ſenio jam pulſaretur, à Pontifice Romano tanquam emeritus miles miſſionem impetravit ann. 1250. Qua obtenta, alacritate plenus, rediit ad clauſtrum, ſibi, Deoque victurus. De eo Marinus de Ebulo in Formulis. XXXI.

a De quo Fontana de Rom. Provin. p. 324. ubi aliter ſentit circa ejus Prælatus tempus. Mandoſ.

31. * RAYNALDUS, de quo in antiquo conſtitutionum Eccleſiæ Reatinæ libello, hæc habentur. *Statuta Raynaldi Epiſcopi Reatini, quibus Capitulum Reatinum ad bonos, & honeſtos mores excitare contendit, prohibetque Canonicis, ne ſibi invicem damna, aut injurias inferant, ſub pœnis, &c. Datum Reate 7. Id. Martii anno 1250.* De hoc ſecundo Raynaldo nihil penitus reperi in reg. de quo item, præter hujuſmodi ſtatuta, in Reatinis monumentis nil aliud habetur: illum etiam opus eſt aſſerere eo ipſo anno defunctum fuiſſe. XXXII.

* Ex App. tom. 5.

B 32. THOMAS deinde electus reperitur anno 1252. 7. Februarii ex Correctore literarum Apoſtolicarum Innocentii IV. Cui idem Pontifex conceſsit, ut inquirere poſſet, tam de Clericis, quam de laicis beneficia per conceſsiones, & occupationes illicitas, in ſua Diœceſi obtinentibus. Dat. Peruſii 10. Kal. Aprilis ann. 9. Iſtius Epiſcopi Thomæ temporibus anno 1255. Cœnobium SS. Paſtoris, & Matthæi Ord. Ciſtercienſis, à B. Balduino Abbate S. Bernardi diſcipulo olim conditum, ex Reatina planitie, quæ effuſis aquis latè reſtagnabat, in montem ab Andrea Abbate translatum eſt, qua in re eximia Thomæ Epiſcopi inſignis illius Monaſterii benefactoris liberalitate adjutus eſt. Hujus translationis, vel potius novæ fundationis inciſa marmori in eo monaſterio inſcriptio, memoriam ad poſteros iis verbis transfudit. XXXIII.

Anno Domini 1255. tempore Alexandri Papæ IV. vacante Imperio, menſe Maij, die V. intrante, fundata fuit domus iſta ſub Abbate Andrea, & Ruperto Priore, & Subpriore
C *Palmerio, & domno Andele Magiſtro opera, qui primus cœpit fundamenta prædictæ domus.*
Anima quorum requieſcant in pace.

Nobile id Cœnobium multis ab hinc annis in commendam incidit, quare Ciſtercienſes Monachi, cum in eo regularem vitam, qua par erat, religione ducere non poſſent, poſt aditos incaſſum labores, ad illud in priſtinum ſplendorem aſſerendum, in varia ſe illius Ordinis Monaſteria ſparſere, cum illius avarſionem æquis oculis ferre non poſſent. In eorum porrò locum à M. Antonio Card. Columna tunc Commendatario an. 1580 Regulares Canonici Lateranenſes inducti ſunt, qui uſque ibidem degunt. Commenda commiſſa eſt hodie Angelo Cæſio Ariminenſi Epiſcopo, viro probitate morum, literis, generiſque claritate ſpectatiſſimus. Sed ad Thomam Epiſcopum, à quo noſtra deflexit oratio, revocetur: omnem ille operam ſtudiumque in augenda, ornandaq; ſua Eccleſia, tum in bonis illius ab anteceſſoribus alienatis, amiſsiſque, recuperandis defixit, ingenteſq; labores adiit, ut Op-
D pidum Collis Beccarii à Gentile, & Odone Alphonſi occupatum epiſcopali menſæ reſtitueret. *. Thomam anno 1252. primo ſui Præſulatus turrem campanariam Eccleſiæ Cathedralis excitaſſe, Synodum celebraſſe, eccleſias viſitaſſe, docent hæc Leonina carmina in marmore inciſa. * Ex App. t. 5.

Mille ducentorum junge quinquaginta duorum,
Præſul electus eſt Thomas munus adeptus,
Et feſtum ſancti Blaſii tunc Poſtypopanti,
Luce Dei prima, quam Chriſti paſſio digne,
Intitulat Thoma, te ſacrat Papa benigne.
Iam te ſacrato Benedicti feſta Reate
Introitum præſtant felici proſperitate,
Ordinibuſque ſacris generali hinc celebratis
Concilium celebrans mox ritu Pontificali
Viſitat eccleſias ſua cura ſub ordine tali;
Ac ſtudio magno tas primo perficis anno:
Incipit iſtud opus in matris nomine Chriſti
Petrus, & Andreas, Henricus ſunt quo magiſtri.

33 GO-

XXXIV. 33. GOTHIFREDUS ſucceſsit Thomæ anno 1265. 4 Kal. Auguſti, cum antea Tiburtinus Epiſcopus fuiſſet, Vrbano IV. ſedente, ex reg. Vat. ep. 138. fol. 32. Deceſſit Gothifredus anno * 1275. Poſt cujus exceſſum, eum Reatinus Clerus creando novo Pontifice coijſſet, ſtatimque diſcordantibus animis abiiſſet in partes, diverſa, adverſaque ſtudia, Jacobum Saracinum, ac Fr. Benvenutum Minoritam, ominoſo ſanè partu peperere. Vterque ut cauſæ victor evaderet, ad X. Gregorium provocavit. At dum ſub judice lis anceps penderet, Gregorius è vivis eximitur, ſufficiturquè receos defuncto, III. Nicolaus. Qui poſt diuturnam moram, cum adhuc Iudices in ea controverſia viderentur cum Gordiano nodo luctari, utriuſque electioni pondus dicitur abrogaſſe, quique ſequitur Petrum in Reatinum Epiſcopum delegiſſe.

* Ex App. tom. 3.

XXXV. 34. PETRUS Gerra è Campania a, Ferentinas, ſuæ Patriæ Canonicus, tum & Archidiaconus Eboracenſis in Britannia, à Clemente IV. Epiſcopus Soranus electus anno 1266. inque Siculo Regno Spoliorum collector, à Nicolao denique III. ſummo Pontifice ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1278. 4. Non. Auguſti, ex reg. Vat. ep. 103. f. 27. ſed cum procedentibus meritis, dignioribus foret titulis decorandus, Montis Regalis etiam Archiepiſcopus adlectus eſt anno 1286. die 22. menſis Julii. Deceſſitque demum Patriarcha Aquilejenſis. Petrus ex ruinis antiqui Veſpaſiani Imper. Amphitheatri anno 1283. Epiſcopium pene collapſum reſtituit, ut ex ſubjecta inſcriptione ad parietes ibidem legitur.

a De eo ſuse Michael del Giudice in ſerie Archiep. Montis Regalis. p. 20. Mand.

In nomine Domini Amen. anno 1283.
Ex quo præfuerat Martinus Quartus in Vrbe
Ac orbis turba tertius annus erat,
Præſulis incœpum fuit cum tempore Petri
Creſcat in effectum factor adopto metri.
Conſilio ſani Guillelmi fœdus initur
Tum Piſani ſic opus incipitur.
Andreas operi præfectus, mente peritus
Hoc ſtudiu fieri fecit, & arte citus.

XXXVI. 35. ANDREAS Petro ſucceſſit, cum eſſet antea Epiſcopus Soranus, an. 1286. 6. Kal. Auguſti, ex reg. Vatic. ep. 70. f. 147. in Campana Turris Cathedralis, de Andrea hæc habetur memoria an. 1292.

Virtutem largire Deus cum Virgine miram,
Vrbem Reatinam pater Andreas cathedrabat,
Qui decus Eccleſiæ ſimul, & virtutis amabat.

* Andrea Præſule anno 1289 Carolus II. Siciliæ Rex, regali corona redimitus eſt in Cathedrali Reatina à Nicolao IV. Papa, ad cujus rei conſervandam memoriam Carolus eidem Eccleſiæ annuas viginti uncias auri contulit, quam donationem ſuo diplomate confirmavit idem Nicolaus Pontifex. Diploma extat in archivio Reatino tenoris ſequentis.

* Ex App. t. 3.

Nicolaus Epiſcopus ſervus ſervorum Dei.

Vener. fr. N. Epiſcopo, & dilectis filiis Capitulo Reatino ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Inter ea, quæ placida ſua nos oblectatione lætificant, grandi cor noſtrum reficitur gaudio, & lætitia exultat optata, cum eos, qui ſunt cœleſti providentia præditi ad populorum regimen, & Regnorum, circa pietatis opera intentos conſpicimus, ipſoſq; ad divinum cultum augmentum ſollicitos intuemur. Exhibita ſiquidem Nobis veſtra petitio continebat, quod chariſſimus in Chriſto filius noſter Karolus Rex Siciliæ Illuſtris Eccleſiam veſtram, in qua de manibus noſtris Regale ſuſceperat Diadema, volens gratitudine debita venerari, ut ad laudem divini nominis coronationis ſuæ memoria perpetua haberetur, annuum redditum 20. unciarum auri de redditibus ad eum ſpectantibus in Sulmone percipien. a vobis, ac inter te frater . . . Epiſcopum, & ejuſdem Eccleſiæ Canonicos, qui in Eccleſia ipſa certis horis interfuerint divinis, certo modo, certiſq; temporibus diſtribuen. pia, & provida liberalitate conceſſit, ac nihilominus redditum ipſum mandavit per . . . . . Secretum Aprutii, ac Ballivos ſuos ejuſdem loci de Sulmone vobis annis ſingulis in feſto Aſcenſionis Domini cum integritate perſolvi, prout in literis inde confectis, dictiq; Regis ſigillo munitis plenius continetur. Nos itaque veſtris ſupplicationibus inclinati, quod ſuper præmiſſis ab eodem Rege pie, ac provide factum eſt, ratum, & firmum habentes, id auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, tenores literarum ipſarum de verbo ad verbum inſeri facientes, qui tales ſunt.

Carolus II. Dei gratia Rex Hieruſalem, Siciliæ, Ducatus Apuliæ, et Principatus Capuæ Princeps, Achajæ, Andegaviæ provinciæ, & Forchalquerii Comes.

Tenore præſentium notum facimus univerſis, quod nos progenitorum noſtrorum actus laudabiles, qui ad exaltationem fidei Chriſtianæ totis conatibus intendentes in ſanctis ſemper operibus claruerunt, affectibus promptis proſequimur, & paratis deſiderijs imitamur. Reatinam igitur Eccleſiam, in qua oleo ſancto inuncti de manu ſummi Pontificis Regale recepimus Diadema, volentes debita gratitudine venerari, ut ad laudem divini nominis noſtræ coronationis memoria perpetua ſit ibidem, redditum 20. unciarum auri percipiendum annis ſingulis perpetuo de redditibus bajulationis, aliorũque Iurium dominij noſtri civitatis Sulmonen. ac diſtribuen. in eadẽ Reatina Eccleſia prout inferius demonſtratur, eidem Eccleſiæ Reatinæ Epiſcopo, & Canonicis, qui huic ordinationi noſtræ expreſſius conſenſerunt, gratioſe duximus conceden. ordinamus ore, & volumus, quod Canonici, qui interenrunt in eadem Eccleſia ſingulis diebus in miſſa duos denarios Ravennaten. habeant ſinguli eorundem, ut in eadem miſſa pro nobis fiat oratio ſpecialis. Item, quod ſingulis ſeptimanis una die ultima Iovis, ſi aliquod feſtum ſolemne non fuerit, & ſi fuerit, in alia die competenti celebretur miſſa una ſolemniter de Spiritu ſancto pro nobis, & ſinguli Canonici præſentes habeant denarios 12. de pecunia ſupradicta. Item, quod in feſto Pẽtecoſtes annis ſingulis, in quo feſto Diadema Regni noſtri ſuſcepimus, celebretur una miſſa ſolemnis ad noſtræ Coronationis memoriam, in qua reſiduũ totum præſcripta pecunia inter Canonicos tunc in eadẽ miſſa præſentes communiter dividatur, & in præſentis omnibus Epiſcopus Reatinus portionem ſuam recipiat ſecundum modum in alijs diſtributionibus ipſius Eccleſiæ retroactis temporibus obſervatum. Poſt obitum vero noſtrum diebus ſingulis in miſſa fiet ad animæ noſtræ ſalutẽ oratio ſpecialis, & die una in qualibet ſeptimana miſſa defunctorum pro anima noſtra cãtetur, & in prædictis miſſis ſervetur diſtributio prout ſuperius eſt expreſſum. Itẽ in die prædicti noſtri diſceſſus ſingulis annis in anniverſario, quod fiet ſolemniter, reſiduum totum prædictæ pecuniæ inter præſentes Canonicos, ut continetur ſuperius, æqualiter dividatur. In cujus rei teſtimonium præſentes literas fecimus ſigilli noſtri munimine roborari. Datum Aquilæ anno Domini 1289. menſe Iunij XXIV. eiuſdem, 2. Ind. Regnorum noſtrorum anno V. Carolus II Dei gratia Rex Hieruſalem, Siciliæ, Ducatus Apuleæ, & Principatus Capuæ, Princeps Achajæ, Andegaviæ provinciæ, & Forchalquerij Comes. Secreto Aprutij, ac Bajulis civitatis Sulmonem. præſentibus, & futuris fidelibus ſuis gratiam ſuam, & bonam voluntatem. Progenitorum noſtrorum actus laudabiles, qui ad exaltationem fidei Chriſtianæ totis conatibus intendentes in ſanctis ſemper operibus claruerunt, affectibus promptis proſequimur, & paratis deſiderijs imitamur. Reatinam igitur Eccleſiam, in qua oleo ſancto inuncti de manu ſũmi Pontificis Regale recepimus Diadema, volentes debita gratitudine venerari, ut ad laudem Divini nominis noſtræ Coronationis memoria perpetua ſit ibidem, redditum 20. unciarum auri percipien. annis ſingulis perpetuo de redditibus bajulationis, aliorumque jurium de manu noſtri Sulmonen. ac diſtribuen. in eadem Reatina Eccleſia, prout eſt per noſtram Excellentiam ordinatum, eidem Eccleſiæ gratioſe duximus concedendum, quare volumus, & fidelibus noſtris firmiter, & expreſſe præcipiendo mãdamus, quatenus Epiſc. & Canonicis Eccleſiæ Reatinæ, vel eorũ procuratori pro parte, & nomine ipſorũ prædictas uncias auri 20. ponderis generalis de pecunia bajulationis, aliorumque jurĩ domini Sulmonen. quæ eſt, vel erit permanes . . . . annis ſingulis in feſto videlicet Aſcenſionis Dominicæ ſine dilatione, & difficultate, ac contradictione qualibet ſub pœna dupli, ſi ſecus fieret, noſtra curia applican. integraliter ſolvere, & exhibere cunctis, mandato aliquo huic contrario ſub

quacumque forma verborum nobis facto, vel faciendo, etiam ſi ſpeciale continere debeat inter ſignum quolibet non obſtan. apodiſſam tantum idoneam de iis, quæ ſolveritis ad noſtri cautelam volumus remanere, quare copiam quilibet veſtrorum in publicam formam recipiat, ſui rationiſque tempore producen: in cujus rei teſtimonium præſentes literas fieri fecimus, & pendendentis ſigilli noſtri munimine roborari Datum Aquilæ anno Domini 1289. menſe Junii die 24 ejuſdem II. ind. Regnorum noſtrorum anno V. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire, ſi quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ 5. idus Auguſti, pontificatus noſtri anno ſecundo.

XXXVII. 36. NICOLAUS Ordinis Ciſtercienſis Monachus, hujus Eccleſiæ Epiſcopus, in manibus Bonifacii VIII. tam oneri, quam honori Epiſcopatus ſponté, ac liberé ceſsit ann. 1296. ex reg. vatic. epiſt. 104. Berardo ſucceſſori ſcripta.

B

XXXVIII. (Seù Berardus e [illegible] [illegible] ensis.) 37. BERARDUS à Epiſcopus Anconitanus, ad hanc ſedem translatus ann. 1296. 2. Non. Februarii à Bonifacio VIII. ex reg. Vat. epiſt. 109 fol. 25. ann. 2. obiit 1299.

XXXIX. 38. JACOBUS Paganus, ex Canonico Tullenſi, defuncto Berardo electus eſt à Bonifacio VIII. anno 1299. 7. Kal. Octob. ex reg. Vatic. ep. 390. f. 213. Hic ille eſt Epiſcopus Reatinus, Flaminiæ, Bononiæ, Comitatuſque Bertinorum in ſpiritualibus, & temporalibus Rector, à Bonifacio VIII. ob malé geſtam in hac provincia rempublicam epiſcopatu mulctatus ann. 1301 teſte Rubeo in Hiſtor. Ravennæ lib. 6. malè hunc Aretinum Epiſcopum vocat noſter Waddingus tom. 3. Annal. Minorum.

XL. 39. Fr. ANGELUS Epiſcopus Nepeſinus, ad Reatinam Eccleſiam translatus eſt, Jacobo Pagano privato, eodemque tempore defuncto an. 1302. 6. Id. Junii. Obiit eodem anno m. Julii. reg. ep. 187. fol. 199.

XLI. 40. JOANNES Mutus de Papazuris Romanus, ex Canonico Baſilicæ Vatic. Imolenſique Epiſcopo, evaſit Reatinus Epiſcopus per obitum Angeli anno 1302. Extat in tabulario ejuſdem Epiſcopii conſtitutio facta anu. 1303. die 8. Januarii contra Canonicos, aliquid in auctoritatem Epiſcopi, aut bonorum, & redditum ejus moventes, nec referentes ad ipſum, ſi aliquid ejuſmodi factum ab aliis viderint, aut fieri debere audierint. Anno vero 1308. Carolus Siciliæ Rex per manus Bartholomæi de Capua Militis Prothonotarii Siciliæ confirmat omnia bona, & Eccleſias, quæ idem Joannes Epiſcopus Reatinus habet in dicto Regno. De eodem mentio 1313. in monumentis ejuſdem Eccleſiæ (1). Deceſſitque Romæ an. 1336. ſepultuſque eſt in Papazuriæ gentis ſacello, eleganter ab ipſo conſtructo in Laterana Baſil. Cujus deinde ſepulchrum cum ad pſallendum, collocandis ſubſelliis, evertiſſent, ubi modò cum ſubiecta inſcriptione ſpectatur, decentiſſimé tranſtulerunt.

C

Deo Opt. Max.
Joanni Muto de Papazuris Nicolai Filio, Lateranenſi ſacroſanctæ Baſilicæ Canonico, Imolenſi, ac Reatino Epiſcopo, ſacelli B. Conſtantiæ erecti Lucembrun. Tuſculano fundo, ut ſacrum in eo quotidie, quotannis verè duo anniverſaria fierent, dotati, à Clemente Papa VIII. Canonicis chori ſtruendi cauſa diruti egregio fundatori an. 1336. vita functo. Curtius Mutus de Papazuris ejuſdem Baſilicæ canonicus rei geſtæ immortalitati conſulens, antiquum illius monumentum huc è diruto loco deduxit, in hoc veteris ſacelli ingreſſu, Gentili ſuo poſuit, Anno. M.DC.VII.

D

Hæc nobiliſſima Romana familia, Lunam geſtat in dentato ſcuto, viroſque in omni memoria, tum literis, tum militaribus diſciplinis cultiſſimos protulit; ab eaque item alia nobilis Romana Mutorum familia diverſa eſt, cujus Alumnus fuit Tiberius Cardinalis, aliique Præſules hujus cognominis, ut alibi aliàs docuimus.

A

41. RAYMUNDUS in Reatinum Epiſcopatum ſucceſſit 1326. Joanni cedenti, fuitque Urbis Vicarius, ex monumentis Vaticanæ Baſilicæ. XLII

42. JOANNES ſucceſſit Raymundo, obiitque anno 1339. (2) XLIII

43. THOMAS, ex Canonico Cathedralis Eccleſiæ, à Benedicto XII. in locum Joannis defuncti electus à Capitulo, confirmatur 7. Idus Decemb. 1339. reg. vatic. obiit 1342. XLIV

44. RAYMUNDUS Urbevetanus, ex Canonico Ambianenſi in demortui Thomæ locum à Clemente VI. electus Epiſcopus Reatinus, anno 1342. 6. Non. Auguſti, ex reg. Vatic. ep. 24. fol. 132. ad quem Clemens litteras dedit an. 1344. ut Capitolinæ Curiæ Mareſcallos frænaret, intentato eiſdem religionis telo, ne deinceps injuſtas exactiones contra loca, domoſque Baſilicæ Vaticanæ urgerent, nevé injuriis peregrinos afficerent, qui pietatis ergo ad limina Apoſtolorum progrederentur. Datum Aven. ſui Pontif. anno 2. Hoc comminatorium diploma adhuc in Baſilica S. Petri aſſervatur. Cæterum Raymundus deinceps translatus eſt ad Eccleſiam Urbevetanam eodem an. 1344. 2. Non. Maii. Vacabat per hujuſmodi translationem anno 1346. prima Iulii Epiſcopatus hic. * Raymundus paulo ante, quam ad Urbevetanam Eccleſiam transferretur, cum eſſet urbis Vicarius, altare S. Antonii in Vaticana Baſilica ſolemni ritu ſacravit. Ibi ante demolitionem veteris Baſilicæ ex marmore proloquebatur inſcriptio. XLV. (* Ex App. t. 5.)

B

Hoc opus, & altare conſtruxit, & conſecrari fecit, ven. vir Nicolaus de Aſtallis, Canonicus hujus Baſilicæ, ſub vocabulo S. Antonii Eremitæ, & confeſſoris per manus ven. Patris D. Raymundi Epiſcopi Reatini, ac Domini Papæ in urbe Vicarii, conceſſa indulgentia unius anni per eum. Anno Domini MCCCXLIV. menſis Martii die xxiii.

C

45. Fr. BLASIUS Ordinis Minorum, ex Epiſcopo Vicentino translatus eſt ad hanc Eccleſiam an. 1347. 8. Kal. Octob. ep. 57. fol. 57. reg. Vat. Cujus memoria extat in Eccleſiæ hujus antiquis monumentis, uſque ad annum 1375. quo vinculis corporis exutus, Blaſii mentio celebrata reperitur. Arſit ille ſummo in commiſſam ſibi Eccleſiam zelo, regularemque vitam ſanctiſſimé traduxit, maximamque à ſummis Pontificibus gratiam inivit, qui ejus operam variis occaſionibus ad vicinorum, ac circumjacentium populorum ad bellum cædeſque inflammatos animos, & expeditos, componendos adhibuerunt. * Anno 1378. nam eo ipſo anno obiiſſe Blaſium die ultima Aprilis, humatumque fuiſſe in Cathedrali prope portam ſacrarii docet adhuc marmorea inſcriptio hujuſmodi. XLVI (* Ex App. t. 5.)

Hoc eſt ſepulchrum Rev. D. D. Fratris Blaſii quondam Epiſcopi Reatini, qui mortuus fuit ſub anno Domini MCCCLXXVIII. tempore ſanctiſſimi Patris, & D. Dom. Urbani PP. VI. menſe Aprilis, die ultimo, prima indict.

D

Defuncto Blaſio ſtatim Reatinum Epiſcopatum adeptus eſt Bartholomæus Mezzavacca Bononienſis Romanæ Rotæ Auditor, ac presbyter Cardinalis, qui & Reatinus dictus eſt.

Illumque, ut ex regeſtis Urbani colligo, Ludovicus de Theodenatiis, qui pluribus annis vixit, nullo interjecto alio, excepit. Quare ſatis mirari non poſſum, Pompejum Angelottum in Reatinæ Civitatis deſcriptione, inter Reatinos Epiſcopos, Petrū Tartarū an. 1371. annumeraſſe: cum Blaſius ad ann. 1375. vitam propagavit, ut in documento ab ipſo eodem anno edito, & à Naudeo in ſuo Reatino tabulario inſinuato inſpicitur. Angelottus enim à Ciaconio in errorem conjectus eſt, qui hunc Petrum Tartarum, primùm

(1) Epiſcopatus onus ſponte depoſuit ann. 1316. Ad hunc extant literæ Clementis V. in cauſa Epiſcopi Aquilani ex Ughel. tom. 1. in Aquilanis n. 4. Laurentius.

(2) In Vita Joannis Papæ XXII deſcripta à Bernardo Guidonis Epiſcopo Lodovenſi celebris eſt memoria hujus Joannis. Cum enim Corbarius ille, qui fuit Pſeudo Pontifex Nicolaus V. jam antea ſpreto juſto Uxoris conjugio ad Fratres Minoritas divertiſſet, Joanna conjux ejus convenit eum in judicio coram iſto Joanne Epiſcopo Reatino, cujus ambo Diœceſis erant, & oblato libello, atque re benè diſcuſſa, pronunciata fuit ſententia pro ipſa Joanna die 19. Novemb. 1328 Luc.

mùm Monachum Olivetanum, tum Montis Caſini Abbatem, à Gregorio XI. Cardinalitia purpura indutum, cum Reatina inſula ſulgeret, ac proinde Cardinalem Reatinum appellatum affirmat, omnibus iis, quæ à Valſingano, aliiſque Scriptoribus, de Reatino Cardinale Mezzavacca prodita ſunt, traditis. At luce ipſa illuſtrius patet, Petrum Tartarum Abbatem Montis Caſini, nunquam Reatino Epiſcopatu, dignitateque cardinalitia ornatum, ſed Montis Caſini ſolummodo Abbatem obiiſſe: ut egregiè Felix Contilorus nunquam ſat dignis à me laudibus, ob inſignem illam ſuam eruditionem, & in meos hiſtoricos labores humanitatem, commendandus, in ſuo Cardinalium Elencho comprobauit. In libris enim de promotione Prælatorum, ac de obligationibus ipſi ſacri Collegio oblatis, quique in Archiuo Vaticano aſſeruantur, in ſecunda vltimaque Cardinalium creatione à Gregorio XI. ann. 1375. die 20. Decembris celebrata, in qua decem Cardinales pronunciati, hic Petrus Tartarus non reperitur adſcriptus; qui ſi ſacra purpura donatus fuiſſet, inter cæteros ſanè fuiſſet relatus, cum in omnibus aliorum Pontificum promotionibus omnes alii diligentiſſimè recenſiri, ac in iis veriſſimis ſacri Conſiſtorii actis fuerint collati. Montis ille Caſini Abbas commendatarius extitit, & ab eodem Pontifice, eodem anno 1375. ſecunda Nouemb. ab Abbatia D. Laurentii extra muros Urbis illuc translatus; cumque Gregorius deinde Romæ è vita diſceſſiſſet, in nullis, ex occaſione electionis Urbani VI. & Antipapæ Clementis intruſionis, monumentis editis, in quibus Cardinales, qui electioni Urbani interſuere, quique Clementem poſtea elegere, recenſentur, inter eos Petrus Tartarus nullatenus reperitur. Qui ſi Cardinalatum geſſiſſet, in altera earum adeo cèlebri electione, ſine dubio in aliorum numerum referretur; nec aliter Ciaconius enumeratis Cardinalibus, qui Urbanum ad ſolium Pontificium extulere, ſiue iis, qui Clementem Antipapam conſtituere, recenſitis, ne leviſſimam quidem ejus mentionem fecit, ſed in vita Gregorii cum Cardinale Mezzauacca ejus geſta confundit. Omnium verò maximè frequentiſſima in proceſſibus, ex cauſa ſchiſmatis, editis, ac Bullis tam Urbani, quam Clementis, illius mentio facta, numquam Petrum Tartarum ſacra arſiſſe purpura, ſed nudum Montis Caſini Abbatem extitiſſe confirmat. Cum Urbanus creatus eſſet, pauloque poſt ſchiſma Clementis exarſiſſet, ille Urbano adhæſit, vnde à Clemente anno ſui pſeudo pontificatus I. bulla ab ipſo Fundis 10. Kal. April. data, dignitate Abbatiali dejectus eſt. Expreſsè vero Clemens in ea bulla aliquos Cardinales, ac Epiſcopos dignitatibus exuit; ſed cum Petrum poſt Epiſcopos deturbaſſet, illum ſolummodo Montis Caſini Abbatem appellauit, argumento illuſtri, & conſpicuo illum cardinalitiam dignitatem non geſſiſſe. Petrus vero cum dignam laborum ſuorum mercedem ſibi non retuliſſe videretur, nec ad dignitatem cardinalitiam evectus eſſet, deſerto Urbano ad Clementem Antipapam leviſſimè profugit, ob id ab Urbano 13. Januarii anno 1387. ſacris ſubmotus, Abbatiſque dignitate in Caſtro Luceriæ ſpoliatus, illum etiam pure Abbatem appellans, in bulla 4. Octob. anno 1387. data, pontificatus 10. ſchiſmaticum promulgauit. In inſtrumento Genuæ confecto, ann. 1385. ante illam Urbani promulgationem, nonnulli Cardinales recenſiti ſunt, qui jurejurando nunquam ſe Clementi VII. ejuſq; Cardinalibus ibi numeratis, nec Petro Tartaro Montis Caſini Abbati adhæſuros, ſeſe obſtrinxerunt, denique in veteribus bullis, inſtrumentis, auctoribus, niſi apud recentiores, à Ciaconio in errorem adductos, Cardinalis appellatus nunquam reperitur. Ille vero hallucinatus eſt cum Thomam Valſinganum in ſua hiſtoria ad annum 1387. perlegeret, cum ille Urbanum in Regem Carolum, Reginamque Neapoleos, Clementem Antipapam, ipſiuſque Pſeudocardinales, Abbatem Montis Caſini, & Cardinalem olim Reatinum, ac ſex alios Cardinales, anathema fulminaſſe ſcribit. Ciaconius enim hæc verba, Abbatem Montis Caſini, cum ſequentibus aliis, a Valſingano virgula diſtinctis (quondam Reatinenſem Cardinalem, & prædictos ſex quondam Cardinales) non leui errore conjunxit. Valſinganus porro per Reatinenſem Cardinalem, Bartholomæum Mezzauaccam, vulgò Cardinalem, Reatinum dictum, intellexit, in eam enim ſententiam, ab eodem Valſingano addita le adduxere: quod Urbanus, cum ſe penè à Tartaro obſeſſum, & Mezzauacca circumcluſum videret, eos dignitati cardinalitiæ, ac Abbatiæ Montis Caſini reſtituturos pollicitus ſit; homo enim longius à rebus geſtis diſſitus, ad ſe ſcripta commendavit hiſtoriæ, & hos duos, Cardinalem Reatinum Mazzauaccam, Petrumque Tartarum Abbatem, ambo Carolo Regi conjunctos, Urbani hoſtes acerrimos, ac in eum mouentes arma, in vnum confudit. Præter vero rationes ſupra allatas hos ab inuicem diſtinctos, bulla Bonifacii IX. anno ſui pontificatus I. qui fuit Chriſti 1389. data ad Montis Caſini ſubditos, apertè conuincit; in ea enim imperat Pontifex, ut Petro Tartaro, à ſe Abbatiali dignitati, è qua fuerat ab Urbano dejectus, reſtituto pareant. Nullam porro cardinalatus, quem numquam adeptus eſt, mentionem fecit, multo ille minus, Epiſcopatum Reatinum geſſit, ſed Montis Caſini pure Abbas obiit, anno 1395. 3. Nonas Junii, ibidem ſepulchro conditus; nec inter ejuſdem Monaſterii monumenta, eum unquam ſacra purpura, ac Reatino Epiſcopatu donatum fuiſſe reperitur. Veriſſimum quidem illud, ingentem eum famam collegiſſe, virumque ingentium animorum habitum, honorum cupidum, & ut erat è prænobili familia ortus, ac ſpiritus elatioris, perſequendis ſummis dignitatibus inhiaſſe. Adoleſcens adhuc, in Montis Oliueti Monaſterio, prope Senas vitæ monaſticæ ſe addixit, ſeſeque vototum profeſſione ſolemniter adſtrinxit; cumque literis ſtrenuè operam nauaſſet, Prioratum S. Mariæ Nouæ Romæ conſecutus, dein in Abbatem S. Laurentii extra Romam evectus, demum ad Montis Caſini monaſterium translatus eſt, dignitatemq; cardinalitiam ille ſibi conciliaſſet, ni collectam antea diſciplinę regularis famam, nimia ambitione fœdaſſet, ſummumque etiam Pontificatum, eo tempore quo Romani Ciues, cincto armis conclavi, Cardinales, ut Pontificem Romanum crearent, ſacramento adagere, ſe ut homine Romano propoſito, promiſſiſque variis affectaſſet; deinde verò incredibili levitate, relicto legitimo Pontifice, cum Bartholomæo Mezzavacca Cardinali Reatino, ad Clementem Antipapam deſcivit: quare Mezzavacca Cardinalatu, Petrus Abbatia, dejecti deturbatique fuere. Hanc ego lubenter hiſtoricam veritatem expoſui, ut melius Reatinorum Epiſcoporum ſeriem, inter quas ſine fundamento Tartarus conjuncta etiam Cardinalitia dignitate adſcriptus eſt, aſſerere poſſem; ille enim numquam eas dignitates, vel earum alteram geſſit, ſed tantum Montis Caſini Abbas è vita diſceſſit.

46. BARTHOLOMÆUS Vuillermi Mezza Vacca Bononienſis, ex Sacræ Rotæ Auditore, Epiſcop. Reatinus dictus eſt 1376. a Gregorio XI. Pontifice ſummo ſedente; ab Urbano verò VI. deinde creatus eſt presb. Card. tit. S. Marcelli, cumque tribus aliis Cardinalibus ad Carolum Neapolitanum Regem miſſus legatus. In qua quidem legatione, cum Pontificia negotia parum ſincerè tractaſſe vehemens ſuſpicio eſſet, ideoque iram mittentis incurriſſet Urbani, profugus, atque ad condictam diem venire contemnens, in publico conſiſtorio decore Cardinalitio à Pontifice ſpoliatus eſt. Sed cum exceſſiſſet Urbanus, ſucceſſiſſetque Bonifacius IX. primo ſui Pontificatus anno, Mezzavaccæ cognita virtute, in agendoque dexteritate, ſuique anteceſſoris acerbitate, illum iterum decore purpuræ, tanquam minus juſtè depoſitum nobilitavit ſub titulo S. Martini in Montibus, Januamque legatum de latere miſit, deinde etiam Viterbii eodem munere functus eſt. Romæ deceſſit anno 1396. ſepultuſque eſt in Baſilica

ſilica Liberiana ante Præſepis Altare, cum hac marmorea tabula ita inſcripta.

Hic requieſcit corpus bonæ memoriæ Reverendiſſimi in Chriſto Patris D. Domini Barthelemæi de Bonenatis S. Martini in Montibus presbyter card. qui obiit anno Domini 1396 die 20. menſis Junii.

XLVIII. 47. LUDOVICUS de Theodenariis * De Alſanis nobilis ac potenti familia natus, civis Reatinus, ſuæ Patriæ Epiſcopus creatus eſt ab Urbano VI. de quo mentio in Reg. ejuſdem Pontificis anno 1380. Non. Maii. Hic cum Reatini populi vitia inſectaretur, velletque vehementiori cura illum ad meliorem frugem traducere, ex conjuratione quorundam factioſorum civium, dum ſacro adſiſteret in principe templo ejus Oppidi, cui Civitatis Ducalis cognomen inhæſit, cum Joanne conjunctiſſimo fratre S. Eleutherii Abbate, per ſummam impietatem, interfectus eſt anno 1399. Quamobrem Boniſacius IX. juſta, gravique ira ſuccenſus conſceleratam parricidii ſcelere civitatem diris devovit * ac præter Eccleſiaſticas pœnas, urſit etiam rebelles Renaldus Alphanus frater, qui ferro, flammaque ſuccinctus conſpiratorum fortunas, opeſque dirè depopulatus eſt, atque combuſſit, itaut nec corporibus parceret illorum, qui aliqua affinitate rebelles contingeret, ad quos hoſtiles impetus non modò Pontifex non nauſeavit, ſed juvit etiam debacchantem, ut in Eccleſiaſticos Præſules perfidioſi ſemel deleti exemplum miſerabile eſſent poſteritati, ne talia deinceps vellent audere. Conſule librum de diverſis formis ſub Boniſacio IX. ubi hęc vera, miſerandaque tragœdia ad plenum narratur.

* Ex App. tom. 5.

* Ex App. tom. 5.

XLIX. 48. * LUDOVICUS Cichi Colæ de Bonaventura civis Reatinus ex Canonico Aquilano, occiſo Ludovico de Alſanis ſucceſſit anno 1399. de quo clara memoria extat ad annum uſque 1483. in monumentis Reatinæ Eccleſiæ. Obiit hic anno eodem 1403.

* Ex App. t. 5.

L. 49. * LUDOVICUS hujus nominis III. de Theodenariis Civis Reatinus, poſt Ludovicum Bonaventuræ præficitur anno 1403. per multos annos hanc rexit Eccleſiam, pluraque ejus in Reatino archivio extant monumenta uſque ad annum 1436. quo ex hac mortali vita diſceſſit. Poſt ejus obitum Eugenius IV. conſtituit Reatinæ Eccleſiæ Adminiſtratorem quemdam

* Ex App. t. 5.

LI. JOANNEM Apoſtolicæ ſedis Prothonotarium, pauloque poſt Epiſcopum Reatinum declaravit Matthiam de Fuſcis.

LII. 50. MATTHIAS de Fuſcis a, antea Archiepiſcopus Sypontinus huc translatus eſt ann. 1438. 6. Idus Martii ab Eugenio IV. Umbriam gubernator frænavit, ſubque Nicolao V. Oratoris munere functus eſt, ut Italos Principes contra Turcas armaret, ſæpèque alias graviſſimis explicandis negotiis admotus eſt, quippe qui ſingulari rerum agendarum dexteritate valeret.

a Romanus.

LIII. 51. ANGELUS Capranica Romanus, frater Dominici Capranicæ Card. S. Crucis Aſculanus primum Epiſcopus fuit, deinde translatus eſt ad hanc Eccleſ. ann. 1450. 7 Kal. Octobris. Hic moderatiſſimæ vitæ fuit, ut narrat Pius II. in Commentariis, à quo ob inſignem notam prudentiæ, qua Civitatem Bononiam dicebatur rexiſſe, cæteraque inſignia in S. Eccleſiam promerita, Purpuratus Senator adlectus eſt ſub tit. S. Crucis in Hieruſalem an. 1460. Ad omnes Principes Italos legatione functus eſt, re, & nomine Angelus, illiſque omnibus virtutibus exornatus, quæ ſacrorum Antiſtiti ſolent decori eſſe. Publicum juvit, rariſſimo tum pietatis, tum liberalitatis exemplo. Siquidem, ut Garimbertus enarrat lib. 1. cap. 2. per multos annos Diœceſanis ſuis indefeſſo labore Divinum Verbum enunciavit, ſubditorum mores compoſuit, ſuſtulit abuſus, quos aliorũ conſtabat invexiſſe incuriam, nihilq; unquã omiſit, quod curam boni Paſtoris videretur decere. Romæ deceſſit Epiſcopus Cardinalis Prænestinus an. 1478. 5. Non. Julii, ſepultuſq; eſt apud S. Mariam ſuper Minervam in ſepulchro Dominici Cardinalis conjunctiſſimi fratris. Hic ille Angelus Capranica eſt, qui cum celebre S. Bartholomæi prope Ferrariam cœnobium commendatum haberet, Bernardo de la Caſa, rariſſimi exempli Monacho Septimiano Ciſtercienſi Florentino illud liberaliſſimè ceſſit, cujus paulò poſt à Sixto IV. perpetuus Abbas dictus eſt; cui monaſterio cum ad aliquot annos præfuiſſet, ſuaque diligentia, parſimoniaque illius adauxiſſet fortunas, Septimi monaſterio, haud reclamante Pontifice, perpetuò illud univit, junxitque, itaut ex ea deinde Monaſterii acceſſione, Congregatio S. Bernardi in Italia ſumpſerit exordium. Quæ Angelum Cardinalẽ non minus, quàm Dominicũ Cardinalẽ fratrem, ut fautorem, benefactoremque meritò in præcipuis veneratur, & colit. Rem totam eruditè retexuit in ſua M S. Septimiana Hiſtoria Nicolaus Baccetius Florentinus, ex Ordine Ciſtercienſi Abbas Miſericordiæ. * Cæterum Angelus, dum eſſet Reatinus Epiſcopus, porticus ædis Beatiſſimę Virginis Mariæ exſtruxit, ut ad ejus inſignia ex marmore habet hujuſmodi inſcriptio.

* Ex App. tom. 5.

Angelus Reatinus Pont. Aedem, quam ſibi Virgo ſtruxit Reatina vetuſtas, opportuna porticu ſuâ impenſa decoravit, quo commodius fideles in ea pro ſuo honore conveniant,

Anno a Divi Ieſu. MCCCCLVIII.

LIV. 52. DOMINICUS Matthæi b Luthani, & Angelellæ filius, Reatinus, Canonicus S. Mariæ Majoris de Urbe, Abbas S. Eutichii de Nurſia, Præpoſituſq; S. Cæciliæ de Reate, Angelo reſignante, à Paulo II. ſuæ patriæ Epiſcopus adlectus eſt anno 1468. 3. Kalen. Martii ſub Sixto IV. Umbris, Peruſiniſque jus dixit anno 1477. deinde idem Pontifex ad Cæſenarem Civitatem gubernandam tranſmiſit; ibidem obiit ann. 1480. cujus corpus in patriam delatum, in Cathedrali ſepulturam accepit cum hoc Epitaphio.

b De eo Angelottus in Deſcrip. a ...tinæ Civit. p. 35. Mandoſ.

D. O. M.

Dominico propria virtute Epiſcopo Reatino, a Paulo II. & Sixto IV. Pont. Max. pluribus muneribus honeſtato Canonici benem. p.

Ibidem ſub Imagine B. Mariæ Virginis hæc inſcripta carmina leguntur, ubi ejus imago depicta viſitur.

Cernite, ſum pictus, miſer, hac imagine Præſul
Dominicus, Populi ſama, ſaluſque mei.
Te primum rexi ſtabili Themone Rheate
Mox & Caſenæ mœnia lance pari;
Hungariæ Regem preſſi tibi Roma latrantem;
Me Duce perſenſit gens Peruſina jugum;
Ad Caſenates tandem propè fata remiſſus,
Fatalem claudi languidus Urbe diem.

53. JOANNES Card. Columna perpetuus Adminiſtrator Reatinæ Eccleſiæ, creatus eſt à Sixto IV. Pontifice. Hic filius fuit Antonii Principis Salernitani, nepoſque Proſperi Card. Columnæ. Sublaci nobilis Abbatiæ Commendator fuit, atque Archipresbyter Lateranenſis Baſilicæ, creatuſque Cardinalis, legatus Peruſiæ, ſub tit. S. Nicolai in Carcere, anno 1480. receſſit ab Aula, reverſus in Siciliam, quamdiu Alexander VI. Apoſtolicam Sedem adminiſtravit. Romæ exceſſit anno 1508. die 26. menſis Septembr. ſepultuſque eſt in Eccleſia SS. Apoſtolorum, cum hoc epitaphio. LV.

Joannes Columna Diaconus Card. primarius Romani Nominis, ſalutis, libertatiſque publicæ columen, hic ſitus eſt, vixit ann. 51. menſes tres. Obiit 1508. Septemb. 28.

54. POMPEJUS Card. Columna, ſupramemorati Joannis nepos, in hunc Epiſcopatum patruo ſucceſſit, anno 1508. die 6. menſ. Octob. Sublacique Abbatiam, Cryptæque Ferratæ habuit commendatas. Julius II. eumdem Pompejum Bononiæ legatum deſtinaverat; quod tamen ſplendidum illud munus non ſubivit. Siquidem cum vanus rumor, famaque Romam ad pleraque nova, ubique, & ſemper intentam pervaſiſſet, Pontificem ſcilicet Julium fato ceſſiſſe, cupitaque res procerum, populique Romani credulitatẽ augeret, Pompejus celſo animo ad publicam libertatem reſpiciens, conſcendit Capitolium, ad arma, vocaturuſq; Populum, ac Patres ad Pileum. Quod quidem tunc leviter Julius ultus eſt, cum illum tantum deſtinato Bononienſi honore privaſſet. LVI.

Cum

Cum verò iteratò rebellionem nova in Pontificem A
adornaſſet conſpiratione, Julius iræ impotens,
publico in Conſiſtorio Pompejum, Epiſcopatu ſpo-
liavit, die 29. menſis Octob. ann. 1512. Reatinæque
LVII. Eccleſię Adminiſtrator adſcitus Card. Nannetenſis *a*.
ROBERTUS de Pri. Interea moritur Julius, ſucceſſitque demortuo Leo
X. Qui dejectum Columnam ad priſtinas dignitates
ſublevavit ann. 1517. Cardinaliſque pronunciatus,
Laterano Concilio interſuit, ac præter Reatinam
Eccleſiam S. R. E. Cancellaria functus eſt, variiſque
graviſſimis legationibus exornatus, Cataniam, Acer-
ram, Aquilanam, Averſam, Montiſque Regalis Ec-
cleſias par titulis omnibus Pompejus obtinuit, donec
iterum illum, in eoſdē infelicitatis ſcopulos fortuna
viſa eſt retuliſſe. Etenim ſub Clemente VII. Mediceo
iterato expurpuratus eſt, atque ad eandem, ab eodem
Pontifice, mox dignitatem aſſumptus, rariſſimum
ſanè variantis fortunæ exemplum poſteritati reli-
quit, quam omni dubio procul ſolent mortales ſi-
bi ipſis ex ſuis moribus plerumque architectari. Nea-
politanus Prorex diem clauſit extremum 28. menſis B
Junii anno 1532. cujus vitam inter multos Paulus Jo
vius diffusè perſcripſit. Pompejus autem cum Reati-
nus eſſet Epiſcopus, Scipioni Columnæ Nepoti ſuo
Eccleſiam illam cum regreſſu tamen renunciavit
ann. 1520. de quo ſtatim dicemus.

LVIII 55. SCIPIO Columna Romanus, Marcelli fi-
lius, ex ceſſione Patrui Epiſcopatum obtinuit, anno
1520. die 19. menſis Octobris, Leone X. ſedente. Hic
cum militares magis, quam Eccleſiaſticos ſpiritus
gereret, ipſeque per ſe exorto tumultui in Campa-
nia, ſumptis armis voluiſſet occurrere, ab Amico
Auſculano pugnaciſſimo homine miſerè confoſſus
eſt anno 1528. Qui cum deinde in manus Martini Co-
lumnæ incidiſſet imprudens, patratæ necis pleniſſi-
me pœnas dedit, ne ſuas Columnenſi ſanguine ma-
duiſſe manus poſſet diutius gloriari.

LIX. 56. MARIUS Aligerius Reatinus, Pompejo
Columnæ à ſecretis, in gratiam ejuſdem Principis à
Clemente VII. patriæ Epiſcopus declaratus eſt anno
1529. die 27. menſ. Auguſti, Generaliſque Montis Re- C
galis Gubernator adſcitus anno 1535. Bononiamque
civitatem Prolegatus ſapientiſſimè adminiſtravit.
Deceſſit autem anno 1555. ſepultus jacet in Cathe-
drali cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Mario Aligero de Columna religione, inte-
gritate, prudentia, & Pompeii Columnæ Car-
dinalis Vicecancellarii liberalitate Epiſcopo
Reatino, qui ſumma nominis celebritate in
regendis Ancona, Piceno, Bononia, Placentia,
Peruſiaque ſub Paulo III. Pont. Max. au-
ctor legationē in Hiſpaniam ad Carolum V.
Imp. pro Concilianda inter Chriſtianos pace
illuſtravit. Fabritius Reat. Archid. Jure
Conſult. fratri de ſe optimo merito Poſuit.
Vixit annos LXIII. menſes III. D. XX.
Obiit pridie Non. Octob. MDLV.

LX. 57. JO. BAPTISTA Oſius Romanus, adlectus
eſt Epiſcopus ann. 1555. die 28. menſis Octobr. Inter
Tridentini Concilii Patres numeratus eſt, ubi vitam D
finivit, die 12. menſis Novembris anno 1562. („ *De*
„ *quo conſule Ciaconium poſtremæ editionis tom.* 3. *col.*
„ 833. Mandoſ.)

LXI. 58. MARCUS ANTONIUS Æmulius Vene-
tus, à Papa Pio IV. Card. pronunciatus an. 1561. ad
hanc etiam ſedem evaſit, anno 1562. die 13. menſis
Novembris S. R. E. Bibliothecarius. Senator notiſſi-
mæ prudentiæ, morumque integritatis præcipuæ,
qui maximis antea pro patria obitis legationibus, Ve-
netæ publicæ rei magno uſui fuit, factuſque Eccleſia-
ſticus Senator, apud omnis Ordinis homines famam
prudentiæ, quam in politicis egregiè verſatus colle-
gerat, auxit. Romæ deceſſit ann. 1570. ſexaginta,
& quinque annorum grandævus. Cujus cadaver dela-
tum Venetias, in Eccleſia S. Job Fratrum Minorum
ſepelierunt, quos vulgus vocat de Obſervantia.

LXII. 59. MARIANUS Victorius, antea Amerinus
Epiſcopus, ad Reatinam Eccleſiam translatus eſt
A ſub Pio V. Pont. Max. an. 1572. *a* cōfirmatus eſt à Gre
gorio XIII. die 2. ineuntis menſis Junii. Relict.
Amelia, Reatinam patriæ ſuæ Eccleſiam ſuſcepi
regendam. Fuit Marianus Civis Reatinus, non
Amerinus, ut ex errore in Amerinis Epiſcopis ſcri
pſimus. Inter cætera, quæ ſcripſit eruditiſſime, ex
tant de Reatina Civitate libri quatuor M. S. apud
me, opus ſane digniſſimum, ubi de Sabinis vetuſti
populis diffusè diſſeritur. Habeo Mariani Etruſca car
mina una cum Commentario ejuſdem in Reatinam
patriam.

Paulo poſt deceſſit, *b* omnium doctorum homi
num inconſolabilis mæror futurus, quippe qui pri-
ſcos, recenteſque diſciplinatos, doctrina, variaque
literatura æquaſſet, ut ab eo plura ingenii monumen
ta poſteritati relicta abundè teſtantur. Ad parietes
paternæ domus hoc de Mariano diſtichon ſpectatur

Romulido, Grajo, Aſſyrio, Solimoq; ſacriſque
Floruit eloquiis, ac probitate nitens.

60. ALPHONSUS, Jo. Mariæ Binarini Bono
B nienſis, ex Sac. Rotæ Auditore, à Gregorio XIII
ſublectus eſt an. 1572. die 18. *c* menſis Julii, ac poſt
duos annos, à Gregorio XIII. translatus eſt ad Eccle-
ſiam Camerinenſem. („ *Ejus meminit Ciampinus in*
„ *Enarrat. Synop. Abbreviat. p.* 22. *& Alidoſius de*
„ *Epiſcop. Bonon. p.* 112. Mandoſ.)

61. Fr. CONSTANTIUS, Vincentii Bargel-
lini Bononienſis, Ordinis Minorum Conventua-
lium, à Gregorio XIII. dictus eſt Epiſcopus anno
1574. die 17. menſ. Septembris, ab eodemque Pon-
tifice haud multò poſt tranſlatus eſt ad Fulginatem
Eccleſiam 1583.

62. JULIUS CÆSAR Segnius Bononienſis *d*.
filius Francifci, cum Romanus eſſet Senator, ad
hanc Sedem evectus eſt 1583. die 24. menſis Auguſti.
Hunc conſecrarunt Bononiæ in templo D. Michae-
li ſacro, Archiepiſcopus Myrtus Bononiæ Prolega-
tus, aſſiſtentibus Cephaleniæ Epiſcopo Bononien-
ſis ſuffraganeo, atque Laquedonenſi ſuffraganeo Ra-
venoati. Reatinam Eccleſiam rexit uſque ad annum
C 1603. eoque deinceps munere ſe exolvit, Bononiam-
que reverſus, uſque ad decrepitam propemodum æta-
tem vitam privatam excoluit. Deceſſit autem anno
1621. die 27. menſis Martii, ſepultuſque eſt apud
S. Joannem de monte, ut vocant, cujus laudes funebri
oratione complexus eſt peregregiè Thomas Dem-
pſterus è Scotia haud vulgaris Orator.

63. JOANNES Contes de Deſideriis, *e* Spoleti-
næ Diœceſis, electus eſt ann. 1603. die 16. menſis
Junii. Fato autem functus eſt anno 1604.

64. Fr. GASPAR Paſchalius è Monte Rea-
li Aprutinus, Ordinis Minorum Conventualium,
è Rubenſi antea Epiſcopo, ad hanc ſedem transla-
tus eſt anno 1604. die 30. menſis Maii. Deceſſit au-
tem 1612. Idus Junii, ſepultus in Cathedrali, ubi
hoc legitur cenotaphium.

D. O. M.

Gaſpari Paſchali Monte Reg. Ord. Mino-
rum Convent. Theologo inſigni, Epiſcopo pri-
mum Ruben. à Sixto V. mox Reatino, à Cle-
D *mente VIII. Viro pio, & vitæ integerrimo,*
poſt multa religioſè geſta, maximeque in
pauperes, Præſulatus ſui anno XXIII. ætat.
LXXV. vita functo idib. Junii MDCXII.
Hercules Paſchalis Canonicus Reatin. Frāc.
nepos, Gaſpar pronepos fratri, & Patruo
optimo mæſtiſſ. pp.

65. PETRUS PAULUS Creſcentius Romanus,
Virginii filius, Conſtantiæque Drachiæ, ideoque
nobiliſſimis ortus Parentibus, in Peruſina Acade-
mia bonis literis operam dedit; cum interim eſſet
Abbreviator Apoſtolicus, à Paulo V. Generalis Au-
ditor Cameræ creatus eſt, ab eodemque die 17. men-
ſis Auguſti vocatus ad purpuram, ſub tit. SS. Nerei,
& Achillei anno vero 1612. die 4. menſis Julii ad Rea-
tinam Sedem ſubvehitur, in iiſque numeratur Car-
dinalibus, qui Signat. Gratiæ, ſacræque Conſulta-
tionis explent Senatum. A Gregorio deinde XV. ad
Urbevetanum Epiſcopatum translatus eſt anno 1621.

ſub Urbano verò VIII. Epiſcopus Card. Portuenſis evaſit. Vivit adhuc, ſanè Præſul iis exornatus virtutibus, quæ poſſint ſibi ſubditis immortale exemplum eſſe probitatis. * In Eccleſia S. Antonii Abbatis fratribus B. Joannis Dei attributa ab ipſo Creſcentio Cardin. extat ſeqoens memoria io marmore ſcripta. [* Ex App. t. 5.]

D. O. M.

Petrus Paulus Creſcentius Reatinu Urbis Epiſcopus adem S. Antonio Abbati dicatam ſuaque auctoritate religioſis B. Joannis Dei Fratribus attributa ſolemni ritu conſecravit die xxv. Auguſti MDCXX. centum dierum indulgentiam Invitamentum pietatis ſimul atque incrementum quotannis ndem viſitantibus conceſſit.

LXIX 66. JO. BAPTISTA Tuſcus Regienſis in Inſubria, nepos Card. Dominici Tuſci, è Tiburtino Epiſcopo, ad hanc Eccleſiam translatus eſt ann. 1621. die 29. menſ. Maii. obiit * 1633. Jacet in Cathedrali cum tali epigraphe. [* Ex App. tom. 5.]

D. O. M.

Oſſa Joannis Baptiſtæ olim Epiſcopi Reatini in paternæ familiæ ſepulchrum ceponenda Hic Jacobus, & Dominicus germani fratres mæſtiſſ. depoſuerunt idibus Decemb. MDCXXXIII.

LXX. 67. GREGORIUS Card. Narus Nobilis Romanus, Fabritii filius, Cameræ Apoſt. Generalis Auditor, ab Urbano VIII. S. R. E. Cardinalis creatus, mox Epiſcopus Reatinus, omnium bonorum mærore, florente adhuc ætate, exceſſit è vivis anno 1634. Cadaver Romam relatum, in Eccleſia S. Mariæ ſuper Minervam in ſacello majorum reconditum, lo nobili marmoreo tumulo hoc habet epitaphium.

D. O. M.

Gregorius Narus Patritius Romanus à Paulo V. Apoſtolicæ Cameræ Clericus, ab Urbano VIII. primum ejuſdem Cameræ Auditor, deinde S. R. E. Card ſumma bonorum approbatione creatus, Reatinæ tandem Eccleſiæ præficitur. Cujus regendæ felix dum capit exordium, vitæ diem clauſit extremum, an. Dom. M. DC XXXIV. menſ. Auguſti die 7. Aetatis ſuæ anno 53. Bernardinus Narus Fratri optimo P.

LXXI. 68. JO FRANCISCUS Card. à Balneo Epiſcopus Cervienſis, ad hanc Reatinam Eccleſiam trãslatus eſt ann. 1635. die 2. Septembris. Natus eſt in Italiæ Æmilia ex vetuſtiſſima Guidiorum à Balneo familia, quæ à Witikindo primo Duce Saxoniæ, iode ab Othone Magno orta, varia & ſinuoſa ſtemmatum propagine, nobiliſſimas Europæ familias amplexa eſt. Parentes habuit Fabricium Moutis Belli Marchionem, Balneique comitem, & Laoram Columnam Pompeii Zagaroli Ducis filiam. Pueritia, & adoleſcentia ejus ſtudia liberalia avidiſſimè rapuit, & genii ſui, ac Numinis occulto inſtinctu, ad juris & ſacrorum Canonum prudentiam animum adiicere cœpit; hilariores etiam Muſas permiſcens, ſine quibus ſeveriores diſciplinas minùs comptas, & gratioſas exiſtimabat. Mitiſſimi animi, nobiliſſimæque iodolis juvenis, opimi patrimonii onere in Nicolaum Marchionem Montis Belli fratrem depoſito, habitum, & vitam Eccleſiaſticam induit, inter Prælatos Romanæ Aulæ diù vixit ſumma omnium benevolentia. Ab Urbano VIII. Archiepiſcopus Patracenſis creatus, extraordinarius Nuncius Apoſtolicæ Sedis miſſus in Galliam, eodem poſtea munere functus in Belgio, è Belgio in Galliam, titulo ordinarii Nuncii auctus. Avenione etiam aliquandiu egit Vicelegatum. Deinde ab eodem Urbano Pont. Max. Purpura, ac Epiſcopatu Cervienſi ad Hadriæ litus, & eo dimiſſo, Reatino donatus eſt. Cerviæ ære ſuo perpetuum annonæ horreum pauperibus diœceſis erexit, dotavitque. Religionis, & divini cultus zelo Cervienſem, & Reatinam Eccleſiam ædificiis inſtauravit, ſacrave ſupellectili inſtruxit. Quam vero vigil, & diligens Paſtor, ac diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſerius exactor fuerit, ſynodi ejus diœceſanæ, quæ typis excuſæ, per manus omnium vadunt, in Epiſcoporum omnium exemplum, & Paſtorum inſtitutionem, clurè oſtendunt. Tandem cum per annos amplius 40. intra & extra Italię clauſtra virtutes illius enituiſſent, omnium bonorum mœrore menſe Julio die 25. ann. 1641. Romæ extinctus eſt, in ſuo titulo S. Alexii in Aventino monte in exigua tumba reconditus jacet.

Europa in tota, qui tumulandus erat.

Eruditus Gabriel Naudeus inter alios, etiam lamentando leſſum fecit, in domeſtico funere ejuſdem Cardinalis, eumdemque laudavit in publico Lovanienſis Academiæ circulo Libertus Fromondus doctus, & eruditus inſignis Eccleſiæ Colleg. B. Petri Lovanii Decanus, aliique. * Porro Reatini Cives ad Cardinalis Balnei fauſtiſſimam perpetuandam memoriam ſub porticu Cathedralis Eccleſiæ, in marmore hæc incidi fecerunt verba. [* Ex App. t. 5.]

Joanni Francisco S R. E. Cardinali Balneo per quinquennium Epiſcopo Reatino meritis ſuis ſemper manſuris Reate poſuit MDCXXXX.

59. GEORGIUS Bolognettus, nobilis Bononienſis, Romæ natus Jo. Baptiſta patre, matre Caſſandra del Cavaliere, ex Refer. V. S. Epiſcopus Aſculanus in Regno, ad hanc Sedem translatus, Cardinali à Balneo cedente anno 1639. a ab Urbano VIII. à quo primum apud Magnum Etruriæ Ducem, mox ad Gallorum Regem Chriſtianiſſimum Apoſtolicus Nuncius miſſus, diù ibidem ſumma cum ſui nominis laude manſit, inde ad hanc Eccleſiam rediit, cujus laudes, ne viri modeſtiam oneremus, ſilentio prætcribimus. * Is ſummæ prudentiæ Præſul perbelle pergit Eccl. gubernare, quam ſanctioribus decretis, in ſynodo ab eo coacta, ſtatutis conſpicuam reddidit, Archivium exſtruxit, ac penè pro vetuſtate collabente Epiſcopio in meliorem faciem reſtituit: quarum rerum inſcriptio in aula poſita ſic prodit. LXXII. [a 28. Februarii.] [* Ex App. t. 5.]

Georgius Bolognettus Epiſcopus Reatinus Archivio exſtructo, Palatio, manſionibus, & viridario amplificato, parietibus exterioribus collabentibus reparatis. Aulam hanc temporis injuria devaſtatam inſtauravit, ornavit, ac diverſa inſignia ibidem ſparſim depicta, vetuſtate fere deleta inde reponi curavit anno Dom. MDCLI.

A D D I T I O.

[„Denique hoc onere maximo ſui Gregis mœrore ſe exolvit, Romamque ſe contulit, vitam ubi traduxit uſque ad „an 1·8. quo obiit die 7 Januarii nonagenario major: „ſepelitur in Templo Sanctiſſimis Nominibus Jeſu, & Mariæ dicato, quod jam antea Regiis ſanè ſumptibus ornaverat: Vir Magnus eleemoſynarius in omnes beneficentiſſimus, adeòque æternæ memoriæ.

„ODOARDUS Card. Vecchiarellus Patriæ ſuæ in ſacris præficitur, 5. Maii 1660 Optimi Antiſtitis exaggeratas virtutes pari cum generis nobilitate cumulavit. Deceſſit Romæ die poſtrema Auguſti 1667. ſepelitur apud „Gentiles ſuos in Eccleſia S. Petri ad Vincula, ubi Mariano Patruo ſuo U. S Decano tumulum poſuerat cum epitaphio LXXIII.

„JULIUS Cardinalis Gabriellius Romanus, Epiſcopus Sabinenſis, hanc in adminiſtrationem ſuſcepit Eccleſiam 12. Martii 1668. quam tertio ſui regiminis anno „ſponte dimiſit. LXXIV.

„HIPPOLYTUS prænobili Vicentina gente natus apud „Reatinos J U D Patriæ Antiſtes renunciatus eſt 22 Decemb. 1·70 in florenti adhuc ætate conſiſtens, quem propria, Patruique ſui Marci Antonii Fulginatenſis Epiſcopi, & Neapolitani Regni Apoſtolici Nuncii merita dignum Romanæ Aulæ honoribus proclamabant. Dum adeſt gregi ſibi commiſſo ea virtutum ſplendens corona, quæ „ab opt. Paſtore ſperari poſſunt, morte ſurripitur an. 1702. „20. Jun jacet in Cathedrali. Lucentius.) LXXV.

„FRANCISCUS Maria Abbati, Nobilis Piſaurenſis, „Presbyter annorum 47. J. U. D. alias Auditor Nunciaturæ „Portugalliæ, & deindè Viennenſis ſub Em D. Card. Tanario tunc Nuncio Apoſtol. & deinde ejus Auditor in Urbe, renunciatus eſt Epiſcopus Reatinus 8. Junii 1707. „Translatus inde eſt ad Epiſcopatum Carpentoratenſem „21 Julii 1710. LXXVI.

BER-

LXX VII. ,,BERNARDINUS *Guinigi, Nobilis Lucenſis, Preſ-,,byter annorum 47. J. U. D. Protonotarius Apoſtol aliàs ,,Auditor Nunciaturæ, & deinde Poloniæ Epiſcopus Rea-,,tinus electus eſt 10. Junii 1711.*

RECANATENSES EPISCOPI

EX ruinis antiquæ Civitatis Helviæ Recinæ, quam furor olim Gothorum evertit, in ſupercilio Montis, tria millia paſſus à famoſo Lauretano Templo diſtantis, Recanatenſis Civitas ſuas ſedes locavit, jam olim Epiſcopali condecorata dignitate, inque Romanæ Provinciæ Præſulibus adnumerata à Gregorio IX. ann. 1240. 11. Kal. Junii, Epiſcopali Sede à Civitate Auximana huc translata. Sequens de hac re in Vat. reg. ſpectatur epiſtola 189. f. 34. an. 14. ejuſdem Gregorii Populo, & Clero Recanatenſi.

GREGORIUS EPISCOPUS
ſervus ſervorum Dei.

R*Ebus e conſiderationis examine, libra Præſidentis appenditur, cum ſubditorum merita ſic juſto examine penſantur, ut devotorum obſequiis retributio digna reſpondeat, & opprobrii pœna perpetuò infidelium colla premat, ſic enim in bonorum beneficiis plures ad merita mentem erigimus, & in pravorum pœnis, cæteris delinquendi audaciam prohibemus. Ea propter dilecti filii, prout convenit, attendentes, quod in devotione Eccleſiæ illam ſtuduiſtis obſervare cōſtantiam, quod nec damna rerum vobis per F. dictum Imperatorem Dei, & Eccleſiæ inimicum illata, nec pericula corporum vos a fide Sedis Apoſtolicæ avertere potuerunt, &* C *congruum æſtimantes, ut Caſtrum Recanatenſe, quod de cætero eſſe Civitatem ſtatuimus, grata honorificentia extollamus, de communi fratrum Noſtrorum conſenſu, & aſſenſu terræ veſtræ, quam à juriſdictione Eccleſiæ Humanatæ eximimus, Epiſcopalem concedimus dignitatem. A maledictionis filiis populo Auximano, qui dicto F. Dei Eccleſ perſequenti divino timore poſtpoſito damnabiliter adhæſerunt, ad Eccleſiam S. Flaviani de dicto loco, quam de cætero Cathedralem eſſe decernimus, Auximanam Sedem cum omnibus juribus ſuis, dignitatibus, & honoribus transferentes. Ita tamen quod cum expedire videbimus Humanatenſi Eccleſiæ in recompenſationem ſpiritualium, & temporalium jurium, quæ in dicto caſtro, & territorio eius obtinuit, aſſignare aliquam partem Auximanæ Diœceſis valeamus. Nulli ergo &c. Datum &c. 11. Kal Junii an. 14.*

GREGORIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.
Epiſcopo Humanati.

C*Um olim Apoſtolicæ Sedis providentia, cujus Præſul illius vices, licet inſufficientibus meritis, gerit in terris, qui utique pro meritis condigna retributione reſpondeat, de cujus manibus pendet æquitatis ſtatera, ſubjectorum actiones judicantes diligenter, ac bene meritis, & indignis juxta ſuorum actuum exigentiam recompenſantes. Utriq; meritorum ſuorum ſtipendia inferendo, Villam Auximanam propter infidelitatem, rebellionem, & indevotionem Incolarum ejuſdem Epiſcopatus honore privarit, ac ſtatuerit, quod Caſtrum Recanati ob devotionem, & fidelitatem habitantiū in eodem, quod erat Humanati Eccleſiæ Diœceſana ſubjectum, hujuſmodi honore polleret. Nos in recompēſationem dicti Caſtri, ſpiritualia, & temporalia jura, quæ in ipſa villa & circa eam quondam Auximanus Epiſcopus habebat, ejuſdem tibi, & pro te dictæ Humanati Eccleſiæ auctoritate Apoſtolica concedere in perpetuum eandem villam, tibi Diœceſana lege ſpiritualiter ſubmittendo. Nulli ergo &c Datum* A *&c 11. Kal. Junii ann. 14.*

De erectione Cathedralis Eccleſiæ Recanatenſis ſcribit idem Gregorius V. titulo S. Laurentii in Lucina Presb. Cardinalis Marchiæ rectori 17. Kal. Decembris ejuſdem anni, itemque Epiſcopo Humanatenſi, in cujus Diœceſi olim fuerat Caſtrum Recanaten. eodem die, & anno. Vix in Italia aliam civitatem reperias, quæ inteſtinis magis, civilibuſq; odiis laboraverit, ac iſta divexata eſt, cæteriſque intulit detrimenta. Etenim contra Eccleſiaſticum Imperium ſæpiſsimè rebellavit, tametſi parva, & modicis Civitas haud quaquam cum Pontificali potentia poſſet concurrere; præcipuè autem temporibus Urbani IV. à quo dignitate Epiſcopali ſpoliata fuit, & Ioannis XXII. hoc eſt 1322. eū Pontificii Præfecti detrectaſſet imperium, foveretq; factioſiſsimos Ghibellinos, primum telo Religionis icta eſt, exutaq; Epiſcopali dignitate, quam Nicolaus IV. eidem reſtituerat, demum capta, ultrices perfidiæ flammas perpeſſa eſt uſque ad excidium. Duo autem omnino lapſi anni erāt, B cum Guelphæ factionis nobiliores, facta ſibi à Pontifice poteſtate, Patriam reſtaurarunt, offenſionum oblitérata memoria, tametſi interim impetrare non potuerint, ut Civitati Epiſcopalis dignitas reſtitueretur. Pontifex enim cenſum omnem Recanatenſis Eccleſiæ in Maceratenſem traſſuderat, quam per id tempus in Cathedralem erigendam curaverat, translato Recanatenſi Epiſcopo ad Senogallienſem dignitatem. Anno verò 1341. cum Benedictus XII. Papa regnaret, cum Recanatenſes ſubeſſe Maceratæ Antiſtiti haud æquis animis tolerarent, ſuæ Civitatis per teſtes, perque antiqua monumenta coram Aula Romana comprobata nobilitate, iterum à S. Sede extorquere conati ſunt, ut priſtina, antiquaque dignitas Epiſcopalis ad jam olim per ſummum infortunium viduatam Civitatem rediret. Sed in irritum ceſſere preces, donec Innocentius VI. anno 1352. ſupplicibus Recanatenſibus Epiſcopalem dignitatem reſtituit, ita tamen, ut qui Recanatenſis Epiſcopus diceretur, idem Maceratenſis cenſeretur Antiſtes, C voluitque in eo Eccleſiarum fœdere Recanatenſem anteire. Iterum ſub Sixto V. Pontifice Recanatenſis Epiſcopalis dignitas ſuppreſſa eſt, translataque ad S. Lauretanam Domum; Maceratenſis autem juncta Tolentinati, quam non ita pridem idem Sixtus Pontifex evexerat in Cathedralem. Cæterùm Gregorius XIV. toties viduatæ Civitatis miſeratus, Ita Lauretanæ, Recanatenſem junctam voluit, ut idem Recanatenſis Epiſcopus diceretur, & Lauretanus, eaque Civitas in tam honorifica appellatione anteiret, prout declaratus Antiſtes ſua præſentia magis hanc, vel illam Diœceſim decoraret. Recanatenſem Hiſtoriā ſatis eruditè Angelitta perſcripſit. S. Flavianus Martyr, ut Divus Tutelaris, Recanatenſes tuetur, ac protegit, eidemque Cathedralis dicata, in qua dignitates quatuor, quarum prima Præpoſitura, 12. Canonici *a* & 8. Presbyteri numerantur. Pro Epiſcopi habitatione adhæret Eccleſiæ pulcherrima domus. Quinq; Parochiales Eccleſiæ, 7. Virorū *b*, 4. Monialium Cœnobia, Seminarium, in quo XII. aluntur pueri, 14. Con- D fraternitates Laicorum, duo Xenodochia, & Mons Pietatis ſpectantur. Diœceſis tria Oppida, & Pagos duos continet. Taxatur in lib. Cameræ ad florenos 600. verus valor 2000.

a Totidem que beneficiati.
b Prute Capuccinos.

ADDITIO.

(,, *Ipſa urbs 8000. circiter animas enumerat, quibus ,,pro cæleſti pabulo octo adaperiuntur Parochiales Ec-,,cleſiæ; pro Diœceſi Recanatenſe portum parùm diſtans ,,ſub ſe continet, & Oppidum Montis Coloris, quæ duo ,,loca vix mille mortalium capita exhibent. Taxa hu-,,jus Eccleſiæ ſimul cum Lauretana unita eſt Flor. 500. ,,annuus cenſus eſt ſcutorum 1700. de præſenti computa-,,tus* Luc.)

Seriem Epiſcoporum hujus Civitatis ex fide protulimus, ex Archivo illius Eccleſiæ, reliquiiſque ſcripturarū, quæ non ſine Numine voraciſſimas incendii flammas evaſerunt, exque actibus Romanis, quos ſemel, & ſæpius illum oportet conſuluiſſe, qui in hoc plerumque inopi argumento velit cum laude verſari.

1. RAI-

A

I. 1. RAINERIUS Epiſcopus Auximanus, à Gregorio IX. anno 1240. 16. Februarii primus Epiſcopus Recanatenſis, dempta dignitate pontificali Auximana declaratus, cui ſcribit idem Pontifex hoc titulo. Epiſcopo quondam Auximano, nunc Recanatenſi epiſt. 203. fol. 36. an. 14. in reg. vatic.

II. 2. PETRUS Georgii Vaticanæ Baſilicæ Canonicus, ab Innocentio IV. anno 1244. poſt diutinam vacationem, Epiſcopus Recanatenſis adlectus. Populoque, & Clero ſequentem ſcripſit epiſtolam idem Pontifex.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Clero Civitatis, & Diœceſis Recanatenſis
Spiritum Conſil. Sanioris.

DEbitum Officii noſtri requirit, ut inter ſollicitudines alias, quibus aſſiduè premimur, ſpecialiter circa Eccleſias ſolertiam adhibentes, ipſarum utilitatibus intendamus, in eo maximè, ut viduatis, ne longe vacationis ſtipendia patiantur, de talium celeriter noſtræ diligentiæ ſtudio provideatur ſubſtitutione Paſtorum, per quos ſpiritualiter, & temporaliter continuum ſuſcipiant authore Domino, incrementum. Hinc eſt quod cum Eccleſia Recanat. diu fuerit Paſtoris destituta ſolatio, multiſque propter hoc ipſam ſubjectam periculis, gravia in ſpiritualibus, & temporalibus, detrimenta non ſit dubium incurriſſe. Nos, qui ex jugo Apoſtolicæ ſervitutis univerſis ſumus Eccleſiis obligati, volentes Eccleſiæ prædictæ, ne damna ex longiori vacatione graviora ſubiret, ſalubriter providere, dilectum filium Magiſtrum Petrum Georgii Baſilicæ Principis Apoſtolorum Canonicum, virum utique litteratum, providum, & honeſtum, acceptum nobis, & fratribus noſtris ſuæ merito probitatis eidem Eccleſiæ de poteſtatis plenitudine præfecimus in Epiſcopum, & Paſtorem, ſperantes quod ſua circumſpectione ipſa Eccleſia laudabilibus, tam circa ſpiritualia, quam temporalia, tribuente Domino, proficiet incrementis. Ideoque mandamus, quatenus eum tanquam patrem, & Paſtorem animarum veſtrarum devote ſuſcipientes, obedientiam ſibi, & reverentiam debitam impendatis, ipſius monitis, & mandatis ſalubribus humiliter intendendo. Alioquin ſententiam quam idem ritè tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus authore Domino uſque ad ſatisfactionem condignam inviolabiliter obſervari. Datum Lugduni 5. idus Septembris anno 2.

In eundem modum ſcribit Populo, & Clero quondam Civitatis, & Diœceſis Auximanæ Datum die, & anno eodem.

III. 3. MATHÆUS, anno 1249. 3. die Maii Moniales, Monaſteriumque S. Mariæ Magdalenæ Recanatenſis Diœceſis exſolvit ab omni canonica ſubjectione, Diœceſanaque lege, indicta penſione cerei unius libræ quotannis in S. Flaviani Martyris feſto.

IV. 4. BONAVITA *a* ſub Alexandro IV. floruit an. 1256. Cujus meminit Angelita in Originibus Recanatenſibus. Anno 1263. 9. Kal. Julii Urbanus IV. Caſtrum Recanatenſe ob inobedientiam populorum Epiſcopali dignitate privavit, illamque ad Auximanam Eccleſiam tranſtulit, ac ſub Humanatenſis Epiſcopi poteſtate, una cum Eccleſia S. Flaviani eſſe voluit, & Bonavitam ad Æſinam Eccleſiam eodem an. id. Octobr. tranſtulit, ex reg. vatic. epiſt. 19. fol. 9. & 247. fol. 65. Narrat Michael Pius, Epiſcopum quemdam Recanatenſem ſub Nicolao III. ſummo Pontifice legatum Apoſtolicum fuiſſe, cujus tamen non prodit nomen in Hiſtor. Dominicana. (1)

a Al. Bonajunta.

V. 5. Fr. SALVIUS *b* ex Ordine S. Dominici, fuit Recanatenſium Pontifex anno 1289. 2. Idus Decembris à Nicolao IV. electus poſt diutinam ejuſdem Eccleſiæ vacationem, reſtituta dignitate Epiſcopali, ut ex ſequenti diplomate, è Vaticano regiſt. deſumpto habetur.

b De eo Fontana de Rom. Prov. p. 312. & in Theatro Dom. p. 278. *Mandeſ.*

NICOLAUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.
Dilecto fratri Salvio Epiſcopo Recanaten.

Quoniam humana conditio, tanquam vas figuli, fragilitati ſubjecta, varietate agitata fluctuum de facile errat à via, errantibus filiis, ad matris redeuntibus gremium, verè patris familias exemplo delectamur, occidere vitulum oleo miſericordiæ ſaginatum. Dudum ſiquidem Recanatenſis Populus, velut tunc degeneros filii adverſus Romanā Eccleſiā matrem ſuam, & dominam, alas deteſtabilis elationis diſtēdens ipſam perſecutoribus ejuſdē Eccleſiæ adhærendo, variis perſecutionis jaculis, & inſecutionis artibus, quantū in eis fuit, ſatagit. proh dolor, notabiliter vacillare, propter quod fel. record. Urbanus Papa prædeceſſor noſter tactus nimium dolore cordis intrinſecus, adverſus ejuſdem populi obſtinationem paterna provocatione conſurgens, & ejuſdem populi volens cum miſericordia, jam deteſtabiles admodum in eandem Eccleſiam commiſſos exceſſus virga caſtigationis debita caſtigare, ut caſtigati denique ejuſdem Eccleſiæ gratiam poſſent facilius per humilitatis miſterium promereri, Civitatem Recanaten. Epiſcopalis dignitatis titulo de fratrum ſuorum conſilio privavit perpetuo, quo ipſum tunc Caſtrum Sedes Apoſtolica gratioſè inſigniverat. Poſtmodum

B

quidem idem Populus juxta illud Apoſtoli, non mortificati, ſed caſtigati hujus ſuarum humiliter culparum pœnitentia lachrymis, & doloris ſuſpiriis diu peractis, ac ſatisfactionis remediis, & ſinceræ devotionis ſuffragiis laudabiliter abolentes, ad ejuſdem ſedis pietatem humiliter acceſſerunt, reſtitutionem dignitatis hujus humilius, & inſtantius flagitantes. Nos itaque in hac parte propheticum ſequentes eloquium miſeratio ejus, videlicet, ſuper omnia opera ejus, ac propterea volentes paterno affectu correctis filiis miſereri, eoſque conſolari conceſſione petita gratia, miſerando dignitatem Epiſcopalem reſtituimus de fr. noſtr. conſilio Eccleſiæ Recanatenſi præfatæ, ipſam ſtatuendo Eccleſiā Cathedralem. Unde de ipſius ſalutari ordinatione tanto ſolertius cogitantes, quanto ea diutius propriè Paſtoris deſtituta ſolatio, inter gravia diſpendia conſpicimus fortius languere, meritorum inveſtigatione præmiſſorum in te fratrem Ordinis Prædicatorū profeſſorem, utpote virum vita laudabilis, converſationis honeſta, diſcretionis maturitate conſpicuum, & ſpiritualiū, & temporalium providentia circumſpectū duximus oculos noſtræ mentis. Quare ſperantes in illo paſtore, qui aliorū argento, & ſine ulla cōmutatione paſcit univerſos abundè, quod prædicta Recanatēſis

C

Eccleſia ſub ſollicitudine tui regiminis ſpiritualia, & temporalia authore Domino proficiet incrementis, te ipſi Recanatenſi Eccleſiæ de fratrum noſtrorum conſilio in Epiſcopum præficimus, & Paſtorem, tibique ſubſequenter per Venerab. fratrem noſtrum Latinum Oſtienſem Epiſcopum fecimus munus conſecrationis impendi. Rogamus itaque Fraternitatem tuam, per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatenus ad dictam Recanatenſem Eccleſiam in ſpiritu humilitatis accedens, ipſius curam ſic agas ſollicitè, ſic eam prudenter gubernare ſtudeas, ſic diligenter tibi oves creditas ab invaſoris inſultibus cuſtodire, quod tuis actibus ſuper iis apud Deum, & homines plenius laudibus conſtitutis retributor omnium bonorum Deus, una cum tuis ſubditis ſupernorum civium conſtituat te collegam. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem 11. idus Decembris anno II.

Ad Salvium Epiſcopum Recanatenſem, Urbis Vicarium idem ſcribit Nicolaus IV. id. Maii an. 4. ep. 203. fol. 40. obiit verò an. 1300.

D

6. FRIDERICUS Nicolai Joannis, ſuæ Patriæ adlectus Pontifex eſt à Capitulo, à Bonifacio VIII. confirmatus an. 1300. Idus Novemb. reg. Vat. ep. 263. f. 70. an. 7. Quem Ghibellina factio mirum in modum divexavit; illumque cum Guelphia exegit ann. 1315. igitur Pontifex juſta ira ſuccenſus, rebellem, ſeditioſamque Civitatem omni honore, dignitateque Epiſcopali ſpoliavit, illamque in Maceratenſem juriſdictionem transfudit, Friderico ad Senogallienſem Eccleſiam translato. Quæ perfidiæ multa perduravit uſque ad annum 1357. VI.

7. Fr. NICOLAUS à S. Martino, Piſanus, ex Ordine Prædicatorum *c*, adlectus eſt primum Epiſcopus Maceratenſis 1349. deinde ann. 1357. ab Innocentio VI. declaratus eſt Epiſcopus Recanatenſis, itaut illarum VII.

(1) A eo tempore nullus aderat Recanatenſium Antiſtes; Ni fortè ſequens fuerit ſub Nicolao IV. idem dicendum de Nicolao Saracino, Ord. Eremitarum S. Auguſtini, quem Julianus Saracinus Epiſcopum Recanatenſem fuiſſe an. 1287. ex Errera affirmat. *Mand.*

rum junctarum Eccleſiarum ſimul Epiſcopus habe- A
retur.; hic primus Epiſcopus fuit poſt factam unionem. Deceſſit autem ann. 1367. illiuſque habetur mentio in lib. de Proviſ. Prælat.

VIII. 8. OLIVERIUS Decanus Nigripontis, & Papæ Capellanus, electus eſt à Capitulo ann. 1367. 3. Kal. Martii; confirmatur ab Urbano V. ex reg. Vat. in memoriis illius Eccleſiæ, ejuſdem ſatis clara mentio
a An. 1372. habetur. a

9. BARTHOLOMÆUS an. 1383. à Pſeudopontifice Clem. VII. intruſus, ex libro proviſ. prælator.

10. PAULUS electus anno 1384. die 27. menſis Januarii. Fovit partes Clementis VII. Pſeudopontificis, itant potius dicendus videatur intruſus, quam legitimus paſtor.

IX. 11. NICOLAUS Florentinus, ex Epiſcopo Feſulano, ab Urbano VI. translatus eſt ad has ſimul junctas Eccleſias, an. 1383. in locum defuncti Bartholomæi, & has quidem Eccleſias prudenter rexit per aliquot annos, ex lib. proviſ. prælat.

X.
b An. 1386. 12. ANGELUS (,, *Cinus Recanaten.*) ab Urbano VI. electus b, ſub quo Marchiæ Anconitanæ ſpoliorum collector fuit. Ann. 1392. ex auctoritate ſummi Pontificis, condidit teſtamentum. Hic ille Angelus eſt, qui an. 1408. die 18. menſis Septembris, à Gregorio XII. purpuram Senatoriam accepit, ſub titulo S. Stephani in Monte Cœlio. Recanati fato functus eſt an. 1412. die 21. menſis Iunii, ſepultuſque eſt in Cathedrali in ſepulchro haud multum elato à terra cum hac ſimplici inſcriptione.

Reverendiſſ. D. A. Card. Recanati obiit XX. Junii anno M. CCCCXII. cujus anima requieſcat in pace.

Hanc Eccleſiam Angelus poſt ſuam ad Cardinalatum aſſumptionem habuit commendatam, ut liber Proviſionum Prælatorum prodit ſub Martino V. Pontifice, Actaque Conſiſtorialia Gregorii XII. Quintique Alexandri. Hic, qui proximè ſequitur reperitur Recanatenſis Pontifex fuiſſe, poſt mortem cujuſdam Jaquelli ad Epiſcopatum ſubvecti an. 1409. eodemque anno defuncti.

XI.
c Ex tituli, ceſſione. 13. JAQUELLUS ſucceſſit Angelo c an. 1409. ut diximus, eodemque anno valedixit (1) huic mortali ſeculo Ex lib. oblig Prælatorum.

XII.
d De eo, Oldoinus in Athen. Aug. Mand. 14. ANGELUS de Balleonibus Peruſinus d, Sacræ Romanæ Rotæ Auditor, electus eſt an. 1409. die 9. menſis Septemb. Gregorio XII. ſedente; breviorque videtur fuiſſe Pontifex; ſiquidem Cardinalis Angelus adhuc, cum iſte eximeretur è vivis, Recanatenſem moderabatur Eccleſiam an. 1412.

XIII. 15. Fr. NICOLAUS de Caſcia Umber ex Ordine Eremitano S. Auguſtini alumnus, ac Generalis magiſter, vir longe doctiſſimus, à Joãne XXIII. Pont. Max. ſublectus eſt Epiſcopus an. 1412. 13. Kal. Auguſti, vixitque uſque ad annum 1415. ſed adeò perturbata Juriſdictione, ut nihil durius videatur duxiſſe in vita, quam difficillimis illis temporibus præeſſe aliis. Siquidem Gregor. XII. Pontifex, tametſi à Piſano Concilio depoſitus, nihil omittebat omnino, quod ad ſuam malè partam potentiam confirmandam facere
e ſivè Martinum de Tocco Theatinũ. videretur. Itaque Marinum e Venetum Recanatenſem Epiſcopum creavit. Sed cum reclamantibus populis ejus Epiſcopatus inire non potuiſſet poſſeſſionem, Nicolao vero, legitimoque Pontifici jam pridem delatam illi dignitatem conceſſit, creatus eſt ipſe E-
f Theatinus, & non Aprutinus. piſcopus Aprutinus f. Cæterùm per id tempus cum Martinus V. Columna in Conſtantienſi Concilio Apoſtolicam evaſiſſet ad Sedem, ſuoque de jure Gregorius XII. libens, volenſque diſceſſiſſet, ex conſenſu Pontificis, Patrumque creatus eſt Epiſcopus Cardi-
XIV. nalis Tuſculanus, ANGELUS CORARIUS, Piceni legatus, perpetuuſque Recanatenſis, ac Maceratenſis, Eccleſiarum Adminiſtrator. Ubi tandem
g An. 1418. mærore confectus, dicitur deceſſiſſe g, ſepultuſque eſt in Cathedrali, pluribus Reliquiis, argenteiſque vaſis Eccleſiam illam ditans, quæ adhuc ibi diligentiſſimè aſſervantur.

Haud diu eſt, quod Cardinalis Julius Roma harum Eccleſiarum Epiſcopus Cathedralem Eccleſiam eſt exornare aggreſſus, quod ipſum, ut commodius faceret, hujus Pontificis tumulum ab Auſtrali ad Septemtrionalem partem eſt transferre coactus; itaque ea occaſione proditum cadaver cum Pontificalibus indumentis adhuc integrum, ac palpabile omnium contuentium admirationem excivit.

16. MARINUS, ſive Martinus de Tocco Vene- XV.
tus h, cum à Gregorio XII. Pontifice Recanatenſis Pontifex fuiſſet adlectus. ſedemque vitio obtentam, renuente populo, haud invadere potuiſſet, cauſæ, temporique cedendum ratus (2) Aprutinus eſt dictus Epiſcopus 1418. Non. Julii, atque à Martino deinde V. ad Theatinenſem Epiſcopatum translatus an. 1419.
h Theatinus. Vide Toppium in Bibl. Neapol. p. 208. Mand.

17. BENEDICTUS Guidalottus Peruſinus, i ce- XVI.
lebris Juriſconſultus, ex Epiſcopo Aprutino, ſublectus eſt Epiſcopus Recanatenſis, ac Maceratæ anno 1429. 7. Idus Januarii. Hic in gratiam ſtudioſorum, novum ſapientiæ Domicilium Peruſiæ erexit, ubi charus omnibus fato functus eſt, atque apud S. Dominicum cum hoc epitaphio tumulatus.
i Ejus meminit Oldoinus in Athen. Aug. & Chriſpoltus in Peruſia Auguſ. p. 322. Mand.

Rev. memoriæ Patri D. Benedicto de Guidalottis I. V. Conſulto, Recanatenſi Epiſcopo, tandem Martini V. Vicecamerario Apoſtolico, qui cum in Patria decederet, novam Sapientiam fecit. Vixit an. 40. Obiit anno Chriſti. MCCCCXXIX. Die IX. Auguſti. D. Eliſabeth ſoror fecit.

(,, JOANNES *de Tritario Abbas ſecularis harum* XVII.
,, *Eccleſiarum adminiſtrator adlectus, ut ex Bulla*
,, *data Ferentini 15. Kal. Septemb. an. 12. Pontificatus*
,, *Martini V. ideſt an.* 1429. Luc.)

18. JOANNES Cornetanus Vitelleſchus, Pro- XVIII.
thonotarius antea Apoſtolicus, ann. 1431. 11. k Kal. Maii creatus Epiſcopus fuit, ac paulò poſt Cardinalis, deinde Archiepiſcopus Florentinus, tum & Patriarcha Alexandrinus. de quo vide plura in Catalogo Archiepiſcoporum Florentinorum.
k 16.

19. Fr. THOMAS Thomaſinus, ſive Burattus, l XIX.
Venetus, Ordinis Prædicatorum, Epiſcopus Tragurienſis, ad has ſimul junctas Eccleſias fuit translatus an. 1435. die 4. Idus Oct. translatus inde ad Feltren. & Bellunen. 8. id. Oct. 1440. ex hac familia Thomaſina hodie vivit, Jacobus Philippus Æmonienſis vir eruditione clariſſimus, ut monumenta ab ipſo edita clarè demonſtrant; de quo alibi.
l Vide Fontanam in Theatr. Dom. p. 178. Mand.

20 NICOLAVS m de Foroliuio, forte idem cum XX
ſequenti (3) ex Archidiacono electus anno 1440. 6. idus Octobris. De quo acta Conſiſtorialia.
m De Aſtis.

21. PETRVS Georgius, Terami antea Præpo- XXI.
ſitus, creatus fuit anno 1460. n ſanctamq; Lauretanam domum ſub Pio II. o cum pietatis laude gubernavit, ejuſdemq; ſacræ domus hiſtoriam evulgavit.
n 1454.
o An. 1460.

22. NICOLAVS de Aſtis Foroliivienſis, p cum locupletiſſimus eſſet. octo millibus ſcutorum clerum Recanatenſem adauxit, XII. verò millibus Confraternitatem S. Luciæ, quorum fructus Reſpublica Genuenſis exſolvit, ad cenſum verò Clero ſolvendum olim Reſpublica Veneta tenebatur. Sed cum ij cenſus ex Regni Cypri redditibus forent ſolvendi, amiſſo regno, ſolutio illa obtorpuit, atque deleta eſt. Quotannis tamen in Cathedrali ſolemne anniverſarium ad expiationem munificentiſſimi Præſulis celebratur, ubi in frequentiſſima honoraria concione ab eloquentiſſimis Oratoribus ejuſdem laudes concelebrantur. E vivis exemptus eſt anno 1470. inque Cathedrali cum hoc epitaphio ſepultus.
p De quo Bonoli in hiſt. Forol. p. 188 & Didacus Calcagninus in memoriis hiſt. Recinet. p. 236. Mand.

Sepulchrum olim Reverendiſſ. D. Nicolai Epiſcopi Recanat. & Macer. quod fieri fecit fraternitas S. Luciæ. M. CCCC. LXX.

23. Poſt

(1) Ceſſit in favorem ſequentis, ut nobis produnt acta Conſiſtm. Alexandri V. Luc.
(2) Indeque poſt obitum Angeli Corarii legitimus Recanatenſis Epiſcopus factus eſt à Martino V. an 1418. Non. Julii, ut habetur ex actis Conſiſtor. Martini V. Ubi hic Antiſtes Martinus de Tocco nuncupatur de hac Eccleſia proviſus per lapſum Commendæ, quam ſanè retinebat Corarius: tranſiit deinde ad Theatinam, Patriæ ſuæ ſedem 7. id Jan. 1419. ubi plura de eo. Lucent.
(3). Vero idem eſt cum altero Nicolao, quem repetit Ughellus n. 22. Obiit an. 1454. cui honorarium ſepulchrum ſodalitas S. Luciæ erexit in Recanatenſi Cathedrali an. 1470 qui pro anno obitus perperam deſcriptus fuit in Ughelliana ſerie: unde confuſio unius, & alterius Nicolai, ut ex ſerie Maceratenſium ipſe Ughellus advertendum præbet. Luc.

XII. Petri Angeli. 23. Poſt Nicolai *a* exceſſum harum Eccleſiarum ad lectus Adminiſtrator eſt FRANCISCVS Mautocenus Epiſcopus Parentinus Venetus, Lauretanæque domus Gubernator; deceſſitque in Recanatenſi Civitate, atque in Cathedrali tumulatus fuit. *b* (in. 1471)

XIII 24. ANDREAS Pelſius Faneſis creatus eſt anno 1471. Non. Septembris. Mortuus autem eſt 1477. de quo acta conſiſtorialia. Hic fuit Marchiæ pro Eccleſia Romana Generalis Locumtenens ann. 1476.

XIV 25. HIERONYMUS Baſſus Roboreus Savonenſis, Sixti IV. ex ſorore nepos, Albigaunenſis antea Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1477. pauloque poſt adlectus eſt presb. Card. tit. S. Balbinæ, vulgo dictus Recanatenſis Cardinalis. Tempore hujus Epiſcopi, iterum Lauretana juriſdictio, ac Diœceſis, Recanatenſi juncta eſt, quam non ita pridem Sixtus IV. Pontifex inde divulſerat. Epiſcopale palatium à fundamentis reſtituit. Romæ deceſſit Epiſcopus Card. Sabinus 1507. ſepultuſque eſt apud S. Mariam de Populo.

B

XV. 26. THESEUS de Cupis Romanus, è Monte Falco tamen oriundus, juriſconſultiſſimus, exoptantibus Recanatenſibus, datus Pontifex eſt 1507. die 20. menſ. Octobris. Lateranenſi Concilio interfuit. *c* Hujus Epiſcopi conſenſu Leo X. Maceratenſem, Recanatenſemque disjunxit Eccleſias, ea tamen lege, ut qui ſuperſtes fuiſſet, in ſe traheret viduatam Eccleſiam; cumque ſuperuixiſſet Theſeus, utrique iterum Eccleſiæ jus Diuinum dixit. 1519. die 13. menſ. Martij. Deceſſit autem ſub Clemente VII. (An. 1519. 1535.)

XXVI Patruus. 27. ALOYSIVS Alexander Taſſus Bergomas, Avus maternus *d* illius immortalis nominis Poetæ Torquati Taſſi, ſublectus fuit Epiſcopus Recanatenſis die 16. menſ. Ianuarij 1516. Fato functus eſt 1519. die 13. menſis Martij.

XXVII. Ioannes. 28. *e* DOMINICVS Cardinalis de Cupis, vulgo vocatus Cardinalis Tranenſis, à Clemente VII. cooptatus eſt Adminiſtrator Recanatenſis Eccleſiæ, illamque vario, pretioſoque Pontificali indumento munificentiſſimè locupletauit, Cathedralemque reſtauravit, in illam conferens quam plurima ornamenta. *f* Deceſſit 1553. Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis.

C

(An. 1535. ... Maceratenſium.) 29 IOANNES Clericus Gallus Sacræ Rotæ Auditor, die 25. Ianuarij 1535. Recanatenſiumq; Pontifex renunciatus eſt, ex cōſenſu Card. Tranenſis eadem, quā ſupra cōmemoravimus, lege, vt qui fuiſſet ſuperſtes, eas divulſas Eccleſias ſua ſub poteſtate haberet nouo fœdere junctas, unius tātùm Paſtoris deinceps arbitrium præſtolaturas. E vivis Ioannes exemptus eſt, circa annum 1546. ejuſdemq; Eccleſiæ adminiſtratio ad eundem Cardinalem eſt devoluta.

XXVIII. 30. PAVLVS de Cupis Romanus Montis Peluſij Epiſcopus, Recanatenſi Eccleſiæ admotus eſt 1548. die 24 M. Februarij. (*ex ceſſione Card. de Cu*
„ *pis cum jure regreſſus. Interfuit Concil. Trident.*)

XXIX 31. PHILIPPVS Riccabella nobilis Recanatenſis, Maceratæ tantum Epiſcopus, 1546. die 27. menſis Ianuarij, deinde ex deceſſu Pauli, regreſſuq; quem ex convētione habebat, Recanatenſem ſedem obtinuit, ceſſitque Maceratenſem Sedem Cardinali de Cupis jure reſervati regreſſus. Tridentino Concilio interfuit, deceſſitque an. 1571. menſe Octobri, & cum ipſo, nobilis, antiqua Familia de Riccabellis funerata eſt.

D

XXX 32. HIERONYMVS Melchiorius nobilis Recanatenſis à Iulio III. Maceraten. tantum Epiſcopus dictus eſt anno 1553. (r) ex deceſſu Riccabellæ, Cardinaliſque de Cupis. Tridentino Concilio interfuit. Fato functus eſt 1583. 5. Kalen. Iunij Romæ, ſepultuſque eſt apud S. Mariam ſupra Mineruam. Conſule Catalogum Epiſcoporum Maceratenſium.

XXXI 33. GALEATIVS Moronus Mediolanenſis, V. S. Reſer. à Gregorio XIII. ſubiectus eſt Recanatenſis, ac Maceratenſis Epiſcopus 1583. *h* die 19. menſis Iunij. Cæterùm Sixtus dictam Civitatem, dignitate Epiſcopatus ſpoliavit anno 1586. die 5. Martij, illamq. cum Maceratenſi, ac Tolentinate conjunxit, cum prius Lauretanam Eccleſiam inde divulſam erexiſſet in Cathedralem. Itaque Hieronymus, Epiſcopus fuit Maceratæ, ac Tolentini, quas duas Eccleſias idem Pontifex ſimul junxerat. Hic Maceratæ poſtremam diem obijt 1613. die 7. menſis Septembris, cum uſquè ad annum 77. produxiſſet ætatem. Recanatenſis autem Civitas ad quinque ferè annos manſit viduata Paſtore, cujus poſtea miſeratus Gregorius XIV. eidem priſtinam dignitatem reſtituit, eamque Lauretanæ Eccleſiæ junxit, in quo quidem fœdere, uſquè ad hanc noſtram ætatem perſeuerat. (1575.) (*i* Galeſtius.)

A

34 RUTILIUS Benzonius Romanus Canonicus S. Mariæ in Vialata Epiſcopus ſecundus Lauretanus, poſt Recanatenſibus Epiſcopalem reſtitutam dignitatem, utriuſque Eccleſiæ fuit antiſtes. A fundamentis erexit, ac propemodum abſolvit Epiſcopale Palatium, decedenſque 1613. pretioſam Sacrario ſupellectilem legavit. Recanatenſique Capitulo 200. ſcutata, aliaque 200. Collegiatæ S. Mariæ de Caſtello Novo. XXXII.

B

35 Fr. AUGUSTINUS Cardinalis Galaminus Ordinis Prædicatorum *k* electus eſt Epiſcopus Lauretanus, ac Recanatenſis 1. die Februarii anno 1613. Hic deinceps translatus eſt ad Auximanam Eccleſiam; auratis contignationibus Cathedralem fulſit, palatiumque Epiſcopale propemodum abſolvit, pretioſaque ſupellectili, picturatiſquè parergis exornavit: adoleſcentium Seminario domum, ſuffectorumque cenſum attribuit. Haud ſine lachrymis ejus populi inde abſceſſit, apud quem ea ſingularis pietatis opera effecerant ſpectatiſſimum. XXXIII (*k* De eo plura apud Calcagnum in memoriis hiſt. Recan. p. 141. ſicut etiā fusè agit de ſequentibus.)

36. JULIUS Cardinalis Roma Epiſcopus Lauretanus, ac Recanatenſis declaratus eſt anno 1621. eaſdemque Eccleſias adminiſtravit uſque ad annum 1634 *l*. deinde translatus eſt ad Eccleſiam Tiburtinam. Hic munificentiſſimè aluit pauperes, cultumque Divinum, effuſis propemodum opibus, promovit, Cathedralem ornavit, ſacrariumque nobili ſupellectili locupletavit, chorum ad perſolvendum divinum penſum exſtruxit. Capituli cēſum adauxit, palatiumque Epiſcopale extendit, Moniales S. Benedicti proprio cenſu juvit, ubi neceſſitas illas urgeret. Divæ Mariæ Aſſumptæ monaſterium exſtruxit, ubi ad divinum cultum deſtinatæ alerentur puellæ. Ita demum erga Recanatenſem populum paſtorem, patremque ſe geſſit, ut haud minus flebilis, quam anteceſſoris ſui populo illi acciderit ejus receſſus. XXXIV. (*l* Die 22. Aug.)

C

37. AMICUS Panichius nobilis Maceratenſis, Sarſinæ antea Epiſcopus, ad Recanatenſem Lauretanamque Eccleſiam translatus eſt an. 1635. XXXV.

A D D I T I O.

{„ *Eximia cum laude præfuit uſque ad an. 1666. quo*
„ *fato ceſſit.*

„ HYACINTHUS *Cordella nobilis Firmanus,* XXXVI.
„ *Epiſcopus Venafranus, per obitum Amici ad has Ec-*
„ *cleſias transfertur. 15. Decemb. 1666. quarum regimen*
„ *cum digniſſimè abſumpſiſſet, morte ſublatus eſt die 15.*
„ *Decembr. 1675. ſepelitur in Cathedrali. De eo Man-*
„ *doſius in Theatro Medicorum ſum. Pontif. p. 89.*

D

„ ALEXANDER *Card. Creſcentius Romanus* XXXVII.
„ *harum Eccleſiarum Pontifex declaratus eſt 26. Febr.*
„ *1676. Nobiliſſimi Creſcentiani ſtipitis ſplendidiſſi-*
„ *mum germen Jo. Baptiſtæ, & Annæ de Maximis filius,*
„ *Petri Pauli Cardinalis Creſcentii nepos, à puero cum*
„ *cum literis pietatem hauſit, ut ſpretis omnibus, quæ ſibi*
„ *proſperè ex genere obvenire poſſent, Clericorum Regula-*
„ *rium Congregationis Somaſchæ habitum induit, hau-*
„ *ſitque in ea vivendi norma omnium virtutum fontes;*
„ *aliiſque dum largiter effundit, ab Urbano VIII. ad*
„ *Termulanum Epiſcopatum aſſumptus eſt: inde ad Or-*
„ *tonenſem, & Camplenſem Eccleſias tranſire jubetur;*
„ *mox ad Bituntinam transfertur; cujus cum operam*
„ *maxime profuturam Romanæ Eccleſiæ inſpexiſſet In-*
„ *nocentius X. eum Nuncium Ordinarium legavit ad*
„ *Sabaudiæ Ducem, quo in munere cum detineretur, Bi-*
„ *ſan*

(r) Ex deceſſu Card. de Cupis: per obitum verò Riccabellæ Recanatenſem etiam deinde aſſecutus eſt. Utramque liberè dimiſit an. 1573. Romæ obiit Cameræ Apoſtolicæ Clericorum Decanus, & Præfectus Signaturæ Juſtitiæ. De eo fuſe Calcagnius in memoriis hiſt. Recanet. p. 141 *Lauretius.*

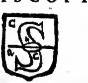
„ suntina Eccleſiæ per Procuratorem poſſeſſionem iniit;
„ ad quam deinde ſe tranſtulit expleto Nuncii opere,
„ Neapoli aliquandiù detentus Quæſitoris fidei mune-
„ re implicitus: at ſive abſens, ſive præſens eam piiſſime
„ rexit uſque ad annum 1668. quo liberè reſignavit, Ro-
„ mæque ſubſtitit variis adhibitus in aula muneribus,
„ Patriarchatu auctus Alexandrino die 19. Jan. 1671.
„ Demum à Clemente X. dum Pontificatum gereret, A-
„ poſtolici cubiculi præfectura decoratus eſt, & Presbyter
„ tandem Cardinalis S.R.E. Tituli S. Priſcæ renuncia-
„ tus die 27. Maii 1675. deinceps Recanatenſi, & Lau-
„ retanæ Eccleſiis ſacrum jus dicere ab eodem Pontifice
„ jubetur, quas cum per ſexennium rexiſſet, inque eis mo-
„ derandis mirifice divinum cultum auxiſſet, tali mune-
„ re ſe exolvit.

XXXVIII. „ GUARNERIUS de Guarneriis nobilis Auxi-
„ manus, Signinus Epiſcopus, cedenti Cardinali Creſ-
„ centio ſuffectus 16. Feb. 1682. omnibus virtutibus Præ-
„ lato dignis ſibi commiſſo gregi præfuit, quem mors in-
„ vida ſuſtulit die 29. Dec. 1689. dum Laureti conſiſteret
„ ſeptem dierum febre conſumptus, poſt ſolemnes inſe-
„ rias in oſſuario Canonicorum ſepultus fuit.

XXXIX. „ RAYMUNDUS Ferrettus nobilis Anconita-
„ nus J.U.D. Eccleſiæ Anconitanæ Archidiaconus, &
„ Civitatis Lauretanæ Gubernator, ad has Infulas vo-
„ catus 10. Jul. 1690. ad Archiepiſcopatum Ravenna-
„ tenſem tranſlatus eſt 9. Januar. 1692. ubi de meritiſſi-
„ mo Præſule agemus.

XL. „ LAURENTIUS Gherardus nobilis Picenus
„ de Monte Bodio I.U.D. & Prælatus U.S.R. qui in pri-
„ mariis Pontificii dominii Civitatibus Gubernator ex-
„ titit, & Viterbienſem dum moderaretur, electus eſt 8.
„ Junii 1692. Epiſcopali in munere mirè claret, deque ſe
„ ſpem præbet ad majora progrediendi. Luc.)

SALUTIENSES EPISCOPI

SALUTIUM Pedemontanæ Civitas, Salutiani Marchionatus caput, nobiliſſimæ Aleramæ gentis per multa ſecula juriſdictio fuit; ſed ea gente extincta, ex deceſſu Joan. Ludovici filii Marchionis Ludovici, Regum Gallorum leniſſimum jugum accepit, ac mox ex commutatione Breſſiæ Provinciæ temporibus Henrici IV. Principibus Sabaudis obvenit, qui illum hoc tempore poſſident. Veteres Saluciam, alii Salutias appellarunt. Sita eſt non procul à Pado ad radices Alpium Cottiarum, vix 10. paſſuum millia à Veſulo monte celeberrimo remota in finibus Ligurum Buggienorum, ubi quondam ſtetit antiqua illorum Auguſta, & Romanorum Colonia. Plerique à ſalubritate cœli, alii ab aſcenſu, ſive ſaltu, ſive quod ad apicem collis, ubi antiquum fuit ejus caſtellum ex planitie perveniri non poteſt, alii à Saluviis, Salviis, vel Saliis Provinciæ populis, qui eam primi incoluerunt, nomen accepiſſe arbitrantur. Probabilior verò aliorum opinio, qui à Feſto Salicis per Salios Sacerdotes Romanos introducto, & in hæc uſque tempora ad antiquorum bacchanaliorum morem conſervato, ſic appellatam fuiſſe aſſeruerunt. In planitie primùm dempto caſtello, habitari cœpit; at poſtquam Marchionatus caput electa fuit circa annum 1200. ſuper collem, ubi nunc ſpectatur Forum, cum nova Arce ædificata, muriſque cincta eſt; inde anno 1379. in ea, quæ nunc viſitur, forma redacta. Julius II. Pontif. Max. eam Civitatem Epiſcopali dignitate nobilitavit, Eccleſiam S. Mariæ in Cœlum Aſſumptæ erexit in Cathedralem, quæ prius Eccleſia collegiata fuerat anno 1511. die 29. menſis Octobris, illamque ab omni juriſdictione exemit, Sanctæque ſedi immediatè ſubiecit, Margarita Foxia Ludovici Salutiarum Marchionis relicta intercedente. Claudius Robertus in ſua Gallia Chriſtiana narrat Salutienſem Eccleſiam erectam fuiſſe in Cathedralem à Sixto IV. ann. 1481. eidemque primum Epiſcopum deſignatum Federicum Ludovici Marchionis fratrem, qui jam ad Carpentoratenſem Epiſcopatum in Gallia fuerat electus. Sed hunc errorem acta conſiſtorialia redarguunt, idemque adferunt, quæ nos ſupra ex fide retulimus. Cæterùm Salutienſis Cathedralis in ſuburbiis extra Civitatem exurgit, cujus 18 Canonici ſunt, inter quos numero ſex dignitates habentur. Curatoris animarum munus Archipresbytero detulerunt. Quinque Monaſteria Religioſorum ibi habentur, Conventualium S. Franciſci ſcilicet, S. Dominici, S. Auguſtini, Minorum de Obſervantia, & Capuccinorum: Tria item Monialium Monaſteria, ex ordine Ciſtercienſi duo, S. Claræ alterum: Xenodochium, duæque ſocietates hominum laicorum. Epiſcopus intra Civitatem domicilium habet: Diœceſis anguſtos habet cancellos, cenſuſque Epiſcopalis haud excedit 600. ſcutata monetæ Romanæ; in libris Cameræ ejus taxa eſt Flor. 300.

ADDITIO.

(„ Salutium circuitus ferè duorum mill. paſ. 4000. a-
„ nimas continet. Cathedralis caret utraque Præbenda:
„ in ea tamen adſunt etiam Sacriſta, & duo Clerici ad
„ nutum Canonicorum amovibiles. Tam Canonicatuum,
„ quam dignitatum fructus una cum diſtributionibus ſin-
„ gulatim ſeptuaginta Scuta Romana non excedunt. Cu-
„ ra animarum à Presbytero per Archipresbyterum
„ deputato exercetur. Corpus S. Goffredi ſub Altare
„ Majori quieſcit. In Urbe adeſt etiam altera Parochia-
„ lis Eccleſia. Diœceſis porrigitur ad 69. loca cum 72.
„ curis, interque reperitur Carminiola cum inſigni Col-
„ legiata. Taxa hujus Eccleſiæ eſt flor. 331. Annuus
„ cenſus Scutorum Rom. 700. Luc.)

Salutienſium Præſulum ſeriem, quam modo damus, ex actib. conſiſtorialibus ex fide deprompſimus. Epiſcopalis dignitatis erectio talis eſt tenoris, ex originali deſumpta.

IULIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

PRo excellenti præeminentia Sedis Apoſtolicæ, in qua poſt B. Petrum Apoſtolorum Principem, quanquam imparibus meritis, pari tamen authoritate conſtituti ſumus, in agro irriguo militantis Eccleſiæ novas Epiſcopales ſedes, Eccleſiaſque plantare Roman. Pontifici dignum arbitramur, ut per novas plantationes populorum augeatur devotio, Divinus cultus effloreſcat, ſubſequatur animarum ſalus, & loca humilia illuſtrentur; idque nos eo libentius agimus in iis locis, quibus benedicente Domino incolæ, & alij Chriſti fideles multiplicaſſe noſcuntur, ut propagatione novæ Sedis, & aſſiſtentia honorabilis Præſulis cum decenti miniſtrorum numero fideles ipſi in devotione perſiſtentes, & etiam devotionis hujuſmodi augmentum ſuſcipientes, æternæ felicitatis præmium, Deo eorum pium propoſitum adjuvante, facilius conſequi mereantur. Sanè oppidum Salutiarum Taurinenſis Diœceſis inſigne, & Marchione, aliiſque nobilibus, ac populo repletum, & in eo collegiata Eccleſia etiam inſignis ſub invocatione B. Mariæ, in ipſa Eccleſia ſeptem dignitates, quarum prima Decanatus inibi dignitas principalis eſt, & 12. canonicatus, & totidem præbendæ pro totidem perſonis canonicis fundati, erecti, & inſtituti ſunt, in ipſoque oppido plures aliæ Eccleſiæ, in quibus divina officia celebrantur, & in ipſo oppido perſonæ politicæ, boniſque moribus ornatæ ſunt, adeò ut ipſum oppidum nomine, & titulo Civitatis decorandum, & ipſa Collegiata Eccleſia B. Mariæ in Cathedralem Eccleſiam erigenda ſit. Quod etiam dilecta in Chriſto filia nobilis mulier Margarita de Fuxo moderna Marchioniſſa Salutiarum ſuo, & dilecti filii nobilis Michaelis Antonii Marchionis Salutiarum e-

jos nati, & in minori ætate conſtituti nominibus hoc à nobis ſummopere petente, & nobis ſuper hoc humiliter ſupplicante, unde nos præmiſſis, & nonnullis aliis rationabilibus cauſis moti, volentes oppidum prædictũ, & illius incolas eorum meritis id exigentibus potioribus favoribus attollere, & honorabili munere confovere, habita ſuper hoc cum venerabilibus fratribus noſtris deliberatione matura, de ipſorum fratrum conſilio, & de Apoſtolica poteſtatis plenitudine, ipſum Oppidum in Civitatem Saluciarũ, ac præfatã collegiatam Eccleſiam B. Mariæ in Cathedralem Eccleſiam, cum præeminentiis, honoribus, & privilegiis, quibus aliæ Cathedrales Eccleſiæ de jure, vel conſuetudine utuntur, potiuntur, & gaudent, ſeu uti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum ad Dei laudem, totiuſque ſanctorum, & Eccleſiæ gloriam, & fidei Catholicæ exaltationem authoritate Apoſtolica tenore præſentium erigimus, creamus, & inſtituimus, ipſumque Oppidum titulo Civitatis inſignimus, ac Eccleſiam ipſam ſic in Cathedralem Eccleſiam erectam nobis, & ſucceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus canonicè intrantibus, & Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectam eſſe volumus, & decernimus, eamque, & illius Epiſcopum pro tempore exiſtentem à quorumcumq; Metropolitanorum, ſeu Archiepiſcoporũ juriſdictione, ſuperioritate penitus, & omnino eximimus, dictamque Civitatem, & illius diſtrictum, ac territorium, necnon 50. loca in dicta Taurinenſi, videlicet Carmagnoliam, Dragoherium, Revellum, Verzolium, Mantam, Vellam, Novetam, Arpeaſcum, Ceſſilselet, Venaſcum, Brozaſcum, Iſachem, Melum, Fraxinum, Rule, S. Petrum, Vallemmalam, Martignanum, Rivum Frigidum, Gambaſchem, ſanctum fontem, Puyſamnam, Uncium, Heſtariam, Crizalum, Caſtellarium, Pagnum, Boondelum, Teomgnaſcum, Gerbollam, Villare, SS. Victoris, & Conſtantii, Rochambernam, Carpignanum, Meſcheries, Periare, Caſtrum, Dalphinum, Belinum, Pontem Cavale, S. Damianum, Paglierium, Alma, Coles, Stropum, Marmorẽ, Jannonũ, Pratiũ Vxoliũ, Acqliũ, S. Michaelem, Eluam, Montemmalũ, Valgranum, Montmorcinum, Pratom de Laves, Caſtrum Magnũ, & alia decem in Alben. ſcilicet Dolianum, Belvedere, Marſaliam, montem Barcherium, Bonumvicinum, Rudirum, Chiſſonum, Lecchium, Cameranam, Caſtilionũ, ac alia quatuor Caſtra, ſive Oppida in Aſtenſi Diœceſi reſpectivè conſiſtentia, videlicet Valſenariam, Inſulam Bellam, Baldiſerium, Fernaccaſium ad menſas Taurinen. & Alben. ac Aſten. ſeu Epiſcopos Taurinenſẽ, Alben. & Aſten. reſpectivè nunc, & pro tempore exiſtentes, & de eorum Diœceſibus prædictis reſpectivè pertinẽtia ab eiſdem menſis Epiſcopalibus Taurinenſis, Albenſis, & Aſtenſis diſmembrantes penitus, & perpetuo ſeparãtes eidem Eccleſiæ, & menſæ Epiſcopali Saluciarũ pro illius Diœceſi in ſpiritualibus, & temporalibus prout ad Taurinen. Alben. & Aſten. Epiſcopos pertinebant, perpetuo applicamus, & appropriamus, ac Clerũ, & populũ Civitatis, & Diœceſis, ac Eccleſiam Saluciarũ prædictarũ necnon & juriſdictionis Epiſcopi Saluciarum pro tempore exiſtentis quoad legẽ Diœceſanã, & juriſdictionem perpetuo ſubjicimus, & ſubmittimus. Et quia monaſterium Monialium S. Anthimi Ciſterciensis Ordinis dictæ Taurinenſis Diœceſis campeſtre exiſtit, & moniales in eo ſub Regularibus inſtitutis, & religioſe prout convenit, non vivunt, ac Decanatus in ipſa ſic erecta Eccleſia dignitas principalis exiſtebat, & Decanus pro tempore exiſtens mitra, & Baculo, & aliis Pontificalibus inſigniis utebatur, ipſum decanatum tam in eadem collegiata, quàm in ipſa ſic in cathedralem erecta Eccleſia de conſenſu illius Moderni Decani, in ipſo monaſterio dignitatem Abbatiſſalem, & ordinem ipſum Ciſtercienſem penitus, & omnino & ſupprimimus, & extinguimus, ipſorumque Monaſterii qui 700., & Decanatus qui 100. florenorum auri de Camera forſitan redditum, & proventus ſecundum communem æſtimationem valorem annuum, ut aſſeritur, non excedunt, ac etiam ſupraſcripta immobilia bona, videlicet prædia præfati Michaelis Antonii Marchionis, & ad eum ſpectantia, ſive tecta cum eiſdem prædiis, Caſſinis, & ædificiis ſitis ſuper finibus Carmagnolæ, ibi dicitur ad Tecta domum Marchionis, ſive ad podium S. Martini Fornaciarum, ſive Stariorum, quæ 200. Menſuræ illarum partium ſub ſuis cohærentiis, ac juribus, & pertinentiis, quæ ſunt redditus ducatorum 200. pro augmento dotis menſæ Epiſcopalis Saluciarum hujuſmodi de conſenſu dictæ Margaritæ Marchioniſſæ matris tutricis, & adminiſtratricis præfati Michaelis Antonii cum illorum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis eidem menſæ Epiſcopali Saluciarum etiam perpetuo applicamus, & appropriamus. Ita quod liceat ex nunc Epiſcopo Saluciarum, qui erit pro tempore, corporalem poſſeſſionem bonorum Monaſterii, & Decanatus, ac prædiorum prædictorum, & illorum jurium omnium per ſe, vel aliũ ſeu alios propria authoritate liberè apprehendere, & translatis dilectis in Chriſto filiabus Abbatiſſa, & Monialibus dicti monaſterii ad aliud, vel alia Monaſteria ejuſdẽ ordinis, ubi benevolas invenerint receptrices, ſeu ſi ſe transferri noluerint, reſervata eis quoad vixerint in dicto Monaſterio, & aſſignata congrua portione ex fructibus dicti monaſterii pro earum victu, & veſtitu, ac neceſſitatibus ad bonum, & pium arbitrium generalis ordinis ipſarum, & dicti Epiſcopi Salutiarum, qui pro tempore erit, reliquos fructus bonorum, tam Monaſterii, quam Decanatus, & prædiorum prædictorum in ſuos, & menſæ Epiſcopalis Salutiarum prædictarum uſus, & utilitatem convertere, cujuſvis licentia ſuper hoc minime requiſita: & inſuper ſtatuimus, & decernimus, quod Archidiaconatus, qui in ipſa Collegiata Eccleſia ſecunda exiſtebat, in ipſa nunc erecta Cathedrali poſt pontificalem major, & aliæ dignitates ordine ſuo ſimiliter in ipſa Cathedrali Eccleſia, duodecimque Canonicatus, & totidem præbendæ, & alia beneficia ipſius Collegiatæ Eccleſiæ de cætero ſunt in ipſa ſic erecta Cathedrali Eccleſia, & Archidiaconatus, & aliæ dignitates, ac canonicatus, & præbendæ, ac beneficia Eccleſiaſtica in ipſa antea collegiata Eccleſia nunc dicta cathedralis Eccleſia erecta nominentur, & ſint, & eſſe cenſeantur, non obſtantibus quibuſcumque privilegiis, & indultis monaſterio, & ordini Ciſtercienſi, necnon Taurinen. Alben. & Aſtenſi Epiſcopis præfatis ſub quibuſcumque tenoribus, & expreſſione verborum conceſſis privilegiis, quibus etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus præſentibus ſpecialis, & expreſſa mentio habenda foret, illis alias in ſuo robore permanſuris hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ erectionis, creationis, inſtitutionis, inſignitionis, voluntatis, conſtitutionis, diſmembrationis, exemptionis, ſeparationis, applicationis, appropriationis, ſubjectionis, & ſuppreſſionis, extinctionis, ſtatuti, decreti, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire, ſi quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarn. Dom. 1511. 4. Kal. Novembris Pontificatus noſtri an. 8.

1. JO. ANTONIUS Roboreus, filius Bartholomæi, Julii II. ſummi Pontificis propior affinis, ex Canonico S. Petri Romæ adlectus fuit primus Salutienſis Epiſcopus ab eodem Pontifice anno 1511. die 26. menſis Octobris, ut ex ſequenti ejuſdem Pontificis diplomate colligitur. I.

JULIUS PAPA SECUNDUS A
Dilectæ in Chriſto filiæ nob. mulieri Margaritæ de Fuxo Marchioniſſæ Salutiarum.

Dilecta in Chriſto filia ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

PRo ſingulari charitate, qua inſignis memoriæ Ludovicum Marchionem Salutiarum virum, optimumq. conſortem tuum, teque, & communes filios ſemper ſumus proſecuti, deſiderio tuæ nobilitatis annuentes, patriam iſtam, oppidumque Salutiarum, quod Marchionatus caput eſt, & Dei benignitate viris, & opibus floret, Epiſcopali dignitate ornare decrevimus, & hodie in conſiſtorio noſtro Eccl. in Cathedralem, & oppidum in Civitatem ereximus, præfecimuſq; Eccleſiæ in adminiſtratorem, donec ad legitimam pervenerit ætatem, & deinde in Epiſcopum, & Paſtorem dilectum filium Jo. Antonium de Ruvere noſtrum ſecundum carnem affinem, ad laudem Dei omnipotentis, & incrementum devotionis iſtius Catholicæ patriæ, ut ex literis dilecti filii noſtri Antonii Cardinalis S. Vitalis tui, & iſtius Marchionatus Protectoris, & Barnabæ Pinclli, qui pro hac re apud nos indefeſſa ſedulitate inſtitit, intelliges. Da igitur B *Deo gratias, ac ſupplicationibus ſonitu campanarum & aliis ſignis lætitiam declarantibus. Ut autem tibi, & filiis tuis prædictis omnia proſperè cedant, erudi eos in Dei timore, & obſervantia, & devotione ſedis Apoſtolicæ cunctorum fidelium matris Eccleſiæ, quod te pro tua ſolita prudentia, & pietate facturam non dubitamus. Datum Romæ apud S. Petrum ſub Anulo Piſcatoris die 26. Octobris 1511. pontific. noſtri anno 8.*

Eam adminiſtravit Eccleſiam Jo: Antonius ad mēſes 8. deinde in favorem fratris eo munere ſe exolvit.

II. 2. SIXTUS Roboreus Savonenſis, frater Jo: Antonii, ad hanc eandem ſedem ex ceſſione fratris adlectus fuit 1512. die 27. menſis Auguſti, Julio II. ſedente, eodemque die, ea ceſſione Cardinalis Agenenſis, prædivitem Abbatiam Cerreti Ordinis Ciſtercienſis commendatam habuit, Laudenſis juriſdictionis. Lateranenſi Concilio ſub X. Leone interfuit, deceſſitque Romæ 1516.

III. 3. JULIANUS Tornabonus nobilis Florentinus, Leoni X. charus, atque familiaris, molis Adrianæ præfectus, hujus Eccleſiæ Antiſtes adlectus eſt 1516. die 22. menſis Junii. Sub eodem Pontifice pluribus aliis muneribus perſunctus eſt, obtinuitque pro coadjutore Philippum Canonicum Florentinum cum ſpe futuræ ſucceſſionis; Qui cum poſtea non fuiſſet ſubrogatus Juliano, ante illum potuit deceſſiſſe: poſſeſſionem adeptus eſt anno 1519. 13. Julii, quo anno Synodum celebravit. Cæterùm Iulianus cum privatæ, tranquillioriſque vitæ eſſet appetentiſſimus, Epiſcopali munere libens, volenſque abivit in favorem nepotis, qui proximè ſubſequitur.

IV. 4. ALPHONSUM Tornabonum Florentinum, filium Simonis, nepotemque Iuliani, Clemens VII. ad hanc Sedem ſubvexit ann. 1530. die 16. menſis Septembris; qui cum illam Eccleſiam per 16. annos adminiſtraſſet, translatus deinde eſt ad Burgenſem Sedem à S. Sepulchro in Etruria 1546. de quo ibi.

V. 5. PHILIPPUS Archintus Mediolanenſis a, celebris ſui ævi Iuriſconſultus, ex Burgenſi Epiſcopo à S. Sepulchro ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1546. die 29. menſis Octobris. Ariminenſibus nomine Romanæ Eccleſiæ ſcripſit leges, miſſuſque à Paulo III. Bononiam eſt, ut celebrandi Concilii jaceret fundamenta, ſubque quatuor aliis Romanis Pontificibus Vicarius Romæ fuit cum laude prudentiæ. Quamobrem 1556. à Paulo IV. ad Mediolanenſem Sedem translatus fuit, ſumma omnium ordinum gratulatione. Conſule, quæ infrà de eo diximus in Archiepiſcopis Mediolanenſibus tom. 3.

a Hujus meminit Pallavicinus in hiſt. Conc. Trident. & Picinellus in Athen. Literat. Mediolanen. Mondiſ.

VI. 6. CHRISTOPHORUS Archintus Philippi nepos, electus, ſed non conſecratus Epiſcopus anno 1556.

VII. 7. GABRIELEM Cæſanum Canonicum Piſanum, Catharinæ Mediceæ Gallorum Reginæ charum, Paulus IV. in ejuſdem Reginæ gratiam adiegit Salutienſem Epiſcop. 1556 die 16. menſis Decembris, vir morum probitate, & litterarum ſcientia clarus. Ex hac vita deceſſit anno 1568. jacet in Cathedrali cum hoc epitaphio.

Gabrieli Cæſano Piſis parentibus nobilibus orto, qui Latinis, Græciſque litteris politioribus excultus, atque philoſophiam, juriſque civilis ſcientiam egregie adeptus, non inſignes modo magiſtratus prudentiſſimè geſſit, ſed ob morum elegantiam, ac virtutum præſtantiam multis etiam principibus clarus, intimuſque extitit, à Clemente VII. Pont. Max. ad res magnas gerendas eſt in Angliam miſſus cum ampliſſimis Cardinalibus, Mediceo hujus Clementis ex patruele nepote, & Hippolyto II. Eſtenſi conjunctiſſimè vixit: demum a Pio Papa IV. Salutiarum Pontifex creatus, quum hic populus ab omni labe incolumes conſervare pro viribus ſtuderet, ſenio confectus, pretioſum animæ depoſitum, quam ſanctè, religioſeque cuſtodierat, Chriſto Servatori reddidit anno 1568. 6. Kal. Auguſti, vixit annos octo ſupra 70. menſes ſex, dies 21. Antonius Cæſanus avunculo amantiſſimo mærens poſuit.

VIII 8. Fr. IO: MARIA Tapparellus, Ioannis filius, ex Lignaſchi Dominis, Ordinis Prædicat. Theologus, Provincialiſque ſui ordinis in Inſubria, à Pio V. ad hanc Sedem ſubvectus eſt 1568. die 3. menſis Decemb. Annos 13. præfuit cum ſingularis laude probitatis. Clauſit diem poſtremam anno 1581. ſepultuſq; eſt apud S. Dominicum Salutii in communi fratrum cæmeterio, cum hac ab ipſo compoſita inſcriptione.

D. O. M.

Joannes Maria Tapparellus ex Dominis Lignaſchi ad Epiſcopatum Salutiarum ex ord. Præd. Pii V. Pont. Max. beneficentia aſſumptus, religioſæ vitæ cultor, à communi Religioſorum ſui monaſterii ſepulchro nec in morte ſejungi, vivens elegit. Vixit annus LXV. Obiit die xxiv. Feb. MDLXXXI.

IX. 9. b ALOYSIUS Pallavicinus, Iulii Cæſaris ea Marchionibus Cævæ filius, hujus Eccleſiæ creatus Antiſtes 1581. die 17. menſ. Aprilis; poſt tres conſultiſſimæ adminiſtrationis annos tranſiit ad Eccleſiam Marſicanam 1583.

b Jo.

X. 10. ANTONIUS Picoth Gallus, Monachus S. Benedicti Monaſterii S. Mariæ de Budatio Vivarienſis Diœceſis, poſtulante Henrico III. Gallorum Rege, à Gregorio XIII hujus Eccleſiæ Antiſtes ſublectus eſt an. 1583. die 8. menſ. Auguſti. Vir religione, pietate, ac ſcientia illuſtris, laudabiliter hanc rexit Eccleſiam, Diœceſim ſæpè viſitavit, Synodum celebravit, Seminarium in Civitate inſtituit, Monlales Rivifrigidi in valle Padi, ac S. Antonii in finibus Draconerii ordinis Ciſtercienſis degentes Salutias reduxit. Salutii defunctus eſt 1597. die 3. menſis Iulii, vacavitque hæc ſedes per 5. omninò annos, bellis civilibus præpedientibus electionem. Cæterùm cum inter Ducem Sabaudium, Gallorumq; Regem Breſiæ Provinciæ, Salutienſiſque Marchionatus conſecuta commutatio eſſet, æſtuſque ille bellorum deſerbuiſſet, Picoth defunctus à Clemente VIII. Pontifice ſucceſſorem excepit. Iacet Picoth in choro Cathedralis cum hoc Epitaphio.

Illuſtri admodum, & Reverendiſſ. D. Antonio Pichot à Monte Mariæ in Delphinatu Sacræ Theologiæ doctori celeberrimo, qui cum munere concionatoris, & conſiliarii apud Henricum III. Gallorum Regem Chriſtianiſſimum, & apud Regiam Eleemoſynaris feliciter perfunctus eſſet, in eorum gratiam à Beatiſſ. Gregorio XIII. Pont. Opt. Max. ad Salutiarum Epiſcopatum evectus fuit, in cujus functione maximam clementia, & pietatis laudem conſecutus eſt. Deceſſit Non. Julii 1597. agens annum 60. D. Antonii Drugis ab Arania familiaris nobiliſſimi D. Baronis de Sadres D. Ternavexi nuncupati intima erga illum obſervantia mœſtiſſ. ære peculiari poni curavit.

XI. 11. JOANNES Iuvenalis Ancina c, Foſſani in Pedemontana regione, ex Durando patre, Luciaque

c De [illegible]

Eryth. in Pinacotheca. 1. p. 171. Roſſotus in Syllabo Script. Pedemon. p. 189. Ejus vitam Edidit Jacobus Baccius an. 1671. Mand.

Araodina nobilibus parentibus natus eſt; qui teneram puerum ad omnem pietatem optimis moribus inſtituendum curarunt, nobilibuſque diſciplinis montis Peſſulani excolendum miſerunt in Galliam; ubi cù per aliquot annos egregios audiſſet philoſophos, gliſcentem jam Calvinianam peſtem execratus rediit in Italiam, montiſque Regalis ſtudiorum ſuorum curſum abſolvit. Poetica laude mirificè dicitur delectatus, quamobrem in eo genere edidit librum, cui Academiæ Subalpinæ titulum fecit, compoſuitque S. Mariæ Magdalenæ diluendis peccatis aſſumptum vitæ rigorem; deinde tranſiit Patavium, ut ſuis conatibus ultimam manum imponeret. Ibi ſucceſſivis horis opuſculum edidit inſcriptum, Naumachia Chriſtianorum Principum, quo Chriſtianorum Victoriam contra Turcas elegantiſſimè celebrabat. Taurini poſtea Medicæ artis lauream cunctis applaudentibus decoratus eſt, qua arte inſtructus adeo publico uſui fuit, ut in Taurinenſi Academia ipſam Medicinæ artem, honeſtiſſimo cenſu ſollicitatus, ſumma cum laude ingenii publicè profiteretur. Interea Federicus Madrutius legatus Ducis Sabaudiæ Romam profectus eſt, ſecumque Joannem Juvenalem honoris ergo deduxit; in cujus aula cum propemodum aulicus verſaretur, haud tamen ſui oblitus eſt, quin ſepoſitas horas habebat, quibus in Romano Collegio ſacræ Theologiæ operam dabat, cujus fontes ſub egregiis præceptoribus adeo largiter hauſit, ut jam aliis ſe poſſe præbere Doctorem videretur. Itaque nobilis ingenii, eruditique commendatione, in doctorum hominum familiaritatem ſe inſinuavit, Navarri ſcilicet, Marci Antonii Mureti, Achillis Statii, Franciſci Toleti, Roberti Bellarmini, qui poſtea Cardinales evaſerunt. Ex hac autem doctorum, & religioſorum Virorum conſuetudine effectum eſt, ut Juvenalis religioſos ſpiritus imbiberet. Romæ per id tempus florebat perſpicuis ſanctimoniæ exemplis Philippus Nerius Florentinus fundator Oratorii, cujus fama Juvenalis illectus, adivit ad virum cum conjunctiſſimo ſibi fratre, ejuſque primo alloquio ita captus eſt, ut haud ſeceté ejus ſocietati cum fratre dederit nomen, atque ad imperium S. Philippi paulò poſt factus ſacerdos, inter Oratorii Patres numeratus ſit an. 1578. prima die ineuntis Octobris, cum jam 33. ageret annos. Alumnos ejus Oratorii de ſuggeſtu Theologica imbuit facultate, miſſuſque eſt deinde Neapolim à S. Philippo, ut ibi novum Oratorium fundaret. Per decem annos inſtituit alumnos, qui Oratorio Neapoli dederant nomina, revocatuſque Romam, tantam gratiam apud Neapolitanos collegerat, ut vix ex eorum complexu ſe explicare poſſe videretur. Rediit tamen, accepitque à Sabaudio Duce, Octavoq; Clemente ſe deſignatum Epiſcopum Salutienſem, conatuſque eſt ſibi jam jam imponendam dignitatem fuga excutere, ſed ad preces Ducis, Pontificio urgente Imperio, vel nolens, atque reluctans, onus ſubivit, factuſque Salutienſis Epiſcopus eſt, anno 1602. die 26. menſis Auguſti; dieque 1. menſis Septembris ejuſdem anni à Camillo Burgheſio Cardinali, qui poſtea Pontifex Paulus V. appellatus eſt, inauguratus ſumma animi moderatione, humillimoque geſtu corporis, obtenti Epiſcopatus ſolemni ritu iniit poſſeſſionem anno 1603. die 6. menſis Martii. Cumque cleri ex colluvione bellorum fœdè prolapſos eruderat mores, ac ſacrilegum quendam gravius corripuiſſet, ab eo ſublatus veneno eſt, cum haud inſulſa conjectura ductus, ſancto Epiſcopo ſuperſtite, ſe ad illicita iterum non poſſe redire animadverteret. Senſit ſe Juvenalis ex aliena fraude perire, actiſque Deo ingentibus gratiis, quod ex alieno fraudolento commento, ſibi impeditum iter aperiret in Cœlum, beneque precatus hoſti, æquiſſimo animo vitam finivit, poſtrema die menſis Auguſti, ann. 1604. ætatis ſuæ 59. menſ. 10. dies 12. ſepulturam accepit in Cathedrali in lignea capſula, ante majus Altare, nulla proloquente inſcriptione. Habuit in ejus inferiis luculentam orationem pater Franciſcus Cicada Genuenſis, ex Ordine Prædicatorum Quæſitor fidei, defuncto plena decoris familiaritate conjunctiſſimus. Tum vivus, tum mortuus claruit miraculis, itaut temporibus Gregorii XV. Octavius Vialius ejuſdem ſucceſſor, illum in Beatorum album procuraverit referendum. Conſtat autem ſub initium Pontificatus Urbani VIII., Sacram Rituum Congregationem feciſſe poteſtatem condendi proceſſus de vita, & moribus hujus Præſulis, ut Apoſtolica ſanctione inter beatos poſſet adſcribi. Illius deinde corpus in ſacrarium tranſtulerunt, ædificato ad id marmoreo depoſito, ut deſide humore madida humo altius eſſet, ad corruptelæ eludendas injurias, cum hac inſcriptione.

Joannes Juvenalis Ancina Epiſcopus Salutiarum ætatis ſuæ anno 59. Epiſcopatus II. ad altare Dei mementote mei.

In B. Deiparam Virginem ſingularis pietatis ſtudio deflagravit. Statura procera fuit, ſubfuſco colore, nigro capillo, præſentia gravi, liberalique, quæ contuentium oculos, animoſque inextricabili benevolentiæ nodo devinciret; taliſque demum erat, qui in S. Philippi præcipuis Alumnis numeraretur, unde tot Purpurati, tot Præſules, ſanctimoniaque præſtantes viri, doctrinaque præcipui prodierunt, ac deinceps tanquàm à cœleſti ſchola prodibunt.

12. OCTAVIUS Vialius Taurinenſis, J. U. D. Metropolitanæ Eccleſiæ Vicarius Generalis, Juvenali Ancinæ ſucceſſit, poſt ejus ſedis interregnum 4. annorum, anno 1608. die 18. menſis Septembris. Hic Gregorii XV. temporibus, Urbanique VIII. procuravit anteceſſorem ſuum in beatorum numeram referendum. Itaque dum condendis proceſſibus conatus omnes intenderet, importuno fato corripitur anno 1624. 7. Decembris; ſepultus in Cathedrali hoc habet epitaphium. XII

Octavio Vialio de Calcaneis Taurinenſi, Epiſcopo Salutiorum ætatis lxx. Epiſcopatus xvi. vita functo, Jo. Petrus Calcaneus Cel. Sab. Conſ. ſtatus, precumque relator, ex ſorore nepos Moer. PP. obiit 7. Decembris 1624. etiam pro me rogate.

13. AGAFFINUS Solarius, ex Comitibus Morettæ Epiſcopus Foſſanenſis, huc transfertur anno 1625. at morte præventus, poſſeſſionem adipiſci non potuit. („ *Hujus meminit Roſſotus in Syllabo Scriptum Pedemontii*. Mandoſ.) XIII.

14. JACOBINUS Marenchus montis Regalenſis, Archipresb. Eccleſiæ Collegiatæ Carmagnolæ, Theologus, Concionatorque inſignis, ab Urbano VIII. ad hanc eandem dignitatem aſſumptus eſt an. 1627. die 30. menſis Auguſti, poſſeſſionem adeptus 12. Decemb. ejuſdem anni; inde ad Nicienſem Eccleſiam transfertur 1636. *a* XIV.

a 1614. 28 Decemb. Lun.

15. PETRUS Bellinus Matthiis in Comitatu Bolongeij honeſtis parentibus natus, ob præclariſſima merita Taurinenſi Civitate donatus, J. U. ac ſac. Theol. doctor, Canonicus, ac Theſaurarius Eccleſiæ Ipporegienſis, diu ibidem publicè canonicum jus interpretatus eſt; ejus Epiſcopatus, mox Taurinenſis Metropolis Generalis Vicarius, diu ſumma omnium bonorum gratulatione prudentiſſimè eam Provinciam adminiſtravit. Tandem intuitu laborum, in gratiam Caroli Emanuelis Ducis Sabaudiæ, Epiſcopus Salutienſis creatus eſt ab Urbano VIII. anno 1636. 3. die Martii, incredibili omnium gratulatione; poſſeſſionem adeptus eſt 4. idus Maii; exceſſit verò quinto Epiſcopatus anno, ſalutis verò 1641. prid. Non. Januarii, ætatis ſuæ 66. jacet in Cathedrali ante Aram principem cum hoc epitaphio. XV.

Petro Bellino Taurin. Epiſcopo Sal. ætatis lxvi. Epiſcopatus 5. extremo munere functo prid. Non. Januarii M. DC. XXXXI. Jo. Franciſcus Bellinus ex fratre nepos mæſtiſſimus poſuit. Nullius immemores veſtris expoſcite tandem Præſulibus veniam.

16. FRANCISCUS Auguſtinus ab Eccleſia Salutienſis non minus ortu, quàm eruditione, cæteriſq; virtutibus nobilis, Nicolino Patre ex Comitibus Cervignaſchi natus 4. Octobris 1593. nobilioribus litteris eruditus, Romæ in publica Sapientiæ Academia, utriuſque juris lauream accepit an. 1615. Sacerdos, XVI.

Ibi de eo Roſſotus in Syllabo Script. Pedemontii. Mandoſ.

& Pro-

& Prothonotarius Apoſtolicus in patriam ſe recepit, A
à ſacra Rituum Congregatione delegatus, ut Juve-
nalis Ancinæ Epiſcopi Salutienſis, fama ſanctitatis
nuper defuncti, vitam ad informationem inquireret.
Patriæ inde Generalis Vicarius diù, nec ſine laude,
fuit. Caroli Emanuelis, Victoris Amadæi Sa-
baudiæ Ducum, ac Chriſtianæ Borboniæ Caroli
Emanuelis II. Matris, ac Regentis hiſtoricus, & à
ſecretis ad petitionem ejuſdem Duciſſæ, Salutienſis
Epiſcopus ab Urbano VIII. delectus eſt die 14. Julii
an. 1642. majorum virtutum, & integritatis hæres,
ſub quo tanto Antiſtite, Salutienſi Eccleſiæ omnia
proſpera, & jucunda ſperare licuit. Ejus porrò huma-
nitati, ac benevolentiæ hæc, quæ modo de hac Eccle-
ſia ſcripſimus, me debere liberè fateor, & ultra profi-
teor, quæ humaniſſimè nobis communicavit, quod
exemplum utinam plures imitati, ac æmulati fuiſſent
Italiæ Epiſcopi. Cæterùm noſter hic eruditus Præſul
ſcripſit, ediditque Catalogum Scriptorum, tùm Sa-
baudiæ, tum Pedemontanæ Provinciæ; Theatrum
Mulierum doctrina illuſtrium; vitam Juvenalis An- B
cinæ Epiſcopi Salutienſis, aliorumque ejuſdem Ec-
cleſiæ Epiſcoporum; relationem Pedemontanæ ho-
diernæ Regionis; ejuſdemque molitur Eccleſiaſticam
Hiſtoriam, magnum ſanè opus, & omni laude digniſ-
ſimum, quod eruditus quiſque maxima cum volupta-
te deſiderat. Proprium enim eſt ejus nobiliſſimæ fami-
liæ, doctos, eruditoſque viros, & in hiſtoriis verſatiſ-
ſimos in omni ſeculo gignere. Teſtes erunt Comes
Ludovicus, & Franciſcus Scipio Epiſcopi noſtri Pa-
trui, ille Senator Taurinenſis Pedemontanam hiſto-
riam, aliaque opera edidit; iſte Monachus, & Abbas
S. Mariæ Macerinrum in Burgundia, ac ſui Ordinis
Ciſtercienſis in Italia Vicarius Generalis in ipſo æ-
tatis flore extinctus ſcripſit ſui ordinis virorum illu-
ſtrium vitas, ac lib. 7. vernacula lingua *della nobiltà
delle donne*. Jacet in Abbatia S. Mariæ de Stafarda
ejuſdem ordinis in Sabaudia; habet hoc epitaphium.

*Franciſcus Scipio ab Eccleſia perilluſtri Sa-
lutiis familia, Ciſtercienſium ordinis profeſ-
ſor, Macerianum ad Sequanos Abbas, &* C
*totius ejus ordinis in Italia Vic. ſacra Theo-
logia, ſacrive juris doctor, omnium ferè
ſcientiarum peritia inſignis, octo ſuper vi-
ginti natus, obiit x. Kalendas Aprilis. Filio
prædilecto Anna parens tumulum mæſtiſſi-
ma poſuit. M. D. LXXVIII.*

ADDITIO.

(„ *Ætatem produxit Franciſcus uſque ad annum*
„ *1663 quo ſui lachrymabile deſiderium fecit.*

XVII „ CAROLUS *Piſcina Salutiarum nobili ex gene-*
„ *re Taurini natus J. U. D. & Salutiarum à multo tem-*
„ *pore S. Inquiſitionis Conſultor, ad hanc Sedem aſ-*
„ *ſumptus eſt 14. Januar. 1664. ætatis annum agens 46.*
„ *quintum dum percurreret Epiſcopalis oneris, morta-*
„ *lem ſarcinam depoſuit.*

XVIII „ Fr. NICOLAUS *Lepori ex Oppido Pici Aqui-*
„ *natis Diœceſis Minervitani Conventus Romæ alum-*
„ *nus, & in Ordine Prædicatorum Magiſter, inſignis*
„ *ſui ævi Concionator, redimitus eſt Salutiarum Infula*
„ *1668. 9. Aprilis. Paſtorale onus ſuſcepit ætatis annum* D
„ *agens 45. Eccleſiaſtica diſciplina amantiſſimus ver-*
„ *bo, & opere ſuas oves uni Deo gratas efficere ſtuduit,*
„ *denique ſibi commiſſa Eccleſia in plurimis beneficus,*
„ *dum Romæ commoraretur in Conventu Minervitano,*
„ *brevi morbo conſumptus piè obiit 21. Novemb. 1686.*
„ *cadaver honorificè elatum ſepultum fuit in communi*
„ *fratrum oſſuario. Ejus meminere Fontana de Rom.*
„ *Prov. p. 331. & Toppius in Biblioth. Neapol. p. 222.*

XIX. „ Fr. MICHAEL *Ludovicus de Tevenardis no-*
„ *bilis Salutienſis Ord. Prædicatorum Sacræ Theolo-*
„ *giæ Magiſter. Cum inter ſuos Regulares munia varia*
„ *eleganter exercuiſſet, ad Inquiſitoratus gradum aſcen-*
„ *dit Taurinæ Civitatis contra Hæreticam pravitatem;*
„ *zelo Religionis, & flamma vera charitatis ſuccenſus*
„ *Divinum ſibi devinxit Numen, & bonorum omnium*
„ *conciliavit amorem: ad hanc Sedem tandem prove-*
„ *ctus 31. Maii 1688. Singulari virtutum ſplendore ad*
„ *omnem pietatem ſuum Gregem enutrivit uſque ad an-*
„ *num 1697 quo extrema clauſit.*

„ CAROLUS JOSEPH *Morozza nobilis Pede-* XX
„ *montanus è Civitate Montis Regalis Monachus Ci-*
„ *ſtercienſis Congregationis Italicæ Ref. S. Bernardi,*
„ *juvenis politiores literas in Romanis ordinis ſeptis*
„ *ſacris hauſit, & ex vivida indole Philoſophus, Theo-*
„ *loguſque illuſtris evaſit, factuſque inſignis Concionator*
„ *pro Quadrageſimali tempore Vaticanæ Baſilicæ ſug-*
„ *geſtum conſcendit. Prior, & deindè Provincialis Pro-*
„ *vinciæ Pedemontanæ, & Sabaudiæ, ac Abbas Gene-*
„ *ralis totius Congregationis, & his egregiè peractis*
„ *muneribus, cum in Aula Romana ſuæ Congregationis*
„ *negotia expediret Procurator Generalis, Bobienſi Ca-*
„ *thedra addictus eſt die 22. Decemb. 1693. ſed variis*
„ *ſubinde controverſiis emergentibus, nunquam inita*
„ *poſſeſſione, nec ſibi commiſſo Grege vel à longè ſaluta-*
„ *to, interim aliis adhibitus in negotiis à Summo Pon-*
„ *tifice, tandem de ejus perſona Salutienſi Eccleſiæ pro-*
„ *viſũ eſt die 27. Jan. 1698. Felices inter ejus amplexus*
„ *excepti, Diœceſim luſtrando ſacras literas explicans* B
„ *de ſuggeſto paſcendo populum, ea in omnibus dexteri-*
„ *tate ſe gerit, ut opus divinum peragens, & plebi ſuæ,*
„ *& Duci Sabaudiæ ſummè charus ſit. Ingenii ſui plura*
„ *congeſſit, edidítque in volumina monumenta.*

SIGNINI

EPISCOPI.

C

ANtiqua Civitas Signia inter Labicum, Anagni-
umque ſuper colle ab utraque Civitate ſex mil-
libus tantùm diſtans, ſita eſt in Latio: cujus originem
Dionyſius lib. 4. his verbis enarrat. *His pace, belloque
geſtis, Coloniam Tarquinius deduxit Signiam, haud
equidem conſulta opera, ſed caſu fortuito, cum in eo cam-
po milites hibernantes, Caſtra ita communiſſent, ut ni-
hil ab Oppido differrent; ab inſignibus itaque illis, quæ
in communitione Caſtrorum plantaverat miles, ſigna
nomen invenit.* Item Livius ſcripſit in 1. libro. *His la-
boribus exercita plebe, quia & urbi multitudinem, ubi
uſus non eſſet, oneri rebatur eſſe, & coloniis mittendis oc-
cupare latius Imperii fines volebat, Signiam, Circejoſq;
colonos miſit, præſidia Urbi futura terra, marique.* Ite-
rum autem illam Coloniam Romani fecerunt anno
ab Urbe condita 259. Appio Claudio, Publioque Ser-
vilio Conſulibus, ut aſſerit idem Livius lib. 2. Ta-
metſi Dionyſius velit fuiſſe factam Coloniam, Pub.
D Val. Publicola iterum, ac Tito Lucretio Conſulibus
anno à fundata Urbe 246. Frontinus autem de Colo-
niis, *Signia, inquit, muro ducta Colonia à militibus, &
Trium viris munita.* Meminit ejuſdem Plautus, Stra-
bo, Plinius, Silius, Plutarchus, Martialiſque, dum Si-
gnini vini virtutes enarrat lib. 13. epigr. 116.

Potabis liquidum Signina morantia ventrem;
Ne nimium ſiſtant, ſit tibi parca ſitis.

Plures antiquæ inſcriptiones in hac ſpectantur Ci-
vitate, inter quas ſequens Hadriani Imp. olim in Ca-
thedrali effoſſa legitur apud DD. Lauros.

DIVO HADRIANO
MAXIMAE MEMORIAE
PRINCIPI
SENATUS POPULUSQUE SIGNINUS
QUOD OPERA REIPUBLICÆ
PROFUSA LIBERALITATE
DATA PECUNIA. T.. JUSSERIT.

Hæc Civitas cum aliis Latinis Civitatibus tulit

eandem belli, paciſque fortunam, quæ cum florente Romano Imperio floruerunt, cumque ejuſdem ruina exciſæ ſunt. Cæterùm hoc tempore, tametſi infrequens Incolis ſit, titulo tamen Ducatus ſub Cardinalis Antonii Barberini Eminentiſſimi Principis Urbani VIII. Pont. Max. nepotis Romanæ Eccleſiæ Feudatarii ditione, condecoratur. Conjectura eſt, jam inde ab Apoſtolorum prædicatione Evangelii luce fuiſſe illuſtratam, ſanctique Vitelliani Pontificis Patria fuit. Signinus Epiſcopus, unus ex antiquis Epiſcopis Romanæ Provinciæ eſt, qui immediatè ſubeſt Romano Pontifici, inque illius ſuffraganeis numeratur. Hujus vero Urbis Eccleſia primaria, Deiparæ Virgini dicata eſt, quæ de novo in ampliorem formam reducitur. Non habet dignitates, ſed 14. dumtaxat Canonicatus, & beneficiatos 4. adſunt in Civitate tres aliæ Eccleſiæ Parochiales, & extra mœnia totidem virorum Monaſteria, confraternitates tres, & duo hoſpitalia, mons Pietatis, & Seminarium a. Diœceſis ſatis anguſta eſt, cum 4. ſolummodo Oppida complectatur. Fructus taxantur in lib. Cameræ ad florenos 30. b verus valor aſcendit ad ſcuta 600. c ſeries illorum Præſulum, tametſi magna ex parte clumbis, eruta eſt ex illius Eccleſiæ antiquis monumentis, actibuſque Conſiſtorialibus.

a Seminarium, & mons Pietatis deſunt. b 40. c 550.

ADDITIO.

(„ *Nunc Signia, quæ duorum mil. paſ. circuitus eſt,* „ *atque 700. focularia, & 3. mille animas enumerat, do-* „ *minum ex titulo Ducatus agnoſcit ex gente Sfortia. In* „ *ejus Cathedrali dignitatibus, Præbendiſque experte* „ *Cura animarum penes Capitulum eſt, & per Canoni-* „ *cum exercetur. Epiſcopus ſatis commodas ædes habet,* „ *& ius dicit quatuor Oppidis, ideſt* Valmontone, Mõ- „ te Fortino, Monte Lanico, e Gavignano. *In his* „ *6000. circiter mortalium Animæ. In Conſiſtorialibus* „ *expeditionibus hæc Civitas Segnienſis nomine adſtipu-* „ *latur, & facile confunditur cum altera item Segnien-* „ *ſis dicta ſub Spalatino Archiepiſcopo. Cæterum & ex* „ *eo illuſtris eſt hæc Civitas, quod Signiæ primum Or-* „ *gana, & Modulationes inventæ fuere, quibus Romana* „ *utitur Eccleſia.* Luc.)

C

I. („ SANTULUS *primus, cujus mentio occurrat Se-* „ *gnienſium Epiſcoporum, præſens fuit Rom. Concil. ha-* „ *bito à Symmacho an. 499 pro quo impedito ſubſcripſit* „ *Fortunatus Epiſcopus Anagninus.* Luc.)

II. 1. JUSTUS Signinus Epiſcopus, ſub Symmacho Papa Concilio Romano interfuit an. 499. (1)

III. 2. JULIANUS (2) cuidam decreto Vigilii Papæ reperitur ſubſcriptus an. 551. tom. 2. Concil.

IV. 3. ALBINUS Lateranenſi Concilio interfuit, ſub Martino ſummo Pontifice an. 649. t. 2. Concil.

V. 4. GAUDIOSUS Sextæ Synodi Conſtantinopolitanæ (3) interfuit anno 680.

VI. 5. JOANNES inter Patres Romani Concilii d numeratus eſt ſub Zacharia Papa an. 745.

d An. 721. & 741.

VII. („ JORDANUS *unacum Andrea Præneſtino E-* „ *piſcopo adhibitus à Stephano IV. Pontifice, ut à furen-* „ *te Longobardorum Rege erueret Chriſtophorum Pri-* „ *micerium, & Sergium ſecundicerium, ut habet Anaſta-* „ *ſius Bibliothecarius in Vita Stephani an. 770.* Luc.)

D

VIII. 6. HADRIANUS Epiſc. Signinus ann. 826. in Conc. Rom. ſub Eugenio II. apud Baronium.

IX. („ THEODORUS *ordinatus à Gregorio IV. cir-* „ *ca an. 830. ex Ivonis Præfat. in Decret.* Luc.)

X. 7. BONIPERTUS vixit an. 853.

XI. 8. JOANNES Signinus fuit Epiſcopus (4) ann. 871. apud Baronium.

XII. (STEPHANUS *Signienſis interfuit Romano Con-* „ *ciliabulo contra Jo. XII. an. 963. ubi male ſcribitur* „ *ex Librarii errore apud Baron. Senenſis. Senarum* „ *quippe in eo congreſſu locum tenuit Piſanus.* Luc.)

XIII. 9. a ROTBERTUS Epiſcopus Signinus, Interfuit ſynodo à Benedicto IX. Romæ congregatæ 1015. de quo ſæpius ſupra, nec de eo alia extat memoria.

a Ex Appendice.

XIV. 10. ERASMUS Concilio Romano interfuit ſub

A

Nicolao Papa II. anno 1059. adfuitque conſecrationi Montis Caſini ſub Alexandro II. anno 1071. de quo Leo Oſtienſis lib. 3. cap. 28.

11. S. BRUNO Epiſcopus, Divuſque tutelaris Signinorum, Aſtæ natus eſt ex familia Soleria nobiliſſima, Caſtelli Solerii domina. Andream, Sylamque habuit parentes. Primùm diſciplinis in monaſterio S. Perpetui Ordinis S. Benedicti, deinde Bononiæ excultus eſt, in quibus cum mirabiliter fuiſſet progreſſus, candoremque morum illibatum ſervaſſet, Aſtenſis Cathedralis cooptatur canonicus. Romamque profectus ſub Pontificatu VII. Gregorii, in publico Romano Concilio Berengarium, implè de Sacramento Altaris ſentientem, diſputando repreſſit, profligavitque, ita ut à ſummo Pontifice honoris, ac celebris victoriæ ergo Signinus crearetur Epiſcopus. Quam quidem Eccleſiam ad multos annos ſapientiſſimè adminiſtravit, donec tranquillioris, vitæque contemplatricis deſiderio tactus, abdicato onere Monachum Caſinenſem profeſſus eſt XV.

B

1104. in quo anno à Paſchali II Pontifice miſſus legatus in Gallias eſt, ubi celebrem Synodum celebraſſe narratur à Petro Diacono libro 4 cap. 33. cujus legationis frequenter meminit Ivo Carnotenſis. Reverſus deinde ad Clauſtrum anno 1107. ex deceſſu Othonis Abbatis, Caſinenſis Abbas omnium Monachorum conſenſu electus eſt id. Novemb. Præfuit ad tres annos, & menſes decem. Quibus exactis, cum inter ipſum, Paſchalemque Pontificem controverteretur, an præſtaret magis præeſſe Cœnobio, an Epiſcopali munere fungi, Pontificis reverentia victus, Abbatiali munere volens abiit, atque ad Signinam Eccleſiam rediit, quam ſumma pietatis laude deinde, ut prius fecerat, rexit. Scribebat autem Bruno in otio ſapientiam, ſiquidem hæc ejus M.SS. monumenta in monte Caſino adbuc viſuntur. In Geneſim lib. 1. in Num. lib. 1. in Deuter. lib. 1. in Cantica Cantic. lib. 1. in Exod. lib. 1. in Jud. 1. in Pſal. lib. 1. in Iſajam lib. 1. in Apocal. lib. 1. Sentent. lib. 1. Sermones Dominicales, ac de Sanctis, Homi-

C

liæ diverſæ in uno contentæ volumine, in pſalmos aliam edidit expoſitionem, ut ipſe met fatetur in proemio: extat hujuſmodi expoſitionis codex M. S. forſan originalis, apud Abbatem Hilarionem Rancarum. Hanc vitam cum cœleſti commutavit ſub Callixto II. anno 1125. 15. Kalendas Auguſti. Cum autem, tùm in vita, tùm in morte innumeris propemodum inclaruiſſet miraculis, à Lucio III. Pontifice in numerum Beatorum relatus eſt, ut videre eſt, in ſubiecta inſcriptione marmorea, quæ ad perennem memoriam in Signina Cathedrali ſpectatur.

Memoriae Aeternæ beati Brunonis, Quem Lucius III. Pont. Max. Card. & Epiſcop. conventu Signiae in Eccleſia B. Mariæ, ubi defunctum corpus quieſcebat inter Sanctos juſſit adſcribi anno ab ejus abſceſſu LVIII.

S. P. Q. S.

D

Brunonis meminit Martyrolog. Romanum die 18. menſis Julii, Baroniuſque in ſuis ad idem Martyrologium notis e. Plura autem de eo Leo Oſtienſis in Chron. Caſinen. lib. 4. cap. 31. & in literis Paſchalis Papæ; anno vero 1226. Honorius III. Pontifex ſuis manibus S. Brunoni in Cathedrali dedicavit altare, ut ejuſdem vita in lucem emiſſa elapſis annis enarrat. At ipſe Bruno in eadem Cathedrali altare B. Mariæ conſecravit, ut antiqua fert inſcriptio.

e Oldoinus item in Athen. Liguſt. Roſſottus de ſcript. Pedemont. Oudin de Script. Eccleſiaſt. p. 350. & Seipio in Elogio Abbatum Caſinen. Maud.

Hoc Altare dedicatum eſt ad honorem B. Mariæ à Brunone Epiſcopo 5. Kal. Feb. de reliquiis S. Matthæi Apoſt. Stephani Papæ, Callixti Papæ, Blaſii Epiſc. Sebaſtiani Mart. Alexii confeſſoris, Joannis Levita, Jacobi Interciſi, & Cæciliæ Virg. & aliorum Sanctorum.

XVI. 12. TRASMUNDUS S. Brunoni ſucceſſit 1124. f Hic reperitur ſubſcriptus in bulla Honorii II. Eccleſiæ Piſanæ indulta 1126. Epiſcopatu mulctatus ab Inno-

f 1121.

(1) Ann. 501. 502 504. qui Signienſis & Signinus ibidem dicitur Luc.
(2) Secutus Vigilium Papam Conſtantinopolim confirmavit condemnationem Theodori Cæſarienſis an. 551. Turrit.
(3) Deſcribitur in ea Romana Synodo ſub Agathone, in qua actum fuit de Statu Britannicæ Eccleſiæ an. 680. menſe Octob. Luc.
(4) Hic ſubſcripſit Pſeudo-ſynodi Conſtantinop. condemnationi an. 868. Luc.

Innocentio II. tanquã Anacleti II. fautor ann. 1130.

XVII. 13. JOANNES Epiſcopus Signinus ſcripſit vitam S. Berardi Epiſcopi Marſorum an. 1130.

XVIII 14. JOANNES, de quo fit mentio in actis S. Brunonis, quod tertius poſt ipſum fuerit Epiſcopus, ac reliquias S. Brunonis Caſinenſibus monachis conceſſerit. Hujus Epiſcopi forſan temporibus ann. 1173. Signiæ in Cathedrali Alexander III. S. Thomam Cantuarienſem in numerum Sanctorum adſcripſit. Extat de hac re ibidem in marmore hęc exarata inſcriptio.

Memoria æterna B. Thomæ Archiepiſcopi Cantuarienſis, quem, Epiſcopis ex omni Campania, & Abbatib. Signiam accitis, Alexander III. Pont. Maximus ipſe die Purificationis B. Mariæ in divorum numerum retulit, & eorum in albo ſcribi juſſit.

S. P. Q. S.

XIX. 15. PETRUS creatus eſt ab Alexandro III. interfuitque Lateranenſi Concilio ann. 1179. Ob hujus Epiſcopi preces Clemens III omnia privilegia, quæ Romani Pontifices Signinæ Eccleſiæ aliquando indulſerant, confirmavit: ubi inter alia loca, hæc præcipuè numerantur Caſtella, Collis Medius, Matteloni-cus, Gabilianus, Plumbinaria, Valmontonius, Lacus, ac mons Fortinius, Datum Lat. 14. Kal. Januarii Ind. 7. anno 1188. Pontificatus I. * Id totum jampridem eidem Petro Epiſcopo Lucius III. contulerat ampliſſimo privilegio ann. 1182. quod cum multum faciat ad Signinæ diœceſis diffinienda confinia hic libenter damus, cujus exemplum ab originali deſumptum, contulit nobis Felix Contelorius vir clariſſimus, & eſt hujuſmodi tenoris:

* In App. c. 2.

LUCIUS EPISCOPUS
ſervus ſervorum Dei.

Venerabili fratri Petro Signino ejuſque ſucceſſoribus canonice intrantibus in perpetuum.

Et ordo rationis expoſtulat, & Eccleſiaſt. utilitatis conſideratio nos invitat fratres, & coepiſcopos noſtros ampliori charitate diligere, & commiſſas eorum gubernationi Eccleſias patrocinio ſedis Apoſtolicæ propenſius communire, quo ex ſuſcepti executione officij tanto vigilantiores poſſint ſemper exiſtere, quanto à pravorum incurſibus ſecuriores eſſe viderint permanere. Ea propter ven. in Chriſto frater Epiſc. tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Signinam Eccleſiam, cui Deo auctore præeſſe dignoſceris, ad exemplar felicis recordationis Alexandri Papæ prædeceſſoris noſtri ſub B. Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, ſtatuentes ut quaſcunque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia ſive in domibus, caſalaribus, hortis, & puteis, ſeu in ciſternis, & canapinis intra vel extra civitatem, aut in vineis, arboribus fructiferis, & infructiferis, ſeu in terris cultis, & incultis, nemoribus, pratis, aquis molendinis, & paſcuis, aut in alijs tam in montibus, quam in planitie in præſentiarum juſte & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus & illibata permaneant, in quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis. In civitate Signina Eccleſiam S. Petri cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſ. S. Luciæ cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſ. S. Stephani cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſ. S. Marci cum omnibus pertinentijs ſuis, in caſtro Collismedij Eccleſ. S. Mariæ cum omnibus pertinentijs ſuis, in caſtro Metellanici Eccleſ. S. Angeli, & Eccleſiam S. Petri cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam S. Ægidij, & Eccleſiam S. Mariæ de Vacarijs cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam S. Nicolai de Montenigro cum omnibus pertinentijs ſuis, monaſterium S. Mariæ de Roſcillis cum capella S. Margaritæ, & capella S. Archangeli de Gabiniano, & cum omnibus pertinentijs & libertatibus ſuis, in caſtro Gabiniani Eccleſiam S. Thomæ cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſ. S. Joannis de Monteſocale, Eccleſiam S. Mariæ de Archipresbytero, & Eccleſiam S. Valentini cum omnibus pertinentijs ſuis. In caſtro Plumbinariæ, Eccleſiam S. Mariæ, Eccleſiam S. Anaſtaſij, Eccleſiam S. Nicolai cum omnibus pertinentijs ſuis, monaſterium S. Cæciliæ cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam S. Barbaræ cũ omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam S. Salvatoris de Viculo, Eccleſiam S. Mariæ cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam S. Anaſtaſiæ, Eccleſiam S. Georgij cum omnibus pertinentijs ſuis. In caſtro Vallismontoni Eccleſiam S. Mariæ, Eccleſiam S. Andreæ, Eccleſiam S. Laurentij cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam S. Joannis de Selva, & Eccleſiam S. Nicolai cum omnibus pertinentijs earum, Eccleſiam S. Zotici cum omnibus pertinentijs ſuis, monaſterium S. Mariæ in Silice cum omnibus pertinentijs, & libertatibus ſuis. In caſtro Sacci Eccleſiam S. Angeli, & Eccleſiam S. Ilarij cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam S. Leonardi de Rocca S. Sylveſtri cum omnibus pertinentijs ſuis. In caſtro Montisfortini, Eccleſiam S. Mariæ, Eccleſiam S. Crucis, Eccleſiam S. Stephani cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam S. Petri in verſa aqua cum capella S. Sylveſtri & omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam S. Archãgeli, & Eccleſiam S. Nicolai de Silva ceſpati cum omnibus pertinentijs ſuis. Hortum, qui eſt ante portam prædictæ civitatis Signinæ cum plagis, & longara, & omnibus utilitatibus ſuis. Canapinam majorem quæ eſt juxta viam, qua itur Anagniam, & eſt in pede placarum ſub vadi cum alia terra, quæ eſt ſupra ipſam Canapinam, & partem ſilvæ collis fenaltuli Caſtra quoque collis medij, Metclanici, Gabiniani, Plumbinariæ, Vallismontoni. Sacci & Montisfortini tibi tuiſque ſucceſſoribus Epiſcopali jure ſubjacere decernimus, ſicut prædeceſſoribus tuis ſubjecta fuiſſe noſcuntur Terminos autem tui Epiſcopatus ſicut in privilegiis prædeceſſorum noſtrorum contineri noſcuntur, & anteceſſores tui, & tu ipſe præſentialiter poſſides, præſenti ſcripto nihilominus confirmamus, libertates quoque rationabiles, quas habes in feodatis, & hominibus tuis de Signia, ratas, & firmas manere cenſemus, ipſaſque prohibemus in poſterum temeritate qualibet violari Interdicimus etiam, ut infra terminos ejuſdem Epiſcopatus nullus ſine aſſenſu tuo, vel ſucceſſorum tuorum ſalvis privilegiis Apoſtolicæ ſedis de novo Eccleſiam, vel capellam ædificare præſumat Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione & ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva Apoſtolicæ ſedis auctoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſecularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginã ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore ac ſanguine Dei & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat. atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat: cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax D. N. I. C. quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ego Lucius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Theodinus Portuen. & ſanctæ Ruffinæ Epiſc.
Ego Henricus Albanen Epiſcopus
Ego Vivianus tit. S. Steph. in Cœlio monte presb. card.
Ego Arduinus presb card. tit. S. Crucis in Hieruſ.
Ego Laborans presb card S. Mariæ in Tranſt. tit. Cal.
Ego Rainerius S. Georgii ad vel aureum diac. card.
Ego Gratianus SS. Coſmæ, & Damiani diaconus card.

Datum Veletri per manum Alberti S. R. E. presb. Card & Cancellarii 4 Non Decemb. Ind. anno incarn. Dom. 1182. Pontificatus vero D. Lucii Papæ III anno 2.

Interfuit Petrus conſecrationi Eccleſiæ S. Mariæ de Flumine, cum illam Jordanus Cardinalis de Foſſa Nova ſolemni ritu dicaret. Hujus temporibus Cathedralis abſoluta eſt, ut videre eſt in ſequenti inſcriptione, ſita propè majus Altare in marmorea tabula.

Anno domini. M.C.LXXXV. Tempore D. Lucii III. anno Pont. ſui IV. Tempore D. Petri Epiſcopi Signiæ anno X. Perfectum fuit opus Eccleſiæ cathedralis.

16. BERNARDUS Epiſcopus Signinus, olim Monachus Caſinen. cujus dies obitus memoratur in antiquo Menologio montis Caſini IX. Kal. Maii. XX

XXI. 17. BARTHOLOMÆUS floruit anno 1254. extatque ejuſdem memoria uſque ad an. 1264.

XXII. 18. JOANNES, ad quem literas dedit Gregorius X. ſanctiſs. Pontifex anno 1270. 1. die Septemb.

XXIII. 19. PETRUS ex Ciſtercienſi Monacho, antea Epiſcopus Lacedæmonien. ad Epiſcopatum Signinum aſſumptus eſt, anno 1281. 10. Kal Febr. à Martino IV. ex reg. Vatic. epiſt. 92. fol. 23. cujus mentio extat anno 1285. in monumentis illius Eccleſiæ.

XXIV. 20. BARTHOLOMAEUS ejuſdem Eccleſiæ Pontifex vivebat 1289.

XXV. 21. PETRUS Epiſcopus Sigoluns tranſlatus ad Anagninam Eccleſiam anno 1291. 4. idus Maii à Nicolao IV. ex reg. Vatic. epiſt. 181. fol. 31.

XXVI. 22. JACOBUS ſucceſſit Petro anno 1291. 16. Kal. Octobris, à Capitulo electus, & à Nicolao IV. confirmatus, ex eodem regiſtr. ep. 417. fol. 83. exceſſit 1303.

XXVII. 23. PETRUS ex Capellano Cardinalis Albanenſis deligitur à Bonifacio VIII. anno 1303. 8. idus Julii, ex reg. Vatic. ep. 143. fol. 137.

XXVIII. 24. PETRUS floruit in eadem ſede 1309.

XXIX. 25. Fr. BARTHOLOMÆUS Bononienſis, Ordinis Prædicatorum, ad hanc ſedem ſublectus eſt anno 1321. translatuſque deinde eſt ad Eccleſiam Comaclenſem anno 1333. Hujus meminit Paſchallinus Alidoſius de viris illuſtribus Bononien. Razziuſque de viris illuſtribus Ordinis Prædicatorum.

XXX. 26. Fr. ARNOLDUS electus 1333. die 10. menſis Decembris, ex lib. proviſ. Prælatorum, translatus ad Alerienſem Eccleſiam in Corſica anno 1345.

XXXI. 27. Fr. GUILLELMUS („ *Ord. Eremitarum* „ *S. Auguſtini*,) ſed. 1345. 3. Kal Auguſti, ex Epiſcopo Alerienſi, ex reg. Vatic. epiſt. 61. obiit 1346.

XXXII. 28. Fr. PETRUS fuit adlectus anno 1346. 6. Kal. Julii, ex reg. Vatic. epiſt. 26. translatus ad Bethlemitanam Eccleſiam 1347.

XXXIII. 29. GUILLELMUS Ribatis Epiſcopus Signinus, translatus ad Venetien. anno 1348. 11. Kal. Novemb. epiſt. 286. fol. 140. ann. 7. lib. 3. electus 7. idus Januarii 1348. fuit Ordinis Carmelitarum, & Papæ Capellanus, ex reg. vatic. epiſt. 59. fol. 58.

XXXIV. 30. Fr. MICHAEL Matthiæ Ordinis Carmelitarum electus 1349. IX. Novembris epiſt. 238. fol. 113. An. 7. lib. 3.

XXXV. 31. SIXTUS Clementis VII. Antipapæ partibus acceſſit, ut videre eſt in libro Solut. Prælat.

XXXVI. 32. THOMAS deceſſit 1396. ex lib. proviſ. Prælat. Bonifacii IX.

XXXVII. 33. Fr. ANTONIUS Ordinis Prædicatorum adlectus eſt 1396. 11. Kal. Januarii; deinde translatus ad Eccleſiam S. Leonis in Calabria anno 1402. ex eodem lib. („ *Vide Fontanam de Rom. Prov.* p. 321.)

XXXVIII. 34. NICOLAUS Civis Signinus, Terracinæ antea Epiſcopus, ad ſuæ patriæ Epiſcopatum translatus eſt an. 1402. 15. Kal. Septembris. Anconitanæ Marchiæ Theſaurarius fuit ſub Innocentio VII. Pontifice. Deceſſit die 14. menſis Novembris 1418. defunctumque Cathedrale Templum excepit.

XXXIX. 35. GREGORIUS ex Archipresbytero Valmontonenſi, adlectus eſt à Martino V. an. 1418. 11. Kal. Martii. Deceſſit 1421.

XL. 36. NICOLAUS de Aſpera ad Signinam ſedem ſubvectus eſt 1421. 15. Kal Auguſti; deinde ad Eccleſiam Terracinenſem translatus eſt 1427.

XLI. 37. GREGORIUS antea Ceſaludenſis Epiſcopus in Patracenſi provincia, ad hanc Eccleſiam translatus eſt die 28. menſis Novembris anno 1427. de quo acta conſiſt.

XLII. 38. GARGANUS Verulanus anno 1430. die 20. menſis Martii ſolitum ſubſidium Apoſtolicæ Cameræ exſolvit: & forte hic ille idem Gregorius eſt, quem ſupra commemoravimus, cujus nomen ex injuria ſcriptoris in Garganum corrupte degeneraverit; ſiquidem in iiſdem temporibus Gregorium quendam reperio Signinum fuiſſe Epiſcopum.

XLIII. 39. JACOBUS Zancatus patria Anagninus adlectus eſt 10. die Januarii, anno 1433. Eugenio IV. Pontifice ſummo ſedente. Poſtremam diem clauſit 1443. acta Conſiſt.

XLIV. 40. ANDREAS ejuſdem Eccleſiæ Pontifex adlectus 1443. die 29. menſis Julii.

XLV. 41. Fr. PETRUS ANTONIUS Petruccius, Ord. Præd. Viterbienſis ab Eugenio IV. creatus 1445. 3. Kal. Septembris. Romæ deceſſit, tumulatuſque eſt apud S Mariam ſuper Minervam, de quo acta Conſiſt. & hiſtor. S. Mariæ ad Gradus Viterb.

XLVI. 42. SYLVESTER de Piancha electus 1456. die 26. menſis Decembris; acta conſiſt.

XLVII. 43. PANUTIUS, ſive Panhutius de Comitibus anno 1468. cujus ſtemmata in bipartita parma fuere Aquila texellata aurea, & nigra in cæruleo campo, in ſiniſtra vero parte Leo cæruleus in aureo ſcuto. Deceſſit Panutius anno 1482. acta Romana.

XLVIII. 44. LUCIUS ſeu Lucidus Fazinius Maphæjus Romanus, vulgo Phoſphorus appellatus, vir doctrina clarus, peritiaque tum Græcæ, tum Latinæ linguæ percelebris à Sixto IV. Epiſcopus adlectus eſt anno 1482. die 19. menſis Auguſti. Deceſſit autem Romæ 1503. Hic ob ſimilitudinem ſtudiorum, Angelo Politiano, Hermolaoque Barbaro variæ literaturæ clariſſimis luminibus familiariter uſus eſt, ut eorundem epiſtolæ produnt, in quibus Lucium Facinum eruditiſſimum ſui ſeculi hominem appellant.

XLIX. 45. VICENTIUS Maſſa *a* Salernitanus Canonicus antea Neapolitanæ Metropolis, Lucio in Epiſcopatum ſucceſſit an. 1503. die 29. menſis Novembris: deinde ad Eccleſiam Cajacenſem translatus eſt die 9. menſis Julii 1507. *a Mazza.*

L. 46. Fr. LUDOVICUS Viterbienſis Ordinis S. Dominici electus eſt anno 1507. die 9. menſis Julii. Lateranenſi Concilio interfuit ſub Julio II. E vivis autem exemptus eſt anno 1512. Conſule Seraphinum Razzium de viris illuſtr. Ordinis Prædicatorum.

LI. 47. JACOBUS anno 1517. *b* eodemque anno defunctus memoratur in tabulis ejuſdem Eccleſiæ *c*. *b 1513. c interfuitque Conc. Lateranen.*

LII. 48. VINCENTIUS de Manzis Faventinus, adlectus eſt anno 1513. Hic Referendarius utriuſque Signaturæ fuit ſub Hadriano VI. Septimoque Clemente; deceſſit autem 1528. („ *Interfuit Concil. Lateranen anno* 1514.)

LIII. 49. LAURENTIUS Grana Romanus Lateranenſis Baſilicæ Canonicus, à Clemente VII. ad hunc Epiſcopatum aſſumptus eſt anno 1528. die 3. menſis Junii. Poſtremam diem clauſit 1539.* Sepultus in Lateranenſi Baſilica, ubi in marmoreo tumulo hoc habet epitaphium. ** Ex App.*

D. O. M.

Laurentius Grana ſummus Orator hujus ædis ſacerdos Signiaq; Epiſcopus à Clemente VII. Pont. Max. a Paulo III. Parmæ Præf. ad Concil. Tridentinum Nuncius Apoſtolicus in Galliam, & Helvetios Jo. Paulo Grana patruele ejus ædis ſacerd. ord. curante. H.S. E. Vixit annos 45. m. 6. D. 11. Obiit Non. Septemb. 1539.

In ſacello vero Cathedralis S. Michaelis ab ipſo inſtaurato, exornatoque hac inſcriptione, ejus inſignia viſuntur piſces duo erecti argentei in cæruleo campo, quibus ſuperne flammæ tres ignitæ ſuperſunt ex obliquo: inſcriptio verò eſt hujus tenoris.

Cæleſtis militiæ Principi ſacellum hoc dirutum, Laurentius Grana Epiſcopus Signinus reſtituit, & conſecravit anno Do-

mini M. D. XXXIII. die xiv. Septemb.

Hujus cum laude meminit in ſua Italiæ deſcriptione Leander Albertus, („ *Et noviſſimè. Mandoſius in Bibl. Rom. vol. 2. pag. 304.*)

LIV. 50. SEBASTIANUS *a* Anconitanus, Cameræ Apoſtolicæ Præſes, defuncto Grana, ſucceſſit anno 1539. anno verò 1541. translatus eſt ad Vicanam Eccleſiam in Regno.

a Bonfinius. vide Saracinum in hiſt. Anconit. p. 31. Mandoſ.

LV. 51. Fr. BERNARDINUS Caſſinius Ordinis Minorum, ſublectus eſt anno 1541. die 10. menſis Januarii. Hic vitam S. Brunonis in lucem emittendam curavit, ac poſt annos 8. Epiſcopali munere ſe exolvit, hoc eſt anno 1549. die 12. menſis Julii.

LVI. 52. CAROLUS Traverſatius Faventinus, Paulo III. in paucis charus, ab ipſo electus fuit Epiſcopus die XII. menſis Julii 1549. ac poſt 7. annos Epiſcopali munere volens abivit, Romamque reverſus, ibidem deceſſit 1552. die 15 menſis Januarii, ſepultuſque eſt apud S. Mariam de Populo in marmoreo ſepulchro, in quo ejuſdem effigies inſculpta eſt, ac ſequens inſcriptio.

B

D. O. M.

Caroli Traverſarii Signinorum Epiſcopi oſſa ſub hoc lapide ad diem uſque noviſſ. molliter cubant, anima interim ab hujus ædis ſacerdotibus in ara max. ſemel in hebdomada re divina expiatur, pro eoque hæredes ære ex aſſe dempto ſuper montem fidei Almæ Urbis trecentorum proventus, quod ipſe vivens inſtituerat, eiſdem ad eum uſque diem piè aſſignavit. Vixit ann. lx. Obiit die xv. Jan. M. D. LII. eadem dies & ortum præbuit, & occaſum.

LVII. 53. AMBROSIVS Monticula *b* Lunenſis, hunc Epiſcopatum obtinuit à Julio III. anno 1550. inter Concilii Tridentini Patres numeratus eſt. Deceſſit autem 1569. Jacet in Cathedrali cum hoc epitaphio.

b De eo Oldoinus in Athen. Ligust. Mand.

Hic Ambroſij Monticulæ Epiſcopi Signini ſita ſunt oſſa, qui vixit ann. lxx. Obijt die xi. Octobris M. D LXIX

C

Geſſit Monticula pro inſignijs ſcutum bipartitum, ubi in ſuperiori parte aurea rotunda Luna cum duabus laori viridis coronis in cæruleo campo, io inferiori verò argentea parma, tres virides montes ſpectantur.

LVIII 54. Fr. JOSEPHVS Pamphilus Veronenſis, ex Ordine Eremitano S. Auguſtini, ſacræ Theologiæ Doctor, ac Pij V. Sacriſta, ab ipſo electus eſt 1570. 6. die menſis Februarij. Hic ſui ordinis chronicon ſcripſit. Deceſſit 1581. * Obijt Veronæ in patria, ut nos monuit Cozza Cottius Archipresbyter Veronēſis, vir tam generis nobilitate, quam omnigena doctrina clariſſimus, & de antiquitate optimè meritus, & in Eccleſia S. Euphemiæ ordinis ſui ſepultus hoc ante aram S. Nicolai habet ſemiexeſum epitaphium.

* Ex Append. tom. 3.

D. O. M.

Ioſepho Pamphilo Epiſcopo Signino Patruo. . B. . . Jacobus & Michael Fratres . . P. Magdalenæ Pamphilæ, quæ vixit annos iij. menſ. x. & dies iij. obijt die xv. novembris M. D IC. Jacobus & Leonard. parentes Mæſt. P.

D

LIX. 55. JACOBVS Maſinus, *c* filius Alexandri Bononienſis I. V. D. à Gregorio XIII. creatus eſt anno 1581. die 20. menſis Novembris. Signiæ deceſſit anno 1602. ſepultuſque eſt in Cathedrali, in Crucifixi ſacello: habet hoc epitaphium in marmoreo lapide, ubi ejus gētilitia ſtemmata ſpectantur, argentea phœnix ad aureum ſolem converſa in cærulea parma.

c De quo Galeottus de Viris illuſtr. Bononien. par. 1 p. 42. Mand.

D. O. M.

Jacobus Maſinus Bononienſis I. V. D. Epiſcopus Signinus benignè, ac juſtè hanc Eccl. moderatus per ann xx. caſtus, & in pauperes munificus hunc locum ſibi vivens delegit. Vixit annos lxix. obijt die xi. Octob. M. DC. II.

LX. 56. Fr. ANTONIVS Guerreſchus *d* de Porceno in Etruria, Ordinis Minorum Conventualium inſignis Theologus, Senarum Inquiſitor, electus Epiſcopus anno 1603. Deceſſit 1605. menſe Octob. iacet in patria * in Eccleſia S. Martini ord. Minorum, ubi

d De eo plura apud Theulum in Appar. Minor. l. 3. c. 4. Franchinus Bibl. ... ſophia ... & de G... Vanum ... viris il... Caſtri I... numer... 14. M.

* Ex A... tom. 2.

A

hæc inſcriptio proſtat legentibus ad parietem.

Fr. Antonio Guerreſcho de Proceno ord. Min. Con. Art. & Sacræ Theol. Doctori à Clemente VIII. fel. record. ob vitæ integrit. ſcientiarumque præſtantiam, ſtudio Illuſtriſſ. & Excellentiſſ. D. D. Alex. Ducis Sfortiæ, & Leonoræ Urſinæ Duciſſę Epiſcopo Signino creato, & per illuſtri & Excell. D. Hieronymo Guerreſcho I V. D. Proceni Plebano, ac Reverendiſſ. D. Epiſcopi Suanen. Vicario Generali. Ad R. P. M. Jacobus Guerreſchus eiuſdem ord. & Patri optimo, & fratri amantiſſimo hoc grati animi monumentum poſuit. Anno D. M. DC. XVIII.

Scripſit Antonius, edidicque in Caſuum conſcientiæ nobile opuſculum, aliaque reliquit ſui ingenii monumenta.

57. JOANNES Ludovicus Paſolinius Faventinus, Monachus, ac Generalis Ordinis Camaldulenſium, à Paulo V. electus eſt anno 1606. die 20. LXI.
menſis Februarij. Signinam rexit Eccleſiam, uſque ad annum 1625. deinde eo munere ſe exſolvit, fuitque ad multos annos Cardinalis Lenij Epiſcopi Ferrarienſis Suffraganeus, ac deinceps Cardinalis Magalotti ſucceſſoris. Faventiæ poſtremam diem clauſit die 5. menſis Aprilis, anno 1629. ſeptuagenarius, ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Salvatoris.

58. LVDOUICVS de Aptis *e* Tudertinus, Ludovico ſucceſſit die 18. menſis Auguſti 1625. Fato functus eſt 1632. dum ſibi concreditam Eccleſiam gubernaret. LXII

e De Ant...

59. OCTAUIVS Vrſinus Romanus Venafranus antea Epiſcopus huc translatus eſt 1632. 15. Kal. Octobris. Obijt anno 1640. LXIII

60. FRANCISCVS Romulus de Miletis Romanus electus die 8. Octobris 1640. Obijt anno 1643. die 7. Januarij ſepultus in Cathedrali. LXIV

61. ANDREAS Borgia Præneſtinus, hujus Eccleſiæ Præſul electus ab Vrbano VIII. anno 1643. Aprili menſe. * Romæ exceſſit in Cœnobio S. Mariæ de Populo die 17. Julij an. 1655. ibique terræ mādatus. LXV.

* Ex Ap... 7.

62. GVARNERIVS de Guarneriis familia Auximana electus Epiſcopus Signinus die 25. Oct. 1655. LXVI

ADDITIO.

(„ *Evaſit deinde ad Recanatenſem ſua Patria conterminam 16. Febr. 1682.*

„ FRANCISCUS *Maria Giannetti Romanus, I. U. D. huic Eccleſiæ attributus eſt die 4. Maii 1684. Eam, quam in Aula Romana in Iure dicendo, exercendoque integerrimè ſui opinionem excitaverat, factus Epiſcopus comprobavit, in propugnanda Sacrorum dignitate, accuratiſſimè in excitando ſibi commiſſas Oves ad Divinum cultum: obiit an. 1699.* LXVII.

„ HORATIUS *Minimi Civis Tuſcanenſis in Etruria, U. I. D. Prothonotarius Apoſtolicus extra numerum Participantium, Prior Eccleſiæ Caſtri Morcellæ, Viſitator Abbatiæ S. Sophiæ, & Vicarius Apoſtolicus S. Severinæ, hac dignatus eſt Sede 1699. die 7. Septemb. ſexagenario minor: deceſſit 1701.* LXVIII.

„ PETRUS *Corbelli nobilis Fanenſis I. U. D. & utriuſque Signaturæ Prælatus Referendarius, Congregationis Apoſtolicæ Ponens, nec non Caſenatenſis, Ariminenſis, Faventinæ, Tiphernatis, S. Severini Sabinenſis, & Reatinæ Civitatum Pontificius Gubernator eximia cum laude fuiſſet, Signinus enunciatus eſt Pontifex 5. Decemb. 1701. ſeptuagenarius Luc.*) LXIX.

(„ *Obiit Fani an. 1708. 24. Junii, ſepultus in Eccleſia S. Mariæ Orphanarum cum hoc Epitaphio.*

„ Hic jacent oſſa Illuſtriſ. & Rev. D. D.
„ Petri de Corbellis Patritii. Fanenſis,
„ Utriuſque Signaturæ Sanctiſſ. D. N. Papæ Referendarii, ac Dei, & Apoſtolicæ
„ ſedia gratia Epiſcopi Signini. Pro ejus
„ anima orate.

„ PHILIPPUS *Michael Ellis Epiſcopus Ameliopolitanus in partibus Infidelium eidem ſufficitur translatus die 3. Octobris 1708.*] LXX

SORANI EPISCOPI.

IN antiquis Volſcorum Caſtellis Livius Soram repoſuit lib. 18. Plinius in primam Regionem viſus eſt rejeciſſe, quam Strabo in felici Campania vult collocatam. Ptolomæus autem inter Latina oppida connumerat. Cæterum commune penè arbitrium eſt, ad Samnites ſpectare, qui ſuperatis Volſcis, hanc illis Civitatem eripuerunt, hominibus ad 4. millia illuc miſſis, qui eam incolerent, unaque è Samnitum præcipuis coloniis fuit. Fabio Dorſone, Servioque Sulpicio Camerino Coſſ., hoc eſt anno 409 ab Urbe, condita, ante verò conditam ſalutem 344. hujus Civitatis antiquior mentio habetur. Cæterùm à Romanis illuc miſſa colonia etiam nobilitata fuit, L. Genutio, Servioque Cornelio Coſſ. anno à fundata Urbe 451. inque 38. coloniis, quas in Italiam Cæſar Auguſtus adduxit, numerata eſt, ut ſcribit Svetonius in Octavio Auguſto, refertque Frontinus de Coloniis, tum & Paterculus lib. 1. clareque hoc ipſum oſtendit antiqua inſcriptio, quæ Soræ hoc noſtro tempore ſpectatur. Eorundem etiam Romanorum municipium fuit, ubi Proconſul ad jus dicendum fixum tribunal habebat. Præter citatos auctores, Soræ meminerunt Plautus, Diodorus, Juvenalis, Siliuſque Italicus. Supra Arpinum ſita eſt, villamque Ciceronis ad dexteram fluminis Lyris. Eandem cum Romano Imperio fortunam tulit, itaut temporibus Gregorii IX. per flammas, perque hoſtilem impetum ſub Federico II. excidium paſſa ſit. Cum autem ex agri fertilitate citò excuſſiſſet ærumnas, ad priſtinam incolarum rediit celebritatem, floretque hodie ſub Boncompagnæ clariſſimæ gentis Ducatus titulo, vel ex eo præter cætera decora, claraq; quod Cardinalem Baroniam Eccleſiaſticæ hiſtoriæ lumen protulerit. Denique in primis Romanæ Provinciæ Civitatibus fuit, quæ ad Evangelii lucem aperuit oculos jam inde ab Apoſtolorum prædicatione; poteſtque gloriari ſuorum maduiſſe ſanguine Civium, qui ad Martyrii lauream anhelantes, illum libentiſſimè profuderunt pro Chriſto. In quibus maximè enituit conſtantia S. Reſtitutæ Virginis protectricis, Divæque Tutelaris Soranæ Civitatis, quæ ſub Agatio Proconſule temporibus Aureliani Imperatoris per diverſa, exquiſitaque tormenta glorificavit Dominum, tyrannumque devicit, ſub quo, cum aliis quamplurimis Chriſti alumnis capitalem ſententiam narratur tuliſſe. Virginia fortitudinem Julianus martyr æquavit, qui Soræ anno 175. ſub Antonino Pio, illuſtri martyrii corona condecoratus eſt. Sorana Eccleſia antiquiſſima eſt, unaque è ſuffraganeis S. Romanæ Sedis, immediateque Romano ſubjecta Pontifici. Eccleſia verò Cathedralis patronam habet B. Mariam Virginem. Unicam dignitatem habet Primiceriatus, Canonicos novem, & quatuor beneficiatos. Intra Civitatem, præter Cathedralem, 4. aliæ ſunt Eccleſiæ parochiales, inter quas ſunt duæ Collegiatæ. Eſt unum Monaſterium Conventualium S. Franciſci, alterum Monialium, Domus profeſſa Societatis IESV, unum Hoſpitale, & Seminarium 12. puerorum. Diœceſia eſt ſatis ampla. 23. continet oppida. Fructus taxantur 200. floren. verus valor 1200. ſcuta Romanæ monetæ. Epiſcoporum nomina, qui in Sorana ſede floruerunt, ob incendia, diraque bella ferè interciderunt, itaut ij etiam, quos per ſummos labores expiſcati ſumus, in hiulca, dilumbataque ſerie male cohæreant.

ADDITIO.

(„*In Sorana Cathedrali utraque Prabenda carento Animarum curam exercet Primicerius. Anima in Urbe, quæ eſt circuitus unius & amplius milliarii, circiter 5000. Nobile Palatium ibi extat pro Epiſcopo. Præter S. Reſtitutam inter præcipuos protectores Sora recenſet S. Dominicum ex ordine S. Benedicti Abbatem, qui plurium Cœnobiorum fundator, innumerabilium miraculorum patrator in monaſterio agri Sorani deceſſit, ubi ejus corpus requieſcit. Abbatia ſqualet ſub jure Commendatoriorum, cujus tamen curam retinent Monachi Ciſtercienſes Abbatia Caſemarii. Gloriantur etiam Sorani tutela S. Juliani martyris. Sorana Diœceſis latè patens eſt, & ultra 30. loca enumerat; quorum præcipua ſunt; terra Inſula, in qua extat Collegiata Eccleſia juris familia Boncompagna, & ubi Dux reſidentiam tenet: Arpinum populatiſſimum Oppidum, duabus Collegiatis Eccleſiis, totidem ſeptis monialium & tribus virorum illuſtre: Alvitum Gentis Gallia Novocomenſis uelis Dominii.* Lucentius.)

1\. AMASIUS Epiſcopus Soranus, cujus mentio extat in vita S. Reſtitutæ Virginis, & Martyris, per idem tempus, quo martyrium paſſa eſt, proculdubio vixit, ac floruit, hoc eſt anno 275. Poſt dies omnino 7. ex quo fuerat decollata, eidem Amaſio ſe obtulit per viſum rogans, ut tam ſuum, quam cæterorum Martyrum perquireret Corpora honorificentius ſepelienda. Fecit Amaſius, ſicut fuerat juſſus, inque Febrino Flumine Martyres invenit, quem hodie fluvium Carnellum appellant, haud procul à Sora, ibidemque honorificentiori loculo excepit Martyres, ubi poſtea ex largitate piorum Virgini S. Reſtitutæ conſecratum templum ſurrexit. I.

2\. JOANNES, ad quem ſcripſit Gelaſius Papa, in *cap. certum de conſecrat. diſtinct.* 1. Hic vixiſſe potuit anno 494. II.

3\. SEBASTIANUS ſub Symmacho Papa interfuit 4. & 5. ſynodo Romæ congregato an. 502. („& 501. 503. 504.) III.

4\. VALERIANUS in ſynodo Romana ſub Agathone Papa anno 680. apud Baron. (1) IV.

5\. LEO memoratur in conſecratione S. Stephani Epiſcopi Cajacenſis anno 978. V.

6\. JOANNES Avunculus Leonis Oſtienſis Epiſcopi, de quo idem Leo lib. 2. cap. 16. Chron. Caſin. Vixit anno 996. Hujus Epiſcopi temporibus, ſive alterius Joannis in Monaſterio B. Virginis Mariæ prope Soram S. Dominicus Fulginas defunctus eſt, ejus Monaſterii à ſe fundati ex largitate, opeque Petri Raynerii Comitis Soræ, Dodæque ejuſdem uxoris, Abbas anno 1031. die 22. Januarii, ubi & tumulatus eſt, Monaſteriumque de ejus nomine S. Dominici uſque ad præſens priſci dixere. Ejus Corpus ſub majori altare ejuſdem Eccleſiæ requieſcit, in eoque Monaſterio ab Honorio III., ſicut etiam in Caſæ Mari Verulanæ Diœceſis, introducti Ciſtercienſes fuere. Hujus Sancti vitam Cardinalis Albericus perſcripſit, deque eo ſparſim Card. Baronius narrat, hauſitque ab illa Ludovicus Jacobillus Fulginas ejuſdem vitã uberius perſcripturus. In cujus laudem ſat fuerit dixiſſe novem fundaſſe cœnobia, atque in quinque ſparſim locis multos ad eremiticam vitam inſtituiſſe. VI.

7\. PETRUS interfuit conſecrationi Eccleſiæ Montis Caſini anno 1071. ex Lupo Prothoſpata. VII.

8\. JOANNES Montis Caſini Monachus, Epiſcopus Soranus, dedicavit Eccleſiam S. Bartholomæi Montis Caſini anno 1073. 3. Non. Januarii (2) De co- VIII.

(1) In Synodo citata Roſanus, ſeù Roſſanenſis Eccleſiæ Epiſcopus Valerianus deſcribitur, & ita omnes Codices habent. Baronius ad an. præfatum in Legendum cenſet Soranæ, eo quod Epiſcopi ibi adnotentur ſubſcripti ſervato ordine Provinciarum. Cum igitur Valerianus medius legatur inter Alatrinum & Signinum, adjudicandus videtur Alatrino & Signino finitimus, non autem Roſanenſis Calabriæ: additque nomen Valerianum ſatis commune fuiſſe tunc temporis Soranis, cum & ipſa Civitas à Juvenale Valerianorum Domus nuncupatur. Ughellus tamen ob hoc eodem Valeriano ipſam Roſſanenſium Præſulum ordinat ſeriem: quod ſi hæc Baronio aſſentitur, inde Valerianus expungendus eſt. *Luc.*

(2) In Regiſtro Gregorii Papæ VII. poſt Epiſt. 85. habetur ab eodem Pontifice inter alios conſecratum fuiſſe Joannem Epiſcopum Soranum anno primo ſui Pontificatus, Vide Harduinum Concil. ad an. 1704.

eo Leo Oſtien. in Chron. lib. 3. c. 32.

IX. 9. ROFFREDUS interfuit conſecrationi ara-
eum Eccleſiæ S. Martini de Monte Caſino, eodem anno 1073. Chron. Caſ. lib. 4. c. 8. Lupuſque Prothoſpata anno 1090.

X. („ *GOFFRIDUS Epiſcopus Soranus nuper prodit „ ex Diplomate Paſchalis II. nobis tranſmiſſo, & fideliſſimè deſumpto ex authentico exiſtenti in Archivo „ hujus Eccleſiæ, quod Diploma, cum Diœceſis hujus „ jura contineat, licet injuria temporum mutilum, & „ exeſum, illud hic tranſcribere placuit.*

„ Paſchalis Epiſcopus Servus Servorum Dei Vener. „ Fratri Goffrido Sorano Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus.. Populum.. ſicut injuſta petentibus nullus eſt tribuendus effectus.. petitioni tuæ, frater in Chriſto cariſſime, præſentibus annuentes, ad perpetuam s. Soranæ Eccleſiæ pacem, ac ſtabilitatem præſentis decreti „ ſtabilitate ſancimus, ut univerſi Parochiæ fines, qui „ à Parochianis ante cum juribus ſuis uſque hodie poſſeſſi ſunt, ita omnino integrè eam tibi, quàm tuis ſucceſſoribus in perpetuum conſerventur; qui videlicet fines verſus fundum, & criptam latronis, inde in terminum cetininam, inde intro, & inde.. Soranam, inde „ in Sangrum, inde in Vallem Regiam, inde in Alfedonam, inde in Veſtiam, inde in Saviram Aniſtri, inde in Petram Rectam, inde in Coaciam, inde in Sulfuratum, inde in Pontem Fractum, inde in Montem „ Cernetum, inde in Campum Rontium.. inde in Petrā „ Malam, inde in Terram de Piro, inde reditum ad „ præſcriptum Collem.. intra quos fines in Oppidis omnibus, & Villis, & Monaſteriis, & Eccleſiis tibi, „ tuiſque ſucceſſoribus jus Epiſcopale ſancimus... Cum „ itaque proprietario jure ad Soranam Eccleſiam pertinere noſcuntur, tibi, tuiſque ſucceſſoribus... quieta „ ſemper, & integra permanere decernimus... Caſtellum Inſula cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam „ s. Laurentii, &.. Eccleſiam s. Pauli in Campo, in „ Arpino plebem s. Mariæ, & plebem s. Archangeli in „ Caſtello.. Eccleſiam s. Mariæ, in Sora plebem s. Reſtitutæ, Eccleſiam s. Laurentii, Eccleſiam s. Luciæ, „ Eccleſiam s. Viti in Carpello, Eccleſiam s. Petri.... „ duo Molendina in flumine Liridi, & unum in Carnello, in Valle Sorana Eccleſiam s. Petri; & s. Donati „ .. plebem s. Mariæ, Eccleſiam s. Savini.. Eccleſiam „ s. Mariæ de Campo, s. Urbani, Eccleſiam s. Mariæ de „ .. Eccleſiam s. Mariæ de Piceniſti in Atino, Eccleſiam s. Mariæ, s. Petri, s. Sylveſtri, s. Mauri, s. Angeli de.. tria Molendina in flumine Melſi cum ſuis „ pertinentiis. Item extra Atinum Eccleſiam s. Marciani. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem Eccleſiam temere vexare, perturbare, & „ poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel „ temerariis vexationibus fatigare, ſed omnia integre „ obſerventur &c.

„ Ego Paſchalis Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

„ Dat. Laterani per manum Joannis s. Rom. Eccleſiæ „ Diac. Card. ac Bibliothecarii 5. Id. Februar. Ind. 3. „ Incarn. Dom. an. 1110. Pont. autem D. Paſchalis II. „ PP. an. undecimo.

„ Ex hujus Diplomatis anno rectè crediderim præſignatum Goffridum alium omnino eſſe diverſum à „ Roffredo proximè ante ipſum enumerato, cum inter „ utriuſq; mentionem 40. ferè annor. decurſus intercedat.

XI. 10. LANDULPHUS Monachus Caſinenſis, & Epiſcopus Soranus anno 1162. obiit apud Arpinum. Cujus dies obitus memoratur in antiquo Menologio ejuſdem Monaſt. 3. Kal. Septembris; de eo mentio in Chron. Ceccani.

XII. 11. CONRADUS [a] Archiepiſcopus Moguntinus à Friderico Æneobarbo, tanquam Alexandri III. Pont. Max. fautor, depulſus è ſede Romam venit, atque ab eodem Pontifice creatus Epiſcopus Card. Sabinus, Soranæ etiam Eccleſiæ Adminiſtrator adſcitus eſt, ut refert Chronic. S. Mariæ de flum. de Ceccano. Hoc anno 1167. Epiſcopatus Soræ conceſſus eſt Conrado, qui fuerat Archiepiſcopus Moguntinæ Civitatis. („ *Soranæ Procuratori, & Canonicis ſcribit Alexander III. c. Veniens de ſpoſ. & matr.*)

[a] Inde Saliſburgenſis, Comes à Vvitelſpach.

XIII. 12. N. Epiſcopus Soranus ab Honorio conſecratus anno 1221. ex reg. Vat.

13. VVIDO ſub IX. Gregorio Campaniæ Legatus anno 1238. à Federico II. Imperatore diuturna perſecutione vexatus, deturbatuſque de throno, ſuæ Civitatis ærumnas, excidiumque hauſit oculis; exuliſque demum fato conceſſit, cum ubique, & ſemper Gregorii IX. ſummi, verique Pontificis, ex fide partes foviſſet. Hujus Præſulis meminit Chronica Gerardi de S. Germano. XIV

14. PETRUS Cajetanus electus anno 1252. ab Innoc. IV. ad Tudertinam Eccleſiam tranſlatus 5. Kalendas Junii anno 9. ex reg. Vatic. epiſt. 292. fol. 161. Hic Bonifacii VIII. Papæ patruus fuit. XV

15. M. LUCAS electus ab Innocentio IV. confirmatur anno 1254. Pontificatus XI. 14. Kal. Januarii, epiſt. 322. fol. 39. regeſt. Vaticani. XVI.

16. PETRUS Gerra Ferentinas, Patriæ ſuæ Canonicus, atque Archidiaconus Eboracenſis, à Clemente IV. creatus eſt Epiſcopus an. 1267. 12. Kal. Maii, rejecta electione Capituli de perſona Abbatis Caſæ Marii Ordinis Ciſtercienſis, ex regeſt. vatic. epiſtola 11. fol. 135. atque à Nicolao III. die 2. menſis Auguſti 1278. ad Reatinam Eccleſiam tranſlatus, qui etiam montis Regalis titulo in Sicilia inſignitus eſt, Aquilejenſiſque Patriarchatus dignitate fulſit. XVII

17. ANDREAS Petro ſucceſſit 1278. in Soranam Eccleſiam, ejuſdemque in Reatinam fuit ſucceſſor 1286. die 6. Kal. Auguſti, ex regeſt. Vatic. ep. 70. fol. 147. Soranæque Eccleſiæ ſuperior Petrus Adminiſtrator cooptatus eſt, cum Montis Regalis Pontifex eſſet. XVIII

18. NICOLAUS 1295. tranſlatus ad Theanenſem Eccleſiam eodem anno 1295. à Bonifacio VIII. XIX.

19. ANDREAS Maſaronus de Ferantino electus anno 1295. 5. Idus Auguſti à Bonifacio VIII. ex regeſt. vatic. epiſt. 321. fol. 77. Hujus habetur mētio in regeſt. Regio Neapolitano uſque ad annum 1321. Hic ſumma diligentia antiqua monumenta ſuæ Eccleſiæ in unum collexit librum, qui ajunt in archivo ejuſdem Eccleſiæ aſſervari. XX

20. JACOBUS anno 1324. ex lib. Proviſ. Præl. XXI.

21. FRANCISCUS floruit 1348. ex eod. lib. XXII

22. ANGELUS de Ricaſolis nobilis Florentinus Bindacii filius, Canonicus Cameracenſis, electus Epiſcopus Soranus, defuncto Franciſco, ab Innocentio VI. anno 1355. 2. Non. Septembris, ex regeſt. Vatic. epiſt. 31. fol. 51. libr. 2. Pont. anno III. tranſlatus inde ad Averſanam Eccleſiam ann. 1357. 2. Non. Martii; poſtea fuit Epiſcopus Florentinus. XXIII

23. ANDREAS electus ex Archidiac. Averſano an. 1358. 14. Kal. Aprilis, ex reg. Vatic. epiſt. 20. fol. 24. anno 6. Innocentii VI. lib. 1. Obiit 1364. XXIV

24. MARTINUS [b] Calmenſis [c] Epiſcopus huc tranſlatus anno 1364. 5. Kal. Januarii, lib. 24. ex reg. vatic. Altare majus Cathedralis Eccleſiæ conſecravit 27. Octobris anno 1373. XXV

[b] Al. Marinus. [c] Carlinenſis.

25. PETRUS ejuſdem Eccleſiæ Antiſtes 1378. Fato functus eſt 1397. XXVI

26. COLA Franciſcus Jacobi, cum Canonicus eſſet Soranæ Cathedralis, 22. annorum juvenis electus eſt Epiſcopus 1397. 3. id. Aprilis, qui, cum pollicetur ſe ſolitum ſubſidium Cameræ Apoſtolicæ ſoluturum, Nicolaus Franciſcus appellatur, quod ipſum nomen cum primo omninò coincidit, niſi quod illud primum de more gentis ſincopatum effertur. Deceſſit autem anno 1399. XXVII.

27. JACOBUS primum Aquinas Epiſcopus ad Eccleſiam Soranam tranſfertus anno 1399. Id. Auguſti; anno verò 1404. ad Eccleſiam Aſſiſinatem tranſlatus eſt. XXVIII.

28. ANTONIUS de Portiano Alatrenſis, Montis Flaſconis Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam tranſlatus eſt 1404. 4. Kal. Martii. XXIX

29. JACOBUS, ac fortaſſe idem, quem paulò ante commemoravimus, qui cum tranſlationi ad Aſſiſinatem Eccleſiam non fuiſſet aſſenſus, Eccleſiam ſibi ſemel concreditam ſtrenuè gubernavit. Reperitur enim anno 1406. die 28. menſis Octobris ſolitum ſubſidium Cameræ Apoſtolicæ adpromiſiſſe. Hic XXX

Ja-

Jacobus ſub V. Martino Altariſta cooptatus eſt majoris altaris Baſil. Principis Apoſtolorum . Deceſſit autem 1420.

XXXI 30. JOANNES de Monte Nigro adlectus eſt à Martino V. 1420. die 3. menſis Decemb. Molis Hadriani S. Angeli fuit Præpoſitus 1423. ex libro Theſaurariæ Apoſtolicæ.

XXXII. 31. PETRUS de Cacciantibus anno 1456. Conſtitutiones nonnullas ſynodales confecit, quæ adhuc extant.

XXXIII. 32. ANTONIUS Navellus Soranus Petro ſufficitur anno 1457.

XXXIV. 33. ANGELUS, anno 1465.

XXXV. 34. ANTONIUS de Lavis anno 1467.

XXXVI. 35. PETRUS de Lavis electus eſt à Sixto IV. anno 1472. 16. Kal. Decembris.

XXXVII. 36. PETRUS Lupus Tiburtinus Petro ſucceſſit 1479. 16. Kalend. Octobris. Fratrem habuit Angelum Epiſcopum Tiburtinum præmortuum, quem in Tiburtina Cathedrali ſepelivit, eidemque cœnotaphium poſuit anno 1485. ipſe verò Epiſcopatu ſe abdicavit anno 1503. pauloque poſt defunctus in patria juxta fratrem humatus eſt.

XXXVIII. 37. MATTHÆUS Mancinus *a* Veliternus adlectus eſt ex ceſſione Petri 1503. 7. menſis Junii. E vivis exemptus eſt 1505. cum Eccleſiam ſuam vigilantiſſimè adminiſtraret. In Matthæum ſequens cecinit epigramma Antonius Mancinellus Veliternus lib. epigrammaton.

a Ejus honorifica mentio apud Theulum in hiſt. Velit. p. 194. Mand.

Proſper eras Matthæe pater Mancine vocatus,
Sed ta proſperior ritè vocandus eras.
Clarus erat genitor veneranda ſtirpe creatus,
Moribus, & claro nomine factus eques.
Clarior ipſe tamen doctrina juris utriuſque,
Qua tibi ſunt Latio vix duo, treſve pares
Additur & pietas, clementia, copia rerum,
Eſt & amicorum copia nobilium.
In quorum numero vel Mancinellus haberi
Exoptat, jubeas, allice, gratus erit.

XXXIX. 38. JACOBUS de Maximis Romanus *b* adlectus eſt anno 1505. 8. menſis Auguſti. Hic deinde tranſlatus eſt ad Epiſcopatum Civitatis Ducalis an. 1511. 12. menſis Decembris. An. verò 1508. Carmelitanis fratribus conceſſit Eccleſiam S. Mariæ de Forma ſub annuo cenſu duarum librarum ceræ.

b Marimus de Ponte Curvo.

LX 39. BERNARDU Rogerius ejuſdem Civitatis Civis, Epiſcopus dictus eſt anno 1511. 12. menſis Decembris. Hic Lateranenſi Concilio interfuit ſub Leone X. anno 1513. (& anno 1515.)

XLI. 40. FERDINANDUS *c* ultro munere Epiſcopali abivit 1530.

c Vim.

XLII. 41. HADRIANUS Cameracenſis Belga, à Clemente VII. adlectus eſt anno 1530. 21. menſis Octobris. Defunctus autem eſt anno 1531.

XLIII 42. BARTHOLOMÆUS Ferratinus Amerinus Epiſcopus dictus eſt anno 1531 9. menſis Novẽbris. Ad Cluſinam deinde Eccleſiam translatus eſt.

XLIV 43. ALEXANDER Card. Farneſius, is ille, qui poſtea Pontifex renunciatus Paulus III. appellatus eſt, Soranam Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit anno 1533. quam curam deinde depoſuit anno 1534. die 24 menſis Aprilis, paulòque poſt Apoſtolicam ſedem conſcendit. Ad eundem Farneſium Cardinalem ante Pontificatum, dum Soranæ Eccleſiæ jura teneret, Epigramma, quod legitur, ſcripſit Hieronymus Borgæus, futurus inde Epiſcopus Maſſæ Lubrenſis.

Romulidum princeps procerum, tantique Senatus
Gloria Farneſi, Pieridumque parens,
Quo nomen, laudeſque tuas, quo carmine dicam?
Carmina ſunt meritis noſtra minora tuis.
Nam mea pars vitæ melior properante ſenecta
Continuit curſum munere fulta tuo.
Imo iam purpuream videor rediiſſe juventam,
Ita mihi illuxit prima ſerena dies.
Per te longa mei eſt ſuperata injuria fati,
Per te pauperies turpia terga dedit.
Corporis, atque animæ mihi ſancta alimenta dediſti.
Nunc mea vita tuo munere morte caret.
Nunc juvat & Muſas, ipſumque Helicona canoram
Princeps in laudes magas movere tuas.
Nunc Diis æquari videor, nunc gaudia ſummis
Me Comitem ſociant hæc hodierna dies.
Nec tantum lætor me præmia certa referre,
Quantum judicio me placuiſſe tuo.
Judicio placuiſſe tuo, doctiſſime Princeps,
Qui merui gemino munere dives abiit.

44. ELISÆUS Theodinus Arpinas, Epiſcopus adlectus eſt anno 1534. 24. menſis Aprilis. Poſt cujus exceſſum, Soranæ Eccleſiæ Adminiſtrator fuit A- XLV
LEXANDER Card. Farneſius Pauli III. nepos, quo deinde munere, onereque ſe exolvit anno 1561. Jacet Eliſæus in patria Arpina. XLVI

45. THOMAS Lilius Bononienſis, Antiſtes Soranus cooptatus eſt anno 1561. 24. menſis Octobris; ad Placentinam ſedem deinde translatus fuit 1577. De eo leguntur in Eccleſia Sorana ſynodales conſtitutiones: Palatium Epiſcopale auxit, Monaſterium S. Claræ Ordinis S. Bernardi ampliavit. Fuit Thomas Gregorii XIII. generalis Theſaurarius. De eo in Placentinis Epiſcopis. („ *Eidem Apoſtolicis datis „ literis 1567. 23. Octob. committit Pius V. executionem „ ſuarum litterarum pro Monaſterio Caſemarii contra „ Abbatem commendatarium, quibus decernit ſpolia „ monachorum decedentium ad propria Monaſteria, non „ autem ad Commendatarios, ſeu Cameram Apoſtolicam ſpectare. Interfuit etiam Thomas Concil. Trid.* „ 1563. Lucentius.) XLVII

XLVIII. 46. JO. Baptiſta Foroſempronienſis, paulò ante Uticenſis Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1577. 14. menſis Auguſti. Deceſſit autem, dum primo Soram peteret, antequam integrum annum in ea dignitate potuiſſet explere.

47. HORATIUS Ferrerius Joanni Baptiſtæ ſucceſſit 1578 die 17. menſis Martii. XLIX

48. PHILIPPUS Card. Spinola hujus Eccleſiæ Adminiſtrator fuit, cui oneri ſe deinde ſubduxit 1585. L.

49. FABRITIUS Gallus electus eſt 1585 die 1. ineuntis Julii. LI.

50. HORATIUS Ciceronus Fruſinas Verulanæ Diœceſis, Epiſcopus Soranus, ad Eccleſiam Ferentinatem translatus eſt 1590. 31. menſis Julii. LII.

51. MARCUS ANTONIUS Salomonius *d* Cremonenſis, Civis Romanus, hanc ſedem obtinuit 1591. die 31. expirantis Julii, qua deinde cura ſe exolvit 1608. * Quietam deinde vitam traduxit in patria ætate grandævus è vivis eripitur anno 1615. tumulatus in Eccleſia S. Luciæ prope majores ſuos, hoc habet epithaphium. LIII.

d Laudatur ab Ariſio in Cremona Liter. t. 2. p. 415. Mand.
* Ex App. tom. 9.

Marco Antonio Salamonio Cremonen. Soræ Epiſcopo, pietate in Deum, beneficentia in homines, atque in rebus agendis prudentia ſingulari, collegium S. Luciæ Clericorum Congregationis Somaſchæ bene de ſe merito poſ. Obiit iv. Id. Octobris. MDCXV.

In Eccleſia S. Caroli in eadem Cremonenſi Civitate exædificata, veluti benefactori optimo erectum fuit honorarium elogium à fabricæ moderatoribus ſculptum in nigro lapide tenoris ſequentis.

Mar. Antonium Salamonium Cremonæ Civem, Soræ Paſtorem Virtutes virum, dignitates ornamentum obiiſſe, vel abiiſſe lachrymantur. Qui dum in divitiis Pauper Pauperibus dives, Vivus aliis, ſibi mortuus è morte naſcitur immortalis. Clarus in D. Carolum pietate, Amicitia charus, ad templum hoc perficiendum, ac ornandum ex legato conſpirat. Ornantem ornantes Grati Fabricæ moderatores, Anniverſarium Epiſcopale Officium Duodecimque ſacra ſponte conſtituentes, Doloris oculis, honoris ore, amoris arte Heroem D. Caroli imitatorem Conſtantia Salamone majorem Terra ademptum, adeptum Cælo Lamentantur, Lætantur. Obiit Ibid. Octob. MDCXV. ætat. ann. LXXV.

52. JULIUS Calvus de Albeto Soranus, Theologus, à Paulo V. adlectus eſt anno 1608. die 11. menſis Februarii. Deceſſit autem 1609. LIV.

53. MICHAEL de Conſulibus Cannenſis, Cle- LV.

ricus

ricus Regularis ex Ordine Theatinorum, Soræ Antiſtes, jus divinum dixit 12. menſis Ianuarii 1609. quo eodem anno fato functus eſt menſe Julio. A (,, *Barolitanus Patria fuit Michael, & Pontificii juris conſultiſſimus, qui poſtquam Eccleſiam Capreenſem humiliter recuſaverat, accedente altero Pauli V. Imperio* ,, *novum hujus Eccleſiæ onus detrectare nequiit anno* ,, *1609. & tanta Sanctimoniæ fama, ut veſtium lacinias* ,, *certatim populi præciderent: cujus cadaver recognito* ,, *poſt menſes aliquot tumulo, integrum fuit repertum.*)

LVI. 54. HIERONYMUS Joannellus Romanus, adlectus eſt anno 1609. poſtrema die abeuntis Auguſti a. Hic bonus, piuſque Paſtor, Cathedralis Eccleſiæ ſacrarium cõſtruxit, ſacraque ſupellectili locupletavit. Corpora SS. Deodati, & Juliani Martyris tranſtulit ſolemni pompa; Seminarium à fundamentis ædificavit. Synodum celebravit, & conſtitutiones ſaluberrimas edidit; omnibus charus, claruſque virtutibus, defunctus eſt 1632. menſe Julio.

a De eo conſule Barellum in memoriis PP. Barnabit. p. 532. & Mandoſium in Bibl. Rom. Vol. 1. p. 30

LVII. 55. PAULUS Benzonius Romanus Abbas Commendatarius, Canonicuſque S. Joannis in Laterano, Soranam ſedem aſcendit 12. Kal. Octobris ann. 1632. B (,, *Obiit anno 1637.*)

A D D I T I O

LVIII (,, FELIX *Tamburrellus Terra S. Ginneſii Camerin. Diœc. J.U.D. Notarius Apoſtolicus, & Papæ* ,, *familiaris, qui Auditoratus in Provinciam Umbriæ,* ,, *& apud Nuncium Apoſtolicum in Regnis Hiſpaniarum, Locumtenentis in Provincia Marchiæ, Gubernatoris in Civitate Fulginatenſi, & Vicariatus Generalis Neapolitani, & Jannenſis Archiepiſcoporum, & aliarum inſignium Italiæ Civitatum munera egregie exercuit: ad hanc promotus eſt Sedem die prima Martii 1638. Neapoli mortem oppetiit ex contagioſa lue* ,, *anno 1656.*

LIX. ,, AUGUSTINUS *de Bellis Neapolitanus, Clericus Regularis, Magiſter in Theologia, & in Jure* ,, *Pontificio, ſui Ordinis Procurator Generalis, & Generalis Vicarius, nec non in Hiſpaniis Viſitator, Sacræ* ,, *Indicis Congregationis Conſultor, omnium Virtutum* ,, *cumulis onuſtus, librisque editis clarus ad hanc Sedem* ,, *ſubvectus 15. Jan. 1657. Tertio ſui Epiſcopatus anno* C ,, *ætatis vero 63. cunctis mærentibus morte ſublatus eſt.*

LX. ,, MAURITIUS *Piccardi Diœceſis Aquinatenſis Sacræ Theologiæ Magiſter, & Decretorum Profeſſor in Romana Curia diu verſatus, qui Nicolai Ludoviſii, & Joannis de Lugo S.R.E. Cardinalium Secretarius, Auditor, & Cubiculi Præfectus reſpective extitit, huic ovili attributus eſt 12. Jan. 1660. improviſo* ,, *morbo correptus interiit 1675. menſe Martio.*

LXI. ,, MARCUS ANTONIUS *Piſanellus nobil.* ,, *Neapolit. Epiſcopus Vulturarienſis huc translatus 30.* ,, *Septembris 1675. Magna cum affabilitate, omnibuſque jucundus præfuit uſque ad annum 1680. quo Neapoli obiit.*

LXII. ,, THOMAS *Guzonius nobilis Beneventanus J.* ,, *U. D. Presbyter Congregationis Oratorii S. Philippi* ,, *Neri, qui curam animarum cum exerceret in Eccleſia S. Ioannis Nationis Florentinæ de Urbe, ab Innocentio XI. ad hanc Cathedram aſſumptus eſt 13. Ianuarii 1681. Anno vero 1702. 5. Decemb. ei nuncium* D ,, *remiſit: obiitque Romæ 8. Novemb. an. 1704. ſepultus in* ,, *Eccleſia Parochiali S. Spiritus Saxonum in tumulo* ,, *Regularium Canonicorum ejus Eccleſiæ.*

LXIII ,, MATTHÆUS *Gagliani, nobilis Neapolitanus Fundorum Epiſcopus ad Soranam translatus eſt* ,, *15. Januar. 1703. animorum certamina compeſcere,* ,, *Clerum reformare, & omnibus, quæ ad animarũ ſalutem ſpectant, ſollicite incumbit bonus Paſtor, gratus omnibus, ab omni alienus munere, & omnia, quæ obveniunt ex Epiſcopali Fiſco, in Pauperes diſpergit.* Luc.)

SPOLETANI EPISCOPI.

SPOLETUM, antiquiſſima civitas Umbriæ ſplẽdida eſt, & rerum omnium copia affluens, quæ Longobardorum Principum ſedes diu fuit. Inter Fulginiam, Interamnamque propè radices montium ſita eſt, via Flaminia, quam partim collis, partim planities excipit ad jucunditatem. Ita illam appellant Cato, Strabo, Livius, Paterculus, Plinius, Appianus, Svetonius, Florus, Ammianus, Paulus Diaconus, Zonaras, Martialis, aliique quamplures: Ptolomæus illam caput Umbrorum vocat. Narrat fabuloſus Annius, hanc Civitatem antiquiſſimam, ac primarium caput fuiſſe Umbrorum, deque Polo Etruſco Duce Spoleti nomen traxiſſe. Coloniam illuc olim deduxere Romani, ut Paterculus refert, Torquato, Sempronioque Coſs. hoc eſt anno à Roma condita 512. ante verò adventum Chriſti, 241. In Carthaginenſi bello Romano Populo fideliſſimè inhæſit, ſtrenuéq; urgentem Hannibalem depulit à muris, ut ſcribit Livius lib. 2. Dec. 3. Hinc Spoletum municipium factum ſplendidiſſimum enunciatur à Lucio Floro de bello civili, & antiqua inſcriptio ibidem teſtatur. *Vir municipi, & arde Spoletinarum, & Decuriones, & municipes.* Gothi deinde illam everterunt: Narſetes verò Eunuchus, Juſtiniani Imperatoris Dux eandem refecit, ſi Blondo credimus. Cæterùm cum Longobardi deinde rerum Italicarum potiti eſſent, Spoleto circumadjectam Regionem ſub Spoleti nomine Ducatum crearunt, quod ipſum ſive nomen, ſive dignitas, adhuc regioni inhæret. Duces, qui præfuere, ii fuere, quorum geſta recenſet Sigonius de Regno Italiæ, Blondus, aliique noſtrates Hiſtorici. Fervaldus primus Spoletinorum Dux, ab Alboino Longobardorum Rege inſtitutus an. 571. Ariulphus obiit 603. Theodolapus Ariulphi frater; Toſus Tranſmundus Comes Capuæ ſucceſſit Theodolapo anno 662. Grimoaldi Longobardorum Regis favore. Tranſmundus ann. 728. Hildericus Luitprandi Regis nepos 738. Aſprandus 742. anno verò ſequenti, victo, ac ſuperato Deſiderio ultimo Longobardorum Rege, Carolus Magnus Ducatum Spoletanum Pontifici donavit. Sed non eſt prætermittendum id, quo ſummoperè gloriantur Spoletini, quod rebus Deſiderii inclinatis, primi fuerunt, qui ſe ſe, Urbem, Agros ſubdiderunt Pontifici, adhibito juramento, & depoſito capillo, & barba, quod apud Longobardos maximum veræ ditionis ſignum erat, actu celebrato in Baſilica S. Petri, quorum exemplum ſecuti ſunt Reatini, & Firmani, aliique Populi. Poſt hæc Pontifices Duces Spoletanos conſtituere, quorum primus Hildebrandus, cui ſucceſſit 799. Vinigiſius generoſus vir, qui relicta temporali dignitate 822. Monachum induit. Suppo deinde Brixiæ Comes Dux declaratus eſt eodem anno, pauloque poſt Adelardum excepit, poſt hunc Maringus, Vvido; deinde Albertus: poſt hunc Vvido ejus filius 876. qui fuit Italiæ Rex, à Stephano VIII. coronatus. Lambertus Vvidonis filius Ducatũ tennit una cum Romano Imperio: Bonifacius ſucceſſit Lamberto 922. Theobaldus anno 933. Aſcanius Sanlionus, Gotifredus demum magnæ Comitiſſæ vir, ultimus Spoletinorum Dux. Poſt hæc ab Imperatore Friderico Ænobarbo propemodum excidium paſſa eſt, quod Spoletani Cives Alexandro III. vero Pontifici ſtuderent. Iterum reſtaurata ob factioſiſſimas partes, quæ tunc Italiam occuparant, à Peruſinia depopulatoribus exuſta eſt 1324. ut ſcribit Corius. Senſim de-

Digitized by Google

A inde cum exſurrexiſſet, cœpta eſt frequentari, redactaque ad priſtinum ſtatum, ſuave Romanorum Pontificum jugum accepit. Floruiſſe admodum florente Romano Imperio, vetera ædificia, & antiquitates adhuc reſiduæ demoſtrant. Suſpiciunt etiam num hoſpites ampliſſimum Theodorici Gothorum Regis Prætorium, ab ipſis tamen Gothis poſt cum Regia deſtructum, ſed à Narſete reſtauratum; item theatri fundamenta, Concordiæ Fanum, formas extra Urbem ſublimes, ac ſolidas aquæductuum tum ex Apennini coſtis exciſas, partim opere lateritio exima valle fornicibus in altum ſubductas, nec non majoris Baſilicæ ſarta tecta, marmoreoſque parietes, Arcem in amphiteatro conſtructam, Pontemque lapideum, qui magno ingenio factus, pilis grandibus 24. ſuſtinetur, & Urbis editiorem partem arci, vel Amphiteatro in alio colle poſito conjungit. In prætorio jus dicunt ſeptem viri Spoletini, quibus in conſilio adſunt alii 40. forma Reipublicæ, ſumma tamen poteſtas penes Gubernatorem Pontificis. Spoleti nomen illuſtrarunt P. Cornutus orator, de quo Cicero de claris Oratoribus, C. Meliſſus, B quem grammaticis adcenſent Svetonius, & Euſebius, aliique tum priſci, tum recentiores. Spoletinum vinum laudavit Martialis lib. 13. Epig. 115.

De Spoletinis, quæ ſunt cariora, lagenis
Malueris, quam ſi muſta Falerna bibas.

Cæterùm S. Britius Apoſtolicus Prædicator illuc lucem intulit Evangelii. Ibi illuſtrem Martyrii coronam excepere Domitiano Imperante, Carpophorus Presbyter Syrus, Abundius Diaconus, Savinus Epiſcopus, Exuperantius, Marcellinus Diaconus, Venuſtianus nobilis vir cum uxore, ac filiis, Gregorius demum cum multis aliis clericis, ut Romanum Martyrologium narrat. Pontianum Martyrem, ut tutelarem Divum veneratur & colit, qui adoleſcentulus adhuc ſub Antonino dira perpeſſus tormenta Martyr Chriſti effectus eſt anno 154. ut arbitratur Baronius, cujus feſtum ſolemni ritu Spoletini concelebrant die 19. menſis Januarii. Cathedralis Spoletana S. Petro Apoſtolorum Principi olim, nunc B. Virgini Aſſumptæ dedicata eſt, uno Priore, & 12. Canonicorum cætu C exornatur a, in quorum numero ille etiam comprehenditur, cui ex proprio officii munere competit, Epiſcopi arbitrio reſervata facinora condemnare, licet in ſecreto eorum conſilio non admittatur. Hi autem ſtatutis in Eccleſia conventibus ad canendas diurnas, nocturnaſque preces intereſſe quotidie obſtringuntur. Quinque alii Sacerdotes, quos præbendatos appellant, eorum nondum in pſallendis Deo laudibus, & ſacris obeundis actionibus adminiſtri, verum etiam ſinguli ad medendas animarum ægritudines, & ad earum unicuique, vel petenti, vel indigenti divina Sacramentorum pharmaca, tempore debito adhibenda in ſibi aſſignata per orbem hebdomada Prioris ſocii, qui ſubtrahere ſe nequit, imo ſacerdotem alium huic muneri præparato intervenientem obligatus eſt ſumptibus propriis ſuſtinere, itaut ſemper miniſtri tres ad ſalutem animarum tuendam, aut procurandam reperiantur obnoxii. Cathedralis autẽ Prior 300. ſcuta annui cenſus, unuſquiſque verò Canonicus 150. ſeptuaginta tantummodo alii percipiũt. D His quatuor quoq; Presbyteri adjuncti ſunt, qui Canonicorum arbitrio eliguntur, & amoventur, communiq; nomine Capellani vocantur, ad pſallendum cum cæteris quotidie in eodem Templo, ſtatutis horis ſũt deſtinati. Eodem in templo ædificatum ſacellum cõſpicitur, circumdatis undiquè ſegmentato opere armariis exornatum, in cujus ara imago B. Virginis coloribus à S. Luca depicta conſiſtit, necnon haud mediocris portio illius vivifici ligni, in quo ſalus noſtra, ingemiſcente natura, pependit, quam in figuram Crucis, ſignumque formatam recipit aurea capſula unionibus, gemmiſq; diſtincta, ambo eximia hujus Eccleſiæ à Friderico Ænobarbo Imperatore largita. Conſervantur quoque ibidem, & Sanctorum quondam ſacræ reliquiæ decoris vaſculis incluſæ, vocaturq; vulgo ſacellum ſanctiſſimæ Iconæ, à præclara Dei Genitricis effigie, penniculo S. Pictoris expreſſa quam eximio quodam cultu, & præcipua religione

a Canonici ſunt 14, duæ dignitates Prioratus, & Archidiaconatus ... Beneficiati.

gens Spoletana veneratur. Nullo genere veſtium ad ſacra, vel privata, vel ſolemnia facienda, & ad reliquas ſacras functiones indiget, imò calicibus, & candelabris argenteis, etiam inauratis, multaque pretioſa, ſacrave ſupellectili, roſaque ea auro, argentoque conflata, & ex veteri Romanorum Pontificum ritu benedicta, Vrbani VIII. Pont. Max. olim hujus Eccleſiæ Epiſcopi pia largitate decoratur.

Quamobrem ne tantorum ſavorabilium funeraret oblivio, Prior, & Canonici Cathedralis in hæc verba publicè inſculpta in marmore, ſub porticu, eorumdem voluerunt extare memoriam.

Vrbano VIII. Pont. Opt. Max. Cujus beneficentia in altis habitans, et humilia reſpiciens Spoletinam Eccleſiam Epiſcopalibus olim tanti Præſulis excubiis cuſtoditam locupletavit, ſacra ſupellectile Pontificiam magnificentiam teſtante, Roſa aurea munere ornamenta regum augente, & in ſeptem Altaribus Cœleſtes Romanæ Indulgentiæ theſauros condidit. Prior, & Canonici grati animi magnitudinem exigui marmoris teſtificatione declararunt. Vrbano VIII. Pont. Opt. Max. Cujus virtutes orbi Chriſtiano præficiendus Spoletina eccleſia Pontifex æternus diu commodavit, ob ſeminaria amplificata, atque erecta, Monaſteriorum diſciplinam reſtitutam, totius Cleri dignitatem auctam, Prior & Canonici perenne grati animi ac patriæ felicitatis monumentum poſſ.

Verum ultra primariam Cathedrale Templum ferè à fundamentis, & in pulchriorem faciem reſtitutum à Franciſco Card. Barberino Vrbani VIII. nepote, aliiſque exornatum muneribus, Epiſcopus Spoletinus alias 12. ſacras Ædes Canonicorum Collegiis decoratas obtinet, duas Spoleti, alteram B. Petro Apoſtolorum Principi, alteram D. Gregorio Martyri dicatam. In Oppido Hiſpelli itidem duas, unam Deiparæ glorioſiſſimæ, aliam B. Laurentio ſacram. Binas etiam in Nurſia, in honorem ſanctiſſimæ Dei Genitricis primam, & ſecundam D. Joannis Baptiſtæ Chriſti Præcurſoris erectam. Vnicam in Tebio dicatam S. Æmiliano; in Viſſio pariter unicam S. Mariæ; necnon in Caſſia eidem Dei genitrici unam, alteram in Montefalco, cui à D. Bartholomæo nomen, atque alias duas in Colleſtato, & Cerreto; unam utrobique. In omnibus autem præſidens, cui cura animarum incumbit, is Prioris, vel Plebani titulo gaudet. Parochiales Eccleſiæ in toto Epiſcopatu 300. fere ſunt, quorum multæ Cathedrali, & Collegiatis Eccleſiis ſunt unitæ. In Civitate 22. numerantur. Sodalitium ſanctiſſimi corporis Chriſti in uno quoque loco erectum floret, necnon ubique ſocietates Laicorum non parvæ, oratoriaque permulta. Tria in Diœceſi inſtituta ſunt ſeminaria, primum Spoleti à Card. Vicecomite inchoatum, perfectumq; inde ab Vrbano VIII. tunc Epiſcopo Spoletino, duo alia, unum Viſſii, alterum in oppido Hiſpelli ab eodem ſanctiſſimo Præſule inchoata. Cœnobia Virginum, in ambitu Diœceſis comprehenſa, 50. numerantur, decem Regularibus, reliqua Epiſcopo ſubjecta, decem, & novem divi Benedicti regulã ſequuntur, quindecim S. Claræ, unum S. Dominici, duo Servorum, Canonicorum Lateranenſium duo inſtituta profitentur, reliqua in B. Auguſtini ordine Deo ſe devovere. Civitas, & permulta hujus Diœceſis oppida Sanctorum corporibus magis turribus, aut vallis munita, & honorata noſcuntur. In primis Oppidum, cui à Montefalco nomen, in quo B. Virginis Claræ ejuſdem loci civis corpus jacet integrum, & candidum, è quo etiam ſuavis ſanctitatis odor mirificè efflat, licet ſingulo quoque anno à ſacris Virginibus, quæ illud mira veneratione cuſtodiunt, lavetur, veſtiaturq; & jam trecenti elapſi ſunt anni, quod hæc admirabilis virgo è vita diſceſſit: ubi etiam cor ejuſdem Sanctæ apertum inſpicitur, in quo Chriſti, pro noſtra ſalute in Cruce patientis, relucet Imago, viſunturq; tres globuli carnei eo in corpore inventi, æqualis, ut Moniales aſſerunt, ponderis, quorum ſi libræ lancibus unum cum altero, & duo cum uno ponderentur, nec duo uni, nec unum alteri præ-

pon-

ponderare conſpicitur, mirabilis (ut multi exiſtimant) æqualitatis trium Divinarum perſonarum expreſſio. In Caſſiæ Oppido venerabile corpus B. Ritæ, Ordinis S. Auguſtini integrum veneratur, illam tùm viventem, tùm mortuam, miraculis coruſcantē, in numerum Beatorum retulit nuper ſanctiſs. Dominus Noſter Vrbanus VIII. Sed nec prætereundum, quod Oppidum Lioniſſæ pernobile partim eſt ſubjectum Epiſcopo Spoletano, partimque Reatino; unaque tantùm Eccleſia eſt, & utique communis, reliquæ per certos Epiſcopatus limites diviſæ, attamen Parochiarum non ſunt certi termini conſtituti, ſed familiæ in quamvis partem Terræ transferant domicilium, ſemper intelliguntur ſubjectæ ſuæ antiquæ Parochiæ, & ſuo Epiſcopatui. Jam inde à fidei Chriſtianæ ſuſceptione hæc urbs Epiſcopalem dignitatē eſt aſsecuta. Quin ut plures auctores ſunt, cum S. Britius carcere detineretur, ab Apoſtolo Petro, qui illum inviſerat, Archiepiſcopus Spoleti, totiuſq; Vmbriæ creatus eſt; itant poſtea, qui in eam dignitatem ſucceſſere, Archiepiſcopatus titulo inſignirentur, qui deinde ex obliviosa vetuſtate conſenuit (1). Ea dignitate condecorati, iiſdem Privilegijs gaudent, ac Romanæ Provinciæ Præſules, immediatè ſubjecti Romano Pontifici. Epiſcopatus emolumenta, quæ ex annuis prædiorum redditibus, vel alia quavis ratione annuatim ab Epiſcopo percipiuntur, duo millia, & quingenta ſcuta non excedunt, licet amplam ditionem habeat Epiſcopus, poteſtatemque ad cauſas laicorum civiles cognoſcendas. In libris verò Cameræ taxatur floren. mille a. Quinque virorum millia tantummodò Civitas ipſa continet. De Spoletanis Epiſcopis Hiſtoriam contexuit Jacobus Philippus Leoncillus, cujus m. ſ. volumen in Bibliotheca Franciſci Barberini ſpectatur. Inde nos, aliiſque monumentis hanc Spoletanorum Epiſcoporum ſeriem, lector, protulimus, uberiorem etiam daturi, ſi per lividam, invidioſamque vetuſtatem licuiſſet.

a Ex hac taxa colligere olim diſtinctum fuiſſe hujus Epiſcopatus cenſum.

I. 1. S. BRITIUS ſanctiſſimus Vmbrorum Apoſtolus, meritò hujus Civitatis primus poteſt appellari Epiſcopus, quando anno 50. illum Vmbriæ, Spoletique Archiepiſcopum, s. Petrus Apoſtolorum Princeps ordinaſſe narratur; ab eoque deinceps plures alij in ea Provincia exiſtere Antiſtites, qui illum tanquā Patrem, & Dominum venerarentur. Spoleti ipſe Cathedralem erexit Principi Apoſtolorum conſecratā, ubi poſtea ejus Reliquiæ honorificè conditæ ſunt. In pace quievit die 9. menſ. Septemb. ann. ſal. circiter 95. At geſta ejuſdem ſanctiſſimi Præſulis, ex probatis actibus, probatiſque ſcriptoribus paulo diffuſius congeſtas audiamus.

Britius igitur natione Syrus, patria Antiochenus, cum Patre Anaſtaſio, Eutitio fratre, ac Joanne, Theudila, Iſaac, Abundio, Carpophoro, Laurentio, Proculo, Herculano, & Paractale patruelibus, cum D. Petro Apoſtolorum Principe ſub Claudio Imperatore Romam venit anno Domini 45. ubi ab ipſo Apoſtolo Britius, & reliqui ſacris initiati, fideiq; propagationi occultè multo tempore inſiſtentes, multos Chriſto pepererunt. Quorum dogmata ubi vehementer gentilitiæ ſuperſtitioni detrahere eſt animadverſum, idolatræ rerum novitate perculſi, ut ſtultitiam eorum doctrinam arbitrati, eos cuidam primario Præſidi Juliano puniendos detulerunt. A quo graviter obiurgati, mox nodoſis ſullibus cæſi, in teterum carcerem incdia conficiendi conjecti ſunt. Incolumes 7. die educti, Anaſtaſio tantum ad terrorem ſecuri percuſſo, divino inſtinctu ex Vrbe fuga delapſi, apud Spoletum ferè omnes cum S. Britio ſubſtiterunt. Qua in Vrbe Britius vir planè Apoſtolicus, cum ſacris fratribus Euangelij conſortibus Chriſti Divinitatem & gloriam Gentibus ardenti prædicatione, miraculorum oſtenſione, vitæque innocentia maximè, & exemplo jugiter annuncians, atque Idola deſtruens, infidelium ingentē numerum felici conatu ad Chriſtum aggregavit. Quare Britius, & ſocij Martiani Proconſulis juſſu in domo Smiletæ Spoletinæ inſignis pietatis fœminæ comprehenſi, modis omnibus eorum conſtantia eſt acerrimè vexata, minis, or... contuſione, fuſtigationibus, equuleo, diverſis diverſ... forti animo perferentibus, Martyrioque conſumpt... Theudila, Iſaac, Laurentio, ac ſeptem alijs die 2. Julii, reliquis verò in carcerem conjectis. Ex quo a... Angelo in tutiorem locum mirabiliter deductis ad f... dei propagationem inflammantur, & Britio 45. an... norum vitæ reliquum ſpatium præſignatur. Quo i... loco Britius à S. Petro Apoſtolo, dum Italiam docen... do peragraret, viſitatus, Archiepiſcopus Spoleti, & Vmbriæ Metropolitanus ordinatur, ac vicinis Civitatibus Euangelium prædicare, & Epiſcopos conſecrare jubetur. Apud Spoletum humili quidem ſtructura Eccleſiam eidem B. Apoſtolo erexit, quæ Cathedralis ab eo primum inſtituta, uſq; ad Gregorium VII. Pontificem permanſit; in locis verò Mariano, & Saluſtiano pari religione Oratorium, & Eccleſiam in honorem S. Dei Genitricis excitatis, innumerabiles Gentiles ab Idolorum cultu ſacro fonte expiato Chriſto regeneravit. Poſt hæc Britius forma gregi omnibus factus, Spoleti Joanne fratre Metropolitano ſubrogato (qui Martyr occubuit) ipſe apud Martanam Vrbem in Vmbria ſibi ſedem conſtituens adjacentibus Populis, & Civitatibus Epiſcopos ordinavit; Peruſiæ Herculanum, Vectoniæ Chriſpolytum, Mevaniæ Vincentium, Trebij Æmilianum. Paractalis, Carpophorus, & Abundius diverſo tempore Martyrii coronam adepti: Eutitius autem, & Proculus alibi ſancto fine in Domino quieverunt. Incredibilia ferè ſunt, quæ emeritus Chriſti martyr Britius pro Dei gloria fecerit, docuerit, perpeſſus ſit, Nerone præſertim, ac Domitiano Principibus, in Vmbria Provincia obeunda, quam penè totam ad Chriſti ſacra converrit, doctrina, & miraculorum ſplendore illuſtris, omnibus charus, omnibus venerandus ſemper extitit; docens præcipuè cuſtodiri diem Dominicum, jejunium per quatuor anni tempora, & pro defunctis dona, & ſacrificia Deo offerre. Demum in loco Saluſtiani tertio à Spoleto lapide, ubi hodie eſt inſignis Eccleſia, & Caſtrum S. Britii, laboribus, & ſenio confectus ſanctiſſimam animam ſuo Creatori in pace reſtituit 5. Idus Septembris, anno Domini circiter 95. eodemque in loco; honorifico à Clericis ſepulchro conditus eſt, ac poſtea in Eccleſiam illam S. Petri à ſe fundatam, & à Joanne auctam translatus hactenus requieſcit.

Geſta, & acta Britii primi Spoletanæ Eccleſiæ ſanctiſſimi Præſulis, ſociorumque ejus fusè habentur in mſſ. Codicibus Archivii Spoletinæ Cathedralis to. 1. p. 100. & to. 3. pag. 181. de eodem in actis S. Herculani Primi item Epiſcopi Peruſini, in Actis s. Paractalis M. S. Eutitii apud Eccleſiam ſui nominis in valle Caſtoriana Nurſinæ ditionis. Ex his omnibus ſua recenſuit Bracceſcus de duodecim ſanctis Spoleti, Ferrarius in Catalogo ſanctorum, & noſter Jacobillus de ſanctis Fulginat. 24. Maii, ex iiſdem deſumpta quæ habent Rom. Martyrol. Beda Uſvardi, Adon, & alii.

2. JOANNES Britii germanus frater, ab eodem in ſede Spoletina ſubrogatur, cum Britius Martanam, ſeu Mortulanam Urbem in Umbria (hodie diruta Civitas eſt in finibus Tuderti, & Aquæ Spartæ, ubi dicitur S. Maria in Pantano) ſibi ſedem conſtituiſſet, ut referunt acta S. Britii: adduntq; Joannem Martyrem occubuiſſe, & ſi acta, aliique, qui de Spoletinis ſcripſerunt Epiſcopis, cum alio Joanne, qui multis inde tranſactis ſeculis vixit, confundant.

3. S. ANTHIMUS b Interamnen. Epiſc. hanc etiā ſedem moderabatur, cujus quidem acta Spoletina Eccleſia brevi hiſce verbis elogiu perſtrinxit.

S. Antimus nobili genere ortus ſub graviſſima Chriſtifidelium tempeſtate Imperatore Marco Aurelio, primò Interamnenſem, deinde Spoletinam rexit Eccleſiam; qui dexteritate morum, ac doctrinæ gravitate, ſanctitatis vitam æquè conjungeret, miru... in modum populorum calamitates ſolabatur. Hic quidem lo occulta verbi Dei prædicatione, fidelium in ſtitu-

Italia Sacra Tom. I.

(1) Hic videtur Auctor ille mentiri, qui aſſerunt Spoletanam ſedem Metropolitanam fuiſſe. Verum id negant alii, cum quatuor ſolum primis Eccleſiæ ſeculis tres ad ſummum in Italia fulgerent Metropolitani, Romanus, Mediolanenſis, & Aquilejenſis.

ſtitutione, atque in Eccleſiarum cultu ampliando, fideq; propaganda non poſteriores partes ferebat; quandoquidem ſua induſtria, ac ſumptu plura Oratoria non Spoleti modo, ſed etiam Interamnæ, dum eam regebat Eccleſiam, alia reſtituit, alia de novo erexit; in illis Clericos dignis moribus repertos Divino cultui mancipando, Higini Romani Pontificis, cujus tempore floruit, veſtigia ſecutus, qui primus formam Clero aſſeritur impoſuiſſe. Ita apud Torquatum Umbriæ Præſidem amicitia valuit, ut Concordium Romanorum Civem Primarium, quem ille Spoleti in vincula pro Chriſto conjecerat, liberatum apud ſe multo tempore retinere impetravit. Cumque virum planè Apoſtolicum, vitæ, ac morum integritate eximium comperiiſſet, ſacriſque antea à Pio Papa initiatum, presbyteratus honore cumulavit. Hinc tandem præclarus Antiſtes multis virtutum præconiis cum omnibus diu præfulſiſſet, pluribusque pro Chriſto laboribus egregiè perfunctus, 5. idus Maii feliciter in Domino obdormivit circa annum Domini 176. cui fideles tantorum meritorum memores tum Spoleti, tum Interamnæ plures Eccleſias, quæ ad hæc uſq; tēpora ſuperſunt, ſub S. Anthimi nomine crexerunt.

De eo in paſſione S. Concordii, & in actis Interamnenſibus, in vetuſtiſſimis Kalendariis ejus memoria, cum Martyris titulo, reperitur adſcripta. Plures ſub ejus nomine Eccleſiæ, & imagines Spoleti, & Interamnæ reperiuntur, ejuſque memoriam in lucem revocavit Laurentius Caſtruccius Epiſcopus Spoletinus, officiumque eo petente à S. ſede Apoſtolica conceſſum fuit an. 1628.

IV. („ S. SATURNINUS *Epiſcopus Spoletinus circa „an. 230. Obiit martyrio coronatus an. 270. Campellus.*)

V. 4. S. SABINUS, ſive Savinus Epiſcopus, & Martyr vixit circa ann. 296. cujus feſtum ſolemne habetur 30. die Decembris. Spoletanorum Pontifex fuit vir doctiſſimus, atque eloquentiſſimus; qui Maxentio, & Maximiano deſævientibus in Chriſtianos, Spoleti nobili martyrio coronatur anno ſalutis 301. cujus acta ita ex antiquis monumentis recitat Eccleſia Spoletina. *Sabinus Spoleti Epiſcopus, clarus in omnibus divinis inſtructionibus, & ſermone eloquentiſſimus, cum egregiè Chriſti fidem locupletaret, & Umbriæ populus mirificè ſuo exemplo ad Deum incenderet, a Venuſtiano Tuſciæ, & Umbriæ Proconſule, Maximiani Imperatoris Auguſtali in Civitate Aſſiſii (quo fidei propaganda cauſa conceſſerat) in vincula conjectus eſt, una cum diaconibus ſuis Marcello, & Exuperantio, ac pleriſque aliis clericis. Multifariè eorum fides tentata eſt, ac Jovi ſacrificare juſſi: Sabinus hominis errorem miſeratus, fuſis ad Deum precibus, idolum, ex corallio magna gentilium ſuperſtitione adductum, ſuis manibus in terram alliſit, & confregit. Quare illi Venuſtiani juſſa manus ſtatim præciduntur, eoque præſente, atque diaconos ad fidei conſtantiam hortante, Exuperantius, & Marcellus in equuleo ſuſpenſi, fuſtibus, ungulis, lampadibus immaniter tamdiu torti ſunt, donec in Chriſti confeſſione ſpiritum redderent; eorum corpora ex fluvio collecta pius presbyter honeſto loco ſepelivit pridie Kal. Julii. Poſt ſex dies Serena nobilis matrona, inſignis pietatis, ac religionis vidua Spoletina, Aſſiſium veniens, dum S. Epiſcopi in carcere piam curam agit, ac cibo frequenter reficit, lumen oculorum Priſcilliano nepoti ab eo, truncis brachiis impoſitis, exorat. Tanto miraculo XV. viri eadem in cuſtodia permoti, Chriſto nomen dedere, & à ſancto Martyre baptizati ſunt. Inde ad dies, & triginta dies ipſo quoque Venuſtianus immani oculorum dolore correptus cum duobus filiis, & uxore ad S. Sabini pedes cum fletu proſtrati, ubi ex veteri Catholica Eccleſiæ more catechizati ſunt, atq; idoli ſervata fragmenta in fluvium projecere, ſalutari fonte ſuas expiati, ac ſtatim a Venuſtiano dolorum abſceſſit; itaque ſancto amore inſimul devincti per aliquod menſes religioſa conſuetudine Chriſto laudes perſolverunt. Hac autem ut fuerunt Imperatori Maximiano delata, miſſo Lucio Tribuno, Venuſtianum cum uxore, & filiis in Chriſti fide conſtantem, Aſſiſij capite truncari juſſit; ſanctum vero Epiſcoporum Sabinum ad ſuam Spoletanam ſedem reductum, eumque plumbatis cædi præcepit, donec Spiritum in Chriſti confeſſione exhalaret 7. Idus Decembris anno Domini 301. cujus ſacrum corpus eadem honeſtiſſima Serena (quæ paulò poſt martyrii coronam à Chriſto meruit obtinere) junctis manibus primo à Spoleto lapide honorificè ſepelivit, quo in loco jam pridem ante annum Domini DC. excitatam inſignem Baſilicam cum ſubterranea catacumba, quæ extant, Dux Spoleti Ariulphus viſitans, ubi in pariete S. Sabini effigiem recognovit, beneficii memor, quod pluries in bellico conflictu ad Camerinum a mortis periculo ab eo fuiſſet ereptus, abjecta gentili impietate, fidem Catholicam eſt amplexus. Idem ſanctus Martyr a militibus in prælium ituris patronus eo tempore habebatur; eidem B. Petrus Ticinenſis, Luitprandi Regis affinis, quod ab exilio Spoletino meritis S. Martyris fuerit ſolutus, & Patria Epiſcopus prænunciatus, Eccleſiam in ſuo fundo erexit.* Hactenus acta.

Inſignia ſunt acta hujus S. Sabini, & in omnibus martyrologiis, & vetuſtiſſimis tabulis ubique literis conſignata, ut pote quæ ex Proconſularibus ſincera fide accepta noſcuntur. In primis extant M. SS. in codice illo Paſſionarii Spoletini tomo 2. pag. 19. & Bibliotheca Vatic. codice nu. 1194. pag. 36. & in alio codice literis Longobardicis exarato Monaſterii Casę Novę Ordinis Ciſtercienſis Pennenſis Diœceſis; quod Fridericus Cardinalis Borromeus Commendatarius in ſuam tranſtulit Ambroſianam Bibliothecam. Ejuſdemque vitam ſcripſit, ſed inſignibus mendis aſperſit, Joann. Antonius Flaminius Imolenſis, in qua Cœlum cum terra confundens, mira, ac portentoſa retulit. Non deſunt, qui hunc Sabinum Faventinum aliquando fuiſſe Epiſcopum dicant, nulla alia magis conjectura ducti, quàm quod ibi ejus venerandæ nōnullæ reliquiæ requieſcunt. Quem etiam eundem ſanctum Montis S. Sabini caſtelli Incolæ in Etruria ad ſe trahunt, aſſerentes Cluſinis aliquando Sabinum jus Divinum dixiſſe. Cæterùm Ferrarius cum in ſuo Catalogo Spoletinæ, Faventinæque Eccleſiarum monumenta recenſet, atque ejuſdem ſancti prædicationem, martyriumque deſcribit, aſſerit Sabinum Aſſiſii Chriſti Evangelium deprædicaſſe, ob eamque rem, Maxētio imperante, à Lucio Tribuno fuiſſe deportatum Spoletum, ibique virgis ferreis, plumbatiſque diriſſimè cæſum, ſpiritum anno 301. exhalaſſe, atque à Serena pientiſſima fœmina non procul à Civitate fuiſſe ſepultum. Deinceps vero quid cauſæ fuerit, cur Faventiam tranſtulerint ſanctum, haud facilè vel curioſi reperient. Certum eſt, in ea Civitate honorificè requieſcere, interque ejuſdem titulares ſanctos annumerari. Itaque ex iis, quæ hactenus diximus, vel potius protulimus ex aliis, evincere poſse videmur, Sabinum Spoletinum Præſulem fuiſse, quod antiquus mos eſset, & in ea adoleſcentis Eccleſiæ adminiſtratione ſolemnis conatus, ut Epiſc. quiſq. ibi prædicationis munere præcipuè exerceret viros, ubi paſcendo gregem ex beneplacito Pontificio ſemel ſibi fixiſset ſedem: modò verò non abnuunt Scriptores Sabinum prędicatoris Apoſtolico munere apud Aſſiſinates, Faventinos, alioſque populos miro animi, fideiq; ardore aliquando functum fuiſse; igitur & nobis haud inſulſam ſuſpicionem fecerunt, ibidem Sabinum verbis, exempliſque aliquando Aſſiſinatem, Faventinumque paviſse gregem. Etenim ſi Baronio ſatis fuiſse videtur, ut illum Spoletinum Epiſcopum appellaret, quia ibidem palmam ſumpſiſſet martyrii, multò juſtius nobis hoc ipſum licebit colligere, Sabinum etiam Aſſiſinatibus, Faventinis, aliiſque populis aliquando præfuiſſe, quod in iiſdem locis, ſua prædicatione Chriſtianæ pietatis fines invictè protulerit. Præterquam quod nobis religio eſſet, antiquiſſimis Spoletinæ, Aſſiſinatis, Faventineque Eccleſiæ traditionibus refragari. Itaque ſanctus hic, invictuſque Martyr Sabinus, non ſolum paſſus eſt Spoleti, verum & ejuſdem Civitatis Epiſcopus extitit, quamvis Aſſiſinatibus, aliiſque populis verbum Chriſti enunciator dicatur, & tanquam divus tutelaris, & Epiſcopus ab ipſis veneretur. Id enim colligitur ex actis citatis,

ex

ex quibus videtur Ferrarius hallucinatus, qui Baronium ſugillavit, contra acta aſſerere Sabinum fuiſſe illuſtrem Martyrem, & Epiſcopum Spoletinum, cum non obſtet, quin & Sabinum Aſiſinatibus, aliiſque Eccleſiis potuerit vel præfuiſſe, vel Chriſti evangelium enunciaſſe. Nec prætereundum apud Spoletinos, duas, eaſque vetuſtiſſimas intra, & extra Urbem reperiri inſignes Baſilicas in honorem hujus S. Epiſcopi; major extra Urbem in planitie ante annos mille, tempore Arnulphi Ducis, & Gregorii Magni, miræ amplitudinis extabat, ejuſdemque S. Sabini corpus in hac ipſa Eccleſia, eodem vivente Gregorio, requieſcebat, ex quo, reliquias S. Martyris, eodem jubente Pontifice, Chryſantus Spoletinus Epiſcopus Firmum tranſmiſit ad Paſſivum Epiſcopum, teſte Baronio in notis ad Martyrologium 3. Kal. Januarii, & ad 17. Kal. Julii. Quo item tempore, cum in Piceno, Flaminiaque jam celebris eſſet ſanctitas, & nomen tanti Martyris, quòd paulò ante ejus patrocinium in Duce Ariulpho ad Camerinum pugnante adverſus Romanos, parta victoria, fuerit manifeſtum, Eccleſiæ, & monaſteria ejus nomini cœperunt ædificari, & reliquiis ipſius Civitatea communiri: in quo Firmani cæteris pietate præceſſerunt, eò vel maximè prætextu, quod hunc ſanctum Sabinum ſuum Civem eſſe volunt. In actis ejuſdem ſancti aſſeritur paſſus 7. idus Decembris; at qua de cauſa in die 30. translatus ſit, doceat qui poteſt, forte exinde amotus, ob inſignem aliquam translationem reliquiarum ejus, aut Eccleſiæ alicujus dedicationem.

VI. (" *S. JOANNES II. interfuit Concilio Sinueſſano*
" *an. 303. in cauſa Marcelli Pontificis. Obiit vero an.*
" 307. (Campellus) *At Sinueſſani Concilii fides*
" *nutat apud eruditos.*

VII. 5. S. MARTIALIS à S. Papa Sylveſtro ordinatus, Romano Concilio interfuit anno 328. olim hujus ſācti feſtū ſolitum erat celebrari, ut clarè perſpici poteſt in antiquo Kalend. Spoletanæ Eccleſiæ; obdormivit in Domino die 30. Iunij *a* circa annum 350. ſepultus in Baſilica S. Petri, de quo Ferrarius.

a De eo Acta SS. Junii. t. 5. p. 195.

VIII. (" CÆCILIANUS *ſub Liberio Papa præerat, ad*
" *quem eſt Liberii Epiſtola. Vide Campellum loco cit.*)

IX. 6. ACHILLEUS anno 402. ſub hoc Epiſcopo Synodus quædam Spoleti celebrata XII. Junij eſt anno 419. Ad eum ſcripſit Honorius Imperator, ut refert Baronius ad hunc annum; idem meminit, quod Achilleus luculentè de ſacro Paſchate ſcripſerit ad eundem Imperatorem; ipſe verò plenus meritis, ſapientia, & doctrina evolavit ad ſuperos die 7. Novembr. circa annum 420.

X. 7. S. SPEO, ſive Spes hanc rexit Eccleſiam, Honorio, Arcadioque imperantibus circa annos Domini 420. plenuſque meritis, ac miraculis præfulgens 9. Kal. Decembris 453. evolavit ad Cœlos. (1) De eo in antiquis monumentis Spoletanæ Eccleſiæ hæc leguntur. Honorio imperante, Spes Epiſcopus à S. Bonifacio I. Rom. Pontifice confirmatus in Spoletana ſede ſucceſſit Achilleo Epiſcopo magnæ integritatis, ac prudentiæ viro. Spoletanam rexit Eccleſiam annos 32. tanta ſanctitate, & pietate, tantaque vigilantia, ac prudentia, ut meritò à primis illis temporibus ejus memoria fuerit à fidelibus celebrata; erat enim in contemplatione rerum divinarum, & ſacrarum lectione literarum aſſiduus, in paſcendis ovibus pervigil, in fovendis pauperibus quam munificus, & clemens, & inſtruendis, & corrigendis errantibus ſapiens, non ignobilis Poeſis profeſſor, in ijs maximè, quæ ad divinum cultum ſpectabant, in ornandis Eccleſijs, & Martyrum memorijs inſtaurandis, quas carminibus, atque elegantibus inſcriptionibus decorabat, erat quam pius, ac ſedulus. Ejus eſt vetuſſimum elogium, quod marmoreo in lapide ſupereſt in Cathedrali Spoletana in honorē S. Vitalis Martyris (qui Spoletinus in eo indicatur) illuc ex Eccleſia Plebis Tertij cum cruce ipſius S. Martyris, Pauli Epiſcopi pietate translatum anno Domini 1597. dum B. Epiſcopus conſecraret Eccleſiam in honorem S. Fortunati presbyteri, & confeſſoris, qui apud Oppidam Corcoroni in Eccleſia Turritana virtutibus, & miraculis, & Angelorum colloquio claruit, illi à Severo milite erectā, Spiritus Sanctus ſuper eum viſibilis in ſpecie columbæ apparuit; corpus S. Fortunati recondidit, & clericos ibidē ſacris initiavit, vitā ſanctis operibus refertam ubi ad extrema ferè tempora Pontificatus Magni Leonis, & Valentiniani Imperatoris produxiſſet, tandem ne cadens Romanum Imperium, & Apoſtolicæ Cathedræ doctrinam tot hæreſum turbinis oppugnatam videret, in Cœlum evolavit IX. Kal. Decembris anno Domini 400. circiter quinquageſimo tertio. Sancti hujus reliquiæ in pervetuſta Eccleſia SS. Apoſtolorū apud Spoletum requieſcere perhibentur. De hoc S. Epiſcopo (fuit etiam alius Spes Abbas apud Nurſiam) agitur in actis S. Fortunati presbyteri in Eccleſia Turritana apud locum, ubi fuit Corcoronum Oppidum, ex cujus poſtea ruinis, poſt annum 1200. ædificatum fuit alterum Oppidum montis Falchi. Item ejus mētio habetur in actis S. Joannis Archiepiſcopi Spoletini, & Martyris, quæ extant tomo 1. Paſſionarij Cathedralis Eccleſiæ Spoletinæ pag. 109. In Eccleſia SS. Apoſtolorum propè Spoletum ſupereſt monumentum hujus ſancti Epiſcopi marmoreum, cum hac inſcriptione.

Depoſitio ſanctæ memoriæ venerabilis Spei
Epiſcopi, qui vixit in ſacerdotio annis xxxij.

8.* AMASIUS Epiſcopus forte Spoletinus, cujus corpus inventum eſt in arca marmorea vetuſtiſſimæ eccleſiæ S. Petri, olim Cathedralis, anno 1650. in ſuperpoſita lapidea tabula arcam claudente hæc ſculpta legebantur verba. (2) XI.

DP. SCL AMASI EP. CONS. PRO-
BINI V. C. SUB. D. X. KAL.
AUG. QUI VIXIT ANNIS LXXXV.
EX QVIB. EP. ANNIS XIII. MENS. II.

Inſcriptio hæc clare oſtendit eo in tumulo depoſitum fuiſſe quendam Amaſium Epiſcopum, qui ſub Probini conſulatu exceſſit: an Amaſius iſte Spoletanæ fuerit Epiſcopus, vel alterius Eccleſiæ, adhuc non conſtat, cum nulla alia ejus memoria tum in monumentis, cum in diptycis ejuſdem Eccleſiæ habeatur, unde id aſſerere potuerimus: veriſimile tamen videtur inter Epiſc. Spoletanos illum connumerandum.

9. S. EPIPHANIUS Spoletinus (3) Epiſcopus reperitur in Romana Synodo inter Patres ſediſſe, Felice Pontifice ad clavum ſedēte anno 487. 13. Martij. XII.

10. S. MELETIUS ex Archidiacono ad eam dignitatem vocatus fuit circa ann. Domini 490. exceſſit in Cœlum 4 Decembris ann. 500. (4) Hujus Mauroycus meminit in Martyrologio 16. Kal. Januarij, ubi ſolemniter colitur.

11. S. JOANNES Spoletanus cū S. Meletij Archidiaconus eſſet, poſt ejus exceſſum, omnium conſenſu dictus eſt Archiepiſcopus circa ann. 500. (5) Hic interfuit concilijs Romæ celebratis à Cœlio Symmacho ſummo Pontifice ann. 501. 502. 504. Ejus ſanctimonia vitæ adeo illum apud omnes Principes reverendum effecerat, ut Theodoricus ipſe Rex, pluribus dilargitis privilegijs in Spolet. Eccl. favorem, Joānē quā qui maximè ſuſpiceret. Sub Totila multas ærumnas perpeſſus eſt, à cujus militibus exhauſtum lancea latus, à Spoleto non procul, evolavit ad ſuperos 541. cujus corpus Clerus honorificè ſepelivit, cujus feſtum 19. Septembris ſolemne Spoletinis recurrit. Exactis deinde à Narſete eunucho ex Italia Gothis, haud ſine numine corpus S. Epiſcopi repertum XIII.

(1) Campellus in hiſt. Spoletina S. Sperantii ad Spoletanam Cathedram acceſſum in an. circiter 370. rejicit; ideoque Achilleo anteponit: atque hunc vitam protraxiſſe ad an. 450. affirmat.
(2) Conſulatus Probini incidiſſe comperitur in an. [illegible] 489. ut notat doctiſſimus Pagius, non autem in an. 524. ut perperam aſſerit Lucentius: ideoque obiiſſe Amaſium die 23. Julii an. 489. atque Spoletanum Epiſcopum creatum an. 476. menſe Majo dicendum eſt.
(3) Revera hic S. Epiphanius Spoletanus Epiſcopus nequaquam fuit: neque Synodo Romanæ an. 487. potuit è Spoletana Cathedra intereſſe, cum in ea tum ſederet Amaſius, ut ex ſupra allata inſcriptione arguere in promptu eſt. Legitur quidem in citata Concilio *Epiphanius Spoletinus*: at erroneè cum ex antiquiſſimis Bibliothecæ Vaticanæ Codicibus ſcribendum ſit Spellates, ut etiam notat in margine dictæ Synodi Harduinus in ſua Concil. editione. *Epiphanius* etenim Hiſpelli, non Spoleti fuit Epiſcopus. Vide Campellum in hiſt. Spoletina.
(4) Sed jam anno ſuperiore ſaltem exceſſerat, quo Joannes Spoletanus Rom. Concil. præſens fuit. Campellus anno 497. die 16. Decemb. obiiſſe affirmat.
(5) Ante annum 500. Anno ſiquidem 499. Rom. Concilio præſens fuit, deinde alteri ſub Symmacho an. 500. aliiſque. *Lucent.* A Totilæ militibus confoſſum an. 546. aſſerit Campellus.

eſt à Gunderanda Abbatiſſa S. Euphemiæ, inque ſuum tranſtulit monaſterium, iterumque ſub Henrico I. Imperatore, ad Cathedralem delatum, ubi hactenus honorificentiſſimè aſſervatur. A

XIV. 12. JOANNES Laurentium Illuminatorem excepit circa annum Domini 541. *a* qui natione fuit Syrus, unuſque è 300. illis, ut quidam ſcribit, qui Juſtiniani temporibus venere Romam. Porrò Vigilius Pontifex Laurentium adoleſcentem adhuc, optimiſque moribus exornatum complexus eſt, interque Romanæ Eccleſiæ clericos numeravit, ac deinceps etiam procedentibus meritis Spoletanum creavit Epiſcopum. Qui cum ad Eccleſiam ſuam, initurus poſſeſſionem, proficiſceretur, cives peregrinum hominem abominati, Civitatis portis occluſis, excluſere progredientem. Quæ tamen illico in limine jam ſtanti Laurentio, divinitus patuerunt, tanta admiratione eorum, qui clauſerant, ut venerabundi deinde admitterent, quem paulò ante voluerant excluſum. Spoletanam Eccleſiam ad 11. annos *b* rexit Laurentius, ac deinde cum ex ſolitudinis amore eidem Eccleſiæ nuncium remiſiſſet, Eremum 60. milliariis à Spoleto diſtantem, *c* patientiſſimè excoluit, toleravitque. Demum clarus miraculis, gravis annis, pleniſque meritis, evolavit ad ſuperos die 3. menſis Februarii anno 576. cujus corpus deinde Spoletum delatum, magna populi veneratione, in Cathedrali conditum eſt. B

a Circa an. 551. vult Campellus loco cit.

b Annos 10. uſque ad an. 561. ait Campellus

c Cœnobium Farfenſe, Conſule Acta SS. Febr. t. 1. p. 361.

XV. 13. S. PETRUS Laurentio ſucceſſit, temporibus Vigilii Papæ anno 552. *d* De hoc Petro honorifica mentio habetur in vita S. Joannis ejus anteceſſoris, fuiſſe ſcilicet illum magnæ ſanctitatis virum, inque peragendis carminibus eruditione præclarum, quibus ſepulchra martyrum exornavit. Ut vixerat, ſic & ſumma cum laude pietatis defunctus eſt die 29. Junii anno 590. *e* ſepultus in Cathedrali Templo S. Petro dicato; quem cum deinde Franciſcus Herulus Epiſcopus poſt multa ſecula requiſiiſſet, cum corpore Joannis ejus anteceſſoris invenit, ac honorificentius ſub majori altari collocavit anno 1500. C (" *De eo* 1. *Gregorius lib.* 3. *Dialog. c.* 29. *& Baron.* " *an.* 574.)

d 562. ex Campello.

e 591. Campellus.

XVI. 14. GRISANTUS hanc obtinuit Eccleſiam temporibus Magni Gregorii anno 590. *f* ad quem idem Pontifex IV. epiſtolas dedit, quæ in 2. volumine epiſtolarum Decretalium continentur.

f 592. Campel.

XVII 15. ADEODATUS anno 640. *g* Lateranenſi Concilio interfuit ſub Martino Pontifice anno 649. Hujus Epiſcopi tempore corpus S. Joannis ejus anteceſſoris repertum eſt.

g 655. Campel.

XVIII 16. FELIX Conſtantinopolitanus Concilio interfuit ſub Agathone Pontifice anno 680. (" *Epiſto-* " *la Agathonis pro dicto Concilio ſubſcripſit.*)

XIX. (" *ADEODATUS II. floruit ſub Adriano Papa* " *an.* 780. *ex Reg. Farfen.* Campellus.)

XX 17. SIGUALDUS floruit anno 814. Hic in primis Lothario Imperatori charus fuit ob medicinæ peritiam; quamobrem ab eo quàmplura privilegia impetravit, imprimiſque Abbatiam S. Petri de Florentillo in Umbria per ſummam habendi cupiditatem extorſit, qua Epiſcopalis menſa ditaretur. D Igitur cum ex illa immeritos monachos ejeciſſet, ita Numen ſenſit iratum, ut horribili lepra percuſſus, in ea plaga miſerabiliter vitam finierit, nec tamen vita functus inſequentem ultionem potuerit evitare. *h* Si quidem cum per tres continentes dies, tanquam è ſubjecto incendio denſiſſima fumi nubes exſurrexiſſet è tumulo, repetere miraculo admoniti clerici, Epiſcopi deflagraſſe cadaver, inque fœtentiſſimos cineres diſſiluiſſe. Poterat hæc Divina ſpectata ultio noſtri temporis Commendatarios ſatis admonere periculi, qui ita Deo votas fortunas, opeſque in prophanos uſus convertunt, ac ſi undique imminentem Numinis vindictam poſſent eludere.

h Obiit circa an. 844. ex Campel.

XXI. 18. LUITARDUS Epiſcopus Spoletanus vixit anno 840. *i* cujus temporibus repertum eſt S. Anthimi Epiſcopi corpus in Campania jacere inglorium.

i 844. Obiit 849. ex Campello.

XXII. 19. PETRUS ejus nominis II. hac ſede effulſit anno 849. Hic Concilio ad Imperium Leonis IV. favoreque Lotharii, ac Ludovici Imperatorum congregato præſedit, illudq; ſua ſubſcriptione firmavit. *k* Hujus meminit Nicolaus Pontifex in quadam epiſtola, quam plenam paſtoralis curæ emiſit.

k An. 853

XXIII 20. N.... (1) Epiſcopus Spoletanus floruit temporibus Joannis VIII. ac Caroli Calvi Imperatoris: cujus memoria cum nomine ipſo intercidiſſet, niſi epiſtola ejuſdem Joannis Pontificis anno 879. adhuc extaret, qua Spoletini Ducatus Epiſcopos admonebat, ut Concilio à ſe celebrando apud S. Petrum ob urgentes Eccleſiæ neceſſitates vellent adeſſe.

XXIV 21. AMARICUS Epiſcopus Spoletanus donationi interfuit Theodorici Epiſcopi Firmani, in favorem monaſterii S. Crucis anno 887.

XXV. 22. ROMANUS iis temporibus vivebat, cum Joannes XII. Othonem Imperatorem in Italiam provocabat contra Berengarium anno 961. (" *Hic ille* " *qui Rom. Conciliabulo an.* 963. *interfuit.*]

23. BERENGARIUS ejuſdem Civitatis Epiſcopus Concilio Romano interfuit ad imperium Othonis, in quo ex cenſura Patrum Joannes Pontifex deturbatus è ſede eſt ann. 963. (2) Conſule Baronium.

XXVI 24. LUPUS Epiſcopus Spoletanus ovium optimus cuſtos, Eccleſiam S. Pauli propè Spoletum reſtauravit 1002. ibique monaſterium Virginum Deo votarum erexit, quas poſtea ad Eccleſiam S. Agathæ decentius tranſtulerunt, (" *Interfuit etiam Concil.* " *Raven. ſub Io. XIII. an.* 963.)

XXVII. 25. HERIBERTUM *l* Lupus defunctus excepit natione Theutonem 1016. * quo ſubſcripſit decreto Benedicti Papæ IX. ad favorem Villelmi Abbatis Fructuarienſis, voluitque Archiepiſcopus appellari. Huic Heriberto Henricus III. Imperator monaſterio S. Euphemiæ indulſit, ut ibi epiſcopale palatium poſſet conſtruere.

l Al. Aribertum.

* Ex App. t. 2.

XXVIII 26. JOANNES de Græcis Urbevetanus, Spoletinorum Epiſcopus fuit circa annum 1032.

XXIX 27. HENRICUS ejuſdem Eccleſiæ Præſul ſubſcripſit bullæ Leonis IX. pro Eccleſia Portuenſi. Romano Concilio interfuit, à Nicolao II. Pontifice celebrato anno 1059. decretumque quoddam cum aliis Umbriæ Epiſcopis ſubſcribit.

XXX 28. ANDREAS erexit, dotavitque Eccleſiam S. Mariæ, ejuſdemque Canonicam, ut vocant, quæ hoc tempore Cathedralis eſt, ut in inſtrumento ejus donationis legitur, quæ adhuc in archivo ejus Eccleſiæ aſſervatur. Datum *13. Kal. Feb. ind. 7. anno 1067. en diploma.

*Ex App. t. 2.

Cum rerum mundanarum in diſpoſitione legis fautores minimè audeant, vel debeant aliud, niſi hoc, quod jure didicerant memoria literarum cõmendare, quanto magis divinæ legis cultores beneficia, quæ ſacris Altaribus offerre ſatagunt, ita ſacris inſtitutis eorum roborare, atque munire debent, ut nemo S. Matris Eccleſiæ perſecutorum ea ſupradicta beneficia poſſit diſſipare, atque minuere; cujus de cauſa ego A. S. Spoletinæ ſedis proviſor indignus admodum rogatus ab univerſo Clero, & Populo ejuſdem ſedis, ut per inſtitutionem normæ Canonicorum, eam ſublimaſſem; Quorum juſtæ petitioni dare aſſenſum negare nolens, ſed potius bonæ voluntatis affectum præbens, dignum duxi omnibus fidelibus Chriſti notificare qualiter, & quibus impenſis beneficiis præfatam Eccleſiam ſtatutis SS. Patrum commendavi. Verumtamen ob honorem S. & Intemeratæ Virginis Mariæ, atque omnium Sanctorum, & ob remedium omnium Parentum noſtrorum, necnon omnium fidelium Chriſtianorum, eorum omnium, quorum Corpora infra Cœmeterium præfatæ Eccleſiæ S. Mariæ requieſcunt, vel deinceps in eadem humata fuerint, atque ob remedium animæ D. N. Imperatoris Henrici felicis memoriæ, & pro incolumitate filii ſui Henrici, & omnium ſucceſſorum ejus de facultatibus ejuſdem Epiſcopatus illic eo ſemper militantibus Canonicis, atque ſub conſtitutione divina regula vitam degentibus perpetualiter quandam partem concedimus, & ſingula quæque diſtinctis nominibus prano-

{ (1) } FELIX vocabatur hic Epiſcopus, ut patet ex ſubſcriptione Epiſtolæ Joannis VIII. Papæ ad favorem Epiſcopi Æduenſis an. 877. *Lucentius.*
{ (2) } Hoc incogitanter aſſeritur. Romanus enim ejus anteceſſor interfuit illi Conciliabulo. Unde ſi Berengarius aliud pro ſe teſtimonium non habet, expungendus ex hac ſede. *Zac.*

nuncinamus, videlicet terram, qua juxta Eccleſiam adjacet cum domibus, latera vero ejuſdem terra hac ſunt, primam latus Eccleſia, ſecundam latus deſcendens ab uſtio Eccleſia per gradu in viam, qua infra ſe continet terram, & domum, & hortum Presbyteri Petri ejuſdẽ Eccleſia famuli, & domum Joannis ſimiliter, atque in Tribunam s. Primiani, ſimiliter concedimus, & confirmamus predicto Canonica Plebem Taurinenſem, & Plebem Verudanam, & Plebem s. Joannis in Campo cũ decimis, & offerſionibus, ſeu oblationibus vivorum, & mortuorum; ſimiliter concedimus omnem decimationẽ, quam dare debent homines habitatores de Fracta, qua nominatur Albertiſſea, vel ſi aliud nomen predicta Fracta habebit; ſimiliter cedimus omnem decimationem, quam dare debent homines circa Eccleſiam D. Maria in Campo, atque ad aquam Marabbia; & inſuper concedimus de Plebe S. Gregorii de tertia parte duas portiones cum Eccleſia, cum decimis, & oblationibus vivorum, & mortuorum. Inſuper concedimus terra tertiam partem filiorum Catelia, qua durans cantberuit cum vineis, & ſuis pertinentiis, infra pertinentias Plebem S. Savini, infra pertinentiam cum ſuis pertinentiis de predicta Plebe, concedimus tantam terram ut fiant cum iſta modiorum 30. & duorum modiorum de vinea juxta Teſinum. Inſuper concedimus, & per hujus paginam decreti confirmamus in hanc Canonicam, à Nobis inſtitutam, id eſt ipſam terram, & vineam in Platea Montis S. Elia ſupra noſtrum Epiſcopatum, qua eſt poſita a lateribus ejus, à primo latere verſus murum ipſius Eccleſia s. Maria, ab alio murus Civitatis à capite Eccleſia s. Elia, ab alio latere revertente de ipſo monte, ſicut deſcendit in Caſalinum, quem Adelbertus modo tenent, & Joannes Presbyter, & venit in ipſum murum de Eccleſia D. Epiſcopi, in qua eſt primum latus cum Eccleſia S. Angeli. Inſuper concedimus terram, quam Clerici ejuſdem Eccleſia tenent, ubicunque inventa, vel enquiſita fuerint, cum tribus partibus decima totius Civitatis, & tribus partibus offerſionum Eccleſia S. Maria, quartam partem vero decima, & candelarũm, & denariorum offerſionem mihi, & ſucceſſoribus meis reſervo, de medietate decima, qua infra Eccleſia venit, & medietatem offerſionum de terra, & vinea, de quibus Clerici, qui nunc atque partem habuerant, qui in Canonicam non intrant, illis reſervamus in vita illorum; poſt deceſſum eorum in eamdem deveniant Canonicam; oblationes vero vivorum, & mortuorum, quas Vobis Canonicis ſingulariter venerit, integram confirmamus, & omnia dona, & beneficia, ſicut ſuperius ſcripſimus, & cum omnibus, infra ſe, vel ſupra ſe habentibus per hanc decreti paginam concedimus, & confirmamus pretaxata Canonica, & tibi Presbytero Petro, cui Prioratum damus cum ceteris fratribus ſpiritalibus, qui in Canonica congregati erunt uſque in Eccleſiam, ad habendam, tenendam, fructandam, & pro animabus fratrum incerte, ſpiritualiter, ac canonicè congregandam, & reconciliandam, ut tamen non deveniant ad offenſas, ut Nos, noſtrique ſucceſſores pro animabus, quibus curam impendere debemus, ut nullus hanc Canonicam diſſolvat, ſed ab omnibus in perpetuum obſervetur. Authoritatem vero eligendi Priorem de eadem Congregatione, mortuo Priore, & non aliunde, tamen abſque pramio concedimus Canonicis: ſi quis vero, aut ego, vel ſucceſſores noſtri, quod abſit, temerarius hoc, quod per decreti hujus paginam confirmavimus, diſſolvere, vel infringere tentaverit, in primis confodiatur gladio omnipotentis Dei, & S. Maria, omniumque Sanctorum. Inſuper componat in Palatio Imperatoris auri Obrizi libras 30. & poſt ſolutam pœnam hoc decretum, ſtabile, & indiſſolubile in Eccleſiam permaneat, & pro cautela futuri temporis, & pro revivenda memoria Joannes Judex Civitatis Spoletina ſcripſi Anno ab Incarnatione Domini. M. LX VII. & regnante Henricu Rege anno ejus IX. & dies Meaſe Januario, quod eſt 14. Kal. Februarii Indict. 7.

Ego Andreas Spoletinus humilis Epiſcopus hoc decretum fieri rogavi, & manu mea ſubſcripſi. Hujus autem inſtitutionis regimen mihi in vita mea reſervo.

Ego Albertus Archidiaconus hoc decretum conſenſi.

Ego Adam Archipresbyter hoc decretum conſenſi.

Ego Alde Presbyter, & Primicerius hoc decretum conſenſi.

Ego Franco Levita, & Primus defenſor conſenſi.

Ego Petrus Presbyter, & Cardinalis conſenſi.

Ego Albertus Presbyter, & Cardinalis, & Caſtos Eccleſia conſenſi.

Ego Adã Sancta Spoletana Eccl. Diaconus cõſenſi.

Ego Berardus Presbyter, & Cardinalis conſenſi.

Poſtca ſequuntur nomina teſtium, & ſubſcriptio, & ſignum Notarii, &c.

Hanc donationem id flagitante Andrea ratam habuit, confirmavitque Alexander II. anno 1069. ſequenti diplomate ab originali excerpto, quod in archivo ejuſdem Spoletanæ Eccl. hactenus aſſervatur.

ALEXANDER EPISCOPUS
ſervus ſervorum Dei.

Petro ven. Præpoſito Canonicæ S. Mariæ in Matrice Eccleſia Spoletani Epiſcopatus, ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuum.

QVoniam Divina miſerationis clementia nos in ſpecula univerſalis adminiſtrationis conſtituit, ex conſideratione noſtri officii cogimur univerſis Eccleſiis providere. Ideoque tum rogatione Epiſcopi tui Andrea, tum tuis devotis precibus, amandi fili, flexi, te, tuoſque fratres, ac prefatam Canonicam cum omnibus ſibi legaliter pertinentibus ſub munimine, ac tutela Apoſtolica defenſionis ſuſcepimus, & confirmamus prefata Canonica quicquid nunc juſte habet, & quicquid predictus Andreas Epiſcopus ejuſdem Eccleſia eidem Canonica tradidit, atque conceſſit, videlicet plebem S. Joannis in campo, & decimam S. Maria in campo, cum decima Azzanina Fracta, ac plebe S. Gregorii in Nido, & Curtem S. Angeli in capite cum omnibus infra ſe habentibus, & plebem de Verelano, & plebem de Turino, & plebem de Beraano, & plebem de Lederano, & tres partes totius civitatis, decima, videlicet Spoletina, cum tribus partibus oblationum vivorum, ac mortuorum, & terram totam pertinentem prefata Canonica, & quicquid predicta Canonica deinceps juſte acquiſitura & tã largitione predicti Epiſcopi Andrea, ſive omnium ſucceſſorum ejus, quam oblatione quorumcumque fidelium in plebibus, & capellis, decimis, & pertinentiis, terris, & vineis, ſeu cujuſlibet generis poſſeſſionibus, ſalva in omnibus reverentia proprii Epiſcopi. Concedimus itaque tibi Petro Preposito, & omnibus ejuſdem Canonica fratribus, veſtriſque omnibus ſucceſſuribus hac omnia, qua ſupraſcripta ſunt. Statuentes, ut nullus Archiepiſcopus, Epiſcopus, Rex, Dux, Marchio, Comes, ſeu aliqua eccleſiaſticarum, vel ſecularium magna, parvaque perſona vos inquietare, & jam dictam Canonicam de omnibus ſupra memoratis rebus diveſtire, vel quid ab ejus jure in aliud transferre preſumat; ſervato in omnibus jure S. Romana Eccleſia, & privilegio. Quiſquis autem temerario auſu, quod abſit, hujus noſtra ſanctionis privilegium contraierit, & illud in totum, partemve infregerit, niſi admonitus digna ſatisfactione, quod contra noſtra Apoſtolica ſtatuta deliquerat, emendaverit, ſciat ſe Apoſtolica excommunicationis, ac anathematis vinculo graviter innodatum, ac per hoc cum Diabolo, & Angelis ejus atrocibus pœnis miſerabiliter deputatum. At vero, qui pio intuitu cuſtos, & obſervator hujus noſtra ſtatutionis extiterit, Apoſtolica benedictionis abundantia repleatur.

Datum Narneaſi Urbe xvii. Kal. Februarii per manus Petri Clerici fungentis vices Leset S. R. E. Subdiaconi, ac Bibliothecarii, anno ob Incarn. Dom. 1069. Pontificatus vero D. Alexandri Papa II. octavo ind. 7.

29. N... natione Theutonus ab Henrico III. Imperatore in hanc Eccleſiam intruſus eſt anno 1076. atque à Gregorio VII. in publico Concilio tanquam violentus invaſor excommunicatus, ac de ſede depoſitus. a

a Gregori litteras refert Baron. an. 1076.

30. SALOMON ſub Paſchali II. Romano Concilio interfuit anno 1102. Hic divini cultus obſervãtiſſimus fuit, Martyrumque memorias ſanctiſſimè percoluit, ac veneratus eſt. Ejus memoria exſtat in quadam inſcriptione, quam hactenus penè delevit invidioſa vetuſtas. XXXI

..as Martis, hoc ſacre ſem .. coſe ſanctorum

Nazarii & eer.. am Johannis & Pauli, ac Claudii. 1.. Antiſtito Domino Salomone.. quod proprie reliquias Præfectorum nec non Nicolai in ſe.... limorumque aliorum....

IM. †. C V I..

XX XII. 31. HENRICUS Gualpheredus Salomoni ſucceſſit 1114. Hic multas Eccleſias exornavit, atque dotavit, ex quibus una fuit Eccleſia S. Donati.

XX XIII. 32. MANVALDUS floruit anno 1135. conſecravit Baſilicam S Gregorii presb. & Martyr. Spoleti die 6. Auguſti 1146.

XX XIV. 33. LOTHARIUS autem Theutonus, 1150. Eo vivente Præſule, Spoletum funditus delevit, & deſtruxit Fridericus I. Imperat. an. 1155. die 28. Jul.

34. VITECHIRIUS Theutonus in hanc ſedem fuit intruſus 1173. à Friderico Ænobarbo, atque Antipapæ Callixti partes promovit contra Alexandrum III. legitimum Pontificem, à quo telo religionis ictus eſt, ac deturbatus de ſede.

XXX V. 35. TRANSARICUS, depoſito Vitechirio, ab Alexandro III. ſuffectus eſt anno 1178. Hic Lateranenſi Concilio interfuit ab eodem Alexandro celebrato anno 1179.*a* vita functus eſt *circa an. 1190. Sed hic apponendum quoddam Friderici I. privilegium Spoletinis conceſſum 1185. Tranſarici Præſulis tēpore, poſt exuſtam ab eodem Imperatore Spoletinam Civitatem anno 23. è tabulario ejuſdem Eccleſiæ deſumptum.

a Et ibi dicitur *Raſfericus*. * Ex App. tom. 1.

Fridericus Dei gratia Romanorum Imperator Auguſtus.

Serenitas, & clementia Imperatoria benignitatis noſtra innata nobis pietati conſulit, & hortatur, ut quos erga ſacrum Imperium, perſonamque noſtram in adverſitatū procellis vento infidelitatis agitari cognoſcimus, ſi in ſua mobilitate perſiſtāt, debita ſeveritatis animadverſione corripiamus: Supplicantibus autem & anhelis miſericordiam deſideriis poſcentibus, exceſſus, & offenſas piè remittentes ſervitium gratia noſtra favorem eis liberali manſuetudine reddamus. Noverit igitur tam præſens ætas fidelium Imperii, quam ſucceſſura poſteritas, quod nos ſupplicatione pariter ac manifeſta devotione fidelium Chriſti Civium Spoletanorum ad commiſerandum inclinati ipſos ad preces dilecti noſtri Ducis Spoleti, univerſos Cives Spoletanos tam minores, quam majores in plenitudinem gratia noſtra recipimus, eorumque fidem ac fida devotionis ſua ſervitia inter puram ſinceritatem fidelium Imperii confidenter annumeramus: expectantes de ipſorum honeſtate ac provida diſcretione, quod nec rerum blanditia à conſtantia noſtra fidelitatis de cætero eos emollient, nec tempeſtates adverſitatum aliquo modo deviare compellent. Sanè quidem attendimus laudabile, & glorioſum eſſe ſubjectis clementer parcere, & ſuperbiam rebellium potenter debellare. Hujus rei teſtes ſunt, Vuillelmus Aſtenſis Epiſcopus, Fridericus Præpoſitus Argentinenſis, Conradus Dux Spoleti, Conradus Dux ..... Bove de S. Angelo, Raynaldus Comitis Monaldi, Ugolinus Ugolini, Udo de S. Nazario & Remerus frater ejus, Veraerus de Boacande, Henricus Dapifer, Henricus Marſcalcus de Lut, Redulphus Camerarius, Conradus Pincerna. Datum apud Cukurionum anno Dom. Incarn. MCLXXXV. indict. 3. v. Kal. Octobris, * In eodem tabulario, ut monuit Seraphinus Seraphinius eruditus, optimuſque ſacerdos Spoletanus, inter cætera monumenta habetur Urbani III. bulla, qua confirmat omnia bona Eccleſiæ Cathedralis à fidelibus delargita in hunc modum.

* Ex App. tom. 1.

URBANUS EPISCOPUS Servus Servorum Dei.

Dilectis filiis Matthæo Præpoſito S. Mariæ Spoletanæ Eccleſiæ fratribus, tam præſentibus, quàm futuris canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

Quoties à nobis petitur, quod religioni, & honeſtati convenire dinoſcitur, animo nos decet libenti concedere, & petentium deſideriis congruum ſuffragium impertiri. Ea propter, dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatam Eccleſiam S. Mariæ Spoletanæ, in qua divino mancipati eſtis obſequio ad exemplar prædeceſſoris noſtri felic. memor. Alexandri II. Romani Pontificis ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipſum, in quo præfata Eccleſia ſita eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis, plebem S. Joannis in campo, & decimam S. Mariæ in campo, cum decima Azzaniæ Fractæ, plebem S. Gregorii in Nido, curtim S. Angeli in capite cum omnibus infra ſe habentibus, plebem de Verclano, plebem de Turino, plebem de Bernano, plebem de Lederano, & tres partes decimæ totius Spoletanæ Civitatis, cum tribus partibus oblationum vivorum, & mortuorum. Ad hæc libertates, & immunitates à Regibus, Principibus, & ab aliis perſonis tam Eccleſiaſticis, quàm mundanis eidem conceſſas Eccleſiæ, & antiquas, & rationabiles conſuetudines integras illibataſque manere præſenti decreto ſancimus. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clauſis januis, excluſis excommunicatis, & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce divina officia celebrare. Sepulturam præterea ejuſdem Eccleſiæ liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, niſi forte excommunicati ſint, vel interdicti, nullus obſiſtat. Salva tamen juſtitia illarum Eccleſiarum, à quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis Apoſtolicæ authoritate, & Diœceſani Epiſcopi canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica, ſæcularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere, venire præſumpſerit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax D. N. J. C. quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen. Amen.

Ego Urbanus Catholicæ eccl. epiſc.
Ego Theodin Portuen. S. Rufin. ſedis epiſc.
Ego Henricus Albanen epiſc.
Ego Theobaldus Hoſtien & Veletren. epiſc.
Ego Joannes presb. Card tit. S. Marci.
Ego Laborans presb. Card. S. Mariæ Tranſ & Callix.
Ego Pandulfus presb. Card tit. xii. Apoſtolorum.
Ego Albinus tit. S. Crucis in Hieruſalem presb Card.
Ego Melchior presb card. SS. Jo. & Pauli, ti. Pammachii.
Ego Adelardus, tit. ſancti Marcelli presb. Card.
Ego Arditio Diac. Card. ſancti Theodori.
Ego Gratianus SS. Coſmæ, & Damiani Diac. Card.
Ego Soffredus S. Mariæ in Via lata Diac Card.
Ego Petr. Diac Card. S Nicolai in Carcere Tulliano.
Ego Rodulphus S. Georgii ad Vel. Aureum Diac. Card.

Datum Veronæ, per manum Tranſimundi S. R. E. Notarii, 3 Kal. Martii, indict. iv. Incarn. Dominicæ, anno M.C. LXXXV. Pontificatus verò D. Urbani Papæ III. anno I.

36. MATTHÆUS electus fuit Epiſcopus Spoletanus anno 1190. Hic divino cultui dedititiſſimus fuit, ſacraſque virgines diligentiſſimè docuit colere caſtitatem. XX XVI.

37. BENEDICTUS ab Innocentio III. creatus, eſt 1198. ad quem idem Innocentius literas dedit, ut in Decretalibus epiſtolis *b* videre eſt. Hujus Epiſcopi temporibus, Innocentius Pontifex Joannem Cardinalem Colnmnam Spoletanorum Rectorem creavit; cæterum Benedictus è vita diſceſſit IX. Gregorio ſedente. XXX VII.

b In Con. cap. Olim de cenſibus. cap. ſignificaſti.

XXXVIII. 38. NICOLAUS à IX. Gregorio electus anno 1230. translatus inde ad Patriarchatum Conſtantinopolitanum anno 1235. Extat in regiſtro Vatic. Gregorii IX. epiſtola directa Priori, & Capitulo Baſilicæ Salvatoris Lateranenſis, in qua controverſia inter Nicolaum Epiſcopum Spoletanum, tunc electum Conſtantinopolitanum, & inter Priorem, & Capitulum Lateranen. dirimitur. Kalendas Maii Pontificatus 9. epiſt. 105. fol. 36. De eo Waddingus in Ann. Minor. tom. 1. anno 1232.

XXXIX. 39. BARTHOLOMÆUS Spoletanorum Præſul. 1250. Patrem ſe pauperum geſſit, Peregrinorum fundato Xenodochio propè S. Georgii Eccleſiam, è vivis exemptus eſt anno 1271. („ *Hic Accorambonus* „ *cognominatur à Fontana de Rom. Prov. p.* 139. Mand.

XL. 40. THOMAS Angelus adiectus eſt Spoletanus Epiſcopus anno 1271. Hujus temporibus florebat S. Clara à Monte Falco. Narrant hunc Epiſcopum, dum Gregorius X. ad clavum Eccleſiæ univerſalis ſederet, nepotem ſuum Spoletinorum Rectorem creaſſe. Fato autem functus eſt 1278.

XLI. 41. ROTLANDUS Taberna Parmenſis, *a* ex Subdiacono, & Capellano Apoſtolico ann. 1278. 6. idus Maii à Nicolao III. electus fuit Epiſcopus, caſſata prius electione Capituli de perſona Leonardi Archidiaconi Spoletani, & Vgolini clerici in contentione celebrata, ex regeſt. vatic. ep. 56. fol. 17. ann. 1. Hujus parens proprio nomine Taberna dictus eſt, ſordidoque reſarcinatoris miniſterio victitabat. Aluit Rotlandum tenuiter, ſtuditque quàm maximè, ut filius optimis diſciplinis inſtitueretur. Sed cum non eſſet par impenſis, quibus ſtudia literarum ferè ſolent promoveri, Roma, ubi commorabatur, diſcedens, conceſſit Pariſios; ubi cum magnanimum quendam nactus fuiſſet, qui pauperes ſed ſtudioſos juvenes juvare ſolebat, adeò alienis adjutus facultatibus in nobilioribus diſciplinis profecit, ut per ea tempora haberetur doctiſſimus. Cumque clericalem vitam profeſſus fuiſſet, rediit Romam, ibique plures inſtituens, ita ad illuſtrem famam pervenit, ut Nicolaus III. Pontifex illum ad Spoletanam ſedem ſubvexerit, inque graviſſimis, trepidiſque negotiis homine fuerit uſus ad publicam ſalubritatem. Conſtat Martinum IV. Rotlandum legaſſe in Gallias, ut de vita S. Ludovici Regis Gallorum inquireret, quo magis ex Eccleſiæ ritu referretur in ſanctos. In quo munere adeò Regi probitatem ſuam probavit, ut ab eo non temnendum ſacerdotium obtinuerit, cujus tamen haud iniit poſſeſſionem, cavente, vetanteque Pontifice, ne primam ſponſam ſuam deſolatam relinqueret. Reverſus in Italiam, Parmæ, hoc eſt in Patria ſua defunctus eſt 1285. in monaſterio Scholæ Dei Carthuſiani ordinis, quem inſtituerat hæredem. Cæterum in Carthuſiano habitu, cultuque ſe ſepeliendum mandavit; eundem etiam ordinem, inſtitutumq; profeſſurus, relicto Epiſcopatu, ſi eo morbo diſcuſſo diutius vivere contigiſſet.

XLII. 42. Fr. PAPERONUS è Paperona gente Romanus, *b* Ordinis Prædicatorum, ex Fulginate Epiſcopo, ad hanc Eccleſiam translatus eſt Honorio IV. ſedente anno 1285. 12. Kal. Auguſti, ex regeſt. Vatic. epiſt. 116. fol. 35. Hic ex inſtituto S. Auguſtini Moniales Montis Falci edocuit. Deceſſit autem anno 1290. Eo Præſule cum Fratres Minores in Monaſterium S. Benedicti Caſtri Nurſini Spoletanæ Diœceſis ſe violenter intruſiſſent, ab Honorio IV. in ordine ſunt coacti. Qui cum iterum non ſine bonorum hominum ſcandalo monachos deturbaſſent, Cœleſtinus V. miſericordia motus, ac ſuadente juſtitia, monaſticum ordinem ibi reſtituit, ipſumque monaſterium à Diœceſana juriſdictione exemit, immediateque Apoſtolicæ ſedi ſubjecit, hoc diplomate.

a De eo Bordonus in Theſau. in Eccleſ. Parmen. c. 6. p. 176 & Campius in hiſt. Placent. p. 1. pag 14. Mandoſ.

b De quo Mandoſius in Bibl. Rom. vol. 1. p. 173.

COELESTINUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Dilectis filiis Priori & Conventui monaſterii S. Benedicti Caſtri de Nurſia ordinis S. Benedicti, Spoletinæ Diœceſis ſalutem, & Apoſt. bened.

PErſonas divinis dedicatas obſequiis, & ſub jugo regularis obſervantiæ conſtitutas, ne perverſorum confringantur inſultibus, & tepeat, quod abſit, fervor religionis in eis, libenter Apoſtolicis præſidiis communimus, ut ſemper ferventius ferveant in Dominicis beneplacitis, & mandatis. Dudum ſiquidem ſicut aſſeritis, Abbas, & conventus monaſterii S. Titi de valle Caſturiana ordinis S. Benedicti in monaſterio veſtro, eiuſque perſonis, aſſerentes ſe plenam juriſdictionem habere, illud, vobis irrequiſitis, ordini fratrũ Minorum non ſine multa præſumptione conceſſi: Diœceſani Epiſcopi ad id accedente conſenſu, cujus conceſſionis prætextu poſtmodum fratres ejuſdem ordinis fratrum Minorum, aſſociata ſibi multitudine armatorum præfatum monaſterium S. Benedicti nequiter invadentes illud, ejectis inde vobis, & aliis familiaribus veſtris nequius occuparunt. Sanè felicis recordationis Honorius Papa prædeceſſor noſter prædictorum Abbatis, & fratrum in præmiſſis præſumptam temeritatem deteſtans, inductus compaſſione paterna eos fecit ad dicti monaſterii veſtri plenariam poſſeſſionẽ induci, dictis fratribus Minoribus amotis exinde, & cæteris illud detinentibus occupatum. Ex hoc nãque prædictis fratribus ad gravamina, & graves iniurias veſtri monaſterii aſpirantibus vehementer, Andreas frater ejuſdẽ ordinis Minorum in partibus illis inquiſitor hæreticæ pravitatis, nõ ſine nota tranſgreſſionis notabilis, & conceptæ contra vos iniquitatis fermento, aſſerens quod monachi monaſterii veſtri Orthodoxæ fidei profeſſores ſinceri, & religionis laudabiles zelatores, erant hæreſis labe reſperſi, ſupra hoc contra quoſdam ex vobis inquirens, tandem ipſos de crimine hæreſcos per iniquam ſententiam condemnavit, ut ob hoc coacti formidine beneplacitis acquieſceretis eorum; cumque id ad ejuſdem prædeceſſoris notitiam perveniſſet, ipſe prudentia multa conſpiciens, quod hujuſmodi inquiſitionis actus, & ex ea ſententia ſubſecuta, proceſſerat de pectore nequitiæ veniens corrupto, ſententiam ipſam exquiſita diligentia revocavit. Nos itaque approbantes præfatos proceſſus dicti prædeceſſoris habitos in præmiſſis, ac volentes inſuper quieti veſtræ in poſterum plenius providere, ne deficiatis, quod abſit in via Domini, variis impulſibus conquaſſati, & occaſione prædictæ conceſſionis factæ de ipſo monaſterio veſtr ordini prædicto Minorum quam præſumptione iniurioſ præſumptam decernimus nullam firmitatem habere, quo quo modo moleſtari poſſitis, vos, & monaſterium veſtrum a omni juriſdictione Diœceſani Epiſcopi, & prædictorum Abbatis, & conventus monaſterii S Titi authoritate præſenti um eximimus, & ſub protectione ſedis Apoſtolicæ ſuſcipimu ſpeciali; ita quod nulli omninò liceat in eodem monaſter veſtro ſibi juriſdictionis aliquid, abſque ejuſdem ſedis licentia vendicare. Inhibemus quoque ne abſque præſentia Diœceſani ejuſdem, & alicuius Abbatis ipſius ordini S. Benedicti prædicto Abbate S. Titi omnino excluſo, prædictus inquiſitor, vel alius in poſterum deputandus præſumat inquiſitionis officium exercere. Addicimus etiam ſtatuendo, quo in eodem monaſterio veſtro ordo monaſticus, qui ſecundu Deum, & eiuſdem S. Benedicti ordinem noſcitur inſtitutu ibidem perpetuis temporibus inviolabiliter obſervetur Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtr exemptionis, protectionis, inhibitionis, & additionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc a tentare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum

Datum Aquilæ idibus Sept. Pontificatus noſtri anno 1.

43. GERARDUS Attrebatenſis Gallus, e Epiſcopo Anagnino adlectus eſt 1291. 4. Nonas Martij, inde à Bonifacio VIII. translatus fuit ad Eccleſiam Attrebatenſem in Gallia vacantem per promotionem Joannis tit. SS. Marcellini, & Petri a Cardinalatum olim electi, & rejecta electione Petri Serræ Canonici Cameracẽſis per Cœleſtinũ V. facta ex regeſto Vatic. ep. 64. fol. 14 anno 1. Bonifacij. VII

44. Fr. FRANCISCUS Ordinis Minorum, electus an. 1295. 5. Kal. Aprilis à Bonifacio VIII. cu prius à Cœleſtino V. Senogallienſis Epiſcopus fuiſſet deſtinatus, ita in regeſt. vatic. ep. 66. fol. 15. Deceſſitque ſub Bonifacio VIII. anno 1299. Hujus fati clara memoria extat apud imaginem Beatiſſim. Mariæ Virginis, à S. Luca Evangeliſta depictam, i quam maximas Franciſcus contulit indulgentias.

45. Fr. NICOLAUS Albertinus, alias de Martinis, è Prato in Etturia, Ordinis S. Dominici, cu Generalis Procurator ſui ordinis Romæ eſſet, à B

niſacio VIII. adlectus eſt Spoletanus Epiſcopus anno 1299. Kal. Julii, ex reg. vat. ep. 273. fol. 96. Romanæque Urbis Vicarius, Legatus ad Britanniæ, Galliæque potentiſſimos Reges. An. verò 1303. à Benedicto XI. creatus eſt Epiſcopus Card. Oſtienſis, ann. 1305. Spoletano munere ſe exolvit. Hic longè doctiſſimus erat, magnoque ingenio vir, factionemque Ghibellinam ardentius, quam pro Epiſcopo fovit, atque ſecutus eſt. Nepotem habuit Fatium *a* Albertinum Prati Comitem, Carolo IV. Imperatori charum. Hoc tempore Albertinorū familia extincta eſt. Conſule, quæ de Nicolao ſupra narravimus in Epiſcopis Oſtienſibus. (1) A

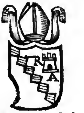
a Pentium de Comitibus Albertinis de Prato.

XLVI 46. JOANNES ex Archidiacono Andegavenſi, & Camerario S.R.E electus eſt Epiſcopus Spoletanus anno 1303. *b* 10. Kal. Januarij, ex reg. Vatic. ep. 109. qui obijt antequā munus cōſecrationis acceperit.

b 1306.

XL VII. 47. PETRUS PAULUS *c* Trincius Fulginas Naldi Fulginii Domini filius, ex Camerario ſacri Collegii, à Clemente V. ann. 1306. 3. Non. Junij creatus eſt, ex reg. Vatic. ep. 134. Adhuc vocatur electus anno 1312. in eodem regeſto. Fato autem functus eſt an. 1320. Hic juſſu Ioann. XXII. acta, ac vitā B. Claræ de Mōte Falco ord. S. Auguſtini diligēter inveſtigavit. B

c De eo Jacobillus in Bibl. Umbriæ p. 229 Mand.

XL VIII. 48 Fr. BARTHOLOMÆUS, ſive Bartolus Florentinus, *d* è Bardorum nobiliſſima gente Vernii Domina, Petri Gualterotti, & Petræ Lenæ de Villanis filius. ex Ordine Fratrum Minorum, Pontificis Joannis XXII. familiaris, ab eodem Pont. ad hanc ſedem ſubvectus eſt 1320. Hic diu Interamnam adminiſtravit, ſinuoſoque, ac ſumptuoſo opere, ductuque ſalubres aquas in eam Civitatem derivādas curavit, quæ hactenus de nomine gentis Bardeſcha vocatur. Corporis S. Zenobij inventioni interfuit, ut narrat Joannes Villanus lib. 4. c. 136. ac 172. quod accidit anno 1331. die 15. menſis Januarii. Deceſſit autem Bartolus circa annum 1346. (2) cum multas conſtitutiones ſynodales ſalubriter condidiſſet, quæ gregi ſibi commiſſo ſaluti forent, & commodo. C

d Hujus meminit [illegible] Mand.

XLIX. 49. JOANNES Etruſcus Piſtorienſis, Tridentinus Epiſcopus, cum ſemel ſibi delatæ dignitatis exterus homo nunquam inire poſſeſſionem potuiſſet, ad Eccleſiam Spoletanam translatus eſt an. 1349. 10. Kal. Novemb. ex reg. Vat. ep. 59. fol. 41. ejuſdemque mentio habetur in lib. ſolutionum ſacri Collegii an. 1350. Is Prælatus ſanctiſſimis moribus fuit, cumque ſanctitatis opinione è vivis diſceſſit ano. 1371. Hic idem in aliis hujus Eccleſiæ tabulis appellatur Joannes à Monte Fabio, ſed revera Piſtorienſis fuit, ut in libris citatis liquidiſſimè conſtat, niſi forte velimus aſſerere poſt Piſtorienſem Joannem, alterum à Monte Fabio ejuſdem nominis in Spoletana ſede ſediſſe; quæ tamen aſſertio errori manifeſtiſſimo deputanda eſſet, cum in libris ſupra citatis nulla ejuſmodi rerum converſio habeatur. Sicut etiam notabili prolapſu exerrat Paſchalinus in lib. de Viris illuſtribus Bononienſibus, cum narrat Nicolaum Peppulum Spoletanam ſedem obtinuiſſe an. 1340. cum manifeſtum ſit, ab an. 1329. uſque ad annum 1346. Bartholomæum Bardium Spoletanam Eccleſiam gubernaſſe. D

A 50. BERNARDUS Lemovicenſis Gallus, Gregorio XI. affinis propior, ab eodem adlectus eſt Epiſcopus an. 1371. eodemque anno ad Eccleſiam Bononienſem translatus eſt. L

51. JACOBUS Mutus de Papazuris Romanus ex Canonico electus fuit an. 1372. Hic in Cathedrali ſacellum erexit, eidemque ſplendidam dotem dixit. Romæ deceſſit, cum ibidem Pontificis Vicarius eſſet anno 1374. die 18. menſis Julii, ſepultuſque eſt apud S. Petrum, quem omnium ſuarum fortunarum hæredem reliquerat. In eo templo Anniverſario voluit expiari, ut notat antiquum Menologium illius Baſilicæ, ubi appellatur vir doctus, ac ſanctorum morum. Luna cærulea in argenteo ſcuto eſt hujus nobiliſſimæ familiæ ſtemma, è qua Joannes Imolenſis Epiſcopus, aliique ſacrati viri prodiere, de quibus ſuis in locis. LI

52. GALLARDUS de Pallairaco de Belloyide Diœceſis Serlatenſis Gallus à Gregorio XI. electus eſt anno 1374. Hic ſecuta morte Gregorii, enatoque peſſimo ſchiſmate, Clementis VII. partibus acceſſit; quamobrem ab Urbano VI. excommunicatus eſt, ac omni honore privatus, Spoletanaque Eccleſia Ferdinandum Hieroſolymitanum Patriarcham perpetuum adminiſtratorem accepit an. 1379. Gallardus *e* diem ſuum obiit Avenione anno 1383. ſepultus in Eccleſia S. Mariæ de Miraculis, cui centum florenos auri pro redemptione animæ ſuæ reliquit. LII

e Pet. Gal.

C 53. LAURENTIUS Corvinus Romanus, Eugubinus Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt an. 1380. 6. id. Octob. Romæ deceſſit 1403. ſepultuſque eſt in Lateranenſi Baſilica in pavimento, ubi in marmorea tabula ejus ſpectatur effigies cum gentilitiis ſtemmatibus, quæ Corvum continent, legiturque hæc ſequens Inſcriptio. LIII

Hic Requieſcit corpus bonæ memoriæ quondam R. In Chriſto Patris D. Laurentii Ægidii Corvini de Urbe, olim Epiſcopi Spoletani, qui obiit anno Domini M.CCCC. III. die prima Septembris. Cujus Anima cum Angelis requieſcat Amen.

* Laurentio Præſule Bonifacius IX. dum Spoleti moraretur ſanctiſſimæ Deiparæ Virginis Iconæ manibus Lucæ Evangeliſtæ depictæ, quæ in Cathedrali Spoletina ſumma veneratione aſſervatur, perpetuum valituram indulgentiam conceſſit, quā hic ex originali ab eodem Seraphino tranſmiſſam libenter damus. D

* Ex Arch. Eccl.

BONIFACIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Univerſis Chriſti fidelibus præſentes literas inſpecturis, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

DUm præcelſa meritorum inſignia, quibus Regina Cœlorum Virgo Dei Genitrix glorioſa ſedibus prælata ſydereis, quaſi ſtella matutina prærutilat, devota conſiderationis indagine perſcrutamur; dum etiam inſita pectoris arcana revolvimus, quod ipſa utpotè Mater miſericordiæ, Mater gratiæ, & pietatis amica, humani generis conſolatrix, pro ſalute fidelium, qui delictorum onere prægravantur, ſedula oratrix, & pervigil ad Regem, quem genuit, intercedit, dignum, quin potius de-

(1) Stephanus Baluzius in Vitis Paparum Avenionenſium, & ex Albertino Muſſato perperam ſentit de eo Nicolao, furſe ſcilicet plebeii generis, cum revera illuſtri ortus fuerit natali. Emendandum præterea eſt, quod in Oſtienſibus ex Lucenſio retulimus, ex Comitibus Albertis illum fuiſſe, Martini vero, ſi genus inſpiciatur maternum. Nam, ut nos edocuit clariſſ. vir Abbas Jo: Baptiſta Calottus, qui hujus Pratenſis Nicolai vitam, geſtaque ingenti ex veteribus, probatiſque monumentis eruta labore, & diu gentis prælo ſubjicere parat, fuit is ex familia Martina, cujus gentilis pars mutato poſtea cognomine dicta eſt Albertina: ita ut & Martini, & ex Comitibus Albertinis (nomen mutatum Albertis) jure poſſit appellari.
(2) Si credimus Alidoſio de Epiſcopis Bononien. p. 31. anno 1340. erat Epiſcopus Spoletanus Nicolaus Terre Pepuli. Mand.

debitum arbitramur, ut eccleſias, & imagines in jus nominis honorem dedicatas gratioſis remiſſionum proſequamur impendiis, & indulgentiarum muneribus honoremus. Cupientes igitur, ut imago B. Mariæ Virginis manu B. Lucæ Evangeliſtæ, ut piè creditur, depicta, quæ in Eccleſia Spoletana, ut ibi communiter habetur, venerabiliter conſervatur, & ad quam quidem imaginem venerandam propterea ex devotionis fervore magna confluit populi multitudo, congruis honoribus frequentetur, & ut Chriſti fideles eò devotius confluant ad eandem imaginem ob reverentiam, & honorem dictæ B. Virginis venerandam in eccleſia ſupradicta, quo ex hoc ibidem uberius dono cœleſtis gratiæ conſpexerint ſe refectos, de omnipotentis Dei miſericordia, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus authoritate confiſi omnibus verè pœnitentibus, & confeſſis, qui in feſtivitate Aſſumptionis ipſius B. Mariæ à primis veſperis uſque ad ſecundas veſperas ipſius feſtivitatis incluſivè in ipſa Eccleſia imaginem prædictam devotè viſitaverint, annuatim illam indulgentiam, & remiſſionem peccatorum authoritate Apoſtolica elargimur, quæ Eccleſiam S. Mariæ de Collemadio prope Aquilam in feſtivitate Decollationis B. Joannis Baptiſtæ viſitantibus Apoſtolica, vel quavis authoritate alias id conceſſa. Volumus autem, quod ſi alias aliqua indulgentia viſitantibus dictam imaginem, vel inibi pias eleemoſynas erogantibus, aut alias per nos conceſſa fuerit, præſentes litteræ nullius exiſtant roboris, vel momenti. Datum Spoleti, 7. id. Septemb. Pontificatus noſtri anno IV.

Poſt Laurentii autem exceſſum Bonifacius IX. Carolum Abbatem S. Georgii majoris Venetiarum ex ord. S. Benedicti ad Spoletanum Epiſcopatum aſſumpſit an. 1403. 2. Kal. Novemb. ſed poſt aliquot menſes antequam inauguratus fuiſſet, ab eodem Bonifacio ab ea electione exſolutus eſt 1404. 4. Kal. Martii, gravibus cauſis, rationique conſonis ad id Pontificem impellentibus, ut ex lib. proviſ. Prælat. habetur.

LIV. 54. AUGUSTINUS Neapolitanus, Peruſinus antea Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt an. 1404. 4. Kal. Martii: Fato functus eſt 1410. („*Sedit* „*in Concil. Piſano an.* 1409.)

LV. 55. JACOBUS Palladinus è Teramo, Epiſcopus Florentinus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1410. ab Alexandro V. Pontifice, commutationemq; illam dignitatum ratam habuit Joannes XXIII. eodem anno 15 Kal. Auguſti. Is Nomine ejuſdem Pontificis Spoletanum Ducatum ſtænavit. Vixit in ea dignitate uſque ad annum 1417. interturbatè tamen. Etenim cum Gregorius XII. in Piſano Concilio depoſitus, rediviva pertinacia Pontificatus imaginis tyrannidem ſibi deſumeret, ideoque crearet, deprimeretque Epiſc. contra Palladinum Nicolaum Vivarium Spoletanum adlegit Epiſc. qui ambo, ut ſemel adeptam tuerentur dignitatem, ad Concilium Conſtantienſe provocarunt. Ibi cum à Patribus Palladino dignitas fuiſſet adjudicata, ea victoria haud illi diuturnior fuit, quippe in Polonia brevi deceſſit, quo à Martino V. Pontifice ad Uladiſlaum Regem, cum Ferdinando Hiſpano Lucenſi Epiſcopo Legatus fuerat miſſus an. 1417. de quo acta Romana.

LVI. 56. NICOLAUS Vivarius electus contra Jacobum poſt exceſſum ejuſdem Jacobi, ex auctoritate Conſtantienſis Concilii, demortuo in Epiſcopatum Spoletanum ſucceſſit, tametſi haud illi ejus dignitatis poſſeſſio tranquillior fuerit. Siquidem Spoletanus Clerus cum accepiſſet Palladinum in Polonia fuiſſe elatum, ex antiquo more, jureque vindicata ſibi ſuffragiorum libertate, Blondum Jacobutii Conchæ Spoletani, Spoletanam ſubrogavit in ſedem. Qui ejus dignitatis cum poſſeſſionem iniiſſet, à furente deinde populo, qui in favorem Pontificis expedierat arma, deturbatus de ſede eſt, cedenſque impetui canonicatu Cathedralis condecoratus eſt. Cæterùm Nicolaus ad duos annos Spoletinam rexit Eccleſiam, annoque 1419. ad Theatinenſem translatus fuit.

LVII. 57. JACOBUS de Turcis *a* Epiſcopus Adrienſis, & Pinnenſis translatus eſt ad hunc Epiſcopatum ann. 1419. Kal. Februarii, declaratuſque perpetuus adminiſtrator Pinnenſis Eccleſiæ. Hunc Martinus legavit Papiam, ut ibidem exordiretur Concilium 1423. *b* Anno verò 1424. cum oneri ſe abdicaſſet, iterum poſt paucos dies ejus ſucceſſor alter Jacobus ad Carpentoratenſem Eccleſiam fuiſſet translatus, Jacobus noſter iterum Spoletinam reaſſumpſit regendam. Deceſſit ibidem an. 1427.

a Turdis.

b Inde Senenſi interfuit.

LVIII 58. JACOBUS de Camplo Epiſcopus Aquinas huc translatus eſt an. 1424. 4. Kal. Julii, mox translatus ad Eccleſiam Carpentoratenſem in Gallia poſt paucos dies, videlicet XI. Auguſti; Romæ deceſſit eodem anno 1424. XI. Novembr. Sepultus jacet in Liberiana Baſilica, de quo vide ſupra in Epiſcopis Aquinatenſibus.

LIX. 59. LOTTHUS de Sardis Piſanus, *c* Epiſcopus Valvenſis ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1427. 7. Kal. Junii. Fato functus eſt 1445. Poſt cujus Epiſcopi mortem, Prior, Canonicique Cathedralis cum iterum ad libertatem ſuffragiorum avidius reſpexiſſent, Franciſcum Lupicinium Pratenſem, defuncti Epiſcopi Vicarium, Epiſcopum elegerunt, quam electionem in mulctum malæ uſurpatæ libertatis irritam, nullamque Eugenius IV. cenſendam non modo decrevit, ſed etiam dictam Eccleſiam in perpetuam adminiſtrationem Marco Condolmerio Patriarchæ Alexandrino attribuit ann. 1446. quam deinde liberè ceſſit.

c De eo Paulus Tronci in Annal. Piſanis p. 300 *Mand.*

LX 60. SAGAX de Comitibus Romanus, Epiſcopus antea Carpentoratenſis in Gallia, ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1446. 3. Kal. Junii. Deceſſit autem anno 1448.

LXI. 61. BERARDUS Herulus *d* Narnienſis, ex obſcuris ortus parentibus, doctrina autem, moribuſque inſignis, cū in Nicolai V. familiaritatem ſe inſinuaſſet, ab ipſo S. Rotæ Auditor, Romæque Vicarius, ac demum Spoletanus Epiſcopus renunciatus eſt anno 1448. die 26. menſis Novembris. Cæterum Herulus, cum ob elegantiam morum, artiumque nobilem eruditionem Pio III. in paucis charus eſſet, S. Sabinæ ab ipſo Cardinalis ſublectus eſt anno 1460. eidemque nobilem Trium Fontium Abbatiam commendavit, quam reſtauravit, ex uſu Monachorum ibi conſtituto ad pſallendum choro, eandemque picturis, ſacroque, ac vario cultu mirificè adauxit, ornavit. Spoletanam adminiſtravit Eccleſiam uſque ad annum 1474. deinde eo munere ultro abiit, quo liberius S. Eccleſiæ laboribus, negotiiſque incumberet. Narniæ hoc eſt, in Patria ſua, Monaſterium conſtruxit, ut in ſuis epiſtolis Papienſis enarrat, in quibus hujus Cardinalis egregiam pietatem in Cœlum tollit, qui plenus meritis, ſamaque illuſtris, aulæque Romanæ ſummè charus, Romæ deceſſit, ſepultuſque eſt in Baſilica S. Petri cum hoc ſubjecto epitaphio.

d Al. Heronieus, neque obſcuris ortus eſt parentibus, ut vult Ughellus, ſed nobilis porrò fuit. *Mand.*

Sedente Sixto IV. Pont. Max. Berardo Herulo Narnienſi Epiſcopo Sabinenſi S. R. E. Cardinali Spoletino Pontificii, civiliſq; Juris ſummo Interpreti, Juſtitiæ, ac Religionis Cultori, ſingulari integritate, cunctis eximiis Romana Curia honoribus functo, abſtinentia, ſeveritate inſigni humanæ vitæ exemplo, A Pio II. Pont. Max. Cardinali ob virtutem creato cæteris Pontificibus, ac Patribus æquè charo, Conſtantinus Epiſcopus Spoletinus Avunculo B. M. poſuit, annum agens lxx. Communi omnium bonorum mœrore immortali de ſe apud poſteros fama relicta diſceſſit iii. Non. Aprilis Anno ſalutis M.CD. LXXIX.

LXII. 62. CONSTANTINUS *e* Herulus Narnienſis nepos ſupra memorati Cardinalis Berardi, cum Tudertinus, Tiburtinuſque eſſet Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1474. Huic Eccleſiæ ad 20. præfuit annos, impetravitque ab Alexandro VI. Pontifice, ut Franciſcus nepos ſibi coadiutor attribueretur cum ſpe futuræ ſucceſſionis anno 1495. die 10. menſis Julii. Functus autem fato eſt anno 1500.

e Seu Herculeus. Conſtantinus autem dicitur à Jacobillo in Sib. Umbriæ, ubi de eo agit. *Mand.*

LXIII 63. FRANCISCUS Herulus *f* Narnienſis, ex patrui coadiutore, in Spoletinam ſedem ſucceſſit an. 1500. qui in Epiſcopum inauguratus eſt in Apoſtolico ſacello apud S. Petrum, una cum Cluſino Epiſcopo, Rhegiique Archiepiſcopo, à Bartholomæo Ar-

f Vel Herculeus.

chie-

A chiepiſcopo Cuſentino, die 4. menſis Junii, ann. 1497. ſupra XL. annos floruit in ea dignitate, tanto candore morum, ut moriens omnibus mœrorem attulerit 1540. Ejus cadaver in Cathedrali tumulatum eſt. Palatium Epiſcopale exornavit, ſacellumque in Cathedrali conſtruxit, ampliorique cenſu ditavit.

LXIV 64. FABIUS Vigil, filius Gregorii Spoletini, Fulginas antea Epiſcopus, Pauloque III. à ſecretis, ad ſuæ Patriæ Epiſcopatum translatus eſt die 23. menſis Septembris anno 1540. Romæ è vivis exemptus eſt, multa, præclaraque ingenii ſui monumenta relinquens, cum omnes nobiliores diſciplinas felici auſu fuiſſet conſecutus. Verum Paulo III. vivente, ex conſenſu Fabii, Alexander Farneſius Cardinalis ad Spoletanum Epiſcopatum poſt mortem Vigilii regreſſum obtinuit, quæ cum in Julii III. tempora incidiſſet, jus illud regreſſus haud conſecutus eſt. Siquidem Julius Cardinali Cornæo attribuit; tametſi cum poſt mortem Julii, Farneſius ad Paulum IV. provocaſſet, B ab eo favorabiliorem ſententiã tulit, contra Cornæũ.

LXV. 65. FULVIUS Cardinalis Cornæus Peruſinus, à Julio III. hanc obtinuit Eccleſiam 1553. die 26. menſis Martii; eodemque jure, ac poſſeſſione ſpoliatus eſt à Paulo IV. in favorem Farneſii, qui cum illam Eccleſiam ad aliquot annos adminiſtraſſet, eo munere libens, volenſque abivit.

LXVI 66. *FULVIUS Urſinus Romanus Julii ex Domicellis Montiſrotundi filius, Valeriani Principis Aſculani, Marii, & Pauli Aemilii germanus frater, vir clariſſimus die 16. Decembris 1562. Epiſcopus Spoletanus eligitur à Pio IV. Decem & octo annos C hanc rexit Eccleſiam, quam vario, pretioſoque cultu ditavit; exceſſitque poſt quam ſibi coadjutorem cum futura ſucceſſione Gregorii XIII. benignitate accepiſſet Petrum Urſinum.

* Ex App. t. 1.

LXVII 67. PETRUS Urſinus Romanus Antonii Gravinæ Ducis, & Felicis Sanſeverinæ filius, Flavii Card. Urſini nepos, factus eſt coadjutor Fulvii die 11. Aprilis 1580. eidemque defuncto ſucceſſit. Spoletanam Eccleſiam rexit ad X. annos, & à Gregorio XIV. ad Averſanam translatus eſt anno 1591. quo celebratiſſima illa Marta Scelli Spoletina, quæ ob vitæ inſignem ſanctimoniam, Dei ſervæ nomen ſibi apud vulgum pepererat, quam D. Philippus Nerius ſummo in pretio, ac ſingulari veneratione habebat, eamque ut lectiſſimam Chriſti Domini ſervam obſervabat, ac ob id frequentius adibat, Spoleti è vivis erepta ad Chriſtum evolavit. Illa cum adoleſcentia floreret, Franciſco Angelo Leti nupſit, à quo vidua relicta, ſe ſe piis operibus, vitæque ſanctiſſimi exempli addixit; cumque plura virturum egregia facinora explicuiſſet ut partis ſibi meritis potiretur, exceſſit.

LXVIII 68. PAULUS Sanuitalis Parmenſis[b], filius Alphonſi Fontonellatis Comitis, ac Hieronymæ Farneſiæ, celebris Juriſconſultus, Abbas Cavonæ, ac V. S. Reſer. Urbevetanus Adminiſtrator, ſanctive Officii Conſultor, à Gregorio XIV. adlectus eſt die 26. menſis Aprilis ann. 1591. ſub Clemente Peruſiæ Gubernator fuit anno 1596. Deceſſit Romæ 1600. 6. Idus D Maii; ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Blaſii in Strata Julia, cum hoc ſubjecto epitaphio.

[b] De eo Bordonus in Theſauro Eccleſ. Parmen. p. 185. Mand.

D. O. M.

Paulo Sanvitali, Patritio Parmenſi, Alphonſi Comitis Fontonellata filio Pio V. ab utriſque libellis, Gregorii xiii. ac xiv. à Conſiliis S. Inquiſition: & Gubernat: Eccleſiaſt: ab altero Civitatibus, ab altero Spoletana Eccleſia ſponte Prapoſito, à Clemente VIII. Umbriæ Præfecto, auxiliorum adverſus Turcam comparandorum cauſa ad Principes Italia legato. Qui per hos gradus omni virtutum genere, morumque candore, Summ: Pont: gratiam, cunctorum in Urbe hominum benevolentiam promeritas Anno lxi. agens Roma deceſſit. Hieronyma Farneſia Mater, Carolus, & Alphonſus Frater, Nepoſque mærent. pon: curaver. Anno Jubilai à Chriſto nato M.DC.

LXIX 69. ALPHONSUS Cardinalis Vicecomes Mediolanenſis, è Cervienſi Epiſcopo, ad hanc Eccleſiam A translatus eſt anno 1601. die X. menſis Septembris Hic Hannibalem, ac Luciam parentes habuit, natuſque Mediolani eſt. A primis annis Papiæ nobiliores hauſit diſciplinas, atque juvenis adhuc ad Juriſconſultorum Mediolanenſium Collegium pervenit. Sub Gregorio XIII. Referendarius Apoſtolicus effectus eſt, ac in Luſitaniæ Regno ſpoliorum Collector, Prolegatuſque in eodem Regno nomine Cardinalis Alberti Auſtriaci. Sub Sixto V. Nuncii munere functus eſt apud Rodulphum Imperatorem; poſteaque à Gregorio XIV. Cerviæ Præſul adlectus, atque ad Hiſpaniarum Regem Legatus. Sed cum Gregorii morte intercedente, id muneris non potuiſſet obire, à ſacris Collegii Cardinalibus Leoninæ Regionis Gubernator adlectus eſt, dum Interregnum duraret, eodemque munere functus eſt poſt mortem Innocentii IX. A Clemente VIII. in Daciam, Tranſylvaniamque ad Regem Poloniæ Legatus eſt, atque ab eodem Cardi- B nalis ſublectus anno 1599. dictuſque Spoletanus Epiſcopus, inque omnibus iis Congregationibus numeratus, quæ totius ferè Reipublicæ Chriſtianæ ſolent expedire negotia. Paulo V. ſedente Umbriam turbulentiſſima tempeſtate frænavit, indeque infinita propemodum graſſatorum, perditorumque hominum deleta multitudine, illam Provinciam reddidit pacatiſſimam. Maceratæ deinde, non ſine mœrore Pauli Pontificis, defunctus eſt an. 1608. ejuſque cadaver in Lauretanam domum illatum honorificè cum hoc epitaphio tumulatum eſt.

D. O. M.

Alphonſo Vicecomiti tit. S. Sixti S. R. E. Car- C *dinali Epiſcopo Spoletino, qui poſt obita ſumma cum laude prudentia ad Imp. Reges, alioſque Chriſtianos Principes Nuncii Apoſtolici munera, & ob inſignem prudentiam, ac pietatem ad ſumma quaque feliciter adhibitus Piceni Legatus Macerata moritur xiij. Kal. Octobris anno M.DC.VIII. Comes Honoratus Vicecomes V. S. R. Patruo ſuo.*

70. MAPHÆUM CARD. BARBERINUM Florentinum, Archiepiſcopum Nazarenum, Vicecomes in Spoletana ſede ſucceſſorem excepit die 17. Octobris 1608. Purpuratum utique iis virtutibus exornatum, quæ ſacrum Antiſtitem viderentur decere. Quibus cum Spoletanam ſedem ſuſcepiſſet regendam, luſtrata cum tota Civitate Diœceſi, ſalubrique ſyno- D docelebrata, latiſque legibus ad puriores mores, Monialium Cœnobiis ſecurioribus adhibitis diſciplinis, adeo brevi optimè inſtitutam habuit, ac ſi tum primũ exordiretur florere. Seminarium à ſuo Prædeceſſore fundatum abſolvit, duoq; alia, unum in Viſio, in Hiſpello alterum inſtituit, iiſque ſalutaribus præceptis munivit, ut inde poſtea haud temnenda ſeges Alumnorum Spoletinæ Diœceſi fuerit ſaluti, & commodo. Et ne alicubi canonum, caſuumque conſcientiæ diſciplina frigeret, tum in Civitate ipſa, tum alibi congregationem erexit, in cujus conſeſſu dubiorum complicatiores ſpiræ evolverentur. Nec MAPHÆO magis curæ fuit animarum cultus, quam Eccleſiaſticus decor; Cathedralem enim ſacris veſtibus munificentiſſimè adauxit, agitavitque ſeriò conſilia de inſtaurando Templo ipſo à fundamentis, quod poſtea cumulatiſſimè præſtitit, cum ad ſupremam Petri Sedem evaſiſſet. In fovendis pauperibus tanquam indulgentiſſimus Pater patrimonium divexabat. Majora LXX

com-

commoda à MAPHÆO retuliſſet Spoletum, niſi Pauli V. juſſu Legatus frænaſſet Bononiam. Quo munere cum abiiſſet, Romamque reverſus graviſſimis iterum implicaretur oegociis, itaut oec ad punctum Eccleſiam ſibi creditam inviſere liceret, maluit ſe onere abdicare, ut fecit 1617. quam illam anxiè ſoi Paſtoris officium, & plerumque incaſſom præſtolari. Ita tamen onus abjecit, ot haudquaquam obliviſceretur amoris. Tanti Paſtoris jactura torſit Spoletanos, nec ferendo fuiſſent, niſi ſubſecuta funera Pauli V. Gregoriique XV. Barberinum ſub nomine URBANI VIII. evexiſſent ad ſedem, indeque, ot poſtea evenit, ſibi majora beneficia obveotura ſpopondiſſent. Magna itaque Spoleti, communiſque illius Populi gratulatio fuit. Ubi poſt actas numini gratias per Epiſcopum, quatuor Primorum honorifica ſancita legatio fuit, qui novo Pontifici novum dignitatis faſtigium nomine Civitatis gratularentur. Hos paterno planè affectu excepit URBANUS, gratiiſque, ac ſpleudidis donariis oneratos juſſit remigrare Spoletum, nepotiſque Cardinalis Franciſci Barberini, quo ſecurius agerent, protectioni ſubjecit; interdixit tamen in omnem liberalitatem effuſæ Civitati, ne ſibi quam decreverant, æneam ſtatuam in publico erigerent. Verum pro ſtatua nobilibus marmoribus incruſtatam inſcriptionem appoſuerunt in foro, URBANI VIII. tum pietatem, tum muoificentiam io hunc modum perenniter teſtaturam.

Urbano VIII. Pont. Opt. Max. cui orbis vota & ſuffragia virtutis Apoſtolicum Principatum petierunt, quem prudentia rerum uſu & literarum artibus excultum ad Juſtitia Tutelam & Religionis gloriam Coeleſtibus Conſiliis inſtruit, Barberina Familia, quæ gentiles ſuos Hetruſca Nobilitatis ſplendoribus exornans, & Chriſtianarum Virtutum ſtudiis exolens tantum Pontificem Orthodoxa Eccleſia, tres Cardinales Apoſtolico Senatui, tres Bellicos Duces Romana Militia educavit

S. P. Q. S.

Tum in Sacerdotali, tum in civili urbis ſua Magiſtratu Barberinam Beneficentiam feliciter expertus manſurum hoc grati animi monumentum poſuit.

Poſt hæc URBANUS Spoletinam Cathedralem Eccl. per nepotem Card. Fraociſcum imperavit inſtaurandam. Cui cum denique acceſſiſſet faſtigium, apparuit ita perbellè ſucceſſiſſe opus, ut nec veoerandæ aotiquitati nupera architectonica videretur detractum, nec elegantiæ receoti ex aotiquitate adjectum, quod intuentium judicium improbaret. Noviter excitatam Cathedralem, novæ gratiæ, privilegiaque, cum pretioſis donariis ab ejuſdem Pootificis liberalitate profectis, mirabiliter locupletarunt, itaot roſa aurea (quam Domioica iv. Quadrageſimæ Pontt. in preces fuſi conſueverunt conſecrare, ot Regibus, Principibuſque Romæ Sedi maximè ſtudioſis honoris, pietatiſque monus deferatur) cum gratioſo diplomate aliquando donata ſit, tanquam tanti Pootificis judicio Spoletina Civitas Umbriæ Civitatum princeps haberetur. Cæterùm Urbani non hic finis in Spoletinos, cum nullam occaſionem præterire videatur eoſdem gratiis, privilegiiſque ornandi, cojus munificentiæ haud unus Orbis Chriſtianus ſatis amplus habeatur à pleriſque mortalibus.

LXXI 71. LAURENTIUS Caſtruccius Lucenſis a, V. S. Refer. à Paulo V. electus fuit ao. 1617. die 17. menſis Julii. Hic Epiſcopale Palatium exornandum curavit, ſuorumque Anteceſſorum longiſſimam ſeriem, quam quæſitiſſima diligentia indagavit, atqoe expiſcatus eſt, prææleganti pictura io Epiſcopali Aula expreſſit. Adhuc ſuperſtes eſt, ab eoque majora pietatis monumeota bonorum plerique expectant. (*„ Conſervatorium & miſerabilium puellarum aperuit. Patres „ Soc. I. Spoleti excepit; obiitque 1655. menſe Aprilis.*)

a De eo Contelorius in Opere: *Memoriæ Hiſt. di Ceſi*, ubi habetur etiam ejus ſepulchralis inſcriptio.

LXXII 72.* CÆSAR Card. Fachinettus Epiſcopus Senogallienſis, translatus ad Spoletinam ſedem per obitum Laurentii Caſtrucii, die 2. Auguſti 1655.

* Ex App. p. 7.

A

A D D I T I O.

(*„ Cathedralem pretioſis donariis ditavit, ipſius „ Templi reparationi totus incumbens de ſuo opes addidit, perficique curavit. Eam deinde conſecravit: Clericorum ſeminarium opibus auxit. Roma obiit 30. Jan. „ an. 1683. ut diximus in Oſtienſibus.*

LXXIII „ LUDOVICUS *Sciamana nobilis Interamnenſis, qui cùm in ipſa adoleſcentia ſtudia liberalia avidiſſimè rapuiſſet, deinde ad Juris, & ſacrorum Canonum „ prudentiam perveniſſet cum laurea Doctoratus, inter „ Romana Curia Prælatos U. S. Referendarios connumeratus eſt, plures Eccleſiaſtica Ditionis Urbes integerrima Præfectura adminiſtravit, ipſumque Spoletum „ omnium Ordinum plauſu Gubernator rexit. Demùm „ cum Anconitanam Urbem moderaretur, ab Innocentio XI. hoc Epiſcopatu donatus eſt 9. Apr. 1675. Tandem illibata cum ſui nominis laude exordiente anno „ 1688. in ipſa ſua Cathedrali adhuc in florenti ætate „ brevi morbo vexatus mortalitatem explevit.*

LXXIV „ OPITIUS *Pallavicinus primaria nobilitatis Januenſis ex utroque parente genitus, qui piè, nobiliterq; „ educatus poſtquàm J. U. lauream eſt aſſecutus, inter Romane Curia utriuſque Signatura Prælatos Referendarios accitus eſt, adhibituſque pluribus frænandis Eccleſiaſtica Ditionis Civitatibus, tanto animi candore, „ eaque ingenii dexteritate in omnibus ſe gerens, ut annum agens tertium ſupra trigeſimum Epheſini Archiepiſcopatus titulo promeruerit cohoneſtari die 27. Febr. „ 1668. Mox Coloniam abiit Apoſtolicus Extraordinarius Nuncius, indè progreſſus eſt ad Polonia Regem. „ Denique laudatiſſimè longiori temporis decurſu cùm „ munus ſuum exploret, renunciatus eſt Presbyter Cardinalis ab Innocentio XI. die u. Septembr. 1686. Obtinuit poſteà cum purpureo Galero ab Alexandro VIII. „ titulum S. Martini in Montibus menſe Novembri „ 1689. Qui cum interfuiſſet Comitiis Vaticanis, inque „ eis ſuo Voto ad Petri Cathedram ſubvexiſſet Alexandrum VIII. ab eodem hanc moderandam accepit Eccleſiam 28. Novembr. 1689. Romam inde vocatus ad „ nova Comitia creando Pontifici Innocentio XII. maxime incubuit, à quo ad Auximate Sacerdotium tranſlatus eſt 6. Id. Auguſti anno 1691.*

C

LXXV „ MARCELLUS *Duratius Januenſis S. R. E. „ Presbyter Cardinalis enunciatus ab Innocentio XI. „ die 2. Septembris dum eſſet apud Regem Hiſpaniarum „ Nuncius Apoſtolicus, & Archiepiſcopus Chalcedonenſis, eodem anteà munere apud Luſitania Regem functus, proviſus deinde fuit de Eccleſia Carpentoratenſi „ Venuſini Comitatus Pontificia Ditionis, unde tranſlatus eſt ad Ferrarienſem Æmilia, qua dimiſſa, hanc „ Spoletanam obtinuit die 27. Auguſti 1691. retinuitque „ cum laude boni Paſtoris uſque ad annum 1695. cui ultro ceſſit anno 1697.*

LXXVI „ PETRUS *Gadolus nobilis Forolivienſis, J. U. D. „ præclara cum ſui nominis fama variis expertus in „ Aula Romana curis, & mirificè acceptus Auditor Generalis factus Vice-Legationis Avenionenſis, atque inter Prælatos connumeratus utriuſque Sign. Ref. dum „ eſſet inter eos unus ex Voti ſuffragium ferentibus, hac „ dignatus eſt Sede die 7. Febr. 1695.* Loc.)

D

(*„ Obiit in ſua Cathedrali an. 1710. Menſe Sept.*

LXXVII „ CAROLUS *Hyacinthus Laſcaris, Nobilis „ Nicien. Presbyter Ord. Præd. S. Theologia Magiſter*

Digitized by Google

A ,, *annorum 58. Bibliothecarius Caſanatenſis, ac S. Congregationis Indulgentiarum, & Sac. Reliquiarum conſultor, promotus ad Epiſcopatum Spoletanum eſt 11. Maji an. 1711.*

SUTRINI EPISCOPI.

SUTRIUM, antiquiſſimum Etruſcorum Oppidum mediterraneum, à Pelaſgis, ſi Catoni credimus, fuit ædificatum. Ita verò appellatum, ut videtur Annio in lib. 9. Commentariorum, aliiſq; ejuſdem farinæ inventoribus, vel à triplicato frumento, vel à triplici ſpica, quo ſtemmate à cæteris Etruriæ Populis ſecernitur; id enim nomen à Sut, quod frumentum ſignificare contendit, & tribus, conſtat exurgere. Volunt alii illud oppidum à Saturno habuiſſe principium; ſed illius exordium in Pelaſgos, Saturno antiquiores auctores referunt cordatiores. Hujus Civitatis omnes ferè antiquiores Scriptores meminerunt, præcipuè autem Livius pluribus in locis, Oppidum Sutrium Etruriæ clauſtrum appellans. In eo primum Etruſci dominati ſunt, deinde Romani victores eam Civitatem ſuam Coloniam effecerunt, ut Plinius narrat, Vellejuſque Paterculus, poſt 7. ſcilicet annos, ex quo Romam Galli victores ceperunt; eorundem etiam Romanorum Municipium fuit; antiquituſque ſatis celebris, graviſque populis. Chriſtiana ſacra, fidemque jam inde ab Apoſtolorum temporibus ad omnem pietatem alacris amplexata eſt, in eaq; eodem ipſo tempore Epiſcopus eſt ordinatus, unus è præcipuis Romani Pontificis ſuffraganeis, ideoque iis omnibus Privilegiis, gratiiſque condecoratus, quibus cæteri omnes Romanæ Provinciæ Præſules ſolent gaudere. Quæ tametſi abeſſent, Sutrium tamen ſatis ſpectabilem Civitatem efficerent duo ibidem concelebrata Concilia. Hanc verò Eccleſiam cum Nepeſina Eugenius IV. aliquando conjunxit, hoc eſt anno 1436. ut ſupra latè docuimus. Sutrini Epiſcopi ante unionem ii ſunt, qui ſequuntur.

A D D I T I O.

(,, *Sutrina Cathedralis antiquæ ſtructuræ B. Virgini in cœlum Aſſumptæ dicatur; antica gaudet Archipresbyteratus Dignitate, 11. Canonicis, abſque tamen Præbendis Theologali, & Pœnitentiaria. Ædes Pontificia ipſi inhærent; mons adeſt Pietatis, & Hoſpitale; caret Clericorum Seminario. Animarum cura in Cathedrali per Archipresbyterum exercetur; aliæ extant Eccleſiæ Parochiales; his ſubdantur animæ circiter bis mille; tria Regularium Mendicantium Cœnobia ipſam Civitatem condecorant, & unum ſanctimonialium Ord. Carmelitarum. Diœceſis ampla, eaque nobiliſſima eſt: 12. virorum ſacra ſepta perſtringit, & unam monialium in Terra Bracciani. Loca, quibus potitur, ſunt* Capranica, Rônciglione, Vico Borgo, Anguillara, Bracciano, Piſciarelle, Monte Virginio, Montarano, Rota Tolſa, Trivigniano, Baſſano, *Capranica, Bracciano, Roncilio, Tolfa, Anguillaria Eccleſiis gaudent Collegiatis. Nepeſina, Sutrinaque Eccleſiarũ fructus in lib. Cam. taxantur fl. 200. Verus valor annuus reddi-*

,, *tus vix* 1000. *Scuta mon. Rom. attingit* Lucent.)
1. S. EUSEBIUS Epiſcopus Sutrinus, cujus memo- I.
ria extat in antiquis tabulis hujus Eccleſiæ, ejuſque a 19
feſtum celebratur die 18. a menſis Decembris, ut re-
fert Ferrarius in catalogo. (1)
(,, CONSTANTIUS *præſens fuit Rom. Concilio* II.
,, *an.* 487. Lucent.)
2. MERCURIUS Romanam ſynodum ſubſcri- III.
bit, ſub Symmacho Pont. anno 502. (,, Et antea 499.)
3. AGNELLUS ejuſdem Civitatis Epiſcopus
Magni Gregorii privilegium quoddam ſubſcribit Ec-
cleſiæ S. Medardi Sueſſionenſis indultum 7. Kal.
Junii anno 593. (2)
(,, JOANNES *Sutrinorum Præſul ſub magno Gre-* IV.
,, *gorio ex lib. 4. Epiſt. 44.* Lucentius.)
4. BARBATUS Lateranenſi Concilio interfuit V.
ſub Martino I. Pontifice anno 642. b b 649.
5. GRATIOSUS in Concilio c Conſtantinopoli- VI.
tano VI. reperitur ſub Agathone Pontifice an. 680. c In Concil. Rom.
B 6. AGNELLUS ejus nominis II. Romanæ ſynodo VII.
interfuit à Gregorio II. Pontifice celebratæ, anno
721. Miratur David Blondellus in cenſura privile-
gii S. Medardi unicum tantum ſe inveniſſe Agnel-
lum Sutrinum Epiſcopum in monumentis Eccleſiaſti-
cis, ſub Gregorio juniore, & hunc, quem modo com-
memoravimus; cur verò non potuerit alterum ejuſ-
dem nominis vixiſſe ſub Gregorio Magno, ante an-
nos 200. à juniori Angelo, cordati judicent lecto-
res. (3)
7. GRATIOSUS, alias Hirſioſus floruit an. 743. VIII
8. VALERIANUS, cujus habetur mentio in Ro- IX.
mano Concilio ſub Eugenio II. Papa anno 826.
9. JOANNES inter Synodi Romanæ Patres le- X.
gitur interfuiſſe anno 853.
(,, *BONIFACIUS ex Comitibus Tuſculanis Si-* XI.
,, *gnis S. R. E. Cardinalis, & Sutrinus Epiſcopus me-*
,, *moratur in Cicconiano opere ſub Marino II.* Lucent.)
10. MARTINUS, ſive Marinus Romano Con- XII.
cilio interfuit anno 963. Apoſtolica legatione fun-
ctus eſt apud Othonem Imperatorem. (,, Ao. 965. ſe-
C ,, dit in Conc. Raven. an. 968.)
11. BENEDICTUS è Tuſculi Comitibus, Sutri- XIII.
nus Epiſcopus Apoſtolicum evaſit in thronum anno
975. vocatuſque eſt Benedictus VII.
12. * DOMINICUS Sutrinus Epiſcopus, cujus XIV.
memoria habetur in decreto ſæpe citato Benedicti * Ex App. I. 2.
IX pro Abbate Vvillelmo Fructuarienſi, cui ipſe in-
terfuit, ſubſcripſitque cum multis an. 1015.
(,, *PETRUS Epiſcopus Sutrinus ſubſcribitur lit-* XV.
,, *teris Benedicti VII. pro eccleſia B. fuldunenſi an. 977.*
,, *ex Petro Marca in ſua Marca Hiſpanica.* Lucent.)
13. KILINUS. Sub eo ſynodus celebrata eſt in XVI.
favorem Henrici Germaniæ Regis anno 1046. in qua
injuſtè VI. Gregorius de Apoſtolica ſede deturbatus
eſt, intruſuſque Clemens II. Hic ille Kilinus eſt,
qui cum in Romano Concilio ſimoniacæ labis fuiſ-
ſet expoſtulatus anno 1049. falſoſque, atque vena-
les teſtes ſubornaſſet, qui ſuam ementirentur inno-
centiam, ipſe interim, à Patribus Concilii in jura-
mento adactus, vix concepta verba cœperat expli-
D care, cum linquente animo, coram Patribus conci-
dit, domumque relatus, miſerè diſperiit; Numine
ſcilicet repetente pœnas tam de admiſſo ſcelere, quã
de auſo perjurio. Meminit facti Viberius in vita
Leonis IX. lib. 2. cap. 10. Hic Kilinus interfuit
conſecrationi majoris altaris Veſuntionenſis Eccle-
ſiæ anno 1048. de quo Jacobus Chiffletius in hiſt.
Urbis Veſuntinnis. (4)
14. ROLANDUS Nicolai II. Pontificis quod- XVII
dam decretum ſubſcribit in Concil. Romano condi-
tum an. 1059. menſis Aprilis, ex Codice Vatic.
15. MAINARDUS memoratur in bulla Ale- XVIII
xandri Papæ II. anno 1062. pro Eccleſia Sempro-
nienſi data.

(,, *JOAN-*

(1) Euſebius Sutrinus Epiſcopus deſcribitur in Concilio Romano Hilari Papæ an. 465 Fueritne hic primo loco memoratus, ſed alter ignoramus. *Luc.*
(2) Explodendus omnino ex hac ſerie iſte Agnellus eſt, licet noſter Ughellus non aſſentiatur, nimium fidelis Sueſſionienſi privilegio, cujus fraus nobis ſæpius detecta hoc pariter in loco evincitur, cum magni Gregorii tempore Joannes, non Agnellus Sutrinæ Cathedræ inſideret. *Lucen.*
(3) Rectè Blondellus à noſtro Ughello perperam confutatus hic fraudem aperit Sueſſionenſis Commenti, ex quo Agnellus, qui floruit ſub Gregorio Juniore, ad primum Gregorium transfertur. *Luc.*
(4) Conſecrationi Altaris S. Stephani Veſuntionenſis ſolemni ritu peractæ à Leone IX. 5. Non. Octob. 1050. non hic Kilinus, ut vult Ughellus, ſed alter præſens fuit, uti emendatur hic locus in Gallia Chriſtiana tom. 2. in Archiep. Bituricen. cum agitur de Hugone n. 32. *Lucentius.*

XIX. („ *JOANNES ſubſcripſit privilegio Alexandri „ II. Monaſterio S. Dionyſii elargito in Concilio Lateranen.* 1066. Lucent.)

XX 16. BONIZZUS vir longè doctiſſimus floruit anno 1078. Hic de Eccleſiaſticis commentariis eruditiſſimè ſcripſit; cujus Epiſcopi honorifica mentio extat in quoddā Comitiſſæ Mathildis privilegio anno 1086 à qua ob egregias animi dotes magno in honore habitus eſt. Hujus item meminit Hubaldus Epiſcopus Mantuanus in vita S. Anſelmi Epiſcopi. Bertoldus in Chronico illum Bonizzonem appellat, qui ob Eccleſiæ Romanæ defenſionem de Sutrina Cathedra depulſus eſt, poſtque varia, duraque exilia à Catholicis Inſubribus Placentiæ Civitatis Præſul adlectus eſt. Demum ab hæreticis captus, orbatuſque utroque oculo, ac cætera membra per exquiſita tormenta truncatus, nobilem martyrii palmam adeptus eſt an. 1089. de quo Baronius tom. 11. Annal.

XXI. * Ex App. tom. 7. 17 * JANUARIUS de Januariis è caſtro Radigunduli ditionis Senenſis in Etruria, Bumbergi, filius. Epiſcopus fuit Sutrinus circa annum 1090. teſte antiqua Chronica Radigunduli.

XXII. 18. OTHO cuidam privilegio Honorii reperitur ſubſcriptus in favorem Piſanæ Eccleſiæ indulto 1126. Anacleti II. Antipapæ fautor memoratur in literis ejuſdem ad Lotharium Imperatorem miſſis.

XXIII 19. ADALBERTUS, cujus tempore altare majus Cathedralis columnis, & teſtudine exornatum fuit, ut ex inciſis ibidem ſequentibus verbis liquet.

Hoc opus fecit Nicolaus, & filius ejus anno
Incar. MCLXX. Factum eſt hoc opus à ven.
viro Adalberto Epiſcopo.

XXIV 20. JOANNES Lateranenſi Concilio interfuit ſub Alexandro III. anno 1179.

XXV. 21. N. . . . . Sutrinæ Eccleſiæ Præſul, natione Theutonus ann. 1200. Ab Innocentio III. cum Abbate S. Anaſtaſii ad tres Fontes, ex Ordine Ciſtercienſi, ad Imperatorem in Germaniam Legatus miſſus eſt, ut Archiepiſcopum Salernitanum è teterrimo carcere eriperet, qui Coloniæ politus, contra Innocentii Pontificis voluntatem coronationi Philippi contra Othonem electi factioſè interfuit. Cujus criminis poſtea Romæ accerſitus, convictuſque, præter cæteras Eccleſiaſticas cenſuras, omni honore ſpoliatus eſt. Facti meminit Antoninus Florentinorum Antiſtes p. 3. tit. 17. cap. 1. §. 1. & 2. hiſtor.

XXVI 22. PETRUS Hiſmael Doctor celeberrimus, Innocentii III. familiaris, ab eodem Pontifice Epiſcopus declaratus eſt, ſuffectuſque depoſito circa an. 1202 Hic altare S. Joannis Baptiſtæ in Eccleſia S. Cæſarii prope Hortenſem Civitatem conſecravit. („ *De Hoc in Decr. c. 3. de cauſa poſſeſ.*)

XXVII. („ MENCUS *de Hiſpello, Epiſcopus Sutrinus, & „ Innocentii IV. a ſecretis floruit an.* 1253. *ut eruitur ex „ primigenio compendio Vitæ B. Andreæ Hiſpellatis „ Ordin. Minorum perſcripto à Joanne Targurino, & „ relato à Bollandianis in Actis SS. Jun. tom.* 1. *p.* 365.)

XXVIII. * Ex App. tom. 2. 23 * MARUCIUS Epiſcopus Satrinus defunctus eſt anno 1275. de quo mentio in monumentis Baſilicæ Vaticanæ, cui ſucceſſit.

XXIX * Ex App. tom. 2. 24 * FRANCISCUS ex Priore S. Stephani de Viterbio, & Capellano Matthæi S. Mariæ in Porticu Diac. Card. eligitur à Capitulo Sutrino poſt mortem Marucii anno 1275. & à Papa confirmatur, ex iiſdem monumentis, de quo nil aliud reperitur.

XXX. 25. FLORASIUS obiit anno 1282.

XXXI 26. ALDOBRANDUS ejuſdem Civitatis Præſul, ex Canonico Blancoregienſi, à Capitulo poſtulatus, confirmatur à Martino IV. an. 1283. 2. Id. Januarii, ex regeſt. vatic. ep. 82. fol. 69. Favorabile quoddam diploma Carmelitanis Fratribus Senenſibus à Nicolao IV. indultum ſubſcripſit 1290.

XXXII. 27. JACOBUS Canonicus Cathedralis Eccleſiæ, à Capitulo poſtulatus, confirmatur à Nicolao IV. an. 1290. 8. Kal. Junii, ex reg. Vat. epiſ. 195. fol. 33.

XXXIII. 28. THOMAS fuit Epiſc. 1325. ex lib. proviſ. Prælat. Crediderim autem hunc illum Sutrinum Epiſcopum eſſe, quem Antipapa Corbarius Anticardinalem creavit anno 1328.

29. Fr. UGUCCIONUS Peruſinus a Franciſcanus, à Joanne XXII. electus fuit anno 1333. 14. Kal. Aprilis, ex ceſſione Berengarii de S. Africano Clerici Diœceſis Vabrienſis electi, ex regeſt. vatic. XXXIV. a Rajas meminit ...

30. JOANNES electus anno 1340. 12. Kal. Aprilis ex Archipresbytero Cathedralis Eccleſiæ, à Benedicto XII., ex reg. vatic. ep. 65. XXXV

31. JOANNES de Vergonis Ordinis Eremitarum S. Auguſtini adlectus à Clemente VI. anno 1342. 14. Kal. Auguſti, ex reg. vatic. ep. 25. fol. 133. ſucceſſit Joanni præmortuo. Obiit idem Joannes apud Sedem Apoſtolicam anno 1348. XXXVI.

32. Fr. HUGOLINUS de Petra Longa Ordinis Prædicatorum à Clemente VI. creatus Epiſcopus anno 1348. 8. Kal. Julii, ex reg. vatic. ep. 216. fol. 127. Hic cum ad Eccleſiam ſuam perveniſſet, in gravem incidit morbum, itaut mortuus penè judicaretur, relatumque fuerit ad curiam, Sutrinam Eccleſiam vacare. Unde Clemens Raymundum quendam Ordinis Eremitarum S. Auguſtini Epiſcopum Sutrinum creavit, munuſque conſecrationis ab Epiſcopo Cardinale Albanenſi impertiri fecit. Cognita inde veritate de valetudine Hugolini, Raymundum Juvenatenſi Eccleſiæ præfecit. Exceſſit verò Hugolinus an. 1353. XXXVII.

33. NICOLAUS Prior S. Spiritus in Saxia de Urbe, dictus eſt Epiſc. 1353. Idus Februarii, ab Innocentio VI. ex reg. vatic. ep. 26. fol. 61. XXXVIII

34. PETRUS obiit anno 1363. XXXIX.

35. ANGELUS ex Archipresbytero Eccleſiæ S. Mariæ de Vetralla Viterbienſis Diœceſis, ejuſdem Civitatis Epiſcopus adlectus eſt an. 1364. Non. Junii ex reg. Vatic. XL.

36. DOMINICUS adlectus eſt anno 1377. XLI.

(„ *BONIFACIUS Barcigroſſus Ordinis Minorum „ Sutrinus Epiſcopus memoratur fuiſſe an.* 1391. *à Bo„ naventura Theulo in Apparatu Minorico p.* 92. Mand.) XLII.

37. BERNARDO Epiſc. Innoc. VII. poteſtatem fecit condendi teſtamentum 1406. ex libro de diverſis formis. XLIII

38. ANDREAS ejuſdem Civitatis Epiſcopus adlectus fuit anno 1406. die 16. menſis Julii: deceſſit autem 1410. * Hic Patria fuit Senenſis, ac nobili genere natus, ut nos monuit Beliſarius Bulgarinus. XLIV * Ex App. tom. 7.

39. DOMINICUS de Anglona Monachus SS. Vincentii, & Anaſtaſii ad Tres Fontes extra Urbem Ordinis Ciſtercienſis, Abbaſque S. Sebaſtiani ad Catacumbas ejuſdem Ord. dictus eſt Sutrinorum Epiſcopus à Joan. XXIII. an. 1410. 14. Kal. Novembris. Hic deinde ad Eccleſiam Monteflaſconenſem tranſlatus eſt anno 1429. XLV.

40. Fr. ANDREAS * Conſtantinopolitanus Patria, (Id habetur in monumentis S. Petri in Vaticano) Ordinis Prædicatorum, Sacri Palatii Magiſter, electus anno 1429. pridie Kal. Martii. E vivis autem exemptus eſt 1431. („ *Vide Fontanam in Syllabo Ma„ giſtrorum S. Palatii p.* 103. *& de Rom. Prov. p.* 320. „ Mandoſ.) XLVI * Ex App. t. 2.

41. LUCAS Roſſi, de Tartaris Nepeſinus, rector Eccleſiæ S. Thomæ in capite Mulara Romanæ ditionis, ſucceſſit Andreæ anno 1431. 4. Kalend. Novembris. Hujus Epiſcopi temporibus Nepeſina Sutrinæ Eccleſiæ juncta eſt, Eugenio IV. ita cenſente, anno 1436. Primuſque Lucas fuit, qui Nepeſino, Sutrino, utroque titulo potiretur. b XLVII.

b De ſequentibus Conſule Nepeſinorum ſeriem.

42. JACOBUS Abbas Sublacenſis, ex ordine S. Benedicti, creatus Epiſcopus Nepeſinus eſt, atque Sutrinus, anno 1447. die 19. menſis Julii. Deceſſit autem 1453. XLVIII.

43. ANGELUS Alterius nobilis Romanus, Lateranenſis Baſilicæ Canonicus, Nicolai V. Generalis Teſaurarius, electus Epiſcopus harum Eccleſiarum anno 1453. 12. Kal. Maii Romæ deceſſit, ſepultuſque eſt apud S. Mariam ſupra Minervam 1472. in ſuæ gentis ſacello, ubi marmori inſculptum hoc ſubjectum legitur epitaphium, supernè ejuſdem gentilitiis micantibus ſtemmatibus, quæ ſex argentea aſtra in cæruleo campo efficiunt. XLIX

ANGELO ALTERIO EPISCOPO
Sutrino, Nepeſinoque

Utriuſque juris peritiſs. qui vixit ann. XC.
Hieronymus, ac Julianus Alterii Patruo B.M.P.

L. 44. BAPTISTA electus Epiſcopus Sutrinus, ac Nepeſinus an 1472. 3. Nonas Julii; ad Eccleſiam Bituntinam tranſlatus eſt 1480. die 5. mẽſis Novembris.

LI. 45. ANDREAS Epiſcopus Biruntinus, ad has Eccleſias translatus eſt anno 1484. die 5. menſis Novembris. Romæ è medio abiit menſe Auguſto an. 1489.

LII. 46. BARTHOLOMÆUS Flores Andreæ ſuffectus eſt 1489. XII. Kal. Novembris, qui poſtea Archiepiſcopus Cuſentinus effectus eſt 1489.

LIII. 47. FRANCISCUS è Caſcia Umber, Bartholomæo ſucceſſit 1495. die 4. menſ. Auguſti.

LIV. 48. ANTONIUS Torres Hiſpanus, ex Ordine S. Hieronymi monachus, ab Alexandro VI. creatus eſt, cum antea fuiſſet Lucerinus Epiſcopus 1497. die 17. menſis Aprilis. Deceſſit autem menſe Julio ejuſdem anni.

LV. 49. ZANARDUS Bagarottus * Nobilis Placentinus, Ducis Mediolani à Conſilijs, Epiſcopus dictus eſt 1497. die 17. menſis Julij. Deceſſit autem Romæ in Interregno Alexandri VI. („ *De eo Ariſius in Cremona Liter. tom.* 1. p. 385. Mand.)

* Ex app. t. 1.

LVI. 50. ANTONIUS de Alberijs Urbevetanus, adlectus eſt à Pio III. ann. 1503. die 11. menſ. Octobris; fato autem functus eſt anno 1506.

LVII. 51. JO: Jacobus Brunus Prothonotarius Apoſtolicus, declaratus eſt Epiſcopus 1506. die 6. menſis Februarii. ao autem munere ultro deinde abiit an. 1507.

LVIII. 52. PAULUS Æmilius Brunus, ſupramemorati frater, fratri ſucceſſit anno 1507. die 27. menſis Auguſti. Deceſſit autem anno 1516.

LIX. 53. JACOBUS Bongallus è Filacciano, harum Eccleſiarum creatus Epiſcopus eſt anno 1516. die 5. menſis Novembris vitam finivit anno 1538.

LX. 54. JACOBUS Cardinalis Simonetta, harum Eccleſiarum adminiſtrator fuit 1538. die 6. menſis Februarii; vita functus eſt 1539.

LXI. 55. POMPONIUS Cæſius Romanus Epiſcopus antea Hortenſis, ad has Eccleſias translatus eſt ann. 1539. die 24. menſis Novembris, condecoratuſque purpu. a eſt an. 1542. eodem autem ann. defunctus eſt.

LXII. 56. PETRUS ANTONIUS de Angelis, tunc Romæ Gubernator, & Rector, Sutrino, Nepeſinoque throno nobilitatus eſt die 7. menſis Auguſti; vita functus eſt 1553. („ *De Angelinis, nobiliſque Caſenas dicitur in Genealogia Familiæ Belmontiæ, Auctore Petro Belmontio.* Mand.)

LXIII. 57. ANTONIUS Simeonius a à monte S. Sabini Etruſcus, Julio III. propior affinis, Monachuſq; Camaldulenſis, Epiſcopus renunciatus eſt, die 3. Julii anno 1553. cum fuiſſet antea Epiſcopus Minorenſis. Defunctus autem eſt 1556. menſe Septembri.

a De Menicucciis.

LXIV. 58. Fr. MICHAEL Ghiſlerius Alexandrinus, ex Ordine Prædicatorum, Epiſcopus adlectus eſt anno 1556. die 4. menſis Septembris, qui paulò poſt Cardinalis creatus eſt, atque ad Eccleſiam Montis Regalis tranſlatus, evaſitque deinceps ſummo Reipublicæ Chriſtianæ commodo, ad Apoſtolicam ſedem, ſub Pij V. nomine.

LXV. 59. HIERONYMUS Galeratus Mediolanenſis earundem Eccleſiarum adlectus Epiſcopus eſt, anno 1560. die 27. menſis Maij; deinde tranſlatus eſt ad Alexandrinam Eccleſiam in Inſubria anno 1563.

LXVI. 60. TIBERIUS Cardinalis Criſpus, harum Eccleſiarum Adminiſtrator fuit ann. 1565. die 19. menſis Januarii. Sutrii deceſſit 1566. Prid. Nonas Octobris, ſepultuſque eſt in Cathedrali.

LXVII. 61. Fr. ÆGIDIUS de Valentibus Piſaurenſis, Ordinis S. Auguſtinis, Papæ Sacriſta creatus eſt, 1566. die 25. menſ. Octobris. Deceſſit an. 1568.

LXVIII. 62. Fr. CAMILLUS Campegius Papienſis, ex Ordine S. Dominici. Ægidio ſuffectus eſt anno 1568. die 14. menſis Maij. Sutrij deceſſit anno 1569. ſepultuſque eſt in Cathedrali.

LXIX. 63. DONATUS Stampa Mediolanenſis, harum Eccleſiarum Epiſcopus creatus fuit 1569. die 14. menſis Decemb. Deceſſit 1575.

LXX. 64. Fr. ALEXIUS Procurator Generalis, Ordinis S. Auguſtini ſublectus eſt anno 1575. die 20. menſis Julii. Deceſſit autem 1580. („ *Fuit Alexius ex Familia Stradella, Frizzanenſis patria, Genua tamen oriundus. Videndus Thomas de Herrera in Bibl. Aug. p. 46. t. 1. & Pamph. in Chron. Auguſt. p. 131.* Mand.)

LXXI. 65. HORATIUS Moronus Mediolanenſis Alexio ſucceſſit anno 1580. die 5. menſis Septembris. Deceſſit autem 1604.

LXXII. 66. THADDÆUS Sartius b Bononienſis, defuncto Horatio ſuffectus eſt anno 1604. poſtrema die ſeſe convolventis Maij; eiſdem Eccleſijs nuncium remiſit anno 1616.

b De eo Aldoſius in Epiſc. Bonon. p. 14. Mand.

LXXIII. 67. Fr. DOMINICUS de Martinis, Ordinis S. Franciſci de Obſervantia creatus eſt anno 1616. die 18. menſis Maij. Fato functus eſt 1627. („ *Dionyſius vocatur a Waddingo de Script. Ord. Min. p. 103. & à Jacobillo in Bibl. Script. Umbriæ. p. 94.* Mand.)

LXXIV. 68. SEBASTIANUS de Paulis Nepeſinus. Epiſcopus antea Neocæſarienſis, ad Sutrinam, Nepeſinamque Eccleſias tranſlatus eſt 1627. die 20. menſis Septembris. Obiit anno 1643. die 6. Februarii.

LXXV. 69. BARTOLOMÆUS Vanninus Piſtorienſis Civis Romanus U. S. Refer. ab Urbano VIII. electus Epiſcopus hoc ipſo anno 1643. c („ *Plura de eo in mea Bibl. Rom. Vol. 2. p. 211. & Ciampinus in enarratione Synoptica Abbreviatorum. p. 40.* Mand.)

c De reliquis vide ſeriem Nepeſinorum.

TERRACINENSES EPISCOPI.

IN antiquo Latio litorali, quod hoc tempore Romanam Campaniam vocamus, ſupra haud multũ elatum collem, propè mare antiqua Civitas Tarracina fundata eſt, à Pontinis paludibus nõ procul. Hanc autem, quàm modo ſpectamus propè litus, condidere qui ſunt ſubſecuti. Anxur primum lingua Volſca appellata eſt; inſigne Oppidum fuit Volſcorum, ut Livius, Pliniuſque ſcribunt. Vult autem Strabo appellatam illam prius fuiſſe Trachinam, ideſt aſperam, à ſaxoſis collibus, ubi ſita erat. Livius illam Anxur appellat lib. 8. item Martialis, Lucanus, Frontinus, aliique. Sub nomine Tarracinæ illius plures meminere ſcriptores, ut idem Livius pluribus in locis, Svetonius, Tacitus, Feſtus Pompejus, Ptolomæus, & alii. Anno à Roma condita 425. ante verò Chriſtianam fundatam ſalutem 326. L. Æmilio Mamertino, & C. Plautio Deciano Coſſ. ut idem Livius affirmat, illam Romani Coloniam effecerunt, eorundemq; poſtea Municipium fuit, ſi Tacito credimus, in libro 4. Mos militibus ſolvendi ſtipendia è Tarracinenſi bello duxit originem. cum enim C. Servilii Halæ exercitus Tarracinam cepiſſet, Dux ſervatam prædam pro ſtipendio diviſit in milites. Civitas admodum civilis eſt, dignitateque Epiſcopali ornata jam inde ab Apoſtolorum temporibus, qui ibidem Epaphroditum Alumnum ordinaverunt Epiſcopum. Inter Eccleſias Romanæ Provinciæ numeratur, immediatè Romano Pontifici ſubjecta, ornataque ijs omnibus gratiis, ac privilegiis, quibus cæteræ gaudent. In Tarracinenſi ſolo martyrio coronati fuere SS. Nereus & Achilleus, Euſtachius d, Maron, & Victorinus, S. verò Cæſarius martyrium ſubijt in ipſa Civitate. Tarracinenſi Epiſcopatui ante annum 1100. noſtræ ſalutis à Romanis Pontificibus unita fuere Privernatis antiquiſſimi Epiſcopatus jura, & Setinæ Eccleſiæ, è quibus Tarracinenſis diœceſis mirum in modum crevit.

d Eutyches.

Ve-

Verùm antequam Tarracinenſium Epiſcoporum ſeriem attexere aggrediamur, de veteri Priverno quædam, nonnulla vero de Setina olim Romanorum Colonia perſtringere, ac delibare in animum induxi.

DE PRIVERNO OLIM VOLSCORUM REGIA

PRivernum antiquiſſima civitas Volſcorum caput, ac illius Camillæ apud Virgilium celebratiſſimæ Reginæ, invictiſſimæque bellatricis Regia, quæ cum ad ferendas Turno ſuppetias ad arma provolaſſet, inito cum Ænea prælio ab Arvate Trojano per proditionem occiſa occubuit. Jacebat olim ad collis radices ſita, in quo hodie novum Privernum ſeptem *tantom à Tarracina milliaribus diſſitum aſſurgit. Hujus Urbis origo adeò pervetuſta, ut aliquibus ejus indagandæ cupidis, fabuloſa aliqua adducendi occaſionem injecerit, cum illi Latium à Saturno conditum dixere, ejuſque nomen in totam deinde Provinciam derivatum; illius tamen nomen poſtea in Privernum deſciviſſe, quod in honorem Priverni Oſcæ illi imperitantis filii eſſet impoſitum, quod perſtitit hactenus, quamvis paolulum corrupta voce, Pipernum appelletur. De Priverno veteres, Livius variis in locis, Lucretius, Virgilius, Plinius, Servius, aliique mentionem expreſſere. Bellum Privernates ſæpius cum Romanis geſſere, ut efflorescentem illorum gloriam, auctamque in dies potentiam, jam ipſis metuendam comprimerent. At victi ſæpius, perdomitique jugum cum aliis ſubjere, eorumq; Dux Vitruvius Vaccius in triumphum deductus eſt, Plautio, AEmilioque Coſſ. æquata ſolo Civitas, civeſque cum Veliternenſibus in Transtiberina regione traducti; pauloque poſt Senatus Romanus eorum virtutem miratus ſumma cum laude civitate donati fuere, & in Viſentinam Tribum admiſſi; patria illis reſtituta eſt; Romanoque exinde popolo, Imperatoribus inde, ac tandem ſummis Eccleſiæ Pontificibus ſumma fide, & obſervantia paruere. Antiquum illud Priverum, ut narrat Blondus, à Theutonibus excidium, deletumque fuit, ejuſque Cives in vicinos montes, ac loca profugere, ſopitoque barbarorum furore, Nobiles, Civium collatis reliquiis, Duce Leone, cum patriam in priſtinum ſplendorem reſtituere poſſe omnem ſpem abjicerent, eam in colle, in quo adhuc viſitur, inſtaurarunt, vetuſque Priverni illuſtre nomen indiderunt. Veteris excisæ Civitatis non levia adhuc cernuntur veſtigia, antiquæ illius amplitudinis, & dignitatis certiſſima argumenta. Sed cum illius novæ Urbis ambitu veteres omnes Cives capi non poſſent, alii Roccham Burgiam, alii Aſpranum, Magentiam alii, Perſeum alii, & Caſtrum Crucis, Sooninum alii, quæ clara ſunt Oppida, condiderunt, quæ tamen Priverno obnoxia D.Petri recurrente die annuum tributum pendunt (1), patiterque eorum Eccleſiæ à Privernati dependent, à qua ſacrum chriſma accipiunt, ſeſtoque beatiſſimæ Virginis Aſſumptæ decimas illi perſolvunt. Fama eſt probatiſſima, Privernum antequam à Barbaris deſolaretur, in eo Chriſtianam religionem floruiſſe, eodemque tempore cum Tarracina à S. Petro Apoſtolo, vel à B. Epaphrodito luce fidei illuſtratum fuiſſe. Argumento probabili poſſet afferri, D. Petrum cum in foro Appio, Priverno proximo conſiſteret, ipſi Privetoo, aliiſque vicinis locis Evangelium promulgaſſe. In cujus rei ſignum illod adduci poſſet in vetere Priverno Templum D.Petri ſemidirutum conſpici, ob acceptam ab ipſo fidem, ut fert traditio, in ejus honorem excitatum, Religionis incrementum pariter à D. Paulo Apoſtolo accepiſſe, veriſimillimum eſt, cum ille in Foro Appio aliquantulum commoratus in vicinis circumquaque locis diſſeminaret, è quibus etiam colligere poſſumus iiſdem temporibus Privernum Epiſcopali dignitate ornatum, licet injuria temporum Epiſcoporum ſuorum memoriam obliviſcatur. Inveterata apud omnes confirmat ſententia, tres antiquos Priverni Epiſcopos in variis Conciliis ſubſcriptos reperiri. Eleutherium ſcilicet anno 826. ſub Eugenio II. Majum ſub Leone IV. anno 893. atque Benedictum in Concilio ſub Joanne XV. coacto anno 998. * Martinus Epiſcopus Piperneoſis Eccleſiæ ante annum 100. vixit, de quo apud nullum haud reperitur memoria. Nos tamen nudum ejus nomen in vetuſtiſſimo codice membranaceo Paſtoralis S. Gregorii Papæ invenimus, in Archivio Liberianæ baſilicæ, quem ipſe Martinus ſcribi fecit, primaque pagina codicis ipſiſſimis vetuſtiſſimis caracteribus ita legitur: *Martinus, gratia Dei, Epiſc. S. Pipernatis Eccl. hunc librum paſtorale fieri conſtitui Domino auxiliante*. Alterum etiam Pipernatem Epiſcopum obſervavimus ſubſcriptum, in ſæpe citato diplomate Benedicti Papæ IX. pro Vvillelmo Abbate Fructuarienſi ann. 1015. in hunc modum. *Ego Petrus S. Pipernatis Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi*. Hic eſt ille Petrus Pipernen. Præſul, qui à Sergio Papa IV. in Galliam miſſus, Monaſterium Belliloci conſecravit, teſte P.Marca Concord. l. 4. cap. 8. pag. 657. aliorum vero Priverni Epiſcoporum omnis memoria excidit. Quo verò tempore hæc Eccleſia cum Tarracinenſi unita fuerit nil certi afferri poteſt, cum illius unionis tantummodo in Honorii III. diplomate an. 1217. mentio reperiatur. Cathedralis Privernatis Eccleſiæ nobilis ſtructuræ Beatiſſimæ Virgini Aſſumptæ dicata eſt, cujus Archipresbyter hactenus loco veteris Diœceſis in aliquibus, ut ſupra retulimus, oppidis Clericorum diœceſanorum puniendorum, beneficiorum conferendorum, decimarumque colligendarum jus obtinebat, quo incuria ſua excidit. Præter Archipreſbyterum 15. *Canonicos, alioſque plures Clericos numerat. Multis ſacris lipſanis ornatur, ac Beatiſſimæ Deiparæ Virgini imagine à D. Luca, ut fert traditio, depicta, quæ ingenti miraculo, poſt illatam à Barbaris vaſtitatem, inter medios, quibus ardebat Civitas, flammarum globos illæſa ſervata, à civibus in Cathedrali novæ Urbis hic collocata eſt. A Cathedrali porrò latere Epiſcoporum Privernatium antiquum ſpectatur palatium. Intra murorum ambitu ſeptem *c Eccleſias parochiales, religioſorum Monaſteria 5. aliaque oratoria, ac templa illorum populorum pietatis certiſſima ſigna continet. *d At inter cætera Privernatium ornamenta nobiliſſima illa, ac percelebris Foſſæ novæ Abbatia Ordinis Ciſterciensis numerari poteſt, in eorum ditione ſita, eodemque in loco, quo Forum Appii erat. Illa enim tum maxima Monachorum, quos alebat ad centum, multitudine, tum virtotis, ſanctitatiſque ingenti fama effloruit. (2) Ex ea innumeri doctrina, ſanctitateque ſpectatiſſimi viri prodiere, qui in gerendis Eccleſiaſticis dignitatibus ſummæ admiratione effulſere. In ea exultus olim fuerat Gregorius IV. Pont. Max ex ea tres Cardinales Jordanus, Stephanus, ac Theobaldus è familia Ceccana, tria Ciſtercienſis Ord. ornamenta erupere; in ea diem obiit D. Thomas Aquinas Privernatium protector, ibidemque pluribus annis ejus ſacra oſſa quieverejin ea inquam, pietate perpolitus fuit B. Gerardus Martyr, qui tranſlatus in Gallia Clarevallenſis Abbas, ac D. Bernardi ſucceſſor eſſe meruit: Hujus cœnobii Abbas fuit Petrus Meſſarellus Privernas, qui à ſummis Pontificibus in gravliſſimis expediendis negotiis adhibitus eſt, & Ro-

* Duodecim & amplius.

* Ex A c. 3.

* b 14.

* c Quinque ſolum, & quibus annumeratur 1000.

* d Ad etiam mons Fr menmarii & Hoſpitale Peregrinorum Sed de Privernate Eccleſia, earumque Epiſcopus catalogo auctus, & ſive agemus in Tomo.

Italia Sacra Tom. I.

Hhh 3

(1) Tria tantum videlicet Magentia, Perſeum, & Sonninum dictum tributum perſolvunt. Imo hoc poſtremum diuturniori litigio ſe cenſum erogare illulo conſortii decertavit, ſed deciſum, debere jure tributi. *Lucen.*

(2) Jacet modo in rudeſibus inſignis hæc Abbatia pietatem ſpirans ex ipſis ruinis, eamque miſerrimè vix incolunt ſex Religioſi totidem alendis attributo modico cenſu è ditiſſima 12000. ferè ſcut. ejus redditibus commendatariorum dignitati aſſignatis. *Lucen.*

& Robertus Privernas Prior, quem Innocentius III. ad Fundanum Epiſcopatum extulit, quem ille tanta cum laude geſſit, ut illius memoriam nulla unquam deletura ſit ætas. Ex eodem Monaſterio Joannes de Seminetn Epiſcopus Juvennatenſis ſub Innocentio IV. & Stephanus de Ferentino Epiſcopus Tortibulenſis, aliique Epiſcopi omnium virtutum genere clariſſimi prodiere. Privernas fuit Petrus ille Valerianus ſub Bonifacio VIII. Diaconus Cardinalis, factorum gloria celebris, Petrus Ferri nobiliſſimo genere ſatus Epiſcopus Theatinus, Lennardus Taeconius, qui Fundanus Epiſcopus obiit, * Fr. Raynaldus Civis Privernas, Ord. Prædicatorum, Epiſcopus Marſicenſis ſub Gregorio X. Petrus Privernas Innocentii IV. in Hiſpaniarum Regna Apoſtolicus Nuncius, & Spoliorum Collector, aliique antiqui, de quibus alibi. Ex recentioribus verò Victorinū Guarinum Anagninum Epiſcopum tantum commemoraſſe ſuffecerit. Nec minus Privernum viris bello clariſſimis, quam literis inſignibus illuſtratum eſt. Maximus enim Valerianus Caroli II. Neapolitani Regis armorum Præfectus, Petrus, Bernardinus, ac Mauritius ea pervetuſta Leonum, ſive de Leo familia propagati, poeſi, literiſque politioribus claruere; nuperque Dominicus Gravina Ordinis Prædicatorum Vicarius Generalis omnium, ſcientiarum genere, atque editis in lucem operibus celebratiſſimus vixit; nec minus Theodorus à Valle ejuſdem inſtituti, patriam ſuam ſcriptis de vetere Priverno libris illuſtravit. Hæc de Priverno ob veterem Epiſcopatum, quo nobilitatum fuit, delibare placuit, qui licet Tarracinenſi conjunctus fuerit, ſplendorem tamen ſuum, amplitudinem, dignitatemque retinuit. Cæterùm pro coronide lubet hic apponere pervetuſtum documentum donationis à Leone, & Ildicio Privernatium Conſulibus factæ Eccleſiæ S. Salvatoris, quam in virorum cœnobium excitarunt, quod Foſſæ novæ poſtmodum unitum fuit, ex cujus archivii reliquiis monumentum decerpſi. Ac licet pro illius corrupti ſeculi more vocibus, ac ſoleciſmis inquinatum, adducere libuit ad venerandæ commendationem antiquitatis; ſic enim ſe habet.

* Ex App. Iolo.

In nomine Domini Dei, & Salvatoris noſtri JESU Chriſti Anno Deo propitio Pontificatus D. Joannis ſummi Pontificis, & univerſalis ſanctiſſimi Nonidecimi Papæ in ſacratiſſima ſede B. Petri Apoſtoli anno iiij menſe Decembrio, die nona, ind... Ad honorem ſummæ, & individuæ Trinitatis, & veræ deitatis, claræ maieſtatis. Nos Pipernenſes Conſulibus, Leo, & Idicio filii Ven. D. Creſcentii bonæ memoriæ, nec non & Amato Amati filius pro redemptione animarum noſtrarum, vel animæ parentum noſtrorum, offerimus de noſtra hereditate in Eccleſia S. Salvatori ad Monaſterium faciendū in loco, qui Meletum nominatus, præſentem Amico ven. Abbate, & fratribus, & ſucceſſoribus veſtris, hæc ſuæ Eccleſiæ S. Crucis, & S. Nicolai Epiſcopi, quæ ſunt in pertinentia de Caſtello S. Crucis, cum omnibus earū proprietatibus prædictam hæreditatem habes ſinis à primo latere caſale, quæ prima vocatur, & mittitur in fontana, quæ tempore hyberni aquam habet, & mittitur in cacumen montis, ubi Crotteliam antiqua vocatur. Et à ſecundo latere caſale, qui continet Joannes, qui dicitur vernari Serra apud Valle... & mittit in valle Ramiſi, & mittit in terra, quæ continet Petrus de Sylva muli, & mittit in volubro. Et à tertio latere Serra, quæ Peſcli Filari vocatur, & mittit in petra, quæ Cavalla vocatur, & mittit in retaria, quæ terno vocatur. & mittit in forcella de Sampnimo, & mittit in retaria, quæ cemis vocatur. Et à quarto latere Serra de campo Fundana, & mittit in tonicella, & Serra, & revertitur in primo affine, qui prima nominatur. Inter iſtis affinibus cum ingreſſo, & regreſſo ſuo, & cum omnibus, quæ ad iam dicto Monaſterio pertinet cum cellis, & arenariis, & parietinis antiquis; ſit ad prædictum Monaſterium, & vobis, ac fratribus veſtris, & ſucceſſoribus conceſſam, qui in eodem Monaſterio ſervituri ſunt, introeuntibus, & exeuntibus, ut nullus ex nobis, neque hæredibus noſtris de facultate jam dicti Monaſterii ſine voluntate Rectoris accipiat. Quibus nunquam à nobis, neque ab hæredibus noſtris, neque etiam à nulla magna, privataque perſona contrario præfatum Monaſterium vobis, vel ſucceſſoribus veſtris aliquam moleſtiam inferre tentaverimus. Et ſi à qualicumque perſona, aliquam calumniam exinde facere, ſeu peragere voluerit, ſemper ſtare nos unà cum hæredibus noſtris, & defendere promittimus in omni tempore ab omni homine, & in omni loco, ubi vobis, veſtriſque ſucceſſoribus neceſſè fuerit, in qua donationis chartula juratum dicimus per Deum omnipotentem, ſtatuque ſedis Apoſtolicæ, ſeu ſalutem boni Beatiſſimi, & Apoſtolici D. Joannis Sanctiſſimi Papæ. Nam ſi aliter fecerimus, & de prædicta defenſione nos diſtulerimus, & minime eas defendere voluerimus, ſive ad vos, vel à ſucceſſoribus veſtris litigium fecerimus per quavis modis, aut ingenium, quod ſenſus humanum capere, vel intelligere poteſt, tunc non ſolum juris reatum incurramus, verum etiam daturi vos promittimus nos ſupra ſcripti D. Leoni, & D. Ildicii, & D. Amati, & veſtris hæredibus in præfato Monaſterio, vobis Domno Amico, veſtriſque ſucceſſoribus ante litis initium pœna nomine lib. vi. de auro euvizo, & habeat anathema à Domino Salvatore noſtro IESU Chriſto, & ab omnibus Sanctis, & in æterna pœna damnatus cum Juda, Herode, & Pilato, & poſt, ſoluta pœna hæc chartula, quam ſcribendam rogavimus, firma permaneat in perpetuum.

† *Leo Conſul, & Dux, qui acceſſit, & hæc chartula ſcribere rogavit.*

† *Ildicio Conſul, & Dux, qui acceſſit, & hæc chartula ſcribere rogavit.*

† *Amato Conſul, & Dux, hæc chartula ſcribere rogavit.*

† *Lutolfo de Carpineto, hæc chartula traditam vidit, & rogatus eſt in ea ſſ.*

Georg. filio Riſi Ducem hæc traditio, & rogatus in ea ſſ.

Ego Ioannes vir honeſtus, & Scriniarius de Civis Pipernenſis poſt omnium teſtium complevi, & abſolvi.

Ex eo Leone Duce tradunt familiam, quæ Priverni hodie eodem nomine potitur, fuiſſe propagatam. Hactenus de Priverno ſatis; nunc de Setino aliqua proferemus.

SETINUM pervetuſtum ac nobile Oppidum, olim Romanorum Colonia ſupra montem poſitum ab Hercule conditum fuiſſe narratur, de quo apud Livium, Frontinum, alioſque veteres ſcriptores mētio habetur. In eo hodie Tarracinenſes Epiſcopi ad ſalubrem aerem colligendum conferre ſe, ac diutius commorari conſueverunt, pulchrum, commodumque in eo palatium obtinent, quod à Cæſare Vintimilia Epiſcopo inſtauratum, honoratumque eſt. a Princeps ejus Eccleſia D. Mariæ Virgini dicata nobilis ſtructuræ collegiata eſt, in qua oſſa S. Lindani Abbatis quieſcunt, qui Gelaſij II temporibus in pace quievit. Multa ibidem ſacra templa, religioſorumque cœnobia viſuntur, populus multa humanitate præditus, ex quo viri in omni ſcientiarum genere illuſtres prodiere, nunc verò magis, ac magis literarum gloria eſfloreſcet, ex quo in Patrum Societatis JESU Collegio ab ejus pietate excitato, iuvētus perpoliri cœpit. Fama eſt olim etiam ſuo Epiſcopatu inſignitum, qui poſtea cum Tarracinenſi Eccleſia unitus fuerit, quin etiam in pervetuſta S. Lindani vita nonnulla Epiſcoporum Setinorum nomina afferuntur. Verùm de hoc nobili oppido, ejuſque antiquiſſima Eccleſia pauca hæc diximus, ne reliquorum indagandorum gloriam cæteris præripere videamur. Series verò Tarracinenſis Eccleſiæ Epiſcoporum ſequens eſt.

a De Setina Eccleſia fuſè agemus in X. tomo.

ADDITIO.

(,, Tarracina priſcam originem in janū ſunt, qui referant, & idcirco Cives ejus effigiem in pariete viri, ,, vulgo, Capo la lingua, *expreſſam detinere conſueverunt. Alii arbitrantur à Spartanis exordia ſumpſiſſe, qui aſperas Lycurgi leges declinantes ad has plagas appulere. Plura de hac Civitate ſcripſerant Cato de Origin. Leander Albertus, Franciſcus Camers, aliique. Hæc jam paruit Romanis, inde Barbarica infeſta agmine dire vexata fuit. Abiit in Sammorum Pontificum poteſtatem, & ereptam aliquando recuperatam fuiſſe Eugenii III. ſtudio ſcribit Vghellus in addit. ad Ciaconium. Iterum Alphonſus Aragonum rex eam occupavit, detinuitque deinceps Rex Ferdinandus ad duo Luſtra Vicarii Pontificis umbratili titulo: demum Pius II. confugientibus ad ſe Terracinenſibus, eam rurſum recepit. De his fusè*

,, Go-

A ,, *Gobelinus. Floruit autem Tarracina majeſtate Rom.*
,, *Pontificum. Bis illo confugit Alexander III. & ſemel*
,, *Gelaſius II. In Tarracinenſi Cathedrali Pontifex*
,, *Max. creatus eſt Urbanus II. Hinc pluremis cumulata*
,, *eſt hæc civitas privilegiis Pontificiis. Profanis etiam,*
,, *& ſacris floruit ædificiis: hæc inter mirabile illud, quod*
,, *ad preces Tarracinenſis civis in hujus prædio propè*
,, *Civitatem S. Benedicto Architectante per viſum è*
,, *Caſino monte cum Monaſterio exſtructum fuit ſub in-*
,, *vocatione S. Prothomartyris Stephani, de quo agit in*
,, *ſuis Dialogis M. Gregorius, aliique. Sed antea qua-*
,, *tuor præcipuè fana Ethnicæ ſuperſtitionis celebria*
,, *viſebantur. Unum Jovis Anxurei ſupra verticem*
,, *montis urbi imminentis, ubi exurgebat grande Thea-*
,, *trum, de quo Livius l. 5. Alterum Minervæ, ubi nunc*
,, *adeſt cœnobium Ord. Min. Conventualium: de quo*
,, *Obſequens in lib. de Prodig. Tertium Feroniæ, à Tar-*
,, *racina tribus milliaribus diſtans, de quo Horat. l. 1.*
,, *Serm. Satyr. 5. & Liv. l. 26. & Halicarn. l. 2. celebre*
,, *ob libertatem, in quam ibi aſſerebantur ſervi. Quar-*
B ,, *tum Apollinis, ubi nunc Cathedralis Eccleſia exur-*
,, *git. In eo ſus Fœmina, ſeu Porca Apollini immola-*
,, *batur. Ad hoc templum dum traheretur Cæſarius,*
,, *ut diis immolaret, ex parte ædificium corruit, falſi-*
,, *que Numinis Pontificem oppreſſit. Nec prætereundus,*
,, *qui apud Tarracinenſes inoleverat, deteſtandus uſus,*
,, *quod annis ſingulis Juvenis aliquis per aliquod tempo-*
,, *ris ſpatium delicate enutritus, pretioſoque obvolutus*
,, *indumento, oblato priùs Apollini Porcæ ſacrificio,*
,, *comitante Magiſtratu, univerſoque Populo, ex alto*
,, *montis Cacumine ſe pro Reip. ſalute miſerrimè præci-*
,, *pitem dabat, cujus exanime cadaver illico creman-*
,, *dum igni tradebatur, & cineres in Apollinis templo*
,, *recondebantur, nomē vero inter divos adſcriptū erat.*

,, *Verum præter enumeratos ab Ughello, martyrium*
,, *in Tarracinenſi ſolo paſſi ſunt etiam Julianus, & Fe-*
,, *lix Presbyteri, Euſebius monachus, Montanus & Fla-*
,, *via Domitilla Virgo cū ancilla Euphroſina, & Theo-*
,, *dora pariter Romanis Virginibus. Hic quoque paſſos,*
,, *neſcimus à quo deceptos, noſter Ughellus recitat etiam*
C ,, *Maronum. Euthychetem (dele enim ex Librarii in-*
,, *curia Euſtachium) & Victorinum, quos alibi paſſos Su-*
,, *rius l. 3. ſub die 12. Maii indicat. Forſan cum hi, quia*
,, *S. Flaviæ Domitillæ addicti, eadem, qua ipſa ſunt*
,, *forte cenſiti, in eodem etiam ſunt loco æſtimati poſtre-*
,, *mo ſupplicio affecti.*

,, *Cæterum Tarracinenſis Cathedralis templū exur-*
,, *gens ſupra antiquū Idololatriæ Fanū, S. Cæſario, qui*
,, *cū S. Eleutherio epiſc. & martyre, & S. Silviano Epiſ-*
,, *copo præcipuus Terracinæ patronus eſt, dicatur. In eo*
,, *12. Canonici cum Archipresbyterali Dignitate, cui*
,, *inest animarum cura, ultra quam & altera eſt, modi-*
,, *co tamē populo coagmentata, ut vix 2000. mortaliū ibi*
,, *numerentur. Epiſcopale Palatium jam ſolo deſcendit,*
,, *Epiſcopus ſub clementiore aere modo Setiæ, modo Pri-*
,, *verni ſubſiſtit. Monaſterium monialium ibi nullum,*
,, *trian Diœceſe, quorum præcipuum eſt illud Oppidi*
,, *Sonnini Ord. Ciſterc. Virorum unicum S. Franc.*
,, *Convent., per Diœceſim plura. Seminarium Clerico-*
,, *rum Setiæ detinetur. Diœceſis prius anguſta: modo poſt*
D ,, *unionem Setinæ, Privernenſiſque Eccleſiarum ampla,*
,, *aliquè ſupra 20000. Mortalium. Loca Diœceſis ſunt:*
,, Piperno, Sezze, Sonnino, S. Felice, Rocca ſecca,
,, Maenza, Rocca Gorga, Baſſiano, Sermoneta.
,, *Ejus taxa in lib. Cameræ eſt Flor. 200. redditus im-*
,, *præſentiarum convaluere ad duo fere millia Scutorum*
,, Lucentius.)

I. 1. S. EPAPHRODITUM, unum è 72. Chriſti diſcipulis, cujus meminit S. Paulus in epiſtola ad Philippenſes a S. Petrus Apoſtolus Tarracinæ ordinavit [a] Episcopum, ubi in pace deceſſit, poſt plantatam in ea Civitate Chriſtianam fidem aſſidua, plenaque terroris prædicatione 11. Kalend. Maii (1). Hujus memoriam cum laude recolit Simeon Metaphraſtes in ſermone Apoſtolorum die 29. menſis Julii, Baroniuſque in Annal. ad annum 46.

[a] C. 2. & 4.

II. 2. (2) SABINUS Romano Concilio interfuit an. 313. [,, *Ubi ſubſcribitur Savinus à Terracina. Item*
,, *de eo Optatus lib. 1. & Carolus à S. Paulo in Geogra-*
,, *phia Sacra. Luc.*)

III. 3. * AVITUS Epiſcopus Tarracinenſis prædeceſſor S. Valentini, vixit temporibus S. Sylveſtri Papæ, cujus mētio extat in vita ejuſdē S. Valentini.

* Ex App. t. 5.

IV 4. S. VALENTINUS Clari, & Flaviæ nobiliſſ. Tarracinenſium filius, defuncto Avito à clero, & populo ejuſdem civitatis Epiſcopus electus, in monte Sorate à S. Sylveſtro Papa conſecratus, verbo, & exemplo ſibi commiſſam Eccleſiam ſtrenue rexit ad Juliani Apoſtatæ uſque tempora, ſub quo una cum Damiano Diacono ſuo nobilem tulit palmā martyrii; cujus lipſana ſacra in oppido ab ejus nomine S. Valentini nuncupato in diœceſi Theatina venerantur, ubi & ejus M.S. extat vita (3) characteribus Longobardis ſcripta, cujus exemplar vidimus in bibliotheca Vallicellana inter monumenta Cardinalis Baronii: de eo etiam mentionem habet Ferrarius in catalogo die 26. Maii. * Paſſi ſunt Ss. Martyres circa annum Domini 362. Juliani Apoſtatæ 11, ut colligitur ex iis, quæ Baronius ſcripſit to. 4. Annal. ad hunc an.

* Ex App. tom. 5.

Porro vita, & Acta Valentini Epiſcopi, & Damiani martyrum hactenus inedita, ex m. ſ. codice fideliter deſcripta cum ad noſtras perveniſſent manus, hic libuit exhibere, ad ſtatum Tarracinenſis Eccleſiæ eo æuo agnoſcendum.

Paſſio Ss. martyrum Valentini, & Damiani
Epiſcopi Tarracinenſis.

Lectio I.

Temporibus Magni Conſtantini piiſſimi Imperatoris erat quidam vir in civitate Tarracina Clarus nomine, nobilis proſapia, ſed nobilior moribus, Chriſtianus, & timens Deum; juxta ſiquidem præſagium ſui nominis pollens in ſervitium Domini nocte ac die, præclarus, & locidus ab omnibus habebatur. Hic accepit uxorem è nobiliſſimis primatibus ejuſdem civitatis nomine Flaviam, ex clariſſimis parentibus ortam, Chriſtianiſſimam, ac ſatis religioſam. Commorantes denique ſimul parvo tempore, divina favente clementia, duos filios, & unam filiam genuerunt, unum Valentinum, alterum Sabricium, filiam quam Florentiam nuncupavere, gratias agentes Deo largitori omnium bonorum. Quinquennio igitur tranſacto à tempore nativitatis Valentini, & Sabricius liberalib. artibus a parentibus traditi ſunt. Florentia vero cuidam viro nobili eſt ſociata. Poſt non multum tempus Clarus & Flavia dormitionem acceperunt in Domino filios bonæ indolis ſuperſtites relinquentes. Igitur poſt mortem parentum Sabricius domum ſuam revertens curam gerebat de omnibus bonis paternis. Valentinus vero nunquam ab Eccleſia recedens in lege Domini die ac nocte meditabatur: & ut prudentiſſima apis flores SS. Scripturarum ſine intermiſſione carpere non ceſſabat.

Videns autem Præſul ejuſdem civitatis, Avitus nomine, prudentiam S. juvenis, noteatem, & inviſum ſacris eum ordinib. ſublimavit: ſperans eum poſt ſuum deceſſum, ſicut (Deo auctore) poſtea factum eſt, ſuperſtitem fore. Denique poſtquam ſummis Ordinib. ſanctos ver eſt promotus, totum ſe in campo S. Eccleſiæ ingerens, caſtitati, humilitati, ac cæteris virtutibus cœpit operam dare, & ſi quid forte ex ſuo labore, vel aliunde habere poterat, pauperibus erogabat: nihil de craſtino cogitans, irre-

pre-

(1) Martii 22. ex Martyrologio. Dorot[illegible] in Synopsi ait. Addas etiam geſſiſſe Præſulatum. Conſule Acta SS. Menſis Martii tom. 3. pag. 569. Luc.

(2) Ex monumentis hujus Eccleſiæ ſecundo loco deſcribitur S. QUARTUS Capuanus Tarracinenſium Epiſcopus, qui, cum Presbyter eſſet, Corpora SS. Martyrum Felicis Presbyteri, & Euſebii Monachi [illegible] corpus S. Martyris & Levitæ Cæſarii ſepelivit, & tandem una cum Quinto Epiſcopo Capuano (ut tradunt præfata monumenta) palmam [illegible] Martyrii. De his Martyrol. Rom. die 10. Maii. Quos ſcriptor Monachus in ſuo Sanctuario Capuano Epiſcopos Capuanos fuiſſe refert, quibus conjectura incertum, eos ſiquidem dum recenſet Baronius in notis, Martyres tantum dicit, & Card. Bellarminus Capuanus Archiepiſcopus è ſuo Catalogo expunxit. Quare de Quarto hujus Tarracinenſis Epiſcopatus nec nos quidquam decernere audemus cum noſtro Ughello, qui de his egit in Capuanis ſerie n. 5. Lucentius.

(3) Hujus Acta cum evidenter ſint [illegible] de Avito, & Valentino non debuiſſet Ughellius niſi ſub correctione meminiſſe: & Tarracinenſium judicio noſtro facient bene, ſi contenti Sabino, quem an. 313. in Rom. Synodo ingerit Optatus Milevitanus, & Felice, Damaſi Papæ coævo, atque hujus vita memorato, antiquiores omnes Epiſcopos ſuos ſibi ignotos eſſe fateantur, neque Catalogum eorum augeri patiantur Avito, ac Valentino, ut coævis S. Sylveſtri. Collectores Actorum SS. Maji. t. 3. p. 571.

Digitized by Google

prehenſibilem ſecundum Apoſtolum ducebat vitam.

Lectio II.

Factum eſt autem, ut ſanctiſſimus Avitus Epiſcopus migravit ad Dominum, & Eccleſia Terracina propria paſtore orbata, velut navis in pelago tempeſtatibus quaſſaretur, fideles Chriſticola ab impiis civibus duriſſime conculcabantur. Omnis denique fidelis populus ejuſdem civitatis ad Eccleſiam confluens Paſtorem ſibi Valentinum fieri optabat, ſanctum, juſtum, & dignum eum clamitantes, voces extollebant ad cœlum. Tandem vero fugientem, & recuſantem, invitum, & nolentem cum magna violentia Epiſcopali throno ſublimavit. Videns autem Sanctus vir voluntati Dei ſe contraire non poſſe, accipiens regiminis curam pervenit ad montem Strapti, ubi ſanctiſſimus Sylveſter Urbis Romæ Epiſcopus perſecutionem Conſtantini fugiens latitabat. Atque ab eodem ſanctiſſimo Præſule ſatis honorificè fuit receptus, & conſecratus. Reverſuſque eſt ad civitatem Terracinam, ubi cum ingenti honore, ac lætitia virorum, & mulierum à clero, & univerſo populo eſt receptus.

Lectio III.

Poſtquam igitur arcam Epiſcopatus S. Valentinus aſcendit, de virtute in virtutem proficere cœpit, curam agens de egenis, viduis, & orphanis, ac neceſſitatem habentibus quicquid habere poterat, erogabat. Erat interea quædam vidua in civitate Terracina Prala nomine, quæ habebat unicum filium, nomine Damianum, & non erant ei cibaria, unde cum unico filio aleretur. Ideo acceſſit ad pedes almifici Præſulis Valentini, rogans eum, ut ſuæ inopiæ ſubveniret, quatenus ipſa vivere, & ſuam prolem nutrire poſſet. Motus itaque piiſſimus pater precibus pauperrimæ mulieris, accepit infantem in brachiis ſuis, & amplexatus, ac deoſculatus eſt eum, atque in conſpectu omnium, qui aderant, adoptavit ſibi eum in filium. Mulieri vero 50. aureos donavit, ut ſuam inde paupertatem relevaret. Et ſic gaudentem remiſit mulierem ad propria, puerum autem ſecum retinuit. Cœpit itaque ſanctiſſimus Præſul puerum diligentiſſime enutrire, & in Dei ſervitio ſtudioſiſſimè informare, imbuens eum Eccleſiaſticam doctrinam juxta conſuetudinem, & ritum SS Patrum. Poſtquam autem adolevit, à ſanctiſſimo Patre Antiſtite ad Diaconi gradus promotus, in doctrina Magiſtri ſedulus manſit.

Lectio IV.

Florebat tunc temporis Eccleſia Dei, vigore piiſſimi, ac Chriſtianiſſimi Imper. Conſtantini, qui nuper à Beatiſſimo Papa Sylveſtro baptizatus Chriſtianos ubique Chriſtum conſiteri permittens, credentibus libertatem dedit, non credentibus vero ſervitutis poculum propinavit; tanta enim ſerenitate illis diebus Eccleſia Dei luſtrabatur, ut nullus gentilis publice auderet Diis ſacrificare. neque alicui chriſtiano injuriam irrogare. Ubique Dei templa erigebantur, & infideles confundebantur ubique. Factum eſt autem poſt mortem Sereniſſ. Imperatoris Conſtantini, ut Julianus Apoſtata, qui erat Subdiaconus S. R. E. nutritus, & eruditus à Pigmenio Presbytero ſecundum Eccleſiaſticum ritum, Chriſtum negaret, & Eccleſiaſticam doctrinam relinqueret, atque Imperialia ſceptra, eo quod eſſet de ſtirpe, & familia Cæſarum procreatus, ſuſciperet. Hic conſtituit ex jure Romanæ legis, ut Chriſtiani ubique militarent, & auferebat ab eis omnes facultates, & poſſeſſiones, docens Chriſtum in Evangelio præcepiſſe: qui non renunciat omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Addidit autem ad confeſſionem Chriſtianorum, & ad ſuæ damnationis cumulum, ut mitterentur leges, & imperia per univerſum mundum, ut ſi quis non negaſſet, & Idolis non ſacrificaſſet, ſtatim puniretur. Miſit autem diverſos Duces, Præfectos, Tribunos, atque Comites per diverſa loca, & Regna, qui ubique Chriſtianos compellerent Idolis ſacrificare ſecundum Imperiale præceptum, dans & aliud mandatum, ut quicunque Chriſtum negare, & Idolis ſacrificare voluiſſet, ampliſſimis donis ex Imperiali aula ditaretur, qui autem eorum nefandiſſimis juſſibus non obediſſent, diverſis pœnis affecti capitali ſententia punirentur.

Lectio V.

Accidit interea ex hac peſtifera Imperiali ordinatione, ut quidam nefandiſſimus Præfectus, nomine Aufidianus veniret Campaniam ad extirpandos Chriſtianos, qui veniens in civitatem Terracinam cum magno exercitu cœpit Chriſtianos requirere, ut ſecum compelleret ad ſacrificandum Idolis. Audientes autem hæc turbæ virorum, & mulierum Chriſtianorum confugere omnes ad S. Epiſcopum, & jactavere ſe ad pedes ejus clamantes, & dicentes: Pater ſancte redime nos tuis S. precibus de poteſtate Tyranni hujus, nequando inimicus deſæviens glorietur de ovibus Chriſti. Tunc B. Valentinus prorumpens in lachrymas cœpit eos blande conſolari, dicens: Fratres & filii mei nolite timere machinas, & inſidias malignantium, valet enim valida manus Domini & hos deiicere, & in terram proſternere, & ſervos ſuos liberare de omnibus periculis, & inſidiis malignantium. Hæc dicens ſanctiſſimus Præſul cum magna feſtinatione agens ſacra Miſſarum ſolemnia tradidit omnibus almificum corpus, & ſanguinem Domini, dans & omnibus ultimum pacis oſculum, commendavit eos Chriſto. Cum autem hæc agerentur quidam nefandiſſimi Urſacius, & Irenæus acceſſerunt ad Præfectum, & dixerunt ei: Illuſtriſſime virorum Domine Præfecte, eſt quidam Magus, nomine Valentinus, in hac civitate, contra Deos, & contra Imperatores agens; non ceſſat quotidie neſcimus quem Chriſtum prædicare: templa Deorum ſubvertere, & omnes, quos valet, ſubtrahere à cultu Deorum. Audiens hæc impiiſſimus Præfectus ira commotus præcepit ſuis militibus, ut cum magna verecundia impulſus de Eccleſia traheretur ad ejus conſiſtorium. Milites perficientes ejus nefandiſſima juſſa venerunt, ubi ſanctiſſimus præſul manebat, & cum magno furore illum trahentes præſentaverunt eum iniquiſſimo Præfecto. Damianus autem flens, & ejulans amariſſimè, ſequebatur eum uſque ad Conſiſtorium Præfecti.

Lectio VI.

Aufidianus denique Præfectus inventus Valentinum Epiſcopum interrogavit, dicens: Tu es Valentinus ſacrilegus, qui contra Deos, & contra Imperatores agens deſtruis templa Deorum: omnes, quos potes ſuadere, alienare facis ab eorum cultura? Sanctiſſimus Valentinus Epiſcopus reſpondit: Ego ſum peccator Valentinus, non ſacrilegus, ut tu dicis, ſed Chriſtianus: Epiſcopus licet indignus, qui in quantum poſſum Eccleſiam Dei ædificare non ceſſo. Homines vero, qui ad imaginem Dei facti ſunt, ſemper ſuadeo, ut derelinquant culturam Dæmoniorum, & ad culturam Chriſti filii Dei ſtudeo illos revocare. Hæc audiens nefandiſſimus Præfectus exarſit ut ignis: & juſſit Miniſtris, ut tamdiu eum fuſtibus cæderent, quouſque ſpiritum exhalaret. Tunc miniſtri cœpere juſſa perficere, & extendentes in terra tota virtute cædebant eum, in tantum ut oſſa, & nervi ejus rumperentur. B. autem Valentinus vultu, & mente hilaris perſiſtens dicebat, Gratias tibi ago Domine Jeſu Chriſte, qui me inter ſervos tuos numerare dignatus es. Et hæc dicens, miniſtrorum brachia diſſolvebantur. Damianus autem Diaconus cœpit clamare & dicere: O filii Diaboli, quos vos coarctat Diabolus in S. Dei Præſulem iſta mala exercere? Audiens hæc Præfectus juſſit, ut & iſtum diutiſſimè cæderent. Quod cum factum eſſet, præcepit ut ambo mitterentur in carcerem, & per totum carcerem fragmenta teſtarum ſternerentur, ut vel ſic cruciati Chriſtum negarent. Intrantes autem carcerem S. Martyres voce clara pſallebant: Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantium, laqueus contritus eſt, & nos liberati ſumus. Adjutorium noſtrum in nomine Domini, qui fecit cœlum & terram. Miniſtri vero conſtringentes catenis manus, & pedes, & colla eorum, diligentiſſimè clauſerunt carcerem. Atque in introitu ipſius carceris ſe locaverunt per totam noctem. Circa vero mediam noctem venit Angelus Domini, & ſtetit juxta Martyres, & ait ad eos; Nolite fortiſſimi Athletæ Dei formidare pœnas iniquiſſimi Tyranni, quæ ad modicum valent, quia præparavit vobis Deus regnũ, & lucem æternam, atque immarceſcibiles coronas de manu Domini accipietis, ſi uſque in finem in fide nominis ejus perſeveraveritis. Hæc eo dicente tanta lux obumbravit carcerem, ut cuſtodes, qui ante januam carceris jacebant, putarent ſe ictu fulguris interire. Protinus vero conſolidata ſunt oſſa eorum, & omnia membra eorum ſanitati ſunt redonata. Catenæ autem, quæ erant circa colla, & manus, & pedes SS. Martyrum redactæ ſunt in pulverem. Angelus autem Domini dixit ad SS.

Mar-

Martyres: Oportet vos aliis civitatibus publicare verbum Dei: Etenim prædeſtinavit vos omnipotens Deus aliis locis, ut paſſio veſtra non ſit infructuoſa. Hæc dicens S. Angelo, cœpit eos ducere foras civitatem Terracinam, & cœperunt ire ducatu Angelico. Poſt tertium vero diem venerunt in Comitatu Valvenſi, & applicuerunt civitatem Corfinium, in quam ingreſſi quædam religioſa vidua, nomine Irene, honorifice ſuſcepit eos. Huic autem erat filia, quæ ſanguinis fluxum patiebatur per annos ſeptem, & omnem ſubſtantiam ſuam jam expenderat in medicos, ſed nihil ei valere potuit. Hæc acceſſit ad Sanctos Dei Valentinum, & Damianum, & oſculabatur pedes eorum, dicens: Miſeremini mei Sancti Dei, & liberate me ancillam veſtram à languore, quo ſum detenta. B. autem Valentinus faciens ſignum crucis ſuper eam, dixit: ſalva eſto mulier ex hac hora: ſtatim vero ſalva facta eſt mulier à ſua infirmitate. Tunc mulier illa videns ſe eſſe ſanam, egreſſa cœpit dicere omnibus: Venite, & videte Deos latentes in effigie hominum. Denique cœperunt omnes hinc inde currere, & quotquot habebant languidos ante pedes ſanctiſſimi ponere Valentini. Tunc baptizati ſunt in civitate Corfinia à ſanctiſſimo Valentino Epiſcopo quatuor millia homines extra parvulos, & mulieres per ſeptem dies, quibus morati ſunt SS. Martyres in civitate Corfinia. Hæc audientes templorum Pontifices comprehenderunt Sanctos Dei Martyres Valentinum, & Damianum, quos durtiſſime cædentes ligaverunt funi eorum colla, & traxerunt eos foras civitatem, & ſemivivos eos reliquerunt. Cumque jacerent foris muros civitatis quaſi mortui, ecce Angelus Domini ſtetit juxta illos, & confortatus eos dixit: Nolite timere, ſurgite ſani, atque properate venire ad locum, quem Dominus vobis conceſſit. Surgentes autem Sancti cœperunt iter agere cum magna fiducia.

Lectio VII.

Venientes itaque juxta fluvium Piſcaria in loco, ubi dicitur Pons marmoreus, invenerunt ibi quendam juvenem paralyticum, quem cum inde tranſiſſent & vidiſſent miſerum, miſericordia motus ſanctiſſimus Valentinus Epiſcopus fecit ſignum crucis ſuper eum, & ſtatim ſurrexit homo ſanus de lecto, in quo jacebat. Cumque cognoviſſent habitatores Interpromi, venere viri, & mulieres ad ſanctos martyres, & rogaverunt eos, ut ibi morarentur per aliquot dies, quibus Valentinus Epiſcopus dixit. Quia ire oportet nos ad locum, quem Dominus noſter Jeſus Chriſtus nobis prædeſtinavit. Prope enim eſt finis noſtræ vitæ. Hæc eis dicentibus carpebant iter cum magno gaudio. Denique ante ſolis occubitum ingreſſi ſunt in civitatem Hapinam, quæ erat ſita trans flumen Orta juxta fluvium Piſcaria, atque alio latere erat flumen Lavinium. Erat namque civitas illa magna, & habebat iniquiſſimos, & peſſimos homines paganos, & Idolis deditos: intrantes autem SS. Martyres civitatem, hoſpitati ſunt juxta templum Apollinis, & ibi jacuere nocte illa. Apparuit autem eis Angelus Domini, dixitque eis: Locus iſte, & civitas iſta vobis à Dom. eſt aſſignata, ut curſus vitæ veſtræ finiatur. Hæc audientes SS. Martyres gaudio magno ſunt repleti, & ſurgentes mane cœpere circuire civitatẽ, & prædicare verbũ Dei. Cumque ad prædicationem ſanctorum viri, & mulieres Chriſto credidiſſent, relatio cucurrit de eis ad Proconſulem civitatis, nomine Demetrium. Huic autem erat filius, qui maximo languore vexabatur, & in extremis poſitus jam ultimum flatum trahebat. Miſit denique ſervos ſuos Demetrius per civitatem, & inventos Sanctos Dei cum honore ad eum duxerunt: qui euntes per totum diem circa horam veſperam reperere. Quibus dixere: Proconſul Demetrius rogat vos, ut veniatis ad eum, quia filius ejus jam ultimum flatum trahit. Tunc Sancti ſimul cum eis ire cœpere, qui cum veniſſent ad domum Proconſulis, invenere filium ejus jam mortuum, & omnes, qui aderant ejus funeri lamentantes amariſſime reperere. Videns autem Proconſul Demetrius Sanctos Dei Valentinum, & Damianum miſit ſe ad pedes eorum dicens. Miſeremini Sancti Dei, quia unicus filius meus chariſſimus, quem ut animam dilexi, ante me mortuus jacet. Cui ſanctiſſimus Valentinus reſpondit, ſi credideris Dominu Jeſum Chriſtum verum Deum eſſe, videbis vivum, & ſanum filium tuum. Reſpondit Demetrius: In hoc apparebit virtus Dei veſtri, ſi videro vivum filium meum, ego & omnis domus mea credam Chriſto veſtro. S. Valentinus dixit: Deferte puerum in lecto ante fores veſtri Palatii. Quod cum factum eſſet, ſanctiſſimus Valentinus voce clara dixit: Domine Jeſu Chriſte, qui Lazarum quatriduanum, & filium viduæ reſuſcitaſti, tu reſuſcita & hunc filium Demetrii Proconſulis, ut omnes, qui adſtant, credant te verum Deum cum Patre tuo, & Spiritu ſancto; & cũ S. Damianus reſpondiſſet, Amen, ſubito ſurrexit puer, & cœpit voce clara dicere: verus Deus eſt Chriſtus, quem prædicat famulus ejus Valentinus. Hæc videntes omnes, qui aderant, miſerunt ſe ad pedes S. Valentini una cum Demetrio Proconſule clamantes, & dicentes. Da nobis lavacrum ſalutis in Domino. Quibus S. Valentinus dixit: Parati eſtote, ut proxime die Dominico baptizemini. Conſtituto itaque die baptizatus eſt Demetrius Proconſul cum filio ſuo, omnis domus, & familia ſua promiſcui ſexus. Quadringenti viri baptizati ſunt cum eo omnes, qui aderant, quando filius ejus revixit, viri & mulieres quaſi duo millia. Interea B. Valentinus cœpit ædificare Eccleſias, ordinare Presbyteros, & Diaconos, & cæteros. Deſtruebat templa, lucoſque ſuccẽdebat, atque ſtudebat quotidie cultores Idolorum extirpare. Hæc videntes temporum Pontifices, ſimul congregati cum maxima parte populi paganorum, comprehenderunt SS. Martyres Valentinum, & Damianum, & duxerunt eos in Sylvam magnam, non longe à civitate Zappina, ibique gladiis confixos decollaverunt, relinquentes inhumata corpora eorum in eadem Sylva prope magnam petram, quæ erat ibi, ubi exuberant eorum beneficia uſque in hodiernum diem.

Paſſi ſunt autem ſanctiſſimi Martyres Valentinus Epiſcopus, & Damianus Diaconus XIV. Kalen. Martii, temporibus Juliani Imperatoris. Apud nos vero Regnante Domino noſtro Jeſu Chriſto, cui eſt honor, & gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

Inventio & translatio, ſeu miracula SS. Martyrum Valentini, & Damiani.

Lectio VIII.

Poſtquam divina ordinatione glorioſiſſima corpora SS Martyrum Valentini, & Damiani à fidelibus collecta fuere, & ut illis temporibus neceſſitas incurrebat, decenter ſunt tradita ſepulturæ, inculta, & abſque veneratione manſere uſque ad tempora Longobardorum, quando tota Italia converſa, omnes homines illius Provinciæ baptiſma Chriſti ſunt conſecrati. Illis denique temporibus tanta pace tota Italia luſtrabatur, ut omnes cives habitarent in propriis poſſeſſionibus. Eo tempore civitas Zappina erat deſtructa, & in vinculis reducta, & in omnibus illis vinculis non erant Oratoria, præter Oratorium S. Salvatoris, quod ſitum erat ſupra flumen Piſcaria, ubi confluebant omnes habitantes illius Provinciæ ad audiendum verbum Dei, & ibi tumulabantur omnes eorum defuncti. Accidit autem ut homines non longe ab Eccleſia illa manentes deferrent quemdam ruſticum defunctum, ut in eodem loco traderent ſepulturæ. Cum autem ire cœpiſſent, ingens pluvia mixta grandine ita eos occupavit, ut non valerent ultra procedere. Cumque eſſent in articulo mortis poſiti, ut nec domum reverti, neque ad Eccleſiam pergere poſſent, nutu, & voluntate Dei ſubtus quandam Ilicem devenere, ubi diu multumque procedentes pluviæ magis, ac magis creſcebant. Conſilium inter ſe agentes cœperunt fodere ſubtus arborem ilicem, ut ibi mortuum ſepelirent. Cumque non multum foderent, invenerunt tumulum, ubi corpora SS. Martyrũ Valentini, & Damiani quieſcebant, & invenerunt ibi epitaphium ſupra petra eorum. Sacerdos autem quidam, qui corpus defuncti ducebat ad Eccleſiam, legit titulum, in quo erat ſcriptum.

Hic requieſcunt corpora ſanctorum Martyrum Valentini, & Damiani.

Videntes autem hæc mirati ſunt, & cœperunt Deum rogare, dicentes, Domine Jeſu Chriſte Deus unus de Deo vero, ſi hæc, quæ videmus, corpora ſanctorum ſunt, reſurgat hic mortuus, ut nomen tuum ſanctum clarificetur in ſeculum. Cumque adſtantes reſpondiſſent, Amen, ſtatim ſurrexit defunctus, & magna ſerenitas cœli facta eſt: Illi ergo homines cum vidiſſent tanta miracula, ſtupuerunt

Mar-

atque glorificaverunt Deum, & SS. Martyres Valentinum, & Damianum. Denique aliqui ex illis cuſtodiebant corpora Sanctorum, alii vero euntes per vicos, & caſtella, divulgaverunt omnia, quæ viderãt. Tunc omnes populi regionis illius ſimul congregati conſtruxerunt ſupra ſepulchrum SS. Martyrum parvum Oratorium, & clauſerunt diligenter eorum ſepulchrum. Deinde *cœperunt homines conſtruere parva Oratoria in circuitu ejuſdem Oratorii, & ibi habitavere in eodem loco.*

Lectio IX.

Manſerunt autem corpora SS. Martyrum uſque ad tempora Normandorum, quando Trogitius egregius miles, unus ex maximis patritiis Normandiæ caſtrum Petræ, & alia plurima caſtella forte, & conquiſitu tenebat. Hic Trogitius transferre fecit corpora SS. Martyrum Valentini, & Damiani de loco, in quo manebant, in Oratorium, quod ſitum erat in caſtro Petræ, ubi virtutes innumeras Deus quotidie monſtrare dignatur. Mortuo itaque Trogitio, & Roberto ejus filio, & alio Trogitio filio Roberti, Riccardus filius ejuſdem Roberti præclaræ indolis adoleſcens, ex jure, & conſuetudine Normandorum dignus hæres ſucceſſit majori, qui cum eſſet juvenis, tanta audacia, nobilitate, prudentia, ac bonitate ſplendebat, quod per totam Italiam ab omnibus honorabatur. Hujus temporibus erat quidam homo in villa, quæ dicitur Licenoſum, nomine Aczo, qui per 40. annos à Dæmonio vexatus fuerat.

Ipſe denique Dæmon, qui ſupradictum hominem poſſidebat, multa præſtigia, & innumeras divinationes per eumdem hominem exercebat. Nam lupus faciebat ſe vinciri, à multis hominibus non tenebatur. Poſthæc in carruca à centum hominibus non trahebatur. Cum volebat, Eccleſiam introibat, & quando volebat, à multis ſe trahi non permittebat. Hic ſæpiſſimè ductus fuit ad limina Apoſtolorum Petri, & Pauli, & aliorum Martyrum Chriſti, ſed à nullo horum potuit liberari. Accidit autem, ut quadam die prædictus Dæmoniacus ſponte veniret ad Oratorium, in quo SS. Martyres tumulati erant, ſtipatus turbis virorum, & mulierum. Cumque ingreſſi fuiſſent Eccleſiam, ubi SS. Martyres Valentinus, & Damianus quieſcebant, cœpit Dæmon clamare, dicere: Valentine tu me eiicis; Valentine tu me eiicis. Ad hanc vocem Sacerdotes, qui aderant, orationibus, & obteſtationibus cœperunt inſiſtere. Tunc Dæmon acrius quam ſolebat, cœpit vexare eum, & eliſus in terram, evomens volutabatur. Deinde tanto fœtore Eccleſia eſt repleta, ut cunctus populus putaret ſe interire. Cumque Clerici Te Deum laudamus cantare cœpiſſent, tantus odor ex tumulo SS. Martyrum proceſſit, ut omnes, qui aderant, putarent ſe in paradiſo Dei manere. Ille vero reverſus in domum ſuam diebus omnibus, quibus vixit, Deum, & SS. Martyres ejus Valentinum, & Damianum glorificavit.

V. 5. FELIX Tarracinenſis Eccleſiæ Epiſcopus vixit temporibus Damaſi Papæ, & Valentiniani junioris, cujus filiam Placidiam à dæmone obſeſſam meritis, & precibus S. Cæſarii Martyris liberam reddidit patri ſuo. Sed præſtat vitæ S. Damaſi Papæ, ex manuſcripto Codice Vaticanæ Baſilicæ, verba in hunc locum referre, in quibus poſita eſt hujus rei geſtæ hiſtoria.

Quodam namque tempore, inquit, *cum dirutarum Eccleſiarum reſtaurationi B. Damaſus operam daret, hortum quemdam infra Urbis mœnia poſitum, ab imperatore Valentiniano juniore ſibi dari popoſcit, in quo compatriota ſuo B. Laurentii Martyris Eccleſiam fabricaret. Et quia juſta poſtulationi, immo divina, parendum eſt, Valentinianus Auguſtus petitioni Chriſti Confeſſoris annuit, & eumdem ei hortum ſine mora conceſſit. Adeo enim ei devotus erat, ut non ſolum ejus monitis gratanter obediret, verum etiam ejus juſſus æquanimiter ferret. Unde etiam actum fuerat, ut voluntate B. Damaſi Eudoxia Eudoxiæ Auguſtæ memoriæ filiam, duceret in uxorem. Quæ videlicet tantum poſtea in Chriſti fide, & amore profecere meruit, ut Baſilicam B. Petri ad vincula conſtrueret, quæ & Eudoxia uſque hodiè nuncupatur. Quæ ſuſcepta, duas ex ea filias genuit, quarum major matris nomine ſortita eſt, minor vero Galla Placidia vocabatur. Sed major in adoleſcentia defuncta eſt, unde Auguſtus in juniorem affectu nimio ducebatur, eo quod ſibi unica remanſiſſet. Hæc itaque audiens prædictum hortum B. Damaſo à ſuo genitore conceſſum, contriſtata eſt, eo quod illuc cum aliis puellis frequenter pergeret, & ſuæ ætati delectabilia reperiret. Et cum Chriſti famulus ſuis manibus, Eccleſia deſignata, fundamenta poneret, per ſemetipſam cum famulis eadem avertere nitebatur, quam B. Damaſus paterno monuit affectu, ne ſibi, & B. Laurentio tantam irrogaret injuriam. Cumque illa nollet deſiſtere, & Chriſti ſacerdotem contemneret, divina ultio, quæ olim Mariam Moyſi ſervo Dei detrahentem lepra percuſſit, hanc quoque Dei famulo Damaſo contradicentem, immundo ſpiritu mancipavit. Qua in re Valentinianus Auguſtus, licet Dei judicium recogneſceret, tamen tam ipſe, quam etiam amici ejus, pro caſu miſerandæ puellæ mœrorem magnum per dies plurimos habuerunt. Quam etiam per multa ſanctorum corpora detulerunt, ſed nullo ſalutis effectum meruit; Dei ſcilicet providentia diſponente, ut hoc eventu corpora ſanctorum Martyrum Cæſarii, & Juliani Romanam transferrentur ad Urbem. Audientes itaque quod in Inſula, quæ Chius dicitur, B. Iſidori corpus eſſet reconditum, ubi quicumque vexatus a diabolo adveniſſet, reciperet ſanitatem; decreverunt eam per Campaniæ littora ad eumdem Martyrem deſtinare. Quæ cum in baſterna poſita portaretur, devenit ad Urbem prædictæ provinciæ Tarracinam, cujus urbis Epiſcopus nomine, & actione Felix, eam honorifice ſuſcipiens, & ad B. Cæſarii deducẽs Eccleſiam, talem pro ea orationem fudit ad Dominum: Domine Deus omnipotens, qui hanc puellam naſci juſſiſti, ſpiritum ei priſtinæ redde ſalutis; ut per hujus Martyris intercesſionem ſalvata, mente jam pura Eccleſiam beati Laurentii, pro qua offendit, debita vota ſolvat. Cumque effuſa hac oratione, tribus diebus in fletu, & lachrymis perſtitiſſet, apparuit puellæ beatus Cæſarius, & eiiciens de ore illius quaſi colubrum, atque illum in mare proiiciens abſceſſit, & eam ſalvam reliquit. Hoc audiens Auguſtus gaviſus eſt, & una cum Auguſta adiit Terracinam, & baſternam, in qua miſerant filiam, ex auro & ebore decorantes Martyrum Cæſarii, & Juliani reliquias, debita in ea reverentia poſuerunt. Et tam ipſi cum filia, quæ etiam Romana plebs, quæ advenerat, propriis pedibus gradientes; ſacerdotibus autem baſternam ſuis humeris deferentibus, cum hymnis, & canticis repedabant ad Urbem. Quibus propinquantibus B. Damaſus congaudens occurrit, clericorum, atque laicorum magna multitudine comitatus, & eaſdem venerandas reliquias ad palatium uſque deducens, infra imperiale cubiculum venerabiliter recondidit in altari, quod ipſe ſuis manibus dedicavit.* Hactenus codex. Vitam ex codicibus M SS. ejuſdemque S. Damaſi opera, quæ extant, cum notis olim amici noſtri Martii Mileſii Sarzani, in lucem edidit eruditus Comes Federicus Ubaldinus.

(„ JOANNES *hujus nominis I. fuit S. Silviani* „ *proximè deceſſor, cujus Præſulatus acta ejuſdem S.* „ *Silviani fidem faciunt.* VI.

„ S. SILVIANUS *a genere Afer, qui in Wandalica perſecutione ex Africa, ubi pro Chriſtiana fide plura perpeſſus eſt, Deo diſponente, Tarracinã appulit, ibidemque poſt obitum præfati Joannis à Clero, & Populo circa an. Dom. 443. in Epiſcopum aſſumptus Romano Pontifice confirmante, cum per novem circiter menſes Tarracinenſis Eccleſiæ naviculam rexiſſet clarus miraculis, ac plenus meritis migravit ad Dominum die* 10. *Februarii*. Contutor.) VII.

a Corruptè Salvinianus. De quo Bollandus t. 3. Febr.

[„ S. ELEUTHERIUS *etiam Afer, ſenex venerabilis poſt obitum S. Silviani, cujus genitor digniſſimus fuerat, per aliquot annos Terracinenſis Eccleſiæ regimen tenuit, ubi ætate confectus obdormivit in Domino die 6. Septembr. qua die colitur a Clero, & Civibus Terracinen.* Contutor.] VIII.

6. MARTYRIUS Epiſcopus Terracinenſis interfuit Concilio Rom. ſub Symmacho Papa ann. 502. IX.
(„ *&* 495. 499. 502. 504.)

7. N . . . *b* Epiſcopus Tarracinenſis, à S. Sylverio Papa Synodo congregatæ cum aliis quatuor Epiſcopis interfuit, in inſula Pontiana, contra Vigilium S. Romanæ ſedis invaſorem anno 539. X.

b Euberius dicitur in tabulis hujus Eccleſ.

8. PETRUS, ſub Magno Gregorio deceſſit, ut videre eſt, in regiſtro ejuſdem Pontificis. Ad hunc ſcribit idem Gregorius de Converſione Judæorum an. 591. libro 1. epiſt. 34. XI.

b 590.

9. AGNEL-

XII. 9. AGNELLUS a Fundanus Epiſcopus, Tarracinenſem Eccleſiam adminiſtravit, ex imperio Magni Gregorii, poſt Petri deceſſum, ex regeſto ejuſdem Pontificis (1). Hic idem Agnellus reperitur ſubſcriptus Tarracinæ Epiſcopus cuidam favorabili Diplomati, à Magno Gregorio Caſinenſi Eccleſia indulto anno 595. & in Synodo Romana habita ab eodem Gregorio anno 5 66 b. 5. Julii.

a Al. Agellus, & Angelus.

b 595. vel 96.

XIII. („ CONSTANTIUS *Panormitanus Epiſcopus „ curam geſſit de grege Terracinen. ex imperio ejuſdem „ S. Gregorii Pontif. uti palam fit ex libr. 7. epiſt.* 74. „ Contator.)

XIV. („ FELIX *Tarracinenſium Pontifex à nobis eruitur è Concilio Lateranenſi habito ſub Martino I. ann. „* 649. 3. *Nonas Octobris, in quo Monothelitarum hereſis damnata tom. 6. Concil. Lucen.*)

XV. 10. AGNELLUS hujus nominis II. ejuſdem Eccleſiæ Præſul, inter Concilii Romani Patres numeratus eſt an. 680.

XVI. 11. JORDANUS anno 853. apud Baronium.

XVII. 12. LEO anno 879. apud eundem. („ *Subſcripſit „ commonitorio pro reſtitutione Photii.*)

XVIII. 13. * SALIBATINUS Tarracinenſis Epiſcopus interfuit Concilio Romano an. Chriſti 963. apud Baron. ubi male Tarraconenſis vocatur, ſed rectius in Synodo ſequentis anni 964. Sabbatinus dictus, pejus autem Ferrarienſis pro Tarracinenſis legitur. Nos etiam lapſi cum ipſo ſumus in ſecundo noſtro tomo pag. 564. l. 22. ubi inter Epiſcopos Ferrarienſes Sabbatinum appoſuimus, quem ab illa ſerie expungimus, ac Tarracinenſi reſtituimus.

* Ex App. t. 2.

XIX. („ BENEDICTUS *interfuit Concil. Rom. à Jo. „ Papa XIII. celebrato an. 969. in quo Beneventana ſedes Archiepiſcopatus titulo inſignita ex ipſomet Ughello in Beneventanis tom. 8.* Contator.)

XX. 14. JOANNES reperitur ejuſdem Eccleſiæ Præſul anno 987.

XXI. 15. * ADEODATUS Epiſcopus Tarracinenſis interfuit ſynodo Romanæ ſub Benedicto IX. Papa an. 1015. de quo ſupra ſæpius dictum eſt.

* Ex App. t. 2.

XXII. („ THEOBALDUS *ejuſdem Eccleſiæ Paſtor „ reperitur ſubſcriptus in charta donationis cujuſdam „ piſcariæ, ubi capiebantur anguillæ ſub Benedicto Papa „ IX. circa an.* 1033. *ex monum. Terracinen.* Contator.)

XXIII 16. JOANNES Romano Concilio interfuit, à Nicolao II. celebrato anno 1050. menſe Aprili. („ *Et „ multo ante ann. videlicet* 1036. *reperitur adfuiſſe in „ Concil. Rom. in cauſa Andreæ Perufini.*)

XXIV 17. AMBROSIUS Mediolanenſis, Montis Caſini monachus, vir doctus, ac prudens, ab Alexandro II. electus fuit Epiſcopus an. 1071. Hic in monte Caſino S. Cæciliæ Altare conſecravit eodem anno. De quo Leo Oſtienſis in Chron. lib. 3. c. 26.

XXV. („ PETRUS *hujus nominis II. S. Terracinen. Eccleſiæ Epiſcopus confirmavit ann. Dom.* 1093. *Urbani „ vero II. an. 5. die 24 Octobris quamdam locationem in „ tertium genus factam de Terris Lajani à Canonicis „ Terracinen. quam Vivo Diaconus ſcripſit. Eodem an. „ Leo Comes Fundanus eidem Petro reddidit Caſale de „ Flexu ex monum. Terracinen. Floruit itaque hic Petrus ſub Urbano II. qui creatus fuit Pontifex Terracinæ an.* 1088. 4. *Idus Martii.* Contator.)

XXVI 18. BENEDICTUS ejuſdem Eccleſiæ Præſul anno 1100, de quo Petrus Diaconus in Chron. Caſinenſi. („ *Reperitur ejuſdem mentio in quadam charta „ derogationis facta à Leone Abbate S. Silviani an.* 2. *„ Paſchalis Papæ II. & ann.* 1105. *quo anno Ja. Archipresb. Terracinen. donavit eidem Benedicto quandam „ vineam poſitam in Lisano. Idem ann.* 1103. *Eccleſiam „ S. Stephani Prothom. dedicavit.* Contator.)

XXVII. 19. GREGORIUS Monachus Caſinenſis, à Paſchali II. Pontifice electus, interfuitque Concilio Vaſtallenſi 1106. De eo Petrus Diaconus libro 4. cap.

A 32. Idem bullam quandam Honorii II. ſubſcribit, Piſanæ Eccleſiæ indultam 1126. De quo Petrus Diaconus in lib. 1. de viris illuſtribus Caſinenſis Cœnobii. *Gregorius Tarracinen. Epiſcopus, parvulus & ipſe in Caſino oblatus, memoriæ tenax, tantæ fuit gravitatis, ſuavitatis, ac eloquentiæ, ut a nonnullis columna Eccleſiæ diceretur. Scripſit paſſionem SS. Caſti, & Caſſii, paſſionem S. Virginis Reſtitutæ, vitam S. Confeſſoris Chriſti Gerardi, homiliam de Aſſumptione S. Dei Genitricis Mariæ, Cantus SS. Caſti, & Caſſii, hymnos eorundem, verſus de Tranſitu Peregrinorum ad ſepulchrum Domini, & captione Hieroſolymitanæ urbis; rogatu Berardi Valvenſis pulcherrimam fecit hiſtoriam Joſue, verſus de dedicationibus Eccleſiarum, feſtivitateque Paſchali, de S. Andrea, Homelia de totius anni feſtivitatibus. Fuit autem temporibus Alexii, Henrici, & Joannis Impp. ſepultus vero eſt apud Pipernenſem Eccleſiam.* Hæc ille („ *Idem Gregorius laudatur a Baronio „ in notis ad Martyrol. ſub die 27. Maii.* Lucent.)

B („ BERARDUS *de Berardo è nobili familia „ Terracinen. nominatur in quadam Charta donationis, quam ſcripſit Vivo de Barone; & anno* 1166. *cum „ conſenſu Canonicorum Terracinen. reddidit omnia bona ſua Jo: de Placza excepta una domo, quam ille donaverat Eccleſiæ S. Cæſaris Mart. anno dicto, & ann. „* 7. *Alexandri Papæ III. Ind.* 4. *die* 27. *Feb. ex monum. „ Terracin. Eccleſ.* Contator.) XXVIII.

20. HUGO interfuit Concilio Laterano ſub Alexandro III. anno 1179. („ *Electus fuit ann.* 1168. *quo „ Concius Archip. Terracin. Joannis Craſſi frater tradidit Ugoni electo hortum poſitum in loco, qui vocatur hortus Balnei die* 27. *Sept. Ab Alexandro Papa „ VII. recepit literas confirmatorias eorum, quæ ipſe diſpoſuerat, & ordinaverat ſuper Capitulum Terracin. „ ann.* 1177. *Pontificatus ejus ann.* 19. *ex monum. Terracin.* Contator.) XXIX

21. FIDELGARIUS, ſive Tedelcarius, dedicationi Eccleſiæ S. Mariæ de Flumine de Ceccano interfuit anno 1196. ex Chron. Foſſæ Novæ. („ *Eodem „ anno donat Capitulo Terracin. Caſale Pompii, & an. „ ſuperiore* 1195. *tulit ſententiam favore Eccleſiæ S. „* C *Donati ſuper quibuſdam terris poſitis extra Terracinam in Buccaporco ex monum. Terrac.* Contator.) XXX

22. SIMON hujus Eccleſiæ reperitur fuiſſe Epiſcopus anno 1203. qui celebri monaſterio Foſſæ Novæ Ordinis Ciſtercienſis donat in perpetuum poſſidendam Eccleſiam S. Angeli de Campo Mellis cum omnibus pertinentiis ſuis, quam donationem Honorius III. ann. 1220. ſequenti bulla confirmavit, in qua ad verbum ipſa donatio inſeritur, talis tenoris. XXXI

HONORIUS EPISCOPUS,
Servus ſervorum Dei.
Abbati, & Conventui Foſſæ novæ &c.

JUſtis petentium &c. ea propter &c. uſque concurrentes aſſenſu. Eccleſiam S. Angeli de Campo Mellis, a venerab. S. fratre noſtro conceſſa, ſicut eam juſtè, ac pacifice poſſidetis & in inſtrumento publico exinde confecto plenius continetur, vobis, & per vos eidem monaſterio authoritate Apoſtolica confirmamus, præſcrip. patro. communimus. Ad majorem autem evidentiam tenorem ipſius inſtrumenti de verbo ad verbum huic noſtra D *pagina duximus inſerendum. In nomine Domini Amen. anno Domini* 1203. *Ind.* 6. *Pontificatus D. Innocentii Papæ III. anno* 6. *menſe Auguſti die* 5. *aſtante. Cum jure ſit naturali adinventum, gentium, ac civili comprobatum, univerſaliter hujuſmodi ſubvenire; multò quippè ampliori honore ſunt digni, & uberioris charitatis viſceribus amplectendi, qui juxta evangelica præcepta mundi cum blanditiis, & adulationibus ſuis ſpernentes, ſoli Deo placere deſiderant, carnem ſuam cum vitiis, & concupiſcentiis crucifigentes, in jejuniis, & vigiliis multis in orationibus ſine intermiſſione habitis, & in charitate non ficta. Horum autem habitacula ſacratiſſimi Imperatores*

Do-

(1) De hoc in Decreto 2. p. c. 20. q. 1. c. 5. & 6. habemus hunc Agnellum Epiſcopum Fundanum actualiter exiſtentem incardinatum fuiſſe Eccleſiæ Tarracinæ, ita tamen ut curam proximi etiam Fundenſis ovilis gereret. Adaucto forſan ſibi eum concedi expoſtulaverant Clerus & Populus Tarracinenſis à M. Gregorio, quod per ea tempora Fundana civitas ab hoſte fuiſſet devaſtata. Hinc Gregorius ſuis literis præcipit Agnello, ut in Tarracinenſi Eccleſia ſit Epiſcopus, & Tarracinenſibus, ut in ſuum Paſtorem excipiant. Ita ex lib. 2. Epiſt. p. 2. Epiſt. 13. & 14. Ind. XI. an. 592. Sed in Gloſſa literibi, & in Canone ſequenti, Tarraconenſe pro Tarracinenſe ſcribitur, error profectò Librarii, cum Tarraconenſis Hiſpaniæ impar proſpiciendo ſimul eſſet Gregi Fundano. Eidem committit viſitationem cujuſdam viduatæ Eccleſiæ, & proviſionem de ſucceſſore juxta votum poſtulantium ex lib. 6. Ind. XV. an. 596. Epiſt. 18. Item mandat impertiri de Reliquiis Sanctorum e ſua Eccleſia Gregorio Expræfecto l. 7. p. 2. Epiſt. 21. Ind. 2. an. 597 & l. 11. Ind. 7. Epiſt. 18. ad Judæorum preces ſcribit eidem: ut provideri de illa Synagoga, ſi verum ſit, quod voce ſuſtinentium proximioris Eccleſiæ deturbentur. Et mandat non permittenda Hebræis Chriſtiana mancipia. Hic idem Agnellus ſubſcripſit Conſtituto pro Monachis edito in tertio Concilio Romano ſub eodem Gregorio, ubi ex Librariorum errore nominatur Angelus an. 601 Ex.

Domos religioſas vocantes, plenius adornarunt privilegiis, munificentiis ditarunt innumeris, ardorem fidei eorum conſiderantes, & qualiter die, noctuque Deum pro fidelibus interpellare non ceſſant attendentes. Ego itaque Simeon Dei gratia Tarracinen. Epiſcopus conſpiciens in vener. monaſterio Foſſa Nova omnem honeſtatem, omnemque religionem vigere, ipſum qui monaſterialiter cotera Ciſtercienſis ordinis cœnobia celebrare, habui Eccleſiam S. Angeli de Campo Mellis, quæ licet quōdam poſſeſſionibus ampla fuerit, per ſuppreſſionem tamen patronorum, quibus ſub gravibus exactionibus tenebatur obnoxia, & dilapidationem prælatorum fere ad nihilum redacta, nunc autem ſtudio, & ope ven. D. Jordani S. Pudentianæ presb. Card. tit. Paſtoris in integrum reſtituta, longe, lateque ditior effecta, pro amore Dei, ac reverentia ſupranominati Dom. Jordani ven. presb. Card. & honore, ac devotione totius conventus ipſius monaſterii conſenſu Carantonis Archipresbyteri Tarracinenſis, magiſtri Stephani, Federici Sacriſtæ, presbyteri Nicolai, Joannis Sckinardi Diaconi ipſius Capituli Tarracinenſis concedo in perpetuum ſupradicto monaſterio Foſſa Nova, fratrem Creſcentium ipſius monaſterii Cellerarium ex eo nomine monaſterii inveſtiens hoc modo, quatenus in ſupradicta Eccleſia S. Angeli ſemper duo clerici ſæculares reſideant, qui non deſinant ibi divina celebrare miſteria, quorum unus ſit ſacerdos, & alius alterius ordinis clericus, vel ambo ſint ſacerdotes, qui mihi, ſucceſſoribuſque meis Tarracinenſis Eccleſiæ Epiſcopis de officiis ſuis, ſicut ſuis Epiſcopis reſpondere teneantur. Ad hæc prædicta Eccleſia nullo tempore in formam Grangiæ inſtituetur, i deſt ne Eccleſia exinde deſtituatur, aut duo ſint clerici, qui ibi, ſicut ſupradictum eſt, divina celebrent miſteria, & omni anno in feſto S. Cæſarii monaſterium Foſſa Nova ſolvet nomine cenſus pro prædicta Eccl. S. Angeli Epiſcopo Tarracinenſi marcam unam puri argenti, ſeu 40. ſolidos prebiſinorum veterum de ſlore. Ut autem ſupraſcripta perpetua ſtabilitate ſerventur, promiſſa ſunt ab utraque parte in perpetuum firma ſervari. Hi ſunt rogati teſtes.

Jordanus Caporſa civis Romanus teſtis.
Rainaldus Piperni judex teſtis.
Leonardus Advocatus Tarracinæ teſtis.
Matthæus Ingibaldi civis Tarracinenſis teſtis.
Landulphus Petri de Rainaldo civis Setinus teſtis.
Ricardus Alberici de Monticello teſtis.
Ego Robertinus S.R.E. Judex, & Notarius rogatus interfui, & ſupradicta fideliter ſcripſi. Nulli ergo &c. noſtra confirmat. paginam frangere. Si quis autem &c. Datum apud Urbem veterem 2. Nonas Septembris Pontificatus noſtri anno 5.

Idem Honorius III. Simoni Tarracinenſi Epiſcopo confirmat antecesſorum ſuorum privilegia, ac unionem Eccleſiarum Pivernatis, & Setinæ cum Tarracinenſi Eccleſia perpetuò unitarum anno 1217. en diploma.

HONORIUS EPISCOPUS,
Servus Servorum Dei.
Ven. fr. Simeoni Tarracin. Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonicè inſtituendis in perpetuum.

H*Ortatur nos, & admonet cura ſuſcepti Regiminis &c. ea propter Vener. in Chriſto frater Epiſcope tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Tarracinenſem Eccleſiam, cui authore Deo præeſſe dignoſceris, ad exemplar felicis memoriæ Alexandri II. Urbani II. Paſchalis II. Callixti II. Alexandri III. Cœleſtini III., & Innocentii Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcepimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Statuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumq; bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, è quibus hæc propriis duximus exprimēda vocabulis; Caſale in integro, quod vocatur Antiſanum cum aquimolo ſuo, & Terunciam cum aquimolis ſuis, & juxta fundum Cardiculum, Colonia, quæ poſita eſt in ... Caſale quod vocat Doranſa, Coloniam, quæ vocatur Rozeium, Coloniam, quæ vocatur Roſſizam, Caſale, quod vocatur Caſamartin. Caſale quod eſt poſitum in Silana, Caſale, quod vocatur ..... Silva, quæ vocatur Sigubara, & Lenciſcum, duo caſalia in Circejo, fundum, quod vocatur Penſum, Caſale quod vocatur Aro, fundum, qui vocatur Belazam, Propeſianum, pratum vineatum juxta balneum, & Camvetum, cum Dracinia uſque in porta S. Laurentii, fundum Cæſaricum, vinea poſita in Copellato, vineam ſitā in porta Albini, Coloniam, quæ vocatur Patanianum, Caſale quod vocatur Fruſilianum, ſive flixum, cum aqua de ponte Mahnati uſque in locum, Caſale quod vocatur Jubello in territorio Fundano, Coloniam, quæ vocatur Agre, Coloniam, quæ vocatur Villa Magna, Coloniam, quæ vocatur Papiniana, Coloniam, quæ vocatur Opaſera, fundum Flaminianum, Coloniam, quæ poſita eſt in Bruzzanello, Coloniam, quæ poſita eſt in Anculiano, Coloniam juxta S. Stephanum, Coloniam in Foſſa Nova territorio Priverni, Caſale, quod poſitum eſt in Celſaria, ſex uncias de caſale ſito in Antico, Coloniam, quæ poſita eſt in Anculiano, cum Eccleſia B. Creſcentiani Chriſti Mart., in Setia Piſcaria, quæ vocatur Altura, Piſcariam, quæ poſita eſt in Maſſa Flaviana, Piſcariam, quæ vocatur ad duas fauces, Piſcariam, quæ vocatur Aruiter, Piſcariam in integro, quæ vocatur Bitectula, Piſcariam, quæ vocatur Lenciſcum, Piſcariam, quæ vocatur Suaro, Piſcariam, quæ vocatur Struntula, ſeptem uncias piſcariæ in ponte Milium, item Piſcariam, quæ vocatur Sanguiniana uncias quatuor, ſex uncias de Piſcaria, quæ vocatur Paſſinum cum omnibus ad eas pertinentibus, & Piſcariam, quæ vocatur Carſum. Præterea Eccleſiam S. Andreæ, & omnes poſſeſſiones Rutelli, cum Aquis, & omnibus pertinentiis, & adjacentiis ſuis, tibi, & Eccleſiæ tuæ authoritate Apoſtolica confirmamus, de quibus cum coram felicis record. Alexandro Papa prædeceſſore noſtro inter Pipernum, & bonæ memoriæ Hugonem quondam Tarracinenſem Epiſcopum quæſtio mota fuiſſet, viſis, & cognitis publicis, & antiquis Eccleſiæ inſtrumentis, idem prædeceſſor noſter præfatas poſſeſſiones Epiſcopo memorato, & Eccleſiæ adjudicavit, fecitque, tum eum, quam Eccleſiam corporalem poſſeſſionem induci, ſicut in ejus privilegio exinde confecto manifeſtius continetur. Sanè ſi quæ poſſeſſiones aliæ cultæ, vel incultæ, Molendina, tenimenta, atque Piſcariæ, quæ quondam forte particulariter Eccleſię fuerunt, ſi per temporum intervalla, ad eandem Eccleſiam jure legitimo pervenerunt, aut juſtis modis in antea Domino largiente pervenerint, eas tibi, & eidem Eccleſiæ manere decernimus, futuris temporibus illibatas; Præterea prædictorum prædeceſſorum noſtrorum veſtigia ſubſequentes, Pipernen. & Setinam Eccleſias eidem Tarracinenſi Eccleſiæ in perpetuum unitas manere decernimus, cum omnibus juribus earum, rebus, ac pertinentiis in Eccleſiis, monaſteriis, præſidiis, Rocchis, atque Caſtellis, quæ ſunt, Somninum, Roccha Sicca, Roccha Anguriga, Magentia, Aſpianum, Teeve, Sarminetum, Aquaputza, Baſſianum, cum finibus, & adjacentiis ſuis, cunctiſque illarum Eccleſiarum facultatibus mobilibus, & immobilibus, de ſeque moventibus, ut quidquid de omnibus prædictarum Eccleſiarum, ſeu Monaſteriorum rebus, vel de omnibus ad eas generaliter pertinentibus, canonicè ordinare provideris, tam tuo, quàm univerſi in prædicto Tarracinenſi Epiſcopatu tibi canonicè ſucceſſuri, liberam habeatis in perpetuum modis omnibus facultatem. Decernimus ergo &c. Si qua igitur &c Cunctis autem &c Amen.*

Ego Honorius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Cinthius tit. S. Laurentii in Lucina S.R.E. presb. Card.
Leo tit. S. Crucis in Hieruſalem presb. Card.
Petrus S. Pudentianæ tit. Paſtoris presb. Card.
Robertus tit. S. Stephani in Cęlio Monte preſb. Card.
Stephanus Baſilicæ XII Apoſtolorum preſb Card.
Gregorius tituli S. Anaſtaſiæ preſb. card
Petrus tit. S. Laurentii in Damaſo preſb Card.
Thomas tituli S. Balbinæ preſb card.
Robertus tit SS. Io & Pauli preſb Card.
Nicolaus Tuſculanen Epiſcopus.
Guido Prænestinenſis Epiſcopus.
Hugo Hoſtienſis, & Veletrenſis Epiſcopus.
Pelagius Albanenſis Epiſcopus.
Guido S. Nicolai in Carcere Tulliano Diac. Card.

Octavianus SS Sergii, & Bacchi Diac Card.
Gregorius S. Theodori Diac. Card.
Raynerius S Mariæ in Coſmedin diac. Card.
Romanus diaconus Cardinalis.
Stephanus S. Adriani Diac. Card.
Alebrandinus S Euſtachii Diac. Car.

Datum Laterani, per manum Raynerii Prioris S. Fridiani Lucani S. R. E. Vicecancellarii 15. Kalend. Februarii, indict. 5. Incarn. Dominicæ anno 1217. pontificatus verò D. Honorii anno 1.

(„ *Inſuper Simeon approbavit donationem, quam fecit „ an. 1215. D. Bruns de horto ſuo poſito a i foveas favore „ Eccleſiæ S. Mariæ Baſilicæ Novæ, & aliam de terris in „ Circejo, quam fecit Capitulo Tarracin. Leo Puppa miles „ an. 1221. & demum alteram de omnibus bonis, quam fecerunt Marcus, & Alvara uxor ejuſdem Eccleſiæ S. Cæſarii an 1224. die 3 Febr. quibus promittit piiſſimus Pontifex providere de neceſſariis in vita. Ex monum Terracin.* Contator.)

XX XII. 23. GREGORIUS Epiſcopus Tarracinenſis a anno 1238. conceſsit, ac donu dedit in perpetuum Eccleſiam S. Joannis de Pede Montis Caſtri Sarminetti Abbati, & Conventui S. Mariæ de Gloria, Anagninæ Diœceſis Ordinis Florenſis, quam donationem catam habuit Gregorius IX. an. Pontific. xii. ac ſequenti Bulla confirmavit.

Mand.

GREGORIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Abbati, & Conventui Monaſterii ſanctæ Mariæ de Gloria Florenſis Anagninæ Diœceſis, &c.

Cum à nobis petitur &c. uſque aſſenſum. Eccleſiam S. Joannis in pede Montis Caſtri Sarminesi, cum pertinentiis ſuis, quam venerab. frater noſter Tarracinenſis Epiſcopus loci Diœceſanus, prout ſpectabat ad eum, Capituli ſui accedente conſenſu, Monaſterio veſtro pia, & provida liberalitate conceſſit, prout in inſtrumento confecto exinde plenius continetur, ſicut jam juſtè, ac pacificè poſſidetis, vobis, & per vos eidem Monaſterio authoritate Apoſtolica confirmamus, & p ſ pa communimus. Ad majorem autem evidentiam hujus rei tenorem ipſius inſtrumenti duximus præſentibus inſerendum, qui talis eſt.

In nomine D. N. J. C. amen. an. dom 1238. Pontificatus D Gregorii IX Papæ anno XI. Indi 11. menſe Martii, die 10 Cum Eccleſia S Joannis in pede Montis Caſtri Sarminesi Tarracinenſis Diœceſis à Dominis ejuſdem Caſtri occaſione juris patronatus, quod in ipſa Eccleſia ſe habere dicebant, graves, & grandes pateretur anguſtias, & preſſuras, ita quod propter eorum violentias, Rector qui eidem præerat Eccleſiæ, adminiſtrationis officium nullatenus in eadem exercere valeat, licet per annum, & amplius à nobis Gregorio Tarracinenſi Epiſcopo fuerint vinculo excommunicationis adſtricti, tamen, quod venerab viri D. Benedictus Abbas, & Conventus Monaſterii S. Mariæ de Gloria Anagnin. Floren Ordini venationem eorundem Dominorum qui poſſeſſiones Eccleſiæ memoratæ detinebant temerè occupatas pro quadragentis libris denariorum Senatus redimere curaveris, & firmiter ſperamus, & credimus, quod per eoſdem Abbatem, & Conventum prædicta Eccleſia à debito, quo tenetur, liberari debeat, & in muris, & aliis, in quibus minatur manifeſtò ruinam, congruè reparari. Nos Gregorius Dei gratia Tarracinenſis Epiſcopus, & ejuſdem Terræ Capitulum, videlicet Nicolaus Archipresbyter, Gregorius Paganus, Donnus Jordanus, Donnus Martinus Diaconus, Donnus Petrus Monopoli Diaconus, & Guido Subdiaconus, Roffridus Diaconus, Gimbaldus Subdiaconus, Jacobus Tedalgus Subdiaconus, Robertus Subdiaconus, & Donnus Joannes Craſſus, propenſius attendentes ſtatum ipſius Eccleſiæ in ſpiritualibus, & temporalibus poſſe fieri meliorem pro eo, quod ipſi viri magnæ religionis exiſtunt, prædictam Eccleſiam S. Joannis vacantem, liberam, & abſolutam cum omnibus pertinentiis, & juribus ſuis, fratri Joſepho Cellerario Monaſterii memorati recipienti pro Abbate, Conventu, & Monaſterio nominatis recepto ab eis uno Molendino apud Nimpham pro recompenſatione temporalium, in quibus dicta Eccleſia S. Joannis Tarracinenſi Eccleſiæ tenebatur liberè, & abſolutè ſub cenſu annuo unius libræ ceræ apud Eccleſiam S. Ioannis prædicti, nobis, & ſucceſſoribus noſtris in feſto B. Cæſarii perſolvendo, cum dicti Abbas, & Conventus à nobis, vel certo noſtro Nuncio fuerint requiſiti, pietatis, & religionis intuitu & pro reverentia ſanctiſſ. Patris noſtri D. Gregorii Papæ IX ad perpetuos uſus fratrum Monaſterii prælibati tam in ſpiritualibus, quam temporalibus pleno jure perpetuò duximus concedendam, promittentes per nos, noſtroſque ſucceſſores præſcriptam donationem, & conceſſionem firmam, & ratam omni tempore tenere, & habere, & contra nullo modo, vel ingenio ratione aliqua, vel exceptione venire, renuntiando in hoc contractu omni juri, omni exceptioni, & privilegio, ſeu etiam juris auxilio Eccleſiaſtici, vel civilis, quæ nobis, vel ſucceſſoribus noſtris ad reciſionem hujus contractus jam, vel impoſterum competere poſſent, & obligamus nos, noſtroſque ſucceſſores Epiſcopos, & Capitulum nomine noſtræ Eccleſiæ, & Epiſcopatus noſtri tibi Cellerario ſupradicto recipienti pro Abbate, Conventu, & Monaſterio nominatis, & ſucceſſoribus veſtris, vel cuicumque iu iſtud concedere velitis 200. librarum den Senatus legitimè in ſtipulatione deducta, ſi contra prædictam dationem, & conceſſionem aliqua ratione, vel exceptione aliquo tempore per nos, vel per alios veniremus, vel ſi omnia, & ſingula, quæ ſuperius dicta ſunt, perpetuis temporibus non obſervaremus, & ea legitime non defenderemus, conſtituentes nos, dictam Eccleſiam S. Joannis cum pertinentiis, & juribus ſuis omnibus precario poſſidere, donec dictum Monaſterium S. Mariæ de Gloria plenam, & legitimam ipſius Eccleſiæ S. Ioannis, cum pertinentiis & juribus ſuis fuerit poſſeſſionem adeptum, dantes, & concedentes eidem Cellerario liberam poteſtatem, ut deinceps quandocumque ei placuerit, authoritate propria nomine Monaſterii ſui intret poſſeſſionem ipſius Eccleſiæ poſſeſſionum, & jurium ſuorum, ut eam ad verum dominium, & proprietatem teneant, poſſideant, & fruantur, & faciant ex eis quicquid Monaſterio ſuo videbitur expedire, promittentes inſuper dictam Eccleſiam S. Ioannis cum pertinentiis, & juribus ſuis omnibus ab omni litigante perſona legitimè authoritare, & defendere, & reficere quodcumque damnum, quaſcumque expenſas dictum Monaſterium S. Mariæ de Gloria incurreret, vel faceret, ſi aliqua ratione, vel exceptione, vel in partem, vel in totum ad infringendum dictum contractum à nobis, vel ſucceſſoribus noſtris fuerit aliquatenus attentatum ſub pœna ſuperius nominata, & ea ſoluta prædicta omnia, & ſingula, ut ante dictum eſt, in prædictis caſibus nihilominus legitimo firmitatis robore perſeverent. Ad hæc hi rogati interfuerunt teſtes.

Dominus Henricus Beraldi de Gualterio.
Dominus Prudentius.
Dominus Nicolaus Narus,
Magiſter Dominicus Medicus,
Boronella.
Dominus Jordanis.
Dominus Ioannes de Rocca.
Theobaldus Tonto teſtis, &
Ego Rogerius S. R. E. Anagninus Notarius à prædictis Epiſcopo, Capitulo, & Cellerario rogatus ſcripſi, & ſignum feci. Nulli ergo noſtræ confirmationis &c. Si quis autem &c.

Datum Anagniæ Kalendis Octob. anno 12.

(„ *Locavit item Gregorius an. 1232. in tertium genus „ quamdam domum Eccleſiæ S. Cæſarii mag Dominico „ Fiſico, & an. 1227. multas poſſeſſiones Canonicis Terracin. tradidit.* Contator.)

(„ DOCIBILIS *Terracin. Antiſtes dono dedit Jacobo Archipresb. & Canonicis Terracinen. Eccleſiam S. Donati una cum Hoſpitali, terris, vineis, vinealibus, & omnibus pertinentiis ſuis anno 1248. ſub „ Innoc. IV. ex Monum. Terracinen.* (1) XX XIII.

„ Fr. PETRUS *Terracinenſium Præſul vixit „ tempore Alexandri Papæ IV. cujus mentio extat in „ Bulla data an. 4. ejuſdem Pontificis, ubi agitur de remiſſione trium vivandarum, quas ſolebat percipere „ a Canonicis Terracin. ejuſdem Eccleſiæ Antiſtes. „ Idem an. 1259. teſtis fuit, & ſubſcripſit inſtrumento „ pacis initæ inter Terracinen. & Pipernen. diſſidentes „ propter confinia Territorii.* Contator.) XXX IV.

24. FRANCISCUS („ *Cauis filius Guttifredi „ Canis,*) Epiſcopus Biteckenſis, translatus ad Tarracinenſem per I. b Sanctorum Coſmi, & Damiani XXX V. à Jordanum de Comitibus.

(1) Felix de Raynildis, Mevenas, Epiſcopus Terracinenſis fuiſſe dicitur à Jacobillo in Bibl. Umbriæ, & floruiſſe circa an. 1250. *Mendoſ.*

Diac. Cardinalem confirmatur ab Urbano IV. anno 1262. 5. Kal. Septembris. ep. 215. f. 116. reg. Vat. ann. 2. Fuit inde Franciſcus translatus ad Avellinam Eccleſiam à Boniſ. VIII. an. 1295. („ *Subſcripſit an. 1268.* „ *quibuſdam indulgentiis conceſſis Eccleſia S. Vincentii* „ *de Tibure. Ejus ſtemma extat Terracina in Eccleſia* „ *S. Thoma Apoſtoli, ubi inſpicitur Catulus, cui ſupere-* „ *minent tres Stella transverſim poſita.* Contator.)

a Hic Auctor hunc confundit cum ſequenti.

XXXVI. 25. Fr. FRANCISCUS Ordinis Minorum. Quo Præſule in Foſſæ novæ Cœnobio obiit anno 1274. Nonis Martii D. Thomas Aquinas Theologorum Princeps, anno ætatis ſuæ 50. inchoato, quo ex itinere diverterat, cogitans Lugdunum in Galliam ire, eo evocatus à Gregorio X. ſed ibidem morbo correptus in Domino obdormivit, & ſepelitur, hoc ejus tumulo appoſito epigrammate.

Occidit hic Thomas, lux ut foret amplior orbi,
Et candelabrum ſic Nova Foſſa foret
Editus ardenti locus eſt, non foſſa lucerna,
Hanc igitur Foſſam quis neget eſſe Novam?

De Franciſco Vvaddingus in addit. ad tom. 2. Annal. Minor. qui refert illum cum multis religioſis perſonis interfuiſſe exequiis ejuſdem ſancti.

(„ *Hic an. 1273. teſtis interfuit cuidam inſtrumento* „ *rogato Fruſinoni ſavore Terracinenſium, & an. 1281.* „ *Riccardus Buccus ejuſdem procurator inducitur ab An-* „ *gelo Archipr. S. Maria de Poſterulis in corporalem* „ *poſſeſſionem cujuſdam domus poſita in burgo Terra-* „ *cina extra portam Madii ex mandato Rectoris gene-* „ *ralis Provincia Campan. & Maritima. Deinde an.* „ *1295. ad Avellinam tranſiit Eccleſiam Boniſacii* „ *VIII. an. 1. 6 Idus Aprilis ex reg. Vat. Epiſt. 329. fol.* „ *72.* Contator.)

XXXVII. 26. THEOBALDUS *b* Epiſcopus Stabienſis, translatus ad Tarracinenſem an. 1295. 6. Idus Aprilis à Boniſacio VIII. ex reg. Vat. ep. 68. fol. 16. an. 1. Anno verò 1296. translatus fuit ad Aſſiſienſem Eccleſiam, ex eodem regeſto.

b De hoc Mataeus in Bibl. Mariana p. 2. pag. 176. Mandoſ.

XXXVIII. 27. ALBERTUS ſucceſſit Theobaldo 1296. Hunc tranſtolit Boniſacius VIII. ad Capuanam Eccleſiam an. 1300. ex reg. Vat.

XXXIX. 28. JOANNES, ex Canonico Bononienſi eligitur à Boniſacio VIII. anno 1300. 3. Nonas Maii (1) an. 6. ep. 188. ex reg. Vat.

XL. 29. ANDREAS electus Epiſcopus Tarracinenſis 1319. Eccleſiam S. Laurentii Romæ conſecravit, cum Pontifici Romano Vicariam operam præſtaret an. 1324 ex monumentis Baſilicæ Vaticanæ.

XLI. 30. SERGIUS („ *Perinus Civis Terracinen. præ-* „ *fati Andrea Coadiutor.*) ejuſdem Eccleſiæ Præſul electus an. 1326. obiit 1348.

XLII. 31. PETRUS Rector Eccleſiæ Parochialis de Corbea Tornacenſis Diœceſis electus à Clemente VI. an. 1348 Nonas Novemb. ex reg. Vat. ep. 104. f. 72. lib. 1. p. 1. Pont. an. 7. obiit an. 1352.

XLIII. 32. JACOBUS de Peruſio, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini electus anno 1352. 14. Kal. Maii à Clemente VI. ex reg. Vat. ep. 81. fol. 52. lib. 1. an. 10. („ *De* „ *eo Oldoinus in Athen. Aug. Videndus tamen eſt Gan-* „ *dolfus in differt. hiſt. de 200. Auguſtin. ſcriptoribus* „ *p. 196.* Mandoſ.)

XLIV. 33. JOANNES Ferrerius Ordinis Minorum, electus per obitum Jacobi ab Urbano V. an. 1362. 10. Kal. Februarii.

XLV. („ STEPHANUS *Terracinen. Pontifex reperitur* „ *ab an 1372. uſque ad an. 1396. quo anno mandat Be-* „ *nedicto Archipresb. Eccleſia S. Maria de Puſterula,* „ *ut inducat in corporalem poſſeſſionem cujuſdam Be-* „ *neficii D. Tutium Girardi de Terracina Canonicum* „ *Majoris Eccleſia Cathedralis viſa Bulla conceſſio-* „ *nis à ſede Apoſtolica; anno vero 1372. accipit abſolu-* „ *tionem decimarum ternalium a Ven. viro Franciſco de* „ *Manfredonia Archipresb. S. Vincentii de Urbe ſuble-* „ *ctore conſtituto ex monum. Terracinen.* Contator.)

XLVI. 34. ROGERIUS fato conceſſit an. 1390. („ *An-* „ *no 1398. quo tempore ſedes Terracinenſis vacabat;* „ *& Vicarii Generales Epiſcopatus erant Clemens Pe-* „ *runtus Archipr. & D. Belius Canonicus Eccleſia S.* „ *Caſaris, qui dederunt literas dimiſſorias Epiſcopo* „ *Buyan. ut promoveret ad Sacerdotium Abbatem* „ *Tutium Girardi Canonicum Terracin. ex monumen-* „ *tis Ejuſdem Eccleſia.* Contator.)

XLVII. 35. NICOLAUS Epiſcopus, Civiſque Signinus, ſub Boniſacio IX. Pontifice, Rogerio ſucceſſit, qui ad Signinam deinde Eccleſiam translatus eſt, hoc eſt anno 1402.

XLVIII. 36. MARINUS de S. Agatha, Canonicus Firmanus, ſcriptorque Apoſtolicus, Boniſacio IX. Pontifici intimè charus, Epiſcopus ſublectus eſt anno 1402. 15. Kal. Septembris; anno verò 1404. ad Cajetanam Eccleſiam translatus eſt. Ita in lib. obligat. Hunc Michael Monachus in recognitione Capuani Sanctuarii Magnum Merolam Capuanum vocat, & Epiſcopum Agathenſem, deinde Tarracinenſem, ſed revera nunquam S. Agathæ fuit Epiſcopus, ſed ex Canonico Firmano, ut diximus, Tarracinenſis, mox Cajetanus Antiſtes fuit. Dictus eſt de S. Agatha, ubi vel natus, vel educatus fuerit &c.

XLIX. 37. ANTONIUS antea Epiſcopus Iternienſis *c*, à Boniſacio IX. Pontifice ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1404. 2. Idus Maii. Qui cum poſtea Angeli Corarii, qui ſub nomine XII. Gregorii Apoſtolicam ſedem invaſerat, ſchiſmaticè partes ſoviſſet, à Joanne XXIII Pont. omni honore ſpoliatur.

c Æſinienſis.

L. 38. Fr. ANTONIUS à Zagarola, Ordinis Minorum, ſublectus eſt à Joanne XXIII. an. 1411. 7. Idus Martii; qui deinceps ad Cajetanam Eccleſiam translatus eſt anno 1422. *c*

c 13. Kal. Junii.

LI. 39. ANDREAS Joannis Gaccli Canonicus Præneſtinus Terracinenſium Præſul effectus eſt anno 1422. die 10. menſ. Junii. („ *Obiit Terracina an. 1425.*)

LII. 40. JOANNES de Normannis Romanus, electus fuit an. 1425. 12. Kal. Junii, qui deinde ad Cajetanam Eccleſiam translatus eſt an. 1427. *d*

d 1426. 10. Novemb.

LIII. 41. NICOLAUS de Aſpera antea Epiſcopus Signinus huic Eccleſiæ admotus eſt an. 1427. 16 Kal. (2) Novembris.

LIV. 42. ALEXANDER ejuſdem Eccleſiæ Antiſtes, defunctus eſt 1448.

LV. 43. ALEXANDER Cajetanus J U D. à Nicolao V. electus eſt an. 1448. die 10. menſ. Febr. Rebus humanis perſunctus eſt 1458.

LVI. 44. CONRADUS Marcellinus Romanus. („ *Canonicus, & Prior S. Maria in via lata de Urbe.*) Ferentanus antea Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1458. die 6. menſis Octobris, Pio II. ſedente. Romæ è vivis eximitur ann. 1490. ſepultuſque eſt in Eccleſia SS. Apoſtolorum propè fratrem, cui in marmorea tabula hoc ſequens epitaphium mœrens poſuerat ſub gentilitiis ſtemmatibus, in quibus Roſæ ſex colludunt, Aquilaque ſupernè germano, bipartitoque roſtro ſpectabilis, quam rurſus regula ſecat propemodum vergens in ſpiras.

Petro Marcelline Romano nobili, Conradus
Marcellinus Tarracinenſis Antiſtes Fratri
Optime P. M. Vixit an. xlvii. obiit xiv. Kal.
Octobr. Anno ſalutis Chriſtiana MCCCC.
LXVIII.

LVII. 45. (3) ANTONIUS Roſa („ *Tarracinenſis, fi-* „ *lius Nicolai,*) Fulginas Epiſcopus, poſt exceſſum Conradi ad hanc Eccleſiam translatus eſt, tertia die Martii 1490. breviſſimuſque Pontifex fuit.

LVIII. 46. GUNDESALVUS Romæ Gubernator, anno 1493.

LIX. 47. ANTONIUS („ *Roſa, Civis & Epiſcopus Tar-* „ *racinenſis,*) vita functus eſt an. 1500.

LX. 48. JOANNES de Galves Hiſpanus, Apoſtolicæ Cameræ Clericus, ſublectus eſt an. 1500. die 18. menſ. Decemb. Romæ vita functus eſt an. 1507. 8. Idus Auguſti, ſepultuſque eſt apud S. Jacobum inſigne Hiſpanicæ

(1) Junii: Menſe enim Majo adhuc Alberto deſponſabatur Terracinenſis Eccleſia: ni velimus dicere Albertum exiiſſe ad Capuanam translatum. Capuana ſiquidem per aſſumptionem Leonardi Patraſſi ad Albanenſem vacabat ab altare die ineuntis Martii. Vel aſſerendum præfatum Regeſtum eſſe depravatum. *Lucent.*

(2) Hic anno 1429. die 11. menſis Auguſti Ind. VI. Excepit occaſione charitativi ſubſidii per manus Cæſarii Ferrigati, & Antonii Caſaſſi Officialium Capituli fl. auri XII. ut refert Contator. Unde neceſſe eſt ad hanc tranſiiſſe Eccleſiam ante 16. Kal. Novemb.

(3) Franciſcus inter Fulginatenſes ab Ughello vocatur, quo potiſſimum nomine notandus eſt ex diptychis hujus Eccleſiæ, & non Antonius, ut hic exſcribitur. *Luc.*

nicæ gentis Templum, ante majus Altare, ubi ejus gentilitia ſtemmata, duo videlicet canes ad erectam arborem anhelantes eum ſequenti epitaphio effi&cta ſpe&ctantur.

Joann. de Galves Epiſcopo Tarracinenſi, natione Hiſpano, patria Hiſpalenſ. Oliverii Caraffa Card. Neap. alumno Iuris Utriuſque Profeſſori, rerum gerendarum uſu, & ingenii felicitate ornatiſſimo, Apoſt. Cameræ Præſidenti. Scriptori, & Bullarum Apoſtol. Regiſtri Magiſtro, multiſque Rom. Curia honoribus functo Amici Teſtamentarii Poſuere. Vixit annos. lxviii. M. x, dies xv. obiit viii. Id. Aug. MDVII.

LXI. 49. OLIVERIUS Card. Caraffa, Archiepiſcopus Neapolitanus, hujus Eccleſiæ eſt adſcitus Adminiſtrator an. 1507. die 20. menſ. Auguſti, ac poſt tres annos eo munere ſe exolvit, hoc eſt 1510.

LXII. 50. ZACHARIAS de Moris, Romæ Præpoſitus Eccleſiæ S. Luciæ, Præſul renunciatus eſt ann. 1510. die 13. menſis Maii. Hic inter Concilii Lateranenſis Patres numeratus eſt.

LXIII (,, ANDREAS *Cibo proviſus de Eccleſia Terra-,, cin. vacante per obitum Zachariæ de Moris lib. De-,, cret. Leonis X fol. 4. die Lunæ 20. Aprilis. Ejus nomen ,, inſculptum erat in lapide Palatii Epiſcopalis Terra-,, cin. propè focum exiſtente.* Contator.)

LXIV 51. JOANNES de Copis Brabantinus U.S. Ref. [,, *Proviſus per obitum Andreæ Cibo ann. 1522. die ,, Mercurii 29. Octob.*) Romæ deceſſit ann. 1527. 18. Kal. Septembr. ſepultuſque eſt apud S. Mariam de Anima, cum hoc epitaphio.

Ioanni Copis Brabantino, Tarracinenſi Epiſcopo, Utriuſque Signaturæ Referendario, ac literarum Apoſtolicarum Abbrev. Correctorique, Iſtius Templi, ac Hoſpitalis Proviſores, & Fratres beneficii memores Poſuere ann. MDLVIII. Obiit ille xviii. Kal. Septembr. MDXXVII.

Diſce meo exemplo Templis dare munera magna.
Quando hoc pro parvis hæc monumenta dedit.
Atque ſuis precibus Cœli in regione locavit
Virgo Parens Animam. Quis meliora dabit?
Io. Copis Tarracinenſi Epiſcopo Hoc eſt quod humo eſt Monumentum Proviſores, ac Fratres F.C. Anno M.D.LVIIII.

LXV. 52. ANTONIUS Bonſius a nobilis Florentinus Dominici filius, cum apud Clementem VII. Pont. Max. pro publica re Florentina fungeretur Legatione, ab eodem Pontifice ſublectus eſt Epiſcopus Terracinenſis die 8. menſis Januarii anno 1528. Inſignis Doctor fuit, celebriſque Orator. Romæ è vivis exemptus eſt anno 1533. cum rediiſſet è Gallia, ubi ab eodem Clemente miſſus fuerat ad Franciſcum Regem, cum quo inter Henricum Aurelianẽſem Ducem filium, & Catharinam Mediceam Laurentii Urbini Ducis filiam, Clementis nepotem matrimonium ſtatuerat. Hujus meminit Guicciardinus, ac Joſeph de Rurismemoria. Noſtris temporibus è Bonſia gente floruit in purpura Joannes Cardinalis Bonſius, Princeps vitæ integritate, morumque candore præcipuus, hujus Antonii pronepos, atque hoc tempore floret Clemens Epiſcopus Biterrenſis in Gallia Joannis Card. nepos. Dominici ac Thomaſii fratrum

a De eo vide Ammiratum in hiſt. Florent. par. 2. pag. 151. & Gamurrinum de familiis vol. 1. p. 600. Mand.

ſucceſſor, qui probitate vitæ eum majoribus ſuis clariſſimis viris decertare videtur; qui diverſis temporibus integerrimos Præſules in commodum Eccleſiæ protulere.

53. CINTHIUS Filonardus de Bauco Hernici Ennii Cardinalis frater, eum Prolegatus Peruſiæ eſſet, hujus Eccleſię Epiſcopus creatus eſt anno 1533. die 7. menſis Novembris, qui nec integrum annum in ea dignitate explevit. Obiit anno 1534. 1. Novembris ætatis ſuæ an 43. LXV

(,, *CYPRIANUS de Caris Epiſcopus Sidonien. trã-,, ſlatus eſt ad hanc Eccleſiam per obitum Cinthii Filo-,, nardi die Veneris 13. Novemb. an. 1534. ex lib. decret. ,, Pauli III. fol. 115.* Contator.) LXV

54. ALEXANDER Argolus de Tagliacotio, antea Sidoniæ Epiſcopus, ad Eccleſiam hanc translatus eſt die 23. menſis Novemb. anno 1534. (1) Deceſſit 1540. Ejus cum laude meminit Horatius Turſellinus lib. 3. Lauretanæ hiſt. cap. 2. (,, *et Thomaſſinus in Elogiis ,,* tom. 2. *De ejuſdem æquè familia pag. 305. Cartharius ,, in Sylabo, p.* 120. Mandoſ.) LVI

55. OCTAVIANUS Maria Sfortia nobilis Mediolanenſis, olim Epiſcopus Laudenſis, ad hanc Eccleſiam translatus eſt ann. 1540. 24. Novembris. (,, *ex lib. decreti Pauli III. fol.* 115. Contator.) LX

56. OCTAVIANUS Rovera nobilis Mediolanenſis Sfortiæ coadiutor, eidem ſucceſſit die 20. b Novembris anno 1545. Apud Helvetios nomine Julii III. legatione functus eſt, itemque Pauli IV. cujus in Interregno Leoninam Regionem frænavit. Apud Philippum II. Apoſtolicæ Sedis cauſa peroravit, dum Pius IV. ad Clavum ſederet. Cæterùm purpuram Octaviano deſtinatam fatum Pontificis eripuit. In Hiſpania deceſſit anno 1562. inconſolabile propemodum ſui deſiderium poſteritati relinquens. LX

57. FRANCISCUS Beltraminus electus anno 1564. (21. *Junii die Mercurii*) fato functus eſt 1575. * Fuit Franciſcus patria Collenſis Vallelſæ in Etruria Florentinæ ditionis, qui an. 1565. Apoſtolicæ Sedis Nuncius fuit, quo munere egregiè functus, ad ſedem ſibi commiſſam rediit; ubi obiit, ſepultuſque eſt in Cathedrali. LX

58. BELTRAMINUS de Beltraminis, memorati Epiſcopi * germanus frater, Epiſcopus declaratus eſt anno 1575. die 5. menſis Decembris. Vitæ finem fecit 1582. * Somneni ſuæ Diœceſis oppido, ſepultus ibidem in Parochiali Eccleſia s. Petri prope altare majus cum hoc epitaphio. LX II.

D. O. M.
Ob memoriam Reverendiſſ. Domini Beltramini de Beltraminis V. I. D. Collis Vallelſæ, Epiſc. Terracinen. cujus corpus hic repoſitum fuit, ann. Dom. MDLXXXII. Die viii. Maii in quo obiit. Abbas Julius Martinus Sonnenſ V. I. D. de ſuo hoc fieri fecit MDXCIV.

Beltramina Familia Florentina civitate donata gerit pro inſigni in ſcuto argenteo hippogryphum rubrum corona aurea exornatum.

59. LUCAS Cardins Beltramino ſucceſſit die 29. menſis Auguſti anno 1582. Deceſſit autem 1595. LX III.

(,, *Ejus ſtemma gentilitium eſt pyramis ſupereminente ,, Cruce, quo inſigni ornatur ex utroque latere proſpectus ,, antiquus Eccleſiæ Cathedralis.* Contat.)

60. FABRITIUS Peruſinus à Clem. VIII. creatus eſt an. 1595. die 17. c menſis Aprilis. Deſiit autem eſſe inter mortales anno 1608. (,, *De quo ante fores Eccle-,, ſiæ S. Angeli hæc legitur inſcriptio: Fabritius Peruſi-,, nus, Epiſcopus Tarracinenſis, & Sutrinus. Laudatur ,, inſuper à Rho in vita S. Ladani. Lucent.) Fuit Guber-,, nator Generalis Provinciæ Maritimæ, & Campaniæ ,, an. 1602. ut colligitur ex thecis exſtructis in Cathedra-,, li, ubi condidit Sanctorum reliquias.* Contator.) LX IV.

61. POMPONIUS de Magiſtris Soncinas Canonicus Vaticanæ Baſilicæ à Paulo V. ſublectus eſt anno 1608. die 28. menſis Januarii. Apud concreditam ſibi Eccleſiam deceſſit anno 1614. LX XV

62. CÆSAR Ventimilia nobilis Beneventanus

b 26 Novemb. Vener.

* Ex tom. 9.

* Ex A

* Ex A t. 9.

c 24.

d Non ... Sutrinæ Diœceſ. Terracinen...

(1) Succeſſit Cypriano de Caris an. 1535. die Veneris 29. Jan. ex lib. decret. Pauli III. fol. 120.

Pompeii, & Victoriæ Bixiottæ filius, ſub Paulo V. in
LXXVI. Hiſpaniam Auditoris munere functus eſt, Decio
Caraffa Apoſtolico Nuncio, poſtea Cardinale. Ab
eodem Pontifice dictus eſt Epiſcopus Tarracinæ an.
* Ex App. 15. 1613. die 14. menſis Januarii. * Obiit Setini die 23.
Decembr. 1645. ubi jacet.

LXXVII. 63. ALEXANDER de Taſſis ab Innocentio X.
Pont. Max. electus eſt Terracinenſis Epiſcopus anno
1646. die 25. Junii. Obiit anno 1648.

LXXVIII. 64. FRANCISCUS MARIA Ghislerius Bononienſis Romanæ Rotæ Auditor ſucceſſit Alexandro
anno 1648. die 1. Februarii.

ADDITIO.

) „Eximia animi moderatione, & in omnes ſumma
„ urbanitate, dum has muderatur Eccleſias, ad Imu-
„ lenſiũ eſt translatus Kalend. Septemb. 1664. ubi de eo.

LXXIX. *„ POMPEJUS Angelottus Reatinus Ghislerio ſuc-*
„ ceſſor eſt datus die 15. Decemb. 1664. Expurgando
„ Gregi, ſuiſq; juribus tuendis dum propenſius invigilat,
„ Setia inter epulas ſubita morte corripitur, non ſine
„ ejuſmodi eventus ſiniſtra opinione an. 1667. m. Majo.

LXXX. *„ HERCULES DOMINICUS de Munannis ex*
„ Oppido Monterchii, Ditionis Florentinæ, J. U. D. dum
„ pro Cardinali Franciſco Barberino Velliternenſi Vi-
„ cariatu optime fungeretur, Terracinenſem conſecu-
„ tus eſt Cathedrã die 22. Auguſti an. 1667. Lucentius.)
(„ Obiit in reſidentia m. Junio 1710.

LXXXI. *„ BERNARDINUS Maria de Comitibus nob.*
„ Rom. Congregationis Caſinenſis Ord. S. Benedicti,
„ Presbyter, annorum 46. Abbas clauſtralis Monaſterii
„ S. Mariæ Farfenſis, Viſitator Provinciæ Romanæ, &
„ Neapolitanæ, alias decanus Prior, & Abbas Mona-
„ ſterii S. Flavie, & S. Mariæ Gangis in Regno Siciliæ
„ renunciatur Epiſcopus Terracinenſis 1. Decemb. 1710.

TIBURTINI

EPISCOPI.

HAud amplius, quam 16. milliaribus antiquiſſi-
ma Civitas Tibur à rerum Domina Urbe Ro-
ma diſtat, in Campania, hoc eſt in Latio ſupra col-
lem prope Anienem fluvium, à tribus fratribus, qui è
Græcia in Italiã transſmearunt, Catyllo, Corace, Ti-
burtoque conſtructa, atque à majore fratre ita deno-
minata, ut Servius ex Virgilio in 7.

Tum gemini fratres Tiburtia mœnia linquunt.
Fratris Tiburti dictam cognomine gentem,
Catilluſque, acerque Coras Argiva juventus,

Alij volunt à Forenſibus fuiſſe ædificatam. Vtut res
D ſit, antiquiſſima Civitas eſt, quam Siculi ejectis inde
Sicanis, antequam Chriſtus Dominus humanam re-
paratet ſalutem pluſquam 600. annis incoluerunt.
Hujus Civitatis meminit Varro, Ovidius, Proper-
tius, atque Horatius, Solinus, Livius, Strabo, Silius,
Martialis, Statius, Suetonius, Appianus, Ptolomæus,
Procopius, aliique. Notant quamplares hanc Civita-
tem Tibur ſuperbum à Virgilio alicubi fuiſſe appel-
latam, quod cum aliquando Cives ad Rom. Senatum
ſuppetias poſtulatum veniſſent, ægrèq; viderentur
impetratum, quod poſtulatunt, omiſſis precibus, ex-
probrarunt faſtidioſè, cumq; ſupercilio Romanis be-
neficia, quæ olim illorum Publicæ rei præſtitiſſent, à
quibus notati, redargutiq; ſuperbiæ, iocum ſecere poe-
tarum carminibus, ut Tibur ſuperbum appellaretur.
Alij autem ſecundum Strabonem, hanc eandem Ci-
vitatem Tibur Herculeum appellavere, quòd in Diis,
quos Tiburtini venerabantur, Herculia victricia ar-

A ma Tibur experta eſſet. Potens erat, ac incolis fre-
quens; at ſubjugata robur amiſit, & gentem, præbuit
que amœniſſimos colles ad delicias ijs, qui jucundio-
re parte anni jocundiſſimè ruſticantur. Quamobrem
ſuperior ætas villam Tiburtinam Hadriani Impe-
ratoris ſuſpexit, illamque Principum Eſtenſium hoc
tempore nos ipſi ſuſpicimus, quæ ad Anienis fluvii
flexum viret ad decus. In Tiburtinis collibus ſolent
purpuratorum plerique amœnitate loci æſtivum fal-
lere tempus. Poſt Romani Imperij ruinam non ſemel
& ipſa excidium paſſa eſt. Theutones enim illam
præcipuè inſigniter dejecerunt, cujus deinde Frideri-
cus Ænobarbus ruinas ſatis munificenter refecit, no-
ſtraque propemodum memoria Pius II. arce à ſe con-
ſtructa illam munivit. Supra portam hoc dyſtichon ab
ipſo compoſitum in marmore legitur.

Grata bonis, invisa malis, inimica ſuperbis
Sum, tibi Tibur, enim ſic Pius inſtituit.

Antiqui Tiburtini celebratiſſimum illud ſuum tem-
plum quondam Herculi à Caſello Tiburti bujus
B Vrbis fundatoris fratre ædificatum, ſacris expiatum
in D. Laurentij Martyris honorem conſecrarunt.
Spectabili olim magnificentia, non modo amplitudi-
ne, verum porticuum elegantia ſuperbiebat, de qui-
bus Svetonius in Auguſto; *Tibur etiam, ubi in portici-*
bus Herculis templi præſepe jus dixit. Ac præter ma-
gnificas ſacerdotum, miniſtrorumque ædes, exquiſi-
tiſſima Bibliotheca in eo, teſte Aulio Gellio, aſſerva-
batur, ingenſque theſaurus eo in loco repoſitus erat,
ut refert Appianus lib. 5. civilium bellorum. Tanta
hoc templum apud priſcos Gentiles florebat religio
ne, ut nullam unquam expeditionem, niſi illo aditis,
poſitiſue votis adornarent, ut de Auguſto, Marco
Antonio, aliiſque traditum eſt; ac in pervetuſta hac
inſcriptione marmorea anno 1635. inventa, cum Ec-
cleſiæ Cathedralis fundamenta à Julio Card. Roma
Epiſcopo refoderentur, inventa.

C. Vibius C. F. vel Publicanus. Ser. Q. Præf.
Coh. VIIII. Thracum. Equitum Alae Tribu-
nus. Militum. Et S. Leg. IIII. Macedonia, &
C *Legion. XXI. Rapacis in Germania reverſus*
inde Herculi invicto D. D.

Alia inſcriptio cum fortunæ ſimulacro ibidem ea oc-
caſione inventa eſt anno 1640. ex qua perſpicitur
quantæ olim eſſet venerationis.

Fortunæ Prætoriæ ſacrum L. Muccius Nice-
phor. Magn. Herculis Aug Gn. Coponius E-
pagatus Curator. Primi D. S. P. Cultoribus DD.

Ex his colligitur, in hoc templo cœtus hominum ex-
titiſſe, qui Fortunæ, Herculiſve cultui addicti, præci-
pua ſuperſtitionis illius munera obibant; Lucius
Muccius, ac Gn. Coponius nobiliſſimi Tiburtini
Equites, quorum mentionem facit Cicero orat. pro
Cornelio Balbo, qui Fortunæ aram excitarunt; hanc
vero in templi Prætorio Capitolinus aſſerit colloca-
tam. Ego ſanè in eam opinionem adducor hujuſmo-
di hominum cœtus, quorum inſcriptio meminit, qui
ſe ſe veteribus ſuperſtitionibus ita devoverant, ac
conſecrarant, à noſtris Chriſtianis Laicorum frater-
nitatibus non diſſenſiſſe; ac forte ex illis mos ille
D pius defluxit, ut plures ad Eccleſias, atque aras ordi-
nandas, decorandaſq; nimis concurrant, quemadmo-
dum mutata in religionẽ ſuperſtitione, multa ex Gen-
tilibus ad Chriſtianos uſus, divinumque cultum tra-
ducta, derivataq; intuemur. Cæterùm Herculis tem-
plum, vel maxima pars Conſtantini Imperatoris tẽ-
poribus in D. Laurentii honorem Chriſtiano ritu in
Eccleſiam Cathedralem dicatum eſt, ut apud Marcũ
Antonium Nicodemum lib. 9. Tiburtin. hiſt. legitur.
De antiquitate Tiburtina ſcripſit idem M. Antonius,
quem tractatum in duas partes diviſit. Hæc Civitas
clarorum virorum feraciſſima fuit, ac ſi nullos alios,
videretur tamen ſatis fuiſſe Sibyllam Tiburtinam,
Simplicium, & Joannem Pontifices Maximos protu-
liſſe. Chriſtiani Evangelij fidem iam inde ab Apo-
ſtolorum temporibus hauſit. Cujus religionis fines
mirifice prolati ſunt temporibus Hadriani Impera-
toris, hoc eſt an. 138. cum illa feliciſſima ſalutis exor-
dia Getulij Martyris invictiſſimi, ac ſociorum ſan-

guine

guine madueſſent , ac paulò poſt Symphoroſa ejuſdē uxor cum ſeptem cōjunctiſſimis filijs illuſtrem ſumpſiſſet palmam martyrij, eodem perſequente Imperatore, die 28. menſis Julii . In Tiburtina Cathedrali oſſa S. Quirini ſacerdotis conquieſcunt, in eaque olim à Simplicio Tiburtino Pontifice ſummo recondita fuit Salvatoris noſtri JESU Chriſti imago à Divo Luca Euangeliſta depicta , ut narrat idem Nicodemus lib. 5. cap. 5. in Simplicio. Nec *Romam* , inquit , *augens Tiburi patria ſua defuit , nam & templum S. Mariæ Majoris ſatis inſigne exædificaſſe, & ſanctiſſimæ Virginis imagine a B. Luca Euangeliſta depicta exornaſſe fertur ; præterea templum S. Petro Apoſtolo ornatiſſimum , aliud S. Sylveſtro haud ignobile exſtruxiſſe traditur. Cathedralem vero ædem ſacroſancti Salvatoris noſtri ab eodem Euangeliſta ad vivum expreſſa imagine auxit* . In magna eſt ea effigies apud Tiburtinos religione, ad quam aſſervandam Gregorij IX. temporibus ſacellum excitarunt, quod ab eodem Pontifice conſecratum , ac ſacra Quirini Sacerdotis Lipsana repoſita fuerunt, de quibus inſcriptio ibidem .

Chriſto Servatori Memoriæque perenni Hoc in ſacello Salvatoris noſtri effigies à B. Luca depicta veneratione tam debita, quam devota cuſtoditur, in eodemque corpus B. Quirini ſervatur , cujus præter cætera memoria cernitur in lapide in ingreſſu à dexteris. Huc tamen mulieribus ingredi nefas eſt, niſi unico die dedicationis dumtaxat ejuſdem , quod a Gregorio IX. conſecratum extitit anno à S. Deipara Virginis partu M.CC.XXXIV. XVII. Kal. Julij.

Divina in ea Cathedrali officia Canonici XV. celebrant, quorum quatuor hiſce dignitatibus, Archidiaconatu, Archipresbyteratu , Decanatu, & Præpoſitura inſigniti , quarum poſtremæ à Card. Dominico Tuſco Epiſcopo adjectæ, cum olim XII. tantum cum Archidiacono Canonici numerarentur; illorum redditus in quotidianis diſtributionibus inter eos diviſis ita à Nicolao V. redactis conſiſtunt , ut in bulla ejuſdem data anno 1451. die 14. Aprilis legitur . Præter Canonicos ſex ſunt beneficiati, qui quarta canonicatus reddituum parte , impoſito ſibi reſidentiæ munere potiuntur, atque hi niſi muſices periti fuerint, admitti non poſſunt . Denique à Card. Roma Epiſcopo , Cathedralis , ſex alii Canonicis ex collegiata D. Petri translatis , anno 1638. amplificata eſt . In decem parochias Civitas diſtincta eſt, XII. virorum, fœminarum monaſteriis duobus, Xenodochiis tribus, totidem confraternitatibus, pietatis Monte, Clericorum Seminario, ab eodem Card. Iulio Roma Epiſcopo excitato, excolitur pietas, atque effloreſcit . Diœceſis in pulcherrimam amplitudinem ſe extendit , oppidaque XXIV. continet , inter quæ nonnulla altioris ſunt dignitatis . Olim etiam decem alia oppida nobiliſſimæ Sublacenſi Abbatiæ obnoxia numerabat , quorum cauſa cum ſæpius lites , Abbatem inter Sublaci , & Epiſcopum Tiburtinum emergerent, ad eas extinguendas modernus Epiſcopus, quieti intentus , juriſdictioni , 400. nummorum refuſa mercede in ſingulos annos Epiſcopali menſę attributa, abrenunciavit Sublacenſi Abbati Commendatario . Innumeris Diœceſis Eccleſiis , oratoriiſque paſſim ornata eſt , atque ſui Paſtoris vigilantia egregiè adminiſtrata. Ingentibus Eccleſia hæc beneficiis ab Imperatoribus, ſummiſque Pontificibus decorata eſt, quamvis bellorum injuria, quibus arſit Italia, præſertimque Barbarorum furore, à quibus olim exciſa funditus, flammiſque deleta eſt, vetera monumenta conſumpta , extinctaque fuerint . Tiburtina Eccleſia antiquiſſima eſt , ſubeſtque immediatè Rom. Pont. cum ejus Epiſc. ſuffraganeus habeatur , gaudeatque iis omnibus gratiis, privilegiiſque , quibus Romanæ Provinciæ cæteri Præſules ſolent ornari . Sed haud facile fuit huic Eccleſiæ Præſulum ſeriem indagare, multa enim vorarunt incendia , abolevit vetuſtas , præſertim ea , quæ à noſtra memoria procul poſita ſunt . Quos modo damus , magno cum labore ex diverſis ſcripturis , monumentiſque eruimus . Tu, lector, hunc noſtrum conatum æqui bonique conſule

A D D I T I O.

[„ *Tibur alit 5000. cives. Cathedralis gaudet utra- „ que Præbenda Theologali, & Pœnitentiali . In ea cu- „ ra animarum exercetur. Domus pro Epiſcopi hab- „ tatione contigua eſt Cathedrali. Diœceſis 12000. mo- „ talium capita enumerat . Epiſcopus Tiburtinus un- „ olim erat ex Epiſcopis Cardinalibus, qui vicinius ſu- „ fragabantur Romano Pontifici: ut ſcribit Card. Bra- „ catius in ſua diſſert. de Optione ſex Epiſcopatuum. I- „ Libris Fiſci Apoſtolici taxantur in sūma fl. 100. a- „ nuus cenſus : verus valor eſt ſcutor. moneta plus min-* „ 1800. Luc.)

1. PAULUS Epiſcopus Tiburtinus in ſchiſmat contra Damaſum Papam , Urſicinum Pſeudo pontificem conſecravit anno 366. *a* De quo Panvinius . *A* Rufino ad Hieronymum l. 2. c. 10. vocatur imperi tus , & agreſtis Epiſcopus.

2. FLORENTIUS Epiſcopus Tiburtinus anno 402. Cujus meminit Luitprandus Ticinenſis i vita Innocentii 1. Pontificis . („ *Innocentius I. hun „ admonet ſuis literis , ne Epiſcopi Numentani Diœc „ ſim perturbare auderet .*)

3. CANDIDUS in pluribus Conciliis reperitu ſubſcriptus ab anno 465. uſq; ad ann. 502. („ *Et 504 „ eaque octo numerantur .*)

(„ *N. . . . Epiſcopus Tiburtinus à Gothis capta urb „ interfectus eſt cum cæteris civibus : ut narrat Proco „ pius l. 3. de bello Goth. Id eveniſſe an. 545. refert Ba „ ronius in Annal. c. 2. Eum vocat Catillum Nicode „ mus Ind. loc. fol. 124* Juſtinianus.).

4. ANASTASIUS ejuſdem Eccleſiæ Præſul cu dam diplomati *b* ſe ſubſcripſit à Gregorio Magno in dulto Eccleſiæ S. Medardi in Galliis anno 593. *c* & 595. in Concilio Romano ab eodem Pontifice cele brato . (& 601.)

(„ DECORATUS *ſedit in Conc. Rom. an.* 649. Luc.

5. MAURITIUS Concilio ſub Agathone aſſe dit anno 680.

6. ANASTASIUS Epiſcopus in ſynodo Ro mana adverſus illicita conjugia ſe ſubſcripſit ſul Gregorio II. anno 721. Non. Aprilis, Ind. 4. ex cod Vatic. num. 1353.

7. JOANNES eidem præfuit Eccleſiæ an. 761 apud Baron. De eo mentio in reg. Sublac. anno 758.

8. THEODORICUS *d* anno 772. apud eundē

(„ *PAULUS in Romana Synodo* 826. Lucent.)

9. URSUS an. 853. apud eundem. (*in Conc. Rom.*)

10. HUCBERTUS Epiſcopus Tiburtinus vi ait temporibus Marini Papæ anno 945. Ab eoden Pontifice omnia privilegia ab Anteceſſoribus Eccle ſiæ Tiburtinæ conceſſa hoc diplomate renovari me ruit ; cujus exemplar cum aliis plurimis extant in M S. codice biblioth. Card. Franciſci Barberini n. 1305

In nomine D. Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti .

Exemplar Collectionum , & brevium jam antea di geſtorum tēporibus sūmorū Pontificum D. ſcilicet Nico lai, Jo. & Leonis , quæ vetuſtate conſumpta renovantur temporibus D. Martini ſummi Pontificis, & univerſa lis Papæ ind. 3. Pontif. ſcilicet ejus anno 3 in Sede Bea tiſſimi Petri Apoſtoli , ſuggerente Huberto Tiburtinæ Eccleſiæ peccatore, & humili Epiſcopo . Clauſura uni verſa, quæ ponitur in originale den 1. de vinea in ſilica. & caſa pilium unum, & dec. 1. de funde Aolonum, & de fundo Piciano Muſtimundi decimatas 130. auri tremeſes 2. ſolid. fund. Caſacontra de fundo caſu Lupuli tremiſſ. 1. fund. lacerata Picianus , Galliopini , Vicianus , Virgilianus , Portum Lardarium ſummum 1. fund. Melezanus , Baruntianus , Porcaſtrum annexulum 1. Clauſura in fund. Biſciaano . Caſa quæ fuit Leoniani in foro, clauſura quæ ponitur in Cavabelli, aureas 111. Item vinea ubi ponitur fund. Caſſan. C. Caſſius Villa Rep. tentum, & ſex olivetum in peſonis. Caſa ſuperſe poſita cum horto ſuo in Tribio, fundi Arcanarius. Tracamarius unica, & ſcripulo fundi, de terra in Papi Pulli pario 1. fund. albianus. Caſa cum clauſurella . Fund. Gregianus , de caſa Gatana cap. quale habuerit, de q. p. in Roma , &c. Vinea Corminulo quæ ponitur ad S. Pa-

A *ſtorem, &c. caſa Ternina, fundi lama, & Rovetum Poſtalia ſaturan. caſa Capli, fund. Furci, Manſionarium de Partino, fund. Oſianus Cecci, clauſura vineata cum. paſtina duo, & terra ſationale, fundi Paternus, & Cilianus, Cava, & gradarium auri ſiliqua 2. fund. Balvian. Biſilian. Ateran. oba 12. fund. Papicum fabrica ſua, clauſura in Collo fund. aſpretum, qua & alio vocabulo nuncupatur Mallianell. Agella, Terra ad arcum S. Angeli, maſſa Cruſo, fund. qui vocatur Glazzano Cupreſſus, paſtini, Aquimolum unum poſitum inter Trullinum, terra, qua ponitur Innocentii, fund. Sarelli, Eciſiccaans, Ancarinianus, caſa ſuper ſe pegula, fund. Balvigani, Caſſian. Valvinian. Domora dua cum cortina ſua, Eccleſia S. Maria qua ponitur Luparianum, fund. Finicele, demuncula minor cum cortina, vinea que fuit Cavelli, fund. Viſcian. ordines vinearum, petia de vinea, caſa que ponitur finis portam S. Laurentii cum clauſura ſua, fund. Gratiniania vinea raſa, aquimola, aquimolum qua fuit Benefacta, fund. Appiccianus, qui exiit ad vindemiam tortili parta octo, pecora utilia,* B *pulli utiles, vinum pro viveratica decimata octo, terra, & vinea, que fuit Lupo bon. mem. fund. Junicianus Vindinianus, de caſa Terrina cubucola duo, domus Tigulicii cum orto ſuo, Eccleſia B. Petri, que ponitur inter duos Ludes, clauſura vineata cum ſepultura monimenti juxta Eccleſia S. Vincentii Martyris, fund. Offician. Porcus bonus utilis, fund. Vicilianus, fund. Valoria penden. II. caſa terrina cubucolas II. & pergula inter duos ludes, &c. de clauſura vineata cum fundo ſuo, que ponitur in ortali, fund. Grojanus, Griinol. Conſul. & Ducis, de vinea tabulas. & ſervis, fundus Barbazanus, Maſſa Groſſu, Viraco, caſa pietra, & Serroni, Capra quidē habuerit, caſa Gagiana, & Serroni, &c. fund. Sambucetus, caſa Torana, fund. Grazanus pro Veneria Diacena, de vinea inf. ſilicata, fund. Claudian. Cupreſſuli, Gregorianus, Terentianus, Gratianus, Apunian. Caſſella Campl. Viti Jannell. Cruſu, caſa Tatani, Conſolani, Paulini, olivaria, caſa Mamma, Lauretum, Virginis, Caſanova, Caſſano, Vicilano, Tranſartla, caſale cum appendibus ſuis, fund. Offatianus, Griſinianus, de terra ad paſtinandum, fund. vicus pro Filippo noe. S.* C *R. E. ſeu Maria Ingalibus de fund. qui vocatur facilo fundus Caramajuli, hortus cum fenile 1. ferili ubi ferrum recoaditur, fund. Sinianus de terra Ingrelli, vinea in Vaſalice, fund. qui vocatur caſtri. In via Valeria, olibetum in Cornuti, ſeu in penſioni, in Siveria, fund. Altrani. ubi ponitur Baſilica Beata Felicitatis, fund. Tabulianus, caſa Gaiana, caſa major, fund. Iuppianus Gilian. Rutinian. Furan. Gaian. paſſim, iſtorum. praſolcolus de aquimola ſeu pozzialia.)*

XIV. 11. * IOANNES ſucceſſit Huberto: cujus prima mētio in monumentis Tiburtinæ Eccleſiæ an. 947. & in Sublacenſibus anno 954. eodemque anno temporibus Agapeti junioris Papæ in eo codice Barberinæ Bibliotecæ hujuſmodi extat documentum.

* Ex App. tom. 5.

In nomine Domini, &c. Anno Agapeti Junioris Papa VIII. Ind. 12. menſe Octob. die 20. a Joanne humili Epiſcopo S. Tiburtina Eccleſia cum conſenſu cleri, tertio genere conductionis datur Petro Vica magnifico q. & ſuper nomen vocatur Pazzi, ſeu Gregorii, & Rota, atque Bono D *filio, & Benedicta germanis filii ſui, & habitatoris intra civitatem Tiburtinam, Turricella cum ſcala marmorea a ſolo ad ſummum, oratorium S. Panleonis ſuper puſterula cum ſcala marmorea, & duobus cubucellis uno terrineo, & alio ſolorato ſubtus tunc caſtellum Ponte, &c. uſque in tertium gradum, modo inferatur Epiſcopo den. bonos Romana moneta notos numero quatuor. Jurantes dicunt per Dominum omnipotentem, ſanctamq; ſedem Apoſtolicam, ſeu ſalutem viri magnifici, & Apoſtolici D. Agapeti ſanctiſſimi Junioris Papa. Pœna nomine auri uncia ſex obricies, &c. Leo Scriniarius, & tabellarius urbis Roma ſcripſit.*

Aliud item ejuſdem Joannis Epiſcopi documentum obſervavi eo in codice temporibus Joannis XII. Papæ anno ſcilicet Christi 956. ita ſcriptum.

In nomine, &c. Anno D. Joannis ſummi Pontificis, & univerſalis Papa XII. in ſacratiſſima ſede B. Petri Apoſtoli Ind. 14. in menſe Martii die 20. Joannes humilis Epiſcopus S. Eccleſia Tiburtina conſentiente ſibi Clero, Joanni Tallonio nepoti ejus Petro, & Agatho cognatis, Sinderado, & Theodoſia germanis fratribus, habitatoribus Tiburtina conductionis, &c. fundum Caninianum, cum Eccleſia S. Januarii in territorio Tiburtino milliario a civitate p. m. V. affin. fundum Antoniani florus mons Doonici in tertiū gradū ſub penſione denariorū bonorū, notorum, optimorum quales pro tempore erunt 6. jurantes dicunt per Dominum omnipotentem, S. ſedis Apoſtolica, ſeu ſalutem viri Beatiſſimi, & coangelici D. Joannis ſummi Pontificis, per manum Stephani in Dei nomine viri, & tabellionis Tiburtin. civitatis.)

Joannis meminit Baronius ad annum 963.

12. ARVIZO (1) Epiſcopus Tiburtinus an. 971. nonnulla bona Abbatiæ Sublacenſi conceſſit. * Amizzo melius dicitur; ita in eodem codice in monumento firmato anno 990. in hunc modum. XV.

* Ex App. tom. 2.

In nomine, &c. Anno D. Joannis XV. Papa in ſacratiſſima ſede B. Petri Apoſtoli V. menſe Auguſto die 6. Ind. 3. Peſt. & conceſſio a D. Amizzone Domini gratia humili Epiſcopo S. Tiburtina Eccleſia, cum Cleri conſenſu libellario nomine terra ſementativa in fundo S. Valentino nuncupato, cum Gripta, & parietinis antiquis, territorio Tiburtino milliario a civitate p. m. 3. affia. Staphile lapideum Crepiagini, quod dividit Epiſcopium, & terram de monaſterio S. Cyriaci, rebuſq; de Staphiliano, terra de maregimajo, Presb. Benedicto, & Romano germanis fratribus, modo e quatuor frugibus grano, hordeo, faba, & farre groſſo ex annis octo modius unum tribuant Epiſcopio a die Kal. Aug. 3. Ind. ad pridie Kalendas eaſdem vicene annis continuis decem, & novem Epiſcop. Renovante libellario nomine, dante quo et illo nomine duos ſolides, &c. libelli, &c. pœna nomine auri obritias uncia ſex, &c. ad colendum, meliorandum, & laborandum. Per manum Madalberti notarii. Inter teſtes, qui ſubſcripſerunt. Landulphus nobilis vir filius Toſani in hunc lib. ſcripſi, & traditum vidi.)

Eundem Amizzonem Epiſcopum anno ejuſdem Joannis 15. Papæ die 8. Decemb. Ind. 7. ex conceſſione Cleri, aliqua bona vendidiſſe, ibidem legitur. * Amizzo, item vocatur in donatione, quam ipſe fecit Eccleſiæ & monaſterio S. Agnetis extra portam Numētanam de Urbe tunc monialium Ordinis S. Benedicti de Eccleſia S. Martini Tibure an. 982. Auctographum extat apud Canonicos Regulares S. Salvatoris, qui hodie S. Agnetis monaſterium incolunt, cujus initium eſt. *In nomine Domini Dei & ſalvatoris noſtri Jeſu Christi; & anno Deo propitio Pontificatus D. Benedicti ſummi Pontificis, & univerſalis VII. Papa in Apoſtolica ſede B. Petri Apoſtoli VIII. D. Othonis Imp. II. imperantis in anno IX. regnantis X. menſis Junii 5. indict. 10. Actum, & ſcriptum per Madalbertum.*

* Ex App. tom. 2.

13. GUALTERUS Epiſcopus, Tiburtini Comitis frater germanus benefactoris Monaſterii Sublacenſis, ut in monumentis ejuſdem Monaſterii. * Anno 1001. ſummo Pontifice Sylveſtro II. factam lego in eodem codice unius denarii argentei donationem Eccleſiæ Cathedrali à quibuſdam nobilibus Tiburtinis quolibet anno ſolvendam in feſtivitate D. Laurentii ad luminaria excitanda. *In nomine*, inquit donatio, *Dei Salvatoris noſtri Jeſu Christi. Anno Deo propitio Pontificatus D. Sylveſtri ſummi Pontificis & vener. Junioris Papa in ſacratiſſima ſede B. Petri Apoſtoli anno II. imperante Othone III. piiſſimo perpetuo Auguſto a Deo coronato magno, & pacifico Imperat. anno IV. indict. 14. in menſe Novemb. die 29. Piiſſime Pater veſtra ſanctitatis, nobiliſſimi viri, qui recenſentur, & nominantur aliqui cum cognominibus, alii cum patris nomine pro omnibus habitatoribus civitatis Tiburtina, ſicut dicit ſcriptura, bonam nobis videtur mercimoniam adipiſci, qui de terrenis comparat cœleſtia, & pro rebus exiguis veniam conſequitur ſempiternam, unicum denarium, aut* XVI.

* Ex App. tom. 2.

de

(1) Arvizonem ab Amizone diſtinguit Juſtinianus de Epiſcopis Tiburtinis: quos inter medium ſtatuit Joannem quemdam Tiburtinum Epiſcopum, qui anno 978. à Benedicto VII. nonnulla retulerit privilegia pro ſua Eccleſia, excerpta in veteri quodam Codice Vaticano Bibliothecæ. Id autem ſe didicisse affirmat ex Epiſtola quadam, quam Franciſco Martio olim dederat Joſeph Maria Suareſius Vaſionenſis Epiſcopus; qui rurſum id ſe legiſſe aſſerit in additione ad martyrium S. Symphoroſæ, quæ Ms. extat in Collegio Patrum Soc. Jeſu, exarata à Fulvio Cardoli ejuſdem ſocietatis Presbytero. Fides ſit apud Auctorem.

de argento, aut de merce valente concedunt quotannis in Epiſcopio ven. ſolvendum pro luminaribus in natalitia S. Laurentii Chriſti Martyris pro ejus reverentia, quem ſeniorem atque defenſorem ſuum, cui traditi ſunt ad deſervendum cum haredibus ſuis vocatur a ſingulis, &c. Jurati dicunt per D. omnipotentem, Sanctaque Sedis Apoſtolica D. Sylveſtrum ſanctiſſimum Juniorem Papam, & Principatum à Deo coronati D. Othonis magni Imp. promittunt ſi contra agunt, ante omnia litis initium pœna nomine auri obrizi libram unam, chartula ſcripta a Stephano in Dei nomine viro, & tabellione hujus civitatis Tiburtina, cui ſcripſerunt manu propria, aut ſignum crucis fecerunt indict. ſuprad. 14.

An vero hæc acta ſint vivente Valtero Epiſcopo, vel Amizone, adhuc mihi incompertum.

XVII. 14. GERARDUS Epiſcopus Tiburtinus 1023. ex monumentis Sublacenſibus.

XVIII 15. BOSSUS Tiburtinæ Eccleſiæ extitit Præſul, ac S.R.E. Bibliothecarius anno 1023. ut in diplomate Benedicti VIII. pro Monaſterio Caſinenſi, & anno 1028. ex Bulla Ioannis XIX. Datum Romæ 16. Kal. Januarii in ſavorem Vaticanæ Baſilicæ.* Boſſo obiit anno 1029. ut in Benedicto ſucceſſore mox dicemus. Reperi hunc Boſſonem fuiſſe, antequam ad Epiſcopalem ſedem eveheretur, Tiburtinæ Eccleſiæ Archipresbyterum, ut in donatione Stephani viri nobilis Tiburtini, quæ extat in eodem citato codice his verbis conſcripta. *In nomine D. Dei Salvatoris Jeſu Chriſti. Anno Deo propitio Pontificatus D. Benedicti ſummi Pontificis, & univerſi VIII. Papa in ſacratiſſima ſede B. Petri Apoſtoli tertio, Indict. 13. in menſe Aprilis die 1. Stephanus nobilis vir, & filius quondam Ildeberti, donat Boſoni Archipresbytero, & Vener. Presbytero, atque Primicerio reverentiſſimo Presb. & Diac. Eccleſia S. Tiburtina omnibus ibi ordinandis in perpetuum in juga Presbyterorum, Portaraticum omne de piſcibus, aliiſque rebus dari ſolitum ad portas Tiburtina civitatis, quod ſibi per Pontificale preceptum evenerat, contradit, & medietatem rerum ſuarum mobilium, & immobilium à tranſitu vita ſua, juratus dicit per Deum omnipotentem S. Sedis Apoſtolica D. Benedictum Octavum Papam, eadem pœna qua ſupra. Joannes in Dei nomine tabellio ſcripſit, & Datibo Judex Tiburtina civitatis. Signum manu Stephani.*

* Ex App. t. 5.

XIX. 16.* BENEDICTUS ſucceſſit immediate Boſſoni, vel Boſoni an. 1029. conſecratus à Joanne XIX. Papa, ut clarè idem Pontifex ad eundem Benedictum ſcribens aſſeruit. Diploma datum eſt per manum Benedicti Epiſcopi Portuenſis S.R.E. Bibliothecarii 2. Id. Junii Ind. 12. quæ incidit in annum Chriſti 1029. In eo omnia bona, ac jura Tiburtinæ Eccleſiæ confirmantur: ita in eo ſcriptum eſt. *Dilecto in Chriſto, ac noſtro ſpirituali filio Benedicto S. Tiburtina Eccleſia à nobis conſecrato Epiſcopo, &c.* deinde addit. *Imo etiam Eccleſias, quas Boſo Epiſcopus tuus anteceſſor iſto præſente anno conſecravit, videlicet S. Joannis, & B. Juvenalis. Item, &c.* Diplomatis exemplar eſt in eodem codice Barberinæ bibliothecæ numero 2305. Benedictus hic Tiburtinus Epiſcopus defunctus eſt ante ann. 1031. cum eo ipſo anno. Joannes ſucceſſor donat cuncto Clero Tiburtino medietatem omnem demortuorum, ut legitur in eodem codice. *In nomine, &c. Pontificatus D. Ioannis XIX. in ſacratiſſima ſede, &c. anno 7. Ind. 14. menſe Ianuarii die 8. Ioannes Epiſcopus S. Tiburtina Eccleſia, conſentiente cuncta congregatione Epiſcopii S. Laurentii Martyris Chriſti donat cuncto Clero vener. Presb. omnem medietatem demortuorum civitatis Tiburtina ad ſe pertinentem, in juga presbyterorum jurat, ut ſup. pœna auri obriſſa uncia tres. Tedemādus vir, & Tabellio civitatis ſcripſit. Signum manus ſanctiſſ. Domini. † Ioannes Epiſcopus ſervus ſervorum Dei S. Tiburtina Eccleſia.*

* Ex App. t. 5.

In eodem codice obſervavi, quod ante annum 1031. immo forte eo ipſo an. 1029. vel initio milleſimi trigeſimi Benedictus Epiſcopus ex hac mortali vita diſceſſit cum eo anno 1030. memoretur Joannes Tiburtinus Epiſcopus in petitione, quam fecit eidem Ago Abbas S. Vincentii Tiburtinæ ditionis, quæ ſic in eodem citato codice recenſetur. *Ago Presb. Monachus, Abbas S. Vincentii in territorio Tiburtino in Flagenſe qua eſt ſubtus Monticelli, libellario nomine petiit a Ioanne Dei gratia humili Epiſcopo Tiburtina Eccleſia, conſentiente congregatione presbyterorum, tertiam partē de omni datione mortuorū in territorio de Caſtello, quod dicitur Monticelli, plebis de Forvellia de S. Paulo, qua dicitur de Lomērage, plebe S. Io. in caſtello tit. S. †. in villa Aguirini, S. Angeli in cacumine montium de Guaſſeri Affin. Territorium Galla Tonta, territorium Dolicelli, & mons qui dicitur Campuſo, reb. q. dicitur Dolafredora, villa de Grippina, caſale de Gattaceca, de S. Bito, de Comenſale, &c. à die Kal. Aug. 13. Ind. uſque ad prid. Kal. ejuſdem vigeſima in annos continuis 20. & 9. ſub penſione argenti lib. 10. Anno Deo propitio Pontificatus D. Ioannis XIX. Papa VII. Imperatore D. Conrado a Deo coronato magno, & pacifico Imperatore anno 4.*

In eo codice, ubi hæc deſumpſimus, videntur delineati Benedictus Papa ſedens pedibus ſuper pulvinum porrectis, dextera protendens præceptum, quod Joannes Epiſcopus Lavicanæ Eccleſiæ Ioanni S. Tiburtinæ Eccleſiæ Epiſcopo tradit, omnes radiatis capitibus, capillati vertice detonſo, barbati. Joannes XV. Papa imberbis cum mitra corni inſtar inſurgente. Joannes S. Nepeſinæ Eccleſiæ Epiſcopus, & Joannes Tiburtinus barbatuli cum mitris in medio depreſſis radiatis capitibus. Joannes XIX. Papa barbatus, S. Laurentius Benedicto S. Tiburtinæ Eccleſiæ Epiſcopo è manu Pontificis acceptam chartulam tradens, primus, & S. Laurentius radiati. Marinus Papa ſine mitra capite radiato, non tamen Hucbertus Epiſcopus Tiburtinus ſtans. S. Laurentius ſedens cum pulviolo ſub pedibus, ſtola in lævo humero. Homines Tiburtinos manus paſſas ejus manibus videntes.

17. IOANNES an. 1039. Benedicti Papæ Noni anno 7. nonnulla bona dedit Eccleſiæ Sublacenſi. XX

18. BENEDICTUS ſubſcribit Bullam quandam Leonis IX. Pont. Bergomati Eccleſiæ indultam 1049. XXI

19. GREGORIUS ſucceſſit Benedicto, Leone IX. ſedente. XXI

20. JOANNES Concilio ſub Nicolao II. celebrato aſſedit anno 1059. Idem reperitur fuiſſe vocatus ad purpuram à Victore Papa II. ut refert Alphonſ. Ciac. XXI

(„ADAMUS *in Tiburtina Cathedra ſedebat anno „1071. ex Chronica Sublacenſi. Gravis inter hunc & „Joannem Sublacenſem Abbatem agitata eſt contro„verſia ſuper temporali juriſdictione Caſtri Gerani: ut „patet ex eadem Chronica.* Juſtinianus.) XXI

21. MANFREDUS anno 1110. conſecravit Eccleſiam S. Romani de Sublaco, ut ex appoſita ibidem inſcriptione marmorea patet. XXV

In nomine Domini noſtri JESU Chriſti amen.

Anno ab Incarnatione ejus MCX. quarta indictione 15. Kalendas Novembris, die S. Lucia, dedicatio hujus Eccleſia ad honorem B. confeſſoris Romani, & B. Blaſii martyris ab Epiſcopo Tiburtino Manfredo nomine, temporibus Paſchalis II. Papa præſidente quoque Cœnobii B. Benedicti, & Scholaſtica Abbate Joanne; & hoc peractum eſt annuente Deo cum ſummo labore indigni ſacerdotis, & monachi Tranconis.

Idem interfuit dedicationi Eccleſiæ Prænestinæ, per Paſchalem II. factæ ann. 1117.

22. VIDO ab Innocentio II. roſeo galero condecoratus eſt anno 1134 ſubſcriptus reperitur bullæ ejuſdem Innocentii monaſterii Saxivivi. Datum Laterani anno 1138. 12. Kal. Januarii. XXV

* Ex App. t. 5.

23.* OTHO Epiſcopus Tiburtinus anno 1157. Kal. Septemb. interfuit conſecrationi cryptæ Cathedralis Eccleſiæ Reatinæ, à Dodone Reatino Epiſcopo una cum Petro Narnienſi, & Berardo Furconienſi Præſulibus facta. XX VII

24. MILO ejuſdem Eccleſiæ Præſul, Lateranenſi Concilio interfuit ſub Alexandro III. an. 1179. de eo mentio 1183. in regeſto Sublacenſi. („*Conſecravit an. 1187. die 4. Octobris Eccleſiam S. Mariæ „Magdalena: ut conſtat ex Archiv. Tiburtino.* Juſt. XX VII

25. N.... Epiſcopus Tiburtinus ab Innocentio III. ſummo Pontifice litteras accepit, reſponditque primæ mulieris voto ſtandum eſſe, licet poſtea filium ex alio ſe ſuſcepiſſe ſciret. Floruit autē circa an. 1209.

26. BE-

XXX. 26. BERARDUS *a* electus anno 1253. cui ſcribit Innocentius IV. 12. Kal. Septembris epiſt. 77. fol. 204. Pontiſ. 10. Fratres Minores perhumaniter excepit, ejuſdem Templum attribuens temporibus Alexandri IV an. 1256. Conſule Waddingum tomo 5. Annal. Fratr. Minorum. A

a Seu Feraldus.

XXXI 27. GOTTIFREDUS à Clemente IV. tranſlatus fuit ad Reatinam Eccleſiam ann. 1265. X. Kal. Septembris ex reg. Vatic. epiſt. 138. fol. 32.

XXXII. 28. JACOBUS electus à Richardo S. Angeli Diacono Cardinali legato confirmatur à Clemente IV. anno 1265. Nonas Novembris, ex regeſto Vaticano epiſt. 188. fol. 47. Hanc rexit Eccleſiam anno 1280. Erat is vir plane doctus, moribuſque ſanctiſſimis; itaq; compoſuit Clerum, atque ad ſanctiorum morum normam reduxit, ſaluberrimaſque condidit conſtitutiones, quibus Tiburtina Eccleſia ad pietatis ſalubriorem portum proveheretur.

XXXIII. 29. SABATINUS, Sabbantius, ſeu Sabbaritius, eligitur in Epiſcopum Tiburtinum à Martino IV. anno 1. Pontific. Domini verò 1281. ex reg. ejuſdem epiſt. 111. fol. 34. deceſſit anno 1318. B

XXXIV. 30. Fr. JACOBUS Ord. Minorum electus eſt anno 1318 Nonas Octobris. Fato functus eſt anno 1320. ex regeſt. Apoſtolico.

XXXV. 31. FR. JOANNES item Ordinis Minorum, Jacobo ſucceſſit anno 1320. 3. Nonas Martii. Defunctus autem eſt 1337. ex eodem reg.

XXXVI. 32. Fr. BRANCA de Urbe *b* Ordinis Prædicatorũ à Capitulo per viam compromiſſi eligitur, defuncto Joanne, anno 1337. qui obiit ante conſecrationem in curia.

b De eo Fontana de Rom. Prov. p. 331. Mand.

XXXVII. 33 JOANNES * Patria Gebennenſis Ord. Præd. *c* Epiſcopus Tinienſis à Benedicto XII. ad Tiburtinam Eccleſiam tranſlatus ſucceſſit Brancæ an 1337. Kalen. Octobris epiſt. 518. ex reg. Vatic. an. 3. Obiit * Tibure an. 1342. Jacet in Eccleſia S. Blaſii ſui Ord ante gradus Presbyterii ſub lapidea tabula, ubi effigies jacentis Epiſcopi, & hæc ſculpta verba ſpectantur.

** Ex App. s. 7.*
c De eo Item Fontana loco ſ. c.
** Ex App. ſum. 7.*

✝. Hic requieſcit venerabilis Pater, & D. Frater Joannes Gebennenſis Ordinis Prædicatorum Provinciæ Franciæ Epiſcopus Tiburtinus Confeſſor Delfini, qui obiit anno Dom. MCCCXLII. menſe Auguſti, Cujus anima requieſcat in pace. Amen. C

XXXVIII 34. NICOLAUS Veliternus Canonicus Tudertinus, electus anno 1343. X. Kal. Januarii epiſt. 89. fol. 171 lib. 1.

XXXIX. 35. DANIEL ad eandem dignitatem aſſumptus eſt anno 1350. ex eodem lib. Obiit 1367.

XL. 36. Fr. PHILIPPUS * de Ruſinis, ut ex monumentis Capitolinis obſervavimus, *d* Romanus, Ordinis Prædicatorum eandem dignitatem cum laude ſubſtinuit 1367. die 6. Novembris ab Urbano V. ex Epiſcopo Iſernienſi huc tranſlatus ex regeſto Vaticano. Hic ab Urbano VI. anno 1378 creatus eſt Presbyter Card. tit. S. Suſannæ, & per Italiam legatus. Sub eodem Pontifice fato ceſſit ſepultus ad S. Sabinam in Aventino.

** Ex App. 1. 5.*
d Conſule Mandoſii Bibl. Rom. vol. 1. p. 134.

XLI. 37. PETRUS Cincius nobilis Romanus ſucceſſit Philippo circa annum 1380. de quo in ſacrario ſocietatis Annunciatæ ad ejus gentilitia inſignia ex penicillo hæc Tiburis leguntur verba. D

Petro Cincio Epiſc. Tiburtino, qui Capitula hujus ſocietatis confirmavit anno Domini M.CCC. LXXXVII.

XLII. 38. PETRUS * ex Stalia familia (longe enim hæc familia Stalia diverſa eſt ab Aſtallia prænobili, quæ adhuc ſuperſtes à Camillo Cardinali hodie exornatur; qui Cardinalis Pamphilius nuncupatur; Stalia vero jamdiu extincta eſt, cujus inſignia fuere quinæ, ac tricenæ teſſerulæ othogoniæ partim aureæ, partim puniceæ) nobilis Romanus ſucceſſit Petro; ſub Urbano VI. anno 1389. memoratur in bulla ejuſdem Pontificis. Fuit Abbatiæ Sublacenſis Reformator 1390. vita autem functus eſt anno 1398. ſepultuſque eſt in Cathedrali ante altare majus, ubi in marmoreo lapide una cum effigie, ac ejus gentilitiis ſtemmatibus, hæc inciſa verba legebantur.

** Ex App. ſum. 5.*

A *Hic requieſcit corpus nobilis viri Petri Staglia de Urbe Epiſcopi Tiburtini, qui obiit anno Dom. M.CCC. LXXXXVIII. menſe Decembris, cujus anima requieſcat in pace.*

Hanc inſcriptionem, nonnullaque alia cœnotaphia, quæ in veteri Cathedrali ſpectabantur, in renovatione ejuſdem Cathedralis collexit è ruinis, mihique communicavit Franciſcus Martius, Tiburtinus Canonicus, Vir eruditus.

39. DOMINICUS Valerinus Romanus, Canonicus Baſilicæ Lateranenſis, Noniq; Bonifacii Pontificis Cubicularius, ad hanc dignitatem promotus eſt ab eodem Pontifice anno 1398. Idus Decembris. Romæ autem deceſſit 1418. ſepultuſque eſt in eadem Baſilica Lateranenſi, cum hac marmorea inſcriptione. XLIII

B *Hic requieſcit corpus bonæ memoriæ reverendi in Chriſto Patris D. D. Dominici de Valerinis, Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Epiſcopi Tiburtini, qui obiit anno Domini M.CCCC. XVIII. menſis Decembris die xxiii. cujus anima requieſcat in pace.*

40. SANCTES de Cavis, Lateranenſis Eccleſiæ Canonicus, defuncto Dominico ſuffectus eſt, anno 1418. 56. Kal Martii. Hic ſapientiam cum ſingulari prudentia dicitur conjunxiſſe, Martinoque V. Columnæ maximo uſui fuit, cujus aliquando Romæ Vicarius fuit, ubi & deceſſit anno 1427. ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Mariæ Novæ, ubi marmori inſculpta ejus ſpectatur effigies cum gentilitiis ſtemmatibus, quæ Columnam continent coronatam, quam iterum gemina roſa decorat, ſubjectamque hanc habent inſcriptionem. XLIV C

Sepulchrum D. Sancti de Cavis Epiſcopi Tiburtini D. Noſtri Papæ vicarii, qui obiit Anno Domini M.CCCC. XXVII Menſis Maii Die 5. Cujus Anima requieſcat in pace.

41. NICOLAUS de Cæſaribus de Cæciliano Martini V. Cubicularius electus Nonis Martii anno 1427. Florentino Concilio inter ejuſdem Concilii Patres aſſedit, Spoletumq; in Umbria nobilem Civitatem frænavit. Tiburis autem excepit Ferdinandum *e* Regem Neapolitanum Fato deinde functus eſt an. 1450. (*Quæ hunc accidere ſub Eugenio IV. Ciaconius refert.*) XLV.

e Alphonſum I.

42. Fr. LAURENTIUS Ordinis Minorum adlectus eſt *f*, anno 1450. die 6. menſis Auguſti: quo Præſule, Nicolaus V. pro bono regimine, ac reformatione Canonicorum Cathedralis Eccleſiæ ſequentis tenoris diploma ſtatuit ab originali ejuſdem Eccleſiæ Archivo deſumptum. XLVI D

f De eo plura ſcribimus in Epiſc. Tiburtinis.

NICOLAUS EPISCOPUS, ſervus ſervorum Dei.

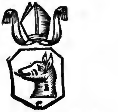
Ad futuram rei memoriam.

Ad Eccleſiarum omnium, potiſſime Cathedralium ſtatum ſalubriter, & proſpere dirigendum, paternis, & ſollicitis ſtudiis intendẽtes, prout, & debito paſtoralis officii obligamur, illarum profectibus libenter intendimus, & iis, quæ pro incremento divini cultus in illas profutura cognoſcimus, ut in eis Majeſtas Altiſſimi jugiter collaudetur, quantum cum Deo poſſumus favore benevolo impartimur. Dum itaque ſicut accepimus in Eccleſia Tiburtina, quæ inter alias Almæ Urbis circũſtantes Eccleſias Cathedrales inſignis exiſtit, propter nonnullorum illius Canonicorum, qui XII. numero exiſtunt, abſentiam divinus cultus remaneat non mediocriter diminutus. Nos qui dum cultus augmen-

tum

A *tum intentis deſideriis affectamos ipſius Eccleſie profectibus, & reformationi, prout ex ſuſcepti regiminis onere obligamur, ut in illa noſtris præſertim temporibus cultus hujuſmodi reſtereat providere ſalubriter cupientes, motu proprio, non ad alicujus nobis ſuper hoc oblata petitione inſtantiam omnes Canonicorom ipſius Eccleſia prabendas in quibuſcunque fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus, penſionibus cenſibus, ſeu quibuſvis aliis emolumentis, rebus & bonis conſiſtentes, authoritate Apoſtolica tenore præſentium perpetuo ſupprimimus, & extinguimos, eaſque ſic ſuppreſſas, & extinctas ad proventus communes inter Canonicos inibi pro tempore reſidentes, & perſonaliter deſervientes dumtaxat pro quotidianis diſtributionibus perpetuis futuris temporibus, dividendas. Itaque de illis nihil niſi reſidentibus, & perſonaliter deſervientibus Canonicis hujuſmodi miniſtrari, ſeu aſſignari debeat eadem authoritate reducimus, & pro reductis habere volumus, & mandamus, non obſtantibus conſtitutionibus Apoſtolicis, ac dicta Eccleſie, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alias roboratis, ſtatutis, &* B *conſuetudinibus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Nolli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtra ſuppreſſionis, extinctionis, reductionis, voluntatis, & mandati infringere, vel ei auſo temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.*

Dat. Romæ apud S. Petrum, anno Incarn. Dom. 1451. 18. Kal. Maii, Pont. noſtri anno 5.

XLVII. 43. ANGELUS Lupus nobilis Tiburtinus poſt Laurentium ordinatus eſt Epiſcopus ann. 1471. Non. Novembris. Hic vir eruditione, ac pietate fulgidus temporibus Sixti IV. & Innocentii VIII. floruit, & mirum in modum prudentia excelluit; nonnullas Eccleſiaſticæ ditionis Urbes ſub iiſdem Pontificibus rexit, ſuamq; Tiburtinam ſponſam mira charitate dilexit, in qua an. 1485. moriens humari voluit. Jacuit vero ipſius corpus in veteri Cathedrali in nobili marmoreo tumulo, una cum ejuſdem Epiſcopi jacentis ſtatua; gentilitiaque ſtemmata Lupi caput in argentea parma; ad cujus baſim ſepulchri hoc epitaphium legebatur.

D *Angelo Lupo Pont. Tiburtino juris utriuſque Conſultiſſ. ſacrarum literarum, & rituum peritiſſ. integritate, fide, & caſtimonia claro, utroque totius Latii Patri, cujus in primis, inde Reatinorum, Tiphernat. Aſculan. Fanenſ. Peruſin. Picentium, cæterorumque popul. quos mira juſtitia, magnanimitate, & abſtinentia gubernavit, deſiderio ſunerato, Fratres Petrus Lupus Pont. Soranus, Leonardus, & Proſper benemerito, & pientiſſime poſuerunt. Vixit annis lxiii. menſibus iii. diebus viii. Obiit an. ſalutis M. CCCC. LXXXV.*

XLVIII. 44. ANTONIUS de Graſſis Bononienſis a J. U. D. ac Referendarius Apoſtolicus, Generaliſque Auditor Sacri Palatii, creatus eſt anno 1486. deceſſitque Romæ 1491.

a Vide Bibl. Bonon. Bumaldi. Mand.

XLIX 45. EVANGELISTA de Mariſtellis, ex Caſtro Cajo Præneſtinæ Diœceſis, creatus eſt Epiſcopus an. 1491. die 28. menſis Aprilis. Romæ fato functus eſt an. 1499. menſe Septembris.

L. 46. ANGELUS Leoninus nobili, & vetuſta familia Tiburtina ſatus, virtute, & eruditione clarus; Patriæ Præſul evaſit, defuncto Evangeliſta, an. 1499 die 2. Octob. Hic Prolegatus Bononiæ fuit, Julio II. Pontifice imperante, à quo ad Archiepiſcopatum Turritanum translatus eſt anno 1509. die 3. menſis Auguſti. Mortalitatem explevit anno 1517. corpus Tiburi relatum in Cathedrali prope ſacellum ſanctiſſimi Salvatoris in nobili marmoreo tumulo a Camillo nepote ſucceſſore incluſum, hoc epitaphio inſcriptum habet.

Angelo ex vetuſta Tiburtina Leoninorum familia, philoſophia, cæterarumque liberalium artium ſcientia eruditiſſimo, gratiſſ. aſpectu, ſingulari facundia, innumeriſque natura dotibus prædito, ſummis Pontific. Alexandro VI. qui eum ad Tiburtinam Eccleſiam promovit, Iulio II. qui ad Turritan. tranſtulit, Leoni X. qui grandiorem etiam dignitatem conceſſurus affinitate honeſtavit chariſſ. eorum nomine ad diverſos Reges, & principes Chriſtianos legation. magna omnium gratia, & admiratione fideliter, prudenterque perfuncto.

Camillus Epiſcopus Tiburtinus nepos, & Vincentius Pontificia cuſtodia præfectus frater. Patruo optimo faciend. curarunt anno ſalutis Chriſtianæ M. D. XVII.

Ibidem ad oſtium ſepulchri hi verſus leguntur.

Si ſimiles eſſent alii, quo Parthica tela
Religio metuit, nunc metuenda foret.

Inſignia verò Leoninæ familiæ ſunt erectus, raptuſque Leo, palmam præ manibus habens.

47. CAMILLUS Leoninus Patruo nepos ſucceſſit die 3. menſis Auguſti anno 1509. Hic Laterano Concilio interfuit, fuitque Prolegatus Avenionenſis, Legatuſque eſt ad Ludovicum XII. Regem Gallorum Julio II. ſedente, cujus meminit Guicciardinus lib. 10. hiſtor. ſui temporis. Deceſſit Romæ, ſumma apud omnes Principes exiſtimatione pruden- LI.
C tiæ anno 1527.

48. MARCUS ANTONIUS de Cruce Civis Tiburtinus ſuæ Patriæ Epiſcopus adlectus eſt anno 1528. die 27. menſis Januarii. VII. Clementis Camerarius fuit, ab eodemque officioſè dilectus. Tiburtinam Eccleſiam ad multos annos ſapientiſſimè rexit, anno verò 1554. eo munere ſe exolvit. Moritur anno 1563. corpus delatum in Cathedralem ibique jacet, habuitque in vetere Cathedrali hoc epitaphium. LII.

D. O. M.

Marco Antonio Crucio Epiſcopo Tiburtino ſingulari integritate, & innocentia viro, qui cum Leoni X. Clementique VII. Pont. Max. familiaris, & gratus extitiſſet, mortuus eſt tandem ſenio confectus in Patria, & Eccleſia ſua non ſine totius Civitatis, & familiæ ſuæ lachrymis, & mœrore annum agens lxxiv. Joannes Andreas Crucius Epiſcopus Tiburtinus Patruo, & prædeceſſori benem. poſ. ann. M. D. LXIV. Non. Aug.

D 49. JO. ANDREAS de Cruce ſuperioris Epiſcopi nepos, à Julio III. ad Tiburtinam dignitatem aſſumptus eſt, die 20. menſis Februarii anno 1554. Longiſſimus Pontifex fuit, effœtæque ætatis deceſſit an. 1595. ſepultus in Cathedrali prope patruum cum hoc epitaphio. LIII

D. O. M.

Joanni Andreæ Crucio J. U. D. Epiſcopo Tiburtino prudentiſſimo, Patriæ gratiſſ. & virtutum omnium genere exornatiſſ. qui cum Tridentino Concilio honorificè interfuerit, Urbeveterem rectè adminiſtraverit, atque in Patrimonii Provincia Legati vices optime peregerit, multiſque principibus familiaris, & gratus ſemper extiterit, pluribus tandem exantlatis laboribus in Patria ſua moriturus conſenuit. Obiit anno D. M. D. XCV. iv. Non. Febr. vixit an. lxvi. menſ. v. dies xx.

50. DOMINICUS Tuſchus b Regienſis ex Inſubria, Tiburtinus Epiſcopus declaratus eſt an. 1595. LIV.

b De Ghilin.

die

die 10 menſis Maii. Natus Dominicus eſt Caſtellanari prope Regium honeſtis parentibus die S. Bartholomæo ſacro an. 1534. atque à Patruo, qui tunc Romæ Mathematicas profitebatur, Geometricis diſciplinis expolitus eſt. Cæterum dum adhuc adoleſceret, Patruo, Parenteque quaſi gemino lumine orbatus eſt, prementeque neceſſitate, Sigiſmundo Eſtenſi, quem Carolus V. Imperator invictus Papiæ Gubernatorem præfecerat, tanquam Patriæ ſuæ Marchioni militarem adhibuit ſervitutem, evaſitque brevi Centurio, quippe qui æquè ad arma, atque ingenii laudem videretur aptiſſimus. Dum autem quadam die in Sigiſmundi Eſtenſis Aula feriatus ſederet, ut falleret tempus, accipit codicem, quem primum ſors obtulerat, in quo cum Iuſtiniani ſanctiſſimi Imperatoris inſtituta legiſſet, adeo amore legum captus eſt, ut armorum oblitus, tranquillitatem Togæ aſſiduè cogitaset. Quid plura? Marchioni explicat votum, impetrat quod volebat, hoc eſt miſſionem ab armis, acceſſionem ad Togam, cujus præcipuum decus ſunt leges, ac jura. Marchio autem non contentus è milite legum candidatum feciſſe Dominicum, addidit etiam favorem, opeſque, quibus adjutus in Papienſi publica Academia haud pœnitendos progreſſus efficeret. Nec defuit ſpei eventus. Siquidem cum Tuſchus largius legum fontes bibiſſet, honorificam ejus facultatis retulit lauream, Sigiſmundique Domini Auditor evaſit. Marchione verò defuncto cum revertiſſet in patriam, S. Martini Caſtelli Prætor renunciatus eſt; inde cum Romam fuiſſet profectus, Procuratoris munere fungebatur ſub diſciplina Antonii Capondii celeberrimi Juriſconſulti. Itaque cum Dominicus apud omnis ordinis homines maximam exiſtimationem collegiſſet, Cardinalis Petri Donati Cæſii familiaritatem commeruit, itaut juridica procuratione ejuſdem tutaretur fortunas, deinde etiam illius Auditor factus conſilia expediret. Inde Tuſcho viſa eſt fortuna felicior arridere. Siquidem cum Cæſio Cardinali Bononienſis Legatio obveniſſet, ejus trepidi muneris Auditor Generalis Dominicus effectus eſt, deinde etiam ſub Salviato, qui ſucceſſerat Cæſiu, ob ingentem prudentiæ famam Vicelegatus renunciatus, ac ubi Cardinalis contigiſſet abeſſe, ejuſdem Civitatis adminiſtrator. Rediit deinde Romam, charuſque fuit in paucis Ferdinando Mediceo Casdinali, qui cum poſtea cum ſceptro Etruriæ purpuram commutaſſet, Dominicum Tuſchum Conſiliarium Status adſcivit, eodemque diutius uſus fuiſſet, niſi Etruſcum ſubtile Cœlum ad Romanum illum iterum compuliſſet. Ubi à Clemente VIII. ſacræ Conſultæ Præſul primum declaratus eſt, pauloque poſt Epiſcopus Tiburtinus, Romæque Gubernator; anno verò 1598. etiam Cardinalis titulo S. Petri in Monte Aureo, ac deinde S. Onuphrii. In omnibus Congregationibus, ut vocant, quæ agitantur Romæ, ſuffragium tulit, ob ingentem peritiam legum, quas ille pertinaciſſimo ſtudio, diligentiaque ſingulari compulit, coegitque in Repertorium, in octo prægrandia volumina diſtinctum, unde Juriſperitis, publicoque maximæ utilitates dimanarunt. Dominici doctrinam comitas cum lumine quodam ingenii ſemper exornabat, commendabatque. Denique cum æquè pas adversæ, psoſperæque fortunæ fuiſſet, Romæ deceſſit, cum Tiburtinam Eccleſiam nepoti renunciaſſet, ſupra ſextum annum octuageſimum agens 1620. die 26. menſis Martii, ejuſque cadaver cum hac brevi, ſimplicique inſcriptione in S. Petro in Monte Aureo tumulatum eſt.

DOMINICI CARDINALIS TUSCHI OSSA.

In Cathedrali verò Regienſi, hoc de eodem honorarium legitus Elogium in ſacello viſitationis à ſe constructo.

D. O. M.

Dominicus tit. S. Onuphrii S. R. E. presb. card. Tuſchus, qui ſub Gregorio XIII. Pont. Max. Auditor Generalis Bononiæ ſub legatione Petri Donati Card. Cæſii, deinde ſub Xiſto V. ibidem Vicelegatus extitit Antonii Mariæ Card. Salviati, qua legatione obita Gubernator ejuſdem uſq; in adventum Henrici Card. Cajetani permanſit. Poſt hæc a ſereniſſ. Ferdinando Med. Magno Etruriæ Duce motu proprio in ſummo Magiſtratu Conſiliariorum ſtatus Florentiæ Auditor perpetuo deputatus, deinde à Clemente VIII. Pont. Max. Vocatus, & ſacra Conſulta Prælatus conſtitutus, mox Epiſcopus Tiburtinus electus, poſtremo Almæ Urbis Gubernator declaratus, tandem in ampliſſimum Illuſtriſſimorum, & Reverendiſſimorum S. R. E. Cardinalium Collegium cooptatus. His omnibus laudabiliter geſtis, & ſe mortalem ſentiens, Viſitationi B. Virginis, cujus protectioni ſemper humiliſſimè ſe commendavit, ſacellum ornari mandavit, & ſibi vivens locum ſepulturæ delegit.

Anno M. DC. V. ætatis ſuæ lxxi.

51. JO. BAPTISTA Tuſchus Regienſis nepos ſupra commemorati Cardinalis, ex ceſſione Patrui, Tiburtinus evaſit Epiſc. anno 1606. exſpirantis Julii poſtrema die. Anno verò 1621. die 29. menſis Martii à Greg XV. ad Reatinam Eccleſiam translatus eſt. LV.

52. BARTHOLOMÆUS Cardinalis Cæſius, Archiepiſcopus Cuſentinus a, ad hanc Eccleſiam translatus eſt anno 1621. die 5. menſis Maii; in eadem Civitate, eodem anno defunctus eſt, die 58. menſis Octobris. Ejus verò corpus Romam delatum, in ſuæ gentis ſacello tumulatum eſt apud Baſilicam Liberianam. Ejus elogium noſter Andreas Victorellus compoſuit in ſuis ad Ciaconium notis. LVI.

53. M. ANTONIUS Gozadinus Bononienſis presbyter Card. tit. S. Euſebii, anno 1622. electus eſt Epiſcopus Tiburtinus à Gregorio XV. affini ſuo, qui ab eodem pauló antea ad purpuram vocatus fuerat. Anno. verò 1623. ab Urban. VIII. ad Eccleſiam Faventinam translarus eſt. LVII.

54. MARIUS Urſinus Biſinianenſis antea Epiſcopus, ad hanc eandem Eccleſiam translatus eſt anno 1624. die 15. Aprilis; qui vita functus eſt anno 1634. menſe Martio. LVIII.

55. JULIUS Card. Roma antea Lauretanus, & Recanatenſis Epiſcopus, ſumma hujus Eccl. gloria, huc translatus eſt ab Urbano VIII. anno 1634. qui cum Tibur acceſſiſſet, Epiſcopale palatium ad habitandum incommodum repertum, ſumma diligentia inſtauravit, ampliavitque; deinde Cathedralem vetuſtate deformem, ac penè collabentem animo regio everti juſſam anno 1635. ab ipſis fundamentis reſtituit, perfecitque pulcherrimè, ingentique populi lætitia anno 1641. prima die Februarii luſtravit, primumq; ſacrum ſolemni pompa in B. Laurentii Martyris honorem celebravit; ſupra templi portam ſequens inſcriptio exarata eſt. LIX.

D. O. M.

Julius Cardinalis Roma Medıolanenſis Epiſcopus Tiburtinus S. Laurentii Baſilicam temporis injuria fatiſcentem ſolo æquavit & à fundamentis reſtituit An. ſal. M.DC.XL.

Quinto ante Eccleſiam ſacris luſtratam die marmoream urnam in majori altari collocavit, in eaque corpora SS. Martyrum Generoſi, Severini, Romulæ, & Redemptæ repoſuit. Ab Eccleſia Collegiata S. Petsi, Archipresbyterum, & Canonicos 5. traduxit, atque ad Cathedralem aggregavit, clariſſimamque imaginem Crucifixi ab eadem Eccleſia tranſtulit, nec unquam Eccleſiam ſuam ornamentis pulcherrimis decorare deſiſtit. Seminarium quoque, non ſine ingenti Urbis utilitate, exſtruere aggreſſus eſt, adeoque Clerum compoſuit, boniſque moribus perpolivit, ut eorum converſatio cæteris exemplo eſſe poſſit. Illuſtrat etiam cæteras ejus laudes, virum religioſum, doctumque adſciviſſe, quem ſuum coadjutorem vocat, qui continuo diœceſim luſtret, populos inſtruat, atque informet ad pietatem, Eccleſias adeat, iiſque provideat. Tantas denique virtutes, egregiaque facinora explicat vigilantiſſimus is Paſtor, ut commiſſi illi populi de eo merito triumphare poſſint. * Obiit denique an. 1652. die 16. Septembris.

56. MARCELLUS Sanctacrucius Presb. Card. LX

ab

ab Innocentio X. Pont. Max. creatus, Tiburtinum etiam Epiſcopatum accepit eodem anno 1652. Menſe Octob.

ADDITIO.

„ Sacrarium ornavit, & ſacra ſupellectili auxit, cujus „ beneficentia in Cathedrali plures viſuntur memoriæ. „ Romæ ex ſuppreſſione urinæ gravi morbo percuſſus lugentibus bonis omnibus interiit die 29. Decemb. 1674. „ ætatis ſuæ an. 54.

LXI. „ *FEDERICUS Card. Sfortia Romanus huic ovili attributus eſt Paſtor, dignus qui Regna ſuo frenaret „ Imperio 28. Jan. 1675. pretioſam ſupellectilem ſuæ „ Cathedralis auxit, omniumque mærore hoc onere ſe „ exolvit, omnique purpurei honoris extremo fato cedens pertinaci morbo correptus, omnibuſque ſacramentis ſumma pietate munitus in ſuo Urbis Palatio „ die Pentecoſtes 24. Maij 1676. occubuit. Solemni „ pompa ſublatum cadaver in Sacello majoram Liberianæ Baſilicæ humatum fuit.*

L XII. „ *MARIUS Albritius nobilis Neapolitanus, & „ Farneſianum genus attingens ex materno ſtipite, variorioris literaturæ ornatiſſimus, & J.U. Doctor, & in „ Sacra Theologia Magiſter, factus Vaticanæ Baſilicæ „ Canonicus, & inter Romanæ Aulæ Prælatos cooptatus, Nuncius ad Cæſarem deſtinatur, inungitur Archiepiſcopus Neocæſareenſis ineunte anno 1671. Injuncta Legatione ſumma probitate, & fide dum fungeretur, ſe renunciatum intellexit à Clemente X. „ Preſbyterum Cardinalem. Romam deinde accedens, „ Titulum obtinuit S. Joannis ante Portam Latinam, „ & Epiſcopatu Tiburtino potitus eſt die 22. Jun. 1676. „ Quartum cum excurreret annum in hoc Paſtorali regimine, Romanæ Aulæ curis, ut accuratius incamberet, libens, & volens Nuncium remiſit. Aſt carcinodis in crure, pertinacique febri divexatus mortalitatis curſum explevit die 29. Septembris hora prima „ noctis ann. 1680. ætatis ſuæ 70. excedens; ſublatuſque „ ſolemni pompa, tumulatus eſt in Liberiana Baſilica „ cum hac lapidi exſculpta inſcriptiancula.*

D. O. M.

C. „ *Immortale nomen Marii Cardinalis Albritii „ juxta humilem votum ipſius hic deliteſcere haud paſſi „ ſunt Cardinales Alterias, Carpineus, Mariſcottus „ executores teſtamentarii anno MDCLXXX.*

LXIII. „ GALEATIUS *Mariſcottus, nobilis Romanus, „ Archiepiſcopus Corinthi, & Hiſpaniarum Nuncius, „ inde S.R.E. Preſbyter Cardinalis enunciatus a Clemente X. die 27. Maii 1675. Ferrariam Legatus rexit, Albritio ſubrogatus eſt 4. Septembris 1679. „ Cathedralis ſacram ſupellectilem auxit, novis ibidem de ſuo ære inſtitutis Capellaniis, & Capitulo „ ampliori miniſterio exornato. Gravioribus implicitus pro univerſalis Eccleſiæ bono, Tiburtina ex ejus „ abſentia nequid pateretur, 11. cum eodem præfuiſſet „ annis, Nuncium remiſit, omnibus, & præcipuè pauperibus ex ejus abſceſſu collachrymantibus.*

LXIV. „ ANTONIUS *Fonſeca, nobilis Romanus, Baſilicæ S. Laurentii in Damaſo Canonicus, vita probitate, & doctrina ſpectabilis Cardinali Mariſcotto „ ſuffectus eſt 11. Januarii 1690. egregia laude prudentia jus ſacrum dicit, dicatque diu.*

D.

A

TIPHERNATES
SEU CIVITATIS CASTELLI
EPISCOPI

PRope fluvium Tiberim ad radices Apennini in Umbria antiquum Oppidum Tiphernum ſitũ eſt, quod hodie Civitatem Caſtelli a vocamus: cujus originem nonnulli referunt in Tiphernum Sabinæ gentis Regulum, Romanorumque exulem, poſt utriuſque gentis conjunctionem ad Romani nominis firmius ſtabilimentum, ac deinceps à conditore Tiphernum fuiſſe appellatum. Alii fictitii Meliſſi portentoſa ſecuti mendacia, hujus Civitatis Auctorem faciunt Argarium Tiphernium, filium C. Secarii Sabini Ducis Vilumbrorum, adduntque poſtea à Romanis fuiſſe auctam, & locupletatam. Non deſunt qui Tiphernum, Tiberinam Civitatem appellent, Tiphernates verò Tiberienſes, atque Metaurenſes, ut vocat Plinius libro 3. Ptolomæus reiicit hanc Civitatem in Umbros. Ibi Plinius II. ſumptuoſum templum exſtruxit, illudque ipſemet dedicavit, teſtaturque libro 4. epiſtolarum ad Fabatum, in hæc verba: *Oppidum eſt prædiis noſtris vicinum, nomen Tiphernum Tiberinum, quod me pene adhuc puerum patronum cooptavit, tanto majore ſtudio, quanto minore judicio adventus meos celebrat, profectionibus angitur, honoribus gaudet. In hoc ego ut referrem gratiam, nam vinci in amore turpiſſimum eſt, templum pecunia mea exſtraxi, cujus dedicationem, quum ſit paratum, differre longius irreligioſum eſt. Erimus ergo ibi dedicationis die, quem epulo celebrare conſtitui.* Hactenus Plinius. Idem Plinius ibidem ſumptuoſam villam poſſedit, quam prælonga, ac eruditiſſima 6. epiſtola 5. libri ad Apollinarem ſuum deſcribit, ex cujus ruinis vult Blondus Civitatem S. Sepulchri ſumpſiſſe principium, ac incrementum. Municipium Romanorum fuit, ut probat Honuphrius Panvinius in libro 3. Commentariorum de Republica Romana. Antiquum nomen Tipherni, Tiberinæque Civitatis retinuit, donec Totila jubente, per Jantalagum Ducem ſæviſſimũ, excidium cum tota Etruria paſſa eſt circa annum 550. Tiphernatum tunc Præſul erat Florius, vir florentiſſimæ ſanctitatis, qui cum ad Herculanum Peruſium perfugiſſet cum aliquot Tifernatibus Civibus, declinavit iram ſuperbi victoris; cumque detonuiſſet illa procella, exciſæ patriæ miſertus, illam cœpit inſtaurare; conſtructoque primùm parvo Caſtello, ut futuræ ampliationi gradum faceret, antiquum Tipherni nomen obliteravit, circumvicinis populis primam illam conſtructionem Civitatẽ Caſtelli vocantibus. Apud vulgus hujuſmodi nomen hactenus invaluit, tametſi latinè ſcribentibus adhuc appelletur Tiphernum. Cæterum hæc Civitas jam inde à ſuo exordio faſces Romani Imperii venerata eſt, donec variante fortuna, coacta eſt plurimis Dominis ſervire, libertate amiſſa. Siquidem per aliquot ſecula Romanis Pontificibus paruit, deinde Vido Petramala Epiſcopus Aretinus Romanæ ſedi, intentatis armis, illam ademit, quem Joannes XXII. Eccleſiaſticis cenſuris involutum, honore Epiſcopatus ſpoliavit, nec tamen recuperavit Tiphernum: cenſuris enim Eccleſiaſticis tanquam terriculamentis neglectis, Civitati munitiores muros adjecit. Interea deceſſit Vido, nec tamen Tiphernates redierunt ad plenum. Tunc enim à Ghibellinis, inde op-

a Vul. Città Caſtell.

pu-

pugnata à Guelphis, modo Petramaleſiis, modo Ubaldiuis, modo Vitelliis illarum factionum principibus, ceſſit in prædam. Anno verò 1375. die 3. menſis Decembris cum XI. Gregorii Pontificis armatas acies depuliſſent à muris, ſe aſſeruerunt in libertatem, brevioris moræ Reipublicæ larva induta. Bracius enim à Montone, Dux egregiè fortis, jugo injecto Tiphernates, quoad vixit, oppreſſit; ex cujus exceſſu, cum ad Pontifices, Martini V. temporibus, rediiſſet, iterata contra Apoſtolicam ſedem perfidia, Nicolaus Vitellius Tipheruum ſuæ ditionis effecit, quem Sixti Quarti Pontificis arma deinde vicerunt, exueruntque Tiphernatium Principatu. Iterum ergo Sancta Sedes Tipherno potita eſt, hactenuſque ei Civitati æquiſſima jura ſcribit. De rerum Tiphernatium converſionibus ſcripſere Volaterranus, Leonardus Aretinus, Podius, Blondus, Sabellicus, D. Antoninus, Platina, atque Campanus. De origine Civitatis Tipherni tractatum ſcripſit, mendaciis innumeris refertum, Alphonſus Ciccarellus, quod M. S. extat apud me. Hanc Civitatem haud in poſtremis fuiſſe, quæ Chriſti ſacra ſuſceperit, illud eſt argumento, quod ante centum annos, Præſulem S. ſedi immediatè ſubiectum venerabatur, quã pateretur excidium. Ei pro tutelari divo eſt S. Florius, ſanctuſque Amantius ejuſdem ſocius, quibus nova Cathedralis dedicata eſt, quam poſt diram illam eluvionẽ bellorum, S. Florius ædificaverat, ubi olim Plinius Junior ſumptuoſi operis excitaverat Templum. Unica Præpoſitura gaudet, cum 12. Canonicis, totidem Capellanis, cæteroque promiſcuo, atque amovibili Clero. Præter corpora Protectorum SS. Florii, & Amantii, plures ibi inſignes ſanctorum reliquiæ ſpectantur. Intra Civitatis muros 12. monaſteria Religioſorum ſunt, 8. Monialium, Laicorum verò 9. confraternitates, unicum *a* Xenodochium, mons Pietatis, tametſi hactenus ſeminario deſtituatur *b*. Præter Cathedralem, novem Parochiales Eccleſiæ numerantur, ubi fons Baptiſmalis habetur. Haud procul à Cathedrali ſatis commodum viſitur Epiſcopale palatiũ. Diœceſis ampla eſt, quippe quæ 50 & eo amplius complectatur Caſtella. In libris Apoſtolicæ Cameræ hujus Eccleſiæ taxa eſt florenorum 250. *c* cum ejuſdem annuum cenſum 1700. ſcuta *d* dicantur explere. Præſules, qui Tiphernatibus jus divinum dixerunt, ſunt, qui ſequuntur, quos tum ex Archivo illius Eccleſiæ, tum ex aliis monumentis, atque ſcripturis ex fide protulimus.

a Duo Xenodochia.

b Nunc adeſt optimè inſtructum Seminarium.

c 250.

d vel 3500 Scuta Mon. Rom.

A D D I T I O.

(„ *Conſtat ſane ex prædicatione S. Creſcentiani piiſſimi viri ex equeſtri Ordine Diocletiani temporibus* „ *Tiphernates mirum in modũ amplexatos fuiſſe Evãgelicum dogma. Hujus urbis Cathedralis Canonicos* „ *olim habuit Regolares ex rigidiori monachali inſtituto, eo ſiquidem, quod coluit S. Frigidianus Epiſcopus* „ *Lucenſis, quos ad ſeculares Clericos demigrare fecit* „ *Gregorius XIII. ut ex ejus diplomate in Cathedralis* „ *Archivo de an.* 1578. *Regularium pleniſſimum jus* „ *erat quemlibet aſſumendi ad eorum numerum, dignitates, pluraque beneficia tam curata, quam ſimplicia* „ *conferendi: modo in mẽſibus Apoſtolica Dataria non* „ *reſervatis conferunt, quæ vacare contigerint, Canonicalos præbendas, nonnullaque beneficia. Divinum* „ *opus perurgent Præpoſitura, & Archidiaconalis dignitates cum* 15. *Canonicis, & in his Pœnitentiarius,* „ *& Theologus adnumerantur. Animarum amplior cura in ibi eſt, quæ exercetur a Vicario perpetuo deputato à Capitulo, qui à duobus ſacerdotibus ad nutum* „ *amovibilibus coadiuvatur. A' cathedrali parum diſtat Epiſcopale Palatium. Animæ in Urbe, quæ duo* „ *millia paſſuum circuitus complectitur, ſunt circiter* „ 6000. *Diœceſis olim ampliſſima erat: ceſſit deinde aliis plurima ſua jura epiſcopatibus, Aretino, Cortonenſi, Burgi S. Sepulchri, & S. Angeli in Vado, ut ex* „ *Codico Epiſcopalis Cancellaria nuncupato:* de liverati, *depromitur. Jam nunc ſatis ampla eſt;* 117. *rura, ſeu pages enumerat; in his ferè* 15. *millia mortalium capita vivunt. Cætera loca præcipua ſunt* Terra „ Citerna, *ubi tria Regularia Franciſcani Ord. ſodalitia, & Clariſſarum cœnobium: Terra vulgo* di Montone *Minorum Conventualium, & Capucinorum ſacra ſepta habet, monialium Ord. S. Benedicti, &* „ *Clariſſarum alterum. In Oppido monte S. Mariæ* „ *marchionatus, quod eſt inclytæ gentis* del Monte, *Hebræorum cætus inhabitat: illud idem ſacrant Sanctimoniales Auguſtiniani inſtituti: aliaque extant oppida marchionatus titulo* de Sorbello, *utilis Dominii* „ *nobilis Sorbella gentis,* de Raſina *Palutiorum, Comitatus* di Pecchie *Ubaldinorum, Comitatus* delle „ Carpine *dominii de Cantalmaggi, modicos incolas in* „ *Carda Urbinate, aliosque paucos plebs Raſinato temporalis* Dominii *magni Ducis Etruriæ; enumerat* „ *hoc diœceſis plus minus* 35000. *mortales*. Lucent.)

1. EUBODIUS Tiphernas Epiſcopus Concilio Romano interfuit anno 465. (1) I.

2. MARIUS Epiſcopus floruit ſub Symmacho Papa 498. (*Tiferninus Epiſcopus deſcribitur in Rom.* „ *Conc. anno* 499.) II.

3. INNOCENTIUS verò Civis an. 502. (*Triferninus, & Tifernatius dicitur in Rom. Cynodis.* 51. „ 502. 503. 504. *Hi tres Epiſcopi perperã etiam dicuntur Æſernienſes, & ibi a nobis recenſentur.* Lucent.) III.

4. S. FLORIUS *e* Civis & Epiſcopus Tiphernas, S. Herculani nobilis Alumnus, Pelagii I. Pontificis temporibus floruit, uſque ad tempora M. Gregorii, qui eundem in paucis dilexit, & coluit, cum Amantio Presbytero S. Florii Sodali, profectuſque Romam eſt, ut S. Gregorius in Dialogis narrat. Oculis ipſe hauſit Tipherni excidium, quod prædabundi Totilæ Milites immerenti Civitati intulere, perfugitque ad Herculanum Peruſium, ut apud Magiſtrum ſalutare inveniret effugium, ut cum ſervatis Civibus, deſolatæ deinde Civitati poſſet uſui eſſe. Itaque cũ rabiem exſatiaſſent victores, atque aliò circumferrent victricia ſigna, progreſſus Florius cum iis, qui Peruſium profugerant, Civibus, ex Patriæ ruinis parvum excitavit Caſtellum, unde redivivæ poſtea Civitati indidere nomen, antiquo ſuppreſſo. Cumque Clerum ſãctioribus moribus excultum iterum reſtituiſſet, ingentibuſque inclaruiſſet miraculis, adiit ad ſuperos anno 607. Idus Novembris. Ejus migrationi plures circumvicini Præſules interfuere; in iis autem præcipuè Laurentius Aretinus Epiſcopus, hac Angelica voce excitatus: *Laurenti feſtina, quia Florius migrat.* Laurẽtius cum ad Florium propius jam cum morte luctantem perveniſſet, proximè abiturum ſacra Euchariſtia ſanctè refecit, præſentibus Hubentio Peruſino, Leontioque Urbinate Epiſcopis, qui fato deinde functum in Cathedrali ſepelierunt, quam ipſe olim antea conſtruxerat. Propius noſtræ memoriæ labuntur anni, cum Alexander Filodorus Tiphernas Epiſcopus hujus S. Epiſcopi venerandas reliquias duobus vitreis vaſis in pervetuſto Cathedralis muro repertas, honorificentiori loco collocandas curavit. Ejus feſtus dies magna Tiphernatium celebritate in tota Diœceſi agitur. (2) IV.

e Al. Floridus.

5. LUMINOSUS Epiſcopus reperitur Laterano Concilio interfuiſſe ſub Martino Pontifice an. 649. („ *ibique vocatur Tiferniſtiberinorum Epiſcopus.*) V.

6. S. ALBERTUS Epiſcopus, & Martyr Tiphernatibus præfuit anno 730. dies feſtus celebratur 7. Auguſti, ex tabulis ejuſdem Eccleſiæ. (3) VI.

7. BONIFACIUS eandem ſedem tenebat anno 761. interfuitque Romano Concilio ſub Paulo I. Romano Pontifice. VII.

S. STA-

(1) Eubodium præceſſiſſe alios Antiſtites haud incongruum eſt opinari, cum hæc civitas cœleſtibus ſuffulta myſteriis, haud ſuis minimè orbatam fuiſſe exiſtimandum eſt tacite Paſtoribus, ſæpiùs laureata pro fide ſuorum Civium ſanguine. Flacco ſiquidem Præſide in perſecutione Diocletiani Octo ſtrenuiſſimi Evangelici dogmatis defenſores die 10. Sept. an. 303. Patriam, & ſidem ſuo cohoneſtarunt cruore, quorum corpora in Saddiang plebis Templo ſepulta, inde quatuor an. 1621 in Cathedralem tranſlata ſunt. *Lucent.*

(2) Hunc laudat Magnus Gregorius l. 3. Dial. c. 25. & 35. ejuſque meminit Baronius in ſuis notis ad diem 7. Nov. in Martyrol. quem dicit perperam uſurpari à Tudertinis qui tamen de alio Florido, vel ſi de illo, putantur & ipſis divina jura praeſcribere. *Luc.*

(3) At ex tabulis hujus Eccleſiæ an. 721. à Monothel tatum hæreſis fautoribus die 7. Auguſti diutrucidatus eſt una cum Ariſtio ejus Diacono, cum aliis ſex, qui ea primordiis de mas. tratu fuit quaſi aſſeruere fuiſſe. Horum corpora ex Eccleſia rurali S. Petri Boni-Portus tranſlata fuerunt Intra Civitatis mœnia, & recondita in ea Congregationis Presbyterorum Oratorii, die 6. Novemb. an. 1633. *Lucentius.*

VIII. 8. STABILIS Caſtello Felicitatis (*quo etiam nomine Tifernatum Eccleſia notab.tur*,) Epiſcopus ſubſcripſit Concilio Romano ſub Eugenio II. anno
a 825. 825. Novembris indict. 4.

IX. (,, MARINUS *nobis occurrit è Concilio Ravennateaſi an.* 877. Lucent.)

X. 9. PETRUS floruit anno 900.

XI. (,, INGIZO *Caſtellanus Epiſcopus interfuit Concilio Rom. an.* 998. Lucent.)

XII. 10. PETRUS huius nominis II. reperitur aliquot bona donn dediſſe Canonicis S. Florii, junxiſſeque S. Mariæ Cœnobium, cum altern Monialium monaſterin anno 1048.

(,, PETRI *item præſentia habetur Caſtellans epiſcopi in Concil. Rom. an.* 1015. Lucent.)

XIII. 11. HERMANNUS interfuit Concilio ſub Nicolao II. Pontifice 1059. (1) annoque inſecuto S. Florii Canonicam diviſit.

XIV. 12. FOLCHI *b* Tiphernatis Epiſcopi temporibus, Maynardus Urbinatium Præſul tranſtulit è Plebe Saddiana Urbinum, corpus S. Creſcentiani. Deceſſit autem Folchus anno 1070.

b Al. dicitur Fulco.

XV. 13. THEOBALDUS creatus Epiſcopus Tiphernatium, adhuc electus, interſuit conſecrationi Montis Caſini, ſub Alexandro II. Pontifice, ut notat Lupus Prothoſpata. Item ipſe aliquot bona ſuis Canonicis dilargitus eſt; eidemque Arnulphus Diaconus Aretinus vitam S. Florii Epiſcopi dedicavit, illumque Caſtelli Epiſcopum appellat. Hujus etiam meminit Sigonius de Regno Italiæ ad annum. 1086.

XVI. 14. RADULPHUS *c* eandem ſedem obtinuit anno 1100.

c Seù Rodulphus.

XVII. 15. JOANNES anno 1110.

XVIII. 16. RAYNERIUS 1124. * Obiit verò, ut notat vetus Kalendarium Fontis Avellanæ die 7. Junii.

** Ex App. t. 1.*

XIX. 17. VIDO 1129.

XX. 18. DAVIZZO 1142. Hujus Epiſcopi temporibus, ad ſupremam Pontificatus dignitatem aſcendit Cœleſtinus II. Patria Tiphernas, cognomento Vido de Caſtello, ut ſcribunt nonnulli. Alii contendunt è nobili gente fuiſſe, quæ per ea tempora pleriſque Umbriæ Caſtellis dominaretur. * Davizonis vero primus ſui Pontificatus annus notatur in marmorea tabula, quæ extat ad parietem Eccleſiæ S. Florii, in qua clare habetur Cœleſtinum II. civem fuiſſe Tiphernatem; inſcriptio ſic ſe habet.

** Ex App. tom. 2.*

Beatæ Memoriæ. Domini PP. Cœleſtini Secundi igra. n. propinquus & Jo. Epiſcopi nepos. Aſpinelli Pat. dedit hos lapides majores atque minores ad conſtruendum hoc cæmeterium, & multum & . . . jam laboravit in conſtruendo pro anima ſua & illorum fratrum & aliorum ſuorum propinquorum venerabilis Davizonis Epiſcopi VIII. anno ſecundo Præpoſiti Domini Ugonis anno Incarnationis Domini MCXLV. m. octob. ind. viii. feliciter . . . Presb. Villaru. . . .

Davizonis etiam extat memoria in diplomate Alexandri III. ad favorem Raynerii Archipresbyteri S. Petri Iſcen. oppidi Mercatelli ſuæ Tiphernatis diœceſis, nunc Urbanienſis, emanato, ea ſcilicet occaſione, quando Alexander à Tiphernati Epiſcopi juriſdictione exemit, ſubjecitque immediate Romanæ Eccleſiæ, quod hic non piguit reſcribere, cum non parum faciat ad ſtatum illius Eccleſiæ, eo tempore clarius agnoſcendum: tenor talis eſt ab originali.

ALEXANDER EPISCOPUS

Servus ſervorum Dei.

Dilecto filio Raynerio Archipresbytero S. Petri Iſcen. ejuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituea. M. P. P. M. licet omnibus eccleſiis Apoſt. debeamus patrocinium impertiri, ſpecialius tamen protectione debeat Apoſtolica gaudere, quæ in patrimonio Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſurrexerunt. Ea propter dilecte in Domino fili, tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus & præfatam plebem S. Petri Iſcen. cui auctore Deo præeſſe dignoſceris, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Statuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcum-

A *que bona eadem plebs in præſentiarum rite, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis (præſtante Domino) poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, locum ipſum, in quo præfata plebs conſtructa eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis, Capellam S. Mariæ in Pariſtole, capellam S. Floruni, capellam S. Angeli, capellam S. Salvatoris, capellam S. Leonis, capellam S. Felicitatis, capellam S. Mariæ in Spongia, capellam S. Simeonis, capellam S. Chriſtophori in Scaulo, capellam S. Stephani in Felcina, capellam S. Crucis, capellam S. Pauli, capellam S Fortunati, capellam S. Ioannis Caſtriplebis, capellam S Juſtini in Montone, capellam S. Barbaræ de Caſtellione, capellam S. Cæciliæ, capellam S. Mariæ in Preſſatols, capellã S. Leonis in Ruccio, capellã S. Sylveſtri, capellam S Benedicti, capellã S. Laurentii, capellã S. Io. de Monterio, capellam S. Criſtophori de monte Pavonis, capellã S. Thomæ, capellã S. Martini arſivoli, capellã S. Sixti in Careſto, capellam S. Andreæ in valle Caſuli, capellam S.*
B *Stephani in Camenate, capellam S. Mariæ de caſtello Merulæ, capellam S. Bartholomæi in Terenzano, capellam S Donati in Ficcareto, capellam S. Andreæ Planelli, capellam S. Mariæ de Valle Capa, capellam S. Marini, capellam S. Bartholomæi in valle Bona, capellam S. Arduini, capellam S Angeli in valle Bovonis, capellam S. Chriſtophori in Formeulo, capellam S Andreæ in Protulo, capellam S. Mariæ in Iuvito, capellam S. Angeli in Pereto, capellam S Laurentii de Virza, capellam S. Marinæ in valle Cocorana, capellam S. Martini in valle Petroſu, capellam S. Mariæ in farca Unguis, capellam S. Angeli in Carbello. De conjugiis vero diſcernendis, officium criminaliter peccantibus pœnitentiam imponendi. Omnes capellas ad præſcriptam plebem pertinentes, decimas omnes, & mortuaria ejuſdem plebis. Præterea renunciationem omnis conſuetudinis præter quinque denarios, quos nomine cathedratici accipiebat à bonæ memoriæ Davizone Caſtellano Epiſcopo de mandato bonæ recordationis Gilberti S. R. E. Cardinalis, tunc Apoſtolicæ ſedis legati factam, & à felicis memoriæ prædeceſſore noſtro Cœleſtino Papa, poſt modum confirmatam auctoritate*
C *Apoſtolica confirmamus. Ad hæc auctoritate Apoſtolica prohibemus, ut nullus præter Rom. Pontificem, vel legatum ejus, niſi validato ipſius per interdicti ſententiã præſcriptam plebem de cætero aliqua moleſtatione gravare præſumat. Interdicimus etiam, ut non liceat Caſtellano Epiſcopo, qui pro tempore fuerit, præſcriptæ plebi, vel capellis ipſius aliquam exactionem imponere, vel ab eis quicquam exigere, niſi nummos, quos nomine Cathedratici ſolitus eſt habere. Sepulturam quoque parochianorum ejuſdem plebis præſcriptæ plebi liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberaverunt, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat. Salva quidem juſtitia capellarum, à quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam plebem temere perturbare, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur, eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva tamen ſedis Apoſtolicæ auctoritate, & Caſtellani Epiſcopi ſubſcripta juſtitia. Si qua ergo in futurum eccleſiaſtica, ſecularisve perſo-*
D *na hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, & Domini Redemptoris D. noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus, ſit pax D. N. Ieſu Chriſti; Quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen.*

Ego Alexander catholicæ eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Vivian. presb. Card. tit. S. Steph in Cœlio monte.

Ego Hugus presb Card tit S. Clementis.

Ego Ubaldus Oſtien. epiſc.

Ego Matthæus presbyter Card tit. S. Marcelli.

Ego Theodis Portuen & S Ruf. epiſc.

(1) In eodem Concilio P. Caſtellanenſis, ideſt civitatis Caſtellanæ, ſedebat; Hermannus verò dicitur Caſtellanus: quæ obſervatio fit ad dignoſcendum, Caſtellanum Epiſcopum eum eſſe, qui Tifernatibus præerat. *Lucentius.*

Ego Laborâs presb. Card S. Mariæ in Tranſt. & Callixti.
Ego Lacint. diac. Cardinalis ſanctæ Mariæ.
Ego Raînerius diac. Cardinalis S. Georgii.
Ego Gratiamus diac. Card. S S. Coſmæ, & Damiani.
Datum Veletri per manum Daiferi S. R. Eccleſiæ Subdiaconi 18. Kal Maii Ind. 13. Incarn. Dom. anno 1180 Pontificatus vero D Alexandri Papæ III. an 21.

XXI. 19. JOANNES hujus nominis II. Tiphernatibus
præfuit an. 1145. [„ *Hic à Cœleſtino II. quem propiori at-*
„ *tingebat affinitate, jam antea Diaconus Cardinalis tit.*
„ *S. Adriani renunciatus fuerat. Ejus inſigniafuere Crux*
„ *media inter duo lilia.* Lazarus.]
XXII. 20. PETRUS eadē dignitate nobilitatus eſt an. 1152.
[„ *Anno verò 1172. ab Ugolino, atque Æmilia Montis Ca-*
„ *ſtelli Marchionnum dono accepit, ejuſque memoria exten-*
„ *ditur ad an. 1178. ex monumentis hujus Eccleſiæ.* Lazar.)
21. RAYNERIUS verò an. 1162. („ *Hic idem*
„ *cum Raynerio, quem poſt Corbellum refert Auctor.*)
22. CORBELLUS ejuſdem ſedis Antiſtes 1163.
reperitur ſubſcripſiſſe quoddam privilegium Friderici Ænobarbi, qui tanquam ſuarum partium fautorem in Tiphernatem ſedem illum intruſerat.
XXIII 23. RAYNERIUS Tiphernatium fuit Epiſcopus, interfuitque Lateranenſi Concilio ſub Alexandro III. an. 1179. Hunc arbitror cum ſuperiori Raynerio eundem eſſe, Corbellum verò ab Imperatore Friderico, ejecto Raynerio, fuiſſe intruſum, ac poſtea cum Fridericus in gratiam Pontificis Alexandri rediiſſet, Eccleſiam ſuam iterum ſuſcepiſſe regendam, Corbellum verò malis artibus obtenti Epiſcopatus tuliſſe repulſam. Interea hic Raynerius ſuis Canonicis plures fortunas dilargitus eſt, anno 1191. literaſque direxit ad Innocentium III. Pontificem 1200. Deceſſitque circa annum 1203. Idem cum duodecim aliis Epiſcopis interfuit conſecrationi Eccleſiæ S. Crucis de Avellana ann. 1197.
XXIV 24. ROTLANDUS florebat anno 1206.
(„ *Hic S. R. E Cardinalis fuit, atque Peruſiæ, Aretii,*
„ *Tipherni, Eugubii, Montis Feretrani, Callii, Urbini,*
„ *Arimini, aliarumque civitatum legatus. Obiit ann.* 1207.
„ *Ex monumentis hujus Eccleſiæ.* Lazarus.)
XXV. 25. JOANNES ſucceſſit anno 1210.
XXVI 26. CORTESANUS 1225. („ *Succeſſit Joanni*
„ *an. 1226. obiit. an.* 1229. Lazarus.)
XX VII. 27. GUILLELMUS 1232.
28. MATTHÆUS adlectus eſt 1234. (1) deceſſit
1237. Hujus mētio extat apud Rubeū in Rav. Hiſt. li. 6
XX VIII. 29. AZZO ad eamdem dignitatem aſſumptus eſt
a 1236. anno 1237. *a* vir erga Eccleſiam ſibi commiſſam ſingularis ſtudii, ac pietatis. Siquidem cum reſciiſſet Eccleſiæ S. Florii plures libros fuiſſe ademptos, eorum librorum prędones omnes ad unum Eccleſiaſticis cenſuris involvit. Protulit ætatem uſque ad an. 1256. (2)
XXIX 30. PETRUS, („ *Ex Comitibus Anagnis, Innocentii III. & Gregorii XI. Pronepus* Lazarii.) ea-
b 1252. *c* 1265. ex *Lazaro.* dem ſede fulſit 1256. *b* ejuſdemdemque mentio extat
uſque ad anum 1262. *c*
XXX 31. NICOLAUS Tiphernatium Antiſtes erat an.
1270. („ *Petro ſucceſſit* 1265. *Obiit* 1279. Lazarus.)
XXXI 32. JACOBUS Cavalcantes eadem dignitate potitus eſt anno 1271. (3) deceſſit anno 1301. Nicolai IV. Pontificia Adiſtens fuit, atque cum aliis octo Epiſcopis indulgentias conceſſit Eccleſiæ Fratrum Servorum Senarum.
XXX II. 33. UGOLINUS („ *Gualterottus*,] ex Rectore Eccleſiæ S. Luciæ de Monte Caſtellanæ Diœceſis ad eandem ſedem aſſumptus eſt an. 1301. 8. idus Novembris ex regeſto Vaticano epiſt. 290. fol 77. an. 7. Bonifacii VIII. Ejus mentio extat uſq; ad an. 1313.
XX XIII. 34. (4) GUILLELMUS Tiphernatibus jus Divinum dixit, ſed in maxima rerum perturbatione. Etenim per ea tempora Vido Petramala tyrannus,

A atque Epiſcopus Aretinus, oppreſſis Tiphernatibus, depulſoque Guillelmo, atque ex favore Ludovici Bavari alio intruſo, qui Tarlatæ gentis dicitur fuiſſe Alumnus, illorum Civitate tyrannicè potitus eſt anno 1327. Cæterùm Guillelmus cum Avenionem ad Romanum Pontificem profugiſſet 1325. Joannis XXII. Aſſiſtens eſt declaratus, cumque aliis Epiſcopis peramplum expiatorium diploma indulſit celeberrimo Cœnobio S. Salvatoris de Septimo Diœceſis Florentinæ, annoq; 1332. translatus eſt ad Eccleſiam Iſerniæ in Neapolitano Regno, ex reg. Apoſtolic.
35. Fr. FRANCISCUS ad eamdem ſedem ſub- XX
vectus eſt anno 1332. ex lib. Proviſ. Prælat. XIV.
36. UGOLINUS Epiſcopus Tiphernas anno XXX
1342. Fratribus Servitis locum aſſignavit, ubi ſibi V.
poſſent parare domicilium.
37. PETRUS („ *Riccardus Nobilis, Canonicus-* XX
„ *que Florentinus*) ejuſdem ſedis Antiſtes adlectus XVI.
eſt 1347. („ *Seu 1346. ex Lazaro, qui Clementis VI. Bul-*
„ *lam de ejus electione citat.*)
B 38. BUTIUS, ſeu Buoſius *d*, Jannetti de Butiis, XX
hodie de Benoriis, Civis Tiphernas, ab Innocen- XVII
tio VI. ſuæ Patriæ adlectus Epiſcopus eſt ann. 1353. *d Seu Buccius.*
3. Nonas Maii, dum adhuc eſſet in minoribus ordinibus conſtitutus, ex reg. Vatic. epiſt. 28. fol. 26. Hic inſecuto anno ſimul cum S. Andrea Corſino Feſulano Epiſcopo, Petrum Corſinum Epiſcopum Florentinum obtenti Epiſcopatus ſolemni pompa ineuntem poſſeſſionem obſequii ergo deduxit. Vixit autem Butius uſque ad annum 1374. in quo ipſo fato ceſſit. Reperio autem hunc Epiſcopum una cum Luca Epiſcopo Nucerino Sublacum veteris ſplendoris Cœnobium ad puriores mores revocaſſe.
39. NICOLAUS de Merciariis *e* Peruſinus eo- XX
dem Tiphernate throno nobilitatus eſt, ann. 1375. XVIII
Sedit annos tres, deinde ad Urbevetanam Eccle- *e De quo Oldoinus in Ath. Aug. Manuſ.*
ſiam 1378. ac deinceps ad Callienſem translatus eſt. Arbitror hunc Nicolaum ab Antipapa fuiſſe adlectum, ſed Hectore Urſino, qui ſequitur, prævalente, aliò fuiſſe translatum, ſicut etiam quidam
C Matthæus, qui anno 1382. Avenione in Aula Antipapæ verſabatur, Tiphernatis Epiſcopatus titulo inſignitus, eodem Hectore obſiſtente, ejus Epiſcopatus tulit repulſam.
40. HECTOR Urſinus Romanus, intruſis depul- XX
ſis, Tiphernatem Eccleſiam legitimus Paſtor pacifi- XIX.
cè adminiſtravit 1378. è vita diſceſſit. an. 1387.
41. UGOLINUS (5) eadem fulſit dignitate anno 1388.

D

42. BANDELLUS de Bandellis Lucenſis, Ti-
phernas Epiſcopus anno 1388. 16. Septembris voca- XL.
tur electus in lib. oblig. Ducatus Spoleti, Etruriæq; ſpoliorum collector, ad Ariminenſem Eccleſiam translatus eſt anno 1407. Annoque inſecuto S. Balbinæ Cardinalis creatus à Pontifice Gregorio XII. Hujus Cardinalis literam legi ad Abbatem S. Salvatoris

(1) Matthæus Tiphernas Epiſcopus erat an. 1229. ut acta hujus Cancellariæ evincunt, & cum an. 1234. in eiſdem Actis incipiat memoria ejus ſucceſſoris e Azonis, non ultra hunc annum vixiſſe Matthæum dicendum eſt. Atqui hinc corrigendus Ughellus circa tempora horum Præſulum, atque ex ejus ſerie expungendus Guillelmus, cujus nulla in citatis monumentis reperitur mentio. *Lazarus.*
(2) Verum Azonem an. 1251. non exceſſiſſe deducitur ex monumentis ſæpe citatis, ex quibus conſtat Petrum ſucceſſorem eodem anno nonnulla beneficia contuliſſe. *Lazarus.*
(3) Ex toties laudatis monumentis clare patet & Nicolaum obiiſſe, & Jacobum illi ſucceſſiſſe an. 1279. *Lazarus.*
(4) Guillelmi, & ſequentis Franciſci non meminit Lazarus in ſua ſerie Epiſcoporum Tiphernatium, cum de iis nulla mentio habeatur in monumentis prædictæ Eccleſiæ; unde eos putat fuiſſe intruſos; atque ex duobus Ugolinis unum tantum efficit, qui ab an. 1302. ad 1346. vitam protraxerit. At hic ab Auctoris mente recedere fas non duxi, qui in his enarrandis Præſulibus Apoſtolica ſecutus ſit monumenta.
(5) Hic omittitur à Lazaro, uſque ei libenter adhæremus, cum & Ughellus nullum referat ejus Epiſcopatus teſtimonium, & Lazarus è contra ſeſe prorſus probet ſequentem Bandellum jam an. 1383. Tiphernatem Epiſcopum fuiſſe declaratum, atque immediate Urbino ſucceſſiſſe.

toris de monte Amiato directam anno 1396. ubi in obſignatoria cera, ejus gentilitia ſpectantur ſtemmata, quæ tres regulas, quas nos sbarras vocamus, continent, ſecantes ex obliquo ſcutum; inſigne longè diverſum ab eo, quod eidem Cardinali Ciaconius attribuit.

XLI. 43. JOANNES à Puteo Venetus, Gregorij XII. Cubicularius, ab eodē Pontifice adlectus eſt Tiphernas Epiſcopus 1407. Hic cum partes ejuſdem Gregorii in Piſano Concilio exanctorati mordicus fuiſſet ſequutus, honore Epiſcopatus ab Alexandro V. ſpoliatus eſt ann. 1409. tulitque adeò patienter injuriam, ut non ſine ſingularis probitatis odore poſt aliquot annos è vita diſceſſerit.

XLII. 44. Fr. BERNARDUM de Bartholomæis Urbani VI. familiarem, ex Ordine Servorum, Abbatem Commendatarium S. Michaelis de Podio Bornitio, ejuſdemq; Pontificis Theologum ad ſedem Tiphernatem Alexander V. promovit ann. 1409. die 4. menſis Septemb. obtentique Epiſcopatus inſecuto anno iniit poſſeſſionem Hanc ille Eccleſiam diuturniori mora adminiſtravit, arbitrorque ex hac vita migraſſe anno 1423. Hujus meminit in Annalibus Ord. Servorum Archangelus Gianius, rametſi de more ſuo tēpora invertat. Narrat enim ab Urbano VI. Bernardū fuiſſe adlectum Tiphernatis Eccleſiæ Antiſtitem an. 1383. cum ille ad hanc Cathedram non aſcenderit niſi 1409. Alex. V. vocante, ut notant actus Conſiſt.

XLIII. 45. (1) SINIBALDUM [a] deinde de Ubaldis Peruſinum, utriuſque juris peritum Martinus V. Pontifex ſuffecit anno 1424. 4. Idus Januarii. Privatus eſt ab Eugenio IV. ſuis demeritis exigentibus an. 1441. [b] prid. Id. Martii, ex lib. Obligationum. („ *Hujus meminit Oldeinus in Athen. A g.* Mand)

a Sinibaldi monum hujus Eccleſiæ.
b 1440. Ex iiſdem monumentis.

XLIV. 46. Fr. RODULPHUS Tiphernas, ex Ordine Eremitano S. Auguſtini, Theologus inſignis, Sacriſta, Major Pœnitentiarius, atque Bibliothecarius Eugenii IV. Pontificis, ab eodem Pontifice Tiphernatē Pontificatum obtinuit 1441. [c] 7. Id. Maii. Hic unus ex illis fuit Epiſcopis, qui ab Oſtia Tiberina uſq; Romam corpus B. Monicæ matris s. Auguſtini ſuis humeris deportarunt: è vivisque excedens, ante hujus ſanctæ ſepulchrum ſe ſepeliri mandavit in Eccleſia s. Auguſtini, ubi adhuc in pavimento ejus effigies leviter inſculpta ſpectatur, cum hujuſmodi epitaphio, quod penè invidioſa vetuſtas delevit.

c 1440. Quo anno conſecravit Eccleſ. Fratrum Auguſtinianorum Petrolonæ, & ex monum. hujus Eccl. patet nonnulla contuliſſe beneficia. Lazarus.

Hic jacet corpus R. D. Domini Rodulphi Epiſcopi C. Caſtelli, & iiij. ſummorum Pontificum ſcilicet Eugenii IV. Nicolai V. Callixti III. & Pii II. Confeſſoris, & Sacriſta, & Bibliothecarii, qui ſuis humeris portavit ſacrū corpus S. Monicæ ab Oſtia Tiberina tranſlatum anno Domini M.CCCC.XXX.

Obiit Rodulphus 1460. 5. Id. Junii. Alterum Brachiū s. Monicæ obtinuit ab eodem Pontifice, vaſeque argenteo incluſum ſuæ Cathedrali donavit. Plura contulit ornamenta in Tiphernates Auguſtinianos, qui haud immemores beneficiorum, ad alterum chori latus hujuſmodi defuncto inſcriptionem erexerunt.

Quantum Fr. Rodulphus hujus Urbis Civis atque Epiſcopus S. Auguſtini Religionem dilexit, tum lautus hic chorus, tum parietes inſtaurati, tum Sacriſtia ſanctiſſimis reliquiis, & purpureis veſtibus exornata documento eſſe poſſunt. Obdormivit in Domino anno M. CD.LX. v. id. Junias Fabrica miniſtro D. Antonio Priore S. Bartholomæi exiſtente.

Ad chori dextram.

Hac quicumque vides hoſpes ſubſellia, Fratris
Rodulphi impenſis, facta fuiſſe tene.
Qui Præſul Patriæ, & Sacriſta Beatorum
Pontificum, major gloria, quæ ſequitur
Oſtia cum Monicam ſecreta in ſede teneret,
Tranſlata eſt Romam, hoc duce, ſancta parens.
M.CCCC.LX.

XLV. 47. Fr. JOANNES de Janderonis [d] Senenſis, ex Ordine s. Auguſtini, ſupramemorati Rodulphi ex ſorore nepos, ex Apoſtolico Sacriſta, avunculo ſue-

d Ejus mentio apud Ugurgerium in Pompis Senen. Mand.

ceſſit anno 1460. die 15. menſis Julii. Hic referendarius fuit Pauli II. Sixti IV. Pontificum, à quo ad Maſſenſem Eccleſiam in Etruria tranſlatus eſt. Illius meminit Pius II. in ſuis Commentariis.

48. BARTHOLOMÆUS, ſive Bartolus Moranus [e] Mantuanus, Tiphernas Epiſcopus adlectus eſt 1474. Quam ille Eccleſiam cum prudenter adminiſtraſſet, deceſſit Romæ 1487. ſepultuſque in Vaticana Baſilica cum hujuſmodi epitaphio.

BARTOLO MORANO ANTISTITE
CASTELLANO M. CCCC. LXXXVII.

49. JO. BAPTISTA Lagnus Nobilis Neapolitanus præfuit Tiphernatibus 1487. die 27. menſis Septembris, qui deinde ad Archiepiſcopatum Roſſanenſem tranſlatus eſt anno 1493.

50. NICOLAUS verò („ *de Hippolytis Civis, &* „ *Epiſcopus Arianenſis, inde*) Archiepiſcopus Roſſanenſis, cum ſe eo munere abdicaſſet, hanc Tiphernatem ſedem obtinuit, titulo etiam Archiepiſcopi Cæſareæ inſignitus. [f] Quinque omninò annos hanc rexit Eccleſiam, iterumque tranſlatus eſt ad Epiſcopatum Arianum in Regno. [g]

51. VENTURA Buſalinus Romanus Apoſtolicæ Cameræ Clericus, Tiphernas Epiſcopus renunciatus eſt 1498. die 18. Januarii. Anno verò 1499 ad ſedem Interamnenſem tranſlatus eſt.

52. JULIUS Vitellius, ex damnato concubitu filius Nicolai ex Tiferni Dominis, ab Alexandro VI. Patriæ Antiſtes adlectus eſt anno 1499. die 17. menſ. Aprilis. Hic ab eodem Alexandro Pontifice honore Epiſcopatus ſpoliatus eſt, [h] tanquam qui, inita conſpiratione, ſuis Vitelliis Tiphernatem Civitatem prodere conatus eſſet. Igitur poſtea Julius omni honore, cenſuque exutus, ætatem protulit uſque ad anno 1530. provectæque ætatis, hoc eſt ſeptuagenarius exceſſit è vita.

53. ANTONIUS de Monte Aretinus, ad Tiphernatem thronum promotus eſt ann. 1503. die 4. menſis Auguſti. Ex eo Sypontinus Archiepiſcopus effectus eſt anno 1506. Julio II. ſedente, à quo etiam Senatoria purpura nobilitatus eſt, Julii III. Pontificis Patruus fuit. De quo plura alibi.

54. ACHILLES de Graſſis Bononienſis [i] filius Balthaſſaris, ſacræ Romanæ Rotæ Auditor, Epiſcopus Tiphernas creatus eſt anno 1506. die 6. menſis Febr. Hunc deinde Julius II. Referendarium Utriuſque Signaturæ, Nunciumque in Gallias renunciavit, tituloque Epiſcopatus Bononienſis inſignitum demū vocavit ad purpuram anno 1511. Cæterùm hanc Tiphernatem Eccleſiam adminiſtravit uſque ad annum 1516 deinde die 14. menſis Decembris, IULIO Cardinali Mediceo, qui poſtea Pontifex factus Clemens VII. fuit, illam reſignavit; hic verò poſt menſem, Balthaſſari Graſſio Bononienſi.

Deceſſit autem Cardinalis Achilles anno 1523. die 29. menſis Novembris Romæ; De quo vide plura in Epiſcopis Bononienſibus. Memini me, in meis ad Ciaconium additionibus, deceptum à Nicolao Alidoſio Paſchalino, falsò dixiſſe Cardinalem Achillem fuiſſe Epiſcopum Tiburtinum, cui Tiphernatis Eccleſiæ titulum adſcribere debueram, ut videre eſt in actibus Conſiſtorialibus.

Kkk 2 „ LU-

(1) Amadeus Baldeſchi, Nobilis Peruſinus, à Martino V. Tiphernatium Epiſcopus creatus eſt, ſi credendum Chriſpoldo in Peruſia Auguſta pag. 218, quem vix inito Præſulatu mortem oppetiiſſe, inque Cathedrali humatum fuiſſe affirmat. *Mand.*

LIV. (,, LUCAS *Antonius Tiphernas Epiſcopus an. 1516.*
,, in monumentis hujus Eccleſiæ reperitur, è quibus con-
,, ſtant eius Acta, & collationes Lazarus) *Hinc patet*
,, irrepſiſſe mendum in Ughelliana ſerie, quæ Achillem de
,, Graſſis an. 1516. die 14. Decemb. reſignaſſe affirmat:
,, id enim eum evenſſe omnino fatendum eſt.)

LV. 55. BALTHASSAR de Graſſis Bononienſis, filius ſpurius Achillis, ex Archipresb. Cathedralis Bononien. delatus eſt Tiphernas Epiſcopus an. 1516 *a.* die 7. menſ. Februarii. Lateranenſi Concilio ſub Leone X. interfuit; deceſſitque 1539. (,, *Cum antea hoc ſe ,, onere exolviſſet, ut teſtantur nobis acta Conſiſtorialia.*)

a Poſt an. 1516.

LVI. 56. MARINUS Cardinalis Grimanus, hanc Tiphernatem Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit anno 1539. (1) qui inter paucos dies eo munere ſe abdicavit.

LVII. 57. Fr. ALEXANDER Filodorus *b* Tiphernas, ex Ordine Prædicatorum, Græcè, Latinèque peritus, ideoque in variè literatis illius ſeculi numerandus, Patriæ Epiſcopus ſuit anno 1539. die 20. Martii. Hic in pervetuſto Cathedralis pariete duabus vitreis urnis concluſas S. Florii reperit reliquias, illaſque decentiori loco collocandas curavit. Quindecim omninò annos Tiphernatem Eccleſiam adminiſtravit, illamque deinceps libens, volenſque, in manus Iulii III. Pontificis reſignavit anno 1554.

b De eo Fontana de Rom. Prov. p. 139 & in Theatr. Domin. p. 109. Mand.

LVIII 58 VITELLOTIUS Vitellius, ex Tipherni Domicellis, filius Alexandri, atque Angelæ Rubeæ nobiliſſimæ fœminæ, cum eſſet Cameræ Apoſtolicæ Clericus, ad Patriæ ſedem Epiſcopus aſſumptus eſt anno 1554. die 30. menſis Martii; atque à Paulo IV. Cardinalis creatus ad tit. SS. Sergii, & Bacchi, Camerariuſque S. R. Eccleſiæ. Tiphernatem eum Imolenſi Eccleſia commutavit ann. 1560. Fuit Campaniæ Legatus, Galliarumque Protector, magnorum ſpirituum vir, ſingulariſque conſilii. Romæ deceſſit anno 1568. 13. Kal. Decemb. ſepultuſque eſt apud S. Mariam in via lata.

LIX. 59. CONSTANTINUS Bonellus de Monte Feltro, Vitellio ſucceſſit, anno 1560. die 7. menſis Februarii. Concilio Tridentino interſuit, deceſſitq; 1572.

LX. 60. ANTONIUM *c* deinde Marcheſanum Tiphernatem, Apoſtolicum Datarium, Pius V. præpoſuit Tiphernatibus, anno 1572. die 2. menſis Junii. Mortalem cum immortali vitam commutavit anno 1582 *d.*

c Al. Antimum: vide Carthenam in Syllabo 148. Mand. d 1583.

LXI. 61. LUDOVICUS Bentivolus Bononienſis, Comitis Conſtantii filius, à Policaſtrenſi Epiſcopatu ad hanc ſedem translatus eſt die 3. menſis Aprilis anno 1582 *e*, ibidem vita functus eſt die 19. menſis Septembris ann. 1602. ſepultuſque eſt in Cathedrali.

e 1582. 19. Novemb. ex Actis.

LXII. 62. VALERIUS Mutus Romanus *f*, Tiberii Cardinalis Epiſcopi Viterbienſis frater, (,, *Bitectenſis ,, Epiſcopus*,) à Clemente VIII. creatus fuit Tiphernatium Præſul anno 1602. die 15. menſis Novembris. Paulo verò V. ſedente, Neapolim miſſus eſt Nuncius, ubi anno 1610. è vivis eximitur, ſepultuſque eſt apud S. Joachinum, cum hoc epitaphio.

f Valerianus, de quo Mandoſius in Bibl. Rom. vol. 2. Cent. 7. p. 79.

Valerio Muto Alex. fil. Patritio Romano Civitatis Caſtelli Epiſcopo Pauli V. Pont. Max. Affini, & in hoc Regno Neap. Apoſtolico Nuncio, qui dum ſuo munere ſumma cum integritate fungeretur, annos natus xlv. xiij. Kal. Aprilis MDCX. vita functus eſt. Tiberius Petrus frater juſſu Patrus profuſis lachrymis P.

LXIII 63. LUCAS Sempronius Ariminenſis, Pauli V. Auditor, hanc eandem ſedem obtinuit anno 1610. die 26. menſis Aprilis. Qui cum ſex annos ſibi creditam Eccleſiam adminiſtraſſet, exceſſit è vivis anno 1616. die 14. menſis Januarii, ſepultuſque eſt in Cathedrali. Illius meminit Cæſar Clementinus in 2. p. Ariminenſis hiſtoriæ.

LXIV 64. EVANGELISTA Torgniolus Peruſinus *g*, ex Ordine Montis Oliveti Monachus, (,, *Abbas S. ,, Mariæ Novæ de Urbe, & Procurator Generalis, S. ,, Theologiæ Magiſter*,) cum in gratiam Scipionis Burgheſii Cardinalis à Paulo V. Commendator S. Spiritus fuiſſet renunciatus, ab eodem etiam Pontifice Præſul Tiphernas adlectus eſt ann. 1616. die 23. menſis Martii. Qui cum poſt Pauli exceſſum ad ſibi commiſſam Eccleſiam fuiſſet profectus, ibidem manſit ad annum uſque 1630. quo Peruſii fato functus eſt, ſepultuſque apud ſuos Olivetanos Monachos.

g De quo Oldoinus in Athen. Aug. Lancellottus in hiſt. Oliv. p. 156. & Saulnier de Capite Ord. S. Spir. p. 95. Mand.

LXV 65. CÆSAR Rachagnus Briſighellenſis *h*, Flaminiæ Provinciæ Ditionis, Carpentoratenſis primum Rector fuit, tum Cameræ Apoſtolicæ Commiſſarius, Commendator S. Spiritus, Urbis Gubernator; quibus muneribus cum peregregiè perſunctus fuiſſet, ad ſedem Tiphernatem ſubvectus eſt anno 1621 *i*. die 29. menſis Septembris. Cardinali S. Honuphrii inaugurationem accepit in Pontificio ſacello in Quirinali. * Obiit 1647.

h De eo item Saulnier de Capite S. Ord. S. Spir. p. 95. Mand. i 1631.

** Ex App. c. 3.*

LXVI 66. FRANCISCUS Buccapadulius Romanus, Epiſcopus Sulmonenſis, translatus eſt ad Tiphernatem Eccleſiam die 6. Maji 1647. & apud Helvetios Apoſtolicæ ſedis Nuncius miſſus eſt ab Innocentio X. Pont. Max.

A D D I T I O.

(,, *Aliiſque muneribus deinde in Urbe præpeditus ,, pro S. Sedis Apoſtolicæ ſervitio ab hujus Eccleſiæ regimine ultrò abiit 1672. non ſine Gregis ſui mærore. ,, Hujus cum laude meminit Juſtinianus de Gubern. Tiburtin. ubi plura de ejus familia.*

LXVII ,, *Fr.* JOSEPH SEBASTIANUS *Manaſſe de Caprarola Ord. Carmelitarum Diſcalceatorum, Epiſcopus Hieropolitanus, & inſignis Divini Verbi præco in ,, partibus infidelium, cum facultate Apoſtolici Delegati, tùm Biſinianenſis Antiſtes, deinceps Tiphernatium 3. Oct. 1672. Eo charitatis ardore, quo infideles ,, populos nullo inimicorum Crucis perculſus timore ad ,, Evangelii lucē perduxit, piiſſimos Tiphernates Chriſto ſemper unire ſategit. Igitur ſumma cum animarum ,, jucunditate, perſpicuoque ſuæ Eccleſiæ fructu, curſum ,, laborum morte ſuperveniente conſummavit ann. 1689. ,, menſe Octobri ipſa die S. Thereſiæ ſacra.*

LXVIII. ,, JOSEPH *Muſotti nobilis Bononienſis, & Metropolitanæ Canonicus, rerum experientia, & ſingulari ,, eruditione clarus, J.U.D. ea in exiſtimatione apud ,, ſuos collegas, ut Sede Vacātē ipſi demandaverint onus ,, Vicarii Capitularis, quo in munere tam egregiè ſe geſſit, ut Epiſcopali Cathedra Tiphernatium dignatus ,, fuerit 17. Aprilis 1690. quam dum moderatur Chriſtianæ puritatis, & Eccleſiaſtici juris obſervantiſſimus, lubens, & volens dimiſit an. 1692.*

LXIX ,, LUCAS ANTONIUS *de Euſtachiis nobili genere ex utroque parente Romanus, indolis ſuavitate, & ,, virtutum gloria illuſtrior, multiplici præditus literatura, & in jure tùm ſacro, tùm ſeculari laurea Doctoratus redimitus, inter Romanæ Aulæ Prælatos U. S. ,, R. cooptatus, ad præcipuas frænandas Eccleſiaſtici Imperii Civitates miſſus eſt. Ampliſſimum munus eximia cum laude ubiq; cum expendiſſet, hac Sacra Thiara fulgere dignus fuit 9. Martii 1693.* Lucent.)

(,, *Obiit autem in reſidentia 4. Novemb. 1715.*

LXX ,, ALEXANDER *Franciſcus de Codebo, Nobilis ,, Bononēſis presb. ann. 30. J.U.D. Rector Carpētoratenſis, & Comitatus Venaiſſini, alias Auditor generalis ,, bo. mem. Alexandri Sfortiatone Nuncii Taurinen. ,, ac poſt ejus obitum Internuncius, exinde Auditor Generalis legationis Avenionen. creatus Epiſcopus Civitatis Caſtelli 8. Junii 1716.*)

TRI-

(1) An. 1539. die 19. Februarii per ceſſionem Balthaſſaris. Præfuit verò uſque ad an. 1539. ut ex Actis Conſiſtorialibus. Lucent.

* In App. tom. 5.

TRIVENTINI EPISCOPI.

TRIVENTUM Samnii civitas vetuſtiſſima in comitatu Moliſii in Apuliæ, & Aprutii finibus ſita, cujus origo ignoratur, in ſublimi colle poſita eſt, adeoque ventorum flabris expoſita, ut qui primi eam incoluerunt, Triventum, ideſt ventoſiſſimum locum appellavere. Nec deſunt, qui affirmēt ex patrum memoria Trinum fluvium, is qui radices collis, ubi civitas condita fuit, ad jucunditatem alluit, & per ima vallium difficili via ſerpit, vertiturque, urbi nomen dediſſe Triventi, ideſt, ubi Trinum vertitur flumen. Coloniam eò deductam à Julio Cæſare ſcribit Frontinus: *Triventum oppidum ager ejus in præciſuras, & ſtrigas eſt aſſignatus poſt tertiam obſidionem militibus Julianis. Iter populo non debetur.* Hodie nomen retinens, collapſa penè jacet; veſtigia priſtinæ amplitudinis oſtendit: paucos alit mortales, titulo tamen Comitatus ornatur gentis Afflictæ nobiliſſimæ. Olim eam poſſediſſe & Caldoram familiam teſtatur Blondus Italiæ illuſt. lib. *Triventum nobile oppidum Comitatus amplitudinem, ditionemque habet, quod nunc Antonius Jacobus Caldola, & ipſe fortiſſimus Dux poſſidet.* Triventina Eccleſia, quæ Regiæ præſentationis eſt, una habetur ex inſignioribus hujus provinciæ Eccleſiis, tum ex diœceſis amplitudine, tum quia ex Alexandri III. ac Sixti IV. aliorumque ſummorum Pontif. privileg. ab omni alio Metropolit. jure exempta S. Sedi Apoſtolicæ proximè ſubjacet, uniuſque tantum Romani Pontificis veneratur arbitrium, tametſi Epiſcopus ad normam Tridentini Concilii, ex electione ad Lancianenſem Provincialem ſynodum acceſſit; idque nobis cauſæ fuit, cur Triventinos Epiſcopos inter Romanæ Eccleſiæ immediate ſubjectos Epiſcopos rejiciamus, quos ex aliorum vecordia in noſtro I. tomo prætermiſimus. Cathedralis Eccleſia vetuſta, ac nobilis ſtructuræ, Divis tutelaribus Nazario, & Celſo Martyribus dicata eſt, ubi eorum precioſa Capita in argentea theca aſſervantur. Olim à quodam Triventino Epiſcopo Mediolanenſis patriæ, S. Ambroſii temporibus illuc translata, conſtans eſt civium patrumq; eorum memoria, præter monumenta ejuſdem eccleſiæ. Quinque dignitatibus fulget, quarum prima eſt Archiaconatus, cum 5. Canonicis a, aliiſque pauperrimis presb. qui quotidie divinum penſum perſolvunt. Diœceſis ampla eſt, quæ cæteras Aprutii finitimas magnitudine antecellit; 47. continet terras, ſeu oppida, ipſaque matrice, tum nobilitate, tum frequentia virorum ampliora, quorum præcipuum cenſetur Anglonum nobile oppidum, in medio diœceſis poſitum, quod olim Aquilonia Romanorum dixere, mille circiter larium, civiumque 7. millia alit, inter quos & toga, & armis illuſtres plurimi numerantur. Ibi clerus numeroſus, ſeptem parochiales eccleſiæ, quatuor virorum cœnobia, unum monialium, pluraq; pia loca viſuntur, loci nobilitatem præſeferentia. In eo Epiſcopus Triventinus ut plurimum commorari ſolet, tum quia ſalubriori, & benigniori cœlo gaudet, tam quia negotiis diœceſanis pertractandis magis commodum eſſe videtur. Epiſcopatus cenſus ampliſſimus eſt, cum duo millia ſcutatorum ſummam efficiunt, taxaturque in libris cameræ ad florenos 150 Epiſcopi verò, qui in ea ad noſtra uſque tempora floruerunt, perveneruntque ad noſtrorum notitiam, ſunt qui ſequuntur, quos ex variis monumentis ex fide deſumpſimus.

a Cum Canonicis 9. ſine Præbendis. In ea curam Animarum Capitulum tenet Gaudet urbs monte Pietatis, Caret Seminario. *Locum.*

* 1. S. CASTUS Epiſcopus, priſcis temporibus hanc rexit Eccleſiam, ex inveterata incolarum memoria, quem in Cathedrali eccleſia interiori quieſcere affirmant, ut refert eruditus amicus noſter Jo: Vincencius Ciarlantes Archipresb. Iſernienſis lib. 3. cap. 6. hiſt. Samnii. Tēpus tamen, quo Caſtus vixerit, reticet. I.

2. N . . . . Mediolanenſis patria, cujus nomen ignoratur, hujus eccleſiæ Epiſcopus fuit D. Ambroſii temporibus circa an. 390. ille idem qui capitibus pretioſis SS. Nazarii, & Celſi hanc exornavit Eccleſiam, ut ſupra retulimus, cujus etiam rei meminit Ciarlantes lib. 1. c 18. II.

3. DOMINICUS Epiſcopus Triventinus, de quo Baron. an. 879. („ *In Concilio vero Raven. an. 877.* „ *cui interfuit, appellatur* Trivenſis.) III.

4. LEONEM Presbyterum, & Monachum in Triventina eccleſia intruſum an. 946. legimus apud Marium Viperam in Chronolog. Archiepiſc. Beneventanæ eccleſiæ, de qua re teſtatur Agapiti Papæ litteras b Pontif. 1. indictione 4. Bibliotheca Beneventana extare, quibus, inſtante Joanne Epiſcopo Beneventano, eidem Leoni Triventinæ, & Benedicto Thermulanæ eccl. occupatoribus præcipitur, ut eas occupare deſiſtant; litteras tamen non recitat. IV.

b De his litteris etiam Oldoinus in Athen. Rom.

5. LINTULPHUS hujus Eccleſiæ Epiſcopus an. 1015. interfuit ſynodo celebratæ à Benedicto IX. ad favorem Abbatis Fructuarienſis, de qua ſupra. De quo nil aliud reperitur. V.

6. * ALFERIUS Triventinus Epiſcopus vixit Paſchalis II. temporibus. De quo Petrus Diaconus in Hiſt. Caſinen. cap. 24 *Notādum*, inquit, *plane videtur nequitiam & fraudolentiam Alferii Triventinen. Epiſcopi in hoc loco inſerere. Hic enim dum Præpoſitus in eadem B. Illuminatæ eccleſia eſſet, ſciens ſupradictam eccleſiam monaſterio S. Euſtaſii apud Beneventum ab ipſo ſuæ conſtructionis exordio ſubditam, & à Beneventanis Principibus in eodem loco conceſſam, ſimulque cupiens eam à ditione ejuſdem monaſterii ſubducere, acceſſit ad Præpoſitum, qui tunc monaſterio præerat, eumque rogare ſimpliciter cœpit, ut ſibi chartas ejuſdem loci oſtenderet, dicens ſuæ hæreditatis chartas ibidem eſſe repoſitas, & orans ut ſibi illas exinde afferre permitteret, ne forte temporis vetuſtate perirent. Præpoſitus autem nullum in verbis ejus dolum exiſtimans dat ei & perquirendi, & aſportandi licentiam. Tandem igitur inter reliquas, præceptum à Beneventanis Principibus de Eccleſia S. Illuminatæ monaſterio B. Euſtaſii factum invenit, quod videlicet lucide ſatis, & aperte continebat, qualiter eccleſia illa à ſua conſtitutionis principio, monaſterio B. Euſtaſii à Beneventanis Principibus tradita fuerat. Hujus ille ductus invidia, & iniqua inebriatus veſania rapuit, abſcondit, & ad domum propriam reverſus illud minutatim incidit. Hæc ita acta fuiſſe ego ex ore Alberti hujus noſtri cœnobii monachi ultimam fere jam ætatem agentis audivi. Ne quis hoc exiſtimet mendoſe deſcriptum.* Hactenus ille. VI.

* Ex App. tom. 5.

7. JOANNES ſequitur, qui vixit anno 1109. deq; eo mentio habetur uſque ad annum 1119. in monumentis Montis Caſini. Hujus etiam meminit Ciarlantes lib. 3. cap. 36. VII.

8. * RAO, ſeu Raus Triventinus Epiſcopus an„ no 1176. confirmat donationem Raynaldi domini de Turre, factam monaſterio S. Angeli, Roberto tunc Abbate præſidente in menſe Aprilis Indictione 9. VIII

* Ex App. to. 5.

9. PONTIUS poſt Joannem Triventinus Epiſcopus emicuit, clarusque fuit in Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. an. 1179 c. à quo ſub protectione immediata Romanæ ſedis ſuſceptus, ſingulari privilegio exornatus, eccleſiam ſuam ab omni Beneventani Archiepiſcopi imperio immunem vidit. Qua deinceps prærogativa ejus ſucceſſores vario eventu uſi ſunt, donec Sixto IV. ſedente, ſaniori conſilio, dignitatem ſemel, iterumque à Romanis Pontificibus acceptam, conſervarunt ad decus. Perveniſſe verò Pontium ad ann. 1189. monuit nos ex Neapol. Arch. monumentis amicus noſter Camillus Tutinus. IX.

c Ubi Petrus de ... in Concil. Hard.

10. N . . . cujus nomen reticetur in Rege-

ſto Vaticano ; is ille qui cum fuerit à Capitulo Triventino in Epiſcopum electus Gregorii IX. juſſu anno 1237. per Muranum Epiſcopum confirmatus, munus conſecrationis accepit. Litteræ extant in Reg. git. epiſt. 325 fol. 221. Dat. 7. Kal. Feb.

XI. 11. RICHARDUS Montis Caſini Monachus, magnæ virtutis homo, hanc rexit Eccleſiam an. 1240. teſtis miraculorum B. Oddonis Carthuſiani, cujus corpus jacet in Eccleſia SS. Coſmæ, & Damiani de Taliacotio. Richardi vero mentio habetur uſque ad annum 1246.

XII. 12. NICOLAUS Monachus Sublacenſis monaſterii Ord. S. Bened. ab Innocentio IV. Triventinus Epiſcopus eligitur; confirmatur verò ab Alexandro IV. ſucceſſore anno 1256. ex Reg. Vatic, an. p. Alex. IV.

XIII. 13. ODORIUS Triventinus Epiſcopus præſens fuit conſecrationi Eccleſiæ Vallis Viridis ann. 1265. quem ſuſpicor fuiſſe intruſum à Manfredo Friderici II. filio, cum Lucam deturbaſſet de ſede.

XIV. 14. Fr. LUCAS Triventinus Epiſcopus infracti animi vir, qui cum Manfredi coronationi intereſſe nollet, ab ipſo in exilium pulſus, ad Clemente IV. cōfugit an. 1266. ab eoque commendatur Albanenſi Epiſcopo Apoſtolicæ ſedis legato, ut expulſo ab Triventina Eccleſia intruſo à Manfredi tyrannide, illum in propriam reducat ſedem. Litteræ Clementis ſunt nn. 62. Reg. Vatic. ejuſdem Pontificis an. a. cujus Ordinis, vel patriæ fuerit Lucas, quove tempore hanc rexerit Eccleſiam, adhuc me latet.

XV. („JACOBUS *Triventinus Epiſcopus erat an 1295.*
„ *quo cum aliis* 10. *Epiſcopis Indulgentias quaſdam*
„ *conceſſit viſitantibus Eccleſiam B. Philippi in Colla.*
„ *Extat Bulla in Actis SS. Menſis Maji t. 1 pag. 772.*)

XVI. 15. Fr. NATIMBENE *a* à Joanne XXII. electus Epiſcopus Triventinus anno 1334. 22. Julii ex lib. oblig. forſan idem cum ſequenti.

a Idem cum Antibono, filius nothus Franc. Manfredi Faventini tyranni. Obiit 1344 *Lucent.*

16. ANTIBONUS ab obitu Natimbene hanc ſedem rexit, qui obiit ſecundo Clementis VI. anno, Chriſti vero 1344. ex Reg. Vatic.

XVII. 17. Fr. JORDANUS Curti Ordinis Minorum defuncto Antibono ordinatus eſt Triventinus Epiſcopus à Clemente VI. anno 1344 3. Kal. Martii. Præfuit quinque omnino annos, translatuſque eſt ad Meſſanenſem Archiepiſcopatum 3 beodem Pontifice anno 1348. de quo Regeſt. Vatic. epiſt. 199. ann. 7.

XVIII 18. Fr. PETRUS de Aquila ejuſdem Ord. Minorum Jordano ſucceſſit ex Epiſcopo S. Angeli hunc translatus à Clemente VI. anno 1348. 3. Kal. Julii, in Reg. Vat. epiſt. p. fol. 19. ann. 7. Vir fuit eximiæ doctrinæ cognomine Scotellus, cujus doctiſſima commentaria in Magiſtrum Sententiarum, laudantur à viris doctis. Ejus meminit Waddingus tom. 3. de quo ita cecinit Salvator Maſſinus de viris illuſt. Aquilanis.

Si tibi corde ſedet excelſas noſcere cauſas,
Si tibi corde tuo pagina ſacra ſedet;
Si vis ſubtilis apices decerpere Scoti,
Hoc Aquila Petri volvito dives opus.
Qui volat in ſummis Aquila precor arripe cauſis,
Qui ſtuduit Scoti maxima dicta ſequi.
Sive arguta placent tibi vincula Philoſophorum,
Seu forſan populum voce monere putas.
Cujus lima frequens mendas abjecit iniquas;
Hoc legito plenum laudis, & artis opus.

XIX. 19. FRANCISCUS Marchiſius *b* Salernitanus Epiſcopus hujus Eccleſiæ reperitur ann. 1379. Obiit in patria, ubi jacet in Eccleſia S. Franciſci cum hoc epitaphio.

b De eo Vide Mazzam de rebus Salernit. p. 71. Mand.

Hic jacet corpus Reverendiſſ. in Chriſto Patris D. Franciſci Marchiſii de Salerno Epiſcopi Triventini ... qui obiit die Dominico xviij. menſis Aprilis viij. indict. cujus anima requieſcat in pace.

XX. 20. ROGERUS de Carcafiis ex oppido Sangri ad hanc ſedem evectus ab Urbano VI. an. 1379.

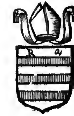
XXI. 21. PETRUS anno 1391. à Bonifacio IX. electus.

XXII. 22. JACOBUS ſucceſſit Petro electus à Gregor. XII. poſt Concilium Piſanum, iterumque eidem Eccleſiæ Triventinæ præficitur per Joann. XXIII. ann. 1413. 3. Kal. Feb. ex lib. Proviſ. fol. 14.

A 23. JOANNES Maſii Paſchalis filius Triventinam ſedem obtinuit à Martino V. an. 1421. die ultima Maji, ex eodem lib. fol. 154. qui longo tempore in ea dignitate vixit, obiitque anno 1451. XXIII

24. JACOBUS de Terſiis Abbas S. Stephani de Tordona Ord. S. Benedicti die 18. Octob. anno 1451. factus eſt hujus Eccleſiæ Commendatarius à Nicolao V. ſequenti ab eodem eligitur in Epiſcopum 5. Kal. Octob. ex Actis Conſiſt. ubi vocatur Jacobus de Vrilis; defunctuſque eſt an. 1474. XXIV

B

25. THOMAS Carafa Neapolitanus, vir judicio acer, & Regiæ aulæ ingenio accommodatus, ob id à Ferdinando I. Rege charus habitus, cujus favore non ſolum Triventinam Eccleſiam à Sixto IV. an. 1472. ſed & immunitatem, exemptionemque, quod olim ejus anteceſſores ab Alexandro III. Urbanoq; VI. expetierant, iterum meruit obtinere. Cujus confirmationis ſequens diploma eſt, quod extat in archivio Epiſcopali. XXV.

SIXTUS EPISCOPUS.
Servus Servorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

C *Ad Apoſtolicæ dignitatis ſedem ſuperna diſpoſitione vocati, ex Paſtoralis officii debito circa temporum qualitates, & conditiones eccleſiarum, & locorum omnium ſic ſollicita conſideratione penſare debemus, quod debitum ad ſingula habentes reſpectum, ſic circa eccleſiarum & locorum eorundem, ac perſonas in eis degentes ſtatum proſperum & ſalubrē ſollicitis ſtudiis intendamus, quod ab eis jurgiorum, diſpendiorumque ſublatis incommodis, eccleſiæ ipſæ, illarumque Prælati, & perſonæ, ut in ſuis juribus conſerventur, & votivis gratulentur oneribus, Apoſtolicos ſe cognoſcant recepiſſe favores. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte venerab. fratris noſtri Thomæ Epiſcopi Triventini petitio continebat, quod licet fel. recordationis Alexander Papa III. prædeceſſor noſter eccleſiam Triventinam ſub B. Petri, & ſedis Apoſtolicæ protectione ſuſceperit, & ſuis privilegiis communiverit, & piæ mem. Urbanus Papa VI. etiam prædeceſſor noſter in diverſis ſuis litteris dictā, ut dicta ſuæ ſedi immediate ſubjecta diſpoſuerit, & à tempere, cujus initii memoria hominum non exiſtit, Archiepiſcopatus Beneventanus, qui fuit pro tempore, in Epiſcopum, & eccleſiam Triventinam nullam ſuperioritatem, & ſubjectionem, proteſtationes, & contradictiones appareant in*

D *forma ejuſdem nomine facta & annotata, nec contra eas aliquid ſit proſecutum, ac inſuper fama, nominatio, & reputatio fuerit de exemptione prædicta; Nihilominus quia poſtmodum una, vel duæ lato protenduntur ſententiæ ſuper ſubjectione hujuſmodi pro Archiepiſcopo, & contra Epiſcopum, & eccleſiam Triventinam prædictos tempore bonæ memoriæ Jacobi Epiſcopi Triventini ipſius Thomæ immediate prædeceſſoris, ipſius Jacobi incuria, & impotentia, ſeu alias, quia privilegia exemptionis hujuſmodi forſan perdita erant, & de illis docere non poterat, eccleſia, & Thomas Epiſcopus præfatus ſolita quaſi poſſeſſione exēptionis præd. poſt ſentētias præfatas gaudere non potuerunt, neq; poſſunt. Quare pro parte Thomæ Epiſcopi nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut ad tollendam omnem altercationem, & ambiguitatem curia prædicta, & ne ipſa eccleſia Triventina ulterius fatigetur laboribus, & expenſis, & propter litigia, quæ exinde oriri poſſent, eccleſiam Trivētinam, quæ inter alias cathedra-*

les

les eccleſias illarum partium antiqua, & inſignis exiſtit, & Thomam, ac pro tempore exiſtentem Epiſcopum, civitatem, & diœceſim, ac dilectos filios capitulum, & clerum, necnon populum Triventinum ab omni ſuperioritate, & dominio, poteſtate, & juriſdictione, quibus forſan eccleſia Beneventana ſubeſſe prætenderentur, ac quibuslibet aliis prorſus in perpetuum liberam, ac ſub B. Petri, & ſedis præfatæ protectione ſuſcipere, aliaſque eis in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui prædeceſſorum prædictorum litteras diligenter inſpici fecimus, de præmiſſis plene informati, ac chariſſimi in Chriſto filii noſtri Ferdinandi Regis Siciliæ illuſtris nobis ſuper hoc humiliter ſupplicantis, & hujuſmodi præfati Thomæ ſupplicationibus inclinati, eccleſiam, civitatem, & univerſam diœceſim, Thomam, & pro tempore exiſtentem Epiſcopum, clerum, capitulum, ac populum Triventinum ab omni dominio, ſuperioritate, poteſtate, & juriſdictione, quibus forſan eccleſia, civitas, diœceſis, Epiſcopus, clerus, capitulum, & populus prædicto Archiepiſcopo, & eccleſiæ Beneventanæ præfatis ſubeſſe prætenderentur, ac aliorum quorumlibet auctoritate B *Apoſtolica tenore præſentiũ perpetuo eximimus, & etiam liberamus, ac ſub B. Petri, & ſedis prælibatæ, ac ejuſdem eccleſiæ Romanæ, atque noſtra protectione ſuſcipimus, exemptoſque, immunes, atque liberos eſſe volumus, nobiſque & ſucceſſoribus noſtris, Romanis Pontificibus canonice intrantibus, ac dictæ ſedi immediate ſubeſſe, ſupplendo omnes, & ſingulos defectus, ſi qui quacumque occaſione vel cauſa ex ipſis literis intervenerint, ita quod Archiepiſcopus prædictus, vel quivis ejus Vicarius, ſeu officialis etiam ratione delicti, ſive contractus, aut rei, de qua agitur, ubicumq; committatur delictum, vel initiatur contractus, aut res ipſa conſiſtat, nullam in epiſcopum, civitatem, diœceſim, capitulum, clerum, & populum Triventinum prædictos, illorumq; ſingulares perſonas excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti ſententias proferre, aut aliquam in eos juriſdictionem, poteſtatem, & dominium exercere, ſeu provincialia, vel alia Concilia convocare præſumant, ſed dumtaxat coram dicta ſede, vel ejus delegatis teneantur conquerentibus de eis inuſtitiam reſpondere, ac* C *decernentes ex tunc omnes, & ſingulas excommunicationum, ſuſpenſionum, & interdicti ſententias, ac proceſſus, quas & quos contra Epiſcopum, eccleſiam, civitatem, diœceſim, capitulum, clerum, & populum Triventinum prædictos, illorumque ſingulares perſonas promulgare contigerit, vel haberi irritas, & inanes, nullius roboris, vel momenti. Et inſuper eiſdem Eccleſiæ, Epiſcopo, clero, capitulo, & populo Triventino, quod præſentes litteræ ad plenam probationem omnium per eundem Thomam nobis, ut præfertur, expoſitorum ſufficiant, ipſique ea aliter probare non teneantur, & nihilominus exemptione, & aliis eis conceſſis in præſentibus litteris potiantur, eadem auctoritate indulgemus. Non obſtantibus ſententiis, & aliis præmiſſis, ac recolendæ memoriæ Innocentii Papæ IV. prædeceſſoris noſtri contra exemptos, quæ incipit: Volentes, & aliis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſq; contrariis quibuſcumque. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ exemptionis, liberationis, ſuſceptionis, voluntatis, ſuppletionis, conſtitutionis, & conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & BB. Petri, & Pauli, Apoſtolorum noverit, incurſurum.* D

Datum Romæ apud S. Petrum an. Incarn. Dom. 1474. pridie Kal. Julii Pontificatus noſtri an. 3.

Pervenit Thomas ad annum 1499. in adminiſtratione Eccleſiæ Triventinæ.

XXVI 26. LEONARDUS Corbera *a* ab Alexandro VI. ad hanc ſedem evectus an. 1499.

a Corbera.

XXVII. 27. THOMAS Caracciolus Neapolitanus avitæ nobilitatis, & exiſtimationis vir ſucceſſit Corberę in Eccleſia Triventina. Factus eſt Caputaquenſis Epiſcopatus Adminiſtrator per ceſſionem Laurentii Cardinalis Puccii anno 1523. die 17. Junii, quam dimiſit Trivontina contentus anno 1531. die 18. Decembris ad favorem Henrici de Lofredo nobiliſſimi, & ſpectatæ virtutis viri. Thomas vero tranſlatus eſt ad A Capuanum Archiepiſcopatum 28. Aprilis 1536. cum retentione adminiſtrationis Triventinæ prioris Eccleſiæ, quam dimiſit, & ceſſit poſt quartum ſui Archipræſulatus annum, hoc eſt 1540. ut referunt acta Conſiſtorialia, de quo latius in noſtro 6. Tomo in Archiepiſcopis Capuanis. De familia Caracciola inter regni primarias ſcripſit Ælius Marcheſius, aliique multi, è qua S.R.E. Cardinales 4. Archiepiſcopi 16. Epiſcopi 21. aliique Prælati, & inſignes viri, & toga, & ſago clariſſimi, de quibus alibi, Deo favente, noſtra redibit narratio.

XXVIII. 28. MATTHÆUS Griſonius *b* Hetruſcus è Puppio Florentinæ ditionis nobili oppido, („ *Ordinis Valliſumbroſæ olim Monachus, & Abbas*)Clementis VII. Papæ intimus Adminiſter, à quo Murenſi Epiſcopatu donatus, à Paulo III. ad hanc Triventinam Eccleſiam tranſlatus eſt die 15. Novembr. 1540. Hic Griſoniæ ſuæ familiæ Romæ fundamenta jecit, ex Hetruria accerſito Carolo nepote, cui dives hæreditas obvenit ex deceſſu Epiſcopi, qui fato Romæ conceſſit anno 1567. Aprili menſe; ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Marcelli in ſacello familiæ ſuæ excitato. Carolus vero D. Stephani eques, Commendam ſuæ familiæ obnoxiam perpetuo ſundavit, quam hodie implet nobilis eques Antonius olim unus ex Urbis Conſervatoribus.

b De Matthæo tractat Simius in Catal. Vir. Illuſt. Valliſumbroſ. p. 199. Mand.

XXIX 29. JO: FABRITIUS Severinus nobilis Neapolitanus Epiſcopus Acerranus demortuo Matthæo ſucceſſit, huc tranſlatus 23. Julii 1568. olim clarus in Concilio Tridentino. Triventinæ Eccleſiæ præfuit an. 14. de quo acta conſiſt.

XXX. 30. JULIUS CÆSAR Mariconna *c* Neapolitanus, bono Triventinæ Eccleſiæ omine fit Epiſcopus à Gregorio XIII. an. 1582. die 21. Maji. Nam cum eſſet vir omnium ſcientiarum genere verſatiſſimus, Eccleſiaſticarum rerum amator fuit, ſuæque Eccleſiæ multa contulit ornamenta; Cathedralem plane vetuſtate deformatam, & pene collapſam reſtituit; odeũ, organum, ſuggeſtum, altare ſummum ornatiſſime complevit; locum, ubi ſanctorum reliquiæ aſſervantur, exornavit, ſpinam coronæ ſacratiſſimo D.N.J.C. adhuc ſanguine madentẽ argentea theca incluſit. Dignitates, cleriſque inter ſe confuſũ diſtinxit, & ad antiquũ ordinẽ reduxit, Canonicorũ numerũ, & dignitatem auxit, tradita eis Eccleſiaſtica forma vivendi ab aliis ſegregavit, Archiviũ erexit, in eoq; diligenter perquiſita ejuſdem Eccleſiæ monumenta, recluſit. Puerorum ſeminarium erexit in Angiona oppido. Non ſemel ſynodum diœceſanam coegit, mores la-

c Mariconna.

pſos

pſos clericorum correxit, ac demum boni paſtoris officii partes adimplevit per 24. omninò annos, quibus Triventinam rexit eccleſiam; obiitque ſub Paulo V. anno 1606. Præſul æterna memoria dignus.

XXXI. 31. PAULUS de Lago Peruſinus 4, à Paulo V. inſtitutus eſt Epiſcopus 1606. obiit 1623.

XXXII. 32. HIERONYMUS Conſtantius Neapolitanus vir nobilis ad regimen hujus eccleſiæ promotus à Gregorio XV. die 9. Januarii 1623. Præfuit an. ſeptem; ad Capuanam deinde eccleſiam translatus 1630. de quo ibi.

XXXIII. 33. Fr. MARTINUS de Leon, & Cardenas Hiſpanus, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, nobilitate generis, religione, doctrina, munificentia, ac pietate Chriſtiana vir inſignis, ut pia & eximia hucuſque ab ipſo patrata opera ſatis declarant, ad hanc ſedem ex Regia præſentatione eſt evectus ab Urbano VIII. die 13. Maji 1630. Antequam inauguraretur, ad Puteolanam Eccleſiam translatus eſt 1631. die 7. Aprilis, de quo ibi plura.

XXXIV. 34. CAROLUS Scalia Brixienſis, Deſiderii Card. Scaliæ nepos, ex Canonico Regulari S. Georgii in Alga, regiaque præſentatione Triventinus Epiſcopus renunciatus eſt ab Urbano VIII. die 21. a 1631. Obiit Neapoli an. 1645. ibique ſepultus. *p. April.*

XXXV. 35. JO: BAPTISTA Capaccius Puteolanus, ex Canon. Archidiac. Puteolanæ eccleſiæ, ejuſdemque Vicarius generalis, in gratiam Martini Epiſcopi ſui à Catholico Rege præſentatus, Triventinus Epiſcopus ſeligitur ab Innocentio X. anno 1646. Romæ conſecratur. Vivit, diuque feliciter vivat, anteceſſoris ſui Martini, nunquam ſatis laudati Præſulis, ſectando veſtigia.

ADDITIO.

XXXVI. [„ *Obiit 1652.*

„ *Fr. JOANNES à Cruce Toletanus, Ordinis Minorum de Obſervantia, Tertii Ordinis S. Franciſci in Hiſpaniis Viſitator Generalis: electus anno 1653. die 22. Januarii, obiit ante inaugurationem die 20. Martii ejuſdem anni, ſepultus in Eccleſia Aracœlana, ubi ad ſepulchrum legitur epitaphium.*

XXXVII. „ *JO. BAPTISTA Ferruzza Meſſanenſis ſubſtituitur die 14. Jun. an. 1653. devixit 1660.*

XXXVIII. „ *VINCENTIUS Lanfrancus nobilis Neapolitanus, Clericus Regularis Theatinus, ſucceſſit die 5. Maii 1660. translatus deinde ad Acheruntinum Archiepiſcopatum die 7. Decemb. 1665.*

XXXIX. „ *AMBROSIUS MARIA Piccolomineus Neapolitanus Monachus Montis Oliveti Congregationis, electus 5. Maii 1666. Florentiſſima ætatis 38. annorum ad clavum hujus Eccleſiæ accedens, dum illum moderatur ex mente nobilitatis, virtutiſque ſuæ, ad Hydruntinum Archiepiſcopatum migrare jubetur 27. Maii 1675.*

XL. „ *DIDACUS Ybanez de la Madriz Capellanus Regiæ Catholicæ Majeſtatis, & Decanus Lucerinenſis Cathedralis in Hiſpania nondum anno trigeſimo expleto ſuæ ætatis in Triventina Sede locatus 10. April. 1679. ad Puteolanam transfertur 9. Octob. 1684.*

XLI. „ *Fr. ANTONIUS Tortorelli de San Juan Rotundi Ord. S. Franciſci de Obſervantia Sacræ Theologiæ Lector jubilatus annum dum ageret 46. creatus Epiſcopus Triventinus 13. Novemb. 1648. forma factus ſincerioris Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſuas ad æterna Paſcua deducit oves.*

TROJANI EPISCOPI.

TRoja Apuliæ opulentiſſima Civitas, fœcundi agri, Comitatus gentis Sangræ nobiliſſimæ, & Epiſcopatus titulo clara. Ejus origo haud admodum antiqua eſt, niſi forte pro maxima antiquitate debeat reputari, idolorum cultura nunquam fuiſſe contaminatam. Condita enim à Bubagno Michaelis Imperatoris Conſtantinopolitani Præfecto circa tempora Stephani Papæ VIII. tradit Blondus lib. 12. In Caſinenſi chronica lib. 2. legitur Trojam à Bolano Græco Duce, una cum Dragonaria, aliiſque hujus Provinciæ locis ædificatam fuiſſe anno 1022. Marinus verò Freccia de ſubfeudis lib. 8. de Troja hæc habet.

Trojam Apuliæ Urbem, quæ prius Coſta Annibalis dicebatur, Henrici II. tempore, anno Domini 1008 à Bubagno in Urbis ſpeciem munitam, Græcorum Colonia inde deducta, pro Romanis infeſtandis, ſpeciali quodam jure ſibi vindicet, ſicut Beneventum, & alia quædam oppida. * Sed de hac urbis ædificatione in loco, ubi Ecana antiqua erat, ejuſque territorii diſtinctione, ſervant Trojani cives in eorum tabulario veterem membranam tẽporibus Conſtantini, & Baſilii Fratrum Impp. ſcriptam, cujus exemplar inter collectaneas Jacobi Aldobrandini Epiſcopi Trojani repertas, communicavit nobilis Florentinus Senator Carolus Strozza, quod exhibemus, ut certa ex his omnibus hujus urbis ſpectetur origo.

* Ex App. tom. p.

Illis, qui ſunt de poteſtate, & dominatu Comitum Arianenſium, voluntate prædictorum comitum à Franciis ſe dividentibus, & ad partem victorioſi, & ſanctiſſimi Imperatoris currentibus hæc civitas per multos, & innumerabiles annos deſtructa a nobis Bajulis D. *Imperatoris reſtaurata, ac bene munita eſt. Quæ civitas Troja vocatur, & cum magno ſtudio, & velocitate eam habitare fecimus. Tunc vero rogati à concivibus civitatis ſumus, ut fines, & terminos ſanctæ civitati terrarum ſtabiliremus, & præfiguraremus. Quorum petitionibus fideliſſimis noſtras aures applicantes, in præſentia Joannis de Alferna Prothoſpatarii, & Biſantii ejuſdem Prothoſpatarii fratris, qui eſt cuſtos ejuſdem civitatis Trojæ, & Leonis de Maralda Bajuli* D. *Imperatoris, & Stephani Carthularii Mathera, & Paſſeris, & Vizantii Comitum Curia, & Maraldi* D*apiferi Provinciæ, & multorum virorum, ante quorum præſentiam taliter terminos Trojæ præfiximus: ſcilicet, incipit à Camera S. Eleutherii, & vadit ad locum, qui vocatur Britraſcellum, & deſcendit ad Aventinum montem, ubi ſurgit fluvius, qui vocatur Burganum, & inde juxta fluvium deſcendendo vadit uſque ad locum, qui dicitur Trium Virginum, & inde aſcendit uſque ad caput montis Albani, & tendit ad montem Aratum, & tranſit uſque ad ſtradam Bricini, & inde uſque ad fraxinum, & ficum, ſicut deſcendit, & ferit ad viam Francigenam, & inde deſcẽdendo ad viam, quæ ferit ad S. Mariam de Terenzano, & rediens ad ſiniſtram uſque ad flumen Aquilonis deſcendit uſque ad tranſitum Calondelli, & deſcendens per flumariam perveniſ uſque ad civitatem, quæ dicitur Arpum, & à pede Arpi ferit ad caput Farzeoli, ubi eſt copia ſlincorum, & vadit uſque ad locum, qui vocatur antiqua Eccleſia, ubi maxima petia eſt ficta in loco, ubi ſurgit fons, & tendens ad ſeram de ſtinchis juxta Virgineolum, ubi ſurgit acqua, & inde tranſit ad vadum ficè ad flumen Tervarii, & aſcendens juxta ipſum fluvium vadit uſque ad locum, ubi Lavella fundit ſe cum Tervario,*

& ſo

& ferit in media Carpineta in ſtrata montis Ylaris in præſigaata quercu, & inde aſcendens ad caput Maſſani deſcendit Lavellam, & inde vadit ad caput montis Majoris, & ferit ad ſpeluncam Urſariæ, & deſcendit ad tranſitum aucis, & inde deſceadins ad Valloncellum, quod eſt caput fluvii Cervarii, & ferit ad locum, qui vocatur Relupum, inde tranſiens, & jungitur cum prædicta Camera S. Eleutherii. Ita nos Bajuli Dom. Imperatoris diviſimus fines civitatis Trojæ in præſentia ſupradictorum Dominorum Principum. & Baſilii Prothoſpatarii Italiæ de Bujano, ut inter hos fines, & diverſa habitatores Trojæ dominentur. Et hoc ideo tam benigne, & large fecimus propter bonam, & rectam fidem, quam habuerunt erga D. Imperatorem, & pro bono ſervitio, quod ipſi exhibuerunt ſub invictiſſimo, & victorioſiſſimo Imperatore noſtro, firmiter conceſſimus, & dedimus ſupradicta loca, & fines illos. Quando vero hos fines, & loca ſtabilibamus, & prænominata Civitas nobis cum Comitibus fabricaretur, Stratigoti per invidiam accuſantes Trojanum dicebant Nobis: Populus, iſte cui vos datis fines, fortis, & durus eſt, qui omnes ſuos vicinos debellabit, & etiam Principes S. Imperii interficiet. Verum Nos cognoſcentes eorum accuſatorum malitiam, diximus, quod Trojani nec facient contra voluntatem Imperii SS. Imperatorum noſtrorum, ſed potius per amorem ſe Marti tradiderunt, quando Rex Francorum cum toto ſuo exercitu venit, obſedit civitatem illorum, & ipſi fideliſſimi ita obſtitere Regi, quod Rex nihil eis nocere valuit, bene civitatem eorum defendentes, ſicut ſervi ſanctiſſimi Dum. Imperatoris. Et licet omnes res ſuas de foris perdiderent, propter hoc ſervitium D. Imperatoris non dimiſere, nec ab ejus fidelitate diſceſſere. Ob hanc igitur fidelitatem, & bonum ſervitium præcepto D. Imperatoris dedimus eis largitatem hanc, ut ubicunque ipſi voluerint in tota Longobardia, quæ eſt ſub noſtra poteſtate, vendere, & emere, aliaque ſine placeatico, & commercio vendant, & emant, & nunquam reddant aliquod tributum frumenti, ſive alicujus rei, neque faciant angariam, neque pro placito detur aliquatenus injuria, ſed poſita pace inter litigantes nihil ab eis exigant; & quia conſuetudo eſt, ut fideles recognoſcant dominum ſuum, & honorent de ſuis bonis, per unumquemque annum Syphatos Imperiali curiæ perſolvant. Et animalia illorum per Longobardiam herbatico ubicunque voluerint paſcant infra prænominatos terminos, & fines Siponti communem paſcendi animalia habeant locum; itaque nec Vaccaricienſes Trojanis, nec Trojani Vaccaricienſibus herbaticum vel dent, vel accipiant. Et quicunque o xeraneus fuit Trojæ, ſuit Vaccariciæ, ad habitandum ſit ſub eodem jure, & de omni herbatico extraneorum, quod eſt commune inter Trojanos, & Vaccaricienſes, habeant. Hæc à nobis juxta Imperium D. Imperatoris ſtabilita, & ordinata nullus audeat mutare, vel rumpere, & ad credulitatem legentium hanc chartam ad firmamentum Trojanorum, & Vaccaricienſium, hæc ſcripta ordinavimus, & aſſueto noſtro ſigillo ſigillavimus, & firmavimus, & illud conceſſimus menſe Januarii 7. Ind. annis ſex millibus quingentis triginta duobus Conſtantino, & Baſilio fratribus regnantibus.

Ego Jo. de Alfaſana Prothoſpatarius teſtor.

Ego Biſantius ejuſdem Prothoſpatarii Cuſtos ejuſdem civitatis interfui.

Ego Leo de Maralda Bajulus D. Imperatoris ſum teſtis.

Ego Stefanus Chartularius Materæ teſtis ſum.

Ego Maraldus Dapifer me ſubſcripſi.

Ego Clericus Joannes Bernardinus Ritalus civit. Trojæ publicus auctor. Apoſtolica Notarius fidem facio ſupradictam copiam privilegii, licet aliena manu exemplatã fideliter extractã eſſe à ſuo proprio originali; quod conſervatur penes Magnificam Communitatis civitatis Poteſtatem, cum quo facta collatione concordat, ſalva ſemper. &c. Et pro veritatis teſtimonio requiſitus meum ſignum appoſui. Datum Trojæ in Epiſcopali Palatio die 8. menſis Aug. 1601.

Hic Concilium habuit Urbanus II. Pont. Max. ubi depravatos Clericorum mores correxit, teſte Platina. Epiſcopus immediatè Romanæ ſedi eſt ſubjectus. In Cathedrali jacent corpora SS. Põtiani Papæ, & Martyris, Secundini Epiſcopi, & Anaſtaſii confeſſoris. Præſules hi tantum à nobis obſervati.

ADDITIO.

„ *In eo igitur loco, ubi Ecana erat, Troja ſubſtructa*
„ *fuit, temporibus Conſtantini, & Baſilii Imperatorum*
„ *reſtaurata decimo jam excurrente ſeculo. Ex tunc ex-*
„ *hibet ſuorum Præſulum ſeriem, quorum Cathedralis*
„ *ſatis conſpicua Deiparæ dicatur: in eaque 20. Cano-*
„ *nici abſque tamen Præbendis Theologali, & Pœni-*
„ *tentiaria, & in his quatuor Dignitates adnumerata*
„ *in divinis operantur, quorum annui redditus 100. du-*
„ *catorum ſummam non excedunt. Decanus in ea ani-*
„ *marum curam exercet: 5. Parochiæ reperiuntur in Ci-*
„ *vitate, totidem virorum ſacra ſepta, unum monialium;*
„ *caret monte Pietatis, & Seminario. Palatium Epiſco-*
„ *pale Cathedrali unitur; quæ Divorum Tutelarium*
„ *Sanctis Corporibus ditatur videlicet Pontiani, Eleu-*
„ *theru, Secundini, atque Anaſtaſii. Taxatur in libris*
„ *Fiſci Apoſtolici ad ſl. 200. verus ejus valor ſcuta bis*
„ *mille excedit.* Luc.)

1. * S. SECUNDUS *a* Aecæ in Apulia, hodie Troja: cujus corpus, cum novæ Baſilicæ foderetur fundamentum, cum inſcriptione non ſine magna populi lætitia repertum eſt. Cujus inventionis hiſtoria Romæ in bibliotheca Vallicellana aſſervatur. Ejus dies feſtus celebratur XI. Februarii. Aecæ apud Plinium lib. 3. cap. 11. pop. Aecanos memor. Aeſcæ, ſeu Eſcæ apud Anton. Aug. in Itin. Aecana poſteris (quod potius adjectivum eſt) nunc Troja civitas Epiſcopalis Apuliæ Dauniæ, loco editiore conſtructa, Luceriæ, & Bovino ad 8. M. P. vicina, à Benevento Metrop. ad 30. à Neapoli duplo remotior. Tempus quo Secundus floruerit adhuc mihi incompertum. * Ejuſdem S. Secundini Epiſcopi Ecanæ, quæ nunc Troja vocatur, vitam & verſus, in ejuſdem Sancti laudem concinnatos à Gauferio Caſinenſi Monacho, cujus meminit Petrus Diac. ubi de hujus urbis ædificatione plura referuntur, ab exemplari Bibl. Caſinenſis damus hactenus inediti. Floruit Gauferius anno 1060. temporibus Deſiderii Abbatis Caſinenſis, cujus rogatu ad Stephanum Trojanum Epiſcopum vitam, & verſus ſcripſit.

* Ex Ap. 1-5.
a Mel. Secundinus. De quo Act. Ss. Febr. 2. p. 549
* Ex A. 17.

Incipit Prologus D. Guaiferii Monachi Caſinen. in hiſtoriam S. Secundini Epiſcopi, & Confeſſoris ad Stephanum Trojanum Epiſcopum.

De bono dilectionis, & obedientiæ, frater, & Coepiſcope S. cum ex illa opaca, & condenſa lapidearum deſcriptione tabularum, tum Evangelii ſermone perlucido, & patulo, regula nobis, norma, & diſciplina porrigitur. Placuit enim ipſi ſummo Opifici, & incomprehenſibili Deo qui omnem mundum regit, prius inſtrumenta hujuſmodi, ſub Moyſe velata facie quodam ſacramento ſignare, quibus ia ſe Gentibus credituris, poſt Incarnati Verbi myſterium, evidentiſſima pietatis patrocinio potiſſimum patrocinaretur. Nihil eſt autem, quod in terris ei fiat acceptius, quam cœtus hominum, unda ſacri baptiſmatis myſtica quidem, ſpirituque ſociati, his rebus operam, his laborem, his denique diligentiam ſuam locantes.

Notaras enim & hoc columna nubis, & ignis, illa Iſraelitica ſecta. Iubemur ex toto corde Deum diligere, jubemur proximos admonere, parentibus obedire: magiſteria ſunt iſta divina, & quædam propria in utriſque tabulis Dei digito deſignata. Sunt & hæc fundamenta ædificandæ ſpei, firmamenta corroboranda fidei, nutrimenta fovendi cordis, gubernacula dirigendi itineris, præſidia obtinendæ ſalutis. Ex hujuſmodi nempe origine, torrente Prophetarum, & Legis emanante procedit, & ille ſermo breviſſimus irrigans omnia, rivulus fidei, quæ per dilectionem operatur. Sed cur iſta præmiſerim ſcias licet. Quæſiſti à me per Caſinenſem Abbatem, quem ego cauſa honoris Deſiderium nomine, virum inter bonos Antiſtites opera, & religione laudatum, & moribus comprobatum, ut ſi quid mihi otii poſſet ſua amicitia ſuadere, ad ſcribendum potiſſimum hiſtoriam Confeſſoris Secundini conferrem. Faciam rem mihi difficilem, ſed cauſam facilem agam: neque illi hortanti deero, nec tibi roganti, cum & illi obedientiam, tibi debeam charitatem.

Aggrediar ergo animatuædio deſideratum opus, nec formidabit dura, difficilia, quæ ſubſtinet omnia, charitas. Erit profectò cantarei maximum emolumeatum. Caſins etiam ſecreta ſeceſſus facies, ubi pro venerabili Fondatori qoietis, diuturnitas pacis ſacrum otium coaſirmavit. Antiquitas etiam refert, & illum Varronem tot ſæculis celebratum huius ædis auctorem fuiſſe, qui M. Tullio Judice Romanorum alios religione, alios rerum geſtarum memoria, omnes autem litterarum ſcientia vicerit. Id mea quoque intererit. Veaiam & ad Trojam, cujus nomine gloriaris. Iſtam ad undam frigidi Simoenſis, perluſtrabo oculis famoſiſſimam Tenedoa: aſceadam ad illas omnium doctrinarum inventrices Athenas, in quibus ſumma dicendi vis, & inventa eſt, & perfecta: quæram oſtiatim platanum, quæ ad opacandum patulis eſt diffuſa ramuſculis, cojus umbram ſequutus eſt Socrates: mutuabor ab illo rationem diceodi, coaſtructionem verborum, leporem, dulcedinem, venuſtatem, ut etiam ego ab urbanitate non excidam, & rerum cognitione floreſcat hiſtoria, & redundet Oratio. Eſt enim hiſtoria teſtis temporum, lux veritatis, vita memoriæ, magiſtra vitæ, nuncia vetuſtatis; quæ perennibus titulis Oratoris voce commendatur. Contra plerique pro ampliſſimis eloquentiæ propoſitis laudibus ad gloriã adipiſcendam, nudi veniunt, & inermes, nolla cognitione rerum, nulla ſcientia ornati, ut ii, qui hanc tandem, quam in manus habemus, hiſtoriam poſtquam attigit, incommodavit penitus, & turbavit. Mihi vero dum ſcribens aliquid iſta recogito, magis venit in mentem vituperationis, quam laudis. Conſtat enim, quia ſi eleganti eloquentiæ gloria, ineptæ potius ignominia debeatur.

Tu ergo, frater mihi in Chriſto chariſſime, locantem felici vineæ operam orationibus juva; utque hanc Secundinus ſacer pro voto ſuo, meoque ſecundet, interceſſionibus obtine. Oportet autem expeditis his, quæ apud nos de eo ſunt pauciora, miraculis, (habetis enim & alia, quæ in his exemplaribus non habentur) ad ea. unde ad hæc tuo amore deſcendimus, ſtudia, animumque revocemus.

In quibus petimus, & rogamus, ut maaa miſericordiæ ſua nobis ad rationem bene vivendi patrocinium conferat, & poſſeſſionem felicitatis æterna, qoi a digno herede precario, & pro indiviſo ſuſcipitur, pro mercedis pretio ſuis promerentibus meritis acquirat.

Incipit vita.

Troja quondam Docibos, divitiis, & bellica laode inſignis, cojos diuturna incommoda, & diverſa excidia iiſdem regionibus nota ſunt, qoibus, & Solis curſus in Peloponneſi regione, & ſereniſſima loci facie tellure fertili, agro aquis, & omni viriditate jucundo, prope Pontum, & Inſulam Tenedos ſita foit. Unde demum plerique duces fortiſſimi in priori diſcrimine, in tempeſtate horribili, com tanta orbis commercium totum jactura fieret, evaſernat. Ex quibos Anchiſiades vir acer & ſtrenuiſſimos fuit, à qoo Quirites orbis terrarom Principes, qui Trojanorum quoqoe hoſtes talione ulciſcerentur, nobile generis, & laudis habuere principiom. Jacoit hæc diutini temporis intervallo, omnibus deſtitota ſolatiis, nolla opes, nullus decor, nulla denique religio. Semiruti tantum, & exeſi ignibus extabant mori Xanthos, Simois, & Inſula Tenedos Trojam ibi fuiſſe ſignabant. Hæc vero excitat tandem, & colligit ſe memor priſtina virtotis, & gloria, redocit longam ex Pronepotum generatione progeniem, reficit lares, ſtudet illi ſuo mirabili, & ſingulari militia ſacramento, ut Sylla Dictatori fuvens a Fimbria Marianarum partium obſidione vaſtetur, ut tormentis quaſſetur, ut mater iterum concidat gladiis filiorum. Ex illa igitur tempeſtate uſque ad hoc ferè tempos vixit tantum ſine corpore nomen, abſque Latio quidem, cunctis æquè gentibus execrabile ob Romanorom Monarchiam, cujus ipſa etiam cauſa extitit, & principium dignitatis.

Fuit autem & in Apolia ſolo civitas quædam, quantum ad frumentaria rei copiam, nulli ſolo inferior; ubi etiam multa guſtu ſuavia, quæ natura deſiderat, ex terra arboribuſq; gignuntur, cum copia facili, tum ſuavitate præſtantiſſ; vites & arbores ibi humiles ſunt, neq; ſe tollere à terra altius poſſunt: ex his tamen aliæ ſemper virent, aliæ hyeme nudata Verno tempore tepefacta frondeſcunt, & fundunt odoriferos flores, & germinant uberrimas fru-

A ges. Hæc vero civitas, ſi nominis ſignificationem advertimos, (Ecana etiam dicta eſt,) antiqoiſſima foit, cum monumentoram marmoratio, ſcenarum columnatio, eminentia culminum id deſignent. Huic ſeriò in reconciliatione Troja nomen impoaitur, ut egregii titolus nominis auctoramentom faciat novitati. Patamus iſta fidem poſſe quærentibos facere, qoos ſub Troin nomine appellatio moverit urbis Ecana. Nunc ad propoſitum hiſtoria veniamus.

Cum igitur pro diligentia Principum in fabricandis Eccleſiis, in mœnibos conſtitoendis, qoibos ſalvis, ipſis ſalvis eſſe liceret, magna popularibos cura inſiſteret; dum pars marmoribos tabolandis, pars lapidibus poliendis, fodiendis lateribus alii, alii diverſis laberibus, quorum qoiſqoe admoaebator, intendont; ab his, quorum votum erat templum perficere ad ſalotiſera Crucis honorem, in cœmeterio B. Evangeliſta Marci (erat enim ibi ejus ſtructa baſilica) monomentum pretioſo tabulatom marmore reperitur, qood dum curioſis oculis colluſtraretur, propter magnam, quæ
B circom erat, freqnentiam ſepolchrorum, advertunt calatom epigramma, exeſis iam inferioribus partibos; ſed quod legi poterat, hæc ferebat.

Hic requieſcit, S. ac venerabilis Secundinos
Epiſcopus, qui ſanctorum fabricas renova-
vit; raptus in reqoiem, 3. Idus Februarii.

Immiſſi ergo multi cum ligonibus, purgant, & aperiunt locom: qui cum patefactus eſſet tumulus, in labro mirifico inferiori, qood monumentum ſeriniſecus ab injuria tegebatur, pretioſiſſimum margaritum inventum eſt. Circomfunditor ex templo civitas ad theſaurom inventi corporis; putant fas eſſe, quod pium eſt, oſculari reliquias, invitare votis, efferre præconiis, interceſſionibus poſcere, lachrymis invocare, nocentibus veniam, innocentibus præſidia, ſubſidia indigentibus, de civitatis ſtatu, de ſalute communi, de ſpe bonorum omniom in communi precator. Non in cute ſolom hujuſmodi potes fuiſſe lætitiam, pectus & viſcera ipſa commovit; deſideriis omniom ſatisfactum eſt in remediom omnium, oblectamenta omnia cucurreront. Effertur
C venerabile corpos manibos Sacerdotom, ubi nova urbis fundamenta jaciuntur, ubi nomen novum extincto priori vel in acceſſionem validioris, converſio exoritur, ac in ſalutifera Crocis ſacrario, tantam dignitatem, & ornamenta repenunt. Comqoe felices reliqoiæ ſignis, virtotibos ad amorem ſoom civium in dies accẽderent animos, & erumpentia in maturos beatitudinis botros, religionis germina propagarentur, ab Epiſcopo tamen urbis nihil factis hoioſmodi adhibebatur fides. Impingit contra ſalutem Patria crimen civibus, plebem ſtultitiæ arguit, accuſat Principes temeritatis, Eccleſiam contomacia criminatur. Nulla eſt improperii, nolla inſania, nulla deriſionis, quod eum prætererit, contumelia. Degenerare qoippe ab optimis inſtitotis multiformi malo civitas poterat, ni felix hanc Secundinus, quantom valeret, manu miſericordiæ tenuiſſet pene jam cadentem, jam peſſũ euntem. Quid agis, ô Epiſcope? Putas ulli injoriæ eum eſſe obnoxium, qui ſe in æthereum verticem, unde nemo deiicitur, collocavit? Qoid toa refert, cum multa in illũ maledictionis tela coajeceris? Eſt autem ejos impenetrabilis ab omni immiſſione lorica. Neſcis duritiam lapi-
D dum, quibus civitas ſummi Regis exſtruitur, contumelia ferro inexpugnabilem? Cadis cœleſtem adamantem, & deteris petulantibos verbis, quod incurrentia conctaretundit. Reſpice ad obrizi rigorem, cojus habitum nolla circomfuſa flamma contaminat; multa & id genus ſunt, quæ communi igne ludi non poſſunt. Reſpice ſcopulos in altum projectos, qoi mare quidem frangunt, ſed verberati per multa millia temporum veſtigia ſævitia nullius oſtendunt. Tutus eſt ab omni injoria Secundus, abductus eſt maiori intervallo à iacto telorum: quicquid autem in illum protervè, petulanter, ſoperbè miſeris, fruſtra tentabis. Cœleſtia humanas manus effugiunt, nulla in ſolem miſſilia prorſus incurrunt. Erit, erit pro certo, qui illum vendicet, erit, qui & in te ſpicula doloris intendat, qoæ non illo nervo qoatiuntor, ut froſtra, & citra ſe coacidant, ſed latus, ſed viſcera, ſed cor ipſum tormentis expreſſa configant. Feritur interea ex improviſo Epiſcopus telo lateris, qoocumque miſerabile corpus inclinat,

in-

incumbit doloribus, ſuſpenduntur in longam vigiliam oculi, ſiunt refrigeria cruciatus, remedium peſtilentia, medicina venenum, vita interitus. Mœret domus, turbatur civitas, impendendis remediis medici laborantes nihil proficiunt. In contrarium enim vertitur quicquid tutelæ corporis invenitur, aſpernantur remedium validiora tormenta, & inſanabiles morbi fugiunt medicinam. Fuerunt plerique, qui illum prope funeratum facti improperij memorarent, dum pœnitentia luens eſſet, mutaret propoſitum, rediret in viam, errorem ſperneret, de Secundini virtutibus non deſperaret. Intendit in monitores ſuos Epiſcopus, & ſummiſſe quidem, non enim aliter poterat, facturum ſe, cujus erat admonitus, pollicetur, ſperans, ſi modo pœnitentiæ ſpatium interceſſerit, ſalutem, veniamque Secundini meritis promereri, quem nominans ſic appellabat. O felix Secundine, quem Deus rerum omnium Parens, parentem Trojanæ providit Patriæ, in cujus commodum impendendi beneficij, conſtituendæ ſalutis, conſervandæ libertatis, totus incumbis, adſis mihi tua bona voluntatis indigno, nec patiaris partem a toto divelli, cujus poteſtatis eſt omnium in integrum miſereri.

Me miſerum, delicti accuſor, an peccati? Equidem utriuſque, non enim in te, quod debui, ſolemniter colui, ſed tui, quod non debui, oblitum ire populum concitavi. Solve tamen peccati jugum, aſſere doloris irremediabilis ſervum, confer quemvis alium pœnitentia cruciatum. Injuria quippe eſt aliquem criminaliter plecti, qui in Principem potentiſſimum, non odii, ſed fatuitatis inſania inſanivit.

Inde vertitur ad circumſtantes: Reminiſcimini, inquit, o filii, reminiſcimini Patris, reminiſcimini amoris, reminiſcimini clementiæ, reminiſcimini dignitatis. Scitis quid amor, quid virtus, quid gravitas, quid denique diligentia mea vobis contulerit; juvate me precib. ſervate patriæ, ſervate vobis, ſervate liberis veſtris: placeat vobis ſalutem poſcere, à quo conſtat equidem multa vos beneficia ſuſcepiſſe. Igitur ad hæc Epiſcopi verba funditur omnis domus in lachrymas, mixta orationes gemitibus pro conferendis ſuffragiis, Dei Genitricem, & Confeſſorem ejus poſtulant Secundinum. Videres pro ſalute Pontificis, de rebus ſuis multa cives profundere, vota numeroſa promittere, Dei omnipotentiam modis omnibus ſupplicare. Dum hujuſmodi rebus inſiſtitur, ſentit Epiſcopus orationum ſuffragia, penitus diſceſſiſſe dolorem clamat; liberum ſe multiformi malo pronunciat. Quanta ad hæc Trojani populi gratulatio, quanta lætitia oborta fuit, cum ea, quæ pro ſalute Paſtoris communi ſuffragio, una mente, atque virtute geſſerant, proſpere eveniſſe arbitrabantur? Igitur Epiſcopum beneficiis Secundini liberalitate conquiſitis nullum tempus, nulla vis, nulla occaſio tenuit; ſed confeſtim utens pro pedum officio manibus, ubi erant Secundini reliquiæ, pergit; quem Sacerdotes cum aromatibus, cum candelarum populus hoſtiis ſubſequuntur, ubi ad Crucis vivificæ templum ventum eſt, ſe toto in terram corpore proſtravit Epiſcopus: illum poſcens peccatorum ſuorum veniam, qui verberato doloribus corpori jam contulerat medicinam. Sancto Secundino quoque Antiſtitum maximas egit, & habuit grates, quod voti compos factus eſſet, quod in ejus, quem offenderat, gratiam veniſſet, per quem poſſe pedem ponere in vita æterna poſſeſſionem ſperaret.

Fuere, qui Epiſcopo de induſtria ſuadent (putabant autem eum dubitare) ut, qui debebat ſubjectis conſulere, conſtituendæ credulitatis laborare, cujuſque juris eſſet, quibus pareret, quemque ſequi deberent, oſtendere, reliquiarum partem in ignem probatum mitteret, ut ex multorum pectoribus dubietatis vulnus omne recideret. Probata tamen reliquiarum virtus, quod ſuadebatur, diſſuadebat Epiſcopus: ſed quod animadvertebat poſſe ad compendium populi legaliter fieri, fidem ſuadentibus commodavit. Iaciuntur in prunas reliquiæ, inſtatur undique flatibus; fit in illis color rubicundus; ſaltum tandem ex igne faciunt; nulla in illis combuſtionis nota invenitur, ſicut hi, qui præſto erant, retulerunt. Gaudent Populi mirabile factum, ſumunt alacres animus ſecundis rebus. Epiſcopus autem magna exſpectatione in concionem venit: Concionatus eſt, quod perutilia patriæ patrocinia poſſiderent, ſi illis uti honeſtate magiſtra placuiſſet: concionatus eſt, & gratias egit, quod ſic de ſuo, ut de communi omnium ſalute lætarentur: concionatus eſt, ut conſtituendæ Eccleſiæ operam darent, eamque demum perficerent, quæ Secundino venerab. digna eſſet, unde idem poſſet ſemper advertere, ſemper habere Trojam in vultu, Trojam in oculis, Trojam in ore. Sed hæc hactenus, nunc ad reliqua venimus.

A

Vir quidam Teuzo nomine, genere Aquitanus, orationis ſtudio, quod præcipuè gentis illius moris eſt, ad Apoſtolorum Principem Romam venit, annitente quidem matre, quæ amoris affectu ſeipſam filio comitem itineris præbuit. Ubi per Sanctorum locorum circuitus ſolemniter officiis pro tempore datis, (citabat enim eum ad alia loca venerabilia tranſitus) domum beatiſſimi Archangeli Michaelis, quæ ſita eſt ſupra Gargani montes altiſſimum verticem adiit: in qua nimirum, & quia devia erat, & quia orationi vacare decreverat, dum ſtationem ſuam in diutinum tempus extenderet; mater, quæ illum fuerat ſecuta, defungitur: qui cum jam fere cunctis deſtitutus vitæ ſolatiis, orationib. lachrymis, & ejulatibus incubuiſſet (fit enim ſæpe, ut majores triſtitiæ

B

majorem pariant valetudinem) inſanabili, ut videbatur, peſtilentiæ morbo percuſſus eſt, ita quidem, ut pars membrorum ſuorum eo invito moverentur, alia quoque ſic eſſent arida, ut ex illis nullum, quod ſentire poſſit, haberet: vix oculi, vix manus in ſuo erant officio, crura quoque, & pedes natibus adhærentes greſſus ademerant, lingua tantum ne recte quidem naturæ beneficium tuebatur. Quid ageret procul à parentibus, procul à domo, & quod verius dico, procul à ſeipſo? Miſerebantur ejus prætereuntes inopiæ, cujus valetudini non poterant ſubvenire. Intimabatur illi de Secundini virtutibus, ſed ſi vellet ire, non poterat: ſi portari ab aliis, unde conduceretur, nihil habebat penſi: ab his tamen, qui ejus quotidie afficiebantur miſeriis, de itinere agi cœptum eſt, qui domo demiſſi cum illo Trojam curſu citiſſimo contenderunt. Feſtinabant autem quia Confeſſoris Secundini collocandis reliquiis ſolemnis inſtabat dies. Poſtquam vero ad urbem veniunt, & debilitatum membris omnibus hominem ante Secundini confeſſionem deponunt: Quantum nobis, inquiunt, attinebat, feciſſe ſatis voto tuo videmur, de cætero age, ut libet; conſulimus tamen tibi in tanta præſentis celebritate diei orationi vacare; putamus enim, &

C

credimus, id tibi valde profuturum, ad quod pro ſalute tua ipſi etiam ſumma ope nitemur. Factum eſt: & jam tempus aderat, ut ad officium ingrederetur Epiſcopus; populi vero, omnibus ſtudiis ſe ad honorem Dei compoſitis, intus, & pro foribus Eccleſiæ aſſiſtebant. Multi quoque ad hæc ſolemnia, vicis, agris, propinquis, hoſpitiis, multi denique, qui procul degebant, domibus abducuntur. Intrat Epiſcopus cunctis Eccleſiæ ſtipatus choris, incipit agere Pontificalib. inſtitutis; dum hæc aguntur ad Deum languidus toto corde converſus trahit ab imo pectore alta ſuſpiria, implet lachrymis, & luctibus omnia, facit verba, quæ Dei poſſent inclinare clementiam, erigit ſe totum mente, quaſi in Secundini viſibiles oculus precatur, obteſtatur, vovet ſe nunquam ab illo receſſurum, ſi priſtinam ſibi redderet ſanitatem.

Cumque in ejus affectum, reliqua, ut linguam, membra neſciens movet: recurrit ad animum, tentat revera movere manus, movet. extendere pedes, extendit; ſurgere, ſurgit: incedere, incedit; exclamat quo altius valet, ſanum ſe eſſe, pedes, & omnia membra officium ſuum ha-

D

bere. Hac igitur vox magno audita deſiderio, aliquantulum ſuſtulit ab ædificationis ordinem Sacerdotem. Tantus enim fuit in laude vera ſplendor, tanta in populis jubilatio, tanta denique lætitia in Clero, ut præ nimia exultatione univerſitas illa geſtiret. videres incolumem operam ſuam medico affectuoſiſſime polliceri, ſtabilitum ire ſe illi, ut convenerat, mancipio dare: illum corporis ſui auctorem, illum cuſtodem animæ, illum ſui largitorem beneficii gloriabantur.

Manſit in hoc propoſito dies admodum paucos. Ratus enim pro ſe eſſe patriam petere, amicos viſere, fregit, quod in Dei facie ſtabiliverat pactum, mutavit præcipitatione conſilium, negavit nulla neceſſitate promiſſum: & quia timori erat, ſolum, & incomitatum, tam longinquā aggredi viam, ad inveniendum itineris ſocios Romam acceſſit. Ubi autem repertis ſociis pergit ire, valetudo priſtina adimit greſſus; parat redire, greſſus reſumit officium; parat abire: iterum pedibus, manibus, & toto ei

corpo-

corpore interdicitur. Accedente igitur malo perterritus, quod viderit jam in ſe mala obliterata recurrere, ne tanta calamitati ulterius inſerviret, greſſus unde tulerat, retulit: ubi autem, quoadvixit, in Confeſſoris Secundini obſequiis devotiſſimus perduravit.

Præterea cum Trojanus populus tantam auctoritatem, tantamque Confeſſoris Chriſti virtutem potiſſimum enitere in dies ſingulos cerneret, ad illuſtrandam omnibus ornamentis, in qua recenditus erat, Eccleſiam, conſenſione quadam unanimis intendebat. Quippe ex illo ſpes, ex illo fiducia, ex illo eorum maximè cura pendebat; de quo urbis Præſule, de quo cuſtode, de quo denique Principe quotidie apud eos agitabatur. Videres ſingulum quemque ejus domui, ut ſuæ, ut liberis providere, in privatis rebus minimo, & tenuiſſimo cultu contentos vivere, at in ejus publice apparatu ad dignitatem, ad gloriam, ad ſplenderem omnia parare. Fiebat autem ei aſſidua non ſolum de patrimoniis, verum tabulis emptionis, codicillis etiam omnium bonorum delegatio. Fumabant aromata, candelabra radiabant, omne illud domicilium cereis, lampadibus, nocte, interdiu coruſcabat.

Nocte vero quadam cum pro devotione populi, ut hodieque moris eſt, magna cereorum ſerie ara cingeretur à deferentibus, ut cuſtodes diu eos accenſos finerent, oratum eſt. Accenſis ergo dimiſſis luminaribus, cum ad alia cuſtodes animum verterent, dilata extinctiſe memoria excidit. Inter cereos autem, & Aram in anteriori parte illud erat ſpatii, quod gradus, cui cerei capitibus accenſis adhærebant, latitudo faciebat, ex aliis vero partibus ſola interſtitium palla erat. Arſit ergo ignis continue, nullusque illi ardendi finis, niſi cum materia fine fuit. Hæc interim ſollicitudo hymnorum matutinalium ſomnum cuſtodibus adimit; unuſquiſque ſe ad ſua miniſteria levat; alius aperire fores, pulſare cymbalum; alius libros extrahere, thura incendere, ut autem cum thuribulo ad aram ventum eſt, ex illa cereorum multitudine nullus ſupereſſe videtur: vertit ſe per circuitus aræ cuſtos, inſpicit lineatim jacere cineres, ſicut illorum fuerat ordinata compages. Excepit igitur admiratio admodum magna cuſtodem, quod erant pallæ fimbriæ cineribus involuta, ſed integræ. Cumque ad illas manus admoviſſet, reperit, ut viderat, ab omni læſione ignis alienas. Hæc denique ut potiſſimum facerent videntibus fidem, putavit fore opportunum, ita ut repererat, reſervare. Peractis igitur pſalmis matutinalibus, cum Clero Populus ad tam grande ſpectaculum invitatur. Tollunt ad hanc viſionem manus omnes ad ſydera, multiplices referunt gratias Conditori, qui facturam non deſpicit, qui miraculis hominibus innoteſcit, qui Secundinum de virtute in virtutem ſic eniteſcere frequentiſſime facit. Confeſtim deinde civitatem omnem accerſere, dona decenter miniſtrare, vicinis quoque tantam gloriam intimare, mandatum eſt. Hæc vere Beati viri virtus maximam dignitatem in civibus, maximum vicinis gaudium, longinquis etiam urbibus commodum maximum comparavit.

Verſus Gauferis Monachi Caſinen. in laudem S. Secundini Trojani Epiſcopi ex mſ. Longob. charactere conſcripto Biblioth. Caſinenſis.

Adſis tota tuis feſtis feſtiva diebus
Troja, quibus ceſſit altera Troja tibi.
Plures illa viros, terraque marique potentes.
Quos tamen haud potuit ſemper habere, tulit.
Horum ſenſit opes viventum, ſenſit honores:
Defunctis periit quidquid honoris erat.
Jo nova Troja duces cœlique ſolique potentes,
Qui tibi plus aderunt, cum moriuntur, habes.
Ex his unus adeſt, proprio qui more ſecundans
Cuncta, Secundinus rite vocamen habet.
Hujus ad egregium præſens accingere feſtum,
Lætaque ſignificent mens, habitus, facies.
Sume lyram: reſonis placeat contendere nervis.
Carmen lætitiæ lingua, manuſque ſonent.
Ut celat hunc, ut amet nimis urbs nimis urbis amāte
Condecet, indicio id quod amare ſat eſt.
Ignotus jacuit, cum tu deſtructa jaceres;
Mœnibus ut ſurgis, ſurgit & ipſa tibi.
Plurimus, & pulcher lapis à foſſore repertus.
Pulchra quod exterior, & ſpatioſa docet.
Sed ſacer inventi theſaurus corporis, omni
Splendidior lapide, ſis mage pulchra, facit.
Pange, quod exhibitas dum Præſul Præſulis odas
Ridet, in extremum it prope ſupplicium.
Supplicat ecce, rogat, modo, qui detraxit, & orat,
Cumque doloris abeſt cauſa, dolore caret.
Sic ſacer irriſus punit, juvat atque rogatus,
Sic retinet virtus, ſic pietatis opus.
Credulus ergo fidem, cui reſtitit, exprimit idem
Præſul, relliquias dum probat igne ſacras.
Relliquias ambit, nec habet vim flamma cremandi;
Sic illæſa foras eſſa probata volans.
Summa refrigerii reſidet loca, cujus es ignis
Urere nec potuis, nec retinere diu.
Collocet ergo ſacra ſacra membra Præſul in ara,
Detque Secundino non aliena ſuo.
Laudat, honorat, amat, veneratur, ſupplicat, orat,
Hæc ſua ſunt equidem urbs facias eadem.
Plures Troja vales hujus numerare triumphos,
Sed ſatis hoc laudis ſuppetet ad cumulum.
Non ſat erat Latium virtutum præmia totum,
Et præclara tui facta videre Ducis.
Gallia tantorum ſpectatrix ipſa bonorum,
Ipſaque materies teſtis & ipſa venit.
Gallorum ſancti celebrent Michaelis ad ædem.
Venerat oratum more ſuo populus.
E quibus unius totos circumplicat artus
Languor inauditus, & gravis, & ſubitus.
Omne quidem corpus ſic ſic contraxit, ut inſtar
Sphæræ, non hominis redderet ille globus.
Crura pedes ſtabili compagine natibus hærent,
Vix habet officium lingua, manuſque ſuum.
Cætera membra premunt, nec omittunt iſta dolores;
Vivere jam patitur, qui totiens moritur.
Fama Secundini jam pluribus agnita terris
Evolat ad Gallos tum ſibi contiguos.
Mox inſperata ſpes ſumitur ampla medelæ
Languor & ut pelli poſſit, adeſſe ſalus.
Ergo Secundini venerandam fertur ad ædem,
Cujus cum nuſquam ferre pedes poterant.
Pſallitur, oratur, lachrymatur, vota voventur,
Munera ſpondentur. Fit cito quod petitur.
Qui ſimul ulnarum, manuum, crurumque, pedumque
Perdidit officium, ſuſcipit omne ſimul.
Jam graditur, loquitur, vegetatur corpore toto,
Corpore qui toto pene ſolutus erat.
Quem vox præſens morbi facit eſſe receſſus,
Dum novus eſt memorem, verſus in immemorem.
Ad patriam lapſis aliquot parat ire diebus,
Qui novit nuſquam, ſi foret incolumis.
Non impune tamen, nam mox intratur in urbem,
Pœna priore nimis aſperior redit.
Si patriam peteret, greſſum valetudo negabat,
Si Trojam vellet, pes ſibi liber erat.
Ergo liber Trojam remeare ſalute recepta;
Seque Secundino dedere ſervitio.
Obſequium reducem ſolidat, ſtabilitque ſalutem,
Et repetita ſalus roborat obſequium.
Sit ſatis ad lapidem tanti patris iſta tuliſſe,
In quibus aſpicias, quæ fuerint merita.
Certe non pietas, probitas, non illa voluntas,
Cuique ſuum tribuens, non amor ille duplex,
Certe non gravitas, non denique cætera virtus,
Hujus ab hoſpitio mentis abeſſe poteſt.
Quem ſic virtutum Rex, largitorque bonorum
Audit, & exaudit, glorificat, decorat.
Reſpice jam cives pater optime, reſpice alumnos,
Reſpice præcones præco ſuperne tuos.
Si tua ſuſcipiat ſuffragia, non ſua tellus
Jus dat, & hæc tellus plus tua ſuſcipiat.
Cum noviter notos morbo faciente procures,
Cura devotos ſponte diuque tibi.
Fit cum ſanatur, ſananti debitor æger,
Præco, quem cecinit, creditor eſſe poteſt.
Ergo modo quodam meritis ſubeamus alumni,
Quod nihil immeritò nunc ſubire rudes.
Corporis, & cordis mala deſtrue, ſiſte ſalutem,
Pars vacet ut nunquam laudis utraque tua.

Item Hymnus ejuſdem de eodem.

Chriſte Rex Regum, pretium piorum,

Noſtra qui digne tibi militantis
Rex Secundini canimus ſecundas,
Vota ſecunda.
Hujus inſignem, celebremque vitam
Nobiles mores, veteres triumphos,
Mira virtutum novitor ſuarum
Prædita pandunt.
Falſa promentem jaculo doloris
Percuſit vero, videt hic reatum,
Pœnitet dicti, ſua pœnitentem
Pœna relinquit.
Cujus eblectant animam tepores
Veris æterni, fovet & quietis
Aura cœleſtis, nequit hujus artus
Flamma nocere.
Omnibus membris prope deſtituta,
Qua ſuum tantum poterat tueri
Jus, preces fundens celerem refundit
Lingua ſalutem.
Præſuli tanto vacuare ſacta
Veta tentantem valetudo nectit
Soſpitas greſſus eadem parantis
Solvere ſolvit.
Fimbriis palla decorantis aram
Cereus mixus penitus crematur,
Fimbria vero nihil uſtionis
perpetiuntur.
Splendor æternus, decus, & triumphus
Cum coæterno tibi ſit Parente,
Atque cum ſacro pariter ſuperna
Flamine proles. Amen.
℟. *Ecce Secundinus cœleſti ſede potitus*
Tranſit ab hac vita vere bonus Iſraeita
℣. *Nunc chorus exultet, pſalmiſque ſequatur euntem.*
℟. *Euge Dei regis cultor bene, ſerve fidelis.*
Multa ſupra felix, quia ſupra parva fidelis
℣. *Dupla repræſenta tibi tradita quinque talenta.*

Reliqua deſiderantur in M. S. codice Caſin. Bibl.

I. 2. (1) ANGELUS electus, & conſecratus Epiſcopus Trojanus anno 1028. Eccleſiam S. Sophiæ intra civitatem à Bizzantio Abbate S. Sophiæ Beneventi conſtructam conſecravit, liberamque fecit ab omni Epiſcopali jure. Hujus rei monumentum accepi ex chronic. ejuſdem Monaſterii manuſcript. Bibliothecæ Vaticanæ.

In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Domini æterni. Anno 1037. necnon, & quarto anno regnante D. Michaele ſanctiſſimo Imperatore noſtro, menſe Februarii, indict. 5 Ego Angelus, gratia Domini opitulante Præſul S. Eccleſiæ Dei Genetricis Virginis Mariæ, & totius Diœceſis civitatis, provinciæque Trojanæ, anno Præſulatus mei, ſive conſecrationis nono: declaro, atque clarè facio Ego quid præfatus Præſul: quoniam annuente Domino D. Bizzantius, necnon & Reverendiſſimus Abbas vocabulo cœnobii, ac monaſterii S. Sophiæ, quod ſitum, ac locatum eſſe dignoſcitur intra murum Civitatis Beneventanæ, idem prædictus venerabilis Abbas intus prædictam civitatem Trojanam, juxta murum, & in parte Orientali ædificavit Eccleſiã vocabulo S. Sophiæ, in proprio territorio ſuo à novo fundamine. Quamobrem tu, qui ſupra nominatus Abbas, cœpiſti me præfatum Præſulem deprecari, atque à me quærere, ut quemadmodum ab aliis Epiſcopis de cæteris Civitatibus Italiæ, extant Eccl. liberæ per ſcriptum oblationis, atque concesſionis eorum, ita & ego firmarem tibi prædicto Abbati ſtabilitatem, & liberationem, de ipſa prænominata nova Eccleſia Trojana à te conſtructa à me prænominato Præſule dedicata, qui eiſdem petitionibus exauditis diſpoſui tunc velle haud quaquam differre reminiſcens ad quæ de Eccleſiarum conſtructionibus D. Zacharias Papa præfinivit in Concilio: Ut Eccleſia, vel cœnobium canonicè exſtructum à dominio conſtructorum invitè haud quaquam auferatur, liceatque illi presbytero, cui voluerit pro ſacro officio illi Diœceſis, & bonæ authoritatis dimiſſione cum conſenſu Epiſcopi ne malus exiſtat commendari, ita ut ad præfatam juxtam reverentiam, ac placitum ipſius Epiſcopi ſacerdos recurrat. Quamobrem per rogum Joannis Galliardi, & Imperiali Emproſopo, quod precis, & precatu tuo, aut cæterorum venerabilium, necnon & fidelium fratrum convenientium nos deſiderium veſtrum ovanter, triumphanterque implevimus, atque perficimus, veruntamen nunc anteceſſorum noſtrorum totius Italiæ Epiſcoporum recordatoriu, & exemplo eorum, qui nunc præſunt Epiſcopi, una cum advocatore, ac authore dilectiſſimo filio Joanne Archipresbytero, vel cum conſenſu illius Archipresbyteri Joannis, & Archidiaconi nomine Grimli, vel primicerii Fulconis presbyteri, ſeu & aliorum Sacerdotum, ac Levitarum, omniumq; ordinum Clericorum per hoc noſtrum roboratum præceptum, necnon per Baculum noſtræ manus tibi Venerabili præſcripto Abbati tradidi in præſentia Joannis Judicis filii, Urſi Diaconi, & Adonis Judicis, & per Baculum in noſtra manu tenentem, & prænominatam Eccleſiam S. Sophiæ, quæ eſt conſtructa in jam dicta Civitate Trojana, quam ſuperius patefecimus, nobis pertinentem eſſe, cum omnibus, quæ ibidem Dominus per ſuos famulos dederit, in jam nominata Eccleſia, ſemper omnique tempore habeatis ſonare more Monaſtico campanas, ſicuti ſolet in eodem monaſterio, & ſemper liberam eam eſſe concedimus, ab omni conditione, contradictione, requiſitione, & qualibet moleſtatione noſtra, vel poſterorum, ſeu ſucceſſorum noſtrorum, quam & cogente nos canonica, & Regulari inſtitutione colligamus, atque obligamus nos, noſtroſque ſucceſſores, & poſteros præſtare indiſſolubiliter, atque manere ſemper in ſtatutis, necnon & ſanctionibus per præceptum iſtius libertatis corroboratum atque confirmatum à me, & nulla conditionis, requiſitionis poteſtatem habeamus tam in iam dicta Eccleſia, quam & in omnibus, quæ à fidelibus ibidem data fuerint. Quin & etiam hoc vobis concedimus, ut omni anno ſemper in cœna Domini habeatis à me munera, quæ firmata dicuntur, & à meis poſterioribus, vel ſucceſſoribus, & ſi dare noluerimus, anathematis vinculo conſtricti jubeamus pœnam Ea videlicet ſanctione hæc omnia, quæ ſuperius ſcripta ſunt, confirmavimus, atque hanc libertatis firmiſſimam munitionem conceſſimus vobis in tutelam, ut amodo, & ſemper, atque in perpetuis temporibus tibi prædicto Abbati, vel poſteris, vel ſucceſſoribus tuis, vel omnibus, qui à vobis fuerint ordinati, de quocunque gradu, ordine. vel officio fuerint, habeatis abſque contradictione mea, omniumque poſteriorum vel ſucceſſorum noſtrorum, prædictam Eccleſiam, cum omnibus, quæ à fidelibus ibidem data, aut oblata fuerint, à nullo ex noſtris hoc removeri aut tolli ſucceſſoribus, & poſteris, per Dominum omnipotentem trinum, & unum, eiuſque ſanctos, Cœliteſque omnes adjuramus. Et ut ab eis incunctanter credas, ſigillum figuræ ubi depicta eſt Sanctæ Dei Genetricis cum Salvatore in ulnis imago, & circum in giro legitur: Virginis membris genuit, quem geſtat in ulnis, & ab alio latere legitur nomen S. Mariæ. Si quis autem, quod abſit, nefario auſu hanc noſtram libertatem irritam facere voluerit, atque præſumpſerit, anathematis vinculo religetur in perpetuis temporibus, aperiatur terra, & deglutiat eum, ſicuti Chore, Datan & Abiron, alligatus anathemate trecentorum decem & octo SS. Patrum; & cum Juda traditore D. N. J. C. æternis ſit incendiis exurendus. Quod videlicet præceptum libertatis tibi Franco Notario ſcribere injunximus, necnon & propriis manibus ſacerdotes reliquoſque Cleros ſubſcribere juſſimus, & per confirmationem ſupradictorum omnium ſecundum conſuetudinem præceptorum manu noſtra ſubſcripſimus.

Actum in Civitate Trojana in ſacro Epiſcopio noſtro feliciter admodum.

Ego Angelus Epiſcopus.
Ego Ioannes Archipresbyter.
Ego Rodelgrimus Archilevita.
Ego Laurentius Cardinalis.
Ego Conſtantinus Cardinalis.
Ego Bermannus Cardinalis Camerarius.

3. ARDUINUS Epiſcopus Trojanus interfuit Concilio Romano ſub Nicolao II. anno 1059. II.

4. STEPHANUS reperitur in conſecratione Eccleſiæ Caſinenſis anno 1071. apud Annonymum. Eidemque ſcribit Gregorius VII. ep. 9. anno 3. apud Binium. III. * Ad ipſum quoque privilegium ſcripſit Alexander II. in hæc verba. Integrum non damus, cum cætera, quæ in fine deſunt, in exemplari corroſa ſint.

Alexander Epiſcopus ſervus ſervorum Dei Dilecto filio Stefano Trojano Epiſcopo perpetuam in Domino ſalutem.

(1) Ab hoc Angelo ſeriem hanc Trojanorum Epiſcoporum auſpicamur, cum Secundinus ſupra relatus fuerit Ecafarbir antiquatis Epiſcopus, de quo in X. tomo fuſius agimus.

A *Concedimus & donamus ſecundum tenorem privilegii ſereniſſimorum Imperatorum Conſtantinopolitan. Conſtantini, & Baſilii fratrum, qui ipſam civitatem Trojanam readificare fecerunt per Bobajanum Capitaneum ſuum, & fideles, fines, & terminos ſtatuerunt auctoritate Imperiali; concedimus tibi & ſucceſſoribus tuis canonice intrantibus in ipſam civitatem, & in tota Parochia jura Epiſcopalia libere exercenda, & quod Trojani Pontifices à nullo alio, niſi à Romano Pont. conſecrentur. Cui numerum Eccleſiar. ſibique & ſucceſſorib. tuis legitimo jure parochialis concedimus, & donamus. Imprimis ſuburbium Crepacordis cum Eccleſiis ſuis, Monaſterium S. Mariæ de ſacto cum Eccleſiis ad eam pertinentibus: S. Crucem de Perſula, S. Felicem, S. Panechilum juxta locum Biccharii: Biccharum cum Eccleſiis ad eum pertinentibus, Abbatiam S. Petri de Borgano ad benedicendum in ea Abbatem, & jura Archiepiſcopalia exercenda, Eccleſiam S. Georgii, Eccleſiam S. Viti, Monaſterium S. Mariæ in Monte Arato, Eccleſiâ S. Petri de Montilla, Caſale S. Juſta, Caſale S. Nicolai*

B *de Blanca Terra: Villam Fogia cum Eccleſiis ſuis, Caſtellionem Eccleſiam S. Ægidii in Valle ficuum, Eccleſiam S. Leonardi, Caſale S. Laurentii in Carmin. cum Eccleſiis ſuis, Monaſterium S. Mariæ Coronata cum benedictione Abbatis, fabricam Pontis Albanea, cum Eccleſiis ſuis ad eum pertinentibus, Montem Calcellum ſanctum de Sandoro, Abbatiam S. Nazarii, S. Nicandrum, Caſale de Ripalonga; hac omnia tua cond. habenda concedimus in perpetuum, & donamus in perpetuum jure Parochiali, &c.*

5. (1) ROBERTUS, poſtea Archiepiſcopus Meſſanenſis anno 1082.

IV. 6. GERARDUS ſubſcripſit bullæ Urbani II. Monaſterii Cavenſis, anno 1092. *a* Teſtis donationi Roger. Ducis Eccleſiæ Melphienſis factæ an. 1093.

a Ex pro... 1092.

V. 7.* HUBERTUS Trojæ Epiſcopus fuit an. 1100. quo à Paſchali II. privilegium pro ſe, ſuiſque ſucceſſoribus benigne accepit, ut vides.

* Ex App. p. 7.

Paſchalis Epiſcopus ſervus ſervorum Dei *Dilecto fratri Huberto Trojano Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus Canonice ſubſtituendis in perpetuum.*

C *Juſtis votis conſenſum præbere, juſtiſque petitionibus aures accommodare Nos convenit, qui licet indigne juſtitiæ cuſtodes, atque præcones in excelſa Apoſtolorum Principum Petri & Pauli ſpecula poſiti Domino diſponente conſpicimur. Tuis igitur, frater in Chriſto chariſſime Huberte, juſtis petitionibus annuentes S. Trojanam Eccleſiam, cui auctore Deo præſides, Apoſtolicæ Sedis auctoritate munimus. Statuimus enim, ut ejuſdem Eccleſiæ Trojanæ Antiſtites in perpetuum à Sedis Apoſtolicæ Pontifice conſecrentur, cui nimirum Eccleſiæ, tibique ac tuis legitimis ſucceſſoribus jure proprio poſſidē. firmamus. Montem Majurum, Villam, quæ dicitur S. Laurentii, & quicquid in poſterum juſte & canonice ad Eccleſiæ poſſeſſionis proprietatem largiente Domino poteritis adipiſci; Epiſcopali vero jure regenda in perpetuum, ad diſponendum ſancimus ipſam civitatem Trojanam & in ea S. Nicolai Monaſterium cum Eccleſiis ad id pertinentibus, S. Crucem de Portala, & Felicem, Caſtellionem, Caſtellum novum Biccarum cum Abbatia S. Petri*

D *in Barge cum Eccleſiis ad id pertinentibus, Eccleſiam S. Viti, fabricam S. Mariæ de Foſis, S. Petrum de Montella, S. Juſtam, & quæcunque prædia prædeceſſorum noſtrorum authenticis privilegiis, quæ Eccleſiæ veſtræ data ſunt, continentur. Decernimus itaque, ut nulli omnino hominum liceat eandem Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, vel injuſtè datas ſuis uſibus vendicare, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum ſuſtentatione, & gubernatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura. Si quis vero in craſtinum Archiepiſcopus, aut Epiſcopus, Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, Comes, Vice Comes, Judex, aut*

A *Eccleſiaſtica quælibet, ſecularisque perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecunda tertiove commonita ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore, ac ſanguine Dei, & Domini noſtri Redemptoris Jeſu Chriſti aliena eſſe, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem Eccleſiæ jura ſervantibus ſit pax D. N. J. C. quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æterna pacis inveniant.*

Ego Paſchalis S. Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſc.
Ego Oddo Oſtienſis Epiſcopus ſubſc.
† *Ego Oderiſius Cardinalis, & Abbas ſubſc.*
† *Ego Albic. Dia. Cardinalis S. Petri ſubſc.*
† *Ego Milo Praneſtinus Epiſcopus ſubſc.*
† *Ego Bruno Signin. Epiſcopus ſubſc.*
† *Ego Teuto Cardinalis SS. Joannis, & Pauli ſubſc.*
† *Ego Paganus Diaconus Romanæ Eccleſiæ Cardinalis ſubſc.*

B *Datum apud Caſinum per manum Johannis S. R. E. Diac. Cardinal. 4. Idus Novembris Ind. 8. Incar. Dom. anno M. C. Pontificatus autem D. Paſchalis II. Papa anno 2.*

8. GUILLELMUS, clarus in Concilio Vaſtellenſi anno 1106. Idem interfuit conſecrationi Gelaſii Papæ II. memoratur à Falcone Beneventano anno 1133. ſub quo Troja paſſa eſt excidium Rogerio Rege jubente, ut idem refert Beneventanus. VI.

9. ELIUS anno 1177. ſubſcripſit diplomati conjugii Guillelmi Regis Siciliæ, & Joannæ Regis Angliæ filiæ, m. Februario, ubi Trojanus electus dicitur. VII.

10. GUALTERUS de Polena *b*, Regni Siciliæ Cancellarius anno 1155. translatus ad Catanienſem Eccleſiam. (3) VIII.

b Palea de Comitibus Marſorum in Aprutio Literariis Toppius in Bibl. Neapol.

11. GUALBERTUS ſubſcripſit privilegio Henrici Sexti Monaſterii Florenſis anno 1195.

C 12. PHILIPPUS munus conſecrationis accepit in Lateranenſi Eccleſia ab Innocentio III. ut idem Pontifex ſcribit in epiſt. 177. Clero, & Populo Trojano 3. Id. Octob. anno 15. qui fuit ſalutis 1212. IX.

13. M. PETRUS de Barbuco, electus pridie Id. Januarii ab Innocentio IV. anno 1253. ex regeſto Vatic. epiſtola 309. anno IX. X.

14. MATTHÆUS, electus à Petro S. Georgii Diacono Cardinali Legato, ab Alexandro confirmatur 5. Id. Martii anno 5. ſalutis verò 1260. *c* ex regeſt. epiſt. 256. fol. 253. Obiit ann. 1276 Poſt cujus exceſſum Capitulum poſtulavit M. Ugonem de Troja Canonicum ejuſdem Eccleſiæ, qui liberè ceſſit. Iterum poſtulavit Berterium ejuſdem Eccleſiæ Canonicum, qui ante confirmationem diem clauſit extremum. Nicolaus III. ſequente de plenitudine poteſtatis delegit. XI.

c 1259. Laurent.

15. Fr. HUGO Ordinis Prædicatorum electus an. 1278. 4. Kal. Auguſti ex reg. ep. 106. fol. 28. ann. 1. Nicolai III. translatus inde ad Bethlemitanam an. 1279. 7. id. Octob. * Hugoni Epiſcopo Trojano paulò poſt ſuam confirmationem idem Nicolaus tranſmiſit pallium, cujus uſus ex indulto ſedis Apoſtolicæ fuerat ei D conceſſus. Diploma eſt in Reg. Vatic. num. 130. pag. 36. an. 1. Nicolai Tertii, incipit, *Cum pallium*, &c. Dat. Viterbii 2. Nonas Aug. An hoc privilegium fuerit perſonæ ipſiuſmet Hugonis, an Trojanæ eccleſiæ, adhuc me latet. XII.

* Ex App. t. 4.

16. Fr. RAYNERIUS Ordinis Minorum electus an. 1280. 5. Non. Maii, ex regeſt. epiſt. 29. fol. 243. XIII.

17. ROGERIUS Epiſcopus Trojanus obiit anno 1302. XIV.

18. PETRUS Ordinis Minorum eligitur à Capitulo; confirmatur à Bonifacio VIII. anno 1302. 3. Id. Septembris ex regeſt. Vatic. epiſt. 232. fol. 212. Obiit anno 1309. XV.

19. GU-

(1) Expungendus ex hac ſerie Robertus iſte, qui non Trojæ, ſed Troinæ civitatis in Sicilia Epiſcopatum geſſit. *Laurent.*
(3) Confunditur hic Gualterus cum Gualberto, quem proximè enumerat Ughellus. Hic enim, qui ſibi teſtimonium adſtruit ex privilegio Henrici VI. Monaſterio Florenſi elargito an. 1195. Gualterus eſt Cancellarius Regni Siciliæ, qui etiam dimiſſa hac ſede non Catanienſem, ut ſcribit Ughellus, ſed ad Panormitanam Archiepiſcopalem tranſiit, ut deſumitur ex geſtis Innoc. III. c. 29 & Petro Marca l. 5. c. 26. lib. Concordiæ Sacerdotii & Imperii. Iniquum enim Acta allegata, eum malis artibus conſpiraſſe in eum thronum, reducgerante Innocentio Papa Cinthium, ſeu Cincium Card. titul. S. Laurentii in Lucina Apoſtolicum Legatum in partibus Siciliæ, quod in tanto negotio ſe ingeſſerit abſque Pontificio beneplacito: id enim Apoſtolicus Legatus in conſultationibus cum eo haberet, conceſſimus tamen Gualterio, qui temerè nec dum Pallio obtento, Epiſcopalia munera exercebat. *Laurent.*

XVI. 19. GUIELLMUS * de Blanco (ita memoratur in reg. Roberti regis.) Gallus, Monachus Monaſterii Claremontis, & Prior de Podio, Ordinis Cluniacenſis Siſtarcienſis Diœceſis, eligitur à Clemente V. an. 1309. 2. Id. Aprilis, ex regeſt. ep. 282. Obiit 1310.

* Ex App. t. 2.

XVII. 20. BERARDUS Rector Eccleſiæ parochialis de Salis Toloſanæ Diœceſis, eligitur à Capitulo; confirmatur à Clemente V. anno 1310. 2. Id. Junii epiſt. 615. fol. 151. anno Pontificatus 6.

XVIII 21. ARNOLDUS anno 1322.

XIX. 22. BISANTIUS electus 1332. 10. Julii.

XX. 23. HENRICUS electus 1341. 22. Martii.

XXI. 24. GUIDO Epiſcopus Trojanus, translatus ad Venafranam Eccleſiam ab Urbano V. 1385. a id Augusti ex reg.

a 1366. 4. Id. Aug.

XXII. 25. RICHARDUS anno 1391.

XXIII 26. BARTHOLOMÆUS anno 1398.

XXIV 27. NICOLAUS electus 1409. eodem anno translatus ad Cavallicenſem Eccleſiam.

XXV. 28. ANGELUS de Manfredonia electus à Gregorio XII. anno 1411.

XXVI 29. JACOBUS de Lombardis, electus ex Archidiacono Coadiutor Angeli, 4. Kal. Aprilis 1438.

XXVII. 30. * JOANNES Paulus Epiſcopus Pontentinus translatus ad hanc Trojanam Eccleſiam Kal. Aug. 1469. pro obitum Jacobi Ex Actis Conſiſt.

* Ex App. tom. 7.

XXVIII. 31. STEPHANUS electus 8. Idus Julii an. 1475. ex libro Obligationum translatus ad Rigenſem Archiepiſcopatum anno 1480. 12. Martii.

XXIX 32. SCIPIO Piſcicellus Neapolitanus, evectus ad hanc ſedem ann. 1480. 22. Martii. Obiit 1484. Ex hac perantiqua, ac nobiliſſima familia, præter hunc Scipionem Marini Rocchæpimontis filium, alii ſacrati viri prodiere, Raynaldum nempè Archiepiſcopum Neapolitanum S. R. E. Card. tres Nicolaos Salernitanos, Robertum Brundusinum, Hectorem Lancianenſem Archipræſules, & Jacobum Epiſcopum Leccienſem, de quibus ſuis in locis.

XXX. 33. JANNOTTUS b Pandolphinus („*Pandulphi* „*atq; Conſtantia Guicciardina filius*) nobilis Florentinus, ſuæ ætatis 29. creatur Epiſc. 6. Idus Martii 1484. ultrò ſe abdicavit anno 1514. * Romæ tandem obiit In æde S. Sylveſtri in monte Quirinali in temporaneo tumulo hoc fuit appoſitum Epitaphium.

Jannotii Pandulphini Florentini, Trojani
Antiſtitis molis Adriana à Clemente VII.
Præfecti temporaneum depoſitum. Obiit id.
Decemb. MDXXV. ætatis ſuæ an. LXVIII.

b Genarius dicitur in Lateran. Concilii ſeſſ. VI. an. 1513. & in Seſſione VIII. ejuſdem Concil. an. 1514. appellatur Jannottus.

* Ex App. t. 5.

Corpus inde Florentiam translatum in Abbatia Ord. S. Benedicti conditum fuit, ubi hæc brevis viſitur Inſcriptio.

JANOCTIUS PAND.
EPISCOPUS TROJÆ
A. D. M. D. XXV.

XXXI 34. FERDINANDUS Pandolphinus ſuperioris nepos, electus die 17. Februarii 1514. Quadraginta, & eo amplius annos ſumma cum laude hanc rexit Eccleſiam. Tandem Florentiæ c obiit an. 1560. ſepultus propè patruum cum hoc epitaphio.

FERDINANDUS PAND.
EPISCOPUS TROJÆ
A. D. M. D. LX.

c Obiit in Oppido [illegible] ubi in Eccleſia Collegiata tumulatum eſt. Vide Gamurrinum vol. 5. p. 99. & ſeqq. ubi plura de his Pandolphinis, eorumque familia. Mand.

XXXII. 35. JOANNES Cardinalis Rebiba hanc Eccleſiam an. 1560. 19. Junii in adminiſtrationem accepit.

A

XXXIII. 36. PROSPER Rebiba ſucceſſit, Cardinale cedente 4. Septembris 1560. (*Concil. Trident. interfuit* „*an. 1563. & ad Conſtantinopolitanum Patriarcha*„*tum aſcendit.*)

XXXIV. 37. JACOBUS Aldobrandinus („ *Franciſci, at*„*que Claricis Ardinghella filius,*) Florentinus, („ *J.* „*U. D. Canonicus Florentinus, U. S. Ref.*) Clementis VIII. affinis, ab ipſo electus ann. 1593. 15. Novembris, poſtquam variis in Urbibus Eccleſiaſticis jus laudabiliter dixiſſet. In Patria defunctus eſt anno 1607. ſepultus in Eccleſia S. Laurentii. („*Cum Nun*„*tius Apoſtolicus in Regno Neapolis. extitiſſet.*)

XXXV. 38. PETRUS Antonius de Ponte Clericus Regularis Theatinus, electus anno 1607. 14. Maii. * „ Obiit 1622. (*Patria fuit Neapolitanus, percelebris ſui* „*ſeculi declamator, & in Urbe Sanctiſſ. Inquiſitionis* „*conſultor; à Paulo V. Pont. ad Ferdinandum Au*„*ſtriacum Archiducem Nuncius miſſus. Vide plura de* „*eo apud Silos in hiſt. Cler. Regul. p. 2. pag. 57. 202. &* „ 203. Mandoſ.)

* Ex App. t. 2.

B

XXXVI. 39. JO. BAPTISTA Roviglionus, Neapolitanus, Melchioris, & Corneliæ Marantæ filius à Gregorio XV. Trojanus Epiſcopus effectus eſt an. 1622. menſ. Febr. ſequenti anno deceſſit.

XXXVII. 40. SYLVESTER, obiit anno 1626.

XXXVIII. 41. JOANNES Baptiſta Aſtallus nobilis Romanus, U. S. Ref. electus ab Urbano VIII. an. 1626. 19. Januarii. * Romæ mortalitatem explevit die 17. Auguſti 1644. ſede Romana vacante jacet in Eccleſia Aracœlana in majorum ſepulchro.

* Ex App. tom. 2.

XXXIX. 42. JO. Thomas de Vecetianis Monopolitanus, in Romana Curia Advocatus, antiquæ probitatis, & inculpatæ virtutis vir, ab Innocentio X. Pont. Max. Trojanus Epiſcopus die 30. Januar. 1645. electus eſt * obiit 1647.

* Ex App. t. 2.

XL. 43. ANTONIUS Sacchettus Epiſcopus S. Severi ad hanc Trojanam Eccleſiam translatus eſt die 3. Jan. 1648.

A D D I T I O.

„ *Epiſcopali munere eximia cum vitæ probitate peracto, deceſſit 1662.*

C

XLI. „ *SEBASTIANUS Surrentinus Cavenſis, Cau*„*ſarum Advocatus, & Neapoli Apoſtolicæ Nuncii* „ *Auditor, ſucceſſit 12. Febr. 1663. ſingulari integri*„ *tate præfuit uſque ad an. 1675. quo fato ceſſit.*

XLII „ *ANTONIUS de Sangro Nobilis Neapolitanus* „ *Clericus Regularis Theatinorum, ſacræ Theologiæ* „ *Profeſſor, ad hanc Sedem ſuarum virtutum prærogati*„*va exigente ſubvectus eſt 16. Decembris 1675. Zelo* „ *Paſtoralis ſuccenſus nullius perculſus timore, omnes* „ *ad veræ pietatis cultum traxit. Concilio Beneven*„*tano Provinciali præſens fuit an. 1693. menſe Apri*„*lis celebrato ab Archiepiſcopo Cardinali Urſino, cui* „ *affinitate propior, in enucleandis ad Eccleſiaſtica di*„*ſciplinæ inſtitutis proximus ſemper. Ad propria re*„*verſus dum ea, quæ in Synodo fuerant decreta, obſer*„*vanda ſuis proponit, vita functus eſt 1694. Vir proce*„*ra ſtatura, & venuſtioris præſentiæ, in cujus ore gra*„*tia omnes reſidere videbantur.*

D

XLIII „ *ÆMILIUS JACOBUS de Cavaleriis Nea*„*politanus humanis, Diviniſque literis inſtructus, Ju*„*riſprudentiæ operam dedit, retulitque inde lauream,* „*qui cùm ſumma in Deum ferretur pietate pius Opera*„*riis aggregari Neapoli voluit; tanta valuit exiſtima*„*tione apud Cardinalem Cantelmum Archiepiſcopum* „ *Neapolitanum, ut eum ſibi delegerit Examinatorem* „ *Synodalem: Conſultor inſuper, & Fiſcalis ejus Ur*„*bis S. Officii, adeo effulſit doctrina, & vita integrita*„*te, ut hac ſacra Thiara dignus habitus fuerit 19. A*„*pr. 1694. gratanter ab univerſo Grege exceptus, de*„*latum ſibi onus omni ſollicitudine ſuſtinet. Secundo* „ *Concilio Provinciali Beneventano habito ab Archie*„*piſcopo Metropolita Cardinali Urſino anno 1698. in*„*terfuit tanquam eligens.*

TUDERTINI EPISCOPI.

TUDERTUM haud obſcura Civitas Umbriæ, opinione antiquior, propè Tiberim in amæno colle ſita, inter Narniam, Peruſiamque honorificè à Strabone appellatur Tuder, ſplendida Urbs,& Hiſpilium. Aliique hanc eandem Urbem ad Vilumbros ſpectare contendunt, quam Veii, Etruſci Tudertes condidere. De quibus duobus Silius lib.8.

Haud parci Martem coluiſſe Tudertes.

A Dionyſio verò lib. 1. Antiquitatum Tiora dicitur, ac Matrera. Marti tanquam tutelari Deo gens Tudertina litabat, apud quam Deo dicatum inſigne Templum extabat. Plinius lib. 3. Tudertum recicit inter Romanas Colonias, quam Plinianam opinionem, ut veram, ſanxit antiquiſſima hujus loci inſcriptio. Priſcis temporibus ſplendidè floruit, ruitque ruente Romano Imperio. Barbaris immeritam Urbem incurrentibus, diverſiſque tyrannis ejuſdem Dominium in ſe trahentibus, itaut aliquando etiam inter ſe decertantibus civibus poſtremum excidium adiiſſe videatur, donec aliquando tandem ſub Pontificibus opima, diuturnaque pace cœpit florere. Plures protulit illuſtres viros, in quibus enituit Martinus Pontifex, ejus nominis Primus. Haud poſtrema fuit inter Umbriæ Civitates, quæ Chriſtianam lucem aſpiceret, hoc eſt ipſorum Apoſtolorum temporibus; tametſi ſemel ſuſceptam fidem Chriſtianam S. Terentianus deinceps primus ejuſdem Civitatis Epiſcopus ibidem firmaverit an. 122. proprioque ſanguine illuſtraverit. Hæc Tudertina Eccleſia ſolius Romani Pontificis præſtolatur arbitrium: ejuſdem perſcripſit Annales, addita Præſulum ſerie, Lucas Albertus Petus Cathedralis Canonicus, qui manuſcripti aſſervantur apud Tudertinam Rempublicam; unde poſtea eoſdem Angelus Cæſius Epiſcopus illos in Aula Epiſcopali depingendos curavit. Nos item ab ipſis, aliiſque ſcripturis, ac monumentis hunc ſequentem catalogum poſteritati tranſmittendum fore exiſtimavimus.

A D D I T I O.

„*Cathedrale Tuderti Templum exurgit ſub invoca-*
„*tione Annunciationis B. Mariæ Virginis; duæ ibi di-*
„*gnitates, Canonici* 21. *utramque Præbendam haben-*
„*tes ſacra peragunt; his adde octo Manſionarios, alioſ-*
„*que Presbyteros, & inferiores Clericos. Prioratus*
„*prima poſt Pontificalem dignitas* 300.*ſcuta annui red-*
„*ditus percipit. In ea Cathedrali Cura Animarum*
„*proprius Parochus exercet, duodecimque in ipſa Ci-*
„*vitate numerantur Parochiæ; octo Regularium Viro-*
„*rum, totidem ſacrarum Virginum continet Cœnobia,*
„*quinque Hoſpitalia, Montem Pietatis, & Semina-*
„*rium. Diœceſis ampla eſt, & ad centena circiter par-*
„*tim Oppida, partim Villas ſe extendit. Tudertum*
„*quinque ferè mille Incolis frequentatur, univerſa*
„*Diœceſis plus minus* 25. *& in his varia Regularium*
„*Clauſtra numerantur. Abbas Baſilicæ S. Pauli de*
„*Urbe ſuas habet Tuderti Menſales, quarum plura*
„*privilegia Abbas Margherinus eruditiſſimus Vir in*
„*ſuo Caſinenſi Bullario refert. Hujus Eccleſiæ annuus*
„*cenſus eſt excedens ſcuta bis mille, & in libris Came-*
„*ræ taxatur in flor.* 300. Luceat.)

I. 1. S. TERENTIANUS primus Epiſcopus, ac Patronus Tudertinorum, cum Chriſti fidem mirabili fervore ſub Hadriano Imperatore prædicaret, ingentiaque miracula ederet, per exquiſita tormenta, demum linguæ præciſionem, capitiſque obtruncationem Martyr invictus evolavit ad Dominum, circa annum Domini 138. Kal. Septembris. Cujus corpus Exſuperantius Presbyter, ac Laurentia piiſſima fœmina, octo tantum milliaribus procul à Tuderto apud Coloniam, ut vocant, ſepelierant. De quo hac die Martyrologium Romanum, Ferrarius in Catalogo, & alii. Tortonæ etiam hujus ſancti celebris memoria habetur, ubi illius corpus conditum fuiſſe affirmant; item Theani, ubi ejuſdem ſancti brachiū incolæ venerantur; Parmæ etiam, quæ Civitas, non temnendam ejus ſancti reliquiarum partem honorificentiſſimè aſſervat. Cæterùm ſplendidiori ſolemnitatis pompa S. Terentiano Tudertini tamquam tutelari Divo juſta perſolvunt.

2. S. PONTIANUS Martyr cum hanc Eccleſiam regeret, Diocletiano, Maximilianoque Chriſtianos urgentibus, in Ciſterna piæ Tudertinæ Matronæ, quam cum filio, Seuſtioque nepoti Proconſulis erudierat in fide, delituit. Donec Ablavius nepotem Seuſtium Chriſtianitatis reum cum 80. capitibus mulctatus eſt. Inde etenim in eam crudelitatis curam factus intentior, etiam delitescentem Pontianum invenit, quem ad medium decorticatum Romam miſit, eundemque teterrimo carcere Imperator excepit. Cujus cum Caſſiano Ablavii filio demandaſſet cuſtodiam, cuſtos ab reo edoctus in fide, adeò deinceps in ſtudio pietatis profecit, ut poſt Martyris Pontiani exceſſum, Tudertinorum Præſul ſucceſſiſſet dicatur. Cæterùm Pontianus cum diverſa, & varia tormentorum genera feliciter percurriſſet, infractuſque perſeveraſſet in fide, illuſtris demum Martyr effectus eſt 9. Id. Junii, *a* circa annum Domini 302. cujus Tuderti ſolemnitas celebris habetur, præcipuo, proprioque laudum præconio, quod Clemens VIII. favorabili diplomate firmavit. De eo Ferrarius in Catalogo ſanctorum Italiæ, ex ejuſdem Eccleſiæ monumentis. II.

a Septimo Id. Julii et Ferrando.

3. S. CASSIANUS Ablavii Etruriæ, & Umbriæ Proconſulis, Cromatiæque Romani Præfecti filius, Pontiano adhortatore converſus ad fidem, eidem in Epiſcopatu ſucceſſit. Hic dum Chriſti Evangelium evulgaret, à Venuſtiano Fratre tentus, ac ſæviſſimè cruciatus, ſpiritum Deo reddidit Idus Auguſti in eadem Diocletiani perſecutione anno 304. cujus corpus in Franciſcano Templo honorificè aſſervatur. De eo Martyrologium Romanum hac die. Ferrarius autem in Catalogo ſanctorum Italiæ præpoſterè hunc, quem modò commemoravimus, Caſſianum, cum altero ejuſdem nominis ſancto confundit, quem conſtat prope Syllanum Portum palmam accepiſſe Martyrii. III.

4. AGATHO floruit anno 451. vir doctrina, ſanctitateque inſignis. IV.

5. CRESCONIUS *b* anno 497. ab Anaſtaſio II. Papa, cum Germano Epiſcopo Capuano Conſtantinopolim ad Anaſtaſium Imperatorem legatus miſſus eſt, ut univerſali Eccleſiæ diu expectata pax redderetur. Fuit egregius vir, ut Baronius narrat. Quamobrem Romanis Conciliis ſub Felice, Symmachoque Pontificibus honorificè interfuit. V.

b Criſconius dicitur in Concil. Rom. an. 487. ſub Felice III.

6. FORTUNATUS anno 515. S. Apoſtolicæ ſedis ſub Hormiſda Papa legatus, ad Anaſtaſium Conſtantinopolitanum Imperatorem, ſimul cum famoſo Ennodio Epiſcopo Papienſi, Venantio preſbytero, Vitalique Diacono Cardinali ea legatione functus eſt. Quibus adjunctus fuit Hilarius S. Romanæ Eccleſiæ ſcriba. Conſule Baronium ad hunc annum. VI.

7. S. CALLIXTUS Tudertinus Epiſcopus, ac Martyr inſignis, hanc Eccleſiam rexit per id tempus, quo Ariani Gothi devaſtabant Italiam; à qua teterrima lue Eccleſiam ſibi concreditam ſua vigilantia, ſolertiaque præſtitit immunem, propeque forum Cathedralem conſtruxit D. Joanni Baptiſtæ ſacram. Fortunatum Pictavienſem, qui è Galliis Romam petebat, excepit hoſpitio, indeque rever- VII.

ſum ſuæ Eccleſiæ ſibi conditorem declaravit, eundemque decedens ſucceſſorem excepit. Porrò Calixtum nefarii quidam mortales, qui ad S. Pontificis correctionem fuerant refractarii, inclytum Martyrem effecerunt 14. Auguſti anno 528. ſancti corpus in Franciſcano templo quieſcit. Ejus meminit Martyrologium Romanum hac ipſa die. De hoc S. Martyre hæc carmina extant.

Hoſtilis ut poſſes Urbem ſervare furore,
Arma tibi infeſtus corpori amiſſus erant.
Hic Urbem Callixte potes ſervare, ſalutem.
Cur nequeas tuam reddere ab hoſte tuam?
Hoc erit optatum, ut ſequerer veſtigia Chriſti,
Ut poſſem in clypeo figere ſigna Ducis.
O Felix Callixte, feres Diademata bina,
Vitam alius ſervas, negligis ipſe tuam.

VIII 8. S. FORTUNATUS a Pictavienſis Gallus, Callixto ſucceſſit anno 528. cujus antea fuerat coadjutor. Huic, ut Magnus Gregorius ſcribit, in abigendis malignis ſpiritibus magna virtus inerat, floruitque temporibus Juſtiniani Imperatoris, hoc eſt, per illud ipſum tempus, cum Totila Rex Gothorum excidium, vaſtitatemque minitabatur Italiæ. Requievit autem in Domino, pridie Kal. Julii, qua ipſa die Tudertina Civitas ejuſdem ſancti meritis, ac precibus Gothorum diſcuſſit obſidium anno 537. meminit ejus Martyrologium Romanum 14. Octobris, Ferrarius in Sanctorum Catalogo, aliiq; quamplures. De reliquiis ejus translatis in Gallias tempore Othonis Imperatoris ſcribit Sigebertus in Chron. an. D. 969.

a Hunc Fructuoſum mendoſe vocat Martyr. in Hierolex. v. Aqua Bened.

IX. 9. FLORIDUS floruit, cum Longobardi cladem Italiæ intuliſſent. (1)

X. 10. SABINIANUS Magni Gregorii familiaris Cõcilio Romano ab ipſo celebrato interſuit an. 595. (2)

XI. 11. LAURENTIUS, Martino Pontifici ejus nominis I. in paucis charus, patria Tudertinus, inter Lateranenſis Concilii Patres aſſedit, an. 649.

XII. 12. JOANNES ſub Eugenio I. Pontifice Concilium Romanum ſuo Suffragio implevit anno 656.

XIII. 13. BONIFACIUS interſuit Concilio ſub Agathone Papa anno 680.

XIV. „*N...., Tudertinus Epiſcopus in Synodo Zachariæ* „*Papæ an.* 743. Lucent.)

XV. 14. THEOPHYLACTUS Epiſcopus Tudertinus Hadriani Papæ I. una cum Gregorio Epiſcopo Oſtienſi anno 787. in Anglia Concilio Calchuthenſi Legatus interfuit; de quo Henricus Spelman. tom. 1. Concilior. Britannici orbis.

XVI. 15. JOANNES Epiſcopus Tudertinus, in Concilio Romano ſub Eugenio II. anno 826.

XVII. 16. AGATHO ejuſdem Civitatis Epiſcopus, conventui celebrato à Leone IIII. aſſedit, in quo condemnatus eſt Anaſtaſius Presbyter Cardinalis anno 850. b anno vero 853. c cum pluribus aliis Epiſcopis contra electionem Benedicti III. legitimam conſpiravit. Conſule de hac re Anaſtaſiũ Bibliothecarium.

b 850. c 853.

XVIII 17. HILDERICUS Concilio interſuit ſub Hadriano II. Pontifice anno 871. [„ *Item alteri* Cont. „ *anno* 888.]

XIX 18. GREGORIUS in Epiſcopum ordinatus eſt à Joanne XII. Papa anno 963. Conſule Baronium.

XX 19. ATHO, ſive Atto de Aptis. is ille eſt, qui anno 970. Othonis Imperatoris Legato conſtantiſſimè reſtitit, ne corpus S. Fortunati Epiſcopi deportaret in Gallias.

XXI. 20. * JOANNES Tudertinus Epiſcopus anno 1015. ſubſcripſit decreto Benedicti Papæ IX. pro Abb. Fructuarienſis monaſterii.

* Ex App. tom. 2.

XXII 21. GREGORIUS deſignatus anno 1033. ſubſcripſit privilegio Eccleſiæ Sylvæ Candidæ.

XXIII [„ *MARTINUS Tudertinus Epiſcopus nobis innoteſcit ex Concil. Rom.* 113. *Epiſcoporum habito an.* „ 1059. *Nicolao II. Pont. Max. Legiturque ſubſcriptus Italia Sacra Tom. I.*

„ *Conſtitutioni de electione Rom. Pont. in eodẽ Concilio* „ *editæ, ut conſtat ex novis. Harduini Concil. editione.*]

22. * RODULPHUS civis & Canonicus Florentinus, Tuderti Epiſcopus fuit, ille, cui ſub Alexandro II. Papa Florentini Epiſcopatus adminiſtratio demandata eſt poſt annum 1068. eumque moderavit uſque ad an. 1071. reverſuſque deinde eſt ad ſuam Tudertinam eccleſiam, ibidem defunctus d, cui ſucceſſit Garodulphus. XXIV

* Ex App. tom. 5.

d 1071. ex Ughel. in Florentinis.

23. GARODULPHUS floruit an. 1074. [„ *Aliis* „ *Gotefridus: fortaſſe idem cum Rodulpho.*) XXV.

24. GUITTARDUS anno 1093. menſe Februarii Indict. 2. conceſſit facultatem Maynardo Præpoſito Monaſterii S. Crucis Saxi vivi Eccleſiam ædificandi in villa Gripta ſuę Diœceſis in honorem S. Nicolai, ex monumẽtis archivi ejuſdem Abb. & monaſterii à noſtro Jacobillo ex originali tranſumptis. XXVI

25. LAURENTIUS II. anno 1117. XXVII.

26. OTHO diploma quoddam Honorii II. ſubſcribit Eccleſiæ Piſanæ indultum anno 1126. ad hanc dignitatem electus à Paſchale II. Hic ille Otho eſt, qui in Galliam ad Regem Ludovicum ab Anacleto Antipapa legatus eſt anno 1129. XXVIII

27. GRATIANUS ſub Alexandro III. inter Patres Concilii Lateranenſis aſſedit an. 1179. ejuſdemque memoria extat in eadem Eccleſia, cui præfuit ad annos ſupra unum triginta, Cathedraliſque majus conſecravit Altare. XXIX

28. RUSTICUS laudatiſſimus præſul, ſingulariſque prudentiæ vir Urbevetanis, [3] Peruſinis, Tudertiniſque jus dixit Divinum, eoſdemque populos, quos varia partium ſtudia, civileſque diſcordiæ abduxerant, ad ſuave Eccleſiaſticum jugũ iterum compulit anno 1210. Hujus præter Tudertinas tabulas, meminit Cyprianus Manes in Urbevetana Hiſtoria. XXX

29. BONIFACIUS Tudertinorum Antiſtes ab Honorio III. conſecratus anno 1219. Extat eodem anno diploma confirmationis ejuſdem Honorii III. donationis Bonifacii factæ Priori, & Fratribus S. Fridiani Lucenſis de Eccleſia S. Joannis de Covali 4. Kalend. Decemb. epiſtola 626. fol. 646. anno 4. Reg. Vatic. Hic unus ex illis Epiſcopis eſt, qui perpetuam indulgentiam illam à Deo ipſo indultam Aſſiſinati Eccleſiæ S. Mariæ Angelorum promulgavit anno 1223. Hujus memoria extat in IX. Gregorii regiſtro, lib. 9. Ep. 80. Idem, pia liberalitate S. Laurentii Eccleſiam Franciſcanis attribuit 1233. conſule Waddingum Tom. 1. Annal. Minorum. XXXI

30. JACOBUS * Ord. Prædic. ad Tudertinam Sedem ſubvectus eſt anno 1250. Hic pacis artibus eximiè cultus Tudertinos civili diſcordia diſſipatos, ac propemodum conſternatos ad arma, dexteritate mirabili pacis fœdere junxit, collegavitque. XXXII.

* Ex App. t. 9.

§ De eo Fontana in Theatro Dominic. p. 195. Mandoſ.

31. PETRUS Cajetanus Anagninus, Matthiæ filius, Bonifacii VIII. patruus, huc translatus ex Sorano, electus anno 1252. 5. Kal. Junii Pontif. Nono Innocentii IV. Deinde an. 1276. ad Anagninam Eccleſiam translatus eſt, ut habetur ex Vat. regiſtro. XXXIII.

LII 3 Qui

(1) Floridum, alii Florium, S. Herculani junioris Peruſini Epiſcopi Alumnum fuiſſe ex M. Gregorio Dialog. lib. 3. c. 11. & 13. nec unquam Tudertinum, ſed unicum Tiphernatem Epiſcopum, dictumque Tudertinum ex mendoſo Codice advertit Baronius in notis ad Martyrol. Rom. die 7 Novemb. ubi de Sancto Herculano. Hæc ſufficiat monuiſſe: forſan hic Floridus à Tiphernate diverſus, quem ſibi vendicant Tudertina monumenta. *Lucen.*

(2) Tale ſibi in ſerie Ughelliana teſtimonium perhibet Sabinianus, nobis ſiquidem ſemper ſuſpectum, cum emergat tantum ex ſcripto S. Medardi privilegio. *Lucen.*

(3) Sed nec Peruſinis, nec Urbevetanis præfuiſſe ex monumentis ubique Epiſcopis conſtat, & ſiquidem patet ex Epiſt. Innocentii III. ad Amelienſem Epiſcopum c. 19 de *jurejurando*. à Cathedralis Tudertinæ Canonico electum Epiſcopum prævio communi juramento de quibuſdam ſervandis, quæ quia in præjudicium Eccleſiæ reſultabant, Juramentum nullum declaratum eſt, & pœnitentia impoſita Ruſtico. *Lucent.*

Qui cum eam Eccleſiam regeret, idem Bonifacius, A.
antequam purpuratus evaderet, Tudertinæ Eccleſiæ canonicatu condecoratus eſt, unde poſtea per omnes dignitatis gradus, ad Apoſtolicam Sedem ſublimatus fuit. Petrus in Tudertina Civitate Fratres Minores ſuſcepit in Eccl. S. Fortunati & ſtabilivit ann. 1254. reſervatis ſibi, ſucceſſoribuſque pro jure Epiſcopali novem ſolidis Lucenſibus annuatim perſolvendis: ibique altare S. Franciſci dedicavit.

XXXIV. 32. Fr. BENTIVENGA de Bentivenghis, nobilis Tiburtinus Ordinis Minorum inſignis Theologus, Capellanus, atque Nicolai III. Pont. à Confeſſionibus, ſuæ patriæ Epiſc. renunciatus ann. 1276. Pauloque poſt Epiſcopus Cardinalis Albanenſis, majorque Pœnitentiarius. Ad duos annos Tudertinam rexit Eccleſiam, eoque munere libens, volenſque abivit. Deceſſit autem 1289. 7. Kal. Aprilis Tuderti, ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Franciſci apud ſuos Minores. Conſule Waddingū Tom. 2. Ann. Fratrū Min.

B.

XXXV. 33. Fr. ANGELARIUS Bentivēga ſupra cōmemorati Cardinalis frater, ex Ordine item Minorum, in Epiſcopatum Tudertinum eidem ſucceſſit an. 1278. 4. Kal. Auguſti, à Nicolao III. electus, ex reg. Vaticano ep. 107. fol. 28. Sedit ad annos ſeptem, deceденſque in Eccleſia S. Franciſci tumulatus eſt; ubi poſtea Card. frater ſuus ſepultus fuit.

XXXVI. 34. NICOLAUS Epiſcopus Tudertinus, in demortui Angelarii locum, ex Archidiacono Cathedralis poſtulatus, confirmatur à Martino IV. anno 1286. Id. Aprilis, ex reg. Vaticano epiſt. 8. fol. 42. an. 2. ubi habetur, quod Capitulum poſt mortem Angelarii Berardum Priorem Eccleſiæ Fulginatenſis, & Papæ Capellanum, atque magiſtrum Giffridum Anagninum, litterarum contradictarum Auditorem poſtulaverat, qui dignitati renunciarunt, unde Nicolaum hunc præfecit. Spoletani Ducatus fuit Gubernator nomine Romanæ Sedis, novique Templi S. Fortunati fundamenta jecit anno 1292. Epiſcopalē, ac Canonicorum menſam auxit, cui Monaſterium S. Archangeli prope Tudertum Ord. Vallis Umbroſæ auctoritate Bonifacii VIII. conjunxit. Ad decem annos Tudertinæ Eccleſiæ jura pronunciavit; exceſſit an. 1296. quo ad cœlum evolavit B. Jacobonus de Benedictis Tudertinus 25. Martii, qui ſtultus propter Chriſtum, nova arte Mundum deluſit, ſepultus in Eccleſia S. Franciſci, alias ſancti Fortunati.

XXXVII. 35. NICOLAUS Armatus, ex Canonico Rothomagenſi, Nicolao ſucceſſit anno 1297. 8. Kal. Maii à Bonifacio electus, ex reg. Vat. epiſt. 161. fol. 35. Anno verò 1301. die 19. Aug. in Baſilicam S. Fortunati tranſtulit corpora SS. Caſſiani, Callixti, Fortunati, Romanæ, & Dignæ. Fato deinde functus eſt 1326.

XXXVIII. 36. RAYNUTIUS de Aptis nobilis Tudertinus ſuæ Patriæ præſul ſublectus eſt ann. 1326. Hoc ann. 1349. (ut habet m. ſ. Catalog.) propter bella orta in Civitate Tudertina omnia acta, monumentaque Archivii Epiſcopalis lacerata, ac igni combuſta fuere, ipſeque Epiſcopus expulſus à Civitate Peruſiæ diù manſit, ſuumque Vicarium in temporalibus, & ſpiritualibus Baldum celebrem juris conſultum habuit. Ann. 1354. Tudertinos abſolvit authoritate Inocentii VI. ab omnibus pœnis ſpiritualibus, & temporalibus adverſus ipſos olim promulgatis, eo quod hoſtiliter expugnarunt Urbevetanam Civitatem, Joannem Card. tituli S. Theodori Legatum Apoſtolicæ Sedis Tudertum accedentem recipere recuſarunt: Ludovicum olim Bavariæ Ducem hæreticum, & excommunicatum tanquam Imperatorem, ac Petrum Corbarium hæreſiarcham tamquam Papam in eadem Civitate receperunt: Caſtrum S. Gemini violenter occuparunt, alioſque ob exceſſus. Reſtituit omnes & ſingulos ad honores, & antiqua privilegia. Sub eodem Epiſcopo floruit B. Joannes Raynuccius Monachus S. Benedicti, idemque onus ſuſtinuit ad 28. annos. Obiit anno 1356. ſepultus in Cathedrali.

37. ANDREAS de Aptis ſublectus eſt ann. 1356. XXXIX.
Hic inſigniter diſciplinam clericalem lapſam reſtituit, ſarctamque tectam habuit ſaluberrimis legibus: cum exaggeratis virtutibus vir illuſtris, tum etiam affinitate fraterna, qua Aptium Franciſcum Florentinum Epiſcopum, & Cardinalem contingebat. Conſtitutiones Eccleſiæ Tudertinæ ſumma prudentia à ſe compoſitas promulgavit, quæ à ſucceſſoribus approbatæ nuper typis excuſæ ſunt. Hinc anno 1360. Sublacenſis Abbatiæ reformator fuit. Obiit ann. 1373.

38. STEPHANUS Paloſius Normannus Romanus S. Mariæ Majoris Canonicus, creatur Epiſcopus XL.
Tudertinus ann. 1374. à Gregorio XI. Sanctæque Romanæ Eccleſiæ Camerarius ab Urbano VI. ſublectus eſt, Romæque Vicarius; ſub eodemque Pontifice evaſit ad Purpuram, ſub tit. S. Marcelli an. 1380. Sub Bonifacio deinde IX. S. Mariæ Majoris Archipreſbyter renunciatus eſt. Tudertinam vero rexit Eccleſiam uſque ad annum 1396. cum illam Eccleſiam adminiſtraret, ex quo fuerat Cardinalis ſublectus, uſque ad hunc ipſum annum, quo demum eo munere ſe exolvit. Conſtitutiones Capituli, rebus compoſitis cum Canonicis, perſcripſit. Ab Aptis, & Clarevallenſibus, qui erant factionum Guelphorum, & Ghibellinorum principes in Civitate Tudertina anno 1380. ſolemne pacis juramentum ſuſcepit, id fuit prudentiæ, ac dexteritatis ſuæ nobile facinus. Deceſſit Romæ 3. Kalen. Maii anno 1398. ſepultuſque eſt apud S. Mariam Majorem, cum ſubjecta inſcriptione. C

Hic jacet Reverendiſſ. Pater in Chriſto D. Stephanus Paloſius tit. S. Marcelli S.R.E. Presb. Card. Archipresbyter hujus Baſilicæ, qui obiit anno Domini 1398. menſ. April. die 29. cujus anima requieſcat in pace. Amen.

39. ANTONIUS de Calvis Romanus, S. Petri Canonicus, Imolenſis Epiſcopus electus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1396. 11. Kal. Januarii, anno verò 1407. renunciatus eſt Preſbyter Cardin. tit. ſanctæ Praxedis ab Innocentio VII. Vita functus eſt 1411. 6. Non. Octobris; ſepultuſque eſt apud Baſilicam Vaticanam in ſacello à ſe conſtructo. XLI.

40. GUILLELMUS Normannus* Rothomagenſis Gallus Epiſcopus Anconitanus, ab Innocentio VII. translatus eſt ad hanc Eccleſiam anno 1405. 2. Non. Junii. Ejuſdem Pontificis Theſaurarius fuit, functuſque in Galliis eſt legatione. Anno verò 1407. à Gregorio XII. Maſſiliam (1) miſſus eſt, ut Petro de Luna Antipapa ſuppreſſo, teterrimum ſchiſma, quod tunc univerſalem devaſtabat Eccleſiam, jugularet, cum pollicitatione ejuſdem Gregorii, ſe ipſum etiam Pontificatui ceſſurum ſi hoc communi paci Luna ſincere dediſſet. Re tamen infecta, rediit ſalutaribus monitis Petro pervicaciter reluctante. E vivis poſtea exemptus eſt * 1407. die 28. Octob. Senis, dum Curiam peteret, depoſitus in Eccleſia S. Dominici ad Sacellum S. Petri, è libro emortuali ejuſdem eccleſiæ. XLII. * Ex App. tom. 5. D * Ex App. t. 5.

41. FRANCISCUS de Ayello Riccardi Filius, Salernitanus, ante Cavenſis Epiſcopus, hunc translatus eſt anno 1408. 3. Kal. Januarii, Gregorio XII. ſedente. Conſtantienſi Concilio interfuit, unuſque fuit ex executoribus teſtamentariis Card. Landulphi Maramaldi ann. 1415. die 10. menſis Octobris. Barenſem tandem Archiepiſcopatum obtinuit 1424. a 3. Id. Decemb. XLIII. * 1424. ex Adis.

40. Fr.

(1) Talis allusionis dum agit Oldoinus in additione ad vitam Gregorii XII. Guillinum eum nominat, & natione Normannum, qui ſanè decipitur, cum fuerit cognomento de Normandis nobili Romana familia, ut etiam alibi hunc Romanum nominat. Lucenius.

XLIV 42. Fr. ANGELUS Scardeonus Viterbienſis Ord. Eremitarum S. Auguſtini antea Equilinus Epiſcopus translatus eſt ad hanc Eccleſiam anno 1425. a die 19. mensis Januarii. Dum huic præeſſet Eccleſiæ, ipſoque enixius adhortante, Tudertini jam pridem devii ad Imperium Romanæ Eccleſiæ redierunt, quibuſdam exſibilatis Tyrannis, qui eam Civitatem violentiſſimè occupaverant. Obiit an. 1429. (a 1424.)

XLV 43. ANTONIUS de Anagnia, Monteflaſconenſis antea Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt an. 1429. die 8. menſis Aprilis. Defunctus eſt 1434.

XLVI 44. GERMANICUS Etruſcus Pratenſis, S. Apoſtolici Palatii Auditor, & Piſtorienſis Eccleſiæ Præpoſitus, ſucceſſit Antonio, ab Eugenio IV. ad hanc ſedem evectus an. 1434. 6. Kal. Novemb. ex lib. Oblig. Parum ſupervixit ab obtenta dignitate.

XLVII. 45. BARTHOLOMÆUS de Aleonibus Angeli filius Firmanus, Abbas S. Petroniani extra muros Firmanæ Civitatis Ordinis S. Benedicti, Tudertinus Epiſcopus dictus eſt ann. 1436. 2. Id. menſis Januarii. Hic Pium II. Pont. Max. cum 14. Cardinalibus munificentiſſimè hoſpitio excepit, enituitque pietate in pauperes quam qui maximè, cum per 36. annos Tudertinam rexiſſet Eccleſiam. Severiori autem diſciplina revocata, retentaque quoad vixit in clero, illuſtre ſacellum S. Sebaſtiani ſupra montis Fanum ædificavit. Paulo II. ac Sixto IV. Pontt. Maxx. charus fuit, ſub quo mortali vita functus eſt an. 1472. die 6. Januarii orbatus lumine ſenex venerabilis. Cunctis lachrymantibus in Cathedrali conditus fuit, cum prius epiſcopatum hæredem inſtituiſſet.* Ad cuius tumulum hoc proſtat epitaphium.

(* Ex App. t. 2.)

D. O: M:

Bartholomeo Aleoni Firmano, Epiſcopo Tudertino, viro optimo, ſūmaque doctrina & religionis, qui cum ſediſſet annis XXXVI. obiit pridie Non. Jan. M. CCCC. LXXII. Angelus Cæſius Epiſcopus Tudertinus ſepulchrum inſtauravit, & exornavit M. D. LXXXXVIIII.

XLVIII. 46. CONSTANTINUS Herulus Narnienſis, electus eſt 1472. translatus poſtea fuit ad Eccleſiam Tiburtinam, demumq; deceſſit Spoletanus Epiſcopus.

XLIX. 47. FRANCISCUS Maſcardus Sutrinus renunciatus eſt anno 1474. 5. idus Decembris. Hic Cathedralem exornavit, majuſque Altare ſpectabiliori conſtruxit munificentia, marmoreis columnis circumcirca fundatis. Effœtæ jam ætatis huic nuncium remiſit Eccleſiæ an. 1499.

L. 48. BASILIUS Maſcardus Sutrinus, filius Baptiſtæ, nepos Franciſci, Patrui Coadiutor adſcitus eſt an. 1499. die 19. menſis Julii. Sub Julio II. Laterano Concilio interfuit, ſub Leone verò X. vita functus eſt an. 1515. cum prius Cathedralem exornaſſet, primumq; lapidem Templi S. Mariæ Conſolatricis jeciſſet an. 1508.

LI. 49. ALTERIUS b Biliottus nobilis Florentinus Leonis X. familiaris, Aulæque Pontificiæ Magiſter, ab eodem Pontifice Epiſcopus adlectus eſt ann. 1515. die 13. menſis Augusti. Ad annos 8. huic præfuit Eccleſiæ, libens, volenſque deinde oneri cedens. (b Aldovius, ſivè Aldigherius)

LII. 50. PAULUS Angeli filius, Diaconus Cardinalis Cæſius Romanus, Tudertinam Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit, anno 1523. die 1. ineuntis Iulii, eam adminiſtrationem ad ann. 10. retinuit, fratrique deinde ceſſit anno 1534. De quo fuſius Honufrius Gerardinus de Catenacciis Amerinus, doctus, eruditusque vir in Hiſtoria Umbriæ illuſtris p. p. adhuc non edita.

LIII. 51. FEDERICUS Cæſius Romanus anno 1534. adhuc juvenis, ſed nobiliſſimæ indolis, ſingularisque expectationis, ex ceſſione fratris, à VII. Clemente hunc Epiſcopatum obtinuit. Quare cum hujus Eccleſiæ gubernaculis primum admoveretur, ad ejus virtutes alluſit hujuſmodi epigrammate Hieronymus Borgius Epiſcopus Maſſæ Lubrenſis lib. Carminū m. ſ.

Natus ego ad ſummæ ſpecimen virtutis amandum.
Te ſancto Antiſtes cogor amore ſequi.
Proſequor innumeris cum civibus, ore per orbem
Qui pleno mores, & tua facta canunt.
Hinc tu carmen erit mihi, quem ſua plurima reddit
Felicem virtus, publicus ornat amor.
Felix ſe cujus virtuti adjunxit amicam
Fortunam, & majus, cui decus aſtra parant.
Felices qui te patrem meruere Tudertes,
Ac fidum ad cæli regna beata Ducem.

A Paulo deinde III. Federicus Presbyt. Cardinalis creatus eſt tit. S. Pancratii. Haud plus, quam decem annos Tudertinam rexit Eccleſiam, eandemque ceſſit in favorem nepotis, cum regreſſu. Defunctus autem eſt anno 1561. 5. Kal Februarii, ſepultuſque eſt apud S. Mariam Majorem in nobili Cæſiorum ſacello. Conſule quæ ſupra narravimus, de hoc nobiliſſimo Cardinali.

LIV. 52. JO. ANDREAS Cæſius Romanus, Petri Donati Urbis Senatoris filius, duorum ſupradictorum Cardinalium nepos, Cerviæ antea Epiſcopus, huc translatus eſt anno 1545. die 11. menſis Martii. Hic Collegium Pietatis inſtituit, Eccleſiam exornavit, obque exaggeratas virtutes omnibus charus fuit. Epiſcopatui tamen ceſſit anno 1566.

LV. 53. ANGELUS Cæſius Romanus e Chiappini filius ex Advocato conſiſtoriali, à Pio V electus eſt an. 1566. die 15. M. Februarii. Sub Gregorio verò XIII. Apoſtolicæ Cameræ Clericus effectus eſt, atque Decanus. Litteratorum hominum amantiſſimus fuit, antiquitatiſq; ſtudioſiſſimus. Multo labore ſuorum prædeceſſorū nomina indagavit, ac duce ſolertia reperit, repertoſq; poſtea in aula Epiſcopalis palatii depingendos curavit, ſingulis brevi inſcriptione appoſita. Novum templum Romæ, ac nobile S. Mariæ de Vallicella vulgò vocatum, quod jam pridem Petrus Donatus frater Cardinalis munificentiſſimè fundaverat, æmula virtute perfecit, perleganti in eo conſtructo ſacello, cui magnam dotem dixit. Deceſſit autem anno 40. ſui Epiſcopatus, noſtræ verò ſalutis 1606. ætatis ſuæ verò 76. eodemque templo prope fratrem exceptus eſt, ut geminata purpura duorum fratrum, idem ſepulchrum nobilitaretur. De quo hæc habet Catalogus M. S. Tudertinorum Præſulum, Bibliothecæ Barberinæ. *Hic ſolemniter Urbem ingreſſus totam diœceſim perluſtravit, Eccleſiaſticos ritus, & cæremonias reſtituit. Pontificali pridem incognito apparatu ſtatis diebus edito populum ad Eccleſiam magis frequentandam diſpoſuit. Clericorum numerum, habitum, mores, conſuetudines reformavit, ac eorum ritualem librum edidit. Totam Eccleſiam, cujus parietum ſingulatim poterant tunc lapides, & tegula tecti numerari, mutatione altaris, & organi, tabernaculo, maiori fornice, capellis, picturis egregiis, cancellis, atque inſigni ſerica ſupellectili, renovatiſ-*

(e Laudatur à Chartario in Syllabo Advoc. Conſiſt. p. 149. Mand.)

que

quę campanis illuſtravit. Sanctimoniales clauſtris con- A
tineri ſuaviter induxit, illaſque ord. S. Franciſci ex
monaſterio collabente in tutiorem locum authoritate A-
poſtolica tranſtulit. Aedes exiguas, & anguſtas, novas
condidit, veteres inſtauravit. SS. Caſſiani, & Calliſti
Martyrum, & Fortunati Confeſſoris Epiſcoporum
Tudertin. ac SS. Romanæ, & Dignæ Virginum corpo-
ra in templo S. Fortunati, illuſtriori ſepulchro ære ſuo
condito, ſolemni pompa tranſtulit, ibidem B. Jacoboni
de Benedictis oſſa decentius poſuit, ac B. Philippi corpus
ordinis Servorum prius apud S. Marci Eccleſiam ſub
altari majori, deinde ad Eccleſiam S. Mariæ gratia-
rum tranſlatum collocavit. Vetuſtas Eccleſiæ conſtitu-
tiones, & novas ſynodales additas imprimi fecit, una
cum officio SS. Tudertinorum Apoſtolica authoritate
approbato. Collecta undique monumenta proprio reſti-
tuto archivo Eccleſiaſtico collocavit, ſummam ſcutorum
quatuor mille donavit ſocietati Annunciationis B. Vir-
ginis pro nubendis quotannis puellis honeſtis, & paupe-
ribus. Viam Caſſiam, ac plateam cum fonte ſub eodem
nomine in Urbe Tudertina ad publicum beneficium, & B
ornatum ſtravit, & conſtruxit, egenis, & ſenioribus ali-
menta continuo exhibuit, aliaque pia opera exercere
nunquam ceſſavit. Hactenus ille.

LVI. 54. MARCELUS Lantes, origine Piſanus nobilis autem hoc tempore Romanus, Cameræ Apoſtolicæ Generalis Auditor, à Paulo V. electus eſt presbyter Card. tit. SS. Quirici, & Julittæ an. 1606. die 11. menſis Septembris, eodemque anno Epiſcopus Tudertinus renunciatus eſt, ac Ordinis S. Franciſci protector. Tudertinam Eccleſiam rexit uſque ad annum 1625. eoque munere deinceps ſe exolvit. Seminarium Clericorum inſtituit. Novum cœnobium pro Fratribus diſtrictioris obſervantiæ S. Franciſci ad Eccleſiam S. Petri ſuper aquas nuncupatum in diœceſi, non ſine maximo ſumptu ædificandum curavit, pauperes fovit, Clerum reformavit, Chriſtianæ fide rudimenta non tam pueris, quam aliis neceſſariæ, publicè doceri in Civitate, ac tota diœceſi inſtituit. Vivit adhuc Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis, Senator planè ſingularis conſilii, integritatiſque præcipuæ. Quem Deus ad commune Eccleſiæ commodum diutiſſimè conſervet. C

LVII. 55. LUDOVICUS Cincius Romanus ab Urbano electus eſt anno 1625. die 15. menſ. Sept. Exceſſit è vita ann. 1638. menſe Octobri.

LVIII. 56. OLDERICUS Cardinalis Carpigna, Epiſcopus Eugubinus, ad Tudertinam Eccleſiam tranſlatus anno 1638. menſ. Octob. libens abdicavit 1643.

LIX. 57. JO. BAPTISTA Cardinalis Alterius Romanus, olim Camertinus Præſul, ab Urbano VIII. hoc ipſo an. 1643. die 13. Julii inter purpuratos Patres relatus, pauloque poſt Tudertinus Epiſcopus conſtituitur. Deus Opt. Maxim. hunc digniſſimum Præſulem ad univerſalis Eccleſiæ bonorum diu incolumen ſervet.

A D D I T I O.

LX { „*Xenodochium Tuderti pro mendicis erexit; in*
„*Oppido Fratta nuncupato ſuæ Diœceſis Parochialem*
„*Eccleſiam cum ædibus Epiſcoporum commoditati a*
„*fundamentis ſubſtruxit, plurimiſque cum ditaſſet un-* D
„*dique bonis Tudertinum Gregem, ad Urbem dum*
„*properat ſacra limina veneraturus, Narniæ tactus a-*
„*poplexia, ibidem obiit 25. Novembris 1654.*

LXI. „*PETRUS MARIA Bichius, nobilis Senenſis*
„*Ord. S. Benedicti Congregationis Montis Oliveti,*
„*Alexandri VII. propior affinis, cujus auctoritate hac*
„*Infula dignatus eſt 18. Martii 1658. Eximia probi-*
„*tatis dotibus cum ſibi commiſſum Gregem gubernaret*
„*ad Suanenſē in Etruria tranſlatus eſt 12. Jun. 1673.*

LXII. *JOSEPH Planettus Æſinus J. U. D. & in Roma-*
„*na Curia cauſarum Advocatus, hac Sede nobilitatus*
„*eſt 17. Julii 1673.* Lucent.)
{ „*Obiit in reſidentia an. 1709. Menſe Febraario*
„*Laudatur à Baldaſſino in Hiſt. Æſina pag. 173.*

LXIII „*PHILIPPUS Antonius tit. S. Chryſogoni Card.*
„*Gualterius, ex Epiſcopatu Imolenſi tranſlatus ad*
„*Eccleſiam Tudertinam 14. Octob. 1709. Illamque*
„*dimiſit 5. Decemb. 1714.*

„ LVDOVICVS *Anſelmus Gualterius, ejus ger-* LXIV
„*manus frater, Epiſcopus Verulanus, tranſlatus fuit*
„*ad præfatam Tudertinam Eccleſiam 21. Janua. 1715.*

VALVENSES
& Sulmonenſes
EPISCOPI

SULMO Pelignorum Metropolis, diruto Corfinio, à Solymo Æneæ contubernali Sulmona appellata, qui eam fundaſſe, conſtruxiſſeque narratur. Hanc pluribus in locis patriam ſe habuiſſe gloriatur Ovidius. Hujus honorificè meminerunt Ptolomæus, Plinius, Cato, Silius, Liviuſque & alii. Mario, Syllaque civilibus bellis diſcordantibus à factione Syllana, ut Feſtus narrat, cecidit penè tota. Hoc tempore utitur felicitate non modica, incolis frequens, opibuſque adauctis, eòque fortunatior, quod ſub Burgheſiæ gentis Pauli Quinti proſapiæ ſplendidiſſimæ Principatu ſuaviſſimè conquieſcat. Poſitus eſt Sulmo in medio ferè planiciei 12. milliar. montibus circundatæ, quæ alicubi ad tres, alicubi verò ad quinque millia paſſuum latitudinem extenditur, atque inter duos amnes, quorum alter, quem veteres Giptiū vocaſſe tradunt, ab Apennino, alter, quem Velem dicunt, à Najella montium altiſſimo exit. Hanc Urbem Geographi in quarta Regione Italiæ collocant, 90. omnino milliariis ab Urbe Roma diſſitam in Pelignis, quæ Regio nunc Valva nuncupatur, nam ut Blondus tradit, circa ann. Domini 700. ſub dominio Longobardorum Regum circa Sulmonem antiquato nomine Pelignorum, in Comitatu erecta, & Valva aſt nuncupata, ex quo factum eſt, ut Diœceſis Eccleſiæ Sulmonenſis, atque huic Regioni, Romana Eccleſia Valvenſem Epiſcopatum dixerit, cujus in ſacris Conciliis frequens memoria extat. Epiſcopus duas habet Cathedrales Eccleſias una in ipſa Sulmonenſi Civitate S. Pamphilo dicata, altera in ſylvis, ubi veteris Corfinii veſtigia, ingenteſque ædificiorum ruinæ, paſſim cernuntur, S. Pelino ſacra, qui ibidem ſub Juliano Apoſtata, cum ejus oratione Martis templum corruiſſet, à templorum Pontificibus duriſſimè cæſus, atque 85. vulneribus confoſſus, martyrii coronam promeruit, die 5. Decembris an. 362. Juncta deinde Sulmonenſi Valvenſis Eccleſia Epiſcopali dignitate condecorata eſt, aut paulò ante, aut Sergio I. Pontifice ſedente ad clavum. Conſtat autē ante annum 700. noſtræ ſalutis harum Eccleſiarum ſimul junctarum Præſulem, ad poſteritatis memoriā non tranſiiſſe. Quicquid autem ſit de præteritis temporibus, hoc noſtro ſeculò à Sulmonenſi tanquam à digniori Valvenſis dignitas denominatur, in qua ſacrorum Antiſtes cum Clero ſplendidiori fixit ſedes. In Sulmonenſi Cathedrali, ubi S. Pamphili Civitatis Patroni corpus veneratur, 12. ſunt Canonici, una cum Archidiacono, in Valvenſi verò, in qua S. Pelini tutelaris reliquiæ aſſervantur, Canonici 9. cum Præpoſito numerantur. Reſidet ibidem Vicarius, Viceſgerens Epiſcopi, qui ſub ſe habet 24 oppida: Sulmonenſi verò Generali Vicario, præter ipſam Civitatem, 20. ſubſunt nobiliora Caſtra, quæ ſimul cum cæteris juncta, unam ſatis nobilem efficiunt Diœceſim. Olim poſt diutinas lites inter ſe de digni-

tate

tate certantes utriuſque Eccleſiæ Canonici, tandem convenientes in unum, Apoſtolica, propriique Paſtoris auctoritate, ex duobus unum Capitulum, unũque ſigillum effecerunt, ac in electione Epiſcopi ſimul ſuffragia ferebant. Noſtris verò hiſcē temporibus iterum inter utriuſque Cathedralis Capitula orta diſſenſio à Romana Rota ad favorem Sulmonenſium exiit deciſio, quam Urbanus VIII. Pont. Max. ita confirmavit, ut Eccleſia Valvenſis ſuis debitis obſequiis, ac privilegiis non fraudaretur, atque poſt maximas utriuſque Eccleſiæ tempeſtates, facta eſt tranquillitas magna. Valvenſis, Sulmonenſiſque Epiſcopus Romano Pontifici eſt immediatè ſubjectus, cujus fructus in libria Apoſtolicæ Cameræ, ad florenos 150. taxantur, verus autem valor ad ſcuta .... aſcendit. Templa in ipſa Sulmona Civitate ſummis ædificiis extructa, piaque loca, ac religioſorum Monaſteria multa. Inter cætera ad duo millia paſſuum, ad montis Maroni tadices ſitum nobile S. Spiritus Ordinis Cęleſtinorum Atchicęnobium ſpectatur, in quo prima ejus ordinis jecit fundamenta Cęleſtinus V. inter Divos relatus. Protulit Sulmo inter alios viros clariſſimos, Poetarum lumen Ovidium, Marcum Probum ſui temporis Poetam ſatis celebrem, qui inter alia opera, Parthenias in D. Mariæ hiſtoriam carmine heroico edidit; Franciſcum Barbatum Juriſconſultum eximium, Petrarchæ amicum, ad quem ipſius extant epiſtolæ; Innocentium VII. Pont. Max. Cardinales duos, Joannem, & Coſmatum Melioratos ejuſdem Pontificis fratris filios, nonnulloſque Epiſcopos, viroſque in omni genere præſtantes. Urbrm perſcripſir perbellè Hercules Cioſanus, una cum Ovidii vitam anno ſalutis 1578. à Sulmone conditu, ut ipſe refert 2700. At catalogus Valvenſium, ac Sulmonenſium Præſulum, ex monumentis Romanis, ſcripturiſque illarum Eccleſiarum, ſequens eſt.

ADDITIO.

(„ *Sulmo quatuor circiter mille habitatores complectitur. In ejus Cathedrali præter Canonicos adſunt „ nonnulli Capellani à Capitulo conducti, aliique Clerici inferiores. Dignitatis, & Canonicorum fructus an„nui 50. Scuta vix explent; carent præbendis Theologali, & Pœnitentiaria. Cura animarum in ea non „ exercetur, habet tamen Fontem Baptiſmalem, ad „ quem omnes ex Civitate confluunt, & quilibet ex Canonicis baptizat. Palatium Pontificium ipſi unitur, „ deſtituitur Seminario, & Monte Pietatis. Præter „ Cathedralem nulla alia Collegiata gaudet; enumerantur tamen decem Eccleſiæ Parochiales, & duæ „ Clericorum cœtu frequentatæ. Octo virorum, 4. mulierum Cœnobia, 5. Laicorum ſodalitia, duo pro infirmis, unum pro Peregrinis Hoſpitalia ipſam Civitatem condecorant. Eccleſia verò Valvenſis 4. milliaribus diſtans à Sulmone ſita eſt prope mœnia Terræ „ Pentimæ eo in loco, ubi olim Corfinium erat. In ea „ pariter 12. Canonici in divinis operantur cum Præpoſito, qui percipit 140. Scuta annui redditus: cæteris „ Canonicis centum reſpondent. Caret Præbendis, & „ cura animarum, quæ exercetur in Eccleſia Terræ „ Pentimæ: ad ſacrum tamen lavacrum excipiendum „ Cathedrali ſe omnes præſentant, & in ea Præpoſitus „ baptizat. In ipſa Terra Pentima ædes aſſurgunt pro „ Epiſcopi habitatione: Mons Pietatis, Seminarium, „ & Hoſpitale deſiderantur. Utriuſque Eccleſiæ Taxa eſt Fl. 170. Verus redditunm valor mille ſcuta ejus „ regionis non attingit.* Lucent.)

I. 1. PALLADIUS Epiſcopus Sulmonenſis primus occurrit, cujus illuſtris memoria extat in Romano Concilio ſub Symmacho Papa, an. 499.

2. *FORTUNATUS Valvenſis Epiſcopus ſub Symmacho Papa interfuit Conſilio V. Rom. an. 503. II. * Ex App. tom. 9.

3. (1) CLARENTIUS Epiſcopus Valvenſis in Cōc. ſub Agathone Papa an. 679. ſubſcriptus reperitur. („ BENEDICTUS *Valvenſis interfuit Rom. Concil.* 680. Lucent.) III.

4. S. PAMPHILUS Valvenſis Epiſcopus, quē Sergius I. Pont. Max. eidem præfecit Eccleſiæ circa annum Domini 706. (2) Ibidemque charitate in pauperes, & gratia miraculorum illuſtris, obdormivit in Domino 28. Aprilis. Cujus ſacrum corpus in Cathedrali Sulmonenſi quieſcit, eidem ſancto dicata, cujus ſolemni ritu tanquam ejuſdem Civitatis tutelaris Divi feſtus dies celebratur. De eo Martyrolog. Romanum, & Baron. in notis hac die. Vitam ipſius ſcripſit Paulus Regius Epiſcopus Æquenſis. IV.

5. GRADESCUS poſt Pamphilum Valvenſem rexit Eccleſiam. V.

6. VADEPERTUS. (*Vixit temporibus Adria„ni I. Papæ VI. qui & Valpertus nuncupatur: interfuit „ cuidam judicio Hildeperti Spoletini Ducis cum „ aliquot aliis Epiſcopis, ut deſumitur ex Reg. Farfen.* „ Lucentius.) VI.

7. RAVENNUS. VII.

8. ARNULPHUS, cujus Baronius meminit anno 843. vixit temporibus Ludovici Pii, & Lotharii Imperatorum; de quo in Chronic. S. Vincentii de Vulturno lib. 2. Eo ſuperſtite, quidam ambitione tactus, Valvenſem Eccleſiam invaſit, Joanne VIII. Pontifice circa annum 873. Habetur ejuſdem Pontificis epiſtola plebi Valvenſis Eccleſiæ, in qua invehitur in intruſum; laudat eos, qui minimè recipiendum duxerunt, ſimulque præcipit, ne unquam eum admittant, alioquin ſententiam excommunicationis minatur. Jacet ejuſdem cadaver Sulmone, in templo S. Alexandri, (3) cum hoc epitaphio. VIII.

Hac ſunt infoſſa Arnulphi Præſulis oſſa.

In eadem Eccleſia S. Alexandri aſſervatur ejuſdem Pontificis reliquia, ut lapidea tabula propè altare poſita refert iis carminibus.

Hic Alexandri ſunt oſſa recondita ſancti
Papæ, qui Petro Quintus ſucceſſor habetur.

Inferius verò.

Ugonis fortis, ſapientis, necnon potentis opus.

9. OPITARMUS. IX.

10. GRIMOALDUS teſtis reperitur ann. 968. in judicatu S. Mariæ Apiniaci ad favorem S. Vincentii de Vulturno, ubi dicitur Epiſcopus de Epiſcopio S. Pelini, ex Chronico ejuſdem S. Vincentii lib. 4. de quo etiam ibidem an. 993. X.

11. THEODULPHUS, ſive Tidolphus anno 1015. Hic Caſtellum de Populi, ut appellant, extruxit. XI.

12. TRANSARICUS, ſeu Tranſanus, ſive Tranſonus anno 1030. XII.

13. SUAVILLUS Tranſatico ſucceſſit. Exceſſit Leonis IX. temporibus, fuitque vir potens in opere, & ſermone, cujus mentio habetur in antiquo documento ejuſdem Eccleſiæ Valvenſis. XIII.

14. DOMINICUS Ordinis S. Benedicti Monachus, à Leone IX. creatus anno 1054. ut ex ſequenti bulla ejuſdem Pontificis erui poteſt, quæ adhuc in Cathedrali archivo una cum ſequentibus infra reponendis monumentis aſſervatur, injuriæ temporum deinceps etiam futura ſuperior; in qua eidem, ſucceſſoribuſque ſuis confirmat cathedrales Eccleſias S. Pelini de Valva, & S. Pamphili de Sulmona. XIV.

LEO

(1) Clarentius, qui *Clarenſis Balnenſis* adnotatur Epiſcopus in Conc. Rom. an. 680. delendus ex hac ſerie, quem adnumeravimus inter Balneoregienſes Etruriæ; Valvenſis verò in eodem Concilio Benedictus aſſedit antiſtes. *Lucent.*

(2) Hic Ughellus à ſe ipſo corrigendus quoad an. 706. circa quem ſcribit Pamphilum à Sergio I. factum Epiſcopum: iſto enim anno non modo non amplius vivebat Sergius, ſed nec ſucceſſor ejus Joannes VI. Proponit ille quidem Pamphilo Clarentium an. 679. ſubſcriptum Concilio ſub Agathone Papa. Verum cum præter ſolum Palladium anno 499. in ſimili Concilio ſub Symmacho nominatum, nullos Sulmonenſes, aut Valvenſes ſciat nominare Epiſcopos, imo uſque ad ſeculum IX. incerta ſit Epiſcoporum iſtorum ſucceſſio, gratis videtur præſumi Pamphilum poſteriorem fuiſſe Clarentio. *Bollandiani menſ. Aprili t. 3. p. 584.* ubi plura de S. Pamphilo.

(3) Ughellus hic Arnulphi oſſa in Eccleſia S. Alexandri Papæ, & Martyris humari ſcribit: deceptus ſiquidem in eo, quod cenſeat peculiare templum S. Alexandri ſub invocatione apud Sulmonenſes extare, cum nullum ejuſmodi ibidem ſpectetur, & corpus præfati Pontificis, Martyriſque in Valvenſi Cathedrali aſſervetur in nobili ſacello ipſi S. Alexandro ſacrum, in quo etiam Arnulphi oſſa Cathedrali ſepeliuntur: qua in re etiam Oldoinus in ſuis ad Ciaconium additionibus ſallitur, ubi de hoc Alexandro ſermonem protrahit. Advertit idem plures civitates enunciare ſe Alexandri Papæ, & Martyris ſacrum corpus poſſidere: rem dum ponderat, exiſtimat vel alterius Alexandri corpus ſuppoſitum, vel ſanè præcipuas partes ejuſdem Papæ Alexandri poſſideri à diverſis populis, quam prudentiorem cenſuram ſimiliorem cenſeo, & in praxi veritati conſonam. *Lucent.*

LEO EPISCOPUS, Servus ſervorum Dei.

Dilecto Confratri Dominico Valvenſis Eccleſiæ Epiſcopo, cunctiſque ſucceſſoribus tuis in eadem Eccleſia canonicè promovendis in perpetuum.

ET ſi jubemur, dum tempus habemus, à Domino, bona operari, maxime tamen ad domeſticos fidei. Unde omnibus Eccleſiis Chriſti pro ea, quæ nobis credita eſt, diſpenſatione ſollicitudinem noſtram habemus, ſic debimus invigilare longinquis, ne in aliquo abſimus propinquis. Itaque ad ſuggeſtionem tuam chariſſime confrater, & Coepiſcope Dominice, quem ex Cœnobii diſciplina ad Epiſcopatus coram repromavimus, gaudemus, & anteceſſoribus noſtris, atque nobis fideliter, & jugiter deſervire in S. R. Eccleſia cognoſcimus. Sed Valvenſis Eccleſia, cui Domino authore præſides, quamvis peccatis facientibus malitia ſæcularium hominum, & peccatorum ejus, ſua, non quæ JESU Chriſti ſunt, quærentium, ſupra modum deſolata, & deſtructa, munimine Apoſtolici privilegii contra impetus, & machinamenta ſacrilegorum obtendimus. Igitur authoritate Apoſtolica per hoc noſtræ conſtitutionis privilegium concedimus, & corroboramus tibi, tuiſque, ut dictum eſt, ſucceſſoribus in perpetuum, Epiſcopatum Valvenſem cum omni ſua integritate, & pertinentia, ſicut antiquis, & juſtis limitibus determinatur, ſcilicet à foſſata Luparelli ad portellas, ſive columnas, & à furca de Gorz. ad Staſilum inter mantes; hinc à caſtello de Furca ad Serram de Cannatina, & à Serra de Sigella ad Serram de monte Chriſti, inde à monte Ceneracici ad Crucem, inde à valle Araldi ad muricem de celics, & à terra de canti ad furcam Mizula, deinde à robore cerurei, & campo olomeo, & à tanite ad columnellam de campo Mezzo, ubi exit aqua de ſangro, & pergit ad foſſatum Luparelli, quod jam dictum eſt. Principaliter quoque confirmamus tibi ad Epiſcopalem ſedem Eccleſiam S. Pelini cum omnibus ſibi juſte pertinentiis, & pariter Eccleſiam S. Pamphili cum cæteris Eccleſiis, & capellis, quæcumque intra præfatos poſita eſſe noſcuntur, cum omnibus pertinentiis earum, itaut decimas, & oblationes tam vivorum, quàm etiam mortuorum, ſecundum authoritatem eorum canonum, prout tibi videbitur, ſicut Epiſcopum decet, diſpones, & diſpenſes. Clericorum cauſas, & negotia ad ſeculares homines, & eorum judicia tranſire non conſentias, ſed tu ipſe, & ſucceſſores tui audiatis, & canonice deffiniatis. Et quia malorum pectorum negligentia, ſimul & nequitia monumenta chartarum, vel privilegia anteceſſorum noſtrorum, & ſi qua ſunt alia inſtrumenta, quibus poſſeſſiones, & bona ipſius epiſcopatus firmabantur, & retinebantur, aut perdita, aut ſubtracta fuiſſe conſtat, per hoc noſtræ authoritatis privilegium ſancimus, ut nihil hoc præfatæ Eccleſia noceat, ſed juxta quod Otta Imperator Grimualdo ejuſdem Eccleſia Epiſcopo etiam per præceptum edixit, quæcumque neceſſitas, & juſtitia ipſius Epiſcopatus fuerit ſub interpoſitione ſacramenti, per veraces homines, tam divites, quam etiam mediocres, quos idem Epiſcopus denominaverit, in cujuſcumque poteſtate ſit ipſa juſtitia, inquiratur, & Eccleſia dicta reſtituatur. Inſuper decernimus ſub interpoſitione diſtricti anathematis, ut quicomque conſcius eſt poſſeſſionum, vel bonorum, quæ jure competont præfato epiſcopatui, & tamen inde alienata ab improbis hominibos detinentur, Epiſcopo aut ſuis manifeſtet, ne malis aliorum conſentiendo, & tacendo, ſacrilegus apud Dominum exiſtat; omnes etiam charta facta ad damnum Eccleſia, vel quæ fuerunt ipſi Eccleſia ſubtracta, & detinentur ab invaſoribus Apoſtolica authoritate ſint inanes, & vacuæ. Hinc S. Romanæ, & Apoſtolicæ ſedis, cujus juris epiſcopatus ille ſpecialiter eſſe dignaſcitur authoritate ſub interminatione diſtricti anathematis interdicimus, ne aliqua magna, vel parva perſona cujuſcumq; conditionis, & dignitatis moleſtare, inquietare, diveſtire præſumat eum abſque diſcuſſione ex omnibus rebus mobilibus, vel immobilibos, ſe ſe moventibus, quæ nunc poſſidet, & deinceps juſte acquirere, & poſſidere poterit. Quod ſi quis Dei, & animæ ſuæ inimicus quocumque modo, vel ingenia hujus Apoſtolici privilegii temerarius prævaricator exiſtere non timuerit, & aliquid eorum, quæ hic aut confirmantur, aut infirmantur à nobis, ſibi præſumpſerit contra hoc, quod noſtra authoritatis cenſura hic promulgatur, perpetua anathematis ſententia ſe gehenna cum diabolo, & Angelis ejus irrecuperabiliter mancipandum noverit, niſi forte dum vivit, digne Domino, & Eccleſia ſuæ ſatiſfecerit. Qui vero divina pietatis intuitu, & ſancta obedientia reverentia fidelis conſervator extiterit hujus, benedictionem hic, & in futura promereatur, præmiumque ſempiterna beatitudinis in electorum Dei cætibus. Amen.

Datum in Benevento xii. Kal. Januarii per manus Federici diaconi, & bibliothecarii, ac cancellarii S. A. ſedis vice D. Heremanni Calonienſis Archiepiſcopi, & Archicancellarii anno Dom. Leonis IX. Papæ 5. ind. VI.

Dominico Præſule, Sulmone cum Canonicis reſidente, nonnulla bona Epiſcopio S. Pelini dono dederunt Ardemanus, & Drago Sulmonenſes Cives, quæ in ſequenti documento numerantur.

In Dei nomine ab incarn. D. N. J. C. anno milleſimo quinquageſimo ſexto, & die menſ. Januarii 1. indict. 8

IDeo conſtat nos Ardemanus . . . & Drago pro Deo datis de Comitato Valvenſe habitatores eſtis in ipſa Marane de claro tantum ſicut in edicto Longobardorum continet pagina: ſi qui Longobardi, ut habet caſus humanæ fragilitatis exproraverit, quamquam in lectula iacens, dum vivit, & recte loqui poteſt pro anima ſua judicandi, vel diſpenſandi de rebus ſuis, quæ, aut qualiter volverit, & quid judicaverit, ſtabilem debeat permanere, quam & nos conjungendi ſupradicti Ardenani, & Dragonis conſtitum nobis eſt, ut Domnus Carolus Rex jo dicavit, & in ſuo capitulare affixit, ut quæcunque fœmina poteſtatem habeat per Comitatom viri ſui res ſuas vendere, poteſtatem habeat donare, notum facit, quia quando nos fuimus copulati iſta conſuetudine gentis noſtræ Longobardorũ, ſic dedit nobis jam dicti ſupra aſcripti Ardemanus, & Drago viri noſtri quartam partem ex omnibus rebus ſuis, quomodo in ipſis noſtris cap continet, propterea nos quatuor inſimul conjugatui ego Ardemanus, & ſu prad. Coniuge ſua, & ſupradictus Drago, & ſupradicta coniuge ſua & ſupradictus Drago, & ſupradicta Coniuge ſua uno conſilio pariterque conſenſu, bona, & ſpontanea, & noſtra bona voluntate, quam, & per redemptionem, remedium que ſalutis animæ noſtræ de illis noſtri conſortii, quia nos ipſæ p . . . de ipſa Eccleſia tradere ad ca . . faciendum pro animabus noſtris, ut pius Deus, & Dominus noſter JESUS Chriſtus aliquid de peccatis noſtris dimittere, & minuere dignetur, & ut Januom Paradiſi gaudentes nos introire jubeat, & ut habeamus pacem in prima reſurrectione, ut in judicio non inter hædos ad ſiniſtram, ſed inter oves ad dexteram aggregari mereamur conſortio tuto mereamur à Domino audire nobis dicente, venite benedicti Patris mei percipite Regnum, quod vobis paratum eſt ab origine mundi, propterea judicavimus & offerimus, & donavimus omnimodo. ſicut lex continet, & per præſentem tradidimus in Eccleſiis, & in Epiſcopiis B. S. Pelini, qui eſt in Comitatu Valvenſe in Corfinia Civitate, & B. S. Pamphili, qui eſt in Sulmona Civitate, ubi nunc præſenti tempore D. Dominicus vener. Epiſcopus cum ſois religioſis Canonicis regimen tenere videtur, hoc eſt ipſa Eccleſia S. Mariæ, & B. S. Felicis, qui eſt in Comitatu Valvenſe in ipſo campo, qui eſt deſuper Varacem, ſic dedimus nos ſupradicti ad ipſas ſupradictas Eccleſias S. Pelini, & S. Pamphili, cum reliquiis, & campanis, & cum ipſe mura. & cum libris, & cum terris, & vineis quantum ad ipſas Eccleſias pertinet, & quomodo à ſupradicti noſtri Conſorti traditi habuimus. Similiter judicavimus, & offerivimus, & donavimus, & per hanc chartulam ordinavimus animæ noſtræ, & ſicut in ipſa continet, ita in poteſtate S. Epiſcopii transfudimus, & offerimus ad habendum, tenendum, & poſſidendum abſque alicujus contradictione, & ſi cuilibet Rectori. vel ſupradicti Epiſcopii opportunum fuerit, habeat in omnibus licentiam, & firmiſſimam poteſtatem in omni loco iſtod munimen oſtendere, & ſtauſare, agere, & ragunare, & adoprare de ſupradicto Epiſcopio defendere abſque omni calumnia, & hoc repromittimus & obligavimus nos ſupradicti unanimiter nos ſuprad. Ardemannus, & Draga conſentiente, & faciente, & nos ſupradictæ Coniuges ſimiliter, quam & per volontatem coniatuum de ſupradicti viri noſtri nos pa-

Digitized by Google

riter diſponentes, & obligantes contra ſupradictæ Eccleſiæ B. S. Pelini, & S. Pamphili, ſuoque Rectori, vel Advocati pro redemptione animarum noſtrarum, & pro animabus de illis hominibus, qui ſuæ partibus nobis tradidit. Quod ſi nos prædictos, & noſtros hæredes, poſteroſque noſtros ſi contra hanc chartulam cauſare præſumpſerit, aut ſi hanc chartulam, judicationẽ, quod ſi nos pro animabus noſtris fecimus, ſi rumpere, aut retornare, vel revolvere, vel minuere, ſeu contrariare præſumpſerit per quodlibet ingenium, promittitur namque in iram Dei, & D. S. Pelini, & S. Pamphili incurrat, & non habeat pars in prima reſurrectione, ſed ſit illi pars in ſtagnum ignis ardentis, & ſulphuris, & cum Anna, & Caipha, & Abiron, & cum Juda, & Pilato compedes ligent, ſecundo ad parem Eccleſiæ obligavimus nos ſupradictos, & noſtros hæredes duplum, & meliorare, reſtaurare, qualis in illa die invenitur eſſe quãdo exinde cauſare videatis, & inſuper componere ad ipſæ ſupradictæ Eccleſiæ B. S. Pelini, & S. Pamphili de auromonetato libras 30. & iſta chartula ſemper firma, & ſtabilie permaneat in ſempiternum, ſicut ſuperius legitur; quam, & per rogeſtum ſupradicti Ardemanni, & Dragoni hanc chartulam ſcripſi, Ego Guar. Nepi. Moicep. Actum in Valva.

XV. [* Ex App. 7.] 15. JOANNES Monachus Caſinenſis & Præpoſitus Eccleſiæ ſeptem Fratrũ in Aprutio, vir prudens, vitaque probabili & religione conſpicuus, electus Abbas S. Bartholomæi de Carpineto Pennenſis Diœceſis, mox translatus ad Abbatiam S. Clementis de Piſiano, electus eſt Valvenſis, ſeu S. Pelini Epiſcopus circa annum Domini 1071. Dominico ſucceſſiſſe exiſtimatur, de quo Chronica S. Bartholomæi de Carpineto lib. 2. hæc habet. *Defuncto Ermundo Abbate, ſucceſſit Adam, qui vivens in regimine annos tres, XV. Calendas Januarii vitam conſummavit in brevi. Sed de Fratribus Monaſterii cum nõ eſſet quiſquam ad regimẽ Eccleſiæ ſufficiens, qui poſſet illud à tanta inopia relevare, elegerunt quendam Monachum Caſinenſem præpoſitum Eccleſiæ Septem fratrum de Aprutio virum prudentem religione & vita probabili notum nomine Joannem. Qui juxta morem ſublimatus in ſede cœpit ad reſtaurationem Eccleſiæ diligenter laborare. Verum eo tempore Monaſterium S. Clementis, quia paſtore vacabat, & fratres ipſius Monaſterii ſcientes hujus Abbatis prudentiam, & vitam commendabilem, petierunt ipſum in Abbatem S. Clementis; & quoniam enixius clamaverunt, ſecuta eſt eorum clamoris exauditio: trãſfertur ad ipſam Abbatiam, & ei præponitur Abbas poſt decem annos, & mẽſes totidem, quibus huic Monaſterio præfuerat, qui pro morum honeſtate, & ſapientiæ prerogativa poſtea in Epiſcopatum S. Pelini meruit ſublimari, & dimittens Abbatiam tenuit Epiſcopatum quidem pauco tempore, 2. videlicet annis, menſibus 9. & 24. diebus in regimine tam Abbatiæ S. Clementis, quam Epiſcopatus S. Pelini, & in S. Pelino 8 Idib. Aug. ſti meruit tumulari.* hæc ille. Obiit Joannes iſte Epiſcopus anno 1073, cui ſucceſſit Transmundus.

XVI. 16. TRANSMUNDUS filius Oderiſii Comitis Marſorum Sexti ex Abbate S. Mariæ de Treniche ad hanc dignitatem ſubvectus eſt anno 1074. cui Joannes de Valva habitator Sulmonæ terras aliquas ad opus Epiſcopii S. Pamphili largitus eſt ann. 1078. Is anno 1080. cum abſque rationabili cauſa Epiſcopatum dimiſiſſet, à Gregorio VII. duris prius verbis increpatus, pauloque poſt contra præceptum ejuſdẽ Pontificis, ne ſe in eo amplius intruderet, ipſam Eccleſiam pervadere auſus fuiſſet, dignitate exuitur. Extat de hac re inter epiſtolas ejuſdem Gregorii, ſequens.

GREGORIUS EPISCOPUS,
Servus ſervorum Dei.

Omnibus in Epiſcopatu Valvenſi habitatoribus majoribus, atque minoribus, ſive Poteſtatem in eo habentibus, qui gratiam B. Petri cupiunt, Salutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Transmundus veſter dictus Epiſcopus ad nos venit, quem nimirum nos duris verbis increpavimus, propterea quod Epiſcopatum ſine ratione dimiſerat; precepimus etiam illi propter iſtam ſtultitiam, ut de Epiſcopatu ſe deinde non intromitteret, ſed iret ad montem Caſinum, ibique tamdiu eſſet, donec cum ipſo præfati loci Abbate, aliiſque religioſis, & prudentibus viris conſilium comperiremus, quid de illo, & veſtra Eccleſia eſſet faciendum. Quod noſtrum præceptum (ſicut audivimus) contemnens, & per inobedientiam idolatriæ ſcelus incurrens auſus eſt Eccleſiam interdictam ad augmentum malitiæ ſuæ pervadere, eamque nunc pertinaciter non metuit occupare. Proinde Apoſtolica Authoritate præcipimus vobis, ut ſi gratiam Dei, & B. Petri diligitis, animarumque veſtrarum periculum timetis, nullus veſtrum Epiſcopalem reverentiam illi exhibeat, ſed bona Eccleſiæ de manibus illius eripientes, eum ſicut invaſorem habeatis, & res Eccleſiæ ne diſtrahere valeat, à poteſtate ipſius defendatis. Nihilominus quoque mandamus, ut huic Legato noſtro Joanni Subdiacono, quem adhuc vobis direximus, auxilii in his, quæ neceſſaria fuerint, præbeatis, quatenus ipſe una vobiſcum, quæ in hac re facienda ſunt, melius poſſit implere.

Datum 2. Idus Decembris.

17. JOANNES, Peccator Transmundo ſuffectus eſt ann. 1081. Hic S. Pelini templum reſtauravit, ubi in tabula marmorea hæc carmina leguntur. XVII

Emicat ecce pię Domus hæc in honore Mariæ,
Quam Preſul gaudet ſibimet feciſſe Joannes.

Cęterum uſque ad hunc Joannem in tabula marmorea eidem Eccleſiæ affixa Valvenſium Pręſulum memoria extat, præcipueque aliquot illorum Antiſtitum nomina memorantur in Longobardicis antiquiſſimis characteribus in membranis expreſſis, ad marginem vitæ S. Pelini, quam Vaticana Bibliotheca habet; nos autem hic exſcribendam curavimus in gratiam venerandæ antiquitatis ſtudioſorum.

Poperum fecit Tidolphus ad honorem, & reverentiam S. Pelini. Poſt mortem Epiſcopi Tidolphi, ſucceſſit Epiſcopus Transaricus, & habuit Poperum, & tenuit, ac poſſedit, prout melius habuit Epiſcopus Tidolphus. Poſt mortem Transarici acceſſit electus Suvil, & habuit, & tenuit, ſicut unquam melius tenuit Epiſcopus Transaricus. In tempore illo venit Epiſcopus Dominicus, & ſucceſſit Epiſcopatum, electus prædictus propter Epiſcopatum, quem amiſerat, dedit medietatem Populi Fratribus. Poſt Epiſcopum Dominicum, Transmundus ſucceſſit Epiſcopatum, & fecit Pontemam, & poſtea acceſſit cum manſuetudine apud Populum, & ibi precepit ſicut in terra ſua, & acceſſit ad S. Clementem, & ibi recepit Abbatem. In tempore illo, acceſſit Bachanam, & dederunt cœnobium illud, & habuit, & poſſedit per quinque menſes. Poſt Epiſcopum Transmundum ſucceſſit Epiſcopus Joannes, venerunt poſtea Pomporenſes, & reſignaverunt Poperum prædicto Epiſcopo Joanni, Epiſcopus prædictus receſſit ad Lanzanum, ac duxit Guillelmum Taxonis apud Poperum, & fecit cuſtodire Caſtrum illud, ad opus Eccleſiæ Valvenſis in Caſtellania; & ipſe Guillemus cuſtodivit Caſtrum Poperi ad mandatum Epiſcopi, & cum ipſe per longum tempus procuraſſet Caſtrum, Epiſcopus voluit removere eum, ipſe Guillelmus dixit, non poſſum tibi reſignare.

Hucuſque Codex vaticanus. *Poperum*, hodie Caſtrum Populi dicitur, cujus Dominus vocatur Dux, *Pontema*, Terra eſt, quæ Pentima, *Bacharum* nunc Bacharum, Theatinæ diœceſis, *Lanzanum* hodie Lancianum dicitur. *Ad S. Clementem*, nunc Abbatia Card. commendata.

18. JOANNES II. anno 1102. idem Caſtellum Peporanum petiit ſibi attribui ad eximendas omnes, quæ poſſent oriri, lites inter populos prædicti Peperani, ac S. Pelini ob confinia, quæ non ita pridem inter utrumque populum collocanda curavit ab Ugone, qui ante ipſum eidem Peperano Caſtello jus dixerat, idque præſentibus, Raynulpho Theatino Epiſcopo, aliiſque pluribus, qui ad Eccleſiam S. Pelini convenerant, dum S. Alexandri templum ſolemniter conſecraretur, ex inſtrumento Eccleſiæ S. Pelini, id habetur. XVIII

19. VUALTERUS anno 1109.* forte idem cum ſequenti, cujus Epiſcopi temporibus, Eccleſiæ S. Pelini, templum S. Flavianæ de Bariſano acceſſit. Eo ſedente eodem anno donatur Epiſcopio S. Pelini, & S Pamphili, Eccleſia S. Mariæ de Carbonibus.* Mortem obiit anno 1104. XIX. [* Ante an. 1104.] [* Ex App. 2.]

20. GUALTERIUS ad eam dignitatem à Paſchali II. Pontifice ſubvectus eſt ann.* 1104. ab eo- XX [* Ex App. tom. 9.]

dem-

de mqne Pontifice conſecratus fuit, cujus conſecration is bulla, in ejuſdem Epiſcopatus archivo diligent iſſimè aſſeruatur. Hic etiam. S. Populi Eccleſiam Epiſcopatui ſuo adinnxit, quæ Valuenſis Diœceſis eſt prope Anſidoniæ Civitatem. De quo mentio in vita S. Berardi Epiſcopi Marſorum.

* Ex App. tom. 9.

* Hic quoque anno 1124. Præſulatus ſui vigeſimo tumulum S. Pelini aperuit; corpus ejuſdem populis per ſex dies venerandum præbuit, & in nova Valvenſi Cathedrali repoſuit, ac reſeravit, ut inſculpta carmina ibi in marmore exarata teſtantur.

Quo domini cunctos carnis numeraverit annos,
Centum mille decem bis noſcat, quatuor addat.
Temporis inſuper eſt indictio nempe ſecunda.
Romæ præclarus vivebat Papa Calliſtus,
Annis viginti Valterius Ordinis almi
Valuenſes ſacras Præſul moderabat habenas.
Primus menſis erat ſeptem de fine tenebat
Reliquias ſancti, cum tranſtulit ipſe Pelini.
Bis ſex atque dies, monumentum manſit apertum;
Hocque novo templo poſuit cum laude ſepulchro.

XXI. 21. ODDO, à Clericorum Senatu Epicopus Valvenſis adlectus eſt, cujus electionem ratam deinde habuit Innocentius II. Pont. Max. anno 1138.

XXII. 22. GIRALDUS ad Sulmonenſem Epiſcopatum adlectus eſt à Canonicis S. Pelini, ſanctique Pamphili an. 1140. eidemque electioni idem Innocentius Pontifex II. ſuo ſuffragio pondus adiecit. Vocatur adhuc electus in donatione Eccleſiæ S. Mariæ de Valua, quam Joannes Abbas S. Vincentii de Vulturno dono dedit Epiſcopio S. Pelini, & S. Pamphili anno 1145. ut ſequenti monumento legitur in codice pergameno, apud Abbatem Conſtantinum Cajetanum.

In Dei nomine.

Scriptum convenientiæ qualiter ſtetit, ac Epiſcopus convenit inter me Joannes vir venerabilis Abbas de Monaſterio B. ſancti Vincentii, quod ſitum eſt ipſum præfatum Monaſterium in Comitatu Beneventano in fluvio de Vulturno, & eſt in locis, ubi Sucinum vocatur, ubi nunc præſente tempore regimen tenere videor, & te Gerardus vir venerabilis electus de Epiſcopio S. Pelini, & S. Pamphili, quod ſitum eſt ipſum præfatum in locum, ubi Corſinia Civitate vocatur, ubi nunc præſente tempore regimen tenere videris, quia dum ab omnibus non inconsuetus, ſed à pluribus eſſe videtur, & eſt nunc feſtum qualiter tu prædictus Epiſcopus habuiſti petitionem tuam à me præfatus Abbas, ut aliquid de res pertinere, dictum meum Monaſterium dediſſem tibi ad opus de dicta Eccleſia S. Pamphili per hunc ſcriptum sol. . . . amodo uſque incompleti 29. anni, & poſt completi 29. anni revolvendum ſemper in aliis 29. annis in omnem renovationem detis tu prædictus electus de tuis ſucceſſoribus ſolidos 20. ac me præfatum Abbatem ſcilicet, & meis ſucceſſoribus ad opus de præfato meo Monaſterio, quia dediſti mihi tu prædictus Epiſcopus de tua mobilia de dicta Eccleſia S. Pamphili ſolidos 20. ad opus, & diſpendium de præfatum meum Monaſterio, & ego præfatus Abbas ipſi ſolidos recepi à te prædicto electo in convenientia, & apud nos recepimus, & receptum teſtamur à Ber uncos homines ſcindo 8. cuiuſdam Alberti, & Joannis per cujuſdam Dodini, & Oddo per cuinſdam Azani, & Grimaldi, per cujuſdum Obaldi . . . qui fuerunt in eadem pulsione, & convenientia, præterea voluntate tua denegare nolui, ſed libenti animo, nemine me cogente, nec aliquid per vim patientes, niſi tantum ſana mente bona, & ſpontanea, & mea bona voluntate, unaque per conſenſum, & voluntatem de Monachi mei de prædicto Monaſterio dedit tibi prædicto electo ad opus de dicta Eccleſia S. Pamphili, hoc eſt ipſa Eccleſia B. S. Maria de Vulva, quæ eſt in loco, ubi le Fraſcurie vocatur, quia ſic dedit ego prædictus Abbas tibi electo, vel ad dicta Eccleſiæ amodo uſque in completi 29. anni, & renovandum cum muris, & altaris, & reliquiis, & erectionibus, & cum libris, & campanis, & cum caſtris, terris, vineis, arboribus, & cum introitu, & exitu ſuo, & cum omnia quantum infra ſe, vel ſupra ſe habent, & cum omnia quantum ad Eccleſiam pertinent, vel pertinere debent uſque in præfinitum tempus in vero timore ad uſufrugendi, agendi, gubernandi, regendi, cultandi, laborandi, lucrandi, non minuendi, nec donandi, nec concambiandi, nec præſtandi, nec per nullum . . . argumentis in alterius poteſtatem, ac proprietate nomine tranvendendi, vel ſubtradendi, niſi tantum, ut ſupradiximus vobis ad uſufruendi, & de ipſis frugibus faciendi quodcumque tu prædictus, & tuis ſucceſſoribus, vel veſtris ordinatibus facere volueritis uſque in præfinitum tempus, & quod ipſe frugibus, quo eos exinde lucraveritis, ſic deberis dare, & abſolvere, & uſu omnes annualiter per unumquodque . . . in qualicumque die infra annum de mercos valent denarios ſex, ut prædictus electus, vel tuis ſucceſſoribus, vel ad unum miſſum mihi prædicto Abbati, vel ad meis ſucceſſoribus, vel ad unum miſſum præfatis Monachis, vel ad unum miſſum, quod ſi ea omnia pleniter conſervaveritis in Cœna Domini annualiter, ſic pleniter dederitis, quomodo prædictum eſt . . . repromitto, obligo . . . prædictum Abb. Johannes, vel meis ſucceſſoribus tibi præſcripto Gerardo electo, & tuis ſucceſſoribus de dictu Eccleſia cum omnia ſua pertinentia ad poſſendum facere volueritis, uſque ad præfinitum tempus, cum ſi nos vobis ab omni homine per legem anteſtare, vel . . . non potuerimus, aut non ſumpſerimus, aut ſi amplius & uſum ſuper imponere voluerimus . . . quomodo dictum eſt ſub pœna obligata capere promittimus, & obligo me ego de alienando . . . cenſum, & hunc ſcriptum Convenientiæ firmum, & ſtabile permaneat uſque ad præfinitum tempus, quia inter nos tale fuit noſtra convenientia quomodo . . . & poſt . . . abſoluta nunquam liceat ego præfatus Abbas, vel meis ſucceſſoribus nolle, quod ſemel voluiſſe, ſed omnia, quod ſuperius ſcriptum eſt, fortiter inviolabiliter conſervare promittimus uſque in præfinitum tempus quam ad petitionem de prædict. Abb. hunc ſcriptum convenientia ſcripſi, Ego Johann, Zochus in xhv. & menſ. Aprilis per indict. ſeptima ind.

† *Ego Joannes alias Man. Abbas S. Vincentii, hunc ſcriptum . . . propria manu.*
† *Riuno Jaedem Monachus conſenſi . . .*
† *Onchilble Sacerdos . . . .*
† *Ego Fr. Petrus Subdiaconus conſenſi . . . .*
† *Lepaldus rogatus à te Domino Abb.*
† *Sunulphus rogatus à te . . .*

23. SIGINULPHUS ab iiſdem Canonicis Valvenſis Epiſcopus pronunciatus eſt, Eugenio III. ejuſmodi electioni ſuffragante anno 1144. Hic an. 1164. dedit in feudum cuidam Sebaſtiæ, & filiis multa bona de Epiſcopio S. Pelini & S. Pamphili, qui eſt idem cum Epiſcopio S. Pelini, de conſenſu Canonicorum S. Pamphili. XXIII

In Dei nomine.

Scriptum præſtage qualiter ſtetit, atque conventum eſt inter me Siginulphus Epiſcopus de Epiſcopio B. S. Pelini, & S. Pamphili, qui eſt ipſum ſupradictum cum Epiſcopio S. Pelini in locis, ubi Corſinia Civitate vocatur, ubi nunc præſentem poteſtatem, & regimen te tenere videtur dedit ſupradictus Epiſcopus ad te Sebaſtia filia Valters Bodon. & eſt habitatrix in ipſa Civitate de Sulmona, & quia dum à Dominibus omne non eſt in conventionem ad pluribus omnium eſſe videtur, & manifeſta cauſa qualiter ſupraſcripta Sebaſtia habuiſti petitionem tuam detegere voluerit, libenti animo bona propoſitione, & mea bona voluntate, unaque per conſenſum, & bonam voluntatem de primatis ordinatis Canonicas mei S. Pamphili dedi tibi ſupradicta Sebaſtia, & a filiu tui quid de Girardi nati ſunt, hoc eſt, ſedici pezzi di terra . . . . omiſſis dictis terris, & poſt fui clauſula ad ſolvendũ duodecim denarios in feſto S. Pamphili ſupraſcripto Epiſcopo, vel ſuis ordinatis in dicta Eccleſia S. Pamphili, & aliis omiſſis. . . .

Anno Domini Milleſimo centeſimo ſexageſimo quarto & die menſ. Decembris primo, indict. tertiadecima.

Siginulpho Præſule Pasnaldus de Comitatu Valvẽſe donat Epiſcopio S. Pamphili Eccleſiam S. Andreæ anno 1160. eidemque 1167. Gervaſius, & Alexander de Comitatu Valvenſe donant Epiſcopio S. Pamphili Eccleſiam S. Rocchi de Civitate Sulmonenſi.

A Obiit Siginulphus anno 1168. nam hoc anno, menſe Aprili, ſede vacante Capitulum Valvenſe ſatetur Canonicis S. Pamphili de Sulmona habere idem jus eligendi Epiſcopum, quod ipſi habent, ac pro ſucceſſoribus ſuis id ratum habituros promittunt, ut ex ſequenti inſtrumento, ex originali deſumpto.

In dei nomine.

Anno Domini Incarn. 1168. indict. menſis Aprilis ....

Sicut humanum eſt peccare, ita Angelicum emendare. Idcirco Præpoſitus Gualterus, & Capitulum S. Pelini Eccleſiæ Valvenſis, ipſa Eccleſia vacante Epiſcopo, volentes ad electionem, & poſtulationem, ſeu nominationem Epiſcopi procedere ſine Canonicis S. Pamphili de Sulmona, facta appellatione ab ipſis Canonicis S. Pamphili ad Dominum Papam, ne electio, poſtulatio, ſeu nominatio fieret à Præpoſito, & Capitulo S. Pelini niſi canonica ſine Canonicis S. Pamphili, quia dicebant ſe eſſe in quaſi poſſeſſione juris eligendi, poſtulandi, ſeu nominandi Epiſcopum pariter cum ipſis; cumque negaretur a prædicto Præpoſito, & Capitulo S. Pelini Canonicos S. Pamphili eſſe in quaſi poſſeſſione, & eſſe debere, B *ſicut aſſerebatur, litis materia, & quæſtio ſcandali oriebatur, quod erat impedimentum ad electionem faciendã in damnum ipſius Eccleſiæ Valvenſis, & Epiſcopatus inſerebatur. Idem Præpoſitus, & Capitulum S. Pelini volentes utilitati utriuſque Eccleſiæ S. Pelini, & S. Pamphili providere, & evitare expenſas utriuſque partis, recognoſcentes etiam veritatem in præſentia D. Leonardi ven. Abbatis S. Clem. in Piſcaria, & in præſentia Iudicis Joannis de Sulmona, & ſubſcriptorum teſtium prædicti Præpoſitus, & Capitulum S. Pelini confeſſi ſunt Canonicos S. Pamphili eſſe in quaſi poſſeſſione juris eligendi, & debere intereſſe, & habere jus eligendi, poſtulandi, ſeu nominandi pariter jus ipſis ex antiqua conſuetudine obtenta, & præſcripta, cujus memoria non exſtat, & promiſerunt ſe ſucceſſoribus ſuis de cætero una cum Capitulo S. Pamphili de Sulmona eligere, poſtulare, nominare Epiſcopum, renunciando liti, quæſtioni ſi quo fieri poſſet adverſus Canonicos S. Pamphili ab ipſo Præpoſito, & Capitulo S. Pelini ſuper electione,* C *vel poſtulatione, ſeu nominatione Epiſcoporum, quod de cætero nullam litem, calumniam, appellationem faceres per ſe, vel ſucceſſores ſuos ſuper prædictis ſcilicet electione poſtulatione ſeu nominatione Epiſcoporum, ad cujus rei memoriam, & firmitatem robur perpetuo valiturum rogaverunt me Judicem Joannem de Sulmona facere inſtrumentum publicum omnium prædictorum.*

Actum eſt hoc in Eccleſia S. Pelini coram prædicto ven. Abbate s. Clementis, & aliorum prudentum virorum, unde ego Joannes Sulm. Judex rogatus à ſupradictis, ſcilicet Præpoſito, & Capitulo S. Pelini, & Canonicis s. Pamphili hoc inſtrumentum feci, & ſcripſi anno, menſe, indict. ſupradicta feliciter.

Ego Gualterius Præpoſitus S. Pelini his omnibus interfui, & ſignum feci.
Ego Beraldus Can. his omnibus interf. & ſignum feci.
Ego Raynaldus Can. his omnibus interf. & ſignum feci
Ego Gualterus Can. his omnibus interf. & ſignum feci.
Ego Petrus Can. his omnibus interfui, & ſignum feci.
Ego Gerardus Can. his omnibus interf. & ſignum feci.
D *Ego Joannes Can. his omnibus interf. & ſignum feci.*
Ego Dec. Can. his omnibus interfui, & ſignum feci.
Ego Raynald. de Colleperto Can. his omnibus interfui, & ſignum feci.
Ego Thomas Can. his omnibus interfui, & ſignum feci
Ego Blaſius Can. his omnibus interfui, & ſignum feci.
Ego ... Can. his omnibus interfui, & ſignum feci.
Ego Berardus Can. his omnibus interf. & ſignum feci.
Ego Regerius Can. his omnibus interf. & ſignum feci.
Ego Benedictus Can. his omnibus interf. & ſignum feci.
Ego Berardus Can. his omnibus interf. & ſignum feci
Signum manus D. Ioannis rogat. teſtis &c.
Signum manus D. Adam rogat. teſtis, &c.
Signum manu D. Math. de Racano rogã teſtis, &c.
Signũ manus D. Berard. Adenulfo rogat. teſtis, &c.
Signum manu D. Simonis rogat. teſtis, &c.
Signum manus Gradul. rogat. teſtis, &c.
Signum manus Landolf. Miles rog. teſtis, &c.
Ego Ioannes Sulmonis Iudex hunc ſcriptum ſcripſi.

A 24. ODARISIUS, ſive Odeliſius ab utriuſque Capituli Canonicis Valvenſis Epiſcopus dictus eſt, XXIV
Alexandro III. ſummo Pontifice annuente, an. 1168. defuncto Siginulpho. Hic anno 1178. concedit fratribus Hoſpitalaris, ut Eccleſiam in Civitate Sulmona ædificent, & ſolvant S. Pamphilo libram ceræ, & quartam de decimis, & mortuariis. An. 1175. Gemma venerabilis mulier donat Eccleſiæ, & Epiſcopio S. Pamphili Eccleſiam S. Andreæ per manus Oderiſii Epiſc. Valvẽſis, & Jeſuvaldi Canonici S. Pamphili.

In Dei nomine anno Dominicæ Incarnationis milleſ. centeſ. lxxv. quinto die Madii indictione octava.

Ego quidem Gemma filia quondam Ioannis Ovaldi cum authoritate, & conſenſu viri mei, & Munualdi Oddonis ſponſe, & in præſentia ſubſcriptorum teſtium conſiderante de Dei omnipotentis miſericordia per remedium animæ meæ, & patris, & matris meæ, ut poſſimus audire illam vocem deſiderabilem, ubi Dominus dicit, venite fratres mei benedicti, percipit Regnum, quod vobis paratum eſt ab origine mundi. Idcirco dono, B *atque concedo in Eccleſia, & Epiſcopio S. Pamphili de Sulmona per manus ven. D. Oderiſii Valvenſis Epiſcopi, & Diaconi Ioannis Ieſualdi Canonici ejuſdem Eccleſiæ, hoc eſt partem meam, quam habeo in Eccleſia S. Andreæ, quæ eſt foris Sulmonæ muros, & portionem, quam habeo in Eccleſia S. Andreæ, quæ eſt intus in ipſa Civitate, cum terris, & muris, & libris, & campanis, & reliquiis, & paramentis, & cum omnia quantum ad ipſas portiones meas pertinent, & pertinere debens per ipſas Eccleſias, & tres petias terræ, quas habeo in territorio Sulmonis, una petia terræ in loco eſt, qui vocatur Zappanotte juxta terram Joannis Abbatis, & alia eſt ultra flumen ſubtus viam juxta terram ad .... & alia eſt in loco, qui vocatur Cretane juxta terram magiſtri Philippi, omnia, & in omnibus quantum infra ſe, vel ſuper ſe habent in integrum dono, trado, atque concedo præfata Eccleſia. Inſuper promitto, & obligo me, meoſque hæredes ad prædictam Eccleſiam B. Andreæ, quod nec per aliquam perſonam à nobis ſubmiſſa habeamus poteſtatem retollere, nec minuere, nec* C *in aliqua cauſatione mittere, & ſi facere præſumpſerimus, componere præfata Eccleſia duplicatas, & melioratas, qualis in illa die invenitur eſſe, quando exinde cauſare videtur; & compoſitione facta, hæc chartula maneat firma in perpetuum, quam ſcribere rogavi Ioannes Sulmonis Iudex menſ. & indict. ſuprad. feliciter.*

† *Signum manus Landolfus miles rogatus teſtis.*
† *Signum manus Gregorius Joannis Oden. rog. teſtis.*
† *Signum manus Maximus rogatus teſtis.*
† *Signum manus Guiviſi rogatus teſtis.*
† *Signum manus Verardus Petri rogatus teſtis.*
Ego Joannes Sulmonis Judex hanc chartulam ſcripſi.

Anno 1170. Mallerius Dominator Pacentri donat Epiſcopio S. Pamphili Eccleſiam S. Angeli, ut videre eſt in ſequenti documento:

In Dei nomine † Anno Dominicæ Incarnationis milleſimo centeſimo lxx menſis Auguſti indict. 3.

Quamobrem conſtat me Mallerium F. quondam Maneris de Palena de Comitatu Valvenſis habitator, & dominator in terra Pacentrana, declarando tamen ſicut .... edicti Langobardorum extares pagina .... D *liber poteſtatem habeat, ubicumque voluerit, de rebus ſuis pro anima ſua ſanctis locis cam pietatis judicare quod voluerit, & quod judicaverit, ſtabile debeat permanere, modo vero bona, & ſpontanea mea voluntate, quam & pro redemptione, remediumque ſalutis animæ meæ, & patris, & matris, omniumque parentum meorum, ut Deus, & Dominus noſter JESU CHRISTUS de peccatis noſtris dimittere, & minuere dignetur, & ut habeamus partem, præmia, & reſurrectionem, & audire illam vocem deſiderabilem, quando Dominus dicet, venite benedicti Patris mei, percipite Regnum vobis paratum ab origine mundi; propterea dono, judico, offero, concedo, & per præſentem trado in Epiſcopio S. Pamphili poſito in prædicto comitatu juxta Civitatem, quæ dicitur Sulmona, hoc eſt Eccleſia S. Angeli poſita in territorio Pacentrano in loco, ubi vadus de placunti vocatur, cum muris, Altaris, reliquiis, oblationibus, libris, calicis, thuribilis, & cum omnibus ejuſdem Eccleſiæ ornamentis, &*

A *cum terris cultis, & incultis, arboribus, fructiferis, vel infructiferis, & cum omnibus quantum ad prædictam Eccleſiam pertinet, vel pertinere debet. Unde ad manus meas, nec ad hæredes meos nulla ex inde feci reſervatio-nem, neque exceptuationem, ſed in integrum qualiter prælegitur, trado ego totam in jam ſcripto Epiſcopio ad habendum, tenendum, & ad proprietatem præfati Epiſcopii poſſidendum, jureſaciendum inde quoad utilitatem prædicti Epiſcopii opportunum fuerit abſque ulla calumnia, & hoc repromitto, & obligo me, & meos hæredes ad dicto Epiſcopio, ejuſque Epiſcopi, & Rectoris, vel advocati. Quod ſi ego, vel mei hæredes hanc meam judicationem rumpere, vel retollere præſumpſerimus, aut ſi nos ab omni homine antiſtare, & defendere ad opus dicti Epiſcopii non potuerimus, aut non voluerimus per quodlibet ingenium dupla, & meliorata ad opus dicti Epiſcopii reſtaurare promittimus, & obligamus ſub æſtimatione, qualis in illa die invenitur omne, quando exinde cauſa-ro videtur, quia quod ſemel offertur, non revolvamus. Unde rogatus à dicto Mallerio hanc chartulam ſcripſi Ego Gualterius R. Madii Dei, & regia gratia Sulmonenſium Judex, in menſ. & dicta indict. feliciter.*

B

† *Signum manus Malleris, qui hanc cartulam ſcribere rogavit.*
† *Signum manus Raynaldi de Recceni rogatus teſtis.*
† *Signum manus* Delime *de Sclavi rogatus teſtis.*
† *Signum manus Joannis Gerelini rogatus teſtis.*
† *Signum manus Joannis Aditagay rogatus teſtis.*
† *Signum manus Petri R.* Deodati *rogatus teſtis.*

Oderiſii obitus recenſetur in antiquo Menologio Montis Caſini 10. Kal. Aprilis. Interfuit Lateranenſi Concilio ſub eodem Alexandro 1179. Lucius deinde III. hunc Epiſcopum, Eccleſiamque S. Pelini pietatis ergo protegendam ſuſcepit, ex bulla ejuſdem Pontificis.

XXV. 25. GUILLELMUS ad eandem dignitatem aſſumptus eſt, atque ab Innocentio III. Pontifice confirmatus an. 1200. Extat ejuſdem Guillelmi conceſſio nonnullorum bonorum facta Sancto de Cucullo anno 1201.

C

In Dei nomine.

Breve recordationis deliberationis conſenſu, & volentate, & rogati a te Sante de Cucullo Canonicorum Eccleſia B. Pamphili factum à me Guillelmo Valvenſi Epiſcopo tibi prædicto Santo, tuiſque hæredibus, quoniam habuiſti petitionem, ut de bonis prædictæ Eccleſiæ concederemus tibi, aptum viſum eſt nobis concedere tibi in Sulmone medietatem Palatii, quod fuit Petri Marfredi cum medietate caſilis, quod eſt ante illud, & medietatem Caſarini, quod fuit Raynaldi frumeliti in porta S. Pamphili, & medietatem fundum, quod fuit Raynaldi Ruſtici, & medietatem petiarem terræ in via ſalaria, & medietatem terræ in Gealdo, & medietatem terræ in Mericille, & medietatem terræ in Cinali, & medietatem vineæ in Caſtelle, & medietatem vineæ quæ fuit Presbyteri Brunonis, & medietatem vineæ in pratula, & medietatem vineæ cum terra, quod tenuit Gualterius Zappa, vineam, & medietatem vineæ, quæ fuit Alberti Anteradi, & medietatem terræ allucretana, & SS. medietatem Cannapina, quæ fuit Gualt. Judicis ad Incinali, reddentque vobis in cambium clauſuram, & paſtinem, quod eſt ſuper viam, quod fuit Gualt. Judici pro his debetis reddere annuatim in feſto S. Pamphili ad prædictam Eccleſiam denarios 12. inſuper dabitis decimas de fructu earundem terrarum, quapropter hunc brevem ſcribere rogavimus Joannem Selmonis Judicem anno Dom. Incarn. MCCI. 10. die menſis Februarii indictione IV.

D

Ego Guillelmus Valvenſis Epiſcopus ſſ.
Ego Presbyter Berardus Senaldi conceſſi, & ſſ.
Ego Presbyter Jonathas conceſſi, & ſſ.
Ego Presbyter Joannes Rainucci conceſſi, & ſſ.
Ego Presbyter Oliverins conceſſi, & ſſ.
Ego Gualterius de Lando conceſſi, & ſſ.
Ego Landolphus conceſſi, & ſſ.
Ego Presbyter Faydo conceſſi, & ſſ.
Ego Presbyter Ezechiel conceſſi, & ſſ.
Ego Presbyter Albericus conceſſi, & ſſ.
Ego Raynaldus Maineri conceſſi, & ſſ.
Ego Odoriſius conceſſi, & ſſ.
Ego Bernardus de Ortona conceſſi, & ſſ.

Hi ſunt teſtes rogati à ſupradicto Epiſcopo.
Raynaldus Lorsveri.
Gentile de Muchiled.
Landolphus.
Joannes Judicis Fuliani de Ortona.
Ego Jo. Sulmonenſis Judex hunc brevem ſcripſi, &c.

Guilielmo anno 1206. de ſuncto, ab utroque Capitulo S. Pamphili, & S. Pelini, tres electi fuerunt in Epiſcopos Valven. Gerundum, Siginulphum, & Guillelmum, qui electioni ceſſerunt, iterumque reſtauratis Comitiis, C. Subdiaconum Apoſtolicum poſtularunt, & Innocentio III. præſentarunt pro confirmatione, qui cum electionem dictam contra Concilium Lateranenſe celebratam acciperet, Capitulis, ut alterum infra menſem ſibi deligerent Paſtorem ſequenti epiſtola commiſit.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

B Dilectis filiis S. Pelini Valvenſis. & S. Pamphili Sulmon. Canonicis, Salutem, & Apoſt. bened.

V Enientes ad Apoſtolicam ſedem dilecti filii R. Præpoſitus S. Pelini, & Magiſter Rolandus S. Pamphili Canonicus, & ex parte veſtra literis præſentatis, nobis humiliter ſupplicarent, ut electionem, quam de dilecto filio C. ſubdiacono noſtro canonicè feceratis, authoritate dignaremur Apoſtolica confirmare; nos autem electionem ipſam, ſicut moris eſt, examinari fecimus diligẽter, & invenimus eundem Subdiaconum illius ætatis exiſtere, quæ non patitur eum ad dignitatem Pontificalis officii ſecundum canones promoveri, cum nondum pervenisse dicitur niſi ad 25. annum; licet autem ad promotionem ipſius ſubdiaconi noſtri, quantum cum honeſtate noſtra poſſumus, libenti animo intendamus, & idem nobilis ſit, & potens, & vita, & ſcientia, nec non moribus commendabilis demonſtratur, quia tamen in Lateranenſi Concilio eſt ſtatutum, ut nullus in Epiſcopum eligatur, niſi qui jam ætatis annum 30. agunt, & clerici, qui contra formam conſtitutionis ipſius quemquam elegerint, & eligendi tum poteſtate privatos, & ab Eccleſiaſticis beneficiis triennio noverint ſe ſuſpenſos, eandem electionem decernimus nullam eſſe, credentes firmiter, & ſperantes quod ſi dilectus Subdiaconus noſter, prout benè incœpit, perficere curaverit in ſcientia literarum, ad majora, dãte Deo, poterit evocari. Cæterum ne ex eo, quod ad promotionem ejuſdem Subdiaconi intendiſtis, ad quam nos etiam ſi honeſtas permitteret, intendere curaſſemus, patiamini detrimentum, pœnam ipſam ob ipſius gratiam vobis duximus miſericorditer remittendam. Quocirca univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, atque præcipimus, quatenus infra menſem poſt receptionẽ præſentium, niſi forſan jam aliam recepiſtis perſonam ætate, honeſtate, ac literarum, & cæteris circumſtantiis idoneam vobis eligatis canonicè in paſtorem, Præpoſiti S. Pelini, & aliorum abſentia non obſtante, alioquin ad noſtram præſentiam accedatis, a nobis Epiſcopum, dante Deo, recepturi. Quod ſi forſan jam alias literas recepiſtis ab illarum receptione, ſicut in eis expreſſum fuerat, menſem volumus computari.

D *Datum Romæ apud S. Petrum 13. Kal. Maii Pontificatus noſtri anno 8.*

26. ODDO, ſeu Otho, Innoc. III. Capellanus, ab ipſo ann. 1207. de plenitudine Apoſtolicæ poteſtatis electus eſt Epiſcopus, cum inter ſe non conveniſſent. Clericoſque S. Pamphili Sulmonenſis, ut ipſum in Paſtorem recipiant, ſequenti hortatur epiſtola. XXVI

INNOCENTIUS EPISCOPUS
ſervus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Clericis S. Pamphili Sulmon. ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

S I ſecundum rigorem, & non magis ſecundum multitudinem manſuetudinis procedere curaſſemus, rebellionem & contumaciam veſtram pro meritis puniendo, vos privaſſemus perpetuò eligendi penitus poteſtate, qui ad electionem illicitam procedere præſumentes poſt multas monitiones noſtras, pariter & præcepta, in eodem propoſito pertinaciter perſiſtitis, & Apoſtolicis juſſionibus reſiſtentes, quaſi poſſetis contra ſtimulum calcitrare,

quod

quod turpiter inchoaſtis, niſi eſtis poſtmodom turpius conſuvere. Verum quia licet immeritis locum ipſius tenimus in terris, qui nunquam oblivi ſcitur miſereri, ſed iratus miſericordia recordatur, rigorem juſtitia manſuetudine temperantes, & Eccleſiam veſtram nulentes per Paſteris abſentiam in ſpiritualibus, & temperalibus olterius deſulari, dilectum filium O. tunc Subdiaconum, & Capellanum noſtrum ſua probitatis obtenen nobis, & fratribus noſtris charum admodum, & acceptum, per cujus ſollicitodinem diligentem, & diligentiam circumſpectam eidem Eccleſia poſſe credimus utiliter providere, vobis conceſſimus in paſterem, & ipſum ſabbato infra octavas Pentecoſtes in Diaconum curavimus ordinare. Quocirca univerſitati veſtra per Apoſtolica ſcripta mandamus, & in virtute obedientia diſtrictè pracipimus, quatenus infra 15. dies poſt ſoſceptionem praſentium aliquem veſtrum de communi univerſorum aſſenſu in litteris patenter expreſſo, qui eum cum debito honore, & reverentia recipiant, & ad vos uſque perducant, ad praſentiam noſtram mittere nullatenus poſtponatis, & ipſi obedientiam, & reverentiam debitam impendentes, intendatis eidem, tanquam patri veſtro de catero, & paſtori, mandatum noſtrom taliter implendo, quod inobedientia, qua praceſſit, per ſubſequentem obedientiam expellatur. Quicumque autem ei, immo nobis potius in hoc praſumpſerit contraire, ſe noverit officio, & beneficio perpetou ſpoliandum.

Datum Ferentin. 3. Nonas Iunii Pontif. noſtri an. 9.

Oddone ſedente, Honorius III. ann. 1220. confirmat nomerum duodecim Canonicorom à Capitulo, & Præpoſito S. Pamphili præfixum.

HONORIUS EPISCOPUS ſervus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Præpoſito, & Capitulo S. Pamphili Sulmonenſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Cum à nobis petitur, quod juſtum eſt, & honeſtum, tam vigor aquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per ſollicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum. Ea propter dilecti in Domino filii, veſtris juſtis precibus inclinati, duodecim Canonicorum numerum, quem in Eccleſia veſtra, vener. fratris noſtri Valvenſis Epiſcopi, loci Diæceſani accedente conſenſu deliberatè provide ſtatuiſtis, ſicut eſt productum inſtrumentum, authoritate Apoſtolica confirmamus, & praſentis ſcripti patrocinio communimus: ſtatuentes, ut praſata Eccleſia ſit contenta, niſi adeo ipſius excreverint facultates, quod plures inſtitui valeāt in eadem, ſalvo in omnibus Apoſtolica ſedis mandato. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtra confirmationis, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare praſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Laterani 10. Kal. Maji Pontif. noſtri anno 5.

Idem Honorius anno 1224. committit differentias vertentes inter Capitulum S. Pelini, & S. Pamphili Epiſcopo Furconienſi.

HONORIUS EPISCOPUS, ſervus ſervorum Dei.

Ven. fratri noſtro Epiſcopo Furconen., & dilectis filiis Abbati S. Mariæ de Nocer, & Praepoſito S. Joannis Celamenſis Trivent. & Marſic. Diæceſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Sua nobis Prapoſitus, & Capitulum S. Pamphili Solmon. Valven. Diæc. inſinuatione monſtrarunt, quod olim orta inter ipſos ex parte una, & Capitulum s. Pelini Valven. ſuper jure eligendi Valvenſem Epiſcopum quaſtione, & cauſa ſuper hoc bona memoria Pēnenſi Epiſcopo à fel. record. Innocentio Papa pradeceſſore noſtro commiſſa, eodem Epiſcopo viam univerſa carnis ingreſſo, eadem uſque ad calculum ſententia deffinitiva deducta remanſit hactenus indeciſa, unde humiliter petierunt, ut eam terminari per alios mandaremus, ideoque per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus receptis prioris actis judicii, cauſam ipſam juxta priorum continentiam literarum, appellatione remota, ratione pravia terminetis. Quod ſi non omnibus his cognoſcendis potueritis intereſſe, tu frater Epiſcope cum eorum altero eam nihilominus exequaris.

Datum Tibure. 3. Idus Junii pontific. noſtri anno IX.

Idem Epiſcopus Oddo, anno 1224. Militem Burellū de Averſa à vinculis excommonicationis abſolvit.

In nomine Domini noſtri JESU CHRISTI Amen.

Anno ejuſdem 1224 Ind. XII. Notum ſit tam praſentibus, quam futuris, quod miles Burrellus de Averſa, & domina Latitia uxor ejus cum conſenſu, & authoritate interveniente ipſius Burrelli viri ſui, in praſentia mei Judicis Matthai, & Notarii publici de Sulmone promiſerunt, & convenerunt generaliter reddere, & promiſerunt ſolemni ſtipulatione Eccleſia S. Pāphili de Sulmone quacūq; ipſi, & filii eorundē abſtulerāt, vel deferri fecerāt Eccleſia S. Andrea de Caſtello Novo, qua Eccleſia eſt in Demanio jam dicta Eccleſia S. Pamphili de Sulmona: promiſerunt, & convenerunt ſpecialiter &c. reddere frumentum, quod abſtulerant; convenerunt reddere alio ſequenti anno, quod fœnum abſtulerant de prato dicta Eccleſia S. Andrea. Item promiſerunt reddere ei gallinam unam, & denarios decem, quos filii jam dictorum abſtulerant ratione collecta Imperatoris. Hac omnia promiſerunt, & convenerunt reddere Berardo Prapoſito Eccleſia S. Pamphili ſupradicta nomine ejuſdem Eccleſia S. Andrea de Caſtello Novo recipienti, pro quibus rebus ablatis, fuerunt tam Miles Burrellus vir, quam domina Latitia uxor jam excommunicati à ven. Othone Epiſcopo Valvenſi, qui recepta à praſatis firma, & idonea rerum ablatarum promiſſione redditionis, dictos D. Epiſcopus eos à vinculo excommonicationis ſecundum formam Eccleſiaſticam abſolvit. Tum dictus Burrellus, & domina Latitia pro ſe, & haredibus ſuis promiſerunt, & convenerunt, ceſſare ab omni moleſtia, & perturbatione, jam dicta Eccleſia S. Andrea nullum jus habere, & ideo renunciarunt extra eam omni juri, & actioni. Actum eſt hoc ante Eccleſiam S. Pamphili de Sulmona in praſentia ſubſcriptorum teſtium, videlicet.

Judicis Ternſii.

Magiſtri Joannis Gualterii presbyteri.

Landulphi Canonici Vallis car....

Joannis Othonis Canonici.

Thoma Canonici.

Nos antedictus Burrellus vir, & Latitia uxor conſenſimus in ipſo Judice Matthia tanquam in.. Judice, & Notario, & praſentem chartam ita ſcribi rogavimus anno menſe Auguſti, & Indict. pratulatis videlicet.

Ego in.. Sulmonis Judex, & Notarius, hanc chartam ab utraque parte rogatus ſcripſi, & ſignum feci.

Sub ipſo anno 1208. Gregorius Epiſcopus Theatinus conſecravit Eccleſiam S. Pamphili, ut ex ſubiecta memoria liquet.

Anno Domini 1208. menſe Septembris 29. 12. Ind. D. Gregorius Ven. Epiſcopus Theatinus... rogatus à Capitolo Eccleſia S. Pamphili dedicavit, & conſecravit iſtam Eccleſiam S. Pamphili dedicavit, & conſecravit ad honorem Dei omnipotentis ſanctiſſima .... S. B. Virginis Maria, & S. Pamphili, & ad ſubjectionem Romana Eccl., ad quam immediate d. Eccleſia S. Pāphili pertinet. Item eodem anno menſe Octobris tertio ejuſdem eodem modo conſecravit idem Epiſcopus altare B. Virginis poſitum in confeſſionibus dicta Eccleſia S. Pamphili per pradictum Epiſcopum, & D. Anſuſum ven. Epiſcopum Furconen. In pradicto die dedicationis annuatim indulta ſunt annorum duorum, & duarum animarum de criminalibus Remiſſiones dedicationis dicti altaris B. M. V. annuatim ſunt unius an. & unius animu.

27\. NICOLAUS Epiſcopus Valvenſis, & Solmonenſis donat, & concedit una cum Canonicis ſuis Eccleſiam s. Mariæ de Carbonis ſitam in Epiſcopatu Valvenſi Monachis Monaſterii Caſæ novæ Ord. Ciſtercienſis Pennenſis Diœceſis, anno 1232. cum pactis, & conditionibus, ut infra videtor in inſtrumento appoſito. XXVII

In Chriſti nomine,

Anno ab Incarn. ejuſdem 1232. menſis Septembris, vigeſimo primo ejuſdem, ſexta indictionis, Amen.

Imperante D. Federico Dei gratia invictiſſimo Romanorum Imperatore ſemper Auguſto, Hieruſalem, & Sicilia Rege, Imperii ejus anno XII. Regni Hieruſalem

VII. Regni vero Siciliæ 35. feliciter. Amen. Nos Nicolaus miſeratione Divina Valuenſis Epiſcopus præſentibus, & conſentientibus fratribus noſtris Eccleſiæ S. Pamphili de Sulmono Canonicis, concedimus, & confirmamus vobis fratribus, ſcilicet D. Ægidio Monacho, & fratri Goffredo converſo S. Mariæ de Caſanova Ciſtercienſis ordinis procuratoribus ejuſdem Eccleſiæ ad hoc conſtitutis, & ordinatis per ven. Abbatem Raynaldum, & totum Conventum Eccleſiæ prædictæ S. Mariæ, ſicut aperte vidimus per literas procurationis prædicti Abbatis, & conventus vobis legitimè ipſius ſigilli factas munimi roboratas, recipientibus nomine prædictæ Eccleſiæ S. Mariæ de Caſanova, donationẽ, & conceſſionẽ, & traditionẽ Eccleſiæ S. Mariæ de Carbonis, & juriſpatronatus per patronos legitimè factã, ſecũdũ quod apparet per publicum inſtrumentũ, quod in eo habebant, ſita in Epiſcopatu Valuenſi, in territorio Sulmonis, promittentes donationem, & conceſſionem prædictam ratam, & firmam per vos, veſtroſque ſucceſſores in perpetuum habere, nec ullo unquam tempore contravenire. Inſuper prædicti procuratores ſcilicet D. Ægidius, & frater Goffredus de mandato Abbatis, & conſenſu Capituli, ſicut per ſcriptum procurationis apparuit manifeſte, in ſignum devotionis & reverentiæ promiſerunt reddere annuatim Eccleſiæ S. Pamphili in feſtivitate ejuſdem Eccleſiæ ſine fraude unã librã ceræ nomine cenſus in perpetuũ dantes Epiſcopo, & Canonicis, eorumque ſucceſſoribus, ſi contravenirent, liberè poteſtatem accipiendi duplum dicti cenſus de bonis dictæ Eccleſiæ S. Mariæ. Item promiſerunt nomine dicti Abbatis, & Conventus, & ſucceſſorum ejuſdem ſe non facturos ibidem Abbatiam, vel Eccleſiam Conventualem, quod ſi contrafacere acceptarent, dictus Epiſcopus, & Capitulũ dictorũ Procuratorum conſenſu, & voluntate reſervaverunt ſibi manus injectione, & retractionis prædictæ conceſſionis, & confirmationis factæ de prædicta donatione prædictæ Eccleſiæ S. Mariæ de Carbonis, ſicut ſuperius continetur. Ad cujus rei memoriã, & utriuſque partis cautelã duo inſtrumẽta uno, eodemque tenore ſcribi fecimus per manus Matthæi de Ripa publici Sulmonenſis Notarii Judicis Ægidii ſubſcriptione munita.

Actum in Capitulo prædictæ Eccleſiæ S. Pamphili & interfuerunt huic contractui Magiſter Guarnerius, Thomaſius de Rocca Prætoris, Hubertus de Molinis, & hujus rei teſtes ſunt.

Ego Matthæus de Ripa authoritate Imperiali Sulmonenſis Notarius publicus iis omnibus interfui, & ut ſupra legitur, utriuſque partis rogatione duo inſtrumenta ejuſdem tenoris ſcripſi, & in publicam redegi ſcripturã, & ſignum feci.

Locus Signi.

Ego Magiſt. Guarnerius his omnibus teſtis interf. & ſs.
Ego Thomas de Rocca Prætoris his omnibus interfui, & ſubſcripſi, & ſignum feci.
Ego Fr. Jacobus Prior Caſanovæ ſs. & ſignum feci.
Ego Fr. Gratianus Monachus Caſænovæ ſs. & ſig. feci.
Ego Fr. Nicolaus ejuſdem Monachus ſs. & ſignum feci.
Ego Fr. Rogerius d. domus Monachus ſs. & ſign. feci.
Ego Fr. Joannes Monachus Caſænovæ ſs. & ſignũ feci.
Ego Fr. Simplicius Monachus Caſæ novæ ſs. & ſignum feci.
Ego Fr. Sebaſtianus Monachus domus d. ſſ. & ſign. feci.
Ego Fr. Marcellus Mon. ejuſdẽ domus ſs. & ſign. feci.
Ego Fr. Dominicus Monachus Caſæ novæ ſſ. & ſign. feci.
Ego Fr. Paulus Monachus dictæ domus ſſ. & ſign. feci.
Ego Fr. Laurentius Monachus Caſæ novæ ſſ. & ſign. feci.
Ego Fr. Simeon Monachus dictæ domus ſſ. ſign. feci.

Defunctus eſt Nicolaus circa annum Domini 1242. nam eo tempore Eccleſia Valven. vacabat, cum Canonicis S. Pamphili conſentientibus, Gerardus quidam donaſſet juſpatronatus Joanni Albetio, quod habebat in Eccleſia S. Chriſtophori de Caſtro. Anno 1238. Capitulum S. Pelini, & S. Pamphili invicem uniuntur, & in fratres recipiuntur, hortante Epiſcopo Nicolao, & commune ſigillum ſtatuerunt cum inſcriptione videlicet, ſigillum Capituli Valven. & Sulmonenſis, idque factum eſt ob ſpeciale bonum Eccleſiæ S. Pamphili.

XXVIII 28. JACOBUS poſt Nicolaum, in aliquibus tabulis ad me tranſmiſſis, reperitur Valvenſis Epiſcopus, qui tum ſuo, tum nomine Capituli, Caſalis S. Crucis, ut vocant, partem coemit, ut Epiſcopatus cenſus, fortunaſque augeret. Exceſſit ante annum 1250. nam hoc anno Eccleſia vacabat.

29. Fr. JACOBUS de Sulmona Ordinis Minorum, anno 1251. die 10. menſis Auguſti à Capitulo S. Pamphili, & S. Pelini in Epiſcopum poſtulatus fuit. XXIX An hic à Pontifice Innoc. IV. fuerit confirmatus, ignoratur, cum nulla alia de ipſo extet memoria in archivo ejuſdem Eccleſiæ, à quo ſequens monumentum deſumptum eſt.

In Chriſti nomine Amen.

Anno Nativitatis ejus 1251. menſe Auguſti, die 10. ejuſdem, Indictione nona feliciter, Amen.

NOs Capitulum Valvenſis Eccleſiæ, & Capitulum s. Pamphili de Sulmona, vacante ſede Valvenſis Eccleſiæ, necnon & tanti temporis ſpatio Paſtoris ſolatio deſtituta, die 10. dicti menſis à nobis omnibus ad eligendum præfixa, in noſtra Cathedrali Eccleſia congregati, & contrahentes de futuri Pontificis ſubſtitutione tractatum . . . & potuerunt commodè intereſſe, Spiritus ſancti, ut moris eſt, gratia invocata, placuit omnibus per viam ſcrutinii de Paſtore vacantis Eccleſiæ providere, & ſic aſſumpſimus tres de noſtro Collegio fide dignos, videlicet D. Adenulphum Valvenſem, & Sulmonenſem Canonicum, D Ray Joannutii Valvenſem Canonicum, & Magiſtrum Gentilem Canonicum Sulmonenſem, qui juxta formam conſtitutionis generalis Concilii ſecreto, & ſigillatim vota omnium inquirentes, inquiſita redegerunt in ſcriptis, quibus in communi omnium poſtmodum publicatis, & facta publicatione, hac habita diligenti collatione, fuit Spiritus ſancti gratia manifeſtè inventum, vota omnium noſtrorum in ven. Fratrẽ Jacobum Sulmonenſem de Ordine Minorum, Capellanum, & familiarem ven. Patris D. Epiſcopi Oſtienſis virum honeſtum, providum, diſcretum moribus, & ſcientia eminenti ornatum, & tam in ſpiritualibus, quam temporalibus circumſpectum, per quem indemnitati dictæ Eccleſiæ poterat efficaciter conſuli, & utilitati multipliciter provideri, unanimiter concurriſſe, & ſic Magiſter Gentilis, invocata Spiritus ſancti gratia, nomine ſuo, & pro parte vice omnium noſtrum de noſtro mandato inconſiſtenti eundem fratrem Jacobum in noſtrum Valvenſem Epiſcopum poſtulavit, cujus poſtulationem ratam habentes, ad firmam fidem faciendam præſens ſcriptum decreti noſtri exinde fieri fecimus, ſigillorum noſtrorum, videlicet Valvẽſis Capituli, & Capituli Sulmonenſis impreſſione munitũ, & omnium noſtrũ ſubſcriptionibus roboratum.

Ego Andreas Præpoſ. Valvenſis huic poſtulationi conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego . Valvenſis Canonicus huic poſtulationi conſenſi, & ſſ.

Ego Adenulphus Can. Valv. huic poſtul. conſenſi, & ſſ.

Ego Odoriſius Can. Val. huic poſt. conſenſi, & ſſ.

Ego Preb. Robertus Canonicus s. Pamphili huic poſtulationi conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego Benedictus Can. Valv. huic poſtul. conſenſi, & ſſ.

Ego Jo. Landramms Canonicus s. Pamphili huic poſtulationi conſenſi, & ſubſcripſi.

Ego . . . Canonicus s. Pamphili huic poſtulationi conſenſi, & ſubſcr.

Ego Oddus Canonicus s. Pamphili huic poſtulationi conſenſi, & ſubſcr.

Ego Nicolaus de Raynald. Valvenſis Canonicus huic poſtulationi conſenſi, & ſubſcr.

Ego Magiſter Joannes Valvenſis Canonicus huic poſtulationi conſenſi, & ſubſcr.

Ego Jacob. Canonicus s. Pamphili huic poſtulationi conſenſi, & ſubſcr.

Ego Bartholomæus Canonicus s. Pamphili huic poſtulationi conſenſi, & ſubſcr.

Ego Leonardus Valvenſis Canonicus huic poſtulationi conſenſi, & ſubſcr.

30. JACOBUS Monachus Caſæ novæ, Ordinis XXX Ciſtercienſis Pennenſis diœceſis, ſpectatæ virtutis vir, & omni ſcientia præditus, ab Innocentio IV. anno 1252. Pontificatus nono, 4. Idus Aprilis, Valvenſis

Epiſco-

Epiſcopus electus. Extat in reg. vatic. ep. 187. fol. 141. ſequentis tenoris.

INNOCENTIUS EPISCOPUS ſervus ſervorum Dei.

Capitulo Valvenſi &c.

APoſtolica dignitatis depoſcit officium, ut deſtitutas præſidio Prælatorum Eccleſias condigna proviſionis conſolemur affectu, ita quod ibi, Deo propitio, & cultus vigeat Divini nominis, & conſurgat proſperitas quibuſque ceſſantibus detrimentis. Sanè ad perſonam venerab. fratris noſtri Jacobi Valvenſis Epiſcopi, tunc Monachi Caſa nova ordinis Ciſterciensis pridem noſtra mentis oculos convertentes, ipſum de fratrum noſtrorum conſilio in Paſtorem Eccleſia veſtra præfecimus, ac in manibus noſtris beneficium conſecrationis impendimus, de ſedis Apoſtolica gratia ſpeciali, firmam fiduciam obtinentes, quod cum ipſe ſit ſcientia, & honeſtate conſpicuus, ac in ſpiritualibus, & temporalibus circumſpectus, dicta Eccleſia per ejus induſtriam, Divina clementia ſuffragante, in ſtatum ſalutis dirigi, & in proſperis debeat augmentari. Rogamus itaque Ua. v. & hortamur per Apoſt. vob. ſcripta mandantes, quod eidem tanquam Paſtori omnium veſtrorum obedientiam, & reverentiam debitam impendentes, ejus ſalutaribus mandatis, & monitis efficaciter intẽdatis, procuratori ejus nomine ipſius de juribus epiſcopalibus plenariè reſponſuri, ita quod idẽ Epiſcopus in vobis devotionis filios, & vos in eo patrem inveniſſe gaudeatis, alioquin ſentẽtiam, quã ipſe rite &c.

Datum Peruſii, 4. idus Aprilis, Pontif. noſtri ann. IX.

Inter cæteram, quæ Jacobus beneficia ſuæ intulit Eccleſiæ, hoc unum adjectum anno 1254. perpetuò duraturum, ſua prudentia providit, ut Canonici S. Pamphili, & s. Pelini ad invicem unirentur, & inter ſe reciperentur in fratres, & unum corpus, & Capitulum efficerent in electione Epiſcopi. Quam unionem idem Epiſcopus cõfirmavit an. 1256. Publicæ hujus rei tabulæ extant ſcriptæ in archivo Sulmonenſis Eccleſiæ.

In Dei nomine Amen.

Anno, quo Chriſtus carnem de Virgine ſumpſit 1254. menſe Julii, die 26. ejuſdem, indictione XII. feliciter, Amen.

Ego Gratia Dei Sulmon. Judex declaro ſcripto præſenti, quod tam in mei præſentia, quam notarii Bartholomæi Burr. ejuſdem loci Notarius publicus, & teſtium ſubſcriptorum videlicet Notar. Coſm. & Not. Baldoini Sulmon. ad hoc ſpecialiter vocatorum Capitulum Valvenſe, & Sulmonenſe præſentavit, & oſtendit nobis omnibus ſupradictis quoddam ſcriptum duobus ſigillis in ſeta pendentibus ſigillatum, unum quorum ſigillorum fuerat Capituli Valvenſis, & alterum fuerat Capituli Sancti Pamphili Sulmonenſis, & dictum ſcriptum erat munitum ſubſcriptionibus ſingulorum Canonicorum Valvenſis, & Sulmonenſis Eccleſiæ, quæ ſigilla, & quas ſubſcriptiones nos prædictus Judex, notarius, & teſtes plenè cognovimus, & ipſum ſcriptum vidimus, legimus, & inſpeximus diligenter non corruptum, non mutatum, non ſubductum, non cancellatum, non raſum, non emendatum, non abolitum, nec in aliqua ſui parte vitiatum, ſcilicet in prima figura ſui exiſten. vallatum ſigno S. Crucis, quod ſcriptum præfatum Capitulum Valvenſe, & Sulmonenſe a nobis redigi petiit in publicum documentum, ut eo ſcripto penes prædictum Capitulum remanente, præſens ſumptum per longinquas, & diffuſas provincias, quatenus neceſſe fuerit, ſecurius mitteretur, quibus petitionibus annuentes, prædictum ſcriptum in præſentem formam publicam eſt redactum, cujus ſcripti tenor per omnia talis erat.

In Dei nomine Amen.

Anno, quo Chriſtus carnem de virgine ſumpſit 1238. menſ. Martio, die 8. ejuſdem XI. ind. Imper. D. noſtro Federico, Dei gratia, invictiſſimo Romano. Imperatore ſemper Auguſto, Jeruſalem, & Siciliæ Rege feliciter. Amen.

Nos Andreas Præpoſitus Eccleſiæ S. Pelini, & Capitula S. Pelini, & S. Pamphili conſiderantes, quod per diſcordiam, & contentiones multiplices, quas anteceſſores noſtri, & nos à longis temporibus retroactis habuimus, grandia animarum pericula, & rerum diſpendia nobis, & prædictis Eccleſiis provenerunt. habito inter nos communi tractatu, & utilitate communi dictarum Eccleſiarum, & ſpecialiter Eccleſiæ S. Pelini, quæ propter prædictam diſcordiam pericula, & diſpendia hucuſque ſuſtinuit, in quibus periculis ſubjacet in futurum, de communi omnium voluntate ſic duximus ordinandum, quod nos Andreas Præpoſitus, & Canonici S. Pelini recipimus in fratres, & ſocios noſtros in ipſa Eccleſia S. Pelini Canonicos S. Pamphili, & nos Canonici S. Pamphili è converſo recipimus in fratres, & ſocios noſtros Canonicos S. Pelini. Statuimus, & ordinamus præterea, quod dictæ Eccleſiæ deinceps ſit una Eccleſia, quæ dicatur Eccleſia Sulmonenſis; unum corpus, unum Capitulum faciant, quod Sulmonenſe Capitulum nominetur; unus ſit Præpoſitus Capituli utriuſque, & D. Andreas, qui nunc eſt Præpoſitus in Eccleſia S. Pelini, ſit Præpoſitus in utraque quo decedente, vel translato ad aliam dignitatem, alius à nobis communiter eligatur, & ſic fiet de ſucceſſoribus noſtris. Canonici recipiendi de cætero, communi conſenſu omnium recipientur; unum ſigillum ambo habebimus continens in circuitu ſigillum Sulmonenſis Capituli, duæ etiam ibi imagines, una S. Pelini, & altera S. Pamphili; omnia bona, jura, & dignitates dictarum Eccleſiarum, & cujuslibet ipſarum amodo ſint communia Eccleſiæ utriuſque, id eſt unum Eccleſiæ ex prædictis duabus Eccleſiis, ut dictum eſt, Ordinationes, & dignitates Epiſcopales, & ſolemnitates, communiones, ordinationes Clericorum, & Chriſmatis confectio indifferenter celebrabuntur, & fient in prædictis Eccleſiis, & in qualibet earundem, & nos bona, jura, dignitates dictarum Eccleſiarum communiter habeamus, & tractemus, & quod vaſalli, Clerici, & prælati totius Epiſcopatus jurent prædictæ Eccleſiæ S. Pelini, & S. Pamphili, & quod prælatos, & beneficia omnia totius Epiſcopatus communiter ordinemus, & diſponemus, & ſi neceſſarium eſſet Canonicis reſidentibus in alia ipſarum Eccleſiarum de pane, vino, frumento, & rebus aliis, quæ ſunt in una, portentur de his de una Eccleſia ad aliam, & è converſo. Promittimus inſuper laborare, & ſtudere ſine fraude, & dolo, quod dominus Apoſtolicus prædicta omnia, & ſingula confirmet, & hæc omnia, & ſingula, quæ ſcripta ſunt, juramus omnes, & ſingulis tactis ſacroſanctis Evangeliis facere, adimplere, & in perpetuum integra illibata perſervare, nec ullo unquam tempore contravenire; & hoc jurabit quilibet, qui amodo in Canonicum aſſumetur: unde ad futuram rei memoriam, & perpetuam firmitatem præſens ſcriptum exinde fieri fecimus &c. ſigillis noſtris munitum, & ſubſcriptionibus ſingulorum noſtrorum roboratum, quo ſcripto per nos prædictos Iudex, notarius, & teſtes lecto, auſcultato, in plenum indagato, illudque per manus prædicti notarii Bartholomæi de verbo ad verbum nullo addito, vel deminuto, ſeu detecto tranſumptum eſt in præſentem publicam formam, & redactum de voluntate Capituli ſupradicti ad fidem rei geſtæ in poſterum faciendam ſubſcriptione ipſius notarii mei prædicti Judicis, & dictorum teſtium roboratum Actum in Clauſtro Eccleſiæ S. Pamphili Sulmonæ, anno, menſe, die, & indictione, ut ſupra Quod ſcripſi ego præfatus Bartholomæus Burr. authoritate Imperiali publicus Sulmonenſis notarius in formam publicam redigens de voluntate Capituli ſupradicti, nihil addendo, minuendo, aut mutando, ipſumque perpetuo ſigno ſignavi B.

Ego Gratia Dei Sulm. Iudex interfui.

Ego Not. Coſm ſcripſi, auſcultavi, legi.

Ego Not. Baldoinus præfatum ſcriptum auſcultavi, legi, vidi, & rogatus teſtis interfui, & ſubſcripſi.

Ego Andreas Valv. Præpoſitus interfui, conſenſi, & ſſ.

Ego D Odericus Valv Can interfui, conſenſi, & ſſ.

Ego D... Valv. Can interfui, conſenſi, & ſſ.

Ego Abrotus Valv Can. interfui conſenſi, & ſſ.

Ego Benedictus Val. Can. interfui, conſenſi. & ſſ.

Ego D. Thomas Valv. Can. interfui, conſenſi & ſſ.

Ego D Nicolaus Valv Can interfui, conſenſi, & ſſ.

Ego Raynaldus Valv Con interfui, conſenſi, & ſſ.

Ego Thomas de Cucullo Valvenſis Canonicus.

Ego D. Cavalettus Valvenſis Canonicus.

Ego D. Filippus de Rocca Canonicus Valvenſis.

Ego D Filippus de Ocra Valvenſis Canonicus.

Ego D. Robertus Canonicus S. Pamphili.

Ego D. Ioannes Canonicus S. Pamphili.

Ego D. Albertus Canonicus S. Pamphili.

Ego D. Oddo Canonicus.

Ego D Civalt. Canonicus.

Ego D. Crenut. Canonicus.

Ego D. Nicolaus Canonicus.

In Dei nomine, Amen.

Anno nativitatis ejus 1256 menſe Octobris, die 16 ejuſdem XV Indict. Regnante D. noſtro Conrado II Dei gratia inclito Ieruſalem, & Siciliæ Rege Regnorum ejus anno 3. feliciter. Amen.

In præſentia Judicis Petri, & Judicis Franciſci Sulm. Judicum, Petri Sulmontini publici ejuſdem terræ Notar. & teſtium ſubſcriptorum ad hoc ſpecialiter rogatorum, & vocatorum, videlicet Notar. Matth. Henr. Matthæi Geſmundi, Jacobi Joannine, Dominici Burelli, Jacobi Guarterii de Sulmona, & D. Berardi de Bunar. Nos Jacobus Valvenſis Epiſcopus præſentibus, & conſentientibus D. Benedicto de Rocca, D. Philippo de Rocca, Nicolao de Raino Gentili de Rocca, Petro Joannis Bules Canonicis S. Pelini jurantibus omnia infraſcripta rata, & firma habere, Magnifico Thomaſio de Caram tam pro ſe, quam pro D. Andrea Præpoſito, D. Pelino, D. Gualterio Thomaſo de Cocullo, Odoriſio, & Pelino Canonicis Valven. quorum procurator erat, quod conſtitit. Conſiderantes bonum ſtatum Eccleſiæ S. Pelini, & s. Pamphili, ut pax inter prædictas Eccleſia præſervetur, unionem factam inter Capitula prædictarum Eccleſiarum ſuper electione, & nominatione, & poſtulatione Valvenſis Epiſcopi, & diſtinctione parochiarum prædictarum Eccleſiarum, confirmamus, & ratificamus hoc modo, quod quando electio Epiſcopi contingeret facienda, vel etiam nominare, & poſtulare, ſe per modum nominationis, ſeu poſtulationis, vel electiones fuerit procedendum, confitemur, & aſſerimus, firmamus, quodvis, & poteſtas ſeligendi, poſtulandi, ſeu nominandi Valven. ipſum ſimul ad Præpoſitum, & Capitulum s. Pelini, & s. Pamphili de jure ſpectat, ex antiqua conſuetudine, cujus memoria non habetur. Item parochia dictarum Eccleſiarum, ſic dividuntur, ſic hucuſque, & a tempore, cujus non extat memoria, extitit obſervatum, videlicet, quod Parochia s. Pamphili procedat à Caſtro Anverſa, Caſtro Turris, uſque ad flumen Sangris, & uſque ad Tarantam, & parochia s. Pelini prætendit a prædictis Caſtris uſque ad finem Epiſcopatus verſus Furconem, & Pinnen. itaque Caſtrum Anverſa ſit de Parochia s. Pamphili, & Caſtrum Turris ſit de Parochia s. Pelini. Item quod vacante Eccleſia Valvenſe, prædicta parochia prædicta Eccleſia s. Pamphili de omnibus juribus Epiſcopatus reſpondeat Eccleſia s. Pamphili, & prædicta Parochia prædicta Eccleſia s. Pelini cum omnibus juribus Epiſcopatus reſpondeat Eccleſia S. Pelini, vivente autem Epiſcopo, omnia jura Epiſcopalia habebit Epiſcopus ſecundum quod hactenus habere conſuevit, exceptis iis, quæ conceſſimus prædicto Capitulo S. Pamphili, ſit in inſtrumento exinde confecto per manus Notarij Petri Sulmont. publici Sulmon. notarii, ſubſcriptione ſua, Judicis Petri, Iudicis Franciſci prædicta terra Judicum, & prædictorum teſtium roborato plenius continetur. Item promittimus per nos, & ſucceſſores noſtros Capitulo S. Pamphili, & ſucceſſoribus ſuis, quod Canonicos non recipiemus in aliqua prædictarum Eccleſiarum ſine conſenſu Canonicorum, qui ſolent in Eccleſ. S. Pelini, & S. Pamphili, vel majoris, ſeu ſanioris partis Capitulorum ſupradictorum, & opem, favorem, ſeu conſilium aliquod non dabimus, quod recipiantur aliqui Canonici, niſi in modum prædictum: quæ omnia, ut dicta ſunt, inprimis obſervare promittimus, & non contravenire, ſed tactis ſacroſanctis Evangeliis juramento firmamus. Actum in Eccleſia S. Pamphili, anno, menſe, die, indictione prætitulata, unde ad futuram memoriam, & prædictorum Capitulorum cautelam duo publica ſcripta ſimilia fieri volumus per manus notarij Petri Setri Sulmont. publici Sulm. notarii ſubſcriptione ipſius not. Iud. Petri, & Iudicis Franciſci ejuſdem terræ Judicum, & dictorum teſtium roborata, præſens autem ad cautelam noſtri Epiſcopi ſupradicta die, aliud vero ad cautelam Capitulorum prædictorum, quæ ſcripſi ego præfatus Petrus Sulmont. authoritate Regia publicus Sulmonenſis notarius, & in publicam formam redigens de communi contrahentium voluntate

A ipſamque proprio ſigno ſignavi.

Ego qui ſupra Petrus Sulm. Iudex ſſ. & hoc ſignū feci.

Ego qui ſupra Franciſcus præſentis anni Sulmon. Iudex interfui, & ſubſcripſi.

Ego Not. Matthæus henn his omnibus interfui, & ſſ.

Ego Matthæus Geſmundi rogatus teſtis his omnibus interfui, & ſubſcripſi.

Ego Iacobus Sanctis his omnibus interfui ſſ. & ſig. feci.

Ego Burrellus omnibus his interfui, & ſignum feci.

Ego Iacobus teſtis ſignum.

Ego Dominus Berardus rogatus teſtis ſubſcripſi.

Obiit Jacobus noſter an. 1263. vir æterna memoria dignus, cujus virtutes, ſanctimoniam, ac in rebus agendis præſtantiam non tacuit Innocentius in epiſtola ad eum ſcripta, antequam ad onus Epiſcopale illum ſublimaret, quæ in reg. Vatic. habetur ep. 78. fol. 123. anno 9.

31. (1) Fr. JACOBUS (,, *Urbevetanus*) Ordin. Prædicatorum, Jacobo Ciſtercienſi ſucceſſit, ab Urbano IV. electus anno 1263. Non. Martii, Pontif. 2. XXXI
B reg. Vatic. ep. 81. fol. 76. eundemque à ſe creatum Capitulo, & Præpoſito Valvenſi commendat. De quo habetur mentio ad anoum uſq; 1273. in quo Capitulum tam S. Pamphili, quam S. Pelini ſuum ſpecialem Oratorem, & Procuratorem apud ſedem Apoſtolicam conſtituit M. Joannem Jonathe Canonicum Sulmonen. contra ipſum Fr. Jacobum Epiſcopum ſuper delapidatione bonorum Valvenſis, & Sulmonenſis Eccleſiarum, Incontinentiæ, ſimoniæ, & aliis exceſſibus, de quibus diffamatus erat per totam Diœceſim, & in vicinis provinciis. Sub eodem iterum Capitulum ſuum Procuratorem pro impetranda confirmatione Apoſtolica unionis tempore Jacobi factæ inter utrumque Capitulum, M. Nicolaum de Sanitate Civem & Canonicum Sulmonenſem eligit ann. eodem 1273. (,, *Obiit ex Altamura in Bibl. Dom. ann.* 268.)

32. Fr. ÆGIDIUS de Leodio Minorita creatur Epiſcopus anno 1279. Eo Præſule Innocentius V. an. 1286. (2) ſcribit Capitulo Sulmonenſi, ut ex antiqua conſuetudine cognitionē cauſarū exerceat. En dipl. XXXII.

C *INNOCENTIUS EPISCOPUS,*

Servus ſervorum Dei.

Dilecto filio Præpoſito Eccleſiæ S. Petri de Valle Lacus Valvenſis Diœceſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

SUa nobis dilectus filius . . . Rector Eccleſiæ s. Ioannis de Sulmone petitione monſtravit, quod cum inter ipſam ex parte una, & Benedictum, ac Joannem laicos filios, & hæredes quondam Angeli Pādulfi loci ejuſdem Valvenſis Diœceſis coram Capitulo Eccleſiæ S. Pamphili dicti loci de Sulmona, ad quos de antiqua, & approbata, & hactenus pacifice obſervata conſuetudine cauſarum hujuſmodi cognitio in præfato loco de Sulmona pertinet, ſuper quadam domo, & caſenlino non ex delegatione Apoſtolica quæſtio verteretur, idem Capitulum cognitis cauſæ meritis, & juris ordine obſervato definitivam pro dicto Rectore ſententiam promulgarunt, quam idem Rector Apoſt. petiit munimine roborari. Quocirca diſcretioni tuæ per Apoſt. ſcripta mandamus, quatenus ſententiam ipſam, ſicut eſt juſta, facias per cenſuram eccleſiaſticam appellatione remota firmiter obſervari.

D *Datum Laterani 14. Kal. Junii, pontif. noſtri anno 1.*

Ejuſdem autem mentio habetur uſque ad annum 1290. quo in manibus Gerardi Epiſcopi Sabinenſis Legati Apoſtolici Epiſcopatui ceſſit, quàm ceſſionem Nicolaus IV. ratam habuit, & adminiſtrationem harum Eccleſiarum commiſit Guillelmo Abbati Miniacenſis Ordinis S. Benedicti Diœceſis Montis Regalis, qui à Regno Siciliæ tunc injuſtè exulabat, 5. Kal. Septembris anno 5. Pontificatus, ex reg. Vatic. ep. 436. fol. 85.

(,, GVILLELMUS *Abbas Miniacenſis, Ord. S.* XXXIII.
,, *Benedicti, a Nicolao IV. harum Eccleſiarum Admi-*
,, *niſtrator adſcitus an. 5. Pontificatus.* Lucent.)

33. Fr. PETRUS de Aquila, Monachus S. Bene- XXXIV

(1) Toppius in Bibl. Neapolit. p. 108. memorat quemdam Fr. Jacobum de Theate Minoritam celebrem Theologum, quem electum fuiſſe Valvenſem Epiſcopum ab Urbano IV. an. 1262. ipſimet Vaddingo ignotum pariter, & Ughello. Quod ſi ſæpe labanti Topplo hic fides ſit habenda, Jacobum præfatum Ciſtercienſem ante an. 1264. vel ſaltem eodem ipſo anno obiiſſe oportet, quo electus iit Jacobus Minorita, qui alterum Jacobum ex Prædic. familia ſucceſſorem habuerit an. 1263. Vide an fortaſſe hic ſit ille Jacobus, quem n. 29. ſupra retulit Ughellus. *Mand.*

(2) Ex incogitantia ſequens diploma refertur ab Ughello ad an. 1280. eo tempore, quo Ægidius Epiſcopus erat, cum ad an. 1276. ſit referendum, & ad tempora Jacobi pendictis. *Lucent.*

nedicti, Cœleſtini V. diſcipulus, ab eodem Valvenſis Epiſcopus electus, mox S.R.E. presbyter Card. tit. S. Crucis in Hieruſalem anno 1294. pronunciatus, hanc Eccleſiam nondum conſecratus dimiſit, ut habetur in bulla Bonifacii VIII. de electione Friderici ſucceſſoris. Hic ille Petrus eſt, qui à Ciaconio ex Abbate Caſinenſi, & Archiepiſcopo Beneventano inter Cardinales relatus aſſeritur, tit. S. Marcelli. Sed labitur, & cum Joanne Beneventano Archipræſule, ab eodem Cœleſtino Cardinali tit. S. Vitalis creato confundit, qui paulò poſt abdicationem ejuſdem Pontificis anno 1295. 22. Februarii Beneventi diem ſuum obiit. Petrus hic noſter deceſſit anno 1298. 2. Junii tit. S. Crucis in Hieruſalem inſignitus, ille S. Vitalis. Eodem lapſu cadit Marius Vipera, qui Petrum inter Archiepiſcopos Beneventanos numerat poſt Joannem, quem Card. agnovit; Petrus enim præter Valvenſem Eccleſiam, aliam non ſuſcepit, ut ex regeſt. vatic. ſpectatur Jo: de Caſtro Cœli Beneventanus Archiep. & Card. Ciaconio incognitus, ex Monacho Caſinen. ad Archiepiſcopalem ſedem Beneventanam evectus eſt defuncto Caposerro, anno 1282. 15. Kal. Julii Card. creatus, eandem Eccleſiam in commendam obtinuit, quo defuncto, Bonifacius Beneventanum Archiep. delegit Joannem alterum ex Epiſcopo Clonſertenſi in Hibernia ann. 1295. 6. Non. Octob. quem inde ad Capuanam ſedem tranſtulit 1299. Adenulpho ex Contiano Archipræſule, ad Beneventanam evecto 4. Non. Januarii eodem anno, ut ſuo loco dicemus.

XXXV. 34. **FRIDERICUS** Raymũdo de *Lecto** Nob. Theatinus, Petro Card. ſucceſſit, a Bonifacio VIII. 1295. 3. Kal. Aprilis electus ex reg. vatic. ep. 42. fol. 14. ann. 1. Obiit 1307. Poſt hunc monumenta Sulmonenſia Bernardum de Buxano *a*, ex Præpoſito ejuſdem Eccleſiæ, à Clemente V. in Sulmonen. & Valven. Epiſcopum electum tradunt. Verum in Vatic. regeſt. nulla de Bernardo habetur mentio, ſed poſt hunc Landulphus reperitur ad hanc ſedem promotus anno 1307. quo ille jã Epiſcopus, cũ Capitulo Sulmon. apud S. Pamphilum de more reſidens ſententiam in cauſa civili tulit.

* Ex App. t. 5.

a Bernardus de Bojano, & à Clemente V. an. 1305 ipſe Valven. creatus dicitur à Toppio in Bibl. Neapol. p. 44. Mand.

XXXVI. 35. **LANDULPHUS** ex Præpoſito, à Clemen. V. Friderico demortuo, eligitur ann. 1307. 2. Non. Junii ex reg. vat. ep. 151.

XXXVII 36. **ANDREAS** Capograſſus Salernitanus electus anno 1319. Hic indulgentiam quandam indulſit S. Mariæ de Tuneba Sulmonenſi anno 1322. Deceſſit anno 1330.

XXXVIII 37. Fr. **PETRUS** Ordinis Minorum Epiſcopus Calinenſis ad has Eccleſias translatus eſt 1330. 4. Non. Martii, ex reg. Vatic. Hic anno 1331. una cum Capitulo S. Pamphili, in quo extabant 27. Canonici, nonnullas leges ſtatuit pro bono Eccleſiæ Sulmonenſis. Obiit anno 1333.

XXXIX. 38. **NICOLAUS** Epiſcopus Calinenſis, huc tranſlatus anno 1333. 3. Kal. Novembris ſucceſſit Petro. Obiit 1343. Hic an. 1338. ſubmittit diſpoſitioni Capituli Sulmonenſis, altare B. Mariæ, cujus vocabulo Eccleſia S. Pamphili à principio extitit decorata.

XL. 39. **FRANCISCUS** Neap. de Sangro, ex Canonico Sulmonenſi, à Capitulo Sulmonenſi, & Valvenſi in partes diviſo, poſtulatus contra Andream Caputgattum ab alia parte electum, à Clemente VI. confirmatur an. 1343. 2. Idus Februarii ann. 1. ex reg. Vatic. epiſt. 94. fol. 173. Deceſſit 1348.

XLI. 40. **LANDULPHUS** ex Præpoſito creatur Epiſc. ab eodem Clemente 1348. 6. Non. Julii, reg. vat. epiſt. 12. fol. 24. par. 1. lib. 4. parum ſupervixit.

XLII. 41. Fr. **FRANCISCUS** de Silanis Ord. Minorum creatur anno 1349. 16. Kal. Febr. ab eodem Clemente VI. epiſt. 90. fol. 56. anno 8. reg. Vat. Hic cum ſpolia Landulphi ſui prædeceſſoris ſine Apoſt. auctoritate in ſe traxiſſet, excommunicationem incurrit, à qua demum ex benignitate Roman. Pontificis abſolutus eſt per Abbatem S. Sebaſtiani Commiſſarium Apoſtolicum 1354. Hic an. 1355. nonnullas ordinationes una cum Capitulo Sulmonen. ſtatuit pro bono regimine dictæ Eccleſiæ. Abſolvitur idem anno 1359. à Franciſco presb. S. Marci ab excommunicatione ob alienationem factam Molendini, quod poſſidebat cum Capitulo Sulmonenſi unito cum Valvenſi Eccleſia, ut ex ſequenti epiſt.

Venerab. in Chriſto Patri Dei gratia Epiſcopo Sulmon. ad præſens in Romana Curia commoranti, Franciſcus, miſeratione Divina tit. S. Marci presbyter Card. ſalutem, & fraternam in Domino charitatem.

Sua nobis ven. in Chriſto Pater D. Franciſcus Dei gratia Epiſcopus Valvenſis, lator præſentium, petitione monſtravit, quod olim perſonaliter apud Sedem Apoſtolicam conſtitutus de non alienando bona ſua Eccleſiæ in forma ſolita præſtitit juramentum, & poſtmodum cum in quodam Molendino idem Epiſcop. haberet quartam partem, & Capitulum Eccleſiæ S. Pamphili de Sulmona, quæ etiam Capit. Valv. Eccl. eſt unita, tres partes haberet, prædictumque Capitulum Sulmon. Eccleſia haberet quoddam territorium vicinum habitationi ejuſdem Epiſcopi, idem Epiſcopus credens ſibi, & Eccleſiæ ſuæ, ac Capitulo permutavit, præſtito per ipſum Epiſcopum juramento de non veniendo contra permutationem prædictã, ſubſequenter vero . . . . . . ductus, literas Apoſtolicas impetravit, per quas omnia illicite alienata de menſa ipſius Epiſcopi, tam per eundem Epiſcopum Valvenſem, quam per prædeceſſores ipſius mandatum ad jus, & proprietatem d. menſæ legitime revocari, ſuper quibus idem Epiſcopus ad pacem conſcientiæ humiliter ſupplicavit ſibi per ſedem prædictam miſericorditer de opportuno remedio provideri. Nos igitur authoritate D. Papæ, cujus &c. curam gerimus, Paternitati veſtræ committimus, quatenus &c. ſi ita eſſe &c. & aliud canonicũ non obſiſtat &c. ipſum Epiſcopum abſolvatis à ſecunda obſervantia juramenti, & prædicta permutatione reciſa, injungatis ſibi ante prædictam abſolutionem præſenti à reatu perjurii, quod per tranſgreſſionem primi juramenti noſcitur incurriſſe, & ſecundum . . . juramenti per modum culpæ per miſericordiam particularem, quodque ad ipſam juramenti obſervantiam redeat.

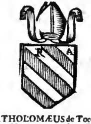
Dat. Avenione, Non. Iunii D. Innocentii Papæ V. an. 7.

Anno verò 1360. decrevit uti novo ſigillo cum Inſcriptione S. Mariæ, S. Pamphili, & S. Pelini. Idem anno 1364. cedit partem ſuæ dotis Capitulo Sulmonenſi. Anno 1365. favorabilem retulit ſententiam contra Paulum Epiſcopum Aquilanum, quæ eidem ordinariam juriſdictionem adjudicabat Eccleſiæ S. Mariæ de Caſale, S. Nicolai in Caſtello S. Salvatoris, S. Mariæ Civitatis Ardengæ, ſanctique Ægidii in Colle Petri, aliarumque Eccleſiarum, oppidorum, villarum, atque terrarum ſui Epiſcopatus, quæ omnia poſt diuturnas, implicitaſque lites in favorem ſuæ Eccleſiæ recuperavit, ut videre eſt in lib. de diverſis formis ſub Urbano V.

42. **MARTINUS** de Martinis Sulmonenſis. Franciſco ſucceſſit anno 1365. XLIII

43. **PAULUS** Epiſcopus Valven. tempore Urbani VI. XLIV

44. **BARTHOLOMÆUS** de Gaſpare Sulmonenſi, anno 1384. XLV.

45. **BARTHOLOMÆUS** de Tocco nobili, ac vetuſta familia Neapolitana (1) ſatus, Epiſcopus electus XLVI.

(1) E Familia de Tocco Theatino procreatum hunc Bartholomæum affirmat Toppius in Bibl. Neap. pag. 46. ubi etiam notat hujus familiæ ſtemma diverſum eſſe ab eo, quod hic refert Ughellus: qui in Theatinis tom. 6. Theatinum fuiſſe noſtrum Bartholomæum libenter aſſentitur. De eo plura vide apud Toppium loco cit. Mand.

ctus 1402. Bartholomæo ſedente Innocentius VII. Patria Sulmonenſis initio ſui Pontific. Mitram Pontificalem dono dedit Eccleſiæ S. Pamphili ad uſum perpetuum dictæ Eccleſiæ, ac ſequentem ſcripſit epiſt. A

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Capitulo Eccleſiæ Sulmonen. ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

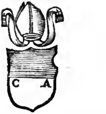
ECcleſiam Sulmonenſem Apoſtolicæ ſedis filiam ſpecialem, & peculiari quadam ſubjectione devotam, in qua Chriſti veſtem, & fidei rudimenta ſuſcepimus, ſingulari benevolentia proſequentes dignum ducimus neceſſitatibus ejus proſpicere, & utilitatibus providere, ut eadem Eccleſia, quæ temporalibus fulcitur honoribus, in ſpiritualibus cōtēptibilis habeatur. Hac igitur conſideratione deducti Mitram unam Pontificalem perlis, & lapidibus pretioſis intextam ad uſum dictæ Eccleſiæ, & quæ debeat in ea perpetuo conſervari pro divini cultus, & Eccleſiæ veſtræ decore, per dilectum filium Jacobum Caputgraſſum adminiſtratorem Monaſterii S. Joannis in Venere ex dono Apoſtolicæ largitatis vobis præſentialiter deſtinavimus, devotionem Veſtram hortantes, quatenus quamprimum acceperitis dictam Mitram, nobis per veſtras literas intimare curetis. B

Dat. Viterbii, 3. Non. Octobris Pontif. anno 1.

Deceſſit Bartholom. 1419. ſepultuſq; eſt in Cathedrali Sulmonenſi ad pavimētum cum hoc epitaphio.

Condita Valven. hic ſunt clam Præſulis oſſa
Bartholomæi nempe ſtirpe patrina a ſati. * Tetina.
De Tocco, egregius Doctor, crevitque per annos
Bena quater denas, Eccleſiaque ſagax,
Caſtra Præſulatus raptor manibus ipſe
Excluſit ſæpius, reſtituitque ſedi.
Hunc ſpoliator ora producat luce perenni
Ad ſuperoſque dextra, contrahat ipſe ſua.

Nobiliſſimæ hujus familiæ ſtemmata ſunt tres, vermiculatæ faſciæ in aureo ſcuto.

C

XLVII. 46. **LOTTUS** de Sardis Piſanus, electus anno 1420. die 29. menſis Martii. Ad Eccleſiam Spoletanam translatus eſt anno 1427. 7. Kal. Julii. Inſignia Sardæ familiæ ſcutum bipartitum aureum, & cæruleum. De Lotto vide, quæ ſupra diximus in Epiſcopis Spoletinis, ubi pro Sardis, de Sordis typographi errore leges.

XLVIII. 47. **BENEDICTUS** de Guidalottis Peruſinus, ex Præpoſito Eccleſiæ S. Stephani extra Aquilejæ muros ſublectus fuit anno 1427. 7. Kal. Junii. Apoſtolicæ Cameræ Clericus fuit, ſanctæque Rom. Eccleſ. Vicecamerarius, demum ad Aprutinam Eccleſiam translatus eſt eod. ann. 4. Kal. Novemb.

XLIX. 48. **BARTHOLOMÆUS** de Vincio * Comitatus Florentini in Tuſcia Bertini filius, ex Archipresbytero Piſtorienſi adlectus eſt. Concilioque Florentino interfuit ſub Eugenio IV. Obiit 1443. * Ultimum ſuum condidit teſtamentum Florentiæ anno 1442. quod extat in Arch. Reformat. ut vocant.

* Ex App. tom. 4. & 1442. 29. Decemb. tumulatus in Eccl. Coll. S. Laurentii. Salviani t. * Ex App. tom. 5.

L. 49. **FRANCISCUS** Abbas de Pantalea Ordinis S. Benedicti Diœceſis Sabinenſis, anno 1443. prid. Id. Auguſti earundem Eccleſiarum electus Antiſtes, ad Rapollanam Eccleſiam translatus eſt die 25. Junii eodem anno.

LI. 50. **PETRUCCIUS**, ſive Petrus Pauli Ariſtotelis, ex Sulmonenſi Canonico, ejuſdem Eccl. Epiſc. adlectus eſt an. 1446. die 26. Junii. Obiit 1448. A

51. Fr. **DONATUS** Botrinius Neapolitanus, ex Ordine Eremitano, Cuperſanus antea Epiſc. ad has Eccl. translatus eſt an. 1448. 4. Non. Septemb. Hic Cathedralem Sulmonenſis Eccleſiæ mirabiliter exornavit, variaque ſupellectili, cultuque Eccleſiaſtico ditavit ad invidiam. In quibus etiam nunc gentilitia ejuſdem inſignia licet ſpectare. LII.

52. Fr. **BARTHOLOMÆUS** e de Scalis Sulmonenſis, ex Ord. S. Dominici, à Pio II. creatus eſt anno 1463. fato autem ceſſit 1491. inque Sulmonenſi Eccleſia Cathedrali ſepultus. Cujus marmoreo ſepulchro hæc inſcriptio inſculpta ſpectatur. LIII.

e Monument. et Topo. in Eccl. Sepul. p. 40.

Bartholomæus Sulmonenſ. ex Prædicatorum ord. in Theologia Magiſter, qui a Pio II. Pont. Max. Valvenſi Epiſcopatu inſignitus Eccleſiam rexit annos xxvii. ſibi ipſi adhuc vivens P. Anno Chriſtianæ ſalutis M. CCCC. LXXXI. Menſ. Junii xxix.

B 53. **JOANNES** Galiardus Sulmonenſis, ad hanc dignitatem ſubvectus eſt 1491. 7. id. Novembris. Solemniter ingreditur anno 1492. 21. Maji. LIV.

54. **JOANNES**, Joannis Acuti Sulmonenſis, ſucceſſit Joanni 1499. LV.

55. **ALEXANDER** Cardinalis Farneſius, has Eccleſias adminiſtrandas ſuſcepit, poſt deceſſum Joannis an. 1512. Cujus deinde adminiſtrationis Pontifici gubernacula renunciavit. LVI.

56. (1) **PROSPER** de Ruſticis Romanus, harum Eccleſiarum cooptatus fuit Antiſtes die 3. Martii an. 1512. qui ad duos annos eaſdem rexit Eccleſias eoque deinde munere liberè ſe exolvit. LVII.

57. **JOANNES** Baptiſta Cadichius Aquilanus, à Leone X. declaratus eſt Epiſc. an. 1514. die 28. Julii Concilio Laterano interfuit Deceſſit autem 1519. LVIII.

58. **ANDREAS** Cardinalis de Valle, ut vocabatur, has Eccl. adminiſtrandas ſuſcepit an. 1519. die 28. Oct. poſtque decem ipſos ano. eo munere ſe exolvit. LIX.

C

59. **BERNARDUS** de Militibus de Cavaleriis Romanus, ex Canonico S Petri, creatus eſt 3. die Septembr. 1529. Fato autem functus eſt 1532. * Jacet Romæ in eccleſia Aracœlana cum hoc epitaphio. LX.

D

Bernardo Militio Patritio Romano Valvenſi, & Sulmonenſi Epiſcopo rerum perit ia, bonitate animi nemini cedenti Antonius, & Jacobus mœſtiſſimi nepotes Patruo optimo, & benemerito.

Nobiliſſimæ hujus familiæ olim alumnus fuit frater Guillelmus Ord. Præd. doctiſſimus homo ab Urbano V. Patriarcha Hieroſolymitanus creatus anno 1369. & Franciſcus hujuſce Eccleſiæ Præſul, de quo infra. Scutum de Militibus Canis argenteus erectus, in cærulea parma dentata.

60. **BERNARDINUS** Fimarellus, à S. Germano, Aliſanus antea Epiſc. ex ceſſione Card. de la Valle, in quem iterum harum Eccleſiarum regreſſus ceciderat, ad ſupradictam dignitatem tranſlatus eſt anno 1532. die 4. menſis Novemb. E vivis autem exemptus eſt 1547. ſepultuſque eſt in Sulmonenſi Cathedrali cum hoc epitaphio. LXI.

D. O.

(1) Anno 1512. & 1513. à tertia ad octavam Seſſionem Lateranenſis Concilii legitur interfuiſſe *Albertus* Valvenſis Epiſcopus. Hocne appellaretur nomine, quem Proſperum vocat Ughellus; an ab eo alter ſit, certe conſtat Albertum biennio illo hanc Cathedram occupaſſe.

D. O. M.
Bernardino Fumarello Epiſcopo Sulmonenſi indefeſſo, vel vitiorum hoſti, vel Eccleſiæ Defenſori Non. Junii mortalitatem exeunti M. D.XLVII. Leo Caracenus Sulmon. Patruo P.

LXII. (a De eo Angelus in Epiſc. Bononien p. Mand.)

61. POMPEJUS Zambeccarius Bononienſis a, clariſs. viri Jacobi Senatoris filius, Abbas Commendatarius S. Spiritus de Aquila, perpetuuſq; Commendator, ac Præceptor S. Spiritus Romæ in Saxia, ad hanc dignitatem evectus eſt anno 1547. die 1. ineuntis Julii, Pio IV. ſummo Pontifice ſedente ad Clavum. Apud Poloniæ Regem functus Legatione eſt, interq; Tridentini Concilij Patres aſſedit. Aquilæ deinde defunctus eſt, die 8. menſis Auguſti, anno 1571. tumulatuſque eſt apud ſuam S. Spiritus Abbatiam, poſtquam Sulmonenſis Eccleſiæ Epiſcopale Palatium munificentiſſimè inſtauraſſet.

LXIII (b De eo Razzius de Vir. Illu. Præd. Mand.)

62. Fr. VINCENTIUS Donzellus b à Monteregali, Pedemontanus, ex Ordine Prædicatorum, vir plane doctiſſimus in ſacris literis, à Pio V. harum Eccleſiarum dictus Epiſcopus eſt an. 1571. die 23. menſis Septemb. Die verò prima ineuntis Novemb. obtenti Epiſcopatus iniit poſſeſſionẽ. Deceſſit verò an. 1585.

LXIV

63. Fr. FRANCISCUS Caruſius Biſacienſis Ordinis Minorum, has Eccleſias à Sixto V. obtinuit die 13. menſis Martij 1585. Sulmonæ autem deceſſit die 4 menſis Septembris anno 1593. inque Cathedrali cum hoc epitaph. tumulatus eſt.

Fr. Franciſco Caruſio Biſacien. Ordinis Minorum Convent. S.T. Magiſtro Epiſcopo Sulmonenſi poſt annos ſeptem ſui Epiſcopatus Apud Eccleſiam Sulmonenſem, quam peculiari benevolentia proſequebatur, vita functo Menſe Septembris M.D.LXXXXIII. Canonici. Sulmonenſ. Paſtori optimo PP.

LXV.

64. CÆSAR Petius nobilis Salernitanus, (1) I. V. D. à Clem. VIII. electus eſt anno 1593. vir probatiſſimis, atque candidiſſimis moribus, prudentia autem tanta, quanta numeroſiſſimæ regendæ Eccl. ſatis eſſet Ad 28. ann. rexit Eccl. ex qua adminiſtratione laudem tulit eximiæ moderationis, ac pietatis in Deum ſingularis Deceſſit autem anno 1625. ſepultuſque eſt in Cathedrali Sulmonæ cum hoc epitaphio.

Cæſari Petio, Patritio Salernitano Sulmon. & Valvenſ. Eccleſia xxviij. fere annis prudentiſſ. Antiſtiti S.N. Anno M. DC. XXI. Non. Kal. Maij, ætatis ſuæ lxv. vita functo benemerentiſſimo Fr. Mœrentiſſimi FF. PP.

LXVI (c De quo egi in meis Ital. Rom. vol. 2. Cent. 5. n. 79. c Mand.)

65. FRANCISCUS. Cavalerius c Patritius Romanus, Jacobi Cardinalis affinis, harum Eccleſiarum Epiſcopus adlectus eſt 1621. die 11. Julii, cuius induſtria, atque labore inveterata, pluribuſque ſeculis exagitata controverſia inter Canonicos S. Pamphili Sulmonenſis, ac S. Pelini Valvenſis de præcedentia, aliiſque rebus, ſedata eſt. Vnionem concordiamque ſuo diplomate perpetuo firmavit Vrbanus VIII. Pont. Max. anno 1628. tenoris ſequentis.

URBANUS EPISCOPUS,
Servus ſervorum Dei.

ROmanus Pontifex, qui ſuper omnes Eccleſias obtinet divina inſtitutione principatum ex Paſtoralis officii debito nden, per quæ Cathedralium Eccleſiarum ſtatus, privilegia, prærogativæ, ac jura inviolata conſerventur, earumque Capitula, ac perſonæ Eccleſiaſticæ quælibet in pacis amœnitate, ac mentis tranquillitate confoveantur intendens. His, quæ propterea, remotis litium anfractibus concordia terminata fuiſſe dicuntur, ne in recidivæ contentionis ſcrupulum delabantur, ſed in perpetua firmitate illibata perſiſtant, libenter Apoſtolici adiecit muniminis firmitatem Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Capitulorum, & Canonicorum Valuen & Sulmonen. Eccleſiarum invicem perpetuo Apoſtolica authoritate æqualiter unitarum petitio continebat, quod aliàs litibus, & cauſis per nonnulla ante ſæcula coram diverſis Judicibus competentibus, ac demum coram certo cauſarum Palatii Apoſtolici Auditore, ſeu ejus Locumtenente, inter Valvenſes ex una, ac Sulmonenſes Eccleſiarum Capitula, & Canonicos hujuſmodi ex altera partibus ſuper majoritate, & præcedentia, quam utraque partium hujuſmodi ſibi, & Eccleſiæ ſuæ competere prætendebat, nec non jure Cathedratico, rebuſque aliis in actis cauſæ, & cauſarum hujuſmodi latius deductis vertentibus: eadem Capitula, & Canonici prædicti conſiderantes lites, & controverſias hujuſmodi alterna incommoda, rancores, & diſſenſiones, & alia ſimilia cauſare, maximumque præjudicium afferre ſolere, cupienteſque propterea illarum anfractus & ulteriora involucra evitare, laboribuſque, & diſpendiis parcere, & pacem, & mutuam charitatem inter eos conciliare, & conſervare uſque aliquando. Diœceſana Synodus ſummopere neceſſaria, quæ occaſione diſſenſionum hujuſmodi hucuſque retardata fuit, celebretur, Ven fratris noſtri moderni Valvenſis, & Sulmonenſis Epiſcopi interventu, & conſilio ad infraſcriptam noſtro, & ſedis Apoſtolicæ munimine roborandam verbo, & ſcriptis inter ſe devenerunt, concordiam, ſeu tranſactionem ſumptibus & expenſis, Capituli, & Canonicorum Sulmonen. impetrandam videlicet quod tam Valuen. quam Sulmonen. Eccleſiæ prædictæ Cathedrales exiſtant, & jure Cathedratico gaudeant & perfruantur, ac ſicut hactenus juxta illarum ſtatuta, & privilegia antiqua tales denominatæ, & appellatæ fuerunt, etiam in futurum denominentur, & appellentur, earumque privilegia, prærogativæ, deciſiones, ſententiæ, aliaque jura quæcumque firma, & illæſa, & in ſuo pleno robore permaneant; nec eis per præſentem concordiam aliquod præjudicium illatum cenſeatur; immò Capitula, & Canonici prædicti eorum antiquis ſigillis ſemper utantur, ſuiſque diſtrictis, Diœceſibus, redditibus, proventibus, & emolumentis conſuetis gaudeant, & potiantur. Ipſa Eccleſia Valuen. ſuis debitis obſequiis propterea non fraudetur, ſed ſolitus in ea Canonicorum numerus, qui ad eam ſingulis diebus, prout hactenus laudabiliter obſervatum extitit, perſonaliter accedant, illiuſque onera conſueta ſupportent, quoque in functionibus & actibus publicis, ubi utriuſque Eccleſiæ Canonicos inſimul convenire contigerit, antianitatis ordo inter eos quo ad præcedentiam obſervetur. Ita quod antiquiores in receptione tam unius, quam alterius Eccleſiarum prædictarum Canonici non habito reſpectu cujus ſint Eccleſiæ, alios recentiores earum Eccleſiarum canonicos in futurum præcedant, atque ita omnis prioritatis, & poſterioritatis contentio tollatur, & aboleatur, perinde ac ſi unius, & ejuſdem Eccleſiæ Canonici omnes exiſterent. Præpoſito dictæ Eccleſiæ Valv. dignitatem inibi obtinente excepto, qui etiamſi in receptione recentior extiterit, omnibus tamen dictarum Eccleſiarum Canonicis in actu præcedentiæ præferatur, & alias prout in inſtrumento publico deſuper confecto plenius dicitur contineri. Cum autem ſicut eadem petitio ſubjungebat, eadem per ſedem Apoſtolicam approbantur, firmius ſubſiſtant; quare pro parte capitulorum, & canonicorum prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, quatenus concordiam hujuſmodi pro cujus complemento capitula, & Canonici prædicti litibus, & controverſiis hujuſmodi, nec non omnibus, & quibuſcumque juribus, & actionibus eis ſuper præmiſſis quomodolibet competentibus ceſſerunt, & renuntiarunt,ceduntq; & renuntiant, ac omnes, & ſingulas expenſas hucuſque deſuper factas ad invicem remittunt, & cõdonant, approbare, & confirmare, aliiſque in præmiſſis opportunè providere de benignitate Apoſtolica dignaremur; nos igitur qui pacem, & concordiam inter perſonas Eccleſiaſticas vigere ſinceris deſideramus affectibus, Capitulorũ prædictorũ ſingulares perſonas à quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiæ ſententiis, cenſuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum harum ſerie abſolventes, & abſolutas fore cenſentes, nec non cauſæ prædictæ in ſtatu, & terminis, in quibus de præſenti reperiuntur, de communi conſenſu partium ad nos harum ſerie advocantes, liteſque prædictas extinguentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, ex voto congregationis S. R. E. Cardinalium negotiis Epiſcoporum Præpoſitorũ concordiam & tranſactionem hujuſmodi, nec non quoſcumque deſuper confectas ſcripturas cum omnibus inde legitimè ſecutis, & ſequendis Apoſt. authoritate earundem tenore præſentium approbamus, &

con-

(1) Salerni licet hæc familia nobiliſſima ſit, tamen Cæſaris hujuſce progenies tanquam à Salerno diſcedens, per tempus immemorabile Celani floruit inter Marſos, ubi anno circiter 1646. morte Joſephi Petii extincta eſt. Cæterum hunc Celanenſem dicit etiam Phœbonius in hiſt. Marſ. l. 3. p. 57. & fuſius in meo Tract. de Viris Illuſtr. Marſorum p. 167. & ſeqq. Conſuluimus.

confirmamus, illiſqoe perpetua, & inviolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur adiicimus, nec non omnes, & ſingulas tam juris quam facti, ac ſolemnitatem quantumvis ſubſtantialium, & quoſvis alios defectus ſi qui deſuper quomodolibet intervenerint, ſupplemus. Decernentes concordiam, ſeu tranſactionem, & ſacras prædictas perpetuo validas, & efficaces eſſe, & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri, & obtinere, nec non ab omnibus, ad quos nunc quomodolibet ſpectat, & ſpectabit protempore firmiter, & inviolabiliter obſervari, & adimpleri debere, ab illis quoque quovis prætextu colore, cauſa, vel ingenio etiam ex eo quod forſan conſenſus trium Canonicorum Eccleſiæ Valven. cujus illi ſicut capitula, & canonici prædicti aſſerunt, nec ſaniorem partem capituli ejuſdem Eccleſiæ Valvenſis conſtituãt, ad ea non acceſſerit, reſiliri vel recedi nullatenus undequaque poſſe, ſicque ab omnibus cenſeri, & ita per quoſcumque Judices ordinarios, & delegatos etiam cauſarum palatii Apoſtolici auditores, ac S. R.E. Cardinales, & de latere Legatos dictæ ſedis Nuncios ſublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari debere ac irritum, & inane quidquid ſecus ſuper hic à quoque quavis authoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præmiſſis, ac Apoſtolicis, nec non in univerſalibus ſynodalibus, Provincialibuſque conciliis editis, vel alias roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis illis, earumqoe Præſuli, ac Præſulibus antiquis, capitulis, Canonicis, aliiſque ſuperioribus, & perſonis ſub quibuſcumq; tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis clauſulis, & decretis in contrarium forſan quomodolibet conceſſis. Quibus omnibus & ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumq; totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa & individua, non autẽ per clauſulas generales idem importantes mentio, aut alia expreſſio habenda, ſeu quavis alia exquiſita forma ad hac ſervanda foret, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat harum ſerie ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſqoe contrariis qoibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, approbationis, confirmationis, avocationis, extinctionis, roboris, adjectionis, defectuum ſuppletionis, decreti, & derogationis, infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarn. Dom. 1628. 3. menſis Januarii Pontificatus noſtri an. 6.

Obiit Franciſcus anno 1638. jacet in Cathedrali S.Pamphili prope parentem prædefunctum, cui hoc cœnotaphium antea poſuerat.

D. O. M.

Dominico Patritio Romano Bernardi Cavalerii olim hujus Eccleſiæ meritiſſimi antiſtitis Gentili, nobilitate & virtutum ſplendore Clariſſimo, & Sulmonis urbis præfecto maximo ſui deſiderio nonis Auguſti Anno Domini M.DC.XXIII. ætatis ſuæ LXIII. vita functo Franciſcus Cavalerius ejoſdem civitatis Epiſcopus parenti Opt. Monum. P.

* Ipſe vero Franciſcus ibidem in nigro lapide ſequentem memoriam incidi fecit. [* Ex App. 1. 7.]

Franciſco Cavalerio Patritio Romano Scipioni Card. Burgheſio Vicario Vaticano, Jacobi Card. Cavalerii pronepoti Sulmonenſi Epiſcopo, Prid. Non. Septembr. anno MDCXXXVII. ætatis XLVI. terris erepto. Petrus Vincentius fratri optime merito monumentum P.

LXVII. 66. FRANCISCUS Buccapadulius Romanus ſucceſſit Franciſco 1638. adhuc ſupereſt, Epiſcopiq; ſanè trepidum munus cum ſingularis prudentiæ laude implet.* Translatus inde eſt ad Eccleſiam Tiphernatem 1647. die 6. Maii. [* Ex App. 1. 8.]

LXVIII. 67. ALEXANDER Maſius nobilis Florentinus, Parmæ natus patre Coſmo Alexandri Farneſii Parmæ, & Placentiæ Ducis conſiliario; cujus munificentia, fortunis, ac Comitis titulo auctus, Coſma Parmam Maſiam familiam ſuam traduxit; Alexander vero in aula Romana diu verſatus, apud Paulum Burgheſium Sulmonę Principem maxima valuit gratia, & Epiſcopus Sulmonenſis ab Innocentio X. Pont. Max. delectus eſt die 27. Maii 1647. Præfuit laudabiliter annum unum, m. 4. obiitq; die 11. Septemb. 1648. ſepultus in Cathedrali.

68. FRANCISCUS Carducius ex nobili familia Florentina Romam traducta, Hieronymo procreatus ex Epiſcopo Campanienſi Sulmonenſis Epiſcopus evaſit die 22. Martii anno 1649. pergit in dies virtute, & animi candore, adhuc florente ætate, Eccleſiam ſibi commiſſam eximie inſtituere * Obiit Franciſcus Romæ die 2. Novemb. an. 1654. ſepultus in Eccleſia S. Blaſii in via Julia. LXIX [* Ex App. 1. 9.]

69. GEORGIUS Carducius Franciſci germanus frater ex Canonico Lateranenſis Baſilicæ delectus eſt Epiſcopus Sulmonenſis ab Alexandro VII. Pont. Max. die 14. Julii 1655. LXX

A D D I T I O.

„ *Hic Romæ nobili germine natus, primùm pelitioribus litteris excultus, deinde graviores ſcientias tam feliciexito ebibit, ut in Sacra Pagina lauream Doctoralem promeritus fuerit: hinc effuſus in Divinis Myſteriis ſuo Populo aperiendis, ſacris miniſtrandis, legibus ferendis, Diœceſi perluſtranda. Nec pro jure ſuo tuendo contra Regios Adminiſtros, diutiùs abſens plura perpeti dubitavit incommoda. Tandem Victor imperterritus optimus Senex in ſuo Throno bonis omnibus ſemper charus obiit 15. Jan. 1701. ætatis an. 84. ſepelitur in Sulmonenſi Cathedrali.*

„ BONAVENTURA *Martinellus è primariis Familiis exortus, Presbyter Spoletanæ Diœceſis, Juriſprudentiæ egregius Doctor, & prothonotarius Apoſtolicus, de Boncompagna Ducum Soræ Domo in Urbe ſummè meritus Auditor adhæſit Cardinali Jacobo Boncompagno in adminiſtrando Bononienſi Archiepiſcopato, ejoſdemque Pro-Pontifex aliquandiu Bononienſibus incorruptum jus dixit, quod idem munus deinde in Ferrarienſi ſacro Regimine ſubſtinuit. Archipresbyteratu exornatus S. Mariæ Burgi Panigalis prope, & extra mœnia Bononienſis Civitatis ad has Eccleſias vocatus eſt 9. Maii 1701. Reatinum Gregem Apoſtolicus Vicarius proſpicere joſſus in ejoe Sedis diuturnioris interregno.* Lucen.) LXXI.

(„ *Obiit in Eccleſia ſua ſinu menſe Auguſto an. 1715.*

„ FRANCISCUS *Honophrius Hodierna ex Epiſcopatu Bitecten. ad has regendas Eccleſias translatus eſt die 4. Januarii 1717.* LXXII.

V E R U L A N I
E P I S C O P I.

VErulana antiqua Civitas Latii in Hernicis 52. tantum milliaribus à Roma, ab Alatri 5. diſtans Auſtrum verſus, à Plinio in prima Regione Italiæ reiicitur, affirmatque Frontinus Coloniam Romanorum fuiſſe, ejuſque Civitatis pluribus in locis honorificè Livius meminit. Antiquitatem & libertatem ejuſdem ſatis indicat lib. 9. cum ait, *eoſdem ſuas ſibi potius leges reddi, quàm Romana Civitate, monicipatuque ultro oblato potiri maluiſſe.* Montana eſt, ut reliqua ditionis Oppida, Caſtrum ad Lyrim ſi excipias, aer ſaluberrimus, ſolum minimè infœcundum, optimo oleo, ſuavique vino abundat, quin & pomis dulciſſimis.

mis Urbs 1000 laribus illuſtratur, quæ unius Romani Pontificis in temporalibus, atque ſpiritualibus immediatè intuetur arbitrium. Nundinæ duæ celebres ſingulis annis ibidem habentur. Fama eſt primum Verulis Evangelicam veritatem enunciaſſe B. Mariam Jacobi, matrem filiorum Zebedæi una cum SS. Martyribus Blaſio, & Demetrio, qui cum 22. ſociis ibidem palmam ſumpſere martyrii. Quo verò tempore, quave occaſione Maria Jacobi in Italiam transfretaverit, Verulaſque venerit, ibidemque obierit, innuit Baronius in notis ad Martyrologium Romanum 8. Kal. Auguſti; Vetuſque Verulanæ Eccleſiæ Menologium id contigiſſe affirmat occaſione primæ Eccleſiæ perſecutionis à Judæis excitatæ, poſt Stephani Prothomartyris necem, ſicut Lucas in actibus refert, diſcipulos Chriſti JESU omnes diſperſos eſſe, præter Apoſtolos, libentiuſque eam apud Hernicos in Latio diverriſſe, ut filium ſuum Evangeliſtam Joannem, juſſu Domitiani Imperatoris Romæ detentum inviſeret. Sed dum Romam veniſſet, illumque in exilium relegatum audiſſet, indeque rediret, in Campaniam ſecus Verulas permanſit, à quodam Ruſticano hoſpitio ſuſcepta, quem ad Chriſti fidem cum convertiſſet, Maurum appellavit. Denique ætatis ſupra annum 100. onere prægravata, migravit ad Dominum 6. Kal. Julii, præmiſſis ad cœlum 24. præconibus Evangelicis ſociis ſuis, quos Verulana gentilitas ſub Honorio Provinciæ Præſide poſt dura verbera, & carceris macerationem, nec non & gladii perſecutione glorioſos Chriſti Martyres effecit. Inter quos fuerunt SS. Martyres Blaſius, & Demetrius, quorum natalis dies 3. Kal. Decembris celebratur. Cæterùm ſacrum corpus ejuſdem S. Mariæ Jacobi 8. Kal. Junii, anno 1209. Pontificatus verò Innocentii III. an. 12 Oddonis autem Verulani Epiſcopi x. revelante tum ipſius filio B. Jacobo Apoſtolo, tum ſanctiſſ. Petro cuidam Verulann, Thomas nomine, in Eccleſia ipſi Apoſtolorum Principi dicata frequenter oranti, ſumma omnium lætitia inventum fuit in quodam ſpecu extra civitatem, olim à priſcis illis Chriſti fidelibus abſconditum. Sanctorum verò illorum Martyrum Blaſii, Demetrii, ac ſociorum corporum inventio accidit 5. Kal. Junii: quæ infra Cathedralem Eccleſiam in ſacello, in loco, quo jacuerant, extructo, recondita ſunt. Quam plurima autem miracula in inventione ſacri corporis Mariæ Jacobi à Domino patrata fuiſſe, innumeroſque ibidem populos undique confluxiſſe, tantamque fuiſſe eleemosynarum copiam, ut ex iis primo parvam Eccleſiam, deinde nobiliſſimam, quæ nunc extat, in ejus gloriam, & honorem exædificatā fuiſſe produnt vetera Verulanæ Eccleſiæ monumenta. Epiſcopalis dignitas Verulana antiquiſſima eſt; ubi primum ea Civitas Chriſtiana ſacra amplexata eſt, Antiſtitem etiam ſacrorum accepit, qui Romani Pontificis immediatè majeſtatem veneratur, & colit. Epiſcopus olim temporalem dominium habuit in Oppidis Riparum Turricis, & Strangulagalli; quin & nobiliſſimos Aquinates Comites, dominoſque Oppidi S. Joannis & Pophis ſeudatarios habuiſſe docent vetera documenta. Diœceſim ſatis amplam habet, in qua ea numerantur Oppida, quorum ordo talis eſt; Fruſinon a nobile Campaniæ Præfecti domicilium, Babucum, Mons S. Joannis cum aliis duobus oppidulis ſibi unitis, Strangulagalli, & Collium, Caſtrum, Ceperanum, Pophas, Ripa, Turricis, Arenaria, & Fabrateria. Eccleſia Cathedralis Patronum habet S. Andream Apoſtolum; in ea olim 16. fuerunt Canonici, nunc verò 12. numerantur, quorum unus eſt Theologus, alter Pœnitentiarius. Dives eſt ſanctorum reliquiis, nimirum S. Crucis, cujus portio non parva in cruce argentea auro puro circundata videtur. Veneratur & brachium dextrum S. Matthæi Apoſtoli carne nedum exutum, corpus S. Mariæ Jacobi, Lipſana SS. Martyrum Blaſii, Demetrii, ſociorumq. ejus. Sub majori Ara duo alia Chriſti Martyrum corpora recondita ſunt. Magna portio ex capitibus SS. Joannis, & Pauli, caput unius Virginis ex ſociis S. Urſulæ, ſpinæ duæ acutiſſimæ coronæ D. N. J. C. digitus S. Blaſii Epiſcopi, & Martyris adhuc carne circumdatus, aliæque quamplurimæ ſacræ reliquiæ honorificè eo in templo aſſervantur. In Civitate 7. Parochiales Eccleſiæ viſuntur, inter quas inſignis Canonicorum collegiata S. Eraſmi, quam S. Benedictum Abbatem, hujus præclari Martyris ſtudioſiſſimum, erigendam curaſſe affirmant acta S. Placidi. Habet hæc Eccleſia Canonicos 10. & Abbatem in dignitate conſtitutum. Olim hujus Eccleſiæ Canonici una cum Capitulo Verulanæ Eccleſiæ in electione novi Epiſcopi votum ferebant ex diplomate Gregorii IX. datum Laterani 5. Idus Maii an. 1. Duo virorum Cœnobia, unumque Monialium S. Benedicti, 8. Confraternitates laicorum, & duo hoſpitalia, aliaque pia loca viſuntur. Prope Civitatem nobilis Abbatia Caſæ Marii Ordinis Ciſtercienſis ſpectatur, pietate Verulanenſium populorum fundata, ex qua innumeri tum ſanctitate, cum doctrina illuſtres monachi prodierunt; ad Gerardum hujus loci Abbatem decretal. c. in præſent. extra de probat. direxit Gregorius IX. Verulani Præſules, quos nobis eruere licuit ex diverſis ſcripturis, monumentiſque ejuſdem Eccleſiæ, ſequentes erunt. Utcumque conati ſumus, nullam ampliorem lucem ex ejus Archivo potuimus haurire, ut hoc ipſum cumulatius præſtaremus.

ADDITIO.

(„ *Verulum eſſe ferè millia Mortalium capita enumerat. Cathedralem jam antiquæ ſtructuræ nuperrimè* „ *ſumma pietate ingentique liberalitate à fundamentis* „ *reparavit, ornavitque pulcherrimè Ricchardus An-* „ *nibal de Melarsa ejus Antiſtes. Canonicorum fructus* „ 100. *Scuta annuatim non excedunt. Animarum cura* „ *ibidem exercetur per Canonicum ad nutum Capituli* „ *amovibilem. Seminario urbs gaudet, caret Monte* „ *Pietatis. Epiſcopus ſatis commodas ædes habet Ca-* „ *thedrali propinquas. Taxatur in libris Rom. Canc. fl.* „ 50. *annuas redditus valde diminuti, computatis incer-* „ *tis 800. ſcuta moneta Romana conficiunt. Diœceſis* „ *ampla eſt. & 40. Milliarium circuitus.* Luc.)

1. MARTINUS anno 743. In Romano Concilio ſub Zacharia Papa recenſetur apud Baronium. Verum hujus Epiſcopi non modo prædeceſſores, ſed & ſucceſſores ignorantur, cum poſt integrum ſeculum vix ſucceſſor inveniatur. I.

2. ARTNALDUS^b an. 853. In Concilio Romano ſub Leone IV. ſubſcribit contra Anaſtaſium Presbyterum Card. tit. S. Marcelli apud Baronium. II.

3. HILDEPRANDUS anno 871. („ *In Rom.* „ *Concil. 869. ſeu 868.*) III.

4. (1) BONIFACIUS ſub Joanne VIII. pro reſtitutione Photii Romano Concilio ſubſcribit ann. 879. quis verò poſt hunc ſedem Verulanam acceperit, ignoratur. Non eſt tamen hic ſilentio prætereundum, quod Joannes Papa XI. dum in Lateranenſi Altare divina myſteria perageret, captus fuerit à militibus Guidonis, Verulaſque deductus, in arce, quæ in eminenti Civitatis loco extructa erat, in duriſſimum carcerem, qui huc uſque ſpectatur, intruſus, pane tribulationis, & aqua lachrymarum ſuſtentabatur, indeque eductus Romam in Hadriani molè deductus, inuſitato ſupplicio necatus fuit. Cujus rei geſtæ hiſtoriam Italico verſu complexus eſt Hieronymus Haſtæus, hujus ſedis Epiſcopus.

5. JOANNES vixit anno 959. quo die 9. Junii conſentiente univerſo clero Verulano, locavit fundum, quod appellatur Monilanum ad lacum una cum piſcariis ſuis, & cum omnibus ad eum pertinentibus, juris vener. Epiſcopii S. Andreæ, Raffrido filio quondam Joannis Campaniæ, & Mareæ Conſuli, & Duci, habitatoribus Verulanæ Civitatis, ad tertiam generationem. Hodie lacum hunc cum pertinentiis ſuis poſſidet univerſitas Fruſinonis. At Joānes ſubſcriptus re- IV.

a De Fruſinonenſi Epiſcopatu in X. tomo agemus.

b Seù Arnaldus, apud Harduinum [illegible]

(1) Hic Bonifacius, qui Auctoritate Rom. Conc. an. 879. inſeritur ab Ughello inter Verulanos Epiſcopos, non non Verulanæ Eccleſiæ, ſed Bleranæ in Tuſcia Sutrio, & Viterbio conterminæ Epiſcopum fuiſſe cenſemus. Is enim Romanis Conciliis præſens fuit an. 869. & 879. inque eis Bleranenſis intitulatur, quo tempore Blera proprio utebatur Antiſtite, & in eo habito an. 869. Hildebrandus Berolanenſis, & Bonifacius Bleranenſis enumerantur, unde omnis aliter ſuſpicandi ratio tollitur. Temporibus his Joannes XI. ſeu X. Verulas in carcerem ductus dicitur à noſtro Ughello ex Hieronymo Haſtæo, ſed hæc longiori poſt tempore evenere. *Lucentius*

reperitur in Conciliabulo Romæ ab Othone Imperatore coacto contra Joannem XII. Papam anno 963. Iterumque ſequenti anno in alia Synodo ab eodem Ioanne celebrato idem Joãnes ſubſcripſit, apud Baroniũ.

V. 6. N.... cujus nomen ignoratur, ſub quo an. 1005. fundatum eſt nobile Cœnobium Caſæ Marii non longe à Verulis, cujus initium hiſce verbis in antiqua chronica deſcribitur. *Anno Domini* 1005. *Indictione quinta quidam benemeriti Clerici Verulani propriis ſumptibus Eccleſiam in honorem SS. Joannis, & Pauli, & Monaſterium in territorio Verulano, in loco, qui dicitur Caſa Maris, ubi antiqua diruta mœnia, à priſcis Marti dicata inviſebantur, ad id Epiſcopo conſentiente, & hortante, conſtruxerunt. Quos imitati ſunt fideles, & pii quidam boni laici, ſanctaque Religionis habitum & regulam à Joanne Abbate Monaſterii S. Dominici in territorio Sorano ordinis S. Benedicti ſuſceperunt. Cumque quatuor ex ipſis eſſent in ſacro presbyteratus ordine conſtituti, elegerunt ſibi in Abbatem unum ex iis Benedictum presbyterum, & in eodem loco* JESU CHRISTO *Domino ſervierunt. Sacri hujus Monaſterii Caſa Marii literis, & ſanctitate florentiſſimi præconia recenſere, haud potis noſtri brevitas inſtituti. Scimus enim quampluriмos mira ſanctitatis fama monachos germinaſſe, innumeroſque in omni diſciplinarum genere exinde eruditiſſimos pullulaſſe. Aſſervantur enim in vetuſtiſſima loci ejuſdem Bibliotheca volumina manuſcripta, præcipuos ſacræ ſcripturæ libros tum novi, tum veteris teſtamenti, ſtudio Monachorum expoſitos, continentia. Ad monachos hujus Cœnobii, ſeu ad divina oracula, in maximis regiminum difficultatibus, & Principes, & Imperatores, quin & ipſos ſummos Pontifices conveniſſe ſcimus. Sæpius namque ibi convenit Paſchalis Papa II. Eugenius III. qui antiquam ejuſdem Monaſterii Eccleſiam conſecravit, nec non & Alexander III. impii Imperatoris perſecutionem declinans, & Lucius III. Innocentius III. illiuſque ſucceſſor Honorius III. & Gregorius IX. qui Giraldo Abbati Caſa Marii direxit decretalem. Quin & ipſum S. Bernardum Claravallenſem Abbatem ordinis Ciſtercienſis illuſtratorem, ſanctæque Eccleſiæ doctorem refertiſſimum, ſæpius eo conveniſſe ſcimus, ejuſdemque Monaſterii Abbatem Joannem idem S. Bernardus valde dilexit, cujus auſpiciis hoc nobile Cœnobiũ Caſa Marii ordini Ciſtercienſi incorporatũ fuit ſub linea Clarevallenſi an.* 1140. *Cur igitur de hoc ſacro Cœnobio cum* D. *Hieronymo in epiſtola ad Heliodorum non exclamabimus; o deſertum Chriſti floribus vernans, o ſolitudo, in qua ibi naſcuntur lapides, de quibus in Apocalypſi civitas magni Regis extruitur! O eremus familiarius Deo gaudens! Si quis enim tunc ad Caſa Marii Monaſterium confluxiſſet, Paradiſo prorſus omnem illam eremum vidiſſet digniorem, & innumeros Angelorum choros in corporibus fulgentes mortalibus. Erat enim cernere toto præfato Monaſterio diffuſum exercitum Chriſti, & admirabilem illum regiũ gregem, virtutumq; cæleſtium converſationẽ in terris micantem. Et ut breviter dicam; Fuit hoc ſanè Cœnobium Eccleſia Verulana columen, populi decus, omniſque boni fundamentum, cum cæleſtibus pulchritudinibus, elegantia propemodum certans. Hinc igitur factum fuit, ut nõ modo Verulani Epiſcopi, piique fideles, ſed & ipſi fideles, & ſũmi Pontifices magna prædia, & latifundia huic Monaſterio benignè cõtulerint. Novã Eccleſiã reverà pulcherrimam, ex opere fornicato, Honorius III. conſtitui fecit.* Hactenus Chronica. De nobili hoc Cœnobio noſter Gaſpar Jongelinus lib. 7. notitiæ Abbatiarum ordinis Ciſtercienſis, Angelus Manriquez tomo 2. Annal. ejuſdem ordinis. Porrò ex hoc Monaſterio floruit Lucas Joachini Abbatis diſcipulus, inde Archiepiſcopus Cuſentinus, Alachrinus, poſtea Epiſcopus Artuſienſis, & Florimundus hujus Verulanæ Eccleſiæ Antiſtes, de quo infra. Hujus item loci Abbas fuit Joannes, magnæ exiſtimationis vir, qui ſub Innocentio III. legatione functus eſt in Bulgariam ad Carolum Joannem Principem, de quo Bzovius anno 1203. num. 16.

a Gratis tribuitur Gregorio IX. hac Epiſtola, cum fuerit Innocentii III ut ex Decr. de probat cap. in præſentia. Lucen.

VI. 7. SERGIUS, qui anno 1024. quædam latifundia Eccleſiæ Verulanæ in territorio Turricis juxta diritam Eccleſium S. Oreſtis locavit Dominis Turricis. Documentum extat in tabulario ejuſdem Eccleſiæ.

VII. 8 * GIRALDUS Epiſcopus Verulanenſis floruit an. 1036. qui interfuit ſynodo Romæ coactæ ſub Benedicto IX. ut in fragmento ejuſdem legitur, quod ſupra retulimus in Peruſinis.

* Ex App. 19

VIII. 9. PLACIDUS hanc regebat Eccleſiam an. 1061. qui in monumentis Cathedralis eminentiſſimus Epiſcopus vocatur. („ *Herolanenſis ſubſcribitur Conſtitutioni Nicolai II. an.* 1059. *Hard. t.* 6.)

IX. 10. HONESTUS *b* interfuit conſecrationi Eccleſiæ S. Martini Montis Caſini annno 1070. benedixitque altare S. Ambroſii. Ejus meminit Petrus Diaconus in Chronic. Caſin. lib. 4. cap. 8. Obiit Honeſtus anno 1074. ſed cum in electione Canonici diſſentirent, Gregorius VII. Verulanam Eccleſiam Adamo Alatrino Epiſcopo commendavit.

b Ex [illegible] [illegible]

X. 11. ALBERTUS poſt longam altercationem electorum eodem anno 1074. Epiſcopus creatus eſt. Cui Urbanus II. an. 1097. pro ſua Eccleſia ſequens tranſmittit diploma, ex tabulario ejuſdem Eccleſiæ deſumptum.

URBANUS EPISCOPUS,
ſervus ſervorum Dei.
Dilecto fratri Alberto Verulenſi Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

J*Uſtis votis aſſenſum præbere, juſtiſque petitionibus aures accomodare nos convenit; qui licet indigni justitiæ cuſtodes, atque præcones in excelſa Apoſtolorum Principis Petri, & Pauli ſpecula poſiti, Domino diſponente videmur exiſtere. Tuis igitur, frater in Chriſto chariſſime Alberte, juſtis petitionibus annuentes S. Verulanam Eccleſiam, cui authore Deo præſides, Apoſtolicæ ſedis authoritate munimus. Statuimus enim, ut quæcunque eidem venerabili loco à quibuslibet hominibus de proprio jure jam donata ſunt, vel in futurum conceſſione Pontificum, liberalitate Principum, vel oblatione fidelium, Deo miſerante, collata fuerint; firma tibi, tuiſq; ſucceſſoribus, & illibata permaneant. Vallis ſcilicet de Literana cum affinibus ſuis; lacus cum pertinentiis ſuis, Aſtinnum, Pattena, Mundezanum, Paternum, caſale, Cripta Anſelmi, Caſſianum cum eorum pertinentiis; Eccleſia S. Crucis, S. Mariæ, quæ dicitur Rotunda, S. Archangeli, S. Mariæ de Paretis cum pertinentiis ſuis, Molendinum, quod eſt in Maſena, cum pertinentiis ſuis, Eccleſia S. Stephani, & S. Viti cum pertinentiis earum, Eccleſia SS. Coſmæ, & Damiani, cum pertinentiis ſuis, Eccleſia S. Angeli de Forgna cum ſylvis, & territoriis ſuis, Eccleſia S. Joannis in territorio Fruſinonis, quæ ſita eſt juxta flumen caſam cum omnibus ad ipſum pertinentibus. Lacus de Maſciano, & quicquid in territorio Surricis per authentica chartarum monumenta eidem Verulanæ Eccleſiæ pertinere cognoſcitur. Per ipſam itaque tam tibi, quam tuis ſucceſſoribus Epiſcopali jure regenda perpetuo, ac diſponenda concedimus, atque firmamus Civitate Verulana cum omnibus adjacentibus Eccl. intus, vel foris Fruſinonem, cum omnibus ſuis. Oppida Turricis, Larnaria, Paphen cum Eccleſiis S. Petri, & s. Columbæ, monaſterium s. Sylveſtri. Ripas, Caſtrum, monte Nigrum, Fabrateriam cum finibus, & pertinentiis earum, Ceperannum, Cannetum, Caſtellum novum, Strangulagallum, Carpenum, Montem s. Joannis, cum ejuſdem nominis Monaſterio. Eccleſias. Petri de Arenula, s. Pudentianæ, Babucum cum omnibus Eccleſiis eidem Caſtello adjacentibus. Duo præterea canonicarum monaſteria; Unum videlicet s. Paterniani, alterum s. Petri de Canneto. Eccleſias. Joannis in Ceperano, & s. Magni cum omnibus aliis. Eccleſiat. Benedicti inter Caſtrum, & Montem Nigrum ſitam cum ſuis omnibus pertinentiis. Eccleſia s. Angeli de Meruleta, & s. Stephani cum omnibus aliis, tuæ, ſuorumque ſucceſſorum diſpoſitioni perpetuò ſubeſſe ſancimus. In Monaſterio Monachorum, quod dicitur ss. Joannis, & Pauli, quicquid ad antiquum Verulani Epiſcopi jus canonicè pertinet, integrum vobis perpetuo ſervari cenſemus, ſalva nimirum noſtræ S. R. Eccleſiæ reverentia. Ad hæc per præſentis privilegii paginam, Apoſtolica authoritate decernimus, ut nulli omnino hominum liceat eandem Eccleſiam temerè perturbare, aut ejus poſſeſſionem auferre, aut ſub cujuslibet cauſa, occaſioniſve ſpecie minuere, ſive [illegible] uſibus ap-*

plicare, vel aliis quaſi piis de cauſis pro ſua avaritia excuſatione concedere: ſed omnia integre conſerventur, tam veſtris, quam clericorum, ac pauperum uſibus omnimodis profutura. Si quis igitur Sacerdotum, aut Clericorum, Imperatorum, aut Regum, Principum, aut Ducum, Comitum, Vicecomitum, Judicum, vel quarumlibet magnarum, parvarumque perſonarum, hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire præſumpſerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reumque ſe Divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & niſi ea, quæ ab illo ſunt malè ablata, reſtituerit, vel digna pœnitentia illicite acta defleverit, à ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, ac Domini Redemptoris noſtri JESU CHRISTI alienus fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco juſta ſervantibus, ſit pax D. N. J. C. Quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

Scriptum Albani, & datum per manum Lanfranci Viceſgerentes Cancellarii, anno Domini 1097. Indict. ſexta Domini Urbani II. Papæ anno x.

Obiit verò Albertus circa annum Domini 1106.

XI. 12. AUGUSTINUS Monachus, & Abbas Caſæ Marii an. 1106. à Clero Verulano in demortui Alberti locum eligitur. Munus conſecrationis accepit à Paſchali Papa II. tunc Verulis commorante; ſucceſſitque eidem in Abbatia Joannes, ita Chronic. Ceccani. Noſter vero Auguſtinus ab eodem Paſchali confirmationem privilegiorum Verulanæ Eccleſiæ gratioſe obtinuit anno 1108. ſcriptam, & datam Ceperani per manum Leonis S. R. E. Diaconi, 2. Nonas Septembris anno Pontificatus 10. Diplomatis tenor eſt ferè ejuſdem verbis ſuperioris Urbani II. Exceſſit Auguſtinus anno 1111. ſepultus fuit in Eccleſia Caſæ Marii, cui olim præfuerat annos 22.

XII. 13. LAETUS, qui Leo indifferenter in monumentis Cathedralis appellatur, an. 1111. à Paſchali II. conſecratus, eodemque anno die 15. Novembris plura bona recepit à Vererno, Milone, & Peregrino germanis fratribus, nobilibus filiis Peregrini, & Bonizæ Montis S. Joannis, in territorio Montis Canneti, & Strangulagalli. Anno verò 1112. ſubſcribit Concilio Lateranenſi à Paſchali celebrato ſic à Baronio reſtitutus Verulanus, loco Varrianus, tomo XII. Iterumque ſubſcribit alio Concilio ab eodem Pontifice habito in Monaſterio Canonicorum S. Paterniani apud Caſtrum Ceperani ad ripam fluminis Lyris Verulanæ diœceſis ann. 1114. in quo fuit depoſitus Landulphus Beneventanus Archiepiſcopus. Poſt hæc Lætus à Paſchali Epiſcopatu mulctatus, & à Gelaſio II. anno 1118. ad priſtinam dignitatem reſtitutus eſt, ut refert Panduiphus Piſanus in vita Gelaſii. Ampliſſimum privilegium, confirmationemque bonorum ſuæ Eccleſiæ à Callixto II. obtinuit anno 1122. Datum in territorio Pallianenſi per manum Ueilogoſi S. R. E. Cardinalis, & Bibliothecarii 17. Kal. Julii Pontificatus 3. quod in omnibus cum ſuperiori Urbani ferè concordat. Anno verò 1127. conſtruxit Monaſterium Monialium S. Benedicti propè mœnia, & illius Eccleſiam ſub invocatione S. Martini die 22. Auguſti conſecravit. In eo Cœnobio Moniales manſerunt ad tempora uſque B. Joannis de Capriſtano, qui ab Apoſtolica ſede pro ſuis fratribus diſtrictioris obſervantiæ locum obtinuit, extinctis, deturbatiſque Monialibus. Lætus verò poſt aliam confirmationem bonorum menſæ Epiſcopalis ab Honorio II. obtentam an. 1125. Pontificatus 1. 4. Kal. Septembris, fato functus eſt.

XIII. 14. STEPHANUS in vivis agebat an. 1134. de quo nulla alia memoria extat in tabulis ejuſdē Eccleſiæ.

XIV. 15. LEO anno 1140. ille idem, qui an. 1143. à Cœleſtino II. ſub Apoſtolica protectione ſuſceptus eſt 4. Kal. Martii anno 1. Datum Laterani, cujus authographum aſſervatur in archivo Cathedralis.

XV. 16. ODDO anno 1145. Hic Verulanam Civitatem de conſenſu Conſulum regendam ſuſcepit, quam ſimul cum Eccleſiaſtica dignitate ſumma prudentia adminiſtravit ad mortem uſq; quæ incidit in an. 1147.

XVI. 17. LEO ſucceſſit Oddoni anno 1147. Interfuit A conſecrationi Eccleſiæ S. Clementis de Ferentino an. 1148. 14. Kal. Septembris, benedixitque altare S. Stephani, quod eſt in Confeſſione, ex Chronic. Ceccani. Item interfuit dedicationi Eccleſiæ Caſæ Marii, quā perfecit Eugenius Papa III. ann. 1150. 4. Kal. Decembris, cum antea idem Pontifex in oppido Caſtri Verulanæ Diœceſis conſecraſſet Eccleſiam S. Crucis 10. Kal. Maji, ex eodem Chronico. Leoni confirmavit indulta Apoſtolica jam ab Anteceſſoribus ſuis Eccleſiæ Verulanæ conceſſa Anaſtaſius IV. an. 1153. VII. Id. Martii an. 1. Anno vero 1159. Leo Epiſcopus auctoritate Hadriani Papæ Caſtrum Montis S. Joannis ſuæ Diœceſis in feudum conceſſit Raynaldo Comiti Aquinati, ſucceſſoribuſque ſuis. Monumentum habetur in eodē archivo Verulanæ Eccleſiæ, à quo, aliiſque documentis videtur Raynaldo ſucceſſiſſe Pandulphum filium, huic Aymum, Aymo verò Pandulphum patrem D. Thomæ Aquinatis. Leo verò Epiſc. mortalitatem explevit an. 1160. („ *Ad hunc Leonem* „ *proſtant litteræ Alexandri III. cap. 3. de Cler. conjug.* B „ Lucentius.)

18. FROMUNDUS, ſeu Frajamundus Monachus Caſæ Marii Ordinis Ciſtercienſis à Canonicis electus anno 1160. ab Alexandro III. qui tunc apud Verulas impii Friderici Imp. tyrannidem devitabat, conſecratus, una cum Rodulpho ejuſdem Monaſterii Procuratore Epiſcopo Ferentinati tunc electo, ex Chronic. Ceccani. Hic ſingularis doctrinæ, probitatiſque habitus eſt, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ magno fuit uſui, tametſi illum furens Ænobarbus Fridericus inſectando diverſa compulit ad exilia, cui Alexander direxit decretale, cap. extra meſſ. extra de renunciat. Framundi induſtria antiquum jus vaſſallagii oppidi Strangulagalli Eccleſiæ Verulanæ reſtitutum fuit à Gemma uxore quondam Giremi anno 1165. Quanti verò Alexander Papa fecerit Eccleſiæ Verulanæ Frajamundo Præſule, ex eo dignoſcitur, quoniam reverſus ex Galliis anno 1170. Verulas petiit, ibique ferè triennium commoratus fuit in ædibus Canonicorum S. Eraſmi; tum & in Monaſterio Caſæ C Marii, prope, & extra portam Verulanam Eccleſiam in honorem S. Mariæ Magdalenæ ædificavit, conſecravit, ſacriſque indulgentiis nobilitavit, in eaque xenodochium pro elephantiacis erexit, ac dotavit; ita Chronic. Ceccani. XVII

Anno 1170. indictione 3. menſe Martio, die 15. Kal. Aprilis venit Alexander Papa Verulas, ordinavit ibi Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates, & alios ordines. Hoc autem anno miſit Imperator Conſtantinopolitanus neptē ſuam cum Epiſcopis Græcis, & cum Comitibus, & cum multis militibus, & cum magna pecunia ad Alexandrū Papam, ut daret eam in conjugio Odoni Frajapanis de Roma, qui apud Verulas eam conjugavit, & tunc ipſe Odon cum ea reverſus eſt Romam. Poſtea prædictus Papa Alexander fecit fabricare eccleſiam apud Verulas ex ſua pecunia pro Elephantioſis, in qua obtulit multa dona. Quinto idus Martii Papa Alexander venit ad eccleſiā S. Petri de Canneto, & profectus eſt ad Verulas. Septimo idus Maji tam vehemens fuit terræmotus, quod pleroſque muros Civitatis deſtraxit, quod etiam per ſe ſonaverunt D *campanæ decem diebus; ſtante menſe Madio pars Ripæ arſit.*

Hoc eodem anno 1170. Frajamundo deprecante, Alexander Pontifex Greg. Abbatem Caſæ Marii, ſucceſſoreſque ſuos ſub Apoſtolica protectione ſuſcepit, ſequenti inſigni diplomate ab originali deſumpto, quod extat apud nos, cujus tenor eſt hujuſmodi.

ALEXANDER EPISCOPUS.

Servus Servorum Dei.

Dilectis filiis Gregorio Abbati Monaſterii SS. Joannis, & Pauli quod dicitur Caſæ Marii ejuſque fratribus tam præſentibus, quam futuris Regularem vitam profeſſis in perpetuum.

P*iæ poſtulatio voluntatis effectu debet proſequente compleri, ut devotionis ſinceritas laudabiliter enitescat, & utilitas poſtulata vires indubitanter aſſumat. Quopropter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatum Monaſterium, in quo divino mancipati eſtis obſequio, ad exemplar fel. memoriæ prædeceſ-*

ſorum noſtrorum Calixti, Anaſtaſii, & Hadriani Romanorum Pontificum ſub B.Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuimus, ut ordo monaſticus, qui ſecundum Deum, & B Benedicti regulam, & Ciſtercienſium fratrum inſtitutionem in eodem loco noſcitur inſtitutus, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem Monaſterium in præſentiarum juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſq; ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: Eccleſiam videlicet S. Archangeli, Eccleſiam S. Hippolyti, & quiquid habetis in Eccleſia S Viti, quæ ſunt in territorio Verulanæ Civitatis, eccleſiam S. Angeli in monte de Corneto, eccleſiam S Salvatoris, & eccleſiam S. Mariæ de Regimento in territorio montis S Joannis, Eccleſiam S. Nicolai in Caſtro Babuci, eccleſiam S. Joannis, & eccleſiam S Sylveſtri, cum amphiteatro, quod vulgo appretiatum dicitur, in territorio Fruſinonenſi, eccleſiam S. Crucis, in territorio Anagnino eccleſiam S Vincentii juxta Caſtrum Morrei in Valle Orbetana, & eccleſiam S. Manni juxta Caſtrum Caſtuli in territorio Marſicano, cum omnibus ſupradictarum eccleſiarum permanentiis, Molendina ad Arinulam, & illa, quæ habetis in territorio Caſtrenſi; Ruſticos etiam, & hæreditates, quas in Civitate Verulana, & Caſtro Babuci, ac Montis S Joannis quietè hactenus poſſediſſe videmus. Paſcua, & uſum ſylvarum in toto territorio Caſtrenſi, & Montis Nigri, paſcua, & uſum ſylvarum, & totam caſtellaturam ipſius Montis Nigri, & Ultramuros adiacentem centum paſſus, ſicut inde deſcendit ab utraque parte in rivum, & circuitu verſus Aquilonem ipſum præcipitium Montis, & terram in territorio ſupradicti Montis, quantum duo aratra ſufficiunt laborare, eccleſiam S. Benedicti, cum omnibus pertinentiis ſuis, & eccleſiam S. Angeli de Meruleto cum capellis, & pertinentiis ſuis, quæ omnia felicis memoriæ Pater, & prædeceſſor noſter Eugenius Papa vobis in eccleſia veſtræ dedicatione conceſſit, & Anaſtaſius, & Hadrian. Rom. Pontifices ſuo privilegio roborarunt, vobis, veſtriſque ſucceſſoribus nihilominus confirmamus. Concambium quoque, quod cum Verulano Epiſcopo, & Canonicis S. Eraſmi, atque quondam Gregorio cuſtode caſtelli, quod Caſtrum nominatur, rationabiliter feciſtis, futuris temporibus inviolabiliter obſervari præcipimus. Statuimus præterea ut Monaſterium veſtrum, quod ad jus, & proprietatem B Petri pertinere dignoſcitur, nulli eccleſiaſticæ, vel ſeculari perſonæ, præterquam Romano Pontifici debeat ſubiacere. Ad hæc adveſtentes ſtatuimus, ut nulli Archiepiſcopo, vel Epiſcopo liceat præfatum Monaſterium interdicere, aut in vos abſque authoritate Romani Pontificis interdicti, vel excommunicationis ſententiam promulgare. Nihilominus etiam Apoſtolica authoritate prohibemus, ut nullus quamlibet Eccleſiam ad idem Monaſterium pertinentem, quæ populum non habet, interdicto ſubiicere audeat. Quominus ſi quis fratrum veſtrorum ibidem ex devotione cantare voluerit, excluſis excommunicatis, & interdictis cantandi liberam habeat facultatem. Præterea per decreti hujus paginam duximus ſtatuendum, ut fratres veſtri in quocunque loco poſiti fuerint, ab omni ſecularis ſervitii, & actione, & ab omni gravamine mundanæ oppreſſionis ſint liberi, & immunes. Sanè laborum veſtrorum, quos propriis manibus, aut ſumptibus colitis, ſeu de nutrimentis animalium veſtrorum nullus à vobis decimas exigere præſumat. Paci quoque, & tranquillitati veſtræ paterna proviſione providere volentes, authoritate Apoſtolica inhibemus, ne quis terminos ab eodem anteceſſore noſtro circa Monaſterii veſtri ambitum inſtitutos, & 500. paſſibus ab eo diſtantes tranſgredi audeat, nec infra furtum, aut rapinam facere, hominem capere, vel aliquam violentiam exercere. Si autem fecerit, & ſecundo, tertiove commonitus ſatisfactionem congruam exhibere contempſerit, tanquam ſacrilegus judicetur, & diſtrictionis eccleſiaſticæ animaduerſione plectatur. Chriſma verò, Oleum ſanctum, conſecrationes altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes Monachorum, qui ad ſacros ordines fuerint promovendi, à diœceſano ſuſcipietis Epiſcopo, ſiquidem catholicus fuerit, & ea gratis, & abſque pravitate aliqua vobis voluerit exhibere. Alioquin liceat vobis

A *Catholicū, quem malueritis, adire Antiſtitem, qui nimirū noſtra fultus authoritate, quod poſtulatur, indulgeat. Neque illi Epiſcopo, aut Epiſcoporum miniſtro facultas ſit in capellis ad prædictum Monaſterium pertinentibus, præter competentem ex quartam decimarum, & oblationum partem. injuſte ſibi aliquid vendicare. Obeunte verò te nunc ejuſdem loci Abbate, vel tuorum qualibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum pars conſilii ſanior de ſuo, vel de alieno Ciſtercienſis ordinis, ſi oportuerit, collegio, ſecundum Deum, & B. Benedicti regulam elegerint, & à Romano Pontifice conſecrādum. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum &c. Amen.*

Ego Alexander Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Bernardus Portuenſis, & S. Ruſinæ Epiſcopus.

Ego Ubaldus presb. Card. tit. S. Crucis in Hieruſal.

Ego Joannes presb. Card. SS. Jo. & Pauli tit. Pammachii.

Ego Aldobrandus Baſilicæ XII. Apoſt. presb. Card.

Ego Joannes presb. Card. tit. S. Anaſtaſiæ.

Ego Albertus presb. Card. tit. S. Laurentii in Lucina.

B *Ego Guillelmus presb. Card. tit. S. Petri ad Vincula.*

Ego Boſo presb. Card. S. Pudentianæ tit. Paſtoris.

Ego Joannes presbyter Cardinalis tituli S. Marci.

Ego Theodinus presb. Card. S. Vitalis tit. Veſtinæ.

Ego Hyacinthus Diac. Card. S. Mariæ in Coſmedin.

Ego Ardicio Diac. Cardinalis S. Theodori.

Ego Cynthius Diac. Cardinalis S. Adriani.

Ego Manfredus Diac. Card. S. Georgii ad Velum Aureum.

Ego Hugo Diac. *Card. S. Euſtachii juxta templum Agrippæ.*

Ego Petrus Diac. *Card. S. Mariæ in Aquiro.*

Datum Verulis per manum Gratiani S.R.E. Subdiaconi, & Notarii, 7. id. Majs, indict. 3. Incarn. Dom. *anno 1170. Pontific. vero* D. *Alexandri Papæ III. anno XI.*

Interfuit verò Frajamundus 1179. Laterano Concilio ab Alexandro congregato, pauloque poſt, hoc eſt 1181. ex hac mortali vita diſceſſit, ſepultus in ſuo Caſæ Marii Monaſterio.

19. AMBROSIUS Framundo ſucceſſit 1181. qui XVII.
C Lucium III. in Epiſcopio ſuſcepit 1182. à quo confirmationem bonorum Epiſcopalis menſæ accepit. Fato functus eſt 1188.

20. ROBERTUS ſubſtituitur ann. 1188. breviſq; Pontifex fuit, cum obiiſſet ſequenti ann. 1189. in quo Landus Franchus Verulanus Gregorii VIII. temporibus Roberto Epiſcopo, Canoniciſque Verulanis quædam bona ſua liberaliſſimè contulit. XIX.

21. ODDO electus 1190. conſecrationi Eccl. S. Mariæ de Flumine interfuit 1196. Jordano Cardinali de Ceccano id exequēte, ex Chron. Ceccani. Eo Præſule 1203. prid. Nonas Maji primarius lapis in nova Eccleſia SS. Joannis, & Pauli Caſæ Marii poſitus eſt per manus Giraldi ejuſdem Monaſterii Abbatis. Hāc novam Eccleſiam ex opere fornicato miro artificio, ingentiſque molis, magniſque ſumptibus extrui fecit Cinthius Card. Sabellus, qui poſtea Honorius III. fuit. Anno verò 1209. Verulis extra mœnia Civitatis in quodam ſpeco, SS. Apoſtolis Petro, & Jacobo revelātibus, inventum eſt corpus B. Mariæ Jacobi, in cujus
D honorem, Oddonis pietate, erecta fuit Eccleſia, ac permagnificè ab eodem dotata. Mortalitatem explevit Oddo 1212. XX

22. LÆTUS, qui & Leo indifferenter legitur in monumentis ejuſdem Eccleſiæ, intereſt conſecrationi Eccleſiæ Caſæ Marii ab Honorio III. Pontifice fundatore celebratæ 17. Kal. Octob. 1217. aſſiſtentibus Epiſcopis Cardd. duobus, Presb. tribus, Diac. Card. ſeptem, Epiſcopis decem, idemque Honorius, omnibus Chriſti fidelibus utriuſque ſexus, à die anniverſario conſecrationis ad alios continuos novem dies prædictam Eccleſiam viſitantibus annum unum de injunctis ſibi pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxavit. Monaſterium ipſum multis bonis donavit. Inſuper Monachis præfati Monaſterii conceſſit, ut diebus tantum Dominicis, & feſtivis uti poſſent thuribulo argenteo, & ſericis indumentis inter Miſſarum ſolemnia. Anno autem 1232. ultimo Læti Epiſcopatus XXI.

idem

idem Honorius III. iterum Verulas petiit, itidemque advenit Federicus II. Imperator, ubi ſumma omnium lætitia inter Pontificē, & Imperatorē pax inita fuit.

XXII. 23. JOANNES in demortui Læti locum eligitur 1223. eodemque anno ab Honorio III. conſecratur in Eccleſia Verulana, ut habetur in regeſt. Vatic. Hie menſæ Epiſcopali univit Eccleſias S. Sylveſtri, & S. Nicolai in territorio Fruſinonis, & S. Ægidii in ditione Ceperani. Eidem Joanni Epiſcopo ſequentem ſcripſit epiſtolam Innocentius IV. contra Verulanos Clericos plura beneficia obtinentes, ex regeſto Vatic.

INNOCENTIUS EPISCOPUS,
Servus ſervorum Dei.

Venerabili Fratri Joanni Verulano Epiſcopo, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

CUm magis ſit de perſonis providendum Eccleſiis, quam perſonis de Eccleſiis conſulendum, diſſimulandum non eſt, quod ſicut ad aures noſtras pervenit, in Diœceſi tua, Clericis modum avaritiæ non ponentibus, aliqui plura in diverſis Eccleſiis beneficia, & nonnulli duas Eccleſias habere præſumunt, quamvis ſinguli non niſi ſingulis poſſint Eccleſiis deſervire. Præterea cum quis aſſumitur de aliqua eccleſia in Archipresbyterum alterius, vel Prælatum, nihilominus beneficium ſibi retinet, quod habuerat in priori, quare contigit, quod Diœceſis ejuſdem Eccleſiæ debitis defraudantur obſequiis, & indigentibus non poteſt clericis provideri. Volentes igitur de ipſius Diœceſis Eccleſiis, & Clericis proviſionem non habentibus ſpecialius cogitare, cum per talem abuſum eaſdem Eccleſias ferè omnes ſuo ſervitio, & hujuſmodi Clericos Eccleſiaſtica proviſione defraudari contingat, mandamus, quatenus cum etiam animarum ſaluti, & utilitati eccleſiarum expedire noſcatur, ut Clerici eccleſiarum, in quibus reſident, beneficiis ſint contenti, & alia, quæ alibi habent, beneficia perſonis idoneis, quæ deſervire ipſis Eccleſiis velint, & valeant, conferantur; ſuper præmiſſis abuſu contraria conſuetudinis non obſtante, authoritate noſtra ſtatuas, quod ſecundum animarum ſalutem, & eccleſiarum utilitatem cognoveris expedire, contradictores, ſi qui fuerint, vel rebelles &c. proviſo, quod in iis nihil quæras cōmodi tēporalis, nec uni te moleſtum exhibeas, & alteri gratioſum, ſed perſonarum acceptione poſtpoſita ſecundum in talibus æquitatem obſerves; quod ſi aliter faciendum duxeris, diſſimulare non poterimus, quin contra te graviter procedamus.

Datum Anagniæ Non. Octobris, anno primo.

Eodem anno ſacris interdixit Joannes, Dominos de Babuco occupantes bona Eccleſiæ S. Stephani de Rujano. Priorem, & Clericos S. Mariæ de Canneto, tunc ab omni juriſdictione ordinarii exemptos, Innocentii IV. auctoritate ſuæ ſubjecit poteſtati, perpetuoque ſanxit, ut Eccleſiæ Verulanæ fructuum ſuorum decimas darent, Chriſma reciperent, & vocati ad capitulum accederent, in reliquis vero Romano ſubjacerent Pontifici. Eoque ſedente anno 1248. Verulani contra Jordanum, & Jacobum Dominis de Sonnino bellarunt viriliter; pauloque poſt, hoc eſt 1250. Joannes mortem oppetiit.

XXIII 24. JOANNES Joanni ſucceſſit ex Canonico Cathedralis à Capitulo electus 1250. reclamante Verulano Clero, cum omnes votum in electione habere ex antiqua conſuetudine prætenderent. Lis ad Innocentium Papam delata, qui Stephano Cardinali, & Epiſcopo Anagnino impoſuit, ut vocatis vocandis, auditiſque omnibus, litem ſedarent. Inde partibus auditis, ad favorem Capituli Cathedralis adjudicarūt, ut nec Canonici S. Eraſmi, S. Mariæ de Franconibus, S. Pauli, nec Priores, ſeu Rectores S. Angeli, S. Lucii votum haberent in electione Epiſcopi Verulani, ſed tota libere ad Cathedralis Capitulum ſpectaret, ac legitimè Epiſcopum electum fuiſſe Joannem pronunciarunt. Totum id ratum habuit idem Innocentius, eundemque Joannem confirmavit in Epiſcopum, ut in literis vatic. reg. Capitulo Verulano datis 5. Idus Maji Pontificatus IX. epiſt. 243. fol. 150 clarè ſpectatur. Joanne Præſule 1252. antiquum Caſtrum Strangulagalli ab invaſoribus Campaniæ hactenus crematum reædificari cœptum eſt, illiuſque incolæ ſub antiquo Vaſſallagio Verulanæ Eccleſiæ redacti fuere, recepitq; Joannes Epiſcopus ab eis fidelitatis juramentum cōſentientibus ballivis dominorum Montis S. Joannis ad hoc ſpecialiter deputati. Adſtitit Joannes eidem Innocentio IV. ſummo Pontifici, dum S. Sabinæ Eccleſiam Romæ conſecrabat, ut in quodam antiquo marmore eidem Eccleſiæ affixo legitur. Mortuus eſt Joannes 1253. poſt cujus obitum Capitulum, juxta ſententiam Stephani Cardinalis, & Epiſcopi Anagnini, ad electionem procedens, Joannem alterum ex gremio Capituli ſuſtulit ad ſedem.

25. JOANNES Giuffredi ex Canonico ſufficitur in alterius Joannis locum 1253. quem Epiſcopum confirmavit, inauguravitque Innocentius IV. Verulanam rexit Eccleſiam ad annum uſque 1258. morte raptus eodem anno. Hic ab Alexandro IV. Verulanæ Eccleſiæ immunitatum, bonorumque confirmationem ſuſcepit 1257. 11. Kal. Decembris, Datum Verulis, ubi tunc idem Pontifex in Epiſcopio morabatur. Diploma ſubſcripſit idem Pontif. cū ſex Card. XXIV

26. ANDREAS ſucceſſit Joanni 1259. qui ab Alexandro confirmationem obtinuit unitarum Eccleſiarum s. Sylveſtri, s. Nicolai de Fruſinone, s. Magni, & s. Ægidii de Ceperano, jam olim à Gregorio IX. Verulanæ Eccleſiæ conceſſarum. Vixit Andreas in Epiſcopatu annis 2. mortuuſque eſt 1261. XXV.

27. GREGORIUS ex Canonico Cathedralis electus eſt Epiſcopus à Capitulo 1261. ab Urbano IV. confirmatur, & conſecratur; rexitq; hanc Eccleſiam ad annum uſque 1278. quo morte raptus eſt. XXVI

28. LOTHERIUS 1280. reperitur in monumentis hujus Eccleſiæ. XXVII.

29. Thomas 1282. Obiit 1285. aliquot diebus ante obitum Martini Papæ IV. XXVIII

30. LOTHERIUS II. Thomæ ſucceſſit 1285. ex Canonico Cathedralis, & à ſecretis Jacobi Sabelli Cardinalis, mox Honorii IV. ſub quo Romam profectus anno 1287. ab XI. Epiſcopis tunc in curia commorantibus obtinuit, ut Cathedrali Eccleſiæ S. Andreæ ſinguli 40. dies de indulgentia concederent ſtatutis diebus. Epiſcopi, qui diplomati ſubſcripſere, hi fuere. Ptolomæus Sarianenſis, Leo Chalamonenſis, Peronius Larinenſis, Lotherius Verulanus, Thomas Acerrarum, Fr. Bartholomæus Groſſetanus, Valdebrunus Avellanenſis, Aymericus Colymbricenſis, Romanus Trohenſis, Ægidius Tiburtinenſis, Maurus Ameſſenſis, Fr. Nicolaus Aquilenſis. Datum Romæ Honorii Papæ IV. an. 3. indict. 15. Idem Lotherius indulgentiam quandam ſubſcribit Senenſibus Carmelitis Fratribus conceſſam ſequenti anno 1289. Nicolao IV. Pontifice. Adenulphum Paganum Dominum Caſtri Fabraterræ Verulanæ ditionis nonnullorum bonorum Cathedralis invaſorem excommunicavit 1298. eundemque abſolvit ſequenti anno. In Caſtro ſancti Angeli homagium, & vaſſallagium à Ripanis hominibus recepit 1300. Tandem fato conceſſit 1314. XXIX

31. THOMAS, vel Thomaſius 1317. ſucceſſit Lotherio, de quo in libro ſolutionum ſacri Collegii mentio habetur 1319. pervenit ad an. 1329. XXX

32. ADJUTORIUS ad eandem dignitatem aſſumptus eſt 1331. ex eodem lib. Eo Præſule Verulana Civitas terræmotu penè tota corruit die 8. Septembr. 1350. dum Veſperas Clerus, adſtante populo, decantaret. Diem obiit Adjutorius 1354. XXXI

33. VVIDO ex Decano Morinenſi in eadem floruit dignitate, ad eam vocatus ab Innocentio VI. anno 1355. ſequenti an. Turris Cāpanaria Cathedralis Eccleſiæ à Canonicis ædificatur. Vvido verò obiit 1363. XXXII.

34. JOANNES natione Tuſcus de Prato ab Urbano V. ad hanc ſedem promotus 1363 2. Idus Junii, ex reg. Vatic. Sedit ad annum uſque 1383. XXXIII.

35. NICOLAUS, à Clemente VII. Pſeudopontifice intruſus anno 1384.

36. *JOANNES *a* de Bellantibus nobilis Senenſis, Epiſcopus Montis-Viridis ad Verulanam Eccleſiam translatus anno 1387 *b*. deinde ad Narnienſem, ex qua ad Groſſetanam tranſitum fecit, de quo vide ſeriem Præſulum Montis-Viridis (,, *Et Ugurgerium* ,, *in Pompis Senen. tom. 1. p.* 266. XXXIV.

* Ex App. t. 9.
a Franciſcus.
b 1384. & an. 1387. transfertur ad Narnienſem.

XX V. 37. BARTHOLOMÆUS 1396. electus, exceſſit ann. 1420. A

XX /I. 38. BENEDICTUS antea Epiſcopus Fundanus ad hanc Eccleſiam translatus eſt 1422. die 19. Sepremhris. Exceſſit 1427. Ejus gentilitia ſtemmata, quæ lilium conrinent ſupra rres faſcias ex obliquo campum ſecanres, vidimus in ejus ſigillo impreſſa in archivo Amiatini Monaſterii, ut ſupra rerulimus in Epiſcopis Fundanis nomero 27. ibidem. Fuit Benedictus Epiſcopus Maſſilienſis in Gallia, inde Fundanus, poſtremo hujus Eccleſiæ Præſul, ur diximus. B

X VII 39. Fr. CLEMENS Bartholomæi de Urbe, ex Ordine Eremitarum S. Auguſtini, ad hanc ſedem ſubvectus eſt à Martino V. ann. 1427. die 3. Decembria. Viginri omnino annos Verulanæ Eccleſiæ præſuit, provectæque ætatis cum eſſet, miſſionem impetravit 1457. Hic Epiſcopus anno 1439. Capitulo Cathedralis dono dedit Gradualia ſanctorum, & de rempore manuſcript. ad cantum accomodata, duobus magnis voluminibus accomodara. Eccleſiam S. Mariæ Jacobi præſenre Bartholomæo Joannis Abbate Caſæ Marii conſecravit, eamque Carhedrali iterum, perpetuoque univit. Ejuſdem intuiru Nicolaus V. anno 1449. Fratribus Minorum diſtrictioris obſervantiæ, ac B. Joanni de Capiſtrano conceſſit Eccleſiam, & Monaſterium S. Martini propè, & exrra portam Verulanæ Civitatis, Ord. S. Benedicti ſublatis Monialibus. C

XX II. 40. ANGELUS Martini de Caccis J.V.D. electus ſuit 1457. die 12. Aprilis à Callixro II. Exceſſit 1468.

XX X. 41. VRBANUS in eandem dignitarem ſucceſſit 1468. Kal. Auguſti. Sedit annos rres.

:L. 42. Jo. PAVLUS Ponrianus de Urbe, Urbano ſuſſectus eſt 1471. 5. Kal. Auguſti. Fato autē cōceſſit 1503.

.I. 43. ENNIUS Filonardus Henricus è Bauco Verulanæ Diœceſis oppido, honeſtis ortus parentibus, ſuæ prudenriæ, ingenioque non modo gentem ſuam anrea perobſcuram illuſtravit, ſed ſuæ Patriæ etiam, torique Italiæ viſus eſt artuliſſe ſplendorem. Erenim cum adoleſcens adhuc Romam fuiſſet profectus, ſub auſpiciis Innocentii VIII. Ponrificis adeò Romanæ aulæ induſtriam ſuam, operamque præbuit, ut ab eodem Pontifice multas retulerit dignitates. Eademque ſecunda virrutum fama cum ſub Alexandro VI. feliciter uſus fuiſſet, ab eo Pontifice Verulanus Pontiſex adlectus eſt 1503. die 4. Auguſti. A Julio verò II. Bononiæ Adminiſtrator adſcitus eſt, Imolamque deinceps frænavit. Miſſus autem exinde ad Helvetios Legatus, cum ea genre nomine ejuſdem Julii feliciter fœdus percuſſit conrra Eccleſiaſticæ, Italicæque libertatis oppreſſores. Ex quo quidem fœdere tanram laudem retulit Filonardus, ut Julius ipſe in publico purpurarorum Patrum conſeſſu, Eccleſiaſticæ illum libertatis defenſorem honorificentiſſimis verbis appellaverit. Adjunxiſſet eriam & viri encomio purpuram, niſi per id tempus invidioſa, ac importuna mors Julii ea decora invidiſſet. Vtique eiſdem legarionibus, & amplioribus perfunctus eſt apud Principes Chriſtianos ſub Leone X. Hadriano VI. Clemente VII. Pauloque III. ſummis Pontificibus, qui ad exornandam virrutem unicè factus Filonardum de Apoſtolica ſede optimè merirum, demum vocavir ad purpuram ſub rirulo S. Angeli, contraque Urbinatium Ducem coopravir legatum, eidemque Fererranæ Eccleſiæ adminiſtrationem arrribuir. Cūque ad mentem Pauli egregiè omnia executus fuiſſet, iterum in Inſubria eodem munere legationis functus eſt, reverſuſq; deinde ad Curiam omnibus ob elegantiam morum, probitaremque cum dexteritate conjunctam, æquè charus, ætaris ſuæ 83. annorum, Romæ deceſſit Epiſcopus Cardinalis Albanenſis anno 1550. die 19. Decembria in Arce Molis Hadriani, in Pauli III. interregno: ejoſque corpus Baucum translatum, ibidem tumulatum eſt cum eleganti elogio, ut ſupra rerulimus in Epiſcopis Albanenſibus. De quo ſic habetur in rabulis Verulanis. *Hic plura beneficia contulit ſua Eccleſia cathedrali, novam capellam in majori altare pulcherrimis columnis exſtruendam curavit, ſuperque illius fornicem, locum ad oſtendendum populo ſanctorum reliquias in quibuſdam anni ſolemnitatibus erigens, ſedemque Epiſcopalem exornans. Quin & Epiſcopalis palatii domicilio humilia, & indecora, omnique penitus venuſtate deſtituta magnis ſumptibus à fundamentis exſtructa, auctaq; ad nobiliorem majeſtatem redegit.* Quo ſedente Verulis extrema clauſir Franciſcus Cardinalis Quignonus Hiſpanus Ordinis S. Franciſci, anno 1540. in palatio à ſe conſtructo propè Eccleſiam S. Crucis, cujus viſcera in Cathedrali ſub lapide rotundo recondita fuere, ut inſcriptio ibidem appoſira refert. Corpus verò Romam relatum, in Baſilica S. Crucis in Hieruſalem ſepultum fuit.

44. ANTONIUS Filonardus Ennii Cardinalis nepos, ex ceſſione ejuſdem creatus eſt 1538. die 12. Auguſti à Paulo III., cum eſſet Abbas inſignis Monaſterii Caſæ Marii, & S. Eraſmi de Verulis. Deceſſit autem anno 1560. cum prius Abbatiam Caſæ Marii Folvio nepoti renunciaſſet. XLII.

45. BENEDICTUS Salinos Firmanus eandem dignitarem eſt conſecutus 1560. die 19. Junii. Vir eximiæ pietatis, & recondiræ doctrinæ, intereſt Concilio Tridentino. Synodum Diœceſanam habuir, in qua præclara quidem tum ad Eccleſiaſticam normam in Clerum reſtituendam, rum ad bonos mores accomodara ſancivit, ſenioque confectus morte raptus eſt anno 1567. XLIII.

46. HORTENSIUS Baptiſta ex oppido Fruſinonis, Stephani Baptiſtæ Phyſici, & Bernardinæ de Alexandris Verulanæ filius, ſacræ Theologiæ eximius Doctor, Canonicus Verulanos, Tuſculanæ Eccleſiæ Archipreſbyter, & Alexandri Farneſii Cardinalis Theologus, intimuſque familiaris, cujus intuiru Verulorum obtinuir Epiſcoparum à Pio V. anno 1567. die 18. Novembris. Bis Synodum Diœceſanam habuit, alteram anno 1568. alteram verò 1571. in quibus tum ad Cleri inſtitutionem, tum ad populi mores componendos, præclara edidit decreta. Scripſit, ut erat vir doctiſſimus, de rerum univerſitate ad Odoardum Cardinalem Farneſiom nobile commentarium. Apoſtolica auctoritare Monaſterium Monialium S. Benedicti inſtituit in Eccleſia S. Mariæ de Franconibus. Sub ejus Præſulatu ſacratiſſimæ Euchariſtiæ contigir miraculum anno 1581. feria 3. ſanctæ Paſcharia. Cum enim in ſacello Nominis JESU in Eccleſia S. Eraſmi iis diebus maxima mulritudo conveniſſet ad ſanctiſſimæ Hoſtiæ adorationem, convenerunt etiam nonnulli Judæi à fidelibus invitati, qui fulgenriſſimum ſydus, quod eorum oculos offendebat, in ſacra Hoſtia aſpicientes, exclamare cœperunt, ſe, & in Chriſto credere, & baprizari velle, clara voce, quæ viderant confitentes, unde plurimi à Judaiſmo ad Baptiſma acceſſerunt. Aſſervatur adhuc ſanctiſſima illa Hoſtia in Tabernaculo altaris majoris ejuſdem Eccleſiæ, in eaque quotannis proceſſiones à Clero, & populo ſolemni pompa celebrantur. Hortenſius verò bonus Epiſcopus diſceſſit è vita anno 1594. XLIV

47. EVGENIUS Fuccius Tiburtinus, vir in utroque jure præclarus, Cardinalis Bernerii in Aſcolano Epiſcoparu Vicarius, à Clemente VIII. anno 1594. die 12. Octobris Epiſcopus Verulanus renunciatus, pauloque poſt Romæ inaugoratus ſedit annis 14. vir magnæ pietatis in pauperes, eccleſiaſticæ diſciplinæ cultor eximius. Bis Diœceſanam Synodum congregavit, mores Clericorum correxir, populum XLV.

ad

ad pietatem ſuo exemplo inflammavit, pro libertate Eccleſiaſtica non nullas ab impiis perſecutiones ſuſtinuit, quibus tanquam aurum in fornace probatus, ejus innocentia, ac vitæ candor magis enituit. Tandem confectus ſenio Tiburim profectus, in paterna domo mortem oppetiit anno 1608. Jacet in Eccleſia S. Crucis Fratrum Capuccinorum, quam ædificarat, cum hoc epitaphio.

D. O. M.

Eugenio Fuccio Tiburtino Epiſcopo Verulenſi hujus Eccleſiæ fundatori aviti, & humani juris conſulto, religione in Deum, vigilantia in ſuos, modeſtia in omnes ſingulari, tu quiſquis hoc legis, precare, ut quemadmodum ille in Templo à ſe conſtructo primum lapidem poſuit, ſic inter vivos Civitatis ſanctæ lapides reponatur in Cœlo. Obiit anno Domini MDCIIX. ætatis ſuæ lxiii.

Cujus gentilitia ſtemmata parma cærulea cũ sbarra aurea, ubi orbiculi tres miniati ſunt, aſtraque aurea tria, in ſuperiori parte dun, in inferiori unũ micantur.

XLVI
a De eo tractat Franchinus in Biblios. p. 351 qui tamen corrigendus, ubi ait à Clemente VIII. Hieronymum renunciatum Epiſcopum. Mand.

48. Fr. HIERONYMUS Haſteus a Ord. Minorum Conventualium à Portu Naonis in Forolivienſi Ducatu, diœceſis Concordienſis, ex nobili familia ſatus, cujus atavi Imperatoribus familiariſſimi Aquila bicipiti aurea, qua vetuſtiſſima eorum inſignia, haſtam ſcilicet viti circumdatam, triplici ex eo botro pendenti, complexarentur, à Cæſare donati fuere. Is juvenis adhuc Seraphicam Religionem ingreſſus, omnium diſciplinarum genere imbutus, artium, ac Theologiæ lauream in Patavina Academia accepit. Omnia ferè ſuæ ſodalitatis munera obivit; mox à Clem. VIII. in Utinenſi, & Concordienſi ditione Generalis Inquiſitor adverſus Hæreticas pravitates conſtitutus, in ea dignitate annis 12. conſumpſit utiliter. A Paulo V. Romam vocatus, ab eodem Verulanum Epiſcopatum obtinuit anno 1608. die 17. Novembris, conſecratus in Eccleſia S. Sylveſtri in Quirinali à Marcello Card. Lantes in feſto S. Clementis Papæ, & Martyris. Diœceſanam Synodum habuit 15. Kal. Maii 1611. in Eccleſia S. Jacobi, in qua plura tum ad Eccleſiaſticorum vitam rectè inſtituendam, tum vero ad depravatos plebis mores reformandos, & eccleſiaſticam libertatem, immunitatemque reſtituendam decrevit. Seminarium Clericorum ex regula Concilii Tridentini inſtituit, Cathedralem Eccleſiam, in pulchriorem,ælioremque formam reduxit, in eaque Theologalem præbendam erexit, collegiatæ Eccleſiæ Canonicos S. Eraſmi Canonicalibus inſignibus decoravit, juraque Epiſcopalia acerrimè, mordicuſque ſubſtinuit, populum omnibus ferè Dominicis, diebuſque feſtivis verbo Dei pavit; Clerum tum Philoſophicis, tum Theologicis inſtruxit diſciplinis. Multa poſt ſe ingenii ſui præclara reliquit monumenta; ſcripſit enim, & in lucem edidit. *De juris prudentia Methodis ad Paulum V. de Reo, & Actore in l. defamari commentarium*. Quæ autem manu ſcripta extant, ſunt. *Della poteſtà del Papa ſopra il Re lib. tre: Italicè ſcripta monitu Thomæ Boſii congregationis S. Philippi presbyteri. In univerſam Ariſtotelis logicam; nova ejuſdem logica lib. duo. Notitia nova Ariſtotelis Logicæ, nova Metaphyſica, nova Philoſophiæ, ad Marcellum Lantes Card, centuriis quatuor, ſeu illas avellanæ cortice comprehenſa. De prudentia ſicut ſerpentum, quam Dominus IESUS CHRISTUS docuit Apoſtolos ſuos, lib. duo, in gratiam nobiliſſimæ familiæ Mareſiorum Sacellentium. De oſculandis pedibus ſummorum Pontificum lib. tres ad Marcellum Card. Lantes. De eleemoſina prædicatoribus populo præſtanda, ſeu conſilium Joannis Petri Surdi Juriſconſulti Caſalenſis Diatriba. De Judicibus ſuſpenſis, ſive in conſilium Joannis Petri Surdi Caſalenſis, Diatriba altera. Examen allegationum pro Cavenſi, contra clerum S. Laurentii, eorumdemque confutatio; tabula inſignes diverſarum rerum, præcipuè ad medicinam ſpectantes; epiſtola ad diverſos; pluresque imperfectos tractatus*. Obiit ſingularis doctrinæ Præſul pridie idus Auguſti 1626. annum agens tertium ſupra ſexageſimum, ſepultus in Cathedrali, in ſepulchro, quod ſibi, ſucceſſoribuſque ſuis exſtruxerat, eo in loco ubi corpora ſanctorum Martyrum Blaſii, & Demetrii inventa fuerant.

XLVII.

49. BALEONEUS Carradorus de Monte Fano Auximanæ Diœceſis Civis Romanus, ſacræ Conſultæ Prælatus, ab Urbano VIII. Epiſcopus Verulanus die 5. Septembris 1626. electus, in feſto S. Andreæ Apoſtoli conſecratus, & die S. Thomæ Apoſtoli ſolemni ritu Urbem ingreſſus, in Epiphania primum ſacrum in Cathedrali fecit, ſequenti vero anno Synodum diœceſanam coegit. Qui deinceps 5. Junii ejuſdem anni ad Marſorum Eccleſiam translatus eſt.

XLVIII.
* Ex App. t. 5.
b De eo cum laude ſcripſit Cello in lib. I Saggi Cronolog. di Genova, Oldoinus in Athen. Liguſt. & Landulphus in lib. Il Beneficato beneficante. Lucent.
* Ex App. tom. 5.

50. VINCENTIUS Lanterus b Ligur * Albentimilienſis, Archiepiſcopus Raguſinus ad hanc ſedem translatus 1628. die 19. Junii ab Urbano VIII. In feſto Viſitationis B. Mariæ Verulas ſolemniter ingreſſus, Eccleſiaſticam diſciplinam, quam ipſe olim apud Patres Oratorii S. Philippi, cujus alumnus fuerat, didicerat, Clerum edocuit, populoſque ad pietatis cultum revocavit. In Cathedrali Sacella duo exſtruxit, alterum in honorem SS. Blaſii, & Demetrii, aliud verò beatiſſimæ Deiparæ Virgini dicavit, tertium in ipſo Epiſcopali palatio exſtruxit in honorem S. Philippi Nerii. Synodum habuit ſecundo ſui Præſulatus anno. Adhuc ſuperſtes eſt, ideoque non ſinit in ejus laudibus longius progredi. * Obiit die 3. Octob. 1609. Jacet in Cathedrali.

XLIX.
c De eo, ejuſque familia Corſignanus de Viris Illuſt. Marſ. p. 134. & ſeq. & 228 & ſeq.
* Ex App. t. 5.

51. Alexander Argolus, c Marſicanæ Diœceſis Clericus ſuffectus eſt Lanterio anno 1651. die 23. Octob. * Romæ exceſſit anno 1654. jacet in Eccleſia S. Mariæ ad Minervam ante aram maximam; hoc habet in marmore epitaphium.

D. O. M.

Alexander Argolus Romanus, indole ac moribus ad ſumma factus, poſt plures in ditione Pontificia geſtos Magiſtratus, Epiſcopus Verulanus & Urbis Vicarii Viceſgerens in maxima, quam probitas & prudentia excitarent, hominum expectatione invida fati ceſſit. Anno ſalutis MDCLIV. Paulus Argolus fratri chariſſimo P.

L.

52. FRANCISCUS Lombardus, („ Peruſinus) ſucceſſit Argolo die 21. Aprilis anno 1655. electus ab Alexandro VII. Pont. Max.

ADDITIO.

(„ *Salubriter præfuit uſque ad annum 1660. quo huic* „ *mortali vitæ vale dixit*.

LI.

„ FRANCISCUS *Angeluccius Spoletanæ Diœceſis in utroque Jure graduatus, Romani Athenæi publicus Juris Magiſter, & in Romana Curia Cauſarum Patronus ſinceræ fidei, Verulana Infula decoratus 15. Martii 1660. ſummæ pietatis affectu ſibi commiſſum Gregem amplexus ad priſtinos Eccleſiæ mores illum revocare cupiens Synodum adunavit, evulgavitque, cujus Auctoritate leges ſtatuit, perpetuo deinde profuturas, exceſſitque pertinaci morbo conſumptus in ſuo Epiſcopali Palatio anno 1675.*

LII.

„ RICCARDUS *Hannibaldenſis de la Molaria, præcipua, vetuſtaque nobilitate Romana, propriiſque virtutibus clarus,* J. U. D. *cum plures Eccleſiaſticæ Ditionis Urbes nomine Pontificis ſuo gubernio egregiè ornaſſet, ſacrum Thronũ Verulanæ Eccleſiæ Paſtorali munere condecorare juſſus eſt à Clemente X. 27. Maii 1675. Cathedralem vetuſtate deturpatam opere fornicato ſuper inducto in elegantiorem formam reſtituit, Sacrarium ſupellectili, Seminarium opibus auxit, ſuique juris tenaciſſimus, ſæpius virili robore, licet plurimis impetitus adverſis, a perturbatoribus vendicavit. Mortalitatis curſum explevit menſis Martii anno 1689. Corpus ſolemni pompa ſublatum omnium mœrore in Cathedrali ſepultum jacet.*

LIII.

„ DOMINICUS *de Zaulis Nobilis Faventinus univerſi Juris callentiſſimus, ejuſdemq; Laurea redimitus, inque Romana Curia diu verſatus; dum unus eſſet ex nobilioribus Aulicis Gaſparis Cardinalis de Cavaleriis, eidemq; in gravioribus negotiis ſuam præſtaret operam, Verulanenſium Pontifex dictus eſt 6. Martii 1690,* Lucent.)

(„ *Dimiſit vero hanc Eccleſiam an. 1708. 28. April.*

V. „LUDOVICUS *Anſelmus Gualterius, nobilis „Urbevetanus Presbyter annorum 43. J.U.D. ad hanc „ſedem promotus eſt die 30. April. 1708. inde translatus fuit ad Tudertinam 21. Jan. 1515.*

V. „LAURENTIUS *Tartagni, Presbyter nobilis „Foroliviensis Diœceſis annorum 49. J.U.D. Vicarius „Apoſtolicus in Civitate Ferentina, & alias Vicarius „generalis Abbatiæ S. Elleræ in Galliata nullius Diœ„ceſis Provinciæ Florentinæ, & exinde Vicarius Apo„ſtolicus in Civitate Foro Semproniensi evectus ad „Epiſcopatum Verulanum eſt 1. Aprilis 1715.)*

VITERBIENSES
EPISCOPI.

ADeò diversè ſentiunt, arbitranturque ſcriptorum plerique de fundatione, origineque Viterbii, ut ſpem propemodum abjecerim verum inveniendi. Eoque magis decrevi ſupervacuo ſuperſedere labori, quod Petrus Coretinus diligens ſcriptor ſuæ Patriæ intexens hiſtoriam, hoc ſibi grave munus deſumpſit, ut aliquando tandem, proderet ex fide, quidquid de Viterbio verè dicendum occurreret. Hunc tanquam ſacram anchoram amplexabuntur lectores, ut Annii Viterbienſis vanitatum vorticibus evitatis, veritatis portum poſſint tenere. Qui quidem Annius melius ſibi, melius Patriæ ſuæ conſuluiſſet, ſi non tot rerum portentis commentaria illa ſua denigraſſet. Et quidem Viterbium antiquioris fundationis eſſe, haud video cur ſine trepidatione ſcribentis poſſit efferri, cum ejus Civitatis nulla illuſtrior memoria extet apud antiquiores ſcriptores; niſi forte moderna Civitas dicenda eſt ex more Chriſtianorum, atque Italorum præcipuè, qui nullum Oppidum nomine Civitatis dignati videntur, cui Antiſtes ſacrorum non ſit attributus; modò verò Viterbium Civitas, ab anno milleſimo Chriſtianæ ſalutis, & deinceps Epiſcopali dignitate decorata eſt. Anaſtaſius Bibliothecarius in vita Hadriani I. Pontificis variè Viterbium appellat, modo ſcilicet Civitatem, modò Oppidum. Contendunt plerique Deſiderium Longobardorum Regem, Viterbium muris cinxiſſe. Quod ex marmorea tabula ejuſdem Civitatis facile eruitur; tametſi ſubodorentur peritiores hoc commentum ab eodem Annio profectum eſſe. Crevit ſenſim hæc Civitas ex ruinis antiquis Ferentii Coloniæ olim Romanorum, quàm Viterbienſes exciderant, ut Gothifredus Viterbienſis ſcribit in ſua Chronica. Viterbium enim confluxere excisi Ferentii Incolæ, ſenſimque in Oppidum in juſtæ Civitatis evaſit magnitudinem, ſic ut in Patrimonii pulchrioribus Civitatibus poſſit hoc tempore numerari. Ad pedes montis Cimini Civitas ſita eſt, fructifera, lætaque planitie, eam frequentiſſimi hodie Incolæ implent, quam olim Gatheſchiorum, atque Magnaſchiorum noxioſiſſimæ factiones uſque ad excidium ſolebant haurire. Cumulat autem, vel tuetur eam Viterbii felicitatem Prolegatus Eccleſiaſtici Imperii, qui illic nomine Pontificis pro tempore imperat. In omni ferè memoria protulit Viterbium viros, & doctos, & fortes, quorum ſeriei explicandæ, numerandæque vix ambabus manibus ſcribendum ſufficeret. Nitet hoc noſtro ſeculo Scipio Cobellutius Cardinalis S. Suſannæ, vir ſpectatiſſimæ doctrinæ, cujus nunc vel intermortuis cineribus reverentiſſimus lito, quod vivens noſtrum, quod eidem

A ſtudiosè deferebamus, non eſt aſpernatus obſequium. Cæterùm, ut eò jam redeamus, unde degreſſi ſumus, de Viterbienſis Eccleſiæ, vel antiqua, vel moderna origine nullam certam adferre videntur ſcriptores ſententiam. Siquidem ſcribunt alii ſub Clemente III. Epiſcopali decore fuiſſe dignatam an. 1189. cum Ferentina Bledenſi, Tuſcanella, Centumcellenſique Eccleſia fuiſſet adaucta. Alii contendunt, ut Platina, Sabellicus, Leander Albertus, à Cœleſtino III. ejuſmodi dignitatem Viterbium obtinuiſſe anno 1191. qui tamen manifeſtè falli videntur, cum Viterbii, Tuſcanellique Præſules reperiantur in quibuſdam inſtrumentis ſubſcripti ab anno 1106. ſub Paſchali II. & deinceps, ut poſtea dicemus. Quamobrem dicendum videtur auctores illos in illam ſententiam ex eo prolapſos eſſe, quod Cœleſtinus III. Pontifex dirutas Civitates illas Tuſcanellam, Bledum, ac Centumcellenſem gliſcenti Viterbienſi opportunè junxiſſet. Quod ipſum abundè, liquidòque colligi videtur, ex bulla quadam Cœleſtini V. quæ in

B ejus Eccleſiæ Archivo aſſervatur, quam hic exſcribendam, ſubiiciendamque curavimus.

COELESTINUS EPISCOPUS,
Servus Servorum Dei.

Dilecto filio .... Rectori in ſpiritualibus, & temporalibus patrimonii S. Petri in Tuſcia ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

DUdum ſicut audivimus, felicis recordationis Cœleſtinus Papa III. prædeceſſor noſter Viterbienſem, Tuſcanell. Centumcellenſ. ac Bledanen. Eccleſias univit, prout in ipſius prædeceſſoris literis plenius continetur; verum quia... Clerus, & populus Tuſcanenſis eidem unioni parere, ac venerab. fratri noſtro Epiſcopo Viterbienſi, ac Tuſcanenſi denegat obedire, nos eis, ſub certa forma noſtris damus literis in mandatis, ut hujuſmodi unioni pareant, & Epiſcopo obediant memorato &c.

Datum Theate x. Kal. Novemb. Pontiſ. noſtri an. I.

Inde prudentes colligant, haud novam Epiſcopatus erectionem fuiſſe illam, quàm III. Cœleſtinus

C ſancivit, ſed deſolatarum illarum Civitatum cum Viterbienſi florenti tantum conjunctionem. Viterbii ſatis ampla Diœceſis eſt, cujus Cathedralem D. Laurentio invictiſſimo Martyri conſecrarunt. Ibi ſplendidus, numeroſuſque clerus divinum opus peragit, quem præter Minorum gentium ſacerdotes, 14. Canonici implent; treſque dignitates, Archidiaconatus, Archipresbyteratus, ac Pœnitentiarii decenter exornant. In eo Templo non pauca Romanorum Pontificum corpora requieſcunt, qui ibidem è vita migrarunt; pluraque monaſteria tum Monialium, tum Clauſtralium ibi ſunt, certiſſimum Viterbienſis pietatis monumentum. In ipſis autem quàm maximè nitent, Eccleſia S. Mariæ ad gradus ordinis Prædicatorum, S. Franciſci Templum, Divique Auguſtini, quas vel elegantia ædificiorum, cum pretioſæ ſupellectilis copia, vel ibi impenſius culta pietas extollit, atque commendat. Nec ibi Jeſuitarum deeſt Collegium, qui juventutem inſtituant ad ſanctiores mores, diſciplinaſque præclariores. Viterbienſis Ec-

D cleſiæ Præſulum ſeries ſequens eſt, quam idem Petrus Coretinus noſter ex Archivo Viterbienſis Cathedralis accuratiſſime concinnavit, noſque poſt ipſum ex aliis Archiviis, monumentiſque ſequentem perfecimus.

ADDITIO.

(„Viterbium 12. & ultra millia mortalium capita „enumerat. Univerſa Diœceſis 1500. excedit, & plu„rima ad omnem pietatem enutriendam complectitur „virorum Cœnobia. Loca ſunt, inter quatuor Epiſco„pales ſedes Viterbienſi unita: Toſcanella a Centocel„le, vulgo Civitavecchia, ſeu Cincelle, Bieda, Ve„tralla, Barbarano, Arsolo, Viano, m. Alto, Bagna„ja, Civitella. Et Tuſcanella quidem parem cum „Viterbienſi adhuc titulum ſervat, & in Actibus Con„ſiſtorialibus, inque expeditionibus Apoſtolicis, Vi„terbienſis, & Tuſcanenſis ſimul nuncupatur Epiſcopus. „Cæterum Viterbienſis Cathedra una cum Tuſcanenſi „annuus cenſus de præſenti ſupputatur 3500. ſcutorum

a Tuſcanen. Centum Cellen. Bleden. Ferentaten. Tuſcanien. & Galliſcanum Epiſc. ſeries dabimus in X tomo. ubi de Epiſcopatibus deperditis agemus.

„mo-

,,*moneta Romana*: *taxa Cameralis eſt flor.* 300. Lu-
,,centius.)

I. 1. B... Epiſcopus Viterbienſis, Cleri reformator, vixit an. 1015. ut ſcribit Lelus in Commentariis.

II. 2. G.... Viterbienſis Epiſcopus anno 1030. de quo idem Lelus.

III. 3. N.... incerti nominis Viterbienſis Præſul memoratur a Baronio inter Epiſcopos Victoris II. ſuffraganeos.

IV. 4. N..... Epiſcopus Viterbienſis, cujus nomen ignoratur, à Lelo nominatur anno 1096. Urbanum II. Romam redeuntem ſolemni ritu recepiſſe idem refert. *His fere temporibus, vel paulo ante, vixit Richardus Epiſcopus Tuſcanenſis, Centumcellenſis, atque Bledanus, cujus memoria habetur anno 1086. in quodam donationis documento die 4. Septemb. facta: de quo etiam in Cathedrali S. Petri Tuſcanellæ in vetuſto altari majori hæc inciſa leguntur verba.

* Ex App. t. 5.

† Anno ab Incarnatione Domini MXCIII.
Richardus Præſul Tuſcanus, Centumcellicus,
atque Bledanus † Sic Richardus paradiſi
ſede paratus amen † Ego Petrus presb.
hoc opus fieri juſſi. Petrus presb. Bledanus
Raynerius presb. Urbevetan.

V. 5. RODULPHUS Gattus Viterbienſium Præſul fuit, temporibus Paſchalis Papæ II. anno 1106. ut Lelus Viterbienſis retulit in commentariis; ejuſdemque meminit Gothifredus in Chron. lib. 4. idemque narrat Viterbienſes Gelaſio II. Pontifici novam ad Pontificatum aſſumptionem gratulaturos, inter alios legatos miſiſſe Rodulphum, cujus perſpecta prudentia erat, & in explicandis negotiis dexteritas ſingularis. Exceſſit anno 1128.

VI. 6 PETRUS Epiſcopus Viterbienſis, & Tuſcanel. anno 1128. cujus memoria eruitur ex quodam perantiquo monumento, quod in cataſto ſcripturarum S. Stephani Viterbienſis aſſervatur, cujus hæc ipſiſſima verba ſunt.

Cartula refutationis, quam facio ego Presbyter Ruſticus, cum fratribus, ac nepotibus meis, & ſimiliter ego Petrus Flagantus cum filiis meis, nec non ego Laulphus filius Lacri cum filiis meis, & ego Carbonus cum filiis meis, ſcilicet Buccamexa, cum filiis, fratribus, & nepotibus meis, quod Eccleſiam S. Stephani liberam concedimus, & tradimus, & relaxamus, & refutamus manu Petri Epiſcopi Viterbienſis omnium Clericorum.

Idem Petrus bullam quandam ſubſcribit Honorii II. Pontificis Eccleſiæ Piſanæ indultam, quæ adhuc in Archivo reformationum Florentiæ aſſervatur. Hujus etiam Epiſcopi temporibus, Innocentius II. ſummus Pontifex Nonas Aprilis anno 1142. S. Laurentii Viterbienſis Eccleſiam ſub Apoſtolicæ ſedis, ſanctique Petri protectione ſuſcepit; eodemque anno Petrus è vivis eſſe deſiit.

VII. 7 GENSONUS a Epiſcopus Viterbienſis ab Eugenio III. poſt diutinam vacationem anno 1149. electus; cujus extat mentio in quodam perantiquo inſtrumento Eccleſiæ S. Stephani anno 1160. die I. Maii. Cujus hæc verba ſunt.

a al. Genſonus.

Ego quidem Raynerius filius Raynerii de Petriculeo cum fratre meo, & Nuccias, & Azzo filius quondam Carbonis Flacarini, pro redemptione animæ noſtræ, noſtrorumque quondam parentum, tam defunctorum, quam vivorum, nulliter cogente imperio, ſed bona, & fraterna charitate, & noſtra bona voluntate, facimus finem, & reformationem manu Genſonis, Epiſcopi Viterbienſis, ad honorem Dei, & S. Stephani &c. & eg Joannes S.R.E. Notarius, ex mandato D. Genſonis Viterbienſis &c.

Hujus etiam Epiſcopi temporibus Viterbienſi populus hoſtili incurſu excidit, diruitque Ferentum ejuſque majorem, melioremque incolarum partem coegit demigrare Viterbium. *Hac tempeſtate, a Petro Præſule vetus Monaſterium S. Martini Ord. S Benedicti in Montibus Ciminis octavo ab hac Urb lapide, alieno ære oppreſſum, & fere ad nihilum re dactum, Eugenius III. Monachis Ciſtercienſibus re formandum & incolendum tradidit. Verum cur ſub Innocentio III. ad extremam paupertatem redu ctum eſſet, Generale Capitulum Ciſtercienſe, u Manriquez ſcribit in Annal. Ciſt. Ord. tom. 3. atqu Innocentius ipſe zelo inter ſe Religionis decerta runt: illud, dum penitus deſerere ſtatuit, quod no poterat in obſervantia conſervare, hic cum Conver tum de novo illuc adducit; & liberandis oppignora tis fundis mille libras argenti, augmento dotis Ec cleſiam integram donat, ex quorum fructibus ibider ſubſtentarentur. Conſtat utrumque ex ejuſdem Pa pæ litteris expeditis anno 1206. ad Petrum Abbatē fratreſque, qui tunc recens veniſſent ex Pontiniac Galliæ ejuſdem Ord. Cœnobio, in hunc modum e Reg. Vatic. Nicolai IV. ubi Innocentii litteræ con firmantur.

Innocentius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Dilect.
filiis Petro Abbati S. Martini de Monte, ejuſque
fratribus tam præſentibus quam futuris regu-
larem vitam profeſſis in perpetuum.

Licet Monaſterium veſtrum pauperculum fuerit a initio, in tantam tamen paupertatem devenit, ut vix ſ eo tres Monachi remanſiſſent, poſſeſſionibus ejus omnin diſtractis, vel graviter obligatis. Unde in Generali C ſtercienſi Capitulo extitit diffinitum, ut à Ciſtercien Ordine ſeparari deberet, cum in eo non poſſet Ciſte cienſis Ordo ſervari. Nos autem, qui Religionem ir tendimus fovere plantatam, nolentes ab ipſo Monaſt rio Religionem penitus extirpare, mille libras tribu mus ad poſſeſſiones ejuſdem Monaſterii redimendas Mandantes dilectis filiis Abbati, & fratribus Pont niacenſis Cœnobii, quod per Dei gratiam in ſpiritual bus, & temporalibus valde floret, ut Eccleſiam veſtram de noſtra conceſſione in ſpiritualem filium adoptantes Abbatem & Conventum ad illam dirigerent reforman dam. Quod ipſi grato proſequentes affectu, vos cum qu buſdam Converſis, ad ipſum Monaſterium tranſmiſe runt. Verum, quia nec ſic Monaſterium ipſum ſufficer poterat ad Conventum ſuſtentandum honeſtè, Eccleſia S. Salvatoris poſitam juxta Orclem cum omnibus po ſeſſionibus & pertinentiis ſuis vobis & per vos Monaſte rio veſtro duximus in perpetuum concedendam impen ſuri vobis, authore Deo, in aliis neceſſitatibus veſtri auxilium opportunum, cum laudabiliter vos proficer cognoverimus, prout præcipimus & ſperamus, &c.

Pergit deinde confirmare locum & inſtitutum, & recenſitis, quas redimere deberent à creditoribus poſſeſſionibus multis, ex quibus non exiguos pro ventus habere poſſent (quarum prædia, vineas, & oliveta, atque ultra Eccleſiam S. Salvatoris de no vo indultam, aliæ XVIII. numerantur) omnia ſu B. Petri & ſua protectione ſuſcipere: mox privilegi Ciſtercienſi Ord. conceſſa hactenus, illis ſpecialite & expreſſe confirmare: & tandem gravi mulcta, & multo graviori, & formidabili maledictione indict. tranſgreſſoribus, ipſe cum Cardinalibus ſubſcripſi numero quatuordecim, *ſub dat. Romæ apud S. Pe trum, per manum Joannis S. Mariæ in Coſmedin Dia coni Cardinalis, S. R. E. Cancellarii Kal. Februar Indict. II. Incarn. Dom. anno* 1206. *Pontificatus D Innocentii Papæ III. anno IX.*

In codice antiquo membranaceo Cœnobii S. Salva toris Montis Amiati fere eadem ad futuram memo riam legimus in hæc verba. *Cum monaſterium S Martini in Montibus Viterbii ad exterminationen perveniſſet, ita ut vix in eo tres Monachi remanſiſſent*

poſ-

A *poſſeſſionibus ejus, vel omnino deſtructis, vel ſub gravi genere pignoratis; tunc Pontifex ad reformationem ipſius intendens, pro redimendis poſſeſſionibus, mille libras argenti perſolvit, & ſcripſit Abbati & Conventui Pontiniacenſis cœnobii, quod eſt unum de quatuor primis præcipuus Ciſtercienſis Ord. Monaſterium, ut ipſam Eccleſiam S. Martini in filiam reciperent ſpiritualem, & ad ipſam dirigerent Abbatem & Conventum de Monachis & Converſis. Cum ergo veniſſet, D. Papa benedixit Abbatem, & ut in eodem loco religio pullularet, conceſſit, & donavit eidem eccleſiam S. Salvatoris, quæ ſita eſt juxta Orclom cum omnibus rationibus & poſſeſſionibus ſuis, longe quidem majoribus, ac etiam melioribus, quæ cætera poſſeſſiones illius fratres in neceſſariis ad excolenda prædia, & ædificia conſtruenda, magnifice privilegians locum ipſum ſub anno 9. ſui pontificatus. Raynerius Cardinalis noſter non multo poſt tempore fere totum Monaſterium reædificavit, & bonis multis locupletavit.* In alio perantiquo codice membranaceo ejuſdem Cœnobii Chronicon annorum Mundi attitulato ſcriptum fuit. *Anno 1199. Innocentius III. ſedit an. 18. m. 4. d. 22. Hic multa bona fecit. Hic renovavit Monaſterium S. Martini de Monte Viterbii &* B *anno 1207. de Pontiniaco fecit conventum ibi venire.* Raynerius Cardinalis tunc Epiſcopus Viterbienſis profuſa liberalitate ita Monaſterium renovaſſe, & bonis auxiſſe fertur, ut à pleriſque ejuſdem fundator exiſtimetur. Henricus vero Anglorum Rex, & Pandulphus Norvvicenſis Eccleſiæ Epiſcopus Honorii III. Camerarius & Apoſtolicæ Sedis Legatus ejuſdem Cœnobii benefactores, Eccleſiam de Holcham Norvvicenſis Diœceſis cum ſuis pertinentiis liberaliter in eleemoſynam conceſſerunt. Donationes confirmavit Alexander IV. Papa anno 1255. ſui Pontificatus a. hoc diplomate cum donationum inſertione, quod ex Reg. Vatic. exſcriptum eſt in hæc verba.

Abbati, & Conventui Monaſterii S. Martini Viterbien. Ciſtercienſis Ordinis.

ALEXANDER EPISCOPUS,
ſervus ſervorum Dei. C

Cum à nobis petitur, &c. uſque ad effectum. Significaſtis ſiquidem nobis, quod chariſſimus in Chriſto filius noſter Henricus illuſtris Rex Angliæ, Jus patronatus, quod ſpectabat ad ipſum immediate Eccleſiæ de Holcham Norvvicen. Diœc. vobis in eleemoſynam contuliſſet, bon. me. Pandulphus Norvvicen. Epiſcopus tunc electus Apoſtolicæ Sedis Legatus ſui Conventus accedente conſenſu medietatem ipſius Eccleſiæ, cum pertinentiis ſuis, conſiderata paupertate Monaſterij veſtri, vobis in uſus proprios duxit liberaliter concedendam, perpetuo Vicario, qui pro tempore ſervierit in eadem portione decem marcharum de ipſius proventibus reſervata, prout in litteris Regis, Epiſcopi, & Conventus prædictorum plenius continetur. Nos igitur veſtris precibus inclinati, ad inſtar felicis recordationis Gregorij, & Innocentij prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum, tam donationem regiam, quam conceſſionem dicti Epiſcopi, ſicut pie, ac provide factæ ſunt, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſenti ſcripto perpetuo communimus, ad majorem rei evidentiam, tenorem litterarum ipſarum de verbo ad verbum præſentibus inſeri facientes, D *qui talis eſt.*

Henricus Dei *gratia Rex Angliæ,* Dominus *Hyberniæ,* Dux *Normandiæ, & Aquitaniæ, Comes Andegaviæ, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Juſtitiarijs, Vicecomitibus, Præpoſitis, Miniſtris, & omnibus Balivis, & fidelibus ſuis ſalutem.*

Noveritis, nos intuitu Dei*, & pro ſalute animæ noſtræ, & animarum anteceſſorum, & hæredum noſtrorum dediſſe, & conceſſiſſe, & hac charta noſtra confirmaſſe quantum ad patronum pertinent Abbati, & Monachis S. Martini de Viterbio, & ſucceſſoribus ſuis ibidem Deo ſervituris medietatem Eccleſiæ de Holcham cum pertinentijs ſuis, quæ ad noſtram ſpectat donationem habendam, & tenendam de nobis, & hæredibus noſtris prædictis Abbati, & Monachis, & ſucceſſoribus ſuis Deo ſervituris in liberam, puram, & perpetuam eleemoſynam. Quare volumus, & firmiter præcipimus, quod prædicti Abbas, & Monachi, & eorum ſucceſſores habeant & teneant de nobis, & hæredibus noſtris medietatem præd. Eccleſiæ cum pertinentijs ſuis in liberam, puram, & perpetuam eleemoſynam bene, & in pace, liberè, & quietè, & integrè cum omnibus libertatibus, & liberis conſuetudinibus ad eandem medietatem pertinentibus, ſicut prædictum eſt, his teſtibus P. Vvintonien. Epiſcopo, S. de Segrave Juſtitiario Angliæ, Briano de Inſula, Rad. filio N. Ioanne de Grai, P. de Orivall. Ricc. de Grai, Amaurico de S. Amando, Bartholomæo Pochæ, Galtero de Gauz. & aliis. Datum per manum ven. Patris Rad. Ciceſtren. Epiſcopi Cancellarii noſtri apud Vvincherumb. 8 die Auguſti, anno Regni 17 Univerſis Chriſti fidelibus, ad quos literæ iſtæ pervenerint Pandulphus Dei gratia Norvvicen. electus D. Papæ Camerarius Apoſt. Sedis Legatus ſal. in Domino. Noverit univerſitas veſtra, quod nos conſiderata honeſtate, & Religione Abbatis monaſterij S. Martini de Monte Viterbii, Ordinis Ciſtercien. & Fratrum ibidem Deo ſervientium medietatem Eccleſiæ de Holcham Norvvicen diœc. cum pertinentiis ſuis, in qua medietate dictum Monaſterium jus obtinet patronatus ex donatione D. Henrici Regis Angliæ Illuſtris conceſſimus, & donavimus de conſenſu Capituli noſtri præfato monaſterio in puram, & perpetuam eleemoſynam habendam, & tenendam in proprios uſus ad paupertatem ipſius monaſterii ſublevandam ſalva Vicaria, quam taxavimus in proventibus tantum 10. marcharum, in qua Vicaria Vicarius ſecundum conſuetudinem loci ex parte dicti monaſterij Norvvicen Epiſcopo præſentatus cum admiſſus fuerit ab eodem, deſerviet ſemper in propria perſona, & Synodalia, & alia omnia canonica onera pro medietate ipſius Eccleſiæ ſuſtinebit. In cuius rei teſtimonium has litteras fieri fecimus, & ſigillo noſtro muniri. Datum Rading. 3. Id. Aprilis, Pontificatus D. Honorij Papæ III. an. 2. Omnib. ad quos litteræ iſtæ pervenerint, Vuillelmus Prior Norvicen. & Conventus eiuſdem loci ſalutem in Domino. Noverit univerſitas veſtra, quod cum D. Pandulphus Norvvicen. electus D. Papæ Camerarius Apoſtolicæ Sedis Legatus medietatem Eccleſiæ de Holcham perpetuo in proprios uſus conceſſerit monaſterio S. Martini de Monte Viterbij, in qua medietate idem monaſterium ius patronatus obtinet ex donatione Dom. Henrici Illuſtris Regis Anglorum, nos illam conceſſionem ratam & gratam habentes conſenſum noſtrum ei quod ſuper hoc factum eſt per D Pandulphum Norvvicen. electum D. PP. Camerarium Apoſtolicæ Sedis præbemus. In cujus rei perpetuam memoriam has litteras ſigillo Capituli noſtri munitus Abbati præfati Monaſterij nomine ipſius Monaſterii ſancti Martini duximus conceden. Nulli ergo, &c. noſtræ confirmationis &c. Datum Laterani 4. Non. Maij anno ſecundo.*

Cæterum hoc cœnobium poſt aliqua ſecula ſecularib. Clericis commendatum fuit, ac tandem extincto monaſtico Ordine Vat. Baſilicæ Canonicis conceſſum, & hoc noſtro ævo, accedente conſenſu Innocentii X. Papæ alienatum, in gentis Pamphiliæ evaſit Principatum.

8. GENTILIS ejuſdem Civitatis Epiſcopus, Lateranο Concilio interfuit ſub Alexandro III. ſummo VIII.
Pontifice anno 1179. hic ſubſcriptus reperitur inter Epiſcopos, qui eidem Concilio ſubſcripſere. An idem ſit cum Genſone, quem anno 1181. obiiſſe refert Coretinus, incertum mihi eſt. Hoc eodem an. 1179. Alexander III. peramplum privilegiũ Mordocheo Priori, & Fratribus Eccleſiæ Tuſcanellæ conceſſit, in quo Epiſc. Diœceſani habetur mentio, qui mea quippe conjectura præter Viterbienſem alius non potuit eſſe, cum nullus hoc tempore Tuſcanellæ Præſul reperiatur. Vnde ante Cœleſtini III. Pontificatum fatendum eſt, hanc Viterbienſi unitam fuiſſe; inde per eundem Cœleſtinum Viterbienſi, & Tuſcanellæ, Centumcellen. & Bledanen. adiunctas, ac unitas eſſe. En Diploma Alexandri pro Tuſcanella Eccleſia, ex tabulario ejuſdem Eccleſiæ deſumptum.

ALEXANDER EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Mardocheo Priori Eccleſiæ s. Mariæ Tuſcanenſis, ejuſque fratribus, tam præſentibus, quam futuris canonicè ſubſtituendis, in perpetuum.

Cum nobis licet immeritis, omnium Eccleſiarum jura, & ſollicitudinem tum veſtræ Eccleſiæ Paſtoralem cogimur ſollicitudinem gerere, & paci veſtræ, prout nobis Do-

minus

minus dederis, intendere diligenter. Vt autem à pravorum incurſibus Apoſtolica ſitis defenſione muniti, Eccleſiam veſtram, in qua Divino eſtis obſequio mancipati, inducti piis precibus, & juſtis poſtulationibus veſtris ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus ſtatuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum, juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipſum, in quo præfata Eccleſia conſtructa eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis, eccleſiam S. Herculani de Planzano cum pertinentiis, eccleſiam s. Clementis de Tuſcan cum pertinentiis ſuis, eccleſiam s. Salvatoris cum pertinentiis ſuis, eccleſiam s. Andreæ de Martha cum pertinentiis ſuis, eccleſiam ss Cataldi, & Bartholomæi cum pertinentiis earum, eccleſiam s. Laurentii, eccleſiam s. Nicolai cum pertinentiis ſuis, eccleſiam s. Pantaleonis cum pertinentiis ſuis, Jus quod habetis in territorio s. Chriſtinæ, & poſſeſſionibus ſuis. Hoſpitale, quod eſt juxta eccleſiam s. Laurentii cum pertinentiis ſuis, Molendina, quæ habetis in Martha, in Maſchiu, totum planum s. Martiai. territorium s. Pellegrini, vineas quas habetis in valle s. Saviai, & vineas alias, quas in diverſis locis tenetis, oliveta, & hortos juxta eccleſiam veſtram. Decimas etiam parochianorum eccleſiæ veſtræ, & omnium eccleſiarum ad eccleſ. veſtram pertinentium, ſicut à 40. annis retroactis rationabiliter poſſediſtis, & nunc pacificè poſſidere noviminì, vobis, & eccleſiæ veſtræ nihilominus confirmamus. Præterea authoritate Apoſtolica prohibemus, ut infra parochiam eccleſiæ veſtræ, vel eccleſiarum ad ipſam pertinentium, nullus eccleſiam, vel oratorium abſque aſſenſu Prioris, & ſuorum fratrum de novo ædificare præſumat, ſalvis tamen privilegiis Romanorum Pontificum: præſenti quoque decreto ſancimus, & authoritate Apoſtolica prohibemus, ut nullus in Civitate veſtra Baptiſmum, niſi in eccleſia veſtra audeat ſolemnitate celebrare, ſicut ab antiquo ſtatutum eſt, & hactenus eſt obſervatum. interdicimus etiam, ut nullus in eccleſia veſtra, vel eccleſiis ſibi ſubditis ſacerdos, vel clericus ordinetur, niſi à Priore, vel fratribus, ſicut hactenus obſervatum eſt, fuerit præſentatus, ſepulturam quoque parochianorum eccleſiæ veſtræ liberam eſſe concedimus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati qui ſe illic ſepeliri voluerint, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam eccleſiam temerè perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuſlibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra, & illibata ſerventur eorum, pro quorum gubernatione, & ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva ſedis Apoſtolicæ authoritate, & Diœceſani Epiſcopi canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, Secularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eã temere venire tentaverit, ſecundo, tertiovè commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri aliena fiat, & in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſervantibus, ſit pax D N J. C quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Ego Alexander Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſſ.
Ego Vbaldus Oſtienſis Epiſcopus ſſ.
Ego Theodinus Portuenſis, & s. Rufinæ Epiſc. ſſ.
Ego Jo. presb Card ss Jo & Pauli tit Pammachii ſſ.
Ego Vivianus presb Card tit s. Stephani in Cælio Mõte ſſ.
Ego Cinthius presb Card tit s. Cæciliæ ſſ.
Ego Hugo presb Card. tit s Clementis ſſ.
Ego Jacyntus Diac Card s Mariæ in Coſmedin ſs.
Ego Raynerius Diac Card s. Georgii ad Velum Aureũ ſs.
Ego Matthæus s Mariæ Novæ Diac Card ſs.
Datum Veletri, per manum Alberti S. R E presb Card. & Cancellarii xviii. Kal Aprilis, Ind xii Incarn Dom. anno M. CLXXIX Pontificatus vero D Alexandri Papæ III an xxi.

IX. 9. GOTHIFREDUS Tineolus, nobilis Viterbienſis, electus Epiſcopus anno 1184. Hic ille Gothifredus eſt, ex Coretino, qui univerſalem hiſtoriam ab mundi exordio ad ſui uſque tempora compilavit Titulus eſt Pantheon; aliaque novarum rerum opera ſcripſit, quæ adhuc extant, cum quibuſdam patriæ annalibus. Ejus meminit Volaterranus lib. 22. Anthropol. Laudatur à Joan. Horn. Fuit vir ſummæ eloquentiæ, atque doctrinæ, ac diu in Aula Imperatorum verſatus, quorum beneficio Epiſcopatum obtinuit. Imperatorum Conradi III. Friderici I. Henrici VI. à ſecretis diu fuit. Deceſſit in patria nonagenarius, anno reparatæ ſalutis 1191.

10. RAYNERIUS in eadem floruit dignitate anno 1192. cujus temporibus dirutarum Civitatum quas ſupra commemoravimus cũ Viterbienſi ſub Cœlestino III. conjunctio facta eſt, ut ex bulla Cœleſtini V ſupra attulimus. Exceſſit Raynerius anno 1193.

11. JOANNES Lombardus presbyter Cardinalis tit. S. Clementis, ad id dignitatis à Clemente III aſſumptus Raynerio defuncto ſucceſſit anno 1193 Natione Longobardum fuiſſe refert Gregorius Abbas Paſſiniani in epiſtola ad Monachos ſuos de canonizatione S. Joannis Gualberti à Cœleſtino III. Pap. celebrata eo ipſo anno 1193. apud Didacum de Franchis lib. 12. vitæ ejuſdem ſancti. Bullæ ab Innocentio III. Xenodochio S. Salvatoris de Senis iis verbis 1198 ſubſcribit. *Ego Joannes tit. S. Clementis presbyter Cardinalis Viterbienſis, & Tuſcanen. Epiſcopus.* Eodem anno Innocentius III Pontifex, die 1. Decembri Eccleſiam S. Marci Viterbienſis conſecravit, XV Cardinalibus ei celebritati aſſiſtentibus, quod quidem Templum ad Abbatiam S. Salvatoris Ordinis Ciſtercien. Provinciæ Senẽſis tanquam membrum ſpectat Quæ conſecrationis celebritas in quadam tabula marmorea eidem Eccleſiæ affixa narratur, cujus tenor eſt hujuſmodi.

In nomine Domini Amen.

Iſta Eccleſia fuit conſecrata ſub annis Domini MC. XCVIII. per ſanctiſſimum D. Innocentium Pontificem III. menſe Decembris die 1. & fuerunt cum eo 15. Cardinales, & ipſe Pontifex poſuit indulgentias tribus vicibus in anno in dicta Eccleſia, ſcilicet in conſecratione ſupradicta, in feſto S. Benedicti Abbatis, & in feſto S. Marci, cujus eſt vocabulum, & in octo dies continuatos immediatè feſtivitates ipſas ſequentes 5. annos, & totidem quatragenos, & unus quiſque ipſorum Cardinaliũ unum annum, & 40. dies de voluntate, & mãdato ipſius ſummi Pontificis xx. anns, & xx. quatragenis ſingulis diebus, & per octavas ipſorũ feſtivitatum. Hoc opus factum fuit tempore ven. Patris D. Angeli Abbatis Monaſterii S. Salvatoris de Monte Meato & prapoſiti ſer Jacobi Angeli Nicolai Muſtis de Viterbio.

Cæterùm Joannes Cardinalis cum ſe munere Viterbienſi exolviſſet, factus Epiſcopus Cardinalis Albanenſis 1199. ſub Innocentio III. vita functus eſt anno 1210.

12. RAYNERIUS hujus nominis II. Viterbienſi Eccleſiæ præfuit anno 1199. Huic Antiſtiti Viterbienſes Conſules Bagnajæ Caſtellum donarunt anno 1202. die 15. menſis Octobris, ut prodit publicum ea de re inſtrumentum. Hic item Raynerius, ut erat egregiè pius, Eccleſiam S. Franciſci Tuſcanellæ Monachis S. Salvatoris Amiatini Montis reſtituit; extatque ejuſdem memoria in dictæ Eccleſiæ monumẽtis, publiciſque ſcripturis, uſque ad annum 1221.
*Interfuerat Raynerius ſub nomine Tuſcani Epiſcopi ſolemni dedicationi Eccleſiæ S. Mariæ à Caſtello in urbe Cornetana, cum novem aliis Epiſcopis anno 1208. ut ea in Eccleſia ad parietes marmorea proloquitur inſcriptio.

† In nomine Chriſti, Amen.

Ann. Dom. MCCVIII. Indictione x. temporibus Dom. Innocentii Papa III. Kalend. Iun. Hoc templum B. M. dicatum in cujus dedicatione decem adfuerunt Epiſcopi perſonaliter, Tuſcanenſis, Amelienſis, Balneariensis, Caſtrenſis, Suanenſis, Orbevetanus, Ortanus, Civitenicus, Nepeſinus, Sutrinus.

Sed cum eſſent xii. invitati, duo, qui venire non poterant, Narnienſis, & Groſſetanus aſſenſum remiſſionis per litteras direxerunt; idcirco in primo anno dedicationis, xii. annos his, qui venerant, remiſerunt, tum vero de injunctá pœnitentia iv. relaxaverunt his, qui devote ad hanc domum venient cum ſpirituali lucris datione. Item huic Eccl. vocabulo unum annum condonarunt. Facta ſunt hac ſupradicta auctore Domino per Angelum Priorem qui huic tunc praerat Eccleſia.

XIII. 13. N. . . . cujus nomen non exprimitur in regeſto Vaticano, ab Honorio III. anno 1223. Epiſcopus Viterbienſis conſecratus; ſic enim in fine regiſtri anni 8. legitur.

Iſtos hoc anno D. Papa Honorius conſecravit Epiſcopos; Conventienſem, Viterbienſem, Eſculanenſem, Pariſienſem, Mimaten. Foroſempronienſem, Tridentinenſem, Firmanenſem, & Lunenſem. Hunc eundem Epiſcopum fuiſſe exiſtimo, ad quem Gregorius IX. ſequentes ſcripſit epiſtola 6. Kal. Februarii an. 7. quibus confirmavit donationē, quam Conſules & Populus Viterbien. pro conſtitutione dotis ipſius Eccleſiæ fecerunt. Parū inde ſupervixit idem Epiſcopus, nam eodem ann. 7. 2. Nonas Octobris, idem Gregorius IX. Nicolaum tranſtulit ab Eccleſia Caſtellana ad Viterbienſem. At literæ Gregorii, ut diximus, ſunt iſtæ, ex regeſt. Vatic. epiſt. 506. & 507. fol. 195. deſumptæ.

GREGORIUS EPISCOPUS, Servus ſervorum Dei.

Venerabili fratri Epiſcopo Viterbienſi &c.

CUm à nobis petitur &c. uſque effectum. Cum igitur ſicut in noſtra propoſuiſti præſentia conſtitutus olim Conſules, & populus Viterbienſis pro ſuarum animarum remedio, jus, quod habebant in Eccleſia S. Mariæ de Palencano, & Caſtrum Bagnaria Viterbien. in dotem ipſius Eccleſiæ pia, & provida deliberatione duxerint concedendum, nos tuis ſupplicationibus benignum impertientes aſſenſum, præmiſſa omnia ſicut ea juſte poſſides, & quieté ſibi, & per ſe ipſi Viterbien. Eccleſiæ authoritate Apoſtolica confirmamus &c. aſque communimus. nulli ergo noſtra confirmationis &c. Si quis autem &c.

Datum Laterani 6. Kalendas Februarii an. 7. Eidem

Et tua ſupplex devotio, & devota ſupplicatio nos inducit, ut tuis precibus, quantum cum Deo poſſumus, libenti animo annuamus. In noſtra ſiquidem propoſuiſti præſentia conſtitutus, quod Eccleſia Viterbienſis propter vacationem diutinam adeò in temporalibus ſit collapſa, quod de ipſius proventibus non vales vel tenuiter ſuſtentari. Quare nobis humiliter ſupplicaſti, ut Eccleſiam S. Mariæ de Palencano cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis Eccleſiæ prædictæ ſubjectam retinendi ad uſus menſæ Epiſcopalis facultatem tibi concedere dignaremur. Tuis igitur ſupplicationibus benignum impertientes aſſenſum, præſentium tibi auctoritate concedimus poſtulata, providentes, ut eadem Eccleſia de Palencano debitis obſequiis non fraudetur. Nulli ergo &c. noſtra conceſſionis &c. Si quis autem &c.

Datum Laterani 3. Kal. Februarii anno VII.

XIV. 14. NICOLAUS Epiſcopus Caſtellanus à IX. Gregorio Pontifice translatus eſt ad hanc Eccleſiam anno 1233. cujus ſedes diuturna mora vacaverat, deſtitutaque Paſtore fuerat, ex bulla ejuſdem. Datum Anagniæ 2. Nonas Octobris anno 7.

XV. 15. MATTHÆUS anno 1235. die 14. menſis Octobris, commutatis quibuſdam Latifundiis, domibuſque alterius Xenodochii, cum alterius poſſeſſionibus, quæ propius Epiſcopatui accedebant, Palarii Epiſcopalis protulit fines, excepitque Viterbii Gregorium IX. Pontificem hoſpitio. Receſſit è vita circa 1243.

XVI. 16. RAYNERIUS Capoccius Viterbienſis diaconus Card. tit. S. Mariæ in Coſmedin ſuæ Patriæ Epiſcopatum obtinuit anno 1243. Hic ab adoleſcentia ex divino inſtinctu Ciſtercienſem Monachum induit Romæ in Monaſterio Triumfontium. Quem cum deinde præclaræ vitæ merita apud Innocētium III. commendaſſent, ab eodem Pontifice ſelectus eſt

A diaconus Card. anno 1212. Sub Gregorio vero IX. Eccleſiaſtici exercitus Legatus fuit, quo ſuccinctus mōtem Flaſconem cepit, ſanctique Petri Patrimonium, totamque Sabinam contra vim Federici Imperatoris recuperavit, Romanoſque rebelles cum Pontifice novo fœdere vinxit, cum prius Viterbium ipſum è Federici manibus illatis armorum ſignis extorſiſſet, atque ita ſuam, quam in Etruria legationem gerebat, ad immortalem laudem provexit. Iterumque Etruriæ factus legatus, cum Stephano Cardinali S. Calixti è Lugdunenſi Concilio rediens, quod contra eundem Federicum fuerat celebratum, Religionis telum, hoc eſt excommunicationis cęſuram contra eundem Imperatorem intrepidè intorſit, illumque tum ſpiritualibus, tum temporalibus armis perſecutus eſt, tanquam rebellem Eccleſiæ. Cum autem S. Petri patrimonii Rector eſſet, Ordinem ſuum Ciſtercienſem pluribus in eundem collatis beneficiis ad invidiam exornavit, adauxit, impulitque IX. Gregorium, ut ſuis Ciſtercienſibus Septimi Monaſteriū prope Florentiam attribueret, cum prius ipſe effuſa liberalitate

B te cœnobium S. Martini in Ciminis Montibus pene collapſum à fundamentis reædificaſſet, atq; dotaſſet. S. Dominico Prædicatorum parente, atque inſtitutore uſus eſt familiariter, ejuſdemque gliſcentem ordinem, tanquàm univerſali Eccleſiæ ſalutarem perpetuò fovit, protexit, ſicut etiam divinitus admonitus in ſomnis, eidem extra Viterbium Templum S. Mariæ ad gradus, ut vocant, munificenter erexerit; tametſi morte præventus Monaſterium ipſum abſolvere non potuerit. Deceſſit enim 1252. 6. Kal. Junii, ſepultuſque eſt, lachrymantibus cunctis, in Eccleſia S. Mariæ ad gradus ante majus altare, deque eo in propinquiori ſacello hoc Epitaphium penicillo expreſſum legitur.

C

Raynerio Capoccio Viterbien. tit. S. Mariæ in Coſmedin Diacono Cardinali Ædis hujus cœlitus demonſtrata Religioſiſſ. Fundatori, Familiaque Prædicatorum Piiſſimo largitori: Fratres ad Beneficii memoriam ſempiternam Ampliſſimo Benemerito ante digniorem aram condito nuncuparunt.

Hujus olim quotannis ſolemnes inferiæ per totum Ciſtercienſem Ordinem 6. Kal. Junii celebrabantur, ut in antiquo Kalendario notatur Monaſterii S. Cer-

D bonis Lucanæ Diœceſis. Hujus meminit Bernardus Montalvus 1. parte Ciſtercienſis Hiſtoriæ, Joannes de Vitriaco de naturis rerum, Vido Claravallen. de vitis illuſtribus ordinis Ciſtercienſis, noſter Baccetius in ſua M. S. Septimiana hiſtoria, qui Raynerium Capoccium, ſimul cum Jacobo Pecoraria Cardinali proſerendi Ciſtercienſis Ordinis, his honorificis verbis Auctorem facit.

Tum impellebant, ut dicitur, currentes, duo illa lumina purpurati Senatus Raynerius Capoccius, ac Jacobus Pecoraria, ambo Ciſtercienſes, ambo Triumfontium clariſſimi monachi, quorum ille ſub Innocentio III., & Honorio III. bis legatus in Tuſcia cum trepidas res compoſuiſſet, & ex voto, ejus beneficii gratia Florentinorum animos maximè devinctos habebat. Hic inter Senenſes, Florentinoſque cum odia calentius deſævirent, internicinoque bello certarent, ex inſperato reddita pace nihil plane erat, quod à memori, grataque gente non videretur impetraturus. Hactenus ille.

Non-

Nonnulla eruditus hic Card. noſter Capoccius monumenta reliquit, in ſacriſque hymnis pangendis præfulſit, cujus ille eſt: *Cœlorum conditor*, aliique. Ejus etiam meminit Ciacon. ejuſdemque Cardinalis tempora B. Roſæ Viterbienſis viſum eſt natale nobilitaſſe anno 1240. Cæterùm Raynerius Viterbienſem rexit Eccleſiam uſque ad annum 1244. gravioribuſque pro Apoſtolica ſede implicitus negotiis eo munere libens, volenſque abivit.

* Ex App. tom. 9.

* Cæterum cum ſupra ſcripſerimus Monaſterium S. Martini in Montibus Ciminis à Raynerio fuiſſe reædificatum, de eodem hic aliqua ſubiiciemus de ejus antiquitate, cum planè omnino lateat primum ejus exordium. Antiquiſſimum fuiſſe S. Benedicti Cœnobium fert opinio, quod deinde anno 1150. redditibus, atque Monachis fere deſtitutum Eugenius III. Ord. Ciſtercienſi perpetua unione connexuit, ut ibidem Monaſticus Ordo reſtitueretur. Sed cum inopia laboraſſent Monachi per annos 50., ac deſperaſſent, ut ad puritatem tunc florentis Religionis poſſet Cœnobium pene collapſum reduci, ad Capitulum Generale Ciſtercii in Gallia confugerant. Patres ſtatuerunt, ut illud ab eo Ordine ſegregaretur, ne forte Regularis obſervantia in deterius iret, Quod cum ad aures Innocentii III. Pontificis delatū fuiſſet, adjutrices manus appoſuit, illudque voluit ſub eodem Ordine, & filiatione Pontiniacenſis Cœnobii permanere, additiſque pluribus bonis, ſub protectione Apoſtolicæ Sedis ſuo diplomate conſtabilivit, cujus partem refert Angelus Manriquez Epiſcopus Pacenſis tom. 3. cap. 5. num. 8. Annal. Ciſtercienſium ex Archivio Vatic. (,,et ſupra retulit Autor. n. 6.)

In redditibus, ac bonis auctum Monaſterium Raynerius Epiſcopus cœpit idem una cum Eccleſia à fundamentis reſtaurare, ut fundatoris prope laudem tulerit, qui etiam invidioſis divitiis locupletavit. Illuſtre fuit hoc Cœnobium, ac viris ſanctitate conſpicuis claruit, diuque in ea Monaſtica puritate manſit, donec ſub jugo Commendatariorum oppreſſum, in deterius ire cœpit, pulſiſque deinde Monachis, Vaticanæ Baſilicæ Canonicis unitum fuit: noſtroque ſæculo ab Innocentio X. recompenſatis Canonicis, atque ſupreſſa Abbatiali dignitate in Principatum Pamphiliæ gentis adlectum circundatum muris caſtrum evaſit; cujus hodie Princeps eſt Camillus ejuſdem Pontif. nepos, qui nobili munificentia Eccleſiam, & Caſtrum ipſum exornat.

XVII. 17. M. SCAMBIUS de Scambiis Viterbienſis adlectus Epiſcopus eſt ab Innocentio IV. anno 1244. In Vaticano reg. habentur Innocentii literæ ad Capitulum Viterbienſe, quibus M. Scambium electum Viterbienſem commendat. Datum 17. Kal. Junii ann. 2. epiſt. 627. fol. 201. & ad eundem electum epiſt. 643. fol. 207. ejuſdemque memoria extat uſque ad annum 1252. quo anno, eodemque Scambio Epiſcopo ſuperſtite Innocentius IV. Viterbienſem Populum ad Eccleſiæ imperium, rejecto Federico Imperatore, redeuntem ſub Apoſtolica ſuſcepit protectione, eundemque tum per ipſum Epiſcopum, tum vero diplomate, quod modo dabimus, ad pacem, veramque concordiam diſertis verbis inflammavit. Cur verò Viterbienſes Cives ubique & ſemper Romanæ Eccleſiæ fideles ad Federici Cæſaris partes defecerint, iis verbis rationem reddit, noſter eruditus Coretinus in ſuo Catalogo.

Sub idem tempus eodem Innocentio Pontifice à Friderico Cæſare fugato cum Cardinalibus ſuis, Civitas Viterbii, quæ pro Apoſtolica ſede cuſtodiebatur, ab Imperatoris exercitu obſeſſa, hoſtiles incurſus, nefarias cædes, crebraque incommoda, auxiliis omnino deſtituta, viribuſque laxata, ac bello non modo tunc imminente, verum etiam atque peſte plurimum oppreſſa, in calamitatibus ſuis, ineunte anno 1247. miſerrimè ſuccubuit. Inopia namque, morbo, & armis pleriſque confoſſis triſtes undique audiebantur ululatus, ac atra mortis imagines videbantur. Illi vero, & quidem paucè, quibus exitialia mala pepercerunt, Civitatem ipſam deſtituerunt: quorum nonnulli in Caſtro Palenſana ad ſecundum fermè lapidem, cum Scambio Epiſcopo, qui eos in eo, cantiſque miſeriis conſolabatur, tutati ſunt, ac annonam hinc inde coaquiſiverunt, reliqui autem Urbeveterem adiverunt. Viterbio interim à Friderici exercitu capto, illoque à cadaveribus expiato, cives omnes exterres ad reditum coacti, derelictas ſedes eodem anno, advenientevere, inhabitarunt.

At diploma Innocentii talis eſt tenoris, cujus exēplar nobis cōmunicavit Martius Mileſius Sarzanus bonæ memoriæ antiquitatis ſtudioſus.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Poteſtati, Conſilio, & Communi Viterbien.

NOn eſt injuſte malorum vindice ſanguentis cenſuræ notanda mollities, ſed prudenter ſubveniſſe majorum ſanandis morborum peſtibus charitas commendanda, quotiens digno pænitentiæ fructu redimente commiſſum, circa eos, qui ab impietate converſi deſinunt eſſe quod fuerant, miſericordia ſuperexaltans judicium, zelum exhibet diſciplinæ. Sanè licet adverſus vos, qui rupto fidei fœdere, quo ſe. Ap. tenebantur, perſecutoribus Eccleſiæ in inſtanti turbatione nequiter adhæſerunt, ſic eſſe proponamus in caſtigando ſeveri, quod ad illos de miſericordi noſtrorum viſcerum lenitate, aliqua diſpendioſæ diſpenſationis gratia non procedat, quæ poſteris in ſimilibus impunitatis fiduciam præbeat, vel incentivum pariat delinquendi, utile tamen, & neceſſarium Civitatis veſtræ reformationi pacificè, ac communibus ejuſdem profectibus viſum fuerit, ut ad roborandum pacis bonum, quod inter vos, & concives veſtros hactenus exules, quos à communione Civitatis ejuſdem inimici hominis malignitas ſequeſtrarat, juxta cordis noſtri votum, & paternum noſtræ intentionis affectum domino perficiente pervenit rigor, quem in pertinacem reſiſtentiam Apoſtolica juſtitia tetenderat, pietatis conſilio molliretur. In hoc quidem formam illius, cujus vicem in terris licet immeriti gerimus, non ſolum irreprehenſibiliter, ſed etiam commendabiliter imitamur, qui ſuper malo pœnæ, quod juſtè cogitat. peccantibus infligendum, ſeveritatē animadverſionis, in clementiam miſerationis immutat, ſi humiliter illi ad pœnitentiam recogitant malum culpæ. Nos itaque pro certo ſperantes, quod membra veſtra. quæ aliquādo exhibuiſtis iniquitatis arma peccato, exhibebitis de cętero arma juſtitiæ per fidei, & fidelitatis conſtantiam Romanæ Eccleſiæ Matri veſtræ, ac potius eligentes de miſericordia, per quam reintegrationi veſtræ conſulitur, cauſationes perpeti plurimorum, quam ſeveritatis exhibere conſtantiam, quæ terrorem incuteret auſibus, & perverſorum inferret impunitatis exemplum; Latam interdum exceſſibus viam parant, ecce vos expanſis recepimus lætanter amplexibus ad communionem Eccleſiæ filialiter revertentes, & in recollectionē veſtram amplum paternæ gratiæ ſinum pandimus claudi humiliter redeuntibus neſcientem. Ut autem ubi delictum abundaſſe dinoſcitur. ſuperabundaſſe circa ſe gratiam veniæ, rediviva filiorum devotio gratuletur, & ad perpetuum eximiæ charitatis indicium humilis ad patrem converſio, multorum apud eum remiſſionem inveniat peccatorum, veſtris ſupplicationibus inclinati, illa ferè per omnia verborum ſimplicitate, ac integritate ſervata, quibus petitiones veſtræ conceptæ, & in ſcriptis autenticis pro motu veſtro redactæ fuerunt in noſtra, & fratrum noſtrorum audientia recitatæ: ea quæ in Romanam Eccleſiam temporibus præteritis commiſiſtis, nolentes ad culpam, vel indignationem aliquam retineri indulgemus, remittimus, & relaxamus vobis communiter univerſis, & ſingulariter ſingulis, omnes, & ſingulas offenſas, culpas, pœnas, & injurias, & quæcunque alia delicta, ſeu commiſſa dicto, vel facto præſumpta uſque in hodiernum diem à temporibus retroactis contra nos, vel Romanam Eccleſiam, ſive Card. ipſius, vel quemlibet de Curia, ſvel familia noſtra, ſeu etiam aliquam univerſitatem, vel ſpeciales perſonas tunc Eccleſiæ adhærentes per Commune Viterbij, ſive per aliquem, vel aliquos Cives Viterbienſes, quocunque modo, vel ex cauſa quacunque, ſeu occaſione diſcordiæ habitæ dudum inter Eccleſiam, & quondam F olim Imperatorem pro eo, quod contra Eccleſiam eidem F vel ejus nuncijs adhæſiſtis & omnia damna, & pœnas, quæ vel quas propter præmiſſa, vel aliquid præmiſſorum communiter, vel ſpecialiter incurriſtis. Ad hæc omnes, & ſingulas ſententias, & præcepta, proceſſus, & omnes contractus habitos, vel celebratos in Viterbio, vel ubicunque per Viterbium hactenus plenum robur ita volumus obtinere, quod excommunicationis occaſione, qua tunc tenebamini, irritari nequeant, vel caſſari. Poſſeſſio autem, vel

tenu-

tenuta, quam Petrus Bonus, & ejus filij poſſideat nunc in tenimento de Fracta, & omnibus pertinentijs eius, Tenuta, quoque, ſive poſſeſſio, quam habent filij quondam Rolandi, Petri Alexandri de Domo, Palatio, Turri, quæ ſunt poſita in contrata S. Peregrini juxta viam publicam, & rivum aquæ, conſervetur eis integra & inlæſa. Salvo tamen jure proprietatis cuilibet volenti ſuper ijs contra poſſeſſores ſuam intendere actionem. Omnes etiam conſuetudines, uſus, & libertates Cõmuni Viterbij, & cuilibet Civi Viterbienſi volumus integrè conſervari. Volumus inſuper, atque præcipimus de poteſtate Balivis Communis, Iudicibus, & omnibus, & ſingulis officialibus eorundem, ut in ſuis officijs ſingulis uſque ad complementum ſui temporis perſevereat, & de prædictis officialibus poteſtaria, ſeu officijs, Commune Viterbij poſſit liberè in futurum per electionem diſponere, ſicut hactenus conſuevit. Præterea Caſtra, villas, & arces, eorumque, ac aliorum rerum poſſeſſiones, quæ Commune Viterbii, vel quilibet civis Viterbienſis intus, vel extra poſſident, authoritate vobis Apoſtolica confirmamus, & tam hæc, quam alia bona Communis Viterbii, vel cujuslibet privatæ perſonæ de Viterbio ſine deſtructione, atque diminutione Turrium, vel domorum, ubicunque eas habeant, illæſa conſerventur eiſdem. Nullus etiam Viterbien. occaſione obſidis, vel balivis, aut officii alicujus, ſeu ſtipendij, vel alio quocunque modo invitus de Viterbio extrahatur, nec teneamini accipere maſnadam, vel aliquam militum comitivam, ſeu ſocietatem aliquorum hominum armatorum in Viterbio, niſi fortè nobilis vir Thomas de Foliano noſtræ curiæ Mareſcallus, vel alius Nuntius noſter vellet intrare Viterbium cum decem ſocijs, vel viginti Caſſamus inſuper, & revocamus omnia, & ſingula privilegia, litteras, & ſcripta quælibet à vobis, vel ab alio quocunque authoritate noſtra, vel ſedis Apoſtolicæ conceſſa, vel facta contra Commune Viterbii, vel alios quoſcunque communiter, vel ſpecialiter de Viterbio, vel cives Civitatis ejuſdem. Et ut inter vos, & prædictos concives veſtros firma, & perpetua pax ſervetur, volumus & mandamus, ut ipſi concives univerſi, & ſinguli remittant, refuteat, renunciat, & relaxent Communi Viterbii, & cuilibet ſpeciali, & privatæ perſonæ, de Viterbio, univerſa, & ſingula damna, omnes, & ſingulas culpas, injurias, & offenſas, ablata omnia, & alia, quæ contra eos, & quemlibet eorũ, ipſis, vel cuilibet ipſorum facta, vel cõmiſſa ſunt, vel fuerunt dicto vel facto a Cõmuni Viterbii, vel à quacunq; ſpeciali perſona de Viterbio, tum in perſonis, quam in rebus eorum generaliter, & ſingulariter cuilibet, quocunque modo, vel ex cauſa quacunque, & quod renunciet ſimiliter omnibus, & ſingulis privilegiis, & conceſſionibus, ſeu literis datis, factis, vel conceſſis, aut etiam concedendis, ſibi, & cuilibet eorum à nobis, vel ab alia perſona quacunque, quocunque nomine cenſeantur, contra Commune Viterbii, vel quemlibet civem Viterbienſem: ipſi quoque concives, vel eorum aliquis non petierit, vel exegerit per ſe, vel per alium a Commune Viterbii, vel alia ſpeciali perſona de Viterbio aliquid nomine, vel occaſione aliquorum damnorum, redditunm, fructuum, vel penſionum, vel aliquarum rerum ſuarum tempore diſcordia illatorum, & detentorum, vel etiam ſubtractorum, ſed nec tegulas repetent, vel lapides, trabes, vel lignamina, vectes, ſeu arcas, & alia mobilia bona quacunque ipſis à vobis, vel aliquibus veſtrum ablata. Hoc idem de fructibus & rebus Eccleſiarum, ſeu hoſpitalium de Viterbio, vel de partibus Viterb. & de damnis, & injuriis illatis bonæ memoriæ R. ſanctæ Mariæ in Coſmedin Diac. Card. ac ſuis, & de proventibus, & domibus quondam ejus præcipimus firmiter obſervari. Nos enim vos communiter, & ſpecialiter de præmiſſis omnibus damnis, & injuriis, fructibus, & aliis ſic illatis, & ablatis, tenore præſentium duximus abſolvendos. Non obſtantibus aliquibus privilegiis, aut literis, ſeu conſtitutionibus, quæ præmiſſis, vel eorum aliquibus obviarent. Placet etiam nobis, quod dicti concives veſtri jurent ſequi mentem poteſtatis veſtræ, ac obſervare ſtatuta Civitatis Viterbii, & obedire in omnibus ſicut alii cives veſtri, & quod faciant pacem, & reddant omnibus vobis, & ſingulis, & vos eis, ac ſecundum voluntatem Communis Viterbii ad honorem Eccleſiæ, & tranquillum ſtatum civitatis veſtræ hujuſmodi pax firmetur in perpetuum obſervanda. Nulli ergo &c. noſtræ remiſſionis, confirmationis, revocationis, & abſolutionis, &c.

A *Datum Peruſii, 15 Kal. Maii, anno nono.*

Scambii temporibus floruit B. Soldanerius Ord. Minorum, qui exactæ religionis erat, & pietate ſumma erga pauperes, atque egenos præſtabat.

18. ALFERIUS Epiſcopus Alliſanus ad Viterbienſem Eccleſiam translatus an. 1254. electus commendatur Capitulo ab Innocentio IV. anno Pontif. 11. 6. Kal. Februarii, ep. 382. f. 47. regeſt. vatic. meminit ejuſdem in epiſt. 566. ſol. 77. idem Pont. ad Fr. Romanum Ordinis Prædicatornm electum Alliſanum in locum tranſlati Alferii ad Viterbiẽſem. Aliquot ſaluberrimas condidit conſtitutiones ad munimentum Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſui Cleri; ejuſdemque temporibus B. Roſa evolavit ad ſuperos an. 1258. cujus hactenus illibatum aſſervatur cadaver, inter omnes reliquias, meo quidem judicio, ob integritatẽ temporum injuriia ſuperiorem, ſuſpiciendas. Per eadem tempora Alexander IV. Pontifex Viterbii fato functus 1261. eſt, ſublectuſque Urbanus, qui item XVIII
B Viterbii deceſſit an. 1268. ſepultuſque eſt in Eccleſia S. Mariæ ad gradus. Hujus etiam Epiſcopi temporibus Joannes de Toleto Anglus, ex Ordine Ciſtercienſi Epiſcopus Cardinalis Portuenſis, Monaſterium S. Mariæ de Paradiſo, ut vocant, fundavit, cum interregnum eſſet, ubi ſui ordinis Moniales divinum opus urgerent.

19. Fr. PHILIPPUS *a* Ordinis Prædicatorum, electus anno 1272. à Gregorio X. qui ibidem pauló ante ad Apoſtolicam ſedem evaſerat. Hic Petrum de Vico cum morte luctantem vinculo excommnnicationis exſolvit, cum prius, quicquid Eccleſiæ ademerat, ſe reſtituturum juraſſet. Deceſſit Viterbii, hujus Epiſcopi temporibus, Hadrianus V. Pontifex, tumulatuſque eſt in Franciſcano templo, ut item ejuſdem ſucceſſor, qui Papa Joannes XXI. fuit, qui ex ruina Epiſcopalis thalami oppreſſus interiit, ſepultuſque eſt in Cathedrali. Philippo defuncto Capitulum Jacobum Viterbienſem Cameræ Apoſtolicæ Clericum elegit, qui dignitati renuit conſentire, tunc Hono- XIX
C rius ſequentem delegit.

a Romanus, de eo Fontana de Rom. Prov. p. 131. & in Theatro Domin. p. 134 Mand.

20. (1) PETRUS Capoccius, Epiſcopus Anconitanus huc tranſlatus ab Honorio IV. an. 1286. 9. Kal. Septembr. Pontificatus II. ex reg. Vat ep. 106. f. 157. Hic populum, Clerumque Tuſcanellæ coegit, ut Viterbienſis Antiſtitis Imperio parere vellet, ut videre eſt in Cœleſtini V. bulla, quam ſupra opportunè protulimus; eoque Præſule Nicolaus IV. ann. 1289. Cathedrali S. Laurentii Eccleſiæ ſequentem largitus eſt indulgentiam. XX

NICOLAUS EPISCOPUS.

Servus Servorum Dei.

Venerabili Fratri Epiſcopo, & dilectis filiis Archipresbytero Capitulo Viterbienſi ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

INter Martyrum veneranda certamina B. Laurentii flammis exuſti martyrium recolentes in Eccleſiis in ejuſdem honorẽ fundatis per exuberans ſpiritualis gratiæ impendium ejus memoriam habere celebrem cupimus in labiis populorum, ut qui per manus pauperum theſauros Eccleſiæ tranſvexit in Cœlos, renatos fonte S. Baptiſmatis templum ejus inſignitum vocabulo viſitantes, muneribus remiſſionum allectos, ſua interceſſionis auxilio de igne Purgatorii ad refrigerii locum tranſvehat, & collegas conſtituat ſupernorum. Ut igitur Eccleſia veſtra, quæ in honorem ejuſdem B. Laurentii glorioſi Martyris eſt cõſtructa, & in qua, ut aſſeritis, BB. Protageni, & Tranquillini Martyrum corpora requieſcunt, cum nativitatis S. Joannis Baptiſtæ, & decollationis ejuſdem feſtivitate ſolemnitas celebratur, tanto venerabilius, & devotius a plebe Dominica frequentetur, quanto in ea ſpiritualiora dona percipere ſe conſpexerit; Ex hoc in conſpectu æterni Numinis gratiore omnibus verè pœnitentibus, & confeſſis, qui in ſingulis eorundem ſanctorum & dedicationis ejuſdem Eccleſiæ feſtivitatibus uſque ad octavas eorundem ſanctorum eandem Eccleſiam devotè viſitaverint annuatim de omnipotentis Dei, B. Mariæ, & BB.

(1) Fernandez quemdam Rugerium Viterbien. Epiſcopum facit an. 1280. & Ruffinum Strettum circa an. 1304. quod & Plodius affirmat. Cæterum cum Ughellus in nomenclatura Epiſcoporum hujus Eccleſiæ nullam de his mentionem faciat, fides ſit apud ipſos. Fontana in Theatro Domin. p. 134.

& BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus authoritate confiſi unum annum, & xl. dies de injunctis ſibi pœnitentiis miſericorditer relaxamus.

Datum Romæ, apud S. Mariam Majorem, idus Januarii, Pontificatus noſtri anno 1.

Extrema clauſit Petrus anno 1311. quo defuncto Capituli pars Raynerium ejuſdem Eccleſiæ Archipresbyterum, alia Joannem de Saracenis Canonicum Lateranenſis Baſilicæ elegit, utraque poſtulatione à Clemente caſſata, Joannem ſequentem delegit.

XXI. 21. JOANNES Canonicus S. Petri in Vaticano, Cameraque Apoſtolicæ Clericus, à Clemente V. electus an. 1312. 6. Idus Martii, ex reg. Vat. ep. 260. ſ. 54. an. 7. quam Eccleſiam cum per aliquot annos prudenter rexiſſet, eo munere ſe abdicavit.

XXII 22. ANGELUS de Tineoſis Romanus à Joanne XXII Pontifice electus ann. 1318. Univerſalem ſynodum ſuæ Diœceſis ſanctiſſimè celebravit, in qua ſaluberrimas tum ad pietatem colendam, tum ad puriores mores conſtitutiones providit. Hunc S. R. Eccleſia delegit Quæſitorem miraculorum S. Thomæ de Aquino, quo ritè deinde referretur in album Sanctorum. Romani etiam Pontificis in Urbe Vicarius fuit, quo tempore apud S. Mariam Majorem in Eſquiliis ſanctiſſimæ Deiparę dedicatum ſacellum conſecravit, ut marmorea ibidem tabula factum enarrat. Anno 1319. Joann. XXII. reparationem Lateranenſis Eccleſiæ ei commiſit, ut ex ſequēti bulla habetur.

JOANNES EPISCOPUS
ſervus ſervorum Dei.

Ven. Fratri Angelo Epiſcopo Viterbienſi, & dilectis filiis Magiſtris Joanni Provinciali Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ac Petro Capocio Lateranen. Canonicis, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

DUm pia conſideratione revolvimus flebilem caſum Lateranenſis Eccleſiæ, permittente Domino, cujus judicia ſunt abyſſum, dudum incendio concrematæ, juſta ſubit turbatio mentis, quod reparatio tam præcellentis Eccleſiæ ab univerſis Chriſtifidelibus multa veneratione colendæ, ac Salvatoris noſtri vocabulo inſignitæ, in qua etiam Romano Populo ipſius Salvatoris imago primo viſibilis apparuit, fere dinoſcitur per tot annorum curricula protelata. Nos autem rem dignam, & debitam arbitramur . . , eadem Eccleſia in tanta ſuæ neceſſitatis articulo Romanum Pontificem, cui ipſius Eccleſiæ cura ſpecialiter imminet, præcipuum habeat adjutorem, quinque millia florenorum auri redacta venditione certorum vaſorum argenti ex argento fel. rec. Clementis Papæ V. prædeceſſoris noſtri, quæ, ut dicitur, in reparatione, & refectione Eccleſiarum Urbis ordinaverat convertenda, in reparationem dumtaxat ipſius Lateranen. Eccleſiæ, & in nullos uſus alios convertenda, ſuper quo veſtras, & cujuslibet veſtrū conſcientias oneramus, per dilectos filios Joannem Caranzonis, & Paulum Galgani de ſocietate Sebaſtariorum, ac Rogerium Romanutii, & Sabbam Sabbatinum de ſocietate Romanutiorum de Urbe vobis omnibus, vel duobus ex vobis ad opus dictæ fabricæ ſolvendi ſuis temporibus, prout expediens operi fuerit in Dei nomine, qui dabit incrementum, eidem operi deſtinamus. Vos autem quorum in hoc induſtriam, & fidelitatem elegimus ipſum, cujus res agitur, habentes in hac parte præ oculis ſummopere ſtudere curetis, ut ſtructura dicti operis ferventer, & fideliter inſiſtatur. Proſpecturi perſpicue quātum præter quantitatem hujuſmodi poſſet aſcendere quā-

A *titas uſque ad totalem conſummationem operis opportuna, & quantum in dicto opere ſit proceſſum, quantumque reſtet agendum. Et quicquid ſuper hoc per vos ipſos veritate diſcuſſa cognoſcere, ac per fideles viros Deum timentes, & in hujuſmodi arte peritos poteritis edocere, nobis per veſtras literas quantocius inſinuare curetis, ut per inſinuationem veſtram plenius informati, quid ex tunc circa conſummationem dicti operis ſimus acturi, providere, ac ordinare conſultius ad laudem Divini nominis valeamus. Cæterùm volumus, & in virtute obedientiæ vobis diſtrictius inhibemus, ne ſub colore cujuſquam veſtri ſalarii ſuperintendentiæ operis, ſeu laboris quicquam pro vobis de quantitate prædicta recipere præſumatis; ſed omne veſtrum convertatis ſtudium mancipantes illud effectui, ut tota hujuſmodi quantitas, quam in præſentiarum, ut prædicitur, mittimus in ſtructuram dicti operis, & non alibi, ſicut enim cordi gerimus, convertatur. Sufficiat enim vobis aliquales labores piis operibus, & obſequiis divinis impendere, ac nobis, qui fidelem operam veſtram gratam, & acceptam habebimus,*
B *per fidelis devotionis obedientiam complacere. Quod ſi non omnes his exequendis potueritis intereſſe, duo veſtrum ea nihilominus exequantur.*

Dat. *Avenione, Idus Martii, Pontif. noſtri an. 4.*

Anno verò 1320. Corneti Diœceſanam ſynodum celebravit, alteram Viterbii in Pentecoſten an. 1323. in qua ad obedientiam recepit Clerum, & Populum Tuſcanellæ, & Caſtri Corneti, eundemque Clerum inſtante Priore, & Capitulo, ad antiqua jura eorum in electione Epiſcopi, in proceſſionibus, aliiſque functionibus benignè reſtituit, & ſequenti documento ſolidavit.

In nomine Domini. *Amen.*

Nos Angelus Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia, Viterbienſis, & Tuſcanenſis Epiſcopus. Curis ſollicitamur continuis, & aſſidua meditatione urgemur utilitatibus in illis præcipuè, per quæ animarum ſaluti conſulitur, ſtatus debito earundem providetur, nunc novorum editione jurium, nunc antiquorum innovatione, ſollicitè juxta a Deo nobis datam gratiam pro ipſorum quiete, &
C *conſervatione debita intendamus. Sanè Clero, & Populo Civitatis Tuſcanenſis, & Caſtri Corneti, & ejus Diœceſi de inobedientia ſui Paſtoris, in qua diu inimico homine ſeminante zizania fuerant, divina, & Apoſtolicæ ſedis gratia cooperante ad ovile debitum, & animarum ipſorum paſtorem liberaliter redeuntibus, fuit etiam pro parte diſcretorum virorum Prioris, & Capituli, & Canonicorum Eccleſiæ s. Mariæ de Tuſcana pluries expoſitum coram nobis, quod olim Eccleſia Tuſcanenſi paſtore vacante Prior dictæ Eccleſiæ S. Mariæ vocem primam cum Prælato, & Canonicis dictæ Cathedralis Eccleſiæ in poſtulationem, & electionem Antiſtitis conſuevit habere, & alia quæ ſpectant ad electionem, vel poſtulationem Paſtoris, & de jure, vel de conſuetudine pertinent liberè exercere, ipſumque Præſulem primo ſuæ promotionis tempore, cum ad ipſum præſulatum & ad Civitatem ipſam accederet, in Eccleſia ipſa s. Mariæ cum hymnis, & canticis debitis, & conſuetis benignè recipere, ipſumque inſtallare, & in ſede ſua cathedrali ponere conſuevit, & quod Eccleſia ipſa cathe-*
D *dralis Paſtore vacante, donec ei fuerit de Paſtore proviſum, & ipſius Epiſcopatus, & jurium, ac honorum ſuæ pacificam poſſeſſionem adeptus, jura Epiſcopalia in ſpiritualibus, & temporalibus ſub cuſtodia dicti Prioris, & adminiſtratione libera eſſe conſueverunt, & quod Prælatus, & Capitulum dictæ Eccleſiæ s. Petri ſemper conſueverunt, & debuerunt ab eo ſanctum chriſma, ac oleum infirmorum, & quod Prior dictæ Eccleſiæ s. Mariæ in ſynodo, ſeſſ. proceſſionibus, & aliis locis, ubi Tuſcanenſis Epiſcopus adeſt, in dextera parte primum locum juxta ipſum Epiſcopum habere conſuevit, & abſente Epiſcopo in proceſſionibus, & litaniis, & obſequiis mortuorum cum Prælato dictæ Eccleſiæ s. Petri ſimul, & Canonicis accedere, & in eis, & in Eccleſia s. Petri prædicta in diebus feſtivis, & ſolemnibus feſtivitatibus, prout eidem Priori placuit, prædicare licuit, & quod alia jura quamplurima in Eccleſiis, & locis Civitatis, & Diœceſis Tuſcanen. habere conſueverunt, & debent, & quod propter diſcordiam inter Clerum, & Populum Civita-*

tis Viterbienſis, & Tuſcanenſis ſuperius enarratam, & diu protractam Eccleſiæ Civitatis Tuſcanenſis Paſtoris regimine longo tempore caruerunt, & ipſa Eccleſia S. Mariæ juribus ſuis ſuperius ennarratis interim uti ad plenum non valuit, ut debuit, & convenit, & quod à certo tempore citra, Divina, & Apoſtolicæ ſedis gratia cooperante ad nos tanquam ad ipſorum proprium Antiſtitem, & animarum ipſorum Paſtorem liberaliter reducti, & in plena obedientia exiſtant; petiit idem Prior per nos in præſenti ſynodo ad jura ſupradicta reintegrari, reincorporari, manuteneri, & conſervari cum ordinationibus, & debitis clauſulis, & opportunis, ut facti ſupradicti conditio de jure, vel conſuetudine poſtulat, & requirit. Nos vero viſis, & diligenter perlectis privilegiis Apoſtolicis in ſcriptis quamplurimis, & authenticis documentis confirmationibus quam plurimorum prædeceſſorum noſtrorum ſuper his loquentibus habitis, & promulgatis, & fide à Clericis, & laicis fide dignis, & diſcretis ſuper his, ac pleniori, & totius prædicti negotii ſerie ordine debito diſcuſſa cum providis viris Capituli noſtræ Viterbieñ ſis, & Tuſcanenſis Eccleſiæ Cathedralis, & cũ aliis juris peritis communicato conſilio, & deliberatione habita pleniorum conſiderantes, quod juſtis petentiũ deſideriis animo reſidentis conveniat libenter concurrere, & ea, quæ à rationis tramite non diſcordant, effectu proſequente complere, opportune omnimodo, & jure, quibus poſſumus, ordinamus, firmamus, & in præſenti ſynodo definimus, quod Prior Eccleſiæ S. Mariæ Majoris de Tuſcana, quæ antiquitus cathedralis Eccleſia eſſe conſuevit, Eccleſia cathedrali Tuſcanen. & Viterbien. Paſtore carente cum Primicerio, & Canonicis ipſius Eccleſiæ poſſit, & valeat in poſtulationem, & Electionem novi Paſtoris adeſſe, & unus ex eis, & primam vocem, & habeat, & alia, quæ ſpectant de jure, vel conſuetudine ad poſtulationem & electionem Præſulis liberè valeat exercere, & cum primo ad Civitatem Tuſcanenſem ipſum Præſulem venire contigerit, cum hymnis, & canticis debitis in ipſa Eccleſia S. Mariæ primo ipſum recipere in ſua cathedrali Eccleſia in ſede ſua cũ Priore, & Canonicis dictæ cathedralis Eccleſiæ inſtallare, & ponere, quod ipſa Eccleſia Tuſcanenſi Paſtore vacante Epiſcopalia jura, & bona Epiſcopatus ſpiritualiter, & tẽporaliter in cuſtodia dicti Prioris Eccleſiæ S. Mariæ, & adminiſtratione liberale conſiſtant, donec Epiſcopus ibidem canonicè fuerit ordinatus, & quod ipſe Prior, & ejus ſucceſſor, Epiſcopo canonicè ordinato teneatur, & debeat rationem ad ejus mandatum ponere, & reddere de habitis expenſis, geſtis, & per eum adminiſtratis vacante ſede præfata de bonis, & in bonis Epiſcopalibus Tuſcanenſis Eccleſiæ, & reliqua eidem fideliter & liberaliter aſſignare, & quod Capitulũ dictæ Eccleſiæ S. Petri teneatur, & debeat, prout conſuevit, à dicto Priore recipere chriſmã, & oleũ ſanctum, & quod ipſe Prior in ſeſſionibus, ſynodo, proceſſionibus, vel aliis locis, ubi nos, vel ſucceſſores noſtri erimus, primum locum cum Priore ſimul, & Canonicis dictæ Eccleſiæ Cathedralis quoties Prior dictæ Eccleſiæ cum ſuis Canonicis ad dictam Eccleſiam S. Petri, vel ad exequias mortuorum, aut in proceſſionibus acceſſerint, & in ſolemnitatibus, & diebus feſtivis in dicta Eccleſia, & proceſſionibus, prout ſibi placuit, prædicare valeat, & Canonici ſui cum Canonicis Cathedralis Eccleſiæ in dicta Eccleſia, vel proceſſionibus, litaniis, & obſequiis mortuorum ſimul manere & incedere poſſint, & quod univerſa jura, juriſdictiones, immunitates, & bona dictæ Eccleſiæ S. Mariæ ſpectantia, & perſonis in ea degentibus in Eccleſia S. Andreæ de Martha, in Eccleſia S. Herculani de Penzano in Eccleſia S. Clementis de Tuſcana, in Eccleſia SS. Cataldi, & Bartholomæi, in Eccleſia S. Laurentii, & S. Nicolai, in Eccleſia S. Pantaleonis, cum omnibus juribus, & pertinentiis earundem in hoſpitali exiſtenti juxta Eccleſiam s. Laurentii, & in molendinis exiſtentibus in flumine Martha, & Matthira, & in toto plano S. Martini, & in territorio s. Pelegrini, & in quibuſcumque Eccleſiis, & locis competentia contra omnes perſonas, univerſitates, & loca, & jus, quod habet dicta Eccleſia in territorio S. Chriſtinæ, confirmamus, approbamus, & dictos Priorem, & Capitulum ejuſdem Eccleſiæ ad prædicta, & qualibet prædictorum omnimodo jure, quibus melius poſſumus, & valemus, reintegramus, reſtituimus vobis, & ſucceſſoribus veſtris juribus univerſis ſpectantibus, & pertinentibus, tam ad legem Diœceſanam, quàm ad legem juriſdictionis, tàm in dicta Eccleſia S. Mariæ, & perſonis ejus, & bonis, & in aliis Eccleſiis, & bonis Eccleſiaſticis dictæ Civitatis, & diœceſis ſemper ſalvis, & reſervatis, quibus per hanc non intendimus in aliquo derogare. Recenſentes itaque ſupradicta ad laudem Dei, & glorioſæ Virginis Matris ſuæ, & B. Petri Apoſtoli, & ad augmentum divini cultus, & ad conſervationem jurium Eccleſiarum prædictarum, monemus ſupradictarum Eccleſiarum Prælatos, Canonicos, clericos, & omnes alios cujuſcumque dignitatis, & mandamus, quod ſupradicta omnia, & ſingula debeant inviolabiliter obſervare, ſicut canonicam cupiunt effugere ultionem. In quorum omnium teſtimonium præſentes fieri mandavimus noſtri ſigilli appenſione muniri.

Datum Viterbii in Eccleſia B. Laurentii noſtra Cathedrali ſub anno Dom. 1323. tempore ſanctiſ. Patris, & D. noſtri Joannis Papæ XXII. 6. menſis Maii die 16.

Ejuſdem Joannis XXII. in Italia Vicarius Apoſtolicus conſtituitur Angelus eodem anno, quo tumultuante populo, cum Sylveſter Gattus nobilis Viterbienſis patriæ dominium affectaret, ex illa ejectus eſt; Angelus verò tunc Romæ agens, eundem Sylveſtrum rebellem Eccleſiæ pronunciavit. Interim Ludovicus Bavarus Eccleſiæ hoſtis à Sylveſtro Viterbii exceptus, In dominio Civitatis confirmatur, & Pandulphus Capoccius Capoccii filius, Raynerii Cardinalis pronepos ab eodem Imperat. Viterbienſem Eccleſiam obtinuit anno 1328. & per annum fere tyrannicè occupavit. Verum Civitas à Joanne Cajetano Cardinale Urſino Apoſtolicæ ſedis legato, trucidato Tyranno, recepta, Pandulphus pſeudo Epiſcopus in carceribus detruſus, mœrore confectus, miſere interiit. Angelus, extincto Pandulpho, Epiſcopalem ſedem reaſſumpſit, eamque ſumma cum ſui nominis laude rexit ad annum uſque 1343. Romæque fato functus eſt, atque ſepultus apud s. Mariam ſupra Minervam prope ſacram turrim; ubi cernitur conſtructum s. Hyacinthi Sacellum, legiturque ejuſdem Epitaphium ſub ejus gentilitiis ſtemmatibus, quæ hominem ſpatam manu tenentem exprimunt, cum ſex ſubjectis, regulis, tribus croceis, rubeis reliquis, quas iterum cum campo interſecat alba faſcia.

Hic jacet V. D. P. Angelus de Tineoſi de Urbe
Viterbien. ac Tuſcanenſ. Epiſcopus, qui fuit Inquiſitor miraculorum S. Thomæ de Aquino,
& Vicarius Domini Papæ, qui obiit anno Domini MCCCXLIII. d. VII. Decembris cujus
Anima requieſcat in pace Amen.

23. **PETRUS** electus fuit Epiſcopus Viterbienſis 1341. reſignante Angelo. Vix annum integrum in ea dignitate explevit, rediitque ea dignitas ad Angelum, qui eam Eccleſiam adminiſtravit uſque ad annum 1343. in quo quidem anno exceſſit. XXIII

24. **BERNARDUS** de Lacu Gallus, ſacrorum Canonum doctor, Ruthenenſiſque Canonicus, Patrimonii S. Petri Rector, Generaliſque ductator, ferox juvenis, atque magnorum ſpirituum, electus fuit Epiſcopus anno 1344. 8. Idus Februarii à Clemente VI. ex reg. vat. ep... Hunc deturbavit de Urbe Cola Rentius, ubi nomine Papæ Clementis publicam rem adminiſtrabat. Cum enim Rentius Senatoriam dignitatem ſibi uſurpaſſet, ſenſim in Tyrannum cœperat degenerare. Expiravit ex hoc ſeculo Bernardus ano. 1348. XXIV

25. **JOANNES** electus ex Epiſcopo Forolivienſi Non. Martii 1348. ex reg. Vatic. epiſt. 205. fol. 122. Avenione deceſſit, antequam ſibi concreditam Eccleſiam videre potuiſſet anno eodem. XXV.

26. **PETRUS** Pinus nobilis Beneventanus, Epiſcopus Forolivienſis, à Clemente VI. huc translatus ann. 1348. 4. Idus Decembris, ſucceſſit Joanni, ex reg. Vatic. ep. 24 fol. 115. pauciſque exactis menſibus hoc eſt 5. Kal. Julii ad Veronenſem, indeque ſequenti an. 6. Kalen. Auguſti ad Petragoricenſem Eccleſiam in Galliis, pauloque poſt translatus ad Beneventanam XXVI

Ec-

Eccleſiam 6. Kalen. Decemb. 1350. ex eodem reg. A

XXVII. 27. NICOLAUS ex Priore S. Angeli de Spata Viterbienſis, ejuſdem Civitatis Epiſcopus effectus eſt anno 1350. 13. Kal. Decemb ex reg. Vat. ep. 23. ſol. 41. ann. 9. Synodum valdè ſalutarem menſe Majo celebravit anno 1356. in oppido Montis Alti ſuæ Diœceſis, cujus conſtitutiunes adhuc extant. Urbanum V. excepit in Epiſcopio, ejuſque temporibus inferior S. Joannis Baptiſtæ maxilla reperta eſt in Cathedrali, cujus inventionis memoria in eodem loco verſibus conſcripta perennat.

Denotat hoc ſignum Locum reverentia dignum.
Pluribus in annis latuit hic Teſta Joannis.
Inventa anno Domini 1367.

Hic Nicolaus anno 1387. menſe Januario Romam rediit, Urbemque ab interdicti cenſura, quam incurrerat, Clementis VII. Antipapæ partes ſovens, exſolvit. Vixit Nicolaus ad annum uſque 1385. Urbani VI. partes ſecutus.

XXVIII. 28. JACOBUS ſublectus eſt ab Urbano VI. anno 1385. 3. die Novembris S. Eccleſiæ Romanæ Theſaurarius fuit. Obiit 1390. B

XXIX 29. JACOBUS Rayoerii Viterbienſis Phyſici filius, à Boniſacio IX. anno 1391. Patriæ Epiſcopus electus ſucceſſit Jacobo, eodemque tempore Clemens VII. Pſeudopontiſex Lucido de Nicoſia eandem Eccleſiam commendavit, qui eam factioſis hominibus adjutus occupavit ad annum uſque 1395. Quo expulſo Jacobus Epiſcopalem Cathedram pacificè adeptus eſt. Hic eſt ille Jacobus, qui latiſundiorum ſuorum dimidiam partem Vaticanæ Baſilicæ munificentiſſimè legavit, ut habet Menologium antiquiſſimum ejuſdem Baſilicæ. Deceſſit anno 1418.

XXX 30. JACOBUS de Ugozzolinis, nobilis Viterbienſis, ex alterius Eccleſiæ Epiſcopo, ad hanc Eccleſiam translatus eſt ann. 1418. 16. Kal. Januarii poſt exceſſum Jacobi, cujus fuerat vicarius. Poſtremum ſuum condidit teſtamentum anno 1429. inque Cathedrali ſibi delegit ſepulturam, ubi paulo poſt decedens, honorificè conditus jacet.

XXXI 31. JOANNES de Cechinis de Caranzonibus Romanis ad hanc dignitatem aſcendit anno 1430. 4. Idus Februarii. Hujus temporibus Balneoregienſis Eccleſia Viterbienſi conjuncta eſt anno 1439. 4. Idus Februarii, ac paulo poſt ab eadem ſejuncta, illique proprius paſtor attributus. Deceſſit autem Joannes anno 1460. C

XXXII. 32. PETRUS FRANCISCUS *a* Viterbienſis, Archipresbyter antea S. Sixti, Patriæ ſuæ Epiſcopus ſublectus eſt anno 1460. die 13. menſis Junii Pio II. ſedente. E vivis deinde exemptus eſt anno 1472. die 4. menſis Auguſti, ætatis vero ſuæ 70. ſepultuſque eſt in Cathedrali. Hic piis hominibus poteſtatem fecit exædificandi Eccleſiam S. Mariæ ad Quercum extra Viterbium. Rerum Eccleſiaſticarum, cultuſque Divini paſtor ſtudioſiſſimus fuit, cenſuſque Epiſcopales adauxit, ſacrarium exornavit, In cujus adhuc laqueari ejuſdem gentilitia ſpectantur inſignia, in quibus cum duabus columbis pinus exurgit, altera verò pars diſtincta vaiis, ut vocant. („ *Avemone præſens fuit teſtamento Dalphinæ de Caſtro-* D
„ *novo cum Epiſcopo Eugubino.* Lucent.)

a Laudatur à Leopoldo del Migliore in Florent. Illuſt. p. 55. Mand.

„ *In Florentino vero Archivo in Inſtrumento rogato*
„ *per Jacobum Antonii de Romena ad an. 1438. Pe-*
„ *trum ſic appellatum invenio.* D. Petrus Franciſci
„ Archipresbyter S. Sixti de Viterbo, olim Magi-
„ ſter ſcholarum Eccleſiæ Florentinæ, nunc Capel-
„ lanus dictæ Eccleſiæ. *Salvinus.*)

XXXIII. 33. Fr. FRANCISCUS MARIA *b* de Scellonibus Mediolanenſis, Ordinis Minorum, electus anno 1472. die 30. menſis Septembris. Umbriam nomine Sixti IV. frænavit an. 1475. Fato functus eſt 1492. in Cathedrali ædificavit ſacellum, ubi hactenus ejus gentilitia inſignia ſpectantur, exornavitque Epiſcopale Palatium.

b E Familia Septalia dicitur à Picinello in Athen. Litter. Mediol. p. 112. ubi plura de eo. Mand.

A

XXXIV. 34. MATTHÆUS Cibò Genuenſis, ſublectus eſt anno 1492. deceſſit autem 1498.

XXXV. 35. RAPHAEL Riarius Diaconus Cardinalis tit. S. Gregorii hanc Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit anno 1498. die 24. menſis Auguſti, ad ſeptem omnino annos. B

(„ *Obiit an. 1505. Viterbii Cardinalis Raymundus*
„ *Peraudi, quem Garimbertus perperam Viterbien-*
„ *ſem Epiſcopum dicit.* Lucent.)

XXVI. 36. OCTAVIANUS Vicecomes de Riariis, Savonenſis, ex ceſſione Raphaelis Cardinalis, electus fuit Epiſcopus Viterbienſis anno 1508. die 16. menſis Septembris, Lateranenſi Concilio interſuit *c*. E vita deceſſit 1523.

c an. 1512. & 1517.

XXXVII. 37. Fr. ÆGIDIUS *d* Caninius Viterbienſis, Generalis olim Ordinis Eremitarum, à Leone X. vocatus ad purpuram in Viterbienſem Epiſcopatum ſucceſſit anno 1523. die 2. menſis Decembris. Hic honeſtis parentibus natus eſt, educatuſque in ordine fuit ſub diſciplina Mariani Genezanenſis, quem, ut ſcribit Politianus, in nobilium artium aſſecutione longè ſuperavit, ac vicit. Quamobrem jure Jovius Ægidiũ artis Theologiæ decus, ornamentumque appellat. Diſertiſſimus concionator fuit, itaut Paulina energia ad ſe traheret, configeretque animos. Sub Julio II. C Pontifice in Lateranenſi Concilio luculentiſſimam orationem habuit, quam Sadoletus vir doctiſſimus veriſſimis laudibus in Cœlum tollit, auctoremque ſui ſeculi clariſſimum lumen appellat. Legatione functus eſt ad Venetos, regem Neapolitanum, Peruſinoſque, quos demum ad Eccleſiaſticum Imperium compulit. In omnibus fere enituit facultatibus, diſciplinaſque, quas aſſecutus eſt, peregrinarum linguarum peritia exornavit. Innumera propemodum reliquit monumenta ingenii; quæ adhuc in Angelica bibliotheca aſſervantur. Deniquè cum Ægidii in Univerſalem Eccleſiam immortalia merita eſſent, à Leone X. literatorum Mæcenate inter purpuratos patres cooptatus eſt, ac Patriarcha Conſtantinopolitanus declaratus, miſſuſque in Hiſpaniam legatus, ut Carolum V. Cæſarem, Iberiæque populos in Selymum, qui toti Reipublicæ Chriſtianæ exitium minitabatur, armaret. Variarum Eccleſiarum, ut ſupra docuimus, adminiſtrator fuit, aliaque quamplura adminiſtravit cum dignitate, quæ Cardinalitiam dignitatem non dedecerent. Non modo ab iis, qui per id ſeculum vivebant, egregias tulit laudes, ſed etiam meruit, ut inter doctos viros inſigni Jovii elogio referretur. Romæ deceſſit anno 1532. pridie id. Novembris ſexagenarius, ſepultuſq; eſt in Auguſtiniano templo ante principem aram, ubi in pergrandi marmorea Tabula hæc inſculpta verba leguntur. D

d Plura de Ægidio reperies, eaque ſcitu digna apud Gandulphum in diſſert. de Script. Auguſtinianis p. 16. Mand.

D. O. M.

Ægidio Viterbienſi Cardinali Gabriel Venetus Generalis Poſuit M. D. XXXVI.

XXXVIII. 38. NICOLAUS Cardinalis Rodulphus Florentinus hanc Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit anno 1532. die 16. menſis Decembris, illamque poſt menſes ſeptem cum regreſſu reſignavit. De hoc Cardinali vide inferius in Archiepiſcopis Florentinis tom. 2.

XXXIX. 39. JO. PETRUS de Graſſis Bononienſis, Cardinalis Rodulphi familiaris, ex ejuſdem ceſſione Epiſcopatum obtinuit die 7. menſis Julii ann. 1533. è vivis

exemptus eſt circa annum 1544. regreſſaque eſt ejus Eccleſiæ adminiſtratio ad ſupradictum Cardinalem, quam deinceps adminiſtravit uſque ad annum 1548. iterumque en munere ſe abdicavit. A

XL. 40. NICOLAUS Ugolinus a de Monterchio civis, ac Canonicus Florentinus, electus eſt anno 1548. die 16. menſis Maji. Deceſſit anno 1551. ejus gentilitia ſtemmata unicornium anhelans erant.

golilius. O- it autem 1550. p- ovemb. lainus.

XLI. 41. SEBASTIANUS Gualterius b Archidiaconus, civiſque Urbevetanus, ad hanc dignitatem ſubvectus eſt ano. 1551. die 30. menſis Januarii, Julio III. ſedente, cujus antea à ſecretis conſiliis fuerat. Ejus Eccleſiæ poſſeſſionem ſolemniter iniit die 21. m. Junii ejuſdem anni. Vir erat doctiſſimus, interque Tridentini Concilii Patres aſſedit, ejuſdemque Concilii Acta in 13. volumina accuratiſſimè digeſſit, quæ Paulus Gualterius hactenus diligentiſſimè aſſervat, io quibus viſuntur incredibili diligentia pleraque adnotata, quæ io eo Concilio tractata ſunt, atque diſcuſſa, itaut ne latentium quidem quæſtionum nodos, ſolutioneſque omiſerit. Viterbium indè reverſus, ſyodū ſalutarem celebravit 1564. totamque ſuam Diœceſim ad regulam Tridentini Concilii nuper celebrati accuratè compoſuit: Pii III. apud Regem Francorum Orator fuit, cum in eo Regno civilia arma maximè exſonarent. Viterbii deceſſit die 26. menſis Septembris anno 1566. ſepultuſque eſt in Cathedrali ante altare Majus. In Urbevetana Cathedrali ejuſdem patria apud Sanctiſſ. Sacramenti ſacellum in taoti viri memoriam hoc illuſtre extat Elogium, B

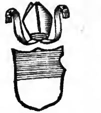
b Hujus eminit llavicin- is in hiſ. ncil. ident. aud.

D. O. M.

Sebaſtiano Gualterio Epiſcopo Viterb. viro probitate, integritate, rerum maximarum uſu, animique magnitudine, ac in ſecunda fortuna perpetua conſtantia clariſſimo, Julio III. Marcello II. Paulo IV. Pontiff. Max. quod Catholicæ Religionis defenſor acerrimus, quodque in legationibus, in Gallia ſemel, atque iterum obeundis, rebuſque in Tridentina Synodo præclare gerendis ſumma fide, ſummaque prudentia præditus eſſet. Gratiſſimo ſuis, aliiſque omnibus, quod de ipſis bene merendo omnes omnium charites, beneficentiaſque ſuperavit clariſſimo. Julius Gualterius heres ex teſt. poſ. vixit ann. LIII. menſ. VIII. dies III Obiit XXVI. Septembr. MDLXVI.

LII. 42. JO. FRANCISCUS Cardinalis Gambara, Brixienſis, Epiſcopus effectus eſt an. 1566. die 7. menſis Octobris. Cathedralem exornavit, eamdemq; ad meliorem architectonicæ artis formā traduxit, multaſque reliquias ſanctorum, quæ hac illacque ſine decore jacebat, in eandem intulit Cathedralem, celebrata in ea Synodo, quæ poſteritati prodiiſſet. Cumque ſe eo Epiſcopatu abdicaſſet, Romam conceſſit anno 1576. ubi uſque ad annum 1587. vitam omnibus ſuſpiciendam extendit. Deinde Non. Maji, omnium ingēti mærore deceſſit, ætatis ſuæ anno 54. cum per ea tempora Cardinalis Præneſtinam dignitatem ſuſtineret. Cujus cadaver ex teſtamēto relatum Viterbiū apud S. Mariam de Quercu tumulatum, eſt ubi citra ullum elogium requieſcit in ſacello majori ſubter gradus; Prælatus ſanè, qui ob exaggeratas virtutes, famam Uberti Cardinalis Patrui viſus eſt ſuperaſſe, qui ſub Paulo III. honorem Purpuræ decoravit. C D

XLIII. 43. CAROLUS Montilius è Caſali Montisferratei, Archiepiſcopus Amalphitanus, Gamberæq; Cardinalis ſuffraganeus, eidem ex ceſſione ſucceſſit anno 1576. die 28. menſis Maji. Apoſtolicus viſitator fuit in Inſubria Civitatis Alexandrinæ, ejuſdemque Diœceſis, inque ſua Cathedrali ſynodum celebravit anno 1584. ſubque Gregorio XIV. apud Franciſcum Mediceum Etruriæ Ducem legatione functus eſt. Sub Clemente vero VIII. in Gallicana legatione Cardinali Seghæ attributus collega, ac particeps conſiliorum, anno 1594 die 10. menſis Aprilis fato conceſſit, cum prope Orbelium fœderatum exercitum comitaretur. Montilia familia gerit pro inſigniis gentilitiis bipartitum ſcutum.

44. HIERONYMUS Matthæuccius c Firmanus, Archiepiſcopus antea Raguſinus, deinde Sarnenſis Antiſtes, ad Eccleſiam hanc translatus eſt die 5. menſis Decembris 1594. Hic ad multos annos tum in Italia, tum in Gallia S. Apoſtolicæ Sedi magno uſui fuit. Viterbii è vivis exemptus eſt anno 1609. 13. Kal. Februarii, ſepultuſque eſt in Cathedrali, cum hac inſcriptione. XLIV.

c De eo Bentivolus in Memoriis pag. mihi 101. Mand. 1

D. O. M.

Hieronymo Matthæuccio Firmano, Raguſinorum Archiepiſcopo primum, deinde Sarnenſi, demum Viterbienſi Epiſcopo, Legatione apud Venetos, urbis Pratura ſumma exercituum Eccleſiaſticorum adminiſtratione in Gallia, & Belgio, Pannonia, ac Ferrarienſi bello maxima cum laude probitatis, & induſtria perfuncto, animo in laboribus, ac rebus adverſis perferendis infracto, in ſecundis, quas tantum vix unquam aſpexit, moderato. Obiit XIII. Kal. Febr. MDCIX. ætatis verſus LXV.

45. LANFRANCUS Margottus d Parmenſis, vir doctrinæ, ſingularique eruditionis, maxime in iis, quæ ad expedienda conſilia viderentur ſpectare, à Clemente VIII. Apoſtolicus Cubicularius declaratus eſt, atque ad trepida, difficillimaque negotia adhibitus, cujus etiam cum integra fide, operaque Paulus V. Pontifex diuturniori mora uſus fuiſſet, Lanfrancum purpura cohoneſtatum anno 1608 die 24. menſis Novembris, ad Viterbienſem extulit dignitatem, ann. 1609. die 26 menſis Januarii. Interea Lanfrancus aulicis diſtentus negotiis, Viterbienſem Eccleſiam nunquam præſens adminiſtravit. Romæ deceſſit anno 1612. ſepultuſque eſt apud S. Petrum ad Vincula cujus titulo cohoneſtabatur, ubi in pulchro marmoreo ſepulchro hoc legitur Epitaphium. XLV

d Videndus de eo Nicius Pinacoth. 2. imag. 79. & Bentivolus in ſuis memoriis pag. mihi 146. Mand.

Lanfranco Margotto Parmenſi S. R. E. Card. tit. S. Petri ad Vincula, qui duorum Pontificum Clem. VIII. Pauli V. negotiis cum orbis Principibus ſumma prudentia, ſtyloque aptiſſimo, eruditiſſimoque pertractatis, in eoque unus omnem ætate ſua laudem promeritus, à Paulo V. in ſac. Card. Coll. cooptatus, prius vitæ, quam gloriæ curſum viſus eſt obiiſſe. Octavius Margottus Frater M. P. Vixit ann. 52 menſ. 11 obiit an. 1612. pridie Kal. Decembris.

46. TIBERIUS Mutus, nobilis Romanus, filius Caroli Ducis Vallis Mutiæ, Paulo V. propior affinis, S. Petri Canonicus, ac ejuſdem Pontificis Pincerna, ab eodem Pontifice Epiſcopus ſublectus eſt anno 1612. die 5. menſis Decembris, cujus Eccleſiæ poſſeſſionem ſolemniter iniit die 26. menſ. Februarii inſecuti anni. Anno vero 1614. ſaluberrimam in Cathedrali ſynodum celebravit, Eccleſiamque Viſitationis Monialium ordinis Ciſtercienſis dedicavit, quam vulgo monaſterium Duciſſæ appellant; alteramque S. Paulo ſacram Ædem Capuccinorū Fratrū domicilium conſecravit, univerſamque ſibi concreditam Diœceſim magna animorum jucunditate, & fructu perluſtravit; quibus clareſcentibus meritis, anno 1615. die 2. menſis Decembris, ab eodem Pontifice ad purpuram vocatus eſt, applaudentibus cunctis. Per multos annos Viterbienſem re- XLVI

xit Eccleſiam, itaut cum ob ſingularem prudentiam, pietatemque à cunctis cujuſcumque ordinis hominibus meritam laudem fuiſſet aſſecutus, decedens etiam bonorum omnium lachrymas exeivit. Vita functus eſt Viterbii anno 1636. ubi in Cathedrali tumulatus quievit, vel ob id Præſul æterna memoria dignus, quod ſemel ſibi concreditam ſponſam, nunquam reliquit, ſed præſentia fovit, adauxit. Hoc in Tumulo habet epitaphium.

D. O. M.

Tiberio tit. S. Priſcæ S. R. E. presbytero Cardinali Muto Romano Viterbienſis, ac Tuſcanenſis
Eccleſiæ Epiſcopo, pio, munifico, juſto, Eccleſiaſticæ libertatis propugnatori, populis ſibi
commiſſis non exemplo minus, quam legibus annos XXV. gubernatis, reſtauratis Epiſcoporum
commoditati palatiis, communi civium luctu ex humanis erepto 18. Kal. Maii, anno
ſalutis 1636. Ætat. 72.

XLVII. 47. ALEXANDER Card. Cæſarinus, ab Urbano VIII. qui illum promoverat ad Purpuram, hunc Epiſcopatum obtinuit an. 1636. 26. Aprilis. Seminarium reſtituit: præſuit annos 2. & libere reſignavit. Princeps ſanè dignus majoribus, dignus doctrina, dignus fortuna ſua; cujuſque anni ab publicæ rei Chriſtianæ commodum æmulentur Neſtoreos. * Morte ſublatus eſt Romæ die 16. Jan. 1644. hora 13. ſolemni pompa in Aracœlana eccleſia in Majorum ſepulchro humatus eſt.

[Appendix note:] * Ex App. t. 1.

XLVIII. 48. FRANCISCVS MARIA Cardinalis Brancaccius Neapolitanus, die 20. Septemb. 1638. Epiſcopus Viterbienſis deligitur. Urbem ſolemni pompa, omniumque lætitia ingreſſus 25. Novembris. Diœceſim ſtatim viſitavit, Synodum celebravit; Seminarium ab Anteceſſore inchoatum firmavit. Nunc Gregem ſibi commiſſum pietate, doctrina, & ſedulitate fovet, & tuetur.

A D D I T I O.

(„ Nobiliſſimarum diſſertationum volumen edidit „ ann. 1672. jam quarto, noviſſimeque Comitiis interfuit Vaticanis, plurimumque ſuo voto in iis profuit electioni Clementis X. dum & ipſe Apoſtolatus „ apice dignus commendaretur, cujus merita ſublimia „ proſpiciens noviter electus Pontifex, ubi hanc Inſulam Franciſcus dimiſit, eam in nepotem Stephanum „ libentiſſimè tranſtulit: obiit denique Epiſcopus Cardinalis Portuenſis, ut ibi effati ſumus. Jacet, in „ Templo Nominis Jeſu cum hac Epigraphe.

D. O. M.

„ Hic vocem Angeli reſurrectionis, & ad-
„ ventum magni Dei, & Salvatoris noſtri
„ Jeſu Chriſti Franciſci Mariæ Cardinalis
„ Brancatii Epiſcopi Portuen. Oſſa, cine-
„ reſque ejuſdem Peccatoris expectant.
„ Obiit An. MDCLXXV. ætatis
LXXXIII.

„ Hanc nudi Nominis nudoque in lapide non
„ laudis, non ſculptura ornamento decora-
„ tam epigraphem, Uti Teſtamento ille ri-
„ goroſè præſcripſerat Sic opere religioſè in-
„ ſcriptam voluit, poſuitque Stephanus Ar-
„ chiepiſcopus Brancatius, Epiſcopus Viter-
„ bienſis, ex Fratre Nepos, & Hæres, ne
„ tanto Patruo moderationis ſibi obedientiæ
„ gloriam invideret An. ſalutis MDCL
„ XXVIIII. alio loco tantis virtutibus tan-
„ tiſque in ſe beneficiis Monumentum di-
„ gnius excitaturus.

„ Extant hujuſce Cardinalis Literæ plures ad diverſos, Summa elegantia, ſummaque eruditione „ conſcriptæ. Carmina æquè nonnulla. Agunt de eo „ Auctarii Ciaconii, Oldoinus in Athenæo Romano, „ Nazarius in Diariis Litteratorum, aliique multi.

XLIX. *„ STEPHANUS Brancaccius memorati Franciſci Mariæ Cardinalis nepos, ex cujus ceſſione factus eſt Viterbienſis, & Tuſcanenſis Epiſcopus abſolutus a Vinculo Hadrianopolitanæ Eccleſiæ, quo detinebatur die 2. Janii 1670. In humanioribus, literis, clariſque diſciplinis educatus, necnon le-*

A *„ gum ſcientia excultus, inſignia Doctoratus retulit. Romana in Aula Prælatorum utriuſque Signaturæ „ numero adſcriptus, & unus ex duodecim votantibus; „ qui in diverſis Civitatibus, & præſertim Peruſiæ „ Gubernator extitit. Inter eos ſacræ Conſultæ, & „ Viſitationis Apoſtolicæ mox cooptatus eſt, unus deinde ex Conſultoribus dictus univerſalis Inquiſitionis, Sacrarum Congregationum Concilii, & Reſidentiæ Epiſcoporum Secretarius, item unus ex Prælatis ſuper ſtatu Regularium. Pro Pontificia aſſiſtentia decore Adrianopolitanæ Eccleſiæ Archiepiſcopali „ titulo auctus fuit die 5. Maii 1660. & præcipiente „ Alexandro VII. Apoſtolicum Nuncium egit apud „ M. Etruriæ Ducem. Is in muneribus explendis illibatam cum impendiſſet operam Cardinalem ſe renunciatum audivit die 1. Septemb. 1681. Erga oves „ ſibi commiſſas pietatem ſuam, & charitatem omnem „ cum explicaret, lento, & longiori morbo correptus „ interiit die 8. Septemb. 1682. in Cathedrali ſepulchro traditus cum hoc epitaphio.*

B *D. O. M.*

„ Stephani Brancaccii Neapolitani in A-
„ poſtolicæ ſedis obſequium variis muneribus
„ annos ultra quaterdenos perfuncti Fran-
„ ciſci Mariæ Cardinalis Brancaccii Viter-
„ bien., & Tuſcanen. Epiſcopi, ex Fratre
„ Nepotis & in utraque Cathedra Succeſ-
„ ſoris, Cujus animi magnitudinem, pru-
„ dentiam, & Lenitatem fama teſtatur;
„ Hujus Baſilica ipſius munificentia nitidio-
„ rem in formam tranſlata, Sacrario pre-
„ tioſa ſupellectile ditato Optime meriti,
„ Ab Innocentio XI. D. O. M. purpura de-
„ corati. Poſtmodum ſolis curſus vix exacta
„ ſpe Mundi deluſa è vivis erepti. VI. Idus
„ Septembris à Partu Virginis Anno M.D.
„ C.LXXXII. ab ejus natali LXIV. Anima
„ cœlum poſſidet. Cineres hic urna conduntur.

„ URBANUS Sacchettus Romanus, ex utroque „ parente nobili genere natus, ad hac Sedes promotus L.
C *„ 29. Martii 1683. Is Julii Cardinalis Patrui ſui excitatus exemplis ad omnem pietatem educatus poſt „ humaniores literas legali diſciplina lauream adeptus inter Romanæ Curiæ Prælatos cooptatus eſt, „ poſt varios laudatiſſimè emenſos gradus ex Cameræ „ Apoſtolicæ Clerico, & Generali Auditore ab Innocentio XI. Diaconus Cardinalis S. Nicolai in „ Carcere Tulliano renunciatus eſt die 1. Septembris „ ann. 1681. inter Presbyteros deinde connumeratus „ Titulum obtinuit S. Bernardi ad Thermas. Pari „ vigilantia, atque prudentia Viterbienſe ovile dum „ adminiſtrat, pertinaciſſimos in morbos incidit; hinc „ nequid detrimenti ex ſua ægra valetudine, atque abſentia, in Urbe Roma detentus, pateretur, nuncium „ remiſit liberè in manibus Pontificis Innocentii XII. „ anno 1700. Sacris Cardinalium Congregationibus „ adſcriptus Boni. Regiminis, Conſultæ, Epiſcoporum, & Regularium, propagandæ Fidei, & Rituum „ Obiit tandè Romæ 6. Apr. 1705. in templo S. Jo. Baptiſtæ Florentinorũ in majorum Sepulchro tumulatus.*

D *„ ANDREAS Sanctacrucius nobilis Romanus, „ nobilioribus excultus diſciplinis, magno animo præditus, & prudentia inſignis, inauguratus Archiepiſcopus Seleucienſis primùm ad Regem Poloniæ, „ deinde ad Cæſarem Nuncius Apoſtolicus miſſus Romana Purpura decoratus eſt die 14. Novemb. 1699. „ obtenta Eccleſia Titulari S. Mariæ de Populo, & „ ex ceſſione Cardinalis Sacchetti hac obtinuit Sedes „ die 24. Jan. 1701. Lucent.)* LI.

(„ Obiit Romæ X. Maii ann. 1712. ejus cadaver „ delatũ fuit poſt ſolemnes inferias ad templum S. Mariæ de Publicolis ſub jure familiæ de Sanctacruce.

„ MICHAEL Angelus Cardinalis de Comitibus „ ex Epiſcopatu Auximano tranſlatus eſt ad Viterbien. „ & Tuſcanen. 1. Auguſti 1712.) LII.

VOLATERRANI
EPISCOPI.

a Vulgò Volterra.

QUI VOLATERRANAM *a* Civitatem inter duodecim Etruriæ principes Civitates numerant, illiusque nobilis Provinciæ caput appellant, ii profectò circa ambages antiquiſſima eſſe oſtendunt. Volaterranus in Commentariis Urbanis, à Tyrrheno Lydorum Duce, qui illac præterivit ante Trojanum bellum 100 antè verò conditam Romam an. 500. vult fuiſſe fundatam, ac Volaterram appellatam, quaſi Tyrrhenorum vel Vallem, vel Arcem, vel Oppidum. Qui ei Civitati antiquiorem originem conantur adſtruere, ſanè cum Annio, cumque fictitio Catone vaticinantur, inſaniunt. Quos ſecutus Neotericus quidam, temporum eruditis ſanè excuſſum riſum commovit, cum de Volaterris ſimillima ſabulis proferret ad laudem ingenii. Ejus meminit Ariſtoteles in lib. de mirandis ſub nomine Oenareæ, quam Volaterram ipſiſſimam eſſe contendit Cluverius, ſuſpicaturque vocabulum fuiſſe corruptum. Ejuſdem Civitatis ſitum graphicè lib. 5. deſcribit Strabo, cum ita inquit. *Volaterranorum ager mari alluitur. Urbs ipſa ſita eſt in valle profunda, ſuper Collem excelſum, & undequaque præcipitem, plano vertice, in quo Urbis condita ſunt mœnia. Acceſſus ad eam eſt, XV. ſtadiorum ab imo.* Eandem memorat Dionyſius Halicarnaſſeus, cum narrat Etruſcos à Latinis contra Tarquinium Superbum fuiſſe ſollicitatos. Volaterrarum meminerunt etiam pluribus in locis Livius, Cicero, Plinius, aliique quamplures. Colonia Romanorum fuit, ut affirmat Frontinus: *Colonia Volaterrana lege Triumvirali eſt aſſignata.* Fuit etiam eorumdem Municipium, ut ex Cicerone pluribus in locis perſpicuè eruitur, præcipuè autem in Oratione pro domo ſua, ubi non modò Volaterranos Cives vocat, ſed optimos Cives Romanos. Sub ſæva proſcriptione Syllæ omnium bonorum, fortunarumque ſenſere proſcriptionem, quod profugos Marianos excepiſſent hoſpitio. Conſule deinde Cæſare, ad veteres dominos rediere ademptæ fortunæ. Ab ſuo exordio Civitas potentiſſima fuit, itaut etiam ad litus maris Civitatem nomine Etruriam frænaret, quam deinde ut contumacem mulctavit excidio. Ex Romani Imperii ſive felici, ſive infelici fortuna pependit. Ex pluribus conjecturis narrat Volaterranus poſſe deduci, Volaterris, tanquàm totius Etruriæ tutiori loco Longobardos victores ſedē fixiſſe. Conſtat autem à Pannoniis, quos Americus Volaterranus Comes contra Berengarium in Etruriam provocavit, perfidiosè fuiſſe aliquando exciſam, deinde ab Othone Imperatore refectam, ab eoque Othoniam vocatam, quod vocabulum imperito vulgo corrumpente, in Antoniam legimus degeneraſſe. Sed Othoniæ tunc nomen excuſſit, cum ſe aſſeruiſſet in libertatem: quam diu tutata eſt per duos Conſules, aliosque magiſtratus, quos publicæ adminiſtrationis admovebat ad clavum. Cum autem deinde etiam Volaterris Guelphorum, ac Ghibellinorum noxioſiſſimæ factiones invaluiſſent, non modò Cives in Cives deſævierunt, ſed externorum etiam patuerunt injuriæ. Florentini ſiquidem, cum irrequietos Volaterranos obſidione cinxiſſent, denique debellatis eas ſervitutis leges ſcripſere, quibus uſque ad hanc noſtram ætatem fideliſſimè paruerunt. Adierunt tamen ſupremum propemodum excidium Volaterrani, Ferruccio impigro Florentinorum Duce impugnante, cum in obſidione Urbis Florentiæ defeciſſent ad Cæſarianos. Cæterùm cum Medicei Florentino Principatu potiti fuiſſent, Volaterranis aurea pax viſa eſt rediiſſe; hodieque ſub Ferdinādo II. æquiſſimis legibus illorum Civitas conſtituta, omni timore procul conquieſcit. Chriſtianitatis autem exordium civile Volaterranum principium viſum eſt mirum in modum cumulaſſe. Siquidem Etruſcarum Civitatum prima fuit, quæ Romulo, illuc à S. Petro Apoſtolo directo, prædicante, Chriſtiana ſacra ſuſcepit, cumque illius Civitatis primus Epiſcopus illam optimis legibus, normaque morum inſtituiſſet, Feſulis, Florentiæq; eamdem Evangelii lucē aperuit. Credere autem par eſt, S. Linū Volaterranum, qui poſt S. Petrum Apoſtolicæ præfuit Eccleſiæ, Patriæ ſuæ maximo uſui, adjumentoque fuiſſe. Itaque cum Volaterrani Catholicam veritatem uſque ad Arrianorum tempora illibatā retinuiſſēt, longè, lateque deindè à ſerpente illa teterrima lue, & ipſi correpti ſunt, quam nihilominus, ſanctis Juſto, Clemente, atque Octaviano Africanis, quos Vandalorum furor compulerat in Italiam, medicinam facientibus feliciter diſcuſſerunt. Perantiqua Volaterris Templa viſuntur, illudque præcipuè, quod priſci D. Petro Apoſtolo dedicaverunt. Cathedralis nobili architectonicæ artis ſchemate conſtructa, Deiparæ in Cœlum aſſumptæ titulo inſignitur. In ea ſex dignitatum gradus ad ampliorem Dei cultum ſunt, Archidiaconatus, Canonicatus 12., Theologalis præbenda, Presbyteratus, ſimpleſque clericatus: aliqua Monaſteria Religioſorum, ad duo item Monialium: duo item Abbatiæ extra muros, altera S. Juſti ex Ordine Camaldulenſi; altera S. Andreæ Monachorum Montis Oliveti; quibus annumerari poteſt obervantia S. Franciſci. Seminarium ibi inſtitutum eſt, ubi XII. clerici aluntur in ſpem futuræ ſobolis Eccleſiaſticæ: nec ibi deeſt mons Pietatis ad ſublevandam egenorum inopiam; pluraque alia ibidem pia loca viſuntur, quæ Volaterrani populi, tum priſcam, tum modernam pietatem videntur arguere. Volaterranus Epiſcopus Romano Pontifici propemodum ab immemorabili ſubeſt, tituloque quandoque principis Romani Imperii nobilitatus eſt. Ampliſſimæ Diœceſi jus dicit, cujus juriſdictionis ſunt plura caſtella, quæ hic recenſere nimis longum exiſtimavimus. Cenſus Epiſcopatus tria millia ſcutatorum ſupra quingenta dicuntur expiere, tametſi in libris Apoſtolicis ejus taxa 160. florenos non excedat. Protulit hæc Civitas viros omni virtute præſtantes, illuſtreſque, præcipue ſanctimonia vitæ; inde etenim prodiit Perſius celebris, antiquuſque poeta, illamque ad miraculum illuſtrat primus poſt divum Petrum Romanus Pontifex Linus; itaut merito doctiſſimus Jacobus Gaddius decantarit.

Perſius hanc Urbem clarat, Linuſque vetuſtam.

pluresque alii, quos infiniti propemodum operis hic commemorare cenſuimus. Conſtat hoc tempore, tum populo, tum nobilitate abundare, itaut nulli Etruſcarum Civitatum invidere poſſe videatur. De ipſa præter Volaterranum plures ſcripſere. Joannellus autem præcipuè ita de ea commemorat, ut vix caſtigatus tolerabilis evadere poſſe videatur. De ejuſdem Civitatis Præſulibus ſenior Ammiratus commentarium ſcripſit, quod poſtea, juniore Ammirato prodente, lucem aſpexit magno commodo antiquitatis ſtudioſorum. Certè nobis magnam lucem attulit, ut dum hæc ſcriberemus, ne in eaſdem errorum tænias impingeremus, ad quas narrationis alliſere ratem Joannellus, Falconcinus, & alii.

1. A S. ROMULO igitur catalogum Præſulum Volaterranorum exordiemur, qui illuc à S. Petro ad I.
prædicandum Evangelium miſſus, Civitatemque per Herculis portum ingreſſus, Evangelii luce Volaterris latè diffuſa, Florentiam, Feſulaſque ad idem cumularè præſtandum iter intendit. Inde Bergomū, Brixiamque eadē læti nuncii iucunditate complevit. Reverſus deinde Feſulas, nobilem ibi tulit palmam martyrii die 6. menſis Julii, de quo infra tomo 2.

II. 2. S. JUSTUS Africanus, Vandalorum perſecutionem declinans, cum multis Epiſcopis illis, Clemente fratre, atque Octaviano in Italiam venit, cumque Volaterranum appuliſſet ad litus, cum S. Regulo, Cerboneque prope Civitatem in Sylva latuit. Unde cum ingentia edidiſſet miracula, populumque Volaterranum ab Arriana lue Catholicam traduxiſſet ad fidem, illorum Epiſcopus adlectus eſt; in quo quidem munere adminiſtros habuit, atque collegas, Clementem, atque Octavianum. Deceſſit autem die 5. menſis Julii, in quo die ejuſdem feſtum celebratur. Ejus ſacrum corpus diu conquievit in eccleſia, temploque, quod eidem populus conſecraverat; hodie vel externa vi depulſum, vel vetuſtate conſumptum, vix ſui tenuia reliquit ſpectatoribus veſtigia. Hic illud te moneo, Lector, ut horum Epiſcoporum non ſtatuas à Romulo uſque ad noſtram memoriam interruptam ſeriem expectandam; ſiquidem tyrannorum rabies effecit, ut integra ubique, & ſemper legentibus non poſſet occurrere. A Conſtantini autem temporibus Chriſtianiſſimi Principis, ut Chriſtiana fides altas radices egit, ſic ſedes Epiſcopalis in qualibet Civitate firmum, certumque ſtabilimentum, ac ordinem viſa eſt ſuſcepiſſe.

III. 3. ELPIDIUS Symmachi Papæ temporibus vixit, Conciliiſque ab ipſo celebratis interfuit anno 502. (*„ & 501. 503. 504. qui & Empedius nuncupatur. „ de eo in Can. quo auſu & cauſa 23. q. 8. c. 26.* Lucent.)

IV. *(„LEO Senenſis hac ſede potiebatur an. 566. ut notat „ Bisdominus in Chronicis Senenſibus, citatus ab U„ gurgerio in Pompis Senen. p. 189. tom. 1.)*

V. 4. GEMINIANUS, ſub Martino Pontifice Lateranenſi Concilio interfuit anno 652. *a*

a ſup. VI. 5. MARTIANUS ejuſdem Civitatis Epiſcopus, illam Synodum Romanam ſub Agathone Papa ſubſcribit anno 680.

VII. 6. VIDO, ut arbitrantur nonnulli, floruit circa anno 682.

VIII. 7. PETRUS præfuit anno 698.

IX. 8. GHANGNINUS verò anno 706.

X. 9. GIPPUS autem 715.

XI. 10. ALBINUS 735.

XII. 11. PETRUS anno 800. cujus mentio extat in quodam Caroli Magni privilegio; de eo in Concilio Romano ſub Eugenio II. ann. 826. 25. Novemb. indict. 4. (1)

XIII. 12. ANDREAS. floruit anno 838. Hic S. Octaviani corpus in Volaterranam Baſilicam tranſtulit, ubi etiam Canonicos S. Octaviani inſtituit. Diu ſuperſtes fuit, atq; à Ludovico Imperatore hoc ſequens privilegium ex originali extractum obtinuit an. 851. Tametſi autem hoc ipſum privilegium typis impreſſum apud Ammiratum ſit, noverit tamen qui legit, illud me accepiſſe à bon. mem. Bernardo Epiſcopo, ideoque hic ſubijciendum ſum arbitratus.

In nomine Domini noſtri JeſuChriſti Dei æterni.

Ludovicus Gratia Dei Imperator Auguſtus inviƈtiſſimi D. N. Lotharii filius. Imperialis ſatis congruit excellentiæ, ut fidelium ſuorum, & maximè Chriſti militantium precibus libenter aures accomodet, quatenus id faciendo, & in temporalibus obſequijs eos devotiores undique reddat, & apud Dominum digna remunerationis præmia percipiat. Igitur cunctorum fidelium S. Dei Eccleſiæ, noſtrorumque præſentium ſcilicet ac futurorum comperiat ſolertia, qualiter Andreas Vulterrenſis ſedis Epiſcopus Celſitudinem noſtram adiens authoritatem Domini, & Genitoris noſtri Lotharij præſtantiſſimi Imperatoris, noſtris obtutibus detulit, in qua continebatur, quomodo idem Dominus noſter, & genitor glorioſus Petro ejuſdem ſedis venerabili quondam præſuli anteceſſoris iſtius ob animæ ſuæ remedium, ac ipſius Eccleſiæ augmentationem juxta illius petitionem concederet per ſuam Imperialem authoritatem in utilitatibus ipſius Eccleſiæ duo conſtituiſſe mercata, in quo negotio, & cuncto populo juvamen adderet, & ipſi Eccleſiæ in augmentis creſceret, in locis videlicet nuncupantibus S. Sylveſtri, & S. Octaviani, ſuper quam authoritatis inſtitutionem petiji

A *ſerenitatem noſtram, & noſtræ Imperialis munitionem firmamentis, corroborantes perpetualiter adderemus, ſicuti & fecimus; His igitur noſtro imperiali munimine perenniter ... confirmantes, prout idem Andreas Epiſcopus clementiam noſtræ manſuetudinis, ut & nos divinam recenſentes viciſſitudinem noſtra miſeratione ejuſdem Eccleſiæ incrementum augeremus, & alia duo mercata ibidem Imperiali inſtitutione noſtra ei conſtituere in præfata Eccleſia ſuæ neceſſitatibus dederemus. Unum videlicet in eadem Vulterrenſe Civitate in domo ad feſtivitatem B. Dei Genitricis Mariæ, ubi B. Octavianus corpore requieſcit, quod evenit medio menſe Auguſto, & alius in Caſtro ejuſdem ſedis, quod dicitur Camporito ad Baſilicam, quæ eſt conſtructa in honorem B. Petri Apoſtolorum Principis, ſecundum ſuæ deliberationis conſtitutionem; cujus precibus libenter annuimus, & has noſtræ ſerenitatis literas ei fieri juſſimus, per quas ſtatuentes manſurum decrevimus, ut ab hinc in futurum præſcripta duo mercata juxta authoritatem Domini, & genitoris noſtri, ac noſtram corroborationis inſtitutionem alia duo*

B *in locis prænominatis juxta opportuna, & præſcripta tempora ad ... præfata Vulterrenſis Eccleſiæ pleniſſime quieto, ac perpetuali permaneat ordine, habeantq; licentiam univerſæ nationis uſum negotijs perfruendi prædictæ Eccleſiæ recipientes, quidquid voluerint, ut nullus Comes, nullaque judiciaria poteſtas, vel quilibet Reipublicæ adminiſtrator nullum telonium exigere, neque ſuper hoc quidpiam poteſtatis aſſipere præſumat, ſed maneat pleniter abſque alicujus contrarietate ad præfatam Eccleſiam ſub noſtro munimine juxta noſtræ confirmationis inſtitutionem. Ergo ſi alicujus perſona contra hanc noſtram authoritatem inſurgere, aut eam quomodolibet irrumpere temptaverit, ſciat ſe decem libras auri optimi compoſiturum, & ut hæc noſtra authoritas firmiorem in Dei nomine obtineat vigorem, de anulo noſtro ſubter eam juſſimus ſigillari.*

Datum X. Kalend. Junii imperii D. N. Lotharii ſereniſſ. ... xxxii. & D. N. Ludovici Imperat. ... II. Ind. xiiii.

Actum Colon. Palatio Regio feliciter in Domino, &c.

13. GVAGHINUS *b* ſucceſſit Andreæ, retulit- XIV.

C que gratioſa diplomata à Ludovico Imperatore anno ejuſdem Regni xxv. *c*

b ſeu Gaughinus. c Anno 874 interfuit Conc. Ravenn. an. 877. Lucentius

In nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti æterni.

Ludovicus Divina ordinante providentia Imperator Auguſtus. Dignum eſt, ut Chriſti Eccleſias ſub noſtro Imperio conſtitutas imperialis providentia in priſtinum ſtatum revocando authorem ſuum ſibi concilie, ne fortè impoſterum de negligentia pro ſui merito condemnetur. Ideoq; univerſorum S. Dei Eccleſiæ, noſtrorumque fidelium præſentium videlicet, ac futurorum induſtria noverit Guaginum reverendum S. Volaterrenſis Eccleſiæ Antiſtitem noſtram ſuppliciter adiiſſe præſentiam, ſuæque Eccleſiæ varias à nonnullis occupatoribus invaſiones atque deminorationes tam ſub occaſione libellorum, quā etiam diverſis, ſuperfluiſque violentijs in rebus, ſeu familiis Conradi, ac noſtram voluntatem illatas lachrymoſis querimonijs intimaſſe, ferentem præ manibus auguſtalia Divæ memoriæ Proavi, atque Avi, Patriſque noſtri præcepta de integritate, atque immunitate, & perennis ſuæ Eccleſiæ tuitione priſcis ſuis prædeceſſorib. emiſ-

D *ſa, quæ irrumpere nonnulli pervaſores pertinaci animo nō timuerunt. Quapropter noſtrum ſibi ſuper hac cauſa munimentum valde opportunum ſupplex largiri poſtulavit, quo iſtiuſmodi contemptores, aut corrigantur, aut meritò puniantur. Nos igitur divino primum inflexi amore, deinde ſupranominati Epiſcopi continuum noſtrum obſequium devotionem anniverſarium dictæ Eccleſiæ poſſeſſiones à quibuſcunque hactenus occupatas, undequaque, & quomodocumque à ſuis rectoribus juſte, ac legaliter acquiſitas, aut in antea Deo auſpice acquirendas cum omnibus intrinſecus, & extrinſecus curis, & familiis diverſi ſexus, ac ætatis, atque conditionis, chartulariis, libellariis, ſaldinaricis, & cunctis rebus, tam mobilibus, quamq; & immobilibus cum pertinentiis, & adjacentiis, omnique integritate ſua in noſtrum mundaburdum, & perpetuum Imperialis providentiæ recipimus, confirmantes eas per hoc noſtro munificentiæ Imperiale præceptum*

præ-

(1) Atque in eo Concilio auditur deſcribitur, *Bulluiarenſe*, & *Bulterrenſis*. Coronationi Ludovici Regis habitæ à Sergio II. interfuit 844. ut ex Baronio. Hinc error Labarii in ſerie Ughelliana ſupplendus eſt, ubi proximè ſequens adnotatur hujus Eccleſiæ Præſul an. 838. *Lucent.*

prædictoGuagino venerabili Epiſcopo, ejuſque in perpetuũ ſucceſſoribus canonico ordine habendas . . . . perſolvendas omnium, qui noſtro degunt ſub Imperio, aut futuri ſunt, invaſione, deminoratione, atque violentia ab eodem ſub dicto Epiſcopo, vel ipſius adminiſtratoribus penitus abdicata. Super hæc volumus, & expreſſè ſtatuimus, ut univerſæ Andreæ quondam prædeceſſoris ſui donationes, præſtationes precariorum, ſeu libellorum, atque vicariorum conſcriptiones, quas idem vir incommoditate ſui corporis præpeditus emiſit, tanquam inutiles habeantur, & per omnia irritæ ſint. Quæcumque autem veterum liberalitate Imperatorum, ac prædeceſſorum noſtrorum munimentis in ſæpe dicta Eccleſia collocata, vel ſtabilita ſunt, rata omnimodis, & perenniter manſura decrevimus. Vbicumque vero præfato Præſuli, vel ejuſdem Eccleſiæ œconomis neceſſarium viſum fuerit, ita de rebus, ſeu familiis Epiſcopi ipſius, tanquam dominicatis noſtris per idoneos, & credentes homines inquiſitionem fieri jubemus. Si quis autem, quod non putamus, ex Comitibus, Ducibus, Marchionibus, Gaſtaldionibus, vel aliquibus partis publicæ officialibus, ſeu etiam cujuſvis ex Clero, vel ex plebeis aliquam ſupratаxato Epiſcopo, ac venerando loco violentiam, ſubſtractionem, vel invaſionem intulerit in rebus mobilibus, vel immobilibus, vel familiis, tanquam Imperialis præcepti temerarius violator 12. pondera auri probatiſſimi eidem Eccleſiæ, vel ipſius Rectoribus compellatur, & hoc, quod auferre conatur, evindicare non valeat; Inſuper & immunitatis pœnam triginta lib. argenti perſolvere ſæpedicto Epiſcopo cogatur. Similiter volumus, ut quicumque poſt hanc noſtram Imperialem præceptionem libellos, quos pro Dei omnipotentis amore, noſtraque pariter animæ remedio funditus extinximus, retinuerit, & ipſos præſentialiter jam ſæpedicto Reverendo Guagino Epiſcopo non reddiderit, ut nec ei, nec ſuis ſucceſſoribus aliqua maneat contrarietatis ſubſpicio, bannum pro ſe, & immunitatem pro . . . . tanquam rebellis, noſtrique præcepti tranſgreſſor componere cogatur. Et ut hæc noſtra ſublimitatis conceſſio munimentum, atque immunitas perennet, & robur habeat, manibus propriis ſubterfirmavimus, & annlo noſtro inſigniri præcepimus.

Signum S. Domi- *ni N. Ludovici ſereniſſ. Aug.*

Ego Helias Diac. & Abbas juſſu ſereniſſ. Auguſti Domini N. Ludovici ſcripſi. Acta Coriano Dat. vi. id. Decemb. anno Chriſto propitio piiſſimi Auguſti D. N. Ludovici xxv. indict. viij. in Dei nomine amen.

XV. 14. (2) ALPARTUS.

XVI. 15. ALDEBRADUS.

XVII. 16. PETRUS. Adeo apud ſcriptores, hujus nominis Petri confuſa eſt narratio, ut ſi liberè dicendum eſt ad arbitrium mihi videatur inverſa; Ammiratum tamen ſequutus, qui eo nomine vocantur, illos ad illius exemplum digeſſi, donec ad cotem ſincerioris ſcripturæ poſſent expendi.

XVIII 17. GANGINUS ſecundus.

XIX. 18. ALBOINUS *a* vixit temporibus Berengarii, circa annum 880. ut ſe vidiſſe Ammiratus affirmat in quadam originaria ſcriptura hujus Epiſcopii, inque alio perantiquo monumento ejuſdem, ann. 907. in quo bonorum Canonicæ S. Octaviani quædam locatio continetur. De eo item meotio an. 905. in monumento Lucenſis Eccleſiæ.

a Seu Albinus.

XX. 19. ADELBRANDUS, ſeu Adelardus Epiſcopus Volaterranus anno 929. 3. Kal. Septembris, Ind. 2. ab Ugone Rege Italiæ donatus fuit monte Turris prope S. Geminianum Volaterrani territorii. Teſtis memoratur cujuſdam ſententiæ Uberti Marchionis ad favorem Conradi Epiſcopi Lucenſis prolatæ ann. 941. 14 Martii, in qua Adelardus vocatur. Extat monumentum in tabulario Lucenſis Eccleſiæ.

20. BVOSUS Volaterranus Epiſcopus floruit anno 945. die 14 menſis Martii. Hic presbyterum Andream, in Eccleſia S. Quirici, ac S. Joannis Baptiſtæ confirmavit, ejuſq; rei contractum non modo à Buoſo ſubſcriptum eſt, ſed à Radberto Abbate, atque à ſex aliis Canonicis præter Andream. XXI.

21. PETRUS Epiſcopus Volaterranus *b* an. 971. Kal. Junii, quædam Epiſcopatus bona commutat cum Adelberto, cum curte montis Veltrai; eodemque anno ſimilem commutationem tranſegit cum Winchildo filio Camerini. In domo ejuſdem Petri Epiſcopi, qui & Petronus dicitur, Otho III. Imperator an. 979. cum reſideret, juſſit pro Abbate S. Floræ Aretinæ ab Othoberto Comite ſententiam promulgare contra Valcherinum, ubi nonnulli ſubſcripti reperiuntur Epiſcopi. Monumentum tale eſt, ex archivo ejuſdem Abbatiæ S. Floræ. XXII.

b In Concil. Raven. an. 967.

Dum in Dei nomine. Locus nuncupatus propè montem Vultrajo, qui eſt in Comitatu Volaterranenſe, ubi D. Hotte Imperator Auguſtus præerat intus caſam Petroni ejuſdem S. Volaterrenſis Eccleſiæ Epiſcopi, per ejus data licentia in judicio reſideret Gottobertus Marchio, & Comes Palatii ſingulorum hominum juſtitias faciendas, ac deliberandas, reſidentibus cum eo Ubertus Parmenſis, Everardus Aretinenſis, Zenobius Feſulenſis, Sichelmus Florentinenſis ſanctarum dictarum Eccleſiarum venerabilibus Epiſcopis, Rodulphus Florentinenſis, Rodulphus Volaterrenſis, Petrus Comitibus, Ariapaldus, Giſeprandus, Elmingus, Andreas, Lambertus Judicibus D. Imperatoris, Mainardus, Ildeprandus, Erſo, & Griffo filio, & Sigefredus, Naxano, Acto, Manfredus filius Lamberti, Granſulfus Archidiaconus, Franco, Petrus, qui & Rolando, Raynerius, & Gerardo germani, & reliqui plures, ibique eorum veniens præſentia Petrus Abbas Eccleſiæ, & Monaſterii B. S. Floræ, & S. Andreæ ſitam in eodem Comitatu Aretino, una cum Atripertus Judex ejus, & ipſius Abbatiæ Advocatus, necnon & ex alia parte Vualcherius filius bonæ memoriæ Vualcherii, una cum Vualcherio filio ſuo altercationes inter ſe habentes, & retulerunt ipſe Petrus Abbas una cum ſuprascripto Atripertus judex, & ipſius Monaſterii Advocatus: habemus, & retinemus ad proprietatem ipſius Monaſterii B Floræ, & S. Andreæ ad proprietatem caſis, & rebus illis juris ipſius Monaſterii, quibus ſunt poſitis in locis, & fundis nuncupante Manſione, & terra Barbaritana, & Martinenſe, ut quod plus eſt, quærimus, ut dicat nobis iſte Vualcherius; & item Vualcherius Pater, & filio, qui hic ad præſens ſunt ſcilicet, & omnibus rebus ipſius cum omnibus eorum pertinentiis, & pars ipſius Monaſterii contendere, aut contradicere quærunt, vel ſui pejus Monaſterii legibus propriis eſſe debeant, ac vero cum ipſe Petrus Abbas, & ipſe Atripertus judex ejus, & ipſius Monaſterii Advocatus taliter reſuliſſent: ſic ipſe Vualcherius, & item Vualcherius pater, & filio dixerunt, & profeſſi ſunt, vere caſis, & rebus illis, quibus ſunt poſitis in locis, & fundis nuncupanto Manſione, & terra Barbaritana, ſeu & Martinenſe, vobis a parte ſuprascripto Monaſterio non contradicimus, nec contradicere quærimus, quia nec legibus poſſumus, eo quod partis ipſius Monaſterii legibus eſſe debent, & vobis nihil inſtante ad habendum, nec requirendum, nec pertinere debent cum lege. His actis, & manifeſtatione ſupra facta rectum eorum omnibus coram ſupra Judice, & Auditoribus paruit eſſe, & judicaverunt, ut juxta eorum altercatione, & eorum Vualcherii, & item Vualcherii pater, & filio profeſſione, & manifeſtatione ipſe. Petrus Abbas, & Atripertus ejus & ipſius Monaſterii Advocatus prædicti caſis, & rebus in locis, & fundis Manſione terra Barbaritana, & Martinenſe, parti ipſius Monaſterii ad proprietatem habere, & detinere, & ipſe Vualcherius, & item Vualcherio patre, & filio manerent exinde omni tempore taciti, & contempti, & in eo modo finita eſt cauſa, & hanc notitiam pro ſecuritate ſuprascripto Monaſterio fieri juſſimus; quidem & ego Rufinus Notarius D. Imperatoris, & juſſione ſuprascripto Comiti Palatii, ſeu Judicum admonitionem ſcripſi. Anno Imperii D. Hottonis, gratia Dei, Imperator Auguſtus, & item Hotto filio ejus,

(2) Hi quatuor ſequentes Epiſcopi videntur gratis relati. Et Ganginus quidem quem 17. loco enumerat Ughellus, atque ſecundum appellat fortaſſe idem eſt cum primo, & de quo egerat Auctor 13. loco.

ejus, gratia Dei Rex Deo propitio ſextodudecimo die menſis Junii, indict. decima.

Ottobertus Comes Palatii.

Ubertus Epiſcopus, & Miſſus ſſ.

Everardus Epiſcopus ſſ.

Zenobius Epiſcop. interfui & ſſ.

Sichelmus S. Florentinæ Eccleſiæ Epiſc. ſſ.

Helviſus Epiſc. interfui, & ſſ.

Atrapaldus Judex D. Imperatoris interfui, & ſſ.

Giſeprandus Judex D. Imperatoris interfui, & ſſ.

Lambertus . . . .

XXIII 22. BENEDICTUS Epiſcopus Volaterranus vivebat an. 985. ut liquido ex contractorum ſcripturis Ammiratus oſtendit. Cui certè agendæ gratiæ ſunt, quod errores à Joannello, Falconcinoque in hanc ſcribendi materiam fœdè inventos, ſua diligẽtia diſpulerit, noſque ne in eoſdẽ laberemus, prohibuerit.

XXIV 23. PETRUS proculdubio Benedicto ſucceſſit an. 987. Hic Teuzo presbytero, temploque, atque altari S. Michaelis ad Forum, ut vocant, poſito aliquot petias terræ attribuit, ea lege, atque obligatione, ut ibidem & ſacrum perageretur & divinum officium à Clericis perſolveretur. Iterum eundem adſtrinxit, ut quotannis die 15. menſis Auguſti, Epiſcopo Volaterrano diſſolvat 12. denarios argenteos probatæ monetæ. Anno verò 989. ſimilem donationem tranſegit cum Flurezo, Sigozioque quarundam terrarum, & Caſtarezæ Tabernæ prope Volaterrarum muros. Itẽ ann. 990. cum aliis de ſimilibus rebus tranſegit. Iterum an. 990. domum quandam, ac terras, quas Vallem vocabant, Dominico presb. Iditii filio attribuit, ſeque inſtrumento hac ratione ſubſcripſit.

Petrus Sedis S. Eccleſiæ Volaterrenſis humilis Epiſcopus.

Cæterum parum vixiſſe Petrum oportet, quando an. 1002. ejus reperitur ſucceſſor.

XXV. 24. BENEDICTUS ejus nominis II. ejuſdem Civitatis Epiſcopus, Tegrino, Vidonique domus, terraſque ad Padulem, prope villam montis Menilii, Eccleſiamque S. Michaelis attribuit 1002. ea lege tamen, ut ibidem ſolemni cantu ſacrum perſolveretur, luminaque arderent. Anno verò 1005. 16. Kal. Julii haud abſimilem locationem tranſegit. Item an. 1007. 3. Kal. Aprilis in Volaterrarum Caſtello idem præſtitit; eodemque an. 6. idus Octob. cum prope Papinam moraretur, haud longe à S. Felicis templo in Volaterrarum territorio cum Julia Comitiſſa, filia quondam Landulphi Principis Beneventani, viduaque Rodulphi Comitis, aſſentientibus ejuſdem filiis Ildebrando, ac Mundualdo, commutavit quædam bona. Originarium ejus commutationis extabat apud Bertoldum Urſinum Pitiliani olim Comitem, indeq; exſcriptum exemplar apud me, quod tamen operæ pretium mihi viſum eſt; hic illud referre.

In nomine Domini Dei, & Salvatoris noſtri J. C.

Anni ab Incarnatione ejus mille ſeptem, ſexto idus Octobris indictio quinta. Commutatio bona fidei noſcitur eſſe contractor ut vice emtionis optinent firmitatem in eodemque nexu, obligato contrahentem. Placuit itaque bona convenie voluntatem inter Domnus Benedictus S. Eccleſiæ Volaterrenſis humilis Epiſcopus, nec non Giulia, filia bona memoria Landolfi, qui fuit Princeps Beneventanorum, & relicta bona memoria Rodolfi, qui fuit Comes, una conſentientes Ildebrando filio, & Mundualdo ſuo, & filio de prædicto Rodulfo Comes communiter & conſentienses cum prædicto filio, & Mundualdo ſuo, ut Dei nomine dederunt, ac tradiderunt ſibi unus alterius viciſſim commutationis nomine. In primis dedit ipſe Domnus Benedictus Epiſcopus eidem Giulia, & ad prædicto filio ſuo Ildebrando in cauſa commutationis, ideſt integrum Caſalinum Doniato, in qua jam fuit Caſa, & Curte donicate, quæ eſt in loco, & fundo, ubi dicitur Spugnia, quæ eſt juxta fluvio Elſa, cum Eccleſia illa, quæ ibi ædificata eſſe videtur in honore B. S. Mariæ Dei Genitricis Virgo cum offertas & mortuorum, & cimiterio ſicuti ad manum ſuam detinuerat, atque una inſimul cum decem, & ſeptem inter caſis, & caſinis, ſeu caſalinis & integris decem, & ſeptem ſortis, & rebus illis ad eodem caſalino, & rebus donicato, & Ec-

A *cleſia ſunt pertinentibus, & ſunt in locas, & fundas quatuor ex ipſis caſis, & ſortis, & rebus illis maſſaritiis in eodem prædicto loco ſpugna, una quæ modo recta eſt per Iohane filio bona memoria Maitii, ſecunda recta eſt pro Taicio, & Petrus Gregorii. Tertia per venerandum, & Sigitio Gregorii, quarta laborata eſt per Se . . . filii Maitii. Quinta ſorte, & res in Caterelli, quæ modo laborata eſſe videtur per Petrus Clericus. In primis ſunt de ipſis caſis, & ſortis ſeptem, una quæ modo recta eſt per Petrus, ſecunda per Saſſo, tertia per Stefano, quarta recta fuit per Orando, quintaque recta eſt per Giſpraado, ſexta laborata eſt per Urſo, ſeptima per Teutio, unam Piticiano quæ modo recta eſt per Starantio, quatuor de ipſe ſortis, & rebus in Sparitilo, una quæ modo recta eſt per Martinum, alia per Andrea, tertia per alio Martino, quarta per Starantio, una inſimul cum ipſius aquo piſcarois & molinis, quæ ſunt in eodem prædicta loco fluvio Elſa, quæ de dicto donicato, & Eccleſia ſunt pertinentibus, quod eſt ipſo caſalino, & rebus donicato, & Eccleſia, & cimiterio, ſeu caſis, & ſortis, & rebus illis*

B *maſaritiis juris ipſius Epiſcopatui noſtro S. Mariæ Volaterrenſe hac prædicto Caſalino, & rebus donicato cum prædicta Eccleſia, & offertas & mortuorum, & cimiterio, & cum jam dictis decem, & ſeptem inter caſis, & caſinis, ſeu decem, & ſeptem ſortis, & rebus illis maſſaritiis una cum prædictis aquis piſcareis, & molenaareis ad eodem caſalino, & rebus donicato ſuas pertinentibus, ſive cum ipſis caſis, quæ ſunt prope ipſa Eccleſia tra ipſo fluvio Elſa, quæ modo detinent Petrus, & Petrus presbyteri cum omne fundamentis, & ædificiis earum cum curtis, ortis, terris, vineis, olivetis, caſtanietis, quercetis, ſylvis, rivis, jungareis, pratis, paſculis, cultis rebus, vel incultis, movile, vel immovile, ſeu quæ ſe moventibus omnia ex omnibus quantitas ubique in qualibus locis, vel vocabulis ad ſupraſcriptis caſis, & caſinis, ſeu caſalinis, & rebus illis maſſaritiis exinde ſunt pertinentibus; & ſupraſcriptis Epiſcopus, & presbyteri ſive ſupradicti hominibus ad manum ſuarum detinuerunt, & modo detinere videtur, quod ſunt inter ipſo caſalino, & rebus donicato, cum jam dictis decem, & ſeptem ſortis, & rebus*

C *illis maſſaritiis, & cum jam dictis aquis, piſcareis, & molendarois, & cum prædictis caſis prope ipſa Eccleſia, & cum eodem circuitu ipſa Eccleſia inter totas inſimul ad juxta perticas menſuratas modiorum tricenta triginta, & ſex. Quidem, & ad vice recepit, ipſe D. Benedictus Epiſcopus ab eadem Giulia, & Ildebrando filio ſuo ad partem ſui Epiſcopatui S. Mariæ Volaterrenſe meliorata res, ſicut lex habet, ideſt medietatem ex integra de caſalino, & rebus donicato, in quæ jam fuit caſa, & curte, & rebus donicata, quæ eſt in loco, & fundo, ubi dicitur Seiganno, quæ eſt juxta fluvio Arno, inſimul cum medietate de Eccleſia illa, quæ eſt in honore B. ſancta Mariæ, quæ ibi ædificata eſſe videtur, ſive cum viginti, & ſeptem integris inter caſis, & caſinis, ſeu caſalinis, ſeu integris viginti, & ſeptem ſortis, & rebus illis maſſaritiis ab eodem caſalino, & rebus donicato, & Eccleſia ſunt pertinentibus, & ſunt in locas & fundas nuncupantos quæ . . . . in prædicto loco una quæ modo detinet Andrea, ſecunda, & tertia quæ modo detinet Teutio, quarta detinet Petrus, quinta, & ſexta à colle Sorbuli, ſeptima, & octava à caſale longo, una quæ detinet Ur-*

D *ſo, alia Boattio, nona decima, & undecima, & duodecima in Olivicolle, quæ modo recta ſunt per Petrum, Lambertum, decimatertia, Aſpletiano, quæ modo dicitur Maitio, decima quarta Acapitini, quæ detinet Martino presbytero, decima quinta Abiaſſi, quæ detinet Toutio, decimaſexta, & decima ſeptima Arto Muſciani una, quæ detinet Venerando, decima nona, & vigeſima Amarcignano, una quæ detinet Omilio, & alia Buniperto, vigeſima prima, & vigeſima ſecunda, vigeſima tertia, vigeſima quarta in Ecorugniano, una quæ detinet Tondo, alia Toutio, tertia, & quarta Petrus, vigeſima quinta in Giũcigaiano quæ detinet Allo, vigeſima ſexta, & vigeſima ſeptima in Spalloi, una quæ recta eſt per Atitio, & alia per Vabrico, & ſunt ipſis terris, & Eccleſia, & rebus donicato de Stilliano infra comitate, & territorio Piſtorienſe: una inſimul recepit ipſe Benedictus Epiſcopus ad partem ſui Epiſcopatui à ſupraſcripta Julia, & Ildebrando filio ſuo in cauſa commutationis integra una Eccleſia*

qua

quæ eſt in comitatu, & territerio Velaserranenſe, & eſt in loco, & fundo ubi dicitur Allano, quæ eſt in honore B. S. Andreæ, & S. Thomæ cum terra culta ejuſdem circuite ad grano ſeminatura modiorum tres. Has prædicta medietate ex integra prædicto caſalino, & rebus donicato, & Eccleſia cum jam dictis viginti, & ſeptem ſortis, & rebus illis maſſaritiis, & cum jam dicta Eccleſia in Illano, & terra ejuſdem circuitu cum fundamentis, & omnes ædificiis earum cum curtis, hortis, terris, vineis, olivetis, quereetis, ſylvis, angareis, pratis, paſcuis, cultis rebus, vel incultis, movile, vel immovile, ſeu quæ ſe moventibus omnia, & omnibus quantum ad dictam medietatem de ſopraſcripto caſaline, & rebus donicate, ſive de Eccleſia, ſeu ad jam dictis viginti, & ſeptem integris ſortis, & rebus illis maſſaritiis exinde ſunt pertinentibus, & de prædicta curte de Stignano & ipſi pronominatis hominibus exinde à manaum ſuarum detinuerunt, & modo detinere videtur una inſimul cum piſcareis aquis, aquarumque decurſibus de prædicto fluvio Arno, quæ ad ipſam medietatem eſt pertinentes, ſeu cum integra prædicta Eccleſia, & terna ejuſdem circuito, & ſunt ipſis prænominatis terris, & rebus, & Eccleſiis, & piſcareis juris eidem Giulia & Ildebrando filio ſuo, & ſunt ipſis prænominatis rebus inter ipſam medietatem de ipſe donicate, & de prædictis rebus maſſaritiis, & de terra ejuſdem circuite Eccleſia inter totas per æſtimum, & per menſuram ad juxta petias menſuratas modiorum trecenté quinquaginta. Has denique omnibus rebus, & Eccleſiis, & aquis piſcareis, & molendareis, quæ ſuperius ſunt, nominatis, vel commutatis una cum acceſſionibus, & ingreſſuras earum ſeu ſuperioribus, & inferioribus earum rerum, qualiter ſuperius, & ſic omnibus rebus, & Eccleſiis, & aquis piſcareis, & molendinis ſuperius dictis in integrum ſibi unus alterius pars parti commutationis nomine dederunt, & tradiderunt faciendum exinde à præſente die tam ipſe D. Benedictus Epiſcopus, quamqui ſuos ſucceſſores, vel hæredes eidem Giulia, & Ildibrando filio, & Mundualdo ſuo legaliter jure proprietario quidquid voluerint, ac providerint, ſine omni uni alterius contradictione, quidem & ordo legis depoſuit, & ad hanc providendum commutatione acceſſerunt ſuper ipſis caſalinis, & rebus donicatis, & ad jam dictis caſis, & caſinis, ſeu caſalinis, ſeu ſortis, & rebus illis maſſaritiis, & Eccleſiis, & molendinis, & aquis piſcareis, & molendareis, qualiter ſuperius &c. ad providendum idem miſſus directus de parte ipſius D. Benedicti Epiſcopi Gualberto filio bonæ memoriæ Eurardi, qui fuit Judex, atque cum idoneis homines fides admittitur extimatores, qui extimaſſent: hi ſunt Petrus Judex filii bonæ memoriæ, item Petri Judex, & Petrus filius bonæ memoriæ Ildibrandi, & Petrus filius bonæ memoriæ Roduini, quibus omnes extimantibus, qui viderunt, & extimaverunt, comparuit eorum, quod meliorata res ſuſcipere, ſicut lex habes ipſe D Benedicto Epiſcopus ad partem ſui Epiſcopatus S. Mariæ Volaterrenſe, quam dediſſet, & legibus commotatio hæc fieri poſſet, de quibus pœnam inter ſe poſuerunt, & ſpoponderunt, ut quis ex ipſis aut ſucceſſores eidem Benedicti Epiſcopi, vel hæredes eidem Giulia, & Ildebrando filio, & Mundualdo ſuo hanc commutationem removere, & diſrumpere quæſierint, & non permanſerint in ea omnia, quæ ſuperius &c. vel ſi apud unumquemque hominem quis quod dederint in integrum, non defenſaverint, componere pars parti fidem ſervanti, pœnam dupliis ipſis caſalinis, & rebus domicatis, & maſſaritiis, & Eccleſiis, & molinis, & aquis piſcareis, & molendareis qualiter & ſuperius ſicut pro tempore melioratis fuerint, aut valuerint ſub extimatione qualiter tunc fuerint in eiſdem locus, & fundas, & hãc cartula commutationis, omnique tempore firma, & ſtabile permaneant ſemper, ſicut lex continet; & ſi aliquando tempore ab aliis hominibus de ipſa ſupraſcripta noſtra commutatione ſicut ſuperius &c. pulſati, aut dextricti fuerimus, & nos unus alterius authores, nec defenſores quærere, nec dare voluerimus, aut non potuerimus, licentiam habeant ipſi ſine alterius commiſſa chartula commutationis cauſa exinde agendum, reſponſum reddendum, finem ponendum, vel qualiter juxta legem melius potueritis facere, quia inter nos taliter convenit convenientia noſtra, unde duæ chartulæ commutationis pariter uno tenore, & pro confirmatione Gerardus nomine D. Imperator ſcribere rogavimus. Actum loco Papina prope Eccleſiam S. Felicis territorio Volaterranſe.

Ego Benedictus Epiſcopus in hanc chartula commutationis inter nos facta ſſ.

Signum manus ſupraſcripta Giulia, & Ildibrandi fil. & Mundualdo ſuo, qui hanc chartulæ commutationis fieri rogaverunt.

Ego Gualberto Miſſus fui ut ſupra.

Petrus Judex D. Imperatoris extimator fui, ut ſupra interfui.

Ego Petrus extimator fui ut ſupra interfui.

Robertus Judex Domni Imperat. ſſ.

Gualbertus Iudex Domni Imperat. ſſ.

Giſolfo Notarius Domini Imperat. ſſ.

Uvido Notarius Domni Imperat. ſſ.

Gerardus Notar. Domini Imperat. poſt traditam complevi, & dedi.

Cum verò anno 1015. Imperator Henricus in Italia traheret moras, Benedictus Epiſcopus, ſuæ Eccleſiæ, ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus, & clero Imperialem impetravit protectionem, ampliſſimo Diplomate firmatum, Ind. XII. anno ejuſdẽ Regni XII. Imperii verò 1. in Comitatu Piſano, qui dicitur Faſiana.

25. VIDO, ejus nominis II. floruit an. 1026. XXVI

26. GAUFRIDUS *a* vixit an. 1034. 17. Kal. Junii, indict. 2. quo ipſo tempore quædam bona commutat, cum quodam Gherardo. E gente Saxonia hunc fuiſſe contendunt nonnulli, ſanctique Juſti Abbatiam munificenter fundaſſe; alii autem nova tantum benedictione illam inſtaſſe. Ut ut res ſit, adeo in diverſa abierunt Volaterrani Scriptores, dum de illius Civitatis Epiſcopis narrant, ut citra inſtrumenta, juratasque ſcripturas nil certi affirmari poſſe videatur. E vivis exemptus tumulum in Cathedrali accepit. XXVII.

a Gottefridus dicitur in Rom. Syn. in cauſa Andreæ Peruſini habita an. 1036.

27. EUMANCIUS Epiſcopus Volaterranus. Hujus meminit Gelaſius *b* in decret. p. 2. cauſ. 10. q. 2. can. 25. ejuſdemque adminiſtrationem Volaterranæ Eccleſiæ fuiſſe detrimentoſam oſtendit, quod quædam ejusdem Eccleſiæ latiſundia alienaverit. Quamdiu vixerit, quove anno Præſul renunciatus fuerit, non concordant Scriptores: Alii enim ejus Præſulatum incidiſſe in ann. 1035. affirmant, alii ante, alii verò poſt. XXVIII

b Gelaſio attribuit hoc decretum Lucentius, idemque Eumancium quinto ſeculo vixiſſe autumat.

28. VIDONEM ejus nominis III. Gaufrido ſucceſſiſſe contendunt. Sed cum fœdiſſimè invertant annos, illum eundem arbitror eſſe, qui Herimanno præceſſit, quem ii eidem Herimanno ſucceſſiſſe volunt an. 1058. quartumque Vidonem appellant, ſed perperam. Nam Vido an. 1059. ſynodo Romanæ ſub Nicolao II. interfuit ex ſæpè citato codice Vaticano; Herimannus verò, ut videbimus, anno 1073. Beatricis Comitiſſæ monumento ſubſcripſit. Reperitur Vido anno 1061. menſe Jannario quædam bona donaſſe Monaſterio ad flumen Elſam conſtructo in loco, quẽ Pinzianum fontem appellant, in honorem B. Virginis Mariæ, ſanctique ſepulchri ab Adelmo, & Giſla conſtructo. (*„ Subſcripſit etiam privilegio Leonis IX. „ pro Eccleſia Pertuenſi an. 1049.*) XXIX

29. HERMANNUS *c* Epiſcopus Volaterranus, Ord. Vallis umbroſæ Monachus, S. Joan. Gualberti diſcipulus, vixit circa ann. 1066. anno vero 1073. devotionis ergo ſacram Camaldulenſem eremum inviſit, eidemque dono dedit Baſilicam S. Mariæ de Puliciano, olim Benedicti Cœnobium. Hujus Epiſcopi nomen Theutonem illum fuiſſe prodit, ſavoreque Imperatorum illius gentis ad eam dignitatem fuiſſe ſubvectum. Suſpicatus aliquando ſum ex errore Scriptorum, Eumancium poſtea commemoratum, in Hermannum tranſiiſſe, inque duos fuiſſe diviſum, qui tantum unus erat; quod ſi diverſi ſunt, ſubſequentem Vidonem, Hermannum obtinere locum decebit, cum Vido Volaterranis jus diceret 1059. Hermannus vero 1073. ſi ulla fides Camaldulenſi hiſtoriæ. Aliquot catalogi digeſſere vixiſſe illum, atque Epiſcopatum obtinuiſſe anno 1050. atque per ſeptem annos in ea dignitate protuliſſe ætatem, quod longè à vero abeſt, cum idem Hermanus anno 1073. ſexto Kal. Februarii ſubſcriptus reperiatur in quodam monu- XXX

c De eo Silvius in Catalogo SS. & Vir. Illuſ. Vallisumbroſæ p. 111. Mand.

mento Beatricis Comitiſſæ, & Gotifredi Ducis ad favorum Monaſterii S. Pontiani Lucenſis, quod hic libenter retulimus ab originali deſumptum ab erudito amico Franciſco Maria Florentino, ut Hermanni tempus magis eluceſcat; ſic enim ſe habet.

Dum in Dei nomine.

In Civitate Piſeaſi in palatio D. Regis in judicio reſidiſſet Domina Beatrix, ac Ducatrix una cum Gottifredo Duce, & Marchione ad cauſas audiendas ac deliberandas, reſidentibus cum eis Hugo Vicecomes Piſenſis, Guido Epiſcopus Piſeaſis, & Raynerius venerabilis Epiſcopus Florentinus, & Fridericus Comes nepos prædictæ Beatricis, nec non & cariſſ. Epiſcopus Ermannus Vulterreaſis, Huberto, & Gerardo, Hugo, Theodorico ſervo recto Ioanne, Lamberto, & item Hugo, Guillelmo, & item Hugo judicibus, Adegberio, Sigiſmundo, Leo Eruſidici, & Thedicto Comite fil b M. item Theodici, Gualfredus Comes q Ardinghi, Ildebrandus fil b M. Guidottis, Hubaldus fil b M Sigifredi, Pagano b. M. Rolaadi, Gualaado Bernardo germ. fil b. M Sigerii, Lamberto fil. b. M. Rolandi, Lamberto fil b. M Specioſi, Guido Gunselmo connotarii. Hemmo fil. b M Martini, Ioannes, & Pandolfo germ fil b. M. Guidonis, Ruſtico fil b. M. Benedicti, Gualfredus q Gerardi, & reliquis præſentis, Bernardus Abbas de Eccleſ. & Monaſt. B S. Pontiani, quæ eſt conſtructa, & ædificata juxta muros Luceaſis Civitatis una cum Guidono Not Avocat. ſup. Eccleſia, & Monaſt præd S. Pontiani in eode Placito, Rodulphus, & Saracinus, & Fulcardus germ fil. b. M Saracini per fuſtẽ, quã in ſuorũ detinebant manibus reſfuctuaverunt præd. Bernardo Abb de præd. Eccl. & Monaſt præd. S. Pontiani, & Guidoni Not. Advoc. ipſius Monaſt. ad partem jam nominati Monaſt præd. S. Pontiani curtem illam, quæ dicitur taogaaaa, & vocatur Motardinga cum omnibus caſis & caſinis, ſeu curtis, ortis, terris, vineis, olivetis, caſtanietis, quercietis ſilvis, virgareis, pratis paſcuis, cultis rebus, vel incultis omnia ex omnibus rebus tam domnicatis, quam & maſſariciis quantas ubique in quibuslibet locis, vel vocabulis ad præd curtem juat pertinentes in integrum, una cum inferioribus, & ſuperioribus ſuis, ſeu cum acceſſionibus, & ingreſſibus ſuis prædictus Rodulphus, & Saracinus, & Fulcardus germ præd. Bernardo Abbati, & Guidoni Notario Advocatus ipſius Monaſterii ad partem præ nom Monaſterii reſfuctaverunt, & cum ipſa reſfuctatio facta fuiſſet tunc præd Bernardus Abbas una cum præd Guidone Not. Advocat ſup Monaſterii cœperunt dicere adverſus eandem D. Beatricem, & Gottefredum Ducem, & Marchionem habet, & detinet pars prædictæ Eccleſiæ, & Monaſterii S Pontiani, præd. curtem, cum ſua pertinentia, & jacentia, ſeu integritatem ad ſuam proprietatem, ut ſi eſt ullus homo, qui exinde agere, aut cauſare vult, parati ſumus cum eo in ratione ſtandum, & legitime finiendum, & quod plus eſt, quærimus, ut dicant ipſe Rodulphus, & Saracinus, & Fulcardus germ. adverſum prædictum Bernardum Abbatem, & ad prædictum Advocatum ſuum prædictam curtem ſua pertinentia propria prædicti Monaſterii S. Pontiani eſt. & nos exinde non habemus chartam, vel ſcriptum, nec firmitatem unde agere aut cauſare poſſemus; & cum hæc omnia manifeſtatio taliter facta fuiſſet Tunc prædictus Rodulfus, & Saracinus, & Fulcardus germ. ſpoponderunt, ſe ipſos adverſus præd Bernardum Abbatem, & Guidonem Not. Advocatum ſuum, quod ſi unquam in tempore ipſi germani, vel eorum hæredes, aut aliquo ab ipſis ſubmiſſa perſona per aliquod ingenium contra præd. Bernardum Abbatem, vel contra ſuos ſucceſſores, aut contra præd. Monaſt jam nominati S. Pontiani de prædicta curte, vel de eius pertinentia agiſſent, aut cauſaſſent, vel intentionaſſent, aut ſi eodem Bernardus Abbas, aut ſui ſucceſſores per placitum fatigare feciſſent, aut ſi apparuerit exinde ullum earum datum, vel factum per aliquod ingenium, aut jam nominati quidam genitores eorum per quod præd. Monaſt. ulla damnitas, aut intentionem, vel moleſtiam deveniat per aliquid ingenium, & omni tempore exinde adverſus præd. Monaſt. taciti, & contenti non permanſiſſem, quod componere debeant ipſi germani, vel eorum hæredes ad partem jam nominati Monaſterii ad illum rectorem, qui ibi pro tempore fuerit, pœnam, argentum optimum libras quatuorcentum, unde ipſe Bernardus Abbas, & præd. Guido Not. Advocat. ſuus feceſunt præd. germanis Launebile meritum anulo uno de auro confirmandum juſtam legem, & cum præd. ſponſionem factam fuiſſent. Tunc præd. Bernardus Abbas, una cum jam nominato Advocato ſuo poſtulaverunt ad jam nominatam D Beatricem, & ad præd Gottefredum Ducem, & Marchionem, ut ſupra ipſos, & jam dd res miſiſſet bannum D. Regis in libras auri centum propter Deum, & animæ D Regis. ſuique hæredis, & cum ipſa D Beatrix, & præd. Gottifredus Dux, & Marchio taliter audiſſent per fuſtem, quam in ſuis detinebat manibus, miſerunt bannum D Regis ſuper jam dd res, & ſuper jam nominatum Bernardum Abb. & ſuper præd. Advocatum ſuum in lib Auri centum, ut nullus quilibet homo magna, parvaque perſona pars prædicti Monaſterii ſine legale jud.cio diſveſtire præſumat. Quis verò fecerit præd. lib auri ſe agnoſcat compoſiturum medietatem pars Cameræ D Regis, & medietatem ad partem jam nominati Monaſterii ad illum Abbatem, qui ibi pro tempore fuerit. Unde hanc notitiam pro ſecuritate, & futura oſtentione, & de Bernardo Abb. & ſuis ſucceſſoribus oſtendenda fieri juſſimus.

Idem ego Gerardus Not. D Imp. ex juſſione ſupraſcriptæ D. Beatricis, & præd Gottifredi Ducis, & Hugi Vicecomitis, ſeu prædd Epiſcoporum. atque judicum ſcripſi an. Dom Incarn. eius MLXXIII. 16. Kal Feb Indict. xi.

✝ ✝ ✝ *Ego Ugo Vicecomes ſ.*

✝ *Ego Vido, gratia Dei, S Piſanæ Eccleſiæ peccatorum Epiſcopus, interfui, & ſubſcripſi.*

Ego Herimannus, Dei gratia, quamvis indignus Epiſcopus ſanctæ Vulterræ interfui, & ſſ.

Ego Raynerius S Florentinæ Eccleſ. Epiſcopus ſſ.

Subſcribunt etiam plures alii Judices ſupradicti. Obiit Hermannus circa annum Domini 1077. ut ex epiſtola Gregorii VII. ad Rodulphum Senenſem, & Raynerium Florentinum Epiſcopũ hoc anno ſcripta liquet.

GREGORIUS EPISCOPUS

Servus ſervorum Dei.

Rodulpho Senenſi Epiſcopo, & Raynerio Florentino Epiſcopo, ſalutem & apoſt. benedictionem.

NOn ignorare vos credimus quantum ſollicitudinis, quantumque fatigationis habuerimus id agentes, ut in Volaterrana Eccleſia ſecundum Dominum, & authoritatem canonum utilis, & idoneus eligeretur Epiſcopus; & quia ſecundum voluntatem Dei in perſonam Bonoiſi Mantuani Archipresbyteri, & noſtra conſilia, & voluntas eorum, qui de illa Eccleſia ſunt, convenit, Apoſtolica vos authoritate monemus, ut eandem Eccleſiam adeuntes, qualiter generalis electio fiat ab omnibus procuretis, & eam ſicut more in antiqua ſanctorum Patrum traditione fuiſſe cognoſcitis, noſtra vice confirmetis. Quo facto, & rem quam ordinate facta fuerit, nobis ſine dilatione certis literis veſtris indicate, & electum pro ſuſcipienda conſecratione quantocyus ad nos cum ſolemni decreto Cleri & Populi deſtinate.

Dat. Romæ xvi. Kal. Octobris anno primo.

Hoc eodem anno Comitiſſa Mathilda Volaterrano Epiſcopo aliquot jura confirmat, in Plebaniis de Molle, ſanctique Juſti de Petrina, ac Dertonata in Senenſi territorio, cujus rei originarium monumentum ex archivo erutum hic curavimus exſcribendum.

Dum in Dei nomine In judicio reſideret D. Matilda Dux, & Marchioniſſa intus caſa, quæ eſt juxta Clauſtrum Plebis S. Andreæ ſitæ in burgo de Martuli ad cauſas audiendas ac legitimè definiendas. Reſidentibus cum ea Lamberto, & Ubaldo, & Guinixone, & Glandolfo, & Guillermo Ducibus, & Raynerio Comite, filioque Ildebrandi Comitis, & Pagano de Corſina, & Hugo Vicecomite, & Guidone germanis filiis bonæ memoriæ Guidonis, & Albertæ de Montegrabbo, & Gualfredo filio bonæ memoriæ Petri, & Gerardo . . . . & Talzo filio quondam Gotizi & alii pluribus. Ildebrando, qui . . . vocatur, advocatus de Eccleſia, & Epiſcopatu S. Mariæ de Vultera ita dixit. Domina habeo, & teneo, & poſſideo ad partem jam dicti Epiſcopatus, terras, & res, plebes, & decimas de plebe de Molle, & de plebe de Pernina, & Eccleſiam, quæ eſt ædificata in villa de Perſonatæ, quæ eſt de plebe S. Juſti, & omnes terras, & res, Eccleſias, & decimationes poſitas in his tribus plebibus de Molle, ac Pernina, & S. Juſti pertinentes ad jura ſupraſcripti Epiſcopatus. Et ſi eſt ullus homo, qui adverſus ea aliquid exinde dicere velit, paratus ſum cum eo in ratione ſtandum, & cum nullus ſe ibi repræſentaret ad res illas cauſandas, quæſivit mercedem ad prædictam Dominam, ut pro Deo, & anima Regis, & ſua mitteret bannum ſuum in centum libras auri optimi, ut ſi quis de prædictis rebus partem

præ-

A *præfati Epiſcopatus diveſtire, inquietare, moleſtare ſine legali judicio præſumpſerit, prædictam pœnam componat, medietatem parti publicæ, & medietatem prædicto Epiſcopatui. Unde hanc notitiam ego Joannes Notarius, ex juſſione Dominæ Mathildæ, & à munitione prædictorum judicum per futuram recordationem ſcripſi anno ab Incarnatione D.N.I.C. ſeptuageſimo octavo poſt mille, 3. idus Februarii, indictione prima.*

Cæterùm Herimanno noſtro pietate, ac præceptis B ſalutaribus refectam ſequentem exſcripſit epiſtolam S. Joan. Gualbertus Valliſumbroſani ordinis Fundator, eundemque olim in converſione filium ad Epiſcopalia munia ritè, ac benè obeunda iis verbis conſuluit, hortatuſque eſt eum.

Herimanno Volaterrenſi Dei nutu Epiſcopo Joannes Abbas ſervus ſervorum Dei cum omnibus ſuis Monachis, & fratribus quicquid melius ſit apud Deum hominibus. Petitionibus veſtris conſulere dignum duximus, maximè, cum non de ſæcularibus, & mundanis, ſed de Eccleſiaſticis, & divinis, quæ in Dei cultu, & ad ſalutem animarum ſunt, quæratis. Requiſiſtis enim adiutorium in exhortatione paſtorali ex iis, quæ in veſtra cura, & ſtudio ſub Dei protectione permanere videntur.

Quæ fructum tunc boni operis geminant, cum populi obedientia, nec in minimis contra Paſtorem rebellat. Sed ſanctitas, & ſapientia Paſtoris talis debet ſemper apparere, & eſſe, ut delinquentes Dei judicio terreat, & obedientes divinis præceptis divina remuneratione demulceat. Unde oportet veſtram vigilare ſollicitudinem: ut C *poſtquam omnia divina præcepta ſine reprehenſione percurrerit, omnia, quæ Clero, & populo imperaverit, de ſanctarum ſcripturarum ſtudeat proferre ſententiis. Scilicet ut Clerus ſecundum ſtatuta Apoſtolorum, & Canonum præcepta permaneat; & populus ſecundum mandata Sanctorum in omnibus illis obediat. In primis, quia oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe, quod etiam ad omnem pertinet Clerum. Deinde ut omnem ſollicitudinem Epiſcopus Clero, & populo impendat: ut in innocentia ſua permaneant; & peccantes peccare deſinant; & pœnitentiam agentes de bono in melius creſcant: Certiſſimè credentes, ut qui in malis dies ſuos finiunt, æternam luent vindictam; & qui in bonis, æternam ſuſcipient palmam. His promiſſionibus confortentur boni; & his minis terreantur mali. Interea ſollicitè ſatagendum eſt, ne alicujus hæreſis quamvis parva aliquis eorum in immunditia ſordeat: quia quamdiu quis in ea permanſerit, etiam ſi pro Chriſti nomine ſanguinem fundat, nihil ei proderit. Heù quam peſſimum nephas, & grande peccatum; quod nec in præſenti, etiam pro morte, nec in futuro pro multo tempore pœna poterit ſolvi?*

D *Ergo tam peſſimum nephas cito dimittere, & anathematizare debemus, & pœniſendo dolere, ut cum Chriſto in præſenti, & in futura vita poſſimus manere; quia quamdiu quis in aliqua hæreſi manſerit, nullum ejus opus Deo placebit. Simoniaca igitur hæreſis, quæ primo, & peſſima ante omnes alias hæreſes iam diu ante nos uſq; ad noſtra tempora viguit, quam Deus noſtro tempore ſua miſeratione detegendo deſtruxit, omni ſollicitudine à vobis abiiciatur; Et cùm illa hæreſis ante omnes hæreſes in ipſo initio Eccleſiæ à Principe Apoſtolorum percuſſa polluerit; miramur quomodo à quibuſdam peſſimis indumentis palliata, vivide colore, quaſi Chriſtiana fidei cultrix operoſa monſtretur. Scimus enim quia quod Chriſtus edit, nullus, qui Chriſtianus eſt, diligit; ſi autem dilexeris, Chriſtianus eſſe non poteris. Chriſtus igitur ſimoniacam hæreſim odit: ipſe enim dixit: Qui in ſpiritum ſanctum peccaverit, neque in hoc ſæculo, neque in futuro dimittetur ei. Itaque dum tempus ordinandi cleri-*

A *cos ad divinum cultum advenerit, non alicujus pretii datione palam, vel occultè aliquis ad Eccleſiaſticum promoveatur officium. Non aliquis indignus, vel ignarus officii, non alicujus reatus infamia tactus non niſi virgo aut monogamus, & hic, qui virginem ſecundum ſacros Canones duxerit.*

Non ſuperbus, non elatus, non alienius honoris cupidus, ſed humilis, & manſuetus, & timens Deum. A nullo clerico aliquid commodi pro ſacro officio requiratur, neque ab Archipreſbyteris, neque ab Archidiaconis, neque ab illorum ſubjectis. Dum autem parochias per Eccleſias baptiſmales (quas Plebes dicunt) Epiſcopus circuit, ne fortè aliquod mali, aut criminis, aut inimiciarum cauſas inveniat, inveſtiget. Nil quæſtus, nil pecuniæ exinde requirat: nec eos, qui ibi fuerint, pro ſuorumque cibo affligat: ſed quaſi pater filii miſereatur: & emendatis culpis omnes in pace relinquat; ut omnes pro ſuo Epiſcopo, & Sacerdote Dominum benedicant, & pro ejus ſalute tam corporis, quam animæ Dei miſericordiam petant. Taliter enim Epiſcopo faciente, B *populus cum Clero apud Deum ſalvabitur, & idem ipſe Epiſcopus à Deo remunerabitur. Si autem contra hoc fecerit, vel pecuniam requiſierit, ſimoniacus, & hæreticus judicabitur, atque damnabitur. Igitur ante omnia ſimoniacam hæreſim perſequendo abiicite: ſacerdotes enim omni Clero regula Eccleſiaſtica, ſanctè vivendo, ſubiicite. Populum tam maiores ſanctis ſuaſionibus invitate: peccatores ut reſpiciant, & pœniteant, prædicate: qui pœnitere noluerit, excommunicate; qui ad pœnitentiam reverti voluerint, ſacris Canonibus ſubjugate: viam ſalutis omnibus demonſtrate: circa omnes benignitatem oſtendite; & deus judex juſtus omnia ſecundum juſtitiam veſtram vobis reſtituet. Si enim, quæ ſupradicta ſunt in veſtro Epiſcopatu ſtuderitis obſervare; dum tempus fuerit, & facultas aderit, ad vos veniemus, ſi expedierit: & quicquid vobis neceſſarium, & nobis licitum, & poſſibile fuerit, faciemus. Valete.*

30. OPILIONEN Epiſcopum Volaterranum volunt aliqui incidiſſe in annum 1080. *a* ſed cum conſtet anno 1081. die 16. Septembris Volaterranam ſe- C dem fuiſſe vacuam, affirmare oportebit illum non ao. 1080. ſed poſt annum 1081. ad hujuſmodi dignitatis gradum perveniſſe, ut Ammiratus notat egregiè. Meminit hujus Epiſcopi Gelaſius II. de quo parum utilem Volaterranæ Eccleſiæ fuiſſe memorat, quod plura ejuſdem Eccleſiæ bona diſtraxiſſet. XXXI

a Hunc quoque ante an. 100. locat Lucent.

31. ROGERIUS in Volaterrana ſede reperitur fuiſſe anno 1098. 3. Non. Auguſti. Hic quædam bona commutavit cum Alberto filio quondam Vidonis, cumque Teuzo, quondam Joannis. Anno vero 1104 in quadam bulla Paſchalis II. Pontificis ejuſdem extat memoria, quam hic curavimus apponendam. XXXII.

PASCHALIS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.

Clericis, & laicis univerſis de Caſtello ſancti Geminiani, ſalutem, & Apoſt. benedictionem.

PAci, & ſtabilitati Eccleſiæ veſtræ, & nos conſtitutione noſtra, & vos obſervatione veſtra providere debemus. Idcirco vobis omnibus præſentium litterarum conſtitutione mandamus, & ſucceſſoribus veſtris in perpetuum ſervandum præcipimus, ut oppidum veſtrum, D *quod S. Geminiani dicitur, cum monte Staſilii juxta poſito, & cum univerſo territorio ſuo nullo unquam modo, nulla occaſione alienari, à poſſeſſione, & proprietate Volaterrenſis Eccleſiæ patiamini, ſed ſicut hodie eſt, ſic ſemper in proprio Volaterrenſis Eccleſiæ jure permaneant. Sanè nec Epiſcopo, neque cuilibet ejuſdem Eccleſiæ miniſtro facultas ſit ipſum oppidum cum præfato monte in feudum perſonæ alicui dare, locare, vendere, commutatione, vel pignoratione contradere, neque Marchioni, neque Comiti, neque alicui poteſtati liceat idipſum oppidum, ſeu prænominatum montem capere, vel ab Eccleſiæ poteſtate ſubtrahere, vel quibuslibet occaſionibus alienare, ſed ſicut ſuperius dictum eſt, ſemper in proprio Eccleſiæ jure permaneant. Si quis vero aliter agere præſumpſerit, & qui fecerint, & qui conſenſerit, excommunicationi ſubjaceat. Noveritis autem fratrem noſtrum Rogerium Eccleſiæ Volaterrenſis Antiſtitem, ita nobis in hujus conſtitutionis Capitulo conſen-*

ſiſſe,

ſiſſe, ut cum fratribus, qui eam ad nos comitati ſunt, fieri ipſe petierit, & ipſe ſubſcripſerit.

Rogerius Volaterrenſis Eccleſiæ indignus Epiſcopus fieri rogavi, & ipſe ſubſcripsi.

Datum Laterani, per manus Joannis S.R.E. Diaconi Cardinalis, 9. Kal. Jun. indict. 11. anno Incarn. Dominica 1104. Pontif. autem D. Paſchalis II. Papæ 5.

Rogerius Vaſtallenſi Concilio interfuit ſub Paſchali II. Pontif. anno 1106. anno vero 1108. in favorem ſuæ Eccleſiæ coemit à Gualando quondam Sarracini medietatem Caſtelli Mœuil, ac medietatem oppidi Buriani. Iterum ann. 1115. 7. Kal. Februarii Ind. 8. quamplura bona Comitis quondam Ugonis ſoluto pretio Eccleſiæ ſuæ adjunxit, quamobrem & Eccleſiæ quam utiliter præfuiſſe videtur.

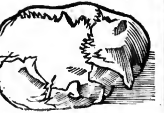
XX XIII. 32. EUCHARISTUS Epiſcopus Volaterranus circa annū Domini 1119. cum Eccleſiæ ſibi commiſſæ patrimonium malè adminiſtrando divexaſſet, à Gelaſio II. Pontifice honore Epiſcopatus ſpoliatus eſt, ut in decret. p. 2. cap. 12. q. 2. can. 25.

XX XIV. 33. (1) ROGERIUS Euchariſto ſucceſſit circa annum 1119. qui an. 1120. Callixtum Romanum Pontificem è Galliis Romam petente Volaterris excepit hoſpitio, ab eodemque impetravit, ut cathedralem conſecraret, ut ex hac Inſcriptione reſtaurata à Luca Alemanno Volaterrano Epiſcopo liquido apparet.

D. O. M.

Callixtus II. P. M. cum Romam è Gallia ad Pontificatus Coronam ſuſcipiendam proficiſceretur, Volaterras perveniens, templum hoc Virgini in Cœlum Aſſumptæ dicatum XII. Cardinalibus, Piſarum Archiepiſcopo, V. Epiſcopis, cum Rogerio Volaterranorum Antiſtite intervenientibus ſolemni, celebrique pompa conſecravit. Mauritani Victoris ſacri capitis auro obducti dono illuſtravit, ac omnibus idem ſingulis annis pie adeuntibus octenis diebus viginti de injunctis dies indulſit; xiii. Kal. Junii MCXX. Cujus jamjam labentem memoriam ex vetuſtiſſimis monumentis depromptam Lucas Alemannius Epiſcopus Volaterranus è tēporū faucibus abripuit, marmoreoq; hoc lapide æternavit vi. idus Martii M. DC. X.

Idem Callixtus Papa dum Volaterris moraretur, alias D. Petri veteris ſilicis, ac S. Alexandri Eccleſias dedicavit; partemque capitis S. Victoris Martyris, à Mediolanenſibus ſibi datam, Volaterranis populis impertiit, qui ſumma religione illius Martyris clientelæ ſe commiſere, ejuſque ſacra lypſana argentea theca incluſere. Continent ea calvariam, quæ cum ex octo oſſibus inter ſe commiſſis compacta eſſe debeat, aliqua tamen, una cum ſinciptis parte ſiniſtra deſiderantur, quarum reliquiarum figuram hic incidendam curavi, ut cum Volaterrani ſuperiorem capitis partem, intimam, ut ajunt, Mediolanenſes obtineant, diſcrepantes inter ſe plurimorum ſententiæ conciliari poſſint.

Harum reliquiarum translatio Sancti illius vitæ adjecta eſt, quam ex antiquis monumentis Raphel Volaterranus eruditiſſimus vir olim una cum S. Martyris vita deſcripſit, quæ in Cathedrali aſſervatur. His verò verbis translationis relatio deſcripta eſt. *Mex Italia Sacra Tom. I.*

A *verò quemadmodū vir alienigena Volaterranorū ſit factus patronus, audite. Anno ſiquidem vigeſimo ſupra centeſimum, ac milleſimum S. memoriæ Calliſtus II. qui ob egregias ejus virtutes abſens eſt Pontifex creatus, ex Galliis poſtmodum Romam ad officium capeſſendum proficiſcens, cum per hanc regionem iter haberet, Rogerius Præſul Urbevetanus obviam procedens honoris gratia, eū ad Urbē ſuā invitavit, hoſpitioq; pro dignitate excepit. At Paſtor mitiſſimus, ut humanitati, beneficioq; gratias ageret, Baſilicā ſimul cū BB. Petri, & Alexādri tēplis conſecravit. Hujus inſuper Martyris caput venerādum ſingularis loco muneris Volaterris donavit. Ex illo namque die in conſervatorem cœleſtem eum ſuſceperunt: atque illius natalis celebritatem 3. Id. Majas ſolvendam ſucceſſoribus perpetuo mandaverunt, ut non ſolum ipſius Sancti, ſed etiam Pontificis optimè de hac Urbe meriti nobis in benedictione memoria ferret.*

Hactenus ille. Silentio præterire non debeo inſignem caſum, quo Martyris gloria commendetur. Anno enim 1529. quo tempore Carolus V. ac Clemens VII.
B Florentiam obſidione cinxere, receptis à Florentinis Volaterris, Ferruccio Duce, Bartolus Tedaldus Florentinorum Commiſſarii nepos, cum diriperetur Civitas, S. Victoris caput rapuit, ac Ferruccio obtulit, ut argentum detraheret, qui religione tactus à ſacrilegio abſtinuit. At temerarius adoleſcens, ſequenti die ſceleris ultrices pœnas ſentit. Sub talo enim primum leviter exulcerata cute, ac dein induta cruſta tanto incendio pes ardere cœpit, ut retorridas, ac peruſtas carnes intolerabili prurigine ſibi ipſe laniaret, maloque ad crus ſerpente, intra octo dies funeſto illo ſupplicio aſſumptus eſt.

Rogerius autem ad Eccleſiam deinde Piſanam translatus eſt 1125. ubi in ea dignitate deceſſit 1130. anno verò 1129. in quadam perantiqua ſcriptura ita reperitur ſubſcriptus: Rogerius, Dei gratia, Volaterranenſis Epiſcopus, ac Piſanorum Archiepiſcopus.

34. CRESCENTIUS Rogerio ſuffectus eſt, ejuſdemque primum mentio occurrit anno 1139. in quodam fœdere implicitarum litium compoſitarum XXX V.
C inter ipſum, alioſque, qui illas Epiſcopatui intentaverant. Idemque per literas, perque procuratorem quaſdam terras coemit à Raynerio appellato Pannochia quondam Ugolini item Pannochiæ anno 1134.

35. OLDIMARIUS, ſive Odimarius, qui etiam Adimarius eſt, de Adimariis nobiliſſima gente XX XVI.
D Florentina. Hic 1139. 10. Kal. Februarii, indict. 11. à Comite Raynerio Pannochia filio quondam Ugolini, ac Sybillæ ejus uxoris filiæ quondam Spalmi multa bona coemit: anno verò 1147. pridie Non. Octobris, indict. 10. Comes Lutherius filius quondam Comitis Rinierii, cum Adalaſia uxore ſua, filiaque quondam Comitis Ugonis ad animarum ſuarum expiationem, piorumque affinium omnipotenti Deo obtulerunt, ſanctæque Mariæ Eccleſiæ de Volaterris, in qua Odimarius Epiſcopus, ac Rector eſſe videtur, integram partem Podii, quam S. Blaſii Rocham vocant, cum Eccleſia ipſa S. Blaſii, ac ſuis pertinentiis, quæ ad ipſos, illorumque juriſdictionem ſpectare videtur.

Obiit Odemarius poſt annum 1148. At hæc ſcribentibus in ejus laudem occurrit Italicum carmen Alexandri Ademarii Patritii Florentini, viri omnium laude digni, eruditi, lepidique noſtri ſeculi Poetæ,

Ppp in

(1) Cum Euchariſtum ad 1 Gelaſii tempora conferat transferendum Lucentius, ex duplici Rogerio unicum pariter exiſtimat ſupputandum. Verum cum clarè non conſtet Gelaſii primi eſſe laudatum illud decretum, quod alii, quos inter noſter Ughellus Gelaſio II. attribuunt, in ea dubia ab Auctoris mente recedendum eſſe non duxi.

Digitized by Google

A in libro, quem edidit *della Clio, overo cinquanta Sonetti ſopra piu perſone della famiglia, e caſata degli Adimari.* Eum verò ſic alloquitur.

Se nian la cerna acceſa aſconde in terra,
Ma ſovra il candelier l'alza, e l'aſſetta,
E ſe meglio dal monte occhio ſaetta,
Adimaro, á ragion giſti á Volterra:
Tu ſpeculator giuſto in pace, o in guerra,
Tu luce ſacroſanta, o benedetta,
Per far la Gregge tua ſana, e perfetta
T'eleggeſti un'albergo alto da terra.
Anzi per ampliar Paſcolo, o Prato,
Quanto e fra l'Elſa, o fra la Fuſcia in dono
Deſti all'Epiſcopal tuo ſeggio amato.
Hor, ſe chi pon la vita, è Paſtor buono,
Tu che l'oro, e la vita in un gli hai dato,
Merti, á giuditio mio, d'ottimo il ſuono.

Idem eodem libro inter cæteros Adimariæ familiæ præclaros viros laudavit Alemannum Cardinalem Archiepiſcopum Piſanum, Robertum hujus B Volaterranæ Eccleſiæ Epiſcopum, & Philippum Præſulem Nazarenum, de quibus inſra. Hujus nobiliſſimæ familiæ ſtemmata ſcutum æqualiter bipartitum aureum, & cæruleum, de qua nempe inſignis Ugolinus Varinus lib. 3. de illuſtrat. Urbis Florentiæ, ſic verſificavit.

Quin & vicini Feſulano è vertice montis
Venit ſanguineis notus bellator in armis
Adimar, unde genus clari duxere nepotes;
Cum Longobardos victor Pipinus heroes
Diruit, & noſtram majorem reddidit Urbem.
In multos ramos, mutato nomine, proles
Scinditur, & plures complexa nepotibus urbes.
Ex hac illuſtris profluxit Trotta propago,
Qua nunc attollit ſeſe Alexandria pubes;
Armipotens genus, & ſacris memorabile chartis.

XXXVII. 36. GALGANUS hujus nominis I. quem è nobiliſſima Inghiramia familia fuiſſe tradunt, alii autem è Pannochieſca gente eſſe contendunt de Caſtilione Bernardi, in Vulaterrana ſede floruit anno 1150. C extatque ejus memoria in multis contractibus uſque ad annum 1161. ut junior Ammiratus ſcribit. Senior autem narrat 1164. hunc Galganum à Friderico I. Volaterranum Dominum fuiſſe conſtitutum Papiæ, tametſi de more ſuo non afferat privilegium.

XXXVIII. 37. (1) UGO de Saladinis ex Comitibus Caſtelli Agniani, & Canonico Patavino, ac Volaterrano, ob ſingularem vitæ probitatem, ad Volaterrarum Epiſcopatum aſſumptus eſt ann. 1174. Hic ille Epiſcopus Volaterranus eſt, qui ex Divino inſtinctu an. 1181. Ciſtercienſis ordinis Abbatibus, à Gallicanis Comitiis redeuntibus, propè Gluſdinum ad montem Cerbolim in paſtorali tugurio repererunt D. Galganum Eremitam ſpiritum Deo reddidiſſe, ibidemque illum tumulaſſe narratur. Quoniam verò Abbates illi pietatis ergo, defunctum Sanctum habitu converſorum ſui Ordinis conveſtierant, arrepta Ugo occaſione auctor fuit ibi conſtruendi inſignem illam Abbatiam S. Galgani Ordinis Ciſtercienſis, cum prius ipſe ædificando cœnobio fundum liberaliſsimè attribuiſſet. D Narrat Ammiratus multa Ugonem pertuliſſe à Volaterranis Civibus, quod libertatem Eccleſiaſticam mordicus retineret, defenderetque. Ejus memoria extat uſque ad annum 1183. Eodem enim anno, vel ſequenti potuit fato ceſsiſſe, die 8. menſis Septembris. Sepultus eſt in Cathedrali, cum antea populus ob creditam de eo ſanctimoniam vitæ, ſive ut deſiderium defuncti aliquantiſper leniret, extra ſepulchrum ad decem dies eundem veneratus fuiſſet.

XXXIX. 38. ILDEBRANDUS de Pannochieſchis, ſive ut alii volunt, del Pannochia, Ugoni ſucceſſit anno 1184. Hic cum ex nobilitate gentis ſuæ ingentes ſpiritus gereret, brevi Volaterranum arripuit principatum, declaratuſque eſt à Friderico Imperatore ſacri Imperii Princeps anno 1185. De hujuſmodi re privilegium attulit Ammiratus.

Fridericus, Dei gratia, Romanorum Imperator, & ſemper Auguſtus.

Inter varia Imperatoriæ Majeſtatis vota, & opera, officium Imperialis Excellentiæ a Deo nobis creditum poſtulat, & requirit, ut cum unicuique fidelium noſtrum, quod ſuum eſt debeamus obſervare, Eccleſiis quidem, & Eccleſiaſticis perſonis intendere tenemur, quarum obſervantia nobis commiſſa eſt ad earum proſperitatem, & ſalutem, quatenus dum per ſolertiam exteriorum viſcera pietatis, & ſpem juſtitiæ clementer eis aperimus, ſuffragiis, & orationibus earum vitam obtinere valeamus æternam, juxta illud Dominicum; Eleemoſyna extinguit peccatum, & charitas operit multitudinem peccatorum. Ea propter cognoſcat tam præſens ætas fidelium Imperii, quam ſucceſſura poſteritas, quod nos attendentes antiquam honeſtatem, & meram libertatem noſtræ Volterrenſis Eccleſiæ, & animum libenter inclinantes ad ſedulas preces dilecti, & fidelis Principis noſtri Hildebrandi Pannochii ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopi, cujus utique devotio plurimum nobis accepta eſt, & honeſtas ejus ſuis commendata meritis, æquum duximus, atq; neceſſarium, ut inſolentiis, & damnis, quæ præſcripta Eccleſia tum ex ignavia, tum ex prodigalitate, tum etiam & imprudentia Prælatorum ſuorum ſubſtinuit, maturius occurramus, ne ſi torpore diuturno negligenter ſenuerit, in oblivionem forte deveniat, & injuria in res ſacras graſſantium tranſeat in aliquem, quaſi juſta poſſeſſionis uſum. Habito igitur, ſapienterque deliberato Principum, & curiæ noſtræ Judicum cõſilio, omnes oppignorationes, beneficia, tranſmutationes, & alias quaſcumque alienationes, quæ à prædeceſſoribus prædicti Epiſcopi, & ſpecialiter ab Hugone Epiſcopo proximo prædeceſſore ſuo, & à Canonica, ſive Canonicis ejuſdem Eccleſiæ caſſamus, & Imperiali authoritate omnino in irritum revocamus, & ut liberè abſq; omni contradictione ad ſæpe dictam Eccleſiam, & Epiſcopum revertantur, cenſemus, ac diſtrictè præcipimus, niſi evidenti ratione probari poſſit, & oculata fide declarari ad utilitatem ipſius Eccleſiæ, ea in ſuum rationabilem contractum acceſſiſſe. Ad augmentum quoque noſtræ Imperialis ſolertiæ ipſi Epiſcopo plenã damus authoritatem, poteſtatem concedimus confidenter intrandi, & poſſidendi quæcunque alienata, ſive conceſſa, vel infeudata, ſeu nomine tenimenti collata, tam in caſtris, quam villis aliis quibuſcumque rebus, & eorum poſſeſſionem, atque D *uſum liberè habendi, & pro ſua voluntatis arbitrio ſalubriter diſponendi ſine læſione ſui juris, & Vulterranæ Eccleſiæ. Ut autem hoc noſtræ Majeſtatis edictum ratum conſiſtat, & omni ævo inconvulſum permaneat, præſentem inde paginam conſcribi juſſimus, & Excellentiæ noſtræ ſigillo communiri; ſtatuentes, & Imperiali authoritate ſancientes, ut nullus Dux, nullus Marchio, nullus Comes, nulla Civitas, nullum Commune, nullave poteſtas, ſeu aliqua prorſus perſona humilis, vel alta, ſecularis, vel Eccleſiaſtica huic noſtræ conſtitutioni audeat contraire, vel aliquibus calumniarum injuriis præſumat noſtrum hoc præceptum attentare, quod qui fecerit in ultionem temeritatis ſuæ ſexaginta libras auri pari componat, medietatem fiſco Imperiali, & medietatem perſonæ injuriam patienti. Hujus rei teſtes ſunt, Conradus Moguntinenſis Archiepiſcopus, Guillelmus Aſtenſis Epiſcopus, Albriginus Rheginus Epiſcopus, Fridericus Præpoſitus S. Thomæ in Argentina,*

(1) T... abulario hujus Eccleſiæ Volaterranam ſedem occupabat Petrus an. 1181. quo ſanè deſiit eſſe. *Lucentius.*

A

tina, Dux Guelſus, Lupoldus Dux Auſtriæ, Gherardus Comes de Lon, Comes Symon de Spamheim, Comes Theobaldus de Lechſgemunde, Marchio Bonifacius de Monteferrato, Vvernerus de Bonlande, Drujardus de Reſſenebure, Leo de Monumento, Obizo Judex de Vico, Monsanellus de Monte cucari, Henricus Markalcus de Luria, Rodulphus Camerarius, & alii quamplures.

Dat. apud Ceenam in revelatione ipſius ann. Domin. Incarn. MCLXXXV. indictione tertia, vııı. Kal. Junii.

Obtinuit etiam Ildebrandus ann. 1188. alterum privilegium datum in S. Miniato, ubi Principis titulo inſignitur, ac præter Volaterranum dominium, in plura etiam Caſtella poteſtatem accepit, totum Epiſcopatum cum argenti mineriis, Caſtelli Monterii, Regaliſque ad Imperatorem ſpectantibus. Vrbanus III. an. 1187. XI. Kal. Octobris, Ind. 6. ſui Pontificatus ann. 2. Veronæ privilegium dilargitus eſt in favorem Ildebrandi, ejuſdemque in Epiſcopatu ſucceſſorum. In difficillimis temporibus dexteritate mirabili uſus eſt cũ à Pontificibus æque, ac Imperatoribus, omnia quæcumque vel animo deſtinaſſet, facillimè videretur impetrare.

B

A Clemente III. obtinuit poteſtatem Collenſem creandi Plebanum, quod jam ipſum in ſuam traxerat juriſdictionem. Poteſtate procudendi denarios ab Imperatore Henrico ſingulariter donatus eſt, ut ex ſequenti privilegio perſpicitur.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.

Henricus VI. Divina favente clementia Romanorum Rex, & ſemper Auguſtus. Excellentia noſtra benignitas ſerenitatem noſtram indicat, ut devota fidelium noſtrorum obſequia clementer attendentes liberali munificentia Majeſtatis noſtræ beneficijs ipſos ſtudeamus ſublimare. Notum igitur facimus univerſis Imperii noſtri fidelibus præſentibus, & futuris, quod nos conſiderantes fidem, & dilectionem dilecti Principis noſtri Ildebrandi Vulterrani Epiſcopi, quam nobis præclaris obſequiis conſtanter oſtendit Regali Excell. ipſi, & ſucceſſoribus ſuis monetam recto feudo tenendam in perpetuum cõcedimus dantes ei licentiam, & plenam poteſtatem cudendi eam, in quo pondere, colore, & forma voluerint, & in omnibus prædictis eam mutandi pro ſua voluntate.

C

Per hanc autẽ Majeſtatis noſtræ conceſſionem prædictus Epiſcopus, eiuſque ſucceſſores fiſco noſtro annuatim in penſione perſolvant ſex marchas puri argenti ad pondus Colonienſe in feſto S. Martini præter illam penſionem, quam pro aliis regalibus dare tenetur, ſi vero aliquis ſucceſſor prædicti Epiſcopi monetam reſignare voluerint, non teneatur ad earundem ſex marcharum perſolutionem. Datum Viterbii, anno Dom. Incarn. 1189. Ind. 7. 15. Kal. Sept.

Reperitur nominatus Ildebrandus in quodam privilegio ejuſdem Henrici VI. Imp. ad favorem Monaſterii S. Galgani dilargito anno 1191. ſiquidem cum Monaſterium illud è Clarevallenſi colonia illuc miſſa cœpiſſet creſcere, fortunaſque augere, dignum viſum eſt, quod ad munimen Imperatoria tutela fulciretur. Ex originario hoc ſequens exemplar deduximus, curavimuſque hic exſcribendum, quod adhuc in libro membranis compacto in Bibliotheca Monaſterii Ciſtelli Florentiæ diligentiſſimè aſſervatur.

D

Henricus VI. Divina favente clementia, Romanorum Rex, & ſemper Auguſtus. Apud Regem Regum ad æterni Regni præmium, & ad temporalis Imperii nobis conferri credimus incremẽtũ, ſi in perſonis, ac rebus Deo dicatis, ſicut Regiæ dignitatis incumbit officio, proviſionis curam, & ſollicitudinem impendamus.

Noverit itaque omnium Imperii fidelium tam præſens ætas, quam ſucceſſura poſteritas, quod nos æternæ retributionis intuitu Monachos S. Galgani à Claravalle in Tuſciam venientes, & omnia ipſorum bona, quæ vel habent in Tuſcia, vel quæ in poſterum juſto acquiſitionis titulo ſunt habituri, pariter quoque ipſorum, ac fratrum ſuorum perſonas in nomine Majeſtatis protectionem ſuſcepimus, eoſque ab omni ſervitio, ſeu munere, ſive neceſſariis noſtris, ſive aliis præſtando, liberos, & immunes conſtituimus, ut nulli prorſus hominum reſpondere teneantur, niſi tantum Clarevallenſibus, tanqua ſpiritualibus Patribus. Quicumque etiam noſtræ iuriſdictionis homo ſub Monaſtica profeſſione Monaſterium ipſorum ingreſſus fuerit, & perſona

A

ipſius ingredientis, & poſſeſſiones ipſius, quæ Monaſterio contulerit, ab omni exactione, & angaria liberæ ſint, & abſolutæ. In eis quoque, quæ ad vitæ temporalis pertinent neceſſitatem, eis aliquatenus conſultum eſſe cupientes, ipſis ex mera liberalitate contulimus, & Regia donavimus munificentia campum iuxta Abbatiam, quæ dicitur Ardinga ſitum, qui ſex boum paribus arari poteſt annuatim, ut eum iure poſſideant perpetuo. Præcipimus itaque, & Regio ſtatuimus edicto, ut nulla perſona humilis, vel alta contra hanc noſtræ benignitatis munificentiam præſumat venire, vel eam auſu temerario violare, qui verò contrafecerit, vel in perſonis ipſorum, aut poſſeſſiones manus violentas iniecerit, ei pœnæ, quæ Imperiali, aut Regia Maieſtas imponere volet, ſubiacebit. Quæ benevolentiæ nomine protectio, atque largitio, ut rata in eum, atque inconvulſa permaneat, præſentem inde paginam fecimus ſubſcribi, eamque nominis noſtri ſigillo iuſſimus communiri.

Datum in Caſtro ſancti Quirici anno Dominicæ Incarn. 1191. Ind. 9. 8 Id. Martii.

Idem Monaſterium ad Ildebrandi preces privilegijs exornavit, atque tutatus eſt Philippus Dux Etruriæ, fraterque Henrici Imperat. anno 1196. ut in ſequenti diplomate.

B

Philippus, Dei gratia Dux Tuſciæ, &c.

Si Eccleſiaſticos, & præcipuè religioſas perſonas in ſuo iure conſervare ſtudemus, & eis tranquillam pacem huius temporis ad ſerviendum Deo providemus, ſperamus in æterna retributione nos inde meritum, & animæ remedium recepturos. Ea propter notum facimus univerſis Imperii fidelibus præſentibus, & futuris, quod nos intuitu Divinæ miſerationis fratres religioſos S. Galgani in monte Sepii Divinis mancipatis obſequiis, & omnia ipſorum bona, & campum iuxta Abbatiam, quæ dicitur Ardinga ſitum, qui ſex boum paribus arari poteſt, annuatim ſub protectione ſerenitatis noſtræ ſuſcepimus, ſicut in privilegio à glorioſiſſimo Patre noſtro Friderico Romanorum Imperatore eis dato continetur, & etiam à ſereniſſimo fratre noſtro Henrico Romanorum Imperatore in alio privilegio eſt conceſſum eis, noſtra authoritate eis ſtabilimus, & confirmamus, & eos ab omni ſervitio perſonæ tam Nunciorum noſtrorum, quam aliorum abſolvimus, ut nulli omninò teneantur reſpondere, niſi tamen Vulterrano Epiſcopo tanquam ſpirituali Patri ſuo.

C

Statuimus igitur, ut nulla perſona humilis, vel alta contra hanc noſtræ benignitatis munificentiam præſumat venire, vel auſu temerario violare. Qui vero contrafecerit, vel in perſonas ipſorum, aut poſſeſſiones manus violentas iniecerit, pœnam centum marcarum argenti ei imponimus, hæc ut rata in perpetuum, & inconvulſa permaneant, præſentem paginam conſcribi fecimus, eamque nominis noſtri ſigillo iuſſimus communiri. Datum apud Aretium, anno Dom Incarn. 1196. Ind. 4. quarto Kal. Martii.

Eodem anno iterum Henricus Imperat. Eremum S. Galgani, ac Monachos hos ſequenti privilegio protegendos ſuſcepit.

Henricus VI., Divina favente clementia, Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, & Siciliæ Rex, &c.

Imperialis Excellentiæ noſtræ dignitas ſicut ad conſervandum jus temporale debito legum, & juris tramite debet incedere: Ita pro æterna vitæ præmiis, ad religioſarum perſonarum defenſionem, & locorum Deo dicatorum augmentum, ſtudium, & operã vigilanti animo dignè judico adhibere.

D

Quapropter notum facimus univerſis Imperii noſtri fidelibus præſentibus, & futuris, quod nos Imperiali benignitate Bonum presbyterum Priorem Eremi S. Galgani, & fratres ſuos, & univerſa bona, quæ nunc habent, vel in poſterum concedente Domino, juſte poterunt obtinere, in ſpecialem Majeſtatis noſtræ protectionem recipimus, ipſiſque pro anima noſtra remedio concedimus, & præſenti pagina confirmamus in perpetuum campũ ſitum juxta Abbatiã Ardingam, in loco, qui dicitur Velledechi, qui campus ſex paribus boum annuatim poteſt arari, eo videlicet tenore, ut prædicti fratres ipſum campum ab omni onere, & ſervitio, tam noſtræ Majeſtatis, quam etiam cujuslibet alterius, noſtrorum Nunciorum perſona, & ſpecialiter filiorum Corradi de Monte Alcino liberum ſemper habeant, & abſolutum. Statuimus igitur, & Imperiali authoritate ſancimus, ut nulla omninò perſona, humilis, vel alta, ſæcularis, vel Eccleſiaſtica contra hanc Majeſtatis noſtræ conceſſionem, & præce-

ptum aliquatenus gravare audeat, vel impedire prædictos fratrec, [vel aliquam eis ingerere moleſtiam; quod ſi quis attentaveric xxx. libras auri pro pœna Cameræ noſtræ componat; ad cujos rei certam in poſterum evidentiam præſentem paginam inde conſcribi jeſſimoc, & Maieſtatis noſtræ ſigillo communiri.

Datom apud Aſſanum anno Dom. Incarn. 1196. indict. 15. 2. Non. Octobris.

Omnes has immunitates ab Imperatoribus, ac Pontific. Monaſterio S. Galgani Ildebrandus impetravit, ut ex ſequenti ejuſdem ampliſſimo privilegio liquido conſtabit. Anno 1197. die II. menſis Novembris Ildebrandus cum cæteris Etruriæ Civitatibus fœdus percuſſit, defenditque Eccleſiaſticam ditionem interventu, auxilioque Cardinalium Legatorum Pandulphi Piſani, ac Bernardi Lucenſis. Anno 1196. Aretii in S. Petro Majori juramento interfuit, quod Verdes Rector Communitatis Figlinatis, ac Vallis Arni præſtitit, Acerbo Florentino Conſuli obediendi. Innocentius III. hoc ſequens diploma ad Ilbebrandum perſcripſit.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
ſervus ſervorom Dei.

Venerabili fratri Ildebrando Vulterrano Epiſcopo ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

QUæ ad Eccleſiarum augmentum a Principibus ſecularibus, aut viris Eccleſiaſticis indulgentor, gratanter admittimus, & gratius Apoſtolicæ ſedis præſidio commonimus; quodcircate, ac Eccleſiam Vulterranam tanto libentius adimplemus, quanto te nobis, & Eccleſiæ Romanæ fideliorem invenimus, & in ploribus tuam ſumus devotionem experti. Ea propter venerabilis in Chriſto frater tois juſtis precibus annoentes, libertates, immunitates, dignitates, & juriſdictiones tibi, & Eccleſiæ Vulterranenſi a Principibos, ſive a quibuſconqoe perſonis Eccleſiaſticis, vel ſecularibos provida deliberatione conceſſas ratas eſſe decernimus, & mandamus in poſterum inviolabiliter obſervari. Nulli ergo hominum liceat hanc noſtræ conceſſionis paginam infringere, vel auſo temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & BB. Petri, & Pauli Apoſtolorum ejos ſe noverit incurſurum.

Datum Laterani 9. Kal. Aprilis, Pontif. noſtri ann. 2.

Cæterum Ildebrandum magni nominis, magnæque exiſtimationis apud omnes fuiſſe oportet, quando in Etruria, ſive quæ ad pacem, ſive quæ ad bellum viderentur ſpectare, ad ejus ferè arbitrium componerentur. Quod ipſum planè oſtendit anno 1200. die 13. menſis Februarii, cum in palatio Epiſcopi Florẽtini in ſe recipit, ſancteque jurat ſe Florentinis, ubi contra ipſos exarſiſſet bellum, opem pro virili laturum, impulſurumque ſuæ ditionis milites ad Semifontis contumacis Oppidi oppugnationem, ſemelque in anno per 15. dies, cum ducentis equitibus, ac mille peditibus ſub illorum ſignis militaturum ſuis impenſis; at ſi ad diuturnius tempus ſua opera uti voluiſſent, illorum ſublevatus pecunia adverſarios Florentinorum impugnaturum, neque cum Semifonte pacem, neque cum aliis, ipſis non aſſentientibus unquam facturum. Hoc demum Oppidum gliſcenti Florẽtinorum potentia pertinaciſſimum æmulum excifum eſt 1202. Anno verò 1203. die 4. menſis Junii, hic idem Ildebrandus cum Petro Florentinorum Antiſtite, Rainerioque Epiſcopo Feſulano non modo, Lodo à Podii Bonitii Prætore, aliiſque arbitris honorariis inter Senenſes, Florentinoſque lato interfuit, cum de confiniis diſceptarent, ſed etiam Senis præſens fuit, dum illius Civitatis Conſules, coram Conſulibus Florentinis militum, ac mercatorum idem Lodum ratum haberent, confirmarentque. Ut autem Ildebrandus armis valuit, ſic in promovenda pietate fuit præcipuus. Novæ etenim S. Galgani plantationi adeo favorabilis fuit, ut effuſis propemodum opibus Monaſterium illud ditaverit: ut ex hoc ſequenti privilegio perſpicuè patet.

In nomine Domini Amen.

Anno Incarnationis ejuc 1208. Idos Octobris Ind. quinta. Noverit omnium fidelium tam præſens ætas,

A

quam futurorum poſteritas, qood nos Ildebrandus Dei gratia humilis Vulterranus Epiſcopoc, æterna retributionis intuitu, monachos converſos Eccleſiæ B. S. Galgani confeſſoris ſita, atque exſtructa in ſylva montis Sepis, qui ibidem ſecundum regulam B. Benedicti, & ſecondum inſtitotionem, & formam Clarevallenſium Deo ſunt ſervituri, ipſoromque bona, qoa in præſens habent, vel quæ in poſterum juſto acquiſitionis titulo in Volterrana Diœceſi ſunc habituri, ſub noſtra cura, & protectione ſuſcipimus, concedentes eis in omnibos plenitodinem libertatis, qoa ſibi vendicat obique orde Clarevallenſium, reſervato oobis jure Patronatus, ita quod non debeant intereſſe electioni, neque inſtitutioni, neque inveſticuræ, munius privilegio Apoſtolico. Volomus inſuper eos ab omni ſervitio noſtro eos manere, noſtroſqoe nuncios, ſive ab aliis nobis pertinentibus præſtando, liberos eſſe, atque immunec. Volumos etiam, ut quicumque noſtræ juriſdictionis homo monaſterium ipſorum ſob monaſtica profeſſione ingreſſus fuerit, Perſona ingredientis, & ipſius poſſeſſionec, qoa

B

joſtè contolerit, vel vendiderit, ab omni excommunicatione, & angaria ſinc abſoluta, & libera; in his quoque quæ ad præſentis vitæ neceſſitudinem pertinent, ipſis conſultum eſſe copientes, quod Dei timore, & animæ noſtræ remedio, noſtrorumve ſucceſſorum, ſubſcribente Vulterrano Capitulo, concedimos, & damos eis terras noſtræ juriſdictionis ſibi perpetuo poſſidendas in terra fines iſtos poſitos, videlicet in Papera, & in Lupinare, & in tribuano, & fondum Zanucini de Monticcano, in quod accepto cambio nobis reconſignavit, & prædia, quæ fueront Guidoccioni, & Ferrena, cum ſylva, & cum omnibos, quæ ad ipſam ſylvam pertinenc, ſicut olim fuit conſignata, & terra riveta à flumine Merſæ, uſque ad flumen Galleſiæ. Concedimus etiã eis, & damos terras apud Beleronem poſitas, & ita nominatas per loca, & conſignatas, terram videlicet de Palnelo, & de Monte Laci, à via antiqua, quæ vadit ad S. Goſſorem oſque ad finem Sellatis. Ab Oriente habent joxta ſe terram præpoſita de caſale, quæ vocatur Monte Laci; Ab occidẽte tenet com terra Raynerii de Birmani, quæ

C

vocatur terra Sombrieſe, totam quoqoe terram ad Longareſe à via antiqua, quæ eſt de Surſum oſqoe ad flomen Salletis, ab Oriente habet, terram Raynerij de Bolmani, quæ dicitor Sabienſo, ab Occidente ſe dividit cum foſſato, quod vadit inter ambas ſylvas, & tenet cum terra de ſancto ad Geſſorem uſque ad aqoam de Forci, terram qooqoe de via lata, qoa vadit à via antiqua uſque ad aquam, quæ vocatur Forci. Ab oriente cum terra ad Geſſorem, ab occidente cum terra Rayoerii prædicti, quæ vocatur alla mareſe, & terram diſoper Ficũ de Petris, qui tenet ſe ad Orientẽ cũ terra Raynerii Pannochia, ab Occidente autem terram de Corneis, & de ſobtus Madia oſque ad flumen Foſcis, & à Meridie uſque ad Campum curta. Unde obligantes noc, & noſtros ſucceſſores impoſita ſolemni ſtipulatione promittimos tibi D. Bono recipienti pro prædicta Eccleſia per omnia prædicta firma, & rata habebimus, & ab omni homine defendentes, & qoietè, ac pacifice providere promittimus in perpetuum. Statuimus itaqoe, & anthoritate nobic a Deo collata præcipimus, ut nolla per-

D

ſona contra hanc noſtræ benignitatis monificentiam venire præſumat, vel etiam auſu temerario violare, qui vero contrafecerit, ſit Anathema Maranthæ, niſi defecerit, de tanta præſumtione ſatiſfecerit. Ut hujus itaque noſtræ benevolentiæ largitio, atque protectio tota in eum atque in conceſſa permaneat, publicum inde inſtrumentum Creſcentium Judicem, & Notarium noſtrum ſcribere mandavimos. Actum in quodam Orto juxta Caſtellum Montis Alcinis Epiſcopatu, & Comitatu Vulterræ coram D. Luca Abbate S. Pauli de Piſis, & D. Luca Priore de Diſcalſiis, Florentietto Præpoſito de Caſolis, Azzo Plebano de Forciano, mag. Ruffulo de Aneta, & presbytero Golielmo ejuſdem D. Epiſcopi Capellano, & Canonico de Ceſena præſentibus rogatis teſtibus, ibique, & in eorum præſentia Gerardus filius Ubaldi, Galganuſqoe Parſcaldi, & Mons, Magnoſqoe Villari futuri monachi manumiſerant ſe in manibus jam dicti D. Boni Prioris Eccleſiæ S. Galgani, & ſtabilitatem loci promiſerunt, & ipſe D. Epiſcopus inveſtivit

ipſum Priorem, & prædictos amodo fratres ejus de Eccleſia prædicta & de omnibus prædictis rebus.

Hanc conceſſionem, eodem deprecante Ildebrando, Otho IV. Imperator confirmavit, ratamque habuit, ut ſequens prodit privilegium, quod inter alios Præſules etiam Ildebrandus ipſe ſubſcripſit.

In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis.

Otto IV. divina favente clementia Romanorum Imperator, & ſemper Auguſtus. Ad æternæ vitæ præmium, & temporalis Imperii incrementum, apud Creatorem omnium nobis maximè proficere non ambigimus, ſi in Eccleſia Dei, & religioſis perſonis gratiæ noſtræ ſubſidium, & Imperialis defenſionem majeſtatis ſtudeamus propenſius impertiri. Quapropter notum facimus univerſis imperii fidelibus præſentibus, & futuris, quod nos intuitu Divinæ retributionis monaſterium, & totum conventum S. Galgani Ciſtercienſis ordinis, quod monaſterium ſitum eſt in Epiſcopatu Volaterrano in monte Sepio, eo quod perſonas ibi exiſtentes in eo ordine devotas, & Deo, & maximè religioſas eſſe audivimus, cum perſonis omnibus ibidem Deo famulantibus, & univerſis bonis, obedientiis, & pertinentiis ſuis, in ſpiritualem majeſtatis noſtræ protectionem recipimus ipſum monaſterium, & locum, perſonas omnes, & obedientias, & univerſa ad ipſos pertinentia, quæ nunc habent, vel in poſterum dante Domino poterunt juſtè adipiſci, ab omni data, collecta, tributis, Angaria, ſeu Pangaria munere publicæ functionis, & ab omni gravamine, vel exactione cujuſcumque perſonæ in perpetuum libera eſſe decernentes, quorum quædam certis nominibus duximus exprimenda; Montem Sepium, in quo ipſum Monaſterium eſt fundatum cum nemore, & omnibus adjacentibus, & quidquid habentur in curte, & diſtrictu de Berignone, cum ſuis pertinentiis, & quidquid . . . . in villa de Lamole, in curte de Cluſino, & de Fruoſine de Montictano, ſicut Ildebrandus Vulterranus Epiſcopus hæc omnia ipſis dedit, & conceſſit. Adjicimus etiam quidquid habent in curtibus de Stictano, & de Lactaria, Campum quoque de Valoroſi ſitum juxta Abbatiam Ardingam ab Anteceſſore noſtro Henrico Romanorum Sereniſſimo Imperatore ipſis datum, & conceſſum Inſuper Abbatiam de Guiniano à Romano Innocentio ſummo Pontifice ipſis conceſſam, cum omnibus ſuis obedientiis, & pertinentiis. Hæc autem omnia ſicut prænotata ſunt, cum paſcuis, nemoribus, ſylvis, terris, cultis, & incultis, aquis, aquarumvè decurſibus, & cum omni utilitate ſicut ipſis data ſunt, & conceſſa, Imperiali authoritate ipſis confirmamus. Concedentes, ut in cauſis forenſibus licitum eis ſit ſyndicum, vel procuratorem conſtituere. Nullæ quoque conſtitutiones locorum, vel Civitatum contra jus . . . ipſius præjudicet. Nulla quoque perſona, nullaque Civitas, vel Commune, vel locus ipſos prohibere debeat, quominus extrahant, vel exportent, quæ ipſius ad domos, & fratrum in victum, & perſonarum ſuarum ſuſtentationem ſunt neceſſaria. Statuimus quoque, & jubemus, ut ſi res aliquæ prædictæ domui, & ſuis pertinentiis ab aliqua, vel aliquibus fuerint ablatæ, & ad manus aliquorum devenerint locorum, tamdiu eas retineant, quouſq; debitum unde prædicti fratres accipiant juſtitiã. Ad hæc de ſpeciali liberalitatis noſtræ gratia ipſis indulgemus, quatenus omnes, qui ſe ad ordinem illum transferre voluerint, licitè, & liberè ipſum poſſint cum omnibus rebus ſuis mobilibus, & immobilibus, quas eis dederint, recipere, niſi ſit ſervus, volentes, & ſtatuentes, ut ab omni paſſagio, vel pedagio, quod poſſeſſionibus, rebus, perſonis, & animalibus eorum ad ipſas aliquo modo pertinentibus omninò liberi ſint, & abſoluti Sancimus itaque, & conſtituimus, ut nullus Archiepiſcopus, Epiſcopus, Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, nulla Civitas, nullumque Commune, nullaque omnino perſona humilis, vel alta, ſæcularis, vel Eccleſiaſtica contra hanc ſerenitatis noſtræ conceſſionem venire audeat, vel in aliquo prædictum Monaſterium, aut fratres aliquatenus perturbare, quod qui fecerit, in ultionem ſuæ temeritatis 60. libras auri puri pro pœna componat, dimidium Cameræ noſtræ, & reliquum paſſis injuriam. Ad cujus rei certam in perpetuum evidentiam præſentem paginam inde conſcribi juſſimus, & Majeſtatis noſtræ ſigillo communiri.

Signum † Domini Ottonis,

Dat. apud S. Miniatum per manum Gualterii Imperialis Aulæ Prothonotarii, anno Inc. 1209. prid. Kal Nov ind 19.

Inde certo colligimus Ildebrandum vixiſſe uſque ad annum 1209. parumque deinceps ſuperſtitem fuiſſe, cum anno 1213. Paganus reperiatur Volaterranis jus divinum dixiſſe. Falluntur autem Joannellus, Falconcinus, Contiuſque, qui de Præſulibus Volaterranis ſcripſerunt, cum Guillelmum quendam Pannochieſcum de Travale Ordinis Prædicatorum huic Ildebrando ſucceſſiſſe contendunt, idque accidiſſe volunt alii ann. 1200 alii 1209. Ordo verò Prædicatorum ſumpſit exordium 1207. fuitque confirmatus ab Honorio III. anno 1216. Narrat Ammiratus hunc Guillelmum in Volaterranum Epiſcopũ fuiſſe electum à minore parte Clericalis Senatus, ejuſdẽq; electionẽ nõ placuiſſe Põt. ut poſtea dicemus.

39. PAGANUS itaque Ildebrando ſucceſſit ann. 1213. Hic cum S. Geminiani Publica re fœdus percuſſit, ut ſociatis armis Volaterranis arma inferret in Ripomaranciæ Caſtellum, reſtituerent portoria ſalis, atque alia loca, quæ Volaterrano Epiſcopatui violenter diſtraxerant, unde apparet cum Ildebrandi morte, Volaterranorum etiam Præſulum concidiſſe potentiam, tametſi ex ampliſſimo Friderici II. Imperatoris privilegio fuerit inſignitus. Cæterùm dignitas, abſque opibus, viribuſque, quæ repellendæ injuriæ ſufficiant, parum valet. Paganus enim, ſive Paganellus, ut alii vocant, coactus aliquando fuit à ſua Eccleſia aliquandiu exulare. Anno 1235. publicationi fœderis, quod poſtrema die Junii ex auctoritate Jacobi Pecorariæ Cardinalis inter Florentinos, atque Senenſes coaluerat, interfuit Gregorio IX. Pontifice ſedente ad Clavum. Extat hujus memoria uſq; ad annum 1239. 3. Idus Julii, quo ipſo anno in feudum tradit aliquot Epiſcopatus bona in curia de monte Cerboli, ubi Paganellus reperitur ſubſcriptus, cum tamen in alio ejuſdem anni monumento appelletur Paganus. Inde errarunt nonnulli in duos partientes, qui unus revera erat, ſicut etiam haud ſatis ſapuerunt, qui Paganum deceſſiſſe narrant 1236. cum ex Ammirato diligenti ſcriptore vixiſſe reperiatur uſque ad annum 1239. XL.

40. GALGANUS Monachus, ex Abbatia S. Galgani Ordinis Ciſtercienſis ad Volaterranum Epiſcopatum aſſumptus eſt anno 1244. cujus electionem Innocentius IV. ſummus Pontifex confirmavit. Hic ille Galganus eſt, qui Monaſterium S. Galgani opibus auxit, ejuſdemque Monaſterii ſanè viſendum templum cum Stephano Cardinali abſolvit, ſepulchroque S. Galgani ad Montem Cerbolim rotundam fornicationem induxit, ubi Epiſcopi Galgani, ac Cardinalis Stephani ſemiexeſæ ſpectantur effigies. Deceſſit Galganus ann. 1251. illiuſque cadaver ex teſtamento ad S. Galganum relatum in ſepulchro marmoreo jacet à Monachis illi conſtructo prope portam, quæ ad S. Spiritus ſacellum recta conducit. Nulla tamen ibi illum cohoneſtat inſcriptio. Hujus Galgani mentionem reperi in quibuſdam contractibus, qui hodie aſſervantur in archivio Monaſterii Ciſtelli Florentiæ, quos haud mihi operæpretium viſum eſt hic retuliſſe. XLI.

Galgano huic, & Ildebrando, necnon Stephano Card. de Foſſanova Eccleſiæ S. Galgani fundatoribus nos olim cum ibidem Abbatis munere fungeremur, quod vides cœnotaphium, appoſuimus.

D. O. M.

Stephano de Ceccano, ex Monacho Ciſtercienſi S. R. E. presbytero Cardinali piiſſimo, Ildebrando Pannochieſco, ex Comitibus Travalis, ac Galgano II. religioſiſſimis, ſanctiſſimiſque Volaterranis Epiſcopis, quorum egregiam ſanctimoniam, & venerabilem in Deum quoque, ac S. Galganum pervigilem devotionem æternum hoc, ſacrumque templum ante quadringentos annos ab ipſis fundatum, redditibuſq; innumeris dotatum laudando comprobavit. Ferdinandus Ughellus Abbas, & Monachi ob eximiam eorum erga Ciſtercien. ord. pietatem, clementiſſ. optimiſque Fundatoribus P.C. ann. MDCXXX.

41. RAYNERIUS Volaterrarum Præſul reperitur electus an. 1251. ſexto Kal. Auguſti. Hic multas XLII.

terras conceſſit M. Gualfredo de Pichena filio quoodam Sinibardi, ac Mactofelloni, Uſimbardoque dicti Gualfredi, eorundem vita durante. Anno verò eodem Raynerii etiam mentio habetur in quadam bulla Innocentii IV. Pontificis, Lugduni indulta Kal. Aprilis, ejus Pontificatus anno VIII. qua Geminianenſibus congratulatur optime fuiſſe illos animatos erga Eccleſiam, non ſecus ac dictus illi electus perſcripſerat. Eodem anno Caſtrom Monterii à Repub. Seneoſi occupatum ejoſdem Innocentii fultus auxilio recuperavit, de qua re idem ſcripſit Pontifex fratri Alebrandino de Cavalcantibus Florentino, Ordinis Prædicatorum, viro ejus ævi ſanctimonia, ac rerum gerendarum inſigni, ille idem, qui ſub Gregorio X. ad Urbevetanam Eccleſiam aſſumptus fuit. Literæ verò Innocentii ex reg. vatic. deſumptæ ſunt tenoris ſequentis.

INNOCENTIUS EPISCOPUS
Servus ſervorum Dei.

Fratri Alebrandino de ordine Fratrum Prædicatorum Senis commoranti.

CUM ex injuncto nobis ſervitutis officio Eccleſiarum omnium curam, & ſollicitudinem gerere teneamur; circa defenſionem poſſeſſionum, & jurium Eccleſiæ Volaterranæ eo favorabiliores ad præſens nos convenit inveniri, quo plurimum ad occupationem eorum temerariam inſanabilis aviditatis manus, propter ejuſdem Eccleſiæ Paſtoris abſentiam temporis ingruente malitia ſunt extentæ. Cum igitur ſicut ex parte dilecti filii electi Volaterrani fuit propoſitum coram nobis, nonnulli Cives Senen. Caſtrum Monterii cum redditibus, & pertinentiis ſuis, quod ad eumdem electum pleno jure ſpectare dinoſcitur, ea occaſione detineant occupatum, quod F. nato quondam F. ſe tunc, pro Imperatore gerentis, quamdam pecuniæ ſummam ſe aſſerunt mutuaſſe, nos volentes eidem electo in ſuo jure non deeſſe, qui ſumus omnibus in juſtitia debitores, mandamus quatenus ſi res ita ſe habet eoſdem cives, ut Caſtrum ipſum cum eiſdem redditibus, & pertinentiis eidem electo, ſine difficultate reſtituant, nec non & Poteſtatem, ac Commune Senen. per te, vel per alium moneas, & inducas, ut eiſdem Civibus, ſi fortè id noluerint adimplere, nullum præſtent conſilium, auxilium, vel favorem, quominus dictus electus Caſtrum ipſum, & alia jura, & redditus ſui Epiſcopatus recuperare libere valeat, & habere. Quod ſi monitis tuis acquieſcere in hac parte contempſerint, tu eos à præſumptione hujuſmodi per cenſuras Eccleſiaſticas, appellatione remota, compeſcas, ſupponens nihilominus Civitatem Senen authoritate noſtra Eccleſiaſtico interdicto, ac hujuſmodi excommunicationis, & interdicti ſententias ſingulis diebus dominicis, & feſtivis, pulſatis campanis, & candelis accenſis, uſque ad ſatisfactionem condignam ſolemniter publicans, & faciens per loca, in quibus expedire videbis, publicari. Sub interminatione anathematis diſtrictius inhibeas hominibus Civitatum & locorum circumſtantium, ne cum ipſis communi, vel Civibus, quamdiu in hujuſmodi perſtiterint pertinacia, ſuper mercimoniis, vel aliis rebus aliquod exerceant commercium, colloquium, vel contractum, aut eis curent de aliquo debitore ſpondere. Non obſtante indulgentia fratribus ordinis tui ab Apoſtolica ſede conceſſa, ut de negotiis ab eadem ſede immittendis eiſdem, ſe intromittere non teneantur inviti, abſque mandato ſedis ipſius faciente plenam, & expreſſam de indulgentia hujuſmodi mentionē.

Datum Lugduni 4. Kalend. Martii anno 8.

Aono item 1252. idem Pontifex eidem electo commendat M. Martinum Parmenſem Præpoſitum, qui olim ſibi foerat à ſacrificiis, ut illi præſto ſit, ac adhorteiur ad componendas, ſedandaſque diſcordias inter Guelphos, Ghibellinoſque Aretinos. Idem Raynerius electus anno 1253. indict. 11. quarto Kalendas Julii, Publicæ Volaterranenſi rei indulget Communia Caſtella, & homines de Ripamaranciæ, de monte Cerboli, de Leccia, de Saxo, deque Serrazano, idq; tantū ſua vita durãte. Hoc ipſo anno Florentini, victricibus illatis armis, Volaterras ſuæ ditionis fecerunt, avertitq; populabundū milite à Civitate Epiſcopus, qui progredięti exercitui, ſacris indutus feſtinus occurrit, ut narrat Villanus, quod ipſum factū nonnulli Ciſterc ienſi Galgano attribuerunt. Ærumnas, jacturaſque, quas in ea rerum converſione Epiſcopus maximas fecit, cum Alexandro IV. ſanè graviter conqueſtus eſt. Quamobrem idem Pontifex per literas Apoſtolicas Anagniæ procuſas, Reipublicæ Florentinæ electum Volaterranum impensè commendat 1255. Idemque Pontifex ex eadem Civitate ſcriptis literis Ubaldum Capellanum ſuum monet 1256. ut omnem operam adhibeat, ut Volaterrano electo omnia Caſtella, juraque eidem à Piſanis, Senenſibus, Florentinis, ipſiſque Volaterraois, ac Sangeminianenſibus violenter erepta reſtituantur. Cæterum neceſſitas compulit hunc electum, ot aſſentiente Pontifice, qui Henrico Lucenſi Epiſcopo id demandarat negotii, multa Volaterranæ Eccleſiæ bona divenderet 1257. Anno verò 1258. idem Epiſcopus poteſtatem quibuſdam fecit procudendi numiſmata, cum ad privilegia jam olim Præſulibus Volaterranis indulta benignius reſpexiſſet. Hic itaq; Raynerius ſub nomine electi Volaterranam adminiſtravit Eccleſiam uſque ad anoum 1261. deinde eo munere volens abivit, ſeſeque totum ad arbitrium Pontificis compoſuit; Sic ut parum deinceps honoris retrogradatione ſui ſucceſſoris Vicarius evaſerit. Junior Ammiratus hunc Raynerium Volaterrarum electum expiſcatus eſt, eoque nomine apud temporum, hiſtoriæque peritos magnam iniit gratiam, quod hujuſmodi narratiooe infinitos propemodum jugularit errores.

42. ALBERTUS Scholarius nobilis Florentinus, Cardinalis Octaviani Ubaldini Conſobrinus, ex Archidiacono Bononienſi, Capellanoque Alexandri IV. Epiſcopus Volaterranus ſublectus eſt anno 1261 ex ceſſione electi Raynerii, ut ex quadam bulla ad Epiſcopum Volaterranum directa perſpici poteſt. Datum Laterani 12. Kal. Februarii, anno 7. ſui Pontificatus. Anno vero eodem, ejuſdem Raynerii quidam perſpicitor actus, cum electi Volaterrani jam gereret vices. Alberti autem extat memoria oſque ad annum 1264. me tamen latet quando deceſſerit, oportet autem deceſſiſſe illum pauló ante 1273. Interea poſt mortem electi cum Volaterranum exæſtuaſſet Comitium, ſuffragiaque abiiſſent in partes, duo ſimul, tanquam onius corporis monſtruoſa capita emerſerunt ad ſedem, Guillelmus ſcilicet Pannechieſcus, ex Ordine Prædicatorum, & Cacciacontes de Summa, Cremonenſis Epiſcopus; ſed litigãtibus Gregorius X. vir ſanctus, & prudens opportunè ſatis dicitur intereeſſiſſe, ſiquidem tertio electo, ſuſtulit litem, ſedavitque diſcordias. Is autem fuit. XLIII

43. RAYNERIUS Ubertinus Præpoſitus quondam Aretinæ Eccleſiæ anno 1273. die 28. m. Maii. In favorem autem, commendationemque electi Pontifex perſcripſit diploma ad Clerum, Populumq; Volaterranum. Datum Urbeveteri 6. Kal. Julii, ejus Pontificatus anno 2. Fuit Raynerius iogeotis ſpiritus vir, adeoque prompti conſilii, ut oon ſemel coegerit Volaterranum Populum ſeditiones excutere, Guelphoſque, ac Ghibellinos irrequietas factiones coire in fœdus anno 1278. die 5. menſ. Septembris. In ejus favorem omnia antea indulta Volaterranæ Eccleſiæ privilegia Imperatores per Rodulphum Imperialem Vicarium benigniſſimè confirmarunt anno 1282, ubi Principis ſacri Imperii titulo honorificè inſignitur. Gravibus litibus implicatus eſt, ob incommoda, rapinaſque, quas ejus Epiſcopatui intulere Piſaoi. XLIV

Ita-

Itaque ut aſſidua illa detrimenta vitaret, quampluri-mis ſuæ ditionis Florentinæ Reipublicæ traditis Caſtellis, cum eadem Publica re defenſionem, manutentionemque Rogerio Sod:rio ſyndinco, ac Florentinorum procuratore, paciſcitur. Eccleſiam S. Magni in Caſtello Montis Alcinelli fundavit 1290. ut hæc carmina in eadem Eccleſia affixa perſpicuè produnt.

Annis Millenis bis cum nonagenis
Ubertinorum ſtans ortus, ſorteque morum
Nobis erexit Raynerius, & benè geſſit
Pontifex ſerenus, Volterranuſque ſupremus,
Hoc opus, ut rectè viros vertat . . . .

Haud conſtat quandiu deinceps ſuperſtes fuerit Raynerius: legi illum deceſſiſſe Aretii, inque Cathedrali ejuſdem Civitatis fuiſſe tumulatum.

Volaterrani Scriptores in hunc locum reiiciunt Raynerium quendam Riccium Florentinum, narrantque illum per duodecim annos Volaterranā Eccleſiam adminiſtraſſe. Sed illos putaverim abductos fuiſſe errore, ex illoque priore Raynerio Ubertino hunc alterum Riccium prodigioſa indagine elicuiſſe, vel cum ſequenti Rogerio præpoſterè cōfudiſſe. Rei, quam dico, argumēto ſit Ammiratus diligentiſſ. ſcriptor, qui in Ricciæ nobiliſs. familiæ deſcriptione, hujus Epiſcopum ne verbo quidem memoriā ad poſteritatem traduxit.

XLV. 44. ROGERIUS Epiſcopus Volaterranus anno 1300. cum Plebaniæ de Monte cum ſuo Clero paterna ſanè cura vellet conſulere, hoc ſequens Breve procudit, cujus originarium extat in lib. privilegiorum Monaſterii S. Galgani, non ſemel à nobis citato, cujus exemplar inde diligenter deſcriptum ideo hic apponendum curavimus, quod nullum ſanè dubium relinquat, Rogerium, non Raynerium 1300. Volaterranæ Eccl. præfuiſſe.

In nomine Domini omnipotentis, & in nomine Dei noſtri Ieſu Chriſti.

Ego Rogerius Dei gratia Vulterranus humilis Eccleſiæ Epiſcopus ſedens in ipſa maiore Eccleſia cum fratribus noſtris Canonicis, tractans de diverſis negotiis, & averſitatibus noſtrarum Eccleſiarum, multas tribulationes, & violentias noſtræ Plebis de Monte, quas ab hominibus iniquis ſua bona injuſtè auferentibus hactenus ſuſtinuit ad memoriā reduximus, & quod inde noſtrarum prædictorum fratrum conſilio, & hortatu diſpoſuimus, & firmamus, in hac chartula ad futuram memoriam ſcribere juſſimus. Præcepimus itaque, atque decrevimus, ut prædicta Plebs de Monte, ſicuti à ſanctis patribus de rebus Eccleſiarum ſtatutum eſt, quod ſibi jure pertinet pacificè, & quietè habeat, & poſſideat, videlicet terras, vineas, quas juxta ſe Plebs antiquitus habuit, quas volumus, ut ad ſuam manū reducat, & retineat, & ubicunque proprietates ſupraſcriptę Plebis inventę fuerint, nulli contra voluntatem, & conſenſum Rectorum ejuſdem Plebis deinceps contendere, vel retinere præſumant. De ſepulturis verò ita cenſuimus, ut qui ſuorum parentū corpora ibi ſepulta eſſe cognoſcunt, ſi in partibus illis moriuntur, ibi ſepeliantur, niſi in vita ſua ad Monaſterium convertantur. Alios namque non cogimus, ſed in ſua bona voluntate, & proprio arbitrio relinquimus, ſalua tamen in omnibus juſtitia, & reverentia Plebis; Mortuorum omnium veſtimenta, quæ ſolummodo Plebibus, ubi patiantur, recipiant, ut juſtum, & rationabile eſt ibi integrè cum medietate ludicriorum reddantur. Inſuper harum terrarum decimationes, quæ hic nominantur, videlicet, Maſiæ, Malcavi, Stuchi, Lavalle, Angareccia, Caſale. Pracoruoroli, Cerreto, Capogioglioli, Cauſo ſicut tenet ſtrada, quæ vadit per Penſoliaam per Serram, Villa la Serra uſque Frantem, Calcinaja, Agreſio, Terracava, Aquaviva, Lamplandoli, le Machie, Petroſo, Braccolire, Cortin. Bilit, Piſcina nera, Monte Limari, Corbaja, Fabbricher Maſia filii Pagani de Veſparo, Maſia Lictori presbyteri, Maſia Acorſi, Maſia Parampane, & Pignani, uſq; ad ſtradam de Serra, quæ vadit ad S Martinū, & omnes qui habitant in Serra de Veſparo ad Treſunas Eccleſiæ S. Juſti uſque ad fontem Martinellum, Clavalle ex parte Paparanno ſint de Parochia Plebis de Mona Malignori, arcum uſq; foſci, Litreto, Cerreto, Poghiali uſque Forcio, omnes qui habitant in Serra de Veſparo, ab Eccleſia S. Juſti uſque ad Malgiugnoli ſunt de parochia S. Laurentii, in ipſa Eccleſia eſt Manualis de Monte Plebis, Maſia ad puteum, Maſia Fraſnelli, Maſia Branca molla, Maſia Littoli, Maſia de Nubiaa de Selve, de Cavina, de Argenna, de Ripa, quæ pertinet noſtræ Plebi Canale, Decimæ terrarum, quas laborant homines, qui moriuntur in campo Fiorini infra territorium noſtræ Plebis ipſius Eccleſiæ ſunt, exceptis quæ pertinent Eccleſiæ S. Michaelis, & S. Blaſii Saluamarcoſi Corterana, & plano, quod eſt inter Fecia, & Merſia, & plano Geaſienti quod eſt Nobilium de monte Arranti, Certaiola, Tichiano exceptis, quæ pertinent Eccleſiæ S. Georgii, videlicet quæ laborant ad ſuam manum, & præter domum de Hannis filii Staricci, Fraſſineta, Panhaneta, Fecca Puppolo uſque ad molendinum veterū Gabbuggi Caſtatere ſinta Mantinetia, & Levalle. Hæc omnia, quæ ſupra leguntur, authoritate SS. Patrum, noſtræq; & Eccleſiæ. Clero, & Populo prænominato Plebis, pro obedientia, quæ Deo, & Sanctis ejus debet, abſque indulgentia, & remiſſione peccatorum, ſaluteque animarum ſuarum, ſuorumque parentum fideliter adimplere, & per omnia obſeruare mandamus, quatenus pro hac obedientia, & aliis bonis operibus intercedente B. Joanne Baptiſta cū omnibus Sanctis à Domino retributionē æternæ vitę percipere mereantur, ſi quis denique quod abſit, ſuadente diabolo, hoc noſtrum decretum infringere tentaverit & noſtris monitis non obtemperaverit, ſi Clericus eſt, ſub noſtro banno ponimus, laicus autem, uſque ad ſatisfactionem à liminibus Eccleſiæ ſeparamus. Et ut hæc omnia certius credantur, noſtra manu ſubſcripſimus, noſtroque ſcripto ſignamus. Hoc factum eſt anno ab Incarn. D N. I. C. 1300. menſi Julii, indict. 13 ex reg. vat ep. 320 fol. 85.

Ego Rogerius Epiſcopus ſſ.
Ego R. Archipresbyter ſſ.
Ego Placidus Decanus, & Canonicus Levita ſſ.
Ego Paganus presb. & Primicerius ſſ.
Ego Albertus Canonicus, & Levita.

45. RAYNERIUS de Belfortis, nobilis Volaterranus, ex Canonico Cathedralis, poſt Rogerii exceſſum Volaterranam Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit anno 1301. XI. Kal. Janoarii, Boniſacio VIII. ſedente; poſteaq; in Epiſcopū fuit inauguratus. ut ex ſequenti diplomate perſpicuè eruitur.

BONIFACIUS EPISCOPUS ſervus ſeruorum Dei.

Dilectis filiis Clero Civitatis, & Diœceſis Volaterranæ ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

DUdum ex certis cauſis, quæ noſtrum ad id non indignè animum induxerunt, proviſionem Eccleſiæ Volaterranæ, ſi tunc vacabat, vel quamprimum eam quacumque modo vacare contingeret, diſpoſitioni noſtræ, ac ſedis Apoſtolicæ ea vice duxerimus reſervandam, & decrevimus irritum, & inane, ſi ſuper hoc ſecus à quoquam ſcienter, vel ignoranter contingeret attentare. Cumque poſtmodum Eccleſia ipſa per obitum bonæ memoriæ R. Epiſc. Volaterrani, qui nuper in partibus illis diem clauſit extremum, paſtore vacaverit. Nos conſiderantes ſtatum Thuſciæ diverſis fere turbinibus involutum, ac propterea providere volentes ne ipſa Eccleſia hujuſmodi vacationis tempore auxilio defenſoris careret, & quod ipſius bona non paterent direptionibus malignorum, ac ſperantes, quod cum dilectus filius Raynerius natus dilecti filii nobilis viri Belfortis de Belfortibus Civitatis Volaterrenſis Canonicus, & adminiſtrator Eccleſiæ Volaterranæ de domo Eccleſiaſtica, & fideli originē traxerit & ipſe, ac ſui erga Romanā Matrem Eccleſiam ſpeciali reverentia, & devotione viguiſſe, ac vigere noſcerentur, & cum ejus devotis, & fidelibus illarum partium ad ea, quæ honorem, & exaltationem ipſius reſpicerent, unanimi voluntate concurrerent, ac idem Belfortis pater ipſius Raynerii velut potens, & nobilis, ac diſcretus, & providus, & Apoſtolicæ ſedis devotus Civitatis Volaterranæ inter cæteros ejus incolas director, & conſervator fervens in devotione dictæ ſedis exiſteret, ipſeque R. apud nos fide dignorum teſtimonio multipliciter commendaretur, prædicta Eccleſia Volaterrana per eum poterat in ſpiritualibus ſalubriter dirigi, & tueri favorabiliter, ac proſperè gubernari, de fratrum noſtrorum conſilio, curam, & adminiſtrationem ipſius Volaterranæ Eccl. eidem R. fiducialiter authoritate litterarum noſtrarum duximus imponendam, concedentes eundem Raynerium illis in adminiſtratorem, & procuratorem, ſibique tam in ſpiri-

tualibus curam, adminiſtrationem, & procurationem illius plenarie committentes; ita quod in utruſque diſponendi, & ordinandi libere, prout ejuſdem Eccleſiæ utilitati expedire videret, & contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita compeſcendi idem R facultatem haberet, donec de ipſa Eccleſia per Apoſtolicam ſedem aliter contingeret ordinare, alienatione, ac diſtractione bonorum mobilium, & immobilium, & ejuſdem Eccleſiæ eidem R. penitus interdicat. Quo circa univerſitatem veſtram monemus, rogamus, & hortamur attente per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus eidem Raynerio, tanquam legitimo adminiſtratori, & procuratori ejuſdem Eccleſiæ Vulterranæ ſuper præmiſſis humiliter intendatis, alioquin ſententias, quas ipſe propter hoc ritè tulerit in rebelles, ratas habebimus & faciemus authore Domino uſq; ad ſatisfactionem condignam inviolabiliter obſervari. Dat. Anagniæ 4 Kal. Octobris, Pontificatus noſtri anno 2.

Hic conſiliarius fuit Roberti Regis Siciliæ. Quamobrem à Clemente V. poteſtate ſibi facta per tres annos omninò abſens Volaterranã adminiſtravit Eccleſiam. Ob quædam ſibi à Florcotinis erepta Caſtella diuturnarum litium æſtu fuit abreptus, ſuoſque ipſos Volaterranos, à quibus haud abſimilem injuriam paſſus fuerit, Eccleſiaſticis cenſuris involvit, percuſſitq; Eccleſiaſtico telo, deinde illos abſolvit, cum illatam injuriam, damnumq; repræſentata pecunia compenſaſſent ao. 1318. Hic Raynerius è *vivis* exemptus eſt circa annum 1321. In cujus defuncti locum aliqui ſcriptores reponunt Joannem quendam del Roſſo Florentinum, ſed planè vel fallunt, vel falluntur: Raynerio enim Belſorti Raynuccius de Barone ſocceſſit.

XLVII 46. RAYNUCCIUS itaq; Baroni de Allegretis Volaterranus, ex Morbæ Plebano, à Volaterrano Clericali Capitulo ad Volaterranam ſedem ſubvectus eſt, contra cenſuram Joannis XXII. qua antea caverat, ne quis Epiſcopum in quibuſdã Etruſcis Civitatibus, in quibus Volaterræ numerabantur, ſe inconſulto deligere auderet. Quamobrem Raynuccius à Pontifice tulit repulſam, mox etiam exaggeratarum in eo virtutum commendatione, in eadem ſede ab eodem Pontifice confirmatus, ab Archiepiſcopo Arelatenſi inaugurationem ſuſcepit ſub Pontificio diplomate 1321. 8. Kal. Martii. In quo ipſo anno ſolitum ſubſidium Apoſtolico Collegio diſſolvit. Etiam ipſe gravibus litibus jactatus eſt, dum Volaterrani cõtra jus, ſaſque quædam Epiſcopatus mordicus retineret. Anno verò 1324. ad omnes ſui Epiſcocatus fideles patentes literas dedit, ut Monaſterio S. Auguſtini de Monticiano ſubſidium impenderent.

Raynucius divina, & Apoſtolica gratia Epiſcopus Volaterranus.

Univerſis Chriſti fidelibus tam Clericis, quàm laicis per Civitatem, & diœceſim Volater. conſtitutis, ad quos litera iſta pervenerint, ſalutem in Domino ſempiternam. Quanto ſtudioſius ad opera charitatis vobis, quorum in hac parte ſalutem animarum quærimus, invitamur, tanto ferventius vos debetis ad ea libẽti animo reddere liberales. Cum igitur pro parte dilectorum Prioris, & Conventus Fratrum Eremitarum de Monticiano dictæ diœceſis fuerint noſtris auribus intimatum, quod ipſius Eccleſia, fabricatio, & opus ipſius, fabricatione, & reparatione, ac liberis paramentis, & aliis ornamẽtis Eccleſiaſticis non modicum indigeat, nec ad prædictum effectum demandanda ipſorum Prioris, fratrum, & Conventus ſuppetant facultates, univerſitatem veſtram rogamus in Domino, & hortamur in remiſſione vobis peccaminum injungentes, quatenus, ut cooperatores efficiamini operum prædictorum tam meritorum de bonis vobis à Deo collatis in ſubſidium prædictorum grata porrigatis auxilia charitatis, ut per hæc, & alia bona, quæ Domino inſpirante feceritis, poſſitis ad æterna felicitatis gaudia pervenire. Nos enim ut quaſi per præmia fideles ſalubriter invitemus, adjuncta de omnipotentis Dei, & B. Mariæ ſemper Virginis Matris ejus miſericordia, necnon de BB. Victoris, & Octaviani Patronorum noſtrorum meritis confidentes, omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui ad prædicta tam pia Dei opera manum porrexerint adjutricem, 40. dies de injuncta eis pœnitentia miſericorditer in Domino relaxamus. In cujus rei teſtimonium præſentes literas noſtri ſigilli mandavimus appenſione muniri.

Datum in Caſtro Montis Alcini noſtri Epiſcopatus, anno Incarn. Dom. 1324. indict. 7. die 20. menſis Auguſti.

Hic ille Raynuccius eſt, qui Octaviano Belforti materno Patruo tyranno egregiè dicitur reſtitiſſe, ut narrat Villanus. Sed cum deinde imparem ſe crudelitati videret, accepiſſetqoe duos fratres ex inſidiis crudeliſſimè cæſos, in Berignoneu Caſtellum confugit, illudque ſtrenuè in invidiam tyranni excidit. Cum Atheoarum Duce, cum aliis Præſulibus etiam ipſe Florentiæ commoratus eſt 1342. Abbatiam S. Andreę de Poſtierla, ut vocant, Monachis Montis Oliveti donavit, deceſſitque anno 1348. delatuſque eſt ad cœnobium S. Galgani ſpeliendus * At verò in Eccleſia S. Andreæ ejuſdem Raynuccii huiuſmodi extat memoria in marmore exarata. * Ex App.

Reverendiſſimo Domino Raynuccio Allegretto Epiſcopo Volaterrano Congregationis Olivetanæ Devotiſſ. qui ei ob ingentem pietatem hoc ſacrum Cœnobium dandum curavit. An. Dom. MCCCXXXIX. Die viii. Octobris.

Allegrettæ gentis nuper extinctæ ſtemmata foere, ſcutum miniatum cruce decuſſata aurea in medio ſtella rubea exaratum.

47. PHILIPPUS de Belſortis Canonicus Cathedralis Volaterranus à Papa Clemente VI. ſuæ Patriæ XLVIII.
adlectus Epiſcopus eſt 1348. 6. Id. Julii, illumque ego reperio eodem anno electom die 6. menſis Martii, ſolitumque ſubſidium ſacro Collegio perſolviſſe. Piſis hujuſmodi ampliſſimo privilegio à Carolo IV. Imp. honoratus eſt anno 1355.

Karolus, Dei gratia, Romanorum Rex ſemper Auguſtus, & Bohemiæ Rex.

Ven. Philippo Epiſcopo Volaterrano noſtro, & Imperii ſacri Principi, & devoto dilecto gratiam regiam, & omne bonum. Tunc Romanorum exaltatur Imperium, tunc noſtra gloria ſublimatur, cum bonorum gratia nobis à Deo attributa feliciter in benemeritos radios propagamus, & eos potiſſimè dignos honoribus, & donis Imperialibus arbitramur, quos grandia virtutum ſuarum merita claros reddunt. Hac itaque conſideratione Regali largitate benignius inclinati, te, cujus prædeceſſores per multa obſequia Divis Imperatoribus, ac Regibus prædeceſſoribus noſtris hactenus prædicta, & infraſcriptis aliis multis honoribus, & dignitatibus claverunt, qui etiam fidei, & devotionis conſtantia, & alia virtuoſa inſignia gratum reddunt; Volentes illis gratiis inſignire, quibus aliis te valeas reddere gratioſum, tibi, & ſucceſſoribus tuis authoritate noſtra regia committimus, atque concedimus per præſentes, ut in Civitate Vulterrana, & ejus diœceſi, ac etiam in tota Tuſcia cauſas omnes criminales, & civiles, quæ inter quoſcumque vertent, necnon cauſas appellationum quarumlibet, quæ ad noſtram curiam referendæ eſſent, recipere, & audire poſſis, examinare, & fine debito terminare, eaſque, & earum quamlibet uni, & pluribus, ſicut tibi placuerit, delegare, poteſtatem etiam tibi, tuiſque ſucceſſoribus concedimus, quod authoritate Imperiali poſſitis per totum Romanum Imperium, Judices, Tabelliones, & Notarios publicos conſtituere, ordinare, facere, & creare, à quibus recipere debeatis nomine noſtro, & ſacri Imperii fidelitatis, & de dicto officio exercendo fideliter conſuetum, & debitum ſacramentum, Tutores, Curatores, & Munduaſdos dare in caſibus opportunis, naturales filios, etiam alios ex quocumque damnato coitu natos legitimos conſtituere, & legitimare, & ad omnia jura legitima reſtituere, prædictam genituræ maculam penitus abolentes, ut tanquam legitimi, & de legitimo matrimonio nati, in bonis paternis, & maternis, propriis, & feudalibus, acquiſitis, & acquirendis, ex teſtamento, & ab inteſtato ſuccedant, & quod tanquam de legitimo matrimonio editi, & concepti agnatis, & cognatis parentum ſuorum, in quovis gradu conſtitutis, agnati, & cognati efficiantur, & reciprocè ipſis illi, & ad omnes actus publicos, & civiles officia, & honores, ſi ſe caſus ingeſſerit, admittantur, & omnibus aliis ſuam exequi valeant actionem, objectione prolis illicitæ

quie-

quieſcente, & non obſtante aliqua lege, illa potiſſime, qua legitimare ſpurios, & naturales, niſi ex certa ſcientia non permittit, & aliis legibus, juribus, & conſtitutionibus adverſantibus prædictis, vel aliem prædictorum. Quibus ex nunc ex certa ſcientia derogamus; libertates etiam concedere, & donare: de quibus omnibus, & ſingulis te memoratum Epiſcopum Vulterranum nomine Eccleſiæ tuæ præfata authoritate noſtra Regia, ac Romani Imperii de novo præſentialiter inveſtimus, itaut in omnibus, & ſingulis prædictis gratiis, honoribus, & dignitatibus, tu, & ſucceſſores tui exercere, uti, & exequi valeatis per totam Rom. Imp. authoritate noſtra, & Imperii liberè, atque ſine contradictione, & moleſtia alicujus Auguſtali noſtra providentia, & edicto perpetuo decernentes, ut nullus Princeps &c. Venerabilibus Nicolao Patriarcha Aquilejenſe fratre noſtro, Arneſto Pragenſe Archiepiſcopo principibus, necnon Burgardo Borgavio Magdemburgen. Magiſtro Curiæ, Aſcone de Sueretica Magiſtro Cameræ, atq; Magiſtris Joanne de Vicedominis de Aretio, & Cyno de Caſtellione Aretino Auditoribus cauſarum Palatii noſtri Regalis teſtibus ad præmiſſa præſentibus ſub Majeſtatis noſtræ ſigillo teſtimonio literarum.

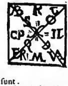
Dat. Piſis, anno Domini 1355. indict. 8. non. Kal. Martii, Regnorum noſtrorum anno nono.

Caroium deinde Romam ad Coronam Imperii proficiſcentem Philippus ad auguſtiorem profectionis pompam proſecutus eſt, Piſaſque reverſus, duo altera ampliſſima privilegia in ſui, ſuorumque ſucceſſorum favorem obtinuit an. 1355. Altero enim Epiſcopi Volterrani eximebantur ab omni ſententia, proceſſuque, quemcumque contra Epiſcopos, Imperatores, ac præcipuè Henricus aliquando tuliſſet: altero reddebantur immunes à ſolutione pro mineriis, pedagiiſque, atque gabellis, quas quotannis Imperatores exactiſſimè exigebant.

In nomine S. & individuæ Trinitatis, feliciter. Amen.

Karolus IV. Divina favente clementia, Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, & Boemiæ Rex. Ven. Philippo Epiſcopo Vulterrano noſtro, & Imperii ſacri Principi, & devoto dilecto gratiam noſtram, & omne bonum. Ad Imperialem Celſitudinem cognoſcimus pertinere ſubditos ſacri Imperii ab injuſtis oneribus relevare, ut ſicut dignè volumus Imperialia jura abilibet conſervari, ſic pro ejus clementia noſtra non patitur, quod quiſpiam ultra decentiam pergravetur, & in theſauris noſtris eſſe reconditum reputamus, quidquid benemeritis ſubditis elargimur. Sane tua Majeſtatis noſtræ porrecta, devota, & humilis ſupplicatio continebat: Quod cum Eccleſia Vulterrana nobis, & ſacro Romano Imperio teneatur ſolvere annuatim 30. marchas argenti examinati ad pondus Cameræ noſtræ pro argenti fodinis exiſtentibus tunc in Caſtro Monterii Diœceſis Valterranæ conceſſis à prædictis prædeceſſoribus noſtris eidem Eccleſiæ, ac Epiſcopis ipſis: Cum inſuper teneatur alias 30. marchas argenti puriſſimi annuatim ſolvere nobis, noſtriſque ſucceſſoribus pro fodri collectione, ut hæc appareant ex privilegiis Divorum prædeceſſorum noſtrorum, quæ coram Majeſtate noſtra tua dilectia præſentavit, dignaretur Imperialis clementia de retroactionis dictorum cenſuum, & abſolutionis à præſtatione dictarum marcarum argenti beneficio tibi, & tuæ Eccleſiæ providere, cum, prout tu aſſeris, prædicta argenti fodina jamdiu defecerint, & quaſi ſteriles ſint effecta, & inſuper tam propter guerras, quam etiam mortalitatum peſtilentias diutius vigentes in partibus, quam . . . . omnium genera conſumpſerunt, necnon propter violentas manus vicinorum, qui terras quamplures tuas propterea occuparunt de dicto fodro per modicum ex . . Nos ergo iniquitatis ſpeciem arbitrantes inde velle cenſum exigere, obi fructus minime reperitur, te, prædictam Eccleſiam Volterranam, & ſucceſſores tuos à ſolutione prædictarum 30. marcharum argenti pro prædictis argenti fodinis conceſſis, & aliarum 30. marcharum argenti puriſſimi pro fodri collectione, & ab omni eo, quod tu, & prædicta tua Eccleſia nobis, & Imperio tenemini, & debetis, tam pro præterito tempore, & præſenti, quo eas, & prædeceſſores tui, & tu ſolvere ceſſaviſtis, quam etiam pro futuro de Imperiali munificentia, & gratia ſpeciali abſolvimus, & totaliter liberamus ab eis omnibus te, dictamque Eccleſiam, & ſucceſſores tuos protinus quietantes, ita & taliter, quod nullus de cætero poſſit vos pro prædictis inquietare, vel modo aliquo moleſtare.

Signum Sereniſſ. Principis, & D. D. Karoli IV. Romanorum Imperatoris invictiſſimi, & glorioſiſſimi Boemiæ Regis.

Teſtes hujus rei ſunt.
Venerabilis Arneſtus Archiepiſcopus Pragenſis.
Joannes Olomacenſis.
Marquardus Auguſtenſis.
Gerardus Spirenſis, & Maurus Crobarienſis Epiſcopi.
Illuſtres Nicolaus Oppaniæ.
Bollio Valchembergenſis Duces.
Joannes Marchio Montis Ferrati, & Angelus Marchio Montis ſanctæ Mariæ Princeps, necnon ſpectabiles Burchardus Magiſter Curiæ Imper. Magdemburgen. &
Joannes Nuremburgenſis Burgravii, &
Lodovicus de Ottingen.
Rentius de Prato, &
Gherardus Diœcenſis Comites fideles noſtri dilecti.
Et alii quamplures præſentium ſub Imperiali Majeſtatis noſtræ ſigillo teſtimonio litterarum.

Actum, & Datum Piſis anno D. 1355. 8. ind. 10. Kal. Junii, Regnorum noſtrorum anno ix. Imperii verò i.

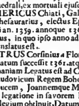
Ego Joannes, Dei Gratia, Luetbemchlen. Epiſcopus S. Impe. Aulæ Cancellarius, vice Reverendi in Chriſto Patris D. Guillelmi Colonienſis Archiepiſcopi S. I. per Italiam Archicancellarii recognovi ſupradicto D. meo Karolo feliciter imperante, &c.

* Obiit Philippus an. 1358. die 20. Auguſti, ſepultus in Cathedrali, ex mortuali ejuſdem Eccleſiæ. *) Ex App. t. 3.

48. AMERICUS Chiati, Gallus Lemovicenſis, S. R. E. Theſaurarius, electus Epiſcopus Volaterranus, qui an. 1359. annoque 1361. ſemper appellatur electus, in quo ipſo anno ad Bononienſem Eccleſiam translatus eſt. XLIX

49. PETRUS Corſinius a Florentinus, Americo in Epiſcopatum ſucceſſit 1361. atque à Papa Urbano V. in Germaniam Legatus eſt ad Carolum IV. Imperatorem, Ludovicum Regem Bohemiæ, Rodulphum Auſtriæ Ducem, Joannemque Marchionem Moraviæ. In qua legatione in favorem Eccleſiæ ampliſſimum privilegium obtinuit, Datum Pragæ; in quo ipſo anno ad Eccleſiam Florentinam translatus eſt, ac paulo poſt Cardinalis pronunciatus. De quo ſupra in Epiſcopis Portuenſibus. L.

a De Familia Corſina videndus Gamurrinus vol. 3. p. 149. Mand.

50. ANDREAS de S. Hieronymo Canonicus Bononienſis, Friderici Doctorii, cum S. Petronii Canonicus eſſet, Epiſcopus Volaterranenſis creatus eſt 1363. 3. Idus Decemb. in quo anno ſacro Collegio ſolitum impendit ſubſidium. Hanc rexit Eccleſiam uſque ad an. 1374. translatuſque deinde eſt ad Epiſ- LI.

copa-

A copatum Tricaricenſem. Epiſtolam hujus Epiſcopi apud me habeo ſcriptam anno 1371. die 7. Octob. qua Publicæ rei Senenſi Joannem à s. Geminiano Capellanum ſuum commendat, cui pro ſigillo ejus gentilitia ſtemmata impreſſa ſunt, quæ continent Cervinum cranium cum cornibus, ut in Vbaldinorum ſtemmatibus ferè ſpectantur cum hujuſmodi Inſcriptione.

A. EPISCOPUS VULTERANUS,

Hujus meminit Nicolaus Alidoſius, ac Paſchalinus in lib. de Viris Illuſtribus Bononienſibus. Falluntur autem ex more Falconcinus, & alij, cum Andream hunc collocant ſupra Petrum, cumque unum Andream partiuntur in duos, atque inter Andream, Petrumque Paulum quendam Corſinium Florentinum narrant interceſſiſſe, qui nunquam eam dignitatem eſt aſſecutus.

II. 51. LUCIUS de Callio Cæſenatium Præſul in Etruria decimarum Collector à Gregorio XI. ad Eccleſiam Volaterranam translatus eſt 1374 Idus Januarij, ut ex ſuæ electionis bulla perſpicuè eruitur, B reperioque elapſo proxime anno Præſulem fuiſſe Cæſenatium, ac cum Abbate Septimi legatione functum fuiſſe introducendi Monachos Olivetanos in celebre S. Miniatis prope Florentiam Monaſterium.

II. 52. SIMON Paganus in Regio Inſubriæ oppido celebris Doctor, Romæque Rotæ Auditor, Volaterranus Epiſcopus pronunciatus eſt *a*. Extatque ejus memoria anno 1378. cum quædam bona Epiſcopatus locavit ad novem annos cuidam è Saracina gente Senenſi. Hunc VI. Vrbanus Pontifex delegavit, ac Florentinos, quos XI. Gregorius ob contumaciam innodaverat, è cenſuris abſolverat. Volaterranam Eccleſiam adminiſtravit uſq; ad annum 1384. deinde translatus eſt ad Forumlivienſem Eccleſiam.

53. Fr. HONUFRIUS de Viſdominis, ſive de Stechutis Florentinus, ex Ordine s. Auguſtini inſignis Theologus, *b* ad ſedem hanc aſſumptus eſt anno 1384. die 28. menſis Martii, ab Vrbano V., cujus fuit Apoſtolicus Nuncius in partibus Longobardiæ, & Tuſciæ: quam Eccleſiam ad ſex omnino annos adminiſtravit, translatuſque deinde eſt ad Florentinam. C

V. 54. Fr. ANTONIUS filius Nicolai de Cipollonis Florentinus, ex Ordine Prædicatorum, ex Feſulano factus eſt Epiſcopus hujus Eccleſiæ ſub Bonifacio IX. anno 1390. pridie Kal. Februarii. Hic de Berignone Caſtello litium plerumque fomite, cum Volaterranis pactus eſt in poſterum ita fore commune utriſque, ut viciſſim quotannis eidem adminiſtros attribuendi, tam populo, quam Epiſcopo jus eſſet, atque poteſtas. Cæterùm Cipollonus ad Æginenſem poſtea Eccleſiam translatus eſt 1396. 9. Kal. Junii, ex act. conſiſtorialibus.

VI. 55. JOANNES Riccius Florentinus, Metropolitanæ Canonicus, poſt Antonium, Epiſcopus Volaterranus adlectus eſt 1396. 9. Kal. Junii, Bonifacio IX. ſedente, atque è vivis exemptus eſt anno 1409. ut vidi in libris Vaticanis irrefragabilibus, de proviſ. Prælatorum. Ex quibus facile redarguitur error Falconcinij, & aliorum, qui volunt hunc præfuiſſe Volaterranis anno 1376. Contius citra annum collimavit ad ſcopum, ſeniorque Ammiratus timidè pronunciavit. Hunc ſibi videri filium Jacobi legum Doctoris, atque in Florentina Publica re juſtitiæ Vexilliferi 1404. D

II. 56. LUDOVICUS Aliottus Pratenſis, filius Bartholomæi, ſacrorumq; Canonum Doctor, Athenarum antea Archiepiſcopus, Generaliſque S. Eccleſiæ Theſaurarius, ad Epiſcopatum Volaterranenſem translatus eſt anno 1409. 4. Kal. Junii; interfuit Concilio Piſano eodem anno: in Britannia ſpoliorum collectoris munere functus eſt. Deceſſitque 1411. Hic quod Athenarum antea fuiſſet Archiepiſcopus, pallio utebatur, unde poſtea nonnulli falſo exiſtimarunt Volaterranos Præſules uſum pallii habuiſſe.

III 57. JACOBUS Scholari filius è Spinorum gente Florentinus, Clericalis Prior collegiatæ Eccleſiæ S. Pauli Florentiæ, à Joanne XXIII. Pontifice, cujus fuerat Theſaurarius, electus fuit Epiſcopus Volaterranus anno 1411. die 16. Aprilis. Eodem anno menA ſe Auguſti defunctus eſt. Conſule lib. proviſ. Prælat. fol. 202.

58. STEPHANUS Aliottus Pratenſis, Civis Florentinus, Geri filius, nepoſque Ludovici prædeceſſoris, ex Apoſtolico Scriptore, Piſtorienſique Canonico, ſub Joanne XXIII. electus eſt Epiſcopus Volaterranus 1411. 6. Kal. Septemb. In ea dignitate diutiſſimè vixit, deceſſitque Volaterranorum Epiſcopus, tametſi Florentina Republica, apud quam gratioſiſſimus erat, illum, adhibitis precibus, ad ſplendidiorem dignitatis gradū promovendum curaverit 1435. LIX.

59. ROBERTUS Petri Adimarii nobilis Florentinus, electus eſt Epiſcopus Volaterranus ex Canonico Metropolitanæ Eccleſiæ Florentinæ 1435. 16. menſis Novemb. Hunc reperi ſolitum ſubſidium ſolviſſe ſacro Collegio. Ex Adimara gente hunc eſſe haud mihi dubium eſt: extat enim ejuſdem epiſtola apud me ad Rempublicam Senenſem ſcripta 1437. die 21. menſis Octobris, in cujus ſigillo cum nomine Epiſcopi, gentilitia ſtemmata Adimariæ gentis perB ſpicuè viſuntur. Scripſerant enim ad Robertum Senatores Senenſes, ut dignaretur Epiſcopus Joanni presbytero Montis Rotundi ſacerdotium conferre, quod ad Volaterranam ditionem videretur ſpectare. Itaque excuſat ſe Robertus obſtare commendati nimis effœtam ſenectutem, atque adeò imparem oneri, quo minus id prompte præſtaret, ſe enim erga illorum Rempublicam obſervantiſſimum eſſe, ac propemodum, tametſi Florentiæ natum, Civem Senenſem, qui diuturniori mora in illa Civitate nobilioribus diſciplinis ſtuduiſſet. Reſignavit Robertus anno 1440. Hunc eundem eſſe credo, qui ſub Sixto IV. Epiſcopus Feretranæ Eccleſiæ diem obiit 11. Octobr. ann. 1484. jacet in Eccl. Abbatiæ S. Anaſtaſii cum hoc epitaphio. LX.

Sepulchrum Roberti de Adimariis de Florentia Epiſcopi Feretrani, qui obiit die 11. Octob. MCCCCLXXXIII.

Supra ſepulchrum viſuntur Adimariæ familiæ inſignia. De eo vide infra to. 2. in Epiſcopis Feretranis.

C

60. ROBERTUS Cavalcantes nobilis Florentinus, Romanæ Rotæ Auditor, Adimario Roberto ſucceſſit 1440. 15. menſis Julii. Fato functus eſt 1450. Roberti Gentiles fuere olim illa duo illuſtrium ordinum luminaria, luminare majus Alebrandrinus nempè Ordinis Prædicatorum Epiſcopus Vrbevetanus, minuſque luminare Benedictus inquam Ordinis D Minorum Epiſcopus Rapollanus, ille defunctus præcipuæ ſanctitatis odore anno 1279. in patria, ubi jacet in Eccleſia S. Mariæ Novellæ apud ſuos Prædicatores, hic verò ſummæ doctrinæ exiſtimatione apud omnes, præcipuè apud Benedictum XII. & Clementem VI. claruit, receſſitque è vita & ipſe in patria, reconditus in majorum ſepulchro in Eccleſia S. Crucis ſui ordinis, ubi & epitaphium legitur, de quibus ſuis in locis. Stemmata vero Cavalcantæ nobiliſſimæ, pervetuſtæque familiæ argentea parma vermiculatis crucibus proſeminata. LXI.

61. JOANNES Neronius Florentinus, Nicolai V. Pontificis Subdiaconus, egregiæ indolis Juvenis, ab eodem Pontifice Volaterranus Epiſcopus electus eſt an. 1450. 3. Kal. Martii, ac deducentibus Gothis, cujus nobiliſſimæ gentis jus erat noviter creatos Præſules ad poſſeſſionem ejus Epiſcopatus deducere, præſens poſſeſſionem iniit. Hujus autem pompæ hujuſmodi ordo erat. Equo vectus progrediebatur Epi- LXII

ſco-

Digitized by Google

ſcopus, Gothiæ gentis progredienti obviam ibant primores ad locum, qui dicitur le Strette, ibi de equo deſcendenti ſuſtentabant ſtapedem, calcaria, ac ocreas detrahebant, introducebantque in Eccleſiam S. Juſti, ac S. Marci, ubi Pontificali cultu indutus, Gothis Epiſcopalem pileum proferentibus, deducebatur ad ſedem. Annuente Pontifice, vendidit Neronius Caſtellum, quod Caſtelluccium de Cornia olim priſci vocarunt. Neronium publica res Florentina ad Pontificem Pium II. legavit 1461. qui illum inſecuto anno Gubernatorem, Romæque Vicarium declaravit, in quo ipſo anno ad Archiepiſcopatum Florentinum translatus eſt.

LXIII. 62. UGOLINUS de Junijs nobilis Florentinus filius Philippi, Florentinus Canonicus, Papæ Notarius, ſacrorumque Canonum Doctor, Neronio ſucceſſit anno 1461. XI. Kal, Aprilis. Volaterranæ Eccleſiæ hic Præſul utiliſſimus fuit; coemit enim prope flumen Corniæ à Carolo Rubeo, ejuſdemque fratribus Civibus Florentinis Caſtellum Caſtelluccium olim vocatum, quem de conſenſu Pontificis Neronium vendidiſſe ſupra docuimus, pluraque alia bona, unde Epiſcopales cenſus poſſent augeri. Egenis ſubventurus inſtituit xenodochium, inque Cathedrali S. Hieronymi ſacellum fundavit Florentiæ, ubi tumulatus fuit. Deceſſit an. 1470.

LXIV. 63. ANTONIUS de Alliis Florentinus, Feſulanus antea Epiſcopus, ad Volaterranam Eccleſiam translatus eſt anno 1470 prid. Kal. Maii. * Florentiæ deceſſit anno 1477. ſepultus in eccleſia Plebaniæ de Impruneta octavo ab urbe lapide, ubi quondam fuerat plebanus, ibique in magnifico tumulo hi verſus legi ſolent.

* Ex App. tom. 3.

D. O. M.

Antiſtes templi jacet hic Antonius urna
Allius inſignis, moribus & genere.
Nobilis hic ſibi vixit inops, & dives egenis.
Conſilioque gravis profuit, atque opera.
Dumque pius Paſtor Volaterris, atque Epidauri
Dogmate paſcit oves, non timuere lupum.
Vixit annos LXXVII. menſes x. Dies x.
Obiit anno Domini MCCCCLXXVII.
Dianora fratris filia T. P. I.

LXV. 64. FRANCISCUS Soderinus Florentinus, proximè Antonio ſucceſſit, Sixto IV. ita cenſente 1478. 3. Kal. Maji. Natus Florentiæ eſt an. 1453. die 10 menſis Junii, habuitque ſummæ nobilitatis parentes, Thomam videlicet, ac Dianoram Tornabonam. Nobilioribus diſciplinis operam dedit, evaſitque longè doctiſſimus, itaut etiam adhuc juvenis Piſis leges publicè profiteretur. Factus autem Volaterranus Epiſcopus, à Senatoribus Florentinis ad Sixtum IV. Legatus eſt, caputque fuit duodecim Legatorum, cum enixius poſtularent a cenſuris Eccleſiaſticis ſe abſolvi. Eorundem nomine Innocentio VIII. noviter adeptam Pontificiam dignitatem gratulatus eſt, detulitque publicum ſuæ patriæ obſequium 1484. item à Publica Florentina re juſſus, Carolum VIII. comitatus eſt honoris ergo, dum Regno Neapolitano recuperando, validiſſimas per italiam acies traduceret 1494. Cum Nerio Capponio, apud eundem Regem in Gallia munere legationis functus eſt, ut ad reſtituendas Florentinis Piſas illum impelleret. Anno verò 1498. Ludovicum Regem iterum Legatus adiit, eidemque Mediolani gratulatus eſt recuperationem Neapolitani Regni. Anno iterum 1502. nomine Reipublicæ Florentinæ Urbinum profectus eſt, ut trepida, occultaque quædam negotia expediret, promoveretque. Iam Petrus frater Franciſci perpetuus Florentiæ Dictator fuerat renunciatus, ipſeque adhuc in Galliis apud Regem legatus commorabatur, cum ab Alexandro VI. Pontifice honore ſacræ Purpuræ nobilitatus eſt ad titulum S. Suſannæ 1503. prid. Kalendas Iunii; cumque Romam reverteretur, omni honore cultum Florentini exceperunt. Gratioſiſſimus erat apud Regem Gallorum, à quo Nanetenſem Epiſcopatum obtinuit, deinde etiam Cortonenſi, Vicentinoque opulentis ſacerdotiis eſt auctus, cum prius Volaterrano ſe exolviſſet, transfudiſſetque illum in nepotem Julianum 1509. Cæterùm Franciſcus, cum ex Vexilliferatus honore frater depulſus fuiſſet, recedentis fortunæ injurias cœpit experiri. Etenim cum multa prius diſſimulaſſet, idemque rebus aliquandiu adverſis occurriſſet feliciter, ad ſcopulos tandem infelicitatis ratem alliſit. Siquidem ambitione tortus in X. Leonem dicitur conſpiraſſe; poſt contumax primum ſilentium, crimen faſſus eſt, pecuniaque tantum mulctatus. Secuta deinde morte Leonis cum Hadriano VI. rediit in gratiam, à qua demum etiam excidit, cum ex interceptis literis Epiſcopi Sanctonenſis nepotis intellexiſſet Pontifex illum ſollicitaſſe Regem Gallorum ad invadendum Siciliæ Regnum. Itaque tanquam publicæ pacis perturbator, in Hadriana Mole carcere mulctatus eſt, ſuffragioque voti privatus; ſed cum poſt Hadriani exceſſum ſqualorem carceris excuſſiſſet, ſuffragandique iterum fuiſſet poteſtatem adeptus, Julio Mediceo proximè eligendo, quam maximè potuit, refragatus eſt, ab eodemque elato ad ſedem, in gratiam iterata benignitate exceptus; qua ille diutius uti non potuit, ſiquidem morte præventus, Romæ deceſſit Epiſcopus Cardinalis Oſtienſis, Decanuſque ſacri Collegii anno 1524. die 17. menſis Julii, ſepultuſque eſt apud S. Mariam de Populo, cum brevi hoc ſimplici epitaphio.

Franciſci Soderini Epiſcopi Oſtienſis,
& Volaterrani Depoſitum.

Fuit Franciſcus incomparabilis exiſtimationis apud omnes, quippe qui ab inveterata Aulica prudentia, civiles omnes receſſus, aulicoſq; labyrinthos probè teneret. Quamobrem apud cordatos audita illa vox eſt futurum fuiſſe, ut Franciſcus ſuæ Patriæ Principatum, Petrus verò frater Apoſtol. ſedem adipiſceretur, ſi hunc ſacris initiari, illum verò ad Clavum Reipub. contigiſſet ſedere. Protexit duos ampliſſimos ordines, Camaldulenſium videlicet, ac Ciſtercienſium, coluitque ex Ciſtercienſibus Alumnis Nicolaum Creſcium Florentinum, virum eruditione longè clariſſimum, ut videre eſt apud Paulum Corteſium de ſacro Senatu.

65. JULIANUS Soderinus Pauli Antonii filius fratris Cardinalis Franciſci, ex ceſſione Patrui Volaterranus, Epiſcopus adlectus eſt anno 1509. ſub Julio II. Lateranenſi Concilio interfuit 1514. Translatus deinde eſt ad Eccleſiam Vicentinam, Sanctonenſique Epiſcopatu in Galliis ornatus, cujus occaſione parum abfuit, quin Patruo Romæ extremum crearit exitium.

66. FRANCISCUS Roboreus Vicentinum Epiſcopatum cum Volaterrano, ita cenſente Pontifice commutavit an. 1514. die 11. menſis Junii; illamque Eccleſiam adminiſtravit uſque ad an. 1530. quo ipſo an. creatus eſt Archiepiſcopus Beneventanus.

67. JOANNES Cardinalis Salviatus Florentinus ſub Clemente V. Volaterranam Eccleſiam adminiſtrandam ſuſcepit 1530. die 20. menſis Julii; anno verò 1532. eo munere ſe exolvit, ſervato ſibi regreſſu, ut tunc in moribus erat. Fuit Epiſcopus Ferrarienſis, ut de eo poſtea plura narrabimus.

68. JOANNES Matthæus Sartorius Mutinenſis, filius Antonii, Violantæque Carandinæ, Julio II. intimus familiaris, Archiepiſcopus antea Sanſeverinas, Abbas Commendatarius S. Sylveſtri Nonantulani, S. Vincentii Vulturni, S. Mariæ de Fraſſinaria, Plebariæque Collenſis, ad Volaterranam Eccleſiam translatus eſt anno 1532. die 22. menſis Martii. Non modo ſub Julio II. plures Eccleſiaſtici juris Civitates frænavit, ſed etiam ſub X. Leone, Cæſenatibus, Parmenſibus, Placentinis, Regienſibuſque incorruptè jus dixit. Exercitus Eccleſiaſtici in Ravennati clade Commiſſarius fuit, quam vel ipſa fuga æque eluctatus eſt, Maximiliani, ac Caroli V. Imperatorum ob rariſſimas animi dotes, ſuæve gentis eximiam nobilitatem amorem promeruit, à quibus tam ipſe, quam ejus in poſterum affines, cum pluribus Imperialibus feudis, Palatini Comites declarati ſunt. Hic ille Sertorius fuit, qui pietatis ergo è celebri Septimiano prope Florentiam Monaſterio, ducta Colonia

Ciſtercienſes Monachos, in S. Sylveſtri Nonantulani cœnnbium introduxir, quos ardentiſſimè ſemper tutatus fuerat. Hæc quæ modo ſcripſimus à Comite Antonio Maria Sertorio, hujus nobiliſſimi Præſulis haud degeneri germine fere accepimus, cui eo nomine ingenies habendæ gratiæ ſunt. Cæterùm Sertorius diem poſtremam Nonantulæ clauſit anno 1545. ibidemque tumulatus fuit in Eccleſia S. Sylveſtri.

LXX

69. BENEDICTUS Nerlius Florentinus electus eſt Epiſcopns Volaterranus anno 1545. die 22. menſis Julii. Deceſſit 1565.

LXXI

a Lauditur à Poccianti in Catal. Script. Florent. & in Notitiis virorum Illuſ. Acad. Florent. De familia Strozza Conſule Gamurrinum vol. 4. p. 79. Mand.

70. ALEXANDER Strozza a Canonicus, ac Præpoſitus Florentinus, Epiſcopus Volaterranus pronunciatus eſt 1565. cujus Epiſcopatus poſſeſſionem iniit 8. die menſis Septembris anno 1566. Ob dexteritatem incredibilem multis negotiis, conſiliiſque explicandis adhibitus eſt. Duciſque Coſmi I. nomine apud Pontificem legationem obivit 1537. apud quem fidem ſuam maximè probavit, eo potiſſimum tempore, cum adhue ad libertatem populo reſpiciente, nephariæ conſpirationes in Principem tinerentur. Ejuſdem legatus fuit ad Julium III. Pontificem 1552. Florentiæ è vivis eximitur ann. 1568. ſepultuſq; eſt apud S. Mariã Novellam cum hac Inſcriptione.

D. O. M.

Reverendiſs. D. Alexandro Strozza Matthei F. Epiſcopo Volaterrano moribus, & doctrina inſigni, Camillus Strozza ſuaviſſ. fratri ponendum locarat. Quo extincto, ut ſibi, poſteriſque eſſet commune Alphonſus, & Laurentius Caroli, & Bernardus, & Alexander Camilli Fratrum filii optimo Patruo, ac de ſe optime merito poſ. Ann. ſal. MDLXX. viii. id. Januarii.

LXX II.

71. LUDOVICUS Antinorius nobilis Florentinus Strozzæ ſucceſſit 1568. die 2. menſis Auguſti. Hunc Pius IV ob ſingularem prudentiam ad Patres Concilii Tridentini legavit, illos hortaturus, ut propemodum jam ſpectans ad finem Concilium abſolverent; inſecutoque anno ab eodem Pontifice juſſus ivit in Gallias, cum Rege acturus, ut ibi decreta ad mores corrigendos, Chriſtianamque diſciplinam conſtabiliendam, publicarentur obſervanda. Tameſi antem, refragantibus Ugonottis, legationi felix exitus non reſponderit, quædam tamen ad Avenionenſem legationem ſpectantia feliciter cum Rege tranſegit. Pius igitur V. cum Antinorii ſatis perſpectas haberer virtnies, illum ad Epiſcopatum promovit, Coſmus vero Magnus Dux I. in Germaniam ad Imperatorem legavit, ut litem, quæ inter ſe, Ducemque Ferrariæ de præcedeutia tunc temporis æſtuabat, apud eumdem Principem dirimeret. In Italiam reverſus, Piſtorienſi Epiſcopatu condecoratus eſt ann. 1574. propeque vitæ fidem Piſanus Archiep. eſt renunciatus Antinoriæ nobiliſs. familiæ ſcutnm bipartitnm ſuperius lingulatis temilis aureis, & cæruleis expreſſum, inferius totum aureum videtur. Ejus familiæ meminit Scipio Admiratus, Borghinius, Philibertus Campanilis, aliique plures Scriptores. Nuper Neapolim defunctus eſt Fabricius Antinorius Neapolitanus Horatii Giurani Domini, nobilitatis genere clarus, virtute clarior, Epiſcopus Syracuſanus, antea Regius Capellanus, & Archiepiſcopus Materanus, & Acheruntinus, cujus Atavus fuit Antonius Joannis filius, qui primus in Neapolitano Regno una cum Catharina Soderina ejus uxore, filioque Aloyſio Antinoriæ familiæ circa annum 1460. domum ibidem tranſtulit.

LXX III.

b De eo Gamurrinus de familiis vol. 1. p. 213. Mand.

72. MARCUS Sarracinus b, nobilis Aretinus, S. Mariæ in Via lata de Urbe Canonicus, Epiſcopus creatus eſt 1574. eodemque an. vita eſt functus, inque Cathedrali ſepultus ad medium pavimentum, ubi marmori inſculpta hæc memoria perſpicitur.

D. O. M.

Marco Sarracino Aret. Epiſcopo Volater. iiii. Vir conſult. Gregor. xiii. qui vixit an. xxxix. M. ii. Epiſcop. ſui verò menſ. vii. Joann. ac Lucas Fratres pientiſſ. P. Ann. ſalut. M. D. LXXIV. xiii. Kal. Septemb.

LXX IV.

c Ejus mentio in Notitiis Vir. Illuſt. Acad. Florent. p. 181. Mand.

73. VIDO Servidius c nobilis Volaterr. Eccleſiæ Florentinæ Præpoſitus. Patriæ ſuæ adlectus Epiſcopus eſt 1574. die 8. menſis Octob. adeptique Epiſcopatus iniit poſſeſſionem die 21. menſis Decembris ejuſdem anni. Duodecim Clericorum inſtituit Seminarium, exornavit Cathedralẽ, pulcherrimo ſacello adjecto, cui hanc inſcriptionem apponẽdam curavit.

Guido Epiſcopus Volaterranus anno xviii. ſui Epiſcopatus, & Antonius Serguidius frater, Eques D. Stephani xxxx. qui Coſmo, Franciſco, ac Ferdinando Mediceis Magnis Etruriæ Ducibus à ſecretis operam navabat, ſacellum hoc in quorundam præteritorum miraculorum unigeniti Filii Dei Jeſu Chriſti Domini noſtri memoriam ipſi Deo congruenter dotatam piè decurrens Ann. à Deipara Virginis partu CIↃ. IↃ. XCII.

Vido autem conſecravit Eccleſias S. Lucii 1576. S. Matthæi Capuccinorum 1597. S. Auguſtini anno 1580. ac Prioriam S. Michaelis Archangeli 1592. Poſtremam diem obiit 1598. 1. die menſis Maii. intuleruntque ejus cadaver in Volaterranã Cathedralem, in ſacellum, quod ſibi erexerat, recondendum.

LXX V.

74. LUCAS Alemannius nobilis Florentinus, Matiſconenſis antea Epiſcopus in Galliis, Jo. Baptiſtæ Alemanni Matiſconenſis Epiſcopi, Ludovici ſelectiſſimi Poetæ filii conſanguineus, ad Eccleſiam Volaterranam translatus eſt 1598. die 7. menſis Auguſti, vir doctus, & pius, qui civili, ac diutino Franciæ bello percitus in Italiam ſe recepit anno 1591. ſpe pacis reditus, & futuræ frugis. At certè accidit, ut Clemens VIII. illectus virtute tanti Præſulis, ei impertitus fuerit moderamina, ac præfecturas, in primis Comitatus Æſini, deinde omnis Principatus Aſculanorum, tum Anconæ, ac demum eidem contulit, ut diximus, Epiſcopatum hunc Volaterranenſem, quo anno ceſſit priori Pontificatui, & loco. De Luca Jacobus SWertius in Chronologia Lugdunenſium Archiepiſc. Joann. Chenu, & Cladius Robertus in ſua Gallia Chriſtiana. At lapſus eſt, dum habet Lucæ in Epiſcopatu Volaterranenſi ſucceſſiſſe Simonem Maynlum dierum canicularium celebrem ſcriptorem. Mayolus namque non Volaterranenſis, ſed Vulturarienſis ſub Archiepiſcopo Beneventano in Neapolitano Regno Epiſcopus fuit. Monumentum conſecrationis ſummę ædis, cui temporum injuria attulerat vitium, reficiendum curavit. Poſtquam autem per 19. annos Volaterranam Eccleſiam adminiſtraſſet, tranquillioris vitæ amore, Epiſcopali munere libens, volenſque abivit, Florentiæque è vita deceſſit 1625. ibidemque tumulum accepit. Conſecravit Eccleſias S. Franciſci de Paula, ac S. Marci.

LXX VI.

75. BERNARDUS Inghiramius nobilis Volaterranus Patriæ ſuæ adlectus Epiſcopus eſt an 1617. die 12. menſis Junii: Hic Auguſtino parente natus eſt die 20. menſis Auguſti Ad ſpectabilem legum cognitionem pervenit, itaut in Piſano ſtudio Inſtituta publicè profiteretur. Deinde Senis Rotæ Auditor evaſit, eodemque Auditoris munere apud Alexandrum Urſinum Cardinalem Romæ perfunctus eſt. Deinceps Volaterranus Epiſcopus factus, præbendã Theologalem inſtituit, ſicut antea ad exercitium Cleri caſuum conſcientiæ prolixos congreſſus, ac diſſertationes ſemel in hebdomada, hoc eſt feria 5. ſalu-

briter

briter inſtituetat. In meniam Epiſcopalem beueficus fuit, pulcherrimumque in gratiam ſucceſſorum conſtruxit palatium, ſupra cujus principem portam hæc iuſcriptio habetur.

Bernardus Inghiramus Epiſcopus Volat ſac. Rom. Imp. Princeps in Etr. Com. Palat. has ades ad antiqaam Maieſt. ſedis Epiſcop. pub. decr. reſtitutas in hanc formam exſtruere curavit, anno Domini CIↃ. IↃCXIX. Epiſc. ſui xi.

Vita functus eſt 1633. die 5. menſis Junii, cum annum 53. ageret, conflictatusque fuiſſet diuturno morbo podagræ. Præſul ſanè ſuaviſſimis moribus, ac præclato diſciplinatum ſtudio omnibus ſuſpiciendus.

LX XVII. 76. NICOLAUS Sacchettus a uobilis Florentinus, ac S. Stephani Eques, duplici legatione pro Magno Etruriæ Duce, altera ad Venetos, altera ad Cæſarem clarus, Epiſcopatu Volaterrauenſi nobilitatus eſt au. 1634. vivit adhuc, nobilitatemque ſauguinis pergit vittutibus augere. * Obiit an. 1650.

a De Familia Sacchetta Gamurrinus vol. 5. p. 212. Mand.
** Ex App. c. 5.*

LX XVIII. 77. JOANNES Gerinus patritius Florentinus, Innocentii X. Pont. Max. à cubiculo, in ipſa florente ætate, omnibus virtutibus eximie exornatus, Volaterranæ Eccleſiæ præficitur die 19. Septemb. 1650. inauguratus à Joanne Jacobo Cardinali Panzirolo in eccleſia Monialium S. Catharinæ, Eccleſiam ſuam adiit, quam perbelle adminiſtat ſumma populorum conſenſione, ſuique nominis gloria. (,, *A vinculo hujus Eccleſiæ abſolutus 22. Sept. 1653. ad Eccleſiam ,, Piſtorienſem translatus eſt.*)

LXX IX. 78. HORATIUS de Albizis Florentiuus, familia equeſtri natus, tertius ſuæ gentis Epiſcopus, nempe Albertiuus Piſtorienſis, Thomas Callienſis, quibus addi poteſt Franciſcus Card. de Albizis, qui noſtra tempeſtate purpuræ decus in nobiliſſimā hanc familiā invexit. Horatius vero, tranſlato Joanne Gerino ad Piſtorieuſem Eccleſiam, ab Alexandro VII. Pontiſ. Max. eligitur Volaterranus Epiſcopus die 5. Julij 1655. Romæ ſacris inauguratus, Epiſcopale munus hucuſque cum dignitate perurget.

** Ex App. c. 7.*

A D D I T I O.

(,, *Obiit 1677.*

LXX X. ,, *CAROLUS PHILIPPUS Sfondratus nob. Mediolanenſis Clericus Reg. Barnabita 12. Julii 1677. ,, Gregi ſuo inſtaurando cum accuratius incumbit, mor- ,, te ſubripitur 1580. menſe Majo.*

LXX XI. ,, *OCTAVIUS del Roſſo, Canonicus, & Patritius ,, Florentinus, ſucceſſit 14. April. 1681.* Luc.)

(,, *Obiit in Reſidentia Menſe Octobri an. 1714.*

LX XXII. ,, *LUDOVICUS Maria Pandolphini, Nobilis Piſanus, Presbyter annorum 40. J.V.D. Vicarius Apoſtolicus in Civitate Cortonen. alia Canonicus Metropolitana Eccleſia Piſana, ac Lector extraordinarius ,, in Univerſitate Piſana, decoratus ſede Epiſcopali ,, Volaterrana 13. Januarii 1716.*)

URBEVETANI
EPISCOPI

VRbs Vetus b Italiæ Etruſcorum Civitas diſtat ab Vrbe mill. 60. à Peruſio 30. à Lacu Vulſino 6. à Tiberi fluvio 3. in ambitu habet mill. 3. ſita eſt ſupra lapidem tuphium ſupra collem exiſtentem, ovi ſpeciem referens. De Vrbevetanæ Civitatis origine diverſi diverſa ſenſete. Hæc in antiquis Etruriæ Civitatibus numeratur, præaltoque in ſidet colli, ovi figuram imitans, ex tupho eidem à natura circumdati muri, Palcaque flumen, quo undique alluitur, illam inexpugnabilem reddit. Arbitrantur quidam Arameos primum hanc Civitatem incoluiſſe, atque ab ipſis Atbanum, ſive Heraauum fuiſſe appellatam, à Pelaſgis autem Oropiti c nomen accepiſſe, quam poſtea recentiores Latini Vrbeveterem appellarunt, tanquam quæ emeritis, veteraniſq; Romauis militibus ſatis commodum domicilium præſtatet, Annius de hujus Vrbis origine ex ſuo ingenio mira confingit; Blondus autem, Aretinuſque, quod ejuſdem ſupra Milleſimum nulla memoria extet, Vrbeveteris iucunabula in auctores Florentinos reiiciunt. Volatertanus contendit hunc illum Herbanum eſſe, qui propius Hortam attingit. Procopius, pro Vrbeveteris, ex ſuo corrupto ſeculo, Vrbiventum appellat. Paulus Diacouus lib. 4 cap. 33. Vrbs verus eſt, cum Civitates Etruſcas commemorat, quæ Longobardorum excidium paſſæ ſuut. Noſtro huic ſeculo hujus Vrbis uſitatius nomen eſt, *Orvietum*, ſive recentiorum revolvas Annales, ſive Concilia ipſa perſcruteris. Si quis pleniotem cognitionem deſiderat, conſulat Monaldum Monaldeſchium, Cyprianumque Manentem in commentariis, quæ de Vrbevetanis rebus procuderunt, tamerſi nonnullis alicubi videantur ſcatete erroribus. Hoc tempore prægrandis, ſpectabiliſque Civitas eſt, nobilibuſque iocolis gravis, quæque fidem ſaciat adhuc olim profugis Romanis Pontificibus ſatis fidum præſtitiſſe confugium. Princeps templi facies omninò viſenda eſt, quàm mirifici artificij quamplures ſtatuæ condecorant. Templum, Civitatemque Pius II. lib. 4. Commentariorum hiſce verbis deſcripſit.

b Vulgo Orvieto.

Mons lapideus in media valle conſurgit, ſex circiter ſtadiis altus, in cacumine planicies eſt tria millia ambitu paſſuum complexa, prærupta pro muris ſtant rupes, quarum altitudo nuſquam minor eſt ulnis viginti. Hic ædes civium nobiliſſima fuere, & ampla ex recto lapide palatia, vetuſtas multa conſumpſit, plura incendit, ac vaſtavit civilis diſcordia. Extant adhuc turres ſemidiruta. & collapſa templa. Veram B. Mariæ Virgini dicatum Fanum in media Vrbe incorruptum viſitur templum. qua ſunt in Italia, nulli cedens amplitudine, materia, artificio, forma memorabile: parietes, ac pavimentum ex marmore diverſi coloris, frons altiſſima, & admodum lata, plena ſtatuis, quas optimi ſcalptoris artifices, maiori ex parte Senenſes, nec Phidia, nec Praxiteli inferiores, vivi apparent ex candido marmore, vultus, & membra ita expreſſa hominum, atque ferarum, ut natura aquaſſe artificium videatur: vox ſola deeſt animantibus, reſurrectionem mortuorum, Salvatoris iudicium, damnatorum pœnas, electorum præmia, quaſi res aera geratur, intueri licet. In hac inſigni Cathedrali, olim D. Conſtautino Epiſcopo, & S. Mariæ Priſcæ, dicata, duæ ſunt dignitates Archidiaconatus nempè, & Archipresbyteratus, Canonici multi, aliique Beneficiati Presbyteri, & Clerici: Virorum Monaſteria in Civitate octo, Monialium ſex, pluraque alia loca ſpectantur. Altiſſimum puteum ars in ea defodit, in cujus ima vix videtur poſſe deferri couſpectus. Cætera admiranda doctiores calami ſcribent, ſed nil ſic æquè elucet, ac incruentæ hoſtiæ, omni ſtupore dignum miraculum. Epiſcopus loci magnæ juriſdictionis eſt, Romanoque Poutifici immediate ſubjectus. Fructus hujus Epiſcopatus taxatur in lib. Cameræ ad floreuos 300. verus valor aſcendit ad 5000. ſcutata. Hujus Civitatis Præſulum ſeries ſequens eſt.

A D D I T I O.

(,, *In Urbevetana Cathedrali ſexdecim extant Canonici, 12. Beneficiati, inter quos utraque Prabenda ,, habetur. Palatium Epiſcopale Eccleſia adhæret. Amplam habet Epiſcopus Diœceſim, & plurima loca partim Oppida, partim villas ſub ſe continet, & hæc animas enumerant circiter 20. mille. Urbs vero octo mille. Annuus Epiſcopatus redditus de præſenti ſupputatur Scutorum moneta 2500. Taxa fl.* 300. Lucent.)

1. JOANNES Epiſcopus Vrbevetanus, cui Magnus Gregorius ſcribit ann. 590. ind. 9. ep. 5. lib. 2.

2. CANALDUS Epiſcopus Vrbevetanus, Magni Gregorij temporibus floruit anno 591. ad quem

ſcribit idem ſanctus de Calumnia, lib. 2. cap. 5.

III. 3. GREGORIUS huic præfuit Vrbi annn 743. apud Baron.

IV. 4. ALIPERTUS anno 826. In Concilio Romano ſub Eugenio II.

V. 5. PETRUS in eadem Cathedra floruit an. 853. apud eundem. („Interfuit Ravennen. Concil. an. 877.)

VI. 6. RODULPHUS Gallus, hujus Civitatis ſublectus Epiſcopus anno 975. eidem Vrbevetanæ Eccleſiæ magno uſui fuit; ſiqnidem non modo ſibi concreditam Eccleſiam novis, elegantibuſque ædificiis exornavit, ſed privilegiis etiam, legibuſq; ſaluberrimis ad deſęcatiores motes quamplurimnm illuſtravit. Hujus celebris memoria extat uſque ad aunum 990.

VII. 7. ANDREAS anno 995.

VIII. 8. NICOLAUS anno 1007.

IX. * Ex App. 9. * HILDERICUS Epiſcopus Urbevetanus ſe ſubſcripſit decreto Benedicti Papæ IX. pro Abb. Fructuarien. an. 1015. nt ſupra retulimus.

X. 10. PAULUS Romanus 1022.

XI. * Ex App. 5. 11. * SIGEFREDVS Urbevetanus Epiſcopus an. 1028. memoratur in ſerie hujus Eccleſiæ Præſulum ad calcem ſynodi nuper impreſſa, & ex monumentis ejuſdem Eccleſiæ collecta. Non levia ibidem habetur Sigefredum pietatis erga Deum exhibuiſſe argumenta, dum primus inter ſuos clericos religionem juxta S. Auguſtini regulam inſtituiſſet, & majora liberalitatis monumenta reliquiſſet Canonicis, quibus inter cætera largitus eſt ſeptem plebes, & tres parochiales eccleſias cum omnibus juribus.

XII. 12. NICOLAUS Campanus 1040.

XIII. 13. LUCAS 1051.

XIV. * Ex App. 5. 14. * TEUZO. Plures conceſſiones ab eo emanatę extant inter mnnumenta hujus Eccleſiæ ſub an. 1054.

XV. * Ex App. 5. 15. * ALBERTINUS, de quo ſeries citata hæc refert. *Albertino certe ex iis, quos e profundioribus tenebris ernere conatus ſum, vel aliqua ex vacuis primariis ſedibus debetur, vel ſorte omnium antedictorum eſt ipſe antoſignanus. In codicibus enim vetuſtiſſimis enunciatur, ne dum Epiſcopus Urbis veteris, vitaque monaſtica venerandus, ſine tamen anni circumſcriptione, ſed vixiſſe dicitur eo tempore, quo Petrus, & Tarulſus Calvus ejus filius ſpontanea pecuniarum largitione Epiſcopatus dotem conſtituerunt, in cujus veteri palatio pia beneficorum hominum munificentia depictis eorundem imaginibus, fuit ab Albertino compenſata.*

XVI. 16. JOANNES Piſanus floruit an. 1066.

XVII. 17. PHILIPPUS Civis, ac Epiſcopus, an. 1078.

XVIII. 18. ANGELUS Theatinus anno 1092.

XIX. 19. VVILLELMUS annn 1106. Is ann. 1119. menſe Junio, indict. 12. conceſſit Alberto Abbati S. Crucis Saxivivi Fulginatenſis Eccleſias S. Crucis Urbis veteris, S. Gelii, S. Nicolai, Eremi Juliani cum capellis, poſſeſſionibus, juribuſque omnibus, ex monnmentis ejuſdem Monaſterii. * Willelmus reponitur in eadem ſerie poſt Albertinum, de quo nos ipſi in noſtra ſerie anno 1106 uſque ad annum 1119. & poſt ipſum, pro ut ferebant diptycæ, Joannem quendam natione Florentinum enumeravimus anno 1121. cui ſucceſſiſſe narravimus Willelmum alterum. Quod quidem non implicat, ut duo fuerint Willelmi in ea ſede, intermedio Joanne, cum & ſeries illa nupera vacillet in iis, quæ retulit de Willelmo, quem an. 1103. vult ad eam dignitatem vocatum, vixiſſeque ad annum uſque 1131. cum ait: *Et ipſo forte ſedente anno 1137. donatio Caſtrorum Mucaronis, Civitellorum, Rantulæ, Pomelli, & aliorum S. Mariæ Urbis veteris ſuum ſortita eſt effectum.* Sed neſcio unde habeat Vvillelmum è progenie Martinotii fuiſſe, habuiſſeq; ex fratre nepotem gentilitio Martinotii nomine nuncupatum, & militari dignitate inſignitum: cum in monumentis ejuſdem familiæ, quæ ipſe vidi, de Guillelmo, deque Martinotio nulla habeatur mentio. Forte is cum aliis, quos aliis diverſis familiis addixere connumerandus videtur. Porro hæc ex monumentis publicis de Guillelmo habet, quæ etiam primo Villelmo aptari poſſunt. *Anno 1118. Parrani caſtrum Urbevetani diſtrictus conceſſit Comitibus Bernardino, Gualfredo, Ugolino, & Gregorio Comiti Borgarelli ex domo Borgareſca, ſeu Comitum de Marſciano. Eodem anno Guillelmus concilium celebravit in Valle locus tunc Urbevetanæ ditioni Epiſcopali ſubjecta cum ſuis caſtris Vulſinii, S. Laurentii, Griptarum, Gradularum, Capuaemontis, Biſontii, Inſula Urbana, ſeu Biſuntina; & in caſtro Griptarum eccleſiam S. Petri paulo ante conſtructam conſecravit. Eidem Epiſcopo anno 1115. eccleſiam S. Chriſtinæ cum ſuis juribus in Vulſinii ſuburbiis fuit conceſſa, & ipſomet ſorte ſedente anno 1137. donatio caſtrorum Mucaronis, Civitellum, Rantulæ, Pomelli, & aliorũ S. Mariæ Urbis veteris ſuum ſortita eſt effectũ.*

20. JOANNES Florentinus anno 1121. XX

21. VVILLELMUS cuidam bullæ reperitur ſubſcriptus, quam Honorius II. Pontifex Piſanæ induſſit Eccleſiæ 1126. XXI.

22. ANTONIUS anno 1137. XXII.

23. * ILDEBRANDUS à nobis prætermiſſus XXIII * Ex App. poſt Antonium reponendus videtur, poſt annum 1137. ad hanc dignitatem vocatus, quem tamen ſeries nupera vult ſucceſſiſſe Guillelmo, ac familiæ Beccariæ Inſubriæ nobiliſſimæ, Urbis veteris civitatem translatæ, fuiſſe alumnum. Tamen hujus non meminit M. Hieronymus Henninges p. p. Genealog. in deſcriptione hujus vetuſtiſſimæ familiæ. Non abſimilis erit hæc Ildebrandi familiæ additio aliis gratis inſertis ſuperioribus diptycis. *Ildebrandus*, inquit ſeries, *Controverſiam compoſuit exortam inter Abbatem, monachoſque S. Sepulchri Aquapendentis, & Plebanum Griptarum ob novam plebem ibi ſub S. Petri nomine erectam, ubi inſuper eccleſiam S. Joannis Ildebrandus conſecravit. Diſſidia tamen ipſe innutrivit inter ſemet, & Archipresbyterum Raynerium cum ſuis Canonicis, qui Epiſcopo lapſus carnis notam inuſſerunt, ut invicto metu compulſus eis bona Epiſcopalia largiretur. Hinc jure Epiſcopus laceſſitus voluit à clericis parochianis invitis Canonicis in majore Eccleſia divinas precationes, ſolemneſque ritus peragi uſque ad annum 1154 quo à propoſito deflectens, & Canonicis Eccleſiam reſtituens, diſſenſionis faces extinxit. At eas, quas in ſubdolo pectore fovebat, non extinxit Raynerius quidam Parochialis ſacerdos, & Epiſcopi commenſalis, qui cum turbamenta fruſtranda pacificationi fruſtra adornaſſet, epiſcopalia inſtrumenta effrani rabie percitus combuſſit. Mortuo Ildebrando, vacavit ſedes Epiſcopalis uno anno, & tribus menſibus.*

24. GUALFREDUM quendam ſucceſſiſſe Ildebrando refert ſeries, addens, *hoc unum de eo novit poſteritas; cæterum vetuſtas abſorbuit.* XXIV * Ex App.

25. * GUISCARDUS Urbevetanus, juxta ſeriem, inſecutus eſt Gualfredo, de quo memoriæ eſt traditum, tertas Epiſcopatus prope flumen Paleæ, quæ Cajum appellabautur, olim pignoratas auuo 1157. recuperaviſſe. XXV. * Ex App.

26. * MILO proxime Gulſcardo, ait ſeries, acceſſit, natione Campanus de Valle Montonis. Duobus annis vixit in exedra Epiſcopali, poſt cujus obitum ſeptennio vacavit ſedes, tanto, ut refert Raynerius Epiſcopus infra deſcribendus, Eccleſiæ Urbevetanæ detrimento, ut vix per tres menſes Epiſcopalis menia deinceps ſuſtentari poſſet. Adminiſtratio ad Rocchum S. Conſtantii Priorem, ſeu Archipresbyterum eſt delata una cum Archidiacono, qui tunc primo, eodem Raynerio teſte, in rebus Epiſcopalibus ſe immiſcuit, cum antea nullam ſortem in Epiſcopatu haberet, ſed cum Canonicis moraretur. Ruinã hanc Roccho adſcriptam hiſce verbis Epiſcopus antecedens deplorat. *Qui deberent eſſe vacante ſede cuſtodes pariter, & paſtores, deſtructores ſunt potius, & lupi uſurpantes bona patris, & fere nullas reliquias relinquentes.* XXVI * Ex App.

Hujus Milonis temporibus Hadrianus IV. Urbeveteri commoratus eſt ſimul cum Aula Romana. Inde in Cathedralem quamplura gratioſa diplomata dimanarunt, quæ cum olim Deiparæ Virgini dedicata eſſet, tunc temporis tanquam Divum Tutelarem S. Conſtantium venerabatur. Ex diplomatibus unum tantum referamus, quod Roccho Præpoſito Cathedralis, Fratribuſque Canonicis indulſit idem Hadrianus IV. hujus tenoris.

HA-

HADRIANUS EPISCOPUS ſervus ſervorum Dei.

Dilectis filiis Roccho Præpoſito S. Coſtantii de Urbe veteri, ejusque fratribus tam præſentibus, quàm futuris canonicè ſubſtituendis.

QUatenus devotionis ſinceritas laudabiliter enite-ſcat, & utilitas poſtulata, vires indubitanter aſſu-mat; Ea propter dilecti in Domino filii . . . juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatam Eccleſiam, in qua divino mancipati eſtis obſequio, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus: & præſentis ſcripturæ privilegio communimus; Statuentes, ut quaſcunque poſſeſſiones, & quæcunque bona, eadem Eccleſia in præſentiarum juſte & canonice poſſidet, aut in futurum, conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis Deo propitio erit . . . firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & inlibata permaneant; in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, Eccleſiam S. Laurentii cum pertinentiis ſuis; Eccleſiam S. Bartholomæi cum pertinentiis ſuis; Eccleſiam S. Matthæi, & Hoſpitalis cum ſuis pertinentiis, Eccleſiam S. Juliani, & Hoſpitale cum ſuis pertinentiis, Eccleſiam S. Anaſtaſiæ, cum pertinentiis ſuis, villamque quoque, quæ dicitur Ferosſellum, cum pertinentiis ſuis, & Mezzanam campum de ripa traſmarini, campum, qui eſt ante Eccleſiam S. Conſtantii, plebem S. Petri de . . . cum ſuis pertinentiis, plebem S. Ioannis de Vallelacus, cum ſuis pertinentiis, plebẽ S. Smiraldi, & S. Stephani de Monte longo, cum ſuis pertinentiis, plebem S. Terontiani cum ſuis pertinentiis, plebem S. Mariæ de Miniano cum ſuis pertinentiis, Hoſpitale de Ripa Aquapendentis cum Eccleſia, & pertinentiis ſuis. Præterea quicquid in decimis, primitiis, & oblationibus juſte, & canonice poſſidetis, vobis nihilominus confirmamus: ſepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe ſancimus, ut eorum, qui illic ſepeliri deliberaverunt, devotioni & extremæ voluntati, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat, ſalva tamen juſtitia Eccleſiarum, unde aſſumpti fuerint. Decernimuſque ut nulli hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel aliquibus vexationibus fatigare; ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſubſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura: ſalva nimirum Epiſcopis veſtris canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſecularíſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire temptaverit ſecundo, tertiove commonita, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis, honoriſq; ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, & ſanguine Dei, & D. Redemptoris noſtri JESU CHRISTI aliena fiat, atq; in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco juſta ſervantibus, ſit pax D. N. I. C. quatenus & hic fructum benedictionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æterna pacis inveniant. Amen, Amen. S. Petrus S. Paulus. Hadrianus Papa IV. Ad Dominum oculi mei ſemper.

Ego Joannes Diac. Card. tit. SS. Georgii, & Bacchi.
Ego Ubaldus presb. Card. tit. S. Praxedis.
Ego Manfredus card. tit. ſanctæ Savinæ.
Ego Julius presb. card. tit. ſancti Marcelli.
Ego Ubaldus presb. card. tit. ſanctæ Luciæ.
Ego Petrus presb. card. tit. ſanctæ Cæciliæ.
Ego Bernardus presb. Card. tit. S. Stephani in Cælio Monte.
Ego Henricus presb. Card. SS. Nerei, & Achillei.
Ego Joannes presb. card. SS. Sylveſtri, & Martini.
Datum in Urbevetere per manus Rolandi S. R. E. presb. Card. & cancellarii, idibus Octobris, Ind. 5. Incarn. Dom. anno M. C. LVI. Pontific. vero Hadriani Papæ IV. anno 2.

XX VII. * Ex App. t. 5. 27.* RUSTICUS, quem nos repoſuimus in ann. 1155. reſtituendus eſt ſuo in loco poſt hunc Milonem ad annum 1168. juxta ſæpe citatam ſeriem: & diploma Adriani IV. referendum eſt ſub Milonis Epiſcopatu: quemadmodum & Vvillelmus, quem vixiſſe referimus anno 1156. à noſtra ſerie exulandus videtur. Cæterum *Ruſticus*, ait ſeries, *tandem Miloni ſuffectus anno exeunte 1168. illico eccleſiam S. Mariæ, quam Ildebrandus reſtituerat, Canonicis confirmavit, ſicuti Archidiaconatum, & Primiceriatum, retenta pro menſa Epiſcopali dimidia quarumlibet oblationum parte. Anno 1172. Parrani feudum Comiti Raynerio Borgarelli filio, & Bernardini primi acquirentis ex filio nepoti renovavit, addito annuo cenſu Epiſcopis ſolvendo, tam à Raynerio, & deſcendentibus, quam ab incolis ejuſdem caſtri. Ab Ildebrando Epiſcopo Suanenſi judiciariis moleſtiis eſt affectus; eccleſiaſtica plurium locorum ditione ſe geſſit, & die S. Benedicti anno 1175. mortalibus exutus ſpoliis evolavit ad Deũ. Vacavit ſedes duobus annis.*

28. RICHARDUS de Cajetanis è nobiliſſima Piſanæ Civitatis gente, adlectus fuit Urbevetanus Epiſcopus ob inſignes tum corporis, tum animi dotes. Hic anno 1169. menſe Septemb. indict. 11. confirmavit Abbati Rodulpho de Saxovivo quicquid Vvillelmus ſuus anteceſſor eidem Monaſterio in antea conceſſerat. Lateranenſi Concilio interfuit anno 1179. Anno vero 1200. Urbevetanus cum inſigni poteſtate Prætor effectus eſt, una cum Lanfranco Cluſino Epiſcopo; Adeo enim turbulentiſſimis illis temporibus civiles diſcordiæ exarſerant, ut penè uſq; ad excidium Civitas Urbevetana videretur jacere.* Richardus, quem nos è familia Cajetana Piſana ex monumentis ejuſdem nobiliſſimæ familiæ aſſeruimus, juxta ſeriem in hoc throno collocandus videtur an. 1177. Revera tamen, in monumentis Saxi vivi vetuſti apud Fulginatenſes cœnobii an. 1169. videtur jam eo tempore fuiſſe Urbevetanus Epiſcopus, de quo ſeries illa hæc habet. *Richardus Patria, non cognomento Cajetanus, eadem die S. Benedicti, quo anteceſſor obierat, biennio tranſacto Urbevetanæ Eccleſiæ eſt adſcitus anno 1177. ita ut, cum primo ad aras mitra redimitus acceſſit, mortuale ſacrum anniverſario ritu pro Ruſtico celebraverit. Eccleſiam adminiſtravit ſpatio 24. annorum, aſperrimis ſane temporibus, quibus Manichæorum factio valde potens, pravarum opinionum virus undequaque in Urbevetana civitate diffundens in Papa conſentaneos odio tam implacabili efferbuit, ut Petrum Parentium Romanum pro Innocentio IV.* (melius dixiſſet Tertium) *Urbis veteris Rectorem anno 1199. e medio immaniter tollere non dubitaverit. Richardus quippe exſomnis animi vigore, & intrepida turbulentorum hominum deſpicientia ſuo muneri non defuit, ut fides orthodoxa de impietate triumpharet. Annorum pondere ſatisfaciens cecidit in templo S. Chriſtinæ Vulſinii, & paulo poſt obiit anno 1201. Epiſcopali palatio prius reſtaurato, & ſepultus eſt apud S. Severum.* XX VIII. * Ex App. t. 5.

29. * MATTHÆUS Urbevetanus Petri filius, & Alberici ex filio nepos, è Canonico S. Coſtantii Prior ejuſdem Eccleſiæ effectus, eodem die, quo Richardus defecit, Epiſcopatum eſt aſſecutus, in quo novem annis, & ſex menſibus peractis, ſcalis Palatii renovatis, & ibidem ſacello ſub D. Sylveſtri nomine magnifice conſtructo 6. Kal. Octob. anno 1210. corporis ſe ſe tegumento exſolvit. Ita ſeries nupera. XXIX * Ex App. t. 5.

30. JOANNES Caſtellius Bononienſis, ut quidam ſcribunt, Urbevetana dignitate decoratus eſt ann. 1211. * Obiit an. 1212. die S. Bonifacii. XXX * Ex App. tom. 5.

31. CAPITERIUS *a* Urbevetanus Patriæ Epiſcopus renunciatus eſt anno * 1213. menſe Januario: quo ſedente fundatum eſt nobile cœnobium S. Dominici eo in loco, ubi priſci Gentiles Minervæ templum XXXI *a* Al. Capitanus. * Ex App. t. 1.

* Ex App. tom. 5.

erexerant. Hic functus eſt anno * 1228. 7. Kal. Martii. Porro de Capitaneo Epiſcopo hæc ſeries. *Capitanus Urbevetanus prius Canonicus S. Conſtantii, poſtea Archidiaconus anno 1213. menſe Ianuarii ad Epiſcopatum aſcendit. Fuit Rapicii filius, & frater Todini, ex quo natus eſt Pepo militari ordini adſcriptus. Primo anno à conſulibus Urbis veteris declarationem obtinuit, qua caſtrum S. Viti omnium caſtrorum Epiſcopatus antiquiſſimum, ſancitum fuit ad eundem ſpectare. Anno 1215. fuit unus ex delegatis à Papa ſuper pace inter Urbevetanos, & Tudertinos. Anno 1216. fuit in civitate Urbevetana arbiter electus in quadam controverſia inter Archipresbyterum S. Conſtantii, & Parochianos S. Laurentii de Araris ſuper huius Eccleſiæ juribus, & præſertim electione Rectoris, quam eiſdem Parochianis confirmavit; Anno 1221. ædificari cœptum monaſterium cum eccleſia monialium S. Pauli Urbis veteris contradicente Epiſcopo, annuente tamen Pontifice. Eodem anno monachi, qui dicuntur nigri S. Benedicti, ad quos ſpectabat S. Severi monaſterium, inde Pontificis mandato urgente Epiſcopo religioſæ obſervantiæ defectu excluſi, & monachi pariter S. Benedicti* (melius dixiſſet Canonicos) *Præmonſtratenſis Ordinis ſuffecti fuerunt.* A B *Anno 1227. in ſacrorum celebratione Epiſcopus à piorum communione ſegregavit Pazanutium, & Joannem S. Mariæ de Mimiano ad Capitulum ſpectantis occupatores. Anno tandem 1228. 7. Kal. Martii laboribus, & vita terminum duxit.*

XX XII. 32. * RAYNERIUS, Urbevetanis jus Divinum dixit anno 1232. quo Abbatiſſam, & Moniales S. Laurentii extra muros Urbevetanos, ab omni juriſdictione Epiſcopali immunes fecit. Id ratum habuit Gregorius IX. ejuſdem Monaſterii Fundator, & tali diplomate confirmavit, ex reg. Vatic. ep. 159. fol. 54.

* Hinc ex App. t. 5. expuncti ſunt duo Epiſcopi Comes de Parrani, & Villelmus, in quibus recenſendis ſe deceptum faſſus eſt Ughellus.

GREGORIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei,

C Abbatiſſæ Monaſterii S. Laurentii inter vineas Urbevetan. ejuſque ſororibus incluſis tam præſentibus, quam futuris, &c.

R*Eligioſam vitam, &c. uſque enervet. Capp. &c. uſq; communimus. In primis ſiquidem ut in primo præcedenti uſque obſervetur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, &c. uſque permaneant: in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipſum, in quo præfatum Monaſterium ſitum eſt cum omnibus pertinentiis ſuis, liceat quando vobis perſona, &c. uſque retinere. Prohibemus inſuper, &c. ut ſupra uſque retinere. Pro conſecrationibus vero, &c. ut in primo uſq; obtinere; quia vero interdiu Diœceſani Epiſcopi, &c. uſq; valeatis. Cum autem generale interdictum, &c. uſque celebrare. Obeunte vero te, &c. uſque eligendam. Porro ſi Epiſcopi, &c. ut ſupra uſque non tenere. Paci quando, &c. uſque exercere Præterea omnes libertates, & immunitates, quas Monaſterio veſtro venerabilis frater noſter Urbevetanus Epiſcopus de Capituli ſui aſſenſu vobis indulſiſſe dinoſcitur, ſicut in ejus litteris plenius continetur, authoritate Apoſtolica de præſenti privilegio communimus; tenorem autem litterarum ipſius Epiſcopi ad cautelam duximus præſenti privilegio inſerendum, qui talis eſt.* D

In nomine Domini amen. Anno eius 1232. die 1. menſis Octobris intrante, temporibus D. Gregorii Papæ IX. regnante etiam Fr. Rom. Imp. II. & ſemper Aug. indict. 5. Ray. permiſſione Divina, Urbevetan. Epiſc. Dilectis ſibi in Chriſto Orabili Abbatiſſæ, & ſororibus Monialibus Monaſterii Eccleſiæ S. Laurentii inter vineas Urbevetan. ſalutem, &c. cum ſanctiſſ. in Chriſto Pater noſter D. Greg. Papa IX. Divina gratia inſpirante Monaſterium veſtrum prænominatum in honorem B. Laurentii in memorato loco de veſtris, & aliorum eleemoſynis conſtrui fecerit, ut ibidem Domino devotè famulantes pro nobis, & aliis peccatoribus poſſitis orare ad Dominum, a nobis humiliter poſtulaſtis, ut Monaſterium, & perſonas ibidem Domino ſervientes intuitu pietatis, & pro redemptione peccatorum noſtrorum à jure Epiſcopalis, ſeu A *alterius conditionis gravamine eximere deberemus, Capp. veſtra piæ, & humili petitioni pio concurrentes aſſenſu Monaſterium, & perſonas illic manentes cum horto, clauſtro, & circuitu exteriori ab omni jure Epiſcopali, & cujuslibet conditionis obligatione liberamus, & eximimus, nihil aliud nobis, & noſtris ſucceſſoribus in eiſdem, niſi unam libram ceræ pro cenſu reſervantes nobis annis ſingulis, & noſtris ſucceſſoribus perſolvendam in vigilia S. Virginis Mariæ Aſſumptionis. Decernimus ergo, &c. uſque ſalva ſedis Apoſtolicæ authoritate, &c. ſi qua igitur &c. Datum Peruſii 10. Kal. Auguſti anno nono.*

Anno verò 1247. hic perpetuò junxit Monaſterium S. Petri de Aqua Horta Urbevetanum, Monaſterio S. Salvatoris Montis Amiati Ord. Ciſtercienſis, illud ab omni poteſtate exemptum declarans.

* Raynerius Prudentii filius, & Peponis frater 6. Id. Aprilis eodem anno 1228. Urbevetetis Epiſcopus electus, 17. Kal. Maii à Pontifice confirmatus, & Kal. Octob. Peruſii ab eodē eſt conſecratus. *Primo anno*, ait ſeries, *Concilium in majori Eccleſia celebravit, in quo inter cætera ſeverioris anathematis vinculo innodavit clericos bona inconſulto Epiſcopo quoquomodo alienantes, & omnes auxilium contra Epiſcopum Abbati S. ſepulchri Aquapendentis exhibentes. Judicium enim moverat Raynerius contra illum, qui ſe jactans ab Urbevetana eccleſiaſtica ditione exemptum, Epiſcopalibus inſigniis in ejuſdem Epiſcopi contemptum utebatur, quod poſtea anno 1229. ſequente definiendum tradidit Pontifex Ægidio SS. Coſmæ, & Damiani Cardinali. Eodem fere tempore Piponem Epiſcopi Capitanei ſupranominati nepotem jurejurando adegit, ut omnia habita a Patruo ad Epiſcopatum ſpectantia, ipſius Raynerii arbitrio ſubiiceret. Anno 1232. piis civium erogationibus Rayneriique exemplo, & animatione conſtructa fuit, empto ſitu à Cardinale Ugolino de Comitibus Innocentii III. nepote* (diu ante annum 1232. Ugolinus tunc Card. qui fuit Gregorius IX. conſtructum fuit hoc cœnobium, ut patet ex literis ejuſdem à me relatis in catalogo) B C *Eccleſia s. Laurentii inter vineas cum monaſterio monialium Ord. s. Damiani, quæ ibi numerum quadragenarium implentes, primo ſeſe regimini ſuppoſuerunt nobiliſſimæ fœminæ ſororis Joannæ de Frangipane de Urbe, eodemque anno Epiſcopus illud prævia Pontificis auctoritate ab Epiſcopali jure exemit. Anno 1240. Ranerio una cum Gualcherino Urbevetano, Epiſcopo Suanenſi commiſſa fuit à Papa inquiſitio vitæ, & geſtorum B. Ambroſii de Maſſa Franciſcani Ordinis, tunc inter cæleſtes referendi, cujus cineres in Eccleſia S. Franciſci Urbis veteris veneratione proſequimur. Anno 1241. expunxit è fidelium cœtu Fiordevogliam, Peponem, & Petrum Comites de Rota caſtello, qui divina, & humana jura miſcentes Caſtrum S. Petri ad Epiſcopum ſpectans, non ſolum occupaverant, ſed nefaria direptione Templum combuſſerant, & incolas, Clericoſque præſertim trucidaverant. Cæterum Raynerii monumenta inſpiciuntur, uſque ad annum 1247. quo anno tamen defecerit, ex iis non liquet.*

* Ex App. t. 5.

33. CONSTANTINUS a ſupradictæ Civitatis Epiſcopus anno 1254. donationem ſui anteceſſoris Monaſterii S. Petri ratam habuit, quo cœnobium S. Salvatoris de Monte Amiato mirificè fuerat auctum. * Conſtantinus, ea ſerie teſte, anno 1255. miſſus à Pontifice Legatus in Græciam, ibi cæleſtem adoream eſt aſſecutus anno 1257. mortalibus exuviis Peruſium translatis. Cætera, quæ in noſtro Catalogo diximus, juxta Romana monumenta ſunt tradita, quidquid dicat nupera ſeries, quæ pluribus in locis, ut non ſemel diximus, vacillare videtur. XX XIII D

* Ord. Prædic. Erat jam Epiſcopus an. 1250. Vitam ſcripſit S. Dominici, ejuſque officium compoſuit Vide Font. t. de Rom. Prov. 356. & Altamuram in Bibl. Dominic. ubi eum dicit ex Medicea familia p. 22. *Mand.*

34. JACOBUS anno 1258. 20. Auguſti Eccleſiam S. Gregorii de Svultulo cum omnibus ſuis membris & pertinentiis dono dedit Bordeferdo Archidiacono Urbevetano. Eo præſule in hac Civitate Urbevetana an. 1264. ab Urbano IV. ſacratiſſimi Corporis Chriſti ſolemnitas 5. feria poſt octavam Pentecoſtes futuris, perpetuiſque temporibus cum ſolemni ſupplicatione, quæ nunc etiam celebratur, inſtituta eſt. Hujus ſolemnitatis promotrix ex divina revelatione antea fuerat B. Juliana Cornelienſis Belga XXXIV.

Or-

Ordinis Ciſtercienſis Monialis, quæ ad cœlum evolavit anno 1247. Rem totam narrat Joannes Diſtemius Blerus Prior S. Jacobi Leodienſis in hiſtoria de revelatione inſtitutionis feſti venerabilis Sacramenti, quæ facta eſt S. Julianæ de Monte Cornelio prope Leodium Ord. Ciſtercienſis, & Evæ ſanctimonialis recluſæ Leodii in Monaſterio S. Martini anno 1230. Joannes Molanus in natalibus SS. Belgii de B. Juliana ita ſcribit inter cætera.

Ad Villarè B. Mariæ ord. Ciſtercienſis cœnobium eſt tranſlata, ubi inter corpora ſacra eſt ſepulta, & vita duobus libris continetur. Dicitur autem Cornelicaſis, quia extra Leodium in Monte S. Cornelii, ubi nunc eſt Leproſarium, Virginibus Ciſtercienſibus præfuit. Nec ambigo Virginem humilem perpetua memoria dignam eſſe, eo quod per eam inchoatum ſit ſpeciale feſtum Corporis Chriſti. Siquidem Chriſtus ei revelaverat ad augmentum fidei in finem debilitandæ, necnon ad profectum electorum, Corporis, & Sanguinis ſui ſpeciale feſtum fieri curaret. Aubertus Miræus in chronicis ad ann. 1270. ait de eadem B. Juliana Cornelienſi, Virginibus inſtituti Ciſtercienſis in Cornelio monte ad muros Urbis Leodienſis præfuit, quo loco nunc eſt hoſpitale, ut vocant, Leproſorum. Hæc Virgo ſanctiſſima divina revelatione monituq; compulſa, inſtitutionem feſti venerabilis Sacramenti ad Orthodoxæ religionis augmentum in primis promovit. Qualiter verò hoc ei fuerit revelatum narrant Jo. Golimannus, Franciſcus Bivareus, aliique, qui vitam ipſius ſcripſerunt. De ea Martyrologium Belgicum 5. Aprilis. Molanus in additionibus ad Uſvardum, & in natalibus SS. Belgii, Bernardus Brito, Aubertus Miræus in feſtis Belgicis, & Burgundicis, & in chronic. Ciſtercienſi, Bzovius in Annal. Eccleſiaſt. tom. 13. ad ann. 1230. Arnoldus de Raiſſe in anctario ad Molanum, Sacrarium Leodienſe inter ſanctos illius diœceſis, Angelus Manriquez in Laurea Evangelica (Fuſiùs dabit in ſuis Annal: Ciſtercienſibus) & Chryſoſtomus Henriquez in Ciſtercienſi Menologio; nos etiam ipſius ſanctiſſimæ Virginis vitam vulgari ſermone ſcripſimus, quæ manuſcript. cum aliis SS virginum geſtis inter noſtra monumenta aſſervatur, lucē, ſi Deus dabit, aliquando inſpecturam. Sacratiſſimæ ſolemnitatis officium S. Thomas Aquinas, qui eo tempore, quo Urbanus IV. ſolemnitatem præcepit celebrandam, publicè Theologiam in Urbevetana Civitate profitebatur, compoſuit. Id verò factum fuit, ut habet Panvinius in notis ad Platinam, *propter miraculum, quod hoc tempore Vulſiniis in Diœceſi, & ditione Urbevetana in Eccleſia S. Chriſtinæ accidit. Nam dum ſacrificium quiſpiam ſacra Miſſarum ſolemnia celebraret, ſacramento jam confecto, de panis, & vini tranſubſtantiatione, & Chriſti Corpore dubitavit. Unde ſtatim (dictu, & auditu mirum) ex ſacratiſſima, quam in manibus tenebat Hoſtia, vivus ſanguis manare cœpit, & totam mappam, quam corporale vocat, tinxit. Quo miraculo attonitus Pontifex Urbanus IV. corporale primum ad ſe ab Epiſcopo loci cum proceſſione Urbeveterem transferri voluit, & illud ſolemnitate inſtituta in Eccleſia Urbevetana recondidit. Hæc omnia ex ejuſdem Pontificis bulla, quæ adhuc extat, intelliguntur. In ejus poſtea memoriam, Cives Urbevetani, tunc nobiles, ditiſſimi, & potentes, nobiliſſimum tēplum Deo, & B. Virgini à fundamentis conſtruere cœperunt, tanta mole, apparatu, & impenſarum magnitudine celebre, ut nullum in toto terrarum Orbe tunc ei potuerit comparari. Cæterùm hoc non niſi 25. anno, poſt Chriſti verò 1290. factum fuit, Nicolao IV. Pont. Max. qui eodem anno 13. die Novembris primum lapidem maximi templi fundamenti, Cardinalibus cum omni Romana curia, multis peregrinis, Prælatis, Epiſcopis, Civitatis Clero, & Magiſtratibus, nobilibus, & univerſo populo Urbevetano adſtantibus, poſt celebres ſupplicationes habitas, ſolemniter poſuit, maximaſque ſingulis annis ipſo die Eccleſiam illam viſitantibus indulgentias largitus eſt, ab aliis poſtea Pontificibus confirmatas, & auctas. In quo celeberrimo templo cum perfectum penè fuiſſet, poſtea ſanctum Corporale collocatum eſt, altari, & tabernaculo, ad illud conſervandum elegantiſſimè fabrefactis, quod ſingulis annis in die Corporis Chriſti in celebri illa ſupplicatione devotiſſimè circumferunt, finitimis omnibus populis eo illa die ad id videndum confluentibus. Ejus porro templi anterior pars, tota è marmore Pario incruſtata eſt, variis elegantibus figuris novi, & veteris teſtamenti exornata, multiſque aliis decorata ornamentis. Eo tempore excellentias in ſtatuaria opus exiſtimatum eſt omnium, quæ toto terrarum Orbe id genus eſſent.* Huc uſque Panvinius. In Eccleſia S. Chriſtinæ Vulſinii in marmore inciſa legitur hujuſce rei Hiſtoria, quam lib. 7. comment. ad verbum attulit Monaldus Monaldeſchus; publicèque utilitati exhibuit. Noſter verò Jacobus Epiſcopus, cum ad annum * 1269. perveniſſet, diem clauſit extremū, ſepultuſq; fuit in veteri Cathedrali.

* Ex App. t. 5.

XXXV.

35. Fr. ALDOBRANDINUS, ᵃ ſive Ildebrandinus è nobiliſſima Cavalcantia familia Florentinus, Ordinis Prædicatorum, unus è primis S. Mariæ Novellæ Alumnis, vir ſanctimonia vitæ, doctrinaque percelebris, poſt optimè adminiſtratum Monaſteriū, poſtque alios ſui ordinis feliciter decurſos honores, à X. Gregorio ſanctiſſimo Pontifice ſublectus eſt Urbevetanus Epiſcopus anno 1272. Romæque, ut ad Lugdunenſe Concilium proficiſceretur, digreſſus, eundem Aldobrandinum ſuæ poteſtatis Romæ Vicarium declaravit. Quàm Cavalcantis prudentiam, conſiliumque magnifaceret, ſubjecto Brevi, atque Diplomate declaravit.

ᵃ De quo Fontana de Rom. Prov. pag. 19 & Rottius de Viris illuſt. Ord. Prædic. Mand.

GREGORIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ven. fratri Aldobrandino Epiſcopo Urbevetano, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Appropinquat terminus ad celebrandum indictum generale Concilium Lugduni, & moras longiores non ſufferens, nos compellit, ut ad tempus ſpirituali Eccleſia noſtra dimiſſa, verſus Tranſmontanas partes, prout Dominus conceſſerit, properemus. Ne igitur noſtra præſentia abſentia, ipſius terræ Incolas, abſque relevationis remedio gravari contingat, perſonā idoneam, quæ in reddenda ipſis in hac parte juſtitia noſtræ defectum præſentiæ ſuppleat, providimus deputandam. Ad quod, te, tanquam virum magna, & examinatæ virtutis fiducialiter eligentes, volumus quod à Rectoribus ipſius Eccleſiæ, ſive in Campania, vel in Maritima, ſeu Anconitana Marchia, vel Ducatu Spoletanenſi, aut in Patrimonio B. Petri in Thuſcia fuerint, ad te, tanquam ad noſtrum in hoc vicesgerentem liceat appellare, tibique præſentium authoritate committimus, ut perſonas de terra prædicta Eccleſiaſticas, & ſeculares ab ipſis Rectoribus appellantes audias, & ſuas appellationum cauſas ſecundum ordinem juris diſcutiens, debito fine decidas, facias quod decreveris per cenſuram Eccleſiaſticam firmiter obſervari.

Datum apud S. Crucem 13. Kalendas Septembris Pontificatus noſtri anno 2.

Quam quidem à Pontifice ſibi demandatam Provinciam Aldobrandinus maxima cum dignitate, ingentique laude ſuſtinuit, reverſuſque ad Eccleſiam ſuam, haud ſine ſanctimoniæ laude illam rexit uſque ad annum 1279. quo tempore Florentiæ è vivis exemptus eſt die 30. menſis Auguſti, in illo ipſo à ſe tantopere dilecto Cœnobio, cujus ipſe manibus jecerat fundamenta. Tumulatus jacet in Eccleſia S. Mariæ Novellæ in marmoreo ſepulchro, procul à pavimento cum hac brevi, atque impari tanti viri meritis inſcriptione.

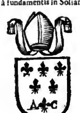
Sepulchrum venerab. fr. Ildebrandini de Ca-

valcantibus de Florentia Epiſcopi Urbevetani, Ordinis Prædicat. Qui obiit anno MCC-LXXIX. die xxx. Auguſt. requieſcat in pace.

XXXVI. 36. FRANCISCUS de Monaldeſchis Balneoregienſis Ildebrandino ſucceſſit anno 1280. 5. Idus Maji, cum pauló ante adlectus fuiſſet Melphienſis Epiſcopus, à Nicolao III. ad hanc ſedem translatus, cum Comes Archidiaconus à Capitulo electus, juri ſuo ceſſiſſet, ut idem narrat Pontifex in litteris ad eundem Franciſcum datis Pontif. 3. ex regeſt. vatic. epiſt. 25. fol. 242. itaque antequam inauguraretur, ad hanc Urbevetanam Eccleſiam translatus eſt. Hic iterum ſuam fundavit Eccleſiam, Nicolao IV. ſummo Pontifice primum lapidem jacente anno 1290. die 13. menſis Novembris, ampliſſimis eidem Eccleſiæ indulgentiis dilargitis. Rexit hanc Eccleſiam ad annum uſque 1295. quo ad Florentinam Eccleſiam translatus eſt.

XXXVII. 37. LEONARDUS Mancinus Civis Urbevetanus, ex Archidiacono Barienſi in Eccleſia Lingonenſi, & Papæ Capellano, à Bonifacio VIII. anno 1295. 8. Kal. Martii Epiſcopus ſuæ Patriæ creatus; quem virum nobilem idem vocat Pontifex in litteris datis eodem die ex regeſt. vat. epiſt. 145. fol. 41. translatus poſtea ad Archiepiſcopatum Sypontinum anno 1302. Leonardi temporibus, hoc eſt ann. 1297. die Aſſumptionis Beatiſſimæ Virginis Bonifacius VIII. primum ſacrum fecit in novo Cathedralis Templo, quod Deiparæ Virgini dicatum fuit maximo populorum concurſu; ac Veſtram Baſilicam ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus auguſtiſſimum pro illius temporis ratione palatium à fundamentis in Soliano ædificavit.

XXXVIII. 38. GUITTUS de Nobilibus è Farneſio electus fuit anno 1302. 2. Kal. Februarii. Hic anno 1307. Urbis Vicarius à Clemente V conſtituitur 16. Kal. Junii epiſt. 112. ex reg. Vaticano. In Cathedrali primum ſacrum fecit 1309. eodemq; anno Apoſtolicæ ſedis nomine B. Petri Apoſtoli patrimonium adminiſtravit. Cum Dux Generalis declaratus fuiſſet à Joan. XXII. contra rebelles, compulit ad Eccleſiaſticum Imperiū plures, qui contra Romanos Pontifices auſi fuerant rebellare. Coluit D. Bernardum quàm qui maximè, cujus monachos pietatis ergo intra Urbevetanos muros introducendos curavit, ejuſdem à Publica Urbevetana re conſtructo Cœnobio, nobilique cenſu dotato. Quod Monaſterium ne in diſciplina morum labaret, Monaſterii S. Salvatoris Montis Amiati voluerunt juriſdictionis eſſe, ut ex ſubjecto decreto perſpici poteſt, quod adhuc in Archivo Amiatini Cœnobii diligentiſſimè aſſervatur.

Quod fiat, & conſtituatur locus Eccleſia S. Bernardi, & dotetur ſicut placuerit Conſulibus, ad honorem, & reverentiam omnipotentis Dei, & B. Mariæ matris Dei, & B. S. Bernardi confeſſoris, cujus feſtum Urbevetani devote, & cum reverentia, & honore celebrare tenentur, ſtatuen. & ordinan. quod in dicta Civitate in loco decenti forma conſtrui, & ædificari debeat expenſis communis Urbevetan. certum locum, in quo ſit vocabulum, & Eccleſia ejuſdem S. Bernardi, qui locus dotari debeat de bonis ipſius communis, in tantum quod continuè ſex fratres ſtare, & morari poſſint ibidem ad Dei ſervitutem, & divino officio celebrando in eo, & prædicta omnia fiant, & fieri debeant ad voluntatem, & beneplacitum dictorum dominorum, & conſulum 24. & 60. Sapiens. Civitatis prædictæ, quæ ſimul ſuper prædictis debeat congregari ad deliberandum, & ſicut in dicto Concilio judicatum, & reformatum fuit, executioni mandetur. Hoc factum eſt Anno 1314.

Decrevit autem Epiſcopus, ut Abbas S. Salvatoris de Monte Amiato quotannis in die S. Bernardo ſacro cereum Epiſcopo Urbevetano offerret in memoriam ejus aggregati Cœnobii. Cæterùm cum ſub Commendatariis Monaſterium illud excidium paſſum eſſet, cum juriſdictio illa Amiatinis monachis fuiſſet adempta, ceſſavit etiam illa contributio cerei. Guittus autem è vivis exceſſit anno 1328.

39. Fr. TRAMUS ex Domicellis de Monaldeſchis, filius Conradi, Ordinis Prædicatorum, ex Epiſc. Balneoregienſi ad hanc Eccleſiam translatus eſt 3. Nonas Octob. anno 1328. Hic doctrina claruit, ac probitate morum, deceſſitque è vita anno 1346. XXXIX.
* Obiit Avenione, ſepultus in Eccleſia S. Dominici. * Ex App. t. 5.

40. RAYMUNDUS Epiſcopus antea Reatinus ad Urbevetanam Eccleſiam translatus eſt ann. 1346. 2. Nonas Martii, ex reg. Vatic. epiſt. 57. fol. 42. Deceſſit autem anno 1348. XL.

41. PONTIUS Perottus Vaſco Gallus, ex Archidiacono Vindocienſi in Eccleſia Carnotenſi, à VI. Clemente ſublectus fuit Epiſcopus Urbevetanus 15. Kal. Octobris 1348. ac Romæ Vicarius, jubilæique anno portam ſanctam aperuit 1349. XLI.

42. JOANNES in Urbevetana floruit dignitate anno 1359. obiitque anno 1364. in Urbe Vicarius & in Patrimonio B. Petri, Campania Maritima, Ducatu Spoletino, lociſque adjacentibus, & Marchia Anconitana Apoſtolicæ ſedis Nuncius, & Decimarum Collector ex bulla Urbani V. executoria. Datum Avenione anno 1. die 14. Auguſti 1363. & ex lib. obligatione Prælatorum. Ugolinus Malabranca, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, inſignis doctrinæ vir, in aliquibus tabulis Epiſc. Urbevet. reperitur, tametſi nulla ejus memoria extet in lib. ſacri Collegii de obligationibus, ac ſolutionibus Prælatorum, ubi diligentiſſimè memorantur omnes Prælati, ob continuum, neceſſariumque ſubſidium, quod ſacro Collegio pendere ſoliti erant, immò poſt Joannem electum fuiſſe Petrum. XLII.

43. PETRUS Boerius Gallus Narbonenſis, Monachus, atque Abbas S. Pontii Thomeriarum ex Ordine S. Benedicti, J. U. D., ob inſignem canonum ſcientiam, cæteramque vitæ probitatem ab Urbano V. Urbevetanus Epiſcopus renunciatus eſt an. 1364. die 17. Kal. Decembris. Rexit hanc Eccleſiam ad annum uſque 1370. quo die Nonas Octobris translatus fuit ad Eccleſiam Vaſionenſem in Gallia, ut habetur in lib. Proviſionum Prælatorum, iterumque 1376. ad Urbevetanam revocatus eſt. XLIII.

Egregia quamplura ſui ingenii monumenta reliquit. Inter cæteros extat ejuſdem Petri in Bibliotheca Sublacenſi doctiſſimum Commentarium in Regulam S. Benedicti, quod precibus Monachorū S. Scholaſticæ de ſpecu ſcripſit: in Codicis pede hæc carmina leguntur.

Pulſatus precibus vobis tranſmitto pudicis
O fratres clari, quod me ſuadente frequenter
Hoc opus exegi patris mea viſcera noſtri
Speleo juſta vos jam vitalia veſtri.

Cui Monachi ſic reſponderunt.

Reverendiſs. Urbevetano Epiſcopo S.

A *Ita ſpecue Monachi ſemper venerabimur almi*
Scriptaut relliquias, vos, & quicumque ſequentur.
Ingenio clarus, compoſque in lumine mentis,
Canonum, & excellens ſacrorum doctor, & auctor,
Boerius Petrus Caſtro de ſede Redonte.
Porte Minerbeſis regnante Diœceſis ortus.
Narbonenſis enim, monachus exemplar honeſti.
Hactenus, o cunctis Aniani Monachus almi
Thomeriarum, prudenſque Diœceſis Abbas.
Nunc Veteris ſumma venerandus Epiſcopus Urbis
Rite ſpecu ſancti Benedicti ſe ſpeculanti
Quam vallis Sublacenſis ſudore peregit
Hoc opus ex dictis Sanctorum ſacula Patrum.
Vertice parentum jam ejus quiſcumque legentum
Septenis decies terni Ann. mille trecentis
Principio hoc operis ſcripſit qua cauſa notatur.

Cæterū cum inter Urbanum VI. ac VII. Clementem exarſiſſet teterrimum ſchiſma, Boerius, quod Gallus eſſet, Pſeudo Pontificis partes fovit. Quamobrem cum ad dicendam cauſam coram Aula Romana ab Urbano VI. fuiſſet citatus, contempſiſſetque B venire, tanquam contumax cum aliis rebellibus honore Epiſcopatus ſpoliatus eſt anno 1378.

XLIV 44. JOANNES de Placentinis Parmenſis Epiſcopus Patavinus huc translatus Nonas Octobris an. 1370. ab Urbano V. Inde ad Eccleſiam Caſtellanam tranſiit ann. 1376. Antipapæ Clementis partes ſecutus factus eſt Pſeudo Cardinalis, ut dicemus in Epiſcopis Venetiarum.

45. LIGUM Chiarazellum *a* Nolanum ſuffecit Clemens Antipapa in locum Joannis ann 1378. qui tamen nunquam Urbevetani Epiſcopatus iniit poſſeſſionem, etenim in Aula Antipapæ deceſſit anno 1389. in cujus locum iterum Pſeudo Pontif.

a Ligium, Chiarellum.

46. THOMAM quendam intruſit, qui item apud eundem Pſeudo Pontificem deceſſit ſchiſmaticus an. 1389. quamquam autem ii tres haud vocandi ſint hujus Eccleſiæ legitimi Prælati; erant tamen narrandi, ut illius temporis ſchiſma notaretur; unde plerumque fiebat, ut una, eademque Eccleſia ſub duobus Paſtoribus litigantibus laboraret. C

XLV 47. NICOLAUS de Merciariis Peruſinus, Tiphernas antea Epiſcopus, ad hanc Eccleſiam translatus eſt, ſucceſſitque Petro Boerio, quem VI. Urbanus de Epiſcopali gradu deturbaverat anno 1378. Hic ad decem annos Urbevetanam rexit Eccleſiam, ac deinceps ad Calliarum Epiſcopatū evectus eſt an. 1398. Bonifacio IX. ſedente, ex lib. proviſ. Prælat.

XLVI. 48. NICOLAUS electus Epiſcopus Agrigentinus in Sicilia, Nicolao ſucceſſit Non. Junii ann. 1399. qui demum ad Imolenſem Epiſcopatum translatus eſt.

XLVII. 49. Fr. MATTHIAS Advedutus *b* Ordinis Minorum, Urbevetanus, à Bonifacio IX. electus eſt Epiſcopus ſuæ patriæ. Vita functus eſt an. 1409. ex eodem libro proviſ. Prælat.

b De eo, Theatus Appar. Minor. p. 94. ubi dicitur Matthæus. Mand.

XLVIII. 50. CONRADUS Caracciolus, presbyter Card. tit. S. Chryſogoni ab Alexādro V. Urbevetanæ Eccleſię perpetuus adminiſtrator adſcitus eſt. Poſt cujus exceſſum, Joanne XXII. ſummo Pontifice mandante, eodem adminiſtratoris munere functus eſt,

XLIX *MONALDUS* Monaldeſchius ex Dominis Urbevetanę D Civitatis uſq; ad annum 1418. qui aut deceſſit, aut eo munere ſe exſolvit, cum. ex obitu Cardinalis Conradi reperiatur ſucceſſor.

L. 51. FRANCISCUS de Monaldis Monaldi filius de Ripabella ex Domicellis Urbevetanis, ſuæ patriæ Epiſc. adlectus eſt à Martino V. Columna an. 1418. 8. idus Aprilis, eidemque Pontifici in paucis charus fuit, cujus erat affinis. Diuturniori cura illam rexit Eccleſiam, adeoque ambitioni ſtudens Urbevetanos Cives traxit in partes, ut apud omnes ejus Civitatis affectati Imperii, Tyrannidiſque deflagrarit invidia. Quamobrem proclamantibus Civibus, tanquàm ſeditioſum Eugenius IV. illum deturbavit de ſede, mulctavitque exilio. Cujus aliquando ſortis idem Eugenius miſeratus ad Aprutinam anno 1443. 8. idus Septembris, mox Nicolaus V. Pontifex, ad Aſculanam illum dignitatem evexerunt. Deceſſit 1462. variantis fortunæ non ignobile exemplum.

A LI. 52. JACOBUS Benedictus Lucerianus antea Epiſcopus, Urbevetanæ Eccleſiæ admotus eſt, Eugenio IV. ſedente anno 1443. die 13. menſis Septembris. (,, *Cum ſequente Joanne commutavit* 1454.)

LII. 53. JOANNES, quem Acta Conſiſtorialia de Palena appellant, alii de Caſtillioneis, Mediolanenſis affinis propior Cardinalis Brandæ ejuſdem familiæ, gentiſque alumnus, celebris doctor, ſubiectus fuit Epiſcopus anno 1454. 5. Kal. Septembris, cum antea Adrienſis, atque Pinnenſis Epiſcopus fuiſſet. Deceſſit autem anno 1456. Hujus Præſulis conſcripſit elogium Antonius Beſſa Negrinus in lib. Illuſtrium virorum Caſtillioneæ gentis, tametſi in ſupputatione annorum hic auctor exerret, ſive ad illam dignitatem ejus promotionem enarret, ſive ejuſdem ſupremam diem commemoret.

LIII. 54. ANTONIUS Cobaterius Valentinus Hiſpanus, Callixti III. familiaris, ad hanc dignitatem aſſumptus eſt anno 1456. menſis Auguſti 24. deceſſit autem 1457.

B LIV. 55. MARCUS Epiſcopus Alexandrinus in Inſubria anno 1457. 3. Kal. Junii ſuperſtes fuit uſque ad annum 1476.

LV. 56. GEORGIUS Roboreus Urbevetanus Epiſcopus anno 1476. plures cum futura ſucceſſione coadiutores habuit. Quorum primus fuit Henricus Brunus anno 1492. qui poſtea Tarentinus Archiepiſcopus fuit, ſecundus Cardinalis Baptiſta Urſinus anno 1498. qui eodem anno Hieronymo Maſſenſi Epiſcopo jus illud ſuccedendi conceſſit: tertius, Gentilis Baleoneus Peruſinus anno 1502. qui cum ad arma potius, quàm ad pacis artes, civiliaque negotia inclinaret, ob idque populum Peruſinum contra Romanā Eccleſiam ad arma vocaſſet, ab Alexandro VI. coadiutoris munere in publico Conſiſtorio exutus eſt anno 1503. qui tamen poſtea poſt VI. Alexandri exceſſum, Julioque II. regnante in gratiam Eccleſiæ rediit, militis potius, ſub eodem Pontifice munia implens, quam Præſulis. Demum cum adhuc non eſſet inauguratus, abjecta toga, uxoriam vitam ſe- C cutus eſt, adeoque in armis valuit, ut verendus, invictuſque militum ductator evaſerit, uſque ad celebriorum hiſtoriarum ſcriptorum non ignobilia encomia. De Georgio panxit epigramma Antonius Mancinellus Veliternus.

Cum tibi vel hodie reddam pro munere quaſo
Ad votum referat Jupiter ille pius.
Ille tibi vires, greſſum, ſimul ora juventa
Reſtituat, tribuens Pontificale decus.
Tu ſi quidem conſtans, tu prudens, tuque diſertus,
Tu clemens, æquus, tu pietate gravis.
Unde velit ſuperes Numidarum ſecula regis,
Perpetuum ſalve, perpetuumque vale.

Habuit Georgius Suffraganeum in Urbevetana Eccleſia Carolum Bucconium Parmenſem Epiſcopum Veſtanum, de quo idem Mancinellus eodem epigrammaton libro cecinit, quod ſequitur Epigramma.

Carole Bucconi Parmenſis gloria cœli
Juſtitia cunctos, & pietate foves.
D *Inde tuo lugent digreſſu quilibet: iidem*
Lætentur reditu; parcius ergo migres.
Sic voti faciant citius te facta potentem;
Sic & Zenonis ſecula præterea.

LVI. 57. ALEXANDER à ſancta Severina, Apoſtolicus Prothonotarius, dejecto Gentili in Epiſcopale munus ſucceſſit, Alexandro VI. Pontifice ita cenſente, anno 1503. die 4. menſis Auguſti. Cujus tamen ad coadiutoris munus electio ex deceſſu VI. Alexandri in irritum cecidit, retinuitque inane nomen *a* electi, re non ſecuta. Senſit tamen deinceps X. Leonis clementiam, qui eundem ad Vicanam dignitatem provexit.

a Secundum quod deſcribitur in Concil. Lateranen. 1514. Lucent.

LVII. 58. HERCULES Baleoneus Peruſinus, *b* ex ceſſione Gentilis ſui affinis, Epiſcopus renunciatus eſt anno 1511. die 1. Ineuntis Octob ſolemni ritu Urbem ingreſſus eſt 25. Aprilis anno 1513. eodemque die poſſeſſionem Epiſcopatus ſuſcepit à nobilibus de Albericis Urbevetanæ Eccleſiæ Vicedominis, cuj

b Vide Oldoinum in Ath. Aug. & Ciampoldum in Peruſ. Aug. p. 321. Mand.

familiæ ex privilegiorum vigore pleno jure ſpectar Epiſcopatus eandem poſſeſſionem ante altare majus Cathedralis Eccleſiæ novis Epiſcopis tradere, ut ex publicis monumentis patet. Nec abs re erit hic adſcribere publicum ſuper hoc confectum documentum, cum idem Hercules Baleoneus Epiſcopus, ut diximus, ab iiſdem nobilibus de Albericis poſſeſſionem Epiſcopatus recepiſſet, cujus tenor talis eſt.

In Dei nomine Amen.

Anno Domini 1513 indictione prima tempore Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris, & D.N.D. Leonis Papæ X. die vero 25. menſis Aprilis dicti anni. Præſens publicum inſtrumentum inſpecturis pariter, & auditurís pateat evidenter, qualiter cum hoc fuerit, & ſit notum, notorium & manifeſtum in Civitate Urbevetana, & ejus comitatu, Diœceſi, & diſtrictu, quod à tempore cujus hominis memoria in contrarium non exiſtit, quod nobiles viri domus Albericorum de Urbeveteri de eorum propriis bonis dotaverint Epiſcopatum Civitatis Urbis veteris, cujus rei gratia dicta domus gaviſæ ſunt, & gaudent nulla moleſtante perſona, ac pacificè, & quiete, & inter cætera in primo introitu cujuslibet Epiſcopi ipſius Civitatis, dicti homines de dicta domo immittunt anulum in digito manus dexteræ ipſius Epiſcopi, & capiunt habenas equi, ſeu mulæ, ſeu jumenti, ſuper quo equitat præfatus Epiſcopus, & ipſum ducunt ad ſcalas Eccleſiæ Cathedralis S. Mariæ de Urbe Veteri, & poſtquam dictus Epiſcopus intravit portam Eccleſiæ, dictus equus, mula, ſeu jumentum, ſuper quo equitat, remanet in manibus dictorum nobilium de dicta domo, & ad ipſos nobiles ex antiqua conſuetudine, & vigore privilegiorum pleno jure ſpectat, & pertinet, prædictuſque Epiſcopus, in dicto equo, jumento, ſeu mula nullum jus habet. Deinde accedentes dicti nobiles ad altare majus dictæ Eccleſiæ conſignat per cornua altaris prædicti poſſeſſionem dicti Epiſcopatus. Et propterea nobiles viri Hector Henrici, Marcus Guarerii, Riccardus Pirri, & Henricus Gorottus, omnes de domo Albericorum tam nominibus eorum propriis, quam aliorum conſortium de dicta domo abſentium volentes continuare dicta eorum privilegia vigore dicti juris patronatus dicti Epiſcopatus, conſtituti perſonaliter coram me notario, & teſtibus infraſcriptis ante portam majorem dictæ Civitatis, & ibidem ante dictam portam ſubarraverunt, & anulo aureo in digito manus dextera Rev. in Chriſto Patrem D. Herculem de Balionibus de Peruſio ibidem exiſtentem equeſtrem ſuper quadam mula, & ipſum ſic cum dicto anulo ſubarratum introduxerunt in dicta Civitate Urbis veteris capiendo per habenas dictam mulam, ſuper quam equitabat, & ipſum duxerunt per Civitatem uſque ad ſcalas S. Mariæ Majoris Cathedralis Eccleſiæ dictæ Civitatis, & ipſum introduxerunt in dictam Eccleſiam, & perduxerunt ad altare majus ipſius Eccleſiæ, & per cornua dicti Altaris majoris conſignaverunt poſſeſſionem dicti Epiſcopatus, dictamq; mulam, ſuper qua equitabat, cum benedictione dicti Epiſcopi receperunt, & ipſam equitaverunt per Civitatem; & eam depoſuerunt ad eorum libitum, prout quilibet verus Dominus, & patronus diſponit de re ſua propria, & prædicta omnia, & ſingula dicti nobiles fecerunt, geſſerunt, & continuaverunt omni, & quocumque meliori modo, jure, via, forma, & effectu, quibus magis, melius, validius, & efficacius de jure potuerunt, & debuerunt, rogantes me Notarium infraſcriptum, ut de prædictis publicum conficerem inſtrumentum.

Acta, facta geſta, continuata fuerunt omnia ſupraſcripta modo, & forma, quibus ſupra, non diverſando ad alios actus à porta majori dicta Civitatis, & ante dictam perſonam, & deinde ſucceſſivè uſque ad ſcalas dicta Eccleſia S. Maria Majoris, & ad altare majus, prout ſupra ſit mentio in dicta Civitate, ſingula ſingulis congrue referendo coram & præſentibus egregiis viris Jo. Angelo Patriarcha, & Hieronymo Cappelletto Civibus Urbevetanis teſtibus ad prædicta vocatis, adhibitis, & rogatis &c.

Et ego ſer Petrus Gregorii Jacobi Petri Angelutii Notarius publicus Urbevetanus de præmiſſis rogat. &c.

Deceſſit Hercules an. 1520. Hujus meminit Guicciardinus in Hiſtoriis lib. 11.

59. NICOLAUS Cardinalis Rodulphus Archi-

A piſcopus Florentinus ad 9. annos Urbevetanæ Eccleſiæ fuit Adminiſtrator an. 1520. die 24. menſis Aug.

60. VINCENTIUS Durantes Florentinus, Magiſter Aulæ Cardinalis Rodulphi adlectus eſt anno 1529. die 3. menſis Septemb. Deceſſit autem an. 1554a. LIX.

a 1548.

(„ NICOLAUS *Rodulphus, Nicolai ſuperioris* LX.
„ *Nepos, ex cujus ceſſione juris regreſſus, ſuffectus* 1548.
„ *Mortem oppetiit* 1554 *per incogitantiam in ſua ſerie*
„ *ab Ughello prætermiſſus.* Lucent.)

61. HIERONYMUS Simoncellus Urbevetanus, Julii III. pronepos, quod Chriſtophoram filiam Balduini de Monte Matrem habuerat, adhuc juvenis electus Diaconus Card. SS. Coſmæ, & Damiani, etiam Urbevetana Epiſcopali dignitate condecoratus eſt anno 1554. die 25. menſis Junii. Hanc Eccleſiam rexit uſque ad annum 1562. deinde eo munere ſe exolvit. Vixit deinde Romæ ob exaggeratas animi virtutes omnibus ſuſpiciendus uſque ad annum 1605. deceſſit 8. Kal. Martii, ſepultuſque eſt apud S. Petrum in Monte Aureo. Conſule, quæ ſupra de ipſo ex fide narravimus. LXI.

B 62. SEBASTIANUS Vancius Ariminenſis ſublectus eſt anno 1562. die 27. menſis Aprilis. Interfuit Tridentino Concilio ſub Paulo IV. Auditoris Cameræ Locumtenens, Referendariuſque utriuſq; Signaturæ. In lucem edidit: *de nullitatibus proceſſuum, ac ſententiarum*, à Pio IV. Auditor deſignatur, & Conſultor, & ab eodem Epiſcopus creatus, ad Concilium miſſus, uti unus ex quatuor deffinitoribus interfuit. Legavit mille ſcuta ſacello S. Mariæ in Cathedrali Urbevetana, ut perpetuò ſex juvenes in Philoſophiæ ſtudiis ab hæredibus ſuæ familiæ alerentur; diſceſſitque è vita anno 1570. jacet in Cathedrali cum hoc Epitaphio. LXII.

Sebaſtiano Vancio Ariminenſi hujus Eccleſia Epiſcopo benemerito, ex pub. decreto anno M. D. LXX.

Poſt cujus exceſſum Urbevetanæ Eccleſiæ adminiſtratio ad Cardinalem Simoncellum rediit, qui illam cum regreſſu renunciaverat, eaque adminiſtratione uſque ad ſupremam diem poſitus eſt, anno 1605. ut

C ſupra diximus.

63. JACOBUS Sanneſius *b* Barnabæ filius, in Belloſorti Camerinæ Diœceſis Caſtello natus in Piceno, in utroque jure peritus, cum Camerini Judicis appellationum munere fungeretur, ut ſuam aliquando experiretur fortunam, Romam venit, Clementiſq; fratris apud Clementem Pontificem unicè gratioſi favore adjutus, inter honorarios Aulicos Petri Aldobrandini ſupradicti Pontificis ex fratre nepotis, receptus eſt, qui tunc Adrianæ molis Præfectus erat. Qui cum deinde ſub patruo Pontifice purpuram induiſſet, ſanctæque ſedis agitaret negotia, Sanneſium diverſis dignitatum gradibus cohoneſtavit. Primùm enim S. Petri Canonicus renunciatus eſt, deinde ſacræ Conſultæ Secretarius, Prothonotarius Apoſtolicus de numero, ut vocant, participantium, admiſſuſque denique eſt ad teepidiora explicanda negotia, in quibus pertractandis cum maximam prudentiæ laudem tuliſſet, à Clemente tandem LXIII.

b De eo Tentivo-lus in memor. pag. mihi 116. *Mand.*

D VIII. in ea poſtrema, profuſaque ad purpuram promotione etiam Cardinalis creatus eſt, ſub tit. S. Stephani in Monte Cœlio, mortuoque Clemente, bis in creando Leone XI. Pauloque V. conſultiſsimè ſuffragium tulit, retulitque à Paulo V. veteri amico Urbevetanam dignitatem, Epiſcoporum, ac Regularium cœtus etiam declaratus Senator. Quibus perfunctus muneribus, ad ſibi concreditam Eccleſiam rediit, ibique arridentis ſibi fortunæ fructus uberrimos cepit, qui illum ex infimis natalibus, honeſtis tamen, ad ſupremum dignitatis gradum evexerat. Cæterum viſus eſt Sanneſius ſuis gentilitiis ſtemmatibus ſibi inſtantia fata præluſiſſe. Ut enim illa ad Syderis ductum anhelantem continent Canem, ſic iſte abſentia per Petri exceſſum Aldobrandina Syderea moriendo viſus eſt perſecutus. Deceſſit enim poſt tam beneficum Dominum, ampliſsimumque Cardinalem, die 28. menſis Februarii anno 1621. ſepultuſque eſt apud S. Sylveſtrum in Quirinali cum

hac

hac marmorea inſcriptione. A

D. O. M.
Jacobu Sanneſiu S.R.E. Cardinali Epiſcop.
Urbevetanu, Clemens Sanneſius Marchia
Colli Longiuri fratri op. poſuit. Obiit 28.
Februarii M. DC. XXI.

LXIV 64. PETRUS PAULUS Cardinalis Creſcentius, è primaria nobilitate Romana, Virgilium, Conſtantiamque Dragham parentes habuit, Academiæ Peruſinæ nobilis Alumnus, primùm Abbreviator, poſtea etiam Auditor Generalis Cameræ Apoſtolicæ, à Paulo V. vocatus ad purpuram anno 1611. poſtea Epiſcopus Reatinus renunciatus, à Gregorio XV. ad Urbevetanam dignitatem translatus eſt anno 1621. die 17. menſis Martii. Adhuc floret Epiſcopus Cardinalis Portuenſis, ſuam Urbevetanam ſumma cum laude prudentiæ gubernans Eccleſiam: longum vivat, impleatque curſum diuturnioris ætatis, qui noſtram hanc ſeriem Præſulum Romanæ Provinciæ in bonum omen feliciſſime clauſit. *Obiit Cardinalis Romæ die 16. Febr. 1645. ſepultus in Vallicelliana Eccleſia. B

* Ex App. 1-2.

LXV. 65. FAUSTUS Card. Polus de Caſcia ab Urbano VIII à quo purpuram humaniſsime acceperat, Urbevetanam Eccleſiam ſuſcepit regendam die 23. Maji 1644. paulò poſt cum comitiis, quibus Innocentius X. Pont. Max. renunciatus eſt, interfuiſſet, ad eam adminiſtrandam profectus, ſumma vigilantia, bonique Paſtoris fungens officio nunc feliciter Urbevetanam regit Eccleſiam.

A D D I T I O.

LXVI (,, FR. JOSEPHUS *de la Cornia Peruſinus Ordi-,, nis Prædicatorum ex Epiſcopo Squillacenſi factus ,, Urbevetanus 20. Martii 1656. qui eximiam ſui ſan-,, guinis nobilitatem ſummis virtutibus ubique augere ,, cum ſtuduiſſet, ſenio jam gravis, tranquillius ut ,, æternitati conſuleret, hoc onere ſe axolvit.*

LXVII ,, BERNARDINUS *Roccius Romanus nobili ,, gente ſatus, quæ primum Romæ, tum Mediolani, ,, hinc Cremonæ, & iterum Romæ floruit, Antonii, & ,, Pulcheriæ Maphejæ filius, & Cyriaci Cardinalis ,, Roccii nomine, & Virtutibus viri clariſſimi ex fra-,, tre nepos, ingenuus, piiſque moribus imbutus Eccle-,, ſiaſticam diſciplinam amplexus, primùm Romæ, in-,, de Ferrariæ apud Patruum ejus Urbis Legatum, mox ,, Romam reverſus in Romano Collegio humanis ſacriſ-,, que literis ſtuduit. Innocentio X. ſuadente Juris tum ,, Civilis, tum Canonici callentiſſimus ejus Doctora-,, tus lauream excepit. Aſſecutus Referendarii U. S. ,, munus varios Apoſtolicæ Aulæ gradus inoorruptè ſu-,, ſtinuit, videlicet: Sacræ Rituum Congregationis à ,, ſecretis, nec non immunitatis, & juriſdictionis Ec-,, cleſiaſticæ, Civitatis Firmanæ Præfecturam, & occa-,, ſione peſtiferæ luis Apoſtolicum Commiſſariatum, ea ,, apud Picenos cura, ut promeruerit in Urbe Firmana* C

A *,, pro aurea ſtatua ſibi in lapide ſculpi ad perennitatem ,, nobile Elogium ann. 1657. Hinc Corrector Sacræ Pæ-,, nitentiariæ, Signaturæ, Gratiæ, & Juſtitiæ unus ex ,, Votantibus, Sacræ Viſitationis Apoſtolicæ, aliiſqu ,, Congregationibus attributus. Neapolim Nuncius miſ-,, ſus in Interregno Cardinalis Philamarini ejus Urbi ,, Archiepiſcopi Adminiſtrator rexit Archiepiſcopal ,, forum cum pleniſſima juriſdictione: Ædes Nuncia-,, turæ labantes magnificentius erexit ann. 1667. ut ib ,, proloquitur memorialis inſcriptio. Romam reverſu ,, Pontificii Palatii Præfectus, Archiepiſcopus Dama-,, ſcenus, & Sacelli Apoſtolici Aſſiſtens fuit, & Vati-,, cana Baſilica Canonicus ſub Clemente IX., & deind ,, X. à quo inter Purpuratos Patres cooptatus eſt, Pres-,, byterali titulo inſignitus S. Stephani in Monte Cæ-,, lio: denique in Sede Urbevetana cedenti Joſepho d ,, la Cornia ſubrogatus 26. Febr. 1676. hujus Eccleſi ,, Paſtor Diœceſim omnem ſæpius perluſtravit, & coa-,, dunato Clero Concilium habuit, latis in eo ad puriore ,, mores optimis legibus ann. 1679. Romam reverſus ,, dum Tuſculi ad levandas animi, variaſque corpori* B *,, moleſtias autumnali tempore detineretur, quinquage-,, nario major celeri morbo ſublatus eſt 1680. ipſa di ,, commemorationis omnium fidelium defunctorum ,, Exuviæ Romam delatæ conquieverunt in ſepulchr ,, majorum apud S. Mariam de Monte ſerrato. Vatica-,, nis Comitiis poſt Clementis X. obitum præſens fuit ,, ſuoque Voto juvit Undecimi Innocentii electionem.*

SAVUS *Cardinalis Millinus Roccio ſucceſſor da-,, tus eſt 22. Decembris 1681. generis claritate, & vir-,, tutum ſplendore nemini deceſſorum poſthabendus, plu-,, rimis impenſis, & beneficiis quam maximis gre-,, gem, & Eccleſiæ bona cum auxiſſet, ad Nepeſinam ,, Sutrinamque Sedes translatus eſt 17. Maji 1694. ut ,, de eo verba dictavimus.*

,, JOSEPH *ex Comitibus de Camutiis Nobilis e ,, Diœceſi Aquilejenſi, J. U. D. Cardinalis Colloreæ ,, Majoris Pænitentiarii Auditor ob ſuaviores anim ,, dotes intercedente ipſo Cardinali Colloredo huic Gre-,, gi attributus eſt 24. Januarii 1695. ætatis ſuæ anno 4* C *,, ſuſtulit præpropera mors tantum virum nondum ſuga-,, ciſſimæ Dignitatis anno expleto, cujus pietas, maxim ,, effuſa in pauperes, egenuſque infirmos charitate, ens ,, fuit, ut teſtati ſunt omnes de ejus obitu triſtes.*

,, VINCENTIUS *de' Aptis Balneoregienſium E-,, piſcopus ad Urbevetanam Cathedralem translatus eſ ,, 4. Nonas Januarii 1696.* Lucent.)

(*,, Qui obiit in reſidentia menſe, Novembri 1715.*

,, FERDINANDUS *Card. Nuptius Horcanus ,, poſt multa, eaque graviſſima munera ſumma cum laud ,, Romæ obita, meritis ad majora quæque provehendus ,, creatus Cardinalis à SS. D. N. Clemente Papa XI ,, die 16. Decemb. 1515. fuit proviſus de Epiſcopatu Ur-,, bevetano die 30. Martii 1716.*)

Admonitio ad Lectorem.

LECTOR adverte in Elogiis Virorum Illuſtrium, quos hoc libro complexus ſum, nonnulla me obiter attingere, quæ ſanctitatem ipſis videantur adſcribere; perſtringo nonnunquam aliqua ab iis geſta, quæ cum vires humanas ſuperent, miracula videri poſſunt: præſagia futurorum, Arcanorum manifeſtationes, revelationes, illuſtrationes, & ſi quæ ſunt alia hujuſmodi: beneficia item in miſeros mortales eorum interceſſione divinitùs; collata demum nonnullis ſanctimoniæ, vel Martyrii videor appellationem tribuere. Verum hæc omnia ita meis lectoribus propono, ut nolim ab illis accipi tanquàm ab Apoſtolica Sede examinata, atque approbata, ſed tanquàm, quæ à ſola ſuorum Auctorum fide pondus obtineant, atque adeo non aliter, quàm humanam hiſtoriam. Proinde Apoſtolicum S. Congregationis S. R. & Univerſalis Inquiſitionis Decretum anno 1625. editum, & anno 1634. confirmatum integrè, atque inviolatè, juxta declarationem ejuſdem Decreti à ſanctiſs. D.N.D. URBANO Papa Octavo anno 1631. factam ſervari à me omnes intelligant, nec velle me, vel cultum, aut venerationem aliquam per has meas narrationes ulli arrogare, vel famam, & opinionem ſanctitatis, aut martyrij inducere, ſeu augere, nec quicquam ejus exiſtimationi adjungere, nullumquè gradum facere ad futuram aliquando ullius Beatificationem, vel Canonizationem, aut miraculi comprobationem, ſed omnia in eo ſtatu à me relinqui, quem ſecluſa hac mea lucubratione obtinerent, non obſtante quocunquè longiſſimi temporis curſu. Hoc tàm ſanctè profiteor, quàm decet eum, qui ſanctæ Sedis Apoſtolicæ obedientiſſimus haberi filius cupit, & ab ea in omni ſua inſcriptione, & actione dirigi.

Ego Ferdinandus Ughellus Abbas &c.

INDEX
CHRONICUS EPISCOPORUM
In primo tomo Contentorum.

VELITERNENSIUM.

An. Chr.			Column.
464	1	Adeodatus.	43
487	2	Booifacius.	43
499	3	Bonifacius.	43
502	4	Sylvanus.	43
593	5	Joannes.	44
596	6	Gerardus.	44
601	7	Humilis.	44
652	8	Potentious.	44
679	9	Potentius.	44
721	10	Joannes.	44
742	11	Groſſus.	44
761	12	Gratianus.	44
	13	Theodorus.	44
826	14	Gregorius.	44
853	15	Joaones.	44
871	16	Gaudentius.	44
946	17	Leo.	45
996	18	Theobaldus.	45
1000	19	Joannes.	45
1002	20	Odo.	45
1017	21	Theobaldus.	45
1036	22	Leo.	45
1050	23	Joannes Mincius.	45
1085	24	Odo.	45
1105	25	Leo.	46

OSTIENSIUM.

An. Chr.			Column.
230	1	S. Quiriacus.	48
261	2	Maximus.	49
313	3	Maximus.	49
336	4	N.....	49
487	5	Bonus.	49
499	6	Bellator.	49
502	7	Ariſtus.	49
555	8	N.....	49
594	9	Gloriaous.	49
649	10	Amabilis.	49
680	11	Andreas.	49
707	12	Gregorius.	49
745	13	Theodorus.	49
753	14	Georgius.	49
787	15	Gregorius.	49
804	16	Bernardus.	55
805	17	Petrus.	50
826	18	Cæſarius.	55
854	19	Megerius.	55
866	20	Donatus.	55
878	21	Eugeoius.	56
904	22	Guido.	56
960	23	Sico.	56
964	24	Gregorius.	56
983	25	Leo.	56
986	26	Actius.	56
998	27	Gregorius.	56
1003	28	Petrus.	56
1005	29	Gregorius.	56
1026	30	Petrus.	57
1034	31	B. Gregorius.	57
1058	32	Petrus.	58
1058	33	S. Petrus Damianus.	58
1072	34	Gherardus.	59
1078	35	Otho Caſtillionæus.	60
1088	36	Otho Caſtillionæus.	60
1101	37	Leo.	61
1117	38	Lambertus.	61
1125	39	Joannes.	62
1134	40	Drago.	62
1134	41	Petrus.	63
1135	42	Albericus.	63
1148	43	Guido.	64

OSTIEN. & VELITERN. SIMUL.

An. Chr.			Colum.
1150	44	Hugo.	64
1181	45	Hubaldus Allucingulus.	66
1184	46	Theobaldus.	66
1189	47	Octavianus.	67
1206	48	Hugolinus.	67
1231	49	Raynaldus.	67
1263	50	Henricus de Bartholomæis.	69
1273	51	Petrus de Taraotaſia.	69
1278	52	Latinus Urſinus.	70
1288	53	Hugo Seguio.	70
1300	54	Nicolaus Bocaſious.	70
1303	55	Nicolaus Martioi.	70
1321	56	Raynaldus à Porta.	71
1325	57	Bertrandus de Pieto.	71
1352	58	Stephaous Alberti.	71
1353	59	Petrus Colombarius.	71
1361	60	Androinus Alberti.	72
1363	61	Elias de S. Heredio.	72
1367	62	Guillermus de Sudre.	72
1373	63	Petrus de Stagno.	73
1371	64	Bertrandus Logerius.	73
1378	65	Philippus de Alenconio.	74
1384	66	Angelus Acciajolus.	74
1409	67	Jo: de Broniaco.	75
1431	68	Antonius Corrarius.	75
1446	69	Jo: Cervantes.	p. 75
1453	70	Georgius de Fliſco.	76
1461	71	Vvillelm. de Euſtoutevilla.	76
1483	72	Julianus Roboreus.	77
1503	73	Oliverius Caraffa.	77
1511	74	Raphael de Riariis.	77
1521	75	Bernardious Carvajal.	78
1523	76	Franciſcus Soderinus.	79
1524	77	Nicolaus Fliſcus.	79
1525	78	Alexander Farneſius.	79
1535	79	Jo: Piccolomineus.	79
1537	80	Jo: Dominicus de Cupis.	79
1553	81	Io: Petrus Caraffa.	79
1555	82	Io: Bellajus.	79
1560	83	Franciſcus de Turnone.	80
1562	84	Rodulphus Pius.	80
1564	85	Franciſcus Piſanus.	81
1570	86	Io: Moronus.	81
1580	87	Alexaoder Farneſius.	81
1589	88	Io: Antonius Sorbellonus.	82
1591	89	Alphooſus Geſvaldus.	82
1603	90	Ptolomæus Gallius.	82
1607	91	Dominicus Pinellus.	82
1611	92	Franciſcus de Giojoſa.	82
1615	93	Aotooius Maria Gallus.	82
1620	94	Antonius Saulius.	83
1623	95	Franciſcus Maria de Monte.	83
1626	96	Octavius Bandious.	83
1629	97	Io: Baptiſta Detus.	83
1630	98	Dominicus Gymnaſius.	84
1639	99	Carolus Pius.	85
1641	100	Marcellus Lantes.	85
1652	101	Iulius Roma.	85
1652	102	Carolus Medices.	86
1666	103	Franciſcus Barberinus.	85
1680	104	Cæſar Facheneitus.	86
1683	105	Nicolaus Ludoviſius.	87
1687	106	Alderanus Cybo.	88
1700	107	Emmanouel Bullionius.	88
1715	108	Nicolaus Acciajolus.	88

SYLVÆ CANDIDÆ.

An. Chr.			Column.
501	1	Adeodatus.	90
546	2	Valentinus	90
593	3	Tiberius.	91
680	4	Urſus.	91
709	5	Niceras.	91
721	6	Tiberius.	91
742	7	Benedictus.	91
743	8	Epiphanius.	91
761	9	Gregorius.	91
823	10	Ioaooes.	91
853	11	Leo.	91
869	12	Gregorius.	91
884	13	Benedictus.	91
910	14	Hildebrandus.	91
963	15	Vvido.	93
993	16	Creſcentius.	93
1012	17	Benedictus.	93
1025	18	Gregorius.	93
1026	19	Petrus.	93
1036	20	Petrus.	107
1050	21	Creſcentius.	107
1051	22	Humbertus.	107
1063	23	Maynardus.	110
1454	24	Io. Kemp.	110

PORTUENSES.

An. Chr.			Column.
229	1	S. Hippolytus.	110
314	2	Gregorius.	111
370	3	Romanus.	111
420	4	Damaſus.	111
465	5	Petrus.	111
474	6	Golcerius.	112
487	7	Herenoius.	111
501	8	Caſtus.	111
595	9	Felix.	111
649	10	Albinus.	111
680	11	Ioannes.	111
709	12	Georgius.	112
743	13	Gregorius.	112
767	14	Citonotus.	112
797	15	Ioannes.	122
826	16	Stephanus.	112
853	17	Rodualdus.	112
864	18	Formoſus.	112
877	19	Vvalpertus.	113
883	20	Valeutious.	113
956	21	Conſtantious.	114
964	22	Benedictus.	114
992	23	Gregorius.	114
998	24	Benedictus.	115
1001	25	Ioaones.	115
1019	26	Benedictus.	115
1024	27	Ioannes.	120
1049	28	Ioannes.	120
1066	29	Ioannes.	125
1097	30	Mauritius.	125
1106	31	Viocentius.	125

PORTVEN. & SYLVÆ CAND.

An. Chr.			Column.
1106	32	Petrus.	125
1133	33	Theodevinus.	126
1153	34	Cynthius.	126
1159	35	Bernardus.	126
1176	36	Guillelmus.	126

An Chr.			Column.
640	7	Stephanus.	194
721	8	Sergius.	194
745	9	Valentius.	194
761	10	Gregorius.	194
772	11	Andreas.	194
826	12	Conſtantinus.	194
963	13	Theophylactus	194
988	14	Stephanus.	194
1012	15	Petrus.	194
1037	16	Ioannes de Papa.	194
1050	17	Ioannes.	195
1058	18	Ubertus de Podiis.	195
1059	19	Bruno.	196
1067	20	Leopertus.	196
1073	21	Ubertus.	196
1090	22	Atto.	196
1092	23	Bernardus.	196
1096	24	Milo.	196
1101	25	Berardus.	196
1107	26	Conradus.	197
1111	27	Conus.	197
1122	28	Guillermus.	198
1140	29	Stephaous.	198
1144	30	S. Guarinus Guarinius.	198
1159	31	Iulius.	199
1166	32	Manfredus.	199
1179	33	Beneredus.	199
1181	34	Paulus Sc olarius.	200
1188	35	Maynardus.	201
1189	36	Ioannes.	201
1198	37	Vvido de Parè.	201
1206	38	Vvido de Papa.	205
1225	39	Vvido Perlconus.	206
1231	40	Iacobus Pecoraria.	207
1251	41	Stephaous.	209
1272	42	Vicedomious de Vicedominois.	211
1278	43	Gerardus Cupalates.	211
1281	44	Hieronymus Maſcius.	212
1288	45	Berardus de Berardis.	213
1294	46	Simon Beaulieu.	213
1299	47	Theodoricus Rayoerius.	214
1306	48	Petrus de Anablay.	214
1312	49	Guillermus Maodragorus.	214
1323	50	Petrus de Prato.	215
1361	51	Raymundus de Canilaco.	215
1373	52	Simoo de Langhao.	215
1376	53	Ioannes de Croſſo.	215
1389	54	Fraociſcus Prægnanus;	216
1400	55	Antooius Cajetanus.	216
1409	56	Vido de Maloficco.	216
1415	57	Angelus de Anna.	217
1431	58	Hugo Luſignanus.	217
1443	59	Io. ex Comitibus Talleacotib.	217
1449	60	Georgius de Fliſco.	218
1455	61	Io. de Turrecremata.	218
1464	62	Philippus Calandrious.	218
1478	63	Angelus Capraoica.	218
1478	64	Marcus Barbus.	218
1491	65	Io. Balves.	218
1491	66	Io. Michael.	218
1492	67	Hieronymus Baſſus.	218
1503	68	Laurentius Cibo.	218
1503	69	Antoniottus Pallavicinus.	219
1507	70	Io. Ant. de S Georgio.	219
1507	71	Bernardinus Carvajal.	219
1507	72	Guillermus Briſonetta.	219
1511	73	Marcus Rigerius.	219
1516	74	Ioannes Serra.	219
1516	75	Franciſcus Soderinus.	220
1523	76	Alexander Farneſius.	220
1523	77	Antonius de Moote.	220
1524	78	Petrus Accoltus.	220
1524	79	Marcua Cornelius.	220
1524	80	Laurentius Puccius.	220
1531	81	Io. Piccolomineus.	220
1533	82	Andreas de Valle.	220
1534	83	Bonifacius Ferrerius.	220
1535	84	Laurentius Campegius	220

An. Chr.			Column.
1537	85	Antonius Sanſeverinas.	220
1539	86	Io. Vincentius Caraſſa.	220
1541	87	Alexander Cæſarinus.	220
1542	88	Franciſcus Cornelius.	210
1543	89	Io. Maria de Monte.	221
1550	90	Ludovicus Borbonius.	221
1557	91	Federicus Cæſius.	221
1562	92	Io Moronus.	221
1564	93	Chriſtophorus Madrutius.	225
1570	94	Otho Truſches.	221
1573	95	Iulius Roboreus.	221
1578	96	Io. Ant. Sorbellonus.	222
1583	97	Io. Franciſcus Gambara.	222
1587	98	M Antonius Columna.	222
1597	99	Iulius Ant. Sanctorius.	222
1602	100	Alexander Medices.	222
1605	101	Auguſtinus Valerius.	222
1606	102	Aſcanius Columna.	222
1608	103	Ant. Maria Gallus.	223
1611	104	Gregorius Petrochinus.	223
1612	105	Benedictus Iuſtinianus.	223
1615	106	Fran. Maria de Monte.	223
1621	107	Octavius Bandinus.	223
1624	108	Andreas Perettus.	223
1626	109	Dominicus Gymnaſius.	223
1629	110	Marcellus Lantes.	224
1629	111	Petrus Paul. Creſcentius.	224
1641	112	Guido Beutivolus.	214
1644	113	Alphonſus de la Queva.	224
1655	114	Bernardious Spada.	224
1671	115	Antonius Barberinus.	224
1671	116	Raynaldus Eſtenſis.	224
1672	117	Cæſar Fachenettus.	225
1679	118	Alderanus Cybo.	225
1680	119	Laurentius Raggius.	225
1687	120	Antonius Bichius.	226
1691	121	Paulutius Alterius.	226
1698	122	Ludovicus Fernaodez.	226
1710	123	Fabricius Spada.	226

TUSCULANORUM.

269	1	Martius.	229
680	2	Vitellianus.	229
803	3	Petrus.	229
964	4	Ægidius.	229
1050	5	Petrus.	229
1059	6	Gilbertus.	229
1062	7	Petrus.	229
1090	8	Joannes.	229
1106	9	Joannes.	230
1118	10	Divitius.	230
1122	11	Ægidius.	230
1138	12	Hugo de s. Victore.	230
1142	13	Imarus.	231
1164	14	Hugo.	231
1178	15	Petrus.	231
1205	16	Nicolaus.	231
1219	17	Nicolaus de Claromoote.	235
1228	18	Jacobus de Vitriaco.	234
1248	19	Othn.	234
1273	20	Io: Petrus Juliani.	235
1278	21	Ordzoneus.	235
1285	22	Jo: Boccamatius.	235
1309	23	Berengarius Fredolus.	236
1326	24	Bertrandus Augerius.	236
1327	25	Haonibal de Ceccano.	236
1350	26	Guillelmus Curti.	236
1361	27	Nicolaus Capoccius.	237
1369	28	Ægidius Arcelliot.	238
1375	29	Jo: de Grangia.	238
1385	30	Pileus Prata.	238
1403	31	Henricus Minutulus.	239
1412	32	Petrus Gerardius.	239
1415	33	Angelus Corarius.	239
1419	34	Balthaſſar Coſſa.	239
1431	35	Antonius Panciatinus.	239
1436	36	Hugo Luſignanus.	239
1442	37	Ludovicus de Luxemburgo.	240

An. Chr.			Column.
1444	38	Julianus Cæſarinus.	240
1449	39	Beſſarion.	240
1473	40	Latinus Urſinus.	241
1477	41	Jacobus Ammannatus.	241
1479	42	Baptiſta Zeno.	241
1501	43	Georgius Coſta.	241
1503	44	Laurentius Cybo.	241
1503	45	Antoniots. Pallavicinus	241
1503	46	Io: Aos. de s. Georgio.	241
1507	47	Bernardinus Carvajal.	241
1509	48	Guillelmus Briſonetta.	241
1510	49	Dominicus Grimanus.	241
1518	50	Philipp. de Lucemburgo.	241
1519	51	Alexander Farneſius.	242
1523	52	Antonius de Monte.	242
1523	53	Franciſc. de Claromonte.	242
1541	54	Marinus Grimanus.	242
1543	55	Philippus à Camera.	242
1550	56	Jo: Petrus Caraſſa.	242
1553	57	Jo: Bellajus.	242
1553	58	Rodulphus Pius.	242
1555	59	Io: Alvarez.	242
1557	60	Franciſcus Piſanus.	242
1562	61	Federicus Cæſius.	242
1564	62	Io: Moronus.	242
1565	63	Alexander Sabinus.	242
1578	64	Iacobus Sabellus.	243
1583	65	Jo: Ant. Sorbelloous.	243
1587	66	Alphonſus Geſvaldus.	243
1589	67	Innicus Davolos.	243
1591	68	Ptolomæus Gallus.	243
1600	69	Ludovicus Madrutius.	243
1601	70	Hieronymus Simoncellus.	243
1603	71	Dominicus Pinellus.	243
1605	72	Ant. Maria Gallus.	243
1608	73	Marianus Perbenedictus.	243
1611	74	Evangeliſta Pallotta.	244
1620	75	Franciſcus Sfortia.	244
1624	76	Odoardus Farneſius.	244
1626	77	Io: Baptiſta Detus.	245
1626	78	Bonifacius Bevilacqua.	245
1627	79	Andreas Perettus.	245
1629	80	Jo: Garzias.	245
1629	81	Marcellus Lantes.	245
1629	82	Iulius Sabellus.	245
1644	83	Iulius Roma.	245
1645	84	Carolus Medices.	245
1652	85	Bernardinus Spada.	245
1652	86	Iulius Sacchettus.	245
1655	87	Antonius Barberinus.	246
1661	88	Hieronymus Columna.	246
1666	89	Io: Bapt. Pallotta.	246
1668	90	Franc. M. Brancatius.	246
1671	91	Uldericus Carpineus.	246
1575	92	Virginius Urſious.	246
1676	93	Carolus Roſſettus.	246
1680	94	Alderanus Cybo.	246
1683	95	Petrus Otthobonus.	246
1687	96	Iacobus Franzonus.	246
1693	97	Nicolaus Acciajolus.	246
1701	98	Vincent. Maria Vrſious.	246
1715	99	Sebaſtian. Ant. Tanarius.	247

ALBANENSIUM.

300	1	Dionyſius.	250
465	2	Romanus.	250
487	3	Athanaſius.	250
501	4	Chryſogonus.	250
594	5	Ioanoes.	250
595	6	Homobonus.	250
649	7	Epiphanius.	250
680	8	Iuvenalis.	250
721	9	Andreas.	250
743	10	Tiberius.	250
761	11	Leo.	250
767	12	Euſtathius.	250
772	13	Conſtantius.	250
826	14	Benedictus.	250
828	15	Ioanoes.	250

An. Chr.			Column.
844	16	Benedictus.	250
853	17	Petronatius.	250
871	18	Paulus:	250
963	19	Gregorius.	250
995	20	Theobaldus.	250
996	21	Ioannes.	250
1004	22	Petrus.	250
1015	23	Theobaldus.	251
1057	24	Bonifacius.	255
1073	25	Baſilius.	251
1074	20	B. Petrus Igneus.	251
1092	27	Oddo.	252
1099	28	Vvalterus.	252
1110	29	Richardus.	252
1114	30	Anaſtaſius.	253
1115	31	Richardus.	253
1116	32	Leo.	253
1124	33	Vitalis.	253
1125	34	Matthæus.	253
1140	35	Albertus.	254
1142	36	Petrus Papareſcus.	254
1145	37	Nicolaus Brakſpear.	254
1154	38	Gualterus.	254
1179	39	Henricus.	254
1189	40	Albinus.	256
1199	41	Ioannes.	256
1211	42	Gerardus.	256
1218	43	Pelagius Galvanus.	257
1145	44	Petrus de Colle Medio.	258
1245	45	Rodulphus Caprarius.	261
1272	46	S. Bonaventura.	264
1278	47	Bentivêga de Betivenghis.	264
1594	48	Bernardus Gouth.	568
1298	49	Gundeſalvus.	268
1300	50	Leonardus Patraſſo.	268
1312	51	Arnoldus de Auxio.	268
1326	52	Vitalis à Furno.	269
1346	53	Gaucellinus de Oſſa.	269
1348	54	Talayrandus	269
1364	55	Petrus.	269
1368	56	Anglicus Grimoaldus.	269
1388	57	Nicolaus Brancaccius.	569
1412	58	Iordanus Urſinus.	269
1432	59	Petrus de Fuxo.	270
1464	60	Ludovicus Media Rota:	270
1466	61	Rodericus Borgia.	270
1479	62	Oliverius Caraſa.	270
1480	63	Ioannes Balves.	270
1491	64	Io: Michael.	271
1491	65	Gregorius Coſta	271
1491	66	Laurentius Cibo.	271
1503	67	Antoniottus Pallavicinus.	272
1503	68	Raphael Riarius.	271
1507	69	Io. Ant de S. Georgio.	272
1507	70	Bernardinus Carvajal.	272
1507	71	Guillelmus Briſonetta.	272
1509	72	Dominicus Grimanus.	572
1511	73	Philippus de Lucemburgh.	272
1513	74	Iacobus Serra.	272
1515	75	Franciſcus Soderinus.	272
1517	76	Franciſcus Romelinus.	272
1518	77	Nicolaus de Fliſco.	272
1523	78	Petrus Accoltius.	272
1524	79	Marcus Cornelius.	272
1524	80	Laurentius Puccius.	272
1514	81	Io Piccolomineus.	272
1531	82	Io: Domin. de Cupis.	272
1533	83	Andreas de Valle.	272
1533	84	Bonifacius Ferrerius.	272
1534	85	Laurentius Campegius.	275
1535	86	Matthæus Gangius.	272
1540	87	Alexander Cæſarinus.	273
1541	88	Franciſcus Cornelius.	273
1542	89	Antonius Puccius.	273
1543	90	Io Salviatus.	273
1544	91	Io. Petrus Caraffa.	273
1546	92	Ennius Philonardus.	273
1550	93	Io Bellajus.	273
1553	94	Rodulphus Pius.	273
1553	95	Io. Alvarez.	273
1555	96	Franciſcus Piſanus.	274
1557	97	Petrus Paceceus.	274
1560	98	Io. Moronus.	274
1561	99	Chriſtophor. Madrutius.	274
1562	100	Otho Truchſes.	274
1570	101	Iulius Roboreus.	274
1570	102	Ioannes Riccius.	274
1573	103	Scipio Rebiba.	274
1574	104	Fulvius Corneus.	274
1580	105	Io. Franciſcus Gambara.	274
1583	106	Alphonſus Geſvaldus.	274
1587	107	Ptolomæus Gallius.	274
1589	108	Proſper Sanctacrucius.	274
1589	109	Gabriel Paleottus.	275
1591	110	Michael Bonellus.	275
1598	111	Hieron. Ruſticuccius.	275
1600	112	Hieronym. Simoncellus.	275
1600	113	Petrus Deza.	275
1600	114	Alexander Medices.	275
1602	115	Simon Tagliavia.	275
1603	116	Dominicus Pinellus.	275
1603	117	Hieronymus Bernerius.	275
1607	118	Antonius Saulius.	276
1611	119	Paulus Sfondratus.	276
1618	120	Franciſcus Sfortia.	276
1620	121	Alexander Perettus.	276
1623	122	Io. Bap. Detus.	276
1624	123	Andreas Perettus.	276
1627	124	Carolus Pius.	276
1630	125	Gaſpar Borgia.	277
1645	126	Bernardinus Spada.	277
1652	127	Federicus Cornelius.	277
1653	128	Martius Ginnetrus.	277
1663	129	Io. Bapt. Pallota.	277
1671	130	Uldericus Carpineus.	277
1671	131	Virginius Urſinus.	277
1675	132	Hieronymus Grimaldus	277
1686	133	Flavius Chiſius.	278
1689	134	Emmanuel Bullionius.	278
1698	135	Cæſar Deſtreus.	278
1715	136	Ferdinandus de Abdua.	278

ÆSINORUM.

300	1	S. Septimius.	280
499	2	Martianus.	281
647	3	Calcompioſus.	281
680	4	Honeſtus.	281
743	5	Petrus.	282
826	6	Ioannes.	285
853	7	Anaſtaſius.	282
967	8	Eberardus.	282
1175	9	Raynaldus.	282
1197	10	Grimaldus.	285
1507	11	Creſcentius.	285
1237	12	Severinus.	282
1246	13	Gualterius.	282
1252	14	Creſcentius.	282
1263	15	Bonajunta.	282
1268	16	Hugo.	282
1291	17	Ioannes.	282
1295	18	Leonardus Patraſſus.	282
1312	19	Franciſcus de Alfanis.	282
1342	20	Franciſcus Iordani.	282
1349	21	Nicolaus de Piſis.	282
1380	22	Petrus Borgheſius.	282
1391	23	Bernardus.	283
1391	24	Thomas de Perſconibus.	283
1400	25	Aloyſius.	283
1405	26	Iacobus de Bontempis.	283
1418	27	Blondus de Conchis.	283
1425	28	Lazarus.	283
1425	29	Innocentius.	283
1505	30	Thomas Ghislerius.	283
1505	31	Angelus de Ripanribus.	283
1513	32	Petrus Paulus Venant.	284
1519	33	Antonius Venantius.	284
1540	34	Benedictus Converſinus.	284
1553	35	Petrus de Monte.	284
1554	36	Gabriel de Monte.	284
1597	37	Camillus Burgheſius.	285
1603	38	Marcus Daodinus.	285
1604	39	Pyrhus Imperialis	285
1617	40	Marcellus Pignatellus.	285
1625	41	Tiberius Cincius.	285
1653	42	Iacobus Corradus.	286
1656	43	Alderanus Cybo.	286
1671	44	Laurentius Cybo.	286
1681	45	Petrus Matth. Petruccius.	287
1696	46	Alexander Fidelis.	287
1716	47	Franciſc. Ant Gattini.	287

ALATRINORUM.

551	1	Paſchaſius.	288
680	2	Saturninus.	289
721	3	Vitalis.	289
743	4	Sebaſtianus.	289
869	5	Leo.	289
875	6	Ioannes.	289
963	7	N. . . .	289
1059	8	I. . . .	289
1073	9	Adam.	289
1075	10	Lambertus.	289
1093	11	Andreas.	289
1132	12	Petrus.	289
1149	13	Michael.	289
1154	14	Rodulphus.	289
1179	15	Leo.	289
1194	16	Thaddæus.	289
1100	17	Leander.	290
1222	18	Ioannes.	290
1236	19	Iacobus.	290
1249	20	Ioannes.	290
1283	21	Creſcentius.	291
1288	22	Iacobus Thomaſius.	291
1290	23	Leonardus Patraſſus.	291
1295	24	Raynaldus.	291
1297	25	Leonardus.	291
1298	26	Nicolaus.	291
1342	27	Paulus Gaufridus.	291
1344	28	Andreas.	291
1363	29	Franciſcus.	291
1365	30	Bertrandus.	291
1370	31	Franciſcus.	291
1381	32	Ioannes.	291
1386	33	Chriſtophorus.	292
1406	34	Ioannes.	291
1418	35	Io. Angelus.	291
1457	36	Tuccius Anton. de Fumone.	291
1479	37	Antonius.	292
1486	38	Io Rubeus.	292
1493	39	Iacobellus.	292
1516	40	Gratianus.	292
1526	41	Chriſtoph. Numalius.	292
1528	42	Philippus de Herculanis.	292
1530	43	Antonius de Monte.	293
1535	44	Auguſtinus Spinula.	293
1537	45	Bernardinus Vicecomes.	293
1540	46	Valerius Tartarinus.	293
1545	47	Zacharias Rondanius.	293
1561	48	Camillus Peruſcus.	293
1573	49	Stephanus Bonuccius.	293
1574	50	Petr. Franciſus Iannuſius.	293
1583	51	Ignatius Danies.	293
1586	52	Bonaventura Fulanis.	294
1597	53	M. Antonius Lilius.	294
1610	54	Franciſcus Campanarius.	294
1632	55	Alexander Victricius.	294
1648	56	Angelus Brancavalerius.	294
1683	57	Stephanus Gherardellus.	294

AMERINORUM.

344	1	Orthodulphus.	296
420	2	Stephanus.	296
463	3	Hilarius	296
466	4	Tiburtinus.	296
484	5	Martinianus.	296
499	6	Saluſtius.	296

An. Chr.			Column.
	7	S. Himerius.	296
649	8	Adeodatus.	297
580	9	Theodorus.	297
737	10	Petrus.	297
761	11	Sunalbus.	297
816	12	Benedictus.	297
853	13	Albinus.	297
868	14	Paſchaſius.	297
	15	Benedictus.	298
1015	16	Deus dedit.	298
1110	17	Antonius.	298
1126	18	Gerardus.	298
1179	19	Petrus.	298
1195	20	Obertus.	299
1196	21	Iacobus.	299
1206	22	Maurus.	299
1225	23	Otho.	299
1254	24	Gualterus.	299
1263	25	Bartholomæus.	299
1286	26	Maurus.	300
1321	27	Michael.	300
1322	28	Alemannus.	300
1327	29	Ioannes Goceus.	300
1329	30	Maurus de Interno bilibus.	300
1363	31	Gerardus Rubeus.	300
1376	32	Franciſcus.	301
1390	33	Conradus à Cloaco.	301
1392	34	Stephanus Bordonus.	301
1399	35	Andreas de Meniconibus.	301
1426	36	Philippus Ventonelus.	301
1443	37	Hugolinus Naccius.	301
1444	38	Roterius de Mandoſiis.	301
1454	39	Cæſar Naccius.	301
1504	40	Iuſtinianus Moriconus.	301
1523	41	Io. Dom Moriconus.	301
1558	42	Baldus Ferratinus.	302
1562	43	Bartholomæus Ferratinus.	302
1571	44	Marianus Victorius.	303
1572	45	Io Ant Lazarus.	303
1592	46	Ant. Maria Gratianus.	303
1611	47	Ant. M. Franceſchinus.	304
1612	48	Franciſcus Cenninus.	304
1623	49	Dominicus Pichius.	304
1633	50	Torquatus Perottus.	304
1643	51	Gaudentius Polus.	305
1679	52	Ioſeph Saluſtius.	305
1685	53	Io. Bap. Anticius.	305
1690	54	Ioſeph Criſpinus.	305

ANAGNINORUM

487	1	Felix.	307
500	2	Fortunatus.	307
593	3	Pelaſius.	307
596	4	Dominicus.	307
649	5	Opportunus.	307
721	6	Gregorius.	307
743	7	Ambroſius.	307
761	8	Conſtantinus.	307
826	9	Romoaldus.	307
	10	Sebaſtianus.	307
755	11	Nicolaus.	307
860	12	Zacharias.	308
871	13	Albeinus.	308
896	14	Stephanus.	308
964	15	Joannes.	308
993	16	Joannes.	308
	17	Luitardus.	308
1027	18	Benedictus.	308
1018	19	Grimandus.	308
1062	20	S. Petrus.	308
1105	21	Oddo.	309
1117	22	Petrus.	309
	23	Ojolinus.	309
1115	24	Lotharius.	309
1176	25	Nocet.	309
1179	26	Aſael.	309
1196	27	Joannes.	309
1221	28	Joannes.	310
1224	29	Albertus.	310

Ao. Chr.			Columno.
1237	30	Pandulphus.	314
1257	31	Nicolaus.	315
1258	32	Joannes.	315
1263	33	Laodus.	317
1276	34	Petrus.	317
1278	35	Nicolaus.	317
1285	36	Petrus.	317
1291	37	Gerardus.	317
1261	38	Petrus.	317
1295	39	Petrus de Turrite.	317
1300	40	Leonardus.	317
1320	41	Petrus Ferri.	316
1327	42	Alemannus.	319
1330	43	Jo. Pagnotta.	319
1342	44	Io. de Scrofanis.	320
1348	45	Petrus de Graſſinis.	320
1364	46	Ioannes de Mudelis.	320
1396	47	Thomas.	320
1399	48	Ioannes.	320
1399	49	Iacobus de Zeneuto.	320
1401	50	Angelus.	320
1418	51	Angelottus Fuſcus.	320
1428	52	Oddo de Vannis.	321
1429	53	Franciſcus.	321
1451	54	Salvator.	321
1480	55	Gentilis.	321
1484	56	Franciſcus Macabruinus.	321
1510	57	Ferdinandus.	321
1515	58	Iacobus Borgallus.	321
1516	59	Franciſcus Soderinus.	321
1523	60	Lucas Io:	321
1524	61	Alexander Farneſius.	321
1525	62	Corradus de Carbonaria.	321
1534	63	Io. Vincentius Caraffa.	321
1541	64	Petrus Sarmentus.	321
1541	65	Michael Torellus.	321
1572	66	Benedictus Lomelinus.	321
1579	67	Gaſpar Viticonus.	322
1605	68	Victorius Guarrinus.	322
1607	69	Antonius Seneca.	322
1626	70	Io. Gaſpar Melis.	323
1642	71	Sebaſtianus Gentilis.	323
1646	72	Petr. Franc. Philonardus	323
1662	83	Io. Laurentius Caſtilloneus.	323
1681	74	Bernardinus Maſſerius.	323
1696	75	Petrus Paulus Gerardus.	323
1708	76	Io. Baptiſta Baſſi.	323

ANCONITANORUM.

362	1	S. Cyriacus.	327
498	2	S. Fraſo.	329
539	3	S Marcellinus.	329
576	4	Thomas.	329
598	5	Severus.	329
604	6	Ruſticus.	330
649	7	Mauroſus.	330
680	8	Ioannes.	330
743	9	N. . . .	330
826	10	Tigrinus.	330
866	11	Leonardus.	330
878	12	Paulus.	330
887	13	Bnolergius.	330
967	14	Erfermarius.	330
983	15	Traſonus.	330
1118	16	N. . . .	331
1179	17	Gentilis.	331
	18	Rodulphus.	332
1186	19	Beroaldus.	332
1222	20	Rufinus Lupatus.	333
1243	21	Io Bonus.	334
1285	22	Petrus Capoccius.	335
1286	23	Berardus de Podio.	335
1299	24	Nicolaus de Vngaris.	335
1326	25	Thomas.	336
1342	26	Nicolaus de Frãgipanibus.	336
1344	27	Auguſtinus de Podio.	336
1348	28	Hugo.	336
1348	29	Lanfrancus Salvetius.	336

An. Chr.			Columno.
1349	30	Io: de Tudeſchis.	336
1351	31	Bartholomæus Vlarius.	336
1386	32	Guillermus de Normãnis.	336
1405	33	Carolus de Actis.	336
1406.	34	Laurentius Riccius.	336
1413	35	Simon de Vigilantibus.	337
1413	36	Petrus de Ferretis.	337
1422	37	Aſtorgius.	337
1436	38	Ioannes.	338
1437	39	Io. Caſſarellus.	338
1460	40	Agapitus Cencius.	338
1463	41	Antonius Fatatus.	338
1484	42	Benincaſa de Beniocaſis.	339
1502	43	Ioannes Saccus.	339
1505	44	Petrus Accoltius.	339
1514	45	Franciſcus.	340
1513	46	Balduinettus de Balduinettis.	340
1538	47	Hieronymus Granderonius.	341
1550	48	Io. Matthæus Luchius.	341
1556	49	Vincentius Luchius.	341
1585	50	Carolus de Comitibus.	341
1616	51	Julius Sabellus.	341
1622	52	Aloyſius Gallus.	341
1666	53	Jo: Nicolaus de Comitibus.	342
1700	54	Marcellus de Agne.	342
1710	55	Io. Bapt. Buſſius.	342

APRUTINORUM.

600	1	Opportunus.	343
844	2	Sigiſmundus.	343
874	3	Joannes.	343
887	4	Rogerius.	344
891	5	Ioannes.	344
926	6	N. . . .	349
940	7	Landulphus.	349
1000	8	Petrus.	351
1041	9	Sanſon.	352
1047	10	Sicherius.	352
1056	11	Petrus.	352
1086	12	Hugo.	354
1100	13	Guido.	354
1103	14	Ubertus.	354
1115	15	S Berardus.	355
1147	16	Guido.	357
1170	17	Dionyſius.	359
1174	18	Atto.	359
1187	19	Guido.	359
1193	20	Atto.	360
1202	21	Mathancianus.	360
1205	22	Saſſo.	360
1221	23	Atto.	361
1235	24	Sylveſter.	361
1235	25	Atto.	362
1251	26	Matthæus de Balato.	362
1267	27	Gentilis.	363
1272	28	Raynaldus de Barilibus.	363
1282	29	Rogerius.	363
1295	30	Franciſcus.	363
1300	31	Raynaldus Aquaviva.	363
1317	32	Nicolaus de Arcionibus.	364
1355	33	Stephanus de Teramo.	366
1363	34	Petrus de Valle.	366
1396	35	Conradus Melatinus.	366
1405	36	Antonius Melatinus.	366
1405	37	Marinus de Zacco.	366
1412	38	Stephanus Carrara.	367
1427	39	Benedictus Guidalottus.	368
1429	40	Jacobus.	368
1443	41	Franciſcus Monaldeſcus.	368
1450	42	Antonius Fatatus.	368
1463	43	Io. Ant. Campanus.	369
1478	44	Petrus Minutulus.	371
1489	45	Franciſcus de Pezzetis.	371
1489	46	Jo: Bapt. Petruccius.	371
1493	47	Philippus Pinellus.	371

An. Chr.			Column.
1511	48	Raphael Rota.	371
1517	49	Philippus Porcellus.	371
1517	50	Camillus Porcarius.	371
1521	51	Franciſcus Cheregatus.	371
1539	52	Barthol. Guidiccionius.	372
1542	53	Bernardinus Sylverius.	372
1545	54	Iacobus Sabellus.	372
1546	55	Jacobus Barba.	372
1553	56	Iacobus Sylverius.	372
1582	57	Iulius Riccius.	372
1592	58	Vincensius Bugiatti.	372
1609	59	Jo: Bapt. Vicecomes.	372
1638	60	Hieronymus.	373
1659	61	Angelus Mauſonius.	373
1666	62	Philippus Monzius.	373
1670	63	Ioſeph Armenus.	373
1693	64	Leonardus Caſſianus.	373

FURCONIENSIUM.

An. Chr.			Column.
680	1	Florus.	377
853	2	Ioannes.	377
956	3	Ceſus.	377
968	4	Gualdericus.	377
1141	5	Berardus.	377
1204	6	Ioannes.	378
1208	7	Anſutus.	379
1280	8	Theodorus.	379
1225	9	Raynerius.	379
1225	10	T. . . .	379
1252	11	Berardus.	379

AQUILANORUM.

An. Chr.			Column.
1257	1	Berardus de Padula.	381
1267	2	Nicolaus de Siniſtro.	381
1296	3	Nicolaus de Caſtrocello.	382
1305	4	Bartholomæus.	384
1312	5	Philippus.	388
1328	6	Angelus Acciajolus.	388
1343	7	Petrus de Tocco.	388
1349	8	Paulus de Bazzano.	388
1363	9	Iſaacus.	388
1377	10	Ioannes.	389
1381	11	Stephanus.	389
1382	12	Clemens Ceſenatius.	389
1388	13	Oddo.	390
1388	14	Ludovicus Cola.	390
1401	15	Iacobus de Donadeis.	390
1431	16	Amicus Agniſilus.	390
1472	17	Franciſcus Agniſilus.	391
1477	18	Ludovicus Borſius.	391
1486	19	Io. Bapt. Galioſſus.	392
1493	20	Io de Leonibus Capuanus.	392
1502	21	Gualterus Suardus.	392
1504	22	Ioannes Tuſcus.	392
1515	23	Io. Ludovicus Francus.	392
1523	24	Io. Piccolomineus.	392
1525	25	Pompejus Columna.	392
1538	26	Berardus Sanctius.	392
1553	27	Alvarus de la Quadra.	393
1561	28	Ioannes de Acugna.	393
1579	29	Marianus Racciacarus.	393
1593	30	Baſilius Pignattellus.	393
1599	31	Ioſephus Rubeus.	393
1605	32	Gondiſalvus de Rueda.	393
1622	33	Alvarez de Mendoza.	394
1628	34	Gaſpar de Gajoſo.	394
1646	35	Clemens de Pezzo.	394
1654	36	Ferdinandus de Leon.	394
1676	37	Jo. de Torrecilla.	394
1681	38	Archăgelus de Chilento.	394
1683	39	Ignatius de la Cerda.	394

AQVINATIVM.

An. Chr.			Column.
465	1	Conſtantius.	395
499	2	Aſſuerius.	395
	3	Ioannes.	395
566	4	S. Conſtantius.	395
572	5	Andreas.	396
	6	Iovinus.	396
1060	7	Angelus.	396
1072	8	Martinus.	396
1076	9	Leo.	396
	10	Landus.	396
1125	11	Guarinus.	396
1179	12	Reginaldus.	396
	13	Gofredus.	396
1194	14	Gregorius.	396
1206	15	Gregorius.	396
1239	16	N.	396
1251	17	Petrus de S. Elia.	396
1290	18	Ioannes.	397
1295	19	Guillelmus de Maſtinis.	397
1297	20	Lambertus.	397
1309	21	Thomas.	397
1313	22	Leonardus.	397
1342	23	Iacobus Falconerius.	397
1349	24	Thomas de Boiano.	397
1354	25	Guillermus.	397
1361	26	Antonius.	397
	27	Joannes.	397
1386	28	Antonius Archeonius.	397
1387	29	Jacobus de Antiochia.	397
1390	30	Ioannes.	397
1420	31	Iacobus de Briciis.	398
1424	32	Frăciſcus de Tedullinis.	398
1430	33	Lucas Alberinus.	398
1452	34	Antonius.	398
1460	35	Salvator.	398
1484	36	Robertus Caracciolus.	398
1495	37	Bernardinus de Lunate.	399
1495	38	Baptiſta de Bufalo.	399
1515	39	Iacobus Gherardi.	399
1516	40	Marius Maſſejus.	399
1525	41	Antonius Corradius.	400
1528	42	Innicus Davolos.	400
1543	43	Galeatius Florimontes.	400
1552	44	Hadrianus Furconius.	401
1579	45	Io. Aloyſius Guarinus.	401
1579	46	Flaminius Philonardus.	401
1608	47	Philippus Philonardus.	401
1615	48	Alexander Philonardus.	401
1645	49	Angelus Maldachinus.	401
1646	50	Franc. Antonius de Pace.	401
1655	51	Marcellus Philonardus.	401
1690	52	Ioſeph Ferrari.	403

ARETINORUM.

An. Chr.			Column.
300	1	S. Saturus.	405
346	2	S. Donatus.	405
366	3	Gelaſius.	409
371	4	Donatianus.	409
372	5	Severianus.	409
375	6	Florentius.	409
377	7	Maximus.	409
380	8	Euſebius.	409
381	9	S. Gaudentius.	409
382	10	Decentius.	410
422	11	Laurentius.	410
444	12	Euſebius.	410
447	13	Gallius.	410
501	14	Benedictus.	410
520	15	Olybrius.	410
550	16	Undicianus.	410
563	17	Caſſianus.	410
580	18	Darius.	410
590	19	Dulciſius.	410
599	20	Innocentius.	410
617	21	Majoranus.	410
630	22	Servandus.	410
654	23	Cyprianus.	410
659	24	Bonhomo.	410
676	25	Vitellianus.	410
679	26	Cyprianus.	410
685	27	Alpharius.	410
707	28	Deodatus.	410
713	29	Abjeus.	410
715	30	Lupertianus.	410
741	31	Stabilis.	412
751	32	Comnimundus.	412
755	33	Elvetus.	412
826	34	Aripertus	412
833	35	Petrus.	413
876	36	Ioannes.	413
901	37	Petrus.	414
922	38	Theodoricus	414
955	39	Guillelmus.	414
969	40	Everardus.	414
972	41	Alpertus.	414
987	42	Elimpertus.	414
1013	43	Albertus.	415
	44	Theodaldus.	415
1037	45	Immo.	415
1052	46	Arnoldus.	416
1060	47	Conſtantinus.	416
1087	48	Elimpertus.	417
1095	49	Gregorius.	417
1108	50	Regius.	417
1109	51	Gualterus.	417
1116	52	Vido	417
1130	53	Bivarius.	417
1138	54	Maurus.	417
1144	55	Hieronymus.	418
1177	56	Conſtantinus.	418
1188	57	Franciſcus.	418
1196	58	Amadeus	419
1206	59	Gregorius.	420
1225	60	Martinus.	420
1229	61	Theobaldus.	422
12.7	62	Marcellinus Pete.	422
1249	63	Guillielmus Ubertinus.	423
1290	64	Ildebrandinus.	423
1313	65	Vido Tarlatus.	424
1326	66	Bonus Ubertinus.	426
1365	67	Jacobus de Militibus.	427
1370	68	Jo. Albergottus.	427
1390	69	Antonius Archeonius	428
1391	70	Angel. de Fitbindacciis.	428
1403	71	Petrus Riccius.	428
1411	72	Capponus Capponius	428
1414	73	Franciſcus Bellarminus.	428
1434	74	Robertus de Aſinis.	430
1456	75	Philippus Mediceus.	430
1461	76	Laurentius Acciajolus.	430
1473	77	Gentilis de Becchis.	431
1494	78	Coſmus Paſtius.	431
1508	79	Raphael Riarius.	432
1511	80	Hieronymus Sanſonius.	432
1519	81	Octavius Maria Sfortia.	432
1525	82	Franciſcus Minerbettus.	432
1537	83	Bernardets. Minerbettus.	433
1574	84	Stephanus Bonuccius.	433
1589	85	Petrus Uſimbardus.	434
1618	86	Antonius Riccius.	435
1638	87	Thomas Salviatus.	435
1672	88	Nerius Corſinus.	435
1677	89	Alexander Strozza.	435
1683	90	Ioſeph Octavius de Attavantis.	435
1691	91	Io. Matth. Marchettus.	435
1704	92	Benedictus Falconcini.	435

ASCVLANORVM.

An. Chr.			Column.
309	1	S. Æmygdius.	439
359	2	Claudius.	439
451	3	Lucentius.	439
453	4	Quintianus.	439
535	5	S. Epiphanius.	439
680	6	Felix.	440
780	7	Audoris.	440
800	8	Tuptolphus.	440
844	9	Ricco.	441
853	10	Vvenderondus.	441
874	11	Arpaldus.	442
887	12	Ioannes.	442
897	13	Mauritius.	442
	14	Cliel. . . .	442
925	15	Filerus.	443
	16	Elperinus.	443
983	17	Adam.	443

An.Chr.			Columna.
1000	18	Fumo.	444
1010	19	Emmo.	ib.
1036	20	Bernardus.	ib.
1045	21	Bernardus.	445
1069	22	Stephanus.	451
1092	23	Ioannes.	ib.
1098	24	Albericus.	ib.
1131	25	Presbyter.	ib.
1177	26	Traſmundus.	455
	27	Giſo.	456
1185	28	Raynaldus.	ib.
1208	29	Raynaldus.	462
1209	30	Petrus.	ib.
1222	31	Altegrinus.	463
1223	32	Nicolaus.	ib.
1228	33	Petrus.	464
1230	34	Marcellinus.	ib.
1238	35	Matthæus.	465
1239	36	Theodinus.	ib.
1259	37	Raynaldus.	ib.
1285	38	Bonus Ioannes.	466
1310	39	Boninſegna.	ib.
1316	40	Raynaldus.	ib.
1343	41	Iſaac.	ib.
1353	42	Paulus de Bazzano.	ib.
1358	43	Henricus de Seſſa.	ib.
1362	44	Vitalis.	ib.
1363	45	Agapitus Columna.	467
1369	46	Io: Aquaviva.	ib.
1375	47	Petrus.	ib.
1386	48	Antonius Archeonius.	ib.
1391	49	Thomas de Perleonibus.	ib.
1391	50	Petrus.	ib.
1397	51	Benedictus.	ib.
1405	12	Leonardus de Fiſcis.	468
1406	53	Io. Formonius.	ib.
1412	54	Nardinus Dalamanticus.	ib.
1419	55	Petrus.	ib.
1422	56	Paulus de Albertis.	ib.
1438	57	Petrus à Cotignola.	ib.
1443	58	Valentinus.	469
1447	59	Angelus Capranica.	ib.
1451	60	Io. Franc. Monaldi.	ib.
1462	61	Petrus a Valle.	ib.
1464	62	Proſper Caffarellus.	470
1500	63	Iulianus Cæſarinus.	ib.
1510	64	Laurentius Fliſcus.	472
1512	65	Hieronymus Ghinuccius.	ib.
1518	66	Iulianus Medices.	ib.
1518	67	Philos Roverella.	ib.
1550	68	Lactantius Roverella:	472
1566	69	Petrus Camajanus.	ib.
1579	70	Nicolaus Aragonius.	ib
1586	71	Hieronymus Bernerius.	473
1605	72	Sigiſmundus Donatus.	475
1641	73	Iulius Gabriellius.	476
1670	74	Philippus Montius.	ib.
1685	75	Ioſeph Saluſtius.	ib.
1699	76	Io. Iacobus Bonaventura.	ib.
1710	77	Ioannes Cambi.	ib.

ASSISIENSIUM.

An.Chr.			Columna.
240	1	Primus.	478
240	2	S Victorinus.	ib.
301	3	Sabinus.	ib.
547	4	Aventius.	479
652	5	Aquilinus.	ib.
826	6	Majus.	ib.
853	7	Ivo.	ib.
967	8	Ingizo.	ib.
1015	9	Gregorius.	ib.
1050	10	Ugo.	ib.
1126	11	Clariſſimus.	ib.
1144	12	Idelbrandus.	ib.
1179	13	Petrus.	ib.
1197	14	Tudo.	ib.
1204	15	Vido.	ib.
1228	16	Simon.	ib.
1247	17	Creſcentius.	ib.
1258	18	Nicolaus.	479
1274	19	Illuminatus.	480
1282	20	Simon.	ib.
1296	21	Theobaldus.	ib.
1300	22	Andreas de Crajanis.	ib.
1314	23	Theobaldus.	ib.
1329	24	Conradus.	ib.
1337	25	Paſtor Senaſcuderius.	ib.
1339	26	Nicolaus Fucci.	ib.
1348	27	Bertrandus Lagerius.	ib.
1368	28	Iacobus.	481
1369	29	Thomas de Racanio.	ib.
1374	30	Nicolaus.	ib.
1379	31	Ludovicus.	ib.
1381	32	Aldovandus Michelottus.	ib.
1391	33	Andreas Io: Guidius.	ib.
1404	34	Iacobus.	ib.
1405	35	Nicolaus Vanninius.	ib.
1427	36	Benedictus Stampius.	ib.
1429	37	Dominic. de Broſtellis.	482
1444	38	Franciſcus de Oddis.	ib.
1458	39	Carolus de Nepis.	ib.
1460	40	Bartholomæus Vagnoſius.	ib.
1475	41	Andreas Ægidius.	ib.
1477	42	Barnabas de Benaſis.	ib.
1480	43	Franciſcus Ioſigna.	ib.
1496	44	Hieremias Contugius.	ib.
1509	45	Franciſcus Soderinus.	ib
1509	46	Zacharias Contugius.	483
1526	47	Sylvius Paſſerinus.	ib.
1529	48	Angelus Martius.	ib.
1541	49	Angelus Archilegius.	ib.
1543	50	Ludovicus Magnaſcus.	ib.
1552	51	Tiberius Mutus.	ib.
1554	52	Galeatius Roſcius.	484
1562	53	Philippus Gerius.	ib.
1575	54	Antonius de Laurentiis.	ib.
1577	55	Io Bap Brugnatellus.	ib.
1591	56	Marcellus Creſcentius.	ib.
1630	57	Tigrinus Tigrinius.	ib.
1641	58	Malateſta Baleoneus.	ib.
1653	59	Paulus Æmilius.	ib.
1670	60	Ludovicus Iuſtinianus.	485
1685	61	Franciſcus Nerlius.	ib.
1689	62	Carolus Salvatorius.	ib.
1689	63	Io: Vincen. Lucheſinus.	ib.
1698	64	Octavius Spader.	ib.
1715	65	Rogerius Iacobetti.	ib.
1716	66	Simeon Marc. Palmerius.	ib.

AVERSANORUM.

An.Chr.			Columna.
1050	1	Azolinus.	487
1056	2	Vvimundus.	488
1063	3	Gualterus.	ib.
1071	4	Goffridus.	ib.
1080	5	Guiſmundus.	ib.
	6	Vvimundus.	ib.
1095	7	Ioannes.	ib.
1119	8	Robertus.	ib.
1121	9	Robertus.	489
1134	10	Ioannes:	ib.
1142	11	Ioannes.	ib.
1158	12	Gualterius.	ib.
1180	13	Falco.	ib.
1191	25	Iulius.	ib.
1198	15	Gentilis.	ib.
1217	16	Baſintius.	ib.
1225	17	Io: Lambertus.	ib.
1254	18	Federicus.	490
1254	19	Simon de Paltineriis.	ib.
1259	20	Ioannes.	ib.
1263	21	Fidentius.	ib.
1276	22	Adam.	ib.
	23	Landolphus Brancaccius.	ib.
1297	24	Leonardus Patraſſus.	491
1300	25	Petrus de Turrite.	491
1309	26	Petrus de Boloneſio.	ib.
1324	27	Guillelmus.	ib.
1326	28	Raymundus.	ib.
1336	29	Bartholomæus.	491
1341	30	Ioannes.	491
1357	31	Angelus de Ricaſolis.	ib:
1378	32	Poncellus Urſinus.	491
1378	33	Bartholomæus.	492
1381	34	Martinus de Iudice.	492
1386	35	Ereccus.	492
1418	36	Raynaldus Brancaccius.	492
1422	37	Petrus Caracciolus.	492
1431	38	Iacobus.	492
1457	39	Petrus Bruna.	492
1474	40	Io: Paulus Vaxallus.	492
1497	41	Aloyſius de Aragonia.	492
1515	42	Sylvius Pandonus.	493
1519	43	Antonius Scaglionius.	493
1524	44	Hercules Gonzaga.	493
1529	45	Pompejus Columna.	494
1529	46	Fabius Columna.	494
1554	47	Balduinus de Balduinis.	494
1581	48	Georgius Manzolus.	494
1591	49	Petrus Urſinus.	494
1598	50	Bernardus Murra.	494
1605	51	Philippus Spinellus.	494
1616	52	Carolus Caraffa.	495
1644	53	Carolus II. Caraffa.	495
1665	54	Paulus Caraffa.	495
1687	55	Fortunatus Caraffa.	495
1697	56	Innicus Caracciolus.	495

AUXIMATUM.

An.Chr.			Columna.
	1	S.Leopardus.	497
	2	Vitellianus.	497
649	3	Fortunatus.	497
680	4	Ioannes.	497
743	5	Vitellianus.	497
826	6	Germanus.	497
853	7	Andreas.	498
887	8	Petrus.	498
967	9	Attingus.	498
983	10	Leonardus.	498
1037	11	Giſlerius.	498
1062	12	Lotharius.	498
	13	Giſlerius.	498
1150	14	Guarnerius.	498
1179	15	Gentilis.	498
1196	16	Lotharius.	500
	17	Sinibaldus.	500
1240	18	Rainerius.	500
1263	19	S.Benvenutus.	500
1286	20	Berardus de Berardis.	502
1289	21	Monaldus.	502
1295	22	Ioannes.	502
1320	23	Bernardus;	502
1326	14	Sinibaldus.	503
1342	25	Albertus Boſon.	503
1345	26	Lucas Mannellus.	503
1357	17	Petrus de Maffæis.	503
1 81	28	Petrus.	505
1400	29	Io: Grimaldeſcus.	505
1412	30	Bartholomæus.	505
1419	31	Petrus Herculanus;	505
1422	32	Nicolaus.	505
1434	33	Andreas.	506
1454	34	Ioannes.	507
1460	35	Gaſpar Zachius.	507
1474	36	Lucas Carduccius.	507
1480	37	Lucas.	508
1484	38	Paris de Monte Marro.	509
1498	39	Antonius Ugolinus.	510
1515	40	Io. Bap. Sinibaldus.	510
1547	41	Cyprianus Senilis.	510
1551	42	Bernardinus de Cupis.	510
1574	43	Cornelius Termanus.	511
1588	44	Theodoſius Florentius.	511
1591	45	Ant. Maria Gallus.	511
1620	46	Auguſtinus Galamini;	512
1641	47	Hieronymus Veroſpius.	513
1652	48	Ludovicus Betius.	513
1656	49	Antonius Bichius.	513

An. Chr.			Columnn.
1691	50	Opitius Pallavicinus.	513
1706	51	Michael Angelus de Comitibus.	ib
1714	52	Horatius Philippus Spada.	ib.

BALNEOREGIENSIUM.

	1	Joannes.	515
680	2	Clarenſis.	ib.
826	3	Aliſredus.	ib
853	4	Leo.	ib.
855	5	Romanus.	ib.
869	6	S.Aldovandrus.	ib.
1015	7	Joannes.	ib.
1059	8	Girbertus.	ib.
1066	9	Ioannes.	ib
	10	Albertus.	ib
1270	11	Ruſticus.	ib.
1272	12	Simon.	ib.
1295	13	Stephaous Taſca.	ib.
1306	14	Simon.	ib.
1318	15	Tramus Monaldeſcus.	ib.
1328	16	Matthæus.	ib
1342	17	Ioaunes.	ib.
1348	18	Ioannes.	516
1350	19	Alanus.	ib.
1362	20	Bonaventura.	ib.
1409	21	Angelus.	ib.
1438	22	Benedictua.	ib.
1445	23	Conradus.	ib.
1446	24	Nicolaus de Rogeriis.	ib.
1449	25	Auguſtinus.	ib.
1459	36	Io.Philip.de Landulphis.	ib.
1464	27	Angelus Piſanus.	ib.
1478	28	Petrus Bucca.	ib.
1493	10	Antonius Miniarenſia.	ib.
1497	30	Bartholomæus Martini.	ib.
1500	31	Ferdinandus.	ib.
1521	32	Conradus Manilius.	ib.
1522	33	Hugo Spina.	ib.
1523	34	Mercurius de Vipera.	517
1528	35	Franciſcus de Salis.	ib.
1545	36	Nicolaus Verneey.	ib.
1563	37	Galcatius Gegald.	ib.
1568	38	Ubertus Locatus.	ib
1581	39	Thomas de Corbellis.	518
1590	40	Franciſeus Gerinius.	ib.
1598	41	Carolus Trotus.	ib.
1612	42	Lælius Ruinius.	ib.
1612	43	Carolus Bovius.	ib.
1635	44	Petrus Paulus Phœbeus.	ib
1649	45	Carolus Azolinus.	ib.
1653	46	Vincentius Candiottua.	ib.
1680	47	Jo: Paulus Moriconus.	ib.
1695	48	Viocentius de Aptis.	ib.
1698	49	Uldericus Nardi.	ib.
1705	50	Onuphrius Eliſes I.	519

BISINIANENSIUM.

743	1	Andreoneus.	519
1182	2	Raynaldus.	520
1222	3	Guillelmus.	ib.
1236	4	Petrus.	ib.
1254	5	Raynucclus.	ib.
1295	6	Gofridus.	ib.
1295	7	Guillelmus.	ib.
1316	8	Ganſridus.	ib.
1319	9	Nicolaus.	ib.
1331	10	Fridericus.	ib.
1346	11	Chriſtophorus.	522
1354	12	Io:Marignollus.	ib.
	13	Io: Sabellus.	ib.
1382	14	Martinus.	ib.
1389	15	Landulphus.	ib.
1389	16	Iacobus.	ib.
1429	17	Antonius de Caroleis.	ib.
1445	18	Nicolaus Piſcicellus.	523
1449	19	Io:de Frigidis Pennanbos.	ib.

Ao. Chr.			Column.
1487	20	Bernardus.	523
1498	21	Franciſc. Piccolomineus.	ib.
1530	22	Fabius Arcella.	ib.
1537	23	Nicolaus Cajetanus.	ib.
1548	24	Dominicus de Summo.	ib.
1563	25	Sanctes Saccus.	ib.
1563	26	Aloyſius Cavalcantes.	ib.
1564	27	Martinus Tarracinus.	ib.
1566	28	Philippus Spinula.	524
1574	29	Proſper Vitellianus.	ib.
1575	30	Io: Andreas Signinus.	ib.
1575	31	Pompejus Bellus.	ib.
1584	32	Dominicus Petruccius.	ib.
1598	33	Bernardus de Nero.	ib.
1607	34	Io.Jacobus de Amatis.	525
1611	35	Marius Urſinus.	ib.
1614	36	Alderanus Bellatus.	ib.
1626	37	Io. Bap.de Paula.	ib.
1658	38	Carolus Philip.Meus.	ib.
1664	39	Paulus Piromallus;	ib.
1667	40	Joſeph Sebaſt Maoaſſe.	ib.
1672	41	Onuphrius Maneſius.	ib.
1680	42	Ioſeph Conſuli.	ib.
1706	43	Pompilius Berlingerius.	ib.

CAJETANORUM.

790	1	Camplus.	527
790	2	Leo.	ib.
846	3	Conſtantinus.	529
870	4	Raynulphus.	ib.
879	5	Docibilis.	ib.
880	6	Bonus.	ib.
	7	Raynulphus.	530
	8	Marinus.	ib.
884	9	Deusdedit.	533
	10	Leo.	530
	11	Petrus.	ib.
954	12	Bernardus.	ib.
	13	Probus.	533
1031	14	Stephanus.	ib.
1059	15	Leo.	ib.
1090	16	Raynaldus.	537
1105	17	Albertus.	ib.
1116	18	Joannes.	538
1117	19	Richardus.	ib.
1121	20	Bertoldus.	ib.
	21	Theodoricus.	ib.
	22	Tranſmundus.	ib.
1126	23	Richardus.	ib.
1152	24	Jaquintus.	ib
1169	25	Raynaldus.	ib.
1182	26	Joannes.	ib.
1188	27	Petrus.	ib.
1191	28	Ægidius.	ib.
1281	29	Gualterus.	540
1223	30	Adenolphus.	ib.
1236	31	Richardus.	ib.
1252	31	Petrus.	ib.
1256	33	Benvenutus.	ib.
1276	34	Bartholomæus.	ib.
1290	35	Matthæus Mirabellus.	ib.
1306	36	Franciſeus.	ib.
1320	37	Franciſcus Gattula.	ib.
1341	38	Antonius de Aribandis.	ib.
1348	39	Rogerius Friczie.	ib.
1381	40	Petrus.	542
1396	41	Auguſtinoa.	ib.
1397	42	Ubertious.	ib.
1400	43	Jo: Gattula.	ib.
1399	44	Nicolaus.	ib.
1404	45	Marinus.	ib.
1422	46	Antonius.	ib.
1427	47	Jo: de Normandis.	ib.
1442	48	Felix.	ib.
1444	49	Jacobus.	543
1460	50	Franciſcus Pattitiua;	ib.
1494	51	Baccius Ugolinus.	ib.
1494	52	Paulus Hodierna.	ib.

An. Chr.			Column.
1506	53	Ferdinandus de Ferrera.	543
1518	54	Galeatius Burringarius.	ib.
1519	55	Thomas de Vio.	ib.
1535	56	Stephanus Gabriel.	544
1536	57	Petrus Flores.	ib.
1541	58	Antonius Lunellus.	ib.
1560	59	Petrus Lunellus.	ib.
1587	60	Ildephonſus Laſſo Sedeno.	545
1597	61	Jo: de Ganies.	ib.
1605	62	Petrus de Ogna.	ib.
1634	63	Hyacinthus de Ceno.	ib.
1637	64	Hieronymus Domin.	ib.
1651	65	Gabriel Ortiz.	ib.
1662	66	Jo: de Parades.	ib.
1665	67	Balthaſſar de Valdes.	ib.
1670	68	Martinus de Villanuebas.	ib.
1676	69	Antonius del Rio.	ib.
1678	70	Laurentius Mayers.	ib.
1683	71	Ioſeph Sanz.	546
1693	72	Joſeph Guerrero.	ib.

CAMERINENSIUM.

254	1	Leontius.	549
462	2	Hierontius.	ib.
498	3	Boniſacius.	ib.
649	4	Glorioſus.	ib.
654	5	Projectus.	ib.
680	6	Felix.	ib.
759	7	Salmes.	ib.
849	8	S.Anſovinus.	ib.
844	9	Frantellus.	550
887	10	Celſus.	ib.
944	11	Eudo.	ib.
963	12	Petrus.	552
993	13	Romualdus.	ib.
1059	14	Hugo.	ib.
1146	15	N.	555
1179	16	Acceptabilis.	ib.
1197	17	Atto.	ib.
1228	18	Philippus.	ib.
1242	19	Reginus.	ib.
1252	20	Cereſius.	557
1254	21	Guillelmus.	ib.
1259	22	Petrus.	559
1267	23	Vvido.	560
1288	24	Rambottus.	ib.
1300	25	Andreas.	561
1328	26	Franciſcus.	ib.
1353	27	Benedictus.	ib.
1361	28	Marcus Ardinghellus.	ib.
1372	29	Jocoſus.	ib.
	30	Gregorius.	ib.
1390	31	Joannes.	ib.
1394	32	Benedictus;	ib.
1394	33	Nucciua de Salimbenis.	ib.
1403	34	Ioannes.	562
1432	35	Pandulphos.	563
1437	36	Albertus de Albertis.	ib.
1445	37	Baptiſta de Henriciis.	564
1449	38	Malateſta Caraoius.	ib.
1460	39	Alexander Oliva.	ib.
1463	40	Agapitus Roſticus.	565
1464	41	Andreas de Verulis.	ib.
1480	42	Sylveſter.	ib.
1482	43	Fabricius Varranus.	ib.
1508	44	Franciſcus Roboreua.	ib.
1509	45	Ant. Iacobus Bonjoannes.	566
1535	46	Dominicus de Cupis.	ib.
1537	47	Berardus Bonjoannes.	ib.
1574	48	Alphonſus Binarinus.	ib.
1580	49	Hier. Vitalis de Bobus.	567
1596	50	Gentilis Delphinus.	ib.
1601	51	Innocentiua de Bubalo.	568
1606	52	Io: Severinus.	ib.
1612	53	Cæſar Gherardus;	569

Digitized by Google

An Chr. Column.
1624 54 Jo. Bapt. Alterius. 569
1627 55 Æmilius Alterius. 570
1606 56 Jacobus Fianſonus. 570
1693 57 Franciſcus Juſti. 570
1702 58 Bernardinus Bellucciut. 570

CASINENSIVM.

1325 1 Oddo de Sala. 575
1326 2 Raymundus. 375
1340 3 Guido. 575
1341 4 Racherius. 575
1343 5 Stephanus de Gãbarutis. 576
1345 6 Guillelmus. 576
1353 7 Franciſcus. 576
1355 8 Angelus Acciajolus. 576
1357 9 Angelus de Poſta. 576
1357 10 Angelus Vrſinus. 577

CASTRENSIUM.

680 1 Cuſtodius. 579
853 2 Jordanus. 579
964 3 B Bernardus. 579
1015 4 Benedictus. 579
1036 5 Albertus. 579
1179 6 Petrus. 579
1201 7 N. . . . 579
1244 8 Rogerius Calcagnus. 579
1274 9 Angelus. 579
1278 10 Hermannus. 579
1285 11 Bernardus. 580
1295 12 Rufinus. 580
1308 13 Petrus. 580
1309 14 Iacobus. 580
1311 15 Gregorius de Bonfiliis. 580
5321 16 Petrus. 580
1331 17 Iacobus. 580
1352 18 Stephanus. 580
1363 19 Raymundus. 580
1365 20 Paulus. 580
21 Ioannes. 580
22 Angelus. 580
23 Ioannes. 580
1394 24 Binedictus. 580
1395 25 Simeon. 580
1409 26 Ioanees. 580
1422 27 Petrus 581
1429 28 Angelus. 581
1432 29 Petrus. 581
1432 30 Gerardus. 581
1437 31 Angelus. 581
1437 32 Marcus Caballus. 581
1455 33 Thomas. 585
1464 34 Antonius. 581
1467 35 David. 581
1467 36 Iacobus. 581
1478 37 Michael. 581
1484 38 Bernardus. 581
1491 39 Georgius. 581
1503 40 Donatus Strineus. ib.
1504 41 Bernardinus de Leis. 581
1504 42 Bernardinus Scannafora. 581
1511 43 Titus Magnus. ib.
1511 44 Gabriel. ib.
5518 45 Gregorius. ib.
5529 46 Leo. ib.
1532 47 Ægidius. ib.
1532 48 Franciſcus de Boſchenſis. ib.
1535 49 Ludovicus Magnaſcus. 582
1543 50 Hieronymus Machabæus. ib.
1568 51 Franciſcus Citadinus. ib.
1581 52 Celſus Pacius. ib.
1591 53 Laurentius Celſus. ib.
1603 54 Io. Ambroſius Caccia. ib.
1611 55 Alexander Rubeus. ib.
1615 56 Antonius Maſſa. ib.
1617 57 Io: Braſavola. ib.
1621 58 Alexander Cariſſimus. 583
1632 59 Pompejus Balbanus. ib
1640 60 Albertus Iunta. 583
1648 61 Chriſtophorus Giarda. 583

AQUÆ PENDENTIS.

1650 1 Pompeius Mignuccius. 584
1655 2 Nicolaus Leti. ib.
1674 3 Ludovicus Magni. ib.
1680 4 Io Laurent Caſtillioneus. ib.
1683 5 Io. Bapt Phœbeus. ib.
1690 6 Alesander Fidelis. ib.
1696 7 Nicolaus Nardinus. ib.
1697 8 Ambroſius Angelini. 585
5711 9 Bernardinus Ægidius. ib.

CIVITAS PLEBIS.

1605 5 Fabritius Paulutius. 593
1625 2 Celſus Zanes. 594
1629 3 Sebaſtianus Riccius. 595
1638 4 Jo. Bap. Carcaraſius. ib.
1643 5 Reginaldus Lucarinus. ib.
1672 6 Carolus Franc Mutus. ib.
1711 7 Fauſtus Guidotti. ib.

CIVITATIS CASTELLANÆ.

998 1 Creſcentianus. 597
1015 2 Petrus. ib.
1033 3 Benedictus. ib.
1059 4 Petrus. ib.
1126 5 Petrus. ib.
1183 6 Petrus. ib.
1210 7 Romanus. 598
1217 8 N. . . . ib.
1233 9 Nicolaus. ib.
1253 10 Petrus. ib.
1265 11 Nicolaus. ib.
1279 12 Iacobus. ib
1288 13 Ioannis Mayneſius: ib.
1288 14 Monaldus. ib.
1306 15 Gotefredus. ib.
1324 16 Guillelmus. ib.
1331 17 Franciſcus Onii. ib.
1348 18 Ioannes. 599
1359 19 Stephanus. ib.
1377 20 Ioannes. ib.
21 Marſilius. ib.
1395 22 Angelus. ib.
1395 23 Joannes de Arcionibus. ib.
1406 24 Stephanus. ib.
1414 25 Georgins. ib.
5431 26 Sanctes. ib.
1437 27 Valentinus. ib.
1442 28 Lucas. 600
1443 29 Antonius Stella. ib.
1455 30 Nicolaus Palmerius. 601
1467 31 Antonius. ib.
1473 32 Pyrrhus Ayoſſus. ib.
1486 33 Angelus Pechinolus. ib.
1492 34 Henricus Brunus. ib.
1498 35 Georgius Macaſanus. ib.
1501 36 Ludovicus. ib.
1503 37 Io Brochardus. ib.
1506 38 Franciſcus de Franciſchinis. ib.
5525 39 Paulus Cæſius. 602
1537 40 Lucas Sabellus. ib.
1538 41 Pomponius Cæſius. ib.
1539 42 Scipio Bongalius. ib.
5565 43 Nicolaus Peruſcus. ib.
1582 44 Andreas Longus. ib.
1607 45 Hippolytus Fabianus. 603
1621 46 Angelus Gozadinus. ib.
1653 47 Thaddæus Altinus. ib.
1686 48 Joſeph Ant. Syllanus. ib.
1698 49 Simon Paulus Alcotus. 604
1705 50 Aſcanius Blaſii. ib.

An. Chr. Colum

CIVITATIS DUCALIS

1502 1 Matthæus Urſinus. 6[illegible]
1508 2 Iacobus Alpharidius. i[illegible]
1513 3 Iacobus Maximus. i[illegible]
1514 4 Felix de Maſimis. i[illegible]
1573 5 Pompilius Perorius. i[illegible]
1580 6 Valentinus de Valentinis. i[illegible]
1593 7 Io. Franc. Burgardus. 60
1598 8 Io. Gregorius de Padilla. i[illegible]
1609 9 Petrus Paulus Quintavallius. i[illegible]
1657 10 Nicolaus Benignus. ib
1632 11 Pomponius Vetulus. ib
1652 12 Saluſtius Cherubinus. ib
1658 13 Io. Carolus de Valentinis. ib
1682 14 Franc. de Giangirolamis. ib
1686 15 Philippus Tani. ib
1713 16 Petrus Iacobus Pichi. ib

CAVENSIUM.

5294 5 Franciſcus Ayellus. 614
1408 2 Franciſcus Mormiles. ib
1419 3 Sagas de Comitibus. 615
1426 4 Angelottus Fuscus. ib.
1444 5 Ludovicus [illegible] ib
1465 6 Io. de Aragonia. ib.
1485 7 Oliverius Caraffa. ib
1514 8 Aloyſius de Aragonia. 618
1515 9 Petrus Sanfelicius. ib.
1530 10 Io. Thomas Sanfelicius. ib.
1550 11 Thomas Caſellius. ib.
1571 12 Cæſar la Magna. ib.
1606 13 Cæſar Lippius. ib.
1623 14 Matthæus Granitus. 619
1637 15 Hieronymus Lanfrancus. ib.
1660 16 Aloyſius de Januario. ib.
1670 17 Caietanus de Afflicto. ib.
1683 18 Io Bapt. Giberti. ib.
1696 19 Ioſeph Maria Pignatellus. ib.
1703 20 Marinus Carmignanus. ib.

CORTONENSIUM.

1326 1 Rinerius Ubertinus. 625
1348 2 Gorius. ib.
1364 3 Benedictus Vallatus. 626
1382 4 Iulianus de Chinibaldeſis. ib.
1388 5 Laurentius. ib.
1390 6 Lucas Caſalius. ib.
1391 7 Ubaldinus. 627
1393 8 Bartholomæus. ib.
1404 9 Enoc de Concalariis. ib.
1426 10 Matthæus de Feſtis. ib.
1439 11 Chriſtophorus Ugolinus. ib.
1440 12 Bartholomæus de Rimbertinis. ib.
1455 13 Marianus Salvinus. 628
1502 14 Chriſtophorus Bordonius ib.
1502 15 Rainerius Guicciardinus. ib.
8504 16 Franciſcus Soderinus. ib.
5505 17 Guillelmus Capponius. ib.
1516 18 Io. Serninius. ib.
1521 19 Sylvius Paſſerinus. 629
5528 20 Leonardus Bonafides. ib.
1538 21 Io. Bapt Ricaſolus. ib.
1560 22 Matthæus Concinius. ib.
1562 23 Hieronymus Gaddius. 630
1572 24 Franciſcus Prægnanus. ib.
1577 25 Conſtantinus Velcramus. ib.
1585 26 Io. Albertius. ib.
1597 27 Coſmus Angelus. 631
5603 28 Philippus Bardius. ib.
1622 29 Coſmus Minerbetius. ib.
1628 30 Laurentius del la Robia. ib.
1634 31 Ludovicus Serriſterius. ib.
5657 32 Philippus de Galilæis. 632
1677 33 Nicolaus Oliva: ib.

An.Chr.			Colum.
1684	34	Petrus Aloyſius.	632
1696	35	Ioſeph Ciei.	ib.
1705	36	Sebaſtianus Zucchetti.	ib.
1716	37	Io.Bapt.de Puccinis.	ib.

EUGUBINORUM.

324	1	Leontius.	634
326	2	Probus.	ib.
351	3	Tunoius.	ib.
353	4	Paulus.	ib.
367	5	Felix.	ib.
393	6	Dionyſius.	ib.
416	7	Decentius.	ib.
426	8	Florinus.	ib
443	9	Anaſtaſius.	ib.
447	10	Agapitus.	ib.
499	11	Marcellus.	ib
520	12	Theodorus.	ib.
577	13	Fructuoſus.	ib.
590	14	Gaudioſus.	ib.
603	15	Fortunius.	635
680	16	Deodatus.	ib.
738	17	Palmerius.	ib.
757	18	Quintianus.	ib
826	19	Benenatus.	ib
847	20	Eipho.	ib.
853	21	Ioannes.	ib.
855	22	Arſenius.	ib.
871	23	Dominicus.	ib.
968	24	Ioannes.	ib.
1009	25	Ludolphus.	ib.
1032	26	Iulianus.	ib.
1049	27	Thinbaldus.	ib.
1059	28	Rodulphus.	ib.
1061	29	Maynardus.	ib.
1062	30	Hugo.	ib.
1070	31	Dominicus.	636
1105	32	Ioannes.	ib.
1106	33	Stephanus.	ib.
1130	34	S.Ubaldus.	ib.
1163	35	Theobaldus.	638
	36	Bonettus.	ib.
1171	37	Offredus.	639
1188	38	Bentivolus.	640
1193	39	Marcus.	642
1198	40	Raphael.	ib
1200	41	Albertus.	ib.
1206	42	B.Villanus.	643
1234	43	Paulus de Albertis.	645
1246	44	Iacobus.	ib.
1258	45	Ioannes.	ib.
1263	46	Iacobus.	ib.
1278	47	Benvenutus.	ib.
1295	48	Ventura.	648
1302	49	Franciſcus.	649
1326	50	Petrus de Gabrielis.	ib.
1345	51	Ugo Labaila.	ib.
1346	52	Franciſcus.	ib.
1346	53	Vaſianus.	ib.
1350	54	Ioannes.	ib.
1370	55	Io de Aldobrandinis.	ib.
1379	56	Gabriel Gabriellius.	ib.
1384	57	Laurentius Corvinus.	ib.
1390	58	Bertrandus de Alano.	650
1403	59	Matthæus.	ib.
1407	60	Franciſcus de Biliis.	ib.
1444	61	Antonius Severious.	ib.
1472	62	Io.Beroaldus.	ib.
1473	63	Corradus Veſpius.	ib.
1475	64	Leonardus Griphius.	ib.
1482	65	Hieronymus Roboreus.	ib.
1492	66	Franciſcus Roboreus.	ib.
1504	67	Antonius Ferierius.	ib.
1508	68	Feder. de Campo Fregoſo.	ib.
1541	69	Petrus Bembus.	652
1544	70	Marcellus Cervinus.	ib.
1555	71	Iacobus Sabellus.	ib.
1561	72	Marianus Sabellus.	ib.
1600	73	Andreas Sorbolongus.	654
1616	74	Alexander de Monte.	654
1628	75	Petrus Carpineus.	ib.
1630	76	Uldaricus Carpineus.	ib.
1639	77	Horatius Monaldus.	ib.
1644	78	Alexander Sperellus.	ib.
1672	79	Car. Vincentius de Tntir.	655
1690	80	Sebaſtianus Pompilius.	ib.
1707	81	Fabius Mancifonti.	ib.

FANENSIUM.

300	1	S.Paternianus.	657
499	2	Vitalis.	658
503	3	S.Euſebius.	ib.
589	4	Leo.	ib.
590	5	S.Fortunatus.	ib.
639	6	S.Urſus.	661
649	7	Scholaſticus.	ib.
680	8	Dominicus.	ib.
743	9	Amatus.	ib.
	10	Pechus.	ib.
816	11	Agiipertus.	662
853	12	Ioannes.	ib.
877	13	Marcus.	ib.
887	14	Romanus.	ib.
967	15	Richardus.	ib.
1050	16	Ardoinus.	ib.
1124	17	Raynaldus.	ib.
1165	18	Karbo.	ib.
1179	19	Monaldus.	ib.
1214	20	Richardus.	ib.
1222	21	Albertus.	665
1240	22	Gregorius.	ib.
1245	23	A. . . .	ib.
1255	24	Arduinus.	666
1265	25	Morandus.	ib.
1278	26	Fideſmundus.	ib.
1283	27	Bonomo.	ib.
1289	28	Franciſcus.	ib.
1295	29	Berardus.	ib.
1305	30	Iacobus.	ib.
1312	31	Iacobus.	ib.
1342	32	Petrus.	ib.
1357	33	Lucas Manellus.	ib.
1367	34	Leo.	ib.
1380	35	Petrus.	667
1394	36	Io.de Bertoldis.	ib.
1407	37	Antonius David.	ib.
1418	38	Ioannes.	ib.
1417	39	Ioannes.	ib.
1445	40	Io: Henricus de Tonſis.	ib.
1481	41	Antonius Carbonus.	ib.
1499	42	Io. Bapt. Bertucciolus.	ib.
1518	43	Goro Gherius.	668
1528	44	Hercules Gonzaga.	ib.
1530	45	Coſmus Gherius.	ib.
1537	46	Petrus Bertanus.	ib.
1560	47	Hippolytus Capilupus.	669
1567	48	Franciſcus Ruſticuccius.	ib.
1587	49	Iulius Othinellus.	ib.
1603	50	Thomas Lapius.	ib.
1622	51	Franciſc. Boncompagnus.	670
1626	52	Iulius Sachetius.	ib.
1635	53	Hector Diotalievius.	ib.
1642	54	Alexander Caſtracanus.	ib.
1649	55	Io.Bapt. Alferius.	671
1678	56	Angelus Ranutius.	ib.
1688	57	Thaddæus Aloyſius del Verme.	ib.
1697	58	Io.Bapt.Giberti.	672

FERENTINORUM.

487	1	N. . . .	673
	2	Baſſus.	ib.
501	3	Innocentius.	ib.
555	4	Bonus.	ib.
	5	S.Redemptus.	674
591	6	Luminoſus.	ib.
649	7	Bonitus.	ib.
721	8	Agnellus.	ib.
761	9	Stephanus.	674
853	10	Hadrianus.	ib.
871	11	Ioannes.	ib.
879	12	Stephanus.	ib.
963	13	Romanus.	ib.
993	14	Dominicus.	ib
998	15	Arfridus.	ib.
1015	16	Benedictus.	ib
1106	17	Auguſtinus.	ib.
1110	18	Placidus.	ib.
1138	19	S.Syro.	ib.
1138	20	Traſmundus.	ib.
1158	21	Ubaldus.	675
1161	22	Rodulphus.	ib.
1191	23	Berardus.	ib.
1203	24	Albertus Longus.	677
1276	25	Iacobus.	ib.
1297	26	Landulphus Rubeus.	678
1318	27	Philippus.	ib.
1344	28	Matthæus.	ib.
1350	29	Philippus.	ib
1350	30	Petrus.	ib.
1372	31	Dionyſius.	ib.
1389	32	Albertus.	ib.
1392	33	Ioannes Panella.	ib.
1395	34	Nicolaus.	ib
1409	35	Angelus.	ib.
	36	Gregorius.	ib.
1409	37	Sixtus.	ib.
1436	38	Antonius Buccabellus.	ib.
1445	39	Ioannes.	679
1453	40	Andreas.	ib.
1498	41	Petrus de Fineſtroſa.	ib.
1499	42	Franciſcus Philipperius.	ib.
1510	43	Tranquill de Macharatiis.	ib.
1548	44	Sebaſtianus Pighius.	ib.
1550	45	Dionyſius de Robertis.	ib.
1554	46	Aurel. de Thenbaldeſchis.	ib.
1584	47	Sylvius Galaſſus.	ib.
1591	48	Horatius Ciceronus.	ib.
1603	49	Fabritius Campius.	ib.
1605	50	Domitius Morellus.	ib
1612	51	Ennius Philonardus.	ib.
1644	52	Æneas Spannocchius.	680
1658	53	Octavius Roncionus.	ib.
1677	54	Io. Carolus Antonellus.	ib.
1694	55	Valerianus Chierichellus.	ib.

FULGINATIUM.

58	1	S.Chryſpoldus.	682
95	2	Britius.	683
174	3	N. . . .	684
189	4	S.Felicianus.	ib.
254	5	N. . . .	685
296	6	Felicianus.	ib.
350	7	Paulus.	686
475	8	Urbanus.	ib.
498	9	Fortunatus.	ib.
516	10	S.Vincentius.	ib.
590	11	Candidus.	687
602	12	Iacobus.	ib.
676	13	Florus.	ib.
740	14	Euſebius.	ib.
830	15	Dorotheus.	688
850	16	Dominicus.	ib.
870	17	Honuphrius.	ib.
967	18	Benedictus.	ib.
995	19	Longinus.	ib.
1031	20	Henricus.	ib.
1047	21	Sigemanous.	689
1059	22	Actius.	ib.
1078	23	Bonfilius de Bonfiliis.	ib.
1099	24	Andreas.	692
1123	25	Marcus.	ib.
1138	26	Benedictus.	ib.
1155	27	Anſelmus.	696
1210	28	Ægidius.	697
1265	29	Paparonus.	699
1285	30	Bernardus.	700

An. Chr.			Column.
1296	31	Bartholomæus.	700
1307	32	Bartholomæus Guintoncini.	701
1326	33	Paulus Nalli.	ib.
1363	34	Raynaldus.	702
1364	35	Io. Angelettus.	ib.
1384	36	Io. è Popula.	ib.
1397	37	Honuphrius Trincius.	ib.
1403	38	Federicus Freazius.	ib.
1417	39	Nicolaus Ferragatius.	703
1421	40	Gaſpar.	ib.
1423	41	Iacobus Berti.	ib.
1438	42	Chriſtophor. Buſcharius.	704
1444	43	Antonius de Bolognins.	ib.
1461	44	Antonius Betrions.	705
1486	45	Franciſcus Roſa.	710
1489	46	Lucas Borſianus.	ib.
1522	47	Bernardinus Caravajal.	711
1523	48	Rodericus Caravajal.	ib.
1539	49	Fabius Vigil.	712
1540	50	Blaſius Palladius.	ib.
1547	51	Iſidorus Clarius.	ib.
1555	52	Sebaſtianus Porticus.	713
1556	53	Io. Angelus Mediceus.	ib.
1559	54	Io. Sorbellonus.	714
1560	55	Clemens Dolera.	ib.
1568	56	Thomas Orſinus.	ib.
1576	57	Hippolytus Boſcus.	715
1582	58	Troilus Boncompagnus.	ib.
5584	59	Conſtãtinus Bargellinus.	716
1586	60	M. Ant. Bizzonius.	ib.
1606	61	Franc. Simonetta.	ib.
1612	62	Porphyrius Felicianus.	717
2634	63	Chriſtophorus Cajetanus.	ib.
1643	64	Ant. Montecatinus.	ib.
1669	65	M. Ant. Vicentinus.	718
1684	66	Io. Bapt Pallotta.	ib.
1698	67	Iulius Troilus.	ib.
1712	68	Dondatius Alexius.	ib.

FUNDANORUM.

An. Chr.			Column.
	1	N....	720
487	2	Vitalis.	ib.
539	3	N....	ib.
585	4	S. Andreas.	ib.
	5	Agnellus.	721
	6	Marſanus.	ib.
649	7	Palumbus.	ib.
680	8	Agnellus.	ib.
853	9	Alipertus.	ib.
862	10	Ioannes.	ib
879	11	Simeon.	ib.
998	12	Rainerius.	723
1000	13	Oliverius.	ib.
1015	14	Ioannes.	ib.
1059	15	Marinus.	ib
1099	16	Guntardus.	ib
1100	17	Benedictus.	ib.
1136	18	Petrus.	ib.
1179	19	Ioannes.	ib.
1180	20	Daniel.	714
1199	21	Benedictus.	ib.
	22	Ioannes.	ib.
1210	23	Robertus.	ib.
1289	24	Albertus.	727
1300	25	Leo.	ib.
1306	26	Iacobus.	ib.
1317	27	Blaſius.	ib.
5336	28	Petrus.	ib.
1342	29	Franciſcus.	ib.
1343	30	Franciſcus.	ib.
1343	31	Lambardus.	ib.
1348	32	Leonardus Tacconius.	ib.
1363	33	Iacobus.	728
1368	34	Raymundus.	ib.
1391	35	Stephanus de Sardis.	ib
1399	36	Dominicus de Attallis.	ib.
1418	37	Benedictus.	731
5422	38	Marinus de Cayvano.	ib.
5445	39	Nicolaus de Fatiis.	731
1476	40	Petrus Cajetanus.	ib.
5500	41	Nicolaus Pellegrinus.	ib.
1520	45	Franciſcus.	ib.
1534	43	Iacobus Pellegrinus.	ib.
1537	44	Io. Angelus Pellegrinus.	732
1555	45	Jo. Andreas Caſſarellus.	ib.
1555	46	Fauſtus Caſſarellus.	ib.
1567	47	Matthæus Guerra.	ib
1576	48	Pius Lotherius:	ib.
1592	49	Jo. Bapt Comparious.	ib.
1616	50	Lælius Veretanus.	ib.
1619	55	Auguſtinus Gandulphus.	ib.
1636	52	Mauritius Raganus.	ib.
1640	53	Jo: Petrus de Theano.	ib.
1662	54	Simon Oliverius.	ib.
1669	55	Philippus Alſerius.	ib.
1693	56	Matthæus Gagliaoi.	ib.
1703	57	Victor Felix Couci.	733

HORTANORUM.

An. Chr.			Column.
330	2	Jo: Montanus.	734
363	2	S. Caſſianus.	ib.
	3	Leo.	ib.
502	4	Martianus;	735
592	5	Hubaldus.	ib.
	6	Blandus.	ib.
649	7	Julianus.	ib.
743	8	Mauritius.	ib.
761	9	Adam.	ib.
826	10	Stephanus.	ib.
860	11	Arſenius.	ib.
	12	Zacharias.	ib.
897	13	Stephanus.	ib.
916	14	Petrus.	ib.
963	15	N....	ib.
1005	16	Lambertus.	ib.
1057	17	Ioannes.	ib.
5036	18	Laudovinus.	ib.
1126	19	Rodulphus.	736
1179	20	Paulus.	ib.
1200	21	Paulus.	737
1222	22	N....	ib.
1239	23	Tranſmundus;	ib.
1248	24	Joannes.	ib.
1254	25	Petrus.	ib.
1284	26	Conradus.	Ib.
1296	27	Bartholomæus.	738
5298	28	Laurentius.	ib.
1334	29	Nicolaus Zabareſchius.	ib.
1362	30	Ioannes.	ib.
1365	31	Petrus.	ib.
1366	32	Ioannes.	ib.
1413	33	Paulus Albertius.	ib.
1420	34	Sancius.	ib.
1432	35	Valentinus.	ib.
1442	36	Lucas.	740
1443	37	Antonius Stella.	ib.
1445	38	Nicolaus Palmerius.	ib.
1467	39	Antonius.	741
1473	40	Pyrrhus Ajoſſa.	ib.
1486	41	Angelus Pechinolius.	ib.
1493	42	Henricus Brunus.	ib.
1498	43	Georgius Maccafanus.	ib.
1499	44	Ludovicus.	ib.
1503	45	Io. Brochardus.	ib.
1506	46	Franc. de Franciſchinis.	ib.
1525	47	Paulus Cæſius.	742
1537	48	Lucas Sabellus.	ib.
1538	49	Pomponius Cæſius.	ib.
1539	50	Scipio Bongallus.	ib.
1565	51	Nicolaus Peruſcus.	ib.
1582	52	Andreas Longus.	ib.
1607	53	Hippolytus Fabianus.	743
1621	54	Angelus Gozadinus.	ib.
1653	55	Thaddæus Altinus.	ib

Reliquos vide in Caſtellanorum ſerie.

HUMANATENSIUM.

Ao. Chr.			Column.
465	1	Philippus.	743
553	2	Quodvultdeus.	ib.
598	3	Hadrianus.	ib
853	4	Sergius.	ib.
887	5	Robertus.	ib.
967	6	Benedictus.	ib.
1056	7	Guillelmus.	ib.
1059	8	Vido.	744
1169	9	Iordanus.	ib.
1233	10	N...	ib.
1247	11	N....	745
1252	12	G....	ib.
5254	13	Arnulphus.	ib.
1280	54	Bernardus;	ib.
1589	15	Gerardus.	ib.
1323	16	Petrus.	ib.
1338	17	Bonincontrus Thomæus.	ib
1343	18	Simeon Marcellinus.	ib.
1363	19	Sylveſter.	ib.
1386	20	Ioannes.	ib
1393	21	Antonius.	746
5393	22	Antonius.	ib.
1400	23	Hugo.	ib.

INTERAMNENSIUM.

Ao. Chr.			Column.
138	1	S. Peregrinus.	748
176	2	S. Anthimus.	ib.
203	3	S. Valentinus.	ib.
310	4	S. Proculus.	749
310	5	S. Voluſianus.	ib.
342	6	S. Syrus.	750
430	7	Anthemius.	ib.
436	8	Ælonius.	ib.
465	9	Prætextatus.	ib.
487	10	Conſtantinus.	ib.
490	11	Petrus.	ib.
499	12	S. Felix.	ib.
523	13	S. Valentinus.	ib.
542	14	S. Proculus:	ib.
554	15	Syrus.	751
558	16	Valentinus.	ib.
	17	S. Caſſius.	Ib.
565	18	S. Iuvenalis;	ib.
	19	Ioannes.	ib.
595	20	Projectitius.	ib.
605	21	Conſtantius.	ib.
606	22	Anaſtaſius.	ib.
653	23	Conſtantinus:	752
714	24	N....	ib.
1217	25	Raynerius.	757
1254	26	Philippus.	760
1276	27	Petrus Saracinus.	ib.
5296	28	Raynaldus.	ib.
1297	29	Maſſæus.	ib.
1316	30	Andreas.	ib.
1319	31	Ægidius.	ib.
5323	32	Thomas.	ib.
1334	33	Gregorius.	ib.
1355	34	Thomas.	ib.
1359	35	Matthæus.	ib.
1389	36	Franciſcus.	ib.
1406	37	Ludovicus Mazzancollus.	ib.
1459	38	Franciſcus de Cuppinis.	761
1463	39	Ludovicus.	ib.
1472	40	Franciſcus Maria.	ib.
1474	41	Thomas.	762
1474	42	Barnabas.	ib.
1494	43	Io de Fonſalida.	ib.
5498	44	Franciſcus.	ib.
1499	45	Ventura Bufalinus.	ib.
1504	46	Franciſcus Hiloris.	ib.
1506	47	Petrus de Bordonis.	ib.
1509	48	Aloyſius de Apera.	ib.
1520	49	Pompejus Columna.	ib.
1510	50	Sebaſtianus de Valentibus	ib.
1553	51	Io. Iacobus Barba.	ib

An.Chr.			Colum.
1565	52	Thomas Scotus.	764
1567	53	Mutius Calinus.	764
1570	54	Bartholomæus Ferrus.	764
1581	55	Hieronymus Petronius.	764
1591	56	Jo: Ant. Honoratus.	764
1606	57	Ludovicus Ripa.	764
1613	58	Clemens Gera.	764
1625	59	Coſmus Manuccius.	764
1633	60	Franciſcus Vitellius.	764
1636	61	Hippolytus Andreaſſus.	765
1646	62	Franciſcus Rapacciolus.	765
1656	63	Sebaſtianus Gentilis.	765
1667	64	Petrus Lanfranconus.	765
1675	65	Carolus Bonaiaccia.	765
1684	66	Sperellus de Sperellis.	765
1698	67	Cæſar Sperellus.	765

LAURETANORUM.

1586	1	Franciſcus Cantuccius.	770
1586	2	Rutilius Benzonius.	770
1611	3	Auguſtinus Calaminus.	775
1621	4	Julius Roma.	771
1634	5	Amicus Panichius.	771

De cęteris conſule ſeriem Recanatenſiũ

LIPARENSIUM.

254	1	S Agatho,	773
530	2	Auguſtinus.	774
585	3	Agatho.	774
592	4	Paulinus.	774
595	5	N. . . .	774
660	6	Peregrinus.	774
700	7	N. . . .	774
787	8	Baſilius.	775
879	9	Samuel.	775
1157	10	Gilibertus.	778
1180	11	Stephanus.	778
1208	12	Anſelmus.	778
1220	13	Jacobus.	778
1229	14	Paganus.	778
1248	15	Raynaldus.	778
1250	16	Philippus.	778
1252	17	Bartholomæus Varellus.	778
1286	18	Pandulphus.	779
1304	19	Joannes.	779
1343	20	Vincentius.	779
1346	21	Petrus de Pernis.	779
1354	22	Petrus Thomaſius.	779
1358	23	Jo: Graſſeus.	780
1364	24	Franciſcus.	780
1372	25	Uberrinus Corleonenſis.	780
1392	26	Io: de Cauſſa.	780
1397	27	Franciſcus Gattulus.	780
1400	28	Antonius.	782
	29	Thomas.	782
1419	30	Antonius de Comite.	782
1432	31	Bartholomæus.	782
1476	32	Franciſcus de Stylo.	782
1489	33	Jacobus Carduinus.	782
1506	34	Franciſcus.	782
1514	35	Antonius Genonius.	782
1524	36	Petrus.	782
1532	37	Gregorius Magalottus.	782
1534	38	Baldus Ferratinus.	783
1554	39	Annibal Spatafora.	783
1554	40	Philippus Lancia.	783
1564	41	Antonius Iuſtinianus.	783
1571	42	Petrus de Cancellariis.	783
1580	43	Paulus Bellardiens.	783
1585	44	Martinus.	784
1593	45	Io. Gonzales.	784
1599	46	Alphonſus Vitalis.	784
1618	47	Albertus Caccamo.	784
1627	48	Ioſeph Candidus.	784
1645	49	Auguſtinus Candidus.	787
1650	50	Benedictus Hieracens.	787
1660	51	Adam Gentilis.	788

An.Chr.			Column.
1663	52	Franciſcus Araia.	788
1691	53	Cajetanus de Caſtillo.	788
1694	54	Hieronym. Vintimiglia.	788
1710	55	Nicol. Maria Tedeſchi.	789

LUCENSIVM.

46	1	S. Paulinus.	791
69	2	S Valerius.	792
324	3	S.Theodorus.	793
346	4	Maximus.	793
359	5	Paulinus.	793
	6	Fullanus.	793
465	7	Felix.	794
546	8	Obſequentius.	794
	9	Geminianus.	794
560	10	S.Frigidianus.	794
588	11	Valerianus.	795
	12	Paternus.	795
	13	Piſanus.	795
	14	Vindicius.	795
	15	Probinus.	795
	16	Maximus.	795
	17	Aurelianus.	795
	18	Numnoſus.	795
	19	Dicentius.	795
	10	Aventius.	795
	21	Abundantius.	795
	22	Laurentius.	795
649	23	Lætus,	795
680	24	Eleutherius.	795
685	25	Felix.	795
700	26	Balſarius.	795
714	27	Taporperianus.	795
732	28	Vvalprandus.	795
780	29	Peredeus.	796
781	30	B Ioannes.	796
800	31	Iacobus.	797
819	32	Petrus.	ibid.
843	33	Berengarius.	ibid.
844	34	Ambroſius.	ibid.
852	35	Hieronymus.	ibid.
869	36	Gherardus.	798
896	37	Petrus.	799
934	38	Iacobus.	803
935	39	Conradus.	ibid.
967	40	Aghinus.	ibid.
968	41	Adalongus.	ibid.
981	42	Vido.	804
982	43	Theudigrimus.	ibid.
987	44	Iſalfredus.	ibid.
990	45	Gherardus.	805
1005	46	Rodilandus.	ibid.
1014	47	Grimizzus.	ibid.
1023	48	Ioannes.	ibid.
1056	49	Anſelmus Badagius.	807
1073	50	S Anſelmus.	813
1089	51	Gothifredus.	816
1098	52	Ringerius.	ibid.
1112	53	Rodulphus.	818
1118	54	Benedictus.	ibid.
1128	55	Ubertus.	810
1140	56	Otho.	ibid.
1146	57	Gregorius.	ibid.
1164	58	Plebanus.	ibid.
1166	59	Henricus.	ibid.
1171	60	Landus.	ibid.
1175	61	Guillelmus.	ibid
1196	62	Vvido.	821
1201	63	Robertus.	ibid.
1225	64	M.R.	ibid.
1227	65	Opizo.	823
1236	66	Guercius Teſta.	ibid.
1257	67	Henricus.	ibid.
1271	68	Paganellus.	ibid.
1272	69	Petrus Angelellius.	ibid.
1275	70	Paganellus.	ibid.
1300	71	Henricus.	ibid.
1330	72	Guillelmus Dulcinus.	ibid.
1349	73	Berengarius.	ibid.
1368	74	Guillelmus.	ibid.

An.Chr.			Column.
1374	75	Paulus Gabriellius.	ibid.
1381	76	Antonius de Riparia.	ibid.
1383	77	Io Salvutius.	824
1394	78	Nicolaus Lazari.	ibid.
1436	79	Ludovicus de Maurinis.	825
1441	80	Balthaſsar Mannus.	ibid.
1448	81	Stephanus de Trentis.	826
1477	82	Iacobus Ammannatus.	ibid.
1479	83	Nicol es Com. S. Donnini.	ib.
1495	84	Felinus Maria Sandæus.	827
1503	85	Galeottus Franciottus.	828
1508	86	Sixtus Gara Roboreus.	829
1517	87	Leonardus Roboreus.	ibid.
1517	88	Raphael Riarius.	ibid.
1517	89	Franc. Sfortia Riarius.	ibid.
1546	90	Barthol. Guidiccionius.	ibid.
1549	91	Alex. Guidiccionius.	830
1600	92	Alex. Guidiccionius.	831
1637	93	M. Ant Franciottus.	ibid.
1646	94	Io. Bapt. Raynoldus.	832
1650	95	Petrus Rota.	ibid.
1657	96	Hieronymus Bonviſius.	ibid.
1677	97	Julius Spinula.	ibid.
1690	98	Franciſcus Bonviſius.	ibid.
1704	99	Horatius Philippus Spada.	ib.
1714	100	Ginneſius Calchi.	ibid.

LUNENSIUM & SARZANENSIUM.

	1	S.Habetdeus.	834
	2	S Terentius.	ibid.
501	3	Victor.	ibid.
553	4	Verecundus.	ibid.
600	5	S.Cechardus.	ibid.
	6	S Venantius.	ibid.
	7	S.Baſilius.	ibid.
	8	S. Salarius.	ibid.
	9	Lucius.	ibid.
640	10	Lazarus.	ibid.
649	11	Thomas.	ibid.
680	12	Severus.	ibid.
	13	Lenthecorius.	ibid.
	14	Apollonius.	ibid.
826	15	Petroaldus.	835
867	16	Teudolaſius.	ibid.
	17	Gualchetius.	ibid.
900	18	Odelbertus.	ibid.
960	19	Anſelmus.	836
967	20	Adelbertus.	ibid.
981	21	Gotofredius.	837
1028	22	Vvido.	839
1059	23	Anſelmus.	840
	24	Guido.	ibid.
1089	25	Lazarus.	841
1095	26	Philippus.	ibid.
1124	27	Andreas.	ibid.
1130	28	Philippus.	844
1137	29	Gotifredus.	ibid.
1160	30	Andreas.	846
1168	31	Raynerius.	ibid.
1170	32	Pipinus de Arrighis.	ibid.
1179	33	Alexander.	ibid.
1183	34	Petrus.	ibid.
1191	35	Rolandus.	850
1196	36	Philippus.	ibid.
1198	37	Gualterus.	ibid.
1213	38	Marzucchus.	851
1221	39	Norandinus.	852
1224	40	Buttafava.	ibid.
1228	41	Guillelmus.	853
1241	42	Gotifredus.	ibid.
1273	43	Henricus de Fucecchio.	ibid.
1296	44	Antonius.	ibid.
1312	45	Gerardinos Maleſpina.	854
1321	46	Barnabas Maleſpina.	ibid.
1338	47	Antonius de Fliſco.	ibid.
1344	48	Agapitus Columna.	ibid.
1344	49	Jordanus Columna.	ibid.
1351	50	Gabriel Maleſpina.	ibid.

An.Chr.			Column.
1363	51	Antonius.	854
1378	52	Iacobus Campana.	855
1386	53	Franc de Lantis.	855
1390	54	Martinus Ferrarius.	855
1396	55	Io. Monturius.	855
1406	56	Iacobus de Rubeis.	855
1415	57	Franciſcus.	855
1465	58	Ant Mar: Parentucellus.	855
1486	59	Thomas Bennettus.	855
1497	60	Sylveſter Benettus.	856
1537	61	Io Franc. Paliaria.	856
1561	62	Simon Paſqua.	856
1565	63	Benedictus Lomellinus.	856
1572	64	Io Bapt. Biacellus.	856
1590	65	Io Bapt Salvagus.	856
1626	66	Io. Domin. Spinula.	856
1637	67	Proſper Spinula.	856
1665	68	Io. Bapt. Spinula.	856
1695	69	Io. Hieronymus Naſelli.	856
1710	70	Ambroſius Spinula.	856

MANTUANORUM.

An.Chr.			Column.
808	1	Gregorius.	860
813	2	Eſtulſus.	860
859	3	Io. Egnulphus.	861
933	4	Manaſſes.	861
945	5	Petrus.	861
951	6	Guillelmus.	861
997	7	Petrus.	861
685	8	Ioannes.	862
1017	9	Iſolphus.	862
1045	10	Martianus.	862
1054	11	Conon.	862
1056	12	Eliſeus.	863
1078	13	Saphodomus.	863
1082	14	Ubaldus.	863
1106	15	Ugo.	863
1109	16	Manfredus.	863
1148	17	Henricus.	863
1148	18	Garſiodorus.	863
1170	19	Vido.	863
1176	20	Ioannes.	864
1185	21	Sigefredus.	864
1194	22	Henricus.	864
1220	23	Hugo.	864
1227	24	Pelizarius.	864
1231	25	Guidottus Corregius.	864
1238	26	Iacobus de Porta.	866
1252	27	B Martin de Caſaloldis.	867
1303	28	Philippus de Caſaloldis.	867
1303	29	Philippus de Bonaccolsis.	868
1304	30	Iacobus.	868
1307	31	Sacramozus Gonzaga.	868
1320	32	Iacobus de Benefactis.	868
1338	33	Gothifredus.	868
1348	34	Rufinus.	868
1366	35	Guido Gonzaga.	868
1385	36	Sacramozus Gonzaga.	868
1390	37	Antonius de Ubertis.	868
1417	38	Io. de Ubertis.	869
1428	39	Matthæus Bonimpertus	869
1444	40	Galeatius Caurianus.	869
1466	41	Robertus Bonimpertus.	870
1466	42	Franc. Gonzaga.	870
1483	43	Ludovicus Gonzaga.	870
1511	44	Sigiſmundus Gonzaga.	870
1520	45	Hercules Gonzaga.	872
1563	46	Fridericus Gonzaga.	873
1566	47	Franciſcus Gonzaga.	873
1566	48	Gregorius Boldrinus.	873
1578	49	Marcus Gonzaga.	874
1583	50	Alexander Andreaſſus:	874
1593	51	Franciſcus Gonzaga.	874
1610	52	Vincentius Agnellus.	875
1646	53	Maſſæus Vitalis.	875
1671	54	Ferdinandus Tiburtius.	875
1674	55	Io. Ludov. Catancus.	875
1687	56	Henricus Vialardus.	875
1713	57	Alexander Arigonus.	875

MARCI.

An.Chr.			Column.
1156	1	Hunfridus.	876
1216	2	Andreas.	ibid.
1256	3	Marcus.	877
1256	4	Fabianus.	ibid.
1272	5	Mirabellus.	ibid.
1275	6	Petrus.	ibid.
	7	Franciſcus.	ibid.
1281	8	Marcus Mirabellus.	ibid.
1286	9	Manfredus.	878
1321	10	Thomas.	ibid.
1348	11	Bertuccius.	Ibid.
1349	12	Ioannes.	ibid.
1380	13	Philippus.	ibid.
1399	14	Thomas.	979
1399	15	Dominicus.	ibid.
1400	16	Manerius.	ibid.
1404	17	Ludovicus Imbriacus.	ibid.
1435	17	Antonius.	ibid.
1473	19	Gotefredus.	ibid
1484	20	Quintilius.	ibid.
1518	21	Aloyſius de Amato.	ibid.
1530	25	Aloyſius Alferius.	ibid.
1530	23	Coriolanus de Martyranis.	ib.
1557	24	Io Ant. de la Tolfa.	ibid.
1562	25	Petrus de la Tolfa.	ibid.
1562	26	Fabritius Landrianus.	ibid.
1566	27	Guillelmus Sirletus.	ibid.
1569	28	Organtinus Scarola.	880
1572	29	Hyppolitus Boſchus.	ibid.
1576	30	Matthæus Guerra.	ibid.
1578	31	Io. Ant. Grinitus.	ibid.
1585	32	M. Antonius de Fuſo.	Ibid.
1585	33	Io. Maria de Alexandris.	ibid.
1585	34	Franc. Ant de Afflicto.	ibid.
1586	35	Antonius Meliorius.	881
1591	36	Ludovicus Alferius.	ibid.
1594	37	Io. Hieron. Piſanus.	ibid.
1602	38	Aurelius Novarinus.	ibid.
1607	39	Io. Vincentius Cantaceus.	ib.
1613	40	Gabriel Narius.	ibid.
1624	41	Io. Bapt. Indellius.	ibid.
1630	42	Conſalvus Caputus.	ibid.
1633	43	Defendens Bruſatus.	Ibid.
1648	44	Hyacinthus Cevolus.	ibid.
1652	45	Theodorus Fantonius.	882
1685	46	Antonius Papi.	ibid.
1688	47	Petrus Ant. de Alexandro.	ib.
1694	48	Franc Maria Caraffa.	ibid.
1704	49	Matthæus Sibilla.	ibid.

MARSORUM.

An.Chr.			Column.
	1	S. Marcus.	
540	2	S. Rufinus.	885
555	3	Ioannes.	888
649	4	Luminoſus.	ibid.
	5	Lidueiſtus.	ibid.
968	6	Rottaris.	ibid.
970	7	Albericus.	ibid.
994	8	Quinſius.	889
1056	9	Actius.	ibid.
1056	10	Pandulphus.	ibid.
1096	11	Andreas.	891
1110	12	S. Berardus.	892
1155	13	Bernardus.	902
1178	14	Benedictus.	904
1179	15	Zacharias.	905
	16	Thomas.	907
1198	17	Ingeamus.	ibid.
1230	18	Ioannes.	908
1236	29	N....	ibid.
1254	20	Cæſarius:	910
1254	21	Nicolaus.	ibid.
1275	22	S....	ibid.
1276	23	Iacobus.	ibid.
1295	24	Iacobus Buſca.	911
1327	25	Petrus Ferrus.	911
1336	26	Thomas Cyprianus.	911
1348	27	Thomas.	ibid.
1353	28	Iacobus Puccius.	912
1363	29	Iacobus de Militibus.	ibid.
1365	30	Bernardus.	ibid
1380	31	Petrus.	ibid.
	32	Iacobus.	ibid.
1387	33	Gentilis.	ibid.
1398	34	Philippus.	ibid.
1418	35	Salvatus.	ibid.
1430	36	Thomas.	ibid.
1430	37	Sabas de Carbonibus.	ibid.
1446	38	Angelus Maccaſanus.	Ibid.
1477	39	Franc Maccaſanus.	913
1471	40	Gabr Iacob. Maccaſanus	ib.
1498	41	Jacobus Maccaſanus.	ibid.
1510	42	Jo. Dionyſius Maccaſanus.	ib.
1533	43	Marcellus Creſcentius.	ibid.
1546	44	Franzinus Michaelius.	914
1548	45	Nicolaus de Vigiliis.	ibid.
1561	46	Jo Bapt. Melaneſius.	ibid.
1579	47	Matthæus Colles.	ibid.
1596	48	Barthol. Perettus.	915
1628	49	Balleonus Carradorus.	ibid.
1630	50	Mutius Columna.	ibid.
1632	51	Laurentius de Maximis.	ibid.
1648	52	Jo. Paulus Caccia.	ibid.
1650	53	Antonius de Gaſparis.	Ibid.
1664	54	Didacus Petra.	ibid.
1680	55	Franc. Bernardinus Corradinus.	ibid.

MELPHITENSIUM.

An.Chr.			Column.
1179	1	Joannes.	917
1208	2	N....	Ibid.
	3	N....	ibid.
1571	4	Riccardus.	ibid.
1295	5	Paulus.	ib.
1316	6	Paſchalis.	ib.
1325	7	Alexander.	ib.
1336	8	Iacobus.	ib.
1344	9	Leo.	ib.
1375	10	Nicolaus.	ib.
1388	11	Simon Lopa:	918
1401	12	Io. Brancia.	ib
1421	13	Petrus Piezius.	ib.
1427	14	Gentilis de Monte.	ib.
1433	15	Andreas de Rocca.	ib.
1473	16	Leonardus de Palmeriis.	ib.
1473	17	Io. Bapt. Cybo.	ib.
1484	18	Angelus de Lacertis.	ib.
1508	19	Alexius Cæladonius.	ib.
1517	20	Ferdinandus Ponzettus.	ib.
1518	21	Iacobus Ponzettus.	919
1553	22	Nicolaus Majoranus.	ib.
1566	23	Majoranus de Majoranis.	ib.
1598	24	Offredus de Offredis.	ib.
1606	25	Io. Ant. Bovius.	ib.
1622	26	Hyacinthus Petronius.	ib.
1648	27	Io. Thomas Pinellus.	ib.
1670	28	Franc. de Marinis.	ib.
1670	29	Carolus Loffredus.	920
1691	30	Petrus Vecchia.	ib.
1696	31	Domin. Beliſarius de Bellis.	ib.
1701	32	Io: de Effectibus.	ib.
1714	33	Fabritius Salerno.	ib.

MELPHIENSIUM.

An.Chr.			Column.
1059	1	Balduinus.	955
1097	2	Vvillelmus.	913
1155	3	Rogerus.	925
1179	4	Rodulphus.	ib.
1193	5	Guglielmus.	ib.
1202	6	Iacobus.	926
	7	R....	ib.
1213	8	Richerius.	919
1251	9	Rogerius.	ib.
1261	10	Cuillelmus.	ib.
1266	11	Garverus.	ib.

An. Chr.			Column.
1278	12	Franc. de Monaldis.	959
1280	13	Simibaldus.	ib.
1295	14	Saracenus.	930
1319	15	Conſtantinus.	931
1324	16	Guillelmus.	ib.
1325	17	Alexander.	932
1328	18	Monaldus de Monaldis.	ib.
1332	19	Iacobus.	933
1347	20	Petrus.	ib.
1348	21	Jo. de Naſo.	ib.
1349	22	Nicolaus.	ib.
1349	23	Nicolaus Caracciolus.	ib.
1363	24	Antonius.	934
1366	25	Pandulphus.	ib.
1369	26	Franc Sconditus.	ib.
1382	27	Iacobus.	ib.
1384	28	Antonius.	935
1403	29	Aotonius.	ib.
1412	30	Franc. Caroſius.	937
1418	31	Aſtorgius.	ib.
1419	32	Jacobus Inſulanus.	ib.
1425	33	Nicolaus Georgius.	ib.
1431	34	Ciccius Palumbus.	ib.
1437	35	Honuphrius Franciſcus.	ib.
1450	36	Alphonſus Coſta.	938
1472	37	Gaſpar Loffredus.	ib
1481	38	Octavianus Bentivolus.	ib.
1486	39	Franc Caracciolus.	Ib.
1493	40	Io: Borgia.	ib.
1498	41	Io. Ferrerius.	ib.
1499	42	Kaphael Pedemontaous.	939
1519	43	Laurentius Puccius.	ib.
1521	44	Iannuttus Puccius.	ib.
1537	45	Aotonius Puccius.	ib.
1537	46	Io. Vincentius Aquaviva.	ib.
1546	47	Robertus Puccius.	ib.
1547	48	Marinus Ruffinus.	ib.
1550	49	Alesander Ruffious.	ib
1574	50	Guſpar Cincius.	940
1590	51	Horatius Celſus.	ib.
1591	52	M. Ant. Amidanus.	ib.
1591	53	Matthæus Brumanus.	940
1594	54	Placidus de Marra.	ib.
1621	55	Deſiderius Scalia.	941
1622	56	Lazarus Caraffinus.	ib.
1626	57	Deodatus Scalia.	ib.
1644	58	Iacobus Raymundus.	ib.
1645	59	Hieronymus Peregrious.	ib.
1645	60	Aloyſius Brancifortius.	ib.
1666	61	Iulius Caracciolus.	941
1671	62	Thomas de Franchis.	ib.
1696	63	Franciſcus Ant. Teiven.	ib.
1697	64	Antonius Spinellus.	ib.

MILITENSIUM.

1073	1	Arnulphus.	951
1077	2	Hinſphorus.	ib.
1094	3	Gaufridus.	ib.
1099	4	Eberardus.	ib.
1100	5	G	ib.
1119	6	Gaufridus.	ib.
1123	7	Raynaldus.	852
1139	8	Stephanus.	ib.
1168	9	Ard. . .	954
1175	10	Anſelmus.	ib.
	11	N	ib.
1200	12	Petrus.	ib.
1222	13	Rogerius.	ib.
	14	Rivibardus.	ib.
1252	15	N	ib.
1279	16	Dominicus.	955
1282	17	Deodatus.	955
1286	18	Saba.	ib.
1298	19	Aodreas.	ib.
1311	20	Manfredus Giſonus.	956
1328	21	Gotrofredus-Fazarus.	ib.
1348	22	Petrus de Valeriania.	957
1376	23	Thomas de Buccamungellis.	ib.

Ao. Chr.			Column.
1396	24	Henricus.	957
1398	25	Andreas d'Alagni.	ib
1402	26	Conradus Caracciolus.	ib.
1411	27	Aſtorgius Agneoſis.	ib.
1413	28	Jacobus.	ib.
1420	29	Antonius Strada.	ib.
1422	30	Iacobus.	958
1435	31	Dominicus.	ib.
1435	32	Antonius Sorbillus.	Ib.
1464	33	Cæſar Caietanus.	ib.
1474	34	Narciſus.	ib.
1478	35	Antonius.	ib.
1480	36	Iacobus de Ruvere.	ib.
1504	37	Franc. Alidoſius.	ib.
1505	38	Franc Roboreus.	ib.
1508	39	Andreas de Valle.	ib.
1523	40	Quintius de Ruſticis.	959
1566	41	Innicus Davolus.	ib.
1573	42	Io. M. de Alexandris.	ib.
1585	43	M Aot. de Tufo.	ib.
1608	44	Io. Bapt-Leoius.	ib.
1611	45	Felix Centinus.	ib.
1613	46	Virgilius Cappooius.	ib.
1631	47	Mauritius Centinus.	ib.
1640	48	Gregorius Panzianus.	960
1662	49	Didacus Maurellus.	ib
1681	50	Octavius Paravicious.	ib.
1696	51	Dom. Antonius de Bernardinis.	961

MONOPOLITANORUM.

1059	1	Deodatus.	961
1065	2	Smaragdus.	ib.
1071	3	Petrus.	ib.
1073	4	Romoaldus.	ib.
1118	5	Nicolaus.	963
1144	6	Michael.	964
1176	7	Stephanus.	965
1187	8	Paganus.	967
1202	9	Guillelmus.	ib.
1218	10	Matthæus.	ib.
1227	11	Ioannes.	ib.
1238	12	Guillelmus:	968
1255	13	Iulius.	ib.
1282	14	Paſchalis.	ib.
1286	15	Petrus.	ib.
1288	16	Robertus.	ib.
1309	17	Nicolaus.	ib.
1312	18	Franciſcus.	ibid.
1319	19	Paſchalis.	ibid.
1336	20	Dionyſius.	ibid.
1342	21	Marcus.	ibid.
1347	22	Petrus.	969
1373	23	Joanues.	ibid.
1382	24	Franciſcus Carbonus.	ibid.
1385	25	Petrus.	ibid
1391	26	Jacobus.	ibid.
1400	27	Marcus.	ibid
1404	28	Vrſus de Afflicto.	ibid.
1405	29	Otho Mormilius.	ibid.
1413	30	Ioſue.	ibid.
1431	31	Petrus.	ibid.
1437	32	Antonius de Pede.	ibid.
1456	33	Alexander Manfredus.	ibid.
1485	34	Urbanus Caragoinus.	973
1508	35	Michael Claudius.	ibid.
1515	36	Theodorus Pius.	ibid.
1546	37	Octavianus Præconius.	ibid.
1561	38	Fabius Pignatrellus.	974
1572	39	Alphonſus Alvarez.	ibid.
1577	40	Antonius Portius.	ibid.
1598	41	Joannes Lopez.	ibid.
1608	42	Jacobus Macedoneus.	ibid.
1627	43	Julius Maſius.	ib.
1640	44	Franciſcus Surgentius.	ib.
1654	45	Benedictus de Herrera.	ib.
1664	46	Joſeph Cavallerus.	ib.
1697	47	Carolus Tilli.	ib.
1698	48	Cajetanus Andrea.	ib.

Ao. Chr.			Column.
1704	49	Alphonſus Franciſcus. Dominguez.	974 ib.
1707	50	Nicolaus Centomaoi.	ib.

MONTEFLASCONENSIU ET CORNETANORUM

1376	1	Petrus de Arzenſis.	985
1381	2	Nicolaus.	985
1398	3	Aotonius.	986
1404	4	Andreas Guidius.	986
1412	5	Antonius.	986
1429	6	Dominicus.	986
1432	7	Petrus Aotonius.	986
1436	8	Petrus de Orto.	986
1438	9	Valentinus.	986
1438	10	Barthol. Vitelleſchus.	986
1442	11	Franciſcus de Materio.	987
1463	12	Angelus Vitelleſchus.	987
1470	13	Gilbertus Ptolomæus.	987
1477	14	Albertus Ptolomæus	987
	15	Dominicus de Ruvere.	987
1496	16	Seraphinus Panulphatius.	987
1499	17	Io. Ptolomæus.	987
1499	18	Alexaoder Farneſius.	987
1519	19	Laurentius Puccius.	987
1519	20	Raynuccius Farneſius.	987
1548	21	Vido Sfortia.	988
1548	22	Vbaldinus Bandinellus.	988
1551	23	Achilles Graſſius.	988
1555	24	Carolus Graſſius.	988
	25	Alexander Farneſius.	989
1572	26	Ferrantes Farneſius.	989
1573	27	Franciſcus Guiniſius.	989
1578	28	Viocentius Fucherius.	989
1580	29	Hieronymus Beotivolus.	989
1601	30	Paulus Æmilius Zachias.	989
1605	31	Laudivius Zachias.	989
1630	32	Gaſpar Cechinellus.	990
1666	33	Paulutius Paulutius.	990
1671	34	Domiuicus de Maximis.	990
1687	35	M. Ant. Barbadicus.	990
1706	36	Sebaſtiaous Bonaventura.	990

MONTIS ILCINENSIVM.

1461	1	Jo. Chinugius.	995
1470	2	Thomas Piccolomineus.	996
1483	3	Auguſtinus Patritius.	996
1496	4	Franc. Piccolomineus.	996
1498	5	Hieron. Piccolomineus.	996
1510	6	Hieron. Piccolomineus.	ib.
1535	7	Alexander Piccolomioeus.	ib.
1554	8	Fran. Mar. Piccolomiueus.	ib.
1600	9	Camillus Burgheſius.	ib.
1607	10	Marius Coſſus.	ib.
1619	11	Hippolytus Burgheſius.	997
1637	12	Scipio Tancredus.	ib.
1641	13	Alexaoder Sergardus.	ib.
1652	14	Aotonius Bichius.	ib.
1656	15	Laurentius Martioozus.	998
1664	16	Fabius de Vecchiis.	ib.
1688	17	Romualdus Tancredi.	ib.
1695	18	Ioſeph Maria Borgognioi.	ib.

MONTIS PELUSII.

1123	1	Leo.	999
1451	2	Antonellus.	ib.
1460	3	Aotonius de Joannetto	ib.
1463	4	Rogerus.	ib.
1477	5	Martinus Sotomaior.	ib.
1480	6	Donatus.	ib.
1480	7	Antonius.	ib.
1482	8	Julius Cantelmus.	ib.
1495	9	Berardus de Carminis.	ib.
1498	10	Marcus Coppola.	ib.
1528	11	Auguſtious Landulphus.	ib.
1532	12	Jo. Domioicus de Cupis	1000

An. Chr.			Column.
1537	13	Bernard. Tempeſtinus.	1000
1540	14	Petrus Martinus.	ib.
1546	15	Paulus de Cupia.	ib.
1548	16	Aſcanius Ferrerius.	ib.
1550	17	Vincentius Ferrerius.	ib.
1561	18	Aloyſius de Coperia.	ib.
1578	19	Lucius Maranta.	ib.
1592	20	Gioja Dragomannus.	ib
1596	21	Camillus Scribonius.	ib.
1600	22	Hippolytus Maſſarinus.	ib.
1605	23	Franciſcus Peruſcus.	1001
1615	24	Thomas Sanfelicius.	ib.
1621	25	Honufrius Griſarius.	ib.
1623	26	Didacus Merinus.	ib.
1626	27	Theodoricus Pelleonius.	ib.
1637	28	Gaudius Caſtelli.	ib.
1638	29	Attilius Urſinus.	ib.
1654	30	Philippus Cæſarini.	ib.
1674	31	Raphael Riarius.	ib.
1684	32	Fabritius Suſanna.	ib.
1706	33	Antonius Ayello.	1002

MONTIS POLITIANI.

1561	1	Joannes Riccius.	1003
1562	2	Spinellus Bencius.	1004
1597	3	Synulphus Bencius.	1005
1600	4	Saluſtius Taruſius.	ib.
1607	5	Robertus Ubaldinus.	ib.
1622	6	Alexander Stupha.	1006
1640	7	Talentus de Talentis.	ib.
1652	8	Leonardus Datus.	ib.
1652	9	Marcellus Cerrinus.	ib.
1663	10	Antonius Cerrinus.	ib.
1707	11	Callixtus Lodigeri.	ib.
1710	12	Franc. Mar. Arrighi.	ib.

NARNIENSIUM.

369	1	S. Juvenalis.	1008
376	2	Maximus.	1010
425	3	Pancratius.	ib.
470	4	Hercules.	ib.
493	5	Pancratius.	ib.
500	6	Vitellianus.	ib.
545	7	S. Proculus.	ib.
537	8	S. Caſſius.	1011
558	9	S. Juvenalis.	1012
	10	Joannes.	ib.
565	11	Projectitius.	ib.
595	12	Conſtantius.	ib.
606	13	S. Anaſtaſius.	1013
680	14	Deuſdedit.	ib.
721	15	Vilatis.	ib.
813	16	Stephanus.	ib.
871	17	Martinus.	ib.
940	18	Joannes.	ib.
960	19	Sergius.	ib.
1015	20	Stephanus.	ib.
1028	21	Dodonus.	ib.
1050	22	Martinus.	1014
1092	23	Rodulphus.	ib.
1101	24	Auguſtinus.	ib.
1146	25	N....	ib.
1158	26	Petrus.	ib.
1179	27	Mazzius.	1016
1180	28	Bonifacius.	ib.
1220	29	Joannes.	ib.
1222	30	Gregorius.	1017
1242	31	Iacobus Manſuetus.	1018
	32	Florentius.	ib.
1278	33	Orlandus.	ib.
1315	34	Petrus.	ib.
1324	35	Amantius.	ib.
1337	36	Linus.	ib.
1343	37	Auguſtinus Finaccius.	ib.
1367	38	Guillelmus.	ib.
1371	39	Lucas Bertinus.	ib.
1378	40	Iacobus Ptolomæus.	ib.
1387	41	Franc. de Bellantibus.	1019
1407	42	Iacobus.	ib
1408	43	Angelus.	ib.
1414	44	Donadeus.	ib.
1418	45	Iacobus.	ib.
1455	46	Lælius.	ib.
1471	47	Conſtantius.	ib.
1471	48	Carolus de Buccardis.	ib.
1498	49	Petrus Gormaz.	1020
1517	50	Franciſcus Soderinus.	ib.
1517	51	Ugolinus Martellus.	ib.
1523	52	Carolus Soderinus.	ib.
1524	53	Paulus Cæſius.	ib.
1514	54	Barthol. Cæſius.	ib.
1537	55	Alexander Sfortia.	ib.
1538	56	Ioannes Rayoaldus.	ib.
1546	57	Petrus Donatus Cæſius.	ib.
1566	58	Romulus Cæſius.	1021
1578	59	Herulus de Herulis.	ib.
1601	60	Io. Bapt. Tuſcus.	ib.
1606	61	Io. Biroſus.	ib.
1632	62	Laurentius Azzolinus.	ib.
1634	63	Paulus Buccerellus.	1022
1656	64	Raymundus Caſtelli.	ib.
1670	65	Octavius Avius.	ib.
1682	66	Ioſeph Felix Barloccius.	ib.
1690	67	Franc. Picharellus.	ib.
1709	68	Franciſcus Xaverius Guicciardi.	ib.

NEPESINORUM.

46	1	S. Romanus.	1024
	2	S. Milionus.	ib.
425	3	S. Eulalius.	ib.
465	4	Projectinus.	ib.
501	5	S. Felix.	ib.
595	6	Paulus.	1025
	7	Gratioſus.	ib.
680	8	Theodorus.	ib.
721	9	Georgius.	ib.
743	10	Ioannes.	ib.
816	11	Gratioſus.	ib.
853	12	Benedictus.	ib.
868	13	Stephanus.	ib.
945	14	Sergius.	ib.
963	15	Ioannes.	1028
989	16	Ioannes.	ib.
1055	17	Creſcentius.	ib.
1100	18	Otho.	ib.
1126	19	Benedictus.	ib.
1150	20	Humbertus.	ib.
1179	21	Martinus.	1029
1186	22	Bernardus.	ib.
1210	23	Gerardus.	ib.
1218	24	N....	ib.
1256	25	Amatus.	ib.
1278	26	Laurentius.	ib.
1278	27	Thomas.	ib.
1285	28	Luitardus.	ib.
1297	29	Angelus.	ib.
1302	30	Paulus.	ib.
1317	31	Ioannes.	ib.
1322	32	Gentilis Bentivenga.	ib.
1338	33	Iacobus de Cancellariis.	ib.
1358	34	Bonifacius de Cetto.	1030
1374	35	Petrus Seinus.	ib.
1378	36	Lucas.	ib.
1391	37	Petrus.	ib.
1391	38	Bonifacius Cepti.	ib.
1393	39	Sanctes.	ib.
1396	40	Petrus.	ib.
1400	41	Iacobus Palviſi.	ib.
1400	42	Franciſcus.	ib.
1433	43	Petrus de Orto.	ib.
1436	44	Lucas Tartarus.	1031
1447	45	Iacobus.	1032
1453	46	Angelus Alterius.	ib.
1472	47	Baptiſta Pontinus.	ib.
1484	48	Andreas.	ib.
1489	49	Barthol Flores.	1032
1495	50	Franciſcus à Caſſia.	ib.
1497	51	Antonius Torres.	ib.
1497	52	Zanardus Bagarottus.	ib.
1503	53	Antonius de Alberiis.	ib.
1506	54	Io. Iacobus B[illegible].	ib.
1507	55	Paulus Æmilius Brunus.	ib.
1517	56	Iacobus B[illegible].	ib.
1538	57	Iacobus S[illegible].	1033
1539	58	Pomponius Cælius.	ib.
1542	59	Petrus Ant. de Angelis.	ib.
1553	60	Ant. Simeonius.	ib.
1556	61	Michael Giſlerius.	ib
1560	62	Hieron Galeratus.	ib.
1565	63	Tiberius Criſpus.	ib.
1566	64	Ægidius de Valentibus.	ib.
1568	65	Camillus Campegius.	1034
1569	66	Donatus Stampa.	ib.
1575	67	Alexius Stradella.	ib.
1580	68	Horatius Moronus.	ib.
1604	69	Thaddæus Sarrius.	ib.
1616	70	Dionyſius de Marinis.	ib.
1627	71	Sebaſtianus de Paulis.	ib.
1643	72	Barthol Vannius.	ib.
1654	73	Marcellus Anania.	1035
1670	74	Iulius Spinula.	ib
1678	75	Iacobus Bona.	ib.
1681	76	Stephanus Ricciardus.	ib.
1685	77	Franciſcus Iuſti.	ib.
1694	78	Savus Millinus.	ib.
1701	79	Ioſeph Cianes.	ib.
1709	80	Vincentius Vecchiarell.	ib.

NERITONENSIUM.

1413	1	Io. de Epiphaniis.	1047
1423	2	Io. Barella.	1048
1436	3	Stephanus Pendinellus	ib.
1451	4	Ludovicus de Pennia.	1049
1484	5	Ludovicus Iuſtinus.	ib.
1491	6	Gabriel Serarius.	ib.
1507	7	Antonius de Laria.	1051
1517	8	Aloyſius de Aragonia.	ib.
1518	9	Nicolaus Melchinius.	1052
1515	10	Marcus Coroelius.	ib.
1521	11	Jac. Ant. Acquaviva.	1052
1532	12	Jo. Dom. de Cupis.	1053
1536	13	Io. Bapt. Aquaviva.	ib.
1569	14	Ambroſius Salvius.	1054
1577	15	Cæſar Bovius.	ib.
1583	16	Fabius Fornarius.	1055
1607	17	Lælius Landus.	ib.
1611	18	Aloyſius de Franchis.	1056
1617	19	Hieron. Franchus.	1057
1635	20	Fabius Ghiſius.	1058
1652	21	Calanius à Ciaja.	1059
1656	22	Hieron. de Chorris.	1060
1669	23	Thomas Brancaccius.	ib.
1678	24	Horatius Fortunatus.	1061
1707	25	Antonius Sanfelicius.	1062

NUCERINORUM.

402	1	Felix.	1065
498	2	Cælius Laurentius.	ib.
501	3	Aprilis.	ib.
599	4	S. Facundinus.	ib.
826	5	Luitardus.	ib.
844	6	Rampertus.	ib.
887	7	Severinus.	ib.
900	8	Benedictus.	1066
967	9	Julianus.	ib.
986	10	Gilbertus.	ib.
1007	11	Albertus.	ib.
1012	12	Romanus.	ib.
1059	13	Ludovicus.	ib.
1110	14	Auguſtinus.	ib.
1125	15	Lotharius.	ib.
1144	16	Monaldus.	ib.
1164	17	Offredus.	ib.

An.Chr. Columu
1161 18 Anſelmas. 1066
1196 19 Ugo. ib.
1218 20 B.Rayoaldus. ib.
1223 21 Pelagius. 1067
1228 22 Cooſiantius. ib.
1230 23 Bevegnates. ib.
1243 24 N. . . ib.
1252 25 Guido Nsguſantius. ib.
1252 26 Bernardus. ib.
1254 27 B.Philippus; ib.
1285 28 Fidemundus. 1068
1288 29 Ioanues. ib.
1327 30 Alexander Vincinlus. ib.
1363 31 Lucas Rodulphuccius. ib.
1397 32 Sentius. 1069
1404 33 Andreas à Monte Falco. ib.
1416 34 Io.Th de Margantibus. 1070
1438 35 Antonius Bologoinus. ib.
1444 36 Io Marcolinus. ib.
1465 37 Antonius Viminalis. ib.
1471 38 Jacobus Minutulus. ib
1481 39 In.Cerretanus. 1071
1492 40 Iacobus de Breuſqueth. ib.
1498 41 Matthæus Baldeſcus. ib.
1508 42 Ludovicus Clodius. ib
1514 43 Vannus Favorinus. ib.
1521 44 Angelus Coloccius. 1072
1545 45 Hieroo.Mancllius. 1073
1592 46 Robertus Perbenedictus ib.
1605 47 Virgilios Flnrentius. 1074
1645 48 Horatius Iuſtiniaous. ib.
1646 49 Mutius Moniaous. ib.
1669 50 Io.Bapt de Amatis. ib.
1690 51 Marcus Battaghoi. ib.
1690 52 Alexander Borgia. ib.

PAPIENSIUM

46 1 S. Syrus. 1076
96 2 S.Pompeius. 1077
100 3 S.Iuventius. .b
144 4 S Profuturus. ib.
158 5 S Obediaous. ib.
180 6 Leontius. ib.
183 7 S.Urſicinus. ib.
216 8 S Criſpinus. 1078
253 9 S Felix. ib.
256 10 Masimus. ib.
270 11 S. Epiphanius. ib.
275 12 S Criſpiuus. ib.
306 13 S.Dalmatius. ib
310 14 S.Anaſtaſius. ib.
333 15 Thomas. ib.
354 16 Albachius. ib.
358 17 Hilarius. ib.
377 18 S.Iuventius. 1079
405 19 Tibaldus. ib.
414 20 Marcellious. ib.
432 21 S.Criſpinus. ib.
466 22 s. Epiphanius. ib
498 23 s. Maximus. 1080
511 24 s. Ennodius. ib.
521 25 Paulus. 1081
548 26 Pompejus. ib.
580 27 Severus. ib.
615 28 Bonifacius. ib.
628 29 Laurentius. ib.
633 30 Magnus. ib.
668 31 s. Anaſtaſius. 1082
680 32 s. Damiaous. ib.
718 33 s. Armentarius. 1083
730 34 Mauritius. ib.
734 35 Aoaſtaſius. ib.
737 36 Theodorus. ib.
751 37 s. Petrus. ib.
766 38 S.Theodorus. 1084
778 39 Auguſtious. ib.
778 40 S Hieronymus. ib.
791 41 Ubaldus. ib.
795 42 Petrus. ib.

An.Chr. Column.
801 43 s.Ioannes. 1084
814 44 Sebaſtianus. ib.
817 45 Deodatus. ib.
830 46 Luitardus. ib.
864 47 s.Luitfredus. ib.
874 48 Ioannes. 1085
879 49 Guido. 1087
884 50 Ioannes. ib
915 51 Leo. 1088
929 52 Innocentius. ib.
939 53 Litefredus. ib.
966 56 Petrus Canepanova. ib.
984 55 Guido Curtius. ib.
1008 56 Ubertus Saccheitus. ib.
1015 57 Raynaldus. ib.
1024 58 Euſebius. 1089
1016 59 Guido. ib.
1018 60 Raynaldus Caſatius. ib.
1057 61 Henricus Aſtarius. ib.
1060 62 Aldaricus. ib.
1073 6 Guillelmus. ib.
1103 64 Guido. 1090
1110 65 Bernardus Lunatus. ib.
1133 66 Petrus. 1091
1140 67 Alphonſus. ib.
1146 68 Cooradus. ib.
1148 69 Petrus Toſcanus. ib.
1178 70 s.Lanfraocus Beccarius. 1092
1198 71 s.Bernardus Balbus. 1097
1213 72 Rodobaldus Sangiegorius. ib.
1215 73 Gregorios Creſcentius. ib
1229 74 s.Fulco Scotus. 1098
1230 75 Rodobaldus Cipolla. 1099
1256 76 Gullielmus Canetus. 1100
1272 77 Guido Taccius. ib.
1294 78 Otho Beccaria. ib.
1295 79 Guido Langaſchius. ib.
1311 80 Iinardus Tacconius. 1101
1320 81 Io.Beccaria. ib
1323 82 Carantes Sannazárius. ib.
1329 83 Io de Fulgoſiis. ib.
1342 84 Matthæus de Riboldis. ib.
1343 85 Petrus Spelta. ib.
1358 86 Alcherius de Alcheriis. ib.
1363 87 Franciſcus Subripa. ib.
1386 88 Guillelmus Centauria. ib.
1402 89 Petrus Graſſius. 1102
1427 90 Fraociſcus Piccolpaſſus. ib.
1435 91 Heoricus Rampious. ib.
1443 92 Bernardus Candianus. ib.
1446 93 Iacobus Borromæus. 1102
1454 94 Io.Caſtillioneus. ib.
1460 95 Iacobus Ammannatus. 1103
1479 96 Aſcaoius Maria Sfortia. 1104
1505 97 Franc. Alidoſius. 1105
1511 98 Aoi.Maria de Moute. 1106
1520 99 Jo: Maria à Monte. 1106
1530 100 Jo: Hieron Rubeus. 1106
1564 101 Hippolytus Rubeus. 1107
1591 102 Aleſander Saulius. 1109
1593 103 Franc Gonzaga. ib.
1593 104 Guillelmus Baſtonus. ib.
1609 105 Io-Bapt.Bilius. ib.
1617 106 Fabritius Landriaous. ib.
1639 107 Io Bapt.Sfondratus. 1110
1648 108 Franciſcus Bilius. ib.
1659 109 Hieroo.Meltius. ib.
1672 110 Laurentius Tinti. ib.
1695 111 Iacobus Aotonius Moriga. ib.
1711 112 Auguſtinus Cuſanus. ib.

PENNENSIUM & HADRIENSIUM.

1 S.Patras. 1512
499 2 Romaous. ib.
817 3 Amideus. ib.
844 4 Iacobus. 1153
868 5 Giraldus. 1113
872 6 Helmsnoius. ib.
962 7 Gastaldus. ib.
963 8 Joaones. 1114
1055 9 Berardus. 1115
1057 10 Joannes. ib.
1061 11 Pampus. 1116
1112 12 Guibertus. 1117
1115 13 Grimaldus. 1118
1170 14 Odoriſius. 1120
1190 15 Otto. 1122
1200 16 Gualdericus. 1130
1215 17 Anaſtaſius de Venantiis 1132
1217 18 Gualtrrius. 1133
1252 19 Beraldos. 1138
1264 20 Gualderius. 1146
1268 21 Berallus. 1147
1285 22 Leonardus Cajus. ib.
1302 23 Bernardus. 1147
1321 24 Raymundus. ib.
1324 25 Guillelmus de S.Victore. ib
1326 26 Nicolaus. ib
1352 27 Marcus Ardinghellus. 1149
1361 28 Jojoſus. ib
1370 29 Bernabo Maleſpioa. ib.
1390 30 Auguſtious. ib.
1391 31 Petrus Scala. ib.
1393 32 Antonius. ib.
1413 33 Petrus. ib.
1413 34 Jacobus de Turdis. ib
1420 35 Delphinus Gozadious. 1149
1433 36 Io.de Polena. 1150
1454 37 Iacobus Benedictus. ib.
1456 38 Amicus de Bonamicina. ib
1482 39 Antonius Probus. ib
1482 40 Troylus Agneſius. ib.
1495 41 Matthæus de Iudicibus. ib
1495 42 Felinus Sandæus. ib.
1502 43 Nicolaus Piccolomineus. ib
1503 44 Bapt.Cantalicius. ib.
1514 45 Valentious Cantalicius. ib.
1551 46 Leonellus Cibo. ib.
1564 47 Thomas Contuberius. 1151
1565 48 Iacobus Guidius. ib.
1568 49 Paulus Odeſcalcus. ib.
1572 50 Io.Bapt de Beneoictis. ib.
1591 51 Horatius Montanus. 1152
1599 52 Thomas Balbanus. ib.
1621 53 Sylveſter Andreorius. ib.
1648 54 Franciſcus Maſſucci. ib.
1657 55 Gaſpar Burgus. ib
1661 56 Exuperantius Raffaellus. ib.
1668 57 Ioſeph Spoucciius. ib.
1696 58 Vioteotius Maria de Rubeis. ib.
1698 59 Fabritius Maffæjus. 1153

PERUSINORUM.

57 1 s Herculanus. 1156
145 2 s.Conſtantius. 1156
253 3 Decentius. ib
304 4 Iulianus. ib
499 5 Maximilianus. ib
534 6 Herculanus. ib.
555 7 Joannes. 1157
576 8 Habeotius. ib.
593 9 Veoaotius. ib.
648 10 Laurentius. ib.
680 11 Benedictus. ib.
700 12 s.Aſclepiadorus. ib.
743 13 Gaudentius. ib.
761 14 Epiphanius. 1159
826 15 Theodoricus. ib.
853 16 Benedictus. ib.
887 17 Deobaldus. ib.
936 18 Rogerius. ib.
965 19 Honeſtus. ib.
964 20 Ioannes. ib.

An. Chr.			Column.
999	21	Conon.	1158
1032	22	Andreas.	1159
1048	23	Leo.	1160
1052	24	Ottcharius.	ib.
1059	25	Gothifredus.	ib.
	26	Petrus.	ib.
1120	27	Ianuarius.	ib.
1127	28	Rodulphus.	ib.
1140	29	Andreas.	ib.
1146	30	Ioannes.	ib.
1154	31	Rodulphus.	ib.
1179	32	Vivianus.	ib.
1208	33	Ioannes.	1161
1131	34	Salvus de Salvis.	ib.
1244	35	Benedictus.	ib.
1146	36	Frigerius.	ib.
1254	37	Bernardus Carius.	ib.
1288	38	Ioannes.	1162
1290	39	Bulgarus Montemellioius.	ib.
1318	40	Franc Poggius.	ib.
1331	41	Ugolinus.	ib
1338	42	Franc. Grasinus.	1163
1353	43	Andreas Bonitempus.	ib.
1390	44	Auguſtinus.	Ib.
1404	45	Aduardus Michelottus.	ib.
1413	46	Antonius Michelottus.	ib
1435	47	Io. And Balconius.	ib.
1449	48	Iacobus Vannuccius.	1164
1482	49	Dionyſius Vannuccius.	ib.
1491	50	Hieronymus Balbanus.	ib.
1492	51	Ioannes Lopes.	ib.
1499	52	Franc. Gazzeria.	ib.
1501	53	Troylus Baleonius.	ib.
1506	54	Antonius Ferrerius.	1165
1508	55	Matthæus Ubaldus.	ib.
1506	56	Auguſtinus Spinola.	ib.
1528	57	Carolus Spinola.	1169
1535	58	Iacobus Simoncita.	ib.
1539	59	Franc. Bernardinus Simoncitus.	1170
1550	60	Fulvius Coronæus.	ib.
1553	61	Hippolytus Coronæus.	ib.
1554	62	Iulius Oradinus.	ib.
1574	63	Franc. Boſſius.	1171
1579	64	Vincentius Herculanus.	ib.
1586	65	Ant. Mar. Gallus.	ib.
1591	66	Napoleo Comitulus.	1172
1624	67	Coſmus Torres.	ib.
1634	68	Benedictus Ubaldus.	ib.
1644	69	Horatius Monaldus.	1173
1659	70	M. Ant. de Oddis.	ib.
1669	71	Lucas Alberius.	ib.
1701	72	Ant. Felix de Maniliis.	ib.
1718	73	Vitalis de Bobus.	ib.

PIENTINORUM.

1462	1	Io. Chiougius.	1177
1470	2	Thomas de Teſta.	1178
1483	3	Auguſtinus Patritius.	ib.
1496	4	Franc. Piccolomineus:	ib.
1498	5	Hieron. Piccolomineus.	ib.
1510	6	Hieron. Piccolomineus.	1179
1528	7	Alexander Piccolomineus.	ib.
1554	8	Franc. Mar Piccolomineus.	ib.
1599	9	Giojas Dragomanus.	ib.
1631	10	Scipio Elcius.	ib.
1636	11	Hippolytus Burgheſius.	ib.
1637	12	Io. Spennatius.	ib.
1664	13	Iucundus Turaminus.	1180
1665	14	Io Checconus.	ib.
1668	15	Hieron. Burgheſius.	ib.
1698	16	Antonius Forteguerra.	ib.
1714	17	Aſcanius Sylveſtri.	ib.

RAVELLENSIUM.

1086	1	Urſus Papicius.	1182
1094	2	Conſtantinus Rogadeus.	1183
1150	3	Io. Ruffulus.	1184
1210	4	Pantaleus Pironti.	1187
1220	5	Leo Rogadeus.	ib.
1237	6	N	1188
1284	7	Petrus.	ib
1286	8	Ptolomæus.	ib.
1291	9	Otho Ioannes.	ib.
1313	10	Franc. Cattaldus.	ib.
1363	11	Sergius Griſonus.	ib.
1397	12	Robertus Ruffus.	1189
1397	13	Andreas.	ib.
1400	14	Peregrinus Rufulus.	ib.
1401	15	Ludovicus Apenditanus.	ib.
1409	16	Nicolaus de Doncellis.	ib.
1413	17	Aſtorgius.	ib.
1413	18	Marinus.	ib.
1418	19	Bened de Pradoxis.	ib.
1427	20	Ioannes.	ib
1429	21	Gaufridus de Porteriis.	1191
1435	21	Laurentius.	ib.
1439	23	Laurent. de Ricciis.	ib.
1455	24	Nicolaus Campanile.	ib
1456	25	Domin Mercatius.	ib.
1489	26	Coſmus Setarius.	ib.
1506	27	Franc. Lavellus.	ib.
1509	28	Nicolaus.	ib
1509	29	Godeſcalchus.	ib.
1528	30	Serenus de Aſtoriis	ib
1529	31	Bernardinus Soranus.	ib.
1536	32	Franc. Quigonnus.	ib.
1537	33	Antonius Lunellus.	ib
1541	34	Io. Mohedanus.	ib.
1549	35	Ludovicus Beccatellus.	ib.
1555	36	Hercules Tambuſius.	1192
1570	37	Paulus Fuſchus.	ib.
1578	38	Æmilius Scaiareticus:	ib
1591	39	Paulus de Curtis.	ib.
1600	40	Ant. de Franchis.	ib.
1603	41	Franc Bennius.	1193
1617	42	Michael Bonius.	ib.
1624	43	Honuphrius Verme.	ib.
1637	44	Cœleſtinus Puccinellus.	ib.
1643	45	Bernardinus Pannicola.	ib.
1667	46	Ioſeph Sagerios.	1194
1694	47	Aloyſius de Capua.	ib.
1706	48	Nicolaus Rocco.	ib
1707	49	Ioſeph Maria Perrimezzi.	ib.

REATINORUM.

	1	S. Proſdocimus.	1196
230	2	s. Probus.	ib.
494	3	Probianus.	ib.
502	4	Urſus.	ib.
550	5	Albinus.	ib.
593	6	Probinus.	ib.
642	7	Gaudioſus.	ib.
680	8	Hadrianus.	ib.
773	9	Iſermundus.	ib.
853	10	Colus.	1197
887	11	Richardus.	ib
945	12	Thebroldus.	ib.
948	13	Anaſtaſius.	ib
969	14	Albericus.	ib.
975	15	Heldebaldus.	ib.
982	16	Ioannes.	ib.
1059	17	Aibo.	ib.
1075	18	Raynerius.	ib.
1113	19	Benincaſa.	ib.
1114	20	Teuzzo.	1198
1122	21	Colus.	ib.
1135	22	Gentilis.	ib.
1137	23	Dodo.	ib.
1182	24	Septimius Quarinlus.	1201
1182	25	Benedictus.	ib.
1188	26	Adenulphus de Secenariis.	ib.
1215	27	Raynaldus.	1202
1227	28	Odo.	1203
1233	29	Raynerius.	ib.
1249	30	Raynerius.	ib.
1250	31	Dominicus.	1204
1250	32	Ravoaldus.	ib.
1252	33	Thomas.	ib.
1265	34	Gothifredus.	1205
1266	35	Petrus Gerras	ib.
1286	36	Andreas.	ib.
1296	37	Nicolaus.	1207
1296	38	Berardus.	ib.
1299	39	Jacobus Paganus.	ib.
1302	40	Angelus.	ib.
1302	41	Io Mutus de Papazuris.	ib.
1326	42	Raymundus.	1208
1339	43	Ioannes.	ib.
1339	44	Thomas.	Ib.
1342	45	Raymundus.	ib.
1347	46	Blaſius.	ib.
1376	47	Barth. Mezzavacca.	1210
1380	48	Ludovicus de Alfanis.	1211
1399	49	Ludovicus de Bonavcontura.	ib.
1403	50	Ludovicus de Theodenariis.	ib.
1436	51	Joannes.	ib.
1438	52	Matthias de Fuſcis.	ib.
1450	53	Angelus Capranica.	ib.
1468	54	Dom Luthanus.	1212
1480	55	Jo. Columna.	ib.
1508	56	Pompejus Columna.	ib.
1512	57	Robertus de Prie.	1213
1520	58	Scipio Columna.	ib.
1529	59	Marius Aligerius.	ib.
1555	60	Jo. Bapt. Oſius.	ib.
1561	61	M. Ant. Æmulius.	ib.
1577	62	Marianus Victorius.	ib.
1572	63	Alphonſus Binarious.	1214
1574	64	Conſtantius Bargellious.	ib.
1583	65	Julius Cæſar Segoius.	ib.
1603	66	Io. Contes.	ib.
1604	67	Gaſpar Paſchalius.	ib.
1612	68	Petr. Paulus Creſcentius	ib.
1621	69	Io. Bap. Tuſcus.	1215
1634	70	Gregorius Narus.	ib.
1635	71	Jo Franc. à Balneo.	ib.
1639	72	Georgius Bolognettus.	1216
1660	73	Odoard. Vecchiarellus.	ib.
1668	74	Julius Gabriellius.	ib.
1670	75	Hippolytus.	ib.
1707	76	Franc M Abbati.	ib
1711	77	Bernardinus Guinigi.	1217

RECANATENSIUM.

1140	1	Rayuerius.	1219
1144	2	Petrus.	ib.
1149	3	Matthæus.	ib.
1256	4	Bonavita.	ib.
1259	5	Salvius.	ib.
1300	6	Fridericus.	1220
1357	7	Nicolaus.	ib.
1367	8	Oliverius.	1221
1383	9	Nicolaus:	ib.
1386	10	Angelus Cinus.	ib.
1409	11	Iaquellus.	ib.
1409	12	Angelus Baleonius:	ib.
1412	13	Nicolaus.	ib.
1417	14	Angelus Corarius.	ib.
	15	Marinus Tocco.	1222
1419	16	Beord Guidalottus.	ib.
1419	17	Io. de Tricario.	ib.
1431	18	Io de Vitelleſchis.	ib.
1435	19	Thomas Thomaſinus:	ib.
1440	20	Nicolaus.	ib.
1484	21	Petrus Georgius.	ib.
1470	22	Franc Mauroceous.	1223
1471	23	Andreas Pellius.	ib.
1477	24	Hieron. Baſſus.	ib.
1507	25	Theſeus de Cupis.	ib.
1516	26	Aloyſius Alex. Taſſus.	ib.
1519	27	Domin. de Cupis.	ib.
1548	28	Paulus de Cupis.	ib.

An. Chr.			Column.
1570	29	Philippus Riccabella.	1223
1571	30	Hieron. Melchiorius.	ib.
1583	31	Galeatius Moronus.	ib.
1613	32	Rutilius Benzonius.	1224
1617	33	Auguſt. Galaminus.	ib.
1621	34	Julius Roma.	ib.
1635	35	Amicus Panichins.	ib.
1666	36	Hyacinthus Cordella.	ib.
1678	37	Alexan. Creſcentius.	ib.
1682	38	Guarner. de Guarneriis.	1225
1690	39	Raymundus Ferrettus.	ib.
1692	40	Laurentius Gherardus.	ib.

SALUTIENSIUM.

1511	1	Jo. Ant. Roboreus.	1228
1512	2	Sixtus Roboreus.	1229
1516	3	Julianus Tornabonus.	ib.
1530	4	Alphonſus Tornabonus.	ib.
1546	5	Philippus Archiotus.	ib.
1556	6	Chriſtoph. Archintus.	ib.
1556	7	Gabriel Cæſanus.	ib.
1568	8	Jo M. Tapparellus.	1230
1581	9	Aloyſius Pallavicinus.	ib.
1583	10	Ant. Picoth.	ib.
1602	11	Jo. Juvenalis Ancinas.	1230
1608	12	Octavius Vialius.	1232
1625	13	Agaſſinus Solarius.	ib.
1627	14	Iacobinus Marenchus.	ib.
1636	15	Petrus Bellinus.	ib.
1642	16	Franc. Aug. Eccleſia.	ib.
1664	17	Carolus Piſcina.	1233
1668	18	Nicolaus Lepori.	ib.
1688	19	Michael Ludovicus de Tevenardis.	ib.
1698	20	Carol Ioſeph Morozza.	1234

SIGNINORUM.

499	1	Santulus.	1235
501	2	Iuſtus.	ib.
551	3	Iulianus.	ib.
649	4	Albinus.	ib.
680	5	Gaudioſus.	ib.
745	6	Ioannes	ib.
770	7	Iordanus.	ib.
826	8	Hadrianus.	ib.
830	9	Theodorus.	ib.
853	10	Bonipertus.	ib.
871	11	Ioannes.	ib.
963	12	Stephanus.	ib.
1015	13	Rorbertus.	ib.
1059	14	Eraſmus.	ib.
1100	15	S. Bruno.	1236
1124	16	Tranſmundus.	ib.
1130	17	Ioannes.	1237
1173	18	Ioannes.	ib.
1179	19	Petrus.	ib.
	20	Bernardus.	1238
1254	21	Bartholomæus.	1239
1270	22	Ioannes.	ib.
1281	23	Petrus.	ib.
1289	24	Bartholomæus.	ib.
1291	25	Petrus.	ib.
1291	26	Iacobus.	ib.
1303	27	Petrus.	ib.
1309	28	Petrus.	ib.
1321	29	Bartholomæus.	ib.
1333	30	Arnoldus.	ib.
1345	31	Guillelmus.	ib
1346	32	Petrus.	ib
1348	33	Guillelmus:	ib.
1349	34	Michael.	ib.
	35	Sixtus.	ib.
1396	36	Thomas.	ib.
1396	37	Antonius.	ib.
1402	38	Nicolaus.	ib.
1418	39	Gregorius:	ib.
1421	40	Nicolaus.	ib.
1427	41	Gregorius.	ib.
1430	42	Garganus.	1239
1453	43	Iacobus Zancatus.	ib.
1443	44	Andreas.	1240
1445	45	Petrus Ant. Petruccius.	ib.
1456	46	Sylveſter de Piancha.	ib.
1468	47	Panutius de Comitibus.	ib.
1482	48	Lucius Fazinius.	ib
1503	49	Vincentius Mazza.	ib.
1507	50	Ludovicus.	ib.
1513	51	Iacobus.	ib.
1513	52	Vincentius de Fanzis.	ib.
1518	53	Laurentius Grana.	ib.
1539	54	Sebaſtianus Bonfilius.	1241
1541	55	Bernardinus Callinius.	ib.
1549	56	Carolus Traverſarius.	ib.
1550	57	Ambroſius Monricula.	ib.
1570	58	Ioſephus Pamphilus.	ib.
1581	59	Iacobus Maſinus.	ib.
1603	60	Ant. Guerreſchus.	ib.
1606	61	Io. Lud. Paſolinius.	1242
1625	62	Ludovicus de Apris.	ib.
1632	63	Octavius Urſinus.	ib.
1640	64	Franc. Romulus de Miletis.	ib.
1643	65	Andreas Borgia.	ib.
1655	66	Guarnerius de Guarneriis.	ib.
1684	67	Franc. M. Giannotti.	ib.
1699	68	Horatius Mioini.	ib.
1701	69	Petrus Corbelli.	ib.
1708	70	Philip. Michael Ellis.	ib.

SORANORUM.

275	1	Amaſius:	1244
494	2	Ioannes.	ib.
501	3	Sebaſtianus.	ib.
680	4	Valetianus.	ib.
978	5	Leo.	ib.
996	6	Ioannes.	ib.
1071	7	Petrus.	ib.
1073	8	Ioannes.	ib.
1073	9	Roffredus.	1245
1110	10	Goffridus.	ib
1162	11	Landulphus.	ib.
1167	12	Conradus.	ib
1221	13	N. . . .	ib.
1238	14	Vvido.	1247
1252	15	Petrus Caietanus.	ib.
1254	16	Lucas.	ib.
1267	17	Petrus Gerra.	ib.
1278	18	Andreas.	ib.
1295	19	Nicolaus.	ib.
1295	20	Andreas Maſaronus.	ib.
1324	21	Iacobus.	ib.
1348	22	Franciſcus.	ib.
1355	23	Angelus de Ricaſolis.	ib.
1358	24	Andreas.	ib.
1364	25	Martinus.	ib.
1397	26	Petrus.	ib.
1397	27	Cola.	ib.
1399	28	Iacobus.	ib.
1404	29	Antonius de Portiano.	ib.
1406	30	Jacobus.	ib.
1420	31	Io: de Montenigro:	1247
1456	32	Petrus de Cacciantibus.	ib.
1457	33	Ant. Novellus.	ib.
1465	34	Angelus.	ib.
1467	35	Ant. de Lavis:	ib.
1472	36	Petrus de Lavis.	ib.
1485	37	Petrus Lupus.	ib.
1503	38	Matthæus Mancinus.	ib.
1505	39	Iacobus Maximus.	ib.
1518	40	Bern. Rogerius.	ib.
1530	41	Ferdinandus Ulmo.	ib.
1530	42	Hadrianus.	ib.
1531	43	Barthol. Ferratinus.	ib.
1533	44	Alexander Farneſius.	ib.
1534	45	Eliſæus Theodinus.	1248
1561	46	Alex. Farneſius.	ib.
1561	47	Thomas Lilius.	ib.
1577	48	Io. Baptiſta.	1248
1578	49	Horatius Ferrerius.	ib.
1585	50	Philippus Spinola.	ib.
1585	51	Fabritius Gallus.	ib.
1590	52	Horatius Ciceronius.	ib.
1591	53	M. Ant. Salomonius.	ib.
1608	54	Iulius Calvus.	ib.
1609	55	Michael de Conſulibus.	ib.
1609	56	Hieron. Ioannellus.	1249
1632	57	Paulus Benzonius.	ib.
1638	58	Felix Tamburellus.	ib
1657	59	Auguſtinus de Bellis.	ib.
1660	60	Mauritius Piccardi.	ib.
1675	61	M. Ant. Piſaoellus.	ib.
1681	62	Thomas Guzonius.	ib.
1703	63	Matthæus Gagliani.	ib.

SPOLETANORUM.

50	1	S. Britius.	1251
	2	Joannes.	1252
170	3	s. Anthimus.	ib.
230	4	s. Saturninus:	1253
296	5	s. Sabinus.	ib.
303	6	s. Joannes.	1255
318	7	s. Martialis.	ib.
	8	Cæcilianus.	ib.
402	9	Achilleus.	ib.
453	10	s. Speo.	ib.
476	11	Amaſius.	1256
490	12	s. Meletius.	ib.
500	13	s. Joannes.	ib.
541	14	Ioannes.	1257
552	15	s. Petrus.	ib.
590	16	Griſantius.	ib
640	17	Adeodatus.	ib.
680	18	Felix.	ib.
780	19	Adeodatus.	ib.
814	20	Sigualdus.	ib.
840	21	Luitardus.	ib
849	22	Petrus.	1258
879	23	N. . . .	ib.
887	24	Amaricus.	ib.
961	25	Romanus.	ib.
1002	26	Lupus.	ib.
1016	27	Heribertus.	ib.
1032	28	Joannes.	ib.
1059	29	Henricus.	ib.
1067	30	Andreas.	ib.
1102	31	Salomon.	1260
1114	32	Henricus.	1261
1135	33	Manualdus.	ib.
1150	34	Lotharius.	ib.
1178	35	Tranſaricus.	ib.
1190	36	Matthæus.	1262
1198	37	Benedictus.	ib.
1235	38	Nicolaus.	1263
1250	39	Bartholomæus.	ib.
1271	40	Thomas Angelus.	ib.
1278	41	Rotlandus Taberna.	ib.
1285	42	Paperonus Paperonus.	ib.
1291	43	Gerardus.	1264
1295	44	Franciſcus.	ib.
1299	45	Nicolaus Albertinus.	ib.
1303	46	Ioannes.	1265
1306	47	Petrus Paulus Trincius.	ib.
1320	48	Barthol. Bardus.	ib.
1349	49	Ioannes.	ib.
1371	50	Bernardus:	1266
1372	51	Iacobus Mutus.	ib.
1374	52	Gallardus.	ib.
1380	53	Laurentius Corvinus.	ib.
1404	54	Auguſtinus.	1267
1410	55	Iacobus Palladinus.	ib.
1417	56	Nicolaus Vivarius.	ib.
1419	57	Iacobus de Turcis.	ib.
1424	58	Iacobus de Camplo.	1268
1427	59	Lotthus de Sardis.	ib.
1446	60	Sagax de Comitibus.	ib.
1448	61	Beraldus Herulus.	ib.

An. Chr.			Column.
1474	62	Conſtantinus Herulus.	1268
1500	63	Franciſces Herulus.	1268
1540	64	Fabius Vigil.	1269
1553	65	Fulvius Cornæus.	1269
1562	66	Fulvius Urſinus.	1269
1580	67	Petrus Urſinus.	1269
1591	68	Paulus Sanvitalis.	1269
1601	69	Alphonſus Vicecomes.	1269
1608	70	Maphæus Barberinus.	1270
1617	71	Laurentius Caſtruccius.	1271
1655	72	Cæſar Fachinettus.	1271
1675	73	Ludovicus Sciamana.	1272
1689	74	Opitius Pallavicinus.	1272
1691	75	Marcellus Duratius.	1272
1695	76	Petrus Gadolus.	1272
1711	77	Carolus Hyacinthus Laſcaris.	1272

SUTRINORUM.

An. Chr.			Column.
	1	S. Euſebius.	1274
487	2	Conſtantius.	1274
499	3	Mercurius.	1274
	4	Joannes.	1274
649	5	Barbatus.	1274
680	6	Gratioſus.	1274
721	7	Agnellus.	1274
743	8	Gratioſus.	1274
826	9	Valerianus.	1274
853	10	Joannes.	1274
	11	Bonifacius.	1274
963	12	Martinus.	1274
975	13	Benedictus.	1274
1015	14	Dominicus.	1274
1017	15	Petrus.	1274
1046	16	Kilinus.	1274
1059	17	Rolandus.	1274
1062	18	Mainardus.	1274
1066	19	Joannes.	1275
1078	20	Bonizzus.	1275
1090	21	Januarius de Ianuariis.	1275
1126	22	Otho.	1275
	23	Adalbertus.	1275
1179	24	Joannes.	1275
1200	25	N. . . .	1275
1202	26	Petrus Hiſmael.	1275
1253	27	Mencus.	1275
1275	28	Marucius.	1275
1275	29	Franciſcus.	1275
1282	30	Floraſius.	1275
1283	31	Aldobrandus.	1275
1290	32	Jacobus.	1275
1325	33	Thomas.	1275
1333	34	Uguccionus.	1276
1340	35	Joannes.	1276
1342	36	Io. de Vergonia.	1276
1348	37	Hugolinus de Petra Longa.	1276
1353	38	Nicolaus.	1276
1363	39	Petrus.	1276
1364	40	Angelus.	1276
1377	41	Dominicus.	1276
1391	42	Bonifacius Barcigroſſus	1276
1406	43	Bernardus.	1276
1406	44	Andreas.	1276
1410	45	Domin. de Anglona.	1276
1429	46	Andreas.	1276
1431	47	Lucas de Tartaris.	1276
1447	48	Iacobus.	1276
1453	49	Angelus Alterius.	1276
1472	50	Baptiſta.	1277
1484	51	Andreas.	1277
1489	52	Barthol. Flores.	1277
1495	53	Franc. è Caſcia.	1277
1497	54	Antonius Torres.	1277
1497	55	Zanardus Bagarottus.	1277
1503	56	Antonius de Albertis.	1277
1506	57	Io. Iacobus Brunus.	1277
1507	58	Paulus Æmilius Brunus.	1277
1516	59	Iacobus Bongallus.	1277
1538	60	Iacobus Simonetta.	1277
1539	61	Pomponius Cæſius.	1277
1553	62	Petrus Ant. de Angelis.	1277
1553	63	Antonius Simeonius.	1277
1556	64	Michael Ghislerius.	1277
1560	65	Hieron Galeratus.	1277
1565	66	Tiberius Criſpus.	1277
1566	67	Ægidius de Valentibus.	1277
1568	68	Camillus Campegius.	1277
1569	69	Donatus Stampa.	1277
1580	70	Alexius Seradella.	1277
1580	71	Horatius Morońus.	1278
1604	72	Thaddæus Sartius.	1278
1616	73	Domin. de Martinis.	1278
1627	74	Sebaſt. de Paulis.	1278
1643	75	Barthol. Vanninus.	1278

TERRACINENSIUM.

An. Chr.			Column.
50	1	S. Epaphroditus.	1283
318	2	Sabinus.	1284
320	3	Avitus.	1284
326	4	S. Valentinus.	1284
	5	Felix.	1289
	6	Ioannes.	1290
443	7	Silvianus.	1290
	8	S. Eleutherius.	1290
495	9	Martyrius.	1290
539	10	N. . . .	1290
590	11	Petrus.	1290
595	12	Agnellus.	1291
	13	Conſtantius.	1291
649	14	Felix.	1291
680	15	Agnellus.	1291
853	16	Ioidanus.	1291
879	17	Leo.	1291
963	18	Salibatinus.	1291
969	19	Benedictus.	1291
987	20	Ioannes.	1291
1015	21	Adeodatus.	1291
1033	22	Theobaldus.	1291
1036	23	Ioannes.	1291
1071	24	Ambroſius.	1291
1093	25	Petrus.	1291
1100	26	Benedictus.	1291
1106	27	Gregorius.	1291
1166	28	Berardus.	1292
1179	29	Hugo.	1292
1196	30	Fidelgarius.	1292
1203	31	Simon.	1291
1238	32	Gregorius.	1295
1248	33	Docibilis.	1296
1259	34	Petrus.	1296
1262	35	Franciſcus.	1296
1274	36	Franciſcus.	1297
1295	37	Theobaldus.	1297
1299	38	Albertus.	1297
1300	39	Ioannes.	1297
1319	40	Andreas.	1297
1326	41	Sergius Pertuntus.	1297
1348	42	Petrus.	1297
1352	43	Iacobus.	1297
1362	44	Io. Ferrerius.	1297
1372	45	Stephanus.	1297
1390	46	Rogerius.	1297
1402	47	Nicolaus.	1298
1402	48	Marinus.	1298
1404	49	Antonius.	1298
1411	50	Antonius.	1298
1422	51	Andreas Gaccius.	1298
1425	52	Io. de Normannis.	1298
1427	53	Nicolaus de Aſpera.	1298
1448	54	Alexander.	1298
1448	55	Alexander Cajetanus.	1298
1458	56	Conradus Marcellinus.	1298
1490	57	Antonius Roſa.	1298
1493	58	Gundeſalvus.	1298
1500	59	Antonius Roſa.	1298
1500	60	Io. de Galves.	1298
1507	61	Oliverius Caraffa.	1299
1510	62	Zacharias de Monis.	1299
	63	Andreas Cibo.	1299
1522	64	Io. de Cupis.	1299
1528	65	Antonius Bonſius.	1299
1533	66	Cinthius Filonardus.	1300
1534	67	Cyprianus de Caris.	1300
1534	68	Alexander Argolus.	1300
1540	69	Octavianus M. Sfortia.	1300
1545	70	Octavianus Ruvera.	1300
1564	71	Franc. Beltraminus.	1300
1575	72	Beltraminus de Beltraminis.	1300
1582	73	Lucas Cardius.	1300
1595	74	Fabritius.	1300
1608	75	Pomponius de Magiſtris.	1300
1615	76	Cæſar Ventimillia.	1300
1646	77	Alexander de Taſſis.	1301
1648	78	Franc. M. Ghialetius.	1301
1664	79	Pompejus Angelottus.	1301
1667	80	Hercules Dom. de Monannis.	1301
1710	81	Bernardinus Maria de Comitibus.	1301

TIBURTINORUM.

An. Chr.			Column.
366	1	Paulus.	1304
402	2	Florentius.	1304
465	3	Candidus.	1304
545	4	N. . . .	1304
594	5	Anaſtaſius.	1304
649	6	Decoratus.	1304
680	7	Mauritius.	1304
721	8	Anaſtaſius.	1304
761	9	Ioannes.	1304
772	10	Theodoricus.	1304
826	11	Paulus.	1304
858	12	Urſus.	1304
945	13	Hucbertus.	1304
947	14	Ioannes.	1305
971	15	Atvizo.	1306
1001	16	Gualterus.	1306
1023	17	Gerardus.	1307
1023	18	Boſſus.	1307
1029	19	Benedictus.	1307
1039	20	Ioannes.	1308
1049	21	Benedictus.	1308
	22	Gregorius.	1308
1059	23	Ioannes.	1308
1071	24	Adamus.	1308
1110	25	Manfredus.	1308
1134	26	Vido.	1308
1157	27	Otho.	1308
1179	28	Milo.	1308
1209	29	N. . . .	1308
1253	30	Berardus.	1309
1265	31	Gottifredus.	1309
1265	32	Iacobus.	1309
1281	33	Sabatinus.	1309
1318	34	Iacobus.	1309
1320	35	Ioannes.	1309
1337	36	Branca.	1309
1337	37	Ioannes.	1309
1343	38	Nicolaus.	1309
1350	39	Daniel.	1309
1367	40	Philippus de Ruffinis.	1309
1380	41	Petrus Cincius.	1309
1389	42	Petrus Stalius.	1309
1398	43	Domin. Valerinus.	1310
1418	44	Sanctes de Cavis.	1310
1427	45	Nicolaus de Cæſaribus.	1310
1450	46	Laurentius.	1310
1471	47	Angelus Lupus.	1311
1486	48	Antonius de Graſſis.	1311
1491	49	Evangel. de Mariſtellis.	1311
1499	50	Angelus Leoninus.	1311
1509	51	Camillus Leoninus.	1312
1528	52	M. Ant. de Cruce.	1312
1594	53	Io. And. de Cruce.	1312
1595	54	Domin. Tuſchus.	1312
1606	55	Io. Bap. Tuſchus.	1314

An. Chr.			Colum.
1621	56	Barthol. Cæſius.	1314
1622	57	M. Ant. Gozadinus.	1314
1624	58	Marius Urſinos.	1314
16	59	Iulius Roma.	1314
1652	60	Marcellus Sāctacrucius.	1314
1675	61	Federicus Sfortia.	1315
1676	62	Marius Albritius.	1315
1679	63	Galeatius Mariſcottus.	1315
1690	64	Antonius Fonſeca.	1315

TIPHERNATIUM

An. Chr.			Colum.
465	1	Eubodius.	1318
498	2	Marius.	1318
502	3	Innocentius.	1318
607	4	S. Florius.	1318
649	5	Lumioolus.	1318
730	6	Albertus.	1358
761	7	Bonifacius.	1318
825	8	Stabilis.	1319
877	9	Marinus.	1319
900	10	Petrus.	1319
998	11	Ingizo.	1319
1048	12	Petrus.	1319
1059	13	Hermannus.	1319
1070	14	Folchus.	1319
1086	15	Theobaldus.	1319
1100	16	Radulphus.	1319
1110	17	Joannes.	1319
1124	18	Rayocrius.	1319
1129	19	Vido.	1319
1142	20	Davizzo.	1319
1145	21	Joannes.	1321
1152	22	Petrus.	1321
1179	23	Rayoerius.	1321
1206	24	Rollandus.	1321
1210	25	Joannes.	1321
1225	26	Conciſanus.	1321
1234	27	Matthæus.	1321
1237	28	Azzo.	1321
1256	29	Petrus.	1321
1270	30	Nicolaus.	1321
1271	31	Jacobus.	1321
1301	32	Vgolinus Gualterotus.	1321
1325	33	Guillelmus.	1321
1331	34	Franciſcus.	1321
1342	35	Vgolinus.	1322
1347	36	Petrus Riccardus.	1322
1353	37	Butius.	1322
1375	38	Nicol. de Merciariis.	1322
1378	39	Hector Vrſinus.	1322
1388	40	Bandellus de Bandellis.	1322
1407	41	Jo. à Puteo.	1323
1409	42	Bern. de Bartholomæis.	1323
1424	43	Sinibaldus de Vbaldis.	1323
1441	44	Rodulphus.	1323
1460	45	Io. de landeronis.	1323
1474	46	Barthol. Moranus.	1324
1487	47	Jo. Bap Lagnus.	1324
1493	48	Nicol. de Hippolytis.	1324
1498	49	Venturæ Bufalinus.	1324
1499	50	Iulius Vitellius.	1324
1503	51	Ant. de Monte.	1324
1506	52	Achilles de Graſſis.	1324
1516	53	Iulius Medices.	1324
1516	54	Lucas.	1325
1518	55	Balthaſſar de Graſſis.	1325
1539	56	Marinus Grimanus.	1325
1539	57	Alexander Filodorus.	1325
1554	58	Vitellotius Vitellius.	1325
1560	59	Conſtantinus Boncllus.	1325
1572	60	Antonius Marcheſanus.	1325
1582	61	Ludovicus Benivolus.	1325
1602	62	Valerius Mutus.	1325
1610	63	Lucas Sempronios.	1325
1616	64	Evangeliſta Torgniolus.	1325
1632	65	Cæſar Rachagous.	1326
1647	66	Franc. Buccapadulius.	1326
1672	67	Ioſeph Sebaſt. Manaſſe.	1326
1690	68	Ioſeph Muſotti.	1326
1693	69	Luc. Ant. de Euſtachus.	1326
1716	70	Alex. Franc. de Cobedo.	1326

TRIVENTINORUM.

An. Chr.			Column.
	1	S. Caſtus.	1328
390	2	N. . . .	1328
879	3	Dominicus.	1328
946	4	Leo.	1328
1015	5	Lintulphus.	1328
	6	Alpherius.	1328
1109	7	Ioannes.	1328
1178	8	Rao.	1328
1179	9	Poncius.	1328
1237	10	N. . . .	1328
1240	11	Richardus.	1329
1256	12	Nicolaus.	1329
1265	13	Odorius.	1329
1266	14	Lucas.	1329
1295	15	Iacobus.	1329
1334	16	Natimbene.	1329
1344	17	Jordanus Curti.	1329
1348	18	Petrus.	1329
1379	19	Franc. Marchiſios.	1329
1379	20	Rogerius de Carcaſiis.	1329
1391	21	Petrus.	1329
1413	22	Iacobus.	1329
1421	23	Ioannes Maſius.	1330
1451	24	Iacobus de Terſiis.	1330
1472	25	Thomas Caraffa.	1330
1499	26	Leonardus Corbaria.	1331
1531	27	Thomas Caracciolus.	1331
1540	28	Matthæus Griſonius.	1331
1560	29	Io Fabi Severinus.	1332
1582	30	Iulius Cæſar Mortconus.	1332
1606	31	Paulus de Lago.	1333
1623	32	Hier. Conſtantius.	1333
1630	33	Martinus de Leon.	1333
1631	34	Carolus Scalia.	1333
1646	35	Io: Bap. Capaccius.	1333
1658	36	Io: à Cruce.	1333
1655	37	Io Bap. Ferruzza.	1333
1660	38	Vinc Lanfrancus.	1333
1666	39	Amb M. Piccolomineus.	1333
1679	40	Didacus Ybanez.	1333
1684	41	Ant. Torrorelli.	1333

TROIANORUM

An. Chr.			Column.
1028	1	Angelus.	1343
1028	2	Arduinus.	1344
1071	3	Stephanus.	1344
1092	4	Gerardus.	1345
1100	5	Herbertus.	1345
1106	6	Guillelmus.	1346
1177	7	Elias.	1346
1195	8	Gualterus de Palena.	1346
1212	9	Philippus.	1346
1253	10	Petrus de Barbuco.	1346
1260	11	Matthæus	1346
1278	12	Hugo.	1346
1280	13	Raynerius.	1346
1302	14	Rogerius.	1346
1302	15	Petrus	1346
1309	16	Guillelmus de Blanco.	1347
1310	17	Berardus.	1347
1322	18	Arnoldus.	1347
1332	19	Biſantius.	1347
1341	20	Henricus.	1347
1385	21	Guido.	1347
1391	22	Richardus.	1347
1398	23	Bartholomæus.	1347
1409	24	Nicolaus.	1347
1411	25	Angelus.	1347
1438	26	Iacobus de Lombardis.	1347
1469	27	Io: Paulus.	1347
1475	28	Stephanus.	1347
1480	29	Scipio Piſcicellus.	1347
1484	30	Iannot. Pandolphinus.	1347
1514	31	Ferdinan. Pandolphinus.	1347
1560	32	Io: Rebiba.	1347
1560	33	Proſper Rebiba.	1348
1593	34	Iacobus Aldobrandinus.	1348
1607	35	Petrus Ant. de Ponte.	1348
1612	36	Io: Bapt. Rovighonus.	1348
1626	37	Sylveſter.	1348
1626	38	Io: Bap. Aſtallus.	1348
1645	39	Jo: Thom. de Venetianis.	1348
1648	40	Antonius Sacchettus.	1348
1663	41	Sebaſtianus Surrentinus.	1348
1675	42	Ant. de Saugro.	1348
1694	43	Æmilius Iacobus de Cavalerius.	1348

TUDERTINORUM.

An. Chr.			Column.
138	1	S. Terentianus.	1349
302	2	S. Pontianus.	1350
304	3	S. Caſſianus.	1350
451	4	Agatho.	1350
497	5	Creſconius.	1350
515	6	Fortunatus.	1350
528	7	S. Callixtus.	1350
528	8	S. Fortunatus.	1351
	9	Floridus.	1351
595	10	Sabinianus.	1351
649	11	Laurentius.	1351
656	12	Ioannes.	1351
680	13	Bonifacius.	1351
743	14	N. . . .	1351
787	15	Theophylactus.	1351
826	16	Ioannes.	1351
853	17	Agatho.	1351
871	18	Hildericus.	1351
963	19	Gregorius.	1351
970	20	Atho.	1351
1015	21	Ioannes.	1351
1033	22	Gregorius.	1351
1059	23	Martinus.	1351
1068	24	Rodulphus.	1352
1074	25	Garodulphus.	1352
1093	26	Guitardus.	1352
1117	27	Laurentius.	1352
1126	28	Otho.	1352
1179	29	Gratianus.	1352
1210	30	Ruſticus.	1352
1219	31	Bonifacius.	1352
1250	32	Iacobus.	1352
1252	33	Petrus Cajetanus.	1352
1276	34	Bentivenga de Bentivenghis.	1353
1278	35	Angelarius Bentivenga.	1353
1286	36	Nicolaus.	1353
1297	37	Nicolaus Armatus.	1353
1326	38	Raynutius de Aptis.	1353
1356	39	Andreas de Aptis.	1354
1374	40	Stephanus Paloſius.	1354
1396	41	Antonius de Calvis.	1354
1405	42	Guillel. Normannus.	1354
1408	43	Franc de Aycllo.	1354
1425	44	Angelus Scardeonus.	1355
1429	45	Antonius.	1355
1434	46	Germanicus.	1355
1436	47	Barth. de Alconibus.	1355
1472	48	Conſtantinus Herulus.	1355
1474	49	Franc. Maſcardus.	1355
1499	50	Baſilius Maſcardus.	1355
1515	51	Alterius Biliottus.	1356
1523	52	Paulus Cæſius.	1356
1534	53	Federicus Cæſius.	1356
1545	54	Io. Andr. Cæſius.	1356
1566	55	Angelus Cæſius.	1356
1606	56	Marcellus Lantes.	1357
1615	57	Ludovicus Cincius.	1357
1638	58	Oldericus Carpigna.	1357
1643	59	Io. Bap Alterius.	1357
1650	60	Petrus M. Bichius.	1357
1673	61	Ioſeph Planetius.	1357
1709	62	Phil. Ant. Gualterius.	1357

VAL-

VALVENSIUM, ET SULMONENSIUM.

An. Chr.			Column.
499	1	Palladius.	1359
503	2	Fortuoatus.	1360
680	3	Benedictus.	1360
706	4	S. Pamphilus.	1360
	5	Gradeicus.	1360
	6	Vvadepertus.	1360
	7	Ravenous.	1360
843	8	Arnulphus.	1360
	9	Opitarmus.	1360
968	10	Grimoaldus.	1360
1015	11	Theodulphus.	1360
1030	12	Tranſaricus.	1360
	13	Suavillus.	1360
1054	14	Dominicus.	1360
1071	15	Ioannes.	1363
1074	16	Tranſmondus.	1363
1081	17	Ioannes.	1364
1102	18	Ioannes.	1364
1104	19	Vvalterus.	1364
1104	20	Gualterius.	1364
1138	21	Oddo.	1365
1140	22	Giraldus.	1365
1144	23	Siginulphus:	1366
1168	24	Odariſſua.	1368
1200	25	Guilielmus.	1369
1207	26	Oddo.	1370
1232	27	Nicolaus.	1372
1250	28	Iacobus.	1373
1251	29	Iacobus.	1374
1252	30	Iacobus.	1374
1263	31	Iacobus.	1378
1279	32	Ægidius.	1378
	33	Guillelmus.	1378
1294	34	Petrus.	1378
1295	35	Fridericus de Lecto.	1379
1307	36	Landulphus.	1379
1319	37	Andreas Capograſſus.	1379
1330	38	Petrus.	1379
1333	39	Nicolaus.	1379
1343	40	Franc. de Sangro.	1379
1348	41	Landulphus.	1379
1349	42	Franc. de Silanis.	1379
1365	43	Martinus de Martinis.	1380
	44	Paulus.	1380
1384	45	Bartholomæus.	1380
1402	46	Bartholomæus de Tocco.	1380
1410	47	Lottus de Sardis.	1381
1427	48	Bened. de Guidalottis.	1381
1442	49	Barth de Vincio.	1381
1443	50	Franciſcus.	1381
1446	51	Petruccius Ariſtoteles.	1381
1448	52	Donatus Bottinius.	1382
1463	53	Barthol. de Scalis.	1382
1491	54	Io: Galiardus.	1382
1499	55	Io Acutus.	1382
1512	56	Alexander Farneſius.	1382
1512	57	Proſper de Ruſticis.	1382
1514	58	Io. Bap. Cadichius.	1382
1519	59	Andreas de Valle.	1382
1529	60	Bernardus de Militibus.	1382
1532	61	Bernardinus Fumarellus.	1382
1547	62	Pompejus Zambeccarius.	1383
1571	63	Vincentius Donzellus.	1383
1585	64	Franc. Caruſius.	1383
1593	65	Cæſar Petius.	1383
1621	66	Franc. Cavalerius.	1383
1638	67	Franc. Buccapadulius.	1385
1647	68	Alex. Maſius.	1385
1649	69	Franc. Carducius.	1386
1655	70	Georgius Carducius.	1386
1701	71	Bonaventura Martinellus.	1386
1717	72	Franc. Honuphrius.	1386

VERULANENSIUM.

An. Chr.			Column.
743	1	Martinus.	1388
853	2	Arnaldus.	1388
871	3	Hildeprandus.	1388
959	4	Ioannes.	1388
1005	5	N. . . .	1389
1024	6	Sergius.	1389
1036	7	Giraldus.	1390
1061	8	Placidus.	1390
1070	9	Honeſtus.	1390
1074	10	Albertus.	1390
1106	11	Auguſtinus.	1391
1111	12	Lætus.	1391
1134	13	Stephanus.	1391
1140	14	Leo.	1391
1145	15	Oddo.	1391
1147	16	Leo.	1391
1160	17	Framundus.	1392
1181	18	Ambroſius.	1394
1188	18	Robertus.	1394
1190	20	Oddo.	1394
1217	21	Lætus.	1394
1223	22	Ioannes.	1395
1250	23	Ioannes.	1395
1253	24	Ioannes.	1396
1259	25	Andreas.	1396
1261	26	Gregorius.	1396
1280	27	Lotherius.	1396
1282	28	Thomas	1396
1285	29	Lotherius.	1396
1317	30	Thomas.	1396
1331	31	Adjutorius.	1396
1355	32	Vvido.	1396
1383	33	Ioannes.	1396
	34	Ioannes.	1396
1396	35	Bartholomæus.	1397
1422	36	Benedictus.	1397
1427	37	Clemens.	1397
1457	38	Angelus de Caccis.	1397
1468	39	Urbanus.	1397
1471	40	Io. Paulus Pontianus.	1397
1503	41	Ennius Filonardus.	1397
1538	42	Antonius Filonardus.	1398
1560	43	Brocd. Salinus.	1398
1587	44	Hortenſius Baptiſta.	1398
1594	45	Eugenius Fuccius.	1398
1608	46	Hieron Haitenſ.	1399
1626	47	Balconcus Carradonus.	1400
1628	48	Vincentius Lanterus.	1400
1651	49	Alexander Argolus.	1400
1655	50	Fraoc Lambardus.	1400
1660	51	Fraoc. Angeluccius.	1400
1675	52	Riccardus Hannibaldenſis. de la Molaria.	1400
1690	53	Domin. de Zaulis.	1400
1708	54	Ludov. Anſel. Gualterius.	1401
1715	55	Laurentius Tartagni.	1401

VITERBIENSIUM.

An. Chr.			Column.
1015	1	B. . . .	1403
1030	2	G. . . .	1403
	3	N. . . :	1403
1096	4	N. . . .	1403
1106	5	Rodulphus Gatsus:	1403
1128	6	Petrus.	1403
1149	7	Genſonus.	1403
1179	8	Gentilis.	1406
1184	9	Gothifredus Tineoſus.	1407
1192	10	Raynerius:	1408
1193	11	Io: Lambardus.	1408
1199	12	Raynerius.	1408
1223	13	N. . . .	1409
1233	14	Nicolaus.	1409
1235	15	Matthæus.	1409
1243	16	Raynerius Capoccius.	1409
1244	17	Scambius de Scambiis.	
1254	18	Alferius.	1414
1272	19	Philippus.	1414
1286	20	Petrus Capoccius.	1414
1312	21	Ioannes.	1415
1318	22	Angelus de Tineoſſis.	1415
1341	23	Petrus.	1418
1344	24	Bernardus de Lacu.	1418
1348	25	Ioannes.	1418
1348	16	Petrus Pinus.	1418
1350	27	Nicolaus.	1419
1385	28	Iscobus.	1419
1391	29	Iacobus.	1419
1418	30	Iacobus de Ugozzolinis.	1419
1430	31	Io de Cechinis.	1419
1460	32	Petrus Fraociſcus.	1419
1472	33	Franc M. de Scellonibus.	1419
1492	34	Matthæus Cibo.	1420
1498	35	Raphael Riarius.	1420
1508	36	Octavianus Vicecomes.	1420
1523	37	Ægidius Caninius.	1420
1532	38	Nicolaus Rodulphus.	1420
1533	39	Io. Petrus de Graſſis.	1420
1548	40	Nicolaus Ugolinus.	1421
1551	41	Sebaſtianus Gualterius.	1421
1566	42	Franc. Gambara.	1421
1576	43	Carolus Montilius.	1421
1594	44	Hieron. Matthæuccius.	1422
1608	45	Lanfrancus Margottus.	1422
1612	46	Tiberius Mutus.	1422
1636	47	Alexander Cæſarinus.	1423
1638	48	Franc. M Brancaccius.	1423
1670	49	Stephanus Brancaccius.	1423
1683	50	Vrbanus Sacchettus.	1424
1699	51	Andreas Sanctacrucius.	1424
1712.	52	Michael Angelus de Comitibus.	1424

VOLATERRANORVM.

An. Chr.			Column.
	1.	S. Romulus.	1416
	2.	S. Iuſtus.	1427
501	3	Elpidius.	1427
566	4	Leo.	1427
649	5	Geminianus.	1427
680	6	Martianus.	1417
682	7	Vvido.	1417
698	8	Petrus.	1427
706	9	Changninus.	1427
715	10	Gippus.	1427
735	11	Albinus.	1417
800	12	Petrus.	1417
838	13	Andreas.	1427
874	14	Guaghinus.	1418
	15	Alpertus.	1429
	16	Aldebradus.	1429
	17	Petrus.	1429
	18	Ganginus.	1429
880	19	Alboinus.	1429
929	20	Adelbrandus.	1429
945	21	Buſſus.	1430
971	22	Petrus.	1430
985	23	Benedictus.	1431
987	24	Petrus.	1431
1002	25	Benedictus.	1431
1026	26	Vido.	1434
1034	27	Gaufridus:	1434
	28	Eumancius.	1434
1058	29	Vido.	1434
1066	30	Normannus.	1434
1080	31	Opilio.	1438
1098	32	Rogerius:	1438
1119	33	Euchariſtus.	1439
1119	34	Rogerius.	1439
1139	35	Creſcentius.	1440
1139	36	Oldimarius.	1440
1150	37	Galganus.	1441
1174	38	Ugo de Saladinis.	1441
1184	39	Ildebrandus.	1441
1213	40	Paganus.	1448
1244	41	Galganus.	1448
1251	42	Raynerius.	1448

An Chr.			Column.
1261	43	Albertus Scholarius.	1450
1273	44	Raynerius Vbertinus.	1450
1300	45	Rogerius.	1451
1301	46	Raynerius de Belfortis.	1452
1321	47	Raynuc. de Allegrettis.	1453
1348	48	Philippus de Belfortis.	1454
1359	49	Americus Chiari.	1456
1361	50	Petrus Corſinius.	1456
1363	51	Andreas de S.Hieron.	1456
1374	52	Lucius.	1457
1378	53	Simon Paganus,	1457
1384	54	Onuphrius de Visdominis.	1457
1390	55	Ant.de Cipollonis.	1457
1396	56	Jo. Riccius.	1457
1409	57	Ludovicus Aliottus.	1457
1411	58	Jacobus Scholari.	1457
1411	59	Stephanus Aliottus.	1458
1435	60	Robertus Adimarius.	1458
1440	61	Robertus Cavalcantes.	1458
1450	62	Jo:Neronius.	1458
1461	63	Ugolinus de Juniis.	1459
1470	64	Antonius de Altis.	1459
1478	65	Franc.Soderinus.	1459
1509	66	Julianus Soderinus.	1460
1514	67	Franc.Roboreus.	1460
1530	68	Jo. Salviatus.	1460
1532	69	Io. Matth Sartorius.	1460
1545	70	Benedictus Nerlius.	1461
1565	71	Alexander Strozza.	1461
1568	72	Ludovicus Antinorius.	1461
1574	73	Marcus Sarracinus.	1462
1574	74	Vido Servidius.	1462
1598	75	Lucas Alemannius.	1462
1617	76	Bern.Inghiramius.	1462
1634	77	Nicolaus Sacchettus.	1463
1650	78	Ioannes Gerinus.	1463
1655	79	Horatius de Albizis.	1463
1677	80	Carolus Philippus Sfondratus.	1463
1681	81	Octarius de Roſſo.	1463
1716	82	Lud.M.Pandolphini.	1463

URBEVETANORUM.

590	1	Ioannes.	1464
591	2	Canadus.	1464
743	3	Gregorius.	1465
826	4	Aliperrus.	1465
853	5	Petrus.	1465
975	6	Rodulphus.	1465
993	7	Andreas.	1465
1007	8	Nicolaus.	1465
1015	9	Hildericus.	1465
1022	10	Paulus.	1465
	11	Sigefredus.	1465
1040	12	Nicolaus.	1465
1051	13	Lucas.	1465
	14	Teuzo.	1465
	15	Albertinus.	1465
1066	16	Ioannes.	1465
1078	17	Philippus.	1465
1092	18	Angelus.	1465
1106	19	Vvillelmus.	1465
1121	20	Ioannes.	1466
1126	21	Vvillelmus.	1466
1137	22	Antonius.	1466
1138	23	Ildebrandus.	1466
	24	Gualfredus.	1466
1157	25	Guiſcardus.	1466
	26	Milo.	1466
1168	27	Ruſticus	1467
1177	28	Richardus.	1468
1210	29	Matthæus.	1468
1211	30	Io. Caſtellius.	1468
1213	31	Capiterius.	1468
1232	32	Raynerius.	1469
1254	33	Conſtantinus.	1470
1258	34	Iacobus.	1470
1272	35	Aldobrandinus Cavalcantes.	1472
1280	36	Franc.de Monaldeſchis.	1473
1295	37	Leonardus Mancinus.	1473
1302	38	Guittus de Nobilibus.	1473
1318	39	Tramus de Monaldeſchis.	1474
1346	40	Raymundus.	1474
1348	41	Pontius Perottus.	1474
1359	42	Ioannes.	1474
1364	43	Petrus Boerius.	1474
1370	44	Io. de Placentinis.	1475
1378	45	Nicolaus de Merciariis	1475
1399	46	Nicolaus.	1475
1409	47	Matthias Advedutus.	1475
1418	48	Conradus Caracciolus.	1475
1418	49	Monald.Monaldeſchius.	1475
1418	50	Franc.de Monaldis.	1475
1443	51	Iac.Bened.Lucerianus.	1476
1454	52	Ioannes de Palena.	1476
1456	53	Ant.Cobaterius.	1476
1457	54	Marcus.	1476
1476	55	Georgius Roboreus.	1476
1503	56	Alex.à S.Severina.	1476
1511	57	Hercules Balconeus.	1476
1520	58	Nicolaus Rodulphus.	1477
1529	59	Vincentius Durantes.	1478
1548	60	Nicolaus Rodulphus.	1478
1554	61	Hieron.Simoncellus.	1478
1562	62	Sebaſt.Vancius.	1478
1605	63	Iacobus Sanneſius.	1478
1612	64	Pet.Paul.Creſcentius.	1479
1644	65	Fauſtus Polus.	1479
1656	66	Ioſephus de la Cornia.	1479
1676	67	Bern. Roccius.	1479
1681	68	Savus Millinus.	1480
1695	69	Ioſeph Camutius.	1480
1696	70	Vincentius de Aptis.	1480
1715	71	Ferdinandus Nuptius.	1480

IN-

INDEX

Nominum omnium Epiſcoporum, qui in hoc primo tomc Italiæ ſacræ continentur, ordine alphabetico diſpoſitus.

Prior num. columnam, poſterior numerum marginalem notat.

A

Abiens. *Aret.* 410.29 A
Abundantius. *Lucen.* 795.21
Acceptabilis. *Camer.* 755.16
Achilles. *Tiphern.* 1324.52
de Graſſis. *M. Flaſ.* 998.23
Achilleus. *Spolet.* 1255. 9
Actius. *Fulgin.* 689.22
Marſ. 889. 9
Oſtien. 56.24
Adalbertus. *Lunen.* 836.20
Sutrin. 1270.23
Adalongus. *Lucen.* 803.41
Adam. *Alatr.* 289. 9
Aſcul. 443.17
Averſ. 490.22
Hort. 735. 9
Tiburt. 1308.24
Gentilis. *Lipar.* 788.51
Adelbrandus. *Volater.* 1429.22 B
Adenolphus. *Cajet.* 540.30
Adenulphus de Secenariis. *Reat.* 1201.26
Adeodatus. *Amer.* 297. 8
Sylv. Cand. 90. 1
Spolet. 1257.17.19
Terracin. 1291.21.
Velitern. 43. 1
Adjutorius. *Verul.* 1396.31
Adjutus. *Fanen.* 665.23
Adoardus Michelottus. *Perus.* 1163.45
Ægidius. *Cajet.* 538.28
Caſtren. 581.47
Fulgin. 697.28
Interam. 760.31
Nucer. 1067.24
Tuſcul. 229.4. 230.11
Valv. 1378.32
Aracœlini. *Tuſcul.* 238.28
Caninius. *Viterb.* 1420.37
Carilini. *Sabin.* 175.53 C
de Valentibus. *Nepeſ.* 1033.64
Ælonius. *Interam.* 750. 8
Æmilius Alterius. *Camer.* 570.55
Jacob. de Cavaleriis. *Trojan.* 1348.43
Scatareticus. *Ravel.* 1192.38
Æneas Spannocchius. *Ferent.* 680.52
Æribertus. *Pennen.* 1117.12
Agaſſinus Solarius. *Salut.* 1232.13
Agapitus. *Eugub.* 634.10
Cencius. *Ancon.* 338.40
Columna. *Aſcul.* 467.45
Columna. *Lunen.* 854.48
Ruſticus. *Camer.* 565.40
Agatho. *Lipar.* 773.1. 774. 3
Tudert. 1350.4. 1351.17
Aghinus. *Lucen.* 803.40
Agnellus. *Ferent.* 674. 8
Fund. 721.5.8
Sutrin. 1274. 7
Tarrac. 1291.12.15
Agripertus. *Fanen.* 662.11 D
Alanus. *Balneor.* 516.19
Cætinus. *Sabin.* 180.70
Albachius. *Papien.* 1078.16
Albericus. *Aſcul.* 451.24
Marſor. 888. 7
Oſtien. 63.4:
Ravel. 1197.1.
Albertinus. *Urbevet.* 1465.1:
Albertus. *Alban.* 254.3'
Anagn. 310.2:
Aret. 415.4'
Balneoreg. 515.1(
Cajet. 537.1:
Caſtren. 579. :
Eugub. 642.41
Fanen. 665.21
Ferent. 678.31
Fundanus. 727.24
Nucer. 1066.11
Tarracin. 1297.3[illegible]
Tiphern. 1318. 6
Verul. 1390.1(
de Albertis. *Camer.* 563.36
Boſon. *Auxim.* 503.2:
Juncta. *Caſtr.* 583.6(
Longus. *Ferent.* 677.24
Ptolomæus. *M. Flaſc.* 987.14
Scholarius. *Volater.* 1450.43
Albinus. *Alban.* 256.40
Amerin. 297.13
Portuen. 111.10
Reat. 1196. 5
Sign. 1235. 4
Volater. 1427.11
Alboinus. *Anagn.* 308.13
Volater. 1429.19
Alcherius de Alcheriis *Papien.* 1101.86
Aldaricus. *Papien.* 1089.62
Aldebradus. *Volaterr.* 1429.16
Alderanus Bellatus. *Biſin.* 525.36
Cybo. *Oſtien.* 88. 106.
Aldobrandinus Cavalcantes. *Urbev.* 1472.35
Aldobrandus. *Sutr.* 1275.31
Aldovandrus. *Balneor.* 515. 6
Aldovandus Michelottus. *Aſſis.* 481.31
Aldebrandus Cajetanus. *Sabin.* 167.34
Alemannus. *Amer.* 300.2[illegible]
Anagn. 319.41
Alexander. *Lunen.* 846.3:
Melphien. 932.1;
Melphit. 917. ;
Terracin. 1298.5.
Andreaſius. *Mant.* 874.5(
Argolus. *Terracinen.* 1300.6[illegible]
Arigonus. *Mant.* 875.5'
Borgia. *Nucer.* 1074.5.
Cæſarinus *Praneſt.* 220.8;
Cæſarinus *Viterb.* 1423.4'
Alexander Cajetanus. *Tarrac.* 1298.5'
Cariſsimus *Caſtren.* 583.5[illegible]
Caſtracanus. *Fanen.* 670.5.
de Cobebo. *Tiphern.* 1326.7(
Creſcentius. *Recan.* 1224.3;
Farneſius. *Oſtien.* 79.7[illegible]
Farneſius. *Oſtien.* 81.8·
Farneſius. *Anagn.* 321.6.
Farneſius. *M. Flaſc.* 989.2;
Farneſius. *Soran.* 1247.4·
Farneſius. *Soran.* 1248.4'
Fidelis. *Æſin.* 287.4(
Fidelis. *Aquapend.* 584. 1
Guidiccionius. *Lucen.* 830.9

Alexander Guidiccionius. *Lucen.* 831.92 A
Maſius. *Valven.* 1385.68
Medices. *Praneſt.* 222.100
Monfredus. *Monopol.* 969.33
de Monte. *Eugub.* 654.74
Oliva. *Camer.* 564.39
Perettus. *Alban.* 276.12
Philodorus. *Tiphern.* 1325.57
Philonardus. *Aquin.* 401.48
Piccolomineus. *M. Ilcin.* 996.7
Piccolomineus. *Pient.* 1179.7
Rubeus. *Caſtren.* 582.55
Ruffinus. *Melphien.* 939.49
Sabinus *Tuſcul.* 242.63
Saulius. *Papien.* 1109.102
Sergardus. *M. Ilcin.* 997.13
à S. Severina. *Viterb.* 1476.56
Sfortia. *Narnien.* 1020.55
Sperellus. *Eugub.* 654.78
Strozza. *Aret.* 435.89
Strozza. *Volater.* 1461.71 B
Stupha. *M. Polit.* 1006.6
de Taſſis. *Terrac.* 1301.77
Victricius. *Alatr.* 294.54
Vinciolus. *Nucer.* 1068.30
Alexius Celadonius. *Melphit.* 918.19
Stradella. *Nepes.* 1034.67
Alferius. *Trivent.* 1328.6
Viterb. 1414.18
Alifredus. *Balneor.* 515.3
Alipertus. *Fund.* 721.9
Urbevet. 1465.4
Aloyſius. *Æſin.* 283.25
Avers. 492.41
Ravel. 1194.47
Alferius. *S. Marci.* 879.22
de Amato. *S. Marci.* 879.21
de Apera. *Interamn.* 762.48
de Aragonia *Caven.* 618.8
de Aragonia. *Nerit.* 1051.8
Brancifortius. *Melphien.* 941.60 C
Cavalcantes *Biſin.* 523.26
Coperia. *M. Peluſii* 1000.18
de Franchis. *Nerit.* 1056.18
Gallus. *Ancon.* 341.52
de Januario. *Caven.* 619.16
Pallavicinus. *Salut.* 1230.9
Taſſius. *Recanat.* 1223.26
Alpartus. *Volater.* 1429.15
Alpertus. *Aret.* 414.41
Alphatius. *Aret.* 410.27
Alphonſus. *Papien.* 1091.67
Alvarez. *Monop.* 974.39
Binarinus. *Camer.* 566.48
Coſta. *Melphit.* 938.36
Dominquez. *Monop.* 974.49
Geſualdus. *Oſtien.* 82.89
de la Queva. *Praneſt.* 224.113
Tornabonus. *Salut.* 1229.4
Vicecomes. *Spolet.* 1269.69
Vitalis. *Lipar.* 784.46 D
Altegranus. *Aſcul.* 463.31
Alterius Biliottus. *Tudert.* 1356.51
Alvarez de Mendoza. *Aquil.* 394.33
Alvarus de la Quadra. *Aquil.* 393.27
Amabilis. *Oſtien.* 49.10
Amadeus. *Aret.* 419.58
Sabin. 179.66
Amantius. *Narnien.* 1018.35
Amaricus. *Spolet.* 1258.24
Amaſius. *Soran.* 1244.1
Spolet. 1256.11
Amatus. *Fanen.* 661.9
Nepes. 1029.25
Ambroſius. *Anagn.* 307.7
Lucen. 397.34
Tarrac. 1291.24
Verul. 1394.18
Angelini. *Aquapend.* 585.8
Ambroſius Monticula *Sign.* 1241.57
Piccolomineus. *Triven.* 1333.40
Salvius. *Nerit.* 1054.14
Spinula. *Lunen.* 856.70
Americus Chiuti. *Volaterr.* 1456.49
Amicus Agnifilus. *Aquil.* 390.16
de Bonamicitia. *Pennen.* 1150.38
Panichius. *Lucen.* 771.5
Amideus. *Pennen.* 1112.3
Anaſtaſius. *Æſin.* 282.7
Alban. 253.30
Eugub. 634.9
Interamn. 751.22
Narnien. 1013.13
Papien. 1078.24.1082.31.1083.35
Pennen. 1132.17
Reat. 1197.13
Tiburt. 1304.5.8
Andreas. *Alban.* 250.9
Alatr. 289.21.291.28
Aquin. 396.5
Auximan. 498.7.506.33
Camer. 561.25.565.41
Ferent. 679.40
Fulg. 692.24
Fund. 720.4
Interamn. 760.30
Lucen. 841.27.846.30
S. Marci. 876.2
Marſorum. 891.11
Melphit. 918.15
Milit. 955.19
Nepes. 1032.48
Nucer. 1069.93
Oſtien. 49.11
Perus. 1159.22.1160.29
Praneſt. 194.11
Ravel. 1189.13
Reat. 1205.36
Sign. 1240.44
Soran. 1246.18
Spolet. 1258.30
Sutrin: 1276.44.46.1277.51
Tarrac. 1297.40
Verul. 1396.25
Volater. 1427.13
Urbevet. 1465.7
Ægidius. *Aſſis.* 482.41
de Alagni. *Milit.* 957.25
de Apcis. *Tuder.* 1354.39
Bontempus. *Perus.* 1163.43
Borgia. *Siga.* 1242.65
Capograſſus. *Valven.* 1379.37
de Ciajanis. *Aſſis.* 480.22
Cybo. *Terrac.* 1299.63
Gaccius. *Terrac.* 1298.51
Guidius. *Aſſis.* 481.33
Guidius. *M. Flaſc.* 986.4
de S. Hieronymo. *Volater.* 1456.51
Longus. *C. Caſtel.* 602.44
Marſonus. *Soran.* 1246.20.24
de Mericonibus. *Amer.* 301.35
Pellius *Recanat.* 1223.23
Perettus. *Praneſt.* 223.108
Sanctacrucius. *Viterb.* 1424.52
Sorbolongus. *Eugub.* 654.73
de Valle. *Praneſt.* 220.82
de Valle. *Milit.* 958.39
de Valle. *Valven.* 1382.59
Andreoneus *Biſin.* 519.1
Androious Alberti. *Oſtien.* 72.60
Antutus. *Furcon* 379.7
Angelarius Bentivenga. *Tudert.* 1353.35
Angelottus Fuſcus. *Anagn.* 320.51
Caven. 615.4
Angelus. *Anagn.* 320.50
Aquin. 396.7
Balneor. 516.21
Caſtren. 579.9.580.22.581.28.31
C. Caſtel. 599.22

Angelus. *Ferent.* 678.35 A
Narn. 1019.43
Nepes. 1029.29
Reat. 1207.40
Soran. 1147.34
Sutrinus. 1276.40
Trojan. 1347.25.1343.1
Urbevet. 1465.18
de Anna. *Praeneſt.* 217.57
Acciajolus *Aquil.* 388.6
Acciajolus. *Caſin.* 576.8
Acciajolus. *Oſtien.* 74.66
Alterius. *Nepeſ.* 1032.46
Archilegius. *Aſſis* 483.49
Baleonius. *Recan.* 1221.12
Brancavalerius. *Alatr.* 249.56
de Caccis. *Verul.* 1397.38
Cæſius. *Tudert.* 1356.55 B
Capranica. *Aſcul.* 469.59
Capranica. *Reat.* 1211.53
Capranica *Praeneſt.* 218.63
Cinus. *Recanat.* 1221.10
Colocius *Nucer.* 1072.44
Corarius. *Recan.* 1121.14
Corarius. *Tuſcul.* 239.33
de Fiebindacciis. *Aret.* 428.70
Gozadinus. *C. Caſtel.* 603.46
de Lacertis. *Melphit.* 918.18
Leonius. *Tiburt.* 1311.50
Lupus. *Tiburt.* 1312.47
de Maccaſanis. *Mars.* 912.38
Maldachinus. *Aquin.* 401.49
Martius. *Aſſis.* 485.48
Mauſonius. *Aprut.* 373.61
Pecchinolus. *C. Caſtel* 601.33
Piſanus. *Balneor.* 516.27
de Poſte. *Caſinen.* 576.9
Ranutius. *Fan.* 671.56
de Ricaſolis *Averſ.* 491.31 C
de Ricaſolis. *Soran.* 1246.23
de Ripantibus *Æſin.* 283.31
Scardeonius. *Tudert.* 1355.44
de Tineoſis *Viterb.* 1415.22
Vitelleſchus *M. Flaſc.* 987.12
Urſinus. *Caſin.* 577.10
Anglicus Grimoaldus. *Alban.* 269.56
Annibal Spatafora. *Lipar.* 783.39
Anſelmus. *Fulgin.* 696.27
Lipar. 778.12
Lucen. 813.50
Lucen. 836.19.840.13
Milit. 954.10
Nucer. 1066.18
Badagins. *Lucen.* 807.49
Anſovinus. *Camer.* 549.8
Anthemius. *Interam.* 750.7
Anthimus. *Interamn.* 748.2
Spolet. 1252.3
Antonellus. *M. Pelus.* 999.3
Antoniottus Pallavicinus. *Praeneſt.* 219.69
Antonius. *Alatr.* 292.37 D
Amerin. 298.17
Aquin. 397.26.398.34
Cajet. 542.46
Caſtren. 581.34
C. Caſtel. 601.31
Hortan. 741.39
Human. 746.21.22
Lipar. 782.28
Lunen. 853.44.854.51
S. Marci. 879.18.
Melphien. 934.24.935.28.19
Milit. 958.35
M. Flaſcon. 986.3.5
M. Pelus. 997.7
Pennen. 1149.32
Sign. 1239.37
Terrac. 1298.49.50
Tudert. 1355.45

Antonius. *Urbevet.* 1466.22
de Albericis. *Nepeſ.* 1032.53
de Alliis. *Volater.* 1459.64
Archeonius. *Aprut.* 397.28
Archeonius. *Aret.* 428.69
Archeonius. *Aſcul.* 467.48
de Aribandis. *Cajet.* 541.38
Ayello. *M. Pelus.* 1002.33
Barberinus. *Praeneſt.* 224.115
Bettinius. *Fulg.* 705.44
Bichius. *Auxim.* 513.49
Bichius. *M. Ilc.* 997.14
Bichius. *Praeneſt.* 226.120
Bologninus. *Fulg.* 704.43
Bologninus. *Nucer.* 1070.35
Bonjoannes. *Camer.* 566.45
Bonſius. *Terrac.* 1299.65
Buccabellus. *Ferent.* 678.38
Cajetanus. *Portuen.* 149.102
e Calvis. *Tudert.* 1354.41
Carbonus. *Fan.* 667.41
Carolus. *Biſinian.* 522.17
Cervinus. *M. Polit.* 1006.10
Cipollonius. *Volater.* 1457.55
Cobaterius. *Urbevet.* 1476.53
de Comite. *Lipar.* 782.30
Corarius. *Oſtien.* 75.68
Corradius. *Aquin.* 400.41
David. *Fan.* 667.37
Fatatus. *Ancon.* 338.41
Ferrerius. *Eugub.* 650.67
Ferrerius. *Perus.* 1165.54
de Fliſco. *Lunen.* 854.47
Fonſeca. *Tiburt.* 1315.64
Forteguerra. *Pien.* 1180.16
de Franchis. *Ravel.* 1191.33
Franciſchinus. *Amer.* 304.47
Gallus. *Oſtien.* 82.93
Gallus. *Peruſ.* 1171.65
de Gaſparis. *Mars.* 915.53
Genonius. *Lipar.* 782.35
de Graſſis. *Tibur.* 1311.48
Gratianus *Amer.* 303.46
Guerreſchus. *Sign.* 1241.60
de Joannetto. *M. Peluſ.* 999.3
Juſtinianus. *Lipar.* 783.41
de Laris. *Nerit.* 1051.7
de Laris. *Soran.* 1247.35
de Laurentiis. *Aſſis.* 484.54
Lunellus. *Cajet.* 544.58
Lunellus. *Ravel.* 1191.33
Marcheſonus. *Tiph.* 1325.60
de Marſiliis. *Perus.* 1173.72
Maſſa. *Caſtren.* 582.56
Melatinus. *Aprut.* 366.36
Meliorius. *S. Marci.* 881.35
Michelottus. *Peruſ.* 1163.46
Miniatenſis. *Balneor.* 516.29
de Monte. *Alatr.* 293.43
de Monte. *Papien.* 1106.98
de Monte. *Portuen.* 146.77
de Monte *Tipher.* 1324.51
Montecatinus. *Fulg.* 717.64
Novellus. *Soran.* 1247.33
Panciarinus. *Tuſcul.* 239.35
Papi. *S. Marci.* 882.46
Parenticellus. *Lunen.* 855.58
de Pede. *Monopol.* 969.32
Pernottus. *Sabin.* 585.103
Philonardus. *Verul.* 1398.42
Pichot. *Salut.* 1230.10
de Portiano. *Soran.* 1146.29
Portius. *Monopol.* 974.40
Probus. *Pennen.* 1150.39
Puccius. *Melphien.* 939.45
Puccius. *Sabin.* 183.86
Riccius. *Aret.* 435.86
del Rio. *Cajet.* 545.69
de Riparia. *Lucen.* 823.76

Roſa.

Roſa. Terrac. 1298. 57 A
Roſa. Terrac. 1298. 59
Sacchettus. Trojan. 1348. 40
Sanfelicius. Nerit. 1062. 25
de Sangro. Trojan. 1348. 41
Sanſeverinus. Portuen. 147. 81
Saulus. Oſtien. 83. 94
Scagilionus. Averſ. 493. 43
Seneca. Anagn. 322. 69
Severus. Eugub. 650. 61
Simeonius. Nepeſ. 1033. 60
Simeonius. Sutr. 1177. 63
Sorbillus. Milit. 958. 32
Spinellus. Melphien. 942. 64
Stella. C. Caſtel. 600. 29
Strada. Milit. 957. 29
Torres. Nepeſ. 1035. 51
Tortorelli. Triven. 1333. 41
de Ubertis. Mant. 868. 37
Venantius. Æſin. 284. 33
Ugolinus. Auxim. 510. 39 B
Viminalis. Nucern. 1070. 37
Apollonius. Lunen. 835. 14
Aprilis. Nucer. 1065. 3
Aquilious. Aſſis. 479. 5
Archangelus de Chilento. Aquil. 394. 38
Ardunus. Fanen. 662. 16. 666. 24
Trojan. 1344. 2
Arfridus. Feren. 674. 15
Aripertus. Aret. 412. 34
Ariſtus Oſtien. 49. 7
Armentarius. Papien. 1083. 83
Arnaldus Filguerius. Sabin. 573. 47
Arooldus. Aret. 416. 46
Sign. 1239. 30
Trojan. 1347. 18
de Auxilio. Alban. 268. 51
Arnulphus. Human. 745. 13
Milit. 951. 1
Valven. 1360. 8
Arpaldus. Aſcal. 442. 11 C
Arnaldus Verul. 1388. 2
Arſenius. Eugub. 635. 22
Hortan. 735. 11
Arvizzo. Tiburt. 1306. 15
Aſael. Anagn. 309. 26
Aſcanius Blaſii C. Caſtel. 604. 50
Columna. Præneſt. 252. 102
Ferrerius. M. Pelus. 1000. 16
Sforza Papien. 1104. 96
Sylveſtri. Pien. 1180. 17
Aſclepiadorus. Perus. 1157. 52
Aſtorgius. Ancon. 337. 37
Melphien. 937. 31
Ravell. 2189. 17
Agnenſis. Milit. 957. 27
Aſſuerius. Aquin. 395. 2
Athanaſius. Alban. 250. 3
Attilius Urſinus M. Pelas. 1001. 19
Attingus. Auxim. 498. 9
Aito. Aprut. 359. 18. 360. 20. 361. 23. 362. 25 D
Camer. 555. 17
Reat. 1197. 17
Sabin. 596. 22
Tudert. 1351. 20
Audoris. Aſcul. 440. 7
Aventius. Aſſis. 479. 4
Lucen. 795. 20
Auguſtinus. Ancon. 336. 27
Balneor. 516. 25
Cajet. 542. 41
Ferent. 674. 17
Lipar. 774. 2
Narnien. 1014. 24
Nucer. 1066. 14
Papien. 1084. 39
Pennen. 1149. 30
Peruſ. 1163. 44
Spolet. 1267. 54
Verul. 1391. 11
de Bellis Soran. 1249. 59
Calanıious Lauret. 771. 3
Candidus. Lipar. 787. 49
Cuſanus. Papien. 1110. 112
Finaccius. Narnien. 1018. 37
Gaiaminus. Auxim. 512. 46
Gandulphus. Fund. 732. 51
Landulphus. M. Pelus. 999. 11
Patritius. M. Ilc. 996. 3
Spinula. Alatr. 293. 44
Spinula. Peruſ. 1165. 56
Valerius. Præneſt. 222. 101
Aritus. Terrac. 528. 3
Aurelianus. Lucen. 795. 17
Aurelius S. Marci 881. 38
de Theobaldeſchis. Ferent. 679. 46
Azolinus. Averſ. 487. 5
Azzo. Tiphern. 1325. 28

B

BAccius Ugolinus. Cajet. 543. 51
Balduinettus de Balduinettis. Ancon. 340. 46
Balduinus. Melphien. 922. 1
de Balduinis. Averſ. 494. 47
Baldus Ferratinus. Amer. 302. 42
Balleonus Carradorus. Marſ. 915. 49
Balſarius Lucen. 795. 26
Balthaſſar. Coſſa. Tuſcul. 239. 34
de Graſſis Tiphern. 1335. 55
Manous. Lucen. 825. 80
de Valdes Cajet. 545. 67
Bandelius de Bandellis. Tipher. 1322. 40
Baptiſta. Sutrin. 1277. 50
de Bufalo. Aquin. 399. 38
Caotalicius. Penn. 1150. 44
de Henricis. Camer. 564. 37
Pontinus. Nepeſ. 1032. 47
Zeoo Tuſcul. 241. 42
Barbatus. Sutr. 1274. 5
Barnabas. Interam. 761. 42
de Benaſis. Aſſis. 482. 42
Maleſpina. Lunen. 854. 46
Bartholomæus. Amer. 299. 25
Averſ. 491. 29. 492. 33
Auxim. 505. 30
Cajet. 541. 34
Fulgi. 700. 31
Hortan. 738. 27
Lipar. 782. 31
Sign. 1239. 21. 24. 29
Spolet. 1263. 39
Trojan. 1347. 23
Verul. 1397. 35
de Aleonibus. Tudert. 1355. 47
de Bardis Spolet. 1265. 48
Cæſius. Narn. 1020. 54
Cæſius. Tiburt. 1314. 56
Cajetanus Fulg. 700. 31
Clarius. Ancon. 336. 31
è Comitibus Monopellis. Aquil. 384. 4
Ferratinus. Amer. 302. 43
Ferratinus. Soran. 1247. 43
Ferrus. Interam. 764. 54
Flores. Nepeſ. 1032. 49
Flores. Sutr. 1277. 52
de Gaſpare. Sulmon. 1380. 45
Guidiceioous. Aprut. 372. 52
Guidiccionus. Lucen. 829. 90
Cuintoncinus Fulg. 101. 32
Martini. Balneor. 516. 30
Mediavacca. Reat. 1210. 47
Moranus. Tipher. 1314. 46
de Rimbertinis. Corton. 627. 12
de Scalis. Sulmon. 1382. 53
Tocco. Valven. 1380. 46
de Troja. Corton. 627. 8

Vagni-

Bartholomæus Vagniſius. *Aſſis.* 482.40 A
Vanninus. *Nepeſ.* 1034.12
Vanninus. *Sutrin.* 1278.75
Varellus. *Lipar.* 778.17
de Vincio. *Valven.* 1381.49
Vitelleſchus. *M. Flaſc.* 986.10
Baſilius. *Alban.* 251.25
Lipar. 775.8
Lunen. 834.7
Maſcardus. *Tudert.* 1355.50
Pignattellus *Aquil.* 393.30
Baſinus. *Averſ.* 489.16.
Baſſus *Ferent.* 673.2
Bellator. *Oſtien.* 49.6
Beltraminus de Beltraminis. *Tarrac.* 1300.72
Benedictus. *Alban.* 250.14.16
Amer. 297.12.298.15
Anagn. 308.18
Aret. 410.14
Aſcul. 467.51
Balneor. 516.22
Camer. 561.27.32
C. Caſtel 597.3 B
Caſtren. 580.24.579.4
Ferent. 674.16
Fulg. 688.18.692.26
Fund. 723.17.724.21.731.37
Human. 743.6
Lucen. 818.54
Marſorum. 904.14
Nepeſ. 1025.12.1028.19
Nucer. 1066.8
Peruſ. 1157.11.1158.16.1161.35
Portuen. 114.22.115.24.26.127.40
Reatinus. 1201.25
Sabin. 157.16
Spolet. 2262.37
Sutrin. 1274.13
Sylvæ Candidæ 91.7.93.17
Tarracin. 1291.19.26
Tiburt. 1307.19.1308.21
Valven. 1360.3
Verul. 1397.36 C
Volater. 1431.23.25
Converſinus. *Æſin.* 284.34
Falconcini. *Aret.* 435.92
Guidalottus *Aprut.* 368.39
Guidalottus. *Recan.* 1222.16
de Herrera. *Monop.* 974.45
Hieraceus. *Lipar.* 787.50
Juſtinianus. *Portuen.* 150.105
Lomellinus. *Anagn.* 321.66
Lomellinus. *Lunen.* 856.63
Nerlius *Volater.* 1461.70
de Pradoxis. *Ravel.* 1189.19
Salinus. *Verul.* 1398.43
Stampius. *Aſſis.* 481.36
Vallatus. *Corton.* 626.3
Ubaldus. *Peruſ.* 1172.68
Benenatus. *Eugub.* 635.19
Beneredus. *Praneſt.* 199.33
Benincaſa. *Reat.* 1197.19
de Benincaſis. *Ancon.* 339.42 D
Bentivenga de Bentivenghis. *Alban.* 264.47
Bentivolus. *Eugub.* 640.38
Benvenutus. *Cajet.* 540.33
Eugub. 645.47
de Scotivolis. *Auxim* 500.19
Berallus. *Pennen.* 1147.21
Berardus. *Aprut.* 355.15
Fanen. 666.29
Ferent. 675.23
Furcon. 377.5.379.11
Marſorum. 892.12
Pennen. 1115.9.1138.19
Praneſt. 196.25
Reat. 1207.38
Terracin. 1292.28
Tibur. 1309.30
Berardus. *Trojan.* 1347.17
de Berardis. *Auxim.* 213.45
Bonjoranus. *Camer.* 560.47
de Carninis *M. Pelus* 999.9
e Comitibus Antignani. *Fulg.* 700.30
Herulus. *Sabin.* 181.71
Herulus. *Spolet.* 1268.61
de Padula. *Aquil.* 381.1
de Podio. *Ancon.* 335.23
Sanctius. *Aquil.* 391.26
Berengarius. *Lucen.* 797.33.823.73
Freduli. *Portuen.* 140.53
Bernabo Maleſpina. *Penn.* 1149.29
Bernardettus Minerbettus. *Aret.* 433.82
Bernardinus Ægidius *Aquapend.* 585.9
Bellucius. *Camer.* 578.58
Callinius. *Sign.* 1241.55
Caravajal. *Oſtien.* 74.75
de Comitibus. *Terrac.* 1301.51
de Cupis. *Auxim.* 510.42
Fumarellus. *Valv.* 1382.61
Guinigi. *Reat.* 1217.77
de Leis *Caſtren.* 581.41
Lunate *Aquil.* 399.37
Maſſerius. *Anagn.* 323.74
Pannicola. *Ravel.* 1193.45
Piccolomineus. *Aprupt.* 372.53
Scaunatora. *Caſtren.* 581.42
Soranus. *Ravel.* 1191.31
Spada. *Sabin.* 188.123
Tempeſtinus. *M. Pelus.* 1000.15
Vicecomes. *Alatr.* 295.45
Bernardus. *Æſin.* 283.23
Aſcul. 444.20.445.21
Auxim. 502.23
Biſinian. 523.20
Cajet. 530.12
Caſtren. 579.3.581.38.580.11
Human. 745.14
Marſorum. 902.13.912.30
Nepes. 1029.21
Nucer. 1067.26
Oſtien. 55.16
Pennen. 1147.23
Portuen 126.35
Praneſt. 196.23
Sign. 1238.20
Spolet. 1266.50
Sutrin. 1276.43
de Allia. *Portuen.* 140.56
Balbus. *Papien.* 1097.71
de Bartholomæis. *Tiphern* 1323.47
Candianus *Papien.* 1102.92
Carius. *Perus.* 2161.37
Caſtaneto. *Portuen.* 239.52
de Gouth. *Alban.* 268.48
Inghiramius. *Volater.* 1462.76
de Lacu. *Viterb.* 1418.24
de Languiſello *Portuen.* 138.48
Lunatus. *Papien.* 2090.65
Militius. *Sulm.* 1382.60
Morra. *Averſ.* 494.50
Nero. *Biſin.* 524.33
Roccius. *Urbev.* 1479.67
Rogerius. *Soran.* 1247.40
Beroaldus. *Ancon.* 332.19
Bertoldus. *Cajet.* 538.20
Bertrandus. *Alatr.* 291.30
de Alano. *Eugub.* 650.58
Augerius. *Tuſc.* 236.24
Deucius. *Sabin.* 172.43
Lagerius. *Aſſis.* 480.27
Lagerius. *Oſtien.* 73.64
de Pieto. *Oſtien.* 71.57
Bertuccius. *S. Marci.* 878.11
Beſſarion. *Sabin.* 179.65
Bevegnates de Caputiis. *Nucer.* 1067.23
Biſantius. *Trojan.* 1347.19
Bivarius *Aret.* 417.53

Blandus. *Hort.* 735. 6 A
Blaſius. *Fund.* 757.27
Palladius. *Fulg.* 712.50
Blondus de Conchis. *Æſin.* 283. 57
Bloſius. *Reat.* 1208.46
Bnolergius. *Ancon.* 330.13
Bobo Urſinus. *Portuen.* 127.38
Bonajunta. *Æſin.* 282.15
Bonattus. *Eugub.* 638.36
Bonaventura. *Alban.* 264.46
Balneor. 516.20
Fulanus. *Alatr.* 294.52
Martinellus. *Valvèn.* 5376.71
Bonavita. *Recan.* 1219.4
Bonfilius de Bonfiliis. *Fulg.* 689.23
Bonhomo. *Aret.* 410.24
Fanen. 666. 27
Bonifacius. *Alban.* 251.54
Camer. 549.3
Narn. 1016.28
Nepes. 1030.34 B
Papien. 1081.28
Sutrin. 1274.11
Tiphern. 1318.7
Tudert. 5351.13. 1352.31
Veliter. 43.2.3
Barcigroſſus. *Sutr.* 1276.42
Bevilaqua. *Sabin.* 187.116
Cepti. *Nepes.* 1030.38
Ferrerius. *Portuen.* 147.80
Bonincontrus Thomæus. *Human.* 745.17
Boninſegna. *Aſcul.* 460.39
Bonipertus. *Sign.* 1235.10
Bonitus. *Ferent.* 674.7
Bonizzus. *Sutr.* 1275.20
Bonus. *Aſcul.* 466.38
Cajet. 529.6
Ferent. 673.4
Oſtien. 49.5
Boſſus. *Sabin.* 157.5
Tibur. 1307.18 C
Boſus Ubertinus. *Aret.* 426.66
Brancha. *Tiburt.* 1309.36
Branda Caſtillioneus. *Port.* 143.62
Britius. *Fulg.* 683.2
Spolet. 1251.1
Bruno. *Præneſt.* 296.19
Sign. 1236.15
Bulçarus Monte-mellinus. *Peruſ.* 1162.39
Buoſus *Volater.* 1430.51
Butius de Butiis. *Tiph.* 1322.37
Buttaſava. *Lunen.* 855.40

C

CÆcilianus. *Spolet.* 1255. 8
Cælius. *Nucer.* 1065. 5
Cæſar Bovius. *Nerit.* 1054.15
Cajetanus. *Milit.* 958. 33
Deſtræus. *Alban.* 278.135 D
Facchenettus. *Oſtien.* 86.104
Facchenettus. *Spolet.* 5271.72
Gherardus. *Camer.* 569.53
Lamagna. *Caven.* 618.12
Lippius. *Caven.* 618.13
Naccius. *Amer.* 301.39
Petius. *Valv.* 1383.65
Rachagnus. *Tiph.* 1326.65
Sperellus. *Interam.* 765.67
Ventimilia. *Tarrac.* 1300.76
Cæſarius. *Marſorum.* 910.20
Oſtien. 55.18
Cajetanus de Affliicto. *Caven.* 619.17
Andrea. *Monopol.* 974.48
de Caſtillo. *Lipar.* 788.53
Calanius à Ciaja. *Nerit.* 5059.21
Calcompioſus. *Æſin.* 281. 3
Callixtus. *Tudert.* 1350. 7
Callixtus. Lodigeri. *M. Polit.* 1006.11
Camillus Burgheſius. *Æſin.* 285.37
Burgheſius. *M. Ilc.* 996. 9
Campegius. *Nepeſ.* 1034.65
Leoninus. *Tibur.* 1312.51
Peruſcus. *Alatr.* 293.48
Porcarius. *Aprut.* 371.50
Scribonius. *M. Peluſ.* 1000.22
Campolus. *Cajet.* 527. 1
Camadus. *Urbevet.* 1464. 2
Candidus. *Fulg.* 687.21
Tibur. 1304. 3
Capiterius. *Urbevet.* 1468.31
Capponus Capponius. *Aret.* 428.72
Carantes Sannazarius. *Papien.* 1101.82
Carbo. *Fanen.* 662.18
Carolus de Actis. *Ancon.* 336.33
Azzolinus. *Balneor.* 528.45
Bonafaccia. *Interam.* 765.65
Bovius. *Balneor.* 518.43
de Buccardis. *Narn.* 5019.48
Caraffa. *Averſ.* 495.52.53
de Comitibus. *Ancon.* 341.50
Graſſius. *M. Flaſc.* 988.24
Laſcaris. *Spolet.* 1272.77
Loffredus. *Melphit.* 920.29
Madrutius. *Sabin.* 287. 127
Medices. *Oſtien.* 86.102
Meus. *Biſin.* 555.38
Montilius. *Viterb.* 5421.43
Morozza. *Salut.* 1234.20
Mutus. *C. Plebis.* 595.6
de Nepis. *Aſſis.* 482.39
Pini. *Sabin.* 189.130
Piſcina. *Salut.* 1233.17
Pius. *Oſtien.* 85.99
Roſſertus. *Portuen.* 152.121
Salvatorius. *Aſſis.* 485.62
Scalia. *Treven.* 1333.34
Sfondratus. *Volater.* 5463.80
Soderinus. *Narn.* 1020.52
Spinula. *Peruſ.* 1169.57
Tilli. *Monopol.* 974.47
de Totis. *Eugub.* 655.79
Traverſarius. *Sign.* 1241.56
Trottus. *Balneor.* 518.41
Caſſianus. *Aret.* 410.17
Hort. 734. 2
Tuder. 1350. 3
Caſſius. *Interamn.* 751.17
Narn. 1011. 8
Caſtus. *Portuen.* 511. 8
Treven. 1358. 1
Cechardus. *Lunen.* 834. 5
Celſus. *Camer.* 550.10
Pacius. *Caſtr.* 585.52
Zanes. *C. Plebis.* 594. 2
Centius Sabellus. *Port.* 127.41
Ceſus. *Furcon.* 377. 3
Ceteſius. *Camer.* 557.20
Changinus. *Volater.* 1427. 9
Chriſtophorus. *Alatr.* 291.33
Biſin. 522.11
Archintus. *Salut.* 1229. 6
Bordonius. *Corton.* 628.14
Buſcharius. *Fulg.* 704.48
Cajetanus. *Fulg.* 717.63
Giarda. *Caſtr.* 583.61
Madrutius. *Portuen.* 147.90
Nimalius. *Alatr.* 292.41
Ugolinus. *Coroon.* 627.11
Chryſogonus. *Alb.* 250. 4
Chryſpoidus. *Fulg.* 682. 1
Ciccius Palumbus. *Melphien.* 937.34
Cinthius. *Portuen.* 156.34
Sabin. 161.27
Philonardus. *Tarrac.* 1300.66
Citonatus. *Portuen.* 115.14
Clarenſis. *Balneor.* 515. 2

Cla-

Clariſſimus. *Aſſis.* 479.12 A
Claudius *Aſcul.* 439.2
Clemens. *Verul.* 1397.37
Dolera. *Fulg.* 714.55
Gera. *Interamn.* 764.58
del Pezzo. *Aquil.* 394.35
Secenarius. *Aquil.* 389.12
Cliel. *Aſcul.* 442.14
Celeſtinus Puccitellus *Ravel.* 1193.44
Cola. *Soran.* 1246.27
Colus. *Reat.* 1197.10,1198.21
Comnimundus. *Aret.* 412.32
Conon, *Mant.* 863.11
Peruſ. 1158.21
Praneſt. 197.27
Conradus. *Aſſis.* 480.24
Balneor. 516.23
Hortan. 737.26
Lucen. 803.39
Papien. 1091.68
Portuen 127.42 B
Praneſt. 197.26
Soran. 1245.12
Caracciolus. *Milit.* 957.26
Caracciolus *Urbevet.* 1475.48
de Carbonaria. *Anagn.* 321.62
Cloaco. *Amer.* 301.33
Manilius *Balneor.* 316.32
Melatinus. *Aprut.* 366.35
Monellinus. *Terrac.* 1298.56
de Suburra. *Sabin.* 161.29
Veſpius. *Eugub.* 650.63
Vittelesboch. *Sabin.* 161.31
Conſalvus Capnius. *S. Marc.* 881.42
Conſtantinus. *Alban.* 250.13
Anagn. 307.8
Aquin. 395.1.4.
Aret. 416.47.418.56
Cajet. 527.9
Interam. 750.10.752.23
Melphien. 931.15 C
Portuen. 114.21
Praneſt. 194.12
Urbevet. 1470.33
Conſtantinus Bargellinus. *Fulg.* 716.59
Boncilus. *Tipher.* 1325.59
Herulus. *Spolet.* 1268.62
Herulus *Tudert.* 1355.48
Rogadeus. *Ravel.* 1183.2
Veltramus. *Corton.* 630.25
Conſtantius. *Interam.* 751.21
Narn. 1012.12.1019.47
Nucer. 1067.22
Peruſ. 1156.2
Sutr. 1274.2
Terrac. 1291.13
Bargellinus. *Reat.* 1214.64
Coriolanus de Martiranis. *S. Marc.* 879.23
Cornelius Termanus. *Auxim.* 511.43
Corteſanus. *Tipher.* 1321.26
Coſmus de Angelis *Cort.* 631.27 D
Gherius. *Fanen.* 668.45
Manuccius. *Interam.* 764.59
Minerbettus. *Cort.* 631.29
Paſtius. *Aret.* 431.78
Setarius. *Ravel.* 1191.26
Torres *Peruſ.* 1172.67
Creſcentianus. *C. Caſtel.* 597.1
Creſcentius. *Æſin.* 282.11.14.
Aſſiſ. 479.17
Nepeſ. 1028.17
Sabin. 160.16.161.28
Sylva Candida 93.16.107.2
Volater. 1440.35
de Cava. *Alatr.* 291.21
Creſconius. *Tudert.* 1350.5
Criſpinus. *Papien.* 1078.8.12.1709.21
Cuſtoditus. *Caſtr.* 579.1
Cyprianus. *Aret.* 410.23.26
Cyprianus de Caris. *Terrac.* 1300.67
Senilis. *Auxim.* 510.41
Cyriacus *Ancon.* 327.1

D

Dalmatius. *Papien.* 1078.13
Damaſus. *Portuen.* 111.4
Damianus Biſcoſſia *Papien.* 1082.32
Daniel. *Fund.* 724.20
Tiburt. 1039.39
Datius, *Aret.* 410.18
David *Caſtr.* 581.35
Davizzo. *Tipher.* 1319.20
Decentius. *Aret.* 410.10
Eugub. 634.7
Peruſ. 1156.3
Decoratus *Tibur.* 1304.6
Defendens Burſatus *S. Mar.* 881.43
Delphinus Gozadinus. *Penn.* 1149.35
Deobaldus. *Peruſ.* 1158.17
Deodatus. *Aret.* 410.28
Eugub. 635.16
Milit. 955.17
Monopol. 961.1
Papien. 1084.45
Scalia. *Melphien.* 941.57
Deſiderius Scalia. *Melphien.* 941.55
Deusdedit. *Amer.* 298.16
Cajet. 533.9
Narn. 1013.14
Dicentius. *Lucen.* 795.19
Didacus *Banez. Triv.* 1333.40
Marinus. *M. Pelus.* 1001.26
Marcellus. *Milit.* 960.49
Petra. *Mars.* 915.54
Dionyſius. *Alban.* 250.1
Aprut. 359.17
Eugub. 634.6
Ferent. 678.31
de Martinis. *Nepes.* 1034.70
de Robertis. *Ferent.* 679.45.
Tuſcuſ. *Monopol.* 968.20
Vannuccius. *Perus.* 1164.49
Divitius. *Tuſcul.* 230.10
Docibilis. *Cajet.* 529.5
Terrac. 1296.33
Dodo. *Narn.* 1013.21
Reat. 1198.23
Dominicus. *Anagn.* 307.4
Eugub. 635.23.636.31
Fanen. 661.8
Ferent. 674.14
Fulgin. 688.16
S. Mar. 879.15
Milit. 955.16.958.31
M. Flaſc. 986.6
Reat. 1204.31
Sutrin. 1274.14.1276.41
Triven. 1328.3
Valven. 1360.14
de Anglona *Sutr.* 1276.45
Aſtallus. *Fund.* 728.36
Beliſarius. *Melphit.* 920.31
de Bernardinis. *Milit.* 961.51
de Broſteliis. Aſſis. 482.37
de Cupis. *Camer.* 566.46
Grimanus *Portuen.* 146.73
Gymnaſius. *Oſtien.* 84.98
Luzhanus. *Reat.* 1212.54
de Martinis. *Sutr.* 1278.73
de Maximis. *M. Flaſc.* 990.34
Mercarius. *Ravel.* 1191.25
Petruccius. *Biſin.* 524.32
Pichlus. *Amer.* 304.49
Pinellus. *Oſtien.* 82.91
Ram. *Portuen.* 143.63
de Ruvere. *M. Flaſc.* 987.15

de Sum-

A Dominicus de Summo. *Biſin.* 523.24
Tuſchus. *Tibur.* 1312.54
Valerinus. *Tibur.* 1310.43
de Zaulis. *Verul.* 1400.53
Domitius Morellus. *Ferent.* 679.50
Domnizo. *Sabin.* 160.24
Donadeus. *Narn.* 1019.44
Donatianus. *Aret.* 409.4
Donatus. *Aret.* 405.2
M. Pelus. 999.6
Oſtien. 55.20
Bottinus. *Valv.* 1382.52
Stampa. *Nepes.* 1034.66
Strineus. *Caſtren.* 581.40
Dondatius Alexius. *Fulg.* 718.68
Dorotheus. *Fulg.* 668.15
Drago. *Oſtien.* 62.40
Dulciſius. *Aret.* 410.19
Dulcitius. *Sabin.* 156.2

E

B Eberardus. *Æſin.* 282.8
Milit. 951.4
Eleutherius. Lucen. 795.24
Terrac. 1290.8
Elias de Heredio *Oſtien.* 72.60
Elimpertus. *Aret.* 414.42.417.48
Eliſeus. *Mant.* 863.2
Theodinus. *Soran.* 1248.45
Elins. *Trojan.* 1346.7
Elperinus. *Aſcul.* 443.16
Elpidius. *Volater.* 1427.3
Elvetus. *Aret.* 412.33
Emmanuel Bullionius. *Oſtien.* 88.107
Emmo. *Aſcul.* 444.19
Emygidius. *Aſcul.* 439.1
Ennius Philonardus. *Alb.* 273.92
Philonardus. *Ferent.* 679.51
C Philonardus. *Verul.* 1397.41
Ennodius. *Papien.* 1080.24
Enoc de Cancellariis. *Corton.* 627.9
Epaphroditus. *Terrac.* 1283.1
Epiphaoius. *Alban.* 250.7
Aſcul. 439.5
Papien. 1078.11.1079.22
Perus. 1158.14
Syl. Cand. 91.8
Eraſmus *Sign.* 1235.14
Ereccus. *Avers.* 492.35
Erſermarius. *Ancon.* 330.14
Erſulſus. *Mant.* 860.2
Erpho. *Eugub.* 635.20
Evangeliſta de Mariſtellis. *Tibur.* 2311.49
Pallotta. *Portuen.* 149.104
Torgniolus. *Tipher.* 1325.64
Enbodius. *Tipher.* 1318.1
Euchariſtus. *Volater.* 1439.33
Eudo. *Camer.* 550.11
D Everardus. *Aret.* 414.40
Eugenius. *Oſtien.* 56.21
Fuceius *Verul.* 1398.45
Eulalins. *Nepes.* 1024.3
Eumantius. *Volater.* 1434.28
Euſebius. *Aret.* 409.8.410.12
Fanen. 658.3
Fulg. 687.14
Papien. 1089.58
Sutrin. 1274.1
Euſthacius. *Alban.* 250.12
Exuperaotius Raffaellus. *Pennen.* 1152.56

F

F Abianus *S. Marci.* 877.4
Fabius Arcella. *Biſin.* 523.22

A Chiſius. *Nerit.* 1058.20
Fabius Columna. *Avers.* 494.46
Fornarius. *Nerit.* 1055.16
Manciforti. *Eugub.* 655.81
Pignatellus. *Monop.* 974.38
de Vecchiis. *M. Ilc.* 998.16
Vigil. *Fulg.* 712.49
Fabritius Campius. *Ferent.* 679.49
Gallus. *Soran.* 1248.51
Landrianus. *S. Mar.* 879.26
Landrianus. *Papien.* 1109.106
Maſſæjus. *Pennen.* 1153.59
Paulutius. *C. Plebis.* 593.1
Peruſinus. *Tarrac.* 1300.54
Salerno. *Melphit.* 920.33
Spada *Praneſt.* 226.123
Suſanna. *M. Pelus.* 1001.32
Varanus. *Camer.* 565.43
Facundions. *Nucer.* 1065.4
Falco. *Avers.* 489.13
Fauſtus Caffarellus. *Fund.* 732.46
B Guidotti. *C. Plebis.* 595.7
Polus *Urbev.* 1479.65
Felicianus. *Fulg.* 684.4.685.6
Felinus Maria Sandeus. *Lucen.* 827.84
Sandeus. *Pennen.* 1150.42
Felix. *Anagn.* 307.1
Aſcul. 440.6
Cajet. 542.48
Camer. 549.6
Eugub. 634.5
Interam. 750.12
Lucen. 794.7.795.25
Nepes. 1024.5
Nucer. 1065.1
Portuen. 111.9
Papien. 1078.9
Praneſt. 193.1
Spolet. 1257.18
Tarracin. 1289.5.1291.14
C Centinus. *Milit.* 959.45
Centinus. *Sabin.* 187.119
de Maximis. *C. Ducalis.* 605.4
Tamburellus. *Soran.* 1249.58
Ferdinandus. *Anagn.* 321.57
Balneor. 516.31
de Abdua. *Alban.* 278.136
de Ferrera. *Cajet.* 543.53
de Leoo. *Aquil.* 394.36
Nuptius. *Vrbev.* 1480.71
Pandolphinus *Trojan.* 1347.31
Ponzetttus. *Melphit.* 918.20
Tiburtios. *Mant.* 875.54
Ulmo *Soran.* 1247.41
Ferrantes Farneſius. *M. Flaſc.* 989.26
Fidelgarius. *Tarracin.* 1292.30
Fidemundns. *Fanen.* 666.26
Nucer. 1068.28
Fidentius. *Avers.* 490.21
Filerus. *Aſcul.* 443.15
D Flaminins Philonardus. *Aquin.* 401.46
Flavios Chiſins. *Port.* 152.125.
Alban. 278.33
Floraſius. *Sutr.* 1275.30
Florentius. *Narnien.* 1018.32
Tiburt. 1304.2
Floridus. *Tudert.* 1391.9
Florentios. *Aret.* 409.6
Florioos. *Eugub.* 634.8
Florius. *Tiphern.* 1318.4
Florus. *Fulg.* 687.13
Furcon. 377.1
Folchus. *Tipher.* 1319.14
Formoſus. *Portuen.* 112.18
Fortunatus. *Anagn.* 907.2. *Auxim.* 497.3
Fanen. 658.5
Fulgin. 686.9
Tudert. 1350.6.1351.8
Valven. 1360.2

Car ſffa.

Fortunatus Caraſſa. *Avers.* 495.55 A
Fortunius. *Eugub.* 635.15
Franciſcus. *Alatr.* 291.29.31
Amer. 301.32
Anagn. 321.53. *Ancon.* 340.45
Aprut. 363.30
Aret. 418.51
Cajet. 541.36
Camer. 561.26
Caſin. 576.7
Caſtren. 581.48
C.Caſtel. 598.17
Eugub. 649.49.52
Fanen. 666.28
Fundan. 727.29.30.731.42
Interam. 760.36.762.44
Lipar. 780.24.782.34
Lunen. 855.57
S. Marci. 877.7
Monop. 968.18
Nepeſ. 1030.42.1032.50
Soran. 1246.22 B
Spolet. 2264.44
Sutrin. 1277.53
Tarracin. 1296.35.1297.36
Tipher. 1322.34
Valven. 1381.50
Abbati. *Reat.* 1216.76
Sutrin. 1275.29
de Afflicto. *S. Mar.* 880.34
Agnifilus. *Aquil.* 391.17
Ayellus. *Caven.* 614.1
Tuder. 1354.43
Alidoſius. *Milit.* 958.37
Alidoſius. *Papien.* 1105.97
de Alphanis. *Æſin.* 282.19
Angeluccius. *Verul.* 1400.51
Arata. *Lipar.* 788.52
Arrighi. *M. Polit.* 1006.12
Barberinus. *Oſt.* 86.103
Port. 151.116
de Bellantibus. *Narn.* 1019.41 C
Bellarminus *Aret.* 428.73
Beltraminus. *Terrac.* 1300.71
Bennius. *Ravel.* 1193.41
Bernardinus. *Marſ.* 915.55
de Biliis. *Eugub.* 650.60
Bilius *Papien.* 1110.108
Boncompagnus. *Fanen.* 670.51
Bonviſius. *Lucen.* 832.98
Boſſius. *Penn.* 1171.63
Brancatius. *Portuen.* 152.118
Buccapadulius. *Valven.* 1385.67
Campanarius. *Alatr.* 294.54
Cantucius. *Lauret.* 770.1
Caracciolus. *Melphien.* 938.39
Caraſſa. *S. Mar.* 882.48
Carbonus. *Monop.* 969.24
Sabin. 177.59
Carduccius. *Valv.* 1386.69
Caroſius. *Melphien.* 937.30
Caruſius. *Valv.* 1383.64 D
Caſtaldus. *Ravel.* 1188.10
Cavalerius. *Sulm.* 1383.66
Cenninus. *Amer.* 304.48
Portuen. 151.113
Cheregattus. *Aprut.* 371.51
Cittadinus. *Caſtr.* 582.51
de Claromonte. *Tuſcul.* 242.53
Condulmerius. *Portuen.* 143.64
Cornelius. *Praneſt.* 220.88
de Cuppinis *Interam.* 761.38
ab Eccleſia. *Salut.* 1232.16
de Franceſchinis. *C. Caſtel.* 601.38
Gallus. *Sabin.* 184.69
Gambara *Viterb.* 1421.42
Gattula *Cajet.* 541.37
Lipar. 780.27.
Franciſcus Gazzetta. *Peruſ.* 1164.52
Gerini. *Balneor.* 518.40
Ghiſlerius. *Tarrac.* 1301.78
de Giangirolamis. *C. Ducal.* 606.14
Giannotti. *Sign.* 1242.67
Giattini. *Æſin.* 287.47
Giojoſa. *Oſtien.* 82.92
Gonzaga. *Mant.* 870.42.873.47.874.51
Gonzaga. *Papien.* 1109.103
Gratianus. *Peruſ.* 1163.42
Guicciardi. *Narn.* 1022.68
Guiniſius. *M. Flaſc.* 989.27
Herulus. *Spolet.* 1628.63
Honuphrius. *Valv.* 1386.72
Hiloria. *Interam.* 762.46
Inſigia. *Aſſis.* 482.43
Jordani. *Æſin.* 282.20
Juſti. *Camer.* 570.57. *Nepeſ.* 1035.77
Lambardus. *Verul.* 1400.50
Landus. *Sabin.* 178.62
Lantes. *Lunen.* 855.53
Lavellus. *Ravel.* 1191.27
Macabrunus. *Anagn.* 321.59
Macaſanus. *Marſ.* 913.39
Marchiſina. *Triv.* 1329.19
de Marinis. *Melphit.* 919.28
Maſcardus. *Tudert.* 1355.49
Maſſuci. *Pennen.* 1152.54
de Materio. *M. Flaſc.* 987.11
Maurocenus. *Recan.* 1223.22
Minerbettus. *Aret.* 432.82
de Monaldeſchia. *Urbev.* 1473.36
Monaldeſchus. *Aprut.* 368.41
de Monaldis. *Melphien.* 929.12
Urbev. 1475.50
de Monte. *Oſtien* 83.95
Mormiles. *Caven.* 614.2
Nerlius, *Aſſis.* 485.61
de Oddis *Aſſis.* 482.38
de Pace. *Aquin.* 401.50
Patritius *Cajet.* 545.50
Peruſcus. *M. Pelus.* 1001.23
de Pozzetis. *Aprut.* 371.45
Philipperius. *Feren.* 679.42
Pichatellus. *Narn.* 1022.67
Piccolomineus. *Biſin.* 523.21
Piccolomineus. *M. Ilc.* 996.4.8
Piccolpaſſus. *Papien.* 1102.90
Piſanus. *Oſtien.* 81.85
Poggius. *Peruſ.* 1162.40
Prægnanus. *Cort.* 630.24
Prægnanus. *Praneſt.* 216.54
Quignonus. *Ravel.* 1191.32
Rapacciolus. *Interam.* 765.62
Roboreus *Camer.* 565.44
Eugub. 650.66 *Milit.* 958.38
Volater. 1460.66
Romelinus. *Alban.* 272.76
Romulus. *Sign.* 1242.64
Roſa. *Fulg.* 710.45
Ruſticuccius. *Fanen.* 669.48
de Salis. *Balneor.* 517.35
de Sangro. *Sulm.* 1379.40
de Scellonibus. *Viterb.* 1419.33
Sconditus. *Melphien.* 934.26
Sfortia *Lucen.* 829.89
Sfortia. *Tuſcul.* 244.75
de Silanis. *Valv.* 1379.42
Simoneta. *Fulg.* 716.61.
Peruſ. 1170.59
Soderinus. *Anagn.* 321.59
Aſſis. 482.45. *Cort.* 628.16
Narn. 1020.50 *Oſtien.* 79.76
Volater. 1459.65
de Stylo *Lipar.* 782.32
Subripa. *Papien.* 2101.87
Surgentinus. *Monopol.* 974.44
Tedullinus. *Aquin.* 398.33

Franciſcus Triven. *Melphien.* 942.63 A
Turnonius. *Oſtien.* 80.83
Vitellius. *Interam.* 764.60
Frantellus. *Camer.* 550 9
Franzinus Michaelius. *Marſor.* 914.44
Fridericus. *Averſ.* 490.18
Biſin. 520.10
Recanat. 1220.6
Cæſius. *Tudert.* 1356.53
Port. 147.88
de Campo Fregoſo. *Eugub.* 650.68
Cornelini. *Alban.* 277.127
Frezzius. *Fulg.* 702.38
Gonzaga. *Mant.* 873.46
de Lecto *Valv.* 1379.35
Sfortia. *Tibur.* 1315.61
Frigerius. *Peruſ.* 1161.36
Frigidianus. *Lucen.* 794.10 B
Fromundus. *Verul.* 1392.17
Fructuoſus. *Eugub.* 634.13
Fulco Scotus. *Papien.* 1098.74
Fullanus. *Lucen.* 793.6
Fumo. *Aſcul.* 444.18
Fulvius Aſtallius. *Sabin.* 190.134
Cornæus. *Peruſ.* 1170.60
Port. 148.92
Spolet. 1269.65
Urſinus. *Spolet.* 1269.66

G

GAbriel. *Caſtr.* 581.44
Cæſanns. *Salut.* 1229.7
Gabriellins. *Eugub.* 640.56
Maccaſanus. *Mars.* 913.40
Maleſpina. *Lunen.* 854.50
de Monte. *Æſin.* 284.36
Narius. *S. Marci.* 881.40 C
Ortiz. *Cajet.* 545.65
Paleottus. *Sabin.* 186.107
Setarius. *Nerit.* 1050.6
Gaidolphus. *Pennen.* 1113.7
Galeatius Butringarius. *Cajet.* 543.54
Caurianus. *Mant.* 869.40
Florimontes. *Aquin.* 400.43
Gegald. *Balneor.* 517.37
Mariſcottus. *Tibur.* 1315.63
Moronus. *Recan.* 1223.31
Roſcius. *Aſſis.* 484.52
Galeotus Franciottus. *Luc.* 828.85
Galganus. *Volater.* 1441.31.1448.41
Gallardus de Pallairaco. *Spolet.* 1266.52
Gallius. *Aret.* 410.13
Ganginus. *Volater.* 1429.18
Garganus. *Sign.* 1239.42
Garodulphus. *Tuder.* 1352.25
Garſiodorus. *Mant.* 863.18
Garverus. *Melphien.* 920.11
Gaſpar. *Fulg.* 703.40
Borgia *Alban.* 277.125 D
Burgus *Pennen.* 1152.55
Carpineus. *Sabin.* 190.133
Cecchinellus. *M. Flaſc.* 990.32
Cincius. *Melphien.* 940.50
Gajoſo. *Aquil.* 394.34
Loffredus. *Melphien.* 938.37
Paſchalius. *Reat.* 1214.67
Virianius. *Anagn.* 325.67
Zachius. *Auxim.* 507.35
Gaucelinus de Oſſa. *Alban.* 269.53
Gaudentius. *Aret.* 409.9
Peruſ. 1157.13
Veletren. 44.16
Polus. *Amer.* 305.51
Gaudioſus. *Eugub.* 634.14
Reat. 1196.7 *Sign.* 1235.5
Gaudius Caſtellus. *M. Pelus.* 1001.28
Gaufridus *Biſin.* 520.8

A Gaufridus *Milit.* 951.3.6
Volater. 1434.27
Caſtillioneus. *Sabin.* 169.37
de Porteriis. *Ravel.* 1191.21
Gelaſius. *Aret.* 409.3
Geminianus. *Lucen.* 794.9
Volater. 1427.5
Gerſonus. *Viterb.* 1403.7
Gentilis. *Anagn.* 321.55
Ancon. 331.17
Aprut. 363.57
Averſ. 489.15
Auxim. 498.15
Marſ. 912.33
Reat. 1198.22
Viterb. 1406.8
de Bechis. *Aret.* 431.77
B Bentivenga. *Nepeſ.* 1029.32
Delphious. *Camer.* 567.50
de Monte. *Melphit.* 918.14
Georgius. *Caſtr.* 581.39
C. Caſtel. 599.25
Nepeſ. 1025.9
Oſtien. 49.14
Portuen. 111.12
Bolognettus. *Reat.* 1216.72
Carduccius. *Valv.* 1386.70
Coſta. *Portuen.* 545.71
de Fliſco. *Oſtien.* 76.70
Maccaſanus. *C. Caſtel.* 601.35
Manzolus. *Averſ.* 494.48
Roboreus. *Urbevet.* 1476.55
Gerardinus Maleſpina. *Lunen.* 854.45
Gerardus. *Alban.* 256.42
Amer. 298.18
Anagn. 317.37
Human. 745.15
Lucen. 798.36.805.45
C *Nepeſ.* 1029.23
Oſtien. 59.34
Spolet. 1264.43
Tibur. 1307.17
Trojan. 1345.4
Velit. 44.6
Blanchus. *Sabin.* 172.45
Cupalates. *Praneſt.* 211.43
Norchettns. *Caſtren.* 581.30
Rubeus. *Amer.* 300.31
Germanicus. *Tudert.* 1355.46
Germanus. *Auxim.* 497.6
Gilbertus. *Balneor.* 515.8.
Nucer. 1066.10
Tuſcul. 229.6
Lipar. 778.10
Ginneſius Calchl. *Lucen.* 832.100
Giojas Dragomanus. *M. Pelus.* 1000.20
Gippus. *Volater.* 1427.10
Giraldus. *Penn.* 1113.5
Valv. 1365.22
Verul. 1390.7
D Giſbertus Ptolomæus. *M. Flaſc.* 987.13
Gislerius. *Auxim.* 498.11.13
Giſo. *Aſcul* 456.27
Glorianus. *Oſtien.* 49.9
Glorioſus. *Camer.* 549.4
Godeſcalchus. *Ravel.* 1191.29
Gofredus. *Aquin.* 396.13
Goffridus. *Averſ.* 488.4
Biſin. 520.6
Seran. 1245.10
Gondiſalvus de Rueda. *Aquil.* 393.32
Gorus. *Certon.* 625.2
Gorus Gerius. *Fanen.* 668.43
Gotſredus. *C. Caſtel.* 598.15
S. Mar. 879.19
Gotifredus. *Luc.* 816.51
Lunen. 837.21
Lunen. 844.29.853.42
Mant. 864.33

Goti-

Gothifredus. *Reat.* 1205.34 A
Tibur. 1309.31
Fazarus. *Milit.* 956.21
Tineoſus. *Viterb.* 1407.9
Gradeſcus. *Valv.* 1360.3
Gratianus. *Alatr.* 292.40
Tudert. 1352.29
Velitern. 44.12
Gratioſus. *Nepeſ.* 1025.7.11
Sutrin. 1274.6.8
Gregorius. *Anagn.* 307.6
Aquin. 396.14.15
Aret. 417.49.420.59
Aſſis. 479.9
Camer. 561.30
Fanen. 665.22
Ferent. 678.36
Lucen. 820.57
Mant. 860.1
Narn. 1017.30
Oſtien. 49.12 B
Oſtien. 49.15.56.24.27.29.57.31
Port. 111.2.112.13.114.23
Praneſ. 194.10
Sabin 157.11.14.160.23.161.30
Sylva Cand. 91.9.12.93.18
Signin. 1239.39.41
Terrac. 1291.27.1295.32
Tibur. 1308.22
Tudert. 1351.19.22
Veletr. 44.14
Verul. 1396.26
Urbevet. 1465.3
Boldrinus. *Mant.* 873.48
de Bonfiliis. *Caſtr.* 580.15
Creſcentius. *Papien.* 1097.73
de Gregoriis. *Interam.* 760.33
Magalottus. *Lipar.* 782.37
Narius. *Reat.* 1215.70
Panzanus. Milit. 960.48
Petrochinus. *Praneſt.* 223.104 C
Ubertus. *Caſtr.* 581.45
Grimaldus. *Æſin.* 282.10
Pennen. 118.13
Grimandus. *Anagn.* 1118.19
Grimizzus. *Lucen.* 805.47
Grimoaldus. *Valv.* 1360.10
Griſantus. *Spolet.* 1257.16
Groſſus. *Veliter.* 44.11
Guaghinus. *Volater.* 1428.14
Gualcherius. *Lunen.* 835.17
Gualdericus. *Furcon.* 377.4
Pennen. 1130.16
Gualderius. *Pennen.* 1146.20
Gualfredus. *Urbev.* 1466.24
Gualterius. *Æſin.* 282.13
Aret. 417.51
Pennen. 1133.18
Valv. 1364.20
Gualterus. *Alban.* 254.38
Averſ. 488.3.489.12 D
Cajet. 540.29
Lunen. 850.37
Tiburt. 306.16
Trojan. 1346.8
Suardus. *Aquil.* 392.21
Guarious. *Aquin.* 396.11
Praneſ. 198.30
Guaroerius. *Auxim.* 498.14
de Guarneriis. *Recan.* 1225.28
Guercius Teſta. *Lucen.* 823.66
Guido. *Aprut.* 354.13.357.16.359.19
Caſin. 575.3
Lunen. 840.24
Oſtien. 56.22.64.43
Papien. 1084.49.1089.59.1090.64
Trojan. 1347.21
Bentivolus. *Praneſt.* 224.112
Guido de Bolonia. *Porenen.* 141.57
Curtius. *Papien.* 1088.55
Gonzaga. *Mant.* 868.35
Langaſchius. *Papien.* 1100.79
Neguſantius. *Nucer.* 1067.25
Taczius. *Papien.* 1100.77
Guidottus Corregius. *Mant.* 864.25
Guielmus de Blanco. *Trojan.* 1347.16
Guglielmus. *Melph.* 925.5
Guillelmus. *Aquin.* 397.25
Aret. 414.39
Averſ. 491.27
Biſin. 520.37
Camer. 557.21
Caſin. 576.6
Caſtel. 598.16
Human. 743.7
Lucen. 820.61.823.74
Lunen. 853.41
Mant. 861.6
Melphien. 929.30.931.16
Monopol. 967.9.968.12
Narn. 1018.38
Papien. 1089.63
Portuen. 126.36
Pennen. 1147.25
Praneſtin. 198.28
Sabin. 171.39
Signin. 1239.31.33
Tipher. 1321.33
Trojan. 1346.6
Valven. 1369.25.1378.33
Baſtonus. *Papien.* 1109.104
Briſoneta. *Praneſt.* 219.72
Canetus. *Papien.* 1100.76
Capponius. *Corton.* 628.17
Gentaurio. *Papien.* 1101.78
Curti. *Tuſcul.* 236.26
Dulcinus. *Lucen.* 823.72
de Estoutevilla. *Oſtien.* 76.71
Mandagorus. *Praneſt.* 214.49
de Maſtinis. *Aquin.* 397.19
de Normandia. *Ancon.* 336.32
Normannus. *Tudert.* 1354.42
Sirletus. *S. Marci.* 879.27
de Sudre. *Oſtien.* 72.62
Ubertinus. *Aret.* 423.63
Griſmundus. *Averſ.* 488.5
Guittardus. *Tudert.* 1352.26
Guittus Farneſius. *Urbevet.* 1473.38
Gulierius. *Portuen.* 111.6
Gundesalvus. *Terrac.* 1298.58
Alban. 268.49
Guntardus. *Fundan.* 723.16

H

HAbetdeus. *Lunen.* 834.1
Habentius. *Perus.* 1157.8
Hadrianus. *Ferent.* 674.10
Human. 743.3
Reat. 1113.6
Sign.
Seran. 1247.42
Furconius. *Aquin.* 401.44
Hannibal de Ceccano. *Tuſcul.* 236.25
Hector Diotalevius. *Fanen.* 670.53
Urſinus. *Tipher.* 1322.39
Heldebaldus. *Reat.* 1197.15
Helmannius. *Pennen.* 111.36
Henricus. *Alban.* 254.39
Fulgin. 688.20
Lucen. 820.59.823.67.71
Lunen. 853.43
Mantuan. 863.57.864.22
Milit. 957.24
Spolet. 1258.29.

Jacobus *Ferent.*	677.25	A
Fulg.	687.12	
Fund.	727.26.728.33	
Lipar.	778.13	
Lucen.	797.31.803.38	
Mant.	868.30	
Marſ.	910.23.912.32	
Melphit.	917.8	
Melphien.	926.6.933.19 934.27	
Milit.	957.28.958.30	
Monopol.	969.26	
Narnien.	1019.42.45	
Nepeſ.	1032.45	
Pennen.	1113.4	
Sign.	1239.26.1240.51	
Soran.	1246.21.28.30	
Sutrin.	1275.32.1276.48	
Tarracin.	1297.43	B
Tiburt.	1309.32.34	
Triven.	1329.15.22	
Tudert.	1352.32	
Valv.	1373.28.1374.29.30.1378.31	
Viterb.	1419.28.29	
Urbevet.	1470.34	
Aldobrandinus. *Trojan.*	1348.34	
Alpharidius. C. *Ducal.*	605.2	
Ammaonatus. *Lucen.*	826.82	
Ammanatus. *Papien.*	1103.95	
Tuſcul.	241.41	
Aquaviva. *Nerit.*	1052.11	
Barba. *Aprut.*	372.55	
de Benedictis. *Pennen.*	1150.37	
de Beneſactis. *Mant.*	868.32	
Berti. *Fulg.*	703.41	
Bona. *Nepeſ.*	1035.75	
Bongallus. *Anagn.*	321.58	
Bongallus. *Nepeſ.*	1032.56	
de Bontempis. *Æſin.*	283.26	
Botromæus: *Papien.*	1102.93	C
Breuſqueth. *Nucer.*	1071.40	
de Briciis *Aquin.*	398.31	
Buſce. *Marſ.*	911.24	
de Camplo. *Spolet.*	1268.58	
Campana. Lunen.	855.52	
de Cancellariis. *Nepeſ.*	1029.33	
Carduinus. *Lipar.*	782.33	
Cavalcantes. *Tiphern.*	1321.31	
Corradus *Æſin.*	286.42	
de Donadeis. *Aquil.*	390.15	
Falconerius. *Aquin.*	397.23	
Franzonus. *Portuen.*	153.126	
Gherardi. *Aquin.*	399.39	
Guidius. *Pennen.*	1151.48	
Inſularius. *Melphien.*	937.32	
de Lombardis. *Trojan.*	1347.26	
Lucerianus. *Urbev.*	1476.51	
Maccaſanus. *Mar.*	913.41	
Macedoneus. *Monopol.*	974.42	
Manſuetus. *Narnien.*	1018.31	
Maſinus. *Sign.*	1241.59	
de Maximis. *C. Ducal.*	605.3	D
Maximus. *Soran.*	1247.39	
de Militibus. *Aret.*	427.67	
de militibus. *Marſ.*	912.29	
Minutulus. *Nucer.*	1070.38	
Morigia. *Papien.*	1110.111	
Mutus. *Spolet.*	1266.51	
de Oſſa. *Portuen.*	139.51	
Paganus. *Reat.*	1207.39	
Palladinus. . *Spolet.*	1267.55	
Palviſſi. *Nepeſ.*	1030.41	
Pecoraria. *Praneſt.*	207.40	
Pellegrinus. *Fundan.*	731.43	
Piccolomineus. *Aprut.*	372.56	
Ponzetus. *Melphit.*	319.21	
de Porta. *Mant.*	866.26	
de Porta. *Portuen.*	133.45	
Ptolomæus. *Narnien.*	1018.40	
Puccius. *Marſ.*	912.28	
Jacobus Raymundus. *Melphien.*	941.58	
de Rubeis. *Lunen.*	855.56	
de Ruvere. *Milit.*	958.36	
Sabellus. *Aprut.*	368.40	
Sabellus. *Eugub.*	652.61	
Sanneſius. *Volater.*	1478.7	
Scholari. *Volater.*	1457.58	
Serra. *Alban.*	274.7	
Simonetta. *Nepeſ.*	1033.5	
Simonetta. *Peruſ.*	1169.58	
de Terſiis. *Triven.*	1330.2	
Thomaſius. *Alatr.*	891.2	
de Turdis. *Pennen.*	1149.3	
de Tutcis. *Spolet.*	1267.5	
Vannuccius *Peruſ.*	1164.4	
Ugozzolinus. *Viterb.*	1419.3	
de Vitriaco. *Tuſcul.*	234.18	
Zancatus. *Anagn.*	320.4	
Zancatus. *Sign.*	1239.4	
Jannotus Pandolphinus. *Trojan.*	1347.30	
Puccius. *Melphien.*	939.4	
Januarius. *Peruſ.*	1160.2	
Praneſt.	193.2	
de Januariis. *Sutr.*	1275.21	
Jaquellus. *Recanat.*	1221.11	
Jaquinius. *Cajet.*	538.24	
Ibo *Aſſiſien.*	479.7	
Ignatius de la Cerda. *Aquil.*	394.35	
Dantes. *Alatr.*	493.51	
Ildebrandinus. *Aret.*	423.64	
Ildebrandus *Aſſis.*	479.1	
Volater.	1441.3	
Urbevet.	1466.2	
Ildephonſus Laſo Sedeno. *Cajet.*	545.66	
Illuminatus. *Aſſis.*	480.15	
Imarus. *Tuſcul.*	231.13	
Immo. *Aret.*	415.45	
Ingeamus. *Marſ.*	907.17	
Ingizo. *Aſſis.*	479.8	
Tiphern.	1319.11	
Innicus Avolos. *Aquin.*	400.42	
Milit. 959.41 *Portuen.*	148.96	
Caracciolus. *Averſ.*	495.56	
Innocentius. *Æſin.*	283.29	
Aret.	410.20	
Ferent.	673.3	
Papien.	1088.52	
Tipher.	1318.3	
de Bubalo *Camer.*	568.51	
Joannes. *Æſin.*	282.6.17	
Alatr.	289.6.290.18.20.291.32.34	
Alban.	250.5.15.21.256.41.	
Anagn.	308.15.10.309.27.310.28.315.32 320.48.	
Ancon.	330.8.338.38	
Aprut.	343.3.344.5	
Furcon.	377.2.378.6	
Aquil.	389.10	
Aquin.	395.3.397.18.27.30	
Aret.	413.36	
Aſcul.	442.12.451.23	
Averſ.	488.7.489.10.11.490.20.491.30	
Auxim.	497.4.502.22	
Balneor.	515.5.7.9.17.516.18	
Cajet.	538.18.26	
Camer.	561.31.562.34	
Caſtren.	580.21.23.26	
C. Caſtel.	599.18.20	
Eugub.	635.21.24.636.32.645.45.649.54	
Fanen.	662.52.667.38.39.	
Ferent.	674.11.679.39	
Fulg.	702.36	
Fund.	721.10.723.14.19.724.22	
Hortan.	735.17.737.24.738 30.32.	
Human.	745.20	
Interam.	751.19	
Lipar.	779.19	
Lucen.	796.30.805.42	

Joannes. *Mantuan.* 862.8. 864.20 A
S. Mar. 878.12
Marſor. 888.3. 908.18
Melphit. 917.1
Monopol. 967.11. 969.23
Narnien. 1012.10. 1013.18. 1016.29
Nepeſ. 1025.10. 1028.15.16. 1029.31
Nucer. 1068.29
Oſtien. 62.39
Papien. 1084.43. 1085.48. 1087.50
Pennen. 1114.8. 1115.10
Peruſ. 1157.7. 1158.20. 1160.30. 1163.33. 1162.38
Portuen. 111.11. 152.15. 115.25. 120.27.28. 125.29.
Præneſt. 195.17. 201.36
Ravel. 1188.9. 1189.20
Reat. 1197.16. 1208.43. 1211.51 B
Sabin. 157.6.15.18. 159.19.20. 169.36. 172.41.44.
Signi. 1235.6.11. 1237.17.18. 1239.22
Soran. 1244.2.6.8
Spolet. 1252.2. 1255.6. 1257.14. 1258.28. 1265.46.49
Sutr. 1274.4.10. 1275.19.24. 1276.35
Silva Cand. 91.10
Terrac. 1290.6. 1291.20.23. 1297.39
Tibur. 1304.9. 1305.14. 1308.20.23. 1309.35.37.
Trivent. 1328.7
Tipher. 1319.17. 1321.21.25
Tudert. 2351.13.16.21
Tuſcul. 229.8. 230.19
Valven. 1363.15. 1364.17.18
Veliter. 44.5.10.15. 45.19
Verul. 1388.4. 1395.22.23.24. 1396.33.34
Viterb. 1415.21. 1418.25
Urbevet. 1464.1. 1465.16.20. 1474.42 C
Acutus *Sulmon.* 1382.55
Acugna. *Aquil.* 393.28
Albergottus. *Aret.* 427.68
de Alberris. *Corton.* 630.26
de Aldrobrandinis. *Eugub.* 649.55
Alvarez *Tuſcul.* 242.59
Angelus. *Alatr.* 291.35
Angelottus. *Fulg.* 702.35
Aquaviva. *Aſcul.* 467.48
Aragonia. *Caven.* 615.6
de Arcionibus. *C. Caſtel.* 599.23
Balves. *Præneſt.* 218.65
Borrella. *Nerit.* 1048.2
Beccarius. *Papien.* 1101.81
Bellajus *Oſtien.* 79.82
Beroaldus. *Eugub.* 650.62
Beroſus. *Narn.* 1021.61
de Bertoldis. *Fanen.* 667.36
Boccamatius. *Tuſcul.* 235.22
Bonus. *Ancon.* 334.21
Borgia. *Melphien.* 938.40
Brancia. *Melphit.* 918.12 D
Braſavola. *Caſtren.* 582.57
Brochardus. *C. Caſtel.* 601.37
de Broniaco. *Oſtien.* 75.67
de Bronſaco. *Sabin.* 176.56
Caffarellus. *Ancon.* 338.39
Cambi. *Aſcul.* 476.77
Caravajal. *Portuen.* 144.66
Caſtellius. *Urbev.* 1468.30
Caſtillioneus. *Papien.* 1102.94
de Cauſſa. *Lipar.* 780.26
de Cecchinis. *Viterb.* 1419.31
Cerretanus. *Nucer.* 1071.39
Cervantes. *Oſtien.* 75.69
Cecconus. *Pien.* 1180.14
Chinugius. *Ilcin.* 995.1
de Colergiis. *Trojan.* 1347.27
Columna. *Reat.* 1212.55
de Comitibus. *Sabin.* 190.132

Joannes ex Comitibus Taliacotii. *Præneſt.* 417.59
Cootes. *Reat.* 1214.68
de Copis. *Tarrac* 1299.64
Convenarum. *Portuen.* 140.55
de Croſſo. *Præneſt.* 215.53
de Cruce. *Triven.* 1333.36
de Effectibus. *Melphit.* 920.32
de Epiphaniis. *Nerit.* 1047.1
Ferrerius. *Melphien.* 938.41
Ferrerius. *Tarrac.* 1297.44
de Fonſalida. *Interam.* 762.43
Formonius *Aſcul.* 468.53
Franchus. *Aquil.* 392.23
de Frigidis. *Biſin.* 523.19
de Fulgoſiis. *Papien.* 1101.83
Galiardus. *Valv.* 1382.54
Galvez. *Terrac.* 1298.70
Gantes. *Cajet.* 545.61
Garzias. *Tuſcul.* 245.80
Gattola. *Cajet.* 542.43
Gerininius. *Volater.* 1463.78
Goceus. *Amer.* 300.29
Gonzalez. *Lipar.* 784.45
de Græcis. *Spolet.* 1256.13
Graffeus. *Lipar.* 780.23
Grimaldeſcus. *Auxim.* 505.29
de Grangia. *Tuſcul.* 238.29
de Ianderonis. *Tiphern.* 1323.45
Kemp. *Sylva Cand.* 210.24
Lambertus *Avere.* 489.17
de Leonibus. *Aquil.* 392.20
Lombardus. *Viterb.* 1408.11
Lopez. *Peruſ.* 1164.51
de Lucciatis. *Corton.* 628.18
Mayneſius. *C. Caſtel.* 598.13
Marcolinus. *Nucer.* 1070.36
Marignolus. *Biſin.* 522.12
Maſius *Triven.* 1330.23
Michaelius. *Portuen.* 145.70
Minius *Portuen.* 139.50
Mohedanus. *Ravel.* 1191.34
Montanus *Hortan.* 734.1
de Monte nigro. *Soran.* 1247.31
Montorius. *Lunen.* 855.55
Moronus *Oſtien.* 81.86
de Mudelis. *Anagn.* 310.46
Mutus. *Reat.* 1207.41
de Naſo *Melphien.* 933.21
Neronius *Volater.* 1458.62
de Normandis. *Cajet.* 542.47
de Normandis. *Tarrac.* 1298.52
Pagnotta. *Anagn.* 319.43
de Palma. *Vrbev.* 1476.52
Panella. *Ferent.* 678.33
de Papa. *Præneſt.* 694.16
de Parsdes. *Cajet.* 545.66
Paſolinus. *Sign.* 1242.61
de S. Paulo. *Sabin.* 163.32
Piccolomineus. *Aquil.* 392.24
Piccolomineus. *Oſtien.* 79.79
de Placentinis *Vrbev.* 1474.44
de Polena. *Pennen.* 1150.36
Præfectus. *Auxim.* 507.34
Ptolomæus. *Flaſcon.* 987.17
à Puteo. *Tiphern.* 1323.41
Rebiba. *Trojan.* 1347.32
Riccius. *Polit.* 100.3.1
Sabin. 185.100
Ricclus. *Volater.* 1457.56
Ruffulus. *Ravel.* 1184.3
Rubeus. *Alatr.* 292.38
Sabellus. *Biſin.* 522.13
Saccus. *Ancon.* 339.43
Salviatus. *Portuen.* 147.83
Salviatus. *Volater.* 1460.68
Salvutius. *Lucen.* 824.77
de Scrofaniis. *Anagn.* 320.44
Serevallenſis. *Fanen.* 667.38.39
Serra. *Præneſt.* 219.74

Joannes Severinus. *Camer.* 568.52 A
Spennatius. *Pien.* 1179.12
Sorbellonus. *Fulg.* 714. 54
de Toledo. *Tuſcul.* 135.46
Torrecilla. *Aquil.* 39+37
de Triecario. *Recan.* 1222.17
de Tudeſchis. *Ancon.* 336.30
de Turre Cremata. *Sabin.* 180.68
Tuſchus. *Aquil.* 392.22
de Ubertis. *Mant.* 869.38
de Vergonis. *Sutr.* 1276.36
Vitelleſchus. *Recan.* 1222.18
Joannes Aloyſius. Gravinus. *Aquin.* 401.45
Joannes Ambroſius. Caccia. *Caſtr.* 582.54
Joannes Andreas. *Sign.* 524.30
Balleonius. *Peruſ.* 1163.47
Cæſius. *Tudert.* 1356.54
Caffarellus. *Feud.* 732.45
de Cruce. *Tiburt.* 1312.53
Signatius. *Biſin.* 524.30
Joannes Angelus Medices. *Fulgin.* 713. 53 B
Pellegrinus. *Fund.* 732.44
Ioannes Antonius Bovius. *Melphit.* 919.25
Campanus. *Aprut.* 369.43
de S.Georgio. *Sabin.* 183.75
Grinitus. *S.Marci.* 880. 31
Honoratus. *Interam.* 764.56
Lazzarus. *Amer.* 303 45
Roboreus. *Salut.* 1228. 1
Sorbellonus. *Oſtien.* 82.88
de la Tolſa. *S.Mar.* 879.24
Joannes Baptiſta. *Soran.* 1248.48
Alferius. *Fanen.* 671.55
Alterius. *Camer.* 569. 54
Alterius. *Tuder.* 1357.59
de Amatis. *Nucer.* 1074. 50
Anticius. *Amer.* 305.53
Aquaviva. *Nerit.* 1053.13
Attallus. *Trojan.* 1348.38
Baſſi. *Anagn.* 323. 76
de Benedictis. *Pennen.* 1151. 50 C
Bertucciolus. *Fanen.* 667.42
Biacellus. *Lunen.* 856.64
Bilius. *Papien.* 1109.105
Brugnatellus. *Aſſis.* 484.55
Buſſius. *Ancon.* 342.55
Cadichius. *Valv.* 1382.58
Capaccius. *Triven.* 1333.35
Carcaraſius. *C.Pleb.* 595. 4
Cibo. *Melphit.* 918.17
Cicada. *Sabin.* 185.97
Comparinus. *Fund.* 732.49
Detus. *Oſtien.* 83.97
Ferruzza. *Triven.* 1333.37
Galioſſus. *Aquil.* 392.19
Giberti. *Caven.* 619. 18
Giberti. *Fanen.* 672.58
Indellius. *S.Mar.* 881.41
Lagnius. *Tiphern.* 1324 47
Lenius. *Milit.* 954.44
Milaneſius. *Marſ.* 914.46 D
Oſius. *Reat.* 1213.60
de Paula. *Biſin.* 525.37
Pallorta. *Fulg.* 718.66
Pallotta. *Tuſcul.* 246.89
Phœbæus. *Aquap.* 584. 5
Petruccius. *Aprut.* 371.46
de Puccinis. *Cort.* 632. 37
Raynaldus. *Lucen.* 832.94
Ricaſolus. *Corton.* 629.21
Roviglionus. *Trojan.* 1348.36
Salvagus. *Lunen.* 856.65
Sfondratus. *Papien.* 1110.107
Sinibaldus. *Auxim.* 510.40
Spinula. *Lunen.* 856.68
Tuſcus. *Narn.* 1021.60
Tuſcus. *Reat.* 1215.69
Vicecomes. *Aprut.* 372.59
Ioannes Carolus Antonellus. *Ferent.* 680.54

A Ioannes Carolus de Valentinis. *C.Pleb.* 606.13
Ioannes Dionyſius Maccaſanus. *Marſ.* 913.42
Ioannes Dominicus de Cupis. *Nerit.* 1053.12
de Cupis. *Oſt.* 79. 80
de Cupis. *M.Pelus.* 1000.12
Moriconus. *Amer.* 301.41
Spinula. *Lunen.* 856.66
Joannes Eglnulphus de Trivisanis. *Mant.* 861. 3
Joannes Fabritius Severinus. *Triven.* 1332.29
Joannes Franciſcus à Balneo. *Reat.* 1215.71
Burgardus. *C.Duc.* 606. 7
Gambara. *Praneſt.* 222.97
Monaldi. *Aſcul.* 469 60
Paliaria. *Lunen.* 856.61
Joannes Gaſpar Melis. *Anagn.* 323.70
Joannes Gregorius Padilla. *C.Duc.* 606. 8
Joannes Henricus de Tonſis. *Fanen.* 667.40
Joannes Hieronymus Naſelli. *Lunen.* 856.69
Piſanus. *S.Marc.* 881.37
Rubeus. *Papien.* 1106.100
B Joannes Jacobus Barba *Interam.* 762.51
Bonaventura *Aſcul.* 476.76
Brunus. *Sutr.* 1277.57
Ioannes Juvenalis Ancina. *Salut.* 1230.11
Ioannes Laurentius Caſtillioneus. *Anagn.* 323.73
Caſtillioneus. *Aquap.* 584. 4
Ioannes Ludovicus Cataneus. *Mant.* 875.55
Ioannes Maria de Alexandris. *S.Mar.* 880.33
de Alexandris. *Milit.* 959. 42
de Monte. *Papien.* 1106.99
de Monte. *Praneſ.* 221.89
Tapparellus. *Salut.* 1230. 8
Ioannes Matthæus Luchius. *Ancon.* 341.48
Marchertus. *Aret.* 435.91
Sertorius. *Volater.* 1460.69
Ioannes Michael Saracenus. *Sabin.* 184.96
Ioannes Nicolaus de Comitibus. *Ancon.* 342.53
Joannes Paulus Caccia. *Marſ.* 915.52
Mericonus. *Balneor.* 518.47
Pontianus. *Verul.* 1397.40
C Vaxallus. *Averſ.* 492.40
Ioannes Petrus. *Fund.* 732.53
Caraffa. *Oſtien.* 79.81
de Graſſis. *Viterb.* 1420.39
Iuliani. *Tuſcul.* 235.20
Joannes Philippus de Landulphis. *Balneor.* 516.26
Ioannes Raynaldus de Montorio. *Narn.* 1020.56
Ioannes Vincentius Aquaviva. *Melphien.* 939.46
Canſaccus. *S.Mar.* 881.39
Caraffa. *Praneſt.* 220.86
Luchesinus. *Aſſis.* 485.63
de Margantibus. *Nucer.* 1070. 34
Pinellus. *Melphit.* 919.27
Sanfelicius. *Faven.* 618.10
de Venetianis. *Trojan.* 1348.39
Iocoſus. *Camer.* 561.29
Jojoſus. *Pennen.* 1149.28
Iordanes. *Caſtren.* 579. 2
Jordanus. *Human.* 744. 9
Sign.1235. 7 Tarrac. 1291.16
D Columna. *Lunen.* 854.49
Curti. *Triven.* 1329.17
Vrſinus. *Sabin.* 178.63
Ioſeph de Actavantis. *Aret.* 435.90
Armenus. *Aprut.* 373.63
Barloccius. *Narn.* 1022.66
Borgognini. *Ilcin.* 998.18
Camutius. *Urbev.* 1480.69
Candidus. *Lipar.* 784.48
Cavallerus. *Monopol.* 974.46
Ciantes. *Nepeſ.* 1035.79
Ioſeph Ciei. *Corton.* 632.35
Conſuli. *Biſin.* 525.42
Cornia. *Urbev.* 1479.66.
Criſpinus. *Amer.* 305.54
Ferrari. *Aquin.* 403.52
Guerrero. *Cajet.* 546.72
Manaſſe. *Biſin.* 525.40
Muſotti. *Tiphern.* 1326.68

Ioſeph Perimezzi. Ravel. 1194.49
Pignattellus. Caven. 619.19
Planettus. Tudert. 1357.61
Rubeus. Aquil. 393.31
Saluſtius. Amer. 305.52
Sang. Cajet. 546.71
Sillanus. Caſtel. 603.48
Spinuccius. Peanen. 1152.57
Sugetius. Ravel. 1194.46
Ioſue. Monopol. 969.30
Iovinus. Aquin. 396.6
Iſaac Blodius. Aſcul. 466.41
Iſaccus. Aquilan. 388.9
Iſalfredus. Lucea. 804.44
Iſermundus. Reat. 1196.9
Iſidorus. Sabia. 579.67
Clarius. Fulgin. 712.51
Iſnardus Tacconius. Papien. 1101.80
Iſolphus. Mant. 862.9
Iſſa. Sabin. 157.9
Iucundus Turraminus. Pien. 1180.13
Iulianus. Engub.635.26.Hor. 735.7
Nucer.1066.9. Perus. 1156.4
Sabia.156.3. Sign. 1235.3
Cæſarinus. Aſcul. 470.63.Tuſc. 240.38
Chinibaldeſchus. Corton. 626.4
Roboreus. Oſtiea. 77.72
Tornabonus. Salut. 1229.3
Soderinus. Volater. 1460.66
Iulius. Averſ.489.14. Monop. 968.13
Praneſt 199.31
Cæſar Moriconus. Triven. 1332.30
Calvus. Soran. 1248.54
Cantelmus. Pelus. 999.8
Caracciolus. Melphien. 941.61
Gabriellius. Aſcul. 476.73
Gabriellius. Reat. 1216.74
Maſius. Monopol. 974.43
Medices. Aſcul.475.66.Tipher. 324.33
Oradinus. Perus. 1170.62
Othinellus. Fanen. 669.49
Riccius. Aprut. 372.52
Roboreus. Sabin. 185.99
Roma. Oſtien.85.101.Recan. 1224.34
Tiburt. 1314.59
Sabellus. Ancon.341.51.Tuſcul. 245.82
Sacchetus. Sabin. 589.124
Sanctorius. Praneſt. 222.99
Segnius. Reat. 1214.65
Spinula. Lucen 832.97.Nepeſ. 1034.14
Troilus. Fulg. 718.67
Vitellius. Tiphern. 1324.50
Iuſtinianus Moriconus. Amer. 301.40
Iuſtus Sign.1235.2.Volater. 1427.2
Iuvenalis Alban.250.8.Interam. 751.18
Narn. 1008.1.1012.9.
Iuventius. Papien. 1077.3.1079.18

K

Kilinus. Sutr. 1274.16

L

LActantius. Roverella. Aſcul. 472.68
Lælius. Narn. 1019.46
Landus. Nerit. 1055.17
Ruinius. Balneor. 518.42
Veteranus. Fundan. 732.50
Lætus. Lucen.795.23.Verul. 1391.12.1394.21
Lambardus. Fund. 727.31
Lambertus. Alatr.289.10. Aquinaten. 397.20
Hort.735.16.Oſtien. 61.38
Landulphus. Aprut.349.7.Biſia. 522.15
Soran. 1245.11.Valv. 1379.36.41
Brancaccius. Averſ. 490.23
Rubeus. Ferent. 678.26
A Landus. Aquin.396.10.Lucen. 820.60
Lanfrancus Beccarius. Papien. 1092.70
Margottus. Viterb. 1422.45
Salvettus. Ancon. 336.20
Latinus Urſinus Oſt.70.52.Sabin. 180.69
Laudivius Zachias. M.Flaſc. 989.31
Laudovinus. Hort. 736.18
Laurentius. Aret.410.11. Corton. 626.5.
Hortan. 738.28
Lucen.795.22.Nepes. 1029.26
Papiea.1081.29. Peruſ. 1157.10
Ravel.1191.22. Sabia. 156.4
Tibur.1310.46. Tuder. 1351.11
Tudert. 1352.27
Acciajolus. Aret. 430.76
Azzolinus. Narn. 1021.62
Campeggius. Praneſt. 220.84
Caſtruccius. Spolet. 1271.71
Celſus. Caſtren. 582.53
Cibo Praneſt. 218.68
B Corvinus. Engub.649.57.Spolet. 1266.53
Fliſcus. Aſcul. 471.64
Gerardus. Recan. 1225.40
Grana. Sign. 1240.53
Mayers. Cajet. 545.70
Martinozius. Ilcin. 998.15
de Maximis. Mars. 915.51
Puccius. Flaſc. 987.19
Melphien. 939.43
Puccius. Praneſt. 220.80
Raggius. Praneſt. 225.119
Riccius. Ancon. 336.34
Riccius. Ravel. 1191.23
della Robbia. Corton. 631.30
Tartagni. Verul. 1401.55
Trotti. Papien. 1110.110
Lazarus Æſin.283.28.Lun. 834.10.841.25
Lazarus Caraſſinus. Melphien. 941.56
Leander Alatrin. 290.17
Lenthecorius. Lunen. 834.13
C Leo. Alatr. 289.5.15.253.32
Alban.290.11.Aquin. 396.9
Balneor. 515.4
Cajet. 527.2.530.10.533.15
Fanen. 658.4.666.34
Fund.727.25.Hort. 734.3
Melphit. 917.9.Oſtien.56.25.61.37.Pelas. 999.1
Papien.1088.51.Peras. 1160.23
Sabin.157.43.Sylva Cand. 91.11
Soran.1244.5.Tarrac. 1291.17
Triven.1328.4.Verul. 1391.14.16
Volater.1427.4.Velit. 45.17.22.46.25
Leonius. Caſtren. 581.46
Rogadeus. Ravel. 1187.5
Leonardus Alatr.291.25.Anag. 317.40
Aquin.397.22.Auxim. 498.10
Bonafides. Corton. 629.20
Cajus. Pennen. 1147.22
Caſſianus. Aprut. 373.64
Corbaria. Triven. 331.26
D Datus M.Polit. 1006.8
de Fiſicis. Aſcul. 462.52
Griphius. Engub. 650.64
Mancinus. Urbev. 1473.37
Palmerius. Melphit. 918.16
Patraſſus. Alb.268.50. Alatr. 291.23
Æſin. 282.18. Averſ. 490.24
Roboreus. Lucen. 829.87
Tacconius. Fund. 727.32
Leonellus Cibo. Pennea. 1150.46
Leontius. Engub.634.1.Camer.549.1 Papien. 1077.6
Leopardus. Ancon.330.11. Auxim. 497.1.
Leopertus. Praneſt. 196.20
Lidueritus. Marſ. 888.5
Linculphus. Triven. 1328.5
Linus. Narn. 1018.36
Liteſredus. Papien. 1088.53
Longinus. Fulg. 688.19
Lotharius Anagn. 309.24

Lo-

Lotharius. *Auxim.* 498.12. 500.16 A
Nucer. 1066.15
Spolet. 1261.34
Lotherius. *Verul.* 1396.27.29
Lotthus de Sardis. *Spolet.* 1268.59
Lucas. *Anagn.* 321.60. *Auxim.* 508.37
C.Caſtel. 600.28. *Hort.* 740.36
Nepeſ. 1030.36. *Soran.* 1246.16
Tiphern. 1325.54. *Triven.* 1329.14
Urbev. 1465.13
Alberinus. *Aquin.* 398.33
Albertus. *Peruſ.* 1173.71
Alemanius. *Volater.* 1462.75
Bertinus. *Narn.* 1018.39
Borſianus. *Fulg.* 710.46
Lucas Carolus. *Terrac.* 1300 73
Carduceius. *Auxim.* 507.36
Caſalius. *Corton.* 626.6
de Euſtachiis. *Tiphern.* 1326.69
Mannellus. *Auxim.* 503.26
Mannellus. *Fanen.* 666.33 B
Rodulphuccius. *Nucer.* 1068.31
Sabellus. *Hort.* 742.48
Sempronius. *Tiphern.* 1325.63
Tartarus. *Nepeſ.* 1031.44
Lucentius. *Aſcul.* 439.3
Lucius. *Lunen.* 834.9. *Volater.* 1457.52
Fazinius. *Signin.* 1240.48
Maranta. *M.Peluſ.* 1000.19
Ludolphus. *Eugub.* 635.25
Ludovicus. *Aſſis.* 481.31. *C.Caſtel.* 601.36
Hort. 741.44. *Interam.* 761.39
Nucer. 1066.13
Signin. 1240.50.
Port. 143.60
Aleottus. *Volater.* 1457.57
de Alphanis. *Reat.* 1211.48
Alferius. *S.Mar.* 881.36
Antinorius. *Volater.* 1461.72
Apenditanus. *Ravel.* 1189.15
de Aptis. *Sign.* 1242.62 C
Beecatellus. *Ravel.* 1191.35
Bentivolus. *Tiphern.* 1325.61
Bettus. *Auxim.* 513.48
Bonaventura. *Reat.* 1211.49
Borbonius. *Praeneſt.* 221.90
Borſius. *Aquil.* 391.18
Cincius. *Tudert.* 1357.57
Clodius. *Nucer.* 1071.42
Cola. *Aquil.* 390.14
Fernandez. *Praeneſt.* 226.122
Gonzaga. *Mant.* 870.43
Gualterius. *Verul.* 1401.55
Imbriacus. *S.Mar.* 879.17
de Juſtinia. *Nerit.* 1050.5
Juſtinianus. *Aſſis.* 485.60
de Luxemburgo. *Tuſcul.* 240.37
Madrutius. *Sabin.* 186.108
Magnaſcus. *Aſſis.* 483.50
Caſtr. 582.49
Magni. *Aquapen.* 584.3 D
Maurinus. *Lucen.* 825.79
Mazzancolus. *Interam.* 760.37
Mediarota. *Alban.* 270.60
Pandolphini. *Volater.* 1463.82
de Pennis. *Nerit.* 1049.4
Ripa. *Interam.* 764.57
Scarampus. *Caven.* 615.5
Sciamana. *Spolet.* 1272.73
Serriſtorius. *Caven.* 631.31
de Theodenariis. *Reat.* 1211.50
Luitardus. *Anagn.* 308.17. *Nucer.* 1065.5
Papien. 1084.46. *Spol.* 1257.21
Cervatus. *Nepeſ.* 1029.28
Luitfredus. *Papien.* 1084.47
Luminoſus. *Ferent.* 674.6. *Marſ.* 888.4
Tiphern. 1318.5
Lupertianus. *Aret.* 410.30
Lupus. *Spolet.* 1258.26

M

Magnus. *Papien.* 1081.30
Mainardus. *Sutrin.* 1274.18
Majoranus. *Aretin.* 410.21
de Majoranis. *Melphit.* 919.23
Majuriuus. *Praeneſt.* 194.6
Majus. *Aſſiſien.* 479.6.
Malateſta Baleoneus. *Aſſis.* 484.58
Cataniu1. *Camerin.* 564.38
Manaſſes. *Mantuan.* 861.4
Maoerius. *S.Marci.* 879.16
Manfredus. *Praeneſt.* 199.32. *Mant.* 863.16
S.Mar. 878.9. *Tiburt.* 1308.25
Giſouus. *Milit.* 956.20
Manualdus. *Spolet.* 1261.33
Maphæus Barberinus. *Spolet.* 1270.70
Marcellinus. *Ancon.* 329.3. *Aſcul.* 464.34
Papien. 1079.10
Pete. *Aretin.* 422.62
Marcellus. *Eugub.* 634.11
Anania. *Nepeſ.* 1035.73
de Aſte. *Ancon.* 342.54
Cervinus. *Eugub.* 652.70. *Polit.* 1006.9
Creſcentius. *Aſſis.* 484.56
Aſſis. 913.43
Duratius. *Spolet.* 1272.75
Lantes. *Oſt.* 85.100. *Tuder.* 1357.56
Philonardus. *Aquin.* 401.51
Pignattellus. *Æſin.* 285.40
Sanctacrucius. *Tiburt.* 1314.61
Marcus. *Eugub.* 642.39. *Fanen.* 662.13
Fulg. 692.25. *S.Mar.* 877.3
Marſ. 884.1. *Monop.* 968.21.969.27
Urbevet. 1476.54
Amidanus. *Melphien.* 940.52
Ardinghellus. *Camer.* 561.28
Penn. 1149.27
Barbadicus. M. *Flaſc.* 990.35
Barbus *Praeneſt.* 218.63
Battaglini *Nucer.* 1074.51
Bizzonius. *Fulg.* 716.60
Caballus. *Caſtren.* 581.32
Columna. *Praeneſt.* 222.98
Coppola. *Peluſ.* 999.10
Cornelius. *Praeneſt.* 220.79.
Nerit. 1052.10
de Cruce. *Tiburt.* 1312.52
Dandinus. *Æſin.* 285.38
Æmulius. *Reat.* 1213.61
Franciottus. *Lucen.* 831.93
Gonzaga. *Mant.* 874.49
Gozadinus. *Tiburt.* 1314.57
Lilius. *Alatr.* 294.53
Fuſo. *S.Mar.* 880.32
Mirabellus. *S.Mar.* 877.8
de Oddis. *Peruſ.* 1173.70
Piſanellus. *Soran.* 1249.61
Salamonius. *Soran.* 1248.53
Sarracinus. *Volater.* 1462.73
de Tuſo. *Milit.* 959.43
Vicentinus. *Fulgin.* 718.65
Vigerius. *Praeneſt.* 219.73
Marianus Perbenedictus. *Tuſcul.* 243.73
Rocciacarus. *Aquil.* 393.29
Sabellus. *Eugub.* 652.72
Salvinus. *Corton.* 628.13
Victorius. *Amer.* 303.44. *Reat.* 1213.62
Marinus. *Cajet.* 530.8. 542.45
Fund. 723.15. *Tarrac.* 1298.48
Tipher. 1319.9
Carmignanus. *Caven.* 619.20
de Gayvano. *Fund.* 731.38
Grimanus. *Portuen.* 147.82
Tipher. 1325.56
de Judice. *Averſ.* 492.34
de Toceo. *Recanat.* 1222.15

Ma-

Marinus de Zucco. Aprut. 366.37 A
Marius. Tiphern. 1318. 2
Albritius. Tiburt. 1315.62
Aligerius. Reat. 1213. 59
Coſſus. Ilcin. 996.10
Maſſæjus. Aquin. 399 40
Ruffinus. Melphien. 939. 48
Urſinus. Tiburt. 1314.58
Marſanus. Fund. 721. 6
Marſilius. C. Caſtel. 599.21
Martialis. Spolet. 1255. 7
Martianus. Æſin. 281. 2. Hortan. 735. 4
Mant. 862. 10. Sabin. 157. 7
Volater. 1427. 6
Martinianus. Amerin. 296. 5
Martinus. Aquin. 396. 8. Aret. 420. 60
Biſin. 522. 14. Lipar. 784.44
Narnien. 1013.17. 1014.22
Nepeſ. 1029. 21. Soran. 1246.25
Sutrin. 1274.13
Tudert. 1351. 23. Verul. 1388. 1 B
è Caſaloldis. Mantuan. 867. 27
de Ferrariis. Lunen. 855. 54
de Groniano. Ravel. 1189. 18
Leon. Trivent. 1333.33
de Martinis. Valven. 1380. 43
Sotomajor. Peluſ. 999. 5
Tarracinus. Biſin. 523.27
Villanuebas, Cajet. 545. 68
Martius. Tuſculan. 229. 1
Ginettus. Portuen. 151. 117
Martyrius. Terracin. 1290 9
Maruccius. Sutrin. 1275.28
Marzucchus. Lunen. 851.38
Maſsæus. Interam. 760. 29
Vitalis. Mant. 875. 53
Matthancianus. Aprut. 360. 21
Matthæus. Alban. 253. 34 Aſcul. 465. 35
Balneor. 515.16 Eugub. 650. 59
Ferent. 678. 28. Interam. 760. 35
Monop. 967. 10 C
Recanat. 1219. 3. Spolet. 1262.36
Tipher 1321. 27. Trojan. 1346. 11
Viterb. 1409. 15. Urbev. 1468.29
de Aquaſparta. Portuen. 139. 49
de Balatn. Aprut. 362. 26
Baldeſcus. Nucer. 1071. 41
Bonimpertus. Mant. 869. 39
Brumanus. Melphien. 940. 53
Cibo. Viterb. 1420.34
Colles. Marſor. 914.47
Concinius. Corton. 629. 22
Gagliani. Fund. 732. 56
Granitus. Caven. 619. 14
Griffonius. Triven. 1332. 28
Guerra. Fund. 732. 47 S. Marc. 880. 30
de Judicibus. Pennen. 1150.41
Langius. Alban. 272. 86
Mancinus. Soran. 1247. 38
Mirabellus. Cajet. 541.35
de Riboldis. Papien. 1101.84 D
Sibilla. S. Marci. 882. 49
de Teſtis. Corton. 627. 10
Ubaldus. Peruſ. 1165. 55
Urſinus. Sabin. 174.49. C. Duc. 605. 1
Matthias Advedutus. Urbevet. 1475.47
de Fuſcis. Reat. 1211.52
Mauritius. Aſcul. 442. 13. Hort. 735. 8
Papien. 1083. 34. Portuen. 125. 30
Tiburt. 1304. 7
Centinus. Milit. 959.47
Riccardi. Soran. 1249.60
Raganua. Fundan. 732.52
Mauroſus. Anconit. 330. 7
Maurus. Amer. 299. 22. 300. 26
Aret. 417. 54. Praneſt. 1193. 4
de Internobilibus. Amerin. 330. 30
Maximilianus. Peruſ. 1156. 5
Maximus. Aret. 409. 7. Lucen. 793. 4. 795. 16
Maximus Narn. 1010. 2. Oſtien. 49. 2. 3
Papien. 1078. 10. 1080.23
Maynardus. Eugub. 635. 29. Praneſ. 201. 35
Sylva Candida. 110. 23
Mazzius. Narnien. 1016.27
Megetius. Oſtien. 55.19
Meletius. Spolet. 1256.12
Mencus. Sutrin. 1275. 27
Mercurius. Sutrin. 1274. 3
de Vipera. Balneor. 517. 34
Michael. Alatr. 289. 13 Amer. 300. 27
Caſtren. 581. 37. Monop. 964. 6
Sign. 1239. 34
Bonellus. Alban. 275. 110
Bonſius. Ravel. 1193. 42
Claudius. Monopol. 973. 35
Auxim. 513. 51
Comitibus. Viterb. 1424. 52
de Conſulibus. Soran. 1248. 55
Gislerius. Nepeſ. 1033.61
Torellus. Anagn. 321. 65
Tevenardi. Salut. 1233. 19
Milionus. Nepeſ. 1024. 2
Milo. Praneſ. 196. 24. Tibur. 1308.28
Urbevet. 1466.26
Mirabellus. S. Marci. 877. 5
Monaldus. Auxim. 502. 21. C. Caſtel. 598. 14
Fanen. 662. 19
de Monaldis. Melphien. 932. 18
de Monaldeſchis. Nucer. 1066.16
Morandus. Fanen. 666. 25
Mutius Calinus. Interam. 764. 53
Columna. Marſor. 915. 50
Montanus. Nucer. 1074. 49

N

NApoleo Comitulus. Peruſ. 1172. 66
Narciſus. Milit. 958. 34
Nardinus Dalamanticus. Aſcul. 468. 54
Natimbene. Trivent. 1329. 16
Netius Corſinus. Aret. 435. 88
Nicetas. Sylvæ Cand. 91. 5
Nicolaus. Alatr. 291. 26
Anagn. 307. 11. 315. 31. 317. 35
Aſcul. 463. 32. Aſſis. 479. 18. 481. 30
Auxim. 502. 32. Biſin. 520. 9
Cajet. 524. 44. C. Caſtel. 598. 9. 11
Ferent. 678. 34. Lucen. 826. 83
Melphis. 917. 10. Melphien. 933. 22
Monop. 963. 5. 968. 17
M. Flaſc. 985. 2. Penn. 1147. 26
Ravel. 1191. 28. Reat. 1207. 37
Recan. 1220. 7. 1221. 9. 13. 1222. 20
Sabin. 171. 38. Signin. 1239. 38. 40
Soran. 1246. 19. Spolet. 1263. 38
Sutrin. 1276. 38. Tuſcul. 231. 16
Tarrac. 1298. 47. 53. Tibur. 1309. 38
Tipher. 1321. 30. Triven. 1329. 12
Tudert. 1353. 36. Trojan. 1347. 24
Valven. 1372. 27. Valu. 1379. 39
Viterb. 1409. 14 Viterb. 1419. 27
Vrbevet. 1465. 8. 1475. 46
Acciajolus. Portuen. 153. 129
de Albertinis. Spolet. 1264. 45
de Albertis. Oſtien. 70. 55
de Albergatis. Sabin. 189. 128
Aragonius. Aſcul. 472. 70.
de Arcionibus. Aprut. 364. 32
Armatus. Tudert. 1353. 37
Benigninus. C. Ducal. 606. 10
Boccaſinus. Oſtien. 70. 54
Brancaccius. Alban. 269. 57
Brekſpear. Alban. 254. 37.
Cajetanus. Biſin. 523. 23
Campanile. Ravel. 1191. 24
Campanus. Urbev. 1465. 12
Capoccius. Tuſcul. 237. 27

Nicolaus Caracciolus. *Melphien.* 933.23
de Caſtrocello. *Aquil.* 382.3
de Cæſaribus. *Tibure.* 1310.45
Centomani. *Monopol.* 974.50
de Claromonte. *Tuſcul.* 231.17
Doncellus *Ravel.* 1189.16
de Faciis. *Fund.* 731.39
Ferragattus. *Fulg.* 703.39
Fliſcus. *Oſtien.* 79.79
de Frangipanibus. *Ancon.* 336.26
Fucci. *Aſſis.* 480.26
Griviſius *Lucen.* 824.78
de Hippolytis. *Tiphern.* 1324.48
Lepori. *Salut.* 1233.18
Leti *Aquapen.* 584.2
Ludovicus. *Oſtien.* 87.105
Majoranus. *Melphit.* 919.22
de Matilino. Melphit. 937.33
Melchiorius. *Nerrit.* 1052.9
de Merciariis. *Tiphern.* 1322.38
Nardinus. *Aquapend.* 584.7
Oliva. *Corton.* 632.33
Palmerios *C. Caſtel.* 601,30
Pellegrinus. *Fund.* 731.41
Peroſcus. *Hort.* 742.51
Piccolomineus *Penn.* 1150.43
Piſcicellus. *Biſin.* 523.18
de Piſis. *Æſin.* 282.21
Rocco. *Ravel.* 1194.48
Rodulphus. *Viterb.* 1420.38
Rodulphus. *Urbevet.* 1477.58. 1478.60
de Rogerils. *Balneor.* 516.24
Sacchetus. *Volater.* 1463.77
de Siniſtro. *Aquil.* 381.2
Tedeſchi. *Lipar.* 789.55
Vanninios. *Aſſis.* 481.35
Verney. *Balneor.* 517.36
Ugolinus. *Viterb.* 1421.40
de Vigiliis. *Marſ.* 914.45
de Ungaris. *Ancon.* 335.24
Vivarius. *Spolet.* 1267.56
Zabareſchus. *Hortan.* 738.29
Nocer. *Anagn.* 309.25
Norandinus. *Lunen.* 852.39
Nuccius de Salimbe nis. *Camer.* 561.33
Normoſus. *Lucen.* 795.18

O

Obedianus. *Papien.* 1077.5
Obertus. *Amer.* 299.20
Obſequentios. *Lucen.* 794.8
Octavianus. *Oſtien.* 67.47
Bentivolus. *Melphien.* 938.38
Præconius. *Monopol.* 973.37
Roverta. *Tarrac.* 1300.70
Sfortia. *Terrac.* 1300.69
Vicecomes. *Viterb.* 1420.36
Octavius. Avius. *Narn.* 2022.65
Bandinus. *Oſtien.* 83.96
Paravicinus. *Milit.* 960.50
Rancionus. *Ferent.* 680.53
del Roſſo. *Volater.* 1463.81
Spader. *Aſſis.* 485.64
Sfortia. *Aret.* 432.81
Vialis. *Salut.* 1232.12
Urſinus. *Sign.* 1242.63
Odariſius. Valven. 1368.24
Oddo. *Alban.* 252.27. *Anagn.* 309.21
Aquil. 390.13. *Reat.* 1203.28
Valven. 1365.21.1370.26
Velit. 45.25. *Verul.* 1391.25.1394.20
de Sala. *Caſin.* 575.1
de Vannis. *Anagn.* 321.52
Odelbertus. *Lunen.* 835.18
Odoardus Farneſius. *Sabin.* 187.115
Vecchiarellus. *Reat.* 1213.73

A Odoriſius. *Pennen.* 1120.14
Triven. 1329.13
Offredus. *Eugub.* 639.37. *Nucer.* 1066.17
de Offredis. *Melphit.* 919.24
Ojolinus *Anagn.* 309.23
Oldericus Carpigna. *Tudert.* 1357.58
Oldimarius. *Volater.* 1440.36
Oliverius. *Fund.* 723.13. *Recan.* 1221.8
Sabin. 168.35
Caraffa. *Oſtien.* 77.73
Olybrius. *Aret.* 410.15
Onuphrius. Eliſei. *Balneor.* 519.50
Maneſios. *Biſin.* 525.41
de Viſdominis. *Volater.* 2457.54
Opillo. *Volater.* 1438.31
Opitarmus. *Valven.* 1360.9
Opitius Pallavicinus. *Auxim.* 513.50
Opizo. *Lucen.* 821.65
Opportunus *Anagn.* 307.9. *Aprut.* 343.1
Ordeoneus. *Tuſcul.* 235.21
B Organtinus Scatola. *S. Marci.* 880.28
Orlandus. *Narnien.* 1018.33
Orthodulphus. *Amerin.* 296.1
Otho *Amer.* 299.23. *Lucen.* 820.56
Nepeſ. 1028.18. *Penn.* 1122.15
Sutr. 1275.22. *Tibur.* 1308.27
Tuder. 1352.28. *Tuſcul.* 234.19
Beccaria. *Papien.* 1100.78
Candidos. *Portuen.* 132.44
Caſtillioneus. *Oſtien.* 60.35.36
Mormilius. *Monop.* 969.29
Truſches. *Sabin.* 185.98
Ottcharius. *Peruſ.* 1160.24

P

PAganellus. *Lucen.* 823.60.70
Paganus. *Lipar.* 778.14. *Monop.* 967.8
Volater. 1448.40
C Palladius. *Valven.* 1359.1
Palmerius. *Eugub.* 635.17
Palumbus. *Fund.* 721.7
Pamphilus. *Valven.* 1360.4
Pampus. *Pennen.* 1116.11
Pameratius. *Narnien.* 1010.3.5
Pandulphus. *Anagn.* 314.30. *Camer.* 563.35
Lipar. 779.18. *Marſ.* 889.10.
Melphien. 934.25
Pantaleus Pironti. *Ravel.* 1187.4
Panuntius de Comitibus. *Sign.* 2240.47
Paparonus de Paparonis. *Fulg.* 699.29
Paris. *Auxim.* 509.38
Paſchalis. *Melphit* 917.6. *Monop.* 968.14.19
Paſchaſius. *Alatr.* 288.1. *Amer.* 297.14
Paſtor Senaſcuderius. *Aſſis.* 480.25
Paternianus. *Fanen.* 657.1
Paternus. *Lucen.* 795.12
Patraſ. *Pennen.* 1112.1
Paulinus. *Lipar.* 774.4. *Lucen.* 791.1.793.5
D Paulus. *Alban.* 250.18. *Ancon.* 330.12.
Caſtren. 580.20. *Eugub.* 634.4
Fulg. 686.7. *Hort.* 736.20.737.21
Paulus *Melphit.* 917.5. *Nepeſ.* 1025.6.1029.30
Papien. 1081.25. *Tiburt.* 1304.1.11
Valven. 1380.44. *Urbev.* 1465.10
Æmilius. *Aſſis.* 484.59
de Albertis. *Aſcul.* 466.42. *Eugub.* 645.43
Albertus. *Hortan.* 738.33
de Bazzano. *Aquil.* 388.8
Bellarditus. *Lipar.* 783.43
Benzonius. *Soran.* 2249.57
Brunus. *Nepeſ.* 1032.55
Buccerellus. *Narnien.* 2022.63
Cæſius. *Narnien.* 1020.53
Cæſius. *C. Caſtel.* 602.39
Caraffa. *Averſ.* 495.54
de Cupis. *Pelnſ.* 1000.15. *Recan.* 1223.28
de Curtis. *Ravel.* 1192.39

Gabriellius

A

Paulus Gabriellius. *Lucen.* 823.75
Gaufridus. *Alatr.* 291.27
Hodierna. *Cajet.* 543.52
de Lago. *Triven.* 1333.31
Odeſcalchus. *Pennen.* 1151.49
Piromalus. *Biſin.* 525.39
Sanvitalis. *Spolet.* 1269.68
Scholarius. *Praneſt.* 200.34
Sfondratus. *Alban.* 276.119
Trincius. *Fulg.* 701.33
Tuſchus. *Ravel.* 1192.37
Zachias. *M. Flaſc.* 989.30
Paulutius Alterius. *Portuen.* 153.127
Paulutius. *M. Flaſc.* 990.33
Pechus. *Fanen.* 661.10
Pelagius. Anagn. 307.3. *Nucer.* 1067.21
Galvanus. *Alban.* 257.43
Pelizarius. *Mantuan.* 864.24
Peredeus. *Lucen.* 796.29
Peregrinus. *Interam.* 748.1. *Lipar.* 774.6
Ruffulus. *Ravel.* 1189.14

B

Petroaldus. *Lunen.* 835.15
Petronatius. *Alban.* 250.17
Petruccius. *Valven.* 1381.51
Petrus. *Æſin.* 282.5. *Alatr.* 289.12
Alban. 250.22. 269.55
Amer. 297.10. 298.19
Anagn. 308.20. 309.22.317.34.36.38
Aprut. 351.8. 352.11
Aquin. 396.17 *Aret.* 413.35. 414.37
Aſcul. 462.30. 464.33. 467.47.50. 468.55.
Aſſis. 479.13. *Auxim.* 498.8.505.28
Biſin. 520.4
Cajet. 530.11. 538.27. 540.32. 542.40
Camer. 551.12 559.22
Caſtren. 579.6. 580.13.16 581.27.29
C. Caſtel. 597.2.4.5.6. 598.10
Fanen. 666.32. 667.35
Ferent. 678.30. *Fund.* 723.18.727.28

C

Hortan. 735.14. 737.25. 738.31
Human. 745.16. *Interam.* 750.11
Lipar. 782.36 *Lucen.* 797.32.799.37
Lunen. 846.34
Mantuan. 861.5.7. *S. Mar.* 877.6
Marſ. 911.25. *Melphien.* 933.20
Monopol. 954.12. 961.3. 968.15.969 22.25.31.
M *Flaſc.* 986.7. *Narn.* 1014.26. 1018.34
Nepeſ. 1030.37.40
Oſtien. 50.17.56.28.57.30.58.32.63.41
Papien. 1083.37. 1084.42.1091.66.69
Pennen. 1149.33. *Peruſ.* 1160.26
Portuen. 111.5. 125.32
Praneſt. 194.15. *Ravel.* 1188.7.
Recan. 1219.2. *Sabin.* 163.33.173.46
Signin. 1237.19. 1239.23.25.27.28.32
Soran. 1244.7. 1246.26
Spolet. 1257.15.1258.22
Sutr. 1276.39. 1274.15

D

Sylv. Cand. 93.19.107.20
Tarrac. 1290.11. 1291.25. 1296.34. 1297.42.
Tiphern. 1319.10.12. 1321.22.29. 1322.36.
Triven. 1309.18.21
Trojan. 1436.15
Tuſcul. 229.3.5.7.231.15
Valven. 1378.34. 1379.38
Viterb. 1403.6. 1418.23
Volater. 1427.8.12. 1429.17. 1430.22
Urbevet. 1465.5
Accoltius. *Ancon.* 339.44
Accoltius. *Sabin.* 183.81
Aloyſius. *Corton.* 632.34
Anablay. *Praneſt.* 214.48
Aldobrandinus. *Sabin.* 187.114
de Alexandro. *S. Marci.* 882.47
de Angelis. *Nepeſ.* 1033.59

Petrus Angelellius. *Lucen.* 823.69
de Arzeni. *M. Flaſc.* 985.1
de Barbuco. *Trojan.* 1346.10
de Bar. *Sabin.* 172.40
de Barroſſo. *Sabin.* 174.51
Bellinus. *Salut.* 1232.15
Bellarditus. *Lipar.*
Bembus. *Eugub.* 652.69
Bertanus. *Fanen.* 668.46
Bichius. *Tudert.* 1357.60
Bordonus. *Interam.* 762.42
Boerius. *Urbevet.* 1474.43
Boloneſio. *Averſ.* 491.26
Borgheſius. *Æſin.* 282.22
Bruna. *Averſ.* 492.39
Bucca. *Balneor.* 516.28
de Cacciantibus. *Sign.* 1247.32
Cajetanus. *Fund.* 731.40
Cajetanus. *Soran.* 2246.15. *Tudert.* 1352.33
Camajanus. *Aſcul.* 472.69
de Cancellariis. *Lipar.* 783.42
Canepanova. *Papien.* 1088.54
Capoccius. *Ancon.* 335.22. *Viterb.* 1414.20
Caracciolus. *Averſ.* 492.37
Carpineus. *Eugub.* 659.65
Cæſius. *Narn.* 1020.57
Cincius. *Tiburt.* 1309.41
de Collemedio. *Alban.* 258.44
de Columbariis. *Oſtien.* 71.59
Corbelli. *Signin.* 1242.69
Corſinus. *Portuen.* 142.58.
Volater. 1456.50
à Cotignola. *Aſcul.* 468.57.
Creſcentius. *Portuen.* 251.112
Ravel. 1214.68 *Urbev.* 1479.64
Damianus. *Oſtien.* 58.33
Deza. *Alban.* 275.113
Ferretus. *Ancon.* 337.36
Ferrus. *Anagn.* 319.41. *Marſ.* 911.25
Fineſtroſa. *Ferent.* 679.41
Flores. *Cajet.* 544.57
Franchus Iannuſius. *Æſin.* 293.50
Franciſcus. *Viterb.* 1419.32
Frias. *Sabin.* 278.61
de Fuxo. *Alban.* 270.59
de Gabriellis. *Eugub.* 649.50
Gadolus. *Spolet.* 1272.76
Gallocia. *Portuen.* 127.39
Georgius. *Recan.* 1222.21
Getardius. *Tuſcul.* 239.32
Gerardus. *Anagn.* 323.75
Gerra. *Reat.* 1205.35
Gotmaz. *Narn.* 1020.49
de Graſſinis. *Anagn.* 320.45
Graſſius. *Papien.* 1102.89
Herculanus. *Auxim.* 505.31
Hiſmael. *Sutr.* 1275.26
Igneus. *Alban.* 251.26
Lanfranconus. *Interam.* 765.4
Lavis. *Soran.* 1247.36
Lunellus. *Cajet.* 544.59
Lupus. *Soran.* 2247.37
Martinus. *M. Peluſ.* 1000.14
de Maffæis. *Auxim.* 503.27
Minutulus. *Aprut.* 371.44
de Monte *Æſin.* 284.35
de Mortuomari. *Sabin.* 174.50
de Ogna. *Cajet.* 545.62
de Orto. *M. Flaſc.* 986.8. *Nepeſ.* 1030.43
Otthobonus. *Portuen.* 152.124
Paccecus. *Alban.* 274.97
Papareſcus. *Alban.* 254.36
de Pernis. *Lipar.* 779.21
Petruccius. *Æſin.* 287.45
Petruccius. *Signin.* 1240.45
Phœbeus. *Balneor.* 518.44
Philonardus. *Anagn.* 323.72
Piccius. *Melphit.* 918.13
Pichi. *C. Ducal.* 606.16

Petrus Pinos. *Viterb.* 1418.26 A
de Ponte. *Trojan.* 1348.35
de Prato. *Praneſt.* 215.50
Quiotavallus. *C. Ducal.* 606. 9
Reblayo. *Portuen.* 140.54
Riccius. *Aret.* 428.71
Petrus Rota. *Lucen.* 832.95
Sanctacrucius. *Pelus.* 1000.12
Sanfelicius. *Caven.* 618. 9
Saracious. *Interam.* 760.27
Sarmentus. *Anagn.* 321.64
Scala. *Pennen.* 1149.31
Seinus. *Nepeſ.* 1030.35
Spelta. *Papien.* 1101.85
Stagno. *Oſtien.* 73.63
Stalia. *Tiburt.* 1309.42
Tarantaſia. *Oſtien.* 69.51
Thomaſius. *Lipar.* 779.22
Tocco. *Aquil.* 388. 7
Tolfa. *S. Marci.* 879.25
Trincius. *Spolet.* 1265.47
Turriſelle. *Aſcul.* 467.47 B
Turrite. *Anagn.* 317.39 *Averſ.* 491.25
de Valeriaois. *Milit.* 957. 22
de Valle. *Aſcal.* 469.61. *Aprut.* 366.34
Vecchia. *Melphit.* 910.30
Venantius. *Æſin.* 284.32
Urſinus. *Averſ.* 494.49.
Spolet. 1269.67
Vſimbardus. *Spolet.* 434.85
Philippus. *Aquil.* 388.5. *Camer.* 555.18
Ferent. 678.27.29
Human. 743.1. *Interam.* 760.26
Lipar. 778.16. *Lunen.* 841.26.844.28.850.36
S. Mar. 878.13 *Marſ.* 912.34 *Nucer.* 1067.27
Trojan. 1346.9. *Viter.* 1414.19. *Urb.* 1465.17
de Alenconio. *Oſtien.* 74.65
Alferius. *Fund.* 732.55
Archintus. *Salut.* 1229. 5 C
Bardius. *Corton.* 631.28
de Belfortibus. *Volater.* 1454.48
de Bonaccoitis. *Mant.* 868.20
Cabaſole. *Sabin.* 176.55
Calandrinus. *Port.* 145.68
Camera. *Tuſcul.* 242.55
de Caſololdis. *Mant.* 867.28
Cæſarini. *Pelus.* 1001.30
Ellis. *Sign.* 1242.70
de Galiiæis. *Corton.* 632.32
Gerius *Aſſiſ.* 484.53
Geza de Ruffinis. *Tiburt.* 1309.40
Guaiterius. *Tudert.* 1357.61
de Herculaois. *Alatr.* 292.42
Lancea. *Lipar.* 783.40
de Luxemburgo. *Tuſcul.* 241.50
Montius. *Aprut.* 373.72. *Averſ.* 476.47
Medices. *Aret.* 430.75
Philonardus. *Aquin.* 401.47 D
Pioelius. *Aprut.* 371.47
Porcelius. *Aprut.* 371.49
Riccabella. *Recanat.* 1223.29
Sabaudia. *Camer.* 555.19
Spinelius. *Averſ.* 494.51
Spinula. *Biſin.* 524.28. *Soran.* 1148.50
Tani. *C. Ducal.* 606.15
Venturellus. *Amer.* 301.36
Philos Roverella. *Aſcul.* 471.67
Pileus Prata. *Tuſcul.* 238.30
Pipinus de Arrighis. *Lunen.* 846.32
Piſanus. *Lucen.* 795.13
Pius Lotherius. *Fund.* 732.48
Placidus. *Ferent.* 674.18. *Verul.* 1390.8
de Marra. *Melphien.* 940.54
Plebaous. *Lucen.* 820.58
Pompejus. *Papien.* 1077.2.1001.26
Angelottus. *Terracin.* 1301.79
Baibanus. *Caſtren.* 583.59
Beilus. *Biſin.* 524.31
Columna. *Aquil.* 392.25. *Averſ.* 494.45

Pompejus Mignuccius. *Aquapend.* 584. 1
Zambeccarius. *Valven.* 1383.62
Pompilius Berlingerius. *Biſin.* 525.43
Perottus. *C. Ducalis.* 605. 5
Pomponius. *Nepeſ.* 1033.58.
Cæſius. *C. Caſtelli.* 602.41
Caſſius. *Sutrin.* 1277.61
de Magiſtris. *Tarrac.* 1300.75
Vetulus. *C. Ducal.* 606.11
Poncellus Urſinus. *Averſ.* 491.32
Pontianus. *Tudert.* 1350. 2
Pontius. *Triven.* 1328. 9
Perottus. *Urbev.* 1474.41
Porphyrios Felicianus. *Fulg.* 717.62
Pontinus. *Velitern.* 44.8.9
Presbyter. *Aſcul.* 451.25
Prætextatus. *Interam.* 750.9
Primus. *Aſſiſ.* 478. 1
Probianus. *Reat.* 1196.3
Probinus. *Lucen.* 795.16. *Reat.* 1196.6.
Probus. *Cajet.* 533.13. *Eugub.* 634. 2
Reat. 1196. 2
Proculus. *Interam.* 749.4.750.14
Narn. 1010.7. *Praneſt.* 194.5
Proſuturus. *Papien.* 1077.4
Projectitius. *Camer.* 549.5. *Interam.* 751.20
Narn. 1012.11. *Nepeſ.* 1024. 4
Proſdocimus. *Reat.* 1196.1
Proſper Caſarellus. *Aſcul.* 470.62
Rebiba. *Trojan.* 1348.33
de Ruſticis. *Valven.* 1382.57
Sanctacrucius. *Alban.* 274.108
Spinula. *Lunen.* 856.67
Vitellianus. *Biſin.* 524.29
Ptolomæus. *Ravel.* 1188. 8
Galiius. *Oſtien.* 81.90
Pyrrhus Ayoſa. *C. Caſtel.* 601.32
Imperialis. *Æſin.* 285.39

Q

Quiniſius. *Marſ.* 889. 8
Quiotianus. *Aſcul.* 439.4. *Eugub.* 635.18
Quintilius. *S. Marci.* 879.20
Quintius de Ruſticis. *Milit.* 959.40
Quiriacus. *Oſtien.* 48.1
Quodvultdeus. *Human.* 743.2

R

Racherius. *Caſin.* 573. 4
Raduiphus. *Tipher.* 1319.16
Rambottus Vicomanus. *Camer.* 260.24
Ramerius. *Auxim.* 500.18
Rampertus. *Nucer.* 1065. 6
Rab. *Triven.* 1328. 8
Raphael. *Melphien.* 939.42
Riarius. *M. Peluſ.* 1002.31. *Oſtien.* 77.73
Rota. *Aprut.* 371.48
de Salutiis. *Eugub.* 642.40
Ravennus. *Valven.* 1360. 7
Raymundus. *Averſ.* 491.28. *Caſin.* 575.2.
Caſtren. 580.19. *Fund.* 728.34
Pennen. 1147.24 *Reat.* 1208.42.45
Urbevet. 1474.40
de Canilaco. *Praneſt.* 215.51
Caſtelli. *Narn.* 1022.64
Ferrettus. *Recan.* 1225.39
Raynaldus. *Æſin.* 282.9. *Alatr.* 291.24
Aſcul. 456.28.462.29. 465.37.466.40
Biſin. 520.2. *Cajet.* 537.16.538.25
Fanen. 662.17. *Fulg.* 702.34
Interam. 760.28. *Lipar.* 778.15
Milit. 952.7. *Nucer.* 1066.20
Oſtien. 67.49
Papien. 1088.57. *Reat.* 1202.27.1204.32
Aquaviva. *Aprut.* 363.31

Raynaldus de Barilibus. *Aprut.* 363.58
Brancaceius. *Averſ.* 493.36
Caſatius. *Papien.* 1089.60
Eſtenſis. *Praneſt.* 224.116
à Porta. *Oſtien.* 71.56
Raynerius. *Fund.* 723.12 *Furcon.* 379.9
Interam. 757.25 *Lunen.* 846.31
Reat. 1197.18. 1203.29.30.
Recan. 1219.1. *Sabin.* 157.17
Tiphern. 1319.18. 1321.23.
Trojan. 1346.13 *Viterb.* 1408.10.12
Volater. 1448.42. *Urbev.* 1469.32
de Belſortibus. *Volater.* 1452.46
Capoceius. *Viterb.* 1409.16
Guicciardinus. *Corton.* 628.15
Ubertinus. *Corton.* 625.1. *Volater.* 1450.44
Raynuccius. *Biſinian.* 520.5
de Allegrettis. *Volater.* 1453.47
de Aptis. *Tudert.* 1353.38
Farneſius. *Sabin.* 184.93
Raynulphus. *Cajet.* 529.4. 530.7
Redemptus. *Ferent.* 674.5
Reginaldus. *Aquinat.* 396.12
Lucarinus. *C. Plebis.* 595.5
Reginus. *Camer.* 555.19
Regius Viſdominus. *Aret.* 417.50
Regizo. *Sabinen.* 160.22
Riccardus. *Alban.* 252.29. 253.31
Cajet. 538.19.23.540.31
Fanen. 662.55.29 *Melphit.* 917.4
Reat. 1197.11. *Triven.* 1329.11
Trojan. 1347.22
Riccardus Cajetanus. *Urbevet.* 1468.28
Hannibaldenſis. *Verul.* 1400.52
Oliverius. *Portuen.* 144.67
Ricco. *Aſcul.* 442.9
Richerius. *Melphien.* 929.8
Ringerius. *Lucen.* 816.52
Rivibardus. *Milit.* 954.14
Robertus. *Averſ.* 488.8.9. *Fund.* 724.23
Human. 743.5. *Lucen.* 821.63
Monopol. 968.16. *Sign.* 1235.13
Verul. 1394.19
De Adimariis. *Volater.* 1458.60
De Aſinis. *Aret.* 430.74
Bonimpertus. *Mant.* 870.41
Cavalcantes. *Volater.* 1458.61
Hilvardeus. *Portuen.* 138.47
Lenencourt. *Sabin.* 184.90
De Licio. *Aquin.* 398.36
Perbenedictus. *Nucer.* 1073.46
De Prie. *Reat.* 1213.57
Puccius. *Melphien.* 939.47
Ruffus. *Ravel.* 1189.12
Ubaldinus. *M. Polit.* 1005.5
Rodericus Borgia. *Portuen.* 145.69
Caravajal. *Fulgin.* 711.48
Rodilandus. *Lucen.* 805.46
Rodoaldus. *Portuen.* 112.17
Rodobaldus Cipolla. *Papien.* 1099.75
Sangregorius. *Papien.* 1097.72
Rodulphus. *Alatr.* 289.14 *Ancon.* 332.18
Eugub. 635.28. *Ferent.* 675.22.
Hortan. 736.19. *Lucen.* 818.53
Melphien. 925.4. *Narn.* 1014.23
Peruſ. 1160.28.31. *Tiphern.* 1323.44
Tudert. 1352.24. *Urbevet.* 1465.6
Caprarius. *Alban.* 261.45
Gattus. *Viterb.* 1403.5
Pius. *Oſtien.* 80.84. *Portuen.* 147.86
Roffredus. *Soran.* 1245.9
Rogerius. *Aprut.* 344.4. 363.29
Melphien. 925.3. 929.9
Milit. 954.13. *Peluſ.* 999.4
Peruſ. 1158.18. *Tarrac.* 1297.46
Trojan. 1346.14. *Volater.* 1438.32
1439.34. 1451.45.
de Caicaſiis. *Trivent.* 1329.20
Calcagnus. *Caſtren.* 579.8
Rogerius Friczie. *Cajet.* 541.39.
Jacobeti. *Aſſis.* 485.65.
de Mandoſiis. *Amer.* 301.38
Rolandus. *Lunen.* 850.35. *Sutrin.* 1274.17
Romanus. *Alban.* 250.2. *Balneor.* 515.5
C. Caſtel. 598.7. *Fanen.* 662.14
Ferent. 674.13. *Nepeſ.* 1024.8
Nucer. 1066.12. *Pennen.* 1112.2
Portuen. 111.3. *Praneſt.* 193.3
Spolet. 1258.25
Bonaventura. *Portuen.* 130.43
Romualdus. *Anagn.* 307.9. *Camer.* 551.13
Monopol. 961.4
Tancredi. *M. Ilcin.* 998.17
Romulus. *Volater.* 1426.1
Cæſius. *Narnien.* 1021.58
Rotlandus. *Tiphern.* 1321.24
Taberna. *Spolet.* 1263.41
Rottaris. *Marſorum.* 888.6
Rufinus. *Caſtr.* 580.12. *Mant.* 868.34. *Marſ.* 885.2
Lupatus. *Ancon.* 333.20
Ruſticus. *Ancon.* 330.6. *Balneor.* 515.11
Tudert. 1352.30. *Urbevet.* 1467.27
Rutilius Benzonius. *Lauret.* 770.2

S

SAba. *Militen.* 955.18
de Carbonibus. *Marſorum.* 912.37
Sabatinus. *Tiburt.* 1309.33
Sabinianus. *Tudert.* 1351.10
Sabinus. *Aſſis.* 478.3. *Spol.* 1253.5. *Tarrac.* 1284.2.
Sacramozus Gonzaga. *Mant.* 868.31.36
Sagax de Comitibus. *Caven.* 615.3
Salarius. *Lunen.* 834.8
Salibatinus. *Terracin.* 1291.18
Salmes. *Camer.* 549.7
Salomon. *Spolet.* 1260.31
Salvator. *Anagn.* 321.54. *Aquin.* 398.35.
Salvatus. *Marſor.* 912.35
Salvinus. *Recan.* 1219.5
Saluſtius. *Amerin.* 296.6.
Cherubinus. *C. Ducalis.* 606.12
Taruſius. *M. Polit.* 1005.4
Salvus de Salvis. *Peruſ.* 1161.34
Samuel. *Lipar.* 775.9
Sanctes. *C. Caſtel.* 599.26. *Nepeſ.* 1030.39
de Caſiſ. *Tiburt.* 1310.44
Saccus. *Biſin.* 523.25
Sanſon. *Aprut.* 352.9
Santulus. *Signin.* 1235.1
Saphodomus. *Mant.* 863.13
Saracenus. *Melphien.* 930.14
Saſſo. *Aprut.* 360.22
Saturninus. *Alatr.* 289.2 *Spolet.* 1253.4
Saturus. *Aret.* 405.1
Savus Millinus. *Nepeſ.* 1035.77
Scambius de Scambiis. *Viterb.* 1411.17
Scipio Bongallus. *C. Caſtel.* 602.42
Burgheſius. *Sabin.* 187.118
Columna. *Reat.* 1213.58
Eleius. *Pient.* 1179.10
Piſcicellus. *Trojan.* 1347.29
Rebiba. *Sabin.* 185.101
Tancredus. *Ilcin.* 997.12
Scolaſticus. *Fanen.* 661.7
Sebaſtianus. *Alatr.* 289.4. *Anagn.* 307.10
Papien. 1084.44. *Soran.* 1244.3
Bonfilius. *Signin.* 1341.54
Bonaventura. *M. Flaſc.* 992.36
Gentilis. *Anagn.* 323.71. *Interam.* 765.63
Gualterius. *Viterb.* 1421.41
de Paulis. *Nepeſ.* 1034.71
Pighius. *Ferent.* 679.4
Pompilius Bonaventura. *Eugub.* 655.82
Porticus. *Fulg.* 713.52
Riccius. *C. Pleb.* 595.3
Surrentinus. *Trojan.* 1348.41

Seba-

Sebaſtianus Tanarius. *Tuſcul.* 247. 99
de Valeotibus. *Interam.* 762. 50
Vancius. *Urbev.* 1478. 62
Zucchetti. *Certon.* 635. 36
Sentius. *Nucer.* 1069. 31
Septimius. *Æſin.* 580. 1
Quarinius. *Reat.* 1201. 24
Seraphinus Panulphatius. *M. Flaſc.* 987. 16
Serenus de Aſtorgiis. *Ravel.* 1191. 30
Sergius. *Human.* 743. 4. *Narnien.* 1013. 19
Nepeſ. 1025. 14. *Praneſt.* 194. 8
Sabin. 157. 12. *Verul.* 1389. 6
Griſonus. *Ravel.* 1188. 11.
Peruntus. *Tarrac.* 1297. 41
Servandus. *Aret.* 410. 22
Severianus. *Aret.* 409. 5
Severinus. *Æſin.* 282. 12. *Nucer.* 1065. 7
Severus. *Ancon.* 329. 5. *Lunen.* 834. 12. *Pap.* 1081. 27
Sicherius. *Aprut.* 352. 10
Sico. *Oſtien.* 56. 23
Sigfredus. *Mant.* 864. 21. *Urbev.* 1465. 11
Sigemannus. *Fulg.* 689. 21
Siginulphus. *Valven.* 1366. 23
Sigiſmundus. *Aprut.* 343. 5
Donatus. *Aſcul.* 475. 72
Gonzaga. *Mant.* 870. 44
Siguldus. *Spolet.* 1257. 20
Simeon. *Aſſis.* 479. 16. 480. 20
Balneor. 515. 12. 14. *Caſtr.* 580. 25
Fund. 721. 18. *Terrac.* 1295. 31
Aleottus. *Caſtr.* 604. 49
Beaulieu. *Praſt.* 213. 46
Langhan. *Praneſt.* 215. 52
Lopa. *Melphit.* 918. 11
Marcellinus. *Human.* 745. 18
Oliverius. *Fund.* 732. 54
Paganus. *Volater.* 1457. 53
Palmerius. *Aſſis.* 485. 66
de Paltioeriis. *Averſ.* 490. 19.
Paſqua. Lunen. 856. 62
Talliavia *Sabin.* 186. 110
de Vigilantibus. *Ancon.* 337. 35
Sinibaldus. *Auxim.* 500. 17. 503. 24
Melphien. 929. 13
de Ubaldis *Tiphern.* 1323. 43
Sinulphus Benejus. *M. Pelit.* 1005. 3
Sixtus. *Ferent.* 678. 37. *Sign.* 1239. 25
Gara. *Lucen.* 829. 86
Roboreus. *Salut.* 1229. 2
Smaragdus. *Menopol.* 961. 2
Speo. *Spelet.* 1255. 10.
Sperellus de Sperellis. *Interam.* 765. 66
Spinellus Bencius. *M. Polit.* 1004. 2
Stabilis. Tiphern. 1319. 8. *Aret.* 412. 31
Stephanus *Amer.* 296. 2. *Anagn.* 308. 14
Aquil. 389. 11. *Aſcul.* 451. 22 *Cajet.* 533. 14. *Caſtren.* 580. 18. *C. Caſtel.* 599. 19. 24. *Engub.* 636. 33. *Ferent.* 674. 9. 15. *Hort.* 735. 10. 13 *Lipar.* 778. 11. *Milit.* 952. 8. *Monopol.* 965. 7. *Narnien.* 1013. 16. 20. *Nepeſ.* 1025. 13. *Portuen.* 112. 16. *Praneſt.* 194. 7. 14. 198. 29. 309. 41. *Sign.* 1235. 12. *Terrac.* 1297. 45. *Trojan.* 1344. 3. 1347. 28 *Verul.* 1391. 13
Aleottus. *Volater.* 1458. 59
Alberti. *Oſtien.* 71. 58
Bonuccius. *Alatr.* 293. 49
Bordonus. *Amer.* 301. 34
Brancaccius. *Viterb.* 1423. 49
Carrara. *Aprut.* 367. 38
Gabriel. *Cajet.* 544. 56
de Gambacurtis *Caſin.* 576. 5
Gherardellus. *Alat.* 294. 57
Paloſius. *Tudert.* 1354. 40
Pendinellus. *Nerit.* 1048. 3
Ricciardus *Nepeſ.* 1035. 76
de Sardia *Fund.* 728. 35
Taſca. *Balneor.* 515. 13
Teramo. *Aprut.* 366. 33
A Stephanus de Trentis. *Lunen.* 826. 81
Suavillus. *Valven.* 1360. 13
Sunalbus. *Amer.* 297. 11
Sylvanus. *Velet.* 43. 4
Sylveſter. *Aprut.* 361. 24. *Camer.* 565. 42
Human. 745. 19. *Trojan.* 1348. 37
Andreotius *Pennen.* 1152. 53
Beoettus. *Lunen.* 856. 60
de Piancha. *Signin.* 1240. 46
Sylvianus. *Terrac.* 1290. 7
Sylvius Gallus. *Ferent.* 679. 47
Pandonus. *Averſ.* 493. 42
Paſſarious. *Aſſis* 483. 87
Syrus. *Feren.* 674. 19. *Interam.* 750. 6. 751. 15
Papien. 1076. 8

T

B TAlayrandus. *Alban.* 296. 54
Talentus de Taleotis: *M. Polit.* 1006. 7
Taperperianus. *Lucen.* 795. 27
Terentianus. *Tudert.* 1349. 1
Terentius. *Lunen.* 834. 2
Teuzzo. *Reat.* 1198. 20. *Urbev.* 1465. 14
Thaddæus. *Alatr.* 289. 16
Altious. *C. Caſtel.* 603. 47
del Verme. *Fanen.* 671. 57
Sartius. *Nepeſ.* 1034. 69
Thebroldus. *Reat.* 1197. 12
Theobaldus. *Alban.* 250. 50. 251. 23
Aret. 415. 24. 452. 61
Aſſis. 480. 21. 53
Engub. 635. 27. 638. 35
Oſtien. 66. 46. *Tarrac.* 1291. 22. 1297. 37
Tiphern. 1319. 15. *Velit.* 45. 18. 21
Theoderinus. *Portuen.* 126. 33
Theodinus. *Aſcul.* 465. 36. *Portuen.* 127. 37
Theodoricus *Aret.* 414. 38. *Cajet.* 538. 21. *Peruſ.* 1158. 15. *Tiburt.* 1304. 10.
C Pelleonius. *M. Peluſ.* 1001. 27
Raynerius. *Praneſt.* 214. 47
Theodorus. *Amer.* 297. 9. *Engub.* 634. 12.
Furcon. 379. 8. *Lucen.* 793. 3
Nepeſ. 1025. 8. *Oſtien.* 49. 13. *Papien.* 1083. 36. 1084. 38. *Sabin.* 157. 10. *Sign.* 1235. 9. *Velit.* 44. 13.
Fantonus. *S. Marci.* 882. 45
Pius *Monopol.* 973. 36
Theodoſius. *Auxim.* 511. 44
Theodulphus. *Valven.* 1360. 11
Theophylactus. *Praneſ.* 194. 13. *Tudert.* 1351. 15
Theſeus de Cupis *Recan.* 1223. 25
Theudigrimus. *Lucen.* 804. 43
Theudolaſius. *Lunen.* 835. 16
Thomas. *Anagn.* 320. 47. *Ancon.* 329. 4. 336. 25 *Aquin.* 397. 21. *Caſtren.* 581. 33. *Interam.* 760 32. 34. 762. 41. *Lipar.* 782. 29. *Lunen.* 834. 11. *S. Mar.* 878. 10. *Marſ.* 907. 16. 911. 27.
D 912. 36. *Nepeſ.* 1039. 27. *Papien.* 1078. 14 *Reat.* 1204. 33. 1208. 44. *Sign.* 1239. 36. *Sutr.* 1275. 73. *Verul.* 1396. 28. 30.
Angelus. *Spelet.* 1263. 40
Balbaous. *Pennen.* 1152. 52
Benettus. *Lunen.* 855. 59
Bojano. *Aquin.* 397. 24
Brancaccius *Nerit.* 1060. 23
de Buccamungellis. *Milit.* 957. 23
Caracciolus. *Trivent.* 1331. 27
Caraffa. *Triven.* 1330. 25
Caſellius. *Caven.* 618. 11
Conſuberius. *Pennen.* 1151. 47
de Cortellis *Balneor.* 518. 39
Cyprianus *Marſ.* 911. 56
de Franchis *Melphien.* 945. 62
Ghislerius *Æſin.* 283. 30
Guzzonus *Soran.* 1249. 62
Lilius *Soran.* 1248. 47

Thomas Lapius. *Fanen.* 669.50 A
de Maris *S. Mar.* 879.14
Orſinus. *Fulg.* 714.56
de Perleonibus. *Æſin,* 283.24
Piccolomineus *M. Ilc.* 995.2
de Raccanis *Aſſis.* 481.29
Salviatus *Aret.* 435.87
Sanfelicius. *Pelus.* 1001.24
Scotus. *Interam.* 764.52
Teſta *Pient.* 1178.2
Thomaſinus, *Recan,* 1112.19
de Vio, *Cajet,* 543.55
Tibaldus. *Papien,* 1079.19
Tiberius *Alban.* 250.10. *Sabin.* 156.1. *Syl. Cand.* 91.3.6
Cincius. *Æſin,* 285.41
Criſpus *Nep.* 1033.63. *Sabin.* 184.95
Mutus *Aſſis.* 483.51. *Viterb,* 1412.46
Tiburtinus. *Amerin,* 296.4
Tigrinus *Ancon.* 330.10
Tigrinius. *Aſſis.* 484.57
Titus Magnus. *Caſtren,* 581.43 B
Tonſſo *Sabin.* 157.8
Torquatus Perottus, *Amer.* 304.50
Tramus Monaldeſcus. *Balneor.* 515.15. *Urbe,* 1474.39
Tranquillus de Macharatiis, *Ferent.* 679.43
Tranſaticus. *Spolet.* 1261.35. *Valven.* 1360.12
Traoſmundus. *Aſcul* 445.16. *Cajet.* 538.22. *Ferent.* 674.20. *Interam.* 737.23 *Sign.* 1236.16 *Valven.* 1363.16
Traſo. *Ancon.* 329.2. 330.15
Troilus Agneſius. *Pennen.* 1150.40
Baleuneus. *Perus.* 1164.53
Boncompagnus. *Fulg.* 715.58
Tuccius Antonius de Fumone. *Alatr.* 291.36
Tudo. *Aſſis.* 479.14
Tuptolphus. *Aſcul.* 440.8
Turnius. *Eugub,* 634.3 C

V

V Adapertus. *Valven.* 1360.6
Valentinus. *Aſcul.* 469.58. *C. Caſt.* 599.27. *Interam.* 748.3. 750.13. 751.16. *M. Flaſc.* 986.9. *Port.* 113.20. *Syl. Can.* 90.2. *Terr.* 1284.4
Cantallicius. *Pennen.* 1150.45
de Valentinis. *C. Ducalis,* 605.6
Valentius. *Praeneſt.* 194.9
Valerianus. *Lucen.* 795.11. *Soran.* 1244.4. *Sutr.* 1274.9
Chierichellus. *Ferent.* 680.55
Valerius. *Lucen.* 792.2
Mutus. *Tiphern.* 1325.62
Tartarinus. *Alatr,* 293.46
Varinus Favorinus. *Nucer.* 1071.43
Vaſianus. *Eugub.* 649.53
Ubaldus. *Eugub.* 636.34. *Fer.* 675.21. *Mant.* 863.14 *Papien.* 1084.41. *Sabin.* 560.21.25 D
Ubaldinus. *Corton.* 627.7
Bandinellus, M. *Flaſcon.* 988.22
Ubertinus. *Caiet.* 542.42
Corleonenſis. *Lipar.* 780.25
Ubertus. *Aprut.* 354.14. *Lucen.* 820.55. *Praeneſt.* 196.21
Locatus. *Balneor.* 517.38
de Podiis. *Praeneſt.* 195.28
Sacchettus. *Papien.* 1088.56
Venantius. *Peruſ.* 1157.9. *Lunen,* 834.6
Ventura. *Eugub.* 648.48
Bufalinus. *Interamn.* 762.45
Verecundus. *Lunen.* 834.4
Ugo. *Aſſis.* 479.10. *Mant.* 863.15. *Nucer,* 1066.19
La Baila. *Eugub.* 649.51
de Saladinis. *Volater.* 1441.38
Ugolinus. *Peruſ.* 1162.41. *Tipher.* 1322.35
Gualterottus. *Tipher.* 1321.32
Martellus. *Narnien.* 1010.51
Uguccionus. *Sutr.* 1276.34
Vicedominus de Vicedominis. *Praeneſt.* 211.42
Victor. *Lunen.* 834.3
Felix Couci. *Fund.* 733.57
Victorinus. *Aſſiſ.* 478.2
Victorius Guarinus. *Anagn.* 312.68
Villanus. *Eugub.* 643.42
Villaris. *Narnien.* 1013.15
Vincentius. *Fulg.* 686.10. *Lipar.* 779.20. *Port.* 125.31
Agnellus. *Mant.* 875.22. *Balneor.* 518.48
de Aptis. *Urbev.* 1480.70
Bugiatti. *Aprut.* 372.58
Candiottus. *Balneor.* 518.46
Donzellus. *Valven.* 1383.63
Durantes. *Urbev,* 1478.59
de Fanzis. *Sign.* 1240.49
Ferrerius. *Peluſ.* 1000.17
Fucherius. *M. Flaſc,* 989.28
Herculanus. *Peruſ.* 1171.64
Lanſrancus. *Triven.* 1333.38
Lanterius. *Verul.* 1400.48
Lucchius. *Ancon,* 341.49
Mazza. *Signin.* 1240.49
de Rubeis. *Pennen.* 1152.58
Vecchiarelli. *Nepeſ.* 1035.80
Urſinus. *Port.* 154.130. *Tuſcul.* 246.98
Vindicianus. *Aret.* 410.16
Vindicius. *Lucen.* 795.14
Virgilius Capponius. *Milit.* 959.46
Florentius. *Nucer.* 1074.47
Virginius Urſinus. *Tuſcul.* 246.92
Vitalis. *Alban.* 253.23. *Alatr.* 289.3. *Aſcul.* 466.44. *Fanen.* 658.2. *Fundan.* 720.2.
de Bobus, *Peruſ.* 1173.73
à Furno. *Alban.* 269.52
Vitellianus, *Aret.* 410.25. *Auxim.* 497.2.5. *Narn.* 1010.6. *Tuſcul.* 229.2
Vitellotius Vitellius. *Tipher.* 1325.58
Vivianus. *Peruſ.* 1160.32
Uldaricus Carpineus. *Eugub.* 654.76. *Port.* 152.119
Nardi. *Balneor.* 518.49
Voluſianus. *Interam.* 749.5
Urbanus. *Fulg.* 686.8. *Verul.* 1397.39
Caragianus. *Monopol.* 973.34
Sacchettus. *Viterb.* 1424.50
Urſicinus. *Papien.* 1077.7
Urſus. *Fanen.* 661.6. *Reat.* 1196.4. *Sylv. Cand.* 91.4 *Tiburt.* 1304.12
de Afflicto. *Monopol.* 969.28
Papicius. *Ravel.* 1182.1
Vvalpertus. *Portuen.* 123.19
Vvalprandus. *Lucen.* 795.28
Vvalterus. *Alban.* 252.28. *Valv.* 1364.19
Vvenderondus. *Aſcul.* 442.10
Vvido. *Aret.* 417.52. *Aſſis.* 479.15. *Cam.* 560.23. *Human.* 744.8. *Lucen.* 804.42. 821.62. *Lunen.* 839.21. *Mant.* 863.19. *Soran.* 1246.14. *Sylv. Cand.* 93.15. *Tibur.* 1308.26. *Tipher.* 1319.19 *Verul.* 1396.32. *Volater,* 1427.7. 1434.26.29
Groſſus. *Sabin.* 172.42
de Maloſicco, *Praeneſt.* 216.56
de Papa. *Praeneſt.* 205.38
de Parè. *Praeneſt.* 201.37
Perleonus. *Praeneſt.* 206.39
Servidius. *Volater,* 1462.74
Sfortia, *M. Flaſc.* 988.21
Tarlatus. *Aret.* 424.65
Vvillelmus. *Melphien.* 923.2. *Urbev.* 1465.19. 1466.21
de Agrifolio. *Sabin.* 175.54
de Eſtoutevilla. *Portuen.* 144.65
de Godino. *Sabin.* 173.48
Vvlmundus. *Averſ.* 488.2.6.

Z

Z Acharias. *Anag.* 308.12. *Hor.* 735.12. *Mar.* 905.15
Bugarottus. *Nepeſ.* 1032.52
Contugius. *Aſſis.* 483.46
de Moris. *Terrac.* 1299.62
Rondarius. *Alatr.* 293.47

I N-

INDEX

Cognominum omnium Epiſcoporum, qui in hoc primo tomo continentur, ordine alphabetico deſcriptus.

Primus numerus Columnam, ſecundus numerum marginalem indicat.

A

ABbati Franciſcus. *Reat.* 1216.76
Acciajolus Angelus. *Oſtien.* 74. 6
Angelus. *Aquin.* 388. 6
Laurentius. *Aret.* 430.76
Nicolaus. *Portuen.* 153.129
Accoltus Franciſcus. *Ancon.* 340. 45
Petrus. *Sabin.* 583. 1
Petrus. *Ancon.* 339.44
Actavantes Joſeph. *Aret.* 435. 90
Actis Carolus. *Ancon.* 336.33
Actus Anſelmus. *Fulgin.* 696.27
Acugna Joannes. *Aquilan.* 393.28
Acuti Joannes. *Sulmon.* 1382.55
Adimarius Oldimarius. *Volaten.* 1440.36
Robertus. *Volater.* 1458.60
Adveduтus Matthæus. *Urbev.* 1475.47
Ægidius Bernardinus. *Aquapend.* 585. 9
Andreas. *Aſſiſ.* 482.41
Æmilius Paulus. *Aſſiſ.* 484.59
Afflicto Angelus. *Anagn.* 320.50
Cajetanus. *Caven.* 619.17
Franciſcus. *S. Marci.* 880.34
Urſus. *Monopol.* 969.28
Franciſcus. *S. Marci.* 880.34
Agnellus Vincentius. *Mant.* 875.22
Agnenſis Aſtorgius. *Melphien.* 937.31
Aſtorgius. *Milit.* 957.27
Agneſius Troilus. *Pennen.* 1150.40
Agnifilus Amicus. *Aquilan.* 390.16
Franciſcus. *Aquilan.* 391. 17
Agrifolio Guillelmus. *Sabin.* 175.54
Ajellus Franciſcus. *Caven.* 614. 1
Alano Bertrandus. *Eugub.* 650.58
Alagni Andreas. *Militen.* 957.25
Alamannus Lucas. *Volater.* 1462.75
de Albergatis Nicolaus. *Sabin.* 189.128
Albergottus Joannes. *Aret.* 427.68
Albericus Antonius. *Nepeſ.* 1032.53
Alberinus Lucas. *Aquin.* 398.3
Albertus Stephanus. *Oſtien.* 71.58
Androinus. *Oſtien.* 72.60
Nicolaus. *Oſtien.* 70.55
Albertus. *Oſtien.* 70.55
Albertus. *Camer.* 563.36
Paulus. *Aſculan.* 466.42
Joannes. *Cortonen.* 630.26
Paulus. *Eugubin.* 645.43
Paulus. *Hortan.* 738.33
Lucas. *Peruſ.* 1173.71
Albertinus Nicolaus. *Spolet.* 1264.45
de Albizis Horatius. *Volater.* 1463.79
Albritius Marius. *Tiburt.* 1315.62
Alcherius Alcherius. *Papien.* 1101.86
Aldobrandinus Petrus. *Sabin.* 187.114
Joannes. *Eugub.* 649.55
Jacobus. *Trojan.* 1348.34
Alemanius Lucas. *Volater.* 1462.75
Alenconio Philippus. *Oſtien.* 74.65

A Aleonibus Bartholomæus. *Tudert.* 1355.47
Aleottus Simon. *Caſtren.* 604.49
Ludovicus. *Volater.* 1457.57
Stephanus. *Volater.* 1458.59
de Alexandris Jo. Maria. *Militen.* 959.42
Io: Maria *S. Marci.* 880.33
de Alexandro Petrus *S. Marci.* 882.47
Alfaridius Jacobus. *C. Ducal.* 605. 2
Alferius Io: Baptiſta. *Fanen.* 675.55
Ludovicus. *S. Marci.* 881.36
Philippus. *Fundan.* 732.55
Aloyſius. *S. Marci.* 879.22
Alidoſius Franciſcus. *Milit.* 958 37
Franciſcus. *Papien.* 1105.97
Aligerius Marius. *Reat.* 1213.59
Allegrettus Raynuccius. *Volater.* 1453.47
Allegri Joannes. *Ravel.* 1188. 9
Allia Bernardus. *Portuen.* 140.56
Alphani Franciſcus. *Æſin.* 282.19
Alterius Angelus. *Nepeſ.* 1032.46
B Æmilius. *Camer.* 570.75
Jo. Baptiſta *Camer.* 569.64
Jo. Baptiſta. *Tudert.* 1357.59
Paulutius. *Portuen.* 153.127
Altinus Thaddæus. *C. Caſtel.* 603.47
Alvarez Joannes. *Tuſcul.* 242.59
Alphonſus. *Monopol.* 974.39
Allucingulus Ubaldus. *Oſtien.* 66.45
Amatus Aloyſius. *S. Marci.* 879.21
Jo. Baptiſ. *Nucer.* 1074.50
Jacobus. *Biſinian.* 512.16
Amidanus M. Antonius. *Melphien.* 940.52
Ammannatus Jacobus. *Papien.* 1103.95
Jacobus. *Lucen.* 826.82
Anablay Petrus. *Praneſt.* 214.48
Anania Marcellus *Nepeſ.* 1035.73
Ancina Juvenalis. *Salat.* 1230.11
de Andrea Cajetanus. *Monopol.* 974.48
Andreaſſius Alexander. *Mantuan.* 874.50
Hippolytus. *Interam.* 765.61
C Andreotius Sylveſter. *Pennen.* 1152.53
Angelellius Petrus. *Lucen.* 823.69
Angelini Ambroſius. *Aquapend.* 585. 8
de Angelis Coſmus. *Corton.* 631.27
Theodoricus. *Spolet.* 1263.40
Petrus. *Nepeſ.* 1033.59
Joannes. *Alatr.* 291.35
de Angelo Alexander. *Terracin.* 1298.54
Angelottus Joannes. *Fulgin.* 702.35
Pompejus. *Terrac.* 1301.79
Angeluccius Franciſcus. *Verul.* 1400.51
Anicius Junius. *Eugub.* 634. 3.
de Anna Angelus. *Praneſt.* 217.57
Anticius Jo. Baptiſ. *Amer.* 305.53
Antignani Joannes. *Nucer.* 1068.28.
Antiochia Jacobus. *Aquin.* 397.29
Antinorius Ludovicus. *Volater.* 1461.72
Antonellus Jo. Carolus. *Ferent.* 680.54
Apenditanus Ludovicus. *Ravel.* 1189.15
Apera Aloyſius. *Interam.* 762.48
D Aptis ſeu Actis Actus. *Fulg.* 689.22

De AptisCarolus. *Ancon.* 336. 13
Anſelmus. *Fulg.* 696. 27
Ludovicus. *Signin.* 1242.62
Anſelmus. *Nucer.* 1066.18
Otho. *Tudert.* 1351.20
Raynucius. *Tudert.* 1353.38
Andreas. *Tudert.* 1354.39
Vincentius. *Balneor.* 518.48
Vincentius. *Urbevet.* 1480.79
Aquaſparta Matthæus. *Portuen.* 139.49
Aquaviva Joannes. *Aſcul.* 467.48
Jo. Baptiſta. *Nerit.* 1053.13
Jacobns. *Nerit.* 1052.31
Jo. Vincentius. *Melphien.* 939.46
Raynaldus. *Aprut.* 363.31
Aracelini Ægidius. *Tuſcul.* 238.28
Aragonia Aloyſius. *Caven.* 618. 8
Aloyſius. *Nerit.* 1051. 8
Joannes. *Caven.* 615. 6
Nicolaus. *Aſculan.* 472.70
Arata Franciſcus. *Lipar.* 788.52
Arcelia Fabius. *Biſin.* 523.22
Arberinus Lucas. *Aquin.* 398.31
Archeonius Antonius. *Aſcul.* 467.48
Archilegius Angelus. *Aſſis.* 483.49
Archintus Chriſtophorus. *Salut.* 1229. 6
Philippus. *Salut.* 1229. 5
De Arcionibus Jo. *Civit. Caſtel.* 599.23
Nicolaus. *Aprut.* 364.37
Ardinghellus Marcus. *Camer.* 561.28
Marcus. *Pennen.* 1149. 27
Arebandis Antonius. *Cajet.* 541.38
de Aredio Elias. *Oſtien.* 72.60
Argolus Alexander. *Terrac.* 1300.68
Arigonus Alexander. *Mantuan.* 875. 57
Armatus Nicolaus. *Tudert.* 1353.37
Armenus Joſeph. *Aprut.* 373.63
Arrighi Franciſcus. *M. Polit.* 1006.12
Pipinus. *Lunen.* 846.32
Arzenſis Petrus. *Flaſconen.* 985. 1
de Aſinis Robertus. *Aret.* 430.74
Aſtallus Joannes. *Trojan.* 1348.38
Dominicus. *Fundan.* 728.36
Fulvius. *Sabin.* 190.134
Aſtarius Henricus *Papien.* 1089.61
de Aſte Marcellus. *Ancon.* 342.54
de Aſtorgiis Serenus. *Ravel.* 1191.30
Augerius Bertrandus. *Tuſcul.* 236.24
Avius Octavius. *Narnien.* 1022.65
Avolus Innicus. *Portuen.* 148.96
de Auxilio Arnaldus. *Alban.* 268.51
Ayello Franciſcus. *Tudert.* 1354.43
Antonius. *M. Peluſ.* 1002.33
Ayoſſa Pyrrhus. *Caſtel.* 601.32
Azzolinus Carolus. *Balneor.* 518.45
Laurentius. *Narnien.* 1021.62

B

BAdagius Auſelmus *Lucen.* 807.49
Bagarottus Zacharias *Nepeſ.* 1032.52
La Baila Vgo. *Eugub.* 649.51
Balato Matthæus *Aprut.* 362.26
Balbanus Hieronymus *Peruſ.* 1164.50
Pompejus *Caſtren.* 583.59
Thomas *Pennen.* 1152.52
Balbus Bartholomæus. *Papien.* 1097.71
Baldeſcus Matthæus *Nucer.* 1071.41
de Balduinettis Balduinettus *Ancon.* 340.46
de Balduinis Balduinus. *Averſ.* 494.47
Baleoneus Jo: Andreas *Peruſ.* 1163.47
Malateſta *Aſſis.* 484.58
Troylus *Peruſ.* 1164.53
Angelus *Recanat.* 1221.12
Hercules *Urbevet.* 1476.57
Balneo Io. Franciſcus *Reat.* 1215.71
Balves Ioannes *Albanen.* 218.65
Bandellus de Bandellis *Tipher.* 1322.40
A Bandinellius Ubaldinus. *Flaſcon.* 988. 28
Bandinus Octavius *Oſtien.* 83.96
Baptiſta Hortenſius *Verul.* 1398.44
Barba Iacobus *Aprut.* 372.75
Io. Iacobus *Interam.* 762.51
Barbadicus M. Antonius. *Flaſcon.* 590.93
Barberinus Franciſcus. *Oſtien.* 86.103
Antonius. *Praneſt.* 224.111
Matthæus. *Spolet.* 1270.70
Barbus Marcus. *Praneſt.* 218.63
Barcigroſſus Bonifacius. *Sutrin.* 1276.42
Bardus Philippus. *Corton.* 631.28
Bartholomæus. *Spolet.* 1265. 48
Bargellinus Conſtantinus. *Fulg.* 716. 59
de Baſilibus Raynaldus. *Aprut.* 363.28
Barloccius Ioſeph. *Narnien.* 1022.66
de Bar Ludovicus. *Portuen.* 143.60
Petrus. *Sabinen.* 172.40
de Barbuco Petrus. *Trojan.* 1346.10
Barroſſo Petrus. *Sabin.* 174.51
de Bartholomæis Henricus. *Oſtien.* 69. 50
B Bernardinus. *Tiphern.* 1323.42
Barula Ioannes. *Nerit.* 1048. 2
Baſſus Hieronymus. *Recan.* 1223.24
Io. Baptiſta. *Anagn.* 323.76
Baſtonus Guillelmus. *Papien.* 1109.104
Battaglini Marcus. *Nucer.* 1074.51
Beaulieu Simon. *Praneſt.* 213.46
Bazzano Paulus. *Aquil.* 388. 8.
Beccarius Ioannes. *Papien.* 1101.41
Lanfrancus. *Papien.* 1092.70
Otho. *Papien.* 1078.
Beccatellus Ludovicus. *Ravel.* 1191.35
de Bechis Gentilis. *Aret.* 431. 77
Bellatus Alderanus. *Biſin.* 525.36
Belfortis Raynerius. *Volater.* 1452.46
Philippus. *Volater.* 1454.48
Bellajus Ioannes. *Oſtien.* 79.82
de Bellantibus Franciſcus. *Narn.* 1019.41
Bellarminus Franciſcus. *Aret.* 428.73
Bellinus Petrus. *Salut.* 1232.15
C Belliſarius Dominicus. *Melphit.* 920.31
Bellorditus Paulus. *Lipar.* 783.43
Belluccius Bernardinus. *Camer.* 578. 58
Bellus Pompejus. *Biſin.* 524.31
Auguſtinus. *Soran.* 1249. 59
Beltraminus Franciſcus. *Terrac.* 1300.71
Beltraminus. *Terrac.* 1300.72
Bembus Petrus. *Eugub.* 652.69
de Benaſis Barnabas. *Aſſis.* 482.42
Bencius Spinellus. *Polit.* 1004. 2
Sinulphus. *Polit.* 1005.3
de Benedictis Iacobus. *Pennen.* 1150.37
Joannes Bapt. *Pennen.* 1151.50
de Benefactis Iacobus. *Mant.* 868.32
Benettus Sylveſter. *Lunen.* 856.60
Thomas. *Lunen.* 855.59
Benigninus Nicolaus. *C. Ducal.* 606. 10
de Beniucaſis Benincaſa. *Ancon.* 339.42
Benuius Franciſcus. *Ravel.* 1193.41
de Bentivenghis Bentivenga. *Alban.* 264.47
D Bentivenga Gentilis. *Nepeſ.* 1029.32
Angelarius. *Tudert.* 1353.35
Bentivolus Guido. *Praneſt.* 224.112
Hieronymus. *Flaſcon.* 989.29
Octavianus. *Melphien.* 938.38
Ludovicus. *Tiphern.* 1325.61
Benzonius Rutilius. *Lauret.* 770. 2
Paulus *Soran.* 1249. 57
de Berardis Berardus *Auxim.* 213.45
Berlingerius Pompilius. *Biſin.* 525.43
de Bernardinis Dominicus. *Milit.* 961. 51
Bernardinius Franciſcus. *Marſor.* 915.55
Bernerius Hieronymus. *Portuen.* 149. 101
Hieronymus. *Aſcul.* 473.71
Beroaldus Ioannes. *Eugubinus.* 650.62
Beroſus Ioannes. *Narnien.* 1021.61
Bertanus Petrus. *Fanen.* 668.46
Berti Iacobus. *Fulgin.* 703.41

Bertinus Lucas. *Narnien.* 1018.39
de Bertoldis Ioannes. *Fanen.* 667.36
Bertucciolus Io.Bapt. *Fanen.* 667.42
Bettinius Antonius. *Fulgin.* 705.44
Bettus Ludovicus. *Auxim.* 513.48
Bevilacqua Bonifacius. *Sabin.* 187.116
Biacellus Io. Bapt. *Lunen.* 856.64
Bichius Antooius. *Praneſt.* 226.120
Antonius. *Auxim.* 513.49
Antonius. *Ilcin.* 997.19
Petrus. *Tudert.* 1357.60
Biliottus Alterius. *Tudert.* 1356.51
Bilius Io Bapt. *Papien.* 1109.105
Franciſcus. *Papien.* 1110.108
Franciſcus. *Eugub.* 650.60
Binarious Alphonſus. *Camer.* 566.48
Bindius Iſaac. *Aſcul.* 461.41
Biſcoſſia Damianus. *Papien.* 1082.32
Bizzonius M.Anton. *Fulgin.* 716.60
Blancus Gerardus. *Sabin.* 172.45
Blaſii Aſcanius. *C.Caſtel.* 604.50
de Blanco Guielmus. *Trojan.* 1347.16
Blodius Iſaac. *Aſcul.* 466.41
de Bobus Hieronymus. *Camer.* 567.49
Vitalis *Perus.* 1173.73
Boccamaſius Ioannes. *Tuſcul.* 235.22
Boccaſinus Nicolaus. *Oſtien.* 70.54
Boerius Petrus. *Urbevet.* 1474.43
Bojano Thomas. *Aquin.* 397.24
Boldrinus Gregorius. *Mant.* 873.48
Bolognettus Georgius. *Reat.* 1216.72
Bologninus Antonius. *Fulg.* 704.43
Antonius. *Nucerin.* 1070.35
de Boloneſio Petrus. *Averſ.* 491.26
de Bolonia Guido. *Portuen.* 141.47
Bona Iacobus. *Nepeſ.* 1035.75
Bonaecoltis Philippus. *Mantuan.* 868.20
Bonafaceia Carolus. *Interam.* 765.65
Bonafides Leonardus. *Corton.* 629.20
Bonamicitia Amicus. *Pennen.* 1150.38
Bonaventura Sebaſtianus. *Flaſc.* 992.36
Io. Jacobus. *Aſcul.* 476.76
Romanus. *Portuen.* 130.43
Ludovicus. *Reat.* 1211.49
Boncompagnus Troylus. *Fulgin.* 715.58
Franciſcus. *Fanen.* 670.51
Bonellus Michael. *Alban.* 275.110
Conſtantinus. *Tiphern.* 1325.59
de Bonfiliis Gregorius. *Caſtren.* 580.13
Boofilius. *Fulgin.* 689.23
Sebaſtianus. *Signin.* 1241.54
Boogallus Jacobus *Anagn.* 321.58
Jacobus *Nepes.* 1032.56
Scipio *C.Caſtel.* 602.42
BonimpertusMatthæus *Mant.* 869.39
Robertus *Mant.* 870.41
Bonjoannes Antonius *Camer.* 566.45
Berardus *Camer.* 566.47
Bonſius Antonius *Terrac.* 1299.65
Michael. *Ravel.* 1193.42
Bontempus Andreas *Perus.* 1163.43
Iacobus *Æſin.* 283.26
Bonuccius Stephanus *Alatr.* 293.49
Bonviſius Hieronymus *Lucen.* 832.96
Franciſcus. *Lucen.* 832.98
Bonus Joannes *Ancon.* 334.21
Borbonius Chriſtophorus *Corton.* 628.14
Ludovicus *Praneſt.* 221.90
Bordonus Petrus *Interam.* 762.42
Stephanus *Amer.* 301.34
Borromæus Jacobus *Papien.* 1102.93
Borſiaous Lucas *Fulgin.* 710.46
Borſius Ludovicus *Aquil.* 391.18
Boſcheoſis Franciſcus. *Caſtren.* 581.48
Boſchus Hippolytus. *Fulg.* 715.67
Hippolytus *S. Marc.* 880.29
Boſon. Albertus *Auximan.* 503.25
Boſſius Franciſcus *Peruſ.* 1171.63
Bottinus Donatus. *Valven.* 1382.52

A Bovius Carolus. *Balneor.* 518.43
Bovius Cæſar. *Nerit.* 1054.15
Antonius. *Melphit.* 919.25
Brancaccius Franciſcus. *Portuen.* 152.118
Erecus. *Averſ.* 492.35
Nicolaus. *Alban.* 269.57
Raynaldus. *Averſ.* 492.36
Stephanus. *Viterb.* 1423.49
Thomas. *Nerit.* 1060.23
Landulphus. *Avers.* 490.23
Branca Joanoes. *Melphit.* 918.12
Brancaleo Franciſcus. *Æſin.* 282.20
Brancavaleriis Michael. *Alatr.* 249.56
Brancifortius Aloyſius. *Melphien.* 941.60
Braſavola Joannes. *Caſtren.* 582.57
Brekſpear, Nicolaus. *Alban.* 234.37
Breuſquet Jacobus. *Nucer.* 1071.40
Bricius Jacobus. *Aquin.* 398.11
Briſooetta Gvillelmus. *Praneſt.* 219.72
Brocardus Joannes. *C.Caſtel.* 601.37
B Broniaco Joannes. *Oſtien.* 75.67
de Broniaco Joannes. *Sabin.* 176.56
Broſellis Dominicus. *Aſſis.* 482.37
Brugnatellus Jo: Bapt. *Aſſis.* 484.55
Brumanus Matthæus. Melphien. 940.53
Bruna Petrus. *Averſ.* 492.39
Brunus Henricus. *C.Caſtel.* 601.34
Jo: Jacobus. *Satrin.* 1277.57
Paulus. *Nepes.* 1032.55
Bruſattus Defendens. *S. Marci* 881.43
Bubalus Innocentius. *Camer.* 568.51
Bucca Petrus. *Balneor.* 516.28
Buccabellus Aotonius. *Ferent.* 678.38
Buccamungellus Thomas *Milit.* 957.23
Buccapadulius Franciſcus *Salm.* 1385.67
Borgia Joanoes *Melphien.* 938.40
Andreas *Signin.* 1242.65
Alexander *Nucer.* 1074.52
Rodericus *Portuen.* 145.69
Gaſpat. *Alban.* 277.125
C Borgognini Joſeph. *Ilcin.* 998.18
Buccardus Carolus *Narnien.* 1019.48
Bucciarellus Jo: Paulus. *Narn.* 1022.63
Buſalinus Ventura. *Tiphern.* 762.45
Buſalo Baptiſta *Aquin.* 399.38
Bugiatti Vincentius *Aprut.* 372.28
Bullionius Emmanuel. *Oſtien.* 88.107
Burgardus Jo: Fraoc. *C.Ducal.* 606.7
Burgheſius Camillus *Æſin.* 285.37
Camillus *Ilcinen.* 996.9
Hyeronimus. *Pient.* 1180.15
Hippolytus *Ilcin.* 997.21
Scipio. *Sabin.* 187.118
Petrus. *Æſin.* 282.22
Burgus Gaſpar *Pennen.* 1152.55
Buſca Iacobus *Marſor.* 911.24
Buſeharius Chriſtophorus *Fulg.* 704.42
Buſſius Jo: Baptiſta *Ancon.* 342.55
Butringarius Galeatius *Cajet.* 543.54
D Butius Butius *Tiphern.* 1322.37

C

CAballus Marcus *Caſtren.* 581.32
Cabaſole Philippus *Sabin.* 176.55
Caccia Jo: Ambroſius. *Caſtren.* 582.54
Jo: Paulus *Marſor.* 915.52
de Cacciantibus Petrus *Sign.* 1247.32
de Cacciis Angelus *Vernl.* 1397.38
Cadichius Joaoоes *Valven.* 1382.58
Caffarellus Jo: Andreas *Fundan.* 732.45
Fauſtus *Fundan.* 732.46
Joanoes *Ancon.* 338.39
Proſper *Aſcul.* 470.62
Cajetanus Antonius *Portuen.* 149.102
Bartholomæus *Fulgin.* 700.31
Chriſtophorus. *Fulgin.* 717.63
Nicolaus *Biſin.* 523.23
Petrus *Fundan.* 731.40

Cajetanus Riccardus *Urbevet.*	1468.28	A
Aldebrandus *Sabinen.*	167.34	
Alexander. *Terrac.*	1598.55	
Cæſar. *Milit.*	958.33	
Cajus Leonardus. *Pennen.*	1147.22	
Calaminus Auguſtinus *Lauret.*	771.3	
Calandrinus Philippus *Portuen.*	145.68	
Calcagnus Rogerius *Caſtren.*	579.8	
Calioſus Mutius. *Interam.*	764.53	
Bernardinus. *Sign.*	1241.55	
de Calvis Antonius *Tadert.*	1354.41	
Calvus Julius *Soran.*	1248.54	
Camajanus Petrus *Aſcul.*	475.69	
Cambi Joannes *Aſcul.*	476.77	
Camera Philipus. *Tuſcol.*	242.55	
De Camiladro Raymundus *Preneſt.*	215.51	
Campanarius Franciſcus *Alatr.*	294.54	
Campanile Nicolaus *Ravel.*	1191.24	
Campanus Jo:Antonius. *Aprut.*	369.43	
Nicolaus *Urbev.*	1415.12	
Campeggius Camillus *Nepeſ.*	1034.35	B
Laurentius *Sabin.*	520.84	
Campius Fabritius. *Forent.*	679.49	
de Campio Jacobus *Spolet.*	1568.58	
Campofregoſo Federicus *Eugub.*	650.68	
Camutius Joſeph. *Urbevet.*	1480.69	
de Cancellariis Jacobus *Nepeſ.*	1029.33	
Petrus *Lipar.*	783.42	
Enoc. *Corton.*	627.9	
Candianus Bernardus *Papien.*	1102.92	
Candidus Auguſtinus *Lipar.*	782.49	
Joſeph. *Lipar.*	784.48	
Otho *Portuen.*	132.44	
Candiotus Vincentius *Balneor.*	518.46	
Canepanova Petrus *Papien.*	1088.54	
Canetus Guillelmus *Papien.*	1100.76	
Caninius Ægidius *Viterb.*	1420.37	
Canſacchus Jo: Vinc. *S. Marci.*	881.39	
Cantaliccius Baptiſt a *Pennen.*	1150 44	
Valentinus *Pennen.*	1150.45	
Cantelmus Julius *Pelus.*	999.8	C
Cantutius Franciſcus *Lauret.*	770.1	
Capilupus Hippolytus *Fanen.*	669.47	
de Capitaneis Hieronymus *Aprut.*	372.60	
Capaccius Joannes *Triven.*	1333.35	
Cappoccius Nicolaus *Tuſcul.*	237.57	
Raynerius. Viterb.	1409.16	
Petrus *Ancen.*	335.25	
Petrus. *Viterb.*	1414.20	
Capograſſus Andreas *Sulm.*	1379.37	
Capponius Capponus *Aret.*	428.72	
Gvillelmus *Corton.*	628.17	
Virgilius *Milit.*	959.46	
Capranica Angelus *Aſcul.*	469.59	
Angelus *Praneſt.*	218.63	
Angelus *Reat.*	1211.53	
Capranicus Rodulphus *Alban.*	261.45	
Caputus Couſalvus. *S. Marci.*	881.42	
de Caputiis Bevegnates. *Nucer.*	1067.23	
Caracciolus Conradus. *Milit.*	957.50	
Franciſcus *Melphien.*	938.39	D
Julius *Melphien.*	941.61	
Petrus *Averſ.*	492.37	
Nicolaus *Melphien.*	933.23	
Conradus *Viterb.*	1475.48	
Caraffa Carolus. *Averſ.*	495.52.53	
Franciſcus. *S. Marci.*	882.48	
Fortunatus *Averſ.*	495.55	
Thomas *Triven.*	1330.25	
Jo: Petrus *Oſtien.*	79.81	
Oliverius. *Oſtien.*	77.73	
Paulus *Averſ.*	495.54	
Vincentius *Praneſt.*	220.86	
Caragianus Urbanus *Monopol.*	973.34	
Caraſſinus Lazarus *Melphien.*	941.56	
Caravajal Bernardinus *Oſtien.*	78.75	
Rodericus *Fulgin.*	751.48	
Joannes *Portuen.*	144.66	
De Carbonaria Conradus *Anagn.*	321.62	
Carbonus Franciſcus *Sabin.*	177.59	
Franciſcus *Monopol.*	969.54	
De Carbonibus Sabbas *Marſor.*	912.37	
Carcaraſius Io.Bapt.C. *Plebis.*	595.4	
De Carcaſiis Rogerius. *Triven.*	1329.20	
Carduccius Lucas *Auxim.*	507.36	
Franciſcus *Salmon.*	1386.64	
Georgius *Valven.*	1386.70	
Carduinus Iacobus *Lipar.*	782.33	
Carilinus Ægidius *Sabin.*	175.53	
De Caris Antonius *Nerit.*	1051.7	
Cyprianus. *Terrac.*	1300.67	
Cariſſimus Alexander *Caſtren.*	583.58	
Carius Bernardus *Peruſ.*	1161.37	
Carmignanus Marious. *Caven.*	619.20	
Carneolenſis Ubertinus *Lipar.*	780.25	
De Carninis Berardus. M. *Pelus.*	999.9	
Carolus Antonius *Biſin.*	522.17	
Lucas *Terracin.*	1300.37	
Caroſius Franciſcus *Molphien.*	937.30	
Caruſius Franciſcus *Valv.*	1383.64	
Carpineus Petrus *Eugub.*	659.65	
Uldericus *Portuen.*	155.119.	
Gaſpar. *Sabin.*	190.133	
Carradorus Bal leoneus *Marſ.*	915.49	
Carrara Stephanus *Aprut.*	367.38	
Caſalius Lucas *Corton.*	626.6	
Caſarius Raynaldus *Papien.*	1089.60.	
Caſellinus Thomas *Caven.*	618.15	
De Caſaloldis Philippus *Mantuan.*	767.28	
Martinus *Mant.*	867.27	
Caſſianus Leonardus *Aprut.*	373.64	
Caſſius Pomponius *Sutrin.*	1277.61	
Caſtaldus Franciſcus *Ravol.*	1188.10	
De Caſtaneto Bernardus *Portuen.*	139.52	
De Caſtellis Raymundus *Narnien.*	1052.64	
Caſtellius Ioannes *Urbev.*	1468.30	
Gaudius M. *Pelus.*	1001.28	
De Caſtillioneis Branda *Portuen.*	143.62	
Gaufridus *Sabin.*	169.37	
Ioannes *Papien.*	1102.94	
Io: Laurentius *Anagn.*	353.73	
Io. Lauren. *Aquapend.*	584.4	
Otho *Oſtien.*	60.35.36	
Caſtillo Cajetanus *Lipar.*	788.53	
Caſtracanus Alexander *Fanen.*	670.54	
De Caſtrocello Nicolaus *Aquil.*	382.3	
Caſtruccius Laurent. *Spolet.*	1271.71	
Cataneus Io. Ludovicus *Mant.*	875.55	
Catanius Malateſta *Camer.*	564.38	
Cava Creſcentius *Alatr.*	291.21	
Cavalcantes *Balneoreg.*	523.26	
Iacobus *Tiphern.*	1351.31	
Robertus *Volater.*	1458.61	
Aldobrandinus *Urbevet.*	1472.55	
Cavalerus Ioſeph. *Monopol.*	974.46	
Franciſcus *Sulmon.*	1383.66	
Æmilius *Trojan.*	1348.43	
De Cavis Sanctes *Tiburt.*	1310.44	
Caurianus Galeatius *Mant.*	869.40	
Cauſſa Ioannes *Lipar.*	780.26	
De Ceccano Annibal *Tuſcul.*	236.55	
Cecchinellus Gaſpar M. *Flaſc.*	990.32	
De Cecchinis Ioannes *Viterb.*	1419.31	
Celadonius Alexius *Melphien.*	918.19	
Celſus Horatius *Melphien.*	940.51	
Laurentius *Caſtren.*	582.53	
Cencius Agapitus *Ancon.*	338.40	
Cynthius *Sabin.*	162.27	
Cennlous Franciſcus *Portuen.*	551.113	
De Ceno Hyacinthus *Cajet.*	545.63	
Ceotinus Felix *Milit.*	959.45	
Felix *Sabin.*	187.119	
Mauritius *Milit.*	959.47	
Centaurio Guillelmus *Papien.*	1101.78	
Cepti Bonifacius *Nepes.*	1030.38	
Centomani Nicolaus *Monopol.*	974.50	
Cerda Ignatius *Aquil.*	394.39	
Cerretanus Io. *Nucer.*	1071.39	

Cervan-

Cervantes Ioannes *Oſtien.* 75.69.
Cervatus Luitardus *Nepes.* 1029.28
Cervinus Antonius *Politian.* 1006.10
Marcellus *Politian.* 1006.9
Marcellus *Eugub.* 652.70
Cæſanus Gabriel *Salut.* 1229.7
Cæſarinus Alexander *Praneſt.* 220.87
Iulianus *Tuſcul.* 240.38
Iulianus *Aſcul.* 470.63
Philippus *Pelus.* 1001.30
Alexander *Viterb.* 1423.4
De Cæſaribus Nicolaus *Tiburt.* 1310.45
Cæſius Bartholomæus *Narn.* 1020.54
Angelus *Tudert.* 1356.55
Bartholom. *Tiburt.* 1314.56
Federicus *Tudert.* 1356.53
Paulus *Narnien.* 1020.53
Petrus. *Narnien.* 1020.57
Romulus. *Narnien.* 1021.58
Paulus. *C.Caſtel.* 602.39
Pomponius. *C.Caſtel.* 602.41
Cætinus Alanus. *Sabin.* 180.70
Ceva Raphael. *Melphien.* 939.42
Couci Victor. *Fund.* 733.57
Cevolus Hyacinthus. *S.Marci.* 881.44
Checconus Joannes. *Pien.* 1180.14
Cherubinus Saluſtius. *C.Ducalis.* 606.12
Chierichellus Valerianus. *Ferent.* 680.55
de Chilento Archangelus. *Aquil.* 394.38
de Chinibaldeſiis Julianus. *Corton.* 626.4
Chinugius Joannes. *Ilcin.* 995.8
Chiſius Fabius. *Nerit.* 1058.20
Flavius. *Portuen.* 152.125
Chiuti Americus. *Volater.* 1546.49
Chorius Hieronymus. *Nerit.* 1060.22
Chrigattus Franciſcus. *Aprut.* 371.57
Ciaja Calanius. *Nerit.* 1059.21
Andreas. *Aſſis.* 480.22
Ciantes Joſeph. *Nepeſ.* 1037.35
Cibo Alderanus. *Oſtien.* 88.106
Andreas. *Terrac.* 1299.63
Io. Bapt. *Melphit.* 918.17
Laurentius. *Praneſt.* 218.48
Leonellus. *Pennen.* 1150.46
Matthæus. *Viterb.* 1420.34
Cicada Io. Bapt. *Sabin.* 185.97
Ciceronus Horatius. *Ferent.* 679.48
Ciei Joſeph. *Corton.* 632.35
Cincius Gaſpar. *Melphien.* 940.50
Tiberius. *Æſin.* 285.41
Petrus. *Tiburt.* 1309.41
Ludovicus. *Tudert.* 1357.57
Cinus Angelus. *Recan.* 1221.10
Cipolla Rodobaldus. *Papien.* 1099.75
Cipollonius Antonius. *Volater.* 1457.55
Cittadinus Franciſcus. *Caſtren.* 582.51
Clarius Bartholomæus. *Ancon.* 336.31
Iſidorus. *Fulgin.* 712.51
Claromonte Franciſcus. *Tuſcul.* 245.53
Nicolaus. *Tuſcul.* 231.17
Claudius Michael. *Monop.* 973.35
Cloaco Conradus. *Amer.* 301.33
Clodius Ludovicus. *Nucer.* 1071.42
Cobaterius Antonius. *Urbevet.* 1476.53
Cobebo Alexander. *Tiphern.* 1326.70
Cola Ludovicus. *Aquil.* 390.14
de Collemedio Petrus. *Alban.* 258.44
Colles Matthæus. *Marſor.* 914.47
de Colergiis Ioannes. *Trojan.* 1347.27
Coloccius Angelus. *Nucer.* 1072.44
de Colombariis Petrus. *Oſtien.* 71.59
Columna Agapitus. *Aſcul.* 467.45
Agapitus. *Lunen.* 854.48
Aſcanius. *Praneſt.* 222.102
Fabius. *Averſ.* 494.46
Jordanus. *Lunen.* 854.49
Joannes. *Reat.* 1212.55
Marcus. *Praneſt.* 222.98
Mutius. *Marſor.* 915.50
A Columna Pompejus. *Averſ.* 494.45
Hieronymus. *Tuſcul.* 246.88
Pompejus. *Aquilan.* 392.25
Scipio. *Reat.* 1213.58
de Comite Antonius. *Lipar.* 782.30
de Comitibus Bernardinus. *Terrac.* 1301.81
Io. Nicolaus. *Ancon.* 342.53
Carolus. *Ancon.* 341.50
Ioannes. *Sabin.* 190.132
Panuntius. *Sign.* 1240.47
Sagax. *Caven.* 615.3
Michael. *Viterb.* 1424.52
de Comitibus Anagniæ Hugolinus. *Oſtien.* 67.48.
de Comitibus Antignani Berardus. *Fulgin.* 700.30
de Comitibus S.Donnini Nicolaus. *Lucen.* 826.83
de Comitibus Laureti Otho. *Pennen.* 1122.15
de Comitibus Monopelii Barth. *Aquil.* 394.4
de Comitibus de Prata Pileus. *Tuſcul.* 238.30
de Comitibus Petragoricen. Talairandus. *Alban.* 269.54
B de Comitibus de Taliacotio Ioannes. *Praneſt* 417.59
Comitolus Neapoleo. *Peruſ.* 1172.76
Comparinus Jo. Bapt. *Fund.* 732.49
de Conchis Blondus. *Æſin.* 283.27
Concinius Mattheus. *Corton.* 629.22
Condulmerius Franciſcus. *Portuen.* 143.64
Conſtantius Hieronymus. *Triven.* 1333.32
Conſuberius Thomas. *Pennen.* 1151.47
de Conſulibus Michael. *Soran.* 1148.55
Conſuli Joſeph. *Biſin.* 525.42
Contes Joannes. *Reat.* 1214.68
Contugius Hieremias. *Aſſis.* 482.44
Zacharias. *Aſſis.* 483.46
Convennarum Comes Joannes. *Portuen.* 140.55
Converſinus Benedictus. *Æſin.* 284.34
Coperia Alexander. *Peluſ.* 1000.18
de Copis Ioannes. *Tarrac.* 1299.64
Coppuleus Marcus. *Peluſ.* 999.10
Corarius Angelus *Tuſcul.* 239.33
Antonius. *Oſtien.* 75.68
C Corbaria Leonardus. *Triven.* 331.26
Corbelli Thomas. *Balneor.* 518.39
Petrus *Signin.* 1242.69
Cornelius Federicus *Alban.* 277.117
Marcus. *Nerit.* 1052.10
Marcus. *Praneſt.* 220.79
Franciſcus *Praneſt.* 220.88
Cornæus Fulvius. *Peruſ.* 1170.60
Hyppolitus. *Peruſ.* 1170.61
Cornia Joſeph. *Urbev.* 1479.66
Corradus Jacobus *Æſin.* 286.42
Corradus Antonius. *Aquin.* 400.41
Corregius Guidottus. *Mant.* 864.25
Corſinus Nerius. *Aret.* 435.88
Petrus. *Portuen.* 142.48
Corvinus Laurentius. *Eugub.* 649.57. *Spolet.* 1266.53
Coſta Balthaſſar. *Tuſcul.* 239.34
Coſſus Marius. *Ilcin.* 996.10
Coſta Alphonſus. *Melphit.* 938.36
Georgius. *Tuſcul.* 245.71
D A Cotignola Petrus. *Aſcul.* 468.57
Creſcentius Gregorius. *Papien.* 1097.73
Marcellus. *Aſſis.* 484.56.913.43
Petrus. *Portuen.* 151.112
Alexander. *Recanat.* 1224.37
Criſpinus Joſeph. *Amer.* 305.54
Criſpus Tiberius. *Sabin.* 184.95
Croſſo Joannes. *Praneſt.* 215.53
de Cruce Joannes. *Triven.* 1333.36
Marcus. *Tiburt.* 1312.52
Jo: Andreas. *Tiburt.* 1312.53
Cupalates Gerardus. *Praneſt.* 211.43
de Cupis Bernardinus. *Auxim.* 510.42
Dominicus. *Camer.* 566.46
Jo. Dominicus. *Nerit.* 1053.12
Paulus. *Peluſ.* 1000.15
Theſeus. *Recanat.* 1223.25
de Cuppinis Franciſcus. *Interamn.* 761.38
Curtis Guillelmus. *Tuſcul.* 236.26

Curtis Jordanus. *Trivent.* 1329.17
de Curtis Paulus. *Ravel.* 1192.39
Curtius Guido. *Papien.* 1088.55
Cuſanus Auguſtious. *Papien.* 1110.112
Cyprianus Thomas. *Marſor.* 911.26

D

DAlamantica Nardious. *Aſcul.* 468.54
Damianns Petrus. *Oſtien.* 58.33
Dandinus Marcus. *Æſin.* 285.38
Dantes Ignatius. *Alatr.* 493.51
Datus Leonardus. *Polit.* 1006.8
David Antonius. *Fanen.* 667.37
Delphinus Gentilis. *Camer.* 567.50
Deſtræus Cæſar. *Alban.* 278.235
Detus Jo: Bapt. *Oſtien.* 83.97
Deucius Bertrandus. *Sabin.* 172.43
Deza Petrus. *Alban.* 275.113
Diotalevius Hector. *Fanen.* 670.53
Dolera Clemens. *Fulgin.* 714.55
Domin Hieronymus. *Cajet.* 544.64
Dominquez Alphonſus. *Monopol.* 974.49
de Donadeis Jacobus. *Aquil.* 390.15
Donatus Sigiſmnndus. *Aſcul.* 475.72
de Donzellis Nicolaus. *Ravel.* 1189.16
Vincentius. *Valven.* 1383.63
Dragomannus Giojas. *Peluſ.* 1000.20
Dulcinus Guillelmus. *Lucen.* 823.72
Durantes Vincentins. *Urbevet.* 1478.59
Duratius Marcellus. *Spolet.* 1272.75

E

AB Eccleſia Frnnciſcus. *Salut.* 1232.16
de Effectibus Jo: *Melphiten.* 920.32
Elcius Scipio. *Pient.* 2179.10
Ellis Philippus. *Sign.* 1242.70
Æmulius Marcus. *Reat.* 1213.61
de Epiphaniis Joannes. *Nerit.* 1047.1
Eſtenſis Raynaldus. *Praneſt.* 224.116
Eſtouteville Guillelmus. *Oſtien.* 71.77
de Euſtachiis Lucas *Tiphern.* 1326.69

F

FAbianus Hippolytus. *Caſtel.* 603.45
Facchenett us Cæſar. *Oſtien.* 86.104
Cæſar. *Spolet.* 1271.72
Facius Nicolaus. *Fund.* 731.39.
Fagnano Lambertus. *Oſtien.* 61.38.
Falconcini Benedictus. *Aret.* 435.92
Falconerius Iacobus. *Aquin.* 397.23
Fnnionus Theodorus. *S. Marci.* 882.45
de Fanzis Vincentius. *Signin.* 1240.49
Farneſius Alexander. *Oſtien.* 79.78
Alexander. *Oſtien.* 81.87
Alexnnder. *Ancon.* 321.61
Ferrantes. *M. Flaſcon.* 989.26
Odoardus. *Sabinen.* 187.115
Raynuccius. *Sabin.* 284.93
Alexander. *M. Flaſc.* 989.25
Gnittus. *Urbevet.* 1473.38
Fatatus Aotonius. *Ancon.* 338.41
Favorinus Varinns. *Nucer.* 1071.43
Fazarus Gotiſredus. *Militen.* 956.21
Fazinius Lucius. *Signin.* 1240.48
Feliciauus Porphyrius. *Fulgin.* 717.62
Fernandes Ludovicus. *Praneſt.* 226.22
Ferrngattus Nicolaus. *Fulgin.* 703.39
Ferrari Ioſeph. *Aquin.* 403.52
Martinus. *Lunen.* 855.54
Ferratlous Baldns. *Amer.* 302.42
Bartholomæus. *Amer.* 302.43
de Ferrera Ferdinandus. *Cajet.* 543.53
Ferrerius Anronius. *Eugub.* 650.67
Antonlus. *Peruſ.* 2165.54

A Ferrerius Ioannes. *Melphien.* 938.41
Ioannes. *Terrac.* 1297.44
Aſcanius. M. *Peluſ.* 1020.16
Boniſacius. *Portuen.* 147.80
Vincentius. *M. Piluſ.* 1000.17
Horatius. *Soran.* 1248.49
Ferrettus Petrus. *Ancon.* 337.36
Raymundus. *Recanat.* 1225.39
Ferrus Bartholomæus. *Interam.* 764.54
Petrus. *Anagn.* 319.41. *Marſ.* 911.25
Ferruzza Io: Baptiſt. *Triven.* 1333.37
Fidelis Alexander. *Æſin.* 287.46
Alexander. *Aquapend.* 584.6
de Fiebindacciis Angelus. *Aret.* 428.70
Filguerius Aenaldus. *Sabin.* 173.47
Finaccius Auguſtinus. *Narnien.* 1018.37
Fineſtroſa Petrus. *Ferent.* 679.41
B de Fiſicis Leonardus. *Aſcul.* 462.52
Fliſcus Antonius. *Lunen.* 854.47
Georgius. *Oſtien.* 76.70
Laurentius. *Aſcul.* 471.64
Nicolaus. *Oſtien.* 79.79
Florentius Theodoſius. *Auxim.* 511.44
Virgilius. *Nucer.* 1074.47
Flores Bartholomæus. *Nepeſ.* 1032.49
Petrus. *Cajet.* 544.57
Florimontes Gnleatius. *Aquin.* 400.43
Fonſalida Joannes. *Interam.* 762.43
Fonſeca Antonius. *Tiburt.* 1315.64
Fontana Dondatius Alexius. *Fulgin.* 718.66
Formonius Joanoes. *Aſcul.* 468.53
Fornarius Fabius. *Nerit.* 1055.16
Fortebrnchio David. *Caſtren.* 581.35
Forteguerrn Antonius. *Pien.* 1180.16
Fortunatus Horatius. *Nerit.* 1061.24
de Franciſchinis Franciſcns. *C. Caſtel.* 601.38
Franciſchinus Antonius. *Amer.* 304.47
de Franchis Aloyſius. *Nerit.* 1056.18
C Hieronymus. *Nerit.* 2057.19
Io. Frnnciſc. *Aquil.* 392.23
Thomas. *Melphien.* 942.62
Antonius. *Ravel.* 1191.33
Franchus Petrus Iannuſius. *Æſin.* 293.50
Franciottus M. Anton. *Lunen.* 831.93
Galeottus. *Lucen.* 828.85
Franciſcus Petrus. *Viterb.* 1419.32
Honuphrius. *Melphien.* 937.35
Frangipanus Nicolaus. *Ancon.* 336.26
Frnnſonus Iacobus. *Portuen.* 153.126
Freduli Berengnrins. *Portuen.* 140.53
Frezzius Federicus. *Fulg.* 702.38
Frias Petrus. *Sabin.* 178.61
de Frigidis Joannes. *Biſin.* 523.19
Frizia Rogerius. *Cajet.* 541.39
Fucherius Vincentius. *M. Flaſc.* 989.28
Fucci Nicolaus. *Aſſis.* 480.26
Eugenius. *Verul.* 1398.45
Fnlanus Bonaventura. *Alatr.* 294.52
de Fulgoſiis Joannes. *Papien.* 1101.83
Fumarellus Bernardlous. *Valven.* 1382.61
D de Fumone Antonius Tuccius. *Alatr.* 291.36
de Furno Vitalis. *Alban.* 269.52
Fnrconins Adrianus. *Aquin.* 401.44
Fuſcus Angelottus. *Anagn.* 320.51
Fuſo Marcus *S. Mar.* 880.32
de Fuxo Petrus. *Alban.* 270.59

G

GAbriellins Gabriel. *Eugub.* 640.56
Inlius. *Aſcul.* 476.73. *Reat.* 1216.74
Paulus. *Lucen.* 823.75
Petrus. *Eugub.* 649.50
Stephanos. *Cajet.* 544.56
Gaccius Andreas. *Terrac.* 1298.51
Gaddius Hieronymns. *Corton.* 630.23
Gadolus Petrus. *Spolet.* 1272.76
Gagliani Mntthæus. *Fund.* 732.56

Gajoſo Gaſpar *Aquil.* 394.34 A
Galaminus Auguſtinus. *Auxim.* 512.46
Galaſſus Sylvius. *Ferent.* 679.7
Galeratus Hieronymus. *Nepeſ.* 1033.62
Galiardus Joannes. *Valven.* 1382.54
de Galilæis Philippus. *Corton.* 631.32
Galioſſus Jo. Bapt. *Aquil.* 392.19
Gallocia Petrus. *Portuen.* 127.39
Galvanus Pelagius. *Alban.* 257.43
Galvez Joannes. *Terrac.* 1298.70
Gallus Antonius. *Peruſ.* 1171.65
Antonius. *Oſtien.* 82.93
Aloyſius. *Ancon.* 341.52
Franciſcus. *Sabin.* 184.69
Ptolomæus. *Oſtien.* 82.90
Fabritius. *Soran.* 1248.51.
Gambara Jo: Franciſcus *Viterb.* 1421.42
de Gambarutis Stephanus. *Caſin.* 576.5
Gandulphus Auguſtinus. *Fund.* 732.51
Gantea Joannes. *Cajet.* 545.61
de Gaſperis Antonius *Marſorum.* 915.53 B
Bartholomæus. *Sulm.* 1380.45
Gattola Franciſcus. *Cajet.* 541.37. *Lipar.* 780.27
Joannes *Cajet.* 542.43
Gattus Rodulphus. *Viterb.* 1403.4
Gara Sixtus. *Lucen.* 829.86
Garzias Joannes. *Tuſcul.* 245.80
Gaufridus Paulus. *Alatr.* 291.27
de Gayvano Marinus. *Fund.* 731.38
Gazzeta Franciſcus. *Peruſ.* 1164.52
Gegald Galeatius. *Balneor.* 517.37
Gentilis Adam. *Lipar.* 788.51
Sebaſtianus. *Interam.* 765.63. *Anagn.* 323.71
Genonius Antonius. *Lipar.* 782.35
de S Georgio Io: Anton. *Sabin.* 183.15
Georgius Petrus. *Recan.* 1222.21
Gera Clemens. *Interam.* 764.48
Petrus. *Reat.* 1205.35
Gerini Franciſcus *Balneor.* 518.40
Joannes. *Volater.* 1463.78
Gerius Philippus. *Aſſis.* 484.53 C
Coſmus. *Fanen.* 668.45
Gorus. *Fanen.* 598.15
Geſvaldus Alphonſus. *Oſtien.* 82.89
Geza Philippus. *Tiburt.* 1309.40
Gherardellus Stephanus. *Alatr.* 294.57
Gherardus Cæſar. *Camer.* 569.53
Laurentius. *Recan.* 1225.40
Iacobus. *Aquin.* 399.39
Petrus. *Tuſcul.* 239.32. *Anagn.* 323.75
Ghinuccius Hieronymus. *Aſcul.* 471.65
Ghislerius Michael. *Nepeſ.* 1033.61
Thomas. *Æſin.* 283.30
Franciſcus. *Tarrac.* 1301.78
Giangirolamis Franciſcus. *C.Ducalis.* 606.14
Giarda Chriſtophorus. *Caſtren.* 583.61
Giannotti Franciſcus. *Sign.* 1242.67
Giattini Franciſcus. *Æſin.* 278.47
Giberti Io. Bapt. *Caven.* 619.18. *Fan.* 672.58
Giſonus Manfredus. *Milit.* 956.20
Gymnaſius Dominicus. *Oſtien.* 84.98 D
Ginnettus Martius. *Portuen.* 151.117
Giojoſa Franciſcus. *Oſtien.* 82.92
Guiniſius Franciſcus. *M. Flaſc.* 989.27
Nicolaus. *Lucen.* 824.78
Bernardinus. *Reat.* 1217.77
Guintoncinus Bartholomæus. *Fulgin.* 701.32
Guzzonus Thomas. *Soran.* 1249.62

H

HAnnibaldenſis Riccardus. *Verul.* 1400.52
Haſtæus Hieronymus. *Verul.* 1399.46
de Henricis Baptiſta. *Camer.* 564.37
Herculanus Philippus. *Alatr.* 292.42
Vincentius. *Peruſ.* 1171.64
Petrus. *Auxim.* 505.31
de Heredio Elias. *Oſtien.* 72.60
de Herrera Benedictus. *Monopol.* 974.45
Herulus Herulus. *Narnien.* 1021.59
Conſtantius. *Spolet.* 1268.62.
Tudert. 1355.48
Berardus. *Sabin.* 181.71. *Spolet.* 1268.61
Franciſcus. *Spolet.* 1268.63
Hieraceus Benedictus. *Lipar.* 787.50
A S. Hieronymo Andreas. *Volater.* 1456.51
Hiloris Franciſcus. *Interam.* 762.46
Hilverdey Robertus. *Portuen.* 138.47
de Hippolytis Nicolaus. *Tiphern.* 1324.48
Hiſmael Petrus. *Sutrin.* 1275.26
Hodierna Paulus. Cajet. 543.52
Honoratus Io: Anton. *Interam.* 764.56
Honuphrius Franciſcus. *Valven.* 1386.72

I

IAcobeti Rogerius. *Aſſis.* 485.65
de Jauderonis Joannes. *Tipher.* 1323.45
de Januario Aloyſius. *Caven.* 619.16
de Januariis Januarius. *Sutr.* 1275.21
Igneus Petrus. *Alban.* 251.26
Imbriacus Ludovicus. *S.Marci.* 879.17
Imperialis Pyrrhus. *Æſin.* 285.39
Indellius Io. Baptiſta *S. Marci.* 881.41
Inghiramina Galganus. *Volater.* 1441.37
Bernardus. *Volater.* 1462.76
Inſigna Franciſcus. *Aſſis.* 482.43
Inſulanus Iacobus. *Melphien.* 937.32
de Internobilibus Maurus. *Amer.* 330.50
Ioannellus Hieronymus. *Soran.* 1249.56
Ioannettus Antonius. *M. Peluſii.* 999.3
Iordani Franciſcus. *Æſin.* 282.20
de Iudice Marinus. *Averſ.* 492.34
de judicibus Matthæus. *Penn.* 1150.41
Iuncta Albertus. *Caſtren.* 583.60
Iuſti Franciſcus. *Camer.* 570.57. *Nepeſ.* 1035.77
de Iuſtinis Ludovicus *Nerit.* 1050.5
Iuſtinianus Benedictus *Portuen.* 550.105
Ludovicus *Aſſis.* 485.60
Antonius *Lipar.* 783.41
Horatius. *Nucer.* 1074.48

K

KEmp Ioannes. *Sylv.Cand.* 110.24

L

LAballa Ugo. *Eugub.* 649.51
de Lacertis Angelus. *Melphit.* 918.18
de Lacu Bernardus. *Viterb.* 1418.24
Lagerius Bertrandus. *Aſſis.* 480.27
Oſtien. 73.64
Lagnius Io. Baptiſt. *Tiphern.* 1324.47
de Lago Paulus. *Triven.* 1333.31
Lamagna Cæſar. *Caven.* 618.12
Lambartus Franciſcus. *Verul.* 1400.50
Lambertus Joannes. *Averſ.* 489.17
Lancea Philippus. *Lipar.* 783.40.
Landus Franciſcus. *Sabin.* 178.62
Lælius. *Nerit.* 1055.17
Landrianus Fabritius. *Papien.* 1109.106.
S.Mar. 879.26.
Landulphus Auguſtinus *Peluſ.* 999.11
Jo: Philippus. *Balneor.* 516.26
Lanfranconus Petrus. *Interam.* 765.4
Lanfrancus Hieronymus. *Caven.* 619.15
Vincentius. *Triven.* 1333.38
Langaſchius Guido. *Papien.* 1100.79
Langham Simeon. *Præneſt.* 215.52
Langius Matthæus. *Alban.* 272.86
de Languiſello Bernardus. *Portuen.* 138.48
Lanterus Philippus. *Verul.* 1400.48
Lantes Franciſcus. *Lunen.* 855.53

Lan-

Lantes Marcellus. *Oſtien.* 85.100
Lapius Thomas. *Fanen.* 669.50
de Laris Antonius. *Nerit.* 1051.7. *Soran.* 1247.35
Laſcaris Carolus. *Spolet.* 1272.77
Lavellus Franciſcus. *Ravel.* 1191.27
Lavis Petrus. *Soran.* 1247.36
de Laurentiis Antonius. *Aſſis.* 484.54
Lazzarus Jo: Antonius. *Amer.* 303.45
de Lecto Fridericus. *Valven.* 1379.35
de Leis Bernardinus. *Caſtren.* 581.41
Lenencourt Robertus. *Sabin.* 184.90
Lenius Jo: Baptiſta. *Milit.* 954.44
de Leon Ferdinandus. *Aquil.* 394.36
Martinus. *Triven.* 1333.33
de Leonibus Joannes. *Aquil.* 392.20
Leonius Leo. *Caſtren.* 581.46
Camillus. *Tiburt.* 1312.51
Leonius Angelus. *Tiburt.* 1311.50
Lepori Nicolaus. *Salut.* 1233.18
Letus Nicolaus. *Aquapend.* 584.2
de Licio Robertus. *Aquin.* 398.36
Lilius Thomas *Soran.* 1248.47
Marcus Anton. *Alatr.* 294.53
Lippius Cæſar. *Caven.* 618.13
Locatus Umbertus. *Balneor.* 517.38
Loffredus Carolus. *Melphit.* 920.29
Gaſpar *Melphien.* 938.37
de Lombardis Iacobus. *Trojan.* 1347.26
Lombardus Joannes. *Viterb.* 1408.11
Lomellinus Benedictus. *Anagn.* 321.66
Longus Albertus. *Ferent.* 677.24
Andreas. *C.Caſtel.* 602.44
Lopa Simeon *Melphit.* 918.11
Lopez Joannes. *Peruſ.* 1164.51
Lotherius Pius. *Fund.* 732.48
Lucarinus Reginaldus. *C.Pleb.* 595.5
Lucerianus Jacobus. *Urbev.* 1476.51
Lucheſinus Jo: Vincent. *Aſſis.* 485.63
Luchius Jo: Matthæus. *Ancon.* 341.48
Vincentius. *Ancon.* 341.49
de Luciatis Joannes. *Corton.* 628.18
Ludoviſius Nicolaus. *Oſtien.* 87.105
Lunatus Bernardinus. *Aquil.* 399.37
Bernardus *Papien.* 1090.65
Lunellus Antonius. *Ravel.* 1191.33
Petrus. *Cajet.* 544.59
Lupatus Rufinus. *Ancon.* 333.20
Lupius Thomas. *Fanen.* 669.50
Lupus Angelus. *Tiburt.* 1311.47
Petrus. *Soran.* 1247.37
Luſignanus Hugo. *Praneſt.* 217.58
Luſitanus Ordeoncus. *Tuſcul.* 880.28
Luthanus Dominicus. *Reat.* 1212.54
de Lucemburgo Philippus. *Tuſcul.* 242.50
Ludovicus. *Tuſcul.* 240.37

M

MAcabrunus Franciſcus. *Anagn.* 321.59
Maccaſanus Angelus. *Marſor.* 912.38
Jacobus. *Marſor.* 913.41
Franciſcus. *Marſor.* 913.39
Gabriel. *Marſor* 913.40
Georgius. *C.Caſtel.* 601.35
Jo: Dionyſius. *Marſ.* 913.42
Macedoneus Jacobus. *Monopol.* 974.42
Machabejus Hieronymus. *Caſtren.* 582.50
de Macharatiis Tranquillus. *Ferent.* 679.43
Madrutius Carolus. *Sabin.* 187.117
Chriſtophorus. *Portuen.* 147.90
Ludovicus. *Sabin.* 186.108
Maffæus Fabritius. *Pennen.* 1153.59
Marius. *Aquin.* 399.40
Magalottus Gregorius. *Lipar.* 782.37
de Magiſtris Pomponius. *Terrac.* 1300.75
Magnaſcus Ludovicus. *Aſſis.* 483.50
Magni Ludovicus. *Aquapend.* 584.3
A Magnus Titus. *Caſtren.* 581.43
Majers Laurentius. *Cajet.* 545.70
Maineſius Joannes. *C.Caſtel.* 598.13
Majoranus Nicolaus. *Melphit.* 919.22
Majoranus. *Melphit.* 910.23
Maldachinus Angelus. *Aquin.* 401.49
Maleſicco Guido *Praneſt.* 216.56
Maleſpina Barnabas. *Lunen.* 854.46
Gabriel *Lunen.* 854.50
Barnabas. *Pennen.* 1149.29
Gerardinus. *Lunen.* 1476.55
Manaſſe Joſeph. *Biſin.* 525.40
Manciforti Fabius. *Eugub.* 655.81
Mancinus Matthæus. *Soran.* 1247.48
Leonardus. *Urbevet* 1473.37
Mandoſius Rogerius. *Amer.* 301.38
Mandragorus Guilielmus. *Praneſt.* 214.49
Mancllus Hieronymus. *Nucer.* 1073.45
Lucas *Auxim.* 503.26. *Fanen.* 666.33
Maneſius Honuphrius. *Biſin.* 525.41
B Manilius Conradus. *Balneor.* 516.32
Manzolus Georgius. *Averſ.* 494.48
Manuccius Coſmus. *Interam.* 764.59
Mannus Balthaſſar. *Lucen.* 825.80
Manſuetus Jacobus. *Narn.* 1018.31
Maranta Lucius. *Peluſ.* 1000.19
Marcellinus Simon. *Human.* 745.18
Marcellus Didacus. *Milit.* 960.49
Marcheſanus Antonius. *Tipher.* 1325.60
Marchettus Matthæus. *Aret.* 435.91
Marchiſius Franciſcus. *Triven.* 1329.19
Marcolinus Joannes. *Nucer.* 1070.36
Marcuchus Jacobinus. *Salut.* 1232.14
de Margantibus Io. Thomas. *Nucer.* 1070.34
Margottus Lanfrancus. *Viterb.* 1422.45
Marignoilus Joannes. *Biſin.* 522.12
de Marinis Didacus. *Peluſ.* 1001.26
Franciſcus. *Melphit.* 919.28
de Mariſteilis Evangeliſta. *Tibur.* 1311.49
de Maris Thomas. *S. Marci.* 879.14
C Marra Placidus. *Melphien.* 940.54
de Marſiliis Antonius. *Peruſ.* 1173.72
Marſonus Andreas. *Soran.* 1246.20.24
Martellus Ugolinus. *Narn.* 1020.51
de Martiis Angelus. *Aſſis.* 483.48
Martinellus Bonaventura. *Valven.* 1376.71
de Martinis Bartholom. *Balneor.* 516.30
Dionyſius. *Nepeſ.* 1034.70
Martinus. *Sulmon.* 1380.43
Petrus. *M. Peluſ.* 1000.14
Dominicus. *Surrin.* 1278.73
Martinozzius Laurentius. *Ilcin.* 998.15
de Martyranis Coriolanus. *S.Mar.* 879.23
Maſcardus Baſilius. *Tudert.* 1355.50
Franciſcus. *Tudert.* 1355.49
Maſcius Hieronymus. *Praneſt.* 214.44
Maſinus Jacobus. *Signin.* 1241.59
Maſius Julius. *Monopol.* 974.43
Alexander. *Valven.* 1385.68
Joannes. *Triven.* 1330.23
D Maſſa Antonius. *Caſtren.* 582.56
Maſſarinus Hippolytus. *Peluſ.* 1000.22
de Maſſæis Petrus. *Auxim.* 503.27
Maſſerius Bernardinus. *Anagn.* 323.74
Maſſuccius Franciſcus. *Pennen.* 1152.54
de Maſtinis Guillelmus. *Aquin.* 397.19
Materia Franciſcus. *M. Flaſc.* 987.11
Matiiino Nicolaus. *Melphit.* 937.33
Matthæuccius Hieronymus. *Viterb.* 1422.44
Maurinus Ludovicus. *Lucen.* 825.79
Maurocenus Franciſcus. *Recanat.* 1223.22
Mauſonius Angelus. *Aprut.* 373.61
de Maximis Dominicus. *M. Flaſc.* 990.34
Jacobus. *C. Ducal.* 605.3.
Soran. 1247.39
Laurentius. *Marſor.* 915.51
Felix. *C. Ducalis.* 605.4
Mazza Vincentius. *Signin.* 1240.49
Mazzancolius Ludovicus. *Interam.* 760.37

Mediarota Ludovicus. *Alban.* 270.60
Mediavacca Bartholom. *Reat.* 1210.47
Medices Alexander. *Praneſt.* 222.100
Carolus. *Oſtien.* 86.102
Io. Angelus. *Fulgin.* 713.53
Julius. *Aſcul.* 471.66
Philippus. *Aret.* 430.75
Melatinus Antonius. *Aprut.* 366.36
Conradus. *Aprut.* 366.35
Melchiorins Hieronymus. *Recanat.* 1223.30
Nicolaus. *Nerit.* 1052.9
Melis Jo: Gaſpar. *Anagn.* 323.70
Meliorius Antonius. *S. Mar.* 881.35
Meltius Hieronym. *Papien.* 1110.109
Mendoza Alvarez. *Aquil.* 394.33
Merciarius Dominicus. *Ravel.* 1191.25
Nicolaus. *Tiphern.* 1322.38
Mericonus Jo. Paulus. *Balneor.* 518.47
Andreas. *Amer.* 301.35
Meus Carolus. *Biſin.* 525.38
Michaelius Franzinus. *Marſor.* 914.44
Jo. *Portuen.* 145.70
Michelottus Aldovandus. *Aſſis.* 481.32
Adoardus. *Peruſ.* 1163.45
Antonius. *Peruſ.* 1163.46
Mignuccius Pompejus. *Aquapend.* 584.1
Milaneſius Jo. Bapt. *Marſor.* 914.46
Millinus Savus *Nepeſ.* 1035.77
de Militibus Jacobus. *Aret.* 427.67. *Marſ.* 912.29
Militius Bernardus. *Sulm.* 1382.60
Minerbettus Bernardettus. *Aret.* 433.83
Franeiſcus. *Aret.* 432.82
Coſmus. *Corton.* 631.29
Miniatenſis Antonius. *Balneor.* 516.29
Minini Horatius. *Signin.* 1242.68
Minius Joannes. *Portuen.* 139.50
Minutulus Henrieus. *Sabin.* 178.60
Jacobus. *Nucer.* 1070.38
Petrus. *Aprut.* 371.44
Mirabellus Mareus. *S. Mar.* 877.8
Matthæus. *Cajet.* 541.35
Mohedanus Joannes. *Ravel.* 1591.34
Monaldeſchus Jo: Franeiſcus. *Aprut.* 368.41
Tramus. *Baln.* 555.15 *Urbev.* 1474.39
Monaldus. *Nucer.* 1066.16
Monaldus Franeiſcus. *Melphien.* 929.12
Horatius. *Eugub.* 654.77
Jo: Franciſcus. *Aſcul.* 1469.60
Monaldus. *Melphien.* 932.18
de Monannis Hercules. *Terrac.* 1301.80
Monellinus Conradus. *Terrac.* 1298.56
Manſredus Alexander. *Monopol.* 969.33
Montanns Mutius. *Nucer.* 1074.49
Joannes. *Hortan.* 734.1
Horatius. *Pennen.* 1152.51
de Monte Alexander. *Eugub.* 654.74
Antonius. *Portuen.* 146.77. *Alatr.* 293.43
Franeiſeus. *Oſtien.* 83.95
Gabriel. *Æſin.* 284.36
Gentilis. *Melphit.* 918.14
Jo. Maria. *Papien.* 1506.99. *Praen.* 221.89
Petrus *Æſin.* 284.35
Montecatinus Antonius. *Fulg.* 717.64
de Montelaix Hugo. *Sabin.* 176.57
Montemellinus Bulgarus. *Peruſ.* 1162.39
de Montenigro Joannes. *Soran.* 1247.31
Monticula Ambroſius. *Signin.* 1241.57
Montilius Carolus. *Viterb.* 1421.43
de Montorio Joannes. *Lunen.* 855.55
Jo. Raynaldus. *Narnien.* 1020.56
Montius Philippus. *Aprut.* 373.72
Moranus Bartholomæus. *Tiphern.* 1324.46
Morellus Domitius. *Ferent.* 679.50
Moriconus Io. Dominicus. *Amer.* 301.41
Juſtinianus. *Amer.* 301.40
Morigia Jacobus Antonius. *Papien.* 1110.111
de Moris Zacharias. *Terrac.* 1299.62
Mormilius Otho. *Monopol.* 969.29
Franciſcus. *Caven.* 614.2
A Moronus Horatius. *Nepeſ.* 1034.68
Ioannes. *Oſtien.* 81.86
Galeatius. *Recan.* 1223.31
Morra Bernardus. *Averſ.* 474.50
Morozza Carolus. *Salut.* 1234.20
de Mortuomari Petrus. *Sabin.* 184.50
Mudelius Io. *Anagn.* 320.46
Muſoti Ioſeph. *Tiphern.* 131[illegible]
Mutus Carolus. *C. Plebis.* 595.6
Tiberius *Aſſis.* 483.52. *Viterb.* 1422.46
Valerius. *Tiphern.* 1325.62
Iacob. *Spolet.* 1256.51
Ioannes. *Reat.* 1207.41

N

B NAccius Ugolinus. *Amer.* 301.37
Cæſar. *Amer.* 301.39
Nardi Uldaricus. *Balneor.* 518.49
Nardinus Nicolaus. *Aquapend.* 584.7
Narius Gabriel. *S. Marci.* 881.40
Gregorius. *Reat.* 1215.70
Naſelli Hieronymus. *Lunen.* 856.69
Naſo Joannes. *Melphien.* 933.21
Neguiantius Guido. *Nucer.* 1067.25
de Nepis Carolus. *Aſſis.* 482.39
Nerlius Franeiſcus. *Aſſiſ.* 485.61
Benedictus. *Volater.* 1461.70
del Nero Bernardus. *Biſin.* 524.33
Neronius Joannes. *Volater.* 1468.52
Norchettus Gerardus. *Caſtren.* 581.30
Normandus Guilielmus. *Ancon.* 336.31
Joannes. *Cajet.* 542.47. *Tarrac.* 1298.52
Novellus Antonius. *Soran.* 1247.33
Numalius Chriſtophorus. *Alatr.* 292.41
Nuptius Ferdinandus. *Urbevet.* 1480.71

C

O

de ODdis Franeiſcus. *Aſſiſ.* 482.38
Marcus. *Peruſ.* 1173.70
Odeſcalcus Paulus *Pen.* 115.49
de Offredis Offredus *Melphiten.* 919.44
Oliva Nicolaus *Corton.* 632.32
Alexander *Camer.* 564.29
Olliverius Riccardus *Portuen.* 144.67
Simon. *Fund.* 732.54
de Onna Petrus *Cajet.* 545.62
Oradinus Julius. *Peruſ.* 1170.62
Orſinus Thomas *Fulg.* 714.56
Ortix Gabriel. *Cajet.* 545.65
de Orto Petrus M. *Flaſc.* 986.8
Oſius Jo. Bapt. *Reat.* 1213.60
Oſſa Gaucellinus *Alban.* 269.53
Jacobus *Portuen.* 239.51
Othinellus Julius *Fan.* 669.49
Othobonus Petrus. *Portuen.* 552.124

D

P

de PAce Franc. Ant. *Aquin.* 401.50
Paceeus Petrus. *Alban.* 274.97
Pacius Celſus. *Caſtren.* 582.52
Padilla Jo. Gregorius. *C. Ducal.* 606.8
Padula Berardus. *Aquil.* 381.1
Paganus Simeon. *Volater.* 1457.53
Jacobus. *Reat.* 1207.39
Pagnotta Joannes. *Anagn.* 319.43
Paleottus Gabriel. *Sabin.* 186.107
Paliaria Io. Franc. *Lunen.* 856.61
Palladinus Jacobus. *Spolet.* 1267.55
Palladins Blaſius. *Fulg.* 712.50
Pallairaco Galiardus. *Spolet.* 1268.52
Pallavicinus Antoniottus. *Praneſt.* 279.69
Opitius. *Auxim.* 513.50
Aloyſius. *Salut.* 1230.9

Pal-

Præfectus Joannes. *Auxim.* 507.34
Prægnanus Franciſcus. *Corton.* 630.24.
Præneſt. 216.54
de Pric Robertus. *Reat.* 1213.57
Probus Antonius. *Pennen.* 5150.39
Proſenius Hubaldus. *Hortan.* 735.5
Ptolomæus Jacobus. *Narn.* 1018.40
Joannes *Flaſcon.* 987.17
Albertus *M. Flaſcon.* 987.14
Gisbertus. *Flaſcon.* 987.13
de Puccinis Jo.Bapt. *Corr.* 632.37
Puccitellus Cęleſtinus. *Ravel.* 1193.44
Puccius Antonius. *Melphien.* 939.45
Laurentius. *Melphien.* 939.43
Robertus. *Melphien.* 939.47
Antonius. *Sabin.* 183.86
Iacobus. *Marſor.* 912.28
Iacobus *Melphien.* 939.44
à Puteo Joannes *Tiphern.* 1323.41

Q

QVadra Alvarez *Aquil.* 393.27
Quariuius Septimius *Reat.* 1201.24
De la Guerra Alphonſus *Præneſt.* 224.113
Quignonus Franciſcus *Ravel.* 1191.32
Quintavallius P.Paulus C.*Ducal.* 609.9

R

RAccagnus Cæſar. *Tipher.* 1326.65
Racanus Thomas. *Aſſiſ.* 481.29
Roganus Mauritius. *Fund.* 732.52
Raffaellus Exuperantius. *Pennen.* 1152.56
Raggius Laurentius. *Præneſt.* 225.119
Raymundus Iacobus. *Melphien.* 941.58
Raynaldus Io.Bapt. *Lucen.* 832.94
Ram Dominicus. *Portuen.* 143.63
Rampinus Henricus. *Papien.* 1102.91
Rancianus Octavianus. *Ferent.* 680.53
Ranutius Angelus. *Fanen.* 671.56
Rapacciolus Franciscus. *Interamn.* 765.62
Rebiba Scipio *Sab.* 185.101
Ioannes *Trojan.* 5347.32
Proſper *Trojan.* 1348.33
Reblayo Petrus. *Portuen.* 540.54
Riarius Raphael. *Oſtien.* 77.74
Riboldus Matthæus. *Papien.* 1101.84
Ricaſolus Angelus. *Averſ.* 491.31
Io. Baptiſta. *Corton.* 629.21
Angelus. *Soran.* 1246.13
Ricciardus Stephanus. *Nepeſ.* 1035.76
Mauritius. *Soran.* 1249.60
Riccius Ioan. *Sab.* 185.100
Laurentius *Ancon.* 336.34. *Ravel.* 1191.23
Petrus *Aret.* 428.71
Antonius. *Aret.* 435.86
Ioannes. *Volater.* 1457.56
Sebaſtianus. *C. Plebis.* 595.3
Iulius. *Aprut.* 372.52
Riccabella Philippus. *Recan.* 1223.29
de Rimbertinis Bartholom. *Corton.* 627.12
del Rio Cajetanus. *Aret.* 545.69
de Ripantibus Augelus *Æſin.* 283.81
Ripa Ludovicus. *Interamn.* 764.57
Riparia Antonius. *Lucen.* 823.76
della Robia Laurentius. *Cortonen.* 631.30
Roboreus Iulianus. *Oſtien.* 77.72
Leonardus. *Lucen.* 829.87
Hieronymus. *Eugub.* 650.65
Georgius. *Urbevet.* 1476.55
Iulius. *Sabin.* 185.99
Sixtus. *Salut.* 1229.2
Franciſcus. *Eugub.* 650.66.
Camer. 565.44
Io. Antonius. *Salut.* 1228.1
de Robertis Dionyſius. *Ferent.* 679.45

A Rocciacarus Marianus. *Aquil.* 303.29
Roccius Bernardus. *Urbevet.* 14 9.67
Rocco Nicolaus. *Ravel.* 1194.48
Rodulphucclus Lucas. *Nucer.* 1068.31
Rodulphus Nicolaus. *Urbev.* 1477.58.1478.60
Rogadeus Conſtantinus. *Ravel.* 1183.2
Leo. *Ravel.* 1187.5
Rogerius Bernardus. *Soran.* 1247.40
Nicolaus. *Balneor.* 516.24
Roma Iulius. *Oſtien.* 85.101
Romelinus Franciſcus. *Alban.* 272.76
Romulus Franciſcus. *Sign.* 1242.64
Rondarius Zacharias. *Alat.* 293.47
Roſa Franciſcus. *Fulg.* 750.45
Antonius. *Terrac.* 1298.57.59
Roſcius Galeatius. *Aſſiſ.* 484.52
Roſſertus Carolus. *Portuen.* 152.121
del Roſſo Octavius. *Volater.* 1463.81
Rota Raphael. *Aprut.* 371.48
Petrus. *Lucen.* 832.95
B Roverella Lactantius. *Aſcul.* 472.68
Philos. *Aſcul.* 471.67
Roverra Octavianus. *Tarracin.* 1300.70
Roviglionus Io. Bapt. *Trojan.* 1348.36
Rubeus Hippolytus. *Papien.* 5507.101
Ioſeph. *Aquilan.* 393.31
Iacobus. *Lunen.* 855.56
Alexander. *Caſtren.* 582.55
Landulphus. *Ferent.* 678.26
Gerardus. *Amer.* 300.31
Ioannes. *Alatr.* 292.38
Io. Hieronymus. *Papien.* 2106.100
Vincentius. *Pennen.* 5552.58
Rueda Gundiſalvus. *Aquil.* 393.32
Ruffinus Marius. *Melphien.* 939.48
Alexander. *Melphien.* 939.49
Ruffulus Io. *Ravel.* 1184.3
Peregrinus. *Ravel.* 1183.14
Ruffus Robertus. *Ravel.* 218[illegible]
Ruinius Lælius *Balneoreg.* 518.42
C Ruſticuccius Franciſcus. *Fanen.* 6[illegible].48
Hieronymus. *Port.* 149.98
de Ruſticis Quintius. *Militen.* 959.40
Agapitus. *Camer.* 565.40
Proſper. *Sulmon.* 1382.57
de Ruvere Dominicus. *Flaſcon.* 987.15
Jacobus. *Milet.* 958.36

S

de SAbaudia Philippus. *Camer.* 555.19
Sabellus Cynthius. *Port.* 127.41
Iacobus. *Aprut.* 368.40. *Eugub.* 652.61
Joan. *Biſin.* 522.13
Julius. *Tuſcul.* 245.82
Lucas. *Hortan.* 742.48
Marianus. *Eugub.* 652.72
Sabinus Alexander. *Tuſcul.* 242.63
D Sachettus Ubertus. *Papien.* 1688.55
Antonius *Trojan.* 1348.30
Nicolaus. *Volater.* 1463.77
Julius. *Sabin.* 189.124
Urbanus. *Urbevet.* 1424.50
Saccus Joannes. *Ancon.* 339.13
Sanctes. *Biſin.* 523.25
de Sala Oddo. *Valven.* 1309.21
de Saladinis Ugo. *Volater.* 1442.38
Salamonius Marcus. *Soran.* 1248.53
Salerno Fabritius. *Melphit.* 920.33
de Salimbenis Nicolaus. *Camer.* 564.33
Saliuus Benedictus. *Verul.* 1398.43
de Salia Franciſcus. *Balneor.* 517.35
Salvagus Jo. Bapt. *Lunen.* 856.65
Salvatorius Carolus. *Aſſiſ.* 485.62
Salvetrus Lanfrancus. *Ancon.* 336.20
Salviattus Jo: *Portuen.* 547.83. *Volat.* 1460.68
Thomas. *Aret.* 435.87

Salvinus Marianus. *Corton.* 618.13
de Salvls Salvus. *Peruſ.* 1161.34
Salvins Ambroſius. *Nerit.* 1054.14
Saluſtius Joſeph. *Amer.* 305.52
de Salntiis Raphsel. *Eugub.* 642.40
Salvutius Joannes. *Lunen.* 824.67
Sanctacrucius Petrus. *Peluſ.* 1000.12
Proſper. *Alban.* 274.108
Andreas. *Viterb.* 1424.52
Marcellus. *Tiburt.* 1314.61
Sanctius Berardus. *Aquil.* 392.36
Saoctorius Julius. *Praneſt.* 221.99
Sandeus Felinus: *Lucen.* 827.84 *Pen.* 1150.41
Sanſelicius Jo: Thomas. *Caven.* 618.10
Petrus. *Caven.* 618.9
Thomas. *Peluſ.* 1001.24
Antonius. *Nerit.* 1062.25
Sang Joſeph. *Cajet.* 546.71
Sangregorius Rodobaldus. *Papien.* 1097.72
de Sangro Antonius. *Trojan.* 1348.42
Franciſcus. *Sulmon.* 1379.40
Sannazarlus Carantes. *Papien.* 1101.82
Sanneſius Jacobus. *Volater.* 1478.73
Sanſeverinus Aotonius. *Portuen.* 147.81
Sanſonius Hieronymus. *Aret.* 432.80
Sanvitalis Paulus. *Spolet.* 1269.68
Saracenus Marcus. *Volater.* 1462.73
Petrus. *Interam.* 760.17
de Sardis Stephanus. *Fund.* 728.35
Lotthus. *Spolet.* 1268.59
Sarmentus Petrus. *Anagn.* 321.64
Sartius Thaddæus. *Nepeſ.* 1034.69
Saulius Alexander. *Papien.* 1109.102
Antonius. *Oſtien.* 83.94
Scala. Petrus. *Pennen.* 1149.31
Scalia Deſiderius *Melphien.* 941.57
Deodatus. *Melphien.* 941.55
Carolus. *Triven.* 1333.34
Scalionus Antonius. *Averſ.* 493.43
de Scalis Bartholomæus. *Sulm.* 1382.53
de Scambiis Scambius. *Viterb.* 1411.17
Scannaſora Bernardinus. *Caſtren.* 581.42
Scarampus Ludovicus. *Caven.* 615.5
Scardeonius Angelus. *Tudert.* 1355.44
Scatola Organtinus. *S. Marci.* 880.28
Scatareticus Æmilius. *Ravel.* 1192.38
de Secllonibus Franciſcus. *Viterb.* 1419.33
Scholarius Petrus. *Praneſt.* 200.34
Albertus. *Volater.* 1450.43
Jacobus. *Volater.* 1457.58
Sciamana Ludovicus. *Spolet.* 1272.73
Sconditus Franciſcus. *Melphien.* 934.26
de Scotivolis Benvenutus. *Auxim.* 500.19
Scottus Thomas. *Interam.* 764.52
Scribooius Camillus. *Peluſ.* 1000.21
de Scroſanis Joannes. *Anagn.* 320.44
Sceenarius Clemens. *Aquil.* 389.12
Adenulphus. *Reat.* 1201.26
Sedeno Ildephonſus. *Cajet.* 545.60
Segnius Julius. *Reat.* 1214.65
Seguin Hugo. *Oſtien.* 70.53
Seious Petrus. *Nepeſ.* 1030.35
Sempronius Lucas. *Tiphern.* 1325.63
Senaſcnderius Paſtor. *Aſſis.* 480.25
Seneca Antonins. *Anagn.* 322.69
Senilis Cyprianus. *Auxim.* 510.41
Serevallenſis Joannes. *Fanen.* 667.38.39
Sergardus Alexander. *Ilcin.* 997.13
Serra Joaones. *Praneſt.* 219.74
Jacobus. *Alban.* 274.74
Serritorins Ludovicus. *Corton.* 631.31
Sertorius Jo: Matthæus. *Volater.* 1460.69
Servidius Vvido. *Volater.* 1462.74
de Seſſa Henricus. *Aſcul.* 466.43
Setarius Coſmus. *Ravel.* 1191.26
Gabriel. *Nerit.* 1050.6
Severinus Joannes. *Camer.* 568.52
Jo: Fabritius. *Triven.* 1332.29
Severus Antonius. *Eugub.* 650.61
A Sfondratus Jo: Bapt. *Papien.* 1110.107
Carolus. *Volater.* 1463.80
Paulus. *Alban.* 276.119
Sfortia Alexander *Narnien.* 1020.55
Franciſcus. *Tuſcul.* 244.75
Guido. *Flaſcon.* 988.21
Octavianus. *Terrac.* 1300.69
Octavius. *Aret.* 432.81
Aſcanius. *Papien.* 1104.96
Fridericus. *Tiburt.* 1315.61
Sibilla Matthæus S. *Marci.* 881.49
Signatius Jo. Andreas. *Biſin.* 524.30
de Sillanis Franciſcus. *Valven.* 1379.42
Sillanus Joſeph. *Caſtel.* 603.48
Simeonius Antonius. *Nepes.* 1033.60
Simoncellus Hierouymus. *Portuen.* 149.99
Simonetta Franciſcns. *Fulg.* 716.61
Jacobus. *Nepeſ.* 1033.57 *Peruſ.* 1169.58
de Sinibaldis Jo: Bapt. *Auxim.* 510.40
de Siniſtro Nicolaus. *Aquil.* 381.2
B Sirletus Guillelmus. *S. Marci.* 879.27
Soderinus Carolus. *Narn.* 1020.52
Franciſcus. *Anagn.* 321.59. *Aſſis.* 482.45
Julianus. *Volater.* 1460.66
Solarius Agaſſinus. *Salut.* 1232.13
Soranus Bernsrdinns. *Ravel.* 1191.31
Sorbellonus Jo: Antonius. *Oſtien.* 82.88
Joannes. *Fulgin.* 714.54
Sorbillus Antonius. *Milit.* 958.32
Sorbolongus Andreas. *Eugub.* 654.73
Sotomajor Martinus. *Peluſ.* 999.5
Spada Bernardinus. *Sabin.* 188.123
Fabritius. *Praneſt.* 210.123
Horatius. *Auxim.* 513.52
Spader Octavius. *Aſſis.* 485.64
Spannochius Æneas. *Ferent.* 680.52
Spatafora Annibal. *Lipar.* 783.39
Spelta Petrus. *Papien.* 1101.85
Speonatius Joaunes. *Pien.* 1179.12
Sperellus Alexander. *Eugub.* 654.68
C Cæſar. *Interam.* 765.67
Sperellus. *Interam.* 766.66
Spina Hugo. *Balneer.* 516.33
Spinellus Antonius. *Melphien.* 942.64
Philippus. *Averſ.* 494.51
Spinuccius Joſeph. *Pennen.* 1152.57
Spinula Auguſtinus. *Alatr.* 203.44. *Peruſ.* 1165.56
Carolus. *Peruſ.* 1169.67
Julius. *Lucen.* 832.97. *Nepeſ.* 1034.14
Philippus. *Biſin.* 524.28. *Soran.* 1148.50
Jo. Baptiſta. *Lunen.* 856.68
Jo. Dominicus. *Lunen.* 856.66
Proſper. *Lunen.* 856.67
Ambroſius. *Lunen.* 856.70
Stagno Petrus. *Oſtien.* 73.63
Stalia Petrus. *Tiburt.* 1309.42
de Stampis Donatus. *Nepeſ.* 1034.66
Stampius Benedictus. *Aſſiſ.* 481.36
Stella Antooius. *Caſtel.* 600.29
Strada Antonius. *Milit.* 957.29
D Stradella Alexius. *Nepeſ.* 1034.67
Strineus Donatus. *Caſtren.* 581.40
Strozza Alexander. *Volater.* 1461.71. *Aret.* 435.89
Stufa Alexander. *Polit.* 1006.6
Stylo Franciſcus. *Lipar.* 781.32
Snardus Gualterus. *Aquil.* 392.21
Subripa Franciſcus. *Papien.* 1181.87
de Suburra Conradus. *Sabin.* 161.29
Sudre Guillelmus. *Oſtien.* 72.62
Sugetius Joſeph. *Ravel.* 1194.46
de Summo Dominicus. *Biſin.* 523.24
Surgeotinus Franciſcus. *Trojan.* 1348.41
Suſanna Fabritius Pelus. 1001.32
Sylveſtri Aſcanius. *Pien.* 1180.17

Ta-

T

TAberna Rotlandus. *Spolet.* 1263.41
Tacconius Leonardus. *Fund.* 727.32
Iſnardus. *Papien.* 1101.80
de Talentus. *M. Polit.* 1006.7
Talliavia Simon. *Sabin.* 186.110
Tamburellus Felix. *Soran.* 1249.58
Tambuſius Hercules. *Ravel.* 1192.36
Tanarius Sebaſtianus. *Tuſcul.* 247.99
Tancredus Scipio. *Ilcin.* 997.17
Tani Philippus. *C. Ducal.* 606.15
Tapparellus Io. Maria. *Salut.* 1230. 8
Tarracinus Martinus. *Biſin.* 523.27
Tarantaſia Petrus. *Oſtien.* 69.51
Tarlatus Vido. *Aret.* 424.65
Tartagul Laurentius. *Verul.* 1401.55
Tartarus Lucas. *Nepeſ.* 1031.44
Tartarinus Valerius. *Alatr.* 293.46
Taruſius Saluſtius. *M. Polit.* 1005.4
Taſſius Aloyſius. *Recan.* 1223.26
Alexander. *Terrac.* 1301.77
Taſſius Guido. *Papien.* 1100.77
Tedeſchi Nicolaus. *Lipar.* 789.55
Tedullinus Franciſcus: *Aquin.* 398.33
Tempeſtinus Bernardinus. *M. Peluſii.* 1000.13
de Teramo Sebaſtianus. *Aprut.* 366.33
Termannus Cornelius. *Auxim.* 511.43
de Terſiis Jacobus. *Triven.* 1330.24
Teſta Guercius. *Lucen.* 823.66
Thomas. *Pien.* 1178.2
de Teſtis Matthæus. *Corton.* 627.10
Tevenardus Michael. *Salut.* 1233.19
Theobaldeſchus Aurelius. *Ferent.* 679.46
Theodinarius Ludovicus. *Reat.* 1211.50
Theodinus Eliſeus. *Soran.* 1248.45
Thomaſius Petrus. *Lipar.* 779.22
Jacobus. *Alatr.* 291.22
Thomaſinus Thomas. *Recan.* 1222.19
Thomæus Bonincontrus. *Human.* 745.17
Tiburtius Ferdinandus. *Mant.* 875.54
Tigrinus Tigrinus. *Aſſiſ.* 484.57
Tilli Carolus. *Monopol.* 974.47
Tincoſus Angelus. *Viterb.* 1415.22
Gotifredus. *Viterb.* 1407.9
Tocco Bartholomæus. *Sulmon.* 1380.46
Marinus. *Recan.* 1222.15
Petrus. *Aquilan.* 388. 7
de Toledo Joan. *Tuſcul.* 135.46
Tolfa Petrus S. *Marci.* 879.25
Jo. Antonius *S. Marci.* 879.24
de Tonſis Jo. Henricus. *Fanen.* 667.40
Torgniolus Evangeliſta. *Tiphern.* 1325.64
Tornabonus Alphonſus. *Salut.* 1229. 4
Julianus. *Salut.* 1229.3.
Torrecilla Joannes. *Aquil.* 394.37
Torres Antonius. *Nepeſ.* 1032.51
Coſmus. *Peruſ.* 5172.67
Torellus Michael. *Anag.* 321.65
Tortorelli Antonius. *Triven.* 1333.41
de Totis Carolus Vin. *Eugub.* 655.79
Traverſarius Carolus. *Sign.* 2241.56
de Trentis Stephanus. *Lucen.* 826.81
Treviſanus Joannes. *Mant.* 861. 3
de Tricario Joannes. *Recan.* 1222.17
Trincius Honuphrius. *Fulg.* 702.37
Paulus. *Fulg.* 701.33
P. Paulus. *Spolet.* 1265.47
Triveri Franciſcus. *Melphien.* 942.63
Troilus Julius. *Fulg.* 718.67
Trottus Laurentius. *Papien.* 1110.110
Carolus. *Balneoreg.* 518.41
Truſches Otho. *Praneſt.* 185.98
de Tudeſchis Joan. *Ancon.* 336. 30
Tuſo Antonius. *Milit.* 959.43
Turraminus Jucundus. *Pien.* 1180.13
de Turcis Jacobus. *Spolet.* 1267.57
de Turdis Jacobus. *Penn.* 1149.34
Turnonius Franciſcus. *Oſtien.* 80.83
Turraminus Jucundus. *Pien.* 1180.13
Turrecremata Joannes. *Sabin.* 180.68
Turriſolle Petrus. *Aſcul.* 467.47
Turrite Petrus. *Anagn.* 317.39. *Averſ.* 491.25
Tuſcus Dominicus. *Tiburt.* 1312.54
Joan. *Aquilan.* 392.22
Jo. Baptiſta. *Narnien.* 1021.60
Paulus. *Ravel.* 1192.37
Dionyſius. *Monopol.* 968.29

V

VAgniſius Bartholomæus. *Aſſis.* 482.40
Valdes Balthaſſar. *Cajet.* 545.67
de Valentibus Sebaſtianus. *Interam.* 762. 50
Ægidius. *Nepeſ.* 1033. 64
de Valentinis Carolus. *C. Plebis.* 606.15
Valentinus. *C. Ducalis.* 605. 6
Valerianus Petrus. *Milit.* 957. 22
Valerinus Dominicus. *Tibur.* 1310.43
Valerius Auguſtinus. *Praneſt.* 222.101
Vallatus Benedictus. *Corton.* 626. 3
de Valle Andreas *Praneſt.* 220.82. *Milit.* 958.39
Andreas. *Valv.* 1382.59
Petrus. *Aſcul.* 469.61. *Aprut.* 366. 34
Vancius Sebaſtianus. *Urbevet.* 1478.62
Vanninus Bartholomæus. *Nepeſ.* 1034.12
Nicolaus. *Aſſis.* 481.35
de Vannis Oddo. *Anagn.* 321.52
Vannuccius Dionyſius. *Peruſ.* 1164.49
Jacobus. *Peruſ.* 1164.48
Varanus Fabritius. *Camer.* 565.43
Varollus Bartholomæus. *Lipar.* 778.17
Vaſſallus Jo: Paolus. *Averſ.* 492.40
Ubaldinus Robertus. *Polit.* 5005.5
Ubaldus Benedictus. *Peruſ.* 1172.68
Matthæus. *Peruſ.* 1165.55
Simeon. *Tiphern.* 1323.43
de Ubertinis Boſus. *Aret.* 426.66
Guillelmus. *Aret.* 423.63
Raynerius. *Corton.* 615.1. *Volat.* 1450.44
de Ubertis Joannes. *Mant.* 868.37.869.38
Gregorius. *Caſtren.* 581.45
Vecchia Petrus. *Molphit.* 920. 30
Vecchiarelli Vincentius. *Nepeſ.* 1035.80
Odoardus. *Reat.* 1213.73
de Vecchiis Fabius. *Ilcin.* 998.16
Veltranus Conſtantinus. *Corton.* 630.25
Venantius Antonius. *Æſin.* 284.33
Petrus. *Æſin.* 284.32
Venturellus Philippus. *Amer.* 301.36
Verme Thaddæus Aloyſius. *Fanen.* 671.57
Honuphrius. *Ravel.* 1193.43
Verney Nicolaus. *Balneor.* 517.36
Veroſpius Hieronymus. *Aret.* 513.47
Veſpius Conradus. *Eugub.* 650.33
Veteranus Lælius. *Fund.* 732.50
Vetulus Pomponius. *C. Ducal.* 606.11
Ugolinus Baccius. *Cajet.* 543.51
Antonius. *Auxim.* 510.39
Nicolaus. *Viterb.* 1422.40
Chriſtophorus. *Corton.* 627.11
Ugozzolinus Jacobus. *Viterb.* 1419.30
Vialardus Henricus. *Mantuan.* 875.56
Vialis Octavius. *Salut.* 1231.12
Vicecomes Octavianus. *Viterb.* 1420.36
Jo: Baptiſta. *Aprut.* 372.59
Bernardinus. *Alatr.* 295.45
Alphonſus. *Spolet.* 5269.69
de Vicedominis Vicedominus. *Praneſt.* 211.42
Vicentinus M. Antonius *Fulg.* 718.65
Vicomanus Rambottus. *Camer.* 560.24
de S. Victore Hugo. *Tuſcul.* 230.12
Victorius Marianus. *Amer.* 303.44. *Reat.* 1113.62
Victricius Alexander. *Alatr.* 294.54
Vigerius Marcus. *Praneſt.* 219.73

Vigil Fabius. *Fulgin.* 712.49
de Vigilantibus Simeon. *Ancon.* 337.35
de Vigiliis Nicolaus. *Marſ.* 914.45
Villanuebas Martinus. *Cajet.* 545.68
Viminalius Antonius. *Nucer.* 1070.37
de Vincio Bartholomæus. *Valven.* 1381.49
Viociolus Alexander. *Nucer.* 1068.30
Viotimiglia Hieronymus. *Lipar.* 788.54
Cæſar. *Terracin.* 1300.76
de Vio Thomas. *Cajet.* 543.55
Vipera Joannes. *Balneor.* 517.34
Vivianius Gaſpar. *Anagn.* 322.67
Viſdominus Regius. *Aret.* 417.50
Onuphrius. *Volater.* 1457.54
Vitalis Alphonſus. *Lipar.* 784.46
Maſſæus. *Mant.* 875.53
Vitallianus Proſper. *Biſin.* 524.29
Vitellesboch Conradus. *Sabin.* 161.31
Vitelleſchus Barthol. *M. Flaſc.* 986.10
Joannes. *Recan.* 1222.18
Vitellius Franciſcus. *Interam.* 764.60
Julius. *Tiphern.* 1324.50
Vitellottius Vitellius. *Tiphern.* 1325.58
de Vitriaco Jacobus. *Tuſcul.* 234.18
Vivarius Nicolaus. *Spolet.* 1267.56
Ulmo Ferdinandus. *Soran.* 1247.41
de Ungaris Nicolaus. *Ancon.* 335.24
Urſinus Angelus. *Caſinen.* 377.10
Urſinus Attilius. *Peluſ.* 1001.29
Bobo. *Portuen.* 127.38
Fulvius. *Spolet.* 1269.66
Hector. *Tiphern.* 1322.39
Latinus. *Oſtien.* 70.52
Marius. *Tiburt.* 1314.58
Matthæus. *Sabin.* 174.49
Octavius. *Signin.* 1242.63
Petrus. *Averſ.* 494.49. *Spolet.* 1269.67
Vincentius. *Portuen.* 154.130. *Tuſcul.* 246.98
Virginius. *Tuſcul.* 246.92
Poncellus. *Averſ.* 491.32
Uſimbardus Petrus. *Aret.* 434.85

Z

Zabareſchis Nicolaus. *Hort.* 738.29
de Zachias Laudivius. *M. Flaſc.* 989.35
Paulus Æmilius. *M. Flaſc.* 989.30
Zachius Gaſpar. *Auxim.* 507.35
Zambeccarius Pompejus. *Sulmon.* 1383.62
Zancatus Jacobus. *Signin.* 1239.43. *Anagn.* 320.49
Zanes Celſus. *C. Plebis.* 594.2
de Zaulis Dominicus. *Verul.* 1400.53
Zeno Baptiſta. *Tuſcul.* 241.42
Zucchetti Sebaſtianus. *Corton.* 632.36
de Zucco Marinus. *Aprut.* 366.37

INDEX
MATERIARUM,
ET RERUM NOTABILIUM,

De quibus in hoc Opere fit mentio.

A

ABBATIÆ Monaſterii Vallis Starciæ primum Cluſin. nunc Mootis Ilcioii diœc. privilegia, & dona Caroli Magni, & Henrici Impp. 991. D
Abbatia trium Fontium SS. Viocentii, & Anaſtaſii privilegio, & dono decoratur à Carolo Magno largitione plurium oppidorum. 50. A
Confirmatio eorundem. 52. D
Abbatiæ SS. Vincentii, & Anaſtaſii unitur Abbatia de Palezzolo. 259. B
Abbatia Foſſæ novæ ſita ubi forum Appii deſcribitur. 128c. D
Abbariæ Solemniacenſis privilegium. 113. C
Abſolutionis à cenſuris anriqua formula. 1372. D
Acta Concilii Trideotini à Sebaſtiano Gualterio Epiſcopo Viterbien. deſcripta. 1421. A
Adenulphus Epiſcopus Reatinus poſt multa benefacta abdicato Epiſcopatu Monachum Ciſtercien. induit. 1201. D
Æſium Civitas aotiqua Colooia Romanorum Umbriæ Senonẽſis olim, nũc provinciæ Piceni. 279. B
S. Agapitus Papa Conſtantinopolim deceſſit, ubi plura edidit miracula. 14. D
Agoiſili Cardinalis virtus eoarratur. 390. C
Alatrum civitas in Hernicis aotiqua Colonia Romanorum. 288. B
Alatrini Epiſcopi deſcribuotur. 288. D
Albanum civitas Cardinalitio Epiſcopatu decorata, quæ eſt ex ſeptem aſſiſtentibus Pontifici. 249. C
Albanenſis Epiſcopatus privilegium, & patrimonium conceſſum ab Honorio Papa III. 157. C
Albani civitas ab ſit illa Alba longa, quæ ædificata fuit an. 300. ante Romam. 247. A. B. C
Alba longa diruta à Romanis, & præcipue ab Horatio, qui certavit cum Curiatiis. 248. B
Albanum ædificatum in villa Pompeii, & antiquitus dicebatur Albanum Prætorium. 248. B
Albericus Cardinalis Epiſcopus Oſtienſis Legatus Apoſtolicus in Oriente ſynodum Aotiochenam coegit, Rodulphum è ſede deturbavit, templum io Hieruſalem ædificavit. 63. B C
Albericus Cardinalis Epiſcopus à S. Bernardo uti ſanctus habitus. 63. D
Alberica familia poſſeſſionem tradit Epiſcopo Urbevetano. 1477. A
Albigenſes Hæretici à Conrado Epiſcopo Portuen. deleti. 128. A
Alexander Papa Primus Miſſæ canon auxit, & mandavit azimo ſacrificare. 6. D
Alexander Farneſius Epiſcopus Cardinalis Oſtien. eligitur Pontifex nomine Pauli III. 79. B.
Alexander II. Papa fuit Epiſcopus Lucen. ſanctitate inſignis; plura eccleſiæ, & Canonicis privilegia conceſſit. 807. D
Alexander Medices ex Epiſcopo Præneſtino efficitur Papa ſub nomine Leonis XI. 222. C
Alienatio caſtri Acuti Eccleſiæ Anagninæ revocata. 315. C
Alienatio rerum Aſculanæ Eccleſiæ à Card. Capocio revocata. 465. B. C
Alidoſius Card. cæſus à Duce Urbini. 1105. D
Ameriæ ædificatio diſcutitur. 295. B
Ameria antiquior civitas Umbriæ. 295. A laudata à pluribus ſcriptoribus. 295. C
Ameriæ reædificatio 380. ann. ante Romam. 295. B
Ameria patria plurium virorum Illuſtrium. 295. C. D
Ameria hauſit fidem temporibus Apoſtolorum piorium SS. Martyrum ſangoine conſperſa. 295. D
Ameriæ inveotio corporum SS. MM. Firminæ, & Olympiadis. 297. D
Amerinæ Cathedrali præfixus numerus duodecim Canonicorum à Clemente Papa IV. 299. C. D
Amerina privilegia, vide privilegium.
Amerini eiiciuot Epiſcopum Stephanum ob malam adminiſtrationem. 301. A
Amiternum civitas deſtructa prope Aquilam. 374. C
Anagnina civitas antiqua municipium, & colonia Romanorum. 306. A
Anagnia patria quatuor Pontificum Rom. 306. B
Anagnini infeliciter pugnant cum Romanis. 305. D
Anagninæ Eccleſiæ menſa, & nomerus Canonicorum ab Ionoc. Papa IV. auctus. 314. A
Eadem aucta à Gregorio Papa IX. 312. C
Anagnini ab ira Divina plectuntur ob ejectionem. Bonifacii VIII. Papæ eorum civis. 306. B
Anaſtaſius Papa II. ſuſpectus ob communicationem cum Photion, & Acatio Hæreticis. 13. A
Ancona civitas olim Gallorum Senonum, poſtea caput Piceni. 324. B
Aocona colonia Romanorum, habet portum celeberrimum à Trajano reſtauratum. 325. A
Anconæ ſitus, denominatio, & ſundatio. 324. C
Anconitani rebellant ab Eccleſia 333. C. iterum ſub ditione Pontificia reſtituuntur. 334. D
Ancona civitas plures SS. Martyres, & Confeſſores obtinet. 325. D
Anconæ Epiſcopatui unitus Epiſcopatus Humanus. 326. A
Anconæ plures depopulationes, & reſtitutiones. 325. B. C
Anconitani capituli privilegia plura a fol. 331. B. uſque ad. 335.
Angeli Cæſii Todertini nobile elogium. 1356. D
Angelus Roccha Umber bibliothecæ inſignis S. Auguſtini cœnobii in Vrbe ſundator. 568. D
Angelottus Foſchus Card. occiſus à famulo. 320. D
Antonius Maria Gratianus Epiſcopus Amerinus doctiſſimus hiſtoricus. 303. C. D
Aotonius Bertinus Epiſcopus Fulginaten. vir ſanctitate, & legationibus inſignis apud Mediolanenſes reſtitutor Ciſtercienſis ordinis. 705. D
Aprutinæ civitatis, & Epiſcopatus deſcriptio. 342. C
Aprutinus Epiſcopus reædificavit civitatem; eſt ejus Princeps. 343. A
Aprutinus Epiſcopus incedit armatus, cur. 343. B
Aprutioæ Eccleſiæ diœceſis Apoſt. diplomate confirmatur. 362. B
Aquila crevit ex ruinis Furconis, & Amiterni. 373. C. D
Aquila Urbs an antiqua? 373. D
Aquila habuit Epiſcopum ab Alexandro Papa IV. 374. B
Aquilanæ Cathedralis fundator Philippus Lucenſis. 388. C

Aquila tyrannis paruit, donec fuerunt extincti. 373. D
Aquilana Eccleſia ſucceſſit in locum Furconenſis: in nomine aliquando conſunduntur. 375. A.B
Aquini deſcriptio antiquitas, & ruina. 394. D
Aquinum patria plurium virorum Illuſtrium, præſertim S. Thomæ. 395. A
Aquinum colonia Romanorum. 394.D
nunc parvum caſtrum.
Aretium civitas Etruriæ nobiliſſima, & antiquiſſima colonia Romanorum. 402. B.C
Laudantur à pluribus auctoribus. C.D
Aretium dominatus varios, & excidia paſſum. 403, A
Aretinm ſemper protulit viros claros. 403. B
Aretina diœceſis olim ampliſſima. 403. D
Aretina monumenta diſcuſſa. 408. C
Aretina privilegia. Vide Privilegia.
Aretinus Tyrannus evaſit Epiſcopus Guliermus. 423. B. C.
Arrius crepuit medius tempore Sancti Marci papæ. 10. D
Armeni ab Alberico Epiſcopo Oſtienſi ad Eccleſiam Romanam reducti. 63.B
Aſculum Piceni civitas antiquiſſima, & nobiliſſima à Romanis flammis conſumitur, & diruitur. 436 B
Aſculum factionibus premitur. 436.D
Aſculum redit ſub Pontifice. ibid.
Aſculum habuit Epiſcopum à primis Apoſtolorum temporibus: protulit etiam viros illuſtres. 437. B
Aſculanæ civitatis Epiſcopus habet ampliſſima diœceſim, & jus infeudandi caſtra. ibid.
Aſculanæ cathedralis cleri, & monaſteriorum deſcriptio. 437.D
Aſculani devaſtarunt civitatem Aprutinam. 362. A
Aſculana monaſteria Federicus Secundus Imperator recepit in ſua protectione. 463.D
Aſculanam Eccleſiam à fundamentis reſtituit Proſper Caffarellus. 470.B
Aſculana privilegia. 440. vide privilegia.
Aſſiſium civitas antiqua patria Sancti Franciſci. 477 A
Aſſiſium &c. à Romanis capitur, & diruitur deinde à Longobardis. 477. B
Aſſiſium abundat ſacris Ædificiis: fidem hauſit cum reliqua Umbria ab ipſis primis temporibus Apoſtolorum. 477. B.C.
Attila a S. Leone Papa à Romana devaſtatione arcetur. 12. B
Atellanus Epiſcopatus ad Averſanam civitatem translatus. 486. B
Averſa ædificata in ruinis veteris Atellæ. 485. D.
Averſa deſtructa à Carolo, Neapolitano Rege. 486. A
Auximanæ Eccleſiæ Cingulana unita. 497. A
Auximum colonia Romanorum gravi obſidione à Belliſario oppugnata. 496.B
Auximana civitas quo tempore Chriſti fidem ſuſcepit. 496. D
Auximana civitas ſubjecta fuit olim Epiſcopo Humano. 745. A

B

B. Balduini Marſorum comitis obitus. 1199.C
Balneoregii antiquitas ſitus, & denominatio deſcribitur. 514. B
Balneoregium patria S.Bonaventuræ. 514.B
Balneoregienſium Epiſcoporum ſeries. 515.A
S. Benedictus Abbas Caſinenſe cœnobium fundat. 14.B
Benedictus PP. II. libertatem electionis Pontificis reſtituit. 17.D
Benedictus Papa V. è Pontificatu dejectus Amburgi vitam finivit. 23. C
Benedictus Papa VI. obiit in carcere ſtrangulatus à Bonifacio Antipapa. 23. D
Benedictus Papa IX. adhuc puer electus poſt decem annos pontificatu ceſſit. 25.B.
Benedictus Papa XI. ſedit annos ſeptem: nullas divitias è pontificatu in paternam domum invexit. 32. A
beneficiorum pluralitas graviter deteſtata. 1395.A
Bello ſacro proficiſcitur Epiſc. Fulginas. 691.A
S. Bernardus tollit ſchiſma Eccleſiæ. 27.D
Bernardus Epiſcopus Portuen. plures legationes optimè obiit. 126. C
Bernardinus Caravajal Epiſcopus Oſtien. cum aliis quinque Cardinalibus congregat Conciliabulum Piſanum contra Julium Secundum Pontificem, 78. C
Berengarius conſutatus ab Uberto Epiſcopo Sylvæ Candidæ. 108. B
Beſſario Cardinalis Græcus vir magnus effecit, ut Græci convenirent cum Latinis. 240.C
Beſſario conciliat Cæſarem, & Federicum. 240. C
Beſſario male habitus à Ludovico XI. Gallorum Rege. 240. D
Bibliothecarii perpetui ſedis Apoſtolicæ fuerunt Epiſcopi Sylvæ Candidæ, ſeu S.Rufinæ. 109. A
Biſiniani antiquitas, & ſitus deſcribitur. 519. B.C
Biſiniani adhuc Presbyteri uxorati Græci ritus manent. 519.C
Biſinianenſis Epiſcopi Federici crudelis occiſio. 520 C.
Bonifacio Papa III. ſedente à Phoca Imperatore Romanæ Eccleſiæ primatum iterum decernitur. 16. A
Bonifacius Papa IV. Pantheon in Urbe SS. Martyribus conſecravit. 16.B
Bonifacius Papa VIII. prius Canonicus Tudertinus. 1353. A
Bullæ erectionis in cathedralem Pientinæ Eccleſiæ. 1175. B.
Aliæ ſimiles vide in Verb. erectio, & Civitas plebis,

C

S. CAii Papæ Templum ab Urbano Papa VIII. reſtitutum. 10. A
Cajeta civitas antiquiſſima deſcribitur; ejus portus, & conditor profertur. 526 B.C.
Cajetæ Domini referuntur. 526. C
Cajeta patria Gelaſii Papæ II. & Cardinalis Cajetani, ac aliorum virorum Illuſtrium. 526.D
S. Callixtus Papa ædificavit Eccleſiam S. Mariæ Transtiberim. 8. C
Chalcedonenſe Concilium ſub Leone Papa. 12.B
Campanæ pulſatio ad miſſam quis introduxerit. 201. D
Campani hiſtorici, & poetæ mira hiſtoria. 369.D
Camerinæ civitatis Umbriæ deſcriptio, antiquitas, ſitus & ſocietas cum Romanis. 546.C.D
Camertium virtus. 547.A
Camertium devotio erga ſedem Romanam. 556.D
Camerini ducatus permutatio. 547. C.D
Camerini obſidio à Princivalle, & Varani ducatus initium. 557.B
Canonum collectio Gratiani, prius incepta à S.Anſelmo Lucen. Epiſcopo. 814.A
Canonum collectio ab Albino Epiſcopo Albanen. 256. C
Canonici Lucenſes redacti ad communem victum. 805. B
Canonici Pinnen. carcerant Epiſcopum, & à Papa cauſa committitur. 1147.D
Canonicorum Sulmonen. numerus reformatus. 1371. B
Canonicorum Amerinorum numerus præfixus à Clemente IV. 299. D
Capuccini apud Camerinum reformati. 548. C
Capituli S.Mariæ Majoris, & Fratrum S. Auguſtini tumultus in Urbe ob funeralia Card. de Eſtoutevilla. 76. C

Capi-

Cap.tulis cognitio cauſarum antiquitus ſpectabat. 1378. C
Cardinalis Balves carcerem duodedim annorum perpeſſus ſua induſtria ab eo evadit, & Romam confugit. 270. D
Cardinalitia dignitas renunciata, reſtituta Stephano Serigonienſi, tanquam magno viro. 210. D.
Cardinalis Mezzavacca dignitate exutus reſtituitur. 1210. D
Carrara gens domina olim Patavii. 367. A
Carceratio Cynthil Epiſcopi ab Henrico Imperatore. 161. A
Caroli Magni privilegium, & donum Abbatiæ trium fontium. 50. A
Carolus IV. Imperator fuit coronatus à Petro Columbario Card. Epiſ. Oſtien. Italiæ legato. 72. A.
Carolus Rex Neapolitanns confirmat privilegia Eccleſiæ Aprutinæ. 364. B
Caſtri deſcriptio, & antiquitas. 578. B.C.
Caſtri Epiſcopus ttanslatus fuit ex antiqua Volſcia. 578. C
Caſtrum Patria inſignis doctoris Pauli de Caſtro. 578. C
S. Catherinæ devotio quid effecerit apud Card. Ulyſtiponen. 545. C
B. Catherinæ Cortonenſis converſio. 624. D
S. Catherina Senenſis fuit cauſa reductionis ſedis Apoſtolicæ Romam, cum per 70. annos Avenione ſtetiſſet. 34. D
Cavenſis Civitas ex ruiuis Marclnæ ædificata. 607. B
Cavenſis Civitas ædificatur à Petro Abb. ibid.
Cavenſi in civitate miraculum editum in Othonem Imperatorem. 607. C
Cavenſis Abbatia ditatur privilegiis. Vide privilegiũ
Cavenſis Epiſcopatus erectio, & diviſio ab Abbatia, & monaſterio. 611. C 616. A
S. Cœleſtinus P. V. Pontificatu ſe abdicavit. 31 C
Cere habuit Epiſcopum. 500. A
Cicern prope Cajetatem occiſus. 526. C
Cinguli deicrintio antiquitas, & ſtatus. 497. A
Civitas Caſtelli, ſeu Tiphernum à Vidone Epiſcopo Aretino invaditur. 424. C
Civitascaſtelli, vide Tiphernum.
Civitas Plebis à clemeute P. VIII. erigitur io civitatem. 585. C
Civitati Plebis Paulus V. dat primum Epiſc. 586. A Bulla erectionis Epiſcopatus. 586. B
Civitas Caſtellana quomodo antiquitus vocaretur. 598. B
Civitatis caſtellanæ deſcriptio. 596. B C
Civitas Caſtella. fidem hauſit à S. Lino Papa. 596. C
Civitatis Caſtellanæ Epiſcopatui uniti fueruut Epiſcopatns Failaritani, & Galleſiui. 596. C.D
Civitatis Ducalis ſundatio, erectio Epiſcopatus, ſuppreſſio, & reſtitutio. 604. D
S. Ciriaci Epiſcopi, & Martyris diſcutitur Epiſcopatus, an fuerit Epiſcopus Ancouitanus, vel Patriarcha Hieroſolymitanus. 327. per totum
Ciſtercienſis ordinis initium. 26. D
Ciſtercienſis ordo in Monaſterio Septimi. 29. D.
Claſſis navalis Genuenſium onuſta Eccleſiaſticis perſonis, qui ad Concilium profiſcebantur, à Piſanis vincitur. 533. A
B. Claræ à Monte Falco mira reperta in corpore poſt mortem. 1250. D
Clemens III. Palatium Præneſtini Epiſcopi in Urbe ædificat. 200. B
Clemens V. ſedem Apoſtolicam Avenioue tranſtulit. 31. D
Clodoveus Franciæ Rex Chriſtianus efficitur. 13. C
Commiſſio Apoſtolica antiqua ſuper differentiis Eccleſiarum Valven. & Sulmonen. 371. D
Concordia inita iter Valveu. & Sulmonen. Capitula. 1375. B
Eadem confirmata ab Urbano VIII. 1383. C
Concilium Romæ contra Donatiſtas tempore Melchiadis Papæ. 10. C
Conſilium in Baſilica S. Petri ſub Siricio Papa. 11. B
Conſilium Epheſinum ſub S. Cœleſtino Papa. 11. D
A Concilia Nicænum, Chalcedonenſe, & Epheſinum confirmata à S. Hilario Papa. 12. C
Concilium Conſtaotinopolitanum ſub Agathone Papa. 17. C
Concilia, in quibus Imperator excommunicatur. 197. B.C
Concilium Florentinum ſub Eugenio IV. in quo unio Græcorum. 36. B.
Conon Germanus Præneſtinus Epiſcopus plnra concilia celebrat, nbi excommunicat Imperatorem, qui Paſchalem II. Papam in carceribus detiuebat. 197. B.C
Conon magnus vlr legatus in Germania reſpuit Pontificatum. ibid.
Confirmatio conceſſionis Gregorii IX. ad ſavorem Eccleſiæ Auagninæ. 311. A
Conradus Epiſcopus Portuen. vir maguus. 127. D hæreticos coufutat. 128. A Colonien. Archiepiſcopi morte ulciſcitur. 528. B
Conradus Epiſcopus Portuen. electionem Gregorii
B IX. abſentis in Terram ſanctam procurat. 128. C miraculis claruit. 528. A
Conradus de Suburra Epiſcopus Sabiuen. eligitur Pontiſex ſub nomine Anaſtaſii IV. 161. B
Conradus de Vvitteslesbac Comes Palatinns Epiſcopus Sabinen. & Archiepiſcopus Moguntinus ſovet partes Alex. Papæ III. optime meritus de ſede Apoſtolica, ideo primus plures Epiſcopatus ob merita retinuit. 561. C.D
Coronatio Henricl Imperatoris facta à Legato. 173. C
Coronatio Caroli Siciliæ Regis Romæ facta. 261. B
Coronatio Caroli Andegaveuſis. 262. A
Couſules Romani virtute eximia fines protulere. 3. B
Corſorum Colonia Oſtia appellata. 48. A
Cortona civitas antiquiſſima. 620. B. Giganteum opus creditnr B. de ejus nomine diſcutitur C. ſubiugata ab Aretinis 621. A. paruit pluribus tyrrannis. 621. B.C
Cortona ab ipſis temporibus Apoſtolorum fidem
C hauſit 621. C. erigitur in Epiſcopatum. 622. A
Sanctiſs. Corporis Chriſti ſolemnitas inſtituta ab Urbano IV. 1471. A
Sauctiſs. Corporis Chriſtl ſolemnitatis inſtituendæ revelatio. 1471. A. B
Crueiata adverſns Infideles Indicta ab Innocentio IV. per Othouem de Caſtro Tuſcnlanum Epiſcopum Card. 235. A

D

DAmaſcena obſidio decreta in conventu Ptolemaidis. 126. B
Damiata expugnatur ab exercitn miſſo ab Honorio tertio ductu Pelagii Galvanii Albanen. Epiſcopi Cardinalis. 257 A
S. Damaſus à Valentiniano Imperatore obtinet hortum pro ædificanda eccleſia S. Laurentii, cujus fabrica impeditur à Galla Placidia filia Imperatoris,
D & à dæmone invaditur. 1289. D
S. Damaſi particula vitæ. ibid.
Dedicatio templi, autiquitus proſaols numiuibus epulo celebrabatur. 1316. C
Dedicationis eccleſiæ antiqua formula. 675. B
Diaria Alexandri Sexti & Julii Secundl, à quo ſcripta. 601. D
Diœceſis Portuen. deſignatio. 556. A
Diœceſis Spoletanæ ampla deſcriptio. 1250. C
Diœceſeou diviſio; vide Epiſcopatuum dlviſio.
Diſputationes Huberti Epiſcopi Sylvæ Candidæ in Conc. Romano. 108. A
Dominicis diebus ſacrum fiebat coram Pontifice per unum ex ſeptem Epiſcopis Cardinalibus. 48. C
Dominicus Gymnaſius Epiſcopus Cardin. Oſtien. fundator Hoſpitalis Oſtieu. Monaſterii, in Urbe, & Collegii Studentium. 84. C
Donatio caſtri Mazzani Nepeſinæ diœceſis, facta Abbatiæ S. Andreæ. 1025. D

Donatio antiqua Privernatum facta eccleſiæ S. Salvatoris. 1281. C
Donatus Epiſc. Card. Oſtien. male in legatione Nicolai I. habitus. 55. D
Donatus Epiſ. Oſtien. Legatus Hadriani II. in VIII. Synodo Conſtantinopolitana. 56. A
Donatio facta à Bernardo Marſorum Comite Eccleſiæ S. Cæſidii. 891. B
Donatio altera facta à Comite Creſcentio 976. C
Item. 901. B
Donatio eccleſiæ S. Angeli in campo, facta Abbatiæ Foſſæ novæ à Simone Epiſcopo Terracinen. 1292. C
Donatio eccleſiæ S. Joannis in pede montis, facta ab Epiſcopo Terracinen. eccleſiæ, ſeu Abbatiæ S. Mariæ de Glotia, confirmata à Gregorio Papa IX. 1295. B
Donatio facta ab Ardemanno, & Dragone Sulmonen. eccl. 1362. B
Donatio facta Valven. Eccl. ab Abbate S. Vincentii de Vulturno. 1365. B
Donatio facta à Bernardo eccleſiæ Valven. 1366. D
Donatio Gemmæ, item Mallerii, factæ eccleſiæ Valven. 1358. A
Donatio facta Monaſterio Caſæ novæ ab Epiſcopo Valven. & Sulmonen. 1372. D
Donationis Viterbienſis confirmatio facta à Gregorio X. 1409. B
Donatio caſtri Bagnariæ, facta Epiſcopo Viterbien. à Conſulibus Civitatis. 1408. D
Draco Card. Epiſc. Oſtien. auctor additamenti ad chronicon Sigeberti. 62. D

E

Eccleſia catholica una, eſt licet Apoſtoli plures eccleſias fundaverint. 4. A
Eccleſiæ ubivis fundatæ Romanæ Eccleſiæ nomine nobilitantur. ibid.
Eccleſiæ Rom. prærogativæ. 4. B
Eccleſia B. Mariæ Tranſtiberim conſecrata monitu Angeli ab Innocentio III. 206. A
Eccleſiæ Eugubinæ reformatio. 646. A
Eccleſiæ inſignes Spoletanæ diœceſis 1250. D
Eccleſiæ ſanctæ Sophiæ conſecratio apud Trojam 1343 C
Eccleſiæ parochiali conſulitur à Rogerio Epiſcopo Volaterrano cum Canonicis. 1451. C
Eccleſiæ Ædificatio dum impeditur à Galla, ipſa à dæmone obſidetur. 1290. A
Eccleſiaſticum Regnum Chriſtianorum ſanguine fundatum fuit. 3. B
Ægidius Card. Albernotius Italiæ Legatus vir magnus è Viterbio, ubi deceſſit, Toletum uſque in Hiſpaniam ſuper humeros hominum defertur. 175. C
Electionis Romani Pontificis libertas ſub Benedicto II. reſtituta. 17. D
Electionis Epiſcopi Marſorum nullitas à Gregorio IX. cognitioni demandatur, & ad favorem electi cauſa expeditur 910. C
Electionis Militen. Epiſcopi diſcuſſio 955. D
Electionis Epiſcopi Reatinis controverſia excluſione omnium electorũ à Pontifice dirimitur. 1205. A
Electionis nullitas epiſtola Innoc. III. declarata. 1370. B
Electionis antiquæ à S. Sede Apoſtolica formula. 1375. A
S. Eleutherii corpus Reate inventum. 1202. A
S. Emygdius Epiſcopus Aſculanus amputatus capite per 300. paſſus illud in manibus geſtat. 439. B
S. Epaphroditus unus ex 72. Diſcipulis Domini Veliternenſibus prædicat. 42. B
Epiſcopi Romanæ provinciæ primitus fuerunt. 72. ad inſtar diſcipulorum Chriſti 4. D
Epiſcoporum conſecratio à tribus Epiſcopis facienda eſt ex decreto S. Anacleti Papæ. 6. C
Epiſcopi à populis non recipiendi, niſi litteras Apoſtolicas deferant. 7. A
Epiſcoporum nominatio Francorum Regibus conceſſa à Zacharia Papa. 19. A
Epiſcopi primi tus Pontifices Romani non eligebantur 21. D
Epiſcopus Oſtien. præcedit omnes Epiſc. 48. C
Epiſcopus S. Rufinæ, vide Sylva Candid.
Epiſcopus Portuenſis, & S. Rufinæ ſuam reſidentiam in Urbe in inſula Lycaonia habebat. 90. B
Epiſcopi antiquitus habebant à Clero tertiam omnium reſponſium beneficiorum. 99. B
Epiſcoporum tranſlationis materia diſcutitur. 121. A
Epiſcopus electus ideo reprobatus fuit, quia nunquam ad charitatem cum amicis devenerat 330. A
Epiſcopi Bizonii erga pauperes mira pietas. 716. C
Epiſcopi obtento, vel dimiſſo Epiſcopatu, nullum gradum dignitatis aſſequi poſſunt 763. A
Epiſcopi Mantuani trucidatio. 864. D
Epiſcopi Melphien. depoſitio ob vitia. 926. A
Epiſcopi correctio facta à Pontifice 1130. D
B Epiſcopus Joannes Pinnen. relicto Epiſcopatu ad monaſterium confugit. 1116. C
Epiſcopi Reatini interfectores pœnas luunt per manus offenſi, auxiliante Pontifice. 1211. B
Epiſcopus Valven. abſolvitur ab excommunicatione, & cenſuris ob alienationem molendini ſpectan. ad menſam Epiſcopalem. 1380. A
Epiſcopi Volaterrani proviſio Bonifacii PP. VIII. 1452. C
Epiſtola Innocentii Papæ III. de Card. Præneſtino. 203. B
Epiſtola Gregorii Papæ IX. de ejectione Epiſcopi Sulmonenſis. 1363. B
Epiſtola S. Joannis Gualberti pulchra, & pia ſcripta Epiſcopo Volaterrano. 1437. B
Erectio in Cathedralem Eccleſiæ Montis Politiani 1002. C
Erectiones epiſcopatuum, vide in verbo bulla erectionis, ac in verbo fundatio, Civitas Plebis, Mons Ileinum, Aprutin. & Caven.
C S. Evariſtus Papa Primus titulos Urbis presbyteris diſtribuit. 6. D
S. Euchariſtia in Paſchate ex decreto S. Zephyrini Papæ inſtituta. 8. B
Eugubii denominatio. 633. A. Antiquitas, origo, & reædificatio. 632. D 633. A B
Eugubium aliquando Ducibus Spoletanis paruit. 633. B
Eugubium an ſubſit Archiepiſcopo Urbinati. 633. B C
Eugubinæ Eccleſiæ privilegia, vide verb. privilegium.
Eugubini Canonicatus debentur civibus Eugubinis. 652. C
exemptio Monialium S. Laurentii extra muros Urbevet. ab Epiſcopo. 1469. C

F

D S. Fabianus Papa columba demonſtrante eligitur. 9. A
S. Fabianus Papa baptizavit Imperatores Philippos. 9. A
Familiarum de Ocra, Foſſa alba, & Barilibus privilegia. 429. B
Fani antiquitas, ſitus, exciſores, atque inſtauratores. 656. B
Fanum habuit tyrannos. ibid. D
Fanenſis Apoſtolus S. Paternianus Epiſcopus. ib. C
Faneſium civium, & Poteſtatis facinora, adverſus Epiſcopum, cui Honorius III. ſua epiſtola opitulatur. 663. A
Farfenſe monaſterium conditum à Laurentio Epiſcopo Sabinen. qui relicta infula Epiſcopali efficitur monachus. 157. C
Farfenſis monaſterii excidium. 443. A
Federicus Ænobardus pedes Alexandri Papæ III. & faſces adorat. 28. D

S. Felix Papa II. ſuos legatos ad cognoſcen. cauſam deſtinatos in Græcia pecunia corruptos anathemate ferit. 12. D
Felinus in ætate 20. annorum decretalia Piſis publica interpretatur. 828. A
Ferraria Urbs à Petro de Stagno Card. Epiſcopo Oſtien. Italiæ Legato fuit conceſſa in feudum Nicolao, & Alberto Ateſtinis Principibus 73. A
Ferentinum Civitas antiquiſſima, cujus principium ignoratur. 672. B
Ferrerii Epiſcopi ingratitudo compenſata. 650. D
Feſcennia quæ olim fuerit. 596. B
Ferentinum capitur à Tullo Hoſtilio Romanorum Rege. 672. C
Ferentinum reſpuit Romanas leges, & ideo diruitur. ibid.
Ferenrinum hauſit fidem tempore Conſtantioi Magni Imperatoris. 673. A
Florentiam interdicit ob factiones Guelfas, & Ghibellinas Matthæus de Aquaſparta Epiſcopus Portueo. 139. B
S. Floriani Martyris Æſini inventio corporis. 283. B
Formoſus Papa Epiſcopus Portueo. primus ordinis Epiſcopalis eligitur Papa. 21. D
Formoſus Epiſcopus Portuen. vir ſanctus poſt plures perſecutiones ad Pontificatum evaſit. 132. B
Francorum Reges à Gregorio Papa III. titulo Chriſtianiſſimi inligniuntur. 18. D
Francorum Rex Philippus coactus reducere ad thorum Uxorem repudiatam opera Joan. Card. Eipſc. Sabinen. 161. C
Franci opem ferunt Hiſpaniæ contra Sarracenos. 164. B C.
Franciſcus de Turnone Cardinalis Epiſc. Oſtien. auctor pacis inter Imperatorem, & Regem Galliæ. 80. B C
Franciſcus Cardinalis de Turnone dictus flagellum hæreticorum. 80. C
Franciſci Petrarchæ fautor Card. Philippus de Cabaſole. 176. A
Franciſci Sfortiæ Legati Æmiliæ memoranda facinora. 244. B
Franciſcus Minerbetrus Epiſcopus Aretin. Monaſterium puellis dote careutibus Florentiæ ædificavit. 431. B
Fraociſcus de Ragazziis Epiſcopus Aretin. bis mortuus creditus propter intima oegotia Reginæ Joannæ. 428. D
S. Franciſcus à Vidone Epiſcopo Aſſiſien. facco indultur. 479. C
Franciſcus Patritius Epiſcopus Cajetan. edidit plura monumenta ingenii. 543. A
Franciſcus Cardinalis Barberinus nobile templum eathedralis Spoletanæ conſtruit. 1250. B
Fulginei antiquitas, ſirus, & denomioatio. 680. D
Fulginei excidium, & reſtitutio, ac Domioatus varii. 681. A
Fulginates inſtruit S. Paulus Apoſtolus, & certę genti largitur facultas impertiendi ſanitatem. 681. C
Fulginatenſi Eccleſiæ donatur à Bonfilio amplum patrimonium. 689. D
Fulginatenſis Eccleſiæ privilegia, vide privilegia.
Fulginateoſis Eccleſiæ ſolemnis dedicatio. 694. C
Fulginatenſes deficiunt ab Eccleſia ad Federicum Imperarorem. 639. A
Fuodi antiquiſſima Latii civitas Romanorũ Municipium, & colonia à Romanorum ira, & pararo exercitu ſe ſubducit. 719. A
Fundi patria matris Tiberii Imperatoris, & S. Soteris Papæ. 719. B
Fundi deſtruitur ab Hariadeno. 719. C
Furconium erat forum Conii: ſuit reædificatum, & iterum dirutum. 375. A
Furconenſes, & S. Maximi Epiſcopi idem ſunt. ibid.
Furconenſis Epiſcopatus ad Aquilanum translatus. 380. A

G

GAlliæ, Hiſpaniæ, & Germaniæ legationes obitæ pro reformatione morum à Gerardo Oſtienſi Epiſcopo. 59. C
Galli tentant, & curant, ne Pontifex in Italiam revertatur. 140. C
Galeria oppidum Portuen. diœceſis habebat numeroſum clerum, quod cum Epiſcopo proficiſcitur Romam ad agendam cauſam in Concilio. 98. D
Gaſpar de Simeonibus vir ſumme laudandus. 377. C
Gaufridus Caſtilioneus Epiſcopus Sabinen. eligitur Pont. ſub nomine Cęleſtini IV. 170. A
S Gelaſius Papa Urbe expulit Manichæos Hæreticos, & plura Concilia fecit. 13. A
Geradinæ familiæ Amerinæ deſcriptio. 295. C
Ghibellinorum, & Guelforum diſcordias Pontifex Innocentius extinguere curat. 1450. A
Gottifredus Epiſcopus Viterbien. ſcriptor inſignis hiſtoriarum. 1407. D
Gottifredi Cardinalis controvertitur exiſtentia. 170. B
Gradenſis Patriarchatus unitus Aquilejenſi, deinde Veneto. 861. A
Græcorum ſchiſma ſublatum in Concilio Florentino. 36 B
S. Gregorius Magnus vir doctiſſimus, & ſanctiſſimus. 15. D
Gregorius Papa III. titulo Chriſtianiſſimi Carolum Martellum Francorum Regem inſignivit. 18. D
Gregorius VI. in Sutrina Synodo ultro Pontificatum deponit. 25. C
Gregorius VIII. proficiſcitur in terram ſanctam pro recuperatione S. Sepulchri D. N. Jeſu Chriſti. 29. B
Gregorius IX. Regularis diſciplinæ reparator. 29. D
Gregorius X. etiam nondum Cardinalis, & abſens eligitur Pontifex. 30 D
Gregorius XI. é Gallia adnitente, & ſuadente S. Catharina Senenſi ſedem Apoſtolicam Romam reducit. 34. D
Gregorius XII. ſedit annos 2. poſtea ad tollendum ſchiſma depoſito Pootificatu deceſſit Cardinalis. 35. C
Gregorii Epiſcopi Oſtien controverſia inter Abb. Cajetanum, & auctorem. 57. A B
S. Gregorius Papa reprobat electionem Florentii Epiſcopi Anconitani ob naturam tenacem, & quod oemo unquam amicus ab eo fuerit invitatus ad ſaciendam charitatem ad ejus domum. 330. A
Gregorius XII. Recanaten. eccleſiam, ubi obiit, ditat argenteis vaſis. 1222. A
Gregorii IX. literæ ad Epiſcopum Marſorum de Abbatia Caſemarii. 908. B
Gulielmus de Eſtoutevil Card. Epiſcopus Oſtien. vir inſigois fundator eccleſiæ S. Auguſtini de Urbe. 76. C
Gregorius X. eligitur Pontifex opera Joann. Epiſcopi Portuen. 137. D
Gulielmus Epiſcopus Camerinen. invenit corpus S. Venantii, & ideo carminibus laudatur. 558. B
Gulielmus Epiſcopus Papien. Fr. Comitiſſæ Mathildis. 1089. D
Guido de Bolonia Patavii interfuit translationi corporis S. Antonii, cum eſſet Legatus Apoſtolicus. 141. D
Guido Cardinalis Legatus Apoſtolicus ad Regem Poloniæ pro eo invitando ad Cruciatam. 264. A
Guido Epiſcopus Aprutin. reædificat civitatem, & illam in feudum pro ſe, & ſucceſſoribus obtinet. 357. A
Guido Epiſcopus Papien. obtinet confirmationem uſus pallii à Paſchali II. 1090. A

S. Ha-

H

S. HAdrianus Papa P. dilectus à Carolo Magno Imp. tumulo & ſunere ab eo decoratur. 19. D.
Hadrianus Papa VI. nomen poſt electionem ad Pontificatum non mutavit. 37. B
Hadria patria Hadriani Imperatoris unita Epiſcopatui Pennen. 48. B
Hadrienſis Epiſcopatus erectio. 59. B
Hæreſis Manichæorum tempore S. Eutychiaui Papæ. 9. D
Hæreticus eſt qui à Romana Eeclcſia deſcivit. 4. B.
Henricus IV. Imperator ſimoniacus eiicit Gherardum Card. Epiſcopum Oſtien. Legatum Apoſtolicum. 59. C.D.
Henticus de Bartholomæis Epiſcopus Oſtien. & Veliternen. Canoniſta inſignis. 69. C.
Henricus de Caſtro Epiſcopus Card. Albanen. Legatus ad omnes Principes Chriſtianos magna fecit, & deceſſit cum fama ſanctitatis. 254. D.
Henticus Rex malo exemplo Conſtantiam Monialem profeſſam filiam Rogerii Siciliæ Regis recipit in uxorem. 1201. C.
Hieroſolymitana cxp editio Bulionis. 26. D.
Hieroſolymitano Regi legatus mittitur ab Urbano II. Mauritius Epiſcopus Portuen. qui inſigne miraculum ignis patravit. 125. C.
S. Hyginus Papa Cardinales inſtituit. 7. B.
S. Hilarius Papa couſirmavit tria Concilia. 12. B.
S. Himerii Epiſcopi Amerini narratio vitæ, & memoria translationis corporis. 296. D.
S. Hippolytus Epiſcopus Portuen. occaſione viſitationis liminum Apoſtolorum, cx Arabia, ubi erat Primas, Romam venit ſactus Epiſcopus Portuen. evaſit Doctor, & Martyr inſignis. 110. D
Hiſpani cum cruce ſignatis maximam victoriam reportant è Sarracenis, & Miramolino Rege opera legati Apoſtolici. 164. B. C.
Horta civitas antiqua in Tuſcia: diſcutitur fundator, & reſtaurator. 733. B. C.
Horta olim habuit Epiſc. Card. 734. A.
Hortæ Epiſcopatus unitus cum Eccleſia Civitatis Caſtellanæ. ibid.
Hortanæ unionis bulla. 738. D.
S. Hormiſda Papa Legatos Conſtantinopolim mittit ad evertendam Eutychianam hæreſim, & male habentur, ſed res poſtea ulciſcente Deo proſperè ſuccedunt. 13. D.
Hubaldus Allucingolus Card. Epiſc. Oſtieu. & Veliternen. eligitur Papa ſub nomine Lucii. 66. C.
Hugolinus de Comitibus Epiſcopus Oſtien. & Veliternen. creatur Poutiſex ſub uomine Gregorii IX. 67. C.
Hubertus Epiſcopus Sylvæ Candidæ Legatus Apoſtolicus pluribus in locis confutat hæreticos; præſertim Conſtantinopoli diſputat de azimo, & fermentato. 108. A.
Humana Eccleſia Anconitanæ unita. 338. A.
Humana civitas deſtructa: Epiſcopatus Anconitano unitus. 743. C.
Humanæ Eccleſiæ olim Eccleſia Auximana privata Epiſcopo ſubjecta fuit. 744. A.

I

JAcobus Arnoldus de Oſſa Epiſc. Portuen. eligitur Pontifex ſub nomine Joannis XXII. 139. D.
S. Jacobus Apoſtolus ordinatus ab Apoſtolis primus Epiſc. Hieroſolymitanus in princ. de divis. Epiſc.
Jacobus Epiſc. Mantuan. extinxit bellum inter Bononienſes, & Mutinenſes. 867. A.
Idem Jacobus B. Agnetem S. Claræ ſororem ad fundandum monaſterium Mantuanum advocat. Ibid.
Jacobus Pecoraria Card. Epiſc. Præneſtin. vir magnus, & pluribus legationibus Apoſtolicis clarus. 207. C.
Jacobus Card. Pecoraria, vir ita conſtans animo, ut cum fuiſſet detentus in carcere à Federico Imperatore, ipſe Imperator dum eum dimittit, petit ejus amicitiam, & Cardinalis replicat ſe futurum illi amicum, ſi ipſe Eccleſiæ Romanæ amicus eſſe velit, alias non. ibid.
Jacobus Porta Cardin. Epiſc. Portuen. reſtitutus Placentiæ patriæ, & Italiæ. 133. B. C.
Jejunium Quadrageſimale à S. Teleſphoro Papa renovatum. 7. B.
Jejunium quatuor temporum ex decreto S. Calliati reſtitutum. 8. C.
S. Joannes Papa coronavit Imperatorem Conſtantinopolitanum. Arrianos ab Eccleſia eiici fecit, ideo à Theodorico Rege Gothorum martyrio coronatur. 14. A. B.
Joannes Papa IV. maguam pecuniam captivis redimendis erogavit. 16. D.
Joaunes Papa VI. ſacerdotibus aggreditur caſtra Exarchorum, & Urbem liberat. 18. B. C.
Joanuæ Papiſſæ ſabula ab hereticis ficta. 20. C.
Joannes VIII. coronavit Carolum Craſſum. 21. B.
Joaunes Papa X. male intruſus peſſime periit. 22. D.
Joannes XI. imberbis Poutificatum adeptus in carcere vitam finivit. 23. A.
Joannes Papa XII., nomen Primus mutavit; Pontificatu dejectus poſtea illum recuperat. 23. C.
Joaunes Papa XIII. Umber. 23. D
Joannes Papa XIV. detruſus in carcerem in arce Hadriani ab Antipapa ibi vitam finivit. 24. B.
Joannes Cervantes fundator Hoſpitalis Hiſpalen. fuit Epiſc. Oſtien. 75. D.
Joannes Papa XXII. dictus XXIII. à Concilio depoſitus deceſſit Cardinalis. 35. D.
Joannes Mincius Epiſcopus Veliternen. excitat ſchiſma, & ſe inthronizat. 45. C.
Joannes de Broniaco primum pſeudo Card. Epiſc. Oſtien. accedens ad veram Eccleſiam iterum Card. efficitur. 75. B.
Joaunes de Broniaco Cardinalis fundator Collegii Avenionen. 75. C.
Joannes Beilajus Cardinalis Epiſc. Oſtien. vir eruditiſſimus. 79. D.
Joannes Petrus Caraſa ex Epiſc. Cardin. Oſtien. eligitur Pontifex ſub uomine Pauli IV. 79. C.
Joannes Moronus Card. Epiſc. Oſtien. præfuit Legatus Conc. Trid. 81. C.
Joannes Epiſc. Portuen. Legatus Apoſtolicus in Conſtantinopolitana ſynodo. 111. D
Joannes Epiſc. Portuen. efficitur Pontifex ſub nomine Benedicti VIII. 135. D.
Joannes Epiſc. Portuen. vidit animam Benedicti Octavi in Purgatorio cruciari. 115. D.
Joannes Epiſc. Portuen. in electione Gregorii VII. & Victoris III. intrepide adverſus Imperatorem laboravit. 125. B.
Joanues Portuen. Epiſc. Anglus fundavit plura monaſteria Viterbii, & Peruſii. 137. A.
Joaunes Convenarum Comes electionem Pontificatus in ejus perſonam dum eſſet Epiſc. Card. Portuen. recuſat ſtante conditione adjecta de non accedendo ad Urbem. 140. C.
Joannes Epiſcopus Sabinen. Antipapa ſub nomine Benedicti IX. 159. C.
Joannes de Abbatis villa Epiſc. Sabinen. Legatus pro cruciata ad Federicum Imperatorem illum conciliat. 169. C. D.
Joaunes de Turrecremata Card. Epiſc. Sabinus ſocietatis ſanctiſſ. Annunciatæ in Urbe ad dotandas pauperes puellas inſtitutæ fundator. 180. C.
Joannes Maria de Monte ex Epiſc. Præneſtino ad Pontificatum aſcendit ſub nomine Iulii III. 221. A.
Joannes Cardinalis Epiſc. Tuſculanus ſuadet Romanis, ut ſumant arma contra Henricum IV. Imperatorem, qui Paſchalem Pontificem in carcere detinebat. 230. A.
Joannes Aldobrandinus abdicato Epiſcopatu ad mo-

naſte-

naſterium revertitur. 649. A.
Joannes Iuvenalis Ancina Epiſc. Salutiarum, ex primis ſociis S. Chilippi Nerii. 1231. A.
Joannes Papa XI. Verulis, dum ad altare celebrat captus, & duro carcere detentus, Romam miſſus in arce Hadriani ſupplicio inuſitata morte mulctatur. 1388. D.
Joannes Papa XXI. Viterbii obiit ex ruina palatii Epiſcopalis. 1414 B.C.
Imperatorum coronationi Portuenſis Epiſc. primus vocatur. 90. B.
Imperator à quo coronetur. 48. B.
Infeudatio bonorum Epiſc. S. Pamphili Valven. 1366. C.
Infeudatio bonorum facta ab Epiſcopo Sulmonen. 1369. C.
Indulgentiæ Epiſcopalis formula. 729. C.
Indulgentia Nicolai IV. conceſſa Eccleſiæ Viterbien. 1414. C.
Indulgentia conceſſa à Bonifacio Papa IX. Spoletanæ Cathedrali. 1266. D.
Innocentius II. habuit ſchiſma, quod fuit ſublatum opera S. Bernardi. 27. D.
Innocentii Papæ III. tempore cœperunt luceſcere SS. Dominicus, & Franciſcus. 29. C.
Innocentius V. fuit ex Ordine Prædicatorum 30. D.
Innocentius III. epiſtolæ ad Epiſcopum Anconitan. 335. A.
Innocentius III. Reate ſe transfert ad inventionem corporum SS. Eleutherii, & Antiæ. 1201. D.
Interamnæ civitates in Italia tres ſunt, & quales. 342. C.
Interamnæ conditæ tempus, & diverſitas plurium hujus nominis. 746. B D.
Interamnæ qui dominarint. 747. A.
Interamna deſtruitur. ibid.
Interamna per 500. ann. dum Epiſc. caruit, ſubjecta fuit Epiſc. Spoletanis, & Narnienſibus. 753. D.
Interamnæ reſtauratæ privilegium Benedicti Papæ III. 753. A.
Interamnæ privilegia, vide ſub verb. privilegium.
Iſidorus Græcus Epiſcopus Cardinalis Sabinenſis capta Conſtantinopoli mortuum ſe ſimulat; caput alterius cadaveris à Turcis truncatur, & per Urbem defertur ejus nomine. 179. D.
Italia præſervatur ab Attila Gothorum Rege, & ab Hunnis opera S. Leonis Magni. 12. B.
Italorum conſuetudine civitas nec appellatur, qui non habet Epiſc. antiſtitem ſacrorum. 1401. C.
Julius Epiſc. Præneſtinus plures legationes obiit pro conciliando Federico Rege Siciliæ; denium fuit Vicarius Urbis. 199. A.
Julianus à Ruvere Card. Epiſc. Oſtien. per 20. annos, poſtea eligitur Pontifex ſub nomine Julii II. 77. C
Julianus Cæſarinus Card. Epiſc. Tuſculanus occiſus cum Rege Poloniæ in prælio contra Turcas. 240. B
Juramenti perperam præſtiti à Sutrino Epiſc. Miraculum. 1274. D.

L

LAmbertus de Fagnano Epiſc. Oſtien. ad Pontificatum evectus nuncupatur Honorius II. 61. D
Latii habitatores primi. 1. BC
Latii nomina, unde. 1. BC.
Latinus Urſinus Cardinalis Epiſc. Oſtien. & Veliternen. Æmiliam frænat, & pacem inter Guelphos, & Ghibellinos facit. 70. B
Laurentius Antipapa Nucerinæ Eccleſiæ præficitur, poſtea damnatur. 13. C
Lauretanæ civitatis, & almæ domus deſcriptio. 766. C D
Lauretanæ hiſtoriæ plura memoratu digna. ibid.
Lauretani Epiſcopatus fundatio à Sixto V. 767. D
Lavicanus Epiſc. 228. D
Legati S. Hormiſdæ Papæ Conſtantinopolim ab hæreticis male habentur. 13. D
Legatio quatuor Cardinalium deſtinata à Papa Imperatori. 268. C
S. Leo Papa primus doctor egregius congregat S. Chalcedonenſe Concilium 12. A
S. Leo Papa M. Salus Romę, & Italiæ, reſtitutor, Divini cultus. 12. B
S. Leo II. Ravennatem præſulem ad obedientiam reducit. 17. D
Leo III. Carolo Magno inſignia Imperii Occidentis dedit. 19. D
Leo V. Papa poſt dies 40. ab electione Papatui cedit. 22. B
Leo VI. in carcere obiit. 220. D
Leo Epiſc. Card. Oſtien. arguitur à Paſchale II. quod carcere detentus Imperatori indulſerit. 46. A
Leo Card. Epiſc. Oſtienſis concitat populum in Imperatorem Henricum. 61. C
Leo Card. Epiſc. Oſtien. vir inſignis hiſtoriæ Caſinen. ſcriptor. ibid.
Leonina Urbs Portuenſi, & Syluæ candidæ Epiſc. ſubeſt uti diœceſano. 90. B
Limina Apoſtolorum Epiſc. viſitantes habebant Xenodochium in civitate Portuenſi. 89. B
Liminum viſitatione cauſa ex Arabia Romam venit S. Hippolytus Primas, poſtea Epiſcopus, & Martyr Portuen. 110. D
Liberius Papa à Pontificatu dejectus reſtituitur. 10. D
S. Linus II. Papa à clero eligitur. 5. D
Litteræ Ugonis Hoſtien. de obitu Eugenii III. 65. A
S. Liberii confeſſoris inventio corporis. 325. B
Longobardis illata clades. 15. C
Longobardorum devaſtationes prædictæ à S. Redempto Ferentino Epiſcopo. 674. A
Lotharingæ, & Barri Ducatus unio. 143. A
Ludovicus Gallorum Rex à Romano Epiſcopo Portuen crucem recepit in expeditione terræ ſanctæ. 130. C
Ludovicus Borbonius Cardinalis Epiſcopus Præneſtinus baptizavit Franciſcum II. Regem Galliæ, & coronavit Catherinam Reginam. 221. A
S. Ludovicus deceſſit in obſidione Tunetana præſente Rodulpho Cardinali Epiſcopo Albanen legato Apoſtolico. 261. B
S. Ludovici Regis Galliæ proceſſus pro canonizatione conficitur à Rotlando Epiſcopo Spoletino legatu Apoſtolico. 1263. C
Lucenſis civitatis deſcriptio, item diſcurſus de fundatore, & tempore. 789. C
Lucam delata imago ſanctiſſimi Crucifixi. 796. C
Luca colonia Romanorum. 789. D
Luca libertatem bis pecunia redimit. 790. B
Lucæ domini, & tyranni. ibid.
Luca poſt tyrannidem Guiniſii, qui infeliciter obiit. Reſpublica extitit. 790. C
Luca hauſit fidem ab ipſis Apoſtolis, & diſcipulis, Domini. 790. D
Lucæ epiſcopus eſt Princeps Imperii, & utitur pallio. 791. A
Lucenſes Canonici habent uſum mitræ. 791. B
Lucenſium canonicorum reductio ad communem victum. 805. B
Lucenſiũ Canonicorum privilegia. Vide privilegiũ.
Lucenſes privati Epiſcopo, & dignitate canonicali à Gregorio IX. 821. C
Lunen. Sarzanen. Civitatum, & Epiſcopatus deſcriptio, item ruina, & dominium. 833. B.C
Lunenſis Epiſcopus Princeps dicebatur. 833. D.
Lunenſis Catedralis translatio ad Civitatem Sarzanen. 850. D.
Lunenſis Epiſcopatus privilegia. Vide privilegium.

M

MAinardus Epiſcopus Sylvæ Candidæ plures legationes obit. 110. C

Mainardus perperam poſitus Prænestinus Epiſcopus Mapud Ciaconium. 201. B
Malleanum ſedes Epiſcoporum Sabinenſium. 153. B
Malleanum quo tempore factum fuerit ſedes Epiſcoporum Sabinenſium. 181. B
Malleanum conceſſum Epiſcopo Portuen. 118. B
Mantua civitas antiquiſſima Virgilii patria. 857. B
Mantuæ conditorum diſceptatio. ibid.
Mantua hauſit fidem à S. Longino, qui ipſi ſpongiam JESU CHRISTI detulit. 858. A
Mantuæ Domini, & tyranni pluribus temporibus qui fuerint. 858. A
Mantuæ Domina Comitiſſa Mithildes. ibid.
Mantuanus Epiſcopus pluribus Metropolitis ſubjectus, tandem immediate ſubjectus S. ſedi Apoſtolicæ. 858. D
Mantuæ obiit Carolus Calvus Imp. 861. B
Mantuæ excipitur S. Franciſcus ad fundandum monaſterium. 864. B
Mantuanus Epiſcopus trucidatur à ſceleratis, & Pontifex dat litteras pro luitione pœnæ, & cauſæ cognitione. 864. D
Mantuam Pius II. proficiſcitur pro Concilio, & ibi ſanguis D. N. JESU CHRISTI in ejus perſonam patrat miraculum, ac liberat eum à podagra, 869. D.
Mantuanus Epiſcopatus habet Indultum delegandi cauſas in ſecundis, & tertiis inſtantiis. 870. D
Mantuani Epiſcopi electio facta à Papa ob negligentiam capituli. 867. B
S. Marci civitas deſcribitur, & de nomine, & antiquitate diſcutitur. 876. B
S. Margaritæ corporis translatio, 979. C
Marræ familiæ monumentum. 940 D
S. Mariæ Majoris capellæ conſecratio ab Epiſc. Viterbien. 1415. C
Marinus Epiſc. Aprut. fovet partes Gregorii XII. & publicat ſententiā contra Alexandrū V. 366. D
S. Martinus Papa exilio mulctatur ab Imperatore Conſtantinopolitano. 17. A
Martinus Papa V. eligitur à Concilio Conſtantien. 35. D
S. Marcellini Papæ tempore Zeno cum decem millibus ſoc. martyrio coronatur. 10. A
SS. Martyres Anagnini. 306. C
Marſorum regio deſcribitur. 882. D
Marſi in Romanos cōjurant vincunt, & vincūtur. ib.
Marſis qui nomen dederit. ibid.
Marſorum regio continet quatuor civitates deſtructas, & quæ. 883. A
Marſorum Epiſc. eſt regionis, & non civitatis. 883. C
Marſorum privilegia. Vide privileg.
Mathilda Comitiſſa Volaterrano Epiſc. confirmat nonnulla jura. 1436. C
Mathilda Comitiſſa, Domina Mantuæ. 854. A
Mathilda Comitiſſa ejecta à Mantua ab Henrico Imperatore ibi à Manfredo Epiſcopo revocatur, & recipitur. 863. C
Mathildæ Comitiſſæ plures donationes, & privilegia conceſſa eccleſiæ Lucenſi.
Vide privilegia.
Matthæus Epiſc. Albanen Legatus in Gallia continet provincias in obedientiā S. ſedis Apoſtolicæ. 253. C
Matthæus Card. Epiſc. Albanen. vir ſanctus ab Urbe expulſus ab Antipapa. ibid.
Matthæus Epiſ. Albanen. Legatus Apoſtolicus, concedit privilegia Templaribus. ibid.
Maximus Epiſc. Oſtien. numeratur inter primos, qui reperiantur inauguraſſe Pontificem. 49. A
Mediolanenſis, & Ravennatis Eccleſiarum reductio ad obedientiam S. ſedis Apoſtolicæ factæ à S. Petro Damiano Epiſc. Card. Oſtienſi. 58. D
Melphien. civitatis, & ſitus deſcriptio 920. D
Melphien. civitatis antiquitas, dominia, & fundator. ibid.
Melphis plura concilia celebrantur. 921. D
Melphien. Eccleſia habet plura privilegia.
Vide verbum privilegia.
Miraculum ignis Hieruſalem à Portuenſi Epiſc. factum. 125. C
Miraculum B. Petri Ignei Epiſc. Albanen. pertranſitionis per ignem. 251. C
Miramolinus Sarracenorū Rex profligatus. 164. B. C
Miletum civitas antiqua Calabriæ. 942. C
mileti conditores referuntur. ibid.
Miletum opera Rogerii Guiſcardi in Cathedralem erigitur. 942. D
Miletum transferuntur Epiſcopatus Taurianenſis, & Bibonenſis. ibid.
Miletū ampliſſimo templo Epiſcopali exornatur. ib.
Mileti privilegia. Vide privilegium.
Mitram Pontificiam dono datam eccleſiæ S. Pamphili ab Innocentio VII. 1381. A
Moiſettæ civitatis deſcriptio. 916. B
Monaſterium repetit poſt Cardinalatum S. Petrus Damiani. 58. D. & 45. in notis
Monaſterii S. Galgani plurimæ donationes, & privilegia in Epiſc. Volaterranis.
Monaſterii de Carpineto Pinnen. & Hadrien. diœceſis fundatio, & dotatio. 1113. D.
Monaſterii prædicti confirmatio donationis. 1118. D.
Monaſterii de Caſa nova Pinnen. diœceſis fundatio, dotatio, & confirmatio. 1122. B.
Monaſterii Caſæ Marii monumentum fundationis. 1389. A.
Monaſterii Caſæ Marii privilegium, ac receptio ſub protectione S. ſedis Apoſtolicæ. 1392. D.
Monaſterii S. Mariæ ad gradus Viterb. fūdatio facta à Raynerio Card. Capoccio, viro illuſtri. 1410. B.
Moniales Capuccinæ Peruſiæ introductæ. 1170. C.
Monopolitanæ civitatis deſcriptio, & ſtatus Eccleſiæ. 961. B.
Monopolitana privilegia. Vide Privilegia.
Monopolitanæ Iconis Sanctiſs. Virg. invētio. 961. D
Montis Flaſconis deſcriptio, & erectio in civitatem Epiſcopalem. 975. B.
Montis Ilcini deſcriptio, & erectio in civitatem Cathedralem, 991. B.
Montis Peluſii deſcriptio. 998. D.
Mōs Politianus Urbs antiqua deſcribitur. 1002. B.
Mons Politianus patria pluriū virorū illuſtr. 1002. C.
Mōtis Politiani erectio in civitatem Cathedralē. ib.
Montis Ilcin. & Abbatiæ SS. Sebaſtiani, & Antimi privilegia. Vide verb. privileg.
Monumenta ſententiæ Volaterran. Othonis Tertii Imp. 1430. A.
Monumentū Monaſterii S. Pontiani Lucenſis, Beatricis Comitiſſæ, & Gothefredi Ducis. 1435. A.
Mortulana civitas Umbriæ, nunc ibi adeſt eccleſia S. Mariæ in Pantano, recepit fidem à S. Britio Epiſcopo. 1252. B.
Mortis prædictio facta à Card. de Colle medio Fr. Minoritæ. 258. C.
Muſicitoni moderni uſus inventor. 415. C.

N

NArnia civitas Umbriæ antiquiſſima colonia Romanorum. 1007. B.
Narniæ ſitus, & pontis deſcriptio. ibid.
Narnia cur Nequinum dicta. 1007. D.
Narnia ab exercitu Borbonio Caroli V. Imp. deſtructa. 1008. A.
Narniæ tutelaris S. Juvenalis ſervat civitatem ab exercitu Adalberti Etruriæ Marchionis. 1010. C.
Narnia duos Ss. Juvenales Epiſcopos habuit. 1009 B
Narnien. Canonici recipiuntur in protectionem ab Henrico Imperatore. 1013. C.
Narnien. Eccleſia habuit plura privilegia ſummor. Pontificum. 1014. A.
Et vide privilegia.
Navariæ Regnum à locuſtis infeſtatū liberatur à B. Gregorio Oſtienſi Epiſc. ibi à Pōtifice miſſo. 57. D
Nepes civitas Etruriæ antiquiſſima; de ejus nomine diſceptatur. 1023. B.
Neperis ſitus, & ſtatus antiqui diſcurſus. ibid.
Nepeſina in civit. invēta ſunt corpora Ss. Martyrum cū recēti ſāguine millenis ante ann. ſepulta. 1024. A

Nepes hauſit fidem à S. Ptolomæo diſcipulo S. Petri. 1023. D
Nepes una ex 12. primis coloniis Romanor. 1023. C
Neritum, ſeu Nardum civitas antiqua erecta in civitatem ſuppreſſo amplo monaſterio. 1036. A
Neritouenſis Eccleſiæ nobilis diſcurſus. 1036. B
Nicolaus Papa I. vir modeſtiſſimus, & magnæ laudis. 20. D
Nicolaus Boccaſiuus Epiſc. Oſtien. & Veliternen. ad Pontificatum evadit ſub nomine Benedicti XII. 70. D
Nicolans Martini Epiſc. Oſtien. & Veliternen. Interdicit Florentiam, & opera ſua effecit, ut eligeretur in Pontificem Maa. Clemens V. 71. A
Nicolaus Brekſpear Epiſcopus Albanen. Regnum Svetiæ convertit ad fidem, deinde efficitur Pontiſea ſub nomine Hadriani IV. 254. C
Nicolaus Epiſcopus Anagninus cauſa ſchiſmatis contra Benedictum III. 307. C
Numentano Epiſc. Sabin. olim ſubjecta. 154. A
Numento deſtructo Epiſcopatus ejus Sabinenſi unitus fuit, ibid.
Numalius Cardinalis, vir ſummæ paupertatis amator, in Urbis direptione nihil ei reperitur in bonis præter nudum lectulum, ideò carceratur. 292. D
Novatus fuit primus Antipapa. 9. B
Nurſini monaſterii S. Benedicti pluries facta invaſio à fratribus Minoribus. 1263. D
Nurſinum monaſterium S. Benedicti eſt ſubjectum immediate Sedi Apoſtolicæ. ibid.
Nuceria civitas Umbriæ antiquiſſima. 1063. D
Nuceriæ primi martyres pro Chriſto in Umbria extitere. 1064. B
Nuceriæ diœceſis ampla ex ruina quinque civitatum ſedium Epiſcopalium Umbriæ. 1064. C

O

Oblationes factæ altari, & confeſſioni S. Petri certis diebus debentur Epiſc. Sylvæ Candidæ, & Portuenſi. 109. D
Oblationes factæ S. Petri in ejus feſtivitate, & chirotecæ, cum quibus Pontiſea illa die celebravit, debentur Epiſc. Portuen. & Sylvæ Candidæ. 108. D
S. Obediens Epiſcopus Papien. plura miracula patrat. 1077. D
Octavianus de Polo Epiſc. Card. Oſtien. & Veliternen. Urbis Præfectus proficiſcitur ad coronandum Regem Joannem uti Apoſtolicus Legatus in Apulia. 67. B
Oculos eruere facit Abbati Montis Caſini Epiſcopus Marſorum, & ipſe eadem die deceſſit, ſic apparuit vindicta Divina. 888. C
Odoardus Farneſius Cardin. Tuſculanus fundator plurium piorum locorum. 244. D
Olivetanus ordo in diœceſi Aretina fundatus, & privilegiis munitus. 424. D
Oliverii Cardinalis Caraſæ virtus. 181. B
Oliva Card. vir undequaque conſpicuus Umber. 564. D
Optandi Epiſcopatus Cardinalitios jus primus induxit Jordanus Card. Urſinus, vir magnus, & pluribus legationibus clarus. 178. D
Orbetellum conceſſum cum aliis oppidis ab Alexandro Papa Abbatiæ S. Anaſtaſii trium fontium Urbis. 54. B
Ordinationes clericorum, & presbyterorum Baſilicæ S. Petri, & totius Civitatis Leoninæ ſpectant ad Epiſcopum S. Rufinæ, & Portuen. 106. B
Ordini S. Gulielmi conceditur ab Honorio IV. monaſterium Albani. 264 D
Oſtien. Epiſcopus in ordine Epiſcopali poſt Romanum Pontificem eſt primus. 47. B
Oſtia floruit magnitudine, & ædificiis. ibid.
Oſtia condita ab Anco Martio Romanorum Rege. 47. C
Oſtia Romanorum colonia. ibid.
Oſtiæ magnitudo viguit, & crevit uſque ad Claudium Imperatorem, qui ædificavit nobiliſſimum omnium Europæ portum, & civitatem Portuenſem. 47 D
Oſtia floruit quandiu res Romana ſtetit. ibid.
Oſtiæ excidium factum à Saracenis. 48. A
Oſtia inſtauratur à Gregorio Papa IV. ibid.
Oſtia pulcherrima, & forti arce munita à Martino V. & Julio II. Pont. Maa. ibid
Oſtienſis Epiſc. Pontificem Max. conſecrat. 48. B
Oſtien. Epiſc. eſt dominus etiam temporalis civitatuum Veliternen. & Oſtien. ibid.
Oſtien. & Veliternen. Epiſcopatuum unio. 64. C
Oſtiæ miſerabilis præſens ſtatus. 48. A. C
Oſtia colonia Corſorum deducta. 48. A
Oſtiæ reparatio pluries tentata. ibid.
Otho Candidus Cardinalis Epiſcopus Portuen. capitur à Piſanis, qui favebant contra Eccleſiam Federico Imperatori, & in carcerem per biennium detinetur. 132. D
Otho Candidus Epiſcopus Portuen. author magnarum rerum. ibid.
Otho Imperator Furconenſi Epiſcopatui totum integrum comitatum dono dedit. 375. B
Otho Imperator Volaterram reſtituit, Othoniam vocat, 1425. D

P

Pallani monaſterii privilegium. 238. D
Papæ inthronizatio ſpectat ad Epiſcopum Portuen. 106. A
Papia à quo fuerit condita diſceptatur. 1075. A
Papiæ civitatis Regiæ, & antiquæ ampliſſima deſcriptio incipit. 1074. D
Papienſis Academia nobilis, & eruditiſſima. 1076. A
Papia viros in omni genere illuſtres protulit. 1075. B
Papia fidem hauſit primo ipſo tempore naſcentis Eccleſiæ. 1075. C
Papia excisa ab Attila, & Odoacre Regibus Gothorum. ibid.
Papien. Epiſcopus utitur cruce, & pallio ex privilegio Apoſtolico. 1075. D
Papien. Eccleſia habet inumerabilia privilegia. ibid.
Papiæ delatum S. Auguſtini corpus. 1076. B
Papien. Epiſc. poteſt vocare ad ſynodum Archiepiſcopos Mediolanenſem, & Ravennatenſem 1079. A
Papiæ laudes plurimæ. 1074. D & ſeqq.
Papien. Eccleſia habet plura privilegia. Vide privilegium.
Parochiarum fines à ſancto Evariſto Papa deſignatur. 6. D
Paſcha ex decreto ſancti Victoris Papæ celebranda poſt 14. Lunæ. 8. B
Paſtius Epiſc. Aretinus de Republica Florentina optime meritus. 431. D
S. Paulo Papa primo de ſuo cto longum interregnum conſecutum eſt, in quo duo Antipapæ creantur 19. B
Paulus Scholaris Præneſtinus Epiſc. creatur Pont. ſub nomine Clementis III. 200. B
S. Petrus fundata Antiochena Eccleſia, Romam venit. 3. C
S. Petri geſta recenſentur. ibid.
S. Petrus Romæ conſtituit ſummum thronum Pontificium. ibid.
S. Petrus Princeps Apoſtolorum à Chriſto Domino conſtitutus. 5. C
S. Petrus à Domino conſtitutus caput eccleſiaſtic. Hierarchici ordinis. ibid.
S. Petrus martyrio crucis coronatus. ibid.
S. Petrus in Pontificatu Romano ſedit annos vigintiquatuor. ibid.
S. Petrus Damiani Legatus Apoſtolicus in Germania, & Gallia. 58. D
Petrus à Tarantaſia Epiſc. Oſtien. & Velitern. eligitur Papa ſub nomine Innocentii V. 70. A

S. Pe-

S.Petri ſtatuam, quæ extat in Baſilica S. Petri ex ære fieri mandavit Riccardus OliverjusLongolius Epiſc. Portuen. 144.D
Petrus AragoniæRex excommunicatus ob expulſioſinem Epiſc. 141.A
Petrus Epiſc. Sabinen. Legatus Apoſtolicus convocat Chriſtianos in Concilio Montis Peſſulani in Gallia pro auxilio Hiſpaniæ, unde victoria magna apud Chriſtianos ſtetit ex hoſte Saraceno. 162.D
Petrus Epiſc. Albanen. dictus Bocca di Porco, ad Pontificatum aſcendit ſubnomine Sergii IV. 251. A
Petrus de Collemedio Epiſc. Card. Alban. pluribus legationibus claruit. 258.C
Petrus de Collemedio Epiſc. Albaoen. vir doctiſſimus, & magnæ eruditionis, ibid.
Petrus de Monte eligitur Epiſcopus Æſinus, & nondum conſecratus renunciat, ac efficitur miles Hieroſolymitanus, deinde magnus Magiſter. 284.B
Petri à Valle longinqua peregrinatio, & uxoris Armenæ funebris laudatio. 469.D
Petri Tartari Abbatis Caſinenſis diſceptatio optima de non Cardinalatu, & Epiſcopatu Reatin. 1208. D
Pennen, Epiſcopatus unitus cum Adrien. 1111.B
Peruſia civitas antiquiſſima habet prænobilem Legalem Academiam in Europa celebrem. 1153.C
Peruſiæ conditores varii referuntur. Ibid.
Peruſiam Antonius in diſcordia Imperii ſibi pro confugio, & ſede elegit. 1154.A
Peruſiæ victus Antonius deditionem facit. ibid.
Peruſinum incendium. ibid.
Peruſia à Totila Rege Gothorum iterum devaſtata. 1154.B
Peruſia, una cum aliis Etruriæ civitatibus recuperatis è manu Longobardorum à Carolo Magno Imperatore, & Ludovico Pio Romanæ Eccleſiæ dono datur. 1154.C
Peruſi a patria plurium virorum Illuſtrium. ibid.
Peruſia hauſit fidem Chriſtianam à S. Britio diſcipulo S. Petri. 1154.D
Peruſini concitati contra Romanam Eccleſiam à Gentile Balieoneo. 1476.C
Peruſinum cœnobium, & monaſterium fundavit Nicolaus Card. Capoccius. 237. D
Peruſinum Collegium nuncupatum Sapientia vecchia pro ſtudentibus fundavit NicolausCardinalis Capoccius. ibid.
S. Pelagius II. Papa, vir miſericors domum paternam commutat in Xenodochium pauperum. 15. C
Photii Epiſc. Conſtantinopolitani cauſa indigne tractata à Zacharia Epiſc. Anagnino Legato, qui cum ſociis depoſitus fuit. 308.A
S. Pius Papa I. mandavit celebrari Paſcha die Dominico. 7.C
Pius II. deceſſit Anconæ in domo de Fatatis. 339.B
Pientia de nomine Pij Papæ II. ſic dicta. 1174.B
Pientia aucta, & erecta in Cathedralem à Pio Papa Secundo. ibid.
Pientia unita Epiſcopatui Montis Ilcin. ibid.
Pientinæ Eccleſiæ erectionis in Cathedralem bulla. 1175 B
Pientia locus, ubi natus eſt Pius Papa II. è gente Piccolomioea Senenſi, ab eo dilecta plurimum. 1174.B
S.Polycarpus Epiſcopus Romam venit tempore S. Aniceti. 7.D
Poloniæ Regnum prædicatione Ægidij Epiſc. Tuſculani in fide eruditur. 229.C.
Poloniæ Regno ſubuenitur per Cruciatam, & Legatum Apoſtolicum. 264.A
Pontificis Maximi thronus Roma eſt. 3.D
S Pontianus Papa fuit Calphurnii filius. 8.D
S. Pontiani Papæ reliquiæ ad Urbem transferuntur à S.Fabiano Papa. ibid.
Portuenſis Epiſc. primus extitit, qui ex ordine Epiſcoporum electus fuerit ſummus Pontifex. 21.D
Portuenſis civitas habet ſecundam ſedem Epiſcopalem poſt Pontificem Max. & eſt Epiſcopatus Cardinalitius ex 6. Epiſcopis Papæ aſſiſtentibus. 87.A
Portuenſis civitas, ſeu magis portus percelebris in ea ædificatur à Claudio Imperatore. ibid.
Portus Claudii fuit tantæ molis, & magnitudinis, ut reputatus fuerit ex majoribus operibus ab Imperatoribus factis. 88.A
Portuenſibus in fundamentis demerſa fuit navis oneraria, quæ ex Ægypto obeliſcum detulerat miræ magnitudinis, & Romanæ potentiæ index. ibid.
Portuen. civitas varie appellata. ibid.
Portus, qui è miſerabili reliquia ſupereſt, ædificatus fuit à Trajano Imperatore. 89.A
Portuenſis civitas plures martyres protulit. ibid.
Portuenſi in civitate fides originem habuit cum ipſis Urbis fundamentis. 89.B
Portuenſis primus Epiſc. fuit S. Hippolytus martyr, & Doctor inſignis. ibid.
Portuenſis civitas habebat xenodochium pro recipiendis Epiſcopis, & fidelibus proficiſcentibus ad limina SS. Apoſtolorum. ibid.
Portuenſis Epiſcopus unus ex ſeptem Epiſc. Cardinalibus aſſiſtentibus ſummo Pontifici. 89.C
Portuenſis Epiſc. celebrabat feria tertia in Laterano. ibid.
Portuenſi Epiſcopatui facta eſt unio Epiſcopatus Sylvæ candidæ, & S. Rufinæ, ex qua magno privilegiorum cumolo ditatus fuit. 89.C
Portuen. & Sylvæ candidæ Epiſc. in inſula Lycaonia Urbis palatium Epiſcopale, & reſidentiam habebat. 90.A
Portuen. Epiſc. habebat reſidentiam tam in inſula Lycaonia, quam in Eccleſia S. Joannis ad duos pontes. 104.C
Portuenſis Epiſc. regebat Eccleſias Urbis Leoninæ. 90.B
Portuen. Epiſc. prærogativæ. 90.AB
Portuenſi Eccleſiæ, & Epiſcopatui adjudicata fuit Eccleſia S. Adalberti nunc S. Bartholomæi in Inſula. 107.D
Portuenſis Epiſc. inthronizat Papam, 106.A
Portuenſis Epiſcopi juriſdictio. 117.BC. & 121.AB.
Portuenſi diœceſi Tranſtiberina Regio Urbis ſubeſt. 117.D
Portuenſis diœceſis, & Epiſcopatus fines deſcribuntur. 118.B
Portuenſi Eccleſiæ Gregorius Papa IX. confirmavit privilegia. 130.D
Portuen. diœceſis continebat etiam Caſtra Formelli, & Scroſani. ibid.
Portuen. Epiſc. privilegia. Vide verb. privilegium.
Portuenſem Eccleſiam, & palatium Epiſcopale Fulujus Cardinalis Corneus inſtaurat. 148.B
portuenſis Eccleſiæ amplum patrimonium deſcribitur. 116. A
Portuenſis Epiſcopo conceſſæ fuerunt Salinæ. 119.C
Portuenſis Epiſcopus erat Dominus caſtri Cæſani. ibid.
Præneſtina Eccleſia eſt quarta ſedes Epiſcopalis antiquiſſima. 191.A
Præneſtinæ civitatis fundatores referuntur. 191.AB
Præneſtinæ civitatis exordia varia apud plures authores. 191.B
Præneſte dicta, quia montibus præſtat. ibid.
Præneſte extabat 500. annos ante Chriſtum natum. 191.C
Præneſte Romanorum Colonia. ibid.
Præneſte aderat celebre Templum Fortunæ. 192.A
Præneſtinæ ruinæ Templi Fortunæ. ibid.
Præneſtina civitas ex præcipuis urbibus Latii, ac Italiæ. ibid.
Præneſte muſivi operis picturæ, ſeu, ut vocant, muſaici, cœpit origo. 192.A
Præneſtinæ divitiæ. ibid.
Præneſte à Bonif. Papa VIII. deſtructa, & aliis. 192.B.
Præneſte à Columnenſibus reſtituta. 192.C
Præneſte vendita Principibus Barberinis. 193.A

Præneſtino Epiſcopo, qui Antipapam ordinaverat, manus aruerunt. 194 B A
Præneſte dicta civitas Papæ. 192. B
Præneſte Aboriginum ſedes tutiſſima. 191. A
Præneſtina civitas cur antiquitus ſacra dicta. 192. A
Præneſtina civitas obſeſſa ob receptionem Poncellotti, & Fortebracii, & ſub Eugenio Papa IV. iterum exciſa. 192. C
Præneſte quando Chriſtiana fides plantata fuerit. 193. A
Præneſtinus Tutelaris Divus Agapitus Martyr. ib.
Præneſte floruit donec Romanum ſtetit Imperium. 192. B
Præneſtinus Epiſcopus celebrat in Laterano coram Pontifice. 193. B
Præneſtinus Epiſcopus Ubertus legatione Apoſtolica fungitur in Germania pro redarguendo Henrico Imperatore ſimoniacæ labis. 196. B
Præneſtinus Epiſcopus Conon Germanus in pluribus Conciliis anathemate ferit Henricum Imperatorem, qui violentas manus in Pontificem Paſchalem II. injecerat, & carceri mancipaverat. 197. B B
Præneſtinus Epiſcopus à Papa Gelaſio proponitur eligendus in Pontificem Maxim. poſt ſe. 197. C
Præneſtinus Epiſc. Conon. oblatum Pontificatum reſpuit. ibid.
Præneſte altare, & cryptam S. Agapiti ædificat Epiſc. Conon. 197. D
Præneſt. Epiſc. S. Guarinus ſupellectile à Pontifice ſibi dono data devendita, illam pié in pauperes diſtribuit. 198. D
Præneſtinæ Urbis auctor dicitur Caccolus filius Vulcani. 191. B
Præneſtinæ Urbis nomen unde dictum. ibid.
Præneſtina Urbs Aboriginum, & Pelaſgorum antiquorum habitatio. ibid.
Præneſte confugiebant, qui bello tutari vellent. 192. A
Præneſtinorum Canonicorum duodecimus numerus. 193. B
Præneſte Sanctimonialium cœnobium ædificarunt Principes Barberini. 192. C C
Præneſtinum Epiſcopatum invadit Hugo Candidus, qui in Cardinalatu vixit annos 50. vir nigerrimæ mentis, ſchiſmatis, & Antipapæ Clementis impudens ſectator. 196. B
Præneſtinus Epiſcopus Conon legatus Orientis, vir ſanctimonia, & rebus geſtis clarus. 197. B. C
Præneſtinus Epiſcopus Conon electionem de ſe factam in Pontificem mox reſpuit, ac vota Cardinalium transvertit in Callixtum II. 197. C
Præneſtinæ cryptæ dedicationis Epitaphium. 197. D
Præneſtinus Epiſc. Iulius Ungariæ gentes reducit ad partes, & obedientiam Pontificis; abſente Alexandro III. vicariam Urbis regimini operam ita ſedulam dedit, ut vix factioſis illis temporibus amplius deſiderari proloquiere poſſet. 190. A. B
Præneſtinus Epiſcopus Manfredus adſtat cum ſeptem cardinalibus abjurationi factæ à Federico Imperatore teterrimi ſchiſmatis. 199. C D
Præneſtinis Epiſcopis palatium condit propè S. Mariam Majorem Card. Paulus Scholarius. 200. B
Præneſtinis Epiſcopis, & Eccleſiæ confirmat conceſſionem palatii, & oblationis unciam Cœleſtinus Papa. 200. C
Præneſtini Epiſcopi Vidonis magna facinora. 201. D
Præneſtinus Epiſcopus fundat monaſterium S. Petri pro monialibus in oppido Palliani Præneſtinæ Diœceſis. 208. D
Præneſtinum Epiſcopatum ob aëris intemperiem cum Cardinalatu dimittit Stephanus Epiſcopus Strigonienſis. 209. C
Præneſtinus Epiſcopus, quando dictus fuerit Epiſcopus, Civitatis Papalis. 214. B
Præneſte carceri mancipatus Bonifacius VIII. ib.
Præneſtini Epiſcopi opera utitur Bonifacius VIII. pro condendo VI. decretalium libro. 214. D

Præneſtinum Epiſcopatum ultro deponit Antonius Cardinalis Cajetanus in Concilio Piſano pro pace Eccleſiæ, & concordia facienda. 216. C
Privernum Volſcorum caput civitas antiquiſſima deſcribitur. 1279. B
Priverni creditur prædicaſſe Evangelium S. Petrus Apoſtolus. 1279. D
Privernum civitas olim Epiſcopalis. 1280. A. B
Priverni reſtitutio. ibid.
Privernum devaſtatur à Theutonibus. 1279. C
Privernum plures illuſtres viros protulit. 1280. D
Privernatium civium illuſtrium nobilis ſeries, & exacta enarratio. ibid.
Privilegia Eccleſiæ Oſtien. 48. B. C
Privilegium Gregorii IX. conceſſum Veliternenſibus civibus. 68. A
Privilegia, & dos Abbatiæ trium fontium SS. Vincentii, & Anaſtaſii Urbis. 50. A
Privilegiorum confirmatio facta prædictæ Abbatiæ à Gregorio Papa IX. 53. A
Privilegia Aretinæ Eccleſiæ. 410. D
  Luitprandi Regis. ibid.
  Ejuſdem alterum. 411. D
  Caroli Magni. 412. C
  Lotharii Imperatoris. 413. C
  Othonis Imperatoris. 414. B
  Stephani IX. Papæ. 416. B
  Alexandri II. Papæ. 146. D
  Philippi Feder. Imp. filii, Ducis Etrur. 418 B
  Federici Imperatoris. 420. D
  Henrici VI. Imperatoris. 421. A
  Sigiſmundi Imperatoris. 429. A
  Privilegia confirmata Furconienſibus Epiſcopis. 375. B
Privilegia Aſculanæ Eccleſiæ. 440. B
  Othonis Imperatoris. 443. D
  Conradi Imperatoris. 444. C
  Henrici Imperatoris. 447. A
  Ejuſdem alterum. 447. D
  Leonis IX. Papæ. 449. C
  Henrici Imperatoris ſententia. 450. D
  Lundigeri Urbis comitis. 440. B
  Idem diſcutitur. 441. B
Privilegium Alexandri Papæ III. conceſſum Abbatiæ novi portus Anconæ. 331. C
Privilegia Aſculanæ Eccleſiæ confirmantur à Lothario Imperatore. 451. D
  Federici Ænobardi. 456. C
  Henrici Sexti Imperatoris. 458. B
  Ejuſdem aliud. 459. B
  Aliud ejuſdem. 460. A
Plura alia ejuſdem Imperatoris privilegia ad favorem dictæ Eccleſiæ Aſculanæ. Vide à col. 461. uſque ad. 465.
  Conſtantiæ Imperatricis. 461. B
  Legati miſſi ab Imperatore. 461. C
  Othonis Imperatoris. 462. C
  Federici Regis Siciliæ. 463. A
  Alexandri IV. Papæ. 465. C
Privilegium Camerinenſis Eccleſiæ conceſſum à Federico II. Imperatore. 555. D
Privilegium Abbatiæ Cavenſis Urbani Papæ II. 607. D
Privilegia Eugubinæ Eccleſiæ, & Civitatis. 636. D
  Innocentii II. Papæ. 636. D
  Cœleſtini II. Papæ. 637. C
  Alexandri III. Papæ. 638 C
  Cœleſtini III. Papæ. 641. C
  Innocentii III. Papæ circa electionem canonicorum. 642. C
  Nicolai IX. Papæ. 646. A
  Henrici VI. Imperatoris 640. C
  Othonis IV Imperatoris 643. D
  Federici II. Imperatoris. 645. B
  Gregorii XIII. Papæ. 652. D
Privilegia Fulginatenſis Eccleſiæ à col. 691. D. ad 711
  Henrici IV. Imperatoris. 691. D
  Innocentii II. Papæ. 693 A
  Innocentii III. Papæ. 697. D

Iulii Cardinalis S. Marcelli legati Apoſtolici. 694. D
Privilegia Fundanæ Eccleſiæ. 721. D
Riccardi Comitis. 723. D
Confirmatio ejuſdem. 724. D
Privilegia Interamnenſis Civitatis, & Eccleſiæ 753. A
Othonis IV. Imperatoris. 754. A
Aliud Honorii Papæ. 754. C
Reſtitutio bonorum Eccleſiæ Interamnenſis. 757. A
Privilegia Lucenſis Eccleſiæ. 798. A
Ludovici Imperatoris. ibid.
Caroli Mani. 798. D
Item judicium Papæ, & Imperatoris. 799. C
Adalberti Marchionis. 800. D
Lotharii Regis, & ejus uxoris. 801. C
Conradi Imperatoris. 806. A
Bonifacii Marchionis Etruriæ. 806. D
Alexandri Papæ. 809. A
Ejuſdem aliud. 811. B
Aliud ejuſdem. 812. C
Gregorii VII. Papæ. 813. C
Comitiſſæ Mathildis. 814. B
Ejuſdem aliud. 815. B
Item aliud ejuſdem cum duobus aliis ſequentibus à col. 816. D uſque ad 818.
Gelaſii II. Papæ. 818. D
Alia aliorum Pontif. à col. 819. D ad 822. A
Privilegia Lunenſis Sarzanenſis Eccleſiæ. 835. B.
Berengarii Regis. 835. B
Othonis Magni Imperatoris. 836. D
Othonis II. Imperatoris. 837. D
Alberti Marchionis. 840. D
Privilegiorum occaſione facta pax cum Marchionibus Maleſpinis. 841. D
Donationes factæ ab Epiſcopis. 844. D
Juramentum hominum Civitatis Sarzanenſis factum in manibus Epiſcopi ſuper fidelitate. 845. C
Eugenii Papæ III. 845. D
Alexandri III. Papæ. 847. A
Federici Æneobarbi Imperatoris. 848. 3
Aliud ejuſdem. 848. D
Honorii III. Papæ. 852. A
Rodulphi I. Imperatoris. 853. C
Privilegia Melphienſis Eccleſiæ. 923. A
Paſchalis II. Papæ. 924. C
Cœleſtini III. Papæ. 925. B
Nicolai Papæ. 929. D
Caroli II. Neapolitani Regis. 930. B
Roberti Neapolitani Regis. 931. A
Eorumdem confirmatio. 931. D
Sententiæ, & privilegiorum intimatio comiti Montorii. 934. D
Ladislai Regis Neapolitani. 935. C
Nicolai V. Papæ. 937. D
Pii II. Papæ. 938. B
Privilegia Militenſis Eccleſiæ. 943. B
Rogerii Guiſcardi. ibid.
Callixti II. Papæ. 951. C
Eugenii III. Papæ. 952. C
Privilegia Papienſis Eccleſiæ. 1085. B
Joannis VIII. Papæ uſus pallii, & crucis. ibid.
Paſchalis II. Papæ. 1090. A
Honorii Papæ III. 1098. B
Sixti Papæ III. 1108. B
Privilegia Pennen. Eccleſiæ, & Abbatiæ à col. 1112. D
Berardi comitis donatio. ibid.
Gregorii IX. Papæ. 1122. B
Urbani IV. Papæ. 1146. D
Innocentii IV. Papæ. 1130. D
Benedicti XII. Papæ. 1147. D
Privilegia Epiſcoporum Portuenſium, & S. Rufinæ, ſeu Sylvæ Candidæ. 91. D
Sergii III. Papæ, una cum donatione. ibid.
Joannis Papæ XIX. una cum conceſſione totius civitatis Leoninæ in ſpiritualibus. 93. C

A Ejuſdem quod primus ad coronandum Imperatorem vocetur. 98. B
Benedicti IX. Papæ. 100. B
Joannis XIII. confirmatorium aliarum gratiarum hactenus conceſſarum, ac deducendi aquam Tiberis. 114. D
Benedicti VIII. Papæ conceſſionis patrimonii, & diœceſis. 116. A
Joannis XIX. conceſſionis Salinarum. 119. C
Joannis XIX. Papæ confirmatio conceſſionis Benedicti Papæ VIII. 120. B
Leonis IX. Papæ. 120. D
Gregorii IX. Papæ confirmatio privilegiorum. 130. D
Ejuſdem ampliatio diœceſis Formelli, & Scroſani. ibid.
Privilegia Reatinæ Eccleſiæ, & Epiſcopatus. 1196. C
Anaſtaſii III. Papæ. 1198. B
Federici I. Imperatoris. 1200. D
B Privilegia Spoletanæ Eccleſiæ, & Epiſcopatus. 1278. C
Alexandri II. Papæ. 1260. B
Urbani III. Papæ. 1261. B
Urbani VIII. Papæ conceſſionis Roſæ aureæ. 1250. A
Andreæ Epiſcopi. 1258. C
Bonifacii IX. Papæ. 1266. D
Privilegium Verulanæ Eccleſiæ, & Epiſcopatus à col. 1390. B. ad 1399.
Urbani II. Papæ. ibid.
Privilegia Volaterranæ Eccleſiæ, & Epiſcopatus. 1427. C
Ludovici Imperatoris. ibid.
Aliud ejuſdem. 1428. C
Mathildis Comitiſſæ. 1436. C
Paſchalis II. Papæ. 1438. D
Philippi Ducis Tuſciæ. 1444. B
Henrici VI. Imperatoris tria alia. 1443. B
Innocentii III. Papæ. 1445. B
C Othonis IV. Imperatoris. 1447. A
Innocentii Papæ III. literæ. 1449. B
Caroli IV. Imperatoris. 1454. B
Ejuſdem aliud exemptionis à pedagiis. 1455. C
Privilegia Abbatiæ Montis Ilcini Vallis Starciæ, olim Cluſinæ Diœceſis. 992. A
Henrici Imperatoris. ibid.
Anaſtaſii Papæ. 993. C
Privilegia Amerinæ Eccl. & Epiſcopatûs. 299. D
Urbani V. Papæ. 300. C
Clementis IV. Papæ. 299. D
Privilegia Monopolitanæ Eccleſiæ, & Epiſcopatus. à col. 993. A
Urbani Papæ II. ibid.
Callixti II. Papæ. 963. D
Eugenii Papæ III. 964. C
Ferdinandi I. Regis Neapolitani. 969. D
Alexandri III. Papæ. 965. C
Privilegium inungendorum Regum Franciæ Rhemenſibus Archiepiſcopis conceſſum confirmatur
D ab Apoſtolico Legato. 202. A
Privilegia Eccleſiæ Præneſtinæ. 200. B
Cœleſtini Papæ III. conceſſionis Palatii. ibid.
Confirmationis erectionis, & donationis Monaſterii Palliani Præneſtinæ diœceſis Innocentii Papæ III. 209. C.
Provinciarum Geographiam ſuis ſcriptoribus particularibus author remittit. 1. A
Provinciæ gentilium an conveniant cum regimine ecclesiaſtico. In princ.
Provincia gubernatur ab Archiepiſcopis, non ab Epiſcopis ibidem.
Provincialia concilia. Vide concilium.
Purpuræ uſus Cardinalibus Regularib. non dabatur, & ideo Philippus de Camera Monachus. Card. ea uſus eſt ex privilegio. 242. C

Q

Qualitas, & denominatio civitatis in Italia non non competit oppidis, niſi habeant proprium Epiſcopum. 1401. C
Qualitas laborum pro Apoſtolica ſede ſuſceptorum à Jacobo Cardinali Pecoraria. 207. C
Quare fuerit introducta campanæ pulſatio ad miſſam. 201. D
Quanta fuerit conſtantia Jacobi Card. Pecotariæ dignoſcitur ex reſponſione data Imp. petenti ejus amicitiam poſt carcerationem, in qua eum detinuerat. 208. C
Quatuor unciæ ſtagni Portuenſis ſpectant ad Epiſc. Card. d. Civitatis. 117. C
Quæſtio inter Epiſcopos Reatinos dirimitur à Pontifice excluſione omnium electorum. 1205. A
Quæſtio inter canonicos S. Pamphili, & Sulmonenſes terminatur ab Urbano Papa VIII. 1383. D
Qpomodo habiti fuerint Cardinales capti à Piſanis, & Imperatore. 208. B
Quomodo Papa correxerit Epiſcopum aſſumptum ex ordine regulari, nimis laxe in Epiſcopatu viventem. 1130. D
Quot legationes Apoſtolicas obierit Stephanus Epiſcopus Strigonienſis. 211. A

R

Raphael Riarius Epiſcopus Oſtien. & Veliternen. conjurat in Leonem Papam X. 78. A
Raveliæ Urbis deſcriptio. 1181. B
Ravellatum eivium, eorumque geſtorum narratio. 1181. C.
Ravellenſes cives ex fundatoribus religionis S. Ioannis Hieroſolymitani. 1181. D
Ravellæ Urbis ædificatio. 1181. C
Ravellum ob benemerita in Robertum Epiſcopatu ornatur. 1181. D
Ravellenſi Epiſcopatui Scalen. unitus. 1182. C
Ravellenſis Eccleſia ditatur privilegio à Paſchali Papa II. 1184. A
Ravennates Præſules ad obedientiam Romani Pontificis teducti. 17. D
Rapolliæ Epiſcopatus Melphien. unitus. 922. A
Reate civitas Antiquiſſima deſcribitur. 1194. C
Reate ſitus, ac qualitas morum. ibid.
Reate templum Veſtæ celebre exiſtebat. Ibid.
Reatini à quo fidem Chriſti habuerint. 1194. D
Reatinæ reliqaiæ nobiles. 1195. B
Reatino Epiſcopo Anaſtaſius Papa IV. amplum patrimonium concedit. 1198. B
Reate à Rogerio Rege deſtructa, & opera Adenulphi Epiſcopi reædificata. 1201. D
Reate dignitate Epiſcopatus, & nomine civitatis exuta ob interſectionem Epiſcopi. 1211. B
Recinetum, ſeu Recanati civitas ædificatur ex ruinis Helviæ Recinetæ. 1217. B
Recinetum erigitur in civitatem, & Epiſcopali dignitate decoratur à Gregorio Papa IX. ibid.
Recineti Epiſcopatus erectionis literæ Gregorii IX. & translatio ad eum Epiſcopatus Auximani. ibid.
Recinetenſes cives laudati à Gregorio IX. quod fideles Eccleſiæ fuerint contra Federicum Imperatorem. 1217. D
Recinetum civitas factioſiſſima. 1218. A
Recineti civitas variè ob factiones plectitur. 1218. B
Recineti, ſeu Recanaten. civitas privatur Epiſcopatu, & Maceratenſi Epiſcopo ſubiicitur. ibid.
Recinaten. Epiſcopatus unitur Lauretano noviter erecto. 1218. C
Recinatenſis civitatis, & Epiſcopatus reſtitutio. 1218. B
Redimendis captivis e manu infidelium magnam opem adhibet Ioannes IV. Pont. Max. 16. D
Reformationis norma præſcripta à Pontifice facienda regularibus. 707. B
Reges Primi Romanorum. 2. D
Regum Romanorum naturales propenſiones, & genia. ibid.
Regum Galliæ inunctio Rhemenſi Atchiepiſcopo conceſſa à S. Sede Apoſtolica. 202. A
Regem Belam anathemate perculit Stephanus Cardinalis Strigonienſis. 211. A
Regina Catherina Pariſiis coronatur ab Epiſcopo Cardinali Præneſtino. 221. A
S. Reguli Archiepiſcopi inventio corporis facta ab Epiſcopo Lucenſi. 796. C
Religio Hieroſolymitanorum Equitum S. Joannis fundata ab Amalphitanis, Scalenſibus, & Ravellenſibus civibus. 1181. D
Reliquiæ S. Victoris conceſſæ Volaterranæ Eccleſiæ à Calliſto Papa II. 1439. C
Rhemenſem Archiepiſcopatum datur Vldoni Epiſc. Præneſtino ob nullitatem electionis ab Innocentio Papa III. 203. A
Remenſis Archiepiſcopi nullitas electi cauſæ recenſentur in epiſtola Innocentii Papæ III. 203. B C
Renunciatio Epiſcopatus callide facta à familiari Epiſcopi Marſorum. 914. B
Renunciatio facta invito Epiſcopo ob ampliſſimas facultates, & mandatum, ob quæ caruit Epiſc. ſuo Epiſcopatu cauſa fraudis familiaris ſui. ibid.
Repudium Reginæ Francorum à Joanne Epiſcopo Sabinenſi Legato Apoſtolico prudenter vetitum. 162. C
Riccardus Epiſcopus Albanen. Legatus Apoſtolicus in pluribus locis mira fecit, ſed ſuſpectus de ſchiſmate, & ambitu Pontificatus. 252. D
Riccardus Rex Britanniæ Lucenſi in civitate deceſſit. 795. D
Robertus Guiſcardus Melphiæ præſtat juramentum fidelitatis ſummo Pontifici. 922. D
Robertus Epiſcopus Aquinas concionator inſignis. 399 A
Rodoaldus Epiſc. Portuen. male ſe geſſit in legationibus, & præcipue Conſtantinopolitana; ideò à Nicolao Papa depoſitus. 112. C
Rodericus Borgia Epiſc. Portuen. eligitur Pontifex ſub nomine Alexandri VI. 145. B
Rodulphus Caprarius Epiſcopus Albanenſis coronat Carolum Siciliæ Regem, eumque juvat pro recuperatione Regni adverſus Manfredum. 261. B
Rodulphus Caprarius Epiſcopus Albanen. Legatus Apoſtolicus in bello ſacro præſens fuit obitui S. Ludovici Regis Galliæ. ibid.
Romana ſedes in Latio poſita. 1. A
Romuli artes ad efficiendum, ut urbs incoleretur. 2. B
Romuli bella, & pax cum Sabinis. ibid.
Romuli geſta, qui & vi ſublatus dicitur. 2. C
Romanæ Urbis tempus ædificationis refertur. 2. B
Romana Eccl. eſt mater omnium Eccleſiarum. 4. B
Romanæ Eccleſiæ ut ſplendor luceſceret, S. Petrus Epiſc. illi immediate ſubjectos creavit. 4. D
Romanæ ſedis laudes. 4. A
Romanorum manus multo ſanguine Chriſtianorum maduere. 3. B
Romana ſedes Apoſtolici culmen honoris. 1. A
Romanus Bonaventura Epiſc. Portuenſis Legatus Apoſtolicus, vir magnus. 130. B. C
Roma ſtabit, donec erunt homines. 2. C
S. Rufini Marſorum, & Aſſiſienſis Epiſc. vita copioſe deſcripta. 885 A

S

Sabinianus Papa annonæ copia recreavit populum Romanum. 16. A
Sabina provincia à Sabo dicta. 154. B

Sabinæ deſcriptio, & fines. 154.B
Sabina unde dicta. ibid.
Sabo idem quod Deus Fidius, 155.A
Sabina patria Tatii, & Numæ Pompilii Regum Romanorum. 155.B
Sabinorum incremento Urbs Romana crevit. ibid.
Sabinenſis Epiſcopatus deſcriptio. 153.A.B
Sabini fidem Chriſti hauſere ab ipſis primis temporibus Apoſtolorum. 155.D
Sabini Martyres habuere ipſa tum naſcente Eccleſia. ibid.
Sabinus Epiſcopus unus ex 7. antiquis aſſiſtentibus Epiſcopis Romano Pontifici. 156.A
Sabinus Epiſc.& S. Euthimii idem eſt. 156.C
Sabini Epiſcopi attentatum contra Abbatiam Farfenſem. 159.C
Sabinenſis Epiſc & capituli concordia. 162.D
Sabinen. Epiſcopatus translatio ad oppidum Malleani. 181.B
Sabinorum Epiſcoporum ſeries. 156.C
Sanguis Domini noſtri Jeſu Chriſti Mantuæ ſervatur. 862.C
Sanguis s. Pantaleonis in civitate Ravelli ſingulis annis in ejus feſtivitate ebullit. 1182.A
Salutiarū civitas Pedemontana deſcribitur. 1225.C
Salutiarum civitas cur ſic dicta referuntur plures opiniones: 1225.D
Salutiæ eriguntur in civitatem cathedralem Epiſcopatus à Julio II. Pont. Max. 1226.A
Salurinæ Eccleſiæ erectionis in cathedralem bulla. 1226.C
Salutiarum Marchioniſſæ ſcribit Julius Papa Secundus. 1229.A
Salutiarum Marchionatus commutatio cum provincia Briſſa. 1230.C
Schiſma primum in Eccleſia Dei. 9.B
Schiſma teterrimum abjuratur à Federico Imp. coram ſeptem Cardinalibus. 199.C
Scriptores vitarum ſummorum Pontificum recenſentur. 5.A
Seculariƺatio Eccleſiæ Engubinæ. 651.A
Seculariƺatio Eccleſiæ cathedralis Perusinæ. 1166.A
Sententia lata ſuper differentiis Anagninis. 313.A
Sepultus fuit vivus Cardinalis Romelinus. 272.B
Sergii Epiſcopi Nepeſini, & fratrum donationes. 1026.A
Sergius Tertius per triennium ſedem Pontificalem uſurpat. 22.C
Seria, ſive Setinum pervetuſtum oppidum, olim fuit ſedes Epiſcopalis. 1282.C
Sexto decretalium condendo Bonifacius Papa Octavus utitur opera Gulielmi Mondragoſi. 214.D.
Sextum decretalium Bonif. Papa VIII. in concilio Lugdunen. molitur, & publicat. ibid.
Siciliæ Legatus Card. Berardus de Berardis de Callio in Umbria. 213.A
Sico Epiſcopus Oſtien. Antipapa ſub nomine Leonis Octavi. 56.B
Signia civitas antiqua Romanorum colonia. 1234.C
Signia cur ſic dicta. ibid.
Signia patria S. Vitelliani Papæ. 1235.A
Signiæ Dominus Antonius Cardinalis Barberinus. ibid.
Signinæ Eccleſiæ Epiſcoporum ſeries: 1235.C
Signia quo tempore fidem hauſerit. 1235.A
Signini Vini virtus. 1234.D
Silvæ Candidæ deſtructio. 89.D
Silvæ Candidæ deſcriptio. 89.C.D.
Silva Candida locus, ubi martyrio coronatæ fuerunt SS. Rufina, & Secunda. ibid.
Silvæ Candidæ Epiſc. unus ex ſeptem Aſſiſtentibus Epiſcopis Cardinalibus Rom. Pontifici. ibid.
Silvæ Candidæ Epiſcopatus unitus Portuen. ibid.
Silvæ Candidæ Epiſc. plura donantur à Sergio Papa Tertio. 91.D
Silvæ Candidæ cauſa pro tertiis menſæ in oppido Galeriæ agitatur in Concilio Romano. 98.C.
Silvæ Candidæ Epiſcopo datur decretum favorabile
A in cauſa tertiarum. 99.C
Silvæ Candidæ Epiſcopus ſuccedit decedentibus abſque teſtamento. 103.D
Silvæ Candidæ Epiſcopus plura annua ex confeſſione S. Petri in Vaticano percipiebat vi privilegii. 108.D
Silvæ candidæ Epiſc dabantur chirotecæ, cum quibus Pontifex illa die celebrarat ad altare Sancti Petri. ibid.
Silvæ Candidæ Epiſc. erant perpetui S.R.E. Bibliothecarii. 109.A
Silvæ Candidæ Epiſc. Victor II. Papa confirmat privilegia. ibid.
Silvæ Candidæ Eccleſ. quando ſeparata à Portuen. Epiſcopatu. 144.A
s. Silveſter Papa vir magnus multa peregit cum Conſtantino Imperatore pro eccleſia; vixit in Pontificatu annos xxij. 10.C
s. Silverius Papa martyr relegatur in Inſula Palmaria, ubi deceſſit. 14.D
Symmachus Papa exagitatus à Laurentio Antipapa,
B & à Theodorico Rege ei Papatum adjudicatur. 13.D.C
s. Simplicius Papa Petrum Alexandrinum Epiſcopum hæreſi Euthychetis infectum anathemate ferit. 12.C
s. Siricius Papa celebrat concilium in baſilica s. Petri. 11.B
s. Sixtus Primus Papa addit canoni miſſæ verba: Sanctus Sanctus. 7.A
s. Sixtus II. Papa ſolatur S. Laurentium, ac diem martyrii prædicit. 9.C
Sixtus V. Papa fundavit, & dotavit Canonicatus Tuſculanos. 227.D
Societates laicorum quale antiquum ſimbolum habuerint. 1302.C
Soderini Cardinalis frater Vexilliferatu patriæ deficitur. 1460.A
Sora civitas antiqua colonia primum Samnitum, poſtea Romar. colonia, & municipium. 1243.B.C
Soræ ſitus, & ædificatores deſcribuntur. ibid.
C Sora paſſa eſt incendium tempore Federici Imperatoris. 1243.C
Sora patria Card. Baronii. ibid.
Sora tempore naſcentis Eccleſiæ martyres inſignes habuit. ibid.
Sora fidem Chriſti recepit temporibus Apoſtolorum. ibid.
Spoletum civitas Umbriæ antiquiſſima, Ducatus Spoletani caput. 1250.B
Spoleti primi incolæ, & ædificatores. 1250.B.
Spoleti denominatio, & ſitus. 1250.C
Spoletum conſtitutum pro ſede Longobardorum, & erectum in Ducatum. 1250.C
Spoletum à Gothis captum, ac exciſum à Narſete refectum, & inſtauratum. 1250.C
Spoletum habet ampliſſimam diœceſim. 1250.C
Spoletinum Ducatum extincto Deſiderio Romanæ Eccleſiæ donatur à Carolo Magno. 1250.C
Spoletini ſe dederunt Eccleſiæ, & barbam, ac caput in ſignum odii Longobardorum raſerunt.
D 1250.D
Spoletinorum Ducum ſeries. 1250.C.D
Spoletum patria plurium virorum Illuſtr. 1249.B
Spoletinis S. Britius diſcipulus S. Petri prædicat. 1249.B
Spoletinæ Eccl. & Martyrum deſcriptio. 1249.C
Spoletina Eccleſia decoratur à Summo Pontifice Urbano VIII. dono aureæ Roſæ. 1250.A
Spoletanæ Eccleſiæ privilegia ſuppleta. Vide in verb. privilegia.
Spoletanæ Eccleſiæ indulgentia perpetua. 1266.D
Spoleti moratur Gregorius Papa Nonus, & pacem pertractat legatione Jacobi Pecorariæ Cardinalis. 207.C
Spoletani Ducis donatio facta Monachis Camerineo. 552.A
Stagni Portuen. quatuor unciæ ſpectant ad Epiſc. Portuen. 117.C

Stepha-

A Stephanus Papa VII. violenter Pontificatum invadit; poſtea in carceribus ſtrangulatur. 22. A
Stephanus Alberti Epiſc. Oſtien. & Veliternen. eligitur Papa ſub nomine Innoc. V. 71. D
Strigonienſis Epiſc. dimittit Cardinalatum, & Præneſtinum Epiſcopatum, & redit ad primam Eccleſiam. 209. C
Sulmo civitas antiqua ædificata ex ruinis Corfinii. 1358. C
Sulmonenſis, Valvenſis, & Corfinii unitæ Eccleſiæ. ibid.
Sulmone S. Petrus Cœleſtinus ſui ordinis fundamenta jecit. 1359. B
Sulmonenſis Eccleſiæ donationes, vide verb. donatio.
Sutrium colonia, & municipium Romanorum. 1273. B
Sutrinæ civitatis nomina excutiuntur. Ibid.
Sutrii duo concilia celebrata fuere. 1273. C
B Sutrinæ Eccleſiæ Nepeſina unita ſub Eugenio Papa IV. 1276. D

T

TErami, ſeu Aprutin. Epiſcopatus privilegia, ſtatus, & alia, vide in verb. Aprutin.
Terracina civitas Latii antiquiſſima varié appellata. 1278. 1
Terracina colonia, & municipium Romanorum. ibid.
Terracinæ plures Ss. martyrii palmam obtinuere. 1278. D
Terracinenſi Eccleſiæ unitæ fuerunt Privernas, & Setinæ. ibid.
S. Theleſphorus Papa Jejunium quadrageſimale renovat. 7. B
Theodorus Papa tantæ liberalitatis fuit, ut creditum ſit nullas ei opes ſufficere. 16. D
Theodinus Epiſcopus Portuenſis Legatus in Anglia pro cauſa S. Thomæ Cantuarienſis Epiſc. 117. A
Thebaldus patruus Comitiſſæ Mathildis Epiſcopus Aret. 415. A
S. Thomas Cantuarien. Epiſc. Signiæ inter Sanctos relatus. 127. A
Tibur civitas antiquiſſima, à quibus condita. 1301. C. D
Tiburtina villa Hadriani Imp. nunc Eſtenſes horti. 1302. A
Tiburis erat celebre templum Herculis, ad quod profecturi, ac venientes ab expeditionibus accedebant. ibid.
Tiburtinæ lapidum inſcriptiones nuper inventæ. 1302. C
Tiburtinæ Eccleſiæ regimen ex præſcripto Nicolai V. 1310. D
Tipherni deſcriptio, item diſceptatio de conditore. 1316. B.
Tiphernina Villa Plinii junioris. 1316. B
D Tipherni varii Domini, & excidium. ibid.
Tiphernum poſt varios dominatus tyrannicos, contemptus cenſurarum, & aſſertionem in rempublicam à Sixto IV. armis ſub ditione ſedis Apoſtolicæ reducitur. 1316. D
tituli Cardinalium S. Evariſtus Papa Primus diſtribuit. 6. C
Trauſtiberina Regio Urbis juriſdictionis Epiſcopi Portuenſis. 123. D
Tranſtiberina Regio Privernatibus aſſignata à Romanis. 1279. C
Trojæ civitatis Apuliæ conditor, quis fuerit, & ejus antiquitas. 1334. B
Trojanæ Eccleſiæ, & Epiſcoporum deſcriptio. 1336. A. B
Trojæ habuit concilium Epiſcoporum Urbanus Papa II. 1335. D
Tudertum civitas Umbriæ antiquiſſima, varie dilacerata ruinis, Templum Martis prænobile habuit. 1349. B
A Tudertum hauſit fidem Chriſtianam à primis patribus Eccleſiæ. 1349. C
Tudertum patria S. Martini Papæ, & aliorum virorum illuſtrium. ibid.
Tudertini ejiciunt Raynutium de Aptis eorum Epiſcopum è civitate, & Archivium igni dant. 1353. D.
Tudertinæ Eccleſiæ conſtitutiones conficiuntur ab Andrea de Aptis Epiſcopo. 1354. A
Tumulus S. Thomæ Aquinatis. 1197. B
Tuſchi Card. Dominici vita, ortus, & res geſtæ. 1313. A
Tuſcaneaſis cleri reſtitutio ad ſua jura. 1416. B
Tuſcanen. Eccleſia Viterbienſi unita. Vide Viterbium.
Tuſculanæ civitatis origo, & antiquitas. 225. A
Tuſculani certant cum Romanis. 226. B
Tuſculum à Romanis everſum. 227. A
Tuſculum nunc appellatur Fraſcati ob diſperſionem habitatorum, qui tentoria incolebant. 227. B
B Tuſculanus Epiſcopus unus ex ſeptem Apoſtolicis aſſiſtentibus Romano Pontifici, ubi nunc ſedem habeat. 227. C. D
Tuſculanæ Cathedralis erectio, dos, & canonicatuum fundatio. 227. D
Tuſculanæ Eccleſiæ Lavicana ſubjecta. 228. D
Tuſculano Epiſcopo pro ſua ſede in Urbe fuit conceſſa eccl. S. Mariæ de Monaſterio. 231. D

V

VAlentinus Silvæ Candidæ Epiſc. in portu à Gothis manibus truncatur, & in concilio per alium ſubſcribit. 91. A
Valentinianus Imperator S. Damaſo Papæ obſequens. 1289. D
Valentiniani Imperatoris filia à dæmone obſidetur eo quia ædificationem Eccleſiæ impediebat, pœnitens miraculoſe liberatur. ibid.
Valven. & Sulmonen. Epiſcopatus unio antiqua. 1358. D
Valven. Provincia quare ſic dicta. 1358. B. C
Valven. Epiſcoporum antiqua ſeries ex codice Vaticano. 1359. D
Varanorum diſcordia ab Epiſcopo Camerinen. ſedata. 562. B
Varanæ gentis Umbræ laudes. 557. D
Velinus lacus, & paludes mira edentes prope Reate. 1194. D
Velitræ Volſcorum civitas colonia Romanorum rebellat à Romanis. 41. B
Velitræ gentis Octaviæ origo. 41. A
Velitræ fidem receperunt ab ipſis Apoſt. 42. A
Veliternen. Epiſcopatus unus ex ſeptem aſſiſtentibus Pontifici eſt unitus Oſtienſi ab Eugenio III. 42. B
Veliternenſibus S. Petrus delegat S. Epaphroditum Chriſti diſcipulum ad inſtruendos in fide. 42. A
D Veliternen. privilegia Paſchalis II. & Gregorii IX. Pontificum. 46. A 68. A
Veneti eiiciunt gentem Carariam, & Stephanum Epiſc. à Patavio ab ipſis occupato. 367. D
Verulana civitas antiquiſſima. 1386. D
Verulis adeſt corpus S. Mariæ Jacobi, & plurium aliorum martyrum 1387. B.
Verulani clerici ſevere moniti ob pluritatem beneficiorum. 1395. A
Verulanæ Eccleſiæ Urbanus II. concedit privilegium. 1390. B
Vido Cardinalis Epiſc. Præneſtinus Legatus Apoſtolicus Galliæ, & Angliæ Reges in pace continet comminatione anathematis. 201. D
Vido legatus pro confirmatione facienda à Pontifice electionis Othonis Imp. ibid.
Vido Card. primus qui invenit pulſationem campanæ in elevatione ſanctiſs. Oſtiæ. ibid.
Vido Graſſus ad Pontificatum evadit ſub nomine Clementis IV. 172. B
Vidonis de Pare, & de Papa diverſitas. 202. D

A

Vigilius Antipapa perturbationes, quas excitavit ipſe perpeſſus extorris obiit. 15. A
Vita S. Berardi Epiſc. Marſnrum Card. 893. D
Virginibus puellis Fulgioium delatis opitulatur Epiſenpus divino monitn. 700. B
Vita S. Lanfranchi Epiſc. Papien. 1093. A
Vita S. Britii Umbrorum Apnſtoli. 1251. C
Vita S. Sabini Epiſc. Spoletani. 1253. C
Vinci in amore turpiſſimum eſt. 1316. C
Viterbii antiquitas diſcutitur. 1401. B. C
Viterbium protulit plures viros illuſtres, & præcipue ouper Scipinnem Card. Cobellutium. 1401. D
Viterbii plures Pontifices Romani deceſſerunt. 1402. C
Viterbienſi Eccleſiæ nnitæ fuerunt plures ſedes Epiſcopales civitatum dirutar. Tuſcanen. Ferentinæ, Bledanæ, & Centumcellen. ibid.
Viterbienſes vincunt Ferentanos. 1404. A
Viterbienſes deficiunt à Pontifice ad Federicum Imp. 1411. C

B

Viterbienſibus ſcribit Innocentius Papa IV. ſuper def. 1412. A
Viterbien. factiones, & tyrannides extioctæ. 1411. D
Vmbri Romanis ſemper amici. 546. D
Vnio Civitatis Caſtellanæ cum Epiſcopatu Hortano. 399. C
Vnionis Eccleſiarum Terracinen. Privernat. & Setinæ confirmatio. 1193. D
Vnio Epiſcopat. Silvæ Cand. Portuen. 89. C
Vngariæ, & Pannoniæ populi reducti ad obedientiam Rom. Pontif. 199. B
Volaterra civitas antiquiſſima deſcribitur. 1425. B
Volaterra Romanorum colonia, nobiliſſima, & potentiſſima exciſa à Paononiis. ibid.
Volaterra prima civitas Etruriæ, quæ receperit fidem Chriſtianam. 1426. A
Volaterra patria S. Lioi Papæ, & aliorum virorum illuſtrinm. ibid.
Volaterrani Præſulis privilegium, datum à Ludovico Imp. 1427. D
Volaterranum monumentum ſententiæ Othonis Imp. 1430. B
Volaterranæ Eccleſiæ conſecratio. 1439. B
Vrbanus II. aſcendit ad Pontificatum ex Epiſcopatu Oſtienſi. 60. A
Vrbanus Papa IV. adhuc non Cardinalis eligitur Pontifex. 30. C
Vrbanus item V. Papa adhuc non Cardinalis pariter eligitur Pontifex. 34. C
Vrbanus VI. ſedit in teterrimo ſchiſmate. 305. A
Vrbani IV. monita circa vitam, & formam Capituli Ciſtercien. 263. A
Vrbanus VIII. ante Pontificatum Epiſcopus Spoletanus plurima contulit beneficia Epiſcopatui, & diœceſi. 1270. D
Vrbani VIII. Pontif. Max. Spoletina monumenta 1271. B. C
Vrbis veteris antiqua denominatio varia traditur. 1464. A
Vrbis veteris templum Epiſcopale laudatur à Pio Secnodo. 1464. B
Vrbs vetus habet arcem, & puteum altiſs. 1464. A
Vrbe veteri commorans Hadrianus Papa IV. dat privileg. Canonicis. 1467. A
Vrbeveteri ſolemnitas ſanctiſs. Corporis Chriſti inſtituta. 1470. D
Vrbevetanum templum è conſpicuis totius orbis Chriſtiani. 1471. D
Wilelmus Epiſcopus Portuen. præſens Venetiis cum Alexandro Papa III. dum eum Federicus veneratur. 127. A

INDEX
SANCTORUM EPISCOPORUM.
De quibus in hoc primo tomo agitur.

	S. Agatho Liparen.	773.5
	S. B.Albericus Oſtien.	63.42
	s. Albertus Epiſe Tiphernas.	1318.6
	s. Aldovandrus Balneoreg.	515.6
	B. Alexander Nucerin.	1068.30
	s. Andreas Fund.	720.4
	s. Anaſtaſius Interamn.	751.22
	s. Anaſtaſius Narnien.	1013.13
	B. Anaſtaſius Pennen.	1132.17
	s. Aoaſtaſius Papien.	1078.14
	s. Anaſtaſius II. Papien.	1082.31
	s. Aſclepiadorus Peruſio.	1157.12
	s. Anſelmus Lucen.	813.50
	s. Anſovinus Camerin.	549.8
	s. Anthimus Interamn.	748.2
	s. Armentarius Papien.	1085.33
	s. Baſilius Luneo.	834.7
	s. Benvenutus Auximan.	500.19
	B. Bernardus Caſtren.	579.3
	B. Bernardus Papien.	1097.70
	s. Bernardus Marſorum.	892.12
	s. Bernardus Aprutin.	355.15
	s. Bonaventura Albanen.	264.46
	s. Bonfilius Fulgin.	689.23
	s. Britius Fulgin. & Spolet.	1251.1
	s. Bruno Signin.	1263.15
	s. Calliſtus Tudert.	1350.7
	s. Caſſianus Hortanns	734.2
	s. Caſſianns Tudert.	1350.3
	s. Caſſianus Narnien. 1011.8. Idem Inter.	751.17
	s. Ceccardus Lunen.	834.5
	s. Chriſpoldus Fulgin.	682.16
	s. Ciriacus Ancon.	327.1
	s. Claudius Aſcul.	439.2
	B. Conradus Portuen.	127.42
	s. Conſtantius Aquin.	395.4
	s. Conſtantius Peruſin.	1156.2
	s. Criſpinns Papien.	1878.8
	s Criſpinus II. Papien.	1078.12
	s. Criſpinus III. Papien.	1079.25
	s. Dalmaſius Papien.	1078.13
	s. Damianus Papien.	1082.32
	s. Donatus Aretin.	405.2
	s. Eleutherius Terrac.	1290.8
	s. Emygdius Aſculanus.	439.1
	s. Ennodius Papien.	1080.24
	s. Epaphroditus Tarracin.	1283.1
	s. Epiphanins Aſculan.	439.5
	s. Epiphanius Papien.	1078.11
	s. Epiphanius II. Papien.	1079.22
	s. Euſebius Fanen.	658.3
	s. Enſebius Sutrin.	1274.1
	s. Facundious Nucerin.	1065.4
	s. Felicianus Fulgin.	684.4
	s. Felix Interamn.	750.12
	s. Fellx Papien.	1078.9
	s. Florius Tiphernas.	1318.4
	s. Fortunatus Fanenſis.	658.5
	s. Fortunatus Tudertinus.	1351.8
	s. Frigidianus Lucen.	794.10
	s. Fuſeo Papienſis.	1098.74
	s. Gaudentius Aretin.	409.9
	s. Gerardus Velitern.	44.6
	s. Gregorius Oſtienſis.	57.31
	s. Guerinus Præneſt.	198.30
	s. Habet-Deus Lunen.	834.1
A	B. Henricus Albanenſis.	254.39
	s. Herculanus Peruſin.	1156.1
	s. Herculanus II. Peruſin.	1156.6
	s. Hieronymus Papienſis.	1084.40
	s. Hilarius Papien.	1078.17
	s. Himerius Amerinus.	296.7
	s. Hippolytus Portuenſis.	110.1
	B. Jacobus Tuſculanus.	234.18
	B. Joannes Oſtienſis.	62.39
	B. Joannes Lucenſis.	796.30
	s. Joannes Papien.	1084.43
	s. Joannes Spolet.	1255.6
	s. Joannes II. Spolet.	1256.13
	s. Juſtus Volater.	1427.2
	s. Juvenalis Interamn.	751.18
	s. Juvenalis Narnien.	1008.1
	s. Juvenalis II. Narnien.	1012.9
	s. Juventius Papien.	1077.3
	s. Juventius II. Papien.	1079.18
	s. Lanſraneus Papien.	1092.70
B	s. Leopardus Auximan.	497.5
	s. Luitfredus Papien.	1084.47
	s. Marcellinus Ancon.	329.3
	s. Marcus Marſor.	884.1
	s. Martialis Spolet.	255.7
	B. Martinus Mantuan.	867.27
	s. Maximus Papien.	1080.23
	s. Meletius Spoletan.	1256.12
	s. Mileonus Nepeſin.	1024.2
	s. Obedianus Papien.	1077.5
	s. Pamphilus Valven.	1360.4
	s. Paternianus Fanen.	657.5
	s. Patroas Penoen.	1112.1
	s. Paulious Lucen.	791.1
	s. Peregrinus Interamn.	748.1
	s. Petrus Anagn.	308.20
	s. Petrus Damiani Oſtien.	58.33
	s. Petrus Ignens Alban.	251.20
	s. Petrus Papien.	1083.37
	s. Petrus Spoletao.	1257.15
C	B. Philippus Nucerin.	1067.27
	s. Pompejus Papien.	1077.2
	s. Pontianus Tudertinus.	1350.2
	s. Probus Reat.	1196.2
	s. Proculus Interamn.	749.4
	s. Proculus II. Interamn.	750.54
	s. Proculus Narnien.	1010.7
	s. Profutnrus Papien.	1077.4
	s. Proſdocimus Reatin.	1196.1
	s. Quiriacus Oſtien.	48.1
	s. Raynaldus Nucerin.	1066.20
	s. Redemptus Ferentin.	674.5
	s. Romanus Nepeſin.	1024.5
	s. Romulus Volaterran.	1426.1
	s. Ruffinus Aſsiſien.	478.1
	s. Ruffinus Marſor.	885.2
	s. Sabinus Aſsiſien.	478.3
	s. Sabinus Spoletan.	1253.5
	s. Saturus Aretin.	405.1
	s. Septimius Æſin.	280.1
D	s. Silvanus Velitern.	43.4
	s. Solarius Lunen.	834.8
	s. Speo Spoletan.	1255.10
	s. Syrus Interamn.	750.6
	s. Syrus Papien.	1076.1
	s. Terentiaous Tudert.	1349.1

s. Terentius Lunen. 834. 2
s. Theodinus Lucen. 793. 3
s. Theodorus Papien. 1084. 38
s. Thraſo Anconitan. 329. 2
s. Valentinus Interamn. 748. 3
s. Valentinus II. Interamn. 750.13
s. Valerius Lucen. 792. 2
s. Ubaldus Eugubin. 636.34
A
s. Venantius Lunen. 834. 6
s. Victorinus Aſsis. 478. 2
s. Victorius Aſsiſien. 478. 2
s. Villanus Eugub. 643.42
s. Vincentius Fulginas. 686. 10
S Voluſianus Interamn. 749.5
s. Urſicinus Papien. 1077.7
s. Urſus Fanen. 661.6

F I N I S.

REGESTUM.

*. **. A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii KK Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vv Xx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii KKK Lll Mmm Nnn Ooo Ppp Qqq Rrr Sſs Ttt Vvu Xxx Yyy.

Omnes ſunt Terniones, exceptis *. **, & Yyy Duerniones & Qqq; & Vvv Quaterniones.

99 G6820

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google